MAGNUM BULLARIUM ROMANUM,

SEU EJUSDEM

CONTINUATIO,

CUM RUBRICIS, SUMMARIIS, SCHOLIIS, ET INDICIBUS.

TOMUS DECIMUS-SEPTIMUS,

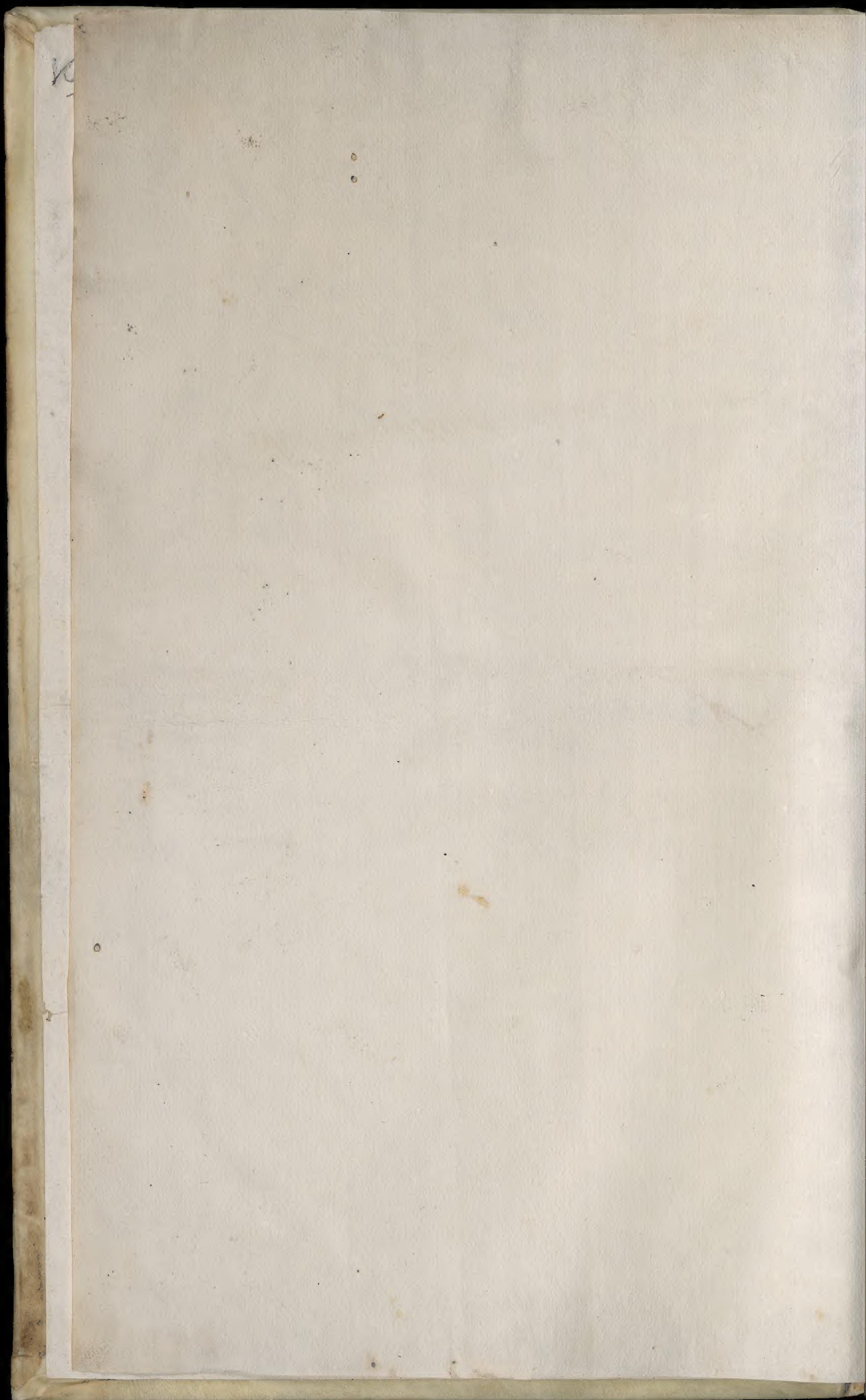
Complectens Constitutiones BENEDICTI XIV.

LUXEMBURGI,

HENRICI-ALBERTI GOSSE & Soc. Bibliop. & Typograph.

M. DCC. LII.

MAGNUM BULLARIUM ROMANUM,

SEU EJUSDEM

CONTINUATIO,

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi.

CUM RUBRICIS, SUMMARIIS, SCHOLIIS, ET INDICIBUS,

TOMUS DECIMUS-SEPTIMUS,

Complectens Constitutiones BENEDICTI XIV. ab Anno 1746. usque ad Annum 1749.

Juxta Exemplar ROMÆ, Ex Typographia Sacræ Congregationis de Propaganda Fide *editum* 1749.

LUXEMBURGI,

Sumptibus HENRICI-ALBERTI GOSSE & Soc. Bibliopol. & Typograph.

M D C C L I I I.

CUM PRIVILEGIO SACRÆ CÆSAREÆ ET CATHOLICÆ MAJESTATIS.

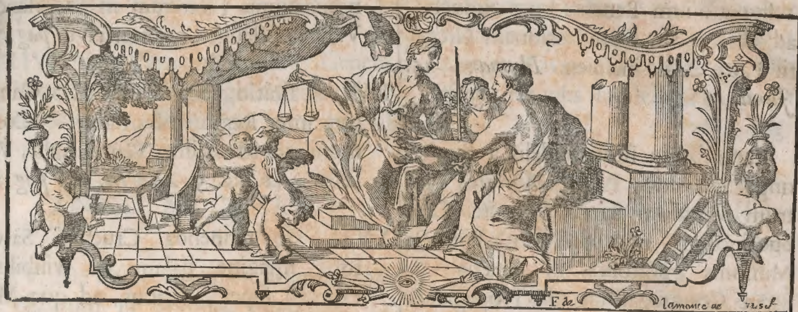

NEM
ADHATÓ
EL

INDEX
INITIORUM
SINGULARUM CONSTITUTIONUM
QUÆ IN HOC TOMO XVII. CONTINENTUR.

INDEX

INDEX ARGUMENTORUM EARUMDEM CONSTITUTIONUM.

ANNO MDCCXLVI.

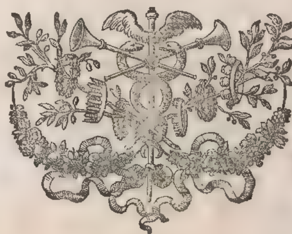
PONTIFICATUS ANNO VI.

PONTIFICATUS ANNO VII.

ANNO MDCCXLVII.

PONTIFICATUS ANNO VIII.

ANNO MDCCXLIX.

BULLARIUM ROMANUM.

TOMUS DECIMUS-SEPTIMUS, SIVE CONTINUATIONIS PARS UNDECIMA.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI XIV. PONTIFICIS CCLI. CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

Anno 1746.

I.

JURISDICTIO EPISCOPORUM in Ecclesias Parochiales Regularium pro Indiarum Regionibus declaratur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

QUAMVIS ad confirmandum Ecclesiastici regiminis ordinem, superiori Pontificatus Nostri anno, videlicet octavo Idus Novembr. 1744. Apostolicas Literas ediderimus, quarum initium est: *Firmandis, atque asserendis*, in quibus non modò Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Decretis, ac Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Constitutionibus inhærentes, jurisdictionem Episcoporum in omnes, & quoscumque Regulares Animarum curam personarum sæcularium exercentes constabilivimus; verum etiam judicia sequentes in peculiaribus controversiis prolata a Congregationibus Generalibus Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Ecclesiasticis discutiendis negociis auctoritate Apostolica præpositorum, certos & congruos limites constituimus, quibus tum Episcopalis auctoritas in prædictorum Regularium Ecclesias, atque personas, tum exemptiones in hujusmodi rerum genere ab ipsis Regularibus prætensæ, & pluribus in casibus eisdem debitæ, continerentur: Has tamen alteras pari auctoritate Literas adjicere compellimur, ut hac ipsa in re Parochialium etiam Ecclesiarum, quæ in Indiarum Regionibus sunt, optimo regimini, atque utiliori administrationi, quantum cum Domino possumus, similiter consulamus.

Sanè ubicumque Animarum cura personarum sæcularium adnexa sit Monasteriis, seu Domibus Regularium Virorum sive Mulierum, quicumque hujusmodi curam exerceat, sive is Regularis, sive sæcularis Sacerdos existat, in his, quæ pertinent ad ipsam curam, & ad Sacramentorum administrationem, Episcopi Diœcesani jurisdictioni, visitationi, & correctioni subesse debet; ipso jubente Sacro Tridentino Concilio *sess.* 25. *cap.* 11. *de Regularibus*, per hæc verba: *In Monasteriis, seu Domibus Virorum, seu Mulierum, quibus imminet Animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum Familia, personæ tam Regulares, quàm Sæculares hujusmodi curam exercentes subsint immediatè in iis, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus Diœcesi sunt sita.* Cujus etiam Concilii providentiâ ulteriùs statutum est, ut nemo ad animarum curam in prædictis Ecclesiis, etiam ad tempus, sive amovibiliter ad nutum, exercendam, admittatur vel deputetur, absque consensu Episcopi, & sine examine coram ipso, vel coram ipsius Vicario antea faciendo; sic enim decrevit: *Nec ibi aliqui etiam ad nutum amovibiles deputentur, nisi de ejusdem consensu, ac prævio examine per eum, aut ejus Vicarium faciendo.*

Personæ Curam Animarum exercentes, quamvis Regulares, jurisdictioni Ordinariorum subsunt ex Concilio Tridentino.

Nemo ad Curam assumi debet, ex eodem Concilio, nisi de consensu, & approbatione Ordinarii.

Equidem aliàs beatæ memoriæ Prædecessori Nostro Sancto Pio Papæ V. ex parte claræ memoriæ Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici exposito, quod in partibus Indiarum Maris Oceani, propter deficientiam Presbyterorum, Officia & munia Parochialia a Religiosis Viris exercebantur, qui, magno animarum fructu, Indorum conversiones promovebant, & Ecclesiæ Sacramenta eisdem administrando, ac Verbum Dei prædicando & explicando, Religioni ac pietati utilem navabant operam; idem Pius Prædecessor, supplicationibus super hoc ex parte dicti Philippi Regis humiliter sibi porrectis incli-

S. Pius V. anno 1567. ex specialibus causis indulsit, ut Regulares in Indiis Maris Oceani independenter ab Ordinariis Curam exercere possent.

natus, per suas Literas incipien. *Exponi Nobis*, datas apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XXIV. Martii anno MDLXVII., omnibus & singulis Religiosis, quorumcumque etiam Mendicantium Ordinum, in dictis Indiarum partibus, in eorumdem Ordinum Monasteriis, vel de suorum Superiorum licentia extra illa commorantibus, ut in locis ipsarum partium eis de simili licentiâ assignatis, vel assignandis, Officium Parochi, Matrimonia celebrando, & Ecclesiastica Sacramenta ministrando, prout eatenùs consueverunt, (dummodo ipsi in reliquis ejusdem Concilii Tridentini formam observarent) exercere, & Verbum Dei, quatenus Indorum illarum partium Idioma intelligerent, de suorum Superiorum licentia, in eorum Capitulis Provincialibus obtenta, prædicare, ac confessiones audire, liberè, & licitè valerent, seclusa etiam Ordinariorum Locorum licentiâ, per hæc expressa verba: *Ordinariorum Locorum, & aliorum quorumcumque licentiâ minimè requisitâ*, facultatem, auctoritate Apostolica concessit, & indulsit: Volens insuper, & eadem auctoritate statuens, *Ne in locis dictarum partium, in quibus essent Monasteria Religiosorum, qui Animarum curam exercerent, aliquid per Episcopos innovaretur.*

Concessionem hujusmodi effectu caruisse, plura suadent.

Verùm hujusmodi Privilegium, sive Indultum a Sancto Pio Prædecessore, ut præfertur, concessum, immutatis forsan rerum circumstantiis, executione & effectu caruisse oportet. Siquidem apertè conspicimus Episcopos prædictarum Regionum, non multos post annos, suam in præmissis auctoritatem, & jurisdictionem resumpsisse. Etenim in prima Synodo Limana Provinciali anno Domini 1532. celebrata, præsidente in ea Sancto Turribio, tunc, dum in humanis agebat, Ecclesiæ Limanæ Archiepiscopo, ipsius Synodi *Cap. 16.* ita expressè cautum reperimus: *Nullus posthac Clericus Parochiam Indorum absque Episcopi collatione suscipiat, vel administret: qui aliàs susceperit, etiamsi proprio Rectore Parochia destituta sit, anathemate feriatur. Idem a Regularibus observetur.* Eidemque Limanæ Synodo consonat Provincialis itidem Synodus Mexicana anno Domini MDLXXXV. sub bonæ memoriæ Petro Moja de Contreras Archiepiscopo congregata, & successive, nempe anno MDLXXXIX. ab Apostolica Sede examinata, & approbata, quæ sub Titulo: *De Visitatione propriæ Provinciæ §. III.* statuit, ut infra, videlicet: *Visitent Episcopi Ecclesias, & quas Doctrinas vocant, seu Conditiones, ubi Religiosi commorantur &c. Visitent etiam Religiosos in prædictis Doctrinis, seu Conditionibus degentes, quoad Animarum curam, quam exercent; eosque paterno zelo corrigant, eorum honori & bonæ famæ prospiciant, atque id omne præstent, quod ad effectum ejusmodi necessarium sit, juxta Decretum Sacri Concilii Tridentini;* Collimantibus in eumdem scopum his, quæ præscribuntur inferius *Tit. de Regularibus, & Monialibus §. XIX.* ibi: *Juxta id, quod a Concilio Tridentino decretum est, & per Schedam Regiæ Majestatis dispositum, Regulares qui Indorum curam gerunt, ab Ordinariis visitari, eisdemque Subditi esse debent, tam quoad Doctrinam edocendam, quàm quoad Sacramenta administranda.*

I. Dispositio Synodi Provincialis Limanæ anno 1582.

II. Et Synodi Provincialis Mexicanæ anni 1585.

Et licet Literæ Pii V. a Gregorio XIV. confirmatæ fuerint.

Quamvis verò subinde a piæ memoriæ Gregorio Papa XIV. Prædecessore quoque Nostro aliæ Apostolicæ Literæ, quarum initium est: *Quantum Animarum*, aliæque incipientes: *Exponi Nobis*, anno MDXCI. emanaverint, per quas superius relatæ Sancti Pii Prædecessoris Literæ confirmatæ fuerint, & innovatæ; quum tamen felicis recordationis Prædecessor pariter Noster Clemens Papa VIII., per suas Literas in simili forma Brevis sub die VIII. Novemb. anni MDCI. expeditas, quæ incipiunt: *Religiosorum quorumcumque*, in forma specifica confirmaverit, & approbaverit resolutionem Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositæ, per quam firmatum extiterat, *Regulares*, qui *ab eorum Superioribus nominati, & a Locorum Ordinariis, seu eorum Officialibus approbati*; ad Animarum curam in Indiarum partibus exercendam; *ob penuriam Sacerdotum sæcularium*, mitterentur; non quidem habendos, & reputandos esse, tamquam Regulares extra Claustra vitam degentes; siquidem aliquot per singulas hebdomadas diebus ab Ecclesiis sibi commissis discedentes, in propriis Religiosis Domibus versabantur; sed *in concernentibus curam Animarum, Ordinario Loci subesse; in reliquis verò, non Ordinario Loci, sed suis Superioribus subjectos remanere, de quorum licentia extra Claustra degunt.* Quum deinde similis recordationis Gregorius Papa XV. etiam Noster Prædecessor in sua generali, & perpetuo valitura Constitutione, quæ incipit: *Inscrutabili*, per quam omnes indistinctè Regulares Animarum curam sæcularium personarum exercentes, aut quoquo modo Sacramenta administrantes, Episcoporum visitationi, & correctioni subjecit; quibuscumque contrariis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, & cujusvis alterius Instituti, etiam necessariò, & in individuo exprimendi, nec non Statutis, consuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus, indultis, etiam in corpore juris clausis, aut ex causa, & titulo oneroso concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliter nuncupatis, specialiter, & expressè de Apostolicæ potestatis plenitudine plenissime derogaverit. Quum insuper Noster quoque Prædecessor Innocentius Papa X. in suis pariter Literis Apostolicis anno MDCXLVII. datis, quæ incipiunt: *Cum, sicut accepimus*, confirmans præfatæ Congregationis resolutionem editam in Causa *Angelopolitana* Indiarum Occidentalium novæ Hispaniæ, approbaverit ipsius Congregationis sententiam, quæ ad propositum Dubium: *An Bulla Pii V. la 34. in ordine* (ea nimirum, cujus Nos superius meminimus) *concessa instante, & supplicante Serenissimo Rege Catholico, non ad petitionem Regularium sit revocata in Bullis Summorum Pontificum, in quibus exemptiones Regularium mitigantur.* Respondit: *Agendum cum Sanctissimo, an velit declarare, Bullam non esse revocatam; illam tamen non suffragari, nisi in locis, ubi est defectus Parochorum.* Quum denique ipsi Catholici Hispaniarum Reges, de Sacrorum Canonum observantia optime meriti, & de Tridentini Concilii executione solliciti, Episcopis per Indias sibi subjectas constitutis opem auctoritatemque præstiterint, ut legitima jurisdictione in Regulares Animarum curam exercentes in suis respective Diœcesibus, pacifice fruerentur: jam constat, ipsis fatentibus Hispanæ Nationis Scriptoribus, neminem ex Regularibus nunc in iis Regionibus ad obeunda Parochialia munia in personas sæculares admitti, nisi prævio examine, & approbatione Episcoporum Localium, sive ipsorum respective Officialium; & tam Concilii Tridentini Decreta, quàm Romanorum Pontificum Constitutiones hujusmodi Decretis consentaneas, in prædictis Regionibus suum robur, & observantiam obtinere.

III. Nihilominus Clemens VIII. Regulares Animarum Curam in Indiis exercentes Ordinariis subjectos voluit.

IV. Gregorius XV. generaliter omnes Regulares Curam exercentes Ordinariis subjecit.

V. Innocentius X. juxta Votum dictæ Congreg. Literas S. Pii V. in locis ubi esset defectus Parochorum, suffragari decrevit.

VI. Regulares in dictis Regionibus ad Curam actu non admittuntur, absque examine, & approbatione Episcoporum.

Neque porrò in Indiis Orientalibus ignota sunt eorumdem Apostolicorum, & Conciliarium Decretorum statuta: Siquidem ex Civitate Goana, celeberrimo in Indiis Orientalibus Lusitaniæ Regno subjectis emporio, nuperrime accepimus, Venerabilem Fratrem modernum ipsius Civitatis Archiepiscopum, ipso præsertim favente Charissimo in Christo Filio Nostro Joanne Illustri Portugalliæ, & Algarbiorum Rege, cujus

Archiepiscopus Goæ jurisdictionem in Regulares ad Curam Animarum deputatos exercet.

per-

perspecta pietas, & Ecclesiasticæ disciplinæ zelus hac etiam in re clarissime emicuerunt, atque adjuvante dilecto Filio Nobili Viro Marchione Castri Novi in prædictis Regionibus Pro-Rege, ac strenuo Regiæ voluntatis Administro; concessam sibi a Tridentina Synodo jurisdictionem, & facultatem, quoad examen, & approbationem Regularium ad Animarum curam personarum sæcularium deputatorum, intra Diœcesis suæ fines, pleniffime, ut par erat, exercuisse.

Pontifex Concilii Tridentini Decreta, & Constitutiones in hac re editas, in omnibus Indiarum Orientalium Regionibus locum habere decernit.

Sed quoniam eorum, quæ benè statuta sunt, quæque ad optimum Ecclesiarum statum maxime pertinent, perpetua & generalis executio, atque inconcussa observantia, magnopere Nobis cordi esse debet; neque committendum, ut ullus in posterum dubiis, & controversiis aditus pateat in hujusmodi rerum genere, in quo maximum Ecclesiasticæ disciplinæ momentum vertitur; idcircò motu proprio, & certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, volumus, statuimus, & ordinamus, prædicta Tridentinæ Synodi Decreta, singulasque Apostolicas Constitutiones, tam a Prædecessoribus Nostris, quàm a Nobis, in eorumdem Decretorum confirmationem, ampliationem, & extensionem editas, quoad Episcoporum jura, ac debitam ipsis subjectionem a Regularibus Animarum curam personarum sæcularium exercentibus; ut nempe Regulares ipsi, etiam quantumvis exempti, ad hujusmodi curam obeundam, sine prævio Ordinariorum Locorum examine, & approbatione, accedere, aut in ea se ingerere nequeant, & in iis omnibus, quæ ad prædictam curam quoquomodo pertinere dignoscuntur, eorumdem Ordinariorum jurisdictioni, visitationi, & correctioni subjaceant; deinceps tam in prædicta Goana, quàm in reliquis Indiarum Orientalium Civitatibus, Diœcesibus, atque Provinciis, locum omnino habere, ac perpetuò, & incommutabiliter observari debere: Decernentes & declarantes, præsentes Nostras Literas omnes, & singulos Regulares quorumcumque tam Mendicantium, quam non Mendicantium Ordinum, Militiarum, etiam S. Joannis Hierosolymitani, Congregationum, Societatum, etiam Jesu, & cujusvis alterius Instituti etiam speciali mentione digni, ac necessario, & in individuo exprimendi, ac quibusvis privilegiis, & exemptionibus suffulti, omnino arctare & afficere, eosque ad plenam, & integram præmissorum observantiam fore efficaciter obligatos.

[E]t sub hac [d]ispositione [R]egulares cur[ju]scumque [I]nstituti [c]omprehen[d]it.

[P]ræsentes [n]ullo defe[c]tu notari [p]osse statuit.

Insuper easdem præsentes, etiam ex eo, quod Superiores Regulares, & cæteri quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibèt prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi fuerint, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, nullitatis, aut invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu etiam quantumvis magno, inexcogitato, ac substantiali, aut ex quocumque alio capite a jure, vel facto, aut statuto, vel consuetudine aliquâ, resultante, aut quocumque alio colore, vel causa quantumvis privilegiata, etiam in corpore juris clausa, ac tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessariò exprimenda foret; notari, impugnari, invalidari, in jus, vel ad controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus eas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos juris, sive aliud quodcumque facti, gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari posse; sed ipsas semper perpetuoque validas, firmas, & efficaces esse & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere: sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, ac alios quavis auctoritate & potestate fungentes, in quavis Causa & instantia, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere: Et si secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

[A]liter judi[car]i prohi[be]t.

Contrariis plenissimè derogat.

Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo; nec non memoratis Sancti Pii V., & Gregorii XIV. Prædecessorum prædictorum respective Literis, cæterisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, etiam in Conciliis Generalibus editis, etiam specialiter in favorem quarumcumque personarum, atque dictorum Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Congregationum, Societatum, etiam prædictæ Militiæ Sancti Joannis Hierosolymitani, & cujusvis alterius Instituti, etiam Societatis Jesu, ac Monasteriorum, Collegiorum, Domorum, ac Locorum Regularium quorumcumque, nec non illorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & privilegiis, etiam ex causa, & titulo oneroso, vel in limine fundationis, & in Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliter nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis Decretis, etiam motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine similibus, etiam ad Imperatoris, Regum, Reginarum, Rerumpublicarum, & quorumvis aliorum Principum, & Personarum, quacumque Ecclesiastica, vel Sæculari dignitate fulgentium instantiam, seu eorum intuitu, & contemplatione, ac etiam consistorialiter, & alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, & extensionis, concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, quoad ea, quæ præsentibus quomodolibet adversantur, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, ac quævis exquisita forma servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine paribus specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fidem transumptis tribuit.

Et quia difficile foret præsentes Literas, ad singula quæque loca, in quibus de eis fides forsan facienda foret, deferri, etiam volumus, & eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, in Judicio, & extra, ac ubi opus fuerit, eadem prorsus adhibeatur, fides, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergò omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum confirmationis, innovationis, declarationis, sive extensionis, & ampliationis, derogationis, voluntatis, statuti, ac decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 24. Febr. 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo quinto, sexto Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

II. Archiconfraternitati Doctrinæ Christianæ de Urbe conceditur Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis de Planctu.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. SALUTARIS Doctrinæ fontes immensâ Dei bonitate humano generi reseratos, ad alendas, ac roborandas potissimum teneras Ecclesiæ plantas assiduâ curâ derivari, & singulis quibusque succrescentibus stirpibus abunde propinari, pro imposito Nobis Pastoralis Officii munere, cupimus; ut veniens statuto tempore Cœlestis Paterfamilias, ac debitos ex eis fructus requirens, non ipsas arbores, tamquam infructuosas, succidi, & in ignem mitti jubeat, sed in beata Cœli vireta, æternum victuras, per suam misericordiam transferri concedat. Qua quidem de re, quum anxiam sollicitudinem Nostram jam pridem communicaverimus cum Venerabilibus Fratribus universis Episcopis Ecclesiæ Dei, per Encyclicas Literas datas die VII. Februarii anni MDCCXLII. Pontificatus Nostri Anno II., quibus plura distincte præscripsimus, quæ ad opus Dei in singulis Diœcesibus promovendum apta & opportuna esse censuimus; in hac verò illustriori Dominici Agri portione Nobis peculiariter concredita, ex qua voluit Deus ipsum veluti Cœlestium aquarum Caput ad universam Terræ superficiem irrigandam dimanare, hunc ipsum in scopum vigilando, atque instando, diligentiam studiumque Nostrum hucusque conferre non destiterimus; magnopere expedire judicavimus animum Nostrum intendere ad stabiliendum augendumque in hac Alma Urbe saluberrimum Institutum eximiæ Sodalitatis Doctrinæ Christianæ nuncupatæ, in eadem olim Urbe fundatæ, atque erectæ, cujus operosa, & assidua pietas exercetur in adjuvandis ejusdem Urbis Parochis, ad hoc, ut Pueri, & Adolescentes utriusque sexus, Catholicæ Fidei rudimentis, ac necessariis Christianæ Doctrinæ institutionibus informentur; proindeque ejusdem utilitatibus, & commodis, ad Dei gloriam, & Fidelium Animarum profectum, Prædecessorum Nostrorum exempla sequentes, uberiùs consulere decrevimus.

Status Archiconfraternitatis Doctrinæ Christianæ de Urbe. Sanè postquam Sanctæ mem. Pius Papa V. Prædecessor Noster per suas Literas in forma Brevis, datas sub Annulo Piscatoris die XXI. Octobris anni MDLXXII. Pontificatus sui anno VII., Congregationem Doctrinæ Christianæ in Alma Urbe jam tum institutam, & canonicè erectam, pluribus, ac peculiaribus gratiis, atque favoribus cumulaverat; recolendæ memoriæ Paulus Papa V. etiam Prædecessor Noster per similes Apostolicas Literas in forma Brevis, datas Tusculi die VI. Octobris anni MDCVII. Pontificatus sui anno III., ipsam Congregationem, nec non singulas illius Personas, & Ecclesias, nempe Sancti Martini Regionis Arenulæ, & Sanctæ Agathæ Regionis Transtyberinæ, eidem Congregationi Apostolica auctoritate concessas, sub Sua, & Sedis Apostolicæ protectione suscipiens, eamdem Congregationem Doctrinæ Christianæ in Basilica Principis Apostolorum in Archiconfraternitatem perpetuò erexit, & instituit, illiusque perpetuum Administratorem, & Protectorem constituit, & deputavit pro tempore existentem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem in Urbe prædicta, ejusque Districtu Romani Pontificis Vicarium in spiritualibus Generalem; ac ipsam Archiconfraternitatem, illiusque pro tempore Confratres, potestate & auctoritate aggregandi alias quascumque ejusdem Doctrinæ Christianæ Confraternitates per Orbem canonicè institutas, & instituendas, aliisque facultatibus, nec non Indulgentiis, & spiritualibus gratiis abundè ditavit. Deinde etiam felicis recordationis Decessor Noster Clemens Papa XII., ut adeo pium, ac necessarium opus, cujus ipse Præsidis munere olim perfunctus fuerat, majoribus semper incrementis augeretur, eidem Archiconfraternitati redditus Congregationis Sancti Josephi in Ecclesia Sancti Pantaleonis Regionis Montium, ipsamque Ecclesiam, Apostolica auctoritate etiam perpetuò applicavit, concessit, & assignavit.

Verum quum hujusmodi redditus, aliique ex piis Confratrum, aliorumque Fidelium largitionibus & dispositionibus adepti, impares adhuc esse dignoscantur ingentibus expensis, & sumptibus, quæ ipsa Doctrinæ Christianæ Archiconfraternitas sustinere solet; dum, inter cætera, ad promovendam in Populo immaculatæ Doctrinæ frequentiorem audientiam, & respective sedulam Christianarum Institutionum explicationem; complura præmia diligentioribus pueris, & puellis per singulas Urbis Parochias distribuere, Mulieribus autem Doctrinam ipsam edocentibus, quæ per easdem Parochias dispertitæ, trecentarum numerum excedunt, Dotalia subsidia constituere, & Vestes elargiri consuevit; Quum etiam præfatæ Ecclesiæ, quas ipsa Archiconfraternitas possidet, ambo quidem nimis angustæ, alia verò ob nimiam ab Urbis centro distantiam, alia ob ruinosum, ad quem redacta est, statum, minus aptæ sint frequentioribus Populi conventibus, & piis hujusmodi Instituti exercitiis, quæ proinde huc illuc identidem transferri oportet: Nos, quibus saluberrimi hujus operis conservatio, atque etiam incrementum, magnopere, ut prædiximus, cordi esse debet, eamdem Archiconfraternitatem non modò amplioribus proventibus augere, sed etiam in aptiori, & laxiori Ecclesia collocare, & sub speciali cœlestis præsidii tutela constituere deliberavimus.

Et satis nimirum ampla, & decenter extructa, & ad Religionis memoriam insignis est Ecclesia Beatæ Mariæ de Planctu, olim Sancti Salvatoris in Cacaberis nuncupata, in qua Deiparæ Imago asservatur, celeberrimis in Alma Urbe prodigiis clara; quæ quidem Imago olim ad ipsam Ecclesiam, de consensu tunc existentium tam SS. Laurentii & Damasi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis dictæ Parochialis Ecclesiæ Collatoris, quàm ejusdem Ecclesiæ Rectoris translata fuit; & in qua subinde Confraternitas sub invocatione ejusdem Beatæ Mariæ de Planctu canonicè erecta extitit, quæ postmodum nova Ecclesiæ, & Oratorii Ædificia, qualia nunc conspiciuntur, non sine ingenti pecuniarum impendio exstrui curavit; ibique Dei cultum, & Beatissimæ Virginis honorem assiduis pietatis, & religionis operibus ad hunc diem laudabiliter prosequuta est. Hanc igitur Ecclesiam, ejusque Oratorium, una cum redditibus, & proventibus eidem adnexis, & ad hujus- De Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis de Planctu.

hujusmodi Sodalitatem Beatæ Mariæ de Planctu pertinentibus, prædictæ Archiconfraternitati Doctrinæ Christianæ concedere & applicare, non solum ipsi Archiconfraternitati, adeoque universo dilectissimæ Urbis Populo proficuum & utile, ac saluberrimi hujus Instituti exercitiis aptum, & opportunum fore reputavimus, verum etiam gratum, & acceptum futurum esse duximus clementissimæ Cœli Reginæ, quæ quum sit increatæ Sapientiæ Mater, & Spiritus Sancti Sponsa, pium istud opus, ad agnitionem & amorem Dei, & præceptorum ejus unicè directum, ope ac patricinio suo fovere, & promovere non recusabit.

Archiconfraternitas in [...]a erecta supprimitur.

His ergò, aliisque rationabilibus Causis Nobis notis, animumque Nostrum moventibus adducti, omnemque statum, proprietates, & jura prædictæ Archiconfraternitatis Beatæ Mariæ de Planctu, præcipuè verò Instrumentum ipsum olim, ut accepimus, confectum super concessione Ecclesiæ, conventionesque inter tunc existentes Rectorem, & ipsam Archiconfraternitatem B. Mariæ Virginis de Planctu, illiusque Officiales initias die XXII. Julii anni MDXLVI. per acta quondam, tunc in humanis agentis, cognominati Ceccarelli Causarum Curiæ Capitolii Notarii, ac Literas in forma Brevis fel. recordationis Pauli Papæ III. etiam Prædecessoris Nostri super Instrumenti, & conventionum ejusmodi approbatione, & confirmatione expeditas, & debitæ executioni demandatas die XIII. Aprilis anni MDXLVIII., seu alio veriori tempore; nec non Literas recolendæ memoriæ Pii Papæ IV. etiam Nostri Prædecessoris super approbatione Statutorum dictæ Confraternitatis Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, cum concessione Indulgentiarum, illiusque erectione in Archiconfraternitatem, datas x. Kalendas Januarii anni MDXLII.; item Literas felicis recordationis Clementis Papæ VIII. Nostri pariter Prædecessoris, data die xv. Septembris anni MDXCIV., seu alio veriori tempore; Literas demùm similis recordationis Pauli Papæ V. Nostri itidem Prædecessoris, die VIII. Aprilis anni MDCXIV. expeditas, per quas Titulus collativus dictæ Parochialis Ecclesiæ perpetuò suppressus, & extinctus fuit, ac inibi pro exercitio Curæ Animarum perpetua Vicaria certis modo & forma, ac cum diversis legibus, & conditionibus tunc expressis, Apostolica auctoritate erecta, & instituta fuit; dominio Ecclesiæ prædictæ, illiusque redditibus, dictæ Archiconfraternitati Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, ejusque Custodibus in perpetuum attributis; quæ quidem Pauli V. Prædecessoris Literæ executioni demandatæ fuerunt in vim Sententiæ emanatæ die XVI. Septembris anni MDCXV. a tunc existente Romani Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicarii Vicesgerente, & iterum a Congregatione Sacræ Visitationis Apostolicæ die XXVIII. Julii anni MDCCXII., & a Causarum Palatii Apostolici Auditorio nuperis Decisionibus emanatis die IV. Junii anni proximè præteriti coram dilecto Filio Magistro Canilliac, uno ex ejusdem Auditorii Auditoribus: Omniaque & singula a dicta Archiconfraternitate B. Mariæ de Planctu, illiusque Custodibus, tam verbo insinuata, quàm scripto deducta, ac illarum & illorum veros, & integros tenores, præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & de verbo ad verbum insertis habentes: ipsa Archiconfraternitate Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, ejusque Custodibus auditis; Motu proprio, & ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, in prædicta Parochiali Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, illiusque Oratorio præfatam Archiconfraternitatem ejusdem Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, illiusque statum, essentiam, denominationem, statuta, consuetudines, & decreta, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roborata, privilegia quoque, & indulta, quibuscumque illa sint concepta formulis, nec non irritantibus, & aliis decretis, ac vinculis munita (firma tamen inibi remanente perpetua Vicaria prædicta pro exercitio, & administratione Curæ Animarum Parochianorum, in eodem statu, & terminis, in quibus illa de præsenti reperitur; & præservatis, favore Confratrum ejusdem Archiconfraternitatis Beatæ Mariæ de Planctu, nec non aliarum Confraternitatum per Orbem ipsi aggregatarum, Apostolicis gratiis, & privilegiis inferius exprimendis) Apostolica auctoritate tenore præsentium in perpetuum dissolvimus, supprimimus & extinguimus; eamque, una cum illius denominatione, statu, & essentia hujusmodi, perpetuò dissolutam, suppressam, & extinctam esse & fore, eadem auctoritate decernimus, & declaramus.

Eique subrogatur Archiconfraternitas Doctrinæ Christianæ de eadem Urbe.

Porrò aliam Archiconfraternitatem prædictam Doctrinæ Christianæ specialis gratiæ favore prosequi volentes, illiusque Officiales, & Confratres a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis Censuris, sententiis, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes (& prævia dismembratione, separatione, & sejunctione ab eadem Archiconfraternitate Ecclesiarum Sancti Martini in Arenula, & Sancti Pantaleonis in Regione Montium, ei Apostolica auctoritate, ut prædiximus, concessarum, quas voluntati, & dispositioni nostræ reservamus) ipsam Doctrinæ Christianæ Archiconfraternitatem in sæpedicta Ecclesia Beatæ Mariæ de Planctu, ejusque Oratorio, prædictæ Archiconfraternitati per præsentes a Nobis suppressæ & extinctæ, in omnibus & per omnia plenariè substituimus; eidemque Archiconfraternitati Doctrinæ Christianæ Ecclesiam ipsam Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, illiusque Sacristiam, & Oratorium, una cum membris, pertinentiis, annexis, & connexis suis, omnique sacra, etiam argentea, & pretiosa supellectili, & jocalibus; item bona, tam mobilia, quàm stabilia, res, proprietates, Loca Montium, census, canones, fructus, redditus, proventus, obventiones, & emolumenta universa in quibusvis rebus consistentia, & undecumque provenientia, & ad ipsam Archiconfraternitatem a Nobis per præsentes suppressam, & extinctam hactenùs spectantia, & pertinentia, dicta Apostolica auctoritate pariter in perpetuum concedimus, assignamus, & subjectivè unimus, annectimus, & incorporamus, ac respectivè applicamus, & appropriamus; Ipsamque præterea Archiconfraternitatem Doctrinæ Christianæ in omnibus juribus, & ad omnia jura, ac quascumque actiones, tam activas, quàm passivas, reales, personales, & mixtas, quæ eidem suppressæ Archiconfraternitati quomodolibet competebant, & competere poterant, &, si illa suppressa, & extincta non fuisset, deinceps competerent, & competere possent, etiam ad effectum succedendi in quibuscumque substitutionibus, ad favorem ipsius suppressæ Archiconfraternitatis quomodolibet forsan factis, & ordinatis, etiamsi de illis specialis, & individua mentio facienda esset, plenariè, integrè, & omnimodè subrogamus, & admittimus.

Sine præjudicio implementi omnium onerum.

Nè autem pia Legata, Missarum onera, Anniversaria, annua suffragia, Cappellaniæ, subsidiorum dotalium, & panis distributiones, Hospitalis visitatio, & alia quæcumque onera, quæ prædicta Archiconfraternitas a Nobis per præsentes suppressa, & extincta, ex piis Fidelium dispo-

dispositionibus, quomodolibet supportare, & adimplere tenebatur, debitis fraudentur implementis: Nos omnia, & singula onera hujusmodi firma, salva, & illæsa esse volentes, illa ad dictam Archiconfraternitatem Doctrinæ Christianæ, juxta prædictas dispositiones, & laudabiles suppressæ Archiconfraternitatis consuetudines, in posterum etiam, ut hactenùs omninò adimplenda, transferimus. Quamobrem Congregationi secretæ ejusdem Doctrinæ Christianæ per præsentes committimus, & injungimus, ut omnia & singula onera, & obligationes hujusmodi curet sollicitis studiis fideliter adimpleri: tribuentes insuper eidem Congregationi Secretæ omnium & singulorum redditaum, & obventionum administrationem; cujus tamen exactam, atque fidelem rationem in fine cujuslibet anni, Nostro & Romani Pontificis pro tempore existenti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali in Urbe, & ejus Districtu Vicario, perpetuo dictæ Archiconfraternitatis Protectori, reddere teneatur.

Et distributionis subsidiorum Dotalium, ut his præscribitur.

Ut verò etiam dotalia subsidia, quæ ex redditibus suppressæ Archiconfraternitati aliàs obvenientibus distribuebantur, atque in posterum, ut præfertur, distribui debebunt, non modò pauperibus & honestis, sed aliunde etiam dignis, ac potissimum in Christiana Doctrina peritissimis Puellis concedantur, volumus pariter, & mandamus, ut merita, & requisita singularum Puellarum ad prædicta subsidia concurrentium, & adspirantium per Deputatos Congregationis Generalis Doctrinæ Christianæ diligenter examinentur, & perpendantur, & illæ cæteris omnibus præferantur, quæ præter qualitates a Testatoribus requisitas, peculiare, ac distinctum sibi meritum acquisierint vel in explicando, vel in addiscendo Doctrinam Christianam. Reservamus tamen liberæ dispositioni Primogeniti pro tempore existentis Familiæ de Burghesiis nominationem ad duo Subsidia Dotalia per quondam Aloysium Zannini ordinata, prout ab ipso pio Institutore eidem Primogenito attributa fuit. Itidem concedimus Prælato, & Deputatis pro tempore Conservatorii Puellarum, quæ vulgò *le Zoccolette* dicuntur, facultatem nominandi ad unum ex Dotalibus Subsidiis, a quondam Joanne Maria Santucci ordinatis ad favorem Puellarum Regionis Arenulæ, in qua prædictum Conservatorium situm reperitur; ut scilicet hujusmodi Dotale Subsidium uni semper ex Puellis in eodem Conservatorio existentibus, ad liberam eorundem Prælati & Deputatorum electionem, & nominationem, concedi debeat; ad quem effectum, ipsas memorati Conservatorii Puellas, quatenus opus sit, specialibus Indultis, & Privilegiis a prædicto Clemente XII. Prædecessore per suas Literas in forma Brevis die xx. mensis Octobris anni MDCCXXXV. expeditas eis desuper concessis, frui & gaudere posse, & debere volumus, & statuimus.

Executio.

Igitur, ut suppressio, extinctio, unio, concessio, assignatio, aliaque præmissa suum debitum sortiantur effectum, Dilecto Filio Nostro Joanni Antonio Tituli SS. Silvestri, & Martini in Montibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali Guadagni nuncupato Nostro in Urbe, & Districtu prædictis Vicario, per easdem præsentes committimus, & mandamus, ut ipse duos graves, & idoneos Viros deputet, qui ipsius Archiconfraternitatis Doctrinæ Christianæ nomine, & pro ea, dimissionem, consignationem, & traditionem prædictæ Ecclesiæ Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, illiusque Sacristiæ, & Oratorii, annexorumque. & connexorum quorumcumque, nec non Clavium Sacræ Imaginis, omnisque sacræ, etiam pretiosæ, & argenteæ supellectilis, jocalium, pecuniarum, Archivi scripturarum, & librorum, ac generaliter omnium, & singulorum bonorum mobilium, & immobilium ad prædictam Archiconfraternitatem a Nobis per præsentes suppressam, & extinctam quomodolibet de præsenti spectantium, & pertinentium, recipiant, & acceptent: Contra verò ipsi Archiconfraternitati per præsentes suppressæ, & extinctæ, illiusque Custodibus, Officialibus, & Superioribus nunc existentibus, in virtute sanctæ Obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ut ipsi nostræ voluntati hujusmodi humiliter obsequentes, per eorum Camerarium, & alterum Officialem, plenariam & integram omnium, & singulorum prædictorum consignationem, & traditionem fideliter faciant, & adimpleant; ita quod liceat dictæ Archiconfraternitatis Doctrinæ Christianæ Deputatis, ejusdem Archiconfraternitatis nomine, & pro ea, prædictæ Ecclesiæ, illiusque Oratorii, membrorum, & pertinentiarum, nec non bonorum, rerum, proprietatum, jurium, redditaum, proventuum, aliorumque præmissorum veram, realem, actualem, & corporalem possessionem per se, vel alios liberè apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, ipsosque redditus percipere, exigere, & levare, cujusvis licentiâ desuper minimè requisitâ.

Gratiæ præservatæ favore Confratrum olim B. M. V. de Planctu.

Quia verò piæ devotionis affectus, quo Custodes, & Confratres prædictæ suppressæ Archiconfraternitatis assiduis Dei obsequiis insistere, ac Beatissimæ Virginis cultum, & ipsius Imaginis venerationem augere, & promovere, aliaque Pietatis opera juxta eorum institutum studiosissimè hactenùs exercere non destiterunt, singulari laude, ac specialibus Apostolicæ benignitatis favoribus cumulari meretur; idcircò Nos illis omnibus & singulis, qui hoc tempore Archiconfraternitatem prædictam a Nobis, ut præfertur, suppressam, & extinctam, constituebant, concedimus & indulgemus, ut ipsi, non obstantibus suppressione, & extinctione hujusmodi, si recurrentibus Beatæ Mariæ Virginis festis diebus, unam aliquam, quam singuli maluerint, ejusdem Beatæ Mariæ Virginis Ecclesiam devotè visitaverint, eas omnes & singulas Indulgentias, pœnitentiarum relaxationes, & spirituales gratias eidem suppressæ Archiconfraternitati, illiusque Confratribus a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris quomodolibet concessas, consequantur, quas ante suppressionem, & extinctionem hujusmodi, consueta Pietatis, & Christianæ charitatis opera juxta eorum Institutum exercendo, consequi poterant.

De Confraternitatis aggregatis.

Rursùs quia, sicut accepimus, dictæ suppressæ Archiconfraternitati aliæ in aliis Orbis partibus canonicè erectæ Confraternitates unitæ, & aggregatæ reperiuntur: Nos ipsarum quoque Confraternitatum aggregatarum indemnitatibus consulere volentes, dicta Apostolica auctoritate decernimus, omnes pariter, & singulas Indulgentias, & spirituales gratias eisdem Confraternitatibus aggregatis, & illarum respective Confratribus per ipsam suppressam Archiconfraternitatem in vim Literarum aggregationis canonicè participatas, propter suppressionem prædictam eisdem Confraternitatibus aggregatis nullatenùs cessare, neque extinctas esse; itaut dictæ Confraternitates, earumque respectivè Confratres, quatenùs in piis sui respectivè instituti operibus permanserint, eas, prout hactenùs, etiam futuris temporibus consequi valeant. Et nihilominùs si eædem Confraternitates, prævia Ordinariorum locorum licentia, & approbatione, Institutum etiam Archiconfraternitatis Doctrinæ Christianæ assumere vellent: Nos ampliationi, & dilatationi adeò pii, & salutaris operis intenti, concedimus ipsi Archiconfraternitati Doctrinæ Christianæ de Urbe, ut easdem Confraternitates, servatis servandis, sibi etiam aggre-

gare,

gare, unire, & incorporare, omnesque & singulas Indulgentias, & spirituales gratias ipsi Archiconfraternitati Doctrinæ Christianæ de Urbe a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris concessas, (quas hic pro singillatim, & in specie expressis haberi volumus) eisdem Confraternitatibus, earumque Confratribus communicare, & ad eas, eosque extendere possit, & valeat.

Demandatur erectio Congregationis pro uberiori Doctrinæ Christianæ explanatione.

Insuper spiritualibus Juventutis profectibus efficaciùs intendentes, volumus, ut in prædicto Oratorio dictæ Ecclesiæ Beatæ Mariæ Virginis de Planctu, Congregatio, aut Sodalitium certi, ac præfiniti numeri Adolescentum, a Congregatione Secreta Doctrinæ Christianæ eligendorum, & adscribendorum, sub titulo, & invocatione ejusdem Beatæ Mariæ Virginis, erigatur & instituatur; qui omnibus & singulis Dominicis, & solemnioribus ipsius Beatæ Virginis festis diebus, in eodem Oratorio convenientes, peculiaribus Doctrinæ Christianæ institutionibus, atque uberioribus Catechismi explicationibus informentur, ac Religionis & Pietatis Operibus eis præscribendis exerceantur. Omnibus vero & singulis Adolescentibus Sodalitio hujusmodi adscriptis, & adscribendis, quoties ipsi diebus prædictis hujusmodi institutionibus, & explicationibus, aliisque piis exercitationibus in dicto Oratorio interfuerint, quadraginta dies de injunctis eis, aut aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus in forma Ecclesiæ consueta. Item illi ex Adolescentibus prædictis, qui per annum aliis omnibus diligentior in dicti Oratorii frequentia, prædictisque institutionibus, & exercitationibus magis assiduus repertus fuerit, nominationem ad subsidium Dotale, per quondam Franciscum Menicucci ordinatum, eisdem modo & forma, quibus hujusmodi nominatio Confratri magis assiduo suppressæ Archiconfraternitatis prædictæ competebat, pariter concedimus, & attribuimus.

Vicarii Curati sustentationi providetur.

Demùm, ut congruæ sustentationi Vicarii Curam Animarum Parochianorum dictæ Ecclesiæ Beatæ Mariæ Virginis de Planctu exercentis consultum remaneat: Volumus, & mandamus, ut Archiconfraternitas Doctrinæ Christianæ eidem Vicario nunc & pro tempore existenti, pro illius congrua sustentatione prædicta, singulis annis scuta centum monetæ Romanæ currentis de juliis decem pro quolibet scuto hujusmodi, & alia scuta viginti ejusdem monetæ pro pensione Domus persolvere, & subministrare, eidemque minuta incerta, prout illa hactenùs percepit, & percipit de præsenti, concedere teneatur; hac tamen lege, ut idem pro tempore Vicarius proventus illos, qui ei a prædicto Paulo V. Prædecessore usque ad summam sexaginta ducatorum auri de Camera pro congrua ipsius sustentatione assignati fuerunt, nullatenus de cætero exigere, aut prætendere possit; Sed omnes, & singuli proventus hujusmodi deinceps in commodum dictæ Archiconfraternitatis omnino cedant, & cedere debeant.

Exemptio a quindenniis &c.

Cæterum, quatenùs opus sit, dictam Archiconfraternitatem Doctrinæ Christianæ a quacumque solutione mediæ annatæ, & quindennii, ad quam, & quod eadem Archiconfraternitas, ratione prædictæ unionis, & applicationis, aliorumque præmissorum teneri, & obligata esse dici posset, ac a quacumque obligatione desuper Cameræ Nostræ Apostolicæ, & illius Officialibus facienda, penitùs eximimus, & totaliter liberamus; atque ad annatam, quindennium hujusmodi solvendum, & se desuper obligandum nullatenùs teneri, neque ad id per Cameram, seu illius Officiales præfatos, aut alios quoscumque ullo unquam tempore cogi, vel compelli, & ob non solutionem, seu obligationem hujusmodi a quoquam quovis prætextu, colore, vel ingenio molestari, aut inquietari minime posse, neque debere, volumus pariter, atque decernimus.

Clausulæ præservativæ, & decreta salutaria.

Præsentes quoque Literas, etiam ex eo, quod prædicta Archiconfraternitas a Nobis suppressa, illiusque Custodes, & quicumque alii in præmissis interesse habentes, aut habere quomodolibet prætendentes, cujuscumque status, gradus, & conditionis, etiam specifica mentione digni, existant, illis non consenserint, vel, quantum ipsis libuisset auditi non fuerint, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, nullitatis, vel invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu, etiam quantumvis magno, inexcogitato, ac substantiali, sive ex eo, quod in præmissis, seu eorum aliquo, solemnitates, & quævis alia servanda, & adimplenda, servata, & adimpleta non fuerint, aut ex quocumque alio capite a jure, vel facto, aut statuto, vel consuetudine aliqua resultante, seu etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, aut quocumque alio colore, seu occasione, vel causa, quantumvis justa, privilegiata, & rationabili, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præsentium necessariò exprimenda foret, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam & terminos juris, aliudve facti, gratiæ, aut justitiæ remedium impetrari, seu quomodolibet concesso, & impetrato quempiam uti, seu se juvare in judicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes, sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus pro tempore quomodolibet faciendis, comprehendi, sed semper ab illis exceptas, perpetuoque validas, firmas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes, & singulos, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari: Sicque & non aliter in præmissis omnibus & singulis, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac alios quavis auctoritate & potestate fungentes, in quavis causa & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Derogationes.

Non obstantibus singulis Pauli III., Pii IV., Clementis VIII., & Pauli V. Prædecessorum prædictorum Literis prædictis, ac quatenùs opus sit, de non tollendo jure quæsito, de unionibus, & applicationibus committendis, vocatis quorum interest, de exprimendo vero annuo valore, & Indulgentiis non concedendis ad instar, aliisque Nobis, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, ac postremi Lateranensis Concilii, uniones & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis, fieri prohibentis, nec non ejusdem Clementis VIII. formam servandam in aggregationibus præscribendis, ac felicis recordationis Pauli II., Pauli IV., dicti Pii V., & Sixti V., aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, annatas, & quindennia Cameræ, & Cancellariæ Nostris in unionibus solvi præcipientium, nec non prædicti Pii IV., de gratiis interesse ejusdem Cameræ quomodolibet concernentibus in dicta Camera infra certum tunc expressum tempus insinuandis, & registrandis, aliàs gratiæ ipsæ nullius

sint roboris, vel momenti, aut aliàs quomodolibet disponentium, aliisque quibusvis etiam in Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & Personis in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, approbatis, & innovatis, nec non quibuscumque piorum Oblatorum, aut Testatorum voluntatibus, ac dispositionibus, sive in donationibus, aliisque contractibus inter vivos nuncupatis, sive in eorum Testamentis, Codicillis, aliisque ultimis voluntatibus, cum quibuscumque conditionibus, & legibus, etiam caducitatis, & subrogationis alterius operis pii, adscriptis, atque statutis; Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & formâ in illis traditâ ad hoc servatâ, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat latissimè, & plenissimè, ac specialiter & expresse, Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus derogamus, eaque respectivè, ad effectum, de quo supra, commutamus, ac derogata, & commutata esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio. Nulli ergò omninò hominum liceat paginam hanc Nostrarum Suppressionis, Extinctionis, Dissolutionis, Absolutionis, Subrogationis, Applicationis, Unionis, Concessionis, Reservationis, Præceptorum, Mandatorum, aliorumque præmissorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datâ die 9 Martii 1746. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., VII. Idus Martii, Pontificatus Nostri Anno VI.

J. Datarius.

Pro D. Card. Passioneo

Joannes Florius Substitutus.

VISA DE CURIA.

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

III. Super celebratione duarum Missarum eâdem die per unum Sacerdotem.

Venerabili Fratri Antonio Episcopo Oscensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Dubium ab Episcopo Sanctitati Suæ propositum. DECLARASTI Nobis, in sacra Visitatione, qua Diœcesim tuam perlustrasti, deprehendisse nonnullos Rectores Ecclesiarum Parochialium, quibus alia quoque Ecclesia a Parochiali longè sejuncta commendata est, quam ob exiguos proventus alii Sacerdoti committere nequeunt, qui Pro-Rectoris munus sustineat: hinc fieri, ut Rectores ipsi rem Divinam in utraque Ecclesia Festis diebus conficere non dubitent, ut populus uterque parere possit Ecclesiæ præcipienti Fidelibus, ut festis diebus Missæ Sacrificio intersint. Nobis etiam exposuisti, decrevisse in tua Synodo id minime licere Rectoribus Ecclesiarum Parochialium, quoties alius Sacerdos præsto sit, qui Sacrum facere possit in una ex iis Ecclesiis, quæ Rectoribus subjiciuntur; id autem attulisse tam gravem Rectoribus ipsis molestiam, ut Synodalis Decreti executionem parumper differre censueris, donec sententiam in hac re Nostram, Nostramque voluntatem intelligeres. Quamobrem prudentiam tuam in primis commendamus, totiusque Hispanæ gentis in hanc Sedem Apostolicam observantiam, ob quam, si fortè aliquid incerti dubiique contigerit, ad Romanum Pontificem confugere, consiliumque ad explicandas difficultates deposcere consuevit. Deinde tuæ Synodi Decretum æquitati ac Disciplinæ Ecclesiæ maximè consentaneum esse respondemus; ita ut demandari executioni debeat, nec vanis omnino Rectorum querimoniis imminui, vel labefactari. Decretum Synodale Episcopi.

Quamvis nonnulli ex Theologis Moralibus (& quidem nimis indulgenter) plures rationes & causas excogitaverint, ob quas Sacerdos eodem die Sacrificium Missæ bis offerre posse videatur, quemadmodum facilè videri potest 3. *Summæ* Sancti Antonini *tit.* 3. *cap.* 6. *num.* 5. item *lib.* 3. *Summæ* Sancti Raymundi *tit.* 24., & in Summa Hostiensis *ad tit. de celebratione Missarum num.* 14. *& seqq.* & in Summa Sylvestrina *in verb. Missa primò.* §. *Septimo quæritur*, & in Summa Armilla *in verb. Missa num.* 15. id tamen unanimi consensu permittitur Sacerdoti, qui duas Parochias obtineat, vel duos populos adeo sejunctos, ut alter ipsorum Parocho celebranti per dies festos adesse nullo modo possit, ob locorum maximam distantiam: tunc enim absque ulla dubitatione licere existimant ejusmodi Rectori, cum festi dies incidunt, bis Sacrum conficere, ut populo utrique satisfaciat. Et Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 3. *quæst.* 73. *art.* 2. *disput.* 80. *sect.* 3. de hac hypothesi loquens, inquit, in ea tantùm hodie licere duas Missas eodem die celebrare: *Casus de pluribus Parochiis est proprius, ac fere solus in usu.* At vero si in altera ex his Parochiis Sacerdos aliquis deprehendatur, qui rem Divinam facere possit, tum illarum Rectori nequaquam licet in utroque loco Sacrificium iterare, eo quod alterius Sacerdotis operâ populi necessitati satis consulatur. Ita probant unanimes Pasqualigus *de Sacrificio Missæ tom.* 1. *quæst.* 381. *num.* 2. Vericellus *de Apostolicis Missionibus tit.* 1. *de Privilegiis Regularium dub.* 18. §. 31. *num.* 201. Giribaldus *de Sacramentis tract.* 5. *cap.* 7. *dub.* 2. *num.* 15. Rotarius *in Theologia Morali Regularium tom.* 3. *cap.* 2. *punct.* 11. *num.* 5. Tournelius *in Prælectionibus Theologicis, de Sacramento Eucharistiæ part.* 2. juxta Parisiensem editionem *pag.* 346. Schmalzgrueberius *tit. de celebratione Missarum num.* 41. Quod si Scriptores isti vestras in manus nondum pervenerint, aliorum testimoniis rem plane cognoscetis, nempe Cardinalis Zabarellæ *in cap. Consuluisti, num.* 3. *de celebratione Missarum*, ubi hæc habentur: *Si est alius, qui celebrare possit, non celebrabit Sacerdos alia vice, dummodo ille alius sit paratus celebrare, & sit jejunus:* Petri de Ancharano *in Commentariis ad eumdem Textum num.* 1. *Intellige, si non sit alius ibi paratus ad celebrandum, & ille sit jejunus:* Cardinalis Toleti *in Summa lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. Laymann *in Theolog. Morali lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 6. Salmanticensium *Theolog. Moral. tom.* 1. *tract.* 5. *de Sacrificio Missæ cap.* 5. *punct.* 1. *num.* 12. juxta quartam editionem, quæ Matriti facta est *anno* 1717. Gavanti *ad Rubricas Missalis part.* 3. *tit.* 12. *num.* 7. Sententia Doctorum in hac materia.

Decretum Synodi Limanæ. At supervacaneum est plures auctoritates præstantium virorum congerere, cum id satis

super-

superque constet ex septima Synodo Diœcesana, quam Sanctus Turribius *anno* 1592. celebravit *cap.* 3. *tom.* 4. Conciliorum Hispanorum, quæ simul collegit vir eximius inter Hispanos Cardinalis de Aguirre *pag.* 687. Porro hæc verba: *Juxta dispositionem Concilii Provincialis celebrati in hac Civitate anno* 1567., *quantum convenit, & per locum juris possumus, licentiam concedimus omnibus Indorum, Hispanorumque Parochis nostri districtus, ut diebus Dominicis, & festivis ex præcepto servandis, possint celebrare duas Missas in duabus Ecclesiis tam inter se distantibus, ut qui in loco unius Ecclesiæ assistunt, non possint commode accedere ad audiendam Missam in altera.*

quando juxta dictum decretum Parocho licitat duas Missas eadem die celebrare.

Ex his apertissime deprehenditur concedi Parocho, qui duas Ecclesias distantibus omnino locis positas habeat, bis Sacrificium Missæ instituere, ne diebus festis Ecclesiæ præceptum a populo violetur; ea tamen conditione, ut legitimam pro re gerenda facultatem priùs obtinuerit, uti Nos inferius explicabimus. Ex verbis autem depromptis ex eodem Capite tertio Limanæ Synodi, quæ mox subjiciemus, certi limites eidem Parocho statuuntur, ipsique perscribitur, ut uno tantùm loco Sacrum conficiat, si in altero Sacerdos occurrat, qui populo rem Divinam operari possit: *Cum autem habuerint alium Sacerdotem, qui possit celebrare in altera dictarum Ecclesiarum, non poterit Parochus celebrare in utraque, sed unam Missam tantum in una, quandoquidem alter Sacerdos possit satisfacere necessitati alterius populi.*

Non ignoramus, auctoritatem Limanæ Synodi suæ Diœcesis finibus solum concludi. At, cum Sanctus Turribius regendæ Ecclesiæ peritissimus, & virtutum omnium gloria clarissimus semper habitus sit, ipsius legibus, ac Diœcesanis institutis eam saltem fidem atque auctoritatem, vimque, ut ajunt, directivam, adhibendam & adscribendam nemo inficiabitur, quam Itali omnes, aliique extra Italiam S. Caroli Borromæi Synodis omni tempore præstiterunt: neque in dubium quis revocare poterit, Sanctum Turribium, virum adeo singularem (pro cujus Canonizatione, cum Promotoris Fidei munus adhuc in minoribus gereremus, plurimum laboris impendimus) conferre plurimum, ut, si propositæ rei examen instituamus, illius sententia reliquis anteponatur; lætandumque idcirco Nobis jure merito videmus, qui Commentarium *de Sacrificio Missæ* in lucem proferentes, Italico sermone a Nobis conscriptum, cum Bononiensem Sedem administraremus, idem plane asseruimus, quod pro illustranda præsenti quæstione superius attulimus, & opinionem nostram auctoritate confirmavimus ejusdem Synodi Sancti Turribii, uti liquidò constat ex nostro Commentario, quod commemoravimus *tom.* 2. *part.* 4. *sect.* 2. *num.* 38. *& seqq.* & præcipuè *num.* 40., quod quidem primò Bononiæ Typis evulgatum fuit, ac nuper latinè redditum, ac typis impressum Patavii, lucem publicam rursus aspexit.

Confirmatur sententia ex aliis Conciliis.

Quod si Limanæ Synodo alia quoque Concilia adjungi velint, illud in medium proferri poterit, quod sub Mauritio Archiepiscopo Rothomagensi *anno* 1231. coactum est, quemadmodum legitur in Collectione Regia Maxima Conciliorum ab Harduino compilata *tom.* 7. *pag.* 186.: *Nullus audeat Missam bis in die celebrare, aut cum duplici Introitu, nisi in humana necessitate &c. & hoc, ubi non est, nisi unus Sacerdos:* alterum, quod Nemausi *anno* 1284. coactum fuit, cum Martinus IV. Apostolicam hanc Sedem obtineret, uti patet ex Collectione Labbeana *tom.* 11. *part.* 1. *pag.* 1213.: *Si omnes Parochiani ad unam Missam simul non possint convenire, eo quod in diversis locis habitant distantibus ab Ecclesia & remotis, sicut est in montanis, nec sunt in Ecclesia duo Sacerdotes, &; dicta prima Missa, postmodum Parochiani venientes postulent Missam aliam sibi dici, poterit tum Sacerdos Missam aliam celebrare. Tamen si in prima Missa, post receptionem Corporis, & Sanguinis profusionem acceperit, non debet secundam Missam in prædictis casibus celebrare.*

Ea potissimum verba diligenter observari debent: *Ubi non est, nisi unus Sacerdos:* nec non alia: *nec sunt in Ecclesia duo Sacerdotes:* ex quibus clarè perspicimus, non licere Parocho, si alius Sacerdos præsto sit, duo Sacra perficere diebus festis, ut populus Missæ Sacrificio intersit, sive Missa celebranda sit in duabus Ecclesiis inter se distantibus, ut in supra citata Synodo Limana, sive una tantum sit Ecclesia, in qua Missa celebratur, & ad quam insimul universus populus convenire non potest, ut in Synodo Nemausensi. Hi quippe duo casus eodem jure censendi sunt, uti præcipuè advertit Theophilus Raynaudus *tom.* 17. *Operum* editionis Lugdunensis *pag.* 8.

Et ex sententia aliorum Doctorum.

Quæ huc usque dicta sunt, Canonicis etiam generalibus sanctionibus innituntur. Neque verò copiam Ecclesiasticæ eruditionis ostentabimus, ut cognitum id perspectumque faciamus, quod tamen facili negotio, si opus esset, consequeremur, cum duo præclari Scriptores postremis his temporibus congesserint casus omnes, quibus ante Decretales Prædecessorum Nostrorum Innocentii III. atque Honorii III. plures uno die Missæ ab eodem Sacerdote celebrabantur. Hi sunt Saintebeuvius *tom.* 3. *Resolutionum casuum conscientiæ cas.* 83. & Pontas *in Dictionario casuum conscientiæ, in verb. Missa cas.* 15. De hoc ipso argumento luculenter desseruit is, qui suis adnotationibus undecimam Sancti Leonis Epistolam illustravit, juxta editionem, quæ ultimo facta est. De ipso Nos quoque verba fecimus *in Commentario de festis diebus Domini Nostri ac Beatæ Virginis Mariæ part.* 1. *num.* 667. *& seqq.* Quamobrem, his prætermissis, illud affirmabimus, ex communi totius Ecclesiæ disciplina permitti tantùm Sacerdotibus hoc tempore, ut die Natali Salvatoris Nostri ter Sacrum faciant, vel quia institutum id fuit a S. Telesphoro Pontifice, ut eam celebritatem singulari honore prosequerentur Fideles, uti ostendit Canon: *Nocte sancta de Consecratione dist.* 1. vel quia (si plurimi facienda videantur argumenta, quibus author Telesphorus illius Canonis impugnatur) Parens ac Magistra Ecclesia eum ritum die Natali Domini conservandum censuit, ut posteris perpetuò commendaret veterem disciplinam, ob quam Sacerdos idem plura Sacra conficiebat, cum alii quoque festi dies per annum occurrebant. Id Nos testimoniis præstantium virorum indicavimus in Commentario nostro, quod superiùs nominavimus, *part.* 1. *num.* 665. *& seqq.*

Id permittitur die Natali Domini.

Excepta die Dominicæ Nativitatis, juxta hodiernam disciplinam non licet Sacerdoti eodem die Sacrificium iterare. Argumenta minimè desumimus ex Decreto Alexandri Papæ II. *Can. Sufficit, de Consecratione, dist.* 1. ubi Pontifex ita decrevit: *Sufficit Sacerdoti unam Missam in die una celebrare, quia Christus semel passus est, & totum Mundum redemit. Non modica res est unam Missam facere; & valde felix est, qui unam dignè celebrare potest:* etenim Pontifex ita rem prosequitur: *Quidam tamen pro defunctis unam faciunt, & alteram de die, si necesse fuerit:* quibus verbis Alexander II. non improbare videtur eum Sacerdotem, qui saltem ob allatam causam bis uno die celebraret. Deinde sic Pontifex concludit: *Qui vero pro pecuniis, aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures facere Missas, non æstimo evadere damnationem.* Porro ex his facili conjectura perspicere quisque potest,

Examinantur Decreta Pontificum, nempe Alexandri II.

Alexan-

Alexandrum II. Decreto solùm cavere, ne sordidæ utilitatis, sive assentationis gratia Sacrificium iteretur. Vasquesius idem Decretum sic explicat *in 3. part. Divi Thomæ tom. 3. quæst. 83. art. 2. cap. 5. num. 43.* : *In prædicta Epistola solum damnantur, qui pro pecuniis aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures Missas celebrare : de iis vero, qui ex sola devotione plures celebrarent, nihil dicitur.* Eamdem rem maxime declarant ea, quæ Thomassinus scripta reliquit *De veteri & nova Ecclesiæ disciplina par. 3. lib. 1. cap. 72. num. 6.* ubi clarè ostendit, libertatem pluries una die celebrandi, necessariò coërcendam fuisse, ut quorumdam Sacerdotum avaritiæ modus imponeretur.

Innocentii III. Igitur omittentes Alexandri II. Decretum, alterius Prædecessoris nostri, nimirum Innocentii III. auctoriaate, ac Decretali rem nostram comprobamus, *Cap. Consuluisti, de celebratione Missarum : Respondemus*, inquit, *quod excepto die Nativitatis Dominicæ &c. sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare.* Equidem Alexander II., uti superius commemoravimus, & Innocentius III. ubi sunt hoc eodem verbo *sufficit* : at secundo tantùm loco per id verbum præceptum indicitur : nam si quis integram Innocentii Decretalem percurrat, apertissimè cognoscet, id peritum fuisse a Pontifice, *utrum Presbyter duas Missas in eadem die valeat celebrare.* Porro illud *valeat*, idem prorsus significat, ac *liceat*. Cum igitur responsum dederit Pontifex, sufficere *Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare*; illud *sufficit*, Sacerdotes adigit præcepto, ne plura Sacrificia uno die faciant.

Ita Vasquesius interpretatur eo loco, quem paulo ante indicavimus *num. 44.* *Nam quod quæsitum fuit, utrum valeat celebrare, idem est, ac si quæreretur, utrum liceat ei celebrare. Cum ergo respondit Pontifex*, sufficit &c. *hoc verbum denotat præceptum prohibens, plusquam semel celebrare.* Neque mirari quis debet, si idem verbum *sufficit*, consilium uno loco, alio autem præceptum præseferat. Id ipsum quippe etiam contigit in verbo *non oportet* : quod juxta varias rerum circumstantias, in Jure Canonico modò solum honestatis officium ac decentiam denotat, modò vero necessitatem atque præceptum, uti pluribus exemplis demonstrat Baldellus *disput. Theolog. tom. 1. lib. 5. dub. 21. num. 4.* Verùm ex

Honorii III. Honorio III. qui post Innocentium III. Pontifex renuntiatus fuit, in textu *Te referente*, sub eodem titulo *de celebratione Missarum*, manifestò deprehenditur, illud verbum *sufficere*, de quo in Decretali Innocentii III., cum præcepto conjungi. Rem totam, sicuti gesta est, recensebimus, uti constat ex Gonzalez, qui Decretalem integram ejusdem Honorii describit.

Casus ejus decretalis. Sypontinus Archiepiscopus (eam modò civitatem vulgo Manfredoniam appellant) feriâ quintâ majoris hebdomadæ Sancta Olea de more in Ecclesia Cathedrali rite consecrabat. Eâdem die mane se conferebat ad Montem Garganum, ut peregrinos exciperet, qui magnâ frequentiâ in eum locum Religionis causâ confluebant. Ejus loci Clerus ac populus Archiepiscopum magno studio rogarunt, ut Sacrum iteraret; quod tamen ille facere recusavit, donec super hac re Pontificis Honorii III. responsum sibi redderetur. Pontifex initium desumit a verbis ipsis Innocentii III. Prædecessoris sui, nempe : *Cum cuilibet Sacerdoti, quacumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Missam sufficiat, nam & valde est felix, qui celebrat dignè unam.* Post hæc præcipit Archiepiscopo, ut Syponti rem Divinam peragat, ubi Sacrum Chrisma conficere debebat, & in Ecclesia Montis Gargani Sacrificium offerre prætermittat; hisque utitur verbis, quibus illud *sufficit*, ab Innocentio III. scriptum, cum præcepto omnino copulari declarat : *Fraternitati tuæ mandamus, quatenus die Cœnæ Domini in Ecclesia Sypontina dumtaxat, in qua teneris Chrisma conficere, Missarum studeas solemnia celebrare.* Innocentius, qui, excepto die Nativitatis Dominicæ, prohibuit Sacerdoti plures Missas unâ die celebrare, *in cit. Cap. Consuluisti, de celebratione Missarum*, addidit; *nisi causa necessitatis suadeat.* At Honorius, qui *in Cap. Te referente, eodem tit. de celebratione Missarum*, Archiepiscopo Sypontino rescripsit, ipsi fas non esse, post rem Divinam peractam, dum Sacrum Chrisma conficiebat in Ecclesia Sypontina, aliam Missam celebrare in Ecclesia Montis Gargani, declaravit, causam necessitatis ab Innocentio admissam, nunquam adesse, cum alius invenitur Sacerdos, qui secundam Missam celebrare potest : secundam quippe Missam noluit ab Archiepiscopo in Ecclesia Montis Gargani celebrari, ex quo inverisimile ipsi visum est, quod alius non adesset Sacerdos, qui Missam in eadem Ecclesia celebrare posset, juxta monitum Cardinalis de Turrecremata *in Can. Sufficit, sub num. 4. de Consecratione, dist. 1.* En ejus verba : *Quod autem in Decretali Te referente, Episcopus videtur reprehendi, quod bis celebraverat die Cœnæ, est propter hoc, quia non erat necesse, quod Episcopus celebrasset, nisi in illa Ecclesia, in qua de consuetudine debebat Chrisma conficere, quia hoc non potest, nisi Episcopus, & aliam Missam celebrare poterat simplex Sacerdos, quia verosimile est, Episcopum posse per Vicarium celebrare, & in illa Ecclesia plures Sacerdotes fuisse.* Quod etiam ante Cardinalem a Turrecremata, jam fuerat adnotatum ab Hostiensi *in Cap. Te referente num. 3.*, ab Antonio de Butrio *super eodem textu num. 3.*, & ab Abbate *super eodem quoque textu in fine tit. de celebratione Missarum.*

Quid de Episcopis, qui habent duas Cathedrales. Præterea casum proponunt Episcopi, qui præesset duobus Episcopatibus inter se vicinis; ut in Archiepiscopo Sypontino contigisset, si Summi Pontifices Alexander III., & Innocentius III. sententiam non protulissent contra Garganicos contendentes, Ecclesiam suam Episcopalem esse, & unitam Ecclesiæ Sypontinæ, quemadmodum legitur apud Ughellium de Metropoli Sypontina tractantem *tom. 7. Italiæ Sacræ* : quæruntque, an sub obtentu Chrisma conficiendi in utraque Ecclesia, quod sine celebratione Missæ consecrari decenter nequit, posset, ea die bis Sacrificium offerre; & unanimiter respondent, id non licere : & sic rem componunt, quod uno anno in una Ecclesia celebret Missam feria quinta in Cœna Domini, & conficiat Chrisma; & alio anno id ipsum faciat in alia Ecclesia, & ab una ad aliam Chrisma consecratum, uti moris est, transmittat : Reque sic composita, asserunt, nullam ex suis Ecclesiis Chrismate carituram esse, subditosque unius, vel alterius Episcopatus nullatenus excludi a commoditate audiendi Missam quintâ feriâ in Cœna Domini, in qua maximopere expedit, ut audiant Missam; ea quippe celebrari poterit a Sacerdote in Ecclesia, in qua eo anno Episcopus Chrisma non conficit, cum verisimile non sit, alium non reperiri Sacerdotem, qui ea ipsa die Sacrum in ea facere possit; veluti prosequuntur Hostiensis, Antonius a Butrio, & Abbas *locis citatis.*

Hæc sunt, quæ ex Jure Canonico desumpsimus. Sed cum Glossa *in Cap. Consuluisti, in verb. necessitatis, de celebratione Missarum*, necessitati addat utilitatem, & vel utilitatem, vel necessitatem satis esse dicat, ut unus Sacerdos eodem die bis Missam celebrare possit, bene deprehendimus, Parochos, de quibus agitur, posse tum utilitatem, tum necessitatem prætexere, ut sibi putent fas esse bis in die celebrare, etiamsi alius sit Sacerdos, qui Sacrum

facere

facere valeat: utilitatem quippe in eo constituent, quod, bis ipsi celebrando non subministrabunt Sacerdoti celebraturo eleemosynam pro Missa, quam celebrabit; necessitatem in sua inopia constituent, ob quam nequeunt prædictam eleemosynam alteri Sacerdoti Missam celebranti elargiri. At neutrum eis suffragari potest.

Et utilitas quidem non suffragatur: quidquid enim sit de titulo utilitatis; qui illum admittunt, illum explicant & intelligunt, non de utilitate celebrantis, sed Missam audientis. Sic docet Cardinalis Zabarella *in Cap. Consuluisti*, *num.* 3. *de celebratione Missarum*. En ejus verba: *Considera, quod in hoc attenditur causa utilitatis respectu audientis, non celebrantis*. Et concordant super eodem Capitulo Antonius a Butrio *num.* 4., Abbas *num.* 2., & cœteri, quos vocant Repetentes; & præclarè inter recentiores docuit Vericellus *de Apostolicis Missionibus tit.* 1. *de privilegiis Regularium dub.* 18. *num.* 201. Utilitas autem proposita non populum, sed Parochum respicit, & sic celebrantem, & non audientem.

ausa utili- is non suf- t ut bis ebretur.

Minus quoque prodest necessitas ex inopia desumpta; cum plura sint expendenda, antequam titulus necessitatis ex inopia desumptus admittatur. Primò, an revera Parochi tantâ premantur egestate, ut alteri Sacerdoti stipendium Missæ nequeant suppeditare: si enim inopia adeo magna non sit, Episcopali auctoritate, juxta Caput quartum Concilii Tridentini *sess.* 21. *de Reformatione*, adigi poterunt, ut Sacerdoti Missam celebraturo eleemosynam elargiatur, uti sapienter admonet Engel. *ad tit. Decretalium de celebratione Missarum num.* 3. Secundò, si Parochis tenues omnino angustique proventus obveniant, videndum, an populus etiam in eadem paupertate versetur: quemadmodum enim Episcopus adigere potest Sacerdotem, ut populo Sacrum faciat diebus festis, ita etiam potest indicere populo, ut celebranti Sacerdoti consuetum stipendium elargiatur. Id etiam ex Tridentino Concilio desumitur *sess.* 23. *cap.* 14. *de Reformatione*, ubi hæc leguntur: *Curet autem Episcopus, ut ii saltem diebus Dominicis, & Festis solemnibus &c. Missas celebrent*: siquidem illud verbum *Curet*, præceptum inferre in hac gravissima causa, non est dubitandum. Hoc pacto Concilii sententiam explicat Pasqualigus, qui scriptum ita reliquit *de Sacrificio Missæ quæst.* 844. *num.* 11.: *Si in aliquo Oppido sit unus tantùm Sacerdos, qui teneatur celebrare diebus festis, & adsint alii simplices Sacerdotes, poterit Episcopus eos cogere ad celebrandum diebus festis. Ratio est, quia adest indigentia populi, eo quod difficile sit, quod omnes eadem hora conveniant ad audiendam Missam; & ideo cum Sacerdotes habeant ratione Ordinis munus suum addictum populo, poterit Episcopus eos cogere, ut impendant officium suum populo, offerendo Sacrificium, ut absque difficultate possit adimplere præceptum audiendi Sacrum. In tali tamen casu tenebitur populus aliquid contribuere iis Sacerdotibus pro substentatione; quia, cum ministrent populo, æquum est, quod accipiant aliquid pro substentatione.*

Neque pau- rtatis ex opia Ec- siæ.

Porro difficile prorsus videtur, omnia hæc simul copulata deprehendi. Quod si res ita se haberet, tunc, Ven. Frater, ex iis eleemosynis, quas ipse egenis elargiri largè consuevisti, stipendium pro re Divina facienda Sacerdotibus erogare deberes, nec ullo modo perferre, ut Sacrificium iterent Parochi, quibus non deest alius Sacerdos, qui diebus festis populo ministret.

Perpendit tiones Pa- chorum.

Post hæc, quæ a Nobis prolata ad veritatem illustrandam dici possunt, ad ea sermonem transferimus, quæ ab ipsis Parochis proponi audimus. Vehementer ipsi conqueruntur, si facultas iterandi Sacrificii diebus festis ipsis adimatur; eo quod munere suo perfungi nequeant, quod non solùm constituitur in celebranda & applicanda Missa pro populo; cum festi dies peraguntur, sed etiam in explicandis Religionis mysteriis, tradendaque pueris Christiana disciplina, cum ad Sacrum audiendum in Ecclesiam conveniunt.

Incredibilem ex hoc voluptatem sane percepimus. Etenim quum olim fel. record. Prædecessor Noster Innocentius Papa XIII., ad discutienda Hispani Cleri gravissima negocia ab insigni viro bonæ memoriæ Ludovico hujus S. R. E. Cardinali Belluga nuncupato proposita, peculiarem Congregationem præstantium aliquot ejusdem S. R. E. Cardinalium deputasset; Nobisque tunc in minoribus constitutis ipsius Congregationis Secretarii munus demandasset; meminimus non parum temporis, plurimumque laboris Nobis opus fuisse, ut falsam omnino probaremus opinionem, ob quam Parochi Hispani se immunes ac liberos dictitabant ab edocendis instruendisque Christianâ doctrinâ pueris, eo quod hujusmodi exercitationes in aliis quoque Ecclesiis haberentur; aut quia Concionatorum operâ studioque satis fideles instruerentur; aut etiam ob vetustissimam consuetudinem, quæ Parochos ipsos ab hoc onere vindicare videbatur. Quæ omnia leguntur in Constitutione, quæ incipit *Apostolici ministerii*, quam præfatus Innocentius Prædecessor promulgavit; in qua §. 9. recensentur ac refelluntur ea omnia, quæ modò commemoravimus.

Quas rejicit.

His autem per transennam adnotatis, jam responsum quæstioni faciamus, videlicet non esse iterandum die festo Sacrificium, si Parocho alius Sacerdos operam suam navare possit, etiamsi Catechismus eodem die, Fideique mysteria populo explanari debeant. Hæc enim fieri possunt ejusdem Sacerdotis ministerio, qui ad Sacrum conficiendum inducitur: quemadmodum Nos ipsi statuimus in Bononiensi Diœcesi, cum in ea sedem haberemus, haud ignorantes, id consentaneum esse Decretis, quæ super hac re Pontifices Romani non semel ediderunt. Id Nos ostendimus *Instit.* 3. *tom.* 3. *nostrarum Institutionum Ecclesiasticarum*, quæ Bononiæ impressæ fuerunt. Accedit, quod Parochus, qui die festo fideles instituendos in utraque Ecclesia libenter suscepisset, si iterandi Sacrificii facultas traderetur, id facilius consequi possit; si in altera solùm Ecclesia rem Divinam faciat, ac populum edoceat, deinde ad aliam se conferat Ecclesiam, ubi a Sacrificio abstineat, & Christianæ Legis instituta dumtaxat populo declaret.

Tui præterea Parochi queruntur, quod ipsis hanc facultatem impertiri dubites, quam a tuis Decessoribus semper impetrarunt. Certissimum illud est Missionariis tantùm a Sede Apostolica potestatem aliquando fieri, ut uno die Sacrificium bis operentur; reliquis verò Sacerdotibus opus esse, ut hac de re facultatem ab Episcopo consequantur, etiamsi causa necessitatis intercedere videatur; cujus sanè judicium ad ipsos Sacerdotes nequaquam pertinet. Ita testatur Verricellus *de Apostolicis Missionibus tit.* 4. *de privilegiis Regularium quæst.* 19. *num.* 202. *Quæres primò, an ad celebrandas duas Missas in locis, ubi adest talis necessitas, requiratur licentia Episcopi? Respondetur affirmativè, seclusis privilegiis Missionariorum. Ita a Sacra Congregatione resolutum.* Certum quoque est, facultates ejusmodi, nisi necessitas id postulet, nunquam concedi; vel, si aliquando concedantur, non haberi tamquam alicujus Sacerdotis privilegium, sed tantum ob causam peculiarem necessitatis. Fagnanus id fatetur *Cap. In ordinanda*, *num.* 37. *de Simonia*: *Miratur Sacra Congregatio agi de his licentiis concedendis; nam id nonnisi ex magna necessitate fieri debet, & magna cautela, ut puta in locis, ubi perpaucissimi sunt Sacerdotes, vel adsunt impedimenta adversariorum Fidei, vel*

quid

quid simile &c. *Nec concedi potest hæc licentia ab Episcopo generaliter, quasi privilegium alicujus Sacerdotis, sed tantùm in aliquo casu particulari, necessitatis causa ab Episcopo examinanda.* Itaque cum ejusmodi causam necessitatis haud deprehenderis, nunquam Parochos tuos probabimus, si ipsi de te conquerantur, Nos prudentiam Fraternitatis Tuæ magnopere commendamus, Teque agnoscimus animum, mentemque tuam conformasse exemplo prædicti Sancti Caroli Borromæi, qui *in prima Synodo Provinciali cap.* 5. abrogavit *licentias a suis Prædecessoribus concessas plures Missas celebrandi.*

Quid de consuetudine.

Parochi postremò, ut causam suam tueantur, vetustissimam adducunt consuetudinem. Nos, utrum ratione, an temere id asserant, examinare prætermittimus. Solùm inquirimus, utrum ea consuetudo rationem præscriptionis, aut præsumptionis sibi comparaverit; & utrumque falsum, & alienum judicamus. Non utique Jus Divinum, sed Jus Ecclesiasticum prohibet, eadem die ab eodem Sacerdote Sacrificium iterari. At non omnia, quæ Juris tantùm Ecclesiastici sunt, præscribi possunt. Si etenim juxta Civiles Leges, *sanctæ res* præscribi non possunt, absonum undique est asserere, fuisse per præscriptionem aliquid obtentum, vel acquisitum, quod adversetur sanctionibus universalibus Ecclesiæ, quarum observantiam Sacrum Tridentinum Concilium in Missarum celebratione Sacerdotibus omnibus præcipit, uti colligitur ex Decreto *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ.*

In nonnullis regionibus mos inoleverat, quod Parochi duarum Parochiarum feriâ sextâ majoris hebdomadæ Officium faciebant, primùm in una ex Parochiis, & deinde illud iterabant in altera. Jejunii præceptum in sumptione Eucharistiæ non est Juris Divini, sed Ecclesiastici, teste Cardinali Bona *Rerum Liturgicarum lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 2. ubi refert, initio non omnibus in locis universos prædictâ lege obstrictos fuisse: cumque, hoc minimè obstante, animadversum fuisset, Parochum celebrantem Officium in secunda Parochia, non jejunum sumere Eucharistiam sub specie panis; sumpserat enim in Officio, quod celebravit in prima Parochia, particulam Hostiæ consecratæ die præcedenti, unà cum vino non consecrato, & sic jejunium fregerat naturale; reprobata fuit consuetudo, etsi, uti afferebatur, pietati & devotioni innixa. Hoc exemplo perculsi alii Parochi duarum Parochiarum, aliam induxerunt consuetudinem, ut in utraque Parochia Officium feriæ sextæ majoris hebdomadæ celebrare possent; prætermittendi videlicet haustum vini in primo Officio, quod in prima Parochia celebrabant, sumentes tantummodo speciem panis, ut jejuni in secunda Parochia Officium facerent, Missamque, quæ dicitur Præsanctificatorum, celebrarent. At hæc quoque consuetudo fuit reprobata, utpote contraria ritui Ecclesiastico, quem & Ordo Romanus, & Sacramentarium Sancti Gregorii præscribunt, & adhibet universalis Ecclesia. Franciscus Sylvius magni nominis Theologus *tom.* 5. *suorum Operum* editionis Antuerpiensis *Orat.* 1. quæ est unica *de Officio Parasceves*, rem graphicè exponit, nec Parochorum consuetudini censet esse ullo modo deferendum. De hac eadem re plura habentur apud Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ tom.* 3. *quæst.* 73. *art.* 2. *disput.* 80. *sect.* 3. Et Nos ipsi hæc omnia exposuimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ*, typis Patavinis edito, *sect.* 2. §. 39. Et *in alio Tractatu de Festis Domini Nostri Jesu Christi par.* 1. typis quoque Patavinis edito, §. 336. & *seqq.* confutavimus errorem Græcorum Schismaticorum, qui volunt, in Missa Præsanctificatorum, per immersionem Particulæ in Calicem ex Sacratissima Hostia detractæ, transubstantiationem fieri vini in Sanguinem Christi; & diximus, Sacerdotem in Officio feriæ sextæ majoris hebdomadæ, sumere Christi Corpus & Sanguinem, cùm utrumque revera sit sub specie panis, præcedenti licèt die consecrati.

Præscriptionem excipit præsumptio, de qua modò sermo habendus est. Equidem non ignoramus Jurisperitorum commune adagium, nempe ratione consuetudinis immemorabilis afferri posse in medium quemcumque gratiosum titulum, & etiam privilegium Apostolicum, quod utpote nullo certo documento probatum, præsumptum appellatur. Sed, cæteris prætermissis, ne hæc epistola longior evadat, subdimus, hæc intelligi posse de illis privilegiis, quæ impetrari potuissent a Sede Apostolica, si quis ea postulasset; non verò de illis, quæ cùm postulantur, negari omnino consueverunt; ne præsumptio plus habeat roboris, & momenti, quàm veritas.

Romanis Pontificibus mos est, ut ea negotia, quæ ipsi per se expedire nolint, ad Congregationes rejiciant examinanda; ut earum consilio rem expediant. *Anno* 1657. cùm in Civitate, quàm dicunt *de Assumptione*, in Provincia Paraguariensi, pars magna Nobilium domi se continerent, utpote decenti apparatu vestium carens, nec accederet ad Ecclesiam, ut Sacrum die festo audiret, Episcopus exoravit, ut sibi facultas daretur celebrandi Missam antelucanam Nobilium prædictorum gratiâ, & aliam ante meridiem, ut reliquus populus Missæ præcepto diebus festis satisfaceret. De hac re actum fuit in Congregatione Concilii *die* 1. *Septembris* 1657. nec petitio fuit exaudita, eâ potissimùm de causa, quod imperceptibile visum est, alium non adesse Sacerdotem, qui Missam antelucanam celebraret pro Nobilibus; quemadmodum colligitur *ex lib.* 21. *Decretor. pag.* 56.

Præterea vobis omnibus notum est, in Regnis Aragoniæ, Valentiæ, & in Comitatu Catalauniæ, die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, quemlibet Sacerdotem Sæcularem bis Missam celebrare posse, & ter quemlibet Sacerdotem Regularem; quod singulare privilegium antiquæ consuetudini, & famæ Apostolici privilegii concessi vel a Julio III., vel a Paulo III. Summis Pontificibus innititur. De dicto privilegio egimus *in supra citato nostro Commentario de Sacrificio Missæ sect.* 2. §. 31. & latiùs dum munere fungebamur Secretarii Congregationis Concilii, cùm Causa quædam *Castellana* pertractaretur, quemadmodum videri potest in Thesauro Resolutionum prædictæ Congregationis *tom.* 2. *pag.* 168., & plura quoque de dicto privilegio relata fuerunt a bonæ memoriæ Cardinali Lanfredino, dum ipsum Secretarii munus obiret, & de quadam Causa *Oriolen.* ageret, de qua *tom.* 5. *ejusdem Thesaur. pag.* 384. & *seqq.* Viri, qui dignitate, & præstantia supra cæteros eminebant, Summis Pontificibus humillimè supplicarunt, non ut quidem rem novam permitterent, sed ut tantùm ad quasdam alias regiones memoratum privilegium extenderent, ob quod Presbyteri tum Sæculares, tum Regulares in die Commemorationis omnium Defunctorum rem Divinam iteratò faciebant, precesque suas singulari pietate, & rationibus undequaque petitis cohonestarunt: negotioque a Summis Pontificibus remisso ad Congregationem Concilii, hæc precibus hujusmodi morem haud gessit, sed petentes, uti fieri cum principibus viris consuevit, urbanè dimisit, quemadmodum recensuimus *in citato nostro Tractatu de Sacrificio Missæ sect.* 2. §. 32. editionis Patavinæ.

Porro si denegatum fuit Episcopo petitum privilegium celebrandi bis in die festo, ut Nobiles

satisfacerent præceptò audiendi Missam, eo quod alius aderat Sacerdos, qui Sacrum facere poterat; si principum virorum vota exaudita non fuerunt, qui tantùm pro extensione privilegii precabantur, & talis privilegii, quod unicam tantùm diem quolibet anno respiciebat; unusquisque facili negotio cognoscere poterit, quid a Sede Apostolica factum esset, si simplices Parochi facultatem petiissent bis celebrandi, ubi alius non deesset Sacerdos, qui Parocho operam suam præstare posset, & bis celebrandi, non unicâ die intrà annum, sed tot diebus, quot per anni cursum festi dies celebrandi fidelibus præcipiuntur.

Decretum Episcopi servandum denitur.

Ut Fraternitati Tuæ postulatis responderemus, negotium unico verbo cognoscimus Nos absolvere potuisse, dicendo nimirum, tuam Constitutionem Synodalem observandam esse. Henricus enim Boich, antiquus Juris Canonici Professor, *in Comment. ad Cap. Te referente, num. 2. de celebratione Missarum*, docet a nemine binas Missas eâdem die celebrari posse, si id sit vetitum in Constitutione Synodali. Sed hæc scribenda ad te putavimus, ut tuum religionis eximium studium nostris laudibus prosequeremur, certamque normam, ac rationem ante oculos propositam haberes, ad quam consilia tua, tuamque mentem tutissimè conformares. Quapropter tres dies in privata nostra Bibliotheca manè insumpsimus, quos vacuos, ac liberos ab audiendis Ministris, molestisque negotiis nacti sumus, ut has literas conficeremus. Postremò te summopere iterumque commendantes, qui hujus Sedis Apostolicæ in dubiis rebus sententiam consiliumque exquisieris; Benedictionem Tibi nostram, Venerabilis Frater, peramanter impertimur.

Dat. die 16. Martii 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XVI. Martii MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

IV.

De Præsentatione dignioris inter approbatos ab Examinatoribus ad Parochiales Ecclesias Jurispatronatus Ecclesiastici; cum resolutione nonnullorum dubiorum.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Florentino.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem.

REDDITÆ Nobis sunt Literæ Tuæ, quibuscum una ad Nos misisti disceptationem Advocati Petri Brogiani, ut de iis, quæ a Te proponebantur, quæ nostra sententia sit, diceremus.

Tria dubia Pontificis proposita.

Primum: *An Patronus Ecclesiasticus teneatur in foro externo præsentare ad Beneficium Curatum eum, qui inter approbatos ab Examinatoribus magis idoneus, & magis dignus est?*

Secundum: *An Episcopus, ad quem spectat dare institutionem, debeat sequi judicium Patroni de magis idoneo, magisque digno, an potius inquirere, rectum ne sit Patroni judicium, an secus?*

Tertium: *Si appellaverit, qui se digniorem esse putat, & posthabitus est; an suspendi debeat institutio præsentati, an verò hæc debeat suum effectum sortiri; paucis, an appellatio interposita locum habeat in devolutivo tantùm, an potius etiam in suspensivo?*

Responsio ad primum.

Ut igitur exordiamur à prima quæstione, in qua quæritur, an Patronus Ecclesiasticus teneatur in foro externo præsentare ad Beneficium Curatum eum, qui magis idoneus, magisque dignus est inter approbatos ab Examinatoribus; respondemus, *teneri.* Nam antiquis omnibus disputationibus omissis, cum juxta Concilii Tridentini præscriptum in Beneficiis Curatis coram Examinatoribus Synodalibus concursus haberi debeat, debeantque Examinatores Synodales approbare eos, qui magis idonei sunt, quorum deinde unum debet Patronus Ecclesiasticus Episcopo præsentare, ut ei institutionem præbeat, hæc agendi ratio, ac methodus necessariò secum fert, ut Patronus Ecclesiasticus teneatur præsentare eum, quem digniorem inter probatos ab Examinatoribus existimat.

Verba Concilii satis per se clara sunt *in cap. xviij. sess. 24. de Reformatione: Si verò Jurispatronatus Ecclesiastici erit*, loquitur de Beneficio Curato, *ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit, Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituatur.*

Della Presentazione del più degno tra gli approvati dagl'Esaminatori alle Chiese Parrochiali di Padronato Ecclesiastico, con la risoluzione di alcuni dubbj.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Florentino.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem.

CI fu presentata una di Lei lettera unitamente con una bella Scrittura composta dall' Avvocato Pietro Brogiani, acciò da Noi si proferisse il nostro sentimento sopra i seguenti punti di Canonica Giurisprudenza:

Tre dubbj proposti al Pontefice.

Primo: *Se il Patrono Ecclesiastico sia obbligato nel foro esterno a presentare al Benefizio Curato quello, ch'è il più idoneo, ed il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori.*

Secondo: *Se il Vescovo, che dee dare l'istituzione debba stare al giudizio dato dal Patrono circa il più idoneo, ed il più degno, o pure se debba far indagine sopra la sussistenza del detto giudizio.*

Terzo: *Se appellando chi pretende d'esser più degno, ed è stato posposto, debba sospendersi l'istituzione del Presentato, o pure debba questa avere il suo effetto; in una parola, se l'appellazione interposta debba aver luogo solamente in devolutivo, o pur anche in suspensivo.*

Risposta al primo.

Incominciando dal primo punto, nel quale si cerca, se il Patrono Ecclesiastico sia obbligato nel foro esterno a presentare al Benefizio Curato quello, che è il più idoneo, id il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori, rispondiamo sicuramente di sì; imperocchè lasciando da parte tutte le dispute antiche, dovendosi, secondo il prescritto dal Sacro Concilio di Trento, ne' Benefizj Curati di Padronato Ecclesiastico tener il Concorso avanti gli Esaminatori Sinodali, dovendo gli Esaminatori Sinodali approvare quelli, che sono idonei, dovendo poi il Patrono Ecclesiastico presentare uno di questi al Vescovo, perchè conceda l'istituzione, questo metodo di operare porta seco la necessità, che il detto Patrono Ecclesiastico sia anche nel foro esterno obbligato a presentare quello, che esso crede il più degno fra gli approvati dagli Esaminatori.

Le parole del Concilio sono troppo chiare *nel cap. 18. alla sess. 24. de Reformatione: Si vero Jurispatronatus Ecclesiastici erit*, parla del Benefizio Curato; *ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineat, is quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit, Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituatur.*

Quod procedit, etiamsi Episcopus Patrono non intimaverit, ut digniorem præsentet, quam cautionem memorat *Abbas in cap. Constitutis 2. de appellationibus.* Quoniam quidquid sit de utilitate hujus cautionis ante Concilium Tridentinum, superflua certè est post idem Concilium, a quo in Beneficiis Curatis Patronatus Ecclesiastici demandatus est concursus; & injunctum fuit Patrono Ecclesiastico, ut eum præsentet, quem inter probatos ab Examinatoribus digniorem, magisque idoneum censebit, quod valet amplius quacumque admonitione, seu interpellatione, quam Episcopus Patrono Ecclesiastico faciat.

Responsio ad secundum cum distinctione.

Expediti a prima quæstione ad alteram transibimus, in qua quæritur: An Episcopus, ad quem pertinet instituere, sequi debeat judicium Patroni circa magis idoneum, magisque dignum, an potius inquirere, judicium ejusdem Patroni rectum ne sit, an non; & quod ad hanc quæstionem attinet, censemus necesse esse unum ab altero casum distinguere.

Nam, aut inter probatos ab Examinatoribus nemo est, qui de Patroni judicio queratur, a quo, puta Titius magis idoneus, magisque dignus æstimatus est, isque Episcopo præsentatus, & tum Episcopus sequi debet judicium Patroni, neutiquam verò in ejus judicium inquirere. Nam a Sacro Concilio non præscribitur, ut digniorem instituat, sed quem Patronus inter approbatos ab examinatoribus digniorem judicaverit: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit.* Ut bene animadvertit Fagnanus in suis manuscriptis, quæ apud Nos extant *super cap. xviij. sess 24. de Reformatione. Et non potest Episcopus opponere, quod Patronus Ecclesiasticus non vere digniorem, sed quem ipse Patronus digniorem arbitratur, elegerit & Episcopo præsentaverit, quia Concilium voluit absolutè institui illum, quem Patronus tanquam digniorem elegerit.*

Et in hujusmodi facti specie locum habet rescriptum Congregationis Concilii ann. 1573. ut videre est *lib 1. Decretorum pag.* 167. verba autem hæc sunt: *Sacra &c. censuit, si Parochia sit Jurispatronatus Ecclesiastici, & institutio ad Episcopum pertineat, facultatem judicandi digniorem inter idoneos probatos ab Examinatoribus, spectare ad Patronum Ecclesiasticum, & Episcopum teneri instituere eum, quem dictus Patronus judicaverit digniorem, & ipsi Episcopo præsentavit.*

Aut inter ab Examinatoribus idoneos probatos aliquis est, qui judicio Patroni minime acquiescens coram Episcopo, cujus est dare institutionem, queritur, se posthabitum fuisse, licet magis dignus, & idoneus altero sit, quem Patronus tanquam digniorem, & magis idoneum Episcopo præsentavit; & hoc secundo casu cum Episcopus Judicis Personam sumere cogatur, sequi non debet Patroni judicium circa magis idoneum, magisque dignum, sed priusquam institutionem concedat, in Patroni judicium inquirere, ut inter alios rectè considerant *Garzia de Benefic. par. 9. cap. 2. num. 265. & seq. & præcipuè num. 268. & seq. & Ventrilia in prax. rer. Eccles. tom. 2. adnot. 5. §. 2. num. 5. 6.*

Non obstat, si quis assereret etiam hoc secundo casu clausis oculis sequendum esse Patroni judicium de magis idoneo, magisque digno, perindè ac si id consentaneum sit verbis Concilii superius laudatis: *Quem Patronus digniorem inter*

Il che ha luogo ancorche il Vescovo non avesse fatta al Patrono Ecclesiastico l'intimazione di dover presentare il più degno, cautela mentovata dall'Abbate *nel cap. Constitutis, il secondo de Appellationibus:* imperocchè, ciocchè siasi dell'utilità della cautela avanti il Concilio di Trento, essa è superflua dopo il detto Concilio, che avendo stabilito il concorso ne' Benefizj Curati di Padronato Ecclesiastico, ed avendo, come si è già veduto, prescritto al Patrono Ecclesiastico di presentare quello, che giudicherà il più degno, ed il più idoneo fra gli approvati dagli Esaminatori, ciò vale assai più di qualsivoglia ammonizione, o sia interpellazione particolare, che dal Vescovo si faccia al Patrono Ecclesiastico.

Risposta al secondo con distinzione.

Spediti dal primo punto, faremo passaggio al secondo, nel quale si cerca; se il Vescovo, che dee dare l'istituzione debba stare al giudizio dato dal Patrono circa il più idoneo, ed il più degno, o pure se debba fare indagine sopra la sussistenza del detto giudizio. Et in ciò, che appartiene a questo secondo dubbio, Noi crediamo doversi distinguere un caso dall'altro, come in appresso.

O fra gli approvati dagli Esaminatori non v'è chi promova querela sopra il giudizio dato dal Patrono, che avendo creduto Tizio più idoneo, e più degno degli altri, l'ha presentato al Vescovo: ed in questo caso il Vescovo dee stare al giudizio dato dal Patrono, nè dee formare indagine sopra la sussistenza del medesimo; non dicendo il Sacro Concilio, che il Vescovo istituisca il più degno, ma quello, che il Patrono avrà giudicato più degno fra gli approvati dagli Esaminatori: *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit:* come ben riflette il Fagnano ne' suoi manoscritti, che abbiamo presso di Noi, *sopra il cap. 18. dell sess. 24. de Reformatione: Et non potest Episcopus opponere, quod Patronus Ecclesiasticus non vere digniorem, sed quem ipse Patronus digniorem arbitratur, elegerit, & Episcopo præsentaverit; quia Concilium voluit absolutè institui illum, quem Patronus tanquam digniorem elegerit.*

E in questi termini procede una Risoluzione della Congregazione del Concilio *dell'anno* 1573. come può vedersi nel *lib. 1. de' Decreti alla pag.* 167. *& a terg.* ed ecco le parole: *Sacra &c. censuit, si Parochia sit Jurispatronatus Ecclesiastici, & institutio ad Episcopum pertineat, facultatem judicandi digniorem inter idoneos probatos ab Examinatoribus, spectare ad Patronum Ecclesiasticum; & Episcopum teneri instituere eum, quem dictus Patronus judicaverit digniorem, & ipsi Episcopo præsentavit.*

O pure fra gli approvati dagli Esaminatori per idonei si ritrova taluno di loro, che non quietandosi al giudizio dato dal Patrono, promove avanti il Vescovo, che dee dare l'istituzione, le sue istanze lamentandosi d'essere stato posposto, benchè più degno ed idoneo dell'altro, che il Patrono avendo creduto più degno, e più idoneo di lui, l'ha come tale presentato al Vescovo; ed in questo secondo caso il Vescovo venendo astretto ad assumere la qualità di Giudice, non dee stare al giudizio dato dal Patrono circa il più idoneo, e più degno, ma dee prima di dare l'istituzione fare indagine sopra la sussistenza del detto giudizio, come fra gli altri molto bene riflettono il Garzia *de Beneficiis alla par. 9. cap. 2. num. 265. e seg*, e particolarmente al *num. 268. e seg.* ed il Ventriglia in *Praxi Rerum Ecclesiasticarum al tom. 2. annot. 5. §. 2. num. 5. e 6.*

Nulla ostando, se mai si dicesse, doversi anche in questo secondo caso deferire ciecamente al giudizio dato dal Patrono sopra il più idoneo, ed il più degno, in sequela delle citate parole del Concilio: *quem Patronus digniorem inter pro-*

inter probatos ab Examinatoribus judicabit : Nam prætermissis, quæ a Doctoribus dicuntur, nempe ea verba intelligenda esse de justo, vero, proboque judicio, ut videre licet apud *Massobrium in praxi habendi concursum requis.* 5. *dub.* 1. *num.* 43. 44. Concilium agens de Beneficio Curato Patronatus Ecclesiastici inquit : *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit.* Non multo autem superius loquens eodem loco de Beneficio Curato liberæ collationis Ordinarii, his verbis utitur : *Episcopus*, inter eos, qui probati sunt tanquam idonei ab Examinatoribus Synodalibus, *eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit.*

At vero si quis ab Examinatoribus probatus tanquam idoneus contra judicium, quod secundùm alterum tulit Episcopus eum præeligendo, institerit, auditur, & ab appellationis Judice expenditur, Episcopi judicium rectumne probumque sit, an pravum, atque injustum, ut quotidie re ipsa contingit, & definitum legitur a San. mem. Pio V. Prædecessore Nostro *in sua Constitut. xxxiij. In Conferendis.* Multo magis quævis cumque sint Concilii verba; si quis inter probatos ab Examinatoribus actionem moveat contra judicium a Patrono latum, æquum justumque erit, ut audiatur, & munus erit Episcopi, ad quem instituere in beneficio pertinet, diligenter inquirere, Patroni judicium utrum valeat, nec ne; regulisne justitiæ, an secus innitatur.

Responsio tertium ... tam cum distinctione.

Superest tertia quæstio, in qua, ut superius diximus, quæritur, si is, qui se digniorem existimat, & posthabitus est, suspendi debeat institutio præsentati, an potius eam exequi oporteat, paucis, si appellatio interposita locum habeat in devolutivo dumtaxat, an etiam in suspensivo : Et hic etiam opus esse videtur unum casum ab altero distinguere. Nam aut judicium Episcopi convenit cum illo Patroni Ecclesiastici, adeo ut is, qui præsentatus est a Patrono Ecclesiastico tanquam magis idoneus, & dignus, talis etiam ab Episcopo judicetur, & isti institutio ab Episcopo concedatur, si posthabitus a Patrono, & ab Episcopo appellet, ejus appellatio in devolutivo tantum locum habebit, & illi, qui institutus est ab Episcopo, Parochiæ possessionem minime retardabit.

Et quidem si agatur de Ecclesia Parochiali liberæ collationis Episcopi, & ab Episcopo uni ex approbatis ab Examinatoribus Synodalibus tanquam digniori, & magis idoneo institutio detur, is, qui inter probatos ab eisdem Examinatoribus se injuste posthabitum ab Episcopo contendit, sibique, & non alteri debitam esse institutionem, appellans obtinere nequit, ut sua appellatio suspensiva sit, quæ non alia ratione admittitur, nisi in devolutivo juxta paragraphum octavum laudatæ Constitutionis *In conferendis San. mem. Pii V.* multo magis cum agitur de Ecclesia Parochiali Jurispatronatus Ecclesiastici, & in digniori magisque idoneo judicando Patronus, & Episcopus consentiunt, qui inter probatos ab Examinatoribus Synodalibus contendit, a Patrono, & ab Episcopo injuriam sibi illatam esse, si appellationem interponat, ejus appellatio non in suspensivo, sed dumtaxat in devolutivo admittetur. Nam primo casu appellanti judicium solius Episcopi; secundo autem casu præter Episcopi judicium etiam Patroni ei adversatur.

Aut enim, ut alteram distinctionis partem prosequamur, in ferendo judicio de magis digno, magisque idoneo sententiam Episcopi, & Patro-

batos ab Examinatoribus judicabit : imperocchè prescindendo da quanto dicono i Dottori, che interpretando le dette parole insegnano doversi intendere d'un vero, e sussistente giudizio, come può vedersi appresso il Massobrio *in Praxi habendi Concursum requisit.* 5. *dub.* 1. *num.* 43. e 44. il Concilio, che trattando del Benefizio Curato di Padronato Ecclesiastico, disse : *quem Patronus digniorem inter probatos ab Examinatoribus judicabit* : poche righe sopra trattando del Benefizio Curato di libera collazione dell'Ordinario, così disse : *Episcopus* fra quelli, che sono stati approvati, come idonei dagli Esaminatori Sinodali, *eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit.*

E però se non ostanti queste parole taluno fra gli approvati dagli Esaminatori, come idoneo promove le sue istanze contro il giudizio dato dal Vescovo a prò di un altro; è inteso, e dal Giudice dell'appellazione si esamina, se il giudizio dato dal Vescovo sia, o non sia sussistente, come giornalmente si vede in pratica, e come fu stabilito da S. Pio V. *nella sua Bolla* 33. *In conferendis*, con molto maggior ragione, non ostanti le dette parole, se taluno fra gli approvati dagli Esaminatori promove le sue istanze contra il giudizio dato dal Patrono, dovrà essere inteso, e dovrà il Vescovo, a cui appartiene il dare l'istituzione esattamente indagare, se il giudizio dato dal Patrono abbia, o non abbia sussistenza, sia, o non sia appoggiato alla Giustizia.

Risposta al terzo anche con distinzione.

Resta il terzo punto, nel quale, come già si è detto, si cerca, se appellando, chi pretende d'esser più degno, ed è stato posposto, debba sospendersi l'istituzione del presentato, o pure questo debba avere il suo effetto; in una parola, se l'appellazione interposta debba aver luogo solamente in devolutivo, o pure anche in sospensivo : e qui pure sembra duopo il distinguere un caso dall'altro; imperocchè, o il giudizio del Vescovo è conforme a quello del Patrono Ecclesiastico, in tal maniera, che quello, che è stato presentato dal Patrono Ecclesiastico, come più idoneo e degno, viene anche riputato tale dal Vescovo; e dandosi a questo dal detto Vescovo l'istituzione, se il posposto dal Patrono, e dal Vescovo appella, la di lui appellazione non potrà aver luogo, che in devolutivo, nè potrà impedire all'istituito dal Vescovo il possesso della Parrocchia.

Ed in fatto se nel caso d'una Parrochiale di libera collazione del Vescovo, dandosi dal Vescovo l'istituzione ad uno degli approvati dagli Esaminatori Sinodali, qualificandolo pel più degno, e pel più idoneo quello fra il numero degli approvati da' detti Esaminatori, che pretende d'essere stato posposto ingiustamente dal Vescovo, e che a se, e non al suo competitore, fosse dovuta l'istituzione, appellando, non può pretendere, che la sua appellazione sia sospensiva, nè in altro modo si riceve, che in devolutivo, giusta il §. 8. della Costituzione sopraccitata *In conferendis* di San Pio V. con moltæ maggior ragione, trattandosi di Parrochia di Padronato Ecclesiastico, ed essendo nel punto del più degno, e del più idoneo concordi il Patrono, ed il Vescovo, quello, che fra gli approvati dagli Esaminatori Sinodali pretende, che dal Patrono, e dal Vescovo gli sia stato fatto torto, se appella, non dovrà la sua appellazione esser sospensiva, ma unicamente ricevèrsi in devolutivo; non avendo il reclamante nel primo caso contra di se, che il giudizio del Vescovo, ed avendo il reclamante nel secondo caso contra di se, oltre il giudizio del Vescovo, ancor quello del Patrono.

O poi proseguendo il secondo membro della distinzione, nel punto del più idoneo non concorda il Giudizio del Vescovo con quello del Patro-

Patroni Ecclesiastici minime concordant, & tu si quis ex approbatis ab Examinatoribus, & ta quam magis dignus præelectus est a Patrono putet se gravatum esse ab Episcopo, neque ej judicio acquiescere vult, & ideo provocet, ej appellatio ad suspensionis effectum operari de bet, & Ecclesia Parochialis sub Oeconomo re manere, donec lis inter eum, qui dignior ha bitus est a Patrono, & alterum, qui ab Episco po, & ideo ut dignior in Parochiali Ecclesi. institutus est, finiatur. Nam hoc casu considerari debet præelecto ab Episcopo refragari judicium Patroni, nempe ejus, cui præcipuè Concilium electionem inter idoneos elargitum est; cujus judicio, si nemo sit, qui adversetur, standum esse voluit, ut paulo ante adnotavimus; ejus demum, ad quem in paritate meritorum pertinet uni, vel alteri gratificari, ut apud *Gratian. loc. laudat. num.* 264. *& apud Ventrill. loco pariter cit. num.* 5.

Quæ cum ita se habeant, nimis durum esset, si quis causa cadens in secundo judicio, quod fert Episcopus, & propterea appellationem interponeret; deinde ejus appellatio non operaretur nisi in devolutivo, & non etiam in suspensivo, cum regula in jure certa sit, cum aliquis in primo judicio victor in altero succumbit, si a secundi Judicis sententia appellet, ejus appellationem non solùm in devolutivò, sed etiam in suspensivo valere.

Si opponeretur in hujusmodi causis omne ap pellandi jus sublatum esse a Concilio Tridentino *cit. cap.* 18. *vers. in omnibusque sess.* 24. *de reformatione*, scire oportet, Concilium ibi loqui de eo, qui a relatione Examinatorum Synodalium provocat, a quibus idoneus probatus non est, cum se talem esse existimet, quod nihil pertinet ad speciem facti a Nobis propositam, in qua agitur de appellante ab irrationabili judicio Episcopi, cujus generis appellatio ignota fuit Sacro Concilio, sed usu introducta est a San. mem. Pii V. in laudata Constitutione, ut bene etiam considerat Fagnanus in suis mss. superius citatis. Insuper & illud, opus est intelligere, si quis contenderet argumentari posse a casu appellantis a mala relatione Examinatorum ad casum appellantis ab irrationabili judicio Episcopi, ejus argumentatio longius procederet, quàm vellet, cum nec ipse velit provocantem ab irrationabili judicio Episcopi non audiri saltem in devolutivo, & Doctores doceant appellantem a mala relatione Examinatorum, ejus appellationem aut neque in devolutivo admitti, aut certe ad eum dumtaxat finem, ut famæ, atque existimationi suæ appellans consulere possit, amovendo notam ab Examinatoribus sibi inustam, nunquam verò, ut Ecclesiam Parochialem consequi possit, ut ad propositum nostrum benè differit *Masobrius in praxi habendi concursum requis.* 5. *dub.* 4. *Ventrill. in praxi rerum Ecclesiasticarum par.* 2. *annotat.* 5. *§.* 2. *num.* 48.

Hæc quidem sunt, quæ oportunum esse duximus exponere, ut responderemus iis, quæ a te quærebantur ea hebdomada, quæ Nobis omnium totius anni laboriosissima est, nempe Hebdomada Sancta. Te autem interea benevolo animo in caritate Dei complectentes tibi, tuisque omnibus in Florentina Diœcesi commorantibus Apostolicam benedictionem impertimus.

Patrono Ecclesiastico: ed in questo caso, se chi essendo nel numero degli approvati dagli Esaminatori, e che è stato prescelto per più degno dal Patrono, pretende d'essere stato gravato dal Vescovo, nè vuol quietarsi al giudizio dato da esso a prò dell'altro, e perciò appella, la sua appellazione dovrà operare l'effetto sospensivo, e la Parochia dovrà restare sotto l'Economo, finchè termini la lite fra chi è stato creduto più degno dal Patrono, e l'altro, che è stato qualificato per più idoneo dal Vescovo, e da esso, come tale è stato istituito nella Parrochia, dovendosi in questo caso valutare, che il prescelto dal Vescovo ha contra di se il Giudizio del Patrono, che è lo stesso, che dire di quello, a cui il Concilio ha data in primo luogo la prescelta fra gl'idonei, ha voluto, che non essendovi veruno oppositore, stiasi al di lui giudizio, come di sopra si è veduto, di quello finalmente a cui in parità di meriti, tocca il gratificare più l'uno, che l'altro, come può vedersi appresso il Garzia *nel luogo citato al num.* 264. ed appresso il Ventriglia nel *luogo parimente citato al num.* 5.

Nel quale stato di cose sarebbe troppo duro, se soccombendo esso nel secondo giudizio, che si dà dal Vescovo, ed appellando, la sua appellazione non avesse effetto, che in devolutivo, ed anche non operasse nel sospensivo, essendo regola bene assicurata in teorica, ed in pratica, che chi ha avuto per se un giudicato, e nel secondo giudicato soccombe, appellando, il suo appello abbia il suo vigore non solo in devolutivo, ma anche in sospensivo.

Che se mai da taluno si opponesse, essere in questi casi tolta ogni appellazione dal Concilio di Trento nel *cit. cap.* 18. *vers. in omnibusque sess.* 24. *de Reformatione*: Sappia l'opponente, che il Concilio ivi parla di chi appella dalla relazione fatta dagli Esaminatori Sinodali, che non l'hanno approvato per idoneo, quand' esso pretendeva d'esserlo, il che non ha che fare col caso nostro, nel quale si tratta dell'appellante *ab irrationabili judicio Episcopi*, appellazione non conosciuta dal Sacro Concilio, ma introdotta da San Pio V. nella sua citata Bolla, come anche riflette il Fagnano ne' suoi manoscritti sopraccitati. Sappia in oltre, che chi pretendesse di argomentare dal caso dell'appellante *a mala relatione Examinatorum*, *ab irrationabili judicio Episcopi* porterebbe il suo discorso più avanti di quanto esso pretende: non pretendendo egli, che l'appellante *ab irrationabili judicio Episcopi* non sia sentito, almeno in devolutivo, ed insegnandosi da' Dottori, che l'appellante *a mala relatione Examinatorum*, o nemmeno è inteso in devolutivo, o quando gli viene accordato il devolutivo, gli è accordato pel solo fine, che possa salvare la propria riputazione, e levarsi la maschera postagli in viso dagli Esaminatori, ma non ad effetto, che possa conseguir la Parrochia, come molto bene la discorrono il Massobrio in *Praxi habendi concursum requisit.* 5. *dub.* 4. il Ventriglia *in Praxi Rerum Ecclesiasticarum par.* 2. *annot.* 5. *§.* 2. *num.* 48.

Che è quanto abbiamo creduto opportuno di esporre in risposta a' suoi quesiti in una settimana, che è la più laboriosa dell'anno per Noi, essendo la settimana santa. Ed intanto con pienezza di cuore abbracciandola, diamo a Lei, ed a tutti i suoi Diocesani l'Apostolica Benedizione.

Dat. die 9. Aprilis Pont. An. VI.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 9. Aprilis 1746. Pont. Nostri An. VI.

Christi-

VI.

Christifideles Indulgentias visitantibus Ecclesiam concessas, etiam SSma Eucharistia non exposita, lucrantur: Et de frequenti ejusdem Sanctissimæ Eucharistiæ expositione.

Venerabili Fratri Episcopo Warmiensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Duo Postulata Pontifici facta.

Accepimus in Civitate vestra frequenter exponi publicè Divina Mysteria, & imperitam multitudinem in eo errore versari, ut arbitretur non lucrari Indulgentias, quæ conceduntur Christifidelibus ad Ecclesiam accedentibus, nisi publicæ venerationi in iisdem sacris ædibus Divina Eucharistia proponatur.

Quoad primum. Indulgentiæ acquiruntur juxta formam, sub qua concessæ fuere.

Tam falsa opinio dissimulari non debet, cum indulgentias assequantur illi, qui omni peccati labe expiati satisfaciunt universis operibus, quæ præscribuntur ab eo, qui sacras Indulgentias elargitus est: Quamobrem si minimè præcipiatur Fidelibus, ut sacra Mysteria publicè exposita venerentur, apertissimè constat in errorem maximum adduci eos, qui afferunt Indulgentias, quæ tribuuntur Fidelibus Ecclesiam invisentibus, haud comparari, nisi sacrum Eucharistiæ Sacramentum in ipsa adorationi publicæ exhibeatur.

Card. de Bissy rejecit opinionem, quod pro omnibus Indulgentiis lucrandis requiratur expositio SS. Sacramenti.

In Diœcesi Tullensi (uti deprehenditur ex Rituali probati Viri Cardinalis de Bissy pag. 255.) quidam Regulares contenderunt se posse Divina Mysteria publicè exponere, licet Episcopi facultas non intercederet, ob eam causam, quod Indulgentias ipsorum Ecclesiis concessas lucrari populus minimè posset, nisi, cum ad easdem Ecclesias accederet, Divinam Eucharistiam publicè expositam adoraret: Itaque Cardinalis de Bissy in Rituali, quod superius nominavimus, inanem prorsus ipsorum opinionem demonstravit, eò quod in illis Indulgentiis concedendis indictum non fuerat, ut Fideles pro Indulgentiis lucrandis ante Sacramentum Eucharistiæ publicè expositum preces effunderent.

Quando expositio requiratur.

Porro id necessariò requiritur ad consequendas eas Indulgentias, quæ Fidelibus conferuntur, qui Deum precantur in illis Ecclesiis, ubi Divina Mysteria spatio continuo quadraginta horarum exposita publicè sunt; etenim id omnino præcipitur in hac Indulgentia concedenda, quæ a quadraginta horis continuis nomen accepit. Equidem veteris disciplinæ severitate remissâ, nunc eadem Indulgentia concedi intelligitur, etiamsi Sacramentum Eucharistiæ per horas quadraginta continuas gravissimis de causis minimè prostet, modò tamen horis diurnis semper expositum publicè relinquatur. De hac re plura tradita sunt in libro Patris Theodori a Spiritu Sancto Carmelitæ discalceati adhuc superstitis, qui inter Consultores Congregationis Indulgentiarum adnumeratur, *tom. 2. cap. 2. art. 3 §. 2.* Ipse quoque commemorat in eadem Congregatione propositum ac disceptatum fuisse, utrum abroganda videretur inducta jam consuetudo, ob quam peculiares quædam Indulgentiæ concedi solent, cum Divina Mysteria minori pompâ in Ecclesiis adoranda proponuntur, responsumque fuisse, nihil certi statui oportere, cum a diversis rerum, ac temporum circumstantiis id omnino pendeat, ac dijudicandum sit.

De secundo postulato.

Hactenus de illorum errore, qui se carere Indulgentiis putant, nisi Eucharistiæ Sacramentum prostet in Ecclesia, licet inter opera perscript. id minime recenseatur, nunc ad alia, quæ a nobis postulantur, respondeamus, videlicet, an sacra Eucharistia, quæ frequentissimè in ista Civitate publicè exponi solet, deinceps adorationi Fidelium rariùs exponenda videatur; an etiam Ecclesiæ, an dies, in quibus id permittendum judicabitur, ab Episcopo designari debeant.

Quibus in casibus conveniens sit Sanctissimi expositio.

Illud in primis certissimum est huic Sedi Apostolicæ, in quibuscumque Ecclesiis etiam privilegio immunibus sive sæcularibus, sive Regularibus, non licere exponi publicè Divinam Eucharistiam, nisi causa publica, & Episcopi facultas intervenerint; solius autem Episcopi partes esse, ut causæ publicæ meritum expendat, ac declaret. Id nos ipsi luculenter ostendimus in nostra Institutione, quam Bononiæ in lucem emisimus, cum illam Ecclesiam præsentes administraremus; & quæ italico sermone a nobis confecta decimo loco tomi secundi continetur. Ipsa nuper cum reliquis latinè reddita fuit, quæ omnes typis quamprimum committentur; In illa igitur Institutione cognitum perspectumque fecimus, quam difficile reipsa sit decernere, utrum probanda, an improbanda sit Eucharistici Sacramenti frequens expositio. Hæc sanè quæstio conferri potest cum alia quæstione, utrum consentaneum magis judicetur rem Divinam singulis diebus conficere, an verò aliquando intermittere; utrum pariter illi, qui Sacerdotes non sunt, & tamen ad percipiendam Eucharistiam quotidie accedunt, laude, an censurâ digni videantur. Nullum his quæstionibus responsum fieri potest, nisi antea declarentur peculiares rerum circumstantiæ, ex quibus omnis solutio difficultatis desumenda est.

Consilium, quod a Pontif. præbetur.

Ii, qui frequentes Eucharistiæ expositiones improbant, in medium afferunt irreverentiam, quæ plerunque cum ejusmodi frequentiâ conjungitur. Contra verò intelligimus veteri consuetudine factum esse, ut frequenter in ista Civitate Sacra Mysteria publicè exponantur, quæ si abrogentur, fore ut populi Religio, ac pietas imminuatur, ac turbæ concitentur. Itaque, qui præsens isthic versaris, & animarum curæ ac gubernio præpositus es, omnem operam, studiumque impendere debes, ut populus cultu, quò decet, ac veneratione Divinam Eucharistiam prosequatur. Quod si pro re consequenda opportunum existimes, frequentes Eucharistiæ expositiones diminuere, eâ prudentiâ consilioque hoc negotium administres, itaut Pusilli nullum scandalum, & offensionem patiantur; Rectores Ecclesiarum convoces, cum quibus tempus idoneum constituas, quo sacra Mysteria exponenda in quaibet Ecclesia sibi videantur; Ipsas Divinæ Eucharistiæ expositiones ita distribuas, ut in singulis urbis Regionibus sacra Mysteria publicæ venerationi quotidie exhibeantur, ne populus cultum deserat, quem Sacræ Eucharistiæ præstare consuevit. Interim, si plebem in eodem errore permanentem deprehendas, videlicet Indulgentiam nullam haberi, nisi in Ecclesia Divinum prostet Eucharistiæ Sacramentum, tum populo pollicearis te rogaturum abs Sede Apostolica, ut novam, ac veram Indulgentiam elargiatur illis, qui deinceps Ecclesiam, vel Ecclesias invisent, ubi Sacra Mysteria exposita publicè fuerint. Quod si a nobis hæc postulentur, populi votis obsecundabimus, eumque Thesauris Indulgentiarum cumulare non omittemus. Hæc scribenda ad te putavimus, ut responsum propositis quæstionibus redderemus: Postremo Tibi Benedictionem Apostolicam impertimur.

Dat. die 16. Aprilis 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 16. Aprilis 1746. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

VI.

Nova Methodus servanda in conficiendis, retinendisque rationibus proventuum, & expensarum Cameræ Apostolicæ.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Pontifex pro recti Ærarii Cameræ Apostolicæ administratione plura constituit in Schedula Motus proprii, quæ inseritur.

APOSTOLICÆ *Sedis Ærarium dispensationi Nostræ concreditum, ad Dei gloriam, ad subjecti Populi utilitates & commoda, ad Ecclesiasticæ Ditionis securitatem dignitatemque, provida diligentia administrari, ejusque rationes non Nostris solùm, sed futuris etiam perpetuis temporibus, rectissimo æquè ac perspicuo ordine confici & retineri cupientes; assiduo sex fermè annorum studio, plura cogitare, consulere, deliberare, &, quas utiliter expedire judicavimus, multas Ordinationes & Leges statuere, atque ad exitum perducere non destitimus, quæ latè ac distinctè explicata, & opportunis statutis atque decretis respectivè a Nobis sancita sunt in Schedula Nostri motus proprii die xviij. mensis Martii recens elapsi Nostra manu signata, die verò xxiij. dicti mensis in Plena Camera exhibita & præsentata, deindeque in sequenti Camera diei xxviij. ejusdem mensis in executionem Decreti dictæ Plenæ Cameræ, ac Constitutionis felic. record. Pii Papæ IV. Prædecessoris Nostri* de registrandis, *admissâ, & in Libro Signaturarum Nostrarum in actis dilecti Filii Felicis Antonii Pauletti unius ex prædictæ Cameræ Apostolicæ Secretariis & Cancellariis existente, folio 39. & sequentibus, registrata; quæ est tenoris sequentis, videlicet:*

Tenore del Moto proprio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Proemio.

Altri Sommi Pontefici hanno fatte varie disposizioni circa il tenere la Scrittura nella Computistaria Camerale.

1. BEnche da molti dei Romani Pontefici Nostri Predecessori, e specialmente da Pio IV., Urbano VIII., e Clemente XII. di felic. ricord. sia stato altre volte considerato, niuna cosa essere tanto necessaria per la buona direzione, ed amministrazione dell'Erario Pontificio, dalla quale in gran parte dipende la felicità de' Sudditi, e la pubblica salvezza, quanto che le rendite e spese della Camera Apostolica, sì ordinarie, che straordinarie, venissero di anno in anno con ordine e chiarezza fedelmente scritturate o bilanciate ne' Libri di essa Camera, e sopra ciò sieno stati da' medesimi dati diversi ordini e provvedimenti, come apparisce dalla Bolla di Pio IV., che incomincia: *Cum inter cæteras*, del primo Novembre 1564., dal Chirografo segnato da Urbano VIII. li 30. Marzo 1627., e da altra Bolla di Clemente XII., che incomincia: *Ad circumspectam*, delli 14. Luglio 1735.

Nulladimeno fin ora non s'era conseguito il fine d'avere un' esatto Bilancio.

2. Nondimeno perche l'esperienza hà dapoi dimostrato, che per lo mezzo de' suddetti provvedimenti non si era giammai conseguito il fine, per lo quale erano stati fatti: Cosicchè per mancanza di buona, e regolata Scrittura non era stato a Noi possibile, per qualunque premura ne facemmo nel primo e secondo anno del Nostro Ponteficato, avere lo stato de nostro Erario, e molto meno alcun'altro Conto particolare, e subalterno, trovandosi questi o trascurati del tutto, oppure non bilanciati, com'apparisce dai vecchj Libri, che ancor oggi esistono in Computistaria.

I. Determinazione di N. stro Signo per conseguire tal fi col dare nu vo sistema la Deposi ria Camer le.

3. Quindi è, che essendoci fermamente determinati di venire una volta a capo di quest'importantissimo affare, anche a fronte di tutte le difficoltà, che ci venivano proposte; in mezzo a tante altre gravissime cure del nostro Ponteficato, risolvemmo in primo luogo di dare un nuovo, e miglior sistema alla Depositaria Generale della Camera, e della nostra Tesoreria segreta, come pure alle altre Depositarie de' Monti, quali in passato solevano concedersi alli Tesorieri delle Provincie, o ad altri Appaltatori Camerali; E perciò col parere, e consiglio di una Congregatione particolare da Noi deputata facemmo nel dì 2. Agosto 1743. trasportare al nostro Monte di Pietà di Roma la suddetta Depositaria generale, e Tesoreria segreta, in sequela di un Chirografo speciale da Noi segnato il dì 31. del precedente Luglio, nel quale inoltre prescrivemmo diverse Regole, & Ordinazioni per la buona amministrazione delle medesime, come da detto Chirografo, al quale vogliamo debba aversi sempre l'opportuna relazione.

II. Determin zione, c Unione de Depositarie de' Monti.

4. Dapoi con altra Cedola di nostro Moto proprio delli 4. Decembre del medesimo anno 1743. ordinammo, che alla detta Depositaria Generale non solo restassero, come primà unite le Depositarie de'Monti chiamati delle *Dogane*, e della *Zecca*, ma inoltre che alla medesima parimente si unissero tutte le altre Depositarie de' Monti Camerali non Vacabili, che in quel tempo trovavansi concedute alli suddetti Appaltatori, e Tesorieri di Provincie, di mano in mano, che andassero terminando le respettive loro concessioni, come distintamente risulta dalla predetta nostra Cedola, a cui vogliamo similmente, che si abbia sempre condegna relazione.

III. Col dar'o dine di fa un nuovo r golamento del modo tenere la Scrittura, che esegui dal Simone ti, fù da S Santità approvato.

5. Indi assumendo la scabrosa, e difficile impresa della Scrittura, e Computistaria Camerale tentata più volte indarno da'Nostri Predecessori, & essendo altronde informati dell' idoneità, & esperienza di Francesco Simonetti Computista in quel tempo della nostra Dataria, lo incaricammo di formare un nuovo Piano, o sia un nuovo Sistema, e metodo di Scrittura, quale dopo essere stato da esso formato, fù da Noi abbracciato col consiglio di Persone intelligenti, & esperte; E similmente furono approvate, e di Nostra propria mano sottoscritte il dì 14. Novembre di detto anno alcune risoluzioni preliminari prese in più Congressi sopra ciò tenuti dalli Reverendissimi Cardinali Gentili, e Valenti, con Monsignor Mesmeri nostro Tesoriere Generale, Monsignor Rubini Commissario parimente Generale della nostra Camera, & esso Francesco Simonetti, come più ampiamente apparisce dai Fogli di dette risoluzioni esibiti negli Atti del Castellani Segretario di Camera li 20. del medesimo Novembre del tenore, come siegue: *Nel Congresso tenuto avanti l'Eminentissimo, e Reverendissimo Signor Cardinal Gentili li 10. Novembre 1743. coll'intervento di Monsignor Mesmeri Tesoriere Generale di Nostro Signore, di Monsignor Rubini Commissario dello Rev. Camera, e di Francesco Simonetti deputato al nuovo Impianto della Scrittura, e regolamento della Computistaria Camerale, furono proposti, e risoluti li seguenti Punti concernenti il detto nuovo regolamento, colla riserva però dell'approvazione di Nostro Signore:* Primo. *Per togliere il gran giro delle partite, e la confusione della Scrittura è stato proposto, che le Regaglie Camerali di Ducato uno, e mezzo per ogni scudi cento di moneta, e le altre in Cere, Zuccari &c. altre volte assegnate a' Signori Chierici di Camera, e da poi nella soppressione della venalità di essi applicate alla stessa Camera, che presentemente si esiggono da due Esattori a tal'effetto deputati, si debbano tutte unire alle Risposte de' Censi, o siano affitti, da principiare dall' anno cadente, e così sempre continuare in avvenire in tutti l'Istromenti d'Affitti, che si stipoleranno. Da ciò ne*

IV. Circa l'ap provazione d'alcune r soluzioni preliminari considerate in una Cor gregazione Particolare

Prima riso luzione pre liminare intorno alle Regaglie Came rali.

risulterà in primo luogo il risparmio delle provisioni, che si pagano alli suddetti Esattori, che l'esiggono; Secondariamente resterà più breve la Scrittura; E finalmente si rileverà il giusto fruttato di ciascun Provento, & Affitto. Quando da Nostro Signore resti approvata la detta risoluzione, nell'atto dell'esecuzione, si è proposto, similmente coll'approvazione di Nostro Signore, di assegnare agl' odierni Partecipanti di una porzione di dette Regaglie la rata, che dal ragualio di un decennio apparirà, che li medesimi abbino partecipato, da fissarsi a ciascuno di essi Partecipanti dal primo Gennaro 1741., e così sempre continuare in avvenire di anno in anno, in vigore di una Tabella da diriggersi alla Depositaria della Camera, & essendosi formato il detto Scandaglio, ne risultano le seguenti partecipazioni, cioè: A Monsignor Governatore ogn' anno scudi 2000.: A Monsignor Avvocato Fiscale scudi 1200.: A Monsignor Commissario della Camera scudi 1200.: A Monsignor Fiscale scudi 1200.: A Monsignor Avvocato de' Poveri scudi 1200.: A Computista de' Spogli scudi 10. 50.: Secondo. Nel proseguire il Piano della sudetta Scrittura si trova, che negl' Istromenti d'alcuni Appalti restano assegnate alli medesimi Appaltatori alcune Entrate, e Proventi, che per la loro insussistenza, o deficienza gli si bonifica l'importo: si è pensato, quando venga approvato da nostro Signore, di diminuire il Censo a proporzione delli buonifichi, e sgravj certi, che si fanno ogn'anno alli medesimi Appaltatori, e remediare a questo disordine, il quale non solo confonde la Scrittura, ma toglie ancora la verità della giusta rendita di ciascun Appalto: Terzo. Nel proseguire similmente il sudetto Piano si trova, che in compenso del Censo, che pagano li Tesorieri delle Provincie, oltre alcun' Entrate incerte di quella Provincia, che gli si assegnano in correspettività di detto censo, gli restano assegnate ancora l'esazioni di alcuni Dazj, e Pesi Camerali, che si pagano dalle Communità di ciascuna Provincia, oltre altre esazioni assegnategli ad esiggere da altri Appaltatori similmente in correspettività del Censo; Si è pensato che, quando venga approvato da Nostro Signore, verrebbe molto bene di levare dal Censo li detti Dazj, e Pesi Camerali, siccome ancora ogn'altra esazione, e dare tutto in esiggenza al Tesoriere, a similitudine delle altre Tasse Camerali, che similmente si pagano dalle Communità, che già si esiggono da essi Tesorieri, coll' istesse condizioni però, che porta l'Istromento; Da ciò ne risulterà in primo luogo, che resterà separato il certo dall'incerto, mentre sotto il titolo del Censo resteranno solamente assegnate le rendite incerte di quella Provincia, che sogliono affittarsi per un sacco d'ossa, e resteranno sotto il titolo di esazioni quelle rendite certe consistenti nell' esiggenze de' Dazj Camerali, ed altro, di cui il Tesoriere è tenuto renderne conto a parte, e corrispondere alla Camera quell'istessa somma, che gli si dà in esiggenza; ne risulterà ancora una maggior chiarezza nella Scrittura, quando in essa li suddetti Dazj, e Pesi Camerali saranno regolati nella stessa guisa, che sono regolate tutte le altre Tasse, nelli Conti particolari delle quali restano individuate tutte le Communità tassate: Per la pronta essecuzione de' suddetti tre Punti, quando venghino approvati da Nostro Signore, si è pensato di venire alla moderazione degl'Istromenti con un picciolo Istromento di dichiarazione per quello solo riguarda li suddetti tre Capi, colle facoltà necessarie, ed opportune a Monsignor Tesoriero per il detto effetto, il che potrà facilmente esseguirsi, mentre non porta alcun pregiudizio, nè fà alcuna alterazione nè per la Camera, nè per l'Appaltatore. In sequela di detti nuovi Istromenti di dichiarazione si è pensato essere necessario di rinnovare ancora tutte le Tabelle cogli Appaltatori non solo per uniformarsi alli detti nuovi Istromenti, ma anche per correggere alcune altre partite, che hanno necessità di correzione; l'essecuzione di quanto sopra si è detto, per quello riguarda la rinnovazione delle Tabelle, si è stabilito, che debbano farsi da Francesco Simonetti, da sottoscriversi poi, ed approvarsi da Monsignor Tesoriere, e Monsignor Commissario; Per quello poi riguarda l'unione delle Regaglie al Censo, da conteggiarsi intieramente sul piede presente, e la diminuzione del detto Censo da farsi, dopo conteggiate le dette Regaglie, tanto per li buonifichi, e sgravj, che non si faranno più agli Appaltatori, quanto per l'esiggenza de' Pesi Camerali: ed altro, che dovrà porsi a parte, si è stabilito, che tutto il detto Conteggio debba farsi dal detto Simonetti colle sue dimostrazioni, da riconoscersi da Monsignor Commissario, e da poi, approvate che siano da Monsignor Tesoriere, se ne stipoli il nuovo Istromento di dichiarazione, o sia moderazione: Quarto. Si trova finalmente, che li Appalti Camerali scadono in diversi tempi dell' anno, e fuori dell' ordine della loro giusta scadenza; e ciò che fà maggior confusione è, che alcuni Proventi, non ostante che siano affittati tutti ad un medesimo Tesoriere, o Appaltatore, tuttavia scadono similmente in diversi tempi, e fuori del suo buon'ordine: questo disordine causa moltissimi sconcerti, non solo alla Computisteria, ma anche alli medesimi Appaltatori, mentre, rispetto alla Computisteria, gli toglie il modo di poter dare in fine dell'anno il giusto fruttato di tutti li Proventi, ed Entrate Camerali di quell'anno per causa della già detta diversità de' tempi, conforme ancora confonde il Bilancio da farsi dalla detta Computisteria di tutti li Debitori, e Creditori, li quali per causa della detta scadenza fuori d'ordine accade, che la maggior parte de' Debitori apparisconо Creditori; Rispetto poi agli Appaltatori, perche le scadenze seguono fuor di tempo, e nel mezzo delle raccolte, ne succedono ordinariamente delle liti tra l'Appaltatore, ch'esce, e quello, ch'entra. Per rimedio di questo disordine, quando venga approvato da Nostro Signore, si è proposto, che in primo luogo la Santità Sua si degni di dare a Monsignor Tesoriere tutte le facoltà necessarie, ed opportune di poter prorogare, o diminuire li Appalti, per farli scadere alla giusta scadenza, secondo che porta la qualità dell'Appalto, ed intanto il sudetto Simonetti, coll' assistenza dell' Eminentissimo Signor Cardinal Gentili, proccurri di concordare cogli Appaltatori o la proroga, o la diminuzione del tempo, come si è detto di sopra; secondariamente per quelli, che si saranno potuti concordare senza pregiudizio della Camera, nè dell' Appaltatore, Monsignor Tesoriere ne faccia stipolare Istromento relativo al primo, rispetto alli patti, e condizioni; E finalmente per quelli, che non gli riuscirà poter concordare colli odierni Appaltatori, si dovranno lasciare nella scadenza, che sono, con che però nella rinnovazione di essi Appalti si debbano allora accommodare le giuste scadenze de' tempi, con prorogare, o diminuire la scadenza, ed il tempo dell'Appalto: Quinto. Per agevolare sempre più la Scrittura si è pensato esser necessario, che Nostro Signore ordini con suo Chirografo, che tutti li Tesorieri, ed Appaltatori, che hanno obligo di pagare le Tabelle, siano obbligati di semestre in semestre, cioè nel primo semestre, dentro il termine di due mesi, di mandare tutte le giustificazioni de' pagamenti fatti alli descritti in quella Tabella, e dalla Computisteria glie se ne dovrà fare la ricevuta, o sia fede di credito, per dargline credito ne' loro Conti, e nel secondo semestre dentro il termine di tre mesi di mandare le altre giustificazioni de' pagamenti fatti, come sopra, unitamente col Conto intiero di tutto l'anno, per fargl'il solito saldo, e così continuare di anno in anno; e rispetto alle ordinazioni straordinarie dovranno fare lo stesso, con fargliene però il mandato di rimborsi, da rilasciarsi in conto dell'Appalto: che tutti li Artisti siano similmente obbligati, terminato

Marginal notes: [Se]conda, [c]i bonifico [agl]i Appaltatori d'alcuni [Pr]oventi loro [ass]egnati. — [T]erza, circa [l'es]azioni d'alcuni Dazj [...] commesse alli Tesorieri delle [P]rovincie. — Modo d'eseguire queste resoluzioni preliminari con la [rinn]ovazione [...] che delle [Ta]belle. — Quarta, circa la scadenza degl'Appalti, e loro Censi. — Quinta, circa il rendimento de' Conti degl' Appaltatori, e Tesorieri.

l'anno a Decembre, di consegnare in Computisteria i loro Conti dentro il mese di Gennaro dell'anno seguente, e per quelli Conti, che si sagliono tassare dagli Architetti, siano obbligati consegnarli in detto mese di Gennaro alli Misuratori della Camera, o siano Architetti, li quali poi siano obbligati di consegnare li medesimi Conti in Computisteria dentro il mese di Febraro tarati, ed aggiustati del tutto. Per la più pronta esecuzione, rispetto agli Appaltatori, passati li termini come sopra limitati, dovranno gravarsi della gravatoria di un tanto il giorno, fin all'esibizione de' Conti, da applicarsi a qualche Luogo Pio, da destinarsi presentemente da Nostro Signore, la quale non possa assolversi nè da Monsignor Tesoriere, nè da verun'altro; e rispetto agli Artisti, non portando li Conti nel termine come sopra prescritto, che non gli si paghino nè in tutto, nè in parte fin'all'anno seguente, col defalco di un cinque per cento da applicarsi, come sopra; E rispetto alli Misuratori della Camera, sotto pena per il primo mese della perdita di tre mesi della loro provisione, da applicarsi, come sopra, e dopo il decorso di un mese, chi non avesse esibiti li Conti, che deve, sotto pena della privazione della Carica, e tutto ciò per avere in pronto in fine d'anno l'occorrente, che bisogna per la Scrittura, per poter dare al Prencipe Supremo con tutta la prontezza il Bilancio dell'anno, che scade, e togliere il disordine della longaggine de' Tesorieri, ed Artisti nel dare li loro Conti, che ritardano il divisato Bilancio: Sesto: *Dovendosi secondo il nuovo Piano, o regolamento, unire le tre Computistarie della Camera in una sola Computistaria, nella quale non solo dovranno continuamente andare li Giovani ad operare, ma anche dovranno in essa trasportarsi tutti li Credenzoni, Libri Mastri, Protocolli, ed altre Scritture concernenti, l'interesse dell'Azienda del Principato presentemente sparse, e divise in tutte tre le Computistarie: Si è perciò pensato di provedere, che siccome per il primo Gennaro dell'anno venturo si dovrà dar principio ad eseguire il detto nuovo Piano, e regolamento della Computistaria a forma del nuovo Impianto, che per quel tempo si spera compito; ond'è precisa necessità, che per detto tempo si trovi in ordine una Casa, dove dovrà collocarsi la Computistaria, e nella quale, occorrendo, possa esservi ancora l'abitazione per chi dovrà sovrintendere alla medesima; quando dunque resti approvato da Nostro Signore è stato scelto per sito più comodo il sito di Monte Citorio, ed è stata data l'incombenza al sudetto Simonetti, perche in detto sito procuri di trovare una Casa sufficiente per tutto il comodo sudetto, e quando Monsignor Tesoriero l'averà approvata, possa anche stabilirla colla maggior sollecitudine possibile*: „ Abbiamo letto, e „ considerato quanto si contiene in questi Fo„ gli, quali approviamo in tutto, e per tutto, „ commettendo al Signor Cardinal Gentili, „ che se l'intenda con Monsignor Tesoriere „ per l'esecuzione, estensione de' Chirografi, „ ed ogn'altra cosa opportuna, e necessaria per „ la detta esecuzione; e non vedendo ne'fogli „ indicato l'esame, e revisione de' Conti delle „ Regaglie consegnate per lo passato al De„ positario Generale, ordiniamo a Monsignor „ Tesoriere, che badi, & invigili al detto „ esame, e revisione: 14. Novembre 1743.: „ BENEDICTUS PP. XIV.

Sesta, circa l'Unione in una sola Computistaria, e sito.

Approvazione di tali resoluzioni preliminari.

Successivamente furono soppresse le Sopraintendenze, e ridotte le Computistarie ad una, sotto un sol Capo.

6. Segnammo in fine sotto il giorno 31. Decembre 1743. altro special Chirografo diretto al sunnominato Monsignor Mesmeri Tesoriere, nel quale sopprimendo le tre Soprintendenze de i Procuratori di Collegio già istituite da Clemente XII. con detta sua Bolla de i 14. Luglio 1735., ordinammo, che in avvenire, le tre Computistarie Camerali si unissero, e riducessero ad una sola, & in un sol luogo, e sotto un sol Capo, e Computista Generale, da deputarsi da Noi, e nostri Successori pro tempore, con dividere, e regolare la Scrittura de' Conti appartenenti alla Camera, in diversi Libri ivi distintamente enunciati, & espressi: Ed in sequela di ciò commettemmo al suddetto Francesco Simonetti di por mano all'Opera, secondo il sudetto nuovo Piano, col titolo di Pro-Computista Generale della Camera, e prescrivemmo altre regole, e provvedimenti tanto in rapporto alli tre Procuratori, di Collegio, che possedevano le tre soppresse Sopraintendenze, quanto rispetto alli Scritturali, e Giovani della nuova Computistaria, loro provisioni, ed emolumenti, come in esso Chirografo, a cui pure vogliamo debba sempre aversi l'opportuna relazione.

7. Oggi dunque essendo già stata in effecuzione de' suddetti nostri ordini trasportata al Monte di Pietà fin sotto li 2. Agosto 1743. la Depositaria Generale della Camera colla nostra Tesoreria segreta, & ad essa unite di tempo in tempo, che sono andate terminando le Depositarie de' Monti, alla riserva delle due sole del Monte San Pietro quinta, e del Monte Ristorato terza erezione, per non essere per anche scadute le loro concessioni: & essendo stati pur anche dal più volte nominato Francesco Simonetti con la benedizione di Dio, e con la indefessa, e continua applicazione di mesi ventidui, impiantati, e scritturati con felicità, e chiarezza, e secondo la divisione prescritta in detto Chirografo delli 31. Decembre 1743. tutti li Conti appartenenti alla nostra Camera, bilanciati, e saldati quelli, che restavano in gran numero da saldarsi, e pareggiarsi; e finalmente formato il Bilancio generale a tutto il decorso anno 1744. e quello a Noi presentato nei primi giorni di Novembre prossimo passato con pienissima nostra soddisfazione.

Dopo l'es[...] cuzione di tali Ordin[...] zioni, fu fat[...] il Bilancio [...] tutto il 174[...]

8. Affinchè in avvenire non più si trascuri un'Opera così necessaria per il buon governo del Principato, e de' Sudditi, giacchè senza la scorta di una Scrittura ben distinta, e regolata si rende del tutto impossibile, come in fatti fin' ora è stato non meno a Noi, che a' nostri Predecessori, appunto per mancanza di detta Scrittura, il pensare da dovero o alla riforma, e diminuzione di quelle spese, che possono essere o del tutto inutili, o in gran parte superiori al bisogno, oppure all' accrescimento delle pubbliche rendite, non già con imporre nuove perpetue Gabelle, dalle quali anche nelle maggiori angustie siamo stati, e saremo sempre alienissimi, ma bensi con facilitare, e migliorare il commercio tanto interno, quanto esterno del nostro Stato.

Con ciò [...] dara adito [...] la riforma [...] delle spese [...] ed al sollie[...] de' Sudditi[...]

9. Colla presente Cedola, nella quale vogliamo, che si abbia per inserito, e di parola in parola registrato lo intiero tenore del Chirografo sopra il trasporto della Depositaria generale, e della nostra Tesoreria segreta al Monte di Pietà, della Cedola di Moto proprio intorno all'unione de' Monti, e trasporto delle Depositarie degli altri Monti Camerali dopo la terminazione delle loro respettive concessioni, da farsi al Monte di Pietà, dell'altro nostro Chirografo delli 31. Decembre 1743. circa la soppressione delle tre Soprintendenze delle Computistaria, e la riduzione ad una sola Computistaria, della sudetta Bolla di Pio IV. dell'anno 1564. del Chirografo d'Urbano VIII. dell'anno 1627. dell'altra Bolla di Clemente XII. dell'anno 1735., e di altro qualunque Chirografo, Moto proprio, Ordini, Regolamento, Editto, e Costituzione di qualunque nostro Predecessore, Cardinali Camerlenghi, Tesorieri generali, Chierici di Camera, e di altro chicchesia, alli quali tutti, e singolo, e specialmente l'accennata Costituzione Clementina, quanto all'erezione, & istituzione delle Tre Soprintendenze alle Computistarie della nostra Camera, &

Si deroga a[...] le disposizio[...] ni contrari[...] per osservat[...] za delle pre[...] dette Ord[...] nazioni; qu[...] li si confer[...] mano di Mo[...] to proprio, ed in form[...] specifica.

in

in tutte le altre parti, che possono, o potessero essere in qualunque modo ripugnanti, e contrarie a quanto disponiamo nella presente nostra Cedola, colla pienezza della nostra Apostolica Potestà in forma amplissima deroghiamo, e quelli, e quella in dette sole parti cassiamo, & annulliamo. Di nostro Moto proprio, certa scienza, e matura deliberazione d'animo, e pienezza di detta nostra Potestà approviamo in primo luogo, e confermiamo la disposizione dell'indicato nostro Chirografo delli 31. Luglio 1743. le risoluzioni in esso inserte, la Cedola di Moto proprio in data li 4. Decembre detto anno sopra l'unione, e trasporto di tutte le Depositarie de' Monti, come pure li preinserti Fogli; e finalmente l'altro nostro Chirografo segnato li 31. Decembre dello stesso anno circa la soppressione delle tre Soprintendenze, e la riduzione delle tre Computistarie ad una solamente, e tutte, e singole cose in essi concedute, riferite, & expresse, & in sequela di simile generale conferma approviamo, e confermiamo ancora in particolare il trasporto già fatto al nostro Monte di Pietà di Roma della Depositaria generale della Camera, e della nostra Tesoreria Segreta, come pure l'unione già seguita alla medesima Depositaria generale di tutte le Depositarie de Monti, volendo, & ordinando, che similmente alla medesima si uniscano le altre due mancanti Depositarie di S. Pietro quinta, e Ristorato terza erezione, subito, che termineranno le concessioni di esse respettivamente fatte a Francesco Maria Degola Appaltatore di Castro, e Ronciglione, e Francesco Saverio Leonori Tesoriero della Marca, e che puntualmente si osservino tutte, e singole altre Ordinazioni contenute nelli preindicati nostri Chirografo dei 31. Luglio, e Moto proprio delli 4. Decembre 1743. Per più facile esecuzione delle quali vogliamo, e commandiamo colla presente, che per comodo di dette Depositarie si debbano da Monsignor Tesoriere accrescere altre due, o tre Stanze, oltre le già assegnate, quando però succederà il casa d'unirsi alla medesima le sudette Depositarie degli altri due Monti, e che inoltre debba il medesimo destinare con publica Notificazione due giorni di ciascuna Settimana per li soli Esattori, quali hanno incombenze di moltiplicità di esazioni de' frutti de' medesimi Monti, lasciando gli altri in servizio de' Particolari, affinchè con questa separazione di giorni si tolga ogni confusione, e tumulto de' Concorrenti, e cessi affatto l'abuso già vietato con speciale Editto, che per esiggere i frutti dei Monti sia veruno obbligato a pagare cosa alcuna per prender luogo prima degli altri.

Si prescrive anche l'Unione dell' altre Depositarie de' Monti con i Ordini opportuni per commodo de' Monsti.

10. Rispetto poi alla nuova Computistaria approvando similmente, e pienamente confermando tutte le nominate precedenti nostre disposizioni intorno alla medesima Computistaria, suo metodo, e regolamento, come sopra emanate, e volendo Noi precisamente, & efficacemente, che in avvenire si continui, e proseguisca la Scrittura Camerale nella medesima forma, e maniera, e con lo stesso metodo, e sistema, con il quale è stata impiantata, e regolata à tutto il sudetto anno 1744. dall'anzidetto Francesco Simonetti, come che fondata su le più giuste, e vere regole della Professione: Ordiniamo a tal fine, e commandiamo, che a tenore de i preinserti Fogli di nostra propria mano approvati, e sottoscritti, e di detto nostro Chirografo delli 31. Decembre 1743. la Computistaria della Camera sia una sola, e tutta unita in un luogo; como stà presentemente nella Piazza di Monte Citorio sotto la direzione, e governo di un solo Computista generale, da deputarsi dal Romano Pontefice pro tempore, come in fatti Noi abbiamo già deputato, e eletto il più volte Nominato Francesco Simonetti coll' annua provisione, comodo di abitazione presso di essa Computistaria; & altri emolumenti ditintamente espressi in un Breve da Noi speditò li 13. Gennaro del corrente anno 1746.

Quanto alla Computistaria, Sua Santità commanda l'osservanza del nuovo sistema di Scrittura sotto la direzione d'un solo Capo.

11. Dovrà per tanto il sudetto Francesco Simonetti odierno Computista, e tutti li altri di lui Successori ritenere nella Computistaria generale della Camera li seguenti Libri Mastri, e loro Libri subalterni nella forma, che presentemente sono, cioè un *Libro Mastro generale* chiamato *di Roma*, nel quale non solamente sieno scritturati tutti li Appalti, e Proventi di Roma, e tutti li Depositi, e pagamenti; chè si faranno nella Depositaria generale, con più le rendite d'Avignone, ma inoltre venga ancora riportato il netto di tutti li altri Libri Mastri qui sotto notati. E per buon regolamento di questo Libro Mastro generale di Roma dovranno similmente tenersi li seguenti Libri subalterni, cioè: Saldo de Conti: Entrata, ed Uscita corrente della Depositaria: Entrata, ed Uscita della Tesoreria segreta: Entrata, ed Uscita dell'Aggiunta de' Monti: Registro dell' Ordinazioni di Roma, e suo Distretto: Registro de' Mandati, che dalla Computistarià si spediscono alla Depositaria: Registro de' Mandati; che si spediscono da' Tribunali alla Depositaria: Registro de' Mandati, che si spediscono sopra l'Aggiunta de' Monti: Registro de' Mandati, che si spediscono al Monte di Pietà, e Banco di San Spirito: E finalmente il Rincontro di detto Monte, e Banco.

Inoltre stabilisce l'ordine ed il contenuto de' Libri Mastri, e subalterni della Computistaria. Primo Libro Mastro generale detto di Roma.

12. Per le Soldatesche, e Milizie dovrà tenersi altro *Libro Mastro* chiamato *delle Soldatesche*, nel quale oltre tutte le Guardie, e Soldatesche di Roma saranno scritturate le spese di tutte le Fortezze, e Torri del nostro Stato Ecclesiastico, le spese di tutti li Presidj del medesimo nostro Stato, tra' quali quelli di Ferrara, Fort'Urbano, Avignone, & altri, le spese delle Galere, & ogn'altra cosa che appartenga alle Milizie, con li seguenti Libri subalterni, cioè: Entrata, & Uscita della Depositaria generale per il Conto delle Soldatesche: Registro de' mandati, che dalla Computistaria si spediscono alla Depositaria: Registro delli ordini, che si spediscono per fuori di Roma, e delle lettere di ordinazioni: Ruolli di tutte le Milizie di Roma.

Secondo Libro Mastro detto: delle Soldatesche.

13. Per la Provincia *della Marca*, *Stato di Urbino*, e *Stato di Camerino* dovrà tenersi altro Libro Mastro, come pure dovrà tenersene un' altro similmente Mastro per le due Legazioni *di Bologna*, e *Ferrara*, e *per il Ducato di Benevento*, con li seguenti Libri subalterni per ambidue detti Libri Mastri, cioè: Saldo de' Conti: Registro d'Ordini, e lettere di Ordinazioni.

Terzo Libro Mastro detto: della Marca, Stato d'Urbino, e Camerino.

Quarto: Delle Legazioni di Bologna, Ferrara, e Ducato di Benevento.

14. Altro Libro Mastro dovrà tenersi per la Provincia *dell'Umbria*, e *Ducato di Spoleto*, & altro per la Provincia del *Patrimonio*, e *Stato di Castro*, e *Ronciglione*, colli seguenti Libri subalterni per servizio di ambedue, cioè: Saldo de' Conti: Registro d'ordini, e lettere di ordinazioni.

Quinto Libro Mastro: Dell'Umbria &c.

Sesto: Del Patrimonio &c.

15. Così pure per la Provincia di *Romagna* dovrà tenersi il suo Libro Mastro, e altro per la Provincia di *Marittima*, e *Campagna*, *Lazio*, e *Sabina*, colli medemi Libri subalterni, cioè: Saldo de' Conti, registro d'Ordini, e Lettere di ordinazioni.

Settimo: Libro Mastro: Di Romagna.

Ottava: Di Marittima, e Campagna, Lazio, e Sabina.

16. In oltre dovrà tenersi un Libro Mastro de' *Monti Camerali*, nel quale sieno scritturati tutti li luoghi de' Monti Camerali non vacabili, non solo per il debito in sorte, ch'hà la nostra Camera, ma ancora per il debito de' frutti sì correnti, che arretrati. Di più tutte le aggiunte, & estrazioni di essi Monti, e finalmente

Nono Libro Mastro: De Monti Camerali.

il

il debito in forte, che hanno tutte le Communità dello Statto a favore di essa Camera per Monti estinti dalla medesima, come anche alcuni Tribunali, & altri ammessi a' detti Monti, & loro frutti correnti. Questo Libro Mastro de' Monti dovrà avere li seguenti Libri subalterni, cioè: Saldo de' Conti: Entrata, ed Uscita de' frutti correnti: Entrata, ed Uscita de' Residui recenti di essi frutti: Entrata, ed Uscita de' Residui antichi a tutto Decembre 1736.: Entrata, ed Uscita dell'estrazioni correnti: Entrata, ed Uscita dell'estrazioni antiche a tutto Giugno 1743.: Registro de' Mandati per li detti Residui antichi de' frutti: Registro de' Mandati per le dette estrazioni antiche, e Registro di lettere.

Decimo Libro Mastro; De' Monti Communità.

17. Benchè ne' Monti Communità non abbia la nostra Camera interesse alcuno, essendo quelli a solo peso di esse Communità, nondimeno vogliamo, che ancora di detti Monti Communità si tenga un Libro Mastro, nel quale sieno scritturate tutte le Communità Debitrici tanto per conto di Capitale, quanto per frutti, affinchè si possano formare le Tabelle, che si consegnano alli Thesorieri delle Provincie per esiggere detti frutti: E similmente si possa riconoscere nelli Conti, che li medesimi dovranno ogn' anno esibire in Camera, se le partite esatte corrispondano al debito di esse Communità, fatto il calcolo di quelle, che averanno estinto, e delle altre, che saranno state surrogate. In oltre in questo Libro dovrà esservi il Conto della Depositaria generale come depositaria di detto Monte Communità, per riconoscere li depositi fatti dai detti Tesorieri, & li pagamenti fatti alli Montisti. Questo Libro Mastro del Monte Communità dovrà avere parimente li suoi Libri subalterni, cioè: Saldo de' Conti: Registro delle notificazioni, che si trasmettono ai Tesorieri delle Provincie tanto per le Communità, ch'estinguono, quanto per le altre, che sono surrogate: Rincontro con la Depositaria Gen. per li depositi, e pagamenti sudetti.

Undecimo Libro Mastro: Dell' Investiture Camerali.

18. Per *le Investiture Camerali* si terrà altro Libro Mastro con il suo Libro subalterno di Entrata, ed Uscita della Depositaria: In detto Libro Mastro però non devono esser comprese le Investiture del nostro Stato di Ferrara, delle quali ordiniamo, che debba farsene dal Commissario della Camera residente in detta Città un'appurato, e diligente Catastro, da terminarsi onninamente dentro il corrente anno, colla descrizione delli nomi delli odierni Possessori, e coll'indicazione delle Investiture originarie, e loro successive rinovazioni, quale dovrà ritenersi in quella Computisteria Camerale, e per la prima volta, subito compito, dovrà trasmetterne una copia autentica in Roma a Monsignor Tesoriero, per farla conservare nella Computisteria di Roma: e per la pronta esecuzione tanto della nuova compilazione del medesimo Catastro, da terminarsi, come sopra, quanto del proseguimento di esso in tutte le occorrenze di mutazioni, e nuove concessioni; ne incarichiamo il suddetto odierno Commissario della Camera, e tutti gli altri pro tempore, quale inoltre debba ogn'anno dopo la Festa de' Santi Pietro, e Paolo trasmettere a Monsignor Tesoriero Generale di Roma un Libretto distinto di tutti li Feudatarj, Livellarj, e Canonisti, che si trovano allibrati in detto Catastro, con annotare dicontro alle partite de' medesimi il fatto, o non fatto pagamento del Canone da loro respettivamente dovuto in quell'anno, e Monsignor Tesoriero suddetto lo farà da poi passare nella Computisteria Camerale di Roma, per passarne la dovuta Scrittura: & altro Libro Mastro dovrà tenersi per *li Conti a parte*, che sono in Depositeria, ne' quali hà interesse la Camera, e che hanno diverse disposizioni, e vincoli, col suo Libro subalterno di Entrata, ed Uscita.

Duodecimo Libro Mastro: De' Conti parte.

Decimoterzo Libro Mastro: Dell' Armi.

19. Dovrà pure tenersi un Libro Mastro di tutte le *Armi*, ch'esistono tanto nelle Armerie, quanto ne' Presidj, e Fortezze di Roma, e di tutto lo Stato Ecclesiastico; & un'altro Libro Mastro delle *Polveri*, che servono a detti Presidj, Fortezze, e Torri, con il registro per ciascheduno di detti due Libri Mastri.

Decimo quarto: Delle Polveri.

Registro ... tenersi de' Chirografi, Patenti &c.

20. Finalmente oltre li suddetti quattordici Libri Mastri, e loro Libri subalterni poc'anzi descritti, dovrà tenersi il Registro di tutti li Chirographi, & il Registro di tutte le Patenti, e deputazioni, ne' quali la Camera abbia qualche interesse, & un'altro Libro, in cui si registrino ogni sera le partite de' depositi, che di giorno in giorno verranno fatti nella Depositeria Generale; le quale partite dovrà il Computista Generale farle riportare ogni giorno dalli Scritturali della Computisteria ne' Libri intitolati: *Saldo de' Conti*, per tenere in giornata li conti de' Debbitori Camerali, & in tal guisa poter vedere li loro residui ad ogni occorrenza con tutta chiarezza. Vogliamo però, che a titolo di detto registro di Patenti, e deputazioni, non s'induca alcuna nuova gravezza, ma quelle Patenti, e deputazioni, per lo cui registro non si è pagata fin'ora alla Computisteria ricognizione alcuna, anche per lo avvenire si registrino *gratis*: E per le altre, per le quali è stato fin'ora solito pagarsi qualche ricognizione, non si esigga dalla Computisteria cosa alcuna più del solito.

Registro di Depositi ne' Libri: Saldo di Conti.

Delli Scritturali, ed Ajutanti della Computisteria, loro Ufizio, deputazioni, e remozioni.

21. E come che tutti li soprariferiti Libri non potrebbero ritenersi, e scritturarsi senza l'opera di più Scritturali, & Ajutanti: Quindi è che a tall'effetto, e per ogn'altro servizio occorrente di essa Computisteria, non solo vogliamo, & ordiniamo, che si tengano li Scritturali, & Ajutanti con le respettive provisioni già notàte, & assegnate nel Rollo esistente nella Depositeria Generale, conformando Noi, & approvando colla presente nostra Cedola di Moto proprio le suddette provisioni già assegnate da Monsignor Tesoriero, e li altri emolumenti similmente applicati a detta Computisteria in esecuzione del nostro predetto Chirografo dell'ultimo Decembre 1743. ma in oltre vogliamo, e comandiamo, che sia in facoltà, & arbitrio di detto Francesco Simonetti, e di qualunque altro Computista Generale pro tempore, a peso, e pericolo de' quali restano tutte le operazioni appartenenti a detta Computisteria Generale, il rimuovere, e licenziare qualunque de' suddetti Scritturali, & Ajutanti, con che però nel sostituirsi un'altro in luogo del rimosso, debba farsi la nuova deputazione dal Computista Generale, con la intelligenza, & approvazione di Monsignor Tesoriero.

Peso di Computista generale di formare ogni anno il Bilancio generale sì di Scrittura, che di Cassa, da presentarsi al Pontefice.

22. Sarà peso, & incombenza precisa, e principale del Computista Generale della Camera, ora, e pro tempore esistente, cavare ogn' anno dalli sopra enunciati Libri Mastri non solo il Bilancio generale di *Scrittura* nella stessa guisa, e collo stesso metodo, e regolamento, ch'è stato cavato, e formato il Bilancio a tutto l'anno 1744., ma ancora per maggior lume Nostro, e de' Nostri Successori, il Bilancio *di Cassa*: Cosicchè possa riconoscersi la quantità precisa, che resterà ogn'anno in Roma a disposizione di Monsignor Tesoriero Generale, e gli avanzi, o disavanzi della Cassa distintamente dai Nomi de' Debitori. Fatti poi li suddetti due Bilanci di Scrittura, e di Cassa, dovrà il medesimo Computista presentarli a Noi, & a' Nostri Successori pro tempore onninamente dentro il mese di Giugno dell'anno susseguente, rimossa qualunque ulteriore dilazione, altrimenti il medesimo Computista Generale, spirato il detto

mese

mi, con l'esazione delle pene &c.

mese di Giugno, soggiaccia alla gravatoria di scudi dieci d'oro il giorno, e se mai dopo il decorso di un'altro mese, cioè nell'ultimo giorno del mese di Luglio non averà con effetto cavati, e presentati li suddetti Bilanci, incorra irremissibilmente la pena della remozione della Carica, e si venga immediatamente alla deputazione d'un'altro. Vogliamo in oltre, che li suddetti due Bilanci si registrino fedelmente nel Libro Mastro generale del medesimo anno, che chiamasi, come si è detto, il Libro *Mastro di Roma*, con avvertimento al Computista, & allo Scritturale di detto Libro Mastro generale, & ad ogn'altro di Computisteria, di non darne notizia, e molto meno copia a verun altro, che al solo Tesoriero Generale pro tempore della nostra Camera, di qualunque dignità, grado, e condizione, che'egli sia, ancorchè per comprenderlo vi bisognasse speciale, e specialissima menzione, senza Nostro precedente comando, o de' Nostri Successori, dovendo il suddetto Bilancio generale tanto di Scrittura, che di Cassa, e specialmente la Collettiva del debbito, o credito, avanzi, o disavanzi, che dal medesimo apparirà, guardarsi dal Computista Generale, e da ogn'altro subalterno per un'arcano del Principato, sotto pena della nostra indignazione, & altre ezimdio corporali a nostro arbitrio, ed esser solo nota al Tesoriero Generale pro tempore, rispetto a cui non possiamo dubbitare, che non sia per tenerla sotto il dovuto segreto; & a tal'effetto vogliamo, & ordiniamo, che il suddetto Libro Mastro non solo nel tempo, che si scrittura, non si lasci mai dal Computista, o Scritturale del medesimo in luogo, o stanza aperta: Ma inoltre dopo che il medesimo sarà compiuto, e terminato, debba dal Computista Generale, unitamente colli altri susseguenti, tenersi presso di se chiuso sotto chiave, e ben custodito, e che lo Scritturale del medesimo presti il giuramento del segreto.

23. Ad effetto poi che il Computista Generale possa dare l'enunciato Bilancio dell'anno antecedente nel tempo come sopra determinato: inerendo Noi alli provvedimenti, e disposizioni altre volte date dal prelodato Pio IV. nostro Predecessore in detta sua Bolla: *Cum inter cæteras al §. 35.*, vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che tutti, e singoli Tesorieri delle Provincie sieno tenuti, & obbligati dare ogn'anno i loro conti giurati colle opportune, e necessarie giustificazioni nella forma, che oggi si costuma, onninamente dentro il termine di tre mesi dopo spirato ciascun'anno del loro Appalto, e che li altri Appaltatori Camerali, Depositarj, Amministratori, o che sotto qualunque altro titolo, o per qualunque altra causa abbiano interesse, e conti con la Camera, sieno tenuti, & obbligati dare i loro conti giurati, e giustificazioni nel termine di un mese, similmente dopo spirato l'anno, come sopra, altrimenti, spirato che sia il detto mese rispetto a questi, e spirati li tre mesi rispetto alli suddetti Tesorieri di Provincie, incorrano tutti, e ciascheduno di essi, che avrà mancato di dare li suoi conti, niuno affatto eccettuato, e tolta qualunque scusa, o purgazione di mora, nelle pene di scudi dieci d'oro il giorno da pagarsi, & esiggersi irremissibilmente manu regia, & more Camerali con gravatorie di Monsignor Tesoriere Generale, fin'a tanto che l'Appaltatore, o Tesoriere di Provincia moroso avrà adempito, e dato il suo conto giurato: qual pena pecuniaria dovrà applicarsi alla nostra Camera, al qual'effetto, e perche questa nostra volontà venga puntualmente eseguita, incarichiamo li due Sollecitatori della medesima, ciascuno di loro secondo la divisione degli Appalti, e materie Camerali, che si dirà in appresso, d'insistere con tutta attenzione, e di spedire la mano Regia come sopra per il pronto, & effettivo pagamento di detta pena, e gravatorie, assegnando a ciascuno di loro in premio della loro diligenza il dieci per cento di tutte le pene contenute nel presente nostro Moto proprio, che a loro istanza resteranno effettivamente incamerate, senza che possa nè da Monsignor Tesoriero, nè da altri qualunque sia rimetterli, e condonarsi; riservata solamente a Noi, & a'Nostri Successori pro tempore la facoltà di rimetterla, e condonarla ò in tutto, ò in parte, ma però non altrimenti, che con Chirografo segnato di nostra mano.

De' Subappaltatori, e Ministri subalterni, circa à rendimenti de' suddetti Conti.

24. E perche li suddetti Tesorieri delle Provincie non possino addurre per iscusa della loro morosità, come spesso avviene, che la tradizione de' loro conti giurati colle loro respettive giustificazioni procede da colpa, e ritardo delli loro Subappaltatori, e Ministri subalterni; perciò vogliamo, che li medesimi Subappaltatori, e Ministri subalterni sieno tenuti, & obbligati dentro il termine di un mese dopo spirato l'anno, rendere ciascuno li suoi conti a li Appaltatori, e Tesorieri di Provincie principali, altrimenti incorrano nella suddetta pena pecuniaria di scudi dieci d'oro per ciascun giorno, a qual'effetto, e per indennità di essi Appaltatori, e principali altrimenti incorrano nella suddetta pena pecuniaria di Scudi dieci d'oro per ciascun giorno, a qual'effetto, e per indennità di essi Appaltatori, e Tesorieri principali di Provincie, dovrà Monsignor Tesoriero tutte le volte, che li medesimi gliene facciano istanza, concedere le stesse gravatorie contro li medesimi Ministri subalterni, e Subappaltatori, o altri, che abbiano causa da loro, da esiggersi, & applicarsi per una metà alla nostra Camera come sopra, e per l'altra in beneficio delli medesimi Appaltatori, e Tesorieri Principali, senza però, che per questa concessione di mano regia, e gravatoria restino li Principali in alcun modo disobbligati.

Rendimenti de Conti di tutti quelli, che amministrano danaro della Camera.

25. Oltre alli suddetti Tesorieri delle Provincie, Appaltatori Camerali, Depositarj, & altri di sopra espressi, seguendo similmente le vestigia di detto nostro Antecessore Pio IV. nella predetta sua Costituzione al §. 46., vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che sieno onninamente tenuti render conto alla nostra Camera, e presentare ogn'anno i loro conti giurati dentro il termine di due mesi dopo terminato l'anno, ad effetto di esibirli, ed essaminarli nella Congregazione de' Conti, per averne poscia il Saldo, tutti quelli, che tanto in Roma, quanto fuori di Roma esercitano Cariche, & amministrano danaro in qualsisia modo alla medesima appartenente, di qualunque stato, grado, e condizione che siano, ancorchè per comprenderli vi bisognasse speciale, e specialissima menzione; e particolarmente (senza però, che questa specialità deroghi alla generalità) il Prefetto dell'Annona, Presidente delle Strade, delle Acque, e delle Dogane: Volendo, & ordinando, che a tal'effetto li Ministri, e specialmente li Computisti addetti al servizio delle riferite Cariche sieno tenuti, & obbligati tenere colla dovuta esatezza, distinzione, e diligenza li conti alle medesime appartenenti, e questi presentare ogn'anno alla Computisteria Generale dentro il detto termine di due mesi dopo terminato l'anno, & in caso di transgressione, & inosservanza, li Prefetti, e Presidenti incorreranno nella pena della nostra indignazione, & in altre anche di remozione a nostro arbitrio, e li suddetti Ministri subalterni, e Computisti, a' quali spetta, non solo soggiaceranno, spirato il termine prefisso, alla sudetta gravatoria di scudi dieci d'oro il giorno, da eseguirsi, & applicarsi come sopra, ma dovranno inoltre punirsi con la re-

mozione

mozione da' loro impieghi, e con altre pene eziandio corporali a proporzione della mancanza, e ritardo, & ad arbitrio nostro, e de' nostri Successori.

Rendimento de' Conti de' Nunzj Apostolici.

26. Anche li Nunzj saranno tenuti ciascheduno, dopo terminata la sua Nunziatura, esibire li conti giurati, conforme fin'ora si è prratticato, nella Computisteria de' Spogli, dentro il termine di sei mesi, incaricando specialmente il Tesoriero Generale pro tempore d'invigilare, che quelli sieno effettivamente esibiti, e in caso di mancanza parlarne con Noi, e Nostri Successori, perche possano prendersi gli opportuni provvedimenti. La Computisteria però de' Spogli, e suo Computista pro tempore sarà tenuto presentare ogn'anno nella Computisteria Generale il conto esatto del denaro tanto entrato, che pagato, dentro il termine di due mesi dopo spirato il mese di Decembre di ciascun'anno, sotto pena di dieci scudi d'oro il giorno in caso di ritardo, da esiggersi, & applicarsi come sopra.

Rendimento de'Conti della Computisteria degli Spogli.

E della Computisteria del Palazzo Apostolico.

27. Così pure la Computisteria, e Computista pro tempore del nostro Palazzo Apostolico sarà tenuto sotto la medesima pena esibire ogn'anno nella suddetta Computisteria Generale della nostra Camera dentro quattro mesi dopo spirato l'anno il Conto giurato della versione del denaro entrato nella Cassa di detto Palazzo, o per conto delle sue Entrate particolari, o per conto dell' annuo assegnamento, che se li paga dalla nostra Camera, ad effetto di saldarlo nella Congregazione de' Conti, conforme fin'ora è stato praticato: E perche il medesimo conto resti pienamente giustificato, sarà peso del medesimo Computista del nostro Sagro Palazzo, di recuperare in fine di ogn'anno dalla Depositeria Generale della nostra Camera tutti li ordini, che dal Prefetto di esso Sagro Palazzo saranno stati tratti alla detta Depositeria, in piè de' quali sarà la ricevuta del pagamento, e quelli presentare nella Computisteria Generale della nostra Camera unitamente col suddetto Conto.

Rendimento de'Conti delle Persone, che ricevono qualunque somministrazione di danaro dalla Camera.

28. Non di rado accade, che si danno per varie contingenze commissioni speciali alli Presidenti della Grascia, delle Ripe, delle Chiane, & ad altre Persone, alle quali per tal'effetto si somministra dalla nostra Camera qualche somma ora maggiore, & ora minore di danaro a proporzione del bisogno; Vogliamo per tanto, e strettamente commandiamo, che qualunque Persona di qualunque stato, grado, e condizione, ancorchè Vescovi, Arcivescovi, Patriarchi, e Cardinali di Santa Chiesa, alla quale in avvenire sarà somministrato dalla nostra Camera qualsivoglia somma di danaro in molta, o anche tenue quantità per qualunque commissione, sia tenuta onninamente render conto alla stessa Camera del danaro ricevuto, ed a tal'effetto esibirne il conto giurato con le sue giustificazioni nella Computisteria Generale dentro il termine di due mesi dopo terminata la sua commissione, sotto pena della Nostra indignazione, & altre a nostro arbitrio, e de' Nostri Successori, secondo la qualità della Persona: E quanto alle commissioni date in passato da Noi, o da' Nostri Predecessori, e già terminate, senza che sia stato reso conto del denaro amministrato, ordiniamo al Computista Generale, che ce ne porti nota a parte, per prendere gli opportuni provvedimenti.

S'eccettuano il Tesoriero Generale, e i Commissarj dell'Armi, e del Mare, la Dateria, e Segreteria de' Brevi.

29. Non parliamo del Tesoriero Generale della nostra Camera, del Commissario dell'Armi, e del Commissario del Mare, poichè siccome li conti appartenenti all'amministrazione delle loro Cariche tutti passano per la Computisteria Generale, e risultano dal Bilancio, che questa deve fare in fine d'ogni anno, così sarebbe cosa inutile, e superflua l'esiggere da loro altri conti: E corì pure non parliamo nè della nostra Dateria, nè della nostra Segreteria de' Brevi, perche rispetto a queste, per giuste cause, che degnamente muovono l'animo nostro, daremo altri regolamenti particolari.

Delle pretensioni degl' Appaltatori circa i difalcni &c.

30. E' stato più volte da Noi osservato, che li suddetti Tesorieri di Provincie, Appaltatori, Amministratori, & altri obligati come sopra a render conto, hanno promosse diverse pretensioni di sgravj, difalchi, e bonificazioni, e che queste per la loro dubbiezza, ed oscurita, o per altra ragione, sono state lasciate in sospeso dalla nostra Congregazione de Conti, o con differire la risoluzione, o con il Rescritto: *Ponatur in aliis Computis*: Ma come che da questo capo potrebbe nascere notabile impedimento alla Scrittura Camerale, e ritardarsi il Bilancio Generale, quale vogliamo onninamente, che si dia ogn'anno nel tempo di sopra prescritto; perciò, ad effetto di togliere anche questa occasione di remora, vogliamo, ordiniamo, e commandiamo, che in avvenire sopra li conti giurati, che saranno esibiti in Computisteria, il Computista generale in primo luogo faccia le dovute considerazioni, e rilevi le difficoltà, che in essi s'incontrano, separandole in due Classi, cioè la prima di quelle, che nascono da' calcoli, conteggi, ordini, o giustificazioni mancanti, e di queste lo stesso Computista ne farà un foglio, e lo darà alla Parte quindici giorni almeno avanti la prima Congregazione de Conti, affinchè possa rispondere, e spianare dentro detto tempo le sudette difficoltà, o supplire alle dette mancanze: l'altra Classe sara di quelle, che nascono da pretensioni di difalchi, sgravj, o bonificazioni, e nelle quali entra qualche ispezione legale: E di queste dovrà il Computista formarne un'altro foglio, e darlo al Commissario generale della Camera, il quale unitamente con Monsignor Tesoriero dovrà farvi sopra le convenienti riflessioni, dopo le quali, se li medesimi crederanno, che le partite pretese debbano abbonarsi, dovranno in tal caso l'uno, e l'altro approvarle nel margine del medesimo foglio dato dal Computista, e respettivamente questi, senz'altra disputa, o dilazione bonificarle all'Appaltatore nel suo conto.

Regola da tenersi per speditamente decidere tal pretensioni.

31. Se poi il Tesoriero, e Commissario crederanno non dever approvare tali Partite, o alcune di esse; in tal caso il Computista dovrà dar all'Appaltatore il Foglio delle Partite non approvate almeno quindici giorni avanti la Congregazione de Conti, ad effetto che possa scrivere sopra le medesime partite, e dare la sua Scrittura otto giorni avanti almeno al Commissario della Camera, ad effetto di rispondere o per se stesso, o per mezzo del suo Sostituto, o Sollecitatori; Cosicchè possano proporsi le medesime partite colle ragioni dell'una, e l'altra Parte nella Congregazione; quale senz' altra dilazione dovrà deciderle, e risolverle, e non mai più rimetterle, come si è praticato fin' ora, alli conti susseguenti, ed in seguito di tale risoluzione il Computista procederà al Saldo del conto controverso, portando quel tale Appaltatore, o Amministratore, tanto nei Libri, come ne' Bilancio, per Creditore, o Debitore, a tenore di detta risoluzione, non ostante che o la Camera, o l'altra Parte domandi, & ottenga di essere nuovamente udita; Volendo Noi, che in avvenire la nuova Udienza, domandata, & ottenuta dalle Parti, non debba mai ritardare il proseguimento della Scrittura, e Bilancio, ma solamente debba operare, che quando mai la Congregazione nella successiva proposizione receda dalla prima risoluzione: in tal caso il Computista sia tenuto stornare la partita, o partite, che averà come sopra portate nei Libri, e nel Bilancio, a tenore di essa prima risoluzione, mutandole, e corregendole a tenore dell'ultima.

Proibendi di rimetterli ad altri conti seguenti.

O di ritardare per qualunque causa il proseguimento della Scrittura.

32. Non

Il Computista generale è tenuto degli errori de' calcoli, ed arbitrj in danno della Camera.

32. Non avendo il Computista facoltà d'ammettere ne'conti altre partite, che quelle ordinate in Tabella, o nell' Istromento d'Appalto, o Tesoreria, o Amministrazione, o quelle, per le quali vi sia l'ordine, o lettera di ordinazione di Monsignor Tesoriero, o di altro legitimo Superiore, e finalmente li pagamenti fatti in Depositeria Generale, o altrove con ordini parimenti di Monsignor Tesoriero, dopo aver veduto, e considerato li ricapiti, e giustificazioni di ciascheduna; Quindi è, che di tutti li conti, che ogn'anno si saldaranno nella Congregazione de' Conti, dovrà essere responsale, e debbitore il medesimo Computista per qualunque errore di calcolo, o buonificazione di partita mancante d'ordine, e giustificazione, e per qualunque altro arbitrio, che il medesimo avesse preso in danno della Camera nel saldare li medesimi conti, volendo Noi, che la Sentenza della Congregazione unicamente vaglia per approvare il Ristretto del conto sottoscritto dal Computista, sulla fede del quale la medesima Congregazione de' Conti pronuncia la Sentenza; e non mai per approvare il calcolo per giusto, e le partite di esso per giustificate: e qualora nelli conti, che si saldano, vi saranno state partite controverse, e decise da detta Congregazione, in tal caso dovrà dirsi in Sentenza: *Viste, e considerate le partite controverse portate in Congregazione de' Conti dal Computista, & ammesse quelle da ammettersi, e rigettate quelle da rigettarsi, secondo le risoluzioni prese nel tale, e tal giorno &c.*

Congregazione de' Conti quando debba adunarsi, e sue facoltà.

33. La Congregazione de Conti vogliamo che si aduni, e si tenga quante volte occorre a richiesta del Computista, & ad arbitrio di Monsignor Tesoriero, e quanto mai o per la moltiplicità, o per la difficoltà delle partite, che in essa si proporranno, non possa la medesima arrivare a deciderle tutte in quel giorno, vogliamo, che di nuovo si aduni nel giorno susseguente, o nel primo non impedito, ad effetto di deciderle: Nel resto poi, e salve sempre le cose prescritte & ordinate nella presente nostra Cedola, confermiamo, & approviamo, e quando ne faccia di bisogno, di nuovo concediamo alla suddetta Congregazione de' Conti tutte, e singole facoltà concedutegli da' Nostri Predecessori; e specialmente dalla fel. mem. d'Innocenzo XIII. nel Moto proprio da lui segnato li 9. Gennaro 1723., quale vogliamo, che si osservi, & eseguisca inviolabilmente, e specialmente nel capo, che riguarda le pretese appellazioni.

Computista generale intervenga in tutte le Congregazioni Camerali, e de' Conti, e de Residui, e suo obbligo di notare le Risoluzioni.

34. Vogliamo in oltre, & ordiniamo, che il detto Computista generale intervenga personalmente in tutte le Congregazioni tanto Camerali, che de' Conti, e de' Residui, com'è stato già praticato da'suoi Antecessori, e che sia presente nelle discussioni delle Cause, che si agitaranno in detta Congregazione de' Conti, e questo non solamente ad effetto di prendere nota delle risoluzioni, per regolare con esse li Conti da saldarsi, ma ancora per qualunque occorrenza di conteggio, notizie, e simili; Anzi perchè in avvenire resti sempre la memoria delle cause, che si discuteranno in detta Congregazione de conti, e loro risoluzioni, sarà tenuto il Computista notare le medesime risoluzioni sopra le posizioni, e queste poi alligare nel conto disputato. Di più dovrà riportare le medesime risoluzioni sopra il conto in margine delle partite controverse, e dovrà sottoscriverle, affinchè si ragguaglino ne' Libri Mastri, e quando faccia di bisogno potrà ancora tenere un'altro Libro a parte, ove si notino di mano in mano le dette risoluzioni con l'opportuna riferta al conto, e posizioni in esso alligate.

Il medesimo notare gli articoli controversi negl'Istromenti degli Appalti &c.

35. Così pure vogliamo, che il medesimo Computista sia tenuto notare nel margine di qualunque Istromento d'Appalto, Tesoreria, o Amministrazione, un' *advertatur* a qualunque capitolo di esso Istromento, sul quale nel corso de' presenti, e futuri Appalti accaderà, che s'incontri qualche diffi oltà, come fù già prescritto dalla fel. mem. di Clemente XII. nell' accennata sua Costituzione al §. *Cumque etiam*: e che in seguela di ciò, tutte le volte, che dovrà nuovamente concedersi, o rinuovarsi un'Appalto, li Capitoli del nuovo Istromento non solo debbano formarsi, e stabilirsi dal Commissario Generale della Camera, coll'intervento di esso Computista, oltre il Sostituto Commissario, e li due Sollecitatori, mà di più, che in tal'occasione si debba specialmente provvedere a tute quelle difficoltà, che saranno state notate, come sopra, dal Computista nel decorso del precedente Appalto, secondo la detta Costituzione di Clemente XII. al §. *Ipsorum quoque*, e lo spirito, e mente dell'altra piu antica di Pio IV. al §. X. riducendo così li Capitoli del nuovo Appalto alla maggior chiarezza che sia possibile, di modo che non abbia la Camera da esser più soggetta per li medesimi a pretensioni di buonifichi; e sgravj.

Ed intervenire alla formazione de' Capitoli nella rinovazione di essi.

Quindi fare i Ristretti delle Offerte esibite.

36. Compilati poi, dichiarati, e moderati nel modo suddetto li nuovi Capitoli, sarà cura di detto Commissario della Camera comunicarli a Monsignor Tesoriero Generale, per poi esibirli colla sua approvazione negli atti de' Segretarj di Camera, come si costuma, nello stesso tempo, che si pubblicaranno le Notificazioni per detti nuovi Appalti, le offerte de' quali, dopo che si saranno aperte nella Congregazione Camerale, vogliamo che si consegnino al Computista, come si è fatto in passato, per farne i Ristretti, e riferirli nella seguente Congregazione, rilevando le condizioni, e difficoltà, e formando il calcolo opportuno di ciascheduna, affinchè possa con facilità apparire quale sia la più utile per la Camera. Seguita poi la deliberazione dell'Appalto, secondo le forme consuete e secondo la disposizione di altro Moto proprio sopra ciò da Noi segnato li 23. Novembre 1742., quale in tutte, e singole sue parti approviamo di nuovo, e confermiamo, dovrà nella stipolazione intervenire ancora il Computista, com'è stato solito per il passato, & in caso, ch'egli sia legitimamente impedito, vogliamo, che in suo luogo intervenga quello Scritturale di Computisteria, che ha l'incombenza del Libro Mastro di quell'Appalto.

Ed assistere alla stipolazione degl' Istromenti.

Ordinazioni per il saldo de' conti degl'Appalti, che cessano, e per le consegne degl'Effetti alli nuovi Appaltatori.

37. Affinchè il Saldo de Conti di quelli Appaltatori, a' quali sarà terminato l'Appalto, non venga ritardato per causa delle consegne, ordiniamo, e comandiamo, che il Commissario della Camera allo spirare di qualunque Appalto, & insieme li Sollecitatori della medesima abbiano il peso, e cura, che l'Appaltatore, ch'esce, dia prontamente, e senza indugio al nuovo Appaltatore, ch'entra la consegna di tutti gli Effetti, e Beni, quali secondo la forma del suo Istromento è obbligato riconsegnare in fine d'Appalto, facendo prefiggere da Monsignor Tesoriero tanto al vecchio, che al nuovo Appaltatore il termine di trenta giorni, per dare, e ricevere detta consegna, spirato il quale, quello di loro, per cui difetto non sarà seguita, cada ipso facto nella pena irremissibile di dieci scudi d'oro per ogni giorno, da applicarsi alla nostra Camera, oltre la refezione de' danni, & interessi. Affinche poi le suddette consegne seguano con buon'ordine, se queste si faranno nelle Provincie lontane da Roma, sarà in arbitrio del Tesoriero Generale pro tempore di commettere alli Governatori Locali, o ad altri, come stimarà più opportuno, lo assistere alle medesime, purchè non si passi il termine suddetto di trenta giorni: Mà quando le consegne si facciano ne' Luoghi vicini a Roma, potrà assistere alle

medesimo

medesime, oltre il Sostituto Commissario, o uno de' Sollecitatori, & oltre un Segretario di Camera, o suo Sostituto, anche il detto Computista generale, o in sua vece lo Scritturale del Libro Mastro di quell'Appalto, quale debba portar seco l'Inventario delle cose consegnate all'Appaltatore, ch'esce, nel principio del suo Appalto, e quello confrontare colla nuova consegna; E quando sotto l'Appalto siano comprese Fabbriche, & Edificj, Terreni, Fossi, Forme, Piantate, & altre cose simili, dovranno similmente intervenire l'Architetto, & Agrimensore, acciò possa procedersi senz'alcun ritardo all'atto pubblico della quietanza per il passato Appaltatore, e della consegna per il nuovo, o liberamente, o con quelle preserve, che si stimeranno necessarie farsi in detto atto per indennità della Camera: Con dichiarazione però, che andando il Computista generale, o suo Scritturale, non possa dalla Camera pretendere nè diarie, nè cibarie di sorte alcuna, nè per se, nè per il suo Famiglio, o Servitore, come in fatti nè dal nominato Francesco Simonetti, nè da' passati Soprintendenti, o Computisti sono state giammai esatte, o pretese.

Degl'ordini de pagamenti da spedirsi dalla Computisteria generale.

38. Per buon regolamento della Computisteria vogliamo, che al Computista non sia lecito spedire ordini di sorta alcuna alla Depositeria, senza ordine, o mandato preventivo in scritto, o del Segretario di Stato, o del Tesoriero Generale pro tempore, o di altri, che abbiano da Noi, o Nostri Successori legitima facoltà di ordinare pagamenti: E rispetto alli ordini per Mercanti, ed Artisti (eccettuati solamente quelli, che si spedissono dal Prefetto del Nostro Palazzo Apostolico, sopra i quali dovrà invigilare il medesimo Prefetto avanti di spedirli) sarà tenuto il Computista avvertire, che vi sia l'ordinazione preventiva delli lavori, o robe contenute nel conto, e che in oltre vi sia giustificazione sufficiente, che le robe siano state ricevute, e li lavori fatti, mediante l'approvazione, e sottoscrizione di quel tal Superiore, che averà dato l'ordine per la roba, o lavoro.

Tutti gli ordini de pagamenti diretti alla Depositeria Generale debbano registrarsi in Computisteria generale.

39. Similmente vogliamo, che tutti li ordini de' pagamenti diretti alla Depositeria Generale, o ad altri, tutti li ordini di consegnare Robe, Monizioni, Armi, e simili, e generalmente tutte le ordinazioni di qualunque sorta, quali si daranno dal Tesoriere Generale, dal Commissario dell'Armi, dal Commissario del Mare, o da altri, come sopra, debbano registrarsi in Computisteria, e debbano essere sottoscritte dal Computista, ad effetto, che possa tenerle a calcolo in conto di quelli, a quali saranno dirette, o anche ad effetto che dopo giustificato l'adempimento di tali ordinazioni possa spedirsi l'ordine del pagamento, come altre volte fù prescritto nell' enunciato Chirografo di Urbano VIII. Nostro Predecessore; e mancando il suddetto Registro, e sottoscrizione del Computista, vogliamo, che dette ordinazioni non abbiano alcuna esecuzione, e che le consegne, e pagamenti, che mai si facessero in virtù delle medesime, non debbano essere abbonati, e buonificati.

Le alterazioni de' Monti, che sono d'interesse della Camera, devono essere registrate in Computisteria.

Ingiungendosi all' Amministratore generale di darne nota &c.

40. Egli è parimente necessario per ben regolare la Scrittura Camerale, che tosto che sieguono traslazioni de' Monti, o attergazioni in favore della Camera, aggiunte, ammissioni, & altre somiglianti cose, che sono di suo interesse, se ne dia notizia alla Computisteria, ad effetto di registrarle ne' Libri: E perciò vogliamo, & ordiniamo, che in avvenire sia peso, e cura dell'Amministratore generale de' Monti di dare prontamente alla Computisteria dentro il termine di otto giorni nota distinta, e copia di tutte le suddette traslazioni, aggiunte, ammissioni, attergazioni, e di ogn'altro atto, che passi per la sua Segreteria, in cui abbia, e possa avere interesse la nostra Camera, altrimenti cada nella pena di dieci scudi di moneta il giorno, da applicarsi come sopra.

I Segretari della Camera devono dare alla Computisteria le copie degl' Istromenti, Chirografi &c.

41. Al medesimo fine, seguendo l'orme di Urbano VIII. nel detto suo Chirografo, e di Clemente XII. in detta sua Costituzione, vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che li Segretarj di Camera diano onninamente alla Computisteria suddetta le copie di tutti li Chirografi, Istromenti, e di ogn'altro contratto, nel quale abbia interesse la Camera, a spese della medesima per la Scrittura solamente, dentro il termine di giorni quindici, dopo che saranno emanati, e respettivamente stipolati; e questo non solo ad effetto di conservarle in Computisteria, ma ancora per regola della Scrittura, ed in caso di mancanza, dopo spirato il detto termine vogliamo, che quel Segretario, che avrà mancato, incorra la pena di scudi dieci, da applicarsi come sopra, senza che possa ammettersi alcuna scusa, o purgazione di mora. Così ancora il Sostituto Commissario, e li Sollecitatori della Camera saranno tenuti sotto la medesima pena dare alla Computisteria nota distinta di tuttte le risoluzioni, e di tutte le sentenze, quali escono dalla piena Camera in quelle cause, nelle quali la medesima Camera fa figura di Attrice, o di Rea convenuta, immediatamente che saranno risolute, e lo stesso anche di tutte le altre cause di prima istanza avanti il Cardinal Camerlengo, Monsignor Tesoriero, e di qualunque altro Giudice Camerale.

Il Sostituto Commissario, ed i Sollecitatori devono anche dare ad essa nota di tutte le Sentenze, Decreti &c.

De' Sollecitatori, e varie loro incumbenze.

42. Inoltre vogliamo, che li medesimi Sollecitatori, dopo stipolati l'Istromenti degli Appalti, o Amministrazioni, siano obbligati d'insistere, che gl'Appaltatori, & Amministratori diano con effetto le sicurezze promesse dentro il termine prescritto ne' medesimi Istromenti, riconoscere in Segreteria de' Monti, se l'abbiano effettivamente date, e respettivamente nella Computisteria, se siano alla medesima giunte le note, e copie, delle quali come sopra è stato incaricato l'Amministratore de' Monti, e mancando a questa loro precisa incombenza, siano tenuti a tutti i danni, ed interessi. Di più li stessi Sollecitatori sieno tenuti & obbligati, continuamente, ed almeno ogni due giorni portarsi ciascheduno alla computisteria, sì per l'effetto suddetto, come per altri bisogni, che possono giornalmente occorrere, e particolarmente per prender le notizie de' debbitori; E finalmente ancor essi vogliamo, che debbano dar nota di tutte le Subaste, traslazioni de Monti, e stipolazioni di contratti colla Camera, dentro il termine di quindici giorni dopo che quelle saranno seguite, e mancando incorrino per ogni volta nelle pena di scudi dieci, da esiggersi, & applicarsi come sopra.

Divisione dell'incombenze da farsi frà i due Sollecitatori.

43. Affinchè li due Sollecitatori della Camera possano più facilmente adempire le suddette incombenze, & uno di essi non possa scaricarsi sopra l'altro, ingiungiamo, & incarichiamo a Monsignor Tesoriero Generale di fare in scritto frà di essi una giusta, & adeguata divisione a suo arbitrio degli Appalti, e delle altre materie Camerali, sopra le quali cadono le riferite incombenze, e secondo tal divisione ognuno di loro dovrà esattamente eseguire quanto gli spetta.

Della Congregazione de' Residui con alcune ordinazioni circa d'essa.

44. Così pure essendo Noi pienamente persuasi quanto sia necessario per la buona amministrazione del nostro Erario, e regolamento della Scrittura, che si tenga *la Congregazione de' residui* providamente istituita da Clemente XII. in detta sua Costituzione nel §. *Et ad hoc*, variando solamente in qualche parte dalla medesima; Vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che detta Congregazione debba radunarsi, e

tenersi onninamente sei volte almeno l'anno avanti il Tesoriere Generale pro tempore, coll'intervento dell'Avvocato Fiscale, Commissario della Camera, Computista generale, Sostituto Commissario, & li due Sollecitatori, cioè in Febbraro, Aprile, Giugno, Agosto, Ottobre, e Decembre, dentro li primi dieci giorni di ciascuno di detti mesi, & che sia cura, e peso del Computista di ricordarne a Monsignor Tesoriero l'intimazione. Affinche poi la medesima si faccia con buon'ordine, e profitto, ordiniamo in primo luogo, che il Computista sia tenuto qualche giorno prima portare, e lasciare in mano di Monsignor Tesoriero la lista, e nota esatta di tutti li debbitori della Camera fino a quel tempo: Che questa stessa nota, e lista debba leggersi in Congregazione, e prendersi sopra ciascuno di essi debbitori le risoluzioni, che si stimeranno espedienti per la più sollecita esiggenza, e sicurezza della Camera: Che il Sostituto Commissario scriva le suddette risoluzioni, e che queste medesime debbano leggersi nell'altra sequente Congregazione, affinche il Commissario, e gli altri Ministri Camerali diano conto ciascheduno di loro delle incombenze appoggiategli con dette risoluzioni nella Congregazione antecedente, e così di mano in mano, e di Congregazione in Congregazione, talmente che in ciascuna Congregazione non solo debbano prendersi le convenienti risoluzioni sopra ciascuno de' debbitori, che di tempo in tempo si andaranno facendo, ma inoltre debba esiggersi il dovuto conto, se sono state, e come sono state eseguite le precedenti risoluzioni, affinche possino darsi in essa Congregazione, quando bisogni, li ulteriori provvedimenti: Che se mai in qualche Congregazione non si arrivasse a finire tutte le cose suddette, vogliamo, che la medesima si continui nel giorno seguente, o nel primo non impedito, com'è stato di sopra disposto per la Congregazione de' Conti.

45. E perchè nella prelodata Costituzione di Clemente XII. al §. *Ad hæc* si trova già incaricato il Tesoriere Generale di portare ogni volta al Sommo Pontefice pro tempore la suddetta lista, e nota de' debbitori, perciò Noi non solo approviamo, confermiamo, & nuovamente incarichiamo il medesimo Tesoriero, e suoi Successori di portare a Noi, & a Nostri Successori pro tempore la suddetta nota de' debbitori nella prima udienza dopo ciascuna Congregazione, ma di più vogliamo, & ordiniamo, che il Commissario della Camera similmente ci porti, e ci presenti nella medesima udienza un'altra nota a parte di tutti li debbitori litigiosi, e lo stato, nel quale si trovano, e si andaranno di mano in mano trovando le cause de' medesimi in qualunque modo pendenti o nella Congregazione de' Conti, o in altro Tribunale Camerale, e che sia specialmente tenuto riferire, se nella detta Congregazione de' Conti siano state decise, e risolute tutte le partite controverse, com'è stato da Noi poco sopra ordinato, ad effetto che non resti per tal causa ritardato il corso della Scrittura, e la formazione del Bilancio generale di ogn'anno nel tempo determinato.

46. Vogliamo in fine, che il Computista debba fare, e tenere un'esatto Inventario di tutti li Libri, e Scritture della Computisteria col suo Indice, e dimostrazione, & che debba esserne fedel custode, come già fù prescritto da Pio IV. in detta sua Bolla, e nel Chirografo di Urbano VIII., e che il più volte nominato Francesco Simonetti proseguisca incessantemente l'opera già da lui incominciata del Catastro generale di tutti gli Effetti, Proventi, Dazj, Tasse, Gabelle, & ogn'altra Entratà, e Capitale, dal quale si forma lo intiero Stato, e Patrimonio della Camera, secondo le notizie, che di mano in mano potrà acquistare colla sua diligenza, siccome fù ordinato in detta Bolla di Clemente XII. al §. *Postquam igitur*, e da Noi stessi in detto Nostro Chirografo delli 31. Decembre 1743., volendo Noi, che a tal'effetto possa egli costringere, & obbligare ciascuna Persona, che possa avere tali notizie, a somministrargliele prontamente, anche mediante le opportune gravatorie da spedirsi a sua istanza da Monsignor Tesoriero, e suoi Successori, ai quali specialmente diamo la facoltà d'invigilare sopra il Computista, e riferire a Noi, e Nostri Successori, se mai da lui non si adempissero le incombenze, che se li appoggiano nella presente Cedola di nostro Moto proprio.

Per l'esecuzione, ed osservanza delle riferite disposizioni, si riserva Nostro Signore di deputare una Congregazione particolare &c.

47. Con la scorta di questa distinta, e regolata Scrittura, e del suddetto annuale Bilancio tanto di Scrittura, che di Cassa, speriamo con l'ajuto di Dio, che potremo facilmente tanto Noi, che li Nostri Successori distinguere, osservare, o giudicare, se vi saranno crescimenti di spese, diminuzioni di Entrate, contrazioni di nuovi debbiti, avvanzi, o disavvanzi considerabili, & a misura del bisogno prendere i dovuti provvedimenti, per ben regolare l'economia del Principato, e gl'interessi della Camera, promuovere il commercio, & isgravare, quando sia possibile, i nostri amatissimi Sudditi, ch'è il fine, e l'oggetto, al quale fin'ora sono stati, e saranno sempre diretti tutti li nostri pensieri, e le nostre cure; & a questo effetto deputaremo una Congregazione particolare composta di alcuni Cardinali, e Prelati, alla quale ingiungeremo il peso, non solo d'invigilare sopra la puntuale essecuzione, & osservanza di tutte, e singole cose contenute, & ordinate nella presente Cedola; Ma inoltre di esaminare, e discutere a capo per capo tanto le spese, quanto l'Entrate della nostra Camera, quali risultano da detto Bilancio, e suggerire a Noi quelli provvedimenti, che potranno prendersi, per diminuire le dette spese, e migliorare l'Entrate, in vantaggio del nostro Erario, e sgravio de Sudditi; Poiche così è mente, e volontà Nostra precisa.

Clausole generali, e speciali, e deroghe per la sussistenza del Chirografo.

Volendo, e decretando, che la presente nostra Cedola ammettendosi, e registrandosi in Camera, a tenore della Costituzione di Pio IV. Nostro Predecessore de registrandis, vaglia, e debba aver sempre, ed in ogni futuro tempo il suo plenario effetto, esecuzione, e vigore, colla Nostra semplice sottoscrizione, e che non gli si possa in alcun tempo mai opporre di surrezione, orrezione, nè di alcun'altro vizio, e difetto della Nostra volontà, & intenzione; e che così, e non altrimenti debba sempre nelle cose premesse, e ciascheduna di esse giudicarsi, decidersi, definirsi, & interpretarsi dal Reverendissimo Cardinal Cammerlengo, da Monsignor Tesoriero Generale, eziandio nella Congregazione Camerale, e de' Conti respettivamente, dalla piena Camera, e da qualsivoglia altro Giudice, e Tribunale, abbenche Collegiato, e composto de' Reverendissimi Cardinali, togliendo loro, & a ciascuno di essi la facoltà, & autorità di giudicare, decidere, definire, & interpretare diversamente, dichiarando Noi fin d'adesso preventivamente affatto nullo, irrito, & invalido tutto ciò, che scientemente, o ignorantemente si facesse in contrario: ancorche non vi siano stati chiamati, citati, nè sentiti il Commissario della Nostra Camera, e tutti quelli, che vi avessero, o pretendessero d'avervi interesse. Non ostanti, nelle parti contrarie alle sopradette Nostre disposizioni, l'accennata Bolla di Pio IV. *de Reformatione Cameræ*, il Chirografo d'Urbano VIII., la suddetta recente Costituzione di Clemente XII., la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e qualsisiano altre Costituzioni, Chi-

rografi, Moti proprj, Decreti, Ordinazioni, e Sanzioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, in qualunque tempo, modo, e forma emanate intorno alle cose contenute, & espresse nella presente Cedola, Leggi, Statuti, Riforme, usi, stili, consuetudini, ed ogn'altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario, alle quali tutte e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto questa volta sola, & all'effetto predetto, specialmente, & espressamente deroghiamo. Data dal Nostro Palazzo Apostolico Quirinale questo dì 18. Marzo 1746.

Data a di 18. Marzo 1746.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Pontifex Motu proprio &c. præinsertam Schedulam in amplissima forma confirmat.

Ne igitur ea, quæ pro felici, prosperaque directione, & administratione ipsius Ærarii Pontificii, ad publicam salutem utilitatemque, a Nobis in præinserta Schedula providè ordinata, volita, statuta, decreta, & sancita sunt, debita executione ullo unquam tempore in aliquo fraudentur; Nos primùm omnium iisdem Motu, scientia, & potestatis plenitudine eandem præinsertam Schedulam, omniaque & singula in ea contenta, & expressa, & a Nobis per eam, ut præmisimus, ordinata, approbata, disposita, volita, mandata, decreta, statuta, & sancita harum etiam tenore confirmamus, & approbamus, eisque perpetuum & inviolabile præsentis Nostræ perpetuò valituræ Constitutionis robur & firmitatem adjicimus, atque iterum, & ex integro ea omnia & singula: in omnibus & per omnia, juxta præinsertæ Schedulæ Nostri motus proprii, seriem, continentiam, & tenorem, eadem Apostolica Auctoritate ordinamus, disponimus, volumus, mandamus, statuimus, decernimus, atque sancimus; eademque ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, perpetuò observari, & exactissimè impleri jubemus, atque præcipimus.

Congregationem particularem deputat pro ejusdem executione, & observantia.

Præterea Motu, scientia, auctoritate, & potestatis plenitudine similibus, peculiarem Congregationem ex nonnullis S. R. E. Cardinalibus, nec non aliquibus Romanæ Curiæ Prælatis compositam instituimus & deputamus: Cui quidem Congregationi Nos Ven. Fratrem Nostrum Hannibalem Episcopum Portuen. S. R. E. Camerarium S. Clementis, *ac Dilectos Filios Nostros Antonium Xaverium Tit. S. Stephani in Monte Cœlio* Gentili, *Dominicum Tit. SS. Duodecim Apostolorum* Riviera, *Sylvium Tit. S. Priscæ* Valenti *Nostrum Secretarium Status, Presbyteros, & Hieronymum S. Angeli in Foro Piscium Diaconum* Columna, *respectivè nuncupatos, ejusdem S. R. E. Cardinales, nec non Dilectos etiam Filios Magistros Joannem Baptistam Mesmerum Thesaurarium Nostrum Generalem, Joannem Julianum Rubini prædictæ Cameræ Nostræ Commissarium Generalem, & Clementem Argenvilliers Auditorem Nostrum, tamquam ipsius Congregationis cum definitivi suffragii jure Secretarium, adscribimus. Hujus autem Congregationis, & Personarum eam pro tempore constituentium munus sit, & assidua cura, non modo præmissorum omnium & singulorum plenam executionem, & exactissimum implementum urgere, & promovere; verum etiam ad omnia & singula genera & capita tàm expensarum, atque onerum, quàm redituum & proventuum Cameræ Nostræ Apostolicæ sollicitum dirigendo considerationis intuitum, opportuna pro tempore consilia & remedia excogitare, Nobisque & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus insinuare, quæcumque ad optimum ipsius Cameræ regimen, & Publici Ærarii emolumentum, ad subditarum Civitatum & Communitatum levamen, ac Populorum incolumitatem utilitatemque, in Domino existimarint salubriter expedire.*

Congregationis hujusmodi officium & scopus.

Quibus temporibus, & quo in loco haberi debeat.

Quapropter volumus & mandamus, hujusmodi Congregationem semel singulis mensibus, nimirum prima Feria tertia cujuslibet mensis, quæ de cætero impedita non fuerit, incipiendo a prima Feria tertia mensis Julii proximè futuri, (quo nimirum tempore rationes dati & accepti, quæ pertinent ad elapsum annum millesimum septingentesimum quadragesimum quintum, confectas, atque inter se collatas fore præcepimus), & sic deinceps de mense in mensem, in Palatio Nostro, & in Ædibus solitæ habitationis præfati Nostri Secretarii Status, indesinenter congregari; eidemque prædictum Franciscum Simonetti in præinserta Schedula sæpè memoratum, sive alium pro tempore Cameræ Nostræ prædictæ Ratiocinatorem Generalem, semper interesse; ut communibus studiis atque consiliis, quæcumque super præmissis examinanda fuerint, expendantur, & quæ justa & utilia visa fuerint, statuantur & impleantur.

Clausulæ præservativæ.

Decernentes easdem præsentes Litteras, atque omnia & singula, tàm in his, quàm in præinserta Schedula Nostri Motus proprii contenta atque statuta, nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, in jus vel controversiam revocari posse; sed illa semper valida, firma, & efficacia esse & fore, ac ab omnibus & singulis ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari; Sicque, & non aliter in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non S. R. E. Camerarium, & quoscumque alios Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice Legatos, & Nuncios, Thesaurarium quoque Generalem, etiam in Camerali, & Computorum respectivè Congregatione, ac Clericos Præsidentes, aliosque Ministros, & Officiales Cameræ prædictæ, ac alios quavis potestate fungentes nunc, & pro tempore existentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & definiri debere, ac irritum & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogationes.

Non obstantibus omnibus his, quæ in præinserta Schedula non obstare voluimus, atque aliis quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ Confirmationis, Approbationis, Præcepti, Mandati, Statuti, Sanctionis, Decreti, Deputationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Data Pontif. anno 6. die 18. Aprilis 1746.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, quartodecimo Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno sexto.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 6. Maji anni 1746.

VII.

De regularibus extra Claustra degentibus, & sese translatos asserentibus.

Venerabili Fratri Bernardo Episcopo Sancti Pauli in America Lusitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

PONTIFICIA commendatione nostra prosequimur debitum tuæ erga Apostolicam hanc Sanctam Sedem obstrictæ obedientiæ obsequium,

&

& laudabile pastoralis sollicitudinis, ac vigilantiæ officium, quo supplex ab eadem Apostolica Sede consulta petis, quibus instructus in commissa Tibi istius Diœcesis administrations Te pro munere Fraternitati Tuæ injuncto provide sapienterque cum æterna Christifidelium salute gerere debeas. Reperiri siquidem, ad Congregationem Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositam refers, quamplurimos in ipsa Diœcesi Tua Regulares Viros, qui habitu, & super habitu Mozzettam induti extra Claustra in Sæcularium Hominum domibus degentes, ad Terram colendam, sæcularia negotia obeunda, ac mercaturam faciendam incumbunt; adeoque mores a Religiosa vita longe alienos pravosque non sine bonorum offensione, ac scandalo præseferunt. Alios præter ea significas Regulares Viros esse, qui ex uno ad alterum Religiosum Ordinem se Apostolica auctoritate translatos fuisse asserunt; atque adeo in hoc altero Ordine constituti, facultatem licentiamque sibi inesse jactant, qua sibi liceat extra Claustra itidem commorari, agriculturam pariter exercere, & mercaturæ operam navare. Nos itaque Fraternitati Tuæ in memoriam revocamus, omnes & singulos Regulares Episcopo in Civilibus subjectos esse, eosdemque Religiosos, cujusvis Ordinis, & Instituti sint, extra Claustra degentes, & delinquentes subjectos esse Ordinario Loci, uti Sedis Apostolicæ Delegato, qui eos visitare, punire, & corrigere potest, uti conceptis verbis statutum est a Concilio Tridentino *sess. 4. cap. 3. de reformatione.* Præterea laudatum Concilium Tridentinum *sess. 14. de Reformatione cap. 11.*, quoad translatos statuit, ac præscribit, ut quilibet translatus in Ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in Claustro perpetuo maneat. Unde fit, ut super quolibet translatorum hujusmodi extra Claustra commorante, ac degenre Antistes loci Ordinarius vigore memorati Decreti Concilii Tridentini *sess. 6. cap. 3. de Reformatione*, omnem habeat jurisdictionem, illamque libere, & licite exercere possit, & valeat. Quo autem pacto Te cum translatis quibuscumque sibi Apostolica auctoritate, ut extra Claustra libere vivant, indultum fuisse asserentibus agere oporteat, certiorem facimus, nemini juxta ordinatas, statutasque regulas ex una ad aliam Religionem, nisi in illa, ad quam quemvis transferri contigerit, vigeat Claustralis, ac Regularis observantia, & quæ non sit hospitalaria, aut militaris, transitum impertiri. Quod si vero aliquando audieris cum aliquo Religioso Viro ab Apostolica hac Sancta Sede benignè dispensatum fuisse, ut vel in habitu Sacerdotis Sæcularis permanere, vel ad aliam Religionem, in qua Claustralis, & Regularis observantia non vigeat, transire posset, Te doctum volumus, id sane perraro, & gravissimis, rationalibusque de causis fieri: Hisce demum ita expositis, cum ad Fraternitatem Tuam relatum fuerit, esse ac reperiri quemlibet Religiosum Virum, qui se Indulto quocunque hujusmodi donatum uti, frui, ac gaudere contendat, eumdem opus est, ut ad tale Indultum Tibi ostendendum primum, etiam adhibita vi, compellas, atque insimul, postquam illud perlegeris, diligenter expendas causas in ipso Indulto contentas & expressas, veræ ne, an falsæ sint. Quod si illud Indultum commonstrare, & tradere detrectaverit, adversus ipsum, juris ordine servato, statim procedas juxta facultatem Tibi attributam in supradicto Tridentinæ Synodi *cap. 3. sess. 6. de reformatione.* Et si Indulti causas minimè veras esse compereris, ne dubites super ejus subreptione, seù obreptione pronuntiare, & adversus Religiosum procedere extra Claustra sine facultate degentem. Cæterum Fraternitati Tuæ persuasum esse optamus, Nos nunquam passuros esse, ut quæcumque Apostolicæ nostræ caritatis supremæque auctoritatis ad oves Tibi creditas, de quibus districta a Te non minùs Nobis, quàm Pastorum Principi Jesu Christo Æterno Judici ratio reddenda est, saluberrimè pascendas regendasque conducentia exoraveris, officia a Fraternitate Tua desiderentur. Interim Fraternitati Tuæ Apostolicam Benedictionem paramanter elargimur.

[Margin: Nonnulli Regulares se extra Claustra degere posse.]
[Margin: Alii, ad alium Ordinem translatos se esse ex Indulto Apostolico asserebant.]
[Margin: Pontif. refert Regulares tam in Civilibus, quàm extra Claustra degentes Ordinario subjectos esse.]
[Margin: Unde ipsum Ordinarium posse corrigere debere.]
[Margin: Circa prædictos translatos refert quos Ordines soleat Sancta Sedes translationes concedere.]
[Margin: ... tradit formam contra ipsos prætensos translatos procedendi.]

Datum in Arce Gaudulphi Albanen. Diœcesis sub Annulo Piscatoris die XXVII. Maji MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Sexto. Dat. die 27. Maii 1746.

Cajetanus Amatus.

VIII.

Literæ jam editæ adversus Confessarios exquirentes a Pœnitentibus complicum nomina, confirmantur; & pœnæ in delinquentes statuuntur, cum præfinitione Ordinis procedendi in hujusmodi Causis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Ubi primum de perversa quadam, & absurda praxi in Sacramento Pœnitentiæ administrando apud nonnullos Confessarios in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis introduci cœpta, non sine animi Nostri dolore, nuntium accepimus non levi aliquo incertoque rumore ad Nos perlatum, sed ita gravibus, solidisque fundamentis innixum, ut prudentem omnino fidem de periculi cum veritate, tum magnitudine facerent; præmittere non potuimus, quin continuò datis ad Venerabiles Fratres eorumdem Regnorum, ac Ditionum Archiepiscopos, & Episcopos Apostolicis Nostris Literis, remedium nascenti malo quam promptissime adhiberemus. Earum verò Literarum die septima mensis Julii superioris anni millesimi septingentesimi quadragesimi quinti editarum, quas præsenti huic nostræ Constitutioni inserendas existimamus, hic tenor erat:

[Margin: Delatus aliàs in Sacramento Pœnitentiæ abusus.]
[Margin: Literis Sanctissimi Domini, quæ hic inseruntur, reprobatus fuerat.]

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Suprema omnium Ecclesiarum sollicitudo, & Divina Jesu Christi omnium Pastorum Principis, cujus vices planè immerentes gerimus, charitas assidue urget Nos, ut pro commissa divinitùs imbecillitati Nostræ universi Dominici gregis curâ semper advigilantes, periculis animarum, sicubi forte superimpenderint, per omnes Christiani Orbis Populos, ac Nationes opportunè, quantum cum Domino possumus, occurramus; atque iis præcipuè Regnis, & Locis peculiari quodam Apostolicæ Nostræ charitatis studio, auctoritatisque providentiâ consulamus, in quibus, cum Fides, Religio, Pietas quammaxime floreant, callidus humani generis hostis nocere Fidelibus dum aperto bello desperat, per insidias molitur, in Angelum scilicet sese lucis transfigurans, & ementitâ boni specie incautis illudens; quâ ex arte non minora sæpe animarum detrimenta, quam ex aggressione manifestâ, esse proventura nequissimus veterator confidit. In harum autem fraudum numero computamus, quod in florentissimis Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, & Ditionibus, quibus Vos Antistites summâ cum Sacerdotalis virtutis vestræ commendatione præsidetis, & quibus pro singulari erga Catholicam Ecclesiam, atque Apostolicam hanc

[Margin: Relati abusus expositio.]

Sanctam Sedem observantiâ meritæ debentur laudes, nuper evenisse non sine ingenti animi nostri dolore cognovimus. Pervenit enim haud ita pridem ad aures Nostras, nonnullos istarum partium Confessarios salvâ zeli imagine seduci se passos, sed a zelo secundum scientiam longè aberrantes, perversam quamdam, & perniciosam praxim in audiendis Christifidelium confessionibus, & in saluberrimo Pœnitentiæ Sacramento administrando, invehere atque introducere cœpisse; ut videlicet, si fortè in pœnitentes incidissent socium criminis habentes, ab iisdem pœnitentibus socii hujusmodi, seu complicis nomen passim exquirerent; atque ad illud sibi revelandum non inducere modo suadendo conarentur; sed, quod detestabilius est, denuntiatâ quoque, nisi revelarent, absolutionis sacramentalis negatione, prorsus adigerent, atque compellerent; immo etiam complicis ejusdem nedum nomen, sed habitationis insuper locum, sibi exigerent designari. Quam illi quidem intolerandam imprudentiam tum procurandæ complicis correctionis, aliorumque bonorum colligendorum speciofo prætextu colorare, tum emendicatis quibusdam Doctorum opinionibus defendere non dubitarent; cum revera opiniones hujusmodi vel falsas, & erroneas sequendo, vel veras, & sanas male applicando, perniciem tam suis, quàm pœnitentium animabus consciscerent; ac sese prætereaplurium gravium damnorum, quæ inde facile conjectura fore prævidere debuerant, reos coram Deo æterno Judice constituerent. Et verò jam secuta fuisse multa ejusmodi damna infelici experientia compertum est: Scandala inde exorta. *Nec fieri potuit quin eâ de causâ & oblocutiones, & scandala, & non Ministrorum tantùm, sed sacri etiam ipsius ministerii odium, & animorum ingens conturbatio in Populo fideli exorta sint.* Item Cardinalium Inquisitoris, & Patriarchæ sollicitudinem. *Tristia Nos hæc nuntia cum accepimus, simul audivimus, contra exitialem hujusmodi abusum protinùs justâ indignatione pro munere suo commotos fuisse dilectos Filios Nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales Nunum a Cunha in iisdem Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis Generalem Inquisitorem, & Thomam de Almeyda Patriarcham Lisbonensem; atque utrumque sollicitè gliscenti malo compescendo, atque eradicando adlaborasse.* Pontifex damnat relatam praxim. *Nos autem, ne in tam gravi animarum discrimine ullâ ex parte Apostolico Nostro Ministerio deesse videamur, neve mentem hac super re Nostram apud Vos obscuram, & ambiguam esse sinamus; Notum Vobis esse volumus, memoratam superiùs praxim penitùs reprobandam esse, eamdemque a Nobis per præsentes Nostras in forma Brevis Literas reprobari, atque damnari, tamquam scandalosam, & perniciosam, ac tam famæ proximorum, quàm ipsi etiam Sacramento injuriosam, tendentemque ad sacrosancti sigilli sacramentalis violationem, atque ab ejusdem Pœnitentiæ Sacramenti tantopere proficuo, & necessario usu Fideles abalienantem.* Episcoporum diligentiam contra eam excitat. *Eapropter, Venerabiles Fratres, quamquam de pastorali vestrâ vigilantiâ nihil est, quod dubitemus; Supremi tamen Officii quoque Nostri esse censemus, alacritatem ipsam vestram hac mentis Nostræ apertâ significatione, & Apostolicis insuper hortationibus nostris intentiùs acuere, & excitare, ut pro se quisque vestrum opportunioribus, quascumque prudentia suggesserit, initis rationibus, & efficacioribus quibusque juris remediis, quoad opus fuerit, contra delinquentes Ministros adhibitis, noxiam hujusmodi novitatem strenuè insectemini, ac penè nascentem opprimatis, neque patiamini traditis curæ vestræ ovibus ibi offendiculum parari, ubi salus a Christo posita est, ab eoque divinæ misericordiæ fonte illas averti, ac deterreri, ad quem ab eodem Redemptore Nostro ad abluendas, dealbandasque in sanguine suo animas amantissime invitantur. Interea, dum a zelo vestro, ac prudentiâ luculentiora Nobis certò pollicemur vestræ pietatis, & observantiæ argumenta, Apostolicam Benedictionem cum uberrimâ cœlestium charismatum copiâ conjunctam Vobis, Venerabiles Fratres, ex animo impertimur.*

Volumus autem, ut præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, & adhiberi posset, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die vij. mensis Junii MDCCXLVI. *Pontificatus Nostri Anno Quinto.*

Cajetanus Amatus.

Confirmatio earumdem Literarum. Has porrò Nos Literas in forma Brevis tunc datas iterum præsentibus Nostris confirmamus, & roboramus, easque ab omnibus, & singulis fideliter, exactèque observari injungimus, atquæ præcipimus.

Et pœnæ docentes oppositum, contradicentes, male interpretantes. Statuentes insuper, ac decernentes, ut quicumque cujusvis status, gradus, conditionis, dignitatis, & ordinis, etiam speciali, & individua, ad effectum, ut hisce Nostris præsentibus comprehendantur, mentione & expressione digni, ausus in posterum fuerit docere licitam esse hujusmodi praxim, prout ea in relato Nostro Brevi exponitur, ac reprobatur; vel scribere, aut loqui præsumpserit in ejusdem damnatæ praxis defensionem; vel ea, quæ in dicto Brevi contra eandem praxim decreta sunt, impugnare, aut in alienos sensus temerè detorquere, seu interpretari; incidat ipso facto in excommunicationem, a qua non possit, præterquam in articulo mortis, ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, vel auctoritate suffulto, nisi a Nobis, vel a pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Et in Confessarios contrafacientes. Et quia non modo cavendum est, ut, quæ sunt a Nobis in præinsertis Literis decreta, ab omni impugnatione, contradictione, pravaque interpretatione salva sint, & immunia; verum etiam ne quis in Sacramenti Pœnitentiæ administratione ab eorum omnimoda observantia unquam recedat; idcirco omnibus & singulis Confessariis utriusque Cleri tam Sæcularis, quàm Regularis, quantumvis exempti, & quacumque speciali, & expressa mentione aliàs fortasse nominandi, graviter & districtè, Divini interminatione judicii, atque in virtute sanctæ obedientiæ, prohibemus, ne, conformiter ad prædictam reprobatam praxim, pœnitentes, qui peccatum, seu crimen aliquod, cujus socium, aut socios habuerint, ipsis in Tribunali Pœnitentiæ confiteantur, interrogare præsumant, de nomine socii, seu complicis, loco habitationis, vel aliis hujusmodi adjunctis, sive circumstantiis, expressionem magisque individuam ejusdem complicis manifestationem concernentibus; eidem pœnitenti, si manifestare renuerit, sacramentalem absolutionem denegando: alioquin noverint sese, ultra peccati lethalis incursum, suspensioni ab officio audiendarum confessionum, aliisque etiam gravioribus pœnis fore subjiciendos.

Ordo procedendi contra dictos delinquentes. Præterea quoniam contra damnatum hujusmodi exitialem abusum, ne cum animarum pernicie radices agat, necesse ducimus modum, ac formam etiam in foro externo procedendi, & ultrices adversus reos pœnas imponendi, statuere, atque ordinare; omnesque super hoc exorituras, vel etiam jam exortas dissensiones componere, & penitùs amputare; volumus, decernimus, ac declaramus, quod docentes, Tàm docentes, contradicentes, male interpretantes, ut supra, licitam esse praxim a Nobis jam reprobatam, vel in ejusdem praxis defensionem scribentes, aut loquentes, vel ejusdem reprobationem in memorato Nostro Brevi contentam impugnantes, aut perverse interpretantes, in Officio Sanctæ Inquisitionis prædictorum Regnorum, atque Ditionum severè puniantur, & contra eos, & eorum quemlibet in eodem Offi-

cio procedatur, non minus, ac contra illos ibidem procedi solet, qui asserunt, tradunt, tuentur opiniones scandalosas, perniciosas, & uti tales a Sede Apostolica rejectas, & condemnatas.

...quàm Confessarii con... ...facientes ...m suspi... ...one pravi ...gmatis.

Similiter in eodem Officio procedendum erit, & procedi volumus, ac statuimus contra Confessarios quoque, ut supra, delinquentes, ac de nomine complicis pœnitentem interrogantes, eidemque pœnitenti, nisi illud sibi manifestet, absolutionem denegantes: Dummodo tamen hujusmodi interrogandi, ac denegandi actus talibus circumstantiis conjunctus sit, ac convestitus, quæ sic agentem Confessarium de adhæsione ad prædictam reprobatam praxim, tamquam ad licitam, vel alio quovis modo de prava credulitate suspectum reddant.

...n Officio ...uisitionis ...ecandi, & ...iendi.

Itaque contra prædictos omnes, & singulos Delinquentes tam sæculares, quàm quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subjectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, cujuscumque dignitatis, ac præeminentiæ, aut quovis privilegio muniti existant, & quorum specialis, & nominatim mentio facienda sit, prædictorum Regnorum, ac Ditionum Inquisitores, potestate a Nobis traditâ, & quatenus opus sit, præsentium tenore de novo concessa, prout in causis Fidei, juxta Sacrorum Canonum formam, nec non Sancti Officii Inquisitionis hujusmodi constitutiones, privilegia, consuetudines, & decreta, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex ejusmodi excessibus culpabiles repererint, in eos, pro criminum qualitate, & circumstantiis, suspensionis ab officio confessiones audiendi, vel etiam ab executione Ordinum, privationis Beneficiorum, Dignitatum, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec non vocis activæ ac passivæ, si Regulares fuerint, aliasque pœnas decernant; omnes etiam, vel earum tantum aliquas, in perpetuum, vel ad tempus infligendo.

...t eidem a ...ntibus ...unciandi.

Quicumque verò alium quemlibet aliquo ex supradictis modis deliquisse cognoverit, eum, intra terminum dierum, in Edictis Sancti Officii ejusmodi Inquisitionis præfigi solitum, eidem Sancto Officio denunciare teneantur: alioquin pœnas non denunciantibus per eadem Edicta infligi consuetas incurrant. Verumtamen ab hujusmodi onere denunciandi justis de causis eximi volumus, & eximimus personam ipsam pœnitentem dumtaxat in causa propria, idest in casu, quod suum peccatum confitens, a Confessario adigatur ad sibi manifestandum nomen complicis in eodem peccato: tunc enim pœnitentem hujusmodi ab obligatione eundem Confessarium denunciandi liberamus. Sed quando aliunde, quàm ex propria, ut dictum est, confessione, noverit Confessarium aliquo ex superius enumeratis, & Sancto Officio denunciandis modis deliquisse, tunc eum & ipse denunciare ex ista aliunde habita notitia teneatur.

...onfessarii ...o contra... ...entes abs... ...dicta sus... ...one, ju... ...ndi & ...fendi e... ab Or... ...riis.

Quod si Confessarii de complicis nomine perperam interrogantis, absolutionemque, ni sibi detegatur, denegantis actum contingat ejusmodi esse, ut, quamvis imprudens, & malus, simplex tamen quidam, & nudus actus fuerit, idest iis circumstantiis destitutus, quæ de prava credulitate, vel de mala adhæsione ad praxim in sæpe dicto Nostro Brevi reprobatam, tamquam ad licitam, eumdem Confessarium suspectum reddant; tunc istiusmodi delictum, neque denunciationis oneri, neque Sancti Officii prædicti congnitioni subjectum erit; sed de illo cognoscere, atque in delinquentem Confessarium, per suspensionem ab audiendis confessionibus, vel alias canonicas, & legitimas pœnas pro delicti modo animadvertere, ad locorum Ordinarios in sua cujusque Diœcesi omnino spectabit.

Hæc procedendi forma servanda decernitur.

His igitur circa ordinem, formam, modumque contra ejusmodi delinquentes procedendi, ut præfertur, constitutis, ac suis unicuique Judici Ecclesiastico juribus assignatis, & distributis; hanc Nos deinceps regulam ab omnibus observari, ac custodiri volumus, & mandamus, si quando talia delicta deprehendi contigerit; quæ tamen haud unquam posthac eventura in Domino confidimus, accedente insuper præclarâ inclytæ Lusitanæ Nationis universis erga Sedem Apostolicam observantiâ, & obedientiâ, nec non eximia tum istius Sanctæ Inquisitionis Officii, tum cujusque loci Ordinariorum nunquam defutura vigilantia. Quapropter quæcumque aliter, quam præsentibus Nostris decrevimus & constituimus, sive in Edictis præfati Officii Inquisitionis, sive in quibuslibet quorumvis Ordinariorum Mandatis, aut Pastoralibus Literis, vel Decretis antehac statuta prodierint, ea Nos, quoniam post Apostolicam hanc a Nobis propositam agendi, seu judicandi normam minus necessaria fore censemus, desinere jam, & cessare, ac, veluti nunquam emanassent, omnem obligandi vim amittere, Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus, statuimus, atque sancimus.

Et aliter a quibuscumque antehac statuta abrogantur.

Decernentes easdem præinsertas, nec non præsentes nostras Literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, & dignitatis existant, seu alias speciali, & individua mentione, & expressione digni, in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque causæ, propter quas tum præinsertæ, tum præsentes emanaverint, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex alia qualibet etiam privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu, notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed ipsas præsentes, easdemque præfatas in forma Brevis Literas, firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab omnibus, & singulis præmissis, ad quos spectat, seu pro tempore spectabit, exacte, & inviolabiliter observari.

Clausulæ pro Literarum validitate & executione.

Sicque & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, Legatos quoque de Latere, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosve quoslibet quacumque auctoritate, potestate, & præeminentia fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus quibusvis Apostolicis, & Universalibus, sive Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, sive specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, Edictis quoque prædicti Inquisitionis Officii, & quorumcumque Ordinariorum, etiam Episcoporum, & Metropolitanorum Mandatis, Literis Pastoralibus, sive Decretis, nec non ejusdem Officii, & quarumcumque Ecclesiarum etiam Episcopalium & Metropolitanarum, & quorumcumque Ordinum, Congregationum, Religionum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, aliisve quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stilis, usibus, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis eidem Inquisitionis Officio,

Derogationes.

illiuſque Inquiſitoribus, Commiſſariis, aliiſque Officialibus, tum etiam Eccleſiis, eorumque Prælatis, Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, Societatibus, illorumque Superioribus, & perſonis quibuſlibet, ſub quibuſvis verborum tenoribus & formis; & cum quibuſcumque etiam efficaciſſimis, & inſolitis derogationibus, clauſulis, atque decretis, etiam Motu, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſimilibus, ſeu ad quarumcumque perſonarum, etiam Regia, aliave qualibet mundana, vel Eccleſiaſtica poteſtate fulgentium inſtantiam, vel aliàs quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, confirmatis, & innovatis.

Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores prædictos pro ſufficienter, & de verbo ad verbum expreſſis & inſertis, formaſque hujuſmodi pro plene, & exacte obſervatis habentes, ad præmiſſorum effectum, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus.

Fides habenda tranſumptis.

Volumus autem, ut earundem præſentium tranſumptis, ſive exemplis, etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in Judicio, & extra, ubique habeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Sanctio.

Nulli ergò omnino hominum liceat paginam hanc Noſtrarum condemnationis, reprobationis, confirmationis, ſanctionis, prohibitionis, ordinationis, abrogationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 2. Junii 1746.

Datum in Arce Gandulphi Albanenſis Diœceſis Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo ſexto, quarto Nonas Junii, Pontificatus Noſtri Anno Sexto.

D. Card. Paſſioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia.

I. C. Boſchi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

IX.

Ordo Præcedentiæ per Votantes Signaturæ Juſtitiæ & Gratiæ tum in Sedendo, tum in Voto ferendo ſervandus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Militanti Eccleſiæ, quæ eſt ſicut Caſtrorum acies ordinata, per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam, quamvis nullis noſtris meritis præſidentes, illud præcipue inter cætera permagna, & ampla Apoſtolicæ procurationis noſtræ munera ſtudioſius curare debemus, ut eas providentiſſime tradamus, ſtatuamuſque regulas, quibus ab ipſis ejuſdem Eccleſiæ Prælatis in hac Romana Curia ad laborioſa, & difficillima totius Catholici Orbis expedienda ſive Gratiæ, ſive Juſtitiæ negotia Nobiſcum adlaborantibus rite ſancteque ſervatis, nulla potiſſimum quoad præcedentiam inter eos confuſio, & inordinatio inducatur, quemadmodum iiſdem regulis nondum apprime conſtitutis, experientia conſtat, maximam inductam fuiſſe confuſionem inordinationemque. Duo in hac ipſa Romana Curia noſtra ſunt Tribunalia antiquiſſima ſane, & aliis interdum, quàm de præſenti, nominibus celeberrima; alterum quidem Signaturæ Juſtitiæ dictum, in quo duodecim tantum numerantur Prælati Votantes nuncupati; alterum vero Signaturæ Gratiæ appellatum, in quo totidem Prælati Votantes habentur. In horum ſane numero Nos pariter olim, dum in Minoribus eſſemus, fuiſſe gloriamur. Porro nunquam utrique Votantes tamquam in ſive Corporis, ſive Tribunalis ſpeciem conveniunt; ea propter nulla quidem hac in parte neceſſaria eſt Apoſtolicæ noſtræ providentiæ ratio; ſed hoc præſertim præcipimus, & mandamus, ut quotieſcumque tam ipſi Signaturæ Juſtitiæ, quàm Signaturæ Gratiæ Votantes pro ſuis reſpectu proprii Tribunalis ſeorſim obeundis adimplendiſque muneribus invicem convenire debent, idem inter ipſos tum in ſedendo, tum in votum, ſive ſuffragium ferendo præcedentiæ Ordo ſervetur, qui ad hanc uſque diem retentus ſervatuſque eſt. Quoniam, ut plurimum accidere poteſt, ut ſive unus, ſive plures ex utroque Signaturæ Juſtitiæ, & Gratiæ Tribunali Votantes quacumque ex cauſa ſive Prælatitio, ſive quocumque alio habitu induti quomodolibet, & ubicumque inſimul reperiri poſſint: Hinc eſt, quod Nos motu proprio, ac ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine volumus & mandamus, ut in hujuſmodi conventu ille Votans, qui in ſuo Tribunali antiquior, & prior conſtitutus fuerit, hoc modo præcedat, videlicet: Ut Votans prior in Signaturæ Juſtitiæ Tribunali adlectus, quàm Signaturæ Gratiæ Votans in ſuo admiſſus fuerit, huic ſecundo dicto Signaturæ Gratiæ Votanti præcedat ille Signaturæ Juſtitiæ Votans; ita pariter huic Signaturæ Juſtitiæ Votanti præcedere debeat ille Signaturæ Gratiæ Votans, qui antequam Signaturæ Juſtitiæ in ſuum Tribunal admitteretur, jam in proprium itidem Tribunal receptus fuerat: Quod ſi contigerit ambos alterius Signaturæ Votantes eodem die quemque Tribunali conſtitutos fuiſſe, tunc præcedentia illi detur, qui in Prælatura quacumque antiquior, & prior reperitur. Traditam itaque ſtatutamque regulam in præmiſſis, dummodo nullus alius præcedentiæ titulus intercedat, omnino ſervandam, cuſtodiendamque eſſe volumus, & mandamus. Verum cum aliquis Votans alterius Tribunalis hujuſmodi ſive Epiſcopali charactere inſignitus, ſive Protonotarii Apoſtolici dignitate ornatus, ſive quocumque alio ejuſdem Romanæ Curiæ munere, vel officio decoratus reperiatur, præcipimus inſuper & mandamus, ut nulla habita Signaturæ Juſtitiæ, aut Gratiæ Votantis ratione, ſed ea dumtaxat præcedentia illæſa remaneat, quæ Votanti reſpectu ſive characteris Epiſcopalis, ſive Dignitatis Protonotarii Apoſtolici, ſive cujuſvis alterius muneris præcedentiam hac in re requirentis competit, & debetur. Denique ſtatuimus, & decernimus hujuſmodi præcedentiam, cum quivis Votans in utroque Signaturæ Juſtitiæ, & Gratiæ Tribunali adſcriptus fuerit, a primæva ipſius Votantis in altero utriuſque Signaturæ Tribunali receptione, & admiſſione, & non aliter eſſe repetendam, & definiendam. Decernentes ipſas præſentes Literas ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque

ſpectabit, pleniſſime ſuffragari, & ab eis reſpectivè inviolabiliter obſervari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die VII. Junii MDCCXLVI. Pontificatus Noſtri anno VI.

D. Card. Paſſioneus.

X.

Occurritur abuſibus in expeditione reſignationum Beneficiorum inductis, ad eludendam Conſtitutionem Gregorii Papæ XIII. incipien. *Humano.*

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

xordium.

ECCLESIASTICA miniſteria & officia nec ab obtinentibus temerè deſeri, aut minus recta ratione vel cauſa dimitti, nec a minus idoneis aſſumi & exerceri, neque demum ullo pacto in cupiditatis & avaritiæ fomentum transferri volentes Prædeceſſores Noſtri Romani Pontifices, plura peculiariter obſervanda ſtatuerunt in admittendis Beneficiorum ſive Officiorum Eccleſiaſticorum dimiſſionibus, ac ceſſionibus, & eorumdem ſic per reſignationem vacantium proviſionibus & conceſſionibus, quæ omnia non modo Noſtram approbationem & confirmationem promereri, ſed etiam quò certiùs propoſitum reipſa ſortiantur effectum, uberioribus providentiæ Noſtræ conſiliis, prout rerum neceſſitas ſuaſit, ſtabilienda, & amplianda Nobis eſſe judicavimus.

Pontifex deceſſo- Provi- tiam cir- dimiſſio- Benefi- um pro- uitur.

Poſtquam enim beatæ memoriæ S. Pius Papa V. Prædeceſſor Noſter per ſuam Schedulam Motus proprii, quæ incipit: *Cogit Nos*: Anno Domini MDLXVII. die xiij. Martii, Pontificatus ſui Anno II. editam, methodum & formam deſignaverat ſervandam in expeditione Literarum Apoſtolicarum, ſuper gratiis Reſignationum quorumcumque Beneficiorum ſive Officiorum Eccleſiaſticorum; certaſque opportunas clauſulas, expreſſiones, & limitationes, in hujuſmodi Literis reſpectivè apponendas provida ordinatione præſcripſerat; ſequenti anno MDLXVIII., per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit: *Quanta Eccleſiæ Dei*: datam apud S. Petrum Kalendis Aprilis, definivit & declaravit, quænam Beneficiorum, & Officiorum hujuſmodi reſignationes ſeu dimiſſiones ab Epiſcopis, & aliis ad id facultatem habentibus, quibuſque ex cauſis recipi & admitti poſſent, aliaque in ipſis dimiſſionibus, ſeu reſignationibus, nec non eorundem Beneficiorum reſignatorum collationibus reſpective cavenda decrevit; cenſuras in contravenientes pronunciando, aliaſque pœnas reſpective ſtatuendo, prout in Schedula, & Conſtitutione prædictis pleniùs continetur.

licat præſ. ota a S. Pio per Sche- am ſui tus pro. i: Cogit s.

Item per nſtitutio- m: Quan- Eccleſiæ i.

Cum verò adhuc præfati Sancti Pii Prædeceſſoris Leges & Ordinationes, ad compeſcendas fraudes & ſimulationes, quæ in hujuſmodi Reſignationibus hominum malitiâ committebantur, non ſatis prodeſſe, experiendo compertum eſſet, placuit felicis recordationis Gregorio Papæ XIII. Prædeceſſori pariter Noſtro in ſua Conſtitutione, quæ incipit: *Humano vix judicio*: data apud S. Petrum Nonis Januarii, Anno Incarnationis Dominicæ MDLXXXIII. Pontificatus ſui XII., decernere & conſtituere, ut omnes & quæcumque reſignationes, ceſſiones, ſive retroceſſiones, quæ deinceps de quibuſcumque Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus tam Virorum, quàm Mulierum, Dignitatibus, Officiis, & Beneficiis Eccleſiaſticis ſæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Militarium, Regularibus, etiam electivis, & manualibus, ac etiam de jurepatronatus Laicorum illuſtrium, & aliàs quomodocumque exiſtentibus, ſive pacificis, ſive in petitorio, aut in poſſeſſorio litigioſis, etiam de quibus in Conſiſtorio diſponi conſuevit, ſeu debet, in manibus Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, ex quacumque cauſa, & quolibet modo fierent, & ab illo, ſeu illius mandato admitterentur, & ſuper eis proviſiones, & quæcumque aliæ diſpoſitiones, ſive temporales, ſive perpetuæ, aut ad id mandata Apoſtolica, ſub quacumque forma, & quibuſcumque, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac piis Locis quantumvis privilegiatis, facta, publicari deberent, unà cum Literis Apoſtolicis deſuper confectis, intra ſex menſes, ſi Beneficia citra Montes eſſent, ultrà vero Montes, intra novem menſes, a data conceſſionis Gratiæ numerandos. Cumque de forma & loco hujuſmodi publicationum explendarum, plura diſtinctè præſcripſiſſet; illud etiam providè conſtituit, ut ii, in quos de Beneficiis hujuſmodi reſignatis, ſeu ceſſis, ſub quacumque forma diſponi vel mandari contigiſſet, intra dictum reſpective tempus, eorumdem Beneficiorum poſſeſſionem, vigore Literarum Apoſtolicarum deſuper confectarum, apprehendere deberent, vel, ſi propter litem, aut aliud legitimum impedimentum, hujuſmodi poſſeſſionem reipſa apprehendere non potuiſſent, ſaltem Literas Apoſtolicas cum earum publicatione, ſi tunc facta eſſet, Judici, ſeu Executori illarum, vel aliis, ad quos pertineret, intra illud tempus præſentare, & apud illum, vel illos, pro ipſarum Literarum executione inſtare, & poſſeſſionem hujuſmodi inſtanter petere tenerentur. Quod ſi quicquam præmiſſorum omnium omiſſum fuiſſet, dictis terminis, ut cuique præſcripti ſunt, elapſis, voluit & decrevit, omnes diſpoſitiones & gratias reſignatorum & ceſſorum Beneficiorum hujuſmodi, cum omnibus inde ſequutis, irritas & inanes eſſe, nullamque aliam gratiam ſuper iiſdem, his quibus conceſſa fuiſſent, ſuffragari, ſed eos ad hujuſmodi Beneficia quandocumque obtinenda inhabiles & incapaces fore & eſſe: ipſaque Beneficia cenſeri ſtatim a prima reſignatione ſeu ceſſione, eò ipſo vacaviſſe, & vacare; & tanquam ſic a principio vacantia, a Sede Apoſtolica dumtaxat impetrari, & reſpectivè concedi poſſe; & aliàs, prout in prædicta Conſtitutione latiùs, & uberius continetur.

Refert diſ- ita a Gre- io XIII. in nſtitutio- Humano.

Nos ipſi demum ad Romanæ & univerſalis Eccleſiæ gubernacula, licet immerentes, evecti, hanc ipſam Reſignationum materiam retractare coacti ſumus, propter delatam ad aures Noſtras nonnullorum malitiam, qui malis artibus, & per illicita pacta, fraudulento verborum & formalitatum circuitu tecta hujuſmodi Beneficiorum reſignationes cum reſervatione Penſionum, per anticipatas deinde pecuniarum ſolutiones extinguendarum, in deteſtabilem negociationem convertebant; quapropter hujuſmodi pacta & conventiones pro abolitione, ſeu caſſatione Penſionum, per anticipatas vel anticipandas terminorum earumdem Penſionum ſolutiones, contemporaneè ad ipſas Beneficiorum reſignationes inita, atque conventa, per aliam Conſtitutionem Noſtram, quæ incipit: *In ſublimi*: datam IV. Kalendas Septembris Anni MDCCXLI. Pontificatus Noſtri Anno ſecundo, damnavimus, improbavimus, & omnino irritavimus; pluraque deſuper opportunè ſtatuimus atque

Memorat ſui Conſtitutionem prohibentem fieri reſignationes cum penſione, & pacto eam extinguendi.

ſancivimus,

ſancivimus, per quæ illicitarum pactionum hujuſmodi exterminationi ſatis conſultum eſſe & fore in Domino confidimus.

Dolet artes adinventas fuiſſe ad eludendam dictam Gregorianam Conſtitutionem.

Sed neque tot ſalubres & providas ordinationes & Conſtitutiones valuiſſe ad eliminandas omnis generis fraudes & corruptelas, quas hominum malitia & radix malorum omnium cupiditas in hac reſignationum materia invenit, magno cum animi Noſtri mœrore accepimus. Siquidem ad eludendam præfati Gregorii Prædeceſſoris conſultiſſimam Legem & Conſtitutionem, plures adinventæ ſunt artes, quarum præſidio reſignatorum Beneficiorum poſſeſſio, eorumque fructuum & redditu um perceptio, vel nunquam, durante reſignantium vita, vel nonniſi diuturno tempore elapſo, contra Pontificis opinionem & voluntatem, & contra ipſam admiſſæ reſignationis naturam, in reſignatarium cum effectu transfiret.

Ea ſunt 1. Literarum Expeditio nimium protracta præſidio prorogationum, & reſtitutionum ad publicandum.

Nonnulli enim negotiorum Datariæ Noſtræ Expeditores, poſtquam ſuper brevi & compendiaria ſupplicatione, in qua reſignantis & reſignatarii nomina, cognominaque, ac Titulus, & qualitas Beneficii reſignandi adſcripta ſunt, obtinuerunt *Præſentatam*, quam vocant, a Subſtituto Subdatarii ſemel apponi; mox ad libellum ſupplicem ſuper ipſa reſignationis gratia exhibitum emanare curarunt reſcriptum Datarii, ſeu Pro-Datarii, Pontificiæ voluntatis & annuentiæ teſtem; vel etiam ſupplicationem in forma a Nobis, ſive a Romano pro tempore Pontifice ſignari; nil amplius ſolliciti de expeditione Literarum Apoſtolicarum (quas intendunt ſub Data illius diei, qui in prædicta præſentata, ſeu deinceps in ſupplicatione adſcriptus fuit, quandocumque ſibi libuerit, expedire), compluribus prorogationibus ad publicandum ſive in integrum reſtitutionibus ſucceſſivè ſe muniunt; quarum quidem terminos quum ad diem illum initio ſibi propoſitum accommodaverint, minimè dubitant de validitate gratiæ reſignationis, quantumvis longè poſt aſſenſum Pontificis, Apoſtolicas ſuper ea Literas expedire diſtulerint.

2. Iteratio Præſentatæ ſuper una reſignatione identidem captæ.

Alii verò, quum ſupradictam tantummodo *Præſentatam* in officio Subdatarii reportaverint, minime urgent pro obtinendo reſcripto Datarii, aut ſignatura ſupplicationis; neque pro expeditione Literarum Apoſtolicarum, aut pro prorogationibus, vel in integrum reſtitutionibus ullo pacto inſtant, ſed retento apud ſe mandato Procuræ ad reſignandum, novas identidem Præſentatas, tanquam ex integro iterum iterumque referre curant, uſque dum, reſignantis vitâ ad interitum vergente, vel aliàs quandocumque ipſi maluerint, reſignationis negotium ulterius promovendum ſibi eſſe ducant; tuncque dumtaxat deprompta unâ ex obtentis Præſentatis, quam ſibi magis expedire judicaverint, ſub illius data, & vigore prioris illius mandati, requiſitum conſenſum præſtant, atque Apoſtolicas Literas expediunt.

3. Poſſeſſio, & publicatio uſque ad obitum reſignantis dilata.

Alii demum, præfato reſcripto obtento, ſignataque ſupplicatione, non deſiſtunt ante, vel poſt expeditionem Literarum Apoſtolicarum multiplices prorogationes ad eas publicandas, aut etiam elapſo ipſarum prorogationum termino, reſtitutiones in integrum adverſus hujuſmodi publicationis omiſſionem, petere & obtinere, ut interim, publicatione prædictæ minime ſequuta, nec poſſeſſione Beneficii per reſignatarium adepta, ipſius detentio, fructuumque perceptio penes reſignantem, quamvis jampridem ſe Beneficio abdicaverit, uſque ad ejus obitum remaneat; nec niſi eo defuncto, vel ſaltem morti proximo, hujuſmodi poſſeſſio in reſignatarium ſeu ceſſionarium (cui, favore obtentarum prorogationum, vel reſtitutionum in integrum nihil de ſuo jure deperit) cum effectu tandem transferatur.

Nos igitur hujuſmodi fraudes, & colluſiones, in quibus cum animarum pernicie, & recti ordinis ſubverſione, jurium quoque Apoſtolicæ Sedis detrimentum conjunctum eſſe animadvertimus, & quarum aliquas judicialibus controverſiis non ita pridem locum dediſſe, eâque ratione detectas fuiſſe novimus, de medio tollere, atque in futurum præcavere volentes, Motu proprio, ac certa ſcientia, & matura deliberatione Noſtris, memoratam Gregorii Prædeceſſoris Conſtitutionem de publicandis intra certum tempus prædictarum reſignationum gratiis, & de capienda reſignatorum Beneficiorum poſſeſſione, in omnibus & per omnia approbamus, confirmamus, & innovamus; Utque relatis artibus eadem Conſtitutio in poſterum dolosè, ut præfertur, eludi, & effectu fraudari amplius non valeat, hac Noſtra pariter perpetuo valitura Conſtitutione in primis Datariæ Noſtræ Notario, ſeu Notariis, quos de excipiendis ſive extendendis conſenſibus pro quorumcumque Beneficiorum, ſive Officiorum Eccleſiaſticorum, cujuſcumque qualitatis & naturæ exiſtant, reſignationibus, etiam ex cauſa permutationis, ac ceſſionibus, & retroceſſionibus quibuſcumque, tàm ſimplicibus, quàm cum penſionis, aut fructuum, vel alia qualibet reſervatione, quæ in manibus Noſtris, aut Succeſſorum Noſtrorum Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium a quibuſcumque, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ſub quacumque forma, & qualibet ex cauſa, & favore cujuſcumque perſonæ, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium prædictorum, aut etiam Locorum piorum quantumvis privilegiatorum, ad quemcumque effectum fient, pro parte cujuſcumque Perſonæ etiam ſpecifica mentione dignæ, ut ſupra, in poſterum rogari continget, diſtrictè vetamus atque interdicimus, ne hujuſmodi conſenſus admittere, recipere, & extendere, ac ſuper ipſis inſtrumenta conficere, ſeque de iis rogare audeant ſeu præſumant, quoties mandata Procuræ, quæ ad hujuſmodi conſenſus præſtandos exhibebuntur, adſcriptam habeant Datam ſeu diem anteriorem octo menſibus, quoad Perſonas exiſtentes citra Montes, vel duodecim, quoad Perſonas ultra Montes conſtitutas, quos quidem menſes ab ipſo die, quo hujuſmodi mandata ad conſentiendum eiſdem Notariis actu exhiberi continget, numerandos & computandos eſſe decernimus; non obſtante quacumque anteriori Præſentata, ſeu Reſcripto obtento, aut etiam ſupplicatione ſub quacumque data jampridem manu Noſtra aut Succeſſorum Noſtrorum ſignata.

Inſuper volumus & mandamus, poſt reſcriptum a Noſtro, & Romani pro tempore Pontificis Datario factum ſuper admiſſione cujuſcumque reſignationis, ſive ceſſionis, aut retroceſſionis hujuſmodi, a quocumque, & favore cujuſcumque Perſonæ, vel Loci pii, ut ſupra, intra duos ad ſummum menſes, a data reſcripti hujuſmodi decurrendos, remota omni mora & prætextu, ſignandam eſſe ſupplicationem, & ſucceſſive expediendas eſſe Litteras Apoſtolicas; itaut intra ſex menſes a Data conceſſionis Gratiæ numerandos, quoad Beneficia citra Montes poſita, & intra novem, quoad ea, quæ ultra Montes exiſtunt, eorumdem reſignatorum Beneficiorum poſſeſſio capi, ipſæque reſignationum Gratiæ cum Litteris Apoſtolicis deſuper confectis publicari valeant, & cum effectu poſſeſſio capiatur, & Litteræ reſpectivè publicentur, ad normam prædictæ Gregorianæ Conſtitutionis, & juxta formam ibi præſcriptam.

Ubi verò juſtis & rationabilibus de cauſis aliquam prorogationem ad publicandum poſtulari neceſſe ſit; nolumus hujuſmodi prorogationes, ne pro prima quidem vice, amplius concedi,

niſi

nisi docto prius in Officio Subdatarii, non autem alterius cujuscumque Datariæ prædicta Officialis, de Apostolicis Litteris expeditis. Post primam autem aut secundam ad summum prorogationem hujusmodi, alias ulteriores prorogationes ad publicandum, etiam quoad gratias resignationum ad hunc diem de præterito admissas, seu concessas, & nondum exequutioni demandatas, aut publicatas, nemini amplius in posterum concedi volumus, nisi (præter expeditionem Litterarum Apostolicarum, ut supra) coram Datario pro tempore justificatum fuerit legitimum impedimentum, propter quod eædem Apostolicæ Litteræ exequutioni mandari, aut publicari non possint. Hoc enim concludenter probato, & non aliàs, eidem Datario relictam volumus facultatem concedendi tot ulteriores prorogationes ad publicandum, quot necessariæ erunt usque ad hujusmodi legitimi impedimenti remotionem.

…t primam, secun…, ulterio… proroga…es con…i vetat.

…inquit fa…tatem Da…o conce…di alias …rogatio… justifica… impedi…nto, usque …il ius re…tionem.

Quod si constiterit vel, post elapsum tempus, ut supra, præscriptum, præfatos consensus super Beneficiorum resignationibus præstitos, sive admissos, & extensos, vel intra aliud præfinitum tempus, aut supplicationes minimè signatas, aut Litteras confectas, & expeditas in posterum non fuisse, vel etiam, elapso tempore in Constitutione Gregoriana præfixo, aut alio ulteriori termino per concessas ritè prorogationes obtento, non fuisse captam possessionem, vel factam Litterarum publicationem, ut suprà; aut demum, ad novas obtinendas prorogationes, falsum, & insubsistens impedimentum dolosè allegatum fuisse; in quolibet ex hisce casibus, volumus & decernimus, ipsas resignationum gratias, cum omnibus inde sequutis, nullas, irritas, cassas, & inanes esse, & censeri perinde ac si nunquam admissæ, & concessæ fuissent; nec ullam aliam gratiam super hujusmodi Beneficiis, aut etiam restitutionem in integrum his, quibus concessa fuerant, concedi debere, aut concessam ullatenus suffragari; sed eosdem inhabiles, & incapaces esse ad hujusmodi Beneficia sic resignata & cessa quandocumque obtinenda; ipsaque Beneficia tanquam ab initio vacantia apud Sedem, ab alio quolibet impetrari, & respectivè ad libitum ejusdem Apostolicæ Sedis alteri cuilibet conferri posse.

…ruit pœnas … inobser…tiam præ…tium in…tendas.

Præsentes quoque Litteras, & in eis contenta quæcumque nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quovis alio defectu notari, impugnari, infringi, invalidari, aut in jus, vel controversiam revocari posse, sed illa semper, & perpetuo valida, & efficacia fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios vel Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

…ausulæ sa…res.

Derogatio…s.

Non obstantibus quibusvis resignantium aut cedentium voluntatibus, conditionibus, protestationibus, & clausulis in ipsismet resignationibus, seu cessionibus, aut Procuratorum Constitutionibus & mandatis, ac aliàs etiam ad præservationem suorum jurium, & significationem, quod non aliter, nec alio modo resignant, seu cedunt, appositis, omnibusque & singulis aliis, quæ idem Gregorius Prædecessor in relata Constitutione voluit non obstare; Datariæ quoque usibus, stilis, tolerantiis, permissionibus, & consuetudinibus etiam diuturnis, & inveteratis, in contrarium præmissorum quomodolibet facientibus vel extantibus; Quibus omnibus & singulis, illorum omnium & singulorum qualitates præsentibus pro sufficienter expressis habentes, quatenus eisdem præsentibus adversantur, specialiter & expressè, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Injungit Datario & aliis ad quos spectat, ut præsentium observantiam diligenter curent.

Cæterum Dilecto Filio Magistro Joanni Jacobo Millo Datario Nostro, ejusque in Officio hujusmodi Successoribus in perpetuum, cæterisque ejusdem Datariæ Nostræ Officialibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, ipsarum tenore præsentium injungimus, & mandamus, ut hanc præcepti Nostri formam & methodum a Nobis præscriptam præ oculis habentes, eam pro virili parte singuli adamussim observent, & ab aliis exactissimè observari faciant; pœnales quoque sanctiones Nostras adversus temerè contravenientes exequutioni cum effectu demandent.

Sanctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationis, approbationis, innovationis, inhibitionis, irritationis, annullationis, voluntatis, præcepti, decreti, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Data Pontif. anno 6. die 15. Junii 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, decimo septimo Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 25. Junii 1746.

XI.

Canonizatio Beati Fidelis a Sigmaringa Sacerdotis Professi Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci Cappuccinorum nuncupatorum Præfecti Missionis Apostolicæ in Rhætia, & Sacræ Congregationis de Propaganda Fide Proto-Martyris.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

VINEA electa, quam plantavit dextera Domini, cujus unica vitis Christus, tot autem palmites, quotquot in Christo radicati Fideles interiori gaudent ipsius vivificæ nutritionis illapsu, providam circa se Cœlestis Agricolæ curam, & sollicitudinem in eo potissimum experitur, quod omnes palmites non ferentes fructum, justo judicii rigore succidi, & tolli; fructiferos verò, atque feraces, ut fructum plus afferant, salubri ac pia severitate purgari, nunc quidem occultè presentit, nunc autem apertiùs, atque evidentiùs agnoscit. Hanc sanè æquabilem Divinæ simul justitiæ bonitatisque rationem manifestè agnoscimus in præclaro Beati Martyris Fidelis certamine; in quo & detestantes miramur eorum duritiam cordis, obcæcatamque sævitiam, qui a felici, qua portabantur, radice, suâ culpâ semel excisi, oblatam sibi a Domino pacem, & gratiam pervicaciter repulerunt, Angelum verò pacis, evangeli-

lizantem sibi bona, apprehensum, & cœsum occiderunt; & illius triumpho plaudentes gratulamur, qui in Dei, & Ecclesiæ charitate fundatus, post multos bonorum operum fructus, animam demum, ac vitam suam, oblationem acceptam Domino meruit exhibere. Sicut enim illi vesano erroris spiritu in furorem acti, & sanguinem justi per summum scelus effundentes, satis declararunt, nequaquam se ad Regnum dilectionis Filii Dei pertinere; ita dum gloriosus Martyr pro Catholicorum Dogmatum integritate, & errantium proximorum salute, perpetuos labores, ærumnas, pericula, mortem denique ipsam fortiter subiit, profecto vitam suam, non tam inimicorum ferro præcisam amisisse, quàm veluti maturum Cœlestibus horreis fructum in manus Dei deposuisse dicendus est.

Hunc itaque Beatum Virum, Catholicæ Fidei præconem, adsertorem, Martyrem, solemni judicio Nostro, cum Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, nec non Patriarcharum, plurimorumque Archiepiscoporum, & Episcoporum Romæ congregatorum consilio & assensu, agnitum atque probatum, Apostolica Auctoritate humilitati Nostræ divinitùs concessa, universæ Ecclesiæ Dei colendum, & venerandum proponimus: Qui Sigmaringæ Constantiensis Diœcesis in Svevia Oppido, honeste Rojorum stirpe, Catholicis piisque parentibus ortus anno Domini MDLXXVII. & salutari lavacro tempestivè regeneratus, innocenter exactâ pueritia, & sequenti ætate in honestissimarum disciplinarum, & scientiarum studiis cum laude transactâ, nobilibus deindè adolescentibus Italiam, Galliamque peragrantibus comes, & gubernator datus, sex fermè annorum spatio, tum eorum, tum propriæ eruditioni, & virtuti promovendæ, sedulam navavit operam. Mox utriusque juris lauream Friburgi adeptus, Advocati munus Ensishemii in Alsatia professus est. Verùm quum ipsius animus desideriis sæcularibus neutiquam inhærens, ad Christianæ perfectionis studium interiori Dei voce traheretur; turbulentas Fori controversias, atque suspecta negocia citò dimisit, seque Divinis obsequiis plenissimè dedicaturus, sacris simul Ordinibus initiari, & in religiosam familiam Fratrum Minorum Sancti Francisci Cappuccinorum admitti postulavit. Utriusque voti compos effectus, post primum Missæ Sacrificium die Festo ejusdem S. Francisci religiosissime peractum, arctioris Instituti habitum, atque rationem, novumque FIDELIS nomen (quum antea Marcus vocaretur) velut in auspicium præclaræ Fidei, quam Deo & Ecclesiæ usque ad mortem præstiturus erat, assumpsit.

B. Fidelis ortus, & vita ante ingressum in Religione.

Capuccinorum Religionem ingreditur.

Evangelicæ paupertatis, continentiæ, obedientiæque vota, ad quæ toto constituti Tyrocinii decursu, omnium virtutum exercitatione se comparaverat, eo spiritu emisit, ut semper hoc ipsum inter maxima erga se Divinæ largitatis beneficia commemoraverit, quod ad ea profitenda vocatus fuerit, & admissus. Quare de ipsorum implemento omni ex parte sollicitus, & quum privatam in Cœnobio vitam ageret, Regularis vitæ disciplinam summo studio, atque humilitate servavit; & quum deinceps, ex obedientia, Conventus Veldkirchiensis regimini diù præfuit, consummatum se perfectionis Magistrum aliis etiam exhibuit; pro Dei gloria, & animarum salute zelo flagrans, in exhortandis ad pietatem, & concordiam Fratribus alacer, in corripiendis cum mansuetudine potens, in obeundis pro subditorum cura, & levamine abjectis quibuscumque ministeriis, laboriosus, & humilis. De sua verò perfectione, & salute super omnia sollicitus, assiduus fuit in rerum Divinarum meditatione: Ideoque cæteris, post nocturna precum, & laudationum officia è Choro discedentibus, ipse in Ecclesia flexis genibus coram Sanctissimo Sacramento ad auroram usque in oratione Dei perseverare consuevit: Insuper, præscripta Horarum Canonicarum psalmodia minimè contentus, duo alia Officia, nimirum de Beatissima Virgine Maria, & de S. Francisco Patriarcha suo, quotidie recitabat. Quod autem sæpe a Domino flagitabat, ut sibi daretur vitam ab omni peccati labe immunem traducere, id, ut securiùs obtinere mereretur, corpus suum ciliciis, aliisque voluntariis castigationibus afflictum perpetuâ fere incediâ extenuabat, non ea tantum jejunia exactissimè observans, quæ ex legibus sui Ordinis maximam anni partem comprehendere dignoscuntur, sed iis etiam id ultro adjiciens, ut solemnibus Adventus, & Quadragesimæ jejuniis, & Sanctorum quorundam pervigiliis a quocumque obsonio abstineret, tum reliquis omnibus per annum Secundis, Quartis, & Sextis Feriis, solis leguminibus victitaret: In Deiparæ verò, & Sanctorum Ordinis Sancti Francisci pervigiliis, pane tantummodo & aqua vesceretur; nec nisi sub vesperam plerumque cibo sese reficeret. Somno tandem ita parco utebatur, ut tribus, aut quatuor ad summum horis dormiendo transactis, reliquam noctis partem orationi, lectioni, scribendisque concionibus tribueret.

Ipsius virtutes.

Quæ quidem, atque alia plura interiorum virtutum exercitia quum FIDELI Dei Servo assidua, & perpetua fuisse, probatum fuerit; mirari satis non potuimus, quomodo idem, dilatatis charitatis suæ spatiis, adeò se totum proximorum saluti promovendæ tradiderit, ut quasi nil aliud egisse, nil aliud cogitasse toto vitæ suæ tempore videatur. Quum enim a primis usque Religiosæ professionis annis, exacto Theologiæ curriculo, Sacramentalibus Fidelium Confessionibus excipiendis, & Prædicationi verbi Dei operam dare jussus fuerit, difficile dictu est, qua diligentia & labore, qua libertate ac zelo, qua contentione, quo fructu, eximias hasce Sacerdotalis officii partes omni tempore impleverit. Omnia vitiorum genera, pravas omnes consuetudines immaculatis Christianæ sanctimoniæ legibus adversantes, quâ fidelibus exhortationibus, quâ liberiori voce, & mirabili quadam eloquentiæ vi insectatus, novos populo mores induxisse visus est. Præcipuam verò curam studiumque adhibuit in investigandis Hæreticorum impietatibus, ac fallaciis, si quem forte aditum in Catholicorum animos, vel per seductorum fraudes & artificia, vel per Diaboli suggestionem, & ultroneam præsumptionis temeritatem, iis patefieri posse dubitaret; eisdemque profligandis, nec suâ tantum operâ, sed Magistratuum quoque, ac Principum auctoritate, undequaque eliminandis fugandisque feliciter adlaboravit.

Charitas erga Proximum singularis.

Denique charitatis suæ plenitudinem ad externum quoque Proximorum levamen, & auxilium extendens, omnes calamitosos paterno sinu complexus, pauperum numerosos greges collectis undique eleemosynis sustentabat: Pupillorum, ac Viduarum solitudinem, comparata eisdem Potentiorum, ac Principum ope, sublevabat; Carceribus inclusos, omnibus, quibus poterat, spiritualibus, & corporalibus solatiis juvare, ægrotos quoslibet sedulò invisere, recreare, ac Deo conciliatos ad extremam subeundam luctam armare non desistebat. Quo quidem in genere nullam habuit uberiorem meritorum segetem, quam quum Austriacus exercitus in iis Regionibus stationes habens, epidemico morbo universim ferè correptus, miserandum de se pabulum languoribus, & morti præbebat. Tunc enim videre licuit, qua charitatis flamma succensus FIDELIS esset, dum

horrendas

horrendas morborum, & funerum species minimè refugiens, ægrotos Milites singulatim invisere, solari, eorum ulceta contrectare, tabem & pudorem abstergere, cibos ac medicamenta ipsis suppeditare, denique Ecclesiæ Sacramenta indefesso studio ministrare, in deliciis habuit.

Quum itaque Sanctissimis Salvatoris Nostri exemplis, atque præceptis, tam accuratè insistens, duplici dilectionis spiritu se plenum ostenderet, id optimo jure assequutus est FIDELIS; ut ad Apostolici muneris consortium, Divino consilio, Superiorum judicio, Romanæ Sedis auctoritate, adlegeretur; quò tandem eximiæ suæ charitatis, cujus illustria diù dederat specimina, heroicum illum actum expleret, quo sanè majorem nemo præstat, ut animam suam poneret pro Dei gloria, & proximorum salute. Quum etenim fel. recordat. Prædecessores Nostri Romani Pontifices Paulus V. & Gregorius XV. decrevissent, grassanti per conterminam Italiæ Rhætiam Hæreticorum dogmatum contagioni, per Orthodoxæ doctrinæ prædicationem, salutaria admovere remedia, & validum simul aggerem, nè latiùs error propagaretur, objicere; visum est ex Cappuccinorum potissimum Familia delectos Viros, ipso præside, ac duce FIDELI, in hujusmodi opus designare, qui animas diabolica fraude deceptas ad Ecclesiæ gremium revocare, eas verò, quæ Dei beneficio a pestifera labe adhuc servabantur intactæ, in sanctæ Religionis Fide conservare niterentur.

Hic verò excelsa FIDELIS virtus, quæ antea velut angustis conclusa limitibus se continuerat, tamquam latissimo sibi aperto ad currendum stadio, totam se exseruit, & plenissimè manifestavit. Nec enim assequi dicendo possumus, quo animi fervore, ac zelo, quam invicta patientia, atque constantia, quàm assiduis durisque laboribus, impositum sibi munus fuerit execùtus; nunc stantes in fide confirmans, nunc nutantibus opportunè succurrens, hic lapsos ad pœnitentiam revocans, illic obfirmatos in impietate cum omni fiducia increpans, & impugnans, non modò in Catholicorum Ecclesiis, sed in ipsis quoque Hæreticorum Ædibus, per vicos præterea, atque plateas, per domos, & rusticana tuguria, per aspera & invia montium, in sudore & angore, in fame & frigore & nuditate, in periculis & vitæ discrimine; itaut admirabilis zeli, sanctitatis, atque doctrinæ testimonium ab ipsis etiam stupentibus Hæreticis extorqueret.

Excitabat eum ad præclaros exantlandos labores, non modo suscepti officii sublimitas, & uberrimus animarum fructus, quem in multis quotidie Hæreticis ex omni ordine, atque ætate ad Ecclesiæ sinum redeuntibus apertè cernebat; verùm etiam occulta quædam, & blanda spes illius obtinendi finis, quem multò ante sibi propositum, & votis ardentibus expetitum, vix tamen se aliquando assecuturum fore putaverat, ut scilicet dignus efficeretur pro nomine Christi sanguinem, & vitam profundere.

Et quidem non diù tulit humani generis hostis, hunc sibi Virum tot prædas è faucibus eripere, dumque fiduciam conceperat, novas in dies Nationes, nova Regna in suam potestatem se redacturum, jam fere sibi ab acquisitis imperio suo terris migrandum esse. Videns ergò FIDELEM plura quotidie ad destructionem erroris, & Catholicæ veritatis propagationem utiliter constituere, ejusque consilia incredibili populi voluntate, auctoritate quoque Principis in tota Regione constabiliri, nonnullos ex pervicacissimis impietatis sectatoribus diabolico furore complevit; misitque in cor eorum, ut Virum Dei, profanorum dogmatum, rituumque destructorem, Apostolicæ Missionis ducem, de medio tollerent. Qui quum novissent eum in quodam Oppido, Luceyn nomine, commorari, miserunt ad ipsum aliquos ex vicino Seviensi Pago, qui pietatem verbo simulantes, rogarent eum, ut proximo die Dominico, ad eorum Ecclesiam concionaturus se se conferret; ostendentes haud inutilem apud ipsos fore salutaris doctrinæ prædicationem. Quamvis autem multa essent, quæ insidiarum suspicionem FIDELI meritò facerent; ne tamen Apostolico muneri aliqua ex parte deesse videretur, quum præsertim martyrii certamen sibi nequaquam declinandum putaret, constituta die, quæ fuit VII. Kalendas Majas anno salutis MDCXXII., eorum salutis cupidior, quam vitæ suæ, ad præfatum Seviensem Pagum tempestivè perrexit: Cumque in primis Omnipotenti Deo immaculatam Hostiam obtulisset, seque Eucharistici Panis alimento roborasset, Divini ardoris incendia spirans, suâque voluntate jam Martyr, suggestum conscendit: In quo quum instantis mortis præsagium invenisset in hæc verba conscriptum: *Hodie prædicabis, & non amplius*; non ideo tamen formidine fractus, nec de concepto zeli fervore quidquam remittens, cœpit frequentissimo populo libera voce, ut solebat, veritatem annunciare, hortarique errantes, ut redirent ad Ecclesiam intemeratæ Fidei alumnam, nutricem beatæ spei. Cum subito armatis hominibus Templum completur, qui impetu facto, insanisque clamoribus elatis, concionem perturbant, cumque omnes in unum FIDELEM arma, fustes, tela dirigerent, quidam ex ipsis ignito globulo exploso, irrito quamvis ictu, eundem trajicere conatur. Tum demum FIDELIS extremam sibi vitæ horam adventasse conspiciens, è cathedra descendit, & antè Majorem Aram in genua provolutus, quum se, vitam, & sanguinem suum in holocaustum Deo lubens obtulisset, suumque agonem, Ecclesiæ pacem, ipsos demum persecutores suos, crudelia corda, cruentos animos, Domino commendasset, scuto Fidei, & lorica spei armatus, per ostium è latere Ecclesiæ patens, ad non dubiam mortem impavidus properavit. Qua in re non minor apparuit illius magnanimitas & fortitudo, quàm si atrocissimos cruciatus, atque diuturnos dolores corpori suo inustos fortiter patienterque tolerasset. Quis enim putet minorem vim adhibitam esse homini, cujus animo præsentis mortis aspectus, perspicuum cædis periculum, non sine tumultu horrendisque minis, objectum est; quam si ipsius corpus afflictum fuisse tormentis, atque vulneribus, quæ fortes sæpe viri naturali quadam virtute constanter tulisse memorantur? Verumtamen hanc fortitudinem Militi suo donavit is, qui pro illo prior in Cruce sanguinem fudit.

Vix itaque FIDELIS è Templi foribus modico spatio processerat, quum impiorum manus cum gladiis, hastis, ferratisque fustibus eum circumsistunt, ac furentium belluarum more in ipsum irruentes, vulneribus supra viginti confodiunt, atque immanissimè contundunt. Ille autem sereno vultu horrendos ictus excepit, sublatisque, quantum poterat, in Cœlum oculis, lætus & hilaris, quod sibi datum esset pro Ecclesiæ Fide gloriosam mortem occumbere, in manus Dei, cui omnia vivunt, spiritum exhalavit.

De fama Sanctitatis, & Miraculorum S. Fidelis.

Invicta FIDELIS in perferenda morte constantia, Christianaque animi magnitudo, cujus non suspecti testes facti sunt ipsi Sicarii, Hæreticos quoque in admirationem traxit, & alicujus ex ipsis mentem ita illustravit, ut paulò post ex magistro erroris, discipulus fieret veritatis. Catholici verò, quibus & illius vitæ sanctitas, & prædicationis veritas, & pretiosæ mortis causa perspectæ erant, minimè dubitarunt FIDELEM ipsum Martyris loco habere, ejusque opem apud Deum in angustiis, & necessitatibus implorare. Itaque septimo post mense concisas FIDELIS exuvias ex eo loco, ubi primum humatæ fuerant, ad Ecclesiam Curiensem, triumphali veluti pompa, Austriacis comitantibus copiis, atque universo Clero, & Populo obviam prodeuntibus, detulerunt. Neque

verò distulit Altissimus, editis signis, atque prodigiis, ostendere quàm accepta sibi essent præstita Martyri suo obsequia, & vota fidelium ipsius interventioni commmendata. Etenim ille idem Archiducis Austriæ Exercitus haud ita multò post contra rebellantes illius Regionis Hæreticos arma ferens, non occulto dumtaxat Fidelis præsidio, sed & ipsius visibili ductu, quem & complures Milites, & ipsemet Hæreticorum Dux, clarissima in luce, strictoque gladio sibi minitantem conspexerunt, insignem de perduellibus victoriam reportavit. Cumque innumeri quotidie Fideles, qui se Martyris precibus commendabant, in rebus etiam naturæ vires prætergredientibus, votorum compotes fieri se testificarentur; eaque fama per universam Ecclesiam in dies magis augeretur; visum est Apostolicæ Sedi, instante potissimum Venerabili Cœtu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negociis Propagandæ Fidei præpositorum, (qui, post eam Congregationem constitutam, primum hunc ex Missionariis a se ablegatis pro Christo mortem oppetiisse gloriabantur), legitimas Inquisitiones, atque Processus auctoritate Apostolica confici; ut, si de Fidelis martyrio pro Catholicæ Fidei causa perpesso, &, juxta tutissimam Ecclesiæ Romanæ disciplinam, de miraculis præterea ipsius intercessione a Deo patratis, ritè constitisset; debitus ipsi cultus in terris, cum Sanctis Martyribus, quorum consortium in Cœlis obtinuerat, ab Ecclesia exhiberi posset.

Actorum series.

Cœpta sunt igitur usque a temporibus felic. record. Prædecessoris Nostri Urbani Papæ VIII., eoque annuente & jubente, hujusmodi Inquisitionum acta, quæ per integrum ferè sæculum continuata, tandem, instantibus clar. memor. Carolo VI. Hispaniarum Catholico, & Romanorum Rege in Imperatorem electo, & Charissima in Christo Filia Nostra Elisabetha Christina earundem Hispaniarum Catholica, ac Romanorum Regina Illustri, nunc ipsius Caroli Vidua, aliisque supremis Principibus, nec non prædicta Congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium de Propaganda Fide, magnoque numero Antistitum, & Procerum Germaniæ, totoque præfato Ordine Fratrum Minorum S. Francisci Capuccinorum, sub piæ memoriæ Benedicto Papa XIII. similiter Prædecessore Nostro ad examen deducta, & primò quidem pro validis agnita, mox ad eruendas Martyrii, & Miraculorum prædictorum probationes, totius Congregationis Sacrorum Rituum judicio subjecta fuerunt. Cumque Nos ipsi tunc in minori statu Promotoris Fidei munus gerentes, pro officii Nostri debito, quæcumque super duplici hujusmodi judicii capite animadverti, aut objici poterant, diligentissimè adnotare, & tam voce, quàm scripto deducere non omiserimus; triplici ipsius causæ examine, ut moris est, in prædicta Congregatione Sacrorum Rituum præmisso, idem Benedictus Prædecessor, audito ejusdem Congregationis consilio, causâque cognitâ, die xxiv. Februarii anni MDCCXXIX. pronunciavit, constare de Martyrio in odium Fidei Catholicæ a Fideli perpesso, ac de veritate quatuor potissimum Miraculorum ad invocationem ipsius Beati Viri a Deo editorum; quorum primum fuit, quod exorto in Arce Majenfeldensi maximo incendio, eoque inter aptissima ignis alimenta, ligna nimirum, & pyrii pulveris cumulos, increbescente, invocata apud Deum Fidelis ope, statim restinctum fuit: Secundum, quod Monialis quædam, nomine Cæcilia Munsingerin, horribili inflammatione mamillæ, cum suspicione cancri, plures jam dies excruciata, admotis gloriosi Martyris Reliquiis, perfectam sanitatem illicò recuperavit: Tertium, quod oculus Infantis Pauli Francisci Papussin a primis ipsius vitæ diebus humore diffluens, apertoque foramine, & pellicula superinducta, excipiendæ luci jamjam ineptus, quum a medica facultate auxilium frustrà quæreretur, concepto a Matre voto in honorem ipsius Fidelis; naturali integritati restitutus fuit: Quartum denique, quod Gaspar Stigher ob quinquennales dorsi dolores ad omnem fere corporis motum impotens factus, quum se Fidelis patrocinio commendasset, ad tactum mucronis, quo Dei Servus confossus fuerat, momento temporis convalescens, non itineri modò, sed & rusticis quibusque laboribus ipsa die se dedit, integris viribus exindè utens. Quare, audito iterum præfatæ Congregationis consilio super tuto progressu ad formalem ipsius Servi Dei Beatificationem, idem Benedictus Prædecessor, per suas Literas in forma Brevis datas die xxi. Martii ejusdem anni, ipsum Fidelem in Beatorum Martyrum numero recenseri, ejusque memoriam, imagines, atque reliquias religiosè coli, Divina quoque Officia, & Missas in ipsius honorem a Fratribus Minoribus prædicti Ordinis Cappuccinorum, universoque Clero nonnullarum Civitatum & Oppidorum, celebrari permisit.

Decretum de Martyrio, & causa martyrii.

Miracula pro Beatificatione approbata.

Solem Beatifica

Cum autem Beati gloria, novorum prodigiorum famâ, & impensiori Fidelium cultu in dies amplificaretur, & præfati Supremi Principes, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, aliique per Orbem Antistites, & Proceres, idemque Cappuccinorum Ordo pias super eo instantias iterarent, placuit fel. record. Decessori Nostro Clementi Papæ XII., non solum Lectiones proprias de ipsius Beati Fidelis vita, & Martyrio a prædicta Sacrorum Rituum Congregatione recognitas, in ejusdem Officio recitari, ejusque nomen in Martyrologio Romano describi; sed etiam, reassumptâ causâ, novos auctoritate Apostolica Processus instrui concessit super Miraculis, quæ post indultam ipsi venerationem accidisse dicebantur: Cumque hujusmodi Processus ante omnia ritè, & validè confectos esse constiterit; ex quatuor Miraculis inibi recensitis, & in prædicta Congregatione Sacrorum Rituum semel, bis, tertiò, audito semper oretenùs, & in scriptis Dilecto Filio Promotore Fidei, examinatis, duo præcipuè reperta sunt plenissimis probationibus testata, & omnem naturæ vim excedentia; quæ quum deinde Nos ipsi privatis studiis accuratissimè discusserimus, ea tandem, invocato sæpe Divini Luminis auxilio, solemni Decreto Nostro, die xviii. Januarii anni MDCCXLIV. in Festivitate Cathedræ Beati Petri Apostoli edito, approbavimus, & publicavimus. Unum eorum accidit Dilecto Filio Fr. Candido a Mediolano Sacerdoti professo præfati Ordinis Minorum Cappuccinorum, qui epileptico morbo per decennium laborans, postremo infirmitatis suæ anno nullam ferè diem, nullam noctem, ab iteratis, gravibusque ejusdem morbi accessibus liberam habuerat; & stomachi temperie labefactatâ, cibum retinere non valens, corporis viribus adeo destitutus remanserat, ut in lectulo projectus ne cibum quidem manibus suis ori admovere posset. Hic post inutilem plurium medicamentorum usum, Beati Fidelis opem implorans, ejusque Imaginem a Confessario sibi benedicente oblatam devoto mentis affectu veneratus, perfectam sanitatem, corporisque vires, ac robur, nulla interjecta convalescentiæ mora, recuperavit; itaut ipsa die, communis Instituti observantiam resumere, & plurium milliarium iter peragere non dubitaverit, deindèque laboriosis quibusque officiis obeundis idoneus, & a quocumque prædicti morbi incursu exemptus extiterit. Alterum evenit in puero Josepho Kirner, qui antequam per ætatem pedibus suis incedere posset, dira rachitide in inferioribus corporis partibus correptus, eâque jam per triennium perseverante, nullo modo poterat cruribus pedibusque se substentare: Cum autem ipsius Mater ad Beati Fidelis Aram supplex eum detulisset, ab Omnipotenti Deo obtinuit, ut statim consolidatis ipsius basibus, relictisque fulcris, quibus corpus regere consueverat, per se ambulans & exiliens, domum redierit, ac deinceps

Causa r sumitur p Canoniza ne.

Nova M cula pro nonizatio approbat.

libero pedum, & crurum usu gavisus fuerit.

His itaque novis miraculis, ut prædiximus, cognitis & approbatis, quum jam Beati Martyris glorificatio ipsius Dei voce manifestè declarari videretur, accepto prius consilio Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aliorumque in prædicta Sacrorum Rituum Congregatione suffragium habentium, Spiritus Sancti lumine Nostris aliorumque precibus implorato, tandem die XXIV. mensis Aprilis ejusdem anni MDCCXLIV. ipsius gloriosi Martyrii anniversaria, post sanctum Sacrificium Deo oblatum in Ecclesia Fratrum Cappuccinorum, ad Altare, in quo expositæ erant ejusdem Beati FIDELIS Reliquiæ, publicum Decretum edidimus, quo causam hanc in præfata Congregatione absolutam denunciantes, ad solemnem ipsius Beati Canonizationem servatis servandis quandocumque procedi posse declaravimus.

Decretum tuto pro[cedi posse] ad Canonizatio[nem].

Pro cujus Decreti exequutione, quum præter superius enunciatos, Charissima quoque in Christo Filia Nostra Maria Theresia Hungariæ, & Bohemiæ Regina Illustris, in Romanorum Imperatricem electa, aliique Catholici Principes, & Populi, Ecclesiarumque Pastores demissas Nobis preces obtulissent, Nos, ut in tanto negocio nihil contra Sanctionum, & Constitutionum Apostolicarum statuta, & tutissimum Prædecessorum Nostrorum morem ageremus, primum quidem congregatis coram Nobis die XVIII. elapsi mensis Aprilis in Consistorio secreto universis Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, de præclaris Beati Viri meritis verba fecimus, & adhibitas in hujus causæ discussione, ad normam Decretorum Apostolicæ Sedis, exactissimas diligentias, prolataque tum a Nobis, tum a Prædecessoribus Nostris, ut præfertur, matura judicia, Nos ipsi distinctè exposuimus: Cumque eorum unanimis sententia fuerit, ut supremam gravissimo judicio manum, servata tamen consueta in hujusmodi causis tractandis Ecclesiæ Romanæ praxi, tandem imponeremus: Ideò accitis ad Urbem compluribus Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Ecclesias constitutis, uberem primò Relationem de ipsius Beati vita, virtutibus, martyrio, ac miraculis, in publico Consistorio, coram Nobis universoque Ecclesiasticorum Ordinum consessu, per Dilectum Filium Virgilium Montecatinum Nostræ Consistorialis Aulæ Advocatum oretenus exponi; mox aliam ex authenticis monumentis prædictæ Congregationis Sacrorum Rituum collectam, scriptoque traditam, omnibus & singulis, quorum suffragia exquirebantur, exhiberi mandavimus. Deinde die VIII. currentis Junii, coactis iterum coram Nobis in Consistorio semipublico prædictis S. R. E. Cardinalibus, tum etiam Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis in Romana Curia præsentibus, adstantibus quoque Apostolicæ Sedis Notariis, & Causarum Palatii Apostolici Auditoribus, prædictorum consulentium suffragia, & quidem omnia in unum sensum pro Beati Canonizatione convenientia, lætantes audivimus; quorum etiam exempla a singulis subscripta in Tabulariis Romanæ Ecclesiæ jussimus asservari. Nos autem infirmitatis Nostræ conscii, ut spiritum consilii de Cœlo Nostris, atque fidelis populi precibus obtinere mereremur, generalibus indictis jejuniis, publicas in designatis per Urbem Ecclesiis obsecrationes plurium dierum spatio, concessa etiam in eum finem orantibus Indulgentia, fieri præcepimus. Tum adveniente hac die Apostolorum Petri & Pauli natalitio dicata, solemni supplicationis ritu ad Ecclesiam Beati Petri in Vaticano procedentes, unà cum omnibus prædictis Venerabilibus Fratribus Nostris, cæterisque Romanæ Curiæ, & Nostræ Aulæ Prælatis, Officialibus, & Familiaribus, universoque Clero Sæculari, & Regulari, & devotissimo Populo, Divinam opem advocantibus; auditis iterum enixis Christianorum Principum, Ecclesiarum, & Populorum postulationibus, quas Nobis repræsentavit Dilectus Filius Noster Joachimus Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyter Cardinalis Portocarrero nuncupatus; post sacros Hymnos, Litanias, aliasque preces de more decantatas; ad laudem, & gloriam Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, ad Fidei Catholicæ exaltationem, & Christianæ Religionis augmentum, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Nostra, & de præmissorum omnium Venerabilium Fratrum Nostrorum consilio, & assensu, prædictum FIDELEM a Sigmaringa Sacerdotem Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Cappuccinorum, de cujus vita sanctè traducta, & morte pro Catholicæ Fidei propagatione perpessa, deque miraculis ipsius intercessione patratis plenissimè constabat, & constat, Sanctum Christi Martyrem esse pronunciavimus, & Sanctorum Martyrum Catalogo adscriptum, ab universa Catholica Ecclesia honorari, & coli, decrevimus, definivimus, & respectivè mandavimus: In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: Omnibus quoque Christifidelibus, qui singulis annis die XXIV. Aprilis, vere pœnitentes, & confessi, Ecclesiam Cathedralem Curiensem, in qua sacrum Martyris Corpus asservatur, devotè visitaverint, septem annos, & totidem Quadragenas de injunctis eis, seu aliàs debitis pœnitentiis, eadem auctoritate misericorditer in Domino relaxantes.

[Con]sistorium [secr]etum.

[Con]sistorium [pub]licum.

Cardina[les], & E[pisc]oporum [suffr]agia in [Con]sistorio [sem]ipublico.

Solemnis [Can]onizatio.

Indulgentiæ.

Mox Omnipotenti Deo cum Angelis, & Sanctis ejus humillimam gratiarum actionem, demissasque preces per ipsius Sancti merita offerentes, ad sacram Beati Petri Apostoli Confessionem sacrosanctum Missæ Sacrificium cum commemoratione ejusdem Sancti FIDELIS Martyris, nec non Sanctorum Camilli, Petri, & Joseph Confessorum, Sanctæque Catharinæ Virginis a Nobis pariter Sanctorum albo ritè adscriptorum, solemnitèr celebravimus, ac denique humiliatis in conspectu Domini Fidelibus cunctis ibi præsentibus, plenariam omnium peccatorum Indulgentiam largiti fuimus.

Gratulemur igitur invicto Orthodoxæ Religionis Præconi, cui donatum est pro Christo, non solum, ut crederet in eum, sed etiam, ut pateretur pro eo, atque ita per momentaneum tribulationis certamen, ad æternum Beatitudinis triumphum perveniret in Cœlis; ubi eum pro Catholicæ Fidei dilatatione, & pro temporum Nostrorum tranquillitate, apud Auctorem pacis Nostræ, & consummatorem Fidei suæ, deprecatorem fore confidimus.

Ut autem præmissa omnia perpetuæ futurorum temporum memoriæ commendentur, Nos ea præsentium Litterarum Apostolicarum tenore in omnium per universum Orbem notitiam deduci volumus; mandantes, ut earumdem præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem ab omnibus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Præsentium transumptis auctoritas tribuitur.

Nulli ergò omnino hominum liceat paginam hanc nostræ definitionis, decreti, adscriptionis, mandati, statuti, relaxationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio.

Dat. Pontificatus Anno VI. die 29. Junii 1746.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., III. Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

† *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.*

† *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*

† *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Card. Pœnitentiarius.*

† *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*

†

† *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*

†

†

†

†

†

† *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*

†

†

†

† *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberym Presbyter Card. Burghesius.*

† *Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.*

† *Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.*

† *Ego T. Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. de Aquaviva.*

† *Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.*

† *Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.*

†

†

†

†

† *Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.*

†

†

† *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*

† *Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.*

†

† *Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.*

† *Ego C. Tit. SS. Joannis & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*

†

† *Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*

†

†

†

†

†

†

†

† *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. de Ricciis.*

† *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*

† *Ego C. Tit. S. Mariæ de Ara-Cœli Presbyter Card. Calcagnini.*

† *Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.*

† *Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.*

† *Ego J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besozzi.*

†

†

†

†

†

†

†

† *Ego Carolus S. Mariæ in Via lata Diaconus Card. de Marinis.*

† *Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.*

† *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*

† *Ego Agabitus S. Agathæ Diaconus Cardinalis Mosca.*

†

†

† *Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.*

† *Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.*

† *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*

† *Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.*

† *Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.*

† *Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.*

† *Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*

†

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Cano-

XII.

Canonizatio Beati Camilli de Lellis Fundatoris Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

MISERICORDIÆ studium, Cœlestis Patris exemplo, inculcatoque sæpius Salvatoris Nostri præcepto commendatum, Discipulos Christi, Ecclesiæque Filios ab omnibus humanarum Societatum sectatoribus ita discernit, ut qui dilectionem habuerint ad invicem, ii demum supereminentem omni scientiæ disciplinam percepisse, ii verè ad Regnum Filii Dei pertinere dignoscantur. Hæc charitatis lex non lapideis Israëlitarum cordibus insculpta, non Levitico generi hæreditate transmissa, non Aaronis stirpi cum Sacerdotii prærogativa tributa fuit, sed in Fidelium cordibus per Spiritum Sanctum suaviter copioseque diffusa, sicut alienigenam Samaritanum languenti Judæo proximum fecit, ita universas Orbis Terræ Nationes Fraternitatis vinculo inter se copulavit. Per hunc dilectionis spiritum verè renovata est facies Terræ; dum genus humanum, peccatorum, & consequentium pœnarum vulneribus sauciatum, non amplius hanc lacrymarum vallem pro exilii atque supplicii loco, sed pro charitatis exercitatione, ac beatæ peregrinationis diversorio habere cepit; humanæque infirmitates jam inter unius Corporis membra communes redditæ, patientibus quidem factæ sunt in expiationem delictorum, & causam salutis æternæ; compatientibus verò meritorum augmentum, & obtinendæ sibi, quam alii præstitissent, misericordiæ fiduciam attulerunt. Hoc spiritu de Cœlo repletus superiori sæculo B. CAMILLUS DE LELLIS piam calamitosorum omnium, præcipuè verò ægrotantium curam in se suscepit, quosque nec patriæ, nec sanguinis conjunctione ullo modo attingebat, urgente charitate Christi, plusquam paternis fraternisque officiis complecti & sublevare, proprium sibi munus assumpsit. Quin etiam quum se videret, nec ad omnes ubique in tribulatione constitutos, nec, ultra præfinitum sibi vitæ cursum, ad futuras ætates operam studiumque suum extendere posse: propagato in alios ejusdem spiritus sui fervore, iisque perenni charitatis nexu, & Religiosi Voti proposito obligatis, spiritualem, ac temporalem Infirmorum curam ipsis perpetuò commisit, & commendavit. Cujus quidem Beati Viri virtutes, quum ad illud perfectionis fastigium, quod humana ratio, & naturæ vires assequi nequeunt, Dei gratiâ pertigisse constiterit; ejusque Sanctitatem Omnipotens Deus, illustribus editis miraculis, in conspectu filiorum hominum magnificare dignatus fuerit; Nos eum meritò ex hac veritatis Cathedra, de Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, nec non Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia frequenti numero congregatorum assensu & consilio, Ecclesiæ universæ colendum, & venerandum, populis invocandum, Fidelibus cunctis imitandum proponimus, & præsentium Literarum tenore denunciamus.

Camilli ortus, & adolescentia.

Natus est is Buclanici Theatinæ Diœcesis oppido in Marrucinis Anno Domini MDL., non sine futuræ Sanctitatis præsagiis, quum Mater, quæ ipsum provecta jam ætate conceperat, visa sibi in somnis fuerit Puerum peperisse, Crucem in pectore gestantem, & Chorum ducentem aliorum complurium Cruce similiter signatorum. Quibus tamen auspiciis minime respondit CAMILLI adolescentia, ab eo in vitiis, maximeque in effuso alearum lusu traducta, cum valetudinis, fortunarum, & famæ dispendio; ut etiam probrosâ paupertate adactus, abjectissimis primùm ministeriis a natalium suorum conditione alienissimis, in Nosocomio Incurabilium de Urbe; mox laboriosæ militiæ in Venetorum Castris; denique in Sipontino Fratrum Cappuccinorum Conventu famulatui se addicere compulsus fuerit; ubique inconstans, ubique sibi aliisque gravis: nunquam tamen a miserentis Dei longanimitate desertus, qui, & eum semper a profundiore abysso, a blasphemiarum scilicet impietate, aleatoribus adeo familiari, arcere dignatus fuerat: & tandem ostensurus in eum divitias misericordiæ suæ, excitavit ipsum aliquando a somno mortis, & in manu potenti & brachio extento a perditionis via ad salutis tramitem revocavit. Cum enim quadam die iter agens CAMILLUS, accepta quondam fastidientibus auribus piarum exhortationum verba solus secum recoleret, & quasi ruminans animo volutaret; interiori luce subito perculsus, ac peccatorum suorum conscientia, divinorumque judiciorum timore perterrefactus, humi se prostravit; nec inde prius surrexit, quàm anteactæ vitæ crimina vehementissimo doloris actu detestatus, de custodiendis in posterum justificationibus Domini immutabiliter constituerit. Ex eo tempore novus homo factus CAMILLUS, non modo ab omni vitiorum genere deinceps abstinuit, sed ad sublimiorem Christianæ perfectionis metam contendere cepit: S. Francisci habitum in Ordine Fratrum Cappuccinorum Siponti induit. Sed veteri ulcere, quod olim in tibia contraxerat, identidem recrudescente, bis a dolentibus Superioribus dolens dimissus, ab hac sibi carissimâ arctioris vitæ semitâ deflectere coactus est.

Ipsius ad Deum conversio, & sanctioris vitæ initium.

Romam reversus, vetus Hospitium suum, S. Jabobi scilicet Domum, Incurabilium nuncupatam repetiit, ac, Deo sic disponente, ejusdem bonorum administrationi præfectus fuit. Quo in munere quum se CAMILLUS non tam hominibus, quàm Deo servire cogitaret, maxima sedulitate ac diligentia, Infirmorum necessitatibus sublevandis se totum dicavit. Sed quum ea in re non satis sibi obsecundare videret eos, qui temporali mercede conducti, in ipsius Nosocomii ministeriis adhibebantur, secum cogitare cepit quomodo ferventiores Operarios, præstantioribus propositis spiritualium meritorum præmiis, compararet. Communicavit consilium hac de re suum cum S. Philippo Nerio tunc in humanis agente, a cujus præceptis nutuque pendebat; quo approbante atque hortante, cum paucis primò ejusdem Nosocomii Ministris, mox cum ampliori piorum Fidelium numero, Sodalitatem quandam instituit Laicorum hominum, qui se Divinis obsequiis, & ægrotantium curæ, in ipsa primùm S. Jacobi Domo, pro Dei amore & futuræ vitæ mercede, manciparunt, & contempta propriorum commodorum ratione, superatisque Divino præsidio invidorum calumniis, in instituto constanter perseverantes, brevi tempore extra prædictam quoque domum charitatem suam dilatarunt; cumque proprium sibi domicilium in Urbe constituissent, inde ad omnium pauperum ægrotantium levamen tàm in Nosocomiis, quàm in privatis Domibus accurrentes, incredibilem Urbi universæ utilitatem attulerunt. Hæc autem utilitas tunc major evasit, quum multis Ecclesiasticis Viris CAMILLO se se adjungentibus, ipsoque CAMILLO, de prædicti S. Philippi directoris sui consilio, post exacta in Scholis Collegii Romani, singulari humilitatis exemplo, Literarum studia, ad Sacrum Presbyteratus Ordinem promoto; spiritualis non minus quàm temporalis vitæ subsidia

Societatem instituit Ministrantium Infirmis.

Quæ deinde plurimùm aucta, a Sixto V. confirmatur, & privilegiis ditatur.

ægrotis quibusque præstare ceperunt. Ea re permotus sapientissimus Pontifex Sixtus Papa V. Prædecessor Noster, per suas Literas Apostolicas datas apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XVIII. Martii anni MDLXXXVI. hujusmodi Institutum, Omnipotentis Dei, atque ejus pauperum ægrotorum famulatui dicatum, ac voluntariæ paupertatis, castitatis, & obedientiæ proposito, nulla tamen voti sponsione, adstrictum, collaudans atque commendans, perpetuo approbavit & confirmavit sub denominatione *Congregrationis Ministrantium Infirmis*, eidemque complura Indulta & Privilegia tam in spiritualibus, quàm in temporalibus benignè concessit; inter quæ illud specialibus Literis die XXVI. Junii ejusdem anni datis indulsit, ut illius Sodales, pro habitus proprii distinctione, Crucem fulvi coloris ad latus dextrum vestium suarum assutam deferrent.

Eadem in Congregationem Regularem erigitur a Gregorio XIV.

Sed quum hujusmodi Congregatio paucorum annorum decursu, CAMILLO præside & promotore, non solum fructuosior evaderet, sed & spectabilium Virorum numero aucta, ad ampliorem Domum S. Mariæ Magdalenæ de Urbe in Regione Columnæ translata fuisset, omniumque eidem adscriptorum jam sensus esset, ut sub prudentissimis Legibus & Regulis ab eodem CAMILLO præscriptis, ac solemni paupertatis, castitatis, & obedientiæ professione, in perenni ministerio ægrotantium, ne excepto quidem pestiferæ contagionis casu, Religiosam vitam degere optarent; exhibitis felicis recordationis Prædecessori pariter Nostro Gregorio Papæ XIV. hujusmodi Regulis, iisque examinatis, & approbatis, placuit eidem Gregorio præfatam Congregationem in Ordinem Regularem erigere, sub nomine, & nuncupatione *Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis*, ejusque Professores in quibuscumque locis tunc & deinceps commorantes, sub immediata & speciali sua & Apostolicæ Sedis protectione perpetuò susceptos, amplissimis gratiis & privilegiis de Apostolica liberalitate ditare; prout in ipsius Gregorii Prædecessoris Literis, datis apud Sanctum Marcum Anno Incarnationis Dominicæ MDXCI. Kalen. Octobris, pleniùs atque distinctiùs continetur.

Ejus Congregationis utilitas, & fructus.

Ex hac nova charitatis schola, mirum quanta in omnium ordinum homines, tum corporum, tum animarum præcipuè utilitas dimanavit. Non jam ægrotantes ad morborum ærumnas, solitudinis ac derelictionis mærorem accessisse doluerunt: Non jam transactæ vitæ reatibus gravati imminentis mortis discrimen absque peccatorum expiatione subire timuerunt: Non jam humani generis adversarius miseros mortales in extremis laborantes infesta rabie circumsistens, eos a susceptorum Sacramentorum robore imparatos, aut Fidelium exhortationum solatio & subsidio destitutos invenit. Reddita Nosocomiis mundities, allevati Ministrorum labores, animarum Pastores ubique adjuti, in anxietatibus, curis, & sollicitudinibus sublevati; ut minimè sit mirandum, tot hujus Instituti domos, & tunc modico temporis intervallo per Italiam universam, per Siciliam, aliasque remotiores Provincias, & deinceps per Europæ totius Regiones, plaudentibus Civibus, Episcopis adnitentibus, erectas esse; in quibus, cum magno populorum fructu & emolumento, viget eximiæ charitatis spiritus per CAMILLUM in ipsius Filios, atque discipulos diffusus & propagatus.

S. Camilli Fundatoris Virtutes.

Ipse verò saluberrimi operis institutor atque promotor, cum omnes, quas aliis tradiderat, Christianæ perfectionis Leges exactissimè implevit; tum eam præcipuè, quæ plenitudo Legis est, dilectionem: Cujus profectò Nobis datum est, ex collectis de ipsius vitâ, & rebus gestis certissimis monumentis, tam sublimitatem, atque profundum, quàm latitudinem, longitudinemque dignoscere.

Pietas in Deum.

Sublimis profectò charitas, quæ a Deo procedens, & in Deum ipsum se referens, creata omnia, quæ aliis inordinatæ cupiditatis fomenta esse solent, vel tanquam pietatis in Deum argumenta, vel tanquam occasiones misericordiæ in proximos exercendæ, unicè intuebatur. Hinc, quum ex omnibus rebus, quæcumque ipsius sensibus obversabantur, nova quotidie amandi laudandique Creatoris incitamenta sumeret, novas charitatis flammas conciperet; in assiduos de Deo sermones in flagrantissimos Divini Amoris actus, non sine lacrymis, identidem erumpebat; tantoque cor ejus æstuabat ardore, ut sensibilem aliquando lucem è vultu suo radiantem emitteret; & nihilominus ingemiscens, quod se infinitæ bonitati pro merito diligendæ imparem agnosceret, infinitas sibi animas dari voluisset, quas in Dei amore totas impenderet. Hoc desiderio incensus, ad operosa ministeria proximis præstanda eo spiritu accedebat, ut Omnipotenti Deo, quem in pauperibus intuebatur, obsequium aliquod pro viribus exhiberet; ab eaque cogitatione nunquam mentem animumque avertebat. Itaque Cœlestem fere vitam in terris ducens, nonnunquam visus est per mirabiles exstases a sensibus omnino alienatus, totoque corpore in aëra elevato ac suspenso, beatorum spirituum consortio sese miscere: Unde & eorum ope ac præsidio, complura vitæ discrimina mirabiliter evasit; & S. Philippi Nerii testimonio compertum est, Angelos ipsius Sociorum lateribus, dum Infirmis ministrarent, adstantes apparuisse. Sed & aliis supernaturalibus donis a Deo cumulatus, spiritu prophetiæ, gratia curationum, & mirabili in naturæ leges imperio, adhuc vivens, innumera Cœlestis favoris, quo fruebatur, argumenta dedit.

Humilitatis & pœnitentiæ studium.

Ab ea tamen virtutum suarum, & supernorum charismatum sublimitate oculos declinans CAMILLUS, eosque in propriæ humilitatis profunditate libentiùs defigens, nec unquam oblivione captus purgationis veterum suorum delictorum, sæpe se inter omnes peccatores pessimum appellabat, seque indignum, qui inter homines viveret, ac destinatum æternis ignibus titionem intimo animi sensu profitebatur; ex quo sane humilitatis fonte prodierunt assidua, quibus corpus afflictabat, pœnitentiæ ac mortificationis exercitia; præcipuè verò demissus ille mentis habitus, quo pauperibus & ægrotis, quos sibi in Dominos adsciverat, in abjectis & laboriosis quibusque officiis sine requie ministrabat atque inserviebat. Neque verò ob præclaram, Deoque, & hominibus acceptissimam Religionem a se fundatam, sapientissimè administratam, latissimèque propagatam, ullo modo efferebatur; quinimmo delatum sibi fortè Fundatoris nomen refugiens, ipsam quoque Ordinis Præfecturam, quam per XXVII. annos in omni patientia & sollicitudine gesserat, tandem, firmato jam ipsius statu & regimine, humiliter a se abdicavit & sponte dimisit; ut ita, cum eo, a quo didicerat mitis esse & humilis corde, fratribus suis jam dicere posset: *Ego autem in medio vestri sum, tanquam qui ministrat.* Qua tamen ex re iidem novam utilitatem sunt consequuti; dum ab ipso Ordinis moderatore, a quo sapientissimas leges atque vivendi Regulas ad eum diem acceperant, deinceps etiam perfectæ subjectionis & obedientiæ formam,

ipsius

ipsius exempla intuentes, desumere potuerunt.

Charitas erga proximos, maximè infirmos.

Sed jam videamus qua latitudine dilatatum sit cor ejus, ut charitatis suæ fructus ad omnes proximos in tribulatione & angustia positos derivaret. Quo in genere non hic omnia recensenda ducimus, quæ CAMILLUS assiduè pro pauperibus sustentandis, alendis, hospitio accipiendis, pro virginibus tuendis & collocandis, pro viduis ac pupillis defensandis sublevandisque gerebat. Unum pro cunctis opus, quod sibi suisque Alumnis proprium & præcipuum sumpserat, ut ægrotantium animabus corporibusque succurreret, immensam propè illius charitatis amplitudinem satis demonstrat. Quis enim tota Urbe infirmabatur, cum quo commiserationis affectu non infirmaretur CAMILLUS? ad quem non accurreret, ac vel ipse præsens inserviendo & consolando usque ad extremum adesset, vel subrogatis Sociis desideratam opem afferret? Quem reperit inopia pressum, ægritudine prostratum, aut nimio mortis metu perterritum, cui non opportuna corporis animique subsidia contulerit, eumque in æternæ salutis fiduciam erexerit? Quem vitiis atque peccatis irretitum, vel Religionis mysteria & dogmata ignorantem, quin eum ad melioris vitæ propositum, ad Divinæ bonitatis sinum reducere studuerit, vel in doctrina Fidei, & in lege Domini erudierit? Quin etiam constat, aliquos Hæreticos in Urbe morbo correptos, CAMILLI charitate & comitate devinctos, ejusque instructionibus, atque hortationibus illustratos, adjuvante Divina gratia, Ecclesiæ Catholicæ restitutos fuisse.

Quibus in rebus quum per omnes Urbis Regiones, ac domos magni ipsius fuerint, & quotidiani labores; tum verò in publicis Xenodochiis, & potissimum in Hospitali Domo Sancti Spiritus in Saxia, illius opera adeò assidua fuit, ut ibi cogitationum atque studiorum omnium scopum, ibi veluti perpetuam vitæ suæ sedem collocasse videretur. Ibi non solum Famuli, & Inservientes, sed ipsi quoque Præpositi viderunt eum in omnis officii ministerio sibimetipsis præeuntem, quæque inter plures dispertita sunt munera, eundem unum omnia amplectentem, ac mira sedulitate obeuntem. In eo habuerunt ægroti, quidquid homines ferè ab amicis, propinquis, parentibus desiderare consueverunt: Nec major est amantissimæ Matris sollicitudo erga unicum languentem Filium, eâ, quam CAMILLUS singulis quibusque ægrotantibus præstabat; eorum desideria prævertens, eorum solatium, commodum, munditiem, ac potissimum animæ expiationem, rectamque Sacramentorum perceptionem procurans; In eòs verò peculiariter intentus, a quibus cæteri vel contagionis metu, vel morborum nausea & horrore refugiebant, eos ipse ulnis amplexari, fovere sinu, suisque vestibus tegere non recusabat. Ibi sæpe laboriosas noctes laboriosissimis diebus continuavit, nec ulcerati cruris, nec gravis herniæ incommodo & dolore detentus, nec cibi, nec somni, nec requietis memor, non semel ob extremam corporis defatigationem, spirituum deliquio captus, in terram semianimis corruit.

Grassante peste in Urbe quid præstiterit CAMILLUS.

Reliquum erat, ut præsenti experimento proposito, videretur, an CAMILLI charitas ad illum, quem cum Sociis professus fuerat, gradum revera pertingeret, ut nimirum ægrotis Fidelibus, quos etiam pestis incessisset, opem & ministerium præstaret. Et quidem quatuor vix annis post indultam novo Ordini Apostolicam confirmationem, invasit Urbem contagiosa lues, cum extrema Annonæ caritate conjuncta, ut duplici clade perculsa Civitas, funeribus, luctu, vastitate completa fuerit. Alios morbi vis, alios inopia & fames, plurimos desperatio & horror ad mortem ducebant; omnes verò metus, ac præsens vitæ periculum, ad salutem & securitatem alibi conquirendam, vel saltem discrimini non objiciendam adigebant. At verò CAMILLUS, propria incolumitate vitâque contempta, minime dubitavit cum suis Alumnis pro salute publica se devovere. Itaque visus est, non modo publicis omnibus Nosocomiis sine intermissione adesse, ac miseris ægrotantibus operâ, consilio, exhortationibus opem ferre; verùm etiam incredibili sollicitudine privatas quaslibet Domos ingredi; quandoque etiam, si occlusæ essent fores, adhibitis scalis per fenestras penetrare; remotissima quæque loca, obscuras cryptas, immunda stabula anxiè circumire; languentes, afflictos, inedia dejectos conquirere, atque omnes, quibuscumque poterat, subsidiis juvare, ac reficere; eorum plagas curare, tabem abstergere, sordes eluere, lectos purgare; Præterea novum aperuit Xenodochium in ipsa Religionis suæ Domo; alterum in Regione Cælimontana ad Sanctum Sixtum; alterum quoque ad Clivum Capitolii in via Rhedarum nuncupata constituit; illucque ægrotos undique comportari curavit, complures etiam propriis sublatos humeris ipse detulit; per omnes denique Urbis vastissimæ Regiones alacer operâ, voce, animo præstò fuit, ut non sine causa judicatum fuerit, clementissimum Dominum, qui etiam in ira sua misericordiæ recordatur, deliberato in Urbem flagello, opportunum levamen per CAMILLUM, ejusque propositi Sectatores opponere voluisse.

Quid, exundante Flumine.

Ea tempestate sedata, ecce biennio post, novum calamitatis genus novam CAMILLO præbuit occasionem ardentissimæ charitatis suæ erga periclitantes proximos ostendendæ. Quum scilicet Tiberis aquarum copia plus nimio auctus, magnam Urbis partem inundasset, jamque adjacentes Sancti Spiritus Ædes invadens, inferiora ipsius cubicula occupasset, commotus tanto Infirmorum periculo CAMILLUS, in medias aquas prosiliens, cæpit ægrotos ipsos, eorumque grabatos humeris suis aliò transferre, nec prius ab opere cessavit, quàm immenso trium dierum labore in tuto omnia collocata conspexerit.

Quod si, veritatis æternæ testimonio, majorem hanc dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis; quid ni heroicam agnoscamus fuisse charitatem CAMILLI, qui minimè detrectavit pro pauperibus Christi vitam sæpe suam in manifestum discrimen adducere, nec unquam animam suam pretiosiorem fecit eâ, cujus desiderio flagrabat, proximorum salute?

Quid aliis in Civitatibus & Oppidis.

Neque verò unius Romanæ Urbis ambitu se continuit ipsius dilectionis amplitudo, sed alias quoque Regiones ac Civitates complexa est, ad quas Instituti sui fructum, utilitatemque propagavit; Italiam verò universam ferè benefaciendo peragravit, mirifica charitatis opera ubique exercens, omniumque necessitatibus opportunè succurrens. Mediolanum grassante & Nolam Urbes pestifera contagione, quo tempore alii earum Urbium commercia omni ratione vitabant, quin etiam earum Cives aliò evolare posse cupiebant, ultro ingressus est CAMILLUS, dilectionis ignem in sinu portans, atque utrobique admiranda illa virtutis exempla, quæ Roma olim conspexerat, pari omnium ordinum admiratione renovavit. Buclanicum Patrium

Oppidum ut audivit Annonæ difficultate graviter afflictum, illicò Româ eò se contulit, suosque Cives impensis providentiæ & charitatis officiis, illustribus quoque impetratis a Deo prodigiis, mirificè recreavit.

Ipsius sancta mors.

Denique inextinctam charitatis suæ flammam usque ad exitum vitæ, usque ad metam præclari cursus feliciter perduxit; cumque diuturno triginta trium mensium languore, lentaque, & molesta febri probatus fuisset, prænunciatum sibi cœlitùs mortis diem animo concupiscenti præstolando, nil aliud præter Dei & proximi dilectionem in corde & in ore habens, nil aliud Sociis, ac Discipulis suis commendans, tandem Ecclesiæ Sacramentis piè & religiosè susceptis, die XIV. Julii Anno salutis MDCXIV., ætatis suæ LXV. ad regnum perfectæ charitatis migravit.

Nec dubitarunt quicumque ipsius laborum agnovere certamina, quin ipsi coronam justitiæ reddidisset justus Judex; qui etiam, editis potentiæ suæ signis, devota frequentis populi ad ejus funus confluentis officia sibi accepta esse monstravit. Cumque de hujusmodi Miraculis, ac potissimum de perspecta Servi Dei sanctitate, universalis fama, & constans hominum judicium esset, cito deventum est ad legitimorum Processuum constructionem, quibus Ordinaria primùm, mox etiam Apostolica auctoritate confectis, eorumque validitate approbata, post maturum omnium examen iteratis vicibus resumptum, Nobismetipsis olim, pro munere Promotoris Fidei, quod gerebamus, minutissima quæque dubitationis capita proponentibus, tandem a felic. record. Prædecessore Nostro Benedicto Papa XIII., cum consilio Congregationis Sacrorum Rituum, judicatum est constare de CAMILLI Virtutibus in gradu heroico; ut patet ex decreto ab eo edito die XXIV. Julii anni MDCCXXVIII.

Heroicæ CAMILLI Virtutes juridicè approbantur.

Mox examinatis in eadem Congregatione Miraculis, quæ post CAMILLI obitum, ejusdemque intercessione evenisse dicebantur, hujusque examinis summa ad Nos ipsos in Petri Cathedra jam sedentes delata, post invocatam Divini luminis opem, ac reiteratam collectarum probationum considerationem, visum est Nobis duo potissimum ex novem propositis indubitanter approbanda esse; unum nimirum de enormi Polypo in naribus cujusdam Puellæ Viterbiensis suborto, & plures jam menses pervicaciter permanente, qui ex solo contactu fili subuculæ Servi Dei, penitus evanuit; Alterum de lethali morborum congerie, maligna scilicet febri, pulmonum & pleuræ inflammatione, gutturis etiam ulcere, quibus Catharina Dondula sexto jam mense uterum ferens, correpta, & ad extremum vitæ, Medicorum etiam judicio, deducta fuerat, sed omnia solo haustu aquæ, in qua comminutus fuerat pulvis è cubiculo Servi Dei collectus, illico depulsa fuerunt, itaut ægra non modo sanitatem, sed pristinas etiam vires momento temporis recuperaverit. Quæ quidem Miracula quum Nos Decreto edito die XXVI. Septembris Anni MDCCXLI. approbata publicaverimus, mox præfatæ Congregationis consilium audierimus super Beatificationis honoribus eidem Dei Servo tutò deferendis, die demum secunda Februarii Anni MDCCXLII. in Festivitate Purificationis Beatissimæ Virginis Mariæ, quo die olim CAMILLUS superni luminis radio illustratus, ad bonam frugem conversus fuisse perhibetur, aliud Decretum protulimus de ejusdem formali Beatificatione peragenda; cujus solemnia deinde in Basilica Principis Apostolorum de Urbe rite celebrata fuerunt vigore Literarum Nostrarum Apostolicarum die VII. ejusdem mensis, & anni, sub Annulo Piscatoris editarum.

Miracula pro Beatificatione approbata.

Solemn[ia] Beatificati[onis]

Indultam Beato Viro venerationem, ac summo Fidelium studio eidem exhibitam, nova subsequuta sunt Miracula, quæ manifestam Dei voluntatem de ipsius glorificatione in Terris augenda ostendere videbantur. Tribus itaque Episcopis, ad inquirendum super hujusmodi Miraculis, auctoritate Nostra Apostolica de more delegatis, cognitâque Processuum ab ipsis confectorum validitate, ex tribus Miraculis in prædicta Sacrorum Rituum Congregatione accuratissimè discussis, audito, ut par erat, Peritorum judicio, novisque inquisitionibus super sanationum obtentarum perseverantia legitimè peractis, duo potissimum, tamquam approbatione nostra digna, Nobis proposita fuerunt, quæ quum revera, privatis Nostris studiis adhibitis, & invocato lumine Spiritus Sancti, clarissima in luce posita esse judicaverimus, die prima Maji superioris anni MDCCXLV. Decreto Nostro approbavimus, & publicavimus.

Causa re[as]sumitur.

Primum est sanatio Luciæ Theresiæ Petri Puellæ ex Oppido Caprarolæ, quæ quum ab ipsa nativitate, ob pravam Thoracis structuram, magna respirandi difficultate laborasset, & procedentibus annis, ingravescente Asthmate, accedentibus purulentis, & sanguineis excretionibus; ac summa virium prostratione, externo quoque contracto gibbo, gravem sibi, aliisque vitam haud longe protrahere posse ostenderet; in maxima morborum hujusmodi intensione, quum, invocatâ Beati CAMILLI ope, aquam bibisset præfato pulveri admixtam, unius noctis spatio a morbis omnibus expedita, & perfecta valetudinis firmitate donata fuit.

Miracula p[ro] Canonizatione appr[o]bata.

Alterum est instantanea sanatio Margaritæ Castelli duodeviginti annorum Puellæ ex Oppido Marini, quæ ob vitium sanguinis ab utero matris contractum, malignis pustulis sæpè afflicta, tandem earum numero in immensum aucto, itaut universum ipsius corpus unicâ crustâ, sanie taboque manente, coopertum appareret, acutâ quoque febri superveniente, omnique amissa motus, & sensuum facultate, jamjam expiratura judicabatur; quum subitò imposita ipsi Imagine Beati CAMILLI, ac brevi prece ab ipsius Sorore & Matre emissâ, velut a somno mortis excitata, perfectè convaluit; corpus repente detumuit, crustæ deciderunt, reliquit eam febris; itaut è lecto statim surgens, integerrimis viribus incedere & operari potuerit, neque deinceps inveteratæ hujusmodi affectionis incommoda amplius perpessa fuerit.

Consulta deindè fuit eadem Sacrorum Rituum Congregatio, an rebus ita se habentibus, ad solemnem Beati CAMILLI Canonizationem tutò procedi posse censeret; omnibusque Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus eandem Congregationem constituentibus, nec non dilectis Filiis ejusdem Congregationis Consultoribus in partem affirmativam consentientibus, Nos deinde, maturâ ponderatione præmissa, ac ferventibus Deo oblatis precibus, tandem anno superiore die XVII. Augusti, illius diei anniversaria, quo Inscrutabilis Divini consilii altitudo Nos immerentes ad Summi Pontificatus apicem evexit, publico Decreto edito, hujusmodi Congregationis sententiæ Nos quoque adhærere declaravimus.

Decretum de tuto progressu ad Canonizationem.

Urgebant verò pro hujus Decreti implemento non ſolum communia Fidelium Populorum, ac in primis dilectæ Urbis Noſtræ vota, ſed & enixæ preces, ac ſupplicationes antedictæ Congregationis Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis, quibus, & olim clar. memoriæ Philippus III., & Philippus IV. Hiſpaniarum Reges Catholici, plurimique Eccleſiaſtici, & Sæcularis Ordinis Proceres apud Prædeceſſores Noſtros Romanos Pontifices ſuas preces adjunxerant, & ſuas nuper poſtulationes Nobis humiliter exhiberi mandaverant Cariſſimus in Chriſto Filius Noſter Carolus utriuſque Siciliæ Rex Illuſtris, ejuſque Conjux Cariſſima in Chriſto Filia Noſtra Maria Amalia utriuſque pariter Siciliæ Regina Illuſtris, & cum aliis pluribus Antiſtitibus & Principibus, dilecti Filii Nobiles Viri Neapolitanæ Civitatis Electi. Quapropter communicato conſilio cum univerſo Collegio Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium in Conſiſtorio ſecreto die xviij. elapſi menſis Aprilis coram Nobis habito, hiſque ſimiliter, audito a Nobiſmetipſis Cauſæ ſtatu ac meritis, ad ulteriora, ſervatis ſervandis, progrediendum eſſe ſuadentibus; Nos demum, convocatis per Literas compluribus Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Eccleſias conſtitutis, eorum quoque ſuffragia, ut in tanti momenti judicio fieri conſuevit & decet, audire deliberavimus.

Conſiſtorium ſecretum.

Itaque expoſitis primùm in plenario publicoque prædictorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Antiſtitum, omniumque Ordinum Romanæ Curiæ Conſeſſu, per dilectum Filium Julium Cæſarem Fagnanum Noſtræ Conſiſtorialis Aulæ Advocatum, ejuſdem Beati CAMILLI geſtis, Virtutibus, & Miraculis, iiſdemque præterea in ſummaria Relatione ex monumentis prædictæ Sacrorum Rituum Congregationis fideliter deſumptâ, una cum Actorum ſerie, prædictorum omnium judicio ſubjectis; die decima currentis Junii eoſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos univerſos coram Nobis in Conſiſtorio ſemipublico congregatos adſtantibus de more dilectis Filiis Sedis Apoſtolicæ Notariis, & Cauſarum Palatii Noſtri Auditoribus, requiſivimus, an ad ſolemnem ipſius Beati Canonizationem deveniri poſſe cenſerent; cumque omnes unanimi ſenſu id a Nobis præſtandum eſſe ſuaderent, exhibitis quoque in ſcriptis per ſingulos ſuffragiis, quæ in Romanæ Eccleſiæ Tabularium inferri juſſimus: Nos quidem tunc eos omnes hortati ſumus, ut pro impetrando Nobis ſuperni luminis adjutorio, ſuas Deo preces offerrent; mox generalia per Urbem jejunia indiximus, deſignatiſque Eccleſiis cum Indulgentia ab omnibus Chriſtifidelibus Nobiſcum orantibus conſequendâ, iteratis etiam Sacrificiis, Deum omnipotentem precati ſumus, ut ſedium ſuarum aſſiſtricem ſapientiam ad illuminandas mentis Noſtræ tenebras emittere dignaretur.

Conſiſtorium publicum.

Cardinalium, & Epiſcoporum ſententiæ in Conſiſtorio ſemipublico.

Demum adveniente hac die Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli Martyrio conſecrata, in ſplendidiſſimo Eccleſiæ Romanæ jubilo, præcedentibus cum prece omnibus Cleri Sæcularis & Regularis Ordinibus, & ſubſequentibus Aulæ Noſtræ, & Curiæ Officialibus, atque Miniſtris, frequentiſſima Conſacerdotum corona ſtipati, ad Sacram Beatiſſimi Apoſtolorum Principis memoriam in Vaticano, ſolemnis ſupplicationis ritu proceſſimus: Ubi exhibitis Nobis iterum a dilecto Filio Noſtro Joachimo Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum Presbytero Cardinali Portocarero nuncupato, prædictorum Supremorum Principum, & Procerum, Eccleſiarumque, & Congregationis Clericorum Regularium precibus & obſecrationibus, Dei nomine cum gemitibus invocato, ad laudem Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, ad Triumphantis Eccleſiæ gloriam, & Militantis conſolationem, atque præſidium, auctoritate Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac Noſtra, ac de congregatæ Fraternitatis, ut ſupra diximus, aſſenſu & conſilio, prædictum CAMILLUM DE LELLIS Diœceſis Theatinæ Sacerdotem, Fundatorem Congregationis Clericorum Regularium Miniſtrantium Infirmis, de cujus præcellenti Fide & charitate, cæteriſque Virtutibus in gradu heroico, nec non de Miraculis ipſius interceſſione a Deo patratis, pleniſſimè conſtabat, & conſtat, Sanctum eſſe definiendo pronunciavimus, & pro Sancto ab omnibus habendum, atque colendum ediximus, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; omnibuſque Chriſtifidelibus, qui ſingulis annis die XIV. Julii verè pœnitentes, & confeſſi Eccleſiam Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Urbe, Congregationis præfatæ Clericorum Regularium, in qua ipſius Sancti Corpus religiosè aſſervatur, devotè viſitaverint, ſeptem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis, ſeu aliàs debitis pœnitentiis, eadem auctoritate in perpetuum miſericorditer relaxavimus. Denique in obſequium Omnipotentis Dei decantato Laudis, & Confeſſionis Hymno, incruentam ſalutis Noſtræ Hoſtiam ad Altare Confeſſionis Beatiſſimi Petri Apoſtoli in Spiritu humilitatis obtulimus, cum commemoratione etiam ipſius S. CAMILLI Confeſſoris, nec non Sanctorum Fidelis Martyris, Petri, & Joſephi Confeſſorum, & Catharinæ Virginis, quos pariter Sanctorum Albo ritè adſcripſimus, omnibuſque ibi præſentibus plenariam peccatorum Indulgentiam largiti fuimus.

Solemnis Canonizatio.

Indulgentiæ.

Exultet igitur Eccleſia Sancta Dei, & jucundetur in Domino, qui ſecundum promiſſiones ſuas, ſanctitatis & dilectionis ſpiritum in ea conſervat, & fovet. Excitentur Fideles ad præclara Sancti hujus perſequenda veſtigia, ut ipſius mereantur ſuffragiis adjuvari; qui quum in illo Regno Beatitudinis, in quod neque luctus, neque dolor ingreditur, non habeat, cui aſſueta miſericordiæ ſuæ exhibeat officia, Nos hic in tantis anguſtiis, & calamitatibus conſtitutos, ſuâ interceſſione ſublevare, & flagella Divinæ iracundiæ a Nobis lubens ſtudebit avertere.

Ut autem præmiſſa omnia ad conſolationem, & eruditionem Chriſtianæ plebis ubique innoteſcant, Nos ea, præſentium Literarum Apoſtolicarum tenore, & auctoritate, publicanda, atque edicenda eſſe cenſuimus; mandantes, ut earundem præſentium tranſumptis, ſive exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides ab omnibus habeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Præſentium Literarum exemplis auctoritas tribuitur.

Nulli ergò omnino hominum liceat paginam hanc noſtræ definitionis, decreti, adſcriptionis, mandati, ſtatuti, relaxationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo

Dat. Pontificatus Anno

VI. die 29. Junii 1746.

simo quadragesimo sexto, tertia Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

† *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.*
† *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*
† *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Card. Major Pœnitentiarius.*
† *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*
†
† *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*
†
†
†
†
†
†
† *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*
†
†
†
† *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*
† *Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.*
† *Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.*
† *Ego T. Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. de Aquaviva.*
† *Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.*
† *Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.*
†
†
†
†
† *Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.*
†
†
† *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*
† *Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.*
†
† *Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.*
† *Ego C. Tit. SS. Joannis & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*
† *Ego R. Tit. S. Marcelli Presbyter Cardinalis de Hieronymis.*
† *Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*
†
†
†

†
†
†
†
† *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. de Ricciis.*
† *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*
† *Ego C. Tit. S. Mariæ de Ara-Cœli Presbyter Card. Calcagnini.*
† *Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.*
† *Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.*
† *Ego J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besozzi.*
†
†
†
†
†
†
†
† *Ego Carolus S. Mariæ in Via lata Diaconus Card. de Marinis.*
† *Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.*
† *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*
† *Ego Agabitus S. Agathæ Diaconus Cardinalis Mosca.*
†
†
† *Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.*
† *Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.*
† *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*
† *Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.*
† *Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.*
† *Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.*
† *Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*
†

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

XIII.

Canonizatio BEATI PETRI REGALATI Sacerdotis Professi Ordinis Minorum, Regularis Observantiæ inter Hispanos Restitutoris.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

NEGOTIATORES Cœli, qui, fidelibus Redemptoris nostri promissionibus innixi, quæcumque Mundus appetit, quæ caro concupiscit, quæ Dæmon pollicetur, omnia relinquunt, ut Christum bajulantem sibi Crucem, per asperam angustamque viam prosequantur, non modo inæstimabilem bonæ negotiationis fructum in æternæ vitæ possessione percipiunt, sed etiam in terris centuplum, pro omnibus, quæ dimiserunt, utilissimâ commutatione lucrantur. Dum enim vitæ hujus oblectamentis, per mortificationis, & continentiæ studium renunciant, puris tranquillisque voluptatibus, de conscientiæ serenitate, ac Divini favoris suavitate, replentur; dum anxias Mundi divitias, Evangelicam paupertatem amplexi, a se abdicant, supernorum charismatum thesauris abundè ditantur; & pro vanis fluxisque honoribus, quos contemnunt, veram solidam-

que

que gloriam, non solum coram Angelis Dei, sed etiam coram hominibus adipiscuntur. Vidit hæc Cœlesti lumine edoctus BEATUS PETRUS REGALATUS, Ordinis Minorum Alumnus, ejusque disciplinæ, quam Sanctus Patriarcha Franciscus discipulis suis tradiderat, perfectissimus ipse Sectator, & in aliis quoque Restitutor. Gustavit, quam suave ac bonum esset, abnegatis sæcularibus desideriis, uni Deo adhærere; reliquit, quæ sua erant, ut Christum lucrifaceret: Verum in ipsis etiam voluntariæ paupertatis angustiis dilatatum est cor ejus, ut quarum rerum nec possessione, nec affectu tenebatur, in eas mirum sæpe jus & imperium, supra id quod naturæ leges ferunt, Deo concedente, exerceret. Nunc denique ad immensum Gloriæ pondus, quâ is jamdudum in Cœlis potitur, non exiguus in Terris accessit honoris cumulus, decreto eidem cultu universæ per Orbem Ecclesiæ, cui Nos, licet indigni, Divina voluntate præsidentes, ipsum Beatum Virum, Christianarum Virtutum perfectione, & Miraculorum claritate illustrem, inter Sanctos Confessores a Nobis, cum consilio Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, nec non Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia frequenti numero congregatorum, rite ac solemniter adscriptum, religiosa veneratione prosequendum, & proficua devotione invocandum proponimus, ac præsentium Literarum tenore denunciamus.

Sancti Petri Regalati or[tus], & initia.

Vallisoleti, Nobili Hispaniæ Urbe, natus est PETRUS Anno salutis MCCCXC., ex Nobilibus piisque parentibus, quorum disciplinâ, & exemplis eruditus, ac Divinâ præsertim gratiâ præventus, cœpit a puero ad Christianæ perfectionis leges vitam moresque suos componere, & conformare; quin etiam vix decimo ætatis anno transacto, domesticis facultatibus honoribusque contemptis, Franciscani Instituti habitum, ac professionem expetere. Restitit quidem ab initio amantissima Mater, & piis Filii desideriis obsecundare triennio toto recusavit; verum is in sancto proposito firmiter perseverans, eumque præferens Matri, quem præferre jubemur, & animæ Nostræ, instando & obsecrando, tandem obtinuit, ut ad Religiosæ vitæ Tyrocinium, mox etiam ad solemnia emittenda Vota in patriæ Civitatis Cœnobio admitteretur. Ex eo tempore

Ordinem [Mi]norum in[gre]ditur.

quum in suscepto perfectionis curriculo, per internæ humilitatis, externæque mortificationis studium, per assidua Orationis, & contemplationis exercitia, per sollicitam puri cordis, & sensuum custodiam, novos semper progressus faceret, numquam respiciens retro, sed ad perfectiora, & sublimiora extendens se ipsum; ad illud brevi pervenit virtutis fastigium, ut & in omnibus religiosi Viri officiis toti Sodalitio exemplis suis præluceret, & sanctioris disciplinæ in Minorum Familia non nihil tunc temporis laxatæ in pristinum splendorem restituendæ, inspirante Deo, consilium caperet, eodemque adjuvante, ad effectum mirè perduceret.

[E]jusque Reformationem [un]a cum Petro Villacre[tio] promo[vet].

Etenim occasionem nactus, quâ Vir pius, ac prudens Frater Petrus Villacretius ejusdem Ordinis Professor, potestate a Superioribus sibi facta, Hispaniæ Cœnobia peragrabat, ut ex iis, qui a subinducta libertate ad perfectiorem vivendi rationem transire cuperent, peculiarem veluti gregem conflaret, in quo pristina Franciscanæ Regulæ puritas, & austeritas reviviscerret, nihil cunctatus PETRUS se illi socium adjunxit, & in solitariam Domum propè Aquileriam Oxomensis Diœcesis Oppidum permissu Episcopi extructam, lubens cum eo secessit. Ibi in perpetuis pietatis, & pœnitentiæ exercitationibus ambo viventes, non solum Cœlestium gratiarum copiam, sed etiam hominum admirationem sibi conciliarunt; ut eâ permoti quamplurimi, tum ex ipso Fratrum Minorum Ordine, tum è sæculari Clero, & e Populo, in eorum Societatem admitti certarint, eorumque disciplinæ se instituendos tradiderint. Quare cum nova Reformatorum Familia ad eum numerum aucta fuisset; ut jam Aquileriensibus Ædibus contineri minimè posset, alterum ejusdem Instituti Cœnobium de Abroxo nuncupatum in Agro Tribulano ad Ripam Durii Fluminis construi, opus fuit.

Reformatorum Cœnobia gubernat.

In horum Conventuum regimine, quoties nascentis Reformationis negocia Villacretium aliò vocabant, PETRUS REGALATUS ipsius vices sustinere consuevit. Cum verò idem Villacretius, post obtenta a felicis recordationis Martino Papa V. Prædecessore Nostro, quem præsens adierat, quæcumque ad ipsius Reformationis firmitatem, atque dilatationem maximè optaverat, ex hac vita piè migrasset; communi Religiosorum Voto in ipsius locum suffectus est PETRUS, qui sicut eum viventem in prælaudati operis constitutione, & administratione, consilio suo, atque opera maximè juverat, ita deinceps non modo Aquileriense Cœnobium, in quo præcipuum fixit domicilium, sed Tribulanum etiam, quod modò per se ipsum, modò per Vicarios a se delegatos regebat, ad perfectioris disciplinæ normam sanctissimè gubernavit.

[E]jus religiosæ virtutes.

Fuit in eo ad Socios, Subditosque in via Mandatorum Dei dirigendos, non solum eximius zelus, & assidua vigilantia, verum etiam in omni virtutum genere præclari exempli lux, & auctoritas. Quorum enim jejunorum observantiam ad mentem Sancti Fundatoris in usum reduxerat, ea ipse & exactè servabat, & voluntariis abstinentiæ rigoribus cumulabat, quum nullum ferè obsonii genus ad panem, & aquam plerumque adjiceret, &, præter dies Dominicos, nihil omnino ad vesperam sumeret; quinimmò totos sæpè dies absque ullo cibo transigeret in laboribus, aut orationibus, quarum etiam amore nonnunquam integras noctes insomnes ducebat, vel humi cubando, curabat, ut ne quid somni caperet, præter id, quod ineluctabilis naturæ necessitas postulabat. Duris præterea flagellis, asperrimis ciliciis corpus affligere, & in servitutem redigere non desinebat. Paupertatis verò adeò amator fuit, ut quæ præ cæteris attritæ, & laceræ vestes essent, eas ipse sibi deligeret, nec unquam ferè sandaliis aliove calceamenti genere uteretur, sed nudis plerumque pedibus ad humilitatis, & pœnitentiæ exercitium, incederet.

Pietas [in] Deum.

Quare cum sibi, ac mundo crucifixus omnino esset, minime est mirandum, si totum cor ejus sibi vindicavit Cœlestium amor, cujus virtute fortiter tractus, ac dulcedine suaviter illectus, ineffabilia Divinitatis attributa, & Redemptionis nostræ mysteria, præsentissimo animi sensu assiduè contemplabatur, adeoque in piis meditationibus affectibusque inardebat, ut sæpe clarissimus locis splendor ex ipsius corpore diffusus, non solum ad cubiculi ambitum, sed longè latèque supra Cœnobii tectum emicaret; cujus rei causa a finitimis cognita, *Domus Dei* nomen Cœnobio inditum fuit, quo etiam usque in præsentem diem appellatur. Ex frequentibus verò mentis excessibus, quibus ad interiora cum Deo colloquia admittebatur, quum Cœlestium virtutum formam in se referret, earum quoque exemplar aliorum animis imprimere vehementer optabat. Hinc ortum habuit zelus ille ardentissimus, quo ad animarum salutem opportunissimis rationibus procurandam accendebatur;

Charitas [in] Proxi[mum].

neque solum Religiosos Viros curæ suæ peculiariter commendatos, exemplis præceptisque suis ad perfectionis culmen ducere satagebat; sed cæteris etiam omnibus operâ, consilio, sermone, ac potissimum impensis misericordiæ, & charitatis officiis, tutissimam ad Cœlum viam

com-

commonstrare, & complanare curabat. Hic erat præcipuus ipsius scopus, & cùm pauperes Christi ægritudine afflictos, eosque maximè, quos propter horrificam morborum speciem, aut contagionis periculum, ab aliis derelictos conspiciebat, per se ipse adjuvare, hospitio recipere, laboriosa curatione sublevare gestiebat; & cùm, corrogata a divitioribus stipe, calamitosis omnibus opem ferre, potissimùm verò Christifidelibus apud barbaros in captivitate detentis, libertatem impetrare studebat; cùm demùm inimicitias omnes, & simultates inter fideles componere omni studio nitebatur: ut scilicet peccata, & vitia eliminaret, pericula, occasionesque peccandi omnibus subtraheret, & Proximos a se adjutos, non sibi, sed Christo lucrifaceret, atque ad Divinæ Bonitatis amorem, ad Evangelicæ legis observantiam adduceret. Denique purgantium Defunctorum cruciatus pio commiserationis affectu respiciens, oblatis Deo precibus, Sacrificiis, jejuniis, aliisque voluntariis sui corporis castigationibus, prolatam ipsis æternæ Beatitudinis possessionem accelerare curabat.

Extrema vitæ, & obitus.

His aliisque virtutibus apud suos, exterosque clarus, Miraculorum quoque gratiâ, aliisque supernaturalibus donis illustris, cum ad sexagesimum sextum ætatis annum pervenisset, jamque prospiceret, haud procul esse depositionem Tabernaculi sui, de apto idoneoque Rectore gregi suo post se relinquendo sollicitus, longum asperumque iter ingressus est, ut Lupum Salazarium antiqui Instituti cultorem, ac vindicem, ad id muneris suscipiendum suaderet. Eâ re impetratâ, quum Tribulanum Cœnobium in reditu visitasset, inde ad Aquileriense se contulit, ubi lethali morbo correptus, decubuit, exactoque inter acerbos cruciatus, atque languores integro Quadragesimæ cursu, tandem die sancto Paschæ Eucharistici Panis viatico munitus, & sequenti die ab Episcopo Palentin Oleo Sancto unctus in nomine Domini, quum dilectissimos Fratres ad severioris disciplinæ custodiam, ad paupertatis studium, ad imitationem Christi etiam, atque etiam hortatus esset, animam suam in manus Dei fidenter amanterque commendans, justorum somno obdormivit tertio Kalendas Aprilis Anno salutis MCCCCLVI.

PETRI corpus, ut piis Fidelium turbis ad Cœnobium undique concurrentibus satisfieret, per aliquot dies inhumatum remansit; cumque nullas interim mortalitatis injurias pateretur, tandem in communi Fratrum Sepulchro conditum fuit; unde tamen post triginta sex annos translatum fuit ad prænobile loculamentum, quod ipsi clar. mem. Elisabetha Castellæ Regina ex alabastrite marmore extrui curavit.

Ibi & propter constans hominum judicium de Servi Dei sanctitate, & propter Miraculorum frequentiam, assidua venerationis & cultus obsequia à piis Fidelibus ipsi delata fuerunt.

Acta sub Urbano VIII.

Et sanè de generali ipsius Sanctitatis, Virtutum, & Miraculorum fama, Testes sunt antiqui Processus auctoritate Ordinaria super eo confecti, qui cum ante hos centum viginti annos ad hanc Sanctam Sedem delati fuissent, & pro legitimo cultu eidem Servo Dei afferendo, Apostolicæ definitionis oracula, instantibus etiam Catholicis Hispaniarum Regibus, universoque Ordine Fratrum Minorum S. Francisci, vehementer expeterentur; visum est fel. recordat. Urbano Papæ VIII. Prædecessori Nostro, signatâ Chirographo suo Commissione, ad discutiendam in specie ipsius Beatificationis, & Canonizationis Causam, novorum Processuum constructionem demandare. Quibus deinde ad Urbem allatis, & trium antiquiorum tunc temporis Causarum Palatii Apostolici Auditorum examini subjectis, quum hi, pro sua integritate & prudentia, eorum validitatem & relevantiam plenissimè approbantes, in luculenta Relatione eidem Urbano Prædecessori exhibita, tam præclaras Servi Dei virtutes in gradu heroico, quàm illustria in vita, & post mortem ejus intercessione patrata Miracula, satis demonstrata esse censuissent; idem Urbanus Prædecessor ipsius Causæ judicium remisit Congregationi Sacrorum Rituum: Quæ post approbatam eorundem Processuum validitatem, & examinis formam, quum decrevisset, unà cum dubio de Regalati virtutibus, alterum quoque de Miraculis ipsius intercessione sequutis proponi, & expendi; quatuor infrascripta Miracula ad trutinam vocavit.

Virtutum, & Miraculorum approbatio.

Primum, quod olim in visitatione Conventuum Aquileriæ & Tribuli, quam Dei Servus pedes peragebat, intermedium spatium quadraginta millium passuum unius horæ intervallo confecisset. Alterum, quod quum collectas è communi Mensa reliquias aliquandò deferret ad pauperes, ob idque a Vicario sibi occurrente objurgaretur, quod supra modum in exteros se liberalem præberet, quumque is nil aliud, quam flores deferre se asseverasset, flores revera in sacculo reperti sunt, quos neque anni tempus, neque Regionis natura suppeditare potuerant. Tertium, quod Durii Fluminis aquas, quoties increbuissent, & navicula deesset ad transfretandum, extento super eas pallio, non semel sicco pede transierit. Quartum denique, quod pauperi post ipsius obitum assuetâ eleemosyna præ Cœnobii foribus fraudato, eâque de re ad ipsius PETRI sepulchrum conquerenti, exerto è sepulchro brachio, panem porrexerit. Hisque admirabilibus sanè prodigiis, quæ etiam a vetustissimis temporibus marmoreo Servi Dei sarcophago insculpta cernebantur, maturè discussis & approbatis; peracto quoque virtutum examine; eadem Congregatio Decretum edidit die XVI. Novembris anni MDCXXX., quo tam Virtutes ejusdem Servi Dei, quàm ipsa prædicta Miracula comprobata fuerunt.

Quum verò paulò post, super hujusmodi judiciorum ordine & methodo, nova & consultissima ejusdem Urbani Papæ VIII. Decreta prodiissent, proindeque inducta fuisset necessitas ostendendi, quod iis paritum esset; antequam ad ulteriora in hac Causa procederetur, opus fuit planum facere, quod per centum annos, immò veriùs per duo ferè sæcula ante eorundem Decretorum editionem, publicus cultus ipsi Dei Servo præstitus fuerat. Quare post aliquot annorum silentium, percrebescentibus religiosis Catholicorum Principum & Populorum votis, instantibus quoque quamplurimis Episcopis, universoque prædicto Ordine Fratrum Minorum S. Francisci, Anno Domini MDCLXXV. a felic. record. Prædecessore pariter Nostro Clemente Papa X., de consilio præfatæ Congregationis Sacrorum Rituum, signata fuit Commissio pro reassumptione Causæ in statu & terminis, cum facultate in primis, & ante omnia conficiendi Processum particularem super paritione Decretis Urbani Papæ VIII. de non cultu editis, seu super casu ab eisdem excepto: & consequentèr ab Episcopo Oxomensi, vigore Literarum a prædicta Congregatione ipsi directarum, confectus fuit hujusmodi Processus, ac sententia ritè prolata super Cultu eidem Beato Viro a centenario tempore, & ultra, publicè exhibito, ac proindè de casu a præfatis Urbani VIII. Decretis excepto: Quam porrò sententiam prædicta Congregatione Sacrorum Rituum revisam, & approbatam, sanctæ memoriæ Prædecessor pariter Noster Innocentius Papa XI. Apostolica auctoritate confirmavit, & roboravit, Decreto edito die XVII. Augusti anni MDCLXXXIII.

Approbatio cultus.

Itaque non solum ipsius Beati PETRI cultus impensioribus Fidelium studiis per totam Hispaniam aliasque Regiones frequentari cœpit, verùm etiam subsequutis Apostolicæ Sedis Indultis magnopere auctus fuit: Concessâ primùm in ipsius honorem

Ejusdem cultus amplificatio.

Officio

Officii Divini, ac Missarum celebratione per Ordinem Fratrum Minorum de Observantia, & per aliquas Hispaniæ Diœceses: Mox extenso per gradus hujusmodi Indulto ad universam Franciscanorum Familiam, & ad omnes Hispaniarum Civitates, atque Diœceses, cum Oratione etiam, & Lectionibus propriis, ab eadem Congregatione Sacrorum Rituum examinatis, & approbatis: Demum permissa ab eodem Innocentio Translatione Corporis ipsius B. Petri ad novum, atque splendidius Sacellum, piorum sumptibus in ipsius honorem excitatum.

dicium super novis Miraculis institutum.

Quoniam verò, juxta Apostolicarum sanctionum Decreta, ad solemnem Beati Canonizationem minimè procedi poterat, nisi demonstratum fuisset, nova, post indultam venerationem, miracula supervenisse; ideò quum delatum fuerit ad fel. record. Prædecessorem Nostrum Benedictum Papam XIII. nonnulla Miracula ab Omnipotenti Deo ad invocationem ejusdem Beati Petri recens patrata fuisse, placuit ipsi Apostolica auctoritate necessarias facultates delegare Episcopis Oxomensi, & Palentino, ut juxta instructiones iis transmittendas, super hujusmodi assertis Miraculis Testes examinarent, aliasque legitimas probationes colligerent. Hinc delatis ad Urbem Processibus ab iis confectis, eorumque validitate, nec non examinis formâ, in Congregatione Sacrorum Rituum recognita, & juxta ipsius Congregationis consilium, a fel. pariter record. Clemente Papa XII. Decessore Nostro approbatâ; mox etiam alio Processu ejusdem Clementis auctoritate constructo super novissimo Miraculo, ut ferebatur, in Diœcesi Palentina edito, cujus pariter Processus validitas approbata fuit: De hujusmodi Miraculorum relevantia, secundùm collectas probationes, a Dilecto Filio Magistro Ludovico de Valentibus Promotore Fidei diligenter excussas, actum primò fuit inter præfatæ Congregationis Consultores coram Dilecto Filio Nostro Antonio Xaverio Tituli S. Stephani in Monte Cœlio Presbytero S. R. E. Cardinali Gentili nuncupato, hujus Causæ Ponente a Nobis deputato. Deinde, novis animadversionibus ab eodem Fidei Promotore exaratis, iterum iidem Consultores coram universis Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus præfatæ Sacrorum Rituum Congregationi præpositis, in Quirinali Palatio Nostro congregatis, sententias suas dixerunt: Atque ita demum Causa plenè discussa, & per novissimas prædicti Promotoris animadversiones accuratissimè cribrata, ad Nostrum judicium delata fuit. Nos verò, omnibus gestorum probationibus examinatis, & tam facti, & juris allegationibus, quàm Peritorum judiciis, & consultationibus perlectis; auditis etiam oretenus tum Causæ Postulatoribus, & Patronis, tum etiam præfato Promotore Fidei; Congregationem generalem prædictorum omnium tam Cardinalium, quàm Consultorum die secunda Junii Anni MDCCXLIV. coram Nobis coëgimus.

Et quamvis ex tam exquisita rerum omnium discussione, & Consultorum suffragiis, quæ Nobis antea in scriptis oblata perpendimus, quin etiam in Summarium redacta eidem Cardinalium Congregationi per Nosmetipsos exposuimus, ac denique ex consiliis prædictorum Venerabilium Fratrum Nostrorum in eadem Congregatione a Nobis auditis, jam satis omnia videri potuissent clarissima in luce collocata: Nihilominus, ut uberiorem Cœlestis luminis gratiam perseveranti oratione impetrare mereremur, Nostram adhuc sententiam proferre distulimus, usque ad diem Festum S. Bonaventuræ ejusdem Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci; quo die, celebrata Missa in Ecclesia S. Mariæ Ara-Cœli nuncupata, solemni Decreto edito, duo infrascripta Miracula ipsius B. Petri intercessione a Deo obtenta approbavimus, & publicavimus.

Miracula pro Canonizatione approbata.

Primum est de Cœco illuminato, Didaco nimirum Sacerdote, cognomento Plasentia, qui cum epileptico paroxismo correptus in domesticum focum prunis ardentibus refertum corruisset, eoque casu plenam ferventis aquæ ollam subvertisset, ustulatâ facie, crematis palpebris, & oculorum acie labefactatâ, omnem videndi facultatem penitùs amisit, nec eam quatuor circiter mensium spatio, pluribus etiam remediis adhibitis, ulla in parte recuperavit. Verùm quod neque a natura, neque a Medicorum arte obtinere jam ampliùs sperabat, id ei ab Omnipotenti Deo mirabiliter concessum fuit per merita B. Petri Regalati, cujus Cucullum oculis suis admoveri curavit; dum ad illius Reliquiæ contactum, illicò perfectissimum oculorum usum recepit, quem ad mortem usque haud imminutum retinuit.

Alterum recentiùs Miraculum experta fuit Birgitta Ortega in sanatione horrendi ulceris, quod ipsi ex prævio tumore, & interclusa sanie, in sinistra lumborum regione obortum, cùm integumenta omnia, quibus renes continebantur, & duas quoque costas maligna corruptione depascendo absumpsisset, contracto demùm callo, & acerbissimis doloribus cum febri accedentibus, jam propè erat, ut ipsam Mulieris vitam præcideret. Cum tamen illa ad Beati sepulchrum adduci se postulasset, ibique ipsius opem apud Deum cum lacrymis implorasset, iter ingressa, ut domum rediret, sensit se repentè sanatam, atque ulceris locum inspiciens, invenit amplissimam fistulam coaluisse, & cicatrice inducta, nullas alias morbi reliquias jam superesse: Quin etiam auctis sibi corporis viribus, optima deinceps usa est valetudine, dum vita fuit.

De tuto progressu ad Canonizationem.

His itaque duobus Miraculis cognitis, & approbatis, illud definiendum supererat, an res eò adducta videretur, ut ad solemnem Beati Canonizationem tutò procedi posset: Qua in re quum jampridem dubitatum fuisset, an obstaret Decretum a Nobis editum die xxiii. Aprilis Anni MDCCXLI., quo scilicet, inter alia, statuimus, in Causis Servorum Dei per viam Cultus immemorabilis, sive Indulti procedentibus, & in quibus virtutes ex Testibus dumtaxat de auditu, sive ex coævorum Scriptorum testimoniis probatæ fuissent, quum post approbationem Cultus immemorabilis, ad solemnem Canonizationem transitus fieri vellet, non duo solum, ut olim obtinuerat, sed quatuor in posterum Miracula ritè probari debere: Hujusmodi dubitatio a Nobis sublata fuerat per aliud Decretum die secunda Augusti ejusdem anni prolatum, quo declaravimus, hanc Causam ab ea lege exceptam esse, & censeri debere; ob eam nimirum justissimam rationem, quod quum jam usque a temporibus Urbani Papæ VIII., ut supra diximus, unà cum heroicis B. Petri virtutibus, quatuor simul Miracula approbata fuerint, jure dici poterat prædicto generali Decreto Nostro antecedenter paritum fuisse, proindeque ad ipsius Beati Canonizationem, non quatuor, sed duo tantum Miracula approbanda superesse. Itaque prædicta quæstione proposita in Congregatione generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die xxii. Septembris Anni MDCCXLIV., unanimis omnium sensus fuit, ut ad solemnem B. Petri Canonizationem servatis servandis quandocumque procedi posset: Nosque ipsi deinde solemne Decretum in eandem sententiam edidimus die vi. Octobris ejusdem anni.

Cumque Charissimi in Christo Filii Nostri Philippus V., & Elisabetha Conjux, Hispaniarum Reges Catholici, cum reliquis ipsorum Regiæ Familiæ Principibus, oblatas jam pridèm

pridem a Prædeceſſoribus ſuis Apoſtolicæ Sedi preces & poſtulationes pro hujus Beati Viri Canonizatione omni ſtudio foverent, accederentque in eum finem complurium Venerabilium Fratrum Hiſpaniæ Antiſtitum, totiuſque religioſiſſimi Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci vota, & obſecrationes; Nos, ut in hoc graviſſimo negocio juxta præſcriptam ſervatamque a Prædeceſſoribus noſtris agendi normam procederemus, univerſi primum Collegii Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium in Conſiſtorio ſecreto VI. Idus Aprilis coram Nobis congregatorum ſententiam, atque conſilium exquiſivimus. Quibus, poſt auditam a Nobis geſtorum ſeriem, & Beati Viri præclara merita, ad legitimam Cauſæ hujus abſolutionem unanimi voce Nos adhortantibus; non viciniores modò, ſed etiam remotiores per Italiam Epiſcopos, & Archiepiſcopos moneri curavimus, ut circiter Kalendas Junias, quibus commodum eſſet, ad urbem ſeſe conferrent; quò, & inſtantem Natalem diem Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, veteri more, nobiſcum unà celebrarent, & Nobis de ſæpedicti B. PETRI REGALATI, nec non BB. Fidelis a Sigmaringa Martyris, Camilli de Lellis, & Joſephi a Leoniſſa Confeſſorum, & Catharinæ de Ricciis Virginis, ſolemni Canonizatione deliberantibus, conſiliorum ſuorum ſuffragia, prout Spiritus Sanctus ipſis ſuggeſſiſſet, exponerent.

Conſiſtorium Secretum.

Ut autem præclaræ ipſius B. PETRI virtutes, ejuſque inſignia Miracula, nec non adhibitæ cautiones in totius Cauſæ diſcuſſione, neminem laterent, indicto priùs coram Nobis plenario conſeſſu omnium Eccleſiaſticorum Ordinum, & Collegiorum, ac Magiſtratuum Romanæ Curiæ, mandavimus a Dilecto Filio Joſepho Aſcevolino noſtræ Conſiſtorialis Aulæ Advocato de præmiſſis omnibus verba fieri; mox etiam exactam eorundem narrationem ex authenticis documentis religiosè collectam, ac Typis impreſſam, omnibus ſuffragium laturis exhiberi curavimus. Demum convocatos in Conſiſtorio ſemipublico die XI. currentis Junii univerſos Venerabiles Fratres Noſtros S. R. E. Cardinales, nec non Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, qui jam frequentes undique in Urbem convenerant, conceptis verbis requiſivimus, an ad ipſius B. PETRI Canonizationem deveniendum Nobis eſſe cenſerent. Ipſi verò ſummo animorum conſenſu, gravibuſque rationibus, omnes in affirmativam Sententiam ire comperti ſunt. Qua de re a Dilectis Filiis Apoſtolicæ Sedis Notariis ibi præſentibus publica Inſtrumenta confici, ac præter ea ſuffragiorum ipſorum exempla a ſingulis prædictis ſubſcripta in Tabularium Eccleſiæ Romanæ inferri mandavimus.

Conſiſtorium Publicum.

Cardinalium, & Epiſcoporum ſuffragia in Conſiſtorio ſemipublico.

Nos autem priuſquam de ſumma rei definiendo pronunciaremus, ut, quid placitum eſſet coram Deo, ab ipſo Patre luminum edoceri mereremur; indictis per Urbem jejuniis, deſignatiſque Eccleſiis, cum Indulgentia ab iis conſequenda, qui Nobiſcum Cœleſtem opem implorarent, orationibus, & obſecrationibus inſtare non prætermiſimus; donec hac die corruſcante Sanctorum Apoſtolorum Petri Pauli & Natalitio dicatâ, magnam venerandæ ſolemnitatis lætitiam, novo Eccleſiæ gaudio, per definitivæ hujuſmodi Sententiæ prolationem, cumulare decrevimus. Quarè, præeuntibus ſupplicationis generalis ritu, omnibus primùm Cleri Regularis Ordinibus, tum Eccleſiarum Collegiatarum, & Baſilicarum, etiam Patriarchalium, Cleris atque Capitulis, nec non præfatæ Congregationis Sacrorum Rituum Conſultoribus, Nos ipſi demum cum Dilectis Filiis Aulæ Noſtræ Officialibus, & Familiaribus, cum Schola Cantorum, cunctiſque Romanæ Curiæ Prælatorum Collegiis, Presbyteris quoque Pœnitentiariis Sacerdotali veſte indutis, denique cum Venerabilibus Fratribus Epiſcopis, Archiepiſcopis, & Patriarchis, qui ad octoginta fere adfuerunt, univerſoque Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Collegio, ex Apoſtolicis Ædibus prodeuntes, frequenti Procerum, & Magiſtratuum numero ſtipati, & ſubſequentibus Apoſtolicæ Sedis Notariis, ac Regularium Ordinum Generalibus Superioribus, ad Baſilicam Beatiſſimi Apoſtolorum Principis in Vaticano, Cœleſtis Sponſæ ornatu fulgentem, Nos læti contulimus; quo Nos vocabat, & ipſa memorabilis diei feſtivitas, & antiquiſſima Prædeceſſorum Noſtrorum conſuetudo, quibus ſolemne fuit præclaros hujuſcemodi Sanctorum triumphos non alibi, quàm apud memoriam ejuſdem Beatri Petri Apoſtoli, celebrare.

Solemnia Canonizationis.

Ibi quum Dilectus Filius Noſter Joachimus Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum Presbyter Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Portocarrero nuncupatus, pororante Dilecto Filio Virgilio Montecatino Noſtræ Conſiſtorialis Aulæ Advocato, enixas, quas ſupra innuimus, ſupremorum Principum, Eccleſiarum, & Ordinum preces, atque poſtulationes, pro BEATI PETRI REGALATI, aliaſque pro Beatorum Fidelis, Camilli, Joſeph, & Catharinæ Canonizatione Nobis inſtanter repræſentaſſet; Nos quidem ad graviſſimi Judicii definitionem, abſque iterata Cœleſtis auxilii invocatione, procedere non audentes, decantatis cum Venerabili Conſacerdotum cœtu, & devotiſſimo Populo Sanctorum Litaniis, Deum Optimum Maximum per omnium electorum ſuorum merita precati ſumus, ut Sedium ſuarum aſſiſtricem ſapientiam in cor noſtrum immittere dignaretur. Cumque adhùc inſtantiùs pro exoptatæ Sententiæ prolatione ab eodem Cardinali Promotore urgeremur: Nos iterum in genua provoluti, Paraclitum Spiritum Sanctum Hymno, & Oratione ſolemni rogavimus, ut lucis ſuæ radium emittens, mentis noſtræ tenebras diſcuteret, & trepidantem adhùc fragilitatem noſtram virtutis ſuæ robore confirmaret. Denique ad reiteratas, & inſtantiſſimas præmiſſorum obſecrationes, quin potiùs ad manifeſta univerſæ Catholicæ Eccleſiæ vota, ad maturas deliberationes ritè præhabitas, & declaratum jampridem Eccleſiaſtici Senatus conſilium reſpicientes, eâque auctoritate ſuffulti, quam Dominus Noſter Jeſus Chriſtus Beatiſſimis Apoſtolis Petro, & Paulo, Nobiſque, licèt immerentibus, tribuit, in honorem Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, Fidei Catholicæ exaltationem, & Chriſtianæ Religionis augmentum, definitivo pronunciato Decreto, prædictum PETRUM REGALATUM Ordinis Minorum Sancti Franciſci Sacerdotem expreſsè Profeſſum, Regularis diſciplinæ adſertorem, & vindicem, Chriſtianarum virtutum præſtantia, & Miraculorum gloria fulgentem, unà cum ſupradictis Fideli, Camillo, Joſeph, & Catharina, Sanctum eſſe declaravimus, & Sanctorum Catalogo adſcripſimus; ſtatuentes ipſius Petri memoriam inter Sanctos Confeſſores non Pontifices ab Eccleſia univerſali quotannis die XIII. Maji pia devotione recoli debere; in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Inſtantiæ.

Decretum.

Mox decantato pro debita gratiarum actione conſueto Laudis, & Confeſſionis Hymno, Noſtriſque & Eccleſiæ precibus prædictorum Sanctorum interventioni commendatis, ad Aram Baſilicæ Maximam ſupra Sacratiſſimam Confeſſionem Beati Petri Apoſtoli, incruentam Salutis Noſtræ Hoſtiam oblaturi, reverenter acceſſimus. Porrò poſt Evangelicam Lectionem a Diaconis utrâque linguâ recitatam, continere labia Noſtra non potuimus, quin in tam juſtâ ſanctâque lætitiâ, Sacerdotalibus vocibus ex abundantia gaudii Noſtri erumpentibus, ſplendidiſſimam alloqueremur Venerabilium Fratrum, Dilectorumque Filiorum Coronam: ut

quos devota Religio, & Apostolicæ Sedis reverentia, non ex Urbe modò, aut ex finitimis locis, sed ex longinquis etiam, & ultramarinis Regionibus, ad Sepulchra Apostolorum frequentes attraxerat, antiquis Beatorum Principum victoriis lætantes, & recenti Sanctorum triumpho plaudentes, ad eorum virtutes pro viribus imitandas, ad eorumdem Patrocinia studiosè demerenda, atque in præsentibus potissimum calamitatibus, quibus Ecclesia Dei jamdiù confli-ctatur, enixè imploranda, Paterno affectu, & sermone accenderemus. Denique, concessâ omnibus adstantibus plenariâ peccatorum Indulgentiâ, his verò, qui singulis annis, prædicta die XIII. Maji, ejusdem SANCTI PETRI REGALATI exuvias, aliisque statutis diebus aliorum Sanctorum prædictorum Sepulchra devotè visitaverint, septem annis, & totidem Quadragenis de injunctis eis, seù aliàs debitis pœnitentiis, auctoritate prædicta in perpetuum relaxatis: Omnipotenti Deo vota nostra reddentes, Sacrosancta Mysteria, pro totius Mundi salute, pro Ecclesiæ pace, pro sanctæ Plebis incolumitate, solemni ritu peregimus.

Quoniam verò post prolatam a Nobis, ut præfertur, hujusmodi Canonizationis, & Adscriptionis Sententiam, ab eodem Cardinali Promotore Nobis humiliter supplicatum fuit, ut super præmissis omnibus Apostolicas Litteras perpetuò valituras decernere, atque edere dignaremur; ideò Nos justissimæ petitioni annuentes, præsentium Litterarum tenore, atque ex certa scientia, & Apostolicæ auctoritatis Nostræ plenitudine, omnia & singula prædicta confirmamus, roboramus, atque iterum statuimus, decernimus, universæque Catholicæ Ecclesiæ denunciamus: Mandantes, ut earundem præsentium transumptis, sive exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ab omnibus habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Si quis verò paginam hanc Nostræ Definitionis, Decreti, Adscriptionis, Mandati, Statuti, Relaxationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., III. Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno VI.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

† *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.*

† *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*
† *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Major Pœnitentiarius.*
† *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*
†
† *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*
†
†
†
†
†
† *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*
†
†
†
† *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*
† *Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.*
† *Ego Fr. J. A. Tit SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.*
† *Ego T. Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. de Aquaviva.*
† *Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.*
† *Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.*
†
†
†
†
† *Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.*
†
†
† *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*
† *Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.*
†
† *Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.*
† *Ego C. Tit. SS. Joannis & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*
†
† *Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*
†
†
†
†
†
†
†
† *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. de Ricciis.*
† *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*
†
† *Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.*
† *Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.*
† *Ego D. J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besotius.*
†
†
†
†
†
†
†
† *Ego Carolus S. Mariæ in Via lata Diaconus Card. de Marinis.*
† *Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.*
† *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*
† *Ego Agabitus S. Agathæ Diaconus Cardinalis Mosca.*

†
†
† *Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.*
† *Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.*
† *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*
† *Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.*
† *Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.*
† *Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.*
† *Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*
†

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

XIII. Canonizatio BEATI JOSEPHI A LEONISSA Sacerdotis Professi Ordinis Minorum Sancti Francisci Cappuccinorum.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. HUMANI generis Redemptor, Dei Filius, Sapientia Patris, ita mentes hominum, disjecta veteri, qua operiebantur, caligine, novo doctrinæ Cœlestis splendore illustravit, ut simul ad ejus lumen ductumque sequendum, maximis & pretiosis promissis languentia corda erexerit & excitaverit. Ita porro dum nos edocuit, abjecta de perituris divitiis sollicitudine, Thesaurum non deficientem in Cœlo nobis parare, in eoque cogitationes & corda nostra defigere; simul etiam certissimam hujusmodi Thesauri adipiscendi spem nobis ostendit, in Dei & Patris nostri benignitate fundatam, cui placuit, humilitati nostræ Regnum æternum disponere & destinare. Quod si terreni Regni, quantumvis caduci, fastigium, vilioribus mercibus, aut parvo agello, luteisve casis, nemo non anteferret; si momentaneam oblectationis voluptatem nemo præ Imperii gloria, amplissimaque dominatione, non aspernaretur; quis erit profectò, qui mundanas, quantivis pretii, opes, potentiam, honores, comparare audeat cum ineffabili Cœlestis Regni beatitudine, quam Christus Dominus pusillo Electorum suorum gregi promisit? Cujus gloria non in opinione hominum, sed in Divinæ Gloriæ communione sita est; in qua bonum, quod possidetur, desideriorum mensuram excedit; ubi denique in visione ac fruitione Dei, atque in beata Sanctorum societate, plena est felicitas, perpetua jucunditas, & secura tranquillitas.

Ad hanc Cœlestis Regni promissionem advigilans, hunc veræ felicitatis fontem sitiens BEATUS JOSEPH A LEONISSA, Religiosum Institutum Fratrum Minorum Sancti Francisci, quos Cappuccinos appellant, plena voluntate, & constanti devotione professus, desertam a vitiis, inviam adversariis potestatibus, & aridam a deliciis sæcularibus terram incolere statuit, ut tandem in sancto apparere Deo mereretur, atque ad illius Beatitudinis & Gloriæ consortium feliciter pervenire. Quam sanè præclaram mercedem ipsius sanctæ conversationis, diuturnæ pœnitentiæ, strenuorumque laborum, quos pro Dei honore & proximorum salute ad mortem usque toleravit, eidem Beato Viro in Cœlesti Patri a Deo retributam fuisse, eumque propterea inter Sanctos Confessores cum Christo regnantes ab Ecclesia universa colendum & venerandum esse inspectis heroicis ipsius virtutibus, necnon miraculis ejus intercessione a Deo editis, apud Nos & Apostolicam Sedem ritè probatis, cum consilio & assensu Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, & Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia congregatorum, deque attributæ Nobis potestatis plenitudine, nuper definiendo pronunciavimus, ac præsentium Literarum tenore edicimus, statuimus, atque decernimus.

Leonissæ Aprutii Oppido, ex Joanne de Desideriis & Francisca de Paulinis, in Spoletana Diœcesi, anno MDLVI. natus est JOSEPH, in Baptismate Euphranius dictus, & primò quidem apud Parentes piè ac liberaliter educatus fuit; postea verò iis defunctis, Viterbii, ubi Patruus publicè docebat, adolescentiæ ætatem castè integrèque transegit. Cum autem soli Deo perseveranter adhærere statuisset, oblatas sibi a Patruo honestissimas nuptias, perpetuo virginitatis proposito se obstringens, constanti animo recusavit; seque tandem ab omnibus mundi periculis, insidiis, fallaciis, terroribus, in perfectam Filiorum Dei libertatem vindicaturus, ad Religiosa Cappuccinorum Claustra apud Assisium confugit, ubi, frustra obnitentibus consanguineis, & minas etiam adhibentibus, quo eum a sancto proposito avocarent, arctiorem Sancti Francisci Regulam professus est. S. JOSEPH ortus & infantia.

Quo autem mentis ardore suave Christi jugum JOSEPH amplexus esset, facilè apparuit ex incredibili studio, quo & statim ad capessendum virtutum omnium culmen totus incubuit, & nunquam deinceps a suscepto perfectionis cursu deflexit. Religiosæ paupertatis & spiritu & reipsa eximius cultor, in summa rerum inopia, in qua hujusmodi Instituti sectatores vitam degunt, complura invenit, quæ suis usibus voluntariè detraheret. JOSEPH pauper spiritu.

Mitis animo & humilis corde, se totum, suasque actiones & voluntates, arbitrio Superiorum, quorum mandata aperto capite, & flexis genibus excipere solebat, penitus permisit; ut quum sine eorum jussu cuicumque rei ineptum se esse duceret, eorum accedente nutu, difficilia quæque aggredi non dubitaret: Quum verò nihil de se suisque viribus præsumeret, & ne suas quidem preces apud Deum quidquam valere putaret, aliorum orationibus assiduè se commendabat: Denique in vilissimis quibusque exercendis ministeriis, in ferendis contemptibus & ludibriis lætus & alacer, tunc solum tristari videbatur, quum aut munus honorificum suscipere cogeretur, aut meritæ ipsius virtuti laudes tribuerentur. Mitis & humilis.

At verò seipsum, pro abjecta, quam de se fovebat, opinione, sic asperè duriterque tractabat, ut difficile sit alium reperire, qui novissimis hisce sæculis pœnitentiæ ac mortificationi magis addictus fuerit. Quum etenim perpetuum ferè jejunium sibi indixisset, non alio plerumque pane, quàm duro ac mucido, non alio obsonio, quàm putridis ac semiustis leguminibus, aut crudis oleribus, non alio potu, quàm corruptis aquis, aut vino cineribus conferto vitam sustentabat; & nihilominus crucifigendæ carnis suæ cupidior in dies, inusitatis flagellorum generibus suas in se ipsum manus armabat, quibus corpus suum acerrimè dilaniaret; & quia non semper id ipsi licitum erat, horrida cilicia, ferreas catenas, ferreos circulos, ferream loricam, ad continuum sui cruciatum adhibebat: Et tamen hilari fronte, ac læto vultu Apostolicæ prædicationis ministerium idimplens, tanto spiritus fervore afflicta membra regebat, ut nec æstus, nec frigora, nec soles, nec imbres, nec famem, nec sitim, neque labores sentire videretur; dummodo aliquod faceret animarum lucrum, ac Dei cultum & gloriam propagaret. Pœnitentiæ deditus.

Justitiæ cupidus & Divini cultus amplificator.

Justitiam enim esuriens & sitiens, nec de propriâ solùm perfectione sollicitus, sed ad aliorum quoque salutem procurandam ardentissimo studio intentus, quum prædicandi & evangelizandi munus ex odebientia gereret, incredibili labore ac zelo, nec minore animarum fructu, toto vitæ suæ cursu illud obivit. Frequens illi erat uno eodemque die plùries diversis populis, diversis argumentis, diversis in locis sacras conciones habere: nec tamen ideo restinctâ ardoris sui flammâ, gaudebat privatis exhortationibus homines a vitiis avocare, ad virtutem inflammare, pueros & rudes Fidei elementis, Christianâque doctrinâ imbuere. Quin etiam ad Infidelium terras, ad ipsam Mahumetanæ impietatis arcem quum accessisset, non modo Fidelibus in Babylonis captivitate degentibus opportuna attulit conservandæ Religioni præsidia, sed plures Infideles ad Christianæ veritatis lucem quum adduxisset, exterminandæ impietatis cupidissimus, non dubitavit ipsum Imperii Tyrannum in Palatii sui penetralibus intrepida charitate adoriri, ut ei Evangelium Christi annunciaret. Quod sanè magnanimum facinus, quum inscrutadili Dei judicio in irritum cessisset, regressus Joseph in Italiam, reliquum vitæ spatium in Dominicæ Vineæ cultura, per Aprutii potissimum, & Umbriæ Provincias impendit.

Misericors in proximos.

In eas porro geminum Doctrinæ & Misericordiæ suæ thesaurum effudit; & sicuti, impositum sibi Apostolicum Ministerium adimplens, pro æterna animarum salute utilissimè semper adlaboravit; ita ad sublevandos omnes in hujus vitæ angustiis & afflictionibus constitutos, admirabilis charitatis opera indesinenter exercuit. Quos enim ad Cœlestis beatitudinis sedem veluti manuducere conabatur, eos in mundi hujus calamitatibus oppressos jacere, quantum in ipso erat, minimè patiebatur. Itaque parum est, quod pauperes omnes ad se confugientes, immò veriùs studiosissimè a se conquisitos, omni ratione juvabat, quod iis non solùm mensæ reliquias, sed ipsum paratum sibi cibum, atque etiam labores manuum suarum largiebatur; quod ægrotos quoslibet invisere, eosque piis hortationibus assiduisque officiis ac ministeriis reficere nunquam prætermittebat; quod carceribus inclusos solari, pascere, atque iis, vel judicum clementiam, vel creditorum benignitatem conciliare curabat: Sed extant ad hunc usque diem eximiæ ipsius charitatis perennia monumenta in publicis Hospitiis, pro infirmorum, aut peregrinorum perfugio, in Montibus Pietatis pro pauperum subsidio, per earum Regionum Civitates & Oppida, ipso potissimum hortante, promovente, accurante, erectis, dotatis, instructis.

Orationi, divinorum contemplationi deditus.

Cum autem in assiduis hujusmodi prædicationis & beneficentiæ operibus immensi essent ipsius labores, æquum profectò erat, ut congruam vicissim corpori animoque suo quietem & relaxationem non invideret. Hanc Joseph in religiosa Divinarum precum recitatione, ac potissimum in solitaria oratione, atque in rerum Cœlestium meditatione capiebat; quarum amore, integras sæpe noctes ante Crucifixi Domini sui effigiem insomnes ducebat; atque in ejus bonitatis sinu acquiescens; in immensæ illius charitatis profundum se immergens, ipsi suam, ipsi Ecclesiæ causam, ipsi laborum suorum fructum impensè amanterque commendabat. Ad quem porro divinæ amicitiæ gradum Joseph evectus fuerit, tutò conjicere licet ex singularibus donis, quibus glorificavit eum Deus in conspectu hominum; ut nimirum secreta cordium introspiceret, absentia, tanquam videns enunciaret, futura prædiceret, naturæ atque elementis mirabiliter imperaret. Quis autem valeat enarrare beatas illas communicationes ac spirituales delicias, quibus Omnipotens Deus fidelem Servum suum cumulare solebat? Satis hæc manifestè apparebant ex frequentibus adspirationibus, affectibusque ardentissimis, quibus, in mediis etiam ministerii sui occupationibus, prægustatæ suavitatis memor, totus in Deum ferebatur; satis intimam illius animæ unionem cum Deo testabatur imperturbabilis illa pax, quam secum & cum proximo in omni rerum vicissitudine constanter servabat.

Pacificus.

Hanc pacem, quam Salvator Noster, sua morte nobis acquisitam, exemplis præceptisque suis commendatam, veluti paternam hæreditatem discipulis suis reliquit, hanc Joseph in omnium Fidelium cordibus sedulò plantare curavit, in eâque potissimum evangelizandâ prosperos atque mirabiles successus obtinuit. Ardebant eo sæculo inter finitimas prædictarum Regionum Civitates inimicitiæ, inter Familias discordiæ & simultates, inter plerosque Cives dissensiones & odia; indeque tumultus & rixæ, frequentesque cædes & homicidia, cum populorum excidio, Deique offensâ, in dies oriebantur. Hanc ergo veluti furentium leonum silvam ingressus Joseph, succinctus pectora baltheo charitatis, & calceatus pedes in præparatione Evangelii pacis, fidei scutum, galeamque salutis assumens, & gladio spiritus, quod est Verbum Dei, instructus; tumentes undique iras compressit, odia restinxit, atque efferata dudum corda Christianæ pacis suavitate demulsit; ut nova prorsus Regionis facies, novi populorum mores brevi tempore apparuerint; ipsi verò tanquam restitutori pacis, & fundatori publicæ quietis, maxima apud homines parta gloria, majus autem præmium, pacificis a Deo promissum, in Cœlis assertum fuerit.

Adversa patitur propter fidem, & justitiam.

Verum quo majorem adipiscendi Cœlorum Regni securitatem Servo suo faceret Deus, permisit eum in tentationes varias incidere; gravissimasque persecutiones pro justitia perpeti; ut ipsius virtus per tribulationum ignem probata inveniretur in laudem & gloriam in die Domini Nostri Jesu Christi: Nam præter immane supplicium, eidem Constantinopoli ab Infidelibus irrogatum, quum intra Palatii septa deprehensum, quò ad annunciandum Christi fidem penetraverat, sublimi è trabe ferreis uncis suspenderunt, atque igne fumoque supposito pene suffocarunt; innumeras etiam ab improbis Christianis injurias atque molestias sæpè sustinuit, dum pro suscepto sanctæ prædicationis officio, hominum vitia viriliter oppugnans, atque ita pervicacium offensionem incurrens, verberibus sæpe, & colaphis, & contumeliis impetitus, aliquando etiam in vitæ discrimen adductus fuit. Quæ tamen omnia, quum nec ipsius mansuetudinem neque constantiam loco demovere valuerint, totidem Josepho gradus facta sunt ad cœlestem triumphum, quem ipsi tandem a justo Judice tributum fuisse non est dubitandum.

Ipsius sancta mors, miraculis illustrata.

Id enim evincit ipsius pretiosa mors, quam apud oppidum Amatricis Reatinæ Diœcesis, post diuturnam infirmitatem in pietatis, & patientiæ exercitationibus transactam, anno ætatis suæ quinquagesimo septimo, ab Incarnatione Domini MDCXII., placidè obiit in osculo Domini; & manifestè ostendunt illustria signa atque miracula, quæ ab Omnipotenti Deo, tum sæpe Josepho vivente, tum etiam in ipsa ejus morte, & post illam, edita fuerunt; inter quæ id sanè mirabile fuit, quod defuncti corpus assidua maceratione, ac morbi vi antea squallidum, inusitatâ coloris & speciei venustate repente florere, & suavissimum odorem exhalare cœpit; intima verò ipsius viscera, medico cultro dissecta, nulla imbuta fœce, sed lacteo quodam humore tota redundare reperta sunt. Innumeras

verò gratias, ad JOSEPHI invocationem a Deo se obtinuisse testati sunt Fideles, qui ad ipsius funus undique frequentes convenerunt, propter conceptam de ipsius sanctitate opinionem; quâ etiam impellente, JOSEPHI Cives, post aliquot annos, pium illud facinus audacter perpetrarunt, ut nocte quadam, occasione data, ad Amatricis oppidum accedentes, venerandum ipsius corpus asportarent, & Leonissam deferrent; firma spe ducti, magnum sibi adversus ingruentes calamitates in illius possessione, ac Servi Dei patrocinio præsidium fore.

Series actorum in causa ipsius Beatificationis.

Cumque ad legitimum instruendum judicium de ipsius Beatificatione & Canonizatione, nihil deesset eorum, quæ per Sacrorum Canonum & Constitutionum Apostolicarum Decreta requiruntur; nonnulli primum Processus a Locorum Ordinariis constructi, mox etiam alii Apostolica Auctoritate confecti fuerunt; ex quibus desumptæ sunt tum Virtutum Theologalium & Cardinalium, iisque adnexarum, quæ in JOSEPHO emicuerunt, tum etiam Miraculorum, ejus intercessione a Deo editorum, plenissimæ probationes; quibus per Dilectos Filios Consultores Congregationis Sacrorum Rituum, deinde per Ven. Fratres Nostros S. R. E. Cardinales eidem Congregationi præpositos, maturè & ex ordine discussis, sanctæ memoriæ Prædecessor Noster Clemens Papa XII. auditis eorum consiliis, die xv. Julii Anni MDCCXXXIV. definivit; *Constare de JOSEPHI Virtutibus in gradu heroico*; ac similiter triennio post, die nempe VIII. Junii Anni MDCCXXXVII. de duobus Miraculis constare decrevit; nimirum de puero, qui a nativitate palpebras inter se adeo junctas habebat, ut lucis usura ipsi perpetuo interclusa judicaretur; imploratâ verò super eum JOSEPHI ope, oculos statim aperuit, perfectumque visionis sensum deinceps obtinuit: deque Josepho Novello, qui quum gravissimo vulnere in genu sauciatus fuisset, invocato Servi Dei nomine momento temporis sanatus fuit. Et consequenter, de ipsius pariter Congregationis consilio, idem Prædecessor ad publicum cultum JOSEPHO indulgendum progressus est: Qua de re expeditis Apostolicis Litteris die XIX. ejusdem mensis & anni, ejus Beatificationis Solemnia in Basilica Lateranensi celebrata fuerunt, aliaque religiosi cultus obsequia, ad formam Indultorum in iisdem Litteris contentorum, ipsius Beati Viri memoriæ summo Fidelium studio fuerunt exhibita.

Approbantur ipsius heroicæ virtutes.

Item miracula hìc enunciata.

Beatificatio.

Causa reassumitur.

Altero autem biennio vix elapso, quum eidem Clementi Prædecessori pro parte Ministri Generalis Ordinis Minorum S. Francisci Cappuccinorum, totius Religionis suæ nomine, expositum fuisset, ipsius Beati Viri Sanctitatem novis atque frequentibus Miraculis a Deo illustrari, communibusque Populorum Votis, atque etiam postulationibus clar. mem. Caroli VI. Hispaniarum Catholici & Romanorum Regis in Imperatorem electi, nec non Carissimorum in Christo Filiorum Nostrorum Magnæ Brittaniæ, Poloniæ, atque Sardiniæ Regum, aliorumque supremorum Principum & Magnatum, complurium præterea S. R. E. Cardinalium, Antistitum, Ecclesiarum, atque Universitatum, expeti, ut de solemni ejusdem Beati Canonizatione, juxta Ritum & praxim Sanctæ Romanæ Ecclesiæ tandem ageretur; placuit eidem Prædecessori, præfata Congregatione approbante, pro hujusmodi Causæ reassumptione Commissionem signare, & compilationem novorum Processuum, super indicatis Miraculis post indultam JOSEPHO venerationem sequutis, auctoritate Apostolica, nonnullis Episcopis de more delegare.

Nova miracula examinantur & approbantur.

Quorum Processuum validitate approbata, Nobis jam Dei voluntate in Petri Cathedra sedentibus, sex potissimum Miracula in præfata Sacrorum Rituum Congregatione iteratis vicibus ritè discussa fuerant; de quibus, postquam Nos ipsi suffragia Consultorum perlegimus, & Cardinalium prædictorum consilia audivimus in Congregatione Generali coram Nobis habita die XXII. Septembris Anni MDCCXLIV., nihil Nos quidem tunc pronunciavimus, sed invocato sæpius Divini luminis adjutorio, novisque diligentiis jussu Nostro peractis, ut quædam tollerentur difficultates in animo Nostro subortæ, dum interim privatis studiis rem totam ad summum judicii rigorem exigeremus, demum die prima Maji Anni MDCCXLV., in Festo Sanctorum Apostolorum Jacobi & Philippi, celebratâ Missa in Basilica Lateranensi, publico Decreto edito, infrascripta duo Miracula tertii generis omni ex parte probata esse declaravimus.

Primum est consolidatio crurium & femorum pueri Josephi Dionysii, qui inferiora hujusmodi membra adeo debilia & flaccida ab utero Matris attulerat, ut iis nullo modo corpus sustentare posset; quin immò quum eorum membrorum carnes, linteoli ritu, quaquaversum complicarentur, ossibus ea carere omnino putabantur: Hunc Mater biennii jam ætate nil proficientem, ad Aram adduxit, sub qua BEATI JOSEPHI corpus requiescit; cumque Omnipotentem Deum pro deplorata filii sanitate per ipsius Beati merita cum lacrymis exorasset, exaudita est oratio ejus, ita ut puerum inde pedibus suis incedentem domum reduxerit. Miraculum I.

Alterum est sanatio Antoniæ Morelliæ, cui congesta tabes in sinistra thoracis regione interiora viscera adeo infecerat, ut licèt Chirurgi manu externus tumori hiatus apertus fuerit, attamen non ex eo solum, sed sæpe etiam ex ægrotantis ore, sanies mixta sanguine alternatim fluere perrexerit; assiduusque dolor cum tussi, & febri, hecticam Mulierem biennio toto afflictam detinuerit; vulnus autem contracto callo, in fistulam degeneraverit, ex qua spiritus per respirationem pectore exceptus adeo liberè permeabat, ut aliquando candelæ flammam extingueret. In hoc desperato valetudinis statu, quum oleo ex lampade ante corpus BEATI JOSEPHI ardente fistulæ labia inuncta fuissent; unius noctis spatio fistula coaluit, abscessit febris, & dolor, tussis cessavit, color, viresque redierunt, atque integra, & perseverans valetudo Mulieri est restituta. Miraculum II.

His igitur probatis, quum in præfata Sacrorum Rituum Congregatione coram Nobis coacta die III. Augusti ejusdem Anni MDCCXLV., proposita fuerit quæstio, an tuto procedi posset ad solemnem BEATI JOSEPHI Canonizationem, nemini dubium fuit, quin juxta praxim Apostolicæ Sedis, & Prædecessorum Nostrorum Decreta, omnia jam ad hujusmodi effectum abundè suppeterent; Nosque ipsi demum die XVII. ejusdem mensis & anni, in anniversario assumptionis Nostræ, solemne Decretum edidimus de eadem Canonizatione, servatis servandis, quandocumque peragenda. Decretum de tuto progressu ad Canonizationem.

Pro cujus decreti executione quum prædictorum supremorum Principum, & Antistitum, ac Populorum vota, demissæque Ordinis prædicti Fratrum Minorum Cappuccinorum preces, Nos urgere non desisterent; Tandem communicato consilio cum universo Collegio Ven. Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium in Consistorio secreto die XVIII. elapsi mensis Aprilis coram Nobis congregatorum eorumque assensu accepto; complures Ven. Fratres Archiepiscopos & Episcopos ex tota fermè Italia ad gravissimum consilium advocavimus; eorumque judicio totam hujus causæ seriem, atque omnia, quæ de virtutibus & miraculis BEATI JOSEPHI probata fuerant, tum oretenus in Consistorio publico coram Nobis habito, in quo Dilectus Filius Philippus Maria Pirellius Aulæ Nostræ Consistorialis Advocatus ipsius Consistorium secretum. Consistorium publicum.

Beati Causam peroravit, tum etiam in scriptis exponi mandavimus; traditâ nempe singulis distinctâ præmissorum omnium relatione, ex authenticis monumentis præfatæ Congregationis Sacrorum Rituum religiosè desumptâ. Quibus præmissis, aliud Consistorium die XIII. labentis mensis Junii coëgimus, in quo, præter Ven. Fratres Nostros S. R. E. Cardinales, prædictos quoque Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos in Romana Curia præsentes sedere jussimus, atque adstantibus Apostolicæ Sedis Notariis, & duobus antiquioribus Causarum Palatii Nostri Auditoribus, super expetita BEATI JOSEPHI prædicti Canonizatione, sententias dicere. Cumque omnes ad unum pro suprema ipsius Beati glorificatione non assensum modò suum, solidis rationibus confirmatum, sed enixa etiam studia & vota sua declarassent; Nos quidem eâ de re a prædictis Apostolicæ Sedis Notariis publica Instrumenta confici, ac præterea prolatorum suffragiorum exempla a singulis subscripta colligi, & in Tabularium Ecclesiæ Romanæ inferri mandavimus; Verumtamen antequam ad ferendam hujusmodi definitivam sententiam adduceremur, indictis per Urbem generalium jejuniorum diebus, designatisque ad supplicationes Ecclesiis, cum Indulgentia ab iis consequenda, qui suas cum Nostris obsecrationibus jungerent, publicas Ecclesiæ preces apud Deum Patrem luminum interponere curavimus, ut ad dirigendos sensus Nostros juxta viam suam, gratiæ suæ auxilium Nobis non denegaret.

Cardinalium, & Episcoporum sententiæ in Consistorio publico.

Tandem hac die, Beatorum Apostolorum Petri & Pauli triumphis decorata, in Basilica Vaticana, ad quam solemni ritu Nos præcesserunt omnes Cleri Sæcularis & Regularis Ordines, omnia Magistratuum & Officialium Romanæ Curiæ Collegia, cum prædictis Ven. Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, Ecclesiasticum conventum celebrantes, antequam sacra mysteria conficeremus, exhibitis Nobis iterum iterumque a Dilecto Filio Nostro Joachimo Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum Presbytero S. R. E. Cardinali Portocarrero nuncupato, per organum Dilecti Filii Virgilii Montecarini Consistorialis Aulæ Nostræ Advocati, prædictorum Christianorum Principum, Ecclesiarum, & Populorum postulationibus, ac votis pro ipsius BEATI JOSEPHI A LEONISSA, quemadmodum etiam pro Beatorum Fidelis a Sigmaringa Camilli de Lellis, Petri Regalati, & Catharinæ de Ricciis solemni Canonizatione, imploratâ prius Cœlestium Spirituum, & Sanctorum omnium intercessione, atque invocato Paraclyto Spiritu, ad honorem Sanctæ & Individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Christianæ Religionis augmentum, ac de concessa humilitati Nostræ Apostolicæ auctoritatis plenitudine, ipsum B. JOSEPHUM Ordinis Minorum Cappuccinorum Sacerdotem, omnium Christianarum virtutum laude, plurimorumque miraculorum gloria, maturo Nostro, & adstantium Fratrum Nostrorum judicio cumulatissimum, unà cum præfatis Fideli, Camillo, Petro, & Catharina, Sanctum esse decrevimus, & definivimus, ac Sanctorum Catalogo adscripsimus, ejusque memoriam, quam in subsequuta Missæ celebratione Nos ipsi solemniter venerati sumus, ab universa Ecclesia quotannis die IV. Februarii religiosè coli mandavimus; in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Omnibus quoque Christifidelibus ad tantæ solemnitatis celebritatem congregatis, Plenariam, his verò, qui singulis annis, prædicta die, ad ejusdem Sancti Corpus venerandum accessissent, septem annorum & totidem quadragenarum Indulgentiam, in forma Ecclesiæ consueta, misericorditer in Domino largiti fuimus.

Solemnia Canonizationis.

Indulgentiæ.

Gaudeant igitur in Domino universæ familiæ gentium, & in vocibus exultationis jubilent Deo, qui Ecclesiam suam perpetua miseratione custodiens, præclaris eam Sanctorum exemplis quotidie instruere, meritis atque præsidiis roborare non desinit; ut quibus per Filium suum sanctissima vitæ documenta tradidit, amplissimamque Cœlestis Regni hæreditatem promisit, iisdem per Sanctos suos, nova ad currendam salutis viam incitamenta, novam semper attingendæ metæ fiduciam præbeat; ipso adjuvante & donante, qui est justitia, & sanctificatio, & redemptio Nostra; qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit & regnat in sæcula sæculorum.

Ut autem præmissa omnia ad universæ per Orbem Ecclesiæ notitiam perducantur, eorumque memoria perpetuis futuris temporibus, ad Dei gloriam, & Fidelium eruditionem, indeficiens perseveret; Nos ea præsentibus Apostolicis Litteris complecti & roborare volumus; mandantes, ut harum transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem ab omnibus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Fides habenda transumptis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ definitionis, decreti, adscriptionis, mandati, statuti, relaxationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, tertio Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Dat. Pontificatus Anno VI. die 29. Junii 1746.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

† *Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.*
† *Ego A. Episcopus Portuensis Cardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.*
† *Ego V. Episcopus Prænestinus Card. Petra, Major Pœnitentiarius.*
† *Ego P. A. Episcopus Albanen. Card. Carafa.*
† *Ego I. Episcopus Tusculanus Card. Accorambonus.*
† *Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.*
†
†
†
†
†
†
† *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*
†
†
†

† Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.
† Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.
† Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.
†
† Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.
† Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.
†
†
†
†
† Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Card. de Ilcio.
†
†
† Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.
† Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.
†
† Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.
†
†
† Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.
†
†
† Ego F. Tit. S. Pancratii Presbyter Card. Lantes.
†
†
†
†
† Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. de Ricciis.
† Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.
†
† Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.
† Ego F. Tituli S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.
† Ego D. J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besotius.
†
†
†
†
†
†
†
†
† Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.
† Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.
† Ego Agabitus S. Agathæ Diaconus Cardinalis Mosca.
†
†
† Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.
† Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.
† Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.
† Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.
† Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.
† Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.
† Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.
†

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

XV.

Canonizatio BEATÆ CATHARINÆ DE RICCIIS Florentinæ Monialis Professæ Ordinis Prædicatorum.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

AD nuptiale convivium, quod Rex Cœlestis præparavit Filio suo, ad quod non cessat ab origine mundi humanas animas invitare, donec Electorum numerus impleatur, omnes quidem virtutes, quibus electæ Sponsæ tanquam dotali censu ditantur, ingressum atque aditum parant; sed virginalis potissimum corporis animique puritas adeò faciles accessus præstare consuevit, ut qui casti sunt corpore & spiritu, interdum, etiam ante statutum sponsalium diem, ad ipsa nuptialia gaudia introduci contingat, nimirum talibus tantisque de Cœlo favoribus, in hujus vitæ exilio adhuc degentes, cumulari, ut jam ferè ad perfectam cum Sponso unionem in antecessum pervenisse videantur. Hoc est fortasse, quod Nobis innuunt prudentes illæ Virgines, de quibus in Evangelica Parabola legimus, quod, licèt ipsæ tunc Sponsi thalamo destinatæ non essent, attamen, quum studio pervigiles, & cum ornatis ardentibusque lampadibus, & vasis oleo plenis, inventæ fuerint, adveniente Sponso, intraverunt cum eo ad nuptias; ut scilicet, pro earum captu, ineffabiles illas prægustarent delicias, quibus felices demum animæ compotes erunt, quum post expletam mortalis vitæ peregrinationem, in Templum Regis, in Sanctuarium Dei, cum lætitia & exultatione adducentur. Hoc satis apertè declaravit ipse Dominus Jesus, qui in diebus carnis suæ, Discipulum illum Virginitatis candore præstantem, pro cæteris omnibus, quos amicos suos appellavit, singularibus charitatis significationibus est prosequutus; eidemque postea sécreta cœlestia revelavit. Hoc sæpe deinceps in pluribus Sanctis utriusque sexus Virginibus demonstravit. Hoc denique recentiùs ostendit in B. CATHARINA Virgine Ordinis Prædicatorum Moniali; in cujus innocentia ac puritate ita sibi complacuit Sponsus virgo, & Virginis Filius, ut eam ad sublimissimum perfectionis culmen evectam, ad Cœlestium charismatum copia perfusam, ad intimam sui familiaritatem in Terris admiserit, & tandem suæ ipsius beatitudinis participem in Cœlis fecerit; Ubi illam in sinu Dilecti certissimè regnantem, & pro nobis assiduè intercedentem, ab universa Ecclesia colendam ac venerandam esse (prævia virtutum ipsius, ac miraculorum in ejus gratiam a Deo editorum, cognitione, ac juridica approbatione) de Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, necnon Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in Romana Curia congregatorum, consilio & assensu, auctoritate Apostolica nuper definiendo declaravimus, decrevimus, atque statuimus.

S. Catharinæ ortus & primordia.

Florentiæ clarissimâ Italiæ Urbe, ex Nobili Familia de Ricciis anno MDXXII. ortum habuit CATHARINA, quam parentes in Baptismate Alexandram nuncuparunt. Porro ad quam excelsum Sanctitatis apicem provecturus eam esset Omnipotens Deus, cito demonstravit præveniendo illam in benedictionibus dulcedinis, ut, quum ab ipsa puerili ætate sublimibus mentis illustrationibus, atque ineffabili cordis suavitate, in sanctæ orationis exercitio, atque in cœteris pietatis officiis exequendis, frequenter completa fuerit, jam tunc mundana gaudia despicere, & ad cœlestia ex animo adspirare assueverit. Itaque quum ad firmiorem ætatem pervenisset,

& claustralis vitæ bona, in Monasterio primùm S. Petri e Monticulis prope Florentiam, tum in alio S. Vincentii in Civitate Pratensi, prægustasset; frustra deinde Pater secularium nuptiarum splendorem & commoda ipsi proposuit, quæ in odorem Cœlestis Sponsi currens, nunquam quievit, donec ei tandem permissum fuit ad prædicti Pratensis Monasterii solitudinem convolare, ibique Deo, sub regula S. Dominici, perpetuò se addicere.

Angelicam vivendi rationem statim a Tyrocinio exorsa, quum se in omni virtutum genere universæ Societati magnopere probasset, summo Sororum studio ad Religiosam Professionem admissa fuit, quamvis ipsa præ animi demissione rejiciendam se fore pertimesceret. Perfectissima fuit Catharinæ obedientia, difficilioribus licèt experimentis probata; absolutissima Regularis disciplinæ custodia; alacris in abjectis quibusque ministeriis obeundis promptitudo; admirabilis modestia; atque ab omni re, quæ ipsius animæ puritatem quoquo modo obfuscare aut obnubilare posset, summa aversio; assidua verò unio cum Deo, ad cujus honorem omnia sua dicta, & facta fideliter dirigebat.

Tanta verò illius virtutum admiratio in Monialium animis excitata fuit, ut eam vix quintum ætatis lustrum egressam, unanimi consensu, totius Monasterii moderatricem elegerint; idque munus deinceps eidem, quantumvis invitæ, atque obediendi magis, quam imperandi cupidæ, ad annos quadraginta duos, in omnem scilicet ipsius vitam, prorogaverint. Nihil enim in eâ desiderandum sibi esse intelligebant, sive ad rectitudinem atque prudentiam, sive ad vigilantiam & sollicitudinem, sive ad caritatem & comitatem, sive ad religionis & pietatis fovendæ studium, sive ad exemplum. Illam sibi ducem atque hortatricem ad spirituales profectus, illam in omni officio magistram, in omni rerum vicissitudine matrem amantissimam experiebantur, plenoque obsequio colebant, & sincero amoris affectu complectebantur. Ipsa verò ad innumeras curas, quas pro commisso sibi regimine gerebat, hoc etiam sollicitudinis addebat genus, ut abjectissima magisque laboriosa ministeria sibi reservando, eaque continenter exercendo, impositam sibi auctoritatis & elationis speciem aliqua saltem ratione extenuaret; simulque ut animum suum, multiplicatis atque protractis orationis temporibus, arctiùs cum Deo conjungeret; ne fortè, inter avocantium negotiorum occupationes, Divinæ charitatis ignis in ejus sinu tepesceret.

Qua sanè in re votis suis fraudata non est piissima Virgo; sed per sui ipsius contemptum in Dei amore quotidie crescens, atque ex hoc ipso in sui abnegatione magis proficiens, ad eam brevi pervenit Christianarum Virtutum perfectionem, quam per legitimas plenissimasque probationes ritè demonstratam, & manifestis Divinæ Omnipotentiæ signis atque miraculis comprobatam, solemni Ecclesiæ vocabulo, Sanctitatem appellamus. Quæ quum sit omnium Christianarum Virtutum in gradu heroico, pro cujusque status & vitæ ratione, plenissima complexio, perfectumque includat implementum Divinorum præceptorum & consiliorum, quæ ad stabiliendam in credentium cordibus Dei & proximi dilectionem, & ad destruendum humanæ cupiditatis regnum, a Cœlesti Legislatore tradita fuerunt; juvat hic ex præclaris Catharinæ operibus aliqua commemorare, ex quibus demonstratâ illius habituali in Deum charitate, in proximos misericordiâ, in semetipsam severitate, de reliquis etiam virtutibus, quibus eam cumulatè præditam fuisse compertum habemus, cuilibet liceat conjectari.

Sapientiæ Cœlestis incensa studio, unum sibi proposuit, cui præ cæteris vacaret, Librum, unum, quod sequeretur, exemplar; Jesum Christum, & hunc crucifixum: Quem oculis cordis jugiter aspiciendo, quem dies noctesque contemplando, adeò in illius amorem exarsit, ut nihil extra eum cogitare, nil nisi de ipso loqui, nihil, quod pro ipso & secundum ipsum non esset, agere posse videretur. Nulla res erat, nulla ejus vitæ actio, quæ non statim ipsam ad recordationem Dei, tanquam primæ originis, & finis omnium, revocaret; ejusque memoriæ dulcedine perculsam, ad ferventissimas adspirationes, ad inflammata suspiria, ad subita etiam animi deliquia compelleret. Indignam se prorsus esse ajebat, quæ Divini amoris igne accenderetur; Veruntamen, si ab ejus veluti vitali flamma destitui se fortè contingeret, animam vitamque suam illico defecturam fore profitebatur. Quod si in communibus vitæ actionibus Deo suo ita adhærebat, ut ab eo divelli non posset; quantò magis necesse est intimam fuisse unionem, qua illius spiritus Cœlesti Sponso, in oratione, ac mysteriorum & virtutum ejus contemplatione, jungebatur. Tunc videre erat Catharinam extra se raptam, totamque in Deo absorptam, non solum spiritualium animæ facultatum, sed etiam corporeorum sensuum commercium cum creatis omnibus rebus abrumpere, ac multas sæpe horas, aliquando etiam integros dies in exstasi perseverare. Illud verò præ omnibus admirabile fuit, quod meditatio passionum Christi in ea operabatur; dum ipsam in imaginem & similitudinem patientis Sponsi interiùs exteriùsque transformans, illius dolores jam altè animo insculptos, corporis quoque motibus exprimere cogebat; itaut singulis hebdomadibus, a meridie Feriæ quintæ usque ad horam nonam Feriæ sextæ a sensibus abstracta, totam feralis Tragediæ seriem ordinatè ad vivum repræsentaret. Quis autem vel mente assequi valeat uberrimas consolationes, quibus Catharinæ cor in Eucharistici panis sumptione perfundebatur? Tunc fiebat super eam manus Domini, & Gloria Domini in eam descendens, clarissimæ lucis radios, adstantium quoque oculis perspicuos, ex ipsius corpore undequaque spargebat: aliquando etiam ipsum ejus corpus a terra elevabat, ac diu in aëre pendens, multis inspectantibus, sustinebat. Hinc minimè mirum, si pia Virgo Cœlestium Virtutum formam ex adeo intima Sponsi consuetudine in se recipiens, eam in suis moribus, tanquam in speculi nitore, exhibebat; ac ferventissimo divinæ gloriæ zelo flagrans, tam subjectas sibi Virgines, quàm obvios quosque fideles, ad amorem Dei inflammare, ad virtutem excitare curabat.

Qua in re cum ipsius Dei gloriam præ oculis præcipuè habebat, tum etiam, pro ingenti sua in proximos charitate, ipsorum æternam salutem magnopere spectabat. Hoc erat sanè potissimum argumentum perfectæ dilectionis, quâ omnes vocationis suæ consortes prosequebatur; dum scilicet Dei cultum, Religionis fervorem, virtutum omnium studium in ipsis fovere atque amplificare omni ope satagebat. Sec nec in reliqua officii sui administratione, minora ipsis maternæ pietatis studia impendebat. Summa enim erat, & jugis Catharinæ sollicitudo, ne quid concredito sibi gregi deesset, sive ad innocentiæ custodiam, sive ad morum disciplinam, sive ad animorum quietem & tranquillitatem, sive ad temporalis vitæ subsidia, & corporum incolumitatem. Si quæ verò ex Sororibus in morbum incidisset, ejus peculiarem curam, eique inserviendi onus sibi sumebat; ipsi dies noctesque adstare, omniaque Christianæ charitatis officia præstare gaudebat. Denique in mortis agone constitutas apud Deum juvare, earumque animas in manus Sponsi, è quibus Adversarius eas rapere non auderet, commendare, & pro viribus asserere nitebatur.

Proximos omnes charitate complectitur.

Neque

Neque tamen angustis Monasterii sui finibus contineri potuit ipsius charitatis amplitudo; sed, quum ad omnes ubique terrarum homines dilataretur cor ejus; pro omnium salute impetranda, assiduas suas, & Sororum preces, & voluntarios etiam corporis sui cruciatus, seque totam Omnipotenti Deo, veluti Hostiam pacificam, in unionem Sacrificii Redemptionis humanæ, sine intermissione offerebat. Quin etiam ad sublevandas pauperum, & calamitosorum omnium ærumnas, quod ipsa per se præstare non poterat, id, excitata suis hortationibus ditiorum charitate, assecuta fuit, ut immensa pecuniarum vis per totam Hetruriam alendis egenis, excipiendis ægrotis, viduis, orphanis, & senibus sustentandis, virginibus collocandis erogaretur. Denique ad purgantis Ecclesiæ levamen non minori studio intenta, multiplicabat in eum finem suas preces, & lacrymas, jejunia, aliasque carnis suæ afflictationes, ut Divinæ Justitiæ pro animabus adhuc in captivitate detentis satisfacere mereretur.

Pœnitentiæ rigores in se ipsam exercet.

Quæ omnia quum claré pateat non sive prævia sui ipsius abnegatione a Catharina effici potuisse, silentio tamen prætereunda non sunt, quæ de admirabili ipsius pœnitentia & mortificatione, juridicè cognovimus. Sanè quum semel Mundo, & Satanæ per ipsam religiosæ vitæ professionem omnino renunciasset, adversus carnem suam, quam ipsi datum non fuerat unà cum aliis rebus relinquere, perpetuum bellum gerendum sibi esse duxit. Itaque asperrimis flagellis instructa, ciliciis, aliisque tormentorum instrumentis, onusta, frigore, inedia, vigiliis, omnique cruciatuum genere, virginale corpusculum assiduè divexare & conterere non destitit; nec unquam per quadraginta & octo annos, quos in Religione transegit, carnem aut ova gustavit, sed solo plerumque pane & aqua victitare consuevit. Et tamen patiendi adhuc cupida, pro suorum & alienorum peccatorum expiatione, Dominum sæpe oravit, ut se morborum, ac dolorum vi amplius probare, & ad vivum urere vellet: idque suis precibus omnia exorantibus consecutam fuisse dicendum est; cum Medici sæpe affirmaverint, præter naturam omnino esse gravissimos morbos, & acerbissimos dolores, quibus Ancilla Dei mirum in modum torquebatur.

Quod si tali in re, quæ ad illius cruciatum tendebat, Cœlestis Sponsus Dilectæ suæ preces audire non renuit; minimè putandum est, ipsum, qui totius consolationis fons est & origo, Catharinam in angoribus & desolationibus desertam voluisse; quique justo suo Job, pro infortuniis patienter toleratis, æquissimo & clementissimo judicio, omnium amissorum bonorum duplicia reddidit, non huic innocentissimæ Virgini tribuisse, ut secundum multitudinem dolorum, quos vel libenter sustinuit, vel ipsa sibi sponte irrogavit sanctorum solatia gaudiorum ipsius animam lætificaverint.

Spiritualibus deliciis cumulatur.

Itaque pro hujusmodi pœnarum acerbitate, ipsius spiritum ineffabilibus delectationibus, quæ in dextera ejus sunt, adimplevit; effusâ scilicet in eam lucis & veritatis suæ communicatione, quæ ad sublimiorum veritatum cognitionem, ad intelligenda Divinorum Mysteriorum arcana ipsam deduxit; & accensa in ejus pectore beatissimâ charitatis suæ flammâ, cujus incendii vi, ac suavitate ipsius cor, tanquam cera liquescens, deficiebat in Deum salutare suum.

Quamvis autem sanctarum animarum gloria omnis, in hac quidem vita plerumque ab intus, in altera verò adeo supra humanum captum posita sit, ut de ea verè dicatur, quòd nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se; voluit tamen Omnipotens Dominus, sive ad manifestandas divitias gratiæ suæ, sive ad eruditionem nostram, tam insignium charismatum largitione Catharinam in terris adhuc viventem illustrare, ut omnibus liceret ex his arguere, quantam Gloriæ celsitudinem in æterna Beatitudinis sede eidem conferre decrevisset.

Miraculorum gloria claret.

Ad comprobandam siquidem atque juvandam sinceram ipsius charitatem, quâ afflictis opem ferre, omnibusque prodesse summopere cupiebat, dedit ei Dominus potestatem faciendi mirabilia, in instantaneis morborum depulsionibus, in rerum multiplicatione, aliisque signis atque prodigiis, quæ supra omnem naturæ vim frequenter operabatur: præterea dedit ei spiritum prophetiæ, quo, sive ad proximorum correctionem, sive ad cautelam, sive ad consolationem, futura prævideret, absentia conspiceret, & cordium secreta dignosceret.

Cœlestibus favoribus donis [cum]ulatur.

Amoris verò magnitudinem, quo Deum ipsum ex toto corde, ex tota mente, ex omnibus viribus suis diligebat, ipse vicissim præclaris bonitatis suæ significationibus abundè rependit. Sæpe etenim ipse Rex Gloriæ, in quem desiderant Angeli prospicere, corporali specie se illi videndum exhibuit, dulcissimosque cum illa sermones miscuit: aliquando idem Dominus Jesus sub specie Pueruli a Matre Virgine Angelorum Regina in ipsius ulnis est reclinatus: aliquando ejusdem Imago Cruci affixa, revulsis a trunco brachiis, mirabilibus eam beavit amplexibus. Denique ipsam in fide & charitate sibi sponsatam fulgido ornatu, ac pretiosissimis monilibus de thesauris suis decoravit. Illius enim lateri, ac manibus pedibusque sacra clavorum suorum, & lanceæ stigmata sanguine rubentia insculpsit; spineum diadema capiti imposuit; humeris verò vestigia Crucis profundè impressit. Utque magis ostenderet quanta esset inter se & Catharinam, spirituum, & voluntatum conjunctio, illustre signum posuit in faciem ejus, ipsam aliquando in vivam sui vultus imaginem & similitudinem transformans, ut qui Catharinam vidisset, ipsum Filium Dei & Filium hominis videre se existimaret.

Multimode Probatur.

Tantam sanctitatem, tantis illustratam prodigiis, voluit Deus ad sui Gloriam, & ad posterorum fidem, per omnia probationum genera, in summa certitudinis luce collocari: Probata est contradictiónibus obloquentium, & calumniantium vituperationibus. Probata est admirantium laudibus & prædicationibus, clarissimâque fama, quæ non modo per Hetruriam, sed per alias quoque Italiæ Regiones, ac demum per universam Europam longè latèque diffusa, incredibilem ad ipsam traxit hominum multitudinem ex omni conditione, etiam Regia, ex omni sexu, atque ætate; qui ad petenda consilia, ad beneficia vel spiritualia vel temporalia obtinenda, ad magnificandum Deum in mirabilibus ejus, undique ad eam confluebant. Verùm ipsa Catharinæ virtus, inter tam diversa hominum judicia, sese luculentissimè probavit; tum scilicet perpetuo, atque constanti innocentiæ, & sanctitatis tenore, tum singulari potissimum humilitate, quâ, & obtrectantium malignitatem, & mundanorum plausuum vanitatem æquè superavit; ut toto ipsius vitæ cursu, per gloriam & ignominiam per infamiam & bonam famam, ipsius securam conscientiam, solidamque pietatem nec laudes inflarint, nec opprobria defatigaverint.

In humilitate constans perseverat.

In omnibus enim collatis sibi muneribus non suam, sed Donatoris excellentiam agnoscens, seque Divinorum beneficiorum indignam ex animo reputans, nihil in vulgus prodire volebat, quod aliquo modo in sui gloriam cedere posset. Quare cum cognovisset volumen quoddam rerum a se gestarum, & Cœlestium donorum, quibus a Deo quotidie cumulabatur, penes Moniales asservari, ab aliqua ex ipsis conscriptum; cumque frustra orando, & obsecrando cum

iis egisset, ut hujusmodi volumen conscissum flammis traderetur, ipsa denique illud fortuito repertum, statim in ignem conjecit. Quod si nihilominus ipsamet arcanas Divinæ bonitatis communicationes, in Oratione potissimum sibi impertitas, cuidam ex Sororibus fideliter enarravit; id nonnisi eadem humilitate impellente, & invito prorsus animo, præstitit; nè scilicet imperio Confessarii, qui id ad multa expedire prudenter in Domino judicavit, ulla in re quantumvis ardua refragaretur. Cum verò, ex ostensione virtutum atque signorum, quæ Deus in ipsa, & per ipsam operabatur, & quorum causa frequens erat hominum ad Monasterium accessus, vel religiosam sanctæ societatis quietem turbari posse metueret; vel pro se ipsa formidaret, ne forte in superbiæ vitium declinans, inde fieret immunda vanitate, unde videbatur virtute clarescere; non destitit Sponsum rogare atque orare, ut Divinis suis muneribus modum imponere, vel saltem ea mortalium oculis occultare dignaretur; donec sua humilitate ac perseverantia, quod postulabat, obtinuit.

Catha- … sancti- … testimo-

Ex hac ipsa perseveranti humilitate, Viri pietate & doctrina præcipui veram minimeque fucatam Catharinæ virtutem agnoverunt, & tanquam ad Lapidem Lydium comprobaverunt; tum scilicet ipsius Ordinis Superiores, qui non semel de illius spiritu experimenta sibi capienda esse duxerunt; tum etiam insignes Ecclesiarum Præsules, inter quos Robertus olim hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Puccius nuncupatus, Episcopus Pistoriensis, qui de mandato felicis recordationis Pauli Papæ III. Prædecessoris Nostri, cum aliis probatissimis Viris, ad præfatum Monasterium se contulit, ut tam evulgatam sanctitatem ad rigidum examen revocaret; Michaël item Cardinalis Alexandrinus nuncupatus, qui a Sancto Pio Papa V. ipsius Avunculo, & Nostro pariter Prædecessore, ad gravissima hujus Apostolicæ Sedis, totiusque Christianæ Reipublicæ negocia tractanda Legatus missus, Catharinæ monita & consilia expetenda sibi esse censuit; aliique præterea sapientissimi Antistites, & ejusdem S. R. E. Cardinales, præsertim Marcellus Cervinius, Hippolytus Aldobrandinus, & Julius Mediceus, quos ad hanc Petri Cathedram deinde evectos, inter Venerabiles Prædecessores Nostros numeramus; quique omnes illius perspectæ sanctitati, quadam veluti conclamatione, testimonium dederunt. Istorum gravissimis judiciis magnum auctoritatis pondus accedit ex singulari existimatione, qua S. Philippus Nerius, tunc in humanis agens, Catharinam est prosecutus, cujus etiam spiritualem amicitiam ac litterarum commercium, Deo inspirante, expetivit; & aliquando in extasim raptus, quod illi pariter familiare fuit, cum ipsa Romæ degeret, Catharinam in suo Monasterio Prati commoratem, coram Deo, communi nimirum ipsorum amicitiæ nexu, longo tempore est allocutus; quemadmodum felic. record. Urbanus Papa VIII. in suis Apostolicis Litteris super ejusdem Sancti Philippi Canonizatione a Gregorio XV. antea factâ editis, testatum reliquit.

…em pre- … mors.

Denique anno ipsius ætatis sexagesimo sexto, religiosæ Professionis quadragesimo octavo, cum tempus advenisset migrandi ex hac vita ad Sponsum, qui charitate perpetua dilexit eam, in extrema ipsius infirmitate, nil, nisi illustre & sanctimonia plenum apparuit. Siquidem Ecclesiæ Sacramenta summo pietatis & religionis sensu petiit atque suscepit; sanctissima Sororibus monita de omnibus vocationis earum officiis reliquit; morbi dolores, invicta patientia toleravit; atque in Crucifixi amoris sui contemplatione usque ad extremum spiritum defixa permansit; tandemque inter Angelorum concentus, quos etiam ab adstantibus Monialibus audiri Deus voluit, purissimam animam Deo reddidit, die 11. Februarii anno Domini MDLXXXIX.

Et sanctitatis fama post obitum.

Sancta Maria Magdalena de Pazzis, tunc temporis Florentiæ vivens, festivum Catharinæ ingressum in Cœlestem Hierusalem, & exultantes de ipsius triumpho Beatorum Spirituum choros, in mentis excessu spectavit. Communis autem, quæ invaluerat, de ipsius sanctitate opinio, ingentem populi frequentiam ad ejus funus celebrandum adduxit. Utque deinceps ipsius Sepulchrum magno in honore haberetur, in causa fuerunt crebra beneficia, & miracula, quæ plerique a Deo, per ipsius merita, se obtinuisse testabantur.

Illius denique Sanctitatem extra omnem dubitationis aleam constituunt juridicæ probationes, quæ tam super ipsius heroicis virtutibus, quàm super miraculis ad illius invocationem a Deo patratis, Episcopali primum auctoritate, mox etiam Apostolicæ Sedis delegatione collectæ, & apud hanc Sanctam Sedem diu & maturè discussæ, firmissima Nobis fundamenta suppeditarunt, ut definitivè tandem super ea pronunciaremus, & Catharinæ nomen atque memoriam Sanctarum Virginum Catalogo solemniter adscriberemus.

Actorum series in ipsius Causa.

Primum judicium super præmissis omnibus, ante Urbani Papæ VIII. Decreta, peractum fuit ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici, qui & Processuum validitatem, & virtutum excellentiam, & miraculorum veritatem gravitatemquè comprobarunt. Antequam verò horum cognitio a S. R. E. Cardinalibus Congregationi Sacrorum Rituum præpositis assumeretur, alterum institutum fuit judicium super hujusmodi Decretorum, a præfato Urbano Prædecessore interim editorum, observantia; de qua primò quidem Episcopus Pistoriensis anno MDCLXXV., mox etiam prædicta Sacrorum Rituum Congregatio anno MDCLXXIX., ac, de ipsius consilio, san. mem. Prædecessor Noster Innocentius Papa XI., plenissimè constare decreverunt.

Approbatio virtutum.

Instaurato demum ante hos triginta annos in præfata Congregatione Sacrorum Rituum novo Catharinæ virtutum examine; Nobis tunc in minoribus Promotoris Fidei munus gerentibus, omnibusque plenè, ac severè discussis, tandem a piæ memoriæ Prædecessore quoque Nostro Benedicto Papa XIII. die VII. Martii anni MDCCXXVII. de iisdem pariter constare decretum fuit. Duo verò miracula a simili record. Decessore Nostro Clemente Papa XII. die XXX. Aprilis anni MDCCXXXIV., de ejusdem Congregationis consilio, approbata fuerunt: Instantaneæ nimirum sanationes, tam Sororis Catharinæ de Bonsiis in eodem Monasterio S. Vincentii Professæ, ab Aneurismate; quàm Sororis Elisabeth Cherubinæ Cattani in Monasterio S. Claræ præfatæ Civitatis Pratensis Monialis Conversæ, ab Ischiade. Hinc idem Clemens Prædecessor, datis Apostolicis Litteris in forma Brevis die 1. Octobris ejusdem anni, Beatæ titulum, & honores Catharinæ tribui, ac deferri posse concessit.

Et miraculorum.

Beatificatio.

Causa reassumitur.

Cum verò deinceps accepisset, nova miracula, post indultam Catharinæ venerationem, ipsius intercessione a Deo edita esse; ad preces Catholicorum Principum & Populorum, complurium Antistitum, & universi Ordinis Fratrum Prædicatorum, quibus omnibus ipsius Beatæ Canonizatio summoperè cordi erat; novos super eisdem Processus auctoritate Apostolica confici mandavit. Quorum Processuum validitate approbata, Nos denique ad Petri Cathedram inscrutabili Dei judicio interim evecti, post accuratissimum Miraculorum in ipsis relatorum examen in præfata Sacrorum Rituum Congregatione de more peractum; visis, ac respectivè auditis in Congregatione Generali coram Nobis habita die XXIV. Martii anni MDCCXLIV., tam Con-

sultorum,

ſultorum, quàm Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium eamdem Congregationem conſtituentium ſuffragiis; totâque re privatis noſtris ſtudiis iterum diſcuſſa, atque uberioribus etiam documentis indubiam animo noſtro fidem facientibus comprobatâ, tandem die XXVI. Maji ejuſdem anni, in Feſtivitate S. Philippi Nerii Confeſſoris, cui piam cum B. CATHARINA neceſſitudinem interceſſiſſe ſuprà narravimus, celebrata Miſſa ad Altare, ſub quo ipſius Sancti Corpus requieſcit, atque implorato Spiritus Sancti auxilio, infraſcripta duo miracula auctoritate Apoſtolica approbavimus, & publicavimus.

Miracula pro Canonizatione approbata.

Primum eſt ſecundi generis, nimirùm abſoluta, & perfecta ſanatio Mariæ Clementinæ Staccioli puellæ Florentinæ ab inveterato, & exulcerato cancro in dextra mamilla, qui ſeptem primo valvulis, ſeu cavitatibus, mox duabus hians, acerbiſſimis doloribus, & periculoſis ſymptomatibus, octo annorum ſpatio eam excruciavit, nec ullis artis Medicæ remediis ſanari poterat, ſed, invocata ſemel, & iterum B. CATHARINÆ ope, adhibitoque oleo ex lampade ante ipſius corpus ardente, penitùs evanuit. Alterum tertii generis obtentum fuit a Sorore Maria Madalena Fabris Moniali Profeſſa Ordinis S. Dominici Auguſtæ Vindelicorum. Ea ſiquidem pertinaci Arthritide in inferioribus membris diù vexata, jamque omninò gradiendi impotens, dum, ob decretam ab Apoſtolica Sede ejuſdem CATHARINÆ Beatificationem, Hymnus pro gratiarum actione a Sororibus ſolemniter caneretur, ipſius BEATÆ meritis vehementer confiſa, eamque enixè precata, ad cantum Verſiculi *Te ergo quæſumus*, ſenſit ſe a Deo repente ſanatam, redditaſque ſibi vires, & liberam incedendi facultatem, quâ deinceps abſque imminutione perfectiſſimè uſa eſt.

Decretum de tuto progreſſu ad Canonizationem.

Poſt hæc, audito iterùm præfatæ Congregationis Generalis conſilio, exoratoque privatim Deo Patre Luminum, die VI. Octobris prædicti anni decrevimus, jam nihil per conſultiſſimas leges, & regulas eidem Congregationi Apoſtolicâ auctoritate præſcriptas, deſiderandum ſupereſſe, quò ad ſolemnem ipſius B. CATHARINÆ Canonizationem ſervatis ſervandis quandocumque procedi poſſet.

Conſiſtorium ſecretum.

Ad quam demùm ritè, rectèque, juxta Sacrorum Canonum normam, & venerabilia Prædeceſſorum Noſtrorum Inſtituta procedere volentes, univerſi primùm Collegii Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilium exquiſivimus; habito nempè Conſiſtorio ſecreto die XVIII. elapſi menſis Aprilis, in quo Nos ipſi ſummam virtutum, & miraculorum B. CATHARINÆ, nec non ſeriem actorum in ejus cauſa juridicè geſtorum ipſis expoſuimus: Omnibuſque adſentientibus, ut ad ſupremam graviſſimo judicio manum imponendam progrederemur; complures Venerabiles Fratres Archiepiſcopos, & Epiſcopos ex univerſa fermè Italia in Urbem acciri mandavimus; eos quoque, juxta morem Apoſtolicæ Sedis, antequam definitivam hujuſmodi ſententiam proferremus, in conſilium adhibituri.

Conſiſtorium Publicum.

Hi omnes neceſſariam cauſæ totius cognitionem hauſerunt, tum ex peroratione in Conſiſtorio publico coram Nobis habita a Dilecto Filio Paulo Franciſco Antamorio Noſtræ Conſiſtorialis Aulæ Advocato; tum ex fideli relatione è monumentis ſæpedictæ Congregationis Sacrorum Rituum deſumpta, quæ Typis impreſſa omnibus, & ſingulis tradita fuit.

Cardinalium, & Epiſcoporum conſilia in Conſiſtorio ſemipublico.

Quapropter coacto demum die XIV. labentis menſis Junii ſemipublico Conſiſtorio, in quo præter eoſdem Fratres Noſtros Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, omnes præterea Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, qui jam tunc ad ſeptuaginta ferè hac ipſa de cauſa in Romana Curia præſentes aderant, ſeſſionem habuerunt; factâque omnibus dicendæ ſententiæ poteſtate; Venerabilem hujuſmodi Conſacerdotum coronam ſumma conſenſione audivimus ad ejuſdem præclaræ Virginis Canonizationem Nos adhortantem: Qua de re omnium ſuffragia proprio ſingulorum chirographo ſubſcripta colligi juſſimus, in Tabulariis Eccleſiæ Romanæ perpetuo aſſervanda; mandantes Dilectis Filiis Apoſtolicarum Ceremoniarum Magiſtris ibi de more adſtantibus, ut, in abſentia Notariorum Apoſtolicæ Sedis, qui Protonotarii de numero Participantium nuncupantur, ſuper hujuſmodi ſolemni actu publica Inſtrumenta, quotquot opus eſſet, conficere deberent.

Solemnia Canonizationis.

Indicta itaque pro Canonizationis celebritate hodierna die Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli Martyriis conſecrata, non omiſimus interim in humilitate, & jejunio privatas noſtras, & publicas Eccleſiæ preces Deo Patri offerre per Filium ejus, ut Spiritus Sancti virtute mentem noſtram dirigere, & confirmare dignaretur. Hodieque tandem de manè, congregatis in Vaticano omnibus Cleri Sæcularis, & Regularis Ordinibus, omnibus Romanæ Curiæ, & Aulæ Noſtræ Proceribus, & Officialibus, cunctiſque Venerabilibus Fratribus Noſtris Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ſolemnis ſupplicationis ritu Divinam Majeſtatem venerantes, ad Baſilicam Principis Apoſtolorum proceſſimus. Ibi, ſimul, ac ante Sacratiſſimam Apoſtoli Confeſſionem conſtitimus, Dilectus Filius Noſter Joachimus Tituli Sanctorum Quatuor Coronatorum Presbyter ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Portocarrero nuncupatus, perorante Dilecto Filio Virgilio Montecatino Conſiſtorialis Aulæ Noſtræ Advocato, enixa Chriſtianorum Regum, & Principum, Eccleſiarum, & Religioſorum Ordinum vota pro ipſius B. CATHARINÆ, ſicut etiam pro Beatorum Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, & Joſephi a Leoniſſa ſolemni Canonizatione, ſimulque maturas deliberationes ſuper eorum meritis, & miraculis hucuſque ritè præhabitas, Nobis repræſentavit; Noſque ſemel, iterum, ac tertiò rogavit, ut exoptatam dudùm ſententiam proferentes, Catholici Orbis gaudium compleremus. Quare Nos, implorato prius univerſæ Cœleſtis Curiæ præſidio, & advocato cum gemitibus Paraclito Spiritu, eoque ſic inſpirante, ad honorem Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, ad exaltationem Fidei Catholicæ, & Chriſtianæ Religionis augmentum, auctoritate Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac Noſtra, prædictam CATHARINAM DE RICCIIS Virginem, Monialem Profeſſam Ordinis Prædicatorum, Chriſtianarum virtutum præſtantia, ac Cœleſtium donorum, & miraculorum gloria illuſtrem, Sanctam eſſe definiendo pronunciavimus; &, unà cum prædictis Fideli Martyre, Camillo, Petro, & Joſepho Confeſſoribus, Eccleſiaſticis Sanctorum Faſtis adſcripſimus; decernentes ipſius S. CATHARINÆ memoriam quotannis die ſecunda Februarii, aliorumque Sanctorum prædictorum, aliis reſpective diebus, in univerſa Eccleſia recolendam, & venerandam eſſe; & concedentes omnibus Chriſtifidelibus, qui ad eorum Sepulchra deſignatis diebus religioſè accedent, ac Deum Optimum Maximum juxta Noſtram, & piæ Matris Eccleſiæ mentem precati fuerint, Indulgentiam ſeptem annorum, & totidem Quadragenarum, in perpetuum, in forma Eccleſiæ conſueta.

Decretum definitivum.

Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum, & lingua noſtra exultatione, reddenteſque Altiſſimo vota noſtra, Sacroſanctum Altare conſcendimus, atque immaculatam humanæ ſalutis Hoſtiam, junctâ Beatiſſimorum Eccleſiæ Principum, & prædictorum Sanctorum Commemoratione, Omnipotenti

tenti Deo bonorum omnium Largitori reverenter obtulimus. Omnibus quoque Christifidelibus, qui ad tantæ solemnitatis celebritatem frequentes convenerant, Plenariam peccatorum Indulgentiam misericorditer in Domino largiti fuimus.

Audiant itaque universi Catholicæ Ecclesiæ Filii, & intelligant magnalia Dei, atque ad Cœlestem Hierusalem cogitationes, & corda sublevantes, Beatam hanc Virginem contemplentur candido eorum agmini sociatam, qui sequuntur Agnum quocumque ierit. Unde & illius validissimo patrocinio innixi, postulent a Deo pacem & gratiam; & ejusdem præclaris exemplis excitati, discant peritura Mundi bona despicere; & per innocentiæ custodiam, per pœnitentiæ labores, per Christianæ virtutis studium, ad perfectæ charitatis, & sempiternæ felicitatis Regnum, ad Cœlestis Gloriæ coronam contendere, per Christum Dominum nostrum.

[...]æsentium [...]nsumptis [...]toritas [...]uitur.

Idcircò præmissa omnia ad universalis Ecclesiæ notitiam deduci, præsentesque nostras Literas ad perpetuam rei memoriam extare voluimus; mandantes, ut earum Transumptis, sive Exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ab omnibus habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

[...]anctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostræ Definitionis, Decreti, Adscriptionis, Mandati, Statuti, Relaxationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

[...]t Ponti[...]us Anno [...]die 29 [...]i 1746.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., III. Kalendas Julii, Pontificatus Nostri Anno VI.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

† Ego T. Episcopus Ostien. & Veliternen. Card. Rufus Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius.
† Ego A. Episcopus Portuensis Gardinalis S. Clementis S. R. E. Camerarius.
† Ego V. Episcopus Prænestinus Gard. Petra, Major Pœnitentiarius.
† Ego P. A. Episcopus Albanen. Gard. Carafa.
† Ego I. Episcopus Tusculanus Gard. Accoramboni.
† Ego V. Episcopus Sabinen. Card. Bichius.
†
†
†
†

†
†
† Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Gard. Lercari.
†
†
†
† Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.
† Ego A. Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. Gentili.
† Ego Fr. J. A. Tit. SS. Sylvestri & Martini Presbyter Card. Guadagni.
†
† Ego D. Tit. Basilicæ SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Rivera.
† Ego J. B. Tit. S. Mariæ Angelorum Presbyter Card. Spinula.
†
†
†
† Ego R. Tit. S. Sabinæ Presbyter Gard. de Ilcio.
†
†
† Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.
† Ego S. Tit. S. Priscæ Presbyter Card. Valenti.
† Ego J. F. Tituli SS. Quatuor Coronatorum Presbyter Card. Portocarrero.
†
†
† Ego C. A. Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.
†
† Ego F. Tit. S. Pancratii Presbyter Card. Lantes.
†
†
†
† Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. Ricius.
† Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.
†
† Ego P. M. Tit. S. Agnetis extra muros Presbyter Card. de Montibus.
† Ego D. F. Tit. S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburrini.
† Ego D. J. Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Gard. Besotius.
†
†
†
†
†
†
†
† Ego Alexander S. Mariæ ad Martyres Diaconus Card. Albanus.
† Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.
† Ego Agabitus S. Agathæ ad Saburram Diaconus Cardinalis Mosca.
†
†
† Ego C. S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. Sacripantes.
† Ego M. SS. Cosmæ & Damiani Diaconus Card. Bolognettus.
† Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.
† Ego P. S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna.
† Ego A. S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanari.
† Ego H. S. Adriani Diaconus Cardinalis Bardi.

† *Ego D. SS. Viti & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*

†

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
Visa de Curia.
J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

Orationes Consistoriales, quæ dictæ fuerunt in Consistoriis habitis die 18. Aprilis, 8. 10. 11. 13. & 14. Junii pro Canonizatione BB. Fidelis a Sigmaringa, Camilli de Lellis, Petri Regalati, Josephi a Leonissa, & Catharinæ de Ricciis; una cum ejus Homilia, quæ habita est die Natali Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli inter Missarum solemnia, postquam solemne Canonizationis Decretum promulgavit.

In Consistorio Secreto habito in Palatio Apostolico Quirinali die 18. Aprilis 1746.

ORATIO.

Venerabiles Fratres.

Septuagesimum secundum hujus vitæ mortalis annum inivimus, illudque affirmare jure possumus annos quinquaginta contulisse, exiguo licet cum fructu, studiis Ecclesiasticis excolendis, atque iis præsertim, quæ ad Beatificationem Servorum Dei, ac Beatorum Canonizationem pertinent. Cum enim forensibus studiis operam dare statuissemus, factum est, ut Alexander Caprara tunc temporis Rotæ Romanæ Auditor, ac deinde Cardinalis, illius Tribunalis Secretum, ut ajunt, Nobis communicaret. Cum vero ille pariter inter Consultores Congregationis Sacrorum Rituum fuisset adscriptus, cœpimus accurate legere scripta exhibita a Postulatoribus, atque animadversiones Promotoris Fidei; & alia quoque pro his studiis adjumenta consequuti sumus ex domesticis colloquiis, quæ idem Præsul Caprara nobiscum interserebat.

Deinde a Clemente XI. felicis recordationis inter Consistoriales Advocatos recensiti, ipsius Pontificis jussu duas Causas Canonizationum promovendas suscepimus, nempe Beatæ Catharinæ Bononiensis, ac Beati Pii V., quæ sub eodem Clementis XI. Pontificatu ad finem solemnis Canonizationis perductæ fuerunt: Præter has Causas, aliis quoque multis tum Beatificationis, tum Canonizationis, operam nostram ac patrocinium impendimus, quas hoc loco recensere supervacaneum ducimus, & quæ non pauca, neque exigua sane volumina, si colligerentur, efficerent.

Post hæc Promotoris Fidei perhonorificum munus ab eodem Clemente XI. Nobis demandatum fuit, quod per viginti, & amplius annos, videlicet, cum idem Clemens XI., ac deinde Innocentius XIII., ac Benedictus XIII. Sedem Apostolicam tenuerunt, pro imbecillitate nostrarum virium, quam diligentissime obire curavimus. Illud pro certo adfirmare posse videmur, gravissimas laboris partes Nobis ipsis semper desumpsisse; nec satis existimasse studium ad ea negotia dumtaxat necessarium, quæ proponebantur, expedienda, sed Acta universa Congregationis Sacrorum Rituum penitus inspexisse, ipsius Tabularium, & monumenta omnia, quæ ad rem facere possent, ita pervolvisse, ut ea quoque adnotaremus, quæ Nobis opportuna fore videbantur. Illud pariter asserere possumus, eas omnes Beatificationes, & Canonizationes, quæ vel a Clemente XI., vel a Benedicto XIII. solemniter indictæ sunt, nostris laboribus, nostrisque vigiliis antea dispositas, ac peractas fuisse. Porro, si idipsum Nobis tribueremus de illis Canonizationibus, quas deinde Clemens XII. peregit, nihil a veritate alienum diceremus. Nam in Causis ejusmodi, quæ tunc temporis absolutæ sunt, non modo earum initia instituta atque expedita, sed etiam præcipuæ quæstiones in examen adductæ, ac solutæ fuerunt, cum adhuc Nos ipsi munere Promotoris Fidei fungeremur.

Postea Benedicti XIII. singulari beneficentia in Cardinalium Collegium cooptati fuimus, atque inter Cardinales Congregationis Sacrorum Rituum adnumerati. Quapropter eo, licet exiguo, temporis spatio, quo tunc Romæ permansimus, Congregationibus interesse non prætermisimus, ac sententiam nostram, qualiscunque fuerit, libere proferre. Paulo post ad regendam Anconitanam Ecclesiam, ac deinde Bononiensem delecti fuimus, in quibus administrandis duodecim annos insumpsimus: Tum, licet Pastoralis officii sollicitudo Nos plurimum occupatos tenuerit, tamen rationem temporis ita habuimus, & nocturnæ corporis quieti aliquas horas ita subtraximus, ut Nobis contigerit, præter plura, quæ in lucem emisimus, simul etiam colligere, disponere, ac sedulo perpendere pene innumeras adnotationes, quas olim congessimus, cum Fidei Promotorem ageremus; Insuper plura superaddere, quæ ad explicanda Miracula conferre maxime possent: Cui rei gerendæ, ac perficiendæ magno adjumento Nobis fuit copia librorum tum antiquorum, tum recentium, qui ad Physicam, ac Medicinam pertinebant, tum præsertim consilia præstantium Doctorum, quos Bononiæ deprehendimus. Quamobrem de Beatificatione Servorum Dei, ac Beatorum Canonizatione quatuor Volumina composuimus, quæ in lucem edita fuerunt.

Postremo ad Summum Pontificatum, licet immerentes, evecti, cum facillimum sit inventis addere, plura additamenta non parvi momenti, ac pretii fecimus iisdem Commentariis, quæ magis accurate, copioseque lucem publicam secundo adspexerunt. Ad Congregationes Sacrorum Rituum, quæ coram Nobis frequenter habitæ sunt, convenimus, in quibus non modo sententiam nostram exposuimus, sed ejus quoque rationem palam indicavimus. In qualibet proposita Causa decrevimus ea, quæ magis opportuna judicavimus; alia quoque Decreta promulgavimus, ad rectum examen hujusmodi Causarum, earumque solutionem instituendam. Tandem aliquos Dei Famulos consueto Ritu inter Beatos adnumeravimus.

Ut ergo nihil deesse Nobis in hac re videretur, illud tantum supererat, ut Beatorum Canonizationem perageremus. Ad quam obeundam haud satis erant, quæ hactenus diximus; neque enim a nobis commemorata sunt ob aliam causam, nisi ut quoddam voluntatis nostræ studium ad ejusmodi Canonizationem suscipiendam ostenderemus, quod tamen parum, aut nihil omnino conferre non ignoramus, nisi cætera merita, ac requisitæ conditiones pariter intercedant. Attamen in eo tota res sita est, quod post accuratum diuturnumque examen plurium annorum, judicium quinque Causarum Canonizationis absolutum jam fuerit a Congregatione Sacrorum Rituum. Accedit, quod ejusdem Congregationis consilio jam pronunciavimus Decretum, nempe posse quamlibet ex iisdem Causis ad solemnem Canonizationem deduci: Quamquam illud Decretum ejusmodi negotium minime absolvat, neque ipsi finem imponat; eo quod Prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, antequam Sententiam ultimam proferamus, intelligere volumus in hoc Secreto Consistorio consilium

vestrum, utrum Canonizationem hoc tempore statuendam judicetis; ac deinde exposcere rursum a Vobis consilium, & ab Episcopis, qui ad Consistorium semipublicum convenient, utrum nempe in supradictis Causis quæstiones omnes ita examinatas, & solutas existimetis, ut Sententiam vestram Sententiæ Congregationis Sacrorum Rituum accommodare posse arbitremini. Sed ne temere, & inconsulto deliberetis, servato a Prædecessoribus nostris more, Vobis exponemus, quæ diligenter accurateque peracta sunt in his Causis Beatorum examinandis; & deinde meritum singularum intrinsecum compendio solum attingemus.

Ut autem initium sumamus ab iis, quæ gesta sunt in examinandis his quinque Causis Beatorum, de quibus res agitur, nulla est ex ipsis, pro qua examinanda plusquam centum viginti anni non fuerint insumpti, initium hujus temporis haud statuendo a die, quo hi Beati vitam hanc mortalem absolverunt, neque a tempore, quo Locorum Ordinarii sua auctoritate ipsorum Beatorum Acta conficere cœperunt, sed ab eo solum tempore, quo Sedes Apostolica concessit, ut ejusmodi Causæ coram se instituerentur. Equidem non ignoratis, in veteri consuetudine, ac more positum fuisse, ut hæ Causæ Romanæ Rotæ Auditoribus committerentur, qui deinde post accuratum examen rem totam exponebant, suffragium consultivum ferebant, ac postremo ad Congregationem Sacrorum Rituum omnia rursum examinanda deferebantur. Duæ nostrorum Beatorum Causæ, quæ modo afferuntur, propositæ jam fuerunt eo tempore, cum vetus consuetudo, quam paulo ante memoravimus, obtineret, eaque ratione pertractatæ sunt, quam superius indicavimus. Cum deinde immutata ea consuetudine, Romanæ Rotæ Auditores in Congregationem Sacrorum Rituum, tanquam ipsius membra, recensiti fuissent, in tribus reliquis Beatorum Causis quæstiones præcipuæ, ac necessariæ ad examen, ac trutinam revocatæ sunt in iis Cœtibus, qui ad expendendas singulas ex allatis quæstionibus, ter convocari, & haberi consueverunt. Si ex his quinque Causis unam solumnodo excipiatis, cujus Nos ipsi Beatificationem peregimus, quatuor reliquæ Cultum publicum jampridem obtinuerant a Nostris Prædecessoribus constitutum. Quamobrem nostram operam potissimum contulimus ad expendenda Miracula, quæ post Beatificationem contigerunt, & quæ a Sacris Legibus requiruntur, tanquam indicium quoddam cœleste Divinæ voluntatis, ut cultus permissivus ac peculiaris, cultu universali ac præceptivo commutetur. Illud testari merito possumus, nihil a Nobis prætermissum fuisse, ut accuratissimum examen fieret, quoniam non ignoramus, nullum studium, nullamque diligentiam esse in hac re supervacaneam. Illud quoque fatemur nullam a Nobis in his Causis agendis dispensationem, aut immunitatem a consuetis Legibus esse concessam, nostrumque privatum studium pro qualibet Causa sedulo impendisse. Præterea Deum vehementer exoravimus, ut lumen suum Nobis impertiretur, quo magis perspecta Nobis forent aliqua facta, quæ suffragium ferentes in Congregationibus manifesta satis putaverunt; denique, priusquam animum nostrum determinaremus, nonnullis mandavimus; ut occulta diligentia res propositas scrutarentur, ac plane dignoscerent, quorum postea documenta Nobis reddita, deponi jussimus in Tabulario Congregationis Sacrorum Rituum, ubi tuto servarentur.

Post hæc (ut ordinem initio propositum teneamus) verba facienda essent a Nobis de meritis cujuslibet Causæ. Verum institutam Orationem parumper suspendimus, ut tamen, ordine jam constituto, deinde prosequamur; videlicet postquam apertum erit os Cardinalis, cui clausum fuit initio Consistorii, ut suffragium quoque suum in rem propositam ferat, & postquam alia præsentia negotia absoluta fuerint. Porro hæc sermonis interruptio Vos levabit ea molestia, quam pati deberetis, si perpetua oratione uteremur, & Nobis etiam paulum temporis concedet, ut libere respiremus.

Post hæc propositæ fuerunt Ecclesiæ, & alia peracta, quæ superius indicata: deinde Sanctissimus D. N. prosequutus est suam Orationem in hunc modum.

Peractis jam negotiis, quæ absolvenda supererant, Orationem nostram, Venerabiles Fratres, prosequimur; & breviter quidem complectemur merita, quæ insunt Causis quinque Beatorum. Primum locum obtinet Causa Beati Fidelis a Sigmaringa Svevi ex Ordine Fratrum Minorum Sancti Francisci Cappuccinorum. Nemo ignorat præclare gesta a Leopoldo Austriæ Archiduce, & Comite Tyrolensi, qui magno cum exercitu Rhætiam Superiorem invadens initio præteriti sæculi, gente illa pervicaci in suam ditionem redacta, Ministros Calvinianos ab illis Vallibus expulit, qui non modo pravam doctrinam in ipsis locis disseminaverant, sed miseros populos, & sua jam labe infectos, adversus Romanam Ecclesiam incendebant, & perniciosis consiliis incitabant, ut a legitimis Principibus facta conspiratione deficerent.

Tum Joannes Fulvius Curiæ Episcopus, qui Hæreticorum furore, ac violentia extorris, & ejectus, incredibili mœrore conficiebatur, eo quod Ministri Zuingliani, & Calviniani, spatio duorum annorum, quadraginta duas Parochias eidem usurpaverant, Leopoldum victorem induxit, ut ad Paulum V. Prædecessorem nostrum confugeret, eumque vehementer rogaret, ut Capuccinos in Rhætiam mitteret, qui Sacras Missiones susciperent, ex quibus fructus non exiguos Sanctæ Religioni futuros sperabat.

Pontifex Leopoldo morem gessit libentissime, ac tum Sacræ Missiones in Rhætia initium habuerunt, quæ deinde magis confirmatæ, atque amplificatæ sunt, cum post obitum Pauli V. Gregorius XV. Sedem Apostolicam obtinuit: Tunc enim bene constituta Sacra Congregatione de Propaganda Fide, ipsius consilio, quæ viros idoneos a Nuntio Apostolico, & ab Episcopo Curiæ satis cognoverat, Fratres Capuccini ad eas Missiones obeundas delecti fuerunt, & illarum Præfectus Beatus Fidelis a Sigmaringa nominatus, qui magnam sibi famam ob virtutem, & zelum Apostolicum jam sibi comparaverat. Cum ejusmodi munere fungeretur, vitam hic Beatus absolvit, interfectus ab Hæreticis in odium Fidei Catholicæ, & hoc pacto illustrem Martyrii palmam est consequutus. Signa & Miracula accesserunt severe discussa, & concordibus suffragiis approbata. Placetne igitur Vobis, ut ad solemnem hujus Beati Martyris Canonizationem juxta consuetum hujus Sedis Apostolicæ morem procedamus?

Hic Cardinales responderunt omnes:
PLACET: *deinde Sanctitas Sua:*

Secundo loco proponitur Causa Beati Camilli de Lellis, qui Bochianici in Aprutio loco honesto natus est. Cujus quidem juventus non fuit vacua, & immunis ab iis cupiditatibus, ac vitiis, quibus implicari juvenes consueverunt. Attamen tali pœnitentia ductus est, suasque labes per plures annos usque ad ultimum vitæ spiritum tanta severitate expiavit, ut præclaram Sanctitatis opinionem sibi demeruerit, eamque lætitiam in Cœlis excitaverit, qua gestire solent Angeli super uno peccatore pœnitentiam agente, quæ longe superat eam voluptatem, quam concipiunt iidem Beati Spiritus, cum in Cœlis coronari vident alios plures, qui pœnitentia nunquam indiguerunt, eo quod vitæ innocentiam, ac morum sanctitatem nunquam violaverint.

Nonnulli ex Theologis, ac Patribus non solum Martyres appellant eos, qui ab Hæreticis, vel Infidelibus in odium Christianæ Fidei, aut Catholicæ Religionis vita spoliantur, sed illos pariter tanquam Martyres agnoscunt, qui semper in Dei famulatu, & proximorum salute procuranda ita occupantur, ut assiduo charitatis opera præstent, non quidem ordinaria, sed difficilia, & heroica, in quibus constanter versantur, donec ad extremum vitæ diem perveniant; ideoque Charitatis Martyres nuncupantur.

De hac opinione Nos verba fecimus in Libris nostris, *De Canonizatione*, eamque minime probavimus, eo quod Orationi Panegyricæ potius, quam Theologorum Cathedræ consentaneam judicavimus. Illos haud Martyres, sed Confessores nominandos asseruimus, cum in eorem morte nullus appareat tyrannus, qui illos in odium Fidei violenter interficiat; Quod si contrariam sententiam sequuti fuissemus, nullum sane exemplum præstantius inveniri potuisset ad Martyres ejusmodi Charitatis declarandos, quam vita, ac mores, quibus Beatus Camillus de Lellis commendatur.

Siquidem Nosocomia hujus Urbis, quæ *Incurabilium, & Sancti Spiritus* appellantur, comparari possunt quibusdam veluti theatris, in quibus Camillus per plures annos charitatem suam exercuit, operam suam assiduo præbens infirmis, ut illos corporis ægritudine, atque animi morbis sublevaret. Febres pestiferæ, quæ hanc ipsam Urbem, ac Sedem Quirinalem invaserant, & universis, quos semel corripuerant, mortem inferebant, latissimum campum aperuerunt Camillo, ejusque Sociis Regularibus, ad pios Cives inflammandos, hortandosque, ut cibis, atque opportunis pharmacis ægrotantes recrearent, omnemque diligentiam impenderent, ut a mortis faucibus eriperent hominum multitudinem, qui ad eam calamitatem pervenerant, ut eodem lectulo vir cum uxore sua, ac liberis jaceret, necessario alimento, & consolatione destituti omnes, quos interea febris, egestas, rerum omnium necessitas, ac fames supra modum vexabant.

Post hanc calamitatem, & stragem, incredibilis illa annonæ charitas subsequuta est, ob quam Romæ, ejusque districtu, septuaginta millia hominum fame, ac frigore enecti perierunt. Horrendum sane spectaculum! In Compitis ipsius Urbis, in macellis, & officinis fame debilitati Cives animam exhalabant, alii vero jam vita defuncti virentes herbas, quas ad famem sedandam decerpserant, adhuc dentibus premebant; Quare tum patuit maxime charitatis incendium, quo Camilli pectus exardebat: Plura omittimus ad rem explicandam, quæ in actis ipsius Beati descripta continentur; Illud solum indicabimus, tunc temporis magnam ægrotantium multitudinem in Nosocomium Sancti Sixti coactam fuisse, ex qua spatio paucorum dierum tria millia morbo confecta sunt. Pontifex Beato Camillo potestatem tribuit illius Nosocomii administrandi in iis omnibus, quæ ad salutem corporum, & animarum pertinerent. Itaque, ut huic muneri satisfaceret, in ædes Sancti Sixti ille se contulit cum octo Sociis, ex quibus ob incredibiles labores, & incommoda, quinque vitam amiserunt; Camillus autem immunis ab eo discrimine, ac liber evasit, singulari Dei beneficio, ut majora deinde pro utilitate proximi aggrederetur; inter quæ recenseri merito debet Institutio Congregationis Clericorum Regularium Ministrantium infirmis, quam ipse statuit, ac propagavit in varias Orbis terræ partes, & quæ magis in dies amplificatur, cum maximo ægrotantium, & morientium fructu, qui in ultima vitæ hujus periodo constituti, illorum præsidio, sanctisque monitis corroborati, ad immortalem vitam proficiscuntur. Hujus Beati intercessione Deus Miracula operari dignatus est, post longum & maturum examen concordibus suffragiis approbata. Videtur ne itaque Vobis expedire, ut ad hujus quoque Beati Canonizationem solemni ritu deveniamus.

Rursus Cardinales hoc loco responderunt: PLACET: *Et Sanctitas Sua institutum sermonem prosequuta est.*

Tertio loco exhibetur Causa Beati Petri Regalati Minoris Observantiæ Sancti Francisci, natione Hispani, qui Valdoleti natus est. Annales Fratrum Minorum tradunt a Gregorio XI. Pontifice designatos fuisse aliquos Commissarios Apostolicos, seu Visitatores, qui eum Ordinem in Hispania reformarent, cujus institutum, ac disciplina, pristina severitate dimissa, plurimum collapsa fuerat, quemadmodum Apostolica Sedes intellexerat. Ferunt, quemdam nomine Petrum Villacretium inter Fratres Minores virum sanctitate vitæ præstantem, inde excitatum fuisse, ut reformationem Regularis Observantiæ Sancti Francisci primus inchoaret. Sacra ædicula inter oppida Tendillæ, ac Penalverii sita erat, Beatissimæ Virgini Mariæ nuncupata, quæ ad Equites Melitenses jure pertinebat. Porro Sanctam Mariam Saliceti ipsam vocabant ex eo, quod Beatissima Virgo quibusdam Venatoribus ipsius nomen, & opem implorantibus eo loco apparuerat, cum illi inter densissimas pluvias, fulminum ignibus perterriti, via penitus aberrassent. Itaque, cum primum super salices altare fuisset extructum, inde Sanctæ Mariæ Saliceti nomen inditum est. Huic ædiculæ Petrus Villacretius exiguum tugurium conjunxit, ibi cum suis Sociis habitaret; Illud autem spatio temporis in magnificum ædificium commutatum fuit, in quo perfecti Regulares vitam duxerunt. In eo ipso loco vir præclarissimus Cardinalis Franciscus Ximenes Christianæ perfectionis spiritum suscepit, ex quo tandem accitus fuit, ut Elisabeth Hispaniarum Reginæ Confessiones exciperet.

Petrus Villacretius pietatem Beati Petri Regalati cognitam, & perspectam habebat; Quippe adolescentiam innocenter traduxerat, & cum Fratrum Minorum Instituto vix decennis nomen dedisset, anno ætatis decimo quarto (quod tum licebat) solemnem Professionem emiserat. Inter cætera Monasteria, quæ a Villacretio condita fuerunt, permittente Oxomensi Episcopo, illud prope Aquileram adnumeratur, in quo Petrus Villacretius, ac Beatus Petrus Regalatus, longe ab hominum consortio, sanctissimam & asperrimam vitam aliquo temporis spatio simul duxerunt. Quamvis autem curarent diligentissime, ut ejusmodi vitæ ratio in tenebris omnino delitesceret, tamen in finitimas Civitates evulgari cœpit, ex quibus aliqui visendi solum studio, alii vero; ut permanerent in ea solitudine, ad Monasterium confluebant; & hoc pacto Reformatio in Hispania mirum in modum propagata est.

Qua de re Villacretius præclarum opus, initamque viam insistere majori studio constituit, ut nova conderet Monasteria, ac vetusta in meliorem formam redigeret. Itaque domum Aquileræ Regalato commendavit, cujus virtutem longo jam temporis experimento probaverat. In eo loco Regalatus reliquis annis, quibus vixit, ad supremum sanctitatis apicem pervenit. Illic Reformationem institutam, suis exemplis, prudentique administratione sartam tectam retinuit, ita ut, quamvis novi Ordinis Fundator, aut Reformationis Institutor appellari nequeat, tamen ad illam statuendam maximum adjumentum

attulisse, potentissimumque præsidium fuisse; nemo inficiabitur. Illic etiam toto vitæ suæ cursu Theologales, & Cardinales Virtutes modo sublimi, ac singulari exercuit. Universos in admirationem sui pertraxit ob animi humilitatem, vitæ asperitatem, ac jejunia, quibus corpus suum magnopere excruciavit. Quæ merita si desint, ad Beatorum Canonizationem Ecclesia nunquam adducitur. Illic etiam donis Extasis, ac Prophetiæ cumulatus a Deo fuit, ac postremo feliciter hac mortali vita decessit, eamque sanctitatis famam reliquit, ut diuturnitate temporis imminui nunquam potuerit. Miracula claruit tum in vita, tum post obitum; eademque trutinæ subjecta approbari meruerunt. Placetne igitur Vobis, ut ad solemnem hujus Beati Canonizationem juxta Ecclesiæ institutum procedamus?

Placet, *iterum dixerunt hoc loco Cardinales, ad quos deinde Sanctitas Sua:*

Quarto loco venit Causa Beati Josephi a Leonissa, quod Oppidum in Aprutio positum est. Ipse pariter Ordini Fratrum Capuccinorum nomen dedit, & Sanctum Franciscum Parentem suum plane imitatus est. Etenim si Sanctus Franciscus martyrii cupiditate inflammatus, navigationem in Syriam suscepit, etiam Beatus Joseph ob eandem causam Constantinopolim se contulit, ubi Christi Fidelibus opitularetur, qui misera servitute tenebantur, gravissimoque periculo, ne ob incommoda & ærumnas, & Christiana Religione deficerent. A Soldano Rege Ægypti Sanctus Franciscus magnis officiis, & humanitate exceptus, omnem martyrio interclusum aditum cum vidisset, in Italiam remeavit; atque ita desiderii martyrium obtinuit. Beatus Joseph eodem ardore succensus, interiora cubicula, & penetralia Imperatoris Turcarum adire non dubitavit, ratus, eos populos universos facili negotio ad Fidem Christianam traducendos, si ipsorum Imperator eandem Religionem primus susciperet: Sed captus, ac detrusus in tenebrosum carcerem, eo gravissimo supplicio mulctatus fuit, ut pedem dexterum, & manum pariter dexteram ad ferreum uncum suspensus, capite, totaque corporis mole ad terram penderet, donec fame, ac dolore extenuatus vitam profunderet. Generosus Athleta Christi crudelissimum tormenti genus invicta animi constantia pertulit. At quoniam Joseph Dei beneficio vitam adhuc trahebat, atque inter acerbissimum cruciatum annuntiare Fidem Christianam haud omittebat, ideo Satellites consilium inierunt sub illo ignem excitandi, ut fumus obstrictis faucibus spiritum illi præcluderet, aut saltem a prædicanda Sancta Religione impediret.

Tres continuos dies in eo cruciatu fortiter permansit, ex quo divino potius, quam humano præsidio liberatus fuit, ita ut Causa ipsius Beatificationis, & Canonizationis (nisi ob gravissimas causas disciplina immutata fuisset) sub titulo Martyris, non autem Confessoris, proponi posse videretur. Nemo enim, qui in his studiis paululum versatus sit, ignorat, pristina temporum consuetudine appellari consuevisse Martyres etiam illos, qui post acerba tormenta, quorum vi mortem subire juxta naturæ conditionem debuerant, admirabilem in modum superstites evaserant: Attamen hoc tempore (quemadmodum unicuique cognitum, perspectumque est) Martyr haud nuncupatur, nisi qui in ferendis cruciatibus, aut vi tormentorum vitam amiserit.

Joseph ope divina vindicatus ab eo discrimine, quod superius exposuimus, in Italiam rediit, & reliquum vitæ spatium in locis Patriæ suæ finitimis traduxit, ubi Ruricolas, & Egenos Sacris concionibus imbuens, mirum dictu est, quam copiosos fructus collegerit: Mysteria Fidei, ac Religionis illis explicabat, & vineam Domini indefesso studio ita excolebat, ut nullos labores, nulla pericula, nulla incommoda vitanda unquam judicaverit. Evangelica consilia, juxta sui Ordinis præcepta atque instituta, diligentissime servavit; qua in re si defuisset aliquid, Causa Beati Josephi in medio cursu constitisset. Etenim certum, statutumque est, ut in Causis Servorum Dei, qui Regularium Ordinibus adscripti fuerunt, præter cætera, illud potissimum examinetur, an sui Ordinis præscriptas leges accurate observaverint. Postremo Beatus Joseph meritis cumulatus, & corporis sui vinculis dissolutus, in Cœlum evolavit, quo tempore ea signa contigerunt, quibus Deus pretiosam justorum mortem prosequi, ac declarare consuevit. Miracula quoque subsequuta sunt plene discussa, & approbata. Placet ne igitur Vobis, ut ad hujus Beati Canonizationem rite procedamus?

Hic quoque Cardinales dixerunt, Placet, *quibus inde Sanctissimus Dominus Noster hæc alia deliberanda proposuit.*

Quintum, ac ultimum locum tenet Causa Beatæ Catharinæ de Ricciis ex Ordine Dominicano, de Ecclesia adeo benemerito, tum ob viros, tum ob mulieres gloria Sanctitatis celeberrimas, quæ eundem Ordinem illustrarunt: Satis sit hoc loco recensere Catharinam Senensem, Rosam Limanam, Agnetem ex Urbe Montispolitiani, quæ solemni Canonizationis Ritu in numerum Sanctarum relatæ fuerunt; Reliquas plures omittimus, quæ ob rationem cultus immemorabilis, obtinent cultum Sedis Apostolicæ auctoritate comprobatum.

Florentiæ nata est Catharina ex nobili genere: Parentes habuit Petrum Franciscum de Ricciis, & Catharinam de Panzano. Ab ineunte adolescentia futuræ Sanctitatis indicia non obscura præbuit. Pratum Hetruriæ Civitatem adducta (quo Parentes rusticationis gratia se contulerant), & ingressa Domum Monialium Sancti Vincentii, eodem momento temporis constituit in eo loco vitæ suæ cursum exigere, quamvis id ingratum, molestumque Parentibus esset, qui illam nuptui dare proposuerant.

Tantam Sanctitatis famam brevi assequuta est, ob dona præcipue cœlestia, quibus plerunque Deus animas sibi devinctas & charissimas exornare solet, nempe ob frequentes Extases, mentis alienationes, vaticinia, cordium arcanas scrutationes, & hujusmodi divina munera; ut Præsides Ecclesiasticos excitaverit ad investigandum diligenter, utrum angelus tenebrarum (uti non semel accidit) Angeli Lucis speciem ad eam Virginem decipiendam assumpsisset. Omissa facimus experimenta, quibus tunc usi sunt Ordinis Dominicani Theologi, & illius Monasterii Provinciales, ut omni erroris nube discussa, veritatem agnoscerent, cujus certissima indicia deprehenderunt; ideoque testati sunt ea Catharinæ dona non Dæmonum fraudibus, neque naturæ portentis tribuenda, sed cœlitus immissa ad ejus animam exornandam. Cardinalis Robertus Puccius Pistoriensis Episcopus, jussu Pauli III. Pontificis, Florentiam se contulit cum pluribus aliis Episcopis prudentiæ, doctrinæque laude præstantibus; & post accuratum examen, summopere probavit vitæ Sanctitatem, & cœlestem donorum naturam, & conditionem, quibus Catharina ab omnibus commendabatur. In eadem sententia fuerunt Cardinales Cervinus, & Mediceus, qui deinde Summi Pontifices facti sunt, quorum primus Marcellus II., alter Leo XI. nuncupati fuerunt. Postremo accedit, quod in Causa Sancti Philippi Nerii demonstratum est, ipsum quadam mentis alienatione

divinitus immissa, licet Romæ versaretur, Beatam Catharinam de Ricciis alloquutum fuisse, quæ Prati in Hetruria morabatur; cujus heroicam vitæ rationem plane cognoverat, eamque plurimi faciebat.

Hæc cœlestia dona plerumque Sanctitatem indicant, sed in illis Sanctitas minime continetur. Continua ferme rerum cœlestium meditatio, profunda humilitas, vita, victusque asperrimus, in observandis Ordinis sui legibus accuratissima diligentia, summa vigilantia, atque studium, ut reliquæ Sorores eandem virtutis semitam calcarent, hæ fuerunt Catharinæ dotes eximiæ, hæc ornamenta singularia. In examine hujus Causæ compertum est, ipsam maxime excelluisse in assiduo illarum virtutum exercitio, quæ ad illius conditionem, atque statum pertinebant. Porro id satis est, cum in ejusmodi Causis totum examen ad eas virtutes redigendum sit, quas Canonizandus exercere potuit juxta vitæ rationem, quam sibi delegerit. A Deo sæpius illa postulavit, ut iis donis cœlestibus, quibus tamdiu cumulata fuerat, spoliaretur, quod sane commendatur plurimum ab illis, qui pias animas ad perfectionem Christianam instituunt, nempe ut delectationi, & quandoque etiam vanitati aditus præcludatur. Itaque Catharina, quod vehementer expetierat, consequuta est; attamen opinio, quæ de ipsius Sanctitate excitata fuerat, imminui nequaquam potuit, sed usque ad mortem constanter permansit, & etiam post mortem magis percrebuit. Catharina eo mortis genere decessit, quod ejus vitæ Sanctitatem maxime decebat. Summa vitæ austeritas, & ciborum ratio, quos longo temporis spatio adhibuerat hæc Virgo pœnitentiæ amantissima, mortalem ipsi ægritudinem attulerunt Ad illam fortiter obeundam Catharina sanctis operibus se præparavit: Acerbos dolores tulit patientissime: Ecclesiæ Sacramentis summa pietate susceptis, ultima sive colloquia, sive ad Deum precationes ardentissimi amoris plenas expressit. Sorores suas maxima benevolentia vivens prosequuta est, & ejusdem benevolentiæ moriens argumenta manifesta præbuit iis sermonibus, quos postremo ad ipsas Sorores convertit. Nonnulla portenta ad ejus mortem contigerunt; ita ut, si omnia simul expendantur, pretiosam in conspectu Domini Catharinæ mortem fuisse nemo dubitare possit. Post obitum, hujus Beatæ intercessione ea prodigia facta sunt, quæ vires naturæ excedunt, quæque idcirco communi calculo fuerunt Miraculis adscripta. Placetne demum igitur Vobis, ut ad hujus Beatæ Canonizationem juxta consuetum Apostolicæ Sedis morem procedamus?

Item: sibi Placere: *responderunt omnes Cardinales, quos subinde alloquutus est Sanctissimus Dominus Noster hoc modo:*

Præclaram sententiam vestram intelleximus super his, quæ a Vobis postulavimus. Quamobrem, vestigiis & exemplis nostrorum Prædecessorum inhærentes, duo publica Consistoria indicemus, in quibus Consistorialis Aulæ Advocati palam recensebunt vitæ Sanctitatem, ac Miracula singulorum ex Beatis, qui solemni ritu inter Sanctos adscribendi sunt. Antequam autem conveniatis ad semipublica Consistoria, in quibus Vos omnes, cum Episcopis, qui simul acciri debent, suffragium ferre debetis pro futura cujuslibet Beati Canonizatione, in more positum est, ut unicuique consignetur vita cujuslibet Canonizandi, compendio digesta una cum virtutibus, & Miraculis, & singulis Actis, quæ pro eorumdem Causis confecta fuerunt. Quo tempore Clemens XI. felicis recordationis Beatorum Canonizationem celebravit, Nobis tunc temporis Fidei Promotorem agentibus præcepit, ut Causas Beatorum compendio describeremus, quæ deinde Pontifex ipse accuratissime perpendit, & incredibili studio ad examen, ac trutinam revocavit omnia documenta, quæ iisdem compendiis ad fidem faciendam jungebantur. Porro Causarum, de quibus modo res est, Nos ipsi compendia facere posse sperabamus, ardentique studio exoptabamus: sed assiduis curis distenti, Clementis XI. vestigiis insistere tandem deliberavimus. Itaque præter compendia a Postulatoribus confecta, & exhibita, hanc eandem provinciam ab alio suscipi jussimus, qui Promotoris Fidei sententiam consiliumque sequeretur. Eadem compendia, juxta normam & rationem a Nobis constitutam confecta Nos ipsi accurate perlegimus. Sedulo quoque examinavimus omnia documenta illarum rerum, quæ in ipsis compendiis referebantur: Et hæc tum Vobis, tum Episcopis ad consilium accitis, tempore opportuno dabuntur, ut omnes sufficienter instructi ad semipublica Consistoria accedant.

Absoluta Oratione Sanctitas Sua assignavit in Titulum Ecclesiam Sanctorum Joannis, & Pauli Eminentissimo Cardinali Paulutio; & sic dimissum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 9. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

Maximam Nobis hic amplissimus consessus jucunditatem affert, in quo Pontificum Prædecessorum nostrorum vetus consuetudo renovatur. Siquidem, cum de gravissimis negotiis agendum, ac deliberandum erat, in consilium vocabant Primores ex Clero Romano, Episcopos Suburbicarios, & cæteros Antistites, qui casu aliquo Romæ versabantur. Materiam pariter, quam Vobis examinandam, ac dijudicandam proponimus, Sacræ vetustati omnino consentaneam judicamus. Etenim Causa Martyris Fidelis a Sigmaringa Vobis exhibetur; & cognitum satis est, perspectumque universis, quam diligenter accurateque Predecessores nostri Clemens, Fabianus, & Antherus colligi jusserint eorum Acta, qui pro Fidei Catholicæ defensione vitam profundebant; Actorum collectioni judicium succedebat, quod *vindicationis* appellabatur, quodque institui solebat ab Ecclesia, ad fraudes & ambiguitates evitandas: de quo judicio verba facit Optatus Milevitanus Scriptor quarti Sæculi, cum illustre facinus Cæciliani Archidiaconi commemorat, qui superbam Fœminam Lucillam vehementer objurgavit, eo quod ossa *hominis mortui, etsi Martyris, sed necdum vindicati*, osculari consueverat, priusquam Divinam Eucharistiam perciperet. Quod si aliquid paulo alienum ab antiquitate reperitur in examine, quod habetur hodierna die, illud profecto est, quod in Actis, & narrationibus rerum gestarum a Fideli a Sigmaringa, quæ Vobis exhibitæ fuerunt, & quas antea Nos ipsi perspeximus, ac diligentissime expendimus, in his, inquam, Actis non solum agitur de Martyrio, ejusque Causa, sed etiam recensentur signa, ac Miracula, quæ, Beato Fideli intercedente, Deus patravit. Etenim vestram eruditionem minime latet gravissima disputatio, quam sæculo nono Ecclesiæ magna cum laude sustinuit S. Eulogius Martyr, ac Toleti Archiepiscopus, in suo præclaro Libro, qui inscribitur *Memoriale Sanctorum*, pro Cultu Cordubensium Martyrum; magnopere contendens illis exhibendum esse Martyrum Cultum, etiamsi nullæ

Mira-

Miracula ob eorum intercessionem obtigissent. Attamen id minime Nos avocat ab instituto Nobis gratissimo venerabilis antiquitatis; cum in Nostris Commentariis *de Canonizatione Sanctorum*, qualiacunque fuerint, plane ostenderimus, propositis cujuslibet sæculi monumentis & exemplis, nunquam Sedi Apostolicæ in more positum fuisse, ut Cultum publicum Martyris ulli concederet, aut permissivum, & pro aliquibus tantum locis, aut præceptivum, & pro universa Ecclesia, nisi postquam Martyrium, ejusque Causam perpendisset, ac probasset, juxta vetus adagium, nempe *Martyrem non facit pœna, sed causa*, & postquam Miracula etiam in examen adduxisset, ac probasset. Siquidem tutiorem in hac re sententiam amplectendam censuit, nec ullam diligentiam omnino prætermittendam, ut de gravissimo hoc negotio judicium ferret, cum præsertim nulla necessitas ejusmodi judicium postularet. Equidem Vobis ante oculos proposita sunt omnia, videlicet, vita, mors, ejusque causa, signa, ac Miracula Beati Fidelis a Sigmaringa. Interea vestras sententias exquirimus, utrum ad ipsius Canonizationem deveniendum putetis.

Post hæc suffragium dederunt pro Canonizatione tam Eminentissimi Cardinalis, quam Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi Assistentes, & non Assistentes. Quibus expletis iterum Papa sic fuit allocutus.

VENERABILES FRATRES.

SUmmam voluptatem percepimus ex vestris suffragiis, quæ tulistis de proposita Canonizatione Beati Fidelis a Sigmaringa. Priusquam tamen ultimo deliberemus, ad Deum supplices confugere volumus, & simul hortari Fideles omnes, ut eadem vota concipiant; videlicet ut cœleste lumen in hoc gravissimo negotio Nobis elargiatur, judicium laturis de Canonizatione Beati Fidelis a Sigmaringa, atque aliorum quatuor Beatorum, quorum Causæ in quatuor sequentibus Consistoriis Semipublicis in examen adducentur. Porro Cardinalis noster in Urbe Vicarius de more promulgabit jejunia, Ecclesias visitandas, preces, & alia pietatis opera præscripta, & suscipienda ab illis, qui consequi volunt plenariam Indulgentiam, quam Nos impertiti sumus universis, qui preces effundent eo modo, quem statuimus, ut Deus scilicet Opt. Max. suæ lucis claritate mentem nostram illuminet.

Et sic dimissum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 10. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

POST Causam Beati Fidelis a Sigmaringa, quam Vobis in præcedenti Consistorio proposuimus, alteram Beati Camilli de Lellis in hoc præsenti Consistorio Vobis exhibemus; & quemadmodum in Causa Beati Fidelis sacram antiquitatem, & hujus Sanctæ Sedis disciplinam ante oculos habuimus, ita profecto mentem eandem, idemque institutum in proponenda Causa Beati Camilli hodierna die retinemus. Equidem inter Martyres ipse non recensetur, sed inter Confessores; eoquod præclarissimis sane virtutibus ac meritis exornatus, ex hac mortali vita in Cœlum migraverit, naturali tamen mortis genere; neque in odium Christianæ Religionis interfectus vitam amiserit. Quamvis autem Confessorum Cultus post Martyrum Cultum inductus fuerit; tamen illum pariter antiquum esse, minime est dubitandum; cum ex sæculo quarto hujus rei monumenta certissima suppetant, etiamsi illorum sententiam sequamur, qui Sacram antiquitatem magis accurate diligenterque perscrutantur. Hanc opinionem Nos amplexi sumus in Commentariis nostris *de Canonizatione Sanctorum*, omittentes eam disputationem, quæ viros eruditos in duas partes dividit, utrum Cultus Sancti Hilarii Pictaviensis, an Sancti Martini Turonensis Confessorum, antiquior in Ecclesia dicendus videatur.

Hæc quoad sacram antiquitatem: verum quoad hujus Sanctæ Sedis disciplinam, nemo ignorat, Monachos primos fuisse, qui consilia Evangelica sibi penitus imitanda proposuerint, deinde Mendicantium Ordines hanc viam ingressos esse, ac postremo eos cœtus, qui Clerici Regulares appellantur. Illud etiam cognitum est omnibus, perspectumque, Sedem hanc Apostolicam semper proclivem fuisse, ut inter Sanctos referret Ordinum Regularium Fundatores, si illi virtutibus heroicis, gloriaque Miraculorum post obitum, uti necessario requiritur, maxime excelluerint: non una tamen semper eademque ratione; cum antiquiores ritu antiquiori, tacito videlicet Summorum Pontificum assensu, cæteri recentiori ritu, expresso videlicet assensu, immo prolata a Summis Pontificibus definitiva sententia, fuerint Sanctorum fastis adscripti; juxta duplicem canonizandi modum, de quo in recensitis nostris Commentariis luculenter egimus, epochas temporum statuendo, quod an feliciter fuerimus assecuti, aliorum esto judicium.

Porro, juxta primum Canonizationis morem, Cultum publicum in Ecclesia universali obtinuerunt Paulus, Antonius, Basilius cœtuum Monachorum Fundatores in Oriente, Augustinus, Benedictus, Columbanus, eorumdem cœtuum Monachorum Fundatores in Occidente; juxtaque secundum Canonizationis morem, cæteri Ordinum Regularium Institutores Canonizationis honorem sunt assecuti, ut ex Tabulis Ecclesiasticis, & monumentis, quæ in Vaticanis Tabulariis asservantur, & a Nobis sæpe perlecta sunt, plane desumitur.

Alexander etenim III. solemni ritu Sanctorum numero adscripsit Bernardum Fundatorem ac Parentem totius Familiæ Monachorum Clarevallensium; Clemens III. Sthephanum Fundatorem Ordinis Grandimontensis in Aquitania; Cœlestinus III. Joannem Gualbertum Institutorem Congregationis Vallisumbrosæ, ac Giraldum Parentem Monachorum Sylvæ majoris in Gallia Aquitanica; Gregorius IX. Franciscum Assisinatem, & Dominicum, quorum primus Fratres Minores, alter vero Fratrum Prædicatorum Ordinem instituerunt; Clemens V. inter Sanctos adnumeravit Cœlestinum V. Congregationis Cœlestinæ Fundatorem; Leo X. Franciscum de Paula Parentem Fratrum Minorum; Gregorius XV. Philippum Nerium, ac Ignatium de Loyola, quorum primus Presbyteros Oratorii nuncupatos, alter Societatem Jesu constituerunt. Postremo Clemens X. Catalogo Sanctorum addidit Nomen Cajetani Ordinis Regularis Theatinorum Fundatoris; Alexander VIII. nomen Joannis de Deo, qui Fratres servientes pauperibus infirmis in suis Nosocomiis instituit; Clemens XII. nomen Vincentii de Paulis Fundatoris Sacerdotum, qui Sacris Missionibus addicuntur.

Cùm hæc ita sint, hodie proponitur Vobis Beatus Camillus de Lellis Clericorum Ministrantium infirmis Parens atque Institutor. Vobis exhibita fuit ante oculos series ipsius vitæ, corporis cruciatus, continuum virtutum summe præstantium exercitium, & cœtus Regularis non solum institutio, sed etiam propagatio in varias Orbis terræ partes, cum maxima Fidelium

ſpirituali ac temporali utilitate; poſtremo deſcripta perpendiſtis Miracula, quæ Deus ob illius interceſſionem ac nomen patravit. Quamobrem ſententias Veſtras expectamus, utrum ſolemnis Beati Camilli Canonizatio decernenda videatur, ejuſque nomen inter Sanctos cœtuum Regularium Fundatores publico conſuetoque ritu ſit adſcribendum.

Hic autem Cardinales, necnon Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi Aſſiſtentes, & non Aſſiſtentes Sententiam ſuam dixerunt. Quibus abſolutis Sanctiſſimus Dominus Noſter ad eos verba fecit in hunc modum.

VENERABILES FRATRES.

SUffragia Veſtra de Canonizatione Beati Camilli de Lellis magnam Nobis lætitiam attulerunt: Quam ob cauſam nihil aliud reſpondemus, niſi peragendas eſſe preces, quas jam indiximus, ut Deus elargiatur Nobis opem ſuam, ac cœleſte lumen ad ea rite perficienda, quæ pro futura Beatorum Canonizatione requiruntur.

Et ſic dimiſſum fuit Conſiſtorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 11. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

IN præcedenti Conſiſtorio Vobis expendendam propoſuimus Cauſam Beati Camilli de Lellis Fundatoris Ordinis Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis. Agendum eſt hodierna die de Cauſa Beati Petri Regalati, qui ſane Inſtitutor appellari nequit, ſed aut Reſtaurator, aut præcipuus Miniſter, cujus opera, ac labore Reformatio Ordinis Fratrum Minorum in Hiſpania ſtatuta eſt. Equidem Ordines Regulares inter ſplendidiora Eccleſiæ ornamenta recenſentur: leges autem, quæ illis præſcribuntur, Sanctitati maxime accommodatæ, & conſentaneæ judicantur; qui tamen haud permittuntur, juxta diſciplinam ab Alexandro III. Prædeceſſore noſtro conſtitutam, niſi prius ab hac Sancta Sede Apoſtolica poſt accuratiſſimum examen comprobentur. Cum tamen Regularium Ordines hominum copia, non Angelorum, conſtentur, ideo non ſemel, ob frequentes atque inveteratas legum ipſarum violationes, factum eſt, ut Pontifices Prædeceſſores Noſtri Ordines aliquos Regularium jampridem fundatos de medio tollendos duxerint, etiamſi Leges Sanctiſſimas profiterentur; plerunque vero evellere coacti fuerint zizaniam frumento admixtam, opera, ſtudioque præſtantium Sanctitate Virorum, qui remiſſos Ordines ad priſtinum ſplendorem reſtituerent, & Charitatis ardorem pene extinctum rurſum accenderent, Regulares Ordines ad primum inſtitutum ac normam revocantes, quam illorum Profeſſores aliqua ex parte deſeruerant. Itaque, ſicut hæc Sancta Apoſtolica Sedes animum proclivem ſemper oſtendit, ut Fundatores Ordinum Regularium ſolemni ritu Sanctorum Catalogo adſcriberet, quod in præcedenti Conſiſtorio pluribus exemplis declaravimus, ſi tamen cumulus reliquarum virtutum ad hunc titulum ſimul adjungeretur; eandem rationem habuit pro Reſtauratoribus Ordinum Regularium, vel eorum, qui plurimum adjumenti laboriſque contulerunt ad ſtatuendas Reformationes, non temere & inconſulto excogitatas, ſed Romanorum Pontificum auctoritate præſcriptas, non ſolum tentatas, ſed executioni demandatas, quas poſtremo ipſi Reſtauratores non modo ſuſcipiendas aliis propoſuerunt, ſed ipſi prius exemplo ſuo integre ſervarunt, non ulla ducti ſpecie utilitatis, aut humanæ gloriæ, ſed unice pro Dei gloria propaganda. Petrus de Alcantara Ordinis Minorum Reſtaurator fuit, & a Clemente IX. Prædeceſſore noſtro inter Sanctos adnumeratus. Sed antea Gregorius XV. in Canonem Sanctorum retulerat Thereſiam, quæ ſingulari cum gloria reſtauravit Ordinem Carmelitarum, quem tum Viri, tum Mulieres profitebantur. Neque ſane multum temporis præteriit, ex quo Benedictus XIII., de Nobis optime meritus, Sanctorum Catalogo nomen addidit Joannis a Cruce, qui plurimum adjuvit Sanctam Thereſiam in Reformatione Carmelitani Ordinis, quam ipſa ſuſceperat. Ex ſcriptis documentis, quæ Vobis tradita fuerunt, jam clare deprehendiſtis, quantum laboris atque operæ Petrus Regalatus impenderit ad conſtituendam Reformationem Ordinis Minorum, quam Apoſtolica Sedes præceperat; quo ſtudio, qua prudentia, quam magna Ordinis ſui utilitate graviſſimum hoc negotium adminiſtraverit. Satis etiam cognoviſtis morum innocentiam, quam ab adoleſcentia ad finem uſque vitæ integram conſervavit; virtutum ſumme præſtantiam aſſiduam exercitationem; dona ſupernaturalia, quibus a Deo cumulatus fuit, dum inter mortales ageret; pretioſam ipſius mortem, & præclara Miracula, quæ ante, & poſt illam contigerunt, ut ejus Sanctitas palam omnibus innoteſceret. Quare nihil aliud ſupereſt, quam ut Sententias Veſtras de Canonizatione ipſius indicenda Nobis declaretis.

Eminentiſſimi autem Cardinales, & alii ut ſupra ſuffragati fuerunt, quos deinde Sanctiſſimus Dominus Noſter ita alloquutus eſt:

VENERABILES FRATRES.

SUffragia Veſtra conſenſu unanimi depoſcunt, ut Beatum Petrum Regalatum in Catalogum Sanctorum referamus. Nos, cum opus fuerit, ſententiam quoque noſtram declarabimus. Interea magno ſtudio Deum precamini, ut lumen ſuum Nobis impertiat ad opus hoc maximum pro ipſius voluntate in terris perficiendum.

Et ſic dimiſſum fuit Conſiſtorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 13. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

NOn ignoramus exploratum ſatis eſſe veſtræ eruditioni, juxta veterem Eccleſiæ diſciplinam inter Martyres non ſolum adnumeratos fuiſſe illos, qui pro Chriſtiana Religione vitam amiſerunt, ſed eos pariter, qui ob eandem Religionis cauſam acerbiſſima tormenta pertulerunt, licet poſtea ſuperſtites ab illis evadentes, mortali hac vita in pace perfuncti ſint. In Conciliis, quæ a Sancto Cypriano coacta fuerunt, aliqui Epiſcopi, nomine, ac titulo Confeſſoris, alii vero Martyris, obſignantur. Tertullianus autem in eo libro, quem in Praxeam conſcripſit, titulum Martyris ipſi minime tribuendum contendit, ob eam cauſam, quod leviſſimum, ac breve tormenti genus tuliſſet, non vero, quia vitæ ſpiritum inter cruciatus nequaquam emiſiſſet: *Praxeas*, inquit, *de jactatione Martyrii inflatus, ob ſolum, & ſimplex, & breve carceris tædium.* Id etiam S. Joannis Evangeliſtæ celebri exemplo comprobatur, qui in dolium ferventis olei demiſſus, licet incolumis ex illo prodierit, & uſque ad ultimam ſenectutem in pace vitam abſolverit, tamen Martyris titulum a Fidelibus obtinuit. Ob eandem rationem Sancta Thecla Protomartyr a Patribus

nuncupatur, eo quod prima inter mulieres Martyrii gloriam pro Christiana Fide consecuta est: quippe damnata ad bestias, quemadmodum ex Annalibus Ecclesiæ deprehendimus, cum nullum ab illis detrimentum accepisset, reliquum suæ vitæ tempus solitudini mandavit, ubi longo senio confecta, & vinculis corporis soluta, in Cœlum placide evolavit. Ob hæc Theologi inquirunt, utrum etiam nunc Martyris nomen apte conveniat illis, qui superstites fuerunt cruciatibus, quorum acerbitate vitam profundere debuissent, sed post multos annos, lectulo, ut ajunt, suo jacentes, postremum diem obierunt; & utrum ritu solemni etiam nunc inter Sanctos Martyres recenseri possint. Nonnulli id fieri posse censuerunt; utque obviæ occurrant difficultati, nempe reliquo vitæ spatio inquinari potuisse peccati labe eos, qui post tormenta superstites fuerunt, respondent, Divinæ bonitati consentaneum videri, quod eos in cœlesti gratia confirmet, qui singulari suo beneficio vim tormentorum, certumque mortis discrimen, quod pro Christo subierant, superaverunt. Nos de hac ipsa re fusius egimus in nostris Commentariis *De Canonizatione Sanctorum*, ubi Sanctæ Sedis Apostolicæ consuetudini inhærentes, plane ostendimus, Martyris titulum minime hodie tribuendum, nisi mors intercesserit in odium Christianæ Fidei, quam Tyrannus intulerit, & Martyr ob eandem causam susceperit, fortique animo pertulerit; nec, ut ab hac disciplina recedatur, sufficere exempla a sacra quidem antiquitate desumpta, sed quæ prodierunt, antequam aliæ leges justissimis de causis ab Ecclesia fuerint statutæ; aut argumenta, quæ piis ad hominibus potius, quam a peritis Theologis excogitata videntur. Quapropter cum adhuc in minoribus Promotoris Fidei munus gereremus, & Causa hæc Beati Josephi a Lionissa initio proponi cœpisset, magno studio contendimus atque obtinuimus, ut de illa tanquam de causa Confessoris, non vero Martyris, ageretur, etiamsi Beatus Joseph unco ferreo per tres continuos dies suspensus a Turcis in odium Christianæ Religionis crudelissimum tormenti genus pertulerit, uti vos ipsi ex traditis documentis perspicere potuistis. Illud tamen libenter, ac merito probavimus, ut hoc facinus plæclarissimum in hac causa pertractanda magni penderetur, & pro decernenda solemni Canonizatione etiam plurimum conferret, si tamen continua virtutum summe præstantium exercitatio, proprii Instituti plena observantia, qua cum maxima vitæ austeritas, ac pœnitentia conjungitur, in Beato Josepho apparerent, ac liquido comprobarentur; si postremo illius mortem ea prodigia secuta fuissent, quibus justorum mors dignosci consuevit. Hoc sane pacto Causa Beati Josephi tanquam Confessoris, non vero Martyris, in examen adducta fuit. Seriem totius vitæ, quam ille duxit, vestros ante oculos expositam habuistis: Cognitum Vobis est quidquid pie sancteque gessit, antequam se conferret Constantinopolim pro Missionibus obeundis; gravissimum tormenti genus, quod in illa Civitate passus est, ex quo Divino beneficio fuit ereptus; quanto deinde tempore superstes extiterit, quam præclara gesserit, & qua ratione vitam absolverit. Vobis etiam perspecta sunt Miracula, quæ ob illius intercessionem contigerunt. Itaque illud tantum superest, ut sententias vestras de solemni ejus Canonizatione indicenda Nobis explicetis.

Post hæc Eminentissimi Patres, & alii de more suffragium dederunt; quibus a Sanctitate Sua auditis, talia deinde subdidit:

VENERABILES FRATRES.

INtelleximus suffragia vestra de Causa Beati Josephi a Lionissa, pro quibus ferendis ad Deum Vos prius confugisse, idemque facturos etiam non dubitamus, ut cœleste lumen Nobis impetretis. Attamen Vos magnopere hortari non prætermittimus, ut privatim, ac publice easdem preces suscipiatis, cum Vos minime lateat, quantam vim habeant illæ precationes, quæ publice, & Ecclesiæ nomine indicuntur.

Et sic completum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 14. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

IN Apostolicis Actis Capite vigesimo primo, in quo describitur iter, quod Sanctus Paulus suscepit a Tyro Ptolemaidem, & ex eo loco ad urbem Cæsareæ, illud memoriæ traditur, eundem Sanctum Paulum una cum Sociis ingressum fuisse domum Philippi Evangelistæ, seu Concionatoris Evangelii, qui sane Philippus, is facili conjectura judicatur, qui Eunuchum Candacis Reginæ Æthiopum Sancto Lavacro expiaverat. Moram aliquam duxerunt illi in ædibus Philippi, cui erant quatuor Filiæ virgines, ac prophetantes; quod si virginitatem illæ non profitebantur voti illius ratione, quo se Judæi obstringere minime consueverunt, tamen religionis causa eas virgines fuisse non est dubitandum; quæ prophetantes etiam nuncupantur, vel quod in concinendis divinis laudibus assiduo versarentur, vel quia futura prænunciarent: *Venimus Cæsaream*, (ita scriptum est in sacris Litteris) *& intrantes domum Philippi Evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes.* Quod in itinere S. Pauli contigisse memoravimus, id Nobis etiam evenit in gravissimo hoc negotio, quod hodierna die ad finem sumus perducturi. Postquam septa aliorum Cœtuum Regularium percurrimus, uti Vos ipsi ex præcedentibus Consistoriis perspicere potuistis, nunc ingredimur Claustra S. Dominici, qui non modo, sicut Philippus, Evangelii Concionator fuit, sed etiam Ordinis Fratrum Prædicatorum primus Parens, atque Institutor; & quemadmodum in ædibus Philippi quatuor ipsius Filias virgines prophetantes Sanctus Paulus deprehendit; ita Nos in Claustris Sancti Dominici quatuor etiam illius Filias invenimus, quæ prophetantes appellari merito possunt, vel quia a divinis laudibus celebrandis nunquam cessarunt, vel quia futuros eventus antea denuntiarunt. Porro illæ nominantur, Catharina Senensis, Rosa Limana, Agnes Montispolitiani, & Catharina de Ricciis. Pius II. Prædecessor Noster Sanctorum Catalogo nomen Catharinæ Senensis adjunxit. Clemens X. Prædecessor quoque Noster Rosam Limanam: Benedictus XIII. de Nobis optime meritus Agnetem Montispolitiani inter Sanctos solemniter retulerunt. Itaque, ut quatuor istæ Filiæ prophetantes Sancti Dominici pari honore cumulentur, illud tantum superest, ut Beatam Catharinam de Ricciis numero Sanctorum adnumeremus. Supervacaneum ducimus hoc loco referre ipsius Familiæ præstantiam, optimam pueritiæ institutionem atque innocentiam, virtutis propositum, quo Cœtui Regulari nomen dedit, & in quo constanter permansit, eximiam charitatem, qua Deum, & proximum semper prosequuta est, singularem prudentiam, qua præfuit cæteris Monialibus longo temporis spatio, profundam humilitatem, incredibilem patientiam in pluribus ferendis incommodis, cumulum cœlestium donorum, quæ in ipsam Deus liberaliter contulit, pretiosam ejus mortem in conspectu Domini, Sanctitatis famam, quæ constans fuit, cum adhuc in terris ageret,

&

& pòstquam diem supremum obiit, ac tandem Miracula, quæ ob illius intercessionem obtigerunt. Cum hæc omnia vestris oculis subjecta jam fuerint, illud reliquum est, ut mentem vestram de solemni ipsius Canonizatione decernenda Nobis declaretis.

Eminentissimi Cardinales, & enunciati Præsules sententiam suam tulerunt; quibus absolutis, hæc Sanctitas Sua subjecit:

VENERABILES FRATRES.

MAximam sane voluptatem percepimus ex suffragiis vestris, quæ solemnem Beatæ Catharinæ de Ricciis Canonizationem deposcunt. Eandem prorsus lætitiam sensimus in quatuor præcedentibus Consistoriis, in quibus suffragia tulistis de Causis aliorum quatuor Beatorum, de quorum Canonizatione pariter agebatur. Itaque, Deo juvante, diem vigesimum nonum hujus mensis Junii, qui Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum Festo celebrando consecratur; illum, inquam, diem constituimus, ut ritu solemni, numero Sanctorum adscribamus quinque Beatos, nempe Fidelem a Sigmaringa, Camillum de Lellis, Petrum Regalatum, Josephum a Lionissa, ac Catharinam de Ricciis. Interea preces vestras ad Deum convertite, ac vehementer ab ipso exposcite, ut ope sua potentissima cælestique inspiratione Nobis adsit propitius, suumque lumen impertiat, ut hanc rem gravissimam perficiamus ad gloriam Divini Nominis augendam, Catholicam Fidem magis efferendam, & Christianam Religionem propagandam.

Et sic absolutum fuit Consistorium.

Homilia Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PP. XIV., quæ habita est inter Missarum Solemnia die Natali Sanctorum Apostolorum PETRI & PAULI Principalium Romanæ Urbis Patronorum, quo die solemne Decretum Canonizationis quinque Beatorum in Sacrosancta Vaticana Basilica pronunciavit.

COMMUNEM Cœlo terræque lætitiam ex glorioso BB. Apostolorum PETRI & PAULI triumpho, quem pro Christo morientes uno die, eodemque loco reportarunt, ad Nos maxime, & ad hanc Urbem, Venerabiles Fratres, ac Dilecti Filii, pertinere certum est. Quamquam enim ad universam spectet Ecclesiam de gemina Principis Apostolorum, & Doctoris gentium corona lætari, quod sancita eorum sanguine Fides in omnes gentes sese feliciter propagaverit, Roma tamen debet præ cæteris efferri gaudio, & cumulatius exultare, quod quæ antea fuerat errorum magistra, Apostolorum eorumdem opera facta sit discipula veritatis, Civitas Sacerdotalis & Regia, Arx Religionis, & Caput Orbis, cujus imperium Divinæ Fidei gloria latius, quam olim terreno principatu, dilatatum, portæ Inferi metuunt ac contremiscunt.

A vetustissimis usque temporibus Romano Pontifici solemne fuit summa religione, ac singulari celebritate diem hunc agere, in quo duplex Sacrum, alterum in hac Vaticana Basilica, alterum via Ostiensi in Basilica Sancti Pauli, facere consuevit, ut pius Sæculi quarti vates Prudentius testatur. Id quoque temporis complures ex variis partibus Episcopi ad Urbem commigrabant, festum hunc lætissimum diem una cum Romano Pontifice celebraturi, uti ex Paulino, qui sequentis ætatis scriptor extitit, colligimus.

Nos quoque, quos non una causa ad Principis Apostolorum memoriam honore cumulandam adducit, quod nempe in ejus locum & dignitatis amplitudinem, licet immerentes, successimus; sed aliæ quoque rationes urgent ad illius, & Apostoli Pauli cultum promovendum, quos una simul colere, ac venerari consuevit Ecclesia, quod nimirum inter Sacræ hujus Basilicæ Canonicos decem & quatuor annos fuimus, quodque ejusdem Petri honori Metropolitana Bononiensis Ecclesia dedicata sit, quam decennio gubernavimus, & quam adhuc detinemus; Prædecessorum nostrorum vestigiis etiam in hac parte pro viribus insistere cupientes, non solum quotannis in pervigilio hujus Festi solemnibus Vesperis in hac Basilica interesse, & mane Pontificali ritu Missam celebrare consuevimus, sed etiam in perpetuum valitura sanctione decrevimus, ut per totam Octavam singulis diebus in diversis Sacræ hujus Urbis Ecclesiis aliqua eorumdem Apostolorum memoria insignitis solemne Sacrum peragatur, præsente aliquo Prælatorum Apostolicæ Sedis officiis addictorum Collegio; utque pomeridiano tempore alii piorum hominum Cœtus, statis quisque diebus, ad easdem Ecclesias pie religioseque procedant. Ad hæc mandavimus, ut Calendariis, & Divinorum Officiorum Libris iidem duo Beatissimi Apostoli, tamquam primarii augustæ hujus Urbis Patroni, inscribantur: quod quidem Nobis a Sanctissimis Viris Leone Pontifice, Maximo Taurinensi, & Venantio Fortunato, ex veteri disciplina traditum est.

Opportune quoque & merito hunc ipsum diem festum Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI hodiernæ Sanctorum Canonizationi selegimus: nedum ut saltem semel vitæ nostræ tempore felicissimum hujusmodi diem ingenti populorum concursu, multaque Fratrum Nostrorum Episcoporum frequentia, pristino more celebrari videamus; sed præsertim etiam, quod sententiam illam definitivàm, qua quinque Beatos nuper in Sanctorum album retulimus, pronunciavimus, ut audivistis, in honorem Sanctæ & Individuæ Trinitatis, ad Catholicæ Fidei præsidium, & Christianæ Religionis incrementum, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI, & Nostra; & demum, quod in unoquoque eorumdem quinque Beatorum imago quædam, & nonnulla Sanctorum Apostolorum PETRI & PAULI similitudo inesse videtur. Hoc autem non ita dicimus, ut par meritum, aut æqualitatem virtutum horum cum illis inferamus, cum temeritas sit amplitudinem Apostolorum cum aliorum Sanctorum meritis comparare; sed ut ostendamus, hæc nova Sanctitatis lumina ad clarissimas Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI virtutes accedere pro viribus curavisse, & hac ratione ad Sanctorum gloriam in terris meruisse exaltari, quam jamdudum in Cœlis inter beatissimos Cives fruebantur.

Venit Petrus Antiochia ad hanc Urbem, hic primam Sedem constituit, hic nequissimum debellavit Simonem, hic Jesu Christi Evangelium dissemivavit. Venit huc quoque Paulus post navalem, ut Joannes Chrysostomus ait, pugnam, atque hic in Judæis & Gentibus in Christi Fide erudiendis dies noctesque laboravit. Ambo vitam & sanguinem pro Christi nomine effundere cupientes, ambo Romæ, eodemque die, gloriosam Martyrii coronam adepti sunt: Petrus quidem inverso capite cruci affixus, Paulus gladio capite obtruncatus: ex quorum sanguine, veluti ex semine, tot beatorum Martyrum millia germinarunt, ut exuberante copia virtutis, & fidei, ut Cyprianus inquit, singuli Martyres numerari non possent. In his modo Fidelem de Sigmaringa numeravimus, qui ad prædicandum verbum Dei, & Catholicam Religionem ab hæreticis vindicandam, ab hac Apostolica

Sede in Rhætiam missus, invicto animo morti occurrens, ab hæreticis interfectus est, & gloriosam sibi martyrii coronam comparavit.

Negavit ter Petrus, ab ancillis & Judæis interrogatus, Divinum suum Magistrum. Persecutus est Paulus discipulos Christi, quos ad internecionem usque delere statuerat. Ad suam Petrus perfidiam flevit amare: & Paulus Divinæ vocis terrore correptus, humi stratus, factus est vas electionis, & ad Apostolicam dignitatem una cum Barnaba a Spiritu Sancto vocatus est. Quot ad pœnitentiam ex præclaro horum exemplo excitati, ex improbis & impuris facti sunt egregiæ virtutis & sanctitatis lumina? Quot assiduis lacrymis sua deflentes scelera, uberrimos pœnitentiæ fructus fecerunt; quibus immortali deinde gloria in Cœlis gaudere, & apud nos solemni ritu inter Sanctos recenseri meruerunt? His profecto Camillus de Lellis annumerandus est qui, eadem vestigia persequens, non modo juvenilis suæ ætatis errores detestatus est, sed etiam reliquo vitæ tempore, tum animæ, tum corporis proximorum saluti impense addictus, heroicis, quibus Cœlum promeruit, virtutibus maxime inclaruit. O quam bene sese ad Pauli doctrinam confirmavit! qui in prima ad Timotheum se blasphemum, & persecutorem, & contumeliosum, & primum peccatorem vocans: *Fidelis, inquit, sermo, & omni acceptione dignus, quod Christus Jesus venit in hunc Mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum:* addiditque: *Sed idea misericordiam consequutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem patientiam ad informationem eorum, qui credituri sunt illi in vitam æternam.* Ita plane Camillus misericordiam Dei consequutus, a scelere & flagitiis ad bonam frugem revocatus, inde meritis & virtutibus plenus ad gloriam Sanctorum meruit extolli.

Minime contentus fuit Petrus in Pontum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, & Bithyniam Jesu Christi Fidem intulisse, sed, ne quis in ea hæsitaret, aut ne quid ab ea alienum in Ecclesiam induceretur, epistolas binas canonicas scripsit, in quibus Sanctissimæ Leges ad reprimendos vitiorum impetus, ad resistendum nequitiæ diaboli, & ad æternæ vitæ hæreditatem assequendam opportune traduntur. Hoc ipsum amplissime fecit Paulus decem & quatuor epistolis canonicis conscriptis, quarum sapientiam, & cœlestis doctrinæ copiam quis satis posset oratione complecti? Quænam eloquentia pro dignitate explicaret epistolam ad Romanos, sive binas ad Corinthios, sive ad Hæbræos alteram, in quibus de fide, de bonis operibus, de virtutibus theologicis, de vitiis atque erroribus extirpandis, divina plane sapientia, & admirabili zelo fideles docet, cohortatur, inflammat? Atque hinc Episcoporum ad populos sibi commissos pastoralium epistolarum dimanavit consuetudo, per quas illi zizania in medio tritici exorta eradicare conantur, &, si qui mali usus, aut depravati mores irrepserint, corrigere, ac reformare student. Hæc exempla quoque piis quibusdam in Ecclesia hominibus ansam dederunt, identidem religiosorum virorum Cœtus, hujus Sanctæ Sedis auctoritate intercedente, reformandi, qui paulatim neglecta evangelicorum consiliorum observantia, a pristinæ virtutis gradu defecerant. Iter hujusmodi summa cum laude confecit Petrus Regalatus a Nobis nuper numero Sanctorum adscriptus; qui tot annos ingenti labore, incredibili austeritate vitæ, miraque humilitate, ac singulari prudentia, Ordini suo Franciscano, qui quibusdam in locis a veteri splendore desciverat, reformando totus incubuit; & assiduo heroicarum virtutum studio eam assecutus est Sanctitatis laudem, quæ & Seraphico Ordini esset exemplum, nec minus universæ Ecclesiæ ornamentum.

Hierosolymis Petrus una cum Joanne in vincula conjectus est, & ab Angelo bis solutus a vinculis, quibus hominum improbissimorum perfidia illum obstrinxerat. Quod vero loquar vincula, flagella, lapides, naufragia, immissiones bestiarum, atque alia plurima, quæ passus est Paulus, quæque ipse ad Corinthios scribens enumerat, quamquam, ut Joannes Chrysostomus advertit, plura fuerint ab eo prætermissa, quam numerata? Adeo ut, etiamsi ei gladio mortem oppetere non contigisset, tot nihilominus acerba passus, quæ illi vitam omnino eripere debuissent, nisi superstes divinitus extitisset, profecto inter Martyres computaretur. Hinc porro geminæ Cœlo januæ patefactæ sunt: altera iis, qui effuso sanguine pro Christo cæsi sunt; & inter Martyres recensentur; altera vero iis, qui suppliciis, quæ pro fide fortiter passi sunt, superstites, jam olim Martyres vocabantur, nunc autem illustri Confessorum titulo decorantur. Hac altera via incessit Josephus a Leonissa, quem modo in Sanctorum Confessorum album retulimus. Hic per plures dies supplicium immane & exquisitum pro Christi nomine a barbaris invicto animo toleravit; atque inter cruciatus acerbissimos Evangelium prædicare non destitit. Quibus expeditus, nihil habuit antiquius, quàm animas Christo evangelica prædicatione lucrari, suamque, excelsarum omnium virtutum, quas heroicas dicimus, sublimitate, sanctiorem in dies facere usque ad mortem, quam coram Deo pretiosam in pace obtinuit.

Commendavit Paulus in prima ad Corinthios virginitatis dignitatem, in cujus laude posuit multa, quæ ab eo statu derivantur, emolumenta. Nullum tamen de virginitate præceptum a' Domino sese accepisse affirmavit, sed de illa tantummodo consilium se dare: *De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do.* Hæc autem Paulum Coapostolum, secundum datam sibi sapientiam, litteris tradidisse, Petrus in epistola secunda contestatur. Consilium quoque Pauli fuit, præter continentiam, orationem, jejunia, paupertatem, & obedientiam, colere: quibus in rebus potissimum sita est vitæ monasticæ ratio, a primis usque Ecclesiæ sæculis tam in viris, quàm in fœminis feliciter propagata. Recentiori vero memoria ad monasticam alia insuper accessit religiosorum hominum vita, eorum præsertim Ordinum, qui Mendicantes nuncupantur, in quibus non minus doctrina, quam sanctitate, complures ex utroque sexu Ecclesiam mire illustrarunt. Tres jam inclytæ fœminæ, Catharina Senensis, Rosa de Lima, & Agnes de Monte Politiano ex Ordine B. Dominici solemni ritu Sanctarum Virginum numero adscriptæ sunt: ad quas & Nos Catharinam de Ricciis modo aggregavimus, claustrali vita tam illustrem, tam humilem, tam pœnitentiæ addictam, & a Deo maxime locupletatam iis cœlestibus donis, quibus ipse animas sibi acceptas in terris quoque cumulare consuevit.

Tandem Apostolorum Actus pleni sunt novis, & inusitatis miraculis, quæ Deus ad manifestandam gentibus Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI tum doctrinam, tum sanctitatem, operari sibi complacuit. Enimvero nolumus illa conferre cum iis, quæ Dominus agere dignatus est ad intercessionem, & preces quinque Beatorum, quos modo solemniter inter Cœlites recensuimus. Non ignoramus, varia esse miraculorum genera, varios gradus. Verum si hæc ad illa minus æquiparari valent, nihilominus hæc quoque ita naturæ vires excedunt, ut dubitari nullo modo possit, quin sint sanctitatis eorum, ad quorum merita facta sunt, luculentum expressumque Dei testimonium.

Ex

Ex iis, quæ hactenus dicta sunt, satis apparet, quam apte in hoc ipso Sanctorum Apostolorum PETRI & PAULI lætissimo die hodiernæ Canonizationis solemnia celebrenrur. Nunc autem, quoniam prope Aram consistimus, sub qua eorumdem Beatorum Apostolorum cineres & ossa jacent, quid aliud restat, nisi ut ad vos gloriosi Apostolorum Principes, orationem nostram & preces humiliter convertamus? Tu quidem, Beatissime Petre, Venerabilem hunc Clerum de Cœlo respice, qui abs te originem ducit, quique nomini tuo devotus te perpetuo colit: respice & Nos, qui in hanc principem omnium Cathedram a te institutam, & quæ Ecclesiarum omnium unitatis est centrum, impares licet meritis successimus. Tu vero, Beatissime Doctor Gentium Paule, populum hunc, quem te præ cæteris diligere, tuoque cordi inhærere, litteris tuis significabas, peramanter respice. Ad vos enim, Parentes optimi, & amantissimi Urbis hujus Patroni, in tanta hujus diei celebritate, fiducia pleni confugimus, ut, vestris intervenientibus meritis, a Deo impetremus Catholicæ Fidei propagationem, Romanæ Ecclesiæ, quæ sanguinis vestri pretio fundata est, exaltationem, & sartam tectam Apostolicæ hujus Sedis dignitatem, cujus vindices & propugnatores vos semper extitistis. Ad vos deinde convertimur, Fidelis, Camille, Petre, Joseph, & Catharina, quos modo nostros apud Deum intercessores fore solemni ritu declaravimus, quosque fidelibus populis tanquam præclara virtutum exempla proposuimus: Vos quoque humili corde obtestamur, ut Christianam Religionem, ut Fidem, ut denique Apostolicam Sedem apud Deum orationibus vestris tegere ac tueri dignemini; Nobis præsertim in ærumnis, quibus in diem conflictamur, & quibus Petri navicula jactatur, opem auxiliumque divinum implorantes. Spe magna nitimur, Deum, Vobis intercedentibus, Nos in medio mari periclitantes non relicturum. Habemus enim perpetuo ante oculos Petrum in mediis fluctibus, super aquas maris a Domino ambulare jussum, & naufragio perire metuentem: Quem Augustinus advertens, *In unda*, inquit, *exclamet titubans Petrus, & dicat: Domine, salva me. Porrigit enim Dominus manum; & quamvis increpet dicens: Modicæ fidei, fidei, ut quid dubitasti? tamen a fluctibus rapit, & confitentem infirmitatem suam, atque illius auxilium postulantem, perire non sinit.* Demum Gloriosi Principes Apostolorum, Beatique nuper in Sanctorum Catalogum relati, lenite iram Dei in furore suo terras arguentis: exorate omnipotentem Principem pacis, in cujus manibus sunt corda Regum, & sub quo curvantur, qui portant Orbem, ut Christianos Principes, diuturnis nimium dissidiis inter se decertantes, in pristinæ charitatis compagem restituat.

XVI. Definitio, ac determinatio Causarum inter Regimen Bononiæ, & Communitates Medicinæ, Ganzanighi, Villæfontanæ &c.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. SOLLICITUDINEM providi Principis cum in id præcipue deceat animadvertere, ut Provinciarum suarum recte instituta divisio inviolabiliter observetur, & quælibet inferiores Civitates, Oppida, Castra, & Villæ, in iis potissimè, quæ spectant ad publicum cujuslibet Provinciæ regimen, & universalem administrationem, majoris Civitatis, cui subsunt, ejusque legitimorum Præsidum jurisdictionibus, & sanctionibus obediant, ac unusquisque, cæterorum instar communia onera ferat, ne propter odiosas quorumdam immunitates, & exemptiones, id, quod aliquibus indebitè remittitur, in magnum aliorum damnum refundatur; Ex debito proinde supremæ potestatis nostræ, quoties, turbato rerum ordine, alicujus Provinciæ unitatem scindi, & universitates, privatasque personas subjectionem excutere, atque ab oneribus se se subtrahere conspicimus, & exinde lites, & discordias præsertim ab antiquo tempore exortas adhuc vigere, toties ad eas radicitus præcidendas, & extirpandas, ac tribuendum tandem unicuique jus suum, animum nostrum opportunè intendere non recusamus.

Relatio [...] jam du[...] introducta[...] eo, an Co[...] munitas [...] stri Med[...] næ &c. te[...] atur ad [...] lutionem [...] Datii ma[...]

Sicut itaque accepimus, & aliunde quoque præcedenter ignotum Nobis non erat, inter Communitates Castri Medicinæ, annexarumque Terrarum Villæfontanæ, & Ganzanighi ex una, & Administratores Datii magni, seu Gabellæ grossæ Civitatis Bononiæ ex altera parte, lis gravissima antiquitùs exorta fuit super eo, an Communitates præfatæ ad hujusmodi Datii solutionem tenerentur, necnè; Quamvis autem (antiquioribus aliis Decretis consultò prætermissis) Auditor Generalis Legationis Anno millesimo quingentesimo nonagesimo; & subinde Auditor Vice-Legati Anno millesimo quingentesimo nonagesimo tertio unanimi sensu quoad possessorium indulsissent Medicinensibus beneficium manutentionis in quasi possessione prætensarum exemptionum, & immunitatum, quoad petitorium tamen subinde pronunciatum fuit favore Administratorum Gabellæ; Eadem verò causa in gradu appellationis Auditorio Rotæ commissa, & coram bo. mem. Magistro Buratto tunc uno ex ipsius Rotæ Auditoribus proposita, post editum rescriptum, ut videretur de bono jure etiam ad effectum manutentionis, resolutum fuit Anno millesimo sexcentesimo decimo septimo, non esse dandum Mandatum de manutenendo Administratoribus Gabellæ grossæ, & Anno deinde millesimo sexcentesimo decimo nono non esse locum descriptioni Mercium, juxta Decisiones ducentesimam octuagesimam quintam, & tercentesimam nonagesimam octavam inter impressas coram eodem Buratto. Cumque postcà lis continuata fuisset sub examine petitorii, & pro parte Medicinensium deduceretur, quod licet per felicis recordationis Bonifacium Papam IX. Prædecessorem Nostrum Terra Medicinæ, annexæque Villæ fuissent Bononiensi Provinciæ unitæ, & incorporatæ, attamen per bonæ memoriæ Balthaxarem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Cossam nuncupatum, dum Legati munere fungebatur, ab eadem Provincia fuerant dismembratæ, proinde coram eodem Buratto, & successivè coram similis memoriæ Magistro Ubaldo tunc dicti Tribunalis itidem Auditore, disceptato peculiari dubio super subsistentia recensitæ dismembrationis, resolutum fuit constare de dismembratione juxtà alias Decisiones pariter impressas, octingentesimam vigesimam octavam coram Buratto, atque alias geminas coram Ubaldo, inter recentiores decisionem septuagesimam, & decisionem centesimam septuagesimam primam parte quinta tomo primo, adversus quas decisiones cum Administratores præfati deduxissent posteriores Apostolicas Literas piæ recordationis Martini Papæ V. etiam Prædecessoris Nostri, per quas præfata dismembratione tanquam illegitima de medio sublata, memoratas Communitates, & Loca Bononiensi

Pro-

& Loca Bononiensi Provinciæ reuniverat, & incorporaverat, adhuc tamen sub speciali dubio responsum fuit, reunionem Martini V. non suffragari, prout ex decisione quadringentesima nonagesima sexta parte quinta tomo secundo recentiorum.

Quia verò quæstiones de unione, vel dismembratione præfatorum locorum, utpotè percutientes jurisdictionalia Civitatis Bononiæ, non ad peculiares Administratores Gabellæ grossæ, per felicis recordationis Eugenium Papam IV. usque ab Anno millesimo quadringentesimo trigesimo secundo Archigymnasio Bononiensi applicatæ, sed præsertim, & directè pertinebant ad Regimen Civitatis Bononiæ in illa causa neutiquam citatum, cujus proinde jura infirmè, & non satis, aut plenè deducta, haud poterant sic per indirectum lædi, aut vulnerari, hinc idem Regimen è re sua putavit, novum contra memoratas Communitates instruere Judicium; prout instruxit coram Congregatione Confinium. Verùm deinde a recolendæ memoriæ Urbano Papa VIII. Prædecessore quoque Nostro commissa hujusmodi nova causa tunc existenti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Camerario, qui procederet cum Voto Cameræ, hæc postquam Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo demandavit, ut, pendente lite, Medicinenses summas pro oneribus solvi solitas deponerent juxta mentem Tribunalis; prout de facto in aliquibus quantitatibus fuerunt depositæ, plures resolutiones edidit inter se varias; prius etenim rescripsit Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo nono, Communitates præfatas non esse de districtu, neque de Comitatu in casu, & ad effectum, de quo agebatur; Inde verò cum pro Gabella Vini, quæ Cameralis est, Conductor Cameræ Apostolicæ Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo primo Medicinenses adstringeret ad solutionem, ipsi verò prætenderent manutenendos esse immunes per Bononiæ Regimen ab hoc non minus, quàm a cæteris oneribus Cameralibus, memoratum Cameræ Tribunal prætensioni huic primo loco adhæsit, at subinde Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo recedendo a decisis, declaravit Regimen non teneri: successive autem Anno millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo sub novo examine positis resolutionibus Annorum millesimi sexcentesimi quadragesimi noni, & millesimi sexcentesimi octuagesimi secundi perstitum fuit in decisis Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo nono quoad onera Communitativa tantum, & in decisis Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo quoad onera Cameralia tantum, ita ut Regimen non teneretur manutenere Medicinenses exemptos juxta conventiones Anni millesimi quadringentesimi undecimi, indultoque post hujusmodi rescriptum utrique parti beneficio novæ Audientiæ, causaque reproposita die decimaquinta Junii Anni millesimi sexcentesimi nonagesimi noni, suffragia æqualiter scissa fuerunt, nullaque capta resolutione negotium principale remansit ab inde inposterum indecisum, etiamsi posterioribus, atque etiam intermediis temporibus, subalternæ quædam quæstiones coram pluribus Judicibus, & signanter Anno millesimo sexcentesimo septuagesimo quarto coram bonæ memoriæ Cardinali Bonacursio Legato, & Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto coram Magistro Costaguto tunc Cameræ Apostolicæ Clerico excitatæ fuerint, vel super assertis attentatis, & innovationibus pendente lite sequutis, aliisque incidentibus, & emergentibus, juxta varietatem casuum variis quoque Decretis resolutæ.

Recursu autem ad Nos habito ex parte Bononiensis Regiminis per supplicationes humiliter expositas prius ab olim Marchione Paride Maria de Grassis, & postea a dilecto filio Fulvio Comite de Bentivolis Civitatis Bononiæ Senatoribus, & Oratoribus apud Sanctam Sedem, relatisque præjudiciis gravissimis, quæ cæteris Bononiensis Provinciæ Communibus, Ærarioque Civitatis notissimis de causis admodum exhausto, irrogata fuerant, & adhuc irrogabantur, ex quo Medicinenses, eorumque Consortes, per tempus ultra centenarium, sub motivo litis pendentis, onera communitativa, & cameralia subire omnino recusabant, immo introductis, vel adauctis quampluribus mercimoniis, nulla persolvebant datia, vetitasque fraudes passim committebant; implorata fuit benignitas nostra, ut per opportunum, expeditumque remedium veteri huic gravissimo malo finis aliquando imponeretur, ne reassumpto judiciali tramite litis jam per seculum & ultra indecisæ, renovatisque utrinque dispendiis, diu nimis contentionis terminus expectaretur; Materia verò, & petitio præfati Regiminis suprema providentia nostra dignæ cum apparuerint, causam, & causas a quibusvis Judicibus, & Tribunalibus ad Nos revocavimus, utque omnia ritè, rectèque procederent, dilecto filio Magistro Clementi Argenvillers Prælato Domestico, & Auditori Nostro specialiter mandavimus, ut susceptis hinc, & inde scriptis informationibus facti, & juris per utramque partem præsentandis, illisque invicem communicatis, receptisque similiter responsionibus, & replicationibus, ac defensoribus collitigantium, quantum oportuisset, oretenus etiam auditis, omnia Nobis distincto ordine referret. *Qui causam ad se avocat.*

Qua potestate facta, Pars utraque copiosissimas informationes impressas porrexit cum summariis tum recentiorum, tum veterum documentorum, præsertim verò eorum, quæ in libro quodam Privilegiorum, atque exemptionum Medicinæ Typis Bononiæ dato Anno millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo continentur. Illisque omnibus sedulò examinatis, cum præfatus Magister Clemens Auditor Noster ad meliorem rei elucidationem, difficultates, quas mente conceperat, Partibus in scriptis pandidisset, & Nos etiam, ne quid remaneret occultum, in Apostolicis secretioribus Tabulariis monumenta omnia etiam antiquissima ad rem facientia inquiri, atque inde extrahi fecissemus, hinc diffusissimæ responsiones, & replicationes utrinque supervenerunt, & ita non solum, quæ antiquitus coram variis Judicibus Bononiensibus, quæ pariter in Auditorio Rotæ coram Buratto, & Ubaldo prædictis, quæque rursus in tribunali Cameræ; ipsa Camera interdum comparente, & jura Medicinensium coadjuvante, & coram aliis quoque Judicibus, sed quamplura insuper de novo inventa documenta deducta, & matura respective ponderatione ventilata fuerunt, ac per diutinam fere biennalem colluctationem discussa. *Illam cognoscat.*

Factaque demum ab ipso Magistro Clemente Auditore Nostro rerum omnium plenissima relatione, atque a Nobis ipsis inter tot gravissimas Principatus Nostri curas, ad Lancem Justitiæ, & æquitatis, momentis omnibus rationum ab unaquaque parte expositarum perlustratis, atque libratis, cum sanè cognoverimus, negotium in duo potissima capita dividi; Unum scilicet, utrum Terræ, & Communitates Medicinæ, Villæfontanæ, & Ganzanighi fuerint, & sint de districtu, & Comitatu Bononiæ, seu potius distinctum, & particulare Territorium constituant: Alterum verò, utrum posito, quod sint de Comitatu, & districtu, reputari, tractari, & gubernari debeant ad instar cæterorum locorum, & Communitatum Comitatus Bononiæ, tàm in ordine ad jurisdictionalia, quàm *Et quæstionum capita ad duo restringenda.*

respectu onerum tàm Cameralium, quàm communitativorum, seu potius legitimè gaudere possint aliquo speciali privilegio, & exemptione: Divino semper implorato præsidio, Motu proprio, certaque scientia, ac matura deliberatione nostris, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, utrumque controversiæ caput, in hunc, qui sequitur, modum, & formam, suprema auctoritate Nostra decidimus, & terminamus; Sicque perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari volumus, & mandamus videlicet.

Decidit ut infrà.

I. Oppidum Medicinæ, & annexas Terras esse de Comitatu Bononiensi.

In primis debito ordine a priori capite exordientes, cùm recognoverimus, enunciatas Terras Medicinæ, Villæfontanæ, & Ganzanighi usque ab Anno millesimo tercentesimo nonagesimo secundo per Bonifacium IX. Prædecessorem prædictum, Comitatui Bononiensi fuisse unitas, adnexas, & incorporatas, & quamvis memoratus Balthaxar Cardinalis Anno millesimo quadringentesimo tertio illas ab eodem Comitatu dismembrasset, attamen dictum Martinum V. Prædecessorem successivè, Anno scilicet millesimo quadringentesimo decimo nono, dismembrationem antedictam, etiam tanquam nullam, & illegitimam revocasse, easdemque Terras de novo Comitatui Bononiensi incorporasse pariter, & univisse, ita ut deinceps de Comitatu hujusmodi esse intelligerentur, ac ab omnibus censeri deberent, & appellari, illasque Civitatis dominio, potestati, jurisdictioni, & arbitrio subjecisse, & supposuisse; Cumque itidem Nobis plenè constiterit de subsequuta, & quidem in omni genere amplissima dictæ Martinianæ reunionis observantia, nam felicis recordationis Sixtus Papa IV. similiter Prædecessor Noster, dum Anno millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto de consilio trium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium quæstionem confinium inter Bononienses, & Imolenses definivit, non modo tales designavit confines, per quos reipsa memoratæ Terræ intra ambitum Territorii Bononiensis necessariò includebantur, sed expresè quoque declaravit, Medicinæ Castrum Bononiensibus esse subjectum. Item ejusdem recordationis Noster pariter Prædecessor Julius Papa II. Anno millesimo quingentesimo septimo in geminis ejus literis in forma Brevis ad supplicationem Medicinensium indultis, & expeditis, eos de districtu, & Comitatu Bononiensi reputavit, & palam enunciavit, prout similiter similis recordationis Paulus Papa III. Noster itidem Prædecessor Anno millesimo quingentesimo quadragesimo septimo confirmando augumentum Salarii Prætoris Medicinæ a Bononiensi Senatu statutum, Medicinæ oppidum tanquam sub districtu, & dominio Civitatis Bononiæ existens, enunciare non dubitavit.

Quibus Pontificiis actibus cum adstipulare comperti fuerint per duo ferè sæcula ab unione Martiniana, usque ad tempus litis motæ per Regimen, alii publici, privatique Actus penè innumeri, compræhensionem Medicinensium sub districtu, & Comitatu Bononiæ unisonis semper expressionibus præseferentes; Legati enim, & Vice-Legati, Auditores, aliique Judices Bononiæ in ipsismet sententiis super prætensis privilegiis, & exemptionibus Medicinensium latis, qualitatem districtualem, seù Comitatensem ad Medicinensium petitionem perpetuò enunciarunt; Medicinenses ipsi, eorumque uniti, in resolutionibus consiliaribus, publicis Instrumentis, actibusque Judicialibus se se tanquam de Comitatu, & districtu Bononiensi asserere, exprimere, palamque evulgare non destiterunt, & ita quoque servarunt usque ad præfata tempora litis motæ Magistratus Bononienses in eorum provisionibus, & ordinationibus; qui præterea non modo per Prætores à Regimine extractos, prout extrahuntur usque ad præsens; easdem Terras gubernabant, verùm insuper Capitaneos deputabant, Consiliarios eligebant, bonorum communalium divisionibus præsidebant, datia exigi faciebant, licentias pro contrahendis nomine Communitatis debitis impartiebantur, cæterosque Jurisdictionis Actus super prædictis, non secùs, ac super cæteris subjectis Communitatibus exercebant.

His itaque omnibus, ac plerisque aliis probè consideratis, ac præsertim unione Bonifaciana, & reunione Martiniana, tot subsecutis Pontificiis Actibus, ac diuturna, amplissimaque ferè bis centenaria observantia communitis, & comprobatis, quorum omnium, & singulorum tenores hic pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis haberi volumus, aliisque justis de causis nobis notis, animumque nostrum, etiam independenter à præmissis, rationabiliter moventibus; Supremo judicio, & potestate nostra decernimus, decidimus, ac declaramus, & ex certa scientia, animique nostri matura deliberatione præcipimus, & mandamus, oppidum Medicinæ, annexasque Terras Villæfontanæ, & Ganzanighi, earumque Territoria, & Communitates, & particulares Personas de districtu, & Comitatu Bononiensi fuisse, & esse, ac in posterùm censendas, & reputandas fore, ad instar aliarum Communitatum Gubernio, & Civitati Bononiæ sine ulla controversia subjectarum, Exceptiones verò pro parte dictarum Communitatum late allegatas tam adversus unionem Bonifacianam ex capite assertarum revocationum, sive scilicet per posteriorem ejusdem Bonifacii Prædecessoris Bullam editam die vigesima prima Decembris Anni millesimi quadringentesimi secundi, sivè per dismembrationem factam Anno millesimo quadringentesimo tertio per antedictum Balthaxarem Cardinalem, sive demum per Acta sessionis ultimæ Constantiensis Concilii, quàm etiam adversus Martinianam reunionem, ex prætensis subreptionis, & obreptionis Capitibus, prout quoque ex vigesimo primo subobscuro, incohærente, ac prorsus inefficaci inter quædam dicti Eugenii IV. Prædecessoris Capitula, tamquam insubsistentes, inanes, & inrelevantes, ac nullius roboris declaramus, atque rejicimus; Ac pro potiori cauthela, dismembrationem præfatam jam à supradicto Prædecessore Martino V. revocatam, ac de medio sublatam, præfatumque itidem Capitulum vigesimum primum, nec non præfatas, & alias quascumque Sententias, Decreta, & Provisiones Legatorum, Vice-Legatorum, & aliorum quorùmvis Judicum, ac Tribunalium, etiam Rotæ, & Cameræ Apostolicæ, & alia quævis in contrarium quomodolibet facientia, motu, scientia, & potestatis plenitudine prædictis revocamus, & abolemus, ac respectivè irritamus, & annullamus, recensitasque Bonifacianam, & Martinianam unionem, atque reunionem, contrariis quibuscumque non obstantibus, iisdem motu, scientia, & Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium approbamus, confirmamus, & de novo concedimus, atque innovamus, illisque novæ, ac perpetuæ firmitatis robur adjicimus.

II. Communitates dicti Oppidi, & Terrarum unitarum gubernari debent à Legato Sanctæ Sedis, & Regimine Bononiensi.

Hinc autem ad definitionem secundi ex duobus propositis controversiarum capitibus cohærenter ad præmissa procedentes, easdem profectò Communitates in posterum, & in perpetuum per Sanctæ Sedis Apostolicæ Legatos, ac Bononiæ Regimen, ejusque Magistratus juxta pervulgata capitula felicis recordationis Nicolai Papæ V., Gregorii Papæ XIII., & Gregorii Papæ XV. Prædecessorum Nostrorum, ac eo prorsus modo, & forma, quo cæteræ omnes indubitanter subjectæ Communitates tractantur,

&

& gubernantur, in omnibus tractari, ac gubernari præcipimus, & mandamus: Id tantùm quoad jurisdictionalia ex conventionibus usque ab Anno millesimo quadringentesimo undecimo inter Medicinenses, & Regimen tunc populare Civitatis Bononiæ initis, utpotè per Gregorium Papam XIII. Prædecessorem præfatum confirmatis, declaramus, & respectivè præservantes, ut scilicet Prætor à Civitate ad eorumdem locorum gubernium de more mittendus, illorumque Incolis, & Habitatoribus in Civilibus, & Criminalibus jus dicturus, attendere, & observare debeat municipalia præfatarum Terrarum Statuta legitimè condita ante memoratam conventionem Anni millesimi quadringentesimi undecimi, quatenus adsint, & præsentibus nostris literis non adversentur; quatenus verò non existant, sicut etiam in iis, in quibus fortè non disponunt, procedat juxta Statuta Superioris Civitatis Bononiæ, ubi hæc de controversis materiis disposuerint, sin minus secundum juris dispositionem.

Quod verò attinet ad onera realia, personalia, & mixta, pro eo sanè, quod ad onera Cameralia spectat, ea videlicèt, quæ à Romanis Pontificibus Ecclesiasticæ ditionis subditis imposita sunt, quæque juxta Constitutiones Apostolicas, & commune Doctorum placitum, sub Cameralium nomine veniunt, sivè hæc directè per Cameram Apostolicam, ejusque Ministros, & Affictuarios, seu potius ab ipso Regimine, & Camera Bononiæ, ejusque Datiariis, & juribus, & in repræsentantia præfatæ Apostolicæ Cameræ exigantur: Ad hæc equidem onera, ad instar cæterarum huic Apostolicæ Sedi subjectarum Communitatum, Medicinenses quoque, eorumque unitos, ac Consortes, non minus pro præterito, quàm pro præsenti, & futuro tempore omninò teneri, ac obligatos fuisse, & esse decidimus, definimus, atque mandamus: Bononienses verò ad illorum relevationem, seù reintegrationem, vel ad solvendum Cameralia onera pro ipsis Medicinensibus, & unitis, neque ex conventionibus Anni millesimi quadringentesimi undecimi, illarumque spiritu, seù interpretatione, nec alio quovis titulo, aut ratione adstringi potuisse, vel in futurum posse declaramus. Id ipsum verò, quod de Cameralibus oneribus definimus, atque præscribimus, ad onera quoque illa communitativa, Gabellas, & Datia, quæ ad Cameralium onerum solutionem applicata fuerunt, prout etiam ad alia communitativa, quæ vigebant ante conventiones Anni millesimi quadringentesimi undecimi, tamquam taxativè loquentes de exemptione ab oneribus ex tunc in futurum imponendis, extendimus, & ampliamus.

Quo verò ad cætera onera communitativa, Gabellas, & Datia, quæ post præfatas conventiones per Civitatem, & Regimen Bononiæ legitimè fuerunt imposita pro publicis, & communibus ejusdem Civitatis, & Comitatus indigentiis, & quibus respectivè cætera subjecta Civitati communia generaliter tenentur, pro illis quidem exemptionem, & immunitatem indultam, seù concordatam in præfatis conventionibus Anni millesimi quadringentesimi undecimi, attenta illarum confirmatione per dictum Prædecessorem Gregorium XIII. concessa Medicinensibus, eorumque consortibus suffragari decidimus, usque tamen ad diem quintam Novembris Anni millesimi sexcentesimi nonagesimi primi, & non ultra; ab eo vero tempore cum evulgata fuerit amplior, saluberrima Constitutio piæ memoriæ Innocentii Papæ XII. Prædecessoris nostri revocatoria quarumvis exemptionum quomodocumque obtentarum, & indultarum, tam ab oneribus Cameralibus, quàm etiam à Communitativis, etiamsi exemptiones hujusmodi fuissent Apostolica quoque auctoritate semel, aut pluries confirmatæ, approbatæ, revalidatæ, & innovatæ, vel per Judicum auctoritatem canonizatæ, quam deindè Constitutionem felicis recordationis Clemens Papa XII. pariter Prædecessor noster per alteram editam idibus Januarii Anni millesimi septingentesimi trigesimi secundi confirmavit, & renovavit, à præfato proinde tempore editæ Constitutionis Innocentii XII., declaramus exemptiones omnes ab oneribus Communitativis, Datiis, & Gabellis hujusmodi; contentas in conventionibus Anni millesimi quadringentesimi undecimi, unà cum earum quibusvis etiam Apostolicis confirmationibus, & judicialibus, vel extrajudicialibus approbationibus, & canonizationibus, omnino cessasse, & penitus abrogata remansisse, neque ad evitandam earumdem Constitutionum censuram, ullum cujuscumque allegatæ onerositatis titulum Medicinensibus, eorumque Consortibus suffragari posse, & sic à tempore, ut supra, etiam ad onera prædicta Communitativa, Gabellas, & Datia tam præcedenter, quàm subinde imposita, ac in futurum forsan imponenda, ad instar cæterarum oneribus hujusmodi subjectarum Communitatum persolvenda obligatos fuisse, & esse decidimus, definimus, atque præcipimus.

Et quid respectu onerum præteritorum. Ne autem ex antiqua, & pervetusta lite, quam hac nostra perpetuò valitura definitione, Deo dantè, qui pacis auctor est, & amator, terminamus, & extinguimus, alia nova lis exoriatur, & subcrescat super præteritorum onerum liquidatione à tempore, quo illa deberi mox supra statuimus, præmemoratas Communitates Medicinæ, Villæfontanæ, & Ganzanighi ad eorum dumtaxat onerum sivè Cameralium, sivè Communitativorum, Datiorum, & Gabellarum solutionem cogi pro nunc, & compelli volumus, quorum dies cessit à Kalendis Januarii nuper incępti Anni à Nativitate Domini millesimi septingentesimi quadragesimi sexti, & respectivè cesserit in posterum: Quo verò ad præterita onera, Datia, & Gabellas lite pendente maturata, & non soluta, supersederi mandamus in eorum exactione, donec fuerit vera eorum quantitas coram nobis discussa, & liquidata, quam propterea discussionem, & liquidationem nobis, & supremo judicio Nostro similiter reservamus.

Cum verò præter quæstiones coram Nobis primario propositas, & ut supra definitas, peculiariter pro parte Bononiensis Regiminis, atque Administratorum Datii magni, quod vulgò *Gabella Grossa* nuncupatur, à Nobis postularetur, ut Medicinensibus, eorumque Unitis, Opificia diversarum specierum tam introducta, quàm fortè imposterum introducenda, omninò prohiberentur; propter damnum indè resultans tum respectu datiorum, quæ ab illis ratione pendentiæ litis denegabantur, tum quoad merces exteras, quæ contra Edictorum, Bannimentorum, aliarumque Provincialium Ordinationum leges, fraudulenter, & prætensæ immunitatis obtentu, introduci, & retineri dicebantur, tùm denique propter earumdem mercium extractionem, & disseminationem, quæ simili arrogata exemptione, per loca Bononiensis Provinciæ, cum publico, privatoque damno fieri asserebantur; Nos in hoc quoque supremum judicium Nostrum proferentes, opificia cujusvis generis Terris, aut Territoriis Medicinæ, Villæfontanæ, & Ganzanighi, earumque Incolis, & Habitatoribus, sivè jam introducta, sivè imposterum introducenda, tamquam ad publicam utilitatem, & universale commodum tendentia, nullatenus interdicimus. Quia tamen propter hoc nullum ipsi Civitati damnum, seù præjudicium in juribus suis irrogari

Præservat in dicto Oppido, & Terris ea opificia, quæ soli Civitati non sunt attributa.

posse intendimus: Idcirco à supradicta permissione excipimus, & pro exceptis, & non comprehensis haberi volumus omnia, & singula Opificia, omnesque, & singulas Artes, quæ ex concessione Apostolica soli Civitati hactenus indulta fuerunt, aut imposterum attribuentur, atque adeò in ipsa Civitate dumtaxat exerceri possunt, vel poterunt, privativè, & exclusivè ad reliqua loca Comitatus Bononiæ. Ne autem in iis quoque, quæ, ut supra permissa sunt, fraus ulla committatur quoad Onera, Datia, & Gabellas; quibus præfatas Terras obnoxias esse declaravimus; Magistratibus Civitatis, ac dictorum Onerum, Datiorum, & Gabellarum Administratoribus, ad quos spectat, & prout spectat, præcipimus, & mandamus, ut eorumdem Datiorum, Gabellarum, & onerum exactioni sedulò incumbant, dictasque Terras, & earum Homines ad illorum solutionem omninò adstringant, cum eadem prorsus potestate, qua reliquos Comitatus, Terras, & Homines, eisdem Oneribus, Datis, & Gabellis obnoxios, cogunt, & adstringunt: Nec non pro fraudibus evitandis, aut detegendis, in Terris, vel Territoriis præfatarum Communitatum, & ubi magis opportunum reputaverint, Officiales, & Inspectores cum opportunis facultatibus ad sui libitum deputent, atque retineant.

Perpetuum silentium utrique Parti impositum.

Utrique demum Parti super præmissis omnibus perpetuum silentium imponimus, atque os occludimus, utque præsentes literæ plenarium semper effectum, & executionem obtineant, palam edicimus, & declaramus, quidquid à Nobis in eisdem literis sancitum, & definitum fuit, non solum pro recta Justitiæ administratione, & ea, qua fungimur supremi Judicis auctoritate decisum à Nobis, ac definitum fuisse, sed etiam pro Communi Bononiensis Provinciæ utilitate, aliisque de Causis superius memoratis, motu proprio, ac plenissima, quæ Nobis divinitùs concessa est, supremi Principis potestate à Nobis statutum, decretum, atque sancitum esse.

Clausulæ.

Decernentes præsentes literas, etiam ex eo, quod prædictæ Partes, & alii quicumque in præmissis quomodolibet interesse habentes, vel habere prætendentes, illis non consenserint, vel etiam, quantum forsan optassent, auditi non fuerint, aliaque quavis de causa quantumvis juridica, & legitima, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessariò exprimenda foret, aut ex quocumque capite à jure, vel facto, aut Statuto, seù consuetudine aliqua resultante, seu etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, aut quocumque alio colore, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, nullitatis, aut invaliditatis vitio, seù intentionis nostræ, aut alio quocumque defectu notari, impugnari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos juris, aliudve facti, gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari, seu quomodolibet concesso, & impetrato, quempiam uti, seu se juvare in Judicio, vel extra posse; sed easdem præsentes, omniaque, & singula in eis constituta, decreta, & definita, semper, & perpetuò valida, firma, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari, eisque omninò acquiesci. Sicque, & non aliter per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, nec non ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, & Vice-Legatos, atque alios quavis auctoritate, & potestate fungentes, ac dignitate, & honore fulgentes, in quavis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, definiri, & interpretari debere, irritum quoque, & inane, si secus super his, vel eorum aliquo a quoque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Committitur Cardinali Legato pro tempore præmissa observanda.

Quocirca Dilecto Filio Nostro Georgio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali ab Auria nuncupato, Nostro, & Sedis Apostolicæ de Latere Legato Bononiæ commoranti, expressè committimus, quatenùs statim visis præsentibus, ad immediatam, & integram earum executionem, quocumque judiciali actu postposito, brachium suum fortiter, & efficaciter impertiatur, sicque ipsum Georgium Cardinalem Legatum, cæterosque pariter ejus successores in perpetuum pro tempore futuros Legatos, ac Vicelegatos, quoties, & quandocumque requisiti fuerint, sua auctoritate semper adesse volumus, & mandamus, ut quælibet a Nobis sivè respectu Jurisdictionis, sive respectu solutionis onerum Cameralium, & Communitativorum, omnisque generis Datiorum, & Gabellarum, per ipsas præsentes definita, & constituta sunt, expeditum, & plenarium finem, & effectum omninò sortiantur, & obtineant, quocumque recursu, appellatione, seù inhibitione cujusvis Judicis, & Tribunalis, omninò posthabitis, & non attentis, præterquam commissione nostra dumtaxat, aut successorum nostrorum manu signata.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus, quatenùs opùs sit, de non tollendo jure quæsito, aliisque nostris, & Cancellariæ Apostolicæ regulis, ac recolendæ memoriæ Pii Papæ IV. Prædecessoris nostri de gratiis interesse prædictæ Cameræ Apostolicæ quomodolibet concernentibus in eadem Camera registrandis, & insinuandis, aliisque Apostolicis, etiam in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, nec non Civitatis, & Provinciæ Bononiensis, ac Communitatum prædictarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respectivè Statutis, Consuetudinibus, usibus, & stabilimentis, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, illis, earumque Præsidentibus, & Personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decretis, etiam per modum Statuti, & perpetuæ ordinationis in genere, vel in specie, ac aliàs quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis, & innovatis; Privilegiis pariter, Diplomatibus, Literis Patentibus, Capitulis, Conventionibus, Decretis, Sententiis, & aliis contentis in libro, cui Titulus: *Privilegia, Exemptiones, & alia ad favorem Communitatis Medicinæ*: Bononiæ impresso Anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo, Decisionibus quoque, & Sententiis editis contra Administratores Gabellæ grossæ prædictæ coram Buratto, & Ubaldo antedictis, ac rescriptis omnibus prædictæ Cameræ Apostolicæ, & Judicatis quibuscumque cujusvis Judicis, & Tribunalis quacumque potestate fungentis, etiam Legati à Latere, Vicelegati, & Gubernatoris Generalis: Quibus omnibus, cæterisque contrariis quibuscumque, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per Clausulas generales idem importantes, mentio, seù quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso

&

& forma in illis tradita, servata, inserti forent, præsentibus pro plenè, ac sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè, ac latissimè, & plenissimè motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus harum serie derogamus; Eaque respectivè, quatenus præsentibus Nostris Literis quomodolibet adversari comperiantur, irritamus, revocamus, abrogamus, & abolemus.

Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ definitionis, sanctionis, declarationis, Constitutionis, Decreti, Statuti, Mandati, abrogationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, septimo Idus Martii Pontificatus Nostri Anno VI.

J. Datarius.

Pro D. Card. Passioneo.

Joannes Florius Substitutus.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

J. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

De Retinenda Crucifixi Salvatoris Imagine palam & visibiliter exposita super Altaribus, ad quæ Missarum Sacrificia peraguntur.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, & Ordinariis Ditionis Ecclesiasticæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

ACCEPIMUS præstantium Virorum testimoniis jampridem in quibusdam Pontificiæ Ditionis Civitatibus inductam esse consuetudinem, quæ licet pietatem, ac religionem præseferat, Ecclesiæ tamen institutis, ac disciplinæ plurimum adversatur. Idem Nos ipsi deprehendimus in aliquibus Ecclesiis hujus nostræ Romanæ Urbis, & aliis pariter, quæ Episcopis Suburbicariis subjiciuntur. Quapropter muneri Nostro deesse magnopere videremur, nisi de hac re monerentur illi, qui pro spirituali hujus Civitatis regimine Ministri a Nobis constituti sunt, & alii, qui Suburbicarios Episcopatus, vel alterius Civitatis in Ditione Pontificia sedem obtinentes curam gerunt animarum.

In Altaribus, quæ per Ecclesias erecta sunt, & in quibus Sacrum fieri consuèvit, præter majorem Tabulam, quæ vel depictam, vel incisam exhibet imaginem Sancti, in cujus nomen, & memoriam Altare consecratum est, adjungi cœpit alia minor Tabula, in quâ vel coloribus exprimitur, vel ære, ligno, aut marmore inciditur Effigies alterius Sancti, itaut Crux auferatur, quæ, juxta Rubricas, inter Candelabra collocari debet: Cùm verò neminem lateat, rem Divinam confici non posse, nisi Crux cum Imagine Sanctissimi Crucifixi super Altari constituatur; hinc minori Tabulæ superadditur exiguus adeo Crucifixus, ut neque Presbyteri celebrantis oculis facilè occurrat, neque ab ullo alio distingui fermè possit, nisi hic diligenter perscrutetur, utrum super Altari revera Crucifixi Imago proposita fuerit.

Equidem non improbamus, quod idem Altare in plurium Sanctorum nomen, ac memoriam dedicetur; quodve in majori Tabula aut unus tantùm, aut plures, etiam Sancti pingantur, vel denique, quod alia minor Tabula collocetur inferior; aut alio quocunque modo, ubi unus, vel plures Sancti Fidelium venerationi proponantur. *(Pont. improbare non intendit, ut plures Sancti in uno Altari Fidelium venerationi proponantur.)* Illud permittere nullatenus possumus, quod Missæ Sacrificium in his Altaribus celebretur, quæ careant Imagine Crucifixi, vel ipsa incommodè statuatur ante Presbyterum celebrantem, vel ita tenuis & exigua sit, ut ipsius Sacerdotis & Populi assistentis oculos penè effugiat: *(Sed ad Missæ Sacrificium celebrandum non permittit, ut parva Crux super Altari ponatur.)* Id enim alienum est a Legibus, & Institutis Ecclesiæ, quæ in Rubricis, aliisque Ecclesiasticis Sanctionibus continentur: Id etiam maximè contrarium est Sacræ antiquitati, & Ecclesiarum, etiam Orientalium, consuetudini; itaut certissimum sit violari Leges Ecclesiæ, si exigua solùm Imago Crucifixi præfigatur minori Tabulæ; vel Statuæ Sancti, qui superadditur, ut illum Fideles venerentur.

In Rubricis Missalis *tit. de præparatione Altaris, & ornamentorum ejusdem*, hæc leguntur: *Super Altare collocetur Crux in medio, & Candelabra saltem duo cum Candelis accensis hinc & inde in utroque ejus latere.* *(Præceptum Rubricæ Missalis in hac parte.)* In Romano Pontificali *titul. de Consecratione electi in Episcopum*; cùm sermo est de Altari, ubi consecrandus Episcopus Sacrum operatur usque ad Offertorium, quò peracto Missæ Sacrificium prosequitur in alio Altari, ubi Episcopus consecrans rem Divinam facit; in eo, inquam, Pontificali hæc habentur: *(Item Pontificalis Romani.)* *In Cappella verò minore pro Electo, quæ a majore debet esse distincta, addatur Altare cum Cruce, & duobus Candelabris.* Cœremoniale autem Episcoporum postquam *lib.1. cap.12.* commemoravit Candelabra, & Candelas, hæc addit: *(Item Cœremonialis Episcoporum.)* *In quorum medio collocabitur Crux ex eodem metallo, & opere, prœalta, itaut pes Crucis æquet altitudinem vicinorum Candelabrorum, & Crux ipsa tota Candelabris supereemineat, cum Imagine Sanctissimi Crucifixi versa ad anteriorem Altaris faciem.*

Nos ipsi verba fecimus de hoc veteri ritu collocandæ Crucis in Altari, cum Sacrum peragitur, in nostris Commentariis *De Sacrificio Missæ*, quæ Italico sermone a Nobis confecta fuerunt *par. 4. sect. 1. num. 17. ac sequentibus*: *(Scientia Pontificis in ejus Opere de Sacrificio Missæ.)* Plura deindè addidimus *sect. 1. §. 18. & 19.*, cum ipsa latinè reddita lucem iterum publicam adspexerunt. His etiam adjungimus, ob vetustatem præsertim hujusce Ritus, tantam venerationem, cultumque semper exhibitum fuisse Cruci, quæ in medio Altari collocatur, cum Missæ Sacrificium conficitur, ut Novatores ipsi magis infensi, illam de medio auferre pertimuerint, cum suam Cœnam instituunt; hæc testatur Gretserus *in suo Tractatu de Cruce cap.23. tom. 1.* ejus editionis, quæ postremò typis vulgata fuit.

Si verò disciplinam Orientalium inspiciamus, Græcis in more positum est, ut ad Portam Regiam Sanctuarii utroque latere Imagines Christi Domini, ac Beatæ Virginis, & super Altari Crucem unà cum Libro Sanctorum Evangeliorum constituant: *(Concordant Ritus Orientalium.)* In Lyturgia verò Copto-Arabica, quæ desumpta ex manuscriptis Codicibus Vaticanis impressa fuit anno 1736. in Collegio Urbano de Propaganda Fide, *pag.33.* indicitur Sacerdoti celebranti, ut Benedictionem

cum Cruce Populo impertiat, eam deinde osculetur, ac Diacono tradat, qui ipsam super Altari collocat; Postremò Ritus Syriacus Maronitarum eadem prorsus decernit, quæ in Rubricis Romani Missalis præscribi superius indicavimus. Nam Patriarcha Stephanus *lib.3. tract. 2. sect. 4.* ita scriptum reliquit: ***Mos iste in omnibus Ecclesiis inolevit, ut super Altaris gradum salutiferæ Crucis vexillum collocetur.*** In Synodo etiam Nationali, quæ coacta fuit *anno 1736.* in Monte Libano, quam Literis Apostolicis Nos ipsi confirmavimus, *par. 2. cap. 13. de Sacrosancto Missæ Sacrificio can. 8.* ita sancitum est: ***Super Altare collocetur Crux in medio, & Candelabra saltem duo cum Candelis accensis hinc & inde in utroque ejus latere.***

De quæstione, an sufficiat super Altari Crux nuda, vel debeat esse cum Crucifixo.

Scriptores, qui sacros ritus explicarunt, nonnullas disputationes instituunt; ac primò, utrum satis sit nudam Crucem in Altari statuere, an Imago Crucifixi addenda simul videatur. Equidem Rubricæ Missalis solam Crucem commemorant. Cùm tamen Cœremoniale Episcoporum Crucem una, & Crucifixum nominet, idque communi Ecclesiæ consuetudini consentaneum sit, hanc ideò sententiam probandam nemo sapiens dubitabit. Ita sentiunt Gavantus, Claudius la Croix, qui *lib. 6. par. 2. de Sacrificio Missæ num. 318.* fatetur, ob veterem communemque usum, sine Imagine Crucifixi, quæ pendeat è Cruce, rem Divinam fieri non posse, nisi necessitas intervenerit: Et profectò initio Ecclesiæ, cùm Fideles concitare ad furorem Gentiles magnopere timerent, si Christum Crucifixum publicè adorandum proponerent; Crucem tamen pluribus modis exornatam palam exponebant, atque incisum, vel depictum Cruci apponebant Agnum, qui Typus amantissimi Salvatoris semper habitus est, ut eo saltem modo Crucifixi Imaginem exhiberent: Id conspicitur adhuc in nonnullis hujus Civitatis Ecclesiis, & testimonio etiam Magrii comprobatur *in ejus Hierolexico, in vocabulo* CRUX.

De alia quæstione, an poni debeat Crux, quando in Tabula Altaris est depictus Crucifixus.

Secundo loco inquiritur, utrum Crucifixus pendens a Cruce debeat in Altari constitui, etiamsi Salvator noster Crucifixus in majori Tabulâ Altaris depictus, aut cælatus appareat. Gavantus id quidem probat; alii verò necessarium id minimè arbitrantur, dummodo tamen Crucifixus in majori Tabula vel pictus, vel cælatus, primum locum obtineat præ cæteris omnibus, quæ in eadem Tabula exprimuntur. Ita censent Pasqualigus *de Sacrificio Missæ quæst.716.*: Quartus *ad Rubricas Missalis par. 1. tit. 20. dub. 10.*: & Giribaldus *de Sacramentis in tract. 5. de Sacrificio Missæ cap. 9. dub. 2. num. 20.*: Huic pariter sententiæ se conformavit Congregatio Sacrorum Rituum, uti constat ex responsione, quam ipsa promulgavit *anno 1663.*, & quam Meratus recenset *tom. 1. par. 1. tit. 20. de præparatione Altaris num. 6.*, & in Indice Decretorum *eodem tom. par. 2. num. 400.*

Item, an poni debeat Crux quando adest Tabernaculum cum Sanctissima Eucharistia.

Tertio loco quæritur, utrum Crucifixus in Altari collocari debeat, cum Sacrificium Missæ in eo conficitur Altari, ubi positum est Tabernaculum, in quo Pyxis cum Sacris Particulis continetur; cum præsertim eidem Tabernaculo parva Crux cum Imagine Salvatoris Crucifixi semper præfigatur. Equidem in Cœremoniali Episcoporum hæc habentur. *Non incongruum, sed maximè decens est, ut in Altari, ubi Sanctissimum Sacramentum est, Missæ non celebrentur, quod antiquitus observatum esse credimus*: in veteri Cœremoniali, cum Clemens VIII. Pontificatum gereret, ita legebatur, *quod antiquitus observatum esse videmus.* Attamen id prorsus difficile nonnullis videtur, ob eam causam, quod, ut ipsi argumentantur, cum unicum Altare in veteribus Templis extrui soleret, aut Divina Eucharistia in eis conservata non fuisset, aut nullum Missæ Sacrificium in eis esset institutum: Aliter verò sentiunt ii, quibus cognitum perspectumque est, eum morem fuisse antiquitus, ut Sacra Eucharistia in Ecclesiæ Sacrario servaretur, vel in decenti Armario, quod parieti configebatur, uti nunc etiam perspicimus in Basilica Sanctæ Crucis in Jerusalem: Idem perpendit Mabillon *in Musæo Italico tom. 1. pag. 89., ac tom. 2. pag. 139.* At quod in præsenti ingerit difficultatem, nec ullum ab examine propositæ controversiæ liberum facit, illud est, quod, juxtà vigentem disciplinam, Sacra Eucharistia conservatur in Tabernaculo, quod est positum super uno ex Altaribus Ecclesiæ, & quod in eo passim Missa celebratur; cùm, sedulò perpenso Cœremoniali textu, deprehensum sit, eum prædictæ celebrationi absolutè non obstare; uti Christianus Lupus expendit *tom. 11.* recentioris editionis in Dissertatione *de Sacris Processionibus pag. 356.* Hanc itaque controversiam quum aliàs Nos ipsi expenderemus in supracitatis Commentariis *de Sacrificio Missæ par. 4. sect. 1. num. 18.*; illorum sententiam probavimus, qui existimant Crucifixum inter Candelabra statui debere, neque parvam Crucem, quæ Tabernaculo præfigitur, satis esse, ne Rubrica violetur, quemadmodum inferiùs explicabimus. Idemque censuit Congregatio Sacrorum Rituum anno *1663.* uti perspicitur ex Indice Decretorum, quem Meratus exhibuit, *par. 2. tom. 1. num. 400.*, ubi hæc leguntur verba: ***Crux parva cum Imagine Crucifixi posita super Tabernaculum, in quo asservatur inclusum Sanctissimum Sacramentum in Altari, non est sufficiens in Missa, sed poni debet alia Crux in medio Candelabrorum.***

Item pot[...] debeat Cr[...] quando e[...] expositum SS. Sacramentum.

Quarto loco disputatur, utrum Crucifixus inter Candelabra collocandus videatur, cum Sacrum peragitur in eo Altari, ubi Divina Eucharistia non includitur Tabernaculo, sed publicæ Fidelium venerationi exponitur. Id necessarium esse putavit Sacrorum Rituum Congregatio *die 14. Maji anno 1707.* Hoc enim petitum fuerat: *An super altare, in quo Sanctissimum Sacramentum expositum est, Crux de more collocari debeat.* Sic autem responsum est: *Nunquam omittendam Crucis cum Imagine Crucifixi appositâ collocationem.* Porrò quum Nos ipsi tunc in minoribus constituti Coadjutorem Promotoris Fidei gerentes, ipsius loco eidem Congregationi præsentes adfuerimus, adhuc memoriâ retinemus, in illa sententiâ ferendâ varia fuisse ac discrepantia suffragia, cautumque deinde fuisse, ne ipsa sententia in lucem ederetur. Itaque res iterum deducta est in examen initio Pontificatus Nostri *die 2. Septembris anno 1741.* in eadem Congregatione Sacrorum Rituum, quæ postquam omnia diligenter accuratèque perpendit, decrevit, ut quælibet Ecclesia morem & institutum, quod antea servaverat, in posterum quoque retineret. Et quidem pro Cruce ab Altari removenda; dum Missa in eo celebratur, & super eo publicæ venerationi Eucharistia exposita est, parùm urget, quod nonnulli asserunt, indecens esse, ut Christi Imago in eo loco sit, in quo Christus ipse sub specie panis realiter præsens est, & ab omnibus sub eadem specie panis videtur: id quippe prorsus contingit, quoties Sacerdos in quolibet Altari rem Divinam faciens, materiam Eucharistiæ consecravit; nec enim Ecclesia unquam decernendum putavit, ut, peracta Consecratione, Crux ab Altari removeatur. Quemadmodum nec asserentibus Crucem necessariò esse debere in Altari, in quo expositum est Sacramentum publicæ venerationi, si in eo Missa celebretur, quidquam prodesse potest, quod in publica Eucharistiæ expositione significetur triumphus, & gloria Salvatoris, in Missæ autem Sacrificio ejusdem

mors repræsentetur; cum Ecclesia, tam in actione Missæ, in qua Eucharistia consecratur, quàm in conclusione precum, quæ coram eàdem jam consecratâ & Fidelium venerationi palam expositâ recitantur, unâ eàdemque Collectâ æque utatur, quam S. Thomas Aquinas confecit, nimirum: *Deus, qui Nobis sub Sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquisti, tribue, quæsumus, ita nos Corporis & Sanguinis tui sacra Mysteria venerari, ut redemptionis tuæ*) hoc est passionis, ac mortis) *fructum in nobis jugiter sentiamus.* Quæ cum ita se habeant, Rituumque Interpretes & Scriptores, ob ea, quæ mox relata sunt, in varias abierint sententias, satis commendari non possunt ea, quæ prudenter, sapienterque decreta fuerunt a prædicta Sacrorum Rituum Congregatione, nempe, ut quælibet Ecclesia vel Diœcesis suam retineat consuetudinem; itaut nihil immutetur in ea Diœcesi, ubi Crux in Altari constitui soleat, dum Missa celebratur, etiamsi Sacra Eucharistia publicè prostet: neque nova disciplina excitetur in ea Diœcesi, ubi contraria hujusce rei consuetudo jampridem invaluerit.

Hæc omnia diligenter exposuimus, non quidem, ut hac de re plenum justumque tractatum adornaremus, sed ut ex eis cognitum esset atque perspectum, quàm alienum sit a Sacris Ritibus id, quod plures temerè & inconsultò peregerunt, nempe ut Sacrum facerent ad Altaria, in quibus Crux haud promineat inter Candelabra, sed exiguus tantùm Crucifixus præfigatur Tabulæ alicujus Sancti, qui vel depictus, aut cælatus majori Tabulæ Altaris adjungi consuevit.

[Margin: ...tifex ...a super ...re pro... ...t, ut ...ectum ...onsuetu...n, quæ ...uit alie... esse a ...Ritu.]

Si etenim, juxta Rubricas Missalis, Crux inter Candelabra statuenda est; si, juxta Cœremoniale Episcoporum, Crux ipsa cum Imagine Crucifixi Candelabris supereminere debet; si, juxtà sensum Congregationis Sacrorum Rituum, non satis esse judicatur exiguus Crucifixus Tabernaculo infixus, cum Missa celebratur ad Altare, ubi Pyxis cum sacris Particulis in Tabernaculo includitur; si in præsenti non agitur de Altari, in cujus Tabula Imago Salvatoris Crucifixi primo loco Fidelibus exhibeatur; nec minus de Altari, in quo Sacra Eucharistia publicè adoranda proposita sit; nemo est, qui non videat, praxim, de qua agitur, recenter inductam, proprioque marte a privatis personis usurpatam, ex supradictis dicendam esse omnino improbatam; eoque magis, cum ex exiguo Crucifixo, qui præfigitur Tabulæ ejus Sancti, qui Altari superadditur, ea profectò utilitas non consequitur, quam proponit Ecclesia, dum Crucem inter Candelabra collocandam decernit. De hac re præclarissimus Vir Cardinalis Bona ita scriptum reliquit *Rerum Liturgicarum lib. 1. cap. 25. num. 8.*: *Ab aspectu siquidem Crucis Sacerdoti celebranti Passio Christi in memoriam revocatur, cujus Passionis viva imago, & realis repræsentatio hoc Sacrificium est, mortem cruentam Salvatoris nostri incruente exprimens, tamquam idem Sacrificium, quod in Cruce oblatum est, quamvis diverso modo offeratur*: His postremis verbis indicatur orthodoxa doctrina, quam Tridentina Synodus declaravit *sess. 22. de Sacrificio Missæ cap. 2.*

[Margin: ...hortatio ...l. ad ...opos, ...repat ...uetudo ...ssus Sac. ...]

Itaque, Vos omnes, Venerabiles Fratres, ad quos hæc Apostolica scripta dirigimus, curam magnopere impendite, ne vestras in Diœceses irrepat consuetudo, quam superius explicavimus; quod si jam ipsa invaluerit, humanitatem prius, ac deinde severitatem, si opus fuerit, adhibentes, illam penitus convellite. De Sacrificio Missæ res agitur, adeoque nemo vestrum ignorat, a Tridentino Concilio eam tribui auctoritatem Episcopis, & Ordinariis Locorum, ut etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati corrigere valeant pravas consuetudines, quæ Ritui Missæ celebrandæ adversantur; Ita clarè desumitur *ex sess. 22.* in Decreto *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ.* Neque Vos latet, nullum esse privilegium, aut immunitatem, quæ delinquentibus in hac re suffragari possit, ut vestra ab auctoritate, pœnisque per Vos irrogatis vindicentur; Idem sæpius confirmavit Sacra Congregatio Tridentini Concilii interpres, Decreto inhærens ejusdem Synodi, quod paulò ante memoravimus: Id Fagnanus testatur ad *Cap. Grave, num. 46. de Officio Ordinarii*: his verbis: *Et generaliter hoc Decretum* (de quo superiùs dictum est) *censuit Sacra Congregatio comprehendere etiam Regulares, quantumvis exemptos, eosque ea omnia, quæ ab Ordinariis Locorum circa observanda, & evitanda in Missarum celebratione statuta fuerint, omnino servare teneri, ad idque etiam pœnis, & censuris Ecclesiasticis ab iisdem Ordinariis cogi & compelli posse.* Nos quidem his Literis eandem auctoritatem, quâ jam præditi estis, iterum Vobis confirmamus. Illud monendum superest, eam Nobis mentem haud esse, ut Imagines Sanctorum, quæ majori Tabulæ Altaris superadditæ sunt, de medio auferatis; cum fortasse defuturi non essent invidi, qui ut pietati vestræ maculam inurerent, in vulgus disseminarent, Vos nullâ duci religione in eum Sanctum, cujus Imaginem Fidelium venerationi subducitis: Illud Vobis præcipimus, ut nullo modo patiamini rem Divinam fieri ad hujusmodi Altaria, nisi Crucifixus inter Candelabra ita promineat, ut Sacerdos celebrans, ac Populus Sacrificio assistens eundem Crucifixum facilè, & commodè intueri possint; quod evenire nequit, si exigua solùm Crux minori Tabulæ defixa Fidelibus exhibeatur. Si ejusmodi corruptela in Diœcesim non valde propagata est, facilè extingui poterit, si privatim Regulares aut Sæculares Ecclesiarum Superiores de hac re moneantur: Sin autem latè per Diœcesim invaluerit, tunc a Vobis Edictum necessariò promulgandum erit, quod his nostris Literis conformetur. Plura scribere Vobis prætermittimus, quos prudentiæ, ac doctrinæ laude satis præstantes existimamus Auctoritatem nostram, ut rem perficiatis, & quoties opus fuerit, Vobis petentibus nunquam defuturam pro certo habeatis. Interim Fraternitatibus Vestris, & Populis curæ vestræ commendatis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XVI. Julii MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Sexto. Dat. die 16. Julii 1746.

De Residentia Episcoporum. XVIII.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

[Margin: Pontificum & Conciliorum sollicitudo quoad residentiam Episcoporum.]

AD universæ Christianæ Reipublicæ statum, ad Ecclesiasticarum Legum custodiam, & Fidelium Populorum salutem, tam magni refert singulos Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis præpositos, in ipsis Ecclesiis, vel Diœcesibus sibi creditis assiduè residere; ut difficile sit aliud ullum reperire Ecclesiasticæ disciplinæ caput, quod aut Conciliaribus Canonibus atque Decretis, aut Apostolicæ Sedis Constitutionibus & Sanctionibus, tam sæpe tamque impensè inculcatum fuerit & commendatum. Ut autem antiquiora Canonica statuta prætereamus, Nobis satis erit innuere, quid hæc de re decreverit Sacrosancta Tridentina Synodus *sess. 6. cap. 1. & sess. 23. cap. 1. de Reform.*; tum ea quæ recol. mem. Prædecessor

Noster Urbanus Papa VIII. præscripsit in sua Constitutione data apud S. Petrum die xii. Decembris Anni MDCXXXIV., quæ incipit *Sancta Synodus*, & in qua præcedentes aliorum Romanorum Pontificum Pii IV., Gregorii XIII., & Clementis VIII. Leges & Constitutiones retulit, confirmavit, & ampliavit. Neque opus est recensere omnes Encyclicas Literas; quæ, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos de implendo hujusmodi Residentiæ onere identidem admonendos, ab hac Apostolica Sede mitti consueverunt; ut patet ex Epistola jussu Ven. Servi Dei Innocentii Papæ XI. Prædecessoris quoque Nostri scripta die v. Februarii Anni MDCLXXVIII., item ex alia die xxiv. Decembris Anni MDCCVII. a felic. record. Clemente Papa XI. ad suum & Apostolicæ Sedis Nuntium Neapoli commorantem conscripta, ut illius Regni Præsules ad residendum in propriis Ecclesiis & Diœcesibus adigerentur; necnon ex ejusdem Clementis Literis in forma Brevis datis die xxv. Maji Anni MDCCIX. ad Archiepiscopos & Episcopos Poloniæ, qui obtentu turbarum & dissensionum, quæ tunc in eo Regno versabantur, suas reliquerant Ecclesias atque Diœceses.

Quid hac in re præstiterit Sanctissimus Dominus Noster.

Neque porro Nos hac in re Apostolici Officii Nostri partes desiderari permisimus. Vix enim inscrutabili Divinæ Providentiæ consilio in hac suprema Ecclesiæ universalis specula collocati fuimus, quum veterem Prædecessorum Nostrorum morem in usum revocantes, ad Ven. Fratres omnium per Orbem Ecclesiarum Antistites Apostolica scripta direximus, quibus inter cætera salubria monita, hoc etiam de residendo in propriis Ecclesiis peculiari studio iis inculcare, & tam gravissima damna, quæ ex eorum absentia proveniunt, quàm magnas utilitates, quas eorum præsentia concreditis ipsi Diœcesibus affert, ante oculos proponere non prætermisimus, ut videre est in §. 4. Epistolæ Encyclicæ die iii. Decembris Anni MDCCXL. a Nobis conscripta, quæ in *Tomo I.* Bullarii Nostri nuper vulgati *num. II.* impressa est. Qui autem hominum corda scrutatur Deus, is sanè novit, quanto & quàm acerbo animi Nostri dolore nonnunquam acceperimus, Ecclesiasticas Regulas ab aliquo ex Fratribus hac in parte violari, & quantopere studuerimus, nunc admonendo, nunc obsecrando, nunc increpando, absentes quidem per Literas, præsentes verò ipsa voce ad debitum Residentiæ Officium revocare. Quin etiam laudabilibus Prædecessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, in Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula, qua Beneficia Ecclesiastica in octo anni mensibus vacatura Nostræ dispositioni & collationi reservavimus, simul etiam iisdem Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis residentibus gratiam alternativæ mensium, certis modo & forma ab iis acceptandam, libenter obtulimus; nimirum ut quamdiù ipsi apud Ecclesias aut Diœceses suas verè & personaliter residerent, de Beneficiis hujusmodi Ecclesiasticis, quæ extra Romanam Curiam in Februarii, aliisque alternis anni mensibus vacare contingeret, dummodo aliàs dispositioni Apostolicæ reservata vel affecta non essent, liberè disponere valerent, facultatem tempore Pontificatus Nostri duraturam concessimus; quo scilicet iidem Episcopi, & majorum Ecclesiarum Præsules, ampliorem potestatem in Beneficiis prædictis conferendis sic obtinentes, hac etiam Apostolicæ Nostræ liberalitatis gratificatione illecti, ad personalem Residentiam prædictam libentiùs obeundam adducerentur.

Absentiæ causæ, & tempora a Concilio Tridentino permissa.

Quoniam verò & certæ quædam causæ adesse possunt, & hujusmodi occasiones incidere, propter quas, prævio Romani Pontificis assensu, & approbatione, liceat Episcopo a propria Ecclesia, & Diœcesi per aliquod definitum tempus abesse; ea verò absentia, quæ ad modicum tempus protrahitur, neminem desertæ Residentiæ reum constituit; ideo & in Conciliis, & in Apostolicis Constitutionibus, ad præcavendos abusus tam circa hujusmodi causarum & occasionum relevantiam, quàm circa tolerabilia temporum spatia, providæ statutæ Leges & Regulæ reperiuntur. Et quidem justæ ac legitimæ absentiæ Causæ a præfata Tridentina Synodo *citat. cap. 1. sess. 23.* non aliæ agnitæ fuerunt, quàm Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, & evidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ utilitas. Verùm his etiam causis deficientibus, quum eadem Sacrosancta Synodus perpendisset, ex veterum Canonum sententia, minimè abesse videri eos, qui aliquantisper absunt, & statim sunt reversuri; omnibus Ecclesiarum Antistitibus indixit, ut sibi licitum non putarent singulis annis, ultra duos aut tres ad summum menses, sive continuos, sive interruptos, extra proprias Diœceses commorari; eosque simul admonuit, ne per illius temporis spatium, Dominici Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, ab Ecclesiis suis Cathedralibus abessent, nisi fortè Episcopalia munia in aliis Diœcesum suarum locis eos detinerent; eamque præterea rationem ab iis haberi voluit, ut absque ullo Gregis detrimento concessa uterentur libertate, & ut id *æqua ex causa fiat*; quibus verbis animi levitas, oblectationum cupiditas, aliæque futiles causæ penitus excluduntur.

Indultum Urbani VIII. a Benedicto XIII. amp[liatum], pro Episcopis [re]cens in U[rbe] promotis.

Præfatus autem Prædecessor ad peculiares occurrentes casus descendens, Episcopis in Curia promotis unum concessit mensem (quem postea declaratum fuit, a die ipsorum propositionis in Consistorio computandum esse), quo mense elapso, singuli ad proprias Ecclesias se conferre deberent. Sed quum in Concilio Romano, habito à felic. record. Benedicto Papa XIII. Prædecessore pariter Nostro, Episcopi exposuissent, tam exiguo temporis spatio non posse a recens promotis sua in Urbe negocia expediri, idem Benedictus facultatem concessit Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali suo, & Romani Pontificis pro tempore in Urbe, ejusque Districtu Vicario, ut præfatum unius mensis terminum, juxta casuum contingentiam, & causâ cognitâ, ad alios quadraginta dies, & non ultra, prorogare posset.

Item pro [vi]sitantibus [Li]mina Apo[stolorum].

Præterea Episcopis ad Sacra Apostolorum Limina statutis temporibus visitanda personaliter accedentibus, supradictus Urbanus Prædecessor indulsit, ut, Ecclesiis citra Montes, & citra Mare positis præsiderent; per quatuor, qui verò Ultramarinis, & Ultramontanis Ecclesiis præessent, per septem menses continuos a Residentia in suis respectivè Sedibus facienda, hujusmodi Visitationis gratia, excusarentur.

Decreta [ad] præcaven[dos] abusus.

Cùm verò idem Urbanus declarasset, se, per ea, quæ in suis præfatis Literis constituerat, minimè sublatam voluisse dictam trium mensium licentiam a Concilio indultam; hinc plures ortæ quæstiones, & varia condita sunt Decreta, ab eodem Urbano ejusque Successoribus approbata; cujusmodi sunt, non licere trimestrem absentiam prædictam conjungere, sive cum eo tempore, quo permittitur Episcopis post suam promotionem in Urbe commorari, sive cum eo, quod ad peragendam Sacrorum Liminum Visitationem eisdem concessum fuit: neque fas esse absentiæ tempora ita disponere, ut tres postremi menses unius anni continuentur cum tribus prioribus mensibus anni subsequentis. Sicut etiam vetitum est prædictos menses conjungere cum eo anni tempore, quo, propter aëris insalubritatem, alicui Episcopo permittitur

extra Diœcesim degere; ne scilicet continuatis absentiæ temporibus, vernos simul, & æstivos menses, sive æstivos unà cum autumnalibus, extra Diœcesim duci contingat. Denique, ne quis indulgentia Sacri Concilii per fraudem abuti posset, declaratum fuit, prædictam trium mensium vacationem intra cujusque anni limites coërceri, ut qui uno anno usus eâ non fuerit, non ideo sequenti annò diutiùs ab Ecclesia sua abesse valeat.

Et quoniam Tridentina Synodus sub Legibus, de Residentia hujusmodi ipsos etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales nominatim comprehendit; præfatus Urbanus Prædecessor, advertens nonnunquam evenire, quod aliquis ex Cardinalibus alicui Patriarchali, seu Metropolitanæ, aut Episcopali Ecclesiæ præpositus, unum simul ex Episcopatibus Suburbicariis obtineret, constituit, ut hujusmodi Cardinales in primodictis Ecclesiis, non autem apud Episcopatus Suburbicarios, residere tenerentur.

Denique tam in prædicto Concilio, quàm in citata Urbani Constitutione, contra Transgressores hujusmodi Legum, quæ ad Residentiam pertinent, gravissimæ pœnæ statutæ fuerunt; quarum executionem idem Urbanus primò quidem demandavit Auditori Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ: Verùm biennio post totam hujus materiæ cognitionem delegavit Congregationi particulari a se deputatæ, quam compositam esse voluit ex tunc, & pro tempore existentibus Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, nec non ejusdem Pontificis Datario, & Secretario Status, ac Secretario Brevium, duobus item Secretariis Congregationum negociis & consultationibus Episcoporum, & Regularium, ac interpretationi, & executioni Decretorum prædicti Concilii Tridentini respectivè præpositarum. Et quidem prædicto Cardinali Vicario facultatem tribuit, ut, justis ex causis, & cum consilio prædictorum Prælatorum, concedere posset Episcopis licentiam abessendi a propriis Ecclesiis, & Diœcesibus spatio dumtaxat dierum quadraginta, ut in ipsius Urbani Literis datis die prima Januarii Anni millesimi sexcentesimi trigesimi sexti distinctiùs præscribitur.

Hujus Congregationis Caput, seu Præfectus, ex quo eadem instituta est, semper fuit præfatus Cardinalis Vicarius pro tempore existens; quemadmodum ejusdem Secretarii munus is semper gessit, qui Congregationi Concilii Tridentini fuit a Secretis; unde etiam Nos ipsi, dum in minoribus constituti Officio Secretarii prædictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum fungeremur, per quoque munus Secretarii alterius Congregationis super Residentia Episcoporum simul sustinuimus. Quæ sanè Congregatio, ut ex illius Secretariæ Regestis apparet, tam ipsius Urbani Prædecessoris temporibus, quàm aliis subsequentibus, non semel singulis Annis adunari consuevit; id quod a san. mem. Prædecessore pariter Nostro Clemente Papa XI. in usum revocatum fuit, & identidem peractum; Nobismetipsis præfatum Secretarii munus obeuntibus, confectisque a Nobis, & impressis foliis, eâ prorsus methodo, quæ pro causis ad Congregationem Concilii pertinentibus observatur.

Ut autem Episcopi a suis Ecclesiis, vel Diœcesibus licitè abesse possint, quum præter causam Canonicam, expressa quoque licentia Romani Pontificis, ut supra diximus, sit necessaria; excepto casu prædictæ trimestris absentiæ à Concilio permissæ, pro qua nulla peculiaris requiritur licentia; quum idem Concilium Episcoporum abscedentium conscientiæ relinquat, de æquitate causæ judicium facere; hinc est, quod quæcumque hujus generis licentia olim indulgeretur, per speciale Chirographum manu Pontificis signatum expediebatur. Postmodum verò inductus fuit mos describendi omnes hujusmodi licentias in unico Folio, quod Pontifici subscribendum deferebatur; quem sanè morem a prædecessoribus Secretariis invectum, Nos quoque servavimus.

Cum autem post absentiam duodecim annorum; quorum duos apud Anconitanam, & decem apud Bononiensem Ecclesias regimini Nostro successivè commissas, assiduè residendo transegimus, in Urbem reversi, & ad Apostolicam Sedem, quamvis immerentes, evecti fuerimus; Congregationis præfatæ sessiones, materia forsan deficiente, non ampliùs frequentari comperimus, neque porrò Chirographa, aut Folia signanda Nobis oblata fuerunt; sed facta Nobis oretenùs a Prælato dictarum Congregationum super executione, & interpretatione Concilii, & super Residentia Episcoporum Secretario, tam petitionum Episcoporum, qui vacationem a Residentia postulabant, quàm Causarum, quibus hujusmodi petitiones innitebantur, relatione; nostroque desuper accepto responso; opportuna singulis Decreta perscribi, eaque à Cardinali Vicario Nostro, tamquam sæpedictæ Congregationis super Residentia Episcoporum Præfecto, signari consueverunt. Verùm quum Nos hanc agendi rationem pro rei gravitate nimis compendiariam judicaverimus; visum est Nobis Motu proprio, & ex certa scientia, non solum pro debita, ut ajunt, actus solemnitate, sed etiam pro ipsius rei subsistentia, & pro maturiori examine causarum, quæ ad hujusmodi licentias obtinendas afferuntur, infrascriptas leges, & ordinationes inviolabiliter in posterum observandas, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, edicere & constituere.

Primùm itaque relata superiùs Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Decreta, *sess. 6. cap. 1., & sess. 23. cap. 1. de Reformat.* laudatasque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Pii IV., Gregorii XIII, Clementis VIII., & Urbani pariter VIII. Constitutiones, & Ordinationes, nec non omnes & singulas, quas supra innuimus, Resolutiones Apostolicæ Sedis auctoritate editas, innovantes, & tam Decretorum, quàm Constitutionum, Ordinationum, & Resolutionum hujusmodi tenores etiam veriores pro satis hic expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis habentes, & haberi volentes; illaque & illas, quatenus opus sit, iterum plenissimè approbantes, & confirmantes; omnia & singula in ipsis contenta, ab iis, ad quos spectat, & pro tempore in posterum spectabit, attendi, & in his omnibus, quæ Nostris hisce Literis non adversentur, exactissimè impleri & observari volumus, statuimus, & in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, atque præcipimus; non obstantibus quibuscumque privilegiis, aut contrariis, etiam quantumvis inveteratis, usibus & consuetudinibus, quæ potiùs abusus & corruptelæ dici debent; quibus, si forte adesse, aut allegari contingat, motu ac scientia simili, ac de prædictæ Apostolicæ auctoritatis Nostræ plenitudine, derogamus, ac derogatum esse volumus & decernimus.

Secundo loco, & consequenter ad præmissa, adversus prædictarum Legum, & Constitutionum Transgressores, omnes & singulas pœnas in eisdem Decretis, & Constitutionibus latas & comminatas, auctoritate quoque nostra confirmamus & innovamus; amissionis scilicet quartæ partis fructuum unius anni, ipso facto ab iis incurrendæ, qui legitimo impedimento, seu justis & rationabilibus causis cessantibus, & absque expressa, ut præfertur, Apostolicæ Sedis licentia, sex mensibus continuis extra suam Diœcesim morando abfuerint; & amissionis alterius quartæ partis

Quam olim intermissam Pontifex restaurare intendit.

Canonica, & Pontificia statuta confirmat, & innovat, contrariis non obstantibus.

Item pœnas in contravenientes latas.

fructuum,

fructuum, eodem modo incurrendæ, ubi hujusmodi absentia ad alios sex menses protrahatur; ut in prædicto Concilio Tridentino *sess. 6. cap.1. de Reform.* statutum fuit; incursus quoque in peccati mortalis reatum, & obligationis restituendi fructus in absentia perceptos, nulla etiam prævia declaratione, eosque erogandi in Ecclesiarum fabricas, seu in subventionem pauperum ipsius loci, quacumque conventione, seu compositione pro hujusmodi fructibus malè perceptis prohibita; ut in eodem Concilio *sess.23. cap.1.* præscribitur. Similiter impositam a prædicto Pio IV. Prædecessore pœnam amissionis facultatum testandi & disponendi, si quæ transgressoribus hujusmodi competere dignoscantur; nec non inhabilitatis ad majores Dignitates, & Ecclesias obtinendas, quam præfatus quoque Prædecessor Clemens VIII. indixit, per omnia confirmamus, & innovamus. Quibus omnibus hoc etiam superaddimus, ut iidem transgressores omnibus & singulis Indultis, & Privilegiis, quæ forsan ipsis, tamquam Pontificio Solio Assistentibus, concessa fuerint, ipso facto privati esse censeantur: Decernentes, sub Transgressorum nomine comprehendi non solum eos, qui præter tres menses a Concilio toleratos, absque legitima causa, & expressa Romani Pontificis licentiâ, extra proprias Diœceses commorantur; sed eos etiam, qui hujusmodi licentiam falsis simulatisve causis dolosè extorquere non dubitaverint; vel eâ semel ritè rectèque obtentâ, præscriptos in eâdem limites, ac præfinitum tempus prætergressi fuerint. Quod si nihilominùs aliqui, non minus Canonica statuta, quàm propositas hujusmodi pœnas contemnentes, in sua contumacia obfirmati perseverare præsumpserint; volumus adversùs istos ad ulteriora cum effectu procedi, juxta mentem ejusdem Concilii Tridentini, quod in *citato cap. 1. sess. 6.*, Romanum Pontificem pro tempore existentem hortatur, ut suæ supremæ Sedis auctoritate in hujusmodi Transgressores ad severiorem Sacrorum Canonum normam animadvertat, atque etiam Ecclesiis ipsis de utilioribus Pastoribus provideat, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

Addita pœna privationis Indultorum competentium Assistentibus Solio Pontificio.

Tertio loco volumus & mandamus, ut prædictæ Congregationis super Residentia Episcoporum ab Urbano Papa VIII. institutæ exercitium, atque sessiones resumantur; confirmantes ipsius Præfecturæ munus dilecto Filio Nostro Joanni Antonio Tituli Sancti Martini in Montibus Presbytero S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato moderno Nostro in Urbe ejusque Districtu in spiritualibus Vicario, ejusque in Officio Vicariatus hujusmodi Successoribus; sicut etiam Officium Secretarii ejusdem Congregationis dilecto Filio Magistro Joseph Alexandro Furietto, ejusque Successoribus Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretariis; eosdemque statuentes in hujusmodi Congregatione nunc & deinceps pro tempore locum habere, & suffragium ferre, quicumque ea officia, & munera obtinent, sive obtinebunt in posterum, quæ in præcitatis Urbani Prædecessoris Literis designantur. Præterea quum minimè expediat hujusmodi Congregationem Promotore Fiscali carere, Nos eum, qui in Tribunali prædicti Cardinalis Vicarii Urbis Officium gerit Promotoris Fiscalis, ejusque in Officio Successores pro tempore, ad idem munus obeundum deputamus in præfata Congregatione, cui ipsum, seu ipsos cum consultivo suffragio volumus interesse. At verò perpendentes, quod si Congregatio isthæc totiès habenda foret, quotiès ab aliquo Episcopo licentiam abscedendi a Diœcesi peti contingeret, eadem aut propter frequentiam nimis onerosa evaderet, aut propter negociorum levitatem tractu temporis negligi, & parvipendi posset; volumus, atque statuimus, eandem tunc tantum cogendam, habendamque esse, quum aut a Nobis, sive a Successoribus Nostris Romanis Pontificibus, alicujus negocii cognitio ipsi remissa, & delegata fuerit: Aut, hujusmodi etiam remissione cessante, quoties de pœnis superiùs constitutis, adversus aliquem transgressorem reipsa decernendis infligendisque deliberandum fuerit; siquidem hujusmodi pœnarum modus, prout cujusque major, aut minor contumacia exegerit, ab eadem Congregatione statuendus erit, ut facta per ipsius Secretarium Nobis, seu Successoribus Nostris relatione, approbatâque Congregationis resolutione, ad hujusmodi pœnarum executionem cum effectu procedatur; aut denique quum aliquis Episcopus instantiam proponat abessendi a propria Diœcesi ratione alicujus muneris, sive officii, cujus ea dicatur natura esse, ut Apostolicum Indultum de non residendo ad longum tempus ipsi sit concedendum; Nos etenim hujusmodi Indulta nemini unquam concedi debere decernimus, nisi prævio causarum examine in eadem Congregatione peragendo; Nostraque & Successorum Nostrorum scientia, & approbatione, & mediante expeditione Literarum Apostolicarum in forma Brevis; ideoque mandamus Nostro & Romani Pontificis pro tempore existentis Supplicum Libellorum Secretario, aliisque Secretariis quarumvis Congregationum, quibus ea de re preces oblatæ fuerint, ut illas in prædictam Congregationem super Residentia Episcoporum omninò remittant; simulque prohibemus Nostro, & Successorum Nostrorum pro tempore Secretario Brevium, nè Literarum Apostolicarum super Indultis hujusmodi exempla Nobis, aut Successoribus Nostris signanda, ullatenus afferat, nisi authentica documenta, tam de causarum examine in dicta Congregatione peracto, quàm de Apostolica approbatione, & assensu consequenter emanatis, eidem fuerint exhibita.

Congregationem super Residentia, ejusque sessiones, in usum reducit.

Eique deputat Promotorem Fiscalem.

Præscribit occasiones, quibus adunari debeat.

Quarto loco statuimus, ut Folia superiùs enunciata in posterum omnino conficiantur, in quibus nimirum describantur nomina Episcoporum, quibus dantur Indulta commorandi extra Diœcesim, unà cum causis ab ipsis adductis atque probatis, & spatio temporis ad quod hujusmodi Indulta conceduntur; quæ quidem Folia a Romano Pontifice subscripta, in Tabulario prædictæ Congregationis, ut aliàs, asservari præcipimus: Quod tamen intelligi volumus non de iis Indultis, quæ per Apostolicas Literas in forma Brevis expedienda esse in paragrapho superiore descripsimus; sed de alterius generis Indultis, de quibus infra dicendum erit, quæque, post Pontificium assensum a Secretario requisitum & obtentum, expediri debebunt per Decreta a prædicto Cardinali Vicario Urbis, tamquam præfatæ Congregationis Præfecto, subscripta. Decet enim has quoque licentias non sine Pontificia subscriptione prodire; idque obtinebitur accedente Signatura Pontificis super prædictis Foliis, in quibus singulorum Indultorum tenores, & causæ a Secretario descriptæ erunt; quemadmodum elapsis temporibus, atque etiam a Nobis ipsis, dum hujusmodi Secretarii munere fungeremur, servatum fuisse narravimus.

Folia, c[...] expression[...] Indultoru[...] quæ conce[...] dentur, a[...] Pontificis [...] Signaturam [...] deferri ma[...] dat.

Quinto loco, quoniam experiendo cognovimus, quod ad obtinenda Indulta commorandi extra Diœcesim, infrascriptæ plerumque causæ ab Episcopis afferri solent; nimirum aut necessitas assistendi personaliter alicui liti, seù controversiæ, in qua Ecclesiæ, aut Cleri sui, vel etiam propriæ Familiæ res agatur, quæque in Romana Curia introducta sit, vel alia in Urbe, in qua resideant majora Tribunalia, quorum ea de re judicium esse debeat; aut corporalis ægritudo,

Singulis a[...] sentiæ cau[...] opportuna [...] Rescripta [...] comparat.

quâ

quâ correptus fuerit Episcopus, dum extra Diœcesim, Conciliaribus mensibus utens, morabatur, itaut ad eandem Diœcesim reverti nequeat; aut adversa valetudo in ipsa Diœcesi contracta, ad quam depellendam Medici putent necessarium fore, Episcopum aërem, & solum aliquantisper mutare; aut denique malignitas aëris in Diœcesi vigens, quam aliquibus anni mensibus devitari oporteat: Et quoniam nec ulla ex præmissis causis, absque expressa Romani Pontificis approbatione, quemquam ab onere residendi eximere potest; & nisi certis expressis circumstantiis, iisque verificatis, difficile est ad hujusmodi approbationem ritè rectèque procedere; necessarium Nobis visum est infrascriptas Regulas statuere, quas in singulis respective casibus ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, observari mandamus, atque præcipimus.

Si quis igitur in posterum licentiam petierit abscedendi a Diœcesi sibi concredita, ut judiciali controversiæ, quæ alibi vertitur, per se ipsum intersit; exprimere debebit in precibus tum Locum, sive Urbem, in qua hujusmodi lis agitatur, tum etiam an ea pertineat ad ipsam Oratoris Ecclesiam, seu Clerum, vel potius ad ipsius Familiam. Et quidem si ad Familiam pertineat, absque eo quod Secretarius Congregationis Pontificem, aut Cardinalem Præfectum adeat, rescribendum ab ipso erit, ut Orator ad effectum, de quo in precibus, utatur mensibus a Conciliis indultis. Quod si eis jam usus fuerit, ulterior ipsi licentia non concedetur. Si verò de ejus Ecclesiæ, vel Cleri rebus agatur, exponi debebunt, tum status litis, ejusdemque gravitas, tum causæ, propter quas necessaria creditur in loco judicii Oratoris præsentia; tum etiam declarandum, an mensibus Conciliaribus usus fuerit. Et quidem si nondum illis usus sit, rescribendum erit, ut eos in hujusmodi causam impendat. Si verò id amplius Episcopo integrum non sit, (qua in re nec dolus, nec fraus intercesserit), & alioquin ipsius instantia justa videatur, tantum illi temporis, & non amplius, ad commorandum extra Diœcesim tribuatur, quantum judicatum fuerit necessarium esse, ad Causæ Defensores, Advocatos, & Judices de omnibus, quæ ad rem pertinent, sufficienter instruendos. Si enim licentia abessendi a Diœcesi usque ad finalem exitum causæ extendi deberet, nemo non videt, quàm diuturna plerumque foret in hisce casibus Episcoporum absentia, & quàm facilè evenire posset, ut pleræque Diœceses complurium annorum spatio suorum Pastorum præsentia carerent.

Qui verò licentiam abessendi petierint ratione infirmitatis extra Diœcesim contractæ dum vacatione a Concilio indultâ uterentur, afferentes ea de causa regressum ad propriam Diœcesim sibi prohiberi; exponere debebunt contractæ infirmitatis qualitatem, & super ea testimonium Medici juramento firmatum exhibere. Atque ubi petita licentia ipsis indulgeatur, ea semper ad certum, ac definitum tempus concedi debebit, adjectâ quoque clausula *si tamdiù infirmitas duraverit.*

Ab iis autem, qui hujusmodi licentiam postulaverint, eò quod aëris mutatione opus sibi esse dicant ad convalescendum ex morbis, quos in suis Ecclesiis residendo contraxerunt, exprimendum erit in precibus, quo morbi genere, & quàm graviter laborent, ac proferendum testimonium Medici, qui jurejurando testetur, utile ac necessarium Oratori esse, ut in aliam Regionem, atque aërem per aliquod tempus se transferat. Nec illud silentio prætereundum, an scilicet Orator, antequam morbo corriperetur, trimestri licentiâ a Concilio permissâ usus fuerit: Si enim id nondum fecerit, & tempus a Concilio indultum sufficiens ipsi non reputetur, poterit eidem concedi, ut per quatuor menses, in quibus tamen Conciliares Menses comprehendantur, a Residentia absens permaneat: At si prædictos Conciliares Menses, remoto omni dolo & fraude, jam extra Diœcesim transegerit; tantum temporis ipsi indulgeatur, quantum ad confirmandam ipsius valetudinem verè necessarium esse prudenter judicabitur.

Quid ratione aeris insalubris.

Qui tandem licentiam commorandi extra Diœcesim postulabit propter malignitatem aëris, quem in sua Diœcesi aliquo anni tempore insalubrem esse affirmet; is videat etiam, atque etiam quid agat: Et quidem pro veritate exponat, quibus anni mensibus perniciosus sit Regionis aër: Item an eadem Cœli temperies totam comprehendat Diœcesim, itaut nullus intra ejus tractum locus existat, in quo suspectum illud tempus absque salutis detrimento transigere valeat; postremò an Conciliaribus Mensibus usus fuerit. Etenim si nondum eos sibi sumpserit, non ægrè obtinebit Indultum abessendi per quatuor menses (quatenus periculum ab aëre tamdiù durare censeatur), in quibus tamen tres illi a Concilio permissi numerandi erunt: Si autem hujusmodi Concilii indulgentia jam usus fuerit, frustrà novum Indultum prædicta de causa ab Apostolica Sede postulabit; sibique imputare debebit, quod quum sciret certo anni tempore in sua Diœcesi aërem insalubrem fore, concessos vacationis Menses in tempus illud non reservaverit. In omnibus autem absentiæ Indultis, quæ ratione aëris insalubris in posterum concedentur, hanc clausulam adjici volumus: *Dummodo intra Diœcesim aliquis locus non adsit, in quo aer salubris sit, & in quo Episcopus commorari possit.*

Quid pro celebrandis Conciliis, Assembleis, Diætis &c.

Sane prædictus Urbanus Prædecessor non prætermisit eorum Antistitum causam considerare, qui Provincialibus Conciliis, vel Congregationibus, seu Assembleis generalibus, in quibus Ecclesiastici intervenire solent, personaliter interesse, sive in aliis muneribus, aut Reipublicæ officiis, quæ ipsorum Episcopatibus, Ecclesiisque adjuncta sunt, ad certum tempus extra Diœcesim occupari solent, ac debent; & his quidem in præcitata Constitutione licentiam abessendi concessit pro eo definito tempore, quo ejusmodi Concilia, Congregationes, & Assembleæ peragentur, exercitiumque muneris, seu officii publici eorum Ecclesiis adjuncti, actu duraverit; dummodo iis finitis, recto tramite ad Ecclesias sibi commissas sese conferrent; cujus concessionis æquitatem Nos quoque agnoscentes, eandem approbamus, & confirmamus. Sed quum idem Urbanus nihil statuerit de Episcopis, qui a Residentiæ suæ loco discedunt pro Processuum in causis Beatificationum, aut Canonizationum compilatione, Apostolica auctoritate ipsis delegata; necesse est aliquid a Nobis pro his etiam casibus opportunè constitui.

Quod pro construendis Processibus Apostolicis in Causis Canonizationum.

Expediuntur a Congregatione Sacrorum Rituum Literæ, quas vocant Remissoriales, & Compulsoriales, quibus committitur, ut supradicti Processus auctoritate Apostolica conficiantur; eæque diriguntur tribus Episcopis, aut Superioribus Prælatis, cum clausula, ut *duo ad minus procedant.* Cumque in hujusmodi Episcoporum numero semper includatur Ordinarius loci, in quo Processus construitur; fere contingit, e tribus, ad quos Literæ sunt directæ, unum dumtaxat a Residentia avocari. Ubi itaque aliquis Episcopus Titularis Ecclesiæ in partibus Infidelium constitutæ haberi possit, volumus eum in præfatis Literis pro uno ex tribus Episcopis comprehendi. Quod si tres omninò Antistites in propriis Ecclesiis residentes ad

hujusmo-

hujuſmodi effectum delegari oporteat, ſtatuimus atque præcipimus, ut Literæ a prædicta Congregatione dirigantur Epiſcopis, qui viciniores ſunt Diœceſi, in qua Apoſtolicus Proceſſus conficiendus erit. Quoniam verò non de re agitur, quæ duabus tribuſve hebdomadibus perfici queat, ſed quæ plurium ſæpe menſium, aut etiam annorum operam requirit; volumus, ut Epiſcopi, qui ejuſmodi delegationem acceptaverint, neceſſariam licentiam abſcedendi a Diœceſi, cauſam abſentiæ exprimendo, petere & impetrare non omittant, ſub pœnis adverſus eos conſtitutis, qui abſque cauſa extra Diœceſim commorantur. In hujuſmodi autem licentiis concedendis, ſtatuimus, ut Conciliares Menſes ſemper comprehendantur, & præter eos, triginta dumtaxat dies, ſi opus fuerit, adjiciantur; nam & ad plura peragenda quadrimeſtre ſpatium ſufficiens eſt; &, ſi adhuc facienda ſuperſint, quatuor alii menſes ſequenti anno in idem opus inſumi poterunt.

De præmiſſorum obſervantia præceptum.

Hæc ſunt, quæ ſalubriter in Domino ſtatuenda judicavimus, quæque pro regula, & norma in poſterum haberi volumus, ut a Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, graviſſimum, quod ipſis incumbit, Reſidentiæ officium exactè impleatur. Itaque Dilecto Filio moderno præfatæ Congregationis ſuper eadem Reſidentia Secretario, ejuſque Succeſſoribus in perpetuum, injungimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub pœnis contra inobedientes mandatis Apoſtolicis in re gravi, præcipimus, atque jubemus, ut ſupplices Libellos pro parte quorumcumque Antiſtitum ſibi oblatos, in quibus ea, quæ ſupra adnotavimus, expreſſa non fuerint, quibuſque neceſſaria authentica documenta, ſuperiùs pariter indicata, non ſint adjuncta, nullo modo recipiant, multoque minus ad Pontificem referant. In Decretis autem, quæ poſt Pontificium aſſenſum ab ipſis Secretariis in conſueta audientia reportatum, a Cardinali ejuſdem Congregationis Præfecto ſubſcribenda erunt, ſupraſcriptas clauſulas reſpectivè apponere non prætermittant; illud etiam expreſsè cavendo, ut quæ concedentur Indulta, a die Datæ ipſorum Decretorum decurrere intelligantur.

De onere denunciandi non reſidentes.

Denique Venerabiles Fratres Patriarchas, Primates, Metropolitanos, & Epiſcopos omnes monemus, ut non ſolum ipſi ſtatutas de Reſidentia leges adamuſſim obſervent, ſed etiam memores ſint Decreti a Sacra Tridentina Synodo editi *ſeſſ. 6. cap. 1. de Reformatione*, quo jubentur ſinguli pro virili parte in aliorum agendi rationem reſpectivè vigilare, & non reſidentes Romano Pontifici infra certum tempus denunciare. Noſtris quoque, & Apoſtolicæ Sedis Nuntiis hoc idem demandamus, & injungimus; ubi intra ipſorum Nuntiaturæ Diſtrictum aliquis Epiſcopus, ſeu Superior Prælatus exiſtat, qui Canonicas Leges hac in parte violare dignoſcatur.

Specialis commiſſio Nuntio Apoſtolico Neapoli commoranti injuncta.

Et quia Nobis relatum eſt, nullibi frequentiùs prædictas Leges ab Epiſcopis violari, quàm in proximo Neapolitano Regno, (neque verò id mirum in tanto eorumdem numero), volumus, atque ſtatuimus, ut in Indultis abſentiæ, quæ pro Epiſcopis prædicti Regni in poſterum expediri contingat, ad cæteras clauſulas ſuperiùs præſcriptas, hæc etiam addatur, ut obtenta licentia exhiberi debeat Apoſtolico Nuntio Neapoli commoranti, alioquin nullius roboris, & momenti habeatur. Nos ſiquidem prædicto Nuntio earundem præſentium tenore committimus, ut hujuſmodi Licentias in acta ſui Tribunalis referri faciat, itemque de cauſis, propter quas conceſſæ fuerint, inquirat, ac tempus in iis præfinitum obſervet, ad hoc ſcilicet, ut & per eum reſciri poſſit, ſi quid obreptum, aut ſubreptum fuerit in precibus; & ipſum latere nequeat, ſi quis præſcriptos ſibi limites tranſgrediatur, ſive abſque neceſſario Apoſtolicæ Sedis Indulto, extra tempora a Concilio permiſſa, longè ab Eccleſia, & Diœceſi ſua commoretur. Pro iis autem, qui, ut Nobis pariter relatum fuit, Diœceſes ſuas deſerunt, & non quidem in Urbem Regni principem, ubi Apoſtolicus Nuntius moram trahit, ſed in alias ſe conferunt ejuſdem Regni Civitates, quin ipſe Nuntius quidquam de ipſis audiat; injungimus eidem Nuntio, ut per Officiales ſuos, atque Miniſtros, quos in omnibus Diœceſibus retinet, curet ſe certiorem fieri de Epiſcopis, quicumque a propriis Diœceſibus recedunt: Ut & ii, qui obtentis licentiis abutuntur, & multo magis ii, qui proprio marte ſe gerere præſumunt, (dum vel abſque prævia licentia, præter tempus a Concilio indultum a ſuis Diœceſibus abſunt, vel ſi ob aliquem inopinatum eventum ab ipſis diſcedere compulſi fuerint, hujuſmodi licentiam, ſtatim ac ad deſtinatum locum pervenerint, petere & impetrare non curant;) ſeveriori ſacrorum Canonum, & Apoſtolicarum ſanctionum cenſuræ ſubjiciantur.

S. R. E. C[…] dina[…] miſſis leg[…] expreſſè comprehe[…]duntur.

Cæterùm intendimus ſub præſentium Literarum Noſtrarum ordinatione, & diſpoſitione etiam ipſos Venerabiles Fratres Noſtros Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, qui Patriarchalibus, Primatialibus, Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus Eccleſiis prædictis ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica nunc præſunt, & in futurum præerunt, comprehendi, ac comprehenſos eſſe, & fore.

Literaru[…] firmitati […]

Præſentes quoque Literas, omniaque & ſingula in eis contenta de ſubreptionis, obreptionis, aut cujuſcumque nullitatis, vel invaliditatis vitio, intentioniſque Noſtræ, ac quocumque alio defectu, etiam ex eo, quod in præmiſſis quomodolibet intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, & præſertim ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, præmiſſis non conſenſerint, nec ad ea vocati, & auditi, ſolemnitateſque, & alia ſervanda, & adimplenda nullatenùs ſervata, & adimpleta fuerint, ac quocumque alio colore, prætextu, occaſione, & cauſa, etiam neceſſariò exprimenda, a quoquam notari, impugnari, in jus, vel controverſiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adverſus illa aperitionis oris, reſtitutionis in integrum, vel aliud quodvis juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari nullo unquam tempore poſſe; ſed ſemper perpetuoque valida, firma, & efficacia eſſe & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac per omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, & quomodolibet ſpectabit in futurum inviolabiliter obſervari, perindè, ac ſi in Conſiſtorio Noſtro ſecreto, & de eorundem Fratrum Noſtrorum conſilio, & unanimi conſenſu emanaſſent: Sicque & non aliter in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, nec non prædictæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuntios, prædictamque Congregationem ſuper Reſidentia deputatam, & quoſcumque alios quavis auctoritate, & poteſtate fungentes nunc, & pro tempore exiſtentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, declarandi, interpretandi, & definiendi facultate, judicari & definiri debere, & quidquid ſecùs ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Sublato & irritum &c.

Derogatio[…]nes.

Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, etiam in Univerſalibus, Generalibus, Provincialibus, & Synodalibus

Conci-

Conciliis editis, vel edendis, nec non, quatenùs opus sit, de non tollendo jure quæsito, aliisque Cancellariæ Apostolicæ Regulis; Statutis quoque, etiam juratis consuetudinibus; etiam diuturnis, & immemorabilibus, dictarum respectivè Ecclesiarum, nec non licentiis, privilegiis, & indultis etiam Apostolicis, eisdem Ecclesiis, earumque Præsulibus quomodolibet hactenùs concessis, omnibusque & singulis aliis, quæ prædictus Urbanus suarum Literarum firmitati, & executioni voluit non obstare; cæterisque contrariis quibuscumque.

Ut autem eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque, ad omnium notitiam deducantur, & ne aliquis illorum ignorantiam prætendere possit; volumus, quod eædem præsentes per aliquem, seu aliquos ex Cursoribus Nostris ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ de Urbe publicentur, & earum copiæ ibidem affigantur, & affixæ reliquantur, quæ sic publicatæ, & affixæ omnes & singulos, quos concernunt, arctent & afficiant; non secus ac si eorum unicuique personaliter intimatæ, & notificatæ fuissent; quodque earundem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus Fdes adhibeatur in Judicio, & extra illud ubique locorum, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Ordinationum, Constitutionum, Derogationum, Præceptorum, Statutorum, & Decretorum infringere, seu eidem ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., tertio Nonas Septembris, Pontificatus Nostri Anno VII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 20. Septembris 1746.

IX.

Firmanæ Congregationi, quoad Gubernium tam Politicum, quàm Oeconomicum Civitatis & Comitatus Firmi primativa jurisdictio tribuitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Paterni prorsus studii, quo Civitatem nostram Firmum, ejusque Comitatum, & Incolas universos, pro imposito Nobis desuper Supremi Principis officio prosequimur, haud leve argumentum edidimus sub ipsum Pontificatus nostri initium; quum per Nostras in forma Brevis Literas datas die xx. Septembris Anni MDCCXL., Congregationis Firmanæ nuncupatæ, quæ ad illius Civitatis & Comitatus negocia in Romana Curia & Urbe cognoscenda a dirigenda, a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus erecta fuerat, novam utilioremque formam constituimus, immutato veteri ipsius statu, quo permanente, nec satis promptam fore, nec adeo proficuam, ut par erat, hujusmodi negociorum & Causarum tractationem expeditionemque judicavimus. Ex qua sanè providentiæ Nostræ dispositione quum uberiora in dies emolumenta ad optimum ipsius Civitatis & Comitatus regimen provenire dignoscantur; non illud tamen sequutum est, ut omnino sublata fuerit vetus quædam controversia, quæ dudum vigebat inter eandem Civitatem Firmanam ex unâ, & nonnullas Communitates Castrorum & Locorum ipsius Comitatus ex altera parte, super eo, an cognitio negociorum Oeconomicorum tum ipsius Civitatis, tum Communitatum hujusmodi, ad præfatam Congregationem Firmanam privativè spectaret, vigore facultatum a fan. mem. Prædecessore Nostro Innocentio Papa XII., in Literis super ipsius erectione die tertia Januarii Anni MDCXCII. emanatis, ipsi concessarum; seu vigore subrogationis hujusmodi Congregationis in locum Cardinalium Nepotum, sive aliorum Consanguineorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, quibus ejusdem Civitatis & Comitatus Gubernium, & omnimoda in eam, eumque jurisdictio per duo fermè sæcula demandari, ac respectivè ab iisdem plenissimè exerceri consueverat; an verò ad aliam Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium super Bono Regimine Communitatum Status Nostri universi deputatæ, privativè potius pertineret, vigore amplissimarum facultatum, quæ tam a felic. recordat. Clemente Papa VIII. Prædecessore pariter Nostro in Bulla erectionis ejusdem Congregationis, quàm a fimil. mem. Paulo Papa V., & Clemente Papa XI. eidem Congregationi tributæ fuerunt, dum per suas respectivè Literas illius jurisdictionem quoad Communitates ejusdem Status Ecclesiastici in genere asseruerunt, seu declararunt, aut ampliarunt. — Status controversiæ.

Quamvis enim in prædicta Civitate Firmana certus quidam Officialis existeret, Commissarius Tabellista nuncupatus, a Romano Pontifice, seu pro rerum circumstantiis, & pro collationis modo, ab ipso Firmanæ Congregationis Præfecto ad hoc deputatus, ut revisis & examinatis, sub directione Gubernatoris pro tempore existentis, tam ipsius Civitatis, quàm aliarum Communitatum de prædicto Comitatu, reddituum & expensarum Tabellis, eas in Urbem transmitteret ad prædictam Congregationem Firmanam; cujus esset opportuna Decreta & Mandata super earum Communitatum Oeconomico regimine condere & expedire; Nihilominus præfatæ Communitates Locorum & Castrorum de Comitatu, sive ex prætensis gravaminibus in hujusmodi Tabellarum examine sibi aliquando irrogatis, sive ex peculiaribus quibusdam exemplis, quibus constabat prædictam Congregationem Boni Regiminis, pro extraordinariorum quorundam onerum repartitione & exactione, aliquos jurisdictionis actus exercuisse, variaque Decreta edidisse, ad Oeconomicum ipsius Firmanæ Civitatis, & Castrorum statum aliquo modo pertinentia; sæpe detrectarunt rerum suarum status atque Tabellas prædicti Commissarii, atque etiam Gubernatoris, ipsiusque Congregationis Firmanæ judicio & examini subjicere, eorumque mandatis obtemperare; contendentes, ad solam Congregationem Boni Regiminis hujusmodi Oeconomicorum negociorum cognitionem spectare: Quæ controversia pluries agitata, non sine Partium dispendio, & negociorum confusione ac detrimento, nunquam tamen omnino dirempta, aut definita fuerat.

Cumque eadem quæstio nuper, occasione peculiaris cujusdam casus, iterum exorta, atque — Quæ avocatur ad Sanctissimum, &

ad Signaturam Gratiæ.

acerrimis Partium ſtudiis redintegrata eſſet; viſum eſt Nobis totam hujus materiæ cognitionem ſupremo judicio Noſtro reſervare, eamque in Signatura Gratiæ, cum conſilio dilectorum Filiorum ejuſdem Signaturæ Votantium, & Partibus plenè auditis, perpetuò atque irrevocabiliter definire. Quamobrem hujuſmodi cauſâ in ſtatu, & terminis ad Nos & ad Signaturam prædictam avocatâ, per Decretum a dilecto filio Magiſtro Clemente Argenvillieres Auditore Noſtro editum; tranſmiſsâque pro parte Civitatis Firmanæ opportuna Commiſſione; cum utraque Pars omnia documenta & exempla in rem ſuam collegiſſet, ſuaſque rationes tam in ſcriptis, quàm oretenus per ſuos Defenſores, & Advocatos Nobis expoſuiſſet; Nos demum in prædicta Signatura Gratiæ coram Nobis habita die XIX. elapſi menſis Julii, auditis dictorum Votantium ſuffragiis, omnibuſque maturè penſatis, decrevimus, & pronunciavimus: *Gubernium tam Politicum, quàm Oeconomicum Civitatis & Caſtrorum Firmi privativè ſpectare ad Congregationem Firmanam.*

Reſolutio.

Cujus porro Reſolutionis & Reſcripti Noſtri perpetuæ firmitati conſulere, ac ſimul prædictæ Congregationis Firmanæ facultates ampliùs atque diſtinctiùs declarare volentes, præſentium Literarum tenore, ac Motu proprio, & ex certa ſcientia, meraque deliberatione Noſtris, eidem reſolutioni inhærentes, ſtatuimus & declaramus, Gubernium tam Politicum, quàm etiam Oeconomicum Civitatis Firmanæ prædictæ, ac Civium, & Incolarum, nec non Territorii & Diſtrictus totius Comitatus, ejuſque Caſtrorum, Terrarum, atque Locorum, antedictæ Congregationi Firmanæ privativè quoad quoſcumque alios omnino competere; itaut quemadmodum per declaratam voluntatem præfati Prædeceſſoris Innocentii Papæ XII., in ſupra relatis ipſius Literis diſtinctè expreſſam, ad ipſam Congregationem Firmamam, in Gubernio Politico ejuſdem Civitatis & Comitatus, ſimilis, atque eadem planè poteſtas, auctoritas, & juriſdictio, omneſque & ſingulæ competunt facultates, quæ quoad univerſum Statum Noſtrum Eccleſiaſticum ad Congregationem Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſuper Conſultationibus negociorum ejuſdem Status Eccleſiaſtici deputatam competere dignoſcuntur; ita etiam hujus Noſtræ declarationis vigore, & expreſsâ præſentium Literarum ſanctione, eidem Firmanæ Congregationi, in Oeconomico præfatæ Civitatis univerſique Comitatus Gubernio & Regimine, omnes pariter & ſingulæ facultates, eademque juriſdictio, auctoritas, & poteſtas, quæ ad Congregationem etiam Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium ſuper Bono Regimine & adminiſtratione redditu um Communitatum Ditionis Eccleſiaſticæ deputatam, quoad gubernium Oeconomicum hujuſmodi, juxta felic. record. Clementis Papæ VIII., Pauli Papæ V., & Clementis Papæ XI., ac aliorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum conceſſiones, ſeu declarationes, quomodolibet ſpectant & pertinent, pari modo & abſque ulla prorſus differentia ſpectent atque pertineant, atque ab ipſa in omnibus & per omnia pleniſſimè exerceantur.

Gubernium Politicum, & Oeconomicum Firmi, & Comitatus, Firmanæ Congregationi privativè tribuitur.

Quamobrem antedictis Congregationibus, nimirum Conſultationibus & bono Regimini hujuſmodi præpoſitis, utrumque Gubernium prædictum quoad dictam Civitatem Firmanam, ac Cives, & Incolas: necnon Territorium, & Diſtrictum totius Comitatus, Terraſque, Caſtra, & Loca ejuſdem, harum ſerie expreſsè interdicentes; volumus, præcipimus, & mandamus, eiſdemque & aliis quibuſvis etiam prædictæ S. R. E. Cardinalium Congregationibus, necnon quibuſcumque aliis Judicibus, & Tribunalibus diſtrictè inhibemus, nè in alterutro Civitatis & Comitatus prædictorum Gubernio, neve in utrumvis concernentibus Cauſis Politicis, Criminalibus, aut Oeconomicis, ſub quocumque prætextu, colore, occaſione, vel cauſa, ſeſe quoquo modo immiſcere vel ingerere, etiam de conſenſu Partium, ullo unquam tempore audeant ſeu præſumant; ideoque omnes & quaſcumque cauſas, lites, & controverſias ad alterutrum hujuſmodi Firmanæ Civitatis & Comitatus Gubernium pertinentes, tam motas, quàm movendas, atque etiam ex nunc coram alio quolibet Judice, Tribunali, aut Cardinalium Congregatione cœptas & conteſtatas, in quocumque ſtatu reperiantur, auctoritate & tenore prædictis, ab ipſis avocamus, prædictæque Firmanæ Congregationis cognitioni & judicio remittimus. Ac ſi quid in poſterum adverſus præmiſſa quavis in parte, per quamcumque ex memoratis Congregationibus, ſeu quemcumque alium Judicem, aut Tribunal, etiam, ut præfertur, de conſenſu Partium, fieri, ordinari, decerni, vel judicari contigerit, tanquam privativi juris & juriſdictionis ipſius Firmanæ Congregationis læſivum, ex inſanabili defectu juriſdictionis prorſus nullum, nulliuſque roboris aut momenti fore ſtatuimus & declaramus.

Et aliis Congregationibus, ſeu Tribunalibus inhibetur, cum avocatione Cauſarum ſub pœna nullitatis.

Quoniam verò contingere poteſt, prout anteactis temporibus aliquoties contigit, ut Romanus pro tempore Pontifex prædictæ Congregationi Boni Regiminis ſpecialem aliquam Commiſſionem, pro aliqua generali repartitione ſuper omnibus Communitatibus univerſi Status Eccleſiaſtici ſtatuenda, aut pro alia quapiam Oeconomica proviſione, dirigat atque demandet; ut in caſu, & caſibus hujuſmodi, omnia ritè ac debito ordine procedant, per eaſdem præſentes etiam decernimus & declaramus, licitum fore prædictæ Congregationi Boni Regiminis, illiuſque Præfecto, in vim talis Pontificiæ Commiſſionis ſtatuere quotam, ſeu quantitatem, pro qua Civitas Firmana, & univerſus Comitatus prædictus, cum cæteris Communitatibus dicti Status Eccleſiaſtici concurrere debebunt: hoc tamen ſtatuentes, ut diviſio & diſtributio ipſius quotæ, ſeu quantitatis, nec non executio repartitionis a Congregatione Boni Regiminis, ut ſupra, factæ, ad prædictam Congregationem Firmanam, illiuſque Præfectum omnino ſpectet, atque pertineat; ita ut quæcumque Ordinationes vigore peculiaris hujuſmodi Pontificiæ Commiſſionis pro tempore factæ, a prædicta Congregatione Boni Regiminis, ejuſque Præfecto, eidem Congregationi Firmanæ dumtaxat, nullatenus autem Gubernatoribus Localibus, multòque minus Communitatibus Civitatis Firmi, ac Caſtrorum, Terrarum, & Locorum Comitatus ejuſdem, dirigantur, & dirigi debeant: Eiſdem planè methodo, ratione, & forma, quæ cum S. R. E. Cardinalibus de Latere Legatis, pro Civitatibus, Caſtris, Terris, & Locis in Provinciis eorundem Cardinalium Legatorum juriſdictioni ſubjectis exiſtentibus, obſervantur.

Methodus ſervanda a Congregatione Boni Regiminis in Commiſſionibus ſpecialibus.

Ut verò deinceps Civitas Firmana prædicta, ejuſque Comitatus, tam in his, quæ ad Politicum, quàm quæ ad Oeconomicam procurationem ſpectant, feliciùs & utiliùs gubernentur, per eaſdem præſentes volumus & mandamus præfatam Congregationem Firmanam ſemel ſingulis menſibus in Ædibus ipſius Cardinalis Præfecti omnino congregari. Ipſius autem pro tempore Secretario ſtatuimus non licere ſine ejuſdem Congregationis voto aliquam definitivam reſolutionem capere, aut ad aliquod Decretum, quod per definitivam reparari nequeat, devenire; præſertim ſi aliqua ex Partibus petat, aut profiteatur in actis: *Nihil fieri, niſi*

Congregatio Firmana ſingulis menſibus habenda.

De facultatibus Secretarii.

facto

ausulæ servati-

facto verbo in plena Congregatione.

Denique super controversia superius enunciata, atque a Nobis, ut præfertur, solemniter ac peremptoriè definita (cujus statum & merita a Nobismetipsis accuratè discussa, ac Judicum, Tribunalium, & Collitigantium nomina, aliaque etiam necessariò exprimenda, præsentibus pro plenè & sufficienter expressis haberi volumus) perpetuum Partibus silentium imponimus, atque os occludimus; præsentesque Literas semper firmas, validas, & efficaces esse & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere decernimus, nec de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet etiam substantiali, ac formali, necessariamque expressionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, aut in controversiam vocari, vel ad terminos juris reduci ullatenus unquam posse; Sed sic & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. prædictæ Cardinalium Congregationes, aliosque Cardinales etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, & alios quoslibet, quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

eta irri-

ogatio.

Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, ac quibusvis aliis Apostolicis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non etiam, quatenus opus sit, dictæ Civitatis Firmanæ, & Comitatus prædicti, ejusque Castrorum, Terrarum, atque Locorum, aut aliorum quorumvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stilis, usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis, facultatibus, & Litteris Apostolicis memoratis Boni Regiminis, & super Consultationibus, aliisque S. R. E. Cardinalium Congregationibus, etiam in limine earum respectivè institutionis, nec non quibusvis aliis Tribunalibus, etiam Collegialibus, ac Personis, & Locis, sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, seu aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, exprimerentur & insererentur, præsentibus pro plenè & sufficienter expressis ac insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expressè, ac latissimè & plenissimè, motu ac scientia prædictis, ac de potestatis Nostræ plenitudine derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

ctio.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostri statuti, declarationis, præcepti, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., 8. Idus Septembris, Pontificatus Nostri Anno VII.

Dat. Pont. An. VII. die 6. Sep. 1746.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XX.

Literæ jam editæ adversus Confessarios exquirentes a Pœnitentibus Complicum nomina, confirmantur, & ampliantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Abusus in administrando Pœnitentiæ Sacramento inductus.

AD eradicandum pravum zizanii semen, quod ab adversario generis humani in Agro Dominico sparsum, per Lusitaniæ primùm Regiones pullulare compertum fuerat; ubi nimirum apud nonnullos Confessarios, in administrando Sacramento Pœnitentiæ, perversa quædam & absurda praxis, Ecclesiasticis Regulis contraria, eidemque Sacramento injuriosa, & ad avertendos Fideles ab ipsius salutifero usu quam maximè tendens, introduci cœperat; pro imposito Nobis vigilandi debito, Apostolicas in forma Brevis Literas direximus Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, per Portugalliæ & Algarbiorum Regna atque Ditiones constitutis, quas deinde per alias Nostras sub plumbo expeditas Literas, nuper, quarto nimirum Nonas elapsi mensis Junii, confirmavimus & innovavimus, adjectis nonnullis ordinationibus & declarationibus, quas ad meritas pœnas tam delinquentibus, quàm contrarium tenentibus, sive docentibus, irrogandas, & ad rectum adversus eos procedendi ordinem in prædictis Regnis, & Ditionibus servandum, opportunè expedire in Domino judicavimus.

Aliis Literis Sanctissimi Domini Nostri damnatus fuit.

Earum autem Literarum, quas ad hujusmodi erroris & abusus reprobationem primùm edidimus, hic tenor erat.

Sequitur integer tenor Literarum Sanctissimi Domini Nostri relat. in Tom. XVI. Constit. CXXXIV. fol. 304. & 305.

Dictarum Literarum confirmatio necessaria.

Quoniam verò nullam Pastoralis vigilantiæ cautelam superfluam esse ducimus, ubi de Fidelium animarum pernicie, deque subvertenda sanæ doctrinæ integritate, & recta Sacramentorum administratione, periculum subesse dubitetur; neque verò ignoramus, alibi quoque auditas esse pœnitentium querelas de importunis nonnullorum Confessariorum perquisitionibus, pro investigandis complicum nominibus, aliisque notitiis, juxta praxim in præinsertis Nostris Apostolicis Literis relatam atque damnatam; erroneas verò quorundam Doctorum hac de re opiniones, vel pravas aliorum rectè opinantium interpretationes & applicationes, in eisdem Literis enunciatas, aliquibus arridere; nec satis eliminatas reputari per ipsas præmissas Literas, quas, utpotè ad Lusitaniæ Regnorum atque Ditionum opportunitatem accommodatas, & pro iisdem solummodò emanatas, generalis definitionis, & legis vim auctoritatemque habere,

Unde præsentibus confirmantur, & ad omnes ubique locorum extenduntur.

ab aliquibus temerè negatum fuit. Ideo Nos, Motu proprio, atque ex certa scientia, hujus Nostræ generalis Sanctionis tenore, ac de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, easdem præinsertas Literas iterum confirmantes & roborantes, decernimus & declaramus, memoratam praxim in se ipsâ, & ubique locorum ac temporum, Apostolica auctoritate reprobatam atque damnatam esse, & censeri debere; nec ulli licitum esse contra doctrinam in præfato Nostro Brevi contentam docere, scribere, aut loqui, eamque impugnare, aut perversè interpretari, vel ipsi actu contraire; sub pœnis adversùs tuentes, asserentes, aut tradentes opiniones scandalosas, perniciosas, & uti tales a Sede Apostolica rejectas & condemnatas, & respectivè adversus contrafacientes mandatis Apostolicis, & Ecclesiasticis sanctionibus statutis atque præscriptis.

Clausulæ pro generali, & perpetua Literarum observantia.

Decernentes easdem præinsertas, nec non præsentes Nostras Apostolicas Literas, nullo ex capite, colore, aut prætextu, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed semper firmas, validas, & efficaces existere, & perpetuò fore, atque omnes ubique Terrarum cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, & dignitatis, & tam sæculares, quàm quorumvis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subjectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, quocumque privilegio munitos, aliosque etiam speciali mentione dignos, afficere & arctare, ac suos ubique plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab omnibus & singulis, ad quos spectat, seu pro tempore spectabit, exactè & inviolabiliter observari debere.

Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, & contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, Legatos quoque de Latere, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosque quoslibet quacumque auctoritate & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogationes.

Non obstantibus quibusvis Apostolicis, & in Universalibus, sivè Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, sive specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis cuicumque Personæ, sive Ordini, Instituto, Societati, & Congregationi, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibuslibet clausulis, atque decretis, etiam motu, & Apostolicæ potestatis plenitudine similibus, in contrarium forsan concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores prædictos pro sufficienter, & de verbo ad verbum expressis & insertis, formasque hujusmodi pro plenè & exactè observatis habentes, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus.

De effectu publicationis, & exemplorum auctoritate.

Ut autem eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque, ad omnium notitiam deducantur, & ne aliquis illorum ignorantiam prætendere possit; volumus easdem per aliquem, seu aliquos ex Cursoribus Nostris ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, aliisque consuetis Urbis locis publicari, earumque copias ibidem affigi, & affixas relinqui; quæ sic publicatæ & affixæ, omnes & singulos, quos concernunt; arctent & afficiant, non secus ac si eorum unicuique personaliter intimatæ & notificatæ fuissent; quodque earundem præsentium Transumptis sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in judicio & extra illud, ubique locorum, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergò omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum confirmationis, reprobationis, condemnationis, prohibitionis, sanctionis, & voluntatis infringere, seu eidem ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ 7. die Septembris 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. IV. Kalendas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Pro D. Card. Passionei.
Jo. Florius Substitutus.
J. Datarius.
Visa de Curia.
J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 5. Octobris anni 1746.

XXI.

Distinctio inter Causas Rotales, & Prælatitias, ac Jura Notariorum scribendi, & actitandi in illis respectivè præfiniuntur: & nova methodus statuitur in Auditorio Rotæ observanda, pro celeriori Causarum expeditione.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Justitiæ & pacis custodes, & adsertores, non solum in universa Ecclesia Christi, sed etiam in subjectâ gubernio nostro Republicâ, à Deo constituti, in id libenter studia nostra conferimus, ut unicuique jus suum æqualiter reddatur; ut negociorum, & Causarum, quæ in Romana potissimum Curia tractantur, & agitantur, ordinatissima ratio constet; sublatisque rerum confusionibus, & noxiis dilationibus, judiciales controversiæ non minus rectum, quàm expeditum cursum, & finem obtineant.

Sanè, cum olim unumquodque Romanæ Curiæ Tribunal, proindeque Causarum quoque Palatii Apostolici Auditorium, suos proprios haberet Notarios, & dumtaxat Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac ipsius Curiæ Prælati, quibus per speciales Romani Pontificis Commissiones peculiarium Causarum cognitionem interdum delegari contingebat, certos ac proprios Notarios non haberent; ideoque quilibet ipsorum ad scribendum, & actitandum in Causis Commissariis hujusmodi quemcumque maluisset Notarium pro arbitrio suo assumere soleret; fel. recordationis Julius Papa II. Prædecessor Noster per suam perpetuò valituram Constitutionem, sub datum Kalendis Decembris Pontificatus sui Anno Quinto, de Fratrum suorum tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, & assensu editam, quæ incipit: *Sicut prudens*, Collegium centum

Collegium Scriptorum Archivii à Julio II. erigitur.

&

& unius Virorum, qui Scriptores Archivii prædictæ Romanæ Curiæ nuncuparentur, Apostolica auctoritate erexit, creavit, & instituit; quos quidem Scriptores voluit & mandavit Notarios deinceps esse omnium Judicum Commissariorum in Urbe, exceptis tantummodò ejusdem Romanæ Curiæ Judicibus Ordinariis, vel Delegatis, habentibus Notarios proprios, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, quoad Causas coram eis vertentes, eisque commissas; in quibus quilibet eorum Notarios, quos mallent, dummodò essent authentici, & legitimè creati, eligere & deputare valerent: Mox etiam per alias suas Literas, Idibus Decembris ejusdem Anni datas, statuit & declaravit, quod Judices Commissarii prædicti ad scribendum in Causis, & Litibus eis Apostolica auctoritate commissis, & committendis quibuscumque, & coram eis vertentibus, prædictis Scriptoribus Notariis Actuariis omninò uti deberent, nec alios ad scribendum in illis coram se admittere possent.

Postmodum Sanctæ memoriæ Pius Papa V. etiam Prædecessor Noster antedictam Julii II. Constitutionem confirmans, ac etiam ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales amplians, & extendens, per Schedulam sui Motus proprii, sub datum videlicet quintodecimo Kalendas Augusti, Pontificatus sui Anno quarto, propria manu signatam, inter alia concessit & statuit, ut deinceps in omnibus, & quibuscumque Causis coram prædictis Judicibus, etiam Cardinalibus, quomodocumque habendis & agitandis, Collegium ipsum Scriptorum Archivii Romanæ Curiæ Notarios idoneos, qui in ejusmodi Causis scriberent, constituere deberet; nullique omninò ipsorum Judicum, etiam Cardinalium, alios Notarios, etiam dicti Archivii Scriptores, in Causis hujusmodi pro arbitrio constituere possent; sed eos dumtaxat assumere tenerentur, quos Collegium præfatum suo ex gremio in genere, vel in specie duxisset eligendos.

Etsi autem ex ipsarum Constitutionum serie planè appareat, jam tunc id esse constitutum, ut jus scribendi, & actitandi in Causis, quæ Auditorio Rotæ committuntur, ad ipsius Rotæ Notarios, ut antea, pertineat; in aliis verò Causis, quæ committuntur in Curia Prælatis, & Cardinalibus, vel etiam Congregationibus particularibus, scribere & actitare debeat Notarius a Collegio Archivii prædicti deputatus; quod etiam confirmatum dignoscitur a recolendæ memoriæ Prædecessore Nostro Urbano Papa VIII., qui per suas Literas in forma Brevis, datas die 22. Februarii Anni MDCXXXI. Pontificatus sui Anno octavo, auditis Partibus in Signatura sua Gratiæ, die 4. ejusdem mensis Februarii habita, Apostolica auctoritate declaravit, Causas pro tempore committendas Causarum Palatii Apostolici Auditoribus, uti Prælatis, sive cum clausula: *Etiam extra Rotam, & absque participatione Rotæ*, sive absque clausula hujusmodi, spectare ad Officium Archivii prædicti, ejusque Notarium in illis scribere debere; in Causis verò committendis Auditoribus prædictis, etiam extra Rotam, & absque participatione Rotæ, non tamen uti Prælatis, jus scribendi esse penes ejusdem Rotæ Notarios.

Hactenùs tamen nemo Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, genera Causarum hujusmodi secernendo, constituit, quænam Causæ Auditoribus Rotæ, uti Auditoribus, sint committendæ; quæ autem aliis prædictæ Curiæ Prælatis, vel ipsis Rotæ Auditoribus, non uti Auditoribus, sed uti Prælatis, committi possint. Quamvis enim, sicut accepimus, piæ memoriæ Clemens Papa VIII. Noster etiam Prædecessor, hujusmodi definitionem, & separationem aggressus, Schedulam quandam sui Motus proprii sub datum Tusculi Kalendis Octobris Pontificatus sui Anno decimo propria manu signaverit; in qua singula Causarum genera expresserat, quæ ad præfatum Rotæ Tribunal, privativè quoad alium quemcumque Romanæ Curiæ Judicem, pertinere volebat: Hæc tamen Schedula nunquam Legis vim, auctoritatem, & efficaciam habuisse dignoscitur; quum nec super eâ debita Literarum Apostolicarum expeditio sequuta fuerit; sed ipsa dumtaxat in Regestis Supplicationum Datariæ Apostolicæ remanserit: Neque verò deinceps Causarum Rotalium a Prælatitiis distinctio ad præscriptum relatæ Schedulæ, sed juxta consuetudinem & stylum Curiæ, ut antea, processerit. Quinimmo quum olim, pro parte Collegii Notariorum Rotæ, similis memoriæ Alexandro Papa VII. Nostro item Prædecessori humiliter supplicatum fuerit, ut plenam executionem, & observantiam prædictæ Schedulæ, juxta omnem illius seriem, & continentiam, præcipere dignaretur; idem Alexander Prædecessor instantiam hujusmodi rejecit, edito desuper rescripto: *Nihil innovari.*

Verùm ex hoc ipso, quod hujusmodi Causarum distinctio nullius certæ legis stabili ordinatione firmata, stylo dumtaxat, & consuetudini in prædicta Curia pro tempore vigentibus inniti consuevit; facilè adducimur, ut credamus, aliquas variationes, & innovationes, quoad ipsius divisionis observantiam, successu temporis induci potuisse; quum, & sæpè aliàs in Signatura Nostra Justitiæ, super eadem observantia, & consequenter super competentia Tribunalium, & Judicum in Causis particularibus, auditæ fuerint controversiæ; & ipsi Tribunalium, & Judicum respectivè Notarii, pro suo quisque jure, & interesse, Pontificiam Prædecessorum Nostrorum, & Nostram providentiam imploraverint. Novissimè verò quum inter dilectos Filios Collegium Notariorum Causarum Palatii Apostolici ex una, & Collegium Scriptorum Archivii prædicti ex altera Partibus, orta fuerit lis, & controversia de, & super Causarum diversi valoris, & generis, nec non juris scribendi in illis, respectivè pertinentia, Nos hujusmodi controversiam, ad Nos, & ad Signaturam nostram Gratiæ avocatam, in ipsa Signatura coram Nobis die 19. elapsi mensis Julii habita examinavimus, & rationibus hinc inde deductis maturè sedulòque perpensis, tunc quidem rescribendum duximus, quod *data foret resolutio in Camera*; simul autem animo constituimus, veterem non scriptam prædictæ Curiæ consuetudinem ad Legem scriptam redigere; ut quum, ad tramites hujusmodi Legis, in posterum evidenter apparuerit, quænam sint Causæ, quæ, utpotè graviores, committendæ sunt Auditorio Rotæ, ut ibi collegiali plurium Personarum examine, & judicio decidantur; & quæ sint aliæ, quæ, tamquam minus graves, aliis Romanæ Curiæ Prælatis extra Rotam, vel etiam ipsis Rotæ Auditoribus, non uti Auditoribus, sed uti Prælatis, committi debent; jam dubitari nequeat, quibus in Causis prædictæ Rotæ Notariis, vel potius Archivii Notario, scribendi jus respectivè competat.

Itaque nunc stabili, & congruo rerum ordini, nec non omnium in præmissis interesse habentium indemnitati consulere volentes, prædictamque controversiam penitùs & omninò extinguentes, ac utrique Parti perpetuum silentium desuper imponentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione statuimus, & declaramus, Causas omnes graviores, quæ in Romana Curia, tam in Tribunali Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Nostri, & Romani

Vim Legis, & effectum non obtinuit.

De necessitate hujusmodi Legis condendæ.

Causa coram Pontifice in Signatura Gratiæ discussa.

Quæ dat causam Legi per præsentes statuendæ.

Pontifex adjudicat Rotæ Causas GRAVIORES in Urbe judicatas, in secunda, & ulterioribus instantiis.

pro tempore Pontificis in Urbe, ejusque Districtu, Vicarii in spiritualibus Generalis, quàm in Tribunali Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generalis Auditoris, in prima instantia judicatæ, & definitæ fuerint, in secunda, seu alia ulteriori instantia nullatenus Prælatis extra Rotam, nec ipsis Rotæ Auditoribus, uti Prælatis, sed quidem tam in petitorio, quàm in possessorio Judicio, ejusdem Rotæ Auditorio omninò esse, & fore committendas. Ubi verò Causæ graviores hujusmodi ad Romanam Curiam deferantur in gradu Appellationis a Sententiis, & Judicatis quorumcumque Judicum de Partibus, decernimus, liberum quidem esse Parti appellanti, pro suo arbitrio, vel eas immediatè ad ipsum Rotæ Auditorium committi facere, vel, si maluerit, ad prædictum Cardinalem Vicarium, seu ad Causarum Curiæ Cameræ prædictæ generalem Auditorem, juxta horum duorum Tribunalium congruas facultates, appellationem interponere: Verum deinde, si ulteriori appellationi locus sit, volumus eas prædictæ Rotæ Auditorio, nunquam autem Prælatis extra Rotam, neque ipsis quidem Rotæ Auditoribus, uti Prælatis, committi posse.

Item graviores de partibus, in secunda instantia, arbitrio Appellantis.

In ulterioribus vero instantiis, cum privativa.

Causas minus graves in Urbe judicatas, in secunda, & ulterioribus instantiis, Prælatis, extra Rotam.

Contra verò Causæ minùs graves, super quibus in prima instantia in alterutro Tribunalium prædictorum Romanæ Curiæ, nimirum Cardinalis Vicarii, aut Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generalis Auditoris, definitivè pronunciatum fuerit, volumus, atque statuimus, ut in gradu appellationis, tam in judicio petitorio, quàm in possessorio, omninò committi debeant Prælatis extra Rotam, vel etiam ipsis Rotæ Auditoribus, non tamen uti Auditoribus, sed dumtaxat uti Prælatis: Quod si Causæ hujusmodi a Judicatis, & Sententiis Judicum de Partibus ad ipsam Romanam Curiam delatæ sint, primò quidem in gradu appellationis earum cognitio ad Cardinalis Vicarii, aut præfati Auditoris Generalis Tribunal, juxta utriusque Tribunalis respectivas facultates, spectet, atque pertineat: In ulterioribus verò Instantiis, quatenùs ipsis locus sit, hujusmodi Causæ omninò committi debeant Prælatis extra Rotam, vel etiam ipsius Rotæ Auditorio: Salva nihilominùs Partibus colligitantibus facultate recurrendi ad Signaturam Nostram Justitiæ in casibus purgationis Spolii, attentatorum, & nullitatis prædictorum Judicatorum, aliorumque Decretorum, & Actorum, quorum propterea circumscriptio coram eàdem Signatura Justitiæ petatur; in quibus sanè casibus, integrum sit eidem Signaturæ, prædictas Causas minus graves committere alicui ex Prælatis, aut eas remittere ad Cardinalem Vicarium, aut Causarum Curiæ Cameræ prædictæ Generalem Auditorem, prout ipsarum Causarum qualitates, & dictorum Tribunalium facultates respectivè exegerint.

Sed illas de partibus in secunda Instantia, Card. Vicario, sive A. C.

Prælatis autem in ulterioribus.

Salvis facultatibus Signaturæ Justitiæ.

Quæ Causæ censendæ sint graviores.

Porrò Causæ graviores, & consequentes Rotales, & non Prælatitiæ, ut supra, censeantur, & censeri debeant Causæ omnes, in quibus agitur de Jurisdictionibus, exemptionibus, adoptionibus, sponsalibus, filiationibus, legitimitatibus, præeminentiis, & præcedentiis, Juribus quoque Patronatus, aliisque honorificis nominandi, eligendi, conferendi, & similibus, aut de Juribus decimandi, quotizandi, aliisque similibus: Causæ quoque servitutis personalis, & generaliter omnes, & singulæ Causæ pecuniariæ & profanæ, tum Citramontanæ, tum de Partibus ultra Montes positis, infrascriptam summam respectivè attingentes, Citramontanæ nimirum, si & quatenus earum valor, & æstimatio ad summam, & quantitatem quingentorum scutorum auri, aliæ verò de Partibus ultra Montes, dummodò ipsarum valor, & æstimatio ad summam mille scutorum auri similium, respectivè ascendat.

Item Causas graves, & consequenter Rotales, ac minimè Prælatitias, ad præmissorum effectum, decernimus intelligendas esse & fore Causas illas Beneficiales, in quibus agitur de Titulo Beneficii, ac de Jure in re, vel ad rem, nempè ad ipsum Beneficium; sicut etiam Causas super Pensionibus Ecclesiasticis, aut super reservationibus fructuum, reddituum, & proventuum Beneficiorum Ecclesiasticorum; quoties annuus valor Beneficii litigiosi, ac respectivè annua Pensio, aut quantitas fructuum reservatorum, summam vigintiquatuor ducatorum auri de Camera excedat; easque præterea Causas, in quibus agitur de primis Dignitatibus Ecclesiarum, nempè de Dignitate post Pontificalem majore in Cathedralibus, aut de Dignitate principali in Collegiatis Ecclesiis, cujuscumque valoris Dignitas hujusmodi existat; omnesque hujusmodi Causas, utpote graviores, inter Rotales, non autem Prælatitias, volumus accenseri.

Graviores itidem Causas esse declaramus, & censeri debere statuimus omnes Causas Matrimoniales, tam super fœdere Matrimonii, quàm super divortio; nec non Causas omnes super nullitate Professionis Regularis emissæ; & has quidem nunquam Prælatis, neque Rotæ Auditoribus, uti Prælatis, quantumvis accedente consensu Partium, committi volumus; sed aut ipsi Rotæ Auditorio committi, aut a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium interpretationi, & executioni Decretorum Concilii Tridentini præposita, vel etiam, quoad causas nullitatis Professionis prædictæ, a Congregatione ejusdem S. R. E. Cardinalium, negotiis & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, pro arbitrio, & ad electionem Partis appellantis, seù recurrentis, cognosci & definiri mandamus; non obstante, quod Causæ hujusmodi de sui natura & qualitate, Processum judiciarium, atque etiam formale Testium examen, exigant vel requirant; quemadmodum, quoad Causas Matrimoniales hujusmodi, Nos dudùm per aliam Nostram Constitutionem, quæ incipit: *Dei miseratione* Tertio Nonas Novembris Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI., Pontificatus Nostri secundo, editam, statuimus & ordinavimus.

Causas autem minus graves, adeoque Prælatitias, & non Rotales, ut supra, censendas esse & fore decernimus omnes Causas pecuniarias, aut profanas, quarum valor vel æstimatio, quoad Citramontanas, summam quingentorum scutorum aureorum, quo verò ad Causas de Partibus ultra Montes, mille scutorum auri similium summam non attingat: Itidem Causas Beneficiales, aut super Pensionibus Ecclesiasticis, seu reservationibus fructuum Beneficiorum Ecclesiasticorum, ubi valor annuus Beneficii, aut annua Pensio, vel quantitas fructuum reservatorum, summam viginti quatuor ducatorum auri de Camera non excedat, ac dummodò non agatur de Dignitate post Pontificalem majore in Cathedrali, aut principali in Collegiata Ecclesia.

In Censuum autem, Canonum, & Servitutum Causis, ut pro earum valore æstimando, ac determinandâ consequenter earum pertinentia, certam similiter, & æquam regulam, & normam tradamus; decernimus, atque statuimus, ut ubi agatur de Censibus redimibilibus, & ad formam Constitutionis prædicti Pii Papæ V. creatis seu constitutis, & Census ipse in controversia versetur, attendenda sit quantitas, seu valor sortis, sive proprietatis Censuum hujusmodi: Ubi verò controversia sit de aliquo

Censu reservativo, Canone, Livello, aut aliqua annua, & perpetua præstatione, tamquam debita ex certo fundo, nunc volumus haberi rationem valoris ipsius fundi, super quo, sive ex quo hujusmodi Census, seu Canon, Livellum, aut præstatio, constituta, reservata, seu aliàs quoquo modo debita fuerint: In Causis autem Servitutis realis aut mixtæ, considerandum esse volumus valorem prædii, super quo Servitus ipsa contenditur: Ad hoc nimirum, ut singulæ Causæ hujusmodi, pro earum respectiva æstimatione, & prout ex partibus citra, vel ultra Montes fuerint, juxta ea, quæ in superioribus præscripsimus, Rotales, aut Prælatitiæ censeantur.

Volumus tamen, atque concedimus, ut, salvis & exceptis, ut supra, Causis Matrimonialibus, & super nullitate Professionis, in quibus nè consensus quidem Partium erit attendendus, in cæteris omnibus Causis prædictis, liceat & integrum sit Partibus collitigantibus inter se concordare, & consentire, quod Causa etiam minus gravis, & de sui natura, & qualitate, ut prædiximus, Prælatitia, Auditorio Rotæ committatur; & è converso, quod Causa etiam gravior, & de sui natura, ut præscripsimus, Rotalis, committatur alicui Prælato extra Rotam: Utque ad hujusmodi effectum consensus Partium attendatur: Hoc tamen statuentes, ut consensus hujusmodi a legitimis earundem Partium respectivè Procuratoribus expresè præstitus appareat a tergo Commissionis, nec aliter: Ac decernentes, quod quoties Partes collitigantes consentiant, ut causa aliqua gravis, & de sui natura Rotalis, ut suprà, alicui Prælato committatur, possit quidem Causa ipsa in vim talis consensus committi cuilibet Prælato in Curia extra Rotam, nunquam autem alicui ex ipsius Rotæ Auditoribus, uti Prælatis.

Quod autem attinet ad Causas, quæ ad Forum Curiæ Capitolii, ex præscripto Statutorum Urbis, & privilegiorum Populi Romani, pertinere dignoscuntur, declaramus Causas hujusmodi tam graves, quàm minus graves, nunquam ab ipsa Curia Capitolii avocari, nec ipsi accedente, ut supra, communi omnium Partium collitigantium consensu, prædicto Auditorio Rotæ, aut alteri cuicumque Judici extra Rotam committi posse.

Causis itaque Rotalibus a Prælatitiis sic, ut præmisimus, distinctis atque discretis, consequens est, ut pertinentiam quoque Juris scribendi, & actitandi in prædictis respectivè Causis congruâ ratione secernamus: Quocirca statuimus, & simili modo declaramus, atque decernimus, Jus scribendi, & actitandi in singulis respectivè Causis, Notario, seu Notariis illius Tribunalis, vel Judicis, cui singulæ Causæ pro tempore commissæ remanebunt, omnino competere, affectumque esse, & fore: Itaut in omnibus, & singulis Causis, sive ob earum naturam, sive propter Partium collitigantium consensum prædictæ Rotæ Auditorio pro tempore commissis, & committendis, ipsius Rotæ Notariis, privativè quoad cæteros quoscumque Notarios, etiam Collegii Scriptorum Archivii, & Curiæ Capitolii: Contra verò in omnibus, & singulis Causis, quæ ob earum naturam, vel de Partium collitigantium consensu, Prælatis extra Rotam, vel, tamquam de sui natura Prælatitiæ, ejusdem Rotæ Auditoribus, non uti Auditoribus, sed uti Prælatis, commissæ fuerint, Notarius Archivii, privativè quoad alios quoscumque, & signanter quoad Rotæ, & Curiæ Capitolinæ Notarios, scribere debeant, & actitare.

Item prædictus Archivii Notarius, privativè quoad quoscumque alios, scribere debeat in Causis cujuscumque qualitatis, aut valoris, quæ per specialem Commissionem manu Nostra, aut Successorum Nostrorum signatam, commissæ sunt, seu committentur alicui ex Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, aut alicui Congregationi, sive ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, sive Romanæ Curiæ Prælatorum specialiter deputatæ, exceptâ dumtaxat Congregatione memorati Tribunalis Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ proprios Notarios habentis.

Congregationibus deputatis.

De officio Revisoris Commissionum, quoad Causas Rotales.

Quocirca Officiali super revisione Commissionum nunc & pro tempore deputato, per easdem præsentes injungimus, & districtè præcipiendo mandamus, quatenùs ex nunc antiquum Curiæ stylum, aliàs religiosè servatum, omninò resumens, nullam in posterum Commissionem ad Rotam directam in Causis pecuniariis, aut profanis relaxet, seu transitum habere sinat, nisi expressam habeat clausulam: *Attento quod agitur de Causa citra Montes ascendente ad valorem quingentorum scutorum aureorum*, & respectivè in Causis profanis ultra Montes, nisi habeat clausulam: *Attento quod agitur de Causa ultra Montes ascendente ad valorem scutorum mille auri.* Itidem diligenter attendat, ne transitum habeat aliqua Commissio in Causis Beneficialibus Rotæ directa, nisi habeat clausulam: *Attento quod agitur de Beneficio*, aut de Pensione, *excedente annuum valorem vigintiquatuor ducatorum auri de Camera*: vel, *Attento quod agitur de prima Dignitate in Cathedrali*, vel *Collegiata.*

Quoad Causas Prælatitias.

Pari ratione diligenter observet, ut in Commissionibus ad Prælatos extra Rotam, vel etiam ad ipsius Rotæ Auditores uti Prælatos dirigendis, si agatur de Causis pecuniariis, aut profanis, adsit clausula: *Attento quod agitur de Causa citra Montes infra valorem quingentorum scutorum mille aureorum*: seu, *Ultra Montes infra valorem scutorum mille aureorum*: Si verò agatur de Causis Beneficialibus, expressa sit clausula: *Attento quod agitur de Beneficio*, seu de Pensione, *non excedente annuum valorem vigintiquatuor ducatorum auri de Camera.*

Quoad Commissiones de consensu Partium expeditas.

Si verò contingat, quod aliqua Causa, quæ propter ipsius qualitatem, aut valorem, prædictæ Rotæ Auditorio committenda esset, ob Partium collitigantium consensum, alicui Prælato extra Rotam committatur; vel contra, aliqua Causa ad forum Curiæ Capitolii pertinens, seu propter ipsius qualitatem, & valorem alicui Prælato extra Rotam committenda, ob hujusmodi Partium consensum, Rotæ committatur: In singulis Causis prædictis idem Officialis ad Commissionum revisionem deputatus advertat, ut in Commissione adsit clausula: *Attento consensu Partium.* Et quod a tergo Commissionum hujusmodi dictus consensus per Procuratores Partium collitigantium, prout superiùs præscripsimus, verè sit præstitus: Quod si Officialis prædictus in præmissis, vel eorum aliquo, injunctum sibi munus neglexerit, omnes & singulas expensas, etiàm extrajudiciales, a Partibus factas, tam pro ipsa mendosa Commissione, quàm pro quibuscumque actibus inde secutis, eisdem Partibus reficere, ac de suo omninò solvere teneatur, ac præterea pœnam remotionis ab officio, seu privationis ejusdem, arbitrio Nostro, & Successorum Nostrorum incurrat.

Præmissa quatenus procedant & afficiant.

Et quidem hujusmodi decretorum & statutorum Nostrorum formam, in quibuscumque Causarum Commissionibus, quas in posterum post præsentium publicationem expediri continget, omnino servari volumus, & jubemus. Quo verò ad Commissiones, quæ jam nunc expeditæ & in Causa positæ, vulgò *incassatæ*, reperiuntur, declaramus præmissas Nostras leges & ordinationes locum dumtaxat habere, quatenus in ipsarum Commissionum sequelam

nondum transportata sint acta, & reproducta citatio *ad dicendum contra jura* coram Judice, cui directa est commissio; Quod si acta jam sint transportata, & citatio hujusmodi coram præfato Judice jam reproducta fuerit, volumus ipsam respectivè Commissionem, licèt contra decretorum Nostrorum formam expedita appareat, firmam remanere, usque ad illius instantiæ consummationem, non tamen ultra; itaut in altera ulteriori instantia præsentis Nostræ Constitutionis præscriptum omnino servari debeat, & adimpleri.

Commissiones contra formam præsentium expeditæ, nisi signatæ sint manu Pontificis, irritantur.

Cæterum omnes & quascumque Commissiones, quas deinceps aut Rotæ, aut Prælatis, contra formam & præscriptum earundem præsentium, respectivè dirigi contingat, nullas, irritas, & inanes, nulliusque roboris vel momenti fore, nullamque jurisdictionem eidem Rotæ, aut Prælatis prædictis tribuere posse, harum serie decernimus & declaramus; nisi fortè signatæ fuerint manu nostra, aut Successorum Nostrorum, quibus semper integra erit, plenaque, & libera potestas committendi quascumque Causas, cujuscumque naturæ, qualitatis, & valoris existant, vel sæpedicto Auditorio Rotæ, vel alicui Congregationi particulari, vel S. R. E. Cardinalibus, seu Romanæ Curiæ Prælatis, aut alii cuicumque, etiam simplici Doctori, prout Nobis, aut eisdem Successoribus nostris, magis visum fuerit salubriter expedire.

Nova methodus in Rota servanda, pro celeriori causarum expeditione.

Ad hæc celeriori Causarum in præfato Auditorio Rotæ vertentium expeditioni, quæ, propter facilè contingentem in pari judicantium numero suffragiorum æqualitatem, aliquando nimis diù protrahi & retardari dignoscitur, per Nostræ auctoritatis & providentiæ remedia prospicere volentes; eisdem motu, scientia, ac tenore, statuimus & mandamus, ut, firmo remanente stilo, seu consuetudine, proponendi pro prima vice omnes Causas in Turno ordinario, in quo quatuor Causarum hujusmodi Auditores suffragium ferant, si tamen in posterum, in prima seu ulteriori alicujus Causæ propositione, propter prædictam suffragiorum æqualitatem, decisiva resolutio prodire nequeat, non amplius hujusmodi Causa cum iisdem quatuor suffragiis reproponatur; itaut, coæquatis forsan iterum suffragiis, rescribi deinde oporteat, ut hactenus rescriptum fuit: *Videant quintus & sextus*; sed statim ab ipsa prima vice rescribi volumus: *Iterum proponatur, & videant quintus, sextus, & septimus*, ad hoc nimirum, ut in altera Causæ propositione omnino prodeat illius resolutio; Decernentes ipsam hujusmodi Causam semper deinceps cum quinto, sexto, & septimo, usque ad extremam illius definitionem, remanere.

Causæ iterum proponendæ, videantur statim a quinto, sexto, & septimo.

Quid in Causis, quæ proponuntur videntibus omnibus.

Quia verò interdum evenit, ut Romanus Pontifex aliquam Causam eidem Causarum Palatii sui Auditorio committat, cum clausula: *Videntibus omnibus*, aliæque plures Causæ jam in Turno ordinario, sive etiam suffragantibus quinto & sexto, discussæ, ob iteratam suffragiorum coæquationem, de mandato ipsius Rotæ, ab omnibus videri debeant; nè fortè hujusmodi quoque Causarum resolutionem, divisis æqualiter omnium suffragiis, ut nonnunquam accidit, adhuc retardari contingat; volumus pariter, atque præcipimus, ut quoties in aliqua Causa, vel ex speciali Commissione Romani Pontificis, vel ex rescripto ipsius Rotæ, omnes Auditores suffragium ferre debent, si Auditores suffragia ferentes disparis numeri existant, antiquus stilus servetur, nimirum quod Auditor proponens suffragium non ferat; Si verò suffragia ferentes sint numeri paris, vel casu aliquo ad numerum parem reducantur, debeat tunc in ipsa Causa suffragium ferre etiam Auditor proponens, ad hoc ut ipsius Causæ resolutio semper & omnino sequatur, nec de cætero, videntibus omnibus, suffragia coæquari possint.

Clausulæ pro Literarum perpetua firmitate.

Decernentes easdem præsentes, & in eis contenta quæcumque, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, nullitatis, aut invaliditatis vitio, seu intentionis nostræ, aut alio quovis defectu, etiam quantumvis magno, inexcogitato, & substantiali; sive ex eo, quod in præmissis, seu eorum aliquo, solemnitates, & quævis alia servanda, & adimplenda, servata, & adimpleta non fuerint, aut ex quovis alio capite a jure, vel facto, aut statuto, seu consuetudine resultante, aut quocumque alio colore, occasione vel causa, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessariò exprimenda foret, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut adversus illas quodcumque Juris, facti, gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari posse, nec sub ullis specialibus, vel generalibus similium, vel dissimiium gratiarum revocationibus, modificationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus pro tempore quomodolibet faciendis, comprehendi, sed semper ab illis excepta, perpetuoque valida, firma, & efficacia existere & fore, ac ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari, & adimpleri debere.

Decre ritanda, lata cui bet secu dicandi cultate.

Sicque, & non aliter, in præmissis omnibus & singulis per prædictos & alios quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem S. R. E. Cardinales, in quavis Causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Execu committ Auditor Sanctissi

Quamobrem Dilecto Filio Magistro Clementi Argenvillieres, Nostro, & pro tempore existenti Romani Pontificis Auditori, per easdem præsentes committimus, & injungimus, quatenus hujusmodi ordinationem, declarationem, statutum, aliaque præmissa perpetuò ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, firmiter & inviolabiliter observari, & adimpleri faciat, & mandet: non permittens eos, quorum favorem illa respectivè concernunt, in præmissis quomodolibet indebitè molestari.

Cont amplissi derogat

Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non quarumcumque Urbis Curiarum, & Tribunalium, etiam Auditorii præfati Causarum Palatii nostri Apostolici, ac Notariorum ejusdem, & Scriptorum Archivii respectivè Collegiorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respectivè statutis, reformationibus, legibus, usibus, stilis, & consuetudinibus, quantocumque tempore observatis & toleratis; privilegiis quoque, Indultis, concessionibus, facultatibus, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, Tribunalibus, Judicibus, & Personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis; aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis in genere vel in specie, etam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, ac ex titulo oneroso, aut aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum, concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro plenè & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium

&

& singulorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expressè, ac latissimè & plenissimè, harum serie derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Per præsentes autem nostras Literas non intendimus cuicumque cumulativæ, aut privativæ Jurisdictioni, S. R. E. Cardinalibus, nec non Curiæ Causarum Cameræ Apostolicæ, aliisque dictæ Urbis Curiis, & Tribunalibus, ac Congregationibus, & Judicibus, in vim alicujus Constitutionis Apostolicæ, attributæ & competenti, in aliquo præjudicare.

Ut verò præsentes Literæ, ad omnium notitiam faciliùs deveniant, volumus & decernimus, easdem præsentes ad Valvas Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ, aliisque locis solitis & consuetis, per aliquem ex Cursoribus nostris publicari, & illarum exempla ibidem affixa relinqui: Quæ sic publicatæ & affixæ, omnes & singulos, quos concernunt, in Urbe commorantes, perinde afficiant & arctent, ac si illorum unicuique personaliter intimatæ & notificatæ fuissent; quodque earundem præsentium Transumptis & exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides in Judicio & extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus originalibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ Definitionis, Declarationis, Divisionis, Ordinationis, Statutorum, Decretorum, & Voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., 6. Nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno VII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 10. Octobris 1746.

Divisio Territorii Episcopatus Fluminis Januarii in Brasilia, & nova erectio Episcopatuum Mariannensis, & Sancti Pauli, nec non Prælaturarum Gojasiensis, Cujabaensis etiam in Brasilia.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

GANDOR lucis æternæ, & Imago Bonitatis Divinæ Unigenitus Dei Filius Jesus Christus Dominus Noster illuminans mirabiliter de excelso sancto suo usque ad longinquum Orbem terrarum suscitavit in corde Charissimi in Christo Filii Nostri Joannis hoc nomine Quinti Portugalliæ, & Algarbiorum Regis Illustris spiritum Sapientiæ, & Intellectus, ad manifestandum Gentibus magnalia supernæ virtutis suæ; ad revelandum sedentibus in umbra mortis, quia ipse est Deus conspector sæculorum; & ad confortandum habentes mysterium Fidei, illosque dirigendum ad viam salutis ambulantes in lenitate Nominis sui.

Sollicitudo Regis Portugalliæ, ut ejus subditi in America Episcopum vicinum habeant.

Hoc sanè spiritu ductus Joannes Rex præfatus mentis suæ aciem convertit ad partes Americæ Dominio suo in temporalibus subjectas, prospiciensque in Provincia Brasiliensi Fluminis Januarii Diœcesim, benedicente Domino, per manus evangelizantium Nomen sanctum ejus a primæva sui Episcopatus fundatione eò longitudinis protentam, ut a remotioribus illius Locis preces, & querelæ Populorum ad Antistitis auditum, anno nisi transacto, pervenire nequeant; hinc timendum, ne qui fuerunt aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, ambulent vigilantes, ut filii lucis, & per bona opera certam suam vocationem, & electionem facientes; sed rursus abalienati sint in confusionem, & facti abominabiles; unde illud Prophetæ inducatur super eos: *Abducti sunt quasi Grex: Affligentur, quia non est eis Pastor,* nisi ille, *qui derelicta non visitabit, dispersum non quæret, & contritum non sanabit, & id, quod stat, non enutriet:* Nobis propterea per dilectum filium Emanuelem Pereyra de Sampajo Commendatorem Militiæ Domini nostri Jesu Christi regiis Lusitaniæ negociis apud Nos, & Sanctam Sedem Præpositum nuper exponi fecit, quòd, si amplissima Diœcesis hujusmodi in unum Fluminis Januarii jam existentem pro uno, & in alium in Sancti Pauli pro alio, ac in reliquum Episcopatus in Mariannæ Civitatibus dictæ Diœcesis, ut infra, erigendos, pro reliquo Episcopis, & Pastoribus: nec non in unam super Gojasiensi pro uno, ac in alteram Prælaturas similiter, ut infra, erigendas super Cujabaensi territoriis ejusdem Diœcesis pro altero Prælatis divideretur, qui Populos suæ curæ respectivè commissos, vel de potestate tenebrarum eriperent perducentes eos ad coruscantem gratiam luminis sempiterni; vel transcensis Fidei rudimentis erudirent ipsos in operibus justitiæ, ea, quæ sursum sunt, quærendo, & ea, quæ sursum sunt, sapiendo; ex hoc profectò tot incommodis præfatis, tantis animarum periculis, & spirituali earundem profectui opportunè consultum foret.

Petitio a dicto Rege Pontifici facta super divisione Episcopatus Fluminis Januarii.

Hæc ut percepimus, primùm manus nostras levavimus ad eumdem Unigenitum Dei Filium, cujus vices, licet immeriti, gerimus in terris, gratias enixè agentes de tam ferventi præfati Joannis Regis Charissimi Filii Nostri, Filii verè in Christo Charissimi, spiritu sibi cælitus effuso: inde ad Pastoralem sollicitudinem nostram respicientes, votis ejusdem Joannis Regis Catholicâ pietate dignis Nobis superiùs expositis propensiùs, ac celeriter annuimus.

Sensus Pontificis.

Quare in præmissis, ut præfertur, providere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, maturaque deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac gloriosæ ejus Genitricis Mariæ, totiusque Curiæ Cælestis honorem, & ipsius Fidei Catholicæ exaltationem dictam Diœcesim Fluminis Januarii in quinque partes dividimus.

Qui Diœcesim Fluminis Januarii in quinque dividit partes.

Ac unam antiquo Episcopatui Fluminis Januarii relinquimus, quæ ab infrascripta Diœcesi Sancti Pauli versus Austrum per limites Præfecturarum sæcularium Fluminis Januarii, & Sancti Pauli usque ad fluvium Paraibam separetur; inde per istummet fluvium usque ad Cataractam majorem, quâ per montes ad campestria Goaitacasium dicta erumpit; a loco verò Cataractæ præfatæ per summos eorumdem montium vertices a Mariannensi Diœcesi infrascriptâ disterminata remaneat, donec Archiepiscopatus Sancti Salvatoris territorium attingat, cum quo idem servet confinium dictus Episcopatus Fluminis Januarii, quod hactenus habuit.

Unam antiquo Episcopatui relinquit.

Ac aliam Episcopatui Sancti Pauli, cujus cum alia Fluminis Januarii usque ad Paraibam supra indicati sunt limites, quæque ex illo fluvio

Assignat secundam Episcopatui Sancti Pauli.

usque

usque ad alium magnum, sive Paranaensem nuncupatum a Diœcesi Mariannensi infrascripta per terminos inter Præfecturas Sancti Pauli, & Fluminis Januarii, ac Aurifodinarum generalium constitutos distinguatur; inde per ipsum fluvium magnum, quacumque ditionem Portugalliæ Regis interfluit, a Prælatura Gojasiensi, ut infra, erigendâ disjungatur.

Tertiam Episcopatui Mariannensi.

Ac aliam Episcopatui Mariannensi, quæ ab aliis Episcopatibus Fluminis Januarii, & Sancti Pauli, ut supra, divisa de cætero à Prælaturâ Gojasiensi, ut infra, erigendâ per terminos Præfecturarum sæcularium Sancti Pauli, & Aurifodinarum generalium separata remaneat, ac erga præfatum Archiepiscopatum Sancti Salvatoris, & Episcopatum Pernambucensem antiquos præfati Episcopatus Fluminis Januarii limites retineat.

Quartam Prælaturæ Gojasiensi.

Ac aliam Prælaturæ Gojasiensi, quæ a præfatis Episcopatibus Sancti Pauli, & Mariannensi, ut supra, divisa eisdem circumsepta limitibus erga Pernambucensem, Maragnonensem, & Paraensem Episcopatus remaneat, quos nunc habet præfata Diœcesis Fluminis Januarii.

Et quintam Prælaturæ Cujabaensi.

Ac reliquam præfatæ Diœcesis Fluminis Januarii divisæ hujusmodi partes Prælaturæ Cujabaensi, ut infra, respectivè erigendis, quæ a præfata Prælatura Gojasiensi per terminos inter Audientiam, vulgò *Ouvidoria*, Cujabaensem, & duas alias Gojasiensem, & Sancti Pauli constitutos separata remaneat, respectivè assignamus.

Nova erectio dictorum duorum Episcopatuum, & EcclesiarumCathedralium.

Illisque sic divisis, & assignatis in earum secundâ Civitatem Sancti Pauli cum suo in unum Sancti Pauli, & in earum tertiâ Civitatem Mariannensem cum suo respectivè territoriis præfatis in alterum Episcopatus Mariannensem respectivè nuncupandos, ac in præfatâ Civitate Sancti Pauli Parochialem Ecclesiam ejusdem Sancti Pauli in Cathedralem Ecclesiam sub Invocatione Assumptionis Beatæ Mariæ, & Sancti Pauli, pro uno Sancti Pauli; & in dicta Civitate Mariannensi Parochialem Ecclesiam Beatæ Mariæ de Carmelo nuncupata, relictâ denominatione hujusmodi, in Cathedralem pariter Ecclesiam sub Invocatione ejusdem Assumptionis Sanctissimæ Virginis pro altero Episcopis Mariannensi respectivè nuncupandis, qui illis respectivè præsint, ac eas ad formam Cathedralium Ecclesiarum redigi respectivè faciant, nec non in eis Archidiaconatum post Pontificalem majorem, & Archipresbyteratum secundam, & Cantoratum tertiam, & Thesaurariatum quartam Dignitates, nec non decem Canonicatus, totidemque Præbendas, inter quas Theologalis, & Pœnitentiaria nuncupatæ Præbendæ respectivè existant, cum opportuno, & competenti Cappellanorum, aliorumque Ministrorum numero, quas, & quos in unaquaque earum præfatus Joannes Rex ex suis regiis redditibus congruè respectivè fundare destinat; nec non in eis, & dictis Civitatibus Sancti Pauli, & Mariannensi, & earumdem Ecclesiarum Diœcesibus alia Beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, quæ inibi divino cultui, & dictarum Ecclesiarum servitio, & Ecclesiastici Cleri decori sibi respectivè videbuntur convenire, de præfati Joannis, & pro tempore existentis Portugalliæ, & Algarbiorum Regis consilio, & assensu, ac præviâ earum, & eorum congruâ respectivè dotatione, quamprimum fieri poterit, respectivè erigant, & instituant; nec non Episcopalem jurisdictionem, authoritatem, & potestatem exercere, omniaque, & singula, quæ Ordinis, quæque jurisdictionis, & cujuslibet alterius muneris Episcopalis sunt, & quæ alii tam in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis, & Dominis, quàm alibi ubicumque constituti Episcopi in suis Ecclesiis, Civitatibus, & Diœcesibus de jure, vel consuetudine, aut aliàs quomodolibet ex privilegiis, gratiis, & Indultis, ac dispensationibus Apostolicis, quæcumque fuerint, etiam per litteras Apostolicas eis desuper nominatim, & in specie concessas authoritate, & facultate suffulti, facere, & quibus uti solent, & possunt, pariformiter æquè principaliter, & absque ulla prorsus differentia, perinde ac si sibi quoque nominatim, & in specie concessa, & expressa respectivè fuissent, etiamsi talia sint, quæ specialem notam, & mentionem requirant, & sub generali concessione non veniant, in suis respectivè Diœcesibus Sancti Pauli, & Mariannensi facere, gerere, & exercere liberè, & licitè possint, & debeant; ac pro tempore existenti Archiepiscopo Sancti Salvatoris jure Metropolitico, prout ante divisionem, & assignationem præfatas Diœcesis præfata Fluminis Januarii existebat, respectivè subsint, cum Sede, Mensâ, allisque Insigniis Episcopalibus, nec non præeminentiis, honoribus, privilegiis, immunitatibus, & gratiis spiritualibus, & temporalibus, personalibus, realibus, & mixtis, quibus cæteræ Cathedrales Ecclesiæ Regnorum, & Dominiorum præfatorum similiter de jure, vel consuetudine, aut speciali privilegio, seu Indulto Apostolico, vel aliàs quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, de simili potestatis plenitudine, Apostolicâ authoritate præfatâ perpetuò respectivè erigimus, & instituimus.

Assignatio Civitatis & Diœcesis.

Ac eisdem sic respectivè erectis Ecclesiis Sancti Pauli videlicet, Civitatem Sancti Pauli pro Civitate, & alia Oppida, Castra, Villas, & Territoria quocumque nomine nuncupata, quæ in secundâ parte divisâ præfatâ, & eidem Episcopatui Sancti Pauli assignatâ, ut præfertur, continentur, pro Diœcesi; Mariannensi verò Civitatem Mariannensem pro Civitate, & alia Oppida, Castra, Villas, & Territoria quocumque nomine pariter nuncupata, quæ in tertiâ parte divisâ præfatâ, & eidem Episcopatui Mariannensi assignata, ut præfertur, continentur, pro Diœcesi; nec non Ecclesiasticas pro respectivè Clero, & sæculares personas in Civitatibus, & Diœcesibus hujusmodi pro tempore respectivè degentes pro respectivè Populo, de potestate, & authoritate similibus etiam perpetuò concedimus, & assignamus.

Subjectio Cleri & Populi.

Ac Civitatem, Clerum, & Populum Sancti Pauli Episcopo Sancti Pauli; Civitatem verò, Clerum, & Populum Mariannensem Episcopo Mariannensi quoad Episcopalem Ordinariam, & Archiepiscopo Sancti Salvatoris pro tempore existenti præfato quoad Metropoliticam jurisdictionem, & superioritatem de potestatis plenitudine pari etiam perpetuò subjicimus.

Applicatio reddit
uum.

Nec non Sancti Pauli, & Mariannensi Mensis Episcopalibus hujusmodi pro earum respectivè dote redditus annuos quingentorum septuaginta unius ducatorum auri de Camera per ipsum Joannem Regem assignandos, quam quidem summam idem Joannes Rex de suis, & pro tempore existentium Portugalliæ, & Algarbiorum Regum, hujusmodi bonis gratiosè, & irrevocabiliter ad hunc effectum donavit, & obtulit, ac solvere quotannis promisit, seu promittit, ex tunc, prout ex ea die, & ex nunc, postquam assignati fuerint, ut præfertur, similiter perpetuò applicamus, & appropriamus.

Juspatronatus favore dicti Regis.

Et insuper Joanni Regi, & pro tempore existentibus Portugalliæ, & Algarbiorum Regibus præfatis Juspatronatus, & præsentandi personas idoneas ad dictas Ecclesias Sancti Pauli, & Mariannensem videlicet Nobis, & pro tempore existenti Romano Pontifici infra annum, ob locorum distantiam, tam hac prima vice, quàm quoties illas deinceps quovis modo etiam apud Sedem Apostolicam vacare contigerit, per Nos, & pro tempore existentem Romanum

Pontificem præfatum in Sancti Pauli, & in Mariannensis Ecclesiarum hujusmodi respectivè Episcopos, & Pastores ad Præsentationem præfatam, & non aliàs respectivè præficiendas: Ad majorem verò post Pontificalem, ac alias Dignitates, Canonicatus, & Præbendas, nec non Beneficia, ut præfertur, respectivè erigenda, cum de Joannis Regis, & pro tempore existentium Regum præfatorum pariter bonis dotata fuerint, tam ab eorum primæva erectione, quàm ex tunc deinceps, quoties illa, quibusvis modis, & ex quorumcumque personis etiam apud Sedem eamdem vacare contigerit, Episcopo Sancti Pauli, & Episcopo Mariannensi pro tempore respectivè existentibus infra terminum a jure præfixum similiter per eos ad Præsentationem præfati Joannis Regis, & pro tempore existentium Portugalliæ, & Algarbiorum Regum in ipsis Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Beneficiis instituendas, eâdem auctoritate etiam perpetuò reservamus, & concedimus; Decernentes Juspatronatus, & præsentandi hujusmodi Joanni, & pro tempore existentibus Regibus præfatis ex meris fundationibus, & dotationibus competere; illique etiam per Sedem eamdem, etiam consistorialiter, quâcumque ratione derogari non posse, nec derogatum censeri, nisi ipsius Joannis, & pro tempore existentium Regum præfatorum ad id expressus accedat assensus; & si aliter quovis modo derogetur, derogationes hujusmodi cum inde secutis nullius roboris, efficaciæ, & momenti fore.

Quartam verò, & quintam partes divisas prærratas, &, ut præfertur, Prælaturis Gojasiensi, & Cujabaensi, &, ut infra erigendis respectivè assignatas cum illarum respectivè Territoriis, Oppidis, Villis, Locis, nec non Clero, Populo, & personis, ac Monasteriis, Ecclesiis, Collegiis, & piis Locis, ac Beneficiis Ecclesiasticis sæcularibus, & quorumvis Ordinum regularibus ab omni jurisdictione, subjectione, superioritate, correctione, visitatione, & potestate pro tempore existentis Episcopi Fluminis Januarii, ejusque Vicariorum, & Officialium, ac solutione quorumcumque jurium eidem Episcopo, & dilectis Filiis Capitulo Ecclesiæ Fluminis Januarii per Clerum, Populum, ac personas Territoriorum Gojasiensis, & Cujabaensis hujusmodi ratione subjectionis, superioritatis, jurisdictionis, aut visitationis etiam Diœcesis respectivè faciendâ, ita quòd de cætero præfatus Episcopus Fluminis Januarii aliquam jurisdictionem spiritualem in Oppida, Terminos, Villas, & Loca, ac Clerum, Populum, personas, Monasteria, Ecclesias, & Loca pia, nec non Beneficia Ecclesiastica in quartâ, & quintâ partibus divisis, & assignatis præfatis respectivè existentia exercere, nec eadem Beneficia, quæ antea ad ipsius collationem, provisionem, institutionem, vel quamlibet aliam dispositionem pertinebant, conferre, seu de illis etiam providere, aut aliàs disponere, vel fructus, redditus, & proventus, jura, obventiones, & emolumenta per eum in quartâ, & quintâ partibus divisis, & assignatis præfatis, illarumque respectivè terminis, Territoriis, Oppidis, Villis, & Locis præfatis percipi solita de cætero percipere nullatenus possit, dicta auctoritate, ac de potestatis plenitudine pari etiam perpetuò eximimus, & totaliter liberamus.

Illasque sic exemptas, & totaliter liberatas, quartam videlicet in unam Gojasiensem pro uno Gojasiensi, & quintam in alteram Prælaturas nullius Diœcesis Cujabaensem nuncupandas pro altero Presbytero sæcularibus, vel cujusvis Ordinis Regularibus Prælatis Cujabaensi nuncupandis in Theologiâ, seu Decretis graduatis, vel aliàs prævio examine, seu judicio Ordinarii sui, seu Ordinarii loci, in quo ipsos respectivè existere pro tempore contigerit, habilibus, & idoneis ad alios docendum approbatis, ac per ipsum Joannem, & pro tempore existentem Portugalliæ, & Algarbiorum Regem perpetuis futuris temporibus etiam hac primâ vice liberè, nullius ad hoc requisito consensu, etiam ad tempus sibi benevisum deputandis, & constituendis, qui deputationum, & constitutionum hujusmodi vigore absque aliâ Romani Pontificis, seu præfati Archiepiscopi Sancti Salvatoris, aut cujusvis alterius approbatione, confirmatione, licentiâ, vel consensu, curam, regimen, & administrationem Gojasiensis, & Cujabaensis Territorium præfatorum, ac Cleri, & Populi tam Christiani, quàm Gentilis, nec non Oppidorum, Terrarum, & Locorum in eorumdem Territoriorum limitibus, terminis, & locis præfatis respectivè consistentium respectivè habere, & inibi respectivè prædicare, & prædicari facere, Gentilesque præfatos ad Orthodoxæ Fidei cultum convertere procurare, & conversis in eâdem Fide ministrare, & confirmare, atque Baptismi gratiam, & Confirmationis Sacramentum impendere, & tam illis sic conversis, quàm omnibus aliis Fidelibus in Territoriis hujusmodi, eorumque respectivè Oppidis, Terris, Villis, Locis, & limitibus præfatis pro tempore degentibus, & ad ea declinantibus Sacramenta Ecclesiastica, & alia spiritualia munera, non tamen ea, quæ sunt Ordinis, ministrare, & administrari etiam facere, & procurare.

Ac quæcumque Beneficia Ecclesiastica in quartâ, & quintâ partibus divisis, assignatis, exemptis, & liberatis præfatis respectivè existentia, & quæ antea ad ipsius Episcopi Fluminis Januarii collationem, provisionem, institutionem, seu quamvis aliam dispositionem pertinebant, respectivè conferre, & de illis disponere, ac in eis instituere; Calices, Campanas, Vestimenta, Corporalia, & alia Paramenta, & ornamenta consecrare, & benedicere, Ecclesias, Cœmeteria, & Loca Ecclesiastica sanguinis, vel seminis effusione, seu aliàs quomodolibet polluta, seu profanata, aquâ per ipsos benedictâ reconciliare, ipsasque Ecclesias, & Loca sub Territoriis Gojasiensi, & Cujabaensi præfatis comprehensa, & illorum Personas respectivè visitare, ac in illorum statum, regimen, statuta, consuetudines, vitam, mores, ritus, delicta, & disciplinam tam in capite, quàm in membris inquirere, nec non Evangelicæ, & Apostolicæ doctrinæ, sacrorumque Canonum, & generalium Conciliorum Decretis, & Institutis inhærendo, ubi ea quâcumque mutatione, correctione, emendatione, punitione, revocatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoverint, respectivè reformare, mutare, corrigere, punire, ac etiam de novo condere.

Nec non Beneficiales, Matrimonialesque, & quascumque alias causas Ecclesiasticas, & civiles ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes motas, & inchoatas, ac interim movendas, cum earum incidentibus, emergentibus, annexis, & connexis audire, decidere, &, prout juris fuerit, terminare, seu causas ipsas alii, vel aliis idoneis, modo, & formâ præfatis cum simili, vel limitatâ potestate pariter audiendas, & terminandas delegare.

Ac denique plenam, meram, & omnimodam spiritualem, & Ecclesiasticam, ac Ordinariam Jurisdictionem tam in foro interiori, quàm in exteriori, non tamen in his, quæ sunt Ordinis, ut præfertur, habere, & eam, ac omnia, & singula alia, quæ pro tempore existens Episcopus Fluminis Januarii in Territoriis hujusmodi hactenus habere, gerere, & exercere debuit, potuit, & consuevit, similiter, & pariformiter, nullaque prorsus differentiâ, exceptis tamen

iis,

iis, quæ, ut præfertur, sunt Ordinis, prout Divini cultus augumento, ac ipsorum respectivè Cleri, & Populi animarum saluti expedire cognoverint, respectivè gerere, facere, & exequi; ac pro eorum decenti habitu Subtanam cum Mantellectâ nigri coloris deferre, & gestare liberè, & licitè respectivè possint, & valeant; cum omnibus, & singulis aliis privilegiis, facultatibus, exemptionibus, libertatibus, jurisdictionibus, præeminentiis, favoribus, gratiis, & indultis, quibus pro tempore existens Vicarius, & Administrator in spiritualibus Provinciæ, seu Districtus Insulæ de Moçambique similiter Ordinariam, ut præfertur, Jurisdictionem inibi habens, utitur, potitur, & gaudet, ac uti, potiri, & gaudere potest, & poterit quomodolibet in futurum; assignatâ per dictum Joannem Regem annuâ summâ biscentum vigintiocto ducatorum auri de Camerâ, & juliorum decem monetæ Romanæ ex Ærario Regio cuilibet Prælatorum hujusmodi pro tempore existenti pro congruâ ipsorum sustentatione respectivè persolvendâ, de potestatis plenitudine pari similiter perpetuò erigimus, & instituimus.

Clausulæ. Decernentes præsentes, & desuper conficiendas literas Apostolicas semper, & perpetuò validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere, ac nullo unquam tempore ex quocumque capite, vel quâlibet causâ quantumvis legitimâ, & juridicâ, etiam ex eo quod Sedes Episcopalis Fluminis Januarii ad præsens vacet, & proprio Pastore, & Defensore destituta existat, ipsiusque Capitulum, & Canonici, seu quicumque alii cujuscumque Dignitatis, gradus, conditionis, & præeminentiæ in præmissis, & circa eo quomodolibet, & ex quâvis causâ, ratione, & actione, vel occasione jus, vel interesse habentes, aut habere prætendentes illis non consenserint, aut ad id vocati, & auditi, & causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, adductæ, verificatæ, & justificatæ non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, seu intentionis nostræ, aut jus, vel interesse habentium consensus, aut quolibet alio quantumvis magno, substantiali, inexcogitato, & inexcogitabili, ac specificam, & individuam mentionem, & expressionem requirente defectu, sive etiam ex eo quod in præmissis, eorumve aliquo solemnitates, & quævis alia servanda, & adimplenda servata, & adimpleta non fuerint, aut ex quocumque alio capite a jure, vel facto, aut statuto, vel consuetudine aliquâ resultante, seu etiam enormis, enormissimæ, totalisque læsionis, aut quocumque alio colore, prætextu, ratione, vel causâ etiam in corpore juris clausâ, occasione, aliâve causâ, etiam quantumvis justâ, rationabili, legitimâ, juridicâ, piâ, privilegiatâ, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessariò exprimenda foret, aut quòd de voluntate nostrâ, & aliis superiùs expressis nullibi appareret, seu aliàs probari posset, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos juris, aut aliud quodcumque juris, facti, gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari, seu quomodolibet etiam Motu simili, concesso, aut impetrato, vel emanato uti, seu se juvare in judicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes, & desuper conficiendas literas Apostolicas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus, aliisque contrariis dispositionibus etiam per Nos, & Successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, & Sedem Apostolicam præfatam etiam Motu simili, etiam consistorialiter, ex quibuslibet causis, & sub quibusvis verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiamsi in eis de eisdem præsentibus, earumque toto tenore, ac datâ specialis mentio fiat, pro tempore factis, & concessis, ac faciendis, & concedendis compræhendi, sed tamquam ad Fidei Catholicæ propagationem, & spiritualem animarum profectum tendentes semper, & omnino ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum, ac eum, in quo antea quomodolibet erant, statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de novo etiam sub quâcumque posteriori datâ quandocumque eligendâ concessas esse, & fore.

Sicque, & non aliàs in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque Judices etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere-Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, ac alios quoscumque, quâvis auctoritate, potestate, prærogativâ, & privilegio, ac honore, & præeminentiâ fulgentes, sublata eis, & eorum cuilibet quâvis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate in quocumque judicio, & in quâcumque instantiâ judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Aliter cari pro tur.

Derog contrarii Non obstantibus Lateranensis Concilii ab Ecclesiis membra distingui, & dividi prohibentis, ac nostris, & Cancellariæ Apostolicæ regulis de jure quæsito non tollendo, & dismembrationibus committendis, aliisque in contrarium præmissorum quomodolibet editis, vel edendis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibusque Conciliis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictæque Ecclesiæ Fluminis Januarii etiam juramento roboratis statutis, ac fundatione, erectione, & institutione, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis eidem Ecclesiæ Fluminis Januarii, illiusque Præsuli pro tempore existenti, Capitulo, & Canonicis, ac quibusvis aliis personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie etiam Motu simili, ac etiam consistorialiter, vel aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, hic inserti forent, pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium validissimum effectum hac vice dumtaxat latissimè, & plenissimè, ac sufficienter, nec non specialiter, & expressè motu simili derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque, cum clausulis opportunis.

Fiat Motu proprio P.

Et de divisione, assignatione, erectione, institutione, subjectione, applicatione, appropriatione, reservatione, concessione, decreto, exemptione, liberatione, derogatione, aliisque præmissis, ut supra, in literis latissimè extendendis, & quod præmissorum omnium, & singulorum, etiam denominationum, qualitatum, nuncupationum, invocationum, aliorum-

que

que necessariorum major, & verior specificatio, & expressio fieri possit in literis cum clausulâ perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam separatim, & quoad Prælaturas præfatas per Breve Nostrum, seu Officium minoris gratiæ etiam separatim expediendas. Volumus autem; ac statuimus, & ordinamus; quod respectivè Clerus, & Populus, aliique Incolæ, & Habitatores sub Prælaturis Gojasiensi, & Cujabaensi per præsentes erectis hujusmodi compræhensi in his, quæ sunt Ordinis ad præfatum Archiepiscopum Sancti Salvatoris, habitis tamen a suis respective Prælatis Gojasiensi, & Cujabaensi hujusmodi ad id literis dimissorialibus, recurrere teneantur: Quòdque Prælati Gojasiensis, & Cujabaensis præfati ratione personarum suarum dumtaxat visitationi, correctioni, & superioritati, ac jurisdictioni præfati Archiepiscopi Sancti Salvatoris pro tempore existentis subsint, & a sententiis definitivis tantùm, seu vim definitivarum habentibus, & quarum gravamen per appellationem a definitivâ reparari nequeat nequeat per ipsos Prælatos, aut eorum Officiales, pro tempore latis, appellationes ad eumdem Archiepiscopum Sancti Salvatoris pro tempore existentem interponi, ipsarumque appellationum causas per eum cognosci, decidi, & fine debito, prout juris fuerit, terminari possint. Præterea etiam volumus, quòd taxa præfatæ Ecclesiæ Fluminis Januarii, quæ in libris Cameræ nostræ Apostolicæ in florenis centum sexdecim cum duobus tertiis descripta existit, fixa, & firma remaneat; quodque taxa tam Ecclesiæ Sancti Pauli, quàm Ecclesiæ Mariannensis erectarum hujusmodi unaquæque in similibus florenis centum sexdecim cum duobus tertiis in eisdem libris describatur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem VIII. Idus Decembris Annò Sexto.

Indulgentiæ tam docentibus, & addiscentibus Methodum Orationis mentalis, quàm ipsam Orationem mentalem peragentibus concessæ.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiscopis, Episcopis, & Præsulibus locorum Ordinariis universis gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

QUEMADMODUM nihil est hominibus a familiari Dei consortio, & consuetudine avulsis, & ejectis, ad divinos hauriendos fulgores, ad æternam salutem procurandam, & ad Deum quasi manu facta coëundum, magis opportunum, salutare, ac necessarium Oratione, quæ est veluti ascensio animæ de terrestribus ad cœlestia, inquisitio supernorum, invisibilium desiderium, conjunctio Spiritui Sancto, & ad Deum locutio, ita, ne desolatione desoletur universa terra ex eo, quod nullus recogitet corde, omnes & singuli ubique, & semper salutaribus præceptis monendi sunt, quod oporteat semper orare, & nunquam deficere; ut in omni oratione, & obsecratione, cum gratiarum actione, petitionibus nostris innotescentibus apud Deum, ipse, qui dives est in omnes eum invocantes, nec nostras abs se deprecationes, nec suas a Nobis amoveat miserationes. Eapropter Prædecessores nostri Romani Pontifices divina institutione formati, ut Christifideles ad orationis, sive Vocalis, sive Mentalis, ut dicitur, illa sit, studium cum alacritate ineundum, & sine intermissione frequentandum incitarent, eosdem tum cohortationibus inflammare, tum cœlestium etiam munerum thesauris, quorum dispensationem ipsis crediderat Altissimus, allicere studuerunt. Indulgentias enim, peccatorum remissiones, & de injunctis eis quomodolibet debitis pœnitentiis relaxationes elargiti sunt iis, qui sive vocales preces recitarent, sive per aliquod temporis spatium quotidie in lege Domini meditarentur. Nos autem laudatissimis eorumdem Prædecessorum Nostrorum exemplis incensi, non solum omnes & singulas indulgentias, peccatorum remissiones, & pœnitentiarum relaxationes per eosdem Nostros Prædecessores prò recitantibus quascumque vocales preces (dummodo nunquam revocatæ fuerint) aut quomodolibet orantibus, quocumque modo sive ad tempus, sive in perpetuum ad hanc usque diem concessas, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, sub iisdem prorsus modo, ac forma confirmamus, &, quatenus opus sit, de novo concedimus; verum etiam alias insuper iis præsertim, qui mentalis orationis, seu meditationis studio operam dederint, ut infra, impertimur. Primum itaque omnibus & singulis, sive qui tam in Ecclesiis, quam alibi, & ubicumque locorum publicè, & privativè quoscumque homines orandi, seu meditandi rudes quomodocumque orare, & meditari docuerint, sive qui piæ orandi, & meditandi institutioni hujusmodi, ut præmittitur, interfuerint, dummodo vere pœnitentes, ac Sacra Communione refecti, qua vice id egerint, septem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Iis vero tam docentibus, quàm addiscentibus, qui assidue præmissa peregerint, ac similiter vere pœnitentes, ac Sacra Communione refecti, pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, semel in mense pro uniuscujusque commodo, & arbitrio, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, quam per modum suffragii animabus Christifidelium, quæ Deo in caritate conjunctæ ab hac luce migraverint, applicare possint, misericorditer in Domino concedimus. Insuper iis, qui per duos quadrantes continuatos, vel saltem per quadrantem horæ singulis diebus, & per totum mensem, orationi mentali dabunt operam, & vere pœnitentes, & confessi, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumserint, ac pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces pariter effuderint, plenariam semel quolibet mense omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, quam itidem per modum suffragii animabus Christifidelium, quæ Deo in caritate conjunctæ ab hac luce migraverint, applicare possint, auctoritate & tenore similibus misericorditer in Domino elargimur. Etsi autem, juxta divinum Domini Nostri Jesu Christi præceptum, oportet ut quisquis oraturus, ne ad instar Hypocritarum videatur ab hominibus, intret cubiculum suum, & clauso ostio oret Cœlestem Patrem in abscondito: tamen, cum ipse Dominus dixerit, quod ubi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, & Sanctus Joannes Chrisostomus prædicet, esse in oratione cum fratribus plus aliquid, videlicet concordiam, conspirationem, amoris conjunctionem, & caritatis clamorem felici societate, ex qua orationes infirmiores se simul complexas, validiores in Cœlum evehi: optimum esset, ubi commode fieri posset, ut, quemadmodum

Pontifex confirmat Indulgentias concessas vocaliter orantibus.

Iis vero, qui Orationis Mentalis exercitium docent, concedit novas Indulgentias.

Illam quoque peragentibus alias elargitur Indulgentias.

Adhortatio pro exercitio Orationis in communi.

in nonnullis institutum esse accepimus, ita in omnibus & singulis Diœcesibus in more poneretur; nimirum, ut singulis diebus dato certo Campanarum signo, sive in Ecclesiis, dummodo totius populi multitudo unum in locum, ubi oret, masculis a feminis seorsim collocatis, convenire facile possit, & nulla suboriatur confusio & inordinatio, sive in propria Domo Patresfamilias eo, aut alio opportuniori tempore, ante Imaginem Sacram cum tota Familia convenientes orent. Eapropter Vos, Venerabiles Fratres, rogamus, & in Domino hortamur, ut omnibus & singulis Ecclesiarum, piorumque locorum, in Civitatibus quidem Cathedralis, aliarumque præcipuarum Ecclesiarum, in Oppidis vero Parochialium Ecclesiarum Superioribus, ac Rectoribus injungatis, ut, præmisso Campanæ sonitu iis diebus, iisque horis, quibus Vobis opportunius in Domino visum fuerit, dando decernendoque, omnes Christifideles uniuscujusque curæ commissos, quos in unum convenire contigerit, in mentalis orationis studio erudire, sive per alios peritos erudiri faciant, atque ad illam frequentandam accedere, necessitatem utilitatemque proponere, Indulgentiarum thesauros, quos de benignitate Apostolica elargimur, explicare, & ad ipsos ea, qua decet, pietate, ac reverentia lucrandos inflammare studeant, & enitantur; atque etiam, si commode, ut præmittitur, fieri poterit, orationi mentali in communi practica, ut dicitur, vacare, in eaque exerceri faciant, & curent. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Interim Apostolicam Benedictionem Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur.

Dat. Pontif. anno VII. die 16. Decembris 1746.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XVI. Decembris MDCCXLVI. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Cajetanus Amatus.

XXIV.

Super Congregationibus Generalibus Clericorum Regularium Societatis Jesu.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

DEVOTAM majori Dei gloriæ promovendæ, adjuvandæque proximorum saluti Societatem, a Sancto Ignatio Confessore sub Salvatoris Nostri JESU nomine auspicioque constitutam, sicuti Ecclesiæ Dei utilissimam operam assiduè navare, ità ex præscripto sapientissimarum Legum, & Constitutionum ab eodem Beato Institutore ipsi traditarum, a duobus & ultra sæculis feliciter rectissimèque gubernari, compertum habemus. Quapropter libenti animo adducimur, ut, & universæ hujusmodi Societatis commodis, atque utilitatibus amplificandis, & prædictarum Legum, & Constitutionum observantiæ asserendæ, sive in pristinum vigorem revocandæ, Apostolicæ auctoritatis Nostræ providentiâ consulamus.

Innocentius X. decrevit Congregationem generalem in

Dudùm siquidem felicis recordationis Prædecessor. Noster Innocentius Papa X. per quasdam suas in forma Brevis Literas datas apud Sanctum Petrum die I. Januarii Anno Domini MDCXLVI. Pontificatus sui II., quarum initium est; *Prospero felicique statui*, decrevit, ac perpetuò mandavit, Congregationem generalem in prædicta Societate Jesu singulo quoque novennio, computandò semper a celebratione ultimæ Congregationis generalis, haberi, & celebrari omninò debere; ità quod illius celebratio nullo modo, nec ex quavis causa, sive per Præpositum Generalem pro tempore existentem, sive per quamcumque Congregationem particularem, vel generalem, impediri, vel ultra novennium hujusmodi differri, seu prorogari posset: Præterea, ut quotiescumque haberetur, & celebraretur Congregatio generalis hujusmodi, toties novi Assistentes, ab illis planè diversi, qui præcedente novennio Assistentium hujusmodi muneribus functi fuissent, eligi, seu assumi, & deputari deberent: Ac demum, ut omnes, & singuli ejusdem Societatis Provinciales, Visitatores, Præpositi, Rectores, Superiores Locales, & alii Officiales jurisdictionem, seu superioritatem habentes, quomodolibet nuncupati, exceptis Magistris Novitiorum, in eorum respectivè muneribus, ministeriis, administrationibus, & Officiis prædictis quomodocumque nuncupatis, per triennium dumtaxat durare deberent; eaque, elapso triennio hujusmodi, eo ipso vacarent, & vacare censerentur: Ipsique ad alia quævis ejusdem Societatis munera, superioritates, ministeria, administrationes, & officia prædicta, quomodolibet nuncupata, etiam Vice-Provincialis, seu Vice-Præpositi, vel Vice-Rectoris, nullatenùs eligi, seu assumi, vel deputari valerent; nisi per annum cum dimidio saltem, a fine dicti triennii computando, a prædictis muneribus, superioritatibus, ministeriis, administrationibus, & officiis cessassent: quemadmodum in præcitatis Innocentii Prædecessoris Literis latiùs disponitur, & continetur.

Cum autem nova hæc methodus tam in generali totius Societatis gubernio, quàm in peculiarium munerum, & officiorum administratione, vigore hujusmodi Literarum, inducta, neque Constitutionibus ipsius Societatis a Sancto Ignatio Fundatore prædicto conditis, & a Romanis Pontificibus Paulo III., Julio III., Gregorio XIII., Gregorio XIV., & Paulo V. Prædecessoribus pariter Nostris approbatis, & confirmatis, consona dignosceretur; neque verò in praxi utiliter observari posse judicaretur: Ex Decreto Congregationis Generalis ejusdem Societatis, quæ Anno Domini MDCLXI. habita fuit, delata res est ad piæ memoriæ Prædecessorem pariter Nostrum Alexandrum Papam VII., eique humiliter supplicatum fuit pro relata Innocentianæ Constitutionis abrogatione.

Cumque idem Alexander, pro eo quod attinet ad triennalem Superiorum Localium, & Provincialium durationem, præscriptamque, post exacta respectivè triennia, ab Officiis hujusmodi cessationem, non modo contrarium prædictorum Legum, & Constitutionum tenorem optimè perspectum haberet; sed etiam experientia edoctus complurium, & gravium incommodorum, quæ ex præfati Innocentiani Brevis observantia eidem Societati jam obvenerant, ab aliquibus retro annis ejusdem Brevis executionem suspendisset; & quidem per hujusmodi suspensiones pluribus gravibusque periculis, & inconvenientibus occursum esse, magnasque, & multiplices dictæ Societati utilitates obvenisse dignosceret: Haud ægrè adductus fuit, ut hujusmodi Innocentii Prædecessoris statutum, & ordinationem de triennali Superiorum, & Officialium prædictorum duratione, & de cessatione unius anni cum dimidio a quocumque hujusmodi superioritatum, & officiorum exercitio, postquam aliquod ex ipsis per triennium quis obtinuisset, ipsasque relatas ejusdem Innocentii Literas,

quate-

quatenùs illa concernebant, (firmâ tamen, & illæsâ in reliquis omnibus earundem dispositione), auctoritate Apostolica revocaret, abrogaret, & annullaret; quemadmodum distinctè, & expressè, & cum opportunis clausulis, ac solemnitatibus præstitit per suas in simili forma Literas, quarum initium est: *Debitum Pastoralis Officii*, datas apud Sanctam Mariam Majorem die prima Januarii Anno Domini MDCLXIII., Pontificatus sui Anno Octavo.

Quod autem pertinet ad aliud caput earundem Innocentii Litterarum, celebrationem nimirum Congregationis Generalis quolibet novennio, & in ea novorum Assistentium a præcedentibus diversorum electionem; seu deputationem concernens; quum tunc existens prædictæ Societatis Præpositus Generalis Joannes Paulus Oliva, ex Decreto ejusdem Congregationis Generalis Anno MDCLXI., ut præfertur, celebratæ, paucis post annis, recol. mem. Prædecessori quoque Nostro Clementi Papæ IX. plura exposuisset, ex quibus hujusmodi Congregationis Generalis quolibet novennio celebrationem, & supradictis Constitutionibus a Sancto Ignatio editis, atque a Sede Apostolica pluries confirmatis, minimè conformem, & ad ipsius Societatis regimen nullatenùs necessariam, & pluribus ex causis universæ Societati incommodam, vel potiùs damnosam existere comprobaret; ideòque pro hujus etiam capitis abrogatione eidem Clementi Prædecessori humiliter supplicasset; ipse tunc quidem ad hujusmodi Præpositi Generalis preces examinandas specialem Congregationem nonnullorum ex tunc existentibus Fratribus suis S. R. E. Cardinalibus deputavit; mox verò, de ejusdem Cardinalium Congregationis sententia, & per Apostolicas Literas sub Annulo Piscatoris apud Sanctam Mariam Majorem die xx. Septembris Anni Domini MDCLXVIII., Pontificatus sui Secundi datas, jussit, atque decrevit, ut ad certiùs dignoscendum quid circa petitam abrogationem universa Societas sentiret, in prima tunc proxima Generali Congregatione, quæ non vigore præfati Brevis, sed ex præscripto Constitutionum ipsius Societatis, celebranda foret, prævia inter Religiosos ipsam Congregationem constituentes maturâ rei discussione, & consultatione, per secreta postmodum suffragia disquireretur, an bono dictæ Societatis expediens esset, ut terminus Novennalis ad celebrandas Congregationes Generales in allegatis Innocentii Prædecessoris Literis statutus abrogaretur: Utque, hujusmodi disquisitione peracta, ad ipsum Clementem, vel pro tempore existentem Romanum Pontificem distinctè referretur, quo numero suffragiorum ipsa Congregatio Generalis dicti Novennalis termini vel abrogationem, vel observantiam expetisset, ut, quid circa illum deinde observandum esset, Apostolicæ Sedis judicio statueretur. Proindeque executionem dictarum Innocentii Prædecessoris Literarum in hac etiam parte interim suspendit, &, usque ad præfatam Congregationem Generalem ex præscripto Constitutionum Societatis, ut præfertur, tunc primò celebrandam, effectu carere voluit & mandavit, ut in memoratis ipsius Clementis Literis latiùs & uberiùs continetur.

In quarum executionem, quùm in proximè sequenti Congregatione Generali ejusdem Societatis, quæ Anno Domini MDCLXXXII. pro novi Præpositi Generalis electione coacta fuit, ante ipsius Præpositi Generalis electionem hujusmodi disquisitio peracta fuisset; capto per congregatos ad consultandum hac super re nonnullorum dierum spatio, factâque singulis potestate, quæcumque sibi placerent, tam voce, quàm scripto interim deducendi; implorato quoque, ut par erat, Divini Luminis adjutorio; itum deinde fuit in secreta suffragia, quibus lectis, & numeratis, compertum fuit, ex octoginta quinque suffragiis; duo & octoginta pro petenda Congregationis Novennalis abrogatione stetisse, triaque dumtaxat in alteram partem abiisse, quemadmodum ex actis ipsius Congregationis Generalis a Dilecto Filio Francisco Retz, hodierno sæpedictæ Societatis Præposito Generali, Nobis exhibitis, apertè cognovimus.

Resolutio Congregationis Generalis relata fuit Innocentio XI., qui se propensum huic resolutioni ostendit; sed Apostolicæ Literæ non emanarunt.

Porrò hujusmodi Congregationis Generalis resolutio, juxta præfati Clementis Prædecessoris præscriptum, quarto post die, ut accepimus, a Vicario Generali ipsius Societatis ad venerabilis memoriæ Innocentium Papam XI. Prædecessorem pariter Nostrum in Petri Cathedra tunc sedentem delata fuit, eidemque oblato supplici Libello, totius Societatis nomine humiliter supplicatum fuit pro sæpedictæ Congregationis Novennalis abrogatione; ad quam concedendam licèt idem Innocentius, ut in actis præfatæ Congregationis relatum accepimus, suam voluntatem tunc valdè propensam declarasset, nihilominus Apostolicæ Literæ desuper confectæ nunquam fuerunt.

Anno 1696. Congregatio Generalis rursus decrevit petendam esse Congregationis Novennalis abrogationem.

Idem alia Congregatio Anni 1730.

Quarè quum iterum Anno MDCXCVI. alia Congregatio Generalis ex universa præfata Societate coacta, eandem instantiam pro hujusmodi Congregationis Novennalis abrogatione apud hanc Sanctam Sedem instaurandam & promovendam, & quidem unanimi consensu, cunctisque propemodum suffragiis secretò collectis, decrevisset: Cumque item in postrema Congregatione Generali Anno MDCCXXX. habitâ, postulantibus nonnullis, ut deinceps, adveniente termino novennii ab Innocentio X. pro celebratione Congregationis Generalis statuti, dispensatio ab hujusmodi Congregationis convocatione non peteretur; ipsa Congregatio, re diligentissimè examinata, postulatum illud omninò rejiciendum esse decreverit; quin etiam quum aliquis Decreto super hac re condito intercessisset, proindeque de hujusmodi intercessionis vigore per suffragia inquiri opus fuerit, nemine penitùs dissentiente sancitum fuerit, non esse deferendum intercessioni, sed standum Decreto, & abrogationem Congregationis Generalis singulis quibusque Novenniis ab Innocentio Prædecessore prædicto statutæ, cum primùm opportuna tulisset occasio, ab Apostolica Sede postulandam.

Modernus Præpositus Generalis supplicat Pontifici pro prædicta abrogatione.

Nunc tandem, ut tot Congregationum Generalium Decretis morem gereret præfatus Franciscus Præpositus Generalis, adeoque universæ Societatis votis satisfaceret, quæ per graviores Religiosos, ejus instituto optimè imbutos, rerumque illius usu, & experientia præditos, iteratis vicibus manifestata fuerunt; justamque de Nobis, deque Nostra erga se, suamque Societatem, multis nominibus de Catholica Religione optimè meritam, paterna prorsus voluntate ac benevolentia opinionem fovens; exhibitis Nobis præmissorum omnium authenticis documentis, totius Societatis nomine, demissis precibus apud Nos institit, ut abrogato demum præfato Innocentii Prædecessoris Statuto, celebrationem Congregationis Generalis ad normam Constitutionum a Sancto Ignatio Fundatore prædicto editarum, & a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris approbatarum reducere, & aliàs in præmissis providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

Incipit dispositiva.

Nos igitur ipsius Francisci Præpositi Generalis desiderio favorabiliter annuere volentes, eumque a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum,

Pontifex expendit S. Ignatii Constitutiones & Societatis Institutum.

harum serie absolventes, & absolutum fore censentes: Sed & præterea perpendentes, quod Sanctus Ignatius dictæ Societatis Fundator, in Constitutionibus ipsius Societatis, quum declarasset minimè expediens sibi videri, ut hujusmodi Generales totius Societatis Congregationes certis temporibus, aut crebrò fierent; quoniam Præpositus Generalis adjutus communicatione, quam cum universa Societate habet, & eorum operâ, qui cum ipso degent, hoc laboris & distractionis universæ Societati, quantum fieri posset, adempturus esset; statuit expressè, quod Præpositus Generalis non deberet frequenter Societatem congregare, nisi urgente rerum agendarum necessitate; sed in Congregationibus Generalibus ad electionem Præpositi pro tempore convocandis, post hujusmodi electionem expletam, de rebus aliis gravioribus, si quæ fuerint, quæ a Generali, & iis, qui cum ipso agunt, decidi nequeant, commodè tractari posse: Quodque insuper ad memoratam communicationem inter Præpositum Generalem, universamque Societatem, aptè stabiliendam, idem Sanctus Pater, secundùm datam sibi sapientiam, constituit, ut præter assiduum Literarum commercium, ex singulis Provinciis unus saltem, a Professis & Rectoribus earundem Provinciarum electus, tertio quoque anno, ex Indiis autem quarto, ad ipsum Præpositum Generalem multis de rebus certiorem faciendum convenire deberet; aliasque rationes præscripsit, quibus multa, sine Congregatione totius Societatis, opportunè constitui, & expediri valerent: Cumque per ea, quæ in secunda Congregatione Generali ejusdem Societatis Anno Domini MDLXXIII., præsidente in ea Sancto Francisco Borgia tunc Præposito Generali, in ipsa Congregatione electo, decreta fuerunt, præcipuum munus hujusmodi Procuratorum a singulis Provinciis deputatorum, qui tertio quoque anno apud Præpositum Generalem, ut præfertur, congregari jubentur, sit & esse debeat, ut, considerato rerum ipsius Societatis statu, simul cum Assistentibus, & ipso Generali, qui duo suffragia habet, per secreta suffragia decernant, an cogi debeat Congregatio Generalis, nec ne; Ideoque judicantes præfixionem illam novennalis termini ad celebrandas Congregationes Generales minimè necessariam esse, vel, si ita ipsius Societatis res ferent, facilè posse, de ejusdem Societatis consensu, per Provinciarum Procuratores singulis trienniis convenientes ritè repræsentato, & vigore illius Constitutionum, Generalem ipsam Congregationem convocari.

Item incommoda ex frequenti Congregationum Generalium convocatione obvenientia.

Justâ præterea lance æstimantes ea, quæ jam pridem, de Congregationis Generalis sententia, præfato Prædecessori Nostro Clementi Papæ IX. exposita fuerunt, nimirum de ingentibus sumptibus, quos fieri necesse sit in convocanda quolibet novennio, & quidem sine necessitate, hujusmodi Congregatione Generali; deque frequentibus vitæ periculis, quibus exponuntur primarii Religiosi omnium Provinciarum ejusdem Societatis, iique plerumque senes, quorum aliqui sublati naufragio, alii extincti febribus in itinere, alii in captivitatem ab hostibus abducti esse memorantur; quibus incommodis adjungitur relaxatio disciplinæ Religiosæ in Provinciis, dum inde absunt Provinciales, vel alii præcipui Religiosi, qui præsentes conservando illius vigori invigilarent.

Ac dispensationes necessariò sæpe concessas, & concedendas.

His igitur, aliisque de causis, ob quas etiam non semel Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus opportunum vel potiùs necessarium visum est relatæ Innocentianæ Constitutionis observantiam & executionem ad tempus suspendere, & ab ea dispensare, vel præfixum in ea novennalem terminum prorogare; quum præsertim id etiam præcavendum censeamus, ne quando, adveniente forsan præfiniti novennii, aut concessæ prorogationis termino, dum Apostolica Sedes per obitum Romani Pontificis vacaverit, hujusmodi Congregationis Generalis convocatio, (nullâ licèt urgente necessitate, vel etiam aliqua ex præmissis, aliâve quâlibet etiam graviore causa contrarium suadente,) nullo modo valeat declinari; Quumque de universæ Societatis hac de re unanimi sententia, ab eodem Clemente Prædecessore expetita, satis ex præmissis constitisse & constare videatur; nec quidpiam alicujus momenti in contrarium Nobis exhibitum fuerit; ipsius Clementis, atque etiam præfati Alexandri, aliorumque Prædecessorum vestigiis inhærentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, memorati Innocentii Prædecessoris statutum, mandatum, præceptum, & ordinationem, ut Congregatio Generalis in prædicta Societate singulo quoque novennio, computando semper a celebratione ultimæ Congregationis Generalis, haberi debeat, & celebrari, & ut, quotiescumque habebitur & celebrabitur Congregatio Generalis hujusmodi, toties novi Assistentes, ab illis diversi, qui præcedente novennio Assistentium hujusmodi muneribus functi fuerint, eligi, seu assumi, & deputari debeant, easdemque Innocentii Prædecessoris Literas, quatenus illa concernunt, tenore præsentium, perpetuò revocamus, abrogamus, irritamus, & annullamus; atque etiam earumdem Literarum abrogationem in ea parte, quæ ad triennale munerum & officiorum exercitium, & consequentem a muneribus & officiis hujusmodi cessationem pertinebat, a præfato Alexandro Prædecessore, ut supra diximus, factam atque sancitam, earundem præsentium serie, quatenus opus sit, confirmantes & innovantes; ipsas Innocentii præfati Literas in omnibus & per omnia cassamus & abolemus, ac veluti nunquam emanassent, quibuscumque viribus & quolibet effectu penitus & omnino vacuamus; & Congregationum Generalium in prædicta Societate convocationes atque celebrationes ad normam prædictarum Constitutionum a S. Ignatio conditarum reducimus; quas quidem Constitutiones præfati, aliique Prædecessores Nostri Romani Pontifices laudarunt, approbarunt, & confirmarunt; Nosque etiam plurimum in Domino commendantes, perpetuis futuris temporibus observari volumus atque præcipimus: Salvis nihilominus & firmis remanentibus aliis quibusdam Decretis, quæ deinceps ab universa Societate in Congregationibus Generalibus adunata, quoad electionem & missionem Procuratorum, præsertim ex Provinciis Indiarum, aliisque transmarinis & extra Europam constitutis, & quoad universam Congregationum Provincialium rationem, pro rerum atque locorum opportunitate ac necessitate, statuta fuerunt, aut in posterum rite statuentur.

Decernentes easdem præsentes Literas, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, ad illa vocati, citati, & auditi non fuerint, nec illis consenserint, aut ex alia quacumque causa, occasione, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet, etiam substantiali, & individuam expressionem requirente defectu notari, impugnari, redargui, rescindi, infringi, retractari, aut ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, vel etiam motu, scientia, & potestatis

pleni-

plenitudine paribus concesso, quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare posse: sed ipsas præsentes Literas semper & perpetuò firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, plenissimè suffragari, sicque in præmissis censeri, atque ita, & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, & alios quoslibet quavis auctoritate, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis Auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus superius relatis Innocentii Prædecessoris prædicti Literis, nec non omnibus & singulis illis, quæ memoratus Alexander itidem Prædecessor Noster præfatus in suis Literis prædictis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum Transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici, vel Secretarii dictæ Societatis subscriptis, & Sigillo Præpositi, vel Vicarii Generalis ejusdem Societatis, aut alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, revocationis, abrogationis, irritationis, annullationis, cassationis, abolitionis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, sextodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

XV.

De libero ingressu Clericorum Sæcularium in Ordines Regulares.

Dilecto Filio Nostro Angelo Mariæ Tit. S. Praxedis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali Quirino nuncupato ejusdem S. R. E. Bibliothecario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EX quo Dilectus Filius Leander Chizzola Archidiaconus Ecclesiæ tuæ Cathedralis Brixiensis, ex improviso isthinc digressus, Bononiam se contulit, ibique habitum suscepit Clerici Regularis Societatis Jesu; statim a Te, Dilecte Fili Noster, datæ fuerunt ad Nos Litteræ, quibus querebaris, eum tanti momenti consilium, Te inconsulto, cepisse, Teque penitus inscio, ad exitum deduxisse; non sine magno detrimento pauperum istius Civitatis atque Diœcesis, quibus largiter subvenire, multorumque piorum operum, quibus se jugiter exercere consueverat; suorum quoque Nepotum in minori ætate constitutorum, quorum curæ, atque educationi præesse debebat; ac sine spe quidquam utiliter peragendi in ipsa Societate Jesu, cui jam prope septuagenarius nomen dederat. Hæc eadem, quum ipse proximo Autumno in Urbem advenisses, Nobis coram inculcare non omisisti; deque iisdem nuper in Epistola Nobis directa, ac Typis vulgata, iterum expostulasti; petens præterea, Nosque excitans, ut auctoritatis Nostræ ope, certaque lege proposita, hujusmodi licentiam reprimamus, qua Sæculares Clerici atque Presbyteri ad Regularium Claustra, quum libet, se conferentes, a Regularibus Superioribus illico recipiuntur; quod sanè non aliter fieri debere autumas, quàm communicatis consiliis cum Episcopis ipsorum Clericorum seu Presbyterorum Ordinariis; siquidem ipsi Episcopi nunquam Regularibus Viris Ordines conferunt, sine Prælatorum Regularium consensu, in eorum Litteris Dimissorialibus declarato.

Duæ sunt res in hoc universo negocio expendendæ; peculiare scilicet factum Leandri Archidiaconi; & generale constitutum, quod a Nobis fieri & publicari velles. Ad primum quod attinet, aptiorem querelis Tuis responsionem comparare non possumus, quàmsi eadem ipsa Tibi rescribamus, quæ olim Sanctus Gregorius Magnus Prædecessor Noster Desiderio Episcopo Viennensi in Gallia in simili prorsus casu rescripsit. Quum enim Pancratius quidam Ecclesiæ Viennensis Diaconus Monasticam vitam amplexus esset, & in eodem Diaconi gradu in Monasterio degeret; Episcopus autem Pancratium diligens, magnique faciens, ipsum e Monasterio abducere, & ad Ecclesiæ servitia retrahere vellet; Sanctus Gregorius, cujus opem Pancratius imploraverat, scripsit ad Desiderium, ut ipsum potius hortaretur, ne a Monasterio discederet, neve se iterum sæculi procellis committeret. Habes Gregorii Epistolam *Tom. II. ipsius operum anno MDCCV. a Monachis Sancti Mauri accuratè editorum, Epistola 35. lib. 12. Indict. V.*, ubi ita scribit: *Hortamur igitur, ut tam promptæ devotioni ejus, quam in sancto studet habere proposito, minime vestra sit impedimento Fraternitas: magis autem, quibus valetis adhortationibus, Pastorali admonitione succendite, ut fervor hujus desiderii in eo non tepescat; ut qui a turbulento curarum sæcularium tumultu se segregans, quietis desiderio, portum Monasterii appetiit, rursum in Ecclesiasticarum curarum non debeat perturbationibus implicari; sed in Dei laudibus permittatur secure ab his omnibus, ut postulat, remanere.*

Quod quidem Gregorius rescribere non dubitavit; quamvis Pancratius, *in Clericatus officio Ecclesiæ Viennensi*, ut ipse ait, *mancipatus* existeret, ipsius nempe servitiis reipsa addictus; quamvis etiam eo tempore hujusmodi disciplina vigeret, de qua latè Thomassinus agit, *de Beneficiis par. II. lib. 1. cap. 3. & 4.*, ut Clericus Episcopo ordinanti per omnia subesset, ejusque Ecclesiæ ministerio, cui in Ordinatione adscriptus fuisset, perpetuo jure devinctus haberetur. Quamvis denique idem Sanctus Gregorius optimè nosset, nemini licere ab hujusmodi ministerio Ecclesiæ, cui semel addictus fuisset, discedere, sine permissu Episcopi, a quo quis ordinatus, ejusque Ecclesiæ servitiis in Ordinatione fuerat adscriptus: unde in alia Epistola, quæ est *XVII. lib. 5. Indict. XIII.*, quum ageret de electione Joannis Archidiaconi Catanensis ad Episcopalem Cathedram Syracusanam, inter alia, requirebat ut Leonis Episcopi Catanensis consensus accederet: *Quod si factum fuerit, etiam Frater & Coëpiscopus Noster Leo ei cessionem facere debebit, ut liber ad ordinandum possit inveniri;* ad quæ verba Editores ita observant in Notis: *Tam erant Clerici suæ Ecclesiæ addicti, ut ne eos quidem in Episcopos alterius Ecclesiæ fas esset eligere, nisi missione obtenta, sive, ut vocant, cessione.*

De hoc queritur dictus Card.

Et exquirit a Pontifice, ut illum cogat ad recedendum, & legem constituat, nè sæculares Clerici liberè ad Claustra transire valeant.

Pontif. dividit postulatum in duas partes.

Respondet Primæ circa particulare factum d. Archidiaconi.

Non itaque dubitamus, quin Tu cum Archidiacono tuo eàdem planè ratione agendum tibi esse ducas, qua Episcopum Viennensem cum Diacono suo Pancratio agere, Sanctus Gregorius optavit; tum quia animi tui perspecta magnitudo hoc Nobis suadet; tum quia in ea Epistola, quàm publici juris fecisti; postquam prædicti Archidiaconi in Sæcularis Presbyteri statu eximiam operam disertissime, ut soles omnia, demonstrasti, circa finem deinde addis: *Te habere causas; cùr ultro sinas eundem in Castris, ad quæ discessit, militare.*

Unum tamen, quod Tibi præsenti antea diximus, nunc etiam scripto iterandum censemus; non scilicet debitæ erga Te observantiæ defectui tribuendum esse, quod prædictus Archidiaconus tuus, ante discessum, opportunam abs Te veniam minimè requisierit; sed potius metui reverentiali, quem vocant, ac desiderio propositi sui reipsa exequendi, justoque timori, ne fortè ab ejus implemento revocaretur. Qua ratione bo. mem. Ardicinus Cardinalis de Porta in quadam Epistola ad Prædecessorem Nostrum Innocentium Papam VIII. conscripta, suum factum excusat, quod scilicet ad Eremiticam vitam inter Camaldulenses profitendam conferre se volens, Cardinalatus habitum exutus, clanculo ex Urbe se subduxerit. Quum enim, Pontificis venia opportunè obtenta, minimè necessarium sibi putaret assensum Collegii S. R. E. Cardinalium; consilium verò suum, ne interverti posset, necessariò occultandum esse cognovisset; delato deinde ad ipsum murmure eorum, qui ipsius factum reprehendebant, ita scripsit ad Pontificem, in præcitata Epistola: *Quod autem, dimisso Cardinalatus habitu, dissimulata veste, me itineri commiserim, non opinor propterea mè notam ullam apud graves, & prudentes Viros contrahere potuisse. Nam cum vellem, quod hactenus feceram, secretissimum esse, idque fratri mihi fidissimo occultassem, existimavi satius etiam in dissimulato habitu inter ignotos, quàm cum vero habitu incedere, & propterea a pœna & a culpa, & ab omni alia nota me immunem esse existimo.* Hæc Epistola refertur in ejus vita edita ab Attichy in Libro, cui titulus: *Flores Historiæ Sacri Collegii S. R. E. Cardinalium.*

Respondet secundæ circa legem generalem constituendam.

Atque hæc de prima quæstionis parte. Quod verò ad alteram attinet, ad generalem scilicet Legem, quam pro similibus casibus a Nobis constitui postulas; hoc tibi respondere posse arbitramur, satis huic rei in Ecclesiasticis Canonibus provisum esse. In Concilio Toletano IV. anno DCXXXIII. sub Sancto Isidoro celebrato, *Canone* 50. ita legitur: *Clerici, qui Monachorum propositum appetunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, liberos èis ab Episcopo in Monasteriis largiri oportet ingressus, nec interdici propositum eorum, qui ad contemplationis desiderium transire nituntur.* Textus habetur *in Collectione Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre Tomo II. pag.* 487. & refertur etiam in Decreto Gratiani *Can. Clerici* 19. *quæst.* 1. Quin immo *in eadem Causa* 19. *quæst.* 2. *Can. alienum*, postquam regula posita est, quod Clericus absque permissu Episcopi ab Ecclesia sua discedere, & alterius servitio se adjungere nequit; hujusmodi exceptio subnectitur: *Sed subaudiendum est, nisi ad propositum melioris vitæ transire voluerit; tunc enim liberum est illi, etiam Episcopo contradicente, Monasterium ingredi.* Concordat Canon sequenti loco relatus, qui incipit *Duæ sunt*; in quo distinctio fit inter Legem publicam, & privatam; & posito, quod publica quidem Lex vetat Clericum ab una ad aliam Ecclesiam transire sine assensu proprii Episcopi; privata vero Lex, quæ instinctu Sancti Spiritus in corde scribitur, & dignior est Lege publica, nequaquam id prohibet; ex hujusmodi principio arguitur, licere

De jure liberum est Clericis transire ad Claustra, etiam absque licentia Episcopi.

Clerico Beneficiato, etiam contradicente Episcopo, Beneficium relinquere, & in Monasterium sese recipere: *Si quis horum in Ecclesia sua sub Episcopo populum retinet, & sæculariter vivit, si, afflatus Spiritu Sancto, in aliquo Monasterio vel Regulari Canonia salvare se voluerit, quia Lege privata ducitur, nulla ratio exigit, ut Lege publica obstringatur; dignior est enim Lex privata, quàm publica &c. Quisquis igitur hoc spiritu ducitur, etiam Episcopo suo contradicente, eat liber nostra auctoritate.*

Sententia S. Thomæ concordat etiam in terminis fortioribus.

S. Thomas 2. 2. *quæst.* 189. *art.* 7. quæstionem proponit, *utrum Presbyteri Curati possint licite Religionem ingredi*: eamque affirmativè resolvit; ea ratione ductus, quod nulla lege obligantur, toto vitæ tempore curam animarum sustinere. Articulum verò ita concludit, facta de Archidiaconis expressa mentione: *Unde manifestum est, quod Archidiaconis & Presbyteris Curatis licet ad Religionem transire*; & paulo infra: *Dicendum, quod Presbyteri Curati & Archidiaconi obligaverunt se ad curam agendam Subditorum, quamdiu retinent Archidiaconatum, vel Parochiam; non autem obligaverunt se ad hoc, quod perpetuo Archidiaconatum, vel Parochiam retineant.* Hæc S. Thomæ sententia confirmatur a S. Antonino in sua *Summa par.* 3. *tit.* 16. *cap.* 2. *§.* 2., *in Editione Veronensi pag.* 881., ubi præterea addit, Episcopi dissensum minimè obstare: *Archidiaconis, Presbyteris, Curatis, licet ad Religionem transire, etiam Episcopo contradicente.* Quæ verba similiter leguntur *apud Sylvium* 2. 2. *quæst.* 189. *art.* 7. *in postrema ejus Editione Antuerpiæ facta, Tom. III. pag.* 945.

Et S. Antonini.

Extensio sententiæ ad Ordines vitæ activæ.

Et quoniam alicui in mentem venire poterat, hujusmodi libertatem transeundi ad Claustra, quæ sæcularibus Presbyteris a Canonibus conceditur, locum habere dumtaxat pro Claustris Monachorum, de quibus ipsi Canones expressè loquuntur; idem Sylvius, *loco citato*, affirmat, eam facultatem æquè competere, sive de Instituto agatur contemplativæ vitæ unicè dedito, sive de eo, in quo vitæ activæ opera exerceantur: *Possunt Religionem etiam illam ingredi, quæ in vita mere contemplativa, aut potissimum in corporalibus vitæ activæ officiis sit occupata; quoniam plus exceedit status Religionis cujuscumque, statum seu potius officium Archidiaconi vel Plebani, quàm status altissimæ Religionis, statum cujuscumque infirmæ*; propter solemnia nimirum Vota Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ, quæ in unaquaque Religione emittuntur.

De limitatione sententiæ.

At incidunt sæpe tempora, quibus opportunum non est, Clericum sæcularem suum locum deserere, & in Religiosis Claustris se abdere: qua de re nisi consultatio intercedat inter Episcopum & Superiorem Regularem, impossibile erit quid expediat agnoscere. Durum autem omnino est, Virum Ecclesiasticum, qui, in suscipiendo Presbyterii Ordine, conceptis verbis, Episcopo suo reverentiam & obedientiam spopondit, quoties ipsi libuerit, Episcopo inconsulto atque inscio, ad Regularia Claustra discedere, ac Regularis Instituti servitio perpetuo se mancipare. Super quibus omnibus inter se junctis, certam aliquam regulam tradi, & generalem Legem a Nobis promulgari opus esse contendis.

Enumerantur casus, qui obstare videntur.

Equidem fatemur, non omni tempore omnibus opportunum esse Regularem vitam amplecti. Meminimus Epistolæ S. Augustini ad Bonifacium Comitem, quæ in Editione Monachorum Sancti Mauri impressa est *num.* 220. *Tom. II. pag.* 212., & cujus etiam pars refertur in *Can. Novimus* 17. *quæst.* 2. ubi nimirum Sanctus Doctor testatur, se, una cum Alypio, ipsum Bonifacium a Monasticæ vitæ proposito dissuasisse, ob præclaram, quam, in sæculo manens, Ecclesiæ & Reipublicæ navabat operam, dum Africam a Barbarorum incursionibus

tueba-

tuebatur: *Ut autem non faceres, quid te revocavit, nisi quia considerasti, ostendentibus nobis, quantum prodesset Christi Ecclesiis quod agebas, si ea sola intentione ageres, ut defensæ ab infestationibus barbarorum, quietam & tranquillam vitam agerent?* Vidimus etiam apud S. Thomam 2. 2. *quæst.* 101. *art.* 4. *& quæst.* 189. *art.* 6., quæstionem hanc solidis rationibus examinari, utrum posset Filius Religionem ingredi, & Parentes in sæculo relinquere, si ab ipso deserti, inopia sint laboraturi. Ulterius inquirunt Moralistæ, an idem dicendum sit de Avo; & an id, quod de Ascendentibus statuitur, locum habeat etiam quoad Filios, Fratres, & Nepotes; & quatenus illius ope, qui Religionem vult ingredi, prædicti omnes indigere debeant.

De reverentia quoque & obedientia, quam non modo Sacerdos, sed quilibet etiam Clericus, proprio Episcopo præstare debet, justam profecto opinionem fovemus. De hujusmodi obedientia agitur in *Cap. cum Clerici. de verb. signific.* ubi Innocentius Papa III. exponens formam juramenti, quod a Clericis Ecclesiæ Placentinæ præstabatur, in hæc verba conceptum; *Ego talis ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Placentinæ Ecclesiæ, & Domino meo Episcopo Placentino;* docet, per Ecclesiæ Placentinæ vocabulum intelligi Capitulum Ecclesiæ Cathedralis; eum vero, qui præstat hujusmodi juramentum, Episcopo tamquam capiti principaliter obligari. Neque porro Nos pro nuda inanique formula habendam esse putamus solemnem illam obedientiæ, & reverentiæ sponsionem, quam Presbyter facit in manibus Episcopi ordinantis, juxta vetustissimum Ecclesiæ morem, ante mille annos indubitanter servatum; ut ex antiquis Ritualibus colligitur, quæ expendit *Catalanus ad Pontificale Romanum Tom. I. pag.* 149. *in notis ad* §. 29. Quin immo libenter agnoscimus, Presbyterum, hujusmodi promissionis vigore, ea lege, inter alias, adstrictum teneri, ut a servitio Ecclesiæ, cui in ordinatione addictus fuerit, discedere nequeat sine licentia Episcopi; id quod optimis rationibus demonstrat *Hallier de Sacr. elect. & Ordin. par.* 1. *sect.* 6. §. 12. *Editionis Romanæ*, ubi docte graviterque refellit auctorem cujusdam libelli Gallico sermone editi, qui hujusmodi reverentiam, & obedientiam Episcopo in Ordinatione promissam angustis nimium limitibus coërcere tentaverat.

Verumtamen, his omnibus non obstantibus, iterum dicimus, novam generalem Legem hac de re minime necessariam Nobis videri; vel quia in Ecclesiasticis Sanctionibus, quodcumque necessarium est, satis constitutum habemus; vel quia, si quid adhuc ordinandum superest, id pro generalis Constitutionis subjecto haberi non potest. Tria siquidem sunt, quæ in hujusmodi casibus considerari possunt; primum videlicet, an Presbyter ab Ecclesiæ servitio ad Regularia Claustra transiturus, permissionem ab Episcopo petere debeat: Secundum, quid ipsi faciendum sit, si Episcopus dissentiat: Tertium, quid statuendum sit de Parochia, seu Canonicatu, aut Archidiaconatu, quem Presbyter obtinebat. Verum hæc omnia jam Sacri Canones considerarunt, atque opportunas pro singulis capitibus regulas præscripserunt.

Quod enim pertinet ad Episcopi permissum; nemo dubitat, quin Presbyter, Ecclesiæ regimen, aut ministerium dimissurus, ante omnia debeat Episcopo consilium suum, ejusque capiendi rationes, quantum earum natura fert, aperire. In quo non tam officio & honestati, quàm naturalis legis præcepto satisfaciet. Quum enim Presbyteri, in animarum cura, aliisque gravibus muneribus ad Pastorale regimen spectantibus, Episcopi Ministri sint; ita cum eo se gerere debent, ut is animarum, quas ipsi regebant, & negociorum, quæ administrabant, necessitatibus opportunè consulere valeat. De quo rectè loquitur *Passerinus*, licet Ordinis Regularis scriptor, *de statibus hominis Tom. III. quæst.* 189. *art.* 7. *num.* 8. *Minister, qui habet custodiam rerum, & bonorum Domini sui, quæ absente custode perire possunt, non ex pura decentia, sed ex debito officii sui, tenetur bona sibi commissa Domino reddere, & illum monere, ut de alio custode provideat; &, si hoc non faciat, puniri potest. Cum ergo Parochus sit Episcopi minister in cura animarum, si deserat animas sibi commissas, inconsulto Episcopo, non minus peccat, quam si Minister Pastoris, Ovium Domino, ac Pastore non admonito, gregem errantem sine custode dimitteret*, cum his, quæ sequuntur.

Hæc autem permissio vel ab Episcopo conceditur, vel negatur. Si concedatur; jam controversiæ locus non erit. Sin vero denegetur, hujusmodi dissensus, ex auctoritatibus superius citatis, Presbyterum non adstringet; quominus Religionem ingredi valeat. Neque id mirum videri debet. Si enim Presbyter Episcopo reverentiam & obedientiam in sua Ordinatione promisit, multo solemnius Regulares eam promiserunt proprio Superiori in Religiosa Votorum Professione. Et tamen quoties Regularis in Ordine laxiori Professus ad strictiorem transire cupit, tenetur quidem a Superiore laxioris licentiam petere: verumtamen, ea sibi denegata, nihilominus ad strictiorem libere transire potest, ut expresse statuitur in *Cap. licet. de Regularibus*, ubi sic legitur: *Talis ergo postquam a Prælato suo transeundi licentiam postulaverit, ex lege privata, quæ publicæ legi præjudicat, absolutus, libere potest sanctioris vitæ propositum adimplere, non obstante proterva indiscreti contradictione Prælati; quia privilegium meretur amittere, qui concessa abutitur potestate.*

De vacatione Beneficiorum per Professionis emissionem, & quid agendum de ipsis tempore Tyrocinii.

Denique de Beneficiorum vacatione, in jure statutum habemus, eam non induci per solum ingressum in Religionem, sed per Professionem Regularem dumtaxat; quemadmodum videre est in *Cap. Beneficium. de Regular. in* 6. Et quidem pro eo tempore, quod inter ingressum in Ordinem Regularem, & Professionem solemnem intercedit, debet Episcopus, quoad Beneficia Curata, id ipsum agere, quod alias præstare consuevit, quum Parochus aliquo impedimento detinetur, ne animarum curam exercere valeat; quoad Beneficia vero Choralia, relictis Tyroni Religioso, qui Choro interesse nequit, ipsius Beneficii fructibus, de distributionibus ita statuet, ut jura præscribunt; juxta opinionem in praxi receptam, de qua agit *Suarez de Religione Tom. III. lib.* 5. *Cap.* 16. *num.* 12. Quin immo si quis forte Religionem ingressurus, Beneficium suum dimitteret, (quo casu potest Episcopus, *per Constitutionem LVIII. S. Pii V.*, hujusmodi renunciationem admittere); vel etiam si tempore Novitiatus hujusmodi dimissionem expleret, servatis omnibus, quæ ex præscripto Sacri Tridentini Concilii *Cap.* 16. *sess.* 25. *de Regularibus*, tam in bonorum temporalium, quam in Beneficiorum Ecclesiasticorum renunciationibus servari debent; nihilominus omnia in suspenso remanere deberent; neque posset Episcopus ad Beneficii sic dimissi collationem devenire, nisi post factam a dimittente solemnem Professionem; uti latè ostendit doctus, & in hoc toto rerum genere expertissimus Scriptor, bon. mem. Joannes Baptista Riganti, in suo *Commentario ad Regulas Cancellariæ Tom. III. Regul.* 46. *a num. II. ad finem.* Qua in re olim dubitatum est; an Vota simplicia, quæ a Clericis Regularibus Societatis Jesu, post biennium Probationis, emittuntur, hujusmodi Beneficiorum vacationem inducerent; sed negativa sententia communiter recepta

fuit; ut observat laudatus Riganti *loco cit. num.* 30. *& sequ.*, & monet Pitonius *discept.* 126. *num.* 11. *& sequ.* Quamvis in Congregatione quinta Generali ipsius Societatis *Canone* 19. statutum fuerit, ut qui Societati nomen dederit, expleto biennio, antequam Vota simplicia emittat, Ecclesiastica Beneficia dimittere debeat; quo casu hujusmodi Beneficia, si minus propter Professionem, at propter renunciationem, vacare intelliguntur; ut notant *Sanchez ad Præcepta Decalogi lib. VII. Cap.* 4. *num.* 7. *Pellizzarius in manuali Tom. I. Tract.* 3. *Cap.* 4. *num.* 52., cum aliis, quos citant præfati *Rigant. loco cit. num.* 32. *& Piton. num.* 12.

Proceditur ad quæstionem an ferri debeat constitutio super consultatione inter Episcopum, & Superiorem Regularem super idoneitate illius, qui Religionem ingredi vult.

At enim dices, præmissa omnia rectè procedere; verum per ea non tolli propositam difficultatem, de peculiaribus circumstantiis aliquando occurrentibus, ob quas permitti nequit Presbytero Sæculari ad Regularem vitam transire; & quidem necessarium esse, earum cognitionem & examen institui; id quod obtineri nequit, nisi, lata Constitutione, præscribatur aliqua consultationis species inter Episcopum, & Superiorem Regularem; ut unicuique sua ratio constet, ipseque Superior Regularis ab Episcopo edoceri valeat de idoneitate illius, qui Religioni nomen suum offert; ne forte eidem inutilis inveniatur; qualem profectò, ob ingravescentem illius ætatem, repertum iri suspicaris Archidiaconum Chizzola, qui inter Clericos Societatis Jesu, Te inconsulto, admissus fuit.

Examinatur quæstio.

Porro nec interdicta fuit unquam hujusmodi consultatio inter Episcopum, & Superiorem Regularem, neque Nos eam vetare intendimus; quin potius illius utilitatem, atque opportunitatem agnoscimus. Ut autem specialis Legis mandato, tamquam necessaria, præcipiatur, in eo non non modica est difficultas. Neque enim in jure cautum reperitur, ut duorum Ordinum, laxioris, atque strictioris, Superiores inter se convenire debeant, quoties aliquis in illo professus, ad hunc transire velit; sed solum, ubi inter præfatos Superiores oriatur controversia, an hujusmodi transitus ex laudabili causa, vel potius ex animi levitate & inconstantia suscipiatur, Ecclesiasticæ Leges, Superioris Majoris judicium requiri voluerunt: *Si vero probabiliter dubitetur, utrum quis velit ad Ordinem arctiorem, aut laxiorem, ex charitate, an ex temeritate transire, Superioris est judicium requirendum.* Ita legitur in *citat. Cap. licet. de Regularibus.* Quod si, hujusmodi controversia pendente, Religiosus in altero illo Ordine recipiatur, atque etiam in eo Professionem emittat; tunc ex ipsius controversiæ exitu decernendum erit, an ipse ad priorem reverti, an vero in posteriori remanere debeat; ut rectè monet *Abbas Panormitanus in citat. Cap. licet, num.* 15. *de Regular.* Hodierna vero praxis est, per quam omnes hujus generis controversiæ, & morarum prolixitates devitantur, ut Religiosis Viris, qui a laxiori ad strictiorem Ordinem transire cupiunt, postquam voluntatis suæ causas coram competentibus Apostolicæ Sedis Tribunalibus exposuerint, atque probaverint, haud ægre a Romano Pontifice indulgeantur opportunæ facultates, in quibus derogatio super consensu Superioris Ordinis laxioris includitur.

Quod vero jus, certis in casibus, certisque de causis, competit Superiori Ordinis laxioris, ut suum subditum Regularem ad strictiorem Ordinem digressum, etiam post solemnem Professionem in eo emissam, repetere & revocare valeat; idem similiter, certis in casibus, justisque exigentibus causis, Episcopo competit, ut suum Clericum Sæcularem Ordini Regulari adscriptum repetere possit. Hoc tradit clarissimus Canonum doctor *Innocentius IV. ad sæpe citatum Cap. licet. de Regular.*, cujus hæc sunt verba, ibi *num.* 3.: *Clericus potest transire ad Religionem; non petita licentia, etiamsi contradicatur; Crederemus tamen, quod posset eum repetere, si ex transitu suo prima Ecclesia gravem sustineret jacturam.* Concordat Abbas in *idem Cap.* 14., ubi sic ait: *Ulterius quæritur, quid in Sæculari Clerico? Numquid potest intrare in Religionem, non petita licentia ab Episcopo? Innocentius tenet quod sic: sed si Ecclesia graviter læderetur, esset revocandus.* Satis itaque provisum est etiam Episcopo, qui factum Clerici sui, ad Regularia Claustra, se invito, digressi, impugnare velit. Unde nec ulla nova Constitutione opus est, ut Episcopalia jura hac in parte asserantur; neque porro, ut peculiares indicentur casus, quibus hujusmodi juris exercitio locus esse possit; quum satis sit Regulam generalem tradidisse, quam Judex sequatur, quamque ad peculiares causas, pro sua prudentia, justoque arbitrio, valeat applicare.

Hujus tamen juris, quo Episcopus Clericum Sæcularem sibi subjectum, qui Regulari Instituto sine ipsius assensu nomen dedit, repetere, & ad Ecclesiæ servitium revocare potest, hujus, inquam, juris persequutio in casibus particularibus non admodum facilis esse videtur. Ponamus enim Episcopo rem esse cum Clerico Beneficiato, cum Canonico, cum Archidiacono; vel (quoniam de simplici Beneficiato, aut Canonico, minus fortasse laborabit) de Archidiacono videamus. Hujus dignitatis, sive Officii, veteribus quidem temporibus gravissimi, nunc munus omne eò redactum est, ut Episcopo Ordinationes generales celebranti, quum ipsi commodum fuerit, assistat, promovendos ad ipsam Ordinationem evocaturus. Si vero agatur de Parochis, aliisve Animarum curam gerentibus, nemo quidem negabit, ipsorum munus magni in Ecclesia momenti esse; sed quum simul negari nequeat, *Prælationis munus, seu statum*, (ut inquit *Suarez de Religione Tom. III. lib.* 1. *Cap.* 21. ubi de animarum cura loquitur) *minus securum esse, Religionis vero esse statum majoris securitatis in ordine ad spiritualem salutem*; unusquisque Parochus Religiosæ vitæ cupidus, ac una exceptione in judicio se tuebitur adversus Episcopum, qui ipsum ad Animarum curam revocare contendat. Sanctus Gregorius Magnus, quum olim scriberet adversus Legem ab Imperatore Mauritio editam, qua interdictum erat Militibus Monasticam vitam amplecti, hanc, inter alias, rationem afferebat: *Multi sunt, qui possunt Religiosam vitam etiam cum sæculari habitu ducere, & plerique sunt, qui, nisi omnia reliquerint, salvari apud Deum nullatenus possunt*: ut videre est in ipsius *Epistola* 65. *lib.* 3. *Indict. VI. Tom.* 2. *præfatæ Editionis Parisinæ.* Nunc ergo quilibet Beneficiatus, Canonicus, Archidiaconus, Parochus, qui officium, aut ministerium suum cum Religiosa vita commutaverit, se non inter *multos*, sed inter *plerosque* a S. Gregorio indicatos, connumerandum esse affirmabit.

Si autem ipsi objiciatur, quod in sæculari statu pauperibus largiter subvenire consueverat, respondebit, se non minus ex ipsis Religiosis Claustris, si bonorum suorum possessionem ad Religionem attulerit, opportunis obtentis facultatibus, pauperum indigentiis subventurum. Sanè quum in præfata Lege Mauritius Imperator inhiberet, ne debitores publici Ærarii in Monasteriis reciperentur: Sanctus Gregorius eam partem Legis impugnans, (de qua tamen deinde suam opinionem mutavit, ut observant laudati Editores, *in Notis, litera d.*) ita scribebat in citata Epistola: *Quod vero in eadem Lege dicitur, ut ei in Monasterium converti non liceat, omnino miratus sum; dum & rationes ejus possunt per Monasterium fieri; & agi*

potest, ut ab eo loco, in quo suscipitur, ejus quoque debita suscipiantur.

Quod si objiciatur gravis ætas Presbyteri ad Religionem transeuntis, facilis, & obvia erit responsio, quod multi sunt in Regularium Familiis Religiosi Viri in senili ætate constituti; qui pro modo virium suarum, laudabilem operam Religioni præstant; quorum numero ipsum, de quo est quæstio, adjungi nil vetat. Ita pariter Sanctus Gregorius, contra propugnatores supradictæ Legis, qui dicebant, Milites ad Monasteria convolantes, bonos Monachos non evadere; affirmabat: *Ego indignus famulus vester scio, quanti his diebus meis in Monasterio Milites conversi, miracula fecerunt; signa & virtutes operati sunt.*

Denique, huic Epistolæ jam nimis prolixæ finem facturi, unum adhuc addimus; ex centum nimirum Archidiaconis non facile duos inventum iri; qui Archidiaconatum dimittere, & Religionem ingredi velint. Contra verò, in pari Regularium numero, multos sane inveniri posse, qui Regularem vitam pro Archidiaconatu adipiscendo relinquerent. Quare, quum Leges versari oporteat circa ea, quæ frequenter accidunt; profectò non tam nova Lege opus erit ad retinendos Clericos, & Presbyteros Sæculares, ne Religiones ingrediantur; quàm necessè esset aliquid excogitare, quo magis intra Religiosa Claustra continerentur ii, qui Regularem vitam amplexi, & professi sunt. Vix enim credibile est, quàm multi a Regularibus Ordinibus migrare variis artibus quotidie moliantur. Neque solum de Apostatis loquimur; quorum numerus in dies augetur; sed, si omnes, qui nullitatem Professionis suæ judicio experiri aggrediuntur, illam apud Judices probarent; si omnes, qui Dignitates extra Religionem ambiunt, voti compotes fierent; si demum facilem apud Nos aditum invenirent eorum instantiæ, qui e Claustris exire, & in habitu Presbyteri Sæcularis, sub obedientia Episcoporum, & cum obligatione servandi Vota Religiosa, quatenus conciliari possunt cum statu Clerici Sæcularis, in Sæculo manere vellent; longè utique minor eorum foret numerus, qui Religionem professi, ad mortem usque in illa perseverarent.

Dum itaque, Dilecte Fili Noster, consiliis tuis, quæ tum privatis Litteris, tum etiam Typis impressis, non minus doctè, quàm eloquenter proposuisti, obsecundandum Nobis esse non arbitramur; in eo tamen singularem existimationem, quam de Te merito fovemus, agnosces, quod Tibi causas, atque rationes, quibus ab iis sequendis retrahimur, exponere non detrectavimus his Litteris Nostris; quibus etiam tibi, novum benevolentiæ Nostræ pignus, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 14. Januarii MDCCXLVII. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

De Clausura Monialium, & admissione Famularum in Monasteria.

Venerabili Fratri Josepho Mariæ Episcopo Portugalliensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

PER binas alias nostras in simili forma Brevis literas, quarum unæ quidem, datæ fuerunt die 1. mensis Junii anno MDCCXLI. incipientes: *Cum Sacrarum Virginum*: alteræ vero die 3. mensis Januarii anno MDCCXLII. itidem incipientes: *Salutare in Catholica Ecclesia institutum*: ea opportuna adhibere curavimus Apostolicæ providentiæ supremæque auctoritatis nostræ remedia, quæ ad instaurandam regularem quoad clausuram Monialium observantiam, a primæva disciplina per Prædecessores nostros Romanos Pontifices, & Sacros Canones confirmatâ sensim dilabentem, satis esse in Domino duximus. Quoniam autem non sine gravissimo animi nostri angore accepimus novas artes, ac nova inventa, etsi antiqua sint, ac toties proscripta, sub variis exquisitisque causis, & rationibus in dies excogitari, quæ non solum per præscriptas leges prohibentur, sed quamplurimis etiam inordinationibus, & offendiculis aditum patefaciunt: Ac primum quidem eò pervenit famularum ad Monialium ministerium in Monasteria admittendarum abusus, ut indultum, quod ab Apostolica hac Sancta Sede sub tot salutaribus conditionibus concedi solet, etsi pro prima vice servatis iisdem conditionibus executioni demandetur, deinceps tamen quoties admissam famulam, aut e Monasteriò egredi, aut viam universæ carnis ingredi contingat, toties, nulla indulti hujusmodi habita ratione, ad libitum Monialium, sine alia Antistitum Ordinariorum locorum, ad quos spectat, scientia & licentia, sed de Superiorum Regularium eorumdem Monasteriorum dumtaxat aliquando consensu, aliæ, atque aliæ in Monasterium inducantur famulæ, de quarum moribus, fama, vitiis, ac virtutibus nulla præcesserit legitima cognitio; unde fit, ut sub Famularum nomine ac prætextu, fœminæ quæcumque in Clausuras, non sine Clausuræ violatione admittantur: Illud præterea in more positum esse dolentes audivimus, ostia nimirum Monasteriorum, quæ semper clausa esse, nec nisi ad necessaria eorumdem Monasteriorum commoda recludi debent, ita assiduè patefieri, ut Moniales, & quæcumque aliæ in Monasteriis degentes Virgines in propatulo sedentes, sive stantes, cum quibusvis utriusque sexus hominibus illuc accedentibus indiscriminatim colloqui, & jocari etiam non erubescant, ut sæpe quamlibet fœminam in quacumque ætate constitutam sive consanguineam, sive affinem, sive tamquam famulam cujuslibet earumdem Monialium in ipsam Clausuram accersant; & quamvis ipsæ Moniales impellant, spontè tamen ingressam deinde asserant; nec Religioni ducant censuras, ac pœnas canonicas, quibus eapropter obnoxiæ fiunt: Nos sane, qui pro imposita Nobis divinitùs suprema Apostolicæ servitutis procuratione saluberrimè occurrere debemus hisce abusibus, & inordinationibus, etsi abusus, & inordinationes hujusmodi in ista Fraternitatis Tuæ Diœcesi neque unquam irrepsisse, neque unquam irrepturos esse in Domino confidimus; Fraternitati tamen Tuæ notum esse volumus, quod Nos non solum omnes, & singulas Constitutiones tam ab iisdem Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, quàm à Nobis ipsis super clausura Monialium editas, verum etiam omnia & singula decreta tam a Concilio Tridentino, quàm a Congregationibus Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super eadem clausura, & admissione, & receptione Educandarum puellarum, & famularum, sive quarumcumque fœminarum promulgata, quatenus opus sit, tenore præsentium auctoritate Apostolica confirmamus, & sub pœnis etiam per easdem Constitutiones, & Decreta contra inobedientes inflictis, servari mandamus, ac præcipimus. Insuper tenore, & auctoritate paribus statuimus, ac declaramus, admissionem receptionemque quarumcumque fœminarum, sive puellarum educandarum, sive Famularum in Monasteria, quacumque ex causa, sine legitima authen-

Novi abusus ad eundem delati.

Apostolica & Conciliaria statuta innovantur.

Præscribitur ordo servandus pro ingressu Mulierum in Monasteria, sub pœnis &c.

authenticaque jusdem Apostolicæ Sedis licentia toties, quoties opus fuerit, impetranda, & prævio examine super moribus, fama, habilitate, & necessitate ipsarum Educandarum puellarum, vel famularum, per Antistites locorum Ordinarios tantummodo, & non alios quoscumque Superiores toties itidem, quoties necessitas postulaverit, habendo, non obstante quacumque consuetudine etiam longi temporis, fieri non debere. Quod si secus factum, ac fieri in posterum contingat, statuimus pariter ac declaramus, tam Moniales, & quascumque in Monasteriis degentes, quæ fœminas quascumque in eadem Monasteria quomodocumque admiserint receperintque, quàm ipsas fœminas admissas & receptas, canonicis censuris, & pœnis obstrictas esse, ac fore, a quibus easdem Moniales, & fœminas hujusmodi ejusdem tuæ Diœcesis, si fortassè hac in parte deliquisse contigerit, de præterito tantum absolvendi facultatem Fraternitati Tuæ, cum facultate etiam alios subdelegandi, tribuimus & impertimur. Cæterum Fraternitati Tuæ injungimus, ac præcipimus, ut omnium, & singularum ordinationum per laudatum Concilium Tridentinum, & Apostolicas Constitutiones, & dictarum Congregationum decreta, super clausura Monialium, & delegata Antistitibus locorum Ordinariis Visitatione tam interna, quàm externa præscriptarum memor, easdem ordinationes sub pœnis desuper inflictis debitæ executioni mandare satagas & studeas, nec non mandari facias, cures, & adnitaris. Interim, ad prosperi successus auspicium, Tibi, Venerabilis Frater, Apostolicam benedictionem peramanter impertimur.

Dat. Pont. An. VII. die 24. Januarii 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 24. Jan. MDCCXLVII. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

XXVII.

De Ordinationibus Regularium.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

IMPOSITI Nobis licet immerentibus Apostolici Ministerii ratio postulat, ut ad tuendum Ecclesiasticæ disciplinæ vigorem, non modò novas interdum Leges providè constituamus; verùm etiam veteres a Prædecessoribus Nostris sapienter statutas, si quidem fallacium rationum præsidio debitis fraudentur effectibus, novis & inviolabilibus sanctionibus communiamus; si verò earum claritas pravis & captiosis interpretationibus involvi & obumbrari dignoscatur, easdem perspicuis apertisque declarationibus in propria luce collocemus.

Vetus controversia de Ordinatione Regularium.

Sanè quæ olim de Ordinationibus Regularium controversia viguit, an scilicet Regulares a quocumque Catholico Antistite indistinctè ordinari possent, an verò id juris privativè pertineret ad Episcopum illius Diœcesis, intra quam sita est Religiosa Domus, quam Regularis ad Ordines promovendus inhabitat, providis Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus & declarationibus jamdudum sublata fuit. In qua quidem controversia Episcopi Locorum Ordinarii jura sua fundantes in generalibus Canonum statutis, & in ipsis exemptionum privilegiis, quæ Regularibus indulta sunt, ajebant, ipsorum Ordinationes, utpotè Diœcesanis Episcopis expresè reservatas, neque spectare posse ad Ordinarios eorum Originis, quam Regulares a se abdicant, dum sæculo nuntium remittunt; neque porrò ad Ordinarios Beneficii, quoniam ipsi ad titulum Beneficii non promoventur; proindeque unicè spectare ad Episcopos Ordinarios eorum Domicilii, nimirum illius Diœcesis, ac Loci, in quo ipsi Ordinandi commorantur.

Rationes pro Episcopis Diœcesanis.

Contra verò Regulares Apostolicis Privilegiis innixi, quæ certis Ordinibus recentiùs elargita, ac deinceps per viam communicationis ad omnes extensa fuerant, licitum sibi esse contendebant Sacros Ordines a quocumque Catholico Antistite, juxta eorum Privilegiorum tenorem, pro arbitrio suscipere.

Verùm quum felicis recordationis Prædecessor Noster Gregorius Papa XIII. per suam Apostolicam Constitutionem, quæ incipit *In tanta rerum*, datam apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDLXXIII. Kalendis Martii, justis gravibusque de causis, alteram Constitutionem sui nostrique pariter Prædecessoris S. Pii Papæ V., cujus initium est, *Etsi Mendicantium*, ad juris communis & Sacri Concilii Tridentini terminos reduxisset; eodem quoque anno in Causa Monachorum Ordinis Carthusiani Decretum edidit, quo ipsos ab Episcopis Diœcesum, in quibus eorum Monasteria respectivè sita sunt, vel nonnisi de istorum licentia, ab aliis quibuscumque Episcopis ordinandos esse declaravit; quemadmodum legitur *Lib. I.* Decretorum Congregationis Concilii *pag.* 75: *a terg. Dub. An Nostri Ordinandi obligentur habere expressam licentiam Ordinarii, in cujus Diœcesi sunt, pro Ordinibus conferendis ab Episcopo alterius Diœcesis: Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia Sacræ Congregationis Concilii, declaravit, obligari.*

Contigit autem, sub illius Successore Sixto Papa V. eandem quæstionem retractari, instante universo Ordine Fratrum Prædicatorum. Qua de re idem Prædecessor, post maturum Causæ totius examen in præfata Congregatione Concilii habitum, constituit, licere Superioribus Regularibus Literas Dimissoriales concedere suis respectivè Subditis, ad Ordines suscipiendos; sed eas tamen Diœcesano dumtaxat Episcopo directas, nec alteri unquam, nisi quum fortè is a Diœcesi abfuerit, aut, quatenus in Diœcesi extiterit, Clericorum tamen Ordinationem non sit habiturus. Ita relatum habetur *Lib. IV.* prædictorum Decretorum *pag.* 108. *Sanctissimus Dominus Noster Xistus V., ex sententia Congregationis, respondit, Regulares posse concedere Dimissorias ad Episcopum Diœcesanum, eoque absente, vel etiam præsente, & Ordinationem non tenente, ad quemcumque; dummodo ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinentur quoad doctrinam.*

Demum a sanctæ memoriæ Prædecessore quoque Nostro Clemente Papa VIII., ad hujusmodi controversias perpetuò extinguendas, sequens Decretum editum fuit: *De mandato Sanctissimi Domini Nostri Clementis Divinâ Providentiâ Papæ VIII. tenore præsentium mandatur omnibus & singulis quorumcumque Regularium Superioribus, ut de cætero observent, & observari faciant ea, quæ in Decreto Sacræ Congregationis Concilii Tridentini continentur, cujus tenor est talis: Congregatio Concilii censuit, Superioribus Regulares posse suo subdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerit, Literas dimissorias concedere, ad Episcopum tamen Diœcesanum, nempè illius Monasterii, in cujus familia ab iis, ad quos pertinet, Regularis positus fuerit, &, si Diœcesanus abfuerit, vel non esset habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Episcopum; dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus vel absuturus, vel nullas*

esset habiturus Ordinationes. Verùm, cum a Superioribus Regularibus, Episcopo Diœcesano absente, vel Ordinationes non habente, Literæ dimissoriæ dabuntur, in eis utique hujusmodi causam absentiæ Diœcesani Episcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam esse. Quod qui non fecerint, officii, & dignitatis, seu administrationis, ac vocis activæ, & passivæ privationis, ac alias arbitrio ejusdem Sanctissimi Domini Nostri Papæ reservatas pœnas incurrant. In quorum fidem &c. Datum Romæ die 15. mensis Martii 1596.

Hoc emanato Pontificio Decreto, eoque tam claris verbis concepto, jure sperandum videbatur hujus generis lites non amplius auditum iri; sed contra accidit, dum ex una parte nonnulli Episcopi ultra montes constituti contendere cœperunt, necessarias esse Regularibus Dimissorias etiam Ordinariorum eorum Originis, quò possent ab Episcopis aliorum Locorum ad Sacros Ordines promoveri; ex altera verò Regulares, obtendentes, in præfato Clementis VIII. Decreto derogatum non fuisse Apostolicis Privilegiis, quæ eorum Ordinibus, sive directè, sive per communicationem indulta fuerant, ut scilicet a quocumque Catholico Antistite ordinari possent, hujusmodi Decreti vim & observantiam declinare se posse putarunt.

Verùm, quod attinet ad Episcopos, ipsa Congregatio Concilii die 28. Februarii anni MDCLIV., ut notatum reperitur *Libro XIX.* ipsius Decretorum *pag. 316.* ita rescripsit: *Regulares volentes se promovere ad Ordines; non teneri ostendere Dimissorias Ordinariorum propriæ Originis, sed sufficere ut observent formam præscriptam in Decreto san. mem. Clementis VIII.* Quod etiam amplissimè confirmatum fuit in alio Decreto edito die 17. Martii anni MDCLXXIV., Decretorum *Libro XXVIII. pag. 261., & sequentibus.*

Quod verò spectat ad Regulares; quum eorum præsumptum jus, una cum rationibus ab ipsis plenissimè deductis, in quadam Congregatione particulari nonnullorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium a felicis recordationis Prædecessore Nostro Innocentio Papa XIII. deputata, cui Nos in minoribus tunc existentes nostram qualemcumque operam, pro demandato Nobis Secretarii munere, contulimus, diligenter expensum, & examinatum fuisset; cumque ad hujusmodi quæstionem definiendam, id potissimum visum esset in jure statuendum; an ad effectum eximendi Regulares a præfati Decreti Clementini observantia, sufficeret, quod Privilegia suscipiendi Ordines a quocumque, ipsis concessa fuissent post Concilium Tridentinum, a quo hujusmodi antiqua Privilegia abrogata fuisse satis constat; an verò oporteret eadem concessa fuisse post ipsum Clementis Prædecessoris Decretum: Ac præterea an hujusmodi Privilegia æquè suffragarentur iis, ad quos per viam communicationis extensa dicerentur; ac iis, quibus directè & expressè indulta fuerunt; Idem Innocentius Prædecessor, audito præfatæ Congregationis particularis consilio, decrevit, satis esse, ad supradictum effectum, quod hujusmodi Privilegia post Concilium Tridentinum concessa fuerint, quamvis præfato Clementino Decreto posteriora non sint; dummodo tamen directè concessa fuisse constet, non verò in communicatione Privilegiorum de uno in alium Ordinem derivata asserantur; quemadmodum ipse Innocentius in suis Apostolicis Literis, incipientibus. *Apostolici ministerii*, die 30. Maji anni MDCCXXIII. datis, ac deinde confirmatis a Sanctæ memoriæ Prædecessore pariter Nostro Benedicto Papa XIII. per alias similes Literas datas die 23. Septembris anni MDCCXXIV., quarum initium est *In supremo*, apertè declaravit, his verbis: *Quoties ergo Regulares ad Ordines erunt promovendi, servetur omnino Decretum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum a piæ memoriæ Clemente VIII. Prædecessore etiam nostro confirmatum die 15. Martii 1596., quo sancitur, ad Episcopum Diœcesanum Literas Dimissorias pro eorundem Ordinum susceptione a suis Superioribus esse dirigendas, præterquam in casu, quo Diœcesanus a Diœcesi abesset, vel Ordinationes non esset habiturus, quo etiam casu in Literis Dimissoriis ad alium Episcopum dirigendis expressa fieri debeat mentio, vel de prædicta Episcopi Diœcesani absentia, vel de illa alia causa, videlicet quod Ordinationes non sit habiturus; exceptis tamen, quoad prædicta, Regularibus illis, quibus per speciale Privilegium a Sede Apostolica post Concilium Tridentinum fuerit concessum, ut a quolibet Catholico Antistite Ordines suscipere possint, super quo indulto nihil per præsentes innovare intendimus.*

Transgressiones ex Legum ignorantia, & prava interpretatione.

Porrò si aliqui vigilias laboresque suos, non tam in extricandis inutilibus quæstionibus, vel fortè in rebus profanis, & ab Ecclesiastica professione alienis addiscendis consumerent, quàm in studio sacrarum Legum, quibus Ecclesiastica disciplina continetur, utiliter collocarent; ac nisi aliquibus arbitrium pro lege; præjudicata opinio pro ratione, atque, in Legum etiam clarissimarum interpretatione, suus cuique sensus pro auctoritate esset; nec olim Nobis in nostro Bononiensi Archiepiscopatu residentibus contigisset, ut Regularis quidam ex ea Urbe repente digressus, suique Superioris Dimissorias ad Episcopum finitimum deferens, tametsi nullo pacto docere posset, Nos Clericorum Ordinationem non habituros, Sacrum Presbyteratus Ordinem susciperet, nullâque interjectâ morâ Bononiam ad primum Sacrificium non sine pompa offerendum reverteretur: Quam tamen intolerandam audaciam Nos ad Canonicarum sanctionum rigorem exigere, atque etiam, servata Pastorali mansuetudine, vindicare non prætermisimus, ut videre est in Monito Pastorali a Nobis tunc edito, *inter impress. Monit. 3. Lib. 11.* Neque rursus, ex quo ad universalis Ecclesiæ regimen, Deo sic disponente, assumpti fuimus, plurium Episcoporum Fratrum Nostrorum querelæ ad Apostolatum Nostrum delatæ fuissent; qui nimirum, non sine magno animi nostri dolore, apud Nos expostulare non desinunt, a pluribus sæpè Regularibus in eorum Diœcesibus respectivè commorantibus similia perpetrari, in spretum Ecclesiasticarum Legum, atque pœnalium sanctionum, quibus ipso facto adstringuntur; (siquidem in authographo supra relati Clementini Decreti distinctè legitur *incurrant*; non autem, quod falsò nonnemo asseruit, *incurrent*), dum scilicet, Superiores Regulares, qui Subditis suis non ad præscriptum ejusdem Decreti Dimissorias Literas concedunt, suorum Officiorum, ac Dignitatum, & vocis activæ, atque passivæ amissione mulctantur; Ordinati verò, suspensionis pœnam, atque etiam, si in suscepto Ordine ministraverint, Irregularitatem incurrunt; ac denique Antistites, qui ipsis manus imponunt, non facilè effugiunt Canonicas pœnas adversus eos propositas, qui alienos Subditos absque sufficientibus Dimissoriis ordinare præsumunt. Qui etiam plerumque culpâ non vacant in eo, quòd, quum ex usu rerum intelligere possint, complures Regulares non alia de causa, proprio domicilio relicto, iter arripere, quàm ut se subducant examini Episcopi Diœcesani, cujus hac in re jurisdictionem, aut nimium rigorem perhorrescunt, aliumque inveniant, qui vel nullo, vel admodum levi præmisso examine, Ordines ipsis impertiatur; quoties hujusmodi facilitate erga illos utuntur, toties adversus consultissima Tridentinæ Synodi Decreta delinquunt: Ea siquidem *sess. 23. cap. 12. de Reformatione*,

Pœnæ, quas inobedientes incurrunt.

sic

sic statuit: *Regulares quoque, nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur, privilegiis quibuscumque quoad hoc penitus exclusis.*

Pontifex absolvit transgressores quoad præterita.

Nos autem consueta Sedis Apostolicæ clementia uti volentes, libenter abstinemus a designandis aut nominandis hoc loco Regularibus, de quorum excessibus in hoc rerum genere graves Episcoporum querimoniæ ad Nos delatæ fuerunt. Quæcumque etiam hac in re inordinatè ad hunc diem admissa sunt, a districtioris judicii inquisitione liberamus; Quin immò omnes & singulos in hoc delinquentes, sive Superiores Regulares, sive Regulares ad Ordines promotos, sive Antistites, qui eos ordinaverint, a quibuscumque sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, quas hac de causa respectivè antehac incurrerint, quibusque innodati forsan existant, auctoritatis Nostræ plenitudine, ac de Apostolica benignitate, tenore præsentium absolvimus, & absolutos esse censeri decernimus, & cum iisdem super quacumque irregularitate per eos forsan, causa & occasione præmissis, quomodolibet contracta, ad omnes etiam sacros & Presbyteratus Ordines, eorumque exercitium, atque ad omnia & singula eorum respectivè Religionum munera, pari auctoritatis plenitudine dispensamus. De cætero tamen infrascriptas Leges in posterum omnino observandas, Motu proprio, & ex certa scientia Nostra, ac matura deliberatione præmissa, edicimus atque statuimus.

Confirmat relatas sanctiones, sub pœnis ibidem, & in jure statutis.

Quæcumque nimirum hac in re a præfatis Prædecessoribus Nostris Gregorio XIII., Sixto V., Clemente VIII., & Innocentio XIII., in supra citatis ipsorum Literis seu Decretis, statuta, mandata, definita, atque sancita fuerunt, ea omnia & singula, motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, earundem præsentium serie, confirmamus, roboramus, & innovamus; atque ab omnibus, ad quos spectat, seu quandocumque in futurum spectabit, inviolabiliter observari præcipimus & jubemus; Transgressores quoque omnibus pœnis in præmissis contentis, aliisque per Apostolicas Constitutiones, & per sacros Canones latis atque statutis, cum effectu subjacere, easque ipso facto & absque aliqua declaratione incurrere decernimus; Superiores nimirum Regulares eas omnes, quas, ut præfertur, supradictus Clemens VIII. Prædecessor constituit & sanxit; Regulares autem, qui contra illius Decreti præscriptum promoti fuerint, & Antistites eos promoventes, Canonicas pœnas atque censuras, quæ adversus sacram Ordinationem suscipientes ab Episcopo, qui proprius ad hunc effectum dici & haberi nequit, nec non adversus Episcopos, alienos Subditos indebitè ordinantes, in jure Canonico, & in Constitutionibus Apostolicis statutæ habentur.

Mandat in posterum exhiberi documenta super requisitis in Decreto Clem. VIII.

Præterea volumus atque decernimus, ut Superiorum Regularium Dimissoriæ, quæ ideo ad alium Antistitem directæ fuerint, propterea quod Episcopus Diœcesanus extra Diœcesim commoretur, vel Ordinationem non sit habiturus, nullius sint roboris & momenti, nisi illis juncta fuerit authentica attestatio Vicarii Generalis, vel Cancellarii, aut Secretarii ejusdem Episcopi Diœcesani, ex qua constet, vel ipsum a Diœcesi abesse, vel Clericorum Ordinationem habiturum non esse proximo legitimo tempore per Ecclesiasticas Leges ad hunc effectum statuto: Hoc enim expresè declarari opus est, ad excludendam nonnullorum arrogantiam, qui quum Privilegio gaudeant suscipiendi Ordines extra tempora, existimarunt Episcopos ipsorum voluntati ades addictos esse debere, ut si, quandocumque ipsis placuisset ad Ordines promoveri, non statim, ipsoque die ab ipsis designato, voti compotes fierent, jam dici

Episcopi non arctantur Privilegiis Regularium de Ordinibus suscipiendis extra tempora.

posset, Ordinationem ab Episcopo non haberi, proindeque alius Episcopus pro suscipiendis Ordinibus adeundus esset. Quod si aliquis Antistes Regularem virum, in sua Diœcesi proprium domicilium non habentem, solis ipsius Superioris dimissorialibus Literis contentus, sine adjuncta præfata attestatione in forma probanti, ad Ordines promovere præsumpserit; decernimus & declaramus hunc ipso facto incurrere in pœnas Canonicas adversus eos constitutas, qui alienum Subditum legitimis Dimissoriis destitutum ordinaverint.

Quemadmodum verò eorum Ordinum Regularium Privilegia firma & rata esse volumus, quibus ab Apostolica Sede reperitur indultum, ut eorum Alumni a quolibet Catholico Antistite ipsius Sedis gratiam & communionem habente ordinari valeant; dummodo hujusmodi Privilegia, post Tridentinum Concilium, & ipsis Ordinibus nominatim atque directè, non autem per communicationem concessa fuerint; Ita porro omnia similia Privilegia, quæ aliis Ordinibus ante præfatum Concilium Tridentinum, ab ipsa etiam Apostolica Sede, & sub quibuscumque tenoribus & formis, indulta sint, vel etiam post ipsum Concilium non ipsis directè concessa, sed per communicationem ad eos extensa esse dicantur, iisdem auctoritate, & tenore, nulla & irrita, omnique vigore ac robore, ad effectum, de quo agitur, penitus destituta & vacua esse volumus & statuimus: Decernentes, hujusmodi Privilegia nequaquam post Concilium Tridentinum indulta censeri, nisi, vel post ipsius Concilii confirmationem reipsa fuerint concessa, vel, quatenus antea concessa, & posteriùs confirmata esse asserantur; hujusmodi confirmationes *in forma specifica* cum literali veteris Indulti insertione, ejusque expressa innovatione, factæ dignoscantur; ac declarantes, alterius generis confirmationes, quæ *in forma communi* nuncupantur, nemini ad præmissum effectum ullo pacto suffragari. Quod verò spectat ad eorundem Privilegiorum usum & exercitium, monendi sunt ii, quibus eadem, juxta præmissa, pleno jure competere dignoscuntur, ut non sine justa causa, nec extra debitas circumstantias, pro libito ipsis utantur, minimè verò ad ostentandam dumtaxat ipsorum Privilegiorum singularitatem; quemadmodum aliquibus in more positum esse novimus, qui pridie illius diei, quo ab Episcopo Diœcesano Clericorum Ordinationes publicè habendæ sunt, ad alterius Episcopi Diœcesim consultò migrant, moxque suscepto ibidem Ordinationis munere, ad pristinum domicilium redeunt; idque se facere ajunt, ut jurium suorum indemnitati consulant; quasi verò Apostolica Privilegia, nonnisi cum aperto Episcopi Diœcesani contemptu, suam vim & robur habitura forent.

Denique tam Venerabiles Fratres Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, quàm Dilectos Filios omnium Regularium Ordinum Professores, quàm maximo possumus Apostolicæ voluntatis studio, per misericordiam Dei Nostri, & per charitatem Sancti Spiritus, hortamur in Domino & obtestamur, ut tam in hoc negotio, quàm in cæteris omnibus, solliciti sint unitatem spiritus, & sinceræ dilectionis concordiam servare. Meminerint Regulares, quo loco Spiritus Sanctus posuerit Episcopos regere Ecclesiam Dei; quod ipsis a Sacrosancta Oecumenica Lateranensi Synodo sub Leone X. habita, inculcatum fuit, per hæc verba: *Eosdem insuper Fratres in virtute sanctæ obedientiæ, ut eosdem Episcopos loco Sanctorum Apostolorum subrogatos, pro debita & Nostra ac Apostolicæ Sedis reverentia, congruo honore, & congruenti observantia venerentur.* Neque obliviscantur Episcopi, Regulares viros ipsis datos esse adjutores in Domi-

nicæ vineæ cultura; subdit enim eadem sancta Synodus: *Ipsos quoque Episcopos hortamur, ac per viscera misericordiæ Dei Nostri requirimus, ut Fratres ipsos affectu bevevolo prosequentes charitativè tractent, ac benignè foveant &c., & tamquam in agro Dominico cooperatores, eorumque laborum participes, prompta benignitate recipiant*: Demum & Episcopi & Regulares simul animum advertant ad id, quod ibidem subjicitur: *Una est Regularium & Sæcularium, Prælatorum & Subditorum, exemptorum & non exemptorum universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, eorumque omnium unus Dominus, una Fides, & propterea decet eos, qui ejusdem sunt corporis, unius etiam esse voluntatis.*

Hæc præfectò Christianæ veritatis, & charitatis documenta quum utrimque servata fuerint, omnibus in rebus, adeoque in hac etiam Ordinationum materia, importunæ partium querelæ penitùs conticescent. Neque enim Regulares conqueri poterunt, quod, recusantibus Episcopis sacram Ordinationem administrare, præterquàm in Temporibus ab Ecclesia statutis, eorum Privilegia de Ordinibus extra Tempora suscipiendis effectu vacua remaneant; Episcopi enim alios etiam oportunos dies ordinandis Regularibus facilè invenient. Episcoporum autem cessabunt querelæ, quod Superiores Regulares, ad eludendam Decreti Clementini observantiam, advenientibus Ordinationum temporibus, subditos suos domicilio moveant, eosdemque statim post susceptos Ordines, falsis de causis ad pristinum Monasterium reverti jubeant; siquidem Regulares hujusmodi agendi rationem (quam & aliàs in foro externo graviter vindicatam fuisse, & in posterum districtè coërcendam in fore noverint), tum a probi viri honestate & fide alienam, tum etiam debitæ erga sacros Ecclesiarum Antistites observantiæ contrariam esse, ipsi per se facilè cognoscent.

Præsentes verò Nostras Literas, & in eis statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu eorum aliquo, jus, vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel dignitatis existant, sivè aliàs specifica, & individua mentione, & expressione digni, illis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, neque causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, adductæ, verificatæ, vel sufficienter, aut nullo modo justificatæ fuerint, aut ex alia qualibet, etiam quantumvis juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, ac formali, & substantiali defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in controversiam vocari, aut ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari, aut etiam Motu pari, & de Apostolicæ potestatis plenitudine sibi concesso vel emanato quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare ullo modo posse; sed ipsas præsentes semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit inviolabiliter, & inconcussè observari.

Sicque & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Apostolicæ Sedis prædictæ Nuntios, aliosve quoslibet quacumque præeminentia, ac potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Contrariis plenissimè derogatur.

Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, ac in universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, exemptionibus, & indultis, etiam in corpore juris clausis, aut Literis Apostolicis quibusvis Personis, Collegiis, Locis, Ordinibus etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, aliisve quibuslibet specifica & individua mentione dignis, etiam sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam clausulis & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus, in genere, vel in specie, etiam Motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque tenoribus specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & exactissimè servatis, & specificatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, ad præmissorum effectum, plenissimè & amplissimè, Motu pari derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Publicationi præsentis Constitutionis in Urbe, tribuitur vis personalis intimationis omnibus factæ.

Volumus insuper, & eadem auctoritate prædicta mandamus, ut eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam faciliùs deducantur, nec quisquam de eis ignorantiam prætendere valeat; ipsas præsentes, seu earum transumpta, ad valvas Ecclesiæ Sancti Joannis in Laterano, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ, per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, & affigi, sicque publicatas & affixas, omnes & singulos, ad quos spectat, seu spectabit in futurum, perindè afficere & arctare, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ, & notificatæ fuissent.

Transumptis fidem præstari sancitur.

Utque earundem præsentium transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides, tam in Judicio, quàm extra illud ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Confirmationis, Approbationis, Innovationis, Voluntatis, Mandati, Statuti, Decreti, & Declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. An. VII. die 27. Feb. 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. 3. Kalen. Martii Pontificatus Nostri Anno VII.

D. Card. Passioneus. J. Datarius.

Visa de Curia I. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi. J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 4. Martii 1747.

XXVIII.

De Baptismo Judæorum, sive Infantium, sive Adultorum.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Tarsen. Vicesgerenti.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Casus trium infantium Judæorum nuper Romæ, invitis Parentibus, baptizatorum refertur.

POSTREMO mense superioris anni cum de more ad Nos accessisses, retulissesque Antonium quemdam Vivianum in Hebræorum vico domum Perlæ Misani Hebreæ ingressum esse, ibique cum tres ejus Filias, quibuscum puer dumtaxat aderat, earum frater, annos natus duodecim, invenisset, eam, quæ nonum annum agebat, baptismate abluisse, Sacramenti verbis ritè eodem tempore pronunciatis, quo caput aqua lustravit, idemque deinceps cum reliquis duabus sororibus primæ adhuc ætatulæ peregisse, marem autem non baptizasse, quod aquam sibi deesse viderit. Tunc Nobis quoque significavisti, quid ad mulctandam Viviani audaciam statueras, quidque de puellis Sacro Baptismate initiatis statuere in animo habebas: id porro a Nobis omnino probatum fuit.

Casus hujusmodi quum accidunt, statim novi sermones, & opiniones excitantur.

2. Sed quoniam facta hujusmodi frequenter Romæ, & alibi audiuntur; quotiescumque verò id accidit, multæ hinc statim opiniones, maximèque diversæ, perindè quasi tunc id primo evenerit, excitantur, quod sanè inde oritur, quia benè multi temerè obloquuntur, nunquam hac de re scriptos neque expenderint libros, neque noverint; alii verò, qui Scriptores legerunt, cum eosdem non semel videant sibi invicem adversantes, non satis ingenii, & facultatis habent ad judicandum quis eorum prudenter senserit, quis verò secùs; alii demum aut nunquam Tribunalium judicata cognoverunt, aut eorum certè non reminiscuntur; Ideò operæ pretium existimavimus epistolam hanc scribere, eamdemque typis impressam in lucem edere, quæ si tibi usui non erit, quia probè jam nosti omnia, quæ hic continentur, non parùm opinor iis fortasse proderit, qui in eodem Vicesgerentis munere tibi succedent, vel aliis extra Romam degentibus, ad quos pertinet, quemadmodum ad Vicesgerentem Romæ spectat, hujusmodi casibus providere, aut non omnino diversis, aut huic planè similibus, qui novissimè in Urbe accidit, quinque, ut vulgò dicitur, *dat causam Edicto.*

Ideo Pontifex certam super hoc instructionem, & methodum edere statuit.

Divisio materiæ in duas partes. Prima Hebræorum Infantium. II. Hebræorum adultorum. Subdivisio primæ.

3. Atque ut omnis, quoad fieri potest, confusio evitetur, materiam duximus in duas partes distribuendam. In prima enim de Hebræorum infantium: In secunda de Adultorum baptismate differemus. Prima autem pars multifariam dividitur. Primò enim expendetur, utrum invitis parentibus, ac reluctantibus, Hebræi infantes baptizari licitè possint: Secundò, si hoc nefas esse dixerimus, an casus unquam contingat aliquis, in quo id fieri non modo possit, sed etiam liceat, planeque deceat: Tertiò, baptismum Hebræis infantibus tunc impertitum, cum fas non sit, ratum ne, an verò irritum haberi debeat: Quartò, quid sit faciendum, quum Infantes Hebræi afferuntur, ut baptizentur, aut compertum sit eos jam fuisse Sacro Baptismate initiatos; demum quomodo probari possit, eosdem aquis salutaribus jam lustratos fuisse.

I. Punctum, An dissentientibus Parentibus, possint infantes baptizari.

4. De primo primæ partis capite si sermo sit, utrum nempè dissentientibus Parentibus Hebræi infantes baptizari possint, apertè asseri-

mus,

Sopra il Battesimo degli Ebrei, o infanti, o adulti.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Tarsen. Vicesgerenti.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

NELL'UDIENZA, che le demmo secondo il solito nell' ultimo mese dell' anno scorso, ella ci riferì, che un certo Antonio Viviani portatosi al Ghetto entrò nella casa di Perla Misani Ebrea, ed avendo ivi ritrovate le tre di lei figliuole colla sola compagnia d'un loro fratello di circa anni dodeci, approssimossi a quella, che era d'anni nove, la battezzò, proferendo le parole della forma del Battesimo nel tempo stesso, in cui aspergeva la testa d'essa coll' acqua, che poscia lo stesso fece colle altre due figlie e sorelle respettivamente, costituite in tenera età, non avendo poi battezzato il maschio, essendogli mancata l'acqua. Nella stessa udienza altresì ella ci raccontò quanto aveva fatto per castigare l'attentato del Viviani, e quanto intendeva di fare rispetto alle ragazze battezzate: ed il tutto fù da Noi approvato.

2. Ma perche somiglianti casi ed in Roma, e fuori di Roma vanno pur troppo succedendo, ed ogni volta che il caso succede, se ne discorre come se fosse il primo, che succedesse, e chi la discorre in un modo, e chi nell' altro; il che deriva, perche alcuni discorrono a capriccio, senz'aver veduta ed esaminata la materia su i libri; ed altri, vedendo gli Autori, e riconoscendoli contrarj fra di loro, non hanno il capitale necessario per discernere chi de' predetti dice bene, o dice male; ed altri finalmente o non hanno mai avuta notizia de' giudicati de' Tribunali, o se l'hanno avuta, se ne sono scordati; quindi è, che abbiamo creduto, esser cosa ben fatta lo scrivere e pubblicare questa lettera, che se non servirà d'istruzione a lei, a cui forse non giungerà nuovo quanto in essa si contiene, potrà darsi il caso, che serva d'istruzione a qualche suo successore nella carica di Vicegerente di Roma, o ad altri anche fuori di Roma, a' quali appartiene, come appartiene al Vicegerente di Roma, il prender provedimento sopra i casi, che accadono consimili, o poco dissimili da quello, che ultimamente è accaduto in Roma, e che *dat*, come suol dirsi, *causam Edicto.*

3. E per isfuggire, quanto è possibile la confusione, divideremo la materia in due parti. Nella prima tratteremo del Battesimo degl'infanti Ebrei; e nella seconda del Battesimo degli Ebrei adulti. E la prima parte sarà ristretta ai seguenti punti. Primo, se senza il consenso de' loro genitori possano gl'infanti Ebrei esser battezzati: Secondo, se supposto, che regolarmente ciò non possa farsi, vi siano però alcuni casi, ne' quali ciò possa esser lecito e doveroso: Terzo, se il Battesimo, quando fosse dato agl'infanti Ebrei, anche in quei casi, ne' quali non è lecito il darlo, ciò non ostante, sia valido: Quarto, che debba farsi, quando gl'infanti Ebrei si portano per essere battezzati, o si ha notizia d'essere già stati battezzati: Ultimo, in qual modo si provi, che il Battesimo sia stato conferito.

4. Discorrendosi del primo punto della prima parte, cioè se senza il consenso de' genitori possano gl'infanti Ebrei essere battezzati, diremo,

che

mus, hoc jam a Sancto Thoma tribus in locis definitum fuisse nempè in *quodlibet. 2. art. 7. in 2. 2. quæst. 10. art. 12.*, ubi ad examen revocans quæstionem in quodlibetis propositam: *Utrum pueri Judæorum, & aliorum Infidelium sint invitis Parentibus baptizandi*, ita respondet: *Respondeo dicendum, quod maximam habet auctoritatem Ecclesiæ consuetudo, quæ semper est in omnibus æmulanda &c. Hoc autem Ecclesiæ usus nunquam habuit, quod Judæorum Filii invitis Parentibus baptizarentur, quamvis fuerint retro actis temporibus multi Catholici Principes potentissimi, ut Constantinus, Theodosius, quibus familiares fuerunt Sanctissimi Episcopi, ut Sylvester Constantino, & Ambrosius Theodosio, qui nullo modo prætermisissent ab eis impetrare, si hoc esset consonum rationi: & ideo periculosum videtur hanc assertionem de novo inducere, ut, præter consuetudinem hactenus in Ecclesia observatam, Judæorum filii, invitis Parentibus baptizarentur.* Transitum deinde facit Doctor Angelicus ad exponendas rationes, atque ita ait *in 3. par. quæst. 68. art. 10. Respondeo dicendum, quod pueri infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent &c. Si nondum habent usum liberi arbitrii, secundum jus naturale sunt sub cura parentum, quamdiu ipsi sibi providere non possunt: unde etiam & de pueris antiquorum dicitur, quod salvabantur in fide parentum; & ideo contra justitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur; sicut etiam si aliquis habens usum rationis baptizaretur invitus. Esset etiam periculosum taliter filios infidelium baptizare, quia de facili ad infidelitatem redirent, propter naturalem affectum ad Parentes; & ideo non habet hoc Ecclesiæ consuetudo, quod filii Infidelium invitis Parentibus baptizentur.*

5. Scotus *in quarto sententiarum distinct. 4. quæst. 9. num. 2.*, & *in quæstionibus relatis ad quæst. 2.* censuit laudabiliter posse Principem imperare, ut, invitis etiam Parentibus, Hebræorum, atque infidelium infantuli baptizentur, dummodo id potissimum prudenter caveatur, ne iidem Infantes a Parentibus occidantur. Habet sectatores hæc sententia suos non solùm in Scholis, verùm etiam apud Auctores recentiores in sæcularibus negotiis apprimè versatos, quos inter recensendus est *Loaysa in notis ad Concilium decimumseptimum Toletanum pag. 761. tom. 2. collect. Concil. Hispan. clar. mem. Cardinalis Aguirre.* Prævaluit tamen in Tribunalibus S. Thomæ sententia, ut testatur Cardinalis Albizi *de inconstantia in Fide cap. 11. num. 32.*, atque inter Theologos, Canonumque peritos vulgatior est, quorum nomina recensentur a Cardinali Santorio in Rituali Sacramentorum, ut videre licet *pag. 209. & seqq.*, in quo Rituali complures viri doctrina illustres multum laboris, atque operæ insumpserunt, quos inter Cardinales Bellarminus.

6. Ut colligi potest ex nuper allatis S. Thomæ verbis, sententiæ ipse suæ præcipuum statuit in Ecclesiæ consuetudine fundamentum; quod si, ad gravissimi hujus argumenti vim labefactandam, Matathiæ, aliorumque exemplum proponeretur, qui nimirum, ut legitur *in lib. 1. Machabæorum cap. 2. Circumciderunt pueros incircumcisos, quotquot invenerunt in finibus Israël*; quod quidem invitis eorum Parentibus evenit: Respondet Liranus, solos Hebræorum filios circumcisos fuisse, cujus sententiam sequutus est Verhorst *de lib. Machabæorum pag. 88.* Concedit Sotus in Hebræorum filios hoc gestum esse, sed ulterius procedens addit, quod si hoc pariter in Ethnicorum liberos factum esset, Matathias erravisset: Scriptoris hæc sunt verba *in 4. sent. dist.*

che il punto è stato risoluto da San Tommaso in tre luoghi: *nel quodlibet. 2. art. 7. nella 2. 2. quest. 10. art. 12.* ove riproponendo all'esame il quesito già proposto ne' quodlibeti, *Utrum pueri Judæorum, & aliorum Infidelium, sint invitis parentibus baptizandi*, così risponde: *Respondeo dicendum, quod maximam habet auctoritatem Ecclesiæ consuetudo, quæ semper est in omnibus æmulanda &c. Hoc autem Ecclesiæ usus nunquam habuit, quod Judæorum filii invitis parentibus baptizarentur, quamvis fuerint retroactis temporibus multi Catholici Principes potentissimi, ut Constantinus, Theodosius, quibus familiares fuerunt Sanctissimi Episcopi, ut Sylvester Constantino, & Ambrosius Theodosio, qui nullo modo prætermisissent ab eis impetrare, si hoc esset consonum rationi: & ideo periculosum videtur hanc assertionem de novo inducere, ut, præter consuetudinem in Ecclesia hactenus observatam, Judæorum filii, invitis parentibus baptizarentur*; e dopoi passa il Santo Dottore ad esporre le ragioni, e così soggiunge: *Contra justitiam naturalem esset, si puer, antequam habeat usum rationis, a cura parentum subtrahatur, vel de ea aliquid ordinetur, invitis parentibus*: e *nella 3. part. quest. 68. art. 10.* ove sopra la stessa questione così scrive: *Respondeo dicendum, quod pueri Infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent &c. Si nondum habent usum liberi arbitrii, secundum jus naturale sunt sub cura parentum, quamdiu ipsi sibi providere non possunt: unde etiam & de pueris antiquorum dicitur, quod salvabantur in fide parentum: & ideo contra justitiam naturalem esset, si tales pueri invitis parentibus baptizarentur; sicut etiam, si aliquis habens usum rationis baptizaretur invitus. Esset etiam periculosum, taliter filios Infidelium baptizare, quia de facili ad infidelitatem redirent, propter naturalem affectum ad parentes; & ideo non habet hoc Ecclesiæ consuetudo, quod filii Infidelium invitis parentibus baptizentur.*

5. Scoto *nel 4. delle sentenze alla distint. 4. quest. 9. num. 2.*, e *nelle questioni riportate alla quest. 2.* fu d'opinione, che il Principe poteva lodevolmente far battezzare gl'infanti degli Ebrei, e degl'Infedeli, senza il consenso de loro genitori, purche ciò facesse colla dovuta prudenza, per isfuggire il pericolo, che non fossero ammazzati dai loro stessi genitori. Ha questa opinione i suoi seguaci non solo nelle scuole, ma altresì negli Autori neoterici, e pratici, e pratici degli affari del Mondo, fra quali deve annoverarsi il Loaysa *nelle Note al Concilio decimosettimo Toletano alla pag. 761. del tom. 2. della Collezione de' Concilii di Spagna* del fu Cardinale Aguirre. E' prevaluta però ne' Tribunali l'opinione di S. Tommaso, come attesta il Cardinal Albizi *de inconstantia in Fide al cap. 11. n. 32.*, ed è anche più comune fra i Canonisti ed i Theologi, i nomi de' quali sono ampiamente riferiti dal Cardinale Santorio *nel suo Rituale de' Sagramenti*, come può vedersi *alla pag. 209. e seqq.* nel qual Rituale faticarono molti uomini illustri, fra' quali il Cardinal Bellarmino.

6. Come si può raccorre dai testi poc'anzi riferiti di S. Tommaso, il fondamento della sua tanto accreditata opinione consiste nella pratica della Chiesa: e quando, per levare la forza a questo grave argomento, si portasse da tal uno il fatto di Matatia, ed altri, che, conforme si legge *nel lib. 1. de' Maccabei al cap. 2. Circumciderunt pueros incircumcisos, quotquot invenerunt in finibus Israël*, il che certamente accadde contro la volontà de'loro genitori; risponde il Lirano, che non furono circoncisi, che i figli degli Ebrei; e questo parere è seguitato dal Verhorst *sopra i libri de' Maccabei alla pag. 88.* Ammette il Soto, che ciò fosse fatto sopra i figli degli Ebrei; ma passa più avanti, ed aggiugne, che quando l'avessero fatto anche sopra i figli de' Gentili,

5. *quæst. unic. art.* 10. *§. Quod si historiam: Respondetur, eos, qui Judæis Parentibus erant prognati, jure poterat vi circumcidere; si quos autem inter eos circumcidit Gentilium, fecit zelo fidei, sed tamen non secundum scientiam.* At enimvero cum in Divinis Literis nulla occurrat distinctio inter Hebræorum, & Infidelium filios, illa sanè responsio videtur certior, ac probabilior, Matathiam nempe, quotquot invenit pueros, circumcidisse; cumque idem vir esset virtute egregius, & sanctitate clarus, id jure gessisse optimo, cum illi infantes lege belli captivi essent sui, quos propterea merito quidem, vel invitis Parentibus circumcidi jussit, quemadmodum multa cum laude Christiani solent Turcarum filios in bello captos sacrosancto Baptismate initiare: Sapienter ita disserit Suarez *in 3. parte S. Thomæ tom. 3. quæst. 68. art.* 10. *disp. 25. sess.* 4. §. *Secundo est certum.* Cornelius a Lapide *lib.* 1. *Macab. cap. 2. vers.* 46.

II. An aliquo casu id liceat.

7. Hoc igitur posito, quod nefas sit Hebræorum infantes, reluctante parentum arbitrio, baptizare, nunc juxta ordinem initio propositum descendere jam oportet ad alteram partem; an videlicet contingere unquam possit occasio aliqua, in qua id liceat & conveniat. Ex his quidem casibus unum modo exposuimus, cum Matathiæ exemplum consideravimus. Sed quum ejusmodi eventus nostris hisce temporibus contingere nusquam possint, cum neque Hebræorum quisquam contra Christianos stipendia mereatur, neque talis eorum conditio sit, ut bellum indicere Christianis valeant, rem fore opportuniorem ducimus, si sermo hic noster de frequentibus tantùm casibus habeatur, in iisdemque si prudens, si certa methodus proponatur, cujus etiam hoc loco addatur non inutilis aliqua declaratio.

Casus practici, in quibus licet infantes baptizare.

8. Duo, ut plurimùm casibus evenire solent: cum Christianorum aliquis Hebræorum infantes invenit in extremo mortis discrimine constitutos; alter autem, quum iidem infantuli crudeliter a parentibus projecti, destitutique inveniuntur. Cum id eveniat, ut ab aliquo Christiano Hebræorum puer morti proximus reperiatur, rem oppido laudabilem, Deoque gratam is certè efficiet, qui salutem puero aqua lustrali præbeat immortalem. Inter cætera Congregationis Sancti Officii decreta unum extat latum postridie Kalend. Novembris ann. 1678. cujus verba hæc sunt: *Cum filius Hebræorum consignatus fuisset Nutrici Christianæ in deficientia Nutricum Hebræarum, dum esset proximus morti, fuit baptizatus, & Sacra Congregatio declaravit, prædictum puerum fuisse licitè baptizatum.* Cum quo convenit alterum emanatum die 18. Februarii an. 1705. quæstioni respondens fel. mem. Præsulis Caroli Maigrot; illud autem est hujusmodi: *An filii infantes Infidelium possint baptizari invitis Parentibus: Eminentissimi, audito voto DD. Consultorum, dixerunt, non licere, nisi in articulo mortis.* Gobat *in Theologia experimentali tractatu 2. cas. 11. num.* 329. maximè commendat Virum Religiosum de Societate Jesu, qui cum vi quasi coactus Mahumetani domum ingressus esset, veluti Medicus, ejus puellam morti proximam invisurus, eam cautè baptizavit, quin id pater cognoverit; quæ quidem puella post menses aliquot ex hac vita emigrans ad Cœlum feliciter evolavit. Conveniunt quoque, in eamdem sententiam Suarez *in tertiam partem S. Thomæ disp. 78. quæst. 25. art. 3. §. Ex his autem.* Becanus *de sacram. Baptismi cap.* 10. *quæst. 7. num.* 7. Hurtadus *de sacr. Bapt. disp.* 3. Azorius *part. 1. lib. 8. c. 25. q.* 10. Castrus Palaus *tract. 19. disp. unic. de Bapt. punct. 9. num.* 16. Paschal. *de viribus patriæ potestatis*

part.

Matatia in ciò avrebbe errato: ed ecco le di lui parole *nel 4. delle sentenze alla dist. 5. quest. unic. art. 10. §. Quod si historiam: Respondetur, eos, qui Judæis parentibus erant prognati, jure poterat vi circumcidere: si quos autem inter eos circumcidit Gentilium, fecit zelo Fidei, sed tamen non secundum scientiam.* Ma più certa sembra la risposta, che, non facendosi nel testo Divino la distinzione fra i figli Ebrei, ed i figli de'Gentili, dee dirsi, che Matatia ne circoncise quanti ne trovò, e che essendo Matatia un uomo insigne e santo, fece quello, che fece, con tutta ragione; essendo quegl'infanti pel jus della guerra diventati suoi servi: per lo che li potè con tutta ragione far circoncidere contro la volontà de'lor genitori, còme lodevolmente fanno i Cristiani, che danno il Battesimo ai figli de'Turchi, che hanno preso in guerra: e così ben la discorrono il Suarez *sopra la terza parte di S.Tommaso tom. 3. quest. 68. art. 10. disput. 25. sez. 4. §. Secundò est certum*, Cornelio a Lapide *nel lib.* 1. *de'Maccabei al cap. 2. vers.* 46.

II. Se i qualche c[...] ciò sia lec[...]

7. Fissata la regola, che, generalmente parlando, non è lecito il battezzare gl'infanti degli Ebrei senza il consenso de'loro genitori, fa d'uopo, secondo il metodo prefisso, di trasportare il ragionamento al secondo punto, se vi sono alcuni casi, ne'quali ciò possa esser lecito e doveroso. Già poc'anzi ne abbiamo accennato uno, esaminando il fatto di Matatia: ma essendo questo un caso, che oggidì non può succedere, non militando gli Ebrei contro i Cristiani, ne essendo in grado di far loro guerra, crediamo più profittevole il discorrere de' casi pratici, esponendo le pratiche limitazioni della regola, ed alcune dichiarazioni della medesima.

Casi pra[...] nei qual[...] lecito b[...] tezzare [...] Bambini[...]

8. Due per lo più sono i casi, che succedono: l'uno degl'infanti degli Ebrei, che si ritrovano da qualche Cristiano in pericolo di morte; l'altro degl' infanti degli Ebrei, che si ritrovano esposti, e come abbandonati dai loro genitori. Succedendo, che da un Cristiano si ritrovi in pericolo di morte l'infante di qualche Ebreo, è senza dubbio cosa lodevole e meritoria, che gli dia il Battesimo. Fra le risoluzioni della Congregazione del Sant' Officio una se ne ritrova fatta *ai 2. di Novembre del* 1678. concepita colle seguenti parole: *Cum filius Hebræorum consignatus fuisset nutrici Christianæ in deficientia nutricum Hebræarum, dum esset proximus morti, fuit baptizatus: & Sacra Congregatio declaravit, prædictum puerum fuisse licitè baptizatum*: colla quale concorda un'altra risoluzione *dei* 18. *Febbrajo* del 1705. fatta in risposta ad un quesito della bona memoria di Monsignor Carlo Maigrot, le parole della quale sono le seguenti: *An filii infantes Infidelium possint baptizari invitis parentibus: Eminentissimi, audito voto DD. Consultorum, dixerunt, non licere, nisi in articulo mortis.* Il Gobat *nella Teologia Esperimentale tratt. 2. cas. 11. sotto il num.* 339. loda il contegno d'un suo Padre Gesuita, che essendo stato quasi per forza indotto da un Maomettano ad entrare come Medico nella sua casa per visitare una sua bambina, che era in pericolo di morte, seppe battezzarla, senza ch'esso se ne avvedesse; e la battezzata dopo pochi mesi passò da questa vita al Cielo. E concordano nella massima poc'anzi stabilita il Suarez *sopra la 3. part. di S. Tommaso alla disput. 78. quest. 25. art. 3. §. Ex his autem*, il Becano *de sacramento Baptismi al cap. 10. quest. 7. num.* 7. l'Hurtado *de sacram. Bapt. alla disput. 3. differ.* 3. l'Azorio *alla part. 1. lib. 8. cap. 25. quest.* 10. il Castro Palao *al tratt. 19. disput. unica de Baptismo punt. 9. num.* 16.

Paschal.

part. 1. *n.* 11. Barbosa *in Canon. Judæorum* 28. *q.* 1. *n.* 1. Ad hanc rem præclarè facit epistola Sancti Francisci Xaverii *pag.* 67. Romæ typis edita, in qua confirmans Patrem Franciscum Henricum, quod quereretur paucos a se Infideles in Indiis ad veri Numinis cultum revocari, sic scribit. *Plus itaque proficis, quàm tu putas, infantes diligentissimè conquisitos per Baptismum Cœlo parturiendo.* Nam certum est, Xaverium hic loqui de Indorum infantibus extremum vitæ agentibus, quos Pater Franciscus Henricus ritè ac licitè baptizabat. *At memento, te octo mensibus, quibus isthic versaris, plures animas conservasse moribundis infantibus baptizandis.*

Infan- expoſi

9. Si item eveniret, ut puer aliquis Hebræus projectus esset, atque a Parentibus derelictus, communis omnium sententia est, pluribus quoque confirmata judiciis, eum baptizari oportere, reclamantibus etiam, repetentibusque parentibus, ut rectè docent Azorius *Inst. Moral. par.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quæst.* 5. Ricciul. *Lucubrat. lib.* 2. *cap.* 32. *n.* 30. Clericatus *de Jurisdictione, discord.* 17. *n.* 12. Sessa *de Judæis cap.* 51. *n.* 110. *& seqq.* At Hebræorum parentes Patriam se in filios habere potestatem contendunt, nec planè injuria. Compertum est patriam potestatem neque ad jus Divinnm positivum, neque ad jus naturale, neque ad jus gentium pertinere, sed juris, ut ajunt, *humani Romani* esse; cum autem Civitate Romàna Antoninus Imperator omnes Imperio Romano subjectos donaverit, juxta ea, quæ leguntur *in l. in Orbe Romano*, quæque in aliis exemplaribus incipiunt *in urbe Roma ff. de statu hominum*, & Hebræi Imperio Romano tunc essent subditi, hoc ipsis argumentum suppeditat pro patria in filios potestate. Sic disserit *Abbas in cap. cit. ex literis n.* 3. *de convers. Infid. Judæus habet filium in potestate; & est ratio, quia Judæi contrahunt justas nuptias, sunt sub Romano Imperio, & sic gaudent legibus Imperialibus.* Sed itidem planè constat prædictam patriam potestatem tunc certe amitti, cum filius derelinquitur, projiciturque; juxta responsum Gregorii IX. *cap.* 1. *de Infantibus, & languidis expositis*, cujus hæc sunt verba: *Si a Patre, sive ab alio, sciente ipso, aut ratum habente, (relegato pietatis officio,) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus.*

10. Animadvertendum tamen est, eum infantem non inter projectos, expositosque adnumerandum, quem sine Patre, sine Matre, nullo comite, aut per urbem, aut extra Hebræorum vicum temerè vagantem inveneris; sed quem in loco publico solum, derelictum, abjectum, atque omni cura, & spe destitutum offenderis, is absque dubio projectus, is sanè expositus censendus est.

11. Benigna hæc interpretatio nonnullis improbanda videtur; neque enim ignoramus, apud auctores multas hac de re sententias valde huic nostræ dissimiles inveniri, quæ eo potissimum innituntur, quod Hebræi, quamvis non jure belli, Christianorum tamen mancipia sunt. Itaque cum servitutem serviant, tametsi sententia admittatur, eorum infantes sine parentum consensu baptizari non posse, non decere tamen subtiliores addere limitationes. Multa de hac re habet Antonius Francus in *additionibus in Abb. cap. Ex litteris, lit. B. de conversione Infid.* Nostri autem instituti non est in hanc Epistolam omnes congerere limitationes, explicationesque regulæ; non enim tractatum, sed simplicem tantùm methodum hic proponimus quoad casus & eventus passim obvios, ac frequentes. Sanctus Thomas in locis præfatis docet, Hebræos in servitute quidem apud Christianos esse, non verò pænali libertatique contraria, sed civili,

Paschal. *de viribus patriæ potestatis alla part.* 1. *c.* 7. *n.* 11. il Barbosa *sopra il Can. Judæorum* 28. *q.* 1. *n.* 3. e fa molto a proposito una lettera di S. Francesco Saverio *alla pag.* 67. della stampa di Roma, in cui consolando il Padre Francesco Enrico, che lamentavasi di far pochi Cristiani nell' India, gli scrive, che a torto si lagna; *Plus itaque proficis, quàm tu putas, infantes diligentissimè conquisitos per Baptismum Cœlo parturiendo*: essendo cosa certa, che ivi il Santo parla degl' infanti Indiani, che erano in pericolo di morte, ed ai quali il Padre Francesco Enrico dava il Battesimo: *At memento, te octo mensibus, quibus isthic versaris, plures animas conservasse moribundis infantibus baptizandis.*

Degl'Infanti esposti.

9. Succedendo altresì il caso, che si ritrovi qualche infante Ebreo esposto, e così abbandonato da' genitori, comune è l'opinione, avvalorata ancora da varj giudicati, che si battezzi, ancorchè i genitori contraddicessero, e lo ridomandassero, & la Sinagoga strepitasse; come molto bene insegnano l'Azorio *Instit. Moral. alla part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quest.* 5. il Ricciul. *Lucubrat. al lib.* 2. *cap.* 32. *n.* 30. il Clericato *de Jurisdictione alla discordia* 17. *n.* 12. il Sessa *de Judæis al cap.* 51. *n.* 110. *e segg.* Pretendono i padri Ebrei d'avere la patria potestà sopra i figli; E per vero dire, Noi non sapremmo loro negarla. Sappiamo, che la patria potestà non è di Jus Divino positivo, nè di Jus naturale, nè di Jus delle Genti, ma di Jus, come dicono, *umano Romano*, ed auendola Antonino Imperadore data a tutti i sudditi dell'Orbe Romano, come si vede *nella l. In Orbe Romano*, che in altri esemplari incomincia *in Urbe Roma, ff. de statu hominum*, fra i quali sudditi allora annoveravansi anche gli Ebrei, ciò somministra un argomento a pro della patria potestà de' padri Ebrei sopra i loro figli. Così discorre l'Abbate *nel cit. Cap. Ex litteris, al n.* 3. *de Conversione Infidelium*: *Judæus habet filium in potestate; & est ratio, quia Judæi contrahunt justas nuptias, sunt sub Romano Imperio, & sic gaudent Legibus Imperialibus.* Ma sappiamo altresì, che la detta patria potestà si perde, ogni qual volta si abbandona si figlio, e si espone; secondo la risposta del Pontefice Gregorio IX. *nel Cap.* 1. *de infantibus, & languidis expositis*, le di cui parole sono le seguenti: *Si a patre, sive ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus.*

10. Essendo però quì d'uopo l'avvertire, non potersi pretendere per esposto un infante, che si ritrovi solo per Città, e fuori di Ghetto, senza la compagnia del padre, o della madre, o d'altra persona; dovendosi aver per esposto quell' infante, che si ritrova in luogo pubblico, solo, ed abbandonato, e senza che vi sia chi si prenda pensiere di lui.

11. Dispiace ad alcuni questa discreta spiegazione, e scorrendo gli Autori, si possono vedere appo loro molte, e molte altre limitazioni, procedendo il tutto dalla massima, che gli Ebrei sono servi de' Cristiani, ancorchè non lo siano *jure belli*, e che essendo servi, ammessa ancora la sentenza, che i loro infanti non si possano battezzare senza il consenso de' genitori, non è poi conveniente, che si sotrilizzi nelle limitazioni. Può vedersi Antonio Franco *nelle Addizioni all' Abbate sopra il Cap. Ex litteris alla lettera B. de conversione Infidelium.* Noi non pretendiamo d'inserire in questa lettera tutte le limitazioni della regola, non componendo Noi un Trattato, ma una semplice Istruzione, ristretta quanto si può ai casi pratici. S. Tommaso *ne' luoghi di sopra citati* insegna, che gli Ebrei sono servi de' Cristiani, ma non di servitù penale, contraria alla libertà, ma d'una certa servitù civile, che è di rango inferiore dell'altra, e

quæ licet in abjectissimo gradu constituat, non eum tamen præbet, quem altera, dominatum: quod item in rem nostram sapienter a Suarez consideratur *in 3. part. S. Thomæ quæst. 68. art. 10. disp. 25. sess. 4. §. Dico secundo*, & a Silvio *in 3. part. S. Thom. tom. 4. quæst. 68. art. 10. concl. 7.*

12. San. mem. Pius V. Prædecessor Noster *in sua Constitut. 80.* omnes Hebræos ab omni Ecclesiastica ditione, exceptis Romæ, & Anconæ Civitatibus, eliminavit. Sixtus V. iisdem concessit omnia ditionis Ecclesiasticæ loca, dummodo septa mænibus essent, habitanda. Sed Pontifex Clemens VIII. rem in antiquum statum restituit; Romæ tamen, Anconæque, Avenionem adjunxit, ut videri potest *in ejus Constitut. 19.* Cum verò Apostolica Sedes Urbini, Ferrariæque Ducatus recepisset, non ejecti fuere Judæi ab iis Urbibus, Oppidisque, ubi antea per Duces iis licuerat commorari. At si quis peteret, qua de causa non Hebræis negatum fuerit, nec negetur, in Pontificia ditione, ac Romæ etiam liberè permanere, is quidem quæstiones adeat Theologicas Piette, qui *part. V.* usitata ingenii sui sagacitate quæstionem agitat, an infantes Hebræorum possint invitis Parentibus baptizari, tum id affirmantes (quorum & sententiam ipse amplecti videtur) hac interrogatione provocat *pag. 335. Cur ergo Romæ Ecclesia Filios Judæorum non baptizat, baptizatosque a Parentibus non avellit, ne in odio Christi, multiplicique impietate enutriantur*: Hanc deinde responsionem subjungit: *Respondeo, & peto vicissim ego: Cur infensissimos illos Christi hostes ipse Christi Vicarius Pontifex Romanus in sua Civitate tolerat? Cur eos inde non amandat? sicut ergo suas habet rationes, gentem illam Deo abominabilem, Christoque infensissimam tolerandi; ita & rationes habet, quare infantes eorum, ipsis invitis, non baptizet, nec ab eis avellat.* Et inter rationes, unam refert allatam a Divo Augustino, *in lib. 18. de Civit. Dei cap. 46.* ubi dicit, Deum non voluisse illos mortuos sed profugos, ut ubique ferentes Sacram Bibliam, cum testimonio eorum Codicum diffunderentur, etiam illis invitis, Christi Prophetiæ: *Ideo parum fuit*, sunt verba Divi Augustini, *ut diceret: Ne occideris eos, ne quando obliviscantur legem tuam; nisi etiam adderet: Disperge eos; quoniam si cum isto testimonio Scripturarum in sua tantummodo terra, non ubique essent, profectò Ecclesia, quæ ubique est, eos prophetiarum, quæ de Christo præmissæ sunt, testes in omnibus gentibus habere non posset.*

13. Hæc obiter dicta sint, & non afferendo veram causam, qua de causa licitum sit Hebræis moram facere Romæ, & in aliquibus Civitatibus Ecclesiasticæ Dominationis; hoc satis sit nostræ opinioni, nam, si fuerunt Hebræi non servitutis pœnalis, sed servitutis civilis, & si moram faciunt Romæ & in aliquibus Civitatibus ejusdem status, hoc evenit annuentibus nonnullis Summorum Pontificum: unde ob legitimam consequentiam deducitur, non sumendum esse ab illis id, annuente justitiâ sumendum non est; & eorum conversionem quærendam esse omnimodo, ac Baptismum eorum filiorum, sed absque violentia & omni injustitia depositâ, nam Christifidelium non est injustitia, & flagellatio adversatur asylo illis concesso. Pontifex S. Gregorius scribendo Pascasio Episcopo Neapolitano, consilium dat leniter agendi cum Hebræis qui illo tempore moram faciebant in dicta Civitate: *Agendum est ergo, ut potius ratione, & mansuetudine provocati sequi nos velint, non fugere, ut eos ex eorum Codicibus ostendentes, quæ dicimus, ad sinum Matris Ecclesiæ Deo possimus auxiliante*

non dà tutta quell'autorità, che si dà dalla prima: il che pure viene nel nostro proposito saviamente avvertito dal Suarez *nella 3. part. di S. Tommaso alla quest. 68. art. 10. disput. 25. sez. 4. §. Dico secundò*, e dal Silvio *sopra la 3. part. di San Tommaso al tom. 4. quest. 68. art. 10. conclus. 7.*

12. Il Pontefice S. Pio V. *nella sua Constitut. 80.* bandì gli Ebrei da tutto lo Stato Ecclesiastico, eccettuata Roma, ed Ancona. Sisto V. permise loro poter abitare in tutti i luoghi dello Stato Ecclesiastico, che fossero circondati con muraglie. Ma il Pontefice Clemente VIII. rimise l'affare ne' termini della Costituzione di S. Pio V. aggiungendo a Roma, ed Ancona, la Città d'Avignone, come può vedersi *nella sua Costitut. 19.* Ed essendo dipoi devoluti alla Santa Sede i due Ducati di Ferrara, e di Urbino, non furono gli Ebrei cacciati da quelle Città, e da que' luoghi de' predetti Ducati, ove loro era stato permesso dai Duchi d'abitare. E quando mai si domandasse, per qual cagione sia stata permessa, e si permetta la dimora continua degli Ebrei nello stato Ecclesiastico, ed in Roma stessa, potrà, chi ciò domanda, stendere la mano alle Questioni Theologiche del Piette. Esso *nella part. 5.* tratta col solito suo brio il punto, se possano i figli infanti degli Ebrei essere battezzati senza il consenso de' proprj genitori; e contra la parte affermativa, che sembra essere di suo genio, formando il seguente quesito *alla pag. 335. Cur ergo Romæ Ecclesia filios Judæorum non baptizat, baptizatosque a parentibus non avellit, ne in odio Christi multiplicique impietate enutriantur?* così risponde: *Respondeo, & peto vicissim ego: Cur infensissimos illos Christi hostes ipse Christi Vicarius Pontifex Romanus in sua civitate tolerat? Cur eos inde non amandat? Sicut ergo suas habet rationes, gentem illam Deo abominabilem, Christoque infensissimam tolerandi; ita & rationes habet, quare infantes eorum, ipsis invitis, non baptizet, nec ab eis avellat.* E tra le ragioni, una ne porta ricavata da S. Agostino *nel lib. 18. de Civitate Dei al cap. 46.* ove dice, che Iddio non gli ha voluti estinti, ma dispersi, acciò portando seco da per tutto la Sacra Bibbia, col testimonio de' loro Codici, da per tutto si spargessero, anche a lor mal grado, le profezie di Cristo: *Ideo parum fuit*, sono parole di S. Agostino, *ut diceret: Ne occideris eos, ne quando obliviscantur legem tuam; nisi etiam adderet: Disperge eos; quoniam si cum isto testimonio Scripturarum in sua tantummodo terra, non ubique essent, profectò Ecclesia, quæ ubique est, eos prophetiarum, quæ de Christo præmissæ sunt, testes in omnibus gentibus habere non posset.*

13. Ciò sia detto di passaggio, e senza impegno di stabilire il vero motivo, per cui vien permesso agli Ebrei il dimorare in Roma, ed in alcune Città dello Stato Ecclesiastico; dovendo bastare pel nostro intento, che, se gli Ebrei sono servi non di servitù penale, ma di servitù civile, e se hanno abitazione in Roma, ed in alcune Città dello Stato, l'hanno con positiva annuenza de' Sommi Pontefici: dal che poi con legittima conseguenza si deduce non doversi pretender da loro ciò, che non giustizia non si può pretendere; e che si dee coi dovuti modi procurare la loro conversione, e Battesimo de' loro infanti, ma senza stranezze, e posta da parte ogn' ingiustizia, avvegnachè non è propria de' Cristiani l'ingiustizia, e lo strapazzo è contrario all'asilo conceduto. Il Pontefice San Gregorio scrivendo a Pascasio Vescovo di Napoli, l'avverte a trattare con dolcezza gli Ebrei, che in quel tempo abitavano nella detta Città: *Agendum est ergo, ut potius ratione, & mansuetudine provocati sequi nos velint, non fugere, ut eos ex eorum Codicibus ostendentes, quæ dicimus,*

convertere. Et quoniam Paschasius quasdam iis celebritates jampridem concessas interdixerat, hæc subjungit: *Itaque Fraternitas tua eos monitis, prout poterit, Deo adjuvante, ad convertendum accendat, & de suis illos solemnitatibus inquietari denuo non permittat, sed omnes festivitates, feriasque suas, sicut hactenus tam ipsi, quàm parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt, liberam habeant observandi; celebrandique licentiam.* Et quæ in eadem Epistola decernebantur, pertinere quoque voluit ad omnes Episcopos, in quorum Diœcesibus Hebræi commorabantur: *Item universis Episcopis per Galliam, & Europam, & Germaniam constitutis.* Hæc autem Epistola recensetur in *Can. Qui sincera, dist.* 45.

14. Postquam casus magis obvios exposuimus, in quibus nostra hæc regula prohibet, Hebræorum infantes, invitis parentibus, baptizari; aliquas insuper declarationes addimus ad hanc regulam pertinentes; quarum hæc prima est: si parentes desint, infantes verò alicujus Hebræi tutelæ commissi fuerint; eos sine tutoris assensu licitè baptizari nullo modo posse; cum omnis parentum potestas ad tutores pervenerit. Sic Azorius *Instit. Moral. par.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quæst.* 9. Thomas a Jesu *de Convers. gent. pag.* 212. Sessa *de Jud. cap.* 25. *num.* 30.; alios prætera auctores eadem sentire non ignoramus; a quibus recensendis brevitatis gratia supersedemus.

15. Secunda est; si Pater Christianæ Militiæ nomen daret, juberetque, infantem filium baptizari, eum quidem vel Matre Hebræa dissentiente baptizandum esse; quum filius non sub Matris, sed sub Patris potestate sit habendus, juxta textum *in lege Nulla ff. de suis, & legitimis hæredibus, & in §. fœminæ, Instit. tit. de adoptionibus*, quod quidem ad verbum statuit Gregorius IX. in sua Decretali ad Argentinæ Episcopum scripta, & relata *in cap. Ex literis, de conversione Infidelium.*

16. Tertia est, quamvis Mater Filios sui juris non habeat; tamen ad Christi Fidem si accedat, & infantem offerat baptizandum, tametsi Pater Hebræus reclamet; eum nihilominus aqua baptismatis abluendum esse: Ita cum cæteris Azorius verba facit *in loco præfato quæst.* 3. *Ubi de communi fidei bono agitur, nulla habenda est ratio patriæ potestatis, quam leges, & jura Romana sanxerunt; & propterea mater fidelis, quamvis ei jus civile patriam potestatem non tribuat, jus habet ad baptismum filium offerendi.* Huic quidem sententiæ favet prædicta Decretalis Gregorii IX., in qua licet loquatur de patria potestate in eo casu, quem explicabat, Patris nempe Christiani filium aquis lustralibus offerentis, matre Hebræa perperam discrepante: statuit tamen sententiæ suæ in favorem fidei fundamentum: *In favorem maxime fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum:* favor autem fidei in utroque casu valere plurimum jure debet.

17. Quarta est, quod si pro certo habeatur, parentum voluntatem esse Infantium baptismati necessariam, quoniam sub appellatione parentum locum quoque habet paternus avus, ut observatur *in l. justa interpretatione* 201. *ubi Glossa in verb. avus ff. de verb. signif.* cum eo, quod amplius legi potest *in discept.* 977. *num.* 4. *Gratiani.* Hinc necessario sequitur; ut, si avus paternus Catholicam Fidem amplexus sit, ac nepotem ferat ad Sacri lavacri Fontem, quamvis mortuo jam patre, mater Hebræa repugnet, tamen infans sit absque dubio baptizandus. Martinus Navarrus vir Sacrorum Canonum doctrina excellens, cum hic Romæ casus hujusmodi evenisset, plus valere contendebat matris dissensum,

ad sinum Matris Ecclesiæ Deo possimus auxiliante convertere. E perchè Pascasio avea loro proibito il fare alcune feste, che per l'addietro avevano sempre fatte, soggiugne: *Itaque Fraternitas tua eos monitis, prout poterit, Deo adjuvante, ad convertendum accendat, & de suis illos solemnitatibus inquietari denuo non permittat; sed omnes festivitates feriasque suas, sicut hactenus tam ipsi, quàm parentes eorum per longa colentes retro tempora tenuerunt, liberam habeant observandi celebrandique licentiam*: estendendo nel fine il risultato di questa lettera a tutti gli altri Vescovi, nelle Diocesi de' quali abitavano gli Ebrei: *Item universis Episcopis per Galliam, & Europam, & Germaniam constitutis*: e questa lettera è riferita *nel Can. Qui sincera, alla dist.* 45.

Dichiarazioni sopra i detti casi.

14. Alle limitazioni pratiche, e più ovvie della regola, in cui viene stabilito, che gl'infanti Ebrei non si debbono battezzare senza il consenso de' genitori, succedono alcune dichiarazioni appartenenti alla stessa regola. La prima delle quali si è, che non essendovi i genitori, ed essendo gl'infanti sotto la cura de' tutori Ebrei, siccome in questi è trasfusa la potestà de' genitori, così senza il loro consenso non è tampoco permesso il dare il Battesimo all' infante Ebreo: Azor. *Instit. Moral. part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quest.* 9. Thomas a Jesu *de Conversione Gentium pag.* 212. Sessa *de Judæis cap.* 51. *n.* 30. appresso i quali sono cumulati gli altri, che dicono lo stesso.

15. La seconda, che se il padre si converte alla Fede Cristiana, e dà il suo consenso, acciò si battezzi il figlio infante, ancorchè la madre, che resta nell' Ebraismo, dissenta, dee conferirsi il Battesimo; essendo il figlio in potestà del padre, e non della madre, secondo il testo *nella leg. Nulla ff. de suis, & legitimis hæredibus*, e *nel §. Fœminæ Instit. tit. de adoptionibus*: e questo caso viene letteralmente deciso da Gregorio IX. nella sua Decretale scritta al Vescovo d'Argentina, e riferita *nel cap. Ex litteris, de convers. Infid.*

16. La terza, che, ancorchè la madre non abbia in potestà i figliuoli, se essa però si converte, ed offre l'infante al Battesimo, ancorchè il padre, che resta nell'Ebraismo, non consenta, l'infante dee battezzarsi: e così con gli altri ben discorre l'Azorio *nel luogo citato, alla questione* 3. *Ubi de communi fidei bono agitur, nulla habenda est ratio patriæ potestatis, quam leges, & jura Romana sanxerunt: & propterea mater fidelis, quamvis ei Jus Civile patriam potestatem non tribuat, jus habet ad Baptismum filium offerendi.* E questa opinione hà il suo fondamento nella citata Decretale di Gregorio IX. in cui benchè esso faccia menzione della patria potestà nel caso che decideva, che era, come si è veduto, del padre Cristiano, che offeriva il figlio al Battesimo contra il consenso della madre Ebrea, mette però la base del suo discorso nel favor della Fede: *in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum*: ed il favor della Fede ha luogo nell'uno, e nell'altro caso.

17. La quarta, che, sempre supposta la regola, che senza il consenso de' genitori el figlio infante degli Ebrei non dee battezzarsi, venendo però *sub appellatione parentum* anche l'avo paterno, come si vede *nella l. Justa interpretatione* 201. *ubi Glossa in verb. avus ff. de verborum significatione*, con quel molto di più che può leggersi *nella discett.* 977. *al num.* 4. del Graziano; di qui deriva, che se l'avo paterno è convertito, ed offre il nipote al Battesimo, ancorchè, morto il padre, sia dissenziente la madre restata nell' Ebraismo, dee l'infante battezzarsi. Martino Navarro uomo di molta dottrina nel Diritto Canonico, essendo succeduto il detto caso qui in Roma, s'impegnò a sostenere, che

ut videre licet in ejus *conf.* 4. *lib.* 3. *de conversione Infidelium.* Contra eum scripsit Præsul Rutilius Benzoni: Pontifex autem Gregorius XIII. pro avo sententiam tulit, ut ipse refert in suo *speculo Episcoporum lib.* 1. *quæst.* 9. *dub.* 1. ubi testatur, hebræo infanti baptismum se contulisse. Quamobrem in fine Consilii Navarri hæc leguntur: *Advertendum autem, contra opinionem latam sententiam, infantemque traditum fuisse Avo Christiano, & demum baptizatum, perseverareque adhuc in fide.* Hujusce facti Marchinus etiam testis est *de Bello Divino par.* 1. *cap.* 2. Non desunt alia judicata, quorum vi avus ad fidem conversus præferri debet, non solùm si Mater, sed etiam si Pater dissentiat, & quamvis ambo pariter protestentur, sese filii baptismati non assentiri, ut videri potest in *cit. disc.* 977. *Gratiani*, cum præter favorem Religionis, qui maximi habendus est, argumenti loco etiam esse debeat *Text. in Can. Patrem* 32. *qu.* 3. ubi in neptis nuptiis, avi sententia patris judicio anteponitur, cum avus liber, pater autem servus existit. *Patrem puellæ Ecclesiæ nostræ famulum, avum verò ejus liberis ortum constat esse natalibus, & ideo avi magis electionem de conjunctione neptis, quàm patris ejus, cujus nullo modo liberum potest esse arbitrium, decernimus attendi. Quia ergo electione avi huic ista nupsisse probatur, hanc constat legitime esse copulatam.*

18. Fictitia res non est, quod aliquando Pater Hebræus se velle Catholicam Religionem amplecti prædicet, ac se ipsum, filiosque Infantes baptizandos offerat, postmodum verò sui se consilii pœniteat, abnuatque filium baptizari. Id Mantuæ evenit, ubi Hebræus quidam non modo cum viro perhonorificum dignitatis gradum tenente, sed ipso etiam cum Duce id rei gessit. Duos habebat infantes liberos, totidemque pueros, atque uxorem, cumque deinceps ad Christi fidem accedere recusasset, Ducisque spem frustratus esset, res ad examen deducta est in Congregatione Sancti Officii, ac Pontifex *die* 24. *Septembris anni* 1699. statuit, ea fieri, quæ sequuntur: *Sanctissimus, auditis votis Eminentissimorum, decrevit, quod duo filii infantes, alter scilicet triennis, alter quinquennis baptizentur. Alii, nempe filius octo annorum, & filia duodecim, collocentur in domo Cathechumenorum, si ea Mantuæ adsit, sin minus apud piam, honestamque personam, ad effectum explorandi ipsorum voluntatem, eosque instruendi. Uxoris quoque in loco a filiis separato exploretur voluntas. Patrem verò, & Maritum respectivè, qui a proposito suscipiendæ fidei Christianæ recessit, non esse cogendum, sed contra eum posse procedi, prout de jure.* Idem fermè accidit Augustæ Taurinorum, ubi cum Hebræus quidam Religionem Catholicam amplecti nollet, postquam id se facturum promiserat, cumque instaret, ut filiola, quam baptizandam obtulerat, ideoque a Matre Hebræa jam ablatam Christianæ nutrici lactandam dederat, in potestatem rediret suam; Congregationis Sancti Officii auctoritate Romæ sancitum fuit, ut puellula Christianos penes esset, & ad Sacrum regenerationis Fontem elevaretur, quod videri potest apud Sessam *cap.* 51. *num.* 98. Hoc autem prudenter statutum est, ne scilicet Parentes Hebræi, quibuscum summa æquitate apud Christianos agitur, eo impudentiæ deveniant, ut & nos, & Ecclesiam audeant irridere.

De Infidelibus, qui Baptismum recipiunt ob bonum aliquod temporale.

19. Sunt quoque aliqui infideles, suos infantes Christianis offerre soliti, ut aquis salubribus abluantur, non tamen Christi ut stipendia mereantur, neque ut originalis culpa eorum ex anima deleatur: sed id faciunt indigna quadam

super-

dovea prevalere il dissenso della madre, come può vedersi *nel di lui consiglio* 4. *al lib.* 3. *de conversione Infidelium.* Scrisse contra di lui Monsignor Rutilio Benzoni; ed il Pontefice Gregorio XIII. sententiò a favore dell'avo, come esso riferisce *nel suo Speculo Episcoporum al lib.* 1. *quæst.* 9. *dubb.* 1. ove attesta d'aver esso stesso battezzato l'infante Ebreo. Per lo che nel fine del consiglio del Navarro si trova notato come siegue: *Advertendum autem, contra hanc opinionem latam sententiam, infantemque traditum fuisse avo Christiano, & demum baptizatum, perseverareque adhuc in Fide.* Il fatto pure viene contestato dal Marchino *de Bello Divino alla parte* 1. *cap.* 2. Nè mancano altri giudicati a pro della preferenza dell'avo convertito, non solo se dissente la madre, ma anche se dissente il padre, ed ancorchè ambidue uniti si protestassero di non consentire, che il figlio fosse battezzato, come può vedersi *nella cit. discett.* 977. del Graziano: valutandosi, oltre il motivo del favore della Religione, che è il predominante, anche un testo *nel Can. Patrem* 32. *quæst.* 3. ove nel maritaggio della nipote vien preferito il giudizio dell'avo a quello del padre, quando l'avo è libero, ed il padre è servo: *Patrem puellæ Ecclesiæ nostræ famulum, avum vero ejus liberis ortum constat esse natalibus; & ideo avi magis electionem de conjunctione neptis, quàm patris ejus, cujus nullo modo liberum potest esse arbitrium, decernimus attendi. Quia ergo electione avi huic ista nupsisse probatur, hanc constat legitimè esse copulatam.*

18. Non è caso ideale, che il padre Ebreo dica di volersi convertire, offerendo al Battesimo se stesso, ed anche i figli infanti, e poco dopo si penta, nè più consenta, che i figli infanti siano battezzati. Ciò accadde in Mantova: nella qual Città un Ebreo così seriamente s'espresse con una persona graduata, anzi con lo stesso Duca. Aveva l'Ebreo due figli infanti, e due che erano fuori dell' età infantile; aveva moglie: ed avendo retirata la parola, come sopra, data allo stesso Principe, fu esaminata la materia nella Congregazione del Sant'Officio, in cui il Papa *nel giorno* 24. *di Settembre* 1699. ordinò, che si facesse come in appresso: *Sanctissimus, auditis Votis Eminentissimorum, decrevit, quod filii infantes, alter scilicet triennis, alter quinquennis, baptizentur. Alii, nempè filius octo annorum, & filia duodecim, collocentur in domo Catechumenorum, si ea Mantuæ adsit; sin minus, apud piam honestamque personam, ad effectum explorandi ipsorum voluntatem, eosque instruendi. Uxoris quoque in loco a filiis separato exploretur voluntas. Patrem verò & maritum respectivè, qui a proposito suscipiendæ Fidei Christianæ recessit, non esse cogendum, sed contra eum posse procedi, prout de jure.* Ed il simile accadde in Torino, ove essendosi pentito il padre Ebreo di farsi Cristiano, dopo averlo promesso, e facendo premura per riavere una figliuolina, che aveva offerta, e che aveva data ad allattare ad una nutrice Cristiana, levandola alla madre Ebrea, fu coll'autorità della Congregazione del Sant' Officio di Roma risoluto, che la bambina restasse appresso i Cristiani, e per conseguenza fosse battezzata, come si può vedere nel Sessa *al cap.* 51. *num.* 98. non dovendo poi i genitori Ebrei, che con tanta discretezza sono trattati da i Cristiani, prendere il partito di burlarsi di loro, e della Chiesa.

Degl'Infedeli, che ricevono il Battesimo per fine temporale.

19. Offrono alcuni Infedeli i loro infanti, acciò siano battezzati, non già pel fine di farli Cristiani, e che in essi si cancelli la macchia del peccato originale, ma per una superstizione, credendo di liberarli col Battesimo dagli spiriti

mali-

superstitione ducti, quod nempe Baptismi beneficio existimant, eosdem a malignis spiritibus, a fœtore, aut morbo aliquo liberandos. Sanctus Augustinus *in epistola ad Bonifacium Episcocum tom. 2. typis Patrum S. Mauri num. 5.* de hac re ita disserit: *Nec illud Te moveat, quod quidam non ea fide ad Baptismum percipiendum parvulos ferunt, ut gratia spirituali ad vitam regenerentur æternam, sed quòd eos putant hoc remedio temporalem retinere, vel recipere sanitatem. Non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab istis hac intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos necessaria ministeria, & verba Sacramentorum, sine quibus consecrari parvulus non potest.* Mens quippe non infantem baptismo offerentis, sed baptizantis est serio consideranda: *At non parentum, sed ministrorum mens est spectanda, hi enim si bona, & recta mente voluerunt exequi, quod Ecclesia postulat, omnino baptismum valide contulerunt.* Verba sunt Arcudii *lib. de concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis lib. 1. cap. 12.*

20. Res ad examen revocata fuit in Synodo habita anno 1148. sub Patriarcha Luca, de qua Synodo sermonem habet Balsamon *super Canone 48. Trullano.* Agareni quidam Synodo adfuerunt, qui ut baptismum reciperent, invitati, illico responderunt, sese jam pridem Sacro Baptismate initiatos; nam id in more suam apud gentem esse dixerunt, infantes vix natos ad Sacerdotes Catholicos deferri solitos, ac baptizari: *Non tamen admissi fuerunt; audierat enim* (prædictus scilicet Patriarcha) *quod Baptismus, quem Infideles a Christianis petunt, non bona affectione, & orthodoxo proposito petitur, sed propter corporalem medicinam. Persuasum est enim Agarenis, fore, ut sui liberi a dæmone vexentur, & tanquam canes male oleant, nisi baptismum Christianum assequantur.* Verba sunt Balsamonis è Græco idiomate in Latinum versa a Card. Baronio *in annalibus ad annum prædictum* 1148., unde significari videtur, illius Concilii Patres Baptismum ratum, ac validum nequaquam existimasse.

21. Cum ad Theologos, Canonumque peritos hujus quæstionis examen transisset, varii casus propositi, ac discussi fuerunt. Infideles aliqui, cum hoc sibi in animum induxissent, Baptismi gratia Infantes suos a morbis, Dæmonumque vexationibus liberatum iri, eo dementiæ adducti sunt, ut mortem quoque minitati sint Catholicis Sacerdotibus, qui, utpote eorum pravæ mentis conscii, baptismum eorumdem liberis constantissimè denegabant. *Navarrus in suo cons. 5. de tit. Bapt.* respondit, pueros jam rationis compotes in casu ejusmodi a Baptismi fontibus repellendos, infantes verò omnino admittendos esse, qui adhuc rationis expertes sint. Alii verò perperam sentiunt, omnibus conferri baptismum posse, mors ut evitetur, dum materia solum, non autem forma adhibeatur. At huic sententiæ refragatur Congregatio Sancti Officii coram Pontifice habita die 6. Septembris 1625. *Sacra Congregatio universalis Inquisitionis habita coram Sanctissimo, relatis literis Episcopi Antibarensis, in quibus supplicabat pro resolutione infrascripti dubii: An cum Sacerdotes coguntur a Turcis, ut baptizent eorum filios, non ut Christianos efficiant, sed pro corporali salute, ut liberentur a fœtore, comitiali morbo, maleficiorum periculo, & Lupis, an in tali casu possint saltem fictè eos baptizare, adhibita Baptismi materia sine debita forma? Respondit negativè, quia Baptismus est Janua Sacramentorum, ac protestatio fidei, nec ullo modo fingi potest.* Hoc decretum typis editum extat in *Verricello de Apostolicis Missionibus tit. 5. ad verb. Baptismus quæst.* 219. Neque hoc loco prætermittendum est, vigesimam nonam inter propositiones ab Innocentio XI. damnatas die 2. Martii 1679. esse hujusmodi: *Urgens metus gravis est*

maligni, dal fetore, e da qualche malattia. S. Agostino *nella sua lettera 98. al Vescovo Bonifazio nel tom. 2.* dell'edizione de' Padri di San Mauro *al num. 5.* così in questo proposito la discorre: *Nec illud te moveat, quod quidam non ea fide ad Baptismum percipiendum parvulos ferunt, ut gratia spiritali ad vitam regenerentur æternam, sed quòd eos putant hoc remedio temporalem retinere, vel recipere sanitatem. Non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab istis hac intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos necessaria ministeria, & verba Sacramentorum, sine quibus consecrari parvulus non potest*: dovendosi in questo proposito considerare, non l'intenzione di chi offre il battezzando, ma di chi dà il Battesimo: *At, non parentum, sed Ministrorum mens est spectanda: hi enim si bona, & recta mente voluerunt exequi, quod Ecclesia postulat, omnino Baptismum validè contulerunt*: sono parole dell' Arcudio *nel suo Libro della Concordia della Chiesa Occidentale, ed Orientale al lib. 1. cap. 12.*

20. Fu intrapreso l'esame della materia in un Sinodo tenuto *l'anno* 1148. sotto il Patriarca Luca, del qual Sinodo parla Balsamone *sopra il Canone 84. Trullano.* Nel Sinodo comparvero alcuni Agareni, che invitati a farsi battezzare, risposero, che già erano stati battezzati, essendo appo loro ricevuta la pratica d'essere, subito nati, portati ai Sacerdoti Cattolici per essere battezzati: *Non tamen admissi fuerunt: audierat enim* il predetto Patriarca, *quod Baptismus, quem Infideles a Christianis petunt, non bonâ affectione, & orthodoxo proposito petitur, sed propter corporalem medicinam. Persuasum est enim Agarenis, fore, ut sui liberi a dæmone vexentur, & tamquam canes malè oleant, nisi Baptismum Christianum assequantur*: sone le parole di Balsamone tradotte dal Greco in Latino dal Cardinale Baronio *ne' suoi Annali all'anno predetto* 1148. il che sembra denotare, che in quel Concilio il Battesimo non si fosse avuto per valido.

21. Passato l'esame nelle mani de' Teologi, e Canonisti, si sono formati, e discussi varj casi. Alcuni Infedeli sono alle volte stati talmente persuasi, che col Battesimo de' Cristiani si sarebbero i loro piccoli figli liberati dalle malattie, e dalle vessazioni de' cattivi spiriti, che sono arrivati a minacciare la morte ai Sacerdoti Cattolici, che essendo consapevoli dell'intenzione degli offerenti, non volevano conferirglielo. Il Navarro *nel suo consiglio 5. sotto il titolo de Baptismo* rispose, non potersi in questo stato di cose conferire il Battesimo all'adulto, che ha l'uso della ragione, ma bensì all'infante, che è senza l'uso predetto. Altri malamente furono di sentimento, che, per isfuggire la morte, poteva ai predetti tutti darsi il Battesimo, servendosi della materia, e non adoperando le parole della forma, Ma ciò fu riprovato dalla Congregazione del Sant'Offizio tenuta avanti il Papa *nel giorno 6. di Settembre del 1625. Sacra Congregatio Universalis Inquisitionis habita coram Sanctissimo, relatis litteris Episcopi Antibarensis, in quibus supplicabat pro resolutione infrascripti dubii: An, cùm Sacerdotes coguntur a Turcis, ut baptizent eorum filios, non ut Christianos efficiant, sed pro corporali salute, ut liberentur a fœtore, comitiali morbo, maleficiorum periculo, & lupis, an in tali casu possint saltem fictè eos baptizare, adhibitâ Baptismi materiâ sine debita forma? Respondit negativè, quia Baptismus est Janua Sacramentorum, ac protestatio Fidei, nec ullo modo fingi potest.* Tal risoluzione è stampata nel Verricello *de Apostolicis Missionibus al tit. 15. nella parola Baptismus alla quest.* 219. E la ventesima nona fra le Proposizioni condannate dalla sa. mem. d'Innocenzo XI. *ai 2. di Marzo 1679.* è la seguente: *Urgens*

justa causa Sacramentorum administrationem simulandi.

Conferri nequit Baptismus, quum adest periculum perversionis.

22. Si tamen mortis discrimen absit, omnibus hæc opinio insedisse videtur, Baptismum conferre nefas esse, cum dubitari prudenter possit, id futurum, ut baptizatus tractu temporis a Catholica Religione desciscat; quod quidem experientia docet plerunque iis infantibus evenire, qui a Parentibus infidelibus oblati, ut ab infirmitate aliqua baptismo liberentur, postea verò in eorum educationem, ac potestatem revertuntur. Hoc idem comprobat suffragio suo *Castrus Palaus tom. 4. suorum operum Moralium tract. 19. disputat. unic. punct. 6. num. 11. Cardinalis Albizi de inconst. in fid. cap. 33. num. 47. Verricellus de Apostolicis Missionibus titul. 6. quæst. 113. n. 8.* Hinc verò id sequitur, quod si baptizatus infans non ad Parentes infideles rediret, sed Christiano cuipiam committeretur, is baptizari deberet, etiamsi non a Parentibus oblatus esset, ut Catholicus evaderet, verum ut ab ægritudine, ac morbo aliquo servaretur. Appositè ita concludit Azorius *institut. moral. par. 1. lib. 8. cap. 25. quæst. 6. Ex quo perspicuum est, ejusmodi infantes jure donari, & ablui Baptismo posse, quoties commoda occasio sese obtulerit a patrio eos jure, & potestate liberandi.*

23. Negari profectò nequit grave perversionis periculum in hac materia rem esse maximi momenti. Episcopus Quebec aliàs significavit, barbarorum aliquot, etiamsi Christianæ militiæ adscriptos, nullum Religionis specimen exhibere; hoc enim habent in more positum, ut statim ac filius nascitur, eum Christianis offerant baptizandum; is verò ubi adolevit, a Religionis nostræ sanctimonia abhorret, parentum scilicet exemplo edoctus. Quare non sine causa prædictus Episcopus postulavit, iisne infantibus Sacramentum esset baptismatis conferendum? Huic petitioni diligenter expensæ in Congregatione Sancti Officii habita die 3. Maji 1703. responsum fuit, Baptismum conferre infantibus non licere, qui filii Infidelium essent, atque in eorum potestate mansuri. Hoc tamen decretum eos excepit pueros, qui gravissime ægrotantes vita periclitarentur. *Non licere, si sint filii infidelium, & in potestate eorum relinquendi; secluso tamen mortis imminentis periculo.* Licere autem, si filii quidem barbarorum sint, sed jam Christi militum, dum tamen, aut a viris Apostolicis illic degentibus, aut ab ipsis Parentibus, de Sanctæ Religionis præceptis, ac mysteriis edoceantur, cum adoleverint. *Licere verò, si sint filii barbarorum baptizatorum, curandum tamen per Missionarios, ac per ipsosmet eorum parentes, ut, cum ad annos discretionis pervenerint, a se, vel ab aliis instruantur, præsertim in illis regionibus, si non prævideatur in promptu adfuturos Ministros Evangelicos, qui in hoc parentum commodè supplere possint defectum.* In Servia audivimus pauperculas esse Christianas mulieres invito cum Turcis matrimonii vinculo copulatas, quæ cum filium pariunt, eum Sacerdotibus offerre solent, ut baptizetur. Idcirco postulatum fuit, qui debeant in casu hujusmodi sese gerere Sacerdotes. De hac re decretum habetur in nostro Bullario *n. 89. §. 8. num. 304.*, ubi apparet, conferendum esse baptismum, si constet, mortem oblato puero imminere: *Istarum verò filios, quos Parochis baptizandos exhibent, ubi eorum vitæ periculum imminere videatur, Sacro lavacro abluere prædicti Parochi minimè dubitent, admonitis matribus, ut, si convaluerint, ipsos in Christiana Religione educare sedulo curent.* Si nullum adsit vitæ periculum, certa regula generalis statuta non est,

metus gravis est justa causa Sacramentorum administrationem simulandi.

Non si può conferire il Battesimo allorchè v'è pericolo della perversione.

22. Prescindendo poi dalla circostanza del pericolo di morte, sembra esser comune l'opinione, non doversi conferire il Battesimo, ogni qual volta si può temere, che il battezzato sia col tratto del tempo per abbandonare la Santa Religione, il che pur troppo per lo più succede in quegl'infanti, che offerti dai loro genitori Infedeli, acciò siano liberati col Battesimo da qualche infortunio, ad essi si riconsegnano, e ritornano nelle loro mani, e sotto la loro educazione. Così la discorrono il Castro Palao *nel tom. 4. delle sue Opere Morali al tratt. 19. disput. unic. punt. 6. num. 11.* il Cardinal Albizi *de Inconstantia in Fide al cap. 33. n. 47.* il Verricello *de Apostolicis Missionibus al tit. 6. quæst. 113. sotto il num. 8.* dal che poi deriva, che, se si dasse il caso, che il battezzato infante non dovesse restituirsi al genitore Infedele, ma darsi sotto la custodia di persona Cristiana, potrebbe ad esso darsi il Battesimo, ancorche non fosse stato offerto dal padre per farlo Cristiano, ma per liberarlo da qualche malattia, o per altro fine temporale; come molto a proposito conchiude l'Azorio *Instit. Moral. alla part. 1. lib. 8. cap. 25. quæst. 6. Ex quo perspicuum est, ejusmodi infantes jure donari, & ablui Baptismo posse, quoties commoda occasio se se obtulerit a patrio eos jure, & potestate liberandi.*

23. Non può negarsi, che il grave pericolo della perversione non sia un gran punto per l'effetto, di cui si tratta. Il Vescovo di Quebec altre volte espose, che alcuni di que' barbari benchè battezzati non esercitavano verun atto di religione, ma che, subito che avevano un figlio, lo portavano acciò fosse battezzato; e che i lori figli battezzati, quando erano fatti adulti, vivevano senza religione, secondo l'esempio cattivo de' loro genitori; e chiese, se ai predetti infanti poteva conferirsi il Battesimo; ed esaminatasi la domanda nella Congregazione del Sant'Officio tenuta *ai 3. di Maggio del 1703.* si rispose, che ciò non era lecito, quando gl'infanti erano figli d'Infedeli, e dovevano restare nelle loro mani; quando però non vi fosse stato il pericolo di morte: *Non licere, si sint filii Infidelium, & in potestate eorum relinquendi; secluso tamen mortis imminentis periculo*: esser però lecito, se siano figli di barbari, ma già battezzati; lasciando poi a carico de' Missionarj, ed anche de' loro genitori, il dovergli istruire nella Santa Religione, quando fossero arrivati agli anni della discrezione: *Licere verò, si sint filii barbarorum baptizatorum; curandum tamen per Missionarios, ac per ipsosmet eorum parentes, ut, cùm ad annos discretionis pervenerint, a se, vel ab aliis instruantur, præsertim in illis regionibus si non prævideatur in promptu adfuturos Ministros Evangelicos, qui in hoc parentum commodè supplere possint defectum.* Nella Servia, ci fu esposto, esservi alcune povere donne Cristiane, loro mal grado con nome di Matrimonio viventi in contubernio co' Turchi, e che nascendo loro qualche figliuolo, lo portano ai Sacerdoti, acciò sia battezzato; ed in oltre fu domandato, come in questo caso dovenano regolarsi i Sacerdoti. Sopra ciò la risposta è registrata *nel nostro Bollario al num. 89. §. 8. num. 304.* ed è, che si conferisca il Battesimo, se il battezzando è in pericolo di vita: *Istarum verò filios, quos Parochis baptizandos exhibent, ubi eorum vitæ periculum imminere videatur, sacro lavacro abluere prædicti Parochi minimè dubitent, admonitis matribus, ut, si convaluerint, ipsos in Christiana Religione educare sedulo curent*: e che, fuori del pericolo della vita, non davamo veruna regola generale; avvegnachè fosse d'uopo il considerare le circostanze, la principale

cum

delle

cum oporteat diligenter omnes expendere circumstantias, & præsertim, *vel eos in Evangelicæ legis, & fidei cultu perseveraturos, vel Christiana educatione ab ejusmodi matribus fraudatos, Mahometani patris impietatem secuturos esse.* Si Sacerdotes, postquam piè, & religiose hoc negotium Deo commendaverint, æquum, bonumque existiment, prædictos infantulos baptizare, id quidem facerent, matres tamen enixè admonerent de gravissimo, quo tenentur, munere filios de Christiana Religione sedulò edocendi.

24. Nos certe ignoramus, accidisse, ut Pater aliquis Hebræus Romæ, aut alibi infantem obtulerit Sacris Baptismi aquis tingendum, non quod eum cuperet Christianum fieri, sed a morbo aliquo liberari. Hoc si unquam eveniat; S. Augustini sententiâ, nempe pravam parentum intentionem baptismati non obesse ritè collato, præ oculis habitâ; & conjunctim communi opinione consideratâ, in hoc casu baptismum minimè negandum esse, dum nullum sit periculum perversionis, quod sanè est maximum, si baptizatus in Infidelium potestatem sit rediturus; prudentum certè judicio ritè lustrari deberet infans, & Christianis tradi, ut probè educatus, ætate, & sapientia coram Deo proficeret; hoc autem si diligenter fieret, ut semper post Baptismi Sacramentum decet, nullum esset periculum perversionis; quod vitari non potest, si Patri Hebræo filius restituatur; atque hoc pacto omnis etiam difficultas tolleretur, quæ sæpissimè in causa fuit, cur responsio categorica Missionariis negata sit enixè postulantibus, liceret ne Baptismum conferre Infidelium Infantibus Sacro Fonte oblatis, non pietatis, non religionis causa, sed rerum temporalium caducarumque cupiditate. *Vid. Card. Albizi cit. cap. 33. de Inconstant. in Fide num.* 47.

25. Satis abundè diximus non solùm de primo hujus partis capite, utrum nempè, invitis Parentibus, Hebræi infantuli baptizari possint: Verùm etiam de secundo, an casus unquam contingat aliquis, in quo id æque licitum sit, ac decorum; ad tertium nunc accedimus, Baptismum videlicet Hebræis infantibus impertitum, cum fas non sit, ratumne, an verò irritum haberi debeat.

26. Nulla de hac re inter S. Thomam, & Scotum dissensio est, cum non in eam sententiam disputaverint, utrùm Baptismus Hebræis infantibus sine Parentum consensu conferri validè possit, verum an licite; ut prudenter animadvertit Cardinalis Lauria egregius Scotista *in tom.* 1. *lib.* 4. *sententiarum disp.* 14. *art.* 5. *num.* 58. *Et nota, quod sermo non est de posse valido, quia si baptizarentur, certum est remanere baptizatos; sed de posse licito, ideſt, an licitè fiat, si baptizentur.* Durandus *in* 4. *sent. dist.* 4. *quæst.* 7. *art.* 13. contendens irritum baptismum esse sine consensu saltem interpretativo illius, qui baptizatur, ideo si hoc Sacramentum Hebræorum, aut Infidelium filiis, invitis Parentibus, impertitum fuerit, illud esse irritum omnino existimat; ea ratione ductus, quod infantulis non alia, quàm Parentum voluntas sit, quæ si desideretur, omnis deest voluntas, cujus necessitas est sanè maxima, Baptisma ut validum habeatur. Verùm hæc Durandi opinio singularis nunquam aut plausum, aut existimationem nacta est; quod revera constet Baptismum esse ratum, ac validum, quotiescumque Baptizantis voluntas cum forma & materia necessaria accedat. Quamobrem Durandi sententiam Suarez falsam, Cajetanus a ratione alienissimam esse affirmant. Præfati argumenti, validitatem Baptismi col-

delle quali era il vedere, *vel eos in Evangelicæ Legis, & Fidei cultu perseveraturos, vel Christiana educatione ab ejusmodi matribus fraudatos, Mahometani patris impietatem secuturos esse:* e che; se dopo aver fatte orazioni al Signore, avessero i Sacerdoti creduto ben fatto il dare il Battesimo ai predetti infanti, non lasciassero d'inculcare alle madri la grave obbligazione, che hanno, d'allevarli nella Christiana Religione.

24. Non è che sia, almenò a nostra notizia, succeduto il caso, che qualche Padre Ebreo abbia qui in Roma, o ne' paesi a Noi cogniti, offerto qualche suo infante al Battesimo, non per farlo Cristiano, ma per liberarlo da qualche malattia, ma quando mai succedesse, unendo la massima di Sant'Agostino, che la prava intenzione dell'offerente non guasta il Battesimo amministrato nelle dovute forme, colla comune opinione, che non debba tralasciarsi in queste circostanze di conferire il Battesimo; quando cessi il pericolo della perversione; che pur troppo v'è, quando il battezzato dee ritornare nelle mani dell'Infedele; ciascheduno ben vede, che l'infante dovrebbe battezzarsi, e che facendone, consegna ai Cristiani per esser educato nella Santa Religione, (come sempre dee farsi, dopo che si è conferito il Battesimo) sarebbe levato l'inconveniente della temuta perversione, che vi sarebbe, se si restituisse al padre Ebreo; e sarebbe anche tolta di mezzo la grave difficoltà, per cui più volte si è tralasciato di dare risposta categorita ai Missionarj, quando richiedevano, se dovevano dare il Battesimo agl'infanti offerti dagl' Infedeli al Battesimo, non per motivo di Religione, ma per cause, e motivi temporali, come può vedersi appresso il Cardinale Albizi *nel citat. cap.* 33. *de Inconstantia in Fide sotto il num.* 47.

25. Ci sembra d'aver detto quanto basta non meno sopra il primo punto, se senza il consenso de' loro genitori possano gl'infanti Ebrei essere battezzati, che sopra il secondo, se vi siano casi, ne' quali ciò possa essere lecito, e doveroso. Per lo che ora tratterassi del terzo punto, in cui deve esaminarsi, se il Battesimo, quando fosse dato agl'infanti Ebrei anche in quei casi, ne' quali non è lecito il darlo, cio non ostante sia valido.

Se il Battesimo dato nei casi illeciti sia valido.

26. Su quest'articolo non vi è discrepanza fra S. Tommaso, e Scoto, non essendo stata la disputa fra di loro, se il Battesimo conferito agl'infanti Ebrei senza il consenso de' genitori, fosse valido, ma fosse lecito, come ben avverte il Cardinal Lauria bravo Scotista *nel suo tom.* 1. *sopra il* 4. *lib. delle sentenze alla disput.* 14. *art.* 5. *sotto il num.* 58. *Et nota, quod sermo non est de posse valido, quia, si baptizarentur, certum est, remanere baptizatos; sed de posse licito, idest, an licitè fiat, si baptizentur.* Il Durando fu quello, che *nel* 4. *delle sentenze alla dist.* 4. *quæst.* 7. *num.* 13. sostenendo esser nullo il Battesimo senza la volontà almeno interpretativa di chi lo riceve, ha preteso, esser nullo il Battesimo dato ai figli d'infantile età degli Ebrei, e degl'Infedeli, sensa il consenso de' loro genitori; non avendo essi altra volontà, che quella de' predetti, e mancando ogni volontà, quando non v'è quella de' genitori. Ma questa particolar opinione del Durando non ha mai avuto verun applauso, o credito; non potendosi dubitare della validità del Battesimo, quando vi è intervenuta la volontà di chi lo conferisce, e sono intervenute la dovuta materia, e la dovuta forma: per lo che il Suarez qualifica la detta sentenza per falsa, ed il Gaetano per irragionevole. L'argomento riferito poc'anzi per la vali-

collati sine consensu Patris contra Durandum comprobantis, Silvius auctor est, doctissimus S. Thomæ sectator *in* 4. *tom. in* 3. *part. S. Thomæ quæst.* 68. *art.* 10. *Si Filiis quorumcumque Infidelium conferatur Baptismus, erit validus, etiamsi Parentes sint inviti, quia subjectum est capax, & Minister cum debita intentione adhibet ei materiam, & formam. Nihil autem aliud requiritur, ut Baptisma parvulorum teneat; nam intentio Parentum est impertinens.* Et Phrassen eximius Scotista *tom.* 10. *sui Scoti Academici tract.* 10. *disput.* 1. *art.* 2. *quæst.* 3. Durandi sententiam refellens, & ejusdem argumento, hoc est, in Baptismo Infantium voluntatem deesse, si Parentum vel offerentium voluntas desit, respondens admonet, Ecclesiæ voluntatem semper inesse: *Quid si nullus offerat, sed solus Minister baptizet? Rectè intelligitur respondere tota Mater Ecclesia, quæ in Sanctis est, quia tota omnes, tota singulos parit, per voluntatem Ministri, suo, & Christiani nomine baptizantis.* Quæ quidem responsio S. Augustino auctoritatem debet, qui in memorata epistola ad Bonifacium sic scribit: *Offeruntur ad percipiendam spiritalem gratiam non tam ab eis, quorum gestantur manibus, quàm ab universa societate Sanctorum, atque fidelium. Ab omnibus namque offerri rectè intelliguntur, quibus placet quod offeruntur, & quorum sanctâ, & individua charitate ad communionem Sancti Spiritus adjuvantur. Tota ergo Mater Ecclesia, quæ in Sanctis est, pueros gestat, & offert, quia tota omnes, tota singulos offert.*

27. Argumentis per se clarissimis, tantorumque auctoritate hominum corroboratis alia addere supervacaneum ducimus; quædam verò Congregationum responsa in medium proferre nullo modo non possumus, inter quæ primo loco afferemus illud Congregationis Sancti Officii *habita die* 30. *Martii* 1638. *Circa Baptismum datum parvulæ puellæ annorum trium circiter filiæ Hebræorum a Faustina Christiana, invitis Parentibus, Eminentissimi Domini censuerunt, parvulam puellam esse verè baptizatam, concurrente materia, forma, & intentione; Baptismum probari unico teste; & quamvis filii Hebræorum non possint invitis parentibus baptizari, si tamen de facto baptizentur, valere Baptismum, & characterem imprimi, & filiam baptizatam penes Christianos alendam; mulierem baptizantem acriter monendam, ut in posterum caveat a similibus; notificandum verò populo, non licere invitis parentibus filios Hebræorum baptizare, quia licet finis sit bonus, media non sunt licita, præsertim stante Bulla Julii III. imponente pœnam mille ducatorum, & suspensionem baptizantibus filios Hebræorum invitis parentibus.* Ante hanc resolutionem alia extat *die* 3. *Martii* 1633., cujus hæc sunt verba: *Quæritur, an infantulus filius Judæi a Nutrice Christiana baptizatus inscio patre Hebræo, sit verè baptizatus, & hujusmodi baptismate teneatur, & apud quem debeat infantulus educari? Respondetur, infantulum esse verè baptizatum, Baptismumque esse validum, eumdemque educandum penes Christianos, a quibus instruatur, & cum pervenerit ad usum rationis, posse cogi ad perseverantiam in Fide Catholica, eidemque providendum a patre, si habeat in bonis, sin minus in necessariis ad minus ad sustentationem.* Conveniunt aliæ quoque ejusdem Congregationis resolutiones, quarum altera emanavit *die* 23. *Decembris* 1698., altera die 8. Martii 1708., & a Leone *in suo Thesauro Fori Ecclesiastici part.* 4. *cap.* 4. *num.* 8. alia huic similis producitur in Congregatione Concilii habita in causa Fossani, quæ tamen cum registris conferri non potuit.

IV. Quid faciendum, quando Infantes He-

28. Nihil aliud nunc restat, ut primæ parti finis imponatur, quàm exponere, quid sit faciendum, cum infantes Hebræi aut baptizandi offeran-

ran-

validità del Battesimo dato all'infante Ebreo senza il consenso de genitori, contra l'opinione del Durando, è del Silvio bravo Tomista *nel* 4. *tom. sopra la* 3. *part. di S. Tommaso alla quest.* 68. *art.* 10. *Si filiis quorumcumque Infidelium conferatur Baptismus, erit validus, etiamsi parentes sint inviti, quia subjectum est capax, & Minister cum debita intentione adhibet ei materiam, & formam. Nihil autem aliud requiritur, ut Baptisma parvulorum teneat; nam intentio parentum est impertinens.* Ed il Frassen valente Scotista *nel tom.* 10. *del suo Scoto Accademico al tratt.* 10. *disput.* 1. *art.* 2. *quæst.* 3. impugnando pure l'opinione del Durando, & rispondendo ad di lui argomento, che non vi è volontà nel Battesimo de' fanciulli, quando non vi è quella de' genitori, o degli offerenti; avverte, che vi è sempre la volontà della Chiesa: *Quid, si nullus offerat, sed solus Minister baptizet? Rectè intelligitur respondere tota Mater Ecclesia, quæ in sanctis est, quia tota omnes, tota singulos parit, per voluntatem Ministri, suo, & Christi nomine baptizantis.* E questa risposta è originale di S. Agostino, che nella sopraccitata lettera a Bonifazio così scrive: *Offeruntur ad percipiendam spiritalem gratiam non tam ab eis, quorum gestantur manibus, quàm ab universa societate Sanctorum, atque Fidelium. Ab omnibus namque offerri rectè intelliguntur, quibus placet quod offerantur, & quorum sanctâ, & individuâ charitate ad communionem Sancti Spiritus adjuvantur. Tota ergo Mater Ecclesia, quæ in sanctis est, pueros gestat & offert, quia tota omnes, tota singulos offert.*

27. Dopo così evidenti ragioni, appoggiate anche all'autorità d'uomini tanto gravi, resta superfluo il farne cumulo d'altre; ma non possiamo dispensarci dal portare alcune risoluzioni delle Congregazioni, fra le quali ve n'è una della Congregazione del S. Officio *dei* 30. *di Marzo del* 1638. *Circa baptismum datum parvulæ puellæ annorum trium circiter, filiæ Hebræorum, a Faustina Christiana invitis parentibus, Eminentissimi Domini censuerunt, parvulam puellam esse verè baptizatam, concurrente materiâ, formâ, & intentione; Baptismum probari unico teste; & quamvis filii Hebræorum non possint invitis parentibus baptizari, si tamen de facto baptizentur, valere Baptismum, & characterem imprimi, & filiam baptizatam penes Christianos alendam; mulierem baptizantem acriter monendam, ut in posterum caveat a similibus; notificandum verò populo, non licere invitis parentibus filios Hebræorum baptizare, quia licet finis sit bonus, media non sunt licita, præsertim stante Bullâ Julii III. imponente pœnam mille ducatorum & suspensionem baptizantibus filios Hebræorum invitis parentibus.* Prima di questa risoluzione se ne ritrova un'altra *dei* 3. *di Marzo del* 1633. ed eccone le parole: *Quæritur, an infantulus filius Judæi a nutrice Christiana baptizatus, inscio patre Hebræo, sit verè baptizatus, & hujusmodi Baptismate teneatur, & apud quem debeat infantulus educari? Respondetur, infantulum esse verè baptizatum, Baptismumque esse validum, eumdemque educandum penes Christianos, a quibus instruatur, & cum pervenerit ad usum rationis, posse cogi ad perseverantiam in Fide Catholica, eidemque providendum a patre, si habeat in bonis, sin minus in necessariis ad minus ad sustentationem.* Concordano altre risoluzioni della stessa Congregazione, una *de'* 23. *Dicembre* 1698. e l'altra degli 8. *di Marzo* 1708. E dal Leone *nel suo Tesoro del Foro Ecclesiastico alla part.* 4. *cap.* 4. *num.* 8. si porta una consimile risoluzione della Congregazione del Concilio in una causa di Fossano, la quale però da Noi non si è potuta rincontrare ne' Registri.

IV. Che debba farsi, quando si portano gl'

28. Non restano per compimento della prima parte, che due punti; cioè il quarto, che debba farsi, quando gl'infanti Ebrei si portano

per

rantur, aut compertum sit, eos jam fuisse sacro baptismate initiatos; demum quomodo probari possit eosdem aquis salutaribus fuisse ritè lustratos; quæ postrema sunt hujus primæ partis capita, & quorum explicationem paucis expediemus.

29. Nihil hoc loco cum iis infantibus nobiscum est, qui vel ad sacrum fontem ab iis feruntur, quibus id faciendi jus esse constat, vel qui juxta sacrarum legum vim, invitis licet, reluctantibusque parentibus, sunt baptizandi, ut ante demonstravimus; de his, inquam, infantibus nullus hic sermo est, quoniam patet, omnino esse ad sacrosanctum regenerationis lavacrum elevandos. Ad eos itaque spectat hic sermo noster, qui baptismo neque a parentibus, neque ab aliis qui jus in eos habeant, offeruntur, sed ab aliquo nullam habente auctoritatem. De iis præterea agitur, quorum casus non comprehenduntur sub ea dispositione, quæ finit Baptismum conferri, etiamsi majorum consensus desit: hoc quidem in casu baptizari non debent, sed ad illos remitti, quorum in potestate ac fide sunt legitimè constituti. Quod si jam sacramento initiati essent, aut detinendi sunt, aut ab Hebræis parentibus recuperandi, tradendique Christifidelibus, ut ab illis piè, sanctèque informentur; hic enim Baptismi licèt illiciti, tamen veri, validique, effectus est. Ex quibusdam paulo ante citatis resolutionibus hoc eruitur, quibus accedit Concilii Toletani quarti textus expositus *in Can. Judæor. dist. 26. quæst. 1. Judæorum filios, vel filias, ne parentum ultro involvantur erroribus, ab eorum consortio separari decernimus, deputatos aut Monasteriis, aut Christianis viris, aut mulieribus Deum timentibus, ut sub conversatione cultum Fidei discant, atque in melius instituti tam in moribus, quàm in Fide proficiant.* Si autem postquam adoleverint, suo ipsi infortunio Catholicam Fidem desererent, & Hebræorum ritibus adhærerent, contra eosdem legibus utendum esset, ut contra Hæreticos, juxta Decretalem Bonifacii VIII. *in Cap. Contra, de Hæreticis, in sexto: Contra Christianos, qui ad ritum transierint, vel redierint Judæorum, etiamsi hujusmodi redeuntes, dum erant infantes &c. baptizati fuerunt, erit tanquam contra Hæreticos, si fuerint de hoc confessi, aut per Christianos, seu Judæos convicti &c. procedendum.*

30. Dura nonnullis hæc sententia visa est, qui eamdem ut minus asperam facerent, existimarunt fas esse, puerulos Judæis parentibus restituere, dummodo ipsi parentes cautione, aut fidejussione data, ingenuè spondeant, ab se filios, vix ad convenientem ætatem pervenerint, Christifidelibus restituendos, nec quidquam contra fidem Catholicam edocendos. Ita opinatus est Calderinus *in suo Consil. 3. de Judæis*, quem sequutus est Graffius *in suis decis. cas. conscien. part. 2. lib. 2. c. 23. n. 23.* Verùm hæc Calderini sententia a cæteris omnibus erroris insimulata fuit, ut Afflict. *decis.* 151. *num.* 13. Sperel. *decis.* 1. *n.* 42. Sessa *de Judæis cap.* 55. & *num.* 64. Piton. *Discept. Eccles. p.* 4. *discept.* 146. *dub.* 3. & *num.* 33. Card. Albizi *de Inconst. in Fide cap.* 11. *num.* 33. *Et verè scio in hac Sacra Congregatione*, loquitur de Congregatione S. Officii, *sententiam Calderini uti erroneam fuisse rejectam.*

31. In quibusdam præfatis resolutionibus innuitur, eum, qui Hebræorum filios sine parentum consensu Baptismo lustrare ausus fuerit, exceptis iis casibus, in quibus hoc liceat, eum, inquam, pœna mulctandum esse; Baptismum autem unius testimonio comprobari. Ut primæ parti hujus nostræ instructionis extrema manus accedat, nihil aliud restat, quàm prædictarum resolutionum judicium confirmare, & quidquid in iisdem continetur, nostra quoque sen-

per esser battezzati, o si ha notizia d'essere già stati battezzati; e l'ultimo, in qual modo si provi, che il Battesimo sia loro stato conferito: dai quali ci spediremo brevemente.

Infanti Ebrei per esser battezzati, o si ha notizia esser già stati battezzati.

29. Non si parla di quegl' infanti, che sono offerti da chi ha il jus d'offerirli per essere battezzati; nè tampoco di quegl' infanti Ebrei, che secondo la disposizione delle sacre Leggi debbonsi battezzare, ancorchè vi sia il dissenso de' loro genitori, come di sopra si è dimostrato: imperocchè in ciascuno dei detti casi, è cosa chiara, che debbono essere battezzati. Parlasi di quegl' infanti Ebrei, che sono offerti al Battesimo non dal loro genitore, nè da altri, che abbia jus sopra di loro, ma da una persona terza, che non ha tal qualità; ed in oltre di quegl' infanti, i casi de' quali non sono compresi sotto la disposizione, che permette di dar il Battesimo ai medesimi, benchè vi sia il dissenso de'loro maggiori; ed in tale stato delle cose non debbono essi essere battezzati, ma debbono esser rimandati a quelli, sotto la potestà de'quali sono legittimamente costituiti. Che se poi fossero stati battezzati, debbono essi o esser ritenuti, o esser ricuperati dalle mani degli Ebrei, facendone la consegna ai Cristiani, acciò gli allevino cristianamente, e questo è l'effetto del Battesimo valido, benchè illecito. Ciò vien dedotto ed accennato in alcune risoluzioni poc'anzi citate, alle quali può aggiungersi il testo del Concilio Toletano quarto riferito *nel Can. Judæorum, alla dist. 26. quæst. 1. Judæorum filios, vel filias, ne parentum ultro involvantur erroribus, ab eorum consortio separari decernimus, deputatos aut Monasteriis, aut Christianis viris, aut mulieribus Deum timentibus, ut sub conversatione cultum Fidei discant, atque in melius instituti tam in moribus, quàm in Fide proficiant:* e se cresciuti per loro disgrazia abbandonassero la Fede Cristiana, e ritornassero all'Ebraismo, si dovrebbe procedere contra di loro, come contra gli Eretici, giusta la Decretale di Bonifazio VIII. *nel Cap. Contra, de Hæreticis, in sexto: Contra Christianos, qui ad ritum transierint, vel redierint Judæorum, etiamsi hujusmodi redeuntes, dum erant infantes &c. baptizati fuerunt, erit tanquam contra Hæreticos, si fuerint de hoc confessi, aut per Christianos seu Judæos convicti &c. procedendum.*

30. Dura ad alcuni è sembrata la predetta asserzione; e per renderla più agevole, hanno pensato, che dandosi dai genitori Ebrei una sicurtà di restituire i figli, giunti che fossero ad un'età competente, obbligandogli alla Fede Cristiana, se gliene potrebbe fare la consegna. Così opinò il Calderino *nel suo consiglio 3. de Judæis*, a cui anche aderì il Graffi *nelle sue Decisioni de' casi di coscenza alla part. 2. lib. 2. c. 23. n. 23.* Ma l'opinione del Calderino è stata come erronea rigettata da tutti gli altri: Afflict. *decis.* 151. *num.* 13. Sperel. *decis.* 1. *num.* 42. Sessa *de Judæis cap.* 55. e specialmente *al num.* 64. Piton. *Discett. Eccles. part. 4. discett. 146. dub.* 3. e specialmente *al num.* 33. Cardinale Albizi *de Inconstantia in Fide al cap.* 11. *num.* 33. *Et verè scio in hac Sacra Congregatione*, parla della Congregazione del S. Officio di Roma, *sententiam Calderini uti erroneam fuisse rejectam.*

V. Come si provi esser stato l'Infante battezzato.

31. In alcune risoluzioni pure di sopra riferite vien accennato, che chi ardisce di battezzare i figli degli Ebrei senza il consenso de'loro genitori, fuori di quei casi, ne' quali ciò è permesso, deve esser punito, e che il Battesimo si prova col testimonio d'un solo. Per compimento della prima parte di questa Istruzione altro non resta, che rimetterci alle predette risoluzioni, confermando, quanto in esse si contiene. Chi battezza si può credere, che lo faccia per buon fine;

sententia stabilire. Baptizantis mentem esse sanctam, rectamque non dubitamus; modus autem omnino illicitus habendus est; & ea quicumque facit, quæ Ecclesia fieri vetat, pro Judicis prudentia mulctari debet, pœna scilicet aut mitiori, vel severiori, juxta circumstantias. Additur etiam, qui infantes Hebræorum liberos baptizare solent, eos plerumque aut laicos, aut mulieres esse; quod neutris liceat, nisi necessitas interfuerit, ut videri potest *in Can. ad limina 30. quæst.2. in Can. Sanctum, in Can. in necessitate de Consecr. dist. 4. in Conc. Flor. Armen. instruct. In casu autem necessitatis non solùm Sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, imo etiam Paganus, & Hæreticus baptizare potest.* Hoc etiam in trigesimo octavo Concilii Illiberitani Canone statutum est, *peregre navigantes, aut si Ecclesia in proximo non fuerit, posse fidelem, qui lavacrum suum integrum habet, nec sit bigamus, baptizare in necessitate.* Et quamvis Petavius *in not. ad Sanctum Epiph. pag.341.* miretur, Concilium, etiamsi necessitas interfuerit, bigamis, ne quemquam baptizent, interdicere; *ergo ne a bigamis baptizari in tanta necessitate non licuit?* Mendoza tamen, & Albaspineus ajunt, in Canone quemquam baptizari a bigamis interdici, cum plures adsint rei conficiendæ magis idonei, quod Catholicus Ethnico, laicus autem non bigamus jure sit bigamo anteponendus. Jam vero baptismati comprobando unius sufficere testimonium, vetus Jurisperitorum axioma est, ut videtur in Glossa *Cap. Nuper, ad verbum; nisi juratus, de testibus & attestationibus. Quandoque tamen bene creditur uni, quando non fit præjudicium alicui; puta utrum aliquis sit baptizatus, vel utrum esset Ecclesia consecrata, & ubi quis vult probare se egisse pœnitentiam per Confessorem suum. Et in Can. Placuit, in verbo: testentur, de Consecrat. dist. 4. Creditur ergo testimonio unius in Baptismo, & in Consecratione Ecclesiæ.* Hoc tamen intelligendum est, dummodo testi aut mari, aut fœminæ, fides adhiberi prudenter possit, aut idem si testatur qui baptizavit; hic siquidem se ipsum asserens Baptismum Hebræo infantulo ministrasse, non rem modo ab se gestam, sed etiam pœna dignissimam suo ipse testimonio confirmaret. In S. Spiritus Xenodochium, projectorum perfugium, feruntur non rarò infantes chartam collo suspensam præseferentes, in qua scriptum legitur jam Baptismum eidem collatum esse. Cum adhuc in minoribus a Secretis Sac. Congregationis Concilii munere fungebamur, Sancti Spiritus Parochus interrogavit, quid sibi agendum esset in hujusmodi casibus? Proposita quæstio fuit in Congregatione *diè 18. Decembris 1723., ut declarat Thesaurus resolut. tom. 2. pag. 412. die autem 15. Januarii 1724.* ita rescriptum fuit: Si non lateret, qui chartulam scripserat, eidemque fides tutò præstari posset, tunc infantem ut baptizatum habendum esse, ac ne Baptismo quidem initiandum *sub conditione*, ut apertè liquet *in tom. 3. præfati Thesauri pag. 2.*

SECUNDA PARS.

De Baptismo Judæorum adultorum.

32. Hæc sunt, quæ breviter exponenda censuimus quoad primam partem ad Hebræorum infantes unicè pertinentem. Itaque ad secundam descendimus, sermonem de Hebræis adultis, ac ratione pollentibus habituri. Atque ut ordine utamur, & claritate, differemus primo de iis, qui ultro Baptismum petunt, tum de iis, qui jam baptizati ad Ecclesiam se conferunt. Verùm in primis constituendum est, quænam plerumque ea ætas sit, in qua Hebræus sponte Baptismum expetens, non infans, sed sui compos censendus est,

Quando adultus dici possit.

& quodammodo adultus, atque hac quidem in re duos Jurisperitos, licet haud indoctos, cavere necesse est; Nattam scilicet *in consil. 454. lib. 2.* & Bursat. *in consil. 231. lib.3.* quibus in casu, de quo agitur, necessaria videtur duodecim anno-

fine, ma il modo è illecito: e facendo quello, che la Chiesa non vuole che faccia, deve essere severamente punito con una pena arbitraria al Giudice, che dovrà o accrescerla, o sminuirla, secondo le circostanze. Si aggiunge, che chi per lo più battezza i predetti infanti Ebrei, è un laico, o pure una donna, il che nè all'uno nè all'altra è permesso, se non in caso di necessità, come puo vedersi *nel Can. Ad limina 30. quest. 2. nel Can. Sanctum, nel Can. In necessitate, de Consecratione alla dist. 4.* nell'Istruzione degli Armeni del Concilio Fiorentino: *In casu autem necessitatis non solùm Sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, immo etiam Paganus, & Hæreticus baptizare potest.* Ciò pure fu anche stabilito *nel Can. 38.* del Concilio Illiberitano: *Peregre navigantes, aut si Ecclesia in proximo non fuerit, posse fidelem, qui lavacrum suum integrum habet, nec sit bigamus, baptizare in necessitate.* E benchè il Petavio *nelle sue Note ad Epifanio alla pag. 341.* si maravigli, come dal Concilio in caso di necessità sia il laico bigamo escluso dal battezzare: *Ergo ne a bigamis baptizari in tanta necessitate non licuit?* Osservano però il Mendoza e l'Albaspineo, doversi intendere, che il Canone parla del caso, in cui vi siano più persone, che possano battezzare; dandosi la precedenza al battezzato sopra il pagano, ed al laico, che non è bigamo, sopra il laico, che è bigamo. E quanto alla prova del Battesimo, che basti un solo testimonio, è antico assioma de' Giuristi, come può vedersi nella Chiosa *nel Cap. Nuper, nella parola nisi juratus, de testibus & attestationibus: Quandoque tamen bene creditur uni, quando non fit præjudicium alicui; puta utrum aliquis sit baptizatus, vel utrum esset Ecclesia consecrata; & ubi quis vult probare se egisse pœnitentiam per Confessorem suum:* e *nel Can. Placuit, nella parola testentur, de Consecratione, alla dist. 4. Creditur ergo testimonio unius in Baptismo, & in Consecratione Ecclesiæ:* il che però deve intendersi, quando il testimonio, o maschio, o femmina che sia, sia persona, che meriti credenza, o pure fosse quella stessa, che ha battezzato; imperocchè attestando questi d'aver battezzato l'infante Ebreo, non solo sarebbe una testimonianza d'un fatto proprio, ma ancora d'un fatto, per cui deve esser punito. Si portano alle volte allo spedale de' projetti in S. Spirito alcuni infanti con una carta al collo, in cui si dice, che sono stati battezzati. Nel tempo, che *in minoribus* eravamo Segretario della Congregazione del Concilio, il Parroco di S. Spirito interrogò, come doveva regolarsi in queste contingenze. Fu proposto il quesito nella Congregazione *dei 18. di Dicembre 1723.* come può vedersi *nel tom. 2. del Tesoro delle Risoluzioni alla pag. 412. e nel giorno 15. di Gennajo 1724.* fu risoluto, che, quando si sapeva chi avea scritta la poliza, e ch'era persona degna di fede, si avesse l'infante per battezzato, e nemmeno se gli desse il Battesimo *sub conditione*, come può vedersi *nel tom. 3. del citato Tesoro alla pag. 2.*

SECUNDA PARTE.

Del Battesimo dei Giudei adulti.

32. Ecco quanto abbiamo creduto di accennare in ordine alla prima parte di questa Istruzione, che è ristretta agl' infanti Ebrei. Ora succede la seconda, che appartiene agli Ebrei adulti, cioè che hanno l'uso della ragione. Ed anche in questi desiderando di camminare con chiarezza e distinzione, tratterassi in primo luogo di quelli, che chiedono d'essere battezzati; ed in secondo luogo di quelli, che compariscono dopo essere già stati battezzati. Ma prima d'ogni altra cosa è d'uopo stabilire, quale per l'ordinario sia quell'età, in cui dee supporsi che l'Ebreo, che chiede il Battesimo, non sia

Quando possa dirsi adulto.

infante, ma capace di ragione, ed in una tal quale maniera adulto: nel che fa di mestiere l'avvertire, doversi guardare da due per altro

rum buoni

rum ætas; id autem perperam quibusdam decretis probant æquè antiquis, ac antiquatis. Hac in re consulendus est sedulus, accuratusque Præsul Sperellus *in sua decis. 1. num. 32. & duobus seqq.*, ubi probat rationis usum ab anno septimo completo inchoari; idemque confirmaturus, præclara quædam in unum collegit Cardinalis Albizi *de inconst. in Fide cap. 11. num. 39.* Ricciul. *in tract. de Personis extra gremium Ecclesiæ lib. 2. cap. 33. num. 3.* Zasius *in tract. de Judæis quæst. 2.* Clericat. *de Jurisdict., Discord. 18. num. 25.* Sessa *de Judæis cit. cap. 43.*, quibus addimus Congregationis Concilii resolutionem, quæ extat *lib. 16. Decretorum pag. 233. a tergo* in quadam causa Vilnæ: *Die 16. Julii 1639. Sacra Congregatio Concilii respondit filios Judæorum non esse invitis parentibus baptizandos, donec perveniant ad ætatem legitimam; & tunc, si ipsi consentiant: Ætatem verò legitimam regulariter censeri completo septennio.* Animadvertere opus est illud *regulariter*, nam indicat oportere Præsidem Ecclesiasticum etiam atque etiam considerare, quisnam sit Baptismi petitor, cum possit contingere, ut is etiam non completo septennio sufficienti sit præditus ratione; ideoque baptizandus, invitis licet reluctantibusque parentibus, ut sapienter disserit Sotus *in 4. sententiar. dist. 5. quæst. unic. art. 10. dub. 2. Certissima regula est, quod si citra illam ætatem certo constat, puerum Fidei Catechismis instructum satis intelligere, quidnam sit baptizari, & quemadmodum sit, professio Christianæ legis, baptizandus est, quoniam ætas ad contrahendum matrimonium lege humana statuitur; Lex autem divina Baptismi neutiquam ab humana dependet.*

33. Si vero de perfecto rationis usu dubitaretur, & Baptismum implorantis capacitas anceps, ac incerta esset, cavendum est ab eorum sententia, qui juxta tritum illud axioma, in dubio nimirum semper possidentis conditionem meliorem esse, contendunt, petentem Baptismum ad Hebræos, & ad patrem potissimum, si superstit, necessariò remittendum. Cavendum est, inquam, ne quis arbitretur sententiam ejusmodi approbandam, & axioma, cujus dumtaxat est ratio habenda in causa æquali: nulla verò æqualitas intercedit Hebræos inter, atque Christifideles; ac multo minus inter patrem, & filium; quum alter patriæ potestatis jacturam ad breve tempus, damnum nempe levissimum evitaret; ærumnæ alter gravissimæ provideret, hoc est mortem fugeret sempiternam, cujus periculum certè subiret, regressus ad Infidelium curam, ac sub patriam potestatem. Quare in supradictis casibus sacramentum est differendum, sed hoc qui postulat retinendus, ac sic interea informandus, ut idoneus evadat baptismati postmodum suscipiendo.

34. *Suarez in 3. par. S. Thomæ tom. 3. quæst. 68. art. 10. disp. 25. sect. 3. ad fin.* sic scribit: *Ad cognoscendum autem, an pervenerit parvulus ad eum statum, & facultatem usus rationis, utendum est signis, & conjecturis ex experientia desumptis, & hominis prudentis arbitrio judicium ferendum est. Quod si signa non fuerint satis evidentia, tamen rem faciant dubiam, & aliquo modo probabilem, si necessitas non urgeat, expectari potest & debet commodior occasio, & major cognitio.* Magni hujus Theologi auctoritas quidquid supra diximus mirificè probat, Baptismum nempè, donec dubio locus fuerit, protrahendum: adultum verò id temporis a Christifidelibus detinendum procul a Genitoribus, ex his, quæ subjungimus apertè patet. *Cardinalis de Lugo*

buoni Giuristi, cioè dal Natta *nel consiglio 454. al lib. 2.* e dal Bursato *nel consiglio 231. al lib. 3.* che ne' termini, ne' quali siamo, richiedono l'età di dodici anni; appoggiandosi a certi insussistenti antichi decreti. Sul che può vedersi il diligente Monsignore Sperello *nella sua decis. 1. al n. 32. e due seguenti*, che comprova, incominciare l'uso della ragione, compito il settimo anno dell'età: pel quale assunto molte altre belle cose sono radunate dal Cardinale Albizi *de inconstantia in Fide al cap. 11. n. 39.* dal Ricciul. *nel Trattato de Personis extra gremium Ecclesiæ al lib. 2. cap. 33. n. 3.* dal Zasio *nel Trattato de Judæis alla quest. 2.* dal Clericato *de Jurisdictione alla discordia 18. n. 25.* dal Sessa *de Judæis al cit. cap. 43.* alle quali da Noi aggiungerassi una puntuale risoluzione della Congregazione del Concilio, che è *nel lib. 16. de' Decreti alla pag. 233. a tergo* in una certa causa di Vilna: *Die 16. Julii 1639. Sacra Congregatio Concilii respondit filios Judæorum non esse invitis parentibus baptizandos; donec perveniant ad ætatem legitimam; & tunc, si ipsi consentiant: Ætatem verò legitimam regulariter censeri completo septennio.* Si osservi la parola *regulariter*, che dà a divedere, esser d'uopo, che il Superiore Ecclesiastico apra gli occhi, esamini ben bene chi chiede il Battesimo; potendosi dare il caso, che avanti ancora il compimento dell' anno settimo sia il predetto dotato di sufficiente uso di ragione: nel qual caso dovrebbe battezzarsi, non ostante il dissenso de' genitori, come in questi termini ben discorre il Soto *nel 4. delle sentenze alla dist. 5. quest. unic. art. 10. dubb. 2. Certissima regula est, quod si citra illam ætatem certo constat, puerum Fidei Catechismis instructum satis intelligere, quidnam sit baptizari, & quemadmodum sit professio Christianæ legis, baptizandus est; quoniam ætas ad contrahendum Matrimonium lege humana statuitur; Lex autem Divina Baptismi neutiquam ab humana dependet.*

33. Che se poi restasse qualche dubbio circa il perfetto uso della ragione, e circa la capacità di quello, che domanda il Battesimo, avvertasi a non far capitale della massima di tal uno, che appoggiandosi all'assioma legale, essere in dubbio sempre migliore la condizione di chi possiede, vuole, che nel detto dubbio il battezzando si rimandi agli Ebrei, e molto più al padre, se mai avesse padre; imperocchè la massima legale ha il suo vigore in causa eguale: nè può dirsi eguale la causa degli Ebrei e de' Cristiani, e nemmeno del padre, e del figlio; trattando il padre di sfuggire un lieve danno, che è quello della patria potestà, per poco tempo; e trattando il figlio d'un gravissimo danno, cioè dell' eterna dannazione, al pericolo della quale resterebbe esposto, se ritornasse a vivere fra gl'Infedeli, o sotto la cura paterna: per lo che nelle sopraddette circostanze dee ritenersi chi ha domandato d'esser Cristiano, e dee differirsi il Battesimo, ed in questo mentre si dee istruire, ed usare ogni diligenza, acciò apprenda, e diventi capace, per essere poi a tempo e luogo battezzato.

34. Il Suarez *sopra la 3. part. di San Tommaso al tom. 3. quest. 68. art. 10. disput. 25. sez. 3. verso il fine*, così scrive: *Ad cognoscendum autem, an pervenerit parvulus ad eum statum, & facultatem usus rationis, utendum est signis, & conjecturis ex experientia desumptis, & hominis prudentis arbitrio judicium ferendum est. Quod si signa non fuerint satis evidentia, tamen rem faciant dubiam, & aliquo modo probabilem, si necessitas non urgeat, expectati potest & debet commodior occasio, & major cognitio.* L'autorità di questo grave Teologo comprova quanto poc'anzi si è detto, doversi, stante il dubbio, differire il Battesimo: ed il doversi in questo mentre ritenere l'adulto sotto la cura de' Cristiani, e non restituirsi ai genitori, si desume da quanto or ora

de *Lugo lib. 5. respons. moral. ad dub.* 4. hoc Romæ accidisse narrat ætate sua: *Contigit Romæ, ut parvula quædam puella casu inveniretur longè ab Hebræorum domibus, quæ interrogata de suis Parentibus, respondit, se parentes habere Hebræos, & velle fieri Christianam. Conducta ergo ad Catechumenorum domum, parens petiit, filiam sibi restitui, quæ adhuc sui juris non erat, nec rationis compos ad deliberandum de Religione.* Consilium expetitum est sapientissimi Cardinalis, qui postquam diligenter puellam examinasset, dubitavit, an perfecto rationis usu præditam judicaret: *Consultus ergo tunc fui, & examinavi puellam, nec perfectum rationis usum affirmare potui, nec etiam sufficientem negare, sed mansi dubius.* Cum puella septennium adhuc non complevisset, dubitaretque Cardinalis de perfecto rationis usu, Baptismum protrahendum esse respondit, & puellam interea apud Catechumenos detinendam: *Ego, quoniam puella illa septennium non compleverat, & de sufficienti rationis usu dubitabatur, dixi, Baptismum quidem suspendendum esse, donec cum pleno rationis usu certò constare posset de sufficienti ejus voluntate; interim tamen non debere, nec posse restitui, sed custodiæ causa retinendam in eadem Catechumenorum domo.* Atque ita gestum est, ac puella deinceps, nova adhibita diligentia, baptizata fuit, ut videtur in fine prædicti Dubii IV. *Non erat controversia, an puella baptizanda esset, sed an Patri reddenda, in dubio de usu rationis sufficienti; in quo dubio de facto reddita non fuit; sed in loco tuto deposita, donec suo tempore, & explorata jam ejus voluntate, cum certissimo rationis usu, baptizata fuit.*

35. Species facti, quam modo exposuimus, de puella est, quæ septennium nondum expleverat; si autem illud superasset, & non constaret de perfecto rationis usu, non ideo Hebræis Parentibus reddenda esset, sed Christianorum curæ mandanda. Etenim idem argumentum & ad puellam detinendam, & ad Baptismum protrahendum in utroque casu valeat necesse est, *auctore Sessa de Jud. cap. 54. num. 8. & seq. Ego verò adhærendum puto sententiæ Henriquez, ut baptizari in dubio usus rationis non debeat, sive septennium compleverit, sive non &c. modo non urgeat periculum mortis &c. Erit tamen eo casu a Parentibus segregandus, & in domo Catechumenorum, vel penes honestam mulierem collocandus, ad vitandum periculum, ne a Parentibus subvertatur,* Et ante Sessam id docuerat Sotus loco cit. *Quid verò quando res esset aliquo modo dubia, nempe si bonæ essent conjecturæ, & indicia, puerum annum agentem octavum intelligere quid vellet profiteri, Baptismumque peteret? esset baptizandus, ac subinde ab eorum educatione subtrahendus.*

De iis adultis, qui Baptismum petierunt.

36. Tempore constituto, in quo Hebræus rationis compos prudenter censendus est, statuto etiam quid sit agendum, cum Baptismi petitor, an sit idoneus, dubitatur; de iis jam disseremus, qui aut ab adolescentia, aut ætate etiam maturiori Baptismum postulant. Quoad hanc ætatem, Parentum consensum necessarium omnino non esse, auctor est Sanctus Thomas *in præfat. loc. cit. id est in 2. 2. quæst. 10. art. 12.* quo in loco disputans de Baptismo Filiorum Hebræorum, dissentientibus Parentibus, sic scribit: *Postquam autem incipit habere usum liberi arbitrii, jam incipit esse suus, & potest quantum ad ea, quæ sunt juris Divini, vel naturalis, sibi ipsi providere; & tunc est inducendus ad Fidem, non coactione, sed persuasione, & potest etiam invitis Parentibus consentire Fidei, & baptizari, non autem, antequam habeat usum rationis.* Eadem verò repetit *in 3. part. quæst. 68. art. 10. Respondeo*

ora soggiugneremo. Nel tempo del Cardinale de Lugo, come esso racconta *nel lib. 5. de' Responsi Morali al dubb.* 4., accadde il caso seguente quì in Roma: *Contigit Romæ, ut parvula quædam puella casu inveniretur longè ab Hebræorum domibus, quæ interrogata de suis parentibus, respondit, se parentes habere Hebræos, & velle fieri Christianam. Conducta ergo ad Catechumenorum domum, parens petiit, filiam sibi restitui, quæ adhuc sui juris non erat, nec rationis compos ad deliberandum de Religione.* Fu consultato il predetto dotto Cardinale, e restò in dubbio, se la ragazza avesse, dopo averla esaminata, il perfetto uso della ragione: *Consultus ergo tunc fui, & examinavi puellam; nec perfectum rationis usum affirmare potui, nec etiam sufficientem negare, sed mansi dubius.* Non avendo la ragazza pur anche compito il settennio, ed essendo dubbio il perfetto uso della ragione, rispose, che si differisse il Battesimo, e che in questo mentre la ragazza restasse nella casa de' Catecumeni: *Ego, quoniam puella illa septennium non compleverat, & de sufficienti rationis usu dubitabatur, dixi, Baptismum quidem suspendendum esse, donec cum pleno rationis usu certò constare posset de sufficienti ejus voluntate; interim tamen non debere, nec posse restitui, sed custodiæ causâ retinendam in eadem Catechumenorum domo.* E così fu fatto; e la ragazza, dopo fatte le nuove diligenze, fu battezzata, come si vede *nel fine del detto dubbio* 4. *Non erat controversia, an puella baptizanda esset, sed an patri reddenda, in dubio de usu rationis sufficiente: in quo dubio de facto reddita non fuit; sed in loco tuto deposita, donec suo tempore, & explorata jam ejus voluntate, cum certissimo rationis usu, baptizata fuit.*

35. Il caso proposto è d'una ragazza, che non aveva per anche compito l'anno settimo: ma quando anche l'avesse oltrapassato, e vi fosse stato il dubbio della sufficiente capacità, non per questo si sarebbe potuto, o si potrebbe pretendere, che dovesse rimandarsi, e non restare sotto la cura de' Cristiani; militando per la ritenzione della persona, e dilazione del Battesimo nell'uno, e nell'altro caso la stessa ragione, come ben riflette il Sessa *de Judæis al cap. 54. num. 8. e seqq. Ego verò adhærendum puto sententiæ Henriquez, ut baptizari in dubio usus rationis non debeat, sive septennium compleverit, sive non &c. modo non urgeat periculum mortis &c. Erit tamen eo casu a parentibus segregandus, & in domo Catechumenorum, vel penes honestam mulierem collocandus, ad vitandum periculum ne a parentibus subvertatur:* e prima di lui aveva insegnato il Soto *nel luogo citato*: *Quid verò, quando res esset aliquo modo dubia, nempe si bonæ essent conjecturæ & indicia, puerum annum agentem octavum intelligere quid vellet profiteri, Baptismumque peteret? esset baptizandus, ac subinde ab eorum educatione subtrahendus.*

Di quel[li] adulti, che chiedono Battesimo

36. Fissato il tempo, in cui regolarmente può dirsi, che l'Ebreo abbia l'uso della ragione per l'effetto, di cui si tratta, e stabilito altresì quanto dee farsi, allora che si sta in dubbio, se chi domanda il Battesimo, abbia la sufficiente capacità; entreremo nella materia di quelli, che, trapassata l'età infantile, o in età giovanile, o anche più avanzata, domandano d'essere battezzati: in ordine ai quali, ancorchè avessero padre, cosa certa si è, che il di lui consenso non è in verun modo necessario. Così insegna San Tommaso *ne' luoghi sopraccitati*, cioè *nella 2. 2. alla quest. 10. art. 12.* ove discorrendo del Battesimo de' figli Ebrei contra il consenso del Padre, così scrive: *Postquam autem incipit habere usum liberi arbitrii, jam incipit esse suus, & potest quantum ad ea, quæ sunt Juris Divini, vel naturalis, sibi ipsi providere: & tunc est inducendus ad Fidem, non coactione, sed persuasione,*

dicendum, quod pueri infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent. Si autem habent, jam quantum ad ea, quæ sunt juris Divini, vel naturalis, incipiunt suæ potestatis esse; & ideo propria voluntate, invitis Parentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut & matrimonium contrahere; & ideo tales licitè moneri possunt, & induci ad suscipiendum Baptismum. Quæ quidem cum iis conveniunt, quæ scripta reliquit idem *Doctor Angelicus in quodlib. 2. art. 7.*

37. S. Thomæ doctrina de modo, quo Hebræi jam rationis compotes ad fidem Catholicam amplectendam inducendi sunt, omninò congruit cum Sancti Gregorii sententia *in Can. qui sincera, dist. 45.* cujus hæc sunt verba: *Qui sincera intentione extraneos a Christiana religione ad fidem cupiunt recta perducere, blandimentis, non asperitatibus debent studere, ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat revocare, pellat procul adversitas. Nam quicumque aliter agunt, & eos sub hoc velamine a consueta ritus sui volunt cultura suspendere, suas illi magis, quàm Dei causas probantur attendere.* Accedit Concilii Toletani IV. auctoritas *in Can. de Judæis dist. 45. De Judæis autem præcipit Sancta Synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferri. Cui enim vult Deus, miseretur; & quem vult, indurat. Non enim tales inviti salvandi sunt, sed volentes, ut integra sit forma justitiæ. Sicut enim homo proprii arbitrii voluntate serpenti obediens periit, sic, vocante se gratia Dei, propriæ mentis conversione homo quisque credendo salvatur. Ergo non vi, sed liberi arbitrii facultate, ut convertantur, suadendi sunt, non potius impellendi.* Idem sentit Clemens III. in sua Decretali, cujus hoc est exordium: *Sicut Judæi sub tit. de Jud. & Saracen. Statuimus, ut nullus invitos, vel nolentes Judæos ad Baptismum venire compellat: Si quis autem ad Christianos causa fidei confugerit, postquam voluntas ejus fuerit patefacta, Christianus absque calumnia efficiatur, quippe Christi fidem habere non creditur, qui ad Christianorum Baptismum non spontaneus, sed invitus cogitur pervenire.*

38. Nec plane obest huic sententiæ auctoritas Adriani Pontificis, qui Baptismum a Carolo Magno Saxonibus vi conlatum, ut fertur, comprobavit, cum infidelium ratio æque ac Hebræorum habenda sit, juxta S. Thomæ sententiam *in 2. 2. quæst. 10. art. 8.* ubi sic scribit: *Infideles quidam sunt, qui nunquam susceperunt fidem, sicut Gentiles, & Judæi, & tales nullo modo sunt ad fidem compellendi, ut ipsi credant &c. alii verò sunt Infideles, qui quandoque fidem susceperunt, & eam profitentur, sicut Hæretici, & quicumque Apostatæ; & tales sunt etiam corporaliter compellendi, ut impleant, quod promiserunt, & teneant, quod semel susceperunt.* Nullius quoque momenti sunt, quæ gesta fuerunt a Sisebuto Hispaniarum Rege, quem Concilium IV. Toletanum *cap. Majores, de Baptismo*, Principem Religiosissimum compellavit, propterea quod vi, ac minis Hebræos ad Baptismum impulerit, cujus vestigiis institerunt Rex Ægæa, Ferdinandus, atque Isabella, ut videre licet in Mariana novissimæ editionis *ann. 1733. tom. 1. pag. 202. & in tom. 3. pag. 184. & 211.*

39. Placet hic verò nonnulla breviter adnotare; ac primo, Pontifex Adrianus gratulatus est quidem Carolo Magno, quod Saxones jussisset ad Baptismum accedere; in ejus tamen epistola typis impressa *in tom. 2. Concil. antiqu. Galliæ pag. 112.*, quod unum extat facti ejusmodi monu-

& potest etiam invitis parentibus consentire Fidei, & baptizari; non autem, antequam habeat usum rationis. Ripete lo stesso *nella 3. part. alla quest. 68. art. 10. Respondeo dicendum, quod pueri Infidelium filii aut habent usum rationis, aut non habent. Si autem habent, jam quantum ad ea, quæ sunt Juris Divini, vel naturalis, incipiunt suæ potestatis esse; & ideo propria voluntate, invitis parentibus, possunt Baptismum suscipere, sicut & Matrimonium contrahere; & ideo tales licitè moneri possunt, & induci ad suscipiendum Baptismum.* E concorda quanto lo stesso Santo Dottore lasciò scritto *nel quodlibet. 2. all' art. 7.*

37. La dottrina di S. Tommaso circa il modo d'indurre gli Ebrei già capaci dell'uso di ragione ad abbracciare la Fede Cristiana, è in tutto, e per tutto conforme alla massima di San Gregorio *nel Can. Qui sincera, alla dist. 45.* ed eccone le parole: *Qui sincerá intentione extraneos a Christiana Religione ad Fidem cupiunt recta perducere, blandimentis, non asperitatibus, debent studere, ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat revocare, pellat procul adversitas. Nam quicumque aliter agunt, & eos sub hoc velamine a consueta ritus sui volunt cultura suspendere, suas illi magis, quam Dei causas probantur attendere*: ed a quella del Concilio Toletano quarto riferita *nel Can. de Judæis, alla stessa dist. 45. De Judæis autem præcipit Sancta Synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferri. Cui enim vult Deus, miseretur; & quem vult, indurat. Non enim tales inviti salvandi sunt, sed volentes, ut integra sit forma justitiæ. Sicut enim homo proprii arbitrii voluntate serpenti obediens periit, sic, vocante se gratia Dei, propriæ mentis conversione homo quisque credendo salvatur. Ergo, non vi, sed liberi arbitrii facultate, ut convertantur, suadendi sunt, non potiùs impellendi.* E concorda Clemente III. nella sua Decretale, che incomincia: *Sicut Judæi, sotto il tit. de Judæis, & Saracenis: Statuimus, ut nullus invitos, vel nolentes Judæos ad Baptismum venire compellat. Si quis autem ad Christianos causâ Fidei confugerit, postquam voluntas ejus fuerit patefacta, Christianus absque calumnia efficiatur: quippe Christi Fidem habere non creditur, qui ad Christianorum Baptismum, non spontaneus, sed invitus cogitur pervenire.*

38. E benchè da tal uno contra questo ben assicurato sistema si porti il fatto del Pontefice Adriano, che dicesi aver approvato il Battesimo, che Carlo Magno fece dare per forza ai Sassoni, i quali, come Pagani, debbono valutarsi del paro con gli Ebrei, anche secondo la dottrina di S. Tommaso *nella 2. 2. alla quest. 10. art. 8.* ove così scrive: *Infideles quidam sunt, qui nunquam susceperunt Fidem, sicut Gentiles & Judæi; & tales nullo modo sunt ad Fidem compellendi, ut ipsi credant &c. alii verò sunt Infideles, qui quandoque Fidem susceperunt, & eam profitentur, sicut Hæretici, & quicumque Apostatæ; & tales sunt etiam corporaliter compellendi, ut impleant, quod promiserunt, & teneant, quod semel susceperunt*: si porti ancora il fatto di Sisebuto Re di Spagna, che nel Concilio quarto di Toledo, e *nel cap. Majores, de Baptismo*, vien chiamato col titolo di Principe religiosissimo, e che colle minacce indusse gli Ebrei a battezzarsi, al di cui esempio anche si conformarono il Re Egea, Ferdinando, ed Isabella, come può vedersi nel Mariana dell' ultima stampa *del 1733. nel tom. 1. alla pag. 202. e nel tom. 3. alla pag. 184. & alla pag. 211.*

39. Sia però lecito notar quì di passaggio, primo, che il Pontefice Adriano si rallegrò con Carlo Magno, che avesse fatto battezzare i Sassoni, senza però, che nella di lui lettera stampata *nel tom. 2. de' Concilj antichi della Francia alla pag. 112.* e che è l'unico monumento del fatto, si fac-

monumentum, in ejus, inquam, epistola ne leviter quidem commemoratur modus, quo fuerant Saxones baptizati; deinde, iidem Saxones fidem Imperatori dederant, sua se sponte ad Baptismum venturos; quum armis superati, & prælio victi se Carolo tradiderunt: *Spoponderunt se esse Christianos, & se sub ditione Domni Caroli Regis, & Francorum subdiderunt*: ut narrat Annalium scriptor Loisselianus *tom. 6. Annal. Ecclesiastic. Galliæ Patris le Cointe pag.* 110. Tertio, Rex Sisebutus non ubique fuit, neque ab omnibus commendatus; quapropter Rex Sisenandus imperavit, ut nulla vis in posterum adhiberetur, quod Mariana testatur *tom.* 1. *pag.* 207. *Judæos amplius ad Religionis Christianæ professionem cogere nefas esto.* Quarto, Religiosissimi nomen Sisebutus, non scientiæ merito, sed pietatis causa, est consequutus, *propter zelum, quem habebat, licet is non esset secundum scientiam*, ut notat *Silvius in* 2. 2. *S. Thomæ quæst.* 10. *art.* 8. *concl.* 4. *§. Ad hoc tamen.* Quinto in Hispania per eam ætatem Ecclesiastica disciplina nimis remissa erat; ideoque Episcopi non ausi sunt Regum voluntati adversari, uti animadvertit Natalis Alexander in sua *Theologia dogmatica, & morali, de Sacr. Bapt. lib.* 2. *cap.* 7. *propos.* 7. *ad fin. Mores illos in Hispaniarum Ecclesiis viguisse negari non potest, Episcopis Ecclesiasticam disciplinam ad nutum Regum suorum flectentibus; sed saniorem fuisse, ut & antiquiorem, disciplinam de Judæis ad fidem Christianam per Baptismum non cogendis, perspicuum est.* Demum Principum gesta legem præscribere privatis nequeunt, cum fas sit Regibus Infideles devictos, captivosque suos vi ad Baptismum impellere, edictoque sancire, ut illud accipere si recusent, a Regno eliminentur; id autem Regibus licet non sine causa: metuunt enim, ne ipsi aliquando ad rebellionem deficiant, aut alios ad infidelitatem perducere moliantur. Quamobrem S. Augustinus in epistola ad Vincentium, quæ nunc XCIII. est, olim XLVIII. postquam suam sententiam semper fuisse ait: *Neminem ad unitatem Christi esse cogendum*; hoc ad rem nostram addit: *Legum terror, quibus promulgandis Reges serviunt Divino in timore, ita profuit, ut nunc alii dicant..... gratias Domino, qui vincula nostra disrupit, & nos ad pacis vinculum transtulit.*

40. Hebræis igitur, ut Baptismum accipiant, vim facere nefas est; quare si quis Hebræorum, expleto jam septennio, Catholicam Religionem amplecti cupiat, aut si non dubia, sed certa significatio detur, Hebræum aliquem prædictæ ætatis Baptismum petere, in hoc casu tum Index, qui hoc admonet, est retinendus, tum Sacramenti petitor ex Hebræorum vico evocandus, Christianisque tradendus est, ut interrogetur, qua potissimum de causa velit ab Hebræorum institutionibus ad Christi cultum accedere; diligenter demum instrui debet, ut paulo post edocebimus. Hac autem adhibita diligentia, si forte incapax inveniretur, iterum absque dubio Judæis tradendus esset. *Et memini*, verba sunt Cardinalis Albizi *de inconst. in fid. cap.* 11. *sub n.* 38. *A Congregatione Consultorum Sancti Officii revocatum fuisse ad examen puerum quemdam Hebræum, qui supponebatur petiisse Baptismum, & ad domum Catechumenorum redactus fuerat; qui tamen adeo hebetis ingenii visus fuit, ut, etiamsi explevisset septennium, nihilominus Patri Hebræo restitutus fuit.*

41. Si contingat, ut Hebræorum aliquis ætate adultus Baptismum cupiat; is quidem est retinendus, aut è vico evocandus, dum ejus optimam voluntatem quispiam fide dignus attestatur. Magna hic verò diligentia opus est, experientia edocente, Hebræas seu mulieres, seu

si faccia minima menzione del modo, con cui erano stati battezzati; secondo, che i Sassoni avevano promesso di ricevere il Battesimo, allora che furono soggiogati da Carlo Magno: *Spoponderunt se esse Christianos, & se sub ditione Domni Caroli Regis, & Francorum subdiderunt*, come racconta l'Annalista Loisseliano *nel tom.* 6. *degli Annali Ecclesiastici di Francia del P. le Cointe alla pag.* 110. terzo, che il fatto del Re Sisebuto non fu in tutto e per tutto approvato; per lo che il Rè Sisenando ordinò, che in avvenire non si facessero simili violenze, come attesta lo stesso Mariana *nel tom.* 1. *alla pag.* 207. *Judæos amplius ad Religionis Christianæ professionem cogere nefas esto*; quarto, darsi il nome di religiosissimo al Re Sisebuto, *propter zelum, quem habebat, licet is non esset secundum scientiam*, come dice il Silvio *nella* 2. 2. *di S. Tommaso alla quest.* 10. *art.* 8. *conclus.* 4. *§. Ad hoc tamen*; quinto, essersi nella Spagna in que' tempi rilasciata la disciplina, non avendo avuto i Vescovi il coraggio d'opporsi alla volontà dei Re, come soggiugne Natale Alessandro *nella sua Teologia dogmatica, e morale, de Sacramento Baptismi al lib.* 2. *cap.* 7. *proposiz.* 7. *nel fine*: *Mores illos in Hispaniarum Ecclesiis viguisse, negari non potest, Episcopis Ecclesiasticam disciplinam ad nutum Regum suorum flectentibus; sed, saniorem fuisse, ut & antiquiorem, disciplinam de Judæis ad Fidem Christianam per Baptismum non cogendis, perspicuum est*; in ultimo, non potere i fatti de' Principi dar norma ai fatti de' privati, potendo i Principi sforzare gl'Infedeli debellati, e fatti loro schiavi in guerra, a ricevere il Battesimo, e potendo con pubblici Editti intimare ad essi il partire da' loro Regni, se non ricevono il Battesimo; o pel timore, che una volta possano eccitare una ribellione, o pure che possano tentare di pervertire gli altri; per lo che S. Agostino nella lettera a Vincenzo, che oggi è *la* 93., ed una volta era *la* 48., dopo aver detto, che il suo parere era sempre stato, *neminem ad unitatem Christi esse cogendum*; così al nostro proposito soggiugne: *Legum terror, quibus promulgandis Reges serviunt Divino in timore, ita profuit, ut nunc alii dicant.... Gratias Domino, qui vincula nostra disrupit, & nos ad pacis vinculum transtulit.*

40. Non è dunque la violenza addattata, o propria, per far che gli Ebrei ricevano il Santo Battesimo: e però, comparendo qualche Ebreo, che sia nell' età sopraccennata, che è lo stesso che dire, che abbia compito il settennio, regolarmente parlando, il quale dica di volersi fare Cristiano, o pure venendo dato avviso, non dubbio, ma sicuro, esservi chi nella detta età si mostra volonteroso di ricevere il Battesimo, dee chi comparisce, esser trattenuto, e e chi è denunziato, come sopra, dee levarsi dal Ghetto, ed esser consegnato a' Cristiani, deve interrogarsi del motivo, per cui vuol fare il passo, deve istruirsi come or ora diremo; e quando usate tutte le diligenze, si ritrovasse incapace, non vi deve esser difficoltà a rimandarlo. *Et memini* (sono parole del Cardinal Albizi *de Inconstantia in Fide al cap.* 11. *sotto il num.* 38.) *A Congregatione Consultorum Sancti Officii revocatum fuisse ad examen puerum quemdam Hebræum, qui supponebatur petiisse Baptismum, & ad domum Catechumenorum redactus fuerat: qui tamen adeò hebetis ingenii visus fuit, ut, etiamsi explevisset septennium, nihilominus patri Hebræo restitutus fuit.*

41. Capitando poscia qualche Ebreo, o qualche Ebrea, d'età adulta, desiderosi di ricevere il Battesimo, debbono ancor questi essere trattenuti, o debbono mandarsi a prendere, se si ha sicura notizia, che vogliano essere battezzati. Ma qui è d'uopo raddoppiare le diligenze:

puellas frequenter ad Baptismum confugere, non Religionis, sed matrimonii causa, quod nimirum Christianum aliquem depereant: mares autem Christianæ fidei desiderium affectare, quod matrimonii jam contracti laqueos declinare cupiunt, & uxorem Hebræam relinquere, aut quod ære alieno gravati sunt, ac solvendo impares. Atque utinam in præsentiarum non eveniret, quod Stephanus Tornacensis scripsit in epist. XXXII. *Raro accidit, ut de plebis circumcisæ duritia in novam Ecclesiæ renatus infantiam, fideliter aliquis conversetur.* Hanc vocem *raro* ita interpretamur, ut non negemus persæpè Hebræos ad veram fidem divinitus evocatos, ea fecisse omnia, quæ bonos viros, & utiles Christianos decent. Eorum Elenchum vide apud Possevinum, & Thomam a Jesu *de convers. gent. lib. 9. par. 2. cap. 1. pag. 635.* Præviam institutionem multum ad hanc rem conferre fatendum est. Sapientes Instructiones pro Missionariis Romæ in lucem editæ an. 1699. pag. 187. hæc habent: *Enimverò comprobatum est experientiâ, Christianos pejores non inveniri, quàm qui ante competentem instructionem ad Baptismum admissi sunt; quippe qua facilitate Christo nomen dederunt, eadem ut plurimum nuntium ei remittunt &c. quodque miserabilius est, deteriores multo sunt, quàm ante Baptismum, & correctionis omnino impatientes.* Concilium Tridentinum *sess. 6. cap. 6.* indicat, quæ adulto, ad Baptismum cum spirituali utilitate accipiendum, sunt necessaria. Catechismus Romanus *par. 2. de Baptismo* moram, & tarditatem in hoc negotio inculcat, cum mortis discrimen abesse videatur. *Dilatio aliquas videtur utilitates afferre: primum enim quantum ab Ecclesia providendum est, ne quis ad hoc Sacramentum ficto, & simulato animo accedat; eorum voluntas, qua ad Baptismum accedunt, magis exploratur, atque perspicitur; deinde in fidei doctrina, quam profiteri debent, & Christianæ vitæ institutionibus erudiuntur perfectius.* Quoad ea, quæ ante Baptismum adulto credenda sunt, animadversione dignum est dubium, seu quæstio ab Episcopo Quebec Sancti Officii Congregationi proposita, definita 3. Maji an. 1703. *Utrum, antequam adulto conferatur Baptisma, Minister teneatur ei explicare omnia Fidei nostræ mysteria, præsertim si est moribundus, quia hoc perturbaret mentem illius; an non sufficeret, si moribundus promitteret fore, ut, ubi è morbo convalesceret, instruendum se curet, ut in praxim redigat, quod ei præscriptum fuerit? Respondetur, non sufficere promissionem; sed Missionarium teneri adulto etiam moribundo, qui incapax omnino non sit, explicare mysteria fidei, quæ sunt necessaria necessitate medii, ut sunt præcipue mysteria Trinitatis & Incarnationis.*

dimostrandoci pur troppo la pratica, che alle volte le donne dicono di volersi fare Cristiane, non pel motivo della Religione, ma per maritarsi con qualche Cristiano, di cui sono innamorate; che i giovani, e gli uomini, non pel motivo della Fede di Cristo, ma o per liberarsi dalla moglie Ebrea, o per essere pieni di debiti, e ridotti in miseria, si mostrano volonterosi del Battesimo; e Iddio pur volesse, che giornalmente non vedessimo avverato quanto scrisse Stefano Tornacense *nella lettera 32. Raro accidit, ut de plebis circumcisæ duritia in novam Ecclesiæ renatus infantiam, fideliter aliquis conversetur.* Il *raro* non esclude, che alle volte non succeda, che qualche Ebreo convertito non riesca un buono, ed utile Cristiano. Ne fa un elenco il Possevino, e dopo di lui Thomas a Jesu *de Conversione Gentium al lib. 9. part. 2. cap. 1. pag. 635.* La previa istruzione è quella, che molto può contribuire pel detto effetto. Nelle savie Istruzioni pe' Missionarj stampate in Roma *l'anno 1669. alla pag. 187.* così si legge: *Enimverò comprobatum est experientiâ, Christianos pejores non inveniri, quàm qui ante competentem instructionem ad Baptismum admissi sunt; quippe, qua facilitate Christo nomen dederunt, eàdem ut plurimum nuntium ei remittunt &c. quodque miserabilius est, deteriores multò sunt, quàm ante Baptismum, & correctionis omnino impatientes.* Il Concilio di Trento *nella sess. 6. al cap. 6.* addita ciò, che e d'uopo nell' adulto per ricevere con frutto spirituale il Santo Battesimo. Nel Catechismo Romano *alla par. 2. de Baptismo* si accenna l'indugiare, quando non vi fosse pericolo di morte: *Dilatio aliquas videtur utilitates afferre: primùm enim, quantum ab Ecclesia providendum est, ne quis ad hoc Sacramentum ficto, & simulato animo accedat, eorum voluntas, qua ad Baptismum accedunt, magis exploratur, atque perspicitur; deinde in Fidei doctrina, quam profiteri debent, & Christianæ vitæ institutionibus erudiuntur perfectiùs.* Ed in ciò, che appartiene all' istruzione in ciò, che debbono credere, notabile è il caso proposto dal Vescovo di Quebec alla Congregazione del Sant' Offizio, e risoluto da essa *ai 3. di Maggio del 1703. Utrum, antequam adulto conferatur Baptisma, Minister teneatur ei explicare omnia Fidei nostræ mysteria, præsertim si est moribundus, quia hoc perturbaret mentem illius; an non sufficeret, si moribundus promitteret fore, ut, ubi è morbo convalesceret, instruendum se curet, ut in praxim redigat, quod ei præscriptum fuerit? Respondetur, non sufficere promissionem; sed Missionarium teneri adulto etiam moribundo, qui incapax omnino non sit, explicare mysteria Fidei, quæ sunt necessaria necessitate medii, ut sunt præcipuè mysteria Trinitatis, & Incarnationis.*

42. Hactenus verba fecimus de Hebræis adultis ultro Baptismum petentibus; modo, finis ut epistolæ imponatur, de iis sermonem instituemus, quibus, infantium ætate expleta, nec ipsis quidem petentibus, Baptismus impertitur, ut re ipsa contigit in Viviani facto; unde oblata Nobis hujus epistolæ conscribendæ occasio fuit. Is enim præter Infantes, filiam annorum novem Baptismate consecravit, idem cum filio jam duodenni facturus, nisi aquam deficere comperisset. Eos itaque & retinere oportet, & diligenter inquirere, a quo baptizati sint, an debita forma & materia adhibita; tum etiam oportet eos instruere & docere supplendo quidquid antea non factum fuit, ac fieri omnino debuit: Neque vero hæc satis sunt, sed nonnulla insuper observari necessario debent.

Di quelli, che fuor dell'età infantile, senza chiedere il Battesimo, sono stati battezzati.

42. Fin qui si è trattato degli Ebrei adulti, che domandano il Battesimo. Ed ora, per dare il suo termine alla presente lettera, fa di mestiere il ragionare di quelli, che fuori dell'età infantile sono di fatto, senza ch'essi l'abbiano richiesto, battezzati; come per appunto è succeduto nel caso, che ha data l'occasione alla presente lettera, nel quale il Viviani ha battezzato, oltre le infanti, anche una figlia d'anni nove, ed avrebbe ancora fatto lo stesso con un figlio d'anni dodeci, se non gli fosse mancata l'acqua: e restrignendo il discorso ai predetti, debbono ancor questi esser trattenuti, deesi indagare da chi è stato loro amministrato il Battesimo, se siasi adoprata la dovuta materia, se siasi adoperata la dovuta forma, debbono essere istrutti, supplendo dopo il Battesimo a quanto non si è fatto, e dovea farsi, prima che ad essi fosse conferito; ma v'è ancora qualche cosa di più da farsi.

43. Non raro fit, ut puer adhuc rationis im-

Se si richiede l'intenzione

43. Il fanciullo, che non ha ancora l'uso della

requiratur, quando est extra infantilem ætatem.

impos in rebus momenti maximi cogatur alienæ inservire voluntati, quod solebat olim ex veteri disciplina frequenter usuvenire. Quos enim ab infantia parentes ad Monasterium miserant, ii toto vitæ spatio solitudinem colere tenebantur, quamquam, ubi adolevissent, sese palam profiterentur ab instituto ejusmodi abhorrere. *Vide Can. Audistis* 20. *quæst.* 1. Atqui adultus alienæ obnoxius voluntati, nisi sponte sua obligari nequit: quare, quum Baptismo Catholicæ Religionis observantia conjuncta sit, hinc sanè oritur, hoc sacramentum non esse validum in adulto palam ac liberè dissentiente. Sanctus Thomas 3. *part. ad quæst.* 68. *art.* 7. quærit: *Utrum ex parte baptizati requiratur intentio suscipiendi sacramentum Baptismi?* Et quibusdam more suo propositis argumentis intentionem non esse necessariam probantibus, ita quæstionem solvit: *Respondeo dicendum, quod per Baptismum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quamdam vitæ novitatem &c. Et ideo sicut ad hoc, quod homo moriatur veteri vitæ, requiritur, secundum Augustinum, in habente usum liberi arbitrii voluntas, qua eum veteris vitæ pœniteat, ita requiritur voluntas, qua intendat vitæ novitatem, cujus principium est ipsa susceptio Sacramenti; & ideo ex parte baptizati requiritur voluntas, seu intentio suscipiendi Sacramentum.* Glossa Canonica *in Can. Solet*, ad verbum, *implorandum*, *de Consecratione dist.* 4. intentionis necessitatem in adulto, qui baptizatur, non requirit, sed baptizantis tantummodo satis esse affirmat. *Si baptizans intendit baptizare, qualemcumque intentionem baptizatus habeat, recipit Sacramentum: sed, si non intendit baptizare, licet verba proferat, non est baptizatus.* Sed juxta Sotum *in* 4. *sent. dist.* 5. *quæst. unic. art.* 7. §. *His igitur*, supradicta Glossa, sicut & alia *in cap. Majores*, *de Baptismo*, *tum contra veritatem, tum etiam contra textus ipsos apertè pugnant.* Ratio verò, qua Glossa innititur, nempe baptizatum patientis partes agere in Sacramento, intentionem autem quoad agentem, minimè quoad patientem necessario requiri; ratio, inquam, ejusmodi refellitur a Sancto Thoma *loc. cit.* in responsione ad primum argumentum: *Ergo dicendum, quod in justificatione, quæ fit per Baptismum, non est passio coacta, sed voluntaria; & ideo requiritur intentio recipiendi id, quod ei datur.* Quidquid Sanctus Doctor in Summa de hac voluntatis necessitate scribit, jam antea declaraverat *in* 4. *Senten. distinct.* 6. *quæst.* 1. *art.* 6. *quæstiuncul.* 3.

44. Cum ergo voluntatis, sive intentionis in adulto, quoad Baptismum, necessitas certa sit, is debet ideo interrogari, quo esset animo, aut voluntate, cum ab se non postulatum acciperet Sacramentum; fieri enim potuit, ut in ipso actu intentionem habuerit accipiendi Baptismum, aut quoddam veluti lavacrum in Ecclesia solitum frequentari, aut ut profanam quamlibet lavacri speciem. Nihil prohibet, quo minus ante Baptismum intentio fuerit i lius, ut lavacrum est Ecclesiæ proprium, accipiendi, ea deinde intentione in ipso actu caruerit, cum lustraretur. Contingere item potuit, ut animo, ac voluntate extiterit Sacramento contraria, licet modestam vultus, ac corporis totius compositionem in accipiendo Baptismate præseferret. Nihil demum impedimento est, quin ipsa rei novitate perculsus, nulla omnino voluntate, nec assentiendi scilicet, nec abnuendi fuerit; & fieri etiam potest, ut animo prorsus a sacris mysteriis alieno, vel voluntate coacta & repugnante Baptismum acceperit.

del Battesimo, quando è adulto.

ragione, si ritrova molte volte obbligato per l'altrui volontà: il che bene spesso si vedeva nell' antica disciplina, secondo la quale chi era stato offerto dal Padre al Monastero, benchè fosse in età infantile, doveva restar Monaco tutto il tempo di vita sua, ancorchè arrivato agli anni della discrezione, si fosse protestato alieno dalla professione Monacale, come si vede *nel Can. Audistis* 20. *alla quest.* 1. Ma chi ha l'uso della ragione, non può restar obbligato senza la propria volontà; e contraendosi nel Battesimo l'obbligo di osservare la religione Cristiana, di quì nasce, che non è valido il Battesimo dell'adulto, se esso non ha la volontà, e l'intenzione di riceverlo. San Tommaso *nella* 3. *par. alla quest.* 68. *art.* 7. forma il quesito: *Utrum ex parte baptizati requiratur intentio suscipiendi sacramentum Baptismi;* e fatti, secondo il suo solito, alcuni argomenti per provare, che non è necessaria l'intenzione, così poi risolve il quesito: *Respondeo dicendum, quod per Baptismum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quamdam vitæ novitatem &c. Et ideo, sicut ad hoc, quod homo moriatur veteri vitæ, requiritur, secundùm Augustinum, in habente usum liberi arbitrii voluntas, qua eum veteris vitæ pœniteat, ita requiritur voluntas, qua intendat vitæ novitatem, cujus principium est ipsa susceptio Sacramenti, & ideo ex parte baptizati requiritur voluntas, seu intentio suscipiendi Sacramentum.* La Chiosa Canonica *nel Can. Solet*, alla parola, *implorandum*, *de Consecratione dist.* 4. crede non esser bisognevole l'intenzione nell' adulto, che riceve il Battesimo, dando per bastante l'intenzione di chi lo conferisce: *Si baptizans intendit baptizare, qualemcumque intentionem baptizatus habeat, recipit Sacramentum: sed, si non intendit baptizare, licèt verba proferat, non est baptizatus.* Ma il Soto *nel* 4. *delle Sentenze alla dist.* 5. *quest. unic. artic.* 7. §. *His igitur*, dice, che la detta Chiosa, come pure un'altra *nel cap. Majores*, *de Baptismo*, che concorda colla medesima, *tum contra veritatem, tum etiam contra textus ipsos apertè pugnant:* e la ragione, che il battezzato è come paziente nel Sagramento, e che l'intenzione non si richiede per parte del paziente, ma per parte dell'agente, che è quella, a cui s'appoggia l'opinione della Chiosa, viene chiaramente tolta di mezzo da S. Tommaso *nel luogo citato*, nelle risposta al primo argomento: *Ergo dicendum, quod in justificatione, quæ fit per Baptismum, non est passio coacta, sed voluntaria; & ideo requiritur intentio recipiendi id, quod ei datur.* Quanto il S. Dottore dice nella Somma in ordine alla necessità della volontà nell' adulto nel ricevere il Battesimo, fu da esso anche prima insegnato *nel* 4. *delle Sentenze alla dist.* 6. *quest.* 1. *art.* 6. *questiuncul.* 3.

44. Essendo necessaria la propria volontà, o sia l'intenzione di ricevere il Battesimo, quando si tratta dell'adulto, per ben regolare le cose, dee lo stesso esser interrogato sopra la volontà, o l'intenzione, che ebbe, quando gli fu conferito il Battesimo senz'averlo domandato; potendo esso aver avuta in quell'atto l'intenzione di ricevere il Battesimo, o come una lavanda, che si frequenta dalla Chiesa, o come una lavanda in genere; potendo aver avuta, prima di ricevere il Battesimo, l'intenzione di riceverlo come una lavanda, che si costuma nella Chiesa, e non averla avuta nell'atto, in cui gli fu amministrato; potendo aver avuta dentro di se una volontà affatto contraria, ancorchè esteriormente ricevesse il Battesimo con ogni compostezza; potendo per la sorpresa fattagli non aver avuta nell'atto volontà di riceverlo, nè volontà di non riceverlo; potendo finalmente averlo ricevuto con una volontà forzata, e con positiva ripugnanza.

45. Si quis adultus ad salutis fontem accesserit voluntate animatus accipiendi, non quodcumque lavacrum, sed unicè Ecclesiæ proprium, ac peculiare, Baptismum esse validum dubitari non potest. Ita Æst. *lib.* 4. *sent. dist.* 4. §. 10. *In his enim ad veritatem Baptismi, sive ad characteris susceptionem omnino necessaria est intentio suscipiendi Sacramentum, non tamen ut est lotio quædam in genere, sed ut talis, qualem frequentat Ecclesia.*

45. Ricevendosi dall'adulto il Battesimo con una presente volontà di prenderlo, non come una lavanda in genere, ma come una lavanda, che si pratica dalla Chiesa, non sembra potersi dubitare della validità del medesimo; come ben addita l'Estio *nel lib.* 4. *delle Sentenze alla dist.* 4. §. 10. *In his enim*, parla degli adulti, *ad veritatem Baptismi, sive ad characteris susceptionem, omnino necessaria est intentio suscipiendi Sacramentum, non tamen, ut est lotio quædam in genere, sed ut talis, qualem frequentat Ecclesia.*

46. Verùm si quis Baptismum accipiens præsenti voluntate careat, quam aliàs tamen habuerit, talis suscipiendæ lotionis, qualis in Ecclesia frequentatur, tunc examinare oportet, utrum voluntas antecedens, nunquam deinceps retractata, adhuc moraliter perseveret. Nam ubi nulla præcesserit retractatio, & moraliter perdurare intentio videatur, est certè validum Sacramentum. Hic casus ad eos spectat, qui ante furorem, vel somnum, Baptismum petunt, accipiunt verò, dum aut insania vexantur, aut somno indulgent, & hoc genus hominum validè baptizatum dicitur *in Conc. III. Carthagin. cap.* 34. Non secus accidit S. Augustini amieo, qui febris ardore delirans, *baptizatus est nesciens, mente, atque sensu absentissimus*, ut habetur *in lib.* 4. *Confess. cap.* 4. Is enim cum adhuc inter Catechumenos versaretur, propositum absque dubio habuerat baptizandi. Ad hanc rem animadversione dignissima verba sunt Innocentii III. *cap. Majores*, *ad* §. *Verum, de Baptismo*, ubi hæc leguntur: *Dormientes autem, & amentes, si priusquam in amentiam inciderent, aut dormirent, in contradictione perstiterant, quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti: secus autem, si prius Catechumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi.*

46. Ricevendosi il Battesimo non già con un' attuale presente intenzione di ricevere la lavanda, che si pratica dalla Chiesa, ma dopo però averla altre volte avuta; si dee riconoscere, se la volontà, che una volta vi fu, ancor potesse dirsi, che non essendo stata ritrattata, moralmente perseverasse: imperocchè, non essendo stata ritrattata, e moralmente perseverando, sarebbe stato valido il Battesimo: e questo è il caso di quelli, che prima d'essere diventati furiosi e pazzi, o prima d'addormentarsi, avevano domandato il Battesimo, e che nel tempo della furia, della pazzia, o del sonno, lo ricevono; e che si dicono validamente battezzati nel Concilio terzo Cartaginese *al cap.* 34. E questo pure è il caso di quell' amico di S. Agostino, che delirante per la febre, *baptizatus est nesciens, mente, atque sensu absentissimus*, come esso racconta *nel lib.* 4. *delle Confessioni al cap.* 4. mentre essendo stato il detto amico catecumeno, aveva antecedentemente avuta senza dubbio la volontà d'essere battezzato. Pel qual proposito sono rimarcabili le parole d' Innozenzo III. *nel Cap. Majores, al* §. *Verum, de Baptismo*, ove così si legge: *Dormientes autem, & amentes, si, priusquam in amentiam inciderent, aut dormirent, in contradictione perstiterant, quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare, si fuerint sic immersi, characterem non suscipiunt Sacramenti: secus autem, si priùs catechumeni extitissent, & habuissent propositum baptizandi.*

47. Qui vultu, atque oculis, ac toto corpore ad modestiam composito, voluntate tamen alienissima, ad hoc Sacramentum veniat, is aditum aperit ad controversiam non parvi momenti. Quidquid sit de opinione Caterini, qui sustinet, conferenti exteriorem sufficere compositionem, etiam si non id animo proponat facere, quod Ecclesia solet, de qua opinione multa alibi diximus in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ ad part.* 4. *sect.* 2. *num.* 76. *& seqq.* Hæc, inquam, opinio minus habet difficultatis, cum non de conferente agatur, sed de accipiente Baptismum. Propositio autem ab Alexandro VIII. damnata, objici Caterino solita, conferentem respicit, non accipientem: *Valet Baptismus collatus a Ministro, qui omnem ritum externum, formamquè Baptismi observat; intus verò, & in corde suo resolvit, non intendo facere, quod facit Ecclesia.*

47. Ricevendosi il Battesimo con tutta la compostezza esteriore, e con tutta la serietà, ed avendo il battezzato dentro di se la volontà contraria, si apre la strada ad una gran controversia: poichè, ciocchè siasi dell'opinione del Caterino, che nel conferente sostiene bastare l'esteriore compostezza, ancorchè dentro di se non avesse la volontà di fare quello, che fa la Chiesa, della qual opinione abbiamo discorso *nel nostro Trattato del Sacrifizio della Messa alla par.* 4. *sez.* 2. *n.* 76. *e segg.* essa senza dubbio incontra minori difficoltà, discorrendosi, non di chi dà, ma di chi riceve il Battesimo; tanto più, che la proposizione condanata da Alessandro VIII. e che si porta contra all'opinione del Caterino, parla del conferente, e non del recipiente: *Valet Baptismus collatus a Ministro, qui omnem ritum externum, formamque Baptismi observat; intus verò, & in corde suo resolvit, non intendo facere, quod facit Ecclesia.*

48. Quotiescumque secra hæc mysteria suscipiuntur indifferenti prorsus animo ac proposito, neutra scilicet voluntate, Cardinalis Cajetanus *art.* 7. *in Summa S. Thomæ* 3. *par. quæst.* 58.; admissa in recipiente intentionis necessitate, docet, intentionem non *per se*, ut scholæ loquuntur, sed *per accidens*, necessariam esse, ut nimirum contraria voluntas, si adfuisset, sublata penitus intelligatur. Itaque si quis nec abnuens, nec assentiens, neutra videlicet voluntate, baptizaretur, censendus esset Baptismum validè suscepisse. At enim Sotus 4. *sent. dist.* 5. *quæst. unic. art.* 7. Cajetano vehementissimè adversatur, & ea quidem felicitate, ut plurimos habeat sententiæ suæ Theologos assertores. Silvius *tom.* 4. *in* 3. *part. S. Thomæ quæst.* 68. *art.* 7. postquam rem prolixè discussit, ita concludit: *Ex jam dictis* cer-

48. Ricevendosi il Battesimo senza volontà di non riceverlo, che è lo stesso che dire, con volontà neutra, il Cardinal Gaetano *sopra l'art.* 7. *della Somma di S. Tommaso nella* 3. *part. alla quest.* 58. dopo aver ammessa nel recipiente la necessità dell'intenzione, insegna, non esser necessaria *per se*, come parlano le Scuole, ma *per accidens*, cioè per levare la volontà contraria, quando vi sia, il che dà a divedere, che se uno ricevesse il Battesimo nè consentendo, nè dissentendo, e così con volontà neutra, lo riceverebbe validamente. Ma il Soto *nel* 4. *delle Sentenze alla dist.* 5. *quest. unic. art.* 7. impugna gagliardemente il Cardinale Gaetano; ed il Soto ha meritato d'avere gli altri Teologi comunemente seguaci in questa sua sentenza. Il Silvio *nel tom.* 4. *sopra la* 3. *par. di S. Tommaso alla quest.* 68. art.

certum est, non sufficere, quod quis neque sit volens, neque sit nolens, quia talia non habet intentionem recipiendi Sacramentum. Valentia tom. 4. suorum comment. Theolog. disp. 4. quæst. 3. punct. 2., Cajetano valere jusso, adhæret Soto: *Quod si neuter prorsus aliquis esset, id est qui neque vellet, neque nollet suscipere, putavit Cajetanus, si sic baptizaretur, fore Baptismum validum; sed admodum falsè id putavit, ut multis argumentis probat Sotus.* Consulendus quoque est Cardinalis Lauria lib. 4. sent. tom. 1. disp. 11. quæst. 2. num. 22. & seqq. Cajetanus fulcire studet sententiam suam auctoritate Decretalis Innocentii III., de qua mox sermo erit, *in cap. Majores, de Baptismo*, ubi leguntur hæc verba: *Tunc characterem Sacramentalis imprimit operatio, cum obicem contrariæ voluntatis non invenit obsistentem*: ubi sentire videtur, Baptismo satis esse, recipienti voluntatem non inesse contrariam. At enim verò animadvertatur necesse est, Pontificem Innocentium respondere quæstioni, utrum amentes baptizari absque consensu possint, ac decernere hoc licere, eorum si consensus adfuerit furori prævius, secus verò, si nullus dementiam consensus præcesserit ac voluntas. Itaque Pontificis postea asserentis Sacramento imprimi characterem, *quando non invenit obicem contrariæ voluntatis*, nemo non videt, hanc mentem esse, Baptismatis haberi effectum, quando quis vel in actu assensum præbeat, vel jam ante præbuerit. Quod si Pontifex ea in sententia fuisset, suscipiendo Baptismati satis esse voluntatem non obsistentem, utique non decrevisset, ut revera statuit, in amentibus voluntatem necessario requiri antecedentem.

49. Demum si Baptismus violenter, atque animo palam contrario suscipiatur, supradictus Pontifex Innocentius III. *eadem in Decretali Majores, de Baptismo*, distinctione utendum judicat. Etenim eos, qui minis, ac terrore correpti violentiæ cedunt, Baptismum, ut sibi consulant, suscipientes, ab iis distinguit, quibus, vi etiam illata, contradicentibus palam, & reluctantibus, hoc Sacramentum per vim confertur. Decernit autem in primo casu, non in secundo, Baptismatis imprimi characterem: *Is, qui terroribus, atque suppliciis vehementer attrahitur, ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum, sicut & is, qui fictè ad Baptismum accedit, characterem suscipit Christianitatis impressum &c. ille verò, qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec characterem suscipit Sacramenti, quia plus est expresè contradicere, quàm minimè consentire: sicut nec ille notam alicujus reatus incurrit, qui contradicens penitus & reclamans, thurificare Idolis cogitur violenter.* Distinctio ejusmodi occurrit quoque in Glossa Canonica *in Can. de Judæis, ad verbum, coacti sunt, dist. 45. in cap. Majores §. Item quæritur, ad verbum, conditionaliter, de Baptismo*, & in *cap. Contra Christianos, ad verbum, absolutè, de Hæreticis, in sexto.*

Quid servandum, si post Baptismum quis negat intentionem sufficientem habuisse.

50. Examen porro si haberi debeat de adulti proposito, aut voluntate, cum Baptismum accepit, is profecto est ante cæteros audiendus, & interrogandus; cavendum tamen, ne inconsultò fides eidem illico habeatur, ubi responderit, se baptizatum non liberè, sed invitò. Fieri enim potest (nec casus sanè hic metaphysicus est) ut ipso in actu intentionem habuerit sufficientem, Diabolicis deinde stimulis incitatus, & victus, ad vomitum rediturus mendacium proferat, & de intentione interrogatus nigrum pro albo, ut inquiunt, repræsentet. Qui in foro, in Curia, in Republica versatus est, non ignorat, & sæpe aliàs contigisse, & frequenter usuvenire, ut Sacris Ordinibus initiati, ac vitam Regularem professi,

enixè

art. 7. dopo aver discorso del punto, così conchiude: *Ex jam dictis certum est, non sufficere, quod quis neque sit volens, neque sit nolens, quia talis non habet intentionem recipiendi Sacramentum.* Ed il Valenza *nel tom. 4. de' suoi Commenti Teologici alla disput. 4. quest. 3. punt. 2.* abbandona il Gaetano, e siegue il Soto: *Quod si neuter prorsus aliquis esset, id est qui neque vellet, neque nollet suscipere, putavit Cajetanus, si sic baptizaretur, fore Baptismum validum; sed admodum falsè id putavit, ut multis argumentis probat Sotus.* Può anche vedersi il Cardinal Lauria *nel 4. lib. delle Sentenze al tom. 1. disp. 11. quest. 2. n. 22. e segg.* E benche il Gaetano pretenda d'avvalorare il suo sentimento colla Decretale d'Innocenzo III. di cui ora parleremo, *nel cap. Majores, de Baptismo*, ove si leggono le seguenti parole: *Tunc characterem Sacramentalis imprimit operatio, cùm obicem contrariæ voluntatis non invenit obsistentem*: ove sembra additare, essere sufficiente pel Battesimo, che chi lo riceve, non abbia volontà contraria; è d'uopo però qui il riflettere, che il Pontefice Innocenzo risponde al quesito, se i pazzi possano esser battezzati senza il proprio consenso; e risolvendo, che ciò si può fare, se prima avevano consentito al Battesimo, e che ciò non si può fare, se prima non hanno consentito; non v'è chi non vegga, che dicendo dipoi il detto Pontefice, che l'operazione Sagramentale imprime il carattere, *quando non invenit obicem contrariæ voluntatis*, non vuol dir altro, se non che opera quando uno consente, o prima ha consentito: Che se fosse stato di sentimento, che bastasse per ricevere il Battesimo, che la volontà non resista; non avrebbe stabilito, come stabilì, esser necessario ne' pazzi il consenso antecedente.

49. Ricevendosi finalmente il Battesimo con una volontà forzata, e con positiva ripugnanza, il sopraddetto Pontefice Innocenzo III. *nella stessa Decretale Majores, de Baptismo*, distingue il caso di chi con terrori e minacce riceve il Battesimo, cedendo alla violenza, per non esserne sopraffatto, dall'altro caso di chi, non ostanti le violenze, sempre contraddice, e non ostante la contraddizione, per forza è battezzato; decretando, che nel primo caso s'imprime il carattere del Battesimo, e non nel secondo: *Is, qui terroribus, atque suppliciis vehementer attrahitur, ne detrimentum incurrat, Baptismi suscipit Sacramentum, sicut & is, qui fictè ad Baptismum accedit, characterem suscipit Christianitatis impressum &c. Ille verò, qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem nec characterem suscipit Sacramenti; quia plus est expresè contradicere, quàm minimè consentire: sicut nec ille notam alicujus reatus incurrit, qui contradicens penitus & reclamans, thurificare Idolis cogitur violenter.* E questa distinzione dei due casi vien anche additata dalla Chiosa Canonica *nel Can. De Judæis, alla parola, coacti sunt, dist. 45., nel cap. Majores §. Item quæritur, alla parola, conditionaliter, de Baptismo*, e *nel cap. Contra Christianos, alla parola, absolutè, de Hæreticis, in sexto.*

50. Dovendosi formar indagine sopra la volontà, o l'intenzione, che ebbe l'adulto, quando gli fu conferito il Battesimo, non v'ha dubbio, ch'esso debba essere prima d'ogni altro interrogato, ed inteso: ma non dèe già deferirsi ciecamente a quanto esso dice della sua intenzione, quando in qualche maniera fosse contraria al Battesimo ricevuto; non essendo impossibile, nè affatto ideale il caso, che, quando ricevette il Battesimo, av'esse un' intenzione sufficiente, e che tentato dal demonia a ritornare al vomito, rappresentasse una cosa per un'altra nell'occasione, che viene interrogato dell'intenzione, che ebbe quando fu battezzato. Chi ha, come ella ha, pratica del foro, e delle cose del

Mon-

Che c[...] debba fa[...] se dopo [...] Battesimo nieghi il[...] tezzato a[...] avuta suff[...] ciente int[...] zione.

enixè postulent contractis a vinculis solutionem; dictitantes nimirum, & nonnunquam jurejurando affirmantes, sese illo tempore, aut nullam penitus intentionem, aut omnino contrariam habuisse. In hoc rerum statu quid solet consilii capere Judex cautus, & prudens? Clamores aspernatur, respuit jusjurandum; nisi hoc idem comprobent adjuncta plurima, & circumstantiæ antecedentes, concomitantes, & subsequentes, & eæ quidem momenti sint ineluctabilis, & inconcussi. Hac profecto ratione, hoc examine, hac diligentia opus est, ubi adultus post Baptismum aut intentionem sibi fuisse pernegat, aut non idoneam, minimèque sufficientem extitisse contendit.

51. Quod si nulla sit reliqua dubitatio; planèque constet hac luce clarius, adulto Baptismum accipienti nullam prorsus fuisse voluntatem, aut intentionem, nil restat aliud; quàm eumdem & hortari, & admonere, ut ritè id faciat, quod jam irritò fecit, & suscipiat *absolutè*, ac liberè Sacramentum; ac si obstinatè repugnet, tum nihil aliud superest, nisi ut remittatur. Si autem res in dubio sit, nec intelligi possit, an defuerit intentio, an sufficiens adfuerit necne, adultus tum retinendus, baptizandusque *sub conditione*: S. Thomas 3. *part. quæst.* 68. *art.* 7.; ubi, ut antea diximus, in Baptizato intentionis necessitatem probans, hoc sibi objectum proponit secundo loco: *Cum de intentione Baptizati non constet, quilibet posset petere, se denuò baptizari, propter intentionis defectum. Non videtur ergo, quod intentio requiratur ex parte baptizati, ut suscipiat Sacramentum*: atque ita respondet: *Dicendum ergo, quod si in adulto deesset intentio suscipiendi Sacramentum, esset rebaptizandus; si tamen hoc non constaret, esset dicendum, si non es baptizatus, ego te baptizo.*

52. Demum quotiescumque aliqua ex parte de collato Baptismate dubitetur aut in facto, aut in jure; cum ex facto articulus juris oriatur, de quo nihil adhuc certi Ecclesia statuit, Theologorum autem, scriptorumque sententiæ divisæ sunt; Hebræus jam lustratus non remitti, sed retineri debet, & baptizari *sub conditione*, juxta regulam Alexandri III. *in cap. De quibus, sub tit. de Baptismo*: *De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis; Non te rebaptizo, sed, si nondum baptizatus es, ego baptizo te.* Hi porro ita baptizati tenentur, omnino fidem Catholicam observare, eorum instar, qui minis, ac terrore adducti, suscipiendo baptismati assensum liberè præbuerunt: vide *cit. cap. Majores §. Verùm, de Baptismo*: *Et ipse tanquam conditionaliter volens, licet absolutè non velit, cogendus est tamen ad observationem Fidei Christianæ.* Et prolixius *in Can. de Judæis, ad dist.* 45. Ubi sic legitur. *Oportet, ut Fidem, quam etiam vi, vel necessitate susceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blasphemetur, & Fides, quam susceperunt, vilis, & contemptibilis habeatur.*

[...] dubia [...]nanc [...]uam [...]itur.

53. Statutum hic nobis fuerat, epistolam terminare; sed deinceps audivimus operæ pretium esse, quasdam quæstiones solvere huc spectantes, quarum usus haud infrequens esse solet. Tenemur itaque huic epistolæ additamentum nectere, & opportunius hoc fore existimamus, quàm opus jam perfectum retexere, aut fasciolas, ut dici solet, ac frustula infarcire.

Mondo, ben sa, esser accaduto, e spesso accadere, che chi ha ricevuto l'Ordine Sacro, o chi ha fatta la Professione Regolare, domanda d'essere sciolto dai legami contratti, pel motivo di non aver avuta l'intenzione, o pure di averne avuta una positivamente contraria, quando fu ordinato, o quando professò, il che anche non ha difficoltà di comprovare con qualche giuramento. Ciò succedendo, che fa il Giudice cauto e prudente? Non si fida del detto anche giurato, ma lo vuol fiancheggiato da circostanze antecedenti, concomitanti, e susseguenti, di molto rilievo; e molto ben provate: e questo per appunto è quello, che dee con somma diligenza farsi, quando l'adulto battezzato o nega d'aver avuta l'intenzione, quando ricevè il Battesimo, o dice d'averne avuta una, che è insufficiente.

51. Se, dopo fatte le diligenze, sarà cosa chiara, che l'adulto nell'atto del Battesimo non ha avuta l'intenzione, o pure ne ha avuta una affatto insufficiente, portandone le prove, che levano ogni perplessità, non si può far altro, che procurare d'indurlo a far bene quello, che è stato fatto male, ed a ricevere *absolutè* il Battesimo; al che se poi non acconsente, non resta altro partito, che di rimandarlo. Ma quando il punto resti dubbio, nè chiaramente si può scorgere, se il proposto difetto d'intenzione, o d'intenzione sufficiente, siavi, o non siavi stato, dee l'adulto ritenersi, e battezzarsi *sub conditione*. S. Tommaso *nella 3. parte alla quest. 68. art.* 7. ove, conforme si è detto, prova, esser necessaria nel battezzato l'intenzione di ricevere il Battesimo, si fa in secondo luogo la seguente opposizione: *Cum de intentione baptizati non constet, quilibet posset petere, se denuo baptizari, propter intentionis defectum. Non videtur ergo, quod intentio requiratur ex parte baptizati, ut suscipiat Sacramentum*: e così risponde: *Dicendum ergo, quod si in adulto deesset intentio suscipiendi Sacramentum, esset rebaptizandus; si tamen hoc non constaret, esset dicendum, si non es baptizatus, ego te baptizo.*

52. In una parola, ogni qual volta vi resta qualche dubbio circa il Battesimo conferito, o *in facto*, o *in jure*; nascendo dal fatto un articolo di ragione, che non è deciso dalla Chiesa, ma di cui vanno variamente discorrendo gli Autori ed i Teologi, non dee l'Ebreo battezzato rimandarsi, ma dee ritenersi e battezzarsi *sub conditione*, giusta la regola d'Alessandro III. *nel cap. De quibus, sotto il tit. de Baptismo*: *De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis: Non te rebaptizo; sed, si nondum baptizatus es, ego baptizo te*: e questi così battezzati restano obbligati all'osservanza della Fede Cristiana; come lo sono ancor quelli, che indotti dalli minacce e dal terrore, finalmente acconsentono a prendere il battesimo, come si vede *nel cit. cap. Majores §. Verùm, de Baptismo*: *& ipse tanquam conditionaliter volens, licet absolutè non velit, cogendus est tamen ad observationem Fidei Christianæ*: e più diffusamente *nel Can. de Judæis, alla dist.* 45. ove così si legge: *Oportet, ut Fidem, quam etiam vi vel necessitate susceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blasphemetur, & Fides, quam susceperunt, vilis, & contemptibilis habeatur.*

53. Qui era da Noi stabilito di por termine alla lettera. Ma essendoci poi stato suggerito, che sarebbe stato ben fatto lo sciorre alcuni altri quesiti, che risguardano la stessa materia, e che sovente succedono in pratica; ci veggiamo astretti a fare, come suol dirsi, un'aggiunta alla lettera, il che crediamo più opportuno per la chiarezza, e pel buon ordine, che il guastare il fatto, e mettere nel corpo della lettera già dettata, come suol dirsi, o pezze, o toppe.

Si sciolgono altri dubbj sopra tale materia.

I. In casu denunciationis aliquem Christianum effici optare, quibus testibus fides præstari debeat.

54. Superius, hoc est *num.* 40. è vico evocandum, tradendumque Christianis diximus, eum, qui nuncio haud dubio, sed certo & indubitato delatus est, & dedisse, & adhuc exhibere incidia desiderii, quo flagrat, suscipiendi Baptismatis. Hoc præmisso, in præsentia quæritur, quandonam ejusmodi denuntiatio tuta, minimeque dubia habenda sit? Cum non de adulto ad salutis fontem ultrò se conferente, sed de eo nunc sermo sit, quem alii significant Baptismum votis omnibus exoptare, jam patet non posse quæstionem solvi, nisi decernatur, cujusmodi & quot esse testes debeant, eorum ut denuntiatio non incerta, non anceps, sed fide dignissima existimetur.

55. Regula generalis, quam Te non ignorare compertum habemus, aperte jubet non unius testimonio haberi fidem. Hæc verò jure Divino innititur, *in ore scilicet, duorum, vel trium, stabit omne verbum*, concordat jus Pontificium *in cap. Veniens* 10. *& cap. Licet universis* 23. *de testibus*, & jus Civile *in leg. Jurisjurandi C. de Testibus*. Aliquæ porrò sunt hujus regulæ limitationes, quarum unam paulo ante produximus, nimirum collationem Baptismi unius testimonio probari: præter hanc si quis alias undetriginta legere cupiat, Speculatorem adeat *tit. de testib. num.* 8. Nobis in præsentiarum satis erit earum unam memoravisse, rem nempe aliquam unico etiam teste probari, dum is tamen fultus haud dubiis indiciis fuerit, & claris oppido conjecturis: *ita Farinaccius de test. quæst.* 63. *cap.* 1. *num.* 35. *Pac. Jordan. elucubr. lib.* 14. *tit.* 18. *n.* 66. *Panimoll. decis.* 23. *annot.* 5. *num.* 18. Quoad testium conditionem, usus invaluit, tam in judiciis Canonicis, quàm civilibus, admitti mulierum testimonia, ut apud Tiraquell. *de legib. connub. leg.* 9. *num.* 64. *& seq. Farinac. de test. quæst.* 59. *per tot. Pac. Jordan. loc. cit. num.* 529. *Pirhing. titul. de test. num.* 66. *&* 69. *Anaclet. ad eumdem tit. num.* 84. *Sperell. decis.* 81. *num.* 45. Quidquid hactenus dictum est, probatum suis, ut inquiunt, a principiis videre qui cupiat, suffragium perlegat admodum elaboratum, & 19. Julii 1709. typis editum a bo. mem. Præsule Frosini Pisarum Archiepiscopo in quadam controversia, quæ ipsi cum illius Civitatis Hebræis intercessit.

56. Ut ergo regulæ hæ generales in quæstione proposita locum habeant, cavendum est, ne inconsulto ac temere quidquam fiat, si testes Hebræum aliquem serio Baptismum petere significaverint. Ac in primis videndum, num index, sive mas, sive fœmina fuerit, certæ sit probitatis, ac notæ fidei; deinde examinari debet, & admoneri de gravitate jurisjurandi; tum ejus examen est describendum, cui & index ipse subscribat necesse est. Si duo inter se testes concordent quoad locum, tempus, & occasionem, in qua Hebræus suscipiendi Baptismatis voluntatem aperuit, tunc prudentis erit Præsidis, Hebræum ad Catechumenos evocare, eumdemque ibi ad dies duodecim detinere, ut non minus rei veritas, quàm voluntatis constantia cognoscatur. At cum rem denuntiant, aut duo testes singulares, aut unus tantummodo, sed fide dignus, & omnem citra dubitationem idoneus, & multo magis si adminiculis suffultus; tunc habito, ut diximus, testium, vel testis examine, non oportebit Hebræum ad Catechumenos ducere, sed Judex Catholicus, qui Romæ est Vicesgerens pro tempore, ejus voluntatem extra vicum, vel domi suæ, vel in Templo aliquo semel, atque iterum, aut etiam pluries explorabit, ut Hebræi consilio clarè perspecto & cognito, eum tuto jubeat, aut ad vicum remitti, aut Catechumenis recenseri.

I. Nel caso della denuncia, che alcuno voglia farsi Cristiano, a chi debba prestarsi fede.

54. Di sopra, cioè *al num.* 40. si è detto, che dee levarsi di Ghetto, ed essere consegnato a' Cristiani, chi è denunziato con avviso non dubbio, ma sicuro, che ha mostrato, e mostra voglia e desiderio di ricevere il Battesimo. Ciò premesso, si cerca, quando il detto avviso debba aversi per sicuro, e non dubbio. Non discorrendosi ora dell'adulto, che in persona comparisce dicendo di voler esser battezzato, ma d'uno, che è denunziato da altri d'essersi spiegato di voler essere Cristiano, ben si vede, che la risposta al dubbio non può darsi, se non si stabilisce, quali debbono essere i testimonj, e quanti, acciò si possa dar credito a quanto essi raccontano.

55. La regola generale, come Ella ben sà, vuole, che non si creda al testimonio d'un solo; ed essa è appoggiata al Jus Divino, che *in ore duoram, vel trium stabit omne verbum*, e concorda il Jus Canonico *nel Cap. Veniens* 10. *e nel Cap. Licet universis* 23. *de Testibus*, ed il Jus Civile *nella l. Jurisjurandi C. de Testibus.* Vi sono poi alcune limitazioni, fra le quali di sopra abbiamo inserita quella, che la collazione del Battesimo si prova con un solo testimonio; e chi ne volesse vedere altre ventinove, può leggere lo Speculatore *al tit. de Testibus al num.* 8. contendandoci Noi presentemente di memorarne un'altra, che è quella, provarsi un fatto anche col detto d'un solo testimonio, quando è amminicolato da presunzioni e valide congetture; come molto bene la discorrono il Farinaccio *de Testibus alla quest.* 63. *cap.* 1. *num.* 35. Pac. Jordan. *Elucubrat. lib.* 14. *tit.* 18. *n.* 66. Panimoll. *decis.* 23. *annot.* 5. *num.* 18. e rispetto alla qualità, oggidì è regola, che tanto ne' giudizj Canonici, quanto ne' giudizj Civili si ammettono i testimonj delle donne, come dimostrano il Tiraquell. *de Legib. connubial. alla leg.* 9. *num.* 64. *e seqq.* Farinacc. *de Testibus quest.* 59. *per tot.* Pac. Jordan. *loc. citat. num.* 529. Pirhing. *ad tit. de Testibus num.* 66. *e* 69. Anaclet. *ad eumdem titulum num.* 84. Sperell. *decis.* 81. *num.* 45. e chi volesse vedere provato de'suoi principj quanto sin ora si è detto, può leggere un Voto assai elaborato, dato alle stampe dalla buona memoria di Monsig. Frosini Arcivescovo di Pisa in una Causa, che esso ebbe cogli Ebrei di quella Città, e che pubblicò *ai* 19. *Luglio del* 1709.

56. Applicando queste massime generali al caso presente, quando si presentano testimonj, che attestano, essersi seriamente qualche Ebreo dichiarato di voler esser Cristiano, non si dee correre, ma si dee guardar in faccia con attenzione a chi ciò attesta; si deve, o maschio, o femina che sia, considerare, se sia persona degna di fede: deve esser esaminato; deve esser avvertito dell'importanza del giuramento; dee scriversi il di lui esame; dee l'esaminato sottoscriverlo: e se due sono i testimonj, che siano contesti del luogo, tempo, ed occasione, in cui l'Ebreo dichiarossi di voler ricevere il Battesimo, dee l'Ebreo esser portato alla casa de' Catecumeni, ed ivi essere trattenuto per dodici giorni, acciò si riconosca non meno la verità, del fatto esposto, che la perseverante volontà di voler essere Cristiano; Che se poi il fatto fosse denunziato da due testimonj singolari, o pure da un solo testimonio degno di fede, idoneo, e molto più amminicolato, dopo essersi fatto l'esame de' testimonj, o testimonio, nel modo poc'anzi espresso, non dee l'Ebreo esser portato alla casa de' Catecumeni, ma deve esser chiamato dal Giudice Cristiano, che in Roma è il Vicegerente pro tempore, fuori del Ghetto, e deve essere la di lui volontà o in una Chiesa, o in casa propria, esaminata dallo stesso Vicegerente una, o più volte, come a lui piacerà, per poter poi risolvere, secondo ciò, che avrà

57. Neque id verò recens inventum est, sed decretum a Congregatione Sancti Officii anno 1727. cum adhuc in minoribus eadem in Congregatione Consultoris munere fungeremur; itemque hoc postea confirmavit per Litteras Apostolicas die 14. Februarii anni prædicti Benedictus Papa XIII. fel. rec., cujus in Nos beneficentia haud parva fuit: ejus Decreti verba talia sunt: *Feria* 4. *die* 7. *Februarii* 1727. *In Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis habita in Conventu Sanctæ Mariæ supra Minervam coram Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in tota Republica Christiana contra Hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus a Sede Apostolica specialiter deputatis: Cum plures exortæ sint controversiæ super intelligentia, & executione Decreti ab hac Sacra Congregatione editi die* 8. *Julii* 1641. *quoad Hebræos utriusque sexus denuntiatos de eorum animi declaratione suscipiendi Baptismum; Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinales Generales Inquisitores prædicti dictum Decretum declarando, & quatenus opus sit, reformando, in posterum illud sequenti modo exequi mandarunt, & decreverunt: nempe quod Testes, qui Hebræos denuntiabunt, sive mares, sive fœminas de declaratione animi suscipiendi Baptismum, per Notarium, juxtà interrogatoria generalia ab R. P. D. Vicesgerente præscribenda, cum speciali monitione relevantiæ Juramenti, in scriptis coram eodem R. P. D. Vicesgerente, & eo impedito, coram ejus Auditore, examinentur; qui etiam examen præfatum subscribere debeant; &, quatenus duo Testes sint de loco, tempore, & occasione contestes, tunc denuntiati ad domum Catechumenorum duci, & collocari in loco separato, ad hunc effectum destinato, in eoque per duodecim dies detineri possint, ut super veritate, & constantia declarationis eorum voluntatis suscipiendi Baptismum explorentur. Si autem Testes erunt singulares, vel unus adesset Testis idoneus, & fide dignus, tunc denuntiati, non statim post denuntiationem, & Testium examen ducendi erunt ad domum Catechumenorum, sed per R. P. D. Vicesgerentem extra Ghettum, vel in ejus domo, vel in aliqua Ecclesia, vel alio loco sibi bene viso, & intra tempus necessarium, & opportunum, juxta facti speciem & circumstantias, pro arbitrio, & prudentia dicti R. P. D. Vicesgerentis, eorum voluntas exploranda erit.*

58. Hanc alia quæstio sequitur ad sponsas pertinens, atque conjuges Hebræorum, quæ viri jam Christiani, aut sponsi operâ Fidei Catholicæ offeruntur. Nulla Judæorum querela est, quod a viris, aut sponsus Christifidelibus sponsæ, aut conjuges ad lavacrum Sanctissimum offerantur; non enim nesciunt vel ipsi Hebræi, nullam hac invitamenti, vel adhortationis speciem violentiam includi, ita ut si mulier Baptismum respuat, matrimonium in Judaismo contractum omnino solvatur, teste Apostolo 1. *ad Corint. cap.* 7. & juxta *Decretalem*, *Quanto*, *de divortiis*, quæ quidem matrimonii solutio fit statim ac Judæus Ecclesiæ gremio admissus transit ad alias nuptias, ut a Nobis longa disceptatione probatum est, cum in Congregatione Concilii a Secretis essemus, in quadam causa Florentina proposita 27. *Julii* 1726., ut videre licet *in tom.* 3. *Thesauri resolut. pag.* 346. *& pag.* 350. *& seq. ac tom.* 4. *pag.* 30. *& sequ.* Quando infidelis ad Christum conversus transitum facit ad alias nuptias, an eadem sit libertas conjugi infideli alias contrahendi nuptias, res adhuc in dubio est. Sententiam negativam sustinet Pontius *de matrim. lib.* 7. *cap.* 48. *num.* 25. Affirmativæ adhæret Sanchez *de matrim. lib.* 7. *disp.* 77. *n.* 6. Utramque probabilem Diana existimat *in*

ricavato d'all'esplorazione, se l'Ebreo dee rimandarsi al Ghetto, o pure se deve esser mandato alla casa de' Catecumeni.

57. Questo sistema non è di nostra invenzione. Fu stabilito dalla Congregazione del Sant' Offizio *nel* 1727., quando *in minoribus* eravamo Consultore della medesima; ed il Decreto fu confermato dalla felice memoria del Nostro Benefattore Benedetto XIII. con un suo Breve spedito sotto *il giorno* 14. *Febbrajo dell'anno predetto;* ed ecco le parole del Decreto confermato: *Feriâ IV. die* 7. *Februarii* 1727. *In Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis habita in Conventu Sanctæ Mariæ supra Minèrvam coram Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in tota Republica Christiana contra Hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus a Sede Apostolica specialiter deputatis: Cum plures exortæ sint controversiæ super intelligentia, & executione Decreti ab hac Sacra Congregatione editi die* 8. *Julii* 1641. *quoad Hebræos utriusque sexus denuntiatos de eorum animi declaratione suscipiendi Baptismum; Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinales Generales Inquisitores prædicti dictum Decretum declarando, & quatenus opus sit, reformando, in posterum illud sequenti modo exequi mandarunt, & decreverunt: nempe quod Testes, qui Hebræos denuntiabunt, sive mares, sive fœminas de declaratione animi suscipiendi Baptismum, per Notarium, juxtà interrogatoria generalia ob R. P. D. Vicesgerente præscribenda, cum speciali monitione relevantiæ Juramenti, in scriptis coram eodem R. P. D. Vicesgerente, & eo impedito, coram ejus Auditore, examinentur; qui etiam examen præfatum subscribere debeant; &, quatenus duo Testes sint de loco, tempore, & occasione contestes, tunc denuntiati ad domum Catechumenorum duci, & collocari in loco separato, ad hunc effectum destinato, in eoque per duodecim dies detineri possint, ut super veritate, & constantia declarationis eorum voluntatis suscipiendi Baptismum explorentur. Si autem Testes erunt singulares, vel unus adesset Testis idoneus, & fide dignus, tunc denuntiati, non statim post denuntiationem, & Testium examen ducendi erunt ad domum Catechumenorum, sed per R. P. D. Vicesgerentem extra Ghettum, vel in ejus domo, vel in aliqua Ecclesia, vel alio loco sibi bene viso, & intra tempus necessarium, & opportunum, juxta facti speciem & circumstantias, pro arbitrio, & prudentia dicti R. P. D. Vicesgerentis, eorum voluntas exploranda erit.*

II. Delle Mogli, e Spese offerte dai Mariti fatti Cristiani.

58. A questo quesito succede l'altro, che riguarda le mogli e le spose Ebree, che vengono offerte alla Fede Cristiana dal marito, o dallo sposo, che si fanno Cristiani. Non si lamentano gli Ebrei, che si faccia dal marito Cristiano l'offerta della moglie Ebrea, nè dallo sposo l'offerta della sposa, sapendo ancor essi, che tutto ciò si riduce ad una specie d'invito e d'esortazione, esclusa qualunque violenza, in tal maniera che, se la moglie ricusa di farsi Cristiana, il Matrimonio contratto nell' Ebraismo resta sciolto, secondo anche il testo dell'Apostolo *nella prima ad Corinthios al cap.* 7. e secondo la Decretale *nel Cap. Quinto*, *de Divortiis*: il che siegue, subito che il convertito passa alle altre nozze, giusta ciò, che da Noi fu diffusamente dedotto in un nostro Discorso fatto quando eravamo Segretario del Concilio, in una certa Causa *Florentina*, proposta *ai* 27. *di Luglio* 1726. come può vedersi *nel tom.* 3. del Tesoro delle Risoluzioni *alla pag.* 346. *ed alla pag.* 350. *e segg. e nel tom.* 4. *alla pag.* 30. *e segg.* Ma se, sciolto il matrimonio, quando il convertito passa ad altre nozze, s'intenda posta in libertà ancora il conjuge restato infedele, e possa nell'infedeltà contrarre un altro matrimonio; la sentenza negativa vien sostenuta dal Pontio *de Matri-*

edit. coordinata de matrim. tom. 2. resol. 122. tract. 6.

59. Illud quoque Hebræis est probe cognitum, conjugem viro esse obnoxiam, ejusdemque in potestate constitutam, quod legunt *Geneseos cap. 3. Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* Ipsis præterea compertum est sponsalia plurimum a matrimonio differre, cum hæc non sint aliud, quàm futuri promissio matrimonii, ut *in Can. Nostrates 30. quæst. 1. & in leg. 1. ff. de spons.* quod & colligitur ex historia Jacobi *Genes. cap. 29.* qui servitutem servire Labano debuit ad statum tempus, ut uxorem duceret promissam sibi Rachelem. Non id audet Hebræorum quispiam inficias ire, juxta eorum mores, per sponsalia jus quoddam Sponso, & auctoritatem in Sponsam dari forsan etiam majorem illa, quam Christifidelis habet in Christianam mulierem sibi desponsatam. Nam jure Pontificio gravis est reus culpæ, non adulterii, qui aliena cum sponsa turpi consortio conjungatur, ut Nos alibi demonstravimus in *nostra Notificatione V. tom. 3. pap. 65. edit. Bonon.* At apud Hebræos, ex veteri instituto, qui rem aliena cum sponsa habuerit, non impudicus dicitur, sed adulter, ut *post Seldenum lib. 2. Uxor. Hebr. cap. 1.* animadvertit Calmet *in sua dissert. de Connubiis Hebr.* & adhuc in præsens apud Hebræos scelus, quo de nunc agimus, est capitale, ut observat Cardinalis de Luca *de matrimon. in disc. cur. 9. num. 15.* quem habuit de quorumdam Judæorum Romæ connubio. Igitur quemadmodum cum ad fidem accedunt, qui potestatem in filios, aut filias habent, eorum oblationem Ecclesiæ libere, ac jure faciunt; ita vir, aut sponsus Christi legem amplexus jure optimo oblationem facit suæ vel uxoris, aut sponsæ, in quam jus a Legibus, & auctoritatem sibi concessum habet. Facta hæc verò oblatio nec sane potest, nec omnino debet a Christifidelibus recusari, qui tenentur nulli parcere diligentiæ, nullique studio, ut Christiana veritas jam viro, aut sponso cògnita, uxori quoque, aut sponsæ lucem afferat, ac salutem, eo vel maximè quod Romani Pontifices licet Judæis vim fieri quoad Religionem severè prohibeant, palam tamen significant, nihil sibi antiquius esse, optabilius nihil, quàm ut iidem aliquando è tenebris ad lucem, ab errore ad veritatem veniant; ideo semel in singulas Hebdomadas iis publicè Evangelium annuntiari, eosdemque jubent Sacris hisce concionibus interesse, ut apparet *in Constit. 1. Nicolai III. & Constit. 106. Gregorii XIII.*

Sponsalia quando contracta dicantur juxta Hebræorum ritus.

60. Verùm quanquam Hebræi de uxorum, sponsarumque oblatione nec conquerantur, nec conqueri possint; queruntur tamen, ut primum Hebræorum aliquis ad Fidem professus, aut profecturus, suam offert Ecclesiæ sponsam, quod hæc illico evocatur, domumque Catechumenorum transfertur, ubi quadraginta dierum spatio detinetur. Clamant in casu ejusmodi nimiam Christianos incertis vocibus habere fidem, & imprudenter agere, priusquam ullis probationibus demonstratum fuerit, sponsalia ritè ac validè contracta fuisse. Hinc dictitant damna, turbationesque oriri plurimas, cum non semel evenerit, ut Hebræus infima de plebe aliquis, mulieris, aut virginis amore flagrans & divitis & honestæ, desperans verò eam in Judaismo ducere uxorem posse, id consilii ceperit, contracta nempe sponsalia

monio al lib. 7. cap. 48. num. 25., e l'affermativa viene diffusamente comprovata dal Sanchez *de Matrimonio al lib. 7. disput. 77. num. 6.* e tanto l'una, quanto l'altra opinione viene riputata probabile dal Diana *nell'Editione coordinata de Matrimonio al tom. 2. resolut. 122. tratt. 6.*

59. Sono pure ben informati gli Ebrei, che la moglie è sotto la potestà del marito, leggendolo *nella Genesi al cap. 3. Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* Sanno in oltre, essere gli sponsali cosa differente dal matrimonio, non essendo gli sponsali che una promessa del futuro matrimonio, come si legge *nel Can. Nostrates 30. quest. 1.* e *nella leg. 1. ff. de sponsalibus*; il che pure raccolgono dalla storia di Giacobbe *nella Genesi al cap. 29.* a cui convenne servire Laban tanto tempo per potersi maritar con Rachele, che dal di lei genitore Laban gli era stata promessa per moglie. Non possono negare, che, anche secondo il loro costume, in vigore degli sponsali non acquisti lo sposo un certo diritto, ed una certa autorità sopra la sposa, e forse anche maggiore di quella, che lo sposo Cristiano acquista sopra la sposa Cristiana; imperocchè, secondo il diritto Canonico, è reo di grave peccato, ma non d'adulterio, chi ha commercio colla sposa d'un altro, come da Noi fu ampiamente dimostrato *nella nostra Notificazione quinta del tom. 3. alla pag. 65.* della stampa di Bologna; ma secondo le antiche Ebraiche costumanze si commette adulterio da chi ha copula carnale colla sposa d'un altro, come dopo il Seldeno *nel lib. 2. Uxoris Hebrææ al cap. 1.* osserva il Calmet *nella sua Dissertazione de Connubiis Hebræorum*, ed ancor oggi il reato ha appo loro la pena della morte, come ben osserva al Cardinal de Luca *de Matrimonio, al discorso 9. n. 15.* fatto sopra il matrimonio di certi Ebrei seguito quì in Roma: e siccome convertendosi alla Fede chi ha in potestà figlio o figlie, ne fa liberamente l'offerta, così convertendosi il marito, o lo sposo, fanno con tutta giustizia l'offerta della moglie, o della sposa, sopre le quali hanno, come si è detto, jus, ed autorità; e fatta l'offerta, non può, ne dee ricusarsi da' Cristiani, che sono obbligati a far quanto possono, ed a non trascurar diligenza, acciò la verità della Religione, riconosciuta dal marito, e dallo sposo, sia anche riconosciuta ed abbracciata dalla moglie e dalla sposa; tanto più che, sebbene i Romani Pontefici si protestano di non volere sforzar gli Ebrei a ricevere il Battesimo, non lasciano però d'esprimere il loro vivo desiderio, acciò illuminati lo ricevano, pel qual effetto fanno loro predicare ogni settimana la verità della Fede Cristiana, e comandano, che assistano alla Predica, come si vede *nella Costituz. 1.* di Niccolò III. e *nella Costituz. 106.* di Gregorio XIII.

Quando gli sponsali si giudicano contratti secondo i riti Giudaici.

60. Ma, se non si lamentano, ne si possono lamentare gli Ebrei dell'offerta delle mogli e delle spose, si lamentano bensì, che subito che lo sposo è convertito, o vuol convertirsi, ed offre la sposa, la sposa si chiama, e si porta alla casa de' Catecumeni, si trattiene in essa lo spazio di quaranta giorni, dando troppo credito all'asserzione del convertito, o convertendo, senza veruna prova precedente de' sponsali contratti, & contratti in forma valida, secondo i loro riti; il che dicono esser causa di varj disordini, non essendo la prima volta, come essi suppongono, che qualche Ebreo di rango vile, innamorato d'Ebrea civile e comoda, disperato di conseguirla nell'Ebraismo, ha tentato d'averla per questa strada, cioè supponendo falsamente gli sponsali contratti.

falso, ac temere venditare, illustrem ut ad thalamum perveniret.

61. Magnus ille Prædecessor Noster S. Gregorius laudabili semper methodo, & incorrupta justitia in Hebræorum negotiis usus est. Consule *ejus epistolam* 25. *lib.* 8. *indict.* 1. *ultimæ edit.* Victori Episcopo Panormitano datam: *Si igitur querimonia eorum veritate fulcitur, oportet, ut Fraternitas Vestra, legis serie diligenter inspecta, ita eis quidquid hac de re decretum est, custodire debeat, ac servare, ut nec ipsa aliquid injustum facere, nec illi pati præjudicium videantur.* Sed admonet eodem tempore, ut facta diligenter accurateque perpendantur, ad veritatem rei a Judæis propositæ cognoscendam; ut colligitur ex alia ejus epistola ad Fantinum Panormi Defensorem missam, quæ 55. *est*, *lib.* 9. *indict.* 2. ubi legitur, *ne forte in eorum sola voluntate versari præjudicium videretur.* A S. Gregorio edocti, ne ullam his de sponsalibus diligentiam prætermisisse videremur, Seldenum, Bustorfium, Leonem Modena, & alios Scriptores consulendos dijudicavimus. Decreta quoque percurrimus, quæ aliàs in casibus hujusce generis a Congregatione Sancti Officii emanarunt. Sed auctorum lectio prædictorum, quàm Nobis utilis extitisset exornandæ dissertationi pro aliqua ex Academiis Ecclesiasticis, quæ coram Nobis singulis hebdomadis haberi solent; tam planè inutilis, ac supervacanea fuit certo ac tutò decernendo sistemati, quod maximopere optabamus. Ex prædictis Decretis, quorum principium est ab anno 1725., licet illud intelligatur, quod si sponsus Hebræus jam Christianus sponsæ adhuc Judeæ oblationem fecit, hanc inter Catechumenos ad quadraginta dies detentam fuisse; nullo tamen modo cognosci potuit, an, & qua ratione sponsalia probata fuerint, itemque, an eorum probatio solius sponsi, vel plurium testimonio inniteretur; an demum quodlibet mutuæ sponsionis genus existimatum fuerit verus, ac legitimus sponsaliorum contractus.

62. Doctor Paulus Mediceus in suo Tractatu de Hebræorum ritibus, ac institutis, quorum ipse peritissimus erat, quippe qui è Mosaica ad Christianam legem transierat, *cap.* 27. de sponsalibus agit, & matrimonio Judæorum, & id, ut paucis dicam, ostendit, in hoc instituto non admodum a Christifidelibus differre Hebræos. Nam hanc apud eos consuetudinem esse testatur, ut scriptura conficiatur, in qua parentum alteruter filiam suam aut puellam, aut viduam promittit sponso; hic autem eam se ducturum pollicetur. Tempus quoque decerni solitum, in quo nuptiæ celebrentur. Contractui demum subscribere tum sponsus, tum duo præterea testes de more debent. Sed quia Hebræi eorum, qui Christi fidem amplexi sunt, dictis, ac testimonio ægrè acquiescunt, ideo Nos veritatis apprimè cupidi, cuidam familiari nostro jurisperito mandavimus, ut convocaret in unum Judæos aliquot, quorum unus jampridem Nobis, cum adhuc Anconæ Ecclesiam gubernaremus, est probè cognitus, & in Mosaicis ritibus egregiè versatus. Ex eo autem conventu ea, quæ sequuntur, evicta sunt.

63. Primo, semper sponsalia contrahi inter virum, & parentes mulieris, aut inter virum, & mulieris propinquos, si parentes mulieri desint: mulierem sponsalia non contrahere pudoris causa & honestatis, imo contractum, qui hebraicè dicitur תנאים *Tenaìm*, fœminæ plerumque ignotum esse, quæ postea explicitè

61. Il nostro gran Predecessore San Gregorio negli affari degli Ebrei tenne il lodevole sistema d'un'incorrotta giustizia, come si deduce *dalla di lui lettera* 25. *al lib.* 8. *indiz.* 1. dell'ultima stampa, scritta a Vittore Vescovo di Palermo in questo proposito: *Si igitur querimonia eorum veritate fulcitur, oportet, ut Fraternitas vestra, legis serie diligenter inspecta, ita eis quidquid hac de re decretum est, custodire debeat ac servare, ut nec ipsa aliquid injustum facere, nec illi pati præjudicium videantur:* ma nello stesso tempo avverti, che si appurassero i fatti, per vedere, se era vero ciò, che dagli Ebrei veniva esposto; come si raccoglie da un' altra sua lettera scritta a Fantino Difensor di Palermo, che è *la* 55. *al lib.* 9. *indiz.* 2. ove così si legge: *ne fortè in eorum sola voluntate versari præjudicium videretur.* Ammaestrati da S. Gregorio, e per arrivare, come suol dirsi, al fondo della materia degli sponsali degli Ebrei, abbiamo creduto opportuno il vedere il Seldeno, il Bustorfio, Leone Modena, ed altri, che trattano di detti sponsali. Abbiamo ancora voluto vedere i Decreti altre volte fatti in simili casi dalla Congregazione del Sant'Officio; ma per esporre a lei quello, che ci è accaduto, quanto la lettura de' predetti Autori ci sarebbe stata opportuna, se avessimo dovuto comporre una dissertazione per la nostra Accademia Ecclesiastica, che teniamo ogni Lunedì avanti di Noi; altretanto ci è riuscita inutile per istabilire in pratica qualche sistema; nè lumi migliori abbiamo potuto ricavare dai sopraddetti Decreti, che incominciano *dal* 1725. da' quali benchè si riconosca, che se lo sposo Ebreo, che si converte, ha fatta l'offerta della sposa Ebrea, questa è stata condotta ai Catecumeni, ed ivi è stata di più trattenuta quaranta giorni; non si può però riconoscere, se, ed in qual modo fossero provati gli sponsali, se la prova non abbia avuta altra base, che il detto dello sposo, e se ogni e qualunque sorta di promessa sia stata qualificata come contratto di sponsali.

62. Il Dottore Paolo Medici nel suo Trattato de' riti e costumi degli Ebrei, de' quali era ben istrutto, essendo dall' Ebraismo passato alla Fede Cristiana, *nel cap.* 27. tratta dello sposalizio, e matrimonio degli Ebrei, ed in sostanza espone, che gli sponsali si fanno fra gli Ebrei, come si fanno fra i Cristiani; dicendo, che fra gli Ebrei si fa una scrittura, in cui il padre o la madre s'obbliga di dare la sua figliuola fanciulla, o vedova allo sposo con tanta somma di dote, e lo sposo accetta sopra di se l'obbligo di prenderla per isposa, determinandosi il tempo, in cui vogliono contrarre il matrimonio, sottoscrivendosi in oltre la scrittura dallo sposo, e da due testimonj. Ma perche sappiamo, che gli Ebrei sogliono dar eccezione ai detti de' convertiti, che risguardano i loro riti e costumanze, abbiamo perciò preso, per esser istrutti, un altro espediente, che è stato di commettere ad un nostro domestico ben inteso delle materie legali il fare un congresso con alcuni Ebrei, uno de' quali è a Noi ben cognito, essendoci convenuto il trattare più volte con lui, quando eravamo Vescovo d'Ancona, ed avendolo trovato uomo di cervello aperto, e ben pratico de' riti e costumanze Ebraiche; ed il risultato del congresso è il seguente.

63. Primo, che gli sponsali sempre si contraggono tra l'uomo, ed i genitori della donna, ovvero tra l'uomo, ed i parenti prossimiori della donna, a cui mancano i genitori; non contraendo per l'ordinario la donna stessa, e ciò a motivo di provedere al di lei pudore ed onestà: anzi facendosi il contratto, che in lingua Ebraica

præbet assensum suum in solemni nuptiarum celebratione hebraicè nuncupata קדושים Kidduscim.

64. Secundo, sponsalibus hac ratione contractis obligari utramque partem; cum autem consensum parentes tantùm mulieris, aut consanguinei præbuerint, non verò fœmina, ideo hanc, si dissentiat, minimè cogi posse, & dissentientem non contractum frangere, sed peccare graviter juxta Hebræos, debitam nempe obedientiam parentibus, aut majoribus denegando.

65. Tertio, contractum dici obligatorium, & absolutum, cum a viro, ac fœminæ parentibus sponsio facta est, ac descripta, nec non testibus confirmata aut duobus, aut pluribus. Hic contractus Romæ describi solet Notarii opera, alibi a Judæis hebraicè.

66. Additur, contractum dici pariter absolutum, cum pars utraque, vel privatim, vel coram Rabbino sponsionem firmant jurejurando, coram duobus, aut pluribus testibus, & sponsionem insuper describi jubent. Quod si vel absque scripto, & testimoniis, aut coram testibus tantùm sine jurejurando sponsio facta fuerit, tunc neque obligationem inducit, nec contractum perficit sponsaliorum, ita ut pars utraque libera omnino sit; at si de sponsione constet, & de juramento per testes, tunc recedere licet utrique parti, dummodo præviam a Rabbino impetrent absolutionem a juramento.

67. Hæc Hebræorum ex conventu collecta sunt. Hinc verò deducitur, duabus tantummodo supradictis modis contracta sponsalia inter Judæos haberi valida, atque obligatoria. Mutuæ igitur viri, ac mulieris sponsiones, epistolis, aut schedulis expressè nihil ad effectum, de quo quæritur, valent; ac multò minus munera, vestes, & nuptiarum apparatus. Non probato autem, quod sponsio uno vel altero ex supradictis modis facta fuerit, si copula sequatur ante Kidduscim, seu matrimonium, utraque pars ad contrahendum obligatur, non quidem contractus vi, sed commissi sceleris pœna, & ut crimen admissum luatur.

68. Si de sponsaliorum validitate, aut invaliditate, itemque de obligatione, aut contra, deberet judicium fieri, res autem inter Hebræum, & Hebræam intercederet, æquum esset sententiam ferre legibus consentaneam, & consuetudinibus Hebræorum; communis enim, & probata opinio est, in judiciis hujusmodi oportere non juri Pontificio, vel civili, sed legi, & Mosaicæ consuetudini adhærere. Marquard. *de Judæis par. 2. cap. 4.* Ricciul. *de jure person. lib. 2. cap. 18. num. 7.* Sessa *de Judæis cap. 33. num. 6.* Card. de Luca *de Matrimonio discurs. 15. num. 3.* In præsens verò res in disceptationem venit ad Hebræam pertinens, & ad Hebræum jam Christo servientem, aut inservire optantem: negotium nempe agitur sanè maximum, quod ad Christianam summopere pertinet Religionem. Concilio igitur prudenti admodum opus est ac salutari. Nos autem re diu ac multum considerata, hoc, quod sequitur, opportunè decernendum existimavimus.

69. Quotiescumque sponsus Hebræus Christianæ Religioni nomen dare statuerit, & Evangelio sponsam offerat, Tuum erit, eum prudenter interrogare, vel ut ab aliis interrogetur, imperare, quomodo sponsalia probentur, neque enim decet ejus affirmationi unicè habere fidem. Editas sponsaliorum probationes Tuum pariter munus erit examinare, aut alicui prudenti

chiamasi תנאים Tenaim, per lo più n'è ignara la donna medesima, che lo sà dopo che è concluso, e che dà poi il suo consenso esplicito nella celebrazione del matrimonio, che in lingua Ebraica chiamasi קדושים Kidduscim.

64. Secondo, che questi sponsali in tal modo contratti obbligano l'una e l'altra parte; ma perche il consenso è stato dato o dai genitori, o dai parenti prossimiori, e non dalla donna; se essa dissente, non può esser sforzata, non avendo dato il suo consenso; e dissentendo, secondo gli Ebrei, commette peccato di disubbidienza ai genitori, e suoi maggiori, ma non d'infrazione di contratto.

65. Terzo, che il contratto dicesi obbligatorio, e compito, o quando la promessa corsa tra l'uomo, e i parenti della donna è ridotta in iscrittura, e vi si leggono sottoscritti o più testimonj, quale scrittura in Roma suol farsi per mano di Notajo, ed altrove si fa tra gli Ebrei in Ebraico:

66. O quando le parti o tra di loro, o avanti un Rabbino, si obbligano con giuramento alla presenza di due o più testimonj, facendone scrittura; ma se promettono senza scrittura e testimonj, ovvero se promettono alla presenza de' testimonj, ma senza giuramento, la promessa non vestita di giuramento si risolve in un mero trattato perfuntorio, non induce obbligo, nè contratto di sponsali, in tal maniera che ciascheduna delle parti è libera: ed in opposto costando della promessa, e giuramento *per testes*, se le parti vogliono recedere, possono farlo colla previa assoluzione, che ottengono dal Rabbino, dal già fatto giuramento.

67. Questo è quanto si è ricavato dall'accennato congresso. Dal che poi si deduce, che gli accennati due modi sono quelli, co'quali si fanno gli sponsali validi, ed obbligatorj fra gli Ebrei, non giovando pel detto effetto le promesse vicendevoli fatte fra l'uomo e la donna, espresse in lettere e biglietti, essendo insufficienti le congetture, come di regali, d'abiti, d'apparato di nozze; e non essendo la promessa provata nei due riferiti modi, se dopo la promessa sopraggiungesse la copula avanti il Kidduscim, o sia matrimonio, entra l'obbligo di contrarlo, ma non già in vigore del contratto degli sponsali, ma in pena, e riparo del commesso reato.

68. Se si dovesse giudicare della validità, o invalidità degli sponsali, o dell' obbligo risultante, o non risultante da questo, o da quell' atto, e l'affare stasse fra Ebreo ed Ebrea, dovrebbe certamente questo giudizio esser regolato dalle leggi, e consuetudini Ebree, essendo proposizione ben ricevuta, che in queste materie fra gli Ebrei non si dee stare al Diritto Canonico, o al Diritto Civile, ma alla legge, e consuetudine Mosaica: Marquard. *de Judæis part. 2. cap. 4. num. 9.* Ricciul. *de Jure personarum lib. 2. cap. 18. num. 7.* Sessa *de Judæis cap. 33. num. 6.* Card. de Luca *de Matrimonio discurs. 15. num. 3.* Il punto è, che presentemente si tratta d'un affare, che verte fra uno o Cristiano, o che si vuol fare Cristiano, ed una Ebrea; e si tratta di un affare, che interessa la nostra Santa Religione Cristiana: e però è d'uopo il prendere qualche temperamento, che, dopo averci ben pensato, diciamo dover essere il seguente.

69. Convertendosi lo sposo Ebreo alla Fede Cristiana, e facendo l'offerta della sposa, sarà suo peso interrogarlo, o farlo interrogare, come si provi lo sposalizio da esso asserito, o supposto; non essendo del dovere, che si stia alla sua unica asserzione. Manifestate le prove, sarà in oltre suo peso il riconoscere, o farle riconoscere; e quando arrivino a quel segno, che

denti viro examinandas tradere. Argumenta ſponſalibus comprobandis idonea erunt, ſi tanti eſſe ponderis, & momenti videbuntur, ut contracta inter Catholicos ſponſalia iiſdem rationibus evinci apertè ac tutò valeant. Apud Chriſtianos ſcriptura non opus eſt, cujus defectus teſtium auctoritate ſuppleri ſolet, adhibitis etiam cenſuris, cum quis poſt Canonicas admonitiones ſponſionem vel ſine juramento factam implere negat. Sponſaliorum itaque probationes ſi tales fuerint, ut modo diximus, antiqua tibi methodus, quæ uſui erat ante an. 1725., adhibenda eſt; è vico ſcilicet evocanda mulier, & ſemel atque iterum, aut quamdiù opportunum duxeris, ejus voluntas in templo aliquo, aut alibi exploranda, ac demum aut innata in pervicacia, atque errore relinquenda, ſi reſipiſcere nolit, aut inter Catechumenos retinenda eſt, ut inſtruatur, ſi converſionis certa ſpes aliqua oboriatur.

70. Cum aut ſponſus, aut alius quilibet fide dignus ejuſmodi argumenta proferat, quibus plane conſtet, ſponſalia ita, ut ſupra diximus, contracta fuiſſe, nempe apud ipſos Hebræos valida, atque obligatoria; ad Te ſpectabit, ſponſam illico inter Catechumenos collocare, ubi tamdiu verſabitur, quamdiu neceſſe erit, dummodo quadraginta dierum ſpatium non ſuperetur; intra enim hos limites procedere abſque dubio putamus ſupradicta decreta, quæ initium habent ab *anno* 1725.

71. Inter Caſſiodori epiſtolas Regis Theodorici nomine exaratas, ſeptima ſupra trigeſimam ad Hebræos Mediolanenſes tranſmiſſa fuit, in qua iis ſignificatur, hoc decretum fuiſſe, quod nimirum *nullus Eccleſiaſticus, quæ Synagogæ veſtræ jura competunt, violentia intercedente pervadat, nec veſtris ſe cauſis importuna acerbitate permiſceat, ſed ut religionis cultu, ita & actuum ſint converſatione diſcreti.* Et hoc idem Nos hactenus facere procuravimus. Eâdem præterea epiſtola admonentur Judæi, ne ingrati ſint, Chriſtianorum æquitate temerè abutentes: *Hac tamen moderatione Principalis auxilii beneficium concedentes, ut nec vos, quod ad præfatæ Eccleſiæ jus, vel religioſas perſonas cæteras, legibus pertinere conſtiterit, inciviliter attrectare tentetis.* Et id quoque Nos addere non prætermittimus. Experimento enim didicimus, cum Hebræus palam declarat, Chriſtianorum ſe velle inſtitutis, ac legibus obtemperare, a Synagoga, ſi ejus voluntatem nequeat immutare, rationem, aut potius fraudem excogitare de more aliquam, celare ſcilicet, aut aliò mittere eum, qui a bono propoſito deterreri non poteſt. Cum verò ſponſus Chriſtiano ſe nomini devovere ſtatuit, ſtatim id Synagoga efficit, ut ſponſa pervicaci aliquo cum Hebræo matrimonii vinculo copuletur, aut ut omnes illico evaneſcant ſponſaliorum rationes, probationeſque. Hi porro eventus cum metaphyſicos non eſſe ſcias, ideo ſeveritatis erit ac vigilantiæ tuæ, remediis, ac pœnis etiam, ſi opus fuerit, Hebræorum principes in officio continere, ut fraus mulctetur, ac rerum perturbatio tollatur. Hæc ſunt, quæ noſtra hac epiſtola explicanda duximus, quibus ut feliciter utaris, paternam tibi ex animo Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Pont. I. die bruarii

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Februarii 1747. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

baſterebbero a provar gli ſponſali, ſe foſſero ſtati contratti fra Criſtiani; non eſſendo, come ella ben ſa, fra'Criſtiani neceſſaria la ſcrittura, potendoſi ſupplire il di lei difetto coi teſtimonj, ed anche con valevoli congetture, forzandoſi fra' Criſtiani anche con cenſure, quando ſi crede, che ſiano per eſſere profittevoli, chi dopo le canoniche ammonizioni non vuol adempire la promeſſa, ancorchè fatta ſenza giuramento; ella riprenda il ſiſtema antico, che praticavaſi prima del 1725. di chiamare, o far chiamare la donna fuori del Ghetto, eſplorando, o facendo eſplorare una o più volte, e per quanto tempo le parerà e piacerà, la di lei volontà in una Chieſa, o in luogo terzo; laſciandola nella ſua perdizione, ſe vuole oſtinatamente perſiſtere nell' Ebraiſmo, o facendola ritenere, e collocare ne' Catecumeni per eſſere iſtrutta, quando vi ſia ſperanzà della ſua converſione.

70. Che ſe poi dal convertito, o convertendo ſpoſo, ſi diano a lei, o a chi comparirà per lei, tali lumi, dai quali potrà ella reſtar aſſicurata, che gli ſponſali ſono ſtati veramente contratti in quel modo, in cui, come di ſopra ſi è detto, ſono validi, ed obbligatorj anche appreſſo gli Ebrei; dovrà ella ſubito far collocare la ſpoſa nella caſa de' Catecumeni, ed ivi dovrà ſtare tanto tempo, quanto biſogna, purchè non ecceda i quaranta giorni; ne' quali termini ſenza dubbio crediamo eſſer emanati i Decreti ſopraddetti, che incominciano *dal* 1725.

71. Fra le lettere di Caſſiodoro ſcritte a nome del Re Teodorico, la trenteſima ſettima *del lib.* 5. è ſcritta agli Ebrei di Milano. In eſſa lor ſi fa noto eſſerſi ordinato, che, *nullus Eccleſiaſticus, quæ Synagogæ veſtræ jura competunt, violentià intercedente, pervadat, nec veſtris ſe cauſis importunâ acerbitate permiſceat, ſed ut religionis cultu, ita & actuum ſint converſatione diſcreti*: e queſto è quello, che infino ad ora ci ſiamo ingegnati di fare. Paſſa oltre la lettera, ed intima agli ſteſſi Ebrei il non eſſer ingrati, non corriſpondendo, come ſi deve, all'Equità Criſtiana: *Hac tamen moderatione Principalis auxilii beneficium concedentes, ut nec vos, quod ad præfatæ Eccleſiæ jus, vel religioſas perſonas cæteras, legibus pertinere conſtiterit, inciviliter attrectare tentetis*: e queſto è quello, che Noi pure ſoggiugneremo. Siamo ben informati, e l'abbiamo veduto in atto pratico, che quando un Ebreo s'è dichiarato di volerſi fare Criſtiano, ſe la Sinagoga non può pervertirlo, ritrova il modo di naſconderlo, o di mandarlo altrove. Quando ſi ſa, che un Ebreo ſpoſo ſi vuol fare Criſtiano, ſi fa, che la ſpoſa ſi mariti con un Ebreo, o ſi fanno perdere le prove dello ſpoſalizio. Queſti caſi non ſono ideali: e però colla ſua ſolita vigilanza ella vi badi, e coi rimedj più ſeveri, anche delle gravatorie da ſpedirſi contra i fattori del Ghetto, non laſci di vendicare il torto, e rimediare al diſordine. Che è quanto Noi dovevamo accennarle, reſtando col darle l'Apoſtolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Februarii 1747. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

Data nell' anno VII. del Pontificato alli 28. Febraro 1747.

XXIX.

Super Cultu Sancti Lucæ Casalii.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Messanen.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Adducitur causa moræ in respondendo.

JAMPRIDEM epistola est reddita Nobis tuâ IV. Idus Quintiles superioris anni conscripta, cui nunc dumtaxat licuit respondere, propter gravissimas Ecclesiæ res, quibus undequaque sumus occupatissimi. Non enim, de qua scribis, materia Nos deterruit, quippe qui adhuc in minoribus cum versaremur, octo supra viginti annorum spatio ejusmodi de rerum genere pertractavimus, nunc Advocati Personam in sacræ Consistorialis Aulæ muneribus sustinentes, nunc gravissimum Fidei Promotoris officium exercentes; amplissimo demum Purpuræ ornamento, & Bononiensis Ecclesiæ Infulis illustrati quatuor volumina in lucem edidimus, quæ benigna omnium voluntate excepta sunt, quorum si nullum in Siciliam exemplum pervenit (quod vix credibile existimamus) istuc facilè transmitti potest.

Compendium Epistolæ, cui respondetur, cultum nimirum Sancti Lucæ non esse modificandum nec amplianDum.

2. Res porro, de qua epistola agit tua, ad cultum S. Lucæ Casalio tribuendum attinet, de quo Nicosiæ dissensio est, cum illum alii delendum, alii contra amplificandum censeant; ideoque enixe id expetunt, ut Officium proprium concedatur, & Civitatis patrocinium, quod eidem S. Casalio jampridem collatum fuit, auctoritate Apostolica confirmetur. At sententiam ut nostram liberè proferamus, ingenuè fatemur, utramque partem in errore versari: nec enim S. Lucæ Casalio Cultus omnino negandus, nec augendus, aut lectionibus propriis, aut patrocinii confirmatione.

In Oppido Nicosiæ variis actibus Sanctus Lucas honoratur.

3. Anno 1575. Nicosiæ Civitas cum peste teterrima laboraret, Senatus, Populique concilio sancitum fuit, ut sacra ædes S. Lucæ Casalio conderetur: Item anno 1586. decretum est, ut gratia a Summo Pontifice imploraretur, unde liceret eo planè solemni ritu, quo celebritates ex præcepto solent, dies festos colere Sanctorum Josephi, Cosmæ, & Damiani, tum Francisci de Paula, & Lucæ Casalii: deinceps anno 1589. statutus est locus, ubi prædictum Templum ædificaretur, quod tamen postea conditum non fuit, ne nova ædes S. Josephi sacello obesset: Publica quoque auctoritate latum fuit anno 1662., ut S. Lucæ celebritas expensis publicis recoleretur: pecuniam verò ex ærario usque ad annum 1744. depromptam fuisse constat. Demum cum ejusdem S. Lucæ Corpus in Templo S. Philippi de Argyrio servaretur, cumque Cœnobii Abbas Commendatarius esset bo. me. Cardinalis Carolus Columna, Nicosiæ Senatus enixè ab eo postulavit, ut insignes aliquæ sibi ejus Corporis Reliquiæ concederentur, quo scilicet majori pompa, & religione ejusdem dies festus celebraretur. Concessa petentibus perbenignè fuit Costa, quæ consuetis est ritibus, ac cœremoniis tum recognita, tum tradita, ac demum facultate a Prædecessore tuo Præsule Alvarez Messanæ Archiepiscopo impetrata, die Dominico Augusti tertio magna Populi frequentia per Civitatem translata fuit, cum icone ejusdem S. Lucæ Casalii, cujus in

Sopra il Culto Di San Luca Casale.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Messanen.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Si addicono le cagioni della tardanza in rispondere.

TEMPO fa ricevemmo una sua lunga lettera scritta alli 11. di Luglio dell' anno passato, alla quale ora rispondiamo; e la tardanza è provenuta dai gràvi imbarazzi, da' quali siamo oppressi, e non già dalla qualità della materia in essa contenuta; imperocchè ne abbiamo qualche pratica, avendola maneggiata lo spazio di ventotto anni, quando eravamo in minoribus, ed esercitavamo l'uffizio d'Avvocato Concistoriale, e di Promotore della Fede, e ne abbiamo poscia, quando eravamo Cardinale, ed Arcivescovo di Bologna, dati alle stampe quattro volumi in foglio, che hanno incontrato l'universale compatimento, quali, quando non siano anche giunti in Sicilia, il che ci par difficile, ad ogni richiesta si possono mandare.

Compendio della lettera, alla quale si risponde, che il culto di San Luca non debba essere nè tolto nè ampliato.

2. La materia contenuta nella di lei lettera appartiene al culto di S. Luca Casale: in ordine al quale vediamo esservi discordia nella Città di Nicosia, in cui esso è vigente; mentre alcuni vorrebbero, che fosse tolto ed abolito, ed altri per lo contrario richiedono, che sia ampliato colla concessione dell'Officio proprio, e conferma del Padronato della Città allo stesso già conferito. Ma per esporre a lei candidamente il nostro pensiere, le diremo creder Noi, che ambedue le parti abbiano torto; e che però non debba levarsi il culto a S. Luca Casale, e che per ora non sia luogo ad ampliarlo o colla concessione delle Lezioni proprie, o colla conferma del Padronato.

Nella Città di N.co. con varii atti è onorato S. Luca.

3. Nel 1575. essendo la Città di Nicosia oppressa dalla peste, ne' pubblici Consigli fu risoluto d'eriggere un Tempio a S. Luca Casale: nel 1586. fu pure in pubblico Consiglio stabilito d'implorare la grazia, che si osservassero come Feste di precetto i giorni festivi de'Santi Giuseppe, Cosimo e Damiano, S. Francesco di Paola, e S. Luca Casale; e nel 1589. fu stabilito il luogo, ove il sopraddetto Tempio dovea fabbricarsi; il che poi non fu fatto, pel pregiudizio, che colla nuovo fabbrica si sarebbe dato alla Chiesa di S. Giuseppe. Nel 1662. si ritrova stabilita con pubblica autorità la spesa, che doveva farsi per solennizzare la Festa di S. Luca, ed il denajo si ritrova pagato sino al 1744. Finalmente essendo il Corpo di S. Luca Casale sepolto nella Chiesa Abbaziale di S. Filippo d'Argirò, ed essendo Abbate Commendatario di quell'Abbadia la buona memoria del Cardinale Carlo Colonna, il Senato di Nicosia vivamente lo pregò a concedergli qualche insigne Reliquia del detto Corpo, per poter solennizzare con maggior pompa, e divozione la di lui Festa; ed essendogli stata graziosamente conceduta una Costa mendosa, ne fu fatta la consegna con tutte le dovute formalità, ne fu fatta la legale recognizione, e colla licenza del di lei Predecessore Monsignor Alvarez Arcivescovo di Messina, fu portata processionalmente per la Città nella terza Domenica d'Agosto, unitamente colla Immagine di rilievo del medesimo San-

in laudem aram quoque erectam scimus in oppido Sancti Michaëlis.

4. Quæ sunt hactenus commemorata, publici sanè cultus, & quidem inveterati, testimonia & argumenta esse nemo negaverit. Id enim prorsus a consuetudine abhorret, ut publicis in Consiliis de Templo agatur illius in gloriam erigendo, qui non apud Populum venerationem habeat, & cultum publicum. Nec minus absurdum esset, si non Reliquiæ modo expeterentur, sed etiam a Summo Pontifice facultas imploraretur diei festi ex præcepto ejus in laudem instituendi, qui nullo sacello, nullo cultu, nulla sanctitatis fama præclarus esset, atque admirandus. Ex quo fit, ut intelligere non possimus, quonam jure a certis hominibus contendatur venerationem & cultum publicè denegandum huic Servo Dei, qui jampridem & supremis honoribus celebratur, & Sanctus consensu populorum unanimi appellatur.

5. Quanquam verò in scripto quodam ad Nos transmisso legatur, publicam aliquibus venerationem sublatam fuisse, tamen liberè respondemus hoc minimè Nos latere, cum *in nostro lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 6. *num.* 1., & multo etiam clarius *lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 1. *& seqq.* id probaverimus exemplorum auctoritate. Illud autem a Nobis adnotatum animadvertas velim, cultum scilicet aut iis sublatum esse, quibus & recens datus, & inconsulto erat, aut iis, qui ad Sanctorum honores ascenderant, acclamatione Populi, quem falsa quædam portenta fefellerant, & virtutes inanes, utpote ab hypocrisi non alienæ, & interdum ab erroribus ad fidem spectantibus non sejunctæ. Rem verò ejusmodi nullam penitus deprehendis in causa, qua de nunc agimus, quin imo momenta occurrunt plurima tum sanctitatis claritatem, tum cultus justitiam publici comprobantia, ut paulo post videbimus, ac propterea nihil Sancto Casalio obesse hoc debet, quod nonnullorum memoriæ cultus publicus interdum sit abrogatus.

6. At enim iisdem in scriptis opponitur, cultum hunc publicum auctoritate Sedis Apostolicæ neque probatum, neque concessum esse, sine qua nullo modo licet quempiam vel Beatum, vel Sanctum hominem publicè venerari. Id quidem & fatemur, & scimus: in nostro siquidem jam citato *de Canonizatione* Libro Primo non exiguo sanè labore id copiosè, ac evidenter probavimus, jus esse Romani Pontificis privativum, aliquem aut Beatorum, aut Sanctorum Albo adscribere, nec absque ejus consensu posse cuiquam cultum publicum exhiberi, quem præbet iis Ecclesia viris, quorum in æternitate memoria est. Abunde scribunt de Sancto Luca Casalio multi Siciliæ historici, & auctores. Nos quidem scripta perlegimus Carreræ, Perdicari, Novarini, Aprilis, & Menniti. Hi verò cum recentiores sint, salva & integra eorum fama, non prætermisimus antiquiores etiam consulere, utpote auctoritate præstantiores, ac fide. Pater Octavius Cajetanus, qui vitas exornavit Sanctorum Siculorum, cum omnia illius Regni Tabularia excusserit, auctor est fide quidem dignissimus, quem propterea multa cum laude memorat Antoninus Mongitorius *pag.* 110. *tom.* 2. *Bibiloth. suæ de Scriptoribus Siculis.* Eumdem plurimi facit Philippus Labbè in Chronologica Pinacotheca Scriptorum Societatis Jesu *ann.* 1620. *pag.* 336. tum etiam qui scribunt acta Eruditorum Lipsiæ *ad mens. Aprilis ann.* 1710., quorum testimonium omni suspicione carere debet, in examine Isagoges ad Cajetani Historiam Sacram Siculam, hæc habent: *Morum pariter innocentia, & eruditione conspicuus dicitur.* Cajetanus porrò in Actis Sancti Lucæ Casalii ita scribit: *In Sanctorum*

nume-

Santo, in onore del quale ritrovasi ancora nella Pieve di S. Michele eretto un Altare.

4. Tutti questi atti sono atti di pubblico culto, e che suppongono il pubblico culto già molto prima introdotto, essendo impercettibile, che ne' pubblici Consigli si tratti di fabbricar Chiese in onore di chi non ha pubblico culto; che si discorra d'ottenere, che il di lui giorno festivo sia festivo di precetto, si procuri il dono d'una insigne Reliquia del Corpo, se non si suppone la precedente pubblica venerazione verso di quello, la di cui Festa si vorrebbe Festa di precetto, e vorrebbesi pure averne Reliquia, per esporla alla pubblica venerazione: dal che poi deriva, non sapersi con qual ragione debba ora levarsi il pubblico culto al Servo di Dio, di cui si tratta, e che ne è in possesso anche col titolo di Santo.

Dai quali si rileva il di lui pubblico culto.

5. E benchè in una delle Scritture a Noi trasmesse si dica essersi altre volte levato il pubblico culto a chi ne era in possesso; rispondiamo, non giungerci nuovo questa notizia: avendo Noi *nel nostro lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum al cap.* 6. *n.* 1. e molto più *nel lib.* 2. *al cap.* 8. *n.* 1. *e segg.* portati, e riferiti gli esempj. Ma essendosi levato il pubblico culto a chi l'aveva conseguito pochi anni prima, e senza verun fondamento, o a chi l'aveva ottenuto per una certa tal quale acclamazione del popolo ingannato dalla relazione d'alcuni Miracoli poscia scoperti falsi, o di Virtù non vere, e poscia riconosciute per ipocrisie, & tal volta ancora non disgiunte da errori in materia di Fede; e non essendovi veruna delle dette circostanze nel caso, di cui ora ragioniamo, anzi essendovene altre affatto contrarie, ed in tutto favorevoli alla santità, ed alla giustizia del pubblico culto, come or ora vedrassi; ciascheduno può facilmente conoscere, esser affatto estranea l'opposizione ricavata dall'essersi elle volte levato il pubblico culto a chi n'era in possesso.

Casi, nei quali si è levato il pubblico culto a chi n'era in possesso.

6. Nelle stesse Scritture si passa ad un altro capo, e dicesi non esservi intervenuta in questo pubblico Culto l'autorità della Sede Apostolica, senza la quale il pubblico Culto, che si esibisce a taluno come Beato, o Santo, è in tutto, e per tutto illecito. A Noi, per vero dire, non giunge nuova questa massima; avendo nel nostro citato primo libro *de Canonizatione* con non piccola fatica pienamente comprovato, esser jus privativo del Romano Pontefice il dichiarare i Beati, ed i Santi, nè potersi senza il di lui assenso esibire a chi si sia il pubblico Culto, che nella Chiesa si dà ai Beati, ed ai Santi. Trattano di S. Luca Casale gli Storici, ed Autori Siciliani. Abbiamo letto il Carrera, il Perdicaro, il Novarini, l'Aprile, ed il Menniti. Ma essendo questi assai moderni, e senza punto levar loro il credito, che possono avere, non abbiamo lasciato di dar mano ai più antichi, e più accreditati. Il Padre Ottavio Gaetani, che ha composte le Vite de Santi Siciliani dopo aver veduti tutti gli Archivj del Regno, è Autore accreditato, e del di lui credito se ne possono vedere le riprove *nel tom.* 2. della Biblioteca degli Scrittori Siciliani composta da Antonino Mongitore *alla pag.* 110. Parla di lui con molta stima Filippo Labbè nella Cronologica Pinacoteca degli Scrittori della Compagnia di Gesù *nell'anno* 1620. *alla pag.* 336. E gli Eruditi di Lipsia negli Atti del mese d'Aprile *del* 1710. la testimonianza de' quali non dee certamente esser sospetta, facendo l'esame dell'Isagoge all'Istoria Sacra Sicula composta dal Gaetano, così dicono: *Morum pariter innocentiâ, ac eruditione conspicuus dicitur.* Ora il Gaetani riferendo gli Atti di S. Luca Casale,

Si oppone ancora non esser il culto di S. Luca approvato dalla Santa Sede.

Il contrario peraltro si afferma da gravi Autori.

così

numerum a Summo Pontifice relatus est efflagitante Oppido Aggyrio, quod videre licet in ejus tom. 2. Sanctorum Siculorum pag. 184., itemque ejus in Martyrologio die 2. Martii: In Nicosia S. Lucæ Abbatis cognomento Casalis Ordinis S. Benedicti; additque in margine, ubi ejusdem de cultu mentionem facit; ex Sedis Apostolicæ concessu. Si quis Rocchi Pyrrhi, qui notitiam Ecclesiarum Sicularum edidit, doctrinam habere cognitam velit, is citatum adeat Mongitorem in supradicto tom. 2. pag. 201. & Pyrrhum ipsum in tom. 1. ultimæ editionis pag. 540. ubi de S. Luca Casalio hæc profert: Pontificio permissu apud suos Nicosienses celebrior est dies festus. Ferrarius, ut nemo ignorat, auctor advena, Lectorque olim in Archigymnasio Papiensi, Catalogum composuit Sanctorum, qui in Martyrologio Romano desiderabantur, & die 2. Martii nomen inserit S. Lucæ Casalis: Nicosiæ in Sicilia Sancti Lucæ Abbatis Ordinis S. Benedicti cognomento Casalis: In notis autem addit: Ex tabulis, & monumentis Ecclesiæ Nicosiensis ex Martyrologio Siculo, fuit ex ordine S. Benedicti circa ann. 890., colitur ibi præcipuè ex Romani Pontificis auctoritate. Bollandistæ demum die Martii 2. vitam non prætermittunt S. Lucæ typis a Cajetano editam, ubi ejusdem cultus dicitur a Sede Apostolica approbatus. Eamdem præterea vitam Cajetani studio exornatam, & apud Pyrrhum, ac Bollandistas laudatam, Mabillonius etiam inseruit Actis Sanctorum Ordinis Benedicti sæculo IV. par. 2. pag. 93. editionis Venetæ ann. 1738.

Eorum tamen dictum non sufficit nisi afferatur Documentum.

7. Verùm dicet quispiam, non satis esse, auctores etiam gravissimos attestari, nutu Sedis Apostolicæ alicui Servo Dei cultum publice exhiberi, sed oportere insuper præferri certissimum facultatis Apostolicæ documentum. Itaque non abs re erit, si Nos hoc breviter repetamus, quæ fusius explicavimus in libris Nostris de Canonizatione Sanctorum. Sedente Prædecessore Nostro Clemente VIII. actum fuit de veneratione, cultuque publico exhiberi quandoque solito eorum meritis, quos nec Beatorum, neque Sanctorum numero Pontificia Sedes adscripserat. Eo quidem tempore nulla est lata lex; sed quod tunc prætermissum fuit, statum est postea in Pontificatu Prædecessoris Nostri Urbani VIII., atque a Sancti Officii Congregatione Decreta saluberrima emanarunt, quorum vi interdictum fuit, ne Sanctorum honores iis publicè præstarentur, quos Vaticani auctoritas nec Beatos appellaverat, neque Sanctos. Omnem Nos historiam retulimus, & comprobavimus lib. 2. de Canonizatione Sanctorum cap. 10. & 11. At verò cum supradictæ regulæ generali deesse aliquid videretur, ideo ejus Decretis nonnullæ declarationes additæ sunt, quarum una ad cultum immemorabilem spectat, quem si quis Dei servus consecutus sit, eo privari nullo modo debet, etiamsi probari non possit, eum a Sede Apostolica vel Beati, vel Sancti nomine nuncupatum fuisse, quod videre apertè licet in citato nostro lib. 2. cap. 17. Tum quoque controversia exorta est, quantum temporis necesse esset, & cultus publicus diceretur immemorabilis, ac idcirco idem Urbanus VIII. anno 1634. decrevit, Cultui immemorabili constituendo tempus requiri, quod centum annorum spatium excederet, ut Nos notavimus in supradicto lib. 2. cap. 22. Quare si cultus publicus, scientibus, nec repugnantibus Ordinariis, S. Lucæ Casalio præstitus, statuto temporis spatio superior est, jam nemo existet tam injustus rerum existimator, qui hunc cultum aut illici-

Quomodo introduci possit cultus absque S. Sedis approbatione juxta Decreta Urbani VIII.

così attesta: In Sanctorum numerum a Summo Pontifice relatus est, efflagitante Oppido Aggyrio: come si vede nel di lui tom. 2. de' Santi Siciliani alla pag. 184. il che anche ripete nel suo Martirologio Siculo ai 2. di Marzo: In Nicosia Sancti Lucæ Abbatis cognomento Casalis, Ordinis Sancti Benedicti: aggiungendo nel margine, ove parla del di lui Culto: Ex Sedis Apostolicæ concessu. Chi vuol essere informato del credito di Rocco Pirro, che ha composta la Notizia delle Chiese di Sicilia, può leggere il citato Mongitore nel sopraddetto tom. 2. alla pag. 201. ed il detto Rocco Pirro nel tom. 1. dell' ultima stampa alla pag. 540. ove ragiona di S. Luca Casale, così dice: Pontificio permissu apud suos Nicosienses celebrior est dies festus. Il Ferrari, come ognuno ben sa, è Autore forestiere, e fu Lettore nell' Università di Pavia: fece un Catalogo de' Santi non descritti nel Martirologio Romano, ed ai 2. di Marzo mette il nome di S. Luca Casale: Nicosiæ in Sicilia Sancti Lucæ Abbatis Ordinis Sancti Benedicti cognomento Casalis: e nelle Note soggiugne: Ex tabulis, & monumentis Ecclesiæ Nicosiensis ex Maryrologio Siculo, fuit ex Ordine Sancti Benedicti circa annum 890. colitur ibi præcipuè ex Romani Pontificis auctoritate. Ed i Bollandisti al giorno 2. di Marzo non lasciano d'inserire la Vita del detto San Luca stampata, come si è detto, dal Gaetano, in cui si dice essere stato approvato il Culto di S. Luca Casale dalla Sede Apostolica. E la stessa Vita di S. Luca Casale, che è appresso il Gaetano, & che vien memorata dal Pirro, e dai Bollandisti, viene pure inserita dal Mabillon negli Atti de' Santi dell' Ordine di S. Benedetto al secolo quarto part. 2. pag. 93. della stampa di Venezia dell'anno 1738.

Non basta ciò il Detto degl'Autori se non si porta il Documento.

7. Ma perchè ben veggiamo potersi replicare, che non basta, che Autori anche accreditati attestino, che il Culto pubblico si dà ad un Servo di Dio per annuenza della Sede Apostolica, ma esser necessario, che se n'esibisca un documento; non dovrà esser discaro, che Noi quì in poche parole accenniamo quanto diffusamente abbiamo esposto nei nostri libri de Canonizatione Sanctorum. Nel tempo del nostro Predecessore Clemente VIII. fu posta sul tavoliere la materia del pubblico Culto, che tal volta si esibiva verso chi non era stato beatificato, o canonizzato dalla Santa Sede. In quel tempo non fu presa risoluzione: ma ciò, che allora non fu fatto, fu poscia eseguito nel Pontificato dell'altro nostro Predecessore Urbano VIII. e nel 1625. furono pubblicati i Decreti della Congregazione del Sant'Officio, nè quali fu proibito il prestare pubblico Culto a chi non era stato beatificato, o canonizzato dalla Santa Sede. Tutta la storia vien riferita, e comprovata da Noi nel nostro lib. 2. de Canonizatione Sanctorum al cap. 10. ed al cap. 11. Ma perchè allora fu ben considerato, che la regola generale sopraddetta poteva patire limitazione, ne furono ne' Decreti espresse alcune, fra le quali si ritrova quella del Culto immemorabile; essendosi creduto, non doversi levare il Culto pubblico al Servo di Dio, che ne è in possesso da tempo immemorabile, ancorchè non si provasse esser esso stato beatificato, o canonizzato dalla Santa Sede, come può vedersi nell'allegato nostro lib. 2. al cap. 17. E perchè in oltre nacque controversia, quanto tempo si richiedesse di pubblico Culto, per costituirlo immemorabile, il sopraccennato Urbano VIII. in suo Breve spedito l'anno 1634. stabilì, che dovesse essere un tempo eccedente la meta di cento anni, come ampiamente si vede nel nostro lib. 2. cap. 22. Per lo che, eccedendo il pubblico Culto di San Luca Casale la meta dei cento anni, con scienza, e pazienza degli Ordinarj, come richiede lo

Come possa introdursi Culto senza l'approvazione della S. Sede secondo i Decreti di Urbano VIII.

illicitum putet, aut a Sede Apostolica improbatum ducat, quamvis documentis evinci nequeat, hunc Heroem Pontificia auctoritate vel Beatorum, vel Sanctorum laurea exornatum fuisse.

lo stesso Urbano, ciascheduno può restar appagato, che quand' anche non vi sia il documento della di lui Beatificazione, e Canonizzazione fatta dalla Sede Apostolica, non può mai dirsi il detto Culto illecito, e però removibile, nè tampoco può dirsi riprovato dalla stessa Sede Apostolica.

8. Fidei Promotoris officium, quod diù sustinuimus, Nos quidem admonet, ubi difficultatis nodus existat maximæ, quam dissimulare non possumus. Centum annorum spatium ab Urbano VIII. statutum, debet ann. *1634.* præcessisse, quo tempore Literæ Apostolicæ emanarunt; tempus autem, quod ab an. *1634.* infra decurrit, probat quidem cultus continuationem, sed non centenarium spatium ab Urbano Pontifice constitutum, ut Nos docemus *in cit. lib. 2. cap. 22. num. 3. & seq.* Quotquot autem vel auctores, vel documenta supra retulimus, nullum extat, unde probetur Cultus Centenarius ante ann. *1634.* Hinc concludere quispiam poterit, absque ullo jure, ac sine permissu Sedis Apostolicæ Cultum Sancti Lucæ Casalio præstitum fuisse.

8. Per l'impiego da Noi per lo spazio di tanti anni esercitato di Promotore della Fede, che è parte opponente in queste materie, ben prevediamo, ove può ridursi la difficoltà, nè la vogliamo dissimulare. Il termine dei cento anni prefisso da Urbano VIII. deve esser decorso avanti *l'anno 1634.* in cui fu pubblicato il sopraddetto suo Breve; ed il tempo, che decorre *dal 1634.* in giù, prova la continuazione del Culto, ma non già la centenaria voluta dal Pontefice Urbano, come da Noi fu dimostrato *nel nostro citato lib. 2. al. cap. 22. num. 3. e seg.* e non essendovi verun documento fra quei di sopra riferiti, nè verun Autore fra quei sopra allegati, che provino l'esistenza del Culto cento anni avanti *l'anno 1634.*, potrà tal uno facilmente asserire, restare senza fondamento, e senz'approvazione della Sede Apostolica, il Culto pubblico di S. Luca Casale, di cui ora si tratta. Da qual tempo devano contarsi li 100. anni di culto.

9. Argumenti vim probè agnoscimus, sed hoc & fateri adversarii debent, cultui publico ac legitimo juxta Sedis Apostolicæ regulas constituendo nihil plane deesse, quotiescumque documenta non desint cultus publicè exhibiti S. Lucæ Casalio, non tantum uno, sed aliquot etiam sæculis ante annum 1634., cui tempori si anni posteriores addantur, ac rumor & fama jam inveterata consensum indicans a Summis Pontificibus præbitum, non video quid possit amplius desiderari.

9. Conosciamo di buona fede la forza dell'argomento, ma con altrettanta buona fede dovrà ciascheduno confessare, che quando si portino documenti di Culto pubblico esibito a S. Luca Casale centinaja d'anni prima *del 1634.* unendo essi con gli altri posteriori, e colla pubblica voce e fama del consenso prestato da' Sommi Pontefici, dal quale attestano gli Autori poc' anzi citati, nulla potrà dirsi che manchi, di quanto è necessario per assicurare un Culto pubblico legittimo, giusta le regole della Sede Apostolica.

10. S. Lucas Casalius multis abhinc sæculis obiit, ac post mortem tam latè cepit ejus Sanctitas celebrari, ut ejus Corpus in Monasterio, & Arca S. Philippi Argyreorum honorifice sepultum fuerit: *Migravit ad Dominum Lucas in senectute bona vj. nonas Martii in Monasterio S. Philippi Argyreorum, ubi Corpus ejus servatur in eadem cum Sancto Philippo Presbytero Arca.* Ita legitur in S. Lucæ Actis. Et in Breviario Gallo-Siculo Matthæi Caldi opera castigato, typisque Venetiis edito ann. 1527., quod forte invenimus inter Codices Venerabilis Cardinalis Thomasii in S. Silvestri Collegio Clericorum Regularium. In sexta lectione S. Philippi Argyriorum pag. 347. legitur, ipsum Belisario cuidam civi apparuisse, eidemque imperavisse, ut Templum ad Crucis imaginem ædificaret, ubi deinceps ejus corpus collocatum fuit una cum S. Eusebio, qui miracula S. Philippi ope, ac patrocinio divinitus perpetrata descripsit: *Apparuitque uni Civium regionis illius, qui dicebatur Belisarius, venitque ad Montem Argirionem, ostensumque est ei in somnis, quasi ædificata esset Ecclesia in forma Crucis; ædificatæ sunt ab eo duæ Cellæ; superior quidem Eusebio, qui scripsit vitam, & inferior Sacris Reliquiis Philippi.*

10. Morì S. Luca Casale più secoli sono, e fu nella sua morte tanto ampla la fama della sua santità, che al suo Corpo fu data sepoltura nel Monastero di S. Filippo d'Argirò, ed il Corpo fu posto nella stessa Arca, in cui era quello del detto S. Filippo d'Argirò; *Migravit ad Dominum Lucas in senectute bona vj. nonas Martii in Monasterio Sancti Philippi Argyreorum, ubi Corpus ejus servatur in eadem cum S. Philippo Presbytero Arca.* Così si legge negli Atti del detto S. Luca. E nel Breviario Gallo-Siculo riformato da Matteo Caldo, e stampato in Venezia *l'anno* 1527. che fortunatamente abbiamo ritrovato fra i Codici lasciati nel Collegio di S. Silvestro de' Padri Teatini dal Venerabile Cardinale Tommasi *ad fogl.* 347. nella sesta lezione dell' Officio di S. Filippo d'Argirò, leggesi, ch'esso apparve ad un certo Cittadino per nome Bellisario, a cui ingiunse, che fabbricasse una Chiesa in forma di Croce, nella quale il di lui Corpo fu poscia riposto, ed anche fu posto il Corpo di S. Eusebio Scrittore de' Miracoli del detto S. Filippo, *Apparuitque uni civium regionis illius, qui dicebatur Belisarius, venitque ad montem Argirionem, ostensumque est ei in somnis, quasi ædificata esset Ecclesia in forma Crucis; ædificatæ sunt ab eo duæ cellæ; superior quidem Eusebio, qui scripsit vitam, & inferior Sacris Reliquiis Philippi.* Memorie della Morte, e sepoltura di S. Luca.

11. Nec mirum tu existimes velim, tanta Nos diligentia usos esse, ut Breviarium Gallo-Siculum inveniremus. Saracenis è Sicilia expulsis virtute, ac fortitudine clarissimi Ducis Roberti, & Comitis Rogerii, qui isthuc è Gallia profecti fuerant, in eo viri principes post victoriam cogitationibus, & consiliis invigilarunt suis, ut antiquam Christianæ Religionis gloriam, & Ecclesiasticam disciplinam jam fere ubique jacentem extollerent, & ad primæva revocarent; cujus ut voti compotes fierent, diligenter curarunt, uti Episcopi è Gallis Sacerdotibus

11. Nè a lei paja strano, che da Noi si sia usata diligenza per ritrovare il Breviario Gallico-Siculo: imperocchè ella ben sà, che discacciati dalla Sicilia i Saraceni dai celebri Duca Roberto, e Conte Rugerio venuti di Francia, ed essendo stato il loro primo pensiere lo ristabilire l'antico stato della Religione Cristiana, e rimettere la disciplina Ecclesiastica quasi affatto perduta, ed avendo perciò ottenuto, che nell'Isola i Vescovadi fossero conferiti a' Sacerdoti di nazione Francese, fra' quali possono annoverarsi Roberto primo Vescovo di Troina, Del passaggio, che fece la Sicilia dal Rito Greco al Latino.

cerdotibus deligerentur, inter quos adnumerantur in primis Robertus antea Episcopus Trojanensis, postea Messanæ, Ansgerius Cathanæ, Girlandus Agrigenti, Stephanus Mazariæ, & Rogerius Siracusarum. Hinc paulatim istius Insulæ Ecclesiæ a Græcis Ritibus desciverunt, qui ab octavo sæculo istic invaluerant, & linguæ latinæ usu Ritus, & Liturgias Gallicas sequutæ sunt, nec primis iis temporibus alios libros, quàm Gallicos, ad Sacra Officia adhibuerunt, ut animadvertit, qui Bollandi historiam continuavit, Papebrochius *in act. Sanctorum mens. Junii tom. 4. die 23. festo S. Agrippinæ Virginis, & Martyris* §. 2. *num.* 2. ac præter Papebrochium id ipsum eruditè ostendit Canonicus Joannes a Joanne in perpolito tractatu suo de Divinis Siculorum Officiis Panormi *edito ann.* 1736. *cap.* 12. *num.* 1. *& seqq.* Temporum progressu Gallicis ritibus quidam alii Siciliæ proprii, ac peculiares admixti sunt, Breviario quoque nonnulla Sanctorum Officia particularia sunt addita, unde patuit confusionis locus, ac ideo oportuit Officium Gallo-Siculum reformari emendarique, quam sibi curam sumpsit supracitatus Matthæus Caldus, quem honoris gratia commemorat Mongitorius in sua Bibliotheca Sicula *tom.* 2. *pag.* 55.

Aliquà acta Sancti Lucæ.

12. Dum S. Lucas Casalius adhuc in vivis erat, lucis usuram amisit, ac propterea Argyrio discedere statuit, Nicosiam profecturus, invisurusque affines suos: Tum Monachis eum comit[illegible] in mentem venit ipsum illudere. Dixerunt itaque, in quemdam locum magnam populi multitudinem convenisse, sacræ ut concionis pabulo enutriretur. Vir optimus verba facere non recusavit, & orationem cum id temporis usitata formula conclusisset *Per omnia sæcula sæculorum*, saxa & lapides mirificè responderunt, *Amen.* Tum verò Monachi ipsa admiratione obstupefacti, ac perterriti, in genua prolabi, lacrymas fundere, veniam implorare, quam iis vir Sanctissimus perbenigne concessit. Ad Argyrii Monasterium reversi hoc prodigium unanimes prædicarunt, cujus claritate commoti Nicosiæ Cives in eo loco Templum postea erexerunt in honorem S. Lucæ Casalis, quod ejus in Actis legitur: *Sed Nicosienses honestare Patriam, ac Civem volentes, Ecclesiam, quo in loco concionem habuerat, inclamantibus saxis, Divo Lucæ constituerunt, quæ prodigium posteris prædicaret ad Dei gloriam, qui regnat per sæcula.* Quamvis autem per hosce dies id Templum desideretur, Nobis tamen significatum est, viam quamdam S. Lucæ nomine decoratam, lapide insignem esse, in quo imago impressa est ipsius S. Lucæ eodem in loco, ubi quondam Templum extiterat. Ad hujus portenti memoriam sempiternam in S. Lucæ statua Nicosiæ posita, hæc sunt, quæ sequuntur, inscripta carmina:

Civibus exultant urbes, magis Herbita Sancto
Luca Casali Patria clara suo.
Fratribus elusus . . . . . prædicat orbus:
Facto fine, Amen, res nova! saxa tonant.

Hisce versibus tute vides existimari, Casalium Herbitæ fuisse Civem, cujus Urbis nunc planè dirutæ mentionem faciunt, præter Ciceronem, Plinius, & Diodorus Siculus.

Mentio S. Lucæ apud Cajetanum.

13. Apud Cajetanum *tom.* 2. *de Sanctis Siculis* in perveteri Chronico Benedicto, quod Bollandistæ in S. Lucæ Casalii vita descriptum putant *an.* 1483., inter cæteros egregios sanctitate Viros S. Noster Casalius recensetur: *Sanctus Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Agyrio positi in Sicilia, admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundum Usuardum, Cœlos petiit.* Et quamvis in Usuardi Martyrologio non id

Troina, poi di Messina, Ansgerio di Catania, Girlando di Girgenti, Stefano di Mazara, e Rugiero di Siracusa, di qui derivò, che le Chiese di Sicilia abbandonarono a poco a poco il Rito Greco fino dall'ottavo secolo stabilito, ed abbracciarono, coll'uso della lingua Latina, i Riti, e la liturgia Gallicana, nè si servirono in que' primi tempi d'altri libri per gli sacri Officj, che de' Gallicani, come ben osserva il Papebrochio continuatore del Bollando *negli Atti de' Santi del mese di Giugno al tom.* 4. *al giorno* 23. Festa di S. Agrippina Vergine, e Martire §. 2. *num.* 12. e dopo di lui con molta erudizione ha dimostrato il Canonico Giovanni di Giovanni nel suo bel Trattato *de Divinis Siculorum Officiis* stampato in Palermo *l'anno* 1736. *al cap.* 12. *num.* 1. *e segg.* e coll'andar del tempo essendosi coi Riti Gallicani frammischiati alcuni Riti proprj della Sicilia, ed essendosi in oltre inseriti nel Breviario varj Officj particolari de' Santi, ed essendo perciò nata qualche confusione, fu creduto opportuno il dar mano alla riforma de' Breviarj Gallo Siculi, alla quale s'accinse il citato Matteo Caldo, di cui fa onerata menzione il Mongitore *nella sua Biblioteca Sicula al tom.* 2. *pag.* 55.

Alcuni ... di San L...

12. Mentre S. Luca Casale era vivo, ed era diventato cieco, volle partire dal luogo d'Argirò, per andare a Nicosia ad effetto di visitare i suoi parenti, ed essendo venuto in capriccio ai Monaci, che l'accompagnavano, di burlarsi di lui, ed avendogli perciò detto, che nel tal sito era radunata una gran folla di gente per sentirlo predicare, non lasciò esso di predicare, ed avendo finito il discorso colle parole *Per omnia sæcula sæculorum*, i sassi vicini risposero *Amen*; per lo che stupefatti, ed atterriti i Monaci, colle lagrime agli occhi, e colle ginocchia a terra gli chiesero perdono, che loro fu benignamente accordato; & essendo ritornati al Monastero d'Argirò, ed avendo pubblicato il prodigio, questa fu la cagione, per cui poscia i Cittadini di Nicosia eressero in quel luogo una Chiesa in onore del detto S. Luca, come dopo aver riferito il tutto, leggesi ne' di lui Atti; *Sed Nicosienses honestare Patriam ac Civem volentes, Ecclesiam, quo loco concionem habuerat, inclamantibus saxis, Divo Lucæ constituerunt, quæ prodigium posteris prædicaret ad Dei gloriam, qui regnat per sæcula.* E benchè oggi non sia più in piedi la detta Chiesa, per le notizie però, che abbiamo avute, ci è stato supposto, che in una contrada detta S. Luca, siavi in una pietra impressa l'Immagine di S. Luca in quel sito, ove una volta era la Chiesa. Ed in memòria del riferito prodigio, sotto la di lui Statua, che è in una Chiesa di Nicosia, così si legge:

Civibus exultant urbes, magis Herbita Sancto
Luca Casali Patria clara suo.
Fratribus elusus . . . . . prædicat orbus:
Facto fine, Amen, res nova! saxa tonant.

Supponendosi in questi versi, che il Santo fosse nativo d'Erbita, Città commemorata da Cicerone, Plinio, Diodoro Siculo, che oggi è distrutta.

Menzio... San Luc... presso il ...tano.

23. In un'antica Cronaca Benedettina appresso il Gaetano *nel tom.* 2. *de' Santi Siciliani*, e che i Bollandisti nella Vita di questo S. Luca credono scritta *nel* 1483. fra gli altri Santi viene annoverato S. Luca: *S. Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Agyrio, positi in Sicilia, admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundum Usuardum, Cœlos petiit.* E benchè nel Martirologio d'Usuardo ciò non si legga, avverte però molto a proposito

occurrat,

occurrat, prudenter tamen, ſcitèque animadvertit Cajetanus in Sicilia Uſuardi Martyrologio uſui apud omnes fuiſſe, cui verò quodlibet Monaſterium Sanctos addebat ſuos. Hinc orta confuſio eſt aliqua, vel potius varietas Martyrologiorum, quæ Uſuardi nomine legebantur, unde Abbas Maurolicus curam ſuſcepit corrigendi Martyrologii, ut notat laudatus Joannes a Joanne *ſuo in Tractatu de Divinis Siculorum Officiis cap. 23. num. 5.*

14. Demum invidia temporum jam nulla erat reliqua memoria vel notitia ſitus, ubi S. Lucas ſepultus fuerat; ſed *an. 1596.* dum quoddam ædificium in Templo ſubſtrueretur, non ſine Divino Conſilio inventum fuit Caſalii Corpus una cum S. Philippi de Argyrio, & Euſebii corporibus, qua quidem occaſione multo in dies magis exarſit pietas in Sanctum Lucam. Idem planè Bononiæ accidit, ubi poſtquam aliquot ſeculis latuerat, inventum denique fuit S. Petronii Corpus in S. Stephani Templo ſepultum; noſtris Civibus locum, ubi is theſaurus jaceret, penitus ignorantibus, uti enarravimus in noſtro Opuſculo de hiſtoria, ac vita Sanctorum Bononienſium.

15. Quidquid paulo ante diximus de S. Luca Caſalio, id ejuſdem in actis legimus, a Patre Cajetano memoriæ traditis *in tom. 2. vit. Sanctor. Sicil.* ubi hæc habet *in Animadverſionibus pag. 63. Vitam hanc S. Lucæ barbara dictione ſcriptam accepimus ex libris Nicoſienſibus manu exaratis: eam ob cauſam paulo a nobis concinnatam oportuit.* Eadem Acta ſunt quoque in lucem edita a Bollandiſtis *die 2. Martii.* Quod ad hujus præclari Herois Corpus, ejuſque inventionem pertinet, ediſcere hoc etiam licet prædicto ex Cajetano *tom. 1. Sanctorum Sicil. in Animadverſ. pag. 25.* itemque ex Pyrrho *in notitia Eccleſiæ Catanien. pag. 589. §. 5. & 6.* Hæc monumenta luculenter, planèque oſtendunt antiquam venerationem publicè virtuti exhibitam Sancti Lucæ Caſalis, & multa quidem ſecula ante Decretum Urbani VIII. Separato enim ac peculiari ſepulcro mandari, & inter Sanctorum Corpora condi non ſolet, niſi qui eximiæ ſanctitatis fama clareſcat, & publica populi veneratione digniſſimus habeatur; quæ quidem S. Lucæ debita omnino fuit: Licet enim quo præſertim tempore è vivis ceſſerit, ignotum ſit, liquido tamen conſtat, multo poſt SS. Philippum, & Euſebium, quibuſcum unà ſepultus eſt, mortem ejus fuiſſe in conſpectu Domini pretioſam. Templa verò, aut ſacella nunquam in eorum honorem publicè dicata ſunt, qui non tanquam Divini, Sanctique homines colerentur; neque eorum ulla in Martyrologiis, vel Chronicis cum clariſſimis Sanctorum nominibus mentio habita fuit.

16. Quæret hic verò quiſpiam, cum duo ſanctitate celebres Philippi fuerint Argyrienſes, uter eorum ſit, quocum ſepultus colitur S. Lucas Caſalius. Huic autem quæſtioni ſatisfacere haud inſtituti eſt noſtri; quanquam enim non ignoremus duos cognomines fuiſſe Viros ſanctitatis gloria immortales, tamen non oportet id a Nobis decerni, utri eorum cum S. Luca ſepulcrum commune fuerit. S. Philippi Argyrienſis primi memoria celebratur in Martyrologio Romano *die 12. Maji*, & de hoc vetus eſt controverſia, miſſus ne ſit in Siciliam a S. Petro; Evangelium ut annuntiaret (quod nimis fortaſſe mordicus Faxellus ſuſtinet clarus Siciliæ Hiſtoricus *in decade 1. lib. 10.*) an fidei propagandæ cauſa Siciliam adierit quarto ſeculo, Arcadio imperante, uti prolixè, eruditèque probat Placidus Reina *in Notitiis Hiſtoricis Civitatis Meſſanen. par. 2. pag. 362. & ſeqq.* De altero S. Philippo, vulgò Philippello, ſcribunt Cajetanus *tom. 1. Vit. Sanctorum Sicil. pag. 33.* tum Ferrarius *in Cathalogo Sanctorum Ital. 12. Maji pag. 276.* Sermo quoque hoc de Philippello habetur in vita S. Philippi a S. Euſebio deſcripta, quam Bollandiſtæ

ante-

poſito il Gaetano, che nella Sicilia adopravaſi il Martirologio d'Uſuardo, a cui ogni Monaſtero andava aggiugnendo i ſuoi Santi, il che avendo cagionata qualche confuſione, o per meglio dire, diverſità fra i Martirologj, che portavano il nome d'Uſuardo, ciò diede motivo all'Abbate Maurolico d'intraprenderne una ſpecie di correzione, come avverte il citato Giovanni di Giovanni *nel ſuo Trattato de Divinis Siculorum Officiis al c. 23. n. 5.*

Invenzione del di lui Corpo.

14. Finalmente eſſendoſi nel decorſo degli anni perduta la memoria del luogo, in cui era ſepoltò S. Luca Caſale, nell'occaſione d'una certa fabbrica, che fu fatta nella Chieſa, *nel 1596.* con buona ſorte fu ritrovato il Corpo unitamente coi corpi dei due Santi Filippo d'Argirò, ed Euſebio, ed allora vie più s'acceſe la divozione verſo S. Luca: come pure accadde nella noſtra Città di Bologna, quando dopo alcuni ſecoli fu ritrovato il Corpo di S. Petronio, che era ſeppellito nella Chieſa di S. Stefano, ſenza che ſi ſapeſſe il luogo, ove giaceva, come abbiamo riferito nella noſtra Operetta delle Vite de' Santi di Bologna.

Dal che ſi rileva il Culto publico avanti i decreti di Urbano VIII.

15. Quanto abbiamo poc'anzi eſpoſto in ordine a S. Luca Caſale, è ricavato dai di lui Atti ſtampati dal Padre Gaetani *nel tom. 2. delle Vite de' Santi di Sicilia*, de' quali eſſo così ragiona *nelle Animadverſioni alla pag. 63. Vitam hanc Sancti Lucæ barbara dictione ſcriptam accepimus ex libris Nicoſienſibus manu exaratis: eam ob cauſam paulum a nobis concinnatam oportuit.* Sono anche ſtati ſtampati dai Bollandiſti *nel giorno 2. di Marzo*: e quanto al ritrovamento del di lui Corpo ſi poſſono leggere il detto Gaetani *nel tom. 1. de' Santi Siciliani nelle Animadverſioni alla pag. 25.* il Pirro *nella ſua Notizia della Chieſa di Catania alla pag. 589. §. 5. e 6.* e queſti monumenti chiaramente dimoſtrano l'antico pubblico Culto eſibito a S. Luca Caſale per più ſecoli prima dei Decreti d'Urbano VIII. non ſeppellendoſi in luogo a parte, ed in compagnia di chi ha pubblico Culto, chi non è in concetto di ſantità e di dover eſſer venerato; tanto più che, quantunque s'ignori il tempo preciſo, in cui morì S. Luca Caſale, è però coſa certa, che morì molto tempo dopo S. Filippo e S. Euſebio; non erigendoſi tampoco Chieſe in onore di chi non è pubblicamente venerato per Santo; e non facendoſi di lui menzione ne' Martirologj, e nelle Croniche unitamente col nome degli altri Santi.

Si cerca con quale dei due SS. Filippi d'Argirò ſia ſtato ſepolto S. Luca.

16. Prevediamo, poterſi richiedere con quale de i due SS. Filippi d'Argirò foſſe ſepolto S. Luca Caſale; eſſendo certo, che non uno, ma due furono i SS. Filippi d'Argirò: al che riſpondiamo ſaperſi da Noi, che due furono i SS. Filippi, ma non eſſervi ora biſogno di ſtabilire, con quale dei due foſſe S. Luca ſepolto. Del primo S. Filippo d'Argirò ſi fa menzione nel Martirologio Romano *ai 12. di Maggio*; e ſopra queſto S. Filippo è la gran controverſia, ſe foſſe mandato in Sicilia da S. Pietro a predicare la Fede di Criſto, come forſe con troppo impegno ſcriſſe il Fazelo celebre Iſtorico delle coſe di Sicilia *nella decade prima al lib. 10.* o pure ſe veniſſe in Sicilia per lo ſteſſo effetto nel quarto ſecolo ne' tempi d'Arcadio Imperadore, come con vaſta erudizione dimoſtra Placido Reina *nelle Notizie Iſtoriche della Città di Meſſina alla par. 2. pag. 362. e ſegg.* Del ſecondo S. Filippo, detto Filippello, parlano il Gaetani *nel tom. 1. delle Vite de' Santi di Sicilia alla pag. 33.* ed il Ferrari *nel Catalogo de' Santi d'Italia ai 12. di Maggio pag. 276.* e nella Vita del primo S. Filippo d'Argirò, ſcritta da S. Euſebio, e che dai Bollandiſti vien riputata di maggior credito d'

un'

anteponendam judicant alteri ejusdem vitæ apocryphæ, & temere tributæ S. Athanasio Episcopo Alexandrino: *Proferunt*, hæc sunt Bollandistarum verba *die* 12. *Maji*, *Vitam aliam ejus, quasi a Sancto Athanasio Episcopo Alexandrino scriptam, quam, ut satisfiat horum clamoribus, licèt apocrypham, subjungimus*: In lucem prodiisse legitur patrocinio primi S. Philippi, ac severiori se instituto ejusdem in Monasterio devovisse, ibique Diaconi munere functum esse. His de utriusque Philippi notitia constitutis, ea est reliqua difficultas, ac dubitatio, ultri scilicet eorumdem S. Lucas Casalius conjunctus tumuli fuerit ac sepulcri honore. Cajetani acta si comprobentur, sentiendum est, Casalium fuisse cum seniori Philippo, qui Sacerdos extitit, consepultum: *Corpus ejus asservatur in eadem cum Sancto Philippo Presbytero arca.* Animus autem si convertatur ad Pyrrhum in notitia Ecclesiæ Cataniensis, verisimilius videtur, conditum fuisse in Philippi junioris, ac Diaconi monumento. Nam ubi is agit de corporis inventione *an.* 1596. hæc habet. *In cella superiori inventa fuerunt Corpora Beatorum Philippi junioris Diaconi, Eusebii Monachi, atque Lucæ Abbatis.* Cajetanus *tom.* 2. *pag.* 33. Bellisarii historiam retexens scribit: *In ea* (Æde nimirum ejus opera ædificata) *thecas duas extruxit, superiorem quidem B. Eusebio, inferiorem S. Philippo Presbytero. In præsentiarum Corpora Sanctorum Eusebii, Philippi Diaconi, & Lucæ Abbatis eadem in arca servantur; sed Caput Eusebii argento tectum ostenditur festo die S. Philippi ad* IV. *Idus Majas, quo die Eusebius una cum Philippo Argyrii colitur.* Nos autem hoc loco cum id unicè contendamus, ut divinos honores antiquitus, ac publicè S. Casalio præstitos comprobemus, cumque hujusmodi cultus argumentum ex eo potissimum deduxerimus, quod ejus Corpus in SS. Philippi, & Eusebii urna inventum est, nemo non videt Nostrum nequaquam esse id constituere ac definire, senioris ne, an junioris Philippi sepulcro mandatus fuerit S. Lucas. Nam utriusque memoria cultu publico, atque immemorabili celebratur, quemadmodum & S. Eusebii, quorum omnium hoc quoque tempore dies festus in Sicilia recolitur 12. *Maji.* Quare si tres clarissimi Heroës S. Lucæ præmortui Sanctorum in Sicilia honoribus colebantur, & id temporis etiam coluntur, illud jam sequitur necesse est, ut quocumque cum Philippo sepultus sit S. Lucas, eumdem credamus venerationi publicæ, atque immortalitati a populo consecratum fuisse. Communis enim ei fuit non sepulcri minus, quàm cultus, & celebritatis honor qui tribus viris sanctissimis jampridem est habitus, & nunc habetur.

un'altra di lui Vita apocrifa, e falsamente attribuita a S. Atanasio Vescovo Alessandrino: *Proferunt*, sono parole dei medesimi *ai* 12. *di Maggio*, *Vitam aliam ejus, quasi a Sancto Athanasio Episcopo Alexandrino scriptam, quam, ut satisfiat horum clamoribus, licèt apocrypham, subjungimus*: leggesi, che nacque per intercessione del primo S. Filippo, che prese l'abito di Monaco nel suo Monastero, e che fu Diacono in esso. Premessa la notizia, che avevano dei due SS. Filippi, resta la difficoltà, con quale dei due Santi Filippi fosse sepolto S. Luca Casale. Camminando con gli Atti del Gaetani, dovrà dirsi, che fu sepolto col primo San Filippo, che era Prete: *Corpus ejus servatur in eadem cum Sancto Philippo Presbytero arca.* Dando poi un'occhiata a quanto scrive il Pirro *nella Notizia della Chiesa di Catania*, parerebbe doversi dire, che fu seppellito con S. Filippo juniore Diacono; mentre descrivendo il ritrovamento seguito *nel* 1596. attesta, che *in cella superiori inventa fuerunt Corpora Beatorum Philippi junioris Diaconi, Eusebii Monachi, atque Lucæ Abbatis.* Il più volte citato Gaetano *nel suo tom.* 2. *alla pag.* 33. riassumendo la storia sopra riferita di Bellisario, così scrive di lui: *In ea*, cioè nella Chiesa fabbricata da lui, *thecas duas extruxit, superiorem quidem Beato Eusebio, inferiorem Sancto Philippo Presbytero. Inpræsentiarum Corpora Sanctorum Eusebii, Philippi Diaconi, & Lucæ Abbatis eadem in arca servantur; sed Caput Eusebii argento tectum ostenditur festo die Sancti Philippi ad* IV. *Idus Majas, quo die Eusebius una cum Philippo Argyrii colitur.* Ma non essendo oggi in nostro impegno altro, che di comprovare l'antico pubblico Culto di S. Luca Casale, ed avendone dedotto una prova dall'essere stato il di lui Corpo seppellito nello stesso luogo distinto, in cui erano seppelliti i Corpi dei SS. Filippo, ed Eusebio, non v'è chi non vegga, non esser Noi obligati a stabilire, con quale dei due SS. Filippi fosse S. Luca sepolto, essendo ambidue nell' immemorabile possesso del pubblico Culto, ed essendo ancora nello stesso possesso S. Eusebio, celebrandosi anche oggi in Sicilia la Festa di tutti e tre nello stesso giorno 12. *di Maggio*: in tal maniera che, se non meno il primo S. Filippo, che il secondo, se in oltre S. Eusebio morti prima di S. Luca Casale, erano, e sono venerati in Sicilia per Santi, con qualunque dei due Filippi fosse sepolto S. Luca, sempre sussiste l'argomento della pubblica venerazione data allo stesso S. Luca, essendo ad esso fatto comune il Culto, che davasi agli altri, in compagnia de' quali fu sepolto, ed in compagnia de' quali fu dopo tanto tempo ritrovato.

Memoria S. Lucæ in Chronicis Benedictinis.

17. Illud quoque Nobis objici fortasse potest, quod in prædictis Chronicis Benedictinis *an.* 1483. Sermo habetur de S. Leone Luca, cujus memoria celebratur die prima Martii, non de S. Luca Casalio, cujus dies festus est postridie Kal. ejusdem Mensis; hæc sunt enim Chronicorum verba: *S. Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Agyrio positi in Sicilia, admirandæ Sanctitatis vir, Kalendis Martii secundum Usuardum Cælos petiit.* At enimvero Vir sanctissimus, quem Chronica memorant, non Leo Lucas, sed Lucas nuncupatur; deinde Abbas dicitur Monasterii S. Philippi Argyriensis; cui quidem Cœnobio præfuit Abbas Casalius, nunquam Leo, quippe qui eodem ex Monasterio profectus, in Calabriam secessit, ubi & Abbas fuit, & in pace quievit, juxta Bollandistas *ad primum diem Martii cap.* 3. Hinc ergo colligi, & concludi merito debet in Chronicis agi de S. Luca Casalio, non de S. Leone Luca. Neque obstat ibidem scribi *Kalendis Martii*; nihil enim facilius, quàm Ama-

Si rile... memori... che ne... Cronac... nedittin...

17. Prevediamo in oltre, potersi riflettere, che la sopraddetta citata Cronaca Benedittina *del* 1483. non parla *di S. Luca Casale*, ma *di S. Leone Luca*, celebrandosi la Festa di S. Leone Luca il primo di di Marzo, e quella di S. Luca Casale nel giorno secondo, e parlando la Cronaca della Festa di S. Luca, che si celebra nel primo giorno di Marzo: *S. Lucas Abbas*, ripetiamo le parole, *Monasterii S. Philippi de Agyrio, positi in Sicilia, admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundùm Usuardum Cælos petiit.* Ma, se il Santo, di cui parla la Cronoca, si chiama Luca, e non Leone Luca; in oltre se il Santo, di cui parla la Cronaca, fu Abbate del Monastero di S. Filippo d'Argirò, e se di questo Monastero fu Abbate S. Luca Casale, nè mai lo fu S. Leone Luca, che dal Monastero di S. Filippo d'Argirò partitosi, passò ad un Monastero di Calabria, ove fu Abbate, e finì i suoi giorni, come si vede nei di lui Atti appresso i Bollandisti, *nel primo giorno di Marzo al cap.* 3. chiara

Amanuenses prætermisisse per negligentiam vocem *postridie*, scripsisseque *Kalendis Martii*, non *postridie*, uti necesse fuerat, *Kalendas Martii*, quod prudenter Bollandistæ notant in Commentario vitæ prævio Sancti Lucæ Casalis. *Quidni Chronicum Benedictinum manuscriptum circa annum 1485. exaratum . . . . censendum de hoc Sancto agere his verbis : S. Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Argyrio positi in Sicila admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundum Usuardum, aut certe Usuardi Martyrologium ibidem auctum, Cælos petiit ; forsan postridie Kalendas Martii scriptum* : Iidem interpretes cum prædicta Chronica memorant in vita S. Leonis Lucæ, hæc addunt : *Forsan ea omnia de Sancto Luca Casali Abbate ibidem, de quo secundâ Martii agemus, intelligenda.* At id opponere quispiam potest, Chronica hoc loco agere de tertio S. Luca Abbate, itemque Monacho in Cœnobio S. Philippi Argyriensis. Verùm tertius hic Lucas nunquam fuit prædicti Monasterii Abbas, quin imo inde in Calabriam transiit, & Monasterio præfuit Carbonæ, ubi mortuus est, cujus dies festus recolitur 13. *Septembris* auctore Cajetano *tom.* 2. *pag.* 96., & *in Animadv. pag.* 34. Jure itaque sentiendum est, sermonem in Chronicis non de alio haberi, quàm de Sancto Luca Casalio.

18. Ex privatæ nostræ Bibliothecæ voluminibus hæc colligere Nobis licuit, & hæc tanti esse ducimus, ut pro religiosa quorumdam petitione cultus, ac veneratio S. Lucæ Casalis jampridem præstita conservetur. Altera petitionis pars eo spectat, Officium ut proprium concedatur, & S. Lucas decreto nostro Patronus Civitatis Nicosiæ confirmetur, adeoque cultus ejusmodi auctoritate Apostolica augeatur. At ingenue fatemur ad cultus incrementum Officii proprii concessione, hoc præsertim inter alia necessariò requiri, ut ab Ordinario processus formalis fiat, evincatur nempe cultus immemorabilis illi præstitus, cujus in laudem Officium petitur. Debent in processum præterea congeri monumenta cultum probantia unà cum testium jurejurando, qui sese quadraginta annorum spatio cultum vidisse publicum attestentur, ejusque memoriam accepisse a suis Majoribus, quibus ipsis hanc quoque notitiam tradiderint Majores sui. Demum Ordinarius processu diligenter examinato, debet ipse hoc de cultu sententiam ferre, quam & oportet a Sede Apostolica confirmari, ut Nos disertè ostendimus *in libro secundo de Canonizatione Sanctorum cap.* 23. Quanquam modò dixerimus plerunque non concedi solere Officium, neque Missam, quin processus formalis de cultu immemorabili proferatur : non ignoramus tamen interdum ejusmodi privilegium concessum fuisse, propter peculiares aliquas circumstantias, quæ huic petitioni accommodari non possunt, ut Nos alias declaravimus *in nostro lib.* 4. *de Canonizatione part.* 2. *cap.* 5.

19. Quoniam verò non Officium de Communi, sed proprium, lectiones nimirum secundi nocturni proprias libello a Nobis supplici postulasti, videre tu ipse poteris *in nostro lib.* 3. *de Canonizat. cap.* 8. *num.* 8. *& seq.*, *ac lib.* 4. *par.* 2. *cap.* 10. *num.* 6. quantæ auctoritatis esse historicum deceat, cujus ex monumentis lectiones Officii proprii desumuntur pro Ecclesiæ usu sive universalis, sive particularis ; consilii ac prudentiæ erit tuæ etiam, atque etiam considerare, num tales Tibi historici faveant, quales ii debent esse, ex quorum scriptis pro S. Lucæ Officio desumere lectiones proprias meditaris. In actis, Cajetani studio in lucem editis, legitur, Monachum nescio quem nomine Bonum vitam S. Lucæ Casalii exornavisse; sed hæc historia

chiara sembra la conseguenza, che la Cronaca parli di S. Luca Casale, e non di S. Leone Luca; non dovendosi valutare il *Kalendis Martii*, per la ragione, ch'è troppo facile agli Amanuensi il lasciare per trascuragine la parola *postridie*, scrivendo *Kalendis Martii*, quando dovevano scrivere *postridie Kalendas Martii*, come ben riflettono i Bollandisti nel Commentario previo alla Vita di S. Luca Casale : *Quidni Chronicon Benedictinum manuscriptum circa annum 1483. exaratum . . . . censendum de hoc Sancto agere his verbis: S. Lucas Abbas Monasterii S. Philippi de Argyrio positi in Sicilia, admirandæ sanctitatis vir, Kalendis Martii, secundùm Usuardum, aut certè Usuardi Martyrologium ibidem auctum, Cælos petiit : forsan postridie Kalendas Martii scriptum* : e facendo menzione della stessa Cronaca nella Vita di S. Leone Luca : *Forsan ea omnia de Sancto Luca Casali Abbate ibidem, de quo secundâ Martii agemus, intelligenda.* Potrebbe anche motivarsi, che la Cronaca parli d'un altro terzo S. Luca Abbate, che pure fu Monaco nel Monastero di S. Filippo d'Argirò : ma non essendo mai stato Abbate del detto Monastero, ed essendo da esso passato in Calabria, ed essendo morto Abbate del Monastero di Carbona, e celebrandosi la di lui Festa *ai* 13. *di Settembre*, come può vedersi *nel tom.*2. del Gaetano *alla pag.*96. e *nelle Animadversioni alla pag.*34., non può d'esso parlar la Cronaca, che però per necessità dee dirsi, que parli di S. Luca Casale.

Conchiudesi che non deve togliersi il culto a S. Luca. Ma non perciò deva concedersi l'Uffizio proprio.

18. Ecco quanto abbiamo potuto ricavare dai libri della nostra privata Biblioteca, ed ecco quanto assolutamente basta, acciò, giusta la petizione di taluno, non si levi il Culto a S. Luca Casale. Ed ora facendo passaggio alla petizione, che si accresca il detto culto colla concessione dell' Officio proprio, e conferma del Padronato della Città di Nicosia; con tutta candidezza diremo, che fra gli altri requisiti, non già per mantenere il culto, o sia il possesso del culto, ma per accrescerlo colla concessione dell' Officio, per lo più si richiede, che si faccia dall' Ordinario un Processo formale sopra il culto immemorabile di quello, in onore del quale si domanda l'Officio; che nel Processo, s'inseriscano i monumenti comprobativi del detto culto, unitamente con Testimonj, che per quaranti anni abbiano veduto esibirsi il pubblico culto, che abbiano inteso lo stesso dai suoi maggiori, quali pure l'avevano inteso dagli altri suoi maggiori; che in oltre l'Ordinario, veduto il Processo, dia una sentenza approvativa del detto culto, e che questa sentenza sia poi approvata dalla Sede Apostolica, e sopra ciò può vedersi *il nostro libro secondo de Canonizatione Sanctorum al cap.* 23. Poc'anzi si è detto, che *per lo più* non si concede l'Officio & la Messa senza il precedente formale Processo sopra il culto immemorabile, sapendo ancor Noi, che alle volte se n'è fatta la concessione per alcune particolari circostanze, che non sono adattabili al caso presente, e che si possono vedere *nel nostro libro* 4. *de Canonizatione alla part.* 2. *cap.* 5.

Requisiti per la concessione della Messa, ed Uffizio proprio.

19. Ma, ciocchè siasi di quest'assunto, non essendo ristretta la pretensione all'Officio *de Communi*, ma all'Officio proprio, che vuol dire alle Lezioni proprie del secondo Notturno, può ella vedere *nel nostro lib.* 3. *de Canonizatione al cap.* 8. *num.* 8. *e segg.*, *e nel nostro lib.* 4. *alla par.* 2. *cap.* 10. *num.* 6. di qual peso debbano essere gli Storici, per poter da essi ricavare quanto deve inserirsi nelle Lezioni dell'Officio proprio, o sia per la Chiesa universale, o per qualche Chiesa particolare, e può poi col suo buon giudizio vedere, se tali siano gli Srorici, de'quali potrebbe prevalersi chi volesse comporre le Lezioni proprie in onore di S. Luca Casale. Negli Atti pubblicati dal Gaetani, e di sopra da Noi mentovati, si dice, che un certo Monaco,

I quali non concorrono nel caso.

in præsens temporum injuria desideratur, ut conjiciunt Bollandistæ. Quidquid Cajetanus memoriæ tradidit, quibusdam Nicosiæ de manuscriptis hausit, stylo quidem rudi admodum, ac plane barbaro exaratis. Nihil ibidem de Casalii parentibus, nihil de nativitatis tempore, nihil de Principe dicitur, quo regnante vitam aut duxerit, aut inchoaverit. Annus verò, quo fuit in lucem editus, cum ignoretur, ne cognoscere quidem licet, instituto ne Basiliano, an Benedictino se devoverit, qua certe in re non Te latet, historicos etiam Siculos dissentire. Pyrrhus supplere contendens, quæ in Cajetano desiderantur, scribit, Leonem quemdam S. Lucæ Casalii Patrem, & Theotistam fuisse Matrem; vixisseque ad centum annos, & morti proximum, successorem suum quemdam Theodorum designavisse; sed Pyrrhi errorem nemo non deprehendit, cum S. Lucæ Casalio tribuat, quæ S. Leoni Lucæ sunt adscribenda, uti acta probant a Cajetano diligentissimè exornata. Iisdem ex Cajetani actis colligitur, S. Lucam Casalium Abbatis dignitatem diù recusavisse, eamque deinceps jussu Pontificis accepisse, quin ejus nomen Pontificis declaretur. Illud quoque miraculum memoratur, quo saxa, mutique lapides responderunt *Amen*. Constanter autem Nos credimus, Deum facere plane posse quæcumque velit, ut magnificè servos illustret suos, nec Nobis in mentem venit inficiari hoc portentum S. Lucæ Casalio tribuendum esse, cum ejus memoriam prædictis in actis, eidemque plausum Nicosiæ datum legamus. At hoc miraculum, quod pars esset omnium honorificentissima Lectionibus propriis inserenda, prætermittendum omnino esset. Actorum enim, quæ Cajetanus edidit, non solum auctor ignoratur, verum etiam latet, an S. Lucæ coævus extiterit, aut a coævis saltem, atque contemporaneis hoc portentum acceperit. Ætate hac nostra criticen fatemur ad gradum altissimum pervenisse, quæ si prudens, si moderata, si talis plane sit, qualem in Cardinali Baronio admiramur, nemini non videbitur cognoscendæ rerum veritati apprime utilis, & opportuna.

Exemplis concluditur Officium proprium non esse concedendum.

20. Octavo sæculo vixit, ac floruit Beda, de quo id prorsus scribitur, quod de S. Luca Casalio: *Cum ex nimia senectute oculis caligasset, & discipulo duce ad lapidum congeriem pervenisset, discipulus ei suadere cœpit, quod magnus illic esset populus congregatus, qui summa affectione, & silentio ejus prædicationem expectabant; cumque Sanctus ferventi spiritu elegantissimum sermonem fecisset, & conclusisset, Per omnia sæcula sæculorum, lapides responderunt Amen. Venerabilis Beda.* Hoc factum postquam diù perpendit Cardinalis Baronius ad ann. Christi 731. num. 25. ita concludit: *De his cum nihil Bedæ assectator discipulus dicat, post ipsum ista excogitata esse videri possunt, quæ nec a Trithemio recepta esse noscuntur.* Multa hic addi profectò possent, quæ silentio involvuntur: cæterum id videtur opportune statuendum, ut S. Lucæ Casalio cultus quidem & veneratio, quæ nunc habetur, in posterum præbeatur; Officium tamen proprium denegetur, cum tanti ponderis acta desint, ex quibus liceat absque erroris periculo lectiones sumere peculiares. Neque id verò nunc primum accidit, sed sæpè aliàs: Nam cætera ut missa faciamus, celeberrimum est exemplum S. Crescii, Sanctorumque Sociorum Martyrum. Erat eorum cultus immemorabilis: Sacella iisdem, & Templa dicata fuerant: Aderant Rituales, præterea libri veteres charta pergamena descripti, unde cognosci planè poterat, nedum conjici, usum olim invaluisse, ut Metropolitana Florentina eorum in honorem Officium proprium recitaret, quod postea desueverat: Acta demum Martyrii in promptu erant.

chiamato Buono, compose la Vita di S. Luca Casale: ma quest'Autore si è perduto, come congetturano i Bollandisti. Quanto fu pubblicato dal Gaetani, come abbiamo veduto, fu ricavato da certi Manoscritti di Nicosia scritti in istile assai barbaro. Nulla si dice del Padre, e della Madre del Santo, nulla in che anno sia nato, e sotto qual Principe. Non sapendosi in che anno nacque, nemmeno si può dire, se fosse d'Istituto Basiliano, o Benedettino, nel qual punto sono discordi gli stessi Scrittori Siciliani. Il Pirro pretende di supplire quanto manca nel Gaetani, scrivendo, che S. Luca Casale ebbe per padre un certo Leone, e per madre una certa Teotiste; che visse fino a cento anni, e che morendo, nominò suo successore un certo Teodoro: ma chiaro è l'equivoco del Pirro, perchè tutto ciò appartiene, non *a S. Luca Casale*, ma *a S. Leone Luca*, come costa evidentemente dagli Atti autentici, che ne dà il Gaetani. Negli Atti di S. Luca Casale appresso il citato Gaetani, si dice, che non voleva accettar l'Abbadia, ma che poi l'accettò per comando del Papa, senza che si dica il nome del Papa, che glielo comandò. Si rapporta il miracolo de' sassi, che risposero *Amen*: e Noi siamo ben persuasi, che Iddio può fare quello, che vuole, per glorificare i suoi Servi. Non intendiamo tampoco d'opporci alla narrativa, che ciò seguisse nel caso di S. Luca Casale, leggendo il miracolo scritto ne' detti Atti, e vedendolo applaudito in Nicosia. Ma questo miracolo, che sarebbe la miglior pezza, che si potesse inserire nelle Lezioni proprie, giusta le regole, non potrebbe inserirsi, non solo perchè s'ignora l'Autore degli Atti pubblicati dal Gaetani, ma perchè ancora non si sa, se fosse contemporaneo, e se non essendo stato contemporaneo a S. Luca Casale, l'abbia potuto risapere da chi era contemporaneo. Si aggiunge, che la critica oggi è arrivata all'ultimo segno, e quando essa sia moderata, come è stata quella del Cardinale Baronio, non vi sarà chi non l'approvi come utile, e di vantaggio per la verità de' fatti.

Con esempj si chiude non si dare l'U[ffizio] proprio.

20. Visse Beda nel secolo ottavo, e di lui per appunto si racconta, quanto si racconta di S. Luca Casale: *Cùm ex nimia senectute oculis caligasset, & discipulo duce ad lapidum congeriem pervenisset, discipulus ei suadere cœpit, quod magnus illic esset populus congregatus, qui summa affectione, & silentio ejus prædicationem expectabant; cumque Sanctus ferventi spiritu elegantissimum sermonem fecisset, & conclusisset, Per omnia sæcula sæculorum, lapides responderunt, Amen. Venerabilis Beda.* E dando giudizio di questo fatto il Cardinal Baronio *all'anno di Cristo 731. num. 25.* così dice: *De his cùm nihil Bedæ assectator discipulus dicat, post ipsum ista excogitata esse videri possunt, quæ nec a Trithemio esse recepta noscuntur.* Molte altre cose si potrebbero aggiungere, che si tralasciano: per lo che sembra doversi conchiudere, essere il Culto di S. Luco Casale in quello stato, in cui dee mantenersi; ma non essere i di lui Atti in tal grado, che da essi si possano desumere le Lezioni proprie. Nè ciò è caso nuovo; perchè, lasciando gli altri esempj da parte, celebre è quello di S. Cresci, e de' Santi Compagni Martiri. Il loro Culto era immemorabile. Ad essi erano state erette Chiese. V'era un Rituale antico, scritto in cartapecora, dal quale si desumeva, che nella Metropolitana Fiorentina erasi altre volte recitato l'Officio proprio in loro onore, che poi si era tralasciato. Non mancavano gli Atti del Martirio. Nacquero controversie fra gli eruditi sopra gli Atti predetti; nè v'era mancato chi con soverchio ardire avea proposto, che si levasse il Culto ai detti Martiri. Fu ciò inteso con orrore. Re-

Orta stò

Orta verò inter eruditos iis de actis controversia, non defuit, qui nimis audacter senserit, omnem cultum dictis Martyribus denegandum. Nimis asperum, atque absurdum hoc visum est. Quid ergo? Cultus fuit in statu pristino conservatus, & Sanctis Martyribus eadem est habita, quæ antea, veneratio. At propter graves difficultates, quæ in actis occurrebant, Congregatio Rituum concedere Lectiones proprias recusavit, ut ex Decreto constat, quod emanavit *die 1. Octobris 1707.*

concef- Patro- S. Lucæ Oppido iæ.

21. Reliquum est, aliqua ut addamus de patrocinio S. Lucæ Casalli. Scripta ad Nos translata significant, Nicosiæ Civitatem in duas partes divisam esse, quarum altera S. Lucam Patronum Urbis principem esse cupit, altera tenuit. Id autem a Nobis enixe petitur, ut S. Casalium Patronum designemus una cum S. Nicolao, quem unanimi consensu omnes Patronum Civitatis principem venerantur. Compertum est, non alios eligi patronos posse, quàm *qui ab Ecclesia universali titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati dumtaxat.* Cum verò Cultus S. Lucæ non ad Ecclesiam pateat universam, hinc fit, ut Beati potius, quàm Sancti proprius videatur, tametsi qui colitur, Sancti nomine nuncupetur. Neque enim non exempla suppetunt, unde edoceamur, iis, qui tempore ab immemorabili Sanctorum numero adscripti sunt, hunc Titulum non auferri, licet eorum cultus certis terminis circumscribatur, nec alius omninò sit, quàm qui Beatorum meritis reddi solet. Præclare hoc videmus in duabus Lusitaniæ Reginis Theresia, & Sancia, quarum memoria licet Beatarum more tantummodo celebretur, iis tamen Sanctarum nomen, de quo controversia erat, Congregatio Rituum non denegavit, quo Nos argumento utimur in nostro *libro 2. de Canonizatione Sanctorum cap. 24. num. 115.* Luculentissima est quoque supradictæ regulæ circumscriptio, idest huic regulæ non esse locum, nisi in Patronorum electione, quæ fiat post ann. 1630., quo tempore statuta est regula, cujus quidem & post ann. 1630. nulla est auctoritas, si prædicto Decreto a Summo Pontifice derogetur. Inficias ire non possumus, ad sedandas Populorum controversias interdum a Sede Apostolica prudentissime statutum esse, alicujus ut Civitatis duo Patroni principes colerentur; quod a Nobis animadvertitur in Nostro *lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 14. & 15.* Jam verò cum Nos penitus lateat, quo tempore, aut qua ratione Patronus electus fuerit S. Lucas Casalius, cum nec exposita Nobis argumenta fuerint satis idonea rei obtinendæ, quæ petitur; nihil novi decernendum existimamus, atque id negotii in gradu pristino relinquendum. Prudentiam interea Tuam Nobis & perspectam, & cognitam ad sedandos Populi tumultus hortamur, ac Tibi, gregique tuo Nobis carissimo paternam Benedictionem benevolentissimo ex animo impertimur.

l pariter gatur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Februarii 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Pont. I. die bruarii

stò il Culto com'era; perseverò la divozione verso i Santi Martiri, come era sempre stata. Ma essendosi chieste alla Congregazione de' Riti le Lezioni proprie, ciò non fu accordato, per le gravi difficoltà incontrate negli Atti, come si desume dal Decreto della stessa Congregazione spedito *il primo d'Ottobre dell' anno mille settecento sette.*

21. Resta il punto del Padronato di S. Luca Casale. Nelle Carte a Noi trasmesse leggiamo, essere la Città di Nicosia divisa in due parti; volendo un partito per principale Padrone San Luca Casale; e non volendo l'altro: ed a Noi si fa istanza, che dichiariamo S. Luca Compadrone unitamente con S. Nicola, che da tutti si riconosce per Padrone principale. Chiare sono le regole, che non si possono eleggere in Padroni, se non quelli, *qui ab Ecclesia universali titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati dumtaxat*, e non essendo il Culto di San Luca Casale esteso alla Chiesa universale, il di lui Culto sembra piuttosto Culto di Beato, che di Santo; ancorchè si chiami *Santo*; non essendo senza esempio, che non si levi il titolo *di Santo* a chi n'è in possesso da tempo immemorabile, ancorchè il suo Culto sia ristretto, e non sia, che Culto di Beato. Ciò si vede nelle due Regine di Portogallo Teresa e Sancia, che in rigore non hanno, che il Culto di Beate, ancorchè nella Congregazione de' Riti fosse a loro mantenuto il titolo contrastato *di Sante*, come può vedersi *nel nostro lib. 2. de Canonizatione Sanctorum al cap. 24. num. 115.* Chiara pure è la limitazione della regola sopraddetta, cioè, ch'essa non abbia luogo, se non nell'elezioni de'Padroni, che si fanno dopo *il 1630.* nel qual anno fu stabilita la regola predetta: e che anche dopo il 1630. essa non procede, quando il Papa deroga al predetto Decreto. Non può negarsi, che, per sedare le gravi controversie, non siasi alle volte dalla Sede Apostolica preso il temperamento, che due Santi siano venerati come Padroni principali, perchè una parte del popolo ne acclamava uno, ed una parte un altro. Il tutto si può vedere *nel nostro lib. 4. de Canonizatione Sanctorum alla part. 2. cap. 14. e 15.* Ma non avendo Noi veruna notizia, quando e come fosse eletto San Luca Casale per Padrone, non essendoci esposte le circostanze, per le quali credesi poter esser luogo ad ottenere quel, che si chiede; non possiamo far altro, che lasciare le cose in quel grado, in cui sono, ed esortare il di lei zelo a sedare i tumulti: Ed in tanto con Paterno affetto diamo a Lei, ed al suo Gregge l'Apostolica Benedizione.

Della petizione del Padronato del detto Santo per la Città di Nicosia.

Il che pure non vien concesso.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Februarii 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Dat. nell'An. VII. del Pontificato alli 28. di Febraro 1747.

XX.

Assignatio annuæ præstationis favore Collegii Pœnitentiariorum Basilicæ Lateranensis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

emium.

LABORANTIBUS in Vinea Domini & Apostolicæ Sedi assiduè & laudabiliter inservientibus, diurnum denarium non suppeditari, & necessaria ad vitæ sustentationem deesse, minime decet.

Hac tamen propemodum conditione, non sine admiratione ac dolore, nuper accepimus, operam laboremque suum præstare Dilectos Filios Sacerdotes Ordinis Minorum Sancti Francisci Reformatorum nuncupatorum, qui pro demandato sibi Pœnitentiariorum Minorum Officio, apud Basilicam nostram Lateranensem in peculiari Collegio simul degentes, excipiendis Sacramentalibus Confessionibus Christifidelium ad eandem Basilicam confluentium incessanter occupantur. Quamvis enim eorum habitationis Domus non ita pridem a rec. mem. Decessore

Angustia rei domesticæ, & indigentia Patrum Pœnitentiariorum.

Nostro Clemente Papa XII., veteri disjectâ, in ampliorem formam a fundamentis extructa fuerit, eam tamen nonnullis adhuc necessariis commoditatibus carere, jam verò ipsius Tectum magna, ac dispendiosa reparatione indigere, aream autem horto destinatam, subterraneis fornicibus, quibus fulciebatur, jamdudum subsidentibus, magna ex parte inutilem remansisse cognovimus. Præterea ipsi Religiosi Viri, ut ex relationibus omni fide dignis accepimus, maxima laborantes inopia, in summa rerum omnium angustia vivunt, itaut non modo necessaria Cellarum & Mensæ supellectilia, sed ipsos pauperes lectos, atque pannosas vestes comparare nequeant, ac sæpè etiam quotidiani cibi defectum sustineant.

Eorum necessitatibus Pontifex succurrit.

Quam ob rem valde mirandum non est, si, qui potissimum sacrarum disciplinarum scientia & professione, inter præfati Ordinis Alumnos excellunt, quique, pro sua doctrina & experientia, in arduis rebus & controversiis, non solum Majori Pœnitentiario, sed ipsi etiam Apostolicæ Sedi, ut aliàs, utilia & gravia consilia maximè præbere possent; a suscipiendo hujusmodi Pœnitentiarii Lateranensis munere, & labore refugiunt. Quare quum ad nostram Pastoralem sollicitudinem pertinere censeamus, ut ejusmodi Officia, quæ ad Forum Pœnitentiarium spectant, nonnisi præstantibus in Theologica facultate, & in Sacrorum Canonum scientia versatis, atque probatæ prudentiæ Viris commendentur; æquum præterea censentes prædictorum Dilectorum Filiorum indigentias paterna charitate sublevare; quum præsertim novissimè acceperimus, in præfati Collegii Præsidem deputatum fuisse Religiosum Virum spectata virtute & egregiis dotibus præditum; postquam Oratorium in ipsius Collegii Ædibus ad pium domesticum usum Pœnitentiariorum ibi degentium ædificari, & ad sacræ antiquitatis memoriam conservandam, juxta exemplum illius, quod a pluribus Sæculis in veteri Pœnitentiaria visebatur, ornari curavimus: Ædium ipsarum Tecta, sumptibus quoque Nostris reparari; Communis Foci Conclave, quo a fumi molestia liberetur, aptari & renovari; novos lectos, nova liteamina parari; ipsosque Religiosos Viros in frigore & nuditate, supra quam Franciscana paupertas jubet, laborantes, convenienti amictu operiri mandavimus; majora deinceps Deo adjuvante facturi, ubi consilia Nostra ad ipsius Dei gloriam directa, optatum consequantur effectum.

Annuum censum eorum sustentationi imparem agnoscit.

Nunc verò ad annuum censum eidem Collegio attributum oculos intendentes, invenimus illum ad quadringenta sexaginta scuta monetæ Romanæ dumtaxat pertingere, quorum tercenta exiguntur ex fructibus duorum Canonicatuum ipsius Basilicæ Lateranensis, super quibus hujusmodi Pensiones annuorum scutorum centum quinquaginta pro quolibet, ad ejusdem Collegii favorem, perpetuò reservatæ existunt; alia verò centum sexaginta eidem persolvuntur a Dataria Nostra Apostolica, ad rationem scutorum quadraginta de trimestre in trimestre; ac denique singulis bienniis a Capitulo præfatæ Basilicæ eidem Collegio solvuntur scuta quinquaginta monetæ similis, pro Pœnitentiariorum vestiario. Quas porrò summas clarè patet minimè sufficere posse pro alendis decem Fratribus præfatum Collegium constituentibus, & pro aliis Religiosæ Familiæ necessariis expensis sustinendis; quum præterea ob magnam ejusdem Collegii ab Urbis centro distantiam, hoc etiam necessariò addendum videatur, ut alius sive Frater Conversus, sive Tertiarius ejusdem Ordinis, pro ipsius Familiæ servitiis inibi alatur, quo excurrente ad quotidianum victum in Urbe comparandum, aliaque negocia pro Religiosorum indigentiis explenda, ipsi Sacerdotes Pœnitentiarii a Sæcularibus curis vacui, toti sint in spiritualis Officii pro Animarum salute ipsis impositi muneribus adimplendis.

Ipsorum redditus augendos infra, ... berat.

Quare quum de augendis ejusdem Collegii redditibus sollicitè cogitaremus, occurrit Nobis, pro diuturna experientia, quam de rebus ad Officium Pœnitentiariæ Apostolicæ spectantibus acquisivimus, dum in minoribus existentes in ipsa Pœnitentiaria munus Doctoris in Decretis plures annos sustinuimus, Sigillatoris munus in eodem Pœnitentiariæ Officio adesse, cui satis ampla emolumenta attributa dignoscuntur, quæ sanè, pro ratione laboris ipsi incumbentis, & pro mensura honorarii, quod aliis ejusdem Pœnitentiariæ Officialibus magis laborantibus constitutum est, justo lautiora communiter reputantur. Dum enim Doctor in Decretis præfatus, aliusque Consultor Theologus, gravissimis assiduisque studiis pro ipsius Apostolici Officii servitio occupati, annua scuta monetæ centum nonaginta & octo dumtaxat honorarii titulo singuli percipiunt; prædictus Sigillator, præter annuum honorarium scutorum similium ducentorum nonaginta septem, quod tamen, deductis inferiorum Ministrorum salariis, ad annua scuta monetæ triginta tria redigitur, alia incerta emolumenta percipit ex expeditionibus minoris gratiæ, ad rationem videlicet obulorum octo pro qualibet Bulla, quæ, ducto calculo per decennium, annua similia scuta constituunt sexcenta quadraginta quinque: Quodsi etiam ratio haberi velit alterius oneris, quod in nostris Literis incipientibus: *In Apostolicæ Pœnitentiariæ*, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, Idibus Aprilis, editis, futuris in posterum Sigillatoribus injunximus, nihilominus apparebit, hujus Officialis emolumenta singulis annis scutorum sexcentorum summam ab omni onere liberam, vel propè attingere, vel etiam superare.

Annua ducenta redditib. Sigillato. Pœnitentiariæ Apostolicæ ex pro tunc assignat.

Quapropter æquum judicantes ex superabundantibus unius Officialis emolumentis aliorum ejusdem Fori & Officii Ministrorum indigentiam sublevare, maturâ deliberatione præhabita, ac Motu proprio, & ex certa scientia, ut præfertur, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine statuimus, & decernimus, ut eveniente quandocumque hodierni Sigillatoris cessu, vel decessu, ex præfatis emolumentis hujusmodi Officio dudum attributis, annua scuta ducenta monetæ Romanæ de. juliis decem pro quolibet scuto detrahantur, ac præfato Collegio Pœnitentiariorum Minorum Basilicæ Lateranensis persolvantur; prout Nos ex nunc, prout ex tunc, & è contra, hujusmodi annua scuta ducenta a præfati Sigillatoris emolumentis dismembramus, ac de ipsis & super ipsis reservamus, eidemque Collegio perpetuò applicamus, & appropriamus; mandantes pariter ex nunc, prout ex tunc, & è contra, omnibus futuris Apostolicæ Pœnitentiariæ Sigillatoribus, ut pro hujus voluntatis Nostræ executione, & annuæ præfatæ summæ solutione, quinquaginta scuta monetæ hujusmodi libera ab omni onere, eidem Collegio de Trimestre in Trimestre, omni mora aut tergiversatione remotis, cum effectu tradant, atque persolvant.

Interim mandat Dataria ... tum quinquaginta annua scuta persolvi.

Interim verò, quoniam venter non patitur dilationem, donec dismembratio, & applicatio hujusmodi suum sortiantur effectum, volumus annua scuta centum quinquaginta monetæ similis ex redditibus Datariæ Nostræ, & ex emolumentis Componendæ Beneficialis, eidem Collegio subministrari; mandantes Dilecto Filio Magistro Joanni Jacobo Millo Datario Nostro, sive ejus in

Officio

Officio Successoribus, ut hujusmodi præstationem, quam post prædictam applicationem quandocumque sequutam illicò cessare decernimus, interea quotannis in Festis Natalitiis Domini Nostri Jesu Christi sæpedicto Pœnitentiariorum Lateranensium Collegio persolvant. Quoniam verò nec ita prædictorum undecim Religiosorum sustentationi, aliisque ipsorum Collegii necessitatibus satis plene, & sufficienter consultum fore videmus; memores, Nos in præallegata Constitutione Nostra super Apostolicæ Pœnitentiariæ Officialibus, eorumque muneribus editâ, certam annuam summam scutorum biscentum è superfluis ejusdem Pœnitentiariæ emolumentis retrahendam, & a præfato Clemente Prædecessore ad Majoris Pœnitentiarii dispositionem antea concessam, in eleemosynis tamen erga pauperes recurrentes ad ipsius Pœnitentiariæ Forum omninò erogandam, ipsi Majori Pœnitentiario auctoritatis quoque Nostræ robore confirmasse, & ad ipsius dispositionem, ut præfertur, ex integro concessisse; experientia verò edocti, ipsius summæ medietatem abundè sufficere pro ordinariis eleemosynis in hujusmodi personas erogandis; pro extraordinariis verò & particularibus casibus, relictam esso Majori Pœnitentiario facultatem adeundi Summum Pontificem, ut videre est in ipsius Constitutionis *paragrapho* incipien.: *Sed præterea*: Idcirco nunc præfatam Clementis Prædecessoris, Nostramque concessionem hac in parte moderantes, volumus & statuimus, ex hujusmodi pecuniis annua scuta centum monetæ Romanæ eidem Collegio Pœnitentiariorum Minorum Basilicæ Lateranensis similiter applicari: Mandantes Venerabili Fratri Nostro Vincentio Episcopo Prænestino Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Petra nuncupato hodierno Majori Pœnitentiario, ejusque in Officio hujusmodi Successoribus in perpetuum, ut è prædictis emolumentis in eleemosynas, ut præfertur, convertendis, annua scuta centum, in duabus æqualibus solutionibus, pro una videlicet in Nativitate Sancti Joannis Baptistæ, & pro altera in Festis Natalitiis Domini Nostri Jesu Christi, eidem Collegio in posterum omnino persolvant: Atque insuper decernentes, ut omnes & singulæ mulctæ; & condonationes ab eodem Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio per singulos annos percipi solitæ, & in futurum percipiendæ, quæ, juxta calculos jussu Nostro efformatos, vix annua scuta triginta plerumque attingunt; eorumdem Pœnitentiariorum Lateranensium Collegio, pro Linteaminum & Supellectilium manutentione, ab eodem Pœnitentiario Majori applicentur, & in fine cujuslibet anni persolvantur; quemadmodum Nos earumdem præsentium tenore, & Apostolica auctoritate ipsi Collegio applicamus, & perpetuò concedimus & assignamus.

Præsentes quoque Literas, etiam ex eo quod Major Pœnitentiarius, ac præfatæ Pœnitentiariæ Sigillator, sive alii quicumque in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, eisdem præmissis non consenserint, aut vocati, seu auditi non fuerint, aliaque quavis etiam juridicâ, & privilegiata causa, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel alio quocumque defectu, notari aut impugnari posse; sed omninò & perpetuò validas, & efficaces existere, eisdemque Pœnitentiariis Minoribus, eorumque Collegio plenissimè suffragari, & ab eodem Majori Pœnitentiario, ejusque Successoribus, nec non futuris Sigillatoribus pro tempore existentibus, aliisque præmissis, inviolabiliter observari decernimus, & respectivè mandamus. Non obstantibus Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris Nostri, super erectione præfati Officii Pœnitentiariæ Apostolicæ, nec non innocentii Papæ XII. Prædecessoris pariter Nostri, super applicatione superfluorum ejusdem Pœnitentiariæ emolumentorum favore Hospitii Apostolici Pauperum Sancti Michaëlis de Urbe; atque etiam prædicti Clementis Papæ XII., super concessione annuæ certæ summæ ad ejusdem Majoris Pœnitentiarii dispositionem, Nostrisque præmissis, super ejusdem Officii reformatione, aliisque quibusvis Literis, Constitutionibus, Regulis, & Ordinationibus Apostolicis, & dictæ Pœnitentiariæ Privilegiis, Indultis, Statutis, & consuetudinibus quibuscumque, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis; quibus omnibus & singulis, eorum tenores, quatenus opus sit, præsentibus pro expressis & insertis habentes, ad effectum præsentium, illis aliàs in suo robore permansuris, harum serie, & auctoritate prædicta, plenissimè, & expressè derogamus. Nulli ergò omninò hominum liceat paginam hanc Nostrarum Dismembrationis, Reservationis, Assignationis, Applicationis, Concessionis, Mandati, Statuti, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, tertio Idus Martii, Pontificatus Nostri Anno Septimo. Dat. Pontif. die 13. Martii 1747.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXXI.

Sequitur Declaratio præcedentis Constitutionis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Procemium.

DECET Romanum Pontificem diligenter prospicere, ut concessiones, & gratiæ, quæ de provida Sedis Apostolicæ benignitate processerunt, ac necessariam sustentationem Religiosorum Virorum, pro salute Animarum assiduè laborantium, concernunt, plenam obtineant roboris firmitatem; omnemque in eis ambigendi rationem tempestivè succidere, ne quando possint in controversiam adduci, aut quomodolibet impugnari.

Enarratio præcedentis Constitutionis.

Sanè Nos aliàs, seu nuper ad temporalia vitæ subsidia eatenùs attributa dilectis Filiis Presbyteris Regularibus Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci Reformatorum nuncupatorum, in Basilica nostra Lateranensi Pœnitentiariorum Minorum munus obeuntibus, & apud ipsam in peculiari Collegio simul degentibus, oculos intendentes, invenimus illa ad quadringenta sexaginta scuta monetæ Romanæ dumtaxàt pertingere, quorum nimirùm trecenta percipiuntur ex duabus pensionibus annuis scutorum centum quinquaginta pro qualibet, super fructibus, non quidem duorum Canonicatuum ejusdem Basilicæ, prout in infrascriptas nostris Literis per errorem enunciatum est, sed veriùs unius Canonicatus & Præbendæ, nec non Vicariæ perpetuæ prædictæ Basilicæ, Apostolica eis auctoritate in perpetuum reservatis; alia

vero centum sexaginta eisdem persolvuntur a Dataria nostra Apostolica ad rationem scutorum quadraginta de trimestre in trimestre; ac denique scuta quinquaginta monetæ similis eorumdem Pœnitentiariorum Collegio pro eorum Vestiario, non singulis bienniis a Capitulo prædictæ Basilicæ, prout in ipsis nostris Literis expressum est, sed singulis trienniis ex eisdem respectivè fructibus, redditibus, & proventibus prædictorum Canonicatus, & Præbendæ, ac Vicariæ Curatæ, ab uno ex ipsius Basilicæ Canonicis, Canonicatum & Præbendam hujusmodi pro tempore obtinen., nec non a Vicario perpetuo Curam Animarum Parochianorum inibi exercente, nempe scuta vigintiquinque a quolibet ipsorum, itidem persolvuntur.

Et eorum, quæ in ipsa disponuntur.

Cumque clarè pateret prædictas summas impares esse alendis decem Fratribus prædictum Collegium constituentibus, aliisque ipsius Religiosæ Familiæ necessariis expensis sustinendis, de augendis eidem Collegio subsidiis sollicitè cogitavimus. Eâ igitur cura moti per nuperas nostras Literas Apostolicas incipientes: *Laborantibus in vinea Domini*, datas apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo sexto, tertio Idus Martii, Pontificatus Nostri Anno Septimo, Motu simili &c. statuimus & decrevimus, ut eveniente quandocumque hodierni Sigillatoris Pœnitentiariæ Apostolicæ cessu, vel decessu, ex emolumentis ipsius Sigillatoris Officio dudùm attributis, annua scuta ducenta ejusdem monetæ Romanæ de juliis decem pro quolibet scuto detraherentur, ac prædicto Collegio Pœnitentiariorum Minorum Basilicæ Lateranensis persolverentur; prout Nos hujusmodi annua scuta ducenta a prædicti Sigillatoris emolumentis, cum clausula ex nunc prout ex tunc, & è contra, separavimus, eidemque Collegio, per futuros Apostolicæ Pœnitentiariæ Sigillatores in certis terminis, modoque & formâ tunc expressis, libera ab omni onere, annuatim persolvenda, perpetuò applicavimus, & appropriavimus: Interim verò donec dismembratio, & applicatio hujusmodi suum sortirentur effectum voluimus annua scuta centum quinquaginta ejusdem monetæ ex redditibus Datariæ nostræ, & ex emolumentis Componendæ Beneficialis quotannis in Festis Natalitiis Domini Nostri Jesu Christi eidem Collegio subministrari.

Quoniam verò, nec ita prædictorum Religiosorum sustentationi, aliisque ipsorum Collegii necessitatibus satis plenè, & sufficientèr consultum fore dignoscebamus; voluimus itidem, statuimus, & mandavimus, ex annua summa scutorum biscentum è superfluis dictæ Pœnitentiariæ Apostolicæ emolumentis retrahenda, & ad Majoris Pœnitentiarii dispositionem aliàs concessa, per eum tamen in eleemosynas erga pauperes recurrentes ad ipsius Pœnitentiariæ Forum erogandâ, medietatem, nimirùm annua scuta centum dictæ monetæ, Collegio prædicto similitèr applicari, ac per eumdem Majorem pro tempore Pœnitentiarium duabus æqualibus solutionibus, altera videlicèt in Nativitate Sancti Joannis Baptistæ, altera verò in Festis Natalitiis Domini Nostri Jesu Christi in perpetuum omninò persolvi.

Volumus insuper, ut omnes & singulæ mulctæ, & condonationes ab ejusdem Pœnitentiariæ Apostolicæ Officio per singulos annos percipi solitæ, & in futurum percipiendæ, dicto Collegio Pœnitentiariorum Lateranensium pro linteaminum, & suppellectilium manutentione ab eodem Pœnitentiario Majori applicarentur, & in fine cujuslibet anni persolverentur, quemadmodum Nos ipsi Collegio Apostolica auctoritate applicavimus, ac perpetuò concessimus, & assignavimus: Et aliàs, prout in prædictis nostris Literis, quarum integrum tenorem hic pro plenè, & sufficientèr, ac de verbo ad verbum inserto haberi volumus, plenius & uberiùs continetur.

Cum autem Pœnitentiarii Minores prædicti, tanquàm dicti Ordinis Fratrum Sancti Francisci Strictioris Observantiæ Professores, strictam quoque paupertatem profiteantur; proindeque super validitate reservationum, concessionum, & assignationum prædictarum, nec non super capacitate eorumdem Pœnitentiariorum Minorum exigendi, & percipiendi subsidia eis, ut prædiximus, reservata applicata, concessa, & assignata, possit aliquandò perplexitas exoriri; Nos volentes dubietatibus hujusmodi obviam ire, eorumdemque Pœnitentiariorum Minorum quieti, & indemnitati in præmissis omni opere providere; Motu pari, & ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium expressè declaramus, omnia & singula superiùs relata subsidia, & ut supra reservata, applicata, concessa, & assignata pro victu, vestitu, aliisque necessitatibus Pœnitentiariorum Minorum, eorumque Collegii prædictorum, non alitèr, quàm per modum eleemosynæ, juxta capacitatem eorumdem Fratrum Ordinis Sancti Francisci Strictioris Observantiæ, reservata, applicata, concessa, & assignata fuisse, & esse, ac censeri debere.

Pont. d… rat assig… tionem … jusmodi… ctam fu… per mo… eleemos…

Decernentes omnes, & singulos, ad quos solutiones, & præstationes singulorum subsidiorum prædictorum nunc quomodolibet spectant, & pertinent, & pro tempore spectabunt, & pertinebunt, ad integras solutiones, & præstationes hujusmodi, juxta reservationum, applicationum, concessionum, & assignationum prædictarum, nec non Literarum Apostolicarum desuper respectivè confectarum vim, continentiam, seriem, & tenorem, fuisse, ac esse, & forè efficaciter obligatos. Quocirca memoratas nostras Literas, ipsasque præsentes, cum omnibus, & singulis in eis contentis, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu notari, vel impugnari posse, sed eas omninò, ac semper, & perpetuòs firmas, validas, & efficaces existere, eisdemque Pœnitentiariis Minoribus dictæ Lateranensis Basilicæ, eorumque Collegio plenissimè suffragari, nec non ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, inviolabiliter observari; sicque, & non alitèr per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus: Non obstantibus omnibus illis, quæ in dictis Nostris Literis voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Clausu…

Fiat Motu proprio, P.

Et cum absolutione a censuris, ad effectum &c. Et quod Nostrarum Literarum prædictarum tenores, ac data habeantur pro expressis, seu in toto, vel parte exprimi possint in literis etiam gratis per viam de Curia cum clausula perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam, si, & quandocumque videbitur expedien. Et de perpetuis declaratione, decreto, aliisque præmissis, ut supra, in dictis literis latissimè extenden. Volumus autem, quod sola præsentis

schedulæ

ſchedulæ Noſtri Motus proprii ſignatura ſufficiat, illique, ac illius quoque exemplis, ſeu tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ Sigillo munitis, tanta ubique fides adhibeatur in Judicio, & extra, quanta ſi ſub Plumbo Noſtro expedirentur, & originaliter exhiberentur, adhibenda eſſet, & adhiberi deberet, regula quacumque contraria non obſtante.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſexto Kalendas Junii Anno Septimo.

Præfinitio Juriſdictionis Abbatiæ Farfenſis, & Sancti Salvatoris Majoris, quoad Loca & Eccleſias in alienis Diœceſibus exiſtentia.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

DUM univerſi gregis Dominici curam imbellicitati Noſtræ commiſſam, ex hoc Apoſtolicæ Sedis faſtigio, majori, qua poſſumus, vigilantia ac ſollicitudine adminiſtrare ſatagimus, peculiarium quoque gregum commodis, eorumque utiliori regimini proſpicere Nos oportet, ut ſinguli Eccleſiarum Paſtores impoſitum ſibi munus tranquillè exercere, & ſubjectas ſibi plebes ad Divinarum, & Eccleſiaſticarum Legum normam utiliter valeant gubernare.

Quam ob rem advertentes quot quantaque in Eccleſiaſtici regiminis adminiſtratione oriri ſoleant incommoda ex eo, quod intra variarum Diœceſum fines, & in ipſis veluti earum viſceribus, aliqui inferiores Prælati gaudentes qualitate Nullius & Territorii ſeparati, in Eccleſias & Loca, atque Perſonas tam Eccleſiaſticas, quam Laicas activam obtinent juriſdictionem; non ſemel, occaſione data, cogitavimus, etiam cum conſilio nonnullorum hujus Noſtræ Curiæ Prælatorum, hujuſmodi peculiares juriſdictiones, pro rerum, atque Locorum conditionibus, & opportunitatibus, aut imminutas, ad aliam formam, & ad congruentes terminos redigere, aut omninò extinctas, atque ſublatas, Epiſcoporum Localium Ordinariæ Poteſtati, & Auctoritati adjungere, & incorporare.

Quod quidem ſpeciali ſtudio jamdudum perficere optavimus in moderatione, & reductione illius juriſdictionis, quam intra diverſarum Diœceſum limites extendit celebre, & inſigne Monaſterium, Abbatia nuncupatum, Sanctæ Mariæ Farfen. Nullius Diœceſis in Diſtrictu Urbis, Ordinis Sancti Benedicti, cui alterum Sancti Salvatoris Majoris adnexum exiſtit: Quodque cum ſæpiùs Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus virtute, doctrina, & generis nobilitate præſtantibus commendari conſueverit, a pluribus Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris, ac præcipuè a felicis recordationis Urbano Papa VIII., ſingularibus Privilegiis, honoribus, & præeminentiis abundè cumulatum fuit; & juriſdictio quaſi Epiſcopalis illius Abbatis, ſeu perpetui Commendatarii, ſeparatum ac peculiare Territorium habentis, latè porrecta extitit, & ampliata.

Ex hac enim hujuſmodi Juriſdictionis propagatione ad Eccleſias & Loca, extra proprium Territorium prædictum, in diverſis Epiſcoporum Diœceſibus exiſtentia, multa profectò, & gravia inconvenientia conſecuta eſſe dignoſcuntur; dum, vel Epiſcopi pro jurium ſuorum indemnitate certantes, diuturnas lites & controverſias coram Congregationibus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, aut in Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorio, aliiſque Urbis Tribunalibus ſuſtinere coacti ſunt, non ſine magno expenſarum utrinque factarum diſpendio, & ingenti profuſione pecuniarum, quæ in pauperum alimoniam, aut in Domus Dei decorem & utilitatem, convenientiùs erogari potuiſſent; quemadmodum eveniſſe conſtat ſub finem elapſi ſæculi, & currentis initium, quo tempore bon. mem. Cardinalis Cincius nuncupatus Archiepiſcopalem Firmanam Eccleſiam obtinebat: Vel, ſi iidem Epiſcopi hujuſmodi litium diſpendia formidantes, aut Cardinalis pro tempore dicti Monaſterii Farfenſis Abbatis Commendatarii auctoritate, & gratia deterriti, ſatiùs duxerunt, in proprii juris proſecutione, & in Epiſcopalis juriſdictionis uſu remiſſiùs ſe gerere, & contra delinquentes Perſonas tam Eccleſiaſticas, quàm Laicas, a prædicto Abbate dependentes, ad formam ſacrarum Legum, aut nullo modo, aut mitiùs quàm oportebat procedere; deplorabilis exceſſuum & criminum impunitas, & effrenata vivendi licentia in hujuſmodi locis ſummoperè excrevit, cum gravi Divini Cultus detrimento, & magna Fidelium animarum pernicie; præſertim ſi quando præfati Abbates Farfenſes a Reſidentia longiùs abſentes, & Paſtoralem Viſitationem diutiùs, quam par erat, protrahentes, numeroſum gregem eorum curæ concreditum uni Vicario Generali neceſſariis qualitatibus ad graviſſimum munus obeundum fortaſsè deſtituto, paſcendum, regendumque commiſerunt.

His porrò malis, pro debita, Nobiſque potiſſimum demandata omnium Eccleſiarum ſollicitudine, remedium afferre, & in futurum obviam ire cupientes; quum proximis ſuperioribus annis cum dilecto Filio Noſtro Dominico Tituli Sancti Bernardi ad Thermas Presbytero Cardinali Paſſioneo nuncupato, tunc prædicti Monaſterii Farfenſis Abbate Commendatario hac de re ageremus; non ſolum ipſe, pro ſua prudentia, & pietate, in eandem nobiſcum ſententiam de hujuſmodi Locis, & Eccleſiis a Territorio Farfenſi remotis, & in alienis Diœceſibus, ut præfertur, conſtitutis, ab ipſius Monaſterii dependentia eximendis, ac reſpectivè Diœceſanorum Antiſtitum juriſdictioni per omnia ſubjiciendis, facilè deſcendit; verum etiam promptum ſe, atque paratum exhibuit ad dimittendam, exuendamque juriſdictionem illam, quam uti Abbas, in hujuſmodi Loca, & Eccleſias exercebat. *Pontifex ad hiſce malis occurrendum, de illius juriſdictionis diſmembratione agit cum Reverendiſſimo Cardinali Paſſioneo Abbate dicti Monaſterii.*

Cum verò ante hos aliquot menſes ipſe Dominicus Cardinalis, ex certis rationabilibus cauſis animum ſuum moventibus, Commendæ ejuſdem Monaſterii Farfenſis, ac omni & cuicumque juri ſibi in Monaſterio hujuſmodi, illiuſque regimine, & adminiſtratione, vel ad illa quomodolibet competenti, in manibus Noſtris, & ad Dilecti ſimiliter Filii Noſtri Federici Tituli Sancti Pancratii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteri Cardinalis Lante nuncupati favorem, ſponte & liberè cedere propoſuiſſet; Nos hinc opportunam ſumpſimus occaſionem conſilia noſtra tandem re ipſa ad exitum perducendi; proindèque ceſſionem prædictam non aliter duximus admittendam, quàm ſi dictus Federicus Cardinalis ſuum præſtaret aſſenſum diſmembrationi plurium Locorum & Eccleſiarum, illorumque & illarum incorporationi, & ſubjectioni Ordinariæ juriſdictioni Epiſcoporum inferiùs nominandorum. *Et deinde cum Reverendiſſimo Cardinali Lante in eadem Abbatia Succeſſore.*

Cum itaque prædictus Federicus Cardinalis non minori zelo pro Eccleſiarum, ac Populorum utilitate, & pro recto rerum ordine incenſus, Noſtris conſiliis, ac ſuaſionibus acquieſcens, diſmembrationi hujuſmodi aſſenſerit, *Qui huc diſmembrationi conſenſit.*

Nosque Monasterium Farfense prædictum eidem Federico Cardinali Apostolica Auctoritate commendaverimus; præsenti nostra in perpetuum valitura Constitutione volentes relatos superiùs abusus de medio tollere, atque in futurum meliori locorum, & Personarum hujusmodi gubernationi, adjuvante Domino, salubriter providere, auditis prius Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Firmano, nec non Montis Alti, Reatino, & Spoletano Episcopis, Motu proprio, non ad ipsorum Archiepiscopi, & Episcoporum petitionem, vel instantiam, sed ex certa scientia, meraque, & matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, primo loco dismembrationem a recolendæ memoriæ Gregorio Papa XIII. Prædecessore Nostro Anno Domini millesimo quingentesimo septuagesimo secundo factam plurium Locorum, & Ecclesiarum ad prædictam Abbatiam Farfensem antea spectantium, illorumque, & illarum concessionem Archiepiscopali Ecclesiæ Firmanæ, in compensationem aliorum Locorum, & Ecclesiarum, quæ ab eodem Archiepiscopatu fuerant avulsæ, pro erectione novi Episcopatus Ripani, (ipsarum dismembrationis & concessionis, nec non Literarum Apostolicarum desuper confectarum seriem, & tenorem præsentibus pro plenè, & sufficientèr expressis, & de verbo ad verbum insertis habentes) in omnibus, & per omnia Apostolica auctoritate confirmamus, approbamus, & innovamus, illisque novum, perpetuumque firmitatis robur adjicimus.

Hinc, auditis Ordinariis, intra quorum Diœcesum fines eadem Jurisdictio se extendit;

I. Confirmat dismembrationem plurium Locorum, & Ecclesiarum aliàs a Gregorio XIII. factam favore Archiepiscopatus Firmani.

Item extirpandis radicitùs litibus, & controversiis, tam ortis, quàm in posterum facilè orituris intenti, omnes & quascumque lites, & controversias desuper, sive in prædicto Causarum Palatii Apostolici Auditorio, sive forsan alibi, coram quibuscumque, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationibus, Judicibus, & Tribunalibus in quacumque Instantia pendentes, & introductas (quarum respectivè statum & merita, nominaque & cognomina Judicum, & Collitigantium, ac jurium, actionum, exceptionum, & prætensionum, nec non privilegiorum quorumcumque, & indultorum, concessionum, gratiarum consuetudinem, & præscriptionum, etiam longissimarum, & immemorabilium, aliorumque forsan exprimendorum tenores itidem pro plenè, & sufficientèr expressis haberi volumus), ad Nos avocantes, extinguentes, & respectivè cassantes, tollentes & abolentes; simili modo approbamus, emologomus & confirmamus, ac executioni demandandam esse, & fore decernimus Decisionem Rotalem coram bon. mem. Molines editam die vigesima Martii Anni millesimi septingentesimi secundi, confirmatoriam aliarum, & in rem judicatam transactam, quæ inter impressas ipsius Molines habetur numero septingentesimo septuagesimo primo, nec non Votum a prædicto Auditorio successivè exrensum, observatum, & emologatum a prædicta Congregatione Decretorum Concilii Tridentini Interprete.

II. Extinguit lites super jurisdictione dictæ Abbatiæ pendentes.

Et approbat rem judicatam Rotalem super jurisdictione Archiepiscopi Firmani in Locis videlicet:

In quorum sequelam dicimus & declaramus, hujusmodi Oppida, Ecclesias, & Loca Pia sub jurisdictione Abbatis Farfensis antea existentia, a tempore Gregorii Prædecessoris prædicti evasisse subjecta, adeoque esse, & remanere semper debere subjecta plenariæ, & Ordinariæ jurisdictioni Archiepiscopi Firmani in locum Abbatis Farfensis suffencti, nempe in Castro Sanctæ Victoriæ Ecclesias infrascriptas videlicet: Ecclesiam Sanctæ Mariæ Misericordiæ, Ecclesiam & Hospitale Sancti Jacobi, Ecclesiam Sanctissimi Crucifixi, Ecclesiam & Oratorium Sancti Sebastiani, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ de Monte, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ de Palladiis seu Pladiis, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ Angelorum, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ del Piano, Ecclesias Rurales Sanctorum Tiburtii & Rochi, Cappellam SS. Petri & Pauli in Ecclesia Fratrum Minorum Sancti Francisci, & Montem Pietatis. In Castro verò Montis Falconis Ecclesiam Parochialem Sancti Petri de Porta, Ecclesiam Parochialem Sancti Petri in Penna seu Ripa, Parochialem Sancti Januarii, Parochialem Sancti Angeli, Parochialem Sanctæ Mariæ, Ecclesiam Sanctæ Catharinæ, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ Scalarum, sive delle Scalelle. In Castro demum, seu Oppido Montis Sanctæ Mariæ in Sancto Georgio, Parochialem Sancti Joannis, Ecclesiam Sancti Benedicti, Ecclesiam Sancti Sebastiani; Ita quod in omnibus hisce Locis & Ecclesiis habeat, & retineat Archiepiscopus Firmanus jus conferendi, & instituendi, omnesque & singulos actus jurisdictionis spiritualis exerceat, qui ab Ordinariis exerceri solent.

Castri S. Victoriæ cum novem Ecclesiis &c.

Castri Montis Falconis cum septem Ecclesiis.

Castris Montis Sanctæ Mariæ cum tribus Ecclesiis.

Præterea ex præmissis causis, aliisque justis & rationabilibus animum nostrum moventibus, ad quarum verificationem nolumus quemquam ullo unquam tempore teneri, a prædicto Monasterio Farfense, & ab ejusdem Monasterii pro tempore Abbatis perpetui Commendatarii jurisdictione, superioritate, potestate, & auctoritate in perpetuum dismembramus, separamus, & sejungimus, quæ sequuntur, Ecclesias, Monasteria, Oppida, & Loca pia in infrascriptis Diœcesibus Nostræ Ditionis Ecclesiasticæ sita, nimirum: In Diœcesi Firmana, & in Castro Sanctæ Victoriæ, Ecclesiam & Capitulum Collegiatæ sub titulo ejusdem Sanctæ Victoriæ, Ecclesiam & Monasterium Sanctæ Catharinæ Ordinis Sancti Benedicti, Ecclesiam seu Cappellam Sanctæ Crucis, Ecclesiam, seu Cappellam Sanctissimæ Trinitatis: & in Civitate Firmana Parochialem Ecclesiam Sancti Petri in Penna.

III. Dismembrat a dicta Abbatia Ecclesias, Monasteria, & Loca pia existentia in Diœcesibus nempè:

In Firmana & in Castro Sanctæ Victoriæ. Unam Collegiatam, unum Monasterium, duas Ecclesias. In Civitate Firmana unam Parochialem.

In Diœcesi verò Montis Alti in Terra Rotellæ Collegiatam Sanctæ Mariæ, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ di Rovetino, Ecclesiam Ruralem Sancti Laurentii, Societates Sanctissimi Sacramenti, & Rosarii cum earum annexis. In Terra Montis Elpari Ecclesiam, Prioratum, seu Vicariam Sancti Angeli, Ecclesiam Ruralem Sancti Joseph, Ecclesiam Sanctissimi Crucifixi, aliasque Ecclesias penitùs dirutas, nempe Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Misericordia, Ecclesiam Sancti Caroli, Ecclesiam Sancti Benedicti in Rosignano, Ecclesiam Sanctorum Laurentii & Petri Martyris in Contrata Pedemontis, aut Castigliani, Societates Sanctissimi Sacramenti, Rosarii, & Sancti Joseph, cum earum dependentiis, Montemque Frumentarium. In Loco Montis de Nove, Parochialem Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Cellis, Ecclesiam Sanctissimi Crucifixi, Societatem Sanctissimi Sacramenti, ejusque Oratorium. In Terra Forcis, Collegiatam Sancti Pauli, Ecclesiam seu Oratorium Sancti Blasii, Ecclesiam Ruralem Sancti Georgii, Ecclesiam Ruralem Sanctæ Mariæ de Lacu, Ecclesiam Ruralem Sancti Stephani, Ecclesiam Suburbanam, cum alia annexa Sanctæ Mariæ Gratiarum, Ecclesias Rurales Sancti Joannis Baptistæ, Santi Salvatoris, & Sancti Angeli, Societates Sanctissimi Sacramenti, Sanctissimi Rosarii, earumque Oratoria, & alia annexa, Hospitale quoque, Montemque Frumentarium.

In Diœcesi Montis Alti & in Terra Rotellæ unam Collegiatam, duas Ecclesias, duas Confraternitates.

In Terra Montis Elpari septem Ecclesias, tres Confraternitates, & Montem Frumentarium.

In Loco Montis de Nove unam Parochialem, & unam Societatem cum Oratorio.

In Terra Forcis unam Collegiatam, octo Ecclesias, duas Confraternitates, Hospitale, & Montem Frumentarium.

Item in Diœcesi Reatina, Ecclesiam Turritæ, Ecclesiam Sancti Georgii, Ecclesiam Flumatæ, & in Territorio Ciccoli Ecclesiam di Casalivieri, Ospanisci, Collis, Collium, Sancti Thomæ de Latusio, Nespoli, & Collis Gentileschi.

In Diœcesi Reatina decem Ecclesias.

Insuper in Diœcesi Spoletana, in Loco di Savelli Præposituram Curatam Sancti Angeli,

In Spoletana Ecclesias, Beneficia

Ecclesiam Sanctæ Mariæ del Colle, & Sanctæ Mariæ ad Nives. In Loco di Paganelli, Ecclesiam Sancti Pauli. In Villa Sancti Andreæ aliam Ecclesiam Sancti Pauli, & Sanctæ Mariæ de Quercu. In Castro Sancti Marci, Ecclesiam Sancti Laurentii, Sancti Salvatoris di Casalino, & Sancti Ægidii delli Castiglioni, cum Beneficio, Præpositura nuncupato, & quinque Canonicatibus Ruralibus. In Territorio Casciæ, Monasterium Monialium Sanctæ Margaritæ cum omnibus eidem annexis, & Ecclesiam dirutam Sanctæ Crucis Vezzani. In Villa Sanctissimæ Trinitatis, Parochialem Sancti Blasii, & Ecclesiam dirutam Sancti Petri de Mutillo in Loco Coronellæ, & Parochialem Sanctæ Luciæ. In Villa Trognani, Parochialem Sancti Martini, cum aliis ei annexis, & Ecclesiam Sanctæ Mariæ a Confini. In Civitate Spoletana, Ecclesiam Sancti Marci, & Ecclesiam Sancti Viti. Demum in Diœcesi Assisien., Ecclesiam Sanctorum Stephani, & Fortunati.

Quæ quidem omnia & singula superiùs adnotata, & expressa Monasteria, Ecclesias, Oppida, Terras, & Loca Pia a prædicto Monasterio Sanctæ Mariæ Farfensis, & a jurisdictione illius pro tempore Abbatis, seu perpetui Commendatarii, sic, ut præmisimus, dismembrata, separata, & sejuncta, singulis Firmanæ, Montis Alti, Reatinæ, Spoletanæ, & Assisiensis Ecclesiarum Diœcesibus, & Territoriis, in quibus respectivè posita sunt, itidem perpetuò unimus, annectimus, & incorporamus, omnimodamque jurisdictionem Ordinariam, quæ ipsius Monasterii Farfensis Abbati perpetuo Commendatario in Ecclesias, Monasteria, Oppida, Terras, & Loca Pia prædicta, eorumque Personas competebat, ad Archiepiscopum Firmanum, ac Montis Alti, Reatinum, Spoletanum, & Assisiensem Episcopos prædictos, singula singulis congruè referendo, transferimus; eamque illis respectivè concedimus & assignamus; ipsosque Archiepiscopum & Episcopos ex nunc plenarios successores prædicti Abbatis Farfensis in jurisdictione, superioritate, potestate, & auctoritate ordinaria hujusmodi esse & fore decernimus.

Cæterum firmam, salvam, & illæsam, ut priùs, remanere debere declaramus Ordinariam jurisdictionem ejusdem Abbatis Farfensis in cæteris Locis, Castris, & Ecclesiis intra proprium, & particulare Territorium prædictum consistentibus; Item in Suburbiis, & Ecclesiis positis in Suburbiis Reatin., in cæteris pariter Ecclesiis existentibus in Diœcesibus diversis subjectis Episcopis Regni Neapolitani, videlicet in Parochiali Ecclesia Sancti Petri d'Azzano, cum aliis eidem annexis, Aprutinæ Diœcesis; in Parochialibus Ecclesiis Sancti Laurentii di Beffi, Sancti Pii di Fontecchio, seu Fonticoli, Scopeti, Sanctæ Mariæ di Forfona, seu Forcelli, & Sociani; In Ecclesia Sancti Stephani in Terra Sancti Demetrii; in Ecclesia Sanctæ Mariæ in Arquato; in Terra Fagnani; in Ecclesia Sanctæ Mariæ, vulgò Sancta Marinella, in Villa Pretusi, & Ecclesia Sanctæ Mariæ in Terra Barigiani Diœcesis Aquilanæ, & in Ecclesia di Rosciolo, & in Ecclesia Sanctæ Mariæ Terræ Magliani, cum aliis, Diœcesis Marsorum; & demum in Ecclesia Sancti Joannis Baptistæ in Terra Gagliani Sulmonensis Diœcesis: Per præsentes enim non intendimus super hisce quidquam innovare.

Quia verò Nostræ mentis & intentionis existit, ut dum confirmatio, dismembratio, unio, annexio, incorporatio, aliaque præmissa suum sortiantur effectum, in Collatione tamen, & provisione Beneficiorum Ecclesiasticorum nihil admodum innovetur, sed cum ampliatione jurisdictionis prædictorum Antistitum, ipse nihilominus Abbas Farfensis in hoc rerum genere, minori quo fieri possit, detrimento afficiatur; per easdem præsentes decernimus pariter, & statuimus, nec Archiepiscopum Firmanum, nec Abbatem Farfensem per hoc decidisse a jure conferendi, & providendi Ecclesias cum cura, & sine cura, Canonicatus, & Præbendas, cæteraque Beneficia Ecclesiastica, quorum collatio, & provisio, seu quævis alia dispositio ad ipsos respectivè spectabat, & pertinebat, tam jure Ordinario, quàm in vim privilegiorum Apostolicorum, ac memoratæ dismembrationis Gregorianæ, nec non decisionum, & voti prædicti Auditorii, resolutionum quoque Congregationis Concilii, & Laudi die duodecima mensis Augusti Anni Domini millesimi septingentesimi vigesimi primi, prolati a tribus Romanæ Curiæ tunc temporis Prælatis, nimirum Petra nunc Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinale, ac Herrera, & Ansideo, quoad Collegiatam Ecclesiam Sancti Antonii de Altidona: Quinimmo hujusmodi jus utrique integrum præservamus; non innovantes, nisi ut infrà:

Statuit tamen, quod Archiepiscopus Firmanus in Ecclesiis a Gregorio XIII. dismembratis conferat uti Ordinarius. Quodque in Ecclesiis, & Locis nunc dismembratis Archiepiscopus, & Episcopi prædicti quoad Beneficia Jurispatronatus habeant jus instituendi.

Archiepiscopus nimirum Firmanus in Ecclesiis, & Locis a prædicto Gregorio Prædecessore dismembratis conferet uti proprius Archiepiscopus, ut priùs, jure Ordinario, omnia Beneficia Ecclesiastica, præterquàm in mensibus Apostolicis vacantia, aut aliàs dispositioni Apostolicæ reservata, vel affecta. Insuper in Ecclesiis a Nobis per præsentes dismembratis, & respectivè incorporatis, tam prædictus Archiepiscopus Firmanus, quàm Montis Alti, Reatinus, Spoletanus, & Assisiensis Episcopi dabunt institutionem in Beneficiis Jurispatronatus tam Laicalis, quàm Ecclesiastici, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, absque examine, si curata non sint, si verò curata fuerint, prævio examine, & approbatione, aliisque servatis servandis, quoad Personas nominandas, & præsentandas a Patronis Laicis ex fundatione, dotatione, privilegio, seu indulto Apostolico existentibus, atque etiam prævio consueto concursu, & approbatione quoad Personas a Patronis Ecclesiasticis ex similibus titulis nominandas, & præsentandas.

Abbas vero Farfensis Ecclesiarum, & Beneficiorum dismembratorum habeat Jurispatronatus Ecclesiasticum.

Abbas verò Farfensis in ipsis Ecclesiis a Nobis per præsentes ab ejus Territorio divulsis, & separatis, in quibus hactenus jus habuit conferendi, & providendi Paræcias, & Beneficia omnia, etiam Dignitates principales in Collegiatis, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, ex speciali privilegio memorati Urbani Prædecessoris, in posterum si Prælatus, non autem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis fuerit, jus habebit nominandi, & præsentandi, quâ Patronus Ecclesiasticus, in Mensibus dumtaxat Sedi Apostolicæ non reservatis, aliisque cessantibus reservationibus, & affectionibus prædictis, ad Beneficia nempè simplicia, & residentialia Personas idoneas sibi magis benevisas, ad Paræcias verò, & signanter ad Paræciam Sancti Petri de Penna, Personas, quas maluerit, ex approbatis ab Ordinariis in Concursu præcedenter habito ad præscriptum Concilii Tridentini *Cap.* 18. *Sess.* 24. *de Reformatione*, coram iisdem Ordinariis Locorum, a quibus erunt Literæ provisionis in eorum respectivè Cancellaria expediendæ, cum solita taxa expensarum hactenùs servata ab Abbatibus Farfensibus, & concedenda absque controversia institutio autorizabilis.

Si autem Abbas fuerit Cardinalis in Mensibus aliàs non reservatis nominabit coram Ordinariis; sed in

Si autem Abbas Commendatarius fuerit, ut plerumque contingit, S. R. E. Cardinalis consueto gaudens Indulto conferendi Beneficia Ecclesiastica Sedi Apostolicæ reservata, vel affecta, tùnc idem Abbas Cardinalis semper, & quandocumque nominabit; videlicet quâ Patronus Ecclesiasticus, si vacatio sequuta fuerit in

Mensibus reservatis nominabit coram Pontifice.

Martii, Junii, Septembris, aut Decembris mensibus, aliæque reservationes, & affectiones Apostolicæ omninò cessent, coram præfatis Ordinariis Locorum, ad simplicia quidem, & residentialia, Personas idoneas sibi magis benevisas, ad Paræcias verò Personas a se præelectas inter approbatas ab ipsis Ordinariis Locorum in Concursibus præcedenter habitis, & per eosdem Ordinarios respectivè instituendas, in omnibus, & per omnia, prout de Abbate non Cardinale superiùs disposuimus: Si autem vacatio sequuta fuerit in aliis octo anni mensibus alioquin eidem Apostolicæ Sedi reservatis, aut aliqua alia reservatio, vel affectio Apostolica occurrerit, tunc prædictus Abbas Cardinalis, quâ Patronus Ecclesiasticus simul, & Indultarius, nominabit, seu præsentabit coram Nobis, & Romano pro tempore Pontifice, Personas, ut præmisimus, idoneas sibi magis benevisas, seu respectivè a se præelectas, quarum nomina, & cognomina transmittet ad Datariam Nostram Apostolicam, ubi nimirum in earumdem Personarum favorem Literæ Apostolicæ expediendæ erunt; dummodo tamen Beneficia pro tempore vacantia, ac reservata, vel affecta, ut præfertur, sub Indulto prædicto comprehendantur, & non aliàs; ac salvo semper remanente Nostro, & Sedis Apostolicæ jure liberè conferendi ea Beneficia pro tempore vacantia, quæ subjecta fuerint reservationibus, & affectationibus in eodem Indulto non comprehensis.

V. Taxat Canonem ab Archiepiscopo, & Episcopis prædictis dicto Abbati præstandum.

Tandem in memoriam, & in recognitionem præsentis dismembrationis, quæ dum in Abbatis Farfensis præjudicium cedit, contrà, memoratis Archiepiscopo, & Episcopis ad commodum cedere dignoscitur; volumus, atque statuimus, ut iidem Archiepiscopus, & Episcopi perpetuis futuris temporibus prædicto pro tempore Abbati Commendatario Farfensi infrascriptum Canonem Ceræ Albæ, Archiepiscopus videlicet Firmanus libras triginta, Episcopus Montis Alti libras triginta, Episcopus Reatinus libras viginti, Episcopus Spoletanus libras decem, demùm Episcopus Assisiensis libram unam quotannis solvere, & præstare teneantur: Nos enim Canonem hujusmodi juxta numerum, & qualitatem Ecclesiarum dismembratarum, & habita ratione majoris, & minoris quantitatis redditum Mensarum Archiepiscopalis, & Episcopalium Ecclesiarum prædictarum, congruè, & proportionabiliter taxavimus, & constituimus.

Clausulæ præservativæ.

Præsentes quoque Literas de subreptionis, obreptionis, ac quocumque alio vitio, seù intentionis Nostræ, aut quolibet alio defectu, quantumlibet juridico, & substantiali, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis omnibus, & singulis quomodolibet interesse habentes, seu habere putantes, & prætendentes, cujuscumque qualitatis, status, gradus, conditionis, & dignitatis existant, etiam si essent Universitates etiam Laicales, ac Conventus, Monasteria, Capitula, & Collegia etiam Laicalia, citati, vocati, & auditi non fuerint, ac eisdem præsentibus Literis non consenserint, ac causæ, propter quas omnia, & singula præmissa emanaverint, minimè, vel minus sufficienter examinatæ fuerint, & ex quacumque alia causa quantumlibet legitima, etiam in corpore juris clausa, etiam pia, ac aliàs quomodolibet favorabili, aut publica, ac etiam ratione observantiæ, usus, & consuetudinis etiam longissimæ, & centenariæ, aut immemorabilis, sive ratione cujusvis concordiæ inter Abbatem Farfensem prædictum, & Archiepiscopum, aut quemlibet ex Episcopis prædictis quandocumque forsan initæ, etiam juramento, & confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratæ & vallatæ, & aliàs quomodolibet impugnari, invalidari, infringi, aut irritari, ad viam & terminos juris reduci, nec adversus illas oris aperitionis, aut aliud quodcumque juris, vel facti remedium, etiam ex capite læsionis quantumvis enormis, & enormissimæ, vel cujuscumque præjudicii etiam majoris, quàm expressum sit, impetrari, ac etiam motu, scientia, & potestate paribus per quoscumque Romanos Pontifices Successores Nostros quomodolibet contra præmissa omnia, & eorum singula concessum acceptari, ac in judicio, & extra illud allegari, deduci, produci, aut aliàs illo quomodolibet uti non posse, quinimmò prædicta omnia, & singula perpetuò firma, valida, & efficacia esse & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere, illaque sub quibuscumque etiam generalibus revocationibus, derogationibus, limitationibus, suspensionibus, modificationibus, & quibuscumque aliis contrariis dispositionibus, etiam consistorialibus, non comprehendi, nec comprehensa aliquo modo censeri, sed semper & perpetuò ab illis libera, & immunia:

Aliter ... cari pr... tur.

Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos quacumque potestate, & auctoritate fungentes, ac dignitate, & præeminentia fulgentes, etiam Causarum ejusdem Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique judicari, & definiri debere; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scientèr, vel ignorantèr contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

Dero... contrari...

Non obstantibus Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, de jure quæsito non tollendo, & de unionibus committendis ad partes vocatis quorum interest, ac de exprimendo vero annuo valore in unionibus, nec non Lateranensis Concilii novissimè celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a jure permissis, fieri prohibentis, aliisque Apostolicis, ac in Generalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non prædicti Monasterii Farfensis, & Ordinis Sancti Benedicti, cujus illud existit, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, ac quibuscumque concordiis, & conventionibus, ut præfertur, forsan initis, roboratis, confirmatis, & approbatis; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis dicti Monasterii Farfensis pro tempore Abbati, seu perpetuo Commendatario, a quibusvis aliis Superioribus, & Personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam motu pari, & consistorialiter, etiam in fundatione, & primæva institutione, seù alias quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis; quibus, omnibusque aliis, quæ præsentibus quomodolibet obesse possent, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi etiam veriores, totosque & integros, etiam præsentibus pro expressis, insertis, ac de verbo ad verbum registratis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum præsentium, & validitatis omnium & singulorum præmissorum, hac vice dumtaxat, harum serie, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, specialitèr & expressè derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides ... standa ... sumptis.

Volumus autem quod præsentium Literarum transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Per-

sonæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Cæterum per ea, quæ in præsentibus innovando statuimus, non intendimus Taxam Abbatiæ Farfensis, sive utriusque Monasterii prædictorum, in Libris Cameræ Nostræ Apostolicæ præfinitam, ullatenus imminui, aut immutari debere.

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ Confirmationis, Approbationis, Dismembrationis, Sejunctionis, Unionis, Annexionis, Incorporationis, Declarationis, Statuti, Decreti, Derogationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

J. Datarius. Pro D. Card. Passioneo.

Joannes Florius Substitutus.

VISA DE CURIA.

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 11. *Aprilis* 1747.

Schedula motus proprii super secunda dismembratione Jurisdictionis dictæ Abbatiæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu Proprio &c.

ETSI eà, quæ a Nobis pro Pastoralis officii debito per Apostolicas nostras Literas optima ratione statuta sunt, matura prius consideratione, singulisque facti circumstantiis seriò pensatis prodeant: Quia tamen nonnunquam evenit, ut aliæ ejusdem facti circumstantiæ, quæ antea Nobis non innotuerant, subinde patesiant: Hinc est, quod, quum illæ Nobis innotescunt, supplendo, vel immutando, aut ampliando ea, quæ a Nobis antea sancita fuerant, de Apostolica nostra benignitate providere non detrectamus.

Cum itaque Nos aliàs providè attendentes jurisdictionem quasi Episcopalem pro tempore existentis Abbatis Commendatarii Monasterii Abbatiæ nuncupati Sanctæ Mariæ Farfensis nullius Diœcesis in districtu Urbis, Ordinis Sancti Benedicti, cui alterum Sancti Salvatoris Majoris nuncupatum annexum existit; ad plurimas Ecclesias, & non pauca loca extra proprium & particulare Territorium, ac intra fines Diœcesum diversorum Episcoporum existentia, ex variis Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum concessionibus, latè propagatam fuisse: Et ex hac nimis ampla ac sejuncta jurisdictionis extensione ea in Ecclesiastici regiminis administratione eatenus consequuta fuisse mala & inconvenientia, quæ ob inferiorum Prælatorum in Loca, Ecclesias, & Personas intra aliarum Diœcesum fines existentia activæ jurisdictionis exercitium non raro evenire solent: de dismembratione jurisdictionis dictæ Abbatiæ quoad loca & Ecclesias in alienis Diœcesibus Status Nostri Ecclesiastici existentia cum dilecto Filio nostro Federico Tituli Sancti Pancratii S. R. E. Presbytero Cardinale Lante nuncupato moderno dicti Monasterii Abbate Commendatario egissemus, ipseque Federicus Cardinalis eo, quo pollet, zelo, prudentia & pietate, Nostræ assensus esset voluntati: Auditis propterea Venerabilibus Fratribus nostris Archiepiscopo Firmano, & Montis alti, Reatino, & Spoletano Episcopis, intra quorum Diœcesum fines plurima Loca & Ecclesias dicti Monasterii Abbatis jurisdictioni subjecta esse dignoscebatur: Motu simili &c. Oppida, Loca, Terras, Ecclesias, Monasteria & Loca pia intra Archiepiscopatus Firmani & Montis Alti, ac Reatini, & Spoletani Episcopatuum Diœcesum fines existentia & existentes, nocnon unam Ecclesiam, quam in Assiensi Diœcesi sub ejusdem Abbatis jurisdictione existere, tunc tantùm in comperto erat: sub certis modo & forma tunc expressis per Apostolicas Nostras Literas incipien. *Dum universi* sub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. Idibus Martii Pontificatus Nostri anno septimo, a prædicto Monasterio, illiusque pro tempore existentis Abbatis, seu perpetui Commendatarii jurisdictione, superioritate, potestate, & auctoritate in perpetuum dismembravimus, separavimus & sejunximus, eademque Oppida, Loca, Terras, Ecclesias, Monasteria & Loca pia, ut præfertur, dismembrata, separata, & sejuncta, singulis Firmanæ, Montis Alti, Reatinæ, Spoletanæ & Assisiensis Ecclesiarum Diœcesibus etiam perpetuò univimus, anneximus & incorporavimus, prout in dictis Literis plenius continetur.

Cum autem, postquam Literæ prædictæ jam editæ erant, Nobis innotuisset præter unam, ut præferebatur, Ecclesiam dictæ Assisiensis Diœcesis, in ipsa quoque Assisiensi Civitate unum Monasterium Monialium sub Titulo Sanctorum Jacobi & Donati, intra verò Diœcesis Asculanæ fines plures partim in Ditione dicti Status Nostri, partim verò in Regno Neapolitano sitas Ecclesias ejusdem Abbatis jurisdictioni obnoxias reperiri. Et quamvis jamdudum, videlicet de anno ejusdem Domini MDCLXVI. quædam Schedula per modum Concordiæ inter Episcopum Asculanum, & dicti Monasterii Abbatem Commendatarium tunc existentes, pro extinctione litis inter eos jam tunc ortæ super exercitio jurisdictionis in ultimo dictis Ecclesiis, ut accepimus, inita & subscripta, ac successivè ab eorum respectivè Successoribus ratificata fuisset, quia tamen Concordia hujusmodi Apostolica caret confirmatione, nec in ea singulis casibus consulitur, & quandoque ab una, aut altera ex futurorum Episcopi, vel Abbatis parte in dubium revocari, vel ab ea resiliri posset. Quia postea innotuit in Civitate Assisiensi unum Monasterium, & intra fines Diœcesis Asculanæ plures Ecclesias sub Abbatis Farfensis jurisdictione reperiri.

Nos qui pro his quoque Ecclesiis stabilem, & indeficientem regiminis & gubernii methodum assignare cupimus, iisdem Causis in Nostris Literis prædictis latè enunciatis adducti, dictamque Concordiam, illiusque integrum tenorem præsentibus pro expresso habentes: Motu pari &c. Monasterium prædictum in dicta Civitate Assisien., necnon Ecclesiam Abbatialem nuncupatam Sanctissimi Salvatoris extra mœnia Civitatis Asculanæ dictæ Ausculanæ Diœcesis, & in infrascriptis Locis, Castris, & Villis ejusdem Asculanæ Diœcesis in parte Ditionis Status Nostri prædicti sitas Ecclesias, videlicet: Ecclesiam etiam Abbatialem nuncupatam Sancti Joannis in Salaria, cum ei annexis Sancti Petri de Rosara, & Sanctæ Mariæ ad Capriglian nuncupat. ac ejusdem Sanctæ Mariæ Villæ Funti Parochialibus, seu aliis Ecclesiis, necnon Oratorio publico ejusdem Beatæ Mariæ Virginis Lauretanæ in eadem Villa Funti, necnon unam Sancti Stephani Loci Quinzani, cum Ecclesia ei annexa Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis dicti loci, & aliam Beatæ Mariæ Virginis Villæ Osoli, cum ei annexis Ecclesiis Sanctæ Luciæ Villæ Bovecchiæ, & Sancti Joannis ad Saxum nuncupat., ac aliam Beatæ Mariæ Virginis inter Sylvas Villæ Gaici, & aliam Hinc ob easdem causas illud, & illas dismembrat ab ejus jurisdictione.

Sanctæ Anatoliæ Villæ Pastini, ac aliam Sancti Sylvestri Villæ Rocchettæ cum filiali Oratorio Sanctæ Luciæ dictæ Villæ, & aliam Sancti Petri Villæ Talleani, cum ei annexa Ecclesia Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis dicti loci, ac aliam Sancti Joannis Villæ Forcellæ, cum uno Sancti Andreæ Planarum nuncupat., & altero Sancti Antonii Oratoriis publicis ejusdem Villæ Forcellæ, & aliam Sanctissimæ Annunciationis Villæ Arli, cum Ecclesia ei annexa Sancti Petri ejusdem Villæ, ac aliam Sanctæ Justæ Villæ Justinianæ, & aliam Sanctorum Nicolai & Hilarii Villæ Rocchæ Casareguanæ, ac aliam Sancti Stephani Villæ Martiæ, cum Sancta Maria Villæ Vallicellæ, & ejusdem Sanctæ Mariæ Villæ Veteli, ac Beatæ Mariæ Virginis de Ponte nativo, ac Sanctæ Catharinæ Villæ Monestini, & Beatæ Mariæ Virginis Villæ Castiglionum, ac Sancti Sebastiani Villæ Casacagnani annexis, seu filialibus Ecclesiis, & aliam Sancti Flaviani Loci, seu Villæ Venæruptæ, ac aliam Sanctæ Luciæ Loci, seu Villæ Capradossi, & aliam Sancti Salvatoris Villæ Cerreti, & aliam Beatæ Mariæ Virginis Castri Polesii, cum Oratorio Sancti Benedicti in Valle Ginestra, & aliam Sancti Gregorii Villæ Talvacchiæ, & aliam Sanctæ Mariæ Arcis Montis Calvi, & aliam Sancti Joannis Villæ Arolæ, cum ei annexa Ecclesia Beatæ Mariæ Villæ Pedis Cavæ, & Oratorio Publico Annunciationis ejusdem Beatæ Mariæ Virginis Villæ Turris, ac aliam S. Benedicti Vallis Aquarum cum Oratorio similiter publico Sanctæ Mariæ Gratiarum nuncupat. dictæ Vallis Aquarum, & aliam Sancti Joannis Baptistæ Aquæ Sanctæ, cum Oratorio Sancti Josephi Villæ Cagnani, ac aliam Beatæ Mariæ Virginis Villæ Farni, cum una Sancti Petri, & altera Sancti Gregorii Villæ Fleni Parochialibus Ecclesiis ei annexis, & Oratorio Sancti Cerbonii, seu Sanctæ Cerboniæ in Territorio Petraltæ, & aliam Sancti Joannis Baptistæ Collagrati juxta fines Regni Neapolitani præfati cum Ecclesiis intra idem Regnum sitis ei annexis, & Oratorio Sanctæ Mariæ Villæ Franchæ, & reliquam Parochiales Ecclesias Sancti Laurentii Castri Trosei, antea, & usque nunc jurisdictioni primodicti Monasterii, illiusque pro tempore existentis Abbatis, aut perpetui Commendatarii obnoxium & obnoxias, ab ejusdem Monasterii, illiusque Abbatis, seu Commendatarii prædicti jurisdictione, superioritate, potestate & authoritate una cum ejus, & earum respectivè annexis, & Oratoriis prædictis, necnon aliisque dependentibus Ecclesiis, si quæ sint, præsentis tenore de novo in perpetuum dismembramus, separamus & sejungimus.

Et annectit uni, & alteri Diœcesibus in quibus sitæ sunt.

Illoque & illis sic dismembratis, separatis & sejunctis, dictum videlicet Monasterium Civitatis Assisiensis prædictæ Assisiensi; Ecclesias verò prædictas, cum earum respectivè annexis, & Oratoriis prædictis, aliisque dependentibus Ecclesiis, si quæ sint, Asculanæ respectivè Diœcesibus prædictis, etiam perpetuò unimus, annectimus & incorporamus. omnimodamque in illo, & illis jurisdictionem Ordinariam, quæ ipsi primò dicto Monasterio illiusque Abbati, seu Commendatario prædicto competebat, ad Assisiensem & Asculanos Episcopos pro tempore existentes prædictos transferimus & respectivè tribuimus, concedimus & assignamus, ipsosque Venerabiles Fratres modernos Assisiensem, & Asculanum Episcopos ex nunc plenarios in prædicti Abbatis, seu Commendatarii jurisdictione hujusmodi Successores fore & esse decernimus.

Salvat jurisdictionem Abbatis in aliis Ecclesiis.

Quemadmodum verò in prædictis nostris Literis salvam & illæsam, ut prius, remanere debere declaravimus Ordinariam jurisdictionem primodicti Monasterii, illiusque Abbatis, seu Commendatarii in Locis, Castris, & Ecclesiis intra proprium & particulare Territorium consistentibus, & in aliis Locis & Ecclesiis, signanter in Ecclesiis aliis sitis in Diœcesibus nonnullis Episcopis Regni Neapolitani subjectis: Ita quoque per præsentem dicti Monasterii, illiusque Abbatis seu Commendatarii jurisdictionem in aliis Ecclesiis intra fines dictæ Asculanæ Diœcesis, sed in Locis temporalis Dominii Regni prædicti sitis, præter tamen illas annexas dictæ Parochiali Ecclesiæ Sancti Joannis Baptistæ Collagrati, cum dicto Oratorio Sanctæ Mariæ Villæ Franchæ; salvam & illæsam præservamus.

Quoad conferendas Ecclesias dismembratas & Beneficia in eis fundata, idem praecipit quod in prima dismembratione.

Præterea respectu collationum & provisionum dictarum Ecclesiarum etiam Parochialium per præsentem dismembratarum, & ut præfertur, incorporatarum, necnon Beneficiorum in eisdem Ecclesiis ac etiam illa dicti Monasterii Monialium Civitatis Assisien. præfatæ, forsan consistentium, & quarum, ac quorum provisio Abbati, seu Commendatario prædicto hactenus spectavit; idem prorsus quoad jus, formam, & modum ad illas & illa nominandi seu præsentandi, & illas, ac illa conferendi & providendi, quod in eisdem Literis pro aliis Ecclesiis, & Beneficiis per illas, ut præfertur, dismembratis, præscripsimus, etiamsi ipsius primodicti Monasterii Commendatarius fuerit prædictæ S. R. E. Cardinalis, servari etiam volumus & mandamus.

Taxat pensionem solvendum Episcopo Asculano.

Demum in recognitionem dismembrationis dictarum Ecclesiarum intra fines Diœcesis Asculanæ existentium per præsentem factæ, volumus quoque & statuimus, ut Ecclesiæ Asculanæ prædictæ Episcopus pro tempore existens, pro tempore etiam existenti primodicti Monasterii Abbati, seu Commendatario, aut illius Procuratori legitimo, libras viginti ceræ albæ singulis annis offerre & præstare teneatur.

Clausulæ præservativæ.

Quocirca memoratas nostras Literas, & præsentem Motus Nostri Schedulam cum omnibus, & singulis in eis contentis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu notari, vel impugnari posse, sed eas, & præsentem, omninò ac semper, & perpetuò firmas, validas, & efficaces existere, eisdemque Episcopis plenissimè suffragari, necnon ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, inviolabiliter observari; sicque, & non alitèr per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus Schedula subscripta, seu Concordia prædicta, quatenus opus sit, ac omnibus illis, quæ in dictis Nostris Literis voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fiat Motu proprio P.

ET cum absolutione a censuris, ad effectum &c. Et quod Nostrarum Literarum prædictarum tenor, ac data habeantur pro expressis, seu in toto, vel parte exprimi possint in literis etiam gratis per viam de Curia, cum clausula perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam, si, & quandocumque videbitur, expediendis. Et de perpetuis dismembratione, separatione, sejunctione, unione, annexione, incorporatione, voluntate, decreto, aliisque præmissis, ut supra, in dictis literis latissimè extendendis. Volumus autem, per ea, quæ in Præsenti statuimus, taxam primodicti Monasterii in Libris Cameræ Apostolicæ præfinitam nul-

latenus imminui. Volumus præterea, quod sola præsentis Schedulæ Nostri Motus proprii signatura sufficiat, illique, ac illius quoque exemplis, seu transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ Sigillo munitis, tanta ubique fides adhibeatur in Judicio, & extra, quanta si sub Plumbo Nostro expedirentur, & originaliter exhiberentur, adhibenda esset, & adhiberi deberet, regula quacumque contraria non obstante.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem pridie Idus Augusti Anno Septimo.

De Jurisdictione Episcopi Tusculani in Clerum, & Populum Territorii Abbatiæ Cryptæ Ferratæ.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Inter multa onera cum Sacrosancti Apostolatus Officio debilibus humeris nostris imposita, ad evitandam, quantum in Nobis esset, inutilis Servi condemnationem, hoc planè connumerandum censuimus, ut non solùm præsentiâ nostrâ assiduam operam impenderemus Congregationibus Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, in quibus Religionis negocia, aliaque graviora, pro Catholicæ Ecclesiæ regimine in dies occurrentia tractantur; Generali nimirum Congregationi Sacrorum Rituum, quoties præcipua capita Causarum Beatificationis Servorum Dei, aut Beatorum Canonizationis in eâ expenduntur; sicut etiam Congregationi Sanctæ Universalis Inquisitionis, quæ per singulas hebdomadas coram Nobis habetur; sæpe etiam illi, in qua de Propagandæ Fidei rationibus agitur; atque alteri, quæ præposita est executioni & interpretationi Decretorum Sacri Tridentini Concilii; ac demum præter alias Congregationes in peculiaribus casibus deputatas, & coram Nobismetipsis coactas, Supremæ Signaturæ Gratiæ, quam vocant, in qua inferiorum Tribunalium judicata, totaque administrandæ Justitiæ ratio ad trutinam revocantur; Verum etiam, si quando graviores controversiæ inter Ecclesiasticas potissimum personas orirentur, ut eas ad judicium Nostrum avocaremus, easque, resecatis tum litium diuturnitatibus ac dispendiis, tum partium querelis ac simultatibus, modò cum Auditorum Causarum Palatii nostri coram Nobis congregatorum, modò cum aliorum gravium, atque prudentum Virorum consilio, non sine proprio labore ac diligentia, multique temporis, ut plurimùm somno detracti, in discutiendis rationum momentis, evolvendisque domesticæ Bibliothecæ nostræ libris, impendio, definitionis nostræ Oraculo decideremus, penitusque de medio tolleremus.

Quod genus oneris a Nobis pro communi utilitate libenter susceptum, quum Nobis propositum sit, donec Omnipotenti Deo valetudinis nostræ vires servare placuerit, nullo pacto deponere; facilè adducti sumus, ut exortam nuper litem & controversiam inter bonæ memoriæ Josephum hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Accoramboni nuncupatum, cujus ex hac vita migrationem superioribus diebus eluximus, tamquam Episcopum Tusculanum ex una, & dilectum Filium nostrum Joannem Antonium Tituli Sanctorum Silvestri & Martini in Montibus Presbyterum ipsius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Guadagni nuncupatum; tamquam Monasterii, Abbatiæ nuncupati, Sanctæ Mariæ de Crypta Ferratâ Ordinis Sancti Basilii, Abbatem Commendatarium ex altera, partibus, ad Nosmetipsos avocaremus, inappellabili judicio Nostro definiendam ac terminandam. In qua controversia quum prædictus Joseph Episcopus Cardinalis contenderet prædicti Monasterii Territorium suæ Tusculanæ Diœcesis portionem esse, proindeque se omnimodam suam Ordinariam Jurisdictionem in eo exercere posse; contra verò præfatus Joannes Antonius Cardinalis & Abbas Commendatarius defenderet, hujusmodi Territorium ab ipsa Tusculana Diœcesi omnino separatum existere, seque illius Ordinarium esse, cum plena & quasi Episcopali Jurisdictione in Clerum & Populum, privativè ad ipsum Episcopum Tusculanum; Nos omnibus maturè libratis, quæ in copiosis juris & facti allegationibus, & monumentorum collectionibus tam ex una, quàm ex altera parte oblatis, deducta sunt, auditis quoque oretenus utriusque partis Defensorum & Advocatorum Informationibus, atque in consilium adhibitis duobus viris in Canonica facultate peritissimis, Dilecto scilicet Filio Magistro Ildephonso Clemente de Arostegui Cappellano Nostro & Causarum Palatii Apostolici Auditore; qui, edito volumine, cujus Titulus est: *Concordia Pastoralis*: eximium suæ in hoc rerum genere scientiæ specimen dedit; ac dilecto pariter Filio Magistro Clemente Argenvilliers Consistorialis Aulæ nostræ Advocato, ac Prælato Domestico, & Auditore nostro, cujus etiam doctrinæ in hac ipsa controversiarum specie plura monumenta extant in consultissimis disceptationibus multorum annorum decursu, dum in exercitio Fori magna cum laude versaretur, ab ipso editis; hisque coram Nobis die XIII. elapsi Februarii mensis accitis; ac diligenti cum iisdem tractatu habito, totam hujusmodi controversiam in hunc, qui sequitur, modum dirimere ac definire statuimus.

Ad Pontificem avocatur, & ab eo definitur cum consilio &c.

Quamvis autem, ut supra diximus, ipsius controversiæ summa præcipuè circa Territorium separatum, & jurisdictionis Ordinariæ & quasi Episcopalis competentiam verteretur; quum tamen in ipsius discussione alii quidam articuli excitati fuerint, nimirum circa jurisdictionem Baronalem Abbatis Commendatarii in præfati Monasterii Territorio; circa ipsius Monasterii & Monachorum in eo degentium exemptionem passivam ab Ordinaria jurisdictione Episcopi Tusculani; ac demum circa curam animarum, quæ in præfata Ecclesia Sanctæ Mariæ Cryptæ Ferratæ, & in ipsius Parochiæ ambitu exercetur ab uno ex Monachis ipsius Monasterii: Nos ut omnia litium germina stirpitùs evelleremus, ac perpetuæ pacis tranquillitatem firmiter stabiliremus, super his etiam matura deliberatione præhabita, opportunas declarationes & ordinationes futuris temporibus observandas, edere, & pronunciare statuimus.

Quædam incidentia controversiæ capita.

I. Itaque, quod attinet ad primum, ad temporalem videlicet, seu Baronalem Jurisdictionem Abbatis Commendatarii, quam Episcopus Tusculanus in suis allegationibus impugnabat, decrevimus, & pronunciavimus, ipsum Episcopum in hoc non esse legitimum Contradictorem; ideoque Abbatem Commendatarium prædictum, hujusmodi oppositione nihil obstante, jure suo uti posse, si quod ipsi competit quoad prædictam temporalem & Baronalem jurisdictionem.

I. De Jurisdictione Baronali Abbatis. Rejicitur contraria Instantia Episcopi Tusculani.

II. Ad secundum; nimirum quod spectat ad exemptionem passivam Monachorum & Monasterii Cryptæ Ferratæ ab Ordinaria jurisdictione Episcopi Tusculani, diximus & pronunciavimus, hujusmodi exemptionem passivam prædictis Monachis & Monasterio competere; eosdemque illâ gaudere debere, ad formam Privilegiorum eisdem, ut infra latius dicemus, ab Apostolica

II. Exemptio passiva Monasterii & Monachorum firmatur.

Sede indultorum; salvis nihilominus, & firmis remanentibus Sacrosancti Tridentini Concilii, necnon ejusdem Apostolicæ Sedis posterioribus Constitutionibus, & Ordinationibus, quoad illos omnes & singulos casus, in quibus Regulares, etiam exempti, Episcopi jurisdictioni sive Ordinariæ, sive Delegatæ, subesse debent.

III. Animarum cura, & legitima existentia Parochiæ in Ecclesia Cryptæ Ferratæ canonizatur.

De tertio, videlicet de animarum cura in Ecclesia præfati Monasterii, ut supra diximus, administratâ; decrevimus ac definivimus, constare de legitima existentia Parochiæ in prædicta Abbatiali Ecclesia, quamvis illius erectio nequaquam exhibita fuerit; quum satis demonstratum fuerit, hujusmodi Curæ Parochialis exercitium in ipsa Ecclesia, & in ipsius Monasterii Territorio, ab antiquo tempore viguisse & vigere; Quocirca statuimus, prædicto Abbati Commendatario competere jus præsentandi coram Episcopo Tusculano unum aliquem pro tempore Sacerdotem sive Sæcularem, sive Regularem, qui tamen Latinum Ritum observet, atque hunc a prædicto Episcopo examinandum esse, & ad ipsius Curæ exercitium ritè approbandum; eumdem verò, quamvis Regularis Monachus existat, tamen eidem Episcopo subesse debere in his omnibus, quæ prædictam Curam & Sacramentorum administrationem concernunt, juxta Decretum prædicti Concili Tridentini *cap.* 11. *sess.* 15. *de Regularibus*, nostramque Constitutionem, quæ incipit: *Firmandis*, VIII. Idus Novembris anni MDCCXLIV. editam, & impressam in Bullario nostro *Tom.* I. *num.* 109.

Jurisdictio Ordinaria in Territorium Cryptæ Ferratæ adjudicatur Episcopo Tusculano.

De ipsa denique Episcopali Ordinaria jurisdictione in præfato Territorio Cryptæ Ferratæ, an scilicet ea ad Episcopum Tusculanum, an verò ad Abbatem Commendatarium, aut Monachos ipsius Monasterii, pertineat; quod erat præcipuum, vel potius unicum propositæ controversiæ caput; decernendo pronunciavimus, & pronunciando decrevimus, hujusmodi jurisdictionem Ordinariam & Episcopalem in Clerum & Populum universum prædicti Loci, & Territorii Cryptæ Ferratæ, competere Episcopo Tusculano, non autem Abbati Commendatario, aut Monachis ipsius Monasterii.

Monasterium cum suo Territorio in Diœcesi Tusculana existit.

Et sanè dubitari nequit, quin Territorium Cryptæ Ferratæ situm sit intra fines Diœcesis Tusculanæ. Nam, præterquamquod in eo loco, ubi nunc Monasterium ipsum cum adnexis Ædificiis existit, ex magis receptâ Antiquariorum sententiâ, Ciceronis Villâ olim fuit, in qua scilicet ille Philosophicas Quæstiones conscripsit, quas de Loci nomine *Tusculanas* appellavit; id quod magno argumento est, eumdem locum deinceps in Diœcesi Tusculana comprehensum fuisse; ipsi profectò ejusdem Monasterii Monachi jam usque ab anno MCXLV. in quadam controversia inter ipsos, & Episcopum Tusculanum oborta, quæ a Prædecessore Nostro Eugenio Papa III. definita fuit; dum exemptionis suæ amplitudinem adversus eundem Episcopum; nonnulla jura in eorum Monasterium sibi competere asserentem, strenuè tuerentur, ultrò tamen professi sunt, Monasterium suum *in Tusculanensi Parochia constitutum* existere. Ubi autem constat de existentia Loci intra alicujus Episcopi Diœcesim, non potest Prælatus Inferior jure asserere, in eo loco veram qualitatem Nullius cum Territorio separato sibi acquisitam esse, & jurisdictionem Ordinariam & quasi Episcopalem in eumdem, privativè ad Episcopum, sibi competere; nisi clarum exhibeat Apostolicæ Sedis Privilegium, quo idem locus a Diœcesi & jurisdictione Ordinaria Episcopi dismembratus, avulsus, & separatus fuerit, ipsiusque Prælati jurisdictioni per omnia subjectus; vel nisi, deficiente hujusmodi Privilegio Apostolico, immemorabilem saltem consuetudinem sibi faventem attulerit, cum omnibus requisitis circumstantiis juridicè probatam, eamque non limitatam ad unum aliquod actuum genus, sed quæ omnes complectatur actus, in quibus Episcopalis jurisdictionis jura consistunt, eosque ostendat a se pacificè, & sine ulla Diœcesani Episcopi contradictione, exercitos fuisse; quum ea sit immemorabilis possessionis & consuetudinis natura, ut legitimam Privilegii Apostolici præsumptionem & famam inducat.

Unde illius prætensa separatio probanda esset.

Vel per privilegium Apostolicum.

Vel immemorabilem consuetudinem.

His sanè principiis in hujus generis Litibus definiendis proceditur, & procedendum esse non dubitatur, ex quo potissimum ea de anno MDCCXXI. studiosè ac maturè discussa, & pro regulis constituta sunt in quadam Congregatione particulari ex sapientioribus & doctioribus illius temporis S. R. E. Cardinalibus, Romanæque Curiæ Prælatis composita, cujus Congregationis Nos tunc in minoribus constituti Secretarii munus obtinuimus; eademque a sanctæ memoriæ Prædecessore nostro Clemente Papa XI. approbata sunt, ut videre est in Decreto V. impresso ad calcem illius Bullarii; Nec aliis profectò principiis inhærendum esse censuimus, quum actum fuit de dirimenda veteri controversia inter Episcopum Conversanum, & Militiam Hospitalem Sancti Joannis Hierosolymitani, super competentia jurisdictionis Ordinariæ in Oppido Putiniani; quam controversiam Nos ipsi quatuor ab hinc annis, cum consilio totius Auditorii Causarum Palatii Nostri, Apostolica auctoritate definivimus, & perpetuò extinximus; quâ de re extant Literæ Decretales in Bullario Nostro impressæ *Tom. I. num.* 76.

Equidem Prædecessor Noster Callistus Papa II. præfatum Monasterium Cryptæ Ferratæ *sub jurisdictione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ despondit*, constituitque, ut *nullus Episcopus, præter Romani Pontificis licentiam, in ipsum excommunicationis seu interdictionis sententiam inferre præsumeret*. Eugenius quoque Papa III. similiter Prædecessor Noster prædicti Callisti Privilegia eidem Monasterio confirmavit: Cumque tunc existens Episcopus Tusculanus, non obstantibus hujusmodi Privilegiis, nonnullos Episcopalis jurisdictionis actus in ipso Monasterio exercere contenderet, quæ ab Episcopis Prædecessoribus suis exercita fuisse dicebat; ipse Eugenius Prædecessor, re cognita, adversus Episcopum sententiam tulit. Cui quum Episcopus non planè acquievisset, eandem litem sub altero Prædecessore Hadriano Papa IV. instauravit, nova veteribus addens postulata, quæ tamen omnia ab ipso Hadriano Pontifice rejecta fuerunt, injunctumque Episcopo fuit, ut sententiæ a præfato Eugenio Pontifice promulgatæ irrefragabiliter acquiescens, si quid præterea juris, præter id, quod in ipsa sententia continebatur, in præfato Monasterio eundem habere contingeret, id omne, etiamsi post latam sententiam illud obtinuisset, abrenunciare, & resignare deberet. In quorum tamen compensationem ipse Hadrianus Prædecessor aliud Monasterium Sanctæ Mariæ de Pescho nuncupatum Episcopo Tusculano concessit, ejusque Diœcesi perpetuò univit & incorporavit. Atque hæc omnia a Gregorio Papa IX. Prædecessore pariter Nostro per Literas Apostolicas confirmata & roborata dignoscuntur.

Verùm Apostolica hujusmodi Privilegia, ipsum dumtaxat Monasterium Cryptæ Ferratæ, aut ad summum Monachos in eo degentes respiciunt; atque illius, illorumque demonstrant exemptionem a jurisdictione Ordinaria Episcopi Tusculani, cui de cætero ex jure Canonum subesse debuissent. Sed in ipsis nulla mentio fit jurisdictionis activæ Abbatis, aut Monachorum, in Clerum & Populum illius Territorii.

Ideoque

Ideoque ad meram exemptionem paſſivam referri debent; neque eorum vigore dici poteſt eiſdem conceſſam fuiſſe Ordinariam activam juriſdictionem in Clerum & Populum; aut conſtitutum fuiſſe Territorium ſeparatum, ab ipſius Monaſterii Abbate, aut Monachis, cum hujuſmodi quaſi Epiſcopali juriſdictione regendum, & gubernandum. Quin immò quum ſupradictus Eugenius Prædeceſſor in præfata ſententiâ, de duabus ipſius Monaſterii Granciis, nimirum de Cappellis Sancti Benedicti, & Sancti Pancratii, quas Epiſcopus ad ſe pertinere, Monachi autem ab illius poteſtate immunes eſſe aſſerebant, ſtatuerit ac decreverit, Epiſcopum Tuſculanum in Eccleſia Sancti Benedicti quartam partem omnium Decimarum, & oblationum mortuorum; & in Eccleſia Sancti Pancratii quartam partem totius medietatis omnium Decimarum, & oblationum mortuorum jure perpetuo habere; Presbyteris verò, qui in Cappellis ipſis pro tempore ad animarum curam deputandi eſſent, ab eodem Epiſcopo, cum Abbatis conſenſu, Inſtitutionem authorizabilem concedi debere; ipſos autem teneri de Populi quidem Curâ, Epiſcopo Tuſculano, de rebus verò temporalibus ad Monaſterium pertinentibus, ipſius Monaſterii Abbati rationem reddere; tantum abeſt, ut ſententia ab Eugenio Pontifice lata, & a prædictis illius Succeſſoribus confirmata, ad ſtabiliendam Ordinariam, & quaſi Epiſcopalem Abbatis juriſdictionem, & prætenſum ab eo Territorium ſeparatum, ullo modo conferat; quin potiùs Epiſcopi Tuſculani juribus mirificè favet, dum illius juriſdictionem in Clerum & Populum, non obſtante paſſiva exemptione Monaſterii, & Eccleſiarum ab eo dependentium, expreſſè præſervare dignoſcitur.

Ut autem magis elucеſcerent, quæ ad hujuſmodi controverſiam dirimendam ampliùs conferre poſſent, minimè ſupervacaneum duximus ad Hiſtoriam fundationis ipſius Monaſterii Sanctæ Mariæ de Crypta Ferrata, animum intendere. Ex hac itaque conſtat, illud ſub initium ſæculi undecimi fundatum fuiſſe a duobus Sanctis Monachis Nilo & Bartholomæo, qui & natione, & ritu Græci erant; & quidem hujuſmodi Ritum Græcum in ipſo Monaſterio ſemper ſervatum fuiſſe, annuentibus, quin potiùs volentibus Romanis Pontificibus; qui etiam, quoties Miſſarum ſolemnia auguſtiore Ritu celebrabant, ut in Libris Ritualibus memoriæ proditum eſt, antequam Collegium pro Clericis Græcis a piæ memoriæ Gregorio Papa XIII. in Urbe erigeretur, conſueverunt ex eodem Monaſterio duos evocare Monachos, quorum unus Epiſtolam, alter Evangelium Græco idiomate, ut mos eſt, in Miſſa Pontificali canerent. Præterea Monachi in prædicto Monaſterio degentes Sacroſancta Myſteria in fermentato conficere non deſtiterunt, uſque ad tempora Beſſarionis hujus S. R. E. Cardinalis, cui primùm a felicis recordationis Pio Papa II. Prædeceſſore Noſtro, Anno Domini MCCCCLXII., idem Monaſterium commendatum fuit: Ipſe autem Beſſarion Cardinalis ab Apoſtolica Sede indultum obtinuit, ut Monachi prædicti, exemplo Maronitarum & Armenorum, a proprio ritu non recedentes, in azymo conſecrarent, & ſacris Latinorum Veſtibus induti, Græco tamen idiomate & Ritu, Miſſas celebrarent. Nec niſi ſub poſterioribus Romanis Pontificibus Paulo V., Urbano VIII., & Innocentio X., iiſdem conceſſum fuit, ut in gratiam Chriſtifidelium confluentium ad Eccleſias Ordinis Sancti Baſilii, cujus ipſi Regulam profitentur, nonnulli ex ipſis deputarentur, qui Latino Ritu, & Linguâ Miſſarum Sacrificia peragerent.

Ex quibus omnibus validum conficitur argumentum, ut ne quis probabiliter putet, ſupradictos Prædeceſſores Noſtros Calliſtum II., & Eugenium III. conſtituere voluiſſe Territorium ſeparatum, cum Ordinaria, & quaſi Epiſcopali juriſdictione in Clerum & Populum, favore Abbatis, & Monachorum Monaſterii Cryptæ Ferratæ; quod ſanè nil aliud fuiſſet, quàm ſubditos Latinos ab Epiſcopi Latini ſuperioritate divulſos, contra conſtantem Eccleſiæ diſciplinam, Prælati Græci juriſdictioni ſubjicere; ac præterea efficere, ut Fideles Latini, propè ipſa Romanæ Urbis mœnia, relicto uſu azymi, ſacram Euchariſtiam in fermentato ſuſciperent; neque enim in Eccleſia præfati Monaſterii de myſticis donis potuiſſent in alia ſpecie communicare, quàm in ea, in qua inibi conſecrabantur. Quod quidem nemo ſibi perſuaſerit, qui ſciat, inter Auctores, qui celebrem quæſtionem de Azymo, & Fermentato tractarunt, nullum inveniri, qui promiſcuum utriuſque uſum in Eccleſiâ Latinâ, eumdemque non continuum, ſed interruptum, poſt decimum Eccleſiæ ſæculum manſiſſe contendat; multos verò eſſe, qui ſolidis rationibus confirment, diſciplinam Azymi ab ipſis Apoſtolorum temporibus in Eccleſia Occidentali invectam, & ſemper deinceps inviolatè ſervatam fuiſſe. In omnibus verò locis Italiæ Noſtræ, in quibus Græci ſimul degerent & Latini, hoc fuit perpetuum Apoſtolicæ Sedis inſtitutum, ut Græcos, ſine ullo proprii Ritus detrimento, Latinorum Antiſtitum juriſdictioni ſubeſſe voluerit: Nullibi autem ſtatutum eſſe reperietur, ut Populus Latinus ab obedientia Epiſcopi Latini ſubtractus, Prælati Græci juriſdictioni ſubditus fieret.

Juriſdictionis in Clerum, & Populum Latinum.

De prætenſa immemorabili.

Atque hæc ſufficere viſa ſunt, ut Apoſtolicorum Privilegiorum, quæ pro parte Abbatis Commendatarii Cryptæ Ferratæ, tamquam expreſſa prætenſæ ſuæ juriſdictionis fundamenta afferebantur, nullam rationem habendam eſſe judicaremus. Sed quoniam, ut ſupra diximus, deficiente Titulo expreſſo, fundari poteſt Titulus præſumptus in immemorabili hujuſmodi juriſdictionis exercitio, & quaſi poſſeſſione, de hac conſequenter videndum ſupereſt. Neque verò a Nobis ſummo jure expendetur, an poſtquam prætenſus Titulus productus eſt, iſque minus aptus, & ad intentum inefficax deprehenſus fuit, adhuc tamen permittendum ſit, ut de adſtruendo præſumpto Titulo agatur. Sed quum ſit de eſſentia immemorabilis conſuetudinis, ut nihil contra eam auditum unquam, vel dictum, aut factum fuerit; contra verò ſatis conſtet, quod ſeries actuum juriſdictionalium, quos Abbates pro tempore exercuerunt, non ſemel interrupta fuit per alios ſimiles actus intra Territorium Cryptæ Ferratæ ab Epiſcopis Tuſculanis pro tempore exercitos; non modo excluſa remanet hujuſmodi prætenſa immemorabilis favore Abbatis, quin potiùs Epiſcopo, qui pro ſe habet aſſiſtentiam juris, ea quoque regula ſuffragatur, quod unus dumtaxat actus ab ipſo exercitus in eo Territorio, quod intra fines propriæ Diœceſis conſiſtit, totam ipſius Ordinariam juriſdictionem in idem Territorium, quoad reliqua etiam, integram præſervat.

Ea deſtruitur, 1. per actus juriſdictionales ab Epiſcopis exercitos.

Quod autem pertinet ad Titulum *Nullius Diœceſis*, quod prædictus Abbas Commendatarius Monaſterio ſuo dudum attributum fuiſſe, monumentis undique collectis demonſtrare nitebatur, ex adverſo Epiſcopus, aliis adductis tum veteribus, tum recentioribus documentis, in quibus idem Monaſterium *Tuſculanæ Diœceſis* nuncupatur, ſatis probavit præfatam appellationem nequaquam conſtantem & perpetuam, ut par erat, extitiſſe: Neque verò novum eſt, quod Monaſteria aut Loca, quæ gaudent exemptione paſſiva, quemadmodum proculdubio gaudet Monaſterium, de quo agitur, aliquando appellata fuerint *Nullius Diœceſis*, quum & apud Scriptores, & in ipſis Decretis Sacri Tridentini Concilii, plura hujuſmodi loquutionis exempla ſuppetant.

2. Per appellationem Tuſculanæ Diœceſis eidem Monaſterio ſæpe tributam.

3. Per actus Abbatum de propriis facultatibus dubitantium.

Denique quum Abbates Commendatarii Cryptæ Ferratæ pro tempore existentes, facultatem approbandi Monachos ipsius Monasterii ad audiendas in ea Ecclesia Sacramentales Confessiones Sæcularium, sive in ipso Monasterio habitantium, sive aliundè ad ipsam Ecclesiam confluentium, ab Apostolica Sede postulaverint, & obtinuerint; quamvis ea facultas ad cautelam, & ad majorem conscientiæ securitatem petita fuisse dicatur; hoc ipsum apertè demonstrat, non satis firmam eisdem Abbatibus fuisse opinionem de suo Territorio separato, ac de activa & quasi Episcopali jurisdictione in Clerum, & Populum; adeoque ipsosmet aliquando audisse, prætensa jura sua non levibus rationibus in dubium revocari; id quod assertam immemorabilem prorsus destruit, ut suprà diximus.

Sententia profertur favore Episcopi Tusculani.

His igitur, aliisque legitimis fundamentis innixa fuit definitiva sententia, quam pro hujus litis, & controversiæ decisione, omnibus maturè perpensis, ac de unanimi præmissorum consilio, ipsa die decima tertia proximè elapsi mensis Februarii, protulimus; quamque nunc per hæc Apostolica scripta edicimus, promulgamus, & Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine communimus, & roboramus.

Nova Privilegia, & Indulta conceduntur Abbati Cōmendatario Cryptæ Ferratæ.

Et nilominus antiquum respicientes splendòrem ipsius Monasterii Sanctæ Mariæ de Crypta Ferrata, ac memores insignium Abbatum, qui & ejus primævum Claustrale gubernium, & deinceps ipsius commendatum regimen obtinuerunt; præcipuam verò rationem habentes singularium meritorum prædicti Dilecti Filii Nostri Joanni Antonii Presbyteri Cardinalis, hodierni ipsius Abbatis Commendatarii, qui non modò cum eximia sui nominis laude demandatum sibi munus Vicarii Nostri in Urbe, ejusque Districtu exercet; sed etiam, tamquam diligens præfati Monasterii Præsul, pro commendata sibi illius jurium defensione, omnia monumenta ad hunc effectum opportuna, etiam in sanctioribus Apostolicæ Sedis Tabulariis conquisita, non sine magna impensa, colligere & proferre non prætermisit, omniaque rationum momenta ab egregiis Jurisconsultis deduci & exponi curavit; eidem Joannio Antoni Cardinali, & Abbati Commendatario, ejusque in perpetuum, infrascripta Privilegia, & Indulta, Motu proprio, ac de Apostolica liberalitate, & auctoritate, tribuimus & impertimur.

I. Conferendi Sacramentum Confirmationis semel in anno.

Primum videlicet, ut tam ipse, quàm illius Successores præfati, dummodo Episcopali charactere præditi sint, Sacramentum Confirmationis in ipsa Ecclesia Abbatiali semel singulis annis administrare, ac omnibus illud expetentibus per se ipsos ritè conferre possint, & valeant.

II. Approbandi Confessarios pro Sæcularibus, in perpetuum.

Secundum, ut, quoniam Prædecessores Nostri Romani Pontifices ejusdem Monasterii Abbatibus pro tempore Commendatariis facultatem concesserunt approbandi aliquot ex ipsius Monachis ad excipiendas Confessiones Sacramentales Fidelium ad eandem Abbatialem Ecclesiam confluentium; hujusmodi facultas, quam Nos ipsi prædicto Joanni Antonio Cardinali ad ejus vitam, seu donec ejusdem Monasterii Commendam obtinuerit, per Apostolicas Literas in forma Brevis elargiti fuimus, non ad ipsum solummodo hodiernum Abbatem Commendatarium, sed ad futuros etiam illius Successores in perpetuum extensa sit, & esse censeatur; quibus etiam Monachis, ab Abbatibus Commendatariis pro tempore, ut præfertur, ad Sæcularium Confessiones approbatis, aliquoties infra annum, ac potissimum in solemnioribus Festivitatibus, in quibus frequens populus ad prædictam Ecclesiam Cryptæ Ferratæ accedere solet, facultatem absolvendi a peccatis in ipsa Tusculana Diœcesi reservatis, per futuros pro tempore Episcopos Tusculanos indulgeri, plurimum in Domino cupimus, & Apostolicis hortationibus suademus.

Tertium, quod spectat ad Matrimonia contrahenda a personis Territorium incolentibus Cryptæ Ferratæ, ut idem Abbas Commendatarius, ejusque Successores possint examina Testium super statu libero contrahentium per Cancellarium Abbatialem recipi facere; nec non Monacho animarum curam pro tempore exercenti licentiam impertiri pro denunciationibus ad formam Concilii Tridentini faciendis, quoad personas ipsius Parochiæ subditas; dummodò tamen causæ tam super separatione Tori, quàm super nullitate Matrimonii in ipsa Parochia contracti, si quas judicialiter cognosci opporteat, ad Episcopi Tusculani, non autem ad Abbatis prædictè judicium deferantur.

Quartum denique, ut præter causas civiles, criminales, & mixtas, quæcumque ad Abbatis Commendatarii Forum Laicale, seu Baronale, spectare dignoscuntur, idem Abbas, ejusque Successores pro tempore futuri, eas etiam causas merè civiles, quæ inter Mensam Abbatialem, aut Monasterium, seu eorum Conductores ex una, & ipsius Mensæ, aut Monasterii debitores ex altera, partibus, super canonibus, livellis, aliisque responsionibus, verti contingat, etiamsi hujusmodi causæ, ratione personæ, vel ratione rei controversæ, ad Forum Ecclesiasticum pertineant, tam per se ipsos, quàm per Judices a se deputatos; dummodò hi Clericali qualitate præditi sint; & dummodò neminem verbaliter, seu realiter citent, nisi intra Territorium ipsius Monasterii, aut si quem extra Territorium prædictum citare voluerint, opportunas facultates, sine *exequatur*, ab Ordinario Loci antea obtinuerint; in prima instantia cognoscere, decidere, ac debito fine terminare possint & valeant, motu & auctoritate prædictis, ac præsentium Literarum tenore perpetuò concedimus, & indulgemus.

Caterum supradictam sententiam a Nobis prolatam, easdemque præsentes Literas, cum omnibus, & singulis in ipsis contentis, semper firmas & efficaces existere, & fore decernimus, nec ullo unquam ex capite, colore, prætextu, aut causa, etiam quantumvis juridica, & privilegiata, aut in corpore juris clausa, etiam litis pendentis coram quocumque Judice, aut Tribunali, cujus litis statum & merita, & alia quæcumque etiam specificam mentionem, & individuam expressionem requirentia, præsentibus pro plenè, & sufficientèr expressis, & insertis haberi volumus, vel etiam ex eo, quod ipse Abbas Commendatarius, aut Monachi præfati, vel alii quicumque in præmissis jus, vel interesse habentes, seu habere prætendentes, illis non consenserint, vel non satis auditi, & causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, sufficienter verificatæ, aut justificatæ non fuerint, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu alio quocumque defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari, seu adversùs illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari posse; sed ipsas præsentes suos debitos, ac plenarios effectus perpetuò sortiri & obtinere, & tam Episcopis Tusculanis pro tempore existentibus, quàm dicto Joanni Antonio Cardinali, & Abbati Commendatario, ejusque in præfata Commenda Successoribus respectivè, in omnibus, & per omnia etiam perpetuò suffragari.

Sicque, & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices, Ordinarios,

&

& Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, aliosque quoslibet, quacumque præeminentia, potestate, & auctoritate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam scientèr, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus præmissis Callisti, Eugenii, Gregorii, aliorumque Romanorum Pontificum Apostolicis Literis, Constitutionibus, & Ordinationibus, aliisque quibuscumque privilegiis, aut indultis, eidem Monasterio, ejusve Abbatibus Claustralibus, sive Commendatariis, nec non præfato Ordini Sancti Basilii, ejusque Professoribus, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam ex titulo oneroso, etiam Consistorialiter, & motu, scientia, ac potestatis plenitudine similibus, concessis, aut pluries approbatis, confirmatis, & innovatis; nec non Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, ejusdemque Monasterii usibus, stilibus, & consuetudinibus, si quas etiam ab immemorabili tempore pacificè observatas fuisse apparuerit; quibus omnibus & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda foret, latissimè & plenissimè, ac specialitèr & expresse derogamus, ac derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fides tam in judicio, quàm extra illud habeatur, quæ haberetur iisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ Sententiæ, Decreti, Declarationis, Constitutionis, Concessionis, Ordinationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Annò Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, pridie nonas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

D. Card. Passioneus. J. Datarius.

VISA DE CURIA I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 24. Aprilis 1747.

IV.

Ampliatur Episcopis facultas impertiendi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria Fidelibus in mortis articulo constitutis; etiam per alios, tam in Civitatibus, quàm in Diœcesibus, ab ipsis subdelegatos.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

PIA Mater Catholica Ecclesia, de æterna Filiorum suorum salute in primis sollicita, quum hanc intelligat ab extremo ipsorum mortis articulo potissimum pendere, nunquam prætermisit omnibus eos subsidiis pro hujusmodi temporis necessitate opportunis juvare, atque instruere, tam iis nimirum, quibus opus esset ad æterna præcavenda supplicia, quàm quæ apta & salubria forent ad evitandas pœnas temporibus definitas, quas in altera vita humanis plerumque spiritibus, etiam dimisso mortalis culpæ, æternæque pœnæ reatu, in Purgatorio igne luendas manere non ignorat. Quamobrem, licèt ex veteri simul, & recenti Ecclesiæ disciplina, graviorum quorumdam criminum absolutio Romano dumtaxat Pontifici in universo Christiano Orbe, aliorum autem singulis Ecclesiarum Præsulibus in eorum Diœcesibus, reservata fuerit; attamen adveniente unicuique Fidelium supremo migrationis die, omnes hujusmodi absolutionum reservationes cessare, & cuilibet Sacerdoti liberam, & plenam facultatem esse, quemcumque pœnitentem a quibuscumque peccatis, & criminibus, nec non Ecclesiasticis sententiis, atque censuris absolvendi, providè declaratum fuit. Præterea quum in Ecclesia immensus, & inæstimabilis existat Thesaurus spiritualis, ex infinitis constans satisfactionibus Passionis, & mortis Domini Nostri JESU CHRISTI, ac prætcrea ex meritis, & satisfactionibus gloriosæ Virginis Genitricis Dei MARIÆ, omniumque Sanctorum, & Electorum, cujus Thesauri dispensationem Salvator Noster Beato Petro Apostolorum Principi, ejusque in perpetuum Successoribus tradidit; hoc semper summo studio curarunt Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ut illius divitias in moribundos Fideles largè diffunderent, & maxima omnium amplitudine, quæ Indulgentia Plenaria nuncupatur, cujusque impertiendæ jus in Apostolica Sede unicè residet; ipsis potissimum applicarent: Quam quidem in rem Episcopis per Ecclesias constitutis vices suas cum opportunis facultatibus delegarunt; ne ullus in Orbe Terrarum angulus esset, ubi Catholicæ Religionis professoribus hujusmodi adjumenti copia deesset, pro extremo illo momento, quo ipsorum salutis causa in discrimen adducitur.

moribundos Fideles. — Ut & a peccatis absolvantur. — Et promeritas pœnas evadant.

Hactenus hujusmodi facultas Episcopis concedi consuevit, Pontificis nomine, & auctoritate, per privatas Epistolas ipsius Secretarii Brevium secretorum, qui exposità Pontifici petitione pro parte cujusque Episcopi, & pro spirituali utilitate ipsius Subditorum ad se delatâ, rescribere solebat, petitam facultatem ab ipso Pontifice eidem indulgeri *ad Triennium proximum;* hac tamen lege, ut ipse ea uteretur, nimirum Benedictionem impertiret, & Indulgentiam Plenariam ægrotis in mortis articulo constitutis largiretur *per se ipsum immediatè*, vel, quatenùs Episcopum suffraganeum haberet, *per Dominum Suffraganeum suum;* nec, nisi necessitate cogente, & quidem nocturno tempore, alium Sacerdotem in singulis peculiaribus casibus subdelegare posset: *Ubi verò præcisa necessitas exegerit, ac insimul noctis tempore dumtaxat, idem permittit, ut alicui Sacerdoti pio, per Dominationem Vestram qualibet vice eligendo &c. communicare valeat.* Quò verò ad Moniales, Ordinarii earum Confessarii operâ in eum finem uteretur.

Forma Indultorum pro largitione Indulgentiæ Plenariæ in articulo mortis. Episcopis concedi solet.

Hanc porrò facultatem, prout in hujusmodi Literis concedebatur, Ecclesiarum Pastores jamdudum judicarunt angustis nimium limitibus circumscriptam; non solùm ob breve Triennii spatium ipsi præfinitum; verùm etiam quia, propter relatas leges circa illius usum præscriptas, ab hujusmodi Indulgentiæ Plenariæ beneficio excludi videbant plerosque fideles sibi subjectos, præsertim verò eos, quos extra

Eorum ampliatio alias expetita fuit.

ipsorum Residentiæ locum, & in remotis Diœcesum regionibus infirmari contingeret; nec defuerunt instantiæ Vicariorum Capitularium, & Vicariorum Apostolicorum, sicut etiam Prælatorum inferiorum Territorium separatum habentium, cum activa in Clerum & Populum jurisdictione, qui eandem facultatem Episcopis concedi solitam, sibi quoque tribui postularunt: Quibus de rebus actum fuit die XXII. Novembris MDCCX. in Congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpositâ, cujus Consultoris officium in minoribus tunc constituti obtinebamus; sed nihil tunc temporis est innovatum, resque in priori statu relicta fuit.

Congregatio Concilii in eundem sensum devenit.

Cum verò deinceps alterum quoque munus Secretarii Congregationis Decretorum Concilii Tridentini interpretis Nobis in minoribus pariter degentibus demandatum fuisset; instante Episcopo Mazariæ tunc existente, duo Dubia eidem Congregationi definienda proposuimus, unum videlicet, an, stante dispositione præmissarum Epistolarum Secretarii Brevium, ut scilicet Episcopus pro impertienda Monialibus Benedictione, & Indulgentia Plenaria eisdem in articulo mortis applicanda, earum Confessarii operâ uteretur, licitum sit Episcopo, Monasterii Claustra ingredi, ut hujusmodi pium opus per se ipsum adimpleat; alterum verò, quatenùs id Episcopo permittatur, an, & a quibus comitatus Monasterium ingredi debeat; super quibus, perpenso Folio a Nobis pro hujusmodi quæstionum elucidatione de more exarato, die x. Maji anni MDCCXXVII., responsum fuit, ad primum: Licere Episcopo, quoties voluerit, ad impertiendam Benedictionem Moniali in mortis articulo constitutæ Monasterium intrare. Ad secundum; Episcopo ad hunc effectum intra Monasterii septa se conferenti comites esse debere Confessarium ordinarium ipsius Monasterii, aliumque Sacerdotem ipsius Episcopi arbitrio eligendum. Rescripto autem additum fuit: ***Et ad Dominum Secretarium cum Eminentissimo Secretario Brevium;*** quibus nimirum verbis Nobis demandatum fuit, ut cum bonæ memoriæ Cardinali Oliverio nuncupato, tunc Brevium secretorum Prædecessoris Nostri Benedicti Papæ XIII. Secretario, ageremus, pro ampliatione facultatum in memoratis Epistolis contentarum, quarum formulam a Nobis in Folio tunc eidem Congregationi, ut præfertur, exhibito, integrè insertam, ipsa Congregatio paulò arctioribus conclusam limitibus judicavit.

Neque porrò omisimus injunctum Nobis onus agendi cum præfato Cardinali Brevium Secretario quamprimum implere; verùm quum paulò post ab eodem Benedicto Prædecessore in Collegium S. R. E. Cardinalium cooptati, ad regendam Episcopalem Anconitanam Ecclesiam Nos contulerimus, ex qua biennio post ad Metropolitanam Bononiensem translati fuimus, non licuit Nobis negocium istud ad optatum finem perducere. Interim verò, quum non minùs pro Anconitano, quàm pro Bononiensi Populo, hujusmodi facultatem Indulgentiæ Plenariæ moribundis Fidelibus impertiendæ ab Apostolica Sede, ut par erat, expetitam, juxta consuetam formam, ac superiùs enunciatis limitibus circumscriptam obtinuissemus; ipso statim usu, & propria experientia, in eas incidimus difficultates, quæ & anno MDCCX., ut præfertur, in Congregatione Sacris Reliquiis, & Indulgentiis præposita, a Nobis tanquam Consultore propositæ fuerant; quæque deinceps anno MDCCXXVII. alteri Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini interpretum a Nobis etiam, pro Secretarii munere, expositæ, causam dederunt memoratæ consultationi cum Secretario Brevium introducendæ. Etenim tum in Anconitanæ, tum verò in amplioris Bononiensis Ecclesiæ regimine, animadvertimus, ob interdictam Nobis hujusmodi facultatis subdelegationem, omnes plerumque Diœcesis habitatores hoc tanto spirituali beneficio summis suis temporibus orbatos manere; & quidem cum irreparabili damno, deficientibus per Diœcesim Collegiis Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis, quibus a felicis recordationis Prædecessore Nostro Alexandro Papa VII. per Literas die xv. Januarii anni MDCLVI. datas, & perpetuò valituras, indultum fuit, ut Christifidelibus in mortis articulo constitutis Benedictionem cum Indulgentia Plenaria impertiri valeant; nec aliis extantibus Cœnobiis Regularium, quibus, pro Confratribus piarum quarumdam Societatum ab eorum Ordinibus institutarum, similia Indulta, & Privilegia ab Apostolica Sede concessa fuerunt. Quod verò spectat ad Incolas ipsius Civitatis, si quidem hæc, ut Bononia est, frequenti Populo sit referta, quum facultas substituendi non aliter in præfata Epistola tribuatur, quàm in casu præcisæ necessitatis cum nocturno tempore conjuncto, cum magno animi Nostri dolore experti sumus Paternæ hujusmodi charitatis actus erga dilectos in Christo Filios nostros, non eâ assiduitate, qua cupiebamus, per Nos ipsos præstari posse. Nam præterquamquod necesse habebamus nonnullis per annum mensibus a Civitate abesse, ut, juxta præscriptum Sacræ Tridentinæ Synodi, si non totam, saltem aliquam illius amplæ Diœcesis partem singulis annis coram invisendo, corrigendo, docendo, & Sacramentum Confirmationis visitatis plebibus ministrando, lustraremus; jam in ipsa Civitate degentes, nullam ferè diurni temporis horam vel a Divinis rebus, vel a Pastoralis Officii occupationibus vacuam habebamus; dum pro occurrentium negociorum expeditione, nunc adeuntium postulationibus, nunc Ministrorum relationibus, nunc Congregationum consultationibus operam dare oportebat; recurrentibus autem Ordinationum temporibus, vel evenientibus Ecclesiarum Parochialium vacationibus, aut cessantibus Confessariorum facultatibus, quas, ad nova de ipsis experimenta identidem capienda, nonnisi temporibus definitas iisdem concedere consuevimus, Examina atque Concursus sine Nobis haberi non permittebamus. Et sanè, si quis Episcopalis vitæ conditiones, ut verè se habent, considerare velit, facilè agnoscet, majorum Civitatum Episcopos ferè redactos esse ad hujusmodi Benedictionis, & Indulgentiæ beneficium aliquibus dumtaxat Personis, vel genere, vel aliis qualitatibus conspicuis, & quidem instantibus, & postulantibus, exhibendum; pauperibus autem, & humilioribus, ob præclusam sibi, extra necessitatis & noctis tempora, subdelegandi facultatem, vix unquam succurrere posse.

Pontificis experientia in Episcopalis Officii administratione.

Episcopalis vitæ a[...] occupat[...]

Quod si satis momenti, & auctoritatis haberet sententia a nonnemine proposita, Plenariam scilicet Indulgentiam in mortis articulo concedendam non esse, nisi his, quorum eximia in Ecclesiam merita extitissent; eâ nimirum de causa, quod quum pro hujusmodi Indulgentiæ consequutione vel nullum omninò opus injungi, vel nonnisi morientis statui & viribus accommodatum imponi possit, præterita dumtaxat in Ecclesiam merita, cum extrema præsenti necessitate conjuncta, locum supplere possint aliorum operum, quæ cæteroquin ad Plenariam Indulgentiam adipiscendam præscribi solent; nihil profectò esset, cur aliquid nunc a Nobis innovando statueretur. Verùm Prædecessorum nostrorum hac in re agendi ratio, relatæ opinioni contraria dignoscitur. Ut enim multas

Obj[...] adversu[...] quente [...] cession[...] dulgen[...] Plenari[...] articulo [...] tis dilu[...]

præ-

prætereamus concessiones Indulgentiæ Plenariæ morientibus fidelibus indistinctè applicandæ; quænam porrò, & quam magna in Ecclesiam promerita fuisse dicemus eorum, qui quatuor ab hinc sæculis, pestifera lue per Angliam grassante, ex hac vita decedebant? quibus tamen omnibus, dummodo sacramentaliter confessi, & sacra Communione refecti fuissent, Prædecessores Nostri Clemens Papa VI. & Gregorius Papa XI. Benedictionem cum Indulgentia Plenariâ per Legatos suos impertiri non recusarunt. Sed & ipsa Congregatio Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præposita jam usque ab anno MDCLXXV. die XIII. Aprilis, re diligenter perpensâ, censuit, Indulgentiæ Plenariæ largitionem in eos etiam, qui singularibus in Ecclesiam meritis nequaquam excellerent, rectè & utiliter conferri, atque diffundi.

Quapropter Apostolicæ charitatis nostræ viscera dilatantes, & tam veteribus, quàm recentioribus Ecclesiasticæ benignitatis exemplis inhærentes; siquidem extat illustre monumentum tertii Ecclesiæ sæculi in Epistola Sancti Cypriani, quæ in novis Editionibus impressa est *numero XII.*; quâ scilicet, in eorum gratiam, qui Libellos Martyrum obtinuerant, & in mortis periculo versabantur; quum ipse æstivis ardoribus præpediretur, quò minus, ut optaverat, ad eos reconciliandos sese conferre posset; permittit ut id, vice sua, a quocumque Presbytero, aut etiam Diacono, præstari queat: Novissimis verò temporibus, ex secunda Mediolanensi Provinciali Synodo constat, a felicis recordationis Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII., omnibus Episcopis illius Provinciæ concessum fuisse, non solùm ut ipsi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria moribundis Fidelibus impertiri; sed etiam, ut aliis hujusmodi facultatem liberè subdelegare possent: His igitur, aliisque exemplis, nec non rationibus superiùs relatis permoti, hac Nostrâ perpetuò valiturâ Constitutione novas in hac materia regulas præfinire, quodque olim, ut præmisimus, de alterius sententia deliberandum Nobis fuerat, nunc demum de concessa Nobis Apostolicæ potestatis plenitudine absolvere, ac perficere constituimus.

Itaque primùm volumus atque decernimus, ut quæ facultates impertiendi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria Fidelibus in mortis articulo constitutis, Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis nunc existentibus a Nobis, vel à Prædecessoribus Nostris ad hunc diem concessæ reperiuntur, licet illæ in consuetis Epistolis Secretarii Brevium ad Triennium dumtaxat, vel aliàs ad definitum tempus indultæ fuerint, nihilominus præsentis nostræ Constitutionis vigore eò usque in suo robore maneant, quoad iidem Antistites earum Ecclesiarum, atque Diœcesum regimen obtinebunt, quarum favore, & intuitu easdem facultates a Nobis, & ab Apostolica Sede impetrarunt. Nos enim eas ad omne tempus hujusmodi, motu proprio, & auctoritate præfata, atque earumdem præsentium Literarum serie, extendimus, & prorogamus.

Utque præterea unusquisque ex Antistitibus præfatis, unum, aut plures pios Sacerdotes sive Sæculares, sive Regulares, prout necessarium fore judicabunt, in eorum Civitatibus subdelegare valeant, qui, dum ipsi Antistites aliquo legitimo impedimento detinebuntur, quamvis hujusmodi impedimentum diurno tempore occurrat, eorum vice, Benedictionem hujusmodi cum Indulgentiæ Plenariæ applicatione Christifidelibus in præfato articulo constitutis impertiantur; aliosque similiter per Diœcesim Sæculares, aut Regulares Sacerdotes, quotquot pro numero animarum in Diœcesibus existentium necessarios judicaverint, ad prædictum effectum deputare, & subdelegare possint; nec non eosdem a se deputatos, & subdelegatos removere, aliosque in eorum locum pro suo arbitrio, & prudentia subrogare valeant; iisdem motu, potestate, & tenore, concedimus, & indulgemus.

Si verò aliquem ex Antistitibus nunc per Ecclesias constitutis, & præfatâ facultate gaudentibus, ad aliarum Ecclesiarum regimen Apostolica auctoritate transferri contingat; sive aliquis eorum sit, quorum favore consuetæ Literæ Secretarii Brevium ad hunc diem expeditæ non fuerint; ac denique quum novi Episcopi Catholicis Gregibus in posterum præficientur; volumus atque statuimus, ut singulis eorum hujusmodi facultatem a Nobis, sive a Romano pro tempore Pontifice postulantibus, Apostolicæ Literæ in forma Brevis gratis per omnia expediantur, quibus prædicta facultas ipsis concedatur, non ad Triennium, sed ad omne tempus, quo adeptum semel Ecclesiæ regimen obtinebunt; adjecta etiam facultate subdelegandi tam pro Civitate, quàm pro Diœcesi, non quidem in casu dumtaxat impedimenti cum nocturno tempore conjuncti, sed in omnibus & per omnia ad normam eorum, quæ pro Episcopis nunc existentibus, & Indulto hujusmodi actu gaudentibus, supra statuimus. *Ampliora Indulta in posterum côceduntur per Literas Apostolicas.*

Insuper pro Prælatis Inferioribus Territorium separatum habentibus, cum vera qualitate Nullius, & activâ in Clerum & Populum jurisdictione; quamvis Prædecessores Nostri hanc de præterito consuetudinem non habuerint; nihilominus de Apostolica liberalitate, ac simili motu & tenore concedimus & indulgemus, ut, si ab ipsis hujusmodi facultàs petita fuerit, similes Literæ in forma Brevis in posterum singulis eorum expediantur, juxta eandem formam, mutatis mutandis, quàm pro Episcopis constituimus; ne exceptâ quidem facultate subdelegandi, ut suprà; dummodo ipsi Prælati hanc gratiam postulantes, Apostolicis Literis nostris Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXL. nono Kalend. Decembris datis, quarum initium est: *Quod sancta*, impressis in Bullario nostro *Tom. I. num.* 7., obtemperaverint; nimirum sacra Apostolorum Limina præscriptis temporibus visitaverint, & relationem status Ecclesiarum sibi subjectarum Apostolicæ Sedi exhibuerint; vel, quatenus Prælationis honorem de novo accipiant, debitum juramentum in memoratâ Constitutione præscriptum antea præstiterint. *Etiam favore Prælatorum Inferiorum jurisdictionem habentium.*

Dum autem hujusmodi facultatem Episcopis eam actu obtinentibus prorogavimus, & ampliavimus, ut præfertur; cæteris verò tam Episcopis, quàm Prælatis Inferioribus in posterum eam petentibus, supradicta formâ & amplitudine concedendam fore decrevimus; sequitur, ut hujusmodi Indulta nequaquam morte concedentis expirent; quum jurisdictio delegata in iis, quæ non justitiam, sed gratiam concernunt, etiam post obitum delegantis manere debeat. Quoniam verò iisdem Episcopis, & Prælatis permittimus, ut hujusmodi facultatem, pro Incolarum Civitatum, Locorum, atque Diœcesum opportunitate & necessitate, uni, vel pluribus Sacerdotibus in posterum subdelegare valeant; statuimus atque decernimus, hujusmodi subdelegationes, per subdelegantis cessum aut decessum similiter non expirare; sed potestatem ipsis tributam perseverare usque ad superventum novi Præsulis, cujus arbitrio relinquimus, eosdem in hujusmodi officio confirmare, vel ab eo removere. Atque ita quicumque Antistes memoratam facultatem à Romano Pontifice semel obtinuerit, eo decedente, opus non habet pro illius confirmatione ad Apostolicæ *Indulta non expirant morte Pontificis.* *Nec subdelegationes per cessum aut decessum subdelegantis.*

Cathedræ Successorem recurrere. Sicque etiam cedente vel decedente Episcopo, seu Prælato, a quo eadem facultas in sua Diœcesi aut Territorio subdelegata fuerat, novâ concessione opus non erit pro temporaneo Vicariorum Capitularium, aut Apostolicorum, regimine; quum Subdelegatorum auctoritas super manere debeat, quamdiù vel Episcopus ipse, aut Prælatus, vel illius Successor eandem ipsis non ademerit.

Hac igitur ratione animarum saluti consulentes, quantum Nobis in Domino licuit, piam consuetudinem applicandi Plenariam Pontificiam Indulgentiam Ecclesiæ Filiis in mortis articulo constitutis, ampliare, & faciliorem reddere curavimus. Permissâque Venerabilibus Fratribus, ac Dilectis Filiis, Ecclesiarum Episcopis & Præsulibus, facultate alios Sacerdotes ad hunc effectum; tam in Civitatibus, quàm in Diœcesibus subdelegandi, non parum levaminis eorum anxieratibus, & sollicitudinibus per Nos allatum esse putamus. Verumtamen ipsis declaratum volumus, non id propositum Nobis fuisse, ut eos prorsus eximeremus ab hoc paternæ charitatis officio, per se ipsos adeundi miseros ægrotos Plenariæ absolutionis in extremo articulo adipiscendæ cupidos; sed ut eorum pietatem opportunè juvaremus, ne, dum ipsi aliis Pastoralibus curis detinentur, dolere debeant, commissos sibi Fideles hoc tanto spirituali beneficio destitutos ex hac vita migrare. Qui verò pium hujusmodi opus per semetipsos exercere gaudent (quod sanè omnes, quoties legitimè impediti non fuerint, facturos esse confidimus), meminerint, non id dumtaxat erga nobiliores & potentes hujus sæculi, sed erga pauperes quoque, & adjectæ sortis homines præstandum esse. Qua de re utiliter legi poterit Prædecessoris Nostri S. Gregorii Magni Homilia XXVIII. in Evangelia *ad Cap. IV.* Joannis: *Erat quidem Regulus, cujus Filius infirmabatur Capharnaum*, in qua mirabilem atque cœlestem observat amantissimi Redemptoris Nostri JESU CHRISTI agendi rationem, qui ad invisendum ægrotantem Reguli filium invitatus ire abnuit, ad Centurionis Servum nec invitatus iturum se profitetur: *Quid est quod Regulus rogat, ut ad ejus filium veniat, & tamen venire recusat; ad Servum verò Centurionis non invitatur, & tamen se corporaliter ire pollicetur? Reguli filio per corporalem præsentiam non dignatur adesse; Centurionis Servo non dedignatur occurrere.*

Monitum ad Episcopos ut ad Ægrotos personaliter accedant.

Ut autem Indulgentiæ fructus a Fidelibus in mortis articulo percipiatur, hoc sedulò agendum erit, ut Populus in Sacris Concionibus & Catechesibus frequenter edoceatur, quod iis, qui gratiæ Dei, quam in Baptismo acceperunt, ingrati, per actualia peccata Spiritum Sanctum contristaverunt, & Templum Dei violare non sunt veriti, quantumvis æterna supplicia in Pœnitentiæ Sacramento condonata fuerint, nihilominus temporalis plerumque pœna Divinæ justitiæ exsolvenda superest, cujus remissio obtinenda est non solùm per satisfactiones a Sacerdote Confessario in ipso Pœnitentiæ Sacramento pro mensura delicti impositas, aut per Christianam tolerantiam earum adversitatum, a quibus mortalium vita immunis esse nequit; verùm etiam per jejunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia; Alioquin verendum esset, ne salutis remedia ab Ecclesiæ benignitate Fidelibus suppeditata, paulatim in pravæ libertatis & licentiæ fomentum traherentur; compluribus sibi temerè blandientibus de remissione tum sempiternæ pœnæ, per Sacramentalem absolutionem, tum temporalis, per Indulgentiæ Pontificiæ applicationem, in exitu vitæ impetranda; neque cogitationibus quam incertum sit omnibus non solùm quâ horâ, & quo mortis genere ex hac vita migrandum sibi fuerit; sed etiam an Indulgentiam, licèt externo ritu sibi applicatam, cum effectu sint percepturi. Præpostera æquè ac periculosa antiquis Ecclesiæ temporibus inoleverat consuetudo, ut non pauci ex iis, qui ad Baptismum nomina obtulerant, ad finem usque vitæ ipsius Sacramenti perceptionem prorogarent, quò scilicet interim ingenio liberè indulgerent, ac demum quum è vita discessuri essent, per salutare lavacrum, ab omni culpa, & tam ab æterna, quàm a temporali pœna soluti, ad cœleste Regnum rectâ transferrentur; contra quos extant gravissimæ objurgationes Sancti Gregorii Nazianzeni in Oratione XL., & Sancti Joannis Chrysostomi in Homilia I. super Acta: Sed & Ecclesia Catholica pravam hujusmodi confidentiam improbare se declaravit, dum eos, qui in mortis periculo Baptismum susceperant, si convaluissent, a Sacris Ordinibus & ab Officiis Ecclesiasticis arcendos, ac perpetuò irregulares fore decrevit.

Monita salutaria Fidelibus inculcanda.

Et quoniam Sacerdotibus, qui Fideles in extremo agone laborantes piè adjuvant, vel Ecclesiæ Sacramenta ipsis ministrant, Rituale Romanum injungit, ut si ægrotus Indulgentiam Plenariam legitima auctoritate concessam consequi valeat, eam illi in mentem reducant, proponantque quid ad eam consequendam agere debeant; ex his autem, qui ad hujusmodi statum redacti sunt, alii quidem cum plenâ cognitione integrum loquelæ usum retinent, alii verò loquendi facultatem amiserunt, licèt antea sinceræ contritionis indicia dederint, eaque adhuc ratione utentes, identidem dare non desinant; Ideò, quò certius prædicti omnes Indulgentiæ fructum consequi valeant, præfatis Sacerdotibus mandamus, ut omni ratione studeant moribundos Fideles excitare ad novos de admissis peccatis doloris actus eliciendos, concipiendosque ferventissimæ in Deum charitatis effectus; præsertim verò ad ipsam mortem æquo ac libenti animo de manu Domini suscipiendam. Hoc enim præcipuè opus in hujusmodi articulo constitutis imponimus & injungimus, quo se ad Plenariæ Indulgentiæ fructum consequendum præparent, atque disponant. Qua in re auctor Nobis est Sanctus Doctor Augustinus, qui *in Libro XIII. de Civit. Dei cap. 6.* postquam horridam mortis speciem, eique renitentes hominum animos descripsit, quodque in aliis suis operibus non semel docuerat, mortem nimirum esse peccati originalis pœnam, ibi quoque asseruit & confirmavit; hæc ad rem nostram apposite subdit: *Quidquid tamen illud est in morientibus, quod cum gravi sensu adimit sensum, piè, fideliterque tolerando, auget meritum patientiæ, non aufert vocabulum pœnæ. Ita cum ex hominis primi perpetuata propagine procul dubio sit mors pœna nascentis; tamen, si proprietate, justitiaque pendatur, fit gloria renascentis; & cum sit mors peccati retributio, aliquando impetrat, ut nihil retribuatur peccato.*

Relig[...] actus [...] bundis [...] delibus [...] nuandi.

Præse[...] acceptati[...] mortis, [...] quam o[...] pro Ind[...] gentia in [...] ctum.

Pro impertiendâ verò Benedictione Fidelibus in mortis articulo constitutis, applicandâque ipsis Plenariâ Indulgentiâ, quum nulla certa formula olim præscripta foret, sanctæ memoriæ Prædecessor Noster Benedictus Papa XIII. anno Domini MDCCXXVI. pias quasdam Preces & Orationes ad hunc effectum adhibendas publicari mandavit; quarum exemplo, in his, quæ opportuna judicavimus, inhærentes; aliam de novo formulam, cum his, quæ in hac nostra Constitutione præscripta sunt, magis congruentem confecimus, & instituimus, quam ab omnibus in posterum usurpari præcipimus; Mandantes, hoc ipsum inculcari, & injungi in Apostolicis Literis, quæ deinceps pro concessione prædictæ facultatis Indulgentiæ

Form[...] impertien[...] Benedicti[...] nis a Pon[...] ce consti[...] tur.

Plena-

Plenariæ moribundis impertiendæ, ut præmisimus, expediendæ erunt.

Ac decernentes, ipsas præsentes Literas semper validas & efficaces existere, & fore, suosque plenarios effectus perpetuò sortiri, & obtinere, atque iis ad quos spectat, seu spectabit in futurum, plenissimè suffragari: Non obstantibus Apostolicis, & in Generalibus, seu Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus, seu specialibus Constitutionibus, ac quibuscumque contrariis, etiam Congregationum S. R. E. Cardinalium, Decretis & Resolutionibus etiam Apostolica auctoritate approbatis, roboratis, & pluries confirmatis; usibus quoque, stilibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus: Quibus omnibus & singulis, ad præmissorum effectum, motu, scientia, & potestate præfatis amplissimè derogamus, aliisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Formula igitur, quam pro impertienda Benedictione, & Plenaria Indulgentia moribundis Fidelibus applicandi, ut præfertur, in posterum adhibendam esse præscripsimus, talis est:

MODUS
A SS. D. N. BENEDICTO PAPA XIV.
approbatus.

Pro opportunitate temporis servandus, ut infra in Rubricis notatur, ad impertiendam Benedictionem in articulo mortis constitutis, ab his, qui facultatem habent a Sede Apostolica delegatam.

Benedictio in Articulo mortis cum soleat impertiri post Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ unctionis illis Infirmis, qui vel illam petierint, dum sana mente, & integris sensibus erant, seu verisimiliter petiissent, vel dederint signa contritionis; impertienda iisdem est, etiamsi postea linguæ, cæterorumque sensuum usu sint destituti, aut in delirium, vel amentiam inciderint. Excommunicatis verò, impœnitentibus, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, est omnino deneganda.

Habens prædictam facultatem, ingrediendo cubiculum, ubi jacet Infirmus; dicat: Pax huic Domui &c., *ac deinde ægrotum, cubiculum, & circumstantes aspergat aqua benedicta, dicendo Antiphonam:* Asperges &c.

Quod si Ægrotus voluerit confiteri, audiat illum, & absolvat. Si Confessionem non petat, excitet illum ad eliciendum actum contritionis; de hujus benedictionis efficacia, ac virtute, si tempus ferat, breviter admoneat; tum instruat, atque hortetur, ut morbi incommoda ac dolores in anteactæ vitæ expiationem libenter perferat, Deoque sese paratum offerat ad ultrò acceptandum quidquid ei placuerit, & mortem ipsam patienter obeundam in satisfactionem pœnarum, quas peccando promeruit. Tum piis ipsum verbis consoletur, in spem erigens fore, ut ex divinæ munificentiæ largitate eam pœnarum remissionem, & vitam sit consecuturus æternam. Postea dicat:

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit Cœlum, & Terram.

Antiphona.

Ne reminiscaris Domine delicta Famuli tui (*vel* Ancillæ tuæ) neque vindictam sumas de peccatis ejus.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster &c.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos a malo.
℣. Salvum fac Servum tuum (*vel* Ancillam tuam, *& sic deinceps*).
℟. Deus meus sperantem in Te.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Clementissime Deus, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui neminem vis perire in te credentem, atque sperantem, secundum multitudinem miserationum tuarum respice propitius Famulum tuum N., quem tibi vera Fides, & spes christiana commendant. Visita eum in salutari tuo, & per Unigeniti Tui Passionem, & Mortem, omnium ei delictorum suorum remissionem, & veniam clementer indulge, ut ejus anima in hora exitus sui Te Judicem propitiatum inveniat, & in sanguine ejusdem Filii tui ab omni macula abluta, transire ad vitam mereatur perpetuam. Per eundem Christum Dominum nostrum.

Tum dicto ab uno ex Clericis adstantibus Confiteor &c. *Sacerdos dicat* Misereatur &c. *deinde*:

Dominus Noster Jesus Christus Filius Dei vivi, qui Beato Petro Apostolo suo dedit potestatem ligandi, atque solvendi, per suam piissimam misericordiam recipiat confessionem tuam, & restituat tibi stolam primam, quam in Baptismate recepisti; Et Ego facultate mihi ab Apostolica Sede tributa, Indulgentiam plenariam & remissionem omnium peccatorum tibi concedo. In nomine Patris &c.

Per sacrosancta humanæ reparationis mysteria, remittat tibi omnipotens Deus omnes præsentis, & futuræ vitæ pœnas, Paradisi portas aperiat, & ad gaudia sempiterna perducat. Amen.

Benedicat Te omnipotens Deus, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

Si verò Infirmus sit adeò morti proximus, ut neque Confessionis generalis faciendæ, neque præmissarum precum recitandarum tempus suppetat; statim Sacerdos benedictionem ei impertiatur.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum confirmationis, prorogationis, ampliationis, & concessionis, mandatorum, statutorum, decretorum, ac derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, Nonis Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Septimo. Dat. Pontif. Anno VII. die 5. Aprilis 1747.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 4. Maji anni 1747.

De

XXXV.

De resumendo, ac retinendo Titulo Episcopi Anconæ, & Humanæ.

Venerabili Fratri Nicolao Episcopo Anconitano, & Humanatensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontifex antea fuit Episcopus Anconitanus.

Et invenit Episcopos Prædecessores se Comites Humanæ denominasse;

Dubitavit Pontifex de hoc titulo Comitis, quia Martinus V Anconitanæ, Humanatensem Ecclesiam univit.

Ac propterea potius Episcopus Humanatensis, quam Comes esset denominandus.

Auctoritas Historici Anconitani.

Usus denominationis ab utraque Ecclesia anno 1536.

NOTUM tibi est, Ven. Frater, Nos quoque Anconitanam Ecclesiam rexisse, cujus Diœcesis, Cleri, ac Populi nunquam obliti sumus, nunquamque obliviscemur. Quum verò primum ad eam accessissemus, invenimus Prædecessores Nostros, quorum adhuc vivit memoria, in actis publicis sibi Titulos dedisse Episcopi Anconæ, & Comitis Humanæ, quorum morem sequuti sumus & Nos ipsi, at non sine aliqua animi hæsitatione, quum legissemus in Ughellio, ubi agit de Anconitana Ecclesia, Martinum V. Pontificen Maximum anno Christi Domini 1422. cum Anconitano Episcopatu Humanatensem Episcopatum conjunxisse, hincque Anconæ Episcopos titulum assumpsisse non Comitis, sed Episcopi Humanæ: *Quamobrem in posterum Præsules Anconitani etiam Humanatenses dicti sunt.* Quapropter Nobis videbatur, Episcopum Anconæ debere se nuncupare non Comitem, sed Episcopum Humanæ; accedente sententia quoque Saracini historici Anconitani, cui quamquam minime displiceret Episcopum Patriæ suæ Titulo gaudere Comitis Humanæ, negare ausus non est ei quoque convenire Titulum Episcopi Humanæ; in sua enim historia Italice scripta, hæc habet: *Quæ Urbs*, loquitur de Humana, *quanquam olim destructa fuerit, uti in hisce notitiis meis ostendi, tamen a Martino V. anno 1422. fuit ejus Episcopatus unitus cum Episcopatu Anconæ; Unde ab eo tempore Anconitani Episcopi se subscribunt: N. N. Episcopus Anconæ, Humanæ, & Comes dictæ Humanæ.* Baldovinettus de Baldovinettis Nobilis Florentinus, a Paulo III. renunciatus est Episcopus Anconæ anno salutis 1523., obiitque anno 1538. ut narrat Ughellius. Anno autem 1536. fieri curavit pro Canonicis Subsellia ex nuce, quæ adhuc integra perstant exposita omnium commodo in anteriori Secretario Cathedralis Ecclesiæ, quæ, insertis nuci sub co ronide albis patentibusque Literis, exhibent hanc inscriptionem: *Hoc opus fecit fieri Baldovinettus de Baldovinettis Episcopus Anconæ, & Humanæ, dictæque Humanæ Comes suis sumptibus MDXXXVI.*

Percurritur Historia Civitatis Humanæ, & ejus destructionis.

Civitas Humana in Piceno, Humana quoque ab antiquis dicta est, posterioribus sæculis Umana, dempta priori litera. Ejus nominis meminerunt prisci Scriptores, inter quos Pomponius Mela lib. 2. cap. 4. scribit: *Piceni littora excipiunt, in quibus Humana, Potentia, Cluana, Cupra.* Et Plinius lib. 3. cap. 13. *Cluana, Potentia, Humana a Siculis condita.* At multis prætermissis ad Civitatem hanc pertinentibus, cujus annales scribere Nobis non est in animo, satis Nobis erit indicare, fuisse eam Sedem Episcopalem, cujus Episcoporum series in Ughellio non quidem integra est, sed solos vigintiquinque commemorat, incipiens a Gratioso, qui fuit sexto sæculo sedente in Petri Cathedra S. Gregorio Magno, desinensque in Astorgio, de quo mentionem, re id postulante, inferius faciemus.

Sopra il dover riassumere, e ritenere il Titolo di Vescovo di Ancona, e di Umana.

Venerabili Fratri Nicolao Episcopo Anconitano, & Humanatensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

COME ella ben sa, siamo stati ancor Noi Vescovo di Ancona; nè mai ci siamo scordati, nè mai ci scorderemo di quella Chiesa, di quella Diocesi, di quel Clero, e di quel Popolo. Giunti a quella residenza, ritrovammo che i nostri degni Predecessori, de' quali era ancor viva la memoria, negli atti pubblici s'erano intitolati Vescovo di Ancona, e Conte di Umana: e Noi continuammo nello stesso modo, ma non senza qualche ribrezzo, perchè, avendo letto nell'Ughelli, ove tratta della Chiesa d'Ancona, che Martino V. *l'Anno di Cristo* 1422. uni al Vescovado di Ancona il Vescovado di Umana, e che di poi i Vescovi di Ancona avevano assunto il titolo, non già di Conte, ma di Vescoro di Umana: *Quamobrem imposterum Præsules Anconitani etiam Humanatenses dicti sunt*: sembravaci, che il Vescovo di Ancona, non Conte d'Umana, ma Vescovo d'Umana avesse dovuto chiamarsi; sì perchè lo Storico Saracini Anconitano, a cui non molto dispiaceva, che il Vescovo della sua Patria avesse il titolo di Conte d'Umana, non ebbe però mai il coraggio di privarlo del titulo di Vescovo pure di Umana; onde *nella sua Storia* così lasciò scritto: *La qual Città*, parla di Umana, *benchè già distrutta, come ho in queste notizie narrato, fù nondimeno da detto Martino V. l'Anno* 1422. *unito il suo Vescovado con questo d'Ancona; onde da detto tempo in quà si sottoscrivono i Vescovi pro tempore d'Ancona, N. N. Vescovo d'Ancona, di Umana, e Conte di detta Umana.* Monsignor Balduinetto de' Balduinetti, nobile Fiorentino, fu fatto Vescovo d'Ancona da Paolo III. nel 1523. e morì nel 1538. come si vede nell'Ughelli. Nel 1536. fece fare alcuni Banconi di noce per comodo de'Canonici. Questi ancor oggi sono in essere, e stanno à pubblico comodo, e a vista di tutti nella Sagrestia anteriore della Cattedrale d'Ancona, e nella noce, di legno bianco, sono formate a capo de'detti Banconi le seguenti parole in carattere grande, e leggibile con tutta facilità: *Hoc opus fecit fieri Baldovinettus de Baldovinettis Episcopus Anconæ & Humanæ, dictæque Humanæ Comes suis sumptibus MDXXXVI.*

La Città di Umana nel Piceno fu negli antichi tempi chiamata *Humana*, e ne'posteriori *Umana*; ed il suo nome è celebrato presso gli antichi Scrittori, imperocchè Pomponio Mela *al lib.* 2. *cap.* 4. così lasciò scritto; *Piceni littora excipiunt, in quibus Humana, Potentia, Cluana, Cupra*: e Plinio *al lib.* 3. *cap.* 13. *Cluana, Potentia, Humana a Siculis condita.* E tralasciando molte altre notizie istoriche appartenenti alla Città di Umana, non avendo Noi intenzione di comporre gli annali di quella Città, ci contenteremo di accennare, ch' essa fu Sede Vescovile; ritrovandosi nell'Ughelli la serie, non di tutti, ma di venticinque Vescovi, incominciando da Grazioso, che viveva nel sesto secolo nel Pontificato di S. Gregorio Magno, fino al Vescovo Astorgio, di cui caderà in acconcio il parlare più abbasso.

In Bulla Bonifacii VIII., qui creatus fuit Pontifex anno 1294. inspecta alias a Nobis inter scripturas ad Humanæ rem publicam spectantes, hæc leguntur: *Sane petitio dilectorum Filiorum Communis Civitatis nostræ Anconitanæ Nobis nuper exhibita continebat, quod cum olim, videlicet a centum annis proxime præteritis, aut cum Civitas Humanæ, quæ tunc satis potens, nec non opulenta divitiis, ac populosa fuisse dicitur, peccatis forsan exigentibus, aut Divino interdicto, ad tantam ruinam devenisset, quod nunc non Civitatis, sed vix parvi Castri videretur, ac videatur habere figuram.* Quo Bonifacii testimonio referenda est ad finem XII. sæculi Humanæ ruina, quæ quanquam ingens fuerit, non tamen Civitatem penitus delevit, ut ex præfato monumento colligitur, & ex iis, quæ mox subjiciemus.

Civitatem igitur Humanam ruinis suis deformem, stetisse tamen adhuc sæculo XIV. compertum est. Nam Raynaldus *annal. an.* 1353. *num.* 8. narrat quemdam fuisse Fratrem Morialem Equitem Sancti Joannis Hierosolymitani ex Provincia, qui sub prætextu ferendi auxilii Cardinali Egidio Albornozio Sedis Apostolicæ Legato, cohortem conflavit perditorum Hominum, quibuscum postquam cœpta aliqua pro Status Ecclesiastici utilitate perfecerat, Picenum ingressus, ad partes Malatestarum hostium Ecclesiæ transiit, & coacto agmine, quod italico nomine *la gran Compagnia* vocabatur, multas Marchiæ Anconitanæ Urbes diripuit, & Civitate Humana potitus est, teste Matthæo Villani in Chronico *lib.* 3. *cap.* 107. At raptorem diù inultum non passus est Deus. Nam captus tandem, Romamque ductus, ut grassatorum dux, vastatorque Marchiæ, capite truncatus est die 29. Augusti an. 1354. uti habetur in eodem Villani *lib.* 4. *cap.* 16. 24. & in antiqua vita Nicolai a Laurentio, vulgo Cola di Rienzo *cap.* 15. 20. 21. & 22.

Non longum tempus est inter annum 1354., & 1422., quo tamen intervallo Civitatem Humanam penitus concidisse fateri necesse est. Nam in Bulla Martini V., de qua inferius loquemur, data anno 1422. hæc habentur: *Sane per Nos nuper intellecto, quod Civitas Humanatensis propter incendia, guerrarum turbines, mortalitatum pestes, & alias calamitates, quæ illam multipliciter afflixerunt, funditus quasi destructa est.* Hinc Scriptores subsequentis ævi, ubi de Humana sermo incidit, de ea loquuntur tanquam de Urbe excisa, ac deleta. Flavius in Italia illustrata, quod opus edidit circa annum 1450. hæc de ea prodidit *pag.* 339. *Et paulo supra mare vetustissima interiit Urbs Humanæ, & parvo ab inde spatio adhæret mari, ipso in promontorio, Siriolum Oppidum.* Apud Leandrum Albertum, qui Italiam descripsit ante medium sæculi decimi sexti *pag.* 244. editionis Bononien. anno 1550. hæc ex Italico sermone in Latinum versa habentur: *Descendendo ad mare ad fauces Musonis tribus miliaribus situs apparet, ubi erat antiqua Civitas Humana, hoc nomine dicta a Pomponio Mela:* Numana verò a Plinio, & Ptolomeo: & a Silio *lib.* 8. hoc versu:

Hic, & quos pascunt scopulosa rura Numanæ.

Anno 1422. erat Episcopus Anconæ Astorgius ex Familia Agnesi Neapolitana, qui sexaginta annis vixit, ut habetur in ejus epitaphio in Claustro S. Mariæ supra Minervam Fratrum Prædicatorum, at pluries translatus est ab una ad aliam Ecclesiam, gessitque plura, ac magna negotia. Anno 1411. fuit creatus Episcopus Mileti

Il Pontefice Bonifazio VIII. fu eletto *l'anno* 1294. ed in una sua Bolla, altre volte da Noi veduta fra le scritture della Communità di Umana, così si legge: *Sanè petitio dilectorum filiorum Communis Civitatis nostræ Anconitanæ Nobis nuper exhibita continebat, quod cùm olim, videlicèt a centum annis proximè præteritis, aut cùm Civitas Humanæ, quæ tunc satis potens, nec non opulenta divitiis, ac populosa fuisse dicitur, peccatis forsan exigentibus, aut Divino interdicto, ad tantam ruinam devenisset, quod nunc, non Civitatis, sed vix parvi Castri videretur, ac videatur habere figuram.* Quando debbasi prestar fede a questo monumento, dee il precipizio della Città di Umana riferirsi al fine del secolo duodecimo, che benchè fosse grande, non fu però tale, che affatto la distruggesse, come si deduce dalle parole del detto monumento, e da quanto or'ora soggiugneremo.

Se la Città di Umana era in cattivo stato, era però anche in piedi senza dubbio nel secolo decimo quarto, leggendo Noi negli Annali del Rainaldi *all'anno* 1353. *num.* 8., che un certo Fra *Moriale* Cavaliere di Rodi di nazione Provenzale, col pretesto di porgere ajuto al Cardinale Egidio Albornozzi Legato della Sede Apostolica, fece una ragunanza di masnadieri, e di ladroni, coi quali avendo fatte nel principio alcune imprese a favore della Chiesa, entrato nella Marca, si buttò al partito dei Malatesta; formò una Compagnia, che fu chiamata *la gran Compagnia*; saccheggiò varie Città della Marca, e s'impadronì della Città di Umana, per testimonianza di Matteo Villani *nella sua Cronica al lib.* 3. *cap.* 107. Ma non tardò molto la giustizia di Dio a punire la di lui baldanza, mentre preso, e condotto a Roma, come capo di Assassini, e devastatore della Marca, fu decapitato *ai* 29. *di Agosto l'anno* 1354., come leggesi nello stesso Villani *al lib.* 4. *cap.* 16. 24. e nell'antica Vita di Cola di Rienzo *al cap.* 15. 20. 21. *e* 22.

Dal 1354. al 1422. non corre grande intervallo di tempo; ma è d'uopo, che fra questi due tempi precipitasse la Città di Umana, e che succedessero tali, e tante disgrazie, ch' essa ne restasse oppressa: e però nella Bolla di Martino V., di cui parleremo in appresso, spedita *l'anno* 1422., così si legge: *Sanè per Nos nuper intellecto, quod Civitas Humanatensis propter incendia, guerrarum turbines, mortalitatum pestes, & alias calamitates, quæ illam multipliciter afflixerant, funditus quasi destructa est.* E però gli Scrittori de' tempi susseguenti scrivendo della Città di Umana, ne scrivono come di una Città distrutta. Flavio *nell'Italia illustrata*, Opera, che compose verso *l'anno* 1450. così lasciò scritto di Umana *alla pag.* 339. *Et paulò supra mare vetustissima interiit Urbs Humana; & parvo ab inde spatio adhæret mari ipso in Promontorio Siriolum oppidum.* Ed appresso Leandro Alberti, che descrisse l'Italia prima della metà del secolo decimo sesto, *alla pag.* 244. dell'Edizione di Bologna *del* 1550., così si legge: *Scendendo verso il Mare, presso alla foce del Musone tre miglia, appare il luogo, ov'era l'antica Città di Umana, così da Pomponio Mela nominata, e da Plinio, e Tolomeo Numana, e parimente da Silio nell'ottavo libro, quando dice:*

Hic, & quos pascunt scopulosæ rura Numanæ.

Nel 1422. era Vescovo d'Ancona un certo Monsignor Astorgio, che, benchè non vivesse molto tempo, mentre non trapassò l'età d'anni sessanta, come si deduce dal di lui deposito, che con una nobile iscrizione ancor oggi si vede nel Claustro di questi Padri Domenicani del loro Convento detto della Minerva, fece gran passaggi

Mileti in Calabria a Joan. XXIII., hinc ad Ravellensem Ecclesiam translatus est anno 1413., deinde ad Melphitanam; postremo a Martino V. anno 1422. ad Anconitanam. Eo tempore, quo eam gubernabat, fuit Locumtenens Pontificis in Marchia Anconitana. Ab Eugenio IV. deinde promotus ad Acchiepiscopatum Beneventi anno 1436. Et tandem a Nicolao V. creatus est Cardinalis Presbyter Tituli S. Eusebii anno 1448., uti in Ughellio videre est in Ecclesia Mileti, & in Ecclesia Anconæ. Obiit Romæ 10. Octobris anno 1451., ut in citato Epitaphio habetur.

De causa unionis utriusque Ecclesiæ.

Credibile est Astorgium, cum regimen accepit Anconitanæ Ecclesiæ, eam invenisse redditibus tenuiorem, quàm speraverat: quamobrem Martino V. exposuit, redditus Mensæ Anconitanæ non superare summam quadringentorum florenorum aureorum, quo modico proventu non posset pro dignitate provinciam suam gerere: Redditus autem Ecclesiæ Humanæ, cujus tunc Episcopus erat quidam Antonius, non plus esse, quàm ducentos florenos aureos; hincque benè provisum, atque opportunum fore, si duæ simul Ecclesiæ conjungerentur, Anconæ videlicet, & Humanæ *nunc pro tunc*, idest differendo effectum unionis ad tempus, quo Episcopus Antonius aut obiisset, aut translatus esset ad aliam Ecclesiam. Martinus, ne temere postulatis annueret, rem commisit inquirendam Cardinali Francisco Lando Tituli Sanctæ Crucis in Hierusalem, qui cum exposita vera esse cognovisset, Astorgioque favisset apud Pontificem, is Bullam unionis dedit anno quinto sui Pontificatus.

Bulla unionis Ecclesiæ Humanatensis in comperto non erat.

Bullam illam cum Anconæ essemus, nullo loco invenire potuimus; at præteritis mensibus quum in privata Bibliotheca nostra moraremur, quo in loco, ubi Nobis permissum est, levamen a gravibus ministerii Nostri curis quærimus, & invenimus, contigit, ut legentes dissertationem historicam Cathedræ Episcopalis Setiæ compositam a Dominico Georgio Secreto Cappellano Nostro viro admodum erudito Romæ editam an. 1727. in appendice Monumentorum §. 26. inveniremus impressam per extensum Martini V. Bullam unionis Ecclesiæ Humanatensis cum Anconitana, depromptam ex Archivis hujus Sanctæ Sedis, & præter cætera, quæ superius indicavimus, præcipitur in ea, ut Astorgius, ejusque successores in Ecclesia Anconitana, Titulo Episcopi Anconæ Titulum Episcopi Humanæ conjungerent: *Decernentes, ut prædictus Astorgius, ex tunc in antea Episcopus Anconitanus, & Humanatensis, sicque consequenter illius in posterum successores &c. nuncupentur.* Quapropter oportune prædictus Georgius *pag.* 99. scripsit: *Martinus V. anno Domini 1422. Humanam Civitatem jamjam ruituram ob varias calamitates Anconitanæ Ecclesiæ conjunxit, ea lege, ut Anconitanus Episcopus Humanatensis etiam diceretur. Tabulas hujus conjunctionis nunc primum luci donare duximus.*

Tandem a Pontif. invenitur.

Et in ea præcipitur, quod Episcopus ab utraque Ecclesia denominaretur.

Idem testantur varii Scriptores.

Testatur Ughellius, Astorgium, perfecta unione, Titulo Episcopi Anconitani Titulum addidisse Episcopi Humanatensis. Compagnonius in Regia Picena *lib.* 6. *pag.* 313. & Lucentius *in additionibus ad Ughellium* idem testantur, nixi statuto Recinetensi, in quo hæc leguntur:

passaggi da una Chiesa all'altra, ed ebbe grand'impieghi. Era esso della Famiglia *Agnesi* Napolitana. Nel 1411. da Papa Giovanni XXIII. fu creato Vescovo di Mileto in Calabria: Dipoi fu trasferito alla Chiesa di Ravello *l'anno* 1413.: Susseguentemente a quella di Melfi; e da Martino V. *nel* 1422. a quella di Ancona. Nel tempo, che governava la Chiesa d'Ancona, fu Luogotenente del Papa nella Marca Anconitana. Da Eugenio IV. fu poscia fatto Arcivescovo di Benevento *l'anno* 1436.; e da Nicola V. creato Cardinal Prete del Titolo di Sant'Eusebio *l'anno* 1448. come il tutto risulta dall'Ughelli, nella Chiesa di Mileto, e nella Chiesa d'Ancona. Morì finalmente in Roma *ai* 10. *di Ottobre l'anno* 1431., come si legge nella citata iscrizione posta al suo Sepolcro.

E'd'uopo, che giunto Astorgio al governo della Chiesa d'Ancona, la ritrovasse più povera di rendite, di quello, che forse erasi figurato: e però avendo esposto al Pontifice Martino V. che non avendo la Mensa d'Ancona, che l'entrata di quattrocento fiorini d'oro, colla qual' entrata eragli impossibile il mantenere la sua dignità colla dovuta decenza, e che non eccedendo l'entrata della Chiesa d'Umana, di cui allora Vescovo un certo Antonio, la somma di dugento fiorini d'oro, sarebbe stato ben fatto l'unire insieme le due Chiese di Ancona, e di Umana, *nunc pro tunc*: che è lo stesso che dire, differendo l'effetto dell'unione al tempo, in cui il Vescovo Antonio o fosse morto, o fosse trasferito al governo d'altra Chiesa; non volle Martino V. camminare, come suol dirsi, alla cieca, ma commise la cognizione dell'affare al Cardinale Francesco Lando del Titolo di S. Croce in Gerusalemme; ed avendo questi ritrovato, che tutto l'esposto era la verità, ed avendo data al Papa tutta l'informazione favorevole, fu da esso spedita la Bolla dell'unione nell'anno quinto del suo Pontificato.

Nel tempo della nostra dimora in Ancona non ci è mai riuscito di poter vedere la Bolla: ma ne' mesi passati essendo nella nostra privata Biblioteca, che è l'unico luogo, in cui, quando ci è permesso il trattenerci, ritroviamo qualche sollievo dalle spinose cure ed incessanti del nostro Apostolico Ministero, dammo di mano alla dissertazione istorica della Cattedra Episcopale della Città di Sezza nel Lazio, composta da Monsignor Domenico Giorgi nostro Cappellano Segreto, Uomo di molta e profonda erudizione, stampata in Roma *l'anno* 1727. e nell'Appendice de' monumenti al *§.* 26. abbiamo ritrovata impressa *per extensum* la Bolla di Martino V. della unione delle due Chiese di Ancona, e di Umana, ricavata dagli Archivj di questa Santa Sede; ed oltre le cose di sopra espresse, in essa si contiene, che Monsignor Astorgio, e tutti gli altri di lui Successori nella Chiesa d'Ancona, dovessero unire al titolo di Vescovo d'Ancona anche l'altro di Vescovo d'Umana: *Decernentes, ut prædictus Astorgius ex tunc in antea Episcopus Anconitanus, & Humanatensis, sicque consequenter illius in posterum Successores &c. nuncupentur*: per lo che molto a proposito scrisse il citato Monsignor Giorgi *alla pag.* 99. *Martinus V. anno Domini* 1422. *Humanam Civitatem jam jam ruituram ob varias calamitates Anconitanæ Ecclesiæ conjunxit, ea lege, ut Anconitanus Episcopus, Humanatensis etiam diceretur. Tabulas hujus conjunctionis nunc primùm luci donare duximus.*

Attesta l'Ughelli, che, effettuata l'unione, Astorgio al titolo di Vescovo d'Ancona aggiunse l'altro di Vescovo d'Umana. Il Compagnoni *nella sua Regia Picena al lib.* 6. *pag.* 313. il Lucenti *nelle addizioni all'Ughelli* confermano lo stesso, ricavandolo dallo Statuto di Recanati,

Actum Maceratæ in domibus residentiæ Domini Astorgii Episcopi Anconæ, & Humanæ. Wadingus in Annal. Minorum anno Christi 1426.; postquam dixit Astorgium cum S. Jacobo a Marchia renunciatum fuisse Inquisitorem contra Sectam Fraticellorum, affert ejus Epistolam, cujus hic est titulus: *Astorgius Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Anconitanus, & Humanæ.* Data fuit hæc epistola die 19. Novembris *anno 1426.* Idem Astorgius Commissarius Romanæ Ecclesiæ, ac Quæstor generalis anno sequenti 1427. coëgit Monticellenses ad solvenda Sanctæ Sedi tributa, ac vectigalia, huncque edicto suo Titulum præfixit: *Reverendus in Christo Pater, & Dominus Astorgius Episcopus Anconitanus, & Humanas, Marchiæ Commissarius, & Thesaurarius Generalis.* In antiquis libris reformationum Civitatis novæ in Marchia legitur ejus epistola scripta eodem anno 1427., cujus initium est: *Astorgius Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Anconæ, & Humanæ, Marchiæ Anconitanæ pro Sanctissimo Domino Nostro Locumtenens.* Fateri necesse est Astorgii successores Titulos hosce longo tempore retinuisse. Nam duo Cives Bononienses ex Familia de Luchis Anconitani Episcopi fuerunt, quorum alter, scilicet Joannes Matthæus, translatus est ad Ecclesiam Tropeæ, alter Vincentius, qui obiit anno 1585., sepultusque est in Cathedrali Ecclesia Anconæ, sibi hos titulos tribuit, quos ejus sepulcrum exhibet his verbis: *Vincentio de Luchis Bononiensi Episcopo Anconæ, & Humanæ.* Et ut superius observatum est, testatur Canonicus Julianus Saracenus in Notitiis Historicis Patriæ suæ Anconæ, ad sua usque tempora Episcopos Anconæ dictos fuisse etiam Episcopos Humanæ, quod evincit usque ad ann. 1675., quo & Saracenus scribebat, & Nos nati sumus, fuisse conjunctos Titulos utriusque Episcopatus.

ove così si legge: *Actum Maceratæ in Domibus residentiæ Domini Astorgii Episcopi Anconæ, & Humanæ.* Il Wadingo *negli Annali de' Minori all'anno di Cristo* 1426., dopo aver'esposto, che Astorgio fu fatto Inquisitore in compagnia di S. Giacomo della Marca contra gli Eretici Fraticelli, porta una di lui lettera; il titolo della quale è il seguente: *Astorgius Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Anconitanus, & Humanæ.* La data di questa lettera è *dei 19. di Novembre 1426.* Lo stesso Astorgio come Commissario della Chiesa Romana, e Tesoriere Generale, *nell'anno segente* 1427. sforzò quelli di Monticelli a pagare i tributi, e le gabelle alla Santa Sede, e nel precetto così s'intitolò: *Reverendus in Christo Pater, & Dominus Astorgius Episcopus Anconitanus, & Humanas, Marchiæ Commissarius, & Thesaurarius Generalis.* E ne' Libri antichi delle Riformazioni di Civitanova nella Marca vi è una di lui lettera, scritta *lo stesso anno* 1427. e che incomincia così: *Astorgius Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Anconæ, & Humanæ, Marchiæ Anconitanæ pro Sanctissimo Domino Nostro Locumtenens.* Ed è d'uopo, che i di lui Successori continuassero anche così per molto spazio di tempo: imperocchè essendo stati due Cittadini di Bologna della Familia Luchi Vescovi d'Ancona, cioè Monsignor Giovanni Matteo, che poi fu trasferito alla Chiesa di Tropea, e Monsignor Vincenzo, che morì *nell'anno* 1585. e che fu sepolto in cotesta Cattedrale, leggesi nell'iscrizione sopra il di lui Sepolcro, come anche attesta l'Ughelli, il titolo di Vescovo di Ancona, e di Umana: *Vincentio de Luchis Bononiensi, Episcopo Anconæ, & Humanæ.* E, come anche di sopra si è osservato, attestando il Canonico Giuliano Saraceni nelle Notizie Istoriche della sua Patria d'Ancona, che fino al suo tempo i Vescovi d'Ancona si chiamavano ancora Vescovi d'Umana, ciò dà a divedere, che fino *all'anno* 1675. che è quello per appunto in cui il Saraceni scriveva, e Noi nascemmo, al titolo di Vescovo d'Ancona aggiungevasi l'altro ancora di Vescovo di Umana.

Dell'uso dell'una, e l'altra denominatione dopo l'unione.

Quæ cum ita se habeant, & existente Bulla unionis Episcopatus Humanæ cum Anconitano, & urgente Præcepto ejusdem, ut Episcopus Anconæ Humanæ quoque Episcopus nuncuparetur, & stantibus monumentis observantiæ hujus præcepti ad nostra usque tempora; scire peroptaremus, quo pacto mutatus fuit Episcopatus in Comitatum; quaque ratione Episcopus Anconæ in actis publicis omittat Titulum Episcopi Humanæ. Quæ dicimus, non quod Anconitano Episcopo Titulum Comitis Humanæ invideamus, quandoquidem illius assumendi fundamentum sit, quod esse quidem credimus argumentis ante duo sæcula certis, ac superius allatis; sed ut, aut retento, aut relicto Humanæ Comitis Titulo, nunquam Titulus Ecclesiasticus Episcopi Humanæ relinquatur.

Conchiude, che il Vescovo debba usare ambedue le denominazioni.

Ciò stante, se v'è la Bolla dell'unione del Vescovado d'Umana a quello d'Ancona; se nella Bolla vi è il precetto, che il Vescovo d'Ancona si chiami anche Vescovo di Umana; se abbiamo le prove dell'osservanza di questo precetto, e la continuazione di essa fino a' giorni nostri; sapressimo volentieri, per qual cagione il Vescovado si è mutato in una Contea, e perchè il Vescovo d'Ancona non continua negli atti pubblici almeno ad usare il titolo anche di Vescovo d'Umana: il che da Noi vien suggerito, non perchè invidiamo al Vescovo d'Ancona il titolo di Conte d'Umana, quando vi sia il fondamento di assumerlo, che Noi crediamo esservi, essendovi le prove certe, già di sopra indicate, di più di due secoli; ma acciocchè, o ritenendo, o abbandonando il titolo di Conte d'Umana, non si abbandoni mai il titolo Ecclesiastico di Vescovo pure di Umana.

Risponde ad una difficoltà con le ragioni.

Quod si quis dixerit, cum Martinus V. Bullam unionis dedit, fuisse Anconæ Capitulum Canonicorum, uti adhuc nunc est, fuisse autem Humanæ Capitulum Canonicorum, quod nunc non amplius est: Et in Martini Bulla, vacante Anconitana Ecclesia, ac reservationibus Apostolicis cessantibus, statui, ut utrumque Capitulum debeat ad Episcopi electionem procedere: respondemus, qui hoc dicat, verum dicere; Nos autem vim argumenti non videre, cum ex deficientia Capituli deficientia Episcopatus non inferatur, nec proinde relinqui debeat titulus, qui in Bulla Martini retineri præcipitur: Capitulum erat corpus civile, quod esse destitit, cum nulla pars ejus corporis remansit, juxta

Che se mai da tal'uno si dicesse, che quando da Martino V. fu fatta l'unione dei due Vescovadi di Ancona, e di Umana, era in Ancona il Capitolo de' Canonici, come ancor oggi vi è, ed era in Umana il Capitolo de' Canonici, che oggi non v'è; e che nella Bolla di Martino, vacando la Chiesa d'Ancona, e cessando le riserve Apostoliche, viene stabilito, che l'uno, e l'altro Capitolo debbano procedere alla elezione del Vescovo, rispondiamo, che chi ciò dice, dice il vero; ma che non vediamo la forza dell'argomento, non potendosi dalla deficienza sopraggiunta del Capitolo inferire alla deficienza del Vescovado, ed al dover lasciare il titolo ordinato nella Bolla di Martino. Il Capi-

juxta observat. Gloss. in leg. sicut municipium §. in Decurionibus, verb. nomen, ff. quod cujusque universitatis, ibi : Quod si nullus omninò remansit? Respondet Joannes, solutum esse Collegium. Hæc autem deficientia fuit deficientia, quæ vocatur *de facto*, & quæ quanquam distincta ab ea, quæ dicitur *de jure*, & quæ provenit ab auctoritate Superioris, qui supprimit Collegium, aut Capitulum, est tamen quantum ad effectum similis deficientiæ de jure, ut docet *Baldus leg. non ambigitur ff. de legibus num.* 3. ubi : *Nam paria sunt, aliquid esse destructum de jure, vel per rerum naturam.* Quod autem, destructo, ut diximus, Capitulo destructus remanserit etiam Episcopatus, & annihilatus Titulus, qui, ut habetur in Bulla Martini, uniendus erat cum Anconitano, hoc punctum est, in quo hæremus.

Et exemplis.

Tibi res plana videbitur, Venerabilis Frater, si libebit animadvertere, per plurima sæcula fuisse in Ecclesia Episcopos, & Episcopatus sine Canonicis, aut Capitulis, si cogitationem convertes ad tot Sedes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales, quæ gemunt sub potestate Paganorum, in quibus nulli certè sunt Canonici, nulla Capitula; sunt autem veri Tituli, ad quos quotidie ordinantur a Summis Pontificibus, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, qui Episcopi, *in partibus* nuncupantur. Quoniam verò compertum est, exemplis recentioribus magis moveri homines; exemplum adducimus Cardinalis Decani Sacri Collegii, qui ut plurimum Episcopus est Hostiæ, & Velitrarum, quæ Episcopales Ecclesiæ simul unitæ sunt: Is utriusque titulo utitur, quanquam Hostiæ nulli sint Canonici, nullum Capitulum. Huc accedunt duæ Episcopales Ecclesiæ a Calixto II. unitæ, scilicet Portuensis, & Sylvæ Candidæ, seu SS. Rufinæ, & Secundæ. Episcopus autem Portuensis, qui ut plurimum est Cardinalis Sub-Decanus, utitur pro libito titulis ambarum Ecclesiarum, uti videre licet in opere citato Dominici Georgii pag. 143., quamvis in Ecclesia Portuensi, quæ sola nunc superest, nec Canonici sint, nec Capitulum : *Cathedrale Portuense Templum*, inquit Lucentius in additionibus ad Ughellium, *S. Hyppolitho sacrum, extra, & propè Civitatis muros exsurgebat; modo parvula exsurgit Ecclesia sub invocatione S. Luciæ, in qua nulla Dignitas, nulli Canonici, seu Beneficiati. Ibi cura animarum exercetur per Presbyterum in nautas, & advenas.*

Philippus Cluverius scriptor decimi septimi sæculi *l.* 2. *Italiæ antiquæ cap.* 11. statum describens, quo tempore suo erat Humana, hæc habet : *Vicus in eodem litore visitur vulgari nunc vocabulo Humana, Templo splendidissimo maximè nobilis.* De nullo alio Templo hæc verba videntur posse accipi, quàm de Templo Crucifixi Siroli, cujus situm ponit non in Anconitana, sed in Humanatensi Diœcesi. At hæremus adhuc animo in ejusmodi re, quanquam propensi sumus ad credendum, quod Cluverius asserit, postquam indicata Nobis fuit Bulla Episcopalis Vincentii de Luchis Episcopi Anconitani data anno 1560. sub die 14. Maji, quæ in Archivo Siroli servatur, in qua hæc leguntur : *Cum itaque Ecclesia S. Nicolai Plebis Castri Siroli cum suis annexis sit in Castro prædictæ Humanensis Diœcesis.* Quod si in Portuensis Civitatis situ unica est Ecclesia, cui præest Presbyter curam animarum gerens, quam in modicam miseramque plebem exercet, illud itidem contingit Humanæ : Sylva Candida lapsis retro sæculis penitus fuit deleta, sedesque Episcopalis translata ad Eccle-

Capitolo era un Corpo Civile, che restò distrutto quando non vi fu più veruno dello stesso Corpo, giusta l'osservazione della Chiosa *nella leg. sicut municipium §. In Decurionibus verb. nomen ff. quod cujusque universitatis*, ivi : *quod si nullus omnino remansit? respondet Joannes, solutum esse Collegium* : e questa deficienza fu deficienza, che si chiama *de facto*, e che, benchè distinta dall'altra, che si dice *de jure*, e che proviene dall'autorità del Superiore, che sopptime il Collegio, o sia Capitolo, è però, quanto all'effetto, in tutto e per tutto simile alla deficienza *de jure*, come insegna Baldo *nella l. non ambigitur ff. de Legibus num.* 3. ivi : *Nam paria sunt, aliquid esse destructum de jure, vel per rerum naturam.* Ma che distrutto nel divisato modo il Capitolo, restasse anche distrutto il Vescovado, ed annichilito il titolo, che secondo la Bolla di Martino doveva unirsi all' altro di Vescovo d'Ancona, questo è il punto; e questo è quello, in cui con ragione intoppiamo.

Ne resterà ella ben persuasa, se avrà la bontà di riflettere, che per molti secoli nella Chiesa ci sono stati Vescovi, e Vescovadi, senza che vi fossero Canonici, o Capitolo; se darà un'occhiata a tante Chiese Patriarcali, Arcivescovili, e Vescovili, che oggidì gemono sotto la tirannia degl'Infedeli, nelle quali certamente non vi sono nè Canonici, nè Capitolo, ma resta il titolo; creandosene quotidianamente dai Sommi Pontefici i Patriarchi, gli Arcivescovi, e i Vescovi, che si chiamano Vescovi *in Partibus*. E perchè sappiamo, che gli esempj più recenti fanno appo gli Uomini breccia maggiore, diremo, che il Cardinal Decano del Sacro Collegio è per lo più Vescovo d'Ostia, e Velletri, Chiese Vescovili unite insieme; che usa il titolo d'ambedue, senza che in Ostia vi sieno Canonici, nè Capitolo : Che da Calisto II. furono unite insieme le due Chiese Vescovili di Porto, e di Selva Candida, o sia delle Sante Rufina, e Seconda; che il Vescovado di Porto unito, come si è detto, per lo più si ottiene dal Cardinale Sotto-Decano, che usa, quando vuole, i titoli d'ambedue, come può vedersi nell'Opera citata di Monsignor Giorgi *alla pag.* 143. ancorchè non vi sieno nella Chiesa di Porto, che è quella sola, che oggi resta in piedi, nè Canonici, nè Capitolo : *Cathedrale Portuense Templum* (sono parole dell'Abbate Lucenti nelle additioni all'Ughelli) *Sancto Hyppolito sacrum, extra & prope Civitatis muros exsurgebat; modò parvula exsurgit Ecclesia sub invocatione S. Luciæ, in qua nulla Dignitas, nulli Canonici, seu Beneficiati. Ibi cura animarum exercetur per Presbyterum in nautas, & advenas.*

Filippo Cluverio Scrittore del decimo settimo secolo *nel lib.* 2. *dell'Italia antica al cap.* 11. descrivendo lo stato, in cui allora ritrovavasi Umana, si serve delle seguenti parole : *Vicus in eodem litrore vicitur, vulgari nunc vocabulo Humana, Templo splendidissimo maximè nobilis.* Non ci possiamo figurare, che esse parli d'altro Tempio, che del Santuario del Crocifisso di Sirolo, mettendo il sito, in cui è eretto, non nella Diocesi d'Ancona, ma in quella di Umana. Ma non essendo Noi bene appagati sopra questo assunto, ancorchè siamo ben disposti ad appagarcene, dopo esserci stata indicata una Bolla Vescovile di Monsignor Vincenzo de' Luchi Vescovo d'Ancona, spedita *l'anno* 1560. *sotto il giorno* 14. *di Maggio*, che è nella Secretaria di Sirolo, nella quale si leggono le seguenti parole : *Cum itaque Ecclesia Sancti Nicolai Plebis Castri Siroli cum suis annexis sit in Castro prædictæ Humanensis Diœcesis*; riflettiamo, che se in Porto non si trova, che una Chiesa, in cui risiede il Sacerdote, che ha la cura dell'Anime, e che l'esercita sopra quelle povere genti, lo stesso per

Ecclesiam a Plautilla ædificatam in honorem SS. Rufinæ, & Secundæ, quæ pariter Ecclesia temporis injuria prorsus concidit. Ad nihilominus Episcopi Portuenses, ut paulo ante indicavimus, Titulum retinent Episcopatus Sylvæ Candidæ, seu SS. Rufinæ, & Secundæ; ita decernentibus Romanis Pontificibus, ut testatur Ughellius agens de præfata Ecclesia a Plautilla ædificata, his verbis: *Hujus itaque Ecclesiæ cum vel tenue vestigium antiquior, ut non semel dico, aboleverit ætas; factum est, ut ejusdem Præsul, Romano ita censente Pontifice, promiscue & Portuensis, & Sylvæ Candidæ, Sanctarumque Rufinæ, & secundæ Pontifex appellaretur.* Addimus his, in Senensi ditione nullum amplius esse vestigium Populoniæ Urbis olim celebris, quam primum Sylla, deinde Carolus Magnus excidit, ac delevit; attamen Episcopus Massæ Titulum Episcopi Populoniæ nunquam dimisit, ut sæpe citatus Ughellius affirmat: *Sub excisæ Populoniæ promontorium*, inquit, *Plumbinum extulit muros, Episcopalisque dignitas Massam demigrare narratur, tametsi ad multos annos Massensis Antistes adhuc Populoniæ Titulum præseferret, quo etiam hodie iidem nobilitantur Antistites.*

Quæ omnia plane demonstrant non esse ab Episcopo Anconitano omittendum Titulum Episcopi Humanæ, quanquam ibi nulli sint Canonici, & tota Humana redacta sit ad unicam Ecclesiam Parochialem, paucosque ac miseros Incolas, eo vel maxime quod cum Martinus V. eam univit cum Anconitana, præcepitque Episcopo Anconitano, ut assumeret Titulum Episcopi Humanæ, ut supra diximus, *Humana erat funditus quasi destructa*; & tam longo tempore Anconitani Episcopi nuncupati sunt etiam Episcopi Humanæ, licet Humana jam eo in statu esset, quo nunc eam jacere videmus. Si verò argumentum hoc magnam vim habet, supposito, quod Humana redacta sit ad Ecclesiam Parochialem, paucosque incolas; quid dicendum est, cum verisimile sit, valdeque probabile, Sirolum Castrum populo plenum, florensque, pertinere ad Diœcesim Humanæ, quod supra indicatum est?

At de Humana satis: De Ancona verò aliqua adhuc supersunt dicenda. Ughellius, commemorato Transone Episcopo Anconæ, qui unus ex testibus fuit sententiæ ab Othone Imperatore anno 983. prolatæ in favorem Ecclesiæ Sanctæ Floræ Aretii, subdit post dictum Trasonem deficere memoriam seriei Episcoporum Anconitanorum propter incendium Archivi, quod contigit an. 1179. Nos verò cum legeremus primum tomum Philippi Labbæi Bibliothecæ Libr. mss. pag. 793. invenimus seriem Episcoporum Magalonæ descriptam ab Arnaldo de Verdula, qui obiit anno 1351. ut tradit Jacobus le Long in historia Galliæ pag. 175. In hac serie inserta est epistola Joannis XIX. ibi dicti XX., quæ spiritualia bona concedit iis, qui promoverint restaurationem Cathedralis Magalonensis: in ea autem Bulla, de more eorum temporum, subscripta sunt nomina aliquorum Episcoporum cum Gallorum, tum Italorum, inter quæ invenimus nomen Stephani Episcopi Anconitani: *Stephanus Anconensis.* Pontificium hoc Diploma prodiit circa annum 1030. Itaque inter Anconæ Episcopos post Trasonem numerandus est etiam hic Stephanus, cujus noti-

per appunto succede anche in Umana; riflettiamo, che Selva Candida ne' secoli passati fu affatto distrutta, e che essendo stata la Sede Episcopale trasportata alla nobile Chiesa fabbricata da Plautilla Matrona in onore delle Sante Rufina, e Seconda, restò pur questa atterrata dall' ingiuria de' tempi; e che, ciò non ostante, i Vescovi di Portò, come anche poch'anzi si è accennato, ritengono il titolo del Vescovado di Selva Candida, o sia delle Sante Rufina, e Seconda; e ciò per ordine de' Sommi Pontefici, conforme attesta l'Ughelli: *Hujus itaque Ecclesiæ*, sono parole dello stesso Ughelli, che ragiona della sopradetta Chiesa edificata da Plautilla, *cum vel tenue vestigium antiquior, ut non semel dico, aboleverit ætas, factum est, ut ejusdem Præsul (Romano ita censente Pontefice) promiscuè, & Portuensis, & Sylvæ Candidæ, Sanctarumque Rufinæ, & Secundæ Pontifex appellaretur*: aggiungiamo, che nello stato di Siena non si ritrova più l'antica celebre Città di Populonia, dopo la desolazione fatta d'essa da Silla, e l'eccidio di Carlo Magno, senza che però il Vescovo di Massa abbia mai abbandonato il Titolo di Vescovo di Populonia, come attesta il più volte citato Ughelli: *Sub excisæ Populoniæ promontorium Plumbinum extulit muros, Episcopalisque Dignitas Massam demigrasse narratur, tametsi ad multos annos Massensis Antistes adhuc Populoniæ titulum præseferret, quo etiam hodie iidem nobilitantur Antistites.*

E di nuovo conchiude, che debba riassumersi il titolo di Vescovo di Umana.

Cose tutte, che pienamente persuadono non doversi dal Vescovo d'Ancona tralasciare il titolo di Vescovò di Umana, ancorchè non vi sieno più Canonici in Umana, e sia Umana ridotta ad una Chiesa Parrocchiale, e ad alcuni pochi miserabili Abitatori; tanto più che, conforme di sopra si è dimostrato, quando Umana fu da Martino V. unita ad Ancona, e fu dallo stesso Pontefice ordinato al Vescovo d'Ancona il prendere il titolo anche di Vescovo di Umana, Umana era quasi distrutta, *funditus quasi destructa*, e che per tanto tempo i Vescovi d'Ancona non hanno abbandonato il titolo di Vescovi anche di Umana, ancorchè Umana fosse in quello stato deplorabile, in cui è ancora oggidì. E se questo argomento procede nel supposto che Umana sia ridotta ad una Chiesa Parrocchiale, e ad alcuni pochi abitatori; che dovrà dirsi, quando non è affatto inverisimile, anzi è molto probabile, che il Castello di Sirolo, che ancor oggi è abitato, ed è in buona positura, sia di ragione della Diocesi d'Umana, come di sopra si è accennato?

Fà menzione di un Vescovo di Ancona ommesso nella Serie degl'altri.

Qui finisce il discorso di Umana, ma non finisce il discorso d'Ancona. L'Ughelli dopo aver fatta menzione di Trasone Vescovo d'Ancona che fu uno de' Testimonj della Sentenza proferita da Ottone Imperadore *l'anno* 983. a favore della Chiesa di Santa Flora d'Arezzo, dice, che dopo il detto Trasone manca la memoria della Serie de' Vescovi di Ancona, essendo succeduto il noto abbruciamento dell' Archivio *l'anno* 1179. Leggendo Noi il tomo primo di Filippo Labbè della nuova Biblioteca de' Libri manoscritti *alla pag.* 793. ritroviamo la serie de' Vescovi dell'Isola di Maguelone scritta da Arnaldo de Verdala, che morì *l'anno* 1351. come può vedersi nella Storia di Francia di Giacome le-Long *alla pag.* 175. Fra questa serie de' detti Vescovi è inserita una lettera del Pontefice Giovanni XIX. ivi chiamato XX. nella quale si concedono alcune grazie a quelli, che contribuiranno alla riedificazione della Cattedrale di Maguelone, ed a questa Bolla secondo lo stile di que' tempi, si ritrovano sottoscritti alcuni Vescovi Francesi, ed altri Italiani; e fra questi ritroviamo il nome di Stefano d'Ancona, *Stephanus Anconensis.* Il Pontificio Diploma puo

notitiam non habuit Ughellius. Nec mireris Stephanum scripsisse: *Anconensis*, *non Anconitanus*. Nam testatur Cluverius antiquitus dictam esse Urbem, & *Anconam* & *Anconem*. Quamobrem Stephanus, tempore præsertim, quo Latini sermonis puritas obsoleverat, nullam difficultatem habuit subscribendi se *Anconensis*, non, uti Nos fecissemus, *Anconitanus*; cum nulla sit, aut fuerit in Italia, neque extra Italiam Urbs nomine Ancona, præter eam, cujus Nos fuimus, Tuque nunc es Episcopus. Dum interim speramus, Te quo in Nos es benevolenti animo accepturum hasce Literas voluntatis Nostræ indices, rerumque, quas in iis exposuimus, notitiam, quæ argumenta sunt haud dubia, apud Nos perpetuo vigere memoriam & Ecclesiæ Anconitanæ, & Tui; Tibi, Venerabilis Frater, & dilectis Filiis Canonicis, & omni Clero, ac Populo, Apostolicam benedictionem impertimur.

può riferirsi intorno *all'anno* 1030. Sicchè frà i Vescovi d'Ancona, dopo Trasone, deve annoverarsi anche questo Stefano, di cui non ha avuta notizia l'Ughelli. Nè Ella punto si maravigli, se Stefano si sottoscrisse *Anconensis*, e non *Anconitanus*; perchè Filippo Cluverio attesta, che gli Antichi chiamarono la Città alle volte *Anconam*, alle volte *Anconem*: per lo che Stefano non ebbe nel suo tempo, in cui non v'era gran polizia nello scrivere Latino, difficoltà di scriversi *Anconensis*, e non, come avressimo fatto Noi, *Anconitanus*; non essendovi mai stato in Italia, o anche fuori d'Italia, altra Città col nome di Ancona, fuori di quella, di cui Noi siamo stati, ed ella è Vescovo. E mentre la preghiamo a gradire col solito suo affetto verso di Noi non meno questi nostri Ordini, che queste nostre notizie, vivo testimonio, che non ci scordiamo nè della Chiesa, ne di Lei, con pienezza di cuore diamo alla sua Venerabile persona, ai nostri diletti figli Canonici della Cattedrale, ed a tutto il Clero, e Popolo, l'Apostolica Benedizione.

Dat. Pontif. Anno VII. die 22. Aprilis 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 22. Aprilis 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 22. Aprilis 1747. Pontificatus nostri Anno Septimo.

XXXVI.

Super Assignatione Archiepiscopatus Nicosiensis Cardinali delle Lanze.

Dilecto Filio Nostro Carolo Victorio Amedeo S. R. E. Diacono Cardinali delle Lanze nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Rex Sardiniæ petit a Pontif. ut Card. delle Lanze Episcopatum assignaret pro exercitio ejus Officii.

CUM a Nobis Carissimus in Christo Filius noster Carolus Emanuel Sardiniæ Rex Illustris postulaverit, ut Titulum Episcopi *in partibus* tibi impertiremur, hoc est alicujus ex illis Civitatibus ac Diœcesibus, quæ tyrannico Infidelium jugo premuntur, eo quod ille munus Supremi Eleemosynarii, seu Majoris Capellani in suo Regio Sacello tibi demandaverit, nullæ menti nostræ propositæ fuerunt ex iis difficultatibus, quæ Nobis obvenire solent, cum ejusmodi negotia ad Nos deferuntur.

Sententia Pontif. de non promovendo ad Ecclesias in partibus absque speciali causa.

Equidem in ea sententiâ semper versati sumus, & nunc etiam versamur, consentaneum valde esse, si Tituli *in partibus* aliquando conferantur, nempe si juxta intercesserit causa, si non ambitioni serviant illius, qui solàm Episcopi dignitatem expetit, omni negotio, & animarum cura vacuam & immunem, si denique Episcopus *in partibus* aliquam Ecclesiæ Dei afferre possit utilitatem; & iis muneribus perfungi debeat, quæ Characterem Episcopalem necessariò requirunt, & quæ Ecclesiastico Regimini prodesse maximè judicantur.

Quæ juri communi innititur.

Inter Canonica statuta se nobis offert Clementina, *In plerisque, de Electione*, quæ vehementer improbat eos Episcopos *in partibus*, plerumque Regulares, *qui nec, ut expediret, prodesse, nec præesse, ut deceret, valentes, instabilitate vagationis, & mendicitatis opprobrio serenitatem Pontificalis nubilant dignitatis.* Ex Tridentino Concilio *sess.* 14. *cap.* 2. deprehendimus Titularibus Episcopis gravissime indici, ne consistant in locis *Nullius Diœcesis*, nec ibi conferant Ordines, nisi illi, qui ordinari postulant, sui Episcopi patentes litteras exhibeant. Percurrimus etiam libros illorum, qui temere nimis, & inconsulto negocium reformandæ Ecclesiæ susceperunt, & præsertim Petri Alliaci *de*

neces-

Sopra l'assegna dell'Arcivescovado di Nicosia *in partibus*, al Cardinale delle Lanze.

Dilecto Filio Nostro Carolo Victorio Amedeo S. R. E. Diacono Cardinale delle Lanze nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

ESSENDOCI stata fatta positiva istanza per parte del Carissimo in Cristo Figlio nostro Carlo Emmanuele Rè di Sardegna, che dessimo a Lei un Titolo Vescovile *in partibus*, che vuol dire d'una di quelle Città, e Diocesi, che gemono sotto la tirannia degl'Infedeli, avendole esso destinato il posto di Grand' Elemosiniere, o sia Cappellano Maggiore della sua Regia Cappella, noi abbiamo in questa domanda incontrate quelle difficoltà, che per lo più incontriamo, quando simili istanze ci sono fatte.

Abbiamo sempre creduto, e crediamo, essere ben fatto, che alle volte si diano simili Titoli *in partibus*, quando vi è una giusta causa di farlo; quando il darlo non serve a fomentare l'ambito di chi vuole l'onorificenza Vescovile senza il peso dell'attuale cura dell'anime, e quando l'ordinario Vescovo in questa maniera non deve esser inutile nella Chiesa di Dio, ma dee far quelle cose, che senza il Carattere Vescovile non si possono fare, e che sono profittevoli al regime Ecclesiastico.

Ne' Canoni della Chiesa Noi ritroviamo la Clementina, *In plerisque, de Electione*: Noi in essa leggiamo riprovati que' Vescovi *in partibus* per lo più Regolari, che ricevevano il Titolo di qualcheduno di que' Vescovadi, e di poi la Consecrazione, ed andavano girando di quà e di là, ed erano mendici e miserabili, *qui nec, ut expediret, prodesse, nec præesse, ut deceret, valentes, instabilitate vagationis, & mendicitatis opprobrio serenitatem Pontificalis nubilant dignitatis.* Noi vediamo nel Sagro Concilio di Trento *alla sess.* 14. *cap.* 2. proibirsi severamente a questi Vescovi Titolari in fermarsi in qualche luogo *Nullius Diœcesis*, ed ivi conferire gli Ordini senza le lettere dimissorie del Vescovo,

a cui

necessitate reformationis in Concilio universali cap. 12., qui primò adfirmans, ab *Episcopis Titularibus*, dum munere Suffraganei Episcopi in aliorum Diœcesibus funguntur, pecuniam exprimi pro conferendis Ordinibus, deinde his verbis utitur: *Expediret, ut eis in ipso Concilio regula daretur super hoc limitationis providæ, quam excedere non deberent; ipsi enim emunt exercitium illud spirituale, ut plurimum, & postea rodunt alios pro libito voluntatis.*

a cui sono soggetti quelli, che ad essi ricorrono per essere ordinati. Noi abbiamo letto le Opere ancora di chi con zelo troppo avanzato si è preso l'assunto di voler riformare la Chiesa, e fra questi Pietro de Alliaco *de necessitate reformationis in Concilio universali al cap.* 12., ove dopo aver detto, che questi Vescovi Titolari, facendo i Vescovi Suffraganei nelle Diocesi d'altri, esigevano denaro per conferire gli Ordini, così conchiude: *Expediret, ut eis in ipso Concilio regula daretur super hoc limitationis providæ, quam excedere non deberent; ipsi enim emunt exercitium illud spirituale, ut plurimum, & postea rodunt alios pro libito voluntatis.*

Porro his corruptelis Romani Pontifices Prædecessores Nostri opportunè consuluerunt, uti constat apertissime ex Decretis Sancti Pii V. post Synodum Tridentinam pro *Episcopis Titularibus*, qui Suffraganei eliguntur, & pro statuenda illis congrua sustentatione; quæ omnia complectitur Fagnanus *in cap. Episcopalia num.* 48. *& seqq. de Privilegiis.* At vero, si Titulares Episcopi illi nominentur, qui merentes ob virtutem putantur; & qui præditi sunt in Ecclesia quibusdam muneribus, quibus omnino satisfacere nequeant, vel parum decenter, nisi dignitas Episcopalis adjungatur, corruptelæ omnes de medio auferuntur, pietati, ac religioni promovendæ aditus reseratur, & illarum Diœcesum memoria excitatur, quæ in potestatem Infidelium devenerunt. Vetus Apostolicæ Sedis consuetudo id magnopere commendat; nec aliena fuit sententia Patrum virtute præstantium, qui in Tridentina Synodo *de Episcopis Titularibus* agentes, haud censuerunt nullos in posterum *Titulares Episcopos* constituendos esse, sed corruptelas tantummodo hoc in negotio corrigendas, & abstinendum deinceps ab hujusmodi Episcopis sacrandis, nisi legitima causa, ac necessitas id exigere videretur; uti commemorat Cardinalis Pallavicinus in historia, quam de Synodo Tridentina conscripsit *lib.* 21. *cap.* 6. *num.* 12., *& cap.* 8. *num.* 2.

A quest'inconvenienti non hanno mancato i nostri degni Predecessori Romani Pontefici di porre il dovuto riparo: bastando leggere i Decreti fatti da S. Pio V. dopo il Concilio di Trento sopra questi Vescovi *in partibus*, eletti Suffraganei, e sopra la congrua, che ad essi si deve assegnare, come può vedersi appresso il Fagnano *nel cap. Episcopalia num.* 48. *e segg. de Privilegiis.* Eleggendosi in oltre Vescovi Titolari quelli, che ne sono meritevoli, e che hanno qualche incombenza nel servigio della Chiesa, che o non si può fare, o non è decente che si faccia senza il Carattere Vescovile, resta tolto di mezzo qualsivoglia disordine, e si apre la strada a molte opere buone; e resta vigente la memoria di quelle povere Diocesi, che abbandonate, sono in potere degl'Infedeli. Concorda con queste massime il sistema sempre rispettabile di questa Santa Sede; e concordano ancora i pareri di que' savj Padri, che nel Sagro Concilio di Trento, quando si trattò il punto di questi Vescovi Titolari, non dissero che più non si facessero, ma bensì che si levassero gli abusi, come poscia fu fatto, e che non si creassero, se non per giusta causa, o per necessità; come può vedersi nella Storia del detto Concilio scritta dal Cardinale Pallavicino *al lib.* 21. *cap.* 6. *num.* 12., *ed al cap.* 8. *num.* 2.

Dignitatem Episcopalem cum munere Supremi Eleemosynarii, seu Capellani Majoris Regalis Sacelli jungi oportere testatur Petrus Galandius in vita Petri Castellani Galliarum Magni Eleemosynarii his verbis: *Aulæ totius Regiæ unicus Episcopus est: quocumque in loco per totum Regnum Rex versetur, ab eo Sacramenta petere solet.* In Glossario Du Fresne, ac Du Cange, quod ultimò typis commissum est, ad verbum *Eleemosynarii*, recensentur illorum nomina, qui Magni Eleemosynarii apud Reges Galliarum constituti fuerunt, cum essent Episcopi, & peculiares Ecclesias regendas obtinerent. Idem ostendit Thomassinus *de veteri, & nova Ecclesiæ disciplina par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 112. *num.* 9. Sed omissis quibuscunque exemplis, cum Nos ipsi literis Apostolicis datis die 11. Augusti anno 1745. jam concesserimus eidem Carissimo in Christo Filio nostro Carolo Emanueli Sardiniæ Regi, ut supremus ipsius Eleemosynarius, seu Regalis Sacelli Major Capellanus Episcopali dignitate exornetur, utque is Territorium proprium habeat, & subditos, in quos suam exerceat ordinariam jurisdictionem, hinc facile perspici potest, nullam superesse nobis difficultatem, ac scrupulum (quo a sacrandis *Titularibus Episcopis* retrahi solemus, nisi gravis causa id requirat), ut Episcopum *in partibus* te constituamus, quem paucis adhinc mensibus ob virtutem, ac præclara merita inter Cardinales cooptavimus.

Per esercitare l'Uffizio di Cappellano Maggiore di una Cappella Regia si richiede la Dignità Vescovile.

La Carica di Grand'Elemosiniere, o sia di Cappellano Maggiore della Regia Cappella, porta seco il Carattere Vescovile: *Aulæ totius Regiæ unicus Episcopus est: quocumque in loco per totum Regnum Rex versetur, ab eo Sacramenta petere solet*: Sono parole di Pietro Galandio nella Vita di Pietro Castellano Grand'Elemosiniere di Francia. Nel tomo terzo dell'ultima Stampa del Glossario del du Fresne, e del du Cange, alla parola *Eleemosynarii*, si può vedere l'Elenco dei Grandi Elemosiniere dei Re di Francia, assunti a questa dignità, essendo anche Vescovi di residenza. Può anche leggersi il Tomassino *de veteri, & nova Ecclesiæ disciplina alla par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 112. *num.* 9. Ma, senza cercar esempj da altre parti, avendo già Noi con un nostro Breve spedito agli 11. di Agosto 1745. conceduto al sopradetto Carissimo in Cristo Figlio nostro Carlo Emmanuele Re di Sardegna, che il suo Grand' Elemosiniere, o sia il suo Capellano Maggiore della Regia Cappella, sia costituito in dignità Vescovile, avendogli assegnato il Territorio, in cui deve esercitare la giurisdizione ordinaria, avendogli assegnati i Sudditi, ciascheduno può facilmente conoscere, che (essendo Noi pienamente persuasi del di lei merito, per cui pochi mesi sono l'abbiamo fatto Cardinale), saremmo irragionevolmente scrupulosi, se al suo caso estendessimo quella tal quale ripugnanza, che abbiamo, di fare Vescovi Titolari senza il concorso delle necessarie circostanze.

Illud accuratè, ac diligenter examinandum superest, an conveniens judicetur, cum Cardinalis sis, ad Episcopatum in partibus te adhuc assumi.

Ma si propone il dubio, se un Cardinale possa

La vera difficoltà, che può promoversi, e deve esaminarsi, è la seguente, che si desume dall'esser ella già Cardinale, e doversi ora promovere ad

clesiam Titularem sit promovendus.

assumi. Nam, si primo Episcopus *in partibus*, deinde Cardinalis renunciatus fuisses, procul dubio ad omnem tollendam difficultatem satis visum esset, si, quo tempore Diaconiam Sanctorum Cosmæ, & Damiani tibi contulimus, eo vinculo, seu spirituali matrimonio, quod inter Te, tuamque Ecclesiam, licet *in partibus Infidelium* positam, prius initum fuerat, minime solvissemus; quemadmodum Decreto nostro Consistoriali die 11. Martii 1745. faciendum mandavimus, quoties Cardinali, qui jam sit Episcopus *in partibus*, seu Titulus, seu Diaconia tribuatur; neque defuisset nobis ad hoc faciendum legitima causa, eo quod Magni Eleemosynarii munere persungi debeas, quod exerceri minimè potest, nisi dignitas Episcopalis adjungatur: At vero, cum Episcopus antea non esses, quum insignia Cardinalis obtinuisti, & cum pro ineundo munere Magni Eleemosynarii, Titulo Episcopi carere nequeas, id profecto Nobis aliisque dubitandi præbuit occasionem; quamquam, eodem negotio diligenter examinato, dubitationem omnem deposuimus.

ad una Chiesa, o sia Vescovado *in partibus*. Se ella fosse stata Vescovo *in partibus* prima di esser Cardinale, per l'effetto, di cui si tratta, sarebbe stato bastante, nel conferirle la Diaconia dei Santi Cosma e Damiano, come abbiamo fatto, non assolverla dal legame, o sia dal Matrimonio spirituale da lei contratto colla sua Chiesa, benchè costituita *in partibus Infidelium*, come da Noi con nostro Decreto Concistoriale nel giorno 11. di Marzo 1745. è stato stabilito che si faccia, ogni qual volta si conferiscono al Cardinale già Vescovo *in partibus* o il Titolo, o la Diaconia; e vi sarebbe stata una causa legittima per dispensarla dal Decreto, e non isciogliera dal legame, dovendo ella riempire il posto di Grand'Elemosiniere, che non si può riempire, come già si è detto, se non da chi ha l'Ordine Vescovile: ma il non esser ella stata Vescovo prima d'esser Cardinale, e dovendo ricevere il Carattere di Vescovo *in partibus* dopo il Cardinalato per poter essere Grand'Elemosiniere del Re di Sardegna, questo è quello, che a prima vista ha somministrato a Noi e ad altri l'occasione di dubitare. Ma Noi, per vero dire, dopo aver ben considerato il tutto, non abbiamo in ciò ritrovata veruna intrinseca ripugnanza.

Episcopi quandoque renuerunt Cardinalatum, ut suis Ecclesiis adessent.

Omnibus, qui parumper in Historia Ecclesiastica versati sint, cognitum perspectumque est, non semel contigisse, ut non multis ab hinc sæculis Episcopi honorem Cardinalis recusaverint; cum enim Romæ Cardinales immorari deceret, ut suam operam, & consilium in administrandis Ecclesiæ universalis negotiis præstarent; ideo si quis Episcopus in Cardinalem seligeretur, illum oportebat Ecclesiam suam dimittere. Thomassinus *de veteri, ac nova Ecclesiæ disciplina par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 12. & cap. 33. §. Primogenia*, plura recenset Episcoporum exempla, qui, ne cogerentur Episcopatum relinquere, inter Cardinales cooptari noluerunt: Deinde commemorat inductam consuetudinem, ob quam Romani Pontifices facultatem impertiri cœperunt, Cardinalis honorem una cum Episcopatu retinendi: Quare Hieronymus Platus in suo libro *de Cardinalis dignitate, & officio cap. 4. §. 1.* scriptum reliquit: *Morem olim fuisse in Ecclesia, eumque diutissime servatum, ut non alii essent Cardinales Episcopi, quàm illi septem prius, postea verò sex*: Cardinalitios Episcopatus Suburbicarios intelligit, de quibus Cardinalis Brancaccius præclaram edidit dissertationem: *qui, ob locorum propinquitatem, simul & Pontifici adesse, & suo tamen Gregi non deesse poterant; alii verò aliarum Civitatum Episcopi nunquam ad Cardinalatum promoverentur.*

Et olim alii non erant Cardinales Episcopi, quam sex.

Equidem venerabiles Cardinales, quos pro Ecclesia reformanda Paulus III. elegerat, veterem hanc disciplinam iterum proponere, & collapsam restaurare conati sunt: Nam his verbis consilium suum anno 1538. declarant: *Officium Cardinalium, & officium Episcopi, incompatibilia sunt. Nam Cardinalium est assistere Sanctitati Tuæ pro gubernanda universali Ecclesia, officium autem Episcopi est pascere Gregem suum, quod præstare bene, &, ut debet, haud potest, nisi habitet cum ovibus, ut pastor cum grege.* Attamen ob contrariam consuetudinem jam diu inveteratam hujusmodi consilium executioni mandari non potuit: Sed illud semper cautum fuit, ut Cardinales ad Episcopatum adsumpti, & Episcopi inter Cardinales adlecti, si Ecclesiam suam retinerent, residendi lege tenerentur; uti constat ex variis Concilii Tridentini Decretis, Romanorum Pontificum Constitutionibus, ac potissimum Urbani VIII., quibus congruunt Apostolicæ litteræ, quas Nos ipsi super hac eadem re promulgavimus. Porro non desunt rationes, quæ id maximè consentaneum ostendunt;

Mos inde introductum assumendi ad Episcopatus etiam Cardinales ex mente Concilii Tridentini, & Romanorum Pontif.

E noto a ciascheduno, che ha qualche tintura della Storia Ecclesiastica, che ne' Secoli da noi non molto remoti, chi era Vescovo, ricusava bene spesso d'esser Cardinale; imperocchè portando il Cardinalato il peso di dover risedere in Roma per assistere ai negozj della Chiesa universale, era lo stesso accettare il Cardinalato, che restar privo del Vescovado. Può vedersi il Tomassino nella sua antica, e nuova Disciplina della Chiesa *alla par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 12., ed al cap. 33. §. Primogenia*, ove porta gli esempj di quelli, che ricusarono il Cardinalato, per non perdere il Vescovado, ed in oltre l'uso delle dispense, che s'incominciarono a dare dai Papi per la ritenzione de' Vescovadi unitamente col Cardinalato: per lo che Girolamo Plato nel suo Trattato *de Cardinalis dignitate, & officio, al cap. 4. §. 1.* lasciò scritto, *morem olim fuisse in Ecclesia, eumque diutissime servatum, ut non alii essent Cardinales Episcopi, quam illi septem priùs, postea verò sex*; parla dei Vescovadi suburbicarj Cardinalizi, de' quali il Cardinale Brancacci compose la sua famosa Dissertazione; *qui, ob locorum propinquitatem, simul & Pontifici adesse, & suo tamen Gregi non deesse poterant; alii verò aliarum Civitatum Episcopi nunquam ad Cardinalatum promoverentur.* Tentarono quei venerabili Cardinalj eletti da Paolo III. per riformare la Chiesa, nel loro consiglio, che diedero *l'anno 1538.*, di rimettere in piedi questa disciplina: *Officium Cardinalium, & officium Episcopi, incompatibilia sunt. Nam Cardinalium est assistere Sanctitati Tuæ pro gubernanda universali Ecclesia; officium autem Episcopi est pascere Gregem suum, quod præstare bene, &, ut debet, haud potest, nisi habitet cum ovibus, ut pastor cum grege.* Ma questa loro idea non ebbe il suo effetto, avendo preponderato al loro consiglio la pratica già radicata d'assumere i Vescovi al Cardinalato colla ritenzione del Vescovado, e di dare a i Cardinali i Vescovadi, benchè non siano dei sei Cardinalizj, astringendoli però alla residenza; come si vede in varj Decreti del Sacro Concilio di Trento, nelle Costituzioni de' Romani Pontefici, e specialmente in una d'Urbano VIII., ed anche in una nostra: Nè l'accennata pratica è priva del suo fondamento; imperocchè essendo cresciuto il numero de' Cardinali sino a settanta, non può mancare oggidì un numero sufficiente di quelli, che risiedono in Roma, per assistere il Papa nel governo della Chiesa universale; ed è ben

Nam, fatto,

Nam, cum septuaginta Cardinales modo numerentur, plures ex illis Romæ semper degere consueverunt, qui in regenda universali Ecclesia Pontificem Romanum adjuvent: Hinc maxime decet alios ex Cardinalibus in suis Diœcesibus morari, & Ecclesias administrare ipsorum curæ commendatas; alios verò perhonorificis muneribus ornatos longe ab Urbe ita se gerere, ut novum Cardinalium Collegio ornamentum, & Sedis Apostolicæ negotiis operam, quam possunt, exhibeant.

Cum hæc ita se habeant, argumentationem ita conficere possumus. Si recens Ecclesiæ disciplina, videlicet Sacrandi Episcopos *in partibus*, tum viguisset, cum non licebat Episcopis inter Cardinales adscribi, neque Cardinalibus conferri poterant Episcopatus, nisi Suburbicarii; si, inquam, tunc temporis legitima causa postulasset, ut Episcopus *in partibus* Cardinalis fieret, vel aliquis ex Cardinalibus ad Episcopatum *in partibus* eligeretur, procul dubio tunc difficile fuisset asserere, Cardinalis munus cum Episcopatu conjungi nequaquam posse; cum ex lege residendi, qua tenentur Episcopi, id solum desumatur, uti superius ostendimus, qua quidem lege Titulares Episcopi non adstringuntur. Quamobrem, si tunc temporis nihil adversari potuisset, quin Episcopus *in partibus*, si quis fuisset, inter Cardinales adlegeretur, & Cardinalis Episcopatu *in partibus* donaretur; quis unquam jure postulabit, ut his temporibus, cum mos obtinuit ut Cardinales creentur etiam Episcopi residentes, & Cardinalibus administrandæ tradantur Ecclesiæ, quæ residendi legem habent, quis, inquam, jure postulabit, ut Episcopus *in partibus* inter Cardinales haud numeretur, retenta Ecclesia sua *in partibus*, aut aliquis ex Cardinalibus ad Episcopatum *in partibus* minime renuncietur, si pro his gerendis legitima causa Romanus Pontifex adducatur.

Quod si difficultas ea proferatur in medium, videri nempe parum consentaneum Cardinalis dignitati, si *Episcopus in partibus* sese consecretur, qui omni prorsus jurisdictione reipsa careat; id sane a nobis, ut ingenuè fateamur, nullius momenti, ac ponderis judicabitur. Non ignoramus; quàm præclara sit Cardinalium dignitas, qui præcedere debent Patriarchis ipsis, Archiepiscopis, & Episcopis. Legimus quoque Eugenii IV. Constitutionem, quæ incipit: *Non mediocri*, quæ decima quinta inter ipsius Constitutiones *in Bullario Romano tom.* 1. recensetur. Postremo Nos minime latet Decretum Nicolai V. Summi Pontificis, cùm ageretur controversia de loci primatu in Regni Conventibus inter Gnesnensem Archiepiscopum totius Regni Poloniæ Primatem, & Cardinalem Sbigneum Episcopum Cracoviensem: tunc enim Pontifex ita statuit, ut Cardinalis Sbigneus principem locum in iisdem Conventibus obtineret, ut tradit Raynaldus ad *annum Christi* 1419. *num.* 9., quod sanè Decretum, interposita Regis Polonorum auctoritate, statim executioni mandatum fuit, quemadmodum Cromerus *lib.* 22. commemorat. Porro id maxime convenit Cardinalibus, qui pars *Corporis Pontificis* appellantur a Doctoribus, eo quod in regimine totius Ecclesiæ universalis operam suam præbeant: Idem sentiunt alii Scriptores, licet a communione Romanæ Ecclesiæ disjuncti & alieni, inter quos Theodorus Rinkinghius in Tractatu *de Regimine Sæculari, & Ecclesiastico lib.* 3. *class.* 2. *cap.* 3., Jacobus Andreas Crusius in Tractatu *de Præeminentia cap.* 3. *de Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sessione, tam quoad*

fatto, che altri di loro, stando fuori di Roma, risiedano nelle loro Diocesi, governino le Chiese a loro commesse, o pure rivestiti d'altre dignità proprie al loro grado, ed amministrandole, contribuiscano sempre più al lustro del loro Collegio, e somministrino un tal quale indiretto ajuto al buon governo della Chiesa universale, ed agli affari della Sede Apostolica.

Premessa questa istorica narrazione, e ritornando al nostro proposito, Noi la discorriamo così. Se in que' tempi, ne' quali i Vescovi non si facevano Cardinali, nè ai Cardinali si davano altri Vescovadi, che i suburbicarj, fosse stata vigente la disciplina d'oggidì, di conferire, concorrendo le debite circostanze, i Vescovadi *in partibus*, e vi fosse stato qualche Vescovo *in partibus*, che si facesse Cardinale, o pure qualche già Cardinale, a cui fosse stato d'uopo conferire un simile Vescovado; sarebbe stato molto difficile il sostenere l'incompatibilità del Vescovado col Cardinalato; essendo essa, come gia si è veduto, unicamente fondata nella legge della residenza nel Vescovado, alla quale i Vescovi *in partibus* non sono tenuti; e però, se ne' tempi, ne' quali il Vescovado di residenza era incompatibile col Cardinalato, nè chi era Vescovo, facevasi Cardinale, nè chi era Cardinale, facevasi Vescovo, non vi sarebbe stata ripugnanza, o che un Vescovo *in partibus* si facesse Cardinale, o che un Cardinale si facesse Vescovo *in partibus*; con qual ragione potrà oggi pretendersi, che, mutata la disciplina, mutato il sistema, che il Vescovo di residenza si fa Cardinale, ed al Cardinale si dà l'amministrazione d'una Chiesa di residenza, non possa un Vescovo *in partibus* esser fatto Cardinale con la ritenzione del Vescovado *in partibus*, quando vi concorra una giusta causa di ritenerlo, o non possa un Cardinale esser fatto Vescovo *in partibus*, quando vi sia un giusto motivo di farlo?

Dell'antica disciplina alla presente, si argumenta, se sia lecito promovere un Cardinale al Vescovado.

Che se poi il punto si riducesse alla decenza, e si dicesse non esser conveniente che un Cardinale si faccia Vescovo *in partibus*, e che il Cardinalato serva come di strada per arrivare ad un Vescovado, che non ha attuale giurisdizione; le diremo con ogn'ingenuità, che questa riflessione non sarebbe certamente di verun peso appo Noi. Siamo ben informati dell'eminente Dignità Cardinalizia: Sappiamo dover precedere i Cardinali ai Patriarchi, agli Arcivescovi, ed ai Vescovi: abbiamo letta la Costituzione *Non mediocri* d'Eugenio IV.; che è la decimaquinta fra le sue Bolle nel Bollario Romano al tomo primo: ci è nota la decisione del Pontefice Niccolò V. nella controversia fra l'Arcivescovo di Gnesna Primate del Regno di Polonia, ed il Cardinale Sbigneo Vescovo di Cracovia, in cui decretò, che il primo luogo nelle Diete si dovesse al Cardinale, come può vedersi appresso il Rainaldi *all'anno di Cristo* 1419. *num.* 9., alla qual definizione volle il Re si desse pronta esecuzione, come attesta il Cromero *al lib.* 22. Ciò è loro dovuto per esser parte *Corporis Pontificis*, come parlano i Dottori, per essere impiegati nel governo della Chiesa universale, come anche al nostro proposito vanno discorrendo gli Scrittori, benchè eterodossi, fra quali Theodoro Rinkingk nel suo Trattato *de Regimine Sæculari, & Ecclesiastico lib.* 3. *class.* 2. *cap.* 3., Giacomo Andrea Crusio nel Trattato *de Præeminentia al cap.* 3. *de Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium sessione, tam quoad Ecclesiasticos, quàm Sæculares, Reges, & Principes.* Ma sappiamo altresì, essere il Vescovo, nell'Ordine, Superiore al Cardinale Diacono, ed

Si risponde all'obietto, se sia consentaneo alla Dignità Cardinalizia ricevere il Vescovado in partibus.

Ecclesiasticos, *quàm Sæculares*, *Reges*, *& Principes.* Attamen certum est, Episcopum Ordinis potestate Cardinali Diacono, & Cardinali Presbytero præstare: *Si consideremus* (inquit Cardinalis Bellarminus *tom.* 2. *Controverf. lib.* 1. *de Clericis cap.* 16. §. *Quantum ad tertium*) *Ordinis potestatem*, *major est Episcopus Presbytero*, *vel Diacono Cardinali; nam Episcopus ordinat Presbyteros*, *confirmat baptizatos*, *aliaque id genus facit*, *quæ Cardinales Presbyteri*, *vel Diaconi facere non possunt*: *qua etiam ratione Summus Pontifex Episcopum se vocat*, *non Cardinalem*, *& Episcopos omnes appellat Venerabiles Fratres*, *Cardinales autem dilectos Filios*, *quomodo vocat etiam Laicos.* Equidem potestas Ordinis, quæ in Episcopo residet, non satis est, ut ipse Cardinali præcedat; eo quod loci primatus non Ordinis potestati, sed dignitati potissimum tribuatur: Hinc Archidiaconus, licet Presbyter non fuerit, ob suam jurisdictionem Archipresbytero antecedit; Diaconus pariter, vel Subdiaconus, aut etiam Clericus, qui Vicarium Metropolitani gerunt, aut ipsius locum tenent, in Synodis Provincialibus anteferuntur Episcopis Suffraganeis, ob auctoritatem, quam obtinent, & ratione personæ, quam præseferunt, uti Eugenius IV. declarat in sua Constitutione: *Non mediocri* §. 13. quam superius nominavimus. Hæc quidem vera sunt; tamen ex his, quæ diximus, satis aperte constat, non alienum esse, & indecorum Cardinalibus, si Episcopatum *in partibus* accipiant, cum Titulares quoque Episcopi eadem potestate Ordinis præditi sint, qua reliqui Episcopi residentes fruuntur; quippe Ordines valide conferunt, & Sacramentum Confirmationis jure administrant, si rite præscripta materia, forma, & intentione utantur; etiamsi nulla facultas intercedat Ordinarii, in cujus Diœcesi hæc peragunt, nullæque ab Ordinando litteræ dimissoriales exhibeantur: Ita perpendunt Scriptores, quos Vasquesius recenset, & quibus etiam ipsi subscribit *in* 3. *part. disput.* 243. *num.* 21. *tom.* 2.; Verumtamen, nisi proferantur ab Ordinando litteræ, quas diximus, & facultas Ordinarii loci interveniat, illicite Titulares Episcopi ejusmodi muneribus funguntur, quemadmodum decernitur a S. Tridentina Synodo *sess.* 14. *cap.* 2. superius citato.

Cardinales etiam sunt Archipresbyteri Basilicarum Patriarchalium.

Omittimus hoc loco verba facere de Archidiaconatibus, Decanatibus, & Canonicatibus, aliisque Ecclesiasticis Beneficiariis, quibus abesse Choro non licet, ideoque cautum fuit Decreto Sixti V. Prædecessoris nostri (illud est 79. in Bullario Romano *tom.* 2.) ne hujusmodi Beneficia simul cum Cardinalatu retinerentur, eoquod dignitati Cardinalium convenire non videatur, ipsos in Choro secundum post Episcopum locum obtinere: Hæc, inquam, omittimus, cum exemplis quotidianis hic Romæ videamus conferri Cardinalibus Archipresbyteratus Patriarchalium Ecclesiarum, neque alienum a Cardinalium dignitate id existimari, neque ob hanc causam a quopiam censeri per Cardinalatum viam ad honorem Archipresbyteratus sterni, & comparari: Cum hæc ita sint, nemo inficiabitur Episcopatum *in partibus* tribui posse alicui ex Cardinalibus, quin ipsius titulo, atque amplitudini indecorum id judicetur, & quin Cardinalatus, veluti quidam gradus habeatur ad Episcopatum attingendum; præsertim cum Archipresbyteratus longè inferior sit Episcopatu. Nam inter Archipresbyteros Patriarchalium, ille solum, qui in Basilica S. Petri hoc munere fungitur, ob singularia privilegia, Clericis suæ Basilicæ addictis, & subjectis, ad Ordines suscipiendos Litteras Dimissoriales impertit, & sacramentum Confirmationis administrat: Attamen, nec ipse, neque

Et concluditur Cardinalibus Episcopatum in partibus tribui posse.

ed al Cardinale Prete: *Si consideremus Ordinis potestatem*, *major est Episcopus Presbytero*, *vel Diacono Cardinali*; *nam Episcopus ordinat Presbyteros*, *confirmat baptizatos*, *aliaque id genus facit*, *quæ Cardinales Presbyteri*, *vel Diaconi facere non possunt*: *qua etiam ratione Summus Pontifex Episcopum se vocat*, *non Cardinalem*, *& Episcopos omnes appellat Venerabiles Fratres*, *Cardinales autem dilectos Filios*, *quomodo vocat ètiam laicos*: sono parole del Cardinale Bellarmino *nel tom.* 2. *delle Contoversire al lib.* 1. *de Clericis cap.* 16. §. *Quantum ad tertium*: E sebbene questa maggioranza circa la podestà dell' Ordine non basta, acciò il Vescovo debba precedere al Cardinale, desumendosi la precedenza non dalla podestà dell'Ordine, ma dalla Dignità; perlocchè veggiamo che l'Archidiacono, che non è Prete, in sequela della sua giurisdizione, precede all'Arciprete, che è Sacerdote; e il Diacono, o Suddiacono, o pure il semplice Chierico, che è Vicario, o Luogotenente del Metropolitano, nel Sinodo Provinciale precede ai Vescovi Suffraganei, per l'autorità, che ha, e per la persona, che rappresenta; come bene al nostro proposito riflette il Pontefice Eugenio IV. nella sua citata Costituzione *Non mediocri al* §. 13. Basta però, ed è più che sufficiente, per escludere l'opposta indecenza, che un Cardinale sia assunto ad un Vescovado *in partibus*; essendo nel Vescovo Titolare consecrato la stessa podestà dell'Ordine, che è in tutti gli altri Vescovi di residenza; per lo che sono valide le collazioni degli Ordini, e le Cresime, purchè il tutto da esso si faccia servendosi della dovuta materia, e della dovuta forma, ed abbia la dovuta intenzione, ancorchè non vi sia la licenza dell'Ordinario, nella di cui Diocesi fa le dette funzioni, ed ancorchè non vi siano le dimissorie del Superiore dell'Ordinando; come osservano gli Autori, riferiti e seguitati dal Vasquez *in* 3. *par. disput.* 243. *num.* 21. *tom.* 2.; Ma sono illecite, venendogli vietato il far le funzioni Vescovili senza l'annuenza del Prelato locale, e conferir gli Ordini senza le dimissorie del Superiore dell'Ordinando, come si vede nel luogo sopraccitato del Sagro Concilio di Trento *alla sess.* 14. *cap.* 2.

E per vero dire, ciò che siasi degli Archidiaconati, Decanati, Canonicati, e simili Benefizj, che obbligano all'interessenza nel Coro, la ritenzione de' quali unitamente col Cardinalato vien proibita dal Decreto del nostro Predecessore Sisto V., che è il 79. nel Bollario Romano *al tom.* 2., per la ragione, che non conviene alla Dignità di Cardinale l'avere in Coro il secondo luogo dopo il Vescovo, come si legge nel detto Decreto; se ogni giorno in mezzo a Roma vediamo darsi ai Cardinali gli Arcipretati delle Patriarcali, senza che ciò si reputi disdicevole alla loro Dignità, e senza che si dica essere il Cardinalato strada per l'Arcipretato, con molta maggior ragione dovrà dirsi, potersi con giusta causa conferire ad un Cardinale un Vescovado *in partibus*, senza che ciò pregiudichi al suo decoro, ed alle sue preeminenze, e senza che si possa valutare il Cardinalato come uno scalino per ascendere al Vescovado; essendo fra gli Archipreti delle Patriarcali solo quello della Basilica di San Pietro, che per Indulti particolari concede le Dimissorie ai Sudditi, e dipendenti della sua Basilica, ed anche conferisce la Cresima; non avendo però nè esso, nè gli altri Arcipreti veruna giurisdizione contenziosa sopra i Canonici, e gli altri, che servono alle Basiliche, per esser essa stata soppressa dalla santa memoria d'Innocenzio XII. in una sua Costituzione confermata da Noi con un'al-

cæteri Archipresbyteri ulla gaudent jurisdictione ad cognoscendas, ac dijudicandas causas, quæ excitantur inter Canonicos, aliosque, qui Basilicis ipsis inserviunt, cum hac facultate spoliati fuerint Innocentii XII. Constitutione, quam Nos alia Constitutione confirmavimus, quæ incipit : *Quantum ad procurandam* : Ea fuit in lucem edita *die* 15. *Februarii anno* 1742., & *lib.* 1. nostri Bullarii quadragesima quarta recensetur. Porro nulla alia jurisdictio post has Constitutiones ipsis Archipresbyteris relinquitur, nisi *paterna*, & *œconomica* in iis, quæ ad cultum Ecclesiæ, morum emendationem, vel Ecclesiasticam disciplinam pertinent, uti manifestò desumitur *ex decreto* 65., quod in peculiari Bullario Innocentii XII. continetur. At vero Titulares Episcopi ob potestatem Ordinis, qua plenè post Consecrationem præditi sunt, non modo conferre Ordines, & Confirmationis Sacramentum administrare possunt, si Ordinarii loci facultas, & cætera, quæ superius memoravimus, interveniant; sed etiam (si per eundem Ordinarium loci liceat exercere Pontificalia) a Titulari Episcopo Ordinibus initiari posse contendunt gravissimi Scriptores, ac præsertim Hallier *in Tractatu de Sacris Ordinationibus*, eos omnes, qui profecti ab ea Civitate, a qua Titularis Episcopus nominatur, in has regiones venirent, & Catholicam Religionem amplecterentur. Accedit, quod licet Episcopus Titularis revera subditis careat, eoquod solum Infideles in ipsius Diœcesi versentur, tamen in illos jurisdictionem exercere potest, si ad Christianam Religionem traducantur, vel si Fideles aliqui in eam Diœcesim commigrarent, ibique domicilium suum constituerent. Hinc in Litteris Apostolicis, quæ ad Episcopum Titularem declarandum exarantur, ipse monetur, ut suam in Diœcesim se conferat, si fieri possit, ut pastorali munere fungatur; cum verò ipse consecratur, tum Episcopus consecrans illis verbis utitur, quæ in reliquis omnibus Episcopis consecrandis proferri solent : *Accipe Evangelium, & vade; prædica populo tibi commisso* : Id animadvertit Cardinalis de Lugo *in Responsis Moralibus lib.* 5. *quæst.* 15. *num.* 2.

Hæc sanè in medium afferri possunt, si intimam rei, de qua agimus, naturam inspicere, ac perpendere velimus. Sed quoniam exploratum Nobis est, homines plerumque exemplis magis permoveri, inquirendum duximus, an Cardinalis aliquis superiori tempore Titularem Episcopatum habuerit.

Ac primò Cardinalis Vincentii Gotti idoneum exemplum visum est. Ipse die 30. Aprilis anno 1728. creatus fuit Cardinalis, quo die Nos etiam, aliique plures, a Benedicto XIII. de Nobis optimè merito in Cardinalium Collegium cooptati fuimus. Tunc ille Bononiæ morabatur, ad quem de more Birettum novæ dignitatis insigne missum fuit, quod ille manu Cardinalis Georgii Spinulæ Legati Bononiensis, magno cum apparatu ac pompa, suscepit die 9. Maji in Ecclesia Ordinis Prædicatorum, ubi die 19. ejusdem mensis Constantinopolitanus Patriarcha fuit consecratus a Cardinali Jacobo Boncompagni Bononiensi Archiepiscopo, cui simul aderant Torrellus Episcopus Forlivii, & Cervionus tunc Episcopus Faventinus. Attamen advertimus idem Consistorium, habitum die 30. Aprilis, initium desumpsisse a Patriarchatu Constantinopolitano, cujus vacatio antea contigerat, cum Cardinalis Cybo in Sacrum Collegium adscriptus fuerat, cujus loco Pater Magister Gotti Ordinis Prædicatorum a Pontifice suffectus fuit; quo negotio peracto, ad Ecclesias alias Episcopales Pastore donandas in eo Consistorio Pontifex se convertit; ac postremo Cardinales creati fuerunt, inter quos idem

tra nostra Costituzione, che incomincia : *Quantum ad procurandam*, spedita sotto *il giorno* 15. *di Febbrajo* 1742., e che è *la* 44. nel tomo primo del nostro Bollario, e non essendo ai detti Arcipreti riservata altra autorità, che una paternale, ed economica, in ciò che appartiene al servizio della Chiesa, all'Ecclesiastica Disciplina, ed alla correzione de'costumi, come si vede *nel Decreto* 65. nel Bollario particolare d'Innocenzo XII. : Quando per lo contrario, oltre la podestà dell'Ordine Vescovile, che è intera ne' Vescovi Titolari consecrati, giusta ciò, che poc'anzi si è detto, e che non è in verun modo ne' Cardinali Arcipreti, come tali non solo possono lecitamente ordinare, amministrare la Cresima, quando vi sia il consenso dell'Ordinario del luogo, & siano a loro dirette le dimissorie dal Vescovo Superiore dell'Ordinando, come di sopra si è detto; ma altresì è proposizione almeno probabile, avvegnachè sostenuta da gravi Autori, e specialmente dall'Hallier nel suo Trattato *de Sacris Ordinationibus*, potersi dal Vescovo Titolare, che dal Vescovo locale ha avuta la licenza d'esercitare i Pontificali, conferire gli Ordini a chi partito dalla Città, di cui ha il titolo Vescovile, viene ne' nostri Paesi, ed in questi abbraccia la Cattolica Religione; E quando, benchè il Vescovo Titolare non abbia Sudditi attuali (supponendosi, che nella sua Diocesi non vi siano, che Infedeli) ha però il jus d'esercitare la giurisdizione sopra i predetti, se abbracciano la Santa Religione, o sopra i Fedeli, che in essa venissero ad abitare; per lo che nella Bolla della provista si ammonisce, che, quando possa, vada alla Diocesi, per esercitare in essa il suo uffizio Pastorale; e nella Consecrazione si dice a lui, come a tutti gli altri Vescovi, dal Consecrante : *Accipe Evangelium, & vade, prædica populo tibi commisso*; come ben osserva il Cardinal de Lugo *ne' suoi Responsi Morali al lib.* 5. *dub.* 15. *num.* 2.

Il Vescovo Titolare può esercitare la giurisdizione nei sudditi, se si convertono alla Religione.

Si cerca esempio in ciò, che si è conchiuso.

Ecco quanto abbiamo saputo considerare, riflettendo alla ragione intrinseca. Ma perche ben sappiamo, che la maggior parte degli uomini resta appagata dai motivi estrinseci, e, come suol dirsi, dai casi seguiti, abbiamo creduto opportuno il ricercare, se siasi mai dato un Vescovado *in partibus* ad uno già Cardinale.

Esempio della promozione del Cardinale Gotti, il quale non si applica.

A prima vista ci parve adattato l'esempio del Cardinal Vincenzo Gotti. Fù questi in compagnia nostra, e d'altri, fatto Cardinale dal nostro comun Benefattore Benedetto XIII. *ai* 30. *d'Aprile* 1728. Era esso in Bologna, ed essendogli stata secondo il solito mandata la Berretta Cardinalizia, fu con gran pompa fatta la funzione dalla buona memoria del Cardinale Giorgio Spinola allora Legato di Bologna nella Chiesa de' Padri Domenicani *ai* 9. *di Maggio*, e nella stessa Chiesa fu *ai* 19. *di Maggio* consecrato Patriarca di Costantinopoli dal fu Cardinale Giacomo Buoncompagni nostro Predecessore nell'Arcivescovado di Bologna, coll'assistenza di Monsignor Torelli ancor oggi Vescovo di Forlì, e del *quondam* Monsignor Cervioni allora Vescovo di Faenza. Ma avendo poscia ben osservato, che il Concistoro sopraddetto *dei* 30. *d'Aprile* incominciò dal Patriarcato di Costantinopoli, che era vacante per l'antecedente promozione al Cardinalato del fu Cardinale Cybo, quale fu conferito al Padre Maestro Vincenzo Gotti Domenicano; che di poi si fece passaggio alla promozione delle Chiese Vescovili; e che nell'ultimo fu fatta la Promozione de' Cardinali, fra' quali fu annoverato il predetto Gotti già

Vincentius Gotti jam Patriarcha Constantinopolitanus numerabatur. Quamobrem advertimus in hoc exemplo, ad Patriarchatum Constantinopolitanum electum, & renunciatum fuisse Vincentium Gotti tunc, quum Cardinalis honore nondum exornatus erat; qui deinde inter Cardinales adscitus Consecrationem suscepit, quod prætermitti nullo modo poterat, eo quod *Provisio Consistorialis* (ut inquit Fagnanus *Cap. Nihil num. 29. de Electione*) *habet vim electionis, & confirmationis*: Quare juxta Canones intra tres menses consecrari omnino debebat; Ita *Can. Quoniam dist. 100. & cap. 9.* Concilii Tridentini *sess. 7. de Reformatione, & cap. 2. sess. 23.*, ubi Cardinales etiam eidem legi obnoxii declarantur, & restituendi fructus decernuntur ab iis, qui intra tres menses haud consecrantur, & Episcopatu etiam spoliantur, si alii tres menses ante Consecrationem elabantur: Neque illud adversatur, in Synodo Tridentina actum tunc fuisse de residentibus Episcopis, non verò Titularibus, qui nullos omnino fructus ab Ecclesiis suis consequuntur; Quippe nonnulli ex iisdem Titulis dotem aliquam adnexam habent, quemadmodum Archiepiscopatus Theodosiæ, quo Nos ornati quondam fuimus a Benedicto XIII., tum quia Titulares Episcopi, quamvis nullis fructibus instructi sint, possunt Episcopali dignitate privari, si intra sex menses consecrari recusent: Ita perpendit Sacerdos Societatis Jesu in Tractatu, quem Romæ typis commisit *anno 1732. de Episcopo Titulari part. 4. num. 186.*

Alia exempla ex Historia Ecclesiæ desumpta.

Itaque, omisso exemplo Cardinalis Gotti, quod rei nostræ nequit accommodari, animum tamen haud despondimus; Annales Ecclesiæ percurrimus, in quibus tres Patriarchas Constantinopolitanos deprehendimus, qui hunc Titulum assecuti fuerunt, cum jam inter Cardinales adnumerarentur, & urbs Constantinopolis Turcarum imperio subderetur. Illi nempe fuerunt Cardinales Isidorus, Bessarion, ac Riarius: Equidem duo primi ab Eugenio IV. Cardinales creati sunt anno 1439.; Isidorus autem Patriarchatu deinceps auctus fuit a Pio II. anno 1459.: cumque is mortali hac vita Romæ defunctus fuisset die 27. Aprilis anno 1463., uti scriptum reliquit Oldoinus, vel die 8. Martii anno 1464., uti plures alii tradiderunt, Cardinalis Bessarion in Patriarchatum Constantinopolitanum demortui loco suffectus fuit, quemadmodum in Commentariis Pii II. *lib. 11. pag. 299.* continetur. Deinde post mortem ejusdem Cardinalis Bessarionis anno 1472. Sixtus IV. Patriarcham Constantinopolitanum constituit Petrum Riarium Nepotem suum, quem superiori anno Cardinalem creaverat; quod apertissimè constat ex Raynaldo ad annum Christi 1472. *num. 11.*, & ex Patre le Quien *tom. 3.* præclari operis, quod inscribitur *Oriens Christianus pag. 835. & 836.* Illud quoque adfirmavimus, Constantinopolim sub Turcarum potestate tunc extitisse, cum Cardinales, quos paulo ante nominavimus, Patriarchatum illius Urbis susceperunt. Nam primus inter ipsos Isidorus missus ab Eugenio IV. Constantinopolim Sedis Apostolicæ Legatus, ut concordiam inter Latinos, & Græcos in Concilio Florentino feliciter sancitam plenè confirmaret, cum in illa Urbe moraretur, ipsam Mahometus II. expugnavit; mortem sagacissimo consilio effugit, Cardinalitiis insignibus exanimum cadaveri induens; quod ipsius vultum, ac lineamenta mirificè referebat. Quare Turcæ decepti, obtruncatum cadaveris caput, ac Pileum Cardinalitium hastæ præfixerunt, putantes, se Cardinali Romani Pontificis

Patriarca di Costantinopoli; ci siamo avveduti, che il caso non era d'un Cardinale fatto Vescovo *in partibus*, ma d'uno, che prima del Cardinalato era stato fatto Patriarca di Costantinopoli, e che dopo il Cardinalato ricevè la Consecrazione: il che doveva farsi, mentre avendo la provista Concistoriale la forza d'elezione, e confermazione, come ben osserva il Fagnano *nel Cap. Nihil, num. 29. de Electione*, ove così scrive: *Et provisio Consistorialis habet vim electionis, & confirmationis*: entrava la disposizione Canonica di dover ricevere dentro tre mesi la Consecrazione secondo *il Can. Quoniam, dist. 100.* ed *il cap. 9.* del Concilio di Trento *alla sess. 7. de Reformatione*, ed *il cap. 2. della sess. 23.*, ove alla stessa legge sottopone i Cardinali, condannando alla restituzione de' frutti percetti chiunque non si consacra dentro i tre mesi, ed alla perdita del Vescovado, se dentro altri tre mesi non si fa consecrare: nulla giovando il replicare, che non si trattava di Vescovo di residenza, ma di Vescovo Titolare, che non riceve veruna entrata dalla sua Chiesa; sì perchè vi sono alcuni di questi Titoli *in partibus*, che hanno qualche dote assegnata, come è quello dell'Arcivescovado di Teodosia, che a Noi fu conferito dalla santa memoria di Benedetto XIII. ed in questi Vescovadi può aver luogo la privazione de' frutti; sì perchè, o siano, o non siano dotati questi Vescovadi, sono sempre i Provisti capaci della pena della privazione della dignità, se non si consagrano dentro i sei mesi; come assai bene considera un moderno Sacerdote della Compagnia di Gesù nel suo Trattato stampato in Roma *l'anno 1732, de Episcopo Titulari, alla par. 4. num. 186.*

Altri esempj presi dalla Storia Ecclesiastica.

Posto dunque da parte l'esempio del Cardinale Gotti, come inapplicabile al caso nostro, non ci siamo perduti d'animo, ed avendo scorsi gli Annali della Chiesa, abbiamo in essi ritrovati tre Cardinali Patriarchi di Costantinopoli, fatti Patriarchi dopo che erano già Cardinali, e dopo che Costantinopoli era nelle mani della Potenza Ottomana. Si è detto essersi ritrovati tre Cardinali Patriarchi di Costantinopoli, e questi sono i Cardinali Isidoro, Bessarione, e Riario. Si è detto, che furono fatti Patriarchi, dopo che già erano Cardinali: e questo è certo; Imperocchè Isidoro, e Bessarione furono fatti Cardinali dal Pontefice Eugenio IV. *nel* 1439., ed il Cardinale Isidoro fu fatto Patriarca di Costantinopoli da Pio II. *nel* 1459.; ed essendo morto in Roma o ai 27. d'Aprile *del* 1463. come vuole l'Oldoino, o agli 8. di Marzo *del* 1464., come altri pretendono, gli fu dato per Successore nel Patriarcato di Costantinopoli il memorato Card. Bessarione, come può leggersi ne' Commentarj di Pio II. *al lib. 11. pag. 299.* giusta l'edizione della quale ci serviamo. Morto poi il Card. Bessarione *nell' anno* 1472., fu da Sisto IV. fatto Patriarca di Costantinopoli il Card. Pietro Riarj suo Nipote, che l'anno antecedente era stato fatto Cardinale da lui medesimo, come si vede nel Raynaldi all'anno di Cristo 1472. *num.* 11. ed anche nel Padre le Quien *al tom. 3.* della sua grand'Opera *Oriens Christianus pag. 835. e pag. 836.* Si è detto finalmente, che questi Cardinali furono fatti Patriarchi di Costantinopoli, dopo che Costantinopoli era nelle mani della Potenza Ottomana; e ciò si comprova. Il primo d'essi, che dopo il Cardinalato fu fatto Patriarca di Costantinopoli, fu il Card. Isidoro. Era questi stato mandato da Eugenio IV. suo creatore a Costantinopoli Legato Apostolico per istabilire l'unione fatta tra' Greci e Latini nel Concilio di Firenze. Nel tempo ch'era nella detta Città, fu essa soggiogata da Maometto II., ed essendogli riuscito di liberarsi dalla morte con uno strattagemma assai provido, avendo posti i suoi vestiti Cardinalizj sopra

Legato mortem intulisse. Illud etiam fortunatè contigit, ut factus ipse Turcarum captivus, sed illis omnino incognitus, a captivitate vindicari potuerit, & Romam se conferre, quo prius anno 1451. confugerat Gregorius IV. Patriarcha Constantinopolitanus, ut schismaticorum vexationes, & belli imminentis pericula devitaret, qui paulo post, videlicet anno 1459. Romæ vitæ suæ cursum absolvit, cujus loco idem Cardinalis Isidorus Patriarcha Constantinopolitanus renunciatus fuit. Hanc historiam desumpsimus ex Commentariis Pii II., quæ antea commemoravimus; ex Attichy, cum verba facit de Cardinalibus Isidoro, & Bessarione; ex Ciacconio, & ex libris Aubery, qui generalem historiam Cardinalium complectuntur; & postremo ex allato superius Patre le Quien *tom.* 1. *pag.* 309., *ac tom.* 3. *pag.* 835. Hinc apertissimè consequitur, eosdem tres Cardinales, de quibus sermo est, Patriarchatu Constantinopolitano ornatos fuisse, postquam ea Civitas in potestatem Turcarum devenerat: equidem, ut id perspectum fieret, satis superque fuisset indicare, Urbem Constantinopolitanam a Mahometo II. penitus subactam die 19. Maji anno 1453., cum Nicolaus V. Pontificatum gereret, qui ob hanc calamitatem tanto mœrore perculsus fuit, ut vitam ipsam paulò post dolore amiserit.

Fortasse his exemplis, quæ paulò ante recensuimus, Nos prorsus acquiescere putabis; sed ut verum ingenuò fateamur, aliter se res habet. Revera non inficiamur tres Cardinales Nobis occurrere, qui Patriarchatum Constantinopolitanum obtinuerunt, & quidem cum in Collegium Cardinalium jampridem cooptati fuissent; Illud quoque veritati consentaneum est, eosdem Cardinales ad Patriarchatum pervenisse, cum Civitas Constantinopolitana in Turcarum potestate jam versaretur. At verò iidem tres Patriarchæ inter Episcopos *in partibus* adnumerandi non videntur, eo quod Summi Pontifices, post devictam, captamque Constantinopolim, nihil intentatum reliquerunt, ut ipsam recuperarent, eaque de causa Principes Christianos sollicitare non destiterunt, ut unanimi consilio arma caperent, & bellum Turcis indicerent. Porro hoc temporis spatio tres Cardinales, quos antea commemoravimus, sibi invicem in Patriarchatum illius Urbis successerunt; Quamobrem inter eos Episcopos recensendi potius videntur, quibus magna spes affulgebat, ut jurisdictionem in suum populum exercerent: Nam Episcopi *in partibus* ii revera sunt, qui Titulum obtinent Ecclesiæ sub Infidelium potestate ita constitutæ, ut vindicari ab ipsorum tyrannide difficillimè posse videatur; ideoque ejusdem Ecclesiæ Titulus conceditur, ut ejus memoria apud posteros conservetur.

Equidem ex historiis clarè desumitur, quales conatus impenderint Romani Pontifices, ut simul conspirantibus Christianis Principibus Constantinopolim a Barbarorum manibus eriperent. Nicolaus V., qui subactæ eidem Civitati per duos annos assiduo mœrore tabescens superstes fuit, omnem curam, & operam contulit, ut in manus Christianorum illa rediret; Id constat ex ejus vita, quam Dominicus Georgius Capellanus noster, non sine magno animi nostri dolore nuper defunctus, accuratissimè in lucem edidit *pag.* 139. *& seqq.* Callistus III. idem consilium suscepit restituendæ Constantinopolis; & Barbaros victoria superbos, & insolentes non mediocriter compescuit, quemadmodum Æneas Silvius in Historia Bohemica *cap.* 67. testatur. Pius II., qui post Callixtum III. Summum Pontificatum accepit, ejusdem præclari facinoris ardore adeo succensus fuit, ut Christianos principes ab bellum contra Barbaros ineundum in-

il corpo d'un defunto, che era simile a lui; due profittevoli effetti da questo fatto derivarono; uno che i Turchi, tagliata la testa al cadavere, la posero sopra un'asta unitamente col Cappello Cardinalizio, pensando, che fosse la testa del Cardinale Legato; l'altro, che essendo esso restato prigioniere, ma sconosciuto, gli riuscì felicemente di liberarsi dalla schiavitù, e venire a Roma, ove già erasi ricoverato *nel* 1451. il celebre Gregorio IV. Patriarca di Costantinopoli, per sottrarsi dalle persecuzioni degli Scismatici, e dal pericolo della guerra imminente, ed ove anche santamente morì *nel* 1459. essendo stato poscia di lui Successore immediato nel Patriarcato il predetto Card. Isidoro. Tutta questa Storia è riferita nei Comentarj di Pio II. *al luogo citato*, nell' Attichy, quando tratta del Card. Isidoro, e del Card. Bessarione, nel Ciacconio, e ne' Tomi dell'Aubery della Storia Generale de' Cardinali; nel citato Padre le Quien *al tom.* 1. *pag.* 309. ed *al tom.* 3. *pag.* 835., e da tutta questa istorica narrazione si pone in chiaro, che i tre Cardinali furono fatti Patriarchi di Costantinopoli, dopo che Costantinopoli era nelle mani del Turco: pel quale assunto riconosciamo, che sarebbe stato bastante il dire in poche parole, che Costantinopoli fu presa l'ultima volta da Mehemet II. *ai* 29. *di Maggio* 1453. nel tempo del Pontificato di Niccolò V., che ne morì di dolore.

Censura del' li detti esempj.

Ella crederà, esser Noi pienamente soddisfatti de' riferiti esempj: ma con ogn'ingenuità le diremo, che non lo siamo. E' vero, che tre furono i Cardinali Patriarchi di Costantinopoli; è vero, che furono fatti Patriarchi, dopo che erano Cardinali; ed è anche vero, che furono eletti Patriarchi, dopo che Constantinopoli era in mano del Turco. Ma non essendosi dai Sommi Pontefici trascurato, dopo la fatale perdita di quella Metropoli, di procurarne il riacquisto, unendo le armi de' Principi Christiani, ed essendo stati in questo mentre i tre Cardinali fatti successivamente Patriarchi, non sembra, ch' essi possano annoverarsi fra i Vescovi *in partibus*, ma fra i Vescovi, che con molta probabilità speravasi, che fossero per esser Vescovi di governo attuale, essendo i veri Vescovi *in partibus* quelli, che hanno il Titolo d'una Chiesa oppressa dagl' Infedeli, e della quale non vi è prossima speranza, che possa liberarsi dalla tirannia, e della quale si da il Titolo, acciò se ne conservi la memoria.

Che poi dopo la presa di Costantinopoli seguita *nel* 1453. non si trascurasse dai Sommi Pontefici di procurarne il riacquisto, unendo le armi de' Principi Christiani, si comprova dalle Storie. Sopravvisse benchè sempre oppresso dal dolore Niccolò V. lo spazio di due anni; nè lasciò strada, che non tentasse, acciò Costantinopoli ritornasse nelle mani de' Cristiani, come diffusamente si legge nella di lui vita scritta colle pezze autentiche alla mano, e data alle stampe dal fu nostro Cappellano Segreto Domenico Giorgi ultimamente defunto con nostro indicibile dispiacere, come può vedersi *alla pag.* 139. *e segg.* Successore di Niccolò V. fu Calisto III., e quanto da esso fosse fatto, ed anche con alcuni prosperi avvenimenti, contra il Turco reso troppo baldanzoso, ed audace per la presa di Costantinopoli, si può leggere nella Storia Boemica d'Enea Silvio *al cap.* 67. Pio II. successe a Calisto III. Basta leggere i Commentarj dei

inflammare magnopere contenderit, & ipsemet, licet ætate gravis, & infirma corporis habitudine, Anconam se contulerit, ut operi vehementius instaret, ac præesset; verum in ea Civitate ad immortalem vitam migravit, quæ omnia in Commentariis Cardinalis Papiensis continentur. Paulus II. in locum Pii II. Pontifex renunciatus, ob eandem causam maximo studio adlaboravit; & incredibilem pecuniæ summam impendit, uti fusè comprobatur *cap. 3. vindiciarum*, quas Dilectus Filius Noster Angelus Maria Cardinalis Quirinus Brixiensis Antistes, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarius eruditè, ac diligenter conscripsit, ut eundem Pontificem ab infensis Scriptoribus, & præsertim Platina, falsisque ipsius criminationibus vindicaret. Postremò quantum studii contulerit pro recuperanda Constantinopoli Sixtus IV., qui Paulo II. suffectus fuit, Spondanus, aliique rerum Scriptores commemorant. Quamobrem, cum Cardinales Isidorus, ac Bessarion Patriarchatum Constantinopolitanum a Pio II., Cardinalis autem Riarius a Sixto IV. acceperint, dubitandum non est id contigisse, cum spes magna recipiendæ Constantinopolis affulgeret.

Hinc sequitur, eosdem Patriarchas haud numerandos esse inter Episcopos *in partibus*, sed potius inter eos, de quibus sperandum videbatur, ut jurisdictionem reciperent, quod Hierosolymitani Patriarchæ suo exemplo satis ostendunt. Praeclarissimus Dux Gotifredus anno 1099., cum Urbanus II. Pontificatum administraret, Saracenos devicit, & Hierosolymam subegit, quæ deinde anno 1187. rursum in potestatem Barbarorum redacta fuit, cum Urbanus III. Sedem Apostolicam teneret. Attamen Christiani in finitimis Oppidis adhuc versabantur, donec anno 1290., capta Prolemaide, ab omni Terra Sancta depulsi penitus fuerunt; quæ calamitas Nicolaum IV. adeo afflixit, ut post undecim menses mœrore vitam hanc mortalem reliquerit. Sanctus Cœlestinus V. ad summum Ecclesiæ regimen evectus, consilium restituendæ in pristinam libertatem Terræ Sanctæ, brevi licet Pontificatus sui tempore, minime deposuit, & Rodulphum a Magnavilla Ordinis Prædicatorum Patriarcham Hierosolymitanum constituit. Sancto Cœlestino Bonifacius VIII., & Beatus Benedictus XI. suffecti fuerunt, quorum ultimus octo mensium spatio Pontificatum, & vitam absolvit. Post illum Clemens V. Pontifex renunciatus, in expeditione bellica, quæ suscepta fuit anno 1305. contra Barbaros, Antonium Episcopum Dunelmensem Hierosolymæ Patriarcham designavit, cujus virtutem, ac religionis studium magnopere commendavit; quo mortuo Patriarcham in ejus locum Petrum Rutenensem Episcopum an. 1314. elegit, cum ad ultimos Pontificatus sui menses Clemens ipse jam pervenisset. Deinde Sedem Romanam obtinuit Joannes XXII., qui anno 1314., defuncto jam Petro Hierosolymæ Patriarcha, in ipsius locum Raymundum ex ordine Prædicatorum substituit, cui Nimosiensem Ecclesiam administrandam reliquit, eo quod facili conjectura perspiceret Terram Sanctam non posse tam citò a Barbarorum manibus vindicari. Petrus de Palude ex eodem Ordine Prædicatorum post Raymundum secutus est Patriarcha anno 1329., qui, Pontifice assentiente, Filiam Comitis Clarmontii ad Filium Regis Cypri adduxit, inter quos jampridem sponsalia inita fuerant; spectabatque a Cypro Hierosolymam se conferre, ut eam Ecclesiam sibi commendatam præsens administraret, & Divinum Salvatorem in eo loco veneraretur, *ubi steterunt pedes ejus.* Hi Patriarchæ omnes, quos enumeravimus, a Raynaldo in suis Annalibus eadem serie memorantur,

del Cardinale Papiense, per vedere quanto operò per unire i Principi Cristiani ad una guerra contra il Turco, pel qual'effetto essendosi portato in Ancona con deliberazione d'assistere personalmente all' impresa, non ostanti la grave età, e la debole complessione, passò nella detta Città da questa a miglior vita. Dopo Pio II. fu eletto Sommo Pontefice Paolo II., e quanto denaro fosse da esso speso, e profuso per la stessa cagione, può vedersi nell'erudite Vindicie di questo Sommo Pontefice contra il Platina, ed altri Scrittori malevoli, scritte con molta accuratezza, e date alla luce da un degno Cardinale di lui paesano, cioè dal Cardinale Quirini Vescovo di Brescia, e Bibliotecario della Biblioteca Vaticana, come può vedersi *al cap. 3.* Finalmente Sisto IV. fu Successore di Paolo II., e quanto da esso fosse operato per lo stesso effetto, si può vedere nello Spondano, e negli altri Storici. Ed essendo stati fatti Patriarchi di Costantinopoli i Cardinali Isidoro, e Bessarione da Pio II., ed il Cardinale Riario da Sisto IV., non pare potersi dubitare, che la loro elezione non seguisse nel tempo, in cui v'erano l'idea, e la speranza di ricuperare Costantinopoli.

Che poi questi Patriarchi, eletti nel tempo predetto, non possano annoverarsi fra i Vescovi *in partibus*, ma bensì fra i Vescovi, che con molta probabilità poteva sperarsi, che fossero per essere Vescovi di governo, si può dimostrare coll'esempio dei Patriarchi di Gerusalemme. Dall'insigne, e glorioso Capitano Goffredo fu a forza d'armi levata dalle mani de' Saraceni la Città di Gerusalemme nel Pontificato d'Urbano II. *l'anno* 1099., e tornò sotto il dominio del Turco nel Pontificato d'Urbano III. *l'anno* 1187. Continuarono ciò non ostante i Cristiani a vivere in quelle vicinanze; ma presa Tolemaide *l'anno* 1290. furono i Cristiani cacciati, ed esterminati da Terra Santa; il che tanto afflisse il Pontefice Niccolò IV., che dopo la nuova non sopravvisse, che undici mesi. S. Celestino V. fu di lui immediato Successore; e questi nel tempo del suo breve Pontificato non abbandonò il pensiere di ricuperare Terra Santa, ed elesse Patriarca di Gerusalemme Radulfo de Grandevilla Religioso Domenicano. Successe a San Celestino Bonifazio VIII. ed a Bonifazio VIII. il Beato Benedetto XI., che non visse più di otto mesi. A Benedetto XI. successe Clemente V., che nella spedizione *dell'anno* 1305. de' Crocesignati, non trascurò di provvedere di Patriarca la Chiesa di Gerusalemme, avendone eletto un certo Antonio Vescovo Dunelmense, lodando molto il di lui zelo; e, morto Antonio, diede il Patriarcato a Pietro Vescovo di Rodes *nell' anno* 1314. nel penultimo mese del suo Pontificato. A Clemente V. successe Giovanni XXII., che *nel* 1314., essendo morto Pietro, fece Patriarca di Gerusalemme Raimondo Religioso Domenicano, lasciandogli in amministrazione la Chiesa Nimosiense, prevedendo, che non era tanto vicina la ricupera di Gerusalemme. A Raimondo nel Patriarcato successe Pietro de Palude parimente Domenicano *nell'anno* 1329., che con licenza del Papa portò la Figlia del Conte Claramonte al Figlio del Re di Cipro, con cui aveva contratti gli Sponsali, sperando coll'ajuto di Dio di passare da Cipro in Gerusalemme per governare quella Chiesa commessa alla sua cura, ed adorare il Nostro Signor Gesù Cristo in quel luogo, *ubi steterunt pedes ejus.* Questa serie de' Patriarchi di Gerusalemme si ricava dagli Annali del Rainaldi, ed è fedelmente riferita nella Storia Cronologica de' Patriarchi di Gerusalemme, composta dai Continuatori del Bollando nel principio del tomo terzo del mese di Maggio *pag. 69. num. 272. Al*

& etiam accuratissimè recensentur in Historia Chronologica, quam Bollandi sectatores conscripserunt initio *tom.* 3., qui mensem Majum complectitur *pag.* 69. *num.* 272. Insuper *num.* 274. illud sapienter indicant, eosdem Patriarchas adscribendos non esse inter Episcopos *in partibus*, sed illud potius conjici posse, nempe ex his Patriarchis eo tempore constitutis, quo spes non deerat recipiendæ Hierosolymæ, eam disciplinam, & consuetudinem dimanasse, ob quam conferuntur Ecclesiarum Tituli, quæ Infidelium jugo premuntur, nec liberari posse a captivitate videntur. Quippe Sedes Apostolica jurisdictionem suam designandi Pastores in illis Ecclesiis dimittere noluit, nec ullo modo pati debuit, ut ipsarum memoria oblivione deleretur.

Cum hæc ita se habeant, quod initio probandum suscepimus, nullo exemplo, sed ratione tantum demonstrabitur? Non ita profecto, sed illud statim subjicimus. Clemens VIII. Ferdinandum Niñum de Guevara (cujus meminit Cardinalis Bentivolus in Commentariis Historicis) a Rege Hispaniarum commendatum inter Cardinales adsciverat. Ille Romam veniens, ut Pileum novæ dignitatis insigne acciperet, ob suam virtutem omnium sibi existimationem conciliavit, uti commemorat in ipsius vita Ciacconius *tom.* 4. *pag.* 306. Salellesius *in tom.* 1. *Tribunalis Sacræ Inquisitionis prolegom.* 4. Generales Inquisitores Hispaniarum ordine recenset, ex quo desumitur, honore Episcopali fere semper ornatos eos fuisse, qui locum Generalis Inquisitoris haberent. Rex Hispaniarum virum meritis præstantem Romano Pontifici ad eam dignitatem nominat, & commendat: Itaque Salellesius decimum sextum inter Generales Hispaniarum Inquisitores enumerat Ferdinandum de Guevara Archiepiscopum Hispalensem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, quem Rex ad illud munus nominaverat, & Clemens VIII. sua auctoritate Generalem Inquisitorem constituerat. Congruit etiam Ciacconius his verbis: *In Hispaniam revocatus, totius Regni contra hæreticam pravitatem Generalis Inquisitor institutus, Hispalensis Ecclesiæ administrationem delatam suscepit.* Sed illud omiserunt, cum Salellesius, tum Ciacconius, quod tunc temporis evenit; videlicet, quod Cardinalis de Guevara Generalis Inquisitor declaratus, nondum Episcopali honore præditus erat; ideoque consentaneum visum fuit ad munus Inquisitoris gerendum, titulum, ac dignitatem Episcopi ipsi superaddere: Hinc Clemens VIII. id præstitit, quemadmodum ex Paulo Alaleone Cœremoniarum Magistro *tom.* 2. *par.* 2. his verbis ostenditur: *Die* 10. *Octobris* 1599. *Dominica. Clemens Papa VIII. consecravit in Episcopum, & Pastorem Ecclesiæ Titularis Philippensis, in Ecclesia Sanctæ Mariæ Angelorum in Thermis, Illustrissimum & Reverendissimum Dominum Ferdinandum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem de Guevara nuncupatum, assistentibus sibi Illustrissimis & Reverendissimis Dominis Cardinalibus Burghesio olim Episcopo Æsino, & Alphonso Vicecomite Episcopo Cerviensi, & ministrantibus Papæ Illustrissimis & Reverendissimis Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Gesualdo Episcopo Ostiensi Decano Sacri Collegii Cardinalium, Sancti Georgii, Cæsio, & Deto Diaconis.* Si hæc addantur Salellesio, & Ciacconio, nihil superest nobis ipsorum testimoniis desiderandum, & illud quoque cum ipsis adfirmabimus, traditam deinde fuisse eidem Cardinali Ecclesiæ Hispalensis, cujus vacatio contigerat, administrationem, & ipsum postremò acerbissime laborantem ex renibus supremum diem obiisse die 8. Januarii anno 1609.

Hoc potissimum exemplo res nostra perfecte demonstratur. Nam Ferdinandus de Guevara in

num. 274. saviamente avvertono; non potersi i detti Patriarchi annoverare fra i Vescovi *in partibus*, ma potersi piuttosto dire; che da questi Patriarchi fatti; quando v'era la speranza di poter ricuperare il perduto, sia derivata la pratica di conferire i Titoli delle Chiese, che gemono sotto gl'Infedeli, e che non v'è attuale speranza di poter ricuperare; non avendo voluto la Santa Sede perdere il possesso di provvedere le dette Chiese, e non avendo voluto, che si perda la memoria delle medesime.

Altro esempio.

Manca dunque, Ella dirà, l'opportuno esempio; nè altro resta, che l'intrinseca ragione; al che Noi rispondiamo, che l'esempio non manca, e che è il seguente. A raccomandazione della Corona di Spagna, Ferdinando Niño di Guevara, del quale parla il Cardinal Bentivoglio nelle sue Memorie Istoriche, fu annoverato fra' Cardinali da Clemente VIII. Venne a Roma a ricevere il Cappello, si trattenne qualche tempo, e fece una ben degna comparsa per le sue rare qualità, come può vedersi nella sua Vita appresso il Ciacconio *al tom.* 4. *pag.* 306. Il Salelles *nel tom.* 1. *del Tribunale della Santa Inquisizione, nel prolegomeno quarto*, fa l'elenco cronologico del posto di primo Inquisitore Generale delle Spagne, dal quale risulta, che per lo più, anzi quasi sempre, chi ha ottenuto il detto posto, ha avuto il carattere Vescovile. La nomina del Soggetto si fa dal Rè di Spagna al Sommo Pontefice; ed il Salelles fa il decimo sesto Inquisitore Generale, costituito da Clemente VIII. a nomina del Rè di Spagna, il sopraddetto Ferdinando Niño di Guevara Arcivescovo di Siviglia, e Cardinale di Santa Romana Chiesa, e con esso sembra anche concordare il Ciacconio nel luogo citato: *In Hispaniam revocatus, totius Regni contra hæreticam pravitatem Generalis Inquisitor institutus, Hispalensis Ecclesiæ administrationem delatam suscepit*: ma tanto il Salelles, quanto il Ciacconio, si scordano d'un fatto intermedio; ed è, che non essendo il Cardinale Guevara Vescovo, quando fù nominato primo Inquisitore, ed essendosi creduto ben fatto, che il posto non si amministrasse da chi non avesse il carattere Vescovile; il Pontefice Clemente VIII. fece quanto ora esporremo, ricavato dai Diarj di Paolo Alaleone Maestro di Ceremonie *al tom.* 2. *par.* 2. *Die* 10. *Octobris* 1599. *Dominica. Clemens Papa VIII. consecravit in Episcopum, & Pastorem Ecclesiæ Titularis Philippensis, in Ecclesia Sanctæ Mariæ Angelorum in Thermis, Illustrissimum & Reverendissimum Dominum Ferdinandum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem de Guevara nuncupatum, assistentibus sibi Illustrissimis & Reverendissimis Dominis Cardinalibus Burghesio olim Episcopo Æsino, & Alphonso Vicecomite Episcopo Cerviensi, & ministrantibus Papæ Illustrissimis & Reverendissimis Dominis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Gesualdo Episcopo Ostiensi Decano Sacri Collegii Cardinalium, Sancti Georgii, Cæsio, & Deto Diaconis.* E fatto così il supplimento a quanto manca nel Salelles, e nel Ciacconio, ci accorderemo nel rimanente con loro, dicendo, che, essendo poscia vacata la Chiesa di Siviglia, esso ne prese l'amministrazione, e morì *agli* 8. *di Gennajo del* 1609. per dolore di calcoli.

Applicazione di esso al caso presente.

Qui entra la similitudine dell'uovo all'uovo. Il Cardinale Guevara era già Cardinale, come Ella

in Collegium Cardinalium cooptatus erat, inter quos Te quoque jampridem numeravimus. Eidem Cardinali de Guevara, cum Episcopus nondum esset, ad gerendum munus Generalis Inquisitoris a Rege Hispaniarum nominato, Titulus *in partibus* collatus fuit, eo quod decere id maxime Generalem Inquisitorem vetera exempla probarent, ut ipse Episcopali honore decoraretur. Nos etiam Titulum *in partibus* elargiri Tibi proposuimus, eò quod Sardiniæ Rex Te Magnum Eleemosynarium, seu Majorem Cappellanum declaraverit; quod quidem munus, si prima ipsius institutio perpendatur, potestatem Episcopalem sibi adjunctam postulat, ac requirit. Cardinalis de Guevara Titulum Philippensis Archiepiscopi consecutus fuit, quæ sane Ecclesia ab Apostolis fundata magnam sibi celebritatem ab Epistola Sancti Pauli comparavit: Porro ipsa jugo Infidelium ab anno 1391. ita premebatur, ut nullus pene ipsius recipiendæ locus relinqueretur: Titulum ejusdem naturæ, & conditionis tibi pariter designavimus. Postremo exemplum præclari Pontificis imitamur, qui juris Canonici scientia tunc temporis magnopere commendabatur; Itaque Nos ipsi Te consecrantes, quem antea Cardinalem creavimus, idem præstabimus, quod Clemens VIII. Ferdinando de Guevara Cardinali ab se renunciato, præstandum existimavit. Id tamen perficiemus, cum immodici calores paulum imminuentur; nam satis superque fatigati fuimus has litteras postmeridianis horis dictantes, cum æstûs magnitudo vix respirare permitteret, postquam antemeridianas in audiendis, & expediendis negotiis impendimus. Hæc Tibi declaranda censuimus, & peramanter Te amplectentes Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. Pontif. Anno VII. die 4. Augusti 1747. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 4. Augusti 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Ella lo è. Al Cardinale Guevara, che non era Vescovo di residenza, quando dal Re di Spagna fu nominato al posto di Primo Inquisitore, fu conferito un Titolo *in partibus*; essendosi creduto conveniente, anche secondo gli esempj precedenti, che il primo Inquisitore avesse il carrattere Vescovile. Noi pensiamo di dare a lei un Titolo *in partibus*, per la nomina datale dal Re di Sardegna alla carica di Grand'Elemosiniere, o sia Cappellano Maggiore, carica, che, giusta la legge dell'erezione, esigge il carattere Vescovile. Al Cardinale Guevara fu conferito il Titolo d'Arcivescovo di Filippi, Chiesa Apostolica, e celebre per la lettera scrittale da S. Paolo, e che gemeva sotto la tirannia del Turco sino *dall'anno* 1391., senza che vi fosse attuale speranza di poterla ricuperare: e simile sarà il Titolo, che già abbiamo destinato per lei. Ci appoggiamo all'esempio d'un Papa, che ne' giorni suoi fu ben pratico del Diritto Canonico, ed abbiamo risoluto, nella Consecrazione, di fare per lei, che è nostra Creatura, quanto esso fece pel Cardinale Guevara, che era sua Creatura. Aspetteremo bensì a far la funzione, che il caldo scemi; avendone provato tanto, che ci basta, nel dettare questa nostra Lettera nelle ore infocate del dopo pranzo, dopo aver consumate quelle della mattina in continue penose udienze. Che è quanto abbiamo creduto di doverle esporre: e con pienezza di cuore abbracciandola, le diamo l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 4. Augusti 1747. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Tenor Literarum promotionis dicti Cardinalis ad Archiepiscopatum Nicosiensem.

Dilecto Filio Nostro Carolo Victorio Amedeo S. R. E. Diacono Cardinali delle Lanze nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

ROMANI Pontificis, quem Pastor ille Cœlestis, & Episcopus Animarum, potestatis plenitudine sibi tradita, Ecclesiis prætulit universis, sollicitudo requirit, ut circa cujuslibet Ecclesiæ statum sic vigilanter excogitet, sicque prospiciat diligenter, quod per ejus providentiam circumspectam, nunc per simplicis provisionis officium, quandoque verò per ministerium accommode, prout personarum, locorum, & temporum qualitas exigit, atque Ecclesiarum ipsarum utilitas persuadet, Ecclesiis singulis Pastor accedat idoneus, & Rector providus deputetur, qui Populum sibi commissum salubriter dirigat, ac bona Ecclesiæ sibi traditæ non solum gubernet utiliter, sed etiam multimodis efferat incrementis. Dudum siquidem provisiones Ecclesiarum omnium tunc vacantium, & in antea vacaturarum, ordinationi, & dispositioni nostræ reservavimus, decernentes ex tunc irritum, & inane, si secus super his per quoscumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Postmodum vero Metropolitana Ecclesia Nicosiensis, quæ in partibus Infidelium consistit, per assumptionem ad Cardinalatus Dignitatem Dilecti Filii Nostri Raynerii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Simonetti nuncupati, Pastoris solatio destituta remansit: Nos ad provisionem ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ Nicosiensis celerem, & felicem, in qua nullus præter Nos hac vice se intromittere potuit, seu potest, reservatione, & decreto obsistentibus supradictis, ne Ecclesia ipsa Nicosiensis longæ vacationis exponatur incommodis, paternis, & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de præficiendo eidem Ecclesiæ Nicosiensi personam utilem, ac etiam fructuosam, habuimus diligentem, demum ad Te, qui Sanctæ Romanæ Ecclesiæ præfatæ Diaconus Cardinalis existis, & Fidem Catholicam juxta articulos pridem a Sede Apostolica propositos expresse professus es, ob tuorum exigentiam meritorum, consideratis grandium virtutum meritis, quibus personam tuam illarum Largitor Altissimus multipliciter insignivit, & attendentes, quod Tu Ecclesiam Nicosiensem prædictam scies, voles, & poteris auctore Domino salubriter regere, & fideliter gubernare, direximus oculos nostræ mentis. Intendentes igitur tam dictæ Ecclesiæ Nicosiensi, quàm ejus gregi Dominico salubriter providere, de Apostolicæ potestatis plenitudine Ecclesiæ Nicosiensi præfatæ de persona tua providimus, Teque illi in Archiepiscopum præfecimus, & Pastorem, curam, regimen, & administrationem ipsius Ecclesiæ Nicosiensis Tibi in spiritualibus, & temporalibus plenarie committendo, Tibique, quod donec Ecclesia præfata Nicosiensis ab Infidelibus detinebitur, ad illam accedere, & apud eam personaliter residere minime tenearis, dicta auctoritate indulsimus, firma spe, fiduciaque conceptis, quod, dextera Domini Tibi assistente propitia, hujusmodi Ecclesia Nicosiensis per Tuæ circumspectionis industriam, & studium fructuosum, regetur utiliter, &

prospe-

prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus, & temporalibus suscipiet incrementa. Quo circa circumspectioni Tuæ per præsentes injungimus, quatenus curam, & administrationem prædictas sic exercere studeas sollicite, & fideliter, ac prudenter, quod exinde sperati fructus adveniant, & tuæ bonæ famæ odor ex tuis laudabilibus actibus latius diffundatur; ipsaque Ecclesia Nicosiensis Gubernatori provido, & fructuoso Administratori gaudeat se commissam, Tuque, præter æternæ retributionis præmium, Nostram, & dictæ Sedis Benedictionem, & gratiam exinde uberius consequi merearis. Ac Tecum, ut statum tuum juxta Cardinalatus sublimitatem decentius tenere, ac expensarum onera, quæ Te de necessitate jugiter subire oportet, facilius perferre valeas; quod etiam, postquam in vim provisionis, & perfectionis prædictarum, pacificam possessionem, seu quasi possessionem regiminis, & administrationis præfatæ Ecclesiæ Nicosiensis, & illius Mensæ Archiepiscopalis bonorum, seu majoris partis eorum assecutus fueris, una cum eadem Ecclesia Nicosiensi, quamdiu illi præfueris, Ecclesiam Tibi pro titulo tui Cardinalatus assignatam, seu pro tempore assignandam, ac quæcumque Romanæ Curiæ officia, & Montium tam vacabilium, quàm non vacabilium loca, & quæcumque Monasteria, etiam consistorialia, & conventualia, & quævis alia Beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorumvis Ordinum, & Militiarum, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, & Sancti Antonii Viennensis regularia, quæ ex quibusvis concessionibus, & dispensationibus Apostolicis in titulum, commendam, vel administrationem, aut aliàs quomodolibet obtines, & in quibus, & ad quæ jus Tibi quomodolibet competit, quæcumque, quotcumque, & qualiacumque sint, etiamsi sæcularia, Canonicatus, & præbendæ, Dignitates etiam majores, & principales, personatus, administrationes, vel officia in Cathedralibus, & Metropolitanis, ac Patriarchalibus, vel Collegiatis Ecclesiis, regularia verò Beneficia hujusmodi, Prioratus, Præpositurae, Præpositatus etiam conventuales, Personatus, administrationes, vel officia etiam claustralia; & tam illa, quàm sæcularia Beneficia hujusmodi electiva, & curata, curam etiam jurisdictionalem, ac de jurepatronatus Regum, Ducum, Principum, vel aliorum laicorum etiam Nobilium, & Illustrium, vel Clericorum, mixtim etiam ex fundatione, & dotatione, ac inter Te, & alios quoscumque in Romana Curia, vel extra eam, litigiosa sint, ut prius, quoad vixeris, retinere, ac jus Tibi in illis, vel ad illa competens prosequi, & non deductum deducere; nec non quibusvis regressibus, accessibus, & ingressibus; ac regrediendi, accedendi, & ingrediendi ad Cathedrales, etiam Metropolitanas, Primatiales, & Patriarchales Ecclesias, & Monasteria etiam consistorialia, aliaque Beneficia quæcumque etiam, ut præfertur, qualificata, ac etiam testandi, & disponendi de bonis tuis, illaque ab intestato transmittendi, & beneficia conferendi, fructus, redditus, proventus, & pensiones transferendi, aliisque concessionibus, & facultatibus, gratiis, dispensationibus, & indultis Tibi concessis uti, & quoscumque fructus, redditus, & proventus etiam loco pensionum annuarum, & quascumque pensiones annuas super similibus, ac etiam quarumvis Episcopalium, Archiepiscopalium, Abbatialium, aliarumque Mensarum, quorumcumque Beneficiorum etiam, ut præfertur, qualificatorum fructibus, redditibus, & proventibus, ac distributionibus etiam quotidianis Tibi reservatos, & assignatos, ac reservatas, & assignatas, seu in Te canonice translatos, & translatas, etiam ut prius, quoad vixeris, percipere, exigere, & levare, ac in tuos usus, & utilitatem convertere valeas, motu proprio, ac Apostolicæ potestatis plenitudine hujusmodi dispensamus. Ac propterea Ecclesias, Monasteria, & Beneficia, ac officia, loca Montium, & alia prædicta non vacare, ac Commendas, & administrationes non cessare, nec accessus, regressus, & ingressus, vel accedendi, vel regrediendi, & ingrediendi, transferendi, conferendi, testandi, & disponendi facultates, concessiones, & indulta, neque reservationes fructuum, redditSuum, proventuum, & pensionum hujusmodi expirasse, vel extinctas esse; irritumque, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Insuper volumus & concedimus, ut omnia, & singula Ecclesiæ, Monasteria, & Beneficia prædicta, illorumque qualitates, majoritates, principalitates, invocationes, denominationes, nuncupationes, situationes, Civitates, & Diœceses, Ordines, dependentia, & adnexa, ac alia quæcumque etiam speciali mentione digna, illorumque fructuum, redditSuum, & proventuum, secundum communem æstimationem, vel librorum Cameræ Apostolicæ taxationem, veri annui valores, ac ipsorum Beneficiorum litigiosorum statum, litium, & facultatum, concessionum, gratiarum, dispensationum, indultorum, reservationum, regressuum, accessuum, vel ingressuum, Literarumque desuper confectarum tenores, ac fructuum, redditSuum, proventuum, & pensionum hujusmodi quantitates, aliaque desuper necessaria, & opportuna pro expressis, prout opus fuerit, habeantur, & haberi debeant in omnibus, & per omnia, perindè ac si super illis, regula quacumque contraria non obstante, singulæ Literæ expeditæ fuissent. Non obstantibus Nostra de exprimendo vero valore Beneficiorum per promotos ad Ecclesiarum regimina obtentorum in dispensationibus sibi super illorum retentione concedendis, ac fel. record. Julii II., Leonis X, Julii III., & aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, quibus cavetur, quod dispensationes super Beneficiis per promotos ad Metropolitanarum Ecclesiarum regimina retinendis non valeant, nec suffragentur, nisi Literæ Apostolicæ super omnibus simul expediantur, aliisque Apostolicis, ac Conciliorum etiam generalium Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non præfatæ Metropolitanæ Ecclesiæ Nicosiensis, aliarumque Ecclesiarum, in quibus sæcularia, & Monasteriorum, seu aliorum locorum, in quibus regularia Beneficia hujusmodi fuerint, ac Ordinum, quorum illa extiterint, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die undecima Augusti millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, Pontificatus Nostri Anno Septimo.

D. Card. Passioneus.

XXXVII.

Erectio Publicæ Universitatis Studii generalis in Collegio Societatis Jesu Civitatis Sancti Dominici Insulæ Hispaniolæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

IN supereminenti Apostolicæ Sedis specula, meritis licet imparibus, disponente Domino constituti, & intra Mentis Nostræ arcana revolventes, quantum ex Literarum Studiis Catholica Fides augeatur, Divini Numinis cultus protendatur, veritas agnoscatur, ac justitia colatur, ad ea, propter quæ Literarum Studia hujusmodi ubilibet excitentur, ac etiam humiles personæ eis incumbere desiderantes, id efficere possint, libenter intendimus, & in iis Nostræ sollicitudinis partes propensius impertimur, prout pia Christifidelium, præsertim Regali dignitate fulgentium accedentium vota exposcunt, Nosque, locorum qualitate pensata, in Domino conspicimus salubriter expedire.

Expositio facta Pontifici a Procuratore Societatis Jesu in Urbe.

Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus Filius Josephus de Lara Presbyter Societatis Jesu in Alma Urbe Nostra pro Provinciarum Hispaniarum, & Indiarum Regnis Procurator, quod alias, nempè die XXIII. Septembris Anni MDCCI. clar. mem. Philippus, dum vixit, earumdem Hispaniarum Rex, ad Religionem, literarumque scientias promovendas, provehendasque, licentiam concessit, ut in Civitate Sancti Dominici Insulæ Hispaniolæ unum Collegium ejusdem Societatis ex bonis, & rebus ad hunc effectum a tunc in humanis agente Hieronymo de Quesada relictis erigi posset, ac insuper mandavit, ut hujusmodi Collegio, sic ut præfertur, de novo erigendo domus assignarentur, ac redditus applicarentur, ad aliud Collegium, & domum studiorum jamdudum, nempè Anno MDLVIII. in dicta Civitate a quondam Hernando de Jorgon fundatum, quod in publicam Studiorum Generalium Universitatem, ad instar alterius publicæ Studiorum Generalium hujusmodi Universitatis Civitatis Salamantinæ, erectum fuerat, spectantes, ac insuper declaravit, quod Collegium sic erigendum ad sustinendas Cathedras, & onera, juxta reditus a memorato Hernando relictos, assignatosque, obligatum esset, & remaneret; quoniam nonnullis ex causis sperari nequibat casus, ut in secundodicto Collegio morarentur Collegæ, Magistri, nec adesset Discipulorum copia, prout dictus Hermandus fundator optaverat.

Philippus V. Rex anno 1701. mandaverat erectioni Collegii Societatis Jesu. Cum applicatione bonorum, & rerum alterius Universitatis studiorum.

Et alia ann 1745., disposuit pro dicti Collegii erectione.

Ac successive, & de Anno MDCCXLV. dictus Philippus Rex injunxit, quod secundodictum Collegium, cum ruinam minaretur, ac ob defectum capitalium necessariæ reparationes minimè paragendæ essent, demoliretur, eâque occasione omnes reditus a prædicto Hernando hujusmodi Collegio relictos, cum eisdem oneribus, & gravaminibus per ipsum Hernandum injunctis, primodicto Collegio de novo applicavit, ac demùm imposuit, ut laudabilis memorati Hernandi tamquam de Fundatore, & Benefactore memoria, in principalioribus Collegii primodicti hujusmodi actibus literariis quoque haberetur. Pro præmissorum verò observantiâ, Collegiique primodicti progressu, Judicem Conservatorem cum privativâ jurisdictione cognoscendi omnia negotia, recuperationes bonorum, reddituum, & rerum aliàs secundodicto Collegio assignatorum, quæ in primodictum Collegium translata remanebant, concernentia, elegit, & deputavit.

Lis orta fuit cum Conventu Ordinis Prædicatorum super

Vix tamen a memorato Philippo Rege primodictum Collegium erectum fuerat, quædam lis, seu verius quæstionis materia, in Tribunali Regiæ Audientiæ dictæ Civitatis Sancti Dominici inter dilectos Filios tunc existentes primodicti Collegii Rectorem ex una, & Priorem Conventus ejusdem Sancti Dominici Fratrum Ordinum Prædicatorum ex altera partibus, introducta remansit, super privativâ facultate conferendi gradus in scientiis, quæ docebantur: Et pro parte dicti Rectoris àddncebatur, in primodictum Collegium translatum fuisse aliud secundodictum a dicto Hernando fundatum, quod Anno MDLVIII. in publicam Studii Generalis Universitatem erectum fuerat; Pro altera verò dicti Prioris parte, nuda possessio privilegii conferendi gradus allegabatur.

In hujus Causæ progressu, manutentio in possessione, seu quasi possessione privilegii prædicti eidem Priori, & Conventui de facili data fuit, sed coactus dictus Prior ad exhibendum titulum, seu documentum concessionis hujusmodi privilegii, quoddam sumptum de alio sumpto quarumdam literarum fel. record. Pauli Papæ III. Prædecessoris Nostri, vel sub Plumbo, vel in simili formâ Brevis expeditarum, quibus idem Conventus in publicam Studii Generalis Universitatem erectus declarabatur, produxit: Ob defectum tamen originalis dictarum literarum, & quia de concessione hujusmodi facultatis, & rectionis, nullum in Regestris Regii Concilii Indiarum, prout moris est, monumentum reperitur, sumtum hujusmodi adulterinum, ac suppositititium habitum fuit.

Postmodum, pro parte dicti Collegii, dilectus etiam Filius Petrus Ignatius Altamirano ejusdem Societatis Professor, ac Indicarum Provinciarum prædictarum Procurator, institit, quod quatenus privativa facultas ipsi Collegio minime competeret, saltem cumulativa non impugnaretur; sed ob novas a Priore, & Conventu prædictis factas oppositiones, non sine gravamine, lis, & causa hujusmodi per plures annos, & ad usque annum MDCCXLIII. in suspenso remansit; Interea temporis cum novæ rationes, probationesque a Rectore, & Collegio prædictis pararentur, ad hoc ut causa hujusmodi absolveretur, dilectus etiam Filius Thomas Ripoll. Magister Generalis Ordinis Prædicatorum, cui præmissa non latebant, & proposita a dicto Procuratore primodicti Collegii probabat, ad dirimendas lites inter partes hujusmodi ortas, Procuratoribus memorati Conventus mandavit, ut supersederent, & propositionem pro parte dictorum Rectoris, & primodicti Collegii factam amplecterentur.

Hisce præhabitis, Procurator primodicti Collegii Charissimo in Christo Filio nostro Ferdinando earumdem Hispaniarum Regi Catholico supplicavit, quatenus instantiæ assentire dignaretur, commissaque ab eodem Ferdinando Rege cuidam ejus Ministro plenæ fiduciæ, & literaturæ prædito, quæstionis, seu litis hujusmodi cognitione; post cognitionem hujusmodi, relationemque eidem Ferdinando Regi factam, ipse Ferdinandus Rex die XVII. Februarii proximè præteriti suum edidit decretum; in quo, factâ prius de omnibus præmissis actis, & gestis mentione, primodictum Collegium in publicam Studii Generalis Universitatem cum eisdem facultatibus, & privilegiis, quibus secundodictum Collegium a dicto Hernando, sicut præmittitur, fundatum, gaudebat & fruebatur, erexit; & ad hujusmodi effectum mandavit, quod gradus quicumque inibi Studentibus conferri possent, cum onere sustinendi Cathedras, juxtà reditus, qui ex secundodicto Collegio illi fuerunt adjudicati, & adjectione aliarum Cathedrarum, quatenus Rectori primodicti Collegii propriis expensis illas adjicere placuerit; Injungens eidem Judici Conservatori a prædicto Philippo Rege deputato, ut præmissa omnia adimpleri faceret, & in singulis actibus publicis de dicto Hernando tanquam Fundatore, &

Benefactore memoriam haberi; & decrevit gradus in hujusmodi primodicto Collegio in singulis Scientiis, & facultatibus susceptos, eamdem vim, & prærogativam habere, quas habent illi in quacumque Universitate suscepti, &, illorum virtute, Officia, & Dignitates illis correspondentia conferri posse. Pro eo vero, quod ad dictum Conventum attinet, circa ejus continuationem in prætensa facultate, de quâ legitimè, & validè, ut præfertur, non dubitatur, dictus Ferdinandus Rex attendens supplicationem dicti Petri Ignatii Procuratoris pro bono pacis promovendæ factam, amplecti etiam erectionem Universitatis in dicto Conventu, erectionem quoque hujusmodi unâ, eâdemque die concessit, itaut una, & altera Universitates gradus quoscumque in eis respectivè Studentibus conferre possint, ad instar Universitatum, quibus tam Ordo Fratrum Prædicatorum, quàm Societas Jesu hujusmodi, in Civitatibus de Manila Sanctæ Fidei, & Quitensi gaudent: Ac pro suæ voluntatis executione, Dilectis quoque Filiis Consilio Indiarum mandavit, quod super hisce actus quicumque in Judicio habiti delerentur, nec amplius ulla instantia admitti deberet, perpetuumque silentium in præmissis imposuit, & alias, prout in ejusdem Ferdinandi Regis decreto manu propriâ subscripto, & die XXVI. Maji proximè elapsos expedito, cujus tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, uberius dicitur contineri.

Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, dictus Josephus Procurator, quo præmissa firmius subsistant, & serventur exactius, Apostolicæ Confirmationis nostræ patrocinio communiri, Collegiumque hujusmodi in supradicta Sancti Dominici Civitate erectum, fundatumque, in publicam Studiorum Generalium Universitatem per Nos erigi, & institui summoperè desideret.

Nos, qui Societatem hujusmodi, cujus Alumni, & Professores uberes literarum, & pietatis in publicum fructus producere pergunt, paternis complectimur affectibus, ipsius Josephi Procuratoris votis hac in re, quantum cum Domino possumus, favorabiliter annuere volentes, ipsumque Josephum Procuratorem a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, supradictum Decretum a memorato Ferdinando Rege, sicut præmittitur, factum, editum, subscriptum, & publicatum, cum omnibus, & singulis in eo contentis, auctoritate Apostolicâ tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos juris, & facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus, & sanamus.

Ipsumque Collegium Societatis Jesu in dicta Civitate Sancti Dominici Insulæ Hispaniolæ, ut præfertur, erectum, & institutum, ubi Scholæ nunc habentur, seu forsan in ampliorem formam constituentur, in publicam Studiorum Generalium Universitatem, in quâ dictæ Societatis Alumni, & Professores, Grammaticam, Rhetoricam, Logicam, Physicam, & Theologiam Scolasticam, & Moralem, ac Sacros Canones, ac Jus tum Canonicum, nec non per Lectores sæculares Jus Civile, ac Medicinam, aliarumque literarum studia profiteantur, & Juvenes quoscumque doceant, eadem auctoritate, tenore itidem præsentium, sine tamen quorumcumque præjudicio, erigimus, & instituimus, ipsumque Collegium sic in publicam Universitatem erectum, & institutum, curæ, & regimini, & administrationi dictæ Societatis, illiusque Præpositi Generalis pro tempore existentis, seu ab eo deputandi, prædicta auctoritate etiam perpetuo supponimus, ac submittimus.

Cum cumulativa privilegiorum aliarum Universitatum.

Ac eidem Collegio, illiusque Rectori, Magistris, Lectoribus, Scholasticis, aliisque prædictis universis, & singulis, ut omnibus, & quibuscumque privilegiis, Indultis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, prærogativis, honoribus, & præeminentiis hujusmodi publicis Studiorum Generalium Universitatibus, illarumque pro tempore existentibus Rectoribus, Magistris, Lectoribus, Doctoribus, Præceptoribus, Scholasticis, Procuratoribus, Bidellis, Nunciis, Officialibus, Ministris, & aliis Personis in genere, vel in specie quomodolibet concessis, non solùm ad eorum instar, sed pariformiter, & æque principaliter, in omnibus, & per omnia uti, potiri, & gaudere: Ac insuper Rectori pro tempore existenti Collegii hujusmodi, ut quoscumque ad illud accedentes, ac per debitum tempus Studentes, si scientiâ, & moribus idoneos esse repererit, in omnibus Facultatibus, quæ in dicto Collegio, ut præfertur, docentur, & leguntur, ad Baccalaureatus etiam formati, Licentiaturæ, Laureæ, ac Doctoratus, nec non Magisterii gradus, servatâ tamen in omnibus, & per omnia formâ Decretorum Viennen., & Tridentini Conciliorum, quibus in aliquo derogare non intendimus, & alias laudabiles aliarum publicarum Universitatum consuetudines, promovere, & ipsorum graduum insignia eis exhibere, usque ad dictos graduum; Utque per Rectorem hujusmodi Collegii promoti, posteà publicè privatimque omnium aliarum publicarum Studiorum Generalium Universitatum Facultates prædictas interpretari, & alios docere, de eis disputare, gradui, seu gradibus hujusmodi convenientes actus exercere, nec non omnibus aliis privilegiis, favoribus, gratiis, prærogativis, & indultis, quibus alii in aliis quibusvis Universitatibus, & alibi, juxtà illarum Constitutiones, & mores, ad gradus prædictos promoti, de jure, usu, vel consuetudine, aut alias quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt in futurum, pari modo, & absque ullâ prorsus differentiâ, uti, frui, potiri, & gaudere in omnibus, & per omnia, perinde, ac si gradus prædictos in publicis Universitatibus prædictis, juxtà illarum mores, & consuetudines, ritè suscepissent.

Et facultate conferendi gradus quoscumque.

Necnon moderno, & pro tempore existenti dictæ Societatis Præposito Generali, ut per se, vel dicti Collegii, & sic erectæ Universitatis Rectorem, aut alium, vel alios deputandos, pro felici, salubrique sic erectæ Universitatis directione, ac Rectoris, Magistrorum, Lectorum, & aliorum Ministrorum, & Officialium muneribus, & functionibus, modoque, & formâ docendi, & aliàs sua respectivè Officia exercendi, & Scholasticorum manutentione, quæcumque statuta, & ordinationes, licita tamen, & honesta, ac Sacris Canonibus, & Concilii Tridentini prædicti Decretis, ac Constitutionibus Apostolicis minimè contraria, edere, & promulgare, ac edita, & promulgata, pro temporum, rerum, & personarum qualitate, mutare, corrigere, & reformare, seu illa cassare, vel abrogare, ac alia de novo condere, edere, & publicare, & super illorum observatione pœnas ejus arbitrio imponere, ac impositas pœnas executioni demandare, dictique Collegii, ac sic erectæ publicæ Universitatis hujusmodi Doctores, Magistros, Lectores, Scholasticos, Procuratores, Bidellos, aliosque Ministros, & Officiales eligere, & nominare, ac electos, & nominatos amovere, electionesque factas confirmare liberè, & licitè, ac validè possint, &

Præposito Generali Societatis Jesu tribuit facultatem condendi statuta.

valeant respective, auctoritate, & tenore prædictis concedimus, & indulgemus.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere; ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari, & ab eis inviolabiliter observari; sicque in præmissis per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non dictorum Collegii, Civitatis, & Societatis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. Pontif. anno VIII. die 14. Septembris 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XIV. Septembris MDCCXLVII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

XXXVIII.

Super abusu libelli Repudii Conversorum a Judaismo ad Fidem Catholicam.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Apostolici Ministerii munus Nobis licet immerentibus commissum assidue Nos excitat, atque impellit, ut sollicito studio, ac vigili cura, abusus, pravasque consuetudines, siquas in Ecclesia Dei, vel hominum infirmitate, vel malitia, certò novimus irrepsisse, Pastoralis Providentiæ sollicitudine compescamus, congruisque adhibitis remediis, quo citius fieri potest, aboleamus.

Judæi ad Fidem conversi, si habent Uxorem in Judaismo, illam quandoque repudiant.

Nuper quidem Nobis relatum est, certisque probationibus manifestò comprobatum, quod aliqui Hebræornm, qui ad Christianam Fidem conversi uxorem habent renuentem Christianam veritatem amplecti, minime dubitant, posteaquam ejuratâ Judaicâ perfidiâ sacro lavacro abluti sunt, & solemni professione se ad Christi Fidem adstrinxerunt, reverti sacrilego ausu ad Judæorum Castra, seu Vicum, vulgò *il Ghetto*, ibique Rabbinico ritu, Judaicis superstitionibus, damnandisque observationibus, libellum repudii uxoribus concedere, vel etiam extra Judæorum domicilium, coram Notario Testibusque Christianis, eumdem libellum repudii uxoribus dare, ut liberam eis nubendi alteri Viro potestatem faciant.

Repudium in Veteri Testamento permissum.

Moyses quidem in Deuteronomio *cap.* 24. ita scriptum reliquit : *Si acceperit homo uxorem, & habuerit eam, & non invenerit gratiam ante oculos ejus propter aliquam fœditatem, scribet libellum repudii, & dabit in manu illius, & dimittet eam de domo sua.* Utrum verò hæc dumtaxat indulgentia quædam fuerit ad majus malum evitandum, adeout qui daret, acciperetque repudium, liber quidem a pœna esset, non autem a culpa; an autem dispensatio potius esset a Deo concessa ob cordis Hebræorum duritiam, adeout qui libellum repudii mitteret, & quæ missum reciperet, & a culpa, & a pœna exemptus foret, eisque minimè vetitum esset ad aliud matrimonium validè, ac licitè contrahendum procedere, dissident inter se veteres, recentioresque Theologi, cum alii primam, alii alteram opinionem sequantur. Verùm quidquid hac de re sit, illud certum est, quod Redemptor Noster Jesus Christus Dei Filius interrogatus quid censeret de libello repudii, quem Moyses permiserat, respondit, ut legitur in Evangelio apud Matth. *cap.* 19., & apud Marc. *cap.* 10. : *Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras ; ab initio autem non fuit sic : dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur ; & qui ipsam duxerit, mœchatur :* Sermonemque suum ita conclusit : *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Ex his autem verbis per legitimam consequentiam inferunt Theologi, in præsentiarum non amplius licere Hebræis proprias uxores repudiare, neque per libellum repudii, matrimonii vinculum amplius dissolvi, eo quod Jesus Christus illud ad suum primævum statum redegit, nempe ad indissolubilitatem, non lege novâ conditâ, sed dumtaxat sublatâ veteri indulgentiâ, seu dispensatione super prædicta indissolubilitate concessa. Quæ cum ita se habeant, etiamsi repudium toleretur inter Hebræos conjuges, qui ambo in eadem Judaica perfidia permanent, certè ferri, ac tolerari nullo modo debet, ut Hebræus ad Fidem conversus, & sacro Baptismate ablutus, libellum repudii uxori, quæ in Hebraica pervicacia remanet, judaico more, ac ritu concedat.

Quamobrem ut in posterum omnia debito ordine, & laudabili modo, ac ratione fiant; volumus, ac decernimus, ut Hebræus ad Fidem conversus, si uxorem Hebræam habet, eam more solito interpellet, an etiam ipsa converti, & cohabitare velit sine contumelia Creatoris : Renuente autem muliere, liberum ei erit alitud matrimonium contrahere, juxta verba Beati Apostoli Pauli *in Epist.* 1. *ad Corinth. cap.* 7. : *Quod si infidelis discedit, discedat, non enim servituti subjectus est Frater, aut Soror in hujusmodi, in pace autem vocavit nos Deus.* Ut benè jam ante animadverit clar. me. Prædecessor Noster Innocentius III. in sua Decretali, quæ incipit : *Quatuo, de divortiis.*

Quæritur a Theologis, & Canonici juris Consultis, quando solvatur matrimonium contractum ab Hebræo cum Hebræa, quæ se convertere recusat, & quando conversus novum matrimonium cum muliere Christiana, & quando Hebræus cum Hebræa contrahere possit. Quod ad conversum attinet, quidam volunt, præcedens matrimonium dissolvi quoad vinculum, statim ac infidelis renuit Fidem Christianam amplecti, aut intra terminum, seu temporis spatium præfixum in interpellatione, quæ illi facta est, nullum responsum præbet. Alii verò putant matrimonium solvi, quando conversus aliud matrimonium celebrat cum Christiana : Quæ opinio in præsenti communior est inter Theologos, & Canonici juris peritos, & in praxi eam sequitur Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Decretorum Concilii Tridentini Interpretum. De solutione autem vinculi matrimonialis, pro eo quod pertinet ad uxorem, quæ in Hebraica superstitione perseverat,

aliqui censent, quod ea in pœnam suæ perfidiæ semper illigata remaneat, neque aliud matrimonium contrahere valeat, donec & quousque Maritus Christianus factus vivit: Alii verò putant, nullo modo eam matrimonium celebrare posse, si Maritus conversus non adhuc ad alias nuptias transiverit: ubi verò conversus matrimonium iniverit, permitti debere mulieri, ut idem facere possit, quia solutio matrimonii privilegium est concessum favore Christianæ Fidei, quam ad Christum conversus amplectitur; & ideo rectè affirmari posse, datum esse directè, & per se fideli, indirectè verò, & per accidens infideli. Sed quidquid sit de hujusmodi controversiis, quæ inter Theologos, & juris Canonici professores disceptantur; de quibus nihil Nos definire intendimus, singulas illorum sententias eo loco, quo sunt, relinquentes; cum Nostra mens, & voluntas nequaquam sit aliquid nunc definire de matrimonio, quod a muliere Hebræa contrahitur, posteaquam nolle se Christianæ Fidei nomen dare declaravit: Sed id solum Motu proprio, ex certa scientia, & plenitudine potestatis tenore præsentium volumus, intendimus, ac jubemus, ut cum aliquis Hebræorum Christianam veritatem amplexus fuerit, non prætermittatur interpellatio mulieri more recepto facienda, an velit, nec ne, se ad Christum convertere, dummodo tamen ex aliqua gravi causa, vel a Nobis, vel a Romanis Pontificibus Successoribus nostris, non censeatur hujusmodi interpellatio omittenda, ut videre licet in nostra Constitutione: *In suprema*, data die 16. Januarii anno MDCCXLV., quæ est CXVII. *in Tom. I.* Nostri Bullarii; immo expressè vetamus, prohibemus, ac interdicimus, ne Conversi quovis tempore, & quovis modo, sive in Judæorum domicilio, nempe *Ghetto*, Rabbinico ritu, sive extra, coram Notario & Testibus Christianis, libellum repudii uxoribus, quæ interpellatæ recusant se convertere, aut, omissa vigore dispensationis ejusmodi interpellatione, quia ex probabili conjectura creditum est, minimè se ad Christi Fidem conversuras, dare, scribere, aut mittere audeant, & possint.

Et quoniam ut plurimum contingit, ut leges debitam executionem non consequantur, nisi Sanctio pœnalis contra eas transgredientes accedat; hac Nostra in perpetuum valitura Constitutione, motu, scientiâ, ac potestate pari mandamus, ac præcipimus, ut omnia Tribunalia, ac Judices competentes, habitâ notitia, aliquem ex Hebræis conversis, post susceptum Baptismum, libellum repudii intra ipsum Judæorum domicilium, Rabbinicis superstitionibus adhibitis, uxori non conversæ dedisse, statim in eum sine ulla cunctatione, tanquam in Judaizantem, solitis pœnis animadvertant; & insuper contra ipsam Judæorum Universitatem in casu prædicto procedant manu regia mulctam ab ea exigentes centum scutorum aureorum, cujus tertia pars in præmium accusatori tribuatur, quod verò superest, concessum, & addictum ipso jure per hanc Nostram Constitutionem intelligatur Piæ Domui Catechumenorum in illis Civitatibus, in quibus ea reperitur, ubi autem hujusmodi Catechumenorum Domus non extat, remaneat liberæ dispositioni Episcoporum, & Ordinariorum, ut eam pecuniam pauperibus Christianis pro eorum arbitrio, & conscientia distribuant. Sin autem ad Tribunalium, seu Judicum competentium cognitionem pervénerit, quod Conversus libellum repudii extra Judæorum domicilium, seu *Ghetto*, dederit coram Notario, & Testibus Christianis, pari modo eum tanquam Judaizantem debita pœna afficiant, minori tamen, quà plecti debet, qui intrà ipsum *Ghetto* Rabbinicis superstitionibus libellum repudii scripserit. Item procedatur contra Notarium Christianum, & dictam Hebræorum Universitatem, sine cujus scientia, & procuratione hujusmodi damnabilia negotia non transiguntur, & pro rata parte mulctentur centum scutis aureis, exigendis, distribuendis, applicandisque, ut supra dictum est; tum etiam Testes Christiani pœna arbitraria, etiam corporis afflictiva, pro prudenti Judicum arbitrio puniantur. Præterea, etsi libellus repudii, juxta hebraicum morem, ac ritum, solùm a Marito uxori mittatur, non autem permissum sit uxori, ut illum Marito præbeat, nihilominus, quia nobis compertum est, esse aliquos; qui existimant etiam a Muliere Marito dari posse; ut omni in futurum dubitationi, ac quæstioni, quæ exoriri posset, occurramus, hac Nostra præsenti volumus, ac declaramus, ut omnia, & singula, quæ a Nobis superius de marito ad Fidem converso, remanente ejus uxore in Judaica superstitione, disposita ac statuta sunt, etiam in casu uxoris ad Christum conversæ, remanente marito in infidelitate, locum omnino habeant, atque obtineant, & ab omnibus prorsus serventur, & custodiantur.

Declarat, quod dictum est de Marito erga Uxorem, intelligendum esse etiam de Uxore erga Maritum.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, dictis Hebræis, eorumve Universitatibus, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, & decretis in genere, vel in specie quomodolibet concessis, etiam sæpius approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi alias pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & individua mentio habenda, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi, nec non formas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis quoad reliqua in suo robore permansuris, ad effectum præmissorum, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariis.

Volumus autem præsentes Literas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, in Acie Campi Floræ, atque in Platea, quæ Judæorum nuncupatur, per Cursores Nostros publicari, earum exemplis inibi affixis, ac dimissis, ac post hujusmodi publicationem, & elapsum terminum superius præscriptum, cunctos, & singulos, quos concernunt, perinde arctare, atque afficere, ac si eorum cuilibet personaliter intimatæ fuissent, illarumque exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in judicio, & extra illud haberi, quæ ipsis præsentibus haberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Publigationem præsentium decernit.

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ voluntatis, inhibitionis, præcepti, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, decimosexto Kalendas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Dat. Pont. Anno 8. die 16. Septembris 1747.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
N. Antonellus Pro-Abbreviator.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.
Publicat. die 30. Septembris 1747.

XXXIX.

De Ædificiis, & jure congrui in Civitate Centumcellarum, ejuſque Suburbiis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium ab acceſſu Pontificis ad Centumcellas.

AD Centumcellas Civitatem Noſtram ſuperioribus menſibus Nos contulimus, ut Cives illos Nobis temporaliter Subditos conſpectu Noſtro ſolaremur, quod tamen perbreve paucorum dierum ſpatium, quo ibi morati ſumus, a curis Apoſtolicæ ſervitutis Nobis impoſitæ vacuum eſſe non ſivimus; inter cætera enim reſpondimus Conſultationibus nonnullorum Venerabilium Fratrum Noſtrorum Epiſcoporum, atque etiam dilecti Filii Sigiſmundi Vicarii Generalis Zagrabien. de quartis nuptiis apud Græcos initis, irritæne, an validæ eſſent; aliaque plura Pontificalis ſollicitudinis munera obivimus. Siquidem Paſtoralis Officii Nobis cœlitus demandati, Nos ipſius Tyrrheni maris aſpectus admonebat. In memoriam Noſtram redibat, apud Oſtia Tyberina Beatum Auguſtinum magnum Eccleſiæ lumen, dum ſe poſt longi itineris laborem navigationi inſtaurat, cum Sancta ejus Matre, paulo ante quàm migraret ad Deum, de Divinæ contemplationis dulcedine, & de cœleſtis Patriæ jucunditate colloquentem, in deliciis Domini diem ſuaviſſimè tranſegiſſe; in hujus maris littore Marcum Minutium Felicem, vindemialibus feriis, dum a Foro vacabat, egregium illum Dialogum pro Chriſtiana Religione adverſus Gentilium calumnias inter Cœcilium, & Octavium medium ſedentem diſceptationis arbitrum audiviſſe, & ſcripſiſſe: demum hujus maris Inſulas innumeros propemodum Dei Servos pro Chriſti nomine egentes, vexatos, afflictos, verbera & carceres expertos, vinculis & ludibriis onuſtos, expulſos, ejectos, & quibus dignus non erat mundus, excepiſſe, & in ſinu ſuo foviſſe quodammodo, & amplexas eſſe. Decet autem, ut adventus Noſter in eam Urbem Paterno non deſtituatur beneficio, & Pontificiis gratiis, ac favoribus non careat, quò benevolentiæ Noſtræ memoria apud illos Cives gratior, & diuturnior benignitate Apoſtolica reddatur.

Ubi curis non fuit vacuus.

Et ex aſpectu illius Littoris varia, ipſius mente digna, ei meditanda occurrerunt.

Acceſſus Pontificis ad illam Civitatem aliquod ei afferre debet beneficium.

Expoſitio pro parte dictæ Civitatis ſuper mala conditione ejus domorum tunc facta.

Nuper autem dilecti Filii Populus, & Incolæ dictæ Civitatis Centumcellarum Nobis exponi fecerunt, quod cum die tertia menſis Octobris anni proximè præteriti duæ parvæ domunculæ nocte ex improviſo concidiſſent, earum ruinis oppreſſi, quod non ſine animi Noſtri dolore audivimus, duodecim homines ſunt: Hujuſmodi gravis infortunii nuncio delato ad Congregationem Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Conſultationibus negotiorum Status Eccleſiaſtici præpoſitam, eadem Congregatio juſſit Gubernatori, ut Domus omnes prædictæ Urbis viſitari, & recognoſci, eaſque deſcribi eo ſtatu, ac conditione, qua reperirentur, curaret. Electis autem duobus Magiſtris Cœmentariorum, & duobus ejuſdem Urbis Civibus, omnia, quæ præcepta fuerant, probè, ac diligenter executioni demandata ſunt, & totius Civitatis deſcriptio accuratè confecta Congregationi prædictæ exhibita eſt: Ex ea autem deſcriptione, ſeu relatione, ſubjungebatur, evidenter conſtare, Centumcellenſem Civitatem plurimis abundare domibus parvis, veterrimis, ruinoſis, malè materiatis, rimiſque fatiſcentibus, jam prope collabentibus, fulcimentiſque ſubnixis, quæ informem Civitatis aſpectum, aërem inſalubrem, & incolatum, atque habitationem ingratam, atque injucundam efficiunt, neque hujuſmodi publico malo, atque incommodo novis conſtruendis ædificiis remedium aliquod afferri poſſe: Nam contractus emptionum & venditionum, ob obſtinatam Dominorum renuentium vendere voluntatem, aut avaritiam plus juſto diſtrahere volentium, vel ob hypothecas, oppignorationes, Canones, Fideicommiſſa, aliaque hujuſmodi vincula, & onera iiſdem domibus impoſita, difficillimi, maximèque periculoſi redduntur; Propterea humiliter Nobis ſupplicare, ut de Apoſtolica Noſtra Indulgentia, & ſuprema auctoritate, eorum neceſſitatibus proſpicere, ac ſubvenire dignaremur.

Nos igitur, cum ſuperius expoſita Nobis ipſis probè perſpecta, & planè cognita ſint, ſupplicationibus hujuſmodi benignè inclinati, volentes ea, quæ ad prædictæ Civitatis ornatum, ſalubritatem aëris, ac populi, & Incolarum prædictorum commodum, & incolumitatem conducunt, paterna Noſtra Providentia efficaciter procurare, exemplo Prædeceſſorum Noſtrorum Alexandri VI., Pii IV., Gregorii XIII., & Sixti V., qui in ſuis reſpectivè Conſtitutionibus pro hac Alma Urbe plura ſtatuerunt, quæ Nobis a jure, & æquitate minimè aliena, ſed maximè conſona, & dictæ Civitati Centumcellarum ampliandæ, ornandæque apta, & neceſſaria viſa ſunt, diſponere, ac ordinare conſtituimus.

Itaque præſenti hac Noſtra in perpetuum valitura ſanctione, motu proprio, ex certa ſcientia, & de poteſtatis Noſtræ plenitudine ſtatuimus, ac decernimus, ut Gubernator præfatæ Civitatis Noſtræ Centumcellarum pro tempore, cum ædificiorum, viarumque Magiſtris duobus, vel tribus, quolibet anno, vel triennio, publici Conſilii decreto eligendis, cum duobus peritis Architectis, ſeu Fabris Murariis ejuſdem Civitatis, ſingulis annis intra tres menſes æſtivos, univerſam Civitatem, quemadmodum hoc vertente anno juſſu præfatæ Congregationis ſuper conſultationibus Status Eccleſiaſtici peractum eſt, circumeat, viſitet, atque inſpiciat, & ubi in viſitatione hujuſmodi ſingulis annis facienda aliquas domos ruinoſas, vel ex parte collapſas, aut omnino dirutas, locave aperta viis publicis hærentia eſſe cognoverit, ſollicitè curet, ne laceræ, atque inhabitatæ domus, interruptaque ſpatiis viarum interjacentibus domorum ſepta Urbi deformitatem, atque incommoditatem afferant, eas celeriter de novo conſtrui, aut reſarciri. Quare quoſcumque earum domorum Dominos, ad inſtantiam dictorum Magiſtrorum Viarum, debitis pœnis propoſitis, cogat coram publico Notario in actis intra terminum unius menſis declarare, an velint domus hujuſmodi dirutas, vel ruinam minitantes vel apte inſtaurare, vel rurſus ædificare; areas verò, aliaque loca hujuſmodi aperta ab iiſdem poſſeſſa, an velint in eis nova ædificia conſtruere, an muro ſaltem claudere, ſi locum, ſeu ſpatium prædictum ad novum ædificium conſtruendum minimè ſufficere, aut idoneum eſſe idem Gubernator cenſuerit, murumque ipſum ad eam altitudinem, quæ proxima ædificia, proximoſque muros æquet, vel ad aliam, quam ipſe, ex conſilio prædictorum Viarum Magiſtrorum, præſcripſerit, attollere: Si autem dicti Domini, & poſſeſſores intra præfatum ſpatium modo prædicto ſe ad reſtaurandum, vel de novo ædificandum promptos, ac paratos eſſe declaraverint, idem Gubernator pro tempore alium terminum duorum menſium præſtituat, intra cujus ſpatium arenam, calcem, lapides, cæmenta, aliaque hujuſmodi ad ædificationem

neceſ-

sè averi debeat.

necessaria conquisita, & parata habeant, & deinde tertium terminum novem, vel plurium mensium, juxta qualitatem reparationis, seu novæ ædificationis faciendæ, ex consilio dictorum peritorum, & Magistrorum Viarum, assignet, intra quod necessariam reparationem, seu novam ædificationem absolvere, ac perficere debeant, sub pœna, in casu contraventionis, amittendæ domus, vel areæ, vel spatii prædicti, quod statim sine ulla dilatione, omnique beneficio purgationis moræ excluso, ipso jure statim addictum, & adjudicatam Cameræ Nostræ Fisco censeatur, non obstantibus quibuscumque fideicommissis, primogenituris, investituris, donationibus, pactisque succedendi, aliisque juribus, & oneribus hujusmodi: Easdem verò domos, areas, vel spatia, statim ac adeptus est, debeat Fiscus Noster aliis vendere, & concedere, qui ad eas apte restaurandas, seu de novo ædificandas, oblatis fidejussoribus, seu data idonea cautione, aliisque observatis inferius respectu emptoris sub hasta præscribendis, se obligaverint.

Ad consulendum verò majori Dominorum commoditati, seu facilitati pro dictis reparationibus faciendis, vel novis ædificiis construendis, volumus, & mandamus, ut quicumque illis pecuniam ad dictum effectum dederit, prælatio ei super dicta domo restaurata, vel novo ædificio constructo, ante omnem alium Creditorem cuicumque juri, hypothecæ, anterioritatis, vel titulo dotis, fideicommissi, reservationis dominii, vel alio quocumque quantumvis privilegiato, vel privilegiatissimo innixum, & suffultum, omnino competat, dummodo tamen pecunia prædicta deposita in Monte Pietatis cum ordinibus ab ipso Domino domus ædificandæ, vel restaurandæ, & ab ipso pecuniæ datore, & ab uno ex Magistris Viarum subscriptis, in præfatam restaurationem, seu novam ædificationem, verè conversa & erogata fuerit.

E diverso autem, si Dominus domus, seu areæ prædictæ, intra primum unius mensis terminum, in actis voluntatem suam restaurandi, aut ædificandi non declaraverit, Gubernator pro tempore, solitis propositis edictis, intra terminum alterius mensis ad venditionem ejusdem domus, seu areæ deveniat, eamque plus licitanti, majusque pretium offerenti addicat, eumque omnibus aliis oblatoribus præferendum decernat; si autem plures fuerint ejusdem pretii Oblatores, tunc, & eo casu dumtaxat, is præ omnibus obtineat, qui rei particeps, & consors fuerit; post hunc vicinus, & inter plures vicinos, qui magis indiget, vel qui vicinus est pluribus partibus, inter cæteros verò, qui plus, quique ad majorem ejusdem Civitatis ornatum, & commoditatem publicam ædificare voluerit, judicio ejusdem Gubernatoris, ex consilio dictorum Magistrorum Viarum, præferatur. Is autem, qui licitatione vicerit, & adjudicationem domus, seu areæ sub hasta venditæ obtinuerit, teneatur integrum pretium, seu pecuniam deponere in Monte Pietatis ad eam insumendam in emptionem tot Locorum Montium non vacabilium, sive unius, aut plurium censuum cum Locis piis, seu Communitatibus Status Ecclesiastici contrahendorum, quæ Loca Montium non vacabilia, seu census, perpetuò subjecta, & illigata remaneant iisdem vinculis fideicommissi, investituræ, hypothecæ, aliorumque onerum cujuscumque conditionis, & qualitatis, quibus antea domus vendita obnoxia erat; adeo ut domus illa ab omni quocumque onere, præterquam ab annuo Canone, cui forte subjecta esset favore Domini directi, libera, & exempta in Emptorem, ejusque Successores pertranseat.

In hujusmodi autem publicis auctionibus, & venditionibus sub hasta faciendis, illud etiam palam edicatur, quod auctione, seu subhastione peracta, non amplius ad offerendum, quicumque alius fuerit, admittetur, sive pupillus, sive minor, sive mulier, sive Ecclesia, sive Locus Pius, seu alia quæcumque Persona, quæ ex quavis causa, vel titulo, etiam fundato in jure communi, aut statuto municipali, & quantumvis privilegiato, & privilegiatissimo, vel etiam ex pacto, & conventione expressa, se omnibus aliis præferri intendat, ut a litibus, & controversiis, quæ hinc exoriri possent super prælatione hujusmodi, celeris dirutarum domuum restauratio, sive ædificatio non retardetur. Propterea illud etiam in publicis auctionis, seu subhastationis Edictis apertè exprimatur, & declaretur, quod major Oblator, seu is, cui domus, vel area sub hasta posita addicetur, non solum tenebitur integrum pretium oblatum, cum supradictis vinculis, apud Ædem Sacram deponere, sed ulterius debebit in actis, oblatâ idoneâ fidejussione, seu cautione, a Magistris Viarum eorum periculo approbanda, se obligare instituendi statim, & sine ulla mora reparationem, seu novam ædificationem domus, seu areæ in auctione emptæ, eamque absolvendi, & perficiendi intra alium terminum octo, vel plurium mensium, juxta qualitatem ædificationis, seu reparationis faciendæ, a Gubernatore pro tempore ex consilio Magistrorum Viarum determinandum, sub pœna in casu contraventionis confiscationis ejusdem domus, seu areæ, & alterius quingentorum aureorum, applicandorum similiter Fisco ad effectum deponendi in Monte Pietatis, & erogandi in restaurationem, seu ædificationem ejusdem domus, seu areæ, absque eo quod in alium usum ex quacumque urgenti, & urgentissima causa converti possint.

De facultate Magistrorum Viarum quoad formas Ædificiorum.

Ut verò ex restaurationibus, seu novis ædificiis construendis majus ornamentum Urbi, nullum verò detrimentum publicis viis, & Foris, sive Urbis munitionibus proveniat, munus sit Magistrorum Viarum diligenter curare, ut nova ædificia apto modo, ac forma fiant, & si opus fuerit, per ipsos Variarum Magistros ad vias dirigendas, informesque situs tollendos præscribatur locus jaciendis fuedamentis novi ædificii, jussu tamen, & decreto Gubernatoris pro tempore, eo modo, ratione, & forma ab ipso Gubernatore ante approbanda, quo magis, sine damno tamen ac præjudicio Dominorum domuum, aliorumque ædificiorum, pulchritudini, & commoditati Civitatis consulatur.

Insuper indulget Ecclesiis & Locis piis, ut in Suburbiis Centumcellarum ædificando, in evidentem Ecclesiæ utilitatem pecuniæ investimentum cedere censeatur.

Ulterius ut eadem Civitas Nostra Centumcellarum populi multitudine, & Incolarum frequentia augeatur, quia brevi, & angusto murorum spatio circumdatur, ad ejus Suburbia inhabitanda, novisque ædificiis replenda, non solum temporali Ditioni Nostræ subditos, sed etiam exteros paternis favoribus, & gratiis invitare decrevimus. Quo igitur promptius alacriusque ad ædificandum, habitandumque in Suburbiis præfatæ Civitatis Nostræ omnes cujuscumque gradus, & conditionis alliciantur, & provocentur; Motu proprio, scientia, & potestate simili, tenore præsentium concedimus, & indulgemus, ut omnibus Ecclesiis, & Locis Piis, aliisque quibuscumque, qui penès quamcumque idoneam personam, aut Ædem Sacram, & in quocumque loco pecunias ad effectum illas in emptionem aliorum bonorum stabilium, & in evidentem utilitatem convertendi depositas tenent, vel in futurum tenebunt, illas in domorum in præfatis Suburbiis existentium ædificationem impendere possint, & pecuniæ hoc modo collocatæ & impensæ, in evidentem utilitatem ipsarum Ecclesiarum, & Locorum Piorum, aliorumque ad similia obligatorum cessisse, & cedere censeantur.

Habitantes in suburbiis ratione Dubi-

Insuper eisdem motu, auctoritate, & scientia, præ-

ti extra Statum contracti cum Persona non subdita molestari nequeat.

tia, præsentiumque tenore præcipimus, & mandamus, ut ii, qui domos, seu ædificia in dictis Suburbiis constituta pro tempore habitabunt, ratione æris alieni, aut cujusvis contractus, obligationis, instrumenti etiam jurati, etiam sub Cameræ Apostolicæ, vel alia quavis forma, & conceptione verborum, extra tamen Loca Ditioni Nostræ Ecclesiasticæ in temporalibus subjecta initi, & celebrati, seu contracti; cum exteris tamen, non autem cum temporali Nostræ ditioni subditis; quamdiù ædificia, vel domus hujusmodi inhabitabunt, vigore mandati cujuscumque Judicis, vel Tribunalis, vel in persona, vel in rebus, seu mobilibus in iisdem domibus, seu ædificiis, quas incolunt, existentibus, molestari minimè possunt, nec debeant; utque eædem domus, seu ædificia de novo construenda in generali obligatione bonorum in quovis contractu, & instrumento quovis modo, & quavis obligatione munito, dummodo tamen contractus, & instrumentum prædictum sit favore exteri, non autem subditi Nostri, & simul sit extra Statum Nostrum Ecclesiasticum stipulatum, & peractum, adeo ut si una ex dictis duabus conditionibus deficiat, hujusmodi privilegium nullo modo locum habeat, hypothecæ, & cuicumque alii juri, & obligationi simili nunquam subjecta, & obnoxia habeantur.

Neque domus in dictis Suburbiis ædificatæ Fisco adjudicari queant.

Insuper ut præfatæ domus, & ædificia quæcumque, per quosvis in prænominatis Suburbiis ædificata, vel in futurum ædificanda, ex quocumque crimine, & delicto quantumvis gravi, criminibus tamen Divinæ, & humanæ Majestatis læsæ tantum exceptis, in Fiscum redigi, seu confiscari nequeant, sed eorum Dominis, vel in eis jus habentibus, ipsorumque Successoribus, perinde ac si delicta non commisissent, firma & illæsa remaneant.

De jure appodii tam in Civitate, quàm extra.

Pro domibus autem, & ædificiis aut novis construendis, aut veteribus ampliandis, tam in prædictis Suburbiis, quàm in ipsa Civitate Centumcellarum, liceat cuicumque quovis muro sibi propinquo liberè uti, eique tigna, lapides, aliamque materiam ædificii sui, totumque ipsum ædificium injungere, atque annectere, etiamsi murus is ad vicinum suum totus pertineat, persoluto tamen ejusdem muri dimidio pretio, ad eam æstimationem, quam duo periti, quorum singulos singulæ partes elegerint, vel illis discordibus, tertius, quem ex officio dictus Gubernator destinaverit.

Intercapedines primò ædificantis sint.

Et si inter duas domos angusta aliqua semita, seu angiportus, vel intercapedo trium circiter non amplius palmorum intersit, liceat ei, qui primus in altera earumdem domorum ædificare cæperit, habita tamen ab ipso Gubernatore ex consilio Magistrorum Viarum licentia, totum sibi angustum illud spatium, sive intercapedinem, nullo persoluto pretio, dummodo luminibus vicini non officiat, occupare, ac domui suæ adjungere, domumque ad vicini murum ducere, muroque, ut supra dictum est, communiter uti.

Forma servanda in venditione favore Tertii, in exclusionem vicini, in casu spontaneæ venditionis.

Si autem aliqua domus, sive fundus, aut solum, in iisdem Civitate, & Suburbiis, volente suo sponte Domino, vendendum erit, teneatur venditor perquirere a vicinis, quotquot erunt, qui rem aliquam immobilem illi contiguam habuerint (etiamsi se empturos nullo modo antea professi sint) an aliquis eorum velit rem vendendam emere, eisque pretium, atque omnia pacta, & conditiones, quibus cum alio verè, omnique procul fictione contraxit, intimare: quo peracto, jurent tam venditor, quàm emptor apud acta publici Notarii, venditionem de hujusmodi re jam factam, & intimatam esse veram, & in ea, ejusque pretio non intercessisse dolum, fraudem, aliquamve simulationem: si autem vicini prædicti se eisdem pretio, ac pactis, & conditionibus empturos non promiserint, præsentes scilicet intra quindecim dies, absentes verò inter triginta a die præstitorum hujusmodi juramentorum, vel si tam præsentes, quàm absentes intra alios quindecim dies ab hujusmodi declaratione, & promissione, si fiat, omnia juxta ea, quæ in venditione intimata continebuntur, non præstiterint, pretiumque, si quod in illa solutum fuerat, non persolverint, & de ædificando ibi ad certam summam, certumque tempus, ac sub certa pœna, prout ab eodem Gubernatore præscriptum fuerit, se non obligaverint, illis posthabitis, venditio cuicumque alii facta maneat, & rata sit; è contrario autem si superius statuta neglecta, ac prætermissa fuerint, venditio irrita, ac nulla habeatur, nullumque jus emptori tribuat, & quoad illum omninò pro infecta sit, si vicini intra annum a die, quo illam rescriverint, se opposuerint.

Eadem omnia, & in Inquilino locum habeant, cum domus, volente Domino, venalis erit, videlicèt ut etiam ipsius domus Inquilino, si quis erit, perquisitio, & intimatio fiant modo prædicto, ipseque si emere voluerit, tum intra eosdem terminos, tum deinceps, eadem faciat, quæ vicini facere debent, excepta dumtaxat oblatione, & obligatione de ædificando. Etenim inter Inquilinum, & vicinos ea sit distinctio, ut volentibus ædificare vicinis, Inquilini nulla ratio habeatur, sed tantùm vicinorum. At illis non promittentibus ædificare, Inquilino, etiamsi ædificaturus non sit, idem jus in emptionem competat, quod vicinis, si ædificare vellent, secundum prædicta competeret.

Veruntamen quando in casu prædicto spontaneæ venditionis duo vicini fuerint, quorum ædificiis vendenda res opportuna existat, & propterea illam sibi quisque ex hac Constitutione vendi postulet, is obtineat, qui magis illa indiguerit, aut si uterque æquè indigeat, inter utrumque dividatur, quatenus utrique commoda portio tribuatur. At si hujusmodi portiones utrique forent inutiles, tota illi detur, cujus ædificio a pluribus partibus, vel aliàs magis adhæserit; si verò alteri tantùm divisio inutilis futura sit, nihil illi, sed tota alteri detur. Quod si nulla fuerit ædificantium indigentia, is præferatur, qui magis fuerit vicinus; vel in vicinitate pari, is, qui majora ædificia, quæque magis ad commoditatem, & pulchritudinem Civitatis conferunt, judicio ejusdem Gubernatoris, ut superius de venditione sub hasta statutum est, construere promiserit.

Præter supradictos autem vicinitatis casus, si quis domum, aliumve fundum, aut solum, in emphytheusim, aliumve titulum, perpetuo, vel ad unius, aut plurium personarum vitam, pro annuo Canone, aliave responsione concessam habeat, ibique ædificare velit, & se ad ædificandum, ædificiumque perficiendum intra terminum, modo, & forma superius expressa ei præscribendum, obligaverit, liceat eidem Gubernatori, eo petente, domum, fundum, aut solum hujusmodi, ab ejus directi Domini, licet nolentis, proprietate, dominio, ac jure, nec non a Canonis, seu responsionis præstatione eximere, & liberare, alia re stabili prius constituta, pretii, commoditatis, redditus, ac bonitatis, saltem paris, quæ loco illius liberatæ sit, quoad omnia; & ad eumdem directum Dominum ratione proprietatis, dominii, devolutionis, & aliàs cujuscumque juris, & oneris, eisdem modo & forma, pertineat, quibus illa pertinebat, translato quoque ad istam hujusmodi Canone, sive responsione, cum augumento quinta illius partis, & insuper præstita idonea cautione, & etiam facta per illum, qui ædificaturus est,

obliga-

obligatione omnium suorum bonorum, tum quod res, in quam facta est hujusmodi translatio, libera est, tùm etiam de evictione, in ea forma, qua in hac Romana Urbe præstari solet.

Quæcumque autem superius statuta sunt de prædiis urbanis, seu domibus, ædificiisque dirutis, seu ruinosis, areis, locis, aut spontè, aut coactè vendendis, vel etiam a directis Dominis liberandis, ea locum omnino habeant, etiamsi ad Ecclesias, ad cujusvis ordinis Monasteria, & etiam Mendicantium domos, aliaque loca Religiosa, necnon Hospitalia, Sodalitatesque, aut Confraternitates, cæteraque Pia Loca pertineant; dummodo neque contigua Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, Religiosisque, ac Piis Locis hujusmodi, neque intra illorum septa consistant; sive sint laicalia, & cuicumque fideicommisso, substitutioni, successioni, vel dispositioni obnoxia; & tam hæc laicalia, quam illa Ecclesiastica eorum, qui illa reliquerunt, seu dederunt, ultima, vel alia voluntate alienari prohibita, ac quocumque onere gravata.

Ad supradicta autem omnia & singula facienda, & exequenda, & in illis, & pro illis summariè, & simpliciter, & de plano, solaque veritate inspecta procedendum, plenam liberamque auctoritatem, & potestatem dicto Gubernatori pro tempore, de consensu tamen Cardinalis Præfecti Congregationis prædictæ super consultationibus negotiorum Status Ecclesiastici in Ecclesiasticas Personas, eidemque Gubernatori ex consilio præfatorum Magistrorum viarum in Laicas, de eadem Potestatis plenitudine, præsentis Constitutionis auctoritate, tribuimus & demandamus.

Decernentes eadem omnia, & singula, quæ supra statuta sunt, si quando in aliquo casu de eorum sensu controversia continget, in eam partem interpretanda esse, quæ ad Urbis ornatum magis facere videbitur; ac semper, & ubique sive in judicio, sive extra judicium, favorabilia censeri. Et ita ab omnibus Judicibus, etiam Palatii Apostolici Auditoribus, & Cardinalibus, sublata quavis aliter interpretandi, & judicandi potestate, interpretari, & judicari debere; Et si secus fiat, fore irritum, & inane.

Non obstantibus præmissis, ac felicis recordationis Symmachi, & Pauli II. de rebus Ecclesiæ non alienandis, aliisque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, legibus etiam Imperialibus, dictæque Urbis, atque Ecclesiarum, Monasteriorum, & Locorum Religiosorum, sive Piorum, Ordinumque, quorum bona hujusmodi fuerint, statutis, & consuetudinibus, nec non testantium voluntatibus, aliisque dispositionibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, privilegiis quoque, & Literis Apostolicis eisdem Ecclesiis, Monasteriis, & Locis, eorumque Superioribus, Capitulis, & Conventibus, aliisque quibuscumque concessis, & quibusvis aliis Sedis Apostolicæ indulgentiis, per quæ præsentium executio, & per eas tributæ jurisdictionis explicatio posset quomodolibet impediri, vel retardari; quibus omnibus, eorum tenores pro plenè, & integrè expressis habentes, de potestatis plenitudine prædicta derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ ordinationis, concessionis, præcepti, indulti, statuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, pridie Kalend. Octobris, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Pro Domino Cardinali Passioneo

Jo. Florius Substitutus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

N. Antonellus Pro-Abbreviator.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XL.

De Jurisdictione Episcopi Spirensis in Ecclesiam Collegiatam Beatæ Mariæ Virginis *in Bruchsal*, ejusque Capitulum.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Pontifex Prædecessorum morem sequutus, Auditorum Rotæ consilio utitur.

CAUSARUM Palatii Apostolici Auditorum Collegium, quod vulgò Rotam Romanam vocant, ex duodecim Viris, Juris Civilis, & Canonici scientia æque, ac probitate insignibus, & è diversis terrarum Orbis partibus in hanc Almam Urbem accitis compositum, Romani Pontifices Prædecessores Nostri summo semper in honore habuerunt, eosque in rebus arduis quandoque consulere, & eorum opera, atque industria in Causis coram se cognoscendis uti quoque consueverunt. Nos igitur in eadem Beati Petri Cathedra Divino consilio collocati, Nostrorum Prædecessorum exempla sequi, eorumque vestigiis insistere cupientes, quæ probè, rectèque ab iisdem Prædecessoribus constituta, diuque retenta sunt, servare, ac custodire, quantum in Nobis est, temporumque, ac rerum conditio sinit, summopere studemus, atque satagimus. Itaque quatuor ab hinc annis veterem controversiam, quæ ab antiquissimo tempore intercedebat inter Episcopum Conversanum ex una, ac Magnum Magistrum, & Fratres Milites Militiæ Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani ex altera Partibus, ad Nostram cognitionem revocavimus, & juribus utriusque Partis maturè perpensis, adhibitis insuper in consilium dilectis Filiis prædictis Causarum Palatii Nostri Auditoribus coram Nobis ea de Causa congregatis, eorumque sententiis auditis, supremo judicio Nostro decidimus, ac definivimus, ut videre licet in Nostri Bullarii *Tomo XVI. Constitut.* LXXVI. *pag.* 142. *& seqq.*

Eorum sententias exquirit in Causa Spiren. prætensæ Exemptionis.

Id ipsum nuper agendum duximus in Causa, quæ vertebatur inter dilectos Filios Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ Collegiatæ Odenheimensis in Bruchsal ex una, & dilectum Filium Promotorem Fiscalem Curiæ Episcopalis Spirensis ex altera Partibus, quàm ad Nostram cognitionem a quocumque Tribunali avocatam, posteaquam Advocatos, utriusque Partis Jura tam voce, quàm scripto tuentes, audivimus; Apostolica, aliaque Privilegia, atque Diplomata, cæteraque omnia per Nos ipsos accuratè inspeximus, & interiora Causæ rimati sumus, rogatis eorundem dilectorum Filiorum Palatii Nostri Auditorum sententiis, ad parcendum litigantium expensis, & consulendum paci, & concordiæ Ecclesiarum, quæ hujusmodi litibus, & controversiis non paulum interturbatur, interposito supremo Judicio Nostro, & auctoritate Apostolica, modo, & forma inferius a Nobis exprimendis, terminare volumus.

Collegiatæ Odenheimensis origo, & vices.

Monasterium in loco Odenheim Diœcesis Spirensis a Brunone Archiepiscopo Trevirensi fundatum esse sub invocatione Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & sub Regula Sancti Benedicti, narrat Trithemius in Annalibus Hirsaugiensibus *Tomo* 1. *ad Annum Christi*

MCXXIII.,

MCXXIII., eique Monasterio pro dote assignata fuisse bona de domestico ipsius Brunonis patrimonio, consentiente Popone ejus fratre; ad illud autem inhabitandum missos fuisse ab Abbate Volmaro nonnullos suæ Congregationis Monachos, atque inter eos Eberardum Monachum sanctitate vitæ, & regulari observantia eximium, qui primus ejusdem Monasterii Abbas fuit. Eadem referuntur etiam a Joanne Mabillonio *in suis Annalibus Ordinis S. Benedicti pag.* 98. *novissimæ Editionis Lucensis.* Aliquot Sæculis elapsis Anno MCCCCXCIV. ab Alexandro VI. Prædecessore Nostro, ad enixas Maximiliani I. Imperatoris preces, Monasterium è Regulari ad statum sæcularem redactum est, illudque in Collegiatam Ecclesiam sæcularem, pluribus Canonicatibus, & Dignitatibus constitutis, erectum; deinde verò ejusdem Ecclesiæ Collegiatæ sæcularis Capitulum translatum fuit ad Ecclesiam Beatæ Mariæ Virginis Oppidi Bruchsalen., quod pariter intra ejusdem Diœcesis Spirensis fines continetur.

Capituli Bruchsalensis intentio.

Hujus Collegiatæ Ecclesiæ sæcularis Canonici, & Capitulum contendebant, se in omnibus prorsùs exemptos esse a jurisdictione Ordinaria Episcopi Spirensis: & tribus veluti firmissimis fundamentis eorum intentio innitebatur; nempe iis primo, quæ per id tempus peracta fuerunt, quo tempore Monasterium cum Monachorum Conventu in loco Odenheim permansit; deindè iis, quæ sequuta sunt cùm Monasterium ad statum sæcularem redactum fuit; & demùm iis, quæ acta sunt, posteaquam Monasterium è loco Odenheim ad Oppidum Bruchsalense translatum est. E diverso Promotor Curiæ Episcopalis Spirensis affirmabat, Capitulum Odenheimense, in omnibus illis statibus, ac temporibus, Episcopali jurisdictioni semper subjectum fuisse.

Partitio Causæ.

De Instrumentorum editorum fide, disquisitio omittitur.

In primis autem a Capitulo in medium prolatæ fuerunt plures Apostolicæ Literæ, seu Bullæ Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, & nonnulla Imperatorum Privilegia, seu Diplomata. At a Promotore Curiæ Episcopalis probationes ex illis desumptæ elidebantur exceptione falsi; qua exceptione in re haud dissimili usus est etiam Petrus Blesensis in Epistola ad Alexandrum III., quæ est sexagesima octava, & sub nomine Richardi Archiepiscopi Cantuariensis circumferri solet: *Falsariorum enim*, inquit, *præstigiosa malitia ita in Episcoporum contumeliam se armavit, ut falsitas in omnium fere Monasteriorum exemptione prævaleat, nisi in decisionibus, & examinationibus faciendis, Judex veritatis exactior districtissimus intercedat.* Exorta inter Partes hujusmodi disputatione, eaque exardescente, judicialem disceptationis ordinem sequendo, necessarium omninò fuisset, de veritate, seu falsitate dictarum Literarum, seu Diplomatum judicium proferre, juxta monitum Prædecessoris Nostri Bonifacii VIII. *in Cap. Cum Personæ, de Privil. in sexto: Statuimus, ut hi, qui se asserunt per privilegia, seu indulgentias Apostolicæ Sedis exemptos, a Locorum Ordinariis requisiti; hujusmodi privilegia, vel indulgentias, quibus se dicunt fore munitos &c. ad legendum integraliter exhibere teneantur.* Sed visum est, hujusmodi examen veritatis, seu falsitatis dictarum Bullarum, & Diplomatum, ad Causæ definitionem parum, aut nihil conferre, ut melius constabit ex iis, quæ inferiùs dicentur.

Regula Juris in hujus generis controversiis.

Etenim admissa etiam hujusmodi Apostolicarum Literarum, aliorumque Diplomatum veritate, nihilominus totius controversiæ summa expendenda remanebat ad regulas Juris Canonici. Cumque, juxta eas, assistentia Juris militet pro Jurisdictione Ordinaria; profectò, si quis ab ea exemptum se esse contendat, evincere id debet argumentis, & probationibus a Jure Canonico præscriptis, iisque minimè dubiis, sed omnino certis, ac manifestis.

Nam usque ab Ecclesiæ Sæculo quinto, cùm quidam Monachi impii Barsumæ asseclæ assererent, se Episcopis Palestinæ, in quorum Diœcesibus sita erant Monasteria, minimè esse subditos, neque sub eorum Jurisdictione, ac potestate positos; Patres Concilii Generalis Calcedonensis *Can.* 4. decreverunt: *Monachos, qui sunt in unaquaque Regione, & Civitate, Episcopo subjectos esse.* Celebre est quoque in hac re dictum illud Pontificis Hadriani II. in Epistola ad Carolum Regem, *quam refert Sæculo nono Cardinalis Baronius Tomo X. suorum Annalium ad Annum* 871. *pag.* 501. *Romanæ Editionis*: *Nostis enim, quia omne Monasterium in potestate Episcopi consistere debet, juxta Canonicam Sanctionem.* Neque silentio prætereundum est, quod juxta Concilium Aurelianense relatum in *Canone omnes Basilicæ, XVI. quæst.* 7., Ecclesiæ omnes, quæ in Diœcesi reperiuntur, Episcopo subjectæ sunt: *Omnes Basilicæ, quæ per diversa loca constructæ sunt, vel quotidie construntur, in Episcopi potestate consistunt, in cujus territorio positæ sunt.* Quamobrem onus est prætendentis exemptionem ab Episcopali jurisdictione, id certum, ac probatum facere, aut Privilegiis, aut Præscriptione legitima, quæ consequenter ad titulum, causam, & fundamentum præscribendi præbuerit; ut prosequitur idem Prædecessor Noster Bonifacius VIII. in *cit. Cap. Cum Personæ, de Privil. in sexto*, hujusmodi verbis: *Cum de jure communi Ordinariorum intentio sit fundata, sua jurisdictione* (loquitur de Episcopis) *uti possint liberè in eosdem, donec de præscriptione Canonica* (aut de privilegiis, de quibus antea loquutus fuerat) *ut præmissum est, fecerint plenam fidem.*

Id autem amplius in specie proposita accedit, quod quum agatur de plenaria exemptione, & libertate indefinita a potestate, & jurisdictione Ordinaria, ac proindè non solum ab illis juribus, quæ ad legem Diœcesanam referuntur, sed ab illis quoque, quæ respiciunt legem jurisdictionis, nimirum a correctione, & emendatione; opus est, ut privilegium ex plenitudine Apostolicæ Auctoritatis promanet; cum Episcopus ex limitata sua Auctoritate concedere nequeat plenam, & absolutam exemptionem, ut docent Juris Canonici Interpretes in *Cap. Constitutus, de religiosis Domibus*; quorum antiquissimus est doctus Prædecessor Noster Innocentius IV. in *dicto Cap. Constitutus num.* 2. *Non potest*, loquitur de Episcopo, *in totum jus Episcopale dimittere, & Ecclesiam a tota sua jurisdictione dimittere &c. Alii dicunt, quod non valuit hæc concessio suis juribus, sed confirmatione Papæ tantùm &c. sola confirmatio sufficit ex scientia Papæ concessa.*

Profectò ad Monasterium a Brunone Archiepiscopo Trevirensi, ut dictum est, fundatum in loco Odenheim, pertinent Testamentum ejusdem Brunonis, Constitutiones omnes Pontificiæ, quæ in hac causa exhibitæ fuerunt usque ad Alexandrum VI., tum etiam Imperialia omnia Diplomata.

Prolatum quidem non est Testamentum Archiepiscopi Brunonis; sed ejus tenor plenè relatus est in duobus Privilegiis, seu Diplomatibus Henrici IV. & Friderici I., quæ sicut superius indicatum est, nunc pro authenticis ponuntur, quia in eorum veritate examinanda supersedendum esse censuimus. In suo Testamento Archiepiscopus Bruno Monasterium cum suis pertinentiis Romanæ Ecclesiæ subjicit, solutionem annui Census exhibet, aliam quamcumque personam excludit, & uni Abbati illud subjici vult; præcipit Abbatis electionem a Monachis dumtaxat faciendam, eorumque in potestate esse jubet, illum regimine destituere, si malè

in gubernando Monasterio versetur, iisque etiam potestatem facit eligendi Advocatum, seu Monasterii Defensorem.

De subjectione Monasterii Beato Petro, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, tum etiam de solutione annui Census, verba hoc loco facere omittimus, quia Nobis inferius ea de re loqui necesse erit: Superfluum quoque est de exclusione Sæcularis potestatis differere, cui nihil commune est cum exemptione a jurisdictione Ordinaria, & Spirituali Episcopi. Itaque, quod ad Testamentum Brunonis attinet, totius investigationis summa ad tria redigitur, scilicet ad facultatem eligendi Abbatem, privandi eum regimine, si malè regat, & ad libertatem eligendi Advocatum, seu Defensorem. Harum autem omnium nulla res est, quæ ad plenariam exemptionem a jurisdictione Ordinaria Episcopi stabiliendam inserviat.

Etenim ineunte sæculo XI. Theudaldus Marchio fundavit celebre Monasterium Sancti Benedicti in Polirone in Statu Mantuano, eique amplissima latifundia assignavit, reservata sibi, suisque Successoribus, & Hæredibus facultate nominandi Abbatem, ad quem regimen Monachorum, qui Regulam Sancti Benedicti profitebantur, pertineret: *Hoc Monasterium nulli Regi, nec alicui Potestati concedimus, ut habeant aliquam potestatem alicui pro quovis ingenio dandi, neque alicui Archiepiscopo, vel Episcopo constringendi, aut inquietandi, sed in perpetuum in meam, & in meorum Hæredum, & qui de eis legitimè nati fuerint, ut supra legitur, permaneant potestatem. Præterea volo, & statuo, ut Abbas ipsius Monasterii, qui a me, vel a meis Hæredibus, & qui de eis legitimè nati fuerint, ut supra legitur, missus fuerit, benedictionem, & consecrationem suæ Mantuanæ Ecclesiæ primo postuletur, & si evenerit, quod Episcopus Mantuanensis Ecclesiæ refutaverit &c. ad quemcumque Episcopum voluerit, vadat, & benedictionem sacrationis ab eo recipiat, absque alicujus contradictione*: sunt verba Instrumenti fundationis, rudi illius ætatis stilo conscripti, & quæ edita sunt in fine historiæ ejusdem Monasterii, quam bon. mem. Abbas Bacchinus literis tradidit.

At verò diversam viam, ac rationem sequutus est Archiepiscopus Bruno, cùm Sæculo post Monasterium Odenheimense fundavit: Nam, consentaneè ad Regulam S. Benedicti, voluit, ut Monachi Abbatem sibi eligerent; id quidem solummodo addidit, quod in Regulis S. Benedicti non continetur, imò quod Juri Canonico contrarium est, nempè si Abbas in gubernatione Monasterii perperam versaretur, privari posse a Monachis, & alium in ejus locum eligi. Siquidem legitur in *Can. Monasteria, XVIII. quæst. 2. quod Monasteria, vel Monachorum Disciplina, ad eum pertinent Episcopum, in cujus sunt Territorio constituta.* Ad Episcopum igitur pertinebat, irreligiosum Abbatem in ordinem redigere, vel, si opus esset, Abbatiam ipsi adimere, ut etiam scriptum est in *Can. si quis Abbas*, loco laudato: *Ab Episcopo, in cujus Territorio consistit, & a vicinis Abbatibus, & cæteris Deum timentibus, a suo arceatur honore, etiamsi omnis Congregatio vitiis suis consentiens eum Abbatem habere voluerit.* Verumtamen ex præmissis affirmari nequaquam potest, Archiepiscopum Brunonem ab electione Abbatis Episcopum omninò excludere voluisse; quoniam cum in sua Testamento loquutus est de Monachorum facultate in Abbate sibi eligendo, eoque exauctorando, si, posteaquam bonus electus esset, improbus fieret; neutiquam de casu illo cogitavit, quo a malis Monachis deterior Rector, & Abbas eligeretur; quo casu Regula, quam Sanctus Benedictus omnes suos Monachos servare voluit, quamque Archiepiscopus Fundator in suo Monasterio profitendam esse præscripsit, potestatem facit Episcopo, se ingerendi in ipsius Abbatis, & Monasterii reformatione, usque ad depositionem Abbatis, & alterius deputationem; uti legitur *cap. 64.* ejusdem Regulæ: *In Abbatis electione illa semper consideretur ratio, ut hic constituatur, quem sibi omnis concors Congregatio secundum timorem Dei, sive etiam pars, quamvis parva, Congregationis saniori consilio elegerit. Vitæ autem merito, & sapientiæ doctrinâ eligatur, qui ordinandus est, etiamsi ultimus fuerit in Ordine Congregationis. Quod si etiam omnis Congregatio vitiis suis (quod quidem absit) consentientem personam, & vitia ipsa aliquatenus in notitiam Episcopi (ad cujus Diœcesim pertinet locus ipse), vel Abbatibus, aut Christianis vicinis claruerint, prohibeant pravorum prævalere consensum, & Domui Dei dignum constituant dispensatorem.*

Facultas sanè data Episcopo, se eo casu ingerendi, prætensam exemptionem ab ejus auctoritate omninò excludit; quod bene animadvertit, qui declarationes scripsit ad Regulam Sancti Benedicti, pro eo, quod ad gubernium Monachorum Congregationis Cassinensis attinet; quod Opus confirmatum est in forma specifica a Venerabili Servo Dei Prædecessore Nostro Innocentio XI. Anno MDCLXXX. Siquidem Auctor ille, ad ea verba Regulæ *ad notitiam Episcopi*, quæ paulo ante a Nobis relata sunt, adnotat, quod cum hodie Congregatio Cassinensis amplissimis Privilegiis exemptionis ab auctoritate Episcopali, quæ omnibus nota sunt, fruatur, ex laudatis verbis minimè prætendi potest, eam Episcopali jurisdictioni subjectam esse: *Hodie ex Indulto Apostolico tota nostra Congregatio, & singula Monasteria exempta sunt ab Ordinariorum jurisdictione, & immediatè Apostolicæ Sedi subjecta.* Qua stante, corruit omnimoda exemptio.

Nec majoris ponderis ad id, de quo agitur, reputanda sunt cætera omnia, quæ in Brunonis Testamento ab Imperatoribus confirmato continentur, quia universa pertinent, vel ad liberum Abbatis regimen, vel ad Regularem observantiam, vel ad necessariam Monachorum quietem; quæ minimè excludunt auctoritatem Episcopi; ut benè deducitur ex *cap. 1. lib. 1. Formularum Marculphi Monachi*, quod Opus Sæculo VII. compositum, initio Sæculi XVII. a Bignonio publicatum est. Nam in eo Capite, posteaquam id omne expositum est, quod respicit electionem Abbatis, observantiam Regularem, Monachorum quietem, pacificam bonorum possessionem, quæ omnia ex relata Privilegii formula auctoritatem, & firmitatem habebant, hujusmodi verba sequuntur: *Et si aliquid ipsi Monachi de eorum Religione tepidi, aut secùs egerint, secundum eorum Regulam ab eorum Abbate, si prævalet, corrigantur. Sin autem, Pontifex de ipsa Civitate exercere debet; quia nihil de canonica auctoritate convellitur, quidquid domesticis fidei pro quietis tranquillitate tribuitur*: Itidem *Franciscus Florens* in suis Operibus legalibus *tom. 1. pag. 264.* affert diversa Privilegia a Galliarum Episcopis ejusdem Regni Monasteriis in Conciliis Nationalibus, aut Provincialibus concessa; addit postea pro majori solemnitate a Regibus confirmata fuisse; subindè appositè ad rem nostram ità scribit: *Hujusmodi verò Privilegiis hac forma impetratis, & confirmatis, Reges Nostri consensum accommodabant, & concessiones largiebantur, in quibus singillatim, & per partes singuli articuli recensebantur; qui tamen articuli omnes ad liberam Abbatis electionem pertinebant, quæ Congregationi permittebatur, & ad liberam rerum, & bonorum Monasterio Oblatorum administrationem, & dispositionem; Regulâ, quæ a Fundatoribus ipsius Monasterii constituta fuerat, in omnibus custoditâ;* Quæ nec inducitur per ea, quæ disponuntur, quoad internum Monasterii regimen.

salvâ Episcoporum in reliquis omnibus competenti, & canonica jurisdictione in Monachos.

Facultas eligendi, & dimittendi Advocatum, non officit jurisdictioni Ordinarii.

Et quoniam pluries in Brunonis Testamento facultas tribuitur Monachis eligendi sibi Advocatum, eumque in ordinem redigendi, si pravè munere suo fungatur; tùm etiam ipsi Advocato potestas fit, ut invitante Abbate, & venia a Rege impetrata, conventus juridicos habere possit in locis dominio Monasterii subjectis; haud alienum a re proposita erit, si hoc loco indicabimus, Advocatos, qui olim ad Ecclesiis pro juribus suis in Foro tuendis eligebantur, paulatim cœpisse jurisdicendi assumere potestatem, pingues redditus, & ampliora honoraria sibi exposcere, quin etiam armis, ac militibus adversus invadentes bona Ecclesiæ rem gerere; quæ omnia quisque per se videre potest apud *Thomassinum de vet. & nov. Eccles. disciplina par. 3. lib. 2. cap. 55.*, in *glossar. Du-Cange ad verb. Advocatus*, apud *Mabillonium in præfat. 1. sect. 3. ad Act. SS. Ordinis S. Benedicti*; ubi testatur, Advocatos, qui ad tuenda Monasteria constituti erant, cum eorum depopulatores plerumque facti essent, Sæculo XIV. tandem è medio sublatos fuisse. Mentionem faciunt de Advocatis etiam *Can. Salvator. 1. quæst. 3. & Can. ab Imperatoribus 23. quæst. 3.* Et quoniam illis districtè vetitum erat, ne se in Disciplina Ecclesiastica immiscerent, juxta præscriptum Romani Pontificis Lucii III. Prædecessoris Nostri in *cap. Præterea 23. de jurepatr.* ubi excommunicantur, si in eam manus inferre ausi fuerint: ***Advocati Ecclesiarum in tantam noscuntur insolentiam prorupisse, ut Sacerdotes, & alios Ecclesiasticos Viros pro suæ voluntatis arbitrio in Ecclesiis ipsis constituant, atque destituant.*** Ex his nemo certè est, qui non intelligat, nullius esse momenti ad prætensam omnimodam exemptionem a jurisdictione Episcopi probandam, jus illud, quod Monachis ex Brunonis Testamento datum fuit, ut Advocatum sibi eligerent, eumque, justis exigentibus causis, pro arbitrio deponerent.

De Constitutionibus Pontificum Romanorum.

Exemptio Monasterio concedi non poterat ab Archiepiscopo Treviren. sine consensu Episcopi Spirensis.

Sedes Apostolica non consuevit sine causa exemptiones plenarias concedere, absque Superiorum consensu.

Subsequuntur Bullæ, seu Constitutiones Pontificiæ, usque ad Alexandrum VI., ex quibus nihilo magis persuaderi poterat, plenam exemptionem ab auctoritate Ordinaria Episcopi concessam fuisse. Bruno Archiepiscopus Trevirensis Monasterium, de quo agitur, fundavit in Loco Odenheim, hoc est in Diœcesi Spirensi; quod utique fieri nequibat sine consensu Spirensis Episcopi, juxta canonicas sanctiones in *Canon. quidam Monachorum, & in Canon. de Monachis, in Canon. Cellulas 18. quæst. 2.*, nec juxta easdem canonicas sanctiones ab ejus jurisdictione eximi poterat, non requisito ejusdem consensu: Licèt enim Romanus Pontifex ex potestate absoluta, etiam sine consensu Episcopi, Monasterium plenariè ab ejus jure subtrahere possit, cùm tamen, exceptis quibusdam particularibus casibus, eâ absolutâ potestate uti non consueverit, Episcopique idcircò consensum ante plenariæ exemptionis concessionem requirere consueverit; hinc est, quod nullo in præsenti nostra hypothesi apparente vestigio requisiti consensus, nulla accedente circumstantia, ob quam requiri non debuisset, fas est asserere, privilegia utique fuisse concessa Monasterio, sed illud plenariæ exemptionis nullatenus indultum fuisse. In hisce terminis versatur species facti, quæ agitata, & discussa est in Concilio Romano, quod habitum est coram Prædecessore Nostro Romano Pontifice Silvestro II. Anno MII. Asserebat Abbas S. Petri de Perusio, se frui omnimoda exemptione a jurisdictione Episcopi ejusdem Civitatis, vi, ac ope privilegiorum, quæ sibi a Summis Pontificibus concessa fuerant. Mandavit Pontifex, ut ea ederentur, & deindè Synodus sententiam suam proferret: *Veniant Privilegia Nostrorum Antecessorum Paparum, & his perlectis, censeant Fratres Coëpiscopi, quæ sit æquitatis rectitudo.* Allatis, lectisque Privilegiis, Episcopus opposuit, Romanos Pontifices non consuevisse dare hujusmodi Privilegia plenariæ exemptionis sine consensus Episcopi, in cujus Territorio Monasteria sita sunt; ideò opus esse, ut exhiberetur consensus Episcopi Prædecessoris sui, cujus tempore Privilegium illud, de quo quæstio erat, concessum fuerat: ***Ait Episcopus: Privilegia hæc non reprobo; sed sine consensu Prædecessoris mei, cujus temporibus illud prius Privilegium factum est, factum fuisse dico; si solum viderem consensum, haberem indè æternum silentium.*** Episcopi autem oppositioni universus Clerus respondit, consensum intervenisse, & a se visum, ac lectum fuisse: ***Vidimus omnes Epistolam Antecessoris tui, in qua, & consensus erat, & precibus, ut hoc fieret; Episcopus obnixè postulat, cujus rei testes sumus, & secundum canonicam sanctionem verum fuisse comprobamus.*** Prolata est deinde sententia secundùm Abbatis petitionem, impositumque est silentium Episcopo, ejusque Successoribus. Hæc omnia recensentur ab Ughellio *tom. 9. Ital. Sacr. & in collectione Labbeana Concil. tom. 9. pag. 1247.* In casibus autem, in quibus aliquando contigit, ut a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris plenaria exemptio sine præcedenti Episcoporum consensu Monasteriis concederetur, id utique factum est culpa, & vitio ipsorum Episcoporum, qui potestate sibi data ad regenda Monasteria, in eorum subversionem, & perturbationem abutebantur. *An ignoras*, verba sunt san. mem. Gregorii VII. Prædecessoris Nostri ad Episcopum Taurinen. ***quod Sancti Patres plerumque, & Religiosa Monasteria de subjectione Episcoporum, & Episcopatus de Parochia Metropolitanæ Sedis, propter infestationem præsidentium diviserunt, & perpetua libertate donantes, Apostolicæ Sedi velut principalia Capiti suo membra adhærere sanxerunt.*** Nec dissimiliter respondit Alexander II. pariter Prædecessor Noster Gervasio Rhemensi, qui contrària esse ajebat Sacris Canonibus Privilegia, quæ Monasterio Corbejensi concessa fuerant: *Alias esse leges Ecclesiarum, quæ sunt generales, & alias esse eas, quæ specialiter in Privilegiis quibusdam prærogantur Ecclesiis ad Immunitatem, ne quorumlibet importunitate patiantur inquietudines.*

Accedit in casu, de quo agitur (id quod præcipuum ac summum videtur), quod in nullo privilegiorum, quæ huic Monasterio concessa fuerunt, legitur, exemptos Apostolica auctoritate fuisse Monachos a jurisdictione Episcopi, & solius Romanæ Ecclesiæ potestati submissos; idque unum satis esse videtur, ut benè concludatur, à Romanis Pontificibus Monasterio prædicto plenariam exemptionem a jurisdictione Episcopi minime datam, & concessam fuisse. Habentur etiam nunc formulæ exemptionis plenariæ, quæ a Sede Apostolica Monasteriis, atque Ecclesiis, ab octavo usque sæculo concedebantur; quæ conceptæ sunt his verbis: *sub jurisdictione Sedis Apostolicæ, & nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur.* Et his iisdem verbis conceptæ sunt plenariæ exemptiones, quas subsequentibus temporibus Religionibus Mendicantibus Romani Pontifices elargiti sunt, ut constat ex Constitut. III. & XIII. Nicolai IV. *tom. 2.* novi Bullarii Ordinis Fratrum Sancti Dominici, quod in lucem edidit Pater Bremondus: *Decernentes ex nunc eundem Ordinem, ac personas, Ecclesias, Oratoria, Domus, & Loca præfata, soli Romano Pontifici, & Romanæ Ecclesiæ tam in spiritualibus, quàm temporalibus absque ullo medio subjacere &c. & Apostolicæ Sedi, cui Ordo ipse nullo medio est subjectus,*

& ab

& ab omni Ordinariorum jurisdictione prorsùs exemptus. Cum quibus multæ aliæ Bullæ, seu Constitutiones concordant, quæ extant *tom.* 8. ejusdem Bullarii in *tract. de consensu Bullar. tit.* 1. *quæst.* 1. : Nec dissimilis est formula, quæ legitur in Constitutione I. Joannis XXII. pro exemptione Ordinis Carmelitarum *tom.* 1. Bullarii ejusdem Religionis collecti a Patre Monsignani *pag.* 57. *In jus, & proprietatem Beati Petri, & Apostolicæ Sedis assumimus, illaque a cujuscumque Diœcesani, & cujuslibet alterius potestate, jurisdictione, & dominio, omnimodè in perpetuum prorsùs eximimus de gratia speciali. Decernentes ex nunc Ordinem vestrum &c. soli Romano Pontifici, ac dictæ Sedi, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, absque ullo medio, subjacere.*

Nec alia profectò ratione Ecclesiastica disciplina sarta tecta servari potuisset : indultâ quippè plenariâ exemptione Monasterii ab Episcopi auctoritate, nec eodem submisso Sedi Apostolicæ, aut alteri Ecclesiastico Superiori, Monasterium illud acephalum remansisset, & obnoxium comminationibus Magni Gregorii Prædecessoris Nostri in ejus *Epistola XVIII. lib.* 7. *in fine*, ad Marianum Episcopum Ravennatem, relata in *Can. Abbatibus* 18. *quæst.* 2., cujus verba talia sunt : *Abbatibus, qui neque sub Episcopo, neque sub Metropolitano, neque sub Primate, neque sub Patriarcha sunt, nullus Episcoporum Episcopalia qualibet administret.* Nota autem hæc sunt etiam in Ecclesia Orientali; in qua viget adhuc Canon Concilii Chalcedonensis, & Monachi Episcoporum jurisdictioni subjecti sunt; Patriarcha autem habet jus *Stauropegii*, quod nihil aliud est, quàm jus figendi Crucem, cum novum Monasterium in Diœcesi alicujus sui Suffraganei extruitur; & jus illud ipsi uni Patriarchæ competit, neque ad Metropolitanos extenditur. Consequens autem hujus juris est, ut Monasterium illud noviter fundatum, ubi Patriarchalis Crux fixa est, exemptum remaneat a jurisdictione Episcopi, in cujus territorio reperitur; sed, ne sine capite existat, Patriarcha illud suæ immediatæ jurisdictioni suppositum declarat; ut legere est in nostra *Constit.* 98. *§.* 19. *Bullarii nostri tom.* 1.

Quia vero, licèt in Apostolicis Constitutionibus nec plenariæ exemptionis a jure Episcopali, nec immediatæ subjectionis Apostolicæ Sedi, expressa mentio facta fit, nihilominùs asserebatur, ea omnia æquipollentibus formis, ac verbis, fuisse in ipsis Apostolicis Constitutionibus significata; idcircò necesse fuit particulare earundem examen instituere, quod satis diligenter expletum est, ut ex sequentibus deprehendi potest.

In duabus Constitutionibus Honorii una, & Gregorii altera, Prædecessorum Nostrorum, quibus Monasterii Privilegia confirmantur, illud accipitur *sub B. Petri, & nostra*, hoc est Romanorum Pontificum, *protectione.* At verò hinc argui certè nequit exemptio ab auctoritate Episcopali, ut disertè respondit Innocentius III. in *Cap. Ex parte* 18. *de Privil. Ex parte tua fuit quæsitum, utrum Clerici, & Laici, qui Literas protectionis ostendunt, in quibus personæ suæ expresso nomine cum omnibus rebus suis sub Apostolica protectione consistere declarantur, a jurisdictione Episcopi Diœcesani sint exempti. Nos autem Tibi respondemus, quod per Literas hujusmodi ab Episcoporum suorum potestate minimè subtrahuntur.*

In Bulla Innocentii V. similiter Prædecessoris nostri conceditur, *ut nullus Delegatus, vel subdelegatus Executor, seu etiam Conservator, auctoritate Sedis Apostolicæ, vel Legatorum ipsius, in vos, aut Monasterium vestrum, excommunicationis, vel suspensionis, sive interdicti sententiam valeat, promulgare, absque speciali mandato nostro faciente plenam de hac indulgentia mentionem.* Sed jam, ante Innocentium V., Clemens Papa IV., in *cap. ne aliqui, de Privil.* statuerat, ut hujusmodi Privilegia, exceptis iis, quæ Regibus, Reginis, eorumque Filiis, & alicui Regulari Ordini universo concessa sunt, non protraherentur ad sententias, & excommunicationes, ab Ordinariis prolatas : *De Fratrum nostrorum consilio, ad Ordinariorum sententias, & processus edicto perpetuo prohibemus extendi*; & post Innocentium V., Bonifacius VIII. in *Cap. Si Papa, de Privil. in sexto*, decrevit, a jurisdictione Episcoporum minimè exemptos eos esse, qui Privilegium obtinuerunt, quod ab alio, quàm à Papa, seu ejus Legato, excommunicari, suspendi, aut interdici non possint.

In Litteris Lucii III., & Cælestini III. mentia fit de censu, qui singulis annis solvi Sancto Petro debebat a Monasterio; qui Census jam oblatus fuit ab Archiepiscopo Brunone in fundatione ejusdem Monasterii, & adnotatus est in antiquissimo Libro Censuum Cencii Camerarii. At neque id alicujus momenti visum est ad quæstionem, de qua tractabatur; cum ab Alexandro III. definitum sit, ex solutione census, exemptionem a jurisdictione Ordinaria Episcopi minimè concludi posse; ut legitur in *Cap. Recepimus, de Privil.* : *Cæterum diligentiam tuam volumus non latere, quod sicut non omnes, qui specialiter B. Petri juris existunt, annuatim Apostolicæ Sedi Censum exsolvunt, ita non omnes censuales ab Episcoporum subjectione habentur immunes.* Consentit cum Pontifice Alexandro III. Bonifacius VIII. in *Cap. Si Papa, de Privil, in sexto* : *Si vero dicatur simpliciter, quod aliqua Ecclesia Romanæ Ecclesiæ annuum censum solvat, non propter hoc exempta Ecclesia dici debet.* Solvebatur census aut ratione *libertatis* donatæ, aut *protectionis* concessæ; ut benè expendit Innocentius III. in *Cap. Constitutus, de Relig. Domib.* : *Nos quoque cum vel libertatis privilegium, vel protectionis præsidium aliquibus Ecclesiis indulgemus gratis, accipimus censum gratis oblatum, & in Literis Nostris ad Successorum Nostrorum memoriam census exprimimus, & etiam quantitatem.* Census autem solutus ratione, seu titulo protectionis, nunquam præjudicium aliquod juri Ordinarii intulit, ut scriptum est in laudato *Cap. recepimus, de Privil.*, cujus verba talia sunt : *Si verò ad indicium perceptæ protectionis census persolvitur, non ex hoc juri Diœcesani Episcopi aliquid videtur esse subtractum.* Jubet Alexander III. in *cit. Cap. recepimus*, ut diligenter attendatur tenor Privilegii concessi, cujus sequela quædam est solutio Census : *Ipsorum tenor est diligentius attendendus* : Bonifacius autem VIII. in *cit. Cap. Si Papa*, decernit, ut si Privilegium ad res aliquas limitatum sit, etiamsi in eo solutio census præcipiatur, id pro omnimoda exemptione probanda inservire nequeat, sed pro partiali dumtaxat, restricta, & limitata, & in Privilegio disertè expressa : *Idem dicimus*, loquitur de exclusione plenariæ exemptionis, *si circa aliqua per Privilegium concedatur libertas, & clausula de censu annuo per solvendo sequatur &c.*, *his enim, & consimilibus casibus, sic in certis Privilegiati articulis, Ordinariorum jurisdictioni quantum ad alia sunt subjecti.*

Lucius III. & Cœlestinus III. enunciant censum Sedi Apostolicæ debitum.

Census non una de causa solvuntur.

Quum igitur Archiepiscopus Bruno in suo Testamento, post conventam pro Abbate liberam Monasterii administrationem, & a quacumque sæculari Potestate exemptionem; & post cautam pro Monachis facultatem eligendi sibi Abbatem, & designandi Advocatum, seu Defensorem; in harum rerum compensationem obtulerit annuum Censum : *Super hæc omnia Præsul sæpedictus Apostolicum Privilegium acquisivit, & constituit, ut unus aureus, quem Bizan-*

Causæ deant solvendi censum, extra exemptionem.

tium dicimus, singulis annis Romæ ad Altare S. Petri ab Abbate prædicti Monasterii in Pascha persolvatur, eo pacto, ut libertatis istius, & inditionis statuta tanto perenniùs inconvulsa permaneant: Cumque Romanus Pontifex Cælestinus III. in suis Literis, post pollicitam Apostolicam suam protectionem pro bonis, quibus tunc fruebatur Monasterium, & quæ tractu temporis adipisci potuisset; & post concessum Monachis Privilegium, ut si quidem Diœcesanus Episcopus vellet sine solutione pecuniæ Abbates benedicere, consecrare Altaria, & Basilicas, Sacrum Chrisma, & Oleum Sanctum præbere, & Monachos Sacris Ordinibus initiare, ipse adiretur, sin minus ad quemcumque alium Episcopum pergere ipsis licitum foret; subinde addiderit: *ad indicium autem perceptæ a Sede Apostolica libertatis, aureum unum annuum Nobis, nostrisque Successoribus persolvetis.* Ex his apertum satis, ac manifestum redditur, quod annuus Census, de quo conventum fuerat, non ad omnimodam exemptionem, sed ad partialem dumtaxat respiciebat, ac proinde ex illius solutione non rectè infertur, omnimodam exemptionem datam aut conventam fuisse.

Iidem Pontifices enunciant pertinentiam Monasterii ad jus & proprietatem Ecclesiæ Romanæ.

Neque hujusmodi argumentationi Canonici Juris principiis suffultæ quidquam adversari visum est, quod Prædecessor Noster Lucius Papa III. declaraverit, Monasterium prædictum spectare ad jus Romanæ Ecclesiæ, & ideo Censum solvere: *quanto specialiùs Vos, & Monasterium vestrum ad jus Romanæ Ecclesiæ pertinere annui census redditus manifestat.* Et quod id ipsum declaratum sit a Cœlestino Papa III. referendo se ad Constitutionem Paschalis II. *Monasterium, quod ad jus & proprietatem B. Petri pertinere dignoscitur, ad exemplar fel. record. Paschalis Papæ Prædecessoris Nostri, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus.* Etenim, omissâ responsione, exhibitum videlicet non fuisse Privilegium Paschalis II.; sepofita etiam quæstione, quæ ad Chronologiam pertinebat; Nam Promotor Curiæ Episcopalis Spirensis opponebat, Paschalem Pontificem ante Monasterii fundationem vita functum fuisse, atque ideo exemptionem Monasterio concedere nequivisse; cui tamen respondebant Canonici, Monasterio etiam non fundato, quod tamen certum erat propediem fundatum iri, exemptionem a Paschali ante fundationem concedi potuisse: admissâque insuper propositione illâ, quòd pertinere ad jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ, secum necessariò ferat omnimodam exemptionem a jurisdictione Ordinarii, ut legitur in sæpiùs laudato *Cap. Si Papa de Privil. in sexto. S. Papa &c. asserat ipsam Ecclesiam fore exemptam, aut eam juris B. Petri existere, sive ad jus & proprietatem Ramanæ Ecclesiæ, vel ad Romanam Ecclesiam specialiter, aut sine medio, vel etiam simpliciter pertinere, per hoc plenè debet exempta hujusmodi Ecclesia judicari.*

Exemptio controversa non probatur per enunciativas.

Quia tamen, procedendo ad præscriptum ejusdem Decretalis, ea propositio tunc locum habet, quando Romanus Pontifex dicit, Ecclesiam pertinere ad jus, & proprietatem B. Petri, aut Romanæ Ecclesiæ, *dispositivè*, ut forensi verbo utamur; *Si autem Ecclesiæ, vel Monasterio, exemptionis Privilegium concedendo, vel super ipsius exemptione sententiando, cum de ipsius exemptionis negotio ageretur, asserat ipsam Ecclesiam fore exemptam;* Non autem si Pontifex *enunciativè*, seu *relativè*, aut *suppositivè*, ut ajunt, affirmet Monasterium pertinere ad jus, & proprietatem Ecclesiæ Romanæ: *Si Papa in aliquo Privilegio, vel scriptura non facta principaliter super donatione, vel sententia exemptionis, seu etiam libertatis, aliquam Ecclesiam ad jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertinere, vel consimilia verba narret, non propterea illius Ecclesiæ exemptio est probata, nisi de libertate aliter doceatur:* Idcirco præsens in eo sita est indago, ut videatur, an memoratæ Pontificum Constitutiones ad primum, vel ad secundum casum Decretalis sint referendæ.

Ad secundum autem, non ad primum visæ sunt referri debere. Nec enim aut Lucius III., aut Cœlestinus III. dixerunt, Monasterium ad jus, & proprietatem Romanæ Ecclesiæ pertinere, Privilegium exemptionis concedendo, aut super ipsius exemptione sententiando; sed id asseruerunt in Privilegio, aut scriptura, quæ facta non est principaliter super sententia exemptionis, aut libertatis. Pontifex quippè Lucius id asseruit, cum tribuit Monachis jus præsentandi Episcopo unum ex suis Religiosis, qui animarum Curam in Ecclesia a Monasterio dependente exerceret: ea tamen lege, ut præsentatus Episcopo subjectus esset in eo, quod ad animarum curam spectaret, Superiori autem Regulari in eo, quod ad Monasticam pertineret disciplinam: Quod sanè non evincit totalem exemptionem a jurisdictione Episcopi, cum sit commune etiam Monachis, qui subduntur Episcopo, & assumuntur ad curam animarum.

Cœlestinus autem nedum hoc ipsum asseruit relativè ad præcedens Paschalis Privilegium, sed ulterius id asseruit, cum indulsit Monachis, ut ab alio Episcopo petere possent Sanctum Oleum, Sacrumque Chrisma, eumque pro Sacris Ordinationibus adire, si Episcopus Diœcesanus pro sacris illis rebus pecuniam exigere attentasset, ut superius dictum est; quod omne in universum nihil continet, quod ad prætensam exemptionem attineat. Plura enim suppetunt exempla Monachorum, quibus a jurisdictione Ordinarii penitus exemptis, facta est libera potestas accipiendi a quocumque Catholico Episcopo Sacrum Chrisma, Sacrosque Ordines, non in pœnam simoniaci criminis Diœcesani Episcopi, sed in signum, atque indicium omnimodæ libertatis, ut hac de re fidem faciunt *Cap. Constitutus, de Relig. Domib., Cap. Cum nullus, de temporib. Ordinat. in sexto; & Constitut. 76. §. 9. Bullarii Nostri Tom. I.* Et plurima quoque extant Regularium privilegia, quibus ita a Sacro Tridentino Concilio derogatum est, ut quamvis antea possent in suæ plenariæ exemptionis signum a quocumque Catholico Episcopo Sacros Ordines suscipere, id tamen de cætero ipsis interdictum fuerit, ac demandatum, ut Sacræ Ordinationis munus a proprio Episcopo, in cujus Diœcesi situm est Monasterium, omnino accipere deberent; nisi post eandem Synodum novum Privilegium indultum eis fuerit, in quo expressis, atque apertis verbis concedatur, posse eos a quocumque Catholico Antistite Ordines recipere, juxta præscriptum Constitutionum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, quæ a Nobis innovatæ & confirmatæ fuerunt in novissima nostra Constitutione, quæ incipit *Impositi Nobis*, data die XXVII. Februarii hujus vertentis anni.

Absoluto Constitutionum Apostolicarum examine, deventum est ad examinanda Imperialia Diplomata, in quibus tamen expendendis haud opus visum est diutiùs immorari. Siquidem in nonnullis eorum legitur, Monasterium esse sub Romanæ Ecclesiæ Mundiburdio, & Majestate; id autem nihil aliud significat, quàm protectionem, & defensionem, ut apertè colligitur ex formulis *Marculphi Monachi superiùs laudati lib. 1. cap. 24.*, ubi agit de Mundeburde Regis, & Principis, & ut etiam apparet ex *Dictionario verborum Longobardorum*, quod positum est in fronte Bullarii Cassinensis, quod collectum est a P. Margareno, & fusiùs ex *Glossar. Du-Cange*, ad verbum *Mundiburdium.* In aliis autem

refer-

refertur, & confirmatur Testamentum Archiepiscopi Brunonis; Aliqua respiciunt conservationem bonorum temporalium, & provident tantummodo, ne Monachi Advocatorum angariis opprimantur; cætera demum confirmant, atque corroborant quæcumque vel a præfato Archiepiscopo disposita, vel a Romanis Pontificibus concessa fuerunt. Quamobrem opportuna maximèque consentanea rei propositæ videntur verba Innocentii III. Prædecessoris Nostri in *Cap. inter Dilectos, de fid. Instrument.*, ubi in simili controversia respondit in hunc modum: *Cum ergo confirmatorium tantum extiterit, saltem quoad illa, quæ deducta sunt in judicium, si principale non tenuit, nec accessorium, quod ex eo, vel ob id dignoscitur esse secutum. Pari modo cætera Privilegia Romanorum Imperatorum, etiamsi vera fuissent, & sine suspicione, ad probationem tamen, cum nihil aliud, quàm puram confirmationem continerent, invalida probarentur.*

Ut verò ad secundum statum, seu conditionem Monasterii Odenheimensis, nempè ad ejus sæcularizationem descendamus: Redactum est quidem Monasterium Odenheimense è statu Monachali in sæcularem Ecclesiam Collegiatam a Prædecessore Nostro Alexandro Papa VI., qui edidit Apostolicas suas Litteras, supplicante Maximiliano I. Imperatore, ut superius dictum est, an. MCCCCXCIV., quo tempore in Spirensi Diœcesi alia etiam Monasteria sæcularizata, & in Collegiatas sæculares mutata fuerunt, ut testatur Trithemius *Tom.* 2. Annalium Hirsaugensium, ad annum Christi MCCCCXCVII.: *Quid dicam de Ludovico Spirensium Episcopo, sub quo translata fuerunt ab Ordine Nostro in sæculares Ecclesias Collegiatas Monasterium Odenheim, & Monasterium in Sunsheim.* In dicta sæcularizationis Bulla Alexandri VI. præservantur pro nova Ecclesia Collegiata: *Libertates, ac spiritualia, & temporalia Privilegia, dudum a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, ac Imperatoribus, Regibus, ac aliàs quomodolibet concessa, ut scilicet ad rectam Ecclesiam hujusmodi perpetuò spectent*: Conceditur Præposito privilegium utendi Mitra, & Baculo Pastorali, aliisque particularibus insignibus, tam in Ecclesia, quàm extra ipsam, & impertiendi Benedictionem ad Missam, ad Vesperas, & ad Matutinum, dummodò præsens non adsit Prælatus aliquis, aut Legatus Sedis Apostolicæ: Demandatur collatio Præposituræ, & Canonicatuum, aliorumque Beneficiorum juxtà Germanica Concordata; Tribuitur Præposito, Decano, & Capitulo facultas condendi Statuta, & Ordinationes, consentaneè ad Sacros Canones, pro bono regimine Ecclesiæ, & Personarum, quæ ipsi Ecclesiæ addictæ sunt; Demum datur facultas erigendi, & fundandi nonnullas Cappellanias, & novissimo loco nominantur ejusdem Constitutionis executores.

Si autem inter jura, privilegia, & libertates Monasterio concessas, non aderat omnimoda exemptio ab Auctoritate Ordinaria, nemo est, qui non videat, eam exemptionem in novam Ecclesiam Collegiatam transire nequivisse. Quoad cætera verò jura, & privilegia, quibus Monasterium non fruebatur, verè quidem affirmari potest, ea inservire posse ad constituendam eandem Ecclesiam in gradu Ecclesiæ Collegiatæ illustris, & admodum insignis, nunquam verò ad ei asserendam, vindicandamque plenam exemptionem a jurisdictione Episcopi; cùm plurimi reperiantur Abbates, & Prælati, qui usum Pontificalium habent, nihilominus a jurisdictione Ordinaria minime sunt exempti. Propterea Romanus Pontifex Clemens IV. *in Decretali, Ut Apostolicæ, de Privileg. in sexto*; decrevit, ut Abbates, & alii exempti, quibus usus Pontificalium est a Sede Apostolica concessus, in Provincialibus Conciliis, & Episcopalibus Synodis uti possint Mitris tantummodo aurifrisiatis, non tamen aureas, vel argenteas laminas habentibus: Prælati autem non exempti, sed qui usum Pontificalium habent, in iisdem sacris Conventibus, Mitris puris dumtaxat, & simplicibus, albis, & planis uterentur.

Facultas condendi Statuta, & coercendi contumaces, non inducit exemptionem.

Quod verò attinet ad amplam facultatem condendi Statuta, & Ordinationes, etiam cum potestate coërcendi contumaces, & inobedientes, non desunt graves Auctores, qui affirmant, hujusmodi facultatem Capitulis competere, etiam independenter ab Episcopo, in iis, quæ respiciunt regimen propriæ Ecclesiæ, & observantiam Ecclesiasticæ disciplinæ. Quamvis a pluribus aliis contradicatur, ut videre licet in *Tom.* 1. *Respons. Canonic. pag.* 106. *bon. mem. Jacobi Lanfredini Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis*, cujus libenter meminimus, propter benevolentiam, & existimationem, qua eum, donec hanc mortalem vitam egit, semper prosequuti sumus. Itaque facultas Capitulo novæ Ecclesiæ Collegiatæ ab Alexandro VI. attributa, nihil aliud probat, quàm eundem Pontificem voluisse, ut certò, & sine controversia jus illud Canonici haberent, quod in dubium revocari poterat; nequaquam tamen, ut inferri possit prætensa exemptio ab auctoritate Ordinarii.

III. De translatione Collegiatæ ad OppidumBruchsal.

Quod verò postea temporis actum est, anno scilicet MDVII., id pertinet ad translationem Ecclesiæ Collegiatæ è loco Odenheim ad Oppidum Bruchsalense, qui est ultimus Monasterii Odenheimensis status ex tribus a Nobis superius indicatis. Animadvertit nempè Capitulum, quod benè ac præclarè secum actum esset, si præfata Ecclesia è loco infrequenti, & insalubri, ad Oppidum, & frequenti Populo, & salubri aëre præditum transferretur. Quarè rogatus est Episcopus, ut hujusmodi translationi consentire vellet; qui assensum præbuit non sine variis pactionibus; inter quas una fuit, ut Episcopo reservarentur causæ criminales, si quæ unquam exorirentur adversus Præpositum, Decanum, Canonicos, & Vicarios, & Cappellanos prædictæ Ecclesiæ Collegiatæ, & in quibus esset locus pœnæ corporis afflictivæ; ita tamen, ut contra prædictos non Procurator Fiscalis ageret, sed Commissarii, qui ab Episcopo darentur; Et consequenter ad capitulationes conventas, Episcopus progressus est ad translationem Collegiatæ de loco Odenheim ad Oppidum Bruchsalense, utens sua auctoritate Ordinaria, & habito prius consensu Capituli suæ Cathedralis; assignatâque pro Collegiata prædicta in eodem Bruchsalensi Oppido Ecclesia sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis; & è diverso imperata demolitione, suppressione, & profanatione veteris Monasterii, & Ecclesiæ Odenheim, excepta solummodò unica Cappella, in qua voluit quotidie Sacrum fieri. Id autem omne actum est, salvis præcedentibus pactionibus, seu capitulationibus: *Salva ordinatione Nostra inter Præpositum, Decanum, & Capitulum dictæ Ecclesiæ.* Et quoniam in eadem translatione reservata fuerat auctoritas Sedis Apostolicæ, quum hanc Episcopus, Præpositus, Decanus, & Capitulum supplices adivissent, san. mem. Prædecessor Noster Julius Papa II. universa confirmavit: *Salva quadam ordinatione per dictum Episcopum super ingressu, & habitatione dicti Oppidi, inter Præpositum, Decanum, & Capitulum.*

Ea fit auctoritate Ordinarii, sub pactis conditionibus.

Exemptio magis, magisque excluditur.

Tota verò hujus facti serie inspecta, nulla res est, quæ prætensam omnimodam exemptionem ab auctoritate Ordinarii non excludat. Quin immò ad eam penitùs eliminandam, id unum, quod supra innuimus, observare sufficiat, nimirum reservatam fuisse Episcopo cognitionem causarum criminalium contra Canonicos,

aliosque, qui Capitulum Collegiatæ Ecclesiæ componebant: Quæ sanè res est tanti momenti, ut quum Sacrosancta Tridentina Synodus vellet in integrum revocare jurisdictionem Ordinariorum non parum labefactatam, id præcipuè decreverit, ut causæ criminales privativè pertinerent ad Episcopos, adempta earum cognitione Decano, Archidiacono, aliisque inferioribus, ut *cap. 20. sess. 24. de Reformat.* quisque per se videre potest.

IV. De Actibus hinc inde allegatis.

At præter rationum momenta, de quibus huc usque disseruimus, complures insuper actus hinc indè afferebantur, tam scilicet pro parte Capituli, ad prætensam omnimodam exemptionem adstruendam, quàm pro parte Curiæ Episcopalis, ad eam excludendam; mutuæque vicissim exceptiones contra hos, & contra illos opponebantur. Verùm ambages omnes, & difficultates, quæ ex illis emergebant, videbantur unica consideratione dissolvi posse. Siquidem aut actus illi omnes, tum pro Capitulo, tum pro Curia Episcopali allati, pro authenticis haberi debebant, aut secus; Quodcumque assereretur, jus Curiæ Episcopalis salvum, atque integrum remanebat. Si enim omnes erant authentici, porrò & numero, & auctoritate, & pondere præstabant illi, qui pro Episcopo allati sunt; quibus insuper favor, & assistentia juris accedebat; Sin autem de eorum veritate aliter censendum esset, omnesque tamquam nullius auctoritatis, & momenti rejiciendi forent, satis erat Curiæ Episcopali, ut adversarium vinceret assistentia juris, cujus favorem pro jurisdictione Episcopi in tota sua Diœcesi canonicæ sanctiones stare voluerunt.

In dubio standum pro jurisdictione Ordinarii.

Resolutio Causæ pro Episcopo.

Quæ hactenùs a Nobis exposita sunt, fundamenta fuerunt rationum, quibus innixi Dilecti Filii Apostolici Palatii Nostri Auditores, die xv. elapsi mensis Septembris, coram Nobis, ut dictum est, congregati, rogatique quid censerent de quæstione in hunc modum proposita: *An constet de exemptione Capituli ab Ordinaria jurisdictione Episcopi in casu &c.*, unanimi consensu responderunt: *Negativè, salvis ordinationibus in actu translationis.* Eorum sententiam, quam æquitati, & justitiæ consonam, & Canonicis sanctionibus consentaneam censuimus, eadem die amplexi sumus; nunc verò, ut ea, quæ a Nobis, de præmissorum consilio, atque etiam omnium rationum momentis per Nos ipsos maturè perpensis, consideratisque totius litis Instrumentis, & quæ hinc inde fuerunt proposita, diligenter auditis, definita sunt, in futurum semper valeant, & perennem obtineant firmitatem; hac Nostra in perpetuum valitura sanctione decernendo pronunciamus, & pronunciando decernimus: *Capitulum Sæcularis Ecclesiæ Collegiatæ Oppidi Bruchsalensis exemptum non esse a jurisdictione Episcopi Spirensis: salvis tamen ordinationibus, & conventionibus, quæ factæ fuerunt in actu translationis è Loco Odenheim ad Oppidum Bruchsalense anno MDVII., seù alio veriori tempore*; quam sententiam per hæc Apostolica scripta edicimus, promulgamus, & Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine communimus, & roboramus.

Editio Sententiæ.

Clausulæ, & Decreta salutaria.

Præsentes igitur Decretales Literas, etiam ex eo, quod Capitulum, & Canonici prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ, ac alii quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere prætendentes (quibus omnibus, & singulis perpetuum desuper silentium imponimus, atque os occludimus) eisdem præmissis non consenserint, aliaque quavis de causa quantumvis juridica, & legitima, de ullo subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis Nostræ, aut alio quocumque defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, vel intentari nullatenùs unquam posse, sed semper, & perpetuo validas, & efficaces esse, & fore, & ab iis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, firmiter & inviolabiliter observari, eisque omninò acquiesci: Sicque, & non aliter in præmissis censeri, & ita per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & potestate fungentes, ac dignitate, & honore fulgentes, etiam Causarum Palatii Apostolici prædicti Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, ac quamcumque Congregationem, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter, quàm juxta sententiam a Nobis prolatam hujusmodi, judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, in quocumque Judicio, & in quacumque instantia, ubique judicari, & definiri debere; Et si secùs super præmissis, aut circa ea, a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Non obstantibus Lite super præmissis hactenùs pendente, cujus litis statum, & merita, & alia quæcumque etiam specificam, & individuam mentionem, & expressionem requirentia, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis haberi volumus; nec non, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, dictæque Collegiatæ Ecclesiæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alias roboratis Statutis, ac stilibus, usibus, & consuetudinibus, etiam inveteratis, & immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis tam per dictum Alexandrum VI., quàm per quoscumque alios Romanos Pontifices Prædecessores Nostros prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ, ac Ordini, cujus ipsa olim existebat, quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores itidem pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, & quatenùs sententiæ hujusmodi a Nobis prolatæ adversari videantur, latissimè, & plenissimè, ac specialiter & expressè harum serie derogamus, ac derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem, ut earundem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus si originaliter forent exhibitæ, vel ostensæ. Quodque eædem præsentes, seu earum exempla etiam impressa, per aliquem ex Cursoribus Nostris in solitis Almæ Urbis locis, & per aliquem Curiæ Episcopalis Spirensis Ministrum, seu Officialem ad id deputari solitum, ad valvas Palatii Episcopalis, seu in aliis consuetis, aut opportunis locis, publicata, & affixa, omnes & singulos, quos concernunt, seu concernent in futurum, perinde afficiant, & arctent, ac si unicuique eorum personaliter intimatæ, & notificatæ fuissent.

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ Sententiæ, Definitionis, Decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, decimo

sexto

sexto Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
I. C. Boschi.
J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 2. Decembris 1747.

De Officio Scriptorum Sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu Proprio &c.

QUAMVIS jam usque ab anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo quarto Idibus Aprilis Apostolicæ Literæ sub Plumbo a Nobis editæ fuerint, quarum initium est: *In Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio*, quæque in Bullario Nostro impressæ sunt *Tom. I. num. XCVI.*, in eisque a Nobis providæ Leges, & Ordinationes fusè statutæ fuerint, ab omnibus Officii Pœnitentiariæ Officialibus, & Ministris, ac nominatim ab ipsius Procuratoribus, seu Secretariis, & a Scriptoribus tam ordinariis, quàm extraordinariis, observandæ; quum tamen aliquid ad hujusmodi Ministrorum Officia pertinens, addendum adhuc esse judicaverimus, ad implendas Apostolici ministerii Nostri partes æquali studio intenti, ac Motu simili &c., omnia primum, & singula in præcitatis Nostris Literis, & in aliis etiam super facultatibus Majoris Pœnitentiarii, ipsiusque Pœnitentiariæ Officii, eâdem die datis, incipien. *Pastor bonus*, & in præfato Bullario Nostro impressis *num. XCV.*, disposita, atque contenta, iterum approbantes, & confirmantes; ulteriora hæc mandata edicere, & constituere, ac præsentis Schedulæ vigore communire decrevimus; quam quidem Schedulam in Tabulario ipsius Pœnitentiariæ ad perpetuam rei memoriam asservari præcipimus; Mandantes dilecto Filio Nostro Joachimo Tituli Sanctæ Crucis in Hierusalem Presbytero hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali hodierno ex Nostra electione, ac deputatione Majori Pœnitentiario, ejusque Successoribus pro tempore futuris, ut juxta ipsius tenorem, & continentiam sese gerentes, Nostram in hisce rebus voluntatem in posterum exactè observent, & ab aliis, ad quos pertinet, inviolabiliter, & cum effectu observari faciant.

Sanè, quum inter alia munera, & officia Nobis olim in minoribus constitutis a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus commissa ac demandata, illud etiam Doctoris in Decretis in præfato Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio plures annos exercuerimus, ex ipso usu, & experientia satis compertum habemus, quanti momenti sit Officium Procuratoris, seu Secretarii ejusdem Pœnitentiariæ; & quàm impossibile sit aliquem in idoneum Procuratorem, seu Secretarium evadere, qui non antea in Scriptoris officio diù meruerit; quum ad habendam necessariam Procuratori hujusmodi peritiam, minimè sufficiat Canonici juris, aut etiam Theologiæ Moralis scientiam acquisivisse, sed præterea necesse omninò sit in ipsius Pœnitentiariæ Officii stilo, & praxi versatum esse; id quod nonnisi ex diuturno exercitio in Scriptoris vel ordinarii, vel extraordinarii munere fas est obtinere.

Quare, quum Nobis ex quorumdam fide dignis relationibus innotescat, nonnullos esse, qui, privatis aliorum servitiis addicti, ad hujusmodi Scriptorum sive ordinariorum, sive extraordinariorum officia adspirare, vel aliàs ad ea admissi, ipsa etiam deinceps retinere contendant; unde eveniat, aut evenire possit, ut hi, in diversis hujusmodi aliorum servitiis occupati, nequaquam valeant debitam Apostolicæ Pœnitentiariæ Procuratoribus, seu Secretariis assistentiam præbere; utque ipsi, quantumvis præstantibus forsan animi dotibus præditi, nunquam tamen apti, atque experti Scriptores evadant; adeoque, si unquam ad Procuratorum officia promoverentur, multo minùs ad ea exercenda habiles, & idonei inveniri possent; animadverso etiam publico incommodo, & gravi animarum detrimento recurrentibus ad ipsum Pœnitentiariæ Officium obveniente, dum ejusdem Officii expeditiones, hujusmodi Scriptoribus alieno servitio addictis demandatæ, indebitè protrahuntur, & in tempore majoris necessitatis sæpè deficiunt.

Hinc est, quod Nos, præmissis, aliisque justis causis animum Nostrum moventibus adducti, præfato Joachimo Presbytero Cardinali, ejusque in prædicto Officio Majoris Pœnitentiarii Successoribus in perpetuum districtè mandamus, ut neminem in posterum ad hujusmodi Scriptorum sive ordinariorum, sive extraordinariorum officia eligant, vel admittant, qui assiduis alicujus personæ cujuscumque gradus, ordinis, aut dignitatis, etiam expresse individuandæ, servitiis actu addictus, vel alterius Officii, aut muneris exercitio continenter occupatus esse dignoscatur; volentes, ut si quis de præsenti inter hujusmodi Pœnitentiariæ Ministros reperiatur alieni servitii, aut incompatibilis Officii vinculo districtus, is quidem è Ministrorum hujusmodi Catalogo minimè expungatur; Verumtamen ad superiorita ejusdem Pœnitentiariæ ministeria, durante hujusmodi vinculo, nequeat promoveri.

Porrò in præfatis Nostris Literis, quas super Apostolicæ Pœnitentiariæ Officialibus, eorumque muneribus, edidimus, antiquioribus Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus inhærentes, libenter statuimus, ut tam Procuratorum, quàm Scriptorum ordinariorum Officia, prævio semper concursu, conferri debeant; decernentes omnes hujusmodi Officiorum collationes, quas aliter forsan, etiam ab ipso Romano Pontifice, fieri contingeret, irritas fore, & inanes: Quod quidem non alia de causa a prædictis Prædecessoribus, & a Nobis statutum fuit, quam ut hujusmodi munera, & officia dignioribus aptioribusque personis, quantum fas est, conferantur. Quapropter omnibus, ad quos spectat, seu spectabit in futurum in concursibus hujusmodi judicium suum interponere, iterum iterumque districtè injungimus, ut, nullâ officiorum, aut commendationum ratione habitâ, juxta majorem dumtaxàt personarum idoneitatem suffragiorum suorum prærogativam concedant. Ipsique demum Cardinali Majori Pœnitentiario, ejusque Successoribus mandamus, ut extraordinarios Scriptores ea expressa lege obstringant, ut Procuratoribus, seu Secretariis frequenter adesse non prætermittant; quò valeant in Pœnitentiariæ praxi, & stilo, quàm peritissimi evadere; scientes se neque ad concursus in futuris Scriptorum ordinariorum, aut Procuratorum, seu Secretariorum vacationibus ullo pacto admittendos; nec ullo subsidio ordinario, aut extraordinario donandos fore; nisi qualibet vice super injuncta sibi assiduitate opportunas probationes, & legitima testimonia ipsi pro tempore existenti Majori Pœnitentiario exhibeant; seque etiam-

ab ipsis Officiis esse dimittendos, si, postquam de frequentandis, ut supra dictum est, Procuratorum Officiis semel, & iterum admoniti fuerint, adhuc hujusmodi præceptum Nostrum implere contempserint. Ac denique, postquam etiam ad Ordinarii Scriptoris munus per concursum, ut præmittitur, adlecti fuerint, haud eximendos se fore ab onere eosdem Procuratores non rarò adeundi, pro acquisita peritia tum conservanda, tum promovenda.

Volumus autem tam memoratas Nostras Literas, quàm præsentem Motus nostri Schedulam, cum omnibus, & singulis in eis contentis, semper & perpetuò firmas, validas, & efficaces existere, & ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, inviolabiliter observari, soluta cuilibet, etiam Majoribus Pœnitentiariis pro tempore existentibus, aliter statuendi, & interpretandi, seu dispensandi facultate; Non obstantibus omnibus illis, quæ in dictis Nostris Literis non obstare decrevimus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fiat Motu proprio P.

Fiat P. ET, quod præmissa mandata, præcepta, atque decreta, cum clausula perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam, & cum opportunis derogationibus tam generalibus, quàm specialibus, etiam Regulæ de jure quæsito non tollendo, latissimè exprimi, & extendi possint in Literis etiam per viam de Curia, si, & quandocumque videbitur, expediendis; & quod sola præsentis Schedulæ Nostri Motus proprii signatura sufficiat, illique ac illius quoque exemplis, seu transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ Sigillo munitis, tanta ubique fides adhibeatur in judicio & extra, quanta, si sub plumbo Nostro expedirentur, & originaliter exhiberentur, adhibenda esset, & adhiberi deberet, Regulâ quacumque contrariâ non obstante.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Idibus Decembris, Anno Octavo.

XLII. Unio Congregationis Clericorum Sæcularium Doctrinæ, cum diversis ordinationibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Summus Pontifex de Doctrinæ Christianæ traditione admodum sollicitus.

APOSTOLICI muneris Nobis, licèt immerentibus, cum Beati Petri Cathedra, Dei voluntate commissi, præcipuas partes esse, ad conservandam, augendamque in Fidelium animis Christianæ Doctrinæ scientiam, omnis studio, atque opera incumbere, non solum ipsi semper agnovimus, sed etiam, ut omnes intelligerent hanc Nobis curam, & cogitationem animo potissimam insidere, pluribus editis Nostræ hæc de re sollicitudinis argumentis, effecimus. Extant Apostolicæ adhortationes Nostræ ad Venerabiles Fratres omnium Ecclesiarum Episcopos non semel directæ, ut eorum zelum excitaremus ad Christianæ Doctrinæ pabulum Fidelibus populis majori, quâ fieri posset, ubertate exhibendum. Nec omisimus aptiorem ipsis methodum indicare, quâ possent singuli in subjectis sibi plebibus in Fide, & Disciplina Domini erudiendis amplius utiliusque proficere; ut videre est in Literis die VII. Februarii anno MDCCXLII. Pontificatus Nostri II. datis, & in Bullario Nostro impressis *Tom. XVI. pag. 64. & seqq. Constitut. XLII.*

Quod sanè gravissimum, ac necessarium Christianæ Doctrinæ opus, ut in hac Urbe Nostra prosperè, feliciterque procederet, duobus ab hinc annis ad augendum statum piæ Sodalitatis, quam Archiconfraternitatem vocant Doctrinæ Christianæ, animum libenter adjecimus; concessâque ipsi Ecclesiâ Beatæ Mariæ Virginis de Planctu nuncupata, ipsiusque rebus, ac juribus amplificatis, majorem ei tribuimus facultatem, pia instituti sui exercitia ad spiritualem Populi Romani utilitatem explendi, ut pater ex Apostolicis Nostris Literis incipien. *Salutaris Doctrinæ fontes*, VII. Idus Martii Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLV. datis.

Quum autem hujus Laicalis Confraternitatis originem, institutionem æqualem olim, atque eandem ferè fuisse acceperimus cum primitiva fundatione Congregationis Clericorum Sæcularium Doctrinæ Christianæ in hac ipsa Urbe sub san. mem. Prædecessore Nostro Pio Papa V. erectæ, deindèque a fel. record. Prædecessore pariter Nostro Gregorio Papa XIII. in Domo, & Ecclesia Sanctæ Agathæ in Transtyberinâ regione constitutæ; quæ postea a prædicta Laicorum Confraternitate seorsim consistens, in aliis Pontificiæ Ditionis Nostræ Civitatibus propagata fuit; ex communi tam Congregationis, quàm Confraternitatis hujusmodi origine, & scopo, justam occasionem desumpsimus, ut ad prædictam quoque Clericorum Congregationem Providentiæ Nostræ oculos intenderemus; ejusque statui, ac regimini, si, & quatenus oportunum visum esset, Apostolicæ auctoritatis Nostræ interpositione consuleremus.

Verùm dum universum hujusmodi Congregationis statum, prout in præsenti se habet, accuratiùs introspicere cœpimus, non modò eam ad deplorandam decrementi conditionem redactam esse cognovimus, quum in tota hujusmodi Congregatione non ampliùs, quàm triginta & octo Presbyteri & Clerici, cum septendecim Laicis Fratribus, numerentur, ex quo sanè numero impossibile est idoneos, ac fructuosos Operarios statuere, ac deputare in octo ipsius Congregationis Domibus, seu Collegiis, quæ, præter supradictam Domum Sanctæ Agathæ de Urbe, in convicinis Civitatibus Veliterna, Prænestina, Reatina, Privernate, Urbevetana, Signina, & in Terris Arcis Maximæ, & Ariciæ consistunt; Verum etiam nullam spem de ipsâ ad ampliorem splendoris gradum revocanda prudenter concipi posse judicavimus; quum in tota hujusmodi Congregatione neque Domus Probationis, seu Novitiatûs, neque studiorum Collegium ullum reperiatur, sine quibus tantùm abest, ut Religiosorum Ordinum incrementa sperari queant, ut vix eorum conservatio subsistere posse videatur.

Quare abjecta cogitatione omni de hujus Congregationis ad hujusmodi statum redactæ reformatione, ad aliud consilium Nos convertimus, ut scilicet ipsam subjectivè uniremus Provinciæ Romanæ alterius Congregationis Clericorum pariter Sæcularium Doctrinæ Christianæ in Civitate Nostra Avenionensi in Galliâ erectæ, quæ in pluribus per Italiam Domibus, seu Collegiis, tam in Statu Nostro Ecclesiastico, quàm in Neapolitano Regno, & in Subalpinis Regionibus, ampliorem Presbyterorum, & Clericorum numerum alit, qui simillimum profitentes Institutum, erudiendis pueris, cathechizandis rudibus, Sacris Missionibus, aliisque laudabilibus Christianæ charitatis operibus, incessanti studio adlaborare dignoscuntur; ut scilicet utriusque Congregationis Professores in unum Corpus, & in unam Provinciam coalescentes, sub unius Vicarii Generalis regimine, & sub iisdem Regulis, & Constitutionibus pro Congregatione in præfata Avenionensi Civitate

instituta ab Apostolica Sede approbatis, deinceps vivant, & mutua ex hujusmodi unione virtutum, ac virium incrementa suscipientes, uberiorem in Vinea Domini fructum deinceps valeant producere.

Itaque prædictis, aliisque justis, & rationabilibus causis Nobis notis adducti, Dilectos Filios Vicarium Generalem, & Clericos Sæculares prædictæ Provinciæ Romanæ Congregationis Doctrinæ Christianæ Avenionen., eorumque, & aliorum, quorum respectivè favorem præsentes Nostræ Literæ concernunt, singulares Personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxàt consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; præsentemque statum, & essentiam dictæ Congregationis Clericorum Sæcularium Sanctæ Agathæ, Literasque Apostolicas recolen. mem. Prædecessorum Nostrorum Gregorii XIII., quarum initium est, *Ad Sacram Beati Petri Sedem*, datas die XI. mensis Augusti Anni Domini MDLXXV., quibus eidem Congregationi Sanctæ Agathæ Ecclesia, & Domus in Regione Transtyberina concessæ, illiusque statuta approbata, & confirmata fuerunt, cum facultate alia de novo condendi; Pauli V. in forma Brevis editas die XX. mensis Maji Anni MDCVI., super approbatione Constitutionum, quæ a bonæ memoriæ Alexandro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinale Medices nuncupato ipsius Congregationis dum viveret protectore per Decretum editum die XIX. Novembris Anni MDCIII. jam confirmatæ fuerant; item Gregorii XV. die XII. Novembris Anni MDCXXI., ac Clementis XI. die XXVIII. Septembris Anni MDCCXVI. in simili forma Brevis respectivè expeditas, per quas sibi, & Romano pro tempore Pontifici reservarunt potestatem absolvendi Professores dictæ Congregationis Sanctæ Agathæ a Voto Perseverantiæ in hujusmodi Congregatione; singularumque Literarum prædictarum, ac quorumcumque aliorum Indultorum, Privilegiorum, Gratiarum, & Concessionum Apostolicarum per prædictos, & quosvis alios Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem Apostolicam eidem Congregationi Sanctæ Agathæ forsan concessorum, totos & integros tenores, & quævis alia, quæ ad infrascriptorum effectum specialem, specificam, expressam, & individuam mentionem, & expressionem requirerent, ipsis præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes: Motu proprio, non ad alicujus Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, & matura deliberatione Nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine; prævia dismembratione, & separatione a dicta Congregatione Clericorum Sæcularium Sanctæ Agathæ, tam Ecclesiæ & Domus Sancti Pauli in Civitate Reatina existentium, cum omnibus, & singulis bonis, rebus, proprietatibus, & redditibus ad Ecclesiam & Domum easdem quomodolibet spectantibus, & pertinentibus; quàm etiam centum Locorum Montium Cameralium non Vacabilium, quarum, & quorum dispositionem inferius constituemus; Universam Congregationem ipsorum Clericorum Sæcularium Doctrinæ Christianæ Sanctæ Agathæ, cum omnibus, & singulis aliis ejusdem Congregationis Ecclesiis, Cappellis, Collegiis, Domibus, Possessionibus, proprietatibus, fructibus, redditibus, & bonis, tam mobilibus, quàm immobilibus, juribus, & actionibus universis, quæcumque, quotcumque, qualiacumque, & ubicumque sint, omnique sacrâ, & profanâ supellectili, Provinciæ Romanæ alterius Congregationis itidem Clericorum Sæcularium Doctrinæ Christianæ Avenionen., Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò subjicimus, ac subjectivè unimus, & incorporamus; itaut ex nunc utrique Clerici Sæculares prædicti unum corpus, unamque Provinciam Romanam ipsius Congregationis Avenionen. constituant, & posthac uni eidemque Vicario Generali, Provinciali, & Definitorio subsint, ac Regulas, & Constitutiones Congregationis Avenionen., & Provinciæ hujusmodi a Sede Apostolica approbatas exactè observent, iisdemque privilegiis, exemptionibus, & gratiis ab eadem Apostolica Sede prædictæ Congregationi Avenionensi, ac Provinciæ Romanæ, & Clericis ipsam constituentibus concessis, in omnibus, & per omnia gaudeant, & fruantur. Per unionem autem, & incorporationem hujusmodi, volumus, & expressè declaramus, quod omnia, & quæcumque onera, obligationes, & Legata, quibus Ecclesiæ, Collegia, Domus, & bona per præsentes unita, quomodolibet obnoxia reperiuntur, ad eandem Provinciam Romanam Congregationis Avenionen. omnino transeant; decernentes, & eadem auctoritate statuentes, Provinciam prædictam ad illorum omnium, & singulorum plenam, integram, & omnimodam supportationem, satisfactionem, & implementum deinceps fore efficaciter obligatam.

Et in hanc transfert omnia onera, & obligationes &c.

Quia verò, propter unionem, & incorporationem prædictas, Clerici Sæculares Doctrinæ Christianæ Congregationis Sanctæ Agathæ, qui nunc sunt, Vota simplicia, & juramentum, quæ Clerici Sæculares Congregationis Avenionen. Provinciæ Romanæ profitentur, explicitè emittere ac profiteri; easdemque Constitutiones, & Regulas in præfata Congregatione, & Provincia laudabiliter vigentes, præsertim vitæ communis, in posterum æque, & pariformiter cum ipsis Congregationis Avenionensis Professoribus observare debebunt; Nos, licet Constitutiones, & Regulæ prædictæ ferè conformes esse dignoscantur cum illis, quas primòdicti Clerici in Congregatione Sanctæ Agathæ observare tenebantur, eos nihilominùs providæ indulgentiæ Nostræ favoribus prosequi volentes, motu, & potestatis plenitudine paribus, ipsos Clericos Sæculares, qui in prædicta Congregatione Sanctæ Agathæ juramentum perseverandi in ipsa Congregatione, ad formam ipsius Constitutionum, emiserunt, & ad assumendum novum statum in prædicta Congregatione Avenionen. Provinciæ Romanæ minimè se vocari sentiunt, a voto perseverantiæ hujusmodi, tenore præsentium, eatenùs eximimus, & absolvimus, quatenùs infrà terminum, quem eis præfigimus, trium dumtaxat mensium a die datæ ipsarum præsentium computandorum, absolutionis hujusmodi beneficio utentes, a Congregatione prædicta cum effectu discedant, sub Ordinariorum Locorum obedientia respectivè permansuri: statuentes, ut ii, qui, ut prædictum est, discesserint, nihil ab hujusmodi Congregatione, & Provincia, ex quacumque causa, vel quovis titulo, etiam Patrimonii, petere, vel prætendere ullo unquam tempore possint, aut valeant.

Absolvit Clericos S. Agathæ a juramento perseverantiæ.

Si intra Trimestre utantur beneficio absolutionis, & nil prætendant a dicta Provincia.

In eos autem, qui sese unioni prædictæ promptа devotione subjicientes, perseverantem exhibere Deo constituunt in ipsa Congregatione famulatum, ampliores benignitatis Nostræ significationes edituri, statuimus pariter, & mandamus, ut Dilectus Filius modernus Præpositus Generalis dictæ Congregationis Sanctæ Agathæ primum dignioremque gradum honorificum in ordine præcedentiæ immediatè post Vicarium Generalem dictæ Provinciæ, usque ad proximum futurum Capitulum Provinciale, & in ipso Capitulo Provinciali locum, vocemque, & suffragium habeat, & obtineat; Rectores verò actuales Collegiorum, & Domorum, quæ

Perseverantibus benignè consulit.

Congre-

Congregationem Sanctæ Agathæ a Nobis per præsentes unitam, & incorporatam constituebant, dummodo statim ac requisiti fuerint, non expectato trium prædictorum mensium spatio, præfata Vota simplicia, & juramentum emiserint, in Rectoratus hujusmodi officio, & munere remanere, eoque, ut antea, fungi debeant in Collegiis, & Domibus, in quibus de præsenti deputati reperiuntur, aut in aliis, arbitrio Superioris Provincialis, & Definitorii, usque ad prædictum proximum futurum Capitulum Provinciale; in quo tamen ex eisdem Rectoribus tres dumtaxàt, iique Professione antiquiores interesse, vocemque activam, & passivam habere valeant: Cæteri verò ejusdem Congregationis unitæ, & incorporatæ Professores tam Clerici, quàm Laici, indiscriminatim cum aliis prædictæ Provinciæ Romanæ Congregationis Avenionensis Clericis, & Laicis, præcedentiæ loco, & juribus, juxta prioritatem, sivè antianitatem emissæ Professionis, potiantur, & gaudeant; & ad assequenda quæcumque munia, & officia Congregationis, & Provinciæ, cui per præsentes subjecti, & incorporati remanent, habiles, & capaces æquè ac pariformiter omnino sint, & esse debeant, perindè ac si in ipsa Congregatione Avenionen. Provinciæ Romanæ singuli Regularem Professionem emisissent.

Ecclesiam, & Domum S. Pauli Reatin. Piis Puellarum Magistris assignat.

De Ecclesia verò, & Domo Sancti Pauli Reatin., earumque bonis, & rebus, ac de centum Locis Montium a dicta Congregatione unita dismembratis, quas, & quæ ordinationi Nostræ superiùs reservavimus, in aliorum piorum operum utilitatem, & incrementum disponere volentes; atque in primis ad iteratas preces ex parte Venerabilis Fratris Antonii Seraphini Episcopi Reatini, & Dilectorum quoque Filiorum publicorum Repræsentantium ejusdem Civitatis, pro laudabili Instituto Piarum Magistrarum inibi existentium, Nobis humiliter porrectas, favorabiliter intendentes; Nos prædictam Ecclesiam Sancti Pauli cum Domo, & Horto ibi annexis, eisdem Piis Puellarum Magistris in dicta Civitate Reatina nunc & pro tempore existentibus, quò magis laudabilibus professionis suæ exercitiis, ab ipsius Doctrinæ Christianæ Instituto haud prorsùs alienis, in recta, atque Christiana Puellarum institutione, & educatione, commodè, atque utiliter vacare possint, in perpetuum donamus, concedimus, & assignamus: Facultatem insuper tribuentes eidem Antonio Seraphino Episcopo, ut ipse, pro suo prudenti arbitrio, ex bonis mobilibus, sacrisque supellectilibus in Ecclesia, & Domo prædictis existentibus, congruam portionem Piis Puellarum Magistris præfatis, prout eisdem opus esse noverit; reliquam verò quantitatem aliis Piis Locis, juxta illorum indigentiam, auctoritate Nostra dividat, & assignet.

Ac nonnulla ipsius Ecclesiæ & Domus bona applicat Parochiali Ecclesiæ S. Rufi.

Quia verò, sicut accepimus, præfati Clerici Sæculares Doctrinæ Christianæ Congregationis Sanctæ Agathæ, præter Ecclesiam, & Domum prædictas, alia quædam bona stabilia in dicta Civitate Reatina, sive illius Territorio, possidebant, annui redditus quinquaginta circitèr ducatorum auri de Camera, cum onere annuæ perpetuæ celebrationis plurium Missarum, nec non Sanctissimi Sacramenti omnibus Sabbathi diebus, atque insuper semel in anno pro Oratione quadraginta Horarum, publicæ Fidelium adorationi solemniter exponendi: Nos humilibus instantiis publicorum Repræsentantium prædictorum etiam in hac parte benignè annuentes, omniumque & singulorum bonorum hujusmodi qualitates, quantitates, situationes, confinia, & vocabula, verioremque annuum redditum eisdem præsentibus pro expressis, & individuatis habentes; illa omnia, & singula Parochiali Ecclesiæ Sancti Rufi Reati. Congregationis Clericorum Regularium Ministrantium Infirmis, eâdem Apostolica auctoritate itidem perpetuò applicamus, appropriamus, & incorporamus; ita quod liceat eisdem Clericis Regularibus Ministrantibus Infirmis apud dictam Parochialem Ecclesiam degentibus, seu eorum Congregationi prædictæ, per se, vel alium, seu alios, veram, realem, corporalem, & actualem bonorum stabilium prædictorum possessionem propria auctoritate liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere, illorumque fructus, redditus, & proventus percipere, exigere, levare, ac in suos dictæque Parochialis Ecclesiæ usus; manutentionem, sustentationem, & utilitatem convertere, Diœcesani Loci, vel cujusvis alterius licentiâ desuper minimè requisitâ. Volumus autem, ut ipsi Clerici Regulares Ministrantes Infirmis apud dictam Parochialem Ecclesiam pro tempore degentes, omnia, & singula prædicta, & alia si quæ sint, onera præfatis bonis annexa, quorum omnium implementum ad ipsam Parochialem Ecclesiam transferimus, plenè, integrè, & omnimodè, juxta Benefactorum, & Testatorum ultimas voluntates, aliasque pias dispositiones, supportare, & adimplere omnino teneantur.

Ad hæc dispositionem, quam Nobis itidem superiùs reservavimus, de centum Locis Montium, ut supra dismembratis, prosequentes, præcipimus, & mandamus Dilectis similiter Filiis Vicario Generali, aliisque Superioribus Provinciæ Romanæ sæpedictæ Congregationis Avenionensis, quatenùs infra duos menses a die datæ ipsarum præsentium computandos eadem Loca centum Montium Cameralium non vacabilium, unacum fructibus a Kalendis Januarii proximè venturi deinceps decurrendis, liberè & sine ullo vinculo resignent, omnique juri, si quod sibi, vigore præsentis unionis, in ipsis, vel ad ea acquisitum fuisse forsan prætendi posset, omnimodè renuncient, pro rata nimirùm Locorum octoginta ad favorem Collegii SS. Blasii, & Caroli de Urbe, *a' Catenari* nuncupati, Clericorum Regularium S. Pauli, pro reliqua verò rata viginti Locorum hujusmodi ad favorem Ecclesiæ S. Jacobi *a Scossa Cavalli* nuncupatæ. Quocirca Dilecto quoque Filio Administratori Generali Locorum Montium simili modo mandamus, ut præsentium Literarum vigore, non requisito alicujus Judicis mandato, octoginta Loca prædicta cum fructibus a prædictis Kalendis Januarii decurrendis, & quidem libera ab omnibus, & quibuscumque etiam piorum Legatorum obligationibus, & oneribus, quæ a præfata Congregationis Avenionensis Provincia in posterum supportanda, & implenda fore jam supra decrevimus, in faciem & creditum dicti Collegii transferat, & convertat; reliqua verò viginti Loca hujusmodi a quibuslibet oneribus, & obligationibus similiter libera, convertat & transferat in faciem Ecclesiæ prædictæ S. Jacobi in Civitate Leonina existentis, & Basilicæ Principis Apostolorum Filialis, cum reservatione tamen omnium fructuum eorumdem viginti Locorum Dilecto Filio Primicerio Archiconfraternitatis Sanctissimi Sacramenti in eadem Ecclesia institutæ ex numero Canonicorum præfatæ Basilicæ electo, ejusque Successoribus in perpetuum ex eodem cœtu eligendorum, ad effectum videlicet, ut ipse pro tempore existens Primicerius eosdem fructus a dictis Kalendis deinceps decurrendos Vicario dictæ Parochialis Ecclesiæ S. Jacobi, pro exercitio Curæ Animarum illius Parochianorum per ipsius Basilicæ Capitulum, & Canonicos ad nominationem dictæ Archiconfraternitatis amovibiliter ad nutum nunc & pro tempore deputato, absque alicujus cura, integrè persolvat, vel persolvi faciat. Ideoque idem Generalis Administrator consuetas Literas Patentes, juxta ordinationem nostram hujusmodi, faciat expediri. Nos enim Collegii, & Vicarii

præ-

prædictorum indigentiâ fide dignis relationibus intellectâ, volentes utrique de opportunæ subventionis auxilio providere, eidem Collegio prædicta Loca octoginta cum eorum fructibus, dicto verò pro tempore existenti Vicario fructus reliquorum viginti Locorum Montium in faciem præfatæ Ecclesiæ transferendorum, ut prædiximus, percipiendos, per easdem præsentes in perpetuum respectivè concedimus, assignamus, tribuimus, & appropriamus.

Postremò, quatenùs opus sit, dictam Provinciam Romanam Congregationis Avenionen., Clericosque Regulares Ministrantes Infirmis præfatos, nec non Collegium prædictorum Clericorum Regularium S. Pauli, ac Vicarium hujusmodi, & demum quoscumque alios, quorum favorem præmissa concernunt, a quacumque solutione annatarum, & quindenniorum, ad quas, & quæ ratione unionis, applicationum, appropriationum, & incorporationum prædictarum, aliorumque præmissorum, respective teneri, & obligatos esse dici posset, ac a quacumque obligatione desuper Cameræ Nostræ Apostolicæ, & illius Officialibus facienda, penitùs eximimus, & totaliter liberamus; atque ad annatas, & quindennia hujusmodi solvenda, & se desuper obligandum, nullatenùs teneri, neque ad id per Cameram, seu illius Officiales prædictos, aut alios quoscumque, ullo unquam tempore cogi vel compelli, & ob non solutionem, vel obligationem hujusmodi, a quoquam quovis prætextu, colore, vel ingenio molestari, aut inquietari ullatenùs posse, aut debere, volumus pariter, atque decernimus.

Præsentes quoque Litteras, & in eis contenta quæcumque, nullo unquam tempore, ex quocumque capite, vel ex quacumque causa, etiam quantumvis juridica, & legitima, etiam ex eo, quod Clerici Sæculares Doctrinæ Christianæ Congregationis S. Agathæ, & quicumque alii in præmissis jus, vel interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, subjectioni, unioni, & incorporationi hujusmodi, aliisque præmissis non consenserint, nec ad id vocati, citati, & auditi, neque causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, adductæ, aut sufficienter verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex quocumque alio prætextu, colore, & capite, etiam in corpore juris clauso, ac etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, vel invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, formali, substantiali, & inexcogitabili defectu notari, impugnari, infringi, retractari, limitari, ad viam & terminos juris, vel Privilegiorum, & Indultorum Congregationi a Nobis superiùs unitæ, & incorporatæ, illiusque Superioribus, & Personis quibuscumque quomodolibet forsan concessorum reduci, aut in jus, vel controversiam vocari, seu adversùs easdem præsentes aperitionis oris, & restitutionis in integrum, aliudque quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, seu intentari posse; sed eas semper, & perpetuò firmas, validas, & efficaces esse & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos nunc quomodolibet spectat & pertinet, ac spectabit & pertinebit in futurum, in omnibus & per omnia inviolabiliter observari: sicque, & non aliter, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Vice-Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, aliosque quoslibet quavis auctoritate, aut potestate fungentes, aut functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quâvis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere, & si secùs super præmissis, aut illorum aliquo, a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane motu pari decernimus.

Commissio Card. Urbis Vicario tamquam Judici Executori.

Quocircà Dilecto Filio Nostro Joanni Antonio Tituli SS. Silvestri & Martini in Montibus S. R. E. Presbytero Cardinali Guadagni nuncupato, Nostro, & pro tempore existenti Romani Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicario in Spiritualibus Generali, per easdem præsentes committimus, & mandamus, quatenùs ipse per se, vel per alium, seu alios, easdem præsentes, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictæ Congregationis Clericorum Sæcularium Doctrinæ Christianæ Avenionen. Provinciæ Romanæ, illiusque Superiorum Provincialium, fuerit requisitus, solemniter publicans, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, faciat Auctoritate Nostra subjectionem, & unionem, & incorporationem hujusmodi, aliaque præmissa, plenarium, & integrum effectum omninò sortiri, eaque ab omnibus, ad quos spectat, & in futurum quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari, ipsamque Congregationis Avenionensis Provinciam prædictam eorum commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere; non permittens eam desuper a quoquam quomodolibet impediri, molestari, inquietari, vel perturbari; contradictores quoslibet, ac præmissis non parentes, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis de unionibus committendis ad Partes, & de exprimendo in eis vero annuo valore, nec non de non tollendo jure quæsito, ac postremi Lateranensis Concilii uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis, fieri prohibentis, nec non singulis superiùs memoratis Litteris Prædecessorum Nostrorum Gregorii XIII., Pauli V., Gregorii XV., & Clementis XI., aliisque ejusdem Pauli V. Litteris in eadem forma Brevis datis die VI. Octobris anni MDCVII.; item Pauli II., Pauli IV., Pii V., & Sixti etiam V., aliorumque Romanorum Pontificum, annatas, & quindennia Cameræ, & Cancellariæ nostris in unionibus, & applicationibus solvi præcipientium, nec non Pii IV. de gratiis interesse ejusdem Cameræ quomodolibet concernentibus in ipsa Camera infra certum tunc expressum tempus insinuandis, & registrandis, ac Bonifacii VIII. de una, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodò non ultra tres aliquis auctoritate præsentium ad Judicium trahatur, aliisque quibusvis etiam in Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictæque Congregationis S. Agathæ per præsentes unitæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis quibusvis Superioribus, & personis in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, approbatis, & innovatis, nec non quibuscumque piorum Oblatorum, aut Testatorum voluntatibus, & dispositionibus; quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, causas, formas, & occasiones præsentibus

pro plenè & sufficienter, ac de verbo ad verbum infertis, expressis, & specificatis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris; ad præmissorum effectum specialiter, & expresse, ac plenissimè, & latissimè, Motu, & potestatis plenitudine paribus, harum serie derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter, aut divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per Litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem.

Fides præstanda transumptis.

Volumus autem, quod ipsarum præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ obsignatis, eadem prorsus fides in judicio, & extra, ubique adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio poenalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ Absolutionis, Dismembrationis, Unionis, Incorporationis, Applicationis, Appropriationis, Concessionis, Assignationis, Statuti, Mandati, Decreti, Derogationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pontif. anno VIII. die 15. Decembris 1747.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, decimo octavo Kalend. Januarii, Pontificatus Nostri Anno VIII.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
Visa de Curia
J. C. Boschi.
L. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 16. Decembris 1747.

XLIII. Beatificatio Ven. Servi Dei Hieronymi Æmiliani Fundatoris Congregationis Somaschæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

IN Castris Militantis Ecclesiæ Illi tantum contra infensissimos hostes, elato Crucis Vexillo, triumphum agunt, & laurea donantur æterna, qui ad coërcendos lapsæ naturæ impetus, arduum Christianæ perfectionis iter, Christi sanguine undequaque conspersum, alacriter arripientes, violentiam, ne concidant, sibi jugiter inferunt, atque inexpiabili, & pertinaci bello vitiis indicto, in obtinendis virtutibus fortissime decertant. Cum autem eorum cordibus penitùs hæreant Apostoli monita, Christi oraculis comprobata, finem præcepti esse charitatem, adeo ut absque illa, corpore vel flammis tradito, haberentur dubio procul tanquam æs sonans, aut cymbalum tinniens, hoc maximum in lege mandatum, Spiritu Sancto Duce, quantum facere, enitique possunt, exequi, & exhaurire contendunt. In gravissimo utriusque disciplinæ Instituto plurimum laboravit, & mirificè excelluit Venerabilis Dei Servus Hieronymus Æmilianus, qui lubricam juventutis viam ingressus, animum prava licentia infecit, moresque liberiores Familiæ nobilitate auctos, confirmavit militia, cui nomen dederat, ut

B. Hieronymi vita, & virtutes summatim referuntur.

Venetæ Reipublicæ durissimo Cameracensis fœderis bello implicitæ, tamquam Matri in extrema fortuna laboranti, opem ferret, utque Civis Togatus ex gente Patricia ob rem benè gestam amplissimis honoribus cumularetur. Verùm Arce Castri Novi in Marchia Tarvisina ab hostibus per vim expugnata, Hieronymus, qui ei tunc præerat, ferreis manicis, & compedibus devinctus, in fœdissimum carcerem conjectus est. Eo loci, cum extrema quæque sibi impendere animadverteret, acriores de æterna animæ jactura, quam de intercepta libertate, injecto mortis terrore, stimulos sensit, atque ex peccatorum conscientia eos hostes potissimum pertimescere cœpit, qui se majori supplicio dignum, vinculis æternis constrictum præcipitem in inferos agere possent. Attamen Beatissimæ Virginis ope, cui se plurimum commendaverat, incolumis factus, cœlesti ejus patrocinio, quam tunc repente assecutus est, sempiterna beneficii memoria, retulit libertatem. Deinde Venetias repetens, deposita Toga, abdicatisque Dignitatibus, nuntium sæculo remisit, christianæ pœnitentiæ operibus, officiisque pietatis usquequaque addictus. Hinc miris, & suavissimis modis intus agente Divina Gratia, illico intellexit, dilectionem Proximi, quæ legis plenitudo est, non ignavo, & inerti amore compleri, sed in maximis rebus gerendis, & substinendis totam versari. Quamobrem pueros, qui ingenti numero, Parentibus ferro, fame, lueque sublatis, per compita, & fora misere vagabantur, Divino afflante numine, tecto sua pecunia locato, idoneisque Magistris conductis, incolumes recepit, servavitque. Neque huic tam eximiæ sollicitudini finem fecit, sed cæteris exemplar factus, id primus aggressus est, ut mulieres malæ famæ a turpi quæstu ad pœnitentiam conversæ, intra septa Domus Fidelium eleemosynis comparatæ, ad eluendas profligatissimæ vitæ maculas continerentur. Præterea Venerabilis Dei Servus, ne tot annorum labor pro animarum salute susceptus, humanarum rerum vitio, quæ fluxæ semper, & caducæ esse solent, obsolesceret, & interiret, novæ, Religiosæque Familiæ, in exiguo Bergomensis Agri Oppido Somascha, unde nomen sortita est, fundamenta jecit, ut quæ in publicam utilitatem ab ipso fuerant instituta, firmis deinde radicibus defixa, & quod caput est, hujus Apostolicæ Sanctæ Sedis beneficio confirmata, constanter perseverarent, & usquequaque, quod, Domino incrementum largiente, evenit, propagarentur. Demum cum annos quinquaginta sex inter vivos egisset, duobus ab hinc & amplius sæculis, præclarissimam vitam, diuturnis semper, magnisque laboribus distentam, cùm pretiosa morte in conspectu Domini commutavit. Tot itaque tantisque Viri meritis, longè, latèque fama pervulgatis, Processus tum Ordinaria, tum Apostolica auctoritate pluribus in locis de Virtutibus, & Miraculis, ut instruerentur, curatum est. Quæ quidem Virtutes, & Miracula apud tunc existentes Causarum Palatii Apostolici Auditores primùm, ut moris tunc temporis erat, excussa, ad tunc itidem existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationem Sacris Ritibus præpositorum deinde pernoscenda fuerunt tradita. At interim felic. recor. Urbani Papæ VIII. Prædecessoris Nostri decretis intercedentibus, Causæ Postulatores ab instituto cessarunt, hujusce S. Sedis auctoritati usquequaque obsecuti. Triginta verò ab hinc circiter annis apud eamdem Cardinalium Congregationem (cum in minoribus constituti ejusdem Causæ patrocinium suscepimus) iterum de Virtutibus quæstio redintegrata est; quas in posterum pluries, diligenterque perpensas, recol. me. Clemens Papa XII. Prædecessor

quoque

quoque Noster octavo Kalendas Augusti 1737. suo Decreto approbavit, & in gradu heroico collocatas asseruit. Postmodum coram Nobis in hoc Supremæ Dignitatis fastigio quamquam immeritò collocatis, ad Miracula deventum est, quorum duo, communibus tum eorumdem Cardinalium, tum memoratæ Congregationis Consultorum curis, atque suffragiis perspecta, discussa, atque approbata, nono Kalend. Maji Decreto nostro firmavimus. Illud tandem investigandum maximè supererat: Num Virtutibus, ac duobus tantummodò Miraculis probatis, idem Servus Dei Beatorum fastis posset adscribi. Verùm rebus a Nobis accuratissimè pervolutis, ultro, lubenterque assensi sumus, nuperoque Decreto nostro amplissimo nonis Augusti Causam absolvimus. Quæ cum ita se habeant, precibus tum dilectorum Filiorum Nobilium Virorum, Ducis, & Dominii Venetorum, tum dilectorum etiam Filiorum Clericorum Regularium Congregationis de Somascha, paterna benignitate annuentes, de supradictæ Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus HIERONYMUS ÆMILIANUS in posterum BEATI nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur: ac de eo quotannis die octava Februarii, qua è vivis feliciter cessit, recitetur Officium, & Missa de communi Confessoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta rubricas Breviarii, & Missalis Romani. Porro recitationem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus tum in universa Clericorum Regularium hujusmodi Congregatione, tum in Urbe Venetiarum, ubi Vir ille magnus primam lucem aspexit, tum in memorato Oppido Somaschæ, ubi supremum diem clausit, tum in toto Bergomensi Territorio, ubi diu versatus est, ab universis Christifidelibus tam Sæcularibus, quàm Regularibus, qui ad horas Canonicas tenentur: Et quantum ad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ac Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hisce literis inchoando, in Ecclesiis Congregationis de Somascha, Civitatis, Oppidi, & Territorii antedicti, solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio, & Missa sub ritu duplici majori, die ab Ordinariis respectivè constituta, postquam in Basilica nostra Sancti Petri in Vaticano celebrata fuerint eadem solemnia tertio Kalendas Octobris currentis anni, pariter celebrandi facimus potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac decretis de non cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium subscriptis, & Sigillo Præfecti ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides tam in judicio, quam extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Cum autem ad cultum Sanctorum quam maximè intersit, in præclaris eorum gestis cogitationes omnes, nedum oculos defigere, ut, excusso torpore, nostram improperantes desidiam, & ab eorum caritate & pœnitentia quàm longissimè abesse recogitantes, ad Evangelicæ doctrinæ normam mores nostros componamus, plurima in HIERONYMO ÆMILIANO, eademque ad imitandum luculentissima suppetunt virtutum exempla, ut ejusdem vestigiis inhærentes, assequamur & præmia. Hic enim Dei Servus, quamvis clarissima Familia ortus, juvenili tamen licentia in vitia turpiter delapsus, ut Deo satisfaceret, arctamque salutis viam ingrederetur, non generis nobilitatem, non modum, & delicatam juventutem, non commoda vitæ, non Magistratus jacturam, non affinium querelas, non hominum ludibria prætexuit, sed illecebrarum corruptelis animum irretitum, & diris vulneribus confossum, congruis curavit remediis, idque potissimum præcavit, ne imbecillior medicina foret, quàm morbus. Præ cæteris autem ejus virtutibus, caritatem præstat æmulari, quæ per dilectionem operata est, & qua ille totus in proximos deflagravit; ut in hoc primo, & maximo Evangelicæ legis mandato excolendo egregiam semper navemus operam, probè memores iis tantùm, qui multum dilexerunt, multa quoque peccata fore remittenda. Lapsi porrò, quibus incumbit improbam vitæ consuetudinem, corruptosque mores emendare, non qualemcumque pœnitentiam in hoc indulgentissimo Sæculo tot verborum lenociniis delinitam, sibi satis esse confidant, sed hujus Servi Dei moneantur exemplo, ad gravia expianda delicta, ad flectendam Omnipotentis iram, & ad instaurandam spiritus novitatem, quam BEATUS HIERONYMUS ÆMILIANUS assecutus est, & quæ ipsi tantam peperit gloriam, sine magnis nostris fletibus, & laboribus, divina id exigente justitia, pervenire nequaquam posse.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Septembris MDCCXLVII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

XLIV.

Reformatio Tribunalium Urbis in Judiciis Criminalibus, & quoad expeditiones Commissionum, cum opportunis ordinationibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Procœmium.

RERUM *humanarum conditio fert, ut etiam quæ rectè, ac sapienter olim sunt constituta, novam semper, & assiduam Rectorum curam, & vigilantiam exposcant; ut dum ipsa vel temporum vicissitudine, vel hominum vitio sensim labefactantur, ad debitum integritatis statum supremi moderatoris diligentia, & auctoritate revocentur:* (Leges ad debitam observantiam revocari debent.) *Hinc est, quod licèt Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum providentia, non solum Ecclesiam Christi Pastorali eorum regimini commendatam, verùm etiam temporale Patrimonium eorumdem potestati concreditum, optimis justissimisque legibus instruxerit, sæpè tamen cogimur exorientes abusus, & inordinationes, a parvis initiis in magnas corruptelas, cum justitiæ injuria, & populorum damno, quotidie succrescentes, novis promulgatis legibus emendare, & ne in posterum similia accidant, quantum Nobis ex alto conceditur, providere.* (Pontifices pro Temporali eorum dominio varios abusus emendarunt.) *Quam ob rem quum plures tam Venerabilium Fratrum Nostrorum hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, quàm Dilectorum Filiorum Curiæ Nostræ Officialium, & Ministrorum Consultationes partim constitutas invenerimus, partim, pro Apostolici ministerii Nostri Officio, publicæque utilitati studio, Nos ipsi statuerimus; quarum ope, & consilio occurrentes vel Ecclesiarum, vel temporalium Ditionum Nostrorum necessitates intelligere, iisque opportunè consulere valeremus; magnum in dies fructum percipere Nos agnoscimus ex instituta Congregatione Particulari super Œconomica Apostolicæ Cameræ, &* (Et Pontifex id ipsum sedula cura egit.) (Præcipuè instituendo super Oeconomia Ærarii Cameræ)

Congregationem particularem.

Ærarii Nostri administratione, pro cujus erectione Apostolicas Literas edidimus xiv. Kalen. Maji anni MDCCXLVI.; qua nempè Congregatione suggerente, quum cognoverimus non paucos abusus in Criminalibus Judiciis Tribunalium Almæ Urbis invectos, atque diuturna, sed non minus prava consuetudine firmatos, ex quibus tum Apostolicæ Cameræ Nostræ Ærarium, tum publicæ justitiæ administratio, tum Reorum, & damnatorum salus, atque substantiæ, magna & indebita accipiebant detrimenta; non omisimus opportuna statim mandata, atque præcepta ad eorum correctionem singulis, ad quos pertinebat, dirigere; quæ deindè complexi sumus in Schedula nostri Motus proprii die xxx., elapsi mensis Septembris Nostra manu signata, die verò ij. mensis Octobris in plena Camera exhibita, & præsentata, deindèque in sequenti Camera die xvij. mensis Novembris, in executionem Decreti dictæ plenæ Cameræ, ac Constitutionis fel. record. Pii Papæ IV. Prædecessoris Nostri de registrandis, *admissâ, & in Libro Signaturarum Nostrarum in actis dilecti Filii Gregorii Castellani unius ex prædictæ Cameræ Nostræ Apostolicæ Secretariis, & Cancellariis existentis* fol. 58. & seq. *registrata, quæ est tenoris sequentis, videlicet.*

Quæ non paucos abusus in judiciis Criminalibus advertit.

Quibus Pontifex occurrit per specialem Chirographun.

Tenor Chirographi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Procemium.

Dopo aver Noi largamente provveduto con diverse Nostre Costituzioni al buon ordine, ed Amministrazione della Giustizia nelle Cause Civili: Era ben giusto, e convenevole, che rivolgessimo gli occhi della nostra Paterna providenza sopra le Cause, e Processure Criminali, quali interessano non le sole sostanze, ma la estimazione, la libertà, e non rade volte anche la vita degli Uomini. Sapendo pertanto li molti aggravj, che soffrivano, non meno gl'Inquisiti di qualche delitto, che la nostra Camera Apostolica, e le Comunità del Distretto di questa nostra Città di Roma, dalle frequenti spedizioni de' Commissarj, che si facevano dal Governo, e da altri Tribunali di essa Città, e specialmente col prolungarsi più assai del necessario le medesime Commissioni, come pure dall'essere per più mesi trattenuti a marcire in queste Carceri, prima di essere trasmessi a Civita Vecchia, quei miserabili, che sono condannati alla pena della Galera: Ordinammo alla Congregazione dei Cardinali, e Prelati da Noi specialmente deputata nella nostra Costituzione, che incomincia, *Apostolici Ærarii*, sopra le materie Economiche della Camera, e dello Stato, che cercasse, & suggerisse il modo più adequato, con cui restasse proveduto sull'uno, e l'altro capo, non meno alla buona amministrazione della Giustizia, che alla indennità del nostro Erario: Lo che avendo la medecima Congregazione puntualmente, ed esattamente adempiuto *fin dalli* 8. Novembre, e 6. Decembre dell'anno prossimo passato 1746., con aver anche intesi, è consultati li Ministri principali de' suddetti Tribunali, ci contentammo per allora di notificare per mezzo della nostra Segretaria di Stato al Reverendissimo Cardinale Vicario, a Monsignor Governatore di Roma, ed Monsignor Uditore generale della Camera, le risoluzioni providamente prese da essa Congregazione, con ordine di dare alle medesime fin dal principio dell'anno, pronta, e puntuale esecuzione. Oggi poi, che mediante la prova, ed esperimento fattone in tutto questo tempo di mezzo, abbiamo veduto, e riconosciuto essere le medesime Risoluzioni del tutto corrispondenti alla intenzione, e desiderio Nostro; Vogliamo, che le medesime sieno, e restino stabilite, e fissate in perpetuo.

Gravamina ob expeditionem Commissariorum.

Pontif. mandavit dictæ Congregationi, ut modum suppeditaret, quo illa evitarentur.

Congregatio resolutionem cœpit, illamque Pontifex observandam tradidit.

Et ob fructum compertum, illam in perpetuum decernere statuit.

Che però di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Suprema Podestà, inerendo alle suddette Risoluzioni, come sopra, prese dalla detta nostra Congregazione, e confermando, ed approvando gli ordini già dati per mezzo della nostra Segretaria di Stato, ordiniamo in primo luogo, e commandiamo, che in avvenire per servizio del Tribunale del Governo di Roma vi sia sempre un numero certo, fisso, e determinato di Giudici, e Notarj, e non più con stipendj, ed emolumenti incerti, ma ciascuno col suo mestruo salario, e provisione fissa, e determinata, come in appresso, cioè; Nella Classe, e numero *de' Giudici*, due Luogotenenti: Il primo con il solito salario *di scudi cinquanta il mese*, e colla mancia parimenti solita di altri *scudi cinquanta* l'anno per le Feste del Santissimo Natale: E parimente il secondo con il solito salario di *scudi quaranta* il mese, e colla solita mancia di altri scudi *cinquanta* ogni anno nella solennità suddetta. *Due Sostituti Luogotenenti*, il primo con salario di *scudi trenta*, ed il secondo di *scudi venticinque* ogni mese. *Quattro Sostituti Fiscali numerarj*, col salario di *scudi quindeci* il mese per ciascheduno: *E sei Sostituti Fiscali sopranumerarj col salario* di mestrui *scudi dieci* per ciascheduno, senz'altra mancia dentro l'anno. E perchè oggi si trovano al servizio del Governo altri due Sostituti Sopranumerarj, vogliamo, che questi, cioè che li due, che sono gli ultimi in ordine di ammissione, possano, se vogliono, continuare il servizio di esso Governo per loro comodo, ed insegnamento, ma però sanza salario alcuno, e colla sola mancia di *scudi dieci* l'anno nelle Feste suddette di Natale, come hanno goduto finora. Subito poi che questi due, o alcuno di loro, saranno proveduti di altro Impiego, o pure passeranno nel numero deli detti sei sopranumerarj salariati, non dovranno più ammettersi altri in luogo loro; Volendo Noi, che il numero de' Giudici del Governo resti sempre fissato, e stabilito, colli Salarj, e Provisioni suddette, in due Luogotenenti, due Sostituti Luogotenenti, quattro Sostituti Fiscali numerarj, e sei Sostituti Fiscali Sopranumerarj, e che oltre questi non possa, ne debba ammettersi verun'altro, sotto qualunque nome, titolo, e pretesto, ancorchè protesti, e dichjari da principio di voler servire senza mancia, salario, ed emolumento alcuno, per aver dimostrato l'esperienza del passato, che questi Sopranumerarj non salariati, per lo più giovani, ed inesperti, altro non producono, che disordine, e confusione, e non potendo pretender Salario, si procacciano tuttavia con altre maniere poco giuste il necessario loro mantenimento. Che se mai in avvenire contro questo Nostro divieto, e proibizione, ardiranno li detti Luogotenenti, o altri chiunque sia, eziandio lo stesso Governator di Roma pro tempore, ammettere alcuno sopra il detto numero di dieci, vogliamo, che sia tenuto a pagarli del proprio il Salario di scudi dieci il mese, senza che possa mai ripeterlo dalla nostra Camera.

Così pure *nella Classe de' Notari* del medemo Tribunale del Governo, vogliamo, & ordiniamo, che oltre il *Capo Notaro*, e suo *Sostituto* primario, quale fà ancora le funzioni di *Segretario*, non si tenga in avvenire maggior numero di *dieci Notarj Sostituti*, con il Salario mestruo di *scudi dieci* per ciascheduno, oltre gli emolumenti, che provengono dalle licenze di portar Armi, quali dovranno fra di essi ripartirsi, come finora sono stati ripartiti, a tenore del Chirografo segnato da Urbano VIII. Nostro Predecessore li 29. Novembre 1640., a cui nelle parti non contrarie alla presente Nostra Cedola di Moto Proprio, vogliamo che si abbia

piena relazione. E ſe il Capo Notaro, o altri chi che ſia, ardirà ammettere alcuno ſopra il ſuddetto numero di dieci, ſia parimente tenuto a pagarli del proprio ſcudi quattordeci il meſe ſenza eccezione alcuna, e ſenza poterli mai ripetere, nè direttamente, nè indirettamente dalla noſtra Camera.

Correſpettivamente a queſti accreſcimenti, e nuovi aſſegnamenti, quali facciamo ben volentieri alli Giudici, e Notarj del ſuddetto Tribunale del Governo di Roma, affinchè ciaſcuno di eſſi abbia un ſalario corriſpondente all'Impiego, e fatica ſua, e più non ſia, come prima, coſtretto a procacciarſi il vitto e mantenimento dalle Commiſſioni Criminali: Vogliamo, ordiniamo, e commandiamo, che tanto li Giudici, che li Notarj ſuddetti, e ciaſcuno di eſſi, abbiano, ed abbia l'obbligo, e peſo di andare in tutte le Commiſſioni, che ſaranno loro ordinate da Monſignor Governatore di Roma pro tempore, eziandio fuori del Diſtretto, tanto per cauſe proprie del Tribunale, quanto per cauſe, e per ordine della Congregazione della Noſtra Conſulta, ſenza che alcuno di eſſi Giudici, e Notarj poſſa per alcuna benchè laborioſa, e laborioſiſſima Commiſſione, domandare, e pretendere Viatici, Cavalcature, o altra veruna ricognizione, e pagamento, eccettuate le ſole, e ſemplici Cibarie, per le quali aſſegniamo, e vogliamo, che ſi paghino dalla Noſtra Camera alla Maſſa di tutti li ſuddetti Giudici, e Notarj del Governo uniti aſſieme, e per modo di corpo, e Collegio, la ſomma di ſcudi ottocento ottanta annui. Quali ſcudi 880. dovranno in primo luogo erogarſi, per la rata, che ſarà neceſſaria, *nelle ſpeſe* dei Chirurghi, o altri Periti in occaſione di riconoſcere li corpi di delitto, e per ogni altra ſpeſa eventuale, ed incerta, quale per qualunque cauſa, e ragione, e ſotto qualunque nome, o titolo, occorrerà farſi in congiuntura di dette Commiſſioni. In ſecundo luogo dovranno erogarſi *per le Cibarie* di quelli Giudici, e Notarj, che anderanno effettivamente in Commiſſione fuori di Roma, da taſſarſi un tanto il giorno dal ſuddetto Governatore pro tempore, ma però nella ſomma la più riſtrettà, che ſia poſſibile, affinchè li detti Giudici, e Notarj per godere il vantaggio di dette Cibarie, o pure per ſtare aſſenti da Roma, ed in conſeguenza dal peſo delle loro ordinarie incombenze, non prolunghino più del biſogno, come finora più volte è accaduto, con grave danno della Camera, delle Comunità, e degl'Inquiſiti, le medeſime Commiſſioni. Ed in terzo luogo, ſe dopo le ſpeſe, e Cibarie ſuddette avanzarà qualche parte di detti ſcudi ottocento ottanta, dovrà l'avanzo ripartirſi ugualmente in fine di ogni anno tra li ſuddetti Giudici, dodici Soſtituti, e dieci Notari ſalariati come ſopra. E nondimeno, ad effetto, che li medeſimi vengano ſempre più animati a fare il loro dovere, vogliamo di più, & ordiniamo, che oltre li ſuddetti ſcudi ottocento ottanta da erogarſi, come ſopra, ſi paghino ogni anno dalla Noſtra Camera nelle mani detto Monſignor Governatore pro tempore altri ſcudi cento, ad effetto di rimunerare con eſſi ad arbitrio ſuo quelli, che averanno uſato nel decorſo dell'anno celerità, diligenza, ed attenzione maggiore nelle loro Commiſſioni.

Non intendiamo però con queſto noſtro nuovo provedimento di liberare, o eſimere gl'Inquiſiti dall'obbligo, che hanno, di pagare li viatici, ſecondo la dipoſizione di ragione, e delle Coſtituzioni, & ordinazioni de' noſtri Predeceſſori; Ma dove prima dovevano pagarli alli Giudici, e Notarj, perchè non erano ſalariati, o non avevano ſalarj corriſpondenti alle loro fatiche, vogliamo che in avvenire ſieno tenuti pagarli alla noſtra Camera Apoſtolica, in rimborſo delli ſalarj, e ſomme ſuddette; E che [a] tal'effetto quei Giudici, e Notarj del ſuddetto noſtro Tribunale del Governo, che andaranno in commiſſione, ſubito che gl'Indizj ſiano ſufficienti per traſmettere l'Inquiſizione, o pure la tortura, debbano, ſotto pena della rimozione dall'Uffizio, e di eſſere tenuti del proprio, fare eſatta, e diligente deſcrizione di tutti li Beni, tanto Mobili, che Stabili, dell'Inquiſito, o Inquiſiti, e quella alligare in Proceſſo, e denunciare con intimazione giudiziale al Commiſſario generale della noſtra Camera, o ſuo Soſtituto Commiſſario, ad effetto che poſſa eſiggere, e far eſiggere i Viatici dagl'Inquiſiti, dopo ſeguita la condanna. Con che li noſtri Sudditi reſtaranno grandemente ſollevati, perchè in queſto modo non ſaranno più ſoggetti alla diſperſione, e perdita de' loro Beni, prima che ſieno trovati veramente colpevoli.

III. Emolumenta primi Notarii compenſat.

E perchè il Capo Notaro del Governo con queſto nuovo metodo viene a perdere la quarta parte degli utili, che ritraevano li Notarj ſuoi Soſtituti, nell' andare in commiſſione: Perciò in compenſo di detta quarta parte, aſſegniamo, e vogliamo, che ſi paghi dalla noſtra Camera al medeſimo Capo Notaro la ſomma fiſſa, e ſtabile di ſcudi *cinquecento* ogni anno, con che però il medeſimo, per la mancanza di detti utili provenienti dalle Commiſſioni, non poſſa chiedere, o pretendere dall'Archiconfraternità della Carità alcuno ſbaſſo, o defalco dell'annuo affitto convenuto colla medeſima per detto Uffizio, e Notariato, ma anzi debba puntualmente oſſervare in tutto, & per tutto, ciò che hà promeſſo nell'Iſtromento di detto Affitto.

IV. In Tribunalibus Cameræ Apoſtolicæ, & Vicarii, Salaria Miniſtrorum non immutat.

Da queſti provedimenti, che riguardano il Tribunale del Governo per le Commiſſioni Criminali, tanto proprie, quanto della Congregazione della Noſtra Conſulta, paſſando agli altri due, di Monſignor Uditore Generale della Noſtra Camera, e del Reverendiſſimo Cardinale Vicario di Roma, e parimente inerendo alle Riſoluzioni preſe dalla detta Congregazione Economica, e confermando gli Ordini già dati in principio del corrente anno per mezzo della Noſtra Segretaria di Stato, vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che reſtando fermi sì per l'uno, che per l'altro Tribunale, li Giudici, Notarj, e Miniſtri, che al preſente vi ſono, colli Salarj, e proviſioni, che attualmente gode ciaſcuno di eſſi, nelle Cauſe Criminali, nelle quali vi è l'Accuſatore, o Aderente al Fiſco, ſe queſti chiederà in alcuno di detti due Tribunali, quando per altro ſia competente, che ſi ſpediſca un Giudice Commiſſario fuori di Roma, potranno in tal caſo da eſſi Tribunali ſpedirſi Giudici, Notarj, e Birri, purchè però l'Accuſatore, o Aderente al Fiſco, abbia preventivamente fatto il depoſito delle ſpeſe, Cibarie, o Viatici, in ſomma congrua e conveniente, e per il di più, che quelle poſſino importare, dia, & abbia dato ſicurtà idonea di pagare, e ſupplire l'intiero in fine della Commiſſione, con dichiarazione eſpreſſa da inſerirſi, e regiſtrarſi nel Proceſſo della Cauſa, che non debba, ne poſſa l'Accuſatore, o Aderente al Fiſco ripetere dagli Accuſati, o Inquiſiti, li Viatici, che averà depoſitati, o pagati, ſe non dopo ſeguita la condanna.

Commiſſiones verò fiant expenſis Partis Fiſco adhærentis.

Quando poi non vi ſia Accuſatore, o Aderente al Fiſco, o pure che queſti non vogliano, o non poſſano depoſitare, ed obbligarſi in ſigurtà come ſopra: Vogliamo, ed ordiniamo, che in queſto caſo, e caſi, nè l'uno, nè l'altro di detti due Tribunali ſpediſcano più da Roma nè Giudici, nè Notarj, nè Birri; Ma ciaſcuno di eſſi appoggi, ed incarichi delle Commiſſioni, che occorreranno, gli Ordinarj Eccleſiaſtici,

Si deſit Pars Fiſco adhærens, quid agendum.

o Vicarj generali, oppur anche altre Persone a suo piacimento, costituite però in Dignità Ecclesiastica, di quelle istesse Diocesi, ove dovrà farsi il Processo, con trasmetter loro, unitamente alla Commissione, quelle Istruzioni, che stimerà opportune, affinchè il Processo si faccia nelle forme di ragione. E se mai avvenisse qualche caso particolare, in cui si stimasse necessario per la buona amministrazione della Giustizia, o commettere il Processo ad alcuno de' Vescovi, o Ordinarj più vicini, o pur anche spedir da Roma Giudici, o Notarj; Vogliamo che in tal caso se prenda da Noi, e da' nostri Successori Commissione speciale segnata di nostra propria mano, con il *Visa* di Monsignor Uditore pro tempore Nostro, e de nostri Successori, come Segretario di detta Congregazione Economica: Di modo che senza tal Commissione speciale (in luogo della quale vogliamo, che non possa supplirsi, nè per via di semplice rescritto, nè in altra qualunque forma) li Giudici, e Notarj, e Birri non possano pretendere nè Viatici, nè Cibarie, nè Cavalcature di sorta alcuna, ed ogni spesa o grande, o piccola, vada a danno, e carico di chi averà data la Commissione contro la disposizione di questo Nostro Moto proprio: Monsignore Uditore poi, e Segretario pro tempore di detta Congregazione, prima di porre il *Visa*, dovrà seriamente esaminare, se sia veramente necessario concedere la detta Commissione speciale, e quando così creda, dovrà avvertire, che nella Commissione s'ingiunga espressamente al Commissario, e suo Notaro, il peso di fare, e d'inserire nel Processo la descrizione de' Beni, tanto mobili, che stabili degl'Indiziati, o indiziandi; sotto pena, che in mancanza di tal descrizione, nulla possano pretendere dalla nostra Camera a titolo di Cibarie, o Cavalcature, o per altra qualunque causa, o pretesto.

V. De celeri Damnatorum ad Triremes expeditione.

Provveduto in tal guisa alle Commissioni Criminali, resta ora de provedere all' altro capo di pregiudizio, e danno, quale hanno finora sofferto tanto li Condannati in pena della Galera, quanto anche la nostra Camera, ed Erario, dall'essere li medesimi Condannati, senz' alcun giusto, e legitimo motivo, ma per sola mancanza di pronto trasporto, trattenuti lungo tempo a marcire nelle Carceri di Roma: Onde anche in questa parte inerendo alla risoluzione presa dalla prelodata Congregazione Economica, e confermando, ed approvando gli ordini già dati a Monsignor Governatore per la nostra Segretaria di Stato: Vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire il Bargello pro tempore di Roma sia tenuto, ed obbligato condurre per terra a tutte sue spese, tanto di Uomini, e loro Cavalcature, che di Carri, Cavalli, Cibarie, Stallatici, e finalmente ogni altra spesa certa, o pure incerta, da Civita Castellana a Roma, e poi da Roma a Civita Vecchia (come in virtù degli Ordini suddetti si è già principiato pratticare con felice successo) tutti coloro, che sono, e saranno condannati alle Galere da qualsivoglia Giudice, e Tribunale, sì di Roma stessa, che dello Stato Ecclesiastico mediato, & immediato, con dare a detti Condannati il solo riposo *di tre giorni* dopo giunti a Civita Castellana, *e di tre altri giorni* dopo giunti in Roma, purchè quivi non sieno arrestati con ordine in iscritto di legitimo Superiore, quale abbia facoltà di arrestarli; E che per tal' effetto l'Uffiziale chiamato Commissario dei Galeotti, sotto pena irremissibile della perdita della Carica, ed altre eziandio corporali ad arbitrio, subito giunti in Roma li suddetti Condannati nelle Provincie, e respettivamente subito dopo publicata la sentenza contro quelli, che sono condannati in Roma, debba sollecitarne la spedizione, e dentro li suddetti tre giorni di riposo, prendere, ed aver presa la solita lettera da Monsignor Commissario prò tempore del Mare.

In compenso poi, e correspettività dell'obbligo, e peso suddetto di condurre, e trasportare a tutte sue spese, come sopra: Vogliamo che si assegni, e si abbia per assegnata al medemo Bargello di Roma pro tempore, come Noi in virtù del presente Nostro Moto proprio assegniamo, ed abbiamo per assegnata l'annua, e ferma somma di scudi *Mille*, da pagarseli la rata parte ogni mese dalla Nostra Camera, con mandati del Reverendissimo Cardinale Camerlengo; di maniera che il suddetto Bargello, atteso questo assegnamento, non possa pretendere, nè domandare a titolo di detto trasporto, e spese, che in qualunque modo bisognano, e bisogneranno per il medesimo, altra somma, o ricognizione veruna. Intendiamo però, che la suddetta Condotta sempre si faccia sotto la direzione, ed ordine di Monsignor Governatore di Roma prò tempore, quale strettamente, e caldamente incarichiamo di attendere, e vegliare con tutta diligenza, che li suddetti Condannati non sieno strapazzati nel viaggio, mà anzi trattati dal Bargello, ed Uomini suoi con tutta la maggior carità. Per la qual ragione vogliamo ancora, e dichiariamo, che il suddetto trasporto debba farsi, e continuarsi, senza rilasso, o ritardo, in tutto il decorso dell' anno, eccettuati però *li tre mesi d'estate*, affinchè li suddetti miserabili già condannati, e chi li conduce, o trasporta, non incorrano in pericolo della vita, o di grave malattia per la mutazione dell'aria.

In sequela, ed esecuzione di questo Nostro Moto proprio, ordiniamo al Reverendissimo Cardinal Camerlengo, Monsignor Tesoriere generale, e loro Successori, che faccino puntualmente pagare dalla Nostra Camera per mezzo della Depositaria generale li Salarj, ed assegnamenti suddetti, e che all'incontro non permettano, che detta Nostra Camera, nè per causa di detti trasporti da Civita Castellana a Roma, o da Roma a Civita Vecchia, nè per causa di dette Commissioni Criminali, che spediranno li più volte nominati Tribunali di Roma, sia gravata di verun'altra benchè minima spesa, eccettuate le sole Commissioni speciali, che saranno segnate di Nostra propria mano, e de' Nostri Successori, per li due Tribunali del Reverendissimo Cardinal Vicario, e di Monsignor Uditore della Camera, nella forma, che si è detto di sopra. Per il qual' effetto ordiniamo, ed ingiungiamo al Computista generale di essa Camera, che sotto pena di esser tenuto del proprio, non passi in avvenire, e non ammetta alcun'Ordine, o Mandato de' Tribunali suddetti, o di altro chiunque sia, ancorchè degno di speciale, e specialissima menzione, per conto di detti trasporti, e Commissioni, se non che nell'unico, e solo caso di qualche Commissione speciale segnata come sopra; nel qual caso vogliamo, che neppure debba spedire alcun Mandato di pagamento, se la nota, e lista delle giornate impiegate dai Commissarj non sarà stata prima approvata, e sottoscritta dal Luogotenente Criminale di quel Tribunale, che averà ottenuto la Commissione, non solo colla espressione di averla attentamente verificata col processo originale, ma in oltre coll'altra, che in esso Processo è stata fatta, ed inserita la descrizione de' Beni degl'Inquisiti, secondo la forma di questo Nostro Moto proprio, e non altrimenti.

Oltre li referiti provedimenti, quali fin quì abbiamo preso, a consiglio, e suggerimento di detta Congregazione particolare, essendo giunti

a nostra notizia altri abusi, e disordini in passato occorsi, con strapazzo ed aggravio de' Nostri Sudditi, e tal volta ancora innocenti; o per essersi fatto lecito li Notarj, o altri Ufficiali, e Ministri inferiori de' suddetti, e forse anche di altri Tribunali di Roma, ad istigazione, o querela di una parte, ordinare la Cattura dell'altra, e similmente a loro arbitrio fare delle perquisizioni in Case civili, ed oneste, senza ordine, e saputa delli Capi di essi Tribunali, o dei loro Luogotenenti: Oppure per essersi lasciati lungo tempo marcire gl'Inquisiti nelle Carceri Segrete senza mai costituirli, ed esaminarli; E volendo Noi onninamente rimediare a somiglianti abusi, e che per calunnia de' Malvaggi non restino danneggiati gl'Innocenti; Perciò di simile Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Suprema Podestà ordiniamo in primo luogo, e commandiamo, che nelle Cause, nelle quali si procede criminalmente per denuncia, istigazione, o querela di una Parte, in qualunque sia Tribunale di Roma (niuno affatto eccettuato, ancorchè per li suoi particolari privilegj fosse degno di speciale, ed individua menzione) veruno de' Ministri, ed Uffiziali subalterni, e veruno de' Notari di esso Tribunale ardisca in avvenire ordinare la Cattura dell'altra Parte denunciata, o querelata, e molto meno alcuna perquisizione in Casa, o anche Magazzeno, o Bottega, senza ordine precedente, ed in scritto, da inserirsi nel Processo, firmato, e sottoscritto di propria mano, o dal Capo del Tribunale, o dal suo Luogotenente Criminale, sotto pena, in caso di contravenzione, della perdita dell'Uffizio, e di anni cinque di Galera, da potersi estendere anche alla Galera in vita, se vi saranno circostanze, che aggravino la detta contravenzione.

Strettamente poi incarichiamo l'onore, e la coscienza di detti Capi di Tribunali, e dei loro Luogotenenti Criminali, che non sottoscrivano, e non rilascino nelle Cause predette, a denuncia, istigazione, o querela di una Parte, verun'ordine di Cattura, o perquisizione contro l'altra, se non dopo essersi probabilmente assicurati, che la denuncia, ed istigazione non proceda da spirito di odio, malignità, e calunnia, come pur troppo spesse volte avviene, e che la querela sia a sufficienza verificata; Nè gli rincresca di adoprare in ciò da loro stessi le dovute diligenze, e di non stare alle semplici verbali relazioni de' Notari, o di detti Ministri: dovendo piuttosto considerare, che per obbligo di loro Uffizio, essi debbono del pari invigilare, che non restino impuniti li Rei, e che non sieno aggravati gl'Innocenti.

Per la medesima ragione vogliamo ancora, che rispetto agl'Inquisiti ristretti nelle Carceri segrete, si osservi onninamente la Riforma di Paolo V. Nostro Predecessore, nella quale si dispone, che debbano questi costituirsi, ed esaminarsi dentro il termine di trè giorni, dopo che sono stati ristretti in dette Carceri; E perchè in detta Riforma si eccettua il caso, nel quale concorra qualche causa speciale, per cui non convenga costituire l'Inquisito dentro il termine suddetto; E quindi è nato l'abuso di fargli tutti per lungo tempo marcire indistintamente nelle dette Segrette senza mai costituirli, ed esaminarli: Perciò vogliamo, e comandiamo, che al Giudice della Causa non sia lecito a piacere ed arbitrio suo differire l'esame e Costituto oltre i predetti tre giorni, sotto colore, e pretesto, che si tratti di caso, in cui convenga fare diversamente: Ma debba sopra di ciò ottenerne licenza, e permissione speciale, firmata e sottoscritta dal Capo del Tribunale, a cui privativamente ad ogni altro, ancorchè Luogotenente, Uditore, o altro Ministro principale, riserviamo la facoltà di dare detta licenza, quale però neppur vogliamo, che si dia per tempo indeterminato, ma solamente si dia per tempo determinato, ed il più ristretto, che sià possibile, ad effetto che non resti perciò ritardato il corso della Giustizia.

E siccome in questa parte abbiamo già Noi medesimi incaricato in voce Monsignor Governatore di Roma, e suoi Luogotenenti, l'Avvocato, e Procuratore de' Poveri, e li Deputati della Carità: Così colla presente Cedola di Nostro Moto proprio torniamo ad incaricare tanto il suddetto Monsignor Governatore di Roma, e suoi Luogotenenti, quanto li Capi, e Ministri di ciascun' altro Tribunale di Roma, e generalmente tutta la piena Visita, che veglino attentamente sopra la puntuale esecuzione di questa Nostra disposizione e volontà, nè si contentino del solo *formatur*, ò *continuatur Processus*; Ma costringano il Giudice della Causa a dire precisamente, se l'Inquisito è stato mai costituito, e quante volte; e quando non sia stato costituito dentro li primi tre giorni, ad esibire la suddetta licenza in iscritto. Specialmente poi ordiniamo all'Avvocato, e Procuratore de' Poveri, sotto pena della Nostra indignazione, ed alli suddetti Deputati della Carità per obbligo del loro pio, e lodevole Istituto, che quante volte nella Visita delle Segrete trovino alcun Carcerato, che senza la proroga, o licenza predetta data in iscritto dal Capo del Tribunale, non sia stato costituito, ed esaminato dentro i trè giorni, o, essendovi la proroga, dentro il termine prorogato; debbano tutti, e ciascun di loro rappresentarlo senza ritardo a Noi, e Nostri Successori, o almeno alli Nostri Uditori prò tempore, ad effetto di restarne prontamente intesi, e di prendere contro quelli, che averanno mancato, ulteriori provedimenti.

VIII. De confectione Processuum contra Contumaces; & hujus Motus proprij observantia.

Finalmente vogliamo, e comandiamo, che le Cause, e Processi contro i Contumaci sieno ancor'essi per quanto è possibile, sollecitati, e disbrigati; E perciò ordiniamo al Fiscale Generale di Roma, che almeno due volte il mese si faccia render conto dalli suoi Sostituti delle Cause, e Processi suddetti: E di più invigilare, che questo Nostro Moto proprio, subito che sarà dato alle stampe, resti per sempre affisso in luogo a tutti commodo, e visibile nella Cancellaria delle Carceri Nuove, e di Campidoglio, ed in ciascheduno degl'Uffizj Criminali di Roma; lasciando al Computista generale della Camera la cura, & peso di tenerlo similmente affisso nella sua Computistaria; per essere così mente, e volontà Nostra precisa; Volendo, e decretando, che la presente Nostra Cedola di Moto proprio, da ammettersi, e registrarsi in piena Camera, e ne' suoi Libri, a tenore della Bolla di Pio IV. Predecessore Nostro *de registrandis*, e tutto ciò, che in essa abbiamo, come sopra, voluto, disposto, ed ordinato, vaglia, e debba aver sempre, ed in ogni futuro tempo il suo plenario effetto, esecuzione, e vigore colla nostra semplice sottoscrizzione; ancorchè non vi siano stati chiamati, citati, ne sentiti li Capi de' suddetti Tribunali, loro respettivi Luogotenenti, Giudici, Notarj, & Ministri, il Fiscale Generale, Monsignor Commissario Generale della Nostra Camera, e quali si siano altri, benchè degni di special menzione, che vi avessero, o pretendessero d'avervi interesse: Non ostanti le Costituzioni di Paolo II., Paolo IV, e del detto Pio IV. *de rebus Ecclesiæ, & Cameræ non alienandis*; la Regola della Nostra Cancellaria *de Jure quæsito non tollendo*, e quali si siano altre Costituzioni, ed Ordinazioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Stabilimenti, Riforme eziandio

delli stessi Tribunali, usi, stili, consuetudini, ed ogni altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto, e supplendo Noi colla pienezza della Nostra Suprema Podestà a qualunque vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che nelle cose premesse potesse intervenire, questa volta sola, ed all'effetto predetto, specialmente, ed espressamente deroghiamo.

Dato dal Nostro Palazzo Apostolico Quirinale questo dì 30. Settembre 1747.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Pontifex confirmat iterum schedulam insertam, & exequi mandat.

Ut igitur provida hujusmodi mandata, atque præcepta in publicam omnium, ad quos pertinet, seu pertinebit in futurum, notitiam deducantur, & propensiori hac voluntatis Nostræ significatione perennem, atque inviolabilem observantiam, & firmitatem obtineant; eadem Apostolicis hisce Nostris Literis inserta, atque earundem tenore, ac simili Motu, scientia, & potestatis plenitudine iterum confirmata, ac roborata, perpetuæ universorum memoriæ commendare volumus: Mandantes præfatis Dilectis Filiis Nostris S. R. E. Cardinalibus Vicario nostro in Urbe, nec non ejusdem S. R. E. Camerario, ac Dilectis pariter Filiis Gubernatori Urbis ipsius S. R. E. Vice-Camerario, item Causarum Cameræ Nostræ Apostolicæ Auditori Generali, ejusdemque Cameræ Commissario, & Ratiocinatori generali, nec non Auditori Nostro præfatis, eorumque in Officiis hujusmodi successoribus pro tempore futuris, ut omnia & singula a Nobis in præcitata schedula nostri Motus proprii disposita, atque statuta, tam ipsi, in quantum eorum respective Officia concernunt, exacte observent, quàm etiam ab aliis sibi subjectis, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, exactissimè impleri, & observari faciant, sub pœnis ibi contentis.

Decretum irritans.

Ac decernentes, præinsertam Schedulam, nec non præsentes Nostras Literas perpetuò validas, firmas, & efficaces esse, & fore, quibuscumque juris, seu facti defectibus, qui adversus illas, etiam quorumvis privilegiorum a Sede Apostolica concessorum prætextu, ad effectum impediendi, seu retardandi earum exequutionem, quovis modo, seu quavis ex causa, opponi, seu objici possent, minimè refragantibus, suos plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, easque propterea, omnibus & singulis quomodolibet afferendis impedimentis penitùs & omnino rejectis, ac nequaquam attentis, ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, inviolabiliter, & inconcussè observari debere; Ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus omnibus his, quæ in ipsa præinserta Schedula non obstare voluimus, & quibusvis aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ Confirmationis, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVII., decimo septimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 29. Decembris 1747.

XLV.

Ad Archiepiscopos & Episcopos Ditionis temporalis Pontificiæ super Bacchanalibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Duo graviores abusus, qui in Bacchanalibus reprehenduntur.

INTER cætera bene multa, quæ Nos vehementer commovent, cum in hoc Nostro Pontificiæ ditionis Statu Bacchanalia toleramus, duo præcipua sunt, de quibus religiosiores quidam ejusdem Ditionis Episcopi Nobiscum aut verbis præsentes, aut absentes epistolis conquesti sunt. Primum illud est, quòd vigiliæ, choreæ, ludi ultima Bacchanaliorum nocte celebrari soliti non semel usque ad primum Quadragesimæ diluculum producantur, ita ut multi sint, qui ab hujusmodi choreis, ludis, vigiliis discedentes, deposita quidem larva, iisdem verò induti vestibus, quibus personati quaqua versus processerant, Ecclesiam subeant, Divinis Mysteriis intersint, Sacros Cineres de more accipiant; domum deinde redeuntes dormiant, plerumque totum mane primi Quadragesimalis diei, nec dubitent Episcopum nimiæ severitatis arguere, si palam queratur, ac tum maximè, si pœna velit aliqua in id criminis animadvertere. Nos illud deinde commovet, quod in aliquas Status Ecclesiastici Civitates aut irrepere videatur, aut paucis abhinc annis irrepserit perversa hæc consuetudo, quæ mordicus conservatur, ut Festis quoque diebus personati homines pervagentur;

I. Quod Choreæ &c. per noctem ad diem Cinerum protrahantur.

II. Quod in aliquibus Civitatibus diebus Festis homines personati incedant.

Agli Arcivescovi e Vescovi dello Stato temporale Pontificio sopra il Carnevale.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

TRA le molte cose, che ci conturbano, quando ci conviene di tollerare nel nostro Stato temporale il divertimento del Carnevale, due se ne ritrovano, sopra le quali alcuni zelanti Vescovi del predetto Stato si sono lamentati con Noi, esprimendo le loro giuste querele o in voce, o in carta. Una è stata, succedere per lo più, che tanto s'inoltrano le veglie, i balli, i giuochi nell'ultima notte di Carnevale, che s'intacca anche il principio del primo giorno di Quaresima; in tal maniera che accade alle volte il vedere, che dal ballo, dal giuoco, dalla veglia partendo le persone, vanno, benchè senza maschera, cogli abiti però, coi quali si sono mascherati, alla Chiesa a sentire la Messa, e prender le Ceneri, portandosi poscia alle loro Case, dormendo ne' loro letti per lo meno tutta la mattina del primo dì di Quaresima; nè si lascia di caricare il Vescovo colla nota d'indiscretó, se si lamenta, e molto più, se vuol punire l'eccesso. La seconda, che in alcune Città dello Stato Ecclesiastico o si va introducendo, o si pretende di mantenere un abuso pochi anni prima introdotto, che le persone vadano mascherate anche ne' giorni di Festa, e che molto più nelle Feste, che

Circu- ne'

Circulatores autem, & id generis blaterones majori spectatorum frequentia diebus Festis, quàm ferialibus populum ludificiant; iisdem demum diebus saltationes, & choreæ publicè, ac per summam licentiam celebrentur.

Primi ut abusus perversitas ostendatur, nulla prorsus argumentatione opus est, cum sola illius commemoratio tanti momenti fit, ut ab eo cujusquam debeat animus abhorrere. Et quoniam illorum, qui criminis partes, ac vitii sustinent, hoc solet propugnaculum esse maximum, complures nempe Episcopos extitisse sanctitate clarissimos, qui hæc cum cernerent, tacuerunt. Nos facti ejusmodi, quod perperam plerumque asseritur, nec evincitur, non inquirimus veritatem, & argumenti loco esse ducimus responsionem celeberrimæ cujusdam Catholicæ Universitatis, quæ rogata sententiam de quodam Festo scandali pleno, quod vulgò *fatuorum* appellabatur, quodque aliquibus in Diœcesibus sustinebatur, utpote multis ab Episcopis toleratum, non solùm illud censuris damnandum censuit, sed objectum etiam argumentum refellens, hæc prudenter addidit: *Nolite subdolas hominum voces audire sic dicentium: Prædecessores Nostri, qui erant notabiles viri reputati, istud permiserunt; sufficit nobis vivere ut ipsi: Proculdubio istud argumentum diabolicum est, infernalis hæc persuasio, vos illorum exitum ignoratis, an bonus, vel malus fuerit.*

Hujus Universitatis censuram refert *per extensum*, ut dicitur, Joannes Savaronius in appendice operum Petri Blesensis *pag.* 782., & in tractatu Gallico idiomate contra larvas conscripto *pag.* 32. *& seq.* Quamobrem Vobis omnibus, Venerabiles Fratres, omni cura mandamus, ut in Diœcesibus, ubi hujusmodi scandalum aut jampridem invaluit, aut eidem aditus aperitur, nullam operam, nullumque studium prætermittatis, ut hæc morum perversitas ubi deest, perpetuò desit, ubi autem invaluit, penitùs extirpetur, ac funditùs evellatur, illiusque auctores, defensoresque nulla rerum humanarum ratione habita acerrimè puniantur. Neque enim omninò decet hoc modo Quadragesimam inchoare, uti exclamat Sanctus Basilius *Homil.* 2. *de jejunio* Paris. edit. *an.* 1722. *tom.* 2. *pag.* 13. *Quorum autem primitiæ rejiciuntur, haud dubium, quin in his totum quoque sit rejiciendum. Et pag.* 15. *Hodiernus dies vestibulum est jejunii; neque verò, qui in vestibulis prophanatur, dignus est, qui ad Sancta introeat.* Nimis enim honori Ecclesiæ debito, Sacroque Ritui suscipiendorum Cinerum nimis adversantur ii, qui tametsi absque larva, vestibus tamen Personatorum propriis domum Dei ingrediuntur, ad Altare accedunt, ut Sacris Cineribus a Sacerdote adspersi de feria mortis cogitatione admoneantur.

Ad illud interea, quod est secundo loco propositum, accedentes; fatemur, minime Nobis statutum animo esse, aut in Bacchanalia invehi, aut de eorumdem impudentia dissertationem historicam instituere. Quod facere si velimus, profectò haud incommodè possemus, exscribentes nimirum ea, quæ in hanc rem S. Carolus Borromæus egregiè composuit in suo Libro Memoriali edito in septima parte Actorum Ecclesiæ Mediolanensis, ea scilicet tempestate, cum illa Civitas a peste importunissima liberata fuit, & Pastor optimus populum studiosè sapienterque hortatus est, ut in publicum grati animi monumentum, Bacchanaliorum consuetudinem abrogaret. Huic quoque epistolæ adjungi possent, quæ Monachus de l'Isle in suo recenti tractatu *de jejunio lib. VI. cap.* 6. satis eruditè scripsit, ubi de Ethnicorum Bacchanalibus disserens, ostendit, quantum nostrorum hæc

ne' giorni feriali, i Saltimbanchi, i Ciarlatani, ed altra simile razza di persone facciano nelle piazze le loro faccende con gran concorso di popolo, e che finalmente negli stessi giorni di Festa siano più frequenti i balli per le strade, che ne' giorni feriali.

E cuopre la deformità di quest'abuso.

Quanto alla prima cosa, non vi è assolutamente bisogno di farvi sopra gran raziocinio; bastando averla riferita, acciò ognuno ne conceputa orrore. E perchè l'ordinaria difesa di chi sostiene le parti del vizio e dell'eccesso, suole consistere nel dire, che tanti altri Vescovi predecessori, che erano uomini dabbene, l'hanno saputo, e non ne hanno parlato; lasciando da parte la verità del fatto, che per lo più si asserisce, e non si prova; dovrà bastare a ciascheduno la risposta d'una delle celebri Cattoliche Università, che interrogata a dare il suo parere sopra una certa Festa scandalosa, che dicevasi la Festa de' Pazzi, introdotta in alcune Diocesi, e sostenuta coll'esempio, ch'era stata tollerata da tanti Vescovi predecessori, non solo profferì censura condennatoria d'essa, ma rispondendo alla esposta opposizione, così soggiunse: *Nolite subdolas hominum voces audire sic dicentium, Prædecessores Nostri, qui erant notabiles viri reputati, istud permiserunt: sufficit nobis vivere ut ipsi; procul dubio istud argumentum diabolicum est, infernalis hæc persuasio, vos illorum exitum ignoratis, an bonus, vel malus fuerit.*

Risposta alla tolleranza avuta.

La censura di questa Università è portata *per extensum*, come suol dirsi, nell'Appendice delle Opere di Pietro Blesense *alla pag.* 782. e nel Trattato scritto in lingua Francese da Giovanni Savaron contro le Maschere *alla pag.* 32. *e segg.* E però inculchiamo con tutto lo spirito a ciascheduno di Voi, o Venerabili Fratelli, nelle Diocesi de' quali o si tenta d'introdurre, o è vigente l'eccesso, il non risparagnare veruna parte del vostro zelo, acciò non s'introduca, ove non è introdotto, ed introdotto, si sradichi, castigando severamente, e senza rispetto umano, gl'inventori, o mantenitori dello stesso: non essendo questo il modo d'incominciare la Quaresima, come esclama S. Basilio *nell'Omel.* 2. *de Jejunio* della stampa di Parigi *del* 1722. *tom.* 2. *pag.* 13. *Quorum autem primitiæ rejiciuntur, haud dubium, quin in his totum quoque sit rejiciendum*: ed alla *pag.* 15. *Hodiernus dies vestibulum est jejunii. Neque verò, qui in vestibulis prophanatur, dignus est, qui ad Sancta introeat*: ed essendo troppo contrario al rispetto che si deve alle Chiese, ed alla Sagra Funzione di prender le Ceneri, l'entrare nelle Case di Dio cogli abiti da maschera, benchè senza maschera, ed accostarsi al Sagro Altare nello stesso modo, per ricevere dalle mani del Sacerdote la sagra polvere, coll'intimazione di dover pensare a morire.

Si inculca ai Vescovi di estirpare il vizio.

Nè si toleri, che li Balli &c. passino la mezza notte del dì delle Ceneri.

Passando poscia alla seconda delle predette cose di sopra esposte, Noi qui non intendiamo d'esclamare o di predicare contra il Carnevale, o di fare contra di esso qualche istorica Dissertazione. Se lo volessimo, lo potressimo fare facilmente, trascrivendo quanto in questo proposito fu santamente composto da S. Carlo Borromeo nel suo Libro Memoriale stampato nella Parte settima degli Atti della Chiesa di Milano, allora che in ringraziamento d'essere stata liberata la detta Città dalla peste, con zelo e con dottrina esortò il popolo a non far più Carnevale; ed inferendo in questa nostra Lettera, quanto fu eruditamente radunato dal Monaco de l'Isle nel suo nuovo Trattato del Digiuno *al lib.* 6. *cap.* 6. ove trattando de' Baccanali de' Pagani, dimostra, quanto i disordini del nostro Carnevale sono contrarj alle massime del Cristianesimo. Ci contenteremo di dire, per-

Al II. bench' il Pontefice non intenda assolutamente proibire tal uso.

Rileva però ch'è ciò di

Bacchanaliorum importunitas Sanctissimis Christianorum moribus adversetur. Verumtamen satis Nobis erit exponere, ea, quamvis ægrè, ab Ecclesia tolerari, ut omnis aditus malis longè gravioribus intercludatur, quemadmodum post solidam, doctamque argumentationem, concludit celebris piusque Theologus Thomas Stapletonus in sua Oratione octava contra Bacchanalia *tom.* 2. *suorum Operum pag.* 556.; Maximum verò discrimen intercedere inter ea, quæ præcipiuntur, & ea, quæ permittuntur: *Aliud est, quod docemus, aliud quod sustinemus, aliud quod emendare præcipimur, & donec emendemus, tolerare compellimur.* Verba sunt Sancti Augustini *lib. XX. contra Faustum cap.* 21. Unde constat, in rebus utcumque ab Ecclesia toleratis, nullum amplificationi, nullum arbitrio esse locum.

Declarat tamen id ab Ecclesia ægrè tolerari.

Sapientissimè in hac Urbe a Nostris Prædecessoribus sancitum esse comperimus, ut quamvis perpauci dies Bacchanaliorum licentiæ concedantur, tamen diebus Festis, ac sexta feria nemini omnino liceat larvam sumere, ac publicè debacchari. Idem prorsus in reliquo Nostro Statu observari jubemus, & voluntatis Nostræ Cardinales Provinciarum Legatos, Præsules, Locorumque Gubernatores certiores facere non prætermittemus; id etiam enixe cupimus, nullum Ecclesiæ diem Festum Circulatorum levitate, ac licentia perturbari; illa enim Isaiæ verba semper Nobis ante oculos obversantur *Cap.* 1. *Kalendas vestras, & solemnitates vestras odivit anima mea: facta sunt mihi molesta, laboravi sustinens*: Et illa Malachiæ *cap.* 2. *Dispergam super vultum vestrum stercus solemnitatum vestrarum.* Sed quoniam ab hominibus, quæ expetuntur, illicò impetrari haud facilè possunt, etiamsi justa sint, ideo significamus mentem hanc esse Nostram, idque pro regula habendum, ut in Urbium, Oppidorumque plateis, vel quibuscumque in locis, nec mane, nec vespere diei Festi Circulatores adsint. Quod si hujusmodi abusus alicubi tolerari consuevit, nunquam matutino tempore permittatur; horis quoque pomeridianis, quantum fieri potest, removeatur; At si id sine gravi aliquo incommodo integre fieri nequeat, nunquam supradicta, aut id generis solatia tolerentur, nisi post expleta Vespertina Officia, & Doctrinam Christianam: de qua quidem re nostrum erit, Cardinales Legatos, & Urbium Gubernatores etiam, atque etiam premonere.

Mandat itaque ne diebus Festis, & Feria sexta homines personati incedant.

Quid agendum circa tolerantiam Circulatorum diebus Festis.

In tali rerum statu hanc plane rationem ineundam sibi judicavit Sanctus Carolus Borromæus in suo primo Concilio Provinciali *par.* 1. *Tit. De Festorum dierum cultu*, cujus Decretis addenda sunt ea, quæ ab eodem Pastore in Concilio III. Provinciali sub eodem Titulo statuta sunt. Hoc item Clemens XI. fel. record. inculcavit duabus Literis ad plurimos eodem exemplo datis, altera scilicet die 11. Januarii 1719., altera 4. Januarii 1721., Ac dum S. Caroli Borromæi vestigiis, quibus institit clarissimus Prædecessor Noster, Nos libenter inhærere fatemur, illud monitos omnes volumus, quod cum res desuper enarratas vetamus, interdicto non liberamus cætera omnia, quæ Sacris Canonibus, Constitutionibus Apostolicis, Conciliis aut Provincialibus, aut Diœcesanis, quoad Bacchanaliorum solatia, prohibentur, & præcipuè quoad Ecclesiasticos viros, nunquam enim oculos a Concilio Tridentino deflectimus, quod *sess.* 22. *cap.* 1. postquam Sacrorum Canonum mentionem fecit, qui Ecclesiasticis luxum, convivia, choreas, aleas severè prohibent, sic Episcopos alloquitur: *Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimum in usum revocari, & ab omnibus accuratè custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque; ne subditorum neglectæ*

Pontificis mens de reliquis ad hanc materiam spectantibus.

mettersi semplicemente e tollerarsi, benchè di mala voglia, e per isfuggire mali maggiori, dalla Chiesa il divertimento carnevalesco, come, dopo un ben fondato ragionamento, conchiude il celebre e pio Teologo Tommaso Stapletone nella sua Orazione ottava *contra Bacchanalia, nel tom.* 2. delle sue Opere, *alla pag.* 556.: Esservi in oltre una bella differenza fra le cose che si comandano, e le cose che si tollerano: *Aliud est, quod docemus; aliud quod sustinemus: aliud quod emendare præcipimur, & donec emendemus, tolerare compellimur*: sono parole di S. Agostino *contra Faustum al lib.* 20. *cap.* 21. dal che poi deriva non esser luogo nelle cose semplicemente tollerate di far estensione, e di giocare d'arbitrio.

Abbiamo ritrovato in questa nostra Città di Roma piantato da' nostri degni Predecessori un sistema, che, non ostante il breve tempo prefisso al Carnevale, non si facciano in verun modo le maschere ne' giorni di Festa, e nel giorno di Venerdì. Lo stesso vogliamo, che si pratichi nel rimanente del nostro Stato: nè lascieremo di far palese questa nostra determinazione ai Cardinali Legati delle Provincie, ed ai Prelati e Governatori locali. Sarebbe pure nostro desiderio, che ne' giorni di Festa non vi fossero nelle Piazze Ciarlatani e Saltimbanchi; avendo sempre avanti gli occhi le parole del Profeta Isaia *al cap.* 1. *Kalendas vestras, & solemnitates vestras odivit anima mea: Facta sunt mihi molesta: laboravi sustinens*: e le altre del Profeta Malacchia *al cap.* 2. *Dispergam super vultum vestrum stercus solemnitatum vestrarum.* Ma perchè non si può sempre ottenere in un subito dagli uomini quello che si vorrebbe, e che sarebbe giusto che si ottenesse, notifichiamo, non volersi da Noi ne' giorni di Festa Ciarlatani o Saltimbanchi nelle piazze, nè in altri luoghi delle Città e Castella, nè nella mattina, nè nel dopo pranzo: Che se in qualche Città, o luogo ritrovasi qualche cattivo abuso di tollerarsi anche nelle Feste, ciò mai si permetta la mattina; si procuri ancora, che non vi siano nel dopo pranzo; e non potendosi ciò ottenere senza grave disturbo, non si permetta però mai, che i predetti, o simili divertimenti si facciano, se non dopo l'ore del Vespro, e della Dottrina Cristiana, sopra di che non lascieremo di dare gli ordini opportuni ai Cardinali Legati, ed ai Governatori.

Questo è nel predetto stato delle cose il sistema di S. Carlo Borromeo nel suo primo Concilio Provinciale *alla par.* 1. *tit. de Festorum dierum cultu*, unendolo con quanto da esso fu disposto nel terzo Concilio Provinciale nello stesso titolo: e questo pure è quello, che la santa memoria di Clemente XI. inculcò in due sue Lettere Circolari, l'una *degli* 11. *di Gennajo* 1719. l'altra *dei* 4. *di Gennajo* 1721. E nello stesso tempo in cui ci protestiamo di ben volentieri battere le pedate impresse da S. Carlo, e contrassegnate dal predetto nostro degno Predecessore, ci protestiamo altresì, che dall'avere Noi sin ora parlato della proibizione d'alcune cose, non abbiamo inteso, nè intendiamo di levare la proibizione di tante altre, che sono ne' Canoni, nelle Apostoliche Costituzioni, e ne' Concilj o Provinciali, o Diocesani, in ordine ai divertimenti carnevaleschi, e particolarmente rispetto alle persone Ecclesiastiche; avendo avanti gli occhi la disposizione del Concilio di Trento, che *nella Sess.* 22. *al cap.* 1. dopo avere parlato delle Canoniche disposizioni, che proibiscono agli Ecclesiastici il lusso, i conviti, le danze, i giuochi di carte, così parla coi Vescovi: *Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse compererint, ea quamprimum in usum revocari, & ab*

emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persolvant.

Cuilibet in Ecclesiastica disciplina paulum versato facilè compertum erit, quasdam Ethnicorum veteres fuisse superstitiones, quæ Kal. Januarii in honorem Jani, & Deæ Streniæ instituebantur, quibus aliquando Christiani intererant, crapulæ, ludisque dediti, ac mulieres virorum, viri mulierum personas induebant: Nec Sanctos Patres in suis sermonibus, nec in suis Conciliis Ecclesia in tam pravum morem invehi prætermisit, quin etiam pœnas reis gravissimas indixit. De qua quidem re jam disseruimus in nostro opere de Festis Domini, cum de Circumcisione Christi Domini ageremus.

Pravissimâ hac consuetudine funditùs extirpatâ, altera enata est, spectans videlicet ad quasdam publicas relaxationes, quæ plerumque hebdomadis septuagesimæ, sexagesimæ, & quinquagesimæ celebrantur, in quibus Ecclesia præcipua Redemptionis nostræ mysteria meditanda nobis proponit, nos ut efficiat ad quadragesimalis temporis severitatem alacriores, quod & a Nobis fuit demonstratum in *Notificatione XIV. Tom. I.* inter eas, quas edidimus, cum Bononiæ moraremur illius Ecclesiæ moderatores. Ea verò consuetudo est Bacchanalium fœditas, & corruptela, quam sic describit claræ memoriæ Episcopus Gratianus in sua Synodo Ameriæ habita 1595. *pag.* 50. *Hinc factum (adeo Nos prava pervertit consuetudo) ut septuagesimam inter & quadragesimam interjecti dies, quos S. Mater Ecclesia magno mysterio veluti lugubres, funebresque habet, prævalens lasciviæ risus, hilaritatis amor, non in lætitiam solùm inconditumque gaudium verterit, sed penè communi cuidam insaniæ dedicarit, eoque provecta licentia sit, ut ipsas quoque leges, ipsos Magistratus traxerit, & quod ne privato quidem cuiquam ulla bene morata Civitas concederet, id penitùs jam publica auctoritate nitatur, & populi veluti obliti nominis, quo feruntur, in ipsos profanarum gentium ritus moresque degenerarunt.* Quamobrem illustris Gisslenius Busbequius, qui medio sæculo XVI. Ferdinandi I. Imperatoris ad Solimanum II. Orator fuit, scriptum reliquit, Turcarum Legatum postquàm Bacchanaliorum tempore in quadam Christianorum regione moratus esset, Constantinopolim reversum retulisse, certo anni tempore Christianos sui impotes insanire; tum cujusdam pulveris arcana vi, quo eorum capita conspergebantur, redire ad bonam mentem, ac resipiscere consuevisse: *Ut non frustra creditum sit hominem Turcam, qui eo tempore ad nos publici negotii causa Legatus venisset, domum reversum, retulisse, Christianos certis diebus bacchari, & furere, donec genere quodam cineris in Templo resperси redirent ad se, & convalescerent.*

Nec huic morum perversitati Ecclesia ut potuit non opportunè consuluit, & semper precibus operibusque piis exire Dei præsidium imploravit, ut pœnas impiis debitas differret, & omnipotenti auxilio suo huic malo remedia præberet: atque inter cætera pietatis opera ad hunc finem directa, illud fuit, ut quædam Religiosorum familiæ a carnibus abstinere, & lacticiniis solummodo vesci consueverint a die Dominica aut Septuagesimæ, aut Sexagesimæ, aut Quinquagesimæ, usque ad diem Cinerum, ideoque Bacchanalia *Carnis privium*, nuncupantur, & in Missa Mozaraba Dominica Sexagesimæ *Domina ad tollendas carnes* appellatur.

Alia quoque Religionis opera, furente bacchanalium insania, a Sanctis viris egregiè sunt instituta, inter quæ publica, & solemnis illa est consue-

omnibus accuratè custodiri studeant, non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persolvant.

Ciascheduno mediocremente versato nell'Ecclesiastica disciplina, sarà facilmente informato, che v'erano alcune antiche infami superstizioni de' Gentili, che nel primo giorno di Gennajo si facevano in onore di Giano, e della Dea Strena, nelle quali tal volta si andavano meschiando i Cristiani, frequentando la crapula, e il giuoco, e mascherandosi gli uomini da donne, e le donne da uomini: nè lasciarono i Santi Padri ne' loro Sermoni, ed anche i Concilj della Chiesa, d'inveire contra quest'intolerabile abuso, e di stabilire rispettivamente gravi pene contra i trasgressori, del che da Noi si è diffusamente ragionato nella nostra Opera delle Feste del Signore, quando trattammo di quella della Circoncisione di Gesù Cristo nostro Redentore. Già fù estirpato il mal uso dei Cristiani nel primo dì di Gennajo.

Schiantata questa prava usanza, se n'è pur troppo introdotta un'altra, che è quella di certe pubbliche rilassazioni nelle settimane per lo più di Settuagesima, Sessagesima, e Quinquagesima, nelle quali la Santa Chiesa ci rappresenta i principali Misterj della nostra Redenzione, per disporci alla penitenza nel tempo di Quaresima, come pure da Noi fu dimostrato nella nostra Notificazione decima quarta *al tom.* 1. fra quelle che publicammo, quando eravamo in Bologna governando quella Chiesa: e questo per appunto è il Carnevale, che così viene descritto da un rinomato Vescovo Monsignor Graziani nel suo Sinodo di Amelia, tenuto *l'anno* 1595. *alla pag.* 150. *Hinc factum (adeò nos prava pervertit consuetudo) ut Septuagesimam inter & Quadragesimam interjecti dies, quos Sancta Mater Ecclesia magno mysterio veluti lugubres funebresque habet, prævalens lasciviæ risus, hilaritatis amor, non in lætitiam solùm, inconditumque gaudium verterit, sed penè communi cuidam insaniæ dedicarit, eòque provecta licentia sit, ut ipsas quoque leges, ipsos Magistratus traxerit, & quod ne privato quidem cuiquam ulla benè morata Civitas concederet, id penitùs jam publicâ auctoritate nitatur, & populi veluti obliti nominis, quo feruntur, in ipsos profanarum gentium ritus moresque degenerarunt:* per lo che il celebre Ghislen Busbec, che fu Ambasciadore verso la metà del secolo decimo sesto dell'Imperadore Ferdinando I. a Solimano II. lasciò scritto, che essendo stato un'Ambasciadore Turco in un Paese Cristiano in tempo del Carnevale, ritornato in Turchia riferì, che in certo tempo dell'anno, che è quello del Carnevale, i Cristiani impazzivano, ed in virtù d'una certa polvere, che si metteva sopra la loro testa, ritornavano in se: *Ut non frustra creditum sit, hominem Turcam, qui eo tempore ad nos publici negotii causâ Legatus venisset, reversum domum, retulisse, Christianos certis diebus bacchari & furere, donec genere quodam cineris in Templo respersi, redirent ad se, & convalescerent.* Al quale è succeduto l'altro di usare delle rilassatezze nelle tre settimane avanti la Quaresima.

Non è stata neghittosa la Chiesa nell'opporsi, per quanto ha potuto, a questo pubblico disordine; ed è sempre ricorsa alle orazioni, ed alle opere di pietà, pregando Dio a sospendere i flagelli contra i peccatori, ed a somministrare col suo potente ajuto il modo di riparare ad un sì gran male; e fra le altre divozioni indirizzate a questo fine, vi fu quella intrapresa da alcune Religiose Famiglie, d'astenersi dal mangiar carne, e cibarsi di soli latticinj o dalla Domenica di Settuagesima, o da quella di Sessagesima, o da quella di Quinquagesima, fino al giorno delle Ceneri; per lo che il Carnevale vien chiamato *Carnis privium,* e nella Messa Mozaraba la Domenica di Sessagesima si dice *Dominica ad tollendas carnes.* La Chiesa a questo abuso sempre si è opposta. Insinuando prattiche contrarie.

Altre divozioni sono state introdotte nel tempo del Carnevale per lo stesso effetto da uomini dabbene, ed oltre tante altre, fra le quali solenne E con istituire divoti trattenimenti.

sue. e pub-

ſuetudo, cujus auctor S. Philippus Nerius extitit, ſeptem ſcilicet hujus Urbis Eccleſias inviſendi, cujus inſtituti meminit Baccius in ejus vita. Noſtri autem Prædeceſſores, ut in his diebus fidelium animos ad Sacramenta ſuſcipienda inflammarent, plurimas Indulgentias impertiverunt: *Nupero, ſed ſaluberrimo invento, Pontifices ſummi, depromptis de Theſauro Eccleſiæ largitionibus, fideles ad incenſam pietatem per Sacramentorum participationem in diebus illis* (de baccanalibus loquitur) *frequentandam excitarunt, & ut ſe dant initia, ſpes eſt Diabolum inde extruſum adigendum fore ad captandas alias ſordes*: Verba ſunt hæc Theophili Raynaudi *tom. XVI. Oper. ſuor. pag. 412. num. 41.*

Et Indulgentias concedendo.

Veſtrum eſt igitur, Venerabiles Fratres, hanc viam tenere, & ad hanc ſuſcipiendam veſtro exemplo cæteris incitamento eſſe. Præſertim verò Divinis Officiis Baccanaliorum tempore quotidiè vos intereſſe cupimus, Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium coram Populo celebrare, Eccleſias, & Xenodochia inviſere, & Eccleſiaſticos homines, laicoſque vobiſcum ad id muneris invitare: hujuſmodi enim comitatus, & ſanctus erit, maximeque laudabilis. Curandum præterea a Vobis eſt, ut in una, aut in pluribus Eccleſiis Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum per triduum publico cultui exponatur, & quotidiè populo ad Veſperam benedicatur, in Septuageſimæ, aut Sexageſimæ, aut Quinquageſimæ hebdomadis, aut tribus omnibus. Nos interea fidelibus, hac noſtra epiſtola circulari, plenariam Indulgentiam concedimus, quæ a vobis ſolitis formulis promulgabitur, quæque cum *ad opus pium* directa ſit, non impeditur alia plenaria Indulgentia, quam Eccleſia, ubi Euchariſtia exponitur, aliis de cauſis habere poſſit; plenam, inquam, culparum veniam impertimus quibuslibet Chriſtifidelibus, qui pœnitentia, & Sacra Synaxi ritè muniti, ſingulis diebus Auguſtiſſimum Chriſti Corpus viſitarint, Deum orantes juxta Eccleſiæ mentem, quam deſuper expoſuimus.

Exhortatio Pontificis ad Epiſcopos ad exercenda publica piæ opera.

Quodque per triduum Sanctiſſimum Sacramentum in Eccleſiis exponatur.

Et concedit Indulgentiam plenariam.

Apoſtolicum hoc Noſtrum munus exigebat, ut vobis hanc Epiſtolam conſcriberemus. Veſtrum exemplum, qui Nobis propinquiores eſtis, longinquiores impellet, ut ad Nos recurrant; qui ſanè eos omni, qua poſſumus, ope jurabimus, eaſdemque Indulgentias ipſis, eorumque Diœceſibus, concedere non gravabimur. Et demum Vos ex animo amplectentes, & Vobis ſingulis, Venerabiles Fratres, & Gregi Vobis commiſſo, Apoſtolicam benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Kal. Jan. MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Dat. Pontif. anno VIII. die 1. Januarii 1748.

e pubblica è quella introdotta da S. Filippo Neri in queſta Città di Roma della viſita delle ſette Chieſe, della qual coſa parla il Bacci nella di lui vita, i Noſtri Predeceſſori, per accendere in queſti giorni i Fedeli alla frequenza de' Sagramenti, hanno fatta diſtribuzione del Teſoro delle ſante Indulgenze: *Nupero, ſed ſaluberrimo invento Pontifices ſummi, depromptis de Theſauro Eccleſiæ largitionibus, Fideles ad incenſam pietatem per Sacramentorum participationem in diebus illis*, parlaſi di quelli del Carnevale, *frequentandam excitarunt, &, ut ſe dant initia, ſpes eſt, diabolum inde extruſum adigendum fore ad captandas alias ſordes*: ſono parole di Teofilo Raynaudo *al tom. 16. delle ſue Opere pag. 412. num. 41.*

Battaſi dunque, o Venerabili Fratelli, da Voi queſta ſtrada, e col voſtro eſempio s'invitino gli altri a fare lo ſteſſo. Non ſi tralaſcino, particolarmente in queſti giorni di Carnevale, da Voi l'intereſſenza ai Divini Offizj, la celebrazione in pubblico della Meſſa, la viſita delle Chieſe, e quella degli Spedali, e fato invito degli Eccleſiaſtici, ed anche di Laici timorati di Dio; che queſto è corteggio buono, ed approvato. Si procuri, che in una, o più Chieſe ſi eſponga per un triduo il Venerabile, dando ogni ſera la Benedizione, o dentro la Settimana di Settuageſima, o in quella di Seſſageſima, o in quella di Quinquageſima, o in tutte e tre; concedendo Noi con queſta Noſtra preſente Lettera Circolare una Plenaria Indulgenza, che dovra pubblicarſi da Voi nelle ſolite forme, e che eſſendo diretta *ad opus pium*, non reſta impedita da altra Indulgenza Plenaria, che per altri titoli aveſſe la Chieſe, in cui ſi eſpone il Venerabile, a chiunque confeſſato, e communicato viſiterà in ciaſchedun giorno dei detti tridui il Santiſſimo Sagramento, come ſopra, eſpoſto, pregando di vivo cuore Sua Divina Maeſtà ſecondo l'intenzione di Santa Chieſa, che è quella di ſopra eſpoſta.

Il noſtro Apoſtolico miniſtero eſiggeva, che vi ſcriveſſimo queſta Lettera. L'eſempio voſtro, che ſiete tanto vicini a Noi, moverà i più lontani a far ricorſo a Noi medeſimi; e Noi non mancheremo di porgere a ciaſcheduno Ricorrente ogni noſtro ajuto, eſtendendo anche a prò d'eſſo, e della ſua Dioceſi, le Indulgenze a Voi concedute. Ed in fine con pienezza di cuore abbracciandovi, diamo a ciaſcheduno di Voi, o Venerabili Fratelli, ed al Gregge a ciaſcheduno di Voi commeſſo, l'Apoſtolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 1. Jan. MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

XLVI.

Super Operibus Venerabili Sorori MARIÆ A JESU DE AGREDA attributis ſub titulo: *Myſtica Civitas Dei, & Miraculum Divinæ Omnipotentiæ.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecto Filio Fr. Raphaeli a Lugagnano Miniſtro Generali Ordinis Minorum S. Franciſci de Obſervantia nuncupatorum.

Dilecte Fili, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

POSTULATUM ſtudioſiſſimè apud Nos fuit a bonæ memoriæ Trojano Presbytero S. R. E. Cardinali de Aquaviva nuncupato, tum nomine Cariſſimorum in Chriſto Filiorum Noſtrorum Hiſpaniarum Catholici, & utriuſque Siciliæ Regum Illuſtrium, quorum negotiis apud Nos, & Apoſtolicam Sedem agendis præerat, tum etiam pro munere Protectoris Veſtri Ordinis Minorum Sancti Franciſci de Obſervantia, quod ipſe gerebat, ut ſuprema manus imponeretur examini Operis, cujus titulus eſt: *Myſtica Civitas Dei, & Miraculum Divinæ Omnipotentiæ*; quod ſcriptum aſſeritur a Venerabili Ancilla Dei Sorore MARIA A JESU DE AGREDA: cujus nimirum examinis prolatio impedimentum afferebat Judicio ſuper ipſius Ancillæ Dei Beatificatione, & Canonizatione jamdudum feliciter inſtituto; Quum & juridicæ Inquiſitiones de illius Vita, Virtutibus, & Miraculis in genere, auctoritate Ordinariâ jam fuiſſent peractæ, & Commiſſio Cauſæ compluribus ab hinc annis a Romano Pontifice ſignata, Sententia ſuper non Cultu jam approbata, & novus etiam Apoſtolicâ auctoritate Proceſſus confectus fuiſſet, in quo examinati fuerant Teſtes, ſenio aut valetudine affecti, de quibus timeri poterat, ne ex hac vita migrarent, antequam integer Proceſſus ſuper ipſius Ancillæ Dei Virtutibus, & Miraculis in ſpecie, eadem auctoritate Apoſtolicâ compleretur.

Pontifici nomine Regum Catholici, & Neapolis poſtulatur, ut ad examen Operum Servæ Dei procederetur.

Acceptis hujuſmodi precibus, ſtatim, pro hujus generis negociorum cognitione a Nobis acquiſitâ, dum in ipſis aſſiduè tractandis totos quadraginta ſeptem annos verſati ſumus, memoriæ Nobis occurrit Decretum de præfato Libro a Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis die XXVI. Junii Anni MDCLXXXI. editum; novumque ejuſdem Libri examen a venerabilis memoriæ Prædeceſſore Noſtro Innocentio Papa XI., cujus temporibus Decretum illud prodiit, demandatum Congregationi Particulari Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ad hunc effectum ab Ipſo deputatorum; quibus a felicis recordationis Prædeceſſoribus pariter Noſtris Innocentio Papa XII., & Clemente item XII. alii ſubrogati fuerunt, qui ejuſmodi examen explerent; tum etiam noviſſimum ipſius Clementis Deceſſoris Decretum, quo prædicti Operis cenſuram iterum remiſit eidem Sanctæ Inquiſitionis Generali Congregationi; abſque eo quod, vel ab ulla ex Congregationibus particularibus, ut ſupra, deputatis, vel a præfata Generali Congregatione, poſt Decretum anno MDCLXXXI. editum, examen hujuſmodi nedum abſolutum, ſed nec inceptum unquam extiterit; nec enim formalis examinis, multoque minus captæ reſolutionis nomen meretur quidquid geſtum eſt in Particulari Congregatione habita die 11. Januarii MDCCXXXIV. Qua de re ſtatim cogitavimus hujuſmodi judicium a Congregatione Sancti Officii avocare, & peculiari Congregationi Sacrorum Rituum, ex aliquibus Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ac nonnullis Sacræ Theologiæ Profeſſoribus a Nobis deputandis conflatæ, & coram Nobiſmetipſis habendæ, novo conſilio committere. Hujus autem avocationis novæque Commiſſionis decernendæ Cauſa in eo a Nobis ſtatuta fuit, quod animadvertimus, præfati Operis examen, tam illud nempe, quod anno MDCLXXXI. peractum fuerat, quàm illud, quod aut in Congregationibus particularibus a prælaudatis Prædeceſſoribus deputatis, aut in ipſa Generali Congregatione Sancti Officii, juxta noviſſimum Clementis Deceſſoris Decretum, fieri debebat; ad hoc dumtaxat inſtitutum fuiſſe, ut videretur, an ipſum Opus licitè, & utilitèr a Fidelibus legi, retineri, ac Typis impreſſum præ manibus haberi poſſet; At verò inſtantiæ a præfato Cardinali de Aquaviva, nominibus, quibus diximus, Nobis exhibitæ, eo potiſſimum tendebant, ut examen Operis fieret ejuſmodi, quale ad progreſſum Cauſæ Beatificationis, & Canonizationis Ancillæ Dei neceſſarium eſſe dignoſcitur; quo in caſu examen ipſum privativè ſpectat ad Congregationem Sacrorum Rituum, ut colligitur ex Decretis ſanctæ memoriæ Urbani Papæ VIII., quæ habent: *Non prius eſt ad aliquem actum inquiſitionis deveniendum, quam tales Libri diligenter in Sacra Congregatione* (loquitur de Congregatione Sacrorum Rituum) *examinentur.* Hinc eſt, quod licet Venerabilis Servus Dei Robertus Cardinalis Bellarminus præclaros ſuos Controverſiarum libros, non ſine præviis approbationibus & permiſſionibus, vivens in lucem emiſerit; iidemque libri, poſt Typographicas editiones, in Congregatione Indicis novo examini ſubjecti fuerint; Cum tamen actum fuerit de promovenda Cauſa Beatificationis, & Canonizationis ejuſdem Servi Dei, neceſſe omninò fuit Poſtulatoribus eoſdem Libros, una cum aliis illius Scriptis, iterùm exhibere in præfata Congregatione Sacrorum Rituum examinandos; ut ipſi adnotavimus in Noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 26. num. 2.*, ad quod Opus ideò Nos referimus, propterea quod in eo concinnando, præcipuam diuturni graviſque laboris operam impendimus in exponenda praxi, quæ ab ipſa Sacrorum Rituum Congregatione in Cauſis Beatificationis Servorum Dei, & Beatorum Canonizationis providè conſtituta, inconcuſsè obſervatur.

Congregationis Sac. Rituum diſtinctio.

Hæc ſanè Congregatio (quod te latere non arbitramur), prætermiſſis aliis diviſionibus, quæ ad rem præſentem non pertinent, diſtinguitur in Generalem, & Ordinariam. Et Generali quidem intervenit Summus Pontifex, una cum Cardinalibus, quotquot eidem Congregationi adſcripti ſunt, omnibuſque ipſius Congregationis Conſultoribus; atque in ea agitur de Servorum Dei Virtutibus, Martyrio, aut Miraculis recognoſcendis, & approbandis. Ordinariam verò conſtituunt ſoli Cardinales cum ipſius Congregationis Secretario, cum Protonotario Apoſtolico, & Promotore Fidei; atque in hac, præter cætera, agitur etiam de reviſione Operum conſcriptorum a Servis Dei, quorum Beatificatio promovetur; quæ reviſio ſequenti methodo peragitur. Cardinalis Cauſæ Relator, ſeu Ponens, ut vocant, unum aut plures, pro ſuo arbitrio, Theologos deputat hujuſmodi Operum Reviſores, qui cenſuram ſuam ſcripto exaratam ad ipſum deferunt; ipſe verò illam præfatæ Congregationi Ordinariæ repræſentat. At ubi gravioris momenti difficultates vertantur, ac potiſſimum ubi Reviſorum judicia inter ſe non conveniant, mos eſt, ut hujuſmodi Reviſorum cenſuræ ſingulis Cardinalibus expendendæ tranſmittantur, aliquando etiam in Breviarium accuratè redactæ, Poſtulatoribus Cauſæ communicentur, ut ipſi difficultates excitatas cognoſcant, iiſque per opportunas reſponſiones ſatisfacere curent. Ac demum omnibus in Congregatione perpenſis, quæcumque capta fuerit reſolutio, per ipſius Congregationis Secretarium refertur Summo Pontifici, ad quem pertinet, eam judicio ſuo comprobare; ut latiùs videri poteſt in præcitato Noſtro Opere *lib. 2. cap. 27. num. 9. & 10.*

Et ſtylus in examinandis ſcriptis Servorum Dei.

Pont. ad cōſulendum celeritati, ex eadem Congregatione ſelegit quatuor Cardinales.

Ad tramites hujus methodi & conſuetudinis, reviſio Operis de Myſtica Civitate Dei præfatæ Congregationi Sacrorum Rituum Ordinariæ committi debuiſſet. Nos autem, ut majori Judicii celeritati cōnſuleremus, ex eâdem Rituum Congregatione, quatuor dumtaxat Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ſelegimus, duos nimirum in Canonica facultate apprimè verſatos, ſcilicet Venerabilem Fratrem Noſtrum Antonium Xaverium Epiſcopum Præneſtinum, *Gentili*, ac Dilectum Filium Noſtrum Albertum Tituli Sanctæ Mariæ de Pace Presbyterum, *Cavalchini*, duoſque alios Sacræ Theologiæ Magiſtros, Dilectos pariter Filios Noſtros Presbyteros, Fortunatum Tituli Sancti Matthæi in Merulana, *Tamburrini*, & Joachimum Tituli Sanctæ Crucis in Hieruſalem, *Beſozzi*, reſpectivè nuncupatos; quibus, ut ea impleremus, quæ fieri potuiſſent a Cardinali Ponente hujus Cauſæ, ſi ea in ordinaria Sacrorum Rituum Congregatione proponeretur, adjunximus Dilectos Filios Antonium Galli Abbatem Canonicorum Regularium Sanctiſſimi Salvatoris, Joannem Franciſcum Baldini Clericum Regularem Congregationis Somaſchæ, Thomam Sergium Presbyterum Congregationis Piorum Operariorum, & Cœleſtinum Orlandi Abbatem Monachorum Congregationis Cœleſtinæ; qui ipſius Operis diſcuſſioni, & examini incumberent; hujus autem Congregationis Particularis Secretarium deputavimus Dilectum Filium Magiſtrum Ludovicum de Valentibus Promotorem Fidei; cui mandavimus etiam, ut difficultates omnes in præfato Opere animadverſas Poſtulatoribus in ſcriptis ederet, ut hi ſuas reſponſiones ad ſingula compararent, atque exhibere poſſent: Quæ omnia a prædictis reſpectivè

Et quatuor Theologos reviſores deputavit.

Et ipſe omnia egit, ac ponderavit.

peracta,

peracta, & juxtà mentem nostram expleta fuerunt. Ipsi præterea Nostram universo judicio diligentiam, atque Operam præstare, quantumvis innumeris aliis gravissimisque negotiis oppressi, non detrectavimus, jubentes, omnia Nobis legenda, ac perpendenda afferri, nec nisi coram Nobismetipsis Congregationem deputatam cogi debere; quod factum fuit. Nomina verò Theologorum ad præfatum examen deputatorum palàm edicere non recusavimus, licèt non ignoraremus, apud Congregationem Ordinariam Sacrorum Rituum in more esse, ut similibus in casibus eorum nomina silentio tegat; quo eos ab omni molestia, aut offensionum respectu præstet immunes: ut etiam videre est in citato Operis Nostri *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 10. Eidem autem Congregationi mandavimus, ut ipsum Opus juxtà normam ab Urbano VIII. in Decretis traditam, diligenter accuratèque perpenderet; ut habet Decretum a Nobis editum die 3. Augusti anni MDCCXLV.

Diligentia adhibita in peragendo examine.

Ex eo die ad diem quintum mensis Decembris proximè elapsi, quo præfata Congregatio Particularis coram Nobis habita fuit, licèt biennium & ultrà effluxerit, non tamen dici potest inutiliter ductum esse tempus; dum, hoc mensium decursu, prædictus Fidei Promotor varias objectiones adversus Librum Mysticæ Civitatis Dei multimodè excitatas, & hùc illùc dispersas, diligentèr collegit; Postulatores autem non omiserunt suas Responsiones ad singula Capita fusè, doctèque opponere; Qui verò consilium suum Nobis præbere debebant, omnia perlegere & ponderare non prætermiserunt; ac demùm Nos ipsi præteritas autumnales ferias in eo impendimus, ut momenta Causæ coram Nobis discutiendæ plenissimè cognita, ánimo comprehenderemus.

In Congregatione quid primo examinatum fuerit.

Ut autem ad ea jam veniamus, quæ in Congregatione animadversa, & ponderata fuerunt, quæque tibi, Dilecte Fili, libenter aperire volumus, ut Ancillæ Dei Causa ad suum debitum finem rectâ viâ dirigatur; illud ante oculos habere opus est, quod superius etiam innuimus, nimirum examen Operis, quod nunc instituitur, diversum omninò esse ab eo, quod in Congregatione Sancti Officii factum fuisset. In ista enim, Opus ipsum, prout est in se, præcipuam Judicum curam occupasset, qui nequaquam ad se pertinere arbitrarentur, investigare, an verè conscriptum fuisset ab eo Auctore, cujus nomen in Titulo præfert: quod adeo verum est, ut in eo Tribunali frequenter examini subjiciantur Libri, & Opera, quorum Auctores penitùs ignorantur. In Judicio autem, quod fit ex more Congregationis Sacrorum Rituum, primum examinis subjectum est, ut constituatur, quisnam propositi Operis Scriptor extiterit. Quod si evidenter non constet ad eum pertinere, cujus Beatificationis, & Canonizationis Causa agitur; revisio Operis prætermittitur, atque in ipsa Causa, prout res ferunt, ad ulteriora proceditur; nec ullum examen libri instituitur, nisi manifestè constiterit, illius Auctorem esse ipsum Dei Servum, cujus nomine inscriptum perhibetur. En verba Decretorum Urbani VIII. *Præterea illud etiam diligentissime indagandum est, an ille, vel illa, pro cujus Canonizatione instatur, scripserit aliquos Libros, Tractatus, Opuscula, Meditationes, vel quid simile. Nam si scripsisse constiterit, non prius est ad aliquem actum inquisitionis deveniendum, quam tales libri diligenter in Sacra Congregatione examinentur, utrùm contineant errores contrà Fidem, vel bonos mores, vel doctrinam aliquam novam, vel peregrinam, atque a communi sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam.* Ubi Prædecessor Noster non dixit: *si scripsisse, probabile, vel verisimile sit*; sed ait: *si scripsisse constiterit*; Quibus verbis non probabilitas, sed certitudo requiritur; quemadmodum, attentâ etiam inconcussâ praxi præfatæ Congregationis, alibi a Nobis assertum fuit; *de Canonizat. Sanctor. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 4.

Videlicet an evidenter constet Opus a Dei Ancilla scriptum fuisse.

Neque ad evitandum hujusmodi probationis rigorem satis est dicere, quod Opus illud, de quo agitur, iteratò impressum fuit, constanterque vulgatum sub nomine Sororis MARIÆ A JESU; hoc enim aliquam vim haberet, ubi Opus ipsum, Ancillâ Dei vivente, in lucem prodiisset, atque ubi constaret, ipsam non ignorasse hujusmodi librum suo nomine circumferri, neque eam contra reclamasse, aut partum abnegasse, nec alium quempiam extitisse, qui eam crimine plagii accusaret; ex his enim omnibus simul junctis validum exurgeret argumentum pro eodem Opere Ancillæ Dei certiùs tribuendo. At Opus, de quo agitur, post ipsius Ven. Sororis mortem Typis excusum fuit: quemadmodum verò, si in aliquo Tabulario inventum fuisset in Codice manu exaratum, ipsi Ancillæ Dei tutò adjudicari non posset, nisi per legitimas probationes doceretur, illius esse stylum atque scriptionem: ità, dum post ejus mortem, a Typographis descriptum, in manibus Hominum invenitur; ut ei tutò adjudicetur, cujus nomen in fronte gerit, similes omninò probationes requiruntur, easque perfici oportet super ipsius Operis Autographo; quod proindè exhiberi necesse est, ut, inhærendo semper receptæ praxi, observavimus, *citato nostro lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 6.

Minusque sufficit ad requisitum probationis rigorem declinandum, subjungere, quod omitti possit adeo exquisita discussio, dum Postulatores ipsi admittunt, & asserunt, Opus illud a Venerabili MARIA DE AGREDA conscriptum fuisse. Relata enim verba, *Si scripsisse constiterit*, non in gratiam Postulatorum, sed in favorem veritatis, in Decreto Urbani VIII. posita sunt. Quapropter, si licet Postulatoribus (id quod non semel evenit) sustinere, librum alicui Servo Dei forsan tributum, certis deficientibus argumentis, ad Ipsum revera non pertinere; nullo pacto negari potest, jus esse Judici exquirere, an per legitimas probationes, ut par est, manifestè constet, Librum alicujus Servi Dei nomine inscriptum, ab eo reipsa compositum fuisse.

Hujus rei exemplum clarissimum datum est in Causa Sancti Jacobi de Marchia Ordinis Vestri. Postquam enim difficultas promota adversus illius doctrinam de Sanguine Christi, prolatis duobus Brevibus Prædecessoris Nostri Pii Papæ II., sublata fuerat; altera excitata fuit adversus doctrinam pariter ab ipso traditam in quodam Dialogo *adversus Fraticellos*, qui asservabatur in Archivo Fratrum Minorum de Observantia apud Sanctum Isidorum de Urbe, quemque Wadingus a Beato Jacobo conscriptum, ac proprio ipsius chirographo exaratum asserebat. Postulatores verò, de Dialogi Auctore, deque Scriptore Codicis minimè dubitantes, omnem operam ponebant in propugnanda Doctrina in eodem assertâ. Verùm, quum Sanctæ memoriæ Prædecessor Noster Clemens Papa XI. Codicem ipsum ex Archivo extrahi jussisset, duosque claros Viros antiquorum characterum Peritos, Alexandrum Zacagnum, & Justum Fontaninum, deputasset, qui dijudicarent, an verè Beati Jacobi Scripturam contineret; quumque horum judicia minimè inter se convenientia fuissent: idem Prædecessor Nobis tunc in minoribus constitutis, & Promotoris Fidei munus gerentibus, mandavit, ut Sententiam Nostram de tota re in scriptis exponeremus. Nostra autem Sententia fuit, in ejusmodi judiciorum

varietate, ac probationum incertitudine, respondere posse, de Auctore Dialogi *non constare*, atque ità ad ulteriora in Causa procedi: cui quidem consilio quum Pontifex benignè annuisset, liberum cursum ipsa Causa deindè habuit, ac postea sub recolendæ memoriæ Benedicto Papa XIII. Benefactore Nostro, felicem exitum sortita est; quemadmodum in sæpècitato Opere nostro *lib. 2. cap. 34. num. 7.*, relatum habetur.

Regulis hisce constitutis, ut ad rem nostram propiùs accedamus, ex actis apparet, quod usque ab anno MDCLXVIII. Tirasonensis Episcopus tunc existens, Vir doctus, & Venerabilis MARIÆ nomini ac memoriæ devotus, suâ Ordinariâ utens auctoritate, non modo Processum confecit super fama ipsius Virtutum, atque Miraculorum, sed etiam quum ei relatum esset, in Cœnobio Monialium de Agreda existere Authographum Operis de Mystica Civitate Dei, mandavit ipsum sibi exhiberi. Quod quum factum esset, is quidem, inspecto Codice, dixit; illius Scripturam, exceptis Capitulorum Titulis, esse a Venerabili Sorore MARIA A JESU; additque, se ideò hoc asserere, propterea quod illius characteris forma sibi cognita esset, ex inspectione plurium Epistolarum ab illa scriptarum, ejusque nomine obsignatarum. Procurator autem Causæ, ut Episcopi dicto ampliorem fidem adstrueret, tres alios Testes produxit, inter quos erat ipsius Causæ Notarius, qui tamen non singillatim examinati fuerunt, sed, præstito Juramento de veritate dicenda, uno ore dixerunt, ipsum Codicem, exceptis Titulis, ut supra, Ancillæ Dei charactere jam pridem sibi cognito, conscriptum esse. Qua de re idem Episcopus jussit hujusmodi Operis exemplum in formâ authenticâ describi, eoque in Processu inserto, prædictum assertum Authographum Monialibus reddi; quæ omnia, ut ipse jusserat, impleta fuerunt.

Porrò, si Sanctus Athanasius in humanis ageret, hujusmodi probationis genere forsitan contentus non esset. Quum enim ipse seditiosas quasdam Epistolas scripsisse diceretur, eoque nomine apud Imperatores per calumniam accusaretur, nil minus requirebat, quàm ut Epistolæ ipsæ in medium proferrentur, tum aliæ invenirentur ipsius manu conscriptæ, quæ cum illis conferri possent: *Primùm quidem litteras saltem nostras similes proferant*; Et tamen id satis adhuc non fore asserebat: *At nequaquam tutum illud fuerit &c.*, *Vestras quippe Imperatorum manus sæpè sunt imitati, unde similitudo illa scriptis auctoritatem minimè dederit*, ut legitur *tom. primo Ipsius Operum Parisiis impress. anno* MDCLXXXVIII. *pag.* 298. Quæ Athanasii verba ideò attulimus, ut ostenderemus huic Sancto Doctori minimè persuasum fuisse, ex characteris similitudine tutò evinci posse, librum aliquem revera conscriptum esse ab eo, cui tribuitur a Testibus, asserentibus, ideò sibi cognitam esse illius characteris formam, quod alias viderint chartas ab eodem scriptas, suoque nomine obsignatas. Ac de insufficientia probationis Scripturæ *per Testes habentes notam manum*, innumeras Jurisperitorum auctoritates hic colligere in promptu esset. Receptum est enim, ubi de fide Chirographi disputatur, ut requiratur depositio Testium, qui adfuerint, & viderint, dum ab eo scriberetur, cujus manu scriptum asseritur. Attamen cum id, quod ad comprobandam brevioris Scripturæ veritatem omnino requiritur, non æquè exigi possit, ubi, ut in casu nostro, de Opere agitur satis prolixo & amplo, hoc saltem requirendum visum est, quod nimiæ severitatis a nemine incusandum putamus, ut nempè allata probatio legitimis adminiculis fulciatur. Si qui enim ex Jurisperitis admittunt probationem characteris, quæ fit per Testes habentes notam manum; hi omnes docent hujusmodi Testibus non aliter deferendum esse, quam si sufficienter adminiculati dignoscantur; quod Ipsi jam observavimus *de Canoniz. Sanctor. lib. 2. cap. 52. num. 6.* Si verò hujusmodi adminicula requiruntur, ut fides habeatur Testibus *singillatim* examinatis, quique cum omnibus debitis solemnitatibus, alter seorsim ab altero Testimonium dixerunt; nonne majori Jure requirenda erunt in præsenti casu, in quo adducuntur dumtaxat Testes *turmatim* recepti (quorum modica in Jure habetur auctoritas, ut videre est in præfato *nostro lib. 2. cap. 49. num. 2.*), quique post auditam sui Superioris assertionem, coram ipso testificantes, eidem adstipulari quodammodo debebant. Nec audiendi sunt, qui excipiendo ajunt, Processum, de quo agitur, non Apostolicâ, sed Ordinariâ auctoritate confectum fuisse. Etenim Processus Ordinarii, si non ad normam litterarum Remissorialium, a Congregatione Sacrorum Rituum expeditarum, at saltem ad Juris communis tramites sunt conficiendi; non autem aliunde, quam a Jure communi desumpta sunt, quæ huc usque adnotavimus.

Testes sint adminiculati.

Quod si a Nobis ulterius quæratur, quænam putemus esse adminicula ad imperfectam hujusmodi probationem roborandam necessaria; facilè respondebimus alia procul dubio existere Scripta, præter Mysticam Civitatem Dei, Sororis Mariæ charactere exarata. Id enim asserit Frater Joseph Ximenius in Vita ipsius Ancillæ Dei §. 32. *num.* 129. Præterea fieri non posse, quin alia complura ipsius Chirographa, seu Schedulæ inveniantur, quum eadem Agredani Monasterii regimen diù obtinuerit. Verâ autem illius characteris forma semel percognitâ, advocandi sunt Periti, qui comparantes codicem, de quo agitur, cum aliis ipsius scriptis, de identitate characteris juxta eorum artis regulas, judicium faciant. Tum verò indubia illa characteris exemplaria, ipsumque controversum Opus, unà cum Peritorum judiciis, Romam transmitti debent, ubi alii deputabuntur Periti, qui omnibus rectè perpensis, de hujusmodi characteris identitate, deque transmissis Peritorum judiciis, sententias suas aperiant. Quamvis verò hujusmodi probatio, quæ *per comparationem* appellatur, inter subsidiarias, sive semiplenas probationes numeretur (id quod a Nobis demonstratum est *cit. lib. 2. cap. 52. num. 5. & 6.*) Si tamen hæc cum altera conjungatur, quæ antea facta fuit *per Testes, habentes notam manum*; haud parum ponderis apud sapientes Judices habere poterit. Neque putes novam hanc esse methodum, quam tibi indicamus; hæc enim constanter fuit consuetudo Congregationis Sacrorum Rituum, quam etiam nuper sequuta est in Causa Beati Joannis Cantii; ut in præfato *nostro lib. 2. cap. 34. num. 8. & seqq.* adnotavimus. Neque tibi in mentem veniat dubitare de ipsius asserti Authographi, aliorumve scriptorum amissione. Hæc enim, postquam, ut opportuit, inspecta fuerint, iisdem redduntur, a quibus exhibita fuerunt; ut Nos etiam testati sumus *eodem lib. 2. cap. 26. num. 8.*, eaque a te ipso restitui poterunt eidem Monasterio de Agreda, in quo fertur, Ancillam Dei ea asservari voluisse, ut legitur in ejus Vita *part. 3. Mysticæ Civitatis, Augustæ Vindelicorum impress. pag.* 244. *ad num.* 18.

Modus adminiculandi Testes.

At non hìc sistunt inquisitiones, quas perfici opus est, ut, ad normam Decretorum Urbani VIII. pronunciari valeat, *constare*, quod Mystica Civitas Dei a Venerabili Maria a Jesu conscripta fuerit. Novum profectò non est, neque difficile intellectu, quod quis propria manu describat Opus, quod vel ab alio integrè compositum fuerit, vel cujus magna pars alienâ

Altera inquisitio facienda.

constet inventione ac doctrina. Quod cum advertissent Causarum Palatii Apostolici Auditores in Causa Canonizationis Beatæ Theresiæ a Jesu, de ipsius Operibus id potissimum sibi comprobandum sumpserunt; quod nempè *ipsa Beata Theresia sua propria manu, & non aliena industria, seu alicujus alterius humano studio, istos libros composuerit*, ut videre est in relatione ab ipsis confectâ, sub titulo *de Virtutibus artic.* 2. §. *primo pag.* 269. *impressa Viennæ anno Sal.* 1628. Porrò de Mystica Civitate Dei non id affirmatur, neque pro certo contenditur, quòd a Ven. Maria a Jesu composita non fuerit. At negari nequit, quin usque ab initio aliqua de hoc excitata fuerit dubitatio. Etenim ipse Tirasonensis Episcopus, qui, ut supra dictum est, de ejusdem Ancillæ Dei Virtutibus & Miraculis Anno MDCLXVIII. Processum Ordinarium construxit; quum præcedenti anno MDCLXVII. præfatum Opus amplissima sua approbatione commendare voluisset; hoc etiam sibi præstandum censuit, ut eos confutaret, qui hujusmodi scriptionis gloriam Ancillæ Dei abrogabant; ut videri potest *in Summario præliminari hujus Causæ pag.* 39. *litt. D.*, quod sanè supervacaneum fuisset, nisi jam tunc aliqui extitissent, qui ea de re dubitassent; quemadmodum ab aliis etiam ad hæc usque tempora dubitatum fuisse non ignoras.

Quod Opus ab ipsa compositum fuerit.

Signanter ob dubium olim excitatum.

Hoc igitur dubium è medio tolli oportet, ut tutò pronunciari valeat, Ancillæ Dei Opus esse hoc, de quo agitur: Equidem non negabimus, quin *in Responsionibus Præliminaribus pag.* 25. *num.* 46. magna argumentorum vis collecta fuerit ad ostendendum, non alteri, quàm ipsi Ancillæ Dei, nulloque modo potissimum illius Confessario, hoc Opus tribuendum esse. At cum, præter Mysticam Civitatem Dei, tot alia extent Opera, quæ ab eadem procul dubio confecta perhibentur; quumque ex artis criticæ regulis, validissimum argumentum pro dignoscendis librorum Authoribus in comparatione styli, ejusque similitudine, aut difformitate constituatur; cur adhibitæ non fuerunt opportunæ diligentiæ ad comprobandam uniformitatem styli Mysticæ Civitatis Dei cum aliis Operibus ab eadem Ancilla Dei indubitanter conscriptis? Quòd enim citatus Ximenius in suo Prologo Galeato §. 12. *num.* 95. de hujusmodi styli uniformitate testatur, minimè sufficiens reputatur quousque necessaria Operum comparatio, de qua diximus, instituta non fuerit.

Varia argumenta licet ad hoc adducta fuerint.

Deest tamen probatio per comparationem styli.

Præterea legitur in Historia Vitæ ejusdem Sororis Mariæ a Jesu, quod quum ipsa scripsisset Opus Mysticæ Civitatis Dei, Confessarius quidam illius spiritum non planè noscens, ei præcèpit, ut Opus illud flammis combureret. Quod quum ab ipsa statim perfectum fuisset, alter deinde Confessarius in rebus Divinis magis expertus, eidem mandavit, ut hujusmodi Opus de novo recuderet; licèt prioris exemplum apud Catholicum Regem Philippum IV. extaret, ipsius piissimi Regis jussu descriptum, antequam illius authographum combureretur; Evenisse autem, non sine Miraculo, ut idem Opus brevi tempore ab Ancilla Dei iterum conscriberetur, absque ulla discrepantia ab eo, quòd antea combustum fuerat; nisi quod parva quædam additamenta, ac nonnullarum rerum elucidationes accesserunt novo Codici; quem asserunt eumdem esse, qui in Agredano Monasterio pro Authographo asservatur, & ex quo Episcopus Tirasonensis describi jussit exemplum in suo Processu, ut supra diximus, insertum. Ita narrat prædictus Joseph Ximenius *in Vita Ven. Sororis Mariæ a Jesu* §. 32. *num.* 125. & *seqq.*, qui etiam *in Prologo Galeato* §. 12. *num.* 94. de uniformitate Operis jam cremati cum eo, quod nunc visitur, ita testatur: *Dubium tamen non est, idem prorsus fuisse opus, quod postea iteratò scribere aggressa est, hodieque in lucem prodit ad litteram, absque differentia alia, præter additiones quasdam, & majorem explicationem punctorum aliquorum, prout comprobatur ex Transumpto primi illius Authographi, quod Philippus IV. secum habebat, ideoque ab incendio superfuit.* Extabat igitur, quo tempore Ximenius scribebat, exemplum Operis Philippo Regi traditum ante Authographi combustionem; nec enim aliter comparari potuisset cum Opere iterum exarato. Quumque ipse Rex, ejusque Successores, Ancillam Dei tanta veneratione prosequuti fuerint, credibile non est, hujusmodi exemplum, sive in Regia Bibliotheca S. Laurentii (in qua condita fuerunt Opera Sanctæ Theresiæ, ut refertur in citata Relatione illius Causæ ab Auditoribus Rotæ confecta *pag.* 270.), sive alibi, asservatum non esse. Hoc itaque exemplum si exquiratur, id quod omnino necesse est, haud difficile, ut putamus, invenietur. Eo autem reperto, si hujusmodi comparatio instituetur, qualem Ximenius se perfecisse asserit, judicium fieri poterit de asserta uniformitate. Ac denique, si additamenta, & explicationes, quas idem Ximenius innuit, examinabuntur, complures obscuritates ex his omnibus tolli poterunt, quæ hanc Causam plus satis involvunt.

Comparatio quoque Operis secundo loco scripti cum copia primi combusti est facienda.

At dices, ex ejusmodi operationum serie majorem afferri moram progressui Causæ Beatificationis Ancillæ Dei, cujus expeditio tibi, tuisque Religiosis omnibus in Votis est, & pro qua Protector olim vester bonæ memoriæ Cardinalis de Aquaviva, nominibus etiam Hispaniarum Catholici, & utriusque Siciliæ Regum, demissas Nobis preces obtulerat. Verùm animadvertendum hic est, in hujusmodi Causa nihil aliud huc usque per actum fuisse, nisi quòd, post Processum ab Ordinario constructum, admissa est introductio ipsius Causæ; approbata sententia super non cultu; & peculiaris auctoritate Apostolicâ Processus confectus, ad excipiendas depositiones Testium, quorum vitæ obitus imminere timebatur, ut supra narravimus. Antequàm verò deveniatur ad præcipuum proponendum Dubium super Virtutibus, deindeque ad aliud super Miraculis, ex quibus nempè potissimum pendet optata Beatificationis conclusio; opus est, non quidem ex nova lege, quæ pro hac Causa peculiariter statuta fuerit, sed ex veteribus, & generalibus legibus Congregationis Sacrorum Rituum, ut omnia, quæ extant, Opera ab Ancilla Dei conscripta, examini subjiciantur; Processus Apostolicus super fama Virtutum, & Miraculorum in genere conficiatur; tum super ejus relevantia pronuncietur; alter deinde Processus Apostolicus in specie super Virtutibus, & Miraculis construatur, ac tam de Processus Ordinarii, quam de aliorum Apostolicorum validitate judicetur.

Pendente autem Judicio super libro Mysticæ Civitatis Dei, nihil ex præmissis omnibus fieri posset, resistentibus Decretis Urbani VIII., quorum verba superius etiam allata, sic habent: *Nam si scripsisse constiterit, non prius est ad aliquem actum inquisitionis deveniendum, quàm tales libri diligentèr in Sacra Congregatione examinentur.* Nos tamen, his minimè obstantibus, de Apostolicæ auctoritatis, & liberalitatis plenitudine, atque etiam aliquibus Prædecessorum Nostrorum exemplis, quæ in citato Opere nostro *lib.* 2. *cap.* 27. retulimus, quamvis non adeò amplis, innixi; ex speciali gratia libenter indulgemus, ut, licèt nec de vero hujus libri Auctore, neque de ejus approbatione, quidquam adhùc statutum fuerit, nihilominus & ad examen aliorum Operum ejusdem Ancillæ Dei procedi valeat; &, consequutivè ad novum Processum Apostolicum, judicium super fama

ipsius Virtutum, & Miraculorum in genere fieri possit; & alter etiam Processus Apostolicus super ipsius Virtutibus, & Miraculis in specie conficiatur; & tam Processus Ordinarii, quàm aliorum Apostolicorum validitas expendatur: animadversiones quoque super Virtutibus in specie a Promotore Fidei exponantur; eisque opportunæ Responsiones, si placet, a Postulatoribus comparentur; dummodò tamen ipsum Dubium *super Virtutibus in specie* in Congregatione Sacrorum Rituum non absolvatur, antequàm Judicium de omnibus Ancillæ Dei Operibus prolatum fuerit. Persuasum autem tibi esse volumus, Nos, hac concessionis amplitudine, ultra servatos a Prædecessoribus Nostris fines longè progressos esse, propter piam affectionem, quam erga Ancillam Dei meritò fovemus; teque etiam intelligere, dum præfatum Dubium de illius Virtutibus in specie, non nisi post ejusdem Operum approbationem absolvi volumus, magnam a Nobis utilitatem afferri illius Causæ, quæ scilicet ex ipsis Operibus, si approbata fuerint, majorem procul dubio splendorem accipiet.

Quæ verò interim fieri permisimus, dum præfati Operis Revisio absolvitur, ea Nos quidem paucis verbis complexi sumus. Verùm, ut eadem ad exitum perducantur, non parum temporis necessarium erit. Cujus temporis decursu si ea simul perficientur, quæ superius facienda indicavimus, ad approbationem Operis de Mystica Civitate Dei attinentia; profectò evidentèr agnosces, non modicum compendium ipsi Beatificationis Causæ obvenisse ex eo, quod a Nobis, ut supra, statutum fuit.

Hoc eodem temporis decursu, Nos ipsi omnem diligentiam adhibere non omittemus, ad hoc ut, si aliquandò probatum fuerit, Mysticam Civitatem Dei a Venerabili Maria a Jesu verè compositam fuisse, tunc demùm, vitâ comite, Judicium Nostrum proferre valeamus, an liber ipse *contineat errores contra Fidem, vel bonos mores, vel doctrinam aliquam novam, vel peregrinam, atque a communi sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam*, juxtà relatum superiùs Urbani Prædecessoris Decretum. Quamobrem mandavimus etiam singulis Cardinalibus, atque Theologis peculiarem Congregationem a Nobis, ut suprà, deputatam constituentibus, ut unusquisque suam hac de re sententiam scripto conceptam, suoque sigillo obsignatam in manus Nostras remittant; volentes omnia, hujusmodi Judicii capita in antecessum per Nosmetipsos debita maturitate, una cum Judiciis Academiarum Salmanticensis, Complutensis, Lovaniensis, ac Tholosanæ, pensare.

Utque nihil Te lateat eorum, quæ ad sternendam hujusmodi Judicio viam interim examinare decrevimus; hoc primum tibi notum esse volumus, magnam Nobis semper opinionem fuisse, atque adeò esse de bonæ memoriæ Cardinali de Aguirre, cujus familiari consuetudine, in juvenili ætate constituti, olim usi sumus; quemque non minori apud te existimatione esse arbitramur; neque putamus ab Alumnis vestri Ordinis recusatum iri Judicem in Causa Mysticæ Civitatis Dei, pro qua is pium suum studium tantopere declaravit. Eo vivente, Anno Domini MDCXCVI., prodiit Censura Facultatis Sorbonicæ in primam Partem hujus Operis, quæ refertur *in Diario Sapientum Tom. 24. pag. 51. & pag. 516.*, & inserta est per extensum *in Tom. III. Collectionis Judiciorum, Parisiis editæ anno 1736. pag. 150. & seqq.* Quæ sanè censura quum præfato Cardinali magnopere displicuisset, ab eodem impugnata est peculiari Scripto, quod exhibitum non fuit. Idemque præterea scripsit Epistolam unam ad Galliarum Regem; & alteram ad Archiepiscopum Parisiensem; in hac verò, quæ data fuit die IV. Augusti Anni MDCXCIX., fassus est, propositiones in præfato libro a Sorbonica Facultate notatas, prout jacent in versione Gallica, qua usi sunt Parisienses Theologi, jurè, meritoque damnatas fuisse; veruntamen hujusmodi versionem parum fidelem esse contendit. En verba Epistolæ relatæ in vestro Summario Præliminari §. *IV. num. 8. pag. 214.*: *Nel di cui idioma*, de Gallica lingua loquitur, *così tradotte, ancor Io concorro in asserire, che siano state giustamente censurate da codesta Università.* Itaque Cardinalis de Aguirre censuram Sorbonæ approbat, versionem libri non approbat; Censuræ subscribit, relatè ad versionem Gallicam, eamdemque censuram ideò rejicit, quòd versionem illam minùs fidelem existimat. Hæc autem versio non alia esse potest, quàm quæ ex Hispanico idiomate in Gallicum facta est a Patre Croiset Ordinis Vestri Presbytero, quæque impressa fuit Massiliæ eodem Anno, quo prodiit in lucem Censura Sorbonicæ Facultatis. Atque hæc est illa versio, quæ in Summario Causæ tam magnis elogiis in Cœlum tollitur. Cardinalis de Aguirre Hispanus Croisetum Gallum reprehendit, tanquam in Hispanico idiomate parum versatum. Si quis verò Traductoris Galli partes suscipiens, Cardinalem Hispanum, tamquam Gallicæ linguæ minus peritum reprehenderet, totum Judicium in ancipiti hærere necesse esset. Quare, ut hujusmodi difficultatum involucra tollantur, Nostræ curæ erit aliquem invenire in utroque idiomate probè, pariterque versatum, cujus diligentiâ rei veritatem in claro positam tutò dijudicare possimus.

Card. de Aguirre censuram approbat, versionem rejicit.

Versionis fides examinanda.

Novimus prætesea, non Tibi ignotum esse Opus *de Revelationibus, & Visionibus*, ab Eusebio Amort Canonico Regulari Lateranensi editum Anno MDCCXXXIV., in quo præfata quidem Censura Parisiensis Facultatis reprobatur, sed aliæ, ac diversæ objectiones fiunt adversus Mysticam Civitatem Dei. Cui novo Censori fusè respondit doctus quidam Ordinis Vestri Professor Frater Didacus Gonzalez Mattheo Hispanus, qui suas Responsiones Nobis dicatas superiori Anno MDCCXLVII. Matriti edidit, Nobisque transmisit. Harum quoque objectionum, & Responsionum examen fieri debet, & a Nobis, Deo adjuvante, fiet, antequam de Mystica Civitate Dei sententiam proferamus, quum nullam in hoc gravissimo Judicio diligentiam supervacaneam fore judicemus.

Et objectiones Eusebii Amort.

Hæc erant, quæ tibi innotescere volebamus. Nunc ea, quæ in præfata Congregatione Particulari coram Nobis deliberata fuerunt, in summam colligendo, sequens Decretum, de ejusdem Congregationis consilio atque unanimi sensu, edicimus; nempè: *Ex hactenus deductis non constare, prout oportet, in casu, & ad effectum, de quo agitur, quod Opus inscriptum* Mistica Città di Dio, *sit Opus Venerabilis Servæ Dei Sororis Mariæ a Jesu de Agreda; ex gratia tamen speciali, Postulatoribus indulgeri, ut in Causa Beatificationis, & Canonizationis ejusdem, ad ulteriora procedatur, ità tamen, ut dubium super Virtutibus non absolvatur, nisi prævio iterato novo definitivo Decreto, aut a Nobis, aut a Nostris Successoribus, præmissis, uti supra, respectivè præmittendis, edendo; in quo, vel statuatur Opus prædictum non esse Servæ Dei, vel, constito esse Opus ejusdem, definiatur, nihil, vel in eo, vel in aliis Operibus ejusdem Servæ Dei, reperiri, quòd sit contra Fidem, bonos mores, vel quod sapiat doctrinam aliquam novam, & peregrinam, atque a communi sensu Ecclesiæ, & consuetudine alienam, juxtà præscripta in Decretis Urbani VIII.* Tibi, Dilecte Fili, universoque

Conclusio cum prolatione Decreti.

Ordini tibi commiſſo, Benevolentiæ Noſtræ pignus, Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Dat. Pont. Anno VII. die 16. Januarii 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die decima ſexta Januarii Milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo octavo, Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

XLVII.

De ordine ſervando in Cauſis ſuper nullitate Profeſſionis Regularis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

SI datam hominibus fidem frangere, conventioneſque eas, quæ ab humanis legibus robur accipiunt, abrumpere, ac violare non licet; multò magis neceſſe eſt obligatum Deo mentis propoſitum immutabiliter ſervari, Noſque præſertim, utpotè ſacrarum Legum cuſtodes a Deo conſtitutos, oportet earum pactionum, quæ Divino & Eccleſiaſtico jure indiſſolubiles ſunt, perpetuam firmitatem, & obſervantiam aſſerere. Eam ob rem jam uſque ab Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Noſtri II., Apoſtolicas Literas dedimus, incipientes: *Dei miſeratione*, in Bullario Noſtro deindè editas *Tom. I. nu.* 33., quibus certum præſcripſimus ordinem, in Tribunalibus Eccleſiaſticis ſervandum, quum in ipſis diſcuti & definiri deberent Cauſæ, in quibus de nullitate alicujus matrimonii contracti ageretur; non eo quidem conſilio, ut ſi quod fortè matrimonium cum impedimento aliquo dirimente initum fuiſſet, de illius nullitate judicium poſtulari, aut fieri prohiberemus; ſed, ut in hoc graviſſimo judicii genere, in quo de ſacro Connubiorum fœdere agitur, plениori veritatis elucidationi conſuleremus; utque Judices, non ſine certiſſima cognitione omnium, quæ ad rem maximè conducunt, hujuſmodi vinculum ex tot rationibus inſolubile, ſententiis ſuis, tamquam irritum ab initio, diſſolverent. Cujus quidem Conſtitutionis utilitas, Deo favente, ad hunc diem apertè comprobatur; quum ex eo tempore, neque tot Cauſæ ſuper prætenſâ Matrimoniorum nullitate in Tribunalibus pendeant; nec tam frequenter, ut antea, Nobis exhibeantur preces pro obtinendis diſpenſationibus ſuper Matrimonio rato, & non conſummato: dum ſcilicet ante omnium oculos propoſitæ ſunt difficultates paulò quidem majores, ſed omninò juſtæ, quæ, ex novo ordine a Nobis ſtatuto, cuilibet ſuperandæ ſe offerent, antequam optatum finem aſſequatur.

Methodus a Sanctitate Suâ præſcripta in cauſis matrimonialibus.

Ex eiſdem rationibus ſtatuit novum ordinem præſcribere pro judiciis ſuper nullitate Profeſſionum Regular.

Quemadmodum itaque pro Matrimoniis carnalibus a Nobis proviſum fuit, ita nunc de ſpiritualibus animarum nexibus, de Religioſis videlicet utriuſque ſexus Regularium Profeſſionibus, pari ratione ſtatuere decrevimus: nimirum certam normam ac methodum tradere, quam obſervare debeant Judices Eccleſiaſtici, quoties judicia ſuper nullitate Profeſſionum in aliquo Ordine Regulari a Sede Apoſtolica approbato factarum, coram ipſis agitari contingat; neque id quidem ad hunc finem, ut aditus intercludatur iis, qui juſtis de cauſis hujuſmodi actiones intentare velint, ac poſtulent, Profeſſionem a ſe factam ex capite nullitatis, irritam declarari; ſed, ut ipſi Judices rerum veritatem in ſpecie dignoſcere, ſuaſque ſententias indubiis fundamentis innixas proferre valeant; ac ne unquam, ex ignorantia factorum, aliquem decernant ſolutum vinculo, dum is fortè, validâ ſolemnium votorum profeſſione emiſsâ, Religioſo Ordini, cui nomen dedit, re ipſa maneat adſtrictus. Qua ex methodo a Nobis tradendâ hunc fructum ſimiliter obventurum ſperamus, ut & rariores in poſterum in Tribunalibus futuræ ſint Cauſæ ſuper prætenſa Profeſſionum nullitate; & qui deinceps hujuſmodi nullitatis declarationem in foro externo obtinuerint, & conſequenter a Religione diſceſſerint, non ampliùs anxiâ, aut male tutâ conſcientiâ vivant, ac propterea ad Nos, aut ad Officium Pœnitentiariæ Noſtræ Apoſtolicæ, ut non ſemel eveniſſe novimus, confugere cogantur, occultato (ut moris eſt) in precibus nomine, fatentes ſententiam ſuper Profeſſionis nullitate pravis artibus extortam a ſe fuiſſe, decepto judice, vel per mendacia in facti expoſitione adhibita, vel per corruptos Teſtes; ideoque flagitantes, ut ex gratia, & diſpenſatione Apoſtolica, facultas manendi in ſæculo ipſis indulgeatur.

Ut autem ordinate procedamus, diſtinguendum initio eſt inter Regulares illos, qui intra quinquennium a die factæ Profeſſionis, de illius nullitate actionem promovent; & eos, qui poſt elapſum quinquennium reclamant. Quod ad priores attinet, celebre eſt de illis decretum Sacræ Tridentinæ Synodi *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 19. in hæc verba: *Quicumque Regularis prætendat, ſe per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere quacumque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere, ſine licentia Superiorum; non audiatur, niſi intra quinquennium tantùm a die Profeſſionis, & tunc non aliter, niſi cauſas quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario.* In quo ſanè decreto licèt in littera Virorum Regularium dumtaxat mentio fiat, nihilominùs etiam fœminæ Religionem profeſſæ comprehenduntur; quum, ex regulis juris maſculinum genus etiam fœmininum includat, ubi una eademque cauſa pro fœminis æquè, ac pro maſculis militat. Quamvis autem Decreti verba ſatis clara ſint, variæ tamen quæſtiones circa eorum ſenſum, ac vim excitatæ fuerunt.

Quum etenim ibi ſermo dumtaxat ſit de Regulari Profeſſo, qui ſuam Profeſſionem nullam fuiſſe contendat: *Quicumque Regularis prætendat ſe per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem &c.*, nihil verò expreſsè ſtatuatur de ipſa Religione, cujus aliquando intereſt alicujus Alumni ſui Profeſſionem irritam declarari; ut ſi quis, exempli cauſa, comperiatur occultum aliquod impedimentum non revelaſſe, de quo interrogatus fuerat, adjecta declaratione, quod, eo forſan exiſtente, & non patefacto, ipſius admiſſio a Religione minimè rata habenda foret; hinc dubitatum fuit, an in hujuſmodi caſu ſolus Superior Regularis ſine Ordinario procedere poſſet, an verò etiam in hac facti ſpecie diſcutienda eſſet Cauſa coram Regulari Superiore ſimul, & Ordinario Loci. Super quo Congregatio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ad ipſius Concilii Tridentini Interpretationem ab Apoſtolica Sede deputatorum conſtanter decrevit, Cauſas hujuſmodi ſuper nullitate Profeſſionis, tam a Regulari Profeſſo, quàm a Religione, intra quinquennium in judicium deductas, & a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci ſimul cognoſcendas eſſe.

Quum item quinquennium, intra quod admittitur reclamatio adverſus Profeſſionem, Sancta Synodus computandum voluerit *a die profeſſionis*; cumque potior, atque communior cauſa, quæ pro nullitate Profeſſionis adduci ſolet, in metu conſiſtat; metus autem per totum quinquennium, atque etiam ulterius, aliquando perſeveret; quæſitum fuit, an, ubi de metu agitur, initium quinquennii deſumendum ſit

ab ipso die Professionis emissæ, an verò a die, quo Professus liberam reclamandi facultatem habere cœpit. Eadem verò Congregatio declaravit, in utroque pariter casu, concessum quinquennii tempus a die emissæ Professionis esse computandum.

Ad idem pariter quinquennium pertinet alia agitata quæstio, an scilicet prædicti Ordinarius, & Superior Regularis cognoscere possint Causas nullitatis Professionis etiam post ipsum quinquennium, ubi nempè Professus intra illius decursum reclamaverit, sed judicium prosequi deindè neglexerit, aut nequiverit. Decretum est autem ab eadem Congregatione, coram præfatis Judicibus a Concilio memoratis agendam esse Causam, etiam post elapsum quinquennium, dummodò satis constet, eam intra præscriptum tempus a reclamante seriò intentatam fuisse.

De ipsis autem Judicibus pro hujusmodi Causarum cognitione a Sancta Synodo designatis, per ea verba, *coram Superiore suo, & Ordinario*; complures similiter motæ sunt quæstiones, quæ majori eorumdem verborum elucidationi causam dederunt. Et primò quæsitum fuit, quisnam censendus esset Superior Regularis in casu, & ad effectum, de quo agitur; utrùm scilicet Provinciæ Rector, an Generalis Ordinis Moderator; Congregatio autem ejusdem Concilii Interpres definivit esse Superiorem localem, nimirum Abbatem, vel Guardianum, sive Priorem, aut alio quocumque nomine nuncupatum Præpositum, seu Rectorem illius Monasterii, aut Cœnobii, in quo reclamans Professionem emisit; eum nempè, qui hujusmodi Monasterii, aut Cœnobii regimen exercet, quo tempore Causa super nullitate Professionis in judicium deducitur. Quæsitum item fuit, quisnam Monialium proprius Superior dicendus sit, ad effectum judicandi una cum Ordinario de earum Professionis nullitate. Responsum fuit, quod, si agatur de Monialibus Ordinario Loci immediatè subjectis, tunc, quum nullus sit earùm Superior Regularis, solus Ordinarius judicat de Professione reclamantium intra quinquennium: Si verò Moniales Regularium regimini subsint, tunc hujusmodi Causæ judicandæ sunt ab Ordinario loci simul, & a Superiore Regulari; ab eo nimirum, cui concreditum est universum Monasterii regimen, non autem a Confessario Regulari Monialium. Dubitatum est etiam, utrum Superior Regularis jus suum cedere possit Ordinario Loci, eique permittere, ut in hujusmodi Causis solus procedat, & judicet; Id autem prædicta Congregatio fieri posse negavit; permisit tamen Superiori Regulari, ut si judicium assumere nolit, aut non possit, alium subrogare valeat vel Regularem, vel etiam Ecclesiasticum Sæcularem juris Canonici peritum, qui una cum Ordinario Judicis partes exerceat. Denique quæsitum fuit, si fortè Ordinarii, & Superioris Regularis judicia inter se discrepantia extiterint, quodnam ex ipsis alteri prævalere debeat. At in hoc casu responsum fuit, Causam ipsam ad Apostolicæ Sedis judicium devolutam censeri.

Quum verò inter capita nullitatis Professionem Regularem irritantia, unum etiam adnumeretur, si nempè aliquis Professionem emiserit in Cœnobio ad Novitiorum institutionem minimè destinato, in iis tamen locis, in quibus rec. mem. Prædecessor Noster Clemens Papa VIII. Decreta de Regularibus a se edita vim habere mandavit; si quis ex hoc capite Professionem a se factam intra quinquennium impugnare voluerit, aut etiam si Religio intra idem quinquennium postulaverit alicujus Professionem ex hujusmodi capite irritam declarari; decretum extat a fel. record. Urbano Papa VIII. altero Prædecessore Nostro, justis gravibusque de causis, ac de consilio præfatæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis, editum die v. Januarii Anni MDCXXXVI., incipien. *Ad occurrendum*, quo statutum fuit, hujusmodi Causas ad eandem Congregationem privativè pertinere. Hæc sunt potiora in hoc genere Decreta ex Regestis prælaudatæ Congregationis excerpta, quæ licèt aliàs a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus Apostolica Auctoritate non semel approbata fuerint, & confirmata; Nos tamen eadem, præsentium Literarum tenore, atque Auctoritate simili, novo approbationis, & confirmationis Nostræ robore communibus, atque ab omnibus, ad quos spectat, seu respectivè spectabit, in posterum pro regula haberi, ac plenariæ executioni demandari præcipimus.

Quibus ità constitutis, firmatâque pertinentiâ Causarum, quæ intra quinquennium a die Professionis emissæ adversus illius validitatem introducuntur; consequens est, ut & ea indicemus, quæ de ordine, ac methodo in hujusmodi judiciis servanda, a Majoribus sapienter constituta sunt; tum ea proferamus, quæ Nos ipsi opportunè addenda censuimus, quæque pari auctoritate, ac præsentium literarum vigore, perpetuis futuris temporibus servari volumus, & mandamus. Jam de ipsa hujusmodi Causarum introductione notum est decretum ejusdem Concilii Tridentini *cit. Sess. 25. cap. 19. de Regular., ut si quis antea habitum sponte dimiserit, nullatenùs ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, & tamquam Apostata puniatur; interim verò nullo privilegio suæ Religionis juvetur.* Ex quo sequitur, Regularem postulantem judicium fieri de suæ Professionis nullitate, ab ipso judicii limine repelli, nisi constet eum in Religionis suæ Claustris morari, & Habitum Regularem resumpsisse, si ipsum antea deposuerit.

Apostatæ repelluntur a limine judicii, nisi ad Religionem redierint &c.

De probationibus verò, licet non ignoremus, apud Superiores Regulares, Ordinariosque Locorum usu receptum fuisse, in re tanti momenti, judicia sua fundare in extrajudicialibus attestationibus, quantumvis juramento firmatis, quæ *ad perpetuam* dicuntur; hoc tamen de cætero usurpari prohibemus; volentes, atque districtè mandantes, ut ad adstruendas probationes in hujusmodi Causis necessarias, verus & judicialis Processus omninò conficiatur; in quo & Articuli exhibeantur ex parte illius, qui adversus Professionem agit; & Interrogatoria dentur ab ea parte, quæ stat pro ipsius Professionis validitate; & Testes tam super Articulis, quàm juxta hujusmodi Interrogatoria examinentur; utque, hac formâ non servatâ, Processus ipse, & Sententia dependenter ab eo prolata, insanabili nullitatis vitio corruere censeantur; salva etiam dispositione juris communis, quoad alia nullitatis capita, si quæ fortè in ipsa Processus compilatione intervenerint.

Judicium inniti debet rigorosis probationibus, & Processibus judicialibus.

Sub eadem pœna nullitatis, decernimus, atque statuimus, ut in hoc judicio citari, & audiri debeant tum Defensores Monasterii, seu Cœnobii, in quo Professus Vota Religiosa suscepit, tum ipsius Professi Consanguinei, sive propinqui, sive alii, quibus bona sua donavit, aut cessit; uno verbo omnes, quorum interest illius Professionem sustineri; in primis autem ii citentur (si superstites fuerint) qui indicati erunt tamquam Auctores, aut complices metùs eidem incussi, ut Votis invitus se obstringeret. Quemadmodum verò in citata Constitutione Nostra, quæ incipit *Dei miseratione*, decrevimus, ut in singulis Diœcesibus ab Ordinario deputari deberet aliquis probitate, ac doctrina commendatus, cujus officium esset in

Citari debent Defensores Monasterii, & omnes interesse habentes.

Causis Matrimonialibus in judicio stare pro validitate Matrimonii; ita nunc omnibus, & singulis Locorum Ordinariis committimus, & mandamus, ut personam aliquam similibus qualitatibus præditam in suis respectivè Diœcesibus eligant, cui *Defensoris Professionum* munus imponant; utque huic omnia demandata, injuncta, & respectivè applicata esse censeantur, quæcumque Nos in præcitatis Literis de Matrimonii Defensore statuimus; Nos enim eadem omnia, præsentium tenore, ad hujusmodi Professionum Defensores expresse extendimus, & respectivè applicamus, & quoad istos pari modo locum habere decernimus. Id solum peculiariter pro Defensore Professionis in præsentibus statuentes, ut scilicet quidquid pro ipsius honorario, aut mercede, sive pro expensis in defensione Causæ occurrentibus, eidem præstandum esse Judex prudenter arbitratus fuerit, id omne ab illis exsolvi debeat, quibus a Professo renunciata fuerunt bona in Religionis ingressu dimissa; Si verò hi non existant, aut si Professus nihil renunciandum habuerit, ipsa Religio, quatenus ex illis sit, quæ temporalia bona possident, ad hujusmodi solutiones teneatur: Si autem nec adsint bona renunciata, nec Ordo Regularis de quo agitur, quidquam possideat, tunc Defensori Professionis satisfiat ex pecuniis Mulctarum illius Tribunalis, in quo Causa agitata fuerit, sive alterius, prout in aliis prædictis Literis Nostris de Matrimonii Defensore statuimus.

Defensor Professionis ex officio deputandus.

Cujus expensis operam præstare debeat.

Lata demum Sententia a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci, si ea pro validitate Professionis pronunciata fuerit, neque Professus appellationem interponat, Causam finitam esse non dubitatur. Si verò Professus ad Judicem secundæ instantiæ appellaverit, vel etiam ulterius eadem Causa retractanda fuerit; in omnibus hisce judiciis volumus similiter Defensorem Professionis ex Officio deputatum intervenire, eodem prorsùs modo, quo in citata Constitutione decrevimus, Defensorem Matrimonii, in secunda & ulteriori instantia, judicio semper adesse. Ac sicuti præterea statuimus, hujusmodi Defensoris partes esse, a Sententia Judicis primæ instantiæ pro Matrimonii nullitate latâ ad ulterioris instantiæ Judicem provocare; & formam prosequendi judicium in ulterioribus hujusmodi instantiis præscripsimus; ita porrò volumus, ut Defensor Professionis a Sententia in prima instantia pro nullitate Professionis edita appellare omninò debeat; atque in secunda, seu ulteriori hujusmodi Causarum revisione, eadem omnia volumus observari, quæ pro Causis Matrimonialibus in eadem Constitutione mandavimus.

Defensoris partes eædem in ulterioribus instantiis.

A prima sententia pro nullitate lata semper appellari debet.

Quemadmodum denique legitimas pœnas ibidem constituimus adversus eos, qui post unicam obtentam Sententiam pro prioris Matrimonii nullitate, sive, pendente appellatione, sive eâ per incuriam, aut fraudem Defensoris non interpositâ, ausi fuissent novas Nuptias contrahere; atque decrevimus nemini licere ad altera Vota transire, nisi duæ saltem Sententiæ conformes pro nullitate prioris Matrimonii emanaverint; ita, si quis in Ordine Regulari Professus, post unicam Sententiam favore Nullitatis Professionis pronunciatam, sivè pendente, sivè omisâ culpabiliter appellatione, è Claustris exire, a Religione discedere, quodque magis est, Habitum Regularem abjicere præsumpserit; volumus, atque statuimus, omnibus eum pœnis, atque censuris a Sacris Canonibus, & a Constitutionibus Apostolicis contra Apostatas latis, atque sancitis, subjacere, & obnoxium esse; decernentes pariter, in hujusmodi Causis de Professionis nullitate, liberum Professo non esse a Religione migrare, nisi duas saltem obtinuerit Sententias conformes, quibus ab eo emissa Professio nulla, & irrita declarata fuerit.

Unicæ Sententiæ pro nullitate Professionis prolatæ executio suspenditur.

Et primæ quidem Instantiæ Judices super validitate Professionum, quæ intra quinquennium judicialiter impugnantur, ut supra dictum est, Superior Regularis, simulque Ordinarius Loci esse debent. Si verò eædem Causæ in secunda, aut ulteriori instantia sint discutiendæ, statuimus, inhærentes antiquis quibusdam sæpedictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Decretis, (quæ pariter tenore præsentium approbamus, & confirmamus) ut Causæ hujusmodi ad eos Judices devolvantur, ad quos de jure aliæ omnes Causæ Ecclesiasticæ, post Sententiam Ordinarii, in gradu appellationis respectivè devolvuntur; ità tamen, ut hi quoque Judices, sicuti Ordinarius in prima instantia unà cum Superiore Regulari processit, sic & ipsi procedere, & judicare debeant unà cum Superiore Regulari, non quidem illius Monasterii, in quo reclamans professus est, sed alterius Monasterii ejusdem Ordinis in eorum Civitate, aut Diœcesi existentis, vel, eo non extante, cum Superiore vicinioris Monasterii ejusdem pariter Ordinis, seu cum alia persona Ecclesiastica, cui, juxta præmissa, Superior ille ad quem pertinet, suas vices ad hunc effectum delegaverit. Si autem hujusmodi Causæ in secunda, aut ulteriori instantia ad Sedem Apostolicam devolvantur, & a prædicta Congregatione Concilii, sive ab altera super Consultationibus Episcoporum, & Regularium, aut denique ab Auditorio Rotæ, ut respectivè assolet, discutiendæ fuerint; nullus erit locus ad judicandum Superiori Regulari; qui neque tunc ad ferendam Sententiam admittitur, quum ab eadem Congregatione Concilii, juxta relatum superiùs Urbani Prædecessoris Decretum, examinanda fuerit, etiam intra quinquennium, validitas Professionis ex eo capite impugnatæ, quòd facta fuisse asseratur in Monasterio, aut Cœnobio Religiosis Tyronibus instituendis minimè addicto.

Hactenùs de judiciis super nullitate Professionis, quæ intra quinquennium a die ipsius Professionis emissæ introducuntur; de quibus hoc etiam declarando decernimus, ut quæcumque in superioribus statuta sunt, ea omnia locum habere, & observari debeant etiam in Curia S. R. E. Cardinalis, Nostri, & Romani Pontificis pro tempore in Urbe, ejusque Districtu Vicarii in Spiritualibus Generalis; quotiès hujusmodi Causas intra idem quinquennium in ipsius Tribunali Ordinario judicandas esse contingat. Jam verò videndum est de ejusdem generis Causis, quæ, post elapsum quinquennium hujusmodi, in judicium adducuntur.

Porrò quum Sancta Tridentina Synodus, post quinque annos ab emissâ Professione transactos, omnem aditum ad reclamandum Professis interclusum esse sanxisset, per ea aperta verba superiùs relata: *Non audiatur, nisi intra quinquennium a die Professionis*; adeo inhærendum hujusmodi sanctionis literæ duxerunt Majores Nostri, ut sub piæ mem. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII. decretum fuerit, ac veluti pro regula statutum, nullius Causæ introductionem super nullitate Professionis, elapso quinquennio, admittendam esse; etiamsi Professio per vim, & metum facta diceretur, atque probari vellet, hujusmodi vim, & metum toto quinquennii tempore permansisse. Verba Decreti die v. Martii Anni MDXCVIII. editi, quæ habentur *Decretorum Congregationis Concilii Tom. 9. fol. 55.* hæc sunt: *Gregorius XIII. ex Sententia Congregationis Concilii declaravit, eos, qui per vim, & metum se Religionem professos prætenderent, nisi intra quinquennium reclamaverint, eo elapso, non esse audiendos, tametsi*

allegarent, vim & metum semper durasse.

At verò procedentibus temporibus, non sine justis gravibusque Causis, ut planè persuasum habemus, inductum fuit, ut admitterentur instantiæ pro *restitutione in integrum adversus lapsum quinquennii.*

De quibus tamen judicium facere ad Apostolicam Sedem semper privativè pertinuit, sive ex parte Professi, sive ex parte Religionis instantiæ hujusmodi proponerentur, ac licet ipsa reclamatio ob impedimentum per totum quinquennium perseverans dilata fuisse diceretur. Hoc enim remedium restitutionis in integrum, extraordinarium in jure vocatur, cujus concedendi facultas Judicibus inferioribus competere nequit, non obstante quacumque contraria consuetudine; etiam immemorabili, aut quolibet asserto privilegio; ut patet ex compluribus in eandem sententiam decretis ejusdem Congregationis Tridentini Concilii Interpretis, quæ recensita fuerunt in Decreto edito die XXIV. Septembris Anni MDCCXL. in Causa *Sicula Restitutionis in Integrum*, quod a Nobismetipsis die XXVIII. ejusdem mensis, & anni approbatum, & confirmatum fuit, quodque iterùm præsentium tenore approbamus, & confirmamus; reservato Nobis, & successoribus Nostris Romanis Pontificibus jure concedendi Ordinariis, & Superioribus Localibus, in quibusdam peculiaribus casibus, facultatem examinandi etiam Causas restitutionis in integrum, ac super ipsis pronunciandi, antequam ad sententiam ferendam super Professionis validitate, aut nullitate deveniant; ut non semel ex Apostolicæ Sedis dispensatione factum fuisse non ignoramus.

Hujus autem judicii methodus diversa quondam fuit ab ea, quæ in præsenti observatur. Antiquis enim temporibus, visa probabili ratione, seu fumo, ut ajunt, causarum restitutionis in integrum, ea ab Apostolica Sede concedebatur; nimirum facultas indulgebatur reclamantibus adversus Professionem, ut, licèt elapsum esset quinquennium, nihilominus de illius nullitate coram Judicibus competentibus actionem promovere possent; pro cujus judicii instructione deinceps a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci legitimus conficiebatur Processus, atque sententia super validitate, aut nullitate ferebatur. Quæ sanè methodus si hoc etiam tempore in usu esset, oporteret Nos eorum præcipuè, quæ ad hujusmodi judicium consequentia sunt, rationem habere; ac providere, ne unius tantùm sententiæ vigore Professiones Regulares dissolverentur. Sed alius hodierno tempore est ordo, qui in præfatis Congregationibus, seu Tribunalibus Urbis, pro concedenda restitutione in integrum adversùs lapsum quinquennii, observatur; Nam priusquam super eo quidquam decernatur, committitur Ordinario Loci, & Superiori Regulari, ut Processum conficiant; eoque demum transmisso, proponitur dubium super concessione restitutionis in integrum, idque non minùs accuratè, ac severè examinatur, ac si dubium propositum esset super ipsa validitate, aut nullitate Professionis. Si autem petita in integrum restitutio concedatur, tunc Ordinario, & Superiori Locali committitur, ut sententiam proferant super controversa Professionis validitate. Sed quamvis in hujusmodi Commissionibus plena ipsis relinquatur facultas judicandi sive pro validitate, sive pro nullitate Professionis, prout ipsis justum visum fuerit; usu tamen compertum est, quòd, quum iidem satis noverint, quam diligenti, & gravi judicio apud Sedem Apostolicam discussæ fuerint Causæ, propter quas restitutio in integrum concessa fuit; viso dumtaxat hujusmodi concessionis rescripto, nec ulteriori instituto examine, ad ferendam pro nullitate Professionis sententiam ut plurimum sine dubitatione procedunt.

Accuratum hujusmodi examen causarum restitutionis in integrum apud Romanæ Curiæ Judices in more positum, non modò non immutare intendimus, verùm etiam approbatione Nostra singulis, ad quos pertinet, magnoperè commendatum, ab ipsis in posterum observari volumus, ac jubemus; hoc tamen addito, ut in Commissionibus, quæ diriguntur Superioribus Regularibus, & Ordinariis Locorum pro conficiendis Processibus, iisdem, sub pœna nullitatis actuum, injungatur, ut in omnibus procedere debeant cum interventu Defensoris Professionis; ad quem nimirum pertinebit Interrogatoria dare, juxta quæ examinari debebunt Testes, aliaque ad Officium sibi impositum pertinentia diligentissimè præstare. Item volumus, ut in ipsa propositione dubii super concessione restitutionis in integrum, tam in præfatis Cardinalium Congregationibus, Concilii Tridentini interpretationi, & Episcoporum ac Regularium consultationibus præpositis, quàm in Auditorio Rotæ, aut in quacumque Congregatione peculiariter forsan deputata, sub simili nullitatis pœna, Defensor Professionis, ab eo, qui Tribunalis caput est, deputatus, expensis eorum, de quibus supra, semper & in omnibus actibus in judicio stare debeat; neque solùm in prima hujusmodi dubii propositione, sed etiam in ulterioribus; quatenùs reclamans in prima rejectus, ad novam audientiam admittatur. Denique, ut pro fruendo beneficio restitutionis in integrum, unica favorabilis resolutio nequaquam sufficiat, nisi ea per secundam conformem, iterato Causæ examine, auditoque semper Defensore Professionis, confirmata fuerit; quemadmodum in altera Constitutione Nostra, præsentis initio allegatâ, de Causis super nullitate Matrimonii constituimus; Nos enim præsentium tenore decernimus, ac sub pœnis adversus Apostatas sancitis districtè prohibemus, ne quis sub clypeo unicæ resolutionis pro concessione restitutionis in integrum obtentæ, è Religiosis Claustris migrare, multòque minus Habitum Regularem deponere audeat, seu præsumat: quum ad prædictas pœnas declinandas, & altera resolutio super restitutione in integrum priori consentanea, & sententia super nullitate Professionis a Superiore Regulari, & ab Ordinario ferenda, expectari omnino debeant; nec nisi per hujusmodi sententiam, a prædictis Judicibus, prævius duabus resolutionibus pro concessione restitutionis in integrum, legitimè latam, Judicium absolutum censeri queat.

Defensor Professionis assistere debet tam confectioni Processuum de causis restitutionis in integrum;

Quàm examini Causarum apud Sanctam Sedem.

Examen hujusmodi duplex requiritur, antequam Ordinarius, & Superior procedere valeant.

Quamdiu reclamans in Religione manere debeat.

Quæ omnia si ita observabuntur, ut a Nobis constituta sunt, utque omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, sedulò observanda & implenda a Nobis præscribuntur, & enixè inculcantur; profectò non dubitamus, quin multò rariores in posterum futuræ sint instantiæ, & contentiones eorum, qui vel intra quinquennium a die Professionis emissæ, vel etiam eo elapso, susceptum Religiosæ vitæ Institutum relinquere adnitantur. Ad hoc autem certius obtinendum magnoperè contulerit, si a Superioribus quoque Regularium Ordinum in Novitiorum admissionibus ea observabuntur quæ & in eorum Constitutionibus, & in Decretis felicis recordationis Clementis Papæ VIII. Prædecessoris Nostri statuta sunt, quæque omnia ab ipsis plenissimè observari, & impleri, Nos pariter ipsis præcipimus, ac jubemus; tum etiam si ipsi minus facile consensum suum præbebunt, ut admittantur ad Professionem Tyrones, sive qui ætatem quidem a Concilio præscriptam compleverint, at non ad eam pertigerint,

Præmissorum observantia injungitur omnibus ad quos pertinet.

Ac Superioribus Regularibus observantia Canonum, Constitutionum, & Regularum.

quæ a Constitutionibus Ordinis statuta est; sive illi, qui licèt annum Novitiatus expleverint ad normam Concilii, adhuc tamen ulteriùs in eo manere deberent, juxta præscriptum suarum peculiarium Constitutionum; multòque magis ii, qui nec per integrum annum, sed per octo, aut sex menses dumtaxat Tyrocinium posuerunt; ac demum si ipsi Superiores haud se interponent, neque curabunt, ut Professi ante legitimam ætatem ad Ordines Sacros promoveantur. Quæcumque enim sive in Sacris Canonibus, aut Pontificiis Constitutionibus, sive in peculiaribus Ordinum statutis, circa præmissa providè constituta sunt, non parum habent momenti ad religiosam vocationem in hominum cordibus stabiliendam, & ad cohibendam versatilem animorum mobilitatem, quæ ut plurimum aut sola, aut potissima causa est, qua Professi adducuntur, ut vota, quibus obstricti sunt, irrita declarari cupiant. Neque verò Apostolica Sedes ullas unquam dispensationes in præmissis concedere consuevit, nisi prævio assensu, aut etiam accedentibus precibus Superiorum Regularium; quibus nempè æquum, & necessarium est fidem adhiberi in expositione causarum, quas urgere asserunt pro concedendis dispensationibus, quæ petuntur. Illud autem nullo modo ferri, aut probari potest, quod tamen apud plerosque invaluisse constat, ut scilicèt reclamantibus adversùs Professionem sive intra quinquennium, sive post ejus decursum, Superiores ipsi contradictores se se non exhibeant, aut etiam apertè suffragentur; ex falsa nimirum opinione, quod Religiosorum Virorum societate indignus censendus sit, quicumque ab ea discedere exoptat; quodque ex inutili Monacho, utilis fortasse Clericus Sæcularis existere possit. Nunquam enim licitum est justitiam deserere, aut prodere, quæ jubet omni ratione sustineri actum adeò solemnem, & natura sua irrevocabilem, in quo perficiendo, unà cum Professo, ipsa quoque Religio intervenit.

Utque Religionis, & Professionis defensionem non deserant.

Ad prædictum finem præterea quammaximè proderit, si & Ecclesiastici Præsules, & Judices, debitas officii sui partes explere non prætermittent. Ecclesiarum quidem Præsules, si anathemati subjectos declarabunt omnes & singulos, cujuscumque qualitatis, conditionis, & dignitatis fuerint, qui Virgines, aut Viduas, seu alias quascumque Mulieres invitas, præterquam in casibus in jure expressis, coëgerint ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum Habitum cujuscumque Religionis, vel ad emittendam Professionem; juxta sanctionem Sacræ Tridentinæ Synodi *Sess. xxv. Cap.* 18. *de Regular.*, ubi etiam pares censuræ statuuntur adversus eos, qui in hujusmodi factis consilium, auxilium, vel favorem dederint; ac si omnes similiter, quotquot ausi fuerint compellere viros ad ingrediendam Religionem, & ad Vota profitenda, justis gravibusque pœnis afficient. Judices verò, si, falso ante omnia deposito præjudicio, quo nonnulli arbitrantur latissimam viam, quoad fieri potest, aperiendam esse iis, qui indè migrare cupiunt, ubi invito animo commorantur; ad exactam justitiæ lancem expendent & numerum, & qualitatem Testium, qui ad comprobandam nullitatem Professionis inducuntur; & vim majorem a minori, metum gravem a levi, debilem a constantiori sexu, interclusam a permissa reclamandi facultate discernent; aliasque omnes circumstantias sedulò animadvertent, quæ in hoc toto rerum genere ab Auctoribus considerari solent.

Episcopi procedant contra inferentes vim & metum.

Judices omnia expendant ad normam Juris.

Itaque prædictis omnibus & singulis gravissimè denunciamus, districteque præcipimus, ut in cunctis quæ ad eorum officia pertinent, a justitiæ tramite, & a præscriptis sibi legibus ne minimum quidem discedant; ac meminerint, omnium, quæcumque gesserint, severissimam sibi rationem tum apud Divinum Judicem, tum apud homines reddendam fore. Nos verò, si Deo placuerit valetudinem Nobis cum vita servare, non parum operæ conferre intendimus, quò planiùs, atque faciliùs de Causis hujus generis ab ipsis in posterum judicari valeat. Siquidem Nobis propositum est cum consilio selectorum Virorum in Theologia, & Canonica facultate præstantium, nonnullas quæstiones accuratè examinare ac dirimere, quæ variis Scriptorum opinionibus jactatæ, & varias species induentes, juxta diversas occurrentium casuum circumstantias, ancipites atque sollicitos detinere solent Judicantium animos; ut Nobismetipsis in minoribus olim constitutis non semel evenisse meminimus, quum pro munere Secretarii præfatæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, hujusmodi Causas ad regulam Juris exigendas præ manibus haberemus. Ejusmodi sunt, exempli causa, quæstiones: Utrùm Professio quamvis initio nulla fuerit, per subsequentes tamen actus convalidetur; quinam sint actus, ex quibus hujusmodi convalidatio, seu ratificatio inducatur; & quid momenti habeat ad hunc effectum susceptio Sacrorum Ordinum *ad titulum Religiosæ paupertatis.* Præterea, si quis forte ante legitimam ætatem ignorans Professionem emiserit, & in ea ignorantia per plures annos in Religione permanserit, seque validè Professum existimans, ea omnia, quæ Professorum sunt, una cum Sociis præstiterit, an hic deinde intelligens, qua ætate Vota emiserit, non obstantibus actibus veri Professi a se gestis, adhuc, præfatæ ignorantiæ præsidio, actionem habeat ad reclamandum adversus Professionem a se factam; an verò talis ignorantia nihil eidem suffragetur, quo minus Professionem initio nullam per subsequentes actus ratam habuisse censeatur. Itèm, an Professus, qui in Professionis actu impedimentum aliquod, sive defectum, occultavit, de quo interrogatus fuit, addita declaratione ad formam Constitutionum, quòd scilicet Religio ipsum cum hujusmodi defectu, aut impedimento forsan occultato admittere non intendebat; an, inquam, talis Professus, qui Religioni dolum struxit, ejusmodi commodum ex propria fraude desumere possit, ut validitatem suæ Professionis ex eo capite impugnare valeat. Denique, an ullam vim habere debeat in foro externo ad suadendam Judici nullitatem Professionis, quod reclamantes Professi asserere sæpè non dubitant, se in proferendis Religiosis Votis, mentem servasse alienam a proposito se obligandi. Hæc omnia, aliaque similia in hujusmodi judiciis frequenter occurrentia, & in utramque partem hactenus disputata, tum Nostro, tum aliorum, quos, ut supra diximus, in consilium advocaturi sumus, diligenti studio, Deo adjuvante, explanare deliberavimus.

Interim præsentes Literas, cum omnibus & singulis in ipsis decretis, atque statutis, firmas, validas, & efficaces existere, ac perpetuo fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè, & inviolabiliter observari volumus, & decernimus. Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, prædictasque S. R. E. Cardinalium Congregationes Generales & Particulares, aliosque ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sanctæ Sedis Nuncios,

aliosve quoslibet quacumque præeminentia, auctoritate, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, ubique judicari, & definiri debere; ac nullum, irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus, tam Causarum forsan ad hunc diem introductarum pendentiâ, quas quidem causas, in quibuscumque statibus, & terminis de præsenti reperiantur, juxta superiùs præscripta omninò tractari, judicari, & definiri debere expressè decernimus; quàm Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula de Jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, Decretis quoque, & Resolutionibus a præfatis Cardinalium Congregationibus, sive ab Auditorio Rotæ prædicto, aut aliis quibuscumque Judicibus, & Tribunalibus, aliàs forsan, & aliter factis, conditis, & emanatis, nec non quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, & Literis Apostolicis quibusvis Personis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, & Sancti Joannis Hierosolymitani, aliisve quibuslibet specifica, & individua mentione dignis, etiam sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, & cum quibusvis etiam clausulis & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in specie, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & exactissimè servatis, & specificatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permansuris; hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, plenissimè, & amplissimè motu pari derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus insuper, & eadem Auctoritate prædicta mandamus, ut eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam facilius deducantur, nec quisquam de eis ignorantiam prætendere valeat, ipsas præsentes, seu earum transumpta, ad valvas Ecclesiæ S. Joannis in Laterano, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ, per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, & affigi, sicque publicatas & affixas, omnes, & singulos, quos concernunt, seu concernent in futurum, perinde afficere & arctare, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ, & notificatæ fuissent.

Utque earundem præsentium transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac Sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in judicio, quàm extra illud, ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum Confirmationis, Approbationis, Voluntatis, Mandatorum, Statutorum, Decretorum, & Derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo septimo, quarto Nonas Martii, Pontificatus Nostri Anno VIII. Dat. Pontif. anno VIII. die 4. Martii 1748.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 16. Martii 1748.

XLVIII.

Præscribitur Ritus impertiendi Pontificiam Benedictionem super Populum, servandus a Regularibus eorum Ordinum, quibus facultas hujusmodi statis diebus a Sancta Sede indulta fuit.

Deest inscriptio, quæ cuilibet Superiori Generali dictorum Ordinum aptata fuit.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exemplis Prædecessorum nostrorum adducti, nonnullis Familiis Regularium permisimus, ut Fideles, qui statis anni diebus ipsarum Ecclesias inviserent, & indictis pietatis operibus satisfacerent, Indulgentiam Plenariam consequerentur, utque Monasterii Præses, vel alius Sacerdos a Patre Provinciali designandus, populo tunc temporis congregato, Summi Pontificis nomine, Benedictionem impertiret. Summa Pontificiæ concessionis.

Nullus unquam ritus ad hanc rem peragendam præscriptus fuit; quæ quidem extra Urbem solùm contingit, cùm Pontifex ipse Romæ Benedictionem populo elargiatur: etenim is ritus, qui Urbani VIII. Prædecessoris nostri auctoritate probatus asseritur, & qui post editos nonnullos Romanos Rituales typis impressus fuit, ad eam Benedictionem, de qua verba facimus, minimè pertinet; sed illam complectitur, quæ, non pluries, non semel quolibet anno, sed aliquâ urgente legitimâ causâ, populis & agris tribui consuevit, & pro qua certus Delegatus Apostolicus semper constituitur, qui Brevi Apostolico munitus, potestatem obtinet non solùm benedicendi populo, sed illum quoque dissolvendi ab omni vinculo Excommunicationis, Suspensionis, Interdicti, & a cæteris Ecclesiasticis Censuris ac pœnis, si quas fortè populus imprudens atque ignarus contraxerit, etiamsi illæ in Bulla *in Cœna Domini* contineantur. Nullus ritus pro hac Benedictione est præscriptus. Quamquam pro ali. Benedictione sit designatus.

Cùm hæc ita sint, tamen deprehendimus, quemdam ritum temerè, & inconsultò excogitatum esse pro supradicta prima Benedictione Pontificia invocativa, quæ aut pluries, aut semel datur quolibet anno. Quippe simplex Sacerdos in medio Altaris collocatus, Ministris circumadstantibus, & sacris indumentis ornatis, trinam Benedictionem populo impertit, & alia plura gerit, quæ enumerare hoc loco supervacaneum existimamus. Forma, quâ aliqui usi sunt, refertur. Trinam Benedictionem impertiendo.

Equidem *Benedictio super populum* solemnis est De Jure Benedicendi,

& quibus competat.

est: eamque in quacumque Orbis terræ parte Romanus Pontifex elargiri potest: Episcopus autem in sua Diœcesi, & locis ipsius etiam exemptis, Archiepiscopus in sua Provincia, & locis ejus exemptis, eamdem exercere valet potestatem. Id constat Decreto Clementis V. in Viennensi Concilio, quod *in Clementina Archiepiscopo, de privilegiis*, recensetur. Porrò Abbatibus ejusdem Benedictionis super populum tribuendæ facultas conceditur in Ecclesiis, quæ ipsis plenè subjiciuntur, modò tamen Apostolicum privilegium ad id necessarium obtinuerint: quo sanè uti nequeunt, nisi postquam Sacrum solemne, aut Vesperas in Ecclesia peregerint; nam populo in via passim occurrenti benedicere ipsis non licet, nisi id clarè in eodem privilegio declaretur, uti respondit Alexander IV. *in Cap. Abbates, de privilegiis, in sexto.*

Simplex Sacerdos nequit Populo benedicere.

Simplex ergo Sacerdos nequit Benedictionem super populum elargiri, juxtà *Can. Ministrare 26. quæst. 6. Benedictionem quoque super populum in Ecclesia fundere, Presbytero penitùs non licebit*: quod tamen eidem Sacerdoti modò permittitur, postquam Divinum Missæ Sacrificium absolvit. Dictum est, modò permitti: si etenim sacram antiquitatem inquiramus, neque id Presbytero licitum olim fuisse cognoscemus, uti Nos ipsi certis documentis ostendimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ sect. 1. num.* 382., qui primò Bononiæ *anno* 1740. typis editus fuit, ac *sect.* 1. *num.* 391. in eodem Tractatu, qui deinde Latinè redditus publicam lucem iterum adspexit Patavii *anno* 1745. Etsi siquidem in usu semper fuerit, ut, re Divinâ peractâ, populus ab Ecclesia Benedictione dimitteretur, quemadmodum *in Can. Missas, de Consecratione dist.* 4. continetur; id tamen, non a Sacerdote celebrante, sed vel ab Episcopo, si præsens aderat, vel, si aberat, ab Archipresbytero ejus jussu præstabatur: quo sensu explicatur Decretalis *in Cap. Officium, de Officio Archipresbyteri*, ubi inter Archipresbyteralia munera recensetur *Benedictiones Presbyterales in Ecclesia dare*; prout animadvertit Gonzalez *in idem Cap. Officium, num.* 2. idemque antea planè comprobaverat Saussay *in Panoplia Sacerdotali pag.* 558.

Et solum potest in fine Missæ.

Licet olim contraria disciplina obtineret.

Conc. Laudunen. hanc tribuit Sacerdoti facultatem.

Quibus omnibus subsequens plurium sæculorum contraria prævaluit disciplina, quæ Sacerdoti celebranti potestatem fecit Benedictionem super populum in fine Missæ effundendi, ob eam potissimùm causam, quam Bellotus recenset *in Ritib. Laudunensis Ecclesiæ par.* 3. *pag.* 136. *num.* 9. *At, cùm Benedictio ad Missæ perfectionem pertineat hodie, sine qua fas non est ab incepto Sacro recedere, nec jure queat populus ante Benedictionem ipsam egredi, ex præcitata Agathensi Synodo, quatenus integræ Missæ non interesset quisquis præmaturè recederet; sequitur, facultatem cuilibet celebranti concessam esse, privatam illam Benedictionem ad finem Missæ populo ubique locorum impertire.* Idem inter Morales Scriptores commemorat Quartus *ad Rubricas Missalis pag.* 386. *in Dubiis conscientiæ.*

Idem statuit Textus qui allegatur.

In *Can. Ecce ego, dist.* 95. hæc leguntur: *Nemo hinc Episcoporum, invidiâ diabolicæ tentationis inflatus, irascatur in Templo, si Presbyteri interdum exhortentur plebem, si in Ecclesiis prædicent, si plebibus, ut scriptum est, benedicant.* Si Glossæ fidem præstemus, illud *benedicere* declarat Benedictionem, quæ populo traditur a Sacerdote, qui rem Divinam perficit, nempe post ea verba: *Ite Missa est*: quam sanè interpretationem Nos minimè respuimus, cùm certum habeamus, eumdem textum Sancto Hieronymo non esse tribuendum; quod nonnulli falsò putaverunt, quos meritò redarguit Teophilus Raynaudus *Operum tom.* 16. *pag.* 211.; sed incerto Auctori, qui inter vivos fortasse tunc agebat, cùm Benedictio in fine Missæ inter Benedictiones Presbyterales jam haberetur, usùsque invaluisset, ut Sacerdos, peracto Missæ Sacrificio, populum Benedictione *jure suo* dimittat, sive absit, sive intersit Episcopus: eâ tamen statutâ lege, ut, si intersit, & in sua sit Diœcesi, ad eum priùs se convertat, eique caput inclinet, veluti facultatem populo benedicendi postulans; quod ab eodem Sacerdote prætermittitur, si Episcopus Missæ intersit, sed extra suam Diœcesim versetur, prout desumitur ex Rubricis Missalis *tit. de Benedictione in fine Missæ, & Evangelio Sancti Joannis.*

Cùm jam perspectum sit, quo tempore, & loco simplex Sacerdos populo possit *jure suo* benedicere, necessariò consequitur, nullam aliam Benedictionem super populum ab ipso impertiri licitè, nisi *jure delegato.* Hujus naturæ est Benedictio, de qua nunc agimus, quæ per delegationem Apostolicam cùm unicè concedatur, Nostrum est omnino ritum præscribere, quem inferiùs pro norma in posterum servanda subjiciemus, quo sanè uti volumus, ac decernimus eos Ordines Regulares, sive Mendicantes, sive non Mendicantes, Monasticos, vel Clericorum Regularium, quibus Nos ipsi, vel Prædecessores nostri, vel futuri Romani Pontifices, facultatem tribuendæ populis Benedictionis permiserint.

Admoneatur itaque populus de Indulgentia a Sede Apostolica concessa, de præceptis operibus pro ea lucrifacienda, de die, quo visitanda est Ecclesia, de hora denique qua datur Pontificia Benedictio; & admonitio hæc fieri possit, quatenus opus sit, etiam schedis impressis, & consuetis locis palàm affixis: licèt etenim id a Prædecessore Nostro Clemente Papa VIII. fuerit vetitum Fratribus Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, & Fratribus Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis pariter Captivorum, in communicatione Indulgentiarum, & Orationum; uti habetur in ejus Constitutione, quæ incipit *Cùm ad uberes* §. 5., & in alia Constitutione *Decet Romanum Pontificem* §. 6.; visum tamen Nobis est, id esse hypotesi inapplicabile; cùm, cæteris prætermissis, prædicta communicatio certum genus personarum, quosdam videlicet, ut plurimum, Confratres, non autem populum universum, ut Indulgentia, & Benedictio, de quibus agitur, complectatur.

Postquam statutis die & horâ populus ad Ecclesiam convenerit, altâ voce legantur Apostolicæ Literæ, seu Decreta, quibus Indulgentia conceditur, unà cum potestate Benedictionem Apostolicam super populum effundendi, ut de delegatione audientibus constet; & concessio ex Latino sermone in vulgarem accommodatum ad populi intelligentiam conversa pronuncietur: populus ad suorum scelerum detestationem pio brevique sermone excitetur: post quæ Sacerdos, nullis circumadstantibus Ministris, Stolâ & Superpelliceo indutus (ut in Rituali Romano præscribitur, cùm agitur de Benedictionibus, quæ extra Missam Presbyteris permittuntur) ante Altare genuflexus, sequentibus verbis Dei opem imploret:

℣. *Adjutorium nostrum in nomine Domini.*
℟. *Qui fecit cœlum, & terram.*
℣. *Salvum fac populum tuum Domine.*
℟. *Et benedic hæreditati tuæ.*
℣. *Dominus vobiscum.*
℟. *Et cum spiritu tuo.*

Deinde stans, sequentem recitat Orationem:

OREMUS.

O*Mnipotens, & misericors Deus, da nobis auxilium de sancto, & vota populi hujus in*

humi-

humilitate cordis veniam peccatorum poscentis, tuamque benedictionem præstolantis, & gratiam, clementer exaudi: dexteram tuam super eum benignus extende, ac plenitudinem divinæ benedictionis effunde: qua bonis omnibus cumulatus, felicitatem & vitam consequamur æternam. Per Christum Dominum nostrum. ℟. *Amen.*

Post quam ad cornu Epistolæ accedat, ut in Actis Ecclesiæ Mediolanensis *part. 4. Benedicet in Ecclesia ad Altare, stans in cornu Epistolæ:* & stans in cornu Epistolæ, non trinâ, hoc est triplici Signo Crucis, sed unâ Benedictione, unico videlicet Signo Crucis, benedicat, proferens altâ voce hæc verba:

Benedicat Vos Omnipotens Deus ✝ Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. ℟. *Amen.*

Trina siquidem Benedictio Episcopo competit, non Sacerdoti: cùmque nonnulli in fine Missæ trinam usurpare cœpissent, consuetudo Clementis VIII. auctoritate sublata est, quemadmodum ostendit Meratus hac mortali vità nuper defunctus *tom. 1. pag.* 243. Id Nos etiam advertimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ sect. 1. locis supra indicatis.* In Rubrica quoque Missalis hæc habentur: *In Missa solemni Celebrans eâdem voce & modo, qua in Missis privatis, semel tantùm benedicit populo.* Insuper Cœremoniale Episcoporum trinam Benedictionem ipsis solùm tribuendam decernit: quod eâdem Missalis Rubricâ confirmatur: *Episcopus autem ter benedicit populo etiam in Missis privatis, ut in Cæremoniali habetur.* Postremò Alexander VII., Decreto, quod *die 27. Septemb.* 1659. edidit, tempora indicit ac recenset, quibus Abbates usu Pontificalium præditi, ritu solemni celebrantes, trinam Benedictionem impertire possunt: quod iisdem penitus interdicitur, cùm rem Divinam privatim conficiunt; quod Nos ipsi indicavimus *nostrâ Institutione* 14. §. 4. *num.* 19. *tom.* 2. si Bononiensis editionis ratio habeatur, quæ peracta fuit *anno* 1735. sin autem easdem Institutiones in Latinam linguam conversas, & Romæ impressas *anno* 1747. quis inspiciat, idem prorsus deprehendet *Institutione* 34. §. 4. *in fine pag.* 174. Quocirca non sine animi nostri voluptate Epistolam legimus encyclicam Patris Generalis Cœnobitarum Ordinis Eremitarum Sancti Augustini, quibus in nostris Apostolicis Literis potestas facta est dandi in certis anni Festivitatibus Pontificiam Benedictionem, in qua eosdem admonet, ut populo benedicant unico Signo Crucis, more Sacerdotali: quod ipsum si ab aliis etiam factum esset, querelæ ad Nos delatæ non fuissent de usurpatis honoribus Episcopalibus.

Hac itaque Epistolâ Encyclicâ ritum statuimus ac declaramus, quo Benedictio Papalis in posterùm tribuetur, eumque notum facimus Ordinum Regularium Præsidibus, ut ipsum Regularibus sibi subjectis observandum indicant. Equidem Alexander VII. Prædecessor Noster usum Pontificalium Abbatibus, quibus id privilegio convenit, accuratè præscribens, Ordinariis locorum facultatem concedit, ut, si quid contrarium Abbates commisissent, ipsi tamquam Sedis Apostolicæ Delegati rem cognoscerent, & censuris etiam, si opus esset, omnem insolentiam compescerent. At Nos aliam viam suscipiendam ducimus, præcipientes, ut de illis Regularibus, qui perscriptum a Nobis antea Benedictionis ritum violaverint, Nos statim certiores efficiant: tunc enim neque infensos invicem Episcopos & Regulares reddemus, nec populis beneficium Papalis Benedictionis denegabimus; sed facultatem ejusdem Benedictionis tribuendæ parere recusantibus auferemus, eamdem largiemur aliis, qui jussa nostra facere non detrectabunt: qua in re futuros etiam Romanos Pontifices magnopere hortamur, ut idem exemplum sequantur. Postremo Tibi, & universo tuo Ordini Benedictionem Apostolicam impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Dat. P. nr. A. VIII. die 19. Martii 1748.

XLIX.

Societati JESU tribuitur unus locus inter Consultores Congregationis Sacr. Rituum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

COnstantem omnium sensum, Pontificio etiam confirmatum oraculo, Omnipotentem nimirum Deum, sicut alios aliis temporibus sanctos Viros, ita Luthero, ejusdemque temporis Hæreticis Sanctum Ignatium, & institutam ab eo Societatem objecisse, adeo Religiosi ipsius Societatis Alumni luculentissimis tanti Parentis vestigiis insistentes, per assidua religiosarum virtutum exempla, & præclara omnium doctrinarum, ac præsertim sacrarum documenta comprobare pergunt, ut quemadmodum non mediocre ad gravissimas Catholicæ Ecclesiæ rationes salaberrimè accurandas, componendosque mores, atque in bonis artibus instituendos Adolescentes, subsidium conferre satagunt, ita nova Apostolicæ benignitatis argumenta promereri videantur. Satis enim superque compertum est universis, atque exploratum, quibus per omne tempus religiosis viris, & Christiana pietate, & omnium disciplinarum splendore, & multiplici literarum cognitione, æternæque Christifidelium salutis zelo commendatissimis, addictissima huic Sanctæ Sedi ipsa Jesu Societas locuples adhuc veluti generosa mater non immerito gloriatur.

Laudes Soc. Jesu.

Nos sane, qui eapropter semper plurimi fecimus, atque in suprema hac Sacrosancti Apostolatus Cathedra plane immerentes per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam sedentes, majori in honore laudatam Societatem habemus, decet, ut perenni etiam nostræ charitatis auctoritatisque Apostolicæ testimonio eandem donemus; ne quod aliis Religiosis Ordinibus, & Institutis in hac Alma Urbe nostra conspicuis, sive per Romanos Pontifices Prædecessores nostros, sive per Nos ipsos, decus, & ornamentum, sive honorificentiæ munus impertitum esse dignoscitur, eidem Societati Jesu de Orthodoxa Religione benemerentissimæ deesse patiamur.

Sensus Pontif. erga dictam Societatem.

Qui magna nostrorum Operum volumina de Beatificatione, & Canonizatione Servorum Dei pervolverit, is intelliget omni procul dubio, quòd si in cæteris expediendis negotiis insignium hominum opera, & industria requiritur, in rebus certè per Congregationem Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositam expendendis, decidendisque, major Virorum in omni disciplina versatorum, quibus ipsa inter alios Ordines, & Instituta Societas memorata abundat, delectus haberi debeat.

In negotiis Congregationis Sacr. Rituum consultandis præstantium hominum opera impendenda.

Hinc est, quod Nos Motu proprio, ac ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine volumus, ac decernimus, ut deinceps perpetuis futuris temporibus unus ex ejusdem Societatis Jesu Presbyteris laudatæ Congregationis Cardinalium Sacris Ritibus præpositæ Consultor sit, & habeatur, ut hujus vacatione succedente, alter dictæ Societatis Presbyter in ipsius locum semper substituatur.

Ideo Pontif. unum locum inter Consultores dictæ Congregationis assignat Soc. Jesu.

Etsi

Et quamvis ex ipsa Soc. jam alius adsit Consultor.

Etsi autem in præsentia Dilectus Filius Hieronymus Ridolfi sæpedictæ Societatis Presbyter locum unius Consultoris in memorata Congregatione Cardinalium teneat, tamen, ut Pontificiæ hujusmodi indulgentiæ possessionem ipsa Societas Jesu capiat, atque etiam ut paterna grati animi significatione prosequamur Dilectum Filium Emmanuelem de Azevedo ejusdem Societatis Presbyterum, qui non solum in quamplurimis sive colligendis, sive adornandis, atque in lucem edendis aliorum insignium Virorum operibus de rebus Liturgicis plenissimè tractantibus, sed in antedictis etiam nostris Voluminibus, aliisque a Nobis compositis in unum veluti corpus è duodecim, & amplius Tomis constans cogendis, & quàm castigatissimè, splendidissimèque hic Romæ recudendis maximè intentus, atque in ejusdem Sacrorum Rituum Congregationis negotiis accurate expediendis versatus, & instructus, primum hujusmodi locum quodam veluti merito sibi debitum vindicat.

P. Emman. de Azevedo, præsentis concessionis fructu gaudere statuit.

Eapropter ipsum Emmanuelem de Azevedo a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, præter memoratum Hieronymum Ridolfi Consultorem, auctoritate, & tenore paribus, eumdem Emmanuelem unum sæpedictæ Sacrorum Rituum Congregationis Consultorem itidem quoad vixerit facimus, constituimus, & deputamus; itaut uterque insimul, quoad ambo etiam in humanis fuerint, ejusdem Congregationis Consultoris munere perfungatur, nec alterius vacationi in posterum subrituatur, sed per utriusque dumtaxat cessum, sive decessum, novus ejusdem Societatis Presbyter Consultoris hujusmodi locum a Nobis, ut præmittitur, dictæ Societati assignatum tenere debeat.

Clausulæ.

Decernentes, easdem præsentes Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogationes.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictæque Societatis Jesu etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis.

Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. Pont. A. VIII. die 24. Aprilis 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXIV. Aprilis MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Cajetanus Amatus.

De Renovationibus Investiturarum, & aliarum concessionum Bonorum directi Dominii Cameræ Apostolicæ.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Concreditum Nobis Apostolicæ Sedis patrimonium non solùm pro viribus utiliter administrare, sed etiam nulla sive amplitudinis, sive juris sui parte imminutum servare volentes; vix fieri posse intelligimus, ut Nobismetipsis constent administrationis Nostræ rationes, nisi certò provisum extiterit, ut facultas disponendi de Bonis, Dominiis, Proprietatibus, & Juribus ipsius Sedis, & Cameræ Apostolicæ, quæ ad Nos dumtaxat, & ad Romanum pro tempore Pontificem, Supremi Principis jure, pertinet, ab aliis quibuscumque, præter Nostram, & Successorum Nostrorum scientiam, mentem, & voluntatem, exerceri minimè valeat. Idcircò perpendentes, quàm amplis facultatibus, vel expressè, vel implicitè ab Apostolica Sede instrui, vel etiam ex usu & consuetudine uti consueverint Venerabiles Fratres Nostri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, qui, per temporalem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Ditionem, ad Bononiæ, Ferrariæ, Æmiliæ, & Urbini Legationes regendas & gubernandas, Legati de Pontificis Latere mitti, eorumque exemplo etiam Prælati Præsidentes, qui ad aliquas ex præfatis Provinciis cum facultatibus Legatorum a Latere regendas pariter, & gubernandas aliquando deputari solent; ne forte ex laxiori facultatum hujusmodi interpretatione, aut ex assertis consuetudinibus absque Nostra, & Pontificum Prædecessorum Nostrorum scientia inductis, in concedendis, aut renovandis Investituris Bonorum Feudalium, Emphyteuticorum, Livellariorum, seu alio quocumque nomine, & titulo ad directum Dominium, & Proprietatem Cameræ Nostræ Apostolicæ pertinentium, aliquid per eos fieri contingat, quod potestatis eisdem attributæ fines excedat, atque in ejusdem Cameræ, illiusque Proprietatum, & Jurium detrimentum vergere possit; post discussam priùs rem in Congregatione Particulari super Oeconomica Status Ecclesiastici administratione deputata, certos in hoc rerum genere eisdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Legatis, & Prælatis Præsidentibus, Provinciis Legationum præfatarum respectivè præpositis, limites, quos ipsi nullis futuris temporibus prætergredi valeant, etiam declarando & indulgendo ponere, & designare volentes; Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præsentium Literarum tenore decernimus & statuimus, ut in concessionibus, dationibus, & investituris Terrarum, Arcium, Villarum, Agrorum, Possessionum cultarum, & incultarum, Casalium, Lacuum, Sylvarum, Proprietatum, Bonorum, & Jurium quorumcumque, & cujuscumque generis, ad præfatæ Sedis, & Cameræ Nostræ Apostolicæ directum, & proprietarium Dominium quomodocumque pertinentium, in Feudum proprium, sive improprium, nobile, sive ignobile, aut in emphyteusim, aliave ratione sub Census, Canonis, Livelli, pensionis, regalium, & aliarum quarumcumque responsionum, & recognitionum præstatione, & solutione, hactenùs factis, & deinceps quandocum-

documque faciendis, si, & quatenùs initio concessionum, & investiturarum hujusmodi ea lex expressè adjecta sit, vel fuerit, ut Feudatarii, Censuarii, aut alii quocumque nomine, aut titulo ea obtinentes, singulo quoque viginti novem annorum, seu alio definito temporis curriculo, suarum Investiturarum, aliarumve concessionum hujusmodi renovationes ab eadem Camera petere, & accipere debeant; praefati Cardinales Legati, seu Praelati cum facultatibus Legatorum Praesidentes respectivè deputati, in suae quisque Legationis Provincia, praefiniti temporis adveniente termino, earumdem Investiturarum, & Concessionum renovationes Feudatariis, Censuariis, Emphyteutis, aliisque praefatis, illas tempore habili expetentibus, servatis tamen servandis, & cum eisdem pactis, legibus, & conditionibus in prioribus Investituris appositis & conventis, concedere, & per idoneum Ministrum ipsius Camerae Apostolicae Procuratorem, seu Commissarium, aut alium, ad quem pertinet, tempore habili similiter fieri mandare, liberè & licitè possint, & valeant, Nostra & Romani pro tempore Pontificis licentiâ, seu commissione speciali desuper minimè requisita.

Quoniam vero in Ducatu, & Provincia Legationis Ferrariensis, in vim antiquorum Ducalium Decretorum ab Apostolica Sede expressè confirmatorum, plerisque Censuariis, Emphyteutis, aliisque Investituras habentibus, tributa dignoscitur facultas alienandi Bona, seu Jura emphyteutica, & aliàs ad directum, & proprietarium praefatae Camerae Dominium spectantia, per contractus inter vivos nuncupatos, praehabito consensu Domini directi; & alibi etiam ejusmodi facultas forsàn concessa reperitur: Volumus itidem, & statuimus, ut ipsi Cardinales Legati, & respectivè Praelati Praesidentes praedicti; quatenùs tamen Feudatariis, Censuariis, Emphyteutis, aliisque Bonorum, & Jurium Cameralium, in Provinciis Legationum praefatarum consistentium, utilibus Possessoribus, sive ex concessionis lege, sive aliàs ex Supremi Principis auctoritate, generaliter vel specialiter hujusmodi facultas alienandi, distrahendi, & in alios transferendi Bona, & Jura Cameralia praefata, praehabito Domini directi, idest ipsius Camerae Apostolicae consensu, legitimè competat; & dummodò alienationes hujusmodi non fiant in fraudem ipsius Camerae, & ad praevertendam, atque frustrandam eorundem Bonorum, seu Jurium devolutionem, quae ob deficientiam Successorum in Investituris comprehensorum, & ad eas vocatorum, imminere dignoscatur; quotiès de consensu ipsius Camerae nomine praestando requisiti fuerint, possint similiter & valeant, absque speciali Nostra, & Romani pro tempore Pontificis licentia, & commissione, consensus hujusmodi, Nostro, & Successorum Nostrorum, ipsiusque Camerae nomine praestare, seu beneplacitum interponere, & novas consequenter investituras favore acquirentium, sub iisdem tamen pactis, & conditionibus dare, & concedere, ac necessaria quaecumque Instrumenta desuper celebrari facere.

Porrò renovationes Concessionum, & Investiturarum, necnon alienationes, distractiones, & translationes Bonorum, & Jurium Cameralium praefatorum, per Cardinales Legatos, ac respectivè per Praelatos Praesidentes praedictos, ac praevio consensu praefato in praedictis casibus, juxta seriem praesentium, aliàs tamen canonicè factae, perinde valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, & illis, in quorum favorem factae fuerint, in omnibus, & per omnia pleníssimè suffragentur, ac si de speciali, expressa, & individua Nostra, & Romani pro tempore Pontificis licentia, & commissione factae fuissent; nec ad id alterius beneplaciti, seu confirmationis Apostolicae adminiculum requiratur.

III. Verum in casu devolutionum, & caducitatum, ipsis non licet novas investituras &c. concedere.

Caeterùm quotiès Bona, Res, & Jura praedicta, sive ob lineam finitam, sive ob non petitam praescriptio tempore renovationem, aut ob non solutionem Canonum, aliarumve responsionum, seu Caposoldi, aut Laudemii, vel ob non adimpleta promissa, & in Investituris, & Concessionibus respectivè contenta, aliàve quâlibet ex causâ, juxta praescriptum in Literis piae memoriae Praedecessoris Nostri Gregorii Papae XIII., sub datum Romae apud S. Petrum Kalendis Junii Anno Incarnationis Dominicae MDLXXX., incipièn. *Ad Romani Pontificis* (quarum Literarum tenorem, ac dispositionem praesentibus pro insertis habentes, in omnibus, & per omnia approbamus, confirmamus, & innovamus), ad ipsam Cameram Apostolicam devoluta fuerint; Motu, scientia, & potestate praedictis, statuimus, & decernimus, non licere praefatis Cardinalibus Legatis, aut Praelatis Praesidentibus, eorumdem Bonorum, Rerum, aut Jurium, cujuscumque generis, & qualitatis existant, & quantumvis parvus, atque etiam minimus tam Proprietatis, quam responsionis valor sit, & esse dignoscatur, novas Investituras, aliasque Concessiones quascumque dare, & elargiri; neque eorumdem Detentoribus, & Possessoribus, incursas, ut praefertur, quacumque ex causâ, caducitates, devolutiones, & privationes, etiamsi nondum ipsius Camerae nomine declaratae, & acceptatae fuerint, aliasque poenas remittere, & condonare, aut restitutiones in integrum concedere, sive super Canonibus, Livellis, & Laudemiis, aliisque praestationibus non solutis concordare;

Et recursus etiam in casibus dubiis ad Romanum Pontificem habeatur.

Volentes, ut quicumque novas hujusmodi Investituras, & Concessiones impetrare voluerint, sive se in prioribus Investituris comprehensos, aut vocatos, in casibus dubiis declarari postulent, aut etiam earumdem Investiturarum, & Concessionum renovationes sibi, tamquam proximioribus, aut haeredibus ultimi Possessoris, competere, etiam ex pacto, aut ex titulo etiam oneroso, asserant, & contendant; quive caducitates, & poenas incursas sibi remitti, & condonari, aut se ad compositiones, sive ad purgationis morae, aliudve gratiosum beneficium admitti cupiant; ad Nos, & ad Romanum pro tempore Pontificem immediatè recurrere teneantur; nec ab aliis quibuscumque novarum Concessionum hujusmodi, aut condonationum, remissionum, sive restitutionum in integrum, aliaque beneficia praedicta, seu gratiosas declarationes utiliter obtinere possint, & valeant; Nos enim praemissarum omnium, & singularum gratiarum, declarationum, & beneficiorum concessiones Nobismetipsis, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus privativè, & expresse, motu, scientia, & potestate similibus harum tenore reservamus.

Clausulae pro Praemissorum firmitate.

Decernentes pariter ipsas praesentes Literas, & in eis contenta quaecumque de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostrae, aut interesse habentium consensus, aut alio quocumque, quantumlibet substantiali, & individuam expressionem requirente defectu notari, impugnari, restringi, invalidari, ad viam & terminos juris, aut veteris consuetudinis reduci, seu aliàs in jus, vel controversiam revocari posse, sed easdem praesentes semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere. Sicque, & non aliter Cardinalium Legatorum, aut Praelatorum Praesidentium praedictorum facultates, & privilegia, sive expressa, sive per generalitatem verborum concepta, intelligi, & interpretari debere; atque ita in prae-

missis omnibus, & singulis censeri, & per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, & alios Cardinales, necnon ipsius Cameræ Apostolicæ Thesaurarium generalem, Præsidentes Clericos, aliosve Officiales, & Ministros, ac cæteros, quavis auctoritate, & potestate fungentes, & quandocumque functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis alitèr judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ dictus Gregorius Prædecessor in superius relata Constitutione voluit non obstare; necnon Civitatum, Oppidorum, Terrarum, & Locorum in Provinciis Legationum præfatarum consistentium quorumlibet, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, usibus, stilis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis etiam favore Cardinalium Legatorum, aut Prælatorum Præsidentium prædictorum, communiter, seu peculiariter, sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis; Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro plenè, & sufficientèr expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxàt, Motu, & potestatis plenitudine paribus specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Pontifex mandat præsentium publicationem.

Utque eædem præsentes ad omnium Censuariorum, Feudatariorum, Emphyteutarum, aliorumque Bonorum & Jurium Cameralium in Provinciis Legationum præfatarum consistentium, utilium Possessorum, & aliorum, quos ipsæ præsentes concernunt, notitiam faciliùs deducantur; Volumus, & decernimus ipsas præsentes in plena Camera legi, & registrari, ac ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ, aliisque consuetis locis, per aliquem ex Cursoribus Nostris in Urbe; In singulis verò Legationibus prædictis in Loco residentiæ Cardinalis Legati, aut Prælati Præsidentis, publicari, & affigi, ac earum exempla ibidem affixa relinqui; quæ sic publicatæ, & affixæ, omnes & singulos præfatos perindè afficiant, & arctent, ac si illorum unicuique personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent.

Et Fidem transumptis haberi.

Quodque earundem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides in Judicio, & extra illud ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergò omninò Hominum liceat hanc paginam Nostri Decreti, statuti, reservationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum in Arce Gandulphi Albanen. Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. pridie Idus Junii, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

J. Datarius.

Pro Domino Cardinali Passioneo.

Jo. Florius Substitutus.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 3. Julii 1748.

Ad Poloniæ Regni Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos: De concessione, & executione Dispensationum Apostolicarum super impedimentis Matrimonii.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

MAGNÆ Nobis admirationis, nec minoris doloris causa fuit, quod ex fide dignorum relatione, certisque gravium Virorum Literis accepimus, falsam quamdam in isto Poloniæ Regno opinionem, & famam invaluisse; quòd scilicet ab hac Apostolica Sede, cui Nos, licèt immeriti, Divina ordinatione præsidemus, aliquæ dispensationes Matrimoniales concessæ & missæ fuerint, & hactenus concedi, & mitti soleant, quibus sublata sint impedimenta Canonica Matrimonio legitimè, aut validè ineundo obsistentia, licèt contrahentium alter, vel etiam uterque, Hæreticam sectam apertè profiteatur. Quod quum nonnisi per injuriam, & intolerabilem calumniam excogitatum sit, atque disseminatum; Apostolici ministerii Nostri officio deesse Nos arbitraremur, nisi Vobis, Venerabiles Fratres, atque omnibus, ad quos hæ Literæ Nostræ perventuræ sunt, testatum ac manifestum redderemus, quæ sit in hoc rerum genere perpetua Apostolicæ hujus Sedis agendi regula, & constans consuetudo; simulque Vos omnes, & singulos per istud Poloniæ Regnum, suâ semper fide, & religione commendatum, Ordinarios Præsules constitutos, enixè admoneremus, & per misericordiam Dei obsecraremus, ut Literas Dispensationum Matrimonialium, quæ pro ipsius Regni Incolis ab hac Sede, & Curia mittuntur, & ipsi attentè legatis, atque expendatis, & a vestris quique Vicariis, & Officialibus accuratissimè considerari jubeatis. Nos enim pro certo habemus, idque mox planum facturi sumus, si quid usquam in hac parte peccatum est, non id factum esse Apostolicæ Sedis, ejusque Officialium culpâ; verùm aut Ordinariis Locorum, aut eorum Ministris, qui transmissas Dispensationum Literas nec legere, nec satis pensare curarunt, omnino tribuendam esse.

Neque verò necesse habemus ea omnia in medium proferre, quibus luculenter demonstrari posset antiquitas ejus disciplinæ, qua semper Apostolica Sedes Catholicorum cum Hæreticis conjugia reprobavit. Sed aliqua dumtaxat afferre sat erit, quibus ostendamus, eandem disciplinam ac regulam ad Nostra usque tempora constanter servatam, apud Nos & Apostolicam Sedem non minus integram vigere, & religiosè custodiri. Hoc est, quod de se ipso, suisque temporibus testatus est felicis recordationis Pædecessor Noster Urbanus Papa VIII. in suis Literis Apostolicis datis die xxx. mensis Decembris Anni MDCXXIV., quæ leguntur apud

Cardinalem Albitium in Libro, cui Titulus *De Inconſtantia in Fide cap. 37. num.* 217. ubi ita ſcribit : *Licèt probè teneamus Catholicorum cum Hæreticis Matrimonia omninò fugienda eſſe, & quantum in Nobis eſt, a Catholica Eccleſia procul arcere intendamus.* Nec minus apertè ſententiam ſuam declaravit piæ memoriæ Prædeceſſor pariter Noſter Clemens Papa XI. in Literis die xxv. Junii Anni MDCCVI. datis, & editis in Collectione ipſius Brevium, & Epiſtolarum Romæ vulgata Anno MDCCXXIV., ubi *pag.* 321. ſic legitur : *Majoris momenti eſſe exiſtimamus, Eccleſiæ Dei, Apoſtolicæ Sedis, Prædeceſſorum Noſtrorum, & Sacrorum Canonum, a Catholicorum cum Hæreticis conjugio abhorrentium, regulas, niſi id totius Chriſtianæ reipublicæ bonum expoſcat, non tranſgredi*, & in aliis Literis datis die xxiii. Julii Anni MDCCVII. in eadem Collectione relatis *pag.* 391. *Eccleſia ſiquidem ab hujuſmodi conjugiis, quæ plurimum deformitatis, nec parum ſpiritualis periculi præſeferunt, abhorret.*

Sed & Noſtrum hac de re judicium ſatis patere arbitramur ex Decretali Reſcripto auctoritate Noſtra edito die iv. Novembris Anni MDCCXLI., & impreſſo *Tomo I. Bullarii Noſtri n. XXXIV.* §. 3., cujus verba ſunt, quæ ſequuntur : *Dolens in primis quammaximè Sanctitas Sua, eos eſſe inter Catholicos, qui inſano amore turpiter dementati, ab hiſce deteſtabilibus Connubiis, quæ Sancta Mater Eccleſia perpetuò damnavit, atque interdixit, ex animo non abhorrent, & prorsùs ſibi abſtinendum non ducunt ; laudanſque magnoperè zelum illorum Antiſtitum, qui ſeverioribus propoſitis ſpiritualibus pœnis, Catholicos coercere ſtudent, ne ſacrilego hoc vinculo ſe ſe Hæreticis conjungant, Epiſcopos omnes, & Vicarios Apoſtolicos, Parochos, Miſſionarios, & alios quoſcumque Dei & Eccleſiæ fideles Miniſtros in iis partibus, Hollandiæ videlicet, & Belgii, degentes, feriò graviterque hortatur & monet, ut Catholicos utriuſque ſexus ab hujuſmodi nuptiis in propriarum animarum perniciem adeundis, quantum poſſint, abſterreant, eaſdemque nuptias omni meliori modo intervertere, atque efficaciter impedire ſatagant* ; & quæ paulò poſt ſubjecta ſunt, ubi de jam contracto Catholicæ partis cum altera Hæretica connubio, hæc habentur : *Id verò debere ſibi potiſſimè in animum inducere Conjugem Catholicum, ſive virum, ſive fœminam, ut pro graviſſimo ſcelere, quod admiſit, pœnitentiam agat, ac veniam a Deo precetur, coneturque pro viribus alterum Conjugem a vera Fide aberrantem, ad gremium Catholicæ Eccleſiæ pertrahere, ejuſque animam lucrari ; quod porrò ad veniam de patrato crimine impetrandam opportuniſſimum foret, ſciens de cætero, ut mox dictum eſt, ſe iſtius Matrimonii vinculo perpetuò ligatum iri.*

His autem veluti fundamentalibus Apoſtolicæ Sedis regulis, ejuſdem agendi ratio conſtanti uſu recepta apprimè reſpondet. Nam quoties ipſam adiri contingit, ſive pro obtinenda ſimplici facultate contrahendi Matrimonium inter perſonas, quarum altera hæreſim profitetur ; ſive præterea pro obtinenda ſimul diſpenſatione ſuper aliquo gradu, aliove canonico impedimento, quod inter Contrahentes intercedat ; neque licentia, neque diſpenſatio conceditur, niſi hac expreſſa lege, ſeu conditione adjecta, nimirùm *abjurata priùs Hæreſi.* Quin etiam recolendæ memoriæ Prædeceſſor Noſter Innocentius Papa X. ulteriùs progrediens, juſſit, & cavit, ne Diſpenſationes hujuſmodi omninò concederentur, niſi per authentica documenta priùs doctum eſſet, Hæreticam labem contrahente Heterodoxo ejuratam fuiſſe ; quod teſtatum reliquit laudatus Cardinalis Albitius Congregationis Univerſalis Inquiſitionis tunc temporis Aſſeſſor, in ſupracitato Tractatu *de Inconſtantia in Fide cap. 18. num.* 44. Præfatus verò Prædeceſſor Clemens XI. in Congregatione Sancti Officii coram ſe habita die xvi. Junii Anni MDCCX. mandavit inhiberi per Litteras Archiepiſcopo Mechlinienſi, ne ullas omninò licentias, aut diſpenſationes impertiretur pro Matrimoniis inter contrahentem Catholicum, & alterum Hæreticum celebrandis, niſi abjuratio Hæreſis reipſa præceſſiſſet ; Theologos autem, qui contra hujuſmodi praxim opinati fuerant, acriter admonendos decrevit, quemadmodum memoriæ prodidit bonæ memoriæ Vincentius hujus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Petra nuncupatus in ſuo Commentario ad Conſtitutionem xii. Joannis XXII. ipſius Operis *Tomo* 4. *pag.* 76. *num.* 14.

Quod ſi nonnulla inveniantur exempla Romanorum Pontificum, qui aut licentiam contrahendi Matrimonium, aut etiam diſpenſationem ſuper impedimento aliquo conceſſerunt, non adjecta conditione de abjuranda priùs Hæreſi ; rariſſimas primùm omnium dicimus hujuſmodi conceſſiones fuiſſe, & quidem pleraſque earum pro Matrimoniis inter Supremos Principes contrahendis, nec niſi graviſſimâ urgente causâ, eâque ad publicum bonum pertinente, factas fuiſſe; inſuper adjectas ſemper fuiſſe opportunas cautelas, tum ne Conjux Catholicus ab Hæretico perverti poſſet, quin potiùs ille teneri ſe ſciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum ; tum etiam, ut proles utriuſque ſexus ex eo Matrimonio procreanda, in Catholicæ Religionis ſanctitate omninò educaretur. Deindè verò facile eſt agnoſcere, in iſtiuſmodi conceſſionum genere nullum errandi locum Executoribus ſuppetere, niſi ipſi aliqua in re ſcienter, & data opera officio deeſſe velint. Denique ex hactenus dictis apertè conſtat, in omnibus caſibus, quibus facultates, aut diſpenſationes ab Apoſtolica Sede petantur pro Matrimoniis a Catholico Viro, aut Muliere, cum Hæretica Fœmina, aut Viro contrahendis ; eandem Apoſtolicam Sedem, ut ſupra diximus, hujuſmodi Matrimonia, niſi Hæreſis abjuratio præcedat, & ſemper improbaſſe, ac damnaſſe, & nunc quoque abominari, ac deteſtari. Contraria exempla rariſſima, & cum gravi causa. Cautelæ in hiſce caſibus adhibitæ.

Quoties verò Diſpenſationes ex aliqua probabili cauſa petuntur pro Matrimoniis, quæ quidem inter Hæreticos, ſeu cum altera parte Hæretica ſunt contrahenda, ſed id nequaquam in precibus palam exponitur ; quum nequeant Apoſtolicæ Sedis Miniſtri, atque Officiales hoc divinando reſcire ; ad obſtruenda obloquentium, & calumniantium ora, hoc innuiſſe ſufficeret, quod nulla conceditur diſpenſatio, quæ alicui certo Executori directa non ſit, cui nimirùm in mandatis datur, ut de omnium expoſitorum veritate cognoſcat, & diſpenſationem ipſam ſervatis ſervandis effectum ſortiri faciat ; Cumque huic ignorare non liceat, Matrimonia Catholicorum cum Hæreticis ab Apoſtolica Sede improbari, & damnari, facilè verò cognoſcere valeat, Hæreſis vitium, quo contrahentium alter inficitur, & de quo nulla habetur mentio in Literis Diſpenſationis, eidem Apoſtolicæ Sedi occultatum fuiſſe ; ad ejus officium pertinet hujuſmodi Literarum exequutionem ſuſpendere, ejuſque ſuſpenſionis cauſam Romano Pontifici, ejuſve Officialibus, eâ, qua decet, reverentiâ per Literas aperire ; quemadmodum Prædeceſſor quondam Noſter Alexander Papa III. Ravennæ Archiepiſcopo faciendum præſcripſit in ſuis Literis, quæ ad perpetuum vigorem in Decretalium Codicem relatæ ſunt *Cap. Si quando, de Reſcriptis* ; ubi ſic legitur : *Qualitatem negotii, pro quo Tibi ſcribitur, diligenter conſiderans, aut mandatum Noſtrum reverenter adimpleas, aut per Literas tuas,* In caſibus dubiis, non ſolùm certus executor deſignatur; Qui concedentis mentem ignorare nequit;

quare adimplere non possis, rationabilem causam prætendas; quia patienter sustinebimus, si non feceris, quod prava Nobis fuerit insinuatione suggestum.

Sed ulterius apponitur conditio, dummodo Orthodoxæ Fidei cultores sint &c.

Verùm non hic sistit Apostolicæ Sedis, ejusque Officialium circumspectio. Si enim dispensatio, quæ pro removendo alicujus Matrimonii canonico impedimento ex aliqua rationabili causa petitur, ad ejusmodi Regiones pertinere dignoscatur, in quibus Catholici cum Hæreticis mixti habitant; nec aliunde certò constet, utrumque postulantem, seu eorum alterum Catholicæ Religionis professorem existere; præfati Officiales Pontificis mentem probè callentes, postulantem utrumque Catholicum esse semper præsumunt, ideoque eorum præces in Libello (*Supplicationem* appellant) Pontificis manu obsignando his verbis exponunt: *Cupiunt Oratores præfati, qui Orthodoxæ Fidei cultores verè existunt, & sub obedientia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ vivunt, vivereque & mori intendunt &c.* quibus consonant alia verba, quæ in parte conditionali ad majorem cautelam apponuntur, nimirùm: *Et dummodò Oratores præfati Orthodoxæ Fidei cultores verè existant, & sub obedientia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ vivant, vivereque, & mori intendant.*

Ejus conditionis lex non sine executoris culpa violatur.

Quibus prænotatis, jam id jure optimo quærimus: quum Literæ Dispensationum Matrimonialium ejusmodi verbis conceptæ, eoque tenore expeditæ fuerint; si postmodum innotescat contrahentes Hæreticos esse, vel unum eorum Catholicum, alium verò Hæreticum; & nihilominus dispensatio executioni mandetur; cujus erit culpa, & quisnam dispensationis in indignos profusæ jure accusari poterit? An is, qui bona fide, & opportunis cautelis adhibitis, adjectisque legitimis conditionibus, illam concessit; an verò is, qui nulla conditionum hujusmodi ratione habita, aut nulla de contrahentibus disquisitione præmissa, dispensationem ipsam, contrà Concedentis voluntatem, indebitum effectum habere permisit?

Objectum de declaratoria pro impubere refellitur.

At dicet aliquis, non omnes Dispensationum Literas istiusmodi clausulis munitas semper expediri; quum & in ipsum Poloniæ Regnum, paucis ab hinc annis, quædam Dispensatio ab Urbe missa fuerit, quæ nullam hujus generis appositam conditionem præseferebat. Hujus facti speciem, quam Nos animo præsentem retinemus, non abs re erit hic explanare. Dispensatio erat super ætate, favore cujusdam Puellæ, quæ sex mensibus minor erat duodennio, quod est in Fœminis legitimum ætatis tempus ad Matrimonium ineundum. In ejus autem concessione expositum fuit, quod *malitia ita supplebat ætatem, ut de jure Matrimonium contrahere posset.* Quapropter Declaratoria hæc potiùs dicenda erat, quàm Dispensatio; quum facultas contrahendi Matrimonium ante præscriptum ætatis tempus, quoties malitia suppleat ætatem, ab ipsa Legum & Canonum dispositione provenit. Quin immò Episcopi ipsi, & Ordinarii Locorum jure suo pronunciare possunt super ea quæstione, quæ facti est; an scilicet malitia, ut asseritur, ætatem suppleat; & consequenter Matrimonii contrahendi licentiam impertiri valent; neque necesse est Apostolicam Sedem adire, nisi pro majori actus solemnitate; & *ne de contractus Matrimonii hujusmodi validitate propter minorem ætatem hæsitari contingat*; ut habet formula, quæ in concipiendis Literis Declaratoriis super minori ætate adhiberi consuevit. Siquidem Canonistæ docent, cumulativum jus esse inter Apostolicam Sedem, & Judices Ordinarios, cognoscendi & pronunciandi de hac re, an scilicet malitia suppleat ætatem; privativum verò Apostolicæ Sedis jus esse concedendi Dispensationem ad contrahendum Matrimonium impuberi, qui per ætatem nondum conjugali copulæ maturus est, sed tamen rationis usu ita pollet, ut Matrimonii contrahendi vim, & naturam intelligat. Etenim ad validitatem Matrimonii, quemadmodum rationis usus requiritur de jure naturali, & Divino, ita actualis ad conjugalem copulam potentia requiritur de jure positivo Canonico. Romanus autem Pontifex est supra jus Canonicum; at quilibet Episcopus eo jure inferior est, proindeque illius legibus derogare nequit.

Verùm, omissâ etiam quæstione hac, an licentia contrahendi Matrimonium ante legitimum ætatis tempus, quando malitia supplet ætatem, Dispensationis propriè dictæ, an potiùs Declaratoriæ vim habeat; adeoque utrùm Gratiæ, an Justitiæ actibus accenseri debeat; videndum præterea est, an in Apostolicis Literis super hac re concessis, quamvis ea verba, ceæque conditiones minimè legantur, quæ in aliis Dispensationibus apponi solent, alia tamen adsint æquipollentia verba, quorum vigore hujusmodi Literarum Executor deputatus (ubi Contrahentium alterum, seu ambos, Hæresis labe infectos esse, neque id concedenti narratum in precibus, nec alia via eidem compertum fuisse, cognoverit) ab earum exequutione abstinere se debeat: De hoc autem dubitari non poterit, si advertatur, quod postquam in hujusmodi Litteris Executori demandatum fuit, ut *se de præmissis diligenter informet*, ac videat, *an verè, & legitimè constet, in hujusmodi impubere malitiam supplere defectum ætatis*; eidem deinde committitur, ut postulanti permittat, *dummodò nullum aliud ei obstet canonicum impedimentum, Matrimonium cum aliquo Viro nullo sibi jure prohibito, vel ex dispensatione Apostolica permisso, servata forma Concilii Tridentini, contrahere*; quibus sanè verbis Executori ea lex indicitur, ut minimè sinat hujusmodi impuberem, Dispensationis, seu Declaratoriæ effectu gaudere; si exploratum habuerit, ipsi in animo esse detestabiles cum Hæretico nuptias contrahere.

Jam verò longiùs processit oratio Nostra, quàm Nobis hujus Epistolæ initio propositum fuerat; Cujus rei tamen Nos minimè pœnitet; Nobis enim summopere cordi est, maximeque interest Catholicæ Religionis, & Sedis Apostolicæ, ut factorum rerumque veritas non ignoretur; neque falsi rumores adversus Sacram Petri Cathedram disseminati fidem inveniant; si quæ autem contra Sacros Canones ullibi inordinatè geruntur, eorum culpa in immeritos nequaquam transferatur.

Ut autem eò redeat Epistolæ Nostræ finis unde eadem initium desumpsit; Tibi, Venerabilis Frater, cæterisque istius Regni Ordinariis Præsulibus, iterum enixè commendamus, ut Apostolicas Dispensationum Literas, quæ Vobis pro exequutione diriguntur, & diligenter ipsi expendatis, & a vestris respectivè Officialibus attentè considerari jubeatis; neque etiam superfluum existimetis, si quid in ipsis abnorme, ac novi exempli adesse videatur, de earum veritate, aut falsitate disquirere; Multa enim malitia hominum est super terram, nec Nobis rescire datum est, usque quò pertingere valeat falsariorum audacia. Porrò ad aures Nostras pervenit, quemdam fuisse, qui, sublato gradus impedimento, Hæreticum Virum cum Muliere Catholica Matrimonio conjunxerit; cumque deinceps factum suum reprehendi comperisset, non dubitarit asserere, se hac in re Apostolicæ Dispensationis, quam ab Urbe accepisset, auctoritate munitum fuisse; quum verò ad producendas hujusmodi Dispensationis Literas provocaretur, eas nunquam edere potuerit, quia eas reipsa nunquam acceperat. Verùm Nos, de inclyta Polonorum Natione, quam Paternæ charitatis affectu complectimur, deque sacris istius Regni Præsulibus, quos omnes & singulos magno in honore habemus, favorabiliùs judicantes, improbum hujusmodi scelus nequaquam isthic admissum fuisse credimus. Tibi autem, Venerabilis Frater, Gregique Tibi commisso, Apostolicam Benedictionem ex animo impertimur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum die XXIX. mensis Junii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

S. Stephani, Papæ & Martyris Militibus conceditur, ut Ense ad latus instructi coram Romano Pontifice comparere possint.

Dilecti Filiis Militibus Sancti Stephani.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

PRæclara Militiæ vestræ sub invocatione S. Stephani Papæ & Martyris Apostolica facultate per bonæ memoriæ Cosmum Medices Florentiæ, & Senarum Ducem sub Regula Sancti Benedicti institutæ, Apostolica auctoritate confirmatæ, & Apostolicæ liberalitatis Privilegiis, facultatibus, & Indultis per fel. rec. Romanos Pontifices Prædecessores Nostros auctæ, decora ac merita, & eximias virtutes, atque illustria exempla Majorum Vestrorum Militum, quæ sub felicibus Carissimi in Christo Filii Nostri Francisci Lotharingiæ, & Barri Ducis, nec non Etruriæ sibi subjectæ Magni Ducis in Imperatorem electi, atque ejusdem Militiæ Magni Magistri auspiciis assidua studiosaque æmulatione provehere contenditis, jure exigere videntur, ut Nos etiam, qui Vos de Nobis ipsis, & de Apostolica hac Sancta Sede amplius benemerentes paterna complectimur benevolentia, luculentis Pontificiæ Nostræ caritatis, & honorificentiæ testimoniis adaugeamus, Persuasum enim Nobis est, atque in Domino confidimus, collata Vobis, posterisque Vestris Militibus Apostolicæ benignitatis documenta ad firmissimum Sacrosanctæ Ecclesiæ præsidium, & ad perenne virtutis incitamentum fore cessura. Itaque Vos, Dilecti Filii, specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, Vosque singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, singulis Militiæ Vestræ Militibus præsentibus, ac futuris ad Nos, & Romanum Pontificem pro tempore successorem Nostrum accedentibus, ut, præter cætera Privilegia, Indulta, & honorum insignia ab eadem Apostolica Sede ipsis Militibus impertita, hac quoque prærogativa, Ense nimirum ad latus instructi coram apparendi, venerandi, atque alloquendi in futurum tempus, non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus, uti, frui, & gaudere possint, & valeant, Apostolica auctoritate, earumdem præsentium literarum tenore benignè indulgemus, & elargimur. Interim Apostolicæ huic Nostræ indulgentiæ, ac benignitati adjicimus Apostolicam Benedictionem, quam tamquam studiosæ Nostræ ad Vobis opportunè gratificandum voluntatis pignus, Vobis, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Datum in Arce Gandulphi Albanensis Diœcesis sub Annulo Piscatoris die 8. Junii 1748. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

LIII.

De libero, & mutuo Commercio inter Provincias, Civitates, & Loca Ditionis temporalis Sanctæ Sedis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

QUO die supremum Reipublicæ clavum, unà cum Apostolicæ servitutis officio, Nobis immerentibus, & planè inopinantibus commissum suscepimus, inter non obscuras gratulationes, quibus provectionem Nostram a dilectissimo Populo exceptam fuisse cognovimus, hanc intelleximus non improbabilem lætitiæ causam circumferri, quod nempe ad eum delata esset gubernandi regendique potestas, qui temporalis Romanæ Ecclesiæ Domini, totiusque Ditionis Ecclesiasticæ res, atque rationes, tum ipso natalium veluti jure, tum maxime usu, ac diuturna consuetudine, perspectas penitùs, atque exploratas habere censeretur. Cum qua sanè opinione non immerito forsan de Nobis præconcepta, alteram quoque in Subditorum animis junctam statuere, jam usque a primis Pontificatus Nostri exordiis curavimus, semperque augere & confirmare curabimus; ut scilicet rerum cognitioni dudum per Nos acquisitæ, & potestati Nobis Divino consilio collatæ parem omninò voluntatem, & curam ad eorum commoda investiganda, & ad ea pro viribus promovenda, paterno pectori Nostro infixam esse, & agnoscant, & sentiant Hujus verò voluntatis, studiique Nostri cùm multa ad hunc diem argumenta per Nos edita, multique salutares effectus in Populorum levamen, utilitatemque derivati fuerunt; tum verò nullum magis jucundum, utilemque fructum iisdem accidere posse putamus, quam quod pensatum diù maturèque consilium, superioribus tandem diebus ad optatum finem, Deo adjuvante, perduximus; ut scilicet generalem, atque perpetuam Commercii libertatem inter plerasque Ecclesiasticæ Ditionis Provincias, plenamque rerum vendendarum, atque emendarum, & convehendarum facultatem, suprema auctoritate Nostra, atque mansurà in ævum concessione statueremus; sub certis legibus, & conditionibus, quas ad propositum Nobis, & unicè spectatum, utilitatis publicæ scopum magis pertinere judicavimus. Sicut enim nolumus, per speciem largioris rerum abundantiæ in singulis Locis, atque Provinciis conservandæ; fertilium Terrarum, Fundorumque Dominis, atque Cultoribus, in media perceptorum fructuum affluentia, aliarum rerum omnium egestate laborantibus; aliisque vicissim conterminis ejusdem Apostolicæ Sedis Subditis, in ipso vicinæ ubertatis conspectu, fame, ac penuria afflictis; paucorum privatorum aviditati de Provinciarum vexatione quæstum, & lucrum comparari: Ita summoperè Nobis cordi est, ut quæ de rore Cœli, & de pinguedine Terræ felicibus Ecclesiæ Romanæ Ditionibus concessa est rerum copia, nec in alienorum commodum, cum Subditorum detrimento, derivetur; nec iis potissimùm Locis, quibus præcipua Dei largitate tributa est, aut detestabilibus negociatorum artibus, aut intempestivà & improvidà exportatione, depereat. His omnibus plenissimè consultum esse voluimus per ea, quæ fusè statuimus, & decrevimus in Schedula Nostri Motus proprii, quam nuper Chirographo Nostro obsignamus, cujus tenor talis est.

Exprctatio subditorum Sanctæ Sedis in Pontificis exaltatione.

Amor Pontificis in Subditos.

Ejusque argumenta

Signanter modo in statuendo libero Commercio inter Provincias Ditionis Ecclesiasticæ.

Juxta prudentem methodum in ejus Chirographo contentam.

Tenor Chirographi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu Proprio &c.

Illius Prooemium.

PEnſando Noi continuamente al commodo, e vantaggio de' Noſtri amatiſſimi Sudditi, e ſopra tutto a liberarli, per quanto ci è poſſibile nelle anguſtie de' tempi correnti da quegl' impedimenti, & aggravj, che recano loro danno conſiderabile: Degna ſopra ogni altra coſa della Noſtra paterna providenza ci pare la proibizione del libero Commercio, ſotto la quale da gran tempo gemono le Provincie del Noſtro Stato, e ſpecialmente le più floride, & abbondanti, di Ferrara, e di Romagna: Eſſendoci ſtato più volte rappreſentato, ed avendo Noi ſteſſi in tempo della Noſtra reſidenza nella Chieſa Metropolitana di Bologna per iſperienza riconoſciuto, che la ſudetta proibizione, benchè ſi riveſta e colori coll'apparente, e ſpecioſo timore, che le dette due Provincie per ſupplire al biſogno altrui, non rimangano ſpogliate del Grano, & altri Generi, che in eſſe ſi producono; E ſtata però ſempre riconoſciuta per dannoſa, e nociva non ſolo alle altre Provincie meno abbondanti, quali in tal guiſa reſtano coſtrette a provederſi del neceſſario ſupplemento, o fuori di Stato condanno pubblico e privato, o ſe anche dentro lo Stato, ſempre però fuori di tempo; ed anche tal volta valendoſi dell' opera, ed ajuto di alcuni Uomini proſcritti, volgarmente chiamati Contrabandieri, con evidente offeſa della Maeſtà del Principe; ma di più ugualmente dannoſa alle medeſime Provincie di Ferrara, e di Romagna, mentre a queſte ſi toglie il modo di eſitare oneſtamente li Generi, che ricavano dalle proprie induſtrie, e da i proprj Terreni, e in conſeguenza di provederſi del denaro, del quale abbiſognano per pagare i Peſi pubblici, e ſupplire all'altre coſe, che ſono neceſſarie per il proprio mantenimento.

Perpenduntur damna, quæ a prohibitione liberi Commercii inferuntur.

E ſebbene i Noſtri Predeceſſori, e tal volta anche in tempo di Sede vacante il Sagro Collegio de' Cardinali, atteſi i clamori, e ricorſi delle Comunità dello Stato, hanno procurato rimediare al diſordine, facendo rinovare quaſi ogni anno dalli Cardinali Camerlenghi pro tempore di Santa Chieſa gli Editti di libero, e reciproco commercio: Queſti però rade volte hanno avuto l'effetto deſiderato, atteſo che li Cardinali Legati, Preſidi, e Governatori di Provincie, ſedotti & ingannati, come ſi vuol credere, dalli Uffiziali, e Miniſtri ſubalterni, in profitto de' quali per la ſpedizione delle Tratte, e Licenze, certamente ridonda la ſudetta proibizione, o non mai, o troppo tardi, e fuor di tempo, gli hanno fatti pubblicare nelle loro reſpettive Legazioni, e Provincie, coſicche è rimaſta per lo più in piedi la ſuddetta probizione, e quello ch'è molto più odioſo, no ſolo tra Provincia e Provincia, Legazione e Legazione, ma eziandio tra Luogo e Luogo della medeſima Provincia, e Legazione: anzi la ſudetta proibizione è ſtata eſeguita con tale aſprezza, che buona parte de' Poſſidenti, Coloni, e Contadini ſono ſtati anche per via d'Inquiſizione ſottopoſti alle proceſſure, e pene graviſſime, con totale rovina delle povere loro Famiglie.

Pontifex remiſit hujus rei cognitionem Congregationi Status Oeconomici Cameræ.

Volendo pertanto Noi in affare di tanta importanza prendere uno ſtabile, perpetuo, & efficace provedimento, ordinammo, che il medeſimo affare foſſe con tutta ſerietà, e maturità eſaminato nella Congregazione poco prima da Noi ſpecialmente deputata ſopra le materie economiche della Camera Apoſtolica, e Stato Eccleſiaſtico, nella Noſtra Coſtituzione, che incomincia, *Apoſtolicæ Sedis Ærarium*, data ſotto il giorno 18. Aprile 1746.; anzi per maggior cautela e ſicurezza, non iſdegnammo di ſcrivere Noi ſteſſi, e conſultare, e fare, che dal Segretario di eſſa Congregazione s'interrogaſſero, e conſultaſſero a nome Noſtro li Reverendiſſimi Cardinali Legati di Bologna, Ferrara, e Romagna, Monſignor Preſidente d'Urbino, e Monſignor Governatore Generale della Marca, & in oltre alcuni de' più ſavj, & accreditati Gentiluomini di ciaſcuna di dette Provincie. Raccolti poi li ſentimenti, e voti di ciaſcheduno, avendo Noi veduto, che, eccettuato un ſolo, o al più due, gli altri tutti ſono convenuti nel ſentimento, che il libero, ſcambievole, e reciproco Commercio tra tutti li Sudditi, e Luoghi del Noſtro Stato, ſia coſa non ſolo connaturale, e coerente all'obbligo di quella civile Società, che tutti uniſce in una ſola Repubblica, & in un ſol Principato; ma anche neceſſaria, e utiliſſima non meno a i Luoghi, e Provincie più abbondanti, che all'altre meno abbondanti:

Perciò inerendo a detto comune ſentimento, e ſeguendo, & approvando le riſoluzioni preſe in detta Congregazione ſotto li 3. Gennaro, 7. Febraro, e 4. Luglio dello ſcaduto anno 1747., in virtù della preſente Noſtra Cedola, nella quale vogliamo, che ſi abbia per eſpreſſo, e di parola in parola inſerto l'intiero tenore di tutti i Chirografi, Brevi, Coſtituzioni, Bandi, & Editti, e di ogni altra coſa, che faceſſe in contrario, e che foſſe in qualunque modo neceſſaria ad eſprimerſi; Di Noſtro Moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della Noſtra Apoſtolica autorità, diamo, e concediamo in perpetuo a tutti, e ſingoli Abitanti, e Commoranti nel Noſtro Stato Eccleſiaſtico, o ſieno, o non ſieno Sudditi per origine, di qualunque ſtato, grado, e condizione, ampla, & ampliſſima libertà di poter ciaſcuno a ſuo arbitrio, e piacimento contrattare, & eſtrarre non ſolo da Luogo a Luogo, ma ancora da Provincia a Provincia, e da Legazione a Legazione di detto Noſtro Stato Eccleſiaſtico (purchè però non ſi eſtragga, o traſporti fuori di eſſo Stato) Grano, Biade, Formentone, Marzatelli, Animali, Legna da lavoro, e da fuoco, & ogni altro genere di coſa mobile, ſemovente, e vendibile, in qualunque modo chiamata, e denominata, ancorche ſerva all'Annona, o Graſcia, o ad altro qualſivoglia uſo umano, con le ſeguenti dichiarazioni, & proviſioni.

Primo. Che in queſta Conceſſione di libero, e ſcambievole Commercio ſieno, e s'intendano compreſe le Provincie, e Legazioni di Bologna, Ferrara, Romagna, & Urbino, Governo della Marca, e dell'Umbria, & ogni altro Governo, Città, Terra, e Luogo, ancorchè Baronale dello Stato Eccleſiaſtico; eccettuati ſolamente lo Stato, e Legazione d'Avignone, il Governo, e Ducato di Benevento, come pure il Diſtretto di Roma, la Provincia di Sabina, il Governo di Viterbo, e l'altro di Civitavecchia, con le Città, e Luoghi ad eſſi ſottopoſti, anche a titolo di ſopraintendenza, e generalmente tutte quelle Città, Terre, e Luoghi, che ſervono all'Annona, o alla Graſcia di Roma, e che ſono ſoggetti alla Giuriſdizione del Prefetto dell'Annona, e del Preſidente della Graſcia; riſervando a Noi di dare in appreſſo per il comodo, e vantaggio di queſti Luoghi, e Provincie così eccettuati altro conveniente provedimento.

2. Che il ſudetto libero, e reciproco commercio tra Provincia e Provincia, e tra Luogo e Luogo di una medeſima Provincia, s'intenda, e debba intenderſi, come Noi lo diamo, e concediamo, tanto per Terra, quanto per Acqua, & eziandio per Mare: Con queſta differenza

però,

Et e ſolutio inhære Motu prio c nit, & cedit rum i Statum Comm cium.

Cum quentib proviſi bus.

I. Quæ tat s, & ca con hendant & quæ piantur.

II. Quid vandum quum m ces tranſ debeat.

però, che volendoſi eſtrarre, e traſportare da Luogo a Luogo, oppur anco da Provincia a Provincia, e da una Legazione all'altra qualunque genere (come ſopra) di coſa vendibile per via di Terra; ſia lecito a ciaſcheduno di farlo ſenza domandare licenza alcuna, nè darne aſſegna, denunzia, o notizia nè in voce, nè in iſcrito ai Cardinali pro tempore Legati, o Vicelegati, Governatori, Preſidenti, Magiſtrati, loro Cancellieri, o altri Uffiziali, e Miniſtri: Ma volendoſi eſtrarre, e traſportare da Luogo a Luogo, oppure da Provincia a Provincia, gl'infraſcritti Generi, o Grano, o Biade, o Formentone, o Marzatelli, o Farina, o Oglio, per via d'acqua, cioè Fiumi, Canali, o Mare; non poſſa ciò farſi ſenza averne preſa l'eſpreſſa licenza in ſcriptis, quale vogliamo che non poſſa negarſi, ma ſi dia gratis, e ſenza verun pagamento, con eſprimere però in eſſa la preciſa quantità di Grano, Biade, Formentone, o Marzatelli, Farina, & Oglio, che ſi vorranno traſportate, e purchè l'Eſtraente ſi obblighi, e dia ſigurtà idonea, ſotto pena del duplo, di eſibire, e rilaſciare dentro il termine di un meſe nella Cancellaria del Luogo, da cui ſi farà l'Eſtrazione, Documento autentico di averlo con effetto traſportato, e eſcaricato in quel'altro tal Luogo del Noſtro Stato, ove avrà aſſegnato di volerlo traſportare. Qual termine di un meſe non poſſa eſſerli prorogato, ſe non che ad un'altro ſol meſe, e non più, quando giuſtifichi, e provi eſſer ſtato forzoſamente impedito, o dai geli, riſpetto ai Fiumi, Valli, e Canali, o da fortuna, e boraſca, riſpetto al Mare.

3. Che per tal effetto, e perche il ſudetto reciproco, e ſcambievole Commercio reſti veramente libero da qualunque impedimento, ſiano, e s'intendano rivocate, caſſate, & annullate tutte, e ſingole Privative di vendere, o comprare, concedute in qualunque tempo da' Cardinali Legati Preſidi, e Governatori di Provincie, come in fatti Noi le caſſiamo, annulliamo, abolimo, e rivochiamo; preſervando ſolamente, e laſciando nel ſuo vigore le Privative del Sale, Macinato, e qualunque altra Privativa conceduta in favore degli Appaltatori Camerali, o anche delle Comunità, o di altri Particolari, con Chirografi, o Brevi ſpeciali o Noſtri, o de' Noſtri Predeceſſori: Non eſſendovi alcuno, che abbia facoltà di concederle, fuori del Principe Supremo.

4. Così pure vogliamo, e comandiamo, che s'intenda eſpreſſamente derogato, come in virtù della preſente amplamente, & eſpreſſamente deroghiamo a tutti, e ſingoli Statuti, e Conſuetudini, Bandi, e Tariffe, & a qualunque altra diſpoſizione, & ordinazione, per la quale ſi vieti, e proibiſca, che non poſſa venderſi, e comprarſi, darſi, e riceverſi in ſolutum, o traſportarſi da Provincia a Provincia, ovvero da Luogo a Luogo di una ſteſſa Provincia, ſenza licenza de' Cardinali Legati, Vicelegati, Preſidi, Governatori, o Magiſtrati locali, Grano, Biade, Formentone, Marzatelli, Animali, & ogni altra qualunque coſa mobile, o ſemovente; e ſpecialmente vogliamo, che ſia, e s'intenda derogato, & abolito, come Noi abolimo, annulliamo, e rivochiamo, per lo Stato, e Legazione di Ferrara il Bando, e Tariffa del Cardinale di S. Suſanna impreſſa li 15. Decembre 1656., o altro più vero tempo, non oſtante qualunque conferma o de' Cardinali Legati Succeſſori, o anche della Sede Apoſtolica: Volendo, e decretando, che li ſudetti Statuti, e Conſuetudini, Bandi, e Tariffe nelle parti contrarie a queſta Noſtra Cedola, e che poſſino eſſere direttamente, o indirettamente, di qualſivoglia, ancorche minimo impedimento al libero, e ſcambievole Commercio trà una Provincia, o ſia Legazione, e l'altra, e molto più tra un Luogo, e l'altro d'una medeſima Provincia, e Legatione, ſi abbiano, e Legazione, ſi abbiano, e debbano avere per nulli, & irriti, e come ſe mai foſſero ſtati fatti, pubblicati, e Confermati.

5. Di più vogliamo, e comandiamo, che ſieno, e s'abbiano per nulle, & irrite tutte le Inquiſizioni, e Proceſſure Criminali, e tutte le condanne o ancora pendenti, o in altro qualſiſia modo ſin' ora non eſeguite contro qualunque de' Noſtri Sudditi, e ſpecialmente, contro i poveri Contadini, per avere eſtratto, o tentato di eſtrarre alcun Genere di coſa vendibile da Luogo a Luogo, oppur anche da una Provincia all'altra di quelle, come ſopra, compreſe nella preſente Noſtra Cedola. Dichiarandoli ſin d'adeſſo tutti, e ſingoli con generale aſſoluzione pienamente, e totalmente aſſoluti da ogni Proceſſura, Inquiſizione, e pena, che poſſano avere, o pretenderſi incorſa per cauſa di dette Eſtrazioni, ancorchè più volte replicate, purche però non ſi tratti di Eſtrazione fuori di Stato, nè di coſe ſoggette alle Privative degli Appaltatori Camerali, Città, Communità, & altri, poc'anzi eccettuate, e preſervate.

V. Annullatio Proceſſuum, & inquiſitionum pendentium contra Extractores de Loco ad Locum.

6. Ad effetto poi, che non ſi faccia abuſo di queſta Noſtra coſi ampia conceſſione di libero, e ſcambievole Commercio di ogni coſa vendibile, e che la medeſima per malizia degli Uomini non torni in danno, e pregiudizio nè di tutto, nè di alcuna parte di detto Noſtro Stato Eccleſiaſtico, rinoviamo in primo luogo tutte le Bolle, e Coſtituzioni de' Noſtri Predeceſſori, e tutti i Bandi generali, e particolari contro quelli, che in avvenire faranno incette, e monopoli di Grano, Formentone, Orzo, Fave, Legumi, & altre Biade di qualſivoglia ſorta, Oglio, Olive, e ſimili: Volendo, che contro queſti ſi proceda rigoroſamente alle pene comminate in eſſi Bandi, e Coſtituzioni, e in tutto, e per tutto, ſecondo la forma delle medeſime. Non intendiamo però con la preſente di proibire ſotto nome d'Incetta la mercatura lecita, & oneſta delli Generi ſudetti, dovendo anzi eſſer libero ad ognuno in ſequela di queſta Noſtra Conceſſione, comprarli in un Luogo, e Provincia, e traſportali, e venderli in altro Luogo, & in altra Provincia del Noſtro Stato: ma ſolo vogliamo, che non ſia lecito ai Mercanti, o ad altri chiunque ſia, comprare li Generi ſudetti, prima che ſiano ſeparati dal ſuolo, e quando ne vogliano comprare in maggior quantità del proprio conſumo, che non ſia loro lecito comprare detti Generi, ſe non che ne' Mercati, o Piazze pubbliche, e quelli coſi comprati, ſenz'altro indugio di tempo, che quanto ſia commodamente neceſſario per il traſporto, eſporre ſimilmente venali nelli Mercati, o Piazze pubbliche di qualunque altro Luogo, ove gli piacerà traſportarli.

VI. Monopolia, aliique injuſti quæſtus, & abuſus non tolerantur.

7. Di più vogliano, e dichiariamo, che per la preſente Conceſſione, di libero, e reciproco Commercio, non ſia, e non s'intenda in alcuna, benchè minima parte, derogato, o pregiudicato al pagamento di qualſiſia Gabella, e ſpecialmente di Tranſito, introduzione, o eſtrazione legitimamente impoſta in favore della noſtra Camera, o anche delle Communità, o Perſone particolari del noſtro Stato: Volendo, che queſte debbano eſiggerſi, e pagarſi da chiunque è tenuto alle medeſime, ſenz'alcuna innovazione, e nell'iſteſſo modo, forma, e quantità, come ſono ſtate pagate, ed eſatte fin' ora, e prima della preſente Conceſſione; purchè però ſiano ſtate legitimamente impoſte, e non altrimente: Poichè Noi non intendiamo approvare con la preſente alcuna di eſſe Gabelle, quando non ſia lecita, e non ſia ſtata impoſta con legitima autorità.

VII. Firma remaneant legitima Vectigalia.

VIII. Nec derogatum censeatur obligationi introducendi partem fructuum in aliquem Locū, seu asservandi &c.

8. Inoltre vogliamo, e dichiariamo, che per questa nostra generale concessione di libero, e reciproco Commercio non s'intenda punto derogato, o pregiudicato all'obbligo d'introdurre o la porzione Domenicale, o altra qualunque parte del raccolto in quelle Città, Terre, e Luoghi, ove l'obbligo sudetto o per legge statutaria, ovvero per lunga, & inveterata Consuetudine trovasi in attuale osservanza; anzi vogliamo, & ordiniamo, che in quelle Città, Terre, e Luoghi del nostro Stato, ove non vi è questa provida legge, li Reverendissimi Cardinali Legati, e li Prelati Presidi, e Governatori di Provincie, oppur anche locali, facciano quanto prima adunare i pubblici Consegli, e quivi stabilire la detta Legge, & obbligo d'introdurre ogn'anno, o almeno di tenere a disposizione di chi presiede all'Annona, una porzione del raccolto, più, o meno, a proporzione della maggiore, o minore Popolazione. In quelle Città poi, Terre, e Luoghi, ove già si trova la legge, & obbligo sudetto, vogliamo, che si adempia, & osservi puntualmente; togliendo ai Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Presidi, & Governatori tanto di Provincie, come Locali, Magistrati, Cancellieri, Uffiziali, e Ministri, la facoltà di dispensare da detta Introduzione, o quella differire oltre il termine prescritto dalla Legge, e Consuetudine, qualora quello, o quelli, che chiederanno somigliante dispensa, o dilazione, non abbiano precedentemente nella Cancellaria della Communità, data sigurtà idonea di ritenere, e conservare in campagna la lora tangente ad ogni richiesta, e disposizione di chi presiede all'Annona, o del Pubblico Conseglio. E se mai accadesse in più anni consecutivi tale abbondanza, che la porzione soggetta all'obbligo della introduzione non potesse consumarsi in un'anno, & altri sei mesi dell'altro anno susseguente: In tal caso solamente permettiamo ai Cardinali Legati pro tempore, & alli Governatori sudetti, di dispensare dall'obbligo d'introdurre tuttociò, che sarà soprabbondante, senza alcuna sigurtà: Purchè però la supposta soprabbondanza resti prima verificata, & approvata con risoluzione del Pubblico Consiglio delle respettive Communità, e non altrimenti; e purchè la dispensa sudetta si conceda senza verun pagamento, e in tutto gratis.

Immo ubi hæc obligatio non adsit, præscribatur.

Rerum introductarū, aut t. rvatarum usui, & venditioni consulatur.

E perchè non sarebbe cosa giusta, che il Grano, o altro genere soggetto in virtù di tal legge all'obbligo, e vincolo della introduzione, restasse poi senza esito, e smaltimento, o in altra maniera posposto al Grano, o altro Genere non soggetto a detto vincolo: Perciò vogliamo, & ordiniamo, che li medesimi Legati, Vicelegati, Presidi, Governatori, & ogni altro, a cui appartiene la cura dell'Annona, ed Abbondanza, vegli, ed insista, che il Grano, o altro Genere, come sopra vincolato, abbia onninamente dentro l'anno l'esito, e smaltimento conveniente per il prezzo del Calmiero, e sia per lo stesso prezzo preferito ad ogni altro Grano, e respettivamente Genere, non soggetto all'obbligo della introduzione.

IX. Tempus præscribitur, quo extractio fieri potest.

9. Oltre a ciò, ad effetto, che in ciascuna delle sudette Provincie, alle quali si concede la Grazia di detto libero, e scambievole Commercio, le pubbliche abbondanze, li Monti frumentarj, li Forni venali, e ciascun particolare, e privato Cittadino delle medesime, abbiano un congruo, e discreto tempo per provedersi del bisognevole rispetto al Grano, Formentone, & ogni altro Genere di Biade, e Marzatelli, prima che in virtù di esso libero Commercio escano dalla propria Provincia, o Legazione; Vogliamo, ordiniamo, e dichiariamo, che il sudetto libero Commercio, quanto al Grano, & altre Biade, che sogliono raccogliersi nel fine di Giugno, o nel Mese seguente di Luglio, s'intenda, e resti ogni anno sospeso per li tre mesi di Giugno, Luglio, e Agosto; E quanto al Formentone, & altri minuti, che sogliono raccogliersi più tardi del Grano, s'intenda, e resti similmente sospeso ogni anno per li tre mesi di Luglio, Agosto, e Settembre: Intendendo però trà Provincia, e Provincia, Legazione, e Legazione; e non mai trà una Città, e l'altra, trà una Terra, e l'altra, trà un Luogo, e l'altro di una medesima Legazione, e Provincia. Qual sospensione durante, non solo vogliamo, & ordiniamo, che non sia lecito a veruna Persona, o Comunità, di qualunque stato, grado, e condizione, che sia, ancorchè Cardinali, Arcivescovi, Vescovi, Baroni, Università, Collegj, anche della Compagnia di Gesù, undici Congregazioni, Cavalieri di Malta, e di qualunque altr'Ordine Militare, Santa Casa di Loreto, Sant'Uffizio, e loro Ministri, o Patentati, Chierici della nostra Camera, Camerali, Palatini, e Famigliari nostri, o de' Romani Pontefici pro tempore nostri Successori, & altri qualsivoglia, ancorche privilegiati, e privilegiatissimi, per comprendere i quali vi fosse bisogno di specifica, & individua menzione, estrarre per Terra, o per Acqua, Grano, Biade, Formentone, o Marzatelli da una Provincia all'altra, o da una Legazione all'altra; Ma di più vogliamo, ed ordiniamo, che neppur sia lecito alli Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori di esse Provincie, e molto meno a qualunque altro Magistrato locale, a cui appartenga la cura dell'Annona, e Grascia, concedere, o dare a chicchesia la facoltà, o licenza di estrarre dalla Provincia, a cui presiede, o nella quale esercita Magistrato, e Governo, Grano, o Formentone, o altro de' Generi sudetti. Volendo Noi, che questi, in tempo di detta respettiva sospensione, non possano, e non debbano in conto alcuno uscire da quella Provincia, o Legazione, ove nascono, e che il Grano, & altro, come sopra, dal primo giorno di Settembre solamente fino all'ultimo giorno di Maggio inclusivè; e respettivamente il Formentone, e Marzatelli dal primo giorno di Ottobre solamente fino all'ultimo giorno di Giugno, in ciascun anno, possano liberamente, e senza licenza, assegna, e denunzia alcuna, estraersi da una all'altra delle Legazioni, e Provincie comprese in questa nostra Concessione, nel modo e forma, che si è stabilito di sopra.

10. Finalmente affinchè questa Nostra Grazia del libero, e scambievole Commercio, quale Noi facciamo a' Nostri Sudditi per benefizio loro, e del Nostro Stato, non faciliti l'Estrazioni, già per lo passato tante volte proibite sotto pene rigorosissime, fuori di Stato: Vogliamo bensì, che non possano molestarsi quelli, che trasporteranno Grani, Formentone, e qualunque altro genere di cosa vendibile da un luogo all'altro di una medesima Legazione, o Provincia, in tutto l'anno, e similmente non possano molestarsi quelli, che trasporteranno da Legazione a Legazione, o da Provincia a Provincia il Grano, Biade, Formentone, e Marzatelli nelli nove Mesi, per li quali concediamo per questi Generi libero, e scambievole Commercio, ancorchè si trovino dentro cinque miglia vicino al Mare, o vicino alli confini del nostro Stato Ecclesiastico.

Ma però nello stesso tempo confermiamo, e rinoviamo tutte le proibizioni di estrarre fuori di Stato sotto qualunque pretesto o colore, più volte fatte, e rinovate, e confermate da Nostri Predecessori, e specialmente Pio IV. nella sua Costituzione 98., Pio V. Costituzione 198.,

Gregorio XIII. Coſtituzione 50., Bollar. nov. Tom. 2., Clemente VIII. Coſtituzione 49., Paolo V. Coſtituzione 12., Gregorio XIV. Coſtituzione 30. Bollar. nov. Tom. 3. Urbano VIII. Coſtituzione 30. §. 16. & Innocenzo X. Coſtituzione 13. §. 20. Bollar. nov. Tom. 5., come pure tutte, e ſingole pene dalli medeſimi comminate, e ſtabilite contro i Traſgreſſori; Reſtringendo, e limitando per ora le ſuddette proibizioni, e pene alla ſola Eſtrazione fuori di Stato, di Grano, Biade, Formentone, Legumi, & altri Marzatelli, Farina di ogni ſorta, & Oglio; e laſciando all'arbitrio de' Cardinali pro tempore Legati, Preſidi, e Governatori di Provincie il dare licenza di eſtrarre fuori di Stato gli altri Generi di coſe mobili, o ſemoventi, ſecondo la prudenza loro, fino a tanto, che anche riſpetto a queſti ſi prendano da Noi quelli provedimenti, che ſtimeremo più utili per il vantaggio de' Noſtri Sudditi. Vogliamo pertanto, e ſtrettamente ordiniamo, che a niuna delle Perſone eſpreſſe, e nominate in dette Coſtituzioni de' Noſtri Predeceſſori, e ſpecialmente ai Cardinali pro tempore Legati di Bologna, Ferrara, Romagna, & Urbino, e molto meno ai Vicelegati, Preſidi, o Governatori, ſieno di Provincie, oppur Locali, ſia lecito di eſtrarre, o dare a chiccheſia licenza, e facoltà di eſtrarre fuori di Stato ſenza noſtro ſpecial Chirografo firmato di Noſtra propria mano, o de' Noſtri Succeſſori pro tempore, anche a titolo di Paſſo commodo, o ſotto qualunque altro titolo, colore, e preteſto, Grano, Biade, Formentone, e Marzatelli, Farina d'ogni ſorta, & Oglio, ſotto le pene contenute in dette Coſtituzioni. Volendo Noi, che l'Eſtrazioni, che mai per l'avvenire ſi concedeſſero per Mare, o per Acqua a titolo di Paſſo commodo, s'intendano, e ſiano giudicate per vere Eſtrazioni fuori di Stato, qualora l'Eſtrazione non ſi faccia con la cautela di ſopra eſpreſſa, cioè, che l'Eſtraente notifichi al Governatore, Commiſſario, Podeſtà, o altro ſimile Uffiziale reſidente nel luogo di eſſa Eſtrazione, la quantità del Grano, Formentone, Farina, ed altro Genere, come ſopra, proibito, quale intende traſportare per Acqua, o per Mare, come Paſſo più commodo, da un luogo all'altro dello Stato Eccleſiaſtico; come pure il luogo, ove intende così traſportarlo; e ſi obblighi con ſicurtà idonea, non ſolo di non portarlo altrove, ma ancora di eſibire dentro un Meſe, e rilaſciare nella Cancellaria Documento autentico di averlo realmente traſportato, e ſcaricato nel Luogo indicato, come ſi è detto più diffuſamente di ſopra.

11. Da queſta proibizione di eſtrarre fuori di Stato, come pure dall'altra di eſtrarre da Provincia a Provincia del Noſtro Stato nei Meſi, nei quali deve, come ſopra, reſtar ſoſpeſo il libero Commercio del Grano, Formentone, & altri Generi di ſopra eſpreſſi, ſeguendo le veſtigia di Gregorio XV. altro Noſtro Predeceſſore nella ſua Coſtituzione 30. Bollar. nov. Tom. 3., vogliamo, che ſieno eccettuati primieramente li Poveri, che raccolgono la Spiga caduta ai Mietitori, per quella poca quantità, che poſſono adunare con detta loro opera, e fatica: In ſecondo luogo i Contadini, e poveri Operarj, quali per loro mercede diurna, o in conto, e parte della medeſima, ricevono Pane, o qualche piccola quantità di Grano, Formentone, o di altri Generi ſuddetti: In terzo luogo li Religioſi Mendicanti, quali ſimilmente cercano, e raccolgono per elemoſina, e per il vitto comune de' loro Conventi, o Grano, o altro de' ſudetti Generi, purchè ſieno nella ſolita, e moderata quantità: E finalmente quelli, che portano ai Mercati dentro lo Stato Polli, Ovà, Frutta, & altre ſomiglianti coſe in poca quantità, e queſte cambiano con Grano, Formentone, Marzatelli, Pane, Farina, e ſimili, per uſo proprio, e neceſſità delle Famiglie loro: Dichiarando, che a queſti caſi non ſi eſtende alcuna delle ſudette proibizioni.

Così pure inerendo alla Coſtituzione di Pio IV. la 99. Bollar. nov. Tom. 2., e di Paolo V. la 12. Bollar. nov. Tom. 3. vogliamo, e dichiaramo, che ſieno, e reſtino eccettuati dalla ſuddetta proibizione di eſtrarre fuori di Stato quelli, che godono o per titolo veramente oneroſo di effettivo pagamento, o di Appalto, e Contratto Camerale, oppure per Privilegio confermato in actu devolutionis, la facoltà di eſtrarre fuori di eſſo Stato Grano, o Formentone, o altro Genere compreſo in detta proibizione: Purchè però prima di Giugno del ſequente Anno 1749. abbiano eſibiti, e verificati nella noſtra Congregazione Camerale, citato, e contradicente il Commiſſario Generale della Noſtra Camera, & in oltre anche gli Agenti, e Procuratori delle reſpettive Città, e Provincie, le preteſe loro Facoltà, Indulti, e Privilegj: Volendo, e decretando, che il poſſeſſo, nel quale ſi trovano di eſtrarre liberamente fuori di Stato, ſuffraghi loro, e a ciaſcheduno di loro per la corrente Stagione ſolamente, e fino al ſuddetto Meſe di Giugno dell'Anno ſeguente, di modo che, paſſato queſto tempo, e non fatta la ſuddetta eſibizione, e verificazione, tutti, e ſingoli Privilegj, Indulti, e Facoltà ſuddette, ancorchè munite di Clauſole efficaci, & efficaciſſime, e derogatorie di qualunque futura derogatoria (eccettuati li ſoli Appaltatori Camerali per la quantità convenuta ne' loro Appalti) s'intendano, e ſieno ipſo facto, & ipſo jure, ſenz'altra dichiarazione e ſentenza, e ſenza ſperanza d'ulteriore dilazione, o purgazione di mora, nulli, caſſi, revocati, & irriti, come ſe non foſſero ſtati mai conceduti, non oſtante qualunque poſſeſſo, benchè centenario, & immemorabile in contrario, quale vogliamo, che neppure ſuffraghi per iſcuſarli dalle pene, come ſopra, ordinate contro quelli, che traſgrediranno la ſudetta proibizione di eſtrarre fuori di Stato: Anzi ad effetto di evitare le Fraudi, che pur troppo ſi commettono in queſte Eſtrazioni fuori di Stato, con grave pregiudizio de' Noſtri Sudditi, e delli Diritti della Noſtra Camera, vogliamo in oltre, che ancora gli Appaltatori Camerali, & ogni altro, che ſia veramente privilegiato, debbano denunciare volta per volta la giuſta quantità del Grano, o altro de' ſuddetti Generi proibiti, che vorranno eſtrarre, e a tenore di eſſa denuncia debbano riportare dai Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Preſidi, e Governatori delle Provincie la Bolletta, e documento di eſſa denuncia, quale vogliamo, che ſi conceda del tutto *gratis*, e prima ſi regiſtri nella pubblica Cancellaria: coſicchè facendoſi l'Eſtrazione, e traſporto ſenza tal Bolletta, anche gli Appaltatori, e Privilegiati ſuddetti incorrano nelle pene di dette Coſtituzioni.

Specialis diſpoſitio quoad allegant s Privilegium ſuper licentia extrahendi è statu.

12. Confidati nel zelo, diligenza, & attenzione a Noi ben cognita di quelli, che in oggi preſiedono al Governo delle Città, e Provincie del Noſtro Stato, e ſpecialmente de' Reverendiſſimi Cardinali Legati delle più volte nominate Legazioni di Bologna, Ferrara, e Romagna, ſperiamo, che eſeguiranno, e faranno reſpettivamente eſeguire con tutta puntualità quanto abbiamo fin'ora diſpoſto in queſta Cedola di Noſtro Moto proprio; Mà ſe mai per avventura, o alcuno di eſſi, che non vogliamo credere, o de' loro Succeſſori in qualunque tempo, ardirà contravenire a queſtà Noſtra Conceſſione di perpetuo, libero, e ſcambievole Commercio, ampliata, dichiarata, e limitata,

XII. Adhortatio ad Legatos, & Præſides, & pœnæ in Tranſgreſſores.

come

come sopra, sotto qualsivoglia titolo, colore, o pretesto, e specialmente sotto il pretesto delle facoltà dategli da Noi, o da altro Romano Pontefice pro tempore, eziandio per Bolla, o Breve sopra le cose, che appartengono all'Annona, e alla Grascia: Vogliamo, & ordiniamo, che in tal caso tanto essi Cardinali Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori, quanto i loro Uditori, Luogotenenti, Cancellieri, Segretarj, Ministri, & Uffiziali, che avranno alcuna benchè minima parte in detta contravenzione, o trasgressione, e molto più se fossero Baroni, e Feudatarj, o Magistrati di alcuna Città, o Communità, cadano, e s'intendano incorsi nelle pene stabilite da Pio IV., Pio V., Gregorio XIII., Clemente VIII., Gregorio XIV., Urbano VIII., & Innocenzo X. Nostri Predecessori nelle poco anzi riferite loro Costituzioni publicate contro quelli, che estraggono Grano, o altro Genere in esse proibito fuori di Stato: Volendo Noi, che tutte, e singole Persone, o anche Communità nominate, e comprese in dette Costituzioni, si abbiano ancora per nominate, e comprese in questa Nostra Cedola di Moto proprio, e che tutte, e singole pene ivi imposte contro quelli, che estraggono fuori di Stato o Grano, o altro Genere vietato, fieno, e s'intendano similmente imposte contro quelli, che in qualunque modo trasgrediranno, o contraverranno a quanto abbiamo fin'ora disposto in favore del libero, reciproco, e generale Commercio dentro il Nostro Stato: Et in oltre (senza pregiudizio però delle riferite pene) vogliamo, e comandiamo, che quante volte transgrediranno, o contraverranno, o in qualunque modo impediranno direttamente, o indirettamente il libero Commercio nel tempo, e nel modo di sopra da Noi conceduto; tante volte cadano, e ciascuno di essi cada nella pena di scudi 500. d'oro, quale vogliano, che in ogni, e qualunque tempo, & anche dopo dieci, venti, o trenta anni, & eziandio dopo la morte del Trasgressore, possa, e debba esiggersi contro gli Eredi, e così esatta applicarsi per una quarta parte in favore dell'Accusatore, e per le altre tre parti alla Nostra Camera; dichiarando, che dal giorno della contravenzione, o trasgressione, fieno, e s'intendano specialmente affetti, & ipotecati per tal'effetto tutti i Beni liberi del Trasgressore.

Deputatio Judicum Executorum.

Esecutori della presente Cedola di Moto proprio deputiamo, e vogliamo, che fieno il Cardinale pro tempore Camerlengo di Santa Chiesa, e li quattro Arcivescovi pro tempore delle quattro Legazioni, cioè di Bologna, Ferrara, Ravenna, ed Urbino, tanto congiuntamente, che divisamente, con tutte le più ampie facoltà necessarie, & opportune. Al qual'effetto ordiniamo, e comandiamo, che in ciascheduna delle Cancellarie Priorali delle Città, e Terre comprese in questa Nostra Concessione, debba, dentro il termine di due mesi dal giorno della pubblicazione, registrarsi il presente Moto proprio, sotto pena di scudi 25. d'oro contro il Cancelliere, che mancherà di registrarlo, essendo così mente, e volontà Nostra espressa.

Clausulæ pro chirographi firmitate.

Volendo, e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne'suoi Libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun'altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta ad viam juris, o concedersi contro di essa l'aperizione Oris, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti, debba sempre, ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendissimi Cardinali, Legati a Latere, Vicelegati, Camerlengo di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi fin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità, scientemente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma, e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno state chiamate, sentite, o citate qualsisieno Persone, ancorchè privilegiate, privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero avere interesse nella presente Nostra Concessione, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione; Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore *de registrandis*, la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, e qualsisieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche, Nostre, e de'Nostri Predecessori, Bandi, & Editti, in virtù di essi, & in qualunque altro modo emanati, affissi, e publicati, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e total' esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Dato dal Nostro Palazzo di Monte Cavallo questo dì 29. Giugno 1748.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ne autem ea, quæ a Nobis per Schedulam præinsertam, ad Nostrorum, & Sedis Apostolicæ Subditorum utilitatem, maturo consilio, ac optima ratione sunt statuta, labentis temporis cursu valeant ullatenùs labefactari, sed eo validiùs subsistant, quo pleniori firmitatis vinculo fuerint stabilita; Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, hac Nostra in perpetuum valitura Constitutione, prædictum liberum Commercium in omnibus, & singulis Provinciis, Civitatibus, Oppidis, Terris, & Locis Status Nostri Ecclesiastici, superiùs tamen non exceptis, juxta seriem, continentiam, tenorem, & præscriptum præinsertæ Schedulæ, & non aliàs, aliter, nec alio modo, Apostolica auctoritate constituimus, concedimus, & impertimur; ita quod liceat omnibus, & quibuscumque Personis in Provinciis, Civitatibus, Oppidis, Terris, & Locis prædictis commorantibus, tam indigenis, quàm alienigenis, ac etiam Nobis, & dictæ Sedi Apostolicæ ratione originis non subditis, Frumentum, Segetes, Animalia, Ligna, & quodcumque aliud genus rerum mobilium, semoventium, & vendibilium, quomodolibet nuncupatarum, etiam ad rem frumentariam, & Annonam, ac alios quosdumque humanæ vitæ usus pertinentium, in commercium hujusmodi conferre, eaque de Loco ad Locum, ac de Provincia in Provinciam, non tamen extra prædictæ Sedis Apostolicæ Ditionem, extrahere, transferre, & exportare; ideoque eamdem

præin-

præinſertam Schedulam, & in ea tributas liberi commercii hujuſmodi licentias, & facultates, cum omnibus, & ſingulis declarationibus, proviſionibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus, legibus, prohibitionibus, cautelis, clauſulis, & decretis, in ipſa præinſerta Schedula contentis, ſtatutis, atque præſcriptis, dicta Apoſtolica Auctoritate perpetuò confirmamus, & approbamus, ac ipſarum præſentium firmitate, & robore communimus, omneſque, & ſingulos tam juris, quàm factis, & quoſcumque alios, quantumvis ſubſtantiales defectus, ſiqui deſuper quomodolibet intervenerint in eiſdem, ſupplemus.

Decernentes omnia, & ſingula in ipſa præinſerta Schedula conceſſa, declarata, diſpoſita, ordinata, ſtatuta, ſancita, contenta, & expreſſa, præſenteſque literas, ſive ex eo, quod quicumque in eis, aut eorum aliquo intereſſe habentes, vel habere prætendentes, ſeu putantes, ad id vocati non fuerint, nec præmiſſis conſenſerint, ſivè aliàs ex quibuſcumque cauſis, nunquam de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis Noſtræ, vel quocumque alio defectu notari, impugnari, retractari, ſeu etiam revocari, ſuſpendi, reſtringi, limitari, aut in jus, vel controverſiam vocari, ſeu ad terminos Juris reduci poſſe; ſed ea ſemper valida, & efficacia eſſe, & fore, perpetuaque roboris firmitate ſubſiſtere, & nullo unquam temporè ſub quibuſvis generalibus ſimilium, vel diſſimilium facultatum, vel licentiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, prohibitionibus, moderationibus, aliiſque contrariis diſpoſitionibus comprehendi debere, ſed ſemper ab illis excepta eſſe, & cenſeri, & quotiès contraria hujuſmodi emanare contigerit, totiès præinſertam Schedulam, ipſaſque præſentes literas, & in eis contenta hujuſmodi, in eorum priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtituta, repoſita, & plenarie reintegrata eſſe & fore.

Sicque, & non aliter in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, quavis auctoritate, & poteſtate fungentes, ac honore & dignitate fulgentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Camerarium, alioſque Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, Præſides, Gubernatores, nec non Cameræ Apoſtolicæ Theſaurarium, & Præſidentes Clericos, in quocumque Tribunali, etiam Collegiali, & in quacumque Congregatione, etiam eorumdem S. R. E. Cardinalium, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, poteſtate, aut auctoritate, judicari, & definiri debere; irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Et nihilominus Dilecto Filio Noſtro Sylvio Tituli Sancti Calixti S. R. E. Preſbytero Cardinali Valenti nuncupato, moderno, & pro tempore exiſtenti S. R. E. Camerario, & Venerabilibus Fratribus Bononien., Ferrarien., Ravennaten., & Urbinaten. Archiepiſcopis, Motu ſimili, per Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus ipſi, vel unus, aut plures eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios, præſentes literas, & in eis, præinſertaque Schedula contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte intereſſe habentium fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate Noſtra, eaſdem præſentes Literas, & in eis, ac in præinſerta Schedula contenta quæcumque, ab omnibus, ſemper, & ubique, firmiter, & inviolabiliter obſervari, ſuoſque plenarios, & integros effectus in omnibus, & per omnia ſortiri, ac debitæ executioni demandari, nec non omnes, & ſingulos, quorum favorem eædem præſentes, & præinſerta Schedula concernunt, & concernent quomodolibet in futurum, illis pacificè frui, & gaudere, non permittentes quemquam ipſorum, per quoſcumque ſuper præmiſſis quomodolibet moleſtari, perturbari, vel inquietari; Contradictores, Moleſtatores, & Perturbatores quoſlibet, ac præmiſſis non parentes, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcendo, ac legitimis ſuper his habendis, ſervatis proceſſibus, ſententias, cenſuras, & pœnas ipſas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis.

Derogatio contrariis.

Non obſtantibus de non tollendo jure quæſito, aliiſque Noſtris, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. Prædeceſſoris Noſtri de una, & in Concilio generali edita, de duabus dietis, nec non, quatenus opus ſit, felicis recordat. Pii Papæ IV. etiam Prædeceſſoris Noſtri de gratiis, intereſſe Cameræ Apoſtolicæ quomodolibet concernentibus, in dicta Camera, infra certum inibi præfixum tempus regiſtrandis, & inſinuandis, aliiſque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis; Nec non Provinciarum, Civitatum, Oppidorum, Terrarum, & Locorum prædictorum uſibus, ſtilis, reformationibus, legibus, tam Pontificiis, quàm Ducalibus, & Municipalibus, ſtatutis, conſuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque alia firmitate munitis, & roboratis, & quandocumque, etiam immemorabili tempore obſervatis; privilegiis quoque, Indultis, facultatibus, exemptionibus, & literis Apoſtolicis quibuſvis perſonis, etiam S. R. E. Cardinalibus Provinciarum prædictarum Legatis, ac Præſidentibus, & Gubernatoribus, nec non Locorum Dominis in temporalibus, ac aliis quibuſcumque in genere, vel in ſpecie, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis; irritantibuſque, & aliis decretis, etiam vim contractus inibi ſtipulati, & jurati, ac etiam ſtatuti perpetui, & perpetuæ legis inducentibus, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac etiam conſiſtorialiter, & aliàs quomodolibet, etiam pluriès, & iteratis vicibus conceſſis, confirmatis, & innovatis, ac etiam in poſterum concedendis, confirmandis, & innovandis; quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat harum ſerie ſpecialiter & expreſsè, motu ſimili derogamus, aliiſque omnibus, quæ in præinſerta Schedula voluimus non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter, aut diviſim ab eadem ſit Sede Indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem.

De publicatione præſentis, & fid. Tranſumptis præſtanda.

Cæterum, ut præſentes Noſtræ literæ ad omnium notitiam deducantur, volumus, & dicta auctoritate decernimus, ut eædem præſentes in Baſilicæ Sancti Joannis Lateranenſis, Principis Apoſtolorum, ac Cancellariæ Apoſtolicæ valvis, ac in Acie Campi Floræ, aliiſque conſuetis locis per aliquem ex Curſoribus Noſtris in Urbe, extra verò Urbem in ſingulis Majoribus Eccleſiis Civitatum, & Locorum, ubi de ipſis præſentibus fides erit facienda, publicentur, eàrum exemplo in ſingulis Valvis, Acie, Locis, & Eccleſiis prædictis affixo, & dimiſſo; quodque præterea earumdem præſentium Tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem

prorſus

prorsus fides in Judicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipsismet præsentibus adhiberetur, si originaliter forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ concessionis, confirmationis, approbationis, mandati, decreti, statuti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. Anno VIII. die 8. Julii. 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo octavo, octavo Idus Julii, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 17. Julii 1748.

LIV.

De Nova Martyrologii Romani Editione.

Clarissimo in Christo Filio Nostro Joanni Portugalliæ, & Algarbiorum Regi Illustri.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Charissime in Christo Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Novæ Editionis Martyrologii Romani causa & occasio,

POSTQUAM intelleximus, Majestatem Vestram mandata dedisse dilecto Filio Emmanueli Pereyra de Sampajo Commendatori Militiæ Domini Nostri Jesu Christi, & negotiis Majestatis Vestræ apud Nos, & Sedem Apostolicam præposito, ut Romanum Martyrologium, quo & Regnorum Vestrorum, & totius Orbis Catholici commodo atque utilitati consuleretur, splendore ac diligentia quadam præcipua, in hac alma Urbe imprimendum curaret; ab eo autem, provido consilio, selectum fuisse navum atque industrium Typographum, qui pridem nitidissimos Evangeliorum, atque Epistolarum Codices seorsim editos, eadem Majestate Vestra id mandante, sumptusque ministrante, prælo subjecerat; Virum item Ecclesiasticum, probitate, atque ejusmodi rerum peritia instructum, fuisse designatum, ut nova Martyrologii Editio, ceteris, quæ præcesserunt, nobilior atque accuratior in lucem prodiret: Postquàm hæc intelleximus, vehementer in Domino gavisi sumus; atque Majestatem Vestram, de cujus in Rem Divinam, & Sacros Ecclesiæ Ritus insigni pietate ac munificentia, præclara suppetunt argumenta, meritis efferre laudibus non cessavimus. Hac verò opportunitate nobis oblata, quamvis assiduis Apostolici Ministerii curis ita distineamur, ut nonnisi subsecivæ quædam, quibus privatis studiis vacare liceat, aliquando supersint horæ, è re Nostra futurum putavimus, si & Nos ad egregium Opus perficiendum, aliquid Apostolico muneri non incongruum conferremus.

Ejus finis, ratio, atque utilitas.

II. Minimè Nos fugiunt multæ gravesque controversiæ, quæ circa Romanum Martyrologium agitantur; ab aliis quidem, quos scientia inflat, inexplebili quadam dubitandi prurigine; ab aliis verò, qui ad sobrietatem sapiunt, en consilio, ut quæ subobscura sunt vel incerta, nova quadam veritatis luce donentur. Ab hisce tamen quæstionibus duximus omninò abstinendum; quandoquidem hac in re illud Nobis proposuimus, ut ab accuratis Martyrologii correctionibus, quarum prima Gregorio XIII. Prædecessore Nostro Ecclesiam gubernante; altera verò Urbano VIII. Nostro item Prædecessore, peracta est, de quibus verba fecimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 17. Editionis Patavinæ* (qua una in locorum allegationibus hic utimur) nullo pacto recedamus. Quocirca, si quæ infra dicturi sumus, ritè expendantur, Majestati Vestræ perspectum erit, Nostras hasce in Martyrologium curas eò tandem contendere, ut quæ post evulgatas correctiones, supervacanea occurrunt, resecentur; quæ verò deficiunt, superaddantur. Hoc autem semel posito, & anteactis emendationibus nihil detrimenti, & novæ huic Editioni utilitatis multum accedet.

III. Nedum Sanctorum nomina, sed & illorum Elogia, hoc est brevior quædam, & compendiaria de eorum virtutibus, vel morte, quam pro Christi Fide fortiter obiverunt, oratio, Romano Martyrologio apponitur. Porrò ejusmodi Elogia non jam cujusque arbitrio concinnanda sunt; sed, post editum Decretum de Sancti alicujus nomine Romano Martyrologio inscribendo, ejus Elogium, ex usu recepto, a Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Congregatione examinandum est, atque probandum; tandemque Romani Pontificis confirmatio accedat necesse est, ut in memorato Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 18. num. 4.* multis disseruimus. Hac in re, nonnulla in Martyrologio offendimus, quæ nimia laborant prolixitate. Enimverò aliquot occurrunt Elogia Sanctorum, eorum præsertim, qui recenti ævo in Canonem relati sunt, in quibus multa inutiliter abundant verba; ideoque facili ratione in breviorem sermonem contrahi possunt. Hisce in casibus verbosam orationem duximus amputandam; ea lege tamen, ut integra servetur sententia; atque in hac parte brevitati consulatur, quàm in veterum Sanctorum Elogiis in Martyrologium illatis deprehendimus.

IV. Etsi verò absoluta jam fuerit gemina illa Martyrologii correctio, cujus supra meminimus; non ideò tamen vetitum, nova Sanctorum nomina in Martyrologium inferre, modò id ritè, atque ex ordine fiat, hoc est eæ omnes, quas Apostolica Sedes præscripsit, serventur Regulæ, de quibus multa a Nobis fuso calamo prolata sunt in citato *cap. 18. præfati Operis de Canonizatione Sanctorum.* Hinc annis insequentibus, plura Sanctorum nomina Elogiis decorata, in Martyrologium, prævio prædictæ Congregationis Decreto, ac Summi Pontificis approbatione, translata sunt. Dolendum verò, quod è Sanctorum nominibus benè multa, in variis, quæ procusæ sunt Martyrologii Editionibus, fuerint prætermissa, ex oscitantia, atque incuria eorum, quorum intererat Acta Congregationis adire, Decreta colligere, iisque ad novam nominum accessionem prudenter uti. Quidnam circa nomina Sanctorum Martyrum *Stephani Abbatis, & ducentorum Monachorum Sancti Petri de Cardegna* olim contigerit, satis notum; neque injucundum erit paucis repetere. Decreverat Clemens VIII. Romanus Pontifex, instante Cardinali Baronio, ut horum Martyrum nomina unà cum Elogiis, Romani Martyrologii tabulis inscriberentur. In iis tamen, quæ subsequutæ sunt Martyrologii Editionibus, res secùs accidit; quandoquidem ob Typographorum

indili-

indiligentiam, Martyrum illorum memoriâ Romanum Martyrologium diù caruit. Hinc Nos adhuc in minoribus positi, quo tempore Promotoris Fidei munere fungebamur, illud curavimus, tandemque obtinuimus, ut Sacræ Congregationis jussu communis error castigaretur, & Martyrum illorum nomina sequuturis Editionibus omninò assererentur. Qua de re in citato *cap.* 18. *num.* 6. Operis Nostri pridem egimus.

V. Ne autem in id, quod in aliis olim reprehendimus, improvidi dilaberemur, mandavimus, ut ex Actis Sacrorum Rituum Congregationis Decreta omnia de Sanctorum nominibus Martyrologio inscribendis huc usque edita colligerentur; atque ut Romani Martyrologii Editiones quamplurimæ, eæ potissimùm, quæ omnium novissimæ Typis excusæ sunt, consulerentur, ut si qui occurrunt defectus, faciliùs innotescerent. Has inter una Nobis oblata est Editio omnium postrema, quæ Venetiis anno 1745. prælo subjecta est. Verùm ne istud quidem Exemplar integrum plane, & numeris omnibus absolutum occurrit; tum quia nonnulla Sanctorum nomina, quæ ex anterioribus Decretis describenda erant, deficiunt; tum quia insequentibus annis nova facta est Sanctorum accessio, quæ idcircò in nupero illo Martyrologio desideratur.

VI. Hinc ne Romanum Martyrologium sua fraudetur integritate, oportuit novam hanc Editionem quamplurimis Sanctorum nominibus locupletare; quorum series in statos anni Ecclesiastici dies distributa, ea est, quæ sequitur:

Sextàdecima die Februarii additur a Nobis *Beatus Gregorius X.*, cujus in prælaudato *de Canonizatione Sanctorum Opere* non semel meminimus, nimirùm *lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 17., *lib.* 2. *cap.* 24. §. 37., & *cap.* 42. *num.* 3., *atque in VIII. Appendice ad calcem lib.* 2. ubi integram atteximus Relationem, quæ hac in causa ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici elucubrata est.

Die vigesimaseptima Aprilis *Beata Zita*, de qua in nuper memorato Opere *lib.* 2. *cap.* 24. §. 27.

Decima Maji *Beatus Nicolaus Albergatus*, de quo item eodem in Opere *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 16., & *lib.* 3. *cap.* 33. *num.* 6., ac rursus in *Bullarii Nostri tom.* 1. *Constitut. CVIII.* Consulendum item Nostrum Opusculum de *Sanctis Bononiensibus*, cujus altera Editio, dum hæc scribimus, Typis subjicitur Patavinis.

Die vigesimaquarta Maji *Beatus Joannes de Prado.* Ejus Acta, & monumenta prostant *in lib.* 1. *Operis de Canonizatione Sanctorum cap.* 27. *num.* 8.

Prima die Junii *Sanctus Eneco Abbas*, cujus meminimus *lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 10., & *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 18. *num.* 8. Operis de quo supra.

Septima Julii *Beatus Benedictus XI.*, de quo *in altero* Operis Nostri *libro cap.* 28. §. 46., & *cap.* 42. *num.* 8.

Vigesima Decembris die *Sanctus Dominicus de Sylos* Abbas Ordinis Sancti Benedicti, de quo in memorati Operis *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 18. *num.* 16.

VII. Etsi verò in Romano Martyrologio, juxta Regulas a Sac. Rituum Congregatione statutas, atque a Summis Pontificibus pluries confirmatas, enumeranda non sint nomina Servorum Dei, qui in Beatorum dumtaxat numerum, non etiam in Sanctorum Canonem relati sunt; qua de re multis egimus *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 18. *num.* 2. *ac* 9. *præallati Operis de Canonizatione Sanctorum*, ubi etiam nonnulla dictæ Congregationis Decreta protulimus; nihilominus aliquando contigit, ut Romani Pontifices, gravibus justisque causis ita suadentibus, vel ipsa Beatorum nomina in Romanum Martyrologium intulerint; resque patet exemplis bene multis, quæ a Nobis allata sunt *in præcitato Opere & loco sub n.* 9. Pari œconomia, & Nos aliquot nomina Beatorum Martyrum, de quorum martyrio, miraculis, ac cultu aliquibus Ecclesiis, & Diœcesibus permisso, diligenti habita discussione planè constat, novæ huic Martyrologii Editioni duximus adjicienda. Id autem benigniori quadam dispensatione a Nobis gestum est; tum quia Martyrum cultus in Ecclesia Dei antiquior est cultu Confessoribus exhibito, ut in *lib.* 1. *Operis de Canonizatione cap.* 2. *num.* 9. & *seqq.* & *cap.* 5. *num.* 3. & *seqq.* pluribus demonstravimus; tum etiam quia Martyrologia ideo fuerunt instituta, ut præsens ac perpetua illustrium Heroum, qui pro Christi nomine vitam, ac sanguinem profuderunt, memoria cæteris Fidelibus exemplo esset, atque animos adderet; insequentibus verò temporibus Sanctorum Confessorum, ac Virginum nominibus Martyrologia aucta sunt. *Nomen quoque Martyrologii, quod olim sonabat dumtaxat Indiculum Sanctorum Martyrum, nunc extensum est ad Syllabum plurimorum aliorum Sanctorum Confessorum, ac Sanctarum Virginum*: Verba sunt *Theophili Raynaudi tom.* 18. *suorum Operum pag.* 500.

VIII. Eos igitur Beatos Martyres, quorum nomina novæ huic Martyrologii Editioni inseruimus, enumeremus. — Enumerantur.

Die quinta Februarii addita a Nobis est *Commemoratio vigintisex Martyrum Japonensium*; è quorum numero tres ad Societatem Jesu pertinent; sex, nimirùm tres Sacerdotes, totidemque Laici, ad Ordinem Sancti Francisci; qui verò supersunt reliqui, Sæcularibus accensendi. Relationem de illorum martyrio ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici habitam exhibet *Appendix II. ad lib.* 3. *Operis de Canonizatione Sanctorum*, in qua Martyris cujusque nomen singillatim exprimitur. De horum Cultu consulantur Litteræ Apostolicæ in forma Brevis *apud Bollandianos tom.* 1. *mensis Februarii pag.* 740. Consulenda item quæ a Nobis dicta sunt *lib.* 1. præfati Operis *cap.* 30. *num.* 1. — Vigintisex Martyres Japoniæ.

Nona Julii accedit *Commemoratio novemdecim Martyrum Gorcomiensium*, de quibus egimus in mox allato *cap.* 30. *num.* 10, & *in Appendice VI. ejusdem lib.* 1. *pag.* 403. Ex Litteris Apostolicis in forma Brevis a Clemente X. Prædecessore Nostro datis, & Cultus hisce Martyribus exhibendus probatur, & eorumdem Martyrum nomina expressa leguntur. Ex his, undecim enumerandi ex Ordine Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia; duo ex Fratrum Prædicatorum Ordine; duo item ex Ordine Præmonstratensium; unus ex Ordine Regulari Sancti Augustini. Cæteri omnes Sacerdotes, & Parochi sæculares habendi sunt. — Novemdecim Martyres Gorcomienses.

Decimaseptima Septembris Commemoratio *Beati Petri de Arbues*, de cujus martyrio a Nobis actum *in citato lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 30. *n.* 4. Litteræ Apostolicæ Alexandri VII. super illius Cultu extant in Bullario Romano *tom. VI. Constitut. CXXXIX.* ejusdem Pontificis. — B. Petrus de Arbues.

Postremò in duodecimam Novembris diem rejecimus Commemorationem *Beati Josaphat Polocensis.* Seriem Actorum, quæ ad illius Causam pertinent, *in superius citato cap.* 30. *lib.* 1. *num.* 2. commemoravimus. Relationem, quæ pro more illius ætatis, ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici confecta est, exhibet *Appendix III. ad lib.* 3. *de Canonizatione Sanctorum pag.* 520. & *seqq.* Litteras Apostolicas in forma Brevis super ejusdem Martyris Cultu, suppeditat Bullarium Romanum *tom. V. Constit. CCCIV.* inter eas, quæ Urbano VIII. Prædecessori Nostro adscribuntur. — B. Josaphat Polocensis.

Alii præteritarum Editionum defectus aperiuntur.

IX. Eos inter, quorum nomina Romano Martyrologio ſunt conſignanda, præcipuo quodam jure locum ſibi vindicant Sancti, de quorum Canonizatione extant Apoſtolicæ Litteræ plumbeo ſigno munitæ. Hac in re non ſemel deficiunt Martyrologii Editiones, quæ novam hanc præceſſerunt. Si cauſam inquiramus, gemina occurrit: una quidem a monumentorum obſcuritate; altera verò ab iis, quæ poſteriori ævo peractæ ſunt, Canonizationibus repetenda. Quo tempore utraque correctio ſub Gregorio, atque Urbano abſoluta eſt, nonnullæ Conſtitutiones, ſive Apoſtolicæ Litteræ de peculiari quapiam Canonizatione erant imperviæ, quæ tamen inſequentibus annis ex ignorantiæ tenebris erutæ ſunt. Hinc nil mirum ſi Martyrologium, vel poſt ſedulam correctionem, omnimoda careat integritate. Rursùs, abſolutis emendationibus, atque novis Martyrologii Editionibus prælo ſubjectis, nova in dies Beatorum nomina in Sanctorum Canonem relata ſunt. Hinc quotquot ante Canonizationes prodierunt Martyrologia, hac in parte deficiant neceſſe eſt. Ex quo capite, vel ipſa omnium recentiſſima Editio Venetiis procuſa anno 1715. ſuos in hac re patitur nævos. *In lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap.* 18. *num. 6. & 7.* aliquot afferuntur exempla Apoſtolicarum Litterarum, quæ poſt memoratas correctiones inventæ ſunt; aliquot etiam recitantur Decreta, quæ nomina Sanctorum, de quibus Apoſtolicæ Litteræ loquuntur, Martyrologio inſcribenda jubent. Utrique incommodo hac nova Editione occurrimus; ſiquidem Sanctorum nomina, ſive ex Litteris Apoſtolicis, quæ pridem latebant, eruta, ſive recentiori ævo in Canonem Sanctorum relata, deſcribi curavimus.

Nova nominum fit acceſſio.

S. Wilhelmus Archiepiſcopus Bituricenſis.

Quocirca decima menſis Januarii jure meritò additur nomen *Sancti Willhelmi Archiepiſcopi Bituricenſis*, quem Honorius III. anno 1218. Sanctorum Catalogo adnumeravit. Litteras Apoſtolicas, quæ Canonizationem teſtatam faciunt, exhibet *Codex Conſtitutionum Summorum Pontificum de ſolemni Canonizatione Sanctorum*, a Juſto Fontanino Archiepiſcopo Ancyrano collectus, ac Romæ editus anno 1729., in quo Honorii Conſtitutio refertur ordine XXXIII.

S. Wulſtanus Epiſcopus Vigornienſis.

Die decimanona ejuſdem menſis nomen *Sancti Wulſtani Epiſcopi Vigornienſis*, quem Innocentius III. anno 1203. Sanctorum faſtis adſcripſit; reſque indubia eſt *ex Conſtitutione num. XXX.* in memorato Fontanini Codice typis impreſſa.

S. Joſeph a Leoniſſa.

Quarta Februarii nomen *Sancti Joſephi a Leoniſſa*, qui ſolemni ritu in Sanctorum numerum a Nobis relatus eſt. De illo egimus in Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 24. num. 13., & in Appendice VI. ejuſdem libri pag.* 405. Noſtras item de Canonizatione Litteras dedimus die 29. Junii 1746.; quarum exemplar *in Bullarii Noſtri tomo II.*, qui ſub Typis deſudat adhuc, patet legentibus.

S. Catharinæ de Ricciis.

Decimatertia die ejuſdem menſis nomen *Sanctæ Catharinæ de Ricciis*, cujus item ſolemnis Canonizatio a Nobis peracta eſt; atque in citato *Bullarii Noſtri tom. II.* Canonizationis Bulla producitur. Huc revocanda, quæ ſcriptis conſignavimus in Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 24. num. 13., in Appendice V. lib. 1. p. 39., & in lib. 4. part. 1. cap. 19. num. 23. & 24.*

S. Robertus Abbas Caſæ Dei.

Die decimaſeptima Aprilis accedit nomen *Sancti Roberti Abbatis Caſæ Dei*, quem Clemens VI. Sanctorum cenſui adſcripſit. Hujuſce Canonizationis Bulla eſt Ordine LXIV. in citato Codice.

S. Godehardus Epiſcopus Hildesheimenſis.

Quarta die Maji nomen *Sancti Godehardi Epiſcopi Hildesheimenſis*, quem Innocentius II. Sanctis adnumeravit. Bulla Canonizationis proſtat in relato Codice ſub *num. VII.*; Noſque de eodem argumento egimus in Opere *de Canonizatione lib. 1. cap. 8. num.* 15.

S. Petrus Regalatus.

Die tertiadecima ejuſdem menſis nomen *Sancti Petri Regalati*, cujus ſolemnem Canonizationem peregimus, Bullamque conſcripſimus, quæ in ſecundo *Bullarii Noſtri tomo* alligatur. Semel & iterùm in Opere Noſtro de hac ipſa re ſermonem inſtituimus, nimirum *lib. 2. cap. 24. §. 16., & in Appendice VII. ejuſdem libri pag.* 429.

S. Nicolaus Peregrinus.

Secunda Junii nomen *Sancti Nicolai Peregrini Tranenſis*, de quo in Noſtro *lib. 1. de Canonizatione cap. 44. num. 13. & 14.* Diploma ſuper illius Cultu ab Urbano II. editum, jacet ordine V. in eodem Canonizationum Codice, de quo ſupra.

S. Wilhelmus Archiepiſcopus Eboracenſis.

Octava Junii nomen *Sancti Willhelmi Archiepiſcopi Eboracenſis.* De eo loquimur in Opere Noſtro *lib. 2. cap. 41. num. 13.* De ejus Canonizatione Bullam dedit Honorius III., quæ in relato Codice occurrit ordine XXXVIII.

S. Franciſcus Regis.

Sextadecima Junii Nomen *Sancti Joannis Franciſci Regis*, qui a Clemente XII. Prædeceſſore Noſtro ſolemni ritu inter Sanctos adſcriptus eſt. Non infrequens de eo in Noſtro Opere incidit mentio. Conſulatur *lib. 1. cap. 24 n. 12.*, & quæ in finem hujuſce libri rejicitur *Appendix III.*; in qua Canonizationis Bulla integra exſcribitur. Conſulatur item *lib. 3. cap. 6. num.* 16.

S. Theobaldus Eremita.

Die prima Julii nomen *Sancti Theobaldi Eremitæ*, quem Alexander Papa III. Sanctorum catalogo accenſuit, Bullamque edidit, quæ in citato Canonizationum Codice refertur *ſub num. XIX.* Licet & hic Noſtrum Opus indigitare, hoc eſt *lib. 1. cap. 18. num. 10. & cap. 9. num. 2.*

S. Camillus de Lellis.

Die quartadecima Julii nomen *Sancti Camilli de Lellis*, qui Sanctorum albo a Nobis adſcriptus eſt, edita deſuper Conſtitutione, de qua in Bullarii Noſtri *tomo II.* Si quis plura hac de re noſſe cupit, Noſtrum adeat Opus *lib. 1. cap. 24. num. 13. & ſeqq., & Appendicem I. ejuſdem libri pag.* 401.

S. Franciſcus Solanus.

In vigeſimamquartam diem Julii conjecimus nomen *Sancti Franciſci Solani*, de quo loquuti ſumus in præcitati Operis *lib. 1. Appendice X. pag. 438. & ſeqq., & cap. 24. num. 9. & 14.* Litteras Apoſtolicas de illius Canonizatione edidit Prædeceſſor Noſter Benedictus XIII., atque in prælaudato Fontanini Codice *ſub num. CXIII.* alligantur.

S. Stanislaus Koſtka.

Decimaquinta Auguſti nomen *Sancti Stanislai Koſtkæ*, quem Prædeceſſor Noſter Benedictus XIII. Sanctis adnumeravit, ſuamque dedit Conſtitutionem ordine CXV. inter eas, quæ in memorato Canonizationum Codice referuntur. Neque hocce argumentum in Opere Noſtro ſilentio premitur, ſi percurrantur, quæ diximus *lib. 1. Appendice X. pag.* 437.

S. Bernwardus Epiſcopus Hildesheimenſis.

Vigeſimaſexta Octobris nomen *Sancti Bernwardi Hildesheimenſis Epiſcopi*, a Cœleſtino III. inter Sanctos relati, ut patet ex Bulla Canonizationis in præcitato Codice *ſub num. XXIV.* Huc revocari poſſumus, quæ ſcripſimus *lib. 1. de Canonizatione Sanctorum cap. 9. num.* 7.

S. Virgilius Epiſcopus Salisburgenſis.

Vigeſimaſeptima Novembris nomen *Sancti Virgilii Epiſcopi Salisburgenſis*, qui a Gregorio IX. in Sanctorum numerum relatus eſt, ejuſque Conſtitutio in ſæpedicto Codice Canonizationum extat ordine XLIII.

S. Jacobus Picenus.

Vigeſimaoctava ejuſdem Menſis nomen *Sancti Jacobi Piceni*, quem, ut ex Bulla CIX., quam Fontanini Codex exhibet, compertum eſt, Prædeceſſor Noſter Benedictus XIII. Sanctorum numero ſociavit. Frequentior de eodem occurrit memoria in Opere Noſtro, ſi evolvantur, quæ dedimus *in Appendice lib. 1. pag. 437., lib. 2. pag. 34. num. 7., & cap. 51. num. 2.*, tum

etiam

etiam *lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 9., *cap.* 24. *num.* 36., *& cap.* 30. *num.* 14.

Postremò in decimamseptimam Decembris diem retulimus nomen *Sancti Sturmii Abbatis Fuldensis*, de cujus Canonizatione ab Innocentio II. peracta, indubium extat Apostolicæ Constitutionis monumentum in mox relato Codice *sub num. IX.*

X. Fatemur, alia proferri posse Sanctorum nomina, cum a Nobis, tum a Nostris Prædecessoribus Sanctorum Canoni adscripta, quorum in ea, quam supra coordinavimus, Sanctorum serie nulla fit mentio. Id sanè fatemur: Non ideò tamen novæ Martyrologii Editionis integritati quidquam detrahitur. Aliquot nomina, veluti Vincentii de Paulis, Fidelis a a Sigmaringa, & aliorum, in anterioribus Editionibus, apposito *Beatorum* titulo, continentur. Supervacaneum idcircò duximus ea hìc repetere: Hinc, supposito dumtaxat *Sancti* vocabulo, & veteri *Beatorum* titulo abraso, ea intacta reliquimus. Quod si alia adhuc supersint Sanctorum nomina, quæ in superiori catalogo missa fecimus, nihil indè contra novam hanc Editionem licet opponere. Jam enim præmonuimus, sola eorum nomina, de quorum solemni Canonizatione nulla suboriri potest dubitatio, a Nobis fuisse superaddita. Quotquot igitur proferri possunt è Beatorum Sanctorumve censu, qui ejusmodi prærogativa carent, aut Romano Martyrologio nullo unquam tempore fuerunt adscripti, a Nobis omittuntur, quia ab eo, quod Nobis præscripsimus, deviant instituto.

XI. Huc usque facili tramite, nullaque obsistente controversia, progressa res est. At verò diffusa per hanc Urbem fama, novam Martyrologii Romani Editionem adornari, Sanctorumque nomina in anterioribus Editionibus prætermissa, a Nobis in novas Martyrologii Tabulas referri; multorum excitata sunt studia, scripturis, atque lucubrationibus admota manus, preces additæ, ut quamplurima Sanctorum nomina in novum hunc Codicem conveherentur, quamvis de illorum Canonizatione nullum probatæ fidei suppeteret monumentum. Alii Servorum Dei, Beatorum alii ostendebant nomina, quorum nonnulla Sanctorum titulo decorata sunt, & cultu immemorabili, hoc est spatio annorum centum ante Urbani VIII Prædecessoris Nostri Decreta illis exhibito, nobilitata. Ad hæc, eorumdem cultum a Sacra Rituum Congregatione maturo judicio expensum, atque probatum; Cultus item extensionem, Missa & Officio, nec non Lectionibus vel de communi, vel etiam propriis pro peculiari quadam Familia, vel Dioecesi concessis, confirmatam, totis urgebant viribus. Quo argumentorum genere ea attingitur controversiæ pars, quæ dicitur de casu excepto a Decretis Summi Pontificis Urbani VIII., de qua fusiore stylo a Nobis actum est *tomo* 2. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 17. *& cap.* 24.

XII. Ab hisce tamen petitionibus facili negotio Nos expedivimus. Cum enim, juxta præstitutos a Nobis Canones, non liceat in Martyrologium referre nomina illorum, qui post [illegible] super virtutibus, atque miraculis examen, solemni ritu in Beatorum dumtaxàt numero recensentur; potiori jure nefas erit Martyrologio illos accensere, qui ex nuda cultus immemorabilis approbatione, Beatificati dicuntur per æquipollens; eorum tamen virtutes nec discussæ, nec probatæ fuerunt, antequàm pro cultu immemorabili judicium prodiret; ideoque ad trutinam revocandæ sunt, ut eorum Causa ad Canonizationem progrediatur. Haud immeritò igitur oblatas Nobis petitiones rejecimus; atque ut æquiori animo Postulatores acquiescerent, ea item addidimus, quæ opportunè ad rem hanc a Nobis fuerunt exposita *lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum part.* 2. *cap.* 18. *n.* 2. *& seqq.* ubi de Cultus augmento cum Missa & Officio, uberiùs tractavimus.

XIII. Sat novimus, Prædecessores Nostros in Romano Martyrologio aliquando scripsisse nomina eorum, qui solemniter, atque, ut ajunt, formaliter in Beatorum numerum relati non fuerant, sed tantummodò per æquipollens, discusso videlicet, ac probato eorum dùmtaxat cultu immemorabili, juxta præscriptum Decretorum Urbani Octavi. Prædecessorum Nostrorum facta veneramur: quominùs verò hac in parte eorum vestigiis inhæreamus, ea, quam suprà dedimus, monet ratio; ne scilicet a statutis Regulis, quas accuratè servandas Nobis proposuimus, pedem moveamus. Præterea, si Martyrologio omnia adjiciantur nomina eorum, quorum cultum immemorabilem Sacra Rituum Congregatio probavit, ingens Nominum accedet multitudo, quemadmodùm èx Nostro *lib.* 2. *de Canonizatione Sanctorum* licet colligere. Cumque horum numerus in dies magis adaugeatur, brevi fiet, ut Romanum Martyrologium tot auctum nominibus in maximum volumen excrescat.

Satisfit allatis in contrarium exemplis.

XIV. Ut Sacræ Eruditionis, ac Theologicæ facultatis studia magis excolantur, instituimus Academiam quavis feria secunda cujusque hebdomadis coram Nobis habendam, ut quotquot ad eam conveniunt docti, ac præstantes Viri, stata vice atque ordine, suas sive de Ecclesiastica Historia, sive de re Liturgica, sive etiam de Sacris Canonibus, ac Theologicis controversiis, proferant lucubrationes. Ex his nonnulli, qui soluto Conventu, ad privata colloquia a Nobis admittuntur, Nobis significarunt, inter cætera Manuscripta, quæ in insigni Bibliotheca Vallicellana servantur, plura esse splendida quidem monumenta ad Venerabilem Virum Cardinalem Baronium transmissa, quibus probatur, aliqua Sanctorum nomina in Romano Martyrologio immeritò fuisse prætermissa; ideoque, eodem Baronio judice, in novam Martyrologii Editionem, quando eam fieri contingeret, esse transferenda. Indicium hoc de invento thesauro libenti animo excepimus. Hinc nulla interposita mora, chartas & monumenta omnia ad nos deferri curavimus, evolvimus, inspeximus; sed, contra præconceptam expectationem, nihil, aut ferè nihil ad rem hanc opportunum adinvenimus. Imò verò, quod peculiari admiratione dignum est, tantum abest, ut egregius ille Cardinalis propensior fuerit ad inferenda in novam Martyrologii Editionem Sanctorum illorum nomina, ut potiùs, sicut è brevioribus quibusdam notis ab illo additis licuit arguere, in oppositam sententiam descendere videatur. Enimverò scitè animadvertit, nominum illorum seriem, aut solos Dei Servos comprehendere, quorum cultus angustis peculiarium locorum finibus continetur; aut sub latiori Sanctorum titulo Beatos dumtaxat attingere, quorum nomina, juxta eas, quas supra memoravimus Regulas, Romano Martyrologio accenseri non solent.

Argumentum ex ineditis Baronii manuscriptis petitum refellitur.

XV. Hac cura seposita, successit alia, quam Eruditorum studia, ac labores Nobis excitarunt. Hi namque nocturna diurnaque manu versantes Acta Sanctorum a doctis Bollandianis collecta, plura item vetera Martyrologia, Acta Sanctorum Ordinis Sancti Benedicti a Patre Mabillonio edita, aliaque Ecclesiasticæ Eruditionis monumenta, quibus nostra ætas abundat, uberem Sanctorum Indicem Nobis exhibuerunt, ut nova Sanctorum copia Romanum Martyrologium ditesceret. Neque a ratione, vel æquitate alienum putabant, quod petebatur. Cum enim ex præfato *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 18.

Sanctorum Index Martyrologio inferendus, ab Eruditis conficitur.

num. 11. Operis Nostri, cognoverint inscribendos esse Romano Martyrologio non solum eos, de quorum Canonizatione ex Litteris Apostolicis sub plumbo constat, sed & illos, qui ex veteri more, ac ritu priscis Ecclesiæ temporibus observato, priusquàm Apostolica Sedes Beatificationum & Canonizationum Causas sibi dumtaxat cognoscendas, & definiendas reservasset, in Sanctorum Catalogum fuerant relati; hoc eodem argumento usi sunt, ut Sanctorum illorum nomina, quorum par erat causa, & conditio, meritum in Martyrologio tenerent locum.

Citra injuriam exploditur.

XVI. Et horum tamen vota, ac postulata inania dimisimus. Haud inficiamur, Martyrologio esse inscribendos non solum eos, qui juxta recentem Ecclesiæ disciplinam, sed & eos, qui juxta veterem Ecclesiæ ritum in Sanctorum numerum relati sunt. Verùm si ejusmodi ritum, atque usum antiquiori ævo in more positum introspiciamus, patebit eos Sanctorum fastis fuisse adscriptos, quorum Cultus suam novit originem ab approbatione Episcoporum, in quorum Diœcesi Servi Dei ex hac vita ad cœlestem Patriam translati sunt: Hinc paulatim ex una ad aliam Ecclesiam, tandemque in universum Orbem Catholicum Cultus ille diffusus est, non sine expressa, aut saltem tacita Romani Pontificis consensione, ut fusiori sermone demonstravimus *in lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 6. *num.* 9. At verò Sanctorum nomina in oblato elencho descripta, Cultus quem modò descripsimus, carent prærogativa; sive Cultus initia, sive progressum, sive etiam propagationem ad veterem Ecclesiæ disciplinam exigamus. Nulli ergo irrogatur injuria, si prolixa nominum series Nobis tradita, in Romanum Martyrologium translata non fuerit; esto plerique illorum, quos series illa complectitur, ad ea revocentur tempora, quæ novam Ecclesiæ disciplinam super Causarum Beatificationum, & Canonizationum cognitione antevertunt.

Exempla è Martyrologio petita, non afficiunt.

XVII. Quod si nonnulla, vel ex ipso Romano Martyrologio produci possint exempla Sanctorum, qui supremum diem in Domino clauserunt, cum adhuc vetustior illa de Sanctorum Canonizatione vigeret disciplina, quamvis eorum Cultus extra unius, vel alterius Diœcesis fines protensus olim non fuerit, nec etiam hodie protendatur; hæc tamen exempla tanta non sunt, ut ab ea, quam semel statuimus, sententia, animum nostrum divellant. Jam enim supra monuimus, atque hic constanter repetimus, Nobis fuisse propositum, novam Martyrologii Editionem adornare, salvis tamen, atque integris, quoad fieri poterit, anteactis Martyrologii correctionibus, iisque servatis Regulis, quæ post emendationes illas statutæ sunt. Cum ergo a præstitutis hisce Regulis ille recedat, qui aut Beatorum nomina, aut memoriam Sanctorum, qui juxta veterem Ecclesiæ ritum, vel juxta recentem Ecclesiæ disciplinam in Canonem relati non sunt, Romano Martyrologio inscribit, extra tritam hanc semitam pedem efferre noluimus; quidquid senserint alii, qui rationem, ac methodum hac in parte dissimilem sequi maluerunt.

Alii leviorem quamdam Martyrologii emendationem suadent.

XVIII. Quæ huc usque diximus ea sunt, ut & animi Nostri sensus satis aperiant, & ab ulterioribus molestiis Nos eximant. Verùm necdum alienis postulationibus, Nostrisque curis finis impositus. Fas aliquando, ut in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 17. *num.* 9. & 10. animadvertimus, Sedem Apostolicam adire, atque illi, ea qua decet animi demissione, proponere errati alicujus, quod in Martyrologium irrepsit, emendationem. Hinc non defuere, qui hujusce libertatis prætextu, leviorem quamdam Romani Martyrologii recensionem obtineri posse putarint. Non enim, ut ipsi ajebant, aut Nostro consilio, aut Nostro id repugnat Instituto de servandis correctionibus pridem habitis; Siquidem unius vel alterius loci immutatio usque adeo levis est, ut nullo, aut fere nullo habeatur in pretio.

XIX. Ex iis verò, qui peculiari emendatione indigent locis, quartam Decembris diem innuebant, cui Clementis Alexandrini nomen inscriberemus; recentiorum Eruditorum aliquibus ægrè ferentibus, nomen Viri doctrina & pietate conspicui, in Romano Martyrologio fuisse præteritum. Hanc controversiam intactam relinqui nova hæc, quam curamus, Editio non patitur; Hinc operæ pretium duximus, Apostolicas inter sollicitudines, quibus assiduè gravamur, sedulò inquirere, quidnam cum veteres, tum recentes Ecclesiastici Scriptores de Clemente Alexandrino, cujus causam tractandam suscipimus, litteris consignaverint.

XX. Vixit Clemens tertio Ecclesiæ sæculo ineunte; Præceptorem coluit Pantænum, qui Stoicam Philosophiam professus est, antequàm Christianæ Religioni nomen daret; discipulum habuit Origenem. Alexandrinæ Ecclesiæ fuit Presbyter; ibique celeberrimæ ejusdem Ecclesiæ Scholæ præfuit. Eusebius Pamphili, qui sub quarti sæculi initia floruit, *lib.* 6. *Historiæ Ecclesiasticæ cap.* 14. affert fragmentum Epistolæ Sancti Alexandri Episcopi Hierosolymitani ad Origenem scriptæ, in qua *Sancti* titulo Clemens donatur: *Patres agnoscimus*, inquit, *Beatos illos, qui viam Nobis præiverunt .... & Sanctum Clementem Dominum item meum, qui me plurimum adjuvit.* Sanctus Hieronymus *in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis*, quem circa finem sæculi quarti elucubravit, fere geminas congerit laudes ab eodem Sancto Alexandro Clementi tributas hisce verbis: *Hæc vobis, domini ac fratres, scripta transmisi per Clementem Beatum Presbyterum Virum illustrem, & probatum. Theodoretus* quinto sæculo clarus, *lib.* 1. *Hæreticarum Fabularum cap.* 6. Clementem vocat *Virum Sanctum*; cui consonat *Chronicon Paschale*, ubi Chronici Auctor *pag.* 7. hæc habet: *Clemens Sanctissimus Alexandrinæ Ecclesiæ Presbyter.* Eodem in sensu Sanctus Maximus Monachus Constantinopolitanus, cujus ætas ad septimum Ecclesiæ seculum revocatur, affert fragmentum quoddam *ex lib. de Providentia*, quem dicit esse *Sanctissimi Clementis Presbyteri Alexandrini*, ut legimus *in tomo* 2. *Operum Sancti Maximi* Versionis, atque Editionis Patris Combefis *pag.* 144. Succinit Joannes Damascenus octavi sæculi Scriptor notissimus, qui, *in Tractatu de duabus Christi voluntatibus*, cujus fragmentum producitur inter *veterum Scriptorum testimonia*, quæ *tomo* 1. Operum Clementis Alexandrini Editionis Oxoniensis præmittuntur, pari laude Clementem *Beatum* appellat. Missa facimus elogia, quibus Clementis doctrina commendatur; cùm omnium loco esse possit, quod Sanctus Hieronymus *in lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis cap.* 38. ipsius Clementis Operibus tribuit, ita scribens: *Feruntur ejus insignia volumina plenaque Eruditionis, & Eloquentiæ, tam de Scripturis Divinis, quàm de sæcularis litteraturæ instrumento*; & in Epistola ad Magnum: *Quid in illis indoctum? imò quid non è media Philosophia est?*

XXI. Eadem ferè, quæ veteres Scriptores de Clementis sanctitate affirmant, repetunt Authores quamplurimi, qui recentiori ævo claruerunt. Id verò cuique compertum erit, qui consulat *tomum* 2. Operum Clementis præfatæ Editionis Oxoniensis *pag.* 1041. *in notis ad num.* 8., *tomum* 1. *Bibliothecæ Concionatoriæ Patris Combefis pag.* 9. Patrem Ruinart *ad Acta Martyrum pag.* 135., Patrem Honoratum a Sancta Maria in locis quamplurimis Operis, cui titulus,

Animadversiones in Regulas, & usum Critices, Patrem Aubrussel *de abusibus Criticæ tom. 2. pag. 53.*, Natalem Alexandrum *tom. 3. Editionis Parisiensis pag. 307.*, Patrem Calmet *lib. 56. Historiæ universalis tomo 5. pag. 72. & seqq. num. 106. & num. 109.*

XXII. Præterea in Martyrologio Usuardi quarta Decembris die occurrit memoria Sancti Clementis, ejusdem scilicet Clementis, de quo loquimur. Huic Martyrologio addi possunt, & alia posteriora, nimirùm Vespuccii editum anno 1486., Maurolycii anno 1568., Galesinii anno 1578., Ferrarii, & aliorum, quæ missa facimus. Tantam enim sibi vindicat authoritatem unum Usuardi Martyrologium, ut robur, & firmitas aliundè frustrà petatur. Ex quo factum, ut Scriptores plurimi, qui *Sancti* titulum Clementi Alexandrino conciliarunt, Usuardi sententiam prætendentes, quamcumque sive invidiam, sive censuram effugerint, uti ratiocinantur Patres Bollandiani *tomo 6. mensis Maji pag. 777. num. 13.*, Baillet *ad diem 4. Decembris tomo 3. pag. 65. & seqq.* Tillemont *tomo 3. pag. 195.* Haud satis igitur Clementis Alexandrini decori consuluisse videtur Cardinalis Baronius, qui Clementis nomen, quod in Usuardi Martyrologio perlegerat, in Romanum Martyrologium non transtulit.

XXIII. Neque hic sistunt Clementis Patroni, ex quorum sententia hactenùs loquuti sumus. Multam illis ingerit difficultatem Gelasii Papæ Decretum, quo Clementis Alexandrini Opera apocryphis accensentur; Non enim levis suspicio est Gelasii Decretum in causa fuisse, ne hujusce Clementis nomen Romanis fastis inscriberetur, ut scitè animadvertunt celebres Patres Bollandiani *tomo 7. Junii* in notis ad Martyrologium Usuardi. Hinc, ut ab hoc obice sese expediant, qui Clementis causam tuentur, nullum non movent lapidem, ut Clementis Opera ab erroribus aut prorsùs vindicent, aut saltem excusent. Pater Nourry *in apparatu ad Bibliothecam Maximam Sanctorum Patrum tomo 1. lib. 3.* summa diligentia, ac eruditione, singula Clementis Opera recenset, illustrat, atque ab erroribus, quorum insimulantur, purgare contendit. Ceillier *tomo 2. de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 26. num. 14. pag. 314.* errores quidem non diffitetur, sed alienos, atque ab Hæreticis insertos affirmat. Pari conatu in alio Opere, cui titulus, *Apologia Moralis Sanctorum Ecclesiæ Patrum cap. 2.* maculas omnes, quas Joannes Barbeirac in Clemente Alexandrino detegit, conatur diluere. Calmet in Opere, & loco supra relatis fatetur, errores, qui in Clementis Operibus occurrunt, non esse Clementis fœtum, sed ab eo in aliena sententia, quam deinde refellit, produci.

XXIV. Alii verò ex Clementis Fautoribus, cum fateri cogantur, Clementem Alexandrinum non in alieno, sed reipsa in proprio sensu alicubi errasse, aliam ineunt viam, ut reatum, quem omninò excludere nequeunt, saltem imminuant, atque in benigniorem partem excipiant. Dupinius *tomo 1. Bibliothecæ pag. 208. Editionis Parisiensis anno 1698.* Clementem ait lapsum, quo tempore Christianæ Religionis Mysteriis nondum erat satis instructus. Annatus *in Apparatu Theologiæ positivæ lib. 4. art. 7.* Operum Clementis Alexandrini Indicem texit, & quæ contra objiciuntur, studet evertere. Bollandiani Patres de Gelasii censura contra Clementis Opera multùm solliciti, *tomo 4. mensis Julii in egregia Dissertatione de divisione Apostolorum pag. 12. num. 27.* probare conantur, duos extitisse Clementes Alexandrinos cognomines, ideòque Gelasii Decretum, quod *alterius Clementis Opuscula* rejicit, de alio quodam Clemente, non etiam de eo, de quo hic agimus, esse intelligendum. Joannes Baptista Poza Gelasiani Decreti verba penitiùs introspiciens, *in Apologia, quam scripsit ad Summum Pontificem Urbanum VIII.*, ut Opus suum, quod inscribitur *Elucidarium*, vindicaret, *pag. 3. a tergo* censet, Gelasiani Decreti vim eam non esse, ut Opera omnia proscribat, quæ inter Apocrypha enumerat; sed illud dumtaxat discriminis statuisse inter Opera, quæ publicè, cùm Divina Officia peragebantur, legi poterant; & ea, quæ nonnisi privatæ Lectioni permittebantur; quo in sensu Clementis Opera dici putat Apocrypha, quòd inter Divina Officia publica illorum Lectio, non etiam privata inter domesticos parietes vetaretur. Hanc sententiam sequitur Galesinus *in Adnotationibus*, quas Martyrologio suo addidit *sub die 4. Decembris*, ubi de Clementis Alexandrini Operibus ita loquitur: *Sunt tamen ejus Opera, ex Gelasii Sanctione, in Apocryphis, ita scilicèt, quemadmodùm Covarruvius interpretatur, ut cautè privatim legantur, publicè autem in Ecclesia nullo sanè modo.*

XXV. Hæc sunt, quæ a Scriptoribus cum vetustis, tum recentioribus, nedum Catholicis, sed etiam Heterodoxis colligere licuit, atque huc transferre, non inani quadam affectatæ eruditionis ostentatione, sed eo dumtaxat consilio, ut quæ Clementi Alexandrino favere videntur, citra simulationem, omnium oculis subjiceremus. Hæc verò tanta non sunt, ut Nos inducant in eorum sententiam, qua Clementis hujusce nomen Martyrologio Romano inscribendum putant. Rationes quibus innitimur, infrà dabimus; non ut de Clementis Alexandrini laudibus quidquam detrahamus, sed ut pateant graviores difficultates, quæ Nobis impedimento sunt, quominùs Clementis nomen, quidquid sit de ejus doctrina, ac probitate, in Romanum Martyrologium inferamus. *Graviores, quæ Clementi obsunt difficultates, proponuntur.*

XXVI. Prima, quæ difficultatem ingerit, ratio petitur a veterum Scriptorum silentio de moribus, ac vita Clementis Alexandrini. Unus Eusebius Pamphili *lib. 6. cap. 11. Historiæ Ecclesiasticæ* affert fragmentum Epistolæ Alexandri, qui Jerosolymorum rexit Ecclesiam, multa sanè cum laude de Clemente loquentis; quo eodem monumento Hieronymus, ut supra adnotavimus, *in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis* usus est. Ita verò se habet Eusebii locus: *Porrò has Litteras, Domini Fratres, per Beatum Presbyterum Clementem ad Vos misi, Virum virtute præditum, & probatum, quem Vos & nostis jam, & amplius cognoscetis. Qui quidem Dei nutu, & providentia, dum hic apud Nos præsens esset, Ecclesiam Christi & confirmavit, & magnoperè auxit.* Etsi verò hæc verba, interprete Henrico Valesio, qui hac in re Divum Hieronymum sequitur, de Clemente Alexandrino sint accipienda, nihil inde colligitur, quod præcipuam quamdam insignemque Clementis prodat Sanctitatem, cujus idcircò illustre monumentum Martyrologii Tabulis sit consignandum. Non enim in una, vel altera bonorum Operum specie, Sanctitas, de qua hic loquimur, sita est; sed virtutibus in gradu heroico assiduè exercitis, atque ad obitum usque productis, probatur. Quocirca licet hic repetere, quod Calmet loco superiùs indicato scriptum reliquit de Clemente Alexandrino: Nos memoriis vitæ quam peregit, & mortis quam obivit, destitui. Præterquàmquod Eusebii hominis Ariani testimonium favore Clementis Alexandrini, tamquàm infidum ab iis traducitur, qui aliqua Arianismi semina in Clementis Operibus introspiciunt; In quorum numero *Veterum Scriptorum de Clementis Sanctitate silentium.*

habendus Petavius, qui *tomo 2. Theologicorum Dogmatum lib. 1. cap. 4. n. 1.* ita Clementem sugillat: *Naturam, ait, Filii Omnipotenti Deo citimam esse; quod Platonici, & Ariani Dogmatis indolem sapit.*

Nulla de Cultu Clementi exhibito vota, aut vestigium.

XXVII. Altera ratio sic habet: Nullum monumentum, imò nec ullum quidem vestigium superest Cultus, quem aliqua Ecclesia, aut Dioecesis, expresso vel tacito Catholici Episcopi assensu, exhibuerit Clementi Alexandrino. Parùm verò refert, eum vita cessisse, antequàm in Ecclesia Dei mos invalesceret publico cultu honorandi inclytos Christi Confessores; qui mos in Ecclesia cum Orientali tum Occidentali nonnisi quarto Ecclesiæ sæculo primùm incepit, ut Eruditi conveniunt, Nosque probavimus *lib. 1. Operis de Canonizatione Cap. 5. num. 3. & seq.* Etenim neminem latet, priscos Ecclesiæ Fideles, ex præconcepta animisque indita veræ Sanctitatis opinione, vel ipsos Confessores, qui in Domino obdormiverant, cultu publico venerari consuevisse, etiamsi hac de re solemnis disciplina ac ritus nondum ab Ecclesia fuisset introductus.

Clementis Opera multis suspecta.

XXVIII. Tertia sequitur ratio, quæ Clementis Alexandrini Opera, sin minus erronea, saltem suspecta, Nobis inspicienda proponit. Enimverò Petavius, cujus verba supra recitavimus, Clementem Arianismi insimulat; esto Nourry *in Apparatu tomo 1. pag. 683. & seq., & pag. 952. & seq.* hanc labem amoliri contendat. Cassiodorus hoc de Commentariis Clementis Alexandrini in Canonicas Epistolas judicium profert *tomo 2.* suorum Operum, *de Institutione Divinarum Literarum cap. 8. In Epistolis autem Canonicis Clemens Alexandrinus Presbyter, qui & Stromateus vocatur, idest in Epistola Sancti Petri prima, Sancti Joannis prima & secunda, & Jacobi, quædam attico sermone declaravit, ubi multa quidem subtiliter, sed aliqua incautè locutus est, quæ Nos ita transferri fecimus in Latinum, ut, exclusis quibusdam offendiculis, purificata doctrina ejus securius posset hauriri.* Aliquod & hìc sibi quærunt effugium Clementis Patroni, ajentes hoc Opus, in quo multa improbantur, non ipsi quidem Clementi, sed alteri incerto Authori tribuendum. Libros octo Hypotyposeon, sive Institutionum, multis scatere erroribus affirmat Photius, qui in Codice 109. suæ Bibliothecæ longum illorum attexit Indicem, atque ita prosequitur: *Quin etiam & alia id genus sexcenta blasphema voce nugatur, sive ipse, sive quis alius ejus personam indutus; planè ut octo ipsos Libros hisce Blasphemiarum portentis, de iisdem identidem differendo, ac sparsim, atque confusè veluti stupore perculsus, Scripturas producendo, repleverit.* Graviora quidem sunt hæc; ea tamen intelligenda esse non de erroribus, in quos Clemens lapsus fuerit, sed de iis, quos ille ex aliena sententia refert, atque refellit, sentiunt nonnulli, qui Clementis partibus impensiùs student. Addunt insuper, arduum sane esse, rectam ferre sententiam de memorato Clementis Opere, quod nusquam existit, aut certè integrum non habetur, ut Calmet in loco superiùs citato ratiocinatur.

Gravior in eadem Opera ex Gelasiano Decreto Censura.

XXIX. Eadem tamen contra eos Clementis libros, qui & Clementem norunt authorem, & Eruditorum teruntur manibus (hi verò sunt libri Pædagogi, Stromatum libri, aliique numero pauci) objiciuntur incommoda. De hisce Operibus scribit Aubertus Miræus *in Bibliotheca Ecclesiastica Fabritii cap. 38. pag. 112. In libris ejus nonnullæ sententiæ occurrunt, quæ errorem sapiunt.* Miræo præiverat Venerabilis Cardinalis Bellarminus, qui Clementis Opera in celeberrimis adversùs Hæreticos controversiis tractandis diligenter inspexit, subactoque judicio examinavit. *Non desunt* (ita ille, *in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis*) *in hoc insigni Authore sententiæ aliquæ, quæ errorem sapiunt, quas in libris nostris Controversiarum notavimus &c. Utrum autem sententiæ illæ ab Hæreticis insertæ sint, ut aliqui piè credunt, an Authori more humano exciderint, ignoramus.* Alia Scriptorum testimonia missa facimus, cum non levem de Clementis Operibus ingerat suspicionem censura Decreti Gelasiani, quod ex antiquissimo Codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ a Justo Fontanino Archiepiscopo Ancyrano editum est *in Appendice Antiquitatum Hortæ pag. 317. & seqq. primæ Editionis.* Hocce Decretum, ut prænotavimus, Clementis Opera recenset inter Apocrypha; non eo quidem in sensu, ut earum publicam dumtaxat lectionem, non etiam privatam interdicat; sed veriùs, quòd Opera illa erroribus sint aspersa; quam interpretationem sequuntur, & probant Doujat *de Prænotionibus Canonicis lib. 2. cap. 48. num. 1. in fine*, Cardinalis Bellarminus *de Scriptoribus Ecclesiasticis, in Clemente Alexandrino*, Carolus Dufresne *in Glossario* Ver. *Apocrypha*, Pagi *in vita Gelasii num. 4. pag. 227.*, Magri *in Vocabulario Ecclesiastico* Ver. *Apocryphus.*

XXX. Quisquis citra partium studia, maturo judicio secum expendat, quæ a Nobis hucusque prolata sunt, profectò fateri cogitur Clementis Alexandrini doctrinam dubiam saltem suspectamque esse de erroribus, quibus avertendis Clementis Fautores animum torquent, atque a variis interpretationibus, effugiis, exceptionibus, præsidium quærunt, ne gravior in Opera illa intorqueatur sententia. In hoc autem rerum statu, nemo qui sapiat, affirmabit Clementis Alexandrini nomen Martyrologii Romani venerando Codici esse inscribendum. Enimverò quamvis Magni Constantini nomen in Græcorum Menologio inter Sanctos fuerit relatum; quamvis de cultu in Ecclesia Orientali illi exhibito nulla suboriatur dubitatio; nihilominùs in Martyrologium Romanum Magni Constantini memoria nunquam translata est, quòd illum aut Hæresi Ariana aspersum, aut in Arianos propensiorem fuisse, nonnulli fuerint suspicati; quam tamen maculam Bollandiani Patres *tomo 5. mensis Maji die 21.* & Natalis Alexander *tomo 4. Historiæ Ecclesiasticæ dissert. 24.* a tanto Viro student amoliri. Percurrenda item, quæ à Nobis in hanc rem scripta sunt *in lib. 2. de Canonizatione Sanctorum cap. 36. num. 16.*, & novissimè à Costadono *in suis Observationibus super veterem Tabulam Græcam num. 14.*

XXXI. Neque ad rem faciunt, quæ opponuntur exempla, alterum Hilarii Arelatensis Episcopi, alterum Vincentii Lirinensis, quorum uterque, nimirùm Hilarius die quinta, Vincentius verò die vigesimaquarta Maji, in Martyrologio Romano commemoratur, quamvis eorum doctrina Semipelagianismi labe fuerit aspersa. Siquidem, etsi Viros illos Semipelagianismi errore tactos concederemus, quod tamen plures denegant, qui Catholicam eorum sententiam egregiè tuentur; excusandi tamen, si quid humani hac in parte illis exciderit; nondum enim Catholica doctrina supremo Apostolicæ Sedis judicio fuerat definita, ut *in lib. 2. Operis de Canonizatione cap. 29.* pluribus disputavimus. At contra Clemens Alexandrinus in ea Catholicæ Religionis Dogmata, quæ pridem statuta fuerant, & inconcussis Ecclesiæ Decretis firmata, peccasse creditur: Cum igitur planè dissimilia sint, quæ producuntur exempla, immeritò doctus Pater Halloix *tomo 2. Scriptorum Illustrium Ecclesiæ Orientalis in notis ad vitam Pantæni cap. 2.* conqueritur, se vehementer mirari, quòd in Martyrologio Romano nomina aliorum veterum Patrum, qui in varios errores lapsi fuerant, describantur, nomen verò Clementis Alexandrini nullibi reperiatur.

XXXII. Nec majoris momenti sunt cætera, quæ pro Clemente Alexandrino superiùs relata

sunt; atque illud cum primis, quod *Beati, ac Sancti* nomine a multis donetur. Horum agmen, uti vidimus, ducit Eusebius, cujus verba è Sancti Alexandri Jerosolymitani Epistola deprompta supra produximus, quae juxta Versionem Henrici Valesii ita sonant, *Sanctum Clementem Dominum item meum.* Verùm si verborum proprietatem ad Graecum textum exigamus, *Sacer* potiùs, quam *Sanctus* Clemens vocandus est; ita namque Graecus sermo habet, τὸν ἱερὸν κλήμεντα. Sed etsi ultro daremus, *Sancti a Beati* nomen Clementi Alexandrino fuisse tributum, non ideò tamen de singulari illius Sanctitate judicium ferendum est. *Sancti* denominatio primis Ecclesiae temporibus Religionis potiùs, quam Christiani profitebantur, quàm probati cujusque moris indicium erat. *Qui olim Christiani*, inquit Spondanus *in Epitome Annalium Cardinalis Baronii ad ann. Christi* 43. *num.* 4., *iidem nominabantur Sancti, ut a Paulo saepe ac Luca, posterisque Ignatio, Philone, Polycarpo, Tertulliano, & aliis.* Hinc ut *in lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum par.* 2. *cap.* 27. *num.* 14. satis probavimus, unus *Sancti* titulus par non est, ut Corpora, quae ex Catacumbis efferuntur, sacro Cultu donenrur; sicut enim praenotavimus, in primaeva Ecclesia *Sancti* vocabulum nec vitae Sanctitatem, nec Martyrium pro Christi nomine toleratum, sed Christianae Religionis, quae cuique Fidelium communis erat, integritatem declarabat. Successu temporis, ut Spondanus animadvertit, *Sancti* titulus ad peculiarem vitae sanctimoniam significandam translatus est: *Demum*, sic ille prosequitur, *obtinuit usus, ut illi tantummodò Sancti in Ecclesia dicerentur, qui eminentiori probatiorique fulgerent morum sanctitudine.* In hac posteriori acceptione haud facilè prudens Scriptor *Sancti* nomen Clementi Alexandrino hodie tribueret; aut si quid tale illi excideret, veniam peteret, ut reverà petiit Combefisius. *De Sancti titulo, quo eum aliquando ornavit Combefisius, veniam petiit, Bibliothecae Concionatoriae tomo* 1. *pag.* 9., verba sunt eruditi Dominici Georgii *in suis notis, quas Martyrologio Adonis ad diem* 19 *Decembris* subjecit. Eodem pertinent, quae diligens Scriptor Pater Michael a Sancto Joseph *tomo* 2. *pag.* 39. *suae Bibliographiae Criticae* Ver. *Clemens*, de Sancti nomine, quo Clemens honoratur, adnotavit: *In Expurgatorio Hispano tomo* 1. *pag.* 134. *ubi praescribitur correctio Bibliothecae veterum Patrum ad tom* 6. *col.* 235. *deleri praecipitur titulus Divi appositus Clementi.*

XXXIII. Equidem nonnulla Martyrologia, ut supra indicavimus, Clementis meminere; sed & alia proferri possunt, in quibus nulla Clementis Alexandrini fit mentio. Nil tale occurrit *in tomo* 3. *Thesauri Anecdotorum Martene, & Durand*; *in tomo* 6. *amplissimae Collectionis Veterum Scriptorum*, quae ab iisdem accuratis Authoribus coordinatur; *in tomo* 2. *Spicilegii Lucae d'Acherii*; *in tomo* 2. *Antiquarum Lectionum Canisii*; *in Martyrologio Florentinii*; *in tomo* 6. *par.* 2. *mensis Junii Patrum Bollandianorum*, esto multa, ac vetusta in hisce locis exhibeantur Martyrologia. Usuardum saeculi noni Scriptorem primum fuisse, qui in suo Martyrologio Clementis Alexandrini nomen conscripserit, haud improbabilis opinio est; Verùm nihil prohibet quominus, si res ita exigat, ab Usuardi Martyrologio, alioquin multis de causis venerando, liceat aliquando recedere.

XXXIV. Usuardum cum primis Clementis nomen suo Martyrologio addidisse, affirmat Eruditus Sollerius *in suis ad Usuardum notis sub die quarta Decembris*; quam sanè Sollerii sententiam verosimillimam arbitramur. Usuardus enim in Opere suo adornando usus est praecedentibus Martyrologiis Hieronymi, Bedae, Flori, Rabani, Wandelberti, & Adonis, ut praeclarè ostendit Anonymus Monachus Benedictinus Congregationis Sancti Mauri *pag.* 8. *suae Praefationis ad sincerum Usuardi Martyrologium*, quod Parisiis impressum est anno 1718. Cum autem in nullo ex praecedentibus Martyrologiis nomen Clementis legatur, haud temerè affirmare licet, Usuardum omnium primum fuisse, qui Clementis nomen in suum Martyrologium intulerit; potissimùm cum ipsemet Usuardus, in Prologo, quem ad Carolum Calvum scripsit, atque in praelaudato Opere impressus legitur, disertè fateatur se nonnulla Sanctorum nomina, quae in praecedentibus Martyrologiis deerant, Operi suo addidisse. *At si quid, praeter quod ab illis accepi, in hoc Opere auctum, vel mutatum est, sagaci a me indagine id perquisitum agnosci poterit.* Haec Usuardus.

XXXV. Alia quidem sententia arridet Dominico Georgii, qui in loco mox allato putat nomen Clementis ante Usuardùm ab Adone in suo Martyrologio fuisse descriptum. Verùm id longè faciliùs asseritur, quàm probatur. Plurimi, & meritò quidem, Georgius facit Editionem Martyrologii Adonis, quam curandam suscepit Rosweydus, cujus exemplar extat *tomo* 16. *Bibliothecae Patrum Editionis Lugdunensis anno* 1677. de qua sic loquitur *in Praefatione pag.* 12. *Quanti verò fecerimus Rosvveydi Editionem, facilè intelliges, cum videris, ad illius fidem Nos omnia expressisse: nihil è textu detraxisse, sed ad scrupulum usque retinuisse omnia, & quae ex Apographis nostris delibavimus, in varias Lectiones transtulisse.* Si tanta hujusce Editionis Georgio fides, cur ille Clementis nomen inserit, quod haec probatissima Editio praetermittit? Equidem ille provocat ad vetera Martyrologii Adonis exemplaria, quae *in Cod.* 511. 512. & 514. Bibliothecae Vaticanae exscribuntur; in quibus post Sancti Aviti Abbatis memoriam ita legimus: *Alexandriae beati Clementis Presbyteri, qui in Divinarum Eruditionum Scholis quammaximè effloruit.* Verùm ipsa Codicum, qua scripti sunt, aetas, illorum authoritatem hac in re dubiam evincit. Audiendus ipsemet Georgius *in Praefatione pag.* 9. *Alter*, inquit, *signatus num.* 511., *ex specimine characteris, saeculo Christi undecimo scriptus esse mihi visus est; Reliqui verò duo signati num.* 512. & 514. *saeculo duodecimo exarati fuisse visi sunt.* Quocirca nec omnino antiqua, nec ab Adonis tempore parùm dissita dicenda sunt tria illa Bibliothecae Vaticanae exemplaria, quae plurium saeculorum spatio ab Authoris aetate dissociantur. Ex quo & illud sequitur, fieri facilè potuisse, ut aliqui sequioris aevi Scriptores, pietatis, ac Religionis praetextu, privato consilio veteribus Martyrologiis nova Sanctorum nomina addiderint; quod multis exemplis, apud Eruditos, ipsumque Georgium satis frequentibus, illustrare possemus.

Accuratissima Martyrologii Adonis Editio Clementem praetermittit.

XXXVI. Hoc autem semel statuto, Usuardum nempè primum fuisse, qui Clementis nomen in Martyrologium invexit, tanta profectò non est illius authoritas, ut grande sit piaculum ab ea aliquando recedere; cum Nobis compertum sit, ejusmodi Martyrologii Lectionem primò in Monasteriis Benedictinis in usu fuisse; moxque ab aliis Ecclesiis fuisse adoptatam, ut in Opere *de Sanctorum Canonizatione lib.* 4. *par.* 2. *cap.* 17. *num.* 3. observavimus. Neque unum est, in quo Usuardus fallitur, Clementis nomen. Si ea ad trutinam revocentur, quae in Martyrologio Usuardi circa Festum Assumptionis Beatae Mariae Virginis enarrantur, & quorum a Nobis *in Opere de Festis Domini Nostri Jesu Christi, ejusque Beatissimae Matris ad diem* 15. *Augusti* accurata fit mentio, fateri oportebit, Usuardi testimonium esse rejiciendum, ubi

Fas aliquando ab Usuardi sententia discedere.

majora, ac meliora id suadeant argumenta. Quæ cum ita sint, iis profectò assentiri non possumus, qui per summam injuriam reprehendunt eximios illos Viros a Gregorio XIII. Romani Martyrologii emendationi præpositos, quorum nomina in præcitato Operis Nostri loco *sub num.* 5. singillatim enumeravimus: Non enim ideò culpandi, quòd a Clementis Alexandrini nomine, cujus Usuardi Martyrologium meminerat, abstinuerint. Enimverò argumentorum, quæ supra retulimus, tanta vis est, ut & Usuardi testimonium infirmet, & Romani Martyrologii emendationem a quavis obtrectatione, & censura prorsus eximat.

Alia de Severi Sulpicii nomine proponitur Controversia.

XXXVII. Absoluta de Clementis Alexandrini nomine controversia, alia succedit de *Severo Sulpitio Sancti Martini discipulo.* Martyrologii Correctores sub Gregorio XIII. hoc Elogium ad diem 29. Januarii apponendum censuerunt: *Apud Bituricas Sancti Sulpitii Severi Episcopi discipuli Sancti Martini, virtutibus, & eruditione conspicui.* Qui verò Urbano VIII. mandante novam Martyrologii Emendationem instaurarunt, idem Elogium, verbis aliquot intermediis dumtaxat exclusis, ita contraxerunt: *Apud Bituricas Sancti Sulpitii Severi Episcopi virtutibus, & eruditione conspicui.* Tota igitur circa voces illas, *Discipuli Sancti Martini*, versatur emendationum varietas, de qua multa scripserunt Patres Bollandiani *ad diem 29. Januarii, in vita Sancti Sulpitii Severi Episcopi Bituricensis* §. 2. *num.* 12., Florentinius in Admonitione 11. quæ præponitur ejus Martyrologio *pag.* 51., Baillet *ad diem 29. Januarii num.* 1. *& num.* 4., Tillemontius *tomo* 10. *Memoriarum, nota 5. super vita Sulpitii Severi*, Graveson *tomo* 12. *Historiæ Ecclesiasticæ pag.* 157. Romanæ Editionis anno 1717., aliique complures, quibus & Nostrum *de Canonizatione* Opus addendum *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 17. *num.* 7.

Quænam Gregorianæ correctioni faveant argumenta.

XXXVIII. Ut gravior hæc controversia pro meritis expendatur, illud in quo præcipuus difficultatis cardo sistit, inspiciendum, an Sulpitius Severus Sancti Martini discipulus, fuerit, an non, Episcopus Bituricensis; ideòque jurene, an injuria, verba illa *Discipuli Sancti Martini* fuerint expuncta. Correctores sub Gregorio affirmativam sententiam sequuti sunt; hinc duo illa in Elogio sociarunt: *Apud Bituricas Sancti Sulpitii Severi Episcopi, discipuli Sancti Martini.* Hanc ipsam Correctoribus insedisse opinionem testatur Cardinalis Baronius in suis ad Martyrologium notis *sub die 29. Januarii.* Neque verò hæc sententia omnimoda caret probabilitate; quandoquidem ea innititur additionibus a Molano factis ad Usuardum, ubi *ad diem 29. Januarii* hæc habentur: *Bituricas civitate Sancti Sulpitii Severi Episcopi, & Confessoris, discipuli Beati Martini*; fulcitur testimonio Maurolici, qui in suo Martyrologio ad præcitatam diem ita scripsit, *Biturici Severi Præsulis, discipuli Sancti Martini*; & postremò juvatur Apologia, quam pro Sulpitio Severo discipulo Sancti Martini scripsit Guibertus Martinus Abbas Gemblacensis, qui ineunte sæculo tertiodecimo floruit. De hac Guiberti Apologia consulendus Hieronymus de Prato Veronensis, qui illam inseruit *tomo* 1. *Operum Sulpitii Severi.*

Hinc querelæ in emendationem sub Urbano institutam.

XXXIX. Hisce verò momentis nimiùm præfidentes insurgunt aliqui, atque in Martyrologii correctionem ætate Urbani factam subinfensi, apertis verbis loquuntur simul, & obloquuntur. Aut enim, ita ratiocinantur, locus est conjecturis supra propositis; jamque Gregoriana emendatio sarcta tectaque servanda erat: Aut nova contra conjecturas illas supervenerunt monumenta, atque hoc in casu satis erat Episcopi titulum Severo Sulpitio adimere, & interim, quæ sequuntur verba illa, *Discipuli Sancti Martini*, immutata relinquere. Hoc autem temperamento posthabito, Martyrologium Romanum, ex nupera correctione, non uno, sed duplici gravatur incommodo; tum quia alter Sulpitius Severus Episcopus Bituricensis, a Sulpitio Severo Sancti Martini discipulo diversus, perperam effingitur; tum quia Sulpitius Severus discipulus Sancti Martini, de cujus laudibus Sanctus Paulinus Nolanus, Paulinus Petrocoriensis, Venantius Fortunatus, Gregorius Turonensis, aliique palàm loquuntur, à Martyrologio exploditur, ac non sine injuria a vetustissima illa tituli Sanctitatis possessione deturbatur. *Valdè autem Sulpitii Sanctimoniam commendat*, inquit Gerardus Joannes Vossius in vita Severi Sulpitii, quæ in fronte ejus Operum Editionis Amstelodami præponitur, *quòd in Romano Martyrologio ejus memoria celebretur ad 4. Kalendas Februarii.* Gemina occurrunt apud Patrem Brassichelli, qui ante Urbani VIII. emendationem ita de Severo Sulpitio loquitur in Indice librorum expurgandorum: *Ut interim omittamus Episcopatum, quem in ancipiti quibusdam conjecturis Baronius tomo 5. Annalium posuit; De Sanctitate tamen Severi Sulpitii, cujus tam illustre Elogium extat in Martyrologio Romano 29. Januarii, ambigere, nescio quàm tutum.* Hæc illi, qui Gregorianæ Correctioni favent impensiùs.

XL. Hæc tamen iis non probantur, qui Severum Sulpitium Sancti Martini discipulum in plures errorum scopulos turpiter impegisse contendunt. Compertum namque est, eum jam ætate provectum erroribus Pelagianorum adhæsisse, & in suis Dialogis errores Millenariorum fuisse sequutum; ex quo Dialogi illi a Gelasio Pontifice in memorato de Ecclesiasticis libris Decreto, Apocryphis accensentur, hisce verbis: *Opuscula Posthumiani, & Galli Apocrypha*; qua in re conveniunt Scriptores non modò Heterodoxi, nempè Casimirus Oudinus *de Scriptoribus Ecclesiasticis sæculi quinti pag.* 495., & Cave *de Scriptoribus Ecclesiasticis sæculi Nestoriani*; sed & Catholici Authores satis accurati, veluti Joannes Trithemius *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, Cardinalis Bellarminus *in eodem Tractatu*, Philippus Labè *in sua Dissertatione Historica*, quæ prostat *in tomo* 7. *Operum Cardinalis Bellarmini* Venetæ Editionis anno 1728., Natalis Alexander *in Historia Ecclesiastica sæculi quinti cap.* 4. *art.* 2., Longeval *in Historia Ecclesiæ Gallicanæ tomo* 1. *lib.* 3. *pag.* 397., Doujat *in Prænotionibus Canonicis lib.* 2. *cap.* 52. *num.* 5. Quid verò ad hæc Sulpitii Patroni?

XLI. Reponunt, ejusmodi probra, quæ in Severum Sulpitium vibrantur, futilia planè esse ac inania; ideòque Martyrologii Reformatores sub Urbano, levi nimiùm innixos fundamento, Severi Sulpitii, qui Sanctum Martinum Præceptorem habuit, nomen è Martyrologii Codice expunxisse. Etenim, qui primus memoriæ mandavit, Sulpitium a Pelagianis deceptum, a Catholica Veritate declinasse, fuit Gennadius quinti sæculi Scriptor, de quo ita loquitur Guibertus Martinus Abbas Gemblacensis in prælaudata Apologia: *quòd a Pelagianis seductus, in aliquo a regula Orthodoxæ Fidei exorbitaverit, nusquam omninò, nisi in solo legi Gennadio, qui, nescio utrum hoc alicubi & ipse legerit, & an ex sola fama, quæ facta, & infecta loquitur, didicerit.* Addunt prætereà, eumdem Gennadium, & Sulpitii errores, & pœnitentiam unà sociasse; quæ sanè tanta fuit, ut quoad vixit, perpetuum sibi silentium servandum indixerit, & reipsà servaverit: Si quid ergo peccavit, crimen illustri pœnitentia delevit. Quod verò attinet ad Millenariorum errores, ad Gelasiani Decreti censuram, ad ea demum maledicta, quæ Joannes Clericus in Opera Severi Sulpitii Sancti Martini discipuli infenso congessit stylo,

eadem repetunt, quæ prælaudatus Hieronymus de Prato in *Opere ſupra relato* in rem hanc ſcripſit, ut Severum Sulpitium ab impactis criminibus vindicaret. Illud tandem Sulpitii Fautores ingeminant, Correctores Urbani tempore modum nequaquàm ſervaſſe; ſi quid enim caſtigatione dignum inciderat, immutandum pauliſper erat, non omninò delendum. Qua fermè ratione Sauſſajus in Martyrologio Gallicano, quod anno 1637. editum eſt, *ad diem 29. Januarii* ademit quidem Sulpitio Severo titulum Epiſcopi, ſed cætera, quæ Sulpitium illum Sancti Martini diſcipulum fuiſſe demonſtrant, intacta reliquit, hoc pacto: *Eodem die in Aquitania Pago Primuliaco, Sancti Severi Sulpitii Presbyteri & Confeſſoris, doctrinæ & Sanctimoniæ laude perilluſtris, qui Sancti Martini res geſtas nitido ſtylo conſcripſit, atque non minùs actibus expreſſit, quàm calamo, paupertatis Cultor egregius, ac humilitatis perſincerus Amator, cujus præconia ob claras ſapientiæ dotes, & ſublime vitæ inſtitutum, Sanctus Paulinus Nolæ Epiſcopus efferens, magnificè proſecutus eſt.*

XLII. Atque hæc quidem ſunt, quæ de Sulpitio Severo Sancti Martini diſcipulo cùm ex Eruditorum colloquiis Nobiſcum habitis, tùm maximè ex privata librorum lectione Nobis licuit haurire. Nullum verò ex tanta rerum congerie ſatis efficax argumentum occurrit, quod Noſtrum inducat animum, ut a Correctione, quæ ſub Urbano VIII. peracta eſt, recedamus. Enimverò poſt accuratam cauſæ diſcuſſionem, illud tandem comperimus, univerſum oppoſitæ ſententiæ Syſtema huic propoſitioni, quam axiomatis loco præſupponit, inniti, nimirum die 29. Januarii inſcriptum fuiſſe in Romano Martyrologio nomen Sulpitii Severi diſcipuli Sancti Martini. Hinc querelæ illæ, atque repetitæ expoſtulationes, ob non ſervatam hanc ſaltem Elogii partem, *Diſcipuli Sancti Martini*, ſi fortè Epiſcopatus inſignia Severo Sulpitio minùs conveniant. Verùm hæc præcipua erroris cauſa, quòd ratiocinium, cui omnimoda fides adhibetur, falſò laborat ſuppoſito; unde ſequitur, ut quæ ſupra extruitur argumentorum moles, ſponte ſua corruat.

XLIII. Id verò exploratum cuique erit, ſi ad ea, quæ Martyrologii Reformatoribus ſub Urbano Pontifice benè perſpecta erant, animum convertamus. Norant hi, Sulpitium Severum, de quo in Romano Martyrologio ſub die 29. Januarii fit mentio, reverà Epiſcopum Bituricenſem fuiſſe, cum hac in re omnia conveniant Martyrologia, quæ Gregorianam Correctionem ætate præcedunt. Norant item, Severum Sulpitium Sancti Martini diſcipulum numquam ad Bituricenſem Epiſcopatum fuiſſe evectum, quidquid Guibertus commentus fuerit, quem tamen Hieronymus de Prato in vita Sulpitii Severi diſcipuli Sancti Martini §. 13. ita refellit: *Pergit Guibertus narrans, Severum à Bituricenſi Clero ex Monaſterio adductum, Archiepiſcopum ejus Urbis conſtitutum. Nihil magis repugnans veritati, quàm Severum noſtrum Bituricenſem Epiſcopum fuiſſe.* Sed & illud, vel ex ipſo Gennadio noſſe poterant, Sulpitium Severum nonniſi Presbyterum fuiſſe; quod deinde recentiori ævo indubium reddidit gemina ejuſdem Sulpitii Severi Epiſtola a Balutio reperta, & *Miſcellaneorum tomo* 1. inſerta, cujus inſcriptio ſic habet: *Epiſtola Sancti Sulpitii Severi Presbyteri.* Utramque Epiſtolam a Balutio collectam probat Tillemontius *in Adnotatione quinta ad vitam Sulpitii Severi Sancti Martini diſcipuli*; nec diſſentit Hieronymus de Prato §. 10. *vitæ Sulpitii Severi*, monumentorum potiùs, quæ Balutius edidit, quàm Gennadii, cujus fidem habet ſuſpectam, autoritate commotus. Libet Hieronymi locum, etſi longiuſculum, integrum hìc exſcribere: *Uno itaque*, inquit, *Gennadii teſtimonio innititur Severi Presbyteratus, quod, tacentibus cæteris, quid valeat non video. Moneo tamen, Balutium in Miſcellaneorum libro primo exhibere Epiſtolas duas Sulpitii Severi Presbyteri Aquitani, quas & Nos dabimus in Appendice tomi ſecundi, quarum utraque hunc præfert titulum*: Epiſtola Sancti Severi Presbyteri; *prima verò etiam hanc appoſitam habet coronidem*: Explicit Epiſtola Severi Presbyteri ad Claudiam ſororem ſuam. *Itaque ni malimus ex authoritate Gennadii huic noſtro Severo, cui duæ illæ Epiſtolæ adſcribendæ videntur, Presbyteri titulum a Librariis additum, aliquantulùm hinc ejus ſententiæ accederet momenti.*

Sub uno Sulpitii Severi nomine duo ſecernendi.

XLIV. Falluntur ergo, qui putant Sulpitium Severum, cujus memoria incidit in diem 29. Januarii, eſſe diſcipulum Sancti Martini; cùm Sulpitius ille Bituricenſis Epiſcopus dicatur, hic verò ſola Presbyteratus prærogativa præfulgeat. Ex qua præpoſtera ſententia illud neceſſariò ſequitur, ut è duplici Sulpitio Severo, miniſterio, ac dignitate planè diſſimili, unus confletur, cui duo hæc ſimul conveniant, quòd Epiſcopus Bituricenſis fuerit, itemque diſcipulus Sancti Martini. Quo quid abſurdius? Hæc tamen Perſonarum comixtio ſuam duxit originem ab Apologia Abbatis Gemblacenſis, cujus opinio Sigonium, Galeſinium, Victorem, Giſelinum, alioſque plures in eumdem errorem pertraxit.

Controverſiam de Sulpitio Presbytero Correctores non attingunt.

XLV. Neque egregios illos Viros, qui Martyrologii emendationem ſub Urbano excuderunt, latuit abſurda hæc opinio; quamvis compertum ſit, nihil de ea rejicienda fuiſſe ſolicitos. Cum enim certò noſſent, Sulpitium Severum, de quo in Romano Martyrologio ad diem 29. Januarii, Epiſcopum Bituricenſem fuiſſe, ideoque planè diverſum a Sulpitio Severo Sancti Martini diſcipulo, nihil illis curæ fuit ea ad examen vocare, quæ contra poſteriorem Sulpitium Severum opponi ſolent, ne alioqui extra præſtitutos fines vagari viderentur. Huic quæſtioni locus quidem fuiſſet, ſi de Sulpitio Severo Sancti Martini diſcipulo aut in Martyrologium inferendo, aut inde expungendo, judicium inſtitueretur. Verùm cum nil tale in diſputationem veniret, rem hanc intactam relinquere ſatiùs duxerunt. Quod enim ad hujuſce Sulpitii ſanctitatem attinet, nemo eſt ex antiquis Scriptoribus, qui eum Sancti titulo exornet: *Sanè ab antiquis Sanctitatis titulo haud decoratur*; ita legimus *in Bibliographia* Patris Michaelis *tomo* 4. *pag.* 55. Quod ſi apud Sauſſajum, & Petrum de Natalibus, Sancti nomine aliquando donetur, nihil inde conficitur; jam enim præmonuit Longeval *in Hiſtoria Eccleſiaſtica Eccleſiæ Gallicanæ tomo* 1. *lib.* 3. *pag.* 397. *in not. ſub lit. A.* optandum eſſe, ambos ea authoritate fuiſſe donatos, quam non habebant, & quam habere ſibi falsò perſuaſerant.

Acta Congregationis, quæ ſub Urbano habita eſt, producuntur.

XLVI. Quæ de Martyrologii correctione Urbani tempore inſtituta, ac de methodo, quam Reformatores ſibi ſervandam propoſuere, huc uſque narravimus, Hiſtoricæ veritati, quæ ex Actis Congregationis indubia eſt, planè conſonant. Rei geſtæ ſeriem paucis hìc repetere, nec inutile erit, nec injucundum. Die 27. Januarii 1628. habita eſt celeberrima Congregatio coram Cardinali de Torres, cui, præter alios, interfuere Fortunatus Scacchus, Bartholomæus Gavantus, Terentius Alciatus, & Hilarion Abbas Sanctæ Crucis in Jeruſalem, ut ex Actis, quæ recenſentur *in Codice* 1240. *Manuſcriptorum inſignis Bibliothecæ Barberinæ pag.* 527. manifeſtum eſt. Primo loco igitur vetus Elogium ex Martyrologio juſſu Gregorii XIII. caſtigato productum eſt, atque inter Acta relatum, cujus tenor, qui ſequitur: *Januarii* 29.

apud

apud Bituricas Sancti Sulpitii Severi Episcopi, discipuli Sancti Martini. Quid de ejusmodi Elogio senserint egregii Viri, queis emendatio erat concredita, ex Historica, quam subjicimus, narratione audiamus: *Videbatur hoc loco agi de eo, qui scripsit vitam Sancti Martini, qui tamen mortuus est Presbyter, non Episcopus, & incidit in Errores Origenis, & Pelagii, licet resipuerit, testibus Gennadio, Bellarmino de Scriptoribus Ecclesiasticis, & Baronio in Annalibus. Fuit alius hujus nominis Episcopus Bituricensis ex Antonio Democar in Catalogo Episcoporum Bituricensium, qui tamen non vixit, nisi longè post Sanctum Martinum Turonensem Episcopum, cujus fuit alioquin imitator, ex Petro de Natalibus. Quibus omnibus consideratis, decretum est deleri ea verba,* Discipuli Sancti Martini, *ut de Episcopo Bituricensi statim intelligatur Martyrologii textus, non de alio discipulo Sancti Martini, & Scriptore vitæ.*

Sulpitii duo, uterque Bituricensis Episcopus, numerantur.

XLVII. Quæ verba cum satis aperta sint, nullisque ambagibus involuta, nihil iis, quæ suprà retulimus, addendum superest. Hoc unum, antequam controversiæ finem imponamus, juvat hic adnotare, duos nimirum Sulpitios Episcopos Bituricenses extitisse, quibus nihil commune est cum Sulpitio Severo Sancti Martini discipulo. Primus obiit an. 591., alter vita cessit anno 694. De priori loquitur Martyrologium die 29. Januarii, posteriorem die 17. ejusdem mensis commemorat. Ne nominis, atque Episcopatus affinitas confusionem pareret, alteri cognomen *Severi*, alteri *Pii* cognomen est additum; Hinc de altero Sulpitio die 17. Januarii legimus: *Apud Bituricas depositio Sancti Sulpitii Episcopi cognomento Pii, cujus vita, & mors pretiosa gloriosis miraculis commendatur.* De Sulpitio, qui *Severus* cognominatur, non etiam de alio, qui *Pius* vulgò audit, excitatur controversia, sit ne a Sulpitio Severo Sancti Martini discipulo secernendus; quæ tamen controversia post correctionem Urbani VIII. è medio sublata est. De gemino Sulpitio Bituricensi Episcopo consulendus Cardinalis Baronius *tomo 5. Romanæ Editionis ad ann. Christi 431. §. Sed illud hic considerandum*; & in *Notis ad Martyrologium Romanum die 29. Januarii*, Patres Bollandiani *die 29. Januarii in vita Sancti Sulpitii Severi Episcopi Bituricensis §. 2. num. 12.*, Mabillonius *in Annalibus Benedictinis lib. 2. num. 91. ad an. 624.*, & *in Actis Sanctorum Ordinis Sancti Benedicti Sec. 2. ad ann. 644. in Observationibus præviis ad vitam Sancti Sulpitii Pii num. 1.*, Dionysius Sammarthanus *in Gallia Christiana tomo 2. editionis Parisiensis anno 1720. pag. 14. num. 25., & pag. 16. n. 19.*, Le Coint *in Annalibus Ecclesiasticis Francorum ad ann. Christi 591. pag. 392.* ubi ad rem nostram ita scribit luculentissimè: *In Cathedra Bituricensi duo sederunt Sulpitii: Hic Severi nomen obtinuit, ut ab altero distingueretur, cui cognomen Pii cessit; atque inde factum est, ut a posterioris ævi Scriptoribus discipulus Sancti Martini prædicaretur, ac talis in Martyrologium Romanum irreperet quarto Kalendas Februarii; donec Urbani VIII. Romani Pontificis authoritate abrasæ sunt illæ voces* Discipuli Sancti Martini, *his dumtaxat servatis: Apud Bituricas Sancti Sulpitii Severi Episcopi, virtutibus, & eruditione conspicui.* Consulendi quoque Annatus *lib. 4. Theologiæ positivæ art. 26.*, & Dominicus Georgius *in notis ad Martyrologium Adonis die 17. Januarii.*

Bollandiani instant pro Theodori Pontificis nomine; sed rejiciuntur;

XLVIII. Eruditissimis Patribus Bollandianis *tomo 3. mensis Maji die 14. pag. 263.* mirum planè subit, quòd in Romano Martyrologio Theodori Summi Pontificis nomen nullibi occurrat, cum illius expressa fiat mentio in gemino Martyrologio Florentino, altero Magni Ducis Etruriæ, altero Senatoris Strozzi; quibus & illud accensendum, quod Florentiæ typis excusum est anno 1486. Hinc ea Bollandianorum expostulatio: *Contigit hæc depositio, seu potius ejus (Theodori) obitus hac die 14. Maji ann. 649.; sed, quod miramur, nullis aliis fastis, maximè Romanis, ejus nomen insertum reperimus.* Quæ verba de Theodoro I. Summo Pontifice intelligenda esse temporis definita ratio demonstrat; cùm Theodorus II. post dies viginti in Pontificatu actos ex hac vita migraverit anno 901. Bollandianis adhæret Franciscus Pagi *in Vita Theodori I. tomo 1. Breviarii Romanorum Pontificum.* Mirari tamen desinet quisquis animadvertat, Correctores Romanos ea tantùm in Martyrologium transtulisse Sanctorum nomina, quæ ex veteribus probatisque Martyrologiis petebantur. Porrò tantam authoritatem recensitis Martyrologiis conciliandam non esse arbitrati sunt: Hinc, cum alia deficerent monumenta, uni Codicum illorum fidei acquiescere noluerunt.

Alia ... ricio I... fice co... versia. ... rentini ... Norisi... Siricio ... certan...

XLIX. Quod verò satis mirari non possumus, illud est, Siricii Pontificis nomine, quod vetusta æque ac probata exhibent quamplura Martyrologia, quæ a Bollandianis commemorantur *tomo 3. Februarii pag. 282.*, Nosque infra indicabimus, Romani Martyrologii Codicem tamdiù caruisse. Ubi primùm post Gregorianam Correctionem innotuit, ejusmodi Pontificis nomen in diem 26. Novembris relatum non fuisse, Clarus Vir Franciscus Maria Florentinius doctam scripsit Exercitationem, quæ *in Martyrologii suis notis ad dictam Novembris diem jacet ordine XVI.*, in qua multa sanè cum laude, ac eruditione demonstrat, quàm consentaneum sit, ut tanti Pontificis nomine Martyrologium ditetur. At Florentinii lucubratio suo caruit effectu, cùm nonnisi post absolutam Martyrologii correctionem, Romam pervenerit. Iterùm instituta Urbani VIII. tempore nova Martyrologii correctione, nulla de Siricii nomine incidit mentio, quia nulli curæ fuit ejusmodi causam, qua decebat vi, & alacritate, tractandam suscipere. Cum verò Clemente X. Ecclesiæ clavum gubernante, Sacror. Rituum Congregatio Basilicæ Lateranensi Officia propria Sanctorum Romanæ Ecclesiæ Pontificum concessisset, Siricio prætermisso, rursùs de hujusce Pontificis Sanctitate, ejusque Officii concessione agi cœptum, irrito tamen eventu; siquidem Archiepiscopus Myræ, qui tunc temporis Promotoris Fidei munere fungebatur, acriter obstitit, quòd Siricii nomen in Romano Martyrologio nusquam occurreret; Ea namque Sacræ Congregationis mens erat, ut Sanctorum Pontificum Romanorum, quorum nomina in Martyrologium relata fuerant, Officia concederentur. Et quoniam ipsemet Fidei Promotor in suis Animadversionibus obiter attigit rationes præcipuas, ob quas Siricii nomen in Martyrologii emendatione fuerat prætermissum; hinc monitu, atque hortatu bonæ memoriæ Cardinalis Casanattæ, celebris Henricus Noris tum Augustiniani Ordinis Professor, mox communi plausu ab Innocentio XII. inter Romanæ Ecclesiæ Cardinales adscriptus, pro tuenda Siricii Pontificis Sanctitate, satis accuratam ac validam edidit Apologiam, quæ nulli tamen fuit usui; cum ea, quæ in Sacror. Rituum Congregatione agitabatur Causa de concessione Officiorum, ad exitum pervenisset, nec jam liceret post absolutum judicium, veterem excitare controversiam. En igitur Siricii Causam iteratò propositam, atque ad primævas silentii tenebras iterùm redire jussam.

Qua... ætate... ricii ... gesta ... enarra...

L. Tandem Nostra ætate, Nobisque id agentibus, novus de Siricio Pontifice recurrit sermo. Cum enim felicis recordationis Clemens XI. Prædecessor Noster munus Promotoris Fidei,

& deinde paucos post annos Præbendam Theologalem in Basilica Vaticana Nobis contulisset, è re Nostra fuit Sacror. Rituum Congregationi supplices offerre preces, ut quæ Basilicæ Lateranensi pridem concessa fuerant Sanctorum Pontificum Romanorum Officia, ad Capitulum Canonicos, & Clerum Basilicæ Vaticanæ extenderentur; quod obtinuimus. Similique exemplo commoti Basilicæ Liberianæ Canonici par Privilegium haud multò post impetrarunt. Tum verò opportunam occasionem nacti, Siricii Causam urgere, & eximiam Florentinii exercitationem proferre cœpimus. Cumque Nobis nuntiatum esset, celeberrimam a Cardinali Norisio super eodem argumento procusam fuisse lucubrationem, ad eam perquirendam curas animumque convertimus, ut validiori præsidio muniti, rursus Siricii causam deliberandam proponeremus. Sed quamdiù Promotoris Fidei munus obivimus, Norisiana Dissertatio fuit Nobis impervia. Postquàm verò singulari beneficentia Benedicti XIII. Prædecessoris Nostri ad Cardinalatus dignitatem ascendimus, quo tempore Scripturarum Cardinalis Casanattæ ad sacra Missarum Officia spectantium, indiculum conficiebamus, ut Operis de Canonizatione Sanctorum, quod tùm meditabamur, bono ac utilitati prospiceremus, inopinatò optatissima illa Norisii Dissertatio ad Nostras pervenit manus; quàm idcircò summa diligentia, ac fide exscribendam curavimus, ejusque exemplar unà cum aliis monumentis, quæ ex prælaudati Cardinalis Casanattæ scriptis accepimus, Nobiscum Anconam primò, mox Bononiam detulimus. Scripturarum memorati Cardinalis integra series in celeberrima Casanattensi Bibliotheca summa cura asservatur; quæ verò a Norisio procusa est lucubratio *tomo* 4. *ejus Operum Editionis Veronensis an.* 1732. *pag.* 722. *& seqq.* impressa est. Nec defuere ex recentioribus alii, qui de gestis Sancti Siricii multa cum laude, ac eruditione disseruerint. Consulendi inter cæteros Franciscus Pagi *in Breviario Romanorum Pontificum in vita Siricii*, & Antonius Pagi ejus Patruus *in Adnotationibus Criticis ad Annales Baronii.*

LI. Quæ cum ita sint, Nostro muneri deesse profectò videremur, si Nos, quibus de Siricii Pontificis Sanctitate multa præsto sunt argumenta, quam olim in minoribus curam suscepimus, ad Summi Pontificatus Apicem Divina miseratione evecti, ad optatum exitum non perduceremus. Hoc autem negocium, mutatis vicibus, dissimili ratione, ac methodo est hodie pertractandum. Olim Nos in filiorum numero positi, a Majoribus & Patribus, quæ gerenda essent, audiebamus: Jam verò cum è Filiorum statu, in Ecclesiæ Pastorem ac Patrem evaserimus, quid hac in re decernendum sit, aliis indicimus. Siricii Pontificis nomen Romano Martyrologio inscribendum censemus; neque idcircò anterioribus Martyrologii Emendationibus, quæ Siricii nunquam meminere, apertè contradicimus. Unius quippè nominis additamentum, quod nova ac validissima suadent argumenta, aut præteritis correctionibus nihil officit, aut usque adeò levem infert varietatem, ut nullum, aut ferè nullum ex eo obveniat detrimentum.

LII. Atque ut totius controversiæ status, qua decet methodo ac ordine pertractetur, rem universam in quatuor summa capita secernendam decernimus; ita nempè, ut primo loco inquiramus, quæ fuerit Siricii Pontificis, cum adhuc viveret, ac post ejus obitum, Sanctitatis fama: Secundò quænam Martyrologia, probatæ ne, an potius suspectæ fidei, Siricii meminerint: Tertiò quænam contrà Siricium militent rationes, ob quas ejus nomen Romano Martyrologio nunquàm fuerit inscriptum: Postremò quodnam de hisce rationibus judicium ferendum sit; num scilicet eæ sibi constent, an veriùs futiles sint, ideoque explodendæ.

LIII. De Sanctitatis fama, quæ Siricium adhuc superstitem commendavit, splendidum suppetit testimonium Valentiniani Imperatoris in Epistola ad Pinianum Urbis Vicarium, sive Præfectum data. De Valentiniano hic loquimur non jam recentioris ætatis, cum nempè adhuc puer, blanditiis ac suasionibus Matris, Ariariorum erroribus imbutæ, erat adhuc implicitus, sed Valentinianum producimus grandævum, sapientia & virtutibus instructum, quas Divus Ambrosius in Oratione in ejus obitu habita commemoravit. Porrò Magnus hic Imperator suas ad Pinianum dedit Literas postquam Sanctus Siricius, rejecto Ursicino, qui schismate Romanam Ecclesiam turbaverat, concordi Romani Populi acclamatione summus Ecclesiæ Pontifex renunciatus est. Hanc Epistolam ex veteri Codice Bibliothecæ Vaticanæ erutam, suis Annalibus inseruit Cardinalis Baronius *ad an. Christi* 385., & Petrus Coustant *tomo* 1. *Epistolarum Romanorum Pontificum* edidit in ordine *secundam* inter eas, quæ Siricio Pontifici adscribuntur. Quid verò de Siricio senserit Valentinianus, quæ sequuntur verba demonstrant: *Proinde quoniam religiosum Siricium Antistitem Sanctitatis sic præesse Sacerdotio voluerunt, ut Ursicinum improbum acclamationibus violarent, nostro cum gaudio memoratus Episcopus ipse permaneat, Piniane carissime, ac jucundissime. Siquidem magnum innocentiæ, ac probitatis exemplum est, in una acclamatione & ipsum eligi, & cæteros improbari.*

Splendidum Valentiniani testimonium de Siricii Sanctitate.

LIV. Himerius Episcopus Tarraconensis Sanctum Damasum Siricii Decessorem, gravissimis de rebus ad Ecclesiasticam disciplinam spectantibus, more Majorum consuluerat. Himerii tamen Epistola Romam pervenit, cum jam Sanctus Pontifex Damasus ad Superos evolasset. Hinc qui Damaso successor datus est Siricius, rem confecit, atque hisce verbis Himerium est alloquutus: *Quia necesse nos erat in ejus labores curasque succedere, cui per Dei gratiam successimus in honorem.* Magna quidem Ecclesiæ Catholicæ utilitate, magnoque Ecclesiasticæ disciplinæ profectu, quidquid Himerius Damaso proposuerat, exposuit, declaravit, ac definivit Siricius, ut patet ex illius Epistola, quæ inter collectas a Petro Coustant occurrit ordine *prima.* Quam quidem Epistolam tot nominibus commendatam, usque adeò utilem ac necessariam, notis illustravit Cardinalis *de Aguirre tomo* 2. *Conciliorum Hispaniæ dissertat.* 5. *in Epistolam Siricii Pontificis pag.* 126. *& seqq.* Etsi namque Siricius solum Himerium alloquatur, decernit tamen, ut quæ ad unius consulta rescripsit, ad omnium Coepiscoporum notitiam perveniant, nec eorum omnium dumtaxat, qui in Himerii Provincia erant constituti, sed prætereà ad *Carthaginenses, ac Bœticos, Lusitanos, atque Gallicos*, vel ut in aliis manuscriptis legimus, *Gallicanos*, vel *Gallicianos*, hoc est Gallæciæ Antistites universos. Ex quo factum, ut integerrimum Siricii responsum Clericorum mores in variis Orbis Catholici partibus corruptos emendaverit, ac pristinæ integritati restituerit.

Siricii epistola ad Himeriumdata, Authorem commendat.

LV. Non levem Sancto Siricio conciliat laudem, quòd Cœlibatus Legem in Clero firmaverit, ac pœnis in violatores indictis stabiliverit, ut liquet ex ejus Epistolis, & præsertim ex ea, quam memoratus Petrus Coustant exhibet ordine *quintam.* Hoc nixus fundamento Sanctus Innocentius I. *in Epistola ad Exsuperium Episcopum*, quæ in præallata Collectione jacet ordine *sexta*, contra Diaconos & Presbyteros incontinentes, easdem pœnas, quas Siricius

Siricius Cœlibatus Legem asserit, pœnisque indictis confirmat.

pridem

pridem statuerat, exequendas decernit hisce verbis: *De his, & Divinarum Legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis Viri Siricii Episcopi monita evidentia commearunt, ut incontinentes in Officiis talibus positi, omni honore Ecclesiastico priventur, nec admittantur accedere ad Ministerium, quod sola continentia oportet impleri.* Eodem fultus præsidio Æneas Episcopus Parisiensis nono Ecclesiæ sæculo clarus, quem Lupus Ferrariensis Episcopus *in Epistola* 98. multis effert laudibus, quæstionem de Cœlibatu contra Græcos pertractans, in libro contra eos scripto *cap.* 101. Apud d'Acherium *tomo* 1. *Spicilegii Editionis Parisiensis ann.* 1723. *pag.* 133. urget authoritatem Epistolæ *quintæ* Siricii ad Episcopos Africæ, quam his verbis extollit: *Sanctus Siricius Papa in Ecclesia Beati Petri Apostolorum Principis in Concilio residens, & Fratribus & Coepiscopis per Africam Ecclesiastica jura describens, inter cætera, hæc de pudicitia intulit &c.*

Apostolicus Siricii zelus in Hæreticos, præcipuè in Jovinianum.

LVI. Præterea ardens pietatis studium, & eximium Catholicæ veritatis amorem ostendit Sanctus Siricius in damnandis erroribus Joviniani, aliorumque ejusdem sectæ Hæreticorum, ut ex verbis Epistolæ *septimæ* in prænarrata Coustantii Collectione compertum est. *Apostoli secuti præceptum*, ita Siricius loquitur, *quia aliter, quàm quod accepimus, annuntiabant, omnium Nostrum tam Presbyterorum, & Diaconorum, quam etiam totius Cleri, unam scitote fuisse sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, Germinator, Felix, Plotinus, Martinianus, Januarius, & Ingeniosus, qui incentores novæ hæresis & blasphemiæ inventi sunt, Divina sententia, & Nostro judicio in perpetuum damnati extra Ecclesiam remanerent.* Apostolicam hanc Siricii Pontificis solicitudinem, ac vigilantiam Sanctus Ambrosius una cum aliis Episcopis in Mediolanensi Concilio congregatis, summis effert laudibus, ac Pontificiæ Sanctioni sese ultrò conformat. *Recognovimus* (sic ad Siricium Ambrosius, aliique Episcopi in Epistola *octava* memoratæ Collectionis) *Litteris Sanctitatis tuæ boni Pastoris excubias, qui diligenter commissam tibi januam serves, & pia solicitudine Christi Ovile custodias, dignus, quem oves Domini audiant, & sequantur*; & in fine: *Itaque Jovinianum, Auxentium, Germinatorem, Felicem, Plotinum, Genialem, Martinianum, Januarium, & Ingeniosum, quos Sanctitas tua damnavit, scias apud Nos quoque secundum judicium Tuum esse damnatos.*

Par Siricii solicitudo contra Manichæos, eorumque asseclas.

LVII. Albo, sive Abbo Floriacensis de Siricio Papa memoriæ tradidit, quòd exosos habuerit omnes Hæreticos, maximè Manichæos. Enimverò cùm Priscillianistas, qui cum Manichæis in multis nefariè conveniebant, & sceleste conspirabant, Urbe ejicere armis Spiritualibus non potuisset, opem Theodosii imploravit, ejusque præsidio, quod summoperè optabat, tandem obtinuit, ut prudenter conjicit Cardinalis Baronius *anno Christi* 389. *num.* 63. Haud impari solicitudine ad coërcendam audaciam Bonosii Episcopi Macedoniæ impiè asserentis Beatam Virginem post incontaminatam Christi Domini Nativitatem alios filios peperisse, Episcoporum Concilium Capuæ indixit, ut colligitur ex epistola *nona* inter eas, quas Coustantius coordinavit. Plura adhuc ex aliis Siricii Epistolis, præsertim ex *decima* proferre possemus de singulari tanti Pontificis solicitudine pro restituenda in Galliæ partibus Ecclesiastica disciplina: Verùm hanc provinciam iis tractandam relinquimus, qui Siricii Vitam, ac gesta commentariis illustranda suscipiunt; quibus satis amplam de Siricii laudibus materiem suppeditant Anastasius, sive Auctor Pontificalis *tomo* 3. *Romanæ Editionis*, & quæ ab eruditis Viris Schelestrato, Altaserra, Bencinio, Blanchinio, Ciacconio, Somiero, ac Pagio subjiciuntur adnotationes.

LVIII. Ex dictis satis constat de fama Sanctitatis, quam Siricius vigilantissimus Ecclesiæ Pastor, & Catholicæ Religionis assertor, sibi adhuc vivens conciliavit. Nec minor, postquàm è vivis excessit, invaluit opinio. S. Innocentius I. *in Epistola prima Collectionis Coustantii* pari elogio commendat Damasum, Siricium, ejusque successorem Anastasium, ita scribens: *Cui etiam anteriores tanti ac tales viri Prædecessores mei Episcopi, idest sanctæ memoriæ Damasus, Siricius, atque supramemoratus vir* (Anastasius) *ita detulerunt &c.* Porro de Damasi, atque Anastasii sanctitate nemo dubitat. S. Leo in Epistola ad Anastasium affirmat se illi conferre Primatum super Illirici Ecclesias, *beatæ recordationis Siricii exemplum sequutum.* Eodem in sensu Concilium I. Toletanum, quod paulò post obitum Sancti Siricii habitum est, Litteras *Sanctæ memoriæ Ambrosii, & Sanctæ memoriæ Siricii* multa cum laude commemorat. Ex quibus monumentis ritè expensis, Cardinalis Norisius in præcitata Dissertatione, & ante Norisium Florentinius *in Exercitatione* 16. *post diem* 26. *Novembris pag.* 1006. *& seqq.* solido inferunt ratiocinio, ejusmodi laudum titulos non Pontificiæ dignitati dumtaxat, sed insuper vitæ sanctitati esse tribuendos, cùm Siricius Summo Pontificatus honori multa ac splendida virtutum, Religionis, ac Pastoralis vigilantiæ evempla benè sociaverit. Hinc illud Petri de Natalibus pro Siricio elogium: *Et postquàm Sedem Apostolicam feliciter gubernasset, dormivit cum Patribus suis, & sepultus est ad Sanctum Petrum plenus Sanctitate.* Nec desunt in Scriptoribus, qui Petri de Natalibus ætatem præcessere, insignia de Siricii sanctitate documenta; Siquidem Hordericus Vitalis affirmat, *Siricium circa Gregem Dominicum valdè fuisse solicitum*; & Luitprandus Horderico vetustior, Siricium *sanctæ memoriæ* Papam appellat.

LIX. Ad aliud Controversiæ caput, quod Martyrologia considerat, in quibus de Sancto Siricio fit mentio, nostra hæc oratio progreditur. Qua quidem in re non tam Codicum numero, quàm eorum authoritati studemus. Hinc Martyrologia, quæ minori habentur in pretio, missa facimus; quibus ea item accensemus, quæ Cyriacum Papam, hoc est Siricium, ut nonnulli perperam interpretantur, commemorant; nullus enim Cyriacus nomine, ut cuique notum, inter Summos Pontifices numeratur. Ea igitur, quæ majoris momenti sunt Martyrologia innuamus, quæ Sancti Siricii nomen præseferunt. Hæc inter sese Nobis offert Martyrologium Bedæ, Rabani, & Monasterii Sancti Cyriaci hujus almæ Urbis, quo toties usus est Cardinalis Baronius in Romani Martyrologii emendatione. Succurrit præterea Martyrologium Ecclesiæ Occidentalis editum a Florentinio *die* 26. *Septembris*; nec non Antuerpiense, & Corbejense, utrumque antiquissimum, de quo ipsemet Florentinius in Notis. Alia insuper Martyrologia numerantur ab eodem Scriptore *in citata Exercitatione* 16., & a Patribus Bollandianis *die* 22. *Februarii pag.* 282., quorum aliqua nec Cardinalis Baronius, nec qui sequuti sunt Martyrologii Romani Reformatores nosse poterant, cum eorum ætate in Archivis, & Bibliothecis adhuc delitescerent. Hinc fortasse, ut prudens Florentinius haud temere suspicatur, Siricii nomen a Romano Martyrologio tamdiù abfuit, quòd Veteribus multa fuerint incognita, quæ posterior ætas manifestavit: *Accidere facilè potuit, quod nostra ætate inventa plura vetustioris Martyrologii exempla non viderint.*

LX. Hanc tamen Florentinii conjecturam non probant, qui multa, eaque non levia, contra Siricium objiciunt crimina, quæ a Nobis singil-

latim

latim enumeranda sunt, ut tertium Controversiæ caput, juxta propositam divisionem, expediamus. Primo loco, vitio datur Siricio, quòd in Apostolicis Litteris conscribendis Sancti Hieronymi opera usus non fuerit; qua in re nec Prædecessoris Damasi exemplum sequutus est, nec Hieronymi famæ satis consuluit. Notum quippe est, Sanctum Hieronymum à Siricio neglectum, inimicorum calumniis ac maledictis usque adeò fuisse obnoxium, ut coactus idcircò fuerit ex illorum conspectu sese proripere, atque ex Urbe discedere. Secundò, haud obscuris indiciis manifestum est, Siricium Pontificem sin minùs infenso, saltem minùs æquo fuisse animo in Sanctum Paulinum Virum moribus, ac vita integerrimum. Tertiò, improvidum nimis, ac tardum Siricii consilium reprehenditur in rejiciendis Origenistis, eorumque hæresi coercenda, cum in Rufinum, & Melaniam, longam nimium patientiam adhibuerit; quam ob causam festinavit ex hac mortali vita educere illum Dominus, atque Anastasium sufficere acerrimum Origenistarum oppugnatorem.

LXI. Neque tria hæc, quæ in Siricium congeruntur crimina, quorum item meminere Florentinius, atque Norisius, Nosque meminimus *lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 5. sub n. 4.*, gratis conficta sunt, sed ex validis Ecclesiasticæ Historiæ monumentis confirmantur. Quòd enim ad Hieronymum Romæ malè habitum attinet, hæc habet Baronius ad annum Christi 385. *Cum autem non, ut Damasus fecerat, Siricius Papa in scribendis ejusmodi Literis Hieronymi opera uteretur, neque eum, ut ille, quod par erat, amplecteretur, atque foveret, mox Pontificis Romani destitutus præsidio, idem* Hieronymus *acerbissimos pati cœpit persecutores, illos scilicet Clericos, quorum mores improbos scriptis editis sugillasset.* De subinfenso Siricii in Paulinum animo, validum ex Epistola 1. ejusdem Paulini ad Sulpitium Severum eruitur argumentum: Cum enim de Romanis Clericis ille conqueratur, hæc addit: *Quantum Nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ superba discretio &c.* quæ verba magnus Annalium Parens de Siricio interpretatur, ita scribens *ad ann. Christi 394. Jam puto, sentis Lector, quem Paulinus per Urbicum Papam intelligat, non alium quidem, quàm qui tunc Romanæ præerat Ecclesiæ Pontificem, ipsum Siricium, quem infensum absque causa aliqua, ut ait, pati coactus fuerit. Accidit planè Sanctum Paulinum justè conqueri de Siricio Papa, atque aliis nonnullis Romanæ Ecclesiæ Clericis, de quibus etiam conquestum vidimus Sanctum Hieronymum, quod sæpè superius diximus. Ut planè acciderit hac ex parte malè audire Siricium, quòd adversùs adeò insignes Sanctitate & doctrina Viros, ubique spectatos, fuerit commotus.* Postremò de nimia contra Origenistas Siricii tarditate, ejusque præcoci obitu testem habemus eumdem Baronium *ad ann. Christi 397.* ubi sic loquitur: *Cæterum quòd haud velociter Siricius periclitanti occasione Origenis errorum occurrit Ecclesiæ, quamcitiùs, nempe anni sequentis exordio, ex hac vita sublatus est; erectusque super Cathedram Petri acerrimus oppugnator Origenistarum hæreticorum Anastasius Papa. Sæpè quidem, atque pavendis est demonstratum exemplis, ut Pontifices illi, qui Causam fidei paulò segniùs tractaverunt, ac remissiùs curaverunt, a Christo primario omnium Pastore fuerint quàm celeriter ex hac vita subducti; adeò ut manifestè fuerit declaratum, summo jugique studio, speciali diligentia semper invigilasse super Romanam Ecclesiam Divinam Providentiam, ne qua vel levi saltem suspicione hæreticæ contagionis aspergeretur.*

LXII. An hæc, quæ in Siricium vibrantur tela, aliquod contra ejus Sanctitatem incorruptumque gubernium inferant vulnus, ex quo Correctores ejus nomen Martyrologio non inseruerint, in hoc postremo Controversiæ Capite superest inquirendum. Cumque ex historicis monumentis Siricii crimina repetantur, historica veritas paulò accuratiùs examinanda. Ab iis, quæ Hieronymus passus est, curis atque molestiis, exordiamur. S. Hieronymus duodeviginti annos natus Romam accessit, ibique Grammaticæ, Rhetoricæ, ac Philosophiæ Scholas frequentavit. Quinquennio Romæ commoratus, inde recessit annum agens tertium supra vigesimum; neque ante Damasi Pontificis ætatem in Urbem regressus est. Cum enim Damasus Generale Concilium Romæ habendum indixisset, ea occasione Hieronymus unà cum Paulino Antiocheno, & Epiphanio Episcopo Salaminæ in Insula Cypro, rursus Romam advenit. Tanti viri fama commotus Pontifex Damasus, erat quippe Hieronymus summo ingenio, excellenti doctrina, sanctisque moribus præditus, eum designavit, ut & ab Epistolis esset, & totius Orbis Consultationibus, quæ ad Sedem Apostolicam mittebantur, responderet. Ex quo Sanctus Doctor intima Damasi familiaritate usus est; & vicissim multo in honore a Damaso est habitus. De munere, quo apud Damasum fungebatur, ita loquitur ipse Hieronymus in Epistola ad Ageruchiam: *Ante annos plurimos cum in chartis Ecclesiasticis juvarem Damasum Romanæ Urbis Episcopum, & Orientis, atque Occidentis Synodicis Consultationibus responderem.* Solo tamen triennii spatio concreditum sibi munus obivit, quòd nonnisi triennii spatio Damasum habuerit superstitem.

LXIII. Siricio in Damasi locum suffecto, mirum dictu est quot motus, quantæque in Hieronymum excitatæ sint turbæ; in quem idcircò tota penè Civitas commota videbatur; quòd ille sub Pontifice Damaso multorum, quorum vitia, voce, ac scripto exagitaverat, odium, atque offensionem incurrisset. *Nos vitiis detrahentes*, sunt verba Hieronymi, *offendimus plurimos;* & in præfatione ad librum Dydimi fatetur se *cum esset in Babylone* (hoc nomine Romam sibi infensam appellat) expositum fuisse odio maledicæ Civitatis, *& purpuratæ Meretricis.* Mox in adversarios insurgens, subdit post pauca: *Ecce Pharisæorum conclamavit Senatus, & nullus Scriba, vel fictus* (vel ut alii legunt, *velificatus*), *sed omnis quasi indicto sibi prælio doctrinarum, adversùs me imperitiæ factio conjuravit.*

LXIV. Liberiorem hunc loquendi morem Rufinus exprobat Hieronymo, ac miratur: *Quomodo de Urbe Roma, Deo favente, Capite Christianorum, ea dicat, quæ dicebantur tunc, cum Gentiles in ea populi, & persecutores Principes morabantur.* Æquior tamen Baronius rigidiora illa Sancti Doctoris verba ex justo dolore potiùs, quàm ex furore odiove prolata, explicat, simulque excusat *ad ann. Christi 385.*, ità scribens: *At hic lector attende, hæc a Sancto Hieronymo scripta de inscitia Romanæ Ecclesiæ Ministrorum, non sic quidem accipienda esse, prout hyperbolicus sonat sermo, omnes Romanæ Ecclesiæ Clericos fuisse doctrina expertes, cum dicit, quod nullus ibi Scriba vel fictus, nempè Doctor, sed Pharisæi omnes, nempè scelesti, cautela verò, & hypocrisi scelera contegentes. Concedendum aliquid Hieronymo justissima causa indignanti, qui oculos in eos tantùm conversos habens, a quibus contumeliis, & calumniis impeteretur, omnes illos pravos dixerit, & imperitos. Certè quidem, qui tempora hæc exactè considerat, intelliget planè hoc tempore coaluisse in Ecclesia Romana Clericos doctrina, atque scientia claros.* Si quid ergo vehementiori stylo Hieronymus aliquando protulerit, venia dignum; non enim in probos, atque innoxios, sed in eos,

accessus; egregiæ illius dotes, multaque cum Damaso familiaritas.

Hieronymus Siricii tempore multis invisus, & quare.

Graviores Hieronymi contra Æmulos querelæ excusantur.

quorum vitia damnaverat, sermonem convertit. Enimverò suis Epistolis Monachos insectatus fuerat, qui suæ Professionis obliti, vitio gulæ se dederant, divitum domos frequentabant, efferebantur superbia, superstitione tenebantur. Virgines quoque, quæ nimia familiaritate cum Viris versabantur, acrius reprehenderat. Hinc odia, obtrectationes, ac maledicta pravorum hominum, qui insaniebant in medicum, a quo sanabantur.

Roma abit, atque in Orientem secedit.

LXV. Quamdiù verò vixit Damasus, igneus ille inimicorum furor veluti doloso cinere tectus delituit. Tunc verò exarsit, incendiumque excitavit, cum, Damaso sublato, Siricius in Petri Cathedram evectus est. Innumeræ criminationes, calumniæ, ac irrisiones in Hieronymum congestæ, de quibus sic ille conqueritur: *Alius incessum meum calumniabatur & risum; ille vultui detrahebat; hic in simplicitate aliud suspicabatur.* Quocirca cum eò res pervenisset, ut jam vix sibi posset Hieronymus temperare, tandem Roma abiit; atque in agrum se recepit, ubi suas ad Marcellam dedit litteras. Sed remotiorem secessum anhelans, oblata sibi opportunitate in Orientem abeundi, eò pergere statuit; jamque navigium conscensurus, ad Asellam scripsit, suamque cum Paula, & Melania familiaritatem, quam maledici criminabantur, egregiè vindicavit. Meminit quoque injuriarum, quas acceperat; fatetur tamen se æquo animo eas ferre, proposito sibi exemplo Christi Domini: qui a Judæis Seductor, & Dæmoniacus est habitus; tandemque concludit: *Scio per bonam, & malam famam perveniri ad Regna Cœlorum.*

Nullæ Siricii partes quoad Hieronymum male habitum, & Roma abeuntem.

LXVI. Cum igitur privato consilio, quod tamen pravorum hominum molestiæ excitarunt, suum ab Urbe discessum Hieronymus decreverit, non est cur ullam discessus causam in Siricium refundamus, ut scitè ratiocinatur Vir eruditus Dominicus Vallarsius in vita S. Hieronymi *tom.* 2. *Operum Sancti Doctoris Editionis Veronensis anno* 1742. *cap.* 16. *Neque ab eo*, loquitur de Siricio, *est illa conflictationum Sancti Patris cum æmulis malisque hominibus causa repetenda; sed ipse utique, quid causæ fuerit, Hieronymus novit, & fassus est Epistola* 40. *Nos*, *inquiens*, *vitiis detrahentes, offendimus plurimos.* Sed nec illud Siricio opponi potest, quod Hieronymum in eum dignitatis gradum, quem Damasus illi contulerat, non restituerit, ideoque tot bella, & contentiones in Hieronymum exarserint, quæ alioquin sub Siricii tutela Sanctus Doctor effugisset. Non enim cœco modo de rebus a Nostra ætate adeò dissitis judicium ferendum est; neque conjecturis agendum, ubi in summa rerum caligine versamur. Quid? quod si illorum temporum, ac rerum conditionem spectemus, fortasse intelligi poterit, non sine causa Hieronymum a Siricii familiaritate fuisse sejunctum; ne alioquin, quæ in Hieronymum fervebant odia, in Siricium converterentur.

Haud culpandus Siricius, quod Hieronymi discessum non retardaverit.

LXVII. Abiit Roma Hieronymus non jam Siricio aut mandante, aut impellente, sed proprio actus consilio, atque illud Evangelii monitum sequutus: *Si vos persecuti fuerint in Civitate ista, fugite in aliam.* Poterat sanè Siricius prohibere ne Hieronymus ab Urbe recederet: nulla tamen, quæ Siricium obstringeret, urgebat lex. Neque Hieronymi opera, etsi Damasi tempore commendatissima, usque adeò necessaria erat sub Siricio, ut dempto Hieronymo, & Apostolico muneri ferendo, & totius Orbis Catholici Consultationibus expediendis impar esset Siricius, Sancti Doctoris præsidio destitutus. Constat enim è Pontificis Siricii Litteris, ac responsionibus, nihil in iis occurrere, quod multum Pontificis pro Catholica Religione, atque Ecclesiastica disciplina studium summopere non commendet: Adeò eximiæ illæ sunt, adeo solidæ, ac Pastoralis sollicitudinis, vigilantiæ, ac majestatis zelo ubique refertæ: Hinc summo ab omnibus habentur in pretio, esto, inscio Hieronymo, fuerint conscriptæ. Petrus Coustant in Præfatione, quam Siricii Litteris anteponit, fatetur, *eum amore potiùs, quàm authoritate populum rexisse.* Ne autem quis, Hieronymi sententiam sequutus, Siricium aut inexpertum, aut minus providum arbitretur, hæc subdit: *Quæ autem ad nos pervenerunt ipsius Scripta, summum fidei Catholicæ, & Canonicæ Disciplinæ servandæ studium spirant.*

LXVIII. Si arcana Divinæ Providentiæ consilia scrutari liceret, duce Gennadio Massiliensi, vel alio, quisquis ille fuerit, Scriptore Vitæ S. Hieronymi, quam in citato tom. 11. Vallarsius edidit, haud dubitaremus asserere, Deum, qui satiùs duxit de malis bona facere, quàm mala nulla esse permittere, maximum ex conspiratione in Hieronymum Romæ facta, ejusque ab Urbe recessu elicuisse bonum; ut nimirum Sanctus Doctor a publicis negociis, & Urbis strepitu remotissimus, sacrarum Scripturarum studio totus vacaret, suasque vigilias, ac curas omnes, nullo prohibente, in præclarum illud Opus utilissimum æque, ac commendatissimum conferret. *Verum enimverò*, ita loquitur scriptor vitæ *apud Vallarsium pag.* 243. *hunc ego felicem dixerim, hujus fugæ eventum corrigentis Christi judicio dispensatum, quem pravorum hominum persecutionibus partum fore existimo: scilicet, ut Romana Ecclesia Petri instituta regimine, omniumque veteris Testamenti librorum edocta veritate, Christo Deo volente, & Hieronymo speciali studio desudante, hæbraicam quoque habeat veritatem; & Græcorum quorumdam levitas, quæ sibi Romanos a se omnes Scripturas divinitus inspiratas accepisse plaudebat, eas habere, quod non habet, recognoscat.*

LXIX. Quæ hactenus pro Siricio loquuti sumus, ea profectò sunt, ut Sanctum Pontificem ab iis omnibus, quæ contra Divum Hieronymum illatæ fuerunt, injuriis, ac contumeliis prorsus eximant. Ne tamen in re tanti momenti quidquam intactum prætereamus, ad ea, quæ inter Siricium ac Hieronymum contigisse dicuntur, oculos convertamus. Sunt enim, qui privatas quasdam simultates obtrudant, quæ sicut Christianæ Charitatis legibus adversantur, ita Siricii virtutibus, & Sanctitati obesse videntur. Nihil verò quæcumque in hanc rem proferri possunt argumenta, Nos commovent; aut enim falsa omnino sunt, aut si veritati consonent, Siricium non lædunt, ut modò demonstrabimus.

LXX. Sanctus Hieronymus in ea fuit sententia, ut nullam irregularitatis notam contrahat, qui duas ante Baptismum, aut etiam unam ante, alteram post Baptismum, uxores ducat, modò priori defunctæ succedat conjux altera, ut multis in Epistola ad Oceanum probat argumentis. Hinc colligit Sanctus Doctor validam simul, ac licitam fuisse, Ordinationem Charterii Episcopi in Hispania, qui nondum sacro tinctus lavacro, matrimonium semel contraxerat; moxque, uxore viduatus, aliam sibi sociaverat post Baptismum. Rentur aliqui hanc Hieronymi sententiam a Siricio sub ipsis Pontificatus initiis fuisse improbatam; ideoque Hieronymum illius assertorem, ex insigni æstimationis, ac famæ gradu, in quem conscenderat, excidisse. Huic opinioni adhæret memoratus Vallarsius *in vita Sancti Hieronymi cap.* 16.; sed negat, Siricium, qui sententiam illam rejecit, Hieronymi nomini ac famæ ullo pacto nocuisse: *Nemo hinc tamen sibi in animum inducat, eum quidquam in Sanctum Doctorem commisisse, unde is in aliorum criminationes atque odia incideret.* Sua

Val-

Vallarsio sit sententia : Nobis enim alia, quæ Siricii Causam magis juvat, arridet responsio. Enimverò Sanctus Siricius, cùm in Epistola prima ad Himerium Episcopum Tarraconensem, tùm in alia ad Episcopos Africæ, hoc unum statuit, bigamum scilicet habendum esse, qui aut duas uxores duxerit, aut unam, quæ virginitatem amisit, sibi sociaverit. Cæterum eam facti speciem, ac circumstantias de gemino ante Baptismum inito matrimonio, aut de conjugio semel ante Baptismum, iterùm post Baptismum contracto, de quibus Hieronymus loquitur, Siricius non attigit, ut ex *capite* 10. & 11. *Epistolæ ad Himerium*, & *ex num.* 4. & 5. *Epistolæ ad Episcopos Africæ* patet legenti. Ex quo sequitur, ut nec sententiam Hieronymi Siricius directè improbaverit, nec indirectè Sancti Doctoris nomini, ac dignitati quidquam detraxerit.

LXXI. Hieronymianam de Bigamis opinionem impugnavit S. Innocentius I. *in Epistola secunda ad Victricium Episcopum Rothomagensem cap.* 6., ubi non de bigamis generatim, quo in sensu Siricium loquutum novimus, sed de ipsa Bigamia ante Baptismum contracta, quam planè circumstantiam Hieronymus exprimit, apertè loquitur hisce verbis : *Ac ne ab aliquibus existimetur, ante Baptismum si fortè quis accepit uxorem, & ea de sæculo recedente, alteram duxerit, in Baptismo esse dimissum, satis errat a regula, qui in Baptismo hoc putat dimitti. Remittuntur peccata, non acceptarum uxorum numerus aboletur* : & post nonnulla : *Quod si non putatur uxor esse computanda, quæ ante Baptismum ducta est; ergo nec filii, qui ante Baptismum geniti sunt, pro filiis habebuntur.* Immeritò igitur Siricio tribuitur, quod Innocentio I. adscribendum. Nec dissentit Baronius, qui ad ann. *Christi* 405. putat memoratam de Bigamis sententiam, quam S. Hieronymus Romæ tenuit, ab eodem Sancto Doctore majori contentione, ac nisu fuisse propugnatam in litteris, quas ad Oceanum misit, ut Charterii Episcopi Ordinationem vindicaret; ideoque ab Innocentio potiùs, quàm a Siricio eam fuisse improbatam. Petrus autem Coustant *in Notis ad eamdem Innocentii Epistolam pag.* 751. prudenter observat, Sanctum Innocentium Siricii verba usurpasse, ut decerneret quidnam statui oporteret de Marito, qui duas uxores ante Baptismum acceperat; qua de re Siricius non loquitur, ut supra animadvertimus. *In hoc, atque superiori decreto*, ita Coustantius, *Innocentius ita Siricii verba exscribit, ut in utroque de uxoribus ante Baptismum ductis, de quibus Siricius nihil dixerat, quid sentiendum sit, sibi necessariò definiendum duxerit.* Utra eligatur sententia, Baronii, an Coustantii, Sancti Siricii causa egregiè vindicatur.

LXXII. Cum multa eloquentiæ vi, ac fervido in Dei gloriam & animarum salutem studio polleret Hieronymus, Jovianum seu Jovinianum novum Christianorum Epicurum vehementer insectatus est : Qua in re tot tantisque laudibus virginitatem extulit, ut in quorumdam suspicionem venerit, Sanctum Doctorem in extrema prolapsum, legitimas nuptias damnasse. Etsi verò a mente & consilio Hieronymi alienissimum id esset, nihilominus inanis rumor in Urbe invaluit, multosque in pravam hanc de Hieronymi doctrina suspicionem adduxit. Hinc Pammachius, qui D. Hieronymo intima familiaritate conjunctus erat, Opuscula omnia undequaque colligere, atque ex aliorum conspectu subducere studuit. Postquàm verò Sanctus Doctor eximiam contra Jovinianum edidit Apologiam, in qua tenebras omnes, quas iniquus ille virginitatis impugnator obtenderat, ne Catholicæ veritatis lumen innotesceret, eloquentiæ, ac doctrinæ fulgore disjecit, Jovinianus a Siricio damnatus est. Porrò vel ex hac una Siricii sententia satis patet quanto Catholicæ veritatis servandæ studio Sanctus Pontifex hæreticos oppugnaverit, & quo animo fuerit erga Hieronymum Catholicæ veritatis propugnatorem. *Affulsit tamen veritas, nec tantùm se luculenter purgavit Hieronymus, sed ipsius Pammachii opera a Siricio damnatus est Jovinianus, quod idem est ac dicere, Siricium in sententiam Hieronymi ivisse.* Ita loquitur Florentinius *in citata Exercitatione pag.* 1004.

LXXIII. Nondum tamen hac in re nodos omnes dissolvimus; hinc ad seriem Historicam regrediamur oportet. Quo tempore gravior illa de Hieronymi doctrina contra Jovinianum, fervebat in Urbe disceptatio, Sanctus Doctor suam ad Pammachium scripsit Epistolam, quæ *in tom.* 1. *Editionis Veronensis, est* 49. in qua postquàm meritas reddidit Amico grates, quod exemplaria Romæ suspecta prudens subtraxerit : *De Opusculis meis contra Jovinianum, quod & prudenter, & amanter feceris exemplaria subtrahendo, optime novi*, subdit post pauca : *Audio totius in te Urbis studia concitata : Audio Pontificis, & Populi voluntatem pari mente congruere. Minus est tenere Sacerdotium, quam mereri.* Hisce verbis expendendis intentus Florentinius *in relata Exercitatione pag.* 1003. sic fatur : *Verùm ea occasione Siricium commotum in Pammachium, ne dum in Hieronymum, ex omnibus ferè clamoribus ita idem Hieronymus affirmat : Audio totius in Te Urbis studia concitata; Audio Pontificis, & populi voluntatem pari mente congruere. An verò amarulentum illud, quod sequitur, in Siricium jactatum sit, hæreo : Minus est tenere Sacerdotium, quàm mereri.* Hæret ergo Florentinius, nec audet hæc verba ad Siricium transferre. Quod si quis præfidentior, ea de Siricio intelligenda esse obfirmato animo contendat, tandem id dabimus; ita tamen, ut nullo pacto Siricium ex Hieronymi testimonio Pontificatus honore indignum fuisse concedamus. Quidquid enim hac in re Sanctus Doctor ex aliena potius, quàm ex propria sententia protulerit, ut infrà explicabimus, profectò privata unius, vel alterius authoritas publico totius Romani Cleri populique judicio non est anteponenda. Cumque splendidum, atque inconcussum ex Valentiniani Imperatoris Epistola petatur argumentum de provida Siricii electione, ejusque innocentia, ac probitate, sileat oportet quicumque obtrectator, hujusce Elogii, quod pro Siricio Valentinianus attexuit, authoritate convictus : *Magnum innocentiæ, & probitatis exemplum est, in una acclamatione & ipsum* (Siricium) *eligi, & cæteros improbari.*

Hieronymi censura Siricii sanctitati non officit.

LXXIV. Sed neque lividam obtrectationis maculam Hieronymo inurendam censemus; quidquid enim hac in parte illi excidit, quod Siricii sanctitati injurium videatur, inani potiùs illius credulitati, quàm infenso in optimum Pontificem animo tribuendum. Potuit sanè Sancto Doctori contigisse, quod iis passim usuvenit, qui remotissimas regiones inhabitant, ut nimirum ex falso quopiam rumore Jerosolymam perlato, in errorem inductus, minus æquam de Siricii virtutibus, regimine, ac probitate conceperit opinionem. Quod animo imbiberat, privatis ad amicum Pammachium litteris aperuit; atque ob eam, quæ inter amicos obtinet familiaritatem, fortasse minus cautus, de iis facilè locutus est, quæ ex incerto, atque inani rumore in vulgus disseminabantur. Accedit quòd litteras ad Pammachium Hieronymus dederit, quo tempore disceptatio contra Jovinianum adhuc fervebat, & Siricius populari urbis opinione deceptus, adversariis Hieronymi liberiùs fortasse, quàm oportebat, favere videbatur. Hinc nova Hieronymum incessit suspicio, novus timor, qui tandem in voces, quæ Siricii integritati adversari videntur, erupit.

Hieronymi in Siricium duriora verba excusantur.

Quo fermè pacto inter Collitigantes occurrunt aliqui, qui cum bonam foveant Causam, si Judicem in adversam partem propendere suspicantur, in Judicem ipsum insurgunt, obloquuntur, ejus laudibus obtrectant, munere, quo fungitur, indignum affirmant; donec judicium, de quo sibi metuunt, definiatur. Ubi verò juri consonam Judex sententiam tulit, versis vicibus, sermonem corrigunt, suspicionem execrantur, palinodiam recinunt, summamque Prætoris scientiam, atque integritatem commendant. Hæc eadem facilè Hieronymo possunt accommodari. Cum enim, pendulo adhuc judicio, anceps hæret ac dubius, de Siricio conqueritur; at contra re integra, & quavis suspicione remota, Siricium veneratur, ac multa cum laude commemorat, ut infra patebit.

Rejiciuntur, qui Hieronymum ex invidia loquutum putant.

LXXV. Hasce conjecturas amplectimur, quæ & Siricii sanctitati, & Hieronymi famæ ac dignitati benè consulunt. Eos namque aversamur, qui de celeberrimi Ecclesiæ Doctoris honore tuendo nihil planè solliciti, ut Siricium vindicent, damnant Hieronymum, in quem idcircò ne dum maledicentiæ, sed & invidiæ ac ambitus crimina congerunt. Ferunt enim illum secunda populi acclamatione in Damasi successorem propositum, sed mox in Electione Siricio posthabitum, verba illa in æmulum immeritò sibi præpositum protulisse: *Minus est tenere Sacerdotium, quàm mereri.* Præposteram hanc verborum Divi Hieronymi interpretationem refert Florentinius, quamvis eam omninò non approbet. At Nobis nullo modo ferenda videtur; non enim citra summam injuriam illud de Hieronymo aut sentire, aut etiam suspicari possumus, tantum Virum usque adeò ambitus crimine abreptum fuisse, ut & futurum Pontificatum concupiverit & deperditum ingemuerit.

Litteras Communicatorias Rufino traditas Hieronymus improbat, excusat Baronius.

LXXVI. Rufinus Roma discessurus, ut in Patriam reverteretur, Litteras Communicatorias a Siricio petiit, & impetravit. Cardinalis Baronius rem hanc expendens ad ann. Christi 397. Siricium reprehendere non audet, cum nulla Sancto Pontifici causa suppeteret, cur petitas Litteras Rufino denegaret: *Sed quod ad Rufinum spectat, etsi profecturus Aquilejam solum patrium, petierit & acceperit ab ipso Siricio Romano Pontifice Comunicatorias litteras, Catholicis tantùm, ut sæpius diximus, impertiri solitas, minimè cessit culpæ Siricio. Nam cum ipsa hæretica interpretatio Periarchon Origenis, nomine careret Authoris; nec à quo Præfatio illa esset scripta, liqueret; nihil est, quod Rufinum nondum detectum, imò Catholicum se clamantem, & ab omni hæresi se alienum extrinsecus profitentem, a communione extorrem facere deberet; nec Romanæ Sedis moris est, non convictum quempiam condemnare.* Hæc Baronius. Erant igitur Communicatoriæ Litteræ, Catholicæ communionis indicium, atque argumentum; quo sanè argumento Optatus usus est, ut ostenderet Ecclesias Africæ, quæ Cœciliani Ordinationem tuebantur, omnimodam cum Ecclesia Catholica servare communionem. *Sedit prior Petrus*, loquitur de Cathedra Romana, & enumeratis Petri successoribus usque ad Siricium, ita prosequitur: *Siricius hodie, qui noster est socius, cum quo nobis totus Orbis commercio Formatarum*, Communicatorias intelligit, *in una societatis communione concordat.* Hasce Litteras vafertimus Rufinus magnopere ostentavit venditavitque, præsertim post mortem Siricii, ratus sibi profuturas tempore Anastasii Pontificis, qui Siricio successit, ut Judicium contra se institutum aut effugeret, aut infirmaret. Quocirca Divus Hieronymus, cui prava Rufini indoles perspecta erat, Catholicæ Religionis studio actus *in Epistola 127. ad Principiam tom. 1. ejus Operum Editionis Veronensis pag. 951.*, postquàm Marcellam, quæ errori strenuè restiterat, egregiè commendavit, Siricium simplicitatis quodammodo insimulat, quòd ex propriæ indolis ac probitatis mensura alienos mores metiretur, ac de iis judicium ferret. *Tunc Sancta Marcella, quæ diù se cohibuerat, ne per æmulationem quidpiam facere videretur, postquàm sensit fidem Apostolico ore laudatam in plerisque violari, ita ut Sacerdotes quoque, & nonnullos Monachorum, maximèque sæculi homines in assensum sui traheret; ac simplicitati illuderet Episcopi, qui de sui ingenio cæteros æstimabat; publicè restitit, malens Deo placere, quàm hominibus.*

LXXVII. Observat Cardinalis Baronius ad annum Christi 397. Siricium a Hieronymo non doli, aut gravioris criminis, sed simplicitatis dumtaxat insimulari: *Sugillat Sanctus Hieronymus Siricii Papæ simplicitatem, non dolum.* At Petrus Coustant in toties memorati Operis *pag* 706. animadvertit, Rufinum tunc cum Litteras Communicatorias obtinuit, virum fuisse acris ingenii, multæ scientiæ, ac integræ famæ prærogativa commendatum; nondum enim, quod in imo pectore servabat virus, evomuerat: *Eò autem faciliùs Rufinus sibi, ac sociis Litteras a Siricio impetravit humanitatis ac benevolentiæ plenas, quòd ille virtutis ac scientiæ fama clarus necdum malè audiisset.* Qua de re opportunior infrà, ubi Origenistarum causam tractabimus, redibit sermo. Quod verò ad Siricii simplicitatem attinet, idem Coustantius quam cumque criminis invidiam amoliri studet, atque ita prosequitur: *In sinistram suspicionem non facilè abit Christiana simplicitas, nec malè de quoquam judicare amat, præsertim de illo, de quo nihil se menti offert, unde non rectè de illo sentiat.* Culpanda igitur simplicitas, quæ a fatuitate nimiave credulitate proficiscitur; excusanda verò, quæ ortum ducit a Cristiana charitate, cui illud peculiare est, ut de alieno malo, quod ignorat, non cogitet. Atque huc quidem revocari possunt verba Hieronymi, qui de Siricio jam vita functo sermonem habens, cùm Rufino easdem, quas a Siricio acceperat Litteras, exprobaret, quòd iis contra judicium ab Anastasio instructum abuteretur, uno eodemque sermonis contextu Rufinum objurgat, & Siricium commendat: *Siricii jam in Domino morientis profers Epistolam*, ita Sanctus Doctor Rufinum alloquitur, *& viventis Anastasii verba contemnis*; quibus verbis Siricium Pontificem, Beatorum, qui in Domino moriuntur, numero accenset. Hanc ipsam verborum Hieronymi inter pretationem probat, ac sequitur Pagius *in vita Siricii num.* 77. *Quæ verba*, inquit, *ostendunt Hieronymum credidisse Siricium somno Sanctorum in Domino obdormivisse.*

LXXVIII. Quoniam de Hieronymo satis hucusque egimus, proposita Controversiæ methodus exigit, ut jam de Sancto Paulino sermonem instituamus. Quia verò & hìc nova criminum materies contra Siricium exurgit, rem paulò altiùs repetere juvabit. Quanta animi benevolentia Pontifex Anastasius Siricii successor prosequutus fuerit S. Paulinum tunc adhuc Presbyterum, mox celeberrimum Nolæ Episcopum, ex ejusdem Paulini *Epistola* 20. *ad Delphinum* data, satis compertum est. *Sciat veneratio tua*, inquit Paulinus, *Sanctum fratrem tuum Papam Urbis Anastasium amantissimum esse humilitatis nostræ. Nam ubi primum potestatem charitatis suæ nobis offerendæ habere cœpit, non solùm suscipere eam a nobis, sed inserere nobis piissima affectione properavit.* Cujus quidem singularis benevolentiæ haud obscurum argumentum inde eruitur, quod Anastasius ad diem suum natalem celebrandum, ad quem soli Episcopi convenire consueverant, nonnisi Paulinum Presbyterum invitaverit; nec minori amoris significatione

excusationem exceperit, quam, cur non veniret, Paulinus attulerat. *Postea quoque*, sic ille prosequitur in laudata Epistola, *interposito tempore, etiam ad natalem suum, quod Consacerdotibus suis tantùm deferre solet, invitare dignatus est. Nec offensus est excusatione nostra, sed officium sermonis nostri, quod in vicem præsentiæ reddideramus, acceptans, animo nos paterno & absentes recepit.*

LXXIX. Longè tamen dissimilem fortunam Paulinus expertus est sub Pontifice Siricio, qui Paulinum Romæ versari ægrè ferebat; qua de re gravite conquestus est ipsemet Paulinus *in Epistola 5. ad Sulpicium Severum*, in qua postquàm motus ac turbas omnes ab invidis Clericis contra se concitatas commemoravit, hæc subjicit: *Sed pleniùs indicare potuerunt conservi nostri pueri tui quantùm nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ superba discretio* Urbici Papæ nomine Siricium intelligi affirmat Baronius, cujus verba jam a Nobis supra relata juvabit repetere: *Jam puto*, inquit ad ann. Christi 394. *sentis Lector, quem Paulinus per Urbicum Papam intelligat: non alium quidem, quam qui tunc Romanæ præerat Ecclesiæ, Pontificem ipsum Siricium, quem infensum absque causa aliqua, ut ait, pati coactus fuit.* Mox causam inquirens, cur Siricius alieno fuerit animo erga Paulinum, hanc producit, quòd nimirum Paulinus adhuc laicus a Lampio Barchinonensi Episcopo ad Ordines fuerit promotus, legitimis temporum interstitiis nequaquam servatis. Id verò cum displicuisset Siricio, qui Ecclesiasticæ disciplinæ vindex erat acerrimus, ideò iis benevoli animi significationibus, quæ tanti Viri meritis ac virtutibus congruebant, Paulinum excipere noluit; quod tamen in Siricio Baronius non probat, cùm Paulinus invitus ac nolens ad Sacra Altaris Ministeria obeunda fuerit initiatus. Neque verò deerant illustrium Virorum exempla, veluti Ambrosii ac aliorum, qui vel ex ipso laicorum statu, vel etiam è Catechumenorum ordine, nedum ad Sacerdotii, sed etiam ad sublimiorem Episcopatus gradum ascenderant, veriùs evolaverant.

LXXX. Meminit idem Baronius, quo plausu Paulinus Romam adveniens exceptus fuerit. Magna enim ac potior Urbis pars, Civium scilicet, Præsulum, ac eorum, qui publicis fungebantur muneribus, præter advenas, una commixtos plebejosque homines, certatim, & velut agmine facto ad eum invisendum confluebat. Equidem plausu ac admiratione digna res erat, Paulinum Virum Consularem, humili Sacerdotum veste indutum aspicere. Cavendum verò ne ullam ex tanta Urbis gratulatione criminationis materiem in Siricium refundamus. Tillemontius *tomo 14. Commentarior. pro Historia Ecclesiastica sex priorum sæculorum, in vita Sancti Paulini art. 14.* de hominum frequentia, qui ad Paulini domum convolabant, sermonem habens, putat Siricium ideò subinfenso ac alieno in Paulinum fuisse animo, quòd communis favor ac plausus egregias tanti Viri virtutes celebraret. Hinc livorem ac invidiam, quæ in Paulinum exarsit, exortam affirmat. Tillemontio assentiuntur alii iniqui sane Censores, nempe Baillet *in vita Sancti Paulini die 22. Junii n. 7.* & Dupinus *sæculo quinto novæ Bibliothecæ tomo 3. part. 1. pag. 480.* Has tamen in Sanctum Pontificem impactas calumnias facile erit contundere, si quæ Pater Franciscus Sacchini *in vita Sancti Paulini apud Bollandianos die 22. Junii cap. 4. nu. 30.* in hanc rem scripsit, hùc revocentur. Ait enim Siricium satis apertè loquutum, se nempe Paulini Ordinationem præproperam nimis, atque præcipitem probare non posse; ideoque consueta benevolentiæ ac humanitatis officia in eum exercere noluisse. Hanc unam ille producit causam, quæ Siricium a Paulino paulisper alienavit: *Sivit Siricius emanare sermonem, ejus* (hoc est Paulini) *se consuetudinem nolle; scilicet ne repentinam hominis consecrationem probare, & latas ab se ipsemet enervare leges videretur. Nihil ultrà gestum satis ostendunt illa Paulini ad Severum verba: Qui nos odisse, & a consortio Sanctitatis suæ segregare dicuntur.* Id ipsum affirmat Ceillier *tom. 10. Histor. Generalis Sacrorum Authorum cap. 17. nu. 8.*, cui consonat Florentinius in citata *Exercitatione pag. 1005.*, & Pagius *in vita Siricii nu. 15.*

Aliæ, quæ Siricium vindicant, rationes adduntur.

LXXXI. Alias rationes iidem Florentinius, ac Pagius attexunt, ut quamcumque simultatis suspicionem, quæ in Siricium intorqueri posset, excludant. Ajunt igitur, Sanctum Paulinum contra dissolutos Romani Cleri mores liberiùs declamantem, multorum odia ac obtrectationes, quod & Hieronymo, ut supra adnotavimus, contigit, in se concitasse. Hinc alienis clamoribus commotum ac veluti fatigatum Siricium, a Paulini familiaritate recessisse: Addunt prætereà Paulinum optimis quidem, atque integerrimis moribus præditum, in aliis tamen dijudicandis minus solerti fuisse ingenio; ideoque de Siricio Pontifice, quem nondum satis perspexerat, fuisse conquestum. Audiendus Florentinius: *Sed verè etiam fatendum est, Paulinum ex humana ratione optimum non fuisse hominum & eorumdem morum æstimatorem, dum Siricium superbæ discretionis insimulat, quem Hieronymus nimiæ simplicitatis, & innatæ bonitatis quodammodo coarguit: Et quamvis sanctitate morum Paulinus polleret, minus acris judicii reputari potest.* Id ut confirment memorati Florentinius, & Pagius, rationes addunt nonnullas, quas hic repetere supervacaneum putamus.

Quæ Causa Siricium a Paulino abalienaverit.

LXXXII. Quænam verò hac in re Nostra sit sententia, hisce quas subjicimus animadversionibus aperimus. Prima est, Sanctum Paulinum, statutis temporum interstitiis non servatis, ad Sacerdotium fuisse promotum, contra legem a Siricio statutam in Epistola ad Himerium Episcopum Tarraconensem *cap. 9.*, quam ante Paulini Ordinationem Siricius conscripserat, stata temporum intervalla definiens, quæ a Laicali statu ad Presbyteratum debent intercurrere, ut in Sacris præcedentium Ordinum Ministeriis ritè exerceatur quisquis ad Sacerdotium cupit accedere. Quamobrem ejusdem Siricii Decreto accuratè secernuntur, qui ab infantia Ecclesiæ ministerio mancipantur, ab iis, qui ætate grandævi Clericali militiæ adscribuntur; quibus idcircò lex indicitur, ut per Ecclesiasticos gradus paulatim ascendentes, tandem statuto tempore ad Sacerdotium perveniant. Cum ergo certa, atque explorata sit Causa, quæ Siricii animum a Paulino abalienavit, haud licet aliam, aut incertam, aut minùs solidam causam obtrudere. Porro ea, quæ a Paulini Ordinatione petitur ratio, cæteris æquior est, magisque consentanea. Si enim Siricius ad eam benevolentiæ significationem, qua Paulini probata virtus digna erat, descendisset, multorum animis hæc insedisset opinio, Siricium Ecclesiasticarum Legum, quas pridem promulgaverat, quasque in Paulini Ordinatione violatas noverat, contemptum negligere, aut tacitum dissimulare.

Siricius in Paulinum aliquandò benevolus.

LXXXIII. Sed & illud animadversione dignum est, Siricii severitatem erga Paulinum haud unquam diuturniorem fuisse, neque ad obitum usque fuisse productam. Satis enim Siricio fuit semel, atque iterùm duriùs excepisse Paulinum; mox enim composito ad benevolentiam vultu, quam priùs occultaverat, paterni animi benignitatem, tandem manifestavit, eaque Paulinum complexus est. Tillemontius in loco citato *art. 20.* post evolutas Paulini Epistolas,

affirmare non dubitat, egregium hunc Virum quotannis ad celebrandum natalem diem Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli Romam accedere, ibique decem circiter dierum ſpatio commorari conſueviſſe. Quid verò interim Paulinus Romæ ageret, ſic ille aperit: Antemeridiano tempore Eccleſias adire, & Sacra peragere ſolemne illi erat: Pomeridianis verò horis, in his, qui ſalutatum venerant, excipiendis, erant autem quamplurimi, qui turmatim ad Paulini ædes accedebant, totus occupabatur; nec ullum vel exiguum illi ſupererat temporis ſpatium, quo vel epiſtolam ſcriberet, vel pagellam percurreret, ut tot tantiſque implicitum curis animum recrearet. Nox una quietem, breviorem tamen, Paulino conciliabat. Quo primùm tempore mos ille inceperit Romam accedendi ipſo Apoſtolorum Petri, & Pauli natali die, idem Tillemontius inquirit, probatque hujuſce Sacri Ritus initia ab ipſo Siricii Pontificatu eſſe repetenda. Hinc infert, Siricium poſtremis vitæ annis æquiori erga Paulinum fuiſſe animo, ideoque eum Romam accedentem, ac Romæ commorantem multa dilectionis, ac benevolentiæ ſignificatione excepiſſe. Secus, nec Romam accedere, nec ullam ibi moram trahere decreviſſet Paulinus, ſi infenſum Siricii animum fuiſſet expertus. Ubi Paulinus ſuboffenſum Siricium cognovit, ab Urbe receſſit; ſi ergo in Urbem ſub eodem Siricio regreſſus eſt, jam pacatum ſibique benevolum probè noverat.

Quæ inter Siricium & Paulinum interceſſit diſcrepantia, eorum ſanctitatem non lædit.

LXXXIV. Tertio loco diſſimulare non poſſumus, duriora illa, quæ ſupra retulimus verba, a Paulino in Siricium, non etiam a Siricio in Paulinum fuiſſe prolata; ideoque ſi liceret de alterutro judicium ferre, Paulinus, non Siricius de acri illa ac inofficioſa expoſtulatione eſſet culpandus. Verùm hac etiam animadverſione poſthabita, ſi rem ad rigidioris judicii lances exigamus, hoc unum colligimus, aliquam ſcilicet inter Siricium ac Paulinum interceſſiſſe diſcrepantiam, & animorum offenſionem, quæ neutrius ſanctitatem evertit. Ut id Pagius confirmet, notiſſimum *in vita Siricii* affert exemplum contentionum, quæ Sanctum Willelmum Epiſcopum Eboracenſem, & Sanctum Abbatem Bernardum ad invicem commiſerunt; qua de re fuſiori ſermone Nos item egimus *libro* 2. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 41. *num.* 13., qui inſuper *ſub num.* 8. aliud exemplum produximus de privatis contentionibus inter Sanctum Leonem Magnum, & Hilarium Epiſcopum Arelatenſem, ut ſilentio prætereamus alia gravioris momenti diſſidia, quæ *in ſequenti cap.* 42. *ejuſdem Operis* indicavimus. Nihil tamen illuſtrium Virorum virtuti ac probitati quidquam inde decedit: Aliud namque eſt ſimultates intercedere; aliud controverſias excitari. Illud charitatem infringit, ac in odium erumpit; hoc in ſola animorum diſſenſione verſatur, quæ voluntates non diſſociat, cùm ingenia committit.

Tardum Siricii Conſilium in damnandis Origeniſtis a Baronio excuſatur.

LXXXV. Unum adhuc, antequàm noſtris hiſce Apoſtolicis Litteris ſupremam manum imponamus, ſupereſt examinandum, ſit ne Siricius ſocordiæ ac ſimplicitatis crimine inſimulandus, quòd in Origeniſtis damnandis minus ſollicitum ſe præbuerit. Hoc eſt præſentis Controverſiæ poſtremum caput, cui expediendo Noſtra hæc, quam ſubjicimus, oratio occupabitur. Ut ab impacto deſidiæ vitio Siricium purget clariſſimus Annalium Parens anno Chriſti 397. notiſſimam profert Parabolam Evangelici Patris familias, qui zizania ad meſſem uſque ſivit creſcere, ne alioquin ſollicita nimiùm cura actus, dum zizania evellit, ipſum quoque illis commixtum eradicaret frumentum. Laudandus ſane Baronius, qui ut inſignem in veteres Eccleſiæ Patres animi ſui pietatem, ac ſingulare obſequium teſtatum faciat, cùm illorum facta commendare non poſſit, benigniori ſaltem interpretatione excuſare contendit. Sic ergo Baronius: *Licèt & aliqua ſaltem ex parte excuſationem illam prætexere jure potuiſſet, quod exemplo Evangelici Patrisfamilias, uſque ad meſſem ſi verit zizania creſcere, ne cum eis evelleret triticum, expectans nimirum, ut qui verè eſſent Hæretici, perſpicuè matura ſegete certioribus ſignis fierent manifeſti.* Hanc ipſam Baronii ſententiam ſequutus videtur Petrus Couſtant in toties memorata Collectione *pag.* 706. ubi Hieronymi cenſuram contra Siricii ſimplicitatem expendens, innuit præcipuam Chriſtianæ ſimplicitatis dotem hanc eſſe, tardo greſſu incedere, & compoſito ad indulgentiam animo, eos, qui deſipuerunt, patienter expectare, ut faciliùs reſipiſcant: *Interdùm etiam nonnihil diſſimulandum cenſet, ut errantem prævenientibus demulcens officiis, eum ad veritatem allicere queat.* Neque deſunt ſaluberrima Sanctorum Eccleſiæ Patrum monita, quæ ejuſmodi tolerantiam ſuadeant. Proſtant apud Lucam d'Acherium *in tomo* 2. *&* 5. *Spicilegii* Epiſtolæ Romanorum Pontificum Simmachi, & Innocentii II., qui ad majora mala vitanda, atque ad pravorum mores in meliorem frugem revocandos, licere ajunt aliquandò, poſthabita Legum ſeveritate, ad Chriſtianæ patientiæ & benignioris diſpenſationis regulas confugere, ut errantem ac devium fratrem faciliùs lucrari poſſimus. *Sæpenumerò*, verba ſunt Eulogii Epiſcopi Alexandrini apud Photium, *aliqua temporaria œconomia ad breve tempus prodiit, aliquod indebitum tolerans, & amplectens, ut continuum, & inconcuſſum robur pietas acciperet, & ad diſſolvendos eorum, qui veritati inſidiabantur, inſultus.*

LXXXVI. Etſi verò memorata Baronii reſponſio tot monitis ac teſtimoniis illuſtrata, improbanda non ſit, ab ea tamen abſtinemus, cum alia opportunior, ac pro Siricii cauſa tuenda longè validior Nobis præſto ſit. Baronius Siricium hæreſis Origeniſtarum conſcium ſupponit; hinc prudentem tarditatem cauſatur. At Nobis Origeniſtarum errores, Siricio ſuperſtite, omninò delituiſſe videntur; quamdiù enim vixit Siricius, peſſimi ſimulatores, ovium veſtimentis contecti, lupinam improbitatem occuluerunt, quæ tandem ſub Anaſtaſio Pontifice Siricii ſucceſſore detecta eſt, atque damnata. Nullus igitur excuſationi locus, ubi error, qui nondum innotuit, quamcumque in Siricio improvidam ſimplicitatem excludit. In rem hanc teſtem producimus ipſum Hieronymum, qui cauſam inquirens, cur Origeniſtæ, atque omnium loco Rufinus, Communicatorias Litteras a Siricio poſtulaverint, hanc unam producit *in Epiſtola* 127. *ad Principiam, in nova Veronenſi Editione tomo* 1. *pag.* 952. *nu.* 10. ut nimirum hæreſi nondum evulgata, Catholicæ communionis pallio obtecti, ſecuriùs ex Urbe diſcederent. *Cernentes Hæretici*, inquit Sanctus Doctor, *de parva ſcintilla maxima incendia concitari, & ſuppoſitam dudum flammam jam ad culmina perveniſſe; nec poſſe latere, quod multos deceperat; petunt, & impetrant Eccleſiaſticas Epiſtolas, ut communicantes Eccleſiæ diſceſſiſſe viderentur. Non multum tempus in medio, ſuccedit in Pontificatum Vir inſignis Anaſtaſius, quem diu Roma habere non meruit, ne Orbis caput ſub tali Epiſcopo truncaretur; imò idcirco raptus, atque translatus eſt, ne ſemel latam ſententiam precibus ſuis flectere conaretur.* His verbis enucleandis intentus Cardinalis Noriſius *in citata diſſertatione pag.* 725. duo ſecurus affirmat: Alterum nempe, Rufinum Roma abiiſſe, ne detectis erroribus a Siricio puniretur; alterum verò, errores illos Siricii ætate omninò impervios delituiſſe. Præſtat ipſum Noriſium loquentem audire: *Itaque,*

teſte

teste Hieronymo, Rufinus Roma discessit, veritus non posse latere diutius Origeniani Voluminis errores, ac proinde a Siricio sibi timebat, quem si propitium sperasset, poterat tutus cæterorum clamores surdis auribus contemnere. Ex illis verbis: Nec posse latere, *constat eos errores nondum publicatos, sed tantum clanculum assertos. Quid mirum si Siricium latuerint?*

LXXXVII. Egregius item est locus alter *ex Epistola* 130. *ad Demetriadem in citat. tom.* 1. *Editionis Veronensis pag.* 936. *num.* 16. ubi Sanctus Doctor Origenistarum errores sub Anastasio Pontifice detectos, & proscriptos affirmat. *Dum esses parvula*, ita Demetriadem alloquitur, *& sanctæ, ac beatæ memoriæ Anastasius Episcopus Romanam regeret Ecclesiam, de Orientis partibus hæreticorum sæva tempestas simplicitatem fidei, quæ Apostoli voce laudata est, polluere & labefactare conata est. Sed Vir ditissimæ paupertatis, & Apostolicæ sollicitudinis, statim noxium perculit caput, & sibilantia hydræ ora compescuit.* Hinc jure meritò infert Florentinius *pag.* 1003. *præfatæ Exercitationis*, hæresim Origenistarum Siricii tempore nondum è latebris prodiisse; tum verò caput exeruisse, cum Anastasius Romanæ præerat Ecclesiæ: *Nondum hæresis patefacta erat, hoc enim tantùm accidisse sub Anastasio, adductum ipsius Hieronymi fragmentum demonstrat.*

LXXXVIII. Nec facile poterat Origenistarum hæresis ad aliorum notitiam pervenire, cùm Rufinus, ejusque socii, genus hominum vaferrimum, qua poterant, arte, vel fraude errores obtegerent. Prava hæreseos dogmata solis familiaribus manifestabantur, neque extra Rufini & Melaniæ consocios, & asseclas, arcana illa doctrina evulgabatur. Ita verò Origenistarum calliditatem describit *Pagius ad Annales Baronii ad ann. Christi* 397. *num.* 17. *Nondum hæresis satis patefacta erat, idque tantùm accidit sub Anastasio, licet penes Rufini & Melaniæ familiares jam malesanæ doctrinæ suspicio invalesceret.* Pari sollicitudine Rufinus Versionem libri Periarchon, Siricio vivente, occultavit, ne alioquin ex obvia lectione virus detegeretur. *Verùm cum Origenis errores*, inquit Pagius loco citato *nu.* 16. *ex mala Rufini interpretatione, ante Anastasium latuerint, quid culpabile Siricius omiserit, non apparet; & Communicatorias Litteras Rufino de more concedens, dum hic optimè apud omnes ante vulgatum Romæ Periarchon audiret, non videtur in crimen vocandus.* Imò verò etsi Rufinus Roma abesset, & Aquilejæ moraretur, ubi biennio permansit, adhuc errores simulare curavit. Hinc nondum fraude detecta, Chromatii Episcopi familiaritate usus est: Hinc etiam ipsemet Chromatius apud Hieronymum, & Venerius Mediolanensis Episcopus apud Pontificem Anastasium pro Rufino allaborarunt, ut de Venerio Episcopo constat ex ejusdem Pontificis Epistola ad Joannem Jerosolymitanum. Qui ergo Siricius nosse poterat Origenistas, quorum errores, vel ipso Anastasii Pontificis tempore aliquamdiù delituerunt? Si errores non noverat, nullo modo culpandus, quod errores non condemnaverit. Quocirca Parabola illa Evangelica, quam Siricio Baronius accommodat, de Patrefamilias, qui maluit zizania ad messem usque intacta relinqui, ne pari eventu zizania ac frumentum unà divellerentur, minus consona videtur; cum Paterfamilias zizania tritico commixta noverit, Siricius verò Origenistarum errores Catholicæ doctrinæ infensos ignoraverit. Si quid ergo ex Evangelica illa Parabola ad rem nostram liceat decerpere, illud est, Patremfamilias nullo modo culpandum, quod zizania in agro succreverint, cum ipse bonum semen electumque frumentum terræ mandaverit. Non enim illius incuriæ, sed inscitiæ tribuendum, quod inimicus homo, occulta fraude, & nocte concubia, zizania in sementem effuderit. Pari jure Siricius vindicandus, cum eo superstite nulla in Christi Ecclesia Origenistarum prava semina innotuerint. Quodsi Anastasii Pontificis ætate Hæreticorum zizania apparuerint, excusandus omninò Siricius, cum aut eo vita functo, aut si nondum vità cesserat, profundæ noctis silentio, ipso nimirum Siricio id penitùs ignorante, noxia illa errorum zizania ab Origenistis fuerint disseminata.

Illustrium Virorum, qui ab Hæreticis decepti sunt, exempla nonnulla.

LXXXIX. Ea est pravorum hominum indoles, ac Hæreticorum versutia, ut innumeras ad decipiendum obtendant fraudes, quibus vel ipsis Romanæ Ecclesiæ Pontificibus, etsi doctrina ac sanctitate præstantibus, aliquandò imposuerunt. Ut novo Siricii simplicitatem vindicet argumento Petrus Coustant *pag.* 706. affert exemplum Sancti Augustini, ac aliorum, qui Pelagio jam de hæresi suspecto Communionis Litteras non denegarunt, quibus ille in Concilio Diospolitano usus est, ut hæreticæ pravitatis notam effugeret. Mox utrumque exemplum quam simillimum Siricii & Augustini unà componens, ita ratiocinatur. *Qua in re si culpandus Siricius, quantò magis culpandi essent cùm Augustinus, tùm alii, qui Pelagio jam hæresis suspecto similes non denegarunt Epistolas, quibus ille ad depellendum a se hæreseos crimen Diospolitano in Concilio abusus est?* Alia a Cardinali Norisio congeruntur exempla Sanctorum Pontificum Aniceti, Julii, Zosimi, & Damasi, qui licet Sanctitatis fama claruerint, nihilominùs perspectos nequaquam habuerunt pravos errores, primus Praxeæ, alter Marcelli Episcopi Ancyrani, tertius Cœlestii Pelagianorum Principis, quartus Vitalis Apollinaristæ. Sed longè majora sunt, quæ Baronius commemorat de Viris illustribus, ac Summis Ecclesiæ Pontificibus, quos insidiis ac fraudibus circumventos, improborum versutia eò usque perduxit, ut innoxios ac insignes pietate Viros exosos aliquandò habuerint, duriusque tractaverint. *Non mireris, lector* (inquit Baronius *ad ann. Christi* 464. *num.* 8. *in nupera editione Lucensi*) *Romanum Pontificem Hilarum adversùs Mamertum adeò vehementer insurgere, Virum, ut declararunt eventa, sanctitate insignem; In his enim, quæ contentiosi fori sunt, perfacile est quemque decipi. Persimile etiam Sancto Leoni accidit, qui in Sanctum Hilarium eadem fermè ex causa acerrimè invectus est. Quis nesciat sæpè accidere, ut falsis accusationibus & subreptionibus aures Pontificum repleantur, & cum putant agere, quod justum apparet, exagitent innocentem?*

Cromatius, Paulinus, Augustinus, esto Rufino faveant, excusantur.

XC. Enimverò, ne a Rufino discedamus, si quæ pro eo gessit Cromatius, sanctitati Cromatii non officiunt, Norisio teste, *neque hæc officia Cromatii sanctitati nocuere*: Si D. Augustinus citra ullum probitatis dispendium, magno in pretio habuit Rufinum, ut patet ex Epistola *in veteri editione* 15., *in nova* 73., quem insuper in pristinam Hieronymi amicitiam, etsi gravioribus ex causis dissolutam, restituere conatus est; Si nemo Paulinum reprehendit, quòd Rufinum coluerit, & Melaniam Origenistarum Patronam commendaverit: Cur Siricius damnabitur, quòd acerrimum Rufino bellum non indixerit, Cromatius, Paulinus, Augustinus excusantur, quod dolum, pravosque Rufini mores ignoraverint: Sed & Siricius ipse ignoravit; nec poterat Rufinum aversari, quem nondum noverat scelestum; non poterat scelestum nosse, quem communis fama, & opinio probum adhuc habebat. Quo eodem argumento utitur Pagius ad Annales Baronii *in suis adnotationibus ad ann. Christi* 397. *num.* 17. ita scribens: *Nec quia Siricius, dum viveret, benè de Rufino sensit, nondum cognita ejus venenata doctrina, è sanctitate decidit; sicuti neque Divus Au-*

gustinus dum Epistola 15. quæ novo ordine est inter Augustinianas 73., Rufinum conciliare Hieronymo laborans, illum magni fecit, quamquam jam Apologetica, & amarulenta Opuscula inter utrumque vulgata essent sub Anastasio.

Quæ Paulino, eadem & Siricio congruit excusatio.

XCI. Pari excusatione Baronius Paulinum tuetur, qui cum pravos Melaniæ mores ignoraret, ejus sanctitatem impensius laudavit. Aberat nempe Paulinus a Melania, nec nosse poterat aut debuerat quidquid ab ea clam & secreto gerebatur in Palæstina. *Melaniam*, verba sunt Baronii *ad ann. Christi* 397., *eum sic a Paulino laudatam vides, ne mireris; His quidem ipsa, atque majoribus digna præconiis videbatur, nescientibus, quæ paucis arbitris in Palæstina, non tam ab ipsa, quàm per ipsam, a suis consociis de inducendis in Ecclesiam erroribus Origenis, refragante Sancto Hieronymo, ac penitus obnitente Sancto Epiphanio, gesta essent. Quomodonam, quæso, Paulinus sciret, quæ nec qui Jerosolymis essent, nosse potuerint?* Quod de Paulino absente habet Baronius, Nos de Siricio Romæ commorante repetimus. Aderat Romæ Rufinus, non inficiamur; sed vicinia frustra obtenditur, ubi extra parietes domesticos, aut extra societatem eorum, qui pari laborant errore, prava doctrina non egreditur. Lupos ab ignis secernunt mores; sinceram à vitiata arbore distinguunt fructus. Si ergo mores lateant; si fructus non erumpant, nec Lupi rapacitatem, nec arboris vitium licebit cognoscere. Pravus Rufino erat animus, prava doctrina: sed cum soli Rufino, ejusque familiaribus errores essent perspecti, perperam Siricius tamquam minus sollicitus accusatur. Ignoti nulla cupido; nulla item invidia.

Eorum sententia, qui Rufinum ab Anastasio damnatum negant.

XCII. Novum pro Siricii vindiciis argumentum Nobis præsto esset, si eam amplecteremur sententiam, quam multi & doctrina, & Ecclesiasticæ Historiæ peritia satis instructi, sequuti sunt; Rufinum scilicet ne ab ipso quidem S. Anastasio fuisse damnatum, quamvis Anastasio illud laudi detur, quod in Origenistarum causa partes omnes Apostolici muneris optimè impleverit. Consulendum in hanc rem Opus posthumum eruditi Viri Justi Fontanini Archiepiscopi Ancyrani, quod inscribitur: *Historia litteraria Aquilejensis lib.* 5. *cap.* 18. Consulenda item, quæ Vallarsius adnotavit in Epistolam S. Hieronymi 127. *ad Principiam pag.* 952., ubi animadvertit nullam de Rufini excommunicatione fieri mentionem, nullumque proferri posse vetus probatæque fidei monumentum, ex quo de aperta in Rufinum sententia dubitare non liceat. Addit Vallarsius, Rufinum, quamdiu vixit, nedum amicitiam, sed & familiaritatem exercuisse cum Sancto Paulino Nolano, Cromatio Aquilejensi, Gaudentio Brixiano, quibus ex Fontanino *loco citato num.* 3. addendus Sanctus Petronius Bononiensis. Nemo autem dixerit, Rufinum ab Ecclesia ejectum, ac peculiari decreto damnatum, societatem ac consuetudinem cum tot tantisque Viris, virtutibus ac Religionis zelo præstantibus, servare potuisse. Ex quo infert, nonnisi indirectè Rufinum in Anastasii Decreto fuisse comprehensum; Cum enim Summus Pontifex in Origenem nominatim sententiam tulerit, & ipsos indirectè Origenistas, quos inter eminet Rufinus, damnavit. Qua in re nihil Rufino accidit probri, quod cæteris Origenis Sectatoribus, qui venenatam ipsius doctrinam profitebantur, commune non sit.

Objectio de celeri Siricii morte dissolvitur.

XCIII. Reliquum tandem est, ut simplicitatis, sive improvidi nimium consilii maculâ, qua Siricius aspergitur, planè dilutâ, & ipsum, quem ab ejusmodi crimine tamquam a causa profluxisse aliqui putant, effectum, hoc est celerem Siricii mortem, explodamus. Aliquos in ea fuisse sententia, ut providus Deus Siricium ex hac vita rapuerit, ne Origeniana hæresis invalesceret, atque Anastasium sufficerit, qui Origenistas prosterneret, jam supra animadvertimus, ubi illa Baronii verba recitavimus: *Sæpè quidem, atque pavendis est demonstratum exemplis, quod Pontifices illi, qui causam Fidei paulò segniùs tractaverunt, ac remissiùs curaverunt, a Christo primario omnium Pastore fuerint quàm celeriter ex hac vita subtracti.* Hanc tamen sententiam piam sanè, sed minùs solidam, rejiciunt Florentinius, Norisius, Pagius *in vita Siricii*, aliique Scriptores bene multi, quorum responsa, & argumenta, ut brevitati consulamus, sat erit innuere. Primo igitur loco reponunt, Siricium, si Pontificatus tempora metiamur, in supremo Ecclesiæ gubernio quatuordecim, sive ex veriori calculo, quindecim annos egisse; si verò ætatem consideremus, plusquam septuagenarium ex hac mortali vita excessisse. Quocirca nec breviores Pontificatus anni, nec mors immatura Sanctum Siricium exagitant. Secundò, alia exempla suppetere Sanctorum Ecclesiæ Pontificum, Damasi, ac Julii, qui licet Hæreticos, a quibus decepti fuerant, non damnaverint, celeri tamen morte sublati non sunt: *Hic tamen ab his quærerem*, inquit Norisius, *cur Deus ab hæretico deceptum Damasum non statim è vivis substulit, uti cum Siricio factum putant. Julius Papa post absolutum Marcellum Ancyræ Episcopum, quinquennio superstes vixit, cum illum Liberius posteà damnaverit.* Tertiò, si accuratiori temporis supputationi, quam Norisius producit & probat, hæreamus, supremo Siricii vitæ anno Rufinus Origenianos libros Periarchon latinitate donavit; ideoque Siricio, qui nonnisi menses aliquot superstes fuit, tarditas & socordia opponi non debent. *Juxta ejusdem* (Chronologiæ) *calculos*, ita Norisius, *Siricius post latinitate donatos libros Periarchon Origenis, aliquot tantum menses superstes fuit. Ejus verò Successor Anastasius post triennium ferme sui Pontificatus Rufinum cum cæteris Origenistis condemnavit.* Ex quo fit, ut cùm triennalis mora, Anastasii sanctitati non noceat, longè brevius mensium aliquot intervallum Siricii probitati non officiat. Sanè Anastasius judicium protraxit, non quia socors, sed quia cautus; ut nimirum, quæ necessariò præmittenda erant, neutiquam negligerentur. *In qua procrastinatione*, sequitur Norisius, in toties a Nobis laudata dissertatione, *nullus socordiæ vitium vituperari potest, sed exactius totius causæ examen commendandum venit.* Postremò absurdum videtur, Siricii Pontificis obitum, etiamsi celerem, atque festinatum fuisse haud inviti daremus, Divinæ ultioni adscribere, cum teste Hieronymo *in Epist.* 127. *ad Principiam*, breviores Anastasii Pontificis anni singulari Divinæ Providentiæ beneficio tribuantur, ne scilicet Orbis Caput sub tali Episcopo truncaretur; *imo idcircò raptus, atque translatus est, ne semel latam sententiam precibus suis flectere conaretur.* Improvidi ergo consilii est, Divinæ voluntatis Decreta de variis vitæ ac mortis eventibus curiosiùs investigare, atque ad hebetioris ingenii humani captum illa demittere; sicut enim, proposito sibi exemplo Siricii, atque Anastasii, ratiocinatur Florentinius *pag.* 1002. *malè eadem vitæ festinata abscissio in uno ad insimulandam negligentiam, eodem contextu inducitur in alio ad Sanctitatis indicium.*

XCIV. Etsi judicium, quod de Sancti alicujus nomine Martyrologii tabulis inscribendo, aut in Martyrologium, unde expunctum fuit, restituendo instituitur, multum differat ab eo judicio, in quo solemnis Canonizationis agitur causa, ut observat Christianus Lupus *in Notis ad Concilium IV. Romanum sub Leone IX. tomo* 3. *p.* 574.

Nosque

Nosque item animadvertimus *in lib. 4. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 17. num. 9.*; In hac tamen, quam pro Sancto Siricio agitavimus, controversia, eadem fere ratio ac methodus, quæ in causis Canonizationum obtinet, a Nobis servata est. In Canonizationum judicio hæc præ cæteris locum habent: Primò, Servi Dei virtutes exponendæ, ac ritè ab iis, quorum interest, probandæ sunt: Secundò, si quæ reliquæ adhuc sunt difficultates, diluendæ: Tertiò, quovis remoto obice, ad probandas Pontificio Decreto virtutes tutò transitur. Pari fermè œconomia Siricii Causam tractavimus. Ea cum primis, quæ Siricii Sanctitati favent, expendimus; quò spectant argumenta ab opinione, & fama Sanctitatis, ab ejus virtutibus, ac probatæ fidei Martyrologiis, petita. Deindè, quæ contra Siricium objici solent, quibus fortasse innixi Correctores sub Gregorio XIII. Siricii nomen rejiciendum censuere, enumeravimus ac confutavimus. Nil ergo prohibet quominus, Causa satis cognita, ac validissimis rationibus, ac monumentis, quæ Siricii Sanctitatem demonstrant, probè discussis, Siricii nomen Martyrologio Romano inscribendum sit; quod idcirco inscribendum decrevimus, atque mandavimus. Qua in re, cum & tanti Pontificis Sanctitati benè consultum sit, & Nostra vota, quæ jam tum, cum Promotoris Fidei munere fungebamur, Nostro insederant animo, tandem Nobis in Supremo Apostolatus Officio constitutis, fuerint impleta, vehementer gratulamur.

XCV. Hæc sunt, quæ Majestati Vestræ circa novam Martyrologii Editionem duximus significanda; par enim Nobis visum est, eidem Majestati Vestræ, cujus regio sumptu nobilis hæc Editio prælo subjicitur, animi Nostri sensus, & quæ in nuperam hanc Editionem contulimus, aperire. Multas sanè Nostra hæc Epistola implevit paginas; eam tamen, etsi prolixiorem, nec gravem, neque injucundam fore confidimus, cum Nobis compertum sit, quanta in Deum pietate, quanta item in Sanctos venerztione ac obsequio majestas Vestra feratur. Postremo omnipotentem Deum bonorum omnium largitorem enixè precamur, ut divitiarum suarum, Cœlestium cum primis, copiam effundens, Vos diu servet incolumes, Vestramque Regiam Familiam numquam desitura successione confirmet. Regna Vestra pacata custodiat, eorumque fines in remotissimas usque Infidelium regiones protendens, quod incepit, perficiat. Et Majestati Vestræ, Vestræque Regiæ Familiæ Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die prima Julii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Pro elevatione Corporis Ven. Servi Dei JOSEPHI A MATRE DEI Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

Dilecto Filio Magistro Ludovico Valenti in utraque Signatura Nostra Referendario, ac Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

DE Congregratione Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sacris Ritibus præpositæ consilio, & assensu, ut Servus Dei Josephus a Matre Dei Fundator Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum nuncupat. in posterum Beati nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur, & aliàs, prout in aliis Nostris in simili forma Brevis literis desuper expediendis uberiùs continebitur, quamprimum auctoritate Apostolica indulgere intendentes, ac cupientes, ut ejusdem Servi Dei Corpus ex tumulo in Ecclesia sub invocatione Sancti Pantaleonis de Urbe ejusdem Congregationis Clericorum Regularium sito, in quo conditum reperitur, elevatum, in decentiorem, nobilioremque locum transferatur, & collocetur, ad quem accedentes Chistifideles venerentur, nec non ut ea omnia, quæ in hujusmodi elevationibus servari solent, exactè serventur: Tibi, qui Promotoris Fidei munus, quod Nos dum in minoribus essemus, præstitimus, tanta cum sapientia, integritate, pietate, zelo, ac sedulitate obire pergis, per præsentes committimus, & mandamus, ut Te ipsum ad locum, in quo positum est ejusdem Servi Dei Corpus conferas, & clausis januis, & quibuscumque aliis (præter publicum Notarium acta omnia per Te conficienda rogaturum; nec non dilectos Filios modernos Præpositum Generalem, nec non Procuratorem Generalem, & Assistentes secundodictæ Congregationis, & Postulatorem Causæ dicti Servi in eadem Congregatione Cardinalium, atque eos Ministros, seu Fossores, quos ad ejusmodi ministerium, & opus necessarios esse duxeris dumtaxat, nec omnino alios) sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, a qua nemo, nisi a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente absolutionis beneficium, præterquam in mortis articulo constitutus, obtinere queat, ipso facto ab omnibus cujuscumque status, dignitatis, auctoritatis, præeminentiæ, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, absque alia declaratione incurrenda, nec non aliis ad Nostrum arbitrium imponendis pœnis; & censuris, penitùs exclusis; tumulum, in quo Corpus dicti Servi Dei jacet, per antedictos Ministros, seu Fossores effodi, arcamque, seu loculum, in quo conditur, reserari facias; nec non omnia, & singula accuratissimè inspicias, quæ ad authenticitatem ejusdem corporis firmandam apposita fuisse memoriæ traditum est, ac præsertim signa, aliaque hujusmodi recognoscas, cæteraque scruteris, quæ pro tua hac in re singulari peritia duxeris notanda. Præterea Tibi per præsentes itidem mandamus, ut singulis supradictis, quos solos tecum dumtaxat, ut præmittitur, interesse statuimus, sub suspensionis, interdicti, & excommunicationis latæ sententiæ, aliisque pœnis, & censuris Nobis, ut præmittitur, reservatis denunties, & inhibeas, ne quilibet eorum Nobis inscíis, & inconsultis, quidpiam, vel minimam Corporis partem dicti Servi Dei auferre, detrahere, ac secum asportare audeat. Postquam verò hæc omnia præstiteris; idem Corpus in aliqua Arca, seu loculo recondas, tuo in cera Hispanica signo munias, & in aliquo decentiori loco diligentissimè, ac tutissimè custodiendum cures, donec opportuno tempore debitis cum honore, & cautelis in eo loco, in quo in futurum servandum, colendumque erit, collocetur. Eapropter Tibi omnes, & singulas super negotio hujusmodi ea, qua decet, & opus est fide, & diligentia perficiendo necessarias, & opportunas facultates auctoritate Apostolica tenore præsentium tribuimus, & impertimur. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Josephum à Matre Dei inter Beatos adscribere tendit.

Ideo ejus Corpus elevari jubet.

Et elevationem hujusmodi committit Fidei Promotori.

Ei præscribendo formam.

Reliquiarium extractionem prohibet.

Loculum obsignandum mandat.

Dat. Pontif. Anno Octavo die 17. Julii 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XVII. Julii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

LVI.

Super designatione Confessariorum extraordinariorum pro Monialibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

Vigilantia Pontificis in procuranda conscientiarum serenitate.

PAstoralis curæ Nobis impositæ munus hanc, inter alias, sollicitudinem a Nobis exposcit, ut pusillorum animis in afflictione, & angustia constitutis opportuna solatia ac remedia afferre non negligamus, quorum ope interiorem conscientiæ tranquillitatem recuperare, aut conservare valeant, sine qua impossibile est debitam Omnipotenti Deo servitutem alacri, & prompta affectione exhibere. Hujusmodi angoribus, & afflictionibus confici passim constat Religiosas Mulieres in Claustris degentes, quibus certus, & unicus Sacramenti Pœnitentiæ Minister a Monasterii Prælato ad tres ut minimum annos designari solet; cui si aliquando, præ pudore, vel alia quapiam de causa, non omnes conscientiæ suæ recessus aperire audeant; atque ideo Confessionis integritati detrahere incipiant, in barathrum perditionis æternæ se ipsas miserè conjiciunt. Quod sanè haud rarò evenire, satis Nobis exploratum atque compertum est, tum ex iis, quæ in Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio tractari vidimus, dum olim in minoribus constituti plurium annorum spatio munus Doctoris in Decretis in eodem Officio sustinuimus; tum etiam ex iis, quæ in Episcopalis Anconitanæ primùm, deindè in Metropolitanæ Bononiensis Ecclesiæ regimine, frequenti usu cognovimus; tum demum ex his, quæ sæpiùs ad Nos in Petri Cathedra octavum jam annum Dei miseratione residentes, deferri contingit, sive ex parte diversarum hujusmodi Monialium, quæ animarum suarum angustias paternis oculis Nostris identidem subjicere coguntur; sive ex parte Venerabilium Fratrum Nostrorum Ecclesiarum Antistitum, qui Nobis earumdem Monialium in suis Diœcesibus existentium calamitates, ex præallegata causa ortas, aut viva voce, aut per Literas non semel repræsentarunt, ac super eâ re Apostolicæ providentiæ opem postularunt. Hinc est, quod Nos earum spiritualibus indigentiis per hanc Nostram perpetuò valituram Constitutionem opportunè prospicere volentes; non quidem intendimus consultissimam illam, & veteris disciplinæ auctoritate roboratam Legem tollere, aut abrogare, quâ generaliter statutum esse dignoscitur, ut pro singulis Monialium Monasteriis unus dumtaxat Confessarius deputetur, qui Sacramentales Confessiones universæ earum Communitatis excipiat, neque liceat unicuique Moniali peculiarem Confessarium pro libito sibi deligere; sed hoc dumtaxat Nobis propositum est constituere, ut si quando generalis hujusmodi Legis rigor, in peculiaribus casibus, non sine animarum detrimento aut periculo, servari posse videatur, in promptu sit opportunæ dispensationis, & indulgentiæ remedia occurrentibus necessitatibus admovere.

Præcipuè in Monialibus, quæ certum habent Confessarium.

Ideo, firma remanente lege de unico Confessario ordinario.

De extraordinariis opportunius decernet, ut infra.

Sententia D. Thomæ Aquinatis pro concessione Confess. extraordinar.

Sanè jamdudum Sanctus Thomas Aquinas Scholarum Princeps, Ecclesiæque Doctor, *in Supplemento tertiæ Partis*, *quæst.* 8. *art.* 4. *ad sextum*, sive *in quartum Sententiarum*, ex quo Commentario desumptum est hujusmodi *Supplementum*, hoc Superioribus monitum dedit, ut Subditis suis, quibus certum, & uni cum Confessarium designare solent, haud difficulter licentiam concedant confitendi peccata sua alteri Sacerdoti; propterea quod multi infirmi, & imbecilles animo reperiuntur, qui potiùs eligerent sine sacramentali expiatione ex hac vita migrare, quam ipsa peccata certo alicui Sacerdoti a Superiore designato aperire. Jam verò Sacrosancti Concilii Tridentini Patres, hanc legem districtè sanxerunt, *sess.* 25. *cap.* 10. *de Regular.*, ut Episcopi, aliique Monasteriorum Prælati, subjectis sibi Monialibus Confessarium extraordinarium, duabus, aut tribus vicibus in singulos annos, exhibere debeant; per hæc verba: *Præter ordinarium autem Confessorem, alius extraordinarius ab Episcopo, aut aliis Superioribus, bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confessiones audire debeat.* Quod quidem non alia de causa præscriptum fuit, quàm quia satis constabat nonnullas aliquando Moniales esse, quæ nulla ratione adduci possunt, ut aliquod peccatum suum ordinario Confessario confiteantur; adeo ut necesse omnino sit, alterius Confessarii copiam ipsis suppetere, ut apud hunc de peccatis suis integrè, ritè, atque utiliter confiteri possint. Id ipsum probè animadvertit magnus Ecclesiæ Dei Sacerdos Sanctus Carolus Borromæus, qui prædicti Concilii Tridentini absolutionem ope sua plurimum juvit, ejusque executionem, & observantiam in sua Mediolanensi Civitate, & Provincia, non sine immensis laboribus & curis, invexit; Is enim hac de re decrevit: *Præterea Superiores, ex decreto Sacri Tridentini Concilii, quotannis idoneum Confessorem extraordinarium Monialibus sibi subjectis exhibeant, cui curent, ut universæ confiteantur, ut quæ hujusmodi indigent medicinâ, propter aliquem occultum animæ morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab usitato Confessore unquam auderent, liberiùs mederi suis malis possint, ac Diaboli laqueos evadere, una cum reliquis Confessario novo sua peccata confitendo*, uti legere est *in Actis Ecclesiæ Mediolanen. impress. anno* 1599. *pag.* 53. *in Editione autem Lugdunensi tom.* 1. *pag.* 46.

Porrò quicumque Conciliaris Decreti sensus penitiùs introspexerit, non modò salutarem illius providentiam facilè agnoscet; sed & circumspectam ejusdem æquitatem mirari debebit. Superioribus enim tantummodò injungitur, ut duabus, tribusve vicibus infra annum, Confessarium extraordinarium Monialibus exhibeant; *bis, aut ter in anno offeratur:* Hujusmodi autem Confessarius jubetur earum omnium Confessiones excipere, quotquot eidem confiteri velint: *Qui omnium Confessiones audire debeat.* Neque tamen omnibus, & singulis Monialibus præcipitur, ut peccata sua extraordinario Sacerdoti confiteantur. Nihil aliud enim requiritur ab omnibus in Monasterio degentibus, tam scilicet a Superiorissa, cæterisque Monialibus Professis, atque Novitiis, quàm a Sæcularibus, quæ vel educationis causa, vel alio titulo, in eodem Monasterio cum debitis facultatibus commorantur, nisi ut extraordinario Confessario singulæ se sistant, sive ad Sacramentalem Confessionem apud ipsum, si placuerit, peragendam, sive ad salutaria monita, etiam extra Sacramentalem Confessionem, ab ipso accipienda. Atque ita prudentissimè consultum est, ne, si Moniales aliquæ extraordinarium Confessarium adirent, aliæ autem coram ipso non comparerent, suspiciones, atque oblocutiones excitarentur; & illæ quidem censerentur necessarias habuisse causas, ob quas ad extraordinarii opem confugere coactæ essent; aliæ verò ab hujusmodi necessitatibus, & causis immunes judicarentur.

Quam agendi rationem communi Doctorum calculo comprobatam, fan. mem. Prædecessor Noster Clemens Papa XI. Edicto suo, (quod est *XV. in secunda parte ipsius Bullarii*) inviolabiliter servari mandavit, eandemque omnium Dioecesum consuetudo recepit. Nec aliud Nobis hac in re addendum superest, nisi, ut Venerabiles Fratres Nostros Ecclesiarum Antistites enixè hortemur, ut, quamvis Tridentina Synodus de solis Claustralibus Monialibus in præmisso decreto loquatur, nihilominùs eandem disciplinæ formam observent, tam cum aliis Monialibus, quæ licet Clausuræ legibus minimè adstrictæ sint, in communitate tamen vivunt; quàm cum aliarum quarumcumque Mulierum, aut Puellarum Cœtibus, seu Conservatoriis, quoties tam illæ, quàm istæ, unicum Ordinarium Pœnitentiæ Ministrum a Superioribus designatum habeant. Quæcumque enim circa Moniales in rigorosa clausura viventes cavenda sunt, eadem in aliis quibuscumque Mulieribus, sive Regularibus, sive Sæcularibus, in Communitate, aut Collegio degentibus, locum habere possunt; ideoque pari providentia, iisdemque remediis arceri, aut emendari debent. Et Nos quidem, quum hanc consuetudinem offerendi Confessarios extraordinarios bis, aut ter in anno singulis tam Monialium non Claustralium Communitatibus, quam piis aliarum Puellarum, & Mulierum Cœtibus, & Communitatibus, in Nostra Civitate, & Diœcesi Bononiensi induxerimus; (qua de re extat Edictum Nostrum *nu. LVI.* inter Pastorales Institutiones Italico primùm sermone a Nobis vulgatas, deindeque in Latinum conversas); omnibus testari possumus, vel potiùs debemus, uberem spiritualium utilitatum messem Nos inde evidenter collegisse.

Quum verò super relati Conciliaris Textus intelligentia nonnullæ quæstiones aliàs excitatæ, eædemque jam pridem per opportuna Sedis Apostolicæ decreta definitæ fuerint; operæ pretium ducimus hujusmodi definitiones ab omnibus, ad quos spectat, omnino tenendas, atque servandas, his Nostris Apostolicis Litteris complecti, & auctoritatis quoque Nostræ robore communitas, in prædictorum omnium notitiam deducere. Et primò quæsitum fuit, ad quem Superiorem pertineat extraordinarium Confessorem Monialibus deputare, atque offerre: Sed facilis fuit responsio, quam Nos quoque decreto Nostro ratam habemus; hujusmodi scilicet deputationem ad eum regulariter spectare, ad quem pertinet Confessarii Ordinarii electio, & deputatio; ideoque Episcopus, sive Ordinarius Loci, qui Monialibus sibi subjectis Confessarium Ordinarium dare consuevit, idem Confessarium extraordinarium bis, aut ter in anno, ad normam Tridentinæ sanctionis, eisdem offerre tenetur; Prælatus verò Regularis, ad quem pertinet Ordinarium Confessarium subditis sibi Monialibus, servata Apostolicarum Constitutionum forma, designare & constituere; ipse etiam eisdem extraordinarium Confessarium, in vim præfati decreti, & juxta easdem Constitutiones, duobus aut tribus per annum temporibus exhibere potest, ac debet. Quæ tamen ideò *regulariter* obtinere diximus; quia si Episcopus aliquis (quod Deus avertat) adeo in hac re negligens esset, ut Monialibus suis, bis terve in anno, extraordinarii Confessarii copiam facere prætermitteret; obtendens, ut moris est, nullam hac de re Monialibus ipsis sollicitudinem, aut curam esse; tunc volumus Dilectum Filium Nostrum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem modernum & pro tempore existentem Majorem Pœnitentiarium, statum ac pro parte Monialium hujusmodi requisitus fuerit, Ordinarii Pastoris negligentiam supplere debere, eorumque Monasterio extraordinarium Confessarium, ex eorum tamen numero, qui ad excipiendas Monialium Confessiones ab ipso Ordinario Loci approbati fuerint, cum omnibus necessariis & opportunis facultatibus, concedere, & deputare. Quod si Prælatus Regularis eandem Concilii legem de Confessore extraordinario bis aut ter in anno Monialibus sibi subjectis exhibendo, similiter implere neglexerit; tunc locus fiet Decreto Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ad ipsius Concilii interpretationem & exequutionem auctoritate Apostolica deputatorum, quo scilicet eadem Congregatio ad quæstionem ab Episcopo Vercellensi propositam *die* 23. *Augusti anni MDCXXXI.* rescripsit, ut infra: *Episcopus Vercellen. supplicat sibi responderi, an deputatio Confessarii extraordinarii Monialium Regularibus subjectarum spectet ad Ordinarium Loci: Sacra Congregatio censuit, ad Episcopum non pertinere, nisi in casu negligentiæ eorumdem Regularium*: ut videre licet *Decretorum Lib. XIV. pag.* 493. Nec aliter respondit quæstionibus ab Episcopis Belgii exhibitis, *die* 6. *Aprilis anni MDCXLVII.*, ut legitur *Decretor. Lib. XVIII. pag.* 397. Quæ quidem rescripta, & Decreta, Nos etiam præsentium tenore, & Apostolica auctoritate, in omnibus, & per omnia approbamus, & confirmamus.

Superiorum verò Regularium, ab Ordinariis locorum.

Quum autem Tridentina Synodus de universa quidem Monialium Communitate, ut supra, decreverit, sed nihil de singulis Monialibus statuerit; ut patet legenti Textum citati Capitis X., utque etiam jam usque ab anno MDLXXV. judicatum fuit ab ipsa Congregatione Cardinalium Concilii Interpretum, per subsequens Rescriptum, quod extat *Decret. Lib. IV. pag.* 90. *Sacra &c. censuit, extraordinarium Confessorem offerendum non alicui Moniali singulariter, sed omnibus Monialibus universè, ut omnium Confessiones audire debeat; in arbitrio tamen cujusque Monialis esse, ut Confessario extraordinario velit confiteri*; Hinc ortum habuit alterum controversiæ, seu dubitationis caput; an scilicet, ubi jam universæ Communitati bis terve infra annum Confessarii extraordinarii copia facta est, & nihilominùs aliqua Monialis Confessarium peculiarem extra ordinem sibi concedi petit, an, inquam, hujusmodi petitioni sit indulgendum. Id autem primo loco quæsitum fuit, proposito casu Monialis graviter ægrotantis, quæ in mortis periculo, pro spirituali consolatione postulet, alium Sacerdotem, qui tunc non sit Ordinarius Monasterii Confessor, suprema sibi Ecclesiasticæ pietatis officia, & Pœnitentiæ Sacramentum ministrare. Huic annuendum facile esse, prædicta Congregatio pluriès judicavit, ut videre est ipsius *Decretor. Lib. XVIII. pag.* 322. *a tergo*, sub *die* 6. *Aprilis anni MDCXLVII.* & eodem Libro *pag.* 586. *die* 22. *Februarii anni MDCXLIX.*; quæ pariter Decreta à Nobis præsentium tenore approbantur, & confirmantur; ut scilicet Episcopi subjectis sibi Monialibus in gravi infirmitate constitutis, & id expetentibus, peculiarem Confessarium concedere debeant; iidemque etiam idipsum præstent erga Moniales Regularibus Prælatis subjectas, quum aliqua ex illis a suo Superiore Regulari hujusmodi gratiam impetrare non potuerit. In hoc autem casu nihil statuitur de Cardinali Majore Pœnitentiario, non ideò, quia ne queat is pro singulis Monialibus idem facere, quod supra diximus eundem pro toto Monasterio facere posse; sed quia tunc, ob temporis angustias, interclusa præsumitur via recurrendi ad ipsius Officium. Quod si nihilominùs ipsius adeundi tempus, & modus suppetat; ad eum pertinebit, eâdem prorsùs ratione peculiaribus supplicantium necessitatibus providere, quâ dictum est superiùs, universæ Re-

II. An Monialibus concedendi sint Confessarii peculiares extra ordinem.

Quid in casu gravis infirmitatis.

ligiosæ Communitati ab ipso consulendum esse.

Quid in casu inusitatis reluctantiæ adversus Confessorem ordinarium.

Actum deinde fuit de peculiaribus quibusdam Monialibus, quæ nec corpore infirmæ, nec morti proximæ, Ordinario tamen Ministro confiteri obfirmatè recusant. Istarum quoque animi debilitas commiseranda est, & sublevanda; adeoque, ubi earum reluctantia superari nequeat, Confessarius extra ordinem deputandus est, qui earum Confessiones peculiariter excipiat. Id verò, circà Moniales Episcopo, seu Ordinariò Loci subjectas, ab ipso Ordinario præstari debet. Quod autem ad illas pertinet, quæ Regularium Regimini subsunt, ad Regularem Prælatum pertinet, servatis servandis, peculiarem ipsis destinare Confessarium ex approbatis ab Ordinario ad Confessiones Monialium; vel, si Sacerdos ille, cui ejusmodi Monialis confiteri cupit, pro illis non sit approbatus, cum ipso Ordinariò agendum erit, ut pro excipienda saltem illius Monialis Confessione, & pro tot vicibus, quot expedire judicabitur, eundem approbet. Sin autem contingat (neque id adeò rarum est) ut Regularis Superior ad concedendum hujusmodi Confessarium extraordinarium Moniali communem Confessarium recusanti nullo pacto adduci possit; jam huic casui provisum est per Decretum anno MDLXXIII. a prædicta Congregatione Concilii editum, & a fel. record. Gregorio Papa XIII. tunc Apostolicum Thronum obtinente approbatum, & confirmatum, quod nunc iterum confirmationis Nostræ auctoritate roboramus. Decreti verba relata *Lib. 1. Decretorum ipsius Congregationis pag. 66. a tergo*, hæc sunt: *Monialis per aliquod tempus noluit confiteri Confessariis Regularibus. Dubitatum fuit, an Episcopus Regiensis possit dare dictæ Moniali Confessorem alterius Ordinis Regularem, vel Sæcularem, cui illa semel, vel pluries confiteatur peccata sua, & a quo absolvi possit. Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia Congregationis Concilii, declaravit, dictum Caput decimum ita esse intelligendum, ut etiam possit Episcopus concedere Confessarium alterius Ordinis, vel Sæcularem.* Præterea nihil obstat, quo minus ipsa Monialis recursum habeat ad Cardinalem Majorem Pœnitentiarium, a quo ipsi providendum erit, ut supra dictum est, per deputationem Confessarii ex approbatis ad Moniales, apud quem illa confiteatur.

Quid pro spirituali consolatione, & profectu.

Quæsitum denique fuit de Monialibus illis, quæ neque ægrotant, neque recusant Ordinarium Pœnitentiæ Ministrum a Monasterii Prælato pro universa Communitate deputatum; verùm pro majori animi sui quiete, atque ulteriori in via Dei progressu, facultatem petunt confitendi aliquoties Sacerdoti ad excipiendas Monialium Confessiones jam approbato. Qua de re non semel Nobis in minori statu degentibus accidit, ut cum aliquibus Episcopis, aut Regularibus Monialium Superioribus agere debuerimus. Porrò in aliquos ex iis incidimus plus nimio severos; qui aspera quadam verborum brevitate respondebant, quod quum Moniali postulanti libera fuisset facultas confitendi extraordinario Sacerdoti, qui universæ Communitati non semel eo anno jam datus fuerat, tunc oportebat eam conscientiæ suæ consuluisse: Quod si oblata commoditate uti noluerat, id sibi imputaret; neque pergeret Superiori molestiam afferre, ut peculiarem Confessarium extra ordinem ipsi concederet. Nobis autem objicientibus, Monialem hujusmodi ad Apostolicæ Pœnitentiariæ Officium facile recursum habituram, ibique haud ægrè impetraturam id, quod ab ipsis Superioribus ei denegatum fuisset; iterum constanter respondebant, extraordinarium hujusmodi Confessarium, post impletam ab ipsis erga universum Monasterium Tridentini Concilii legem, ab alio quidem concedi posse, sed a se nunquam concessum iri.

At verò, neque tunc Nobis arridebat, neque profectò nunc Nobis placet rigida isthæc agendi ratio. Persuasum enim habebamus, adeoque habemus, non solùm integræ Communitati, sed singulis etiam Monialibus indulgendum esse in iis rebus, quæ justè & rationabiliter petuntur, maximè quum illæ ad earum conscientiæ quietem, & securitatem conferre dignoscuntur. Neque sane hujusmodi postulationes aut temere exaudiri, aut sine causa rejici debere censemus; sed inquirendum in primis esse de qualitatibus tum Monialis, quæ Confessarium extra ordinem petit, tum Confessarii, qui ab ea requiritur; ut utrisque diligenter inspectis, deliberari possit, an illius votis annuendum sit, an non. Si enim Monialis ex una parte nullum det adversæ suspicioni locum, ex altera verò Confessarius non modò legitimam Ordinarii approbationem, sed etiam commune probitatis testimonium pro se habeat, nullo modo probare possumus tam firmum hujusmodi Prælatorum in renuendo propositum; nec intelligimus, cur post Confessarium extraordinarium integræ Communitati, juxta legem Concilii Tridentini, oblatum, nulla omninò Monialibus singulis spes relinquatur obtinendi peculiarem Confessarium, cujus consilio, & opera, justis fortasse de causis, indigere se arbitrentur. Non ita sane hac de re sentiebat sapientissimus ille Animarum Rector S. Franciscus Salesius, cujus doctrinæ summam ex illius Operibus tum editis, tum manuscriptis, collectam, bon. mem. Joannes Petrus le Camus Episcopus Bellecensis justo volumine complexus est, cui Titulum fecit: *Spiritus Sancti Francisci Salesii*. In hujus compendio, quod ex Gallico in Italicum sermonem conversum Venetiis anno MDCCXLV. pro quarta vice Typis editum est, *parte XVII. cap. 6.* aperte legitur, quod, quum Beatus Episcopus non ita intelligeret præmissum Concilii Tridentini Decretum, ut vetitum existimaret, Confessarium extraordinarium, pluribus etiam quàm tribus vicibus in anno, Religiosæ Communitati offerre; quæ quidem sententia plures habet suffragatores, quos refert *Diana in Editione coordinata Tom. 7. Tract. 1. resol.* 348.; non solùm solebat suis Monialibus Visitationis Beatæ Mariæ Virginis quater in anno, videlicet in singulis Hebdomadis Quatuor Temporum, Confessarium extraordinarium deputare; verùm etiam earum respectivis Superioribus commendatum reliquit, ut singulis Monialibus, quæ non ex animi levitate, neque ex indiscreta affectionis singularitate, Confessarium extraordinarium peculiariter peterent, haud se difficiles in eo concedendo præberent. Nec aliter se gerere consuevit Ven. mem. Gregorius Cardinalis Barbadicus Episcopus Patavinus; Is enim, ut testatur illius quondam Vicarius Generalis Joannes Clericatus in *Tractatu de Pœnitentia, decis.* 41. *num.* 7., & Patrum Tridentinorum decretum quoad omnia Monialium Monasteria in sua Civitate & Diœcesi existentia quotannis reipsa exequebatur, & nihilominùs exorari se patiebatur a Monialibus, quæ aliquando rationabilibus de causis peculiarem pro se Confessarium expeterent. Hujusmodi regulis, & exemplis nostram quoque agendi rationem in spirituali Monialium regimine conformare curavimus; maximumque utilitatis, & quietis fructum Nos inde percepisse cognovimus. Quapropter Venerabiles Fratres Ecclesiarum Antistites, atque Dilectos Filios quarumcumque Religiosarum Mulierum Rectores hortamur in Domino, & enixè monemus, ut eandem viam, quoad fieri potest, insistere non recusent, & non adeo difficiles se præbeant peculiaribus

Monialibus extraordinarium Confessarium aliquando expetentibus; quin potius, nisi aut Monialis postulantis, aut Confessarii requisiti qualitas aliter faciendum suadeant, earum justis precibus obsecundare studeant: illud cogitantes, quod etsi liberum sit cuilibet Moniali Cardinalem Majorem Pœnitentiarium adire, cui ea in re facultas cumulativa cum omnibus locorum Ordinariis a Romano Pontifice tribuitur; nihilominus ea est aliquando necessitatis urgentia, ut remedium, quod de longinquo petendum est, non satis tempestivè adveniat: Et quamvis etiam quorumlibet negociorum expeditiones, quæ in Officio Pœnitentiariæ Apostolicæ fiunt, ab omni vel minima pecuniæ solutione inviolabiliter sint immunes: non omnibus tamen Monialibus facile est invenire, qui earum negocia in Urbe procurare velit, & possit.

Jam verò postrema superest quæstio, nimirum de qualitatibus Confessarii extraordinarii, qui vel pro universa Monialium Communitate, vel pro aliqua Moniali peculiariter deputari debeat. Porro nullo unquam tempore dubitatum fuit, an in hujusmodi Sacerdote ætatis maturitas, morum integritas, prudentiæ lumen requiratur; quas quidem dotes in eo, qui ad hujusmodi munus adhibetur, necessarias esse, omnes fatentur. Sicut etiam minimè dubitatur, quin idem ab Ordinario Loci specialiter pro Monialibus approbatus esse debeat, quum hujusmodi approbatio, ex Apostolicarum Constitutionum lege, omnino requiratur non solum in omnibus tam ordinariis, quàm extraordinariis Confessariis, qui Monialibus, etiam Regularibus subjectis, ab earum respectivè Superioribus deputantur; sed etiam in iis, qui a Cardinali Majori Pœnitentiario conceduntur, etiam Apostolica Sede vacante, quo nimirum tempore amplioribus is pollet facultatibus; ut videre est in Nostra Constitutione super illius facultatibus edita, quæ est XCV. in Tomo I. Bullarii Nostri, ubi paragrapho 54. eidem conceditur, ut vacante Sede, *Monialibus Confessarios extra ordinem valeat deputare, si eos ex aliqua rationabili causa petierint, pro earum libitu, inter approbatos ab Ordinario ad audiendas Monialium Confessiones eligendos.* Quamobrem ad id dumtaxat redacta est controversia, an scilicet è Clero Sæculari, an verò è Regulari eligendus sit hujusmodi Confessarius; tum inter Regulares, an assumi possit ex quolibet Ordine alias permisso, an verò semper deputari debeat ex ipso Ordine Prælati Regularis, ad quem Monasterii regimen spectat.

Sanè pro Monialibus Episcopo immediatè subjectis regula est, ut Ordinarius earum Confessor sit Sacerdos Sæcularis. Extraordinarium verò ex Ordinibus Regularibus sæpissimè assumi, apud plerosque Episcopos usu receptum esse constat; deficiente forsan per singulas Diœceses Sæcularium Presbyterorum ad id muneris idoneorum copia. Regulares autem Prælati Monialibus sibi subjectis Confessarium Ordinarium designant è suo ipsorum Ordine; extraordinarium autem etiam ex alio Ordine Regulari deputare possunt, juxta Decretum a sæpedicta Congregatione Concilii editum *die xxvj. Septembris anni MDXCV.*, ac relatum in *Libro iij. Decretorum pag. 149. a tergo*, ubi sic legitur: *Sacra &c. respondit, Superiores Regulares teneri offerre Confessarium extraordinarium ejusdem Ordinis, alterius verò Ordinis posse quidem, sed non teneri.* Nunquam tamen, quod meminerimus, ullum Sacerdotem Sæcularem, aut diversi Ordinis Regularem, vidimus a Regulari Prælato Monialibus sibi subjectis extraordinarium Confessorem deputari. Denique quum aliquando evenire possit, ut in casu negligentiæ Superioris Regularis, ad Episcopum, ut supra dictum est, pertineat deputatio Confessarii extraordinarii etiam pro Monialibus Regularium regimini subjectis, nulla ipse lege tenetur ad hujusmodi Confessarium eligendum ex eo Ordine, cujus est Monasterii Prælatus; sed tali casu liberum est illi quemlibet idoneum Presbyterum Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem, ad audiendas earum Monialium Confessiones deputare.

At quum Superioribus annis Apostolicæ Sedi expositum fuisset, pluribus de causis, iisque gravissimis, quas hic referre opus non est, non tam opportunum, quàm plane necessarium videri, ut Monialium Monasteria Regularium regimini subjecta, semel saltem in anno Confessarium extraordinarium diversi Ordinis Regularem, aut è Sæculari Clero Presbyterum haberent, hujus rei examen, jubente fel. record. Prædecessore Nostro Innocentio Papa XIII., assumptum fuit a peculiari Congregatione ex quinque tunc existentibus S. R. E. Cardinalibus composita, cui Nos tunc in Minoribus constituti in Secretarii munere operam præstabamus; quæque, per annum & ultra, singulis Hebdomadis cogebatur, ad discutienda, & definienda complura Ecclesiasticarum quæstionum capita, quæ deinde inserta sunt in Apostolicis Literis ab eodem Innocentio Prædecessore editis die XIII. Maii anni MDCCXXIII., quarum initium est: *Apostolici Ministerii*, quæ etiam a san. mem. Prædecessore quoque Nostro Benedicto Papa XIII. in forma specifica confirmatæ fuerunt, per alias similes Literas datas die XXIII. Septembris anni MDCCXXIV.

Controversia sub Innocentio XIII. examinata in Congregatione particulari.

Cum autem negocia, quæ in ea Congregatione tractabantur, nullius privatas rationes attingerent, sed de restituenda potissimum Tridentini Concilii observantia in quibusdam Catholici Orbis Regionibus, ut ferebatur, non parum labefactatâ, unicè ageretur; necessarium minimè judicatum fuit, aliquem velut in judicium vocare, ad deducenda jura, siquæ sibi adversus illa, quæ decernenda videbantur, competere forsan putaret. Sed Nostra peculiaris cura erat, ad singula proposita capita totidem Dissertationes, unicuique ex præfatis Cardinalibus exhibendas, elucubrare; ad demonstranda videlicet fundamenta illius disciplinæ, quæ in usum revocanda censebatur. Nec aliter se res habuit, quum in eadem Congregatione, ut præfertur, in deliberationem venit, an decernendum foret, ut Regulares Monasteriorum Prælati, unâ saltem ex tribus vicibus, quibus extraordinarium Confessarium Monialibus sibi subjectis in annos singulos exhibere debent, aliquem Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem Presbyterum ad id deputare tenerentur, utque ipsis hac in re deficientibus, liberum esset Episcopis Locorum Ordinariis eorum defectum supplere, & emendare.

Ejus Congregationis scopus, Tridentini Concilii observantiam instaurare.

Verùm quum Regularibus innotuisset, a prædicta Congregatione conditum esse Decretum eorum intentioni contrarium; utpotè qui minimè adstringi volebant ad hujusmodi annuam deputationem Confessorum extraordinariorum è Clero Sæculari, vel ex aliis Ordinibus; nonnullarum Religionum Procuratores Generales petierunt admitti ad deducendas rationes, quas hujusmodi Decreto obstare putabant: Cumque id facile impetrassent, ac suam, totiusque Cœtus Regularium causam per eximios illius temporis in Romana Curia Advocatos defendi curassent; sed nihilominùs prædicta Cardinalium Congregatio in priori sententia permansisset; placuit præfato Prædecessori Innocentio, antequam Decretum hujusmodi approbatione sua confirmaret, aliorum Cardinalium sententias audire. Itaque, exclusis illis omnibus, qui ex ipsius Pontificis deputatione, in præce-

Nihilominus in hoc casu admittuntur Regulares ad contradicendum.

Novæ cautelæ a Pontif. adhibitæ.

dentibus Sessionibus per annum integrum negocia discusserant; aliisque advocatis Cardinalibus, quibus exhiberi secretò fecerat conscriptarum allegationum exempla; Nobis etiam adesse jussis, qui rationum momenta a priori Congregatione præ oculis habita, si opus esset, exponere possemus; novam Cardinalium Congregationem ex improviso coram se convocavit, in quâ iterum proposita quæstio diligenter ac maturè discussa fuit; ac demum ipse Pontifex, de ipsius Congregationis consilio, & assensu, super hac re decrevit, ut sequitur: *Cumque ex eodem Concilio Tridentino Confessor extraordinarius bis, aut ter in anno offerri Monialibus debeat, qui omnium Confessiones audiat; si in posterum Superiores Regulares, quoad Monasteria ipsis subjecta, toties prædictum extraordinarium Confessorem deputare neglexerint, vel si etiam ex proprio eodem Ordine semper deputaverint, nec saltem semel in anno ad id munus elegerint Sacerdotem aut Sæcularem, aut Regularem alterius diversi Ordinis professorem, in his casibus Episcopi, pro sui arbitrio & conscientia, deputationem hujusmodi facere possint, nec illa quovis titulo, aut prætextu, a Superioribus Regularibus valeat impediri.*

Tenor resolutionis a Pontifice tunc editæ.

Perscriptum sanè fuit hujusmodi Decretum ea occasione, qua agebatur de restituenda in certis quibusdam Regionibus Ecclesiastica disciplina ad formam Concilii Tridentini: Verùm ipsius Decreti vigor ad eas duntaxat Regiones minimè restrictus fuit; quum & animarum pericula, quæ ex perpetua Confessorum ejusdem Ordinis deputatione timebantur, in omnibus Monasteriis Regularium regimini subjectis locum habere possint; & quæcumque adversus Decretum ipsum adducta fuerunt, ex generalibus Ordinum Statutis, & ex Constitutionibus Monialium Regularibus subjectarum, fuerint desumpta. Cumque judicatum fuerit, ea omnia nequaquam obstare, quo minùs ita decerneretur; sequitur, ut, quamvis eidem Decreto causam dederint peculiarium quarumdam Regionum necessitates Apostolicæ Sedi eo tempore expositæ, illud tamen generale sit, & universos per Orbem Regulares Monasteriorum Monialium Prælatos afficere debeat. Cum verò deinde alter laudatus Prædecessor Benedictus XIII. Innocentii Literas in forma specifica confirmaret, Nobis constat, illius mentem fuisse, ut hujusmodi Decretum universalis & inviolabilis legis vim obtineret. Super quo nihilominùs ne ulla apud aliquos supersit dubitatio; Nos ipsi, præsentium Literarum vigore, ac Motu proprio, & certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ipsum relatum Innocentii Prædecessoris Decretum, statutum, mandatum, atque præceptum, ad omnia per Orbem ubique existentia, & Regularium regimini subjecta Monialium Monasteria, quatenus opus sit, expressè extendentes, & ampliantes; decernimus, atque statuimus, ut singulis annis, incipiendo a proximo millesimo septingentesimo quadragesimo nono a Nativitate Domini decurrendo, Regulares Monasteriorum Prælati teneantur bis, aut ter in anno Confessarium extraordinarium universis Monialibus in iis degentibus offerre; si verò ipsi forsan hujusmodi Confessarii extraordinarii deputationes intra præscripta tempora omiserint, vel semper proprii Ordinis Regularem Sacerdotem ad hunc effectum deputaverint; itaut præfatæ Moniales semel saltem in anno Confessarium extraordinarium è Clero Sæculari, aut ex alio Ordine Regulari non habeant; ad Episcopos Diœcesanos, omni appellatione remota, devolvatur jus supplendi eorundem Prælatorum defectum (si nempe pensatis rerum circumstantiis, ita expediens esse judicaverint) per deputationem Confessarii extraordinarii, quem tam in uno, quam in altero casu, aut è Clero Sæculari, aut ex alio Regulari Ordine, pro ipsorum arbitrio, deligere possint, & valeant.

Ea generalis est, & ubique observanda.

Pontifex eam expresse extendit ad omnia Monasteria Regularibus subjecta, cum præcepto &c.

Quocirca dilecto Filio Nostro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, moderno Nostro, & pro tempore existenti Romani Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicario in Spiritualibus Generali, earundem præsentium tenore committimus, & mandamus, ut hæc nostra Decreta, atque Statuta, tam in omnibus ejusdem Almæ Urbis Monasteriis, quæ Regularium regimini subsunt, quàm in aliis quibusque Regularium, aut Sæcularium Mulierum, aut Puellarum Domibus, seu Collegiis, atque Conservatoriis, quibus unicus ordinarius Confessor a Superioribus deputari solet, in omnibus & per omnia, juxta earundem Literarum præscriptum, exactissimè observari, & adimpleri faciat; ne fortè audiri contingat, quod cum magna animi nostri molestia dictum aliquando esse cognovimus, Apostolicas Constitutiones Romæ quidem ferri, & publicari, sed eas minime in ipsa Urbe ad effectum perduci.

Eandem porrò curam, & sollicitudinem injungimus, & demandamus Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis per omnes universi Orbis Ecclesias constitutis; quibus, ut satis perspectum putamus voluntatis nostræ studium, tam in eorum rationabilibus querelis, justisque petitionibus suscipiendis, quam in corruptelis, quas irrepsisse indicaverint, eliminandis; idque non ex ingenio nostro quidquam statuendo, nec peregrinas novitates inducendo; sed veteres ut plurimum leges & regulas, vigili Prædecessorum nostrorum providentia jampridem constitutas, in pristinum debitumque vigorem, & usum revocando: Ita eosdem meminisse volumus, proprium zeli Pastoralis officium non in eo situm esse, ut adversus ea, quæ contra leges fiunt, inutiliter deplorando declament; sed ut illa de medio tollere curent, adhibitis opportunis remediis in eum finem jam præstitutis; imploratо etiam Apostolicæ Sedis auxilio, ubi impedimentum aliquod eorum auctoritati, & legum executioni, afferri contingat, omnesque diligentias & curas, quas corrigendis abusibus ipsi fideliter impenderint, in irritum cedere videant.

Quoniam verò tam in superiùs allegato Clementis XI. Edicto, quàm in Synodalibus plurium Episcoporum Constitutionibus statutum esse conspicimus, ut quo tempore extraordinarius Confessor alicui Communitati deputatus ministerio suo fungitur, ordinarius Confessor nullum ipsi impedimentum afferre audeat, multòque minùs præsumat per id temporis alicujus Monialis, sive Superiorissæ, sive Novitiæ, sive Conversæ, neque demum alterius cujuscumque Personæ intra septa Monasterii, aut piæ Domûs commorantis, Sacramentalem Confessionem audire; Nos id quoque approbatione nostra roborantes & confirmantes, statuimus & mandamus, ut Episcopi quidem, si de Monasteriis, aut Domibus eorum regimini subjectis agatur, Regulares autem Superiores, quod ad illas Communitates attinet, quibus ipsi præsunt, pro hujusmodi Legis implemento advigilent, & contravenientes meritis pœnis coerceant, & afficiant.

Ac demùm quibuscumque Confessariis extraordinariis, qui vel alicui Communitati generaliter, vel peculiariter alicui personæ in Monasterio degenti, concessi, ac deputati fuerint, districtè inhibemus, sub pœnis adversus accedentes ad Monasteria Monialium, & cum ipsis conversantes, præsertim Regulares, a Prædecessoribus Nostris quandocumque statutis (quas etiam præsentium vigore confirmamus, & innovamus), ne, postquam suum officium impleverint, ad idem Monasterium ulteriùs accedere, aut ullius generis commercium intra ipsum quomodocumque continuare & fovere,

etiam

etiam sub spiritualis causæ, aut necessitatis obtentu & colore, audeant, aut præsumant.

Decernentes, ipsas præsentes Litteras, atque omnia & singula in eis statuta atque præscripta, etiamsi quicumque in iisdem interesse habentes, seu habere prætendentes, ad id vocati, & auditi non fuerint, nec præmissis consenserint, aut alterius cujuscumque generis defectus forsan adversus eas objiciatur, semper & perpetuo valida, & efficacia esse & fore, & ab omnibus, ad quos spectat, atque in futurum spectabit, inviolabiliter etiam perpetuò observari. Sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes ordinarias, aut peculiariter deputatas, aliosque Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac Vice-Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuncios, judicari, & definiri debere; sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate, & auctoritate; atque irritum, & inane decernentes, quidquid secùs a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus quibuscumque etiam Apostolicis, ac Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non quarumcumque Ecclesiarum, & Ordinum Regularium, seu Congregationum, aut Societatum, & Institutorum, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, aliorumque Militarium Ordinum, seu Monasteriorum Virorum, aut Monialium, aliarumque piarum Domuum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, usibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut Litteris Apostolis, cuilibet præmissorum, sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, etiam hic de necessitate exprimendis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam irritantibus in genere, vel in specie, & derogatoriarum derogatoriis, quomodolibet in contrarium concessis, ac pluriès confirmatis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus, & singulis, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, illis aliàs in suo robore permansuris, de Apostolicæ potestatis plenitudine derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus demùm, ut earundem præsentium Transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsùs fides, tam in judicio, quàm extra illud, ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergò omninò Hominum liceat paginam hanc nostrarum confirmationis, approbationis, innovationis, voluntatis, mandati, statuti, decreti, & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. Nonis Augusti, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 26. *Augusti* 1748.

LVII.

Erectio Seminarii Missionum in Conventu Sanctæ Mariæ de Rosario, & Febri, in Monte Mario, Fratrum Ordinis Prædicatorum Congregationis Sancti Marci.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Prooemium.

Ecclesiæ Catholicæ regimini, meritis licet imparibus, divina dispositione præsidentes, illa, quæ a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris ad majorem Dei gloriam, ac Religionis, piorumque operum incrementum & propagationem, providè emanasse noscuntur, ut firma semper, ac stabilia persistant, Apostolici muniminis, cum id a Nobis petitur, patrocinio libenter constabilimus.

Testamentum Jo. Victorii de Rubeis favore Fratrum S. Petri de Pisis.

Alias siquidem pro parte tunc existentium Vicarii Generalis, & Fratrum Congregationis Sancti Marci Florentin. Provinciæ Romanæ Ordinis Prædicatorum, felicis recordat. Clementi Papæ XI. Prædecessori Nostro exposito, quòd dudum tunc in humanis agens Joannes Victorius de Rubeis in suo, sub quo ab humanis decessit, die XXI. Decembris Ann. MDCXLVI. condito testamento, Ordinem Fratrum Sancti Hieronymi Congregationis Beati Petri de Pisis hæredem instituerat, ac voluerat, ut extra Portam Angelicam Almæ Urbis Nostræ, in loco, qui ad Crucem Montis Marii vocatur, in quo quædam Ecclesia sub invocatione Beatæ Mariæ Viriginis de Rosario, & Febri nuncupata, constructa reperiebatur, novus Conventus secundo dicti Ordinis & Congregationis, ac mansiones ad usum illius Fratrum, qui perfectioris vitæ studio ducti sese illuc recipere voluissent, ædificarentur, dictique Fratres in Ecclesia hujusmodi divina Officia celebrare deberent; ac declaraverat, tot ex dictis Fratribus ibidem permanere debere, quot ex fructibus suæ hæreditatis, assignatis eorum cuilibet quotannis quinquaginta scutis monetæ ab omni expensa in Ecclesia præfata facienda liberis, ali potuissent; adjecta inter alias conditione, quia prævidebat, nonnisi sex Fratres ex fructibus hæreditatis hujusmodi in hoc novo Conventu ali potuisse, quod prædicti Fratres ea super re necessarias Literas Apostolicas derogatorias infra sex menses tunc decurrendos obtinere curarent: & in eventum, quo illas minime obtinuissent, sex Presbyteros sæculares a se nominatos dicto Ordini substituerat cum eodem onere celebrationis Divinorum Officiorum, ac pari assignatione quinquaginta scutorum similium cuilibet ex dictis sex Presbyteris sæcularibus, quot ex hujusmodi fructibus ali potuissent, annuatim persolvendorum, & cum libera facultate, ut quilibet ex Presbyteris præfatis Successorem sibi in perpetuum eligere valeret: Ac demum tam dictis Fratribus, quàm Presbyteris sæcularibus, in adimplemento alicujus conditionis, seu rerum ab ipso Joanne Victorio Testatore injunctarum deficientibus, Confratres pro tempore existentes Congregationis sub titulo Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ in Domo Professa de eadem Urbe Clericorum Sæcularium Societatis Jesu canonicè erectæ ad dictam suam hæreditatem vocaverat, & aliàs, prout in dicto Testamento uberiùs asserebatur contineri.

Conditiones ipsis injunctæ.

Substitutio favore Presbyterorum sæcularium.

Alia substitutio favore Congregationis Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis in Domo Professa Soc. Jesu.

Ipsi verò Fratres cum intra præfixum sibi tempus memoratas Literas Apostolicas non obtinuissent, dictique Presbyteri sæculares se ad hæreditatem, & Ecclesiam hujusmodi admitti contenderent, post dispendiosam duodecim

annorum litem, eosdem Presbyteros ad illam per concordiam admiserunt, facta anno MDCLVI. cuicumque suo prætenso juri ad favorem eorumdem Presbyterorum, illorumque successorum, plena renunciatione.

Lites exortæ.

Porrò subinde, nempè anno MDCLXXXVII. tres tunc existentes Ecclesiæ supradictæ Presbyteri cæteros suos Collegas, uno dumtaxat dissentiente excepto, induxerant ad similem renunciationem faciendam in favorem Congregationis Piorum Operariorum nuncupatorum Civitatis Neapolitanæ, qui, cum usque ad annum MDCXCIII. Ecclesiam, hæreditatemque possedissent, agnoscentes deinde se eas minimè legitimè possidere, post diuturnam litem cum tunc existentibus Confratribus præfatis agitatam, similiter per concordiam, Ecclesiam, & hæreditatem hujusmodi dimittere coacti fuerunt; ideòque dicti Confratres locum tandem successioni in dicta hæreditate ad eorum favorem factum esse existimantes, litem etiam contra memoratos Presbyteros seculares, qui dicto anno MDCLXXXVII. Ecclesiæ, & hæreditatis præfatarum possessores fuerant, coram tunc existentibus Cappellanis Causarum Palatii Apostolici Auditoribus moverunt: Verùm per primam decisionem anno MDCXCVI. ab eisdem Cappellanis exclusi, motæ liti hujusmodi ad favorem Presbyterorum præfatorum, quorum plerique adhuc superstites existebant, pariter per concordiam renunciaverunt.

Demum etiam alia tunc existens Congregatio sub invocatione Sancti Josephi in Ecclesia Sancti Pantaleonis ad Montes nuncupata de eadem Urbe instituta, cum anno MDCCIV. super tribus dubiis litem prætensi juris ad ejusmodi Ecclesiam, & hæreditatem contra tunc in humanis agentes Hieronymum Berti, & Joannem Masserotti Presbyteros seculares illarum possessores, in Congregatione tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & Romanæ Curiæ Prælatorum, super negotiis Visitationis Apostolicæ Ecclesiarum, & Locorum piorum de Urbe, præfata auctoritate Apostolica instituta, similiter movisset, die VIII. Maii ejusdem anni omnium votis super singulis dictorum dubiorum penitus exclusa remansit, nec unquam novam audientiam, pluries licet petitam, obtinuit.; quinimo sententia tunc existentis Generalis Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditoris super executione Decretorum dictæ Congregationis Cardinalium & Prælatorum ad favorem memoratorum Hieronymi & Joannis Presbyterorum possessorum emanavit.

Cessio Presbyterorum sæcularium favore PP. Prædicatorum Congregationis S. Marci.

Et in eadem expositione subjuncto, quod propter prædictas, aliasque dispendiosas lites, ac temporum calamitates, malamque dictæ hæreditatis administrationem, tempore præsertim defunctorum illius possessorum Presbyterorum secularium, Ecclesia præfata, ejusque facies, & quatuor Cappellæ operis omnino rustici reperiebantur, illiusque Tholus, & Hypetrum imbribus pervia celeri reparatione indigebant, nec non murus corruerat, aliusque similis, & quidem scaphus grandior; & alia ædificia ruinæ proxima erant, quodque magis dolendum erat, annui dictæ hæreditatis redditus eatenus ad medietatem diminuti existebant, itaut, cum antea sex Presbyteri ex dictis redditibus alerentur, tunc tres tantum de hac reliqua illorum medietate, licèt alius Presbyter partem etiam in ea prætenderet, participarent, adeòque ibi cultus divinus juxta piam dicti Joannis Victorii Testatoris mentem adimpletus minimè fuisset, nec, attento præsertim, quod tunc unus tantum Presbyter ibidem resideret, adimpleri posse videretur; ac propterea dicti Hieronymus, & Joannes, duo tunc ex dictis tribus ejusmodi Ecclesiæ, & hæreditatis possessoribus Presbyteris, habito aliàs, de ipsius Clementis Prædecessoris licentia, super hoc cum Vicario Generali, & Fratribus primodictæ Congregationis tractatu, die XXII. Augusti MDCCIX. dictam hæreditatem cum omnibus illius redditibus, & pertinentiis, reservato tamen sibi, quoad vixissent, usu cellarum, seu mansionum dictæ Ecclesiæ annexarum, quibus tunc gaudebant, & dummodo ad id ejusdem Clementis Prædecessoris, & Sedis Apostolicæ beneplacitum accessisset, ad favorem Fratrum primodictæ Congregationis Sancti Marci, quantùm ad eos spectabat, cesserunt, & renuntiaverunt; ipsi verò exponentes, qui, ut asserebant, nullum in dicta Urbe, seu prope illam, pro negotiis suis agendis Hospitium, & Diversorium habebant, si dicta Ecclesia cum illius redditibus, & mansionibus sibi, ac dictæ eorum Congregationi ab eodem Clemente Prædecessore concederetur, præfato usu mansionum dictis Hieronymo, & Joanni, titulo hospitii, quoad vixissent, relicto, a die habitæ possessionis loci, seu Ecclesiæ hujusmodi, omniumque illius pertinentiarum, tunc pariter in humanis agenti Francisco de Sanctis, qui unà cum dictis Hieronymo, & Joanne, tertius Ecclesiæ & hæreditatis præfatæ possessor Presbyter existebat, & eatenus cessioni hujusmodi minimè consenserat, quinquaginta scuta paria, quot scilicet dictus Joannes Victorius Testator singulis Presbyteris, sicut præmittitur, assignaverat, illius vita naturali durante, ex prædictis redditibus annuatim solvere; ac etiam tunc in humanis itidem agenti Joanni Baptistæ Perotti, qui uti quartus Presbyter, jus etiam ad illos prætendebat (id, quod ipsi Clementi Prædecessori, considerata præfata Joannis Victorii Testatoris prædicti dispositione, justum visum fuisset) ex eisdem redditibus quotannis ad ejus pariter vitam præstare; rebusque ita compositis, duos in sacro Presbyteratus ordine constitutos, & duos laicos Fratres expressè professos primodicti Ordinis ad dictam Ecclesiam mittere, ibique collocare; ac deinde Conventum formalem, & Seminarium Religiosorum Missionariorum usque ad numerum sex Religiosorum hujusmodi, ad majorem Dei gloriam, divinique cultus incrementum, & Catholicæ Fidei propagationem, modo, & tempore ipsis præscribendo, quantum in ipsis esset, adjuvante Domino, instituere paratos esse offerebant; sibique propterea in præmissis opportunè ab eodem Clemente Prædecessore provideri, & ut infra indulgeri summopere desiderabant.

Idem Clemens Prædecessor sacrarum Missionum incrementum promovere volens, hujusmodi supplicationibus inclinatus, per quasdam suas in simili forma Brevis die III. Februarii anni MDCCX. expeditas literas, tunc existenti suo in eadem Urbe Vicario in spiritualibus Generali, seu illius Vicesgerenti commisit, & mandavit, ut veris existentibus narratis, & accedente consensu dictorum Hieronymi, & Joannis, nec non exhibita sibi valida, & authentica illorum renuntiatione cuicumque juri, quod in dicta Ecclesia, illiusque ædificiis, & redditibus, ac perceptione emolumentorum habere poterant; facultate illis dumtaxat habitandi in Cellis præfatis (quatenus tamen tot aliæ Cellæ superessent, in quibus infrascripti Religiosi habitare possent) reservata, ut præfertur; non obstante præfatorum Francisci. & Joannis Baptistæ, quibus ut infra provisum fuerat, dissensu, & quatenus ipsi ad præstandum consensum a se requisitum cum assignatione termini competentis, dissentirent, vel non consentirent; eamdem Ecclesiam cum omnibus illius ædificiis, juribus, pertinentiis, & introitibus universis, præfatæ Congregationi Sancti Marci, quatenus tamen prius ad sex Professores ipsius Congregationis in

Sacro

Sacro Presbyteratus ordine constitutos, qui intra septa dictæ Ecclesiæ degerent, & Ecclesiasticis functionibus ibi exercendis juxta proprium institutum addicti essent, simulque dicti Joannis Victorii Testatoris voluntatem in ea parte, quæ cultum Ecclesiæ, & bonum spirituale Christifidelium respiciebat, adimplerent, nec non ad munus Missionariorum explendum, & Catholicam Fidem propagandam idonei existerent, intra sexennium a die executionis gratiæ computandum, ex dictæ Ecclesiæ, & propriis ipsius Congregationis redditibus perpetuò sustentandos, in forma valida se obligaret; ita ut Conventus inibi ante dicti sexennii lapsum erigendus, esset Seminarium Missionariorum, qui mandatis Congregationis tunc, & pro tempore existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum semper obtemperare deberent.

Interim verò, & statim ac Literæ præfatæ executioni demandatæ fuissent, unum Laicum, & tres Fratres expressè professos in sacro Presbyteratus ordine constitutos Congregationis, & Ordinis præfati, qui memorati Joannis Victorii Testatoris voluntati cultum Ecclesiæ, & bonum spirituale Christifidelium concernenti obsequi deberent, intra septa Ecclesiæ hujusmodi dicto sexennio durante ex eisdem redditibus etiam sustentare promitteret, auctoritate Apostolica concederet, & assignaret; Quatenus verò primodicta Fratrum præfatorum Congregatio conditionibus prædictis intra tempus sibi, sicut præmittitur, a se præfigendum non pareret, eam quocumque jure, quod ex hujusmodi gratia sibi acquisitum fuisse prætendere potuisset, perinde ac si illa concessa non fuisset, omnino carere dicta auctoritate declararet.

Porrò Congregationem Fratrum hujusmodi ad quinquaginta scuta monetæ dicto Francisco, quoad vixisset, vel aliter de æquivalenti rata ei ab eodem Clemente Prædecessore provisum fuisset, quotannis ex redditibus dictæ Ecclesiæ, a die, quo possessionem bonorum ejusdem Ecclesiæ acquisivisset, & non antea, subministranda teneri, ac pro subministratione præfata, bona ipsius Ecclesiæ ad illorum favorem obligata, atque hypotecata remanere, eadem auctoritate decerneret.

Et subinde pro parte tunc pariter existentium Fratrum primodictæ Congregationis denuo eidem Clementi Prædecessori exposito, quod Literæ præfatæ juxta earum seriem, & tenorem executioni demandatæ fuerant: Inter verò conditiones, seu leges in ipsis Literis præscriptas eidem Congregationi S. Marci, post absolutum sex annorum cursum, onus sustentandi sex Fratres Presbyteros ad munus Missionariorum explendum idoneos cum esset injunctum; & ipsi exponentes a die, quo Ecclesiæ præfatæ, illiusque bonorum possessionem apprehenderant, ea, qua par fuisset, diligentia, & studio, illa, quæ multorum annorum spatio neglecta fuerant, nonnullas fabricæ partes ruinam minantes nedum reparando, sed etiam alias habitationes pro necessaria ejusdem Conventu commoditate augendo, & in bonum statum redigendo, ac insuper cùm fabrica præfata ob terreni deficientiam, & muri fracturam in totum collaberetur, quamdam Ecclesiam exteriorem cum muris primariis nondum absolutam, quæ commoditati, amploque ingressui non solùm in Ecclesiam, & Conventum præfatos, sed etiam fulcimento totius fabricæ superioris, quibus illi innitebantur, inservire valeret, conficì; & interea, ne sustentatio pro dictis sex Religiosis deficeret, terrenis culturam adhiberi eaque meliorari, nec non alia denuo acquiri curassent; nec id pro sustentandis sex Religiosis præfatis eatenus sufficiens esset; Propter- ea terminum sex annorum hujusmodi sibi, sicut præmittitur, præfixum, qui brevi expiraturus erat, ad aliud sibi benevisum tempus prorogari plurimùm desiderabant.

Idem Clemens Prædecessor tunc etiam existenti in dicta Urbe Vicesgerenti mandavit, ut Exponentibus præfatis terminum sex annorum hujusmodi eis ad sustentandos sex Religiosos ad hujusmodi munus Missionariorum explendum, & Catholicam Fidem propagandam idoneos præfixum, ut præfertur, ad alios quatuor annos a fine dictorum sex annorum computandos prorogaret.

Et successivè pro parte Fratrum memoratæ Congregationis Sancti Marci eidem Clementi Prædecessori itidem exposito, quod quadriennii hujusmodi finis imminebat, ipsi verò Cellas, & Officinas pro Magistrorum, ac Superiorum eorumdem Missionariorum, & Laicorum, seu Conversorum commoditate necessarias in dicto Conventu ædificare eatenus nequiverant, tametsi in id omne studium adhibuissent; præfatus Clemens Prædecessor sex annos hujusmodi primum concessos, & deinde ad alios quatuor annos prorogatos, ut præfertur, ad aliud quadriennium a fine quatuor annorum prorogatorum numerandum prorogari iterum mandavit.

Ac postmodum pro parte eorumdem Fratrum fel. record. Benedicto Papæ XIII. Prædecessori Nostro exposito, quod, cum terminus quatuor annorum ultimo loco ab eodem Clemente Prædecessore prorogatus jam expirasset, eædem verò causæ etiam tunc durarent, dictus Benedictus Prædecessor tunc etiam in eadem Urbe Vicesgerenti, ut eisdem Exponentibus sex annos præfatos ad sustentandos, & retinendos sex Religiosos ad munus Missionariorum hujusmodi explendum, Catholicamque Fidem propagandam idoneos, a supradicto Clemente Prædecessore concessos, & successivè bis ad quatuor annos pro qualibet vice prorogatos, ut præfertur, donec acquisivissent bona, quorum annui redditus sufficerent pro omnibus supradictis adimplendis, servata cæteroquin supradictarum Clementis Prædecessoris Literarum forma, & dispositione prorogaret pariter, ac extenderet, & ampliaret, & alias prout in memoratis in Clementis, & Benedicti Prædecessorum Literis, quarum omnium tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, uberiùs continetur. *Aliæ Prorogationes concessæ a Benedicto Papa XIII.*

Cum autem, sicut pro parte Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Nobis nuper expositum fuit, quòd propter supra expressas rationes, aliasque difficultates, quæ interea temporis intervenerunt, dispositio in primodictis ejusdem Clementis Prædecessoris Literis contenta adhuc executioni demandata minimè fuerit; Dilecti verò Filii moderni Vicarius Generalis, ac Fratres primodictæ Congregationis, accedente etiam consensu Magistri Generalis Ordinis præfati, memoratas primo loco expeditas Clementis Prædecessoris præfati Literas in omnibus suis numeris, juxta modum pro majori Litterarum præfatarum faciliori executione a memorata Cardinalium Congregatione præscriptum, infra terminum præfinitum juxta ejusdem Cardinalium Congregationis Decretum die VII. Augusti anni proximè præteriti, referente Dilecto Filio Nostro Prospero ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diacono Cardinali Columna nuncupato editum, cujus tenorem etiam præsentibus pro plenè, & sufficienter expresso, & inserto haberi volumus, uberius continetur, Literas præfatas debitæ executioni demandari intendant, ac ad id paratos sese obtulerint; ac proinde Cardinales

Fratres Congregationis S. Marci paratos se exhibent Literas Clementis Papæ XI. exequi.

Sac. Congregatio pro Prop. Fidei modum, & terminum præfinit.

Congregationis hujusmodi Nobis supplicaverint, ut Vicario Generali, & Fratribus præfatis in præmissis opportunè providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Nos igitur Vicarium Generalem, & Fratres præfatos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantùm consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, primodictas Clementis Prædecessoris Literas, nec non memoratæ Congregationis Cardinalium Decretum, cum omnibus & singulis in illis, & illo contentis, auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos juris, & facti defectus, si qui desuper in præmissis quomodolibet intervenerint, supplemus, & sanamus.

Pontif. Clementis XI. Literas, & dictæ Congreg. Decretum confirmat.

Qualitates Alumnorum eligendorum.

Præterea, ut Missionariorum munus, quod verè Apostolicum est, per viros undequaque idoneos omni cura & fervore, & cum animarum Christi Sanguine redemptarum fructu exerceatur, dicta auctoritate volumus, præcipimus & mandamus, ut Vicarius Generalis pro tempore existens primodictæ Congregationis Sancti Marci, sive illo absente, is, qui ejus vices pro tempore gerit, nonnisi Alumnos, Professoresque dictæ suæ Congregationis regulari disciplina, probitate morum, & Religionis, ac Dei gloriæ zelo præditos, & ad animarum salutem eximia charitate accensos eligat, quique Philosophiæ, ac Theologiæ studia laudabiliter expleverint, aut saltem in morali Theologia sint benè versati: utque validiùs labores Missionum sustinere possint, non minores sint vigintiquinque annis, nec majores trigintaquinque, ac robusta corporis valetudine gaudeant: illosque ex tota sua Congregatione accersere curet: Moneatque insuper locales Conventuum Congregationis hujusmodi Superiores, aliosque, si opus fuerit, illius Fratres, ne accedere volentes ullo modo retrahant, ac contra tales dissuadentes, malèque consulentes, comminetur pænas privationis vocis activæ, & passivæ, aliasque arbitrio memoratæ Cardinalium Congregationis imponendas.

Alumnorum qualis esse debeat ætas.

Pœna contra dissuadentes accedere ad Seminarium.

Unde assumendi sint Alumni.

Quòd si verò non semper haberi possint ex dicta Sancti Marci Congregatione sex Professores ad munus hujusmodi explendum idonei, & præscriptis volitisque qualitatibus præditi; volumus itidem, ut, quoties id acciderit, assumantur ex alia dicti Ordinis Congregatione Sanctæ Sabinæ, iisque similiter deficientibus, vocentur ex alia Beati Jacobi Salomonii Venetiarum Congregatione, ac denique ex universo Fratrum Prædicatorum Ordine; ita tamen, ut quicumque Professores cujuscumque ex memoratis Congregationibus, & Ordine, dum in Seminario præfato permanserint, sese conformare debeant, quoad victum, & habitum, & quoad reliqua regularem disciplinam concernentia, usibus, & observantiis præfatæ Congregationis Sancti Marci.

Exercitia Spiritualia in ingressu a singulis peragenda.

In ipso ingressu in Seminarium hujusmodi faciendo, singuli Exercitia Spiritualia peragant per decem, aut octo dies, cum omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum sit descendens a Patre luminum: illisque absolutis, in manibus præfati Vicarii Generalis, aut, eo absente, alterius ab eo deputati, & deputandi, juramentum juxta infrascriptam formulam præstent, illudque, postquam sic præstitum fuerit, ad eamdem Cardinalium Congregationem transmittatur. Formula autem juramenti hæc est: *Ego Frater N. professus in Conventu N. Congregationis S. Marci Florentiæ Ordinis Prædicatorum juro, & promitto in manibus Paternitatis Vestræ N., sive Superioris delegati, me ab hoc Seminario non discessurum, neque discedere procuraturum mediatè vel immediatè per me, vel interpositam personam, nisi ex legitima causa a Paternitate Vestra, vel a vestris Successoribus canonicè intrantibus, & non aliàs admittenda. Insuper pro Fidei Catholicæ propagandæ causa, & salute Infidelium procuranda, ad eum locum, Provinciam, seu Regnum, sine aliqua repugnantia, aut exceptione iturum, ad quem, seu quod a Vestra Paternitate ero destinatus, & missus. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia. Ego N. N. affirmo ut supra manu propria.*

In Seminario verò hujusmodi permaneant spatio trium annorum, & non ultra, quò melius vocatio probetur, & plenè in studiis, Apostolicaque disciplina instituantur, & in omnibus tam ipsi, quàm Lectores subsint obedientiæ Superioris Conventus hujusmodi, & Superiorum primodictæ Congregationis, sicut cæteri Fratres de familia. Lector in hoc Seminario semper adsit, qui Controversias Fidei, ac Theologiam Moralem doceat, isque non admittatur nisi prævio examine, & confirmatione præfatæ Congregationis Cardinalium, eidemque injungatur sedulitas, & assiduitas in lectionibus & repetitionibus, ac in exercitiis scholasticis.

Tres ad minus in hebdomada lectiones Controversiarum, duas Moralis, utiles pro Missionibus, ad quas Alumni hujus Seminarii sunt mittendi, & post vesperas earumdem habeat collationes, frequentibusque exercitiis studentes instituat.

Prohibetur propterea æquè Lectori, ac studentibus, diebus lectionum è Conventu, seu Seminario hujusmodi egredi quacumque de causa, nisi expletis integrè lectionibus, & exercitiis ea die, qua fieri debebunt, & in hoc Superior Conventus diligenter incumbat; & si Theses ea die habeantur, absolutè egrediendi licentiam deneget.

A lectionibus, repetitionibus, & exercitiis utriusque studii præfati nemo prorsus ex studentibus quocumque titulo, aut colore eximatur, aut unquam permittatur abesse, & si quis neglexerit, a Superiore corrigatur; idemque fiat, si aliquem negligentem in scribendis lectionibus, aut in dictis studiis desidiosum reperiat, & tam Lector, quàm Superior Conventus, de omnibus Vicarium Generalem præfatum, vel illo absente, ejus Delegatum, ac etiam supradictam Cardinalium Congregationem certioret.

Senis deinde quibuscumque mensibus Theses Theologicæ Controversiarum, & Moralis habeantur, quibus Superior Conventus interesse teneatur, ad dignoscendum eos, qui proficiunt; & monere debeat præfatum Vicarium Generalem, sive ejus Delegatum, de iis, qui fortasse hujusmodi studio minùs vacaverint, ut valeat illis submotis alios subrogare.

Singulis porrò Dominicis, & aliis festivis de præcepto diebus, præfati Studentes in Ecclesia, vel in alio opportuno loco a Superiore locali destinando explicent Catechismum Romanum, & unusquisque turnariè continuet per mensem, ad hoc ut aptiores evadant tempore, quo in Missionibus operam præstare debebunt.

Vicarius insuper Generalis præfatus, vel eo absente alius ab ipso delegandus, singulis saltem quatuor mensibus, studium, seu Seminarium istud visitet, &, si Studentem aliquem minimè proficientem invenerit, aliqua pœnitentia ei injuncta, eum amoveat, aliumque in amoti locum quamprimum subroget.

Ultra verò præfatam Vicarii Generalis, seu alterius ab eo delegati visitationem, Secretarius iridem pro tempore existentis memoratæ Cardinalium Congregationis bis visitet in anno, absque Superiorum Regularium interventu, ut liberiùs queat statum, & necessitates Seminarii hujusmodi exponere, Studentes examinare, & de eorum progressu certiorare.

Completo postmodum triennio, abeant Studentes, quò a præfata Cardinalium Congregatione destinati fuerint; quòd si nullus tunc temporis sit in promptu Missionis locus, liceat Vicario Generali eos ad alios sui Instituti Conventus transferre, certiorata prius ipsa Cardinalium Congregatione, ac curet, ut in iis Conventibus collocentur, in quibus commodiùs studio Controversiarum, & Moralis exerceri possint, quousque adveneerit occasio Missionis, ad quam ab eadem Cardinalium Congregatione erunt destinandi.

Interim vero se immunes esse non credant ab observantia Regulari, & Officiorum servitio.

Quod si aliquis illorum ad destinatas Missiones renueret, aut negligeret accedere, arbitrio memoratæ Congregationis Cardinalium plectetur. Nemo autem ab eisdem Missionibus possit amoveri, aut revocari, absque participatione ejusdem Congregationis Cardinalium. Ii verò, qui sacris Missionibus per statutum tempus inservierint, & a præfata Cardinalium Congregatione ad propria remeandi facultatem obtinuerint, nulla prorsus exemptione, privilegio, aut præeminentia in propria Congregatione gaudere, ac potiri præsumant, solùm a Domino, qui est bonorum omnium largitor, mercedem recepturi.

Strictè tamen per præsentes injungimus Superioribus primodictæ Congregationis, ut in emeritos hujusmodi Christi Fidei Præcones, omnem caritatem exerceant, cum plerumque assiduis laboribus consumpti, ægritudinibus, alisque corporis incommodis sint obnoxii.

Denique in iis omnibus conscientiam Vicarii Generalis pro tempore existentis dictæ Congregationis Sancti Marci oneratam volumus, ejusque arbitrio relinquimus alia statuendi (supradictis tamen firmis remanentibus) tum exactam disciplinam, tum studiorum profectum concernentia, approbandaque ab ipsa Cardinalium Congregatione, salva tamen semper in præmissis auctoritate Congregationis eorumdem Cardinalium.

Decernentes easdem præsentes Literas firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Superioribus, & Fratribus dictæ Congregationis plenissimè suffragari, & ab illis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus omnibus, & singulis illis, quæ idem Clemens Prædecessor in primodictis suis Literis præfatis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die x. Julii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

LVIII.

Beatificatio Ven. Servi Dei JOSEPHI Calasanctii a Matre Dei, Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prœmium.

Coelestis Paterfamilias, cujus judicium perennis misericordia superexaltat, ut ostenderet se nihil eorum prætermisisse, quæ in excolenda Vinea optimum, & diligentissimum Agricolam decent, nullam unquam passus est elabi ætatem, quæ contra impios conatus inimici hominis superseminantis zizania, admirabilis ejus dexteræ potentiam, & præsidium non experiretur. Per varias enim diei horas, a prima nempe ad nonam usque, in electam hanc Vineam suo Sanguine acquisitam operarios ire jussit, ne succrescentibus spinis, & sæviente Satana, portio Domini desiderabilis in dissipationem, & desertum converteretur; ita ut ex omnibus terræ plagis, non Regio fuerit, non Sinus, non Insula, nullus denique locus, ubi non hujusmodi cultores, quam maxima subeuntes pericula, aut ignorantiæ tenebras Evangelicæ Legis prædicatione discuterent, aut cœlestis Doctrinæ veritatem datis cervicibus propugnarent, aut rejectis Mundi illecebris vias Domini in solitudine rectas facerent, aut lapsos a viis pessimis ad dignos Pœnitentiæ fructus exemplo suo provocarent. Undecima tandem, & novissima hora, ut Vineam perficeret, quam plantavit dextera ejus, novos conduxit Operarios, qui ne Aper de silva Christo renata germina in ipso flore depasceret, Domini timorem, Legem Vitæ, & Disciplinæ Parvulos edocerent. Luculentum sane, ac memorandum hujusce Providentiæ specimen superiori Sæculo in hac ipsa Urbium Principe misericordiarum Pater per Servum suum JOSEPHUM CALASANCTIUM A MATRE DEI ostendere dignatus est. Hic inter Aragonios Nobili genere ortus, florentibus annis per exercitia Pietatis, & Literarum studia peractis, variisque porro muneribus integre administratis, de improviso in sortem Domini vocatus, divinoque afflatu Numinis Romam accersitus, ad novi operis ministerium, Christiano Populo quam maxime profuturum, sedulo animum adjecit. Cum enim ubique gentium miserrimi æque, ac frequentissimi pueri jacerent in triviis, & per compita divagarentur, quos non divina Religio, non famæ pudor, non amor virtutis, non Parentum disciplina, non lata jura coercebant, quique per turpem desidiam in vitiis enutriti, ad Christiani nominis probrum, & perniciem Reipublicæ adolescere videbantur, teterrimo huic incommodo Venerabilis Dei Servus, utpote novus Vineæ Operarius, fortiter se se opponens, nihil reliqui fecit, quominus hujusce modi pueri a Diaboli contagione abducti, ad Religionem & Charitatem informarentur. Primum consilio, precibus, & qua re cumque potuit, Vir plane humilitatis studiosissimus, hujusmodi oneris suscipiendi pluribus Auctor fuit. Verùm aliis alia causantibus, tantumque pietatis opus detrectantibus universis, sibi demum præter cæteros intellexit ab eo, qui Angelorum ministeria, hominumque dispensat, pauperem derelinqui, & orphani adjutorium commendari. Cæteris igitur quibuscumque curis abjectis, per se ipse opus aggressus est, & pauperum potissimum adolescentum commodo & incolumitati, novæ Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum fundamenta jecit. Invalescere jam cœperat saluber-

Summarium Virtutum, & meritorum Beati Viri.

De institutione Congreg. Scholarum Piarum.

rimum hoc Institutum, altasque radices figere; cum hostis antiqui insidiis & fraudibus, tot, tantasque turbas in Institutorem, æque ac familiam ejus homines concitarunt, ut res plane profligata, dejectaque videretur. Nihilominus Venerabilis Dei Servus ambulans in innocentia cordis sui, potestatum tenebrarum conatibus minimè fractus, fideique scuto inexpugnabili firmissimè protectus, a suscepto condendæ Congregationis consilio ullo modo nec divelli, nec distrahi potuit. Quinimo vel amplissimis, ultroque oblatis dignitatibus constantissimè repudiatis, nihil unquam antiquius habuit, quam incepti operis curam, & amplificationem: Quod quidem Institutum, sublatis difficiis, Deo auspice, & incrementum dante, ad quamplurimas Christiani Orbis Provincias cum uberrimo animarum fructu propagatum esse conspicimus. Denique Vir Dei meritis cumulatus, ærumnisque confectus, nonagenario major mortalitatem explevit in terris, & immortalitatem inter cœlites inchoavit. Verum ejusdem fama longè latèque percrebrescente, ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Causa deducta est; ubi cum de virtutibus æstimandis juxta Canonicas Sanctiones quæstio de more haberetur, Nos, qui per id temporis Aulæ Consistorialis Advocati munere fungebamur, earum primo patrocinium suscepimus, deinde Promotoris Fidei officio insigniti, earum causam acriter egimus. Quare fel. record. Benedictus Papa XIII. Prædecessor Noster . I. Idus Septembris MDCCXXVIII. in gradu heroico constitutas esse pronunciavit. Porro coram Nobis ad supremum Ecclesiæ regimen, quamquam immerito, admotis, cum de Miraculis disceptaretur, duo potissimum unanimi tum Cardinalium, tum Consultorum secundodictæ Congregationis suffragio approbata, Nos itidem Decreto Nostro VI. Idus Maii hujuscemet Anni duximus approbanda. Quapropter precibus tandem complurium Regum, Episcoporum, aliorumque Principum, nec non dilectorum filiorum Clericorum Regularium ipsiusmet Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, paterna benignitate annuentes, de ejusdem Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus JOSEPHUS A MATRE DEI imposterum BEATI nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ,) exponantur. Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur, ac de eo quotannis VI. Kalendas Septembris, quo demortui Corpus humatum est, recitetur Officium, & Missa de communi Confessoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani: Recitationem autem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus, tum in universa Clericorum Regularium hujusmodi Familia, tum in Oppido Petraltæ in Aragonia, ubi Vir Dei in lucem editus est; tum in Ortoneda, in Vicariatu Trempensi, & in Civitate Urgelensi, ad quas Christi Vineas excolendas Operarius primo vocatus est, tum apud Sodalitates Sanctorum duodecim Apostolorum, Doctrinæ Christianæ, Sacrorum Stigmatum Sancti Francisci, Sanctissimæ Trinitatis Peregrinorum, & Suffragii de Urbe, in quas cooptatus fuit, ab universis Christifidelibus tam Sæcularibus, quàm Regularibus, qui ad horas Canonicas tenentur; Et quoad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hisce literis in Ecclesiis Congregationis Clericorum Regularium Matris Dei,

Ordo in ejus Causa servatus.

Preces Sanctæ Sedi porrectæ pro ejus Beatificatione.

Eidem Beati nomen, & honores decernuntur.

Oppidi, Vicariatus, Civitatis, & Sodalitatum hujusmodi solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio, & Missa sub ritu duplici majori, die ab Ordinariis respectivè constituta, postquam in Basilica Nostra Sancti Petri in Vaticano celebrata fuerint solemnia, nempe XV. Kalendas Septembris currentis anni, pariter celebrandi facimus potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de non Cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumtis, seu exemplis etiam impressis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die VII. Augusti MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.

De concessione, & executione Dispensationum Matrimonialium: altera Epistola ad Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AD tuas manus pervenisse speramus Epistolam nostram Encyclicam datam die 29. superioris mensis Junii, de Dispensationibus, quas pro contrahendo Matrimonio intrà gradus jure prohibitos hæreticis Conjugibus concessisse, Apostolicæ Sedis Ministri falsò insimulabantur. Attamen hanc aliam rursus ad te mittere cogimur; cùm enim res, unde falsus ille rumor exortus est, in apertum educta sit, eamque omnibus notam fieri oporteat, ex Nostris ad eam animadversionibus alii proficere, meliùsque in posterum, quæ agenda sunt, constituere poterunt.

Episcopus quidam istius Poloniæ Regni duobus Lutheranis Conjugibus, qui in secundo affinitatis gradu inter se conjuncti erant, contrahendi matrimonii facultatem dedit. Rogatus, quo jure id fecisset, an uti executor alicujus dispensationis, quæ concessa fuisset vel a Nostra Dataria, vel Pœnitentiaria, vel a Sanctæ Inquisitionis Officio; namque hæ viæ sunt, quibus hujusmodi dispensationes a Sede Apostolica expediri consueverunt; nullas se accepisse ingenuè fassus est; sed fecisse eâ generali potestate respondit, quam sibi, ut Episcopo in remotis degenti, Sedes Apostolica elargita est; factumque suum excusavit more recepto suæ Diœcesis, & Prædecessorum suorum consuetudine. Addidit etiam, ad id faciendum adductum fuisse spe, quam ipsi dederunt Conjuges, quamprimum ad Fidem Catholicam se conversuros; quod si intra debitum tempus minimè adimplerent, se vi eos adigendi, cohabitatione prohibitâ, potestatem habere.

Ut ab hujusmodi narrationis serie minimè discedamus, in primis id compertum est, è nostris Tribunalibus dispensationem super impedimento affinitatis pro contrahendo matrimonio inter duos hæreticos neutiquam emanasse. Episcopus est, qui concessit; affirmatque, fecisse vi generalis cujusdam facultatis, quam Sedes Apostolica impertiri consuevit Episcopis, qui extra Europam, vel in remotis Europæ partibus constituti sunt.

At quid dicendum esset, si facultas, de qua agitur, dispensandi in secundo gradu,

non

non comprehenderet matrimonia inter hæreticos contrahenda? Et quidem res ita se habet; etenim facultates, quæ dantur Europæ Episcopis, qui in dominio Catholicorum Principum positi sunt, in hæc verba conceptæ sunt: *Dispensandi in tertio, & quarto simplici & mixto tantùm cum pauperibus, in contrahendis: in contractis verò, cum hæreticis conversis, etiam in secundo simplici, & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum, & in his casibus prolem susceptam declarandi legitimam.*

Prætereundum ducimus, in dispensatione, de qua agimus, & quæ ab Episcopo concessa, & a Nobis lecta est, nullibi ab ipso expressum fuisse, quod dispensationem impertiebatur ex vi Apostolicæ facultatis; hac enim declaratione omissâ, actus nullus ac irritus efficitur; ut in earumdem facultatum formula apertè statuitur: *& in dispensationibus hujusmodi declaretur expressè, illas concedi tamquam a Sedis Apostolicæ Delegato: ad quem effectum etiam tenor hujusmodi facultatum inseratur, cum expressione temporis, ad quod fuerint concessæ; aliàs nullæ sint.* Sed id solùm sciscitabimur, ubinam contineatur facultas dispensandi in secundo gradu? Certè Nobis respondebitur, in verbis illis paulò ante laudatis: *etiam in secundo simplici & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum.* Nos statim reponemus, ante ea verba hæc alia occurrere: *In contractis verò, cum hæreticis conversis &c.* Et ideo, cùm facultates limitatæ sint ad Matrimonia contracta, non autem contrahenda; ad hæreticos conversos, non autem ad eos, qui se convertendi spem faciunt: Sanè unusquisque facili negotio, ictuque, uti dicitur, oculi, dignoscere poterit facultatis abusum in concessione dispensationis, quæ, ut diximus, in causa fuit, cur sinister rumor, & popularis obtrectatio adversus Apostolicæ Sedis Ministros suscitaretur.

Degunt quibusdam in locis istarum Regionum Catholici cum Hæreticis mixti; palàm inter se Matrimonia contrahunt; & nemo est, qui contrahentes corripiat, & puniat, aut illis adversetur. Hoc autem posito, quî fieri potest, ut hinc colligatur dispensationis concessio super aliquo impedimento in hujusmodi Matrimoniis inter Catholicum, & Hæreticum, & multo magis inter duos Hæreticos, ut in specie, de qua agitur, contigit? Tolerat quidem in aliquibus locis Apostolica Sedes Matrimonia inter Catholicum, & Hæreticam, vel Hæreticum, & Catholicam, cùm nequeat impedire; & Ecclesiasticâ quadam prudentiâ, ne majora mala enascantur, dissimulat, ac tacet. At, quod Apostolicæ Sedis auctoritate gratiosa in hisce Matrimoniis dispensatio super gradu, aut alio impedimento concedatur, fieri nunquam potest; nisi præcedat hæresis abjuratio, juxtà ejusdem Sedis Apostolicæ disciplinam a Nobis in præcedenti Epistola expositam, & juxtà recensita concessæ facultatis verba.

Sed respondetur: ab anterioribus Episcopis, qui easdem facultates iisdem verbis conscriptas habebant, quibus conceptæ sunt illæ, de quibus quæstio est, id peractum fuisse. Nos ignoramus, quid egerint Episcopi Prædecessores; id solum Nobis compertum est, quod, si dispensaverunt in Matrimonio non contracto, sed contrahendo, in Matrimonio inter duos adhuc in hæresi permanentes; perperàm ac malè egerunt, grave admiserunt peccatum, multorumque malorum reos se fecerunt, quia facultates eis concessas attento animo non consideraverunt, ex quibus, veluti ex fonte, omnis delegata auctoritas dimanat.

At Nobis reponitur: quidquid factum est, ideo factum, quia Conjuges suam conversionem polliciti sunt. Id autem, an verum sit, paulo post videbimus. Interea ponatur, revera Conjuges id promisisse: quæritur, cùm facultas a Sede Apostolica concessa præscribat, ut dispensetur in secundo gradu cum Hæreticis jam conversis, quomodo Episcopus arbitratus sit, eâ se uti posse in dispensando non cum hæreticis jam conversis, sed cum iis, qui solummodo conversionem promiserant? cùmque Sedes Apostolica hujusmodi dispensationes, nisi conversione jam factâ, ut latè in Nostra prima Epistola Encyclica demonstratum est, concedere non soleat; quæritur iterum, quomodo ejus Delegatus in tantum ausum devenerit, ut cum iis, qui nudam promissionem se convertendi fecerant, dispensare non dubitaverit?

Additur demum: si fidei datæ Conjuges hæretici defuerint, acriter punientur, eisque simul habitare interdicetur. Nos minimè latet, discrimen, quod inter infidelem, & hæreticum intercedit: primum quidem ad amplectendam Fidem Catholicam, ad quam se per Baptismum minimè obligavit, cogi non posse: è diverso hæreticum, qui jam Baptismum suscepit. At verò Nobis ignotum est, an usu & consuetudine receptum sit, ut hæretici ad Catholicam veritatem profitendam constringi possint in iis regionibus, in quibus a Principibus permissum est, ut commixti cum Catholicis vivant, eâdemque juris æquabilitate, & civili consuetudine fruantur. Sed, quidquid de hoc sit, illud necessarium esset ostendere, quibus argumentis ac probationibus hæreticorum Conjugum promissio demonstretur. In dispensatione enim hæc verba leguntur: *ob spem, quod ad Fidem Orthodoxam convertentur:* Spes autem a promissione omnino diversa, & distincta est. Si quando autem de separatione, ob frustratam spem a Conjugibus datam, agi vellet; cùm res sit de Matrimonio contracto, non inter unum Hæreticum, & alterum Catholicum, absque alio impedimento, quàm illo Religionis; sed de Matrimonio inito inter duos hæreticos in secundo affinitatis gradu conjunctos; locus non esset separationi tantùm *quoad thorum*, sed etiam alteri *quoad vinculum*; quæ injungenda esset a Dispensante, publicâ protestatione emissâ, se nullo jure, atque auctoritate dispensasse, ac proinde dispensationem irritam ac nullam fuisse.

In priori Epistola nostra Encyclica scripta die 29. Junii admonuimus, ut ii, quibus executio dispensationum Matrimonialium, quæ in Urbe conceduntur, committitur, eas attentè legant, & benè ac diligenter perpendant. Nunc autem eadem repetimus, & insuper addimus, ut legantur, & considerentur etiam facultates, quæ a Sede Apostolica conceduntur, priusquam aliquis illis utatur; cùm minimè deceat, ut aliorum culpa vel Sedi Apostolicæ, vel ejus Ministris vitio vertatur, & quod ab aliis peccatum est, crimini eis detur. Interea autem Tibi, Venerabilis Frater, & Christiano Gregi tuæ curæ commisso, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die VIII. Aug. MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Marginal notes:

suffragatur ad effectum &c.

An Episcopus cogere possit Hæreticos ad abjurandum in locis, ubi tolerantur.

De promissione non constat in casu &c.

Tam dispensatio, quàm Matrimonium, irrita declarantur.

Monentur Episcopi, ut facultatum indultarum tenores expendant.

Dat. P. A. VIII. die 8. Aug. 1748.

De

LX.

De Pallii Benedictione, & traditione.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

RErum Ecclesiasticarum origines quò altiùs ex sacræ antiquitatis memoria repetimus, eò magis illas & solidis fundamentis innixas, & sublimi non minus, quam vetusta institutione venerabiles, ipsâque disciplina, & ritu graves ac religiosas, agnoscere & comprobare gaudemus. Ita porrò de sacris Palliis, quæ a Romano Pontifice, Patriarchis, & Archiepiscopis concedi, ipsisque in Curia præsentibus tradi, absentibus autem transmitti consueverunt, a primis usque Ecclesiæ sæculis complura extant certissima monumenta; nec dubium est, quin eorum traditioni, sive transmissioni, solemnis semper præmissa fuerit benedictio. Quia tamen hujusmodi Benedictionis ritus nonnullas mutationes in evolutione temporum subiisse dignoscitur; Officii Nostri esse judicavimus illius formam perpetuis futuris temporibus observandam constituere, ac præsentium Literarum auctoritate firmare.

Pallii traditio vetusta, & venerabilis est.

Ejus quoque Benedictio. Cujus tamen ritus varius fuit.

Monumenta antiquæ Benedictionis in Basilica S. Petri.

Inter speciales prærogativas Basilicæ Sancti Petri in Vaticano, quarum meminit Petrus Mallius ejusdem Basilicæ Canonicus tempore Alexandri III., hæc recensetur, quod *in ea tantum vigilantur Pallia*, quæ a Romano Pontifice, Patriarchis, & Archiepiscopis mittuntur. Maphæus autem Vegius alter Sancti Petri Canonicus sub Prædecessore Nostro Martino V. Lib. 2. Rerum memorabilium Basilicæ Sancti Petri, piam supplicationem describit, quæ ab ipsius Basilicæ Clero, cum cantu Psalmorum Pœnitentialium, Litaniarum, aliarumque precum fiebat, dum ad Pallia benedicenda procedebatur; atque addit, nocturnas vigilias ea occasione ita celebrari consuevisse, quemadmodum in pervigilio Festi Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli. De hujusmodi Vigiliis similiter mentio est in Libris Sacrarum Cœremoniarum Ecclesiæ Romanæ, qui tribuuntur Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyrensi, a quo videlicet Prædecessori quondam Nostro Leoni Papæ X. oblati fuerunt; ubi etiam *lib. 1. sect. 10. cap. 5.* dicitur, quod ipsa Pallia demittebantur in sacram Beati Petri Confessionem, ut supra illius Corpus consisterent, *Per Canonicos Basilicæ ponuntur super Corpora Petri, & Pauli Apostolorum sub Altari Majore, ubi factis de more Vigiliis, illa per noctem dimittunt, deinde restituunt Subdiaconis, qui in loco honesto ea conservant.* Erat quippè in anteriori fronte Altaris dictæ Confessionis parva quædam veluti fenestra, & in hujus solo intra ipsius Altaris molem foramen erat, Æneæ Arcæ ad perpendiculum respondens, in qua Sacrum Apostolorum Principis Corpus requiescit; ut latiùs legere est in descriptione veteris situs, & formæ ejusdem Confessionis, quam Michaël Lunigus Prædecessori Nostro Urbano Papæ VIII. dicavit, quæque tam seorsim, quam cum aliis Operibus Typis edita pluriès fuit.

Locus in Confessione S. Petri, in quo reponebantur Pallia.

Ritus recenter inductus.

Verùm quum mutata deinceps fuerit Aræ Majoris forma, nocturnarum autem Vigiliarum disciplina magna ex parte in desuetudinem abierit; annuentibus Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, inductum fuit, ut prædictæ Basilicæ Archipresbyteri Vicarius in Episcopali Ordine constitutus, vel alius Episcopus ejusdem Basilicæ Canonicus, qui Matutinis Officiis in Festo Sanctorum Petri & Pauli in Pontificalibus assisteret, idem Benedictionem Palliorum faceret, cujus ritus talis erat.

Pallia, quæ benedicenda erant, auratæ Pelvi imposita, ab ipsius Vaticanæ Basilicæ Canonico Altarista nuncupato, comitantibus duodecim ejusdem Basilicæ Beneficiatis, ad Confessionem Beati Petri deferebantur, ibique locabantur super Mensam stragula pretiosa coopertam, inter duo Candelabra accensis cereis subjecta. Episcopus verò, qui Matutinis Officiis, ut præfertur, adstiterat, post decantatas Laudes, Pontificalibus adhuc indutus, unà cum assistentibus Ministris paratis, & Clero Basilicæ, ad Confessionem ipsam descendebat, Pallia aspergebat aqua benedicta, tum incenso adolebat, ac demùm solemnes Benedictionis preces super illa recitabat: Pallia verò sic benedicta, per totam Festivitatis Octavam, supra Corpus Apostoli requiescebant, expleta autem Octava, a Sacrarii Curatoribus removebantur, & inclusa Capsulæ Holoserico coccineo copertæ, recondebantur in Oratorio Secretarii, in quo Sanctorum Reliquiæ asservantur, Clavis autem Capsulæ tradebatur primario Pontificis Cœremoniarum Magistro.

Ritum hunc, qui ad proximos usque annos viguit, Nos ipsi semper observari vidimus, quo tempore in minoribus constituti, prædictæ Vaticanæ Basilicæ Canonicatum tenuimus; nisi quod anno Jubilei millesimo septingentesimo vigesimo quinto, die XXII. Februarii, in Festo Cathedræ Sancti Petri Antiochiæ, fel. record. Prædecessor Noster, ac Dignitatis Nostræ amplificator, Benedictus Papa XIII. hujusmodi Pallia per se ipsum benedicere maluit; Cujus Nos exemplo excitati, ejusque præclara vestigia libenter sectantes, duobus proximè elapsis annis, in pervigilio Natalis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Vespertinis Officiis in ipsa Basilica Vaticana de more persolutis, hujusmodi Pallia benediximus certo ordine ac ritu, quem in posterum quoque servare decrevimus, atque etiam a Successoribus Nostris Romanis Pontificibus, seu respectivè ab eo S. R. E. Cardinali, qui forsan, absente Pontifice, Vesperarum solemnitati in Pontificalibus adstiterit, observari & adhiberi, præsentium Litterarum mansuro tenore statuimus.

Primùm itaque volumus & mandamus, ut singulis annis Palliorum numerus sufficiens pro Ecclesiarum opportunitate, in Vigilia Apostolorum de mane, a prædictæ Basilicæ Canonico Altarista, cum consueto comitatu, ad Confessionem Beati Petri deferatur, ibique decenter, ut supra diximus, collocetur; ipsaque Pallia post vesperas ejusdem diei in ipsa Basilica ritu maximo celebratas, a Summo Pontifice, si præsens fuerit, sin minus ab eo Cardinali, qui Pontificalia peregerit, benedicantur. Sicut enim ipsius Romani Pontificis, vel saltem illius personam, & vices gerentis, maximè propriam, ita huic potissimum diei meritò adscribendam censemus hujusmodi Benedictionem; tum quia Sacrum Pallium, *in quo* (ut Innocentii Papæ III. Prædecessoris Nostri verbis utamur) *Pontificalis officii plenitudo cum Archiepiscopalis nominis adpellatione confertur*, speciale munus est, quod a solo Romano Pontifice Beati Petri successore conceditur; tum quia eo die conspicuus universi Collegii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aliorumque ipsius Ecclesiæ Romanæ Procerum consessus, ac frequentissimi Populi concursus, hujusmodi Functionis splendorem, & majestatem magnopere augebit.

Expletis itaque Vesperis, descendat ad Confessionem unus ex Auditoribus Causarum Palatii Apostolici, Sacris Subdiaconalibus vestibus indutus; præcedentibus duobus servientibus armorum, Mazzeriis Papæ nuncupatis; comitan-

comitantibus hinc & inde duobus aliis Auditoribus Collegis, cum fupparo, & fuperpelliceo; & fubfequentibus Pontificiæ Confiftorialis Aulæ Advocatis; atque is præparata Pallia coram Pontifice, aut Cardinale Pontificalia exercente, afferat & fiftat. Decet enim hujufmodi munus injungi præfatis Auditoribus, in Subdiaconorum Ordine Pontifici miniftrantibus, quorum videlicet Collegii Decano fingulis annis traduntur Agni, ex quorum velleribus contexenda funt Sacra Pallia; nec minùs convenit, Confiftorialis Aulæ Advocatos adeffe, ad quos fingulari privilegio pertinet pro Pallii conceffione apud Pontificem in Confiftorio refidentem perorare.

Ipfe autem Pontifex, feu illius vice, ut præfertur, Cardinalis ille, qui Officio in Pontificalibus adftiterit, Pallia prædicta more folito adfperget aqua benedicta, tum incenfo adolebit, deindeque pronunciabit fuper ea preces, & Benedictiones, juxta formulam inferiùs ftatuendam.

Peracta demum Benedictione, eadem facrata Pallia includantur arculæ argenteæ auro obductæ, quam femper in ipfa Confeffione Beati Petri Apoftoli, & prope facrum illius Corpus in loco ad id defignato afferv.ri mandamus; quamque ad hunc effectum, exquifito cælaturæ opere, noftro fumptu conflatam, nuper eidem Beatiffimo Apoftolorum Principi reverenter obtulimus, ipfum enixè orantes, ut de negligentiis, & offenfionibus noftris, quafcumque in ipfius Bafilicæ fervitio admifimus, dum inter illius Canonicos accenfebamur, indulgentiam & veniam Nobis ab Omnipotenti Deo dignanter imploret. Volumus autem, ut hujufmodi arculæ cura, & cuftodia fpectet ad ipfius Bafilicæ Canonicum Altariftam pro tempore exiftentem; illius verò Clavis a primario Pontificiarum Cœremoniarum Magiftro retineatur.

Denique attendentes, quo ritu hujufmodi Pallia a Cardinali S. R. E. Diaconorum Priore abfentium Patriarcharum, feu Archiepifcoporum Procuratoribus traduntur, animadvertimus ipfos Procuratores juramentum præftantes juxta antiquam formulam, quæ ipfis exhibetur, plura promittere, quæ nec omninò his temporibus integrè adimpleri, nec fine perjurii crimine negligi poffe videntur. Quapropter volumus, & ftatuimus, ut hujufmodi juramentum deinceps a Procuratoribus prædictis alia forma præftetur, inferius pariter inferenda præfentibus Literis; Quas quidem, cum omnibus in iifdem ftatutis, atque præfcriptis, femper & perpetuò validas, & efficaces exiftere & fore, & ab omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in pofterum, pleniffimè obfervari decernimus: Non obftantibus, fi quæ funt in contrarium, Apoftolicis Ordinationibus, & Conftitutionibus, nec non Cappellæ Pontificiæ, & ipfius Vaticanæ Bafilicæ, etiam Apoftolica auctoritate approbatis, & confirmatis, ritibus, formulis, ufibus, & confuetudinibus, etiam immemorabilibus; quibus omnibus, & fingulis, quatenus opus fit, Motu proprio, ac de Apoftolicæ poteftatis plenitudine, pro præmifforum perpetua executione, derogamus, ac derogatum cenferi volumus, cæterifque contrariis quibufcumque.

Formula igitur Precum ad benedicenda Pallia in vigilia Sanctorum Apoftolorum Petri, & Pauli, talis eft. Poft Vefperas, Pontifex, feu Cardinalis, qui illius vice in Pontificalibus Officio adftiterit, ipfa Pallia ter afpergit aqua benedicta, dicendo Antiphonam *Afperges me &c.* ac ter Incenfo adolet; deinde dicit:

℣. *Adjutorium noftrum in nomine Domini.*
℟. *Qui fecit cœlum, & terram.*
℣. *Dominus vobifcum.*
℟. *Et cum fpiritu tuo.*

OREMUS.

Deus, Paftor æterne Animarum, qui eas Ovium nomine defignatas, per Jefum Chriftum Filium tuum, Beato Petro Apoftolo, ejufque Succefforibus, boni Paftoris typo regendas commififti, atque ipfis facrarum Veftium fymbolis Paftoralis curæ documenta fignificari voluifti; effunde per minifterium noftrum fuper hæc Pallia de Beatorum Apoftolorum Principum Altari fumpta, copiofam Benedictionis †, & fanctificationis † tuæ gratiam, ut quam myfticè reprefentant Paftoralis officii plenitudinem, atque excellentiam, pleno quoque operentur effectu. Humilitatis noftræ preces benignus excipe, atque eorundem Apoftolorum meritis, & fuffragiis concede, ut quicumque ea, te largiente, geftaverit, intelligat fe Ovium tuarum Paftorem, atque in opere exhibeat, quod fignatur in nomine. Sit boni magnique illius imitator Paftoris, qui errantem Ovem humeris fuis impofitam cæteris adunavit, pro quibus animam pofuit. Sit ejus exemplo in cuftodia Gregis fibi commiffi follicitus, fit vigil, fit circumfpectus, ne qua Ovis in morfus incidat, fraudefque Luporum. Sit difciplinæ zelo diftrictus, quod perierat requirens, quod alienum reducens, quod confractum alligans, quod pingue, & forte cuftodiens. Videat humeris fuis impofitam Crucem, quam Filius tuus propofito fibi gaudio fuftinere non recufavit; fitque illi crucifixus Mundus, & ipfe Mundo. Tollat injectum collo fuo Evangelicum jugum, fitque ei ita leve ac fuave, ut in via mandatorum tuorum cæteris exemplo, & obfervatione præcurrat. Sit ei hoc fymbolum unitatis, & cum Apoftolica Sede communionis perfectæ teffera, fit charitatis vinculum, fit Divinæ hæreditatis funiculus, fit æternæ fecuritatis pignus; ut in die adventus, & revelationis Magni Dei, Paftorumque Principis Jefu Chrifti, cum Ovibus fibi creditis ftola potiatur immortalitatis, & gloriæ. Per eundem &c.

Formula autem juramenti, quod Procuratores abfentium Archiepifcoporum, aliorumque, quibus Pallium a Romano Pontifice conceffum fuerit, præftare debent in manibus Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclefiæ Diaconorum Prioris pro tempore exiftentis, dum Pallium ipfis ferendum, feu tranfmittendum fufcipiunt, talis eft: *Formula juramenti.*

Ego N. Procurator, & procuratorio nomine, & pro parte Reverendiffimi in Chrifto Patris, & Domini N. electi Ecclefiæ N., inftanter, inftantius, & inftantiffime peto mihi tradi, & affignari Pallium de Corpore Beati Petri fumptum, in quo eft plenitudo Pontificalis Officii, & promitto illud reverenter portare, vel portari facere eidem Reverendiffimo Patri Domino N. Sic me Deus adjuvet, & hæc fancta Dei Evangelia.

Nulli ergò omninò Hominum liceat paginam hanc Noftræ ordinationis, ftatuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei aufu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præfumpferit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoftolorum ejus fe noverit incurfurum. *Sanctio.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. pridie Idus Augufti Pontificatus Noftri Anno Octavo. *Dat. Pont. Anno VIII. die 12. Augufti 1748.*

D. Card. Paffioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
J. C. Bofchi.
J. B. Eugenius.
Loco † Plumbi.
Regiftrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 26. Augufti 1748.

Indul-

LXI. Indultum celebrandi tres Missas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, pro Regnis, & Dominiis Hispaniarum, & Portugalliæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. QUod expensis omnium rationum momentis, & gravissimis suffragiis virorum dignitate, pietate, ac sapientia insignium concurrentibus, alias a Nobis decretum est, id, ut sollennioribus Apostolicæ auctoritatis Nostræ documentis confirmatum, quemadmodum est hoc in more positum, laudabilique Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum instituto commendatum, majori cum observantia debitæ executioni mandetur; novo Apostolicæ confirmationis Nostræ patrocinio communire exoptamus. Sane nuper edidimus Decretum tenoris sequentis: BENEDICTUS PP. XIV. Cum Nobis Carissimus in Christo Filius noster Ferdinandus VI. Hispaniarum Rex Catholicus enixam piamque petitionem exhiberi fecisset, ut quæ disciplina viget in suo Aragoniæ Regno, (cujus appellatione tum ipsa Aragonia, tum etiam Valentiæ, Cataloniæ, & Majoricæ Ditiones comprehenduntur) ut scilicet in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum quilibet Sacerdos Sæcularis duas, Regularis autem tres Missas celebrare possit; eadem ad cætera quoque Regna, & Dominia eidem Ferdinando Regi subjecta auctoritate nostra extenderetur; Cumque eodem fere tempore Carissimus quoque in Christo Filius noster Johannes V. Portugalliæ, & Algarbiorum Rex Illustris similem instantiam apud Nos promoveri fecisset, ut nempe in omnibus Regnis, atque Dominiis sibi subjectis, cuilibet Sacerdoti tam Sæculari, quam Regulari, facultas per Nos fieret tres Missas præfato die celebrandi; Nos quidem hujusmodi petitionum gravitatem pensantes, ac memores similium postulationum, quæ aliis Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris parum felici exitu exhibitæ fuerunt, necessarium omnino putavimus totam rei summam maturo examini subjicere: Quamvis minime hospites in ea Nos reputare possemus; siquidem olim ipsius momente, pro Officio, quod tunc gerebamus, Secretarii Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini executioni, & interpretationi præpositæ, diligenter Nobis expendenda fuerunt; cumque etiam hac de re plura scripserimus in nostro Opere *de Festis Domini part.* 1. *pag.* 247. item in Tractatu *de Sacrificio Missæ sect.* 2. *pag.* 169. juxta Editionem Patavinam, & in una ex Institutionibus Pastoralibus pro nostro Bononiensi Clero, Populoque editis, quæ est *XXXVI.* in Latina versione Romæ impressa *pag.* 185. *&* 186., ac demum in nostris literis ad Episcopum Oscensem datis die XVI. Martii anni MDCCXLVI., quæ jam seorsim Typis vulgatæ, in Bullarii nostri Tomo II. propediem edendo locum habebunt.

Instantiæ Regis Catholici pro extensione consuetudinis in Aragonia jam vigentis.

Instantiæ Regis Portugalliæ.

Res alias agitata, & a Sanctissimo Domino Nostro tractata.

Exitus Causæ in Congreg. Concilii anno 1722.

Sane quum Nos in minoribus constituti, præfatæ Congregationi Concilii, ut supra diximus, a Secretis essemus, oblatusque fuisset supplex Libellus, in quo ex parte cl. mem. Philippi V. Hispaniarum Regis idipsum studiosissime petebatur, quod nunc a Ferdinando Rege ipsius filio iterum petitur, Officii nostri esse putavimus, instantiam hujusmodi majori cum apparatu, quemadmodum Catholici Regis dignitas postulabat, Congregationi repræsentare. Idcirco peculiaris Dissertatio a Nobis elucubrata fuit, quæ inserta est in consueto folio Relationis Causarum, quod a Secretario confici, & singulis Cardinalibus tradi consuevit. In qua primum Dissertatione rem ipsam accuratissime pro viribus exposuimus, neque omisimus originem investigare illius disciplinæ, quam diximus in Aragoniæ Regno vigere; deinde nonnullas in contrarium indicavimus resolutiones, quæ alias ad hujusmodi postulata prodierant; tum aliam memoravimus petitionem, quæ olim pro Portugalliæ Regnis facta fuerat Prædecessori Nostro Clementi Papæ IX. ut trinas liceret Missas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrare, de qua tamen ob immaturam Pontificis mortem nihil decretum fuit. Quibus omnibus addidimus, quod, quum hoc idem ab Hispaniarum quondam Rege Philippo IV. pro omnibus tam Sæcularibus, quam Regularibus Regnorum suorum Sacerdotibus postulatum fuerit, vel saltem postulandum fuisse non ignoraretur; ideoque plura rationum, factorumve monumenta, pro hujusmodi concessione impetranda, collecta tunc fuisse constaret; Nobis datum non fuerat hujusmodi Collectiones ad causam maxime opportunas reperire: ut videre est in folio pro Congregatione diei 11. Maii anni MDCCXXII. a Nobis conscripto, quod nunc in Thesauro Resolutionum præfatæ Congregationis Concilii *Tom. II. pag.* 169. *& seq.* impressum reperitur. Quum autem bon. mem. Ludovicus Cardinalis Belluga Congregationi prædicta die habitæ interfuisset, meminimus ipsum de nostra Dissertatione favorabiliter loquutum, in nostram quoque sententiam devenisse, ut necessarium putaret allegationes illas tempore Philippi IV. adornatas inspicere, ipsumque in se recepisse, ut ipsas diligentissime conquiri curaret. Quapropter Rescriptum prodiit: *Non proposita*: eoque Rescripto factum est, ut Instantia tunc quidem pro rerum circumstantiis minime admissa censeretur, non tamen omnino, & perpetuo rejecta; quin potius relictus fuerit locus ulteriori rationum, atque factorum examini, si quæ aliquando ad ipsam petitionem magis juvandam deducerentur.

Quum itaque nunc ad Nos ipsos in Apostolica Sede, inscrutabili Dei judicio, collocatos præfatæ petitiones jamdudum desertæ, instantibus præfatis Carissimis in Christo filiis nostris, delatæ fuerint, omnia, quæ ad plenam rei cognitionem quomodocumque pertinerent, colligi mandavimus, quæque olim desiderata sunt, in lucem proferri. Ut autem nihil sine aliorum prudenti consilio statueremus, peculiarem delectorum Virorum Congregationem ad negotii hujus examen deputavimus; in qua adscriptos voluimus Venerabilem Fratrem Nostrum Antonium Xaverium Episcopum Prænestinum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem *Gentili* nuncupatum, prædictæ Congregationis Concilii Præfectum, Dilectosque Filios Nostros ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales Presbyteros, Sylvium *Valentini* Congregationis de Propaganda Fide Præfectum, Carolum Albertum *Cavalchini* Præfectum item Congregationis super negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium, Fortunatum *Tamburrini* Præfectum Congregationis Sacrorum Rituum, & Joachimum *Besozzi* Majorem Pœnitentiarium; ac præterea Venerabilem Fratrem *Sylvestrum Merani* Episcopum Porphyriensem Apostolici Sacrarii Præfectum, quem peculiaris hujusce Congregationis Secretarium declaravimus; ac Dilectos Filios, Magistrum *Ludovicum Valenti* in utraque Signatura nostra Referendarium, Protonotarium Apostolicum, & Fidei Promotorem, Fratrem *Michaelem a Sancto Joseph* Priorem Generalem Ordinis Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis

Captivorum, *Cœlestinum Orlandi* Procuratorem Generalem Congregationis Monachorum Cœlestinorum, *Joannem Andream Onofrii* Ordinis Eremitani Sancti Augustini Procuratorem Generalem, *Thomam Sergium* Presbyterum Congregationis Piorum Operariorum, Sanctæ Inquisitionis Consultorem, & Præfectum Studiorum in Collegio Urbano de Propaganda Fide, Fratrem *Joachimum Pucci* Ordinis Prædicatorum Magistrum, Episcoporum, & Cleri Romani Examinatorem; *Dominicum Turanum* Societatis Jesu Presbyterum, Apostolicæ Pœnitentiariæ Consultorem Theologum, & *Ægydium Giulj* ejusdem Societatis Presbyterum, alterum Examinatorem Episcoporum, & Sacrorum Canonum Professorem in Collegio Germanico Hungarico ad Sanctum Apollinarem. His omnibus, & singulis exhiberi mandavimus quæcumque ad causam pertinebant, eaque potissimum, quæ nuper reperta sunt, sed in præcedentibus propositionibus exhibita non fuerant; quæ omnia justo volumine comprehensa typis edita sunt Romæ hoc anno MDCCXLVIII., datoque aliquot Mensium spatio, quo res accuratè perpenderetur, jussimus, ut singuli sententiam suam scripto traditam, ac sigillo obsignatam ad Nos transmitterent: quæ omnia diligentissime sunt peracta.

Denique Nos ipsi aliorum laboribus laborem nostrum, privataque studia nostra eorum studiis adjunximus; & inspectis, libratisque tum novis documentis, tum ipsorum Consultorum suffragiis (ex quibus, quum quatuordecim numero fuerint, duo dumtaxat petitionem rejiciendam esse, reliqui verò duodecim Indultum concedi posse censuerunt) omnibus rite, ac mature pensatis, invocato etiam Divini Luminis adjutorio, piis ac religiosis precibus dictorum Carissimorum in Christo Filiorum Nostrorum Ferdinandi VI. Hispaniarum Catholici, & Johannis V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regum Illustrium libenter annuentes, omnibus, & singulis in eorum Regnis, atque Dominiis actu commorantibus, tam Sæcularibus, quàm Regularibus Sacerdotibus nunc existentibus, ac pro tempore futuris, quamdiu in prædictis Regnis, atque Dominiis moram traxerint, & non alias, facultatem perpetuis futuris temporibus duraturam concedimus, & impertimur, ut singulis annis die secunda Novembris, seu die sequenti, juxta Rubricas Missalis Romani, qua nempe Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum ab Ecclesia Universali recolitur, tres Missas singuli celebrare possint, & valeant, contrariis quibuscumque Constitutionibus, litteris, regulis, ritibus, & consuetudinibus minime obstantibus.

Novimus sane, inter Scriptores rerum moralium non satis convenire, an Sacerdotibus celebrantibus Missam pro Defunctis juxta prædictas Rubricas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, liceat hujusmodi Missæ fructum medium, quem vocant, alicui peculiari defuncto applicare, an vero pro omnibus omnino Defunctis Fidelibus illum applicare teneantur. Utcumque autem se res habeat de hac controversia, Nos eos quidem, quibus in Aragoniæ Regno licitum erat ante hoc nostrum Indultum duas, vel tres respective Missas prædicta die celebrare, hortamur in Domino, ut earum fructum medium omnibus in Christo quiescentibus applicent; His verò, qui in posterum hujus Indulti vi, aut tertiam in eodem Regno Missam, aut secundam & tertiam in aliis Regionibus, ad quas hoc idem Indultum extenditur, celebraturi sunt, districtè jubemus, atque præcipimus, ut earum fructum medium non quidem alicui peculiari defuncto, sed in suffragium omnium Fidelium Defunctorum omnino applicent; expresse declarantes hanc esse nostram mentem, & voluntatem, neque Nos aliàs, absque hujusmodi lege & conditione, hoc ipsum Indultum unquam concessuros fuisse.

Scimus etiam, antiquis justisque titulis innixum esse usum, quo solent Presbyteri Eleemosynam accipere pro celebrandis, sive pro applicandis Missis juxta offerentium mentem; qua de re latè disseruimus in nostra *Institutione Ecclesiastica LVI.*, fusiùs autem in opere nuperrimè vulgato *de Synodo Diœcesana Lib. V. Cap.* 8. *&* 9. An vero quum retroactis temporibus in Regno Aragoniæ duæ Missæ a Sacerdotibus, tres autem a Regularibus in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrarentur, duplex quoque ab illis, seu respectivè triplex Eleemosyna acciperetur, id ignoramus; sed facile credimus id usitatum fuisse, quum ubique fere receptum sit, ut in sollennitate Nativitatis Domini pro tribus Missis tria recipiantur charitativa stipendia. Ideoque de illis, qui ante hoc tempus in Aragoniæ Regno duas, vel tres respectivè Missas prædicta die celebrantes, duas vel tres eleemosynas accipiebant, nihil innovandum censemus. Iis verò, qui inposterum in eodem Regno tertiam Missam vigore præsentis Indulti celebrabunt, justis de causis, ac sub pœnis inferius dicendis districtè prohibemus, ne pro ipsa Missa ullam Eleemosynam accipere præsumant, sicut etiam iis, qui in aliis locis hoc eodem Indulto comprehensis, secundam, tertiamque Missam celebrabunt, simili ratione, ac sub iisdem pœnis præcipimus, atque jubemus, ut non nisi unam accipiant eleemosynam, videlicet pro prima Missa dumtaxat, & in ea tantum quantitate, quæ a Synodalibus Constitutionibus, seu a loci consuetudine regulariter præfinita fuerit. Decernentes nullam omnino causam, nullumque prætextum, aut obtentum, ad declinandam hujus præcepti nostri observantiam suffragari posse; ne voluntariam quidem Fidelium oblationem, nam nec a sponte dantibus quidquam recipi posse statuimus; nec alium quemcumque colorem, quod nempè eleemosyna detur pro celebratione, non autem pro applicatione Missæ; aut quod applicatio facienda sit pro omnibus Fidelibus Defunctis; sive quod offerentes cupiant ipso dumtaxat oblationis merito Defunctos juvare; hi enim poterunt per alia pia opera, sive per alias eleemosynas in alios quoscumque, quàm in Sacerdotem, eique conjunctos, erogandas, Defunctorum Animabus suffragari: Non Item gravem indigentiam, aut paupertatem Sacerdotis celebrantis, aut Ecclesiæ, aut Cœnobii; quibus nimirum aliis quibuscumque rationibus subveniendum erit: Nec magnam copiam eleemosynarum, quæ congestæ fuerint pro Missis celebrandis ipsa die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, quibusque aliter satisfieri non possit; quum minimè liceat eleemosynas accipere pro Missis, quæ celebrari nequeunt intra tempus ab offerentibus, aut a legibus præfinitum: Neque porro Missarum onera non adimpleta, pro quibus eleemosynæ jam receptæ, aut attributi reditus jam percepti fuerint; Nos enim nolumus hujusmodi onera impleri per celebrationem Missarum, quæ Indulto nostro permittuntur: Neque demum legem fundationis jam factæ, aut in posterum faciendæ cum augmento eleemosynæ pro secunda, & tertia Missa; quum Nos hujusmodi fundationes sive factas, sive faciendas, etiam ex nunc prout ex tunc & è contra, hac in parte nullas & irritas esse, & fore decernamus. In summa volumus & statuimus, hujusmodi Missas de novo concessas omnibus in communi Fidelium Defunctorum Animabus, absque ulla prorsus eleemosynæ perceptione, applicari;

Quoad perceptionē eleemosynæ, pari modo statuitur.

Ut pro Missis noviter indultis nihil accipiatur præter eleemosynam pro prima Missa, juxta Taxam consuetam.

Ac decernitur nullam ob causam, aut prætextum, quidquam percipi posse.

Sub pœna suſpenſionis ipſo facto incurrendæ, & Pontif. reſervatæ.

contrafacientes autem pœnam ſuſpenſionis a Divinis ipſo facto incurrere decernimus, ejuſque relaxandæ facultatem Nobis, & Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus expreſſe reſervamus. Hanc vero facultatem communicamus Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ſive aliis Locorum Ordinariis, ut auctoritate noſtra Apoſtolica, & tamquam Apoſtolicæ Sedis Delegati, ubi ſic expedire prudenter in Domino judicaverint, eâdem canonicè utantur erga quoſcumque præcepti hujus noſtri violatores, qui ad ipſos humiliter recurſum habuerint, ſive Sæculares, ſive Regulares, ſive alio quocumque modo ab eorum Juriſdictione exemtos; hac tamen appoſita lege, ut incurſam hujuſmodi ſuſpenſionem nunquam relaxare valeant, niſi prius eleemoſynas a delinquentibus ratione prædictarum Miſſarum perceptas ab ipſis reipſa receperint; quas ipſi Ordinarii in alios pios uſus (non tamen in ſubventionem eorumdem Sacerdotum, aut perſonarum ipſis vel ſanguine, vel neceſſitudine conjunctarum, aut in eorumdem Cœnobiorum, Domorum, & Eccleſiarum utilitatem, quantumvis ipſi, aut perſonæ, Cœnobia, Domus, & Eccleſiæ hujuſmodi notoria paupertate laborarent) arbitrio ſuo erogare debebunt. Sciant tamen, quod facultas hujuſmodi, quam ad relaxationem ſuſpenſionis eo modo incurſæ iiſdem delegamus, nequaquam extenditur ad diſpenſationem ab irregularitate, in quam inciderent, qui poſt ſuſpenſionem, ut præfertur, incurſam, in Sacro Altari miniſtrare præſumerent; hujus enim diſpenſationis concedendæ facultatem Nobis, & Succeſſoribus noſtris Romanis Pontificibus privativè, & perpetuò reſervamus.

Quam Epiſcopi, jure delegato, relaxare poterunt, facta tamen reſtitutione.

Super Irregularitate ex celebratione poſt incurſam ſuſpenſionem contracta, a ſolo Pontif. diſpenſatur.

Quid ſpectaverit Pontifex in concedendo Indulto.

Ad hunc igitur ſolum, & unicum finem, ut in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, multiplicatis Eccleſiæ Militantis ſuffragiis, piorum Animæ in Purgatorio detentæ ſubleventur, omnibus tam è Sæculari, quàm è Regulari Clero Sacerdotibus in Regnis atque Dominiis duorum prædictorum Regum Ditioni ſubjectis, nunc, & in poſterum pro tempore exiſtentibus, concedimus, & indulgemus, ut prædicta die tres Miſſas ſinguli celebrare poſſint, & valeant. In quo ſicuti prædictorum Conſultorum concordibus fere ſententiis, conſiliiſque adhæſimus, ita a piæ Matris Eccleſiæ ſpiritu nequaquam diſceſſiſſe Nos arbitramur. Siquidem animadvertimus minimè alienam fuiſſe Eccleſiam a permittenda Sacerdotibus Miſſarum iteratione in unico die, ubi de juvandis Defunctorum Animabus ageretur, & quidem etiam poſtquam deſierat vetus illa diſciplina, de qua infra ſermo erit, qua ſcilicet Sacerdotibus licebat pluries in die rem Divinam peragere, ac poſt latam legem de unica tantum Miſſa, præter quam in die Natalis Domini, ab unoquoque Sacerdote celebranda.

Eccleſiæ ſtudium ſuffragandi Fidelibus Defunctis.

I. Hujus exempla, etiam poſt vetitam Miſſæ iterationem in genere.

Nova hæc diſciplina a Prædeceſſoribus Noſtris Innocentio III. & Honorio III. Romanis Pontificibus ſtabilita fuit, quorum hac de re leges extant in Libris Decretalium Titulo *De celebratione Miſſarum*; Innocentii quidem in Cap. *Conſuluiſti*; Honorii verò in Cap. *Te referente*. Quum autem Innocentius in citate Capitulo hæc verba poſuiſſet: *Excepto die Nativitatis Dominicæ, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat*; non ſolum Gloſſa Canonica eidem Capitulo appoſita hujuſmodi neceſſitatis cauſam tunc fore dicit, quum celebranda ſit Miſſa pro aliquo recens defuncto, ibi: *ſed quam dicit neceſſitatem? Reſpondeo: ſi celebravit de die, & poſtea etiam moriatur aliquis*: verum etiam in Synodo Oxonienſi poſt ipſius Innocentii obitum, ſedente jam Honorio III., celebrata, decretum videmus, ut ſi Defuncti corpus Eccleſiaſticæ Sepulturæ mandandum exiſtat, Sacerdos duas Miſſas eodem die celebret, unam de Officio diei, aliam pro Defunctis, ut videre eſt in Collectione Conciliorum Angliæ Londini edita anno MDCCXXXVII. *Tom. I. pag.* 586. *numero* 7. Idque etiam diſtinctiùs in aliis Conciliis traditum invenitur, a quibus præſcriptum eſt, ut Sacerdos in prima Miſſa Purificationem non ſumat, utque tunc ſolum ſecunda Miſſa pro Defunctis ab eodem Sacerdote celebretur, quando Cadaveris præſentia occurrat die Dominico, ſeu alio die Feſto, nec alius adſit Sacerdos, qui hujuſmodi ſecundam Miſſam celebrare poſſit, quemadmodum habetur in Conſtitutionibus Sodorenſibus anno MCCXCI. conditis *Cap.* 36. in eadem Anglicana Collectione *Tom. II. pag.* 179., itidemque in Concilio Rotomagenſi habito anno MCCXXXI. *num.* 14. *in Collectione Harduini Tom. VII. pag.* 186. *& ſeqq.* Qua de re Nos ipſi olim egimus in noſtra Inſtitutione Eccleſiaſtica XXXVI. *pag.* 186. Neque verò hæc in præſenti à Nobis commemorantur, quaſi nunc etiam, præſente Cadavere, duæ Miſſæ ab eodem Sacerdote celebrari poſſint; quum, juxta hodiernam diſciplinam, liceat Presbytero, relicta Miſſa de die, Miſſam pro Defuncto, ſi præſens ſit Corpus, cum cantu celebrare, niſi tanta fuerit diei ſollennitas, quæ Miſſam pro Defunctis omnimode excludat. Sed ideo hæc dicta ſunt, ut appareat, quam propenſa fuerit Eccleſia ad permittendam Miſſarum iterationem quantumvis generaliter interdictam, ubi de procurandis Fidelium Defunctorum ſuffragiis ageretur. Quo nempe ſpiritu Nos etiam adducti, Miſſarum Sacrificia in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum a ſingulis prædictorum Regnorum, atque Ditionum Sacerdotibus ter celebrari poſſe conceſſimus.

Sed duæ aliæ præterea cauſæ, eæque ſatis graves, ad id concedendum Nos impulerunt. Prima eſt, quod quum antiquiſſima ſit in Regno Aragoniæ conſuetudo, ut prædicta die tres Miſſæ a Sacerdotibus Regularibus, duæque a Sæcularibus celebrentur; eaque non modo nunquam reprobata fuerit, ſed etiam a Prædeceſſore noſtro Julio III., aut Paulo III. vivæ vocis oraculo confirmata aſſeratur (ut jam olim adnotavimus in folio pro Congregatione Concilii a Nobis, ut ſupra diximus, exarato) utpotè quæ nec Divino, nec naturali juri contraria, ſed ſolum a jure communi Eccleſiaſtico vetita dignòſcitur; cumque conſtet eamdem conſuetudinem non ſolum in Regno Aragoniæ proprie dicto, atque in alio Valentiæ, & in Comitatu Cataloniæ, ſed etiam in Regno Majoricæ longius diſſito, tamquam ipſius Aragoniæ Regni Appendice, viguiſſe & vigere; utique nec novam omnino rem, nec in exemplum alibi trahendam Nos feciſſe cenſemus, dum hujuſmodi conſuetudinem, ſive ritum, auctoritate noſtra extendimus ad alia Regna, & Dominia eidem Hiſpaniarum Regi ſubjecta, atque inſuper ad ea, quæ alteri quidem Principi, nimirum Luſitaniæ Regi parent, ſed magna ex parte finitima & proxima ſunt prædictis Hiſpanici Regis Ditionibus. Regula quippe canonica eſt, ut in Regionibus conterminis, atque inter ſe proximis Rituum ac Diſciplinæ uniformitas ſtatuatur, atque ſervetur. Unde etiam Prædeceſſor noſter Sanctus Siricius Pontifex Maximus, quum ad Himerium Epiſcopum Tarraconenſem ſcripſiſſet de variis Eccleſiaſticæ Diſciplinæ capitibus,

bus, de quibus ille Sanctum Damasum ipsius Decessorem consuluerat, eidem mandavit, ut Apostolica rescripta non solùm cum Provincialibus suis communicaret, sed ea etiam transmitteret *ad Carthaginienses, ac Bœticos, Lusitanos, atque Gallæcos.*

Alteram vero causam, eamque plurimi apud Nos momenti, cum magno paterni animi nostri gaudio, Nobis suppeditavit enixum studium duorum Carissimorum in Christo Filiorum nostrum Hispaniæ, & Lusitaniæ Regum, tantis in Ecclesiam promeritis Illustrium, qui unico, & sincero devotionis instinctu acti, nec retardati ob parum felicem exitum similium petitionum, quas a Prædecessoribus suis propositas fuisse noverant, istorum pietatis hæredes erga Fidelium Animas purgatorio igne cruciatas sese professi sunt, auctoresque se præstiterunt, ut in earum levamen, recurrente quotannis generali Fidelium Defunctorum Commemoratione, in suis respectivè Regnis, atque Dominiis suffragia multiplicarentur. Quapropter Magni Prædecessoris Nostri Sancti Gregorii Papæ verba, quæ is ad Brunichildem Francorum Reginam conscripsit (*Epist.* 50. *lib.* 6. ipsius Operum *Tom. II. pag.* 858.) jure, ac merito ad prædictos Reges transferre Nos posse censemus: *Epistolarum vestrarum series, quæ Religiosum animum, & piæ mentis studium continebat, non solum voluntatis vestræ fecit Nos laudare propositum, sed etiam libenter invitavit postulata concedere.* Tum etiam ea, quæ alter rec. mem. Prædecessor noster Innocentius Papa III. ad Regem Castellæ scripsit (Epist. 154. lib. 14.) *Cum Personam tuam inter Catholicos Reges speciali diligamus in Domino charitate, in his, quæ secundum Deum requiris a Nobis, favorem Tibi Apostolicum libenti animo impertimur*; atque alia, quæ idem (Epist. 24. lib. 15.) scripsit ad Regem Lusitaniæ: *Æquum est autem, ut quos ad Populi regimen & salutem, dispensatio cœlestis eligit, Apostolica Sedes sincero prosequatur affectu: & in justis postulationibus studeat efficaciter exaudire*; eadem sane præsentium Hispaniæ, ac Portugalliæ Regum pietati ac dignitati mirum in modum congruere videntur. Quorum præterea consimiles postulationes hac de re Nobis exhibitas, & parem pro Religione zelum, eximiumque Christianæ Fidei in remotissimis etiam Regionibus propagandæ studium, perspicuis argumentis Nobis assiduè comprobatum, dum læti suspicimus; hæc etiam utrique simul aptanda censemus; quæ noster quoque Prædecessor S. Leo Magnus ad Theodosium Augustum scribebat, *Epist.* 21. *ipsius Operum Tom. I. pag.* 238.: *Quantum præsidii Dominus Ecclesiæ suæ in fide Vestræ Clementiæ præpararit, his etiam literis, quas ad me misistis, ostenditur; ut Vobis non solum Regium, sed etiam Sacerdotalem animum inesse gaudeamus. Siquidem præter Imperiales, & publicas curas, piissimam sollicitudinem Christianæ Religionis habetis.*

Quamvis verò antehac in Regno Aragoniæ, Sacerdotibus Regularibus prædicta die tres Missas celebrantibus, Sæculares Presbyteri duas tantum celebrarent, Nos tamen æquum judicavimus hos illis per omnia exequare, ut esset inter ipsos Ritus uniformitas: quæ res in causa fuit, ut in Ecclesia Catholica aliæ quoque diversitas sublatæ fuerint, quantumvis tolerabiliores videri possent. Ita quum in Gallias, regnante Carolo Magno, inductus fuisset, una cum Ordine Romano, Ritus celebrandi tres Missas in die Natali Domini nostri Jesu Christi, quum antea duæ tantum celebrari solerent; novum hunc Ritum soli primum Episcopi adoptarunt, ac sibi suæque Dignitati proprium fecerunt; sed postea, ad evitandam difformitatem, hujusmodi facultas ad omnes inferioris quoque Ordinis Sacerdotes extensa fuit, quemadmodum a Nobis demonstratum est in Tractatu *de Festis Domini par.* 1. *pag.* 248.

Applicatio pro omnibus Defunctis injuncta, juxta Ecclesiæ mentem, & dictorū Regum pietatem.

Applicationem autem Missarum hoc nostro Indulto concessarum, tertiæ nimirum a Sacerdotibus Sæcularibus in Regno Aragoniæ, secundæ verò, ac tertiæ ab omnibus existentibus in aliis Regionibus hoc Decreto comprehensis, jussimus fieri, non quidem pro aliquo peculiari Defuncto, sed pro omnibus Fidelibus Defunctis in genere; tum quia id magis consentaneum visum est piæ, ac religiosæ menti duorum Regum hujusmodi Indultum expetentium; tum quia Ecclesiæ spiritus id maxime postulabat; Siquidem constat generalem Commemorationem omnium Fidelium Defunctorum secundæ diei Mensis Novembris affixam, jam usque a sæculo nono ab Amalario Fortunato propositam, vertente autem sæculo undecimo a Beato Odilone Abbate pro omnibus Monasteriis sibi subjectis receptam, atque ab his demum, Prædecessoris nostri Johannis Papæ XIX. auctoritate, ad universam Ecclesiam propagatam fuisse, ea potissimum de causa, ut, post celebratam præcedenti die Festivitatem in honorem Sanctorum omnium cum Christo regnantium, omnium quoque Justorum Animæ in Purgatorio detentæ, ac cœlestis gloriæ consortium expectantes, generalibus Ecclesiæ suffragiis adjuventur. De hac re latius disseruimus in Opere, quod scripsimus in Acta nonnullorum Sanctorum, quorum Officia celebrantur in nostra Bononiensi Civitate, ac Diœcesi, *in Editione Patavina Cap.* 22. Unde satis patet, quam justa de causa prædictas Missas non aliquibus peculiaribus Defunctis, sed omnibus in communi Fidelibus in Christo dormientibus applicandas esse voluerimus.

Aviditatis species a celebratione Missarum arcenda.

Quàm verò Nobis semper cordi fuerit, ut, juxta Sacrorum Canonum præscriptum, a celebratione Sacrosancti Missæ Sacrificii omnem avaritiæ speciem, omnemque sordidi captandi lucri prætextum longissimè arceremus, satis compertum esse putamus ex his, quæ tum in Archiepiscopatus Bononiensis, tum in Supremi Pontificatus administratione, in hunc finem præstitimus. Etenim inter Pastorales Institutiones nostras, præter *quinquagesimam sextam*, in qua plures hac de re Ecclesiasticæ Disciplinæ regulas demonstravimus, & omnino observari præcepimus, adest etiam *nonagesima secunda*, in qua Sanctissimis Apostolicæ hujus Sedis Decretis inhærentes, pravam quamdam damnavimus consuetudinem, qua contendebant nonnulli licitum esse Missas ita celebrare, ut earum fructum medium in antecessum applicarent pro iis, qui postea eleemosynam offerendo illius applicationem expeterent. Inter nostras verò Apostolicas Constitutiones *in Bullarii Nostri Tom. I.* impressas, extant *vigesima secunda, & vigesima tertia*, quibus severissimè vetitum per Nos est, ne eleemosynæ pro Missarum celebratione colligantur in iis locis, in quibus major est earum Taxa Synodalis, ut deinde Missæ alibi celebrandæ committantur, ubi hujusmodi Taxa in minori quantitate statuta est. In novissimo autem Tractatu Nostro de *Synodo Diœcesana lib.* 5. *cap.* 8. *num.* 9. *&* 10. alia complura ad hanc rem pertinentia studiosè collegimus.

Idque præcipua ratione, ubi earū iteratio permittitur.

Ab hoc itaque tramite neutiquam recedendum Nobis esse judicantes, decrevimus supra, atque statuimus, ut pro celebratione, aut applicatione Missarum hoc nostro Indulto concessarum, nullum prorsus stipendium quocumque prætextu aut colore accipi valeat; quod ut a Nobis in præsenti casu decerneretur, specialis quædam, & urgens ratio Nos impulit, præter generales hasce, quas paulò ante indicavimus,

Perſpectum eſt enim omnibus in Eccleſiaſtica Hiſtoria paulùm modo verſatis, plures olim fuiſſe dies polyliturgicos, quibus nimirum ſinguli Sacerdotes plus quam ſemel Miſſarum ſacrificia peragebant, ut erat, præter Natalem Domini, prima dies Menſis Januarii, Feria V. in Cœna Domini, Vigilia Aſcenſionis, tres dies Jejunii infra Octavam Pentecoſtes, aliique dies Feſti nonnullorum Sanctorum memoriæ dicati, ut Nativitas Sancti Joannis Baptiſtæ, & Natalitium Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, de quibus Nos ipſi monumenta protulimus in Opere *de Feſtis D. N. Jeſu Chriſti part.* 1. *pag.* 247.

Quæ ideô jam vetita fuit, ut turpes quæſtus tollerentur.

Ut autem hujuſmodi conſuetudo generaliter tolleretur, & facultas celebrandi plures Miſſas uno die, ad ſolum diem Natalis Domini coarctaretur, non alia de cauſa factum eſt, quam ut avaritiæ, & ſordidis quæſtibus adimeretur occaſio, vel ſaltem oblocutionibus ſilentium imponeretur; quæ ſcilicet ex eleemoſynis pro Miſſarum numero multiplicatis, aut ortum habuerant, aut oriri poſſe videbantur. Hunc eſſe proprium ſenſum Canonis *ſuffic*. *de Conſecr. diſt.* 1. jam demonſtratum per Nos eſt in literis ad Venerabilem Fratrem Epiſcopum Oſcenſem datis §. *Excepta*, & *ſequentibus*. Ideo autem ſcripta Noſtra in hoc Decreto frequenter in medium protulimus, ne quæ jam alibi a Nobis dicta ſunt, hîc denuò explicare, & quæ alibi demonſtravimus, iterum rationibus comprobare cogeremur. Id verò, quod ſupra poſuimus, a duobus præterea ſcriptoribus in Eccleſiaſticis rebus apprime verſatis aſſeritur. Eorum alter eſt Thomaſſinus in Opere *de veteri, & nova Eccleſiæ diſciplina par.* 3. *lib.* 1. *cap.* 74. *num.* 6. ubi poſt allatam Conſtitutionem Odonis Epiſcopi Pariſienſis, videlicet: *Nullus bis in die Miſſam audeat celebrare, aut cum duplici Introitu, niſi in magna neceſſitate*; hæc ſubdit: *Cum pecunia tunc ut plurimum ad Miſſam offerretur, hinc avaritiæ ſpecies, vel ſuſpicio quædam iterationi Miſſarum affricabatur.* Alter eſt Vicecomes in Tractatu *de antiquis Miſſæ Ritibus lib.* 3. *cap.* 28. *circa fin.*, ubi poſtquam antiquam expoſuit diſciplinam, qua permittebatur Sacerdoti plures Miſſas in die celebrare; de ipſius diſciplinæ mutatione deinde ſic ait: *Abrogationis autem cauſam, quantum equidem divinare poſſum, dedere nundinatores quidam, qui majoris pietatis materiam ad turpe lucrum detorquere non ſunt veriti, & fecerunt, ut libertas priſca ſaltem hiſce Regionibus erepta ſit, ac deſierit.*

Si igitur multiplicitas Miſſarum, quæ Sacerdotibus olim pluribus per annum diebus permittebatur, ideo ſublata fuit, ut avaritiæ quæſtibus, aut obloquentium ſuſpicionibus obviam iretur, jure ac merito Nos Indultum hoc Noſtrum, quo Sacerdotibus in præfatis Regnis, atque Dominiis commorantibus tres Miſſas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrare permiſimus, hujuſmodi expreſſa lege, atque diſtricta ſanctione communire debuimus, ut ne quis eorum pro Miſſis de novo conceſſis, ullum ſtipendii genus, quacumque de cauſa, & quolibet prætextu, aut colore recipere poſſet.

Atque in caſu etiam aliàs denegata fuit, ne avaritiæ via aperiretur.

His accedit, quod quum petitiones inſpexerimus ab aliquibus peculiaribus Epiſcopis Apoſtolicæ Sedi olim oblatas pro conceſſione celebrationis duarum, aut trium Miſſarum in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum; ſimulque contraria expenderimus Reſcripta tunc reſpectivè emanata; agnovimus prædictas petitiones huic potiſſimum rationi innixas fuiſſe, quod ſcilicet tanta eſſet eleemoſynarum copia, quæ ea die pro Miſſarum celebratione a piis Fidelibus offerebantur, ut aliter illis ſatisfieri non poſſe aſſererent, quàm ſi facultas indulgeretur Sacerdotibus, ut plures Miſſas ea ipſa die celebrare poſſent: contra verò in rejiciendis iiſdem petitionibus, id maximè ſpectatum fuiſſe agnovimus, ne per hujuſmodi conceſſiones Ordo Sacerdotalis apud detractores in aviditatis ſuſpicionem, & infamiam adduceretur. Qua etiam de cauſa Nos hanc conceſſionem noſtram, prædicta lege adjecta, ſuſpicionibus hujuſmodi nullum locum præbere poſſe voluimus.

Hæc ſunt, quæ concedenda eſſe judicavimus, quæque de præmiſſorum conſilio, & Apoſtolica auctoritate Noſtra conceſſimus; atque hæc ſunt, quæ in hujuſmodi Indulti conceſſione præ oculis habuimus; quæque omnia exponenda duximus præſenti Decreto, quod a Nobis conditum, manu noſtra ſubſcripſimus hâc die XXI. Auguſti Anni MDCCXLVIII. Anniverſaria Coronationis noſtræ, ineunte Pontificatus Noſtri Anno Nono.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Porro præinſertum noſtrum Decretum, atque in eo omnia, & ſingula contenta, ac præſcripta, quo firmius ſubſiſtant, & ſerventur exactius, atque etiam quatenus opus ſit, auctoritate Noſtra Apoſtolica tenore præſentium confirmamus, & approbamus; illique, & omnibus, ac ſingulis contentis, & præſcriptis, Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus, atque ita, ut præmittitur, omnino ſervari mandamus. Decernentes eaſdem præſentes litteras firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & ſpectabit in futurum, pleniſſimè ſuffragari, & ab eis reſpectivè ſub irrogatis pœnis, & cenſuris inviolabiter obſervari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur iiſdem præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXVI. Auguſti. MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Nono.

Cajetanus Amatus.

Erectio duarum Cathedrarum in Archigymnaſio Urbis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

QUanta Reipublicæ commoda obveniant ex publicis ſtudiorum Univerſitatibus, in quibus bonarum artium, ac ſcientiarum documenta ingenuæ Juventuti traduntur, concordi omnium judicio, & felici experientia evidentiſſimè conſtat; dum per homines maximè liberalibus diſciplinis excultos atque expolitos, totius Civitatis mores, ad æquitatis, & juſtitiæ rationem conformari ſolent; & neceſſaria in civilibus Societatibus judicia, rectè,

ac laudabiliter exerceri, pluraque hominum usibus proficua inveniri passim conspiciuntur, & reliquæ omnes privatæ ac publicæ res prudenter utiliterque administrari.

Quamobrem ad Nostrum potissimè Officium pertinere judicavimus, celeberrimum Almæ Urbis Nostræ Archigymnasium studii generalis, *Sapientiam* nuncupatum, speciali providentiæ Nostræ cura tueri, atque fovere; quin etiam, si quæ Nobis ejus rei facultas suppeteret, illius splendorem novis Apostolicæ liberalitatis favoribus amplificare: Ut, quæ Nobis olim in minoribus adhuc versantibus, ejusdemque Sapientiæ regimen, pro Advocati Concistorialis jure, vel communiter, vel peculiariter moderantibus, ad perficiendum illius statum deesse videbantur, ea nunc, supremæ Auctoritatis Nostræ ope, ipsius Universitatis, totiusque Urbis ornamento & commodo, accederent incrementa.

Quæ quidem cum partim in restituendo aut firmando aptiori, utiliorique ipsius Archigymnasii regimine atque ordine, partim in nonnullarum, quæ desiderabantur, doctrinarum & facultatum accessione, consistere intelligeremus; illud hactenus studiosè præstare non omisimus, ut scilicet, quas opportunas judicavimus, leges, sive ad tempus, sive perpetuò in eodem servandas, præscriberemus; ex quibus meliorem studiorum rationem, ac scientiarum tradendarum methodum in ipso rectè processuram fore confidimus: Alterum verò, quod ad novas Disciplinarum Cathedras instituendas, augendumque Lectorum numerum pertinebat, ad hunc diem efficere non potuimus, quum id, nec ipsius Archigymnasii reditus, nec Apostolici Ærarii Nostri vires, recentibus nimium calamitatibus exhaustæ, ullo modo ferre valerent.

Cum autem recens in Civitate & Statu Avenionensi, & Comitatu Venaissino Nostræ temporali Ditioni subjectis, inducta sit facultas, ut eam vocant, privativa, dandi prælo, ac vendendi & publicandi per totam Pontificiam Ditionem Civitatis, Status, & Comitatus præfatorum, novitates publicas, tam politicas, quàm Literarias, Kalendaria, & alia similia, ipsaque privativa facultas dilecto filio Alexandro Giraud ad novem annos concessa, & locata reperiatur, pro annua responsione quatuor mille librarum monetæ Galliæ, sub diversis pactis, & conditionibus, prout in Instrumento publico per acta dilecti filii Cognominati Jeremie, Notarii publici, & Secretarii generalis Legationis Avenionen. sub die 16. Mensis Novembris Anni Domini 1747. desuper confecto, & stipulato, plenius continetur.

Nos igitur congruum & consentaneum arbitrantes, prædictum reditum quatuor mille librarum dictæ monetæ, qui, quum antea nunquam inter emolumenta Cameralia computatus fuerit, ex prædicta nova locatione, & privativa facultate per Nos, ut præfertur, indulta, nuper accrevit, eidem Archigymnasio, ad excitandas, & promovendas in eo alias scientias, & liberales artes, integrè, & in perpetuum attribuere; verumque hodiernum ipsius Archigymnasii statum, annuos reditus, Cathedras, & Lecturas, regimen, administrationem, & privilegia, de quibus plenam certamque notitiam habemus, nec non præfatum locationis Instrumentum, omnia item & singula privilegia, & indulta etiam a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris Civitati & Legationi Avenionensi, ac pro tempore existentibus S. R. E. Cardinalibus de Latere Legatis & Vicelegatis inibi commorantibus, quomodolibet concessa, etiam pluries confirmata, & innovata, ac alia quæcumque, etiam specialem, & individuam mentionem, & expressionem requirentia, eorumque omnium & singulorum totos, & integros tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes.

Erigit unā Cathedram Mathematicæ, & alterā Chimiæ per concursum conferendas.

Motu proprio, & ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, in præfato publico Archigymnasio, seu studio generali, *Sapientiæ* nuncupato, de Urbe, præter eam in qua elementa Geometriæ traduntur, aliasque inibi præexistentes Cathedras & Lecturas, duas novas Cathedras, seu Lecturas, alteram nimirum Mathematicæ, alteram verò Chymiæ, pro aliis duobus Lectoribus, altero nempe Mathematicæ, altero autem Chimiæ hujusmodi Professoribus, probatæ fidei, & idoneitatis, ad Cathedras hujusmodi pro tempore quomodolibet vacantes, prævio concursu, & servata forma dudum a Nobis in Constitutione Nostra, privilegiorum Nostræ Consistorialis Aulæ Advocatorum confirmatoria, quæ incipit *Inter conspicuos Ordines*, edita quarto Kalendas Septembris Anno Quinto, §. *In eligendis*, tradita atque præscripta, deputandis, & assumendis, ad commune bonum, publicamque utilitatem, Apostolica Auctoritate perpetuo erigimus, & instituimus.

Ipsisque Cathedris assignat scuta ducenta pro qualibet.

Eisdemque Cathedris, seu Lecturis a Nobis sic erectis & institutis, pro earum dote, ac utriusque Lectoris congruo salario & provisione, annuam summam quadringentorum scutorum monetæ Romanæ de juliis decem pro quolibet scuto, ad rationem ducentorum scutorum pro quolibet, eis, ut infra, persolvendorum, eadem Apostolica Auctoritate constituimus & assignamus. Ipsosque futuros pro tempore Mathematicæ, & Chymiæ Lectores, aliorum dicti Archigymnasii Lectorum, Magistrorum, Doctorum, & Professorum consortio, ita ut omnibus, & quibuscumque privilegiis, indultis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, præeminentiis, antelationibus, honoribus, & prærogativis, etiam antianitatis, quibus alii ejusdem Archigymnasii Magistri, Lectores, Doctores, & Professores quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt in futurum, pariformiter, & æque principaliter, in omnibus, & per omnia, & omnino quoad omnia, ipsi quoque utantur, fruantur, potiantur, & gaudeant, omnibusque pariter oneribus & obligationibus, quibus illi subjacent, pari modo etiam ipsi subjaceant; Apostolica itidem Auctoritate adjungimus, & aggregamus.

Lectores dictarum facultatum aliorū consortio adjungit.

Pro hujus erectionis firmitate dictū Assictum, & assignationē confirmat.

Ad consulendum verò perpetuæ utriusque Cathedræ a Nobis per præsentes erectæ stabilitati, & manutentioni, prædictam facultatem privativam dandi prælo, ac vendendi, & publicandi per totum Statum Avenionen., & Comitatum Venaissinum Nostræ temporali Ditioni subjectum, novitates publicas, tàm politicas, quàm literarias, Kalendaria, cæteraque in memorato Instrumento locationis comprehensa, & expressa, earumdem tenore præsentium approbamus, & confirmamus, ac quatenus opus sit, de novo inducimus, & constituimus. Et nihilominus præfatum annuum reditum quatuor mille librarum dictæ monetæ Galliæ, ex concessione & locatione privativæ facultatis hujusmodi nunc provenientem, & qui deinceps, etiam in quacumque majori summa provenire poterit, a cæteris Cameræ Nostræ Apostolicæ reditibus, introitibus, & proventibus extraneum, seu perpetuò separatum, atque disjunctum haberi, & censeri volumus, ideoque ab iisdem pari auctoritate itidem perpetuò separamus, sejungimus, & dismembramus, sicque dismembratum, sejunctum, & separatum, præfato Archigymnasio pro utriusque Cathedræ seu Lecturæ a Nobis

a Nobis per præsentes erectæ & institutæ, dote & pro aliis infrascriptis usibus, etiam perpetuò applicamus, concedimus, & assignamus.

Judices Conservatores deputat pro futuris temporibus.

Quamobrem dilectis Filiis nunc, & futuris pro tempore ejusdem S. R. E. Cardinalibus Nostris, & Sedis Apostolicæ de Latere Legatis, ac Vicelegatis in dicta Civitate Avenionen. commorantibus, nec non Congregationi Avenionensi, ac præfatæ Cameræ Apostolicæ Thesaurario, & Commissario generalibus, aliisque ipsius Cameræ Officialibus & Ministris, quocumque nomine nuncupatis, in virtute Sanctæ Obedientiæ districtè inhibemus, ne præfatum annuum reditum ex privativa facultate hujusmodi provenientem, in alios quoscumque usus, & causas, quantumvis privilegiatas, & privilegiatissimas, ullatenus erogent aut convertant, nec de prædictis pecuniis aliter ullo modo disponere præsumant; sed ipsa dumtaxat Congregatio, prædictique Legati ac Vicelegati, seu alii, ad quos nunc quomodolibet spectat, & spectabit in futurum, si, & postquam, ac quoties pro parte infrascripti Nostri, deinde vero Romani pro tempore Pontificis Secretarii Status, aut Rectoris dicti Archigymnasii fuerint requisiti, tàm pro executione & conservatione dictæ privativæ facultatis, quàm pro integra, celerique exactione annui reditus præfati, eorum brachium & auxilium efficaciter præstent; Ipseque pro tempore Cardinalis Legatus, seu Vicelegatus exactæ pecuniæ depositum, in faciem, & creditum dicti Archigymnasii, ut infra, faciendum sedulò curet.

Interim verò Rmum Card. Valenti pluribus titulis de dicta Universitate bene meritum designat.

Quoniam verò dilectus Filius Noster Sylvius Tituli Sancti Callisti S. R. E. Præsbyter Cardinalis Valenti nuncupatus, ejusdem S. R. E. Camerarius, & Nobis a Secretis Status, in procuranda prædicti novi reditus accessione, & in illius applicatione ad supradictum effectum proponenda, eximium suum studium de bono publico amplificando, ac de scientiis & liberalibus Artibus promovendis Nobis apertè comprobavit; idcirco Nos earumdem tenore præsentium prædicto Sylvio Cardinali, quod vixerit, plenam & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem tribuimus, & elargimur, post ipsum verò cuilibet pro tempore existenti Romani Pontificis Secretario Status, nec non præfati Archigymnasii pro tempore Rectori similiter concedimus & impertimur, ut ipsi, adveniente termino currentis locationis dictæ privativæ facultatis, & sic deinceps quoties terminus hujusmodi advenerit, eidem pro tempore existenti Legato, seu Vicelegato Avenionen., aut pro eo alii, vel aliis, ad quos pro tempore spectabit, aut spectare poterit, celebrationem & stipulationem novæ locationis ejusmodi privativæ facultatis pro dicto Archigymnasio, celeremque transmissionem pecuniæ de Civitate Avenionen. Romam, ad effectum illam, ut infra, deponendi, absque ulla dependentia a prædicta Congregatione Avenionen., aut a Camera Apostolica, illiusque Officialibus, & Ministris prædictis, committere, & mandare liberè & licitè possint, & valeant.

Modum asservandi & solvendi pecunias assignatas præscribit.

Postremo volumus, & mandamus, ut pecuniæ, ut supra, provenientes, apud Mensam Nummulariam Montis Pietatis, ad creditum dicti Archigymnasii, in peculiari tamen & separato computo, deponantur, ita ut cum aliis prædicti Archigymnasii reditibus nullo unquam tempore misceantur, vel confundantur, sed stare debeant dumtaxat ad effectum, ut pro rata scutorum quadringentorum, prædictis duobus Lectoribus Mathematicæ, & Chymiæ, annua honoraria & stipendia a Nobis iisdem respectivè constituta, in consuetis tertiariis, juxta morem aliarum Cathedrarum, & Lectorum ipsius Archigymnasii, mediantibus ordinibus manu Rectoris ejusdem pro tempore deputari subscriptis, persolvantur; residuum verò in expensas necessarias pro experimentis Chymicis, & non in alios quoscumque usus, omnino erogetur.

Præsentes quoque Litteras, quas in dicta Camera Apostolica, juxta Constitutionem fel. rec. Pii Papæ IV. Prædecessoris Nostri desuper editam, præsentari, insinuari, & registrari volumus, præmissaque omnia, & singula, nullo unquam tempore ex quibuscumque causis, de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, impugnari, retractari, seu etiam revocari, suspendi, restringi, limitari, aut in jus, vel controversiam vocari, seu ad terminos juris reduci posse, sed semper, perpetuòque valida, & efficacia existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere; sicque per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, & alios Cardinales, nec non Palatii Apostolici Auditores, prædictæque Cameræ Thesaurarium Generalem, & Clericos Præsidentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis generalibus, vel specialibus, dictæque Cameræ, nec non Congregationis Avenionen. & Archigymnasii prædicti, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respectivè statutis, & Consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis dictæ Congregationi, eidemque Cameræ, ac illius Officialibus & Ministris, & quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & efficacissimis, & insolitis clausulis, ac irritantibus decretis, etiam motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, ac aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si pro sufficienti illorum derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium & singulorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum effectum, specialiter, & expresse, ac latissimè, & plenissimè motu simili derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Utque de præmissis etiam in Civitate & Ditione Avenionen., quandocumque opus fuerit, fides fieri valeat; volumus, ut earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo præfati Sylvii Cardinalis, seu respectivè Romani pro tempore Pontificis Secretarii Status, aut prædicti Archigymnasii Rectoris obsignatis, eadem prorsus fides adhibeatur in Judicio, & extra illud, quæ adhiberetur præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergò omninò Hominum liceat hanc paginam Nostræ Erectionis, dismembrationis, applicationis, inhibitionis, concessionis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum

Petri,

Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo octavo, quinto Idus Octobris Pontificatus Noſtri Anno Nono.

D. Card. Paſſioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
I. C. Boſchi.
J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Decretum quo prohibetur cuilibet in poſterum Libros, Scripturas, aliaque Opera quæcumque Typis imprimere, ſeu aliter in lucem edere, in quibus de imminutione dierum Feſtorum de Præcepto, ſive pro, ſive contra eam agatur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

NOn multi menſes effluxerant, ex quo placuit Omnipotenti Deo humilitatem Noſtram nullis ſuffultam meritis ad univerſalis Eccleſiæ regimen aſſumere, quum plurium, & pietate, & doctrina inſignium Virorum, necnon Epiſcoporum per Eccleſias tàm citra, quàm ultra Montes conſtitutorum, inſtantiæ ad Nos deferri cœperunt, ut numerus dierum Feſtorum de præcepto in ſatis nota Conſtitutione rec. mem. Prædeceſſoris Noſtri Urbani Papæ VIII. præfinitus, auctoritate Noſtra minueretur. Quam quidem ob rem, Nobis exponebant, & nimis grave detrimentum humilioris ſortis hominibus, qui manuum ſuarum laboribus ſe ipſos, ſuaſque familias ſuſtentare coguntur, ex hujuſmodi Feſtorum dierum numero, quibus operari prohibentur, inferri; Et ſimul arduum vel potius impoſſibile eſſe, debitam, exactamque eorum obſervantiam & ſanctificationem a populis obtinere; ſiquidem poſt innumeras diſtrictaſque leges ea de re latas, & curas adhibitas, numquam ſæpius cauponæ atque popinæ frequentari dignoſcuntur, quàm ipſis diebus Feſtis, pomeridianis potiſſimùm horis, non ſine ſcandalo, & rixarum, aliorumque criminum ſequela. Cumque Cariſſimus in Chriſto Filius Noſter Carolus utriuſque Siciliæ Rex Illuſtris poſt aliquot annos Urbem ingreſſus ad Nos comiter acceſſiſſet, non omiſit ſummo zeli ſtudio pro hujuſmodi Feſtorum dierum in ſuis Regnis imminutione Nobiſcum agere.

Nos autem cum primum illæ, quas ſupra diximus, inſtantiæ ad Nos pervenerunt, minimè labori pepercimus, ut rem ipſam in ſuis fontibus inſpiceremus; quin etiam ſatis amplam Diſſertationem ea de re exaravimus, & publicari curavimus, in qua pleraque a Nobis demonſtrata ſunt, ad hanc minuendorum Feſtorum materiam pertinentia, pluresque hujuſmodi imminutionis viæ indicatæ fuerunt; ſed nihil definitum, aut pro auctoritate ſtatutum fuit; quum id Nobis unicè propoſitum tunc fuiſſet, ut aliorum ſententias intelligeremus, non ſolùm circa rationem peragendæ Feſtorum dierum reductionis, ſed etiam ſuper ipſius imminutionis ſubſtantia, an eam fieri, vel potius rem in priori ſtatu relinqui præſtaret; itaut, qui reductionem nequaquam faciendam exiſtimaret, minimè neceſſe haberet de illius executionis modo inquirere, aut Nobis conſilium præſtare.

Quadraginta porrò fuerunt, quorum conſilium requiſivimus; inter quos nonnulli hujus S. R. E. Cardinales, Epiſcopi plures tàm Itali, quàm Ultramontani, reliqui Theologiæ aut Sacrorum Canonum Profeſſores, vel in Eccleſiaſticæ Diſciplinæ rationibus tum Romæ, tum alibi, agendo potiſſimum experiendoque verſati. Hòrum omnium reſponſa, juxta mandatum Noſtrum, ſcripto concepta, quæ adhuc apud Nos aſſervantur, cùm accepiſſemus; ex prædicto numero, tres ſupra triginta invenimus, qui Feſtorum dierum imminutionem vel neceſſariam, vel utilem omnino fore affirmabant; ex his verò, quindecim Nobis ſuadebant, ut editâ generali Apoſtolica Conſtitutione, hujuſmodi imminutionem in univerſa Eccleſia ſtatueremus; alii autem numero octodecim, audiendas eſſe cenſebant inſtantias Eccleſiarum, atque Diœceſum, earumque peculiaribus neceſſitatibus diverſa atque opportuna ratione conſulendum. Quod verò pertinet ad ipſius reductionis modum; quum in Concilio Provinciali Tarraconenſi, habito ſub ſan. mem. Prædeceſſore Noſtro Benedicto XIII. Pontifice de Nobis optimè merito, conditum fuerit Decretum, ut, accedente Apoſtolicæ Sedis approbatione & auctoritate, ac ſalva obligatione ſanctificandi, ut prius, omnes dies Dominicos, & ſolemniores quaſdam Feſtivitates, quibus nimirum & aſſiſtendum foret Sacrificio Miſſæ, & abſtinendum ab operibus ſervilibus; in aliis quibuſdam Feſtis minus principalibus, tenerentur quidem Fideles ex præcepto Miſſam audire, ſed reliquum diei tempus operibus & laboribus quibuſque exercendis, etiam ſervilibus nuncupatis, licitè impendere poſſent; cumque ipſius Concilii Patres Año Domini MDCCXXVII. hujuſmodi Decreti approbationem & confirmationem a præfato Benedicto Prædeceſſore petiiſſent, idemque Prædeceſſor Anno ſequenti MDCCXXVIII. Decretum ipſum per ſuas Apoſtolicas Literas in forma Brevis approbaſſet & confirmaſſet; ex præfatis XXXIII. conſulentibus, viginti tres in eo concordes fuerunt, ut Feſtorum dierum reductio juxta formam & methodum Decreti Conciliaris Tarraconenſis fieri deberet, reliquis decem in diverſas ſententias abeuntibus; aliis nempe tollendas omninò cenſentibus Feſtivitates aliquot ex his, quas Urbanus VIII. ſervari mandaverat; aliis proponentibus plurium Feſtivitatum conjunctionem in unam diem de præcepto ſanctificandam; aliis verò complura Sanctorum Feſta in dies Dominicos transferentibus.

Major numerus reductionem faciendam cenſent.

Aliquid etiam per generalē Conſtitutionem, alii non.

Et quid circa modum.

Nos autem, horum omnium conſiliis perlectis, maturèque perpenſis, nequaquam expedire judicavimus generalem hac de re Conſtitutionem edere, quum Nobis animo obverſarentur multimodæ difficultates olim adverſus prædictam Urbani Prædeceſſoris Conſtitutionem excitatæ ab iis ipſis, qui pro illius promulgatione conſilium dederant, & preces obtulerant. Quapropter, ut & Apoſtolicæ Sedis auctoritati ac dignitati proſpiceremus, & ſimul oſtenderemus, quanto in honore apud Nos habeantur Venerabiles Fratres Noſtri Eccleſiarum Antiſtites, quos quidem ſuarum Diœceſum neceſſitates optimè intelligere, maximoque zelo pro Dei cultu & gloria flagrare non dubitamus; id Nobis ſervandum propoſuimus, & re ipſa ſervavimus, ut nihil hac in re decerneremus, niſi poſtquam Epiſcopi pro ſuis quique Diœceſibus, aut Metropolitani, de Suffraganeorum conſilio & aſſenſu, pro ſuis Provinciis, peculiares Eccleſiarum & Populorum neceſſitates Nobis demonſtrantes, Feſtorum dierum imminutionem poſtulaſſent. In quo tamen non cuilibet anguſtæ Diœceſis Epiſcopo id optanti annuendum cenſuimus, niſi ſimul finitimi alii Præſules id ipſum expeterent; quò ſcilicet ritus & diſciplinæ uniformitas, quantum fas eſſet, in vicinis atque conterminis Diœceſibus conſervaretur. Præterea nihil innovari voluimus, non ſolum in hac Noſtra Romana Urbe, pro qua peculiares

Pontifex nil generaliter præcipere, ſed peculiares Epiſcoporum inſtantias expectare ſtatuit.

quædam

quædam circumstantiæ ponderandæ sunt, quæ aliis Civitatibus ac Diœcesibus aptari nequeunt; sed nec in Nostra Bononiensi Civitate ac Diœcesi, cujus Pastorale regimen una cum Supremo Pontificatu retinemus; ne scilicet aliis exemplo & judicio Nostro præire voluisse videremur, ut pro suis Diœcesibus, licet inviti, id facerent, quod Nos ipsi Bononiæ fecissemus; aut hominum censuram adversùs illos excitaremus, qui non idem egissent, quod Nos statuisse viderent in Diœcesi regimini Nostro immediatè subjecta.

Ideoque, instantibus Episcopis, in illorum Diœcesibus observantiam nonnullorũ Festorum relaxavit.

Hanc igitur agendi normam constanter sequentes, oblatis Nobis multorum Episcoporum petitionibus, præceptum observandi dies Festos in pluribus Diœcesibus, atque Regionibus, juxta modum inferius dicendum, benignè relaxavimus; Nec aliquid invenire est hac in re ullibi a Nobis fuisse statutum, sine præcedentibus instantiis, & causarum expositionibus, pro singulis Civitatibus, & Diœcesibus, ex parte earumdem Antistitum ad Nos & Apostolicam Sedem delatis. Quod verò spectat ad modum relaxandi hujusmodi præceptum; quum advertimus, legem audiendi Missam, ab alia feriandi ab operibus servilibus, distinctam planè, & separabilem esse; ipsosque etiam Episcopos non solum frequenter agrorum cultoribus, sed & urbanis quandoque Operariis, haud difficulter concedere, ut dies Festos, officio Missæ dumtaxat assistendo, sanctificent, de cœtero autem laboriosis operibus incumbere valeant: quin etiam a quibusdam Moralis Theologiæ Scriptoribus, licet audacter, assertum fuisse viderimus, immunes esse a peccato pauperes, & inopes, qui Festis diebus etiam solemnioribus, quò valeant egenas familias suas sustentare, audito Sacro, laboribus manuum suarum, quantumvis servilibus, per plures horas occultè, & sine scandalo occupantur; cumque potissimum Tarraconensis Decreti ab Apostolica Sede, ut supra dictum est; approbati, illustre exemplum præ oculis haberemus: In tadmittendis Episcoporum Instantiis, hanc observavimus methodum, ut, firmam & ratam relinquentes utramque legem de audienda Missa, & de abstinendo ab operibus servilibus in omnibus diebus Dominicis, & in præcipuis quibusdam anni Festivitatibus; aliarum minus solemnium sanctificationem ita deinceps fieri permitteremus, ut, audita Missa, reliquum diei tempus pauperibus liberum esset ad laboriosa quæque opera exercenda. Neque verò facilem aditum apud Nos invenerunt aliquorum Antistitum preces, qui Festorum dierum imminutionem alia via & ratione in suis Diœcesibus fieri optabant; translatis nimirum in dies Dominicos Sanctorum Festivitatibus per hebdomadas occurrentibus.

Modus, quo Indultũ fuit concessum, refertur.

Hæc Indulta non immutant Catalogum Urbani VIII.

Per hæc autem minimè detractum censeri debet providæ Constitutioni Prædecessoris Nostri Urbani Papæ VIII., quam & Apostolico illius zelo dignam, & eorum temporum rationibus maximè aptam fuisse agnoscimus, & profitemur. Nec aliter profectò de illa Nos judicare dicendum esset, etiamsi (prout fert earum legum natura, quæ ad Ecclesiasticam disciplinam, mutationibus meritò sub jectam, unicè pertinent), ex novis non levibus, neque pro ingenio excogitatis causis, sed tot insignium Ecclesiæ Præsulum judicio comprobatis, plures dies Festi de præcepto in Urbani Catalogo descripti, ex observandorum dierum numero exempti omnino fuissent. Ideoque multo minus hoc dici potest, ubi nulla ex Festivitatibus in ea Constitutione designatis peculiari cultu & sanctificatione privata est; sed in aliquibus dumtaxat permissum fuit, ut Divinis Mysteriis religiosâ saltem præsentiâ celebratis, cuilibet licitum esset, operibus & laboribus humanæ vitæ utilibus, & necessariis intendere.

Quod enim Ecclesiastica disciplina, salvo honore præcedentibus Constitutionibus, earumque auctoribus debito, & sine eorum reprehensione atque injuria, immutari valeat, innumeris possemus exemplis apertissimè comprobare, a quibus, cum in re minimè dubia versemur, recensendis supersedemus; illudque solùm monuisse sufficiat, tunc demum innocuam esse antiquæ disciplinæ mutationem, dum non temere atque inconsultò, sed a legitimis Superioribus, & justis de causis fiat, quas Innocentius III. Prædecessor Noster in Concilio Lateranensi IV. *Can.* 50. commemorat.

Et Nos quidem jure Nobis polliceri posse videbamur, dùm circa propositam dierum Festorum imminutionem adeò cautè, adeò ex aliorum potius sententia, quàm ex auctoritate, qua fungimur, omnia ad hunc diem agere studuimus, nec nostram agendi rationem in aliorum censuram & offensionem incidere debere, nec Ecclesiæ pacem, quæ Nobis summopere cordi est, ullo modo turbandam fore. Verùm nonnulla intervenerunt, quorum causa eam Nobis spem in irritum cessisse dubitamus. Quum enim inter Viros doctos disputari cœperit, rectè ne, an secus, Episcopi faciant, qui ab Apostolica Sede postulant, ut liceat in suis Diœcesibus aliquos dies Festos de præcepto minus principales sola Missarum auditione sanctificare, non interdicto in reliquis horis negociorum & operum etiam servilium exercitio; quamvis facilè intelligamus, hujusmodi diffidia ex diversa hominum judicandi & opinandi ratione ortum habere, humanasque res omnes similibus dissensionibus plerumque subjectas esse; nihilominus ab aliquibus doctis probisque Viris demonstratum Nobis est, in hac controversia, Scribentium stilum intra innocuæ disceptationis terminos non constitisse; dubitarique posse, ne ab improbandis postulantium studiis, ad ipsius concessionis reprehensionem sensim disputatio transierit; adeoque incaluisse concertationis æstum, ut in publicis Libris & Scripturis, graviores accusationes & censuræ in contrariæ sententiæ defensores utrimque conjectæ fuerint; ex quo sanè novarum turbarum occasio, cum Ecclesiasticæ pacis detrimento, existere posset.

In hoc statu rerum, Nos unam ab altera consultationis causa sejunximus. Quæcumque circa Nostram agendi rationem dicta & conscripta palam, Nobis observanda offerebantur, ea nec audire voluimus; sed, testimonio conscientiæ Nostræ contenti, illa omnia vel negleximus, vel nimio contendentium ardori condonavimus. Quod verò spectat ad ipsam ferventis disputationis naturam, illius examen primùm demandavimus nonnullis in Theologica facultate præstantibus Viris; qui sanè, omnibus visis atque perpensis, retulerunt neutra ex parte ullum Catholici dogmatis caput in controversiam adductum fuisse, nihil adversus Urbani VIII. Constitutionem contumeliosè, aut irreverenter esse dictum, nullum esse locum in contendentium scriptis, quantumvis adversariorum censura notatis, cui genuinus Catholicus sensus revera non subsit. Approbato Theologorum judicio, quod luculentissimis scriptis ediderunt, quid facto opus esset, ut ulterioribus perturbationibus occurreremus, exquisivimus; & aliquot Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, aliorumque Ecclesiasticæ Disciplinæ peritorum consilium fuit, ut universæ quæstioni, auctoritate Nostrâ Apostolicâ, silentium imponeretur, publicandisque in posterum super ea libris & scriptis aditus intercluderetur; id quod a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, ad alias extinguendas controversias similiter exardescentes, non semel factum fuisse constaret. Horum consilium Nos, matura deliberatione præhabita, & probavimus, & exequen-

dum

dum statuimus; eo maximè, quod, si scribentibus pro una aut altera sententia, hic finis propositus est, ut Ecclesiarum Antistites vel a petendo minuendorum Festorum Indulto retrahantur, vel ad illud postulandum incitentur; tot sunt, quæ ad hunc diem in utramque partem scripta & dicta fuerunt, ut quilibet Episcopus satis in illis habeat, quo suum denique consilium capere possit, prout ad optimum Diœcesis suæ statum, & ad Dei gloriam magis expedire judicaverit.

Quapropter Nos hujusmodi consilio adhærentes, de Apostolicæ Potestatis plenitudine, præsentis nostri Decreti vigore, omnibus & singulis infrascriptis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis infra statuendis, prohibemus primò, ne ullam hujus Decreti explicationem, interpretationem, aut commentarium, nec multò minus ullum Librum, Dissertationem, Epistolam, seu alterius generis opus, quo Decretum ipsum sive directè, sive indirectè oppugnetur, edere aut publicare audeant. Secundò vetamus & interdicimus, ne ullos in posterum Libros, Libellos, Relationes, Theses, Folia, Epistolas, vel alterius cujuscumque generis Opera & Scripta, in quibus de imminutione dierum Festorum de præcepto, aut de facultate concedenda, vel deneganda, ut auditâ Missa in nonnullis minùs principalibus anni Festis fas sit operibus servilibus vacare, sive ex professo, sive incidenter agatur, sive cum vero, sive cum ficto Auctoris nomine, sive sub alieno, vel etiam sine alicujus nomine, Typis imprimere, vulgare, seu alia quacumque ratione in lucem edere præsumant. Tertiò quæcumque ad hunc diem hac super re edita fuerunt Opera & Scripta, iterum prælo subjici & recudi, multoque magis nova Folia, Opera, Epistolas, Dissertationes, aliaque præmissa, post hæc, sub anteriori datâ, fraudulenter imprimi, aut publicari, similiter prohibemus; Decernentes, quæcumque hujusmodi Opera & Scripta, in spretum, & fraudem præsentis Decreti, imprimi de cœtero forsan, vel aliàs, ut supra dictum est, in lucem prodire contingat, ea omnia & singula, absque alio examine, & in pœnam inobedientiæ & contumaciæ, in Indicem Librorum prohibitorum quamprimum referri. Hujus autem Decreti lege omnes & singulas cujuscumque status, gradus, conditionis, & dignitatis Personas Ecclesiasticas & Seculares, & cujuscumque Ordinis, seu Congregationis, & Instituti, etiam Societatis Jesu, & Militiæ Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani, aliorumque etiam specialem & individuam mentionem requirentium Ordinum, Regulares, aliosque Ecclesiasticos quoscumque, etiam Episcopali, Archiepiscopali, & Patriarchali dignitate fulgentes, & S. R. E. Cardinales, æqualiter teneri, & expressè comprehendi, decernimus, & declaramus. Contravenientes verò, præter Librorum & Operum prohibitionem, ut præfertur, si quidem Laici fuerint, in excommunicationem majorem latæ sententiæ, a qua nemo, præter Nos, & Successores Nostros Romanos Pontifices, nisi in mortis articulo, ipsos absolvere valeat; Ecclesiasticos autem usque ad Sacerdotalem gradum inclusivè, pœnam suspensionis a divinis; in Superioribus verò gradibus constitutos, suspensionis ab exercitio Pontificalium, & a perceptione fructuum suorum Beneficiorum, Pensionum Ecclesiasticarum, Monasteriorum, Episcopatuum, & Archiepiscopatuum, aliorumque Ecclesiasticorum redituum quorumcumque, quarum pœnarum relaxationem, & respectivam rehabilitationem, Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus privativè reservamus, ipso facto, absque alia declaratione, incurrere decernimus & sancimus. Præterea Typographos & Bibliopolas, qui Libros, Scripta, aut Folia hujusmodi, contra Decreti Nostri legem, Typis imprimere, aut recudere, seu vulgare & venundare ausi fuerint, omnibus & singulis pœnis tam pecuniariis, quàm corporis afflictivis, quæcumque statutæ sunt adversus eos, qui Libros prohibitos imprimunt, aut evulgant, sive venales proponunt, subjacere, & re ipsa mulctari & plecti volumus, & mandamus.

Ut autem nemo de præmissis ignorantiam allegare aut prætendere possit, volumus & mandamus, hoc ipsum Decretum, seu illius exempla, ad valvas Basilicarum Urbis, Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ, & in aliis solitis locis ipsius Urbis, per Cursores Nostros publicari & affigi; atque ita publicatum & affixum, omnes & singulos perinde afficere, & arctare, ac si unicuique personaliter intimatum, & notificatum fuisset; *Publicationi in Urbe peractæ tribuitur vis specialis intimationis omnibus factæ.* Ac præterea ipsius transumptis, seu exemplis, etiam impressis, cujuscumque Notarii publici manu subscriptis, ac sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, parem omnino fidem ubique locorum ab omnibus haberi, ac si Decretum ipsum Manu nostra subscriptum ipsis foret exhibitum, vel ostensum. *Exemplis fides tribuitur.*

Datum Romæ in Palatio Apostolico Quirinali die XIV. Novembris MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Nono. *Dat. Pont. ann. 9. die 14. Novembris 1748.*

Publicat. per Magistrum Cursorum more solito in Urbe die 16. Novembris 1748.

LXIV.

Nova Concessio Judicis privativi in causis Cameræ Capitolinæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Procemium.

Sinceræ fidei, & devotionis affectus, quem dilecti filii Conservatores Almæ Urbis Nostræ in Nos, & hanc Sanctam Sedem gerere comprobantur, Nos inducit, ut eos specialis favore gratiæ prosequamur. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt dilecti filii moderni Conservatores Urbis prædictæ, quod aliàs fel. rec. Innocentius Papa XII. Prædecessor Noster, postquam quamdam suam Constitutionem super suppressione, abolitione, & abrogatione quorumdam Tribunalium, & nonnullorum Judicum peculiarium editam die IX. Septembris MDCXCII. publicaverat, *Innocentius XII., qui Judices particulares suppresserat,* per suum Chirographum Motus proprii expeditum, & manu propria signatum, omnia, & singula privilegia, & prærogativas, quibus Conservatores prædicti usque tunc gavisi fuerant, & ad illos spectabant, & pertinebant; præsertim quoad facultatem, & prærogativam nominandi, constituendique unum Romanæ Curiæ Prælatum in Judicem privativum Cameræ Capitolii, qui omnes causas, activas, & passivas, in quibus ipsa Camera Capitolii jus vel interesse habere posset, privativè cognosceret & definiret, *Judicē Cameræ Capitolinæ a suppressione exemit,* prout Conservatores pro tempore existentes ab antiquo tempore, nempe a Pontificatu fel. rec. Pauli II. Prædecessoris itidem Nostri constituere, & nominare consueverant, ut ex antiquo Almæ Urbis prædictæ statuto *lib. 3. cap. 2.* haberi asserebatur, de novo concessit, seu confirmavit, ac insuper eosdem Conservatores in sua Constitutione hujusmodi, quoad facultatem nominandi Judicem hujusmodi, minimè comprehensos esse declaravit, quam quidem facultatem rec. mem. Clemens Papa XII. Prædecessor quoque Noster per aliud simile suum Chirographum motus proprii signatum die XXIII. Novembris MDCCXXXI. de novo concessit, & tunc, & pro tempore existentes Conservatores prædicti quamplurimos *Clemens XII. Conservatoribus Urbis facultatem dictū Judicem nominādi confirmavit.*

Quia tamen dubitari potest, ne facultas hujusmodi per Constitutiones Pontificis sublata fuerit.

Romanæ Curiæ Prælatos unum in locum alterius vel defuncti, vel ad Cardinalatus dignitatem promoti, semper & usque nunc nominare & eligere perrexerunt. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, dicti exponentes vereantur, ne prærogativa hujusmodi per binas Nostras die XXVII. Februarii MDCCXLII. super abolitione, & XXI. Decembris MDCCXLV. super reformatione Tribunalium editas Constitutiones eis ablata sit, ac proinde facultatem hujusmodi per Nos confirmari, seu de novo concedi plurimùm desiderent; Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in præmissis opportunè providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Ideo Pontifex attendens antiquum & recentius Urbis statutum.

Nos igitur ipsos exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantùm consequendum harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, inhærentes antiquo statuto Almæ Urbis prædictæ anni MCCCCLXVI. *lib.* 1. *cap.* 12. & *lib.* 3. *cap.* 11. & *cap.* 25., nec non alteri statuto anni MDXIX. *lib.* 1. *cap.* 12., & *cap.* 36., ac denique uniformi observantiæ centum propemodum annorum;

Et consuetudinem, in qua reperiuntur Conservatores.

Dictam facultatem de novo concedit.

eisdem modernis, & pro tempore existentibus Conservatoribus dictæ Urbis, ut ipsi in Judicem Cameræ Capitolinæ unum ex Prælatis Romanæ Curiæ Civem Romanum, qui tamen Magistratum, sive Officium inire nequeat, nisi postquam a Nobis, seu Romanis Pontificibus Successoribus Nostris, mediante Nostro, & Successorum prædictorum speciali rescripto, eoque actis publicis prædictæ Curiæ inserto approbari meruerit, eligere, & nominare possint, & valeant, facultatem auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò concedimus, & indulgemus;

Judici deputato communicat facultates opportunas.

eidemque Prælato sic, ut præfertur, eligendo, nominando, & approbando, auctoritate, & tenore prædictis itidem concedimus, & impertimur omnes, & singulas facultates, quoad causas civiles tam activas, quàm passivas, tam motas, quàm movendas, in quibus Fiscus, & Camera Capitolina interesse aliquod habere possit, tum in prædictis antiquis statutis Judici Cameræ prædictæ, tum in Chirographo ejusdem Clementis Prædecessoris Prælato hujusmodi attributas, cum eisdem juribus, & privilegiis, quibus in causis itidem Fiscalibus potiuntur, & gaudent Judices Cameræ Nostræ Apostolicæ,

Statuit, quod ab ejus decretis appellari nequeat, sed tãtù peti commissio &c.

Quodque habeatur tãquam Judex Ordinarius.

& præsertim cum privilegio, quod ab ejusmodi Prælati in Judicem electi decretis, aut sententiis appellari nequeat, sed solum peti possit commissio appellationis, aut recursus ab audientia Nostra, & Romanorum Pontificum Successorum Nostrorum; cum declaratione, quod ipse Prælatus sic electus approbatusque, sit, atque esse intelligatur quoad causas supradictas Judex Ordinarius, atque ideo neque sportulas accipere possit, neque sub Constitutionibus revocatoriis Judicum, & Tribunalium particularium hactenus publicatis, vel in posterum quavis occasione a Nobis, seu Romanis Pontificibus Successoribus Nostris publicandis comprehensus censeatur.

Clausulæ.

Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac dictis Conservatoribus plenissimè suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicta Innocentii Prædecessoris, ac Nostris super abolitione & reformatione Tribunalium editis, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Almæ Urbis, & Cameræ Capitolinæ hujusmodi, etiam juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 11. Decembris 1748. Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Card. Passioneus.

Festorum dierum reductio in Regno Neapolitano citra Pharum & in Diœcesibus Messanensi & Panormitana.

Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopis & Episcopis Regni Siciliæ citra Pharum, nec non Messanensi & Panormitano Archiepiscopis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

CUM, sicut quædam sunt, ut inquit S. Leo Magnus Prædecessor Noster, quæ nulla possunt ratione convelli, ita multa sint, quæ aut pro consideratione ætatum, aut pro necessitate rerum oporteat temperari, illa semper conditione servata, ut in his, quæ dubia fuerint, aut obscura, id noverimus sequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis Sanctorum Patrum inveniatur adversum: Ea propter hæc Sancta Sedes, pro paterna erga universos Christifideles benignitate, quoad integrum sibi fuit, consuevit supremam suam in iis auctoritatem interponere, quæ cæteroquin ad majus divini cultus incrementum præscripta, aut per frigescentem in nonnullorum cordibus caritatem, ad otium, luxuriamque convertuntur, aut ob rerum ad vitam traducendam necessariarum inopiam, non sine conscientiæ angore contemnuntur. Cum itaque Charissimus in Christo Filius Noster Carolus utriusque Siciliæ & Hierusalem Rex Illustris tum coram per se ipse, quum quatuor ab hinc annis Romam profectus est, tum sæpe alias per suos in Urbe Ministros id a Nobis studiosissimè efflagitaverit, ut pauperum calamitatibus sublevandis, qui opere faciundo victum lucrantur, sanctorumque dierum cultui, & Religioni amplificandæ, eorumdem Festorum dierum numerum imminuere dignaremur: Nos in tanto negotio, nisi re tota sedulò perspecta, haud quidquam decernendum esse rati, id usque responsum dedimus: Nihil Nos de hujusmodi Ecclesiasticæ disciplinæ institutis prorsus immutaturos, nisi per Archiepiscopos & Episcopos rogaremur, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, quique Domus Israël facti speculatores, quid ferant hominum, temporumque vicissitudines, cominus introspiciunt: Immo id in animum induxisse Nostrum (si quid in hac re foret innovandum) affirmavimus, ut salva & incolumi solemnioribus diebus Festis, veteri disciplina de audiendo Sacro, & a servilibus operibus vacatione,

iiſdem tantum ſervilibus curis per aliquot Feſtos dies, humanæ neceſſitatis ratione habita, vacare indulgeremus, lege tamen aſtandi Sanctiſſimo Altaris Sacrificio neutiquam abrogata. Ab univerſis porro Fraternitatibus Veſtris ſupplices, graviſſimaſque in idem argumentum literas accepimus, quibus plurima incommoda ex dierum Feſtorum frequentia in veſtras reſpectivè Diœceſes, & Provincias invehi lamentabamini; ac de iis imminuendis accuratè diſſerentes, eamdem, ac Nos ipſi, rationem arbitrabamini eſſe ineundam: id propterea ejuſdem Caroli Regis æquiſſimæ voluntati, nec non piis Fraternitatum Veſtrarum votis hac in re, quantum cum Domino poſſumus, obſecuti, Feſtorum dierum grandiorem numerum ad modum revocandum exiſtimavimus. Fraternitatibus itaque Veſtris, Fratres Archiepiſcopi, & Epiſcopi totius Regni Siciliæ citra Pharum, ac Fratres Archiepiſcopi Meſſanen. & Panormitan. per præſentes committimus, & mandamus, ut unuſquiſque Veſtrum in ſuis reſpectivè Provinciis, ac Civitatibus, & Diœceſibus hanc de Feſtis diebus legem Auctoritate Noſtra Apoſtolica edicat, nempe, ut diebus Dominicis Paſchatis Reſurrectionis, & Pentecoſtes, aliiſque per annum Dominicis diebus; nec non diebus Circumciſionis, Epiphaniæ, Aſcenſionis, Corporis Chriſti, & Nativitatis Domini; diebus Purificationis, Annuntiationis, Aſſumptionis, Nativitatis, & Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ; natali die Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli; die Feſto omnium Sanctorum; ac Feſto die cujuſvis præcipui quarumcumque Civitatum, vel locorum Diœceſum prædictarum Patroni, pro veteri Eccleſiæ Catholicæ inſtituto, Sacris non tantum aſtare Chriſtifideles veſtrarum reſpectivè Civitatum, & Diœceſum teneantur; ſed etiam a ſervilibus operibus feriati ſunto: In reliquis verò Feſtis ſive per Apoſtolicam hanc Sanctam Sedem, ſive per Synodales quarumcumque Diœceſum hujuſmodi Conſtitutiones, ſive quacumque alia de cauſa, etiam ex cauſa voti per Chriſtifideles Civitatum, Diœceſum, & Provinciarum hujuſmodi, eorumque Majores facti, quod quoad hanc partem Auctoritate Noſtra Apoſtolica per Vos commutari volumus, præceptis, præſcriptiſque, ſacroſancto Miſſæ Sacrificio interſint; cæterum negotiis familiaribus, ſervilibuſque ſuis operibus, ſine ullo prorſus conſcientiæ ſcrupulo, incumbere integrum cuique eſto. Ubi verò obtingit, unum eumdemque Epiſcopum duabus præeſſe Eccleſiis invicem canonicè unitis (quod potiſſimùm in Regno Siciliæ citra Pharum evenit) quarum unaquæque ſuum habet præcipuum Patronum, homines tantùm illius Diœceſis, cujus Patroni Feſtivus dies recurrit, non verò alterius, volumus & præcipimus eodem die tum Miſſæ Sacrificio adeſſe, tum a ſervilibus operibus ſibi temperare. Quæ cum ita ſe habeant, Fraternitates Veſtras in Domino plurimùm hortamur, ut Vos populos veſtræ curæ commiſſos quàm ſæpiſſimè edoceatis, quæ ad juſtam, legitimamque dierum Feſtorum celebrationem pro temporum varietate pertinere videbuntur, qua ſpiritus alacritate, qua mentis contentione, qua cordis humilitate aſtare oporteat Sanctiſſimo Altaris Sacrificio, in quo Chriſtus Dominus tradit ſemetipſum pro nobis oblationem, & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis, quam frequentes divinis Officiis, ſacriſque Concionibus, Chriſtianæ Doctrinæ explicationibus & explanationibus eſſe debeant, & quanti piaculi ſit eos temerare dies, quos ad ſui nominis gloriam amplificandam ſibi Dominus conſecravit. Ne autem per eos dies potiſſimùm Chriſtifidelium corda graventur in crapula, & ebrietate, ac cogitationibus ſecularibus, quàm diligentiſſimè curare debetis, ut profana quæque, ludicra, & minus religioſa a publicis locis quàm longiſſimè amoveantur, etiam invocato, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis: quod ſanè non defuturum neutiquam dubitamus. Memores ſemper Prophetici illius oraculi, quo ſolemnitates, quas vitioſa conſuetudine homines deturpant, tanquam ſtercus a Deo projiciendas, & diſperdendas eſſe declaratur. Volumus autem, quod præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in univerſalibus, Provincialibuſque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, nec non Provinciarum, Civitatum, Diœceſum, & locorum præfatorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, illorum tenores præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Transumptis fidem præstari præcipit.

Et derogat contrariis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XII. Decembris MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Nono.

D. Card. Paſſioneus.

Erectio Cathedralis Eccleſiæ Pinarolien. LXVI.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Sacroſancta B. Petri Principis Apoſtolorum ſpecula, nullis Noſtris meritis, ſed inſcrutabili Divinorum Judiciorum altitudine collocati, ad univerſum Gregem Dominicum oculos Noſtræ mentis intentos ſemper habemus, more vigilis paſtoris inſpicientes, quid Apoſtolicæ providentiæ impendere debeamus, ut Grex ipſe ubique gubernetur utiliter, & ad Cœleſtia Paſcua fideliter dirigatur. Hinc, ſi ratio exigat, & Animarum utilitas perſuadeat, ut in aliquo inſigni Oppido nova Sedes Epiſcopalis inſtituatur, id quidem tantò libentiùs, promptiùſque curandum, ac congruè exequendum cenſemus, quantò ſtudioſiùs alicujus incliti Regis pietas novæ Sedis hujuſmodi inſtitutionem depoſcit, & exoptat, & Nos, rerum, & locorum circumſtantiis diligentiùs conſideratis, majori Divini Nominis gloriæ, commodiori Chriſtifidelium diſciplinæ, & Orthodoxæ Religionis incrementis arbitramur in Domino multifariàm prodeſſe, & ſalubriter expedire.

Proœmium.

Cum itaque, ſicut ex inſinuatione Chariſſimi in Chriſto Filii Noſtri Caroli Emanuelis Sardiniæ Regis Illuſtris Nobis per dilectum filium Joannem Baptiſtam Balbis Simeonem Comitem de Rivera Senatorem Taurinen., ejus apud Nos, & Sedem Apoſtolicam Adminiſtrum factâ, accepimus, Monaſterium Abbatia nuncupatum Sanctæ Mariæ Oppidi Civitatis nuncupati Pinarolii Sancti Benedicti, ſeu Ciſtercien. Ordinis

Instantia Regis Sardiniæ pro erectione Cathedralis Ecclesiæ in Oppido Pinaroli. Status Monasterii S. Mariæ dicti Oppidi, ejus juri dictio, & prærogativæ.

Nullius

Nullius Diœcesis Provinciæ Taurinen. quod de Jurepatronatus ejusdem Caroli Emanuelis Regis, ratione Ducatus Sabaudiæ, cujus ipse Carolus Emanuel Rex etiam Dux existit, ex fundatione, vel dotatione, aut ex Privilegio Apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, fore dignoscitur, ac cujus Abbas pro tempore existens particulare & separatum Territorium habet, ac Jurisdictionem quasi Episcopalem in præfato Oppido, nec non in uno de Riva, & alio de Bardenasca, ac alio de Abbatia, seu Sancti Verani pariter nuncupato, nec non alio Sancti Petri similiter nuncupato, ac alio de Talucco, & alio de Portis, ac alio de Villar Perosa, & alio de Tagliareto, ac alio de Pinasca, & alio de Perosa, ac alio de Meana, & alio Sancti Secundi itidem nuncupato, ac alio de Mirandolo, & alio de Turina, seu vulgò inverso Porte, ac alio de Pomareto, & alio de Facto, & Riclareto, ac alio de Perero, & alio Sancti Martini, etiam nuncupato, ac alio de Massello, & alio de Chiabran, & Maniglia, ac alio de Rodoreto, & alio de Prali, nec non alio de Famolasco, & alio de Mombello, ac reliquo de Lagnasco sibi subjectis locis exercet, ac Synodum convocare, & in ea Examinatores deputare consuevit, dicti Monasterii Commendâ, in quam illud ex concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, per obitum illius ultimi Possessoris Commendatarii extra Romanam Curiam defuncti cessante, adhuc eo, quo ante Commendam ipsam vacabat, modo vacare noscatur ad præsens.

Qualitates ejusdem Oppidi.

Oppidum verò præfatum perantiquum, & Caput Provinciæ, satisque celebre, & insigne existat; cum in eo reperiantur multæ Nobiles Familiæ, ac frequentes Incolæ numerum quinque millium excedentes, literarum scientiâ, bonarum artium peritiâ, morumque urbanitate respectivè præditi, nec non præter unam, & alteram infrascriptas Collegiatas Ecclesias, duo Sanctimonialium, & quatuor Virorum, unum videlicet Fratrum Sancti Dominici Prædicatorum nuncupatorum, & aliud Fratrum Sancti Augustini Heremitarum, & reliquum Fratrum ejusdem Sancti Francisci Capuccinorum respectivè nuncupatorum respectivè Ordinis Cœnobia, nec non Collegium Presbyterorum Regularium Societatis Jesu, & Hospitium pro Puellis Orphanis, duo quoque Hospitalia, alterum Charitatis nuncupatum, alterum verò pro Infirmis, & Infantibus expositis, nec non Peregrinis recipiendis, ac Hospitium magnificè extructum pro Cathecumenis, & Hæreticis Vallium illarum Partium ad Fidem Catholicam noviter conversis.

Aliæ illius prerogativæ.

Pro temporali autem ipsius Oppidi, totiusque Provinciæ, cujus illud, ut præfertur, Caput existit, gubernio, & regimine resideat inibi Gubernator cum Officialibus Status majoris, & militari præsidio, nec non adsint Inspector, & Præfectus tàm pro Oppido, quàm pro illius Provincia præfatis: proptereaque inter illustria, & celebriora illarum Partium Oppida recenseatur, dignumque, & accommodum reputetur, ut Pontificali Sede per Nos, ut infra, decoretur, & ad Episcopalis Civitatis honorem evehatur.

Status duarum Collegiatarum Ecclesiarum ibidem existentium.

Cumque insuper in primodicto Oppido una Sancti Donati, & altera seculares, & Collegiatæ, quæ etiam Parochiales existunt, Ecclesiæ Sancti Mauritii invicem perpetuò sic unitæ, ut earum Præpositus & Canonici unum & idem Capitulum unius, & alterius Collegiatarum hujusmodi constituant, & in ipsis Collegiatis Ecclesiis una Præpositura, quæ in utraque earum Dignitas principalis, & unica existit, ac quindecim Canonicatus, totidemque Præbendæ, quatuor videlicet, totidemque omnino liberæ collationis, ac reservationibus, ac affectionibus Apostolicis obnoxii, & obnoxiæ, quos, & quas pro tempore respectivè obtinentes, pro eo, quod eis datum fuit colligere Decimas tritici & vini ad rationem duorum pro quolibet centenario, & anno, Canonici Decimantes nuncupantur, qui aliàs cumulativè cum Præposito præfato munia Parochialia, Præpositus quidem in ambabus, Canonici verò Decimantes nuncupati hujusmodi duo in una, & alii duo in altera Collegiatis Ecclesiis præfatis respectivè explebant, ac alii quinque, totidemque, qui, & quæ, ut etiam accepimus, olim de Jurepatronatus laicorum, certarum videlicet Familiarum ex fundatione, vel dotatione respectivè existebant, nunc verò, Familiis hujusmodi penitus extinctis, ad illos, & illas pro tempore respectivè vacantes Nominatio, seu Præsentatio Personarum idonearum in eis ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per Ordinarium loci; aut aliàs respectivè instituendarum, ad pro tempore existentes Capitulum, & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum hujusmodi, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, aut ex eorum respectivè fundatione præfata forsan semper, & quandocumque spectat, & pertinet, ac reliqui sex Canonicatus, totidemque Præbendæ, qui, & quæ, ut similiter accepimus, etiam de Jurepatronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione existunt, nec non sex perpetua simplicia, personalem tamen residentiam requirentia, ac servitium Chori annexum habentia Beneficia Ecclesiastica, quæ pro tempore respectivè obtinentibus nonnullas Missas celebrandi, seu celebrari faciendi onus incumbit, tria nimirum in una, & reliqua tria in altera ex dictis Collegiatis Ecclesiis respectivè fundata, quorum unum, quod Joannes Antonius Solar, omnino liberæ collationis existit, ad alia duo, quæ Henricus Marsiglia, & Joannes Michaël Julianus, dum illa pro tempore vacant, Nominatio, seu Præsentatio Personarum idonearum, in eis ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per eundem loci Ordinarium, aut aliàs respectivè instituendarum, etiam ad pro tempore existentes Capitulum, & Canonicos præfatos, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, seu ex eorum fundatione forsan semper, & quandocumque, similiter spectat & pertinet; Reliqua verò tria, quorum unum Petrus Demolin, & aliud Prosper Boutal Clerici, seu Presbyteri dilecti quoque filii ad præsens respectivè obtinent, tertium autem certo, quem præsentibus haberi volumus pro expresso, modo vacavit, & vacat ad præsens, ut pariter accepimus, de jurepatronatus laicorum, videlicet dilectorum pariter filiorum illorum de Lanteri, & de Boutal, & de Calusio respectivè Familiarum ex fundatione, vel dotatione respectivè existunt, & super cujus jurispatronatus pertinentia quoad Beneficium vacans hujusmodi lis, & causa in Partibus, seu in Romana Curia præfata coram certo, seu certis earundem Partium Judice competente, seu Judicibus competentibus inter unam præfatorum de Lanteri, & alteram Familias dilectorum itidem filiorum illorum de Aquilant ex una, & altera partibus ante, vel post præfatam illius vacationem introducta, in prima, seu alia veriori instantia pendet indecisa, erecti, & instituti, ac erectæ, & institutæ, nec non erecta & instituta reperiantur.

Quamquam verò Præpositus, & Canonici pro tempore existentes præfati unum, & idem Capitulum unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum hujusmodi, ut præfertur, constituant, diversimode tamen pro diversitate Fundationum, in una, & altera Collegiatis Ecclesiis præfatis Chorus dirigatur, & Divina peragantur

Officia;

Officia; & Præpositus quidem in alterutra pro ejus libito Divinis Officiis intersit, Canonici autem præfati alii uni, alii alteri ex dictis Collegiatis Ecclesiis sine vicissitudine respectivè deserviant, solumque omnes Canonici præfati insimul sacris functionibus intersint in primodicta Collegiata Ecclesia quibusdam anni solemnitatibus, ac etiam insimul conveniant pro eligendis Vicerectoribus pro Curæ Animarum Parochianorum unius, & alterius Collegiatarum, quæ etiam Parochiales, ut præfertur, existunt, Ecclesiarum præfatarum, quam Præpositus, & quatuor Canonici Decimantes nuncupati prædicti olim exercebant, exercitio, itemque pro eligendis aliis quatuor Vicerectoribus ad curam Animarum Parochianorum in locis Buriaschi, & Rivæ, ac Bernedaschæ, & Taluchi existentium similiter exercendam. Verum primodicta Collegiata Ecclesia in honorem præfati Sancti Donati dicata aptior, & magis accommoda dignoscatur, ut ad Cathedralis Ecclesiæ statum, & Dignitatem per Nos etiam, ut infra, sublimetur.

Quod ut amplioribus eveniat successibus, dilectus similiter filius Joannes Baptista Dorlier de Saint Innocent Presbyter, qui Monasterium Præposituram nuncupatum Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati Ultien. Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium Nullius, seu Taurinen. Diœcesis, in ea tamen Delphinatus parte positum, quæ in fœderibus Pacis initis cum Claræ memoriæ Ludovico hujus nominis XIV., dum in humanis ageret, Galliarum Rege Christianissimo, Regiæ Domui Sabaudicæ cessa fuit, ad quod, dum illud pro tempore vacat, Nominatio Personæ idoneæ Romano Pontifici pro tempore existenti facienda ad præfatum Carolum Emanuelem Regem spectat, & pertinet, in Commendam ad sui vitam ex concessione Apostolica obtinet, ad infrascriptorum effectum, Commendæ secundodicti Monasterii, in quam illud ad vitam ex simili concessione Apostolica obtineri consuevit, ac omni, & cuicumque Juri sibi in secundodicto Monasterio, illiusque regimine, & administratione, vel ad illud quomodolibet competenti, & per eum prætenso, in manibus Nostris spontè, & liberè cedere proponat, & ex nunc cedat.

Idemque Carolus Emanuel Rex, pro ingenti ejus Religione, & Catholici Principis pietate, plurimùm cupiens Cathedralis Ecclesiæ in primodicto Oppido institutionem, ut præter alias, quæ ex Divinorum celebratione proficiscuntur, utilitates, futurus inibi Episcopus pro tempore residens Pontificalis Dignitatis splendore, & verbo prædicationis, nec non Sanctorum Operum exemplo, fructuque orationis, Catholicæ Fidei veritatem exhibeat Hæreticis in vicinis Vallibus commorantibus, eosque ab hæreticæ pravitatis erroribus ad viam salutis, operante Domino, revocet, & reducat, pro commodâ ipsius futuri Episcopi habitatione, & residentia, nec non pro Seminarii Puerorum Ecclesiastici institutione, donec tamen, & quousque Domus Episcopalis, & Seminarii hujusmodi ædificia construantur, aut aliter utriquè congruè, & sufficienter provideatur, usum Palatii Gubernii in primodicto Oppido existentis ad utrumque effectum satis apti & capacis, assignare proponat, & ex nunc libenter & liberaliter assignet.

Nos igitur, qui primodicti Oppidi statu, & insignitate, aliisque circumstantiis universis matura consideratione pensatis, congruam esse censemus novæ Sedis Episcopalis in ipso primodicto Oppido plantationem; eamque, ac omnia, & singula per Nos, ut infra, disponenda Catholicæ Fidei propagationi, Christifidelium ædificationi, & spirituali consolationi, Divinique Cultus incrementis valdè profutura confidimus, eximium ejusdem Caroli Emanuelis Regis zelum, & religiosa desideria plurimum in Domino laudantes, eaque Apostolicæ Nostræ benignitatis Ministerio prosequi volentes, necnon secundodicti Monasterii Commendæ cessionem admittentes, Motu proprio & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, in secundodicta Collegiata Ecclesia Sancti Mauritii Collegialitatem tantùm, ita ut illa ex nunc Collegiata esse desinat, & deinceps primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Donati in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut infra, erigendæ subjective tantum unita, & annexa remaneat, necnon in uno, & altero Monasteriis præfatis quovis ea modo, aut ex aliorum quorumcumque Personis, seu per similem vel aliam liberam secundodicti Joannis Baptistæ quoad secundodictum, quo verò ad primodictum Monasteria, seu per liberam dicti Defuncti, vel quorumvis aliorum cessiones de illis, illorumque respective regimine, & administratione præfatis, in Romana Curia præfata, vel extra eam etiam coram Notario publico, & testibus sponte factas, aut Constitutionem felicis recordationis Joannis Papæ XXII. Prædecessoris Nostri, quæ incipit *Execrabilis*, vel assequutionem alterius Beneficii Ecclesiastici quavis auctoritate collati, una, & altera Commendis præfatis cessantibus, vacent, etiamsi tanto tempore vacaverint, quod eorum provisio juxta Lateranensis Statuta Concilii, aut alias Canonicas sanctiones ad Sedem Apostolicam legitime devoluta existat, illaque ex quavis causa ad Sedem eandem specialiter, vel generaliter pertineat, & ad illa consueverit quis per Electionem assumi, eisque Cura etiam Jurisdictionalis immineat Animarum, & super regimine, & administratione præfatis inter aliquos Lis in illius petitorio vel possessorio, vel quasi molestia, cujus litis statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa; dummodo tempore Datæ præsentium Monasteria præfata aliis canonice commendata non existant, & de uno, & altero Monasteriis hujusmodi consistorialiter disponi consueverit, seu debeat, illorumque provisio ad Nos, & Sedem Apostolicam præfatam ex quavis causa pertineat, in primodicto Monasterio videlicet, cujus fructus, redditus, & proventus, ad sexcentum florenos auri in Libris Cameræ Apostolicæ, ut similiter accepimus, taxari reperiuntur, Abbatiam dumtaxat, & consuetudinem primodictum Monasterium commendandi, una cum illius Mensa Abbatiali, quæ, sicut etiam accepimus, seorsim, & separata a Mensa Conventuali reperitur; firmis tamen, & illæsis, ac salvis, & intactis in eorum Regulari statu remanentibus ipsius primodicti Monasterii Abbatia Claustrali, Conventuque, ac Mensa Conventuali, eorumque Juribus, membris, & pertinentiis universis; de præfati Caroli Emanuelis Regis consensu, Apostolica auctoritate perpetuo supprimimus, & extinguimus; Ecclesiam vero, & Fabricam, seu Ædificium ejusdem primodicti Monasterii, in quo Ædificio dilecti itidem Filii Conventus, & Monachi Ordinis Cistercien. Congregationis Reformatorum S. Bernardi ad præsens inhabitant, quæque ad illius Abbatem perpetuum Commendatarium ante suppressionem, & extinctionem hujusmodi legitime spectabant, & pertinebant, eisdem Conventui, & Monachis nunc, & pro tempore existentibus dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & appropriamus: Cum hoc tamen, quod iidem pro tempore existentes Conventus, & Monachi, in memoriam concessionis, & appropriationis Ecclesiæ, & Ædificii hujusmodi, ac in signum supremi Dominii, quatuor libras ceræ albæ quotannis die Festo Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis futuro Episcopo Pinarolien. pro tempore existenti, vel alteri pro eo Missarum Solemnia in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis per præsentes, ut infra, erigenda celebranti, per ejusdem primodicti Monasterii

Suppressio Collegiatæ S. Mauritii.

Et dictorum Monasteriorum.

nasterii Procuratorem præstare, & tribuere teneantur. In secundodicto autem Monasterio, illiusque Præpositura, & Ecclesia Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati, præfatum Ordinem Sancti Augustini Canonicorum Regularium, necnon Conventualitatem, omnemque statum, essentiam, naturam, officia, & Instituta Regularia, ac etiam consuetudinem secundodictum Monasterium commendandi, firmis tamen in infrascripto sæculari statu remanentibus Præpositura præfata, illiusque titulo, & denominatione, de simili præfati Caroli Emanuelis Regis consensu, pari Apostolica auctoritate itidem perpetuo supprimimus, & extinguimus, necnon secundodictum Monasterium, illiusque Præposituram, & Ecclesiam præfatas, ac membra, loca, res, & proprietates ad Præposituralem & Conventualem Mensas ejusdem secundodicti Monasterii quomodolibet spectantia, & pertinentia, ac dilectos pariter filios modernum infrascriptum secundodicti Monasterii Priorem, ac Joannem Agnetem de Geneis, & Josephum Antonium de Roux, ac Dominicum de Reymond, & Franciscum Marchet, & Josephum Fantin, & Joannem Chalmas, ac Josephum Antonium Matthæum Bonardel, & Joannem Sertour, ac Joannem de Fazi Canonicos Regulares Ultien. dicti Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium in eodem secundodicto Monasterio una cum illius Priore præfato actu claustraliter viventes, necnon quoscumque alios Canonicos Regulares ejusdem Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium, qui in Congregatione Ultien. hujusmodi expresse professi existant, quique vagi sint, & in Ditionibus dicti Caroli Emanuelis Regis, aut alibi Conventualiter, seu Claustraliter non vivant, ad statum Sæcularem dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo redigimus, & immutamus, privilegiis tamen, Indultis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, præeminentiis, insigniis, prærogativis, honoribus, facultatibus, Indulgentiis, & aliis gratiis quibuscumque tam spiritualibus, quàm temporalibus, & mixtis, secundodicto Monasterio, illiusque Præpositurae, Ecclesiæ, & Conventui, ac Præpositurali, & Conventuali Mensis præfatis, ac Officiis, membris, locis, & Beneficiis, si quæ sint, Apostolica, vel alia quavis auctoritate hactenus quomodolibet concessis, ac etiam de Jure, consuetudine, privilegio, aut aliàs quomodolibet competentibus, quoad ea tamen, quæ sunt in usu, ac Sacris Canonibus & Constitutionibus Apostolicis, seu statui sæculari, & ordinationibus per Nos in præsenti secularizatione præscriptis non repugnent, in omnibus & per omnia, perinde ac si status Regularis hujusmodi minime immutatus foret, salvis, firmis, & illæsis remanentibus. Insuper omnes, & singulos Canonicos Regulares præfatæ Congregationis Ultien. tam superiùs nominatos, & cognominatos, ac in secundodicto Monasterio ad præsens claustraliter viventes, quàm alios vagos, & in Ditione ipsius Caroli Emanuelis Regis, aut alibi versantes, & Conventualiter non viventes, ab omni Apostasiæ, & inhabilitatis macula, sive nota, nec non excommunicationis, aliisque sententiis, censuris, & pœnis, earumque, propter votorum suorum, ac Institutorum Regularium Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium hujusmodi transgressum, incursu, castitatis tamen voto excepto, ac ab omni obligatione, & vinculo observantiæ Constitutionum, Ordinationum, Institutorum, & consuetudinum Regularium dictæ Congregationis, & Ordinis hujusmodi, quem professi fuerunt, & a quacumque votorum ab ipsis emissorum, præfato Castitatis voto excepto, & regula, jejuniorum observantia, ciborum abstinentia, & habitus Regularis delatione, ita quod ipsi de cætero, quoad vixerint, in habitu, tonsura, Divinorum Officiorum celebratione, ceremoniis, ritu, incessu, victu, moribus, & vivendi modo, Presbyteris mere sæcularibus omnino, & ubique, sine ullo conscientiæ scrupulo se conforment, & pro Presbyteris mere secularibus habeantur, & censeantur, ac Jurisdictioni Ordinariorum Locorum, in quibus eos respective commorari contigerit, omnino subjaceant, in utroque foro Apostolica auctoritate præfata absolvimus, & totaliter liberamus, necnon cum omnibus Canonicis Regularibus ad secularem statum per Nos, ut præfertur, redactis præfatis, ut ipsi, & eorum singuli, quæcumque, & qualiacumque cum Cura, & sine Cura beneficia Ecclesiastica, etiamsi Canonicatus, & Præbendæ, Dignitates etiam majores, & Principales, Personatus, Administrationes, & Officia etiam Curata, & Electiva etiam in Pinarolien. a Nobis per præsentes ut infra erigenda, aliisque Cathedralibus, Metropolitanis, Collegiatis & aliis Ecclesiis, seu si Parochiales Ecclesiæ, vel earum perpetuæ Vicariæ fuerint; si eis aliàs canonicè conferantur, aut ipsi eligantur, præsententur, aut alias assumantur ad illa, & instituantur in eisdem, in omnibus, & per omnia ad instar Presbyterorum sæcularium recipere, & obtinere, & dummodo plura simul non sint, quam quæ canonice permittuntur, quoad vixerint, retinere, nec non quascumque Pensiones annuas super similium, vel dissimilium Beneficiorum Ecclesiasticorum, ac etiam Mensarum Archiepiscopalium, Episcopalium, & Abbatialium fructibus, redditibus, & proventibus, ac etiam distributionibus quotidianis, Apostolica eis auctoritate reservandas, aut in eos etiam canonice transferendas, etiam quoad vixerint, similiter in omnibus, & per omnia ad instar eorundem Presbyterorum Sæcularium percipere, exigere, levare, ac in suos usus, & utilitatem convertere libere, & licite valeant, eadem Apostolica auctoritate dispensamus. Itemque eis, & eorum singulis, ut de quibuscumque bonis, & rebus ad ipsos, & eorum quemlibet deinceps spectandis, & per eos post præsentem sæcularizationem, legitime tamen, & licite acquirendis, in favorem quarumcumque Personarum, de Jure tamen capacium, testari, vel aliàs disponere, eisque ab intestato decedentibus, legitimi eorum Heredes succedere, utque ipsi, & eorum singuli de cætero in quibuscumque bonis Paternis, & Maternis, ac aliorum Consanguineorum, seu Cognatorum suorum, vel aliorum quorumcumque, tam ex testamento, quàm ab intestato succedere, & illa donationis, legati, vel alio quovis Titulo consequi, & habere, exceptis tamen iis, ad quæ fuerit qualitercumque, & quomodocumque, ante eandem præsentem secularizationem, jus tertio quæsitum, sive sint bona, hæreditates, successiones, legata, Primogenituræ, & Fideicommissa quæcumque, tempore datæ præsentium aliis jam delata, & actu, ob antiquam incapacitatem, vel renunciationem ipsorum Canonicorum Regularium ad Sæcularem statum a Nobis per præsentes, ut præfertur, redactorum, jam aliis effective acquisita, & ab eis possessa; & dummodo non sint bona comprehensa in renunciationibus per eos antea factis, quæ propter præsentem secularizationis, & rehabilitationis gratiam, non valeant ullatenus revocari, vel infirmari, etiam libere, & licite possint, & valeant, auctoriritate præfata concedimus, & indulgemus.

Præviis autem suppressionibus, extinctionibus, & Secularizatione præfatis, primodictum Oppidum in Civitatem Episcopalem, Pinarolien., ut antea, nuncupandam, cum omnibus Juribus, honoribus, & prærogativis, quibus aliæ Civitates Pontificali Sede insignitæ, & earum Cives utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum;

Primo-

Primodictam vero Collegiatam Ecclesiam Sancti Donati in Cathedralem Ecclesiam, Archiepiscopo Taurinen. pro tempore existenti Metropolitico jure subjectam, sub Invocatione Sanctæ Mariæ, necnon Sanctorum Donati, & Mauritii præfatorum, ac in ea Sedem Episcopalem pro uno Episcopo Pinarolien. etiam nuncupando, qui eidem Ecclesiæ, illique Civitati Pinarolien., ut præfertur, nuncupandis, & Diœcesi etiam Pinarolien, ut infra, constituendæ præsit, Abbates inferiores, Prælatos, & alios ad Synodum convocet, & omnia, ac singula Jura, Officia, & Munia Episcopalia habeat, & exerceat, cum suis Capitulo, sigillo, arca, Mensa Episcopali, cæterisque Cathedralibus, & Pontificalibus Insigniis, nec non Juribus, jurisdictionibus, facultatibus, præeminentiis, prærogativis, privilegiis, honoribus, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, personalibus, & mixtis, quibus aliæ Cathedrales Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex Indulto, aut privilegio particulari, similiter utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt in futurum.

Utque primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigenda ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, & Canonicorum etiam Dignitates inibi obtinentium numero condecoretur, prævia omnium, & singulorum Canonicatuum, & Præbendarum, nec non trium Beneficiorum de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentium, ac servitium Chori annexum habentium, in secundodicta nuper Collegiata Ecclesia S. Mauritii nunc sine Collegialitate remanente fundatorum præfatorum, de ipsa nuper Collegiata Ecclesia S. Mauritii nunc sine Collegialitate, ut præfertur, remanente, ad primodictam Collegiatam S. Donati in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendam translatione, ita ut ex nunc de cætero tam Præpositi, quam quindecim Canonicorum, ac sex Beneficia præfata pro tempore obtinentium servitium in Divinis Officiis, aliisque Functionibus præstandum, in unum coalescat, & ad unam nimirum primodictam Collegiatam in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendam redactum remaneat, cum facultate tamen se conferendi de per se, vel una cum toto infrascripto Capitulo, ad ipsam nuper Collegiatam Ecclesiam Sancti Mauritii nunc sine Collegialitate, ut præfertur, remanente in solemnioribus Anni Festivitatibus ad Sacras Functiones inibi peragendas: Insuper salvis, & integris omnino remanentibus Præpositurae, & singulorum Canonicatuum, & singularum Præbendarum præfatorum fructibus, & oneribus, ita quod illam, & illos nunc, & pro tempore respective obtinentes, eisdem annuis redditibus, & emolumentis, quibus hactenus gavisi sunt, etiam deinceps gaudere, & e contra omnia onera eis respective incumbentia, ut prius, adimplere, & supportare respective debeant, & teneantur, in eadem primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigenda, præter Præposituram præfatam quam Dilectus quoque Filius Josephus Maria Garombi ad præsens obtinet, & quæ deinceps secunda inibi Dignitas existat, ac cujus collatio, provisio, & omnimoda alia dispositio, dum illam pro tempore quomodolibet vacare contigerit, ad Sedem Apostolicam, vice, & loco Archidiaconatus a Nobis ut infra erigendi, ac Dignitatis inibi post Pontificalem majoris, & de infrascripto Jurepatronatus dicti Caroli Emanuelis Regis extituri, semper, & quandocumque, ut antea, spectet, & pertineat, ac præter quindecim Canonicatus, totidemque Præbendas præfatos, quorum quatuor Canonicatus, totidemque Præbendæ omnino liberæ collationis, etiam ut antea, existant, & ad alios quinque Canonicatus, totidemque Præbendas olim de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentes, pro tempore respective vacantes, Nominatio, seu præsentatio Personarum idonearum in eis, ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per Ordinarium Loci, aut aliàs instituendarum, prout hactenùs ad Capitulum, & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum præfatarum, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, aut si in eorum, & earum respective fundatione reservationes, & affectiones hujusmodi exclusæ reperiantur, aut specialiter, & expresse caveatur, illos, & illas semper censendos, & censendas esse de Jurepatronatus Laicorum, semper, & quandocumque, spectavit, & pertinuit, de cætero ad primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Capitulum & Canonicos, etiam Præposituram, aliasque Dignitates a Nobis etiam, ut infra, erigendas respectivè obtinentes, similiter, æque, & pariformiter omnino spectet, & pertineat.

In reliquis vero sex Canonicatibus, totidemque Præbendis de dicto Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentibus, Juspatronatus, & præsentandi laicale hujusmodi iis, quibus illud de Jure respective competit, salvum, integrum, & illæsum omnino remaneat, ac præter sex Beneficia servitium Chori, ut præfertur, annexum habentia præfata, deinceps Mansionariatus, seu Beneficiatus nuncupanda, quorum unum omninò liberæ collationis, ut antea, remaneat, ad alia duo etiam de Jurepatronatus Laicorum olim, ut præfertur, existentia pro tempore respective vacantia, Nominatio, seu præsentatio Personarum idonearum in eis ad Nominationem, seu præsentationem hujusmodi per Ordinarium Loci, aut aliàs instituendarum, prout hactenus, ad Capitulum & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum præfatarum, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, aut si etiam in eorum respective fundatione reservationes, & affectiones hujusmodi exclusæ reperiantur, aut etiam specialiter & expresse caveatur illa sempea censenda esse de Jurepatronatus Laicorum, semper, & quandocumque spectavit & pertinuit, de cætero itidem ad primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Capitulum, & Canonicos etiam Præposituram præfatam aliasque Dignitates a Nobis etiam, ut infra, erigendas obtinentes, æque, & pariformiter omnino spectet, & pertineat. In reliquis vero tribus posterioribus Beneficiis hujusmodi de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentibus, Juspatronatus, & præsentandi laicale hujusmodi dictis respective Familiis, quibus illud de Jure competit, & quoad ultimodictum Beneficium hujusmodi, illi Familiæ, vel illis Familiis, cui, vel quibus per eventum primodictæ litis illud adjudicari contigerit, itidem firmum, salvum, & illæsum respective remaneat.

Ad augendum Capitularium præfatorum numerum, unum Archidiaconatum, qui inibi post Pontificalem major, pro uno Presbytero in Theologia Magistro, vel in utroque, seu altero Canonico Jure Doctore aut Licentiato in aliqua approbata Universitate Studii generalis, futuro primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Archidiacono, a præfato Carolo Emanuele, & pro tempore existente Sardiniæ Rege Illustri, ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, ad illum prò tempore vacantem præsentando, ac unum Archipresbyteratum, qui tertia, pro uno Archipresbytero, ac unum Cantoratum, qui quarta, pro uno Cantore, & unum Thesaurariatum, qui

quinta, pro uno Thesaurario ab eodem Carolo Emanuele, & pro tempore existente Sardiniæ Rege, ratione Ducatus hujusmodi, ad eundem Thesaurariatum etiam pro tempore vacantem pariter præsentando, qui unam Missam qualibet hebdomada in suffragium Animarum supremorum Principum Regiæ domus Sabaudicæ defunctorum in perpetuum celebrare teneatur, ac unum Primiceriatum, qui sexta, inibi respective Dignitates existant, qui Archidiaconatus, & Archipresbyteratus, ac Cantoratus, & Thesaurariatus, necnon Primiceriatus præfati, quilibet illorum videlicet, sicuti etiam quæ Præpositura præfata, a sex ex ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra erigendæ, Canonicis etiam una cum suis respective Canonicatibus, & Præbendis, absque dispensatione Apostolica obtineri possint, & debeant, pro uno Primicerio, nec non duos alios Canonicatus, totidemque Præbendas, quæ nullo unquam tempore Juri optionis subjaceant, unum videlicet, & unam, qui Archidiaconatui, ac alterum, & alteram, qui Primiceriatui præfatis semper respective adhærere, & insimul cum eisdem Archidiaconatu, & Primiceriatu respective conferri, & absque dispensatione Apostolica obtineri etiam debeant; pro ipsis futuris Archidiacono, & Primicerio etiam Canonicis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ ex tituris, ab ipso Carolo Emanuele & pro tempore existente Rege præfato, ratione Ducatus hujusmodi, ad unum, & alterum Canonicatus, unamque, & alteram Præbendas, ut infra, erigendos & erigendas hujusmodi, quomodolibet pro tempore respective vacantes, etiam præsentandis. Demum unam, quam Joseph Vagnono, in Theologalem, ac alteram Præbendas, quam Hiacynthus Benaudo moderni primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Canonici dilecti quoque Filii ad præsens respective obtinent, & quorum ad id expressus respective accedit assensus, in Pænitentiariam respective Præbendas, quæ itidem Juri optionis nullo unquam tempore subjaceant, ita ut deinceps de uno, & una Theologali, quos Joseph, ac de altero Canonicatibus, & altera Pœnitentiaria nuncupandis Præbendis hujusmodi, quos Hiacynthus præfati ad præsens, ut præfertur, respective obtinent, quoties deinceps illos, & illas pro tempore quomodolibet respective vacare contigerit, prævio Concursu disponi, ac uni, & alteri Presbyteris etiam Magistris in Theologia, aut in utroque, vel saltem Canonico Jure Doctoribus, aut in Decretis respective Licentiatis provideri debeat, ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac gloriosissimæ Virginis Mariæ, eorumdemque Sanctorum Donati, & Mauritii honorem, Fideique Catholicæ exaltationem, Apostolica auctoritate præfata perpetuo erigimus, & instituimus.

Dismembratio Locorum & Ecclesiarum a Jurisdictione aliorum.

Præterea a Diœcesi Taurinen. quindecim, unum videlicet de Campione, & aliud de Fenile, ac aliud de Bibiana, & aliud Sancti Joannis nuncupatum, ac aliud de Angrogna, & aliud de Luserna, ac aliud de Turre, & aliud de Bobbio, ac aliud de Rorata, & aliud de Villar, ac aliud Sancti Germani etiam nuncupatum, & aliud de Inverso Pinasca, ac aliud de Primolo in Vallibus sita, necnon aliud de Buriasco superiori, & inferiori, ac reliquum de Bricherasio extra Valles posita respective Loca, aliaque viginti septem ad secundodicti Monasterii Præposituram a Nobis per præsentes, ut præfertur, ad Sæcularem statum redactam præfatam spectantia, & superiori Jurisdictioni pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen. subjecta, unum nempe de Oulx, & aliud de Bardenasche, ac aliud de Meleset, & aliud de Arnaud, ac aliud de Roche Mole, & aliud de Millaures, ac aliud de Bianlard, & aliud de Chiabran Beaulard, ac aliud de Sause de Oulx, & aliud de Sanolze, ac aliud de Salbeltrand, & aliud de Cesane, ac aliud de Turres, & aliud de Beussons, ac aliud de Fenilis, & aliud de Desertes, ac aliud De la Val, & aliud de Traversès, ac aliud De la Rua, & aliud de Pauriceres, ac aliud de Visseaux, & aliud de Fenestrelles, ac aliud de Mentolles, & aliud de Villaret, ac aliud de Chateau du Bois, & reliquum de Bausset, aliaque duo, in quibus Prior Monasterii Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ præfati Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium Oppidi Civitatis nuncupati Secusii Nullius Diœcesis Provinciæ Taurinen. a dicta Præpositura Ultien. ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, per præsentes redacta dependentis, sub Regulari forma, Archiepiscopus verò Taurinen. quandam sibi reservatam Jurisdictionem, hactenus respective exercuerunt, unum videlicet de Exilles, & alterum de Chaumont, respective Loca, ac in omnibus, & singulis Locis præfatis consistentes, & consistentia Collegiatas, Parochiales, & alias Ecclesias, Monasteria, Præposituras, Præpositatus, Prioratus, & alia quæcumque, quotcumque, & qualiacumque cum Cura, & sine Cura Secularia, & quorumvis Ordinum Regularia Beneficia Ecclesiastica, etiamsi, Secularia videlicet, Canonicatus, & Præbendæ, Dignitates, Personatus, Administrationes, & Officia etiam Curata, & electiva etiam in Collegiatis, aliisque Ecclesiis; Regularia vero Beneficia hujusmodi, Præpositatus, Præposituræ, Dignitates etiam Conventuales, Personatus, Administrationes, & Officia etiam Claustralia, Cappellaniæ, & Cappellæ sint, & ad Dignitates, Prioratus, Præposituras, & Præpositatus hujusmodi consueverint qui per Electionem assumi, omniumque, & singulorum quadraginta quatuor Locorum hujusmodi utriusque sexus Personas, Habitatores, & Incolas tam Laicos, quam Clericos, Presbyteros, Beneficiatos, & Religiosos quoscumque, cujuscumque status, gradus, Ordinis, & conditionis existant, ab Ordinaria, non tamen Metropolitica, Jurisdictione, Potestate, & Superioritate Venerabilis Fratris Nostri moderni, cujus etiam ad hoc expressus accedit assensus, & pro temporo existentis Archiepiscopi Taurinen., dicta Apostolica auctoritate similiter perpetuo dismembramus, separamus, & eximimus

Eaque quadraginta quatuor posteriora Loca sic per Nos, ut præfertur, dismembrata, separata, & exempta, itemque primodictum Oppidum in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erectum, & ex prioribus viginti sex Locis præfatis alia viginti tria Loca, videlicet præfatum de Riva, ac dictum de Bardenasca, & præfatum de Abbatia, seu Sancti Verani, ac dictum Sancti Petri, & præfatum de Talucco, ac præfatum de Portis, & dictum de Villar Perosa, ac prædictum de Tagliareto, & præfatum de Pinasca & dictum de Perosa, & præfatum de Meana, ac dictum Sancti Secundi etiam nuncupatum, & prædictum de Mirandolo, ac præfatum de Turina, seu inverso Ponte, & dictum de Pomareto, ac prædictum de Facto, & Reclareto, & dictum de Perero, ac prædictum Sancti Martini etiam nuncupatum, & præfatum de Massello, ac dictum de Chiabran, & Maniglia, ac prædictum de Rodoreto, & præfatum de Prali vulgo nuncupata Loca propria Territorii primodicti Monasterii, illiusque Abbatiæ a Nobis per præsentes, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ejusdemque primodicti Oppidi in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erecti, & posteriorum quadraginta quatuor, ut præfertur, dismembratorum, separatorum, & exemptorum, ac ex prioribus viginti sex Locis præ-

fatis

fatis dictorum viginti trium Locorum hujusmodi, insimul ad sexaginta septem Loca ascendentium, universas Personas tam Seculares, quam Ecclesiasticas, & quorumvis Ordinum Regulares Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Præposituras, Præpositatus, & alia Beneficia Ecclesiastica hujusmodi, cum ipsorum Juribus, & pertinentiis universis, novæ Ecclesiæ Episcopali Pinarolien., illiusque futuro Præsuli pro suis Civitate, Diœcesi, Clero, & Populo, ita quod liceat Personæ eidem Ecclesiæ Pinarolien. tam nunc a primæva illius erectione, & institutione hujusmodi, quam deinceps pro tempore quomodolibet Pastoris solatio destitutæ in Episcopum, præficiendæ per se, vel alium, seu alios ejus nomine, veram, realem, actualem, & corporalem possessionem, seu quasi possessionem administrationis spiritualis, & omnimodi Juris Diœcesani in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erecto, necnon in omnibus aliis sexaginta septem Locis prædictis propria auctoritate libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, ejusdem moderni, & pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen., vel cujusvis alterius licentia desuper minime requisita, pari Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & assignamus, necnon supponimus, & subjicimus.

Ne autem ex dismembratione, & separatione præmissis Territorium Ecclesiæ Taurinen. nimiam imminutionem patiatur, eidem moderno, & pro tempore existenti Archiepiscopo Taurinen. de alicujus compensationis supplemento providere, simulque aptiori & commodiori Ordinariæ Jurisdictionis exercitio consulere volentes, reliqua tria Loca ex prioribus viginti novem Locis hujusmodi, nempe prædictum de Famolasco, & præfatum de Mombello, ac dictum de Lagnasco, Loca hactenus Jurisdictioni pro tempore existentis Abbatis primodicti Monasterii subjecta, prævia, quatenus opus sit, eorundem trium Locorum a Territorio primodicti Monasterii, illiusque Abbatiæ a Nobis per præsentes, ut præfertur, suppressæ & extinctæ simili dismembratione, & separatione, præfato Territorio Ecclesiæ Taurinen. auctoritate præfata perpetuo adjungimus, unimus, & incorporamus, eaque sic per Nos, ut præfertur, adjuncta, unita, & incorporata, nec non in eis consistentes, & consistentia Ecclesias, Beneficia, & utriusque sexus Christifideles, Ordinariæ Jurisdictioni, potestati, & superioritati ejusdem moderni, & pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen. æque, ac pariformiter subjicimus, & supponimus.

Et ulterius tam præfato Archiepiscopo Taurinen., quam Venerabili etiam Fratri Nostro moderno Episcopo Salutiarum, ut ipsi de eorum respective Territoriis unum Locum pro altero ad invicem commutando, Archiepiscopus præfatus videlicet ultimodictum Locum de Lagnasco præfato Episcopo Salutiarum, ipse vero Salutiarum Episcopus alium Locum Civitati Taurinen. magis proximum, & æqualis fere conditionis, atque valoris eidem Archiepiscopo in perpetuum respective concedere libere, & licite possint, & valeant; ita quod, ubi mutua concessio, & commutatio hujusmodi, ut præfertur, facta fuerit, duo Loca hujusmodi ab uno, & altero Territoriis, quorum ad præsens respective existunt, Apostolica auctoritate præfata separata, sejuncta, & dismembrata, ac ipsum de Lagnasco Territorio Diœcesis Salutiarum, alterum vero a præfato Salutiarum Episcopo concedendum respective Loca Territorio Diœcesis Taurinen. pari Apostolica auctoritate perpetuo respective unita, annexa, & incorporata sint, & esse censeantur eo ipso, plenam, liberam, & omnimodam potestatem, licentiam, & facultatem eadem auctoritate concedimus, & impertimur.

Collationem vero, provisionem, & omnimodam aliam dispositionem Dignitatum, Canonicatuum, & Præbendarum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erecto, ac in omnibus & singulis Locis Pinarolien. Diœcesi etiam, ut præfertur, assignatis, & appropriatis præfatis consistentium, de cætero ad pro tempore existentem Episcopum Pinarolien. Ordinario Jure, in Locis autem de Famolasco, & de Mombello præfatis, ac postquam commutatio præfata, ut præfertur, sequuta fuerit, in alio Loco per dictum Episcopum Salutiarum intuitu commutationis hujusmodi etiam, ut præfertur, concedendo, ad præfatum Archiepiscopum Taurinen., ac demum in dicto Loco de Lagnasco ad ipsum Episcopum Salutiarum, nunc & pro tempore existentes itidem Ordinario Jure respective spectare, & pertinere debere, salvis tamen semper, & in suo robore permansuris quibuscumque reservationibus, & affectionibus Apostolicis, & absque aliquo illarum præjudicio, ac salvo quoque semper Patronatus, & præsentandi, ac nominandi Jure quoad Dignitates, Canonicatus, & Præbendas, & alia quæcumque Beneficia Ecclesiastica tam Præsentationis Ecclesiasticæ, quam de Jurepatronatus Laicorum, ac illorum & Clericorum mixtim respective existentes, & existentia, ita ut ad illas, ac illos, & illa pro tempore respective vacantes, & vacantia, earum, & eorum respective Patroni, Laici nimirum, ut antea, Ecclesiastici vero, cessantibus dumtaxat reservationibus, & affectionibus Apostolicis, Personas idoneas præsentare, & respective nominare possint, & valeant: Occurrentibus vero reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, collatio, provisio, & omnimoda alia dispositio Beneficiorum præsentationis Ecclesiasticæ existentium, ad Sedem Apostolicam præfatam privative spectet, & pertineat, etiamsi Juspatronatus, & præsentandi ad illa transierit de Laicali in Ecclesiasticum; nisi tamen forte in eorum respective fundationibus specialiter cautum esset, illa semper habenda esse tamquam de Jurepatronatus Laicorum, vel ipsa Apostolica Sedes ab illorum collatione expresse exclusa fuisset. Insuper in prædictis viginti septem Locis ad Præposituram secundodicti Monasterii ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti antea spectantibus, & Diœcesi Pinarolien. etiam, ut præfertur, concessis, & assignatis, nec non in dictis Locis de Exilles, & de Chaumont, utpote quæ omnia posita sunt, & sita in ea Delphinatus parte Regiæ Domui Sabaudicæ, ut præfertur, cessâ, quoad collationem Beneficiorum Ecclesiasticorum inibi dumtaxat, & non alibi, respective consistentium, Gallica Concordata in omnibus esse servanda. Itemque, cum in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, & in præfatis viginti sex Locis antea Jurisdictioni tunc existentis Abbatis primodicti Monasterii subjectis, vigeant usus, & consuetudines, ut similiter accepimus, legitime introducti, & introductæ, ac diversi, & diversæ ab illis, qui, & quæ vigent in præfatis quindecim Locis a Diœcesi Taurinen. ut præfertur, dismembratis, omnes respective usus, & consuetudines in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, ac in singulis viginti sex antea Jurisdictioni tunc existentis Abbatis primodicti Monasterii subjectis, ac in singulis quindecim a præfata Diœcesi Taurinen., ut præfertur, dismembratis Locis præfatis, legitime tamen, respective servari solitos, & solitas, ac qui, & quæ hac-

Attributio Juris conferendi singulis, quibus competit.

tenus etiam legitime viguerunt, & vigent de præsenti, etiam deinceps servandos, & servandas esse, & fore, nihilque quoad hoc innovandum; ita tamen ut tam in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, ac in singulis viginti sex Locis antea iurisdictioni tunc existentis Abbatis primodicti Monasterii subjectis, quam in singulis quindecim Locis a Diœcesi Taurinen., ut præfertur, dismembratis præfatis, locum habeant Cancellariæ Apostolicæ Regulæ, ad quarum formam, & præscriptum cujuscumque generis Beneficia Ecclesiastica ab Apostolica Sede præfata, vel a pro tempore existente Episcopo Pinarolien. respective conferantur, Apostolica auctoritate præfata decernimus, statuimus, & declaramus.

Applicatio fructuum Mensæ Episcopali Pinarolien.

Mensæ autem Episcopali novæ Ecclesiæ Pinarolien. præfatæ omnia, & quæcumque ad Mensam Abbatialem primodicti Monasterii quomodolibet spectantia, & pertinentia bona, res, proprietates, & Jura universa, illorumque annuos redditus, obventiones, & emolumenta quæcumque ad annuam summam duodecim millium ducentarum & novem circiter librarum monetæ Pedemontanæ, scuta bis mille quadringenta quadraginta unum monetæ Romanæ constituentium, ut etiam accepimus, ascendentia, & gravata pro annua summa trecentarum, & sexdecim librarum similium certis dictæ Mensæ Abbatiali incumbentibus, nempe stipendio Concionatoris tempore Adventus, & Quadragesimæ, & Eleemosynis feria quinta majoris Hebdomadæ, nec non Cera in Processione Sanctissimi Corporis Christi, talesque, & Canone trium minarum segalæ, ac manutentione Infantium expositorum vulgo Venturini nuncupatorum, oneribus; supportatis tamen per futurum Episcopum Pinarolien. pro tempore existentem oneribus hujusmodi; eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo applicamus, & appropriamus.

Cui etiam unitur Monasterium Ultien., cum suis Mensis, & redditibus.

Itemque, ut futurus pro tempore existens Episcopus Pinarolien. statum suum juxta Pontificalis Dignitatis exigentiam decentius, & honorificentius tenere valeat, eidem Mensæ Episcopali secundodictum Monasterium, ad secularem statum a Nobis, ut præfertur, redactum, una cum omnibus & singulis bonis tam mobilibus, quam immobilibus, & semoventibus, vasis etiam aureis, & argenteis, sacra, & pretiosa suppellectili, nec non membris, Molendinis, Domibus, Vineis, Prædiis, Animalibus, iisque omnibus, quibus Molendina, Domus, Vineæ, & prædia hujusmodi instructa reperiuntur, nec non Censibus, Canonibus, & Proprietatibus, juribus, prærogativis, præeminentiis, Jurisdictionibus, fundis & pertinentiis, necnon fructibus, redditibus, proventibus, decimis, obventionibus, & emolumentis universis, cujuscumque nominis, naturæ, speciei, qualitatis, & quantitatis existant, ad secundodictum Monasterium ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redactum, illiusque Præpositum hactenus perpetuum Commendatarium pro tempore existentem, necnon Præposituralem, & Conventualem Mensas quomodolibet spectantibus, & pertinentibus, & signanter summa quatuor millium centum & quinquaginta septem circiter librarum hujusmodi secundodicti Monasterii ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti Capitulo, & Canonicis Regularibus ab illius Præposito perpetuo Commendatario quotannis partim in pecunia numerata, partim vero in diversis rerum speciebus hactenus subministrata, insimul ad summam quindecim millium nongentarum & quinquaginta trium circiter librarum similium annuatim, ut pariter accepimus, ascendentibus, super quibus, Mensæ videlicet Præposituralis præfatæ fructibus, redditibus, & proventibus nonnullæ Pensiones annuæ antiquæ, insimul summam bis mille librarum parium constituentes, diversis Personis Ecclesiasticis, aut alias Pensionum hujusmodi capacibus illas annuatim respective percipientibus dicta Apostolica auctoritate reservatæ reperiuntur, ut etiam accepimus, exceptis dumtaxat peculiaribus redditibus Sacristiæ Ecclesiæ ipsius secundodicti Monasterii ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, pro annua consuetorum onerum, & Legatorum piorum eidem Sacristiæ incumbentium supportatione & implemento, salvis & intactis remansuris, eadem Apostolica auctoritate pariter perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Ita quod futurus pro tempore existens Episcopus Pinarolien. etiam Præpositus Ultien. semper denominetur, & revera sit, & uti talis omnibus honoribus, prærogativis, præeminentiis, & redditibus tam novis, quam antiquis, quibus hactenus Præpositus perpetuus Commendatarius, & Capitulum Ultien. gavisi sunt, etiam in ea parte, quæ est in Regno Galliarum, & potissimum Jure nominandi ad cujuscumque generis Beneficia etiam Curata, per Canonicos quoque Regulares Congregationis Ultien. regi & gubernari solita, quibuscumque donationibus, & piis relictis secundodicto Monasterio, illiusque Ecclesiæ præfatæ, Capitulo, & Canonicis Regularibus nunc ad Secularem statum a Nobis, ut præfertur, redactis, aut eorum intuitu quomodolibet forsan factis nequaquam obstantibus, æque & pariformiter, ac sine ulla exceptione omnino fruatur, & gaudeat, & e contra nedum ad integram solutionem, & præstationem omnium, & singularum Pensionum præfatarum iis, quibus Pensiones ipsæ, ut præfertur, reservatæ existunt, quoad ipsi naturaliter vixerint, & unusquisque eorum respective vixerit, juxta singularum Literarum Apostolicarum super earundem Pensionum reservationibus respective confectarum seriem, continentiam, & tenorem, faciendam, efficaciter obligatus existat, verum etiam omnia, & singula onera, & obligationes, quæ in rerum speciebus, vel in pecunia numerata debeantur, & ex conventionibus particularibus, aut alio quocumque modo proficiscantur, aut juxta solitum exequendæ sint in Regionibus Galliarum Charissimo etiam in Christo Filio Nostro Regi Christianissimo subjectis, in perpetuum supportare, & adimplere omnino teneatur.

Propterea que liceat præfatæ Personæ eidem Ecclesiæ Pinarolien. tam nunc a primæva illius Erectione, & Institutione hujusmodi, quam deinceps pro tempore quomodolibet Pastoris solatio destitutæ in Episcopum præficiendæ, ejus, & dictæ Mensæ Episcopalis nomine, omnium & quorumcumque tam Mensæ Abbatialis primodicti Monasterii, quam Monasterii secundodicti ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, ac illius Mensarum Præposituralis, ac Conventualis præfatarum, respective bonorum, rerum, proprietatum, jurium, honorum, prærogativarum, præeminentiarum, Jurisdictionum, fundorum, pertinentiarum, decimarum, fructuum, redditum, proventuum, obventionum, & emolumentorum universorum præfatorum, veram, realem, actualem, & corporalem possessionem per se, vel alium, seu alios, propria auctoritate apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, illaque respective locare, dislocare, arrendare, percipere, exigere, levare, & recuperare, ac in suos, & dictæ Mensæ Episcopalis usus, & utilitatem, necnon præfatorum, aliorumque infrascriptorum onerum supportationem convertere, cujuscumque licentia desuper minime requisita. Cum hoc tamen,

quod

sito
randa.

quod idem futurus & pro tempore exiſtens Epiſcopus Pinarolien., & futurus Præpoſitus Ultien., præter expreſſa, & ſuper enunciata, alia quoque infraſcripta onera, aliaſque infraſcriptas obligationes ſupportare, & adimplere debeat: videlicet quotannis præſtare teneatur libras mille centum & octoginta quatuor dictæ monetæ Pedemontanæ, nempe quadringentas libras hujuſmodi pro congrua Rectoris nunc & pro tempore exiſtentis Parochialis Eccleſiæ Loci de la Rua, & ducentas ſexaginta ſex libras ſimiles, & ſolidos treſdecim, ac quatuor denarios monetæ præfatæ, pro ſupplemento Congruæ debitæ nunc & pro tempore exiſtenti Rectori alterius Parochialis Eccleſiæ Loci de Uſſeaux, ac alias libras octoginta pares Concionatori Loci de Chaumont, & viginti ſeptem ſextarios ſecalis calculatos in libris octoginta & una, pro Eleemoſina in Feria quinta majoris hebdomadæ, ac alias libras centum trigintatres, & ſolidos ſex, ac octo denarios ejuſdem monetæ, pro manutentione Sacrorum Ornamentorum Sacriſtiæ Ultien., aliaſque libras ducentas viginti tres, & ſolidum unum monetæ hujuſmodi, ad quam ſummam calculantur argentum, & ſextarii quindecim cum tribus quartis alterius ſextarii ſimilis vini, & ſextarii quadraginta novem ſecalis Hoſpitali Ultien. a ſecundodicti Monaſterii ad ſecularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti Præpoſito pro tempore exiſtente debitas; necnon alia annua onera, quibus Menſa Conventualis ejuſdem ſecundodicti Monaſterii ad ſecularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti obnoxia reperitur; ſolvendi nimirum octo libras ſimiles Sacriſtiæ præfatæ, aliaſque libras quadraginta quinque pares, pro Penſione vitalitia cognominato Fantin la Combe debita, aliaſque trecentas octoginta tres libras hujuſmodi, repartiendas titulo diſtributionum inter præſentes, & intereſſentes Choro ad formam Legati a quondam tunc in humanis agente cognominato Vialà relicti, ſubire, & ſufferre.

Itemque ad manutentionem tam primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ, in Cathedralem Eccleſiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, quam ſecundodictæ illi annexæ Sancti Mauritii pro una medietate expenſarum, quorum altera medietas Capitulo ipſius Eccleſiæ Pinarolien. incumbat, nec non impendere quidquid opus, & neceſſe fuerit tam pro reparatione aliarum Eccleſiarum fabricarum, & ædificiorum, quam pro manutentione bonorum Eccleſiæ Pinarolien., illiuſque Menſæ Epiſcopalis hujuſmodi, & ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti, eidemque Menſæ Epiſcopali a Nobis ſimiliter, ut præfertur, uniti & incorporati. Inſuper duodecim mille centum & quinquaginta libras dictæ monetæ Pedemontanæ in pecunia numerata annuatim ſolvere, & exburſare, videlicet libras mille quingentas Archidiacono, aliaſque libras ſeptingentas & quinquaginta Theſaurario pro tempore exiſtentibus primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ in Cathedralem Eccleſiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, pro dote, ſeu annuo redditu eorum reſpectivè Præbendarum Canonicalium, ac libras bis mille quingentas in uſum diſtributionum quotidianarum Cleri ſuperioris, & alias libras nongentas in ſimilem uſum diſtributionum quotidianarum Cleri minoris primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ in Cathedralem Eccleſiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, alias libras bis mille dicto Seminario Puerorum Eccleſiaſtico Pinarolien, reliquaſque libras quatuor mille quingentas novem ſuperius nominatis, & cognominatis Canonicis Regularibus ad ſecularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redactis, quoad ipſi vixerint, & quilibet eorum reſpectivè vixerit, & deinde novem Preſbyteris, ſervitiis & obſequiis Eccleſiæ ſecundodicti Monaſterii ad ſecularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti, ut infra, addicendis, & deputandis, ad rationem quingentarum librarum hujuſmodi pro quolibet, pro eorum ſtipendio, & congrua ſuſtentatione, quotannis in perpetuum ſolvere, & ſubminiſtrare debeat, & teneatur.

Providentia pro regimine, & servitio Ecclesiæ Monasterii dismembrati.

Sanè cuicumque præjudicio, quod forſan Habitatores, & Commorantes in Montibus Juriſdictionis pro tempore exiſtentis Præpoſiti ſecundodicti Monaſterii ob ſecularizationem, aliaque præmiſſa in ſpiritualibus paterentur, tum ratione neglectus exercitii curæ Animarum, & conſequutionis Indulgentiarum, aliarumque ſpiritualium gratiarum, tum etiam ratione onerum Miſſarum, & Anniverſariorum, quæ ceteroquin omitterentur, & reſpectivè non adimplerentur de more in Eccleſiis, Cappellis, & locis a Fundatoribus deſignatis, provida ratione occurrere volentes, pari Apoſtolicâ auctoritate decernimus, & ſtatuimus, ut antiqua ſecundodicti Monaſterii ad ſecularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti Eccleſia in honorem præfati Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati dicata, cum ſacris Reliquiis inibi, ut antea, decenter aſſervandis, & cuſtodiendis, nec non fabrica, & ædificia eidem Eccleſiæ Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati hujuſmodi annexa, ſarta tecta remaneant, quodque idem futurus, & pro tempore exiſtens Epiſcopus Pinarolien. etiam futurus Præpoſitus Ultien. in eiſdem ædificiis neceſſariam aſſignet habitationem novem ſuperiùs nominatis Canonicis Regularibus ad ſecularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redactis, quoad ipſi vixerint, & inibi permanſerint, & unuſquiſque eorum reſpectivè vixerit, ac etiam inibi reſpectivè permanſerit, & deinde in perpetuum novem Preſbyteris ſecularibus ab eodem futuro, & pro tempore exiſtente Epiſcopo Pinarolien., & etiam futuro Præpoſito Ultien. ad ejus nutum amovibiliter ponendis, & deputandis, reliquâ præfatorum ædificiorum portione ad uſum, & commodum ipſius Epiſcopi Pinarolien., & Præpoſiti Ultien. integrè remanſurâ: Quodque duo habeantur in perpetuum Clerici eidem Eccleſiæ Sancti Laurentii, illiuſque Sacriſtiæ præfatæ inſervientes, ab eodem futuro, & pro tempore exiſtente Epiſcopo Pinarolien., etiam futuro Præpoſito Ultien. pro tempore deputandi, & ad ejus nutum pariter amovibiles, quibus, utrique eorum videlicet, ſalarium ex peculiaribus, & ſeparatis redditibus ejuſdem Sacriſtiæ tribuatur. Ex eiſdem autem novem Canonicis ad ſecularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redactis, & deinde, illis deficientibus, ex novem Preſbyteris ſecularibus in eorum locum deinceps ſubrogandis, unus magis idoneus, & prudens ab eodem futuro, & pro tempore exiſtente Epiſcopo Pinarolien, etiam futuro Præpoſito Ultien. etiam pro tempore deputandus, aliorum octo ſit Caput, & denominetur Vicarius Foraneus, quo quidem munere hac prima vice præfatus Joannes Agnes fungatur, ad quem in caſibus neceſſariis facilior, & commodior pateat acceſſus, & a quo inſtantaneæ capiantur proviſiones, ubi Epiſcopus Pinarolien. etiam Præpoſitus Ultien. præfatus, propter qualitatem viarum, & aſperi itineris difficultatem, hyemali potiſſimum tempore, adiri a Diœceſanis nequeat, ipſeque Joannes Agnes dumtaxat, donec vixerit, & ſervitio ipſius Eccleſiæ Sancti Laurentii addictus fuerit, gaudere debeat etiam aliquibus parvis emolumentis, quibus hactenus gaviſus eſt in Gallia ſpecie quadam Beneficii, quo ipſe ad præſens fruitur; Alius vero ſit, & nuncupetur Eleemoſynarius, quo primo munere hac prima vice præfatus Dominicus fungatur, qui etiam præſit curæ, & regimini Hoſpitalis Ultien.,

quique similiter frui, & gaudere debeat, dum vixerit, eidemque Hospitali inservierit, salario, quo ad præsens gaudet, octoginta librarum parium ab ipsomet Hospitali persolvendarum, eisdem modo, & formâ, quibus hactenus pro suscepto munere hujusmodi persolutum fuit; Tertius demum sit, & esse debeat Sacrista, in quo munere continuare debeat primodictus Josephus Antonius modernus inibi Sacrista, qui simili modo gaudere etiam debeat parvis quibusdam emolumentis, quibus uti Sacrista præfatus ad præsens fruitur, & quorum oneri nova Mensa Episcopalis præfata obnoxia non sit. Ipsi autem omnes novem Canonici Regulares nuper ad secularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, seu Presbyteri seculares a futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultien. præfato identidem amovibiliter ad ejus nutum subrogandi, servitiis & obsequiis ipsius Ecclesiæ Sancti Laurentii ita sint addicti, ut quolibet anno undecim anniversaria cum cantu peragere, & mille quadringentas octoginta duas Missas lectas à piis Benefactoribus relictas celebrare, prout a Capitulo Regulari secundodicti Monasterii ad secularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, ante secularizationem hujusmodi, Anniversaria, & Missæ hujusmodi peragebantur, & respectivè celebrabantur, nec non Missam, & Vesperas diebus Festis de præcepto canere, iisque personaliter, & collegialiter interesse, Sacramentales utriusque sexus Christifidelium illuc confluentium Confessiones excipere, ipsique Ecclesiæ Sancti Laurentii, illiusque Choro, ad instar secularis, & Collegiatæ Ecclesiæ laudabiliter inservire, ceteraque onera illius Sacristiæ, aliaque omnia ab eodem futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien. etiam futuro Præposito Ultien. congruè statuenda, adimplere omnino teneantur.

Pro eorum verò congrua sustentatione, & onerum præfatorum supportatione, & implemento, præter quingentas libras præfatas, unicuique eorum per futurum, & pro tempore existentem Episcopum Pinarolien. etiam futurum Præpositum Ultien. præfatum annuatim, ut præfertur, persolvendas, ac præter habitationem eis etiam, ut præfertur, assignandam, alias quoque superius memoratas trecentas octoginta quatuor libras annuas a præfato cognominato Vialà, ut præfertur, legatas, pro interessentia Choro, inter eos æqualiter dividendas, percipiant, & lucrentur; eisque præterea competat jus percipiendi emolumenta, & Eleemosynas unius Anniversarii, & trecentarum sexaginta quinque Missarum lectarum in præfata Ecclesia Sancti Laurentii, & aliarum quinquaginta duarum Missarum etiam lectarum in Cappella Sancti Romani, cum parva distributione die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum a præfata Sacristia Ultien. quotannis satisfaciendarum; itemque aliarum quadraginta Missarum similium ad Altare Sancti Angeli Custodis, & unius Missæ solemnis etiam cum parva distributione eadem die Commemorationis Fidelium Defunctorum, pro quorum Legatorum satisfactione Hospitale Ultien. libras quadraginta quatuor circiter quotannis solvere tenetur. Cæterum si præfati novem nuper Canonici Regulares, ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, aut eorum aliquis, spontè & voluntariè discesserint, aut respectivè discesserit, ipsius Ecclesiæ Sancti Laurentii servitio derelicto, nec assignationem præfatarum quingentarum librarum, nec quidquam aliud prætendere valeant, aut respectivè valeat; Donec verò, & quousque apud ipsam Ecclesiam Sancti Laurentii permanserint, pro omnium præfatorum onerum implemento, ipsi nil aliud unquam, præter præmissa, a futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultien. præfato, petere, aut prætendere possint. Nos enim certas alias reservationes, sub quibus iidem novem nuper Canonici Regulares ad secularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, & in loco Ultien. apud dictam Ecclesiam Sancti Laurentii permansuri, suum super præmissis consensum præstiterunt, dicta Apostolica auctoritate omnino rejicientes, & de medio tollentes, ac pro non appositis haberi, & censeri debere decernentes, eorum consensum hujusmodi, hac in parte, Motu pari, & de simili potestatis Apostolicæ plenitudine, supplemus.

Insuper eisdem futuris, & pro tempore existentibus Ecclesiæ Pinarolien. Episcopo, Capitulo, & Canonicis, etiam Dignitates præfatas obtinentibus, ut ipsi Capitulariter congregati, pro dictæ Ecclesiæ Pinarolien., ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ, & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum, tàm spiritualium, quàm temporalium prospero, felicique statu, regimine, gubernio, & directione, ac onerum eis pro tempore incumbentium supportatione, Missarum, horarum Canonicarum diurnarum, & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Beneficiis præfatis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis, inibi pro tempore providendorum receptione, & admissione, personali residentia, distributionum etiam quotidianarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & administratione, pœnarum per absentes, ac Divinis Officiis, & Functionibus suis loco, & tempore non interessentes, seu onera, & ministeria eis respectivè incumbentia subire negligentes, incurrendarum impositione, singulorum præsentiis, & absentiis notandis, cæremoniis, & functionibus in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, & aliis actibus servandis, nec non Ministris ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ deputandis, & amovendis, salariis, & stipendiis eorum cuilibet assignandis, & quibusvis aliis rebus in præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis, & opportunis, quæcumque Statuta, Ordinationes, Capitula, Decreta, licita tamen & honesta, & sacris Canonibus, ac Constitutionibus, & Decretis Apostolicis non contraria, condendi, & edendi, conditaque, & edita pro temporum, & rerum variatione, ac qualitate, mutandi, limitandi, corrigendi, declarandi, & interpretandi, ac in meliorem formam redigendi, seu alia de novo etiam ex integro condendi, & per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub pœnis in contrafacientes statuendis, observari faciendi, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem eâdem Apostolicâ auctoritate similiter perpetuò concedimus, & impertimur.

Præterea tàm modernis quàm futuris respectivè primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis ut præfertur, erectæ Archidiacono, ac Præposito, & Archipresbytero, ac Cantori, & Thesaurario ac Primicerio sex ex octodecim Canonicatibus, totidemque Præbendis præfatis, ut præfertur, respectivè obtenturis, ac reliquis duodecim Canonicis, ac sex Beneficiatis, seu Mansionariis præfatis, eorumque in Archidiaconatu, Præpositura, Archipresbiteratu, Cantoratu, Thesaurariatu, & Primiceriatu, ac singulis Canonicatibus, & Præbendis, nec non Beneficiatibus, seu Mansionariatibus præfatis successoribus respectivè pro tempore existentibus, ut ipsi, Archidiaconus videlicet, ac Præpositus, & Archipresbyter, ac Cantor, & Thesaurarius, ac Pri-

mice-

micerius, nec non reliqui duodecim Canonici Rochetum cum suis manicis, & Cappam magnam violacei coloris cum pellibus armellinis, sex verò Beneficiati, seu Mansionarii præfati Almutias cineracei coloris tàm in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, quàm extra eam, & tàm in Processionibus, quàm aliis actibus, & functionibus quibuscumque publicis, & privatis, etiam extra Civitatem Pinarolien. præfatam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis, ac etiam in præsentia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium etiam de Latere Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, ac aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deferre, & gestare, illisque respectivè uti liberè, & licitè possint, & valeant.

Eisdem quoque Archidiacono, & Præposito ac Archipresbytero & Cantori, ac Thesaurario, & Primicerio sex ex octodecim Canonicatibus, totidemque Præbendis præfatis, ut præfertur, obtenturis, ac reliquis duodecim Canonicis, & sex Beneficiatis, seu Mansionariis pro tempore existentibus præfatis, ut ipsi, eorumque Officiales, & Ministri, ac res, bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis tàm spiritualibus, quàm temporalibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, præeminentiis, antelationibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quibus aliarum similium Cathedralium Ecclesiarum illarum partium Capitula, Dignitates, Canonicatus, & Beneficia in eis obtinentes, eorumque Officiales, & Ministri, ac bona, jura, res, & proprietates de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut aliàs quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex Indulto, seu Privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, similiter, & pariformiter, ac æquè principaliter, & ubique absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non evocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, sacrisque Canonibus, & Constitutionibus, ac Ordinationibus, & Decretis Apostolicis non repugnent, uti, frui, potiri, & gaudere etiam possint, & valeant, perinde ac si eis nominatim & expressè concessa fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuò concedimus, & indulgemus. Nec non Capitulo, & Canonicis etiam sex Dignitates præfatas pro tempore respectivè obtinentibus præfatis, jus eligendi præfatos Vicerectores pro exercitio Curæ Animarum tàm Sancti Donati a Nobis in Cathedralem Ecclesiam, ut præfertur, erectæ, & Sancti Mauritii Ecclesiarum præfatarum, quàm in Buriasche, & Rive, ac Bardenasche, & Taluchi locis præfatis existentium Parochianorum, salvum & illæsum, ut antea, remanere volumus, atque decernimus. Ulterius præfato Carolo Emanueli, & pro tempore existenti Sardiniæ Regi, ratione Ducatus Sabaudiæ, Juspatronatus, & præsentandi ad Ecclesiam Pinarolien. hujusmodi, tàm hac prima vice a primæva illius erectione, & institutione a Nobis, ut præfertur, factis hujusmodi, Pastoris solatio destitutam, quàm deinceps, quoties eam pro tempore quomodolibet etiam Pastoris solatio destitui contigerit, Personam idoneam per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem ad præsentationem hujusmodi eidem Ecclesiæ Pinarolien. in Episcopum præficiendam, nec non ad Archidiaconatum, & Thesaurariatum, ac unum, & alterum Canonicatus, unamque, & alteram Præbendas Archidiaconatui, & Thesaurariatui præfatis respectivè adhæsuros, & adhæsuras a Nobis, ut præfertur, erectos, & erectas hujusmodi, quandocumque, & quotiescumque illos, & illas de cætero quibusvis modis, & ex quorumcumque Personis, etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam tunc viventium Familiaribus, & continuis Commensalibus, seu Romanæ Curiæ Officialibus, aut aliàs reservationem, & affectionem inducentibus, seu per liberas, etiam ex causa permutationis, respectivè resignationes de illis in Romana Curia præfata, etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet respectivè factas, & admissas, assequutionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos, & illas pro tempore respectivè obtinentium in aliquo ex Mensibus Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti præfato, ac eidem Sedi Apostolicæ reservatis decessum, vel quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, & Professionis emissionem, Matrimonii contractum, aut aliàs quomodocumque, & qualitercumque vacare contigerit, coram Ordinario Loci Personas itidem idoneas in Archidiaconatu, & Thesaurariatu, nec non in uno, & altero Canonicatibus, ac una, & altera Præbendis Archidiaconatui, & Thesaurariatui præfatis respectivè adhæsuris a Nobis, ut præfertur, erectis, ad præsentationem hujusmodi per eumdem Loci Ordinarium respectivè instituendas, simili Apostolicâ auctoritate perpetuò reservamus, concedimus, & assignamus, nec non Juspatronatus, & præsentandi hujusmodi tàm ad Ecclesiam Pinarolien. quàm ad Archidiaconatum, & Thesaurariatum, unumque, & alterum Canonicatus, ac unam, & alteram Præbendas ipsis Archidiaconatui, & Thesaurariatui respectivè adhæsuros, & adhæsuras, a Nobis, ut præfertur, erectam, ac erectos, & erectas hujusmodi, Regium existere, eidemque Carolo Emanueli, & pro tempore existenti Sardiniæ Regi ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, & pro Patronatus & præsentandi Jure, quod ad primò, & secundòdicta Monasteria eidem Carolo Emanueli Regi respectivè competebat, ut præfertur, competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam, essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Jurispatronatus Regii hujusmodi obtinere, ac uti tale, sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis prægnantissimis, & efficacissimis clausulis, & decretis in quacumque dispositione etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut aliàs quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo unquam tempore, & ex quavis causâ derogari posse, neque debere, ac collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones de Archidiaconatu, & Thesaurariatu, unoque, & altero Canonicatibus, ac una, & altera Præbendis Archidiaconatui, & Thesaurariatui præfatis respectivè adhæsuris a Nobis, ut præfertur, erectis hujusmodi, absque ipsius Caroli Emanuelis, & pro tempore existentis Sardiniæ Regis præfati, ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, consensu, seu præsentatione, pro tempore factas, processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque nulla, & invalida, nulliusque roboris, vel momenti fore, & esse, ac pro nullis, & infectis haberi, nec jus, aut coloratum titulum possidendi cuiquam per illa tribui posse, etiam decernimus.

Juspatronatus verò laicorum, quod præfatæ Familiæ illorum de Ressanis ad Canonicatum, & Extensio alterius Jurispatronatus.

Præ-

Præbendam, quos dilectus pariter Filius Octavius etiam de Ressanis Clericus, seu Presbyter ad præsens obtinet, ut pariter accepimus, competit, ad dictum Primiceriatum a Nobis, per præsentes, ut præfertur, erectum, ita quod iidem moderni, & pro tempore existentes Canonicatus, & Præbendæ hujusmodi Patroni, tàm ad Primiceriatum quàm ad Canonicatum, & Præbendam hujusmodi eidem Primiceriatui adhæsuros, quoties illum, & illos de cætero quomodolibet vacare contigerit, unam, eandemque personam idoneam præsentare possint, & valeant, ac etiam debeant, & teneantur, Apostolicâ etiam auctoritate extendimus, & ampliamus.

Præfixio Taxæ Ecclesiæ Pinarolien.

Postremo firmâ, & intactâ remanente Ecclesiæ Taurinen. taxâ in libris Cameræ Apostolicæ descriptâ, novam Ecclesiam Pinarolien. præfatam supra antiquam primodicti Monasterii taxam sexcentum florenorum auri hujusmodi, ad alios viginti quatuor florenos auri similes, ratione unionis secundodicti Monasterii ad secularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, præfatæ Mensæ Episcopali Pinarolien., etiam, ut præfertur, factæ, taxari volumus, & mandamus; sicque integram taxam ipsius Ecclesiæ Pinarolien. in eisdem Cameræ Apostolicæ Libris describendam, sexcentum vigintiquatuor florenorum auri similium fore constituimus.

Clausulæ.

Præsentes quoque literas nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel alio quovis defectu, notari, impugnari, invalidari, seu in jus, vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris, vel facti, aut gratiæ remedium impetrari posse, nec illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam Motu simili, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Consistorialiter pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel confundi, sed tamquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique cultus incrementum, & animarum ædificationem factas, & emanatas, semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori data per futuros, & pro tempore existentes Episcopum, Capitulum Pinarolien. præfatos, ac alios, in quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque, & efficaces fore, & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & sic ab omnibus censeri, ac ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, sublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane similiter decernimus.

Commissio Nuncio Taurinen.

Quocirca dilecto similiter Filio moderno, & pro tempore existenti Nostro, & Sedis Apostolicæ Nuncio in Civitate Taurinen. commoranti, Motu simili, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipse per se, vel alium, seu alios, præsentes Nostras Literas, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte pro tempore existentium Episcopi, & Capituli Pinarolien., vel aliorum, quorum favorem præmissa omnia, & singula quomodolibet concernunt, aut alicujus eorum, fuerit requisitus, solemniter publicans, eisque, & eorum cuilibet in præmissis, efficacis defensionis præsidio assistens, faciat auctoritate Nostra easdem præsentes, & in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, ac eosdem pro tempore existentes Episcopum, & Capitulum Pinarolien., aliosque præfatos, illis pacifice frui & gaudere, non permittens ipsos, vel eorum quempiam per quoscumque quavis auctoritate fungentes desuper quomodolibet molestari perturbari, vel inquietari, Contradictores quoslibet, & Rebelles, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna Juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio Brachii Secularis.

Et nihilominus Nostro, dictæque Sedis Nuncio præfato per eadem Apostolica scripta similiter mandamus, quatenus ipse Archidiaconatum, ac unum, & unam, cujus, & quorum insimul Centum septuaginta unius Ducatorum auri de Camera, & juliorum septem monetæ Romanæ cum dimidio alterius julii similis Antonio Chareun Presbytero nuper Canonico Regulari præfati Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium, ac secundodicti Monasterii Priori ad Secularem statum a Nobis, ut præfertur, redacto, necnon Thesaurariatum, ac alterum & alteram, Canonicatus, & Præbendas de novo, ut præfertur, erectos, & erectas hujusmodi, cujus, & quorum etiam insimul nonaginta unius Ducatorum auri similium, & juliorum septem dictæ monetæ Romanæ, cum dimidio alterii julii paris respective fructus, redditus, & proventus secundum communem existimationem valorem annuum, ut pariter accepimus, non excedunt, Manfredo Dana, de præfati Caroli Emanuelis Regis consensu, necnon Archipresbyteratum Josepho Cerruti, & Cantoratum Francisco Dominico Belli modernis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, Canonicis etiam Decimanibus nuncupatis, quorum Canonicatus, & Præbendæ Archipresbyteratui, & Cantoratui hujusmodi alia Præbenda carentibus, semper respective adhærere, ac etiam deinceps insimul cum eis respectivè conferri, & absque dispensatione Apostolica etiam insimul, ut præfertur, retineri respective debeant Clericis, seu Presbyteris dilectis similiter Filiis; demum Primiceriatum, ut præfertur, erectos, a primæva illorum, & illarum erectione, & institutione hujusmodi respective vacantes, cum plenitudine Juris Canonici, ac omnibus juribus, & pertinentiis suis præfato Octavio, de consensu moderni unici, seu modernorum ejusdem Primiceriatus a Nobis, ut præfertur, erecti, & instituti Patroni, seu Patronorum, respective conferre, & assignare auctoritate Nostra curet; Inducens per se, vel alium, seu alios, Antonium, recepto prius ab eo Nostro, & Romanæ Ecclesiæ nomine, fidelitatis debitæ solito Juramento, juxta formam, quam sub Bulla Nostra mittimus introclusam, ac Manfredum, & Josephum, ac Franciscum Dominicum, & Octavium præfatos, vel eorum respective Procuratores, eorum respective nominibus in Archidiaconatus, & Thesaurariatus, ac Archipresbyteratus, & Cantoratus, ac Primiceriatus, nec non Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi, Juriumque & Pertinentiarum præfatorum respective corporalem possessionem

&

& defendens inductos, amotis quibuslibet illicitis detentoribus ab eisdem; ac faciens Antonium ad Archidiaconatum, & Manfredum ad Thesaurariatum, ac Josephum ad Archipresbyteratum, & Franciscum Dominicum ad Cantoratum, necnon Octavium, vel pro eis eorum respective Procuratores præfatos, ad Primiceriatum hujusmodi, ut est moris, admitti, ipsosque Antonium, & Manfredum, vel etiam pro eis Procuratores præfatos, ad unam, & alteram Præbendas de novo, ut præfertur, erectas hujusmodi, in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, in Canonicos recipi, & in Fratres, Stallo eis, & eorum cuilibet in Choro, & Loco in Capitulo primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, cum dicti Juris plenitudine respective assignatis, eisque de Archidiaconatus, & Thesaurariatus, nec non Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi respective fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis integre respective responderi, Contradictores, auctoritate Nostra præfata, appellatione postposita, compescendo.

gatio s.

Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris Nostri, qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem, vel Diœcesim, nisi in certis inibi expressis, & exceptis casibus, & in illis non ultra unam Dietam a fine suæ Diœcesis ad Judicium evocetur, seu ne Judices a Sede præfata deputati extra Civitatem, vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant, seu præsumant; & in Concilio generali edita de duabus Dietis; ac quibusvis aliis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ præfatæ Regulis de gratiis ad instar non concedendis, & de exprimendo vero annuo valore, nec non de Jure quæsito non tollendo, ac de Unionibus committendis ad Partes, vocatis, quorum interest, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati, Uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a Jure permissis, fieri prohibentis; ac quatenus opus sit, primò, & secundò dictorum Monasteriorum, & Ordinum præfatorum, necnon Taurinen., & Salutiarum Ecclesiarum præfatarum, etiam Juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respective Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & Personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam Derogatoriarum Derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis, etiam Motu, Scientia, & Potestatis plenitudine paribus, ac etiam Consistorialiter, aut aliàs quomodolibet, etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis, necnon quibuscumque ultimis piorum Testatorum voluntatibus, & dispositionibus, quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per Clausulas generales idem importantes, mentio facienda, aut quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, aci de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, eisdem præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium, & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse, ac latissime, & plenissime, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus harum serie derogamus, aliisque contrariis quibuscumque; Aut si aliqui Apostolica præfata, vel quavis auctoritate alia in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta in Canonicos recipi instant, seu si super provisionibus sibi faciendis de Dignitatibus, ac Canonicatibus primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, speciales, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis in illis Partibus generales dictæ Sedis, aut Legatorum ejus Literas impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem, & Decretum, vel aliàs quomodolibet sit processum quibus omnibus Antonium, & Manfredum, ac Josephum, & Franciscum Dominicum, ac Octavium præfatos in Archidiaconatus, & Thesaurariatus, ac Archipresbyteratus, & Cantoratus, ac Primiceriatus, necnon Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur erectorum, & erectarum hujusmodi respective assecutione, volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem Dignitatum, ac Canonicatuum, & Præbendarum, aut Beneficiorum aliorum præjudicium generari; Seu si quibusvis communiter, aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod ad receptionem vel provisionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, quodque de Dignitatibus, ac Canonicatibus, & Præbendis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, aut quamvis aliam dispositionem conjunctim, vel separatim spectantibus, nulli valeat provideri per Literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem; & quibuslibet aliis Privilegiis, Indulgentiis, & Literis Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earumdem præsentium impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus habenda sit in Nostris Literis mentio specialis. Nos enim eisdem Antonio necnon, Josepho, qui Canonicatum, & Theologalem, ac Hiacyntho, qui Canonicatum, & Pœnitentiariam, a Nobis, ut præfertur, erectas Præbendas hujusmodi ad præsens respective obtinent, ut ipsi, & eorum quilibet ratione Archidiaconatus, necnon unius, & alterius, Canonicatuum, ac unius Theologalis & alterius Pœnitentiariæ nuncupatarum Præbendarum hujusmodi, gradus eis respective congruentes, & competentes suscipere minime teneantur, dicta Apostolica auctoritate ipsarum tenore præsentium indulgemus.

Volumus autem, quod dictus Antonius, antequam possessionem dicti Archidiaconatus adipiscatur, Fidem Catholicam juxta Articulos jampridem a Sede Apostolica propositos, in Manibus Nostris, dictæque Sedis Nuncii prædicti emittere, illamque sic emissam ad dictam Sedem, sine mendis cum sui, ac dicti Nuncii Subscriptione quantocitius transmittere teneatur, alioquin dictus Archidiaconatus vacet eo ipso. Et insuper, quoad posterius mandatum Nostrum hujusmodi, ex nunc etiam irritum decernimus, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Per præsentes verò non intendimus tertiò, & quartò dictum Juspatronatus in aliquo approbare, ac litis pendentiæ hujusmodi super dicto vacante

Benefi-

Beneficio, & Juribus Collitigantium in aliquo præjudicare.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergò omninò Hominum liceat, hanc paginam Nostræ absolutionis, suppressionis, extinctionis, concessionis, appropriationis, secularizationis, dispensationis, Induiti, erectionis, institutionis, dismembrationis, separationis, exemptionis, assignationis, subjectionis, unionis, incorporationis, licentiæ, impertitionis, statuti, declarationis, applicationis, suppletionis, Jurispatronatus, reservationis, extensionis, ampliationis, constitutionis, decreti, mandati, derogationis, voluntatis, & intentionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. A. IX. die 23. Decembris 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo octavo, Decimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Nono.

Loco † Plumbi.

LXVII.

Super conservatione & refectione Viarum publicarum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

DUm omnibus commissi Nobis Populi utilitatibus, & commodis, pro rerum occurrentium opportunitate, sedulo prospicere non omittimus, illud etiam cavendum providendumque judicamus, ut quæ maturo consilio a Nobis utiliter constituuntur, futuris quoque temporibus inconcussa permaneant, nec unquam, ut sæpe aliàs evenisse compertum est, annorum decursu in oblivionem & desuetudinem recidant.

Pont. edidit Chirographum pro conservatione, & refectione Viarum.

Cum igitur nuper, ad removenda nonnulla damna, & incommoda, quibus Almæ Urbis Nostræ Cives, aliosque in ea, & prope illam Urbana, & rustica prædia obtinentes, etiam Sacra, & Religiosa Loca, seu Ordines, Instituta, & Societates, ob necessariam Viarum tam ipsius Urbis, quàm Suburbicarii tractus conservationem & refectionem, frequenter affici cognovimus, universâ rei natura accurate perspectâ, ac multiplici incommodorum origine in suis fontibus indagatâ, providas hac de re Prædecessorum Nostrorum Constitutiones confirmando, ac, ubi opus fuit, declarando, & moderando, certas quasdam Leges, & Ordinationes, nostri Motus proprii schedula sub die vigesima octava elapsi mensis Octobris manu Nostra signata complexas ediderimus; quibus, non sine justa prædictorum omnium indemnitate, tum incolarum, advenarumque usibus, & commoditatibus, tum etiam Pontificiæ Residentiæ splendori, & majestati satis consultum fore putavimus; reliquum est ut ad hujusmodi Legum, & Ordinationum perpetuam firmitatem, debitamque executionem asserendam, ipsam hujusmodi schedulam, quam minus solemni forma conceptam, non ita pridem promulgari jussimus, novo ac perenni Apostolicæ auctoritatis robore communiamus. Ejus autem schedulæ tenor talis est, videlicet:

Quod pro illius observantia confirmare intendit.

Tenor dicti Chirographi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Li Clamori delli

SOno talmente cresciuti da qualche tempo a questa parte li clamori de' Luoghi Pii, e di altri, che possiedono Case, Fabbriche, & altri Fondi in questa nostra Città di Roma, per le gravi, e continue Contribuzioni, alle quali i medesimi sono forzati soccombere per il mantenimento, e rifacimento delle Strade, che finalmente hanno risvegliata la Nostra Paterna providenza, e ci hanno persuasi, & indotti a dargli, come in appresso, il dovuto regolamento. Volendo adunque Noi, che si conservi, anche in rapporto alle publiche Strade, il decoro di questa nostra Sacerdotale, e Regia Residenza, ma non perciò, che si aggravino più del bisogno i nostri amatissimi Sudditi, come forse è seguito per lo passato, o per non essersi a suo tempo risarcite le Strade in quelle parti, nelle quali incominciavano a rompersi, o per essersi troppo spesso, e quasi in ogni mutazione di Magistrato, variata e mutata la forma delle medesime, ora elevandole, & ora deprimendole, ora incurvandole nel mezzo, ed ora facendole a schiena d'Asino, ora lasciandole a Bastardoni, ora a Pietre grosse riquadrate, & ora a Quadrelli, ora in Calce, & ora in Rena, e finalmente per altre cause, motivi, e pretesti, e tal volta senza neppur lasciare alli Possessori Adiacenti il tempo conveniente per fare al Magistrato, e Tribunale, & in caso di aggravio, a Noi stessi le giuste loro rappresentanze:

Quindi è, che in virtù della presente Cedola, nella quale vogliamo, che si abbia per espresso, e di parola in parola inserito l'intiero tenore delle Constituzioni, Brevi, Chirografi, Motu proprj, & altre qualsivoglia Lettere Apostoliche di Martino V., Sisto IV., Leone X., Pio IV., Pio V., Gregorio XIII., Innocenzo XII., Clemente XII., e di qualunque altro Nostro Predecessore, e quelle confermando, & approvando nelle parti uniformi, e respettivamente moderando, e rivocando nelle parti contrarie, o difformi da questa Nostra presente Disposizione.

Di Nostro Moto proprio, certa scienza, matura deliberazione, e pienezza della Nostra suprema potestà, vogliamo in primo luogo, comandiamo, & ordiniamo, che Monsignor Presidente, li Maestri di Strade, & altri Ufficiali pro tempore del Tribunale, per obbligo di loro Ufficio, e respettivamente li Possessori Adiacenti per loro proprio Interesse, debbano per lo avvenire attentamente invigilare, che le Strade dentro Roma non vadano in fascio, ma di mano in mano, che si andaranno in qualche parte movendo, guastando, o rompendo, debbano insistere, che in tal parte mossa, guasta, o rotta siano prontamente risarcite: Per il quale effetto vogliamo, che li Maestri di Strade suddetti visitino personalmente almeno due volte l'anno, cioè nel principio della Primavera, e dell' Autunno, le Piazze, Strade, e Vicoli de' loro respettivi Rioni; e che li Possessori debbano bensì prendere dal Tribunale, e Magistrato la solita licenza, pagando per essa al Notaro bajocchi due, secondo il prescritto nella Tassa della san. Mem. d'Innocenzo XII. Nostro Predecessore al num. 10.; ma nel tempo medesimo vogliamo, & ordiniamo, che non sia lecito ne a Monsignor Presidente, ne alli Maestri di Strada, ne ad altri Ufficiali, e Ministri del suo Tribunale negare, o ritardare ad alcuno di detti Possessori Adiacenti la sudetta licenza di risarcire a sue proprie spese: Altrimenti li detti Possessori debbano ricorrere a Noi, & al Nostro Uditore pro tempore, quale vogliamo, che in tal caso non solo dia gratis la detta licenza, supplendo in questa parte l'Uffizio del Magistrato, ma in oltre condanni il Magistrato medesimo, che avrà negata, o ritardata la licenza a tutti li danni, che avrà patito il Possessore per causa di detta negativa, o ritardo.

Quante volte poi una Strada sarà talmente con-

ſumata, e guaſta, che non poſſa più riſarcirſi, ma ſia veramente neceſſario riſarla tutta di nuovo: In tal caſo vogliamo, & ordiniamo, che otto giorni almeno prima, che ſi tocchi detta Strada, debbano onninamente con Intimazioni perſonali, o al più laſciate nelle mani dei Domeſtici, per le quali vogliamo ſi paghino bajocchi cinque per ciaſcheduna, intimarſi, e chiamarſi a Congreſſo avanti Monſignor Preſidente, o avanti quel Maeſtro di Strada, a cui appartiene, tutti, e ſingoli Poſſeſſori Adiacenti obbligati al rifacimento, per vedere, e deliberare ſe ſia veramente neceſſario, che la Strada ſi rifaccia tutta di nuovo, oppure poſſa ancora riſarcirſi, e rappezzarſi nelle parti guaſte, & rotte. E riſolvendoſi dal Magiſtrato, e Tribunale, che la Strada ſi rifaccia tutta di nuovo, vogliamo, che non poſſa metterſi mano all'opera, prima che ſcorrano altri tre giorni dal giorno di detta riſoluzione, e deliberazione; affinchè ſe alcuno de' Poſſeſſori ſi credeſſe gravato, poſſa in detto tempo ricorrere a Noi, & al noſtro Uditore pro tempore per la dovuta giuſtizia.

Paſſati detti trè giorni ſenza ricorſo, oppure eſſendo queſto rigettato, come ingiuſto, dovranno gli Architetti, e Sotto Maſtri del Tribunale fare lo ſcandaglio, miſura, e filo della nuova Strada, con il riparto della porzione, che tocca a ciaſcheduno de' Poſſeſſori Adiacenti, e queſti produrre, e rilaſciare negli Atti del Notaro del Tribunale. Dopo di che vogliamo, che ſia in arbitrio, e facoltà de' medeſimi Poſſeſſori, e di ciaſcuno di eſſi, di rifare a ſpeſe proprie, e per mezzo de' proprj Muratori, & Operarj la porzione, che li tocca, anche riſpetto alla guida di mezzo; purchè però li detti poſſeſſori ne facciano negli Atti del Tribunale eſpreſſa dichiarazione dentro il termine di trè giorni da computarſi dal giorno, che ſaranno ſtati rilaſciati negli Atti medeſimi lo ſcandaglio, miſura, e riparto ſuddetti. Ordinando, e dichiarando, che di queſto arbitrio, e facoltà debbano indiſtintamente godere i Poſſeſſori, o che la Strada ſi rifaccia in Calce, o che ſi rifaccia in Rena, o in altro qualunque modo, e che in tal caſo il Magiſtrato, e Tribunale, gli Architetti, & altri Uffiziali del medeſimo non abbiano altro dritto, peſo, & incombenza, ſe non che, dopo compiuta l'opera, riconoſcere, ſe la Strada, o porzione di eſſa, che ſarà ſtata rifatta dalli Muratori, & Operarj di eſſi Poſſeſſori, ſia ſtata rifatta ad uſo d'arte, & a tenore dello ſcandaglio, filo, e miſura depoſta come ſopra negli Atti, prima, che ſi metteſſe mano all'opera medeſima; nè per detto ſcandaglio, miſura, e riparto poſſa da detti Architetti, e Sotto Maſtri pretenderſi, o eſigerſi maggior mercede di quella, che trovaſi ſtabilita, e preſcritta nella detta Taſſa Innocenziana al num. 101.

Se poi li Poſſeſſori Adiacenti, o alcuni di eſſi, dopo eſſere ſtati intimati, come ſopra, e dopo eſſere ſtati eſibiti negli Atti lo ſcandaglio, miſura, e riparto ſuddetti, non avranno dichiarato dentro il termine di trè giorni di voler rifare la Strada, e porzioni, che loro toccano, a ſpeſe proprie, e con i proprj Muratori, e Operarj, o ſe anche non avranno dentro un congruo tempo, dopo detta dichiarazione, da ſtabilirſi da Monſignor Preſidente, poſto mano all'opera, e quella ridotta al ſuo dovuto compimento: In tal caſo, e caſi, ſia lecito al Tribunale, e Magiſtrato di rifare ex Officio, mediante l'opera degli Architetti, Muratori, & Operarj di eſſo Tribunale, le porzioni di quelli, che non avranno come ſopra dichiarato, o poſto mano all'opera, e in appreſſo ripartirne la ſpeſa ſopra i medemi Poſſeſſori ſenz'altro ritardo, & indugio. Lo che parimenti s'intenda aver luogo riſpetto alli riſarcimenti, e rappezzi, qualora i Poſſeſſori non riſarciſcano con effetto la parte rotta o guaſta, dentro un congruo tempo, che ſia ſtato loro intimato con Intimazioni, come ſopra, dal medeſimo Magiſtrato, o Tribunale.

Si proibiſce d'alterare la forma delle Strade.

In oltre conſiderando Noi da un canto il grave diſpendio, che hanno veramente patito i Poſſeſſori per eſſerſi nel decorſo di poco tempo tante volte variata la forma, e laſtricatura delle Strade; E dall'altro oſſervando, che la forma, e laſtricatura, nella quale al preſente ſi trovano le Strade di Roma, è di tutto commodo, e decoro della Città; Vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire quante volte occorrerà rifare di nuovo una Strada, o queſta ſi rifaccia a ſpeſe proprie de' Poſſeſſori, o ſi rifaccia ex Officio dal Magiſtrato, e Tribunale, ſecondo i caſi poc'anzi indicati, a niuno di eſſi ſia lecito per qualſivoglia cauſa, o preteſto, alterare, o mutare nè in tutto, nè in parte la forma, il filo, e laſtricatura preſente, ma debbano ſempre le Strade laſciarſi nel piano, elevazione, direzione, e pendenza, come in oggi ſi trovano, e molto meno ſia loro lecito di rifare a Quadroni, o a Quadrelli le Strade, che ſi trovano laſtricate a Baſtardoni, e reſpettivamente rifare a Baſtardoni quelle, che ſi trovano laſtricate a Quadroni, o Quadrelli; Nè le Strade, che ſono in Calce, rifarle in Rena, nè quelle, che ſono in Rena, rifarle in Calce; ma quante volte occorra rifare una Strada, ſempre debba rifarſi nella forma, e nella maniera iſteſſa, che ſi trova preſentemente; E ſe mai dal Magiſtrato, o Tribunale, dagli Architetti, & altri Ufſiziali del medeſimo foſſe ordinato diverſamente, vogliamo, che in tal caſo per le ſpeſe di eſſa Strada non poſſano in alcun modo moleſtarſi, nè eſſer coſtretti ad alcuna contribuzione li Poſſeſſori Adiacenti, quali anzi vogliamo, che di più ſiano rilevati da tutti i danni, & intereſſi, e che li Muratori, & Operarj, che avranno rifatta la Strada contro queſto Noſtro divieto, e proibizione, poſſano ſolamente agire per le loro mercedi contro chi avrà loro ordinato rifarla in forma, o maniera diverſa dallo ſtato preſente.

Non dovrà attenderſi alcuna Inibizione, nè appellazione ſoſpenſiva dalli Decreti, e Mandati, del Tribunale delle Strade per il pagamento delle Taſſe, e degli Affitti, e pel rendimento de' conti; all' incontro potrà appellarſi anche in ſoſpenſivo da altri diverſi Mandati, e Sentenze.

Di più vogliamo, e comandiamo (ſalve ſempre le Diſpoſizioni predette) che dalli Decreti, Mandati, e Sentenze del Tribunale, e Magiſtrato delle Strade non ſi ammetta, nè ſi attenda alcuna Inibizione, o Appellazione in ſoſpenſivo, ſecondo la provida Coſtituzione: *Sacerdotalis, & Regiæ* del prelodato Innocenzo XII. Noſtro Predeceſſore pubblicata li 26. Novembre 1692., & impreſſa nel ſuo Bollario particolare Coſtituzione 14., ma però nei ſoli trè caſi eſpreſſi in eſſa Bolla al §. 17., cioè qualora ſi tratti di Decreti, Mandati, e Sentenze fatti, rilaſciati, e pronunciate o per il pagamento delle Taſſe, e Contribuzioni impoſte, o da imporſi con ordine Noſtro, e de' Noſtri Anteceſſori, o Succeſſori pro tempore; o per il pagamento degli Affitti promeſſi, e dovuti dagli Affittuarj, e Appaltatori, e per l'adempimento de' patti con eſſi convenuti; o finalmente per li Conti da renderſi dagli Amminiſtratori, Economi, & Eſattori, e per il pagamento del reliquato; All'incontro poi qualora ſi tratti di Decreti, Mandati, e Sentenze, fatti, rilaſciati, o pronunciate in altri caſi, o per altre cauſe diverſe, vogliamo, che liberamente poſſa appellarſi al Tribunale della Noſtra Camera, anche in ſoſpenſivo; Rivocando a tal'effetto, e riducendo alla via di ragione qualunque Chirografo, e qualunque Ordinazione de' Noſtri Predeceſſori, che faceſſe in contrario.

Al riſarcimento, e rifezione delle Strade eſiſtenti dentro Roma ſaranno tenuti ſola-

Finalmente ad effetto, che li Poſſeſſori delle Caſe, Fabbriche, & altri Fondi di queſta noſtra Città di Roma non traſcurino d'invigilare ſopra il pronto riſarcimento delle Strade, quando s'incominciano a muovere, rompere, o gua-

mente gli Adiacenti Poſſeſſori.

o guaſtare in qualche parte, che è il punto, dal quale principalmente riſultatà lo ſgravio, e ſollievo di tutti: Ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire per il riſarcimento, e rifacimento delle Strade dentro Roma, ſiano ſolamente tenuti, come è di ragione, li Poſſeſſori Adiacenti, e non mai, nè in caſo veruno li ſoli, e ſemplici Utenti; perche così ogn'uno penſerà ſeriamente alla conſervazione della Strada, che veramente gli appartiene.

Viſita delle Strade Conſolari.

Quanto alle Strade fuori di Roma rinoviamo per ora, e ſino ad altro più efficace provedimento, l'ordine già dato, & inculcato da detto Noſtro Predeceſſore Innocenzo XII. in detta ſua Conſtituzione al §. 25., cioè, che li Maeſtri delle Strade una volta almeno l'anno, e Monſignor Preſidente ad arbitrio ſuo, debbono viſitare perſonalmente, rivedere, e riconoſcere a proprie ſpeſe tutte, e ſingole Strade Conſolari, e loro bracci eſiſtenti nel Diſtretto di Roma. Affinche poi queſto utiliſſimo provedimento reſti con effetto eſeguito, vogliamo in oltre, & ordiniamo che per l'avvenire, incominciando dal proſſimo Anno 1749., ciaſcuno de' Maeſtri di Strada debba ogni anno a tutto il Meſe di Maggio aver con effetto viſitate perſonalmente come ſopra le Strade, che gli appartengono, nelli giorni preventivamente intimati agli Appaltatori delle medeſime; Et in prova di tal viſita debba aver fatta relazione in ſcritto di ciaſcuna Strada nella Congregazione del Tribunale, e di più eſibita, e rilaſciata negli Atti del Notaro del medeſimo; qual Notaro vogliamo, che immediatamente la preſenti a Noi, e Noſtri Succeſſori per mezzo del Noſtro Uditore pro tempore: Altrimenti mancando li Maeſtri di Strada in alcuna delle coſe predette, vogliamo, & ordiniamo, che s'intenda ipſo facto decaduto dall'aſſegnamento di ſcudi dugento, de' quali puol godere ciaſcuno di eſſi per beneficenza Noſtra, e de' Noſtri Succeſſori, e che quello, o quelli, che ne ordinaſſero, o faceſſero il pagamento, o prima della ſcadenza di detto Meſe di Maggio, o quando alcuno de' Maeſtri di Strada non aveſſe con effetto adempiute le coſe ſuddette, cadano nella pena del doppio, e di non eſſergli in alcun modo ammeſſo, nè bonificato il pagamento fatto, oppure ordinato, contro queſto Noſtro divieto, e proibizione.

Pena alli Maeſtri che mancaſſero.

Diligenze per fare eſeguire gli ordini de' riſarcimenti.

Dalle ſudette viſite, e relazioni in ſcritto dovrà apparire lo ſtato delle Strade, e quando da eſſe riſulti, che una, o più delle medeſime Strade, ſiano in qualche parte moſſe, guaſte, o rotte, dovrà Monſignor Preſidente nella medeſima Congregazione, e ſenz' altro indugio, o dilazione, rilaſciare ad iſtanza del Fiſcale li Mano Regia contro quell'Appaltatore, & Appaltatori, e contro le ſicurtà obbligate al mantenimento di tali Strade, o Strada, prefiggendo a ciaſcuno di eſſi un termine congruo, ma però, che non ſia maggiore di un Meſe, ad averle con effetto riſarcite, & ad eſibire negli Atti del Tribunale documenti autentici, e ſufficienti, del riſarcimento già ſeguito; con facoltà ancora in tal caſo di ſpedire uno, o più Commiſſarj a tutte ſpeſe di eſſi Appaltatori, o Appaltatore, ad effetto di rincontrare, ſe dentro il termine ſuddetto le Strade, o Strada, ſiano ſtate riſarcite ſecondo l'obbligo de' medeſimi, & ad uſo d'arte; E mancando in qualunque modo gli Appaltatori, debba onninamente il Tribunale farle riſarcire, e ridurre in buon ſtato, prima, che paſſi il Meſe di Ottobre, a tutti danni, e ſpeſe di detti Appaltatori.

Facoltà a Monſignor Preſidente di ſpedire Commiſſarj per riconoſcere, ſe ſiano ſtate riſarcite le Strade.

Uffizio del Fiſcale delle Strade.

Et perchè al Fiſcale del Tribunale per l'obbligo dell'Uffizio ſuo appartiene, e vogliamo, che principalmente appartenga la cura d'invigilare, & inſiſtere appreſſo Monſignor Preſidente, e alli Maeſtri di Strade, non ſolamente, che ſi facciano le viſite, e relazioni: ma ancora, che ſi rilaſcino, ſpediſcano, & eſeguiſcano le Mano Regie contro gli Appaltatori, e che non ſi creda alli documenti, che quelli tal volta eſibiranno, ſe non ſaranno autentici, o ſufficienti; Perciò vogliamo, e decretiamo, che ſe mai il Fiſcale ſuddetto ſotto qualunque preteſto, ſcuſa, o colore, ſarà negligente nell'adempire detto ſuo Uffizio, e in ogni caſo d'indugio, o incuria d'eſſo Preſidente, e Maeſtri di Strada, laſciarà di farne a Noi, e Noſtri Succeſſori, per mezzo del Noſtro Uditore pro tempore, la dovuta rappreſentanza firmata di ſua propria mano: In tal caſo vogliamo, che ſia irremiſſibilmente rimoſſo dall'Uffizio, e che ne ſia deputato un'altro più diligente in luogo ſuo; E non già da Monſignor Preſidente, a cui in ogni altro caſo apparterrebbe, ſecondo la più volte menzionata Coſtituzione d'Innocenzo XII.; ma dal Romo. Cardinal Camerlengo pro tempore, al quale per queſto caſo di negligenza ſolamente, vogliamo, che paſſi, & appartenga la ſuddetta facoltà di deputarlo: E così pure ordiniamo riſpetto al Notaro, ſe traſcurerà di preſentare a Noi, e Noſtri Succeſſori, come ſopra, le relazioni delle Strade fatte in ſcritto dalli Maeſtri delle medeſime.

Eſecutore di queſti Noſtri Provedimenti, Ordinazioni, e Diſpoſizioni, vogliamo, che ſia, e deputiamo l'Uditore Noſtro, e de' Noſtri Succeſſori pro tempore, affinchè poſſiamo per tal mezzo eſſere in ogni tempo, & in ogni occorrenza prontamente avviſati, e raguagliati: Per il qual'effetto diamo, e concediamo al medeſimo Uditore tutte le più ample facoltà, che poſſano eſſere neceſſarie, & opportune, e ſpecialmente di pubblicare Editti, e Notificazioni, far Decreti, Ordinazioni, e Dichiarazioni, & ogn'altra coſa, che crederà più eſpediente, e più efficace per l'eſatta, e puntuale eſecuzione di quanto abbiamo qui ſopra ordinato; eſſendo così mente, e volontà Noſtra eſpreſſa. Volendo, e decretando, che alla preſente Noſtra Cedola di Moto proprio, benche non eſibita, nè regiſtrata in Camera, e ne' ſuoi Libri, non poſſa mai darſi, nè opporſi di ſurrezione, orrezione, ne d'alcun altro vizio, o difetto della Noſtra volonta, ed intenzione, nè che mai ſotto tali, o altri preteſti, quantunque validiſſimi, e giuridichi, anche di Jus queſito, e pregiudizio del Terzo, poſſa eſſer impugnata, moderata, o rivocata, ridotta ad viam Juris, o concederſi contro di eſſa l'Aperizione Oris, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti debba ſempre giudicarſi, definirſi, ed interpetrarſi da qualſiſia Giudice, e Tribunale, benche Collegiale, Congregazioni, anche de' Rmi Cardinali, Camerlengo di Santa Chieſa, Teſoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giuriſdizione di definire, ed interpetrare in contrario: Dichiarando Noi fin d'adeſſo preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciaſcuno di eſſi con qualſivoglia autorità, ſcientemente, o ignorantemente foſſe in qualunque tempo giudicato, o ſi tentaſſe di giudicare contra la forma, e diſpoſizione della preſente Noſtra Cedola di Moto proprio: quale vogliamo, che vaglia, e debba aver ſempre, ed in perpetuo il ſuo pieno effetto, eſecuzione, e vigore colla ſemplice Noſtra ſottoſcrizione, benche non vi ſieno ſtati chiamati, ſentiti, o citati Monſignor Preſidente, li Maeſtri di Strada, & altri Uffiziali, e Miniſtri dei ſuo Tribunale, ed altre qualſiſieno Perſone, ancorche privilegiate, e privilegiatiſſime, che vi aveſſero, o pretendeſſero avervi Intereſſe, e che per comprenderle foſſe biſogno di ſpecial menzione: Non oſtanti la Bolla di Pio IV. Noſtro Predeceſſore de regiſtrandis, la regola della Noſtra

Cancel-

Cancellaria de Jure quæsito non tollendo, e qualisisieno altre Costituzioni, & Ordinazioni Apostoliche Nostre, e de'Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colle pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanciale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e total esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed espressamente deroghiamo. Dal nostro Palazzo Apostolico di Monte Cavallo questo dì 28. Ottobre 1748.

BENEDICTUS PP. XIV.

Ut igitur Nostra hujusmodi mandata atque præcepta, ad Civium simul & possidentium indemnitatem, & commodum, & ad Urbis utilitatem, & decus condita atque statuta, quæ etiam duobus Edictis, aliàs diebus 22. Aprilis Anni Domini 1671. & 6. Maji Anni 1679., recol. nem. Prædecessoribus Nostris Clemente PP. X., & Innocentio PP. XI. respective assentientibus, & jubentibus, ab ipso Viarum Tribunali emanatis, & publicatis, in pluribus, & substantialibus consentanea, & conformia comperimus & recognovimus, perpetuis futuris temporibus debitam executionem, & inviolabilem firmitatem obtineant; eadem Apostolicis hisce Nostris Litteris inserta, atque earumdem tenore, ac simili motu, scientia, & potestatis plenitudine iterùm confirmata ac roborata, ab omnibus, ad quos pertinet, seu pertinebit inposterum, exactissime observari, & impleri etiam perpetuo statuimus atque decernimus. Mandantes præfato Dilecto Filio Nostro nunc existenti S. R. E. Cardinali Camerario ac Dilectis etiam Filiis Cameræ Nostræ Apostolicæ Clericis Præsidentibus, necnon Viarum Magistris, cæterisque ejusdem Cameræ, & Tribunalis Viarum Officialibus, & Ministris, itemque Dilecto Filio Auditori Nostro, ejusque & prædictorum omnium Successoribus pro tempore futuris, ut omnia & singula a Nobis in præinserta Schedula Nostri Motus proprii disposita atque statuta, tam ipsi, in quantum eorum respectiva Officia, sive de jure, sive vigore specialis Mandati Nostri, concernunt, exacte observent, quàm etiam ab aliis sibi subjectis, ad quos pertinet, ac pertinebit inposterum, exactissime impleri, & observari faciant, sub pœnis ibi statutis atque contentis. Ac decernentes præsentes nostras Litteras, ipsam præinsertam Schedulam, necnon præsentes nostras Litteras, quibuscumque Juris, seu Facti defectibus, qui adversus illas opponi, ac deduci possent, minime refragantibus, omniaque, & singula in ipsis præscripta atque decreta, semper & perpetuo firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere, atque iis, quorum favorem respiciunt, plenissime suffragari; sicque, & non aliàs per præmissos omnes & singulos, aliosque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, & Palatii Apostolici Auditores, sublata ipsis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super iisdem a quoquam quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus omnibus his, quæ in prædicta Schedula non obstare decrevimus, & quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ Confirmationis, Mandati, Decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. Tertio Kalendas Januarii Pontific. Nostri Anno IX. — Dat. Pont. A. IX. die 30. Decem. 1748.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

I. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

LXVIII.

Asseritur Identitas Corporis Sancti Joannis de Matha, quod Matriti colitur, occasione donationis antiqui Sarcophagi, ubi illud Romæ asservabatur.

Dilecto Filio Michaëli a S. Josepho Ministro Generali Fratrum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum Excalciatorum nuncupatorum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

MINIME dubitamus, quin memoria retineas quidquid a Nobis aliàs, dum Tu quidem Officium Procuratoris Generalis inclyti Ordinis tui in hac Alma Urbe nostra obires, Nos vero in minoribus constituti, Promotoris Fidei munus gereremus, præstitum fuerit, ut debitus Sacris Exuviis S. Johannis de Matha ejusdem tui Ordinis Fundatoris cultus restitueretur. — Pont. alias de cultu S. Joannis de Matha sollicitus fuit.

Illius namque Corpus in arca marmorea, seu Sarcophago in Ecclesia sub invocatione S. Thomæ Apostoli in Formis dicta in Monte Cœlio ejusdem Almæ Urbis Nostræ, quæ ad Dilectos Filios Capitulum, & Canonicos Basilicæ Principis Apostolorum S. Petri in Vaticano spectat; etsi ab initio conditum; — Olim Corpus dicti Sancti Romæ servabatur.

tamen anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto, inde in Hispanias translatum apud Nuntium hujus Apostolicæ Sedis in Hispaniis tunc temporis commorantem depositum fuit: quod deinde anno MDCLXXXVI. cl. mem. Marcellus Cardinalis Duratius apud Hispaniarum Regem Catholicum Apostolicus itidem Nuntius Ministro Generali, & Diffinitorio laudati Ordinis ea tradidit conditione, ut sub Altari Cappellæ in Cella Venerabilis Fratris Thomæ de Virgine Matriti erectæ collocaretur. — Deinde in Hispanias translatum Matriti repositum fuit.

Mota autem in congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum tam anno MDCLXIX., quàm anno MDCCXV. controversia quoad Identitatem Ossium Corporis S. Joannis de Matha, quæ Romæ primum, postmodum Matriti asservari asserebatur, ipsa Congregatio respondit, *Non constare de Identitate*; — De controversia orta in Sac. Rituum Congregatione super identitate Corporis S. Joannis de Matha.

iterum jussu fel. rec. Clementis PP. XI. Prædecessoris nostri postulato super ipsa Identitate apud eamdem Congregationem Cardinalium edito, factum fuit, ut Nobis, dum partes Promotoris Fidei ageremus, per gravissima rationum momenta in quarto Libro Operum nostrorum de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 25. num. 8. typis impressa, adnitentibus, plena resolutio, postquam laudatus Clemens XI. Prædecessor Noster viam universæ carnis ingressus fuisset, die XIX. mensis Martii, prodiret die VI. — Ex Sententia Summi Pontificis, tunc Prom. Fidei, prodiit resolutio affirmativa.

mensis Septembris anno MDCCXXI. *Constare minime de Identitate.* Eapropter hujusce resolutionis decretum rec. mem. Innocentius PP. XIII. itidem Prædecessor noster approbavit.

A Ss.mo Innocentio XIII. confirmata. Deinde Pont. egit cum Capitulo Vaticano pro consensu in reditum Corporis Romam denuo transferetur.

Quoniam autem eodem tempore, & Promotoris Fidei, & Secretarii Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum muneribus fungentes, Canonicatu etiam in eadem Basilica Vaticana fruebamur, ita cum Canonicis Collegis Nostris egimus, ut benigne Nostris votis assentientes, ipsos Fratres sæpedicti Ordinis tui ab omni penitus liberarent onere, & obligatione, Ossa S. Joannis ex Hispaniis, ubi custodiebantur, Romam, unde translata fuerant, iterum remittendi. Nec minorem sane adhibuimus operam, ut consensus hujusmodi a Capitulo Vaticano præstitus ab eadem Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die septima mensis Februarii anno MDCCXXII. Nobis Secretarii ministerium sustinentibus cum clausula de Apostolico beneplacito impetrando, approbaretur.

Laudes Ordinis SS. Trinitatis, & in illum Pont. benevolentia.

Porro ad Supremum Sacrosancti Apostolatus Apicem quamvis immerentes per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam evecti, ubi opportuna sese dedit occasio, quemadmodum rebus ipsis expertus es, nullam passi sumus elabi opportunitatem, quam arripientes, Ordinem, cui tanta cum nominis tui, & regularis disciplinæ laude Minister Generalis modo præes, de Catholica Religione & æterna Christifidelium salute benemereri pergentem, præclaris Apostolicæ Nostræ benignitatis, auctoritatisque argumentis non cumulaverimus. Verum ut Tibi, Dilecte Fili, tuisque Religiosis Alumnis magis magisque pateat, quanta Vos paterna caritate complectamur, quantaque veneratione S. Joannem de Matha Fundatorem dicti Ordinis prosequamur; memores, quod in memorata Ecclesia Sancti Thomæ in Formis, post Altare Majus, in parvo Sacrario, adhuc vacua reperiretur Urna Marmorea, sive Sarcophagum, ubi Ossa ejusdem Sancti Joannis de Matha tumulata diu jacuerant, una cum insculpta epigraphe hoc indicante, illam seu illud Nobis a Capitulo & Canonicis antedictæ Basilicæ Vaticanæ dono dari postulavimus: Nec alia certe ratione, quam ut Nos quidem illud monumentum pari donationis titulo Tibi elargiremur, Tu vero in Hispanias transmittendum, & tuis Religiosis Alumnis Matriti commorantibus tradendum curares, hi demum ea, qua decet, veneratione inibi custoditum tenerent. Æquum enim Nobis visum est, ut ubi Ossa S. Joannis in præsentia requiescunt, ibi & pristinum eorumdem Sacrorum Ossium Sarcophagum cum inscriptione, in perenne veritatis argumentum constitueretur.

Ob quam Pont. veterem urnam, in qua Cor-

Cæterum fusius per hasce Nostras in forma Brevis literas non tam Te, quippe qui omnium hac in re gestorum conscius es atque particeps, quam modernos, ac futuros Ordinis tui Religiosos Alumnos monitos voluimus, ut non solum quidquid hactenus actum gestumque fuerit, futuris temporibus perspectum, verum Apostolica etiam auctoritate per easdem Nostras literas, tamquam authentica documenta, confirmatum haberent. Interim ad Te, tuosque Fratres potissimum pertinet, ut tam pretioso munere gaudentes, assiduis Nos apud Deum vestrarum obsecrationum suffragiis commendetis, dum Nos cœlestis præsidii auspicem, & studiosæ nostræ ad Vobis, quoad integrum est, gratificandum voluntatis pignus esse cupimus Apostolicam Benedictionem, quam Tibi, Dilecte Fili, iisdemque Religiosis Alumnis tuis peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die tertia Februarii MDCCXLIX. Pontificatus Nostri Anno Nono.

Cajetanus Amatus.

INDEX

INDEX
RERUM, ET VERBORUM.

Numerus Romanus denotat Conſtitutionem : Arabicus autem indicat paginam.

Te[...]

Et

M.

P.

PRI-

U

B.

FINIS TOMI XVII.

MAGNUM BULLARIUM ROMANUM,

SEU EJUSDEM

CONTINUATIO,

Quæ SUPPLEMENTI loco ſit, tum huicce, tum aliis quæ præceſſerunt EDITIONIBUS, ROMANÆ, & LUGDUNENSI.

CUM RUBRICIS, SUMMARIIS, SCHOLIIS, ET INDICIBUS.

TOMUS DECIMUS-OCTAVUS,

Complectens Conſtitutiones BENEDICTI XIV. ab Anno 1748. uſque ad Annum 1752.

Cum Supplemento ad Ann. 1742. 1745. 1746. & 1748.

Juxta Exemplar ROMÆ, Ex Typographia SACRÆ CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE *editum* 1753.

LUXEMBURGI,

Sumptibus HENRICI-ALBERTI GOSSE & Soc. Bibliopol. & Typograph.

MDCCLIV.

INDEX
INITIORUM
SINGULARUM CONSTITUTIONUM
...Æ IN HOC TOMO XVIII. CONTINENTUR.

INDEX ARGUMENTORUM EARUMDEM CONSTITUTIONUM.

PONTIFICATUS ANNO X.

PRO ANNO JUBILÆI.

XXV.

ANNO MDCCL.

NTIFICATUS ANNO XI.

ANNO MDCCLI.

BULLARIUM ROMANUM

TOMUS DECIMUS-OCTAVUS,

SIVE

CONTINUATIONIS PARS DUODECIMA.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI XIV.

PONTIFICIS CCLI.

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

ANNO 1748.

JOANNI V.

Portugalliæ, & Algarbiorum Regi, ejusque Successoribus in perpetuum, FIDELISSIMI Titulus assignatur.

Carissimo in Christo Filio Nostro JOANNI *Portugalliæ, & Algarbiorum Regi* FIDELISSIMO.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Carissime in Christo Fili Noster Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

MAXIMA, ac tam præclara Illustrium Regum Portugalliæ, & Algarbiorum habentur, & reipsa sunt, non tam invictissimæ in debellandis, sibique subjiciendis tot barbararum, remotissimarumque nationum Populis, Provinciis, & Regnis, potentiæ decora, quàm Christianæ pietatis, atque incredibilis, flagrantissimique pro Catholica Fide in vastissimas illas, quas sub suam redigebant potestatem, statim invehenda, propagandaque, & necessariis, opportunisque ingentium pecuniarum, Sacrorumque Ministrorum subsidiis fovenda, confirmandaque, zeli insignia facinora; ut jure, ac merito non solum ubique gentium ab omnibus commendati, sed à Romanis præsertim Pontificibus Prædecessoribus Nostris, ad quos supremas Jesu Christi Regis Regum, & Domini Dominantium vices in terris gerentes circumspecta sua providentia egregios viros de eadem Catholica Fide, & Apostolica hac Sancta Sede benemerentissimos singularibus laudibus, ac peculiaribus honorum titulis decorare, & illustrare in primis spectat, debitis Apostolicæ laudationis præconiis, & eximiis Pontificiæ benignitatis gratiis, favoribus, privilegiis, & indultis fuerint cumulati. Quemadmodum autem Majestas Tua, præ cæteris Portugalliæ, & Algarbiorum Regibus Prædecessoribus tuis, magno pii, regiique animi tui fervore, Catholicam Fidem, non modò in omnibus ditionum tuarum, sed in alienis quoque regionibus, ab inita Regnorum tuorum possessione promovere, & urgere; verùm etiam tot sapientiæ, industriæ, pietatisque consiliis, & immensis opum profusionibus tueri, & conservare contendens, maximus emineas, & prædiceris; ita Majestatem Tuam Prædecessores itidem Nostri Romani Pontifices fel. rec. Clemens XI., Innocentius XIII., Benedictus pariter XIII., Clemens XII., ac Nos ipsi laudatissimis eorumdem vestigiis inhærentes, non omisimus iis paternæ benevolentiæ, auctoritatisque testimoniis prosequi, quibus notum omnibus fieret, quanti Te, inclytamque Nationem Lusitanam tuam faciamus, quantoque in honore, ac pretio habentes, ad utriusque decus, commodum, & incrementum advigilemus.

§. 1. Porrò haud satis aptis verbis explicare, Tibique reipsa contestari possumus incredibilem paterni animi nostri alacritatem, studiosamque ad Majestati Tuæ amplius gratificandum voluntatem; sed Tibi persuasum esse volumus, Nos, qui Majestatem Tuam præcipua charitate complectimur, paterna sollicitudine affici, ut insignem aliquem honoris Titulum, qui & Majestati Tuæ de Catholica Fide benemereri pergenti ad majorem gloriam, & Successoribus tuis Portugalliæ, & Algarbiorum Regibus ad luculentissima pietatis, & virtutis tuæ potissimum exempla imitandum, & pro Catholica Fide pari via, ac ratione adlaborandum, perenni deinceps esset incitamento. Pontificiæ in Regem benevolentiæ studium.

§. 2. Eapropter Motu proprio, non ad Tui, sive alterius pro Te Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, maturaque deliberatione, & mera liberalitate Nostris, Fidelissimi Titulus ipsi, ejusque Successoribus Motu proprio assignatur.

ftris, ac de fupremæ Noftræ Apoftolicæ poteftatis plenitudine, necnon ducti exemplo tam aliorum Prædecefforum noftrorum, qui Viris Principibus Catholicæ Fidei, & Apoftolicæ Sedis ftudiofiffimis titulos, & ornamenta largiti funt, quàm potiffimum S. Pii V. itidem Prædecefforis noftri; qui cl. mem. Sebaftiano Portugalliæ, & Algarbiorum Regi Decefſori tuo, immenfis laboribus, atque opibus pro Catholicæ Fidei propagatione exhauftis, honorabilem aliquem titulum tamquam rerum præclare geftarum jugem indicem conferre optabat (etfi Rex ille fapientiffimus hac dumtaxat fe Obedientiffimi Sedis Apoftolicæ filii denominatione gloriari refpondiffet) Te, Tuofque Portugalliæ, & Algarbiorum Reges pro tempore Succeffores in perpetuum, tamquam Catholicæ Fidei propagatores, titulo, feu denominatione FIDELISSIMI Apoftolica auctoritate tenore præfentium ornamus, & infignimus, atque etiam ab omnibus Regem FIDELISSIMUM nominari, appellari, infcribi, dici, haberi, cenferi, ac tractari debere volumus, præcipimus, & mandamus.

Claufulæ pro perpetua conceffionis firmitate.

§. 3. Decernentes eafdem præfentes Literas de fubreptionis vitio, aut intentionis noftræ, feu quocumque alio defectu, ex quavis etiam quantumlibet juftiffima, & urgentiffima, rationabilique caufa, nullo unquam tempore a quoquam notari, vel impugnari poffe, fed illas validas, & efficaces perpetuò fore, & effe, fuofque plenarios, totales, & omnimodos effectus fortiri poffe, ac debere in omnibus, & per omnia, ac fi Confiftorialiter, & de Venerabilium Fratrum Noftrorum S. R. E. Cardinalium confilio factæ, & in ipfo Confiftorio noftro Secreto lectæ fuiffent: Sicque per quofcumque Judices etiam Imperiali, Regia, & Ducali, vel quavis alia excellentia, ac dignitate præditos, & alios Commiffarios qualibet auctoritate fungentes, etiam Caufarum Sacri Palatii noftri Auditores, & S. R. E. Cardinales, fublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, fententiandi, definiendi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, definiri, & interpretari debere, ac quidquid fecus fuper his a quoquam quavis auctoritate fcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus, ac declaramus. Non obftantibus quibufvis Conftitutionibus, & Ordinationibus Apoftolicis, ac Regnorum, Provinciarum, Civitatum, & Locorum quorumlibet ftatutis, & confuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apoftolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apoftolicis fub quibufcumque tenoribus, & formis, ac cum quibufvis etiam derogatoriarum derogatoriis, & quantumcumque efficaciffimis claufulis, & decretis quomodolibet conceffis, confirmatis, & innovatis; Quibus omnibus, etiamfi de illis, eorumque totis tenoribus fpecialis, fpecifica, expreffa, & individua, ac de verbo ad verbum mentio, feu quævis alia expreffio habenda, aut aliqua alia exquifita forma ad hoc fervanda foret, eorum omnium tenores præfentibus pro fufficienter expreffis habentes, illis aliàs in fuo robore permanfuris, hac vice dumtaxat fpecialiter, & exprefsè derogamus, cæterifque contrariis quibufcumque.

Adhortatio.

§. 4. Cæterum, Cariffime in Chrifto Fili nofter Rex FIDELISSIME, perge certare bonum certamen Fidei, ut vitæ æternæ præmia ab Auctore Fidei noftræ, & Confummatore JESU CHRISTO confequaris; dum Nos Majeftati Tuæ Apoftolicam Benedictionem cœleftis præfidii aufpicem amantiffimè impertimur. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem fub annulo Pifcatoris Die 23. Decembr. 1748. Pontificatus noftri Anno nono.

Cajetanus Amatus.

Allocutio habita in Confiftorio Secreto Feria Secunda die 21. Aprilis 1749.

Super honorifico FIDELISSIMI Titulo JOANNI V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regi, ejufque Succefforibus, a Sanctitate Sua collato.

VENERABILES FRATRES.

CONSENTANEUM planè, immo & neceffarium arbitramur declarare Vobis, quemadmodum in præfentia declaramus, Cariffimo in Chrifto Filio Noftro JOANNI Portugalliæ, & Algarbiorum Regi, ejufque Succefforibus, collatum a Nobis fuiffe perhonorificum FIDELISSIMI Titulum, qui meritò quidem ipfi tribuendus videbatur. Etenim toto vitæ fuæ curfu præclariffima geffit, ut Catholicæ Religionis gloria & hujus Sanctæ Sedis dignitas magis amplificaretur. Dubitandum quoque non eft, Succeffores ipfius hoc honoris Titulo inflammandos effe vehementer, & maximo ftudio excitandos, ut propofitum ante oculos exemplum pari virtute æmulentur.

Procul dubio non ignoratis, ineunte Sæculo duodecimo, Mauris è Portugalliæ Regno depulfis, illos ftatim Reges omnem operam contuliffe, ut Catholicam Religionem in fua Ditione illibatam tuerentur; & cum deinde plures Afiæ, Africæ, Indiarumque, & Americæ populos in fuam poteftatem redegiffent, barbaras gentes fanctiffimæ Religionis myfteriis imbuendas curaffe, accitis perititiffimis Miniftris, qui recentem Domini Vineam diligenter excolerent. Inter eos recenfendus eft S. Francifcus Xaverius, qui Joannis III. Portugalliæ Regis præfidio ac tutela, uberrimos, totoque Orbe celeberrimos fructus in illis Regionibus collegit, uti non folùm auctoritate Scriptorum, fed ipfius S. Francifci ad Joannem Regem epiftolis planè comprobatur; ex quibus etiam clarè deprehenditur, magna cum gloria, Fideique incremento, iis omnibus Virum Apoftolicum fatisfeciffe, quæ a Paulo III. Prædeceffore noftro illi præfcripta, ac demandata fuerant.

Sebaftianus Rex, de cujus laudibus nulla unquam ætas conticefcet, circa dimidium Sæculi decimi fexti Portugalliæ Regnum adminiftrandum fufcepit. Ille fingulari virtute præditus, potentiffimo exercitu comparato, mare tranfmifit, Mauris bellum indixit, cum quibus fortiffimè decertans, honeftiffima morte gloriam adeptus eft immortalem.

Si quis autem ampliffimas victorias, quas Portugalliæ Reges in remotiffimis etiam partibus Africæ confecuti funt, admirari cupiat, in Apoftolicis Litteris Pii IV. Prædecefforis noftri, quæ in Ecclefiæ Annalibus referuntur, defcriptas legere poterit. Ex illis quoque percipiet, innumerabilem penè Indorum multitudinem armis fubactam, eo fructu cumulatam fuiffe, ut Chriftianam Fidem agnofcerent, & amplecterentur. Infuper ex Apoftolico Brevi ejufdem Pontificis ad ipfum Regem Sebaftianum intelligimus, tantam in bellis fufcipiendis, victoriifque referendis virtutem eum Regem divinitus obtinuiffe, ut cæteros omnes Majores fuos gloriæ magnitudine facilè exæquarit. Quamobrem Sanctus Pius V. Prædeceffor nofter (uti fincera quædam monumenta teftantur) poteftatem fecit eidem Sebaftiano Regi eum honoris Titulum feligendi, quem magis expeteret; fe paratum effe declarans, ipfius voluntati morem gerere, ut debitam videlicet rebus præclariffimè geftis mercedem impertiret. His refpondit Sebaftianus Rex, fe nihil magis optare, quàm ut Filii nomen ac

titulum,

titulum, erga Romanum Pontificem obsequentissimi, palam ostenderet, ac probaret; resque propterea infecta remansit.

Idem procul dubio nunc etiam contigisset, si exemplo Sancti Pii V. Prædecessoris nostri inhærentes, Carissimo in Christo Filio Nostro JOANNI Portugalliæ, & Algarbiorum Regi honoris Titulum, quem vellet, eligendi potestatem fecissemus. Quapropter præteritarum rerum experientia edocti, ne ullum impedimentum objiceretur, voluntate nostra, ipso Rege inconsulto, perhonorificum FIDELISSIMI Titulum Nos ipsi excogitavimus, quem eidem Regi, ejusque in Regno successoribus, uti jam superiùs indicavimus, elargiti sumus.

Porro, quàm præclara sint hujus Regis in Christianam Rempublicam merita, satis superque testantur Apostolicæ Litteræ Clementis XI Prædecessoris nostri, quas duo volumina in lucem edita complectuntur.

Siquidem, ut ejusdem Pontificis voluntati, & consiliis obsecundaret, plurimas in subsidium naves suppeditavit, quo tempore Turcarum Tyrannus Insulæ Corcyrensi cum validissimo exercitu imminens, non solùm Venetorum Reipublicæ, sed universæ quoque Italiæ, & huic Urbi, quæ totius Christianæ Religionis caput est, perniciem, & calamitatem minabatur.

Nos ipsi jure, ac meritò testari possumus, & revera testamur, eundem Regem suam nunquam operam a Nobis desiderari passum esse, ubi res fuit vel de retinenda, augendaque Religione, vel de hujus Sanctæ Sedis dignitate tuenda. Insuper Nobis Pontificatum gerentibus, nonnullos Episcopatus fundavit in remotissimis Dominii sui partibus, ubi solùm Infideles versabantur, videlicet, ut Christiana Fides ibidem propagaretur. Omittemus hìc verba facere de maximis, ac planè Regiis sumptibus, qui ab ipso fiunt, ut Ministris ad obeundas sacras Missiones necessaria suppeditentur. Taciti tamen præterire non debemus victorias, quas recenter in Asia comparavit, & novas, quas suscepit expeditiones; & hujusmodi profectò bella libenter cum illis comparabimus, quæ Gennadius Patricius, & Exarchus Africæ feliciter gessit, & eadem prorsus affirmabimus, quæ de illis S. Gregorius Prædecessor noster ad ipsum Gennadium scripsit his verbis: *Ubi enim meritorum vestrorum loquax non discurrit opinio? Quæ & bella Vos frequenter appetere, non desiderio fundendi sanguinis, sed dilatandæ causa Reipublicæ, in quam Deum coli conspicimus, loquitur; quatenus Christi nomen per subditas gentes Fidei prædicatione circumquaque discurrat.* Ejusdem Sancti Pontificis verbis prosequemur: *Plurima pro pascendis ovibus Beati Petri Apostolorum Principis utilitatibus Excellentiam vestram præstitisse didicimus.* Orationem tandem nostram absolvemus, quemadmodum & Sanctus Gregorius epistolam absolvit suam: *Persolventes paternæ charitatis alloquium, petimus Dominum, Salvatoremque nostrum, qui Eminentiam vestram pro solatio Sanctæ Reipublicæ misericorditer protegat, & ad dilatandum per fin timas gentes nomen ejus magis magisque brachii sui firmitate confortet.*

Lib. 1. indict. 9. epist. 75. tom. 2. Oper. edit. Paris. 1705. pag. 560.

Habetis, Venerabiles Fratres, quæ a Nobis peracta sunt, quæque Nos ad ea peragenda impulerunt.

III.

De Matrimonii Validitate inter Virum Judæum, & Mulierem Hæreticam. Expenduntur Leges Hebræorum, & Leges Imperiales quoad Virum; Canones, & Ecclesiastica consuetudo, ejusque vis, quoad Mulierem.

Dilecto Filio Nostro Henrico Sanctæ Mariæ in Porticu S. R. E. Presbytero Cardinali Duci Eboracensi nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

SINGULARI Nobis consolationi, & universis totius Urbis Ordinibus exemplo est illa tua, quam assiduam cernimus & audimus, exercitatio in pietatis muneribus obeundis, iisque in primis, quæ decent ordinem Sacerdotalem, quo Tute a Nobis fuisti in privato Sacello Nostro initiatus. Judæum autem ad Catholicam Fidem accedere cupientem, cum sis propediem Sacro Baptismatis lavacro expiaturus, mirifice hinc ostendis ea verba te semper in mente gerere, quæ juxta Pontificale Romanum, in tui Consecratione protulimus: *Sacerdotem enim oportet offerre, benedicere, præesse, prædicare, & baptizare.*

§. 1. At exorta, uti accepimus, hæc controversia est, utrum scilicet, cum Hebræus è secta Protestantium uxorem duxerit, quæ aut hæresim ejuravit, aut ejurandæ parata est, utrum, inquam, initum antea Matrimonium, post susceptum ab Hebræo Baptisma, sit iterandum. Te igitur hac Nostra epistola certiorem facimus, ambos, postquam Catholicæ Fidei nomen dederint, per Baptismum alter, altera per hæresis detestationem, rursus esse matrimonii vinculo conjungendos. Nam quod ante inierant, irritum omnino fuit propter impedimentum

Sopra la Validità del Matrimonio contratto tra un Ebreo, e un'Eretica. Si esaminano le Leggi Giudaiche, e le Leggi Civili intorno all'Uomo; e i Canoni, e la consuetudine della Chiesa, e il vigore di essa, circa la Donna.

Dilecto Filio Nostro Henrico Sanctæ Mariæ in Porticu S. R. E. Presbytero Cardinali Duci Eboracensi nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

CONTINUANDO Ella con tanta Nostra consolazione, ed universale edificazione di tutta Roma, nell'esercizio delle opere di pietà, e di tutte quelle, che appartengono all'Ordine Sacerdotale, che colle nostre mani nella nostra privata Cappella le conferimmo; ed essendo in prossima disposizione di dare il Santo Battesimo ad un Ebreo, che vuole abbracciare la nostra Santa Christiana Religione, il che comprova aver ella presenti le parole, che, giusta il prescritto nel Pontificale Romano, le dicemmo, quando l'ordinammo Prete, *Sacerdotem etenim oportet offerre, benedicere, praeesse, predicare, & baptizare.*

Si loda la pietà del Serenifs. Cardinale Duca di Jore.

§. 1. Ed essendo, come intendiamo, insorta una controversia, se, avendo l'Ebreo nel tempo della sua giudaica perfidia presa per moglie una donna di setta Protestante, che o è disposta ad abjurare, o ha di già abjurata l'eresia, debbasi di nuovo fra di loro contrarre il matrimonio, dopo che ella avrà battezzato l'Ebreo; crediamo espediente il farle noto con questa nostra lettera, doversi, supposta la precedente abjura della donna, di nuovo fra di loro contrarre il matrimonio, dopo che l'uomo sarà stato battezzato. Imperocchè il matrimonio

Dub. Se tra un Ebreo battezzato, e una Donna convertita dall'eresia alla Fede Cattolica, tino var si debba il Matrimonio. Si risponde di sì.

mentum dirimens, quod vocatur *disparitatis cultus*: In qua re declaranda, sermonem primo de Viro, tum de Muliere instituemus, diligenter investigantes, an eorum uterque, dum connubium iniit, illius esset impedimenti vinculo irretitus.

Leges Canonicæ de Matrimonio Virum Judæum directe non afficiunt.

§. 2. Initium igitur a Viro sumimus, ac breviter indicamus quidquid hac in re tum Hebraica lege sancitum, tum Principum decretis constitutum sit; omissis Sacris Ecclesiæ Canonibus, cum nullo modo possint iis accommodari, qui nunquam in ejus sinum admissi sunt. *Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, judicare?* Sic S. Paulus epistola 1. ad Corint. cap. v. scripsit, cujus verba apte ab Urbano III. Prædecessore Nostro ad rem nostram accommodata sunt *cap. Gaudemus, de divortiis.*

Hebræorum Leges Matrimonia cum alienigenis vetant.

§. 3. Deuteronomii cap. 7. cautum est, ne Hebræis liceret cum iis fœminis, quarum religio non esset eadem, matrimonio copulari. *Non inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum, neque sociabis cum eis conjugia; filiam tuam non dabis filio ejus, nec filiam illius accipies filio tuo.* Et lib. 1. Esdræ cap. 10. habetur, Secheniam cum eodem Esdra publice conquestum de Hebræis esse, qui uxores duxerant infideles, ibique legitur consilium ab eo captum, quod his verbis exprimitur. *Vos transgressi estis, & duxistis uxores alienigenas, ut adderetis super delictum Israel; & nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, & facite placitum ejus, & separamini a populis terræ, & ab uxoribus alienigenis.*

Certum verò non est Lege Moysi inductum esse impedimentum dirimens.

§. 4. Verum non videtur his sacrarum Literarum testimoniis adniti posse impedimentum *disparitatis cultus*, matrimonia dirimens Hebræorum cum mulieribus alienigenis. Primum quidem supradictus Deuteronomii locus *ad cap.* 7. explicari commode de interdicto potest, quo illicita quidem sint hujusmodi matrimonia, non infecta, ac irrita. Hoc magis magisque confirmat, quod *lib.* 3. *Regum cap.* XI. legitur, jam lata scilicet Deuteronomii lege, Salomonem plures uxores duxisse ex iis gentibus, cum quibus connubia habere prohibitum Hebræis a Deo fuerat; quas quidem non Concubinarum loco ab ipso habitas fuisse Sacer Textus indicat, cum septingentas Reginas a trecentis Concubinis omnino distinguat. Accedit præterea Sampsonis exemplum, qui Dalilam uxorem habuit ex Gigantum progenie ortam: Et sexcenta alia prætermittimus, quorum vim ingenue fatetur celeberrimus Theologus Dominicus Sotus *in* 4. *sent. dist.* 39. *quæst. unic. art.* 1., licet is sentire videatur, illa Deuteronomii verba de impedimento agere non impediente, ut inquiunt, sed dirimente.

Saltem respectu omnium nationum extra Terram Canaan.

§. 5. Deinde verò etsi Soti sententia vera esset, tamen impedimentum dirimens non ad universos omnino populos pertineret, sed ad septem Nationes tantum, idest Hethæos, Gergezæos, Amorrhæos, Cananæos, Pherezæos, Hevæos, Jebusæos, quæ scilicet Deuteron. *cap.* 7. exprimuntur; id verò nullo pacto sufficit, ut impedimentum disparitatis cultus in Hebraica lege inter Hebræos, & mulieres alterius cultus, & cujuscunque Nationis, stabiliatur; juxta egregiam S. Thomæ doctrinam, qui *in* 4. *senten. dist.* 39. *quæst.* 1. *art.* 1. *Ad primum* sic scripsit: *Dicendum, quod in veteri lege de aliquibus infidelibus erat permissum, ut cum iis pos-*

monio contratto fra di loro è stato nullo per l'impedimento dirimente, chiamato *disparitatis cultus*. Per dimostrare la qual cosa, Noi parleremo in primo luogo dell'uomo, ed esamineremo, se esso fosse astretto dal detto impedimento, quando contrasse il matrimonio; e poscia tratteremo della donna, esaminando, se, quando essa contrasse il matrimonio, fosse sottoposta alla legge del detto impedimento.

§. 2. E così prendendo principio dall'uomo, colla possibile brevità accenneremo, quanto vien disposto nella legge Ebrea in questo proposito, quanto dalle Leggi de' Principi; senza punto entrare nelle leggi Canoniche della Chiesa, che non sono adattabili a quelli, che sono fuori del di lei grembo: *Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, judicare?* disse S. Paolo nella sua prima lettera a' Corintj *al cap.* 5., il di cui detto è al nostro proposito ben applicato da Urbano III. Nostro Predecessore *nel cap. Gaudemus, de divortiis.*

§. 3. Nella Legge Ebrea, cioè nel Deuteronomio *al cap.* 7. espressamente vien proibito agli uomini Ebrei il contrarre matrimonio colle donne, che non sono della loro Religione: *Non inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum, neque sociabis cum eis conjugia: filiam tuam non dabis filio ejus, nec filiam illius accipies filio tuo.* E nel primo libro d'Esdra *al cap.* 10. si legge il pubblico ricorso, che fece Sechenia allo stesso Esdra contra quegli Ebrei, che avevano prese donne di altre Religioni per loro mogli, e si legge la risoluzione, ch'esso prese, espressa nelle seguenti parole: *Vos transgressi estis, & duxistis uxores alienigenas, ut adderetis super delictum Israel: & nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, & facite placitum ejus, & separamini a populis terræ, & ab uxoribus alienigenis.*

§. 4. Ma, per vero dire, non ci sembra potersi fondare sopra questi Testi della Divina Scrittura un impedimento *disparitatis cultus*, dirimente i matrimonj contratti dagli Ebrei con donne di altra Religione. Imperocchè in primo luogo il citato Testo del Deuteronomio *al cap.* 7. può comodamente intendersi d'una proibizione, che rende l'atto illecito, e non di una proibizione, che rende l'atto nullo; tanto più che dopo la Legge del Deuteronomio leggiamo *nel lib.* 3. *de' Rè al cap.* 11. che Salomone prese varie mogli, che erano di quelle genti, colle quali Iddio aveva proibito agli Ebrei il far il matrimonio; nè esse vengono qualificate per Concubine, separando il Sacro Testo le settecento Regine dalle trecento Concubine. Si aggiunge, che Sansone prese Dalila per moglie della razza de' Giganti; tacendo di tanti altri esempj, la forza de' quali viene con molta ingenuità ammessa dal celebre Teologo Domenico Soto *in* 4. *sent. dist.* 39. *quæst. unic. art.* 1. ancorchè esso sia più proclive alla sentenza, che nel citato capo del Deuteronomio l'impedimento non sia impediente, ma dirimente.

§. 5. In secondo luogo, perchè, quand' anche fosse vera l'opinione del Soto, l'impedimento dirimente non sarebbe mai stato universale, ma ristretto alle sette Genti, cioè Etee, Gergezee, Amorree, Cananee, Ferefee, Evee, e Jebusee, espresse *nel cap.* 7. del Deuteronomio: il che non basta per istabilire nella Legge Ebrea un impedimento *disparitatis cultus* fra i Giudei, e le donne d'altra Religione di qualunque nazione fossero; secondo l'aurea dottrina di San Tommaso *nel* 4. *delle sentenze dist.* 39. *quæst.* 1. *art.* 1. *Ad primum*, ove così lasciò scritto: *Dicendum, quod in veteri Lege de aliquibus infidelibus erat permissum, quod cum*

sent inire conjugia, & de aliquibus prohibitum, specialiter quidem erat prohibitum de infidelibus habitantibus in terra Canaam, qui memoratas paulo ante gentes comprehendunt. Quòd verò prædicta Lege Deuteronomii *ad cap.* 7. dumtaxat tenerentur terræ Canaam habitatores, non autem cœteri, licet addicti diversæ penitus Religioni, id clare perspicitur ex Cap. 21. ejusdem Deuteronomii, ubi victoribus Hebræis conceditur, eam captivam uxorem ducere, cujus forma ipsis egregia videretur. *Et videris in numero Captivorum mulierem pulchram, & adamaveris eam, volueri sque habere uxorem, dormies cum illa, & erit uxor tua*: quod quidem & S. Thomas animadvertit *loc. cit. in responsione ad secundum*.

§. 6. Cum autem Esdras filios Israel a mulieribus alienigenis separaverit, non illud hinc sequatur necesse est, quod is nimirum Deuteronomii caput septimum ita interpretatus sit, ut ob disparitatem cultus, irrita, infectaque matrimonia esse jusserit; quinimo illud in eam partem accipi potest, ut, manente eodem matrimonii vinculo, separatio quoad thorum fieret; ita tamen ut jure polygamiæ nubere liceret viris, nefas esset mulieribus de thalamo cogitare, donec aut viri occumberent, aut ipsæ ad Judaicam accederent Religionem; ut sapienter animadvertit insignis Theologus Gulielmus Estius *lib. 4. senten. dist. 39. §. 3. vers. Quod si dicas Esdram.* Id etiam S. Augustini auctoritate confirmatur, qui *in lib. de adulterinis conjugiis cap.* 18. de matrimoniis ab Esdra separatis, tanquam de veris loquitur, licet non legitimis, utpote contractis Dei præcepto non suffragante.

§. 7. Ex dictis liquet, incertum esse, ex Lege Mosaica, matrimonia Hebræorum inita cum mulieribus exteris, & Religionis alienæ, haberi irrita oportere. Neque hinc argui potest, eadem Lege cautum fuisse, ut viri hujusmodi matrimonia ineuntes, ob disparitatem cultus, dirimenti teneantur impedimento. Idem quoque sentiendum de Principum legibus arbitramur. Lex enim unica, quæ ad hanc rem pertineat, Theodosii est, quæ incipit, *Ne quis*, sub titulo Codicis *de Judæis*, cujus hæc sunt verba: *Ne quis Christianorum mulierem in matrimonium Judæus accipiat, neque Judææ Christianus conjugium sortiatur: Nam si quis aliquid hujusmodi admiserit, adulterii vice commissi hujusmodi crimen obtinebunt.* Verum duæ hic occurrunt difficultates: prima, quod hæc Lex utpote a laico Principe condita nullam habere vim in matrimoniis debet: *Leges illæ quomodocumque intellectæ, non possunt præscribere Ecclesiæ.* Sic Estius cit. loco ad §. *Si quis objiciat.* Gravior altera est. Nam Theodosii lege, Hebræi cum Christiana matrimonium, ob sceleris indignitatem, non quidem ut irritum, sed ut adulterium, severissime damnabatur. *Leges autem Imperatoris dicendum est, dicta matrimonia ut adulteria punire, propter gravitatem peccati, non propter nullitatem matrimonii.* Idem Estius.

§. 8. Quamobrem si in matrimonio, de quo nunc agimus, impedimentum disparitatis cultus intercesserit, inspiciendum erit, an illi mulier obnoxia fuerit; quod ut cognoscatur, diligenter est perscrutandum, num Jure Canonico tale impedimentum decretum fuerit, aut communi Ecclesiæ Catholicæ consuetudine stabilitum; præterea

iis possent inire conjugia, & de aliquibus prohibitum, specialiter quidem erat prohibitum de infidelibus habitantibus in terra Canaam, che sono per appunto quelle sette nazioni poc'anzi memorate: e che il Testo *nel cap.* 7. del Deuteronomio fosse ristretto a quelle della terra di Canaan, e non si estendesse a quelle d' altre nazioni, benchè di Religione differente, si vede *nel cap.* 21. dello stesso Deutoronomio, ove si permette agli Ebrei vincitori il prendere per moglie quella schiava, che loro sembrasse bella: *Et videris in numero captivorum mulierem pulchram, & adamaveris eam, volueri sque habere uxorem, dormies cum illa, & erit uxor tua*: il che anche vien considerato da S. Tommaso *nel luogo citato, nella risposta al secondo argomento.*

Il Fatto d'Esdra può intendersi della separazione in quanto al Toro.

§. 6. In terzo luogo, perchè il fatto d'Esdra, che separò i figliuoli d'Israele dalle donne straniere, non porta seco una sicura conseguenza, ch' esso interpretando il capitolo settimo del Deuteronomio, dichiarasse i matrimonj nulli per la disparità del culto; potendosi intendere la separazione quanto al toro, ed all' abitazione; sussistendo sempre il vincolo del matrimonio; in tal maniera, che fosse bensì permesso agli uomini il prendere altre mogli in sequela del jus della poligamia; ma però dovessero le donne restar continenti o sino alla morte degli uomini, dai quali furono separate; o sino al tempo, ch' esse si risolvessero d'abbracciare la Religione de' Giudei, come molto ben considera il rinomato Teologo Guglielmo Estio *nel lib. 4. delle Sentenze dist. 39. §. 3. vers. Quod si dicas Esdram*: qual sentimento viene appoggiato anche all'autorità di S. Agostino, che *nel libro de adulterinis conjugiis al cap.* 18. parla de' matrimonj separati da Esdra, come di veri matrimonj, benchè contratti contra il precetto di Dio.

Le Leggi Civili non possono stabilire alcun impedimento dirimente in quanto ai Matrimonj.

§. 7. Dal detto fin ora si può facilmente inferire, non essere cosa sicura, che nella Legge Mosaica sia stabilito, che i matrimonj degli Ebrei, contratti con donne estere, e di Religione differente, siano nulli, e che però dalla Legge Mosaica sia fissato un impedimento dirimente di disparità di culto in ordine a quegli uomini, che contraggono uno de' detti matrimonj. Lo stesso crediamo doversi asserire, parlando delle Leggi de' Principi, poichè l'unica Legge, che appartenga a questo caso, è quella di Teodosio, che incomincia: *Ne quis*, sotto il totolo del Codice *de Judæis*; ed eccone le parole: *Ne quis Christianorum mulierem in matrimonium Judæis accipiat, neque Judææ Christianus conjugium sortiatur: nam si quis aliquid hujusmodi admiserit, adulterii vice commissi hujusmodi crimen obtinebit.* Ma sopra questa Legge s'incontrano due difficoltà: una, che, come fatta dalla podestà laicale, non ha forza nel matrimonio: *Leges illæ quomodocumque intellectæ non possunt præscribere Ecclesiæ*: sono parole dell' Estio *nel luogo citato al §. Si quis objiciat*: l'altra, che è di maggior rilievo, sì è, che nella citata Legge di Teodosio il matrimonio dell' Ebreo colla Cristiana è punito per la gravità del peccato, come se fosse un adulterio, ma non perchè il matrimonio contratto fosse nullo: *Leges autem Imperatoris dicendum est, dicta matrimonia ut adulteria punire, propter gravitatem peccati, non propter nullitatem matrimonii*: prosiegue il citato Estio.

La Legge citata stabilisce solamente la pena, ma non si parla della validità del Matrimonio.

Cosa debba ricercarsi intorno la Donna.

§. 8. Sicchè quando nel matrimonio, di cui si parla, siavi stato l'impedimento *disparitatis cultus*, è duopo rinvenirlo nella donna Protestante; e per rinvenirlo, è preciso riconoscere, se nel Diritto Canonico è stabilito il predetto impedimento; e non essendo stabilito nel Diritto Canonico, se sia stato introdotto e fissato dalla

terea an mulier Protestantium hæresi infecta hac consuetudine teneantur. Nam si mulier cum fœdus iniit, dirimenti hoc impedimento detinebatur, hoc satis est, ut matrimonium irritum habeatur, directè quoad mulierem, oblique quoad virum; licet hic Superioris auctoritati, qui legem tulit, non sit obnoxius: eo ferme pacto, quo si Princeps aliquis subditorum cum exteris commercium sustulisset, atque irrita declarasset, ea, si forte fierent, inania haberentur, licet non uterque negotiatorum, sed unus tantum esset subditus Legislatori.

Lex, aut consuetudo, si unam ex partibus afficit, contractum irritat etiam quoad aliam.

dalla comune consuetudine della Chiesa Cattolica: inoltre se la donna Protestante sia ad essa sottoposta. Poichè, ammesso l'impedimento dirimente, e supposto che la donna, benchè Protestante, fosse ad esso sottoposta, quando contrasse il matrimonio coll' Ebreo; ciò basterebbe per la nullità del matrimonio, direttamente quanto alla donna, ed indirettamente quanto all' uomo; non ostante l'esenzione di questo dall'autorità di chi indusse l'impedimento, in quella guisa appunto, che proibendo il Principe Secolare sotto pena di nullità a qualche suo suddito il fare un contratto con qualche forastiere, se, ciò non ostante, si fà, resta nullo, ancorchè un solo de'due contraenti, sia sottoposto alla sua autorità, e l'altro ne sia in tutto libero ed esente.

In jure communi Canonum impedimentum disparitatis cultus inter dirimentia non refertur.

§. 9. Nunc, ut proposuimus, an impedimentum illud disparitatis cultus Jure Canonico decretum fuerit, investigemus. Verùm facilis explicatio: Canones quippe a Gratiano collecti in *causa* 28. *quæst.* 1. revera fidelium cum infidelibus matrimonia prohibent, non ita tamen, ut eadem faciant irrita: Et quamquam facerent, tamen quum Canones illi a Conciliis Provincialibus conditi fuerint, tantam vim obtinere minime possunt, ut iis Universalis Ecclesia obligetur; quamvis prædicti Canones in Gratiani decreto locum habeant, & illud opus jussu Gregorii XIII. emendatum fuerit; ut in quibusdam Nostris Operibus jam in publicam lucem editis satis superque a Nobis probatum est.

§. 9. Si è detto, doversi vedere, se nel Diritto Canonico venga stabilito il suddetto impedimento *disparitatis cultus*: ma è facile il disbrigo da questa faccenda, perchè i Canoni raccolti da Graziano *nella causa* 28. *quest.* 1. quantunque proibiscano i Matrimonj fra i Fedeli e gl' Infedeli, non arrivano però al segno di annullarli; e quand' anche gli annullassero, essendo Canoni di Concilj Provinciali, non sono di tal valore, che possano obbligare tutta la Chiesa; ancorchè inseriti da Graziano nel suo Decreto, ed ancorchè il Decreto, o sia l'Opera di Graziano, sia stato corretta per ordine di Gregorio XIII.; come da Noi è stato dimostrato in alcune delle nostre Opere, già date alla pubblica luce.

Illud tamen provenit ex generali Ecclesiæ Catholicæ consuetudine, quæ vim legis habet.

§. 10. Sequitur modo, ut cum impedimentum illud Jure Canonico statutum non fuerit, perquiramus, an communi Ecclesiæ Catholicæ consuetudine susceptum, atque firmatum inveniatur. Qua quidem in re omnes sentiunt, ob cultus disparitatem irrita matrimonia esse, non quidem jure sacrorum Canonum, sed generali Ecclesiæ more, qui pluribus abhinc seculis viget, ac vim legis obtinet. Consulatur Cardinalis Bellarminus *tom. 3. controvers. de Sacram. Matrim. lib. 1. cap. 23. vers. Tertia propositio*, Estius *loc. cit. §. Si quis objiciat*, & Natalis Alexander *in Theolog. dogmat. & moral. lib. 2. de Sacram. Matrimonii art. 8. §. Certum est*, recens Herminier *Tractatu de Sacram. tom. 3. pag.* 477. Item etiam *tom. 3. Conventuum Ecclesiasticorum*, qui Parisiis habebantur, cum ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopus esset Cardinalis de Noailles *lib. 1. convent.* 1. §. 3. ubi hæc scripta sunt: *Omnes ferme Theologi sentiunt, nunquam Ecclesiam matrimonia Christianorum cum infidelibus aliquo Canone vetuisse, quo ea declaret irrita; impedimentum verò, quod a Religionis diversitate procedit, ab usu consuetudineque Ecclesiæ vim legis habente statutum fuisse.*

§. 10. Si è detto, doversi vedere, se, non essendo l'impedimento stabilito nel Diritto Canonico, sia stato però introdotto e fissato dalla comune consuetudine della Chiesa Cattolica: nel qual punto comune è il sentimento, che per la disparità del culto siano nulli i matrimonj, e che la nullità provenga non dai Canoni, ma dalla comune consuetudine della Chiesa, che ha forza di legge, e che è vigente da più secoli in quà. Vegganſi il Cardinal Bellarmino *nel tom. 3. delle sue Controversie, de Sacramento Matrimonii lib. 1. cap. 23. vers. Tertia propositio*, l' Estio *nel luogo citato al §. Si quis objiciat, coi §§. segg.* Natale Alessandro *nella Teologia Dogmatica e Morale lib. 2. de Sacramento Matrimonii art. 8. §. Certum est*, il moderno Herminier *nel Trattato de Sacramentis al tom. 3. pag.* 477. E *nel tom. 3. delle Conferenze Ecclesiastiche di Parigi, sopra il matrimonio*, tenute in tempo, ch'era Arcivescovo di Parigi il fu Cardinale di Noailles *lib. 1. conferenza 1. §. 3.* così si legge: *Quasi tutti i Teologi pretendono, che la Chiesa non ha mai proibiti i matrimonj de' Cristiani con gl' Infedeli con qualche Canone, che li dichiari nulli ed invalidi; e che l'impedimento, che proviene dalla diversità della Religione, non è stabilito, che dall' uso e dalla pratica di tutta la Chiesa, pratica che ha forza di Legge.*

Impedimentum disparitatis cultus locum habet inter baptizatum, & non baptizatum quemcumque.

§. 11. Restat denique expendendum, an mulier ex hæresi Protestantium, dum Hebræo nupsit, hac lege universali, ut diximus, Ecclesiæ consuetudine inducta obligaretur, quæ Christianorum cum Ethnicis, aut Hebræis matrimonia propter disparitatem cultus irrita esse jubet. Hac verò in quæstione non alio modo responderi posse arbitramur, nisi videlicet, eam fuisse id temporis obligatam. Hoc siquidem impedimentum non habet locum in matrimoniis eorum, qui haud sunt baptismate initiati, licet falsam ambo religionem sectentur: neque vim ullam habet in matrimoniis eorum, qui Baptisma susceperunt, etsi alter Catholicus, hæreticus alter fuerit, quum plane constet, illicita illa quidem, sed rata esse. Illud autem vigere compertum est, in eorum conjugiis, quorum alter Baptismi est particeps, expers omnino alter,

§. 11. Si è detto finalmente, esser d'uopo vedere, se la donna protestante, quando contrasse il matrimonio coll'Ebreo, fosse sottoposta alla legge indotta, come si è detto, dalla universale consuetudine della Chiesa, giusta la quale i matrimonj fatti dai Cristiani coi Gentili, o con gli Ebrei, sono nulli, per l'impedimento della disparità del culto: ed in ordine a questo punto non sembra potersi rispondere in altro modo, se non dicendo, che era sottoposta. Non ha luogo questo impedimento ne' matrimonj, che si contraggono fra due, che non sono battezzati, ancorchè uno professi una Regione falsa, e l'altro un'altra altresì falsa. Non ha luogo ne' matrimonj, che si contraggono fra due battezzati, ancorchè uno sia Cattolico, e l'altro Eretico, essendo già massima stabilita, che simili matrimonj sono illeciti, ma sono

alter, quamvis adhuc Cathecumenus esset, atque ad Catholicam fidem accedere statuisset. Id confirmatur Textu *in Can. Cave* 28. *quæst.* 1. ubi hæc habentur: *Si Christiana sit, non est satis, nisi ambo initiati sint sacramento Baptismatis*: & præter Sanctum Thomam *loc. cit. in responsione ad quintum*, & præter Sotum *loco superius laudato* §. *Hinc fit*, idem etiam decernunt Pontas *in cas.* 7. *ad verbum impedimentum disparitatis cultus*, Juvenin *de Sacram. diss.* 10. *quæst.* 2. §. 2. *vers. Quæres utrum Cathecumeni*. Sanchez *de Matrimonio lib.* 9. *cap.* 12. *num.* 66., *& seq.* Clericat. *de Matrim. decis.* 26. *num.* 3. Cum verò hæc communis Ecclesiæ disciplina nunc vigeat, eique, ut innuimus, mulier Protestantium erroribus addicta subjiciatur, necesse erit, ut matrimonii fœdus, quod cum Hebræo iniit, cum hic Baptismate ablutus minime fuerit, per impedimentum *disparitatis cultus* irritum, infectumque habeatur.

§. 12. At objicere quis forte posset, Baptismum, de quo nunc agimus, non quidem a Catholico, sed a Ministro Protestantium collatum fuisse; mulierem verò, utpote hæresi mancipatam, post susceptum Baptisma, extra sinum Ecclesiæ Catholicæ fuisse, nec ideo ejus legibus obligatam. Sed hæc diluere facile possumus, si primò consideremus, quod apud omnes constat: Hæreticus aliquem baptizando, si formam adhibeat, & materiam legitimam, ut in muliere, de qua sermo est, peractum existimamus, is Sacramenti charactere insignitur. Hac enim ratione, tanquam fundamento, & S. Augustinus, & veteres Patres innitebantur, ut Donatistas refellerent, qui contendebant, ab Hæreticis baptizatos rursus esse baptismate initiandos.

§. 13. Deinde id etiam compertum est, eum, qui baptisma ab Hæretico rite suscepit, illius vi Ecclesiæ Catholicæ membrum effici; privatus siquidem baptizantis error hac eum felicitate privare nequit, si Sacramentum conferat in Fide veræ Ecclesiæ, atque ejus instituta servet in his, quæ pertinent ad validitatem Baptismi. Egregiè hoc confirmat Suarez in sua Fidei Catholicæ defensione contra errores sectæ Anglicanæ *lib.* 1. *cap.* 24., ubi probat Baptizatum Ecclesiæ membrum fieri; hoc etiam addens, quod si hæreticus, ut sæpius accidit, infantem lustret impotem ad fidei actum eliciendum, hoc impedimento non est, quo minus ille habitum fidei cum baptismo accipiat.

§. 14. Postremò exploratum habemus, ab Hæreticis baptizatos, si ad eam ætatem venerint, in qua bona a malis dispicere per se possint, atque erroribus baptizantis adhæreant, illos quidem ab Ecclesiæ unitate repelli, iisque bonis orbari omnibus, quibus fruuntur in Ecclesia versantes; non tamen ab ejus auctoritate, & legibus liberari; ut sapienter Gonzalez disserit *in Cap. Sicut num.* 12. *de hæreticis*.

§. 15. Hoc quidem in transfugis, ac perduellibus observatum videmus, quos leges civiles a fidelium subditorum privilegiis omnino excludunt. Leges quoque Ecclesiasticæ privilegia Clericalia iis Clericis non concedunt, qui Sacrorum Canonum jussa negligunt. Nemo autem sentit, aut perduelles, aut Clericos Canonum violatores, suorum Principum, aut Prælatorum auctoritati non subjacere.

§. 16. Hæc exempla, ni fallimur, pertinent ad quæstionem: ut enim illi, sic hæretici Ecclesiæ subditi sunt, & legibus Ecclesiasti-

sono validi. Ha bensì luogo ne' matrimonj, che si contraggono fra chi è battezzato, e chi non è battezzato, ancorchè fosse Catecumeno, e disposto e risoluto di farsi Cristiano; come prova il Testo *nel. Can. Cave* 28. *quæst.* 1. ove così si legge: *Si Christiana sit, non est satis, nisi ambo initiati sint Sacramento Baptismatis*: ed oltre S. Tommaso *nel luogo citato nella risposta al quinto argomento*, ed il Soto *nel luogo pure allegato al* §. *Hinc fit*, stabiliscono il Pontas *nel cas.* 7. *alla parola impedimentum disparitatis cultus*, il Juvenin *de Sacramentis dissert.* 10. *quæst.* 2. §. 2. *vers. Quæres utrum Cathecumeni*, il Sanchez *de Matrimonio lib.* 9. *cap.* 12. *a num* 66. *& seqq.* il Clericat. *de Matrimonio decis.* 26. *num.* 3. Questa è la presente universale disciplina della Chiesa; ed essendo la donna protestante sottoposta ad essa, come poc' anzi si è accennato, se essa contrasse il matrimonio con chi non era battezzato, avendolo contratto con un Ebreo, il suo matrimonio resta nullo per l'impedimento *disparitatis cultus*.

§. 12. Che se mai si opponesse, non trattarsi qui del Battesimo conferito da un Cattolico, ma da un Ministro protestante; e che essendo la Battezzata protestante, è fuori del grembo della Chiesa Cattolica, e però non sottoposta alle di lei leggi, non manca la sua valida risposta: essendo cosa certa; Primo, che nel battezzato dal Ministro eretico, quando esso adoperi la dovuta materia, e la dovuta forma, come qui si suppone esser seguito, s'imprime nel battezzato il carattere, essendo l'impressione del carattere il fondamento di S. Agostino, e degli antichi Padri, quando impugnavano i Donatisti, che sostenevano doversi ribattezzare i battezzati dagli eretici. Il Battesimo legittimamente conferito dagli Eretici è valido, e imprime il Carattere.

§. 13. Secondo, che il battezzato dall'eretico nel modo sopradetto, diventa pel detto Battesimo membro della Chiesa Cattolica; non potendolo privare di questa gran sorte il privato errore di chi battezza, purchè battezzi nella Fede della vera Chiesa, ed adopri quanto essa vuole che si adopri per la validità del Battesimo; come ben dimostra il Suarez nella sua Difesa della Fede Cattolica contra gli errori della setta Anglicana *al lib.* 1. *cap.* 24., ove per comprovare, che il sopraddetto battezzato diventa membro della Chiesa Cattolica, aggiugne, che dandosi ad esso, come per lo più succede, il Battesimo in una età, nella quale esso non è capace dell' atto della Fede, riceve però nel Battesimo l'abito della stessa Fede. Il battezzato dall'Eretico diventa membro della Chiesa Cattolica, e riceve l'abito della Fede.

§. 14. Terzo, che giunto il battezzato a quell'età, in cui può discernere il bene dal male, se aderisce al privato errore del battezzante, esce bensì dall'unità della Chiesa Cattolica, e resta escluso da tutti que' beni, che si concedono a chi è nella Cattolica unione, ma non perciò resta sottratto dall' autorità della Chiesa, e libero dalle Leggi d'essa, come ben discorre il Gonzalez *nel Cap. Sicut, num.* 12. *de hæreticis*. Se il battezzato suddetto aderisca agli errori, resta escluso dai beni, che godonsi da chi è nella Communione della Chiesa, ma non resta esente dalla di lei autorità. Si pruova cogli esempj.

§. 15. Ciò anche si vede ne' ribelli, e ne' disertori, che le leggi del secolo escludono dai privilegj, che godono i sudditi fedeli. Ciò pure si vede nelle Leggi Ecclesiastiche, che escludono dai privilegj Clericali coloro, che non osservano i requisiti prescritti dai sacri Canoni ai Cherici, acciocchè godano i privilegj Clericali. Ma non perciò i soppraddetti ribelli, e disertori, o Cherici inosservanti restano sottratti dal jus, e dall' autorità de' loro Superiori o laici, o Ecclesiastici.

§. 16. Se non c'inganniamo, questi esempj servono pel caso, che è in questione; perchè se a simiglianza d'essi gli eretici restano Dai riferiti esempj si deduce la nullità del

inter Hæreticam, & Judæum.

cis tenentur. Cum verò inter Ecclesiæ leges illa quoque recenseatur, quæ matrimonia illorum, quorum alter rite baptismum acceperit, secus alter, rata non habet; in nostra etiam quæstione statuendum erit, cum hæretica mulier baptismo initiata Hebræo nupsit, matrimonium illud pro irrito habendum esse. Consulatur Anacletus *lib. 4. Decretal. tit. 3. de clandestina desponsatione §. 3. num. 142. & seq.*, qui dictæ sententiæ inhærens, matrimonia ab hæreticis inita statuit esse invalida, si impedimentum dirimens ab Ecclesia sancitum, aut universali lege, aut communi consuetudine, quæ vim legis obtinet, intercedat.

sottoposti al jus della Chiesa, e sono obbligati ad osservare le Leggi Ecclesiastiche, e se fra le Leggi Ecclesiastiche vi è quella, che rende nulli i Matrimonj contratti fra chi è battezzato, e chi non è battezzato; essendo la Protestante battezzata, ed avendo contratto il matrimonio con chi non è battezzato, il matrimonio è stato nullo. Veggasi l'Anacleto *al lib. 4. delle Decretali tit. 3. de clandestina desponsatione §. 3. num. 142. e segg.* ove insistendo nelle accennate massime, conchiude, esser nulli i matrimonj, che si contraggono dagli eretici, quando vi sia un impedimento dirimente stabilito dalla Chiesa, o con Legge universale, o con una commune consuetudine, che ha, e deve avere forza di Legge.

Objectio ex admissa validitate matrimoniorum in Belgio contractorum, non servata forma Concilii Tridentini.

§. 17. At verò ne silentio aliquid dissimulemus, fatemur allatas rationes sufficere non potuisse, ut Matrimonia, quæ in Belgio, absente Parocho Catholico, aut inter Hæreticos, aut inter Catholicos & Hæreticos contracta fuerant, rescinderentur, cum Nosmetipsi Decretum fecerimus die 4. Novembris 1741., quo statuimus prima esse valida, secunda illicita, sed non irrita; quamvis Concilium Tridentinum impedimentum dirimens pro iis matrimoniis statuerit, quæ post ejus promulgationem non coram Parocho Catholico, & duobus testibus contrahuntur.

Respondetur, ex mente ipsius Concilii judicatum fuisse, ea non comprehendi sub ipsius lege.

Nam ut ambiguitas omnis tollatur, ignorandum non est, in hujus controversiæ investigatione, quam *an.* 1741. explicavimus; Nos ipsos & Nostra, & multorum, quos consuluimus, sententia existimasse, firmas certasque manere prædictas antea rationes; sed ad rem, de qua agebamus, minime aptas esse. Ex verissimis siquidem argumentis conjecturisque probatum est, Concilium Tridentinum, quum novum illud dirimens impedimentum constituit, decretum suum ad ea matrimonia non extendisse, quæ disceptationi a Nobis *an.* 1741. solutæ occasionem dedere; ut commodè colligi potest ex suffragiis Theologorum, & Canonistarum, qui hac de re scripserunt, quæ Romæ in publicam lucem edita sunt in Tomo unico foliorum Congregationis Concilii *an.* 1741. Quo quidem veritas superioribus fundamentis fulta non infirmatur, ut eo plane modo, quo Episcopus, si nolit aliquando corrigere, aut punire Clericum, qui Canonum sanctionibus non obtemperat, nec privilegiis fruitur; Episcopus, inquam, non dubitatur, quin aliàs, si velit, eum libere possit aut arguere, aut punire.

§. 17. Per non dissimulare cosa veruna, confesseremo, non essere state bastanti queste massime, per dichiarar nulli i matrimonj fatti ne' luoghi delle Provincie confederate nelle Fiandre, o fra gli eretici, o fra una parte Cattolica, ed una parte eretica, senza l'assistenza del Parroco Cattolico: avendo Noi nel Nostro Decreto fatto *ai 4. di Novembre* 1741. dichiarati validi i primi, ed i secondi illeciti, ma validi; non ostante l'impedimento dirimente stabilito dal Concilio di Trento pe' matrimonj, che dopo la publicazione del suo Decreto annullativo si contraggono senza la presenza del Parroco Cattolico, e di due Testimonj. Imperocchè, acciò non corra qualche equivoco, è d'uopo il sapere, che nell'esame dell'accennata controversia matrimoniale risoluta da Noi *nel* 1741. furono da Noi, e da tutti gli altri, che chiamammo a consiglio, ammesse per vere e sussistenti tutte le sopra riferite massime; ma fu conchiuso, che non erano applicabili al caso, essendosi addotte prove e congetture convincentissime, che il Sacro Concilio di Trento introducendo il nuovo impedimento dirimente, non ebbe intenzione di comprendere sotto la sua nuova disposizione, e così non comprese que' matrimonj, che diedero occasione alla disputa risoluta *nel* 1741. come ampiamente può vedersi ne' voti de' Teologi e Canonisti, che scrissero sopra il punto, stampati nel Tomo unico de' fogli della Congregazione del Concilio *del* 1741. in Roma; il che non pregiudica alla verità de' fondamenti di sopra riferiti: in quella stessa maniera, in cui non pregiudica alla verità della sentenza, che non osservando il Chierico i requisiti, e perciò non godendo esso i privilegj Clericali, ciò non toglie al Vescovo l'autorità di ripeterlo, e di punirlo; non pregiudica, ripetiamo, un caso particolare, in cui egli non voglia o ripeterlo o punirlo.

Dubitatur, an ex mente Ecclesiæ, præfata consuetudo comprehendat personas, & Regiones, de quibus agitur.

§. 18. At objici adhuc posse cognoscimus, existimandum esse, Ecclesiam noluisse impedimento disparitatis cultus ea matrimonia subjicere, quæ ab hæreticis Protestantibus cum Hebræis contracta sunt, in iis præcipue regionibus, ubi illud, de quo sermo est, initum fuit; cum hoc impedimentum vim ex consuetudine obtineat, nullamque in illis matrimoniis, nec in illis regionibus consuetudinem hujusmodi vigere compertum sit.

§. 18. Riconosciamo di buona fede, che si può passare avanti, ed opporre, doversi credere, che la Chiesa non abbia voluto comprendere sotto l'impedimento della disparità del culto i matrimonj contratti fra i Protestanti e gli Ebrei, e particolarmente in que' paesi, ne' quali è stato contratto quello, di cui ora si parla; derivando il detto impedimento dalla consuetudine, e non essendovi prova della consuetudine, e quanto ai matrimonj simili, e quanto al paese, in cui è stato celebrato.

Id jam dubitatum fuit de Sinensibus, & Japonensibus recens conversis.

§. 19. Respondemus autem veterem hanc esse quæstionem, atque a Patre Lessio tum excitatam, cum primum Japonenses, & Sinenses a falsorum Deorum cultu ad veri Numinis Religionem transierunt: Cum enim idem Lessius asereret, nullam apud eos hujusmodi esse consuetudinem, idcirco matrimonia ibidem inter baptizatos, & non baptizatos inita esse rata existimabat. Eadem controversia disceptata fuit ab illis, qui in Seminario Missionum Parisiis degunt. Perlegere etiam fas est dubium a Patre

§. 19. Diremo però, che la questione non è nuova, essendo stata eccitata dal Padre Lessio ne' principj della conversione de' Giapponesi, e Cinesi; ed avendo esso asserito, che non potendosi dire vigente appo loro la consuetudine dell'impedimento della disparità del culto, i loro matrimonj contratti fra battezzato e non battezzato, dovevano esser validi; ed essendosi ancora dibattuto questo punto fra quei del Seminario delle Missioni in Parigi; potendosi leggere il dubbio eccitato dal Padre Lessio nel

Lessio excitatum apud Verricellum *de Missionibus lib. 3. de legibus quæst. 79. num. 1.* apud Dianam *in Edit. coordin tom. 6. tract. 1. resolut. 13.* sub §. 2. apud Clericat. *decis. 26. num. 23.* Quod verò ab his, qui in Seminario Parisiis degunt, discussum est, legi potest in citato *Conventu 1. de matrimonio*, cum Ecclesiam illam regeret Cardinalis de Noailles. §. 4. Verùm controversiæ finis cum constitutus deinde fuerit, decernendo, consuetudinem non susceptam posse id efficere, ut Sancta Sedes, cum cœperunt Sinenses, Japonensesque Catholicam Fidem amplecti, Vicariis Apostolicis facultatem daret, qua super impedimento disparitatis cultus cum iis dispensarent, quemadmodum in prædicto §. 4. indicatur, & quemadmodum factum legimus in documento, quod est inter Constitutiones Apostolicas ad Missiones Sinarum, & Tunkini spectantes, Parisiis editas *an. 1676. pag. 38.*, & inter epistolas Card. d'Ossat Parisiis typis mandatas *an. 1627. ep. 311.*, ubi refertur amplissima facultas Missionariis a Gregorio XIII. concessa, ut novos Christifideles Provinciarum, Insularumque Japoniæ impedimento illo solverent, & liberarent: Cumque hujusmodi remissio, nisi lex obstet, non concedatur, satis superque id est, ut clarissimè innotescat, nullius momenti esse, quod de consuetudine impedimenti disparitatis cultus non adhuc suscepta objiciebatur; Cum potissimum peculiaris asserta consuetudo universali contrariæ consuetudini cedere debeat.

Verricell. *de Missionibus lib. 3. de Legibus quæst. 79. num. 1.* nel Diana *in Edit. coord. tom. 6. tract. 1. resolut. 13.* sub §. 2. nel Clericat. *decis. 26. num. 23.* e potendosi leggere il dubbio eccitato da quei del Seminario nella citata *Conferenza 1. sopra il matrimonio*, nel tempo del governo del fù Cardinale di Noailles; *al* §. 4. Ma essendosi poi dato fine alla controversia col dire, che la consuetudine non introdotta poteva essere un motivo sufficiente alla Santa Sede, per dare, ne' principj della conversione de' Cinesi e de' Giapponesi, ai Vicarj Apostolici la facoltà di dispensare sopra l'impedimento della disparità del culto, come si accenna *nel sopraccit.* §. 4. e come anche si vede eseguito nel documento fra le Costituzioni Apostoliche appartenenti alle Missioni della Cina, e del Tunkino ristampate in Parigi *l'anno 1676. alla pag. 38.* ed anche nelle lettere del Cardinale d'Ossat della stampa di Parigi *del 1627.* ed individualmente *nella 311.* in cui rapporta un'ampla facoltà data da Gregorio XIII. ai Missionarj di dispensare sopra il detto impedimento fra i nuovi Cristiani delle Provincie, ed Isole del Giappone; e non concedendosi la Dispensa, se non quando osta il legame della Legge; ciò dee bastare, per far vedere, non essere di verun valore la riflessione della consuetudine non per anche introdotta sopra l'impedimento della disparità del culto; restando oppressa questa particolare asserta consuetudine dalla universale consuetudine contraria.

La consuetudine particolare di questi fù motivo di agevolar loro la dispensa.

Ma con ciò non perde il suo vigore la general consuetudine.

§. 20. Quamobrem ad propositum redeuntes, compertum habeas, quod postquam mulier hæresim more solito in idoneo Tribunali ejuraverit; Tu verò Hebræum sacro baptismate initiaveris, inter illos coram Parocho matrimonium erit iterandum, a Concilio Tridentino præscripta forma servata; quum Baptismi sacramentum sit janua cæterorum. Hic autem Nos finem imponentes Tibi, Dilecte Fili noster, Tuæque Regiæ Domui, ex animo Apostolicam Benedictionem impertimur.

§. 20. E però, ritornando al nostro proposito, le diciamo, che, premessa già l'abjura della Donna secondo il solito nel Tribunale competente, e dato da Lei il Battesimo all' Ebreo, si rinuovi fra l'uomo e la donna il matrimonio avanti il Parroco, osservata la forma del Concilio di Trento, essendo il Sagramento del Battesimo la porta di tutti gli altri Sagramenti: restando Noi col dare a Lei con pienezza di cuore, ed a tutta la sua Reale Famiglia l'Apostolica Benedizione.

Si conchiude, che dopo il Battesimo dell'Ebreo, e l'abiura della Donna, rinovar debbasi tra di loro il Matrimonio.

Datum apud S. Mariam Majorem die 9. Februarii 1749. Pontificatus Nostri Anno IX.

Datum apud S. Mariam Majorem die 9. Februarii 1749. Pontificatus Nostri Anno IX.

Data il dì 9. di Febbrajo 1749.

IV.

De Ecclesiarum cultu & nitore; de Officiorum Ecclesiasticorum, & Musices ratione, Epistola Encyclica, occasione imminentis Anni Sancti, ad Episcopos per ditionem Ecclesiasticam constitutos scripta.

Del culto e mondezza delle Chiese; del regolamento dell'Uffiziatura, e Musica Ecclesiastica, Lettera circolare a' Vescovi dello Stato Ecclesiastico per l' occasione del prossimo Anno Santo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

ANNUS, qui hunc vertentem annum insequitur, ut Fraternitas Tua cognitum, & compertum habet, Jubilæus est. Et quoniam, bello confecto & penitus sublato, summa Dei miseratione, pax inter Principes, qui decertabant, inita est, fas est sperare in Domino, magnos exterarum nationum, etiam longè dissitarum, ad hanc almam Urbem fore concursus. Nos quidem enixe Deum deprecamur, atque etiam ab aliis orari cupimus, ut omnes, qui ad hanc Urbem se conferunt, spirituales fructus Sanctarum Indulgentiarum consequantur, idque ut eveniat, pro virili Nostra, quàm diligenter curabimus. Optamus etiam, ut omnes, qui Romam veniunt, ne moribus nostris offensi recedant; sed potius ex iis, quæ in hac Urbe, atque in aliis Civitatibus Ditionis Nostræ, per quas iter eos facere contigerit, conspexerint, ad

eorum

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

L'ANNO che viene, terminato il presente, come ella ben sa, è l'anno del Giubbileo, detto l'Anno Santo: ed essendo, per somma misericordia di Dio, terminata la guerra, e fatta la pace fra' Principi belligeranti, si può sperare, che grande sia per essere il concorso de' forestieri, e pellegrini di tutte le nazioni, ed anche delle più rimote, a questa nostra Città di Roma. Noi di vero cuore preghiamo, e facciamo pregare il Signor Iddio, acciocchè tutti quelli, che verranno, conseguiscano il frutto spirituale delle sante Indulgenze: nè Noi siamo per tralasciare veruna diligenza per detto effetto. Desideriamo ancora, che tutti quelli, che vengono a Roma, ne partano non scandalizzati, ma pieni di edificazione di quanto avranno veduto non meno in Roma, che in tutte le Città dello Stato Pontificio, per le quali sarà loro con-

venuto

Sollecitudine de' P n tefice affinchè nel venturo Anno Santo tutte le cose in Roma, e nello Stato Ecclesiastico sieno bene ordinate.

Episcoporum zelum ad id excitat.

eorum patrias redeuntes, incitamenta referant atque exempla virtutum. Quod autem ad Romam attinet, jam ex parte a Nobis provisum est, & uberius etiam in posterum providebitur: pro iis verò, quæ ad Diœcesim, quæ a te rectè prudenterque regitur, pertinent, Nobis opus est pastorali tuo zelo, probataque sollicitudine: quod si adjutricem manum, ut certò confidimus, admovere velis, minime dubitamus, non solùm Nos assecuturos id, quod in votis est, sed insuper fore, ut Ecclesiastica disciplina, ex iis, quæ a Nobis præcepta fuerint, composita, non modo per totum Annum Sanctum, sed per plures deinceps annos integra, immotaque permaneat. Id enim ipsum continget, quod usu venire compereris in Sacris Pastoralibus visitationibus; cum enim Ecclesiastici Pastoris adventum Clerici, Secularesque homines opperiuntur, & ante & postquam Episcopus advenit, studiosè satagunt, ut quæ prava sunt, corrigantur; quæ infirma, curentur; quæ mala, amoveantur; adeo ut earum fructus non solo visitationis tempore, sed longe post perseveret.

De Ecclesiarum cultu, & munditie.

§. 1. Sed ut ad rem propositam veniamus, quod in primis Tibi enixè commendamus, illud est, ut Ecclesiæ optimo in statu sint, nitidæ, mundæ, sacraque Supellectili instructæ; facile enim quisque intelligit, si advenæ per hanc nostram Ecclesiasticam ditionem iter agentes, intueantur Ecclesias Civitatum, ac Diœcesum ruinosas, illuvie, & squallore deformes, sacris vestibus indigentes, vel habentes laceras, sordidas, & ejus conditionis, ac status, ut dignæ sint, quæ interdicantur, certè nostris moribus offensæ, atque indignatæ ad suas regiones revertentur. Hic autem adverti volumus, nos verba facere non de sumptuositate, & sacrorum Templorum magnificentia, nec de divite, ac pretiosa supellectili; non enim Nos latet hæc non omnibus in locis haberi posse; sed decentiam, & munditiam desideramus, quas nemini detrectare licet, quia etiam cum paupertate bene convenire, & componi possunt. Inter cœtera mala, quibus Ecclesia Dei affligitur, etiam de hoc dolebat Ven. Card. Bellarminus: *Omitto*, inquiens, *quod alicubi vasa sacra, & vestes, quibus mysteria celebrantur, vilia & sordida inveniantur, indigna prorsus, quæ ad tremenda mysteria adhibeantur. At forte, qui hæc adhibent, pauperes sunt. Id quidem fieri potest; sed si pretiosa non possunt, saltem munda, & nitida procurarent.* Quamobrem Prædecessor noster rec. me. Benedictus XIII., cujus labores pro Ecclesiastica disciplina vel servanda, vel restituenda, Ecclesiarumque decore procurando notissimi sunt, proponere solebat in exemplum Patrum Capuccinorum Ecclesias, in quibus est summa paupertas, æqualisque munditie omnium oculis spectanda se offert. Drexelius *tom.* 17. suorum Operum, quæ Monachii impressæ sunt, in Tractatu, qui inscribitur *Gazophylacium Christi part.* 2. *cap.* 2. *pag.* 153. ita scribit: *Primum, ac potissimum, quod Templis debetur, est mundities. Non tantùm adsint, quæ in usus sacros necessaria, sed etiam, quantum fieri potest, mundissima sint.* Et jure meritò contra eos invehitur, qui domos bene ornatas, & cultas habent, Ecclesias verò in squallore, & sordibus relinquunt. *Sunt etiam, qui domos habent instructissimas, & ornatissimas: in eorum Templis, ac Sacellis squallent omnia: Aræ a frontalibus nudæ vix laceris, & sordidis pannis insternuntur: in cæteris omnibus confusio, & squallor.* Magnus Ecclesiæ Doctor Hieronymus in epistola ad Demetriadem parùm se curare haud obscurè indicavit, pauperes ne, an divites sint Ecclesiæ. *Alii ædificent Ecclesias, vestiant parietes marmorum crustis, columnarum moles advehant,*

venuto di passare, e ripassare, venendo a Roma, e ritornando alle loro patrie. In ciò che appartiene a Roma, già da Noi si sono prese alcune misure; nè si tralascierà di prenderne altre. Abbiamo bisogno del di lei zelo, e della di lei esperimentata attenzione in ciò, che appartiene alla Città, e Diocesi, che da lei è lodevolmente governata: e quando da lei si dia, come speriamo, la mano adjutrice, non solo conseguirassi il fine da Noi bramato, che i forestieri partiranno edificati, e non scandalizzati di Noi; ma altresì ne deriverà un altro buon effetto, che le cose da noi ordinate, e da lei adempite, cagioneranno una buona disciplina non solo nell'Anno Santo, ma in molto tempo in avvenire: Come per appunto succede nelle di lei Visite Pastorali; dimostrando l'esperienza, che i visitati, essendo imminente la Visita, fanno alcune cose, correggono alcuni difetti, per non dover essere ripresi da lei, e per non restar esposti alle dovute pene; e che dura anche dopo il tempo della Visita il bene fatto nell'occasione della medesima.

§. 1. Ma venendo al particolare, la prima cosa, che le inculchiamo, si è, che le Chiese si ritrovino in buono stato, pulite, monde, e proviste di sacri arredi: volendovi poco a capire, che vedendosi dai forestieri le Chiese delle Città, e Diocesi dello Stato Ecclesiastico in cattivo stato, sporche, o sprovviste di sacri arredi, o proviste di arredi laceri, e degni d'essere sospesi, ritornerebbero ai loro paesi, pieni d'orrore, e di mal talento. Avvertasi, che non parliamo della suntuosità, e della magnificenza de' sacri Tempj, nè della preziosità delle sacre suppellettili; sapendo ancor Noi, che simili cose non si possono avere da per tutto. Abbiamo parlato della decenza, e della pulizia, da cui non v'è chi possa esentarsi; essendo la decenza, e la pulizia compatibili anche colla povertà. Tra gli altri mali, da cui è afflitta la Chiesa di Dio, anche di questo si doleva il Ven. Cardinal Bellarmino, dicendo: *Omitto, quod alicubi vasa sacra, & vestes, quibus mysteria celebrantur, vilia, & sordida inveniantur, indigna prorsus, quæ ad tremenda mysteria adhibeantur. At forte qui hæc adhibent, pauperes sunt; id quidem fieri potest; sed si pretiosa esse non possunt, saltem munda, & nitida procurarent.* La santa memoria di Benedetto XIII. nostro Benefattore, e che si sa quanto ha travagliato in tempo di vita sua per la retta disciplina, e per la decenza delle Chiese, era solito di portare al nostro proposito l'esempio delle Chiese de' PP. Cappuccini povere dell'ultima povertà, e pulite dell'ultima pulizia. Il Drexellio *al tom.* 17. delle sue Opere stampate in Monacho nel suo Trattato intitolato *Gazophylacium Christi, par.* 2. *cap.* 2. *pag.* 153. così scrive; *Primum ac potissimum, quod Templis debetur, est mundities. Non tantùm adsint, quæ in usus sacros necessaria, sed etiam, quantum fieri potest, mundissima sint:* e con tutta inveisce contra quelli, che hanno le loro case ben finite, e lasciano le Chiese, e gli Altari nello stato miserabile, in cui si veggono: *Sunt etiam, qui domos habent instructissimas, ac ornatissimas: in eorum Templis, aut Sacellis squallent omnia: Aræ a frontalibus nudæ vix laceris, ac sordidis pannis insternuntur: in cæteris omnibus confusio, & squallor.* Il gran Padre S. Girolamo, che nella sua lettera a Demetriade si mostrò assai indifferente sopra il punto della gran ricchezza delle Chiese: *Alii ædificent Ecclesias, vestiant parietes marmorum crustis, columnarum moles advehant, earumque deaurent capita, pretiosum ornatum non sentientia; ebore argentoque valvas,*

earum- &

earumque deaurent capita, pretiosum ornamentum non sententia; ebore, argentoque valvas, & gemmis aurata distinguant Altaria; non reprehendo, non abnuo; unusquisque in suo sensu abundet: meliusque est hoc facere, quàm repositis opibus incubare. At verò Ecclesiarum munditiem maximi facere aperte declaravit, cum Nepotianum summis laudibus extulit, quia diligens, ac sollicitus fuit in nitore, & munditia Ecclesiarum, atque Altarium curanda, ut videre licet in ejusdem Nepotiani Epitaphio, quod Sanctus ad Heliodorum misit. *Erat ergo*, ait, *sollicitus, si niteret Altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si janitor creber in porta, vela semper in hostiis, si sacrarium mundum, si vasa luculenta, & in omnes cæremonias pia sollicitudo disposita; non minus, non majus negligebat officium.* Profectò sedulo, ac diligenter cavendum est, ne illud non sine maxima Ecclesiastici Ordinis infamia contingat, quod sibi evenisse narrat laudatus Cardinalis Bellarminus: *Ego*, ait, *cum aliquando ex itinere apud Episcopum nobilem, & prædivitem hospitarer, vidi aulam vasis argenteis splendidam, & mensam omni genere præstantium ciborum refertam; mappas quoque, & reliqua omnia nitida, & odorem suavem spirantia. Sed cum die sequente summo mane ad Ecclesiam Palatio contiguam descendissem, ut sacris operarer, inveni omnia contraria, id est vilia, & sordida, ut vix auderem in tali loco, & cum tali apparatu Divina mysteria celebrare.*

§. 2. Altera res est, ad quam curam tuam, & sollicitudinem excitamus, ut horæ Canonicæ, pro more & instituto cujusque Ecclesiæ, canantur, seu recitentur, prout decet, ac convenit, ab iis, qui ad eas tenentur; nihil enim est magis Ecclesiasticæ disciplinæ inimicum, aut perniciosum, quàm Divinam Psalmodiam in Ecclesiis Dei contemptim, aut negligenter obire. Certe haud ignota tibi est obligatio, qua Canonici, aliique Ecclesiarum Metropolitanarum, Cathedralium, & Collegiatarum ad quotidie Horas Canonicas in Choro cantandas tenentur: cui obligationi satis ille utique non facit, qui Ecclesiasticæ Psalmodiæ munere, nulla animi attentione, oscitanter indiligenterque perfungitur. Sum. Pont. Innocentius III. in Concilio Lateran. *relato in cap. Dolentes de celebrat. Miss.* de eadem obligatione loquitur in hunc modum: *Districtè præcipientes in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent, pariter & devote.* Ubi Glossa explicans verbum illud *studiose*, hæc subjicit: *Quantum ad officium oris, idest sine sycopa*: & ad verbum *devote* talia adnotat: *Quantum ad officium cordis.* Clemens V. Prædecessor noster in Concilio Viennensi in sua Constitutione, quæ inter Clementinas reperitur, & cujus initium est: *Gravi*, sub titulo *de celebratione Missarum* eodem modo loquitur: *ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis horis debitis devotè psallatur.* Et Concilium Tridentinum *cap. 12. sess. 24. de Reformatione* tractans de obligationibus Canonicorum Secularium: *Omnes verò*, inquit, *Divina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia, & Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, assistere, & inservire; atque in Choro ad psallendum instituto, hymnis, & canticis Dei nomen reverenter, distinctè, devoteque laudare.* Hinc autem necessario sequitur, diligenter invigilandum, ut cantus præceps minime sit, aut citior quàm decet, utque suis locis pausæ fiant, & ut altera pars Chori versiculum psalmi subsequentem non exordiatur, priusquam altera antecedentem absolverit. *Nec prius psalmi una pars Chori versiculum incipiat,*

& gemmis aurata distinguant Altaria; non reprehendo, non abnuo: unusquisque in suo sensu abundet: meliusque est hoc facere, quàm repositis opibus incubare. Lasciò la sua tal quale indifferenza, quando parlò della pulizia delle Chiese; avendo coi dovuti encomj celebrato il suo Nepoziano, per essere stato esso sempre attento a tener pulite le Chiese, e gli Altari; come si vede nell' Epitaffio del detto Nepoziano, che il Santo scrisse ad Eliodoro: *Erat ergo sollicitus si niteret Altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si janitor creber in porta, vela semper in ostiis, si sacrarium mundum, si vasa luculenta, & in omnes cæremonias pia sollicitudo disposita; non minus, non majus negligebat officium.* Certamente si deve con gran cura, e diligenza provvedere, che non succeda con disonore dell'Ordine Ecclesiastico, quello, che racconta essere a se accaduto il sopradetto Cardinal Bellarmino: *Ego*, dice, *cum aliquando ex itinere apud Episcopum nobilem, & prædivitem hospitarer, vidi aulam vasis argenteis splendidam, & mensam omni genere præstantium ciborum refertam: mappas quoque, & reliqua omnia nitida, & odorem suavem spirantia. Sed cum die sequente summo mane ad Ecclesiam Palatio contiguam descendissem, ut sacris operarer, inveni omnia contraria, idest vilia, & sordida, ut vix auderem in tali loco, & cum tali apparatu Divina mysteria celebrare.*

Dell'Officiatura Ecclesiastica.

§. 2. La seconda cosa, sopra cui eccitiamo la di lei attenzione, si è, che le Ore Canoniche siano cantate, o recitate giusta ciò, che porta la pratica di ciascuna Chiesa, nel Coro, ma a dovere, da quelli, che sono ad esso obbligati: non essendovi cosa più indicante la totale ruina dell' Ecclesiastica disciplina, che l'entrar nelle Chiese, e vedere, e sentire le Ore Canoniche cantate, o recitate nel Coro con istrapazzo. Ella ben sa l'obbligo, che hanno i Canonici, e gli addetti al servizio delle Chiese Metropolitane, Cattedrali, o Collegiate, di cantare ogni giorno le Ore Canoniche nel Coro; e che a quest' obbligo non si soddisfa, se il tutto non si adempie con tutta la devozione. Il Pontefice Innocenzo III. nel Concilio Lateranense, riferito *nel cap. Dolentes, de celebratione Missarum*, parla del sopraddetto obbligo ne' termini accennati: *Districtè præcipientes in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiosè celebrent pariter, & devotè*, ove la Chiosa spiegando la parola *studiosè*, così soggiunge: *Quantum ad officium oris, idest sine syncopa*: e sopra la parola *devotè*, così pure soggiunge: *Quantum ad officium cordis.* Il Pontefice Clemente V. nel Concilio Viennense nella sua Costituzione riferita nelle Clementine, che incomincia *Gravi*, sotto il titolo *de celebratione Missarum* parla con lo stesso linguaggio: *Ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis, horis debitis devotè psallatur.* Ed il Concilio di Trento *nel cap. 12. della sess. 24. de reformatione*, trattando degli obblighi de' Canonici Secolari, così dice: *Omnes verò Divina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia, & Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, assistere, & inservire; atque in Choro ad psallendum instituto, hymnis, & canticis Dei nomen, reverenter, distinctè, devotèque laudare.* Dal che deriva, doversi con molta attenzione invigilare, che il canto non sia precipitoso, che si facciano le fermate ne' luoghi segnati, che una parte del Coro non incominci il versetto del Salmo, se l' altra parte non ha terminato il suo: *Nec prius Psalmi una pars Chori versiculum incipiat,*

Della convenevole maniera del Canto Ecclesiastico.

quàm quàm

quàm ex altera præcedentes psalmi, & versiculi finiantur. Sunt verba Concilii Salmuriensis *an.* 1253. Demum ut cantus vocibus unisonis peragatur, & Chorus a peritis in cantu Ecclesiastico (qui cantus planus, seu firmus dicitur) regatur. Hujusmodi cantus ille est, quem ad musicæ artis regulas dirigendum, efformandumque multum elaboravit S. Gregorius Magnus Prædecessor noster, ut testatur Joannes Diaconus *in ejus vita lib.* 2. *cap.* 7. Hoc autem loco plura addere, quæ ad Ecclesiasticam eruditionem pertinent, de Ecclesiastici cantus origine, de Cantorum Schola, & Primicerio, qui ei præsidebat, haud difficile nobis esset; sed prætermissis, quæ minus necessaria videntur, eò, unde paulo digressi sumus, rem propositam exequentes revertamur. Cantus iste ille est, qui fidelium animos ad devotionem & pietatem excitat; denique ille est, qui si rectè decenterque peragatur in Dei Ecclesiis, a piis hominibus libentius auditur; & alteri, qui cantus harmonicus, seu musicus dicitur, merito præfertur. Hunc quidem Monachi à Presbyteris Secularibus didicerunt; & cum ab ipsis accurate, diligenterque tractetur, sacrisque in functionibus adhibeatur: contra autem negligatur a nonnullis Clericis, oscitanterque persolvatur; hæc potissima causa est, cur a Christiano populo frequentius Regularium Ecclesiæ, quàm Secularium adeantur; ut bene advertit Jacobus Eveillon in suo Tractatu *de recta ratione psallendi ad cap.* 9. *art.* 9. *pag.* 99.: *Sordescit quippe sanctis auribus omnis musici concentus titillatio præ hac plani cantus, & simplicis psalmodiæ harmonia, si recta fuerit. Atque eo fit, ut, relictis hodie Ecclesiis Collegiatis, & Parochialibus, tam libenter, & avide concurrat populus fidelis ad Ecclesias Monachorum, qui magistram habentes in colendo Deo pietatem, sanctè, moderatè, & ut Psalmistarum Princeps olim dixit, sapienter psallunt, & Domino suo, ut Domino, & Deo, cum summa reverentia famulantur. Quod sane pudori debet esse Ecclesiis primariis, & majoribus, a quibus Monachi & canendi, & psallendi artem omnem, ac regulam didicerunt.* Et ideo Sacrum Concilium Tridentinum, quod nihil eorum, quæ ad reformationem Cleri conferre poterant, prætermisit *cap.* 18. *sess.* 23. *de Reformatione*, ubi agit de Seminariis instituendis, inter cœtera, quæ Seminariorum alumnos edocendos præcipit, etiam cantum recenset his verbis: *Ut vero in disciplina Ecclesiastica commodius instituantur, tonsura statim, atque habitu Clericali semper utentur, Grammatices, Cantus, Computi Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam discent.*

quàm ex altera præcedentes psalmi, & versiculi finiantur: sono parole del Concilio Salmuriense *dell' anno* 1253. Che il canto sia regolato con voci unisone, e che il Coro sia retto da persone perite nel canto fermo. Questo è quel canto, per regolare il quale tanto faticò S. Gregorio il Grande, come attesta Giovanni Diacono nella di lui Vita *al lib.* 2. *cap.* 7. Al che non sarebbe difficile l'aggiungere molte belle notizie ricavate dall' Ecclesiastica erudizione sopra l'antica Scuola de' Cantori, e sopra il Primicerio, che ad essa presiedeva. Questo è quel canto, che eccita alla divozione; E questo finalmente è quello, che, bene regolato nelle Chiese, piace assai più alle persone divote del canto figurato; e questo è quello, che i Monaci hanno imparato dai Preti Secolari, e che bene adoprato da essi, e negligentato dagli altri, è la potissima causa, per cui sono dal popolo più frequentate le Chiese de' Regolari, che quelle de' Secolari, come ben riflette Giacomo Eveillon nel suo Trattato *de recta ratione psallendi al cap.* 9. *art.* 9. *pag.* 99.: *Sordescit quippe sanctis auribus omnis musici concentus titillatio præ hac plani cantus, & simplicis psalmodiæ harmonia, si recta fuerit. Atque eo fit, ut, relictis hodie Ecclesiis Collegiatis, & Parochialibus, tam libenter, & avidè concurrat populus fidelis ad Ecclesias Monachorum, qui magistram habentes in colendo Deo pietatem, sanctè, moderatè, & ut Psalmistarum Princeps olim dixit, sapienter psallunt, & Domino suo, ut Domino & Deo, cum summa reverentia famulantur. Quod sanè pudori debet esse Ecclesiis primariis & majoribus, a quibus Monachi & canendi, & psallendi artem ac regulam didicerunt.* E però il sacro Concilio di Trento, che nulla tralasciò di quanto poteva cooperare alla riforma del Clero, *nel cap.* 18. *della sess.* 23. *de Reformatione*, ove parla dell' istituzione de' Seminarj, fra le altre cose, che prescrive doversi insegnare ai Chierici Seminaristi, annovera ancor quella del canto; *Ut verò in disciplina Ecclesiastica commodius instituantur, Tonsura statim atque habitu Clericali semper utentur, Grammatices, Cantus, Computi Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam discent.*

De Musicis concentibus ad devotionis & gravitatis normam exigendis.

§. 3. Tertia res est, de qua Nos te admonere opus est, ut musicus cantus, qui nunc in Ecclesiis usu receptus est, & qui Organi, aliorumque Instrumentorum harmoniæ conjungi solet, ita instituatur, ut nihil profanum, nihil mundanum, aut theatrale resonet. Universus quidem Orbis Christianus Organi, aliorumque musicorum instrumentorum usum adhuc non recepit; præter enim Ruthenos Ritus Græci, qui in suis Ecclesiis neque organum, neque alia musicæ instrumenta habent, teste Patre le Brun *tom.* 2. *explication. Miss. pag.* 215. Nostra Pontificia Capella, ut omnibus notum est, cantum musicum, sed gravem, decorum, piumque admittit, nunquam autem organum recepit, quod etiam notatur a Patre Mabillone in suo Musæo Italico *tom.* 1. *pag.* 47. §. 17. *Dominica Trinitatis, Capellæ, ut vocant, Pontificiæ interfuimus &c. Nullus organorum musicorum usus in hujusmodi sacris, sed sola vocum musica, eaque gravis cum plano cantu admittitur.* Refert Grancolas in *Commentario historico de Breviario Romano cap.* 17. etiam num in Galliis aliquas insi-

Organa, aliaque Instrumenta in Capella Pontificis, & alibi nunquam admissa.

§. 3. La terza cosa, che è d'uopo, che da Noi siale avvertita, si è, che essendo già introdotto nelle Chiese il canto musicale, accompagnato coll'organo, e cogli altri strumenti, esso almeno non sia profano o teatrale. Non è in tutto il Mondo Cristiano vigente l'uso dell'organo, e degli altri strumenti musicali nelle Chiese. Non parliamo del Rito Greco de' Russi, che nelle loro Chiese non tengono organo, nè altri strumenti Musicali, come attesta il Padre le Brun *nel tom.* 2. *della Spiegazione della Messa, alla pag.* 215. La nostra Pontificia Cappella, com' è noto ad ognuno, ammette il canto musicale, ma senza l'organo: il che anche vien avvertito dal P. Mabillon nel suo Museo d'Italia *tom.* 1. *pag.* 47. §. 17.: *Dominica Trinitatis, Capellæ, ut vocant, Pontificiæ interfuimus &c. Nullus organorum musicorum usus in hujusmodi sacris, sed sola vocum musica, eaque gravis, cum plano cantu admittitur.* Riferisce il Grancolas *nel suo Commentario istorico sopra il Breviario Romano al cap.* 17. che anche oggidì nella Francia si ritrovano alcune Chiese

gnes

insigni,

-gnes Ecclesias reperiri, quæ organum, cantumque musicum, seu harmonicum in sacris functionibus non adhibent: *Sunt tamen ad hanc diem insignes in Gallia Ecclesiæ, quæ organorum, & musices usum ignorant.* Illustris Ecclesia Lugdunensis, quæ quidem novitatibus semper adversata est, usque ad hunc diem exemplum Pontificiæ Capellæ secuta, nunquam organo uti voluit: *Constat igitur ex dictis, nec statim ab initio, nec ubique recepta fuisse musicalia Instrumenta: Nam etiam nunc Romæ in Sacello Summi Pontificis semper sine instrumentis Officiorum solemnia celebrantur; & Ecclesia Lugdunensis, quæ novitates nescit, semper organa repudiavit, neque in hunc diem ascivit.* Sunt verba Cardinalis Bona *in Tract. de Divin. Psalm. cap.* 17. *§.* 2. *num.* 5. Quam igitur opinionem de Nobis accepturi sint, qui ex illis regionibus, ubi nullus musicorum instrumentorum usus est, ad Nos, nostrasque Urbes proficiscuntur, in quorum Ecclesiis concentus musicos audient, non secus ac in theatris, aliisque profanis locis, facili quisque per se conjectura assequi potest. Venient etiam, haud dubium est, exteri ex illis regionibus, in quarum Ecclesiis cantus, & musica instrumenta adhibentur, perinde ac in aliquibus nostris fieri solet. Sed si isti homines prudentes, & pii sint, dolebunt quidem, in cantu & sono Nostrarum Ecclesiarum, remedium illud, quod malo suarum Ecclesiarum curando afferri optabant, non invenisse. Etenim, omissa controversia illa, qua nonnulli inter se decertant, quorum alii cantum musicum, & musicorum instrumentorum usum in Ecclesiis reprobant, ac vituperant; alii verò probant, ac laudant: nullus certe est, qui inter cantum Ecclesiasticum, & scænicas modulationes discrimen aliquod non desideret, & theatrales profanosque cantus in Ecclesiis tolerari non condemnet.

§. 4. Diximus reperiri, qui cantum harmonicum cum musicis instrumentis in Ecclesiis adhiberi minime probant. Horum princeps quodammodo dici potest Abbas Aelredus, coævus & discipulus S. Bernardi, *qui lib.* 2. *ejus Operis, quod inscribitur Speculum Charitatis cap.* 23. *tom.* 23. *Biblioth. Patrum pag.* 118. ita scribit: *Unde, cessantibus jam typis, & figuris, unde in Ecclesia tot organa, tot cymbala? Ad quid, rogo, terribilis ille follium flatus, tonitrui potius fragorem, quàm vocis exprimens suavitatem? Ad quid illa vocis contractio, & infractio? Hic succinit, ille discinit, alter supercinit, alter medias quasdam notas dividit, & incidit.* Asserere quidem non audemus, ætate S. Thomæ Aquinatis, nullis in Ecclesiis usum musici cantus cum musicis instrumentis fuisse: illud utique affirmare licet, in Ecclesiis minime fuisse, quæ Sancto Doctori notæ, & cognitæ erant; ideoque hujusmodi cantui ipse nequaquam favisse videtur. Tractat enim 2. 2. *qu.* 91. *art.* 2. quæstionem illam, utrum in Divinis laudibus sint cantus assumendi; respondet assumendos esse; sed cum sibi quarto loco opponat: *Instrumenta musica, sicut cytharas, & psalteria, non assumere Ecclesiam in Divinas laudes, ne videatur judaizare*: cum in psalmo XXXII. *Confitemini Domino in cythara, in psalterio decem chordarum psallite illi.* Respondet: Hujusmodi musica instrumenta magis movere ad delectationem, quàm interiùs disponere ad pietatem; in veteri autem Testamento ideo adhibita fuisse: *quia populus erat magis durus, & carnalis, unde erat per hujusmodi instrumenta provocandus, sicut & per promissiones terrenas*: Addit insuper, instrumenta in veteri Testamento typos seu figuras aliquarum rerum fuisse: *Tum etiam, ait, quia hujusmodi instrumenta corporalia aliquid figurabant.* De Summo Pon-

insigni, che non vogliono organo ò canto figurato: *Sunt autem ad hanc diem insignes in Gallia Ecclesiæ, quæ organorum, & musices usum ignorant.* La gran Chiesa di Lione, che sempre è stata alle novità contraria, fino al giorno d'oggi siegue la traccia della Pontificia Cappella, nè ha mai voluto l'uso dell'organo: *Constat igitur ex dictis, nec statim ab initio, nec ubique recepta fuisse musicalia instrumenta: nam etiam nunc Romæ in Sacello Summi Pontificis semper sine instrumentis Officiorum solemnia celebrantur, & Ecclesia Lugdunensis, quæ novitates nescit, semper organa repudiavit, neque in hunc diem ascivit*: sono parole del Cardinal Bona nel suo Trattato *de Divina Psalmodia al cap.* 17. *§.* 2. *num.* 5. E però non vi vuol molto a comprendere il concetto, che faranno di noi que' forestieri, che venendo da que' paesi, ne' quali non usano nelle Chiese gl'istrumenti musicali, ne sentiranno il suono nelle nostre Chiese in tutto e per tutto simile a quello de' teatri. Capiteranno pure forestieri, che vengono da' paesi, ne' quali si canta, e si sona nelle Chiese loro, come appunto si canta, e si sona presentemente nelle nostre: Ma, se questi saranno uomini di buon senno, non potranno non deplorare, di non aver ritrovato nel canto e suono delle nostre Chiese, il rimedio a quel male, che hanno richiesto, e non ottenuto nelle loro. Imperocchè chiocchè siasi della gran controversia sopra il canto figurato, e sopra l'uso degl' istrumenti nelle musiche delle Chiese, nel che alcuni l'hanno riprovato, e lo riprovano, altri l'hanno lodato, e lo lodano; non v'è però veruno, che non condanni il canto teatrale nelle Chiese, e non richieda una gran differenza fra il canto Ecclesiastico, e quello delle scene.

L'uso di essi nelle Chiese è riprovato da alcuni.

§. 4. Abbiamo detto, esservi chi hà riprovato, e chi anche riprova l'uso del canto figurato con gl'istrumenti musicali nelle Chiese. Capo di questi può dirsi, che fosse l'Abbate Aelredo, coetaneo, e discepolo di S. Bernardo, che *nel lib.* 2. della sua Opera intitolata *Speculum Charitatis, al cap.* 23. *nel tom.* 23. della Biblioteca de' Padri *pag.* 118. così scrive: *Unde, cessantibus jam typis & figuris, unde in Ecclesia tot organa, tot cymbala? Ad quid, rogo, terribilis ille follium flatus, tonitrui potiùs fragorem, quàm vocis exprimens suavitatem? Ad quid illa vocis contractio, & infractio? Hic succinit, ille discinit, alter supercinit, alter medias quasdam notas dividit, & incidit.* Non c'impegneremo a dire, che nel tempo di S. Tommaso d'Aquino non vi fosse in alcune Chiese l'uso della musica con gl'istrumenti: ma bensì diremo, che non v'era nelle Chiese, delle quali esso avea la pratica, e che perciò non fù esso molto parziale. Tratta il Santo Dottore *nella* 2. 2. *quæst.* 91. *art.* 2. il punto, *Utrum in Divinis laudibus sint cantus assumendi*; ed al quesito risponde di sì: ma facendosi in quarto luogo l'opposizione, che la Chiesa non ammette gl'istrumenti ne' suoi canti, per non mostrare di giudaizzare, giacchè nel Salmo 32. si legge: *Confitemini Domino in cythara, in psalterio decem chordarum psallite illi*: risponde, che i musici strumenti muovono l'animo al diletto, più che ad altra cosa; e che nell'antico Testamento ve n' era l'uso, *quia populus erat magis durus & carnalis, unde erat per hujusmodi instrumenta provocandus*: oltre di che nel Testamento vecchio gl' istrumenti figuravano qualche cosa, del che non v'è bisogno nel Testamento nuovo: *Tum etiam quia hujusmodi instrumenta corporalia aliquid figurabant.* Del gran Pontefice Marcello II. si

Pontifice Marcello II. literis traditum est, secum deliberasse, musicam in Ecclesiis abolere, cantumque Ecclesiasticum ad cantum planum redigere, ut cuique compertum fieri potest ex ejus Vita, quam scripsit Petrus Polidori nuperrimè defunctus Beneficiatus Basilicæ S. Petri, vir inter Literatos non ignotus. Ætate nostra vidimus Cardinalem Thomasi, virum sanctitate vitæ, eximiaque in Liturgicis rebus eruditione insignem, in Ecclesia sua Titulari S. Martini ad Montes die festo ejusdem Sancti, in cujus honorem Ecclesia dedicata est, in Missa, & Vespertinis Officiis concentus musicos haberi noluisse; sed ut a viris Religiosis, in sacris peragendis, cantus planus adhiberetur, præcepisse.

Ab aliis, si moderatus sit, admittitur, & laudatur.

§. 5. Diximus esse aliquos, qui usum musici cantus cum Instrumentis in Divinis Officiis approbant. Nam eodem sæculo, qui vixit laudatus Abbas Aelredus, floruit etiam Joannes Sariberiensis Episcopus Carnotensis, qui *lib. 1. Policratici cap. 6.* Musicam organicam, seu concentum vocum, & instrumentorum laudat: *Ad mores itaque instruendos, & animos exultatione virtutis trajiciendos in cultum Domini, non modo concentum hominum; sed & instrumentorum modos, censuerunt Sancti Patres Domino applicandos, cum Templi reverentiam dilatarent.* S. Antoninus *in ejus Summa part. 3. tit. 8. cap. 4. §. 12.* non rejicit cantum harmonicum in Divinis Officiis: *Cantus quidem firmus in Divinis Officiis a Sanctis Doctoribus institutus est, ut Gregorio Magno, Ambrosio, & aliis. Biscantus autem in Officiis Ecclesiasticis quis adinvenerit, ignoro: pruritui aurium videtur magis deservire, quàm devotioni; quamvis pia mens etiam in his fructum referat audiendo.* Et paulo post admittit in Divinis Officiis nòn solum organum, sed etiam alia instrumenta musica: *Sed & pulsatio organorum, vel aliorum instrumentorum ad Divinam laudem initium virtutis habuisse a Propheta David.* Constituerat quidem Marcellus II. Pontifex ab Ecclesiis cantus musicos, & musica instrumenta removere; sed Joannes Petrus Aloysius Prænestinus Magister Capellæ Basilicæ Vaticanæ musicos cantus in sacris Missarum solemnibus persolvendis composuit tam excellenti arte, ut ad pietatem animos, & devotionem moverent. Itaque illis auditis a Summo Pontifice, qui Missæ interfuit, mutata voluntate, ab eo, quod sibi proposuerat, recessit, quemadmodum ex antiquis monumentis tradidit Andreas Adami in suis observationibus ad Capellam Pontificiam *in præfat. histor. pag. 11.* In Concilio Tridentino actum est de eliminanda musica ab Ecclesiis; sed cum ab Imperatore Ferdinando per suos Legatos expositum fuisset, cantum musicum, seu figuratum, fidelium animis incitamento ad devotionem, & pietatem esse; Decretum, quod jam adornatum fuerat, moderari placuit, uti legitur *in sess. 22. in Decreto de observ. & evit. in celebrat. Missæ.* In eo autem ab Ecclesiis solùm rejectæ fuerunt musicæ illæ, *ubi sive organo, sive cantu lascivum, aut impurum aliquod miscetur.* Hæc narrantur a Grancolas *in laudato Commentario pag. 56.*, & a Cardinali Pallavicino *in hist. Concilii lib. 22. cap. 5. num. 14.* Profecto Ecclesiastici Scriptores magni nominis libenti animo eamdem sententiam sequuntur. Ven. Cardinalis Bellarminus *tom. 4. controvers. lib. 1. de bonis operibus in particulari cap. 17. in fine* docet, retinendum esse in Ecclesiis usum organorum, sed alia instrumenta musica non facile admittenda: *Ex quibus illud efficitur, ut organa propter infirmos in Ecclesiis retinenda sunt, ita non facilè alia instrumenta esse introducenda.* Eâdem semitâ insistit Cardinalis Cajetanus in sua Summa ad Verbum *organum*, ubi talia habentur: *Orga-*

si legge: c'hera risoluto di levare la Musica dalle Chiese, riducendo il canto Ecclesiastico al canto fermo; come può vedersi nella di lui Vita, scritta da Pietro Polidori ultimamente defunto, Benefiziato della Basilica di S. Pietro, ed uomo cognito fra i Letterati. Si sa, che nel Concilio di Trento era già stato formato il Decreto coerente all'idea del Pontefice Marcello II. E ne' giorni nostri abbiamo veduto, che il Venerabile Cardinale Tomasi, uomo di santa vita, e di profonda letteratura nelle materie rituali, non volle nella sua Chiesa Titolare di S. Martino a' Monti, nel giorno della Festa del Santo, la musica con gl'istrumenti ne' Vespri, e nella Messa, che fece cantare da varj Religiosi col canto fermo, e da Coro.

§. 5. Abbiamo detto, esservi stati, ed ancor esservi taluni, che hanno approvato, ed approvano il canto Musicale con gli strumenti ne' Divini Officj. Nello stesso secolo, in cui visse il citato Abbate Aelredo, visse ancora Giovanni Sarisberiense, Vescovo Carnotense, che *nel lib. 1. Policratici ad cap. 6.* lodò la musica istrumentale: *Ad mores itaque instruendos, & animos exultatione virtutis trajiciendos in cultum Domini, non modò concentum hominum, sed & instrumentorum modos, censuerunt Sancti Patres Domino applicandos, cùm Templi reverentiam dilatarent.* S. Antonino *nella sua Somma alla part. 3. tit. 8. cap. 4. §. 12.* non rigetta il canto figurato ne' divini Officj: *Cantus quidem firmus in Divinis Officiis a Sanctis Doctoribus institutus est, ut Gregorio Magno, Ambrosio, & aliis. Biscantus autem in Officiis Ecclesiasticis quis adinvenerit, ignoro: pruritui aurium videtur magis deservire, quàm devotioni; quamvis pia mens etiam in his fructum referat audiendo:* e poco dopo ammette ne' Divini Officj non solo l'organo, ma ancora gli altri strumenti musicali: *Sed & pulsatio organorum, vel aliorum instrumentorum ad Divinam laudem initium virtutis habuisse a Propheta David,* con quel che siegue. Fù certamente pensiere di Marcello II. il bandire dalla Chiesa la musica, e gl'istrumenti musicali; ma avendogli il celebre Giovanni Pier Luigi di Palestrina, Maestro di Cappella della Basilica di S. Pietro, fatto sentire una Messa composta in musica sì, ma in musica molto divota, fù dal Pontefice abbandonata l'idea di levare dalle Chiese la musica: giusta ciò, che dagli antichi monumenti ricavò Andrea Adami nelle sue Osservazioni alla Cappella Pontificia *nella Prefazione Storica pag. 11.* Nel Concilio di Trento si pensò senza dubbio a levare la musica dalle Chiese; ma avendo fatto rappresentare da' suoi Ambasciadori l'Imperadore Ferdinando, che il canto figurato riusciva sovente d'incitamento alla divozione; fu temperato il progettato Decreto, come si legge *nella sess. 22.* nel Decreto *de observandis, & evitandis in Celebratione Missæ*, ove furono rigettate dalle Chiese le musiche, *ubi sive organo, sive cantu, lascivum aut impurum aliquid miscetur.* Il fatto è riferito dal Grancolas *nel citato Commentario alla pag. 56.* e dal Cardinale Pallavicino *nella Storia del Concilio al lib. 22. cap. 5. num. 14.* I nostri Ecclesiastici Autori di gran grido vengono volentieri in questo sentimento. Il Venerabile Cardinal Bellarmino *nel tom. 4. delle sue Controversie al lib. 1. de bonis operibus in particulari cap. 17. in fine*, insegna, doversi ritenere nelle Chiese l'uso degli organi, ma non doversi così facilmente dar l'adito agli altri istrumenti musicali: *Ex quibus omnibus illud efficitur, ut organa propter infirmos in Ecclesiis retinenda sunt, ita non facile alia instrumenta esse introducenda.* Per la stessa strada cammina il Cardinale Gaetano nella sua Somma, alla parola *Organum*, ove così scrive: *Organorum usus in Ecclesia licet*

Organorum usus in Ecclesia licet sit novus, in cujus signum Ecclesia Romana adhuc non utitur eis coram Pontifice, licitus tamen est pro carnalibus adhuc fidelibus imperfectis. Ven. Cardinalis Baronius ad annum Christi LX. ita scribit: *Verum, quod post multa sæcula usu receptum sit, ut in Ecclesia adhiberentur organica instrumenta disparibus cannis simul junctis confecta, haud jure quis poterit improbare.* Cardinalis Bona *de Divina Psalmodia cap.* 17. agens de organis, quæ in Ecclesiis pulsantur: *non tamen*, inquit, *damnari debet moderatus eorum usus &c. lætificat organorum concentus tristes hominum mentes, & supernæ Civitatis insinuat jucunditatem, sollicitat pigros, recreat diligentes, provocat justos ad amorem, peccatores ad compunctionem.* Suarez *tom.* 2. *de Religione lib.* 4. *de Horis Canonicis cap.* 8. *num.* 5. animadvertit, organi nomine comprehendi non solum illud instrumentum musicum, quod hodie vulgo Organum vocari solet, sed alia etiam instrumenta harmonica (quod jam ante notatum fuit a S. Isidoro *lib.* 2. *orig. cap.* 20. *Organum vocabulum est generale vasorum omnium musicorum*); ideoque concludit, recepto in Ecclesiis organo, etiam alia instrumenta musica admittenda esse. Et Sylvius *tom.* 3. *suorum Operum super* 2. 2. *S. Thomæ quæst.* 91. *art.* 2. Cantum harmonicum, seu figuratum ab Ecclesiis non repellit: *Ideoque*, ait, *magna cura habenda est cantus Ecclesiastici, tum ejus, qui planus, seu Gregorianus dicitur, qui proprie est Ecclesiasticus, tum ejus, qui postea in Ecclesiam est introductus, & vocatur figuratus, sive harmonicus.* Et paulo post: *Nihilominus, quod post multa sæcula usu receptum sit, ut in Ecclesiasticis Officiis Instrumenta musica adhiberentur; nullo modo est improbandum.* Bellotte *in lib. de Ritibus Ecclesiæ Laudunensis pag.* 209. *sub num.* 8. posteaquam de musicis instrumentis ample, ac fuse locutus est, quæ in Divinis Officiis nonnunquam adhibentur, & posteaquam ostendit antiquitus in Ecclesiis usui minime fuisse, nullam aliam causam veteris hujus moris, diversæque consuetudinis fuisse existimat, quàm necessitatem, qua tum adstringebantur Christiani, ut quoad fieri posset, recederent a profanis Ritibus Gentilium, qui in theatris, in conviviis, in sacrificiis, instrumentis musicis utebantur. *Proinde nequaquam instrumentorum musicorum vitio vertendum est, quod posterioribus tantum seculis usa sit Ecclesia musicis cantoribus, & musicalibus instrumentis, sed quod a Gentilibus ejusmodi musica instrumenta in turpibus ac sordidis usibus, nimirum in theatris, conviviis, ac sacrificiis consueverint adhiberi.* Persicus in suo Tractatu *de Divino, & Ecclesiastico Officio dub.* 5. *num.* 7. ita loquitur de cantu figurato in Ecclesiis: *Dico secundò, quamvis in cantu organico, seu figurato, multi possint abusus obrepere, sicut in omnibus aliis Ecclesiasticis cæremoniis accidit; ipsum tamen per se, si debite, religiose, & decenti moderatione fiat, licitum esse, nec ullo jure prohibitum.* Et ad dub. 6. num. 3. tenet, quod *organorum, & aliorum instrumentorum universalis usus in Divinis Officiis secundum se laudabilis est, & ad imperfectorum animos ad Dei contemplationem elevandos valde utilis.* Et quidem usus cantus harmonici, seu figurati, & musicorum instrumentorum in Missis, Vesperis, aliisque Ecclesiasticis functionibus adeo longè processit, ut ad Paraguajam usque Regionem pervenerit. Etenim cum novi illi fideles Americani optimam indolem, & ingenium habeant ad musicos cantus, & ad organica instrumenta pulsanda, & facillime, quæ ad musicam artem pertinent, edíscant; exinde occasione capta Missionarii eorum animorum propensioni obsequendo, piis, devotisque cantibus ad eos deducendos ad Christi fidem usi sunt; adeo ut in præsenti nullum ferè discrimen, neque

licet sit novus, in cujus signum Ecclesia Romana adhuc non utitur eis coram Pontifice, licitus tamen est pro carnalibus adhuc fidelibus imperfectis. Il Venerabile Cardinale Baronio *all' anno di Christo* 60. così lasciò scritto: *Verùm, quod post multa sæcula usu repertum sit, ut in Ecclesia adhiberentur organica instrumenta disparibus cannis simul junctis confecta, haud jure quis poterit improbare.* Il Cardinal Bona *de Divina Psalmodia cap.* 17. parlando degli organi, che si sonano nelle Chiese, dice: *Non tamen damnari debet moderatus eorum usus &c. lætificat organorum concentus, tristes hominum mentes, & supernæ Civitatis insinuat jucunditatem, sollicitat pigros, recreat diligentes, provocat justos ad amorem, peccatores ad compunctionem.* Il Suarez *nel tom.* 2. *de Religione al lib.* 4. *de Horis Canonicis cap.* 8. *num.* 5. riflette, che sotto nome d'organo, non si comprende solamente quel particolare musico istrumento, che oggidì chiamiamo Organo, il che anche prima di lui fu ben avvertito da S. Isidoro *lib.* 2. *Originum cap.* 20.: *Organum, vocabulum est generale vasorum omnium musicorum*: e che però, ammesso l'organo nelle Chiese, debbano ancora dirsi ammessi gli altri istrumenti musicali. Ed il Silvio *nel tom.* 3. *delle sue Opere sopra la* 2. 2. *di S. Tommaso quæst.* 91. *art.* 2. non rigetta il canto figurato nelle Chiese: *Ideoque magna cura habenda est cantus Ecclesiastici, tum ejus, qui planus, seu Gregorianus dicitur, qui propriè est Ecclesiasticus, tum ejus, qui postea in Ecclesiam est introductus, & vocatur figuratus, sive harmonicus*: e poco dopo: *Nihilominus, quod post multa sæcula usu receptum sit, ut in Ecclesiasticis Officiis instrumenta musica adhiberentur, nullo modo est improbandum.* Il Bellotte sopra i Riti della Chiesa Laudunense *alla pag.* 209. *sotto il num.* 8. dopo aver ampiamente discorso de' musici istrumenti, che si suonano alle volte ne' divini Officj, e dopo aver dimostrato, non esservi stato anticamente l'uso de' medesimi nelle Chiese, attribuisce di tutto ciò la cagione alla necessità, che allora avevano i Cristiani di star lontani dai riti profani de' Gentili, che ne' loro teatri, conviti, e profani sacrifizj si prevalevano de' musicali istrumenti: *Proinde nequaquam instrumentorum musicorum vitio vertendum est, quod posterioribus tantùm sæculis usa sit Ecclesia cantoribus, & musicalibus instrumentis, sed quod a Gentilibus ejusmodi musica instrumenta in turpibus, ac sordidis usibus, nimirum in theatris, conviviis, ac sacrificiis consueverint adhiberi.* Il Persico nel suo Trattato *de Divino, & Ecclesiastico Officio al dub.* 5. *num.* 7. così scrive del canto figurato nelle Chiese: *Dico secundò, quamvis in cantu organico seu figurato multi possint abusus obrepere, sicut in omnibus aliis Ecclesiasticis cæremoniis accidit, ipsum tamen per se, si debitè, religiosè, & decenti moderatione fiat, licitum esse, nec ullo jure prohibitum*: ed *al dub.* 6. *num.* 3. sostiene, che *organorum, & aliorum instrumentorum universalis usus in divinis Officiis secundùm se laudabilis est, & ad imperfectorum animos ad Dei contemplationem elevandos valde utilis.* E si è tant' oltre avanzato l'uso del canto figurato, e de' musicali istrumenti nelle Messe, ne' Vespri, e nelle divine funzioni, ch'è giunto fino al Paraguai; essendo que' nuovi fedeli Americani dotati d'un' ammirabile abilità per la musica delle voci, e degl'istrumenti musicali, cioè per apprendere tutto ciò, che spetta al canto, ed al suono; ed essendosi approfittati i Missionarj di questa congiuntura per indurli coi canti divoti alla Fede di Cristo; e non essendovi ormai ne' Divini Officj divario, nemmeno quanto al canto, ed al suono, fra le Messe, ed i Vespri delle nostre Regioni, e quelli delle sopraddette; giusta ciò, che da veri-

que quoad cantum, neque quoad sonos, in Missis & Vesperis nostrarum regionum, & illarum intercedat, juxta ea, quæ ex veridicis relationibus refert Abbas Muratori in *Descriptione Missionum Paraguai cap.* 12.

veridiche relazioni rapporta l'Abate Muratori *nella sua Descrizione delle Missioni del Paraguai al cap.* 12.

Sed si theatrales modos in Ecclesiam inducat, ab omnibus damnatur.

§. 6. Denique diximus neminem esse, qui theatrales cantus in Ecclesiis non detestetur, & qui diversitatem aliquam non requiret inter sacros Ecclesiæ, & profanos scænarum concentus. Celebris est locus S. Hieronymi relatus *in Can. Cantantes dist.* 92. *Cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino. Audiant hæc adolescentuli: audiant ii, quibus psallendi in Ecclesia officium est. Deo non voce, sed corde cantandum; nec in tragædorum morem guttur & fauces dulci medicamine liniendæ sunt, ut in Ecclesia theatrales moduli audiantur, & cantica.* Cujus auctoritate abutebantur illi, qui audacter nimis omne genus cantus ab Ecclesiis summoveri volebant; sed Sanctus Thomas *loco laudato* respondens iis, quæ secundo loco ex verbis S. Doctoris mox allatis sibi opponit: *Ad secundum*, inquit, *dicendum, quod Hieronymus non simpliciter vituperat cantum, sed reprehendit eos, qui in Ecclesia cantant more theatrico.* S. Nicetius *lib. de Psalmodiæ bono cap.* 3. *Tom.* 1. *Spicilegii*, cantum in Ecclesiis adhibendum his verbis describit: *Sonus etiam vel melodia consentiens sanctæ Religioni psallatur; non quæ tragicas difficultates exclamet, sed quæ in vobis veram Christianitatem demonstret, non quæ aliquid theatrale redoleat, sed compunctionem peccatorum faciat.* Patres in Toletano Concilio congregati *an.* 1566. *act.* 3. *cap.* 11. *tom.* 10. Collect. Conciliorum Harduini, posteaquam plura locuti sunt de qualitate cantus in Ecclesiis adhibendo, hoc modo concludunt. *Sed & illud maxime cavendum erit, ne ipsius musicæ sonus quid theatrale, aut impudicos amorum, bellorumque classicos modulos referens, in Dei laudibus decantandis imitetur.* Non desunt plures eruditi Scriptores, qui acriter reprehendunt, scænicos sonos, & cantus in Ecclesiis patienter tolerari, precanturque, ut hujusmodi abusus ab Ecclesiis ablegentur. Videatur Casalius *de veteribus sacris Christianorum Ritibus cap.* 34., & Abbas Ludovicus Antonius Muratori *tom.* 1. *antiquæ Romanæ Liturgiæ* in Dissertatione *de Rebus Liturgicis cap.* 22. *in fine.* Et tandem ut sermonem hac de re absolvamus, nempe de abusu theatralium concentuum in Ecclesiis, qui adeo per se manifestus est, ut nullis indigeat verbis & probationibus; satis erit indicare, omnes eos, qui superius a Nobis citati sunt, tanquam qui usui cantus figurati seu harmonici, & musicorum instrumentorum in Ecclesiis faverent, palam profiteri, ac testari, se quæcumque scripserunt, ea mente & consilio fecisse, ut nequaquam intelligenda sint de cantu, & sono, scænarum ac theatrorum proprio, quem ipsi æque ac alii reprobant, atque execrantur; sed de cantu, & sono, qui Ecclesias decet, & qui populos ad devotionem excitat, quod ex illorum lectione quisque cognoscere poterit.

§. 6. Abbiamo finalmente detto, non esservi veruno, che non condanni il canto teatrale nelle Chiese, e non richieda una gran differenza fra il canto Ecclesiastico, e quello delle scene. Celebre è il testo di S. Girolamo, riferito *nel Can. Cantantes dist.* 92. *Cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino. Audiant hæc adolescentuli: Audiant ii, quibus psallendi in Ecclesia officium est. Deo non voce, sed corde cantandum; nec in tragædorum morem guttur & fauces dulci medicamine liniendæ sunt, ut in Ecclesia theatrales moduli audiantur & cantica.* Si prevalevano di questo testo coloro, che arditamente volevano bandire dalla Chiesa qualsivoglia sorta di canto: ma San Tommaso *nel luogo citato*, rispondendo alla seconda objezione ricavata dal detto testo di S. Girolamo, così soggiugne: *Ad secundum, dicendum, quod Hieronymus non simpliciter vituperat cantum, sed reprehendit eos, qui in Ecclesia cantant more theatrico.* S. Nicetio *nel lib. de Psalmodiæ bono al cap.* 3. *nel tom.* 1. *dello Spicilegio* così descrive il canto, che deve adoprarsi nelle Chiese: *Sonus etiam vel melodia consentiens sanctæ Religioni psallatur: non quæ tragicas difficultates exclamet, sed quæ in vobis veram Christianitatem demonstret, non quæ aliquid theatrale redoleat, sed compunctionem peccatorum faciat.* I Padri del Concilio Toletano tenuto *l'anno* 1566. *nell'azione* 3. *al cap.* 11. *nel tom.* 10. della Collezione de' Concilj dell'Arduino, dopo aver molto ragionato della qualità del canto da usarsi nelle Chiese, così conchiudono: *Sed & illud maxime cavendum erit, ne ipsius musicæ sonus quid theatrale, aut impudicos amorum, bellorumque classicos modulos referens, in Dei laudibus decantandis imitetur.* Nè mancano eruditi Scrittori, che severamente riprendono il sopraddetto modo di cantare e sonare nelle Chiese, domandando, che una volta sia tolto di mezzo. Vegansi il Casalio *de veteribus sacris Christianorum Ritibus al cap.* 34. ed il sopraccitato Abbate Lodovico Antonio Muratori *nel tom.* 1. della sua Liturgia Romana Antica nella Dissertazione *de Rebus Liturgicis al cap.* 22. *in fine.* E per imporre fine al presente assunto, che è tanto chiaro, che non ha bisogno di prova, basterà l' accennare, che tutti quelli, che di sopra sono stati referiti come favorevoli al canto figurato, ed all'uso degl'istrumenti nelle Chiese, si protestano d'avere ciò scritto, ma colla dichiarazione, che non debba intendersi del canto e suono proprio delle scene e de' teatri, che essi ancora riprovano; ma del canto e suono proprio delle Chiese, e che eccita il popolo a divozione, giusta ciò, che si può leggere appresso i medesimi.

Qui sint abusus Musices ab Ecclesia eliminandi.

§. 7. Hoc autem posito, quod in Ecclesiasticis officiis cantus harmonici, seu figurati, & musicorum instrumentorum usus receptus sit, & solummodo abusus reprobetur; quod etiam considerat Binghamus, licet auctor heterodoxus, *tom.* 6. *originum Ecclesiastic. lib.* 14. §. 16. sequitur, ut diligenter inquirendum sit, quinam sit usus rectus ac probus, quinam vero abusus. Sed ut quod propositum est, exequi recteque obire possimus, opus Nobis foret peritia artis musicæ, qua prædici fuerunt aliqui ex Nostris Sanctis & præclaris Prædecessoribus, Gregorius Magnus, Leo II., & Leo IX., &

§. 7. Stabilito, che essendo già introdotta la consuetudine del canto figurato, e de'musici istrumenti ne'canti Ecclesiastici, non ne sia riprovato che l'abuso; come anche riflette il Bingamo, benchè Autore eteredosso, *nel tom.* 6. *delle Origini Ecclesiastiche al lib.* 14. §. 16. succede l'esaminare, quale sia il retto uso, e quale l'abuso. Riconosciamo, che per ciò adempire avremmo bisogno della perizia musica, di cui furono dotati alcuni nostri Santi ed insigni Predecessori, Gregorio Magno, i due Leoni II. e IX. e Vittore III. Ma ancorchè della musica protestiamo d'essere affatto ignari,

Victor III. At verò quia hanc artem ediscendi nec tempus Nobis, neque occasio fuit, aliqua tantum indicare contenti erimus, quæ ex Constitutionibus Nostrorum Prædecessorum, & piorum doctorumque hominum scriptis collegimus. Ut autem ordine procedamus, primum verba faciemus de iis, quæ in Ecclesiis canenda sunt; deinde de modo, ac ratione, qua cantus institui debet; denique de Instrumentis musicis Ecclesiarum propriis, quibus in sacris Templis cani debet.

§. 8. Guillelmus Durandus, qui, Apostolicam Sedem gubernante Nicolao III., vixit, usum cantilenarum vulgò *motetorum*, qui ejus ætate vigebat, apertè improbat *in tractatu de modo Generalis Concilii celebrandi cap. 19. Videtur valde honestum esse, quod cantus indevoti, & inordinati motetorum, & similium non fierent in Ecclesia.* Postea Joannes XXII. Pontifex Prædecessor Noster promulgavit suam Decretalem, quæ incipit *Docta Sanctorum*, & inter Extravagantes communes reperitur; in ea *motetorum* cantum lingua vulgari se abominari ostendit: *Motetis*, inquiens, *vulgaribus nonnunquam inculcant.* Cum itaque examen cantus hujusmodi cantilenarum seu motetorum in Ecclesiis Theologi aggressi fuissent; ex horum numero Paludanus *in 4. sentent. dist. 15. quæst. 5. art. 2.* motetorum cantus perinde habuit ac cantationes scænicas, redarguens eos, qui illis utuntur: *qui canunt*, ait, *moteta in festis, quia cantus non debet esse tragædicus.* Favisse videtur motetis Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis Canonicis cap. 13. num. 16.*, etiamsi scripta fuerint lingua vulgari, dummodo gravia sint ac devota. Ad suadendum autem id, quod affirmat, affert morem ac usum nonnullarum Ecclesiarum, quæ licet a Sapientibus Prælatis regantur, in eis tamen cantilenæ, seu modulata carmina non improbantur. Addit insuper, quoniam primis Ecclesiæ temporibus quisque fidelium in Ecclesia pios ac devotos hymnos, quos composuerat, cantabat, ex veteri hac consuetudine usum motetorum quodammodo approbari. Antevertens autem id, quod ei objici posset, hujusmodi modulatis carminibus, quæ moteta vocant, Ecclesiasticam psalmodiam interrumpi, ita respondet: *Nec interruptio illa, vel mora, quæ tunc fit inter partes alicujus horæ, reprehensibilis est, quia moraliter veluti continuatur in devotione, quæ per cantum illum excitari intenditur; & ita cantus ille potest censeri veluti dispositio ad sequentia, & solemnis, ac congrua terminatio præcedentium, & ornatus totius horæ.* Vertente *an. 1657.* Summus Pontifex Alexander VII. Constitutionem edidit, cujus initium est: *Piæ sollicitudinis*, inter alias autem ejusdem Pontificis *num. 36.* In hac autem præcepit, ut per id tempus, quo Divina persolvuntur officia, & quò publicæ fidelium venerationi in Ecclesiis sacramentum Eucharistiæ expositum est, nulla alia carmina seu verba cantentur, nisi desumpta ex Breviario, vel Missali Romano; quæ *in officiis de proprio, vel de communi, pro currenti cujusque diei festo, vel Sancti solemnitate, præscribuntur*; vel ex Sacra Scriptura, aut ex Sanctorum Patrum operibus; ita tamen ut anteà a Sacra Rituum Congregatione recensenda, & approbanda sint. Porrò ex hujusmodi Pontificia Constitutione videtur, cantus motetorum, quæ, servata ratione ab eodem Alexandro Prædecessore Nostro præscripta, composita, & a Sacra Congregatione recensita, & probata sunt, procul dubio approbatus fuisse. Alexandri Constitutionem Venerabilis Servus Dei Innocentius XI. Decreto suo *die 3. Decembris 1678.* confirmavit. Aliqua tamen dubitatione exorta in intelligenda, atque interpretanda Constitutione Alexandri, &

nulladimeno c'ingegneremo d'additarle alcune cose, che abbiamo ricavate dalle Costituzioni d'altri Nostri Predecessori, e da' savj e zelanti Scrittori. E per caminare con ordine, discorreremo in primo luogo di ciò, che dee cantarsi nelle Chiese, poi del modo, con cui dee cantarsi, degl'istrumenti musicali proprj della Chiesa, e del suono de' medesimi.

§. 8. Visse Guglielmo Durando nel Pontificato di Nicolò III., ed essendo sino in quel tempo vigente l'uso del canto de'motetti, esso lo riprovò, come può vedersi nel suo Trattato *de modo generalis Concilii celebrandi al cap. 19. Videtur valde honestum esse, quod cantus indevoti & inordinati motetorum, & similium non fierent in Ecclesia.* Dopo il lasso di più d'un secolo fu pubblicata da Giovanni XXII. la sua Decretale, che incomincia *Docta Sanctorum*, fra le Stravaganti comuni, *al tit. de vita & honestate Clericorum*, nella quale si mostra contrario al canto de'motetti: *Motetis vulgaribus nonnunquam inculcant.* Assunto l'esame del canto de'motetti nelle Chiese da'Teologi, il Paludano *nel 4. dist. 15. quæst. 5. art. 2.* ridusse il canto de'motetti ad una specie di canto teatrale, riprendendo chi li canta: *qui canunt moteta in festis, quia cantus non debet esse tragædicus.* Parziale de'motetti fu il Suarez *nel tom. 2. de Religione lib. 4. de Horis Canonicis cap. 13. n. 16.* ancorchè fossero composti in lingua volgare, purchè siano gravi e divoti. Porta in prova del suo assunto la pratica di alcune Chiese governate da' saggi Prelati, che non li disapprovano. Ed aggiugne, che, se una volta ciaschedun fedele nella Chiesa cantava i divoti inni, che aveva composti, da questa consuetudine resta giustificata la pratica de' motetti: prevedendo l'opposizione, che da questo canto resta interrotta la continuazione del canto Ecclesiastico de' Salmi, così ad essa risponde: *Nec interruptio illa, vel mora, quæ tunc fit inter partes alicujus Horæ, reprehensibilis est, quia moraliter veluti continuatur in devotione, quæ per cantum illum excitari intenditur, & ita cantus ille potest censeri veluti dispositio ad sequentia, & solemnis ac congrua terminatio præcedentium, & ornatus totius Horæ.* Il Pontefice Alessandro VII. *nel 1657.* fece la sua Costituzione, che incomincia *Piæ sollicitudinis*, ed è *la 36.* frà le sue, in cui avendo ordinato, che nel tempo de'Divini Officj, o quando pubblicamente è esposto nelle Chiese il Santissimo Sagramento, non si cantassero, che parole ricavate dal Breviario, o dal Messale Romano: *In Officiis de proprio, vel de communi pro currenti cujusque diei festo, vel Sancti solemnitate præscribuntur*: o pure parole ricavate dalla Sacra Scrittura, o da' Santi Padri, che dovessero però prima essere rivedute ed approvate dalla Congregazione de' Riti, come prosiegue la detta Costituzione, sembrò approvare i motetti composti ed esaminati come sopra. Fu la Costituzione Alessandrina confermata con Decreto del Venerabile Servo di Dio Innocenzo XI. *sotto il giorno 3. di Dicembre 1678.* Ma essendo nata qualche confusione sopra l'intelligenza non meno della Costituzione Alessandrina, che del Decreto confermatorio, la felice memoria d' Innocenzo XII. *sotto il giorno 20. d'Agosto 1692.* pubblicò un nuovo Decreto, che è *il 76.* del suo Bollario, in cui ponendo in chiaro il tutto, vietò generalmente il canto di qualunque motetto o composizione; non ammise, che nelle Messe, oltre il canto del Gloria e del Simbolo, quello dell'Introito, Graduale, o Offertorio corrente, e ne'Vespri le Antifone, che occorrono avanti, o dopo il Salmo, che si canta, senza una minima al-

I motetti volgari, ed a tre cose aliene dall' Officio Ecclesiastico sono già da molto tempo proibiti.

Decreto Innocentii XI., fel. rec. Innocentius XII. Prædecessor Noster *die 20. Augusti 1692.* aliud Decretum promulgavit, *quod est numero 76. in ejus Bullario*; In eo autem, offusis variarum interpretationum tenebris penitus dispulsis, rem totam aperiens ac declarans, generatim quarumcumque cantilenarum, seu motetorum cantum prohibuit: In sacrarum autem Missarum solemnibus solummodo permisit ultra cantum Gloriæ, & Symboli, ut cani posset Introitus, Graduale, & Offertorium; in Vesperis verò, nullâ mutatione etiam minimâ factâ, Antiphonæ, quæ initio cujusque Psalmi, vel in ejus fine dicuntur. Insuper voluit & jussit, ut cantores Musici omnino legem Chori sequerentur, & cum eo prorsus convenirent, & quemadmodum in Choro fas non est aliquid addere Officio, vel Missæ, ita etiam musicis noluit id licere; & illud dumtaxat concessit, ut ex Officio, & Missa, quæ in solemnitate Sanctissimi Sacramenti Corporis Domini celebrari solet, nimirum ex hymnis S. Thomæ, vel ex Antiphonis, aliisque relatis in Breviario ex Missali Romano, carmen aliquod, seu motetum, nullâ verborum varietate, desumi & cantari posset ad fidelium devotionem excitandam, dum sacra Hostia elevatur, vel publicè veneranda, & colenda exhibetur.

Quæ autem canere licet, ita modulanda sunt, ut rectè percipiantur, & pietatem potissimum foveant.

§. 9. Lege autem Ecclesiasticis cantiunculis, seu modulatis carminibus, aut motetis posita, negari nequit, non parum momenti ad removendos ab Ecclesiis theatrales cantus allatum esse, sed necesse est fateri, ad finem propositum assequendum id non sufficere. Fieri enim potest, & nimis etiam non sine nostro dolore fit, ut cantus Gloriæ, Symboli, Introitus, Gradualis, Offertorii, & cæterorum omnium, quæ rite, ac de more in Missis, & Vesperis, ut supra dictum est, cantari solent, theatrali more, & scænico strepitu peragatur. Magnus Episcopus Gulielmus Lindanus in sua Panoplia Evangelica *lib. 4. cap. 78.* cantui musico in Ecclesiis non adversatur; sed frequentes repetitiones, & vocum confusiones improbat, proponitque, ut in Ecclesiis ea musica adhibeatur, quæ consentanea sit rebus, quæ canuntur. *Quanquam non me fugiat, quibusdam musicam cum organis & musicis rectius videri retinendam, quibus equidem perlibenter assentiar, si unà pro isto musices genere, quod nunc passim Ecclesias occupat, aliud introducatur, & gravius, & rebus ipsis convenientius, & si non, ut oportet, pronunciationi, quàm cantui vicinius, saltem rebus, quæ canuntur, aptius atque accommodatius.* Drexellius in suo opere *Rethoricæ cœlestis lib. 1. cap. 5.* opportunè ad rem nostram ita exclamat: *Hìc pace vestra dixerim, o musici, nunc Templis cantandi genus dominatur novum, sed exorbitans, concisum, saltatorium, & parùm profectò religiosum, theatro aut choreis convenientius, quàm Templo. Artificium quærimus, & perdimus priscum precandi, ac cantandi studium. Curiositati consulimus, sed revera negligimus pietatem. Quid enim novitia hæc, & tripudians cantandi ratio, nisi comœdia est, in qua cantores, velut actores sunt, quorum modò unus prodit, modò duo, modò simul prodeunt omnes, & modulatis vocibus colloquuntur, mox iterum unus triumphat solus, cæteris brevi secuturis.* Recens scriptor Benedictus Hieronymus Feijoo Magister Generalis Ordinis S. Benedicti in Hispaniis in suo *Theatro critico universali serm. 14.* peritiâ & scientiâ notarum musicarum innixus, rationem indicat, qua redigi possent musicæ Ecclesiarum ad eum modum & rationem, quæ in omnibus penitus esset Theatrorum musicis concentibus dissimilis. At verò Nobis satis erit, præ oculis habitis Sacrorum Conciliorum regulis, & probatorum Scriptorum sententiis, illud admo-

terazione; volendo, che i musici s'uniformino totalmente al Coro, e che, siccome nel Coro non è permesso l'aggiungere cosa alcuna all' Officio, e Messa, così pure ciò sia interdetto e proibito ai musici, e non ammettendo altro, che il canto di qualche motetto cavato dagl' Inni di S. Tommaso, o di Antifone registrate nel Breviario e Messale Romano, per l'Officio e Messa, che si celebra nella Solennità del Santissimo Sagramento, senza veruna mutazione di parole, quando nella Messa si fa l'elevazione dell'Ostia, o quando si espone alla pubblica vista il Venerabile, per eccitare la divozione de'fedeli.

§. 9. Posto sistema ai motetti, non può negarsi, che non sia fatto qualche passo per tener lontano dalle Chiese il canto teatrale. Ma è d'uopo il confessare, che ciò non basta per l'intento; potendosi cantare, ed anche cantandosi il Gloria, il Simbolo, l'Introito, il Graduale, l'Offertorio, e quanto si può lecitamente cantare nelle Messe e ne' Vespri, giusta ciò, che poc'anzi si è detto, con canto da teatro. Il gran Vescovo Guglielmo Lindano *nella sua Panoplia Evangelica al lib. 4. cap. 78.* non è contrario alla musica delle Chiese: ma disapprova le tante ripetizioni, la confusione delle voci; e propone, che nella Chiesa si adopri un' altra musica adattata alle cose, che si cantano: *Quamquam non me fugiat, quibusdam musicam cum organis, & musicis rectiùs videri retinendam, quibus equidem perlibenter assentiar, si unà pro isto musices genere, quod nunc passim Ecclesias occupat, aliud introducatur, & gravius, & rebus ipsis convenientius, & si non, ut oportet, pronunciationi quàm cantui vicinius, saltem rebus, quæ canuntur, aptius atque accommodatius.* Il Drexellio nella sua Opera *della Rettorica celeste al lib. 1. cap. 5.* così al nostro proposito esclama: *Hìc pace vestra dixerim, o musici, nunc Templis cantandi genus dominatur novum, sed exorbitans, concisum, saltatorium, & parùm profectò religiosum, theatro, aut choreis convenientius, quàm Templo. Artificium quærimus, & perdimus priscum precandi ac cantandi studium. Curiositati consulimus, sed reverà negligimus pietatem. Quid enim novitia hæc & tripudians cantandi ratio, nisi comœdia est, in qua cantores velut actores sunt, quorum modò unus prodit, modò duo, modò simul prodeunt omnes, & modulatis vocibus colloquuntur, mox iterum unus triumphat solus, cæteris brevi secuturis.* Il moderno Benedetto Girolamo Feijoo Maestro Generale dell'Ordine di S. Benedetto di Spagna, *nel suo Teatro Critico universale al discors. 14.* addita coi fondamenti delle note musicali, il modo, con cui può e dee ridursi la musica della Chiesa al vero suo stato in tutto e per tutto differente dalla musica de'teatri. Ma Noi quì ci contenteremo d'insinuare colla scorta de' sagri Concilj, e di approvati Autori, che, se la musica de' Teatri, per quanto ci vien riferito, è diretta in un modo, che chi la sente, gode la melodia, gusta il metallo della voce, si compiace dell'arte, ma non intende le parole; tutto il contrario

admonere, quod si Musicus theatrorum cantus ita instituitur, ut, quemadmodum Nobis relatum est, populus spectator, & auditor harmonicis quidem cantorum modulationibus oblectetur, artificio musicæ artis gaudeat, numerisque musicis delectetur, melodia, & suavitate vocum fruatur; verba autem plerumque non rectè percipiat: Diversum utique, & contrarium omnino in Ecclesiastico cantu servari debet, in quo illud in primis curandum est, ut verba perfectè, planèque intelligantur. Nam cum in Ecclesiis concentus musicus receptus sit ad erigendas hominum mentes in Deum, ut docet S. Isidorus *lib. 1. de Eccl. off. cap. 5. Psalterium idcirco cum melodia cantilenarum suavium ab Ecclesia frequentatur, quò facilius animi ad compunctionem flectantur.* Id certè obtineri difficilè potest, si verba non audiantur. In Concilio Cameracensi *an.* 1565. *tit.* 6. *cap.* 4. *tom.* 10. *collect. Hard. pag.* 582. ita constituitur. *Cæterum quæ in Choro cani debent ad instructionem, ea canantur voce, ut intelligantur mente.* Et in Concilio Coloniensi, quod congregatum est *an.* 1536. *cap.* 12. *tit. de offic. priv.* talia leguntur: *Jam & illud non rectè fit in quibusdam Ecclesiis, ut ob cantorum, & organorum concentum, omittantur, aut decurtentur ea, quæ sunt præcipua. Cujus generis sunt recitatio verborum Propheticorum, aut Apostolicorum, quam Epistolam vocamus, Symbolum Fidei, Præfatio, quæ & gratiarum actio, atque precatio Dominica. Quamobrem hæc tota distinctissimè, ac intelligibiliter, uti cætera omnia, decantentur.* In Concilio autem Mediolanen. primo habito *an.* 1565. *par.* 2. *n.* 51. *in prædicta Harduini collectione pag.* 687. talia leguntur: *In Divinis Officiis, aut omnino in Ecclesiis, nec prophana cantica, sonive, nec in sacris canticis molles flexiones, voces magis gutture oppressæ, quàm ore expressæ, aut denique lasciva ulla canendi ratio adhibeatur. Cantus, & soni graves sint, pii, ac distincti, & domui Dei, ac Divinis laudibus accommodati, ut simul & verba intelligantur, & ad pietatem auditores excitentur.* In hac re, de qua agitur, gravis est sermo Patrum, qui in Concilio Toletano convenerunt *an.* 1566. *act.* 3. *cap.* 2. in laudata Collectione *pag.* 1164. *Cum ea*, ajunt, *quæ in Ecclesiis cantantur ad Dei laudem celebrandam, eo debeant cantari modo, quo populi intelligentia, quantum fieri possit, erudiri valeat, & Religiosa pietatis ac devotionis moderatione, piorum auditorum mentes ad Divinæ Majestatis cultum, & cælestia desideria excitari queant; caveant Episcopi, ne dum in chorum musicorum modulos vocum omnis generis discrimine confusos admittunt, psalmorum, & aliorum, quæ cantari solent, verba obscurentur, ac simul strepitu incondito sensus sepeliatur. Sic denique musicam, quæ organica dicitur, retineant, ut eorum, quæ cantantur, verba & intelligi possint, & potius pronunciatione, quàm curiosis modulis audientium animi Divinis laudibus afficiantur.* Ex his autem apertè comperitur, quàm meritò his verbis quæstus sit Episcopus Lindadanus *loco citato*: *Non enim nunc suo cantu musici auditorum animos tam ad pietatis cultum, cælestiaque excitant desideria, quàm avocant, avertunt, alienant. Scio enim aliquando Divinis me interfuisse laudibus, cum vel attentissimus auscultarem, ecquid forte psalleretur, ne unum quidem potuisse intelligere verbum: ita erant omnia syllabarum repetitionibus commixta, vocibus confusa, clamoribus potius horridulis, & incondito boatu, quàm cantu obscurata*: Tum etiam quàm pium fuerit desiderium, & quàm prudens sit exhortatio, qua musicos ad pietatem incitavit Drexellius loco pariter citato: *Reviviscat, obsecro, saltem aliquid priscæ Religiositatis in sacra musica. Quod si cordi est, & curæ Divinus honor, hoc agite viri, hoc laborate, ut quæ cantantur verba,*

contrario dee succedere nella musica della Chiesa, che essendo introdotta per elevare gli uomini a Dio, come dice S. Isidoro *nel lib. 1. de Ecclesiasticis Officiis al cap. 5. Psalterium idcirco cum melodia cantilenarum suavium ab Ecclesia frequentatur, quò faciliùs animi ad compunctionem flectantur*: ciò non può ottenersi, se non s'intendono le parole. Nel Concilio Cameracense *del* 1565. *al tit.* 6. *cap.* 4. *nel tom.* 10. della Collezione dell'Arduino *alla pag.* 582. così viene stabilito: *Cæterum quæ in Choro cani debent ad instructionem, ea canantur voce, ut intelligantur mente.* E nel Concilio di Colonia, che si tenne *nell'anno* 1536. *al cap.* 12. *de Offic. priv.* si leggono le seguenti parole: *Jam & illud non rectè fit in quibusdam Ecclesiis, ut ob cantorum, & organorum concentum, omittantur, aut decurtentur ea, quæ sunt præcipua: Cujus generis sunt recitatio verborum Propheticorum, aut Apostolicorum, quam Epistolam vocamus, Symbolum Fidei, Præfatio, quæ & gratiarum actio, atque precatio Dominica. Quamobrem hæc tota distinctissimè, ac intelligibiliter, uti cætera omnia, decantentur.* Nel Concilio primo di Milano, tenuto *l'anno* 1565. *part.* 2. *num.* 51. nella sopraddetta Collezione *pag.* 687. così si legge: *In Divinis Officiis, aut omnino in Ecclesiis nec profana cantica, sonive, nec in sacris canticis molles flexiones, voces magis gutture oppressæ, quàm ore expressæ, aut denique lasciva ulla canendi ratio adhibeatur. Cantus & soni graves sint, pii, ac distincti, ac domui Dei ac Divinis laudibus accommodati, ut simul & verba intelligantur, & ad pietatem auditores excitentur.* Grave è in tal proposito il ragionamento de' Padri radunati nel Concilio Toletano tenuto *l'anno* 1566. *all'azione* 3. *cap.* 2. nella citata Collezione *pag.* 1164. *Cum ea, quæ in Ecclesiis cantantur ad Dei laudem celebrandam, eo debeant cantari modo, quo populi intelligentia, quantum fieri possit, erudiri valeat, & religiosa pietatis ac devotionis moderatione, piorum auditorum mentes ad Divinæ Majestatis cultum, & cælestia desideria excitari queant; caveant Episcopi, ne, dum in chorum musicorum modulos vocum omnis generis discrimine confusos admittunt, psalmorum, & aliorum, quæ cantari solent, verba obscurentur, ac simul strepitu incondito sensus sepeliatur. Sic denique musicam, quæ organica dicitur, retineant, ut eorum, quæ cantantur, verba & intelligi possint, & potius pronunciatione, quàm curiosis modulis, audientium animi Divinis laudibus afficiantur.* Il che giustifica i lamenti del sopracitato Vescovo Lindano *nel luogo allegato*: *Non enim nunc suo cantu musici auditorum animos tam ad pietatis cultum, cælestiaque excitant desideria, quàm avocant, avertunt, alienant. Scio enim aliquando Divinis me interfuisse laudibus, cum vel attentissimus auscultarem ecquid fortè psalleretur, ne unum quidem potuisse intelligere verbum: ita erant omnia syllabarum repetitionibus commixta, vocibus confusa, clamoribus potiùs horridulis, & incondito boatu, quàm cantu, obscurata.* Giustifica il pio desiderio, e la savia esortazione, che si fa ai musici dal Drexellio *nel luogo citato*: *Reviviscat, obsecro, saltem aliquid priscæ religiositatis in sacra musica. Quod si cordi est, & curæ Divinus honor, hoc agite viri, hoc laborate, ut quæ cantantur verba, simul etiam intelligantur. Quid enim mihi varius in Templo sonus, quid multiplex concentus, si desit ei nucleus, si sensum & verba, quæ concentu sunt instillanda, percipere nequeam?* E giustifica finalmente l'enfatico discorso, che fece il Cardinale Domenico Capranica al Sommo Pontefice Niccolò V., dopo che aveva assistito ad una sacra funzione, ed ai Divini Officj cantati in musica, senza che ne avesse intese le parole: qual risposta può leggersi nel

ba, simul etiam intelligantur. Quid enim mihi varius in Templo sonus, quid multiplex concentus, si desit ei nucleus, si sensum & verba, quæ concentu sunt instillanda, percipere nequeam? Et demum ostenditur non sine causa Cardinalem Dominicum Capranicam, cum sacræ cuidam functioni, Divinisque Officiis interfuisset, quæ cantu musico peracta fuerant, ita tamen ut verba non audirentur, rogatum a Summo Pontifice Nicolao V. quid de musicis illis cantionibus ei videretur, ea respondisse, quæ legi possunt apud Poggium in vita ejusdem Cardinalis edita a Balutio *lib. 3. miscellaneorum* §. 18. *pag.* 289. Magnus Pater Augustinus *lib. 9. Confess. cap. 6.* de se ipse testatur, cum in Ecclesia suaves hymnorum cantus audiret, in lacrymas effundi consuevisse: *Quantum flevi in hymnis, & canticis tuis, suave sonantis Ecclesiæ tuæ vocibus commotus acriter. Voces illæ influebant auribus meis, & eliquebatur veritas tua in cor meum, & ex ea æstuabat. Inde affectus pietatis, & currebant lacrymæ, & benè mihi erat cum eis.* Cum autem ea magna delectatio, quam in audiendis Ecclesiasticis hymnis percipiebat, in religionem ei venisset, & ideò quadam severitate morum, Deique offensæ metu, cantum illum, quo sensibilis illa oblectatio ipsi creabatur, improbandum esse censeret; postea re melius expensa, sententiam mutavit, eò quia animus ejus commoveretur non solo cantu, sed verbis cantui conjunctis, ut ipse apertè declarat *lib. 10. Confess. cap. 33.* Flebat igitur Augustinus tenerrimo pietatis sensu, cum audiret in Ecclesiis sacrarum rerum cantus, probè audiens, & intelligens verba, quæ cantu efferebantur: Fleret forsan etiamnum ipse, si nonnullarum Ecclesiarum musicos cantus audiret, non pietatis sensu, sed doloris, quod cantum perciperet, verba autem non intelligeret.

In Instrumentorum usu quid advertendum.

§. 10. Hactenus de cantu musico: Consequens est, ut de sono organi musici, aliorumque instrumentorum, quorum usus, ut supra diximus, in aliquibus Ecclesiis admissus est, verba faciamus. Siquidem & de eo agere necesse est, quia si cantum minimè decet esse Theatralem, utique neque sonum. Profectò Hebræis hac de re omnis dubitatio longè aberat, an scilicet dissimilis esse deberet cantus in Templo a profanis cantionibus theatrorum. Nam e Sacris Scripturis comperitur, cantus, & musicorum Instrumentorum sonos usui fuisse in Templo, non autem in theatris, ut benè advertit Calmet *in sua dissertatione de musica Hebræorum.* At verò Nobis opus est, limites cantui & sono Ecclesiarum & theatrorum præscribere; & discrimen inter utrumque definire, cum per id tempus cantus figuratus, seu armonicus, cum sono instrumentorum, in theatris æquè ac in Ecclesiis locum obtinuerit. Et quoniam de cantu jam satis verba fecimus, superest, ut etiam de sono idem agamus. Ut verò sermo ordine suo, ac via progrediatur, primum de instrumentis musicis, quorum usus in Ecclesiis tolerari potest; deinde de illorum instrumentorum sono, qui cantui sociari solet; & demum de sono separatim a cantu, hoc est de instrumentorum symphonia Nobis disserendum erit.

Ut amoveantur illa, quæ loci dignitatem non decent.

§. 11. Et quidem quod ad instrumenta attinet, quæ in Ecclesiis permitti possunt, Benedictus Hieronymus Feijoo *in allegato sermone* 14. §. 11. *num.* 43. organa, aliaque instrumenta admittit, amoveri autem vellet lyras tetracordas: Quoniam cum illæ plectro tanguntur, armonicos quidem modos edunt, sed adeo acutos, ut puerilem in Nobis potius hilaritatem, quàm gravem erga sacra mysteria venerationem, animorumque intentionem excitent. Bauldry *in manual. sacrar. cæremon. par.* 1. *cap.*

Poggio, nella vita del detto Cardinale, appresso il Baluzio *al lib. 3. Miscell.* §. 18. *pag.* 289. Il gran Padre S. Agostino *nel lib. 9. delle Confessioni al cap. 6.* attesta, che, sentendo cantare soavemente gl'inni nella Chiesa, piangeva dirottamente: *Quantum flevi in hymnis & canticis tuis, suave sonantis Ecclesiæ tuæ vocibus commotus acriter. Voces illæ influebant auribus meis, & eliquebatur veritas tua in cor meum, & ex ea æstuabat. Inde affectus pietatis, & currebant lacrymæ, & bene mihi erat cum eis*: ma poi essendogli venuto scrupolo del gran diletto, che provava sentendo cantare gl' inni nelle Chiese, e portandolo la severità a disapprovare il detto canto, ritornò nel primo pensiere d'approvarlo, pel motivo che l'animo suo si commoveva, non dal canto, ma dalle parole accompagnate col canto, come può vedersi *nel lib. 10. delle Confessioni al cap. 33. Verumtamen cum reminiscor lacrymas meas, quas fudi ad cantus Ecclesiæ tuæ in primordiis recuperatæ fidei meæ, & nunc ipso quod movear, non cantu, sed rebus, quæ cantantur, cum liquida voce & convenientissima modulatione cantantur, magnam instituti hujus utilitatem rursus agnosco.* Piangeva S. Agostino di tenerezza, sentendo cantare nelle Chiese, e ben intendendo le parole accompagnate dal canto. Piangerebbe forse ancor oggidì, se sentisse qualcheduna delle musiche delle Chiese: ma non piangerebbe per tenerezza; piangerebbe per dolore di sentire bensì il canto, ma di non intenderne le parole.

§. 10. Al canto succede il suono dell'organo, e degli altri strumenti musicali già introdotti nelle Chiese, come di sopra si è detto: e di questi pure è d'uopo il dire qualche cosa; perchè se il canto non deve essere teatrale, non meno lo deve essere il suono. Non avevano bisogno gli Ebrei di questa indagine, cioè di stabilire differenze fra il canto ed il suono de' teatri, e quello del Tempio: risultando bensì dalle Divine Scritture l'uso del canto, e degli strumenti nel Tempio; ma non già ne' teatri: come ben riflette il Calmet nella sua Dissertazione *sopra la musica degli Ebrei.* Noi bensì abbiamo bisogno di stabilirne la differenza, adoprandosi il canto figurato col suono degl' istrumenti tanto ne' teatri, quanto nelle Chiese: Ed essendoci ingegnati di stabilirla nel canto, ora procureremo di far lo stesso nel suono. E per camminare con ordine, discorreremo degli strumenti, che possono ammettersi nelle musiche delle Chiese, del loro suono, che accompagna il canto, e del suono disgiunto dal canto, che è lo stesso, che dire delle sinfonie.

§. 11. Quanto agli strumenti, che possono ammettersi nelle Chiese, il sopracitato Benedetto Girolamo Feijoo *nell'allegato disc.* 14. §. 11. *num.* 43. ammette gli organi, ammette altri strumenti, ma vorrebbe banditi i violini, perchè le loro arcate quantunque armoniose, sono strilli, che eccitano ne' nostri spiriti una vivezza quasi puerile, e lontana molto da quella decorosa e savia attenzione, che si deve ai nostri sacri Misterj. Il Bauldry *nel Manuale delle sacre Cerimonie par. 1. cap. 8. num.* 14. non

8. *num.* 14. vellet, ut caneretur in Ecclesiis organo tantum pneumatico, tubis, cæterisque instrumentis inflatilibus, seu pneumaticis: *Nec alia instrumenta musicalia cum organo pulsentur, nisi tubæ, tibiæ, aut cornua.* E diverso Patres primi Concilii Provincialis Mediolanensis sub S. Carolo Borromæo *tit. de Music. & Cantor.* nominatim rejiciunt ab Ecclesiis instrumenta inflatilia: *Organo tantùm in Ecclesia locus sit: tibiæ, cornua, & reliqua musica instrumenta excludantur.* Hominum prudentum, & illustrium Magistrorum artis musicæ consilium exposcere Nobis curæ fuit; consentaneum autem cum eorum sententiis est, ut Fraternitas Tua, si in tuis Ecclesiis instrumentorum usus introductus est, cum organo musico nullum aliud instrumentum permittat, nisi barbiton tetracordon majus, tetracordon minus, monaulon pneumaticum, fidiculas, lyras tetracordes: hæc enim instrumenta inserviunt ad corroborandas, sustinendasque cantantium voces. Vetabit autem tympana, cornua venatoria, tubas, tibias decumanas, fistulas, fistulas parvas, psalteria symphoniaca, cheles, aliaque id genus, quæ musicam theatralem efficiunt.

§. 12. Præter hæc autem, de usu instrumentorum, quæ in Ecclesiasticis musicis permitti possunt, nihil monebimus, nisi ut illa adhibeantur solummodo ad vim quamdam verborum cantui quodammodo adjiciendam, ut magis magisque audientium mentibus eorum sensus infigatur, commoveanturque fidelium animi ad spiritualium rerum contemplationem, & erga Deum, Divinarumque rerum amorem incitentur, ut apposite expendit Valentia *tom.* 3. 2. 2. *S. Thomæ disp.* 6. *quæst.* 9. *punct. unic.*, ubi tractans de utilitate musicæ, & musicorum instrumentorum in Ecclesiis: *Ad excitandum*, inquit, *interiorem affectum tum proprium, tum etiam aliorum, præsertim vulgarium, qui interdum adeo infirmi sunt, ut non modo vocum cantu, sed etiam organis, & musicis instrumentis ad sensum rerum spiritualium concitandi sint.* At verò si instrumenta continentur personent, & solum interdum, ut hodie fieri solet, per momenta aliqua interquiescant, ut liberum spatium audiendis armonicis modulationibus, crispatisque jaculationibus vocum, vulgò *trilli*, præbeant; cæterum opprimant, sepeliantque cantantium vocem, sonumque verborum, frustraneus est, & inutilis hujusmodi instrumentorum usus, imo vetitus, atque interdictus. Pontifex Joannes XXII. in laudata Extravagan. *Docta Sanctorum* inter musicæ abusus enumerat illum, quem his verbis exprimit: *Melodiam hocquetis intersecant*; idest *singultibus*: quemadmodum explicat Carolus Dufresne in suo Glossario; hoc nomen dedit concisis illis modulationibus, vulgò *trilli*. Magnus Episcopus Lindanus *loco laudato* invehitur contra abusum opprimendi instrumentorum sono verba cantantium: *Tubarum clangore, cornutorum stridore, alioque strepitu vario, ne quid prætermittere videantur, quod cantici verba semel obscuret, sensumque sepeliat, & adobruat.* Pius, & doctus Cardinalis Bona in pluries laudato tractatu de Divina Psalmodia *cap.* 17. §. 2. *num.* 5. apposite ad rem nostram: *Desino*, ait, *si prius admonuero Ecclesiasticos Cantores, ne ad usum illicitæ voluptatis assumant, quod Sancti Patres ad effectum pietatis instituerunt. Talis enim debet esse sonus, tam gravis, tam moderatus, ut non totum animum ad sui rapiat oblectationem, sed eorum, quæ cantantur, sensui, & pietatis affectui, majorem relinquant portionem.*

§. 13. Demum quoad symphonias attinet, tolerari poterunt, ubi earum usus jam receptus est, dummodo graves sint, & earum proli-

vorrebbe nelle Chiese coll' organo, che le trombe e gli strumenti da fiato: *Nec alia instrumenta musicalia cum organo pulsentur, nisi tubæ, tibiæ, aut cornua.* Per lo contrario i Padri del primo Concilio Provinciale di Milano sotto S. Carlo Barromeo *nel tit. de Musica & Cantoribus*, bandiscono dalla Chiesa nominatamente gl' istrumenti da fiato: *Organo tantùm in Ecclesia locus sit: tibiæ, cornua, & reliqua musica instrumenta excludantur.* Non abbiamo tralasciato di ricercare il consiglio in Roma, e fuori di Roma d'uomini assennati, ed insigni Maestri di Cappella: e coerentemente al loro consiglio, quando nelle sue Chiese sia introdotto l' uso degli strumenti, non ammetterà coll'organo altro che violoni, violoncelli, fagotti, viole, e violini, che servono per rinforzo maggiore di quelli, che cantano; e bandirà i timpani, i corni da caccia, le trombe, gli oboè, i flauti, i flautini, i salterii moderni, i mandolini, e simili strumenti, che non servono, che per rendere la musica teatrale.

§. 12. Quanto all' uso de' sopraddetti permessi strumenti, altro non sappiamo additarle, se non che dovendosi adoprare per ravvivare maggiormente il canto e la parola, eccitando in questa maniera l' interiore affetto verso Dio, come ben riflette il Valenza *nel tom.* 3. *sopra la* 2. 2. *di S. Tommaso disput.* 6. *quæst.* 9. *punct. unic.*, ove discorrendo dell' utilità della musica, e degli strumenti musicali nelle Chiese, così scrive: *Ad excitandum interiorem affectum tum proprium, tum etiam aliorum, præsertim vulgarium, qui interdum adeò infirmi sunt, ut non modò vocum cantu, sed etiam organis, & musicis instrumentis ad sensum rerum spiritualium concitandi sint*: ogniqualvolta non lasciano, come pur troppo oggi si pratica, libero l'adito, che ai trilli del musico, ed opprimono e seppelliscono le parole di chi canta, l'uso loro non solo resta inutile, ma ancora riprovato. Il Pontefice Giovanni XXII. nella citata sua Estravagante *Docta Sanctorum*, fra gli abusi della musica delle Chiese annovera il seguente: *Melodiam hocquetis intersecant*: cioè coi singhiozzi, giusta ciò, che Carlo du Fresne nel suo Glossario addita, che è lo stesso, che dire coi trilli. Il gran Vescovo poi Lindano *nel luogo citato* non lascia d' inveire contra l' abuso d'opprimere col suono le parole. *Tubarum clangore, cornutorum stridore, alioque strepitu vario, ne quid prætermittere videantur, quod cantici verba semel obscuret, sensumque sepeliat, & adobruat.* Il pio e dotto Cardinal Bona nel più volte citato Trattato *de Divina Psalmodia al cap.* 17. §. 2. *num.* 5. così scrive al nostro proposito: *Desino, si priùs admonuero Ecclesiasticos cantores, ne ad usum illicitæ voluptatis assumant, quod Sancti Patres ad effectum pietatis instituerunt. Talis enim debet esse sonus, tam gravis, tam moderatus, ut non totum animum ad sui rapiat oblectationem, sed eorum, quæ cantantur, sensui, & pietatis affectui, majorem relinquant portionem.*

Il loro suono ancora deve eccitare la divozione.

13. Finalmente, quanto alle sinfonie, ove l'uso sia introdotto, potranno tollerarsi, purchè siano gravi, e colla loro lunghezza non rechino

Non si proibiscono le sinfonie, purchè queste

sine vocibus, prohibentur.

prolixitudine, aut diuturnitate tædium, & fastidium non afferant iis, qui adsunt in Choro, vel Altari, in Vesperis, aut in Missis inserviunt. De hujusmodi symphoniis agit Suarez *lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 17.: *Unde etiam intelligitur non esse per se damnabilem usum intermiscendi in Divinis Officiis sonum organorum sine ullo cantu, solùm cum suavitate musicæ instrumentorum, ut fit interdum in Missa solemni, vel in Horis Canonicis inter Psalmos; quia tunc ille sonus non est pars Officii, & fit ad solemnitatem, & reverentiam ipsius Officii, & ad levandos animos fidelium, ut facilius ad devotionem assurgant, seu disponantur. Quamvis autem ad illum sonum nihil voce cantetur, oportet, ut sonus ipse gravis sit, & aptus ad excitandam devotionem.* Hoc autem loco silentio prætereundum non est, rem maxime indecoram esse, & minime ferendam, quibusdam anni diebus sumptuosas, personantesque symphonias, musicosque cantus in Sacris Templis celebrari, quæ minime conveniunt sacris mysteriis, quæ Ecclesia fidelibus per id tempus recolenda proponit. Exclamat ardenti zelo motus sæpe laudatus Magister Generalis Ordinis S. Benedicti in Hispaniis *in laudato sermone* 14. §. 9. contra modulos, & cantilenas heu nimium adhibitas in canendis lamentationibus Jeremiæ Prophetæ, quæ ab Ecclesia dicendæ præscribuntur diebus majoris hebdomadæ, in quibus modò eversio Urbis Hierosolymæ per Chaldæos, modo mundi excidium per peccata, modo Ecclesiæ militantis afflictiones in persecutionibus, modo Redemptoris Nostri angustiæ in suis passionibus deplorantur. Lucensis Ecclesia, sedente in Apostolica Cathedra Sancto Prædecessore Nostro Pio V., regebatur ab Alexandro zelantissimo Ecclesiasticæ disciplinæ pastore; qui cum animadvertisset, diebus majoris hebdomadæ, exquisitissimos omnis vocum, instrumentorumque generis concentus in Ecclesiis fieri consuevisse, cum sacrarum functionum, quæ illis diebus celebrantur, mæstitia minime consentientes, ad illos autem audiendos homines utriusque sexus magna frequentia cupidissime confluere, & gravia inde peccata, & scandala committi, promulgato edicto, eos hebdomada sancta, & tribus subsequentibus Paschatis diebus fieri prohibuit. Cum autem quidam exempti ab Episcopi jurisdictione se Episcopali lege minime teneri prætenderent, Episcopus rem detulit ad Summum Pontificem Pium V. qui in ejus Brevi dato die 4. April. 1571. deplorata primum humanarum mentium, & carnalium hominum cœcitate, qui non solum in diebus sacris, sed potissimum in illis, qui memoriæ passionis Christi Domini recolendæ speciatim ab Ecclesia assignati sunt, posthabita pietate, & sinceræ mentis puritate, mundanarum oblectationum illecebris, & sensuum voluptatibus se regendos, ferendosque tradunt: *Quod*, inquit, *cum in omnibus sacris temporibus, tum in eo præcipue cavendum, vitandumque est, quod Dominicæ passionis memoriæ recolendæ ab eadem Ecclesia statutum, assignatumque fuit, in quo ipso tempore maxime decet omnes Christifideles tota mente ad contemplandum tale, tantumque Redemptoris Nostri beneficium conversos, se ipsos ab omni cordis, sensusque impuritate immunes, liberosque præstare.* Refert post hæc abusum, qui in Ecclesiam Lucensem irrepserat; exquisitos seligendi per hebdomadam Sanctam, excellentesque musicos, & colligendi omnis generis instrumenta ad solemnes concentus musicos celebrandos; *Nuper non sine magno animi nostri dolore intelleximus, in ista Civitate, cujus Episcopatum geris, abusum quemdam valde detestabilem irrepsisse, exquisitissimas omnis vocum, instrumentorumque generis musicas* in

Habenda tamen ratio temporis, & sacrorum Mysteriorum, quæ celebrantur.

Rescriptum S. Pii V. in hac materia.

rechino noja o grave incomodo a quelli, che sono nel Coro, o assistono all'Altare ne' Vespri, e nelle Messe. Parla di queste sinfonie il Suarez *nel cit. tom.* 2. *de Religione al lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 17.: *Unde etiam intelligitur, non esse per se damnabilem usum intermiscendi in Divinis Officiis sonum organorum sine ullo cantu, solùm cum suavitate musicæ instrumentorum, ut fit interdum in Missa solemni, vel in Horis Canonicis inter Psalmos; quia tunc ille sonus non est pars Officii, & fit ad solemnitatem, & reverentiam ipsius Officii, & ad levandos animos fidelium, ut faciliùs ad devotionem assurgant, seu disponantur. Quamvis autem ad illum sonum nihil voce cantetur, oportet, ut sonus ipse gravis sit, & aptus ad excitandam devotionem*: Non potendosi però, nè dovendosi tralasciare di suggerire, esser cosa malfatta, e non tollerabile, che in alcuni giorni dell'anno si facciano sinfonie, si facciano musiche sontuose ne' sacri Tempj, che per lo più non sono adattate a que' sacri misterj, che la Chiesa in que' tempi propone alla venerazione de' suoi fedeli. Esclama con molto zelo il più volte nominato Maestro Generale dell'Ordine di S. Benedetto di Spagna *nell' allegato discors.* 14. *al* §. 9. contra le arie, e recitativi; che pur troppo alle volte si sentono nelle musiche della Chiesa, nelle Lamentazioni, che si cantano nella Settimana Santa, nelle quali ora si piange la desolazione di Gerusalemme per gli Caldei, ora la strage del Mondo per gli peccati, or l'afflizione della Chiesa militante nelle persecuzioni, or l'angustia del Nostro Redentore ne' suoi martirj. Nel Pontificato del nostro Santo Predecessore Pio V. era la Chiesa di Lucca governata da Alessandro Vescovo molto zelante dell' Ecclesiastica disciplina. Avea questi osservato, che nella Settimana Santa si facevano nelle Chiese musiche solennissime con isceglière bravi professori di canto, e di suono, il che non era compatibile colla mestizia praticata in que' giorni nelle sacre funzioni, oltre gli scandali, che pur troppo seguivano pel gran concorso delle persone dell'uno, e dell' altro sesso. Pubblicò il Vescovo un Editto proibitivo, e che comprendeva tutta la Settimana Santa, incominciando dalla Domenica delle Palme, e che anche si estendeva ai tre giorni di Pasqua. Pretesero gli esenti dalla di lui Ordinaria giurisdizione di non restar obbligati dal detto Editto: ed avendo il Vescovo fatto ricorso al sopraddetto Sommo Pontefice S. Pio V. questi in un suo Breve spedito *ai* 4. *d'Aprile* 1571. dopo aver nel proemio deplorata la cecità degli uomini, che non solo ne' giorni sacri, ma anche in quelli, ne' quali specialmente si celebra la memoria della Passione di Gesù Cristo, si lasciano trasportare dal piacere del Mondo, e mettono da parte la pietà, e la purità della mente: *Quod cum in omnibus sacris temporibus, tum in eo præcipuè cavendum vitandumque est, quod Dominicæ Passionis memoriæ recolendæ ab eadem Ecclesia statutum assignatumque fuit, in quo ipso tempore maximè decet omnes Christifideles tota mente ad contemplandum tale tantumque Redemptoris nostri beneficium conversos, se ipsos ab omni cordis, sensusque impuritate immunes, liberosque præstare*: riferisce l'abuso introdotto in Lucca di fare scelta nella Settimana Santa di bravi musici, ed unione d'ogni sorta di strumenti: *Nuper non sine magno animi nostri dolore intelleximus, in ista Civitate, cujus Episcopatum geris, abusum quemdam valde detestabilem irrepsisse, exquisitissimas omnis vocum, instrumentorumque generis musicas in Ecclesiis per Hebdomadam Sanctam adhibendi, ad quas potius, quàm ad divina Officia audienda, omni utriusque sexus juventute magna frequentia cupidissime confluente, gravia peccata,* nec

in Ecclesiis per hebdomadam Sanctam adhibendi, ad quas potius, quàm ad Divina Officia audienda, omni utriusque sexus juventute magna frequentia cupidissime confluente, gravia peccata, nec minora scandala committi experientia comprobatum est. Demum laudat edictum Episcopi, & decretis sacrosancti Tridentini Concilii inhærens declarat, eodem edicto comprehendi, atque obligari etiam Ecclesias, quæ ab auctoritate Ordinaria, privilegio Apostolico, vel alio quocumque jure exemptas se esse contendunt. In Concilio Romano, quod novissime habitum est *ann.* 1725. *tit.* 15. *num.* 6. varia leguntur Decreta de usu musici cantus, instrumentorumque, in Adventu, in Dominicis Quadragesimæ, & in exequiis mortuorum; quæ satis sit indicasse.

§. 14. Legisse Nos meminimus, cum Imperator Carolus Magnus secum proposuisset Ecclesiasticum cantum in Ecclesiis Galliæ incomptè atque inscite habitum, ad regulas artis redigere, impetrasse a Pontifice Adriano I., ut homines sibi Ecclesiasticæ musicæ periti ab Urbe mitterentur, a quibus in Galliarum Regnum Romanus cantus facile introductus est, ut quisque per se agnoscere potest ex Paulo Diacono *lib.* 2. *Vit. S. Greg. cap.* 9., *& ex Rodulpho Tungrensi de Can. obser. prop.* 12. S. Antonin. *in Sum. Hist. par.* 2. *tit.*12. *cap.* 3. Monachus Engolismensis in Vita Caroli Magni *cap.* 8. addit, Cantores, qui Româ advenerunt, docuisse in Galliis artem etiam pulsandi organum musicum, quod regnante Pipino in Galliarum Regnum delatum fuerat. Itaque cum solemne, & regulare sit, ut hæc Romana Urbs aliis omnibus Civitatibus in sacris ritibus, cæterisque Ecclesiast. rebus, præire debeat exemplo, & documento esse; Insuper accedunt, & ea, quæ mox a Nobis narrata sunt de Carolo Magno, qui Ecclesiasticum cantum è Romana Urbe tànquam è suis sedibus in suum Regnum evocavit; quæ quidem acrius Nos urgent, atque extimulant, ut abusus omnes, qui in cantu Ecclesiastico irrepserunt, & a Nobis reprobati sunt in omnibus, quoad fieri potest, sed præcipue in Romanæ Urbis Ecclesiis penitus aboleantur. Sed quemadmodum Nos nostro Cardinali in Urbe Vicario, quæ necessaria sunt, atque opportuna, præcipere non omittimus; ita Fraternitas tua publicare non negligat, si opus fuerit; edicta, & leges, quæ cum hisce Nostris circularibus Literis consentaneæ sint, & quibus Ecclesiasticus cantus convenienter ad regulas in iisdem Literis præscriptas, & stabilitas dirigatur, ut tandem musicis Ecclesiarum reformandis initium præbeatur. Nam id ipsum maxime optatum, ac desideratum est, cum a pluribus, tunc centum ab hinc annis a Joanne Baptista Doni Patritio Florentino in ejus Tractatu de Præstantia Musicæ veteris *lib.*1. *pag.* 49.: *Nunc verò eò redacta res est, ut nec quisquam reperiatur, qui effæminatum quemdam, ac leviusculum, qui jam passim invaluit, canendi modum severa lege cohibeat, nec affectata illa prolixaque, ac sæpe hiulca melismata ad certam normam redigenda existimet, aut dies solemnes, ædesque sacras suam celebritatem, ac frequentiam habituras putet, nisi mollioribus, ac sæpe parum decoris cantibus, magnaque vocum, ac instrumentorum confusione certatim omnia personent.*

§. 15. Diximus, si opus fuerit, probe enim Nobis compertum est, in Statu Ecclesiastico aliquas esse Urbes, in quibus Ecclesiarum musicas reformari oporteat, in aliis verò hujusmodi necessitatem minime adesse. Timemus quidem, vehementerque timemus, ne in aliquibus Civitatibus Ecclesiæ, sacraque Altaria convenienti munditie, ac necessario nitore indi-

nec minora scandala committi, experientia comprobatum est: Commenda l'editto del Vescovo, ed inerendo ai sentimenti del sacro Concilio di Trento, dichiara ad esso sottoposte le Chiese quantunque esenti dalla di lui autorità Ordinaria. E nel Concilio ultimo Romano tenuto *l'anno* 1725. *al tit.* 15. *num.* 6. si leggono varj stabilimenti sopra l'uso della musica, e degl' istrumenti nell'Avvento, e nelle Domeniche di Quaresima, ed Esequie de' Morti.

Le cose predette si debbono principalmente osservare in Roma, e nello Stato Ecclesiastico.

§. 14. Ci ricordiamo aver letto, che l'Imperadore Carlo Magno volendo ridurre al dovuto segno il canto mal regolato nelle Chiese di Francia, ottenne dal Pontefice Adriano I. uomini di Roma ben pratici, che con molta facilità introdussero in quel Regno il canto Romano, come può vedersi in Paolo Diacono *nel lib.* 2. *della Vita di S. Gregorio cap.* 9. *e* 10. in Rodolfo Tungrense *de Canonum observantia proposit.*12. in S. Antonino *nella Somma Istoriale parte* 2. *tit.*12. *cap.* 3. Il Monaco Engolismense *nella Vita di Carlo Magno al cap.* 8. aggiunge, che i Cantori venuti da Roma insegnarono anche in Francia l'uso di sonar l'organo, quale, regnante Pipino, era stato introdotto in quel Regno. Oltre la regola generale, che la Città di Roma deve esser l'esempio di tutte l' altre Città ne' Riti Ecclesiastici, il sopradetto fatto ci astringe particolarmente a porre ogni mezzo, acciò gli esaggerati disordini nel canto Ecclesiastico, che riproviamo nelle altre Chiese, sian banditi particolarmente dalle Chiese di Roma: e siccome Noi non lasciamo di dare gli ordini opportuni al Nostro Cardinale Vicario, così ella non lasci di pubblicare, quando ve ne sia il bisogno, Editti opportuni, e regolativi della musica, in sequela di questa nostra Lettera Circolare, appoggiandosi alle regole in essa stabilite, acciocchè una volta si dia principio alla riforma delle musiche nelle Chiese, tanto sospirata, ed inculcata, sono già più di cento anni, da Gio. Battista Doni Patrizio Fiorentino nel suo Trattato *de Præstantia Musicæ veteris al lib.* 1. *pag.* 49.: *Nunc verò eò redacta res est, ut nec quisquam reperiatur, qui effæminatum quemdam ac leviusculum, qui jam passim invaluit, canendi modum severa lege cohibeat, nec affectata illa prolixaque, ac sæpe hiulca melismata, ad certam normam redigenda existimet, aut dies solemnes, ædesque sacras suam celebritatem, ac frequentiam habituras putet, nisi mollioribus, ac sæpe parum decoris cantibus, magnaque vocum, ac instrumentorum confusione certatim omnia personent.*

Si raccomandano ai Vescovi gl'altri capi dell'Ecclesiastica disciplina.

§. 15. Abbiamo detto, quando ve ne sia il bisogno; sapendo ancor Noi, che nello Stato Ecclesiastico vi sono alcune Città, nelle quali vi è il bisogno della riforma delle musiche nelle Chiese, ed altre, nelle quali non vi sarà il detto bisogno. Temiamo bensì, che in alcune vi sarà il bisogno della pulizia de' sacri Altari, e de' Tempj; in molte la necessità d'un ben

indigeant; in multis ne Cathedralium, & Collegiatarum Chori cantu plano bene, ac probe ad regulas artis directo juxta ea, quæ a Nobis superius dicta sunt, destituantur, quas in res, si in Ecclesia tua necesse sit, omnes diligentiæ tuæ, & sollicitudinis nervos intendere decet; & utinam in omnibus totius Status Nostri Diœcesibus Sacerdotes ea, qua par est, decentia sacrosanctum Missæ Sacrificium facerent; & præterea clericalibus vestibus induti, & decenti habitu corporis, incessu, modestia, omnique alio Ecclesiastico decore in publicum prodirent, quibus super rebus nihil aliud hic Nos adjungemus, cum fusè de his tractaverimus *in Nostra Notificatione* XIV. *§. 4. & 6. lib. 2. edit. Ital., quæ est* XXXIV. *in edit. Latin. & in notific.* IV. *tom. 4. edit. similiter Ital., quæ est* LXXI. *edit. Latin.* ad quas Ecclesiasticæ disciplinæ studiosos remittimus. Itaque Sacerdotalem tuum zelum excitantes finem scribendi faciemus, posteaquam id unum tibi significabimus, nulla alia re magis hominibus declarari; Ecclesias male atque improvide ab Episcopis regi, & gubernari, quàm si spectentur Sacerdotes sacra, Ecclesiasticis cæremoniis perperam adhibitis, aut omissis, vestibus indecoris, aut minime Sacerdotalis dignitatis propriis præcipitanter ac negligenter obire. Hæc enim in omnium oculos incidunt, & incolarum, & alienigenarum judicio subjiciuntur, & præsertim eos offendunt, qui ex illis Regionibus adveniunt, ubi, & Presbyteri convenientibus vestibus induuntur, & Missæ debita devotione celebrantur. Hæc secum reputans, & non sine fletu cogitans ita querebatur pius, ac doctus Cardinalis Bellarminus. *Aliud est etiam lacrymis uberrimis dignum, quod ob nullorum Sacerdotum incuriam, aut impietatem sacrosancta Mysteria tam indecore tractentur, ut qui illa tractant, videantur non credere Majestatem Domini esse præsentem. Sic enim aliqui sine spiritu, sine affectu, sine timore, & tremore, festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi fide Christum Dominum non viderent, aut ab eo se videri non crederent.* Et post hæc nonnullis interjectis prosequitur in hunc modum: *Scio non deesse in Ecclesia Dei multos optimos, & religiosissimos Sacerdotes, qui corde mundo, & nitidissimo apparatu Divina Mysteria celebrant; pro quibus gratiæ Deo ab omnibus agendæ sunt; sed simul etiam fontibus lacrymarum plangendi sunt non pauciores, qui exteriore turpitudine, & sordibus animi sui impuritatem, sordesque testantur.* Et nos interea in visceribus Christi Fraternitatem tuam complectentes, & Tibi, & Gregi curæ tuæ commisso Apostolicam Benedictionem peramanter impertimus.

Dat. 19. Februarii 1749.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 19. Februarii MDCCXLIX. Pontificatus Nostri Anno Nono.

ben regolato canto fermo ne' Cori delle Cattedrali, e delle Collegiate, giusta ciò, che di sopra abbiamo detto; sopra cui dovrà ella porre ogni maggior attenzione: e Iddio pur volesse, che in tutte le Diocesi del nostro Stato ogni Sacerdote celebrasse la Messa col dovuto estrinseco decoro, ed andasse vestito, e comparisse in pubblico continuamente col dovuto abito Clericale. Noi sopra questi due ultimi assunti nulla aggiungeremo; avendone diffusamente trattato *nella nostra Notificazione* 14. *§. 4. e §. 6. al lib. 2.* dell' edizione in lingua Italiana, che è *la* 34. nell' edizione Latina, e *nella Notificazione 4. nel tom. 4.* dell' edizione pure in lingua Italiana, che è *la* 71. nell' edizione Latina, alle quali ci remettiamo. Ed eccitando il di lei zelo, conchiudiamo col farle sapere, non esservi cosa, che più vivamente additi il cattivo governo del Vescovo, che il vedere i di lui Sacerdoti celebrare con troppa precipitanza la Messa, celebrarla senza il dovuto decoro, accompagnamento nelle sacre cerimonie, e vederli comparir vestiti con abiti indecenti, o poco proprj della dignità Sacerdotale: essendo queste cose, che cadono sotto i sensi, de' quali il Cittadino, ed il Forestiere sono capaci di dare giudizio, e particolarmente que' forestieri, che vengono da' paesi, ne' quali si celebrano colla dovuta divozione le Messe, ed i Preti vanno vestiti da Prete. Tali cose riandando nel suo animo il pio, e dotto Cardinal Bellarmino non senza lagrime si querelava in questa guisa: *Aliud est etiam lacrymis uberrimis dignum, quod ob nonnullorum Sacerdotum incuriam, aut impietatem sacrosancta Mysteria tam indecore tractentur, ut qui illa tractant, videantur non credere Majestatem Domini esse præsentem. Sic enim aliqui sine spiritu, sine affectu, sine timore, & tremore, festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi fide Christum Dominum non viderent, aut ab eo se videri non crederent.* Indi frapposte alcune altre cose, così prosiegue. *Scio non deesse in Ecclesia Dei multos optimos, & religiosissimos Sacerdotes, qui corde mundo, & nitidissimo apparatu Divina Mysteria celebrant; pro quibus gratiæ Deo ab omnibus agendæ sunt; sed simul etiam fontibus lacrymarum plangendi sunt non pauciores, qui exteriore turpitudine, & sordibus animi sui impuritatem, sordesque testantur.* E noi qui intanto abbracciandola, con pienezza di cuore diamo a Lei, ed al Gregge alla sua cura commesso l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 19. Februarii MDCCXLIX. Pontificatus Nostri Anno Nono.

V.

Exemptio Bonorum Archihospitalis S. Spiritus in Saxia a Spolio Cameræ Apostolicæ debito.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procœmium.

INTER multiplices Pastoralis Officii Nostri curas, quibus jugiter premimur in illam peculiari studio incumbimus, ut Apostolicæ Sedis, ac Universalis Ecclesiæ, nec non etiam singulorum locorum piorum, ac Personarum Ecclesiasticarum jura ubique sarta, tecta, ac illibata tueri, & conservare, eaque adversus quæcumque, per quæ illis aliquod decrimenti inferri posset, tradita Nobis divinitus potestate vindicare satagamus, sicut omnibus maturè, ac debitè pensatis, justitiæ, ac rationi consentaneum esse in Domino arbitramur.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit Venerabilis Frater Antonius Maria Patriarcha Antiochenus Archihospitalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe Præceptor, seu Commendatarius, quod dudum fel. record. Sixtus Papa IV. Prædecessor noster per quasdam suas sub Plumbo Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXVIII. pridie Kalendas Septembris Pontificatus sui Anno Secundo expeditas literas, inter cætera statuit, & ordinavit, ut in posterum perpetuis futuris temporibus quispiam cujuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis esset, aliquod ex Hospitalibus, Domibus, Præceptoriis, Oratoriis, Prioratibus, Ecclesiis, Cappellis, seu membris ab Archihospitali prædicto dependentibus,

seu illi subjectis vacantibus, vel quæ pro tempore vacare possent a Romano Pontifice pro tempore existente, vel ab Apostolica hac Sancta Sede, ejusque Legatis impetrari, seu impetrari facere, vel etiam impetratis uti quoquomodo præsumeret, ac decrevit omnia & singula Hospitalia, Domos, Præceptorias, Oratoria, Prioratus, Ecclesias, Cappellas, membra, seu Beneficia Archihospitalis prædicti, & ab eo dependentia manualia esse, & fore, & illa pro tempore obtinentes pro solo nutu pro tempore existentis ipsius Archihospitalis Præceptoris, seu Commendatarii prædicti, etiamsi ipsis per eamdem Sedem, & illius Legatos concessum fuisset, quod a Beneficiis, Præceptoriis, Prioratibus, Oratoriis, Ecclesiis, Cappellis, Domibus, seu membris hujusmodi absque rationabili causa quoquo modo amoveri nequeant, posse liberè, & licitè amoveri, quodque nullas de Hospitalibus, Domibus, Beneficiis, Præceptoriis, seu Commendis, Oratoriis, Prioratibus, Ecclesiis, Cappellis, seu membris hujusmodi, præter Præceptorem, seu Commendatarium prædictum, ad quem dumtaxat illorum collationem, provisionem, præsentationem, & quamvis aliam dispositionem pleno jure pertinere voluit providere posset, etiamsi sub aliqua generali, vel speciali reservatione tam in corpore Juris clauso, quàm ratione vacationis apud eamdem Sedem, seu prætextu alicujus Officii in ea obtenti, & obtinendi, vel familiaritate aliquorum ex Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus comprehenderentur, & comprehendi viderentur; quas quidem reservationes ad Beneficia, Præceptorias, Oratoria, Prioratus, Ecclesias, Cappellas, seu membra hujusmodi nullatenus extendi voluit, neque sub illis quoquo modo comprehendi debere seu posse, ac insuper omnes, & singulas collationes, provisiones, seu dispositiones quomodocumque, & qualitercumque de Hospitalibus, Domibus, Beneficiis, Præceptoriis, Oratoriis, Prioratibus, Ecclesiis, Cappellis, seu membris prædictis in titulum perpetui Beneficii, vel aliàs etiam cum irritantis appositione decreti, & speciali illa clausula pro tempore obtinentes ab eis absque rationabili causa amoveri, & ad claustrum revocari non possent, prorsus irritas, & inanes, ac nullius roboris, vel momenti fuisse & esse, etiamsi aliqua triennali, ac longiori, & diuturna possessione gavisi existerent; ac revocavit, cassavit, & irritavit, ac annullavit omnes, & singulas exemptiones & libertates per Canonicos dicti Archihospitalis sub quacumque verborum forma, vel expressione, tam a Sede prædicta, quàm ejus Legati, aut alia ex quavis causa, seu auctoritate obtentas, & deinceps absque derogatione literarum hujusmodi obtinendas, quatenus per illas dicti Canonici a præmissorum observatione, & hujusmodi Ordinationibus sese subtrahere possent, etiamsi Cappellani, & Officiales dictæ Sedis existerent; nec non Canonicos præfatos ad obedientiam, subjectionem, & correctionem pro tempore existentis Præceptoris, seu Commendatarii prædicti una cum Domibus, Hospitalibus, Beneficiis, Præceptoriis, Oratoriis, Prioratibus, Ecclesiis, Cappellis, seu membris, Granciis, possessionibus, & bonis ad dictum Archihospitale spectantibus, & ab eo dependentibus ubicumque existentibus in præjudicium ipsius quomodolibet quibusvis Personis Ecclesiasticis, vel Secularibus cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis fuissent, etiamsi Pontificali fulgerent dignitate concessis, vel ab eis quomodocumque, vel qualitercumque obtentis, ad jus, & proprietatem ipsius Archihospitalis reduxit, eidemque reintegravit, & sibi illa perpetuò manere cum suis censibus, seu annuis pensionibus, atque juribus decrevit in futurum, & alias prout in dictis literis, quarum tenorem præsentibus pro expresso, & inserto haberi volumus uberiùs continetur.

Bona Canonicorum hujusmodi Beneficia obtinentium spolio subjecta esse contendebatur.

§. 2. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, dictus Antonius Maria Patriarcha, ac Præceptor, seu Commendatarius, qui (ut asserit) juxta prædictarum Sixti prædicti, aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum literarum tenorem, Præceptor, seu Commendatarius Archihospitalis prædicti jus quæcumque Beneficia, seu Prioratus, aut Præceptorias, seu Commendas, aliaque bona quæcumque ad Archihospitale hujusmodi spectantia, & ab illo dependentia ubique existentia Canonicis Regularibus Sancti Spiritus juxtà eorum antianitatem, aut eorum benemerentiam præviis eorum obsequiis ab ipsis Archihospitali prædicto præstitis ad sui libitum, & ad sui nutum conferendi habet, interdum accidere solet, ut secuto alicujus ex Canonicis Regularibus prædictis aliquod Beneficium, seu Prioratum, aut Præceptoriam, seu Commendam, aliudve bonum ad ejusmodi Archihospitale spectans, & pertinens, & ab illo dependens obtinentibus obitu, Collectores, seu Subcollectores jurium ad Cameram nostram Apostolicam spectantium spolium defuncti Canonici hujusmodi facere, ac fructus cujuscumque generis, vel qualitatis aut speciei Beneficii, vel Prioratus, seu Præceptoriæ, aut Commendæ, seu cujuscumque boni ab Archihospitali prædicto dependentis per illum obtenti, licet beneficia prædicta secularia non sint, quorum fructus juxta dispositionem aliarum ejusdem Sixti, ac sanctæ memoriæ Pii Papæ V. Prædecessorum nostrorum literarum tempore vacationis ad ipsam Cameram spectent, tempore vacationis hujusmodi percipere, & exigere contendunt, ad evitandas quascumque lites, quæ in posterum ea de causa in præjudicium dicti Archihospitalis oriri possunt, non solùm memoratas expressas Sixti Prædecessoris literas per Nos confirmari, verum etiam sibi in præmissis opportunè provideri, & ut infra indulgeri, summoperè desideret.

Pontifex confirmat dispositionem Sixti IV.

§. 3. Nos ipsum Antonium Mariam Patriarcham, ac Præceptorem, seu Commendatarium specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, & absolutum fore censentes; supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humillimè porrectis inclinati, expressas memorati Sixti Prædecessoris literas cum omnibus, & singulis in eis contentis auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, ac quatenus opus sit innovamus, & de novo concedimus; ac omnibus, & singulis Nostris, & hujus Sanctæ Sedis Collectoribus, seu Subcollectoribus jurium Cameræ nostræ Apostolicæ cujuscumque qualitatis, gradus, præeminentiæ, status, & conditionis nunc, & pro tempore ubique existentibus, ne ipsi sub quocumque prætextu, causa, ratione, & colore, etiam vigore facultatum eis a Nobis, seu Sede, & Camera prædictis attributarum, fructus, redditus, & proventus cujuscumque qualitatis, quantitatis, vel speciei quorumcumque Beneficiorum, etiam de jurepatronatus laicorum ad favorem memoratorum Canonicorum jam erectorum, & in posterum erigendorum, nec non Prioratuum, Commendarum, Præceptoriarumve, Domorum, membrorum, Ecclesiarum, Cappellaniarum, alio-

Prohibet inter spolia Cameræ Apostolicæ debita redigi fructus Beneficiorum hujusmodi quomodocumq. vacantium.

rumque bonorum quocumque nomine nuncupatorum per quoscumque dicti Archihospitalis Ministros, Officiales, aut Canonicos Regulares Sancti Spiritus hujusmodi obtentorum, & pro tempore obtinendorum ad Archihospitale prædictum nunc, & pro tempore spectantium, & pertinentium, & ab illo dependentium de præsenti vacantium, & qui pro tempore vacare possunt, post obitum cujuscumque personæ, cui a memorato Antonio Maria Patriarcha moderno, ac pro tempore existente Archihospitalis hujusmodi Præceptore, seu Commendatario Beneficia, seu bona ad Archihospitale prædictum spectantia collata fuerint, maturatos, & non exactos, & qui pro tempore, donec aliquem de eodem Beneficio, Prioratu, Præceptoria, seu Commenda, membro, Ecclesia, Cappella, Oratorio, Domo, & bonis hujusmodi provideri contingat, decurrere, & maturare possunt, sub privationis eorum Officiis, ac Beneficiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia Beneficia pro tempore obtinendorum, aliisque arbitrio Nostro imponendis pœnis percipere, & exigere valeant, auctoritate, & arbitrio præsentis interdicimus, & prohibemus, ac præcipimus, & mandamus.

§. 4. Ac insuper volumus, decernimus, & declaramus, ut secuto alicujus ex dictis Canonicis Regularibus Sancti Spiritus, etiamsi professionem per eosdem emitti consuetam non emiserit, dummodo de aliquo Beneficio, seu bonis ad Archihospitale prædictum spectantibus, & ab illo dependentibus, aut membro, Domo, Ecclesia, Cappella, & Oratorio provisus fuerit, obitu, spolium dicti defuncti ad ejusmodi Archihospitale spectare omnino debeat, nec quispiam sub quovis prætextu sese ingerere valeat; fructus verò quorumcumque Beneficiorum hujusmodi tam maturati, & non exacti, quàm ii, qui durante vacatione Beneficii prædicti, donec aliquis de eo ab eodem Præceptore, seu Commendatario pro tempore existente provideri contingat, ad liberam dispositionem ejusdem moderni, & pro tempore existentis Præceptoris, seu Commendatarii prædicti remaneant, qui de illis ad favorem, vel Archihospitalis prædicti, vel Ecclesiæ, seu Domus, & Prioratus, aut Canonicorum disponere possit.

Statuit spolia Canonicorum defunctorum, dictosque fructus spectare ad Archihospitale, arbitrio Præceptoris erogantium.

§. 5. Decernentes ipsas præsentes literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari, & ab eis respectivè inviolabiliter observari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. prædictæ Cardinales etiam de latere Legatos, seu eorum Vicelegatos, & Sedis prædictæ Nuncios sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. die 4. Martii 1749.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 4. Martii 1749. Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Card. Passioneus.

De Indultis S. R. E. Cardinalibus testandi, & disponendi de Sacris Supellectilibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

INTER arduas Apostolici Ministerii Nostri curas, sicuti Nos oportet, non modò Patrem in abscondito orantes, sed publicis etiam Ecclesiæ officiis, sacrisque conventibus præsidentes, Divinam opem sine intermissione implorare; ità Nos decet Pontificii Sacelli, in quo pleraque hujusmodi officia per annum solemniter peraguntur, splendori, & cultui prospicere, ejusque rationibus, juribusque tuendis, debitum providentiæ studium impendere.

§. 1. In ultimo, cum quo decessit, Testamento bon. mem. Joseph S. R. E. Cardinalis Accoramboni nuncupatus, Sacelli sui domestici vasa argentea auro obducta, unà cum reliqua sacra Supellectile, reliquit in usum similis Sacelli, quod ab Ignatio Accoramboni agnato in suis Ædibus Spoleti constituendum mandavit. Sed contendentibus Cameræ Nostræ Apostolicæ Ministris, invalidam hac in parte fuisse dicti Cardinalis dispositionem; & prædictam argenteam, aliamque supellectilem sacram, Pontificio Nostro Sacello adjudicari postulantibus; eàque controversia delata ad Tribunal Dilecti Filii Thesaurarii Nostri Generalis; hujus Auditor, omnibus attentè perpensis, sententiam pro Nostro Pontificio Sacello pronunciavit. A qua sententia quum Dilectus etiam Filius Philippus Accoramboni præfati Cardinalis hæres ad plenam Cameram appellasset, visum est Nobis universum Collegium Clericorum Præsidentium, aliorumque Officialium præfatæ Cameræ, quo die Causam hanc dijudicaturi erant, coram Nobis convocare; idque eò libentius fecimus, quòd, quum omnia ferè Curiæ Nostræ Tribunalia, per hos transactos Pontificatus Nostri annos, præsentiâ Nostrâ decoraverimus, nondùm id erga illustre istud Officialium, & Judicum Apostolicæ Sedis Collegium præstiteramus. Itaque indicto coram Nobis die XII. mensis Januarii anni Domini MDCCXLVIII. Cameræ plenæ consessu, & partium rationibus per singulos Clericos in eadem suffragium ferentes, diligenter discussis, totius Collegii consensione Decretum prodiit: *Mandatum Domini Thesaurarii esse exequendum, & sententiam confirmandam, juxta modum a Sanctitate Sua declarandum quoad Candelabra, & Supellectilia excepta in Bulla Urbani VIII.*, quod ubi approbatione Nostra confirmatum fuit, mandavimus, ut universa domestici Sacelli prædicti Cardinalis Supellex: *Exceptis Candelabris, Malluviis, & Gutturniis*, Bacili, & Bocali *vulgò nuncupatis*, quæ quidem hæredi reliquimus, in Pontificii Sacelli Nostri Sacrarium inferretur.

§. 2. Hujus Resolutionis fundamentum agnitum fuit in fel. record. Prædecessoris Nostri Urbani Papæ VIII. Constitutione CLXVI., quæ incipit *Æquum est*, in qua alterius Prædecessoris Clementis Papæ VII. Constitutionem renovans, omniaque & singula indulta disponendi de sacra domesticorum Oratoriorum supellectile, S. R. E. Cardinalibus aliàs concessa, abrogans, decrevit, & statuit, ut sequitur: *Motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam ipsam Constitutionem Clementis Prædecessoris hujusmodi innovantes, & ampliantes, quod de cætero perpetuis futuris*

tempo-

temporibus præfata omnia, & singula Mitræ, Pluvialia, Tunicellæ, aliaque ornamenta, & vestimenta, ac Calices, Patenæ, Vasa etiam aurea, & argentea, aliæque res, & utensilia quomodolibet nuncupata, præsertim benedicta, seu consecrata, quibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales nunc & pro tempore existentes, etiam præfatam, seu quamcumque aliam similem, vel dissimilem facultatem Apostolicam de illis disponendi, ac ad hæredes etiam ab intestato transmittendi, ut præmittitur, habentes, non solùm in Cappella Pontificis, seu Processionibus, cæremoniis, & aliis functionibus Pontificiis præfatis, sed etiam in eorum Cappellis privatis hactenùs, vel in futurum pro tempore quomodolibet usi fuerint, ad Sacristiam præfatam ipso jure spectent & pertineant, & ad illam deferri, illique realiter consignari debeant statim post obitum ipsorum Cardinalium, excepta una Tunicella pro quolibet Cardinale Diacono, & una Planeta pro quolibet Cardinale Presbytero, ac uno Pluviale pro quolibet Cardinale Episcopo, ac exceptis Candelabris, ac Malluviis, & Gutturniis, Bacili, & Bocali *vulgò nuncupatis, etiam aureis, vel argenteis, hac perpetua valitura Constitutione Nostra statuimus, & ordinamus.*

§. 3. Qua quidem latâ lege, Pontificii Sacelli Sacrarii antiqua redintegravit jura, quæ jamdudum fel. rec. Prædecessor pariter Noster Julius Papa III. in sua Constitutione VII., cujus initium est: *Cum sicut*; his verbis asseruerat: *Hujusmodi paramenta, ac ornamenta Cappellæ ipsorum Cardinalium, quæ jam tanto tempore, quod ejus initii hominum memoria non habetur, Cappellæ Apostolicæ, in qua Missæ Papales celebrantur, devolvi consueverunt.* Id autem ad eam ætatem probabiliter referri potest, qua primùm cœperunt Ecclesiastica Officia solemni, & publico ritu in Pontificii Palatii Sacellis persolvi; ex quo scilicet Romani Pontifices Avenione in Urbem reduces fuerunt. Non quòd antea quoque in Apostolicis Ædibus Laterani, Oratoria, & Sacella minimè existerent; sed quod in ipsis Sacri Conventus non haberentur, qui publicè fieri solebant in Urbis Ecclesiis, & Basilicis, ad quas Stationes pro tempore indicebantur, ut ex Sancti Gregorii Homiliis in variis ipsius Urbis Ecclesiis habitis, & ex vetustis Ordinibus Romanis colligitur. Id autem quum in Avenionensi Civitate perfici minimè potuisset, idcircò ibi in Apostolico Palatio Sacella ad Pontificalium solemnitatum usum erecta fuerunt; idque in causa fuit, ut Romæ quoque post Pontificum reversionem, magnifica in Apostolicis Palatiis Sacella extruerentur, in quibus pleræque functiones peragerentur, quæ antequam Pontifices Avenione Sedem figerent, ut supra dictum est, publicè in Basilicis, aliisque Urbis Ecclesiis fieri consueverant.

§. 4. Et sanè in Ordine Romano, quem edidit Jacobus olim Sancti Georgii in Velabro Diaconus S. R. E. Cardinalis Cajetanus, qui Cardinalitiam Dignitatem a Bonifacio Papa VIII. Patruo suo accepit, ne verbum quidem legitur de Solemnitatibus in Pontificii Palatii Sacello habitis antequam Pontifices Avenionem migrarent. Contra verò in altero Ordine Romano, quem scripsit Petrus Amelius, postquam Pontifices Romam redierant, de Prædecessore Nostro Bonifacio IX. narratur, quod Beatæ Birgittæ Viduæ Canonizationem in Palatii Sacello peregerit, propterea quod ea nocte, quæ designatam hujusmodi Solemnitati diem præcessit, gravi morbo correptus fuisset non sine mortis periculo; a quo tamen ipsius Beatæ intercessione liberatus, sequenti die in Basilica Vaticana ritu solemni Missam celebravit. Præterea in Cœremoniali Augustini Piccolominei quondam Episcopi Pientini, quem sub auspiciis Leonis Papæ X. Christophorus Marcellus tanquam suum opus edidit, ubi de Dominica prima Adventus, aliisque per anni cursum solemnitatibus agitur, sæpè quidem Ecclesia, at sæpè etiam Sacellum, seu Cappella memoratur: Et quamvis recol. mem. Prædecessor Noster Sixtus Papa V. in sua Constitutione XXIII., quæ incipit: *Egregia Populi Romani*, antiquam Consuetudinem quoad Functiones Pontificales in Basilicis, & Ecclesiis per Urbem celebrandas, in pristinum restituere volens, statos dies, certasque Ecclesias pro uniuscujusque solemnitatis celebritate designasset; nihilominus usus invaluit, ut pleræque ex ipsis in Apostolicarum Ædium Sacellis peragantur.

Sixti V. consilium de restituendis Stationum celebritatibus contrariæ consuetudini cedit.

§. 5. Porro jus istud, quo Cappella Apostolica a tanto jam tempore, ut præfertur, gaudere dignoscitur, & quidem ratione functionum, quæ in ea ab ipsis S. R. E. Cardinalibus, vel saltem cum eorum assistentia peraguntur, quæque continuum sacræ Supellectilis usum requirunt; quodque, ut superiùs etiam demonstravimus, a Prædecessore Nostro Urbano Papa VIII. speciali Constitutione assertum, & confirmatum fuit; non ita labefactari visum est, in casu, de quo agebatur, per Indultum a fel. record. Benedicto Papa XIII. per Literas in forma Brevis concessum prædicto Josepho Cardinali, ut harum Literarum vigore potuerit hic præfatam Cappellæ suæ Supellectilem domestico hæredis Oratorio legare.

Positis juribus Sacelli Pontificii non potuit Cardinalis Accorambonus, vigore Indulti personalis, sacram Supellectilem privatæ Cappellæ legare.

§. 6. Quamvis enim in hujusmodi Literis præfatæ Urbani VIII. Constitutioni expresè fuerit derogatum, eidemque Cardinali plena, & ampla concessa sit facultas testandi, & disponendi de omnibus, & singulis Mitris, Pluvialibus, Planetis, Tunicellis, aliisque ornamentis, & vestimentis Ecclesiasticis, & aliis rebus, & utensilibus Divino cultui dicatis, seu destinatis, aureis, seu inauratis, tam privatæ Cappellæ ipsius Cardinalis, quàm iis, quibus in Cappellis, Cœremoniis, Processionibus, & aliis Functionibus Pontificiis usus fuisset; Cum tamen idem Cardinalis de præmissis non disposuerit juxta formam in præfato Indulto præscriptam, prædicta Urbani VIII. Constitutio suam vim, auctoritatemque recuperat, & in illius sequelam, jure meritoque judicatum, rescriptumque fuit, ut supra narravimus.

Immo idipsum Indulto vigorem ademit, & Urbani legem in integrum restituit.

§. 7. Quod autem prædictus Cardinalis de sacra Oratorii sui supellectile ad formam Indulti non disposuerit, in dubium minimè revocatum est. Etenim quum in relatis Benedicti Prædecessoris Literis ea conditio expresè apposita legatur: *Dummodò tamen de illis in favorem alicujus Ecclesiæ, seu Cappellæ, vel Loci Pii, arbitrio tuo disponas*: Quumque Cardinalis Accorambonus de præmissis omnibus disposuerit in favorem Cappellæ Spoleti in suis Ædibus erigendæ; clarum est, servatam ab eo non fuisse formam in Pontificio Indulto sibi præscriptam. Nec enim ullius momenti, ad casum, de quo agitur, reputata fuit quæstio, quæ inter Partium defensores agitabatur, an scilicet ea Loca, quæ in privatis Domibus ad Sancti Sacrificii celebrationem destinantur, *Cappellæ* nomine, vel potiùs *Oratorii* appellanda sint; aut, etiamsi *Cappellæ* nuncupari possint, an saltem ad aliquam distinctionem statuendam inter eas, aliasque Cappellas, quæ in publicis Ecclesiis erectæ sunt, & Altaria lateralia continent, *Cappellæ privatæ* appellari debeant. Nam si advertatur, *Cappellæ* nomen in præcitato Brevi medium tenere locum inter *Ecclesiam, & Locum Pium*, quæ sanè nomina ad publica dumtaxat loca referri possunt; ait siquidem Breve in loco supra relato: *In favorem alicujus Ecclesiæ, seu Cappellæ, vel Loci Pii, arbitrio tuo disponas*; facilè erit exinde inferre, Pontificem id intelligi voluisse

Indultum enim formam disponendi præscripsit favore Cappellæ publicæ.

Quod ita esse probant ipsa Indulti verba.

voluisse non de Cappella privata in domesticis ipsius Cardinalis Ædibus extructa, vel extruenda, sed de publica Cappella intra alicujus Ecclesiæ ambitum constituta. Eòque magis id rationi consonum apparet, quòd quum præfatis Prædecessoribus Nostris, in suis Constitutionibus pro Sacello Pontificio editis, propositum sit, non solùm Cameram Apostolicam a tot, tantisque expensis pro ipsius Sacelli apparatu necessariis aliqua ex parte sublevare; verùm etiam aliquem justum modum imponere privilegio, quod S. R. E. Cardinalibus concedi consuevit, de bonis etiam ex Ecclesiasticis proventibus acquisitis, in favorem propinquorum testandi, & disponendi; quò scilicet, si ex Cardinalium testamentis reliqua eorum bona ad propinquos deferantur (quemadmodum de bonis præfati Cardinalis evenisse dignoscitur), sacra saltem vasa, atque ornamenta, vel juxtà præscriptum Constitutionum generalium, ad Pontificiæ Cappellæ Sacrarium devolvantur, vel juxta Indultorum formam, in alicujus Ecclesiæ, seu Cappellæ, vel Loci Pii beneficium cedant: porrò si Indulta hujusmodi etiam de Cappellis privatis, quæ in Hæredum Domibus sunt, intelligi deberent, provida Pontificum mens optato fraudaretur effectu; quum satis constet in diem contingere, ut Ædium Domini hujusmodi domestica Oratoria in usum propriæ habitationis convertant; eorundem verò sacra supellex, jure dominii, quod Hæredes liberum in eam exercent, sæpè venalis fiat, ac, dummodò ejus æstimatio ratione benedictionis, aut consecrationis non augeatur, illius pretium liberè & licitè in Dominorum commodum redigatur.

Et ratio suadet.

§. 8. Frustra verò præfati Testamenti Defensores replicabant, Cardinalis hæredem promptum & paratum esse ad publicam Cappellam, sive Oratorium publicum construendum prope domesticas suas Ædes; idque ipsi negari non posse contendebant, propterea quod laudatum Benedicti Prædecessoris Indultum, non ipsi solum Cardinali facultatem tribuerat ita de præmissis testandi & disponendi, sed etiam *illa ad hæredes suos, si ipsum intestatum mori contingeret, transmittendi, dummodò tamen de illis in favorem alicujus Ecclesiæ, seu Cappellæ, vel Loci Pii, vel ipse arbitrio suo disponeret, vel per ipsius hæredes, & successores, quatenùs ipse ab intestato decederet, disponeretur*, ut in iisdem legitur. Prætermissis enim aliis responsionibus, visum est, ipsius Cardinalis Testamentum, quo de Cappellæ suæ supellectili, ut præfertur, disposuit, prætensam hæredis facultatem ex Indulti Literis desumptam, penitus de medio sustulisse. Hæc siquidem facultas in Literis ipsis Hæredi concessa erat, pro eo casu dumtaxat, quo Cardinalis ipse nihil disposuisset: *si te intestatum mori contigerit &c. quatenùs ab intestato decedas &c.*: sed alium casum sanè non respiciebat, quo scilicet idem Cardinalis testamentariam dispositionem exarasset, at Pontificio Indulto minimè conformem; ut fuit illa, quam hactenùs examinavimus, quæque causam dedit, ut Urbani Lex pro Pontificio Sacello dudum statuta, vim suam resumpsisse censeretur.

Irritum quoque remansit privilegium transmittendi ad Hæredes, ut hi favore Cappellæ publicæ disponerent.

Nam illud obtineret dumtaxat, si nihil a Cardinali dispositum fuisset.

§. 9. His potissimum fundamentis quum innixum fuerit Rescriptum a plena Camera coram Nobis dicta die congregata editum, Nos illud, iisdem de causis, jam tunc approbatione nostra ratum fecimus, & nunc tenore præsentium, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine, confirmamus & roboramus. In quo non id Nobis propositum est, ut quidquam detrahamus legitimis Privilegiis, quæ Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, non solùm propter conspicuam eorum Dignitatem, sed etiam propter gravissimos labores, quos pro Apostolica hac Sancta Sede assiduè sustinent, jure ac meritò concessa dignoscuntur; quum etiam Nos ipsi Prædecessorum nostrorum vestigiis insistentes, similia Indulta disponendi de sacris supellectilibus libenter concesserimus iis, quos ad Cardinalitiam dignitatem assumpsimus; sed eò dumtaxat spectamus, ut conditiones, quæ in eorum Indultis providè apponuntur, suum debitum sortiantur effectum; ipsique, si concessis facultatibus uti voluerint, de sacris hujusmodi supellectilibus erga Ecclesias, seu Cappellas publicas, aut Loca Pia, benefici sint. Quod ubi in animum induxerint, Nos sanè, salvâ Privilegiorum ipsis concessorum amplitudine, & per modum consilii, ab æquitatis tamen ratione, ut Nobis videtur, minimè sejuncti, eosdem vehementer hortamur, ut eas potissimum Ecclesias præ oculis habeant, quas, sive Metropolitanas, sive Cathedrales, sive Abbatiales, aut ad Ecclesiastica ipsorum Beneficia spectantes, gubernaverint, & obtinuerint; quas quidem Ecclesias beatæ memoriæ Prædecessor Noster S. Pius Papa V. in hoc rerum genere tam amplo Privilegio donavit, ut in sua Constitutione XLII., quæ incipit: *Romani Pontificis*, decreverit, & declaraverit, quæcumque ornamenta, paramenta, vasa, & alia utensilia sacra, ad usum, & Cultum Divinum in privatis Cappellis, & Oratoriis Episcoporum, Abbatum, aliorumque Ecclesiastica Beneficia obtinentium aliàs destinata, sub appellatione Spoliorum Cameræ Apostolicæ debitorum minimè venire debere, nec etiam sub quibusvis testandi facultatibus, & Indultis comprehendi; sed ad singulas Ecclesias, Monasteria, & Beneficia, in quibus prædicti resederint, aut quibus præfuerint, seu quæ aliàs obtinuerint, omninò spectare, & pertinere. Tum etiam pari ratione iisdem commendamus Ecclesias illas, quarum Titulum ac Regimen in ipso Cardinalatus ordine obtinuerint, quæ etiam in Sancta Synodo Lateranensi V. impensè ipsis commendatæ fuerunt, ut videre est in Cap. II. Bullæ super Reformatione Curiæ a rec. mem. Prædecessore pariter Nostro Leone Papa X. in ipsius Synodi sessione IX. promulgatæ.

Pontifex itaque plenæ Cameræ rescriptum confirmat.

Neque per id Cardinalium Indultis quidquam detrahitur, sed eorum vera interpretatio traditur.

§. 10. Volumus autem præsentes Literas, in dicta Camera, ejusque Libris, ad formam Constitutionis rec. mem. Prædecessoris quoque Nostri Pii Papæ IV. de registrandis, admittendas, & registrandas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod dictus Philippus, & forsan alii desuper interesse habentes, seu habere prætendentes illis non consenserint, aut non sufficienter auditos se fuisse contendant, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu, etiam substantiali, aut ex alio quovis capite, etiam in corpore juris clauso, seu occasione, vel causa, etiam quantumvis justa, rationabili, & privilegiata, notari, impugnari, invalidari, & retractari posse, sed ipsas præsentes Literas semper validas, firmas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Sacrario Sacelli Nostri plenissimè suffragari.

§. 11. Sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, & alios Cardinales, etiam de Latere Legatos, necnon dictæ Cameræ Præsidentes Clericos, aliosque Officiales nunc, & pro tempore existentes, in quavis causa, & instantia, sublatâ eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari,

&

& definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

§. 12. Non obstantibus præmissis, & præsertim prædicta lite, seu controversia hujusmodi, cujus statum, & merita, & alia quæcumque etiam specificam, & individuam mentionem, & expressionem requirentia præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis haberi, illamque penitus, & omnino extinctam esse, & fore etiam decernimus; Necnon, quatenus opus sit, nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de Jure quæsito non tollendo, & quibusvis usibus, & consuetudinibus, & actibus, ex interpretatione Indultorum S. R. E. Cardinalibus prædictis super facultate de bonis, & rebus propriis testandi, necnon illa, & illas ad hæredes ab intestato transmittendi concessorum, in contrarium præmissorum forsan introductis, & gestis: Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis ejusdem S. R. E. Cardinalium Collegio, ac Ecclesiis, & Locis quibuslibet, & quibuscumque Personis cujuscumque status, gradus, conditionis, qualitatis, & Dignitatis, etiam individua expressione dignis, etiam in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus, & singulis, cæterisque contrariis quibuscumque, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter, & expresse derogamus; eaque respectivè nullatenus obstare decernimus.

§. 13. Volumus etiam, ut earumdem præsentium transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem fides ubique Locorum tàm in Judicio, quàm extra illud habeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, hortationis, commendationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: siquis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarn. Dom. 1749. X. Kal. Maji, Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 7. Maji ejusdem anni.

VII.

Abbati Monasterii Campidunensis Ordinis S. Benedicti, ejusque Successoribus in perpetuum conceditur facultas ministrandi Sacramentum Confirmationis Christifidelibus suæ Jurisdictioni spirituali subjectis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

SUprema dispositione, cujus inscrutabili Providentia ordinationem suscipiunt universa, super eminenti Apostolicæ Dignitatis specula, nullis nostris licet suffragantibus meritis, sed solùm per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam constituti, & in illius domo dispensatores effecti, ad ea, per quæ Monasteriorum quorumlibet, illorum præsertim, quæ ab antiquo tempore fundata, variisque privilegiis, & gratiis a Summis Pontificibus condecorata reperiuntur, & in quibus utpotè perinsignibus Personas præcipua generosi stemmatis nobilitate fulgentes Altissimo famulatum exhibere percipimus, decori, & opportunitati, necnon illorum subditorum spiritualibus commodis, Divinique cultus augmento per novæ concessionem gratiæ per amplius consulitur, vota libenter intendimus, ac in his Pastoralis Officii nostri partes favorabiliter impartimur, prout Locorum, & Personarum hujusmodi qualitatibus, ac circumstantiis matura consideratione pensatis, ad Omnipotentis Dei, ejusque Gloriosissimæ Genitricis Virginis Mariæ laudem, & gloriam, devotionis quoque Christifidelium propagationem in Domino conspicimus salubriter expedire.

Insignia Privilegia Abbati, & Monasterio Campidunensi dudum concessa.

§. 1. Sanè pro parte Dilecti Filii Engelberti de & in Sirgestein moderni Abbatis Monasterii, Abbatiæ Ducalis & Imperialis nuncupati, Beatæ Mariæ Virginis in Cœlos assumptæ Oppidi Civitatis Campidunensis Ordinis Sancti Benedicti nullius Diœcesis Provinciæ Moguntinæ, Sacri Rom. Imperii Principis, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dictum Monasterium, alias & usque de anno Domini septingentesimo septuagesimo tertio à Beata Hildegarde fundatum, unum ex principalioribus dicti Ordinis Monasteriis tam in spiritualibus, quàm in temporalibus existit, illiusque pro tempore existens Abbas, nedum inter præcipuos Sacri Romani Imperii Principes in Dieta Ratisbonensi Sedem, ac Votum, & Vocem habet, sed etiam pro tempore existentis Romanorum Imperatricis perpetui Archimarescalli munere fungitur, ac in pluribus sibi subjectis Oppidis, & Locis Campidunensis Ducatus, & ditionis temporalem; in primodicto vero Monasterio, quod Sedi Apostolicæ immediatè subjectum existit, ac in Parochiali Ecclesia Sancti Laurentii dicti Oppidi Campidunensis spiritualem, ac exemptam, & Ordinariam exercet Jurisdictionem; quamplurimis etiam, tum Apostolica a diversis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, tum Imperiali, & qualibet alia respectivè authoritate concessis & elargitis, Monasterium primodictum, illiusque Abbas, & Monachi pro tempore existentes gaudent Indultis, gratiis, privilegiis, facultatibus, exemptionibus, immunitatibus, præeminentiis, & antelationibus, & ipse Engelbertus Abbas nuper speciali Abbatialem Ducalem nuncupatam Ecclesiam sub invocatione Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum Gordiani, Epimachi, & Castoli Martyrum noviter restauratam, consecrandi facultate a Nobis decoratus fuit.

Nova petitio, ejusque fundamenta.

§. 2. Si autem, sicut eadem petitio subjungebat, aliud valde quidem opportunum dicto

dicto Engelberto Abbati, illiusque successoribus primodicti Monasterii Abbatibus pro tempore existentibus, a Nobis, & Sede Apostolica præfata concederetur Indultum, videlicet, ut ipse Engelbertus Abbas, ejusque successores primodicti Monasterii Abbates pro tempore existentes præfati, Sacramentum Confirmationis utriusque sexus Christifidelibus subditis primodicti Monasterii, & Parochialis Ecclesiæ præfatæ Parochianis tantum ministrare possint, hoc profectò, & ad Catholicæ Religionis bonum, & ad dictorum subditorum animarum salutem plurimum conferret; Quandoquidem cum dicti subditi, non sine gravi eorum incommodo & molestia, ad alia Loca pro dicto Sacramento Confirmationis suscipiendo se conferre coguntur, inde evenit, quod ipsi aut Sacramentum hujusmodi nonnisi in provecta ætate suscipiunt, vel, ut sæpius accidit, absque dicto Sacramento vitam miserè ducentes, ab humanis decedunt. Hinc dictus Engelbertus Abbas, qui hæreticos in dicto Oppido degentes ad Fidem Catholicam amplectendam pari sollicitudine, & zelo, & non sine effectu perducere curat, dictos subditos, & Parochianos Catholicos, & præsertim noviter ad dictam Fidem conversos, ad hoc ut ipsi fortius, & validius in spirituali lucta contra animæ inimicos dimicare queant, Confirmationis Sacramento hujusmodi in congrua, & conveniente ætate muniri summopere exoptat; Quare pro parte dicti Engelberti Abbatis Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus dictorum subditorum, & Parochianorum indemnitati, eorumque animarum saluti in præmissis opportunè consulere de benignitate Apostolica dignaremur.

Indultum, de quo in Rubrica, conceditur Abbati, ejusque successoribus in perpetuum.

§. 3. Nos igitur, qui, quantum cum Domino possumus, spiritualem Christifidelium consolationem, & utilitatem pii Patris affectione prosequimur, opemque, & operas nostras ad id impendimus efficaces, præfato Engelberto Abbati specialem gratiam facere volentes, ipsumque Engelbertum Abbatem a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, eidem Engelberto Abbati, illiusque successoribus primodicti Monasterii Abbatibus pro tempore existentibus præfatis, ut ipsi indumentis Pontificalibus induti, recepto prius Oleo Sacro a quocumque Catholico Antistite, gratiam, & communionem dictæ Sedis Apostolicæ habente confecto, dictum Confirmationis sacramentum subditis dicti Monasterii, & Parochialis Ecclesiæ præfatæ Parochianis, spirituali Jurisdictioni ipsius Engelberti Abbatis, & pro tempore existentis Abbatis primodicti Monasterii subjectis tantum quocumque tempore conferre possint & valeant, Apostolica authoritate earumdem tenore præsentium perpetuò concedimus, & indulgemus, ac plenam, liberam, & omnimodam facultatem, & potestatem desuper impertimur.

Decreta, Clausulæ, Derogationes.

§. 4. Nec non ipsum Engelbertum Abbatem, ejusque successores primodicti Monasterii Abbates pro tempore existentes præfatos desuper a quoquam quavis authoritate fungente, vel dignitate fulgente, sub quovis prætextu, colore, vel ingenio; causa, & occasione inquietari, perturbari, aut quovis modo impediri nullatenus unquam posse; sicque & non alias per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, Sedisque Apostolicæ præfatæ Nuncios judicari, & definiri debere; Et si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus, ac, quatenus opus sit, dicti Ordinis, & Monasterii primodicti, etiam Juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, perpetuæ concessionis, indulti, licentiæ, & facultatis, impartitionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimonono, sexto Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno Nono.

Super Conservatoriis Virginum Anglicanarum nuncupatarum.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Quamvis justo Dei Omnipotentis judicio nullus finis sit arduis, acerbisque curis, gravibusque molestiis, quæ Nos undique ac sine intermissione circumstant, & opprimunt; attamen constitutum Nobis est, cœlestis auxilii fiducia, animum non despondere: Et quoniam, ipsius Dei beneficio, neque vires, neque rerum, & negociorum reminiscentia Nos in hac provecta jam ætate destituunt, nullum Nobis credimus detrectandum esse laborem, quemcumque ad optimum Ecclesiæ Sanctæ regimen humilitati Nostræ commissum conducere posse reputemus. Itaque quoties exorientium controversiarum natura Apostolicæ auctoritatis judicium requirere videtur, Nostramque operam, aliorum consilio adjutam, ad earum rectam decisionem haud inutilem fore judicamus; eas ipsas ab inferioribus quibuscumque Judicibus, & Tribunalibus avocatas, cognitioni Nostræ reservare, ac judiciali sententia prolata, dirimere, ac terminare consuevimus.

§. 1. Huic instituto nostro inhærentes, quum quædam controversia non ita pridem exorta fuisset inter Curiam Episcopalem Augustanam ex una, & duo Conservatoria Virginum Anglicanarum nuncupatarum, unum nimirum in ipsa Civitate Augustæ Vindelicorum, alterum verò Mindelhemii, ejusdem Augustanæ Diœcesis Oppido, existentia, ex altera partibus; & dicta Episcopalis Curia præfatis Conservatoriis præceptum fecisset, ut suam Ordinariam auctoritatem recognoscerent, sibique debitam exhiberent obedientiam, quam cuidam prætensæ Generali Superiorissæ Monachii commoranti ab illis præstari asserebat; præfatum verò Conservatorium in Civitate Augustana positum hujusmodi præcepto promptè paruisset, sed alterum Mindelhemii existens eidem obtemperare recu-

fasset; quapropter prædicta Episcopalis Curia ad quosdam actus adversus Conservatorium hujusmodi processisset; cumque animadversum a Nobis esset, occasione hujus controversiæ, nonnullas alias moveri quæstiones tàm super instituto Jesuitissarum, quod idem esse dicebatur, cum prædictarum Anglicanarum Virginum instituto, quàm super persona, & meritis defunctæ quondam Mariæ Warth, seu de Guardia nuncupatæ, dictarum Jesuitissarum Instituti olim Fundatricis: Nos, quibus compertum erat, plura de hujusmodi Instituto, ejusque Fundatrice prædicta, a Scriptoribus referri, & asseri, quæ minimè consentanea sunt Actis authenticis, & indubiis monumentis, quæ super ipsis, in Regestis Congregationum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, tàm generalium Inquisitorum adversus hæreticam pravitatem deputatorum, quàm negociis Propagandæ Fidei præpositorum, asservantur; hæc omnia ad Nos afferri jussimus; ac deputata peculiari Congregatione, in quam adlegimus Venerabilem Fratrem Nostrum Xaverium Episcopum Prænestinum S. R. E. Cardinalem *Gentili*, Dilectosque Filios Nostros Joachimum Tituli S. Cæciliæ *Portocarrero*, Carolum Albertum Tituli Sanctæ Mariæ de Pace *Cavalchini*, & Joachimum Tituli Sanctæ Crucis in Hierusalem *Besozzi*, ejusdem S. R. E. Presbyteros Cardinales respectivè nuncupatos, nec non Venerabilem Fratrem Josephum Archiepiscopum Damascenum, Congregationis super negociis, & Consultationibus Episcoporum, & Regularium Secretarium, quem huic etiam peculiari Congregationi a Secretis esse jussimus, ac dilectum Filium Magistrum Clementem Argenvillers Auditorem Nostrum; atque his omnibus coram Nobis die XXI. mensis Julii anni Domini MDCCXLVIII. congregatis, & diligenti super præmissis omnibus tractatu habito; quum eorum sententia fuerit, ut nonnulla, quæ inferiùs subjicientur, Decreta, & Rescripta fierent, atque ederentur; ea Nos quidem jam tunc approbavimus, & rata esse voluimus; & nihilominùs nunc iterum, tenore præsentium, atque evidentiore hac Apostolicæ auctoritatis significatione roborata, perpetuam vim, & firmitatem habere decernimus, atque statuimus.

§. 2. Sed quoniam difficile, imò fere impossibile foret intelligere, quibus veluti fundamentis hujusmodi Decretorum justitia innitatur, non cognitis priùs his, quæ ex præfatis Regestis juridicè desumpta esse diximus; necesse est hic nonnullas facti notitias præponere. Eæ autem sunt, quæ sequuntur.

I. Quædam Maria Warth, seu de Guardia nuncupata, postquam anno MDCIX. quemdam Mulierum convictum Audomaropoli, ad bonum finem, ut credi potest, aperuerat; aliosque similes deinde in aliis Belgii Locis, & in Leodiensi, Trevirensi, & Coloniensi Civitatibus constituerat; sub Pontificatu felicis recordationis Prædecessores Nostri Gregorii Papæ XV. anno MDCXXI. ad Urbem accessit, novi Instituti sui confirmationem ab Apostolica Sede impetratura.

II. Comparuit anno MDCXXIV. apud Congregationem Cardinalium negociis Propagandæ Fidei præpositorum Procurator Cleri Anglicani, graviter expostulans, quòd magnum detrimentum Missionibus inferretur ex ratione vivendi, quam præfati Instituti Mulieres sequebantur; Id quod in causa fuit, ut ipsius Instituti examen tunc existenti Cardinali Millino committeretur.

III. Quum anno MDCXXVIII. Episcopus Viennensis tunc pariter existens S. R. E. Cardinalis Clesselius nuncupatus eidem Congregationi exposuisset quamdam hujusmodi Mulierum Domum in sua Civitate, seipso inconsulto, apertam fuisse; & quid sibi circa eam agendum esset, ab ipsa Congregatione exquisisset; coacta eodem anno coram recolendæ memoriæ Urbano Papa VIII. prædictorum Cardinalium Congregatione, Decretum fuit, ipso Prædecessore Urbano annuente, ut Apostolicæ Sedis Nuntiis per diversas Regiones constitutis demandaretur præfati Instituti, & erectarum respectivè Domuum omnimoda extirpatio, & suppressio. Et quoniam prædictæ Mulieres se a Presbyteris Societatis Jesu directas esse jactabant, injunctum fuit tunc existenti Generali ipsius Societatis Præposito, ut, quatenùs id verum esset, subditis suis omnibus districtè inhiberet, nè se in directione Convictuum quarumcumque Mulierum immiscerent; quum id ipsius Societatis Instituto contrarium dignosceretur; cujus Fundator S. Ignatius, quum Romam advenisset pro obtinenda ejusdem Instituti confirmatione, accepissetque piam quamdam Mulierem Elisabetham Rosellam nomine, in Urbem se pariter contulisse, eo consilio, ut facultatem obtineret, unà cum aliis piis Mulieribus sub ipsius Instituti regula convivendi, postulavit ipse, & obtinuit a Romano Pontifice, tam pro se, quàm pro universa Presbyterorum a se institutorum Societate, ut a cura, & directione Mulierum in Religiosis Domibus conviventium, perpetuò liberi, & immunes esse deberent.

1749. de consilio d. Congr., Institutum supprimi mandat.

Et quatenus Presbyteri Soc. Jesu dictas Mulieres dirigerent, injungitur illius Præposito Generali, ut id, tamquam ab ejus Instituto alienum, prohibeat.

IV. Dum anno sequenti Apostolicæ Sedis Nuntii Pontificiorum mandatorum executionem respectivè urgebant, jamque suppressæ fuerant dictarum Mulierum Domus, quæ Audomaropoli, Leodii, & Coloniæ Agrippinæ antea extiterant; quum Nuntius Coloniæ agens Trevirensem similiter earum Domum supprimere aggrederetur; comparuit quædam Mulier, Cambiani nuncupata, quæ se ipsius Instituti Visitatricem asserens, vigore Literarum Patentium sibi a prætensa Præposita Generali Maria Warth concessarum, ipsius Nuntii conatibus, magna vi & contentione se opposuit. Maria enim, in Urbe adhuc degens, statim ac intellexit, quid ferrent Pontificia mandata, omnem rationem inire studuit, ut ea effectu fraudaret; suasque sequaces ubique existentes per Encyclicas Litteras admonuit, ne iis obtemperarent. Itaque prædictus Nuntius, ad evitanda majora scandala, tunc quidem ab incœpto desistere satiùs habuit.

Supprimuntur aliquot Domus dictarum Mulierum.

Sed aliarum suppressio suspenditur, ob earumdem resistentiam, quam fovet Maria Warth.

V. Hujus rei relatione a Nuntio Romam transmissa, prædictoque Cardinali Clesselio magis magisque instante pro intelligenda Pontificis voluntate circa Domum, quæ Viennæ, ut supra dictum est, aperta fuerat; quum etiam nonnulli hujusmodi Instituti Mulierum convictus, quos Bononiæ, Forosempronii, atque etiam Romæ clam constitutos fuisse compertum est, quamprimum suppressi, & extirpati fuissent; totius negocii cognitio ab ipso Urbano Prædecessore ad alteram prædictam Congregationem Cardinalium, S. Officii nuncupatam, remissa fuit.

Causa gravior efficitur, & ad Tribunal S. Officii remittitur.

VI. Ex hujus Congregationis sententia & consilio, quum judicatum fuerit, opportunum, & expediens fore, ut Pontificia Decreta pro suppressione prædicti Instituti jam prolata, Apostolicæ Constitutionis robore firmarentur, idem Urbanus Prædecessor Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXI. Idibus Januarii Apostolicas Literas sub Plumbo edidit, incipientes: *Pastoralis Romani Pontificis*, quibus prætensam Congregationem Mulierum, seu Virginum, Jesuitissarum nuncupatarum, penitùs, & perpetuò abolevit; ejusque Congregationis assertas Visitatrices, Rectrices, & Præpositam Generalem, aliasque Officiales quascumque, Officiis,

Anno 1631. prodit Constitutio Urbani VIII., qua prætensum Institutum dictarum Mulierum Jesuitissarum nuncupat. penitus abolesur.

& muneribus suis de facto usurpatis privavit; eisdemque, & aliis Mulieribus, seu Virginibus, hujusmodi prætensæ Congregationi antea de facto adscriptis, nè insimul, & in communi de cætero degere, & tractare, aut se pro Religiosis, seu prætensæ hujusmodi Congregationis sequacibus, ullo modo gerere, multòque magis ne alias Virgines, seu Mulieres in ipsius reprobati Instituti societatem deinceps admittere, aut recipere auderent, sub excommunicationis majoris, aliisque pœnis, districtè prohibuit; easque omnes, quæ in ipsa suppressa Congregatione, & relativè ad illius legitimam subsistentiam, vota quæcumque emiserant, ab hujusmodi votorum obligatione omninò solutas, & liberas esse declaravit; ut fusiùs legi potest in ipsa Constitutione. Denique tam ipsam Mariam Warth, quæ interim in Belgium se receperat, quàm præfatam Cambiani, in custodiam dari jussit.

Ipsa Maria, cum altera sequace, in custodiam traditur.

Romam ambæ adducentur, ibique loco carceris detinentur, usque ad annum 1637.

VII. Sequuta utriusque detentione, ambæ ad Urbem decenter translatæ, atque hic clementer exceptæ fuerunt, ipsiusque Apostolicæ Sedis sumptibus in libera custodia asservatæ, facto utrique præcepto, ut Urbem ipsam Carceris loco haberent, atque una ab altera seorsim viverent. Cum autem agnitum fuerit, Mariam quidem seditiosas illas Encyclicas Literas, de quibus supra dictum est, aliis Literis tempestivè datis revocasse; alteram verò, Cambiani nomine, muliebri potiùs levitate atque impetu abreptam, quàm consultò, & malitiosè peccasse; post factam iisdem facultatem simul convivendi, ac sedulò exploratam utriusque agendi rationem; quum prædicta Maria Warth adversa conflictaretur valetudine, eamque ob rem Viterbii balnea, de licentia præfatæ Cardinalium Congregationis, nullo fructu adiisset; tandem anno MDCXXXVII. indultum illi fuit, ut Leodium cum suo comitatu proficisceretur, quò convalescere posset beneficio illius aeris, quem aliàs salubrem experta fuerat.

Earum errores benignè excusantur.

Anno 1637. Mariæ permittitur, ut valetudinis caussa Leodium se conferat.

Post ulteriora S. Sedis mandata, nil amplius de Jesuitissarum instituto auditur.

VIII. Non ideò tamen Apostolica Sede susceptum consilium curamque abjecit de Jesuitissarum Domibus, seù Convictibus abolendis, & extirpandis; qua de re extant posteriora mandata a prædicta Sancti Officii Congregatione transmissa, & præcisè ad Apostolicum Nuntium Coloniæ degentem anno MDCXL. Cumque deinceps de earum Instituto nihil ampliùs auditum fuerit; sub Pontificatu demùm felicis recordationis Prædecessoris Nostri Innocentii Papæ XII. plurium tam Ecclesiasticorum, quàm Sæcularium Germaniæ Principum preces ad Apostolicam Sedem delatæ fuerunt, quibus petebatur Confirmatio Instituti quarundam Virginum Anglicanarum nuncupatarum, quæ in variis per Angliam, & Belgium Locis constitutæ dicebantur. Cujus rei cognitio quum a Pontifice demandata fuisset Congregationi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ab hac verò exhibitarum Constitutionum revisio delegata fuisset bonæ memoriæ Leandro Cardinali Colloredo nuncupato; his demùm, aliisque ad rei summam pertinentibus in ipsa Congregatione maturè perpensis, approbatæ fuerunt prædictarum Virginum Regulæ; earumque approbatio deinde a similis memoriæ Prædecessore Nostro Clemente Papa XI. præfati Innocentii successore, confirmata fuit, quum is Apostolicas Litteras edidit, incipientes: *Inscrutabili*: Datas sub Annulo Piscatoris die 13. Julii anni MDCCIII.

Novum Institutum Virginum Anglicanarum Innocentio XII. commendatur a variis Germaniæ Principibus.

Regularum examen committitur Congregationi Concilii, quæ Regulas ipsas approbat.

Approbatio confirmatur Literis Apostolicis Clementis XI.

Ex præmissis malè intellectis, falsæ inferuntur consequentiæ favore Instituti Jesuitissarum.

§. 3. Verùm, ex eo quod præfatæ Mariæ Warth permissus fuit regressus in partes Belgii, ipsaque deinde marte suo in Angliam transmisit, sequentibus verò temporibus alia Jesuitissarum Conservatoria, ut asseritur, fundata fuerunt, ac tandem Clemens XI. supracitatas edidit Literas super approbatione Constitutionum Virginum Anglicanarum, duo Religiosi Viri Corbinianus Khamm, & Franciscus Schmalzgrueber, ille in *Hierarchia Augustana in Prodromo Partis Tertiæ Regularis Relatione VI. pag. 506. & seqq.*, hic autem in suo *Consilio LVI. Tom. 1.*, hanc deduxerunt consequentiam, quod scilicet restitutum fuerit Jesuitissarum Institutum, Urbani verò Constitutio abrogata fuerit; id quod a veritate longissimè abest. Nec enim ea, quæ ab Apostolica Sede benignè, aut remissè gesta sunt erga prædictam Mariam Warth, sive quum Romæ detineretur, sive quum valetudinis caussa permissum ei fuit salubriorem adire regionem, non ea, inquam, adversus ipsam Sedem Apostolicam converti, aut in argumentum innocentiæ ejusdem Mariæ usurpari debent. Quæ etenim a gravioribus pœnis ideò exempta fuit, quod Literas a se contumaciter, & seditiosè scriptas in tempore revocasse probavit; nec nisi post diuturnam detentionem in Urbe, loco carceris ipsi assignata, facultatem discedendi, & quidem ex præmissa caussa, obtinuit; hanc profectò sine culpa agnitam, aut pro innocente dimissam fuisse, dici non potest. Neque verò rectè infertur abrogatio Constitutionis Urbanæ ex subsequutis novorum earundem Jesuitissarum Convictuum erectionibus, quæ, si veræ essent, nil aliud probarent, quàm continuatam adversus Apostolica Decreta inobedientiam, & contumaciam. Ita de aliquibus Bizochis, seu Beguinis, qui, postquam proscripta fuerat ipsorum secta, hujusmodi suppressi Instituti habitum a quibusdam Ecclesiasticis Præsulibus susceperant, Prædecessor Noster Joannes Papa XXII. in sua *Extravag. Sancta Romana. De religios. Dom.* pronunciasse legitur: *Quidam autem eorum dictum habitum, & vivendi ritum a quibusdam Episcopis, seu eorum Superioribus, vel aliis Ecclesiarum Prælatis, habuisse profitentur: Quod nec eis concedere licuit contra formam Concilii Generalis.* Quod idem a Nobis diceretur de Jesuitissarum Domibus, siquas post Urbani Constitutionem apertas fuisse constaret; videlicet id nulliter, & indebitè factum fuisse, *contra formam Apostolicæ Constitutionis.* Et sanè Prædecessores quoque Nostri Romani Pontifices in eadem sententia fuisse comprobantur; dum omnia hujusmodi Conservatoria, de quibus post prædictam Constitutionem, ad ipsos relatum est, supprimi, & aboleri mandarunt.

§. 4. Quod autem pertinet ad Literas Apostolicas Clementis XI. super approbatione Regulæ Virginum Anglicanarum; ante omnia sciendum est, quod eidem Clementi Prædecessori ex parte bonæ memoriæ Maximiliani Emmanuelis utriusque Bavariæ Ducis, & Sacri Romani Imperii Principis Electoris expositum fuit, nonnullas ex Anglia Catholicas Puellas Nobiles, a Patria sua Catholicæ Religionis odio expulsas, in ditionis suæ Terras olim pervenisse, ibique ab ipsius Ducis exponentis Avo benignè exceptas, piisque, & liberalibus subsidiis adjutas, sibi quandam Domum, seu Conservatorium constituisse, ibique vixisse, aliasque subinde Puellas, inter eas postmodum receptas, tunc pariter vivere, ac præter alia pietatis opera, Puellis, quæ ipsis erudiendæ tradebantur, docendis, & instruendis incumbere. Cumque eædem nonnullas piè vivendi Regulas sibi observandas præscripsissent, quas Apostolicæ confirmationis Patrocinio communiri magnopere optabant, ideò ipse Maximilianus Dux & Princeps Elector pro hujusmodi approbatione eidem Clementi Prædecessori humiliter supplicabat; prout latiùs in ejusdem Clementis Literis continetur. Cumque hujus-

modi

modi Regularum revisio antea commissa fuisset Congregationi S. R. E. Cardinalium Tridentini Concilii Interpretum; hæc autem, Regulis ipsis maturè examinatis, eidem Clementi sententiam suam pro earum approbatione aperuisset; Pontifex ipse, per supradictas Literas Apostolicas, easdem confirmare non dubitavit.

§. 5. In his autem Literis nulla mentio fit de Jesuitissis, quæ quidem in Urbani Constitutione appellantur: *certæ Mulieres, seu Virgines, Jesuitissarum nomine assumpto*: illæ verò, de quibus agunt Clementis Literæ: *Catholicæ Puellæ Nobiles Anglæ*, nuncupantur. Præterea in Urbani Constitutione agitur de Mulieribus, quæ exercebant: *opera permulta, sexus, & ingenii imbecillitati, & modestiæ muliebri, ac virginali præsertim pudori minimè convenientia*: cum aliis, quæ fusè leguntur in Libello a Procuratore Cleri Anglicani exhibito præfatæ Congregationi Cardinalium Propagandæ Fidei negociis præpositæ; in quo dicitur, eas Catholicæ Religioni nostræ apud Hæreticos opprobrium, & ignominiam inferre. Contra verò de Nobilibus Puellis Anglis, in Clementino Brevi dicitur, quod è Patria: *odio Catholicæ Religionis, quæ ibi persecutionem patiebatur, expulsæ, & extorres* erant. In his etiam Literis nullum verbum fit de ipsa Urbani Constitutione; quum tamen, ex perpetua praxi Apostolicæ Sedis, quoties aliquid per Literas Apostolicas statuitur de quacumque re, de qua præcedentes Pontifices aliqua decreverunt, eorum expressa mentio nunquam omitti soleat. Neque verò in iisdem Clementis Literis derogatur præfatæ Urbani Constitutioni; cui quidem per clausulas generales derogari non poterat, sed ad eam infirmandam, speciali, & expressa derogatione opus erat. Ipsis denique Literis apposita legitur clausula salutaris, videlicet: *Cæterùm non intendimus per præsentes ipsum Conservatorium in aliquo approbare*: quæ tunc apponi consuevit, quum approbantur, seu confirmantur Regulæ alicujus Conservatorii, aut Monasterii Mulierum, sine clausura viventium, contra præscriptum Decretalis Bonifacii VIII., & Decretorum Concilii Tridentini, nec non Constitutionis S. Pii Papæ V., quæ incipit: *Circa Pastoralis*.

§. 6. In summa, neque vèrum, neque verosimile est, magnum Pontificem Clementem XI., eximia doctrina, & vastissima negociorum Apostolicæ Sedis cognitione præditum (de quo Nos ipsi, qui olim in minoribus constituti plures annos in variis muneribus ipsius singulari erga Nos benignitate Nobis injunctis, eidem officia, & ministeria nostra præstitimus, & testificari possumus, & libenter testificamur) unius peculiaris Conservatorii Regulas approbando, in quod nonnullæ Catholicæ Virgines ex Anglia extorres sese receperant, in integrum restituere voluisse Jesuitissarum Institutum; quod ignorare non poterat, ab Urbano Papa VIII. tamquam Generalium Conciliorum Lateranensis, & Lugdunensis, aliisque Apostolicis Sanctionibus contrarium, & quidem gravissimis de causis in ipsius Urbani Constitutione relatis, atque in duabus Congregationibus Sancti Officii, & Propagandæ Fidei diù & maturè perpensis, suppressum atque abolitum jam pridem fuisse.

§. 7. Sanè post damnatam, abolitamque in Concilio Viennensi a Prædecessore Nostro Clemente Papa V. quarundam Mulierum sectam, quæ vulgò Beguinæ vocabantur, de quibus agitur *in Clementin. ad Nostram. Titul. de Hæreticis*, ubi etiam earum perditi mores enunciantur, quum alter Prædecessor Noster Joannes Papa XXII., nonnullas ex illis ab aliarum criminibus immunes esse, atque honestè vivere comperisset, declaravit has minimè comprehendi debere sub abolitione Beguinarum a Clemente facta; ut videre est in *Extravag. comm. cap. Ratio recta. de Relig. Domib.*, sed quum præfatus Clemens XI. Anglicanarum Virginum Regulas approbando, nihil prorsus innuerit, quod ad Jesuitissas, & ad Urbani Constitutionem referri possit, id etiam argumento esse debet, nec illi propositum fuisse prædictam Urbani Constitutionem revocare, nec eam aliqua ex parte temperare.

Resolutio *trium priorum dubiorum*, quæ discutienda proponebantur. Pontifex ipsam resolutionem confirmat, & mandat observantiam Constitutionis Urbani VIII innovando pœnas ibi statutas.

§. 8. Quapropter, quum in præfata Congregatione die XXI. elapsi mensis Julii, ut præfertur, coram Nobis habita, decretum fuerit: *Primò, adhuc vigere Constitutionem editam a Summo Pontifice Urbano VIII. super suppressione Jesuitissarum, nec ei unquam fuisse derogatum, nec subsistere assertum a nonnullis fundamentum Pontificiæ tolerantiæ dictæ Constitutioni adversantis: Secundò, Institutum Virginum Anglicanarum non esse institutum Jesuitissarum: Tertiò, Virgines Anglicanas, reprobatis cæteris aliis Constitutionibus, teneri ad observantiam earum tantummodò Constitutionum, quæ fuerunt confirmatæ a sanctæ memoriæ Clemente XI. Posse tamen ad Sedem Apostolicam habere recursum, quatenus alias edendas censuerint*: Nos, qui jam tunc tria hujusmodi Decreta verbo comprobavimus, eadem nunc præsentium Literarum tenore approbamus, & confirmamus; dictæque Urbani Constitutioni debitam obedientiam ab omnibus exhiberi mandamus, omnesque, & singulas pœnas adversus illius transgressores in eadem propositas iterum statuimus, & innovamus; atque insuper prædicti Clementis XI. Literas plenum effectum habere, nec aliter, quàm juxta earum germanum sensum, & juxta præmissam declarationem Nostram, intelligendas, & interpretandas esse statuimus atque decernimus; prohibentes expresè sub pœnis, quæ contra transgredientes Mandata Apostolica sancitæ sunt, ne quis asserere audeat, prædictum abolitum Jesuitissarum Institutum ab eodem Clemente redintegratum, & restitutum fuisse; quantumvis forsan a Virginibus Anglicanis, omissis iis, quæ a præfato Urbano Prædecessore in Jesuitissarum abolitione damnata, & vetita fuerunt, aliqua pia opera exerceri comperiantur, ex iis, quæ exercebantur ab ipsis Jesuitissis, ideoque istarum Instituto Anglicanarum Institutum in aliquibus simile videri posset.

Necnon Clementis XI literas, juxta earum verum sensum, & declarationem hic traditam, suum effectum habere. Asseri vetat Jesuitissarum Institutum a Clemente XI. reintegratum fuisse.

§. 9. Quam in rem aptissimum, & satis notum est exemplum Quæstorum eleemosynarum, qui etiam *Quæstuarii* appellabantur. Hi duorum Generalium Conciliorum, Lateranensis, & Viennensis, censurâ primùm constricti, ob plures deplorabiles abusus, quibus in exercenda piarum largitionum quæstura universæ Ecclesiæ Dei scandalum inferebant, ut videre est in Constitutionibus Prædecessorum Nostrorum Innocentii Papæ III. *in cap. Cum ex eo, de pœnit., & remiss.*, & Clementis Papæ V. *in Clementin. Abusionibus. eod. tit.*, radicitùs demum extirpati fuerunt in novissimo Generali Tridentino Concilio *sess. 21. cap. 9. de reform.*, ubi statuitur: *Ut posthac in quibuscumque Christianæ Religionis locis, eorum nomen, atque usus penitus aboleatur, nec ad Officium hujusmodi exercendum ullatenùs admittantur, non obstantibus contrariis quibuscumque privilegiis, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus.*

Exemplum affert de *Eleemosynarum Quæstoribus*, qui decretis Conciliorum Lateranensis, Viennensis, & Tridentini extirpati fuere.

§. 10. Nihilominus post Tridentinum Concilium, & semper aliàs, & Nostris etiam temporibus plures invenire licet pro Monasteriis, Hospitalibus, aliisque piis Locis, eleemosynas

Nec tamen proscripti intelliguntur *Petitores Eleemosynarum* pro Ecclesiis, & Locis Piis.

colli-

colligentes; quod olim ab iis fiebat, qui per relatas Canonicas sanctiones aboliti fuerunt. Nec tamen quisquam dicere audebit, recentiores hosce eleemosynarum collectores, ab iis dumtaxat excessibus immunes, quorum veteres illi rei erant, unum idemque Institutum cum ipsis jamdudum abolitis Quæstoribus profiteri: Quum contra ad diversum omnino genus pertinere dignoscantur, cui novas ex integro leges præscripsit sæpe laudatus Prædecessor Urbanus Papa VIII., mandans, ut omnes, & singuli, qui pro Monasteriis, locis Piis, & Hospitalibus eleemosynas conquirunt, providas hujusmodi regulas observare debeant, atque hanc etiam, inter alias, ut *eleemosynarum petitores* nuncupentur, non vero *Quæstores*, quorum nomen Sacra Tridentina Synodus detestatur, ut latiùs continetur in Decreto ejusdem Urbani die XII. mensis Julii anni Domini MDCXLIV. solemniter edito, & relato *Lib.* 17. Decretorum Congregationis Concilii Tridentini *pag.* 350., *& seqq.*

Dummodo regulas ab Urbano VIII. ipsis præscriptas observent.

§. 11. Cum autem, occasione præsentis controversiæ, animadversum fuerit, certisque argumentis comprobatum, hujusmodi Virgines Anglicanas, errore forsan ductas, consuevisse supradictam Mariam Warth, tamquam Instituti sui Fundatricem agnoscere, ejusque emortualem diem festivis ritibus palam celebrare, atque illius laudes Hymno prosequi, & nomen peculiari Collecta, & Litania invocare, denique Beatæ Titulum tam voce, quàm scripto passim illi tribuere; de his in præfata peculiari Congregatione decretum fuit: *Quartò, non posse* (Anglicanas Virgines) *recognoscere in Matrem, seu Fundatricem Mariam Warth, seu della Guardia; multoque minus fas esse ipsis, & quibuscumque aliis, eam invocare, tamquam in Cælis regnantem, ipsique exhibere cultum publicum, vel alium quemcumque actum, per quem ejus asserta Sanctitas approbari censeatur*: Quod pariter Decretum tunc approbavimus, & nunc præsentis Constitutionis auctoritate roboramus. Facilè enim est intelligere, exhibitos hujusmodi venerationis actus erga prædictam Mulierem (quam quidem, nisi aliquid in contrarium afferatur, piè credimus, delictorum suorum labe expiatam, ac Deo in charitate conjunctam ex hac vita migrasse) non aliò tendere, quàm ut hominum animis insinuetur, eam immeritis in vita persecutionibus vexatam, ab omni demum culpa immunem agnitam fuisse; quum contra, benè perpensis illius vitæ actionibus, magna potius dicenda sit Urbani Pontificis clementia erga ipsam fuisse, dum eam errantem, & Apostolicis jussionibus obluctantem benignitate potius obstringere, quàm pœnis ipsi debitis ad legum præscriptum plectere voluit.

Resolutio Quarti dubii, a Pontifice etiam confirmata.

Series vitæ Mariæ Warth, illius memoriam publico cultu dignam constituere non videtur.

§. 12. Sed quamvis etiam illius vita innocenter traducta, ac perpetuo virtutum fulgore illustris appareret; atque etiamsi post illius mortem ad ejus invocationem miracula facta fuisse, aut fieri constaret; nihilominus, absque prævia Nostra, seu Romani pro tempore Pontificis auctoritate, minimè liceret publicum cultum eidem exhibere; per generalem, & notam Alexandri Papæ III. legem *in Cap. Audivimus de Reliq.*, *& Venerat. Sanctor.* Nec dubitari potest, quin publici cultus rationem habeant illi quoque actus, qui privatim exercentur, ubi sint ex eorum genere, qui ab Ecclesia instituti sunt ad solemnem Beatis, aut Sanctis venerationem exhibendam, cujusmodi sunt illi, quos supra enunciavimus. Neque licet *Beati* Titulo eos appellare, quibus ab Apostolica Sede Beatificationis honores tributi non fuerint, præsertim si appellatio hujusmodi supra personam potius cadat, quàm supra mores, & opinionem; qua de re adest Decretum inter alia a præfato Urbano VIII. Prædecessore Nostro super his edita, de protestationibus in principio Librorum apponendis ab his, qui Servorum Dei vitas conscribunt. Denique interdictum est, ne in die anniversaria obitus cujuscumque Fidelis, qui nondum ab Ecclesia inter Beatos adscriptus sit, omissis suffragiis pro illius animæ requie fieri solitis, Missa de Sanctissima Trinitate, vel de Sanctis omnibus celebretur, aut Panegyricæ conciones habeantur; hæc enim omnia ad Servorum Dei cultum, sine auctoritate Apostolicæ Sedis, inducendum, fovendum, aut amplificandum collineare dignoscuntur: Quibus de rebus a Nobis olim fusè actum est in Opere *de Servor. Dei Beatific.*, *& Beator. Canoniz. lib. II. cap.* 7. *num.* 3., *&* 7. *cap.* 12. *num.* 2. *& seqq. cap.* 13. *num.* 4. *juxta editionem Patavinam.* Quare, approbato, ut præfertur, confirmatoque Decreto superiùs relato, Venerabiles Fratres, Dilectosque Filios, Locorum Episcopos, & Ordinarios, qui in Locis sibi subjectis similia usurpari cognoverint, hortamur in Domino, & admonemus, ut pro eorum Officii debito, consultissimarum hujusmodi Legum transgressores compescere non prætermittant, per legitimas pœnas in ipsis Apostolicis Constitutionibus statutas, de quibus Nos in præfato Opere Nostro *Lib. II. cap.* 16.

Non licet absque auctoritate S. Sedis, publicum cultum cuiquam exhibere.

Aut Beati titulum tribuere.

§. 13. His ita constitutis, assertoque inviolabili vigore Apostolicæ Constitutionis, per quam Urbanus VIII. Prædecessor præfatus Jesuitissarum Institutum perpetuæ abolitioni subjecit, quum simul demonstratum fuerit alterius Prædecessoris Clementis XI. Litteras pro approbatione Regularium præfati Conservatorii Virginum Anglicanarum editas, ad hujusmodi Jesuitissarum Institutum nullo modo pertinere; dictarum verò Virginum Conservatoria, licèt ab Apostolica Sede, ut præfertur, non approbata, ab hac tamen benignè tolerari, utpote ab eodem reprobato Jesuitissarum Instituto realiter distincta, & omnino independentia; cumque nihil adversus hujusmodi Virginum mores coram Nobis deductum extiterit; quin immò eorum opera in instituenda muliebris sexus juventute plurimum apud Nos commendata fuerit; ad dirimendas controversias inter Augustanam Episcopalem Curiam, & præfatum Conservatorium Mindelhemii in ejusdem Diœcesi existens, ut initio diximus, exortas; visum est in prædicta Congregatione inquiri oportere, utrum ejusmodi Virgines pro veris Religiosis haberi debeant, ac Vota, quæ ab ipsis fieri dicuntur, solemnia, an potius simplicia censenda sint; & an Ordinariæ jurisdictioni Episcoporum, aliorumve Præsulum, in quorum Diœcesibus earum Conservatoria sita sunt, subjecta esse debeant. Super quibus, rè maturè pensata, responsum fuit: *Quinto*: *Virgines Anglicanas non esse verè Religiosas: promissiones, quæ ab ipsis emittuntur, non esse ad summum, nisi Vota simplicia; & transmittendam esse formam, & notificanda verba, quibus dictæ promissiones emittuntur: Sextò, Virgines Anglicanas, earumque cœtus esse jurisdictioni Ordinariæ Episcoporum Subditos, in quorum Diœcesibus sunt; & ad Ordinarios prædictos pertinere deputare Directores spirituales, & Confessarios, qui sibi apti videbantur, sive ex cœtu Presbyterorum Sæcularium, sive Regularium*: Quæ quidem responsa Nos pariter tunc approbavimus, & nunc præsentium tenore, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine confirmamus, & roboramus. Si enim ad essentiam Status verè Religiosi requiritur, ut Religio, seu Ordo, in hujusmodi Statu, Apostolicæ Sedis confirmatione stabiliatur, juxta Canonicas sanctiones, de quibus *in cap. Unic. de Religios. Domib. in VI.*, nec sufficit ab

eadem

eadem Apostolica Sede obtinuisse dumtaxat approbationem, & confirmationem Regularum, quas aliqua Virorum, aut Mulierum Societas sibi observandas præscripserit; si Vota paupertatis, obedientiæ, & castitatis, ab Anglicanis Virginibus emissa ad formam Regularum a Clemente XI. approbatarum, conjuncta dici nequeunt cum expressa, aut tacita Professione in aliquo Ordine per Sedem Apostolicam in Statu veræ Religionis, ut præfertur, approbato; clarè patet, & Statum Virginum Anglicanarum non esse Statum veræ Religionis, & Vota, quæ ab ipsis fiunt, simplicia ad summum Vota, non verò solemnia censeri debere, ad tramites Decretalis Bonifacii Papæ VIII., quæ unica extat sub Titulo *de Voto, & Voti redempt. in sexto.*

§. 14. Et hæc quidem ex variis facti notitiis, & animadversionibus ex rei natura desumptis, majori etiam in luce collocantur. Quod enim prædictæ Virgines veris Religiosis accenseri non debeant, id jam usque ab anno MDCCVI. responsum fuit a Congregatione tunc existentium S. R. E. Cardinalium negociis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, in caussa tunc inter Conservatorium hujusmodi Virginum Monachii existens, & Ordinarium Loci, Frisingensem videlicet Episcopum, vertente, ejusque Congregationis resolutio a sæpè laudato Prædecessore Clemente XI. confirmata, & approbata fuit per Literas in forma Brevis datas die 5. Martii ejusdem anni incipientes: *Emanavit.* Quod item earum Vota simplicia, non solemnia, dicenda sint, ex ipsis verbis Constitutionum ab eodem Clemente XI. pro illis approbatarum eruitur; siquidem ibi sic legitur: *Licet Regulæ nostræ non tendant ad Statum, sive Ordinem Religiosum; tria tamen Vota emitti solita, Paupertatis, Obedientiæ, & Castitatis, veluti triplicem vivendi modo murum, omnes peculiari studio conservare studeant, nihilque, quod illum ullatenùs debilitare, aut violare possit, admittant:* Denique quum in supradicta Caussæ Frisingensis resolutione, Apostolica auctoritate, ut præfertur, approbata, decretum fuerit, easdem Virgines immediatè subjectas esse jurisdictioni, & correctioni Ordinarii; in earum verò Regulis similiter approbatis expressè legatur, quod *duo Confessarii a Superioribus, si commodè fieri possit*, earum cœtibus *proponendi sint;* Superiorum autem appellatione non alii intelligi debeant, quàm Ordinarii Locorum, quorum jurisdictioni eas immediatè subjectas esse, jam demonstratum est; Ex his simul junctis apertè comprobatur justitia Decreti sub *numero sexto* superius relati, in eo quod pertinet ad deputationem Confessariorum, & Directorum spiritualium. In hac autem Decreti parte exequenda, minimè dubitamus, quin Episcopi, & Ordinarii Locorum Apostolicas Nostras Literas superiore anno MDCCXLVIII. Nonis Augusti editas, quarum initium est *Pastoralis Curæ*, præ oculis habituri sint; quibus nempe Literis & plura constituimus observanda in deputationibus Confessariorum Ordinariorum, & Extraordinariorum tam pro Monialibus, quàm pro aliis Mulieribus, seu Virginibus, in piis Domibus, & Conservatoriis degentibus; & Superiorum animos, ad moderatæ facilitatis, & indulgentiæ sensus induendos erga eas, quæ justis de causis Confessarios extra ordinem sibi concedi postulaverint, magnopere hortati sumus.

§. 15. Porro non hæc duo sola Virginum Anglicanarum Conservatoria, quæ controversiæ causam dederunt, in partibus Germaniæ sunt, sed præter aliud superius memoratum Monachii in Frisingensi Diœcesi existens, unum etiam in Sancti Hippolyti, & aliud in Krembsi, Diœcesis Passaviensis Oppidis seu Civitatibus, aliaque forsan alibi, existunt. Unumquodque eorum a sua Superiorissa locali gubernatur; at præter hanc, aliam quoque Superiorissam supremam agnoscit, quæ Generalis etiam dicitur; propterea quod omnia Conservatoria hujusmodi, præcipua quadam auctoritate moderatur.

Superiorissa localis unumquodque Conservatorium gubernat, præter hanc aliam supremam & communem agnoscunt.

Nec ea tamen unica est pro omnibus ejusdem Instituti Conservatoriis. Etenim non ita pridem contigit, ut in præfata Cardinalium Congregatione Episcoporum, & Regularium negociis præposita, disputaretur, an Conservatorium Krembsense in Austria erectum, & alia forsan in posterum in eadem Austriæ Provincia sub Regulis a Clemente XI. approbatis erigenda, Superiorissæ Generali in Oppido, seu Civitate Sancti Hippolyti residenti, an verò alteri Superiorissæ Generali in Bavaria commoranti, subesse deberet: Cumque Rescriptum emanaverit pro Superiorissa Sancti Hippolyti, Nos illud per Literas in forma Brevis incipientes: *Exponi Nobis*, datas die xxv. mensis Maji anni Domini MDCCXLII., ac Dilecto Filio Nostro Josepho Dominico Presbytero Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali de Lamberg nuncupato Passaviæ Episcopo pro executione directas, confirmavimus & approbavimus. Contra verò prædicta duo Conservatoria, Augustæ Vindelicorum & Mindelhemii constituta, Bavaricæ Superiorissæ Generali obediunt.

Duæ in Germania sunt Superiorissæ supremæ, seu Generales.

Unde quum superioribus annis universa Bavaria ab externis Militibus occuparetur, atque interim advenisset tempus, quo ad novæ Superiorissæ Generalis electionem procedendum erat; Venerabilis Frater Joseph Episcopus Augustanus, pro Pastorali sua providentia & circumspectione, vetuit, ne Superiorissa Localis Augustani Conservatorii, ad ejusmodi electionem peragendam, incommodum & periculosum iter Monachium versus susciperet; sed electionem ipsam, nova methodo pro ea vice prudenter præscripta, Augustæ fieri curavit, ut constat ex ipsius Episcopi mandato, facto die 6. Junii 1745.

Episcopi Augustani providentia in dirigenda nupera electione Superiorissæ Gen. Bavaricæ, laudatur.

§. 16. Propter hanc igitur Supremam, seu Generalem Superiorissam, aliud vertebatur controversiæ caput inter præfatam Augustanam Episcopalem Curiam, & dictum Mindelheimense Conservatorium; quum Virgines Anglicanæ in hoc commorantes, speciem quamdam exemptionis & independentiæ ab ipsius Episcopalis Curiæ auctoritate sibi arrogare volentes, hoc inter alia obtenderent, quod scilicet obedientiam suam hujusmodi Generali Superiorissæ promiserant.

De auctoritate Superiorissæ Generalis, quæstio proposita.

Super quo, matura deliberatione in prædicta Congregatione habita, quum rescriptum fuerit, ut sequitur: *Septimò; nihil innovandum quoad Superiorissam: ejus tamen auctoritatem coercendam esse ad visitationem, superintendentiam in materia educationis Puellarum, translationem Virginum de uno in alium locum; accedente debita subordinatione in prædictis ab Ordinariis Locorum; prout latiùs explicabitur a Sanctitate Sua in Constitutione suis tempore & loco edenda:* Nos hujusmodi Rescriptum, & tunc oretenus approbavimus, & nunc præsentis Constitutionis auctoritate, *juxta modum tamen mox declarandum*, confirmamus, & ratum facimus.

Resolutio VII. Dubii confirmata, juxta modum in ipsa reservatum.

§. 17. Non hic agitur de Præposita Generali Instituti Jesuitissarum, quæ dudùm, una cum ipso Instituto, cæterisque prætensis illius Officialibus, in præcitata Constitutione Urbani Papæ VIII. abolita fuit; sed res est de una, vel potiùs de pluribus Generalibus Superiorissis, quibus, ad plura Virginum Anglicanarum Conservatoria diversis in locis constituta, utiliter dirigenda, & moderanda, annuentibus Episcopis, in quorum Diœcesibus hujusmodi Conservatoria erecta fuerunt, suprema quædam

Superiorissæ hujusmodi, annuentibus Episcopis, institutæ sunt, pro meliori regimine Conservatoriorum.

auctoritas in eadem attributa fuit. Nec agitur pariter de tali Superiorissa Generali, quæ amplam quamdam jurisdictionem in subditas exercere, ipsaque ab Ordinaria Episcopi auctoritate exempta esse debeat; qualis esse asseritur Superiorissa Ordinis Fontebraldensis, pro qua prolixam scripsit *Apologiam* Joannes de la Mainferme, duobus justis voluminibus editam *Lutetiæ Parisiorum Anno Domini MDCLXXXIV.*; & de qua plura reperiuntur *in Historia Ordinum Monasticorum, Religiosorum, & Militarium ibidem impressam Anno MDCCXXI. tom. 6. cap. 2.* Aut qualis est Abbatissa Burgensis in Hispania, quæ Capitulum Generale in ipsa Civitate Burgensi singulis annis celebrare solet, & in plura Monasteria Regnorum Castellæ & Legionis, suam jurisdictionem exercet; de qua *in Annalibus Cisterciensibus tom. 1. pag. 225.*, & apud *Thomassinum de vet. & nov. Ecclesiæ discipl. part. 1. lib. 3. cap. 68. num. 12.*, multa habentur. Sed agitur de Superiorissa Generali nuncupata, cujus facultates circa res parvi momenti versantur; quæque nullam, quantumvis parvam, facultatem exercere debet, independenter ab Ordinaria auctoritate eorum Præsulum, in quorum Diœcesibus existunt Instituti sui Conservatoria; quæ omnia & singula, ut supra dictum est, Ordinariæ eorumdem Præsulum jurisdictioni immediatè subjecta sunt, & esse debent.

Nec ipsæ exemptæ sunt ab Ordinariorum jurisdictione, ut de Fontebraldensi, & Burgensi asseritur.

§. 18. Huic igitur Generali Superiorissæ minimè licebit Virginem ullam ad supradictorum Votorum Professionem admittere, aut Professiones hujusmodi recipere, nisi prius ipsi ab Episcopo necessaria facultas ad hunc effectum, sive peculiariter ad quemlibet actum, sive generaliter ad omnes, concessa fuerit. In Monasteriis enim, & Conservatoriis Episcopo immediate subjectis, secundum Canonicam Regulam, Professiones fieri debent in manus vel ipsius Episcopi, vel illius, quem, seu quam ipse, ad eas recipiendas delegaverit (cum enim agatur de actu non Ordinis, sed Jurisdictionis, mulier quoque potest ad illum delegari): Quæ Regula apud omnes Ecclesiastici juris auctores sine contradictore recepta, desumpta est ex *cap. Consuluit. sub tit. Qui Clerici vel voventes*; ubi prædecessor noster Alexander Papa III. ita scribens: *Nec in manus alicujus Episcopi, Abbatis, vel Abbatissæ, aut super Altare professa est, vel obedientiam promisit*: eorum enumerationem fecisse censetur, qui Professiones personarum sibi respectivè subjectarum recipere debent.

Superiorissæ generali Virg. Angl. non licebit aliquam ad professionem admittere, absque expressa Episcopi facultate. In Monasteriis Episcopo immediate subjectis Professiones in manus ipsius, vel delegati ab ipso, emitti debent. Facultas tamen hæc Mulieribus delegari potest.

§. 19. Eidem tamen Generali Superiorissæ licebit, prævio expresso Diœcesani Præsulis assensu, Conservatoria, seu Domos visitare, & an in ipsis omnia ad propriarum Constitutionum, rectæque disciplinæ normam gerantur, & quomodò Puellarum institutio ac profectus promoveatur, diligenter cognoscere. Et hæc quidem per discretas mulieres, procul omni periculo, & aptiùs fortasse, quàm per Viros, perfici possunt; ex iisque multa sanè ad Diœcesis regimen opportuna cognoscere poterit Superior Ecclesiasticus, Episcopus nimirùm, seu Ordinarius Loci; ad quem post Visitationem, de omnibus relatio fieri debebit, ut is Pastoralis providentiæ consilia capiat, prout in Domino judicaverit. Eadem quoque poterit Magistras, & Virgines de uno in aliud Conservatorium transferre, prout illas in uno potiùs, quàm in alio, oportunè collocandas, & utilem operam præstituras esse, prudenter existimabit; habita tamen ad hujusmodi translationes pro tempore exequendas, licentia, & facultate illius Ordinarii Præsulis, seu illorum, in cujus, vel quorum Diœcesi ipsa Conservatoria respectivè sita reperiuntur.

Enumerantur actus, circa quos Superiorissæ supremæ officium versari debet.

§. 20. Ipsius itaque Generalis Superiorissæ auctoritate intra hujusmodi limites conclusa, & ad terminos œconomicæ cujusdam providentiæ, nec nisi cum perpetua dependentia ab Ordinaria Episcoporum auctoritate exercendæ, redacta; meritò sperandum est, absque illius Officii abolitione, (quam quidem prædicta Congregatio neque necessariam, neque opportunam fore judicavit) ex Virginum Anglicanarum Conservatoriis, universoque earum Instituto, licet ab Apostolica Sede tolerato dumtaxat, sed non approbato, uberes optatæ utilitatis fructus collectum iri. Neque verò timendum est, ullum detrimentum inferri canonico subordinationis ordini ex juramento obedientiæ ab ipsis Virginibus præstito, aut deinceps, de ipsius Episcopi licentia, ut præfertur, præstando præfatæ ipsarum Generali Superiorissæ; Quum hujusmodi juramenta nihil detrahere valeant Episcoporum auctoritati, cui ipsæ subjectæ esse debent; & cujus inconcussæ firmitati innituntur, quæcumque in superioribus Decretis eorumdem Episcoporum Ordinariæ jurisdictioni reservata esse, & fore statuimus, & declaravimus. In omni enim juramento semper debet intelligi jus Superioris exceptum, ut totidem verbis olim respondit Prædecessor noster Innocentius Papa III. in sua Decretali *cap. Obedientes. de jurejurando.*

§. 21. Hæc autem ut aliquo exemplo magis confirmentur, remotioribus silentio prætermissis, juvat ex his, quæ sub oculis nostris geruntur, exemplum afferre nonnullorum Convictuum quarumdam Mulierum, *Magistrarum* nuncupatarum, quarum aliquæ *Piarum* nomine, aliæ verò *Sanctarum* appellatione distinguuntur. Harum omnium Institutum circa educationem, & disciplinam Puellarum occupatur; quod, quum aliquibus retro annis in Diœcesi Montis Falisci, dum bon. mem. Marcus Antonius hujus S. R. E. Cardinalis Barbadicus nuncupatus illius regimen obtineret, initium habuisset, brevi tempore ad alia loca propagatum fuit, ita ut etiam nonnulla ipsius Instituti Conservatoria in hac ipsa Urbe fuerint constituta; sed exortis in illius regimine quibusdam controversiis, in duas diversi nominis Societates, quæ tamen unum idemque pium opus urgent, divisum fuit.

§. 22. Quilibet hujusmodi Mulierum Cœtus proprium habet Directorem Spiritualem, qui de Animarum cultura tantummodò curam gerit; Utraque verò Societas, singulis trienniis, coram proprio Directore Spirituali congregata, suam sibi eligit Generalem Superiorissam, aliasque Officiales, Consultrices nuncupatas; cui quidem Superiorissæ Generali omnes ejusdem Instituti Magistræ subjectæ sunt, & obediunt in iis omnibus, quæ ad Scholarum regimen, earumque progressus pertinent. Ipsa verò statis temporibus Scholas omnes Instituti sibi subjecti visitando perlustrat, quamvis extra Urbem in diversis per suburbicariam regionem Diœcesibus existant. Quæ quidem, quum ab hujusmodi Generalibus Superiorissis, sine detrimento jurisdictionis Ordinariorum, quibus earum Societates immediatè subjectæ sunt, & sine ipsorum querela pacificè exerceantur; meritò judicari visum est, Anglicanarum quoque Virginum Institutum, firmo quamvis remanente, ut præfertur, Officio earum Supremæ, seu Generalis Superiorissæ, & Christianæ Puellarum educationi valdè proficuum, & etiam ipsis Episcopis in Diœcesum sibi commissarum regimine non modico adjumento esse posse.

§. 23. Cujus rei cum Nos justam in Domino fiduciam habemus, tum illud ad eam perfi-

ciendam conducere maxime poterit, si Ven. Fratres Ecclesiarum Præsules, in quorum Diœcesibus hujusmodi Instituti Conservatoria, vel jam erecta sunt, vel in posterum erigi contigerit, pias hasce Virgines, in excolenda Dominicæ Vineæ parte laudabili studio adlaborantes, benigno favore prosequentur, quod Nos eisdem enixè suademus; tum etiam si eas edocebunt, nec earum Institutum idem esse cum reprobata Jesuitissarum Societate; nec licitum esse publico Cultu venerari eos, qui ab Apostolica Sede inter Beatos, vel Sanctos adnumerati non fuerint; nec omnia, quæ de Servorum Dei gestis, ab Historicis præsertim, pia erga eos affectione præoccupatis, enarrantur, ante ipsius Apostolicæ Sedis examen, atque judicium, pro veris certisque amplectenda esse; earum verò Conservatoria tolerari quidem ab hac eadem Apostolica Sede, sed Institutum ipsum nec approbatum, nec confirmatum esse; obsistentibus Sacris Canonibus, & generali Constitutione Sancti Pii V., ne Religiosæ Mulierum Domus Apostolica confirmatione stabiliantur, quæ se perfectæ Clausuræ legibus non obstrinxerint; si denique eisdem Virginibus demonstraverint, Regulas à Clemente XI. pro ipsis approbatas, earum agendi normam esse debere; aliasque similiter, quas forsan ad earum Instituti perfectionem addendas esse prudenter existimaverint, ipsius Apostolicæ Sedis judicio, pro legitima obtinenda approbatione, subjiciendas esse. Ipsæ autem Anglicanæ Virgines & Pontificiam benevolentiam, & Ordinariorum Præsulum favorem sibi facilè conciliabunt, si Præsules ipsos pro veris, & legitimis Superioribus suis, ut par est, agnoscentes, sibique persuadentes, per obedientiæ juramenta, quæ propriæ Generali Superiorissæ præstiterint, nihil imminui posse de Superiorum Ordinariorum jure, quod semper, ut supra diximus, in omni promissione, ac juramento exceptum intelligi debet, ipsis Diœcesanis Episcopis debita reverentiæ, & subjectionis officia, omni prorsus cunctatione abjecta, studuerint exhibere.

§. 24. Hanc animorum, studiorumque concordiam inter Locorum Episcopos, & Anglicanarum Virginum Cœtus fovendam esse reputans, prædicta Congregatio coram Nobis habita, in Causa Conservatorii Mindelheimensis novissimo loco decrevit, ut sequitur: *Ultimò, quod, facta a Virginibus Anglicanis Civitatis Mindelheimensis obligatione observandi contenta in hoc Decreto, restituantur in integrum; Missæ in ipsarum Ecclesia celebrentur, uti priùs: & Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in ea asservetur; pro qua asservatione Sanctitas Sua, cui id reservatum est, facultatem opportunam indulget Episcopo Augustano*: Quod sanè Decretum a Nobis tunc viva voce approbatum, nunc eò libentiùs confirmamus, quod, & præfati Conservatorii Virgines debitam obedientiam jam præstitisse, & pium, suique gregis verè amantem Episcopum Augustanum jam quoque illis indulsisse accepimus, ut in earum Ecclesia, & Missæ, ut prius celebrentur, & SS. Eucharistiæ Sacramentum retineatur. Quoniam verò alterius hujusmodi gratiæ concedendæ jus ad Nos & Apostolicam Sedem privativè pertinet, quod innuit Decretum superius relatum, & Canonica docet Disciplina, juxta quam Sacrosancta Eucharistia in Ecclesiis, quæ Parochiales non sunt, retineri non potest, absque præsidio Apostolici Indulti, vel immemorabilis consuetudinis, quæ hujusmodi Indulti præsumptionem inducit; ut latè ostenditur in Commentariis bon. mem. Cardinalis Vincentii Petra ad Romanorum Pontificum Constitutiones, & signanter *ad Constit. 1. Urbani IV. sect. unic. num. 19. & seqq. tom. 3.*; Episcopi autem est, licentiam impertiri, ut idem Augustissimum Sacramentum publicæ Fidelium venerationi exponatur, quoties justa & publica causa id fieri suadeat, ut videre est in nostra Institutione Pastorali in editione Italica *tom. 2. num. 10.*, in Latina verò *num. 30.*; Nos iisdem Virginibus Anglicanis Conservatorii Mindelheimensis, quò obedientiæ erga suum Ordinarium Præsulem, ut par erat, exhibitæ meritum prœmium ferant, & donec in eadem obedientia perseveraverint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus, & indulgemus, ut Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in earum Conservatorii Ecclesia, sine præjudicio tamen jurium Ecclesiæ Parochialis, asservari, ac retineri possit, & valeat.

Hanc Pontifex indulget prædicto Conservatorio, donec Virgines in obedientia permanserint.

§. 25. Denique præsentes, dictorumque Urbani, atque Clementis Prædecessorum Literas, necnon præinserta Decreta, aliaque omnia, & singula in ipsis respectivè statuta, disposita, atque sancita, etiam ex eo, quod prædictorum Conservatoriorum, seu aliorum quorumcumque ubilibet existentium Virgines, seu Mulieres, earumque Præpositæ, atque Officiales, & alii quicumque in præmissis, seu eorum aliquo interesse habentes, seu habere prætendentes eis, nullatenùs consenserint, nec ad ea vocatæ, & auditæ, aut vocati, & auditi, minusque causæ, propter quas eædem præsentes emanarint, adductæ, verificatæ, seù aliàs sufficienter, aut etiam nullatenùs justificatæ forsan dici possent, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, nullitatis, aut invaliditatis vitio, seu intentionis nostræ, aut alio quovis defectu, etiam quantumvis magno, inexcogitato, & substantiali, sive etiam ex eo quod in præmissis solemnitates, & quævis alia forsan servanda, & adimplenda fuerint, aut ex quovis alio capite a jure, vel facto, aut statuto, vel consuetudine aliqua resultante, seu læsionis, aliove colore, & capite, etiam in corpore Juris clauso, seu occasione, vel causa, etiam quantumvis privilegiata, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessariò exprimenda foret, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adversus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos juris, aut aliud quodcumque juris, facti, vel justitiæ remedium impetrari, aut concedi, aut impetrato, vel concesso quempiam uti, seu se juvare in judicio, seu extra posse, ipsasque præsentes perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes & singulas, nec non omnes & singulos, ad quas, & quos spectat, & quomodolibet in futurum spectabit, inviolabiliter observari; omnibusque etiam & singulis, quorum favorem respectivè concernunt, plenissimè suffragari volumus, & decernimus.

Clausulæ pro præmissorum omnium firmitate, & observantia.

§. 26. Sicque, & non aliter, in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, & eorumdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes tam ordinarias, quàm particulares, aliosque omes quavis auctoritate, & potestate fungentes, & functuros, in quavis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique judicari, & definiri debere; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Aliter judicari prohibetur.

Committitur Ordinariis Locorum, ut præmissa observari faciant.

§. 27. Quocirca Venerabilibus Fratribus, ac dilectis Filiis, Nostris, & Sedis Apostolicæ Nuntiis, nec non Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Locorum Ordinariis ubilibet existentibus, per Apostolica scripta mandamus, ut statim ac præsentes nostræ Literæ ad ipsorum, & eorum cujuslibet notitiam pervenerint, & pro parte aliquorum in ipsis interesse habentium requisiti fuerint, sive etiam ipsi ita expedire in Domino judicaverint, easdem solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra, præmissa omnia, & singula, ac in eis, nec non prædictis Urbani, & Clementis Prædecessorum Literis statuta quæcumque, debitæ executioni demandari, illasque inviolabiliter in omnibus & singulis illarum partibus observari: Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

Derogatio contrariis.

§. 28. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de non tollendo jure quæsito, nec non piæ memoriæ Bonifacii VIII. pariter Prædecessoris nostri de una, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad judicium non trahatur, aliisque quibusvis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non præmissarum Virginum, seu aliorum quorumcumque, etiam juramento, confirmatione Apostolica, seu longa aut immemorabili observantia, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, Usibus, & Consuetudinibus; privilegiis quoque, exemptionibus, & indultis, aut Literis Apostolicis, quibusvis Personis, Collegiis, Locis, Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, aliisve quibuslibet specifica, & individua mentione dignis, etiam cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in specie, etiam ad quorumlibet, & Supremorum quoque Principum instantiam, seu Motu proprio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, & pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita, observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat latissimè & plenissimè, ac specialiter, & expressè, ex certa scientia, ac Motu, & potestatis plenitudine paribus, derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Seu si quibusvis communiter, aut divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per Literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem.

Publicationi præsentium in Urbe tribuitur vis personalis intimationis omnibus factæ.

§. 29. Ut autem præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam deducantur, & ne aliquis de eis ignorantiam prætendere possit; volumus pariter, & mandamus, easdem præsentes per aliquem, seu aliquos ex Cursoribus Nostris ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, necnon Cancellariæ Apostolicæ, Curiæ Generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris est, affigi & publicari, sicque publicatas & affixas, omnes & singulas, omnesque & singulos, quas & quos illæ concernunt, perinde arctare, & afficere, ac si unicuique earum, & eorum, nominatim, & personaliter intimatæ fuissent: Utque ipsarum præsentium Literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsùs fides tam in judicio, quàm extra illud ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 30. Nulli ergo omninò Hominum liceat paginam hanc Nostrarum Confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, declarationis, prohibitionis, concessionis, voluntatis, mandati, statuti, atque decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, Indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarn. Dominic. MDCCXLIX. prid. Kal. Maji, Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Card. Passionens.

J. Datarius.

Visa de Curia.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 27. Maji ejusdem anni.

Pro mutui Commercii libertate inter Provincias Ditionis Pontificiæ asserenda, ac impedienda extractione generum ab eadem Ditione.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu Proprio, &c.

Benche in sequela dell'ampla, & amplissima libertà, che con Cedola di Nostro Moto proprio segnata li 29. Giugno dell'anno prossimo passato 1748. e poi inserita, e confermata solennemente per Bolla, o sia Costituzione perpetua in data deli 8. del mese susseguente di Luglio, benignamente concedemmo a tutti, e singoli abitanti, e commoranti nelle Provincie, e Legazioni di Bologna, Ferrara, Romagna, & Urbino, nella Provincia della Marca, sotto cui intendemmo comprendere anche lo Stato di Fermo, e in altri Governi, Città, Terre, e Luoghi espressi in detto Nostro Moto proprio al §. 1., di poter ciascuno a suo piacimento, & arbitrio non solo vendere, e comprare, o in altro qualunque modo contrattare, ma in oltre estrarre, e trasportare per via di terra in tutto il decorso dell'Anno da un luogo all'altro della medesima Legazione, e Provincia, e respettivamente per nove mesi dell'Anno anche da Legazione a Legazione, e da Provincia a Provincia, Grano, Biade, Formentone, e Marzatelli di qualsivoglia genere, & in qualunque modo denominati, senza domandarne licenza alcuna, nè darne Assegna, Denunzia,

o Notizia nè in voce, nè in ſcritto ai Cardinali pro tempore Legati, Vice-Legati, Governatori, Preſidenti, Magiſtrati, o loro Uffiziali, Cancellieri, e Miniſtri; avrebbe dovuto ogniuno apertamente, e facilmente intendere, che non dovevaſi più aſtringere alcuno a denunziare, & aſſegnare la quantità del Grano, Biade, Formentone, e Marzatelli, o nuovamente raccolta, o per altro qualunque titolo ritenuta, e poſſeduta.

§. 2. Avendo Noi nondimeno riſaputo eſſere ſtati nella Noſtra Provincia di Romagna, e anche altrove, da alcuni Governatori Locali con Editti penali ordinato di dare dentro un certo, e determinato tempo le Aſſegne de'Grani, Marzatelli, e Minuti, ed eſſerſi ancora proceduto all'eſecuzione delle pene non ſolo contro quelli, che non avevano dato le Aſſegne ſuddette, ma ancora contro altri, che le avevano date, ſotto il colore, e preteſto, che non foſſero giuſte; e quindi eſſere avvenuto, ed avvenire, che li Noſtri amatiſſimi Sudditi, e ſpecialmente gli Agricoltori, Coloni, e Contadini, quali noi riguardiamo con particolare Paterno affetto, ſieno rimaſti, e rimangano tuttavia, come lo erano prima di detta Noſtra grazia, & ampliſſima conceſſione, eſpoſti, e ſoggetti a' continue veſſazioni, e proceſſure Criminali in evidente danno di tutto il Noſtro Stato.

§. 3. Perciò ad effetto di togliere, e ſradicare ancor queſto abuſo, & ogni altro preteſto, per il quale ſi voglia ſe non direttamente, almeno indirettamente rendere inutile la ſuddetta Noſtra grazia, e conceſſione, & impedire ſul Grano, & altri generi poc' anzi nominati quella piena libertà di commercio, della quale aſſolutamente, e coſtantemente vogliamo, che godano in pace, e ſenz' alcun minimo diſturbo i Noſtri Sudditi, ſpecialmente dopo aver veduto, mediante l'eſperienza di tutta la ſtagione decorſa, quanto ſia neceſſario per il comodo, utilità, e vantaggio commune di tutti i Luoghi, Terre, e Città del Noſtro Stato, e tanto di quelle, che per natura, e ſituazione loro abbondano di detti generi, quanto dell' altre, che ne ſogliono ſcarſeggiare, il ſuddetto libero, e reciproco commercio.

§. 4. Di Noſtro Moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della Noſtra Suprema, & Apoſtolica autorità annulliamo, e dichiariamo irriti, nulli, e di niuna forza, e valore, come fatti, e pubblicati contra la Noſtra intenzione, e volontà, tutti, e ſingoli Editti, Ordini, e Bandi fatti, e pubblicati da qualunque ſia Governatore, Vice-Governatore, e Magiſtrato, anche in ſequela di alcuna Lettera, oppure ordine procedente di alcuno de' Cardinali Legati, Vice-Legati, Preſidenti, e Governatori di Provincie, ne' quali ſia ſtato ingiunto l'obbligo di aſſegnare, o in altro qualunque modo denunziare, Grano, Biade, Formentone, Marzatelli, & altri Minuti di qualunque ſpecie, anche ſotto l'apparente, e ſpecioſo colore, che ſia aſſolutamente neceſſario il ſapere per mezzo di tali Aſſegne la quantità del raccolto, per potere, in caſo di biſogno, regolare l'abbondanza, e far ſupplire a chi ne ha d'avanzo a quei luoghi, che ne ſcarſeggiano: Avendo Noi baſtantemente provveduto, ſenza il vincolo, e ſoggezione di dette Denunzie & Aſſegne, al biſogno di ciaſcheduna Città, Terra, e Luogo, con dare in detto Noſtro Moto proprio un tempo più che congruo di tre meſi, ad effetto, che in ciaſcheduna delle Provincie, alle quali abbiamo conceduta la grazia del libero e ſcambievole commercio, non ſolo le pubbliche Abbondanze, li Monti Frumentarj, e li Forni Venali, ma eziandio ciaſcuna Perſona particolare, e privato Cittadino, poſſa comodamente provvederſi del Grano, Formentone, e di ogni altro genere di Biade, e Marzatelli, che ſi raccolgono nella ſua Legazione, o Provincia.

Proceſſus eorum vigore factos annullat; Pœnas exactas reſtitui jubet.

§. 5. In ſequela di che vogliamo, e comandiamo, che ſi abbiano per nulle, & irrite tutte, e ſingole inquiſizioni, Proceſſure Criminali, e Carcerazioni fatte in virtù di detti Bandi, & Editti tanto contro quelli, che dentro il tempo in eſſi preſcritto non aveano date le aſſegne, quanto contro quelli, che le aveano date, ſotto il preteſto, che non foſſero giuſte. Anzi di più vogliamo, & ordiniamo al Reverendiſſimo Card. Silvio Valenti Camerlengo di S. Chieſa, & a ciaſcheduno delli quattro Arciveſcovi di Bologna, Ferrara, Ravenna, & Urbino da Noi ſpecialmente deputati per Giudici, & Eſecutori di detto Noſtro Moto proprio, e Coſtituzione ſopra il libero commercio, che facciano onninamente reſtituire tutte le pene indebitamente eſatte, e riſarcire tutti, e ſingoli danni, ſpeſe, & intereſſi, rilaſciandone, e facendone eſeguire gli opportuni Mandati contro i Governatori, Vice-Governatori, Luogotenenti, Cancellieri, Miniſtri, & altri Uffiziali di qualunque ſorta, dei quali gli coſtarà, che abbiano ordinato, o avuta alcuna parte, & ingerenza nelle dette Inquiſizioni, Proceſſure, Carcerazioni, e Pene: Tolta, e rimoſſa qualunque appellazione.

Ordinationes quaſcumque libertati Commercii contrarias fieri vetat.

§. 6. Per l'avvenire poi, inerendo alla medeſima Coſtituzione, di pari Noſtro Moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della Noſtra podeſtà, confermiamo, e rinoviamo l'ordine in quelle già dato, che niuno dei Cardinali pro tempore Legati, Vice-Legati, Preſidi, o Governatori tanto di Provincie, quanto Locali, Vice-Governatori, Luogotenenti, Segretarj, Fiſcali, Cancellieri, & altri Uffiziali di qualunque ſorta, ſi faccia lecito, e reſpettivamente ardiſca di ordinare, pubblicare, o eſeguire Bandi, Editti, Notificazioni, Tariffe, e ſimili, per le quali ſi rechi direttamente, o indirettamente, immediatamente, o in conſeguenza alcuno, benchè minimo impedimento al ſuddetto libero, e ſcambievole commercio, e alla ſuddetta Grazia, conceſſione, e facoltà di contrattare il Grano, Biade, Marzatelli, e Minuti, e quelli traſportare da luogo a luogo, e da Provincia a Provincia, ſecondo la forma di detta Noſtra Cedola, e Coſtituzione; E perciò ſpecialmente ordiniamo, che niuno di eſſi ſi faccia lecito, & ardiſca di coſtringere, & obbligare in qualunque modo alcuno de' Soggetti alla loro Giuriſdizione a denunziare, & aſſegnare la quantità del Grano, Formentone, Marzatelli, Minuti, e Biade di qualunque ſorta, o che ha raccolta, o che poſſiede, nè dentro li tre Meſi, per li quali abbiam voluto, che reſti in ſoſpeſo il commercio reciproco tra Provincia, e Provincia, e tra Legazione, e Legazione, nè dentro gli altri nove Meſi, per li quali abbiam conceduto libero, perpetuo, e ſcambievole commercio anche da una Provincia all'altra, e da una Legazione all'altra: ſotto le medeſime pene comminate, & eſpreſſe in detta Noſtra Coſtituzione. Avendo Noi riconoſciuto, e tuttavia ſempreppiù riconoſcendo, che per promovere, mantenere, e conſervare in queſto Noſtro Stato Eccleſiaſtico, e nelle ſunnominate Provincie l'abbondanza del Grano, Formentone, Marzatelli, Minuti, e Biade d'ogni ſorta, il ſolo, & unico provvedimento, non apparente, e non palliato, ma ſolido, efficace, e vero, è quello, che abbiamo preſo, e che oggi di

Denunciationes quantitatis fructuum collectorum à nemine exigi poſſe declarat.

nuovo confermiamo, d'inſiſtere, e invigilare, che gli generi ſuddetti non ſi eſtraggano fuori di Stato, e che in virtù di tal proibizione reſtando i medeſimi dentro lo Stato, poſſano circolare, e traſportarſi liberamente da per tutto, ove gli chiama il biſogno, mediante il ſuddetto libero, e reciproco commercio.

Denunciari tamen jubet genera è Statu Eccleſiaſtico extrahenda etiam in vim Privilegiorum approbatorum.

§. 7. Ond'è, che ſebbene alcune Perſone, Famiglie, Collegj, Religioni, & altri, a tenore della detta Noſtra Coſtituzione del libero, e reciproco commercio, abbiano dentro il termine in quella preſiſſo, eſibito, e verificato innanzi la Congregazione Camerale il Privilegio d'eſtrarre fuori del Noſtro Stato Grano, Legumi, Riſi, Biade, Marzatelli, e ſimili, nientedimeno vogliamo, e comandiamo, che li medeſimi Privilegiati debbano godere il detto loro Privilegio in maniera tale, che per cauſa di quello non ſi rechi pregiudizio alcuno alla Provincia, da cui ſi vorrà fare l'eſtrazione, nè a tutto il rimanente di detto Noſtro Stato, nè alli diritti della Noſtra Camera: E perciò vogliamo ancora, ordiniamo, e comandiamo, che non ſolo gli Appaltatori Camerali, ma ancora tutti, e ſingoli Privilegiati, che hanno ottenuto dalla detta Congregazione Camerale il Decreto di verificazione de' loro Privilegj, volendo far uſo de' medeſimi, debbano denunciare, come già ſi è ordinato in detta Coſtituzione, volta per volta, la giuſta quantità del Grano, & ogni altro de' ſuddetti generi, che vorranno eſtrarre, e a tenore di eſſa denunzia debbano riportare dai Cardinali pro tempore Legati, Preſidi, o Governatori di Provincie la Bolletta, e documento di eſſa denuncia, quale vogliamo, che loro ſi conceda del tutto *gratis*, e prima ſi regiſtri nella pubblica Cancelleria, coſicchè facendo l'eſtrazione, e traſporto ſenza tal Bolletta, o prima, che queſta ſia ſtata, come ſopra, regiſtrata, anche gli Appaltatori, e Privilegiati ſuddetti incorrano nelle pene impoſte in detta Noſtra Coſtituzione, e nelle altre de' Noſtri Predeceſſori; derogando in queſta parte, quanto ne faccia biſogno, in forma ampliſſima, a qualunque Indulto, e Privilegio, che faceſſe in contrario tanto Noſtro, che de' Noſtri Predeceſſori, anche dati, e conceduti per cauſa, e contratto pubblico, e per titolo veramente oneroſo.

Quæ Privilegia ad hanc legem declinandam minime ſuffragari decernit.

Eadem Privilegia in uſum deduci non permittit tribus Anni menſibus, quibus vetita eſt extractio de una Provincia ad aliam &c.

§. 8. Inoltre vogliamo, ordiniamo, e dichiariamo con la medeſima ampliſſima, e generaliſſima Deroga, che niuno di detti Privilegiati poſſa far uſo di detto Privilegio dentro *i tre Meſi*, per li quali è ſtato ordinato in detta Noſtra Coſtituzione, che non debbano eſtrarſi i generi ſuddetti da una Provincia all'altra, e da una Legazione all'altra, poichè eſſendo in queſto tempo proibito il traſporto a qualſivoglia altro luogo dello Stato Eccleſiaſtico fuori della Provincia, e Legazione, in cui ſi raccolgono i ſuddetti generi, molto più deve intenderſi proibita alli ſuddetti Privilegiati l'eſtrazione, e traſporto fuori dello Stato; E ſe mai (che Iddio non voglia) o nella Provincia, e Legazione, in cui naſcono, e ſi raccolgono i detti generi, ò in altre Provincie, e Legazioni dello Stato Eccleſiaſtico, avveniſſe penuria, e ſcarſezza di Grano, Formentone, Legumi, Riſi, Biade, Marzatelli, e ſimili: In tal caſo vogliamo, e dichiariamo, che per quell'anno, e ſtagione, nella quale accaderà ſomigliante penuria, e ſcarſezza, niuno di detti Privilegiati, ancorchè per comprenderlo aveſſe biſogno, eziandio ſecondo la forma del ſuo Privilegio, di ſpeciale, e ſpecialiſſima menzione, poſſa far uſo alcuno di detto ſuo Privilegio, ma queſto reſti in ſoſpeſo per tutto l'anno, e ſtagione di ſcarſezza. Volendo, e decretando, che in detto caſo ſia, e s'intenda proibita anche alli ſuddetti Privilegiati l'eſtrazione del Grano, Marzatelli, & altri generi ſuddetti, ſotto le pene contenute in eſſa Coſtituzione.

Nec ullo modo per eos annos, quibus Annonæ caritas in Provincia fuerit.

§. 9. Riſpetto poi a quelli, che dentro il tempo, e termine preſcritto in eſſa Coſtituzione, o non hanno eſibito innanzi la Congregazione Camerale i preteſi loro Privilegj, o avendoli eſibiti, non hanno ottenuto dalla medeſima il Decreto di verificazione: Vogliamo, & ordiniamo, che onninamente ſi eſeguiſca, quanto da Noi è ſtato già ordinato, e diſpoſto in detta Noſtra Coſtituzione al §. 11., e perciò ordiniamo, & incarichiamo al Reverendiſſimo Cardinal Silvio Valenti Camerlengo di Santa Chieſa, che con ſuo particolare Editto ciò notifichi a tutte le Perſone, Famiglie, Religioni, Collegj, Monaſterj, Univerſità, & altri, che hanno ottenuto, come ſopra, il Decreto di verificazione dalla Congregazione Camerale, & in ſequela dichiari, che niun'altra Perſona, Collegio, Monaſtero, Religione, Univerſità, Luogo, & Opera Pia (eccettuata la ſola Religione di Malta, riſpetto alla quale ci riſerviamo di prendere in appreſſo un ſpecial Provvedimento) gode, e può godere, dal primo giorno di Giugno del 1745. in avvenire, dritto, facoltà, o Privilegio alcuno di eſtrarre fuori di Stato Grano, Marzatelli, & altri generi ſuddetti; e che ſe alcuno, ciò non oſtante, ardirà di eſtrarli, incorrerà irremiſſibilmente nelle pene di detta Noſtra Coſtituzione, e delle altre de'Noſtri Predeceſſori: E perchè in fine così è preciſa volontà, e mente Noſtra, alla quale tutti debbono uniformarſi, e prontamente obbedire.

§. 10. Volendo, e decretando, che alla preſente Noſtra Cedola di Moto Proprio, benchè non eſibita, nè regiſtrata in Camera, e ne' ſuoi libri, non poſſa mai darſi, nè opporſi di ſurrezione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, ò difetto della Noſtra volontà, ed intenzione, nè che mai ſotto tali, ò altri preteſti, quantunque validi, validiſſimi, e giuridichi, anche di Jus queſito, e pregiudizio del Terzo, poſſa eſſere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta *ad viam Juris*, o concederſi contro di eſſa l'Aperizione *Oris*, ò altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti, debba ſempre, ed in perpetuo giudicarſi, definirſi, ed interpretarſi da qualſiſia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazione, anche de' Reverendiſſimi Cardinali, Legati a Latere, Vice-Legati, Camerlengo di Santa Chieſa, Teſoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giuriſdizione di definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi ſin d'adeſſo preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciaſcuno di eſſi con qualſivoglia autorità, ſcientemente, o ignorantemente foſſe in qualunque tempo giudicato, o ſi tentaſſe di giudicare contro la forma, e diſpoſizione della preſente Noſtra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba aver ſempre, ed in perpetuo il ſuo pieno effetto, eſecuzione, e vigore colla ſemplice Noſtra ſottoſcrizione, benchè non vi ſieno ſtate chiamate, ſentite, o citate qualſiſieno Perſone, ancorchè privilegiate, e privilegiatiſſime, Eccleſiaſtiche, e Luoghi Pii, che aveſſero, o pretendeſſero avere intereſſe nella preſente Noſtra Conceſſione, o che per comprenderle foſſe biſogno di ſpecial menzione. Non oſtante la Bolla di Pio IV. Noſtro Predeceſſore *de regiſtrandis*, la Regola della Noſtra Cancellaria *de jure quæſito non tollendo*, e non oſtanti ancora tutti, e qualſiſieno Chirografi, Brevi,

Ordinazio-

Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, & Editti, in virtù di essi, & in qualunque altro modo emanati, affissi, e pubblicati, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, e potesse fare in contrario: Alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Dato in Castel-Gandolfo questo dì 30. Maggio 1749.

BENEDICTUS PP. XIV.

Exhibit. in Actis Castellani Cam. Apost. Secret. die 6. Junii ejusdem anni.

In Tribunali Gubernii Almæ Urbis, ejusque Congregationibus, certa agendi ratio præscribitur; statuitur methodus exequendi Visitationes Carcerum &c. &c.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

JUstitiæ gladium non sine causa a Nobis portari tum maxime homines intellecturos censemus, quum traditam Nobis præcellentem a Deo potestatem per eos omnes, quibus aliquam ejus partem communicavimus, ad correctionem & vindictam malefactorum, ad laudem verò bonorum, & ad optimum totius Civitatis regimen, sedulò exerceri curabimus. In quo & supremi Principis officio, quod humilitati nostræ universi Dominator imposuit, & paternæ erga dilectissimum populum charitati, quam idem ipse Deus intimo cordi nostro indidit, pro viribus satisfacturos Nos esse confidimus; dum sacri Principatus dignitatem nostræ fidei concreditam, commendatamque patrocinio nostro Reipublicæ tranquillitatem asserere, atque in tuto collocare studemus. Ideo quum plures jam pridem animo versaremus rationes, quibus & in Tribunali Gubernii ejusdem Urbis certam quamdam, aptioremque formam constitueremus, quæ ad rectam non minus, quàm celerem Causarum criminalium expeditionem conduceret; & debitum utilitatis fructum reipsa percipi curaremus ex providis Legibus tam a Prædecessoribus nostris, quàm a Nobis ipsis aliàs statutis, pro frequenti visitatione eorum, qui in Carceribus quacunque de causa detinentur; utque demum, sublatis plerisque Civitatis sordibus, ab his peculiariter immunem præstaremus non infrequentem illum Curiæ nostræ cœtum, qui, dum circa criminales Causas vel judicando, vel patrocinando, vel actitando versatur, eam sanè gravissimam Politici Juris partem tractare dignoscitur, ex qua, & mutuæ justitiæ cultus, & publica morum honestas, & totius societatis securitas, atque felicitas maxime pendent: His omnibus diù & maturè pensatis, auditisque super ipsis prudentum virorum sententiis, nunc denique infrascriptas leges & ordinationes perpetuis futuris temporibus valituras complexi sumus in quadam Schedula Nostri Motus proprii, Chirographo Nostro nuper subscripta, cujus tenor talis est, videlicet:

Chirografo, che si conferma.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio, &c.

Proemio.

AVendo Noi passata la maggior parte della vita nostra in questa Città di Roma, ed avendo, quando eravano in minoribus, inteso più volte discorrere dalle persone prattiche, e ben'intenzionate, che sarebbe stato necessario lo stabilire alcune regole per la retta amministrazione della Giustizia criminale, non essendovi cosa ben fatta, e bene stabilita, che col tratto del tempo non abbia bisogno di qualche aggiunta, riforma, o schiarimento; ed avendo poi nel tempo del nostro Pontificato avuti i positivi rincontri non meno della sussistenza degl' inconvenienti, che del bisogno del riparo; dopo aver fatto unire, ed aver ben considerato il tutto, ed aver anche inteso il parere, ed il consiglio d' Uomini gravi, e ben versati nelle materie criminali, essendo in oltre imminente l'Anno Santo, che per lo straordinario concorso della gente, come si spera, porta seco una maggior attenzione in chi governa, ed invigila pel pubblico bene, ci siamo risoluti di pubblicare questa nostra Cedola di Moto proprio, che ancora intendiamo per maggior solennità di confermare con una Nostra Costituzione, non in forma communi, come si suol dire, ma in forma specifica, inserendola de verbo ad verbum in essa; dividendola, per maggior chiarezza della materia, in tre Capi, il primo de' quali risguarda il Tribunale del Governo di Roma; il secondo la Visita delle carceri; il terzo alcuni altri regolamenti per levare alcuni abusi introdotti dai Giudici, e Notari criminali del Tribunale del Governo, e d'altri Tribunali, e Ministri d'essi.

Delle necessità di stabilire alcune Regole per la Giustizia criminale.

N. S., ben considerato tutto ciò, che in prattica s'osservava.

Pubblica il presente Moto proprio diviso in tre parti.

Del Tribunale del Governo di Roma.

I. *Del Tribunale del Governo.*

1. Conferma a Monsignor Governatore di Roma le sue facoltà, anche come Vice-Camerlengo.

§. 1. LE Cause criminali della Città di Roma, e suo Distretto sono state insino ad ora giudicate dal Governatore di Roma colla direzione, e voto di quattro Togati, cioè de i due Luogotenenti, e de i due Sostituti Luogotenenti; allorche quelle delle Provincie si trattano, e si risolvono in una Congregazione composta di Cardinali, e di Prelati, che dicesi della Consulta. Ciò è quello, che sempre ha dato motivo di discorso alle persone savie, che hanno maisempre desiderato una più solenne discussione degli affari criminali di Roma, e suo Distretto. Per lo che, aderendo Noi a i loro suggerimenti, di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Suprema, & Apostolica Podestà, confermiamo in primo luogo a Monsignor Cosimo Imperiali presente Governatore di Roma, e Vice-Camerlengo di Santa Chiesa, e suoi Successori tutte, e singole facoltà, e preminenze, delle quali ha goduto fin'ora in virtù del Breve di sua Deputazione, e delle quali sogliono godere in qualunque forma i Governatori di Roma, anche in qualità di Vice-Camerlenghi, poichè in quanto appartiene al Governatore pro tempore, non intendiamo s'induca per la presente alcuna benchè minima innovazione.

2. Aggiunge alli Ponenti di Consulta altri *due*, che saranno: *Ponenti del Governo, ed Assessori del Governatore.*

§. 2. In secondo luogo vogliamo, comandiamo, & ordiniamo, che in avvenire, al solito & ordinario numero de i Prelati Ponenti di Consulta, se ne aggiungano *altri due*, quali abbiano, e debbano godere tutti gli onori, privilegj, esenzioni, e preminenze, che godono gli altri Ponenti, di modo che compongano con essi uno stesso Corpo, o sia Collegio; ma

però in vece di essere Ponenti di una delle nostre Provincie, sieno, e debbano essere ambidue Ponenti del Governo di Roma, ed Assessori del Governatore pro tempore: Eleggendo, e deputando per tal' effetto a beneplacito Nostro, e della Santa Sede, *Monsignor Giuseppe Lucatelli* Protonotario Apostolico, e poc' anzi già destinato Ponente di Consulta, e *Monsignor Pietro Frangipani* Referendario dell' una, e l'altra Segnatura, e Ponente del Buon Governo.

Destina i due Prelati Ponenti.

3. Conferma la divisione delle cause di Sangue, & di Relazione.

§. 3. In terzo luogo confermiamo, approviamo, & ordiniamo, che in avvenire si continui fra gli Uffiziali, e Ministri di detto Tribunale del Governo la distribuzione alternativa delle Cause *di Sangue*, e *di Relazione*, che ivi si prattica presentemente, e da gran tempo indietro, cioè non tanto fra li due Luogotenenti, quanto ancora fra li due Sostituti Luogotenenti, li quattro Sostituti Fiscali di numero, e li sei Sostituti Fiscali sopranumerarj, e fra li Dieci Notari stabiliti, fissati nell'altra Nostra precedente Costituzione *Rerum humanarum* delli 16. Decembre 1747. Vogliamo però, che tutte le Querele, o Denunzie di sangue immediatamente, che sono portate al Tribunale, si scrivano dal Notaro di Settimana alla presenza del Querelante, o Denunziante, e sotto il proprio e distinto giorno in un Libro ben cartolato. E similmente, che tutte le Querele, o Denunzie di Relazione, cioè d'ogni altra causa, che non sia di omicidio, o ferite, e non quelle solamente di furto, si scrivano immediatamente, e alla presenza come sopra, dal Notaro, che si trova in quella settimana Notaro di Relazione, in altro Libro ben cartolato; e non mai si riceva, o scriva alcuna Querela, o Denunzia, o sia di Relazione, o sia di Sangue, in fogli volanti. Altrimente il Notaro di Settimana, a cui appartiene, cada in pena di cinquanta scudi d'Oro anche per la prima contravenzione, da applicarsi per una terza parte al Delatore, che si terrà segreto, dopo però, che ne avrà somministrato prove sufficienti, e per le altre due terze parti alla Massa de' Giudici e Notari di esso Governo, per distribuirsi in fin dell' Anno frà di loro da Monsignor Governatore.

Vuole, che le Querele di sangue si scrivano alla presenza del Querelante in Libro ben cartolato. Così quelle di Relazione in altro Libro a parte.

E non in foglio volante.

Pene contro i Trasgressori.

4. Dovranno portarsi a Monsignor Governatore ogni sera i detti due Libri, e riferirgli il tutto alla presenza de' due Sostituti.

§. 4. In quarto luogo esortiamo, e raccommandiamo a Monsignor Governatore, & altri suoi Successori pro tempore, che si facciano portare ogni sera li detti due Libri, e si facciano riferire dalli due Notari di Settimana, alla presenza delli due Sostituti parimente di Settimana, le Querele, e Denunzie, che saranno state portate, e scritte in quel giorno, come hanno pratticato con grandissima utilità del Pubblico alcuni dei loro Antecessori.

5. Si terranno due Congregazioni la settimana, a cui interverranno Monsignor Governatore, I due Prelati Assessori, L'Avvocato, e Procuratore Fiscali, I due Luogotenenti, I dodici Sostituti, col Capo Notaro.

§. 5. In quinto luogo vogliamo, & ordiniamo, che in ogni settimana si tengano onninamente da Monsignor Governatore pro tempore *le due Congregazioni* solite a tenersi, cioè una il Martedì, e l'altra il Venerdì, ambedue il dopo pranzo; e che in ciascheduna di esse Congregazioni debbano onninamente intervenire, oltre Monsignor Governatore, li detti due Prelati Ponenti di Consulta, & Assessori del Governo, l'Avvocato, e Procurator Fiscale, li due Luogotenenti, e li dodici Sostituti con il Capo Notaro.

6. Della Congregazione del *Martedì*, e ciò ch' in essa debba trattarsi.

§. 6. Che nella Congregazione *del Martedì* debbano proporsi le Cause, nelle quali o si ha da decretare la Tortura, o si ha da procedere alla Sentenza dopo fatte le Difese, oppure passato il termine assegnato per le medesime; ammettendo in essa, prima di votare, l'Avvocato, e Procuratore de' Poveri, il Procuratore della Carità, e quando vi sia, anche altro Difensore particolare eletto dal Reo, ad effetto d'informare, e dedurre in voce le ragioni del medesimo. Dopo di che, licenziati li sudetti Difensori, dovranno votarsi le dette Cause ad una per una, ma non già dalli due Luogotenenti, e dalli due Sostituti Luogotenenti, come si è fatto fin' ora, ma dalli due Togati Luogotenenti, e dalli detti due Prelati Ponenti di Consulta, & Assessori del Governo: Volendo Noi, che in avvenire questi quattro solamente abbiano *il voto decisivo*, oltre Monsignor Governatore, a cui resterà l'arbitrio di votare, o non votare, come ha goduto fin' al presente. Quanto poi alli due Sostituti Luogotenenti, dovrà loro restare non più il Voto decisivo, ma solamente *il Voto consultivo*. E così parimente dopo risolute le Cause de' Rei presenti, dovranno nella medesima Congregazione, e nell'istessa maniera riferirsi, e votarsi le Cause *de' Contumaci*, nelle quali sarà stato già formato il Processo.

§. 7. Nell' altra Congregazione *del Venerdì*, vogliamo, & ordiniamo, che ciascheduno delli due Luogotenenti legga la Lista di quelli carcerati, che gli appartengono, & che si scriva dal Capo Notaro ivi presente sotto la partita di ciascun carcerato il Decreto, che farà la piena Congregazione: Dovendo anche in questo avere l'Avvocato, e Procuratore Fiscale Generale, e li due Sostituti Luogotenenti il solo Voto consultivo, & all' incontro li due Luogotenenti, e li due Ponenti di Consulta, e Assessori del Governo il Voto decisivo, con l'arbitrio al Governatore pro tempore di votare, o non votare, come nell' altra Congregazione di Martedì.

In oltre ordiniamo, e comandiamo, che in questa Congregazione di Venerdì non si facciano solamente i Decreti per le Cause leggiere, ma dopo che queste saranno state risolute, si parli ancora delle Cause più gravi, e dello stato, nel quale si trovano, licenziando gli altri Intervenienti, e ritenendo solamente quelli, a cui sono stati commessi li Processi di dette Cause, con il Capo Notaro, il quale, come sopra, dovrà scrivere sotto la partita di ciaschedun carcerato il Decreto, che farà la piena Congregazione per la formazione, e continuazione ben regolata del Processo, e per il disbrigo di tal Causa: Nel che deve consistere l'utilità, e profitto maggiore di questa Congregazione; alla quale per tal' effetto ordiniamo, che si faccia esibire gli stessi Processi originali, per assicurarsi dello stato e termine in cui saranno di mano in mano; ed altresì concediamo la facoltà, & il dritto di prefiggere, quando ne faccia bisogno, un termine discreto al Giudice processante, ed inoltre di multarlo ad arbitrio, per trè; o più mesi del salario assegnatoli; non solo in ogni caso di negligenza, ma ancora quante volte si riconosca, che sia stato costituito alcuno, non dal Giudice alla presenza del Notaro, ma dal solo Notaro; che li Giudici, o Notari abbiano tardato a fare la dovuta ricognizione del corpo del delitto in cause specialmente di furti; o che abbiano in altro qualunque modo mancato al loro uffizio. Affinchè poi li Decreti, che si faranno dalla Congregazione, abbiano la dovuta esecuzione, dovranno nelle Liste del Venerdì susseguente, oltre li Nomi, e le Cause de' Carcerati, leggersi anche i Decreti fatti nella Congregazione antecedente, e così di mano in mano fino a tanto, che saranno stati effettivamente eseguiti, e sarà terminata, e compiuta la Causa.

§. 8. Ad effetto, che la Giustizia resti ben servita, vogliamo, che tanto dal Bargello di Roma, quanto dal Bargello di Campagna, si

tenga

tenga effettivamente quel numero di Birri, che sono obbligati di tenere, tolto affatto qualunque abuso di piazze morte, e perciò ordiniamo, e comandiamo, che ciascuno di detti due Bargelli debba presentare a Monsignor Governatore il Rollo completo de' proprj Birri, e mancandone in qualsivoglia tempo qualcheduno, debba dentro tre giorni averne arrollato un'altro, con aggiungerne il nome nel Rollo, e cassare quello, che è mancato; E di più, che ogni tre Mesi, in un giorno da destinarsi all'improviso, debba farsi con i detti Rolli alla mano la rassegna di tutti i Birri avanti il medesimo Governatore, e li due Ponenti di Consulta Assessori del Governo., quali dovranno invigilare, che gli Uomini siano abili, & idonei per il loro mestiero, e che li Birri di Campagna siano montati sopra buoni Cavalli, multando li due respettivi Bargelli, e Birri, a loro arbitrio, per il caso di qualunque mancanza.

§. 9. Di più vogliamo, che il Governatore di Roma con li detti due Prelati Assessori del Governo facciano fare ogni tre Mesi almeno per tutta la Città diligente e esatta perquisizione delli Vagabondi, Birboni, Saltinbanchi, Ciarlatani, Zingari, e finti mendicanti, o finti infermi, finti storpiati, e altre simili persone oziose, quali non hanno verun impiego, nè sono applicati ad alcun esercizio lecito & onesto. E trovandosi, che questi tali sieno nati in Roma, o nel Distretto, si dovrà loro prefiggere per la prima volta un termine di otto giorni, per applicarsi a qualche esercizio, e portarne fede autentica negli Atti del Governo: altrimenti si manderanno, senz' altro Processo formale, per tre anni *ad Opus*; Trovandosi poi esser nati fuori di Roma, e suo Distretto, oppur nati in altri Principati, si darà loro l'Esilio da Roma, e suo Distretto, e rispettivamente da tutto lo Stato Ecclesiastico, sotto pena di sette anni di Galera in caso di contravenzione anche la prima volta. Con dichiarazione però, che trà li suddetti non s'intendano mai compresi *li veri Pellegrini*, quali anzi debbano riceversi, & accarezzarsi con tutta la maggior carità, purche sotto pretesto di pellegrinaggio non si fermino in Roma, e nel Distretto a vagare, e questuare, più del tempo commodo, e sufficiente per visitare i Luoghi Santi, e purche non conducano seco donne, e putti per andar con essi mendicando, e con altre dichiarazioni, provvedimenti, e pene, che dovranno prendersi, e pubblicarsi con nuovo Editto, che dovrà fare Monsignor Governatore, col consiglio, e voto di detti due Prelati Ponenti di Consulta, & Assessori del Governo, affinchè la Città, e suo Distretto sieno continuamente ripurgati da questa sorta di gente oziosa, e malvivente.

§. 10. Confermiamo in ciascheduna delle sue parti la detta Nostra Costituzione delli 16. Decembre 1747. e specialmente nel §. 5., ove si provede alla celere, e spedita trasmissione di colorò, che sono condannati in pena della galera. Ma perche questa trasmissione siegue perlopiù di notte, di maniera che resta del tutto ignota al Popolo la pena suddetta, e la causa, per la quale si trasmettono alla Galera: Perciò vogliamo, & ordiniamo, che quante volte si farà la suddetta trasmissione, si debba affiggere lo stesso giorno alle Porte del Governo, di Monte Citorio, della Consulta, della Sala di Campidoglio, in Campo di Fiore, & in altri luoghi soliti *una Lista stampata dei Nomi, Cognomi, e Patrie di tutti coloro, che si trasmettono*, con il titolo del delitto, per il quale sono stati condannati, & il tempo della loro condanna, niuno affatto eccettuato, affinchè in vista di tali pene gli altri si astengano da commettere somiglianti delitti. Incaricando il Governatore di Roma, & il Fiscale Generale pro tempore, per la stampa, ed affissione suddetta, e di presentarne a Noi, e nostri Successori volta per volta una copia nella prima Udienza susseguente.

Tale nota si ha a presentare a N. S.

Della Visita delle Carceri.

II. *Della Visità delle Carceri.* Tal visita è stata anticamente istituita, con dichiarazioni, e riforme, ma senza stabile regolamento circa il modo d'eseguirla.

§. 1. Essendo fin da tempo antichissimo una delle principali incombenze del Governatore, come Luogotenente del Cardinal Camerlengo di Santa Chiesa, o vogliam dire Vice-Camerlengo, la Visita delle Carceri, e Carcerati di Roma, & avendo Noi riconosciuto, che sebbene Alessandro VI. Nostro Predecessore fin dall' Anno 1492. aggiungendo al medemo altri Visitatori fosse il primo ad istituire la Congregazione della Visita, e che a questa in appresso siano state date diverse amplissime facoltà con alcune dichiarazioni, e riforme da altri Nostri Predecessori, cioè da Paolo III. nella sua Costituzione 44., da Pio IV. nella sua Costituzione 58., da S. Pio V. nella sua Costituzione 68., da Paolo V. nella sua Costituzione 71. §. 23. e 24.: Niunò però di essi le abbia mai dato un fermo, e stabile regolamento; E quindi esser' avvenuto, che un' opera di tanta carità, quale per altro non può esser indifferente a veruno de' Principi Cristiani, molto meno al Sommo Pontefice, sia presentemente in Roma poco meno che negletta, e trascurata.

Distinzione de' Rei, ed inquisiti, che nelle due Carceri devono esser condotti.

§. 2. Pertanto di pari Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della nostra Suprema autorità ordiniamo, e comandiamo, che delle due Carceri pubbliche, che sono al presente communi, e promiscue per li Carcerati di tutti i Giudici, Tribunali e Magistrati di Roma, di quà in avvenire *quelle di Campidoglio* restino perpetuamente assegnate per coloro, che saranno carcerati per ordine, o a disposizione del Senatore, e di ogni altro Giudice, e Magistrato della Curia Capitolina, e in conseguenza ancora dei Tribunali dell'Agricoltura, delle Strade, di Ripa, e di Ripetta, del Rettore dello Studio, o sia della Sapienza, e de' Maestri Giustizieri; e che all' incontro *le Carceri Nuove* fabricate in strada Giulia da Innocenzo X. similmente Nostro Predecessore, e surrogate in luogo delle due più antiche di Borgo, e di Tordinona, restino in avvenire perpetuamente assegnate per quelli, che saranno carcerati per ordine, o a disposizione del Cardinal Vicario, del Governatore, dell' A. C., del Tesoriero, e di ogn' altro Giudice, Tribunale, e Congregazione di Roma, tolta non solamente ai Birri, & Esecutori, ma ancora alli Giudici suddetti ogni facoltà, & arbitrio di fare, oppure ordinare diversamente.

Quali spettino *alle Carceri del Campidoglio.*

Quali *alle Carceri Nuove.*

§. 3. In sequela di detta divisione di Carceri, e Carcerati, la quale dovrà effettuarsi anche per quelli, che si troveranno carcerati nel giorno della pubblicazione della presente Cedola di Moto proprio; Vogliamo, che in avvenire si facciano onninamente tanto per le Carceri di Campidoglio, quanto per le Carceri Nuove tre Visite distinte, e separate, cioè la Visita *Ordinaria*, la Visita *Straordinaria*, e la Visita *Graziosa*, nella forma, e modo seguente, cioè:

In amendue le Carceri si faranno *tre* sorti di visite.
Una ordinaria.
La seconda straordinaria.
La terza graziosa.

§. 4. Che in ogni *Giovedì* mattina all'ora solita della Campana di Monte Citorio, ancorchè sia giorno di Festa, e quando la mattina fosse impedita per qualche Cappella, Concistoro, o altra Funzione pubblica, nel medesimo giorno dopo pranzo, si faccia la Visita *Ordinaria* alternativamente, e per turno, cioè il primo

Ogni Giovedì la visita ordinaria, alternativamente in una delle due Carceri.

Giovedì dopo la pubblicazione della presente in Campidoglio, e l'altro Giovedì susseguente alle Carceri Nuove, e così di mano in mano tutto l'Anno, e senz'alcuna intermissione.

Persone, che devono intervenire alla visita delle Carceri del Campidoglio: E dell'ordine nel sedere.

§. 5. Che alla detta Visita Ordinaria in Campidoglio possa ad arbitrio suo intervenire il Governatore di Roma, come Vice-Camerlengo, e perciò a capo della tavola debba esservi sempre per lui la solita sedia; ma però non sia tenuto d'intervenire, quando non voglia; sieno bensì tenuti ad intervenire, sedendo alla destra di esso Governatore, *il Presidente* pro tempore *delle Carceri*, o altro Chierico di Camera da sostituirsi dal medesimo con approvazione Nostra, e de' Nostri Successori: *Il Prelato della Carità, & il Prelato della Pietà*, o altri due Prelati da sostituirsi dalle loro Archiconfraternità: *L'Avvocato de' Poveri, e l'Avvocato Fiscale*, o due altri Avvocati Concistoriali da loro sostituiti con nostra approvazione, come sopra: *Il Fiscale Generale di Roma*, o suo Sostituto Fiscale: *Il Giudice Camerale* Criminale, o suo Sostituto: *e li due Procuratori de' Poveri*, cioè quello deputato dalla Camera, e l'altro deputato dalla Carità, o almeno uno di essi.

§. 6. E che all'incontro di questi, e dal lato sinistro, sieno, secondo il solito, obbligati ad intervenire, e sedere *il Senatore* di Roma, *e li tre Conservatori col Priore de' Caporioni*, o almeno due di essi alternativamente: *Il primo, & il secondo Collaterale: Il Giudice de' Malefizj: Il Fiscale, & il Procuratore de' Poveri di Campidoglio*, quale dovrà sempre esser Segretario della Visita di queste Carceri, oltre il Notaro, quale parimente dovrà assistere, ma però senza voto.

Persone da intervenire alla visita delle Carceri nuove: e dell'ordine nel sedere.

§. 7. Per la visita ordinaria delle Carceri Nuove, dovrà personalmente intervenire: *Il Governatore di Roma*, sedendo a capo di tavola: *L'Uditore della Camera* dal lato destro, *e il Chierico di Camera Presidente delle Carceri* dal sinistro: dopo di essi dovranno intervenire, e sedere *li due Ponenti* di Consulta Assessori del Governo, *e li due Prelati della Carità, e della Pietà*, cioè due a destra, e due a sinistra, con precedenza fra di loro secondo l'ordine di anzianità in Prelatura. Seguiranno a destra: *L'Avvocato de' Poveri, il Fiscale Generale, il Primo, & il Secondo Luogotenente del Governo, il Procuratore de' Poveri* deputato dalla Camera, *e il Procuratore Civile* parimente de' Poveri. All'incontro, & a sinistra seguiranno *l'Avvocato Fiscale, il Luogotenente Criminale dell' A. C., il Luogotenente Criminale del Vicario, il Giudice Criminale Camerale, e il Procuratore de' Poveri* deputato dalla Carità, quale sarà sempre Segretario della Visita di queste Carceri: Oltre il *Commissario de' Galeotti, e Capo Notaro* della Carità, quali ultimi due assisteranno senza voto. Tutti li suddetti dovranno intervenire personalmente, lasciando per quel giorno ogn'altra incombenza, che mai avessero per altra carica; nè sarà loro lecito sostituire altri, senza Nostro speciale rescritto; eccettuato l'Uditore della Camera, al quale solamente si lascia l'arbitrio di non intervenire, con che però sempre vi sia la Sedia per lui nel luogo, come sopra, destinato.

Ciò, che debba trattarsi nelle Visite ordinarie delle due Carceri alternativamente.

§. 8. In questa visita *Ordinaria* da tenersi alternativamente un Giovedì in Campidoglio, e l'altro Giovedì susseguente alle Carceri Nuove, li suddetti respettivi Visitatori non dovranno consumare il tempo nè in riconoscere stanze, camere, & officine, nè in vedere, se li Carcerati sono gravati dai Custodi nella qualità o prezzo delle cibarie, strapunti, e cose simili; ma dovranno unicamente attendere, invigilare, & insistere per lo rilascio di coloro, che non debbono restare più lungamente carcerati, e respettivamente per lo disbrigo delle Cause, in rapporto a quelli, che per giustizia non debbono rilasciarsi.

§. 9. A tale effetto tanto in Campidoglio, come nelle Carceri Nuove, dovrà incominciarsi la visita *Ordinaria* dalli Carcerati *nelle Segrete*; Dappoi proseguirsi per li Carcerati Criminali, che stanno *alla larga*; & in ultimo per *li Carcerati Civili*. E perchè si faccia rispetto a tutti con buon ordine, dovranno li Procuratori, e Sollecitatori de' Poveri aver formato, e distribuito nel giorno antecedente di Mercoledì a ciascuno de' Visitatori *due Liste* distinte delli Carcerati per Cause Criminali, cioè una, ove siano descritti i nomi di tutti li Carcerati nelle segrete, e l'altra, ove siano descritti li nomi di tutti li Carcerati alla larga, e sì l'una, che l'altra, con il giorno della loro Carcerazione, il Giudice, o Tribunale, a cui appartengono, e se mai, e quante volte sono stati esaminati, lasciando sotto la partita di ciaschedun Carcerato uno spazio sufficiente in bianco per notarvi il Decreto, che farà la piena Visita.

§. 10. Con queste due Liste alla mano, e secondo l'ordine delle medesime, si chiameranno in primo luogo *li Carcerati delle Segrete*, interrogandoli ad uno per uno, se sono stati costituiti dentro i primi trè giorni a tenore della riforma di Paolo V. dichiarata, ed ampliata in detta nostra Costituzione delli 16. Decembre 1747. *§. 7.*: Se dopo la prima volta sono stati altre volte esaminati, e quante, e se sono stati esaminati dal Giudice, presente il Notaro, oppure dal solo Notaro senza il Giudice. Licenziato poi il Carcerato, dovranno i Visitatori sentire dal Giudice, a cui appartiene, il Titolo della Causa, per cui è stato carcerato: Se a querela, istigazione, o denunzia di alcuno, oppure *ex Officio*: Se prima di carcerarlo aveva il Fisco indizj sufficienti, e tali, quali si ricercano per venire alla cattura personale per disposizione del Gius commune, e della detta riforma di Paolo V. *§. 10. n. 5.*: Se sono stati carcerati come pretesi Rei, oppur come Testimonj; & essendo carcerati come Testimonj, se sieno stati ritenuti più di trè giorni contro la disposizione delle leggi communi; e se sieno stati carcerati in causa, che non sia delle più gravi, contro la detta riforma *d. §. 10. num. 24.*: E finalmente dovranno interrogare il Giudice della Causa, a qual termine si trovi il Processo. Facendo per ciascun d'essi Carcerati quel Decreto, che conviene per la buona, & esatta, ma però celere, & espedita amministrazione della Giustizia; e prefiggendo, quando occorra, al Fisco, e molto più quando vi sia, all'Aderente, un termine congruo per formare, proseguire, e terminare il Processo, assegnar le Difese, e procedere alla Sentenza: senza contentarsi di sole risposte generali, come è stato dichiarato in detta nostra Costituzione delli 16. Decembre 1747. *§. 7.*

§. 11. Spediti li Carcerati *nelle Segrete*, si dovrà leggere *la lista delli Carcerati nelle Carceri larghe*, interrogando ciascuno d'essi da che tempo sono stati carcerati: Se da principio sono stati posti alla larga, oppure in segreta, ad effetto di punire quei Birri, che avessero posto alcuno in segreta per cause leggiere, contro le risoluzioni più volte fatte dalla piena Visita, e specialmente sotto li 21. Luglio 1735.: E se, e quante volte, e da chi, cioè se dal Giudice, presente il Notaro, oppure se dal solo Notaro, sono stati costituiti, ed esaminati. Dopo di che licenziando il Carcerato, dovranno riconoscere i Visitatori per ordine di qual Giudice è stato carcerato, se ad istanza, denunzia, o querela di alcuno, se con prove, & indizj sufficienti, se è stata osservata la detta nostra Costituzione delli 16. Decem-

bre

bre 1747. al *§. 6.* circa le Catture, e Perquisizioni; E finalmente per qual delitto, e causa sia stato Carcerato, & in quale stato sia il Processo; facendo per ciascheduno di essi, o il Decreto di rilasso con precetto, o senza, oppure con l'esilio, secondo le circostanze de' casi, e prefiggendo al Fisco, e quando vi sia, all'Aderente, un termine congruo, dentro il quale debba aver formato, e terminato il Processo.

§. 12. Dovranno similmente i Visitatori in questa Visita *Ordinaria* riconoscere, & insistere, che sia onninamente eseguita la suddetta nostra Costituzione nel *§. 5.* circa la trasmissione di coloro, che sono stati già condannati alla Galera, facendosi esibire la Lista stampata di quelli, che saranno stati trasmessi nell' ultima precedente trasmissione; E quando il Capo del Tribunale, a cui appartiene il Condannato, ne avesse ordinato l' arresto, dovranno verificarlo, con farsi esibire l'ordine sottoscritto, senza del quale non dovrà attendersi alcun' Arresto, e farsi dar conto del motivo, ad effetto di riconoscere, se sono stati, o nò, giustamente arrestati.

§. 13. Venendo per ultimo *ai Carcerati per debito Civile*, non dovrà per questi farsi alcuna Lista; ma essendovi alcuno, in favore del quale concorrano le cause, e circostanze espresse in detta Costituzione 71. di Paolo V. *§. 24. per tot.*, sarà a carico dei Difensori particolari di ciaschedun carcerato, e in mancanza di essi, delli Procuratori, e Sollecitatori de' Poveri, fare istanza in piena Visita per la dimissione, e scarcerazione a tenore di essa Costituzione. Volendo, Noi, che per tale effetto non si aspettino le Visite graziose, quali non si fanno, se non che due volte l'Anno, come si dirà in appresso, ma che le suddette istanze possano farsi, e debbano ammettersi in ciascuna Visita Ordinaria. Dichiariamo però, che qualora si pretenda dal Carcerato la nullità della sua Cattura, debbano li Visitatori solamente procedere alla dimissione, e rilascio, quando la nullità sia chiara, altrimenti non debbano ingerirsi nella cognizione, e decisione della medesima, ma debbano rimetterne l'ispezione alli Giudici suoi; poichè non vogliamo, che la potestà, & autorità della Visita, da potestà Economica, passi mai, e si converta sotto qualunque colore, o pretesto, in giudiziale, e contenziosa.

§. 14. Dopo la prima Visita Ordinaria, che si farà in sequela della presente per turno, & alternativamente, come si è detto, tanto in Campidoglio, come nelle Carceri Nuove, dovranno i Sollecitatori, e Procuratori de' Poveri notare, e riportare nelle Liste da farsi per l'altra Visita *Ordinaria* susseguente, sotto la partita di ciaschedun carcerato il Decreto fatto nell' antecedente, ad effetto che li Visitatori veggano, e riconoscano, se, e come sia stato eseguito, per dare gli ulteriori provvedimenti. Di più li due Procuratori de' Poveri, e respettivi Segretarj, dovranno il giorno dopo ciascheduna Visita *Ordinaria*, portare a Noi, e Nostri Successori per mezzo de' Nostri Uditori pro tempore, ciascheduno le dette due Liste con i loro Decreti, altrimenti in caso di mancanza saranno come negligenti rimossi dall' Uffizio.

§. 15. Oltre la Visita *Ordinaria* da farsi, come sopra, nel giorno fisso, ed a tutti noto di Giovedì, dovrà farsi ancora ogni Mese, e all' improviso, la Visita *Straordinaria* tanto inculcata dalli prelodati Nostri Predecessori, cioè da Paolo IV. nella sua Costituzione 58. §. 15. e da Paolo V. nella d. sua Costituzione 71. §. 23. *n.* 2., in cui senza punto ingerirsi nelle Cause de' carcerati, dovranno unicamente visitarsi tutte le stanze, camere, & officine, tanto larghe, che segrete, e tutte l'Infermerie, per riconoscere, e provedere, che siano tenute con la dovuta polizia. Di più dovranno i Visitatori in questa Visita Straordinaria riconoscere il vino, ed il pane, ed altre cibarie, e dovranno interrogare i carcerati, se mai fossero strapazzati dalli custodi, oppure gravati dagli Affittuarj, & altri, circa i prezzi tassati nella Tabella, quale deve tenersi affissa nelle Carceri, secondo la forma di dette Costituzioni, senza però, che per questo s'intenda tolta alli Deputati della Carità la facoltà di visitare in altri tempi, e a loro arbitrio, le cose suddette, come sono soliti lodevolmente di fare.

§. 16. Ad effetto però di rendere più facile questa Visita *Straordinaria* di ogni mese, & ancora più segreta, & improvisa: Quanto alle Carceri di Campidoglio sarà questo peso del solo *Senatore* di Roma, con *uno de' due Prelati Ponenti di Consulta, & Assessori del Governo, il Prelato della Pietà, l'Avvocato de' Poveri*, ò altro Avvocato Concistoriale sostituito, come sopra, con Nostra approvazione, & *il Fiscale, e Procuratore de' Poveri* di Campidoglio. E quanto alle Carceri Nuove, sarà questa Visita Straordinaria di ogni Mese a carico *del Governatore di Roma*, con *l'altro delli due Prelati Ponenti di Consulta Assessori del Governo, il Prelato della Carità, l'Avvocato de' Poveri*, o suo sostituto, *il Fiscale Generale, e li due Procuratori della Camera, e delli Carità*, non essendo necessario, nè opportuno, che intervengano altri Visitatori. Persone, che devono farla.

§. 17. Finalmente vogliamo, & ordiniamo, che oltre la suddetta Visita Ordinaria *di ogni Settimana*, e la Visita Straordinaria *di ogni Mese*, si faccia ancora *due volte l'anno* la Visita *graziosa* tanto in Campidoglio, come alle Carceri Nuove, cioè prima di Natale, e prima di Pasqua di Resurrezzione, e che si faccia da quegl' istessi Visitatori, che sono stati di sopra stabiliti per la Visita Ordinaria di ogni settimana, ad effetto di ordinare, & effettuare il rilascio, non solo dei Carcerati per delitti leggieri con qualche Precetto, o senza, secondo le circostanze de' casi, ma ancora dei carcerati per debito civile, qualora in favore de' medesimi, o concorrano le Cause espresse nella detta Costituzione 71. di Paolo V., oppure l'Archiconfraternità della Pietà, o altri Benefattori pagando de' proprj denari, giusta il loro lodevole Istituto, una parte del debito, ottengano dai Creditori il saldo e quietanza dell'intiero. Della Visita detta Graziosa.

Altri Regolamenti per levare alcuni Abusi introdotti dai Giudici, e Notari Criminali del Tribunale del Governo, ed altri Tribunali, e Ministri di essi.

III. *Altri regolamenti alli Giudici, Notari, ed altri Ministri.*

1. Si ordina l'osservanza della Costituzione LXXI di Paolo V.

§. I. IN occasione di dare un miglior ordine alle cose criminali dei Tribunali di Roma, e specialmente del Governo, avendo Noi risaputo gli abusi introdotti da alcuni Giudici, e Notari Criminali di diversi Tribunali per esiggere emolumenti maggiori del giusto sotto titolo di viatici, di produzioni, di mancie, e di altri simili pretesti, e volendo onninamente rimoverli, & estirparli: Di simile Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Apostolica podestà ordiniamo, e comandiamo, che dai Giudici, e Tribunali tutti di Roma, e specialmente dai Giudici Criminali si osservi, & eseguisca puntualmente, & onninamente la suddetta Costituzione 71. di Paolo V. in tutte, e singole parti, alle

quali

quali fin'ora non è ſtato eſpreſſamente derogato con altra diverſa diſpoſizione di altri Pontefici Succeſſori, ò da Noi medeſimo: Volendo, e decretando, che i Giudici, e ciaſcuno d'eſſi, in caſo di qualſivoglia contravenzione, ſiano tenuti & obbligati del proprio a riſarcire tutti i danni, & intereſſi, e quando vi ſia l'Aderente al Fiſco, ſian tenuti, ed obbligati in ſolidum intendendo però delli Giudici Luogotenenti, e Soſtituti Criminali, e non mai delli Capi de' Tribunali, ò dei Prelati, che intervengono alle loro Congregazioni, ai quali ſi laſcia ſolamente il peſo d'invigilare ſopra la condotta di detti loro Subalterni.

2. Così ancora, che ſi oſſervi la *Taſſa* dello ſteſſo Paolo V preſcritta ſopra gli emolumenti degli atti criminali.

§. 2. Molto più vogliamo, & ordiniamo, che ſi oſſervi, ed eſeguiſca puntualmente da tutti, e ſingoli ſuddetti Giudici Subalterni, e da tutti i Notari, Cancellieri, Straordinarj, & Eſecutori di Roma, e ſpecialmente nelle Cauſe, e materie Criminali, la *Taſſa* ſtabilita, e pubblicata dal medeſimo Paolo V. nel ſuo Moto proprio, ò ſia Coſtituzione 72., rivocando Noi, & annullando a tal' effetto ogni altra Taſſa diverſa, e difforme dalla ſuddetta Paolina, non oſtante qualunque Conceſſione Apoſtolica, Conſuetudine di lungo, e lunghiſſimo tempo, e ſtilo in contrario. Anzi ad effetto, che la menzionata Taſſa Paolina ſia da tutti puntualmente oſſervata, rinoviamo l'ordine già dato nel ſuddetto Moto proprio di Paolo V. §. 3., cioè, che negli Uffizj di tutti, e ſingoli Notari debba quella tenerſi publicamente affiſſa, ſtampata, e tradotta in lingua Italiana; Altrimenti il Notaro, dopo venti giorni dalla publicazione della preſente, cada, e s' intenda ipſo facto caduto nella pena di trè ſcudi per ciaſchedun giorno, in cui quella non ſi trovi realmente affiſſa nell'Uffizio, ed in luogo a tutti ſcoperto, e viſibile, ſenza ſperanza di alcuna remiſſione: E di più vogliamo, che i Notari Criminali ſiano tenuti, ed obbligati di ſcrivere, e notare giorno per giorno in un Libro ben cartolato, quale dovrà intitolarſi: *Receptorum Criminalium*: la preciſa quantità, che riceveranno dalle Parti per qualunque Atto, e Titolo, e Cauſa, e darne ricevuta in ſcriptis alle medeſime Parti, e loro Procuratori, ſotto pena di ſcudi 100. per qualunque contravenzione, da applicarſi, come la ſuddetta di ſcudi trè, per una decima parte alli Procuratori de' Poveri, che ne faranno iſtanza al Capo del Tribunale, ò all'Uditore Noſtro, e de' Noſtri Succeſſori pro tempore, e il rimanente alla Congregazione della Carità per mantenimento de' Carcerati.

Che ſi tenga la detta Taſſa ſtampata in ogni Uffizio.

Di più ogni Notaro debba tenere un Libro intitolato, *Receptorum Criminalium*: ed in eſſo notare quello, che eſigge per ogni atto.

3. Tutti i Giudici criminali tengano nei giorni giuridici l'udienza pubblica, per la quale i Notari non poſſano pretendere Viatico.

§. 3. Affinchè poi non reſti alterata detta Taſſa Paolina ſotto preteſto de' viatici, vogliamo, che tutti i Giudici Criminali, ai quali appartiene, e ſpecialmente quelli del Vicario, e del Campidoglio, tengano onninamente nelle giornate giuridiche, & in ora certa, e determinata, che dovranno fiſſamente ſtabilire, dopo la Campana di Campidoglio, ò Monte Citorio, l'Udienza pubblica; e che in eſſa li Notari ſiano tenuti di leggere le citazioni, chè cadono in detta Udienza, ſenza poter pretendere alcun viatico, eſſendo queſto ſolamente dovuto, quando le Parti, ò di eſſe vogliano far leggere alcuna citazione in giorno, che non ſia giuridico: E così pure li medeſimi Notari, quando ricevono l'ordine d'intimare ai Carcerati ò l'Eſilio, ò qualche Precetto, debbano eſeguirlo dentro il medeſimo giorno, nè poſſano per ciò pretendere alcun viatico, ſotto pena di dieci ſcudi per qualunque contravenzione, da applicarſi come ſopra.

I Notari ſenza prendere viatico debbano nello ſteſſo giorno intimare alli Carcerati o l' eſilio, o ogni precetto.

4. Si diſpone come ſi abbia a proce-

§. 4. Alle Donne oneſte, ò almeno, che non ſiano *gravemente diffamate*, non ſi facciano Precetti ſenza prove ſufficienti, e ſenza che preceda la trina monizione preſcritta dai Sagri Canoni, e dal Sagro Concilio di Trento; fatto poi che ſia una volta con prove legittime, e con dette precedenti ammonizioni, *non ſi rinnovi la ſeconda volta*, ma provata che ſia la Contravenzione, ſi eſeguiſca contro l'Uomo la pena dell'Eſilio, ò altra pena comminata nel Precetto, quale non poſſa mai commutarſi in pena pecuniaria ſenza noſtro ſpecial Reſcritto, e de' Noſtri Succeſſori; E quanto alla Donna ſi provveda in quella forma, che ſtimerà migliore la prudenza del Capo del Tribunale, ſecondo la diverſa qualità de' caſi: che ſe mai alcuno dei precettati giuſtificarà di eſſere innocente, non ſolo debba cancellarſi il Precetto, ò in tutto *gratis*, ò al più *con ſoli tre Paoli*, e non più, per il Decreto di cancellazione; ma in oltre reſti al medeſimo l'arbitrio, & il dritto di convenire i ſuoi Calunniatori, e quando mai dal Giudice, da cui è ſtato precettato, ſe gli negaſſe, ò ritardaſſe la Giuſtizia, poſſa ricorrere ai Giudici Superiori per ottenere la rivocazione, ſervando però intanto il Precetto, che gli è ſtato fatto.

§. 5. Nè Uomini, nè Donne di qualſivoglia età vadano mendicando per le ſtrade di Roma dopo le ore 24., e di notte, ſenza licenza in Scriptis da concederſi in tutto *gratis* ò dal Cardinale Vicario, ò dal Vicegerente pro tempore, potendo li poveri procacciarſi facilmente il Vitto, durante il giorno, con le abbondanti limoſine, che ſi fanno in Roma, non ſolo dai Particolari, ma anche dai Monaſterj, Conventi, e Luoghi Pii; la ſuddetta licenza non dovrà darſi, ſe prima non coſti, che ſia perſona oneſta, e che giuſtamente ſi vergogni mendicare di giorno; e dovrà ſempre negarſi a Fanciulle, e Donne giovani.

§. 6. Similmente vogliamo, & ordiniamo, che le Donne, e Fanciulle Mendicanti di qualunque età, e molto più Donne diſoneſte, non ſiano in avvenire per qualunque cauſa, ò preteſto anche di chieder'eleemoſina, ò di comprar pane, vino, ò altri vittuali, ammeſſe, ò ricevute nè di notte, nè di giorno, e molto meno alloggiate, dentro li Caffè, Bigliardi, Locande, Alberghi, Oſtarie, Bettole, Stalle, ò altra Bottega, ove ſoglia concorrere, e fermarſi della Gente, poſte in Roma, ò dentro tre miglia fuori le Porte di Roma, loro Cortili, Giardini, Orti, ed ogni altra pertinenza, Caſe, ed anche Guardiole de' Birri, o di altri Miniſtri di Giuſtizia, ò che le ſuddette Donne, e Fanciulle ſiano ſole, ò ſiano ancora in compagnia d'altre, ò di altri, ſotto pena irremiſſibile a chi le ammetterà, ò riceverà anche per breviſſimo tempo, di trè tratti di corda, e di ſcudi cento per qualunque contravenzione, ſe ſarà di giorno, & eſſendo di notte di ſcudi dugento, alla qual pena pecuniaria vogliamo ſiano tenuti i Padroni, e Principali, anche per il fatto, e colpa de' loro Garzoni, e Subalterni. E ſolamente ſarà loro lecito di vendere alle medeſime, ò dare loro per eleemoſina pane, vino, & altri vittuali fuori le Botteghe, ed in mezzo alla pubblica ſtrada; Con che però neppure per tal cauſa ſi fermino con eſſe più del biſogno, e molto meno a traſtullare.

§. 7. Vogliamo inoltre, che alle ſuddette Donne mendicanti di qualunque età, non ſia lecito, nè permeſſo di ritirarſi a dormire ſotto i Portici, Entroni, Scale, ò altre appartenenze di Chieſe, Luoghi Pii, Caſe, e Palazzi sì pubblici, che privati di Roma; Ma debbano onninamente ritirarſi prima delle ore ventiquattro alle caſe proprie, ſe l'hanno, e non avendo caſa propria, all'Oſpizio delle Donne vicino a Santa Galla, ſotto pena della

carce-

carcerazione a pane, & acqua per quaranta giorni continui, e poi dell'Esilio. Esortando Noi, e strettamente incaricando in virtù di Santa Obbedienza li Magistrati, che risiedono nelle Case, e Palazzi pubblici, e respettivamente li Superiori delle Chiese, e Luoghi Pii, li Gentiluomini, & altri onesti Cittadini, & altri abitanti in Roma, di attendere, ed insistere con tutta diligenza, che dentro i Cortili, Entroni, Stalle, & altre pertinenze loro, non siano in conto alcuno ricoverate Donne, e Fanciulle mendicanti, anzi neppure altre Donne, che non siano da loro conosciute per savie, & oneste.

§. 8. E perchè questi Provvedimenti tanto necessarj per la quiete, e buon costume della Città siano onninamente eseguiti, dovranno sopra ciò invigilare, & insistere tutti i Tribunali, e Giudici Criminali di Roma; E in oltre agli Esecutori di essi Tribunali, se mai tenessero mano, ò in qualunque modo prestassero favore alle Persone, che contravenissero, vogliamo, si dia immediatamente l'Esilio con tre tratti di corda: così all' incontro conducendo essi alle Carceri alcuna Donna, che vada senza licenza elemosinando per Roma di notte, ò essendo solita mendicare di giorno, si trovi dentro i luoghi, e Botteghe, come sopra vietate, oppure, che non siasi ritirata alla casa propria, ò in detto Ospizio di Santa Galla prima delle ore 24., vogliamo gli si dia dalla nostra Camera, dopo provata con due Testimonj de visu la contravenzione, *il premio di uno scudo* per qualunque Donna, e respettivamente un *decimo* della pena pecuniaria, che si esigerà dagli Albergatori, Stallieri, Osti, Tavernieri, Bettolieri, Locandieri, & altri suddetti, che saranno da essi similmente carcerati per tal contravenzione, & il resto si applicherà per una metà alla suddetta Camera, e per l'altra al suddetto Ospizio di S. Galla senza alcuna diminuzione.

§. 9. Finalmente ordiniamo, e comandiamo, che non tutti indistintamente, e promiscuamente si ammettano in Roma, come si è fatto fin' ora, a scrivere, oppure anche attitare nelle Cause Criminali, ma solamente si ammettano persone di nascita e costumi onesti, quali abbiano studiato la Teorica in qualche Università, ed appresa la buona prattica almeno per trè anni continui nello studio dell'Avvocato de' Poveri, ò dell' Avvocato del Fisco, ò del Fiscale Generale, ò di uno delli Luogotenenti dell' A. C., del Governo, del Vicario, del Giudice de' Maleficj di Campidoglio, ò del Giudice Camerale Criminale; E perciò tanto a quelli, che esercitano al presente la Professione Criminale, (purchè non siano attualmente Procuratori, ò Sollecitatori già deputati de' Poveri, oppure Sostituti Fiscali di qualche Tribunale, oppure Uditori de' Baroni da trè anni a questa parte) quanto a quelli, che vorranno esercitarla in avvenire, vogliamo, che sia, e s' intenda inibito, e vietato di proseguirla, & esercitarla, se prima non saranno esaminati, & approvati da Monsignor Governatore con il voto delli detti due Prelati Ponenti di Consulta & Assessori del Governo, e del Fiscale Generale, uniti assieme in Congregazione, alla quale per tale effetto vogliamo ancora, che possano, e debbano intervenire parimente con voto decisivo l'Uditore della Signatura di Giustizia, e l'Uditore Nostro, e de' Nostri Successori pro tempore, e respettivamente col voto consultivo, li Luogotenenti Criminali dell' A. C., del Governo, e del Vicario, il Giudice de' Maleficj, & il Giudice Camerale. Volendo, che si faccia degli esaminati, & approvati il suo elenco, come si prattica delli Procuratori Civili, che sono ammessi a scrivere in Rota, e che a questi solamente sia permesso di attitare, e scrivere nelle Cause Criminali di Roma. Sono esaminati, ed approvati.

§. 10. Li Procuratori, e Sollecitatori de' Poveri tanto deputati dalla Camera, quanto dalla Carità, Pietà, ò da altri chiunque sia, e quelli, che studiano appresso de' medesimi, non dovranno mai patrocinare, ò sollecitare nè direttamente, nè indirettamente alcuna Causa Criminale contro degl' Inquisiti, ò de' Rei; & all' incontro i procuratori, ò Sollecitatori, ò altri Ministri, & Uffiziali del Fisco in qualunque modo determinati, e quelli, che studiano appresso di loro, non dovranno mai patrocinare, ò sollecitare alcuna causa contro il Fisco, sotto pena di scudi 500. da applicarsi per una quarta parte all'Accusatore, dopo che avrà somministrato prove sufficienti, per un' altra quarta parte alli Giudici, e Notari di quel Tribunale, nel quale pende la Causa, e per il rimanente alla nostra Camera, oltre la rimozione dell' Uffizio: Volendo Noi, che a tal' effetto possa procedersi etiam *per Inquisitionem*, e che li Principali siano tenuti per la contravenzione de' Giovani, che studiano appresso di loro. Molto più sarà vietato alli Giudici Criminali, e loro Sostituti di attitare, ò scrivere ò prò, ò contro del Fisco, sotto la pena medesima da applicarsi come sopra; e qualora avvenga, che in Consulta, ò in altro Tribunale si proponga alcuna Causa, in cui abbia interesse quache Curia, Comunità, ò Vassallo Baronale: Se l'Uditore, oppure Ajutante di studio del Prelato, ò altri, che dovrà votare in tal Causa, sarà anche Uditore Criminale del Barone, il Prelato, ò altri suddetti, dovranno astenersi dal votare in detta Causa, pel sospetto, in cui deve giustamente aversi il di lui Uditore Criminale, & Ajutante di studio.

10. I Procuratori, e Sollecitatori dei Poveri, e quelli, che studiano presso di essi, non possano attitare contro i Rei, o Inquisiti Nè i Ministri del Fisco possano attitare contro di esso.

Ciò molto più è vietato alli Giudici criminali, e loro Sostituti.

Cosa debba farsi nell' evento, che si tratti di una Causa Baronale, nella quale l'Uditore di un Votante sia interessato, e suddito.

Esecutori di questo Nostro Moto proprio, e di tutti, e singoli provvedimenti, e regolamenti, che in esso, come sopra, si contengono, deputiamo, e vogliamo che siano quelli stessi, che sono deputati Esecutori nella detta Costituzione 71. di Paolo V., e di più il nostro Uditore pro tempore, e de' nostri Successori, e l'Uditore parimente pro tempore della Signatura di Giustizia, con le medesime facoltà date, e concedute in detta Costituzione.

Deputazione dei Giudici Esecutori.

Volendo, e decretando, che alla presente nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun'altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l'Aperizione Oris, o altro qualunque rimedio, e che così, e non altrimenti, debba sempre, ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni anche de' Reverendissimi Cardinali, Camerlengo di S. Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi fin d' adesso preventivamente nullo, irrito, & invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità, scientemente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma, e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre, ed in perpetuo il

Clausole per la perpetua, ed esatta osservanza del presente Moto proprio.

suo

suo pieno effetto, esecuzione, e vigore colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno state chiamate, sentite, ò citate quali si sieno Persone, ancorche privilegiate, e privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero avere interesse nella presente Nostra disposizione, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione.

Deroga alle cose contrarie.

Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore *de Registrandis*, la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, e quali si sieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, & Editti, in virtù d'essi, & in qualunque altro modo emanati, affissi, e publicati, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario: alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserito, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Podestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, amplamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Dat. adì 12. Maggio 1749.

Dato dal Nostro Palazzo di Monte Cavallo questo dì 12. Maggio 1749.

BENEDICTUS PP. XIV.

Pont. Motu proprio præinsertum Chirographum confirmat.

CUM autem præmissa omnia, tam ad servandum erga Reos, & Inquisitos æquabilem justitiæ, & clementiæ modum, quàm ad legum observantiam, & publicam vivendi honestatem in hac Alma Urbe, quæ totius Christiani Orbis caput est, & exemplar, futuris temporibus afferendam, oportuna & apta fore conspiciamus; ne illa ullo unquam tempore debitis fraudentur effectibus; Nos eandem præinsertam Schedulam, omniaque & singula in ea contenta & expressa, & a Nobis per eam, ut præfertur, sancita, volita & ordinata, Motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, harum Literarum Nostrarum tenore confirmamus & approbamus; eisque perpetuum & inviolabile præsentis Nostræ perpetuò valituræ Sanctionis robur & firmitatem adjicimus; atque iterum, & ex integro ea omnia & singula, in omnibus & per omnia, juxta præinsertæ Schedulæ seriem, continentiam, & tenorem, eadem Apostolica Auctoritate statuimus, volumus, & ordinamus; eademque ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, perpetuò observari & exactissimè impleri jubemus, atque præcipimus.

Mandat omnibus exactissimam observantiam.

Mandantes propterea Dilectis Filiis Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus modernis in Urbe ejusque Districtu Vicario in Spiritualibus generali, & ipsius S. R. E. Camerario, nec non Dilectis pariter Filiis prædictæ Urbis Gubernatori ejusdem S. R. E. Vice-Camerario, ac Generali Causarum Cameræ Apostolicæ Auditori, & Carcerum Præsidi, Nostroque pariter, & Romani Pontificis pro tempore existentis Auditori, ac Signaturæ Justitiæ Præfecti Auditori; Item Senatori Urbis, aliisque in ipsa Schedula superius expressis, eorumque omnium in Officiis, & muneribus prædictis respectivè Successoribus, ut præmissa omnia & singula observent, ac ab omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, exactissimè observari faciant; inobedientes vero, impositis pœnis in præinserta Schedula statutis, coerceant, & compescant, tam ex Officio, & per inquisitionem, quàm ad Instantiam Advocati Pauperum, Procuratoris Fisci, Commissarii Cameræ, & Procuratorum Pauperum pro tempore existentium, & aliorum, quorum interest, omni, & quacumque appellatione sive recursu remotis.

Ac decernentes, præinsertam Schedulam, nec non præsentes Nostras Literas, perpetuò validas, firmas, & efficaces esse & fore, ac quibuscumque juris seu facti defectibus, qui adversus illas, etiam quorumvis privilegiorum a Sede Apostolica concessorum prætextu, ad effectum impediendi, seu retardandi earum exequutionem, quovis modo, seu quavis ex causa opponi, seu objici possent, minimè refragantibus, suos plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, easque propterea, omnibus & singulis quomodolibet afferendis impedimentis penitùs & omnino rejectis, ac neutiquam attentis, ab illis ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, sublata præfatis omnibus, aliisque quibuslibet aliter statuendi, & interpretandi facultate, inviolabiliter & inconcussè observari debere; Ac irritum & inane decernentes, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus omnibus iis, quæ in ipsa præinserta Schedula non obstare voluimus, & quibusvis aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, Sanctionis, ordinationis, jussionis, præcepti, mandati, & Decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo nono, xj. Kal. Junii, Pontific. Nostri Anno Nono.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 27. Maji ejusdem anni.

Sequitur schedula Motus proprii super qualitatibus requisitis ad exercenda Officia Judicum, Relatorum, Defensorum, aut Notariorum in Criminalibus; necnon super modo, & facultate exercendi eadem Officia, vel seorsim, vel simultanee, pro diversa eorum natura.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

ANIMATI dal giusto desiderio di rimettere in buon sistema, e in quella stima e credito, che conviene, la Professione Criminale, troppo certamente avvilita in questa nostra Curia, e Città di Roma per essere state in passato ammesse indistintamente all'esercizio della medesima in qualità di Difensori, & anche di Giudici, e Notari, alcune Persone di poca, o niuna abilità, e senza veruna precedente inquisizione: Con altra Cedola di Nostro Moto proprio da Noi segnata li 12. Maggio del corrente anno 1749., e dapoi solennemente confermata colla nostra Costituzione, che incomincia: *Justitiæ gladium*: data li 22. e pubblicata li 27. dello stesso mese, prescrivemmo al §. 3. *num.* 9. alcune certe qualità, delle quali debbono essere ornati coloro, che vogliono continuare, oppure nuovamente assu-

mere la detta Professione Criminale: E susseguentemente *al num.* 10. sotto alcune certe pene vietammo a quelli, che sono incaricati della difesa de' Poveri, il comparire, attitare, o scrivere contro qualunque sorta d'Inquisiti, o Rei; e vicendevolmente alli Difensori, & Offiziali del Fisco il comparire, attitare, o scrivere contro il medesimo Fisco; E molto più alli Giudici Criminali, e loro Sostituti, d'ingerirsi nella difesa delle Cause, o sia per il Fisco, o sia contro di esso, seguendo in ciò le vestigia de'nostri Predecessori, e specialmente di Paolo V. nella sua celebre Costituzione 71. §. 15. 16., e 17.

§. 2. Ma avendoci in appresso umilmente rappresentato alcuni Sostituti Luogotenenti, ed alcuni Sostituti Fiscali Luogotenenti della Curia, e Tribunale dell'Uditor Generale della nostra Camera, e di altri Tribunali di Roma, che essendo essi soliti attitare, e scrivere per gli aderenti al Fisco, troppo grave era il danno, che loro risultava dall'essere in oggi generalmente privati di tal facoltà. Abbiamo perciò stabilito di provvedere all'indennità de' medesimi, per quanto però è compatibile con la retta, & illibata amministrazione della Giustizia, e dichiarare più largamente la nostra intenzione tanto in ordine a quelli, che professano la Criminale per qualche Carica, Uffizio, o Deputazione, come rispetto a quelli, che senza alcuna Carica, Uffizio, o Deputazione, si esercitano per mera elezione, e volontà loro in attitare, o scrivere nelle Cause Criminali.

§. 3. Avendo per tanto qui per espresso, e di parola in parola inserito l'intero tenore di detta nostra Costituzione data li 22. Maggio prossimo passato, come pure dell' altra, che incomincia: *Rerum humanarum*: data li 16. Decembre 1747., & ogn'altra cosa quantosivoglia necessaria ad esprimersi; E incominciando da coloro, che godono di qualche Carica, Uffizio, o Deputazione; vogliamo, e dichiariamo, che tutti quelli, i quali al tempo, che fu pubblicata la detta nostra Costituzione *Justitiæ gladium*, erano, e si trovavano già deputati, e servivano attualmente per Sostituti Luogotenenti, per Sostituti Fiscali Luogotenenti, o anche per semplici Sostituti Fiscali tanto di numero, che soprannumero, in qualunque Curia, o Tribunale di Roma: Come pure li Relatori Criminali delle Congregazioni, e gl'Uditori Criminali da tre anni indietro de'Baroni Romani, degli Abbati Regolari, o anche Commendatarj, quali godono nelle loro Abbazie Giurisdizione Criminale, e dei Reverendissimi Cardinali Vescovi Suburbicarj residenti in Roma: E finalmente quelli, che al tempo suddetto già erano, e si trovavano legitimamente deputati per Difensori, Procuratori, o Sollecitatori de' Poveri, non solo da Noi, ma ancora dalle due Confraternità della Carità, e della Pietà, dalla Curia di Campidoglio, ovvero da altra Curia, e Magistrato: E finalmente quelli, che di quel tempo erano già Notari Criminali, o Sostituti de' medesimi in qualunque sia Curia, e Tribunale, possano senz' altra inquisizione, & esame, continuare, come prima, nel libero esercizio delle loro Cariche, Uffizj, e Notariati, secondo le respettive facoltà, e deputazioni di ciascuno di essi.

§. 4. Quanto poi alla facoltà di comparire, attitare, o scrivere nelle Cause Criminali, inerendo al sudetto nostro Moto proprio delli 22. Maggio prossimo passato, & alla detta Costituzione 71. di Paolo V. nostro Predecessore, vogliamo di nuovo, e comandiamo, che a niuno di quelli, che sono, o saranno in avvenire deputati, come sopra, per Avvocato, Difensore, Procuratore, o Sollecitatore de' Poveri, sia lecito comparire, attitare, o scrivere nè sotto il proprio, nè sotto l'altrui nome contro gl'Inquisiti, o Rei (siano, o non siano dentro le Carceri) in alcuno de'Tribunali, o Congregazioni, o avanti alcun Giudice di Roma: Essendo essi, e ciascuno di loro, in virtù della sua Deputazione, & Uffizio, obbligati a comparire per li medesimi Inquisiti, e Rei in qualunque occorrenza: E che all'incontro all' Avvocato del Fisco, al Procuratore Fiscale generale, e suoi Sostituti Fiscali tanto generali, che particolari, che sono, e saranno in avvenire, in niun caso sia lecito comparire, attitare, o scrivere nè sotto il proprio, nè sotto l'altrui nome in favore degl'Inquisiti, o Rei, essendo essi tenuti in virtù del proprio Uffizio di attitare, comparire, e scrivere quante volte occorre per il Fisco.

I Giudici principali de' Tribunali qui espressi non possano assumer difesa nè del Fisco, nè de'Rei.

§. 5. Li Luogotenenti dell'Uditore della Camera, del Governo, e del Vicario, il Giudice de'Maleficj, il Giudice Camerale, & ogn'altro Giudice Criminale principale di qualunque sia Curia, Tribunale, o Congregazione di Roma, si contentino dell'onore, ed Uffizio di Giudice, nè mai s'ingeriscano nella difesa di alcuna Causa Criminale nè per il Reo, & Inquisito, ne per il Fisco, o suo Aderente. Quelli però, che non sono Giudici principali, ma sono Giudici subalterni, cioè Sostituti Luogotenenti, o di numero, o anche soprannumero, ancorchè sieno nello stesso tempo, e si chiamino anche Sostituti Fiscali, o con altro qualsisia nome; E così parimente li Notari Criminali, e loro Sostituti nella Curia dell'A. C., del Governo, del Vicario, e di Campidoglio, come che in virtù del loro Uffizio, e Ministero di Luogotenente, sono tenuti a servire, & aver parte per qualunque caso occorrente nella formazione, e fabbrica de' Processi Criminali, non dovranno mai comparire, attitare, o scrivere nè sotto il proprio, nè sotto l'altrui nome, nè per il Fisco, o suo Aderente, nè contro li medesimi in qualunque Causa, che verta non solo nel Tribunale, a cui servono, ma neppure negli altri trè poc'anzi nominati, tra i quali sogliono vicendevolmente commettersi in grado di Appellazione, o di Ricorso le Cause giudicate in uno di essi: Essendo cosa troppo assurda, e disconvenevole, che si assuma, o possa assumersi la figura di Difensore, o del Fisco, e suo Aderente, o degl'Inquisiti, e Rei da quelli medesimi, che in figura di Giudici, e di Notari hanno fabbricato il Processo, o possono esser tenuti a fabbricarlo.

I subalterni, e Notari de' quattro Tribunali Ordinarj, non possano comparire come Difensori in alcuno di essi Tribunali.

§. 6. Ma perchè, salva la retta, & illibata amministrazione della Giustizia, ci stà grandemente a cuore, che non resti ad alcuno preclusa la strada di esercitarsi nella Professione Criminale, e così rendersi sempre più abile, & esperto in tal materia, in quei casi, ne' quali non può entrare alcuno sospetto di parzialità, o di affezione: Perciò vogliamo, e dichiariamo, che li suddetti Sostituti Luogotenenti dell'A. C., del Governo, e del Vicario, e ancora se ve ne fossero di Campidoglio, come anche li Notari di dette Curie, e loro Sostituti Criminali, siano di numero, o siano di sopranumero, possano liberamente comparire, attitare, e scrivere tanto per il Fisco, e suo Aderente, quanto contro di essi in ogni altra Causa Criminale, che debba giudicarsi o nelli Tribunali Camerali, o nella Congregazione della Consulta, o in altra qualsisia Congregazione di Roma, che abbia Giurisdizione Criminale: Giacchè le Cause de' Tribunali Camerali, e di dette Congregazioni non si commettono mai in grado di appellazione, o di ricorso, ad alcuno di detti quattro Tribunali Ordinarj: E vice versa quelle, che sono giudicate in detti

Potranno però comparire in altri Tribunali, o Congregazioni, purchè le Cause dal loro Tribunale non siano per passare a questi in grado d'appellazione.

Tribunali Ordinarj non si commettono mai in seconda, o altra istanza nè alli Tribunali Camerali, nè ad alcuna di dette Congregazioni: Eccettuiamo però, rispetto al Fiscale, Sostituto Fiscale, e Notari della Curia di Campidoglio, quelle cause, nelle quali dal giudicato de' Conservatori si appella al Tribunale del Camerlengo, come pure rispetto ai Sostituti Luogotenenti, & altri suddetti Ministri, e Notari della Curia dell'A. C., le Cause della Congregazione de'Vescovi, e Regolari, della Dataria, e del Palazzo Apostolico, quante volte accada, chè il Luogotenente del medesimo A. C. ne sia Giudice, o Relatore, come lo è presentemente: E similmente rispetto alli Sostituti Luogotenenti, e Notari del Governo; eccettuiamo le Cause da giudicarsi nella Congregazione della Consulta, quando per ordine della medesima, come bene spesso avviene, sia stato fabbricato, o impinguato il Processo dalla stessa Curia del Governo.

§. 7. In somma vogliamo, e comandiamo per legge, e regola generale, che tutti quelli, che sono, o in avvenire saran tenuti di servire anche per subalterni alcuna Congregazione, o Tribunale di Roma, ancorchè qui non espresso, e non specificato, o in figura di Giudice, o in figura di Notaro nella formazione, e fabbrica de' Processi, non solo debbano astenersi dall'attitare, o scrivere sia per il Reo, o sia contro di esso nel Tribunale, o Congregazione, a cui servono, ma ancora se ne debbano astenere in ogn'altra Congregazione, e Tribunale, a cui possa esser commessa la medesima Causa in seconda, o altra istanza, ovvero in cui debba giudicarsi sopra il medesimo Processo: Et all'incontro possano comparire, attitare, e scrivere in qualunque altra Causa, che si agiti in ogni altra Congregazione, & in ogni altro Tribunale, purchè tra questo, e il proprio, non vi sia alcun passaggio in grado di appellazione, o di ricorso, e purchè in esso la Causa non si abbia da giudicare sopra alcun Processo, nel quale eglino, o loro subalterni abbiano avuto parte alcuna o in figura di Giudici, o in figura di Notari.

§. 8. Per la medesima ragione, e in sequela della medesima legge, e regola generale, tutti quelli, che sono, o saranno tenuti a servire o come Giudici, o come Notari in alcuno de' Tribunali Camerali, non potranno in verun caso comparire, attitare, o scrivere nè in favore del Fisco, e suo Aderente, nè contro de' medesimi, nè sotto il proprio, nè sotto l'altrui nome, non solo in quel Tribunale, a cui servono, o serviranno, ma nè tampoco in altro Tribunale Camerale, a cui possano passare dal proprio, o da cui possano venire al proprio Tribunale le Cause Criminali in grado di Appellazione, o di ricorso. Potranno bensì comparire, e scrivere nelle altre Cause, che vertono ne' suddetti Tribunali Ordinarj dell'A. C., del Governo, del Vicario, e di Campidoglio, cioè in Campidoglio nella maniera poc' anzi divisata, in Consulta, & in altre Congregazioni, che hanno giurisdizione Criminale: Giacchè trà questi Tribunali, e Congregazioni, e li suddetti Tribunali Camerali, alla riserva del Campidoglio nel caso suddetto, non vi è alcun passaggio di Cause in grado di Appellazione.

Il Fiscale Generale, il Fiscale di Campidoglio, e loro Sostituti, che non siano Giudici, po-

§. 9. Il Fiscale Generale di Roma, il Fiscale di Campidoglio, e loro Sostituti Fiscali, purchè non sieno nello stesso tempo Sostituti Luogotenenti di numero, o sopranumero, o che per altro qualunque titolo non possano essere deputati ad assistere come Giudici nella formazione de' Processi Criminali, potranno comparire, attitare, e scrivere non solo in quel Tribunale, a cui servono, ma ancora in ogni altro Tribunale di appellazione, o di ricorso; con che però compariscano, e scrivano, come si è detto di sopra, solamente per il Fisco, o suo Aderente, e non mai contro di essi. E perciò li dieci Sostituti Fiscali del Governo, ai quali con altra Cedola di Moto proprio da Noi segnata li 30. Settembre 1747., e dappoi solennemente confermata mediante l'altra Nostra Costituzione, che incomincia: *Rerum humanarum*: abbiamo assegnato graziosamente il fisso, e certo salario di scudi quindici per li quattro di numero, e di scudi dieci al mese per gli altri sei Sopranumero, comeche sono obbligati di assistere in figura di Giudici nella Fabbrica dei Processi, non dovranno mai reputarsi, come semplici Sostituti Fiscali, e perciò quanto all'attitare, e scrivere, dovranno sempre essere soggetti alle Regole, e Leggi poc'anzi prescritte per li Sostituti Luogotenenti.

§. 10. Finalmente gli Uditori Criminali de' Baroni Romani, degli Abbati Regolari, o Commendatarj, che godono nelle loro Abbazie Giurisdizione Criminale, come pure quelli dei Cardinali Vescovi Suburbicarj, che risiedono in Roma, non potranno comparire, attitare, o scrivere nè prò, nè contro il Fisco, o suo Aderente, in alcuna di quelle Cause, che saranno state giudicate nelle loro Curie Baronali, Abbaziali, o Vescovili, o che la Causa passi al Tribunale dell'A. C., o che vada in Consulta, o altrove, in grado di Appellazione, o di ricorso: Dovrandosi presumere, che quelle siano state giudicate in dette Curie con il consiglio, e direzione loro. Vogliamo però, che possano comparire, e scrivere senz' altro esame, e senz'altra approvazione, in ogni altra Causa Criminale tanto in favore, che contro gl'Inquisiti, purchè, secondo la forma del Nostro precedente Moto proprio delli 12. Maggio prossimo passato, sieno stati deputati, & abbiano effettivamente esercitato l'Uffizio di Uditor Criminale per tre anni prima della pubblicazione del medesimo, e purchè in virtù di altra Carica non restino compresi sotto le Regole, e Leggi soprascritte.

§. 11. A niun'altro, che non goda di alcuna delle Cariche, & Uffizj suddetti, benchè sia Procuratore di Collegio, o in altro qualunque modo approvato a scrivere *in Civilibus*, sarà lecito comparire, attitare, o scrivere nelle Cause Criminali nè prò, nè contro il Fisco, e suo Aderente, nè sotto il proprio, nè sotto l'altrui nome, avanti alcun Giudice, Tribunale, o Congregazione di Roma, e nettampoco fare istanza, che la Causa debba rimettersi al Giudice Criminale, se non sarà stato prima esaminato, & approvato a scrivere *in Criminalibus* nella maniera stabilita in detto Nostro Moto proprio delli 12. Maggio, come in fatti è già seguito di alcuni nell'esame tenuto li 19. Giugno prossimo passato; E solamente per impulso della Nostra Paterna clemenza permettiamo a quelli, quali comparivano, o scrivevano in una, o più Cause Criminali prima, che fosse pubblicato il suddetto Moto proprio, di poter continuare nella difesa della medesima Causa, o Cause, fino al nuovo esame, che sarà intimato dal Nostro Monsignor Governatore di Roma dentro il corrente mese di Novembre; ma però non più oltre: di modo che passato il giorno di detto nuovo esame, a chi non si sarà soggettato al medesimo, non possa, ne debba più ammettersi scusa alcuna, o darsi altra dilazione.

§. 12. E

§. 12. E perche l'Inquiſizione, & Eſame di quelli, che vorranno in avvenire attendere in Roma alla Profeſſione Criminale, vien da Noi conſiderato per uno de'Provvedimenti più efficaci, ad effetto di remettere in credito, & in buon ſiſtema la medeſima Profeſſione; Perciò ampliando, e dichiarando il più volte nominato noſtro Moto proprio delli 12. Maggio, non ſolo vogliamo, & ordiniamo, che quelli, i quali vorranno aſſumerla di nuovo, & eſſere ammeſſi a comparire, attitare, o ſcrivere in alcuna Curia, o Congregazione, debbano avere tutti i Requiſiti in eſſo preſcritti al *§. 3. num. 9.*, cioè, che debbano eſſer Perſone di naſcita, e coſtumi oneſti, aver ſtudiato la Teorica Criminale, almeno per il corſo di un' anno intero o nella Sapienza di Roma, o in altra approvata Univerſità, e ſucceſſivamente appreſa la buona prattica almeno per altri trè anni continui nello ſtudio dell'Avvocato, o delli trè ſuddetti Procuratori de'Poveri, o di altri nominati in eſſo Moto proprio, e finalmente che debbano eſſere ſtati eſaminati, & approvati da Monſignor Governatore pro tempore con il voto della Congregatione a tal effetto già ſtabilita.

§. 13. Ma in oltre vogliamo, e comandiamo, che niuno in avvenire poſſa eſſere da chiunque ſia eziandio Cardinale della S.R. Chieſa, & in vigore di qualunque facoltà, e privilegio, ancorche per comprenderlo biſognaſſe quì farne eſpreſſa, e ſpecifica menzione, deputato per Procuratore, o Sollecitatore de' Poveri, per Soſtituto Luogotenente, oppur anche per ſemplice Soſtituto Fiſcale, per Uditor Criminale, oppur Relatore di alcuna Congregazione, che non abbia i ſuddetti Requiſiti, e che inſieme non ſia ſtato eſaminato, & approvato, come ſopra: Derogando Noi per tal effetto a qualunque Privilegio, e conſuetudine ancorchè immemorabile, & anche a qualunque Coſtituzione Apoſtolica noſtra; o de' noſtri Predeceſſori, che faceſſe, o poteſſe fare in contrario.

§. 14. Finalmente vogliamo, & ordiniamo, che in avvenire non debba neppur' alcuno ammetterſi ad eſercitare in Roma l'arte di Notaro Criminale o in qualità di Capo, o in qualità di Soſtituto, che non ſia di naſcita, e coſtumi oneſti: Che non abbia ſtudiato, come ſopra, la Teorica Criminale per il corſo d'un anno in qualche approvata Univerſità: Che non abbia dappoi appreſo la buona prattica almeno per altri due anni continui in qualità di Novizio nella Banca, & Uffizio di alcuno de'Capi Notari di Roma: E che non ſia ſtato eſaminato, & approvato, come poc'anzi ſi è detto degli altri Profeſſori Criminali.

§. 15. In ſequela, ed eſecuzione di queſti noſtri provvedimenti, ſubito che ſarà ſtato dentro il corrente meſe di Novembre tenuto il ſuddetto nuovo eſame, il noſtro Monſignor Governatore di Roma ſi prenderà la cura di formare un Sillabo, o ſia Elenco Generale di tutti quelli, che a tenore del preſente noſtro Moto proprio potranno eſercitare in Roma la Profeſſione Criminale: Cioè di tutti quelli, che come Soſtituti Luogotenenti, o per altro qualunque titolo ſono tenuti di aſſiſtere come Giudici nella fabbrica, e formazione de'Proceſſi: Di tutti i Relatori, e di tutti quelli, che ſono Uditori Criminali da tre anni indietro: Di tutti i Procuratori, e Sollecitatori de' Poveri: Di tutti quelli, che ſono Soſtituti Fiſcali, o per altro qualunque titolo ſono tenuti a comparire per il Fiſco: Di tutti quelli, che non avendo alcuna delle Cariche, & Uffizj ſuddetti, ſaranno ſtati eſaminati, & approvati a ſcrivere, e comparire tanto a favore, che contro il Fiſco: E finalmente di tutti i Notari, e Soſtituti Criminali di qualunque Congregazione, Tribunale, Magiſtrato, e Curia, eccettuata la ſola Congregazione, e Tribunale della S. Inquiſizione: Volendo Noi, e dichiarando preventivamente, che dall'eſſere in detto Sillabo, & Elenco o prima, o dopo deſcritti in alcuna Congregazione, Tribunale, Magiſtrato, o Curia, Relatore, oppure Uditore, non ſia, nè s'intenda perciò irrogato alcun menomo pregiudizio alla dignità, e preeminenza di veruno di eſſi, nè dei loro Miniſtri, & Uffiziali, ma ſia, e s'intenda ſolamente fatto per maggior comodo, facilità, e chiarezza del medeſimo Elenco.

§. 16. Avverta pertanto ciaſcuno, a cui appartiene, di eſſere diligente in dare il ſuo nome, e di giuſtificare nelle mani di eſſo Monſignor Governatore le qualità di ſopra preſcritte dentro il termine di giorni dieci dopo ſeguito il detto nuovo eſame; perchè quelli, che non ſaranno deſcritti nell'Elenco ſuddetto, ancorche ſi trovino in poſſeſſo di alcuna delle riferite Cariche, Uffizj, o Notariati Criminali, s'intenderanno ipſo facto decaduti, ſenza ſperanza di alcuna grazia, o purgazione di mora. E ſe alcuno, come ſopra, non deſcritto ardirà di comparire, o ſcrivere, o in figura di Giudice, o in figura di Difenſore, o in figura di Notaro, in alcuna Cauſa Criminale, o ſotto il proprio, o ſotto l'altrui nome, caderà irremiſſibilmente, & ipſo facto nelle pene contenute in detto Noſtro precedente Moto proprio; quale in tutte le altre parti non repugnanti, nè diſformi dal preſente, vogliamo, che s'intenda pienamente, ed amplamente confermato, eſſendo così mente, e volontà noſtra eſpreſſa, per la cui perpetua inviolabile fermezza vogliamo, che quì ſi abbiano, e s'intendano per traſcritte, e ripetute tutte le Clauſule, Deroghe, e Decreti, che ſi leggono appoſti in dette due noſtre precedenti Coſtituzioni. Pene contro i contraventori.

§. 17. Volendo, e decretando, che alla preſente noſtra Cedola di Moto proprio, benchè non eſibita, nè regiſtrata in Camera, e ne' ſuoi libri, non poſſa mai darſi, nè opporſi di ſurrezione, orrezione, nè d'alcun'altro vizio, o difetto della noſtra volontà, ed intenzione, nè che mai ſotto tali, o altri preteſti poſſa eſſere impugnata, moderata, o rivocata, e che così, e non altrimenti debba ſempre, ed in perpetuo giudicarſi, definirſi, ed interpretarſi da qualſiſia Giudice, e Tribunale, benche Collegiale, Congregazione anche de' Reverendiſſimi Cardinali, Camerlengo di Santa Chieſa, Teſoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giuriſdizione di giudicare, definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi fin d'adeſſo preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da cadauno di eſſi con qualſivoglia autorità, ſcientemente, o ignorantemente, foſſe in qualunque tempo giudicato, o ſi tentaſſe giudicare contro la forma, e diſpoſizione della preſente noſtra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba aver ſempre, ed in perpetuo il ſuo pieno effetto, eſecuzione, e vigore colla ſemplice noſtra ſottoſcrizione; benche non vi ſieno ſtate chiamate, ſentite, o citate quali ſi ſieno Perſone, ancorche privilegiate, e privilegiatiſſime, che vi aveſſero, o pretendeſſero avervi intereſſe, e che per comprenderle faceſſe biſogno di ſpecial menzione: Non oſtanti il precedente noſtro Moto proprio ſegnato li 12. Maggio proſſimo paſſato, in quelle parti però ripugnanti alla preſente noſtra determinazione, la Bolla di Pio IV. noſtro Predeceſſore *de regiſtrandis*, la Regola della noſtra Cancellaria *de jure quæſito non tollendo*, e non oſtanti altresì qualunque Clauſole.

privilegio, e consuetudine, ancorche immemorabile, e qualunque Costituzione Apostolica Nostra, e de' nostri Predecessori, Leggi, statuti, riforme, stili, usi, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserito, e registrato, e supplendo colla pienezza della nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e total' esecuzione di quanto si contiene nella presente nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed espressamente deroghiamo.

Dato dal nostro Palazzo Apostolico di Monte Cavallo questo di 7. Novembre 1749.

BENEDICTUS PP. XIV.

XI.

De Facultate Obsignandi Vela Statuæ Beatæ Mariæ Virginis in Sacra Lauretana Æde admota, & subscribendi folia eorum identitatem testantia: cum opportunis præceptis super ipsorum distributione.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a Pont. studio erga S. Domum Lauretanum.

ALMÆ Domus Lauretanæ decorem devoto cordis affectu diligentes, jam usque ab initio Pontificatus Nostri, post maturum examen Privilegiorum & Exemptionum omnium Ecclesiæ, & Civitati Lauretanæ a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus concessorum, omnia & singula hujusmodi privilegia, gratias, prærogativas, exemptiones, & indulta ab ipsis Prædecessoribus Nostris Sacræ Ædi Lauretanæ, ejusque bonis, nec non Personis illi inservientibus quomodolibet concessa; ac præterea quamdam Synopsim Resolutionum & Decretorum aliàs a Congregatione Lauretana nuncupata editorum super controversiis identidem inter Episcopos Lauretanos, & Civitatis Gubernatores pro tempore existentes circa regimen tam spirituale, quàm œconòmicum, & politicum ipsius Sacræ Ædis, & illius Personarum, ac rerum, alphabetico ordine digestam, Apostolica auctoritate confirmavimus, & approbavimus: Simulque triginta tria dubia circa alias similes quæstiones vertentia, Nos ipsi resolvimus; nec multò post unum pariter dubium illinc ad Nostram audientiam delatum, subinde verò alia novem similia dubia ad examen Nostrum revocata, pari auctoritate definivimus, prout in Nostris Literis septimo Idus Januarii Anni Incarnationis Dominicæ MDCCXLII., sub plumbo editis, & latiùs in Appendice ad calcem II. Voluminis Bullarii Nostri impressâ distinctè continetur.

Jam illius privilegia, & Synopsim Decretorum Congregationis Lauretanæ confirmavit.

Nonnullaque dubia circa illius regimen orta, ipsemet decidit.

Item ad satisfaciendum Fidelium devotioni, Pœnitentiariis Ecclesiæ Lauretanæ per Rescriptum concesserat, ut ipsi Vela Statuæ B. Mariæ Virginis, admota obsignare possent.

§. 2. Cum autem, sicut accepimus, particulæ quædam tam albi, quàm nigri Veli, quo Sacra Statua Deiparæ Virginis in ejus Æde sita pro tempore operitur, quodve statis temporibus eidem admovetur, pio confluentium, & peregrinantium studio requiri, eisdemque, certis quibusdam foliis, quæ authentica vocantur, insertæ distribui soleant; & quidem hujusmodi folia hactenùs ab uno ex tribus Presbyteris Sæcularibus Lauretani Sacelli Custodibus designatis, privativè quoad alios quoscumque, subscribi & obsignari consueverint; Nosque superiori Anno MDCCXLVIII. ad preces ex parte dilectorum Filiorum Pœnitentiariorum in Ecclesia Lauretana Apostolica auctoritate deputatorum per supplicem Libellum Nobis exhibitas, rescripto Nostro sub die XI. mensis Junii ejusdem Anni edito, dictis Pœnitentiariis pro tempore existentibus, quo faciliori, & magis expedita ratione Fidelibus hujusmodi Veli particulas expetentibus per eos satisfieri posset, concesserimus, & indulserimus, & ut ipsi quoque super dictarum particularum identitate authentica documenta hujusmodi propriâ subscriptione & sigillo munire possent. Quia tamen experientiâ compertum est, concessionem hujusmodi a Nobis favore Pœnitentiariorum omnium illic designatorum generaliter factam, novæ quæstionis occasionem dedisse, aliisque animorum perturbationibus aditum aperuisse, contendentibus etiam nonnullis Ecclesiasticis Viris ejusdem Ecclesiæ servitio addictis æquam sibi facultatem esse debere.

§. 3. Idcircò Nos omnes prorsùs quæstiones, & controversias ab ea præcipuè Ecclesia, in qua Ædes servatur, ubi Pacis Author naturam assumpsit humanam, prorsus eliminare cupientes, omnibus rei circumstantiis maturè pensatis, auditis etiam gravium, proborumque Virorum sententiis, non ad alicujus suggestionem, aut instantiam, sed Nostris motu proprio, certa scientia, & potestatis plenitudine præsentium Literarum tenore statuimus, atque decernimus: Ut perpetuis futuris temporibus ad solos tres Presbyteros Custodes præfatos privativè spectet, atque pertineat omnia Vela, quæ Statuæ Deiparæ Virginis diebus ad id designatis admovenda offeruntur, eidem Statuæ admovere; ità ut dictorum Custodum operâ tantum, & non aliàs, Vela hujusmodi in quacumque quantitate fuerint ad ipsius Statuæ contactum sint approximanda: Eisdemque Custodibus a quacumque Persona tam Ecclesiastica, quàm Sæculari, hujusmodi Vela, seu illorum Volumina ad effectum præmissum tradi debeant: Ipsi verò Custodes eadem Vela, eorumve Volumina, post contactum Statuæ, juxta morem hactenùs servatum, proprio sigillo obsignare, & authentica reddere possint, ac debeant; nec alii cuilibet Personæ cujuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis, præter ipsos Custodes, liceat in hujusmodi Velis Statuæ præfatæ admovendis, iisque, ut præfertur, obsignandis se ingerere.

§. 4. Quum verò ex ipsis majoribus Velis, eorumque Voluminibus, jam Statuæ prædictæ, ut præfertur, admotis, & obsignatis, minores particulæ præcidendæ, & consuetis foliis imaginem Beatæ Mariæ Virginis repræsentantibus cum solito sigillo aptandæ, & adnectendæ erunt, ut piis Fidelibus, & Peregrinis erogentur, ac distribuantur; tunc volumus, ac etiam statuimus, ut folia hujusmodi cum dictis Veli particulis, non solum ab aliquo ex tribus Custodibus præfatis, ut moris erat, sed etiam quoad illas Velorum hujusmodi particulas, quæ per prædictos Pœnitentiarios distribuendæ erunt, ab eorundem Pœnitentiariorum Collegii Rectore nunc & pro tempore existente dumtaxat, non verò ab alio ex ipsis Pœnitentiariis, seu ab alia quacumque Persona cujuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis existat, subscribi possint. Quocirca rescriptum Nostrum sub dicta die XI. Junii Anni MDCCXLVIII. in favorem omnium Pœnitentiariorum, ut præfertur, factum, ad præmissorum effectum moderamur, & coarctamus, & quatenus opus sit, Apostolicæ potestatis plenitudine revocamus, cassamus, & abolemus.

§. 5. Prædicti autem Collegii Rectori nunc, & pro tempore existenti ipsarum tenore præsentium distinctè injungimus, & mandamus, ut caveat, ne dictas Veli particulas sua sub-

scriptione

scriptione in foliis præfatis faciendâ communiat, nisi ipse tutò compertum habeat, ipsas Veli particulas præcisas esse ex iis Velis, seu Velorum voluminibus, quæ a dictis Custodibus Statuæ præfatæ admota fuere, idque ex apposito ipsorum Custodum signo cognoverit; ejus conscientiam super hoc onerantes; ac etiam super hoc onerantes; ac etiam prohibentes, ne unquam folia hujusmodi aliud quidquam, præter consuetam Beatæ Mariæ Virginis Imaginem, receptamque attestationis formulam, exclusis aliis quorumcumque Sanctorum Imaginibus, aut aliorum verborum inscriptionibus, præseferant; inhibentes quoque prædicto & pro tempore existenti ipsius Collegii Rectori, ne unquam, ullâque etiam infirmitatis, aut absentiæ causâ aliam quamcumque Personam ad ea folia vice sua subscribenda valeat subrogare.

§. 6. Ad hæc, quoniam non sine gravissima animi Nostri molestia accepimus, quosdam perditionis filios olim non defuisse, qui piam Fidelium devotionem erga Velorum hujusmodi particulas in proprii quæstus occasionem convertentes, a confluentibus, & peregrinantibus exiguos quosdam nummos in particularum hujusmodi traditione exigere non dubitabant; ne fortè detestabile malum hujusmodi quandoque de novo subrepat, opportunum adjicere remedium non omittimus: Propuereaque simili Motu, scientia, & potestatis plenitudine, inhærentes etiam aliis Apostolicis Prædecessorum nostrorum; ipsiusque Lauretanæ Ecclesiæ Synodalibus Constitutionibus, omnibus & singulis tam Sacræ Ædis Custodibus, quàm dicti Collegii Rectoribus pro tempore existentibus, aliisque, sive Ecclesiasticis cujuscumque status, gradus, & conditionis sæcularibus, & cujusvis Ordinis, Congregationis, & Instituti etiam Societatis Jesu Regularibus, sive Laicis Personis quibuscumque, earundem præsentium tenore vetamus, & interdicimus, ne hujusmodi Velorum, & particularum causâ quidquam directè, vel indirectè, etiam recognitionis, muneris, & strenæ nomine, sive incommodi, & laboris obtentu, etiam a spontè dantibus, accipere audeant, vel præsumant; sed eorum distributionem gratis omninò, & pro solo Beatissimæ Virginis honore, & Fidelium spirituali consolatione, & munimine fieri præcipimus. Contravenientes autem etiam pro prima vice, si Ecclesiastici fuerint, pœnam suspensionis a Divinis ipso facto incurrere; si verò Laici, ab ipsius Lauretanæ Civitatis, & Sanctuarii Gubernatore, tamquam Congregationis Lauretanæ Delegato, pecuniariis, aliisque etiam corporis afflictivis pœnis, cum prævio tamen ipsius Congregationis assensu, severissimè mulctari & affici volumus, atque decernimus.

§. 7. Præsentes quoque Literas, etiam ex eo, quod dicti Custodes, & Pœnitentiarii, & alii quicumque in præmissis quomodolibet interesse habentes, vel habere prætendentes, quibus omnibus & singulis perpetuum desuper silentium imponimus, eisdem præmissis non consenserint, aut se ad ea non vocatos, vel non satis, aut nullo modo auditos fuisse dixerint, aliaque quavis de causa quantumvis juridica & legitima, de ullo subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quocumque defectu notari, impugnari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci nullatenus unquam posse; sed semper, & perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & ab iis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, firmiter, & inviolabiliter observari, eisque omninò acquiesci: Sicque & non aliàs per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, quavis auctoritate & potestate fungentes & functuros, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac eandem Congregationem Lauretanam, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, in quocumque judicio, & in quacumque instantia, ubique judicari & definiri debere: Irritum quoque & inane quidquid secus super præmissis, vel eorum aliquo, aut circa ea a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, pari auctoritate decernimus.

Derogatio contrariis.

§. 8. Non obstantibus Rescripto Nostro prædicto, ac quatenùs opus sit Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, & quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores pro plenè & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis.

§. 9. Volumus autem, ut earundem præsentium Literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra illud adhibeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 10. Nulli ergo omninò Hominum liceat hanc paginam Nostrarum constitutionis, ordinationis, moderationis, prohibitionis, pœnarum impositionis, derogationis, præceptorum, decretorum, mandati, & voluntatis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno X. die 8. Septembr. 1749.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo nono, sexto Idus Septembris Pontificatus Nostri Anno Decimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XII.

Parochi Jurisdictio in Tertiarias conviventes intra Parœciæ fines.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Decretum a Congregatione Concilii in Causa *Januen.* editum.

EMANAVIT nuper a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum in causa vertente inter dilectum filium modernum Rectorem Parochialis Ecclesiæ S. Vincentii Civitatis Januen. ex una, ac dilectas in Christo Filias puellas Tertiarias nuncupatas Ordinis S. Dominici ex altera partibus, super prætensione subjectionis eidem Rectori, & exemptione ab illo, prævia propositione dubii: *an puellæ tertii Odinis S. Dominici Civitatis Januæ, nuncupatæ Tertiariæ, subjectæ sint jurisdictioni Parochi in casu &c.* decretum tenoris sequentis, videlicet: *Die xxvi. Aprilis MDCCXLIX. Sacra Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum respondit affirmativè. A. Cardinalis Gentili Præfectus. F. A. Furiettus Secretarius: Loco ✠ Sigilli.*

Idem Decretum auctoritate Apostolica confirmatur.

§. 2. Cum autem, sicut prædictus Rector Nobis subinde exponi fecit, ipse decretum hujusmodi, quò firmius subsistat, & servetur exactiùs, Apostolicæ confirmationis nostræ patrocinio communiri summopere desideret. Nos ipsum Rectorem specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, præinsertum decretum auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus; salva tamen semper in præmissis auctoritate memoratæ Congregationis Cardinalium.

§. 3. Decernentes easdem præsentes literas firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari, & ab illis inviolabiliter observari. Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non Ecclesiæ, & Ordinis hujusmodi etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XVII. Septembris MDCCXLIX. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

D. Card. Passioneus.

XIII.

Ad Monasteria Monialium ne quis etiam exemptus, & Ecclesiastica Dignitate præfulgens, accedat, sine Ordinarii Localis permissu.

Ad Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Locorum Ordinarios per Ecclesiasticam Ditionem constitutos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Facultas accedendi ad Monialium Cœnobia sine permissu Ordinarii ab aliquibus præsumpta.

GRAVISSIMO animi mœrore affecti fuimus, dum a certis viris renuntiatum Nobis est, aliquos esse Præsules, qui regimen Civitatum Ditionis Nostræ obtinentes, nec habitâ, immo nec petitâ quidem ab Episcopis, Locorumque Ordinariis facultate, ad Monialium Monasteria se conferunt, & liberè cum iis colloquuntur; Synodorum decreta, & Episcoporum Constitutiones omnino infringentes, in quibus hujusmodi licentia dignis pœnis prohibetur: Sed non solùm in iis Civitatibus, in quibus sunt cum imperio, eos ita se gerere audivimus; verum in cæteris quoque, per quas casu transeunt, ea ratione innixi, quod a peculiaribus Episcoporum, aliorumque Ordinariorum Constitutionibus sese exceptos esse contendant. Hæc, quæ ad Nos delata sunt, excipere, ac credere non dubitavimus; quum id Nobis etiam Anconitanam, & Bononiensem Ecclesias regentibus coram contigerit, quamvis ægre id ferentes,

acri-

Sopra l'Accesso ai Monasteri delle Monache, che da taluni si fa senza le opportune licenze.

Agli Arcivescovi, Vescovi, ed Ordinarj dello Stato Ecclesiastico.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

NON senza grave molestia dell' animo nostro ci è stato da persone degne di fede riferito portarsi alle volte i Prelati locali Governatori delle Città del nostro Stato ai Monasteri delle Monache, parlare ancora liberamente con esse, senza aver chiesta, ed ottenuta l'opportuna licenza dai Vescovi, ed Ordinarj de' luoghi, contravvenendo alle disposizioni Sinodali, o Costituzioni Episcopali, nelle quali vien prescritto sotto le dovute pene il non accostarsi ai Monasteri delle Monache, e parlare con esse, senza le opportune licenze; e lo stesso praticarsi anche da' Prelati, e Governatori, che essendo Governatori d'una Città, per qualche loro contingenza passano per un'altra, andando nella stessa maniera ai Monasteri delle Monache: pretendendo tutti i predetti di fare quanto fanno, col fondamento d'esser esenti dalle particolari Costituzioni de' Vescovi, ed Ordinarj, che proibiscono

l'ac-

acriter, sed frustra, quos decebat, admonere non prætermiserimus.

§. 1. Nihil, aut parum negotii res facesseret, si ante oculos ponerent Tribunalium Urbis decreta confirmata a Prædecessoribus Nostris, qui res omnes præteritis temporibus non providerunt solum, verùm etiam iis sapientissimè consuluerunt. Sed quoniam aut illa ignorant, aut si sciunt, arbitratu suo vivere contendunt, ad eum, qui Ecclesiæ præest, omnino spectat illa ad memoriam revocare, tum jubere eadem observari.

§. 2. Præteritis temporibus Sacræ Congregationes, annuentibus Summis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, opportunè statuerunt quæ sibi necessaria visa sunt, quoad Regulares, qui suis fulti legibus, sive immunitatibus, putabant injussu Episcopi liberè se adire posse sibi addicta Monialium claustra, ut videre licet in nostro Tractatu *de Synodo lib. 7. cap. 41. num. 7.*, ubi eadem decreta indicantur; sed providentes etiam non tam Gubernatoribus, quàm Episcopis, qui aut in Civitates, aut Oppida alterius Episcopi juri subjecta veniunt, aut inibi commorantur, sanxerunt, ne quis inscio Ordinario Monasteria adiret, aut Moniales alloqueretur; cujusmodi decreta a recentioribus auctoribus indicantur, ut legitur apud Pellizarium *de Monialibus cap. 5. sect. 5. num. 210.*, apud Gratianum *discept. 392. num. 1.*, apud Tamburrinum *de Jure Abbatissarum disput. 25. quæst. 2.*, & apud Ferrar. *in sua Bibliotheca, in verbo Moniales art. 4. num. 34.*

§. 3. Canonicis sanctionibus Monialium custodia juri Ordinario Episcopi, si Monasteria ejus potestati subjecta fuerint, delegato, si exempta, committitur; quemadmodum statutum fuit a Pontifice Prædecessore nostro Bonifacio VIII. *in cap. Periculoso, de statu Monachor. in sexto*, atque a Sacro Tridentino Concilio renovatum *in cap. 5. sess. 25. de Regularibus & Monialibus.* Hinc porro omnino sequitur, Monasteria adire, Monialesque invisere sine Custodis jussu licere nemini; ac propterea debere omnes hujusce rei veniam ab Episcopo impetrare, omnes demum subesse directivæ interdicti auctoritati, sicut probant citati auctores, & argui facilè potest ex præteritis Congregationum decretis.

§. 4. Quæ quidem confirmata omnino volumus, ac si opus sit, quod non putamus, nova lege sancimus, imperamusque, ne Episcopi alienæ Diœcesis Monasteria conveniant, atque cum Monialibus colloquantur, inscio Ordinario Loci; eademque omnia firma, rataque esse jubemus, etiam quoad Vicelegatos, & Gubernatores licet Præsules, quibus ad Monasteria accessum sine debita venia, in iis quoque Civitatibus, in quibus cum imperio fuerint,

l'accesso alle Monache senza le opportune licenze. Nè Noi abbiamo avuta difficoltà di prestar fede alle relazioni, ed esposizioni, che ci sono state fatte; avendo pur troppo, mentre eravamo Vescovo d'Ancona, e governavamo come Arcivescovo la Città di Bologna, stando a piede fermo in essa, veduto con nostro grave dispiacere succeder così sotto gli occhi nostri, poco, o nulla curando le nostre ammonizioni, ancorchè fatte con qualche calore.

E' necessaria la rinovazione degli antichi Decreti, li quali o non si sanno, o si disprezzano.

§. 1. Non può negarsi, che nulla, o poco vi sarebbe da fare, se si avessero presenti le risoluzioni fatte da questi nostri Tribunali, ed approvate ancora da' nostri Predecessori; avendo essi pensato a tutto ne' tempi passati; ed avendo essi in altri tempi anche saviamente provisto a tutto. Ma perchè per lo più esse non si sanno, o se si sanno, si prende l'impegno d'operare a capriccio, resta il peso in chi attualmente governa di rimetterle nella memoria degli uomini, e d'inculcarne l'osservanza.

Non solo a' Regolari esenti, a' Prelati, e Governatori, ma altresì alli Vescovi di altra Diocesi vien proibito l'accesso alli Monasteri delle Monache senza licenza dell'Ordinario del Luogo.

§. 2. Ne'tempi passati non solo le Sacre Congregazioni coll'approvazione de'Sommi Pontefici nostri Predecessori hanno stabilito quanto era d'uopo in ordine agli accessi de'Regolari, che col fondamento della loro esenzione pretendevano di poter andare ai Monasteri delle Monache sottoposte alla loro giurisdizione senza l'opportuna licenza del Vescovo, come può vedersi nel nostro Trattato *de Synodo al lib. 7. cap. 41. num. 7.*, ove sono indicate, e riferite le accennate risoluzioni; ma altresì hanno pensato, e provisto al caso, non che de'Prelati, e Governatori, ma de'Vescovi, che o passano, o per accidente si ritrovano dimoranti in qualche altra Città, o luogo ad altro Vescovo sottoposto, ed hanno determinato, che non possano andare ai Monasteri delle Monache, e parlare con esse, senza prima aver fatte le dovute parti coll'Ordinario del luogo: e queste individue risoluzioni sono anche indicate dagli Autori moderni, come può vedersi nel Pellizzario *de Monialibus cap. 5. sect. 5. n. 210.*, nel Graziano *discept. 392. num. 1.*, nel Tamburino *de Jure Abbatissarum disputat. 25. quæst. 2.*, e nel Ferraris *nella sua Biblioteca tom. 5. in verb. Moniales art. 4. num. 34.*

L'Ordinario del Luogo è il Custode della Clausura delle Monache, per diritto ordinario circa i Monasterj a se soggetti, e per diritto delegato in quanto agli esenti.

§. 3. La custodia della Clausura delle Monache vien commessa dalle disposizioni Canoniche al jus Ordinario del Vescovo locale ne' Monasteri a lui sottoposti, ed al jus delegato ne' Monasteri esenti, come fu stabilito dal nostro Predecessore Papa Bonifazio VIII. *nel cap. Periculoso, de statu Monachorum, in sexto*, che fu rinnovato dal Sagro Concilio di Trento *nel Cap. 5. Sess. 25. de Regularibus & Monialibus.* Effetto, e sequela di questa custodia della Clausura è la proibizione, che veruno si accosti ai Monasteri delle Monache, e parli con esse, senza la dovuta permissione e licenza del Custode; il che porta seco, dover ciascheduno chiederla, ed ottenerla, per poter andare ai Monasteri, e parlare colle Monache: e restar tutti sottoposti all'autorità direttiva della proibizione; come discorrono i citati Autori, e come ancora si desume dalle passate risoluzioni.

Niuno può ripararsi esente in ciò dall'autorità direttiva dell'Ordinario. Si rinovano, e confermano i decreti sù tal materia emanati.

§. 4. Queste sono da Noi pienamente approvate: e, quando mai ve ne fosse bisogno, il che non crediamo, anche per via di nuova legge determiniamo, non poter i Vescovi, che sono fuori della loro residenza, andare ai Monasteri delle Monache situati in un'altra Diocesi, e parlare con esse, senza la dovuta licenza dell'Ordinario locale; e nemmeno potere i Vicelegati, e i Governatori locali, ancorchè Prelati, andare ai Monasteri delle Monache

rint, interdicimus.

situati nel loro Governo senza la predetta licenza; nè tampoco ai Monasteri situati fuori del loro Governo in altri luoghi, ne'quali abitassero, o pe'quali in occasione di viaggio fossero obbligati a passare.

Distinctio inter auctoritatem directivam, & coactivam.

§. 5. Jam dictum est hosce omnes directivæ Episcoporum auctoritati, eorumque Constitutionibus subjacere, quæ omnino accessum vetant ad Monialium Claustra sine debita facultate. Cum verò iidem Ordinariæ Episcoporum jurisdictioni minimè subsint; ideo sunt immunes a vi coactiva, idest a pœnis contra transgressores statutis, uti ex responso patet Clementis III. Prædecessoris nostri *in cap. A Nobis 21. de sententia excommunicationis.* Ne verò ab hujusmodi immunitate aliquid mali exoriatur, volumus & mandamus, ut si aliquando contigerit, quod futurum non credimus, ut eorum aliqui, quos supra memoravimus, ad Monasteria Monialium se conferant, & cum iis Episcopi injussu agant, infringentes Synodorum sanctiones, atque Episcoporum edicta; volumus, inquam, & imperamus, ut Episcopi Nos, aut Congregationem Episcoporum & Regularium certiorem faciant, ut aliqua ratione contempta Episcopalis auctoritas vindicetur; eoque libentius hujusmodi consilium amplectimur, quod idem a Prædecessoribus nostris decretum novimus, quoties ab Ordinariis adversus personas immunes, & Sedi Apostolicæ immediatè subjectas, procedendum sit; Joannes XXII. *in cap. Cum Matthæus, de hæreticis, in Extravag. com.*, Eugenius IV. *in cap. Divina, de Privileg. in Extravag. com.*

Si quis illam contemnere præsumpserit, Pontifici denunciari præcipitur.

§. 5. Poc' anzi si è detto, essere tutti questi sottoposti all' autorità direttiva delle Costituzioni de'Vescovi, proibenti l'accesso ai Monasteri delle Monache senza l' opportuna licenza: perchè essendo i predetti esenti dalla loro giurisdizione Ordinaria, restano esenti dalla forza coattiva della loro giurisdizione, che è lo stesso che dire, dalle pene da essi imposte contra i trasgressori, giusta la risposta del nostro Predecessore Clemente III. *nel cap. A Nobis 21. de sententia excommunicationis.* Ed acciò da questa esenzione non derivi qualche inconveniente, nel caso, di cui si tratta, ordiniamo, che, quando mai in avvenire (il che non crediamo) succedesse, che taluno de'sopraddetti andasse ai Monasteri delle Monache, e parlasse con esse senza la loro licenza, contra lo stabilito ne' Sinodi Episcopali, o nell' Episcopali Costituzioni, o Bandi; ne diano parte a Noi, o alla Congregazione de'Vescovi, e Regolari; che non si lascerà di prendere le dovute misure per vendicare l'autorità Vescovile dispregiata: e tanto più volontieri ci appigliamo a questo temperamento, perchè lo vediamo abbracciato, e stabilito, nel caso di doversi procedere dagli Ordinarj contra gli esenti, ed immediamente soggetti alla Sede Apostolica, dal nostro Predecessore Giovanni XXII. *nel cap. Cum Matthæus, de hæreticis, nelle Stravaganti comuni*, e dall'altro nostro Predecessore Eugenio IV. *nel cap. Divina, de privilegiis*, pure *fra le Stravaganti comuni.*

Præsentium executio Ordinariis demandatur.

§. 6. Hæc sunt, quæ a Nobis facienda esse duximus. Tuum nunc est Venerabilis Frater, hanc Epistolam nostram in Cancellaria tua diligenter servare, eamque meliori, qua decet, forma promulgare, iisque, ad quos pertinet, indicere, ejusque executionem procurare: ac Fraternitatem tuam in Domino amplectentes, Tibi & gregi tibi credito Apostolicam Benedictionem impertimur.

§. 6. Ed ecco quanto abbiamo creduto necessario di dover fare. Resta ora a Voi, Venerabile Fratello, il conservare nella vostra Cancelleria questa nostra Lettera, notificarne il tenore nella maniera, che crederete più propria, a chiunque deve essere notificata, pubblicandola in quel modo, che crederete opportuno, ed invigilare per l'esecuzione della medesima: mentre Noi abbracciandovi, diamo a Voi, ed al Gregge alla vostra cura commesso, l'Apostolica Benedizione.

Dat. die 31. Oct. 1749.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die trigesima prima Octobris, Anno Domini millesimo septingentesimo quadragesimo nono, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die trigesima prima Octobris, Anno Domini millesimo septingentesimo quadragesimo nono, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

XIV.

Tribunali Sanctæ Inquisitionis in Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis adjudicatur cognitio *pertinentiæ* Causarum contra Confessarios exquirentes a Pœnitentibus complicum nomina cum denegatione absolutionis. Eaque in re delinquentes, etiam sine suspicione pravi dogmatis, eidem Inquisitionis Officio denunciari jubentur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Apostolici Ministerii Nostri partes non minus esse putamus, ad suborientes abusus eradicandos, idonea remedia comparare, quàm opportunas rationes præscribere, quibus servatis, ipsa exhibita remedia vim suam obtinere, & optatum effectum reipsa edere valeant.

Perversa praxis nonnullorum Confessariorum detecta.

§. 1. Sanè quum Nobis innotuisset nonnullos esse in florentissimis Portugalliæ, & Algarbiorum Regnis Presbyteros Sacramenti Pœnitentiæ Ministros, qui a pœnitentibus nomen personæ ipsis in peccato, quod confessi fuerant, complicis, aliquando etiam locum habitationis ejusdem complicis, exquirebant, absolutionem quoque sacramentalem iis denegando, qui eorum inquisitionibus satisfacere recusarent.

§. 2. Nos Venerabilium Fratrum Archiepiscoporum, & Episcoporum per ea Regna constitutorum zelum excitare non omisimus, ut omne suum studium, operamque conferrent ad eas respectivè Diœceses, in quibus Presbyteri sic delinquentes existerent, a tam pernicioso malo liberandas, ex quo *oblocutiones & scandala, & non Ministrorum tantùm, sed sacri etiam ipsius Ministerii odium, & animorum ingens conturbatio in populo fideli exorta erant*: Rejicientes simul, ac reprobantes prætextus illos, quibus hujusmodi Confessarii interrogantes, se se tuebantur; desiderii nimirum emendationis ipsius complicis; nec non quarundam opinionum, quæ apud aliquos Doctores repertæ fuerant, & quarum aliquæ, aut falsæ, aut erroneæ censendæ erant, aliæ autem per se veræ, & sanæ, ab ipsis sic delinquentibus perperam applicabantur; ut latiùs videre in Nostris Litteris

Apostolicis die VII. Mensis Julii anni Domini MDCCXLV. editis in forma Brevis, quarum initium est *Suprema omnium Ecclesiarum*, quæque impressæ sunt in *Bullarii Nostri Tomo I. num.* 134.

§. 3. Has Litteras sub Annulo Piscatoris primum expeditas, in forma specifica deinde confirmavimus, & ampliori robore communivimus per alias nostras Apostolicas Litteras sub Plumbo editas IV. Nonas Junii anni 1746. incipientes *Ubi primum*; quæ etiam impressæ leguntur in *II. Tomo Bullarii Nostri num.* 8. His autem posterioribus Litteris, non solum Tribunali Sanctæ Inquisitionis prædictorum Regnorum, atque Ditionum injunximus, ut contra eos severè procederet, qui priora Decreta nostra impugnare, aut perversè interpretari ausi fuissent, sed etiam *contra Confessarios de nomine complicis Pœnitentem interrogantes, eidemque Pœnitenti, nisi illud sibi manifestaverit, absolutionem denegantes; dummodo tamen hujusmodi interrogandi, & denegandi actus talibus circumstantiis conjunctus sit, ac convestitus, quæ sic agentem Confessarium de adhæsione ad prædictam reprobatam praxim, tamquam ad licitam, vel alio quovis modo de prava credulitate suspectum reddant.*

§. 4. His cohærenter addidimus præceptum denunciandi Confessarios aliquo ex supradictis modis delinquentes eidem Tribunali Sancti Officii intra terminum dierum pro aliis denunciationibus ab eodem Officio præfigi solitum; exemptis dumtaxat, ex justis grabusque causis, ab hujuscemodi denunciandi onere personis Pœnitentium in causa propria, idest in casu, quod ipsi peccatum suum confitentes, a Confessario adigerentur ad sibi manifestandum nomen complicis in eodem peccato; statuentes tamen, quod *quando aliunde, quam ex propria confessione, novissent Confessarium aliquo ex superius enumeratis, & Sancto Officio denunciandis modis deliquisse, tunc eum & ipsi denunciare ex ista aliunde habita notitia tenerentur.*

§. 5. Et quoniam id etiam evenire posse prospeximus, ut Confessarius aliquis Pœnitentem de complicis nomine interrogando, atque etiam manifestare nolenti absolutionem negando, id faceret imprudenti certe, ac malo, sed tamen simplici quodam, & nudo actu, *idest iis circumstantiis destituto, quæ de prava credulitate, vel de mala adhæsione ad praxim in nostro Brevi reprobatam, tamquam ad licitam, eumdem Confessarium suspectum redderent*: Ideo in ipsis posterioribus Litteris declaravimus, in hujusmodi casu, neque Confessarium prædicto Inquisitionis Officio denunciandum necessariò fore, nec ejus delictum ejusdem Sancti Officii, & Tribunalis cognitioni subjectum esse, sed ad cujuslibet Ordinarii in propria Diœcesi judicium, & correctionem pertinere; prout in ipsis secundo loco memoratis Litteris latiùs habetur expressum.

§. 6. Sic igitur justis respectivè statutis finibus, tam jurisdictioni Tribunalis Inquisitionis, quàm Ordinariorum Præsulum auctoritati; persuasum Nobis fuit, certam & tutam rationem procedendi contra Sacerdotes in Sacramenti Pœnitentiæ administratione, ut præfertur, delinquentes assertam per Nos fuisse. Verum quum deinde Nobis ex parte nonnullorum Ecclesiasticæ pacis zelo flagrantium fuerit insinuatum, in hujusmodi methodi executione novis perturbationibus procul dubio aditum apertum iri; propterea quod nemo esset, qui in casibus discrepantiæ, judicium proferret; quoniam delictum idem in certis quibusdam circumstantiis ad Tribunal Sancti Officii, in aliis vero ad Ordinarii judicium deferendum fore statueramus; ac præterea demonstratum Nobis fuerit, quòd, dempto in aliquibus circumstantiis metu denunciationis eidem Inquisitionis Officio faciendæ, id sanè sublatum dici poterat, quo maxime homines a patrando tam pernicioso, & profligato delicto retraherentur. Idcirco Nos, prædictam iterum perversam praxim in utrisque præfatis Litteris Nostris reprobatam atque proscriptam, eorum nempè, qui in administrando Pœnitentiæ Sacramento, complicis nomen, cum absolutionis denegatione, quatenus reticeatur, a pœnitente rescire contendunt, præsentium quoque tenore damnantes, & reprobantes; nec non confirmantes statutam pertinentiam cognitionis hujusmodi causarum prædicto Inquisitionis Officio, quoties delinquentis actus iis circumstantiis, quas in secundo dictis Litteris Nostris latiùs expressimus, conjunctus existat, nec non obligationem denunciandi eidem Officio Confessarium quemcumque, hujusmodi delicti memoratis circumstantiis convestiti reum; excepta tamen ab hujusmodi denunciationis onere ipsa persona pœnitentis in causa propria, juxta id, quod in ipsis præfatis Litteris per Nos decretum, & in præsentibus superius relatum fuit; ad reliquas in futurum perturbationes avertendas, & præcavendas, omnibus maturè pensatis, auditisque prudentium virorum, & in illis rebus apprimè peritorum consiliis, Nostris motu proprio, & certa scientia, sequentes ordinationes, & leges ab omnibus, ad quos respectivè pertinet, & pertinebit in posterum, omnino tenendas, atque observandas, earumdem præsentium tenore, & Apostolica auctoritate edicimus, & promulgamus.

Et denunciationis præceptum visum est utiliter præscribendum pro omnibus casibus.

Ideo Pontifex præmissa confirmat & ulterius statuit, ut infra.

§. 7. In primis itaque, exceptis dumtaxat personis pœnitentium in causa propria, ut supra declaratum est, quas quidem justis ex causis ab omni denunciationis onere eximimus, & pro exemptis in tali casu semper haberi decernimus, omnibus & singulis, qui Sacerdotem aliquem sive Secularem, sive Regularem, (cujuscumque gradus, & conditionis, & cujuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiam speciali, & individua mentione digni, ad hoc, ut præsenti sanctione comprehendatur, existat) quocumque alio modo, præterquam ex ipsa Confessione a semetipsis apud eum peracta, cognoverint in administrando Pœnitentiæ sacramento interrogasse pœnitentem de nomine complicis, eidemque indicare recusanti absolutionem denegasse; sive id fecisse intellexerint propter adhæsionem prædictæ reprobatæ praxi, aliave de causa erroneæ opinionis suspicionis ingerente; sive id etiam per imprudentiam egisse, & per actum præfatis destitutum circumstantiis, propter quas, juxta præcedentem Constitutionem nostram, prædicto Inquisitionis Officio esset denunciandus, & quibus deficientibus, juxta ipsius Constitutionis tenorem, ejus delicti cognitio ad Ordinarii Tribunal spectare debuisset; injungimus, & mandamus, atque in virtute Sanctæ Obedientiæ, sub eisdem pœnis, quibus ad debitas aliorum delictorum denunciationes adstringuntur, præcipimus, & jubemus, ut hujusmodi Confessarium quocumque modo in præmissis delinquentem, sæpe dicto Sanctæ Inquisitionis Officio intra consuetum præfiniti temporis spatium omnino deferant, & denuncient.

Exceptis pœnitentibus in causa propria, omnibus injungit ut Confessarios quomodocumque in præmissis delinquentes, Officio Inquisitionis denuncient.

§. 8. Ubi verò Sacerdos delinquens eidem Sancti Officii Tribunali denunciatus fuerit, vel etiam illius carceribus inclusus, quatenus probationes ad carcerationem sufficientes habeantur; si forte Ordinarii illius, cujus jurisdictioni reus subjectus erit, Procurator in ipso Tribunali Sancti Officii de more interveniens eas

Accepta denunciatione, vel detento reo, audiatur Ordinarii Procurator in Tribunali interveniens, si causam ad sui Episcopi

adesse

Curiam pertinere contendat.

adesse circumstantias crediderit, ob quas delicti cognitio juxta præcedentem Constitutionem nostram ad Ordinarii Forum spectare deberet; ac propterea insteterit, super hujusmodi pertinentiæ articulo ulteriùs aut fusiùs audiri, vel etiam scripto easdem circumstantias & rationes exponere, suæque Curiæ jura tueri se velle declaraverit; volumus, & statuimus, ut juxta ejusdem Tribunalis consuetudinem, satis temporis illi ad scribendum assignetur; neque interea idem Tribunal ad alium actum irretractabilem, multoque minus ad definitivam sententiam adversus reum devenire possit, donec idem Procurator, intra præscriptum sibi tempus, jura Curiæ Episcopi constituentis sui, vel voce, vel scripto exposuerit.

Judicium super pertinentia fiat in Tribunali S. Officii, & præmittatur omnibus aliis actibus. In controversiæ examine solius Justitiæ ratio ab omnibus utrimque habeatur.

§. 9. Quoties autem præfatus Ordinarii Procurator controversiam de pertinentia Causæ proponat, eamque examinari postulet; tunc volumus, in ipso Sancti Officii Tribunali hujusmodi examen fieri; nec omitti posse, absque totius consequentis processus nullitate. Simul autem omnibus, & singulis tum ejusdem Officii Inquisitoribus, & Consultoribus, tum ipsis Ordinariorum Procuratoribus districtè mandamus, ut deposita quacumque animi affectione, aut præoccupatione, qua erga proprium respectivè Tribunal facilè ferri possent, coram Deo disquirant, ac videant, an reus de præfato delicto inquisitus, illud cum ejusmodi circumstantiis patraverit, ob quas illius Causa, juxta præcedentem Constitutionem nostram, ad Inquisitionis Tribunal pertinere deberet; an vero cum aliis, quæ Causam ipsam ex ejusdem Constitutionis lege in Ordinarii Foro judicandam constituunt.

Prout judicatum fuerit de pertinentia; ita vel continuetur processus in Officio Inquisitionis, vel reus dimittatur, & Ordinarii judicio relinquatur.

§. 10. Prolato demùm ab Inquisitoribus judicio super causæ pertinentia, volumus, & statuimus, ut si quidem Causa adjudicata fuerit Tribunali Sancti Officii, in hujus potestate reus permaneat, & juxta ipsius Officii leges & regulas puniatur; si verò judicatum fuerit, causam ad Sancti Officii Tribunal non pertinere, idem Officium, ut ejus fert consuetudo, reum dimittat, & Procurator de reo ita dimisso certiorem faciat Ordinarium sui constituentem, ut ea accepta notitia, adversus eundem reum servatis servandis juxta Canonicas sanctiones possit procedere. Si quis autem præmissum Judicii hujusmodi ordinem a Nobis per præsentes constitutum pervertere, aut turbare ausus fuerit, noverit, se omnibus Canonicis pœnis subjectum fore, quæcumque in sacris Canonibus, & Apostolicis Constitutionibus, adversus Ecclesiasticæ Jurisdictionis perturbatores, violatores, & invasores latæ, & statutæ dignoscuntur.

Clausulæ pro perpetua Constitutionis observantia.

§. 11. Præsentes autem Litteras, omniaque & singula in ipsis contenta, atque statuta, etiam ex eo, quod quicumque cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, & dignitatis existant, seu aliàs speciali & individua mentione, & expressione digni, in præmissis interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque causæ, propter quas ipsæ præsentes emanaverint, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex alia qualibet, etiam privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu, notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed ipsas præsentes Litteras semper & perpetuò firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab omnibus & singulis præmissis, ad quos spectat, seu pro tempore spectabit, exactè & inviolabiliter observari decernimus.

§. 12. Sicque & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & contra hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, Legatos quoque de Latere, & Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosve quoslibet quacumque auctoritate, potestate, & præeminentia fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 13. Non obstantibus aliis præmissis Nostris, aliisque quibusvis Apostolicis, & in Universalibus, sive Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis Generalibus, sive specialibus Constitutionibus, & quorumcumque Tribunalium, Curiarumve mandatis, Edictis, sive Decretis, nec non ejusdem Inquisitionis Officii, & quarumcumque Ecclesiarum, etiam Episcopalium, & Metropolitanarum, & quorumcumque Ordinum, Congregationum, Religionum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, aliisque quibusvis, etiam Juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stilis, usibus, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis eidem Inquisitionis Officio, illiusque Inquisitoribus, Commissariis, aliisque Officialibus, tum etiam Ecclesiis, eorumque Prælatis, Ordinibus, Congregationibus, Institutis, Societatibus, illorumque Superioribus, & Personis quibuslibet, sub quibusvis verborum tenoribus, & formis, & cum quibuscumque etiam efficacissimis, & insolitis derogationibus, clausulis, atque decretis, etiam motu, & Apostolicæ Potestatis plenitudine similibus, seu ad quarumcumque personarum, etiam Regia, aliave qualibet mundana, vel Ecclesiastica potestate fulgentium instantiam, vel aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, quatenus iisdem præsentibus adversentur, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores prædictos pro sufficienter, & de verbo ad verbum expressis & insertis, formasque hujusmodi pro plenè, & exactè observatis habentes, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus.

§. 14. Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra, ubique habeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 15. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum confirmationis, moderationis, ordinationis, præcepti, statuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo nono, quinto

Idus

Idus Decembris, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Erectio Cathedralis Ecclesiæ Terlitien., ejusque unio æquè principaliter cum Cathedrali Ecclesia Juvenacen., cum avocatione Causæ, & extinctione Litis antea pendentis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

UNigenitus Dei Filius, qui in Ara Crucis in pretium Redemptionis humani generis immolari non abnuit, pacem illam, quam venit mittere in terras, Discipulis suis in carne passus ejus Sanguine ultrò promeritam semel & iterum uberius dedit, & abundantius præcepit, & quidem ut diligerent alterutrum, ac una simul ex mutua hujuscemodi demandata dilectione moniti, illud magno præcepto simile agnoscerent, per quod immensa debet tanti Conditoris Majestas venerari. Nos itaque, qui illius vices, licèt immeritò, gerimus in Terris, & vestigia ejus, quantum Nobis ex alto conceditur, sectari satagimus, ubi sentimus unde Divina ipsa mandata valeant utilius adimpleri, protinus lites quascùmque hoc potissimum impedientes, ad Nos avocamus & extinguimus, ac per Nostræ providentiæ studium &c. cuncta componere procuramus, prout salutis animarum suadet utilitas, ac procurandæ, exindeque firmandæ, ac tuendæ pacis cogit necessitas.

§. 1. Dudum siquidem omnes Dignitates, cæteraque Beneficia Ecclesiastica apud Sedem Apostolicam tunc vacantia, & in antea vacatura collationi & dispositioni nostræ reservavimus, decernentes ex tunc irritum & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attentari. Cum itaque postmodum Archipresbyteratus Secularis, & Insignis Collegiatæ Ecclesiæ B. Mariæ Virginis in Cœlos Assumptæ, ac S. Michaelis Archangeli Oppidi Civitatis nuncupati Terlitii, in & de Juvenacen. Diœcesi, quæ inibi Dignitas principalis existit, per liberam resignationem Dilecti Filii Antonii Fioravante nuper ipsius Collegiatæ Ecclesiæ Archipresbyteri de illa, quam tùnc obtinebat, in manibus Nostris, ad infrascriptorum tamen effectum, spontè factam, & per Nos admissam, apud Sedem eandem vacaverit & vacet ad præsens, nullusque de ipso præter Nos hac vice disponere potuerit, sive possit, reservatione & decreto obsistentibus supradictis.

§. 2. Cumque deinde, sicut Venerabilis Frater Noster Paulus de Mercurio modernus Episcopus Juvenacen., ac Antonius prædictus, & dilecti etiam Filii Clerus & Populus dicti Oppidi, Nobis nuper exponi fecerunt, aliàs & postquam de anno Domini nongentesimo quinquagesimo primo, seu alio veriori tempore, Ecclesia Juvenacen. in Cathedralem Ecclesiam Apostolica authoritate erecta fuerat, ab eo tunc Episcopo Juvenacen. pro tempore existente, plurimas controversias & dissensiones contra ipsos etiam a pro tempore existentibus Archipresbyteris dictæ Collegiatæ Ecclesiæ, ratione jurium & præeminentiarum, quæ ab ipsis Archipresbyteris prætendebantur, omnique conatu tuebantur, inductas, jugiter sustinuerint, quæ tamen postmodum per binas transactiones inter tunc existentes Episcopum Juvenacen. & Archipresbyterum prædictos, ad controversias & dissensiones prædictas omnino dirimendum initas, & earum alteram de anno ejusdem Domini 1459. prius a bon. mem. Latino, dum viveret, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinale Ursini nuncupato tunc Sedis Apostolicæ apud tunc temporis Regem Neapolis de Latere Legato, ordinaria, seu etiam delegata, & successivè a fel. record. Paulo Papa II. Prædecessore nostro Apostolica auctoritate respectivè confirmatam, usque ad Concilii Tridentini celebrationem penitus siluerunt. Et pro eo quod post hujusmodi celebratum Concilium tunc existens Episcopus Juvenacen. crediderat, se vigore decretorum Concilii hujusmodi, illico Collegiatam Ecclesiam hujusmodi visitare posse, Pax illa, quæ jamdiu perduravit, non ultra effluxerit, imo præmissorum ratione antiquis controversiis & dissensionibus hujusmodi novis suppeditatis viribus, lis & causa in Romana Curia, & Causarum Palatii nostri Apostolici Auditorio coram certo illius Auditore introducta fuerit, quæ ob emanatam ab eodem Auditorio & certo illius Auditore prædicto Decisionem, qua Episcopo Juvenacen. pro tempore existenti jus Collegiatam Ecclesiam ipsam visitandi concedebatur, usque ad recentiora tempora in eodem Auditorio summa contentione perduravit.

§. 3. Novissimè verò piæ memoriæ Benedictus Papa XIII. etiam Prædecessor noster, cui tunc existens Episcopus Juvenacen. exposuerat, quod lis hujusmodi antiquitus orta, & adhuc tunc indecisa pendens, nedum Episcopo Juvenacen. & Archipresbytero prædictis, nec non Clero & Populo dicti Oppidi pro tempore respectivè existentibus, nimis dispendiosa dignoscebatur, sed Divino cultui, & animarum profectui, bonoque regimini, & spirituali gubernio prædicti Populi grave damnum afferebant, liti & causæ hujusmodi finem imponere, pacemque & tranquillitatem Personis Ecclesiasticis summopere consentaneam inter prædictos tunc existentes Episcopum Juvenacen. & Archipresbyterum dictæ Collegiatæ Ecclesiæ confovere cupiens, litem & causam hujusmodi ad se avocaverit, easque penitus & omnino extinxerit, ac prædictis Episcopo Juvenacen. & Archipresbytero dictæ Collegiatæ Ecclesiæ tunc & pro tempore existentibus perpetuum silentium desuper imposuerit, ac determinatam quamdam jurisdictionem pro tempore existenti Episcopo Juvenacen. concesserit, videlicet: quod Oppidum Terlitii foret & esset in Diœcesi & de Diœcesi Juvenacen.; Ideoque ad prædictum Episcopum Juvenacen. pro tempore existentem spectaret & pertineret. I. Jus visitandi jure ordinario. II. Visitandi etiam Archipresbyterum jure delegato. III. Procedendi in causis Matrimonialibus. IV. Etiam in causis criminalibus non levibus. V. Per se ipsum ad Ordines sacros promovendi sine testimonialibus Archipresbyteri. VI. Vel Dimissorias concedendi pro promovendis ad eosdem Ordines. VII. Conferendi Beneficia curata & Cappellanias habentes

Novissima super illis Decreta Benedicti XIII. confirmantur per Litteras Clementis XII.

annexam curam Animarum, & respectivè concedendi institutionem authorizabilem. VIII. Destituendi & excommunicandi, interdicendi, & mulctandi; omnia alia faciendi, & exercendi omnes & quoscumque alios actus pertinentes ad Episcopum; qui Vicarium sibi in spiritualibus in dicto Oppido Terlitii, pro suæ Episcopalis jurisdictionis nomine ipsius Episcopi exercitio, deputare teneretur, cum obligatione utendi carceribus Ecclesiasticis in eodem Oppido Terlitii pro custodiendis in eis dumtaxat delinquentibus ipsius Oppidi Terlitii, exceptis tantummodo his, quæ declarabantur competere, & respectivè concedebantur Archipresbytero. Tunc existenti verò Archipresbytero, ejusque in Archipresbyteratum successoribus similiter jurisdictionem, ut infra, concessit; nempe Archipresbyterum fore immediatè subjectum Sedi Apostolicæ, ideoque exemptum a jurisdictione Episcopi, ordinaria dumtaxat, non autem delegata; & propterea illum teneri præstare obedientiam Episcopo in actu Visitationis jure delegato faciendæ quoad ipsum; eidemque Archipresbytero competere jus instituendi, & respectivè conferendi Beneficia Ecclesiastica, & Canonicatus Ecclesiæ Terlitien. in Mensibus & Vacationibus Sedi Apostolicæ non reservatis, non tamen Beneficia quæcumque curata, aut quomodolibet annexam curam Animarum habentia: Jurisdictionem procedendi in causis civilibus ad Forum Ecclesiasticum spectantibus in prima instantia, cum hoc quod appellatio devolveretur ad Episcopum Juvenacen. In criminalibus levibus dumtaxat, in quibus pœna de jure non esset corporis afflictiva, & pro his imponendi & applicandi mulctas, juxta formam præscriptam a Concilio Tridentino; cum declaratione, quod Archipresbyter, Ecclesiastici, & Ecclesia Terlitien. sint exempti a subsidio charitativo, & quarta Canonica; & cum Indulto pro Archipresbytero utendi Pontificalibus, benedicendi Paramenta, Vasa, & omnia alia sacra utensilia, in quibus sacra unctio non interveniret; & interveniendi in Synodo tam Diœcesana, quàm Provinciali; Ac demum nominandi, deputandi, ac benedicendi Concionatores, quatenus nominatio ad alios non pertineret; cum hoc tamen, quod super posteriori concessione hujusmodi tunc existenti Archipresbytero, ejusque successoribus prædictis, per dictum Benedictum Prædecessorem tunc ut præfertur facta, literæ Apostolicæ expediri deberent; quæ subinde, præfato Benedicto Prædecessore nostro de medio sublato, a recolendæ memoriæ Clemente Papa XII. pariter Prædecessore nostro ad præfati summi Apostolatus apicem successivè assumpto emanarunt, ac aliàs, prout in singulis Benedicti & Clementis Prædecessorum hujusmodi tunc desuper confectis literis pleniùs respectivè continetur.

Aliæ controversiæ super dd. Litterarum executione.

§. 4. Ipso autem Clemente Prædecessore ad prædicti summi Apostolatus apicem, ut præfertur, assumpto, tunc existens Archipresbyter, ac Capitulum & Canonici dictæ Collegiatæ Ecclesiæ, nec non Populus dicti Oppidi, ad nostrum Signaturæ Gratiæ Tribunal recursum habuerint pro petenda aperitione oris adversus prædictas literas ejusdem Benedicti Prædecessoris, nec non remissione causæ ad Rotam; Quibus obtentis, causaque in eodem Auditorio coram dilecto Filio Nostro Mario tituli Sanctæ Priscæ S. R. E. Presbytero Cardinale Millino nuncupato, tunc Auditorii hujusmodi Decano, noviter proposita, idem Auditorium, prævia desuper emanata Decisione, fuit in sensu, quod prædictæ ejusdem Benedicti Prædecessoris literæ essent exequendæ; quæ quidem decisio, mediante alia decisione coram dilecto etiam Filio Nostro Carolo tituli Sanctæ Mariæ in Ara Cœli nuncupatæ ejusdem S. R. E. Presbytero Cardinali Rezzonico nuncupato tunc uno ex Auditorii hujusmodi Auditoribus edita, confirmata remansit. Sed quia, circa modum ejusdem Benedicti Prædecessoris literas hujusmodi exequendi, graves in prædicto Auditorio ex utraque parte difficultates, & non modicæ etiam prætensiones insurrexerant; proinde nonnullæ aliæ decisiones super variis punctis & dubiis desuper propositis hinc inde favorabiles emanaverint; Et licet gravissimæ expensæ ratione litis & causæ hujusmodi in eodem Auditorio factæ, utramque partem ultro citroque defatigassent; Nihilominus ipsæ partes litibus perniciosè captæ, novas lites in aliis dictæ Curiæ Tribunalibus, quæ adhuc pendent indecisæ, introducere curaverint, litesque hujusmodi, ultra dispendia, quæ utrique parti, ut præmittitur, attulerunt, plura jurgia, contentiones, rixas, & scandala, aliaque plura mala inter personas Ecclesiasticas, & seculares, in maximum Ecclesiasticæ disciplinæ detrimentum, concitaverint, itaut ex rerum confusione brachii secularis auxilium pro sedandis tumultibus, & delinquentibus puniendis, opus fuerit quandoque invocare.

Pro erect. Ecclesiæ Terlitien. in Cathedr. ejusque unione cum Juven.

§. 5. Ipse verò Antonius Archipresbyter præmissorum ratione motus, ad Cleri & Populi hujusmodi calamitates & infortunia eliminanda, ac politiam Ecclesiasticam omnimode restituendam, eidem Paulo Episcopo proposuerit, quod si dicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam Apostolica authoritate per Nos ut infra erigeretur, & illa sic erecta Ecclesiæ Juvenacen. æque principaliter uniretur, ipse Antonius Archipresbyter firmam spem habebat, quod ex erectione & unione hujusmodi Ecclesiastica disciplina prædicta in pristinum restitui, necnon dispendia, ac turbationes, & scandala hujusmodi penitus cessare respectivè deberent; Cui propositioni ipso Paulo Episcopo assentiente, nonnulla capita conventionum, & conditionum, erectionem, & unionem prædictas, per Nos ut infra faciendas, concernentia, Paulus Episcopus, ac Antonius Archipresbyter prædicti efformaverint; & quemadmodum ad prædictam Ecclesiam Juvenacen., dum illa pro tempore vacat, nominatio Personæ idoneæ Romano Pontifici pro tempore existenti facienda ad charissimum in Christo Filium Nostrum Carolum utriusque Siciliæ & Hierusalem Regem Illustrem ex Privilegio Apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, spectare dignoscitur, bon. mem. Trajanus, dum viveret, prædictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis de Aquaviva nuncupatus, tunc etiam, dum viveret, Regnorum utriusque Siciliæ & Hierusalem apud Nos & Sedem Apostolicam Protector, ejusdem Caroli Regis preces super præmissis Nobis exhibuerit; Nosque preces ipsas benignè suscipientes, negocium hujusmodi Congregationi Consistoriali discutiendum remiserimus; Quæ quidem Congregatio Consistorialis Particularis sub die vigesima octava Mensis Februarii anni proxime præteriti respondit: *Pro gratia erectionis novæ Cathedralis juxta modum & conditiones præscribendas: & ad RR. PP. DD. Datarium, & Auditorem Sanctissimi, una cum Secretario Congregationis, pro erectione*: Et rescripti hujusmodi vigore, dilecti pariter Filii Magistri Joannes Jacobus Millo Datarius Noster, & Clemens Argenvilliers Auditor etiam Noster, nec non Nicolaus Antonellus prædictæ Congregationis Secretarius, insimul congregati sub die vigesima tertia Mensis Aprilis ejusdem anni proximè præteriti, per certa tunc edita Capitula eorum sensum pro animi Nostri instructione desuper aperuerint.

Prop. Congregatione Consistoriali probatio.

§. 6. Nos

§. 6. Nos igitur, attentis præmissis, & ex voto ejusdem Congregationis, aliisque de causis animum nostrum moventibus, Paulo Episcopo, & Antonio Archipresbytero prædictis, nec non Capitulo, ac Clero, & Populo dicti Oppidi specialem gratiam facere volentes, ipsosque & eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, &, non tamen quoad dictum Paulum Episcopum, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure vel ab homine quavis occasione & causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, ac pacem & tranquillitatem jamdiu a litibus & dissensionibus hujusmodi sublatas in pristinum restituere cupientes, omnibusque & singulis præmissis Nobis sic, ut præmittitur, expositis, pro verificatis & plenariè expressis habentes: Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, lites & causas quascumque super jurisdictione prædicta in eodem Auditorio, & quibusvis aliis Romanæ Curiæ prædictæ Tribunalibus coram quocumque Judice, in quocumque statu, & quacumque instantia, inter modernos, & tunc existentes Episcopum Juvenacen., & Archipresbyterum dictæ Collegiatæ Ecclesiæ a pluribus annis introductas, & adhuc indecisas, pendentes ad Nos avocamus, easque penitùs & omnino extinguimus; Ac Paulo Episcopo & Antonio Archipresbytero prædictis, omnibusque aliis & singulis Personis, etiam speciali nota dignis, in lite & causa prædictis interesse quomodolibet habentibus, seu habere prætendentibus, perpetuum silentium imponimus ad præmissorum validissimum effectum.

§. 7. Nec non etiam, pro eo, quod, sicut accepimus, prædictum Oppidum Terlitiense, jam Civitatis nomine decoratum existit, ac inter potissima Loca, Urbesque Provinciæ Baren. ob ejus amplitudinem, situs amœnitatem, rerum ad victum necessarium copiam, ædificiorum elegantiam, Civium nobilitatem, Populique multitudinem ad septem millium circiter numerum ascendentem; Duo Religiosorum Cœnobia, ac alterum insigne & numerosum Sanctimonialium sub Regula Sanctæ Claræ Monasterium: Montem item Pietatis, atque pro alendis pauperibus, & curandis ægrotis, excipiendisque Peregrinis, insigne Xenodochium: Undecim Laicorum Congregationes, sive Oratoria, conspicuum meritò censetur: Illiusque insignis Collegiata Ecclesia præfata, quæ omnes alias Provinciæ hujusmodi in majoritate antecellit, utpote exornata quinque navibus, Altaribus octo, Trono fixo, ac Choro cum stallis superioribus & inferioribus præclarè dispositis; Celebre Organo, Sacristiis duabus, quibus privata Cappella alio Altari constructa adnectitur, ac simul alta ac speciosa campanilis mole, nec non pluribus abundans redditibus, ac satis superque sacris vasis & suppellectilibus variis, etiam ad Pontificalia exercenda necessariis, maximè iis in argento elaborato confectis locupletata, procul dubio Ecclesiis Cathedralibus ejusdem Provinciæ comparari certò potest; Ejusdemque Collegiatæ Ecclesiæ Capitulum quatuor Dignitatibus, Archipresbytero scilicet, qui Pontificalibus insigniis, ut præfertur, decoratus in qualitate Prælati prope ipsam Collegiatam Ecclesiam in Palatio nimis amplo suum habet incolatum: Uno Primicerio, & duobus Cantoribus, ac vigintiduobus Canonicis, ac supra septuaginta Participantibus, qui unà cum hujusmodi Dignitates inibi obtinentibus, & Canonicis præfatis, servata forma statutorum ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ, in ea pro Divinis Officiis absolvendis inserviunt, referta dignoscitur.

Dictam Ecclesiam in Cathedralem erigit, & Juvenacensi æquè principaliter unitam fore decernit.

§. 8. Collegiatam Ecclesiam prædictam, illiusque titulum, denominationem, naturam, & essentiam Collegiatæ, itaut illa ex nunc Collegiata esse desinat, & illa uti talis amplius dominari, inscribi, censeri, vel reputari non possit, Apostolica authoritate perpetuò supprimimus, & extinguimus; illisque sic per Nos, ut præfertur, suppressis & extinctis, Collegiatam Ecclesiam ipsam in Cathedralem Ecclesiam Terlitiensem nuncupan., sub eadem invocatione Beatæ Mariæ Virginis in Cœlos Assumptæ, & Sancti Michaëlis Archangeli dicta Apostolica authoritate perpetuò erigimus, eamque sic erectam Ecclesiæ Juvenacen. æquè principaliter etiam perpetuò unimus, itaut in posterum eadem Collegiata Ecclesia dicti Oppidi per Nos, per præsentes ut præfertur, suppressa & extincta, & in Ecclesiam Cathedralem Terlitien., etiam per præsentes, ut præfertur, erecta, ac etiam, ut præfertur, dictæ Ecclesiæ Juvenacen. æquè principaliter unita, Concathedralis cum eadem Ecclesia Juvenacen. esse & recognosci debeat; neque una alteri subjecta sit, sed ambæ sint independenter & æquè principaliter unitæ; dictusque Paulus Episcopus utrique Ecclesiæ hujusmodi præsit, ac Juvenacen. & Terlitien. Episcopus censeatur & sit. Ipsaque Ecclesia Terlitien. in Ecclesiam Cathedralem per Nos per præsentes, ut præfertur, erecta, dictæque Ecclesiæ Juvenacen. pariter, ut præfertur, æquè principaliter unita omnibus facultatibus, exemptionibus, prærogativis, honoribus, & juribus, quæ ad Ecclesias Cathedrales, & præsertim ad Ecclesiam Juvenacen. pertinent, sub infrascriptis tamen conditionibus, fruatur, & gaudeat. Ac nominatio Personæ idoneæ Romano Pontifici pro tempore existenti facienda, quæ ad prædictum Carolum Regem ad ipsam Ecclesiam Juvenacen., ut præfertur, pertinere dignoscitur, deinceps simul ad utramque Ecclesiam Juvenacen. & Terlitien. per Nos per præsentes, ut præfertur, æquè principaliter unitas, ad eumdem Carolum Regem spectare dignoscatur.

Unionis leges & conditiones.

§. 9. Cum hoc tamen, quod in omnibus, & quibuscumque actibus, etiam respicientibus Ecclesiam Terlitien. &c. præferatur semper denominatio Ecclesiæ Juvenacen. Et Episcopi ad prædictas Ecclesias Juvenacen. & Terlitien. sic, ut præfertur, æquè principaliter unitas pro tempore nominandi, & respectivè Apostolica authoritate prædicta promovendi, possessionem semper & in perpetuum capiant prius in Ecclesia Juvenacen. & deinde in altera Terlitien., atque ita in perpetuum servetur: Nec non duos Vicarios in spiritualibus generales, unum videlicet pro Juvenacen. & alterum pro Terlitien. respectivè Ecclesiis, sic, ut præfertur, æquè principaliter unitis, etiam perpetuò debeant deputare, qui jurisdictionem, dependenter tamen ab Episcopo pro tempore existente, exerceant. Tempore verò vacationis Sedis Episcopalis, Capitulum Ecclesiæ Terlitien., perinde ac illud Ecclesiæ Juvenacen., proprium Vicarium Capitularem jurisdictionem suam independenter a Vicario Capitulari Juvenacen. exercere debentem eligat. Vicarius autem in spiritualibus generalis Ecclesiæ Terlitien. judicabit reos & delinquentes in carceribus Curiæ Terlitien. detentos, & in casu dumtaxat avocationis causarum, liceat Episcopo pro tempore existenti transferri facere reos ad carceres Curiæ Juvenacen., ubi ipse resederit; sed hoc fiat æqua moderatione, & raró, justisque de causis, & in rebus arduis & gravioribus. Quodque modernus & pro tempore existens Juvenacen. & Terlitien. Episcopus, pro Ordina-

tionibus Presbyterorum, ac concursibus super Parochialibus Ecclesiis ad formam decretorum Concilii Tridentini habendis, aliisque rebus hujusmodi, Examinatores Synodales in Ecclesia Terlitien. eligere atque habere debeat, a quibus etiam Clerici & Presbyteri Ecclesiæ Juvenacen. examinari possint, si, dum Episcopus pro tempore in Civitate Terlitien. resederit, opus fuerit: & è converso idem servetur, quando Episcopum in Civitate Juvenacen. residere contigerit. Ipseque modernus, & pro tempore existens Juvenacen. & Terlitien. Episcopus temporibus ab eodem Concilio Tridentino præscriptis in Ecclesia Cathedrali Juvenacen. residere teneatur: Curet tamen residere etiam in Ecclesia Cathedrali Terlitien. signanter in aliquibus diebus solemnioribus; Pro cujus habitatione, habita per modernum Episcopum Ecclesiæ Terlitien. possessione, tradantur Ædes Archipresbyterales, quæ in ejus & pro tempore existentis Episcopi prædicti plenum dominium transire debent cum omnibus earum partibus & membris, exceptis tamen quæ locari solent, nempè Piscinæ olei, stabula, officina, aliaque hujusmodi, ex quibus redditus Mensæ Archipresbyteralis constitui consueverunt, quorum fructus, redditus & proventus eidem Antonio Archipresbytero inferius reservamus. Archivium itidem Archipresbyterale cum omnibus scripturis & documentis ad Ecclesiam Terlitien. spectantibus, salvum & integrum servare teneatur; neque scripturas aliò transferre possit; Quinimo Capitulum Ecclesiæ Terlitien. quocumque tempore a Custode Archivii hujusmodi pro tempore rationem officii sui & scripturarum ejus fidei commissarum reposcere possit & valeat. Ac modernus & pro tempore existens Episcopus Juvenacen. & Terlitien. ex quocumque titulo, causa, vel prætextu, etiam constructionis, aut refectionis Ædificiorum, monumenta, insignia, lapides, & inscriptiones ad præteritos Archipresbyteros & Capitulum Terlitien. spectantes nunquam amovere, delere, aut deformare possit; Sed & teneatur in novis Ædificiis constituendis, vel veteribus restaurandis, fideliter reponere & conservare. Quodque unicam Synodum Diœcesanam habeat. Prima autem, quæ post præsentis gratiæ concessionem pro utraque Diœcesi celebrabitur, habeatur in Ecclesia Juvenacen.; & deinde liberum sit Episcopo pro tempore existenti eamdem Synodum in una vel altera Ecclesia, seu Juvenacen. seu Terlitien. congregare; & in ea, quoties illam haberi contigerit, Capitulum Juvenacen. semper præcedat Capitulo Terlitien. Dicto vero moderno & pro tempore existenti Juvenacen. & Terlitien. Episcopo, donec prædictus Antonius Archipresbyter infrascriptos fructus, sibi ut infra reservandos, perceperit, a nunc & pro tempore existentibus Capitulo, & Canonicis, ac Locis piis Terlitiensibus centum ducati Regni Neapolitani &c. annuatim persolvantur, absque eo quod modernus & pro tempore existens Juvenacen. & Terlitien. Episcopus prædictus aliquid aliud prætendere possit; Non comprehensis tamen in eisdem centum ducatis monetæ prædictæ, juribus Curiæ, aliisque ex literis patentibus collationis Beneficiorum Ecclesiasticorum, Canonicatuum, & Dignitatum provenientibus, quæ a die captæ possessionis, ad modernum, donec vixerit, ac Juvenacen. & Terlitien. Ecclesiis prædictis præfuerit, & deinde ad pro tempore existentem Juvenacen. & Terlitien. Episcopum pertinebunt. Ipseque modernus & pro tempore existens Juvenacen. & Terlitien. Episcopus, pro visitatione Ecclesiarum, & Locorum piorum Civitatis Terlitien., nullam procurationem exigere possit; Sed pro Cathedratico & Synodatico, ac subsidio charitativo, & pro quocumque alio titulo, ac jure, percipere debeat annuos ducatos quadraginta ejusdem monetæ &c. quin ullum aliud subsidium charitativum a nunc & pro tempore existentibus Capitulo, & Canonicis ejusdem Ecclesiæ Terlitien., præter ipsos ducatos quadraginta monetæ prædictæ, prætendere queat; adeout sit in arbitrio & libera voluntate eorumdem Capituli & Canonicorum, ac Civium Terlitiensium, ea, quæ ab Archipresbyteris pro tempore exigi hoc nomine solebant, illi, si velint, subministrare. Post decessum tamen, seu ad alicujus Ecclesiæ regimen promotionem dicti Antonii Archipresbyteri, quem dictus Paulus Episcopus tam proprio, quàm in præfatis Juvenacen. & Terlitien. Ecclesiis successorum suorum nomine, tum etiam Deputati Capituli & Canonicorum, ac Communitatis Terlitien. in pacifica perceptione eorumdem fructuum sibi, ut præfertur, inferiùs reservandorum non molestandi se obligarunt, in ipsorum fructuum perceptione, & fruitione modernus, & pro tempore existens Juvenacen., & Terlitien. Episcopus succedat, non comprehensa tamen in eisdem fructibus ea portione, quam nunc ex bonis ad Capitulum & Canonicos Ecclesiæ Terlitien. spectantibus dictus Antonius Archipresbyter percipit; sed ea integrè, atque omnino, cum omnibus suis fundis, ad eosdem Capitulum, & Canonicos Terlitien. revertatur.

§. 10. Cumque prædictus Antonius Archipresbyter, ut omnibus litibus, & controversiis hujusmodi in futurum occasio adimatur, eumdem Archipresbyteratum, quem tunc, ut præfertur, obtinebat, in prædictis manibus nostris, ad præmissorum effectum, reservatis tamen sibi validè infrascriptis fructibus, redditibus, & proventibus, & non aliàs, aliter, nec alio modo resignaverit, Nosque resignationem hujusmodi pariter, ut præfertur, admittentes, Archipresbyteratum prædictum, cujus, & illi forsan annexorum, fructus, redditus, & proventus, etiam unà cum incertis, centum octoginta ducatorum auri de Camera, secundum communem æstimationem, valorem annuum, ut etiam accepimus, non excedunt &c. sive præmisso, sive alio quovis modo, aut ex alterius cujuscumque persona, seu per similem, aut aliam liberam resignationem dicti Antonii, vel cujusvis alterius de illo in Romana Curia, vel extra eam, etiam coram Notario publico, & Testibus sponte factam, aut assecutionem alterius Beneficii Ecclesiastici quavis auctoritate collati, non tamen si per obitum vacet, etiam si tanto tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranensis statuta Concilii ad Sedem prædictam legitimè devoluta, dictusque Archipresbyteratus dispositioni Apostolicæ specialiter, vel aliàs generaliter reservatus existat, & super eo inter aliquos lis, cujus statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, dummodo ejus dispositio ad Nos hac vice pertineat, illiusque titulum collativum, denominationem, naturam, & essentiam Archipresbyteratus dignitatis principalis collativæ, ita quod ille ex nunc collativus esse desinat, & si de cætero ut talis in titulum collativum conferri, aut impetrari, aut aliàs de illo quovis modo disponi contigerit, collationes, provisiones, impetrationes, & quævis aliæ dispositiones hujusmodi de illo sic faciendæ, nullæ, & invalidæ, nulliusque roboris, vel momenti existant, nullique suffragentur, aut coloratum titulum possidendi cuiquam tribuant, Apostolica auctoritate prædicta, etiam perpetuò supprimimus, & extinguimus.

§. 11. Illisque sic suppressis, & extinctis, in eadem Ecclesia Terlitien. per Nos in Cathedralem erecta &c., ut illa majori cum honorificentia & decore deserviatur, unum Archidiaconatum,

qui

qui in eadem Ecclesia Terlitien. &c., dignitas post Pontificalem major, & Sedi Apostolicæ prædictæ semper reservatus existat, pro uno Presbytero futuro in ea Archidiacono, qui dictæ Ecclesiæ Terlitien. &c. illiusque Capituli caput existat, & tam in Choro, quàm in Capitulo, Processionibus, aliisque actibus, & functionibus Capitularibus tam publicis, quàm privatis, præsit, ac præeminentiam, & præcedentiam, primumque, & digniorem locum, nec non vocem activam, & passivam, & votum in eodem Capitulo habeat. Ac unum Archipresbyteratum, qui etiam in eadem Ecclesia Terlitien. &c. secunda Dignitas existat, pro uno Presbytero futuro in ea Archipresbytero, cui omnimoda animarum dilectorum Filiorum Parochianorum ejusdem Ecclesiæ Terlitien. &c. cura, quæ ante dictæ Collegiatæ Ecclesiæ, quæ etiam Parochialis existebat, suppressionem, & extinctionem per Nos per præsentes, ut præfertur, factas hujusmodi, per unum, & alterum, seu plures Vicarios amovibiles Curatos nuncupatos exercebatur, in futurum perpetuò immineat; quique etiam tam in Choro, quàm in Capitulo, Processionibus, aliisque functionibus, & actibus Capitularibus publicis, & privatis hujusmodi, secundum locum post Archidiaconum, ac etiam vocem activam, & passivam, nec non votum in ipso Capitulo habeat. Ipsique Archidiaconus, & Archipresbyter pro tempore futuri unà cum aliis Dignitates per Nos, ut infra, declarandas inibi obtinentibus, nec non Canonicis dictæ Ecclesiæ Terlitien. &c. pro tempore existentibus, Capitulum in posterum dumtaxat constituere debentibus, illius Capitulum hujusmodi in futurum tantum constituant, & apud illam personaliter residere, & in ea quoque unà cum prædictas Dignitates per Nos, ut infra, declarandas inibi, ut præfertur, obtinentibus, ac Canonicis prædictis, Divina Officia, cæterasque Ecclesiasticas functiones inibi celebrare, horasque Canonicas tam diurnas, quàm nocturnas decantare, recitare, & psallere, ac eidem Ecclesiæ Terlitien. &c. in omnibus, & per omnia laudabiliter deservire, illiusque statuta imposterum edenda debitè, exactèque observare debeant, & teneantur. Nec non omnibus, & singulis Privilegiis, exemptionibus, facultatibus, & libertatibus, immunitatibus, præeminentiis, gratiis, honoribus, antelationibus, indultis, & prærogativis, quibus aliarum Cathedralium post Pontificalem majores, ac etiam in eis inferiores Dignitates de jure, & de consuetudine, aut aliàs quomodolibet gaudere solent, eisque debentur, respectivè gaudere liberè, & licitè possint, & valeant; Cum onere tamen, quod Archipresbyteratum per Nos per præsentes, ut præfertur, erectum pro tempore obtinens, sibi de idoneis Vicariis Curatis ad ejus nutum amovibilibus, qui eum juxta Populi necessitatem in administratione Sacramentorum coadjuvent, providere teneatur, eadem Apostolica auctoritate pariter perpetuò erigimus, & instituimus; illisque sic per Nos per præsentes erectis, & institutis pro Archidiaconatus, & Archipresbyteratus hujusmodi congrua, & competenti dote, illosque pro tempore respectivè obtinentium congrua sustentatione, ex nunc videlicet Archidiaconatum, & Archipresbyteratum prædictos pro tempore respectivè obtinentibus simplicem participationem distributionum quotidianarum dictæ Ecclesiæ Terlitien. &c. inservientibus, & in ea interessentibus dari solitam, donec & quousque infrascripta fructuum, redditutum, & proventuum reservatio per dicti Antonii decessum, seu ejus promotionem præfatam cessaverit; Ipsa verò fructuum, redditutum, proventuum prædictorum reservatione, sic, ut præfertur, cessata, Archidiaconatui videlicet ultra simplicem earumdem distributionum quotidianarum participationem prædictam, quinquaginta ducatorum monetæ prædictæ: Archipresbyteratui verò per Nos per præsentes, ut præfertur, erectis præfatis, pariter ultra simplicem dictarum distributionum quotidianarum participationem hujusmodi, aliorum quinquaginta ducatorum ejusdem monetæ respectivè summas, a mensa Archipresbyterali dicti Archipresbyteratus per Nos per præsentes, ut præfertur, suppressi desumendas.

§. 12. Ipsique Archipresbyteratui prædicto omnia emolumenta, & jura tam certa, quàm incerta, primitias, & Stolæ nuncupata, ratione exercitii curæ animarum lucrifieri, & percipi solita, quæ antea ad primodictos Vicarios Curatos spectabant, & pertinebant; ita quod liceat futuris ejusdem Ecclesiæ Terlitien. Archidiacono, & Archipresbytero summas præfatas eisdem modo, & forma, quibus ante dictæ Collegiatæ Ecclesiæ, nec non ejusdem Archipresbyteratus, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ac suppressi, & extincti respectivè suppressionem, & extinctionem hujusmodi, Mensæ Archipresbyterali, & Archipresbyteratui per Nos per præsentes, ut præfertur, suppresso, & extincto, competebat: Eidemque Archipresbytero pro tempore futuro, omnia emolumenta, & jura præfata prædictis Vicariis Curatis antea competentia, cum prædicto tamen onere secundodictos Vicarios ad nutum amovibiles, ut præfertur, habendi; ac cum hoc etiam, quod quotiescumque ipse futurus Archipresbyter, prout etiam Vicarii Curati, ut præfertur, deputandi prædicti, si in dicta Ecclesia Terlitien. Presbyteri Participantes extiterint, in exercitio curæ animarum hujusmodi, ac Sacramentorum administratione occupati fuerint, pro præsentibus habeantur, dictasque distributiones pro rata eis respectivè debitas lucrari possint, & valeant; quodque Capitulum, & Canonici dictæ Ecclesiæ Terlitien., nec non Confratres Confraternitatis Sanctissimi Corporis Christi nunc etiam pro tempore existentes, illa omnia, quæ ante Archipresbyteratus per Nos per præsentes erecti præfati erectionem hujusmodi primodictis Vicariis Curatis pro administratione Sacramentorum, & respectivè associatione Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti subministrare solebant, ea itidem omnia absque ulla prorsus differentia & diminutione, ad præmissorum effectum, Archipresbyteratum prædictum per Nos per præsentes, ut præfertur, erectum, nunc & deinceps pro tempore obtinenti subministrare respectivè debeant, & teneantur, respectivè percipere, exigere, lucrare, ac in eorum, & utriusque eorum respectivè usus, & utilitatem convertere, Diœcesani loci, vel cujusvis alterius licentia desuper minimè requisita, Apostolica auctoritate prædicta similiter perpetuò applicamus, & appropriamus.

Futuri Archipresbyteri jura & onera statuuntur.

§. 13. Præterea quod Primiceriatus nunc secunda, deinceps tertia cum eadem præeminentia in Choro, quam primus Cantor de præsenti habet, & primus Cantoratus nunc tertia, in futurum quarta, qui custodiam Archivii Capitularis perpetuò habeat, adeo ut ipse semper, ac perpetuò sit unus ex custodibus Archivii; Alter verò, seu secundus Cantoratus, nunc quarta, imposterum quinta, etiam Sacrista nuncupandus, ad quem Custodia Sacrarii, & sacræ supellectilis, sacrorumque vasorum semper pertineat, respectivè dignitates dictæ Ecclesiæ Terlitien. per Nos in Cathedralem Ecclesiam per præsentes, ut præfertur, erectæ, dictæque Ecclesiæ Juvenacen., etiam per

De aliis Dignitatibus, & Canonicatibus, novæque Cathedralis Ecclesiæ Capitulo.

præſentes, ut præfertur, æquè principaliter unitæ, exiſtant; illæque, prout omnes ſinguli Canonicatus, & Præbendæ ejuſdem Eccleſiæ Terlitien. ab illa, ac illos ad præſens reſpectivè obtinentibus, abſque nova illarum, ac illorum reſpectivè proviſione, ut priùs, obtineri, ac retineri poſſint, & debeant: Illaſque, ac illos nunc, ut præfertur, & in futurum reſpectivè obtinentes, Dignitates, & Canonici Cathedralis Eccleſiæ Terlitien. prædictæ ſic per Nos, ut præfertur, erectæ exiſtant; iique tantum, ſalvis tamen juribus Presbyterorum participantium, Capitulum dictæ Eccleſiæ Terlitien. per Nos in Cathedralem Eccleſiam erectæ, dictæque Eccleſiæ Juvenacen. æquè principaliter unitæ conſtituant, iiſdemque redditibus fruantur, quibus hactenus ſunt gaviſi; ita quod Primiceriatus, ac Cantoratus primus, necnon alter, ſeu ſecundus Cantoratus, etiam Sacriſta nuncupandus hujuſmodi, illoſque pro tempore reſpectivè obtinentes, ſimiliter & pariformiter omnibus, & ſingulis privilegiis, exemptionibus, facultatibus, libertatibus, immunitatibus, præeminentiis, gratiis, honoribus, antelationibus, indultis, & prærogativis, quibus ſimiles inferiores dignitates aliarum Eccleſiarum Cathedralium de jure, & conſuetudine gaudere ſolent, itidem gaudere liberè, & licitè poſſint, & valeant, & quilibet eorum poſſit, & valeat, Apoſtolica auctoritate prædicta ſimiliter perpetuò declaramus.

Erectio Præbendæ Theologalis, & Pœnitentiariæ Epiſcopo injungitur.

§. 14. Et ulteriùs, quod modernus Epiſcopus Juvenacen., ſtatim ac dictæ Eccleſiæ Terlitien. per Nos in Cathedralem, ut præfertur, erectæ, dictæque Eccleſiæ Juvenacen. æquè principaliter unitæ poſſeſſionem vigore earumdem præſentium aſſecutus fuerit, in eadem Eccleſia Terlitien., unum, & unam in Theologalem, ac alterum & alteram ex Canonicatibus, & Præbendis dictæ Eccleſiæ Terlitien. in Pœnitentiariam reſpectivè præbendas, ad præſcriptum Concilii Tridentini, ordinaria ejus auctoritate erigere debeat, & teneatur.

Forma collationis, & proviſionis Dignitatum, & Canonicatuum Terlitien. in futurum ſervanda.

§. 15. Quodque Archipresbyteratus prædictus per Nos per præſentes, ut præfertur, erectus, ac Dignitates etiam per Nos per præſentes, ut præfertur, declaratæ; necnon Canonicatus, & Præbendæ, ac omnia, & ſingula dictæ Eccleſiæ Terlitien., aliaque ſi quæ ſint in aliis Civitatis & Diœceſis Terlitien. Eccleſiis conſiſtentia Beneficia Eccleſiaſtica, reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis ſemper ſubjaceant. Ipſeque & illæ, ac illi, & illa cuicumque ex Eccleſiaſticis, ſeu Presbyteris, etiam extraneis, & non Terlitienſibus, per Nos, & Sedem Apoſtolicam liberè; eiſdem verò reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis ceſſantibus, Clericis, ſeu Presbyteris, Civibus tamen Terlitienſibus, per modernum, & pro tempore exiſtentem Juvenacen., & Terlitien. Epiſcopum ordinaria ejus auctoritate præfata (exceptis tamen aliquibus, non tamen pluribus, etiam perpetuis ſimplicibus, & perſonalem reſidentiam non requirentibus Beneficiis Eccleſiaſticis Civitatis Terlitien., quæ modernus, & pro tempore exiſtens Epiſcopus Juvenacen., & Terlitien. prædictus, eiſdem reſervationibus, & affectionibus Apoſtolicis, ut præfertur, ceſſantibus, Clericis, ſeu Presbyteris, etiam non Terlitienſibus ſibi benemeritis, & ſuis familiaribus, canonicè tamen conferre poſſit, & valeat,) ſemper, & in perpetuum reſpectivè conferantur, eadem Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, & ordinamus.

Facultas Capituli Terlitien. condendi ſibi leges, & ſtatuta.

§. 16. Ac demum futuris Archidiacono, & Archipresbytero, ac modernis, & pro tempore exiſtentibus Primicerio, ac primo Cantori, & alteri, ſeu ſecundo Cantori, etiam Sacriſtæ nuncupando, nec non Canonicis dictæ Eccleſiæ Terlitien., ut ipſi tantum capitulariter congregati pro dictæ Eccleſiæ Terlitien., & illius menſæ Capitularis, nec non Sacriſtiæ, illorumque rerum, & bonorum, ac jurium, tam ſpiritualium, quàm temporalium, proſpero, & felici regimine, gubernio, & directione, nec non onerum illis reſpectivè incumbentium ſupportatione, Divinorum Officiorum, Proceſſionum, Funeralium, Anniverſariorum, & Suffragiorum celebratione, diſtributionum quotidianarum, & aliorum emolumentorum quorumcumque exactione, repartitione, perceptione, & diviſione, pœnarumque per abſentes, ac Divinis Officiis ſuis loco, & tempore non intereſſentes, ſeu onera, & miniſteria eis, & eorum cuilibet incumbentia ſubire negligentes incurrendarum, incurſu, ſingulorum præſentiis, & abſentiis notandis, cœremoniis, & ritibus in dicta Eccleſia Terlitien., illiuſque Choro, Capitulo, Proceſſionibus, & aliis actibus hujuſmodi ſervandis, Officialibus, & Miniſtris dictæ Eccleſiæ Terlitien. neceſſariis deputandis, & amovendis, ac miniſteriis per ſeipſos ſubeundis, ſalariis, & ſtipendiis præſtandis, ac quibuſvis aliis rebus in præmiſſis, & circa præmiſſa quomodolibet neceſſariis, & opportunis, quæcumque ſtatuta, ordinationes, capitula, & decreta, licita tamen & honeſta, ac ſacris Canonibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, decretiſque Concilii Tridentini prædicti minimè adverſantia, & per Ordinarium Loci priùs examinanda, & approbanda, edendi, & edita declarandi, interpretandi, & in meliorem formam redigendi, & reformandi, ſeu alia de novo ex integro eiſdem ſacris Canonibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, decretiſque prædictis minimè adverſantia, &, ut præfertur, per Ordinarium Loci priùs examinanda, & approbanda, & per eos, ad quos ſpectat, & pertinet, & pro tempore ſpectabit, & pertinebit obſervanda ſub pœnis in contravenientes infligendis ſimiliter edendi, plenam, & omnimodam facultatem, poteſtatem, & auctoritatem, dicta Apoſtolica auctoritate ſimiliter perpetuò concedimus, & impertimur.

§. 17. Præſentes quoque ſemper, & perpetuò validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere debere, an nullo unquam tempore, ex quocumque capite cum qualibet cauſa quantumvis juridica, & legitima, etiam ex eo, quod cauſæ, propter quas eædem præſentes emanarunt, adductæ, verificatæ, & juſtificatæ non fuerint, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, vel invaliditatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut quolibet alio quantumvis magno, ſubſtantiali, ſubſtantialiſſimo, inexcogitato, & inexcogitabili, ac ſpecialem, & individuam mentionem, & expreſſionem requirente defectu, ſeu etiam ex eo, quod in præmiſſis, eorumque aliquo, ſolemnitates, & quævis alia ſervanda, & adimplenda, ſervata, & adimpleta non fuerint, aux ex quocumque alio capite, aut jure, vel facto, ſeu ſtatuto, vel conſuetudine aliqua reſultante, ſeu etiam enormis, enormiſſimæ, totaliſque læſionis, aut quocumque alio colore, prætextu, ratione, vel cauſa, etiam quantumvis juſta, rationabili, legitima, juridica, pia, privilegiata, & tali, quæ ad effectum validitatis præmiſſorum, neceſſariò exprimenda foret; aut quod de voluntate noſtra, & aliis ſuperiùs expreſſis nullibi appareret, ſeu aliàs probari poſſet, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, aut controverſiam revocari, aut ad terminos juris reduci, vel adverſus illas reſtitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam & terminos juris, aut aliud quodcum-

que juris, vel facti, aut gratiæ remedium impetrari, seu quomodolibet etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus concesso, & impetrato, aut emanato, quempiam uti, seu se juvare in judicio, vel extra posse; neque ipsas præsentes sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus per quascumque Literas, & Constitutiones Apostolicas, aut Cancellariæ nostræ Apostolicæ Regulas quandocumque, etiam in crastinum assumptionis nostræ, & Successorum nostrorum ad prædicti Summi Apostolatus apicem, ut aliàs sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiamsi de eisdem præmissis, eorumque toto tenore, ac data specialis mentio fiat, editas, & imposterum edendas comprehendi, sed semper & omnino ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas fore & esse.

a irri-

§. 18. Sicque & non aliàs per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii nostri Apostolici prædicti Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, Sedisque Apostolicæ prædictæ Nuncios, & alios quoscumque, quavis auctoritate, potestate, facultate, prærogativa, & privilegio fungentes, ac honore, & præeminentia fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, in quocumque judicio, & in quacumque instantia, judicari & definiri debere: & quidquid secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus irritum, & inane decernimus.

siones, lores tatum, æben- ., de s supra.

§. 19. Et nihilominus Archidiaconatum prædictum, cujus vigintiquatuor, computatis verò distributionibus quotidianis, quinquaginta, Felici de Paù U. J. D. &c., alterum seu secundum Cantoratum per Nos in quintam Dignitatem per præsentes declaratum obtinenti; Et Archipresbyteratum prædictum per Nos per præsentes, ut præfertur, erectos & institutos, cujus etiam vigintiquatuor, computatis verò distributionibus quotidianis, aliisque incertis, sexaginta, a primævis illorum erectione, & institutione per Nos per præsentes, ut præfertur, factis hujusmodi vacantes, Nicolao Josepho Lategola, etiam U. J. D. &c. Canonicatum & Præbendam dictæ Ecclesiæ Terlitien. obtinenti, eadem Apostolica auctoritate respectivè conferimus, & de illis etiam respectivè providemus; Ipsumque alterum seu secundum Cantoratum, etiam Sacristam, ut præfertur, nuncupandum, per Nos in quintam Dignitatem, ut præfertur, declaratum, ad quem in futurum pro tempore obtinentem custodia Sacrarii, & sacræ suppellectilis, sacrorumque vasorum semper pertineat, ut præfertur, & quem per solam gratiæ de dicto Archidiaconatu per Nos dicto Felici Apostolica auctoritate per præsentes factæ concessionem vacare decernimus, ac cujus etiam, computatis distributionibus quotidianis, vigintiquatuor, Francisco Xaverio Taralli U. J. D. &c. Canonicatum & Præbendam dictæ Ecclesiæ Terlitien. obtinenti, ac primodictos, quos per solam gratiæ de dicto Archipresbyteratu per præsentes, ut præfertur, erecto, per Nos eidem Nicolao Josepho dicta Apostolica auctoritate, etiam per præsentes factæ concessionem vacare quoque decernimus, ac quorum etiam computatis distributionibus quotidianis vigintiquatuor, Francisco Paulo Lopez &c. secundodictos verò Canonicatum & Præbendam ejusdem Ecclesiæ Terlitien., quos per solam gratiæ de præfato altero seu secundo Cantoratu dicto Francisco Xaverio, ut infra, faciendæ concessionem similiter vacare decernimus, ac quorum pariter, etiam computatis distributionibus quotidianis, aliorum vigintiquatuor ducatorum auri de Camera, respectivè fructus, redditus, & proventus secundum communem æstimationem prædictam valorem annuum, ut itidem accepimus, non excedunt, juxtà decreta hujusmodi apud Sedem Apostolicam prædictam respectivè vacantem, & vacantes &c. Alexio Rubino &c. Presbyteris, ex dicta Civitate Terlitien. respectivè oriundis, dilectis pariter Filiis, cum annexis hujusmodi, & quoad primo & secundodictos Canonicatus, & Præbendas, plenitudine juris Canonici, ac omnibus respectivè juribus, & pertinentiis suis, Apostolica auctoritate prædicta, etiam conferimus, & de illo & illis etiam respectivè providemus; decernentes, prout est, irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel imposterum contigerit attentari.

Reservatio fructuum Archipresbyteratus suppressi, favore Resignantis.

§. 20. Et insuper eundem Antonium, ut ex resignatione sua hujusmodi, ad pacem dictæ Ecclesiæ Terlitien. per Nos in Cathedralem Ecclesiam per præsentes, ut præfertur, erectæ, dictæque Ecclesiæ Juvenacen., etiam per præsentes æquè principaliter unitæ, restituendam, & in ea Divinum cultum augendum, restituendamque Ecclesiasticam disciplinam, ut præfertur, facta, nullum sibi præjudicium, prout juris est, inferatur, nec non attento dicti Pauli Episcopi tam proprio, quàm ejus successorum dictæ Ecclesiæ Juvenacen. Præsulum nomine, ac etiam modernorum Deputatorum tam Capituli ejusdem Ecclesiæ Terlitien., quàm Communitatis Civitatis Terlitien. consensu de non molestando ipsum Antonium, sive ejus Procuratorem legitimum in exactione & perceptione infrascriptorum fructuum, reddituum, & proventuum desuper respectivè præstito, in præmissis gratioso favore prosequi volentes, eidem Antonio omnes & singulos fructus, redditus, & proventus mensæ Archipresbyteralis dicti Archipresbyteratus per Nos per præsentes, ut præfertur, suppressi & extincti, nempè piscinæ olei, stabulorum officinæ, & aliorum hujusmodi, & qui notantur in Platea mensæ Archipresbyteralis, comprehensis potissimum mortuariis, sive juribus funerum, strenis, transactionibus actuum cum Capitulo Terlitien., franchigiis super Gabella farinæ, & oblationibus, quæ in Sancti Michaëlis Archangeli, ac Purificationis B. Mariæ Virginis respectivè festis diebus dari consueverunt, & dantur, ex quibus ante Archipresbyteratus prædicti suppressionem & extinctionem redditus mensæ Archipresbyteralis constituebantur, & quos ipse Antonius ad præsens percipit, usque ad illius decessum, aut ejus promotionem ad alicujus Ecclesiæ regimen tantum, & non ultra, itaquod pòst ejusdem Antonii decessum, aut promotionem hujusmodi, in illorum integra perceptione & fruitione modernus, & pro tempore existens Juvenacen. & Terlitien. Episcopus succedere debeat, ut præfertur, Apostolica auctoritate prædicta ipsarum tenore præsentium reservamus, concedimus, & assignamus.

Deputatio Executorum.

§. 21. Quocirca eidem Episcopo Bituntino, ac Venerabilibus Fratribus Nostris Ruben., & Andrien. Episcopis motu simili per præsentes committimus, & mandamus &c. &c.

Derogationes.

§. 22. Non obstantibus, quatenùs opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ præ-

dictæ Regulis de jure quæsito non tollendo, ac de exprimendo vero annuo valore in Beneficiorum suppressionibus, ac in concessionibus de quibuscumque fructibus, & bonis Ecclesiasticis, necnon de eisdem suppressionibus perpetuis committendis ad partes, etiam vocatis ad id interesse habentibus, ac Lateranen. Concilii novissimè celebrati suppressiones perpetuas, nisi in casibus a jure permissis, fieri prohibentis, aliisque in contrarium præmissorum quomodolibet editis, vel edendis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibus, Universalibus Conciliis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictæque Ecclesiæ Juvenacen., ac ante illius erectionem, & unionem præfatas per Nos, ut præfertur, factas, Ecclesiæ Terlitien. prædictæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, eorumque reformationibus, & novis additionibus, stylis, & usibus, ac consuetudinibus eorum immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis illis, & quibuscumque Superioribus, & Personis, etiam specifica, & expressa, ac invidiva mentione dignis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, aut aliàs quomodolibet, etiam iteratis vicibus, in contrarium præmissorum concessis, approbatis, confirmatis, & innovatis; etiamsi in eis caveatur expresse, quod illis per quascumque Literas Apostolicas, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concessas, & quascumque etiam derogatoriarum derogatorias in se continentes, derogari non possit, neque censeatur derogatum. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, hic inserti forent, eisdem præsentibus pro plenè & sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium, & singulorum validissimum effectum, latissimè, plenissimè, ac sufficienter, hac vice dumtaxat specialiter & expresse, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, harum quoque serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliqui in dicta Ecclesia Terlitien. in Canonicos sint recepti &c. &c.

De Taxa novæ Cathedralis Ecclesiæ Terlitien. in Libris Cameræ describenda.

§. 23. Volumus autem, quod taxa prædictæ Ecclesiæ Terlitien., per Nos in Cathedralem Ecclesiam per præsentes, ut præfertur, erectæ, dictæque Ecclesiæ Juvenacen., etiam per præsentes, ut præfertur, æquè principaliter unitæ, in trigintatribus Florenis auri cum duobus tertiis alterius Floreni similis ex nunc in posterum sit, & ita in libris Cameræ nostræ Apostolicæ describatur &c.

Sanctio.

§. 24. Nulli ergo omninò Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, litium, & causarum hujusmodi extinctionis, avocationis, silentii impositionis, suppressionis, extinctionis, erectionis, unionis, applicationis, appropriationis, statuti, declarationis, collationis, provisionis, decreti, commissionis, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo nono, sexto Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Loco ✠ Plumbi.

J. Datarius.

De Præparatione ad Annum Jubilæi Universalis, ac præsertim de reparandis Ecclesiis Urbis.

Allocutio ad S. R. E. Cardinales habita in Consistorio secreto Feria secunda die 3. Martii anni 1749.

VENERABILES FRATRES.

ANNUS Jubilæi, qui Sanctus vulgò nuncupatur, post hunc annum, quem auspicati jam sumus, indicendus occurrit. Tunc enim vigesimus quintus annus absolvetur, ex quo Benedictus XIII. Prædecessor noster Jubilæum celebravit. Porrò nemo Vestrum ignorat, Constitutione Bonifacii VIII. Prædecessoris nostri sancitum fuisse, ut Annus Jubilæi, nonnisi peractis centum annis indiceretur: quod deinde spatium temporis contractum fuit a Clemente VI. ad annos quinquaginta; & postea ab Urbano VI. Prædecessore quoque nostro ad annos triginta tres redactum. Tandem, post alias vices, quæ in Ecclesiæ Annalibus recensentur, a Paulo II. Prædecessore nostro constitutum fuit, ut Anni Sancti celebritas post annos viginti & quinque in posterum ageretur: quæ sanè laudabilis consuetudo ad hanc usque diem retinetur. Post Bonifacium VIII., qui primus Jubilæum vel instituit, vel saltem restituit, ad hæc usque tempora, septemdecim celebritates Anni Sancti peractæ fuerunt; ideoque decimum octavum numerabitur Jubilæum, quod proximè indicetur.

§. 2. Pontificum verò memoriam repetentes, qui celebritatem ejusmodi peregerunt, Nicolaum V., qui Bononiensem Episcopatum antea gesserat, & Gregorium XIII. Civem Bononiensem deprehendimus. Nos etiam Bononiæ nati, & qui Bononiensem Archiepiscopatum adhuc retinemus, decimum octavum Jubilæum, si Deo placuerit, indicemus, & celebrabimus. Quod si aliter contigerit, Divinæ voluntati Nos omnino subjectos, paratosque ad quælibet Dei judicia subeunda fatemur. Nam oculis nostris obversatur Pauli III. memoria, qui, indicto Jubilæo, mortali hac vita defunctus est, & Julio III. illud absolvendum reliquit. Obversatur etiam exemplum Innocentii XII., qui Portam Sanctam reseravit, quam deinde Clemens XI. occlusit. At verò, quidquid de incerto vitæ cursu Nobis futurum esset, consentaneum tamen visum est, ut superiori Pontificatus Nostri tempore animum & cogitationem nostram converteremus ad Jubilæum, quod ferè oculis nostris semper occurrebat, ut ea, quæ necessaria sunt, opportunè pararentur; cum præsertim ipsa non solùm maximos sumptus, sed plurimum etiam temporis, ut perficiantur, requirant.

§. 3. Vobis nequaquam exponemus hoc loco Vias publicas, quas vel recenter aperuimus, vel dirutas reparavimus, ut facilior ad Urbem aditus, & commodiora universis Romam confluentibus itinera redderentur: ea solùm recensebimus, quæ Romæ a Nobis perfecta sunt, quæ fortasse jam Vobis, Venerabiles

Fra-

Fratres, perspecta sunt & explorata, vel perspici pro vestra voluntate facilè possunt.

§. 4. Equidem Basilicæ Sanctorum Petri & Pauli a Bonifacio VIII. ad Clementem usque VI. visitari unicè consueverant ab iis, qui plenariam Jubilæi Indulgentiam assequi contendebant. Cognita satis est omnibus cura, quam impendimus, ut, operosâ Basilicæ Vaticanæ Testudine confirmatâ, populum ab omni metu, ac suspicione solveremus, cum rumor emanasset, quod moles illa ruinam proximè minaretur. In Basilica verò Sancti Pauli, cum musivum opus, quod supra Chorum adspiciebatur, vetustate labefactatum decidisset, jussimus, illud in pristinum splendorem restitui, quod sanè quamprimum absolvetur. Clemens VI. Basilicis Vaticanæ & Ostiensi Lateranensem quoque visitandam adjunxit, in qua nihil ad majestatem augendam addi posse visum est, cum Prædecessor noster Clemens XII. eamdem Basilicam exteriùs, interiusque, Regiâ planè magnificentiâ, exornaverit. His tribus Basilicis, quas modò enumeravimus, Urbanus VI. Basilicam quoque addidit Sanctæ Mariæ Majoris, seu Sanctæ Mariæ ad Præsepe in Exquiliis, in qua versantur ante oculos omnium, qui ad illam se conferunt, eximii sumptus, qui a Nobis quotidie fiunt, ut illius splendor ac dignitas augeatur.

§. 5. At verò animum nostrum non ad quatuor solùm Basilicas intendimus, quæ tempore Jubilæi invisendæ sunt ab iis, qui, reliquis piis operibus præscriptis operam dantes, plenariam Indulgentiam lucrari desiderant; sed etiam cogitationem nostram ad alias Ecclesias Urbis convertimus. Nemo Vestrum ignorat, quibus exornetur encomiis Ecclesia S. Crucis in Hierusalem, quam Constantinus Imperator in Ædibus Sessorianis extruxit. In illa (ut alias insignes Sanctorum Reliquias recensere omittamus) Titulus Sanctissimæ Crucis religiosè servatur, qui repertus fuit, cum Innocentius VIII. Summum Pontificatum obtineret. Eam Lucius II. Civis Bononiensis a fundamentis restauravit; Beatus autem Nicolaus Cardinalis Albergatus, Civis quoque & Episcopus Bononiensis, ejusdem Ecclesiæ Titulum gessit. Idem Titulus Nobis contigit, cum inter Cardinales versaremur. Itaque eam Basilicam diuturnitate temporis impolitam, ac penè labentem, magnis impensis in eum splendorem, quem nunc videtis, restituendam curavimus: viam quoque amplam, ac spatiosam ab ipsa Sessoriana Basilica ad aliam Lateranensem aperuimus.

§. 6. Inter alias Ecclesias, quæ jussu ac pietate Constantini Imperatoris conditæ fuerunt, S. Martini in Montibus Templum adnumeratur, quod etiam Titulus Equitii dicitur, eò quòd extructum fuerit in prædio Presbyteri, qui eo nomine appellabatur. Ejus partes subterraneas Cardinalis Gabriel Palæottus, Civis Bononiensis, & primus ejusdem Civitatis Archiepiscopus, marmore obduxit & exornavit. Porrò haud satis perspicui oculisque subjecti sunt non exigui sumptus, quos in eo loco impendimus. Verùm, qui pristinam illius Templi conditionem cognitam habuerunt, minimè ignorant, magnum illud Ædificium, non una ex parte labefactatum, consistere in hanc usque diem vix potuisse, nisi perfecta fuissent a Nobis ea omnia, quæ ad ejus ruinam ac perniciem vitandam, necessaria putabantur.

§. 7. Exploratum quoque Vobis arbitramur, Templum Sanctæ Mariæ Angelorum, quod magnam Thermarum Diocletiani partem occupat, a Pio IV. conditum, deinde a Gregorio XIII. Bononiensi Cive ornatum fuisse. Nos quoque, ut illud magis expolitum fiat, curam nostram impendimus; utque in formam pulchriorem redigatur, manus Artificum adhuc operibus exercentur. Siquidem Tabulas pictas ultro concessimus, quæ ad ejusdem Templi venustatem, & Fidelium pietatem augendam plurimùm conferunt. Postremò silentio præteribimus ea, quæ contulimus ad extruendas Sancti Apollinaris magnificas Ædes prope Forum Agonale. Quippe Vobis ipsis ea perspecta fuerunt, cum præsentes interfuistis, quo tempore Aram maximam ejusdem Templi paucis ab hinc mensibus consecravimus.

Et S. Apollinaris.

§. 8. Cum magnam vitæ nostræ partem, antequam ad Summum Pontificatum evecti fuerimus, in hac Urbe nostra peregerimus, Jubilæi celebritatem bis Nos ipsi vidimus; & præsertim incredibile Fidelium ex remotissimis Orbis partibus Romam confluentium desiderium, & piam cupiditatem, ut sacræ antiquitatis monumenta inquirant, & suis ipsi oculis contemplentur: quæ sanè conferunt plurimùm, ut veritas Catholicæ Religionis comprobetur, & hujus S. Sedis auctoritas firmetur. Quamobrem, cum pro novis ædificiis, quæ Prædecessor Noster maximo sumptu, ac splendore perfecit ad Basilicam Lateranensem, necessariò æquatum fuerit solo insigne Triclinium Leonis III. & vetus Sacellum Pontificium, quod apud Patres Pœnitentiarios ejusdem Basilicæ in veteri angustoque Monasterio servabatur, Nos idem Triclinium, & Sacellum Pontificium alio in loco collocavimus, & veterem ipsorum formam ita retinuimus, ut opere ipso veteri renovato, antiquitas tamen non tolleretur, sed illorum pretium, ac memoria integra permanerent. Quo tempore Clemens X. Annum Jubilæi celebravit, Viri pietate, ac religione præditi, Pontifici suaserunt, ut ad binos aditus Amphiteatri Flavii, quod *Colossæum* vulgò dicitur, ea inscribi, & coloribus exprimi juberet, quibus loci Sanctitas, & Martyrum sanguis ob Fidei Catholicæ defensionem ibidem magnâ copiâ profusus indicarentur. Sic enim fore putabant, ut in posterum scandala de medio tollerentur, quæ aliis temporibus contigerant, ac præsertim, cum Summi Pontifices Avenione Sedem haberent. Nam in eodem Amphitheatro tum venationes ferarum, tum alia profana spectacula edita fuerant, quæ Deum, ut memoriæ proditum est, non semel ad justam indignationem, & severam præsentemque ultionem incitarunt. Porrò monumenta ejusmodi, quæ Nos ipsi pluries legimus, quamvis muro depicta, tamen ob assiduas pluvias deformata adeò fuerant, ut intelligi nequaquam possent. Qua de causa jussimus, ut illa marmore incidantur, ne temporis injuriâ labefactentur.

Alia sacræ antiquitatis monumenta restaurata.

Triclinium & Sacellum Lateranense.

Amphitheatrum Flavium.

§. 9. Piâ constantique traditione ad Nos pervenit, quod Sanctus Petrus Apostolus, victo & prostrato Simone Mago, Gentilium furorem in se vehementer concitaverit; ideoque Fidelium studiis, ac voluntati obtemperans, consilium cœperit Urbis relinquendæ, donec commota tempestas sedaretur. At verò amantissimum in Porta Salvatorem Jesum Christum offendens, eumque interrogans: *Domine quò vadis?* cum hoc responsum accepisset: *Venio iterum crucifigi*: apertè intellexit Apostolus, sibi redeundum in Urbem, Crucis martyrium expectandum. Quod planè ita contigit; nam paulo post Cruci affixus cursum suum consummavit. Hujus rei veritatem testimonio suo certissimè comprobat S. Ambrosius in sermone contra Auxentium; nulliusque ponderis habenda est censura, qua Velenus, ac Basnagius impudentissimè audent infringere Sancti Doctoris auctoritatem.

Cogitatum etiam de monumento apparitionis Jesu Christi B. Petro Apostolo.

§. 10. A porta Capena, quæ nunc a Sancto

Sebastiano nuncupatur, parum distat Sacellum, quod vulgò dicitur *Sancta Maria Plantarum*, de quo primus Petrus de Natalibus Exquilinus Episcopus mentionem facit, qui decimo tertio sæculo scripta sua posteritati commendabat. Nihil desiderandum modò est illi Sacello, quod Cardinalis Scipio Burghesius restaurandum susceperat, & postremò Cardinalis Franciscus Barberinus senior perfecit. Non longè occurrit aliud Sacellum rotundæ figuræ, quod initio præteriti seculi Cardinalis Reginaldus Polus extruendum curavit. Duæ feruntur opiniones. Nam plures existimant, Christum Dominum Sancto Petro apparuisse in eo loco, ubi Sacellum Sanctæ Mariæ Plantarum consurgit; ibique suorum pedum vestigia marmore impressa reliquisse, quod in Ecclesia Sancti Sebastiani modò asservatur. Sed vulgaris ferè omnium sententia Christum se Petro ostendisse affirmat in eo loco, ubi, jussu Cardinalis Poli, Sacellum rotundæ figuræ conditum adspicitur. Illud modò penè dirutum est; & Nos ipsi restaurare, & ornare sæpe illud cogitavimus, quam voluntatem animumque nondum deposuimus.

Sed ob incertitudinem loci, dilatum consilium.

§. 11. Sed quantò certiores sumus de admirabili illa apparitione, quæ Sancto Petro contigit, tantò incerti versamur de loco, ubi statuenda illa procul omni dubio videatur. Quare dubitandum meritò est, si illud Sacellum reparandum suscipimus, ubi locum apparitionis, sicut antea diximus, vulgus constituit, falsò aliquos esse interpretaturos, id a Nobis peractum fuisse, ut popularem opinionem, ratam, firmamque redderemus; quod sanè non mediocre afferret periculum. Siquidem, cum gravissimæ difficultates ad locum apparitionis statuendum proponantur, aditus inde pateret malevolis, & pravæ indolis hominibus, ut ipsam apparitionem, quæ certa est, inficiarentur, locum ejus oppugnantes, qui sanè est incertus, ita ut jure nihil de illo affirmari possit.

§. 12. Sanctus Ambrosius hujusmodi apparitionem in Porta Civitatis accidisse commemorat: *Videns*, inquit, *sibi in Porta Christum occurrere, Urbemque ingredi.* Verùm Sacellum Virginis Plantarum valde a Porta Civitatis sejungitur; longiùs etiam distat Sacellum rotundum a Cardinali Polo excitatum: quamobrem præsens illorum situs parùm loco convenire videtur, in quo, juxta S. Ambrosii testimonium, Petro Apostolo Christus apparuit. Quod si locum, ubi Porta Capena modò sita est, considerantibus, non levis videtur difficultas, quam in medium protulimus; majoris sanè momenti illa judicabitur, si perpendamus, Portam Capenam, quo tempore Christus apparuisse Petro dicitur, ad mille passus interiorem fuisse, & Urbem versùs constitutam. Etenim inter Ecclesiam Sanctæ Balbinæ, & Viridarium Familiæ de Matthæis, tunc temporis posita erat; quæ deinde jussu Aureliani Imperatoris, videlicet ducentis septuaginta annis post Christi mortem, translata fuit in eum locum, ubi nunc etiam perseverat.

Alia in Urbe præstita.

§. 13. Porrò inter ea, quæ ratione futuri Jubilæi perfici curavimus, recensere non dubitamus sacram Pontificii Sacelli supellectilem, quam spatio temporis detritam invenimus, refectam a Nobis & innovatam. Præterea amplificatum, & splendidè auctum Nausocomium Sancti Spiritus in Saxia: licèt ipsum non modò constitutum sit pro excipiendis curandisque peregrinis, qui Romam venientes pro comparanda Jubilæi Indulgentia, in morbum inciderint; sed etiam ut commodiùs in illo versentur reliqui omnes quocumque tempore, qui vel ex Urbe, vel ex aliis locis, ad illud confugiunt, ut corporis morbis liberentur. Exemplis Prædecessorum nostrorum Sixti IV., & Gregorii XIII. adducti sumus ad id peragendum. Primus enim veterem pontem Janiculum, qui modò ab ejus nomine Sixtus appellatur, restituit; alter verò publicam viam aperuit, quæ a Basilica Sanctæ Mariæ Majoris ad Lateranensem perducit, & inter opera ab eis pro Jubileo peracta & pons & via enumerantur. Constat autem, & viam patefactam, & pontem Janiculum restitutum non modò pro illis fuisse, qui tunc temporis Jubilæi causâ a remotissimis partibus Romam venerunt, verùm etiam publicam attulisse, & nunc pariter omnibus afferre commoditatem.

§. 14. Universa, quæ a Nobis gesta sunt, vestris oculis exposuimus; ita tamen, ut illa exigua valde esse cognoscamus. Animus sanè fuisset majora quoque suscipiendi, nisi Pontificium Ærarium penè exhaustum, uti vobis exploratum est, ad Nos pervenisset; & nisi calamitosus undequaque Pontificatus ob peccata nostra, Dei judicio, Nobis contigisset. Porrò ob eam solummodo causam hæc omnia Vobis recensuimus, videlicet ad vestros animos, qualicumque exemplo nostro, inflammandos, ut studiis ac desideriis nostris obsecundetis, quæ sanè ad augendam Dei gloriam, splendoremque Sedis Apostolicæ amplificandum, unicè diriguntur. Romæ existunt Ecclesiæ, quæ Cardinalium Tituli appellantur, & in quibus jurisdictionem quasi Episcopalem exercetis. Insigniores Basilicæ Cardinalem Archipresbyterum obtinent, qui illas moderatur. Regularium Familiæ Ecclesias pariter in hac Urbe possident, & Cardinalem ferè omnes nactæ sunt, cujus tutelæ committuntur. Archisodalitia ferè universa Cardinalis patrocinio fruuntur. Quapropter singulos vehementer hortamur, & quo possumus maximo studio obsecramus ad omnem diligentiam impendendam, ad omnem rationem excogitandam, ut Ecclesiæ, quarum Titulis præditi estis; ut Basilicæ, quarum Archipresbyteri renunciati fuistis; ut demum Ecclesiæ Regularium, vel Sodalidatum, quarum patrocinium obtinetis, præsentis anni spatio convenienter aptentur, & exornentur, & nihil eorum desit, quæ necessaria in illis judicantur; ut confluentes populi futuro anno, cum Jubilæum celebrabitur, Sacras Dei Ædes intueantur, quales omnino hæc Civitas requirit, quæ Orbis Terræ Caput, & Vicarii Christi Sedes præ cæteris effulget, & cujus exemplum ac normam reliqua Orbis Christiani Templa sibi debent imitanda proponere. Cardinali nostro Vicario mentem nostram aperiemus pro iis omnibus, quæ statuenda in cæteris Ecclesiis videbuntur.

§. 15. Hæc profectò, quæ antea diximus, externa tantummodò sunt. Alia multa requiruntur ad fructum spiritualem colligendum, cujus gratiâ Jubilæi Annus fuit institutus. Ut hunc quoque finem assequamur, licèt plura Nos ipsi jam perspeximus, & plura animo reputavimus; tamen multa etiam perspicienda, & excogitanda hujus anni cursu relinquuntur, in quibus ope vestra, vestroque consilio libenter uti non prætermittemus. Interim Deum magnopere obtestamur, ut liceat Nobis ad Annum proximi Jubilæi pervenire, ejusque spatium ita exigere, quemadmodum Nicolao V. Prædecessori nostro, quem superiùs nominavimus, feliciter contigit, de quo memoriæ proditum est, Annum Jubilæi peregisse *in Celebritatibus, & Stationibus.*

Pro

Pro Indictione Jubilæi Universalis.

Allocutio ad S. R. E. Cardinales habita in Consistorio Secreto Feria Secunda die 5. Maji anni 1749.

VENERABILES FRATRES.

JAm Vobis exposuimus in Consistorio, quod ineunte Martio habuimus, illa omnia, quæ pro celebrando Jubilæo perfecimus; videlicet, ut Basilicæ, Templa, & sacra hujus nostræ Urbis monumenta splendore magis augeantur. Tunc etiam Vos hortati sumus ad omnem diligentiam impendendam, ut in Ecclesiis, quarum Titulis præditi estis, aut quæ peculiari curâ vestrâ ac patrocinio gaudent, nihil omnino, quod vel ad sacræ supellectilis dignitatem, vel ipsius ædificii majestatem pertinet, ab illis desideretur, qui Romam confluent, ut sacras Indulgentias adipiscantur. In eodem Consistorio pariter indicavimus, defixam esse præcipuè mentem nostram in illis excogitandis, quæ ad fructuosam Jubilæi adeptionem conferre viderentur; eaque vestris oculis subjicere polliciti sumus, ut consiliis vestris uteremur. De his itaque in præsenti Consistorio agemus.

§. 2. Si tum vetusta, tum recentia repetamus Ecclesiæ monumenta, facilè intelligimus, Constitutionem Apostolicam, quâ primò Jubilæum indicitur, promulgari quandoque feriâ quintâ Majoris Hebdomadæ consuevisse post recitatam solemniter Bullam, quæ *in Cœna Domini* nuncupatur. Aliquando in celebritate Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli id contigisse legimus. Aliàs tandem, cum solemnis dies Ascensionis in Cœlum amantissimi Salvatoris nostri ageretur. Equidem consuetudo Jubilæi promulgandi feriâ quintâ majoris hebdomadæ, sicuti primo loco recensuimus, antiquissima est. Publicari verò Jubilæum die festo Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli tum solùm consuevit, cum Sedis Apostolicæ vacatio publicationem hujusmodi, solemni die Ascensionis fieri solitam, impediret. Itaque, cum his postremis temporibus mos obtinuerit indicendi magni Jubilæi ea die, qua Domini in Cœlos Ascensio solemnitèr recolitur; Nos eamdem disciplinam retinentes, Constitutionem ad Jubilæum declarandum in proxima Ascensionis Domini celebritate promulgari decernimus.

§. 3. Omne sanè studium contulimus, ut hujusmodi Constitutio, quæ Vobis singulis jam tradita est, reliquis conformetur, quas Prædecessores nostri ob eamdem Jubilæi causam ediderunt. In hoc solùm auctam Constitutionem nostram agnoscetis, quòd Prædecessores nostri de Pœnitentia solùm verba faciant, quam secundam post naufragium tabulam Patres nuncuparunt, & cujus virtute æterna supplicia simul cum peccati culpa remittuntur. Sacram verò Synaxim minimè commemorant, quam Tridentina Synodus *antidotum* appellat, quo Fideles *liberantur a culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præservantur.* Quocirca piis operibus ad Jubilæum comparandum præscriptis, sumendam quoque Divinam Eucharistiam adjunximus, ad quam plerumque fideles ultro accedebant, ut eandem Indulgentiam lucrarentur. Adducti sumus non modò sententiâ Virorum virtute præstantium, qui de magno Jubilæo scribentes, & non exigua volumina ac dissertationes in hanc rem typis committentes, vehementer expetere videntur, ut inter pietatis opera, quæ indici solent, sacra Synaxis recenseatur; non, inquam, auctoritate solùm hujusmodi adducti sumus, sed ob eam pariter rationem, quòd, cum in reliquis Jubilæis percipienda sacra Eucharistia jubeatur, consentaneum omnino putavimus, idem quoque præcipere, dum Anni Sancti Jubilæum celebratur.

Plura a Pontifice destinata subsidia Fidelibus ad conversionem, & spirituales profectus.

§. 4. Post ejusdem Jubilæi promulgationem, cum æstivum tempus incœperit, curam nostram animumque convertemus, ut in hac nostra Civitate sacræ Missiones peragantur. Illarum Ministros admonebimus, ut, prætermissis cæteris disputationibus, Ecclesiæ doctrinam de Indulgentiis populo declarent, illumque edoceant rationem ritè, ac utiliter peccata confitendi: totis insuper viribus contendant, ut Pœnitentiæ Sacramento scelerum maculas detergat, ut expiatis animis Annum Sanctum piè auspicetur. Accitos etiam Sacerdotes pro excipiendis Confessionibus designatos alloquemur iis verbis, atque sententiis, quæ in libro Monitorum ad ipsos Confessarios a Sancto Carolo Borromæo conscripto continentur: quem sanè librum utinam Confessarii sæpius in manibus haberent, ut maximam ex eo utilitatem perciperent, & aptissima ad morbos animæ depellendos remedia desumerent, quæ Sanctus Archiepiscopus proponit, & sanissima ex doctrina Canonum & Patrum delibavit. Ad Episcopos Fratres nostros Literas Encyclicas dabimus, ut illis explorata perspectaque faciamus ea, quæ Nos Romæ constituimus, ut eamdem disciplinam, & exempla suis ipsi in Diœcesibus imitentur. Quare, si Deus Optimus Maximus universa, quæ disposuimus, suâ prosequatur gratiâ, (siquidem *neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed, qui incrementum dat, Deus*) si, uti diximus, ipse Nobis adsit propitius, non modò præteritas Pontificatus nostri, ac præsentes, sed eas etiam, si quæ fortè futuræ sunt, calamitates atque infortunia, abundè rependi lætabimur, cum videbimus Annum Jubilæi sanctè, uti par est, celebrari, annum pœnitentiæ plenum, annum ad sempiterna Paradisi gaudia viam sternentem, annum bonis exemplis redundantem, annum denique, qualem & Nos in votis habemus, & Prædecessores nostri summopere exoptarunt.

1. ad Corinth. 3.

Instructiones quoque, & declarationes ad controversias, & dubia tollenda.

§. 5. Cum deinde Portæ Sanctæ aditus reserandus erit, tum Pœnitentiariis, & Confessariis varias atque extraordinarias facultates impertiemur. Qui vel leviter Scriptores de Morali Theologia tractantes percurrit, non ignorat profectò multiplices, obscuras, & implicatissimas difficultates, quas illi pro iis facultatibus intelligendis, & explicandis induxerunt. Quamobrem easdem difficultates in unum congerere, & in recenti formula, quæ jam recensitas facultates continebit, quæstiones omnes de medio tollere non prætermittemus, quæ magnis partium studiis excitari olim consueverunt, & quæ hoc tempore procul dubio minimè defuissent. Attamen persuasum Nobis nequaquam habemus, aditum quoque præclusisse omnibus & singulis difficultatibus, quas olim ingenia turbulenta, callida, ac litigiosa excitarunt, & nunc etiam ejusdem indolis homines excogitare possunt. Porrò animadvertimus, Prædecessores quidem nostros operam dedisse suam, ut quæstiones hujusmodi convellerent; tamen ipsæ totis viribus agitari non destiterunt: quod sanè non contigisset, si legentes hujusmodi facultates, accuratiùs earumdem verba perpendissent, quibus usi fuerunt Summi Pontifices in illis tradendis, & vanis quæstionibus præcidendis, quæ tunc temporis ferebantur. Quamobrem, ut huic pariter

incom-

incommodo remedium afferatur, facultatibus, quas Nos Pœnitentiariis, & Confessariis elargiemur, Literas Encyclicas adjungemus, quæ singulas difficultates complectantur; & simul indicabimus verba recentis nostræ formulæ, quibus eædem difficultates satis abundè explicantur.

Pontifex a S. R. E. Cardinalibus orari postulati pro felici consiliorum suorum exitu.

§. 6. In his peragendis ac disponendis occupamur, antequam Annum Sanctum ineamus; videlicet, ut ea, quæ necessaria sunt, opportunè præparentur. Quæ omnia perspecta Vobis facimus, Venerabiles Fratres, ut vestra Nobis consilia, vestramque operam suppediteris. Illud autem vehementiùs expetimus, ut vestris ad Deum precibus, vestrisque Sacrificiis, Divinam opem ac præsidium in tam gravi negotio Nobis imploretis. Beatissimam in primis Dei Matrem, ac præterea S. Pium V. Prædecessorem nostrum, cujus hodie solemne festum celebramus, deprecatores apud Deum Nos ipsi eligimus, ut omnia feliciter eveniant. Tutelæ ac patrocinio Beatæ Virginis magnopere confidimus, quam toto vitæ nostræ cursu propitiam Nobis atque indulgentissimam experti sumus. Sancti Pii V. præsidiis fidenter innitimur, non modò quòd ipse hanc eamdem Sedem, ad quam Nos immerentes ascendimus, meritò obtinuit; sed quia piè credi novimus, Beatos Viros, qui Deum in Cœlis intuentur, faciliùs adduci, ut suorum civium justas obsecrationes Deo exhibeant, & eorum præsertim, qui laborem suum impenderunt, vel impendunt, ut ipsis in hoc Orbe terrarum, gloria, quam accidentalem vocant, augeatur.

§. 7. Itaque sermonem, animumque nostrum ad Te convertimus, Sanctissime Pontifex, qui licèt in Oppido Insubriæ, quod Boschum appellant, hujus vitæ lucem acceperis, id tamen adversari minimè potuit (ùti non semel ipse comprobasti), quin præclara tui generis origo ad communem Patriam nostram Bononiæ Urbem referatur. Præsentes oculis tuis versentur vigiliæ, ac sudores, quos Nos in minoribus constituti, & inter Consistoriales Advocatos cooptati, ætate florente, libenter insumpsimus, ut miracula, quæ Deus, Te deprecante atque intercedente, patraverat, ab acutissimis argumentis vindicaremus, quæ ex Jurisprudentiæ, & Physicæ fontibus objiciebantur. Præsentes quoque sint labores nostri, quos alacri animo suscepimus, cum Promotoris Fidei munere fungebamur, ut solemnis tua Canonizatio ad finem perduceretur, quam Clemens XI. felicis recordationis, quemadmodum exploratum est omnibus, communi omnium plausu ac pietate celebravit.

XVIII.

INDICTIO UNIVERSALIS JUBILÆI
ANNI SANCTI
Millesimi septingentesimi quinquagesimi.

BENEDICTUS EPISCOPUS,	BENEDETTO VESCOVO,
Servus Servorum Dei, Universis Christifidelibus præsentes Literas inspecturis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.	*Servo de' Servi di Dio, A tutti i Fedeli, che vedranno la presente Bolla, salute, ed Apostolica Benedizione.*

De causis indicendi Jubilæum Universale

PEregrinantes a Domino, & futuram Civitatem Patriam nostram inquirentes, in multis omnes offendere, atque a via mandatorum Dei sæpè nos declinare, & quasi insipientes Oves aberrare, nimis est exploratum. Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, arguente nos conscientia nostra de multitudine prævaricationum nostrarum, propter quas formido mortis conturbat nos, & timor, & tremor veniunt super nos in cogitatione appropinquantis judicii Dei. Si dixerimus, quoniam non peccavimus, mendacem facimus Deum, cujus vera, & justa sunt judicia, cujus flagella non alia de causa congregata sunt super nos, nisi quia peccavimus ei, injustè egimus, iniquitatem fecimus; & ideo nos temporaliter cædere, & castigare non desinit, ut convertamur ad eum, antequam sempiternam adducens retributionem adveniat.

NEl pellegrinaggio di questa vita, mentre lontani da Dio andiamo in traccia di quella Patria, di cui speriamo divenire perpetui Cittadini, è troppo chiaro, che noi tutti in molte cose inciampiamo, e dalla strada de' comandamenti del Signore, a guisa di stolte pecorelle, andiamo spesse volte traviati e raminghi. Sarebbe un ingannar noi medesimi, se dicessimo di non esser peccatori, mentre la nostra coscienza ci rimprovera una moltitudine di trasgressioni della Divina Legge, per le quali conturbati restiamo sul timore di nostra morte, e lo spavento e il tremore ci sorprendono, al pensare che si accosta il giudizio di Dio. E il dire di non aver peccato, sarebbe un dar di falso all'istesso Iddio, sempre verace e giusto ne' suoi giudizj, che non per altra cagione ha moltiplicato i suoi flagelli sopra di noi, se non pe' nostri peccati, per le nostre iniquità, per le nostre ingiustizie: e perciò non cessa di percuoterci, e di castigarci nelle cose temporali, affinchè ci convertiamo a lui, prima ch' ei venga a recarci l'immutabile mercede delle nostre operazioni.

§. 1. Hujus rei causâ pia Mater Catholica Ecclesia potissimam hanc pietatis curam alumnis filiisque suis incessanter impendit; ut errantes ad viam justitiæ, ruentes in præceps ad rectum salutis tramitem revocet, lapsos ad pœnitentiam, & per hanc ad delictorum veniam obtinendam adducat; meritisque pœnis obnoxios ad dissolvendas impietatis colligationes, oblatis Misericordiæ Divinæ remediis, invitet. Sed pauci sunt, qui Ecclesiæ salubriter monenti auscultent. Plerique enim vel pravis affectio-

§. 1. Per questo motivo la Chiesa Cattoca, pia Madre, continuamente adopra verso i suoi figliuoli ed allievi questa principale attenzione di sua pietà, di richiamar quelli, che errano, alla strada della giustizia, e quelli, che ruinano ne' precipizj, al retto sentiero della salute; di ridurre i caduti alla penitenza, e ad ottenere per mezzo di questa il perdono de' loro peccati; e d'invitare, coll' offerta de' rimedj della Divina misericordia, i debitori di meritate pene a disciogliere i legami, nè quali per le loro iniquità si

affectionibus adstricti, vel sollicitudinibus, & voluptatibus vitæ impliciti, pœnitentiæ spiritum, & labores, morumque emendationem refugientes, divitias bonitatis Dei, & patientiæ, & longanimitatis contemnunt. Indulgentiarum verò thesauros, quos prolixa Ecclesiæ benignitas omnibus ubique, & omni tempore apertos exhibet, alii damnabiliter negligunt, alii non ritè acquirere, & promereri student. Interim verò dies nostri deficiunt, & omnes sicut aqua dilabimur super terram; quum autem apparuerit justus Judex, tunc serò agnoscemus, secundum duritiam nostram, & impœnitens cor, thesaurizasse nobis iram in die iræ; atque omnia manere Divino judicio punienda, quæcumque non fuerint pœnitentiæ emundatione deleta.

si trovano involti. Ma pochi son quelli, che diano orecchio alle salutevoli ammonizioni della Chiesa; mentre la maggior parte, o allacciati dalle male passioni, o inviluppati nelle cure, e ne' piaceri di questa vita, aborrendo lo spirito e le fatiche della penitenza, e la correzione de' loro costumi, disprezzano le ricchezze della bontà, della pazienza, e longanimità di Dio. E quanto a' tesori delle Indulgenze, che la Chiesa con somma benignità a tutti in ogni luogo, e in ogni tempo aperti esibisce, altri vergognosamente li trascurano, altri non si studiano d'acquistarli e meritarli nella dovuta maniera. Intanto i nostri giorni vanno mancando, e noi tutti come acqua ricadiamo sopra la terra; e allor quando apparirà il giusto Giudice, conosceremo, benchè tardi, di esserci colla durezza e impenitenza del nostro cuore, accumulato un merito di sdegno di Dio pel giorno della sua ira, e rimanerci a ricevere nel Divino giudizio le pene di tutto ciò, che non sarà restato cancellato col lavacro della penitenza.

§. 2. Benè itaque ac sapienter Prædecessores Nostri Romani Pontifices certa quædam tempora in sæculorum evolutione delegerunt, quibus universos per Orbem Terrarum Christi Fideles de ingruente Mundi fine commonefactos, majori studio excitarent ad redimenda peccata, ad salvandas animas. Quumque id olim centesimo quoque anno fieri consuevisset, habita deinde ratione illius temporis, intra quod generationes hominum passim renovari conspiciuntur, post singulos vigintiquinque Annos hoc idem providè præstandum esse decreverunt, ut novis subinde Familiis super faciem terræ succrescentibus, generalia propitiationis & indulgentiæ consequendæ media, non sine apta pœnitentialium operum præfinitione, suppeditarent. Annum hunc acceptabilem, annum renovationis & pœnitentiæ, annum reconciliationis & gratiæ, Sanctum in Ecclesia meritò appellatum, qui proximo hyemali solstitio aperietur, annunciamus vobis, quotquot Catholico nomine censemini, ac paterno vos affectu adjuvantes exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis; neve nostra, & Ecclesiæ consilia, quæ ad pacem, & salutem directa sunt, in irritum cedere sinatis.

§. 2. Fu dunque buono e saggio consiglio de' Romani Pontefici nostri Predecessori lo scegliere nel corso de' secoli certi determinati tempi, ne' quali ricordando a tutti i Cristiani della Terra l'avvicinarsi del fine di questo Mondo, con maggior efficacia gli eccitassero a riscattarsi da' loro peccati, e a salvar le anime loro. Lo che essendosi già costumato di fare ogni centesimo Anno, fattasi poi riflessione, dentro quanto tempo vegganti comunemente rinovare le generazioni degli Uomini, providamente determinarono di fare l'istesso ogni venticinque anni; affine di somministrare alle nuove Famiglie, che successivamente vanno sorgendo sulla faccia della Terra, i generali mezzi di conseguire propiziazione e indulgenza, uniti ad un'idonea prescrizione di opere penitenziali. Questo tale Anno accettabile, Anno di rinovazione e di penitenza, Anno di riconciliazione e di grazia, meritamente nel linguaggio della Chiesa appellato Santo, che aprirassi al prossimo solstizio d'Inverno, Noi annunciamo a voi tutti, chiunque sete descritti nel novero de' Cattolici; e con paterno affetto vi eccitiamo ed esortiamo, a non ricevere in vano la grazia di Dio, nè lasciar andare a vuoto i disegni Nostri, e della Chiesa, che sono indirizzati a procurarvi la pace e la salute.

§. 3. Audite, audite summam Apostolicæ Prædicationis, quam Dominus JESUS-CHRISTUS Nobis etiam, indignis licèt, ad Apostolicæ servitutis officium vocatis demandavit: Pœnitentiam agite; appropinquavit enim Regnum Cœlorum. Filioli, novissima hora est, revertimini ad Dominum, reconciliamini Deo. Et Mundus transit, & concupiscentia ejus; nec aliis promittitur æterna stabilitas, quàm his, qui fecerint voluntatem Dei, quæ manet in æternum. Quæ est autem voluntas Dei, nisi sanctificatio vestra? Ad hanc perficiendam vocat vos communis Mater Ecclesia Romana, quæ proximum hunc annum in publicis Religionis, & pietatis exercitationibus totum impendet; id optans, ut filii sui omnes, quicumque Catholicæ doctrinæ lacte per omnem Terrarum Orbem imbuti sunt, de latere surgant, ac de longè veniant, & conspirante pietatis studio, Dei misericordiam & gratiam, tam sibi singuli, quàm universæ Fraternitati demereant. Aperit illa advenienti multitudini Sacrorum Templorum Portas; sed multò magis pandit Maternæ charitatis sinum, atque omnibus sincerè postulantibus, & dignè inquirentibus certam peccatorum veniam & indulgentiam promittit.

§. 3. Udite, udite la sostanza di ciò, che il Signor Nostro Gesù Cristo ordinò già a' suoi Appostoli di predicare, e che ha incaricato anche a Noi, mentre ci ha chiamati, benchè indegni, a servirlo nell'Appostolico impiego: Fate penitenza; atteso che si avvicina il Regno de' Cieli. Figliuoli dilettissimi, noi siamo nell'ultima ora; ritornate al Signore, riconciliatevi con Dio. Il Mondo passa, e insieme gli oggetti della mondana concupiscenza; nè ad altri si promette l'eterna stabilità, che a coloro, i quali avranno adimpiuta la volontà di Dio, che durerà in eterno. E qual altra si è la volontà di Dio, fuorchè la vostra santificazione? Ad operar questa vi chiama la vostra Madre comune, la Chiesa Romana, che tutto quest'Anno prossimo impiegherà in pubblici esercizj di pietà e di religione; con desiderio, che tutti i suoi Figliuoli, quanti pur sono per tutta la Terra imbevuti del latte della Dottrina Cattolica, sorgano d'ogni parte, e vengano dalle più remote Regioni, unitamente in ispirito di pietà impegnandosi a meritar ciascheduno, e per se medesimo, e per tutta la società de' Fedeli Fratelli, la misericordia e la grazia del Signore Dio. Apre essa le Porte de' Sagri Tempj alla moltitudine di quei, che verranno; ma molto più apre il seno della sua carità materna promet-

§. 4. Huic promissioni fidem indubiam adstruunt tum suprema ligandi, atque solvendi potestas Beatissimo Apostolorum Principi, ac per eum Nobis in illius Sede residentibus, ipsâ Redemptoris voce tributa, & inæstimabilis meritorum, & satisfactionum thesaurus ex ipsius Christi Domini, ejusque Virginis Matris, omniumque Sanctorum meritis, passionibus, ac virtutibus constans, ejusdem Beati Petri, nostræque similiter dispensationi concreditus; tum sanguis Apostolorum, & Martyrum, qui ad Ecclesiæ hujus ædificationem, tamquam aqua olim super terram effusus, clamat ad Dominum, suisque cultoribus veniam precatur, & pacem; tum recta disciplinæ ratio, ad Ecclesiasticæ regulæ normam in præscribendis salutaris pœnitentiæ operibus, & ad Ecclesiasticæ lenitatis spiritum in Indulgentiæ largitione, conformata; tum denique propositi finis sanctitas, Christianæ plebis utilitas, majorum exemplum.

Jubilæi initium & terminus denuntiatur.

§. 5. Quod igitur ratio temporis, & prædictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum admonet consuetudo, illorum vestigiis inhærentes, de Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium assensu, universalis & maximi Jubilæi in hac Alma Urbe Nostra celebrationem in annum proximum Millesimum septingentesimum quinquagesimum, a primis Vesperis Vigiliæ Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI proximè futuræ inchoandam, & per totum annum ipsum finiendam, auctoritate Dei Omnipotentis, & Beatorum Petri, & Pauli, ac Nostra, ad ipsius Dei gloriam, Catholicæ Ecclesiæ exaltationem, ac totius Christiani Populi sanctificationem, indicimus, & promulgamus.

Opera injuncta, & Indulgentia Plenaria.

§. 6. Quò quidem Jubilæi anno durante, omnibus utriusque Sexus Christi Fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, sacraque Communione refectis, qui Beatorum Petri & Pauli, nec non Sancti Joannis Lateranensis, & Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe Basilicas semel saltem in die, per triginta continuos, aut interpolatos dies, sive naturales, sive etiam Ecclesiasticos, nimirum a primis Vesperis unius diei usque ad integrum ipsius subsequentis diei vespertinum crepusculum computandos, si Romani, vel Incolæ Urbis; si verò Peregrini, aut aliàs externi fuerint, per quindecim saltem hujusmodi dies, devotè visitaverint, & pro Sanctæ Ecclesiæ exaltatione, Hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia, & Christiani Populi salute & tranquillitate, pias ad Deum preces effuderint, plenissimam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam misericorditer in Domino concedimus & impertimur.

§. 7. Et quoniam evenire potest, ut ex iis, qui hac de causa iter aggressi fuerint, vel ad Urbem se contulerint, aliqui in via, aut etiam in ipsa Urbe, morbo, vel alia legitima causa detenti, aut morte præventi, præfinito dierum numero non completo, ac ne fortasse quidem inchoato, præmissa exequi, & dictas Basilicas visitare nequeant; Nos piæ promptæque illorum voluntati, quantum in Domino possumus, benignè favere cupientes, eosdem verè pœnitentes, & confessos, ac sacra Communione refectos, prædictæ Indulgentiæ, & remissionis participes perinde fieri volumus, ac si dictas Basilicas diebus a Nobis præscriptis reipsa visitassent; ut præfatis necessitatibus impediti,

tendo a tutti quelli, che sinceramente lo chieggono, e degnamente il ricercano, un sicuro perdono ed indulgenza de'loro peccati.

§. 4. Di tal promessa fanno indubitata sicurezza sì la suprema podestà di legare e di sciogliere, data dal nostro Redentore di propria bocca al Beatissimo Principe degli Appostoli, e per mezzo di esso, a Noi, che risediamo nella di lui Sede, e il tesoro inestimabile di meriti e sodisfazioni, composto de'meriti, passioni, e virtù del medesimo Signor Nostro GESU CRISTO, della Vergine di lui Madre, e di tutti i Santi, alla dispensazione dell'istesso S. Pietro e Nostra similmente commesso; sì ancora il Sangue degli Appostoli e de'Martiri, chè già come acqua sopra la Terra sparso per la fondazione di questa Chiesa, manda sue voci al Signore, e a' suoi veneratori implora perdono e pace; sì parimente il retto ordine di disciplina, adattato alla norma delle Ecclesiastiche regole nella prescrizione delle opere di penitenza salutare, ed allo spirito dell'Ecclesiastica mansuetudine nella concessione dell' Indulgenza; sì finalmente la santità del fine propostoci, l'utilità del Popolo Cristiano, l'esempio de'Nostri Maggiori.

Si aff... l'incor... ciame... il fine... Giubb...

§. 5. Volendo Noi dunque conformarci a ciò, che ci suggerisce il tempo medesimo, e l' uso de'predetti Romani Pontefici nostri Predecessori, seguendo le loro vestigie, e coll'assenso de'Ven. nostri Fratelli Cardinali della Santa Romana Chiesa, coll'autorità di Dio onnipotente, e de'Santi Appostoli Pietro e Paolo, e Nostra, a gloria dell'istesso Dio, ad onore della Chiesa Cattolica, e per la santificazione di tutto il Popolo Cristiano, intimiamo, e promulghiamo la celebrazione dell'Universale e Massimo Giubbileo in questa nostra Alma Città di Roma per l'Anno prossimo futuro MDCCL., a cui si darà principio da'primi Vespri della Vigilia del prossimo Santo Natale di Nostro Sig. GESU CRISTO, e si porrà fine nel terminare il detto Anno.

Cosa ... farsi p... tenere ... dulgen... Plenar...

§. 6. E mentre durerà tal'Anno del Giubbileo, a tutti i Fedeli dell' uno, e dell'altro sesso, i quali veramente pentiti, confessati, e comunicati visiteranno devotamente le Basiliche di S. Pietro, di S. Paolo, di S. Giovanni in Laterano, e di Santa Maria Maggiore, almeno una volta al giorno per trenta giorni continui, o intermessi, o siano giorni naturali, o anche Ecclesiastici, cioè da computarsi dai primi Vespri d'un giorno fino a tutto il crepuscolo della sera del giorno susseguente, se saranno Romani, o abitanti in Roma; e se saranno Pellegrini, o altri Forastieri, almeno per quindici di tali giorni, visiteranno, come sopra le dette Basiliche, ed ivi porgeranno divote preghiere a Dio per l' esaltazione della Santa Chiesa, estirpazione dell'Eresie, concordia de' Principi Cattolici, salute, e pace di tutto il Popolo Cristiano, diamo, e concediamo benignamente nel Signore pienissima Indulgenza, remissione, e perdono di tutti i loro peccati.

§. 7. E potendo facilmente avvenire, che di coloro, i quali avranno a questo fine intrapreso il viaggio, o saranno a Roma pervenuti, alcuni nel cammino medesimo, o ancora nell' istessa Città, da malattia, o da altra legittima cagione impediti, o sopraggiunti dalla morte prima di compire lo stabilito numero delle giornate, e forse ancora prima d' averlo incominciato, non possano visitare le sopradette Basiliche, ed adempire tutte l'altre cose prescritte; Noi desiderando, quanto nel Signore possiamo, di benignamente favorire la pia e divota loro intenzione, ogni volta che siano veramenmente pentiti, confessati, e comunicati, vogliamo, che siano partecipi della predetta Indul-

desiderii sui effectum, dono Sancti Spiritus consequantur.

§. 8. Commovemini itaque, ut par est, universi Catholicæ Ecclesiæ Filii, ad tanti muneris vobis oblati nuncium, ac summa alacritate, & spiritus fervore aggredimini opus, quod salvare potest animas vestras. Non vos retineant assueti domicilii commoda; non vos terreat itineris labor; sed spiritualis Thesauri acquisitionem Christianæ Fidei æstimatione pensantes, nolite committere, ut major appareat in negociatoribus sæculi terrenæ substantiæ aviditas, quàm in Fidelium cordibus divitiarum cœlestium desiderium.

§. 9. Ingens itineris vestri lucrum, spiritualis consolationis cumulabit suavitas. Quid enim Christiano homini jucundius accidere potest, quàm Gloriam Crucis Christi in supremo, quo in Terris fulget, splendoris lumine conspicere, ac monumenta triumphalis victoriæ, qua Fides nostra Mundum devicit, propriis oculis intueri? Hic videre licebit ad Religionis reverentiam sæculi culmen inclinatum; ipsamque terrenam quondam Babylonem in novæ ac Cœlestis Civitatis speciem conversam, non quidem ad conterendas Nationes, & subjuganda Regna, sævas armorum bellorumque minas intentare, sed ad docendos salvandosque Populos, Doctrinæ Cœlestis, atque intemeratæ Disciplinæ documenta depromere; superstitionis hic olim regnantis memoriâ oblivione sepultâ, sincerum veri Dei cultum, sacrorumque Rituum Majestatem ubique splendere; mendaciuin Numinum eversa delubra, summi Dei Templa castâ Religione consecrata; impios Theatrorum ludos, & vesana Circensium spectacula ex hominum mentibus obliterata, frequentata Martyrum Cœmeteria; dejecta Tyrannorum Monumenta, Apostolorum Sepulchra Imperatoriis manibus ædificata; pretiosa quæque Romanæ superbiæ ornamenta ad Sacrarum Basilicarum cultum translata; & quæ olim, subactis Provinciis, oblata Diis gentium fuerant celsiora donaria, nunc ab impura superstitione expiata, invictæ Crucis Trophæum justiùs & feliciùs sustinere. Ipse demum conspectus innumerabilis Fidelium multitudinis hoc ipso anno ad Urbem, undique confluentis justo sanctoque gaudio cumulabit cor vestrum; dum suam quisque fidem in tot diversarum Nationum linguarumque hominibus agnoscens, & cum his omnibus in charitate fraternitatis apud communem Matrem Ecclesiam Romanam in Domino congaudens, cœlestium benedictionum rorem, tamquam de vertice Hermon in Sanctæ Civitatis habitatores de proximo defluentem, uberiùs in se derivari persentiet.

§. 10. Atque utinam Nobis datum esset, ad unitatem Catholicæ Fidei redeuntes conspicere, ac vobiscum, Dilecti Filii, convenientes amplexari tot alios, olim ejusdem Fidei, & conversationis alumnos, qui jamdiu diabolica fraude decepti, atque e Domo pientissimæ Matris digressi, adhuc de longe stant, & obturant aures suas, ne audiant illius vocem ad suum sinum eos amantissimè revocantis.

genza, e remissione de' peccati, come se avessero effettivamente visitate le nominate Basiliche l'intero numero de' giorni da Noi, come sopra, determinati; onde per dono dello Spirito Santo conseguiscano l'effetto di quel, che desideravano eseguire, benchè dalle accennate necessità ciò sia stato loro impedito.

Esortazione a tutti i Fedeli.

§. 8. Mettetevi dunque in moto, com'è dovere, all'annunzio di sì gran dono, che vi si offre, ò Figli tutti della Cattolica Chiesa; e con la maggior prontezza, e fervore di spirito intraprendete un' opera, che può esser la salute dell'Anime vostre. Non vi trattengano i comodi della consueta vostra dimora; non vi spaventi la fatica del cammino; ma ponderando colla stima della Fede Cristiana l'acquisto di un tale spiritual tesoro, non vogliate far sì, che maggior si vegga ne' Negozianti del secolo l'avidità delle sostanze terrene, che ne' cuori de' Fedeli il desiderio delle ricchezze celesti.

§. 9. Al gran guadagno, che ritrarrete dal vostro viaggio, si aggiugnerà per compimento il piacere della spirituale consolazione. Mentre qual maggior contentezza può provarsi da un Cristiano, che di vedere la Gloria della Croce di Cristo nel sommo grado di splendore, in cui riluce sopra la Terra, è di osservare con gli occhj proprj i monumenti della trionfale vittoria, con cui la Fede nostra ha superato il Mondo? Quì potrete vedere l'altezza del secolo umiliata ad ossequiare la Religione, e quella, che già fu Babilonia terrena, mutata in foggia d'una nuova e celeste Città, non già ostentare feroci minacce d'armi e di guerra per distruggere le Nazioni, e soggiogare i Regni; ma ad istruzione e salute de' Popoli, somministrare insegnamenti di celeste dottrina, e d'incorrotto costume. Sepolta nell' oblìo la ricordanza della superstizione, che quì già ebbe suo regno, risplendere d'ogni parte il puro culto del vero Dio, e la maestà de'Sacri Riti; atterrati i delubri de' falsi Numi, e consecrati con religiosa pietà i Tempj del Sommo Dio; cancellate dalla memoria degli Uomini l'empie Teatrali rappresentanze, e i pazzi spettacoli de' giuochi Circensi, frequentati al contrario i Cimiterj de'Martiri; abbattuti i monumenti de'Tiranni, edificati da mani Imperiali i Sepolcri degli Appostoli; trasportati ad abbellire le Sacre Basiliche i più preziosi ornamenti della Romana superbia; e le più eccelse Moli, che dopo la conquista delle Provincie furono già inalzate ad onore degli Dii de' Gentili, ora mondate dall'impura superstizione, con più giustizia e felicità fatte servir di sostegno al Trofeo dell' invitta Croce. Finalmente la vista medesima dell'innumerabil moltitudine di Fedeli, che in quest'istesso Anno da ogni parte a Roma concorre, riempierà d'un giusto e santo piacere il vostro cuore, mentre riconoscendo ciascuno la sua medesima Fede in tanti Uomini di sì diverse Nazioni e lingue, e con tutti questi unitamente rallegrandosi con fraterna amorevolezza presso la comun Madre Chiesa Romana, sentirà più abbondantemente piovere sopra di sè le celesti benedizioni, qual rugiada, che dalle cime del Monte Hermon sopra gli Abitatori della Santa Città da vicino discende.

Agli Eretici, ed ai Scismatici.

§. 10. E piacesse pure a Dio, che avessimo la sorte di veder ritornare all' unità della Cattolica Fede, e radunati insieme con Voi, o Diletti Figli, potessimo abbracciare tant' altri, che già venivano allevati nell'istessa credenza e regola di vita, ma da gran tempo ingannati dalle diaboliche frodi, e usciti dalla Casa della piissima Madre, stansi tuttavia da lontano, chiudendosi le orecchie, per non udire

Sed numquid non audiunt? Numquid non intelligunt, quot, & quàm variis errorum vanitatibus jactentur, ex quo derelinquentes eam, quam a Patribus acceperant, Fidem, & Unius Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ antiqua & sancta deserentes instituta, hominum commentis intendere cœperunt, & tradiderunt se erudiendos iis, qui secundum voluntatem suam doctrinis variis, & peregrinis eos abduxerunt? Sed heu! quàm multi sunt inter illos, qui hæc non ignorant! & quidem propriæ cujusque sectæ fundamenta nutare, ac, si paululum excutiantur, facilè labi & corruere, non diffitentur. At, quod magis deflendum est, prava quædam incuria circa ea, quæ Dei sunt, humanos animos occupavit, propter quam veritatis lumen, & conscientiæ suæ voces contemnunt, nec tam Ecclesiæ Catholicæ, quàm Animarum suarum hostes, nolunt intelligere, ut benè agant, neque scrutari vias Domini rectas, per quas unicè ad salutis portum reduci possunt. Expergiscantur saltem, Fidei vestræ, ac devotionis exempla intuentes, ac seriò tandem cogitent, inexcusabiles se fore apud Divinum Judicem, si oblatas sibi veritatis agnoscendæ rationes aspernari pergent. Sit illis æmulationi ac pudori studiorum vestrorum manifesta concordia, in Dei cultu, in emendatione vitæ, in unanimi observantia erga communem Patrem, Magni Pastoris Vicarium, cujus votorum summa est, ut repleatur Terra scientia Domini, ac Dei honor, cum Fidei Christianæ puritate, & morum sanctitate, apud omnes ubique Gentes floreat & augescat. Id postulabimus, velut agmine facto; id pretum vestrarum suffragiis obtinere sperabimus a clementissimo Domino, qui a servis suis, quoties simul ipsum orare consenserint, quandam quasi vim sibi fieri profitetur; simulque eum pro Ecclesiæ Catholicæ pace, pro Christianorum Principum felicitate, pro universi Fidelis Populi incolumitate precabimur.

la voce di lei, che amorevolmente li richiama al suo seno. Ma forse che non odono? forse che non comprendono, in quante, e quanto varie vanità d'errori vengono agitati, dapoiche, lasciata la Fede, che avevano ricevuta da' loro Maggiori, e abbandonati gli antichi e santi Istituti della unica Cattolica ed Appostolica Chiesa, cominciarono a dar mente alle invenzioni degli Uomini, e si diedero a ricevere le istruzioni di coloro, che a seconda del loro capriccio, e de' loro disegni, con dottrine varie e straniere gli hanno sedotti; Ma pur quanti sono tra essi, che ciò non ignorano, e ben confessano esser vacillanti i fondamenti delle loro respettive Sette, e che, se per poco si scuotano, facilmente ruinano e cadono! Ma quel, che deve piangersi maggiormente, si è, che una certa malvagia trascuranza delle cose di Dio ha occupato le menti degli Uomini, per cagion della quale disprezzano il lume della verità, e le voci della propria coscienza; e nemici non tanto della Chiesa Cattolica, quanto delle Anime loro, non vogliono illuminarsi per ben operare, nè ricercare le diritte vie del Signore, per le quali unicamente puonno ricondursi al porto della salute. Risveglinsi almeno al mirare gli esempj della vostra Fede, e devozione, e pensino alfin seriamente, che non avranno scusa davanti al Divino Giudice, se continueranno a trascurar le occasioni, che loro si offrono, di conoscere la verità. Serva loro d'emulazione e di confusione il veder voi publicamente e concordemente impegnati nel culto di Dio, nella riforma del vostro vivere, e nell' unanime osservanza verso il comun Padre, Vicario del Gran Pastore, che altro in somma non desidera, se non che si riempia la Terra della scienza del Signore, e che l'onor di Dio, colla purità della Fede Cristiana, e colla Santità de' costumi, in tutte le Nazioni per ogni parte fiorisca, e si aumenti. Questo è ciò, che uniti, come in numeroso drappello, richiederemo; questo è ciò, che col sussidio delle vostre Orazioni, spereremo di ottenere dal clementissimo Signor Nostro, che si dichiara venirgli da' Servi suoi fatta quasi una specie di violenza, ogni qual volta si accordino ad unitamente supplicarlo; e insieme lo pregheremo per la pace della Chiesa Cattolica, per la prosperità de' Principi Cristiani, per la salute di tutto il Popolo Fedele.

Episcopis demandatur Jubilæi publicatio.

§. 11. Vos autem, Venerabiles Fratres, Catholicæ Religionis Antistites, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi, qui apud Christianas Plebes legatione fungimini pro Deo & Ecclesia, vocate Cœtum, congregate Populum, annunciate ipsis Annum Domini acceptabilem; omnique ratione date operam, ut paternæ charitatis Nostræ consilium, ad Dei gloriam, totiusque Ecclesiæ utilitatem, ex Venerabilium Prædecessorum Nostrorum instituto susceptum, proposito Nobis non fraudetur effectu. Et quoniam Misericors Deus exoptatissimam pacem, post diuturni belli calamitates, enixis Populi sui obsecrationibus largiri dignatus est, ad ipsius Populi emendationem, æternamque salutem proficiat, quod ad ejus temporalem tranquillitatem contulit Dei Nostri benignitas. Novum belli genus adversus salutis Nostræ hostes nunc est suscipiendum. Cohibenda est ab omnibus opinandi, agendique licentia; coercenda vitæ luxuria atque superbia; iniquorum quæstuum cupiditas refrænanda; expurganda omnis immunditia; reconciliandæ simultates, abolenda sunt odia.

§. 11. Or voi, Venerabili Fratelli, Prelati della Religione Cattolica, Patriarchi, Primati, Arcivescovi, e Vescovi, che presso i Popoli Cristiani sostenete, come Ambasciatori, gl'interessi di Dio e della Chiesa, chiamate l'adunanza, congregate il Popolo, annunziate loro l'Anno accettabile del Signore; e fate ogni sforzo, affinchè il disegno, che, per impulso della nostra paterna carità, a gloria di Dio, ad utilità di tutta la Chiesa, e sull' esempio de' nostri Venerabili Predecessori, abbiamo intrapreso, non resti senza produr l'effetto, che ci siamo proposto. E giacchè il misericordioso Dio, dopo le calamità d'una lunga guerra, si è degnato di concedere alle fervorose preghiere del suo Popolo la tanto desiderata pace, giovi per l'emendazione e per l'eterna salute del Popolo istesso ciò, che la benignità del nostro Iddio ha accordato per la di lui temporale tranquillità. Un' altra specie di guerra deve ora intraprendersi contro i nemici della nostra salute. Devesi da tutti reprimere il libertinaggio dell' opinare e dell' operare; por freno al lusso, e alla superbia del vivere; rattenere la cupidigia degl'iniqui guadagni; purgare ogni immondezza; riconciliare le inimicizie, abolire gli odj.

§. 12. Agite ergo Sacerdotes, Ministri Dei, clan-

§. 12. Su dunque, o Sacerdoti, Ministri di Dio,

clangite tubis, & spiritale hujusmodi bellum adversus inimicos Crucis Christi indicite. Confortate remissas Militum vestrorum manus, soluta genua erigite; in primisque rectos gressus facite eorum pedibus, qui ad hanc Religionis arcem, & inexpugnabile propugnaculum conferre se statuent. Audiant ex Vobis, non se ad otiosam vagationem, aut ad curiosa spectacula hùc evocari, sed ad tractanda Christianæ Militiæ arma, & ad colluctationis pugnæque labores acciri. Quæ autem arma Satanas pertimescit, nisi piorum Vigilias, Orationes, Jejunia, Eleemosynas, Christianæque humilitatis, & misericordiæ opera? Quibus nimirum & humanæ cupiditatis tyrannica dominatio destruitur, & ejus, quæ in Deum, & in proximum est, Charitatis regnum firmatur & ampliatur.

§. 13. Ad hoc igitur pium bellum prodeuntes, oportet Cruce Christi munitos, & in omni armatura Dei collectos incedere, ut ne quis insidiantibus hostibus suppetat nocendi locus. Placidi, atque concordes, modesti, ac religiosi, itinerum suorum spatia transcurrant; implorantes regimen, & misericordiam, & adjutorium Dei; ut cujus signa sequi se profitentur, illius disciplina se dignos exhibeant; & cujus auspiciis militant, ejus etiam ductu & auxilio, propositam victoriæ coronam mereantur acquirere. Vos verò, Venerabiles Fratres, dum hæc iisdem insinuare curabitis, hoc simul cogitate, quod facile est quidem exhortationis, & suasionis officium; sed validiora sunt exempla, quàm verba; & pleniùs est opere docere, quàm voce. Luceat itaque coram ipsis sanctæ conversationis vestræ splendor, ut videant opera vestra bona, & ad normam eorum, vitam moresque suos exigant, & conforment. Hospitalitatis, beneficientiæ, & communionis nolite oblivisci; & dum Ecclesia spiritualibus Fidelium indigentiis uberiorem exhibet clementiæ mansuetudinem, temporales quoque pauperum necessitates a pietate vestra, majori misericordiæ largitate, subleventur.

§. 14. Carissimos quoque in Christo Filios Nostros, Imperatorem electum, ac Reges, & Principes omnes Catholicos hortamur & rogamus in Domino, ut quò plura, & magis illustria beneficia ab eo, per quem Reges regnant, acceperunt; tantò ardentiùs, ut par est, ad Dei gloriam procurandam pio zelo excitentur. Præcipuè verò Venerabilium Fratrum Nostrorum Episcoporum, & superiorum Antistitum Pastoralem sedulitatem & vigilantiam adjuvent, & a suis Magistratibus & Ministris adjuvari mandent, ut improborum licentia coërceatur, & bonorum studia, eorum Regia ope & gratia foveantur. Maximè autem erga Peregrinos munificentiam & liberalitatem exerceant, curentque, ut tutis incedant itineribus, & nulla hominum perditorum vexatione perturbentur, sed Hospitalibus, Domibus, & publicis Hospitiis amanter excepti, & commeatu, rebusque ad vitam necessariis recreati, sine ulla concussione, & injuria, institutum iter læti peragant, & cum gaudio in Patriam revertantur. His enim hostiis Reges potissimum & Principes Deum sibi placabilem reddent, ut diu in terris felices vivant, & demum in æterna tabernacula recipiantur ab illis ipsis pauperibus, erga quos miseri-

Dio, date fiato alle Trombe, ed intimate questa guerra spirituale contro gl'inimici della Croce di Cristo. Rinvigorite le fiacche mani de' vostri Soldati, ergete le loro inferme ginocchia, e sopra tutto indirizzate sulla retta strada i passi di coloro, che risolveranno di portarsi a questa Rocca, e Fortezza inespugnabile della Religione. Apprendano da voi, non venir essi quà chiamati ad andare oziosamente vagabondi, o a mirare spettacoli di curiosità; ma a maneggiar le armi della Cristiana milizia, e a tollerar le fatiche del combattimento e della battaglia. E quali altre sono le armi, che teme il Demonio, fuorchè le Vigilie, le Orazioni, i Digiuni, le Limosine delle Persone pie, e le opere della Cristiana umiltà e misericordia, colle quali si distrugge il tirannico dominio della umana cupidità, e si fortifica e si dilata il Regno della carità verso Dio e verso il prossimo?

§. 13. Coloro adunque, che a questa pia guerra s'incamminano, debbono andar premuniti con la Croce di Cristo, e nell' intera armatura di Dio raccolti, affinchè i nemici, che loro tendono insidie, non abbian luogo a recar loro alcun nocumento. Con placidezza e concordia, con modestia e religiosità trascorrano gli spazj del loro viaggio, implorando la guida, la misericordia, e l'ajuto di Dio; onde si mostrino degni della disciplina di quello, le insegne del quale professano di seguire; e con la scorta ed ajuto di lui, sotto i cui auspicj militano, sian fatti meritevoli di riportare la proposta corona della vittoria. Ma voi, o Venerabili Fratelli, mentre procurerete d'insinuar loro queste massime, pensate ancora, che è ben facile il far le parti di esortare e di persuadere; ma che più valevoli sono gli esempj, che le parole; ed è più efficace l'insegnar con le opere, che colla voce. Riluca pertanto davanti a loro lo splendore della vostra santa condotta, affinche veggano le vostre operazioni esser buone, e sulla norma di quelle regolino la loro vita, e conformino i loro costumi. Non vi dimenticate di usar l'ospitalità, e la beneficenza, e di chiamare i poveri a parte delle vostre sostanze; onde nel tempo, che la Chiesa alle spirituali indigenze de'Fedeli somministra più abbondantemente gli effetti della sua clemenza e mansuetudine, anche le temporali necessità de'poveri restino più largamente sollevate dalla vostra pietà e misericordia.

Si domanda l'ajuto de' Prencipi Christiani.

§. 14. Esortiamo ancora, e preghiamo nel Signore i Carissimi Figliuoli Nostri in Cristo, l'Imperatore eletto, e tutti i Re, e Principi Cattolici, che quanto maggiori in numero, e più illustri benefizj riceverono da quel Dio, per cui regnano i Re; tanto più ardentemente, com'è dovere, si eccitino con pietoso zelo a procurar la gloria di Dio; e principalmente ajutino la pastoral diligenza, e vigilanza de' Venerabili Nostri Fratelli Patriarchi, Primati, Arcivescovi, e Vescovi, e da'loro Magistrati e Ministri comandino, che venga ajutata; perchè sia raffrenata la licenza de'tristi, e i desiderj de'buoni col loro Regio ajuto e grazia si fomentino. E particolarmente esercitino beneficenza e liberalità verso i Pellegrini, e procurino, che godano sicuro viaggio, nè alcuna vessazione d'Uomini scelerati gli perturbi; ma piuttosto negli Spedali, Case, e pubblici Ospizj amorevolmente ricevuti, e ricreati delle provisioni, e cose al vivere necessarie, senz'alcuna concussione ed ingiuria, seguitino allegri il cominciato viaggio, e con giubbilo alla Patria ritornino. Poichè con queste offerte, i Re, e Principi particolarmente si renderanno propizio Dio, per vivere in Terra lungamente felici, ed al fine esser ricevuti negli eterni Tabernacoli

cordiam exercuerint, in quibus Christus pascitur & nutritur.

Fides habenda Transumptis.

§. 15. Ut verò præsentes Litteræ ad omnium Fidelium, quibuscumque in locis existentium, notitiam faciliùs perveniant, volumus earum exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, ac personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ sigillo munitis, eamdem prorsus fidem haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si exhibitæ forent, & ostensæ.

Sanctio.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ indictionis, promulgationis, concessionis, hortationis, rogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 5. Maji 1749.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo nono, tertio Nonàs Maji, Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

da quegl'istessi Poveri, verso i quali avranno esercitata la misericordia, ed in persona de' quali Cristo vien pasciuto e nudrito.

§. 15. E perchè le presenti Lettere più facilmente pervengano alla notizia di tutti i Fedeli, in qualunque luogo si ritrovino; vogliamo, che alle Copie di quelle, anco impresse, per mano di Notaro pubblico sottoscritte, e corroborate col sigillo di Persona costituita in Dignità Ecclesiastica, si dia la stessa fede appunto, che si darebbe a queste presenti, se fossero esibite e mostrate.

§. 16. A veruno dunque onninamente fra gli Uomini non sia permesso di rompere, o con ardir temerario venir contro a questa pagina della nostra pubblicazione, promulgazione, concessione, esortazione, preghiera, e volontà: E se pure alcuno ardisse di ciò attentare, sappia che incorrerà l'indignazione di Dio Onnipotente, e de' Beati suoi Apostoli Pietro e Paolo.

Dato in Roma appresso Santa Maria Maggiore l'Anno dell' Incarnazione del Signore MDCCXLIX. a' cinque di Maggio, del Nostro Pontificato l'Anno Nono.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicationes solemnes in Urbe.

Anno a Nativitate Domini millesimo septingentesimo quadragesimo nono, Indictione duodecima, die vero quinta decima Maji, Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri Domini BENEDICTI Divina providentia PAPÆ XIV. Anno Nono, præsentes Literas Apostolicas in Atrio Sacrosanctæ Basilicæ Vaticanæ de Urbe, adstante Populo, legi, & solemniter publicavi.

Ego I. C. Boschi Abbreviator de Curia.

Anno &c. supradictæ Literæ Apostolicæ in Atrio Basilicæ Principis Apostolorum, ut supra, publicatæ, ad valvas ejusdem Basilicæ affixæ fuerunt, ac eædem postea publicatæ in Basilicis S. Pauli, Lateranensi, & Sanctæ Mariæ Majoris, & ad earum valvas affixæ fuerunt, prout similiter ad valvas Cancellariæ Apostolicæ, & Magnæ Curiæ Innocentianæ in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ, ac aliis locis solitis, & consuetis Urbis, dimissis Copiis, ut moris est, per Nos Nicolaum Cappelli, & Josephum Renzani SS. D. N. PP. Cursores.

Antonius Besani Magister Cursorum.

Item eisdem Anno, & Indictione, die verò vigesimaprima Mensis Decembris, Dominica quarta Adventus Domini, Pontificatus præfati Sanctissimi Domini Nostri Anno Decimo supradictæ Literæ Apostolicæ apud Portam majorem Palatii Pontificii Montis Quirinalis lectæ, & publicatæ fuerunt per Nos infrascriptos Subdiaconos Apostolicos.

Cristophorus Migazzi Sac. Rotæ Auditor.
Aloysius Mattei Sac. Rotæ Auditor.

Eisdem Anno, Indictione, & Die supradictæ Literæ Apostolicæ præ foribus Basilicarum SS. Petri, & Pauli, necnon Lateranensis, & Liberianæ, prout ad valvas Cancellariæ Apostolicæ, & Magnæ Curiæ Innocentianæ in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ, aliisque locis consuetis Urbis publicatæ, & affixæ de more iterum fuerunt per nos Nicolaum Cappelli, & Josephum Renzoni Sanctiss. Domini Nostri Papæ Cursores.

Antonius Pelliccia Magister Cursorum.

SUS-

Suspensio Indulgentiarum & Facultatum vertente Anno Universalis Jubilæi Millesimo Septingentesimo Quinquagesimo.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

CUm Nos nuper Sancti Jubilæi celebrationem in hac Alma Urbe a Vigilia Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi proximè futuræ inchoandam, & usque ad finem sequentis anni duraturam, universo Populo Christiano, de Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium assensu, indixerimus, ac omnibus utriusque sexus Christifidelibus verè pœnitentibus, & confessis, ac sacra Communione refectis, qui Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, necnon Sancti Joannis Lateranensis, & Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe Basilicas certis vicibus visitaverint, plenissimam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam concesserimus, prout in nostris desuper confectis Literis plenius continetur; Cupientes ut Christianæ Nationes ex omnibus Terrarum Orbis locis in hac Urbe Nostra, in Fidei, ac Religionis unitate congregatæ, eodem pietatis, ac devotionis spiritu Basilicas prædictas, quo maximo fieri poterit concursu, durante eodem Jubilæo, visitantes, & frequentantes, tanti & tam certi spiritualis emolumenti compotes fiant; multorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum exemplo adducti, Indulgentias & Facultates ab Apostolicæ Sedis liberalitate aliàs emanatas, pro hoc anno suspendere; & nihilominus tum spiritualibus Fidelium per universum Orbem degentium necessitatibus Paterna charitate consulere; tum pium devotionis fervorem erga laudabilia quædam Religionis & pietatis opera in Christianorum animis conservare, & fovere; tum demum suffragia in Fidelium Defunctorum levamen atque subsidium erogari solita neutiquam imminuere, eorumdem Prædecessorum vestigiis insistentes, decrevimus, & constituimus.

§. 1. Itaque, præservatis & firmis remanentibus Indulgentiis concessis in articulo mortis, ac facultatibus seu Indultis illas impertiendi seu communicandi, tam Venerabilibus Fratribus Episcopis, ac dilectis Filiis Prælatis Locorum Ordinariis, in vim, seu ad formam nostrarum Literarum nonis Aprilis anni MDCCXLVII. editarum, quàm aliis quibuscumque communiter aut personaliter, seu pro certo Personarum genere, gradu, aut numero concessis; iisque pariter, quas fel. record. Prædecessor noster Benedictus Papa XIII. cunctis Fidelibus Salutationem Angelicam, seu alias preces de tempore, manè, aut meridie, seu vespere, ad Campanæ pulsum, de genu, vel, juxta dierum & temporum rationem, stando recitantibus; Item Indulgentiâ septem annorum & totidem quadragenarum, quam ipse Benedictus, novissimo Jubilæi anno durante, omnibus Christifidelibus, tam in Urbe, quàm extra eam ubicumque degentibus, qui sacramentaliter confessi, & sacra Communione refecti, vel saltem verè contriti, & cum firmo proposito confitendi, Ecclesias, in quibus Augustissimum Eucharistiæ Sacramentum pro oratione quadraginta Horarum, eo anno durante, expositum esset, devotè visitassent, ibique juxta Sanctæ Matris Ecclesiæ mentem orassent, toties quoties id egissent, benignè concessit, quamque Nos etiam, illius exemplo, pro proximè ineunte Jubilæi anno, & tam pro Urbe, quàm pro aliis ubique locis, præsentium tenore, libenter concedimus, & elargimur; Atque illis etiam, quas similis memoriæ Innocentius XI., & Innocentius XII. Romani Pontifices Prædecessores nostri, Fidelibus Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, cum ad Infirmos defertur, devotè comitantibus, vel lumen, aut facem per alios eâ occasione deferendum, seu deferendam mittentibus, similiter concesserunt; tum etiam Indulgentiis a Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus de Latere Legatis, & Apostolicæ Sedis Nunciis, ac Episcopis, in usu, seu exercitio Pontificalium, aut impertienda Benedictione, aliave forma consueta, concedi solitis; Item salvis & firmis remanentibus Indulgentiis Altarium Privilegiatorum pro Fidelibus Defunctis, aliisque eodem modo pro solis ipsis Defunctis concessis; atque etiam aliis quibuscumque Indulgentiis, & peccatorum remissionibus, aliàs pro vivis concessis, ad effectum dumtaxat, ut Christifideles illas animabus Fidelium Defunctorum, quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint, per modum suffragii directè applicare valeant; quas omnes & singulas, licèt, pro eo quod respicit vivorum favorem, hoc Jubilæi anno durante, generaliter, ut infra, suspensas, ad prædictum tamen effectum, ipsius anni decursu, etiamsi in earum concessionibus hujusmodi applicandi facultas indulta non fuerit, ab omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui injuncta in ipsis concessionibus opera cum debitis dispositionibus impleverint, acquiri posse concedimus, & indulgemus.

§. 2. Præservatis etiam & firmis remanentibus facultatibus Tribunalis Officii Inquisitionis adversùs Hæreticam pravitatem auctoritate Apostolica instituti, ejusque Officialium; Missionariorum quoque, & Ministrorum, qui ab eodem Tribunali, seu a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præposita, vel aliàs a Sede prædicta ad id deputati fuerint; & præsertim facultate absolvendi ab Hæresi illos, qui, abjuratis eorum erroribus, capaces ejusmodi absolutionis redduntur; aliisque facultatibus, quæ ab Officio Pœnitentiariæ nostræ Apostolicæ, Missionariis, in Locis Missionum, earumque occasione, ab ipsis exercendæ, concessæ fuerint; Item salvis & illæsis remanentibus facultatibus tam Venerabilium Fratrum Episcoporum, aliorumque Superiorum Antistitum, in suis respectivè Diœcesibus, circa dispensationes & absolutiones suorum Subditorum in casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, prout ipsis a Sacra Tridentina Synodo, seu aliàs, etiam in publicis, a jure communi Ecclesiastico, & ab eadem Apostolica Sede, pro certis personis & casibus, indultæ permissæque dignoscuntur; quàm etiam Superiorum Ordinum Regularium, quæcumque ipsis in Regulares pariter sibi subjectos a Sede Apostolica prædicta tributæ fuerunt. Item Facultates, quæ in suo vigore præservantur.

§. 3. Cœteras omnes & singulas Indulgentias, tam Plenarias, quàm non Plenarias, etiam perpetuas, & peccatorum remissiones, ac facultates, & indulta absolvendi, etiam a casibus Sedi Apostolicæ reservatis, etiam in Literis die Cœnæ Domini legi solitis contentis, seu relaxandi censuras, commutandi vota, aut dispensandi etiam super irregularitatibus, & impedimentis, quibusvis Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, etiam S. Joannis Jerosolymitani, Domibus, Militiis, Ordinibus, etiam Suspensio aliarum omnium Indulgentiarum & Facultatum absolvendi.

Mendicantium, Congregationibus, Confraternitatibus, etiam Laicorum, Universitatibus, & Piis Locis, illorumque Ordinibus, Capitulis, Conventibus, Magistris, Superioribus, & tam Sæcularibus, quàm quorumvis etiam Mendicantium Ordinum Regularibus Personis, Coronisque, Granis, Imaginibus, & Numismatibus ex metallo, seu quacumque alia materia confectis, tam singulariter, quàm universaliter, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, ac etiam Nos, etiam ad instantiam Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Principum, aut ipsis ètiam Imperatori, Regibus, Ducibus, & Principibus, vel aliis quacumque alia mundana, vel Ecclesiastica Dignitate fulgentibus, etiam ad instar Jubilæi, aut aliàs quomodocumque, & ex quibusvis causis & occasionibus, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac aliàs quomodolibet concessas, & concessa, quorum omnium tenores, formas, derogationes, & decreta præsentibus pro expressis haberi volumus, Apostolica auctoritate, de eorumdem Fratrum consilio & assensu, ac potestatis nostræ plenitudine, suspendimus, & suspensas, ac suspensa esse declaramus, easque, & ea, eodem anno durante, nulli prodesse, ac suffragari debere; Irritum quoque & inane decernimus, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Præceptum ne aliæ Indulgentiæ publicentur, sub pœna excommunicationis.

§. 4. Quocirca per præsentes auctoritate Apostolica præcipimus, & mandamus, ne interim, præter superiùs expressas, aliæ, quam indicti a Nobis prædicti Jubilæi Indulgentiæ, sive publicè, sive privatim, quovis prætextu, ubivis locorum & gentium, sub excommunicationis eo ipso incurrendæ, aliisque arbitrio Ordinariorum infligendis pœnis, publicentur, vel nuncientur, aut in usum demandentur.

Derogatio Privilegiis, Indultis &c.

§. 5. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, Conventuum, Ordinum, Congregationum, Hospitalium, Confraternitatum, Universitatum, Collegiorum, & Locorum, aliorumque prædictorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quàvis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis Apostolicis, illis, eorumque Superioribus, & Personis, ac aliis quibuscumque, per eosdem Romanos Pontifices Prædecessores nostros, ac Nos, & dictam Sedem, ejusque Legatos, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, & ex quibusvis causis, concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, etiamsi in illis caveatur expresè, quod sub similibus, vel dissimilibus suspensionibus nequaquam comprehendantur, nisi de illis specialis, & individua mentio fiat, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expresè derogamus, cœterisque contrariis quibuscumque.

§. 6. Et quia difficile nimis esset, præsentes quòcumque, ubi illis opus fuerit, perferri, volumus earum exemplis, etiam impressis, Notarii publici manu, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ obsignatis, eamdem prorsus fidem in judicio, & extra, ubique Locorum adhiberi, quæ adhiberetur præsentibus, si essent exhibitæ vel ostensæ.

§. 7. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ suspensionis, declarationis, decreti, præcepti, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo nono, sextodecimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 24. Maji ejusdem anni.

XX.

De Præparatione ad Annum Universalis Jubilæi, Epistola Encyclica ad omnes Patriarchas, Archiepiscopos, atque Episcopos.

Lettera Circolare a tutti i Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi sopra la preparazione all' Anno Santo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater.

Fideles ad sacram peregrinationem invitati fuerunt per litteras Apostolicas.

Apostolica Constitutio a Nobis nuper promulgata, in qua Sanctioris Anni solemnitatem Christifidelibus denunciavimus, eosdem invitat, ut sacris Peregrinationibus sese committant, ac opus perficiant, quod in veteri Testamento Dei jussa, in primævis Ecclesiæ sæculis frequentior ad sacra Jerosolymorum loca accessus, ac perpetua consuetudo, quæ vel ipsos Imperatores ac Reges ad hujus nostræ almæ Urbis sacra monumenta, & præ cæteris ad beata Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum Sepulcra invisenda perduxit, satis commendant: opus denique, quod ab hæreticis malè habitum, a nostris Controversiarum Tractatoribus multâ vi, solidisque rationibus fuit vindicatum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater.

La nostra Costituzione, nella quale abbiamo intimato ai fedeli di Cristo la Solennità dell'Anno Santo, contiene un'invito per un divoto Pellegrinaggio: che è un' opera additata da Dio nel Testamento vecchio, praticata e frequentata nei primi secoli della Chiesa rispetto ai Luoghi Santi di Gerusalemme, usitata in ogni tempo con molta frequenza anche dai Rè e Monarchi in ordine ai Luoghi Santi di questa nostra Città di Roma, e particolarmente ai Sepolcri de' Santi Apostoli; opera finalmente, che impugnata dagli Eretici, è stata con molta ragione ed energia sostenuta e difesa dai nostri Controversisti, e che ben diretta e governata dai Prelati di Santa Chiesa, può servire, e serve di edifica-

Si enim ab iis, qui Ecclesiarum regimini præficiuntur, ejusmodi Peregrinationes, qua decet methodo ac ordine instituantur, pietatis ac religionis stimulos conciliant iis omnibus, qui sobrio pacatoque animo rem ipsam introspiciunt, ac veros, quibus ea circumscribitur, limites contemplantur.

zione a tutti quelli, che con animo pacato la considerano nel suo vero stato, e ne' veri limiti, ne' quali deve esser ristretta.

§. 2. Jussis Deus in Lege veteri, ut omnes Israëlitarum filii ter quotannis ad Tabernaculum, sive ad Domini Templum devoti accederent: *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit: in solemnitate Azymorum, in solemnitate Hebdomadarum, & in solemnitate Tabernaculorum*: ut ex Deuteronomii *cap.* 16. cuique perspectum est. Cui quidem præcepto Elcana, ejusque uxor Anna sedulo obtemperarunt 1. *Reg. cap.* 1. Et Redemptor noster summopere diligendus, Beatâ Virgine ejus Matre, ac Sancto Josepho ejus Nutritio comitantibus, ad Templum statis vicibus se contulit; uti legimus *Lucæ cap.* 2. Hinc, ut Templum a Salomone constructum vel ipsæ Gentes frequentiores adirent, idem Salomon Deum precatus est, ut exterarum Gentium, etsi Israëlitis non accenserentur, quæ post longos itinerum tractus Templum inviserent, precibus benignus annueret: *Insuper & alienigena, qui non est de populo tuo Israël, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum (audietur enim nomen tuum magnum, & manus tua fortis, & brachium tuum extentum ubique).... tu exaudies in Cælo, in firmamento habitaculi tui, & facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena.* Prostant hæc verba 3. *Reg. cap.* 8.

2. Iddio ordinò, che tutti i figli d'Israele tre volte l'anno facessero un divoto pellegrinaggio per visitare il Tabernacolo, o sia il Tempio del Signore: *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit, in solemnitate Azymorum, in solemnitate Hebdomadarum, & in solemnitate Tabernaculorum*: come si legge nel Deuteronomio *al cap.* 16. Elcanà, ed Anna sua moglie adempirono puntualmente il precetto, come si vede *nel lib.* 1. *de' Re al cap.* 1. Il nostro amabilissimo Redentore colla sua SSma Madre, ed il suo Padre putativo Giuseppe, portossi al Tempio, come pure si legge nel Vangelo di S. Luca *al cap.* 2. Ed acciò il Sacro Tempio edificato da Salomone fosse da tutte le genti frequentato, non mancò esso di pregare Dio ad esaudire le preghiere anche de' forestieri, e che non erano del popolo d'Israele, che fossero venuti pellegrinando a visitarlo: *Insuper & alienigena, qui non est de populo tuo Israël, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum, (audietur enim nomen tuum magnum, & manus tua fortis, & brachium tuum extensum ubique); tu exaudiès de cœlo in firmamento habitaculi tui, & facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena*: come si legge *nel lib.* 3. *dei Rè al cap.* 8.

§. 3. Splendidum testimonium suppeditat Eusebius *Histor. Ecclesiast. lib.* 6. *cap.* 11., ubi Sancti Alexandri Cappadociæ Episcopi adventum in Jerosolymorum Urbem commemorat, ut sacra illa loca intueretur ac coleret, inquiens: *Divino admonitus oraculo Alexander, cum ex Cappadocia, in qua primùm Episcopus fuerat ordinatus, Jerosolymam profectus fuisset, tum orandi, tum locorum visendorum gratiâ.* Sed longè præstantiora sunt, quæ in rem hanc producit S. Hieronymus *in epist. modò* 46. *olim* 17. hisce verbis: *Longum est nunc ab Ascensu Domini usque ad præsentem diem per singulas ætates currere, qui Episcoporum, qui Martyrum, qui eloquentium in doctrina Christiana virorum venerint Jerosolymam, putantes, minus se religionis, minus habere scientiæ, nec summam, ut dicitur, manum accepisse virtutum, nisi in illis Christum adorassent locis, de quibus primùm Evangelium de patibulo corruscaverat.*

3. Celebre è il testimonio d'Eusebio *nella Storia Ecclesiastica al lib.* 6. *cap.* 11., in cui riferisce il divoto accesso di S. Alessandro Vescovo di Cappadocia a Gerusalemme per vedere ed orare ne' Luoghi Santi: *Divino admonitus oraculo Alexander cum ex Cappadocia, in qua primùm Episcopus fuerat ordinatus, Hierosolymam profectus fuisset, tum orandi, tum locorum visendorum gratia*: e più che celebre è in questo proposito il testimonio di S. Girolamo *nella sua lettera* 44. *altre volte* 17.: *Longum est nunc ab Ascensu Domini usque ad præsentem diem per singulas ætates currere, qui Episcoporum, qui Martyrum, qui eloquentium in doctrina Christiana virorum venerint Hierosolymam, putantes minus se habere religionis, minus habere scientiæ, nec summam, ut dicitur, manum accepisse virtutum, nisi in illis Christum adorassent locis, de quibus primum Evangelium de patibulo coruscaverat.*

§. 4. Nostra non interest longiorem sermonem hic attexere de frequentiori Regum, Episcoporum, atque Ecclesiæ Prælatorum, necnon Fidelium penè omnium accessu, ac assiduis ad Limina Apostolorum Peregrinationibus; cum provinciam hanc universam præoccupaverint celebres aliquot eruditi, nimirum Onuphrius Panvinius in suo *de præstantia Basilicæ Vaticanæ* Tractatu, quem Nos in minoribus adhuc positi, hoc est inter Vaticanæ Basilicæ Canonicos cooptati, atque Archivi ejusdem Basilicæ Præfecturam agentes, pluries perlegimus nondum typis impressum, & in Tabulario Basilicæ diligenter servatum; Jacobus Gretserus *tom.* 4. novæ Operum editionis *lib.* 2. *de sacris Peregrinationibus cap.* 12. *& seqq.* Coccius *lib.* 5. *Thesaur. Catholic. cap.* 17. Stanislaus Hosius *cap. de Ceremoniis, quæ desumuntur a loco*; Rutilius Benzonius *de Anno Sancti Jubilæi lib.* 6. *cap.* 1. *& seq.* Drexellius *tom.* 13. edition. Monachii *par.* 1. *cap.* 7. *pag.* 126. *& seqq.*; & nuperus Trombella *de Cultu Sanctor. tom.* 1. *par.* 2. *cap.* 46. *& seq.* Juvabit tamen ex Marculfo Monacho, qui vixit sæculo Ecclesiæ septimo, formulam,

4. Non prenderemo quì l'impegno di riferire il frequente accesso dei Rè, de' Vescovi e Prelati di Chiesa Santa, e di tutti i fedeli, e la continua peregrinazione a visitare i limini degli Apostoli; essendo già stata evacuata in tutto e per tutto la materia da alcuni celebri eruditi, cioè da Onofrio Panvinio nel suo Trattato *de præstantia Basilicæ Vaticanæ*, che insino ad ora si conserva manoscritto nell'Archivio del Capitolo della detta Basilica, che Noi più volte abbiamo letto, quando *in minoribus* eravamo Canonico della detta Chiesa, ed Archivista del detto Archivio; da Giacomo Gretsero *nel tom.* 4. della nuova edizione delle sue Opere *al lib.* 2. *de sacris Peregrinationibus al cap.* 12., *e molti seguenti*, dal Coccio *lib.* 5. *Thesauri Catholici al cap.* 17., da Stanislao Hosio *al cap. de Cæremoniis, quæ desumuntur a loco*, da Rutilio Benzonio *de Anno Sancti Jubilæi lib.* 6. *cap.* 1., *e seg.* dal Drexelio *nel tom.* 13. delle sue Opere stampate in Monaco *par.* 1. *cap.* 7. *pag.* 126. *e seguenti*, e dal moderno Trombelli *de Cultu Sanctorum tom.* 1. *par.* 2. *cap.* 46. *e seg.* Porteremo bensì la formola di Marculfo Monaco

lam, cujus memorati Scriptores nunquam meminere, hic producere, ut palam fiat, quò ritu ac methodo conscriberentur commendatitiæ literæ, quæ ad Summum Pontificem, ac Episcopos dabantur, in gratiam eorum, qui Romam ad Apostolorum Limina progrediebantur. Prostat hæc formula *in lib. 2. cap. 49.* eaque sic habet: *Portitor iste, radio inflammante divino, non, ut plerisque mos est, vacandi,* sive ut alii legunt, *vagandi causâ, sed propter nomen Domini itinera ardua, & laboriosa parvi pendens, ob lucrandam Orationem Limina Sanctorum Apostolorum Domini Petri & Pauli adire cupiens, a mea parvitate se petiit vestræ commendari Almitati.* S. Joannes Chrysostomus in libro, cui titulus, *Quod Christus sit Deus, tom. I.* editionis Parisiensis anni 1718. *pag.* 570. *num.* 9. ita ad rem nostram scribit: *In Regia Urbe Roma, missis aliis omnibus, ad Sepulcra Piscatoris, & tentoriorum Opificis, accurrunt Imperatores, Consules, Exercituum Duces.* Carolum Magnum Imperatorem septem supra quadraginta annorum spatio, religionis stimulo ductum Romam quater accessisse, Eginardus testatur, inquiens: *Carolus Magnus intra annos quadraginta septem, quater Romam ad vota persolvenda, & orandum profectus est.* Neque omittendum splendidum Nicolai I., qui nono sæculo floruit, testimonium, quo frequentissimæ ad hanc Urbem Peregrinationes, ad beatos Apostoli Petri Cineres institutæ, commemorantur. *Tanta millia hominum* (verba sunt Nicolai *in epist.* 8. ad Michaëlem Imperatorem) *Protectioni ac intercessioni Beati Apostolorum Principis Petri ex omnibus finibus terræ properantium se se quotidie conferunt, & usque in finem vitæ suæ apud ejus Limina semet mansura proponunt, ut præter illud, quo vas e Cælo submissum, in quo cunctorum ostensa sunt eidem Beato Petro horum omnium rectori animantium genera, Catholicam signat Ecclesiam, etiam ipsa sola Romanorum Urbs, apud quam ejusdem Apostoli corporalis præsentia sedulè veneratur, ipsius vasis cunctas dignoscatur in se continere universorum animalium (quæ homines intelliguntur spiritaliter) nationes.*

Apologiæ pro factis peregrinationibus conscriptæ, & Conciliorum Canones indicantur.

§. 5. Quod verò aut ad nostros Controversiarum Scriptores attinet, qui pios ad sacra loca secessus ab hæreticorum calumniis egregiè vindicarunt, aut ad solertem Ecclesiæ Prælatorum œconomiam spectat, ut ejusmodi Peregrinationes, semotis quibusque scandalis, ritè atque ex ordine perficerentur; Nos, quibus non est animus Dissertationem, aut Tractatum elucubrandi, ea dumtaxat innuimus, quæ literis consignarunt Joannes Aurelianensis Episcopus, noni sæculi Scriptor, contra Claudium Taurinensem, in sacras Imagines, ideoque in sacras etiam Peregrinationes infensum, & Ægidius Carlerius Ecclesiæ Cameracensis Decanus in celebri Oratione Basileæ habita contra errores Nicolai Taboritæ, in qua, solidioris doctrinæ argumentis, quæcumque ab adversario contra sacra Fidelium itinera objiciebantur, planè dissolvit, ut patet Orationem legenti *in tom.* 8. *Collectionis Conciliorum* Harduini *pag.* 1796. *& seqq.* Ea item consulenda, quæ in Concilio Cabilonensi secundo *ann.* 813. *cap.* 45. & uberiùs in Concilio Bituricensi *anno* 1584. *tom.* 10. *memoratæ Collectionis pag.* 1466. *& seqq.* sancita sunt; patebit enim, Canones aliquot fuisse procusos ad quævis absurda tollenda, quæ in sacras Peregrinationes irrepere potuissent. Nec silentio prætereunda, quæ in rem hanc sedulâ curâ in unum collegit Laurentius Bochelli *in Decretis Ecclesiæ Gallicanæ lib.* 4. *tit.* 14. *de Peregrinationibus.*

Quid sentiendum de duobus Opusculis S. Gre-

§. 6. Neque verò ignoramus duo illa S. Gregorii Nysseni Opuscula, alterum *de iis, qui adeunt Jerosolymam*, alterum *ad Eustatiam*, Ambro-

Monaco, che visse nel secolo settimo, e che dai predetti non è portata, nella quale si contiene la commendatizia, che facevasi al Papa, ed ai Vescovi a pro di quelli, che si accingevano al pellegrinaggio verso Roma per visitare i limini de' Santi Apostoli, come si vede *nel lib.* 2. *al cap.* 49.: *Portitor iste, radio inflammante Divino, non, ut plerisque mos est, vacandi,* o come altri leggono, *vagandi causa, sed propter nomen Domini, itinera ardua, & laboriosa parvipendens, ob lucrandam orationem, limina Apostolorum Domini Petri & Pauli adire cupiens, a mea parvitate se petiit vestræ commendari almitati.* S. Gio. Crisostomo nel Libro, *Quod Christus sit Deus, al num.* 9. *nel tom.* I. delle sue Opere della stampa di Parigi *del* 1718. *alla pag.* 570. così scrive al nostro proposito: *In regia Urbe Roma, missis aliis omnibus, ad sepulcra Piscatoris, & tentoriorum Opificis, accurrunt Imperatores, Consules, Exercituum Duces.* Dell' Imperatore Carlo Magno scrive Eginardo, che quattro volte nello spazio d'anni quarantasette portossi a Roma, tratto dalla divozione: *Carolus Magnus intra annos quadraginta septem, quater Romam ad vota persolvenda & orandum profectus est.* Ed il Pontefice Niccolò I., che visse nel secolo nono, rende un'ampla testimonianza del concorso de' fedeli a Roma per venerare le ceneri dell'Apostolo S. Pietro *nella sua lettera* 9. a Michele Imperadore: *Tanta millia hominum protectioni ac intercessioni Beati Apostolorum Principis Petri ex omnibus finibus terræ properantium se se quotidie conferunt, & usque in finem vitæ suæ apud ejus limina semet mansura proponunt, ut præter illud, quod vas è Cælo submissum, in quo cunctorum ostensa sunt eidem Beato Petro horum omnium Rectori animantium genera, Catholicam signat Ecclesiam, etiam ipsa sola Romanorum Urbs, apud quam ejusdem Apostoli corporalis præsentia sedulè veneratur, ipsius vasis cunctas dignoscatur in se continere universorum animalium (quæ homines intelliguntur spiritaliter) nationes.*

5. Ed in ciò che risguarda o i nostri Controversisti, che contra gli Eretici hanno ben sostenuta la difesa delle divote peregrinazioni ai luoghi santi, o le regole de' Prelati di Santa Chiesa per ben governarle e liberarle da tutti gl'inconvenienti, Noi, che non intendiamo di fare un Trattato, o una Dissertazione, ci rimettiamo a quanto scrisse Giona Vescovo d'Orleans, autore del nono secolo, contra Claudio di Torino, che inimico delle Sacre Immagini, era per conseguenza anche nemico dei più divoti pellegrinaggi; ci rimettiamo alla celebre Orazione di Egidio Carlerio Decano della Chiesa di Cambrai, fatta in Basilea contra gli errori di Niccolò Taborita, stampata *nel tom.* 8. degli Atti de' Concilii dell'Arduino *alla pag.* 1796. *ed altre seguenti*, ove con profonda dottrina scioglie gli equivoci opposti dal suo contraddittore contra i divoti pellegrinaggi; ed a quanto si legge nel Concilio Cabilonense tenuto *l'anno* 813. *cap.* 45. e più diffusamente nel Concilio Bituricense tenuto *l'anno* 1584. *nel tom.* 10. della citata Collezione dell' Arduino *pag.* 1466. *e seg.* ove sono registrati alcuni Canoni molto ben fatti, per levare gl' inconvenienti dai sacri e divoti pellegrinaggi; oltre ciò, che in tal proposito si ritrova esattamente radunato da Lorenzo Bochelli ne'Decreti della Chiesa Gallicana *lib.* 4. *tit.* 14. *de Peregrinationibus.*

6. Nè a Noi sono ignoti i due Opuscoli di S. Gregorio Nisseno, uno intitolato *de iis, qui adeunt Hierosolymam*, e l'altro indirizzato

Ambroſiam, *& Baſiliſſam*, quæ *tom.* 3. *ejus Operum* editionis Pariſienſis anni 1638. *pag.* 651. *& ſeqq.* inſeruntur; quibus abutuntur heterodoxi, ut pios Fidelium ad ſacra loca ſeceſſus irrideant ; ac damnent. Novimus etiam gravem controverſiam ab eruditis ſuper Opuſculorum veritate excitatam. Genuina fatentur Lippomanus, Baronius, Natalis Alexander, Tillemontius, Ceillierus : dubia cenſet Cardinalis Bellarminus : tamquam ſuppoſititia & apocrypha damnat Gretſerus; idque multis rationibus probare contendit in accuratis adnotationibus, quas *pag.* 71. *& ſeqq. tom.* 3. *præfatæ editionis* impreſſas legimus. Hac tamen controverſiâ ſepoſitâ; eſto Opuſcula genuina dicamus; eſto in abuſus, qui occaſione Peregrinationum ad ſacra Jeroſolymorum loca irrepſerant, S. Gregorium inſurrexiſſe concedamus; eſto præpoſteram ſententiam illorum, qui haſce Peregrinationes ad æternam ſalutem conſequendam omnino neceſſarias affirmabant, proſcribamus; nihil inde conficitur, quod veritatem a Nobis ſupra propoſitam convellat, aut infirmet. Non enim ſacrorum itinerum neceſſitatem obtrudimus, ſed utilitatem dumtaxat commendamus: neque abſurda, quæ in longis itinerum tractibus aliquando inſurgunt, propugnamus; ſed, ut infra patebit, opportunis remediis præcavemus, ne ſcandala ſuboriantur. Quod ſi S. Doctor zelo pietatis abreptus, vehementiori fortaſſe ſtylo in ſacras Jeroſolymorum Peregrinationes aliquando obloquatur; aut de pravis Peregrinorum moribus duriores quæpiam ſententiæ excipiendæ ſunt; aut communis Eccleſiæ ſenſus ac ritus, qui ſacra Chriſtianorum itinera, modò qua decet modeſtiâ ac diſciplinâ inſtituantur, piis ac devotis operibus accenſet, privato Doctoris, etſi ſanctitatis ac doctrinæ laude celeberrimi, judicio anteponendus.

zato ad Euſtatia, ed Ambroſia, e Baſiliſſa, che ſono *nel tom.* 3. delle Opere del Santo Dottore ſtampate in Parigi *l'anno* 1638. *pag.* 651. ſul fondamento de' quali, quelli, che non ſono della noſtra communione, s'appoggiano per iſcreditare ed impugnare i divoti pellegrinaggi. Nè tampoco ci è ignota la grave controverſia fra i noſtri eruditi, ſe le dette opere ſiano genuine di S. Gregorio : nella qual controverſia il Lippomano, il Baronio, Natale Aleſſandro, il Tillemont, il Ceillier, ſono di ſentimento, che le dette Opere ſiano Opere del Santo Dottore, del che però dubita il Cardinal Bellarmino ; & con molta aſſeveranza ed impegno il Gretſero ſoſtiene, che ſiano apocrife, come può vederſi nelle profonde ed erudite Note da eſſo ſtampate ſopra le medeſime, ed inſerite *nel cit. tom.* 3. delle Opere di S. Gregorio Niſſeno nelle Note *alla pag.* 71. *e ſegg.* Ma ci ſembra di potere con tutta giuſtizia accennare, che, quand' anche le Opere ſiano del Santo, quand' anche in eſſe, com'è vero, molto ſi eſageri contra gl' inconvenienti, che ſuccedevano ne' pellegrinaggi a Geruſalemme, quand' anche, com' è vero, gagliardamente s'impugni la maſſima ſpacciata falſamente da alcuni, che le accennate peregrinazioni foſſero neceſſarie per l'eterna ſalute; che ſenza quelle non poteva ottenerſi; ciò punto non oſta al noſtro aſſunto, in cui ſoſteniamo l'utilità delle opere predette, non la neceſſità; non ci facciamo difenſori degl'inconvenienti, ma, come vedraſſi in appreſſo, ne andiamo additando e procurando i rimedj: Non eſſendo poi del dovere, che ſi prendano con tutto il rigore le gagliarde eſpreſſioni del Santo Dottore contra i pellegrinaggi a Geruſalemme; sì perchè ſi vede manifeſtamente, che hanno la loro origine dai frequenti ſcandali, che andavano occorrendo; sì perchè l'idea d'uno, benche ſanto e celebratiſſimo Dottore, dee in ogni caſo cedere al ſentimento della Chieſa, ed al contrario comune parere degli altri, che fra le opere criſtiane pie e devote, annoverano i ſacri pellegrinaggi, quando ſiano fatti nelle dovute forme.

§. 7. Noſtra hæc invitatio ipſos cum primis Venerabiles Fratres Eccleſiarum Epiſcopos complectitur; modò corporis ſalus id ferat, nullumque ex Paſtoris abſentia gregi concredito obventurum ſit detrimentum. Oportet verò meminerint, pleroſque Prædeceſſorum, eorum ſaltem, quos longiora itinera ab Urbe non diſſociabant, quotannis in ſanctam Civitatem ſe contuliſſe, ut conjunctim cum Romano Pontifice SS. Apoſtolorum Petri & Pauli Feſta celebrarent; ut *ex Epiſtola* 13. *&* 16. S. Paulini ſatis compertum eſt. Hortamur etiam Sacerdotes, atque ex Clero reliquos; modò, ut par eſt, dimiſſoriales Epiſcoporum Literas ſecum ferant: non enim a Nobis lex iſta nunc primùm indicitur, cujus jam tum a vetuſtis Eccleſiæ ſæculis apertiſſima occurrit mentio; ut patet *ex Canone* 41. *&* 42. *Concilii Laodiceni an.* 372. penes Harduinum *tom.* 1. *pag.* 789. *&* 790. Hortamur & Regulares; modò opportuna Superiorum, quos tamen hac in re benigniores fore confidimus, accedat voluntas. Pari ſtudio Laicos hortamur; modò, antequam itineri ſe ſe committant, aut a Parocho aut a Confeſſario, quid ſibi expediat, probe intellexerint. Ne autem conſcientiarum moderatores & conſiliarii facilè hallucinentur, ea noſſe, ac præ oculis habere debent, quæ hiſce in caſibus Theologi, ac præ cæteris Theophilus Raynaudus *tom.* 15. *ſuorum Operum*, in Tractatu, qui inſcribitur *Heteroclita ſpiritualia pag.* 217. *num.* 13. ſedulò examinanda proponunt. *Peregri-*

§. 7. Queſto noſtro invito comprende i Veſcovi noſtri cari Fratelli, purchè la ſalute loro corporale lo permetta, e purchè la cura delle anime ad eſſi commeſſe non ſia per ricevere nocumento della loro aſſenza: e ſi ricordino, che una gran parte de' loro Predeceſſori, parlando almeno di quelli che non erano tanto lontani da Roma, venivano ogni anno alla ſanta Città per celebrare unitamente col Papa la Feſta de' Santi Apoſtoli Pietro e Paolo, come ſi vede *nella lettera* 13. *e* 16. di S. Paolino. Comprende l'invito i Sacerdoti e gli altri del Clero, purchè vengano, come è del dovere, colle Dimiſſorie de' loro Veſcovi; legge, che non è inventata da Noi, ma ben antica, come ſi raccoglie dal *Canone* 41. e dal *Canone* 42. del Concilio Laodiceno tenuto *l'anno* 372. *nel tom.* 1. della Collezione dell'Arduino *pag.* 789. *&* 790. Comprende il noſtro invito i Regolari, purchè però abbiano le opportune licenze de' loro Superiori, che eſortiamo ad uſare ogni diſcretezza nel concederle. Comprende gli Uomini del ſecolo, purchè intraprendano il viaggio dopo averlo conſultato col loro Curato, o con altro Direttore delle loro coſcienze, che dovrà aver preſente, nel dare il ſuo conſiglio, la comune maſſima degli Autori ſpiegata da Teofilo Raynaudo *nel tom.* 15. delle ſue Opere, cioè in quella intitolata *Heteroclita ſpiritualia*, *alla pag.* 217. *num.* 13. = *Peregrinatio eſt opus ſupererogationis*, *& pertinet ad cultum voluntarium*, *quem*

natio, ita Raynaudus, *est opus supererogationis, & pertinet ad cultum voluntarium, quem par non est officere actibus virtutis ex obligatione exercendis. Sic maritus, qui vinculo conjugii adstringitur adhærere uxori, malè faciet, si, uxore reluctante, longam Peregrinationem, eâ domi relictâ, suscipiat &c. Immo, quamvis uxor consentiret, posset tamen Peregrinatio longa mariti continere heteroclisim, si per eam absentiam in alterutro conjugum verisimile periculum labefactandæ virtutis timeretur. Æquè ex hoc capite anomala esset Peregrinatio patrisfamilias, qui, cum necessarius esset domi ad sustentationem familiæ, deberetque suis laborare, & thesaurizare, vellet tamen domo abesse, & ad hæc aut illa sacra monumenta discursare. Idem pronunciatum esto de eo, qui obæratus, nec habens aliunde, unde dissolvat debita, quàm si alicubi hæreat, & laboret, eligit tamen visere loca sancta.* Norunt omnes Plenariam peccatorum Indulgentiam, quam Urbanus II. in Concilio Claromontano iis elargitus est, qui Crucis insignia gestantes, ad sacra Jerosolymorum loca recuperanda, sacræ militiæ nomen darent. *Quicumque pro sola devotione, non pro honoris, vel pecuniæ adeptione, ad liberandam Ecclesiam Dei Jerusalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœnitentia reputetur*: verba sunt memorati Concilii, quod *anno* 1095. celebratum est, atque *tom.* 10. Labbeanæ editionis inseritur. D. Thomas, *quodlib.* 4. *art.* 11. hac quæstione propositâ: *Utrum vir possit accipere Crucem, si de ejus incontinentia timeatur*, eamdem, quam supra statuimus, doctrinam secutus, ita quæstionem absolvit: *Ex necessitate viro imminet, ut gerat Crucem uxoris, quia caput mulieris est vir. Sed, quod accipiat Crucem ad transfretandum, subjacet propriæ voluntati. Unde si uxor sit talis, quæ sequi non possit propter aliquod impedimentum, & de ejus incontinentia timeatur, non est ei consulendum, ut accipiat Crucem, & dimittat uxorem; secus autem est, si uxor continere voluntariè proponat, aut velit, & possit sequi virum suum.* Sed nec ipsas quidem Mulieres, modò clausuræ legibus non teneantur, arcemus, quominus Anni Jubilæi tempore, si ita illis expediat, Romam accedant. Multa enim præsto sunt, quæ sacra mulierum itinera commendant, exempla. S. Helenam ad sacra loca properantem S. Ambrosius describit. Eudoxiæ, quæ Theodosio nupsit, Peregrinationes ad Urbem Jerosolymam Socrates commemorat. Paulam Matronam Romanam in Terræ sanctæ locis lustrandis sollicitam exhibet Sanctus Hieronymus. Nec minori studio S. Birgitta Compostellam, ac Romam, ut Sanctorum Apostolorum Limina deoscularetur, perrexit. Ad hæc, Nos ipsi, quo tempore diuturniorem in hac Urbe Sanctæ Sedis servitio obstricti moram traximus, de frequenti mulierum adventu, citra ullum ætatis, aut conditionis discrimen, testes sumus. Verùm, ne ubi sedulus Paterfamilias frumentum seminat, inimicus homo zizania commisceat, eòs omnes, quibus disciplinæ ac morum custodia est concredita, monemus, ac in Domino obsecramus, ut sedulò caveant, ne ullus pateat aditus criminibus, quæ facili negotio a mulierum ætate, ab eorum, quibus sociantur, indole, ingenio, ac sexu dissimili, suam ducunt originem. Quod si mulieres viro alligatæ itineri se committant, ea cum primis cura adhibenda est, ut, viris absentibus, fratrum custodiæ commendentur, aut saltem iis custodiendæ tradantur, quos propinquitatis gradus, & a quavis suspicione alienos, & in pudicitia servanda probet sollicitos.

Quanta veneratione prosequendi sint SS. Apo-

§. 8. Jam verò reliquum est, ut, quò tandem nostra hæc invitatio spectet, aperiamus. Id verò satis explicare non possumus, nisi quæ-

par non est officere actibus virtus ex obligatione exercendis. Sic maritus, qui vinculo matrimonii adstringitur adhærere uxori, malè faciet, si, uxore reluctante, longam peregrinationem, ea domi relicta, suscipiat. Immò, quamvis uxor consentiret, posset tamen peregrinatio longa mariti continere heteroclisim, si per eam absentiam in alterutro conjugum verisimile periculum labefactandæ virtutis contineret. Æquè ex hoc capite anomala esset peregrinatio patrisfamilias, qui cùm necessarius esset domi ad sustentationem familiæ, deberetque suis laborare, & thesaurizare, vellet tamen domo abesse, & ad hæc aut illa sacra monumenta discursare. Idem pronuntiatum esto de eo, qui obæratus, nec habens aliunde, unde dissolvat debita, quàm si alicubi hæreat & laboret, eligit tamen visere loca sancta. E nota ad ognuno la plenaria Indulgenza conceduta da Urbano II. nel Concilio di Chiaromonte a chi, assumendo la Croce, assumeva la milizia per ricuperare Terra Santa: *Quicumque pro sola devotione, non pro honoris vel pecuniæ adeptione, ad liberandam Ecclesiam Dei Hierusalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœnitentia reputetur.* Così si legge nel detto Concilio tenuto *l'anno* 1096. *nel tom.* 10. *de' Concilj* del Labbè. S. Tommaso *nel quodlibet* 4. *all' art.* 11. propone la questione: *Utrum vir possit accipere Crucem, si de ejus incontinentia timeatur*: e camminando coi principj poc' anzi additati, conchiude: *Ex necessitate viro imminet, ut gerat crucem uxoris, quia caput mulieris est vir. Sed, quod accipiat Crucem ad transfretandum, subjacet propriæ voluntati. Unde, si uxor sit talis, quæ sequi non possit propter aliquod impedimentum, & de ejus incontinentia timeatur, non est ei consulendum, ut accipiat Crucem, & dimittat uxorem: secus autem est, si uxor continere voluntariè proponat, aut velit, & possit sequi virum suum.* I divoti pellegrinaggi di S. Elena ai luoghi santi, riferiti da S. Ambrogio, di Eudossia moglie di Teodosio juniore a Gerusalemme, descritti da Socrate, di Paola nobile Romana a Terra Santa, riferiti da S. Girolamo, di S. Brigida a Compostella, ed a Roma, per visitare i limini degli Apostoli Pietro e Paolo, tanti altri lodevoli esempj di donne di condizione, ed anche poverette e miserabili, veduti da Noi nel decorso della lunga dimora, che abbiamo fatta in Roma nel tempo del servigio da Noi prestato alla Sede Apostolica; ci muovono a non escludere dal nostro invito le donne non astrette a clausura: Unendo però all'invito l'avvertimento, che crediamo molto necessario, cioè che da tutti quelli, a cui appartiene il vegliare sul buon costume, non si tralasci verun provvedimento, per opporsi agli inconvenienti, che facilmente possono derivare dall' età delle pellegrine, dalla compagnia nel loro viaggio, dalla mescolanza con quelli d'altro sesso, e particolarmente quand' esse, essendo maritate, non hanno la compagnia de' loro mariti, ed in difetto de' mariti, la custodia de' fratelli, o d'altri congiunti loro in grado tale di parentela, che escluda ogni sospetto, e porti seco ogni dovuta custodia.

§. 8. Al nostro invito succede il dover' esporre il motivo, e la causa finale dello stesso: ma ciò non possiamo fare con tutta adegua-

dam scitu digna, a sanctis Patribus, atque Ecclesiasticæ Historiæ monumentis petita, primo loco statuamus. Sanctus Joannes Chrysostomus *Homil. 32. in Epistolam ad Romanos tom. 9. præfatæ editionis pag.* 757. Urbem Romam laude dignam affirmat, quòd illius amplitudo, vetustas, pulcritudo, populi frequentia, divitiæ, ac victoriæ, quas bello reportavit, multam intuentium animis excitent admirationem. Verùm hæc illi non erat præcipuè commendationis materies. Aliud quidpiam in Urbe Roma intuebatur, quod nedum laudes ab ore eliceret, sed insuper amorem ac desiderium excitaret quammaximum; ipsa nimirum Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli sacra Lipsana, ex quibus longè majori gloriâ ac dignitate Roma nobilitatur, *Propterea*, inquit S. Doctor, *quamquam aliunde illam laudare possim, a magnitudine, ab antiquitate, a pulcritudine, a populi frequentia, a potentia, a divitiis, a rebus in bello fortiter gestis. Sed, missis illis omnibus, ideo illam beatam prædico, quia Paulus & dum viveret, illis scripsit, atque ipsos ita dilexit, ac præsens ipsos allocutus est, & vitam ibidem clausit; ideoque hinc clarior est Civitas, quàm ex aliis omnibus: ac, quemadmodum corpus magnum & robustum, duos illa Urbs habet oculos splendentes, horum videlicet Sanctorum Corpora. Non ita splendet Cælum, cum radios Sol emittit, ut Romanorum Urbs duas illas lucernas habens per totum Orbem lucem emittentes.* Hinc charitatis igne succensus, quæ præsens intueri non poterat, Beatorum Apostolorum Corpora absens venerabatur; atque, ut aliquando Romam posset accedere, veluti moræ impatiens, summis optabat votis. *Quis mihi nunc dederit*, sic ille prosequitur, *ut Corpus Pauli circumplectar, ut sepulcro hæream, ut pulverem videam Corporis illius, quæ Christo deerant, adimplentis, stigmata illius gestantis, prædicationem ubique disseminantis?* & post pauca: *Vellem sepulcrum videre, ubi jacent arma justitiæ, arma lucis, membra nunc viventia, & mortua dum ille viveret, in quibus omnibus vivebat Christus, quæ crucifixa erant mundo, membra Christi, quæ Christum induebant, templum Spiritus, ædificium sanctum, quæ spiritu ligata erant, quæ confixa erant timore Dei, quæ stigmata Christi habebant. Hoc Corpus Urbem illam quasi mœniis cingit, quod omni turre, & vallis innumeris tutius est; & cum hoc etiam Petri Corpus, nam illum viventem honoravit: Ascendi, inquit, videre Petrum.*

tezza, se non premettiamo alcune notizie dedotte dai Padri, ed altre dalla Storia Ecclesiastica. S. Giovanni Crisostomo *nell' Omel.* 32. sopra l'Epistola ai Romani *tom.* 9. della sopraccitata edizione *pag.* 757. protestossi di voler bene a Roma, e di poterla lodare per la grandezza, antichità, e bellezza, frequenza del popolo, ricchezze, e vittorie ottenute in guerra: *Propterea ego Romam diligo, quamquam aliunde illam laudare possim, a magnitudine, ab antiquitate, a pulchritudine, a populi frequentia, a potentia, a divitiis, a rebus in bello fortiter gestis:* ma aggiunse, che amava e stimava Roma, e che sommamente bramava di venirvi, per poter venerare i Sepolcri de' Santi Apostoli Pietro e Paolo: *Sed missis illis omnibus, ideo illam beatam prædico, quia Paulus & dum viveret illis scripsit, atque ipsos ita dilexit, ac præsens ipsos allocutus est, vitamque ibidem clausit, ideoque hinc clarior est civitas, quàm ex aliis omnibus: ac, quemadmodum corpus magnum & robustum, duos illa Urbs habet oculos splendentes, horum videlicet Sanctorum Corpora. Non splendet Cælum, cùm radios Sol emittit, ut Romanorum Urbs duas illas lucernas habens, per totum orbem lucem emittentes.* Passò avanti il Santo Dottore, ed espresse il suo acceso desiderio di prestare i dovuti atti di venerazione ai Sepolcri dei detti due Santi Apostoli: *Quis mihi nunc dederit, ut Corpus Pauli circumplectar, ut Sepulcro hæream, ut pulverem videam Corporis illius, quæ Christo deerant, adimplentis, stigmata illius gestantis, prædicationem ubique disseminantis?* e poco dopo: *Vellem Sepulcrum videre, ubi jacent arma justitiæ, arma lucis, membra nunc viventia, & mortua dum ille viveret, in quibus omnibus vivebat Christus, quæ crucifixa erant mundo, membra Christi, quæ Christum induebant, templum Spiritus, ædificium sanctum, quæ Spiritu ligata erant, quæ confixa erant timore Dei, quæ stigmata Christi habebant. Hoc Corpus urbem illam quasi mœniis cingit, quod omni turre & vallis innumeris tutius est; & cum hoc etiam Petri Corpus, nam illum viventem honoravit: Ascendi, inquit, videre Petrum.*

§. 9. Et Nos igitur S. Joannis Chrysostomi exempla secuti, affirmare tutò possumus, nostram hanc Urbem Romam amplissimis ædificiis, ac miro instructam ornatu, dignam esse, quæ spectatorum oculos alliciat ac trahat. Verùm vota, nostraque ad fidelem populum hortamenta hic non sistunt. Hæc præcipua Romæ laus est, quod Catholicæ Religionis Caput, ac unitatis Centrum in ea sedem fixerit. Hoc dignum Urbe Româ spectaculum, apertissima monumenta disjectæ penitus Idololatriæ, quæ tamdiu Urbem hanc Orbis dominam sibi subjecerat, contemplari. Perspectam habent Eruditi sententiam Petri Angeli Bargæi in celebri Epistola *de privatorum publicorumque ædificiorum Urbis Romæ eversoribus*, qua probare contendit, magnifica Theatrorum, Thermarum, Templorumque ædificia, ac innumera Idolorum simulacra, non jam a Gothis, Vandalis, aliisque efferatis gentibus fuisse disjecta; sed a Romanis Pontificibus, ipsoque cum primis S. Gregorio Magno, aliisque Fidelibus, fuisse prostrata, ut omnem planè Idololatrici cultus memoriam, ac superstitionis irritamentum e medio tollerent. Quidquid verò fit de hujusce sententiæ veritate, profectò non defuit, qui

§. 9. Battendo le pedate di S. Giovanni Crisostomo, diremo, essere questa nostra Città di Roma, degna d'esser veduta, per la grandezza delle fabbriche, per la sontuosità degli edifizj: ma non esser queste o simili cose l' oggetto del nostro invito. Diremo, doversi ella principalmente lodare e ammirare per esser la Sede del Capo della Religione, il centro della unità, e per vedersi nella medesima i vivi contrassegni dell' estinta Idolatria, che in essa aveva per più secoli trionfato. Agli eruditi è noto l'assunto di Pietro Angelo Bargeo nella sua celebre lettera *de privatorum publicorumque ædificiorum Urbis Romæ eversoribus*, ove pretende di dimostrare, non essere state rovinate le sontuose fabbriche de' Teatri, delle Terme, de' Tempj, delle innumerabili Statue degl'Idoli, dai barbari, da' Goti, Vandali, e simil gente, ma da' Romani Pontefici, e specialmente da S. Gregorio il Grande, e dai pii fedeli, per levare ogni incentivo all' idolatria ed ogni memoria d'essa. Ma, ciocchè siasi di quanto scrisse il citato Bargeo, non è mancato ai giorni nostri chi con molta fatica ha composto un Trattato delle cose Gentilesche e profane, trasportate ad uso ed ornamento delle Chiese;

nostrâ ætate operosum Tractatum confecerit de profanis ac superstitiosis Ethnicorum reliquiis, in commodum ac ornamentum Ecclesiarum translatis, addito insuper nomine ac numero Ecclesiarum, quæ vel hisce diebus, profanis Gentium Templis innixæ ac superimpositæ, Romæ aspiciuntur. Sacras igitur Peregrinationes indicimus, ac religiosum ad memorias Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli accessum suademus, eo consilio, ut fidelis populus ad sacra hæc loca eodem feratur pietatis spiritu, quo S. Joannes Chrysostomus, ut supra narravimus, vehementer exarsit; esto illi datum non fuerit sacratiora Urbis Romæ loca vel semel invisere.

Indulgentia Plenaria præcipuus itineris scopus.

§. 10. Nondum verò rationes omnes, quibus nostra hæc hortatio innititur, explicavimus. Notum satis, quod *anno* 1300. Bonifacii VIII. tempore contigisse narratur. Fama illico invaluit de Plenaria peccatorum Indulgentia quovis anno centesimo iis concessa, qui Sanctorum Apostolorum adirent Limina. Auctor famæ, quæ nedum Romæ, sed & in aliis Orbis partibus percrebuerat, etsi diu multùmque quæsitus, nusquam inventus est. Hinc Bonifacius VIII. anno centesimo tunc recurrente, celeberrimam edidit Constitutionem, cui initium *Antiquorum habet fida relatio*, in qua plenissimam peccatorum veniam concedit iis omnibus, qui verè pœnitentes ac confessi, quindecim vicibus, si fuerint extranei, si verò Romani fuerint, triginta vicibus Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Basilicas visitaverint; ac præterea cuilibet centesimo futuro anno idem plenissimarum Indulgentiarum beneficium, iisdem sub conditionibus acquirendum, perpetuò sociavit. Universa rei series fido calamo a Jacopo Cajetano Diacono Cardinali S. Georgii in Velabro, ejusdem Pontificis Nepote, conscripta, typis impressa legitur *tom.* 25. *Bibliothecæ Maximæ Patrum* editionis Lugdunensis *pag.* 937. *& seqq.* Notum item centum annorum spatium a Bonifacio VIII. definitum, a Clemente VI. ad annos quinquaginta, ab Urbano VI. ad annos tres ac triginta, ac postremò a Paulo II. ad annos viginti quinque fuisse revocatum: additâ insuper a Clemente VI. Lateranensis, ab Urbano VI. Liberianæ Basilicæ visitatione. In nostrâ, quam nuper edidimus, Constitutione, nihil de consueta Ecclesiæ disciplina, sive quoad Ecclesiarum, sive quoad Visitationum numerum, sive etiam quoad opera, quæ ad lucrandum Indulgentiarum thesaurum præscribuntur, exceptâ Sacræ Eucharistiæ perceptione, quam jure ac merito sepraddendam duximus, immutavimus. Atque huc tandem vota nostra ac hortamenta contendunt, ut, quæ præcipiuntur in sacris hisce itineribus, pia opera, qua decet humilitate ac devotione impleantur; non enim duntaxat consilii, sed præcepti, ac necessitatis res est, ejusmodi operum implementum. Quo semel posito, verbis iisdem, quibus Augustinus Valerius vigilantissimus Ecclesiæ Veronensis Episcopus, mox S. R. E. Cardinalis egregius, *in Pastorali epistola edita anno* 1574. dilectum suæ Civitatis ac Diœcesis populum hortatus est, occasione Jubilæi, quod Gregorius XIII. sequenti anno celebravit, universos Christifideles alloquimur, ac monemus. *Fratres*, verba sunt Epistolæ ex Italico idiomate in Latinum translata, *Gratia Sancti Spiritus proximo Jubilæi Anno vos Romam accersit; multus item, qui vobis proponitur, thesaurus invitat. Hortor vos omnes, ut vestro pares muneri, jucunditatis stolam, quæ bonæ conscientiæ perpetua comes est, induatis; ita namque fiet, ut hoc Jubilæi Anno sanctificationis gratiam adepti, e sacro itinere reduces, promptiores, quàm antea fuistis, Deo serviatis.*

ed in esso hà pienamente enumerate le Chiese, che ancor oggi si veggono in Roma erette su le rovine de' Tempj Gentileschi. Diremo finalmente, essere indirizzato il nostro invito ad un religioso pellegrinaggio, alla divota visita de' Sepolcri de' Santi Apostoli Pietro e Paolo, che S. Giovanni Crisostomo, come abbiamo veduto, sospirava di fare, nè mai ebbe il modo di fare.

10. Qui però non termina l'oggetto ed il fine del nostro invito. E' noto a ciascheduno ciò, che accadde *nel* 1300. allora che, nata all'improvviso una pubblica voce, sparsa non solo in Roma, ma in molte parti del Mondo, che ogni cento anni vi fosse una plenaria ed ampla Indulgenza concessa a chi visitava i limini degli Apostoli, e che per appunto in quell'anno 1300. cadeva il centesimo, dopo essersi fatte le maggiori diligenze per rintracciare il vero, fu dal Pontefice Bonifazio VIII. pubblicata la sua Costituzione, che incomincia *Antiquorum habet fida relatio*, in cui concesse la plenaria Indulgenza a chi pentito e confessato visitasse, se fosse forestiero, quindici volte, ed essendo Romano, trenta volte, le Basiliche de' Santi Pietro e Paolo; Perpetuando ogni cento anni la stessa plenaria Indulgenza nel modo poc'anzi espresso. Tutta la Storia è fedelmente riferita da Giacomo Gaetano Diacono Cardinale di S. Giorgio in Velabro, nipote dello stesso Bonifazio VIII. che è stampata *nel tomo* 25. della Biblioteca Massima de' Padri della stampa di Lione *alla pagina* 937. *e segg.* E' noto pure a ciascheduno, che il termine di cento anni fu ridotto a cinquanta da Clemente VI., a trentatrè da Urbano VI., ed a venticinque da Paolo II., e che il predetto Clemente VI. alla visita delle due Basiliche di S. Pietro e di S. Paolo, aggiunse quella della Lateranense, ed Urbano VI. alle predette tre aggiunse la visita della quarta Basilica, che è quella di S. Maria Maggiore. Noi nella nostra Costituzione ci siamo conformati alla disciplina, che abbiamo veduta già introdotta, e quanto alle Chiese da visitarsi, e quanto al numero delle visite, opere prescritte da adempirsi per conseguire il santo tesoro della plenaria Indulgenza; nè altro v'abbiamo aggiunto, che il dover ricevere la Sacra Eucaristia, che abbiamo creduto ben fatto dovervi aggiungere. E questo è il vero oggetto del nostro invito, a cui il pellegrinaggio, e le visite delle Chiese, ed ogni altra opera ingiunta, fatta a dovere, sono non che convenienti, ma necessarie disposizioni. *Vi chiama, fratelli, lo Spirito Santo a Roma quest'anno prossimo del Giubbileo. V'invita il tesoro, che vi è proposto. Io vi esorto tutti a non mancare a voi stessi, ed a vestirvi della stola dell'allegrezza, perpetua compagna della buona coscienza; acciocche ritornati da questo santo viaggio santificati in quest'Anno Santo, possiate meglio servire il Signore Iddio di quello, che avete fatto fin ora*: sono parole del gran Vescovo di Verona Agostino Valerio, poi degno Cardinale della Santa Romana Chiesa, nella lettera Pastorale a tutti i fedeli della sua Città e Diocesi, stampata in Verona *l'anno* 1574. sopra il Giubbileo dell'Anno Santo, che nell'anno seguente fu celebrato da Gregorio XIII.

§. 11. Liceat Nobis huc item transferre ipsamet verba, quibus Sanctus Carolus Borromæus, clarissimus Mediolanensis Ecclesiæ Archiepiscopus, geminam ad commissum sibi gregem dedit epistolam, Italico sermone, ut omnium captui se accommodaret, conscriptam; alteram quidem *die* 10. *Septembris* 1574. hoc est anno Jubilæum a Gregorio XIII. celebratum præeunte; alteram, absoluto Jubilæi tempore, *anno* 1576. promulgatam. Utriusque epistolæ fragmentum latinè redditum lubentes exscribimus. Prior epistola sic habet: *Contemnenda ergo non est, filii charissimi, occasio, ex qua animabus vestris tanta obveniunt emolumenta. Nolite, precamur vos, metu curâve laboris, quo corpus paulisper lassatur, tanto fraudari bono. Vestram in terrenis commodis ac emolumentis diligentiam perpendite; quorum gratiâ, longa, ac periculi plena itinera ultrò suscipitis, absque eo quod ærumnæ, ac incommoda vos terreant, aut labores, qui non semel occurrunt, ab incæpto vos retrahant. Pudeat igitur, quòd majora corpori, quàm animæ, impendatis beneficia. Enimvero si de temporalis oneris dissolutione agatur, aliqui vestrûm non dubitant vias etiam difficiliores adire; esto sacra hæc itinera, tot tantorumque peccatorum, quæ animam gravant, absolutionem impetrent. Hæc ratio, filii charissimi, quæ animæ saluti tam benè consulit, stimulos vobis addat oportet, ut sinceræ pietatis, quæ Christianos decet, spiritu instructi, sacrum iter suscipiatis, ad quod antiqua Fidelium devotio, ac vetusta populorum ac Principum exempla vos provocant.* Posterioris epistolæ, quam, elapso Jubilæi Anno, Sanctus Carolus scripsit, postquam Summus Pontifex, ipso rogante, Plenariam Jubilæi Indulgentiam Mediolanum transmiserat, ut eorum saluti consuleret, qui præcedenti anno Romam non accesserant, verba hæc sunt ad rem nostram satis opportuna: *Nostis quænam fuerint anno præterito vota nostra, ut nemo vestrûm, cujusvis negotii aut impedimenti prætextu, a sacris Peregrinationibus, quæ ad Urbem Romam instituendæ erant, abstineret. Unumquemque excitavimus, ut ad spirituales divitias sibi comparandas properaret, ac singulari obsequio Sanctam Romanam Ecclesiam, quæ omnium Mater est, veneraretur, Romam accedens, ut corpore præsens Apostolicas benedictiones consequeretur, & Beatorum Petri & Pauli sacra Corpora, aliorumque Sanctorum Reliquias coleret; ut vetustas ac venerandas Ecclesias, necnon loca illa innumerorum penè Martyrum sanguine conspersa ac consecrata intueretur. Hæc enim Urbs illa est, mysteriis, sacrisque monumentis insignita, singularibus beneficiis a Deo cumulata, cum in ea S. Petri Cathedram perpetuò fixerit; infallibilem Fidei Catholicæ veritatem, disciplinæ ac morum Magisterium collocaverit. Hæc quidem Urbs est, cujus tellus, muri, Aræ, Ecclesiæ, Martyrum sepulcra, & quidquid oculis obversatur, sacrum quid animis ingerit, ut ii experiuntur, ac sentiunt, qui ritè comparati sacros illos recessus invisunt. Hinc vos omnes & voce pluries hortati sumus, & literis excitavimus, & itineris a nobis suscepti exemplo monuimus; rati, nostra interesse, hac etiam in re ductorem agere, ac exemplo præire.*

11. Contentatevi, che facciamo anche uso delle lettere Pastorali del gran Cardinale Arcivescovo di Milano Carlo Borromeo pubblicate in lingua Italiana per comodo del suo Popolo, una *nel giorno* 10. *di Settembre* 1574. che vuol dire l'anno prima del Giubbileo celebrato nel Pontificato di Gregorio XIII. *Non è dunque, dilettissimi figliuoli, da perdere l'occasione di tanto spirituale guadagno; non vogliate, vi preghiamo, per timore, e rispetto d'un poco di fatica corporale, privarvi di tanto bene; considerate la diligenza e sollecitudine vostra negli acquisti e guadagni terreni, per li quali vi mettete a lunghi e pericolosi viaggi, nè temete disagi ed incomodi, nè vi spaventate di fatica, che vi si rappresenti. Confondetevi di non fare per l'anima vostra quel che fate per il corpo, poichè per ricevere la remissione d'un debito di cose temporali, molti di voi non temeriano di mettersi eziandio a maggior viaggio di questo, il quale vi serve per ricevere la remissione di tanti e tanti debiti spirituali. Dovete, figliuoli amatissimi, per questa causa, la quale importa tanto all'anima vostra, muovervi con gran desiderio, e pietà veramente Cristiana a fare questo santo pellegrinaggio, al quale vi ha da accendere anco sommamente l'esempio dell'antica divozione, che in ciò mostrarono i fedeli, e popoli, e Principi*: l'altra pubblicata *l'anno* 1576. che vuol dire l'anno dopo quello del Giubbileo celebrato in Roma, allora che, secondo il solito, fu dal Sommo Pontefice trasmesso a Milano per quelli, che non erano venuti a Roma l'anno precedente: ed ecco le parole del Santo, che fanno al nostro proposito: *Sapete, quanto abbiamo desiderato l'anno passato, che non fosse alcuno di voi, il quale per qualsivoglia occupazione e impedimento s'iscusasse di far quel santo viaggio di Roma, ma che tutti andaste ad arricchirvi spiritualmente, e che faceste questo speciale riconoscimento verso la Chiesa Santa Romana, comune Madre nostra, andando in persona a ricevere presenzialmente queste sante benedizioni Apostoliche, ed a visitare i Sacri Corpi dei gloriosi Apostoli S. Pietro, e S. Paolo, ed altre Sante Reliquie, a visitare quelle antiche e divote Chiese, quella terra santa, tutta sparsa e consecrata col sangue d'innumerabili Martiri, dove e per questo, e per molti altri misterj e divotissime memorie, e per i favori speciali, che Iddio fa a quel luogo, dove ha collocata immobilmente la Cattedra di San Pietro, l'infallibilità della Fede Cattolica, il magistero de' costumi cristiani, pare, che la terra stessa, i muri sacri, gli Altari, le Chiese, i Cimiterj de Martiri, ed ogni cosa spiri divozione particolare; la quale isperimenta quasi sensibilmente chi visita que' santi luoghi con la disposizione, che deve. Per il che vi abbiamo a ciò molte volte esortato con parole, eccitato con lettere, ed invitato all'ultimo anco coll'esempio del viaggio nostro, riconoscendo nostro obbligo d'andarvi innanzi, ed esservi guida anco in così fatta occasione.*

§. 12. Huc usque nostram hanc Encyclicam Literam producere, tandemque finem imponere meditabamur; verùm, præter spem a Nobis præconceptam, multa adhuc superesse animadvertimus. Patres Synodi secundæ Cabilonensis *anno* 813. *in Canone* 45. apud Harduinum *tom.* 4. *pag.* 1039. *suæ Collectionis*, nonnulla recensent absurda, quæ eorum ætate, occasione rei, de qua agimus, invaluerant, &

12. Qui pensavamo che potesse terminare questa nostra lettera Enciclica; ma riconosciamo d'esserci ingannati. I Padri del Concilio Cabilonense secondo, tenuto *l'anno* 813. *nel tomo* 4. della Collezione d'Arduino *alla pag.* 1039. *Can.* 45. ci rappresentano alcuni inconvenienti, che erano ne' loro tempi nella materia, di cui si tratta, e che pur troppo ancor oggi è facile, che si possano ritrovare = *Nam*

quæ fortasse nostris etiam temporibus possent obrepere. *Nam & a quibusdam*, inquit Canon, *qui Romam, Turonumve, & alia quædam loca sub prætextu orationis inconsultè peragrant, plurimùm erratur. Sunt Presbyteri, & Diacones, & cæteri in Clero constituti, qui negligenter viventes, in eo purgari se a peccatis putant, & ministerio suo fungi debere, si præfata loca attingant. Sunt nihilominùs laici, qui putant se impunè aut peccare, aut peccasse, quia hæc loca frequentant. Sunt adeo vecordes, ut putent, se sanctorum locorum solâ visitatione a peccatis purgari.* Alia item sequentium temporum absurda, ex quibus Fidelium Peregrinationes suo frustrantur effectu, commemorat Abbas Albertus Stadensis in Chronico: *Vix aliquos vidi, vel nunquam, qui redierint meliores de transmarinis partibus, vel de Sanctorum Liminibus.* Ut hisce malis occurrant Patres Cabilonenses, remedia præscribunt, verbis, quæ sequuntur: *Qui verò peccata sua Sacerdotibus, in quorum sunt Parochiis, confessi sunt, & ab his agendæ pœnitentiæ consilium acceperunt, si orationibus insistendo, eleemosynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apostolorum Limina, vel quorumlibet Sanctorum invisere desiderant, horum est devotio modis omnibus collaudanda.* Nec remedia dissimulat Abbas Stadensis, inquiens: *Puto ex eo hoc provenire, quod debitâ devotione nec exeunt, nec redeunt; debent enim tali cogitatione proficisci, quasi essent de sæculo migraturi.* Et Nos igitur, ne Apostolici ministerii partes negligamus, alieno exemplo edocti, malis omnibus avertendis, & iis statuendis, quæ ad Indulgentiarum fructum percipiendum necessaria sunt, animum intendamus oportet.

Instructiones, quibus præparandi sunt populi ad Indulgentiæ valorem æstimandum.

§. 13. Notum cuique est, mensium aliquot spatium intercurrere ab eo tempore, quo Anni Jubilæi Bulla Romæ evulgatur, ad ipsa Sacri Jubilæi Anni primordia; quandoquidem, juxtà veterem Ecclesiæ disciplinam, ipsâ Nativitatis Domini Vigiliâ, quæ Bullæ indictionem consequitur, Porta Sancta aperitur, & Jubilæi Annus tunc primùm incipit. Hoc mensium aliquot intervallum, otiosum abire non patimur; eo namque utimur, ut interim in variis Urbis Romæ partibus Missiones habeantur, quarum utilitatem satis commendavimus in Pastoralibus nostris Edictis, quæ Nobis ad Archiepiscopalis Ecclesiæ regimen Bononiæ commorantibus elucubrata sunt, ac typis edita; moxque in Latinum sermonem translata, iterum recusa sunt. Illud verò Evangelicis Missionum Operariis inculcamus, ut Catecheses ad populum habeant, in quibus Catholicam de Indulgentiis ac universali Jubilæo doctrinam explicent, iis posthabitis quæstionibus, quæ ad puram putamque disceptationem, a Polemicæ vel Moralis Theologiæ Tractatoribus agitantur. Satis enim erit fideli populo, si bene norit, Sacramento Pœnitentiæ, modò quis bene illo utatur, culpam pœnamque æternam dimitti; temporalem verò pœnam universam perrarò tolli, quæ idcirco aut satisfactoriis operibus in hac vita, aut post obitum Purgatorii igne supereſt eluenda: ut docet sacra Synodus Tridentina *sess. 6. cap. 14. & Can. 30. ejusdem sessionis, sub titulo de Justificatione.* Satis item erit, si Christianæ plebi innotescat, adesse in Ecclesia indeficientem thesaurum, ex immensa meritorum Christi copia conflatum, cui & alia Sanctorum accedunt merita; hujusce verò thesauri dispensationem, ab eodem Christo Domino, ejus in terris Vicario, hoc est Romano Pontifici fuisse concreditam; ideoque provido Romani Pontificis consilio, justis causis ita suadentibus, modò ampliorem, modò contractiorem fieri posse meritorum applicationem, sive per modum Absolutionis

& a quibusdam, qui Romam, Thuronumve, & alia quædam loca sub prætextu orationis inconsultè peragrant, plurimùm erratur. Sunt Presbyteri & Diacones, & cæteri in Clero constituti, qui negligenter viventes, in eo purgari se a peccatis putant, & ministerio suo fungi debere, si præfata loca attingant. Sunt nihilominus laici, qui putant se impunè aut peccare, aut peccasse, quia hæc loca frequentant. Sunt adeo vecordes, ut putent, se sanctorum locorum sola visitatione a peccatis purgari. Di altri disordini ne' secoli susseguenti parla l' Abbate Alberto Stadense nella sua Cronaca: *Vix aliquos vidi, vel nunquam, qui redierint meliores vel de transmarinis partibus, vel de Sanctorum liminibus.* Non lasciano i Padri Cabilonensi d'accennare il rimedio; ed ecco le loro parole: *Qui verò peccata sua Sacerdotibus, in quorum sunt Parochiis, confessi sunt, & ab his agendæ pœnitentiæ consilium acceperunt, si orationibus insistendo, eleemosynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apostolorum limina, vel quorumlibet Sanctorum invisere desiderant, horum est devotio modis omnibus collaudanda.* Lo stesso si fa dall'Abbate Stadense: *Puto ex eo hoc provenire, quod debita devotione nec exeunt, nec redeunt; debent enim tali cogitatione proficisci, quasi essent de sæculo migraturi.* Mancheremmo al nostro Apostolico ministero, se non procurassimo di battere le pedate contrassegnate dai sopraddetti, non meno per torre di mezzo ogni male, che per mettere tutti quelli, che sono capaci del frutto dell'Indulgenza, nello stato di poterla fruttuosamente conseguire.

13. Come è noto ad ognuno, corre lo spazio d'alcuni mesi fra la pubblicazione della Bolla dell'Anno Santo, che si fa quì in Roma, ed il principio della plenaria Indulgenza; non aprendosi la Porta Santa, giusta l'antico stile, che nella vigilia del Natale dell'anno precedente all' Anno Santo. Non intendiamo di perdere il sopradetto tempo intermedio. D'esso ci prevaliamo per far fare nella nostra Città di Roma in varie parti le Missioni, dell'utilità delle quali abbiamo abbastanza ragionato nei nostri Editti Pastorali dati alle stampe, quando eravamo residenti nella nostra Chiesa Arcivescovile di Bologna, e che sono anche dipoi stati tradotti e dati alle stampe in lingua latina. Ai Missionarj inculchiamo lo spiegare al popolo in forma di Catechismo le Cattoliche verità nella materia delle sacre Indulgenze, e del Giubbileo universale, senza entrare in disputa particolare o di Teologia Polemica, o di Teologia Morale; dovendo bastare al popolo il sapere, dimettersi nel Sagramento della Penitenza ben adoprato la colpa, unitamente colla pena eterna; ma non sempre, anzi rade volte dimettersi la pena temporale da soddisfarsi o in questa vita, o nell'altra nel Purgatorio, come si vede *nel cap. 14. della sess. 6.* del Sacro Concilio di Trento, e *nel Can. 30.* della stessa Sessione sotto il titolo *de Justificatione*; esservi nella Chiesa un inesausto tesoro composto della sovrabbondanza de' meriti di Cristo, e de' Santi; esserne stata commessa da Gesù Cristo la dispozione al suo Vicario in terra, che è il Romano Pontefice; poterne esso fare o più restretta o più larga applicazione, concorrendovi giuste e legittime cause, o a pro de' vivi per modo di assoluzione, o a pro de' morti per modo di suffragio, purchè i primi abbiano colla penitenza conseguito la delezione del peccato e della pena eterna, ed i secondi siano passati da questa all' altra vita in grazia del Signore; essere la detta applicazione quella, che chia-

pro miamo

pro vivis, sive pro mortuis per modum suffragii: si tamen viventes culpam, pœnamque æternam per pœnitentiam deleverint; defuncti verò, Deo in charitate conjuncti ex hac vita migraverint. Porro hæc meritorum applicatio, Indulgentiæ nomine donatur, quam quisquis ritè consequitur, a temporali peccatorum pœna liberatur pro mensura applicationis, quam legitimus Dispensator concessit, ac definivit; ut legimus in Summorum Pontificum Constitutionibus, ac, præ cæteris, in celeberrima Decretali Leonis X. Prædecessoris nostri ad Cardinalem Thomam de Vio, aliàs Cajetanum, quo tempore Legati Apostolici munere in Germania fungebatur. Ex quo sequitur, ut Christifidelibus utilis admodum sit Indulgentiarum usus, ideoque diro anathèmate damnanda sit prava illorum sententia, qui aut Indulgentiarum utilitatem denegant, aut Ecclesiæ Indulgentias conferendi adimunt potestatem; ut statuit Concilium Tridentinum *sess.* 25. *in Decreto de Indulgentiis.* Postremò monendus erit Christianus populus, Indulgentiam Anni Jubilæi Plenariam esse, atque ab aliis item Plenariis, quæ etiam per modum Jubilæi dispensantur, secerni, quòd Sacro Jubilæi Anno Confessariis ad id muneris designatis amplior tribuatur facultas cum absolvendi a peccatis, tum dispensandi super vinculis ac impedimentis quibusdam, quibus non semel pœnitentium conscientia irretitur.

miamo Indulgenza, che conseguita nelle dovute forme, libera dalla pena temporale a misura della concessione ed applicazione, che si fà da chi ha l'autorità di concedere, di dispensare, e di applicare; come si legge nelle Lettere Apostoliche de' Sommi Pontefici, e nella famosa Decretale del nostro Predecessore Leone X. al Cardinale Tommaso de Vio, detto Gaetano, quand'era Legato Apostolico nella Germania: e però esser molto utile al popolo Cristiano l'uso delle Indulgenze, ed esser degni d'anatema tutti coloro, che hanno ardire di dire, esser esse inutili, o non essere nella Chiesa la potestà di conferirle, come si legge nel Sacro Concilio di Trento *alla sess.* 25. nel Decreto *de Indulgentiis*: essere finalmente l'Indulgenza dell'Anno Santo Indulgenza Plenaria, e distinguersi dalle altre Plenarie Indulgenze, anche date per modo di Giubbileo, per la maggiore ampiezza che si dà ai Confessori di assolvere dai peccati, e di sciogliere colla benignità delle dispense alcuni legami, ne' quali talora le coscienze si trovano involte.

§. 14. Omissis aliis Summorum Pontificum Constitutionibus, quæ cuique obviæ sunt, eam dumtaxat, quam Leo X. promulgavit, hic duximus exscribendam. Sic verò habet: *Per præsentes tibi significandum duximus, Romanam Ecclesiam, quam reliquæ tamquam Matrem sequi tenentur, tradidisse, Romanum Pontificem Petri clavigerum, successorem, & Jesu Christi in terris Vicarium, potestate Clavium, quarum est aperire Regnum Cælorum, tollendo illius in Christifidelibus impedimenta, culpam scilicet & pœnam pro actualibus peccatis debitam, culpam quidem mediante Sacramento Pœnitentiæ, pœnam verò temporalem pro actualibus peccatis secundùm divinam justitiam debitam, mediante Ecclesiasticâ Indulgentiâ, posse pro rationabilibus causis concedere eisdem Christifidelibus, qui, charitate jungente, membra sunt Christi, sive in hac vita sint, sive in Purgatorio, Indulgentias ex superabundantia meritorum Christi, & Sanctorum; & tam pro vivis, quàm pro defunctis, Apostolicâ authoritate, Indulgentiam concedendo, thesaurum meritorum Jesu Christi & Sanctorum dispensare, & per modum Absolutionis Indulgentiam ipsam conferre, & per modum suffragii illam transferre consuevisse; ac propterea omnes tam vivos, quàm defunctos, qui veraciter omnes Indulgentias hujusmodi consecuti fuerint, a tanta temporali pœna, secundùm divinam justitiam pro peccatis suis actualibus debita, liberari, quanta concessæ & acquisitæ Indulgentiæ æquivalet; & ita ab omnibus teneri, & prædicari debere &c. auctoritate Apostolica &c. decernimus.*

14. Tralasciando le altre Apostoliche Costituzioni, come ovvie a tutti, Noi porteremo qui la sopracitata di Leone X. -- *Per præsentes tibi significandum duximus, Romanam Ecclesiam, quam reliquæ tamquam Matrem sequi tenentur, tradidisse, Romanum Pontificem Petri clavigerum, Successorem, & Jesu Cristi in terris Vicarium, potestate clavium, quarum est aperire Regnum Cælorum, tollendo illius in Christifidelibus impedimenta, culpam scilicet & pœnam pro actualibus peccatis debitam, culpam quidem mediante Sacramento Pœnitentiæ, pœnam verò temporalem pro actualibus peccatis, secundùm Divinam justitiam debitam, mediante Ecclesiastica Indulgentia, posse pro rationalibus causis concedere eisdem Christifidelibus, qui charitate jungente membra sunt Christi, sive in hac vita sint, sive in Purgatorio, Indulgentias ex superabundantia meritorum Christi, & Sanctorum; & tam pro vivis, quàm pro defunctis, Apostolicâ authoritate Indulgentiam concedendo, thesaurum meritorum Jesu Christi & Sanctorum dispensare, & per modum Absolutionis Indulgentiam ipsam conferre, vel per modum suffragii ipsam transferre consuevisse; ac propterea omnes tam vivos, quàm defunctos, qui veraciter omnes Indulgentias hujusmodi consecuti fuerint, a tanta temporali pœna, secundùm divinam justitiam pro peccatis suis actualibus debita, liberari, quanta concessæ & acquisitæ Indulgentiæ æquivalet, & ita ab omnibus teneri, & prædicari debere &c. auctoritate Apostolica decernimus.*

§. 15. Hæc docuisse sat erit, ut populus ea, quæ ad Indulgentiarum materiem pertinent, satis percipiat. Quia verò studendum cum primis est, ut Indulgentiarum fructum Fideles consequantur; hinc ad alia progrediantur oportet, qui sacrarum Missionum ministerio incumbunt. Apostolico instructi zelo, in sæculi corruptelas, quæ longè latèque grassantur, sermonem convertant, memores verborum Isaiæ *cap.* 58. *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum, & domui Jacob peccata eorum.* Pœnitentiæ necessitatem indicant, ac ineluctabilem animæ jacturam urgeant, nisi pœnitentiæ ope crimina deleantur: quò pertinet illud Christi Domini,

15. Ciò può bastare pel popolo, ad effetto che resti istrutto di quanto è d'uopo che sappia in ordine alle Indulgenze. Ma, acciò si prepari a conseguirne il frutto, è d'uopo, che i Missionarj passino più avanti. Con Apostolica dunque libertà inveiscano contra le corruttele del secolo pur troppo pubbliche e notorie, avendo avanti gli occhj le parole d'Isaia *al cap.* 58.: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum, & domui Jacob peccata eorum.* Predichino con Apostolico zelo la necessità della penitenza, la perdita irreparabile dell'anima, se non fanno penitenza de' loro peccati, avendo avanti gli occhj le parole di Gesù Cristo in S. Luca

Domini, Lucæ 13. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.* Ad hæc, divinæ misericordiæ divitias extollant, quæ in eos effunduntur, qui, pravis anteactæ vitæ moribus omnino rejectis, cor novum, novumque spiritum sibi comparant. Interim verò præ oculis habeant ea Domini verba, Ezechielis *cap.* 18. *Convertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite a vobis omnes prævaricationes vestras, in quibus prævaricati estis, & facite vobis cor novum, & spiritum novum... Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus; revertimini, & vivite:* Et cap. 33. *Vivo ego, Dicit Dominus Deus: nolo mortem impii, sed ut convertatur impius a via sua, & vivat.*

Confessionum generalium utilitas ostendenda.

§. 16. Propositâ virtutis pœnitentiæ necessitate, ad Sacramentum Pœnitentiæ sermonem convertant, atque hortamenta, ac monita ingeminent, ut Fideles hoc saluberrimo muniti Sacramento, ad Annum Jubilæi accedant ritè dispositi. Hinc ad validam ac utilem peccatorum Confessionem perficiendam populos erudiant; omnimodam necessitatem iterandi Confessiones pridem irritas explicent; omnemque curam adhibeant, ut ii quoque, qui nullâ necessitate obstrictos se putant, ad præterita crimina in Pœnitentiæ Sacramento iterum manifestanda, atque ad generalem peccatorum Confessionem instituendam facilè inducantur. *Licèt non sit de necessitate iterum confiteri eadem peccata, tamen propter erubescentiam, quæ est magna Pœnitentiæ pars, ut eorumdem peccatorum iteretur Confessio, reputamus salubre:* verba sunt Prædecessoris nostri Benedicti XI. in Decretali *Inter cunctas, de Privilegiis*, relata inter Extravagantes communes. Quibus consona scribit S. Carolus Borromæus in suis ad Confessarios Monitis, quæ Innocentius XII. Prædecessor noster, ut iis, qui Confessiones audiunt, exemplo essent ac documento, iterum Romæ imprimenda curavit. *Confessarii*, ita loquitur S. Carolus, *pro cujusque personæ qualitate, opportuno tempore & loco, ad generalem quàmdam Confessionem pœnitentes exhortentur, ut per hanc, propositâ omni præteritâ vitâ sibi ob oculos, majori cum alacritate redeant ad Dominum, ac omnes errores, qui potuissent in præcedentibus Confessionibus accidere, resarciant.*

Ea commendatur a S. Francisco Salesio, a S. Vincentio a Paulo, & ab ipsis Summis Pontificibus.

§. 17. Hanc ipsam generalium Confessionum utilitatem in suorum Operum locis quamplurimis Sanctus Franciscus Salesius commendat. Præcipua verò sunt, multamque redolent suavitatem verba illa, quæ ex epistola ad Viduam Matronam data, hìc repetimus, e Gallico sermone Latinè reddita: *Accepi literas a Patre tuo, quibus a me postulat, ut aliquid, quod animæ saluti profuturum sit, illi aperiam. Lubens, & facilior fortaße, quàm par est, votis annuo. Quæ illi trado monita, ad duo revocantur capita. Alterum est, sedula ac universalis anteactæ vitæ discussio, quàm generalis Confessio, & par pænitentia sequatur. Hoc enim illud est, quod nemo vir ingenuus ante obitum negligit. Alterum in eo versatur, ut paulatim a mundi illecebris animum studeat avellere.* Ejusmodi epistolæ exemplum inferitur *tom.* 1. *illius Operum* editionis Parisiensis an. 1669. *pag.* 914. *num.* 6. In Vita Sancti Vincentii a Paulo Fundatoris Congregationis Missionis, Italicè scripta, multis agitur de fructu, qui a generalibus Confessionibus, occasione sacrarum Missionum, percipitur. Hinc memoratæ Congregationis Regulæ ab Apostolica Sede probatæ, inter cætera Instituti ministeria illud enumerant, *Confessiones generales totius anteactæ vitæ suadere, & excipere.* Eòdem pertinent verba Urbani VIII. relata in Bulla, quæ incipit: *Salvatoris nostri*, qua Institutum præfatæ Congregationis confirmatur; ita namque generalium

Luca *al cap.* 18. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Entrino mallevadori della Divina misericordia a pro di quelli, che lascieranno le ree antiche costumanze, e si faranno un cuor nuovo, ed uno spirito nuovo; avendo pure avanti gli occhj le parole del Signore in Ezechiele *al cap.* 18. *Convertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite a vobis prævaricationes vestras, in quibus prævaricati estis, & facite vobis cor novum & spiritum novum, quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus; revertimini, & vivite:* e nel *cap.* 33. *Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, sed ut convertatur impius a via sua, & vivat.*

16. Dalla virtù della Penitenza passino i Missionarj al Sagramento; e coi più fervorosi inviti non lascino d'indurre chi gli ascolta, a prepararsi all'Anno Santo con una fruttuosa Confessione. S'instruisca a ben farla; si faccia vedere la necessità di ripetere le passate mal fatte; e si adopri ogni diligenza per indurre anche chi non pensa d'avere necessità di ripetere le passate, a farne una generale: *Licèt non sit de necessitate iterum confiteri eadem peccata, tamen propter erubescentiam, quæ est magna pœnitentiæ pars, ut eorumdem peccatorum iteretur Confessio, reputamus salubre:* sono parole del nostro Predecessore Benedetto XI. nella sua Decretale: *Inter cunctas, de privilegiis*, fra le Stravaganti comuni. Ed il gran S. Carlo Borromeo ne' moniti a' Confessori, fatti ristampare in Roma dalla felice memoria d'Innocenzo XII. per regola e norma de' Confessori, così scrisse: *Confessarii pro cujusque personæ qualitate, opportuno tempore & loco, ad generalem quamdam Confessionem pœnitentes exhortentur, ut per hanc proposita omni præterita vita sibi ob oculos, majori cum alacritate redeant ad Dominum, ac omnes errores, qui potuißent in præcedentibus Confessionibus accidere, resarciant.*

17. Dell'utilità delle predette Confessioni generali parla pure S. Francesco di Sales in molti luoghi delle sue Opere: ma assai proprio della sua dolcezza è quello, che si legge nella sua lettera prima, scritta ad una Dama vedova, che e *nel tom.* 1. delle sue Opere della stampa di Parigi *del* 1669. *alla pag.* 914. *num.* 6., che Noi dall'idioma Francese trasportiamo in lingua Italiana: *Mi scrive vostro Padre; e perchè mi comanda di scrivergli qualche cosa per la salute dell'anima sua, io lo faccio con molta facilità, e forse troppo grande. Si riduce il mio avviso a due punti: Uno, che faccia una penitenza generale. Questa è una cosa, senza la quale nissun uomo d'onore dee morire. L'altro, che a poco a poco si vada distaccando dalle affezioni del mondo.* Nella Vita scritta in Italiano di S. Vincenzo de Paulis Fondatore della Congregazione della Missione, molto si tratta del frutto, che si ricava dalle Confessioni generali nelle Missioni: E però nelle Regole del detto Istituto, approvate dalla Santa Sede, tra gli altri ministerj si annovera questo d'insinuare le dette Confessioni: *Confessiones generales totius anteactæ vitæ suadere & excipere.* Ed il Pontefice Urbano VIII. nella sua Bolla, che incomincia *Salvatoris nostri*, colla quale approvò l'Istituto della detta Congregazione, nel proposito delle Confessioni generali così soggiunge: *Ex quorum felicibus successibus*, parla delle funzioni, e ministerj dell'Istituto ivi enunciati,

Confessionum usum ac utilitatem commendat: *Ex quorum felicibus successibus* (operum scilicet ac ministeriorum, quæ Congregationis Instituto propria sunt ac peculiaria) *evidenter apparet, hoc pium Institutum Deo acceptissimum, hominibus verò utilissimum, prorsusque necessarium esse: ex eo enim, licèt non multo abhinc tempore, rarus antea Confessionum sacramentalium, etiam generalium, & sanctissimæ Eucharistiæ usus, frequens per Dei gratiam factus est.* Hinc Prædecessor noster Innocentius XII. secum reputans graviores defectus, qui ex irrito præteritarum Confessionum usu possunt occurrere; in ea, quam post indictum Jubilæi Annum evulgavit Instructione, hisce verbis a Nobis latinè redditis, quemlibet peregrinorum hortatur, ut ante discessum universa anteactæ vitæ crimina iteratò aperiat in foro sacramentali: *Discessurus, validam, ac generalem Confessionem præmittat; ac moneatur, ut, hac oblatâ occasione, id non negligat: ut nimirum medeatur languoribus, quibus Confessiones pridem habitæ fortasse laborant.* Sanè conscientiarum moderatores uno ore conveniunt, multam ex generalium Confessionum usu percipi utilitatem. Ita namque universa vitæ ratio animo obversatur: ex quo hominis timor ac humilitas; major in peccatum horror insurgit; augentur vires, ut quidquid ad malum provocat, propulsetur; jucundissima pax & tranquillitas animo accedit; &, quæ præteritis Confessionibus illata sunt, damna sarciuntur.

evidenter apparet, hoc pium Institutum Deo acceptissimum, hominibus verò utilissimum, prorsusque necessarium esse: ex eo enim, licèt non multo ab hinc tempore, rarus anteà Confessionum Sacramentalium, etiam generalium, & Sanctissimæ Eucharistiæ usus, frequens per Dei gratiam factus est. E nel proposito della preparazione all'Anno Santo il Nostro Predecessore Innocenzo XII. nella Istruzione, che fece, quando lo pubblicò, riflettendo ai difetti, che possono esser occorsi ai penitenti nelle precedenti Confessioni, esortò colle seguenti parole quelli, che pensavano di venire a Roma per conseguirne l'Indulgenza, a fare prima d'intraprendere il viaggio, la Confessione generale: *Faccia prima della partenza una valida Confessione generale; si esorti a praticarla in questa occasione, per supplire ai difetti, che avrà forse commessi nelle Confessioni passate.* E' massima comune Dei Direttori delle coscienze, essere la Confessione generale molto utile, perchè rappresenta l'uomo a se stesso, acciò s'umilii, produce un maggior orrore del peccato, procura nuove forze da superare le tentazioni, porta una soavissima pace e tranquillità di coscienza, e supplisce a quanto alle volte mancò nelle passate Confessioni.

§. 18. Haud ignoramus, sacramentales Confessiones, sive pro quotidianis excessibus instituantur, sive frustraneas repetant, sive universa vitæ crimina in unum colligant, eo, quem expectamus, & summopere expetimus, fructu carituras, nisi a probis, doctis, ac in sana Ecclesiæ doctrina ritè instructis pœnitentiæ Ministris excipiantur. Quo tempore Archiepiscopalis Ecclesiæ Bononiensis regimini Nos ipsi præfuimus, nullum in Pœnitentiæ Ministrum delegimus, quem aut Nos, aut alii coram Nobis, prævio examine, non probaverint; ut scilicet solidum de moribus ac doctrina suppeteret testimonium. Neque verò indefinitam ad Confessiones audiendas cuiquam tribuimus auctoritatem, sed certo, ac brevi temporis spatio circumscriptam concessimus; ut semel probati iterum examini subjicerentur, aut a Nobis ipsis, aut Nobis adstantibus perficiendo. Hoc autem sicut multam Confessariis molestiam, ita magnam pœnitentibus afferebat utilitatem. Jam verò universalis Ecclesiæ regimine usque adeò pressi, ut illi ferendò penè deficiant vires, examen Confessariorum, qui in hac Urbe Roma Sacramentum Pœnitentiæ administrant, aliorum, de quorum fide ac diligentia Nobis benè sperare licet, judicio relinquimus; & nonnisi semel quotannis, adventante nimirum sacro Quadragesimalis jejunii tempore, Concionatoribus, ac Parochis, qui coram Nobis jussi conveniunt, ea omnia, quæ eorum muneri, ac animarum saluti expedire videntur, significamus. Sed longè major ac potior Nos urget ratio, ut occasione Anni Jubilæi, qui propediem venturus est, Confessarios omnes alloquamur, quibus idcirco, eâ, qua possumus, verborum vi atque animi contentione, hæc, quæ sequuntur, monita ac hortamenta præbemus.

18. Ben vediamo, che, dovendosi fare o semplici ed ordinarie Confessioni, o dovendosi ripetere le mal fatte, o dovendosi fare Confessioni generali, se non sono le Confessioni ricevute ed intese da Confessori, che siano uomini da bene, e periti, ed istrutti delle vere massime della Chiesa, non se ne ricaverà quel frutto, che si brama, e sommamente si desidera. In tutto il tempo, che siamo stati residenti nella Nostra Chiesa Arcivescovile di Bologna, non abbiamo data a veruno la facoltà di confessare, se non dopo averlo Noi stessi esaminato, o fatto esaminare da altri alla nostra presenza, per aver contezza della sua perizia, e delle sue massime: nè abbiamo mai data licenza illimitata di confessare, ma ristretta a tempo limitato e breve, acciò gli esaminati ed approvati una volta, dovessero di nuovo ritornare sotto l'esame nostro, o da farsi di nuovo alla presenza nostra; il che quanto era incomodo ai Confessori, altrettanto era giovevole al buon regime delle anime. Ora che siamo oppressi dall' ormai insopportabile peso del regime della Chiesa universale, siamo obbligati a commettere l'esame de' Confessori di questa nostra Città di Roma ad altri, che possiamo sperare non manchino al loro dovere, ed a tutta l'esatta diligenza: e solamente una volta l'anno, quando è vicina la Quaresima, non lasciamo d'esprimere i nostri sentimenti ai Predicatori, ed ai Parrochi convocati avanti di Noi, in tutto ciò, che crediamo opportuno e necessario per la salute delle anime. Ora poi, che è imminente l'Anno Santo, chiamiamo avanti di Noi tutti i Confessori, a'quali con tutto lo spirito, e con tutta quella energia, che possiamo, inculchiamo le massime seguenti.

§. 19. Primo loco monemus, ut meminerint, suscepti muneris partes non implere, immo verò gravioris criminis reos esse eos omnes, qui cum in sacro Pœnitentiæ Tribunali resident, nullâ tacti sollicitudine, pœnitentes audiunt, non monent, non interrogant, sed, expletâ criminum enumeratione, Absolutionis formam illicò proferunt. Id sanè a solertis Medici,

19. La prima, che si ricordino, non soddisfarsi al proprio dovere, anzi commettersi un gran mancamento da chi di loro mettendosi a sedere nel Tribunale della Penitenza, sente il penitente con una certa indolenza, nulla soggiugne, e finita l'esposizione de'peccati, profferisce l'assoluzione: essendo ciò troppo contrario alla condotta di un Medico perito, a cui

Medici, qui oleum, ac vinum vulneri infundit, moribus nimis alienum est. Equidem Medicum agit quisquis Pœnitentiæ Sacramentum ministrat; hinc debet nedum criminum circumstantias, sed etiam illius, qui in crimina lapsus est, indolem ac ingenium sedulò inspicere, ut illi præstò sit opportunis remediis, ex quibus animæ salutem consequatur. *Sacerdos autem sit discretus, & cautus, ut more periti Medici similiter infundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias, & peccati, per quas prudenter intelligat, quale illi debeat consilium præbere, & ejusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum ægrotum*: verbis utimur clarissimi Prædecessoris nostri Innocentii Papæ III. in Generali Concilio Lateranensi *Cap. Omnis utriusque sexus, de Pœnitentiis & Remissionibus.* Consonat Rituale Romanum a Paulo V. nostro item Prædecessore Apostolicâ Constitutione probatum, *in tit. de Sacramento Pœnitentiæ*, ubi sic loquitur: *Si pœnitens numerum, & species, & circumstantias peccatorum non expresserit, eum Sacerdos prudenter interroget.* Quod si Confessarius probè norit, pœnitentem aliquibus peccatis gravari, quæ nondum aperuit, sive ex oblivione, quod imos conscientiæ recessus non satis exploraverit, sive ex crassiori ignorantia, quæ tamen culpâ non vacat, cum putet sibi licere, quod re ipsâ nefas est; è re erit Confessarii, ne alioqui necessariâ integritate Confessio fraudetur, cautè ac prudenter in memoriam pœnitentis revocare, quæ omisit, illumque monere ac corrigere, ut ritè comparatus Sacramenti Pœnitentiæ fructum percipiat. Ita sentit S. Bernardinus Senensis *tom. 2. serm. 27. artic. 2. cap. 3. pag. 167.* ubi quæstione proposita, *an Confessor teneatur diligenter perscrutari, & examinare conscientiam peccatoris*, affirmando respondet: idque locum habere, ait, non solùm in iis, quæ pœnitens *propter negligentiam, vel propter verecundiam* omittit, sed & in iis, quæ ignorans tacet; *eò quod peccatores ignorant, quæ Dei sunt: unde si Confessor audierit aliquid de pœnitente, vel scivit per aliquam probabilem conjecturam; id debet pœnitenti ad memoriam reducere; quia potest timeri, quod pœnitens ignoret ignorantiâ crassâ, quæ non excusat secundùm Guillelmum; vel quia fortè non intelligit illud esse peccatum; nam, secundùm Isidorum, ignorans quotidie peccat, & ignorat.*

Scriptorum communis doctrina in hac materia.

§. 20. Obvia hæc sunt apud Theologos, ne iis quidem exceptis, qui inter rigidioris disciplinæ magistros enumerandi non sunt. Non enim res hìc agitur de ignorantia, ut ajunt, invincibili juris positivi, ex qua pœnitens in absurdum quidpiam, uni Confessario notum, prolapsus est; & si fortè, quod pœnitens ignorat, monitus disceret, gravioris mali occasio inde sequi posset: sed vincibilis ignorantia locum habet; cum pœnitens aut crimina ignoret, quæ tamen nosse debet; aut in iis versetur facti circumstantiis, quæ, Confessario dissimulante, peccatorem in pravo opere obfirmant, non sine aliorum scandalo; cum quis arbitretur, ea sibi licere, quæ ab iis, qui Ecclesiæ Sacramenta frequentant, impunè exerceri animadvertit. Hisce in casibus concors Theologorum sententia est, Confessarium teneri monitis ac interrogationibus pœnitenti opem ferre, quamvis inde pœnitentis tristitiam secuturam agnoscat. Quod si Confessarii monitis par exitus tunc non respondeat, adhuc sperare licet, ea in posterum, adjuvante Domino, profutura. Inter Theologos, qui aut Prædicatorum Ordini accensentur, aut Divi Thomæ doctrinæ subscribunt, consulantur Soto *in 4. Sententiar. distinct. 18. quæst. 2. tit. 4.* ac Sylvius *in 3. part. Divi Thomæ tom. 4. quæst. 9. art. 2.* ad

cui il Confessore viene rassomigliato, che deve infondere sopra le ferite e vino ed olio, deve investigare le circostanze e del peccato e del peccatore, per potergli dare un'opportuno consiglio, giusta il quale riceva e conseguisca la sanità dell' anima: *Sacerdos autem sit discretus & cautus, ut, more periti Medici, similiter infundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati, per quas prudenter intelligat, quale illi debeat consilium præbere, & ejusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum ægrotum*: sono parole d' Innocenzo III. nostro gran Predecessore, nel Concilio Generale Lateranense *nel cap. Omnis utriusque sexus, de pœnitentiis, & remissionibus.* Concorda il Rituale Romano, confermato con Apostolica Costituzione dall' altro nostro Predecessore Paolo V. sotto il titolo *de Sacramento Pœnitentiæ*; ed eccone le parole: *Si Pœnitens numerum, & species, & circumstantias peccatorum non expresserit, eum Sacerdos prudenter interroget.* E di più se il Confessore sa, che dal Penitente si commettono alcuni peccati, de' quali esso non si accusa, o perchè, volontariamente ingannando se stesso, si lusinga che ciò, che fa, non sia peccato; il Confessore che è obbligato d'aver cura dell'integrità della Confessione, dee con buona maniera ridurgli a memoria ciò, che tralascia, correggerlo, ammonirlo, inducendolo ad una vera penitenza. Così la discorre S. Bernardino da Siena *al tom. 2. serm. 27. artic. 2. cap. 3. pag. 167.*, ove propostasi la questione: *An Confessor teneatur diligenter perscrutari, & examinare conscientiam peccatoris*; risponde di sì: e dice, ciò doversi fare non solo in quelle cose, che il Penitente tace *propter negligentiam, vel propter verecundiam*, ma anche in quelle, che tace per ignoranza, *eò quod peccatores ignorant quæ Dei sunt: unde si Confessor audierit aliquid de Pœnitente, vel scivit per aliquam probabilem conjecturam, id debet Pœnitenti ad memoriam reducere, quia potest timeri, quod Pœnitens ignoret ignorantia crassa, quæ non excusat, secundum Guillelmum; vel quia fortè non intelligit illud esse peccatum, nam, secundum Isidorum, ignorans quotidie peccat, & ignorat.*

20. La materia è pure ovvia appresso i Teologi, come può vedersi ne' libri anche di quelli, che certamente non meritano di essere annoverati nel numero di troppo rigidi. Imperocchè, non trattandosi ora d' ignoranza invincibile di qualche jus positivo, da cui sia derivato un disordine, che è noto al Confessore, e che non è noto al Penitente, ed a cui se fosse notificato, ne potrebbe succedere qualche grave inconveniente; mà trattandosi ora d'ignoranza vincibile, d' azioni, che ognuno deve sapere esser peccaminose, di cose, che trascurate dal Confessore, danno fomento al Penitente di continuare nel suo pravo costume, ed agli altri o di scandalizzarsi, o di prendere le dette cose come indifferenti, giacchè vedono praticarsi con molta franchezza da quelli, che frequentano i Sagramenti della Chiesa: sono concordi i Teologi nell' asserire, essere il Confessore obbligato ad interrogare, ed ammonire il Penitente, nulla curando il dispiacere, che, ammonendolo, gli darà, e dovendo sperare, che se forse allora l'ammonizione non sarà del tutto profittevole, lo sarà una volta coll' ajuto di Dio. Fra gli Autori Domenicani, o seguaci della Dottrina di S. Tommaso, può vedersi il Soto *in quartum Sententiarum dist. 18. quæst. 2. al tit. 4.* il Silvio

ad 7. Inter Franciſcanæ Familiæ alumnos, cæteroſque Scoti diſcipulos, Cardinalis de Lauræa *in 4. Sentent. tom. 2. de Sacrament. Pœnitent. diſputat. 21. artic. 3. num. 64. & ſequentibus.* Inter Societatis Jeſu Scriptores, Suareſius *in 3. part. D. Thomæ diſputat. 32. ſect. 3. & 4. tom. 4.* Teophilus Raynaudus *tom. 16. Heteroclit. ſpiritual. punct. 9. num. 4.* Gabriel Antonius *tractat. de Pœnitent. artic. 3. quæſt. 3.* & Cardinalis de Lugo *de Sacrament. Pœnitent. diſputat. 22. ſect. 2.* ubi animarum ſalutis ſtudio fervens, multa in rem hanc profert contra Epiſcoporum, Prælatorum, Principum, ac Gubernatorum deſides Confeſſarios, qui licèt in ſacro Pœnitentiæ foro nullam de publicis criminibus accuſationem excipiant, taciti quieſcunt, nullâque hortatione præmiſsâ, præcipiti judicio Abſolutionis beneficium diſpenſant. *Infero ſecundò*, ſic ille loquitur, *quid dicendum ſit de obligatione, quam habent Confeſſarii Prælatorum, Principum, Gubernatorum, & ſimilium, quando vident, aut ſciunt, ipſos non ſatisfacere revera ſuo debito circa collationem beneficiorum, electionem miniſtrorum, ſubditorum gubernationem, circa eleemoſynas ex ſuperfluis faciendas de redditibus Eccleſiaſticis, & alia ſimilia: de quibus illud notandum eſt, raro contingere, quod ignorantia ſit invincibilis, & inculpabilis; item raro contingere, quod ignorantia illa non afferat ſecum ſcandalum in ſubditis, qui facilè putant licita, quæ a Prælatis & Principibus fieri vident; vel certè non afferat damnum commune. Quare regulariter Confeſſarius tenetur admonere pœnitentem, quicumque ille ſit, de ſua obligatione: nec ſatisfacit ſuo muneri, abſolvendo a peccatis, quæ pœnitens dicit, ſed potiùs imponit ſuis humeris peccata cætera & errores, quos in pœnitente diſſimulat, & cæco cæcum ducente, ambo in æternam foveam cadent. Si formidet ergo potentis faciem, non aſſumat ſibi Paſtoris officium; ſed modeſtè ſe excuſet tamquam minùs aptum ad illud onus portandum.* Quæ quidem ſaluberrima Cardinalis de Lugo ſententia, non ſolùm eos Sacramenti Miniſtros complectitur, qui Epiſcoporum ac Principum Confeſſiones excipiunt, ſed pari jure eos omnes Confeſſarios perſtringit, qui pœnitentes audiunt, quorum mores, ac vitæ exempla in proxima peccati occaſione verſantur, ſin minùs in externis actibus, ſaltem in pravis cupiditatibus, ac moroſis delectationibus, quibus aſſentiri conſueverunt, neque interim ullâ tanguntur curâ, ut miſerum criminoſæ vitæ ſtatum aperiant.

Silvio *in tertiam partem D. Thomæ tom. 4. quæſt. 9. artic. 2. queſito 7.* Fra li Franceſcani, e ſeguaci della dottrina di Scoto, il Cardinal de Laurea *in quartum librum Sententiarum tom. 2. de Sacramento Pœnitentiæ diſput. 21. art. 3. num. 64.* cogl' altri, che ſieguono. E fra i Padri della Compagnia di Gesù il Suarez *in tertiam partem D. Thomæ diſput. 32. ſectione 3. & 4. tom. 4.* Teofilo Raynaudo *tom. 16. Heteroclit. Spiritual. punct. 9. num. 4.*, Gabriele Antonio *Tractatu de Pœnitentia artic. 3. quæſt. 3.* Il Cardinal de Lugo *de Sacramento Pœnitentiæ diſput. 22. ſeſſ. 2.*, ove al noſtro propoſito con molto zelo inveiſce contra i Confeſſori de' Veſcovi, e de' Prelati, de' Principi, e de' Governatori, che intendendo le loro Confeſſioi, e vedendo che non parlano de' loro pubblici mancamenti, tacciono, non ammoniſcono, e danno francamente l' aſſoluzione. *Infero ſecundò, quid dicendum ſit de obligatione, quam habent Confeſſarii Prælatorum, Principum, Gubernatorum, & ſimilium, quando vident, aut ſciunt, ipſos non ſatisfacere revera ſuo debito circa collationem Beneficiorum, electionem Miniſtrorum, Subditorum gubernationem, circa eleemoſynas ex ſuperfluis faciendas de redditibus Eccleſiaſticis, & alia ſimilia; de quibus illud notandum eſt, raro contingere, quod ignorantia illa non afferat ſecum ſcandalum in Subditis, qui facilè putant licita, quæ a Prælatis, & Principibus fieri vident; vel certè non afferat damnum commune; quare regulariter Confeſſarius tenetur admonere Pœnitentem, quicumque ille ſit, de ſua obligatione; nec ſatisfacit ſuo muneri abſolvendo a peccatis, quæ pœnitens dicit, ſed potius imponit ſuis humeris peccata cætera, & errores, quos in Pœnitente diſſimulat, & cæco cæcum ducente, ambo in æternam foveam cadent. Si formidet ergo potentis faciem, non aſſumat ſibi Paſtoris officium; ſed modeſtè ſe excuſet tamquam minus aptum ad illud onus portandum.* E queſto ſavio inſegnamento del Cardinal de Lugo non dee eſſere riſtretto ai ſoli Confeſſori de' Veſcovi, de' Prelati, de' Principi, ma, ſe non con maggiore, almeno con egual ragione deve eſtenderſi a tutti quelli, che ſentono le Confeſſioni di que' Penitenti, la vita pubblica de' quali non è diſgiunta da qualche proſſima occaſione di peccare, ſe non riſpetto agli atti eſterni, almeno riſpetto ai pravi deſiderj, e alle moroſe dilettazioni, del qual ſiſtema di vivere eſſi non ſi accuſano.

§. 21. Alterum pro Confeſſariis monitum illud eſt, ut, ſi fortè contingat (ſolet autem frequentiùs contingere) Confeſſionis Miniſtrum aliquid a pœnitentibus audire, quod peculiari examine dignum ſit, caveat, nè, divinando, reſpondeat; ſed, opportuno tempore ac conſilio primùm adhibitis, rem expediat. Optandum ſanè eſſet, ut quilibet Confeſſarius eâ polleret ſcientiâ, quam eminentem appellant: verùm, cum hæc dos paucorum ſit, neceſſe omnino eſt, ut competenti ſaltem ſcientiâ ſit inſtructus. Nec meliora ſperare licet; cum Moralis Theologia tot tantaſque quæſtiones, quæ a ſacrorum Canonum, & Apoſtolicarum Conſtitutionum notitia pendent, complectatur, ut ardua planè res ſit, poſſe aliquem omnia ſimul benè noſſe, atque illico nodos quoſcumque diſſolvere; ut ii ſolent, qui eminenti ſcientiâ præfulgent. Sat igitur erit, ſi inferioris notæ Confeſſarii, ope librorum, quos conſulant, difficiliora quædam, quæ in Sacramenti adminiſtratione occurrunt, ritè expediant; ut ſcitè animadvertit Prædeceſſor noſter Innocentius IV. *in Commentariis ad Cap.* Cum

21. La ſeconda coſa ſi è, che ſuccedendo, come pur troppo va ſuccedendo, che il Confeſſore nel ſuo miniſtero di confeſſare intenda dal Penitente qualche coſa, che abbia biſogno di qualche diſcuſſione, eſſo non tiri ad indovinare, ma prima di riſpondere prenda tempo, e conſiglio. Sarebbe deſiderabile in ogni Confeſſore una eminente letteratura, ma una competente e ſufficiente letteratura è aſſolutamente neceſſaria: nè forſe di più ſi può ſperare, comprendendo la morale Teologia tante, e tali queſtioni, che dipendono dalla notizia de' Canoni, e delle Coſtituzioni Apoſtoliche, che è moralmente impoſſibile, che un uomo abbia preſente tutto, e poſſa, come ſuol dirſi, riſpondere in piedi a tutto, come dee fare chi ha una ſcienza eminente, ſenza aver biſogno di ricorrere ai libri, come fa chi ha una ſcienza ſolo ſufficiente; giuſta ciò, che riflette il noſtro Predeceſſore Innocenzio IV. *nei Commenti al Cap. Cum in cunctis al num. 2. ſotto il titolo de electione, & electi poteſtate*, ove così ſcrive: *Scientiam autem reputamus eminentem, quæ ſubtiles quæſtiones diſcutere, & definire* novit,

Cum in cunctis, *num.* 2. *sub. tit. de electione*, *& electi potestate*, ubi sic loquitur: *Scientiam autem reputamus eminentem*, *quæ subtiles quæstiones discutere & definire novit*, *& in promptu responsiones habet*, *ille habet mediocrem*, *qui scit aliquo modo examinare negotia*, *quamvis ad omnia nesciat respondere*, *& qui in libris veritatem eorum*, *quæ scire tenetur*, *scit quærere*, *& sic in promptu omnia non habet.* Cum igitur aut difficilior, aut nova quædam facti species ad Confessarium defertur, ideoque libros evolvere illi necesse sit, non sine sobrietate, ac librorum delectu id agendum. Notum quippe est, in tanto Scriptorum numero aliquos prodiisse, quorum opinio ac sententia Evangelicæ simplicitati, ac Sanctorum Patrum doctrinæ non benè consonat. *Complures opiniones* (verbis hic utimur Prædecessoris nostri Alexandri VII. in Decreto edito *die* 7. *Septemb.* 1665.) *Christianæ disciplinæ relaxativas*, *& animarum perniciem inferentes*, *partim antiquas iterum suscitari*, *partim noviter prodire*, *& summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere*, *per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omnino ab Evangelica simplicitate*, *Sanctorumque Patrum doctrina*, *& quem si pro recta regula Fideles in praxi sequerentur*, *ingens eruptura esset Christianæ vitæ corruptela.* Nolumus hac in re pressiorem sermonem instituere; nolumus vexatissimas quæstiones, quæ circa Scriptorum fidem, eorumque doctrinæ integritatem agitantur, attingere. Sat erit Confessarios monuisse, ut in re dubia propriæ opinioni non innitantur; sed, antequam causam dirimant, libros consulant quamplurimos, eos cum primis, quorum doctrina solidior; ac deinde in eam descendant sententiam, quam ratio suadet, ac firmat auctoritas. Nec aliud sanè docuimus in nostra Encyclica super usuris, quæ occurrit *ordine* 143. *Bullarii nostri tom.* 1. ubi §. 8. ita scripsimus: *Suis privatis opinionibus ne nimis adhæreant*, *sed priusquam responsum reddant*, *plures Scriptores examinent*, *qui magis inter cæteros prædicantur*: *deinde eas partes suscipiant*, *quas tum ratione*, *tum auctoritate planè confirmatas intelligent.* Idipsum modo repetimus. Nostra quippe sententia non solis rei usurariæ limitibus circumscribitur, sed ea omnia complectitur, quæ sive ad forum Sacramentale, sive ad rectum conscientiarum regimen quoquo modo conferre possunt.

Videndum quando, & quibus conferenda, neganda, aut differenda sit absolutio.

§. 22. Monemus tertiò, ut Sacramenti Pœnitentiæ Ministri illud Venerabilis Cardinalis Bellarmini effatum præ oculis habentes: *Non esset tanta facilitas peccandi*, *si non esset tanta facilitas absolvendi*, & memores propositionum, quas Prædecessores nostri anathematis gladio confixerunt, ac præ cæteris Innocentius XI., qui *die* 2. *Martii* 1679. Propositionem *ordine* 60. *cum tribus sequentibus* proscripsit, discant, quibus in casibus concedenda, deneganda, aut protrahenda sit Absolutio. *Videat autem diligenter Sacerdos*, *quando*, *& quibus conferenda*, *vel neganda*, *vel differenda sit Absolutio*; *ne absolvat eos*, *qui talis beneficii sunt incapaces*, *quales sunt*, *qui nulla dant signa doloris*, *qui odia*, *& inimicitias deponere*, *aut aliena*, *si possunt*, *restituere*, *aut proximam peccandi occasionem deserere*, *aut alio modo peccata derelinquere*, *& vitam in melius emendare nolunt*, *aut qui publicum scandalum dederunt*, *nisi publicè satisfaciant*, *& scandalum tollant.* Verba sunt hæc, non rigidioris Theologi, sed Ritualis Romani, quod insuper Confessariis inculcat, ut, sive denegent, sive differant Absolutionem, miti ingenio, ac suavi sermone pœnitentibus causas denegatæ Absolutionis aperiant, ac ostendant ita expedire, ut animæ saluti benè consulatur.

novit, *& in promptu responsiones habet*: *ille habet mediocrem*, *qui scit aliquo modo examinare negotia*, *quamvis ad omnia nesciat respondere*, *& qui in Libris veritatem eorum*, *quæ scire tenetur*, *scit quærere*, *& sic in promptu omnia non habet.* Ridotto perciò il Confessore nelle questioni dubbie, o in quelle, delle quali non ha notizia, a ricorrere ai Libri, non diremo cosa nuova, se diremo, esservi pur troppo nella gran farragine de' Scrittori, chi pensa o scrive in un modo, che è tutto alieno dalla semplicità Evangelica, e dalla dottrina de' Padri: *Cum plures opiniones Christianæ disciplinæ relaxativas*, *& animarum perniciem inferentes*, *partim antiquas iterum suscitari*, *partim noviter prodire*, *& summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere*, *per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omnino ab Evangelica simplicitate*, *Sanctorumque Patrum doctrina*, *& quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur*, *ingens eructura esset Christianæ vitæ corruptela*: Sono parole del nostro Predecessore Alessandro VII. nel suo Decreto *dei* 7. *Settembre* 1665. Ma senza entrare in verun dettaglio particolare; e nelle inestricabili questioni, che sopra il credito degli Autori e delle loro dottrine potrebbero eccitarsi, ci contenteremo di dire, che il buon Confessore nelle materie dubbie non dee fidarsi della sua privata opinione, ma prima di rispondere si contenti di vedere non un solo libro, ma ne veda molti, veda fra questi i più rispettabili, e poi prenda quel partito, che vedrà più assistito dalla ragione, e dall' autorità. Così ci spiegammo nella nostra Lettera Circolare sopra le usure, che è *la* 143. *nel tom.* 1. del nostro Bollario *al* §. 8.: *Suis privatis opinionibus ne nimis adhæreant*, *sed priusquam responsum reddant*, *plures Scriptores examinent*, *qui magis inter cæteros prædicantur*, *deinde eas partes suscipiant*, *quas tum ratione tum auctoritate plane confirmatas intelligent*: Così ora ripetiamo, non dovendo la massima esser ristretta alla sola materia delle usure, ma dovendo estendersi ad ogni altra cosa, che appartenga al foro Sagramentale, ed alle regole della coscienza.

§. 22. La terza, che avendo sempre presente la massima del Venerabile Cardinale Bellarmino, che *non esset tanta facilitas peccandi*, *si non esset tanta facilitas absolvendi*, e le proposizioni condannate dai nostri Predecessori, e particolarmente dal Pontefice Innocenzo XI. *nel giorno* 2. *di Marzo* 1679., e fra queste *la* 60. *colle tre seguenti*, prendano le dovute risoluzioni di concedere, di negare, o di differire l'assoluzione. *Videat autem diligenter Sacerdos*, *quando*, *& quibus conferenda*, *vel differenda sit absolutio*; *ne absolvat eos*, *qui talis beneficii sunt incapaces*, *quales sunt qui nulla dant signa doloris*, *qui odia*, *& inimicitias deponere*, *aut aliena*, *si possunt*, *restituere*, *aut proximam peccandi occasionem deserere*, *aut alio modo peccata derelinquere*, *& vitam in meliùs emendare nolunt*, *aut qui publicum scandalum dederunt*, *nisi publicè satisfaciant*, *& scandalum tollant*: non sono parole de' rigoristi, ma del Rituale Romano. Coll'avvertenza in oltre, che, o negandosi, o differendosi, o concedendosi l'Assoluzione, non lascino i Confessori o nel caso di negarla, o di differirla, di far conoscere ai loro Penitenti, con ogni maggiore piacevolezza e carità, le ragioni del loro operare, indirizzato unicamente alla salute delle Anime loro, invitandoli a ritornare, ed

ANNO 1749.

Hinc illos, ut quantocyus revertantur, invitent, atque animos addant, ut ante reditum, ea omnia, quæ illis agenda præscribuntur, ritè perficiant, ex quo fiet, ut ad sacramentale forum regressi, Absolutionis beneficio donentur. Ubi verò Absolutionem concedunt, iis potissimùm, qui aut rarò, aut non sine multis criminibus ad Pœnitentiæ Sacramentum solent accedere, eos hortari non desinant; vitam, quam sub peccati jugo duxere miserrimam, illis aperiant; criminum turpitudinem explicent: ut nimirum ex corde doleant, ac se in posterum a peccatis recessuros seriò proponant. Ratum quippe est, solida ac gravia Confessariorum hortamenta in Pœnitentiæ foro prolata, longè efficaciora esse sacris Oratorum Concionibus, ut pœnitentis animum a vitiis avocent. Solent enim Concionum auditores, quas aure excipiunt increpationes, in alios potiùs, quàm in se ipsos, transferre. Id verò fieri nequit in privatis Confessariorum monitionibus, quæ in unum ac individuum pœnitentem cadunt, ac in illius faciem vibrantur, absque eo quod aut crimina inficiari possit, aut excusare. Nec Confessarii reponant, id fieri non posse, si frequentior pœnitentium numerus suadeat brevitatem; jam enim difficultatem dissolvit aurea illa Sancti Francisci Xaverii sententia apud P. Tursellinum *in ejus Vita lib. 6. cap. 17.* hisce verbis concepta: *Confitentibus porrò, non festinatam, sed diligentem navandam operam censebat, monens, ut præoptarent Confessiones paucas ritè factas audire, quàm multas temerè properatas.*

a fare, prima di ritornare, quanto debbono, per poter, ritornando, ottenere l'assoluzione, che loro è stata o negata o differita. Concedendo poscia l'assoluzione, e particolarmente a persone, che rare volte si confessano, o che vengono al Tribunale della Penitenza cariche di peccati, non tralascino d' ammonirle, di far ad esse conoscere il miserabile stato, a cui erano ridotte pe' loro peccati, la bruttezza de' medesimi, eccitandole ad un vero dolore, e ad un vero proposito d' astenersi in avvenire dai peccati. E sappiano essere più giovevoli, e profittevoli le serie e savie ammonizioni del Confessore nel Tribunale della Penitenza, di quello che siano, per l' effetto, di cui si tratta, le Prediche de' zelanti Sacri Oratori, adattando chi le ascolta per lo più le forti loro invettive agli altri, e non a se; il che certamente non può succedere nelle serie ammonizioni de' Confessori, che parlano, come suol dirsi, a tu per tu col Penitente, e dopo che esso ha confessato i propri reati. E quando mai si dicesse, esser ciò impraticabile per la gran folla de' Penitenti, si risponde col celebre detto di San Francesco Saverio, riferito dal Padre Tursellino *nel lib. 9. della sua vita al cap. 17. Confitentibus porro, non festinatam, sed diligentem navandam operam censebat, monens, ut præoptarent Confessiones paucas ritè factas audire, quàm multas temerè properatas.*

§. 23. Quartum monitum Satisfactionem attingit, quæ Sacramenti Pœnitentiæ postrema pars est, eaque integralis. Etsi pia Mater Ecclesia humanam commiserans infirmitatem, primævam severitatem nonnihil emolliverit, atque a Canonum Pœnitentialium usu recesserit; quandoquidem, ut legimus *in Can. Fraternitatis, dist. 34. Defectus nostrorum temporum, quibus non solùm merita, sed corpora ipsa hominum defecerunt, districtionis illius non patitur in omnibus manere censuram*: non ideo tamen fas Confessariis sacramentalem Satisfactionem, pro libito, ac temerè imponere; sed hac in re justitiæ, prudentiæ, ac æquitatis jura debent unà componere. *In irroganda autem satisfactionis pœna Sacerdotes nihil sibi suo arbitratu statuendum esse, sed omnia, justitiâ, prudentiâ, & pietate dirigenda existimabunt.* Ita statuit Catechismus Romanus in Parochorum utilitatem, jussu Concilii Tridentini elucubratus, & a S. Pio V. Prædecessore nostro in lucem editus, *sub tit. de Pœnitentia.* Præiverat eadem Synodus Tridentina *in cap. 8. Session. 14. de Pœnitentia*, ubi saluberrimam hanc doctrinam ita statuit: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, salutares, & convenientes satisfactiones injungere, ne, si fortè peccatis conniveant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantùm ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem; nam claves Sacerdotum non ad solvendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres credunt, & docent.* Ut autem ad acceptandam opportunam satisfactionem, quæ a Confessariis imponitur, peccatores faciliùs inducantur, multùm proderit Canonum Pœnitentialium notitia, qua Confessarius instructus, esto Canones illos in usum non revocet, potest tamen eâ uti, ut pœnarum,

23. La quarta si è, che essendo l'ultima parte del Sagramento della Penitenza la Satisfazione, ancorchè, compatendo la Santa Madre Chiesa l'umana fiacchezza, abbia rilasciato l'antico rigore, e sia receduta dagli antichi Canoni Penitenziali: *Defectus nostrorum temporum, quibus non solum merita, sed corpora ipsa hominum defecerunt, districtionis illius non patitur in omnibus manere censuram*: sono parole *del Can. Fraternitatis, dist. 34.*; da ciò però non deriva, che nell'imporla possano i Confessori giuocare, come suol dirsi, a capriccio, essendo obbligati a regolarsi anche in questo punto colla giustizia, colla prudenza, e colla pietà: *In irroganda autem satisfactionis pœna Sacerdotes nihil sibi suo arbitratu statuendum esse, sed omnia justitia, prudentia, & pietate dirigenda existimabunt*, come si legge nel Catechismo ai Parrochi fatto per ordine del Concilio di Trento, e pubblicato dal nostro Predecessore S. Pio V. *sotto il tit. de Pœnitentia.* Qual massima salutevole e ben fondata *nel cap. 8. della Sess. 14. de Pœnitentia* dello stesso Concilio di Trento: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & Pœnitentium facultate, salutares, & convenientes satisfactiones injungere, ne, si fortè peccatis conniveant, & indulgentiùs cum Pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem; Nam claves Sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres credunt, & docent.* E per indurre i Penitenti ad accettar volentieri le proporzionate soddisfazioni, che loro s'impongono dai Confessori, non poco può contribuire la notizia, che gli stessi Confessori abbiano degli antichi Canoni Penitenziali; non già per imporre oggidì ai Peccatori quelle soddisfazioni, che in essi vengono stabilite, come poc' anzi si è detto; ma per poter

quæ olim pro iisdem criminibus statutæ fuerant, mensuram explicet: Ex quo pœnitens, & summam peccatis inesse malitiam agnoscet, & indictæ sibi satisfactioni, quæ gravior alioqui videri potuisset, lubens acquiescet; facta nimirum comparatione cum iis pœnis, quas pro iisdem criminibus subiisset, si remotiori ætate, cum scilicet Pœnitentiales Canones adhuc obtinebant, ad Confessarium accessisset, nec ad ea pervenisset tempora, quibus veterum Canonum severitatem benignior Ecclesiæ disciplina emollivit. Atque ita quidem ratiocinantur Scritores quamplurimi pietate ac doctrinâ præstantes, quorum nomina cum a Nobis *in nostro Tractatu de Synodo lib. 7. cap. 62.* fuerint relata, supervacaneum ducimus ea hìc repetere. Illud verò addimus, vitam, moresque Fidelium, qui nostrâ ætate ad Pœnitentiæ Sacramentum accedunt, latè discriminari ab ea vitæ ratione, quæ inclytam Agnetem, Imperii dignitate, ac pietatis studio conspicuam, olim commendavit. Cum enim in hanc Urbem, ut ad Sanctorum Apostolorum Limina procumberet, se contulisset, universas præteritæ vitæ maculas Beato Petro Damiani, eximio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, aperuit in foro sacramentali; atque inde recessit, nullâ a Confessario, probitatis ac doctrinæ laude celeberrimo, impositâ satisfactione.

B. Petrus Damiani nullam Agneti Imperatrici pœnitentiam imposuit.

§. 24. Præstat ipsummet Beatum Petrum Damiani *in Opusculo 56. cap. 5. tom. 3. suorum Operum* editionis Parisiensis *pag. 432.* hac de re differentem, atque in aliorum exemplum ita loquentem audire: *Sed ut hi, qui ad Apostolorum Limina confluunt, Sanctæ devotionis tuæ salubriter imitentur exemplum, sub arcana quoque Beati Petri Confessione, ante Sacrum Altare me sedere fecisti, ac per lugubres gemitus, & amara suspiria, ab ipsa quinquennis infantiæ tenera adhuc, & nuper ablactata levitate cœpisti, & tamquam illic ipse Beatus Apostolus corporaliter præsideret, quidquid subtile vel minutum in humanitatis tuæ potuit titillare visceribus, quidquid in cogitationibus vanum, quidquid præterea subrepere potuit in sermone superfluum, fidelibus est relationibus evolutum: ad quod mihi visum est, ut nil aliud confitenti pœnitentiæ pondus injungerem, nisi ut illud Divinæ legationis elogium iterarem: Age quod agis, operare quod operaris: vel illud, quod his, qui Thiatyræ erant, per Angelum mittitur: Non mittam super vos aliud pondus; tantùm id, quod habetis, tenete (Apoc. 2.). Nam, Deo teste, ne unum quidem diem jejunii, vel cujuslibet afflictionis indidi; sed, ut in cœptis solummodò sanctis perseverares operibus, imperavi.*

Non ita merentur plerique pœnitentiam.

§. 25. At contra, nostris hisce temporibus passim occurrunt peccatores (quo nomine censemur & Nos, & alii fortasse Beati Petri Damiani tempore censebantur) qui non jam in generali criminum exomologesi, sed & in ipsis Confessionibus, quas pluries in anno frequentant, atque identidem repetunt, gravioribus criminibus implicantur; ideoque in sacro Pœnitentiæ foro eâ satisfactione digni sunt, quæ juxtà Concilii Tridentini Canones peccatorum gravitati commensuretur: tum maximè, quòd nulla aut ferè nulla bona opera eliciunt, si in consueta vivendi ratione permaneant; nec, ut par est, æquo ferunt animo ærumnas, quibus aliquando premuntur: ex quo fit, ut uberiori fructu fraudentur, quem Ecclesiæ preces, Sacerdotis ore in pœnitentes prolatæ, a Deo postulant hisce verbis: *Ut quidquid boni feceris, vel mali patienter sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ.*

Adhortatio ad E, iscopos, ut præmissa

§. 26. En igitur, Venerabilis Frater, rerum, quas gessimus, aut etiam gerendas decre-

fondatamente notificare ai Penitenti la pena, e sia soddisfazione, che in essi era imposta: il che non solo molto servirà per far loro concepire la gravezza del peccato, ma altresì acciò volentieri accettino la soddisfazione imposta, ancorchè l'avessero creduta grave; paragonandola con quella, che per gli stessi peccati sarebbe stata loro imposta, se fossero stati vivi, e si fossero confessati nel tempo, in cui erano in vigore i Canoni Penitenziali; e non avessero avuta la sorte di vivere ne' tempi presenti, ne' quali la Chiesa ha benignamente condisceso a rilasciare l'antico Canonico rigore. Così la discorrono tanti pii e dotti Autori, da Noi raccolti *nel nostro Trattato de Synodo al lib. 7. cap. 62.*, che quì non è d'uopo ripetere. Aggiugneremo solamente, non essere i Penitenti d'oggidì simili alla celebre Agnese Imperadrice, che venuta a visitare i limini de' Santi Apostoli fece al Beato Cardinale Pietro Damiano la sua Confessione generale, senza che il beato e dotto Confessore, dopo averla sentita, fosse in grado d'imporle veruna penitenza.

24. Il fatto è riferito dallo stesso Beato Pietro Damiano *nel suo Opusolo 56. al cap. 5. tom. 3.* delle sue Opere della stampa di Parigi *pag. 432. Sed ut hi, qui ad Apostolorum Limina confluunt, sanctæ devotionis tuæ salubriter imitentur exemplum, sub arcana quoque Beati Petri Confessione ante sacrum Altare me sedere fecisti, ac per lugubres gemitus, & amara suspiria, ab ipsa quinquennis infantiæ tenera adhuc & nuper ablactata levitate cœpisti; & tamquam illic ipse Beatus Apostolus corporaliter præsideret, quidquid subtile vel minutum in humanitatis tuæ potuit titillare visceribus, quidquid in cogitationibus vanum, quidquid præterea subrepere potuit in sermone superfluum, fidelibus est relationibus evolutum: ad quod mihi visum est, ut nil aliud confitenti pœnitentiæ pondus injungeremus, nisi ut illud Divinæ legationis elogium iterarem: Age quod agis, operare quod operaris; Vel illud, quod his, qui Thiatyræ erant, per Angelum mittitur: non mittam super vos aliud pondus, tantùm id, quod habetis, tenete (Apoc. 2.) Nam, Deo teste, ne ullum quidem diem jejunii, vel cujuslibet afflictionis indidi, sed ut incœptis solummodo sanctis perseverares operibus imperavi.*

25. Sono i Peccatori d'oggidì, fra' quali pure Noi stessi ci ritroviamo, e forse anche altri si ritrovavano ne' tempi del Beato Pietro Damiano, che, non solo nelle Confessioni generali, ma anche nelle Confessioni correnti, e spesse volte reiterate fra l'anno, si ritrovano rei di peccati gravi, e che però accostandosi al Tribunale della Penitenza, meritano che s'impongano loro soddisfazioni di quel peso, e di quella importanza di sopra ricavata dal Sacro Concilio di Trento; tanto più che poco o nulla di bene, vivendo come si vive, si va facendo, e che se tal volta sono oppressi dalle disgrazie, non le sopportano colla dovuta pazienza; in tal maniera che restano senza il frutto delle preghiere della Chiesa, che per bocca del Sacerdote nella stessa Confessione domanda dal Grande Iddio, *ut quidquid boni feceris, vel mali patienter sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ.*

26. Ed eccovi esposto, o Venerabile Fratello, quanto andiamo facendo, e quanto andia-

crevimus, seriem universam tibi propositam, ut quotquot nostram hanc Urbem inhabitant sanctioris Anni spirituales fructus percipiant. Hoc idem in tua Civitate, ac Diœcesi, te agente, præstari vehementer cupimus, ut populus tibi concreditus, qui jamjam venturo anno sacras Peregrinationes ad hanc Urbem suscipiet, par lucrum, eamdemque cœlestium bonorum copiam assequatur. Quæ de sacramentali Confessione a peregrinis ante discessum instituenda, hactenus significavimus, Bituricense Concilium *anno* 1584. *in Can.* 2. *tom.* 10. Collectionis Harduini *pag.* 1466. *& seq.* pridem decreverat hisce verbis: *Præmuniantur debitâ & integrâ peccatorum Confessione, & Eucharistiæ Sacramento, quicumque ad loca sacra peregrinantur, antequam ire aggrediantur.* Consonat Prædecessor noster Innocentius XII. in ipsa Indictione Anni Jubilæi 1700. ubi salutarem criminum expiationem cum primis urget, atque ita loquitur: *Sanctificamini itaque, filii charissimi, & præparate corda vestra Domino. Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis Dei, & renovati spiritu mentis vestræ, orationibus insistite, frequentate jejunia, eleemosynas erogate.* Ne autem quis putaret, hæc verba ad eos duntaxat, qui Romæ degebant, extendi, prudenti consilio alia addidit, quibus illos etiam comprehendit, qui Romam venire parati, a suis regionibus nondum recesserant: *His porrò Christianæ vitæ ornamentis instructi, virtutumque præsidiis muniti, impigrè, piâque animi alacritate, ad hanc Sanctam in terris Civitatem Dei, veluti ad Thronum gratiæ, accedite cum fiducia, ut misericordiam consequamini.*

§. 27. Te verò, modò Pastoralis officii ministerium id ferat, ad Urbem hanc accedente, certò confidimus, ut, sive iter agas, sive Romæ degas, eam vivendi rationem, quam S. Carolus Borromæus Anno Jubilei 1575. Romam accedens, Romæque commoratus, sibi servandam constituit, studeas æmulari. Sacram hanc optimi Præsulis Peregrinationem describit Carolus a Basilica Petri, Novariensis Episcopus, *libro tertio* Historiæ, quam texuit de vita ac gestis S. Caroli. Si verò, ut par est, & Nos summopere optamus, e tua Diœcesi populus Romam commigraturus discedat, in eam spem erigimur, ut, quamdiu peregrinatur, atque hàc illàc divertit, nihil molestiæ illaturus sit iis locorum Præsidibus, quorum interest vigili curâ cavere, ne ea suboriantur scandala, quæ retroactis temporibus ansam nonnullis præbuere, ut contra sacras Peregrinationes obloquerentur. Cumque Romam pervenerit, omni studio curabimus, ut honestam & morigeram vitam ducat, opera injuncta ritè perficiat, Basilicas adeat, variosque Christianæ pœnitentiæ actus exerceat. Enimvero testis est Deus, quo studio, quoque conatu in id incumbamus, ut peregrini omnes, qui suas repetent domos, sanctæ conversationis, quæ Romæ viget, exemplo edocti, in Fide stabiles, in virtute fervidi, atque in Apostolicæ Sedis obsequio confirmati perseverent. Quæ Nobis, eadem & Prædecessori ac Concivi nostro Gregorio XIII. insedit voluntas, cum Jubilæi Annum tunc temporis recurrentem celebraret, ut *ex illius Annalibus lib.* 3. *cap.* 24. compertum est. Quibus ita statutis, solidam spem concipimus, ut, adjuvante Domino, cui rem hanc universam humillimis precibus commendamus, peregrini in patriam regressi, eâ censurâ digni non sint, qua S. Hieronymus *in epist.* 58. *ad Paulinum tom.* 1. *Operum* edition. Veronens. *pag.* 318. nonnullos, qui sacras Peregrinationes in ipsa Jerosolymorum Urbe confecerant, ita sugillat: *Non Jerosolymis fuisse,*

andiamo disponendo, acciò gli Abitatori di questa nostra Città si preparino a godere il frutto spirituale del santo Giubbileo. Invitiamo ancor Voi a fare lo stesso nella vostra Città, e nella vostra Diocesi, acciò quelli, che intraprenderanno nel prossimo anno il pellegrinaggio, o il viaggio per Roma, conseguiscano lo stesso frutto. Ciò è conforme a quanto fu stabilito dal Concilio Bituricense tenuto *l'anno* 1584. *nel Can.* 2. *tom.* 10. della Collezione dell' Arduino *pag.* 1466. *e seg.*, ed eccone le parole: *Præmuniantur debita & integra peccatorum Confessione, & Eucharistiæ Sacramento, quicumque ad loca sacra peregrinantur, antequam ire aggrediantur.* Concorda il nostro Predecessore Innocenzo XII. nella pubblicazione del Giubbileo *dell'anno* 1700., ove gravemente inculca pel di lui acquisto una fruttuosa Confessione: *Sanctificamini itaque filii carissimi, & præparate corda vestra Domino. Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis Dei, & renovati Spiritu mentis vestræ, orationibus insistite, frequentate jejunia, eleemosynas erogate.* Ed acciò non potesse taluno credere, che le sue parole comprendessero quelli solamente, che erano in Roma, soggiunse providamente le seguenti, che senza dubbio comprendono anche quelli, che per anche non sono partiti dai loro paesi, ma pensano di partirne, e di venire a Roma per l'Anno Santo: *His porrò Christianæ vitæ ornamentis instructi, virtutumque præsidiis muniti, impigrè piaque animi alacritate ad hanc Sanctam in terris Civitatem Dei, veluti ad Thronum gratiæ, accedite cum fiducia, ut misericordiam consequamini.*

27. Venendo Voi, quando lo permetta la vostra Cura Pastorale, a Roma, teniamo per certo, che e pel viaggio e per la dimora in Roma prenderete per vostra norma il sistema, che tenne e pel viaggio ed in Roma S. Carlo Borromeo, allora che venne per l'Anno Santo *del* 1575. Il tutto è descritto dal Vescovo di Novara Carlo a Basilica Petri *nel lib.* 3. *della Storia del detto Santo.* Venendo i vostri Diocesani, se partiranno dalle loro Patrie, come Noi desideriamo che partano, e come poc'anzi abbiamo insinuato che dovrebbero partire, possiamo fondatamente sperare, che non avranno molto da travagliare i Governatori de' luoghi, pe' quali passeranno, per invigilare, acciò non sieguano que' mali e que' disordini, che in altri tempi sono stati cagione delle oblocuzioni contra i sacri pellegrinaggi; Ed arrivati che siano in Roma, non trascureremo certamente diligenza, acciò vivano con edificazione, adempiano, come si dee, le opere ingiunte, le Visite delle Basiliche, s'esercitino in varj altri atti di Cristiana penitenza; e chiamiamo Iddio in testimonio dell'ardentissima volontà, che abbiamo, di far sì, che tutti tornino alle Case loro edificati della Romana conversazione, saldi nella Religione, disposti a perseverare, e ben affetti alla Santa Sede, come per appunto sommamente desiderò il nostro Predecessore e Concittadino Gregorio XIII. nella celebrazione, che fece, dell' Anno Santo, giusta ciò, che si legge *ne' suoi Annali al lib.* 3. *cap.* 24. Col qual sistema, che raccomandiamo al Grande Iddio, abbiamo una sicura fiducia, che ritornati alle loro patrie, non saranno sottoposti alla taccia, che diede S. Girolamo a quelli, che venivano dal pellegrinaggio di Gerusalemme *nella sua epist* 58. *ad Paulinum*, *nel tom.* 1. delle sue Opere della stampa di Verona *alla pag.* 318. *Non Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis benè vixisse, laudandum est.*

sed Jerosolymis bene vixisse, laudandum est.

Non deerunt Romæ subsidia ad pœnitentium reconciliationem, ad bonorum operum exercitia.

§. 28. Integro Anni Jubilæi tempore præsto erunt in Urbe Roma Pœnitentiarii, aliique ad Confessiones excipiendas designati, qui opportunis facultatibus instructi, pœnitentes audiant, ac meritam absolutionem & dispensationem concedant, cum iis, qui Romæ degunt, tum aliis, qui aliunde confluunt, ut Spirituales Sanctioris Anni divitias consequantur. Hoc ipso temporis intervallo non deerunt Divini Verbi præcones. Nos ipsi loquemur; loquentur & alii ad id muneris a Nobis designati; ita tamen, ut Theologicæ controversiæ, quæ ad puram putamque Scholarum disputationem pertinent, intactæ relinquantur. Illud verò cum Nobis, tum aliis, qui nostro loquentur nomine, curæ erit, ut clausulæ illius, quam Bullæ nostræ inseruimus: *Fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, Sacraque Communione refectis*: vis ac significatio probè intelligatur. Illud item re atque exemplis demonstrabimus, quàm futilis atque inanis sit illorum sententia, qui a Catholica Communione extorres, perperam asserunt, Indulgentiarum usu pœnitentiam imminui, aut etiam e medio tolli. Præterea, ne quis suspicetur, aut Nos ipsos, aut eos, qui nostra auctoritate Conciones habebunt, in rigidiorem sententiam pronos esse, eamdem sequemur methodum; quam celebris Pater Bourdaloue Societatis Jesu sibi proponit, ac sequitur in Sermone sub initium Anni Jubilæi habito, ac typis edito *tom.* 2. *Sermonum pag.* 517. *& seqq.* juxtà alteram editionem Parisiis procusam *anno* 1709. Quo tempore Bononiæ moram traximus, & nostras identidem ad populum Instructiones evulgavimus, quæ primùm in plures tomos digestæ, mox Latinè redditæ, in unum volumen in folio compactæ sunt, unam procudimus, quæ *tom.* 3. *Italicæ editionis* est *ordine duodecima* in Latino autem volumine occurrit *quinquagesima tertia.* Porrò in hac Instructione, omissis Theologorum disceptationibus, universum Diœcesis nostræ populum monuimus, ac hortati sumus, ut, occasione Plenariæ Indulgentiæ, quam Prædecessor noster Clemens XII. promulgaverat, injunctis operibus alia pietatis opera superadderet, ac dignos pœnitentiæ fructus faceret, aureo illo Venerabilis Cardinalis Bellarmini documento *ex tom.* 2. *Controversiarum in tractatu de Indulgentiis lib.* 1. *cap.* 12. §. *Ad tertium*, illis proposito: *Accipiunt prudentes Christiani Pontificias Indulgentias, ut simul etiam studeant dignos pœnitentiæ fructus facere, ac pro suis peccatis Domino satisfacere.* Sed & illud adjecimus, quod Cardinalis Pallavicinus *in Historia Concilii Tridentini lib.* 24. *cap.* 12. *num.* 6. adnotavit, falsam nimirum esse illorum sententiam, qui rentur, Christianos, propter Indulgentiarum usum, desides fieri, atque a satisfactione, quæ Deo criminum nostrorum vindici præstanda est, avocari. Sanè, cum homines dubii omnino sint, an Indulgentiarum fructum re ipsâ comparaverint, stimulus pluribus superest, quo urgentur, ut novo salutarium operum ac laborum quæstu, in solidiorem spem erigantur. Præterquamquod, opera ad lucrandas Indulgentias statuta, cum in praxim usumque revocantur, pietatem adaugent, atque, ut quotidiano constat experimento, novum inducunt habitum, quo quis semel instructus, alia virtutis opera faciliùs exequitur. Equidem Bonifacius VIII. Basilicarum visitationem, ab exteris quindecim vicibus, a Romanis vicibus triginta peragendam præscripsit, atque huic operi lucrum Indulgentiarum sociavit. Non ideo tamen cætera pietatis opera silentio præteriit: immo verò in sua Extravaganti *Antiquorum, de pœnitentiis, & remissionibus*, quæ inter communes Extravagantes

28. In tutto il tempo dell' Anno del Giubbileo saranno pronti in Roma i Penitenzieri ed i Confessori, come di sopra abbiamo detto, muniti delle necessarie facoltà per sentire le Confessioni, per dare le dovute Assoluzioni, e Dispense, tanto a quelli, che abitano in questa Città, tanto a tutti gli altri, che verranno di fuora per conseguire il frutto spirituale del Giubbileo. Quando nell' Anno Santo Noi parleremo, o quand' altri parleranno di nostra commissione, non si entrerà nemmeno allora in dispute teologiche, che lascieremo ben volentieri alle scuole senza entrare a deciderne veruna. Non ci asterremo però, nè faremo che altri s'astengano dal far ben capire l'importanza della clausola, che è nella nostra Bolla = *fidelibus verè pœnitentibus, & Confessis, Sacraque Communione refectis.* Faremo altresì conoscere coi fatti, quanto sia insussistente l'asserzione di chi, vivendo fuori della nostra comunione, va disseminando, che l'Indulgenza sfianca, e rende al nulla la penitenza. E per non mostrarci troppo parziali di chi va spacciando rigorismi, ne' nostri ragionamenti, ed in quelli, che si faranno d'ordine nostro, pensiamo d'uniformarci a quanto in tale proposito lasciò scritto il celebre Padre Bourdalue della Compagnia di Gesù *nel tom.* 2. de' suoi Sermoni della seconda edizione di Parigi *del* 1709. nel suo bel Sermone fatto nell' occasione dell' apertura del Giubbileo alla *pag.* 517. *e seg.* Quando eravamo in Bologna, ed andavamo di tratto in tratto pubblicando le nostre Istruzioni, (che sono poi state ridotte in più Volumi, ed ultimamente dall' idioma Italiano tradotte in lingua latina veggonsi compilate in un solo Volume in foglio) nell' Istruzione 12. *del tom.* 3. dell'edizione italiana, (che è *la* 53. nell' edizione latina) senza voler entrare nelle dispute Teologiche, nell'occasione d'una Indulgenza Plenaria pubblicata dal nostro Predecessore Clemente XII., invitammo ed esortammo i nostri Diocesani ad aggiungere altre opere buone, ed a fare altri degni frutti di penitenza, proponendo ad essi il celebre insegnamento del Venerabile Cardinal Bellarmino nel suo Trattato *de Indulgentiis al lib.* 1. *cap.* 12. §. *Ad tertium, nel tom.* 2. delle sue Controversie: *Accipiunt prudentes Christiani Pontificias Indulgentias, ut simul etiam studeant dignos pœnitentiæ fructus facere, ac pro suis peccatis Domino satisfacere*: proponendo ancora ad essi quanto scrisse il Cardinale Pallavicino nella sua Istoria del Concilio di Trento *al lib.* 24. *cap.* 12. *num.* 6. cioè non esser vero, che per le Indulgenze i Cristiani si rendano neghittosi in soddisfare a Dio per le colpe commesse, imperocchè rimanendo sempre gli uomini incerti, se l'Indulgenza siasi effettivamente acquistata, resta in molti lo stimolo di assicurarsi con sempre novella industria d'opere salutari e penali; e d'altra parte le ingiunte per conseguir l'Indulgenza coll' esercizio loro accrescono la divozione, e inducono l'abito buono a farne delle somiglianti, del che si vede la sperienza cotidiana. Prefisse Bonifazio VIII. la divota visita delle Chiese ai Forestieri per quindici volte, ed ai Romani per trenta volte, come opera ingiunta per conseguire la piena Indulgenza dell' Anno Santo; ma non lasciò d'insinuare nella sua Estravagante *Antiquorum, de pœnitentiis, & remissionibus*, fra le stravaganti comuni, che *unusquisque tamen plus merebitur, & Indulgentiam efficaciùs consequetur, qui Basilicas ipsas ampliùs, & devotiùs visitabit*: il che senza dubbio porta un invito ed un' esortazione simile alla nostra, che oltre le opere ingiunte, si sforzino i Christiani d'aggiungere altre opere meritorie, giusta lo Spirito della Chiesa. Lo stesso

legitur, expressis verbis hæc addidit: *Unusquisque tamen plus merebitur, & Indulgentiam efficaciùs consequetur, quo Basilicas ipsas ampliùs, & devotiùs frequentabit.* Hæc autem iis affinia sunt, quæ & Nos supra inculcavimus, monentes, ut, præter opera, quæ præcipiuntur, alia Christifideles exerceant pia opera, quæ spiritui ac votis Ecclesiæ consona sunt. Nec aliud subindicant ea veteris formulæ verba, quibus Prædecessores nostri usi sunt, & Nos item utimur, cum populo solemniter benedicimus. Expleto quippe Benedictionis ritu, Plenaria Indulgentia conceditur; ac præterea humiles ad Deum funduntur preces, ut adstanti populo nedum *perseverantiam in bonis operibus, sed & cor semper pœnitens* tribuat, hoc est, ad nova pœnitentiæ opera, quibus præterita expiantur crimina, ritè comparatum: quamvis aliunde bene sperare liceat, præteritorum criminum culpam pœnamque æternam, in Pœnitentiæ Sacramento fuisse dimissas; & temporalem, quæ superest, pœnam, ope Indulgentiæ, quæ pridem conceditur, fuisse dilutam.

§. 29. Apud vulgatum Anastasium in Vitis Prædecessorum nostrorum Zachariæ, & Paschalis legimus, nonnullas propè Vaticanum Templum extructas fuisse hospitales domos, in quibus peregrini, qui ad Limina Apostolorum pervenerant, excipiebantur, & reficiebantur. Ejusmodi ædificia, sive temporum, sive hominum injuriâ, jamdiu eversa sunt. Alia tamen, in variis Urbis locis posita, insignis Romanorum pietas excitavit, ad quæ quovis tempore, potissimùm verò Sacro Jubilæi Anno, liber patet aditus peregrinis, qui ad Urbem hanc confluunt, ut Beatorum Apostolorum deosculentur Limina, atque Indulgentiarum thesauros acquirant: quibus ea item, quæ sive corpori alendo, sive animo piis operibus proborum Sacerdotum ope reficiendo necessaria sunt, abundè suppeditantur. Hæc sunt, quæ tibi duximus significanda. Atque plenâ animi Nostri benevolentiâ tibi, tuoque gregi universo Apostolicam Benedictionem elargimur.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1749. Pontificatus Nostri Anno Nono.

pure viene indicato dall' antica formola, di cui i nostri Predecessori si sono serviti, e Noi ci serviamo ogni qual volta si dà la solenne Benedizione al popolo, dopo la quale si pubblica l'Indulgenza plenaria; pregandosi l'Onnipotente Iddio a concedergli non solo *perseverantiam in bonis operibus*, ma altresì un cuore sempre penitente, *cor semper pœnitens;* che è lo stesso che dire, un cuore sempre preparato ad aggiungere nuovi atti di penitenza per gli peccati già commessi, ancorchè possa piamente credere esserne stato assoluto nel Sagramento della Penitenza, quanto alla colpa, e alla pena eterna, ed essergli anche stata rimessa la temporale per l'efficacia della plenaria Indulgenza.

29. Nelle Vite dei nostri Predecessori Zaccaria e Pasquale, appresso il vulgato Anastasio, si legge, che vicino al Vaticano avevano eretti alcuni edifizj, ne' quali si dava soccorso ai poveri pellegrini, che venivano a visitare i Limini degli Apostoli. Sono stati i detti edifizj rovinati ed atterrati dalle disgrazie succedute, o pure dall' edacità del tempo: ma la pietà Romana non ha lasciato d'aprirne molti altri in varj luoghi della Città, nè quali in ogni tempo, ma particolarmente nell'Anno Santo, si ricevono i poveri pellegrini, che vengono a visitare i Limini degli Apostoli per conseguire le Sante Indulgenze, e ne' quali sono ben trattati, ed anche ben animati alle opere buone da pij Sacerdoti. Ecco quanto dovevamo accennarvi; dando intanto con pienezza di cuori a Voi, ed al Gregge alla vostra cura commesso, l'Apostolica Benedizione.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1749. Pontificatus Nostri Anno Nono.

Pœnitentiariis in Basilicis & Ecclesiis Urbis pro Anno Jubilæi deputatis, & Confessariis a Cardinali Urbis Vicario designandis, Facultates eodem Anno exercendæ conceduntur: adjectis opportunis Monitis, & Declarationibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

CONvocatis per alias nostras Apostolicas Litteras Universis Ecclesiæ Filiis ad celebrandam Nobiscum proximè recurrentis Anni Sancti solemnitatem; iisque jam, ut confidimus, ad Supremi Pastoris vocem, Sacerdotali præsertim Fratrum Nostrorum Episcoporum tubâ inclamante, excitatis; ad officium nostrum pertinere judicamus, non solùm convenientes ex toto Christiano Orbe Fideles aperto charitatis paternæ sinu excipere; sed etiam omnia, quæ confluentium necessitatibus, aut utilitatibus opportuna fore prospicimus, in antecessum parata atque disposita habere; ut hominis illius Regis in Evangelicis Litteris laudatam providentiam imitemur, qui, quum ad Cœnam magnam vocasset multos, quæcumque ad uberem splendidumque convivii apparatum spectarent, ita sollicitè curare non destitit, ut instante horâ Cœnæ, mittere potuerit invitatis dicere, *quia parata sunt omnia.* Et Nos igitur pluribus per elapsos Menses curis & sollicitudinibus, quantùm humanarum rerum conditio patitur, id efficere studuimus, ut omnibus, quicumque ad Sanctam Civitatem iter arripient, nihil sive ad Divinæ Religionis cultum, sive ad Christianæ pietatis exemplum, sive ad itineris, hospitiique commoda deesse posset: Et nunc, attendentes, quænam potissimùm a suprema ligandi atque solvendi potestate Nobis cum Apostolicæ vicis Officio commissâ, expetere possint plures, qui ad oblatum remissionis & indulgentiæ munus assequendum, cum vero pœnitentiæ spiritu, & devotionis affectu accedentes, commissorum forsan delictorum oneribus gravati, aliisque conscientiæ vinculis adstricti, & impediti reperiantur; hæc etiam peculiari studio a Nobis ordinata, & maturè provisa fuisse, omnibus, ad quos pertinet, specialiter verò infrascriptis Sacramenti Pœnitentiæ Ministris, præsentium Litterarum tenore ab iis præsertim diligenter observando, edicimus & declaramus: Nil magis optantes, quàm ut omnes, quicumque animum peccatis ægrum, aut Censuris, impedimentisve irretitum gerunt, procul abjecto formidatæ difficultatis terrore, ad

Ecclesiasticæ curationis fidenter remedia confugiant, per quæ copiosum Redemptionis fructum consequentes, & sanitati reddantur & paci, & in filiorum Dei libertatem, confractis impietatis compedibus, vindicentur.

Novimus sanè Prædecessores nostros Romanos Pontifices, in quorum tempora superiores, nostroque tempori propinquiores Jubilæi Universalis Anni incurrerunt, hunc morem servasse, ut per geminum præcipuè organum, per Cardinalem scilicet Majorem Pœnitentiarium, perque Cardinalem ipsorum in Urbe, ejusque districtu Vicarium in spiritualibus Generalem, & idoneos Confessarios deputari, & eorum amplificari facultates providenter mandarent; ut nec sacrorum Ministrorum copia per Urbem, nec his facultatum amplitudo deesset, ad Pœnitentes, pro variis cujusque causis, Deo reconciliandos, & culpâ jam exsolutos, ad assequendam quoque plenissimam pœnarum indulgentiam disponendo.

Idcirco Nos laudabilibus eorum vestigiis inhærentes, simulque cupientes gravissimam hanc Pastoralis dispensationis partem, certâ rectâque ratione administrari, nec ullum, quoad ejus fieri poterit, circa facultatum, præsertim limites, earumque usum & exercitium, dubitationi aut errori locum relinqui; post maturam deliberationem super his ritè præhabitam, nostro Motu proprio, certâque scientiâ, rem totam ad eum, quem subjicimus modum, ordinandam dirigendamque decrevimus.

Commissio Cardinali Majori Pœnitentiario pro deputatione Pœnitentiariorum.

I. In primis itaque Dilecto Filio Nostro S. R. E. Cardinali Majori Pœnitentiario per præsentes committimus, ac demandamus, ut, juxta id, quod jam pridem in nostra Constitutione incipien. *In Apostolicæ Pœnitentiariæ Officio*, Idibus Aprilis Anni MDCCXLIV., Pontificatus Nostri Anno Quarto edita, pro perpetuis futuris temporibus præscripsimus, præter consuetos trium Basilicarum S. Joannis Lateranensis, S. Petri in Vaticano, & S. Mariæ Majoris Pœnitentiarios Minores, pro Basilica etiam S. Pauli extra Muros præsenti Anno Sancto similes Pœnitentiarios designet; nec non, præter extraordinarios Pœnitentiarios in dicta Basilica Sancti Petri certis cujusque anni diebus inservientes, nunc autem per totum Annum Sanctum aliis insuper diebus, ejusdem Pœnitentiarii Majoris arbitrio præscribendis, inservituros, a se jam electos, vel eligendos, alios insuper, eodem Anno Sancto durante, tam in memoratis quatuor Basilicis, quàm in reliquis quoque sive Sæcularium, sive Regularium, & nominatim, quantùm fieri poterit, in variarum Nationum Urbis Ecclesiis, novos similiter Pœnitentiarios deputet, & extra ordinem abundè multiplicet.

Item Cardinali Vicario Urbis pro Confessariorum deputatione.

II. Deinde Dilecto itidem Filio Nostro S. R. E. Cardinali, Nostro in Urbe ejusque Districtu Vicario in spiritualibus Generali, committimus pariter atque injungimus, ut ex Confessariis tam Sæcularibus, quàm Regularibus, ab se aliàs ad audiendas Romæ Confessiones approbatis, quamplures magno numero designare non omittat; imò etiam, si ita ad concurrentium tam Romanorum, quàm Exterorum utilitatem & commoditatem necessarium aut expediens fore judicaverit, omnes a se, ut prædiximus, approbatos, vel approbandos, designare in eum finem non dubitet, ut facultatibus illis, quæ a Nobis inferiùs, earundem præsentium tenore, Confessariis hujusmodi ab eo designandis tribuentur, statim se a Nobismet ipsis instructos esse intelligant, easque exercere liberè valeant, audiendisque Confessionibus Fidelium quorumcumque, Jubilæum hujus Anni Sancti lucrari volentium, operam dare aggrediantur, & assiduo charitatis & zeli studio pergant. Pro Confessariis autem Monialium, aliarumque Virginum, seu Mulierum in perpetua Clausura Romæ viventium, sicut etiam Oblatarum, aliarumque in Religiosis aut Piis Domibus, seu Conservatoriis degentium, nec non Carceribus detentorum, & morbis impeditorum, quæcumque opus erunt, quæque Nobis in Domino expedire videbuntur, aliis nostris peculiaribus Litteris statuemus.

III. Porro Pœnitentiariis sive in quatuor præfatis Basilicis, sive in aliis Urbis Ecclesiis per Cardinalem Majorem Pœnitentiarium, ut præfertur, deputatis, vel per Anni Sancti cursum deputandis, subsequentes facultates, pro hoc dumtaxat Anno Sancto duraturas, de Apostolicæ potestatis plenitudine concedimus, & impertimur: videlicet

IV. *Absolvere possint per se ipsos tantum, & in foro dumtaxat conscientiæ, quascumque personas sibi confitentes, etiam Regulares, cujuscumque sint Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiamsi ex præscripto Superiorum, vel suarum Constitutionum, etiam a Sede Apostolica approbatarum, vel aliàs ex Indulto, Decreto, aut præcepto Apostolico, extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur, a quibuscumque Sententiis Excommunicationis, aliisque Ecclesiasticis Censuris, etiam Summo Pontifici, & Sedi Apostolicæ quomodolibet, etiam in Bulla Cœnæ, reservatis, & a Sacris Canonibus fulminatis; nec non ab omnibus peccatis, & excessibus quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis; injunctis tamen salutaribus pœnitentiis, & aliis de jure iisdem Pœnitentibus injungendis.*

V. *Absolvere item possint a supradictis Censuris in jure latis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, quamvis publicæ in partibus sint, quamvis deductæ, aut nominatim declaratæ, ac denunciatæ in iisdem partibus sint per Locorum Ordinarios, aut alios quoscumque Judices; præmonitis tamen Pœnitentibus de Libello, ut infra, in his casibus publicis omninò conficiendo. Post absolutionem nimirùm conficiant Libellum supplicem, expresso nomine, cognomine, ac Diœcesi Pœnitentis, & casu hujusmodi publicæ Censuræ subjecto; & subtus scribant testimonium absolutionis ab eadem Censura concessæ; eundemque Pœnitentem dirigant ad Officium Pœnitentiariæ Apostolicæ, ut recipere possit Breve in forma Missi, vel Remissi absoluti, juxta praxim ejusdem Officii Pœnitentiariæ.*

VI. *A Censura ab Homine, seu a quocumque Judice de partibus, nominatim latâ, absolvere valeant ad effectum dumtaxat Indulgentias præsentis Jubilæi consequendi; itaut, semel ac consecuti Jubilæum fuerint, eâdem, quâ antea, Censurâ adstricti remaneant, ac teneantur parere Judicis sententiæ, & absolutionem ab eodem petere, perinde ac si nunquam absoluti fuissent. Atque his Pœnitentibus nullum detur testimonium absolutionis, neque Confessionis.*

VII. *Absolvere insuper valeant, pro foro conscientiæ tantùm, a Censuris propter hæresim formalem externam incursis, dummodò tamen Pœnitens neminem habeat hæresis complicem; prævia coram ipso Confessario abjuratione secreta; atque etiam pro casu, quo Pœnitens habeat quidem hæresis complicem, vel complices, sed hujusmodi complex, seu complices, in Regionibus, ubi hæresis impunè grassatur, existant, & degant.*

VIII. *Omnia, & singula simplicia Vota, etiam Sedi Apostolicæ reservata, etiam jurata, commutare dispensando possint in alia pia opera.*

IX. *Votum tamen perpetuæ Castitatis, nonnisi Mulieribus ita commutare possint, ob periculum incontinentiæ, vel ob timorem pudicitiæ; & quidem tantummodo ad effectum nubendi; easdem*

monendo,

monendo, facturas contra idem Votum, si extra usum Matrimonialem delinquant; & remansuras eodem prorsùs, ac antea, Voto Castitatis obstrictas, si Marito supervixerint.

X. *Votum autem Religionis iisdem tantùm Mulieribus commutare dispensando possint ad effectum nubendi, si alterutra supradicta causa intercesserit; ad effectum verò vitam tantum cœlibem in sæculo ducendi, si vel dote sufficiente ad ingrediendum Religionem careant, vel Religionis onera sufferre posse rationabiliter diffidant.*

XI. *Habeant etiam præ oculis, quoad Vota, infrascriptum Monitum, quod inter alia pro ipsis Pœnitentiariis mox subjicienda, positum est n.* XXXII.

XII. *Dispensare possint super irregularitate, ob violationem Censurarum dumtaxat contractâ, & occultâ remanente, cum Sacerdotibus, aut in sacris constitutis, tam Sæcularibus, quàm Regularibus.*

XIII. *Cum illis, qui scienter, vel ignoranter cum impedimento Secundi & Tertii, vel Tertii solius, aut Tertii & Quarti, vel solius Quarti gradus Consanguinitatis, vel Affinitatis, etiam ex copula licita provenientis, Matrimonium jam contraxerunt, dummodò hujusmodi impedimentum occultum remaneat, dispensare pro foro tantum conscientiæ possint, ad remanendum in Matrimonio.*

XIV. *Cum illis, qui a Dataria Apostolica dispensationem obtinuerunt super aliquo impedimento publico, quod tamen non sit Primus & Secundus, vel Secundus tantum gradus Consanguinitatis, vel Affinitatis ex copula licita provenientis, & præ verecundia copulam inter eos secutam in eadem Dataria tacuerunt (dummodò nullitas prædictæ dispensationis ex hujusmodi reticentia proveniens occulta sit) dispensare pro foro tantùm conscientiæ valeant, tam ad remanendum in Matrimonio jam contracto, quàm ad illud contrahendum, si nondum sit contractum.*

XV. *Dispensare item pro foro tantùm conscientiæ valeant super impedimento dirimente occulto tam Primi & Secundi, quàm Primi tantùm, aut Secundi tantùm gradus Affinitatis, ex copula illicita provenientis, tam in Matrimonio contracto, quàm in contrahendo.*

XVI. *Dispensare similiter pro eodem foro, tam de contracto, quàm de contrahendo, possint super occulto impedimento criminis, neutro tamen machinante; idest quandò solùm concurrant adulterium, & fides data de Matrimonio contrahendo post Conjugis mortem.*

XVII. *In prædictis Matrimonialium Dispensationum casibus possint etiam, quandocumque opus fuerit, pro foro conscientiæ, legitimare prolem, non tamen ex adulterio susceptam.*

XVIII. *Dispensare ad petendum debitum possint in casu Affinitatis incestuosæ Matrimonio supervenientis.*

XIX. *Ad petendum pariter debitum, cum illis, qui Voto simplici Castitatis obstricti, Matrimonium contraxerunt, dispensare valeant; illos monendo, facturos contra id Votum, si extra usum Matrimonialem delinquant, ac remansuros eodem prorsùs, ac antea, Voto obstrictos, si Conjugi supervixerint.*

XX. *Super Visitatione quatuor Basilicarum, cum Exteris, qui vel ob paupertatem, vel ob aliam urgentem causam, in Urbe remanere non possunt, dispensare valeant, vel reducendo ad tres saltem dies Visitationes earundem quatuor Basilicarum, alioquin per quindecim dies ab iisdem visitandarum; vel visitationes præscriptas in alia pia opera, ad ipsorum Pœnitentiariorum prudens arbitrium, commutando.*

XXI. *Cum Civibus autem, & Incolis Romanis, qui morbo, vel aliquo legitimo impedimento detenti, non valent præfatas Basilicas visitare, possint præscriptas iisdem per triginta dies Visitationes in alia pia opera, quæ illorum possibilitati proportionata esse viderint, dispensando commutare; suam tamen conscientiam oneraturi, si super hujusmodi Visitationibus inconsultò, & sine justâ & rationabili causâ, sive cum Exteris, sive cum Romanis Civibus, aut Incolis dispensaverint.*

XXII. Quia vero magnoperè interest concessis facultatibus prudenter, & circumspectè uti, ne, minus cautè illas exercendo, tum justo disciplinæ vigori, tum ipsarum Animarum vero bono detrimentum afferri contingat; Ideò post facultates a Nobis pro hoc Anno Sancto memoratis Pœnitentiariis concessas, congruum & opportunum ducimus nonnulla Monita pro recto earundem facultatum usu subjungere; quæ quidem tam ab ipsis omnibus, & singulis, quàm etiam a reliquis Confessariis, ut supra designandis, attentè legi & considerari jubemus, ac pro norma, & regula haberi, cui se in suæ quisque facultatis exercitio, prout casus poposcerit, exactè conforment. Monita pro recto præcedentium facultatum usu.

XXIII. Primò itaque meminerint, nulli penitus Confessario dari in præsenti Jubilæo, aut in quovis alio, facultatem absolvendi complicem in quolibet inhonesto contra sextum præceptum peccato; atque omnem Confessarium, respectu hujusmodi complicum, esse omni tum jurisdictione, tum approbatione destitutum, & prorsus ineligibilem, cujuscumque Jubilæi, sive Indulti beneficio, ad normam Constitutionis Nostræ incipien. *Sacramentum Pœnitentiæ*, Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Kalendis Junii, Pontificatus Nostri Anno Primo editæ. Facultatum limitationes indicantur.

XXIV. Intelligant, hujusmodi facultatibus peculiaribus a Nobis, ut supra, pro hoc Anno Sancto sibi concessis uti se non posse, nisi cum iis Pœnitentibus, qui præsens ejusdem Anni Sancti Jubilæum consequi sincerè & seriò volunt; atque ex hoc animo ipsum lucrandi, & reliqua opera ad id lucrandum necessaria adimplendi, ad Confessionem apud ipsos peragendam accedunt; neque item posse uti cum iis Pœnitentibus, qui hujus Anni Sancti Jubilæum semel jam lucrati fuissent, prout inferiùs explicabitur *n.* LII.

XXV. Advertant insuper, supradictas absolutiones, commutationes, dispensationes, non posse a se exerceri extra actum Sacramentalis Confessionis, neque extra suam cujusque Basilicam, vel Ecclesiam, nisi in casibus aliàs sibi a Majori Pœnitentiario permissis, vel permittendis; vel in casu administrandi Pœnitentiæ Sacramentum alicui Infirmo, qui quum corporalis ægritudinis causâ ad Basilicas ipsis respectivè designatas accedere personaliter nequeat, eorum aliquem arcessendum duxerit, ut Confessionem Sacramentalem pro Jubilæi consecutione, ut præfertur, apud ipsum expleat.

XXVI. Non prætermittant suam cuique Pœnitenti salutarem pœnitentiam imponere in Sacramento, ne prætextu quidem Jubilæi per eundem Pœnitentem consequendi. Leges in earum usu servandæ statuuntur.

XXVII. Ab occultis Censuris ob partem læsam incursis non priùs absolvant, quàm parti læsæ Pœnitens satisfecerit; vel si priùs pœnitens nequeat, non eum absolvant, nisi juret se satisfacturum, cum primùm poterit. In publicis autem, huic satisfactioni consuletur juxta praxim Pœnitentiariæ Apostolicæ, ad quam dirigendus erit Pœnitens cum Libello, de quo supra *n.* V.

XXVIII. Violantibus Clausuram Monialium ad malum finem, in casibus etiam occultis, imponant prohibitionem accedendi in posterum ad quævis Monasteria, & Ecclesias Monialium; monen-

monendo Pœnitentes hujuſmodi, ita ipſos abſolvi a Cenſuris ob relatam violationem incurſis, ut ſi impoſitam illam prohibitionem non ſervaverint, relabantur eo ipſo in eaſdem Cenſuras.

XXIX. Religioſos verò ſuam violantes Clauſuram per Mulierum introductionem ad malum finem, ita a Cenſuris propterea incurſis abſolvant, ut ſuper inhabilitate ulteriùs per hoc contracta ad Dignitates, & Officia ſui Ordinis conſequenda, nullatenus cum iiſdem diſpenſent.

XXX. A lectione Librorum prohibitorum, præſertim in Bulla Cœnæ contentorum, non ante abſolvant, quàm Pœnitens Libros, quos in ſua poteſtate habeat, Inquiſitori, vel Ordinario, ſecretè tradiderit; vel ſe, quàm primùm poterit, traditurum promiſerit, ſi tradere ante abſolutionem nequeat.

XXXI. In abſolvendis Regularibus a ſuo Ordine Apoſtatis, vel Fugitivis, ſervent modum in ſua Tabella præſcriptum.

Limitatio quoad Vota.

XXXII. Denique, quoad Vota, noverint ſibi abſtinendum ab eorum commutatione, in quibus agitur de præjudicio tertii. Quare in eo, quod pertinet ad Vota, quamvis ſimplicia, ſeu perſeverantiæ, ſeu alia, emitti ſolita in aliqua Congregatione, vel Communitate, & in Vota obligatoria a tertio acceptata, non ſe ingerant. Nec admodùm diſſimiliter ſe gerant circa Vota pœnalia, ſeu præſervativa a peccato, ne detur anſa peccandi liberiùs; niſi forte circumſtantiæ adſint, quæ aliquam commutationem ſuadeant, & commutatio futura judicetur ejuſmodi, ut non minùs a peccato committendo refrænet, quàm prior Voti materia.

De aliis Pœnitentiar. facultatibus.

XXXIII. Cæterùm alias facultates prædictis trium Baſilicarum Pœnitentiariis Minoribus pridem conceſſas, aut forſitan concedendas per dictum Majorem Pœnitentiarium, in vim generalium facultatum, quas Nos eidem per alias Noſtras prædictis die & anno expeditas Litteras incipientes: *Paſtor bonus*: communicavimus, & perpetuò competere ſtatuimus, ſalvas & firmas hoc ipſo Jubilæi Anno eſſe & fore, atque ab iis, hoc etiam Anno durante, non ſecus ac alio quovis tempore, erga omnes exerceri, juxta ejuſdem conceſſionis tenorem libere & licitè poſſe, decernimus, & declaramus.

XXXIV. Eaſdem verò facultates, tam in memoratis, quarum initium eſt: *Paſtor bonus*: quàm in præſentibus Noſtris Litteris expreſſas, atque contentas, prædicto Majori Pœnitentiario, & Apoſtolicæ Pœnitentiariæ Officio, earundem præſentium tenore etiam confirmamus, & reſpectivè, quatenus opus ſit, pro eodem Anno Sancto concedimus & impertimur; ad hoc ut ipſe Major Pœnitentiarius iis omnibus & ſingulis, tam per ſe ipſum, quam per alios quoſcumque a ſe eligendos Confeſſarios in Urbe uti licite valeat. Si quos autem caſus ad ipſum Pœnitentiariæ Officium, vel ad aliquem ex dictis Pœnitentiariis, ſeu Confeſſariis, deferri contingat, qui nec ſub prædictarum Litterarum, nec ſub præſentium diſpoſitione comprehenſi, vel etiam in iiſdem prohibiti dignoſcantur; onus erit præfati Majoris Pœnitentiarii, ad quem Pœnitentiarii Minores & Confeſſarii præfati recurſum habebunt, Apoſtolatum Noſtrum ſuper illis conſulere; Nos enim eidem præſcribere non omittemus, quæcumque opportuna fore in Domino judicabimus, ut Animarum vulneribus ſanandis idonea remedia aptentur.

Facultates pro Confeſſariis a Card. Vicario deſignandis.

XXXV. Confeſſariis autem a prædicto Cardinali Vicario Noſtro, ut præfertur, in Urbe deſignandis, infraſcriptas facultates, quibus hujuſmodi deſignationis vigore, ipſius Anni Sancti decurſu, fruantur, per eaſdem præſentes ducimus tribuendas; videlicet.

XXXVI. *Abſolvere poſſint per ſe ipſos tantùm, & in foro dumtaxat conſcientiæ, perſonas ſibi confitentes a quibuſcumque Eccleſiaſticis Cenſuris, etiam Summo Pontifici, & Sedi Apoſtolicæ, etiam in Bulla Cœnæ reſervatis, & a Sacris Canonibus fulminatis, dummodo tamen hujuſmodi Cenſuræ non ſint publicæ; necnon ab omnibus peccatis, & exceſſibus quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis; injunctis tamen ſalutaribus pœnitentiis, & aliis de jure iiſdem Pœnitentibus injungendis.*

XXXVII. *Omnia & ſingula ſimplicia Vota, etiam jurata, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervata, exceptis Caſtitatis, Religionis, aliiſque ſuperius n.* XXXII. *memoratis Votis, commutare in alia pia opera valeant.*

XXXVIII. *Quibus tamen facultatibus, tam abſolvendi, quam Vota commutandi, uti non poterunt niſi cum iis Pœnitentibus, qui præſens Anni Sancti Jubilæum conſequi ſincere, & ſeriò volunt, atque ex hoc animo ipſum lucrandi, & reliqua ad id lucrandum neceſſaria opera adimplendi, ad Confeſſionem apud ipſos peragendam accedunt. Neque item uti poterunt cum iis Pœnitentibus, qui hujus Anni Sancti Jubilæum ſemel jam lucrati fuiſſent, prout inferius explicabitur n.* LII.

XXXIX. *Diſpenſare poſſint circa Viſitationes præſcriptas quatuor Baſilicarum, eaſque commutare, eodem omnino modo, ac conceditur Pœnitentiariis in duobus poſtremis numeris, quæ pertinent ad facultates circa Diſpenſationes ſuperius poſitis. Præter hanc autem facultatem diſpenſandi circa dictas Viſitationes, ſciant nullam aliam diſpenſandi cum quoquam facultatem ſibi concedi.*

XL. Poſtremò præcipimus Confeſſariis præfatis, attentè legere & conſiderare monita ſuperius poſt facultates Pœnitentiariis impertitas adjuncta, eiſque in exercitio ſuarum reſpective facultatum exactè ſe conformare.

XLI. Præterea Regularium quoque commoditati uberius conſulere, ſimulque augendo numero Confeſſariorum pro Jubilæi conſecutione proſpicere volentes; *præmiſſas nuper facultates; quas Confeſſariis hujuſmodi à Cardinali Vicario deſignandis hoc Anno competere ſtatuimus, eaſdem omnes & ſingulas pari prorſus modo, pro eodem Anno, tribuimus, & concedimus omnibus Confeſſariis illis Regularibus, cujuſcumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti, quicumque aliàs ejuſdem Card. Vicarii, ſeu ipſius Viceſgerentis approbationem ad audiendas Confeſſiones habeant, & inſuper per ſuos reſpective Regulares Prælatos, ſeu Superiores, ad excipiendas ſuorum Religioſorum Confeſſiones deputati fuerint; ad hoc ſcilicet, ut iidem Confeſſarii facultates hujuſmodi erga ſolos proprii reſpective Ordinis Pœnitentes Religioſos hoc Jubilæum lucrari volentes, exercere in ſuis quique Cœnobiis ſeu Domibus, libere & licite valeant: quibus etiam Regularibus Confeſſariis facultatem diſpenſandi cum iiſdem Religioſis Pœnitentibus in Sacris Ordinibus conſtitutis ſuper Irregularitate forſan ob Cenſurarum violationem contractâ, dummodo occulta ſit, earundem tenore præſentium, ac dicto Anno, dictâque occaſione dumtaxat, concedimus & impertimur.*

XLII. Denique communi tam Confeſſariorum, quàm Pœnitentium utilitati, ac ſpirituali ſolatio provide intendentes, ac memores quæſtionum, atque dubiorum, quæ occaſione univerſalis Jubilæi hujuſmodi excitari ſolent, nonnullas hic etiam declarationes, ſeu magis apertas voluntatis noſtræ ſignificationes ſuper hoc a Nobis indicto præſentis

Anni Sancti Jubilæo subnectere opportunum duximus; quibus inspectis, ac diligenter, ut par est, animadversis, pleraque hujusmodi dubia anteverti posse, aut facile solutum iri non dubitamus. Eæ autem sunt, quæ sequuntur.

XLIII. Personis Romam ad hoc Jubilæum consequendum venire volentibus, non intelligitur data veniendi libertas, sive licentia, sine obtento aliàs necessario suorum respectivè Superiorum consensu.

XLIV. Romanorum appellatione, quoad Visitationes quatuor Basilicarum per triginta dies peragendas, comprehenduntur omnes & singuli nati atque habitantes Romæ, sicut etiam nati atque habitantes in Suburbano Vinearum tractu, intra quintum ab Urbe lapidem. Incolarum autem nomine, ad eundem effectum, intelliguntur omnes illi, qui certum aliquod Officium in Urbe obtinent, seu cum spe illud obtinendi moram ibidem trahunt, ideoque in ipsa quasi domicilium acquirunt; omnesque illi, qui ad eandem Urbem, vel ad aliquem suburbanum locum intra quintum lapidem, ut supra, se contulerunt alia quacumque de causa, quam præsentis Jubilæi lucrandi; vel si ipsius lucrandi causa ad Urbem accesserint, eo tamen animo sunt, ut per majorem Anni partem, seu ultra sex menses ibi commorentur. Reliqui omnes, Peregrinorum, aut Externorum nomine, quoad Visitationes earumdem Basilicarum per quindecim dies, se comprehensos intelligant.

XLV. Confessionem & Communionem pro hoc Jubilæo consequendo injunctas, non necesse est visitationibus quatuor Basilicarum præmittere. Satis erit vel in hujusmodi visitationum decursu, vel etiam post easdem visitationes expletas, Confessionis & Communionis Sacramenta suscipere.

XLVI. Cum Confessio Sacramentalis in hoc Jubilæo sit opus injunctum, peragenda eadem erit etiam ab eo, qui solis peccatis venialibus teneatur, si hoc lucrari Jubilæum velit.

XLVII. Si quis post Confessionem peractam, in lethale peccatum (quod Deus avertat) inciderit, antequam omnia omninò opera pro Jubilæo hoc lucrando injuncta expleverit, Confessionem denuò præmittere debebit, prinsquàm ultimum saltem ex aliis injunctis operibus, expleat, ut Indulgentiam hoc Jubilæo concessam consequatur.

XLVIII. Quamvis injuncta pro hoc Jubilæo Communio sit; pueri tamen, qui nondum ad primam Communionem admissi fuissent, neque intra hunc Annum Sanctum, Parochi proprii, vel Confessarii judicio, admittendi videantur, censeri possunt ab isto injuncto opere legitimè impediti; eisdemque Communionem in aliud pium opus arbitrio Confessarii præscribendum commutari permittimus.

XLIX. Ad injunctam Basilicarum visitationem perficiendam non opus est in easdem Basilicas per Portas Sanctas, vel per harum aliquam ingredi, vel egredi.

L. Si quod superveniat Indultum, quo præscriptus initio visitationum numerus ad minorem redigatur; quisquis, ante id Indultum, Visitationes peregisset paucioribus numero diebus, quàm qui in Indulto præscribuntur, is Visitationes a se jam peractas utiliter computare poterit ad conficiendum numerum Visitationum hujusmodi Indulto præscriptarum; superaddendo nimirùm alias, quæ desint ad explendam summam Indulto præfinitam. Si verò eam summam, seu numerum antea jam explevisset, vel etiam excessisset; unum saltem diem Visitationis quatuor Basilicarum præterea adjunget, ut Indulti beneficio frui valeat.

LI. Injunctæ piæ preces in singularum Visitatione Basilicarum, ad fines Nobis propositos, & in nostra Bulla Indictionis expressos effundendæ, satis erit, si vocales fuerint. Qui sola mente ad eosdem fines devotè orare voluerit, laudandus est; aliquam tamen etiam vocalem orationem adjungat.

LII. Qui hoc Anno Sancto bis, aut pluries omnia & singula opera, vel primitùs in hujus Jubilæi Indictione præscripta, vel supervenientе forsan aliquo Indulto, ea, quæ in ipsius Indulti concessione pro ejusdem Jubilæi consecutione præscribentur, plenè iteraverit; vel priùs ad Indictionis, deinde ad Indulti formam, vel priùs ad formam Indulti unius, deinde ad alterius fortasse diversi formam, ut præfertur, iteraverit; bis quoque aut pluries poterit hoc Anni Sancti Jubilæum lucrari. Nos enim, habita ratione annui spatii, ad quod hujusmodi Jubilæum protenditur, ita de Apostolicæ liberalitatis plenitudine concedimus & indulgemus; hoc tamen declarantes, neminem posse, nisi semel, idest prima tantùm vice, frui seu potiri favoribus huic Jubilæo adjunctis: quare post primam vicem nullus gaudere amplius poterit beneficio aut absolutionum a novis censuris & casibus reservatis de novo fortasse contractis, aut commutationum, aut dispensationum in facultatibus superiùs positis contentarum. Quoad iteratam hujus Jubilæi consecutionem. Quoad favores huic Jubilæo adjunctos.

LIII. Præter Pœnitentiarios, ut supra, deputatos, seu deputandos, peculiaribus pro hoc Anno Sancto facultatibus a Nobis instructos, inter quas adest etiam facultas absolvendi pro foro conscientiæ a censuris propter hæresim formalem incursis, prout latiùs expressum est supra *n.* VII., reliqui omnes noverint, in concessione facultatis absolvendi a Censuris in Bulla Cœnæ reservatis, non comprehendi facultatem absolvendi a Censuris propter hæresim formalem externam, etiam occultam, incursis, nisi specialiter, & expresse hujusmodi facultas concedatur; juxta iteratas hac de re Declarationes, & nominatim juxta Decretum Universalis Inquisitionis die XV. Maji Anni MDCLVI. a felic. recordat. Prædecessore Nostro Alexandro VII. approbatum.

LIV. Absolutiones a Censuris (præter quam datæ ad reincidentiam, qualis, exempli gratiâ, datur in casu superiùs expresso, ubi de facultatibus pro Pœnitentiariis egimus *n.* VI.) Commutationes item Votorum, & Dispensationes, juxta concessas hoc Anno respectivas facultates, semel obtentæ, permanent in suo vigore, etiamsi contigerit eum, qui illas jam obtinuerat, mutato postea, quod priùs habuerat, sincero & serio proposito Jubilæum hoc lucrandi, ac proinde reliqua ad id lucrandum necessaria opera adimplendi, de eodem Jubilæo consequendo ampliùs non laborare.

LV. Suspensio facultatum absolvendi, dispensandi &c. pro hoc Anno Sancto a Nobis indicta per alias nostras Litteras Apostolicas incipientes: *Cùm Nos nuper*, datas XVI. Kalendas Junii proximè præteriti, non comprehendit ipsam Romanam Urbem, in qua hoc maximè Anno præstat Operariorum copiam & auxilia pro expediendis Pœnitentibus non imminui. Quicumque ergo in eadem Alma Urbe hujusmodi facultatibus alioquin legitime muniti reperiantur, easdem per hunc quoque annum in ipsa Urbe, juxta tenorem uniuscujusque concessionis aliàs obtentæ, exercere liberè poterunt. Quoad facultates vertente Anno Jubilæi suspensas.

LVI. Extra Urbem verò, servanda omninò erit suspensio facultatum in præfatis Litteris expressa, per quam non modò facultates illas, quæ causa vel occasione Indulgentiarum concessæ fuissent, verùm etiam cæteras quaslibet quocumque alio titulo, & causas concessas, prædicto Anno durante, suspensas esse & censeri debere,

exceptis dumtaxat illis, quas in præfatis Litteris Nostris ab ipsa generali suspensione præservavimus, præsentium tenore, quatenus opus sit, & pari auctoritate, edicimus & declaramus.

Adhortatio.

LVII. Jam vero adventante convivii hora, qua magnus Paterfamilias non modò vocandos atque invitandos convivas, sed ad intrandum potius compellendos esse denunciat, hanc Pastoralibus Nostris vocibus virtutem a Deo donari cupimus, quæ universos in Christo credentes a finibus Terræ evocatos, ad hoc Unitatis & Fidei centrum valeat congregare. Itaque omnes iterùm Nostros Ecclesiæque Filios, quàm maximo possumus paterni animi affectu etiam atque etiam hortamur, ut ad Cœlestium gratiarum aquas ex hoc fonte nunc latiùs reserato hauriendas accurrant, atque hic omnes uno corde atque ore Deum honorificantes, propriæque saluti singuli seriò consulentes, ipsius Dei misericordiâ, & piæ Matris Ecclesiæ favoribus uberrimè perfruantur.

Sacros autem Christi Ministros, ejusque Sacramentorum dispensatores, Nostra, ut præfertur, ordinatione deputandos, enixè, studioséque admonemus, ut demandandum sibi laborem pro Fratrum infirmorum curatione & salute alacriter suscipiant, ac pro ipsius Christi Domini, ejusque Sponsæ Ecclesiæ charitate, strenuè & constanter exerceant, memores illius, cujus vices gerunt, Pastoris boni, qui non labores solùm longissimo intervallo majores sustinuit, sed vitam quoque suam posuit pro Ovibus suis; cujus nimirùm immensæ charitatis cooperatores se fieri; maximo lucro suo deputare debebunt, amplissimamque mercedem ab eo sperare, quam ipse omnibus, qui sibi ministraverint, retributurum spopondit. Omnes itaque ad Sacramenti Pœnitentiæ saluberrimum & necessarium lavacrum accurrentes benignè excipiant, patienter audiant, instruant, moneant; & facultates per Nos sibi collatas in eorumdem Pœnitentium solidum bonum, in ædificationem, non in destructionem, quò scilicet fideles dispensatores inveniantur, adhibeant.

Clausulæ.

Cæterùm præsentes Litteras, omnesque, & singulas concessiones, limitationes, monita, declarationes, ac voluntatis Nostræ significationes in iis contentas, de nullo defectu impugnari, aut redargui posse, sed omnimoda firmitate validas esse & censeri, & ab iis omnibus, ad quos pertinet, exactissimè observari, eisque etiam, quorum favorem respectivè concernunt, plenissimè suffragari volumus atque decernimus: Non obstantibus præmissis Nostris, aliisque Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis Constitutionibus & Ordinationibus; necnon quarumcumque Personarum, aut Ordinum, etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & Institutorum, etiam specialem & individuam mentionem promerentium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, legibus, usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Indultis quoque, & Privilegiis, etiam Mari Magno, seu Bulla Aurea, aut aliter nuncupatis, & sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibusvis etiam suspensionum, & derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus clausulis, seu irritantibus Decretis, etiam simili Motu, scientia, & potestatis plenitudine, & aliàs quomodolibet concessis, & iteratis vicibus confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, quatenùs præsentibus in aliquo adversari dignoscantur, illis aliàs in suo robore permansuris, pro hac vice dumtaxat, amplissimè & latissimè, ac specialiter & expresse, velut si eorum tenores præsentibus per extensum inserti forent, derogamus, & derogarum censeri volumus & decernimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum concessionum, limitationum, monitorum, declarationum, mandatorum, decretorum, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo nono, septimo Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 6. Decemb. ejusdem Anni.

XXII.

De Quæstionibus & controversiis olim excitatis circa opera injuncta pro Jubilæi acquisitione, & circa Facultates concessas, earumque usum; quæ per præcedentes Constitutiones sublatæ fuerunt: Epistola Encyclica ad Pœnitentiarios & Confessarios pro Anno Sancto in Urbe deputatos.

Delle Dispute e controversie altre volte promosse circa le opere ingiunte per l'acquisto del Giubbileo, e circa le Facoltà concedute, e loro uso; le quali sono state tolte nelle precedenti Costituzioni: Lettera Circolare a' Penitentieri e Confessori deputati in Roma per l'Anno Santo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

De variis Controversiis ad Jubilæum spectantibus, ac de ratione easdem solvendi.

Inter præteritos, ac præsentes labores nostros in eum potissimum finem a Nobis susceptos, ut imminens jam magni Jubilæi Annus ea, qua par est, pietate celebretur, & Fideles Christi spiritualem Sanctæ Indulgentiæ fructum consequantur,

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Fra le fatiche, che abbiamo fatte, e che andiamo facendo, acciò il futuro, ed imminente Anno Santo sia celebrato a dovere, ed i Fedeli conseguiscano il frutto spirituale della Santa Indulgenza, non è stata certamente l'ultima

ſequantur, non poſtremo loco habenda eſt ea, quam adhibuimus, cura, ut libros de Anni Sancti Jubilæo pertractantes, qui numero pauci non ſunt, conſuleremus. In hiſce verò libris perlegendis illud animadverſum a Nobis eſt, quod inter eorum Auctores, alii quidem ſunt, qui in controverſiarum tractatione ita ſe gerunt, ut in iiſdem diſcutiendis, ac reſolvendis, vel ad eorum ſcripta tantummodo attendant, qui ætate præceſſerunt, vel de propoſitis quæſtionibus ex eo, quod ſibi ac propriæ intelligentiæ magis conveniens videatur, pronuntient, nulla interim attentione adhibita ad Summorum Pontificum Conſtitutiones, quibus Anni Sancti Jubilæum Chriſtifidelibus indicitur, & in quibus inſerta quædam verba reperiuntur, quorum beneficio quæſtiones ante exortæ commode & opportune explanantur. Alii contra, earumdem Conſtitutionum verba accurate conſiderantes, dum illa rite ponderare non prætermittunt, ex eiſdem quæſtionum ipſarum ſolutiones deducunt, atque eas difficultates de medio tollunt, quæ ab illis excitatæ fuerant, qui vel ante ſcripſerunt, quàm Conſtitutiones ipſæ prodirent, in quibus opportuna verba inſerta ſunt, quorum vigore excitatæ jam difficultates evaneſcunt; vel qui ſi poſterius ſcripſerunt, nullam in ſcribendo, ut par erat, adhibuerunt ad Pontificiarum Conſtitutionum verba mentis applicationem. Hunc, qui prope jam inſtat, Magni Jubilæi Annum, ſi Divinæ Majeſtati placuerit vitam noſtram ad illud uſque tempus perducere, tertium numerabimus ex iis, quos Nos in hac Urbe celebratos vidimus: nec immemores ſumus diſputationum, & quæſtionum, quæ non ſine aliqua contentione agitabantur inter Confeſſarios, Romæ primum, deinde etiam foris, poſtquam, peracta hic Anni Sancti celebratione, Jubilæum ad alia loca tranſmittitur. Ea igitur de cauſa Nos opportunam operam dedimus, primum ut in Conſtitutionibus, quas de Anni Sancti Jubilæo publicavimus, ea verba insereremus, quæ non minus a Nobis, quàm ab iis Doctoribus, qui ante Nos ſcripſerunt, talia reputantur, quæ excitatas prius difficultates vi ſua diſſolvant; deinde verò, cum quæſtiones aliquæ adhuc indeciſæ remanerent, quæ a ſolis verbis in Conſtitutionibus inſertis ſolutæ dici non poterant; aliquot etiam pro hiſce Declarationes facere non prætermiſimus. Non tamen idcirco Nobis certo pollicemur, omnia Nos omnino dubia diluiſſe, quæ ſuboriri poſſint hominibus ingenio nimis ad Metaphyſicas ſubtilitates prono, quæ quidem, quantum in ſpeculativis rebus afferunt uſum, tam magno ſunt in Moralibus Diſciplinis incommodo. Illud tamen ſpetamus, tantum Nos hac via profeciſſe, ut per eam aliis, quibus pluſquam Nobis otii ſit, liberior ac latior ad iter perſequendum ſemita recludatur. Ut verò hæc quæcumque egimus, ac meditati ſumus, in cæterorum commodum, & in præcipuam Confeſſariorum præſertim, & eorum, qui animarum curam gerunt, utilitatem evadant; ad Vos, Dilecti Filii, Encyclicas haſce noſtras Litteras dirigimus, adimplentes hoc modo, quod polliciti ſumus in Conſiſtoriali Allocutione noſtra, quam in Conſiſtorio die v. Maji vertentis anni 1749. a Nobis habito pronuntiavimus. Atque ut etiam confuſio omnis removeatur, & debito ordine procedatur, de qualibet Conſtitutione ſuper Anni Jubilæi Sancti per Nos ad præſentem uſque diem publicata ſingillatim agemus.

ma quella di vedere e leggere i libri, che trattano del Giubbileo dell'Anno Santo, che non ſono pochi. Leggendogli, abbiamo oſſervato, che alcuni trattano, e riſolvono le controverſie, badando unicamente a quanto hanno ſcritto i loro predeceſſori, e riſolvendo i punti giuſta ciò, che loro ſembra conveniente, e adattato al loro modo d'intendere, ſenza punto badare alle Coſtituzioni de' Sommi Pontefici, nelle quali s'indice ai Fedeli il Giubbileo dell'Anno Santo, e nelle quali ſi trovano inſerite alcune parole, che vanno levando le precedenti eccitate queſtioni. Altri Autori poi vi ſono, che accuratamente conſiderando le parole delle dette Bolle Pontificie, non laſciano di ben peſarle, dando in ſequela d'eſſe per ſuperate e tolte di mezzo le difficoltà promoſſe da quelli, o che hanno ſcritto prima che emanaſſero le Coſtituzioni, nelle quali ſono inſerite le parole opportune, in vigore delle quali reſtano tolte le difficoltà già eccitate; o che, ſe hanno ſcritto dopo, hanno ſcritto ſenza le dovute rifleſſioni alle parole delle Apoſtoliche Coſtituzioni. Il proſſimo Anno Santo, ſe piacerà al Grande Iddio di prolungarci la vita fino a quel tempo, ſarà il terzo Anno Santo, che Noi avremo veduto celebrarſi in Roma: e ben ci ricordiamo delle diſpute, e queſtioni, che con qualche impegno ſi ventilavano fra i Confeſſori di Roma, e di poi tra li Confeſſori fuori di Roma, quando, terminata quì la celebrazione dell'Anno Santo, ſi traſmette ai luoghi fuori di Roma il Giubbileo. Ci ſiamo ingegnati nelle Coſtituzioni, che abbiamo fatte ſopra l'Anno Santo, d'inſerirvi quelle parole, che non meno da Noi, che dai Dottori, che hanno ſcritto prima di Noi, ſono ſtimate di tal valore, che levano le difficoltà precedentemente eccitate. Abbiamo pur fatte alcune dichiarazioni ſopra alcune queſtioni, che reſtavano indeciſe, e che non potevano dirſi riſolute in ſequela delle ſole parole inſerite nelle Coſtituzioni. Ma non perciò ci luſinghiamo d'avere ſciolti tutti i dubbj, che poſſono venire in capo agli uomini di cervello troppo ſottile, e metafiſico; qualità quanto buona per le materie ſpecolative, altrettanto incomoda per le materie morali. Speriamo però di aver fatto qualche cammino, che potrà forſe proſeguirſi con maggiore ampiezza da altri men occupati di Noi. Ed acciò, quanto abbiamo fatto, e quanto abbiamo penſato, rieſca utile agli altri, e particolarmente ai Confeſſori, e direttori d'anime, indirizziamo a Voi, o diletti Figli, queſta noſtra Lettera Circolare, adempiendo in queſto modo la promeſſa, che facemmo nella noſtra Allocuzione Conciſtoriale pronunziata da Noi nel Conciſtoro tenuto ai 5. di Maggio dell'anno corrente 1749. Ed acciò ſi eſcluda ogni confuſione, e ſi proceda col dovuto ordine, tratteremo a parte a parte di ciaſcheduna Coſtituzione ſopra l'Anno Santo pubblicata da Noi fino al giorno preſente.

I.

De Apostolica Constitutione, quæ incipit Peregrinantes, *in qua indicitur Universale Jubilæum Anni Sancti, publicata die 15. Maji, in Festo Dominicæ Ascensionis, 1749.*

De Communione Sacramentali.

§. 2. IN hac Constitutione nostra hæc, quæ subjicimus, verba leguntur: *Verè pœnitentibus, & confessis, sacraque Communione refectis.* Primi Nos omnium sumus, qui Confessioni Communionem adjecimus, eam inter opera illa comprehendentes, quæ ad consequendas Anni Sancti Indulgentias injuncta sunt atque præscripta. Quæ verò Nos causæ moverint, ut prædicta verba adjungeremus, eas in Consistoriali Allocutione nostra expressimus, quæ in Consistorio die 5. Maji Anni 1749. habito a Nobis pronunciata fuit. Neminem autem arbitramur futurum, qui eam in medium quæstionem adducat, num videlicet sub nomine Sacræ Communionis, Sacramentalis Communio, an vero Communio spiritualis intelligatur; quoniam Sacrum Tridentinum Concilium, *Sess.* 13. *cap.* 8. trium Communionum mentionem facit, videlicet, solius Sacramentalis, quæ Communio est illorum, qui eam in peccato lethali recipiunt; solius Spiritualis, quæ illorum est, qui summopere cupientes Panem Eucharisticum gustare, viva fide, *quæ per dilectionem operatur*, spiritualis illius fructus atque utilitatis participes fiunt; & Sacramentalis simul ac Spiritualis, quæ est illorum, qui *prius ita se probant & instruunt, ut vestem nuptialem induti ad Divinam Mensam accedant.* Nos sub sacræ Communionis nomine Sacramentalem simul ac Spiritualem Communionem intelleximus, atque intelligimus, cum sensus verborum obvius hic planè sit; neutiquam rati, rem tam absurdam cuiquam in mentem venire posse, ut sub nomine sacræ Communionis, sola Sacramentalis Communio intelligi possit; quemadmodum etiam opportunè a Patre Passerino *de Indulgentiis quæst.* 43. *&* 44. animadversum fuit; licèt ipse scriberet quidem post damnationem ab Alexandro VII. die 7. Septembris 1665. prolatam illius propositionis: *Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ*; sed scriberet ante damnationem promulgatam a Venerabili Servo Dei Innocentio XI. die 2. Maji 1679. in alteram propositionem: *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.*

De Confessione Sacramentali.

§. 3. In celebri illa Bonifacii VIII. Constitutione, quæ incipit *Antiquorum* sub titulo *de pœnitentiis & remissionibus, in Extravagan. commun.*, ubi indicit Jubilæum Anni Sancti, hæc verba leguntur: *verè pœnitentibus, & confessis, vel qui verè pœnitebunt & confitebuntur*: & in Extravaganti *Unigenitus* Clementis VI. eodem libro, & sub eodem titulo hæc alia leguntur verba: *verè pœnitentibus, & confessis.* Ex hisce autem verbis gravis est controversia quodam tempore excitata, num ad Indulgentiæ consecutionem confessio *in voto* sufficiens sit, an vero confessio *in re* requiratur; quod idem est ac si diceretur, utrum ad consequendam Indulgentiam peccata Sacerdoti actualiter confiteri necessarium sit, an verò satis sit ea cum intimo doloris sensu, & sincero contritionis actu detestari cum confitendi proposito, confessionem interim in aliud tempus differendo, ac in Pascha præsertim, quo tempore unusquisque Fidelium, lege ab Ecclesia præscripta, sacram recipere Communionem obligatur.

§. 4. Indicata tantum, verum non decisa hujusmodi quæstio est a Cardinali de Lugo *de Pœnit. disp.* 27. *sect.* 6. *num.* 94. Nos eam ritè ac secun-

I.

Dell' Apostolica Costituzione, che incomincia Peregrinantes, *in cui s' intima l'Universale Giubbileo dell' Anno Santo, pubblicata nel giorno 15. di Maggio, Festa dell' Ascensione del Signore, 1749.*

§. 2. IN questa nostra Costituzione si leggono le seguenti parole: *Vere pœnitentibus, & confessis, sacraque Communione refectis.* Noi siamo i primi, che alla Confessione abbiamo unita la Comunione, annoverandola fra le opere ingiunte e prescritte per conseguire le Indulgenze dell' Anno Santo. I motivi della detta aggiunta sono stati da Noi espressi nella nostra Allocuzione Conciſtoriale fatta nel Concistoro tenuto ai 5. di Maggio dell'anno 1749. Non crediamo, che da veruno possa eccitarsi la questione, se sotto nome di sacra Comunione intendasi la Comunione Sagramentale, o pure la Comunione Spirituale; giacchè il Sacro Concilio di Trento *sess.* 13. *cap.* 8. fa menzione di Comunioni; cioè della sola Sagramentale, che è quella di coloro, che la ricevono in peccato mortale; della sola Spirituale, che è quella di coloro, che sommamente desiderando di gustare il Pane Eucaristico, con fede viva, *quæ per dilectionem operatur*, ne sentono il frutto e l'utilità; e della Sagramentale insieme e Spirituale, che è di quelli, che *prius ita se probant & instruunt, ut vestem nuptialem induti ad Divinam Mensam accedant.* Noi sotto nome di sacra Comunione abbiamo inteso ed intendiamo la Comunione Sagramentale insieme e Spirituale; essendo questo il senso ovvio delle parole, e non credendo mai, che possa cadere in mente a veruno, che possa intendersi sotto nome di sacra Comunione la sola Comunione Sacramentale; come anche fu ben'avvertito dal P. Passerino *de Indulgentiis quæst.* 43. *&* 44., non ostante ch'esso scrivesse bensì dopo la condanna della proposizione fatta da Alessandro VII. ai 7. di Settembre 1665. *Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ*; ma scrivesse prima della condanna della proposizione, fatta dal Venerabile Servo di Dio Innocenzo XI. ai 2. di Marzo 1679. *Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.*

§. 3. Nella celebre Costituzione di Bonifazio VIII., che incomincia *Antiquorum* sotto il titolo *de pœnitentiis & remissionibus, nell'Estravaganti communi*, ove indice il Giubbileo dell' Anno Santo, si leggono le seguenti parole: *verè pœnitentibus, & confessis, vel qui verè pœnitebunt, & confitebuntur*: e nell'Estravagante *Unigenitus* di Clemente VI. nello stesso libro, e sotto lo stesso titolo, si leggono queste altre parole: *verè pœnitentibus, & confessis.* Da queste parole altre volte è nata una grave controversia, se basti per conseguire l'Indulgenza la Confessione *in voto*, o pure si richieda la Confessione *in re*; che è lo stesso che dire, se per conseguire l'Indulgenza sia necessario il confessare attualmente al Sacerdote i peccati, o pur se basti il pentirsene con un vero atto di contrizione, col proposito di confessarsene, differendo la Confessione ad altro tempo, e specialmente alla Pasqua, nel qual tempo ogni Fedele è obbligato a ricevere la sacra Comunione.

§. 4. La questione è indicata, e non risoluta dal Cardinale de Lugo *de Pœnit. disp.* 27. *sect.* 6. *num.* 94. Noi la ritroviamo formalmente

secundum leges discussam reperimus. Ludovicus Bologninus Canonici Juris Doctor illustris famæ, in suo *de Indulgentiis* Tractatu, in eam inclinat sententiam, quod contritionis actus cum prædicto proposito conjunctus, sufficiens sit. Felinus Sandeus, vir suis supra Jus Canonicum scriptis item insignis, in eo, quem scripsit *de Indulgentia plenaria* Tractatu, in eandem pariter sententiam propendet; verum contrariam tutiorem esse affirmat. Bolognini, & Felini opera in Tractatibus, qui vulgò *Magni* dicuntur, sunt impressa *tom.* 14. *edit. Venet. ann.* 1584. *pag.* 145. *a tergo*, & *pag.* 158. *a tergo.* Silvester vir in Theologica Facultate præclarus in sua Summa *in verb. Indulgentia num.* 20. postquam propriam in eam sententiam propensionem ostendit, quod sufficiat confessio *in Voto*; eos qui Indulgentias consequi volunt, ad actualem Confessionem consilio suo excitat, atque in ea pariter sententia est Venerabilis Cardinalis Bellarminus *tom.* 2. *Controversiarum lib.* 1. *de Indulgentiis cap.* 13. §. *Tertia quæstio.* Sanctarellus *Variar. resolut. quæstion.* 76. *a num.* 7. *usque ad num.* 23., Auctores, qui pro utraque stant opinione, diligenter colligit & accuratè, ipse tamen ad consecutionem Indulgentiæ Anni Sancti actualem Confessionem requirit. Nos ad Auctores ab ipso collectos Johannem Baptistam Pauliani *lib.* 3. *cap.* 2. *pag.* 147. & *seqq.* addemus, qui super Jubilæo Anni Sancti a Julio III. publicato scripsit; qui quidem Auctor ex vi verborum *vere pœnitentibus*, & *confessis* actualem Confessionem requiri contendit.

mente discussa. Lodovico Bolognino Canonista di chiaro nome nel suo Trattato *de Indulgentiis* inclina nel sentimento, che basti l'atto di contrizione col detto proposito. Felino Sandeo, uomo pure celebre pe' suoi scritti sopra il jus Canonico, in un suo Trattato *de Indulgentia plenaria*, inclina nello stesso sentimento; ma dice, che il contrario è più sicuro. Le Opere del Bolognino, e del Felino sono stampate ne' Trattati volgarmente detti *Magni*, *tom.* 14. *edit. Venet. ann.* 1584. *pag.* 145. *a terg.* & *pag.* 158. *a terg.* L'insigne Teologo Silvestro nella sua Somma *in verb. Indulgentia num.* 20., dopo aver mostrata inclinazione pel sentimento della Confessione *in Voto*, consiglia l'attuale Confessione per conseguire le Indulgenze; e dello stesso sentimento ancora è il Venerabile Cardinal Bellarmino *tom.* 2. *Controversiarum lib.* 1. *de Indulgentiis cap.* 13. §. *Tertia quæstio.* Il Santarelli *Variar. resolut. quæst.* 76. *a num.* 7. *usque ad num.* 23. con molta accuratezza raduna gli Autori, che stanno per l'una e per l'altra opinione, e richiede l'attuale Confessione per conseguire l'Indulgenza dell'Anno Santo. Ed agli Autori da esso radunati Noi aggiungeremo Gio. Battista Pauliani *lib.* 3. *cap.* 2. *pag.* 147. & *seqq.*, che scrisse sopra il Giubbileo dell' Anno Santo, pubblicato da Giulio III., che sostiene, richiedersi l'attuale Confessione in vigore delle parole *verè pœnitentibus* & *confessis*.

§. 5. Navarrus tam celebris, qui olim opinionem, quæ sufficientem esse vult Confessionem *in voto*, secutus fuerat, Cardinalis Cajetani auctoritate permotus, in suo *de Jubilæo* Tractatu *Notabil.* 18. *num.* 1. & *seqq.* & *num.* 6. eam prorsus abjecit, & alterius opinionis sectator evasit, quæ requirit Confessionem actualem, quamque Fidelibus magnæ spiritualis utilitatis occasionem dedisse cognoverat. Pater Viva *de Jubilæo quæst.* 8. *art.* 3., qui per occasionem Jubilæi Anni Sancti ab Innocentio XII. publicati scripsit, & Pater Constantini in suo Tractatu *part.* 2. *art.* 5. de Anno Jubilæi a Benedicto XIII. indicti, considerant, quod sub verbo *verè pœnitentibus* comprehenduntur peccatores contriti; verum quoniam ad verba *verè pœnitentibus* adduntur hæc alia, & *confessis*, in hisce ultimis actualis Confessio exprimitur atque præscribitur.

§. 5. Il Navarro tanto rinomato, che una volta avea seguitata l'opinione, che basti la Confessione *in voto*, mosso dall'autorità del Cardinale Gaetano, nel suo Trattato del Giubbileo *Notabil.* 18. *num.* 1. & *seqq.* & *num.* 6. l'abbandonò, e divenne invitto seguace dell'opinione, che richiede l'attuale Confessione, riferendo il gran bene, che sapeva esser provenuto dalla pratica dell'opinione, che richiede l'attuale Confessione. Il Padre Viva *de Jubilæo quæst.* 8. *art.* 3., che scrisse nell' occasione del Giubbileo dell'Anno Santo pubblicato da Innocenzo XII., ed il P. Costantini nel suo Trattato *par.* 2. *art.* 5. dell'Anno Santo pubblicato da Benedetto XIII. considerano, che sotto la parola *verè pœnitentibus* sono compresi i peccatori contriti, ma che aggiungendosi alle parole *verè pœnitentibus*, le altre & *confessis*, in queste ultime viene prescritta la Confessione attuale.

§. 6. Dici autem potest, quod hujusmodi opinio facta jam sit sententia Sanctæ Sedis; nam cum in Congregatione Indulgentiarum propositum, & quæsitum esset, num videlicet, quemadmodum Missionarii, qui in regionibus Infidelium morantur, licitè Sanctam Missam celebrant, præmisso contritionis actu ob grave aliquod, quod admiserint, peccatum; cum non adsit Confessarius, nec debeant die Festo Fideles Missâ privari; ita consequendi Indulgentias, quæ conceduntur *verè pœnitentibus*, & *confessis* capaces dicendi sint facientes actum contritionis, nec præmittentes Confessionem; Congregatio prædicta respondit, nequaquam eos esse capaces, verùm Summo Pontifici supplicari debere, ut novâ eos gratiâ capaces reddat, ut, non factâ actuali Confessione propter deficientiam Confessarii, solo contritionis actu ad consequendas Indulgentias habiles evadant. Hanc verò resolutionem Clemens XII. Prædecessor Noster approbavit, & gratiam impertitus fuit. Documenta referuntur in Opere P. Theodori ejusdem Congregationis Indulgentiarum Consultoris *de Indulg. part.* 1. *cap.* 11. *art.* 5. *in fine.*

§. 6. Può dirsi questa opinione diventata sentimento della Santa Sede: imperocchè essendo stato proposto nella Congregazione delle Indulgenze il quesito, se, siccome i Missionarj, che stanno ne'paesi degl'Infedeli, celebrano lecitamente la Santa Messa, premesso un'atto di contrizione, per qualche peccato commesso; non essendovi Confessore, con cui possano confessarsi, e non dovendo i Fedeli restar senza Messa nel giorno di Festa; così debbano dirsi capaci di conseguir le Indulgenze concedute *verè pœnitentibus* & *confessis*, facendo un'atto di contrizione, e non premettendo la Confessione; la detta Congregazione rispose, non esserne essi capaci, ma doversi pregare il Sommo Pontefice di renderli capaci con nuova grazia, acciò contriti, senza essersi confessati, mancando il Confessore, restino abilitati a conseguire le dette Indulgenze. Ed il nostro Predecessore Clemente XII. approvò la risoluzione, e concesse la grazia. I documenti sono riferiti nell'Opera del P. Teodoro Consultore della detta Congregazione delle Indulgenze *de Indulgentiis part.* 1. *cap.* 11. *art.* 5. *in fine.*

§. 7. Nos hac formula *verè pœnitentibus, & confessis*, Confessionem actualem intelleximus, semperque intelligemus, quam inter præscripta, & adimplenda opera ad consequendas Indulgentias necessaria reponimus. Dicere, quod sic intelleximus, & intelligimus, sufficiens fortasse fuisset; verùm quæ ante exposuimus, ea de causa exponere opportunum existimavimus, ut fundamenta agnoscantur, quibus nostra innixa sententia est.

De Visitatione Basilicarum.

§. 8. Prosequitur Constitutio *Peregrinantes*, atque in ipsa post præscriptas quatuor Basilicarum, videlicet Sancti Petri, S. Pauli, S. Johannis in Laterano, & S. Mariæ Majoris visitationes, subjungitur, quod dicta visitatio fiat *semel saltem in die, per triginta continuos, aut interpolatos dies, sive naturales, sive etiam Ecclesiasticos, nimirum a primis vesperis unius diei usque ad integrum ipsius subsequentis diei vespertinum crepusculum computandos, si Romani, vel incolæ Urbis; si verò Peregrini, aut aliàs externi fuerint, per quindecim saltem hujusmodi dies*: quibus verbis, ritè, &, ut Nos intelligimus, intellectis, quæstiones duæ aliàs excitatæ de medio tolluntur.

§. 9. Prima, num, quemadmodum quatuor Basilicarum visitatio vigore Constitutionis interpolatis diebus fieri potest, velut, exempli gratiâ, fieri potest una visitatio quatuor Basilicarum decima die mensis Januarii, alia verò visitatio quatuor Basilicarum die 15.; ita fieri possit, exempli gratiâ visitatio duarum Basilicarum in uno die, & visitatio duarum aliarum Basilicarum in altero die, usque ad completum triginta, vel quindecim respectivè visitationum pro unaquaque Basilica numerum.

§. 10. Verba *saltem semel in die* etiam in citata Bonifacii VIII. Decretali *Antiquorum* leguntur: Glossator autem ad prædicta verba, ea commentans, attestatur, quod dictus Pontifex in Consistorio declaravit, prædictarum Basilicarum visitationes per modum nuper indicatum fieri posse, dummodo numerus visitationum uniuscujusque Basilicæ trigesimus sit quo ad Romanos, & decimus quintus quo ad Exteros. Si ponamus, quod factum a Glossatore relatum subsistat, dici debere putamus, Pontificem Bonifacium non quidem declarasse, quod talis esset verborum sensus *saltem semel in die*, verum pro speciali gratia concessisse, ut, non obstante contrariâ Decretalis suæ dispositione, Ecclesiarum visitationes modo ante indicato fieri possent. Et sane quotquot subsequentibus temporibus super Bullis de Anni Sancti Jubilæo scripserunt, in quibus semper verba *saltem semel in die*, reperiuntur, vim locutionis expendentes, quod dicitur *in die* in singulari, & non *in diebus* in plurali, fieri debere visitationes quatuor Basilicarum in uno die dixerunt. Videri possunt Navarrus *de Jubilæo, & Indulgentiis notab.* 32. *num.* 41., & Benzonius *de Anno Jubilæo lib.* 5. *dub.* 5. Ita pariter differunt Sanctarellus *variar. Resolut. quæst.* 75. *n.* 1. *& seq.* Lavorius *de Jubil. & Indulgent. part.* 1. *cap.* 17. *num.* 5. Quartus *Trattato del Giubileo punt.* 2. *dub.* 1. Passerinus *de Indulgentiis quæst.* 49. *n.* 63. Pasqualigo *de Jubilæo quæst.* 45. Riccius *Trattato del Giubileo cap.* 117. qui ulterius adjunxit, quod quando a Summis Pontificibus Basilicæ per Annum Sanctum visitantur, quatuor simul in uno die visitantur.

§. 11. Nihilominus per occasionem Anni Sancti 1700. a Pontifice Innocenzio XII. promulgati opportunum factu visum fuit, in particulari Congregatione ex variis Cardinalibus, & Prælatis composita, iterum examini supra-

§. 7. Noi sotto nome di *verè pœnitentibus, & confessis*, abbiamo inteso, e sempre intenderemo l' attuale Confessione, che riponiamo fra le opere ingiunte da adempirsi per conseguire le Indulgenze. Sarebbe forse bastato il dire, che così abbiamo inteso ed intendiamo; ma abbiamo creduto opportuno l' esporre quanto poc' anzi abbiamo esposto, acciò si riconoscano i fondamenti, a'quali resta appoggiato il nostro sentimento.

§. 8. Prosiegue la Bolla *Peregrinantes*, ed in essa, dopo essersi prescritta la visita delle quattro Basiliche, cioè di S. Pietro, di S. Paolo, di S. Giovanni in Laterano, e di S. Maria Maggiore, si aggiunge, che la detta visita si faccia *semel saltem in die, per triginta continuos, aut interpolatos dies, sive naturales, sive etiam Ecclesiasticos, nimirum a primis vesperis unius diei usque ad integrum ipsius subsequentis diei vespertinum crepusculum computandos, si Romani, vel incolæ Urbis; si verò peregrini, aut aliàs externi fuerint, per quindecim saltem hujusmodi dies*: colle quali parole ben intese, e come Noi le intendiamo, si tolgono di mezzo due questioni altre volte eccitate.

§. 9. La prima, se, siccome la visita delle quattro Basiliche si può fare a tenore della Costituzione in giorni interpolati, come per esempio si può fare una visita delle quattro Basiliche a' 10. del mese di Gennajo, ed un' altra visita delle quattro Basiliche a' 15.; così possa farsi la visita per esempio di due Basiliche in un giorno, e la visita di due altre Basiliche in un'altro giorno, finchè sia compiuto il numero delle trenta, o respettivamente quindici visite per ciascheduna Basilica.

§. 10. Le parole *saltem semel in die*, si leggono ancora nella citata Decretale di Bonifazio VIII. *Antiquorum*: ed il Chiosatore commentando le dette parole, attesta, che il detto Pontefice in Concistoro dichiarò potersi fare le visite delle Basiliche nel modo poc'anzi accennato, cioè d'una Basilica in un giorno, e d'un'altra in un altro, purchè il numero delle visite di ciascheduna Basilica sia il trentesimo, quanto ai Romani, ed il decimoquinto quanto ai Forestieri. Quando sussista il fatto riferito dal Chiosatore, crediamo doversi dire, che il Pontefice Bonifazio non già dichiarò, che tale fosse l'intelligenza delle parole *saltem semel in die*, ma che concedette per grazia particolare, che, non ostante la contraria disposizione della sua Decretale, potessero farsi le visite delle Chiese nel modo accennato. Ed in fatti quanti hanno scritto ne' tempi susseguenti sopra le Bolle del Giubbileo dell'Anno Santo, nelle quali sempre si ritrovano le parole *saltem semel in die*, valutando dirsi *in die* in singolare, e non *in diebus* in plurale, hanno detto, doversi fare la visita delle quattro Chiese in un giorno. Si possono vedere il Navarro *de Jubilæo, & Indulgentiis notab.* 32. *num.* 41., ed il Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. *dub.* 5. Così pure discorrono il Santarelli *Variar. Resolut. quæst.* 75. *num.* 1. *& seq.* il Lavorio *de Jubilæo, & Indulgentiis part.* 1. *cap.* 17. *num.* 5. il Quarti *Trattato del Giubbileo punt.* 2. *dub.* 1. il Passerino *de Indulgentiis quæst.* 49. *n.* 363. il Pasqualigo *de Jubilæo quæst.* 45. il Ricci *Trattato del Giubbileo cap.* 117., che di più aggiunse, che visitandosi da' Sommi Pontefici le Basiliche nell'Anno Santo, si visitano tutte quattro in un giorno.

§. 11. Ciò non ostante, fu creduto ben fatto nell'occasione dell'Anno Santo del 1700. intimato dal Pontefice Innocenzo XII. il sottoporre ad un nuovo esame in una Congregazione particolare composta di varj Cardinali, e

dictum dubium committere, num videlicet visitatio quatuor Basilicarum in unico tantum die fieri deberet, an vero fieri diebus interpolatis posset, duas exempli gratiâ Ecclesias uno die, alteras vero duas alio die visitando. Concordi sententiâ decisum fuit, quod omnes in uno die fieri deberent. Atque ita pariter in Notificatione a Cardinali Gaspare de Carpineo tunc temporis Urbis Vicario publicata indictum fuit. Tam nomina eorum, qui Congregationi interfuerunt, quàm ipsa Resolutio registrata sunt a Joanne Baptista Riganti Comment. ad Regulas Cancell. *Tom.* 4. *ad Reg.* 53. *a n.* 22. *usque ad finem*, & Declaratio ipsa a P. Viva *de Indulgent. pag.* 668. *edit. Patavin. ann.* 1715. typis impressa, atque etiam a P. Vanranst *Opuscul. de Indulg. & Jub. quæst.* 7. *num.* 10. indicata reperitur. Nos demum, communi, atque obvio verborum sensui *saltem semel in die*, communi Doctorum opinioni, ac præcedentibus Resolutionibus adhærentes, protestamur, Nos in Constitutione nostra: *Peregrinantes*, visitationem quatuor Basilicarum in uno die fieri debere intellexisse.

§. 12. Altera autem controversia est, quæ respicit mensuram diei, in quo, quemadmodum dictum est, quatuor Basilicarum visitatio fieri debet. Quidam a media præcedenti nocte, ad alteram mediam noctem diei subsequentis metiendum esse existimarunt; exempli gratiâ, a media nocte diei Jovis usque ad mediam noctem diei Veneris subsequentis. Alii porro crediderunt diem metiendum esse a Vesperis diei præcedentis ad Vesperas diei subsequentis, exempli gratiâ, a Vesperis diei Jovis usque ad alteras Vesperas diei Veneris subsequentis, quod idem est ac si dicatur, usque ad principium noctis, sive ad vigesimam quartam horam diei Veneris, quoniam Completorium orationum diei complementum est.

§. 13. Hæc controversia per occasionem Anni Sancti a Clemente X. celebrati examinanata, at non decisa fuit, quemadmodum Phœbæus *de Anno Jubilæi par.* 2. *cap.* 15. *pag.* 241. testatur. Iterum postea per Annum Sanctum ab Innocentio XII. indictum novo examini commissa est. Rigantius *loco citato* ei adhæsit opinioni, quod dies illi a primis Vesperis usque ad Vesperas diei sequentis computari deberent. Nec omisit validissimas pro suo assumpto rationes afferre; illud valde ad rem animadvertens, quod Portæ Sanctæ in Pervigilio Nativitatis Domini nostri ante Vesperas aperiuntur, & in subsequenti altero Nativitatis Domini Pervigilio post Vesperas, idest prope occasum Solis clauduntur. Hujusmodi rationes tam ab aliquibus, qui in Congregatione interfuerunt, quàm ab aliis, quorum sententias Congregatio ipsa requisivit, & laudatæ, & receptæ fuerunt. Alii vero partim ex Congregatione, partim etiam ex iis, qui ab eadem Congregatione consulti sunt, in eam sententiam iverunt, quod dies ab una ad alteram mediam noctem metiendus esset. Hæc autem sententia vicit, ut apud ipsum Riganti videre est; & in citata Cardinalis de Carpineo Vicarii Notificatione declaratum fuit, diem ab una ad alteram mediam noctem incipere, & definere intelligi debere. Nos vero, ut Fideles per imminentem Annum Sanctum visitationem quatuor Basilicarum faciliùs adimplere possint, omnem in Constitutione nostra disputationem de medio sustulimus, declarantes, quod visitatio quatuor Basilicarum vel uno, vel altero modo fieri possit; videlicet aut ab una ad alteram mediam noctem, aut a Vesperis diei præcedentis usque ad subsequentis diei vespertina crepuscula.

§. 14. Postremo verò in citata Constitu-

Prelati il sopradetto punto, se la visita delle quattro Chiese dovesse farsi in un sol giorno, o pure potesse farsi in giorni interpolati, visitando per esempio due Chiese in un giorno, e due in un'altro; e concordemente fu risoluto, che dovevano farsi tutte in un giorno: e così ancora fu intimato in una Notificazione pubblicata dal Cardinale Gasparo di Carpegna, in que' tempi Vicario di Roma. I nomi degl'intervenienti alla Congregazione, e la risoluzione della medesima sono registrati da Gio. Battista Riganti sopra le Regole della Cancellaria *Tom.* 4. *ad Regulam* 53. *a n.* 22. *usque ad fin.* e la Dichiarazione si ritrova stampata dal Padre Viva *de Indulgentiis pag.* 668. *edit. Patavin. ann.* 1715. ed anche indicata dal Padre Vanranst *Opuscul. de Indulgentiis, & Jubilæo quæst.* 7. *num.* 10. E Noi, aderendo all'ovvia intelligenza delle parole *semel saltem in die*, alla comune opinione de' Dottori, ed alle precedenti risoluzioni, nella nostra Costituzione *Peregrinantes*, ci protestiamo d'aver inteso, doversi far la visita delle quattro Chiese in un giorno.

Dal giorno, in cui debbono visitarsi le quattro Basiliche.

§. 12. La seconda controversia riguarda la misura del giorno, in cui, come si è detto, dee farsi la Visita delle quattro Chiese. Alcuni hanno creduto doversi misurare il giorno dalla mezza notte precedente all'altra mezza notte del giorno susseguente, per esempio, dalla mezza notte del Giovedì sino alla mezza notte del Venerdì susseguente. Altri poi hanno creduto doversi il giorno misurare dai Vespri del giorno precedente ai Vespri del giorno susseguente, per esempio, dai Vespri del Giovedì fino agli altri Vespri del Venerdì susseguente; che è lo stesso, che dire fino al principio della notte, o sia alle ventiquattr'ore del Venerdì, giacchè la Compieta è il compimento delle orazioni del giorno.

§. 13. Fu esaminata questa controversia nell'occasione dell'Anno Santo celebrato dal Pontefice Clemente X. e non fu risoluta, come attesta il Febei *de Anno Jubilæi par.* 2. *cap.* 15. *pag.* 241. Fu sottoposta a nuovo esame nell'occasione dell'Anno Santo intimato da Innocenzo XII. Il Riganti *nel luogo citato* aderì all'opinione, che il giorno dovesse computarsi dai primi vespri fino ai vespri del giorno seguente. Non mancò di portare validissime ragioni pel suo assunto, riflettendo molto a proposito, che le Porte Sante si aprono nella Vigilia della Natività di Nostro Signore avanti i Vespri, e si chiudono nella susseguente Vigilia della Natività del Signore dopo i vespri, cioè vicino al tramontare del Sole. Furono queste ragioni pregiate, ed abbracciate da alcuni, che intervennero alla Congregazione, e da altri, i sentimenti de' quali furono dalla stessa Congregazione richiesti. Altri poi della Congregazione, ed anche de' consultati dalla stessa Congregazione, seguitarono la sentenza, che il giorno dovesse misurarsi da una mezza notte all'altra mezza notte. Prevalse questa opinione, come può vedersi nello stesso Riganti; e nella citata Notificazione del Cardinale di Carpegna Vicario, fu dichiarato, che il giorno debba intendersi cominciare e finire da una mezza notte all'altra. Ma Noi, acciò possano i Fedeli più facilmente adempire la visita delle quattro Basiliche nell'imminente Anno Santo, abbiamo nella nostra Costituzione tolta di mezzo ogni disputa, dichiarando, che la visita delle quattro Basiliche possa farsi o nell'una, o nell'altra maniera, cioè o da una mezza notte all'altra mezza notte, o dai vespri del giorno precedente fino a' vespertini crepuscoli del giorno susseguente.

§. 14. Finalmente nella citata Costituzione

De' Confluenti, che

tione *Peregri-*

qui Visitationes præscriptas adimplere nequeunt.

tione *Peregrinantes* decernitur, quod ii, qui iter Romam versus susceperunt, vel qui cum ad ipsam pervenerint, non possunt vel complere, vel incipere visitationem Basilicarum, sive morte præventi, sive aliâ legitimâ causâ impediti, gaudeant fructu Indulgentiæ, dummodo pœnitentes sint, Confessionem fecerint, & Sanctam Eucharistiam receperint: *Eosdem verè pœnitentes, & confessos, ac Sacrâ Communione refectos, prædictæ Indulgentiæ, & remissionis participes perinde fieri volumus, ac si dictas Basilicas diebus a nobis præscriptis re ipsâ visitassent.*

§. 15. Pontifex Bonifacius VIII. in sua pluries a Nobis citata Decretali: *Antiquorum*, in qua Annum Sanctum indicit, prædictam declarationem Advenarum, seu Peregrinorum comprehensivam non inseruit; orta proinde controversia fuit: num ipsi in prædictis circumstantiis Indulgentias consequuti essent? Quapropter ipse Pontifex verbalem in Consistorio Declarationem in favorem Advenarum facere necessarium duxit, quemadmodum Glossator Decretalis: *Antiquorum*, *vers. sed quæro: aliquis vere pœnitens, & confessus*, inter Extravagantes Communes, testatur. Altera deinde fuit Quæstio excitata: num, sine prædicta declaratione, illi, qui ad proficiscendum Romam parati, sive ad eandem iter ingressi erant, quive cum Romam pervenissent, præscriptam tamen Basilicarum visitationem aut incipere, aut complere non potuissent, dummodo peccatorum suorum pœnitentes, & confessi forent, Jubilæi Indulgentias consequerentur? Nec defuit, qui ejus esset opinionis, quod eam consequerentur. Melioris tamen notæ, ac famæ Doctores in contraria sententia fuerunt, eâ ducti ratione, quod ad consecutionem Indulgentiæ non sola voluntas satis sit, sed necessariò effectus requiratur. Ita disserit Felinus in suo *de Indulgentiis* Tractatu *inter Tractatus Magnos cit. tom.* 14. *pag.* 159. *a tergo num.* 36. Hoc idem assumptum variis argumentis probavit etiam supra citatus Johannes Baptista Pauliani *lib.* 3. *de Jubilæo cap.* 5. Similis Controversia a S. Thoma *Quodlibet.* 2. *art.* 16. pertractatur, ubi hanc quæstionem proponit: utrum scilicet is, qui, Cruce sumptâ, profecturus ad recuperationem Terræ Sanctæ, pro qua insigni actione Indulgentiam consequebatur Plenariam, consequeretur eam, si in statu veræ pœnitentiæ constitutus, morte præoccuparetur, antequam itineri se committeret? Sanctus vero Doctor controversiam eandem solvit dicendo: opus esse, verba Textus concessionis Indulgentiæ rite observare; quoniam, si in Textu dicitur, quod Indulgentia conceditur sumentibus Crucem; Crucesignatus statim acquirit Indulgentiam, ejusque particeps fit, si moritur, antequam itineri se commiserit; verum si in Textu concessionis Indulgentiæ, ipsa conceditur illis, qui mare transierint; Crucesignatus, qui mortem ante obit, quàm mare transeat, Indulgentiam non consequitur.

§. 16. Pontifex Clemens VI., qui ille fuit, a quo Jubilæi Annus a centesimo quoque Anno per Bonifacium VIII. præfixo ad quinquagesimum reductus fuit, in Decretali sua: *Unigenitus: De Pœnitentiis, & Remissionibus inter Extravagantes Communes*, primus omnium supradictam Declarationem in Peregrinorum, atque Advenarum favorem scripto mandavit, & in sua Decretali registravit, atque in eamdem inseruit; quocirca celebris Jurisconsultus Johannes de Anania Archidiaconus Bononiensis in suo de Jubilæo Tractatu sub Rubrica *de Sortilegiis*, postquam quatuordecim Dubia ad Jubilæi materiam spectantia examinanda proposuit, *num.* 9. hoc, quod sequitur, repo-

Peregrinantes viene stabilito, che quelli, che hanno intrapreso il viaggio per Roma, o che arrivati a Roma non possono o compire, o incominciare la visita delle Basiliche, prevenuti dalla morte, o impediti per altra legittima causa, godano il frutto dell'Indulgenza, purchè siano penitenti, abbiano fatta la Confessione, ed abbiano ricevuta la santa Eucaristia: *Eosdem verè pœnitentes, & confessos, ac Sacrâ Communione refectos, prædictæ Indulgentiæ, & remissionis participes perindè fieri volumus, ac si dictas Basilicas diebus a Nobis præscriptis re ipsâ visitassent.*

§. 15. Il Pontefice Bonifazio VIII. nella più volte citata sua Decretale *Antiquorum*, in cui intima l'Anno Santo, non inserì la predetta dichiarazione comprensiva de' Forestieri, o siano Pellegrini; e però nacque la controversia, se essi nelle dette circostanze avessero conseguita l'Indulgenza; per lo che esso fu necessitato a fare una verbale dichiarazione in Concistoro favorevole ai Forestieri, come attesta il Chiosatore della Decretale *Antiquorum*, *vers. sed quæro: aliquis vere pœnitens, & confessus*, fra l'Estravaganti Comuni. Eccitossi di poi la questione, se, senza la detta dichiarazione, quelli, che disposti a venire a Roma, ed avendo anche intrapreso il viaggio, o pure giunti a Roma, non avendo potuto o incominciare, o finire la visita prescritta delle Basiliche, purchè fossero pentiti delle loro colpe, e si fossero confessati, conseguissero l'Indulgenza del Giubbileo? Ne mancò chi opinasse, che la conseguivano. I più accreditati furono di sentimento contrario; non conseguendosi l'Indulgenza per la sola volontà, ma essendo necessario l'effetto. Così discorre il Felino nel suo Trattato *de Indulgentiis*, *inter Tractatus Magnos citat. tom.* 14. *pag.* 159. *a tergo num.* 36. Il sopraccitato ancora Giovanni Battista Pauliani *lib.* 3. *de Jubilæo cap.* 5. provò questo stesso assunto con varj argomenti. Una simile controversia si tratta da S. Tommaso *Quodlibet.* 2. *art.* 16. ove cerca, se chi aveva presa la Croce per portarsi alla ricupera di Terra Santa, per la quale insigne azione conseguiva l'Indulgenza plenaria, la conseguisse, se essendo in istato di vera penitenza, morisse prima d'intraprendere il viaggio? Ed il Santo la risolve dicendo: che è d'uopo ben osservare il Testo della concessione dell'Indulgenza; perchè se nel Testo si dice, che l'Indulgenza si concede a chi prende la Croce, il Crocesignato subito acquista l'Indulgenza, e n'è partecipe, se muore anche prima d'essersi posto in viaggio; ma se nel Testo della concessione dell'Indulgenza, essa si concede a quelli, che passeranno il mare, il Crocesignato, che muore prima di passare il mare, non conseguisce l'Indulgenza.

§. 16. Il Pontefice Clemente VI., che fu quello, che ridusse il Giubbileo dai cento anni prefissi da Bonifazio VIII. ai cinquanta, nella sua Decretale *Unigenitus*, sotto il Titolo *de Pœnitentiis, & Remissionibus* fra *l'Estravaganti comuni*, fu il primo, che pose in carta, e registrò nella Decretale suddetta la dichiarazione favorevole ai Pellegrini o Forestieri, avendola inserita nella sopradetta sua Decretale; e però il celebre Giurisconsulto Giovanni di Anania Archidiacono di Bologna nel suo Trattato *de Jubilæo*, sotto la Rubrica *de sortilegiis*, dopo aver proposto quattordici dubbj da esaminarsi spettanti alla materia del Giubbileo, *nel num.* 9. ripone il seguente: *Dubitatur de*

reponit : *Dubitatur de illo, qui ivit usque ad mediam viam, & non potuit ulterius ire, de illo, qui non implet numerum dierum.* Huic autem dubio ita respondet : *Ista tolluntur in Bulla præcedenti*, quæ est Clementis VI. superiùs ab ipso commemorata. Eadem Declaratio invenitur in Constitutionibus, & Indictionibus Anni Jubilæi, Pontificum, qui successerunt. Nos etiam, ad omnes controversias tollendas, exemplo eorum libenter adhæsimus, & eam propterea in Constitutione nostra : *Peregrinantes* inseruimus : Illud tamen animadvertendum, quod hæc Declaratio Advenas tantummodo comprehendit, nec ad Romanos, aut Romæ incolas extenditur, quemadmodum bene etiam a Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. *dub.* 10. fuit observatum; Quum Romanis, aut Romæ incolis, visitationes Basilicarum facere non valentibus, sive impeditis, aliâ quadam ratione, ut alibi ostendetur, provisum sit.

de illo, qui ivit usque ad mediam viam, & non potuit ulteriùs ire, de illo, qui non implet numerum dierum; ed a questo dubbio risponde così : *Ista tolluntur in Bulla præcedenti*, che è quella di Clemente VI. di sopra da esso commemorata. Ritrovasi nelle Costituzioni, ed intimazioni degli Anni Santi de' Pontefici Successori la stessa dichiarazione. E Noi per levare tutte le controversie abbiamo ben volontieri aderito al loro esempio, avendola inserita nella nostra Costituzione *Peregrinantes*; coll'avvertenza però, che questa dichiarazione comprende unicamente i Forestieri, e non s'estende ai Romani, o agli abitatori di Roma, come anche fu ben osservato dal Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. *dub.* 10. provedendosi ai Romani, ed abitanti in Roma, impediti, ed impotenti a far le visite delle Basiliche, in altra maniera, come altrove vedrassi.

II.

De Constitutione, quæ incipit : Cum Nos nuper, *signata die* 17. *Maji* 1749.

§. 17. IN primis quinque Jubilæis alias Indulgentias, aut etiam facultates absolvendi a casibus reservatis, suspensas fuisse minimè legitur; & omnium primus, qui per occasionem Anni Sancti prædictam suspensionem faceret, fuit Pontifex Sixtus IV., sicut in ejus Decretali : *Quemadmodum*, sub titulo : *De pœnitentiis, & remissionibus*, in Extravagantibus Communibus videre est; atque id ea maximè de causa, ut Fideles Romam ad consequendam Plenariam Indulgentiam, quam ipse per Annum Sanctum eisdem offerebat, invitaret; cujus postea exemplo, qui successerunt, Pontifices sese conformarunt. Quidam ex his suspensionem Indulgentiarum, & Facultatum in eadem Bulla, qua Jubilæum Anni Sancti indicebant, inseruerunt. Ita fecit Sixtus IV., Alexander VI. præstitit idem, sed per separatam Constitutionem. Sixti IV. exemplum in omnibus secuti sunt tum Clemens VII., tum Julius III., ut ex Jubilæi Bullis apparet. At Gregorius XIII. ille fuit, qui suspensionem per Bullam a Jubilæi Bulla separatam restituit, quemadmodum ab Alexandro VI. factum fuerat, atque eo postea modo deinceps continuatum est. Sairo, Valentia, Salas a P. Baldello *tom.* 1. *Theolog. Moral. lib.* 5. *de lege disp.* 16. *num.* 8. nominati, & probati, prædictam suspensionem superfluam esse dixerunt, cum illa Sixti IV. in Jure Canonico jam inserta esset, sicuti nuper dictum est. Probè Nos scimus, non solùm illis Decretalibus honorem habendum esse, quæ in Collectionibus jussu Gregorii IX., Bonifacii VIII., & Clementis V. factis, insertæ sunt, verum & aliis, quæ dicuntur Extravagantes Communes, inter quas ea Sixti IV., quam indicavimus, reperitur; quia licèt harum collectio auctoritate privatâ facta fuerit; fons nihilominus, a quo profluunt & originem ducunt, idem est ac omnium aliarum; cum tam illæ, quam hæ ab eadem Apostolica Sede derivatæ sint; quemadmodum etiam Venerabilis Frater vivens Episcopus Feltrensis in eximio suo Opere *Institution. Juris Canonici cap.* 59. *num.* 8. novissimè in lucem edito valde appositè animadvertit; verùm considerantes Nos, non esse saltem rationi incongruum dubitare; num suspensio Indulgentiarum, & Facultatum a Sixto IV. facta, revocata sit; hinc orta necessitas est novæ suspensionis Indulgentiarum, & Facultatum, quæ fit, quando Annus Jubilæi indicitur.

II.

Della Costituzione, che incomincia : Cum Nos nuper, *segnata ai* 17. *di Maggio* 1749.

§. 17. NE' primi cinque Giubbilei non si legge, che fossero sospese le altre Indulgenze, nè tampoco le altre facoltà d'assolvere da' casi riservati; ed il primo, che facesse la detta sospensione per l'occasione dell'Anno Santo, fu il Pontefice Sisto IV., come si vede nella sua Decretale : *Quemadmodum* sotto il titolo *de pœnitentiis & remissionibus* nell'Estravaganti comuni, per invitare i Fedeli a venire a Roma, e conseguire la Plenaria Indulgenza, che esso nell'Anno Santo lor' offeriva; al di cui esempio aderirono gli altri suoi Successori. Alcuni inserirono la sospensione delle Indulgenze e facoltà nella stessa Bolla, in cui indicevano il Giubbileo dell'Anno Santo. Così praticò Sisto IV. : Alessandro VI. fece lo stesso, ma per Costituzione separata. L'esempio di Sisto IV. in tutto e per tutto fu seguitato da Clemente VII., e da Giulio III., come appariscè dalle Bolle de' Giubbilei. E Gregorio XIII. fu quello, che rimise in piedi la sospensione in Bolla separata da quella del Giubbileo, come aveva fatto Alessandro VI., e così poi si è proseguito in avvenire. Il Sairo, il Valenza, il Salas nominati, e seguitati dal Padre Baldello *tom.* 1. *Theolog. Moral. lib.* 5. *de Lege disp.* 16. *num.* 8. dissero, esser superflua la detta sospensione, essendo già inserita nel Diritto Canonico quella di Sisto IV., come poc' anzi si è detto. Noi ben sappiamo doversi rispettare non solo quelle Decretali, che sono inserite nelle Collezioni fatte per ordine di Gregorio IX., di Bonifazio VIII., e di Clemente V., ma ancora le altre, che si dicono Estravaganti comuni, fra le quali si ritrova l'indicata di Sisto IV.; perchè sebbene la collezione di queste fu fatta con autorità privata; il fonte nulladimeno, da cui ebbero la sorgente, è lo stesso, che quello di tutte l'altre, essendo derivate e quelle e queste dalla stessa Apostolica Autorità; come anche molto bene riflette il Venerabile Fratello vivente Vescovo di Feltre nella sua dell'Opera *Institution. Juris Canonici cap.* 59. *num.* 8. ultimamente data alla stampa. Ma riflettendo Noi, potersi per lo meno ragionevolmente dubitare; se sia stata rivocata la sospensione fatta dal Pontefice Sisto IV. delle Indulgenze e Facoltà, da ciò è derivata la necessità della nuova sospensione delle Indulgenze, e Facoltà, che si fa, quando s'indice l'Anno Santo.

Della sospensione delle Indulgenze durante l' Anno Santo.

§. 18. Suspensio Indulgentiarum, & Facultatum

§. 18. La sospensione delle Indulgenze e Facoltà

tatum a Sixto IV. facta hisce, quæ sequuntur, verbis concepta fuit: *Usque ad nostrum, & ejusdem Sedis beneplacitum suspendimus, illasque, durante beneplacito nostro, & Sedis prædictæ, suspensas esse volumus, nec interim alicui suffragari*: quicquid autem cum clausula *ad beneplacitum Sedis Apostolicæ* stabilitur, durat etiam post Pontificis mortem, qui id stabilivit; cum id, quod stabilitum est, non cesset, nisi revocetur a Successore: *si usque ad Apostolicæ Sedis beneplacitum gratia concedatur; tunc enim, quia Sedes ipsa non moritur, durabit perpetuò, nisi a Successore fuerit revocata*: quod quidem non contingit, tum cum actus fit a Pontifice usque *ad suæ voluntatis beneplacitum*, quia concessio cessat cum morte concedentis: *si gratiosè tibi a Romano Pontifice concedatur, ut beneficia, quæ tempore tuæ promotionis obtinebas, posses usque ad suæ voluntatis beneplacitum retinere, hujusmodi gratia per ejus obitum, per quem ipsius beneplacitum omnino extinguitur, eo ipsò expirat*; verba sunt Pontificis Bonifacii VIII. *in cap.* Si gratiosè, *de rescriptis, in sexto.*

§. 19. Navarrus in suis Consiliis *lib. 5. de pœnitent. & remissionibus consil.* 17. hanc se materiam accuratè tractasse dicit; quod verum est, cum ipse in suo de Jubilæo & Indulgentiis Tractatu *Notab.* 28. *num.* 27. & 28. *ac Notab.* 33. *num.* 7. de eadem fusè differuerit. Ibi post ponderatam vim clausulæ *ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, Sixti IV. mortem certam esse dicit, illud tamen ignorari, an ipse antequam supremum diem obiret, suspensionem revocaverit, aut ex illius Successoribus quispiam id fecerit; quapropter ei se opinioni adhærentem, & addictum ostendit, quod suspensio Sixti etiam tunc duraret. Vivebat Navarrus tempore Gregorii XIII.; cumque animadvertisset, Pontificem hunc in suspensione Indulgentiarum Anni Sancti clausulam *ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum* adhibere, egit de hac re cum Officialibus Curiæ Romanæ, qui ei responderunt, Pontificem Sixtum nunquam generalem suspensionis revocationem fecisse, neque ex eo inductam revocationem existimari posse, quod Annus Sanctus elapsus esset; verum credibile esse, eundem Sixtum, exacto Anno Sancto, particularem revocationem suspensionis quarumdam Indulgentiarum fecisse, ut aliquorum Fidelium precibus obsecundaret, adjunxeruntque, quod etiam Pontifex Gregorius XIII. eandem rationem retenturus erat: hoc verò totum, quod a Navarro dicitur, a Benzonio etiam *de Anno Jubilæi lib.* 4. *cap.* 8. *dub.* 6., & a P. Theodoro *tom.* 1. *de Indulg. cap.* 13. *art.* 5. confirmatur.

§. 20. Verum si quis ita dixisset, aut diceret; verum quidem esse, Pontificias determinationes per formulam *ad nostrum, & Apostolicæ Sedis beneplacitum* conceptas, morte Pontificis, qui eas fecit, non cessare, sed revocationem alicujus ex Successoribus necessariam esse; credibile etiam esse, Sixtum IV., completo Anno Sancto, revocationem suspensionis generalem, & expressam minimè fecisse, verùm tantummodo particularem; At eodem tempore subdidisset ac subderet, aliquas dari revocationes, ut scholæ loquuntur, *virtuales*, & expressis revocationibus æquipollentes, atque hasce in eo, de quo agitur, casu intervenisse; quoniam, non obstante, suspensione Indulgentiarum per Annum Sanctum factâ Summis Pontificibus notum semper fuit, quod homines pii, ac religiosi suspensas, elapso Anno Sancto, hujusmodi Indulgentias prædicarunt, ac publicarunt, libris suis inseruerunt, ac super eisdem fusè scripserunt, quin unquam Sancta Sedes contra

colta fatta da Sisto IV. fu conceputa colle seguenti parole: *usque ad nostrum, & ejusdem Sedis beneplacitum suspendimus, illasque durante beneplacito nostro, & Sedis prædictæ, suspensas esse volumus, nec interim alicui suffragari*: e quanto viene stabilito colla clausola *ad beneplacitum Sedis Apostolicæ*, dura anche dopo la morte del Papa, che ha stabilito; non cessando lo stabilito, se non è rivocato dal Successore: *si usque ad Apostolicæ Sedis beneplacitum gratia concedatur; tunc enim, quia Sedes ipsa non moritur, durabit perpetuò, nisi a Successore fuerit revocata*: il che non succede allora, che l'atto si fa dal Pontefice *usque ad suæ voluntatis beneplacitum*, perchè la concessione cessa colla morte del concedente: *Si gratiosè tibi a Romano Pontifice concedatur, ut beneficia, quæ tempore tuæ promotionis obtinebas, posses usque ad suæ voluntatis beneplacitum retinere; hujusmodi gratia per ejus obitum, per quem ipsius beneplacitum omninò extinguitur, eò ipsò expirat*; sono parole del Pontefice Bonifacio VIII. *in cap.* Si gratiosè, *de rescriptis, in sexto.*

§. 19. Il Navarro ne' suoi Consigli *lib.* 5. *de pœnitentiis & remissionibus consil.* 17. dice d'aver trattata con accuratezza questa materia; ed è vero, avendone ampiamente discorso nel suo Trattato de Jubilæo, & Indulgentiis *Notabil.* 28. *num.* 27. & 28. *ac Notabil.* 33. *num.* 7. Ivi, dopo aver ponderata l'importanza della clausola *ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, dice, esser certa la morte di Sisto IV., ma non sapersi, se esso prima di morire rivocasse lo sospensione, o pure se qualche altro di lui Successore ciò facesse; per lo che si mostrò parziale e seguace dell'opinione, che la sospensione di Sisto ancor durasse. Viveva il Navarro ne' tempi di Gregorio XIII., ed avendo osservato, che questo Pontefice nella sospensione delle Indulgenze dell'Anno Santo si servì della clausola *ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, nè parlò cogli Officiali della Curia Romana; che gli risposero, non aver mai il Pontefice Sisto fatta revoca generale della sospensione, nè potersi pretendere, essere stata indotta la revoca per esser passato l'Anno; ma potersi credere, che lo stesso Sisto facesse, passato l'Anno Santo, una revoca particolare della sospensione d'alcune Indulgenze, per aderire alle preci d'alcuni Fedeli; ed aggiunsero, che anche il Pontefice Gregorio XIII. era per regolarsi nella stessa maniera: e quanto vien asserito dal Navarro, resta anche confermato dal Benzone *de Anno Jubilæi, lib.* 4. *cap.* 8. *dub.* 6., e dal P. Teodoro *tom.* 1. *de Indulgentiis cap.* 13. *artic.* 5.

§. 20. Ma se taluno avesse detto, o dicesse, esser vero, non cessare le Pontificie determinazioni concepute colle parole *ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, per la morte del Pontefice, che le ha fatte; ed esser necessaria la revoca di qualche di lui Successore; potersi anche credere, che Sisto IV., passato l'Anno Santo, non facesse revoca espressa e generale della sospensione, ma ne facesse una particolare, confermando alcune Indulgenze sospese; Ma nello stesso tempo avesse soggiunto, o soggiungesse, darsi alcune revoche, come parlano le scuole, *virtuali*, ed equipollenti alle revoche espresse, ed esser queste intervenute nel caso, di cui si tratta, giacchè, non ostante la sospensione fatta dell' Indulgenze nell'Anno Santo, si è mai sempre dai Sommi Pontefici saputo, che uomini pii e religiosi, passato l'Anno Santo, hanno predicate e pubblicate le Indulgenze sospese, le hanno inserite ne' loro Libri, e sopra esse hanno scritto diffusamente, senz'

aliquem ex prædictis actibus quidquam egerit, aut statuerit, licèt apocryphas interim Indulgentias prohibere, & variis etiam Decretis; quæ revocatæ forent, nominatim declarare, quoties occasio hoc tulit, non prætermiserit; procul dubio & Navarrum, & quemcumque alium, qui se ejus opinionis assectam fecisset, aut faceret, ad incitas, quod ajunt, atque angustias redegisset.

§. 21. Non nostra hæc, sed Castro Palai in suis Operibus Moralibus *par.* 4. *tract.* 24. *disput. unic. punct.* 12. §. 2. *num.* 12. *&* 13. animadversio est. Et quando ex hujusmodi animadversione aliud nihil deduci possit, vel deducatur, nisi saltem materiam dubiam esse; hæc tam Prædecessoribus nostris, quàm Nobis sufficiens causa esse potuit, cur, non obstante suspensione a Sixto IV. in Jure Canonico, ut dictum est, insertâ, novam suspensionem Indulgentiarum, & Facultatum per occasionem Anni Sancti faceremus. In Constitutione nostra: *Cum Nos nuper*, de qua in præsens agimus, usi non sumus clausulâ *ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, verum aliâ hâc *Apostolica auctoritate &c. suspendimus &c. easque eodem Anno durante nulli prodesse, aut suffragari debere &c.* Hanc autem clausulam adhibuimus, tum quia Clemens VIII. in suspensione Indulgentiarum, & Facultatum per Annum Sanctum eandem adhibuit, atque ejus exemplo omnes alii Successores, quorum temporibus celebrati sunt Anni Sancti, sese conformarunt; tum quia per ipsam difficultas aliàs excitata de medio tollitur, num videlicet post Annum Sanctum suspensio Indulgentiarum perduret, necne, quemadmodum valde appositè Lavorius *de Jubilæo & Indulg. par.* 1. *cap.* 10. *num.* 13., & Quarti *in suo Tractatu de Jubilæo punct.* 1. *de suspensione Indulgentiar. dub.* 7. adnotarunt.

§. 22. Qui aliquem, etsi mediocrem, in Moralibus Auctoribus usum habet, multas procul dubio quæstiones non ignorabit, quæ ab ipsis excitantur circa Indulgentias, promoventur, quæ per Annum Sanctum suspenduntur. Ad eas Nos removendas, generalem in Constitutione nostra suspensionem. fecimus. Sed primum, quemadmodum in ipsa legere est, aliquot a generali revocatione Indulgentias subtraximus, quas expressimus etiam, & nominavimus: ex quo per se consequitur, illas, quæ nominatim præservatæ non sunt, intelligi debere suspensas. Magna erat controversia, num sub suspensione solæ Plenariæ Indulgentiæ comprehenderentur, an vero ipsa ad non Plenarias, & partiales extenderetur. Navarrus *de Jub. & Indulg. notabili* 33. *num.* 26. Benzonius *de Jub. lib.* 4. *cap.* 8. *dub.* 2. Lavorius *de Jub. par.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. *&* 4. Viva *de Jub. præsertim Anni Sancti quæst.* 4. *art.* 1. solas Plenarias suspensas remanere scripserunt. Alii vero in ea erant opinione, quod tam plenariæ, quàm non plenariæ, sive partiales, suspensæ remanerent. Ita scripserunt Vanranst. *in Opuscul. Histor. Theologic. de Indulg., & Jubilæo quæst.* 5. Quarti *in Tractatu de Jubilæo cap.* 3. *punt.* 1. Pignatellus *in Tractatu de Anno Sancto cap.* 13. *dub.* 10. Difficultas ex diversitate formularum in suspensionibus adhibitarum oriebatur, cum in aliquibus ea, quæ sequuntur, verba legerentur: *Omnes, & singulas Indulgentias plenarias*; in aliis verò *omnes, & singulas Indulgentias*. Quidam ita reputabant, quod etiamsi in formulis suspensivis Indulgentiæ non plenariæ minimè nominarentur, nihilominus credendum esset, easdem comprehensas esse, ex eo, quod quidam Pontifices, Anno Sancto vertente, concesserant, ut partiales aliquot Indulgentiæ

aver mai la Sede Apostolica fatto passo contra veruno degli atti predetti; ancorchè non abbia tralasciato di proibire le Indulgenze apocrife; ed anche individuare con varj decreti le rivocate; ogni volta chè è venuta l'occasione di farlo; avrebbe senza dubbio posto, come suol dirsi, alle strette il Navarro, e porrebbe ancora alle strette chiunque si fosse dato, o si dasse per seguace della di lui opinione.

§. 21. La riflessione non è Nostra, ma del Castro Palao nelle sue Opere Morali *par.* 4. *tract.* 24. *disput. unic. punct.* 12. §. 2. *num.* 12. *&* 13. E quando dalla predetta riflessione altro non si possa dedurre; o si deduca, se non chè per lo meno la materia è dubbia; ciò è potuto bastare a i nostri Predecessori; ed è bastato a Noi, per fare una nuova sospensione delle Indulgenze, e Facoltà nell'occasione del Giubbileo dell'Anno Santo, non ostante la sospensione di Sisto IV. inserita, come si è detto, nel Diritto Canonico. Nella nostra Costituzione: *Cum Nos nuper*, della quale presentemente parliamo, non ci siamo serviti della clausola *ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*, ma di quest'altra *Apostolica auctoritate &c. suspendimus &c. easque, eodem Anno durante, nulli prodesse, aut suffragari debere &c.* Abbiamo adoperata questa clausola, sì perchè Clemente VIII. nella sospensione delle Indulgenze, e Facoltà nell'Anno Santo, se ne prevalse, ed al di lui esempio hanno aderito tutti gli altri suoi Successori; ne' tempi de' quali si sono celebrati gli Anni Santi; sì perchè con essa si leva di mezzo la difficoltà altre volte promossa, se dopo l'Anno Santo duri, o non duri la sospensione delle Indulgenze, come osservano molto a proposito il Lavorio *de Jubilæo & Indulgentiis par.* 1. *cap.* 10. *num.* 13., ed il Quarti *nel suo Trattato del Giubbileo punto primo della sospensione delle Indulgenze dub.* 7.

§. 22. Chi ha qualche, benchè mediocre, pratica degli Autori Morali, sarà senza dubbio informato delle molte questioni, che da essi si promovono in ordine all'Indulgenze, che si sospendono nell'Anno Santo. Noi, per levarle, nella nostra Costituzione abbiamo fatta una sospensione generale. Ma prima, come può leggersi in essa, abbiamo sottratte dalla revoca generale alcune Indulgenze, che abbiamo ancora espresse e nominate: il che porta seco la conseguenza, che chelle, che non sono nominatamente preservate, debbonsi intendere sospese. Grande era la controversia, se sotto la sospensione comprendevansi le sole Indulgenze plenarie, o pure se essa si estendeva anche alle non plenarie, e parziali. Il Navarro *de Jubilæo & Indulgentiis notabili* 33. *num.* 26. il Benzone *de Jubilæo lib.* 4. *cap.* 8. *dub.* 2. il Lavorio *de Jubilæo par.* 1. *cap.* 10. *n.* 3. *&* 4. il Viva *de Jubilæo præsertim Anni Sancti quæst.* 4. *art.* 1. scrissero, che restavano sospese le sole plenarie. Altri però erano d'opinione, che restassero sospese le plenarie, e non plenarie, o siano parziali. Così scrissero il Vanranst *in Opuscul. Histor. Theologic. de Indulgentiis, & Jubilæo quæst.* 5. il Quarti *nel Trattato del Giubbileo cap.* 3. *punto* 1. il Pignatelli *nel Trattato dell'Anno Santo cap.* 13. *dub.* 10. Nasceva la difficoltà dalle varie formole adoperate nelle sospensioni; leggendosi in alcune le seguenti parole: *Omnes, & singulas Indulgentias plenarias*; in altre, *omnes & singulas Indulgentias*. Riflettevano alcuni, che ancorchè nelle formole sospensive non fossero nominate le Indulgenze non plenarie, dovevasi ciò non ostante credere, che fossero comprese, avendo alcuni Pontefici, durante l'Anno Santo, conceduto, che alcune parziali Indulgenze fossero rimesse, e si pubblicassero; il

gentiæ restituerentur, ac publicarentur; quod non fecissent, nisi prius mens illis fuisset easdem sub suspensione comprehendere. Ita PP. Constantinus *in suo Tractatu de Jubilæo Anni Sancti part. 3. cap. 7.*, & Theodorus *de Indulg. tom. 1. cap. 13. art. 5. quæst. 2.* scripserunt. Nos, ut omnis quæstio removeretur, postquam Indulgentias, quas non revocamus, expressimus; ita subdimus: *Cæteras omnes, & singulas Indulgentias tam plenarias, quàm non plenarias &c. suspendimus, & suspensas esse declaramus &c.*

De Indulgentiis non suspensis per proximum Annum Sanctum.

§. 23. Nihil ab ipsa materia proposita digredientes, eos Nos Indulgentias a revocatione excepisse ac subtraxisse dicemus, quæ pro Defunctorum Animabus directe conceduntur. Reliqua erat controversia circa illas Indulgentias, quas vivi consequi possunt, cum facultate per modum suffragii Defunctis applicandi. Quarti *in Tractatu de Jubilæo cap. 3. punt. 1. pag. 198.*, & Pignatellus *in suo Tractatu de Anno Sancto cap. 13. dub. 20.* ejus opinionis fuerunt, quod prædictæ Indulgentiæ sub revocatione minime comprehenderentur. Pro contrariâ autem sententia steterunt Viva *de Jub. quæst. 4. art. 4.* Vanranst *in Opuscul. Histor. Theolog. de Indulg. & Jubil. quæst. 5. num. 9.*, & Constantinus *in Tractatu de Jubil. par. 3. cap. 7. pag. 244* Neque inficias iri potest, hanc magis plausibilem sententiam fuisse, & per multos etiam Annos Sanctos in praxi receptam. Abbas olim Michael Angelus Riccius, qui Congregationis Indulgentiarum primum a Secretis fuit, deinde vero inter Cardinales cooptatus, in Congregationibus, quæ habitæ fuerunt tempore Anni Sancti a Clemente X. celebrati, & in quibus examinatæ, at non admissæ fuerunt quarundam piarum personarum preces, quibus instanter petebant, ut decerneretur, ne generalis suspensio Indulgentiarum illas comprehenderet, quæ conceduntur vivis cum facultate Defunctis applicandi, multum se illi opinioni addictum ostendit, quæ prædictas Indulgentias contendit per Annum Sanctum suspensas esse, & sub revocatione, seu generali suspensione contineri. Illi etiam sententiæ hæc ratio favet, quod in Indulgentiis, quæ conceduntur Vivis cum facultate eas per modum suffragii defunctis applicandi, duæ res considerari possunt; altera, quæ principalis est, & quæ respicit Vivos; altera, quæ est accessoria, & quæ respicit Mortuos; & cum sub revocatione comprehendatur pars principalis, non videtur, exemptam esse posse partem accessoriam.

§. 24. Ut præcedentes Notificationes in cæteris Annis Sanctis publicatas missas faciamus; in illa a Cardinali de Carpineo Urbis Vicario per Annum Jubilæi 1675. jussu Pontificis Clementis X. publicata ita legitur: *Non intelligantur suspensæ Indulgentiæ Altarium privilegiatorum pro Defunctis, neque aliæ concessæ eo modo pro Defunctis; verum illæ suspensæ habeantur, quæ possunt sibi consequi Vivi, ut eas possint concedere Animabus Purgatorii per modum suffragii.* Similes fuerunt Notificationes, quæ per Annum Sanctum tempore Innocentii XII. celebratum publicatæ fuerunt. Et Pontifex Benedictus XIII. in sua Notificatione, quæ die 10. Januarii 1725. publicata est, eidem pariter sententiæ, ac normæ sese conformavit. Verum cum Pontificis illius Benedicti Benefactoris Nostri præcipuâ pietate præditi mirificus erga Purgatorii animas esset devotionis sensus, quemadmodum ex sermonibus super Purgatorio ab ipso Typis editis clarum fit; sub die IX. Februarii ejusdem Anni aliam Notificationem publicavit, quam in Historiâ Annorum Jubilæi ab Alfano *pag. 564.* in lucem editâ videre

il che non avrebbero fatto, se non avessero avuta per l'avanti l'intenzione di comprenderle sotto la sospensione. Così scrissero i PP. Costantini *nel suo Trattato del Giubbileo dell'Anno Santo par. 3. cap. 7.*, e Teodoro *de Indulgentiis tom. 1. cap. 13. art. 5. quæst. 2.* Noi per torre ogni questione, dopo aver espresse le Indulgenze, che non rivochiamo, soggiungiamo così: *Cæteras omnes, & singulas Indulgentias tam plenarias, quàm non plenarias &c. suspendimus, & suspensas esse declaramus &c.*

Delle Indulgenze non sospese nel prossimo Anno Santo.

§. 23. Senza punto dipartirci dalla materia, diremo, aver eccettuate, e sottratte dalla revoca le Indulgenze concesse direttamente per le anime de' Defonti. Restava la controversia in ordine a quelle, che possono i vivi conseguire, colla facoltà d'applicarle per modo di suffragio a i Defonti. Il Quarti *nel Trattato del Giubbileo cap. 3. punto 1. p. 198.*, ed il Pignatelli *nel suo Trattato dell' Anno Santo cap. 13. dub. 20.* opinarono, che le sopraddette Indulgenze non fossero comprese sotto la revoca. Furono di contrario sentimento il Viva *de Jubilæo quæst. 4. art. 4.* il Vanranst *in Opuscul. Histor. Theolog. de Indulgentiis, & Jubilæo quæst. 5. num. 9.*, ed il Costantini *nel Trattato del Giubbileo par. 3. cap. 7. pag. 244.* Nè può negarsi, che questa non sia stata la sentenza più plausibile, ed anche in molti Anni Santi ricevuta in pratica. Il fu Abbate, poi Cardinale, Michel' Angelo Ricci Segretario della Congregazione delle Indulgenze, nel tempo dell' Anno Santo celebrato da Clemente X., nelle Congregazioni, che si fecero, e nelle quali fu esaminata, e non esaudita l'istanza d'alcune persone divote, acciò fosse stabilito, che la generale sospensione delle Indulgenze non comprendesse quelle concesse a i vivi con facoltà d'applicarle pe' defonti, si dimostrò molto attaccato all' opinione, che sostiene esser le predette Indulgenze sospese nell' Anno Santo, e comprese sotto la revoca, o sia generale sospensione. Assiste ancora ad essa la seguente ragione; che nelle Indulgenze, che si concedono a i vivi colla facoltà d'applicarle pe' morti *per modum suffragii*, si possono considerare due cose; una, che è la principale, e che risguarda i vivi; l'altra, che è accessoria, e che risguarda i morti; ed essendo compresa sotto la revoca la parte principale, non sembra poterne restar esente la parte accessoria.

§. 24. Tralasciando le precedenti Notificazioni pubblicate negli altri Anni Santi, si legge in quella pubblicata dal Cardinale di Carpegna Vicario di Roma l'Anno 1675. Anno del Giubbileo, d'ordine del Pontefice Clemente X.: *Non intelligantur suspensæ Indulgentiæ Altarium privilegiatorum pro Defunctis, neque aliæ concessæ eodem modo pro Defunctis; verùm illæ suspensæ habeantur, quæ possunt sibi consequi Vivi, ut eas possint concedere Animabus Purgatorii per modum suffragii.* Simili furono le Notificazioni pubblicate nell' Anno Santo celebrato nel tempo d'Innocenzo XII. Ed il Pontefice Benedetto XIII. camminò cogli stessi sentimenti nella sua Notificazione pubblicata a i 10. di Gennajo del 1725. Anno del Giubbileo. Ma essendo indicibile la divozione di quel pio, e devoto Pontefice Benedetto Nostro Benefattore verso le anime del Purgatorio, come ben si riconosce anche dai Sermoni sopra il Purgatorio dati da esso alle stampe; sotto i 9. di Febbrajo dell' anno stesso pubblicò un' altra Notificazione, che può vedersi nella Storia degli Anni Santi data in luce dall' Alfani *pag. 564.*; e seguen-

videre est; ac deinde sub die xxviii. Aprilis ejusdem pariter Anni Breve expedivit, quod a P. Theodoro in suo saepius citato de Indulgentiis Tractatu *par.* 1. *pag.* 375. impressum reperitur; in quo declaravit, Indulgentias Vivis concessas cum facultate Defunctis applicandi sub revocatione ab ipso per Annum Sanctum facta minime comprehendi, quo ad illam tamen dumtaxat partem, quae Animarum Defunctorum suffragium respicit. Et licet Regula sit, quod Indulgentiae Vivis concessae, per modum suffragii Mortuis applicari non possunt, nisi id in concessione exprimatur; adjecit quod, Anno Sancto durante, ut Purgatorii Animae opportunis suffragiis nequaquam destitutae remanerent, possent a Vivis Indulgentiae in ipsarum beneficium applicari, etiamsi in concessione facultas, ut eaedem pro Defunctis applicari possent, expressa non esset. Quapropter, & Nos in Constitutione nostra tanti Pontificis exemplum libenter secuti sumus.

§. 25. In hac nostra Constitutione: *Cum nos nuper*, quemadmodum hactenus dictum est, durante Anno Sancto, non solum Indulgentiae suspenduntur, verum omnes Facultates, & Indulta absolvendi a Casibus reservatis etiam in Bulla Coenae, secundum id, quod in §. *Caeteras omnes* legitur. Quam regulam in suspensione Indulgentiarum tenuimus, eandem & in suspensione Facultatum, & Indultorum servavimus; cum praecipue Facultates, & Indulta expresserimus, quae sub revocatione minime comprehendi intelleximus; unde sequitur, illa, quae excepta non sunt, comprehensa remanere. In generali Facultatum, & Indultorum suspensione alio tempore dubitatum fuerat, num Facultates comprehenderentur, quae Praelatis Regularibus ratione proprii Officii ac muneris competunt, absolvendi scilicet Regulares eorum subditos a casibus reservatis, & super aliquibus impedimentis dispensandi, quemadmodum apud P. Viva *de Jubilaeo quaest.* 4. *art. ult.* §. 4. Constantinum *de Jubilaeo Anni Sancti par.* 3. *cap.* 7. *pag.* 250., & Pasqualigum *quaest.* 160. videre est. Nos, ad ambiguitatem omnem tollendam, inter facultates a suspensione exceptas, illas excepimus: *Superiorum Ordinum Regularium, quaecumque ipsis in Regulares pariter sibi subjectos a Sede Apostolica praedicta tributae fuerunt.*

§. 26. Verum cum Regulares non solis Indultis & Facultatibus gaudeant super suos subditos Regulares, sed quidam eorum contendant, habere se Facultates, & Indulta sibi a Sede Apostolica concessa, nec unquam revocata, absolvendi a casibus eidem Sedi reservatis seculares personas, & Vota commutandi, aliasque varias res concedendi, quas hic commemorare minime opus est; alia gravis controversia in medio remanet, num eaedem Facultates, sub suspensione Indultorum, & Facultatum, quae per Annum Sanctum fit, comprehensae remaneant. In qua quidem controversia aliqui opinantur, Facultates absolvendi a casibus reservatis, Vota commutandi, etiamsi collatae non sint intuitu, aut occasione Indulgentiarum, suspensas remanere. Quidam alii vero distinguunt inter Facultates absolvendi collatas per occasionem, aut intuitu Indulgentiarum, & Facultates aliis de causis attributas; & primas, non autem secundas, per Annum Sanctum suspensas remanere affirmant, quemadmodum apud Viva *loco citato*, item apud Constantinum *loco pariter citato pag.* 246. *& seqq.* Vanranst *cit. Opuscul. de Indulgent. quaest.* 5. & apud alios complures videre est, quos hic nominare inutile foret.

§. 27. Qui primae adhaerent opinioni, quod videlicet Facultates, & Indulta sive intuitu

seguentemente sotto i 28. di Aprile dell'Anno medesimo spedì un Breve, che si ritrova stampato dal Padre Teodoro nel più volte citato suo Trattato *de Indulgentiis*, *par.* 1. *pag.* 375., in cui dichiarò, non esser comprese sotto la revoca da esso fatta nell'Anno Santo le Indulgenze concedute a i Vivi colla facoltà d'applicarle a i Defonti, in quella parte però solamente, che risguarda il suffragio dell'Anime de' morti. E sebbene è regola, che le Indulgenze concesse a i Vivi, non possono applicarsi *per modum suffragii* a i Morti, se ciò non si esprime nella concessione; aggiunse, che durante l'Anno Santo, acciò le povere Anime del Purgatorio non restassero senza gli opportuni suffragj, potessero dai Vivi applicarsi le Indulgenze a pro d'esse, ancorchè nella concessione non fosse stata espressa la facoltà di poterle applicare ai defonti. E Noi nella nostra Costituzione ben volentieri abbiamo seguitato l'esempio d'un sì gran Pontefice.

Della sospensione delle Facolta', durante l'Anno Santo.

§. 25. In questa nostra Costituzione: *Cum nos nuper*, non solo, come insino ad ora si è detto, si sospendono, durante l'Anno Santo, le Indulgenze, ma ancora tutte le Facoltà, e gl'Indulti d'assolvere dai casi riservati anche *in Bulla Coenae*, giusta ciò, che si legge nel §. *Caeteras omnes.* Come ci siamo regolati nella sospensione delle Indulgenze, ci siamo ancora regolati nella sospensione delle Facoltà e degl' Indulti, avendo espresse in particolare le Facoltà, e gl'Indulti, che non abbiamo inteso di comprendere sotto la revoca; dal che s'inferisce, che le non eccettuate restano comprese. Nella generale sospensione delle Facoltà e degl'Indulti erasi altre volte dubitato, se erano comprese le Facoltà, che competono a' Prelati Regolari per ragione del proprio carico, d'assolvere i loro Sudditi Regolari da' casi riservati, e dispensare sopra alcuni impedimenti, come può vedersi appresso il Viva *de Jubilaeo quaest.* 4. *artic. ult.* §. 4. il Costantino *del Giubbileo dell'Anno Santo par.* 3. *cap.* 7. *pag.* 250. ed il Pasqualigo *quaest.* 160. Ma Noi, per torre ogni ambiguità, fra le Facoltà eccettuate dalla sospensione, abbiamo eccettuate quelle: *Superiorum Ordinum Regularium, quaecumque ipsis in Regulares pariter sibi subjectos a Sede Apostolica praedicta tributae fuerunt.*

§. 26. Ma non godendo i Regolari i soli Indulti e Facoltà sopra i suoi Sudditi Regolari, ma altresì alcuni di loro sostenendo d'aver Facoltà ed Indulti, loro concessi dalla Sede Apostolica, e non mai rivocati, d'assolvere dai casi riservati ad Essa le persone secolari, e di poter commutar voti, e concedere varie altre cose, che qui non è d'uopo commemorare; resta in piedi una gran controversia, se le medesime restino comprese sotto la sospensione degl'Indulti e Facoltà, che si fa nell'Anno Santo. Nella qual controversia alcuni vogliono, che restino sospese le Facoltà d'assolvere da' riservati, e commutar voti, ancorchè non conferite per cagione, o con occasione delle Indulgenze; ed altri poi distinguono fra le Facoltà d'assolvere conferite per cagione o con occasione delle Indulgenze, e le Facoltà conferite per altri motivi; dicendo, che le prime nell'Anno Santo restino sospese, e non le seconde; come può vedersi appresso il Viva nel luogo citato, il Costantini pure nel luogo citato *pag.* 246. *& seqq.* il Vanranst *cit. Opuscul. de Indulgentiis quaest.* 5. ed appresso molti altri, che qui è inutile nominare.

§. 27. Chi aderisce alla prima opinione, cioè che restino sospese le Facoltà e gl'Indulti o con-

intuitu & occasione Indulgentiarum, sive ob alias rationes concessa, suspensa remaneant, argumentum desumunt ex amplo modo, quo suspensivæ Bullæ conceptæ sunt; item ex eo, quod quædam Facultates, & Indulta a generalitate suspensionum excipi solent; sicut videri potest apud Sorbum, & Rodriguez, quorum sententiæ a Pasqualigo *cit. quæst.* 160. referuntur. Pro hujus autem sententiæ comprobatione magnam habet vim Pontificis Julii III. factum, quod narratur; qui Pontifex, cum per Annum Jubilæi Facultatem absolvendi a Casibus Sedi Apostolicæ reservatis Confessariis illis, qui eam habebant, suspendisset; pro speciali gratia Patribus Societatis Jesu concessit, ut per integrum vertentis tunc Anni Sancti cursum gaudere possent Privilegio absolvendi a casibus Summo Pontifici, & Apostolicæ Sedi reservatis, quod ipsis a Paulo III. non quidem intuitu, aut occasione Indulgentiarum, sed ob alias rationes elargitum fuerat. Ex quo sequitur, dicta Privilegia ab ipso Pontifice sub suspensione, quam per Annum Sanctum fecerat, comprehensa fuisse. Factum ab Orlandino in Historia Societatis Jesu refertur, & Phœbæi *Tract. de Anno Jubilæi par.* 2. *cap.* 10. *pag.* 162. Victorelli *in Historia Jubil. Pontific. par.* 3. *pag.* 371. Alfani *in Historia Anni Sancti pag.* 311. *& seqq.* Riccii *Tractatu de Jubil. cap.* 38. testimoniis comprobatur.

§. 28. Qui secundæ opinionis partes tuentur, considerant, Romanos consuevisse Pontifices, quasdam Facultates concedere ad faciliorem Indulgentiarum consecutionem, & ad impedimenta removenda; atque has solas esse, quæ per Annum Sanctum suspensæ intelliguntur; cum ad has suspendendas eos potissimum ducat desiderium, quod habent, ut Fideles ad acquirendas Indulgentias Romam se conferant; verùm nequaquam remanere suspensas Facultates absolute, ac non ratione Indulgentiarum, neque ipsarum causa concessas. Ita, post alios complures, contendit Quarti *in Tract. de Jubil. cap.* 3. *punt.* 2. *pag.* 219. Porro Navarrus Bullam Indulgentiarum suspensivam a Gregorio XIII. per Annum Jubilæi publicatam cum exponeret, quamvis facilis ei ad Pontificem aditus pateret, apud quem, & gratiâ, & existimatione valebat, narrat tamen (*de Jub. & Indulg. notab.* 33. *n.* 2.), se, ne illi sæpius molestus esset, egisse cum Præsule tum temporis Datario viro valde perito, & qui Pontificiam mentem apprime callebat; eumque interrogasse, num sub generali suspensione Facultates, & Indulta ex aliis causis, & non ratione, aut per occasionem Indulgentiarum concessa, comprehenderentur; atque hoc, quod sequitur, responsum tulisse: *Intentionis Sanctissimi Domini Nostri fuisse suspendere solas, & omnes Indulgentias Plenarias, & sola, & omnia earum quærendarum causa concessa, & indulta; ita quod nulla Indulgentia, quæ non esset Plenaria, nec ulla Facultas, quæ non esset causâ Indulgentiæ Plenariæ quærendæ concessa, censeatur suspensa.* Alia item similis Clementis VIII. declaratio a Cardinali de Lugo *de Pœnit. disput.* 20. *sect.* 8. *num.* 145. refertur.

§. 29. In hac Controversia, num Breve generalis suspensionis omnium Indulgentiarum, & Facultatum absolvendi a Casibus Sanctæ Sedi reservatis per Annum Sanctum illas tantummodo Facultates comprehendat, quæ respectu Indulgentiarum conceduntur, an vero ad illas etiam extendatur, quæ sine ullo Indulgentiarum respectu concessæ sunt; Nos semper arbitrati sumus, atque arbitramur, diversitatem sententiarum ortam esse, atque oriri ex diversitate verborum, & clausularum, quibus

conceduti per cagione, ed occasione delle Indulgenze, o per altri motivi, si fondano sopra l'ampiezza, con cui sono concepute le Bolle sospensive; si fondano sopra l'eccettuazione d'alcune Facoltà, ed Indulti dalla generalità delle sospensioni; come può vedersi appresso il Sorbo, ed il Rodriguez riferiti dal Pasqualigo *cit. quæst.* 160. E per questo sentimento può molto valutarsi un fatto del Pontefice Giulio III., che nell'Anno del Giubbileo, avendo sospeso a quei Confessori, che l'avevano, la Facoltà di assolvere dai casi riservati alla Sede Apostolica, per grazia particolare concesse ai Padri della Compagnia di Gesù, durante l'Anno Santo, che allora correva, il poter godere del Privilegio d'assolvere dai casi riservati al Sommo Pontefice, ed alla Sede Apostolica, conceduto loro da Paolo III. non certamente per cagione, o con occasione delle Indulgenze, ma per altri motivi. Dal che deriva, che i detti privilegj erano da esso stati compresi sotto la sospensione, che aveva fatta nell'Anno Santo. Il fatto è riferito dall'Orlandini nella Storia della Compagnia di Gesù, ed è contestato dal Febei *Tract. de Anno Jubilæi par.* 2. *cap.* 10. *pag.* 162. dal Vittorelli *nella Storia de' Giubbilei Pontificj par.* 3. *pag.* 371. dall' Alfani *nella Storia degli Anni Santi pag.* 311. *e segg.* e dal Ricci *Trattato de' Giubbilei cap.* 38.

§. 28. Chi poi è partigiano della seconda opinione, riflette, essere stati soliti i Romani Pontefici di concedere alcune Facoltà per facilitare l'acquisto delle Indulgenze, e per rimuovere gl'impedimenti; e ch'esse sono quelle sole, che s'intendono sospese nell'Anno Santo; militando per la sospensione di queste il desiderio, che hanno, che nell'Anno Santo si portino i Fedeli a Roma per acquistare le Indulgenze; ma non restar sospese le Facoltà assolutamente concedute non in ordine alle Indulgenze, nè per causa d'esse. Così, dopo molti altri, sostiene il Quarti *nel Trattato del Giubbileo cap.* 3. *num.* 2. *pag.* 219. Il Navarro commentando la Bolla sospensiva delle Indulgenze fatta da Gregorio XIII. nell'Anno del Giubbileo, ancorchè avesse facile l'accesso al Papa, da cui era ben veduto, ed appresso cui era in molto pregio, riferisce (*de Jubilæo, & Indulgentiis, notabili* 33. *sub num.* 2.) che per non incomodarlo così spesso, trattò col Prelato Datario di quel tempo, uomo molto perito, e che era ben informato della mente Pontificia, e l'interrogò, se sotto la sospensione generale restavano comprese le Facoltà e gl'Indulti conceduti per altri motivi, e non per cagione, ed in occasione delle Indulgenze; e che ne riportò la seguente risposta: *Intentionis Sanctissimi Domini Nostri fuisse suspendere solas & omnes Indulgentias plenarias, & sola, & omnia earum quærendarum causâ concessa, & indulta; ita quod nulla Indulgentia, quæ non esset plenaria, nec ulla Facultas, quæ non eßet causâ Indulgentiæ plenariæ quærendæ concessa, censeatur suspensa.* Ed altra simile dichiarazione di Clemente VIII. vien riferita dal Cardinale de Lugo *de Pœnitentia disputat.* 20. *sect.* 8. *num.* 145.

§. 29. In questa controversia, se il Breve di sospensione generale di tutte le Indulgenze e Facoltà d'assolvere da' casi riservati alla Santa Sede, comprenda nell'Anno Santo solo quelle Facoltà concesse ad intuito delle Indulgenze, o pure si estenda a quelle ancora concesse senza verun'ordine alle Indulgenze; Noi sempre abbiamo creduto, e crediamo, esser nata, e nascere la diversità de' sentimenti dalla diversità delle parole, e clausole, con cui sono conceputi i Brevi di sospensione; e dal non aver, chi

Brevia suspensionis concepta sunt; & ex eo quod qui scripsit, non animadverterit, Suspensiones minime esse uniformes, & quod sub una Suspensione comprehendi possunt omnes Facultates absolvendi a casibus reservatis; sub alia verò aliquæ tantum, & non aliæ comprehendi possunt. In Decretali Sixti IV. *Quemadmodum*, qui, sicut supra etiam indicatum est, primus fuit, qui per Annum Sanctum Indulgentias, & Facultates absolvendi a casibus reservatis suspendit, subjecta verba leguntur: *Omnes, & singulas Plenarias, etiam ad instar Jubilæi &c., deputandi Confessores cum potestate absolvendi etiam in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, Facultates, Concessiones, & Indulta a Nobis, & eâdem Sede, vel illius auctoritate concessas . . . . suspendimus &c.* Hæc eadem formula a successoribus illius Alexandro VI., Clemente VII., & Julio III. adhibita fuit in Constitutionibus, in quibus Anni Sancti Jubilæum indixerunt. Nimis generalia verba sunt, neque ulla datur ansa restringendi suspensiones ad facultates absolvendi, ratione Indulgentiarum concessas; cum Facultates comprehendere debeat aliis etiam de causis impertitas. Quare nemini mirum videri debet, si Pontifex Julius III., qui eadem adhibuerat, Patribus Societatis Jesu potestatem concessit, ut per totum illum, quem ipse celebrabat, Annum Sanctum, a casibus reservatis absolverent, utentes privilegio, quod eisdem a Paulo III. concessum fuerat, quodque ipse priùs sub amplitudine suæ suspensionis comprehenderat, quemadmodum etiam paulo ante dictum est.

§. 30. Hujusce porro formulæ amplitudo ad Gregorium usque XIII. perduravit, qui in suspensione Indulgentiarum, & Facultatum, quam per Annum Sanctum a se celebratum fecit, in hunc, qui sequitur, modum eandem restrinxit: *De Apostolicæ potestatis plenitudine suspendimus . . . . omnes & quascumque plenarias, etiam ad instar Jubilæi, & earum causâ, Facultates, Concessiones, & Indulta quæcumque a Nobis, & a dicta Sede, ejusque auctoritate quibuscumque Ecclesiis &c.* Digna observatione verba sunt, *& earum causâ*, cum ab ipsis derivetur, eas dumtaxat Facultates sub Brevi suspensivo comprehensas fuisse, quæ per respectum ad Indulgentias concessæ fuerant; quod quidem & explicationem a Pontificis Datario editam, & Navarri sententiam, sicut & supra indicatum est, mirifice comprobat.

§. 31. Restrictiva Gregorii XIII. formula a Clemente VIII. nequaquam servata fuit, qui antiquam rursus amplitudinem assumpsit: *Omnes, & singulas Indulgentias, etiam perpetuas, & peccatorum remissiones, & Facultates, & Indulta absolvendi etiam a casibus Sedi Apostolicæ reservatis . . . . . suspendimus.* Hanc autem eandem rationem Successores illius tenuerunt, qui verba, *& earum causâ*, unde restrictiva oriebatur, omiserunt. Cardinalis de Lugo *loco supracitato* contendit, solam suspensionem Facultatum, quæ ratione Indulgentiarum concessæ sunt, non autem earum, quæ propter alias causas impertitæ fuerunt, admittendam esse, etiamsi in Brevi suspensivo Clementis VIII. verba, *& earum causâ*, desiderentur, affirmans, ita ab eodem Clemente fuisse declaratum: *Sed idem Pontifex interrogatus dixit, eandem fuisse intentionem suam, & ad tollendum dubium, edita fuit iterum eadem Bulla, additis eisdem verbis*, idest, *earum causâ.* Nos mutationis hujusce nullum documentum aut indicium habemus; &, posito quod subsisteret, argumento esset, quod nisi in suspensivo Brevi insint verba, *earum causâ*; sub illius amplitudine Facultates absolvendi, tam in ordine ad Indulgentias, quàm aliis de causis concessæ, com-

ha scritto, fatta la riflessione, che le Sospensioni non sono uniformi, e che sotto una Sospensione possono esser comprese tutte le Facoltà d'assolvere da' casi riservati, e sotto l'altra alcune solo possono esser comprese, e non le altre. Nella Decretale *Quemadmodum* di Sisto IV., che fu il primo, come anche di sopra si è accennato, che nell'Anno Santo sospese le Indulgenze, e le Facoltà d'assolvere da' casi riservati, si leggono le seguenti parole: *Omnes & singulas plenarias, etiam ad instar Jubilæi &c., deputandi Confessores cum potestate absolvendi etiam in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, Facultates, Concessiones, & Indulta, a Nobis, & eâdem Sede, vel illius auctoritate concessas . . . . . suspendimus &c.* Questa stessa formola fu adoperata dai di lui Successori Alessandro VI., Clemente VII., e Giulio III. nelle Costituzioni, nelle quali intimarono il Giubbileo universale dell'Anno Santo. Sono le parole troppo generali, e non v'è attacco per poter restringere la sospensione alle Facoltà d'assolvere concesse in ordine alle Indulgenze, dovendo comprendere anche le Facoltà d'assolvere concesse per altri motivi; e però non dee a veruno recar meraviglia, se il Pontefice Giulio III., che se n'era servito, concesse ai Padri della Compagnia di Gesù il potere, durante l'Anno Santo, che celebrava, assolvere dai casi riservati, prevalendosi del Privilegio loro dato da Paolo III., che aveva prima compreso sotto l'ampiezza della sua sospensione, come poc'anzi ancora si è detto.

§. 30. Durò l'ampiezza della formola fino a Gregorio XIII., che nella sospensione, che fece, delle Indulgenze e Facoltà, nell'Anno Santo da lui celebrato, la restrinse nel modo seguente: *De Apostolicæ potestatis plenitudine suspendimus . . . . omnes & quascumque plenarias, etiam ad instar Jubilæi, & earum causâ, Facultates, Concessiones, & Indulta quæcumque a Nobis, & a dicta Sede, ejusque auctoritate quibuscumque Ecclesiis &c.* Sono degne d'osservazione le parole, *& earum causâ*, derivando da esse la comprensione sotto il Breve sospensivo delle sole Facoltà d'assolvere concedute ad intuito dell'Indulgenza, il che molto bene giustifica la spiegazione data dal di lui Datario, ed il sentimento del Navarro, come pure di sopra fù accennato.

§. 31. La restrittiva di Gregorio XIII. non fu mantenuta da Clemente VIII. che riassunse l'antica ampiezza: *Omnes, & singulas Indulgentias, etiam perpetuas, & peccatorum remissiones, & Facultates, & Indulta absolvendi etiam a casibus Sedi Apostolicæ reservatis . . . . suspendimus*: ed in questa stessa maniera si sono regolati i di lui Successori, che hanno abbandonato le parole, *& earum causâ*, dalle quali nasceva la restrittiva. Il Cardinale de Lugo *nel luogo sopracitato* pretende, doversi ammettere la sola sospensione delle Facoltà concedute in ordine alle Indulgenze, e non delle altre accordate per altri motivi, ancorchè nel Breve sospensivo di Clemente VIII. manchino le parole, *& earum causâ*, asserendo, così aver dichiarato lo stesso Clemente: *Sed idem Pontifex interrogatus dixit, eamdem fuisse intentionem suam, & ad tollendum dubium, edita fuit iterum eadem Bulla additis eisdem verbis*, cioè *earum causâ.* Noi di questa mutazione non abbiamo verun rincontro, e, quando fosse sussistente, dimostrerebbe, che se nel Breve sospensivo non sono le parole *earum causâ*, s'intendono sotto la di lui ampiezza comprese le Facoltà d'assolvere o date in ordine alle Indulgenze, o per altri motivi. Le parole pure *earum*

prehensæ intelliguntur. Verba *earum causâ* in Brevibus suspensivis Urbani VIII., aliorumque Successorum etiam omissa sunt; Et quamquam supradictus Cardinalis de Lugo in sententia sua persistens, affirmet, quod Breve Urbani VIII. secundum explicationem alteri Brevi Clementis VIII. datam intelligendum sit; animadvertendum tamen est, quod non ita Urbanum declarasse ait, sed ita Cardinalem ipsum opinatum esse: *Quare cum iterum de hoc dubitaretur, æquè dixi, non fuisse revocatam Regularium Facultatem.* Et sane cùm Regesta Anni Sancti Pontificis Urbani VIII. diligenter evoluta, ac perlustrata sint, nullum inventum est monumentum, quod hanc, de qua agimus, materiam respiciat. Præterea diligenter perlecta sunt Regesta Congregationum, quæ per Jubilæi Annum a Clemente X. celebratum habitæ fuerunt, atque ex ipsis hoc collectum est, eos, qui in illis interveniebant, ejus sententiæ fuisse, ut deficientibus in Brevi suspensivo verbis, *& earum causâ*, Facultates absolvendi, tam in ordine ad Indulgentias, quàm aliter concessæ, revocatæ intelligerentur. Et sane maximo studio contenderunt, ut a Summo Pontifice declararetur, sicuti declaratum fuit, ut durante etiam Anno Sancto possent Regulares uti privilegiis proprios subditos absolvendi a casibus reservatis, quod profectò non fecissent, nisi credidissent, sub suspensione Pontificis Clementis etiam Facultates absolvendi non respectu Indulgentiarum concessas, comprehensas fuisse; cùm hujusmodi essent eæ, quas in favorem Regularium præservari postulabant.

§. 32. Pater Constantini in suo *de Anno Sancto* pluries laudato Tractatu *part.* 3. *cap.* 7. *pag.* 246. valde apposite, & ad rem dicit, rem omnem a mente, atque intentione Pontificis pendere. Nos in Constitutione nostra verba, *& earum causâ*, quemadmodum Gregorius XIII. fecit, non inseruimus; Neque porro in altera Constitutionis nostræ editione ea verba supplevimus, quemadmodum Cardinalis de Lugo a Clemente VIII. factum affirmat. Persuasum Nobis est, magnam esse vim generalitatis verborum; Ideoque protestamur, quod, salvis Facultatibus expresse ac nominatim exceptis, suspensæ remaneant, durante Anno Sancto, aliæ Facultates absolvendi a casibus Apostolicæ Sedi etiam *in Bulla Cœnæ* reservatis, sive Indulgentiarum causa, & intuitu, sive ob alias causas concessæ sint. Et quamquam hoc ad aperiendam, & manifestandam mentem nostram circa id, de quo agitur, sufficiens esse deberet; nihilominus opportunum, atque expediens esse existimavimus in altera Constitutione nostra, quæ incipit *Convocatis*, repetere, quod omnes Facultates absolvendi, & dispensandi suspensæ sint, sive eæ Indulgentiarum causa, & occasione sive alio quovis titulo, & causâ concessæ fuerint, tum cum de earum Facultatum usu agitur extra Urbem; non tamen Romæ; & item quando agitur de earumdem usu in Sæculares extra Urbem, non tamen quando agitur de illarum usu sive extra Urbem, sive in ea in Regulares Subditos eorum Prælatorum, & Superiorum Regularium, quibus eædem Facultates legitimè competere dignoscuntur; quemadmodum etiam superius §. 24. indicatum est.

causâ furono tralasciate ne' Brevi sospensivi d'Urbano VIII., e degli altri Successori; Et quantunque il sopraddetto Cardinal de Lugo, proseguendo nel suo impegno, dica, che il Breve d'Urbano deve intendersi giusta la spiegazione data all' altro di Clemente VIII., è però d' avvertirsi, che non dice, aver così Urbano dichiarato, ma d'avere esso Cardinale così opinato: *Quare, cum iterum de hoc dubitaretur, æquè dixi, non fuisse revocatam Regularium Facultatem.* E di fatto si sono fatti rivoltare i Registri dell'Anno Santo del Pontefice Urbano, e non si è ritrovata alcuna memoria, che risguardi la materia, di cui si tratta. Si sono in oltre diligentemente letti i Registri delle Congregazioni tenute nell' Anno del Giubbileo celebrato da Clemente X., e da essi si è potuto raccorre, che gl'intervenienti erano di sentimento, che, mancando nel Breve sospensivo le parole, *& earum causâ*, s'intendessero rivocate le Facoltà d'assolvere, o concedute, o non concedute in ordine alle Indulgenze. Imperocchè fecero tutti gli sforzi, acciò dal Sommo Pontefice si dichiarasse, come fu dichiarato, che anche durante l'Anno Santo potessero i Regolari prevalersi dei privilegj d'assolvere i proprj Sudditi Regolari dai casi riservati; il che non avrebbero fatto, se non avessero supposto, che sotto la sospensione del Pontefice Clemente fossero state comprese anche le Facoltà d'assolvere, non concesse ad intuito delle Indulgenze; essendo tali quelle, che domandavano che si preservassero a pro de' Regolari.

§. 32. Il Padre Costantini nel suo Trattato più volte nominato *dell' Anno Santo part.* 3. *cap.* 7. *pag.* 245., dice molto bene, quando dice, dipendere il tutto dall' intenzione del Papa. Noi nella nostra Costituzione non abbiamo inserite le parole, *& earum causâ*, come fece Gregorio XIII.; Noi non le abbiamo fatte rimettere in altra edizione della nostra Costituzione, come il Cardinal de Lugo dice essersi fatto da Clemente VIII.; Noi molto valutiamo la generalità delle parole; e però ci protestiamo, che, salve le Facoltà eccettuate espressamente, restino sospese, durante l'Anno Santo, le altre Facoltà d'assolvere dai casi riservati alla Sede Apostolica anche *in Bulla Cœnæ*, o siano state concedute ad intuito, ed in ordine alle Indulgenze, o per altri motivi. E sebbene ciò dovrebbe essere bastante per manifestare, in ciò, che appartiene al punto, di cui si tratta, la Nostra intenzione, abbiamo nulladimeno creduto espediente il ripetere nell' altra Nostra seguente Costituzione, che comincia *Convocatis*, esser sospese tutte le Facoltà d'assolvere, e dispensare, o concedute per causa ed occasione delle Indulgenze, o per qualsivoglia altro titolo o causa, quando si tratta dell'uso d'esse fuori di Roma; non però in Roma; e quando si tratta dell'uso delle medesime fuori di Roma sopra i Secolari, non però quando si tratta del loro uso o fuori di Roma, o in Roma, sopra i Sudditi Regolari di quei Prelati e Superiori Regolari, che sono in legittimo possesso delle dette Facoltà; come anche si è accennato di sopra al §. 24.

De Dell

I I I.

De Apostolica Constitutione, quæ incipit Convocatis, *signata sub die 25. Novembris 1749.*

§. I.

§. 33. NOn nostrum hic consilium est de Annis Jubilæi Historiam contexere, cum id jam præstitum ab aliis multis sit, & etiam per occasionem Anni Sancti a Pontifice Benedicto XIII. celebrati a supra citato P. Alfani Ordinis Prædicatorum; Minimè etiam proinde immorabimur in referendo, quo modo a Decessoribus nostris Pœnitentiarii minores deputari, & quo numero cœperint, aliique deinde ipsis adjuncti in Basilicis SS. Apostolorum Petri, & Pauli, S. Johannis, & S. Mariæ Majoris, ad eorum omnium audiendas Confessiones, eosdemque ab ipsorum peccatis absolvendos, quicumque ad easdem visitandas accederent plenariam Indulgentiam consecuturi. Nihil præterea dicemus etiam de deputatione, quæ temporis successu a Cardinali Urbis Vicario fieri cœpit aliorum Confessariorum, qui pro majori Pœnitentium commodo in propriis Ecclesiis Confessiones audire possent. Tam minorum Pœnitentiariorum in Basilicis, quàm adjunctorum, quemadmodum item Sacerdotum, qui a Cardinali Vicario eliguntur, deputationem Nos introductam invenimus, atque eam aliis duobus præcedentibus Jubilæi Annis, quos Romæ celebrari vidimus, in more habitam, & receptam Nos vidisse dicere possumus. A Cardinali Pœnitentiario, ex Oraculo Pontificio, opportunæ Facultates dabantur Pœnitentiariis minoribus Basilicarum tam ordinariis, quàm adjunctis; eodemque Oraculo a Cardinali Vicario aliquæ Confessariis, quos deputabat, Facultates impertiebantur. Ex hoc autem quædam confusionis ac perplexitatis species oriebatur, licèt variæ identidem Instructiones pro recto usu Facultatum eisdem respective concessarum publicarentur, ac variis Notificationibus solverentur dubia, quæ non semel proponebantur. Nos illud curavimus, ut in unica Constitutione, in ea nimirum, de qua nunc agimus, omnia simul complecteremur. In hac itaque Facultates enunciavimus, quas Pœnitentiariis Basilicarum minoribus, atque iis, qui tum in ipsis, tum in aliis Urbis Ecclesiis adjunguntur, concedimus, instructiones item pro recto earumdem usu; Facultates, quæ Confessariis a Cardinali Vicario deputatis dantur; & quorumdam dubiorum, quæ aliàs proposita sunt, declarationes; ut uno, quod ajunt, ictu oculi unusquisque omne id, quod ad adimplendum in futuro Anno Sancto Pœnitentiarii, vel Confessarii, ut supra, deputati ministerium, necessarium est, videre possit. Quare illud unicè restat, unumquemque Pœnitentiarium, vel Confessarium deputatum hortari, eique, ut facimus, injungere, ut quantum unicuique eorum conceditur attentè legant, ne in propriæ animæ, ac animarum suorum Pœnitentium præjudicium præscriptos auctoritatis limites excedant.

I I I.

Dell' Apostolica Costituzione, che incomincia Convocatis, *segnata sotto il dì 25. Novembre 1749.*

§. I.

§. 33. NOn è qui Nostra intenzione di comporre una Storia degli Anni Santi, essendo ciò già stato eseguito da molti altri; ed anche nell' occasione dell' Anno Santo celebrato dal Pontefice Benedetto XIII. dal sopraccitato Padre Alfani dell' Ordine de' Predicatori; e però ci asterremo dal riferire, come da' Nostri Predecessori incominciarono a deputarsi, ed in qual numero, i minori Penitenzieri, e poscia altri ad essi aggiunti nelle Basiliche dei Santi Apostoli Pietro, e Paolo, S. Giovanni, e S. Maria Maggiore, per sentire le Confessioni, ed assolvere dai loro peccati tutti quelli, che venivano a visitarle per conseguire la plenaria Indulgenza. Nè tampoco parleremo della deputazione, che incominciò col tratto del tempo a farsi ancora dal Cardinal Vicario di Roma d' altri Confessori, che nelle loro Chiese potessero sentire le Confessioni per maggior commodo de' Penitenti. La deputazione tanto de' Penitenzieri minori nelle Basiliche, quanto degli Aggiunti, come pure de' Sacerdoti eletti dal Cardinale Vicario, è stata da Noi ritrovata introdotta, e possiamo dire d'averla veduta in pratica negli altri due Anni Santi precedenti, che abbiamo veduto celebraro in Roma. Davansi coll' Oracolo Pontificio dal Cardinale Penitenziere le opportune Facoltà ai minori Penitenzieri delle Basiliche, ed agli aggiunti; e collo stesso Oracolo si davano dal Cardinale Vicario alcune Facoltà ai Confessori, che deputava. Da ciò derivava qualche specie di confusione, ed imbarazzo, ancorchè si andassero pubblicando Istruzioni pel retto uso delle Facoltà concedute agli uni ed agli altri, e con varie notificazioni si andassero sciogliendo varj dubbj, che si andavano promovendo. Noi abbiamo procurato d' unir tutto in una Costituzione, che è quella, della quale ora parliamo. In essa abbiamo inserite le Facoltà, che concediamo ai Penitenzieri minori delle Basiliche, ed agli Aggiunti in esse, e in altre Chiese di Roma; le istruzioni pel retto uso d'esse; le Facoltà, che si danno ai Confessori deputati dal Cardinale Vicario; e le dichiarazioni d'alcuni dubbj altre volte proposti; acciò in un colpo d' occhio, come suol dirsi, ciascheduno possa vedere quanto è necessario per adempire nel futuro Anno Santo il ministero di Penitenziere, e di Confessore, come sopra, deputato. Sicchè altro non resta, che l'esortare ed ingiungere, come facciamo, a ciascheduno o Penitenziere, o Confessore deputato, il leggere attentamente quanto a ciascheduno di loro vien concesso, per non trapassare i confini dell'autorità, in pregiudizio dell' anima propria, e delle anime de' loro Penitenti.

§. II.

De Facultatibus concessis in Constitutione Convocatis *pro imminente Anno Sancto Pœnitentiariis in ordine ad* Absolutiones *a peccatis, & censuris incursis.*

§. 34. Duæ in hoc, quod proponitur, themate notabiles res Nobis videntur; una, quæ respicit Pœnitentes; altera, quæ pertinet ad peccata.

De Pœnitentibus Regularibus.

§. 35. Magna ea controversia est, num aliqui Regulares tempore Jubilæi Anni Sancti, sive aliàs dum Jubilæum conceditur, & Pœnitentibus Facultas datur eligendi Confessarium ab Ordinario appprobatum, possint confiteri Confessario Sæculari, vel Regulari alterius Ordinis, ab Ordinario pro Confessionibus Sæcularium audiendis approbato, idque sine Superiorum suorum licentia; cum aliquot Religiosæ Communitates, sive Religiones, Privilegia a Summis Pontificibus eisdem concessa habeant, ut non obstante Facultate, quæ occasione Jubilæi conceditur, confitendi Confessario ab Ordinario approbato, vetitum tamen id sit eorum Alumnis, nisi ad id expressus Superiorum suorum Regularium assensus concurrat. Hujusmodi privilegium a Leone X. Minimis concessum dicitur, ab Alexandro VI. Cisterciensibus, a Sancto Pio V. Prædicatoribus, a Sixto V. Barnabitis. Amplum illud est, quod Gregorius XIII. Societati Jesu concessit in Bulla, cujus initium: *Decet Romanum Pontificem*, ubi declarat, *non esse, nec fore unquam mentis nostræ, aut Sedis Apostolicæ, ut personæ Societatis absque expressa Superiorum ejusdem Societatis licentia, utantur Facultatibus, quæ in Jubilæis, Bullis Cruciatæ &c. hactenus concessæ sunt, aut in posterum concedentur, etiamsi in illis expresse indulgeatur, ut omnes Regulares, etiam Mendicantes, hujusmodi Facultatibus uti possint.* Atque hujus Privilegii alii Regulares Ordines participes se debere esse per viam communicationis contendunt, quemadmodum citatus P. Constantini probè animadvertit *in suo Tractatu de Jubilæo par. 3. cap. 5. §.* Secondo che.

§. 36. Quæstio hæc in opere, quod *de Privilegiis Religiosorum* inscribitur, accuratè discussa est; quem librum Canonicus quidam Regularis Lateranensis pridem defunctus conscripsit, & P. Eusebius Amort Canonicus item Lateranensis notis diligentibus, & accuratis illustratum novissimè in lucem edidit: Ibi, *de potestate Regularium eligendi sibi Confessarium num. 17. pag. 750.* In prædicto Opere fusè comprobatur, quod a suis Canonicis Regularibus tempore Jubilæi etiam sine Superiorum suorum licentia eligi possit Confessarius, vel Secularis vel Regularis alterius Ordinis ab Ordinario approbatus. P. Viva in Tractatu suo pluries a Nobis allegato *de Jubilæo quæst. 9. art. 1.* de hac quæstione generaliter agit, seque opinionis Regularium libertati contrariæ asseclam facit, opinionem verò, quæ ipsis favet, inter probabiles tantùm haberi vult. Natalis Alexander *de Indulgentiis cap. 3. regul. 17.* nullam se videre rationem testatur, quare hujusmodi libertas tempore Jubilæi auferri Regularibus possit. Cardinalis de Lugo inter Bullam Cruciatæ, & Jubilæum distinguit; dicens, haudquaquam vigore primæ eligi posse a Regularibus Confessarium ab Ordinario approbatum pro Secularibus, sine Superiorum suorum Regularium licentia; quod item a compluribus Summis Pontificibus Decessoribus nostris, & a Nobis in Constitutione nostra, cujus initium *Apostolica Indulta la* 100. §. 7. *Bullar. tom.* 1. stabilitum est; cum Cruciatæ Privilegium sit

§. II.

Delle Facoltà concedute nella Costituzione Convocatis *per l'imminente Anno Santo ai Penitenzieri in ordine alle* Assoluzioni *dai peccati, e censure incorse.*

§. 34. Due ci sembrano le cose notabili nel tema proposto; la prima, che risguarda i Penitenti; l'altra, che appartiene ai peccati.

De' Penitenti Regolari.

§. 35. Grande è la controversia, se alcuni Regolari possano nel tempo del Giubbileo dell' Anno Santo, o pure in altri Giubbilei, ne' quali si dà ai Penitenti la Facoltà d'eleggersi un Confessore approvato dall' Ordinario, confessarsi ad un Confessore Secolare, o pure Regolare d'altra Religione, approvato dall' Ordinario per sentire le Confessioni de' Secolari, e ciò senza la licenza de' loro Superiori; avendo alcune Comunità Religiose, o sieno Religioni, privilegj loro accordati da' Sommi Pontefici, che, non ostante la Facoltà, che si dà ne' Giubbilei, di confessarsi ad un Confessore approvato dall' Ordinario, ciò resti vietato ai loro Alunni, se non vi concorre l'espresso assenso de' loro Superiori Regolari. Tal privilegio dicesi conceduto da Leone X. ai Minimi, da Alessandro VI. ai Cisterciensi, da San Pio V. ai Predicatori, da Sisto V. ai Barnabiti. Amplo è quello conceduto da Gregorio XIII. alla Compagnia di Gesù, nella Bolla, che comincia: *Decet Romanum Pontificem*, ove dichiara *non esse, nec fore unquam mentis nostræ, aut Sedis Apostolicæ, ut personæ Societatis absque expressa Superiorum ejusdem Societatis licentia, utantur Facultatibus, quæ in Jubilæis, Bullis Cruciatæ &c. hactenus concessæ sunt, aut in posterum concedentur, etiamsi in illis expresse indulgeatur, ut omnes Regulares, etiam Mendicantes, hujusmodi Facultatibus uti possint.* E di questo privilegio altri Ordini Regolari pretendono di dover partecipare per via di communicazione, come ben osserva il citato Padre Costantini *nel suo Trattato del Giubbileo part. 3. cap. 5. §.* Secondo che.

§. 36. La questione è accuratamente discussa nell' Opera intitolata *de Privilegiis Religiosorum*, Opera composta da un Canonico Regolare Lateranense predefunto, e che il Padre Eusebio Amort Canonico pure Lateranense ha data ultimamente alle stampe, avendola illustrata con Note diligenti, ed accurate: Veggasi *il num. 17. de potestate Regularium eligendi sibi Confessarium pag. 750.* Nell' Opera predetta diffusamente si comprova, potersi dai suoi Canonici Regolari Lateranensi eleggere nel tempo del Giubbileo per loro Confessore, anche senza licenza de' loro Superiori, un Confessore o Secolare, o Regolare d'altro Ordine, approvato dall' Ordinario. Il Padre Viva nel più volte suo allegato Trattato *de Jubilæo quæst. 9. art. 1.* tratta in generale la questione; si fà seguace dell' opinione contraria alla libertà de' Regolari, e non dà, che per probabile, l'opinione ad essi favorevole. Natale Alessandro *de Indulgentiis cap. 3. regul. 17.* si protesta non saper vedere, come tal libertà possa nel tempo del Giubbileo levarsi ai Regolari. Il Cardinale de Lugo distingue fra la Bolla della Crociata, ed il Giubbileo; dicendo, non potere in vigore della prima eleggersi dai Regolari il Confessore approvato dall'Ordinario per gli Secolari, senza la licenza de' loro Superiori Regolari; il che pure è stato stabilito da' molti Sommi Pontefici nostri Predecessori, e da Noi ancora nella nostra Costituzione, che incomincia *Apostolica Indulta la* 100. §. 7. *Bullar. tom.* 1.; essendo il

Privilegium permanens, quod si in Religiosis Ordinibus suum haberet vigorem, damno eisdem esset; posse verò a Regularibus eligi supradictum Confessarium vigore Jubilæi, quod Privilegium brevi temporis intervallo durat, quod in favorem est omnium, quodque nemini nocet. Alii verò docent, huic controversiæ locum non esse, quando Regulares conferunt se ad confitendum Pœnitentiariis minoribus Basilicarum Urbis, sive per Annum Sanctum, sive extra Annum Sanctum; tum quia ita palam ab ipsis fit, absque ulla Superiorum suorum licentia, quod tacitam infert Summorum Pontificum permissionem; tum quia, cum hi Pœnitentiarii a Romanis Pontificibus, ad omnium Catholicorum sive Secularium, sive Regularium Confessiones excipiendas in Basilicis collocati sint, ii Religiosi, qui ad confitendum eisdem accedunt, ad confitendum Sacerdoti a proprio Pastore deputato accedunt; cum Romanus Pontifex Supremus omnium Christi ovium, omniumque Pastorum earundem Pastor sit. Eos, qui ità docent, Auctores Rotarius *in Theolog. moral. Regular. tom. 3. lib. 1. cap. 1. punct. 2. num. 18.* colligit, eorumque sententiæ subscribit. Diffusè id a P. Siro, qui in Lateranensi Basilica tot Annos Pœnitentiarii munus obivit, comprobatur in suo Tractatu *de Facultatibus minorum Pœnitentiariorum Basilicarum Urbis part. 1. cap. 1. dub. 6.* Nos verò nihil eorum juri detrahentes, verum, ut dici solet, *jura juribus addendo*, ad unicum dumtaxat finem, ut tutiores semper conscientiæ reddantur, inter Facultates, quas, hoc Anno Sancto vertente, Pœnitentiariis Basilicarum concedimus, etiam illam expressimus, ut possint scilicet absolvere *quascumque personas sibi confitentes, etiam Regulares, cujuscumque sint Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiamsi ex præscripto Superiorum, vel suarum Constitutionum etiam a Sede Apostolica approbatarum, vel aliàs ex Indulto, Decreto, aut Præcepto Apostolico extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur.*

§. 37. Atque hæc sunt, quæ ad Pœnitentes pertinent. Quod verò respicit peccata, in Ephemeridibus Johannis Burcardi Cappellæ Pontificiæ Cæremoniarum Magistri tempore Alexandri VI., in Annalibus Bzovii, & in pluries citata Alfani Historia de Annis Sanctis *Lib. 8. de Anno Sancto 1500. pag. 244. num. 7. 8. & 9.* postulationes registratæ sunt, quas S. Petri Pœnitentiarii Pontifici Alexandro VI. occasione Anni Sancti, qui tunc celebrabatur, obtulerunt; inter quas illa registrata est, ut possent absolvere *a peccatis omnibus quantumcumque enormibus*; Pontifex verò in sua Constitutione, quæ incipit *Cum in principio*, eam cum exceptione quatuor casuum concessit, idest conjurationis contra Pontificis Personam, ejusque statum; adulterationis litterarum, & commissionum Apostolicarum; translationis armorum, aliarumque rerum vetitarum ad loca, & regiones Infidelium; & injectionis manuum violentarum in Cardinales, Episcopos, aliosque Prælatos, & Superiores Ecclesiasticos. Eamdem exceptionem a Pontifice Clemente VII. per Annum Sanctum, quem ipse celebravit, eisdem Basilicæ Vaticanæ Pœnitentiariis factam legimus in Constitutione, quam penes Nos habemus, cujus initium *Pastoris æterni.* De prædictis casibus, ac de aliis etiam, mentio est in Constitutione Pauli II., quæ incipit: *Etsi Dominici Gregis*, inter Extravagantes communes sub titulo *de Pœnitentiis, & Remissionibus*; Quod quidem quibusdam occasionem credendi ac scribendi præbuit, non posse Pœnitentiarios Minores Basilicarum per Annum Sanctum a prædictis casibus absolvere. Nos verò ad difficul-

Privilegio della Crociata un Privilegio permanente, che se avesse nelle Religioni il suo vigore, sarebbe di danno ad esse; potersi poi dai Regolari eleggere il suddetto Confessore in vigore del Giubbileo, che è un privilegio, che dura poco, che fa favore a tutti, e che non nuoce a veruno. Altri poi insegnano, non aver luogo questa controversia, quando i Regolari si vanno a confessare dai Penitenzieri minori delle Basiliche di Roma o nell'Anno Santo, o fuori dell'Anno Santo; sì perchè così pubblicamente da essi si pratica senza veruna licenza de' loro Superiori, il che porta seco una tacita permissione de' Sommi Pontefici; sì perchè essendo questi Penitenzieri collocati nelle Basiliche dai Romani Pontefici per sentire le Confessioni di tutti i Cattolici, o Secolari, o Regolari; i Religiosi, che vanno a confessarsi da loro, vanno a confessarsi da un Sacerdote deputato dal proprio Pastore, essendo il Romano Pontefice il Supremo Pastore di tutte le Pecorelle di Cristo, e di tutti i Pastori d'esse. Gli Autori, che ciò insegnano, sono cumulati e seguitati dal Rotario *in Theolog. moral. Regular. tom. 3. lib. 1. cap. 1. punct. 2. num. 18.* Diffusamente ciò è comprovato dal Padre Siro, che fu tanti anni Penitenziere nella Basilica Lateranense, nel suo Trattato *delle Facoltà de' minori Penitenzieri delle Basiliche di Roma par. 1. cap. 1. dub. 6.* Ma Noi senza punto pregiudicare al loro diritto, ma, come suol dirsi, *jura juribus addendo*, ed unicamente per rendere sempre più sicure le coscienze, abbiamo espresso nelle Facoltà, che concediamo nel corrente Anno Santo ai Penitenzieri delle Basiliche, anche quella di poter assolvere *quascumque personas sibi confitentes, etiam Regulares, cujuscumque sint Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiamsi ex præscripto Superiorum, vel suarum Constitutionum, etiam a Sede Apostolica approbatarum, vel aliàs ex Indulto, Decreto, aut Præcepto Apostolico extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur.*

De' peccati, e censure, a cui s'estendono le Facoltà de' Penitenzieri.

§. 37. Ecco ciò, che risguarda i penitenti. In ordine poi ai peccati, ne' Diarj di Giovanni Burcardo Maestro di Cerimonie della Cappella Pontificia nel tempo d'Alessandro VI., negli Annali del Bzovio, e nella più volte citata Storia degl'Anni Santi dell'Alfani *lib. 8. dell' Anno Santo del 1500. pag. 244. num. 7. 8. e 9.* sono registrate le domande, che fecero i Penitenzieri di S. Pietro al Pontefice Alessandro VI. per l'Anno Santo, che allora celebravasi, fra le quali è registrata quella di poter assolvere *a peccatis omnibus quantumcumque enormibus*; ed il Pontefice in una sua Costituzione, che incomincia *Cum in principio*, la concedette; ma coll'eccettuazione di quattro casi, cioè della congiura contro la persona del Papa, e suo Stato; della falsificazione delle lettere, e commissioni Apostoliche; del trasporto delle armi ed altre cose vietate, a'Paesi degl'Infedeli; e della percussione con violente mani de'Cardinali, Vescovi, Prelati, ed altri Ecclesiastici Superiori. La stessa eccettuazione leggiamo fatta dal Pontefice Clemente Settimo nell'Anno Santo, che esso celebrò, agli stessi Penitenzieri della Basilica Vaticana, in una Costituzione, che abbiamo presso di Noi, che incomincia *Pastoris æterni.* De' predetti casi, ed altri ancora, si discorre in una Costituzione di Paolo II., che incomincia: *Etsi Dominici Gregis*, fra l'Estravaganti comuni sotto il titolo *de Pœnitentiis, & Remissionibus*; il che ha dato campo ad alcuni di credere, e scrivere, non potere i Penitenzieri minori delle Basiliche nell'Anno Santo assolvere dai predetti casi eccettuati. Ma Noi, per torre di mezzo ogni difficoltà, aderendo

tatem omnem de medio tollendam, aliorum etiam Decessorum nostrorum exemplo adhærentes, In Constitutione nostra, de qua in præsens agimus, *n.* IV., Pœnitentiariis prædictis auctoritatem dedimus absolvendi a censuris etiam *in Bulla Cœnæ* Summo Pontifici, & Sedi Apostolicæ reservatis, & insuper *ab omnibus peccatis, & excessibus quantumcumque gravibus, & enormibus.* Præterea verò *n.* XXXIII. illæsas, & in suo vigore per Annum Sanctum alias etiam Facultates remanere declaravimus, quæ ipsis a Cardinali Majori Pœnitentiario concessæ sunt, aut concedentur.

§. 38. Nequaquam verò, quemadmodum inferiùs dicetur, concessa unquam intelligitur auctoritas absolvendi ab hæresi ad extrinsecum deducta, etiamsi verba Indulti generalia, ac generalissima sint, nisi hæresis expressè, & individualiter nominetur. In Facultatibus a Nobis per Annum Sanctum Pœnitentiariis concessis casus hæresis ad extrinsecum deductæ expressè *n.* VII. nominatur; ubi tamen Facultas absolvendi a censuris propter hæresim formalem externam incursis intra certos limites restringitur, quos Pœnitentiarius attentè animadvertere debet, ne faciat id, quod faciendi auctoritatem non habet.

§. 39. De Confessario, qui expers remanet auctoritatis absolvendi personam complicem in peccato turpi & inhonesto contra sextum Præceptum, etiam tempore Jubilæi, inferiùs dicetur. Hoc interim punctum de Facultatibus absolvendi a peccatis, & censuris, quæ Pœnitentiariis minoribus per Annum Sanctum conceduntur, concludimus, eosdem admonendo, & hortando, ut Nostram legant Constitutionem de Facultatibus Majoris Pœnitentiarii, & Officio Pœnitentiariæ; cum ex ejus lectione facilè intelligere possint, non obstante amplitudine verborum Concessionis, ac etiam quidquid ipsis communicatum fuerit a Cardinali Majori Pœnitentiario, aut in posterum communicetur, interdictum ipsis esse totum id, quod eidem Cardinali in Constitutione interdicitur. Exempli gratiâ, si Cardinalis Major Pœnitentiarius non potest absolvere *in occultis etiam in foro conscientiæ*, eos, qui, vivente Romano Pontifice, circa Successoris electionem tractatus inierint, suffragia comparaverint, aut pactiones fecerint; nec eos, qui Astrologiâ Judiciariâ, vel per se, vel per alios, de statu Reipublicæ Christianæ, sive de vita aut morte Romani Pontificis pro tempore existentis, inquisierint; multo minus eos Pœnitentiarius minor absolvere poterit. Constitutio incipit: *Pastor bonus*, & ordine 95. est in Bullario Nostro *tomo* 1., quæ si ritè legatur, & ponderetur, magnam Pœnitentiariis minoribus in hujusmodi rebus lucem allatura est; quibus præterea notum facimus, ut, si quando aliquis ex prædictis casibus eisdem occurrat, ad Cardinalem Majorem Pœnitentiarium recurrere non prætermittant, cui a Nobis opportuna, & necessaria remedia demonstrabuntur, ac præscribentur.

§. III.

De Facultatibus Minorum Pœnitentiariorum circa vota, contentis in Constitutione Convocatis.

De Votis Sanctæ Sedi reservatis.

§. 40. Dum Jubilæi Annus a Prædecessore nostro Alexandro Papa VI. celebratus fuit, quemadmodum apud Bzovium *ad Annum Christi* 1500. *num.* 5. videre est, inter alias petitiones, quas Pœnitentiarii Minores Pontifici obtulerunt, ea, quæ sequitur, ordine undecima est: *Commutatio omnium Votorum, dempto Continentiæ, aut Religionis solemni.* Licet

anche all'esempio d'altri nostri Predecessori, nella nostra Costituzione, di cui ora trattiamo, al *n.* IV., abbiamo data ai detti Penitenzieri l'autorità di assolvere dalle censure anche riservate *in Bulla Cœnæ* al Sommo Pontefice ed alla Sede Apostolica, e di più *ab omnibus peccatis & excessibus quantumcumque gravibus & enormibus.* Ed inoltre al *n.* XXXIII. abbiamo dichiarato, restar illese e nel suo vigore anche nell'Anno Santo le altre facoltà, o concedute, o che si concederanno ad essi dal Cardinale Maggiore Penitenziere.

§. 38. Conforme abbasso dirassi, non s'intende mai conceduta l'autorità di assolvere dall'Eresia estrinsecata, ancorchè le parole dell'Indulto siano generali e generalissime, se l'Eresia espressamente ed individualmente non è nominata. Nelle Facoltà concedute da Noi per l'Anno Santo ai Penitenzieri, il caso dell'eresia estrinsecata viene espressamente nominato al *n.* VII., ove però la Facoltà d'assolvere dalle censure incorse per l'eresia formale esterna, viene ristretta dentro certi confini, a' quali il Penitenziere dee star attento, per non fare quello, che non ha autorità di fare.

§. 39. Del Confessore, che resta privo dell'autorità d'assolvere la persona complice nel peccato turpe e di disonestà contra il sesto Precetto, anche in tempo di Giubbileo, si parlerà più abbasso; terminando il punto delle Facoltà, che si danno nell'Anno Santo ai Penitenzieri minori sopra l'assolvere dai peccati e dalle censure, con avvertirli a leggere la nostra Costituzione sopra le Facoltà del Cardinale Maggior Penitenziere, e dell'Officio della Penitenzieria; potendo bene comprendere dalla detta lettura, esser a loro vietato, non ostante l'ampiezza delle parole della concessione, e non ostante quanto loro fosse stato comunicato, o loro fosse per comunicarsi dallo stesso Cardinale Sommo Penitenziere, tutto ciò, che al sopradetto Cardinale vien proibito nella Costituzione. Per esempio, se il Cardinale Maggior Penitenziere non può assolvere *in occultis etiam in foro conscientiæ* chiunque, vivente il Romano Pontefice, ha fatto trattati, unito voti, o fatto patti in ordine all'elezione del di lui Successore, o pure chi con Astrologia Giudiziaria, o per se, o per mezzo d'altri, ha fatta ricerca dello stato della Repubblica Cristiana, o della vita e morte del Papa vivente; molto meno potrà assolverlo il minor Penitenziere. La Costituzione incomincia: *Pastor bonus*, ed è la 95. *nel nostro Bollario al tom.* 1., che ben letta e considerata, può servire di gran lume ai Penitenzieri minori: A'quali in oltre facciamo sapere, che succedendo loro qualcheduno de'predetti casi, non lascino di ricorrere al Cardinale Sommo Penitenziere, a cui saranno da Noi insinuati e prescritti i rimedj opportuni, e necessarj.

§. III.

Delle Facoltà de' Minori Penitenzieri circa i Voti, *contenute nella Costituzione* Convocatis.

§. 40. Nell'Anno Santo celebrato da Alessandro VI, come può vedersi appresso il Bzovio *ad Annum Christi* 1500. *num.* 5. fra le altre domande, che i Penitenzieri Minori fecero al Pontefice, l'undecima in ordine è la seguente: *Commutatio omnium Votorum, dempto Continentiæ, aut Religionis solemni.* Ma ancorchè ciò loro fosse stato in quel tempo conceduto,

Licet autem tunc temporis id illis concessum fuerit, certum tamen est, subsequentibus temporibus nihil aliud facultatis ipsis tributum esse, quàm ut omnia Vota simplicia, etiam Apostolicæ Sedi reservata, in alia pia Opera commutare dispensando possent.

ceduto, certa cosa si è, che ne' tempi susseguenti altro non è stato loro accordato, che l'autorità di commutare, dispensando, in altre opere pie, tutti i Voti semplici, anche riservati alla Sede Apostolica.

§. 41. Quod idem est ac si dicatur, ipsos potestatem dispensandi in Votis solemnibus Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ in solemni Religiosa Professione, sive in Ordinis Sacri susceptione emissis, minime habere: Hæc autem sola solemnia Vota sunt; quum alia omnia Vota, licèt publicè facta, simplicia Vota sint, secundùm Bonifacii VIII. Decretalem, *cap. unic. de Voto, & Voti redemptione, in sexto*; & communem Auctorum sententiam *apud Pontas in verbo Votum, in princip.*, posse vero è contrario omnia alia simplicia Vota, licèt Sanctæ Sedi reservata, in alia pia opera, dispensando, commutare.

§. 41. Che è lo stesso, che dire, non poter essi dispensare ne' Voti solenni di Castità, Povertà, ed Obbedienza, solennizzati colla Professione Religiosa, o col ricevimento dell'Ordine Sacro, essendo questi i soli Voti solenni; ed essendo tutti gli altri Voti, Voti semplici, ancorchè fatti pubblicamente; secondo la Decretale di Bonifazio VIII. *cap. unic. de Voto, & Voti redemptione, in sexto*, ed il comune sentimento degli Autori *appresso il Pontas, in verb.* Votum, *in princip.*: Potere per lo contrario commutare, dispensando, in altre opere pie tutti gli altri semplici Voti, benchè riservati alla Santa Sede.

§. 42. Sanctus Thomas 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 12. *ad tertium* duorum dumtaxat simplicium Votorum Summo Pontifici reservatorum mentionem facit, *Continentiæ, & Peregrinationis Terræ Sanctæ*; idcirco autem duorum prædictorum tantùm Sanctum Doctorem mentionem fecisse putandum est, quia suo forsan tempore illa duo solùm reservata Sanctæ Sedi fuerant. Crevit postea simplicium Votorum numerus, quæ Pontifici sunt reservata; ea autem, sicut unicuique probe notum est, Vota sunt Religionem ingrediendi, perpetuam continentiam servandi, peregrinationis ad Sanctam Urbem Jerusalem, ad Sanctuarium Sancti Jacobi de Compostella, item ad Urbem Romam visitandi gratiâ Basilicas Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli; sive id ex consuetudine ortum sit, sive ex subsequenti Canonica dispositione Sixti P. IV. registrata in cap. *Et si Dominici cap.* 5. *de pœnit. & remiss. inter Extravagant. communes.* Alii sunt, qui inter Vota Summo Pontifici reservata, Votum adjungunt visitationis Sanctæ Domus Lauretanæ; verùm hujusce rei nulla probatio occurrit. Alii denique in hac Classe omnia perpetua Vota reponunt; id quod errori locum præbere potest, nisi aliquid addatur; Propositio enim intelligi debet de solo Voto perpetuo, quo quis Episcopatum acceptans, obligationem suscipit animarum sibi commissarum curam retinendi, juxtà Responsum Innocentii III. *in cap. nisi cum pridem, de renuntiatione*, ac probatiorum Theologorum Doctrinam, quemadmodum apud Sylvium *in* 2. 2. *D. Thom. quæst.* 8. *art.* 12. *concl.* 2. videre est.

§. 42. S. Tommaso 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 12. *ad tertium*, non fa menzione che di due Voti semplici riservati al Papa, *Continentiæ, & Peregrinationis Terræ Sanctæ*; e dei predetti due soli il Santo avrà fatta menzione, perchè nel suo tempo quei due soli saranno stati i riservati alla Santa Sede. E' dipoi cresciuto il numero de' semplici Voti riservati al Papa, che, come ognuno ben sa, sono i Voti d'entrare in Religione, di perpetua Continenza, di Pellegrinaggio a Gerusalemme, al Santuario di S. Giacomo di Galizia, ed a Roma per visitare le Basiliche de' Santi Apostoli Pietro, e Paolo: o ciò provenga dalla consuetudine, o pure anche dalla susseguente Canonica disposizione registrata *nel Cap. Etsi Dominici* di Sisto IV. *cap.* 5. *de Pœnitentiis & Remissionibus, inter Extravagantes communes.* Altri fra i Voti riservati al Sommo Pontefice aggiungono quello di visitare la Santa Casa di Loreto; ma di ciò non v'è prova veruna. Altri finalmente in questa classe pongono tutti i Voti perpetui, il che può cagionare equivoco, se non vi si aggiunge qualche cosa; dovendosi la proposizione intendere del solo Voto perpetuo, con cui uno, accettando il Vescovado, s'obbliga a ritenere la Cura delle anime a lui commesse, secondo la risposta d'Innocenzo III. *in cap. Nisi cum pridem, de renuntiatione*, e la dottrina de' più accreditati Teologi, come può vedersi nel Silvio *in* 2. 2. *D. Thomæ quæst.* 8. *art.* 12. *concl.* 2.

De' Voti confermati con giuramento.

§. 43. Super eo, quod hactenus dictum est, nulla, quod sciamus, extitit Controversia. Controversia autem, quæ aliàs excitata est, ea fuit, num videlicet Pœnitentiarius, qui facultatem absolvendi a Votis simplicibus habet, etiam de quinque Sedi Apostolicæ reservatis loquendo, possit hac auctoritate uti, quando Vota juramento confirmata sunt. Quod quidem alii eum posse crediderunt, docente S. Thoma 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 8. arctius esse vinculum Voti, quàm juramenti, ac proinde, cum Pœnitentiarius auctoritatem habeat absolvendi a Voto, dici debere, eumdem habere etiam auctoritatem absolvendi a Voto per juramentum confirmato. Alii autem contra senserunt; quia, cùm in Voto per juramentum confirmato, duo diversa vincula insint, alterum, quod oritur ex Voto, alterum quod ex juramento; qui habet auctoritatem solvendi unum, non habet item auctoritatem alterius dissolvendi, nisi individualiter eidem concedatur; cujus rei argumentum desumitur ex eo, quod qui per vim coactus Votum fecit, non tenetur illud adimplere; verumtamen ad idem implendum obligatur, si ipsum juramento confir-

§. 43. Sopra il detto fin qui, non v'è stata, che sappiamo, veruna controversia. La controversia, che altre volte si è eccitata, è stata, se il Penitenziere, che ha la facoltà d'assolvere dai Voti semplici, parlando anche dei cinque riservati alla Sede Apostolica, possa prevalersi di quest'autorità, quando i Voti sono stati confermati con giuramento. In essa alcuni hanno creduto di sì; insegnando S. Tommaso 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 8., che è più stretto il legame del Voto, che quello del giuramento; e che però avendo il Penitenziere l'autorità d'assolvere dal Voto, dee dirsi, che l'abbia ancora d'assolvere dal Voto confermato con giuramento. Altri poi hanno creduto di nò; perchè nel Voto confermato con giuramento, essendovi due legami diversi, uno che nasce dal Voto, l'altro dal giuramento, chi ha l'autorità di disciorne uno, non ha l'autorità di sciorre l'altro, se non gli è individualmente conceduta; del che è una forte congettura il vedere, che chi per forza ha fatto un Voto, non è obbligato ad adempirlo; essendo però obbligato ad adempirlo, se lo ha confermato con giuramento; ed altresì il vedere, che chi ha promesso di

confirmaverit; similique ratione, si quis promisit solvere usuras, non tenetur eas solvere, cùm tamen ad earum solutionem adstringatur, si promissionem juramento confirmaverit, juxta Decretalem: *Debitores, de Jure jurando.*

§. 44. Eorum Auctorum nomina, qui tam pro una, quam pro altera stant opinione, videri possunt in Leandro *part.* 1. *Tract.* 5. *de Sacramento Pœnitentiæ disputat.* 14. *quæst.* 101. Azorius porro *Institut. moral. tom.* 1. *lib.* 11. *cap.* 10. *quæst.* 2. utriusque opinionis fundamenta refert, atque ad extremum illi adhæret, quæ habenti auctoritatem absolvendi a Votis, potestatem denegat id faciendi, tum cum Vota juramento confirmata sunt. P. Sirus *de Facult. Minor. Pœnitent. par.* 1. *cap.* 6. *dub.* 4. Facultatem ad commutanda Vota concessam, Vota etiam Jurejurando confirmata comprehendere affirmat. Nos autem ad omnem controversiam removendam, inter Facultates Pœnitentiariis Minoribus pro Anno Sancto concessas, §. 8. hujusce Constitutionis nostræ, illam etiam auctoritatem dedimus, non solùm ut possent Vota simplicia, etiam Sanctæ Sedi reservata, in alia pia Opera, dispensando, commutare; verùm & illud adjecimus, ut id ipsum circa illa Vota facere possent, quæ Jurejurando confirmata sunt: *Omnia, & singula simplicia Vota etiam Sedi Apostolicæ reservata, etiam jurata, commutare, dispensando, possint in alia pia opera;* quod quidem a Nobis etiam in citata Constitutione: *Paster bonus*, super Facultatibus Cardinalis Majoris Pœnitentiarii factum est, in qua agendo de auctoritate, quæ ipsi concedebatur, Vota simplicia Sanctæ Sedi reservata in alia pia Opera, dispensando, commutandi, verba, quæ sequuntur, adjecimus: *tametsi privato juramento confirmata.* Pro exemplo nobis fuit circa præmissa, id quod a Prædecessore nostro Gregorio Papa XIII. erga PP. Societatis Jesu præstitum fuit. Horum Confessariis Ordinariis ab eorumdem Superioribus deputatis, & ab Ordinariis approbatis Paulus III. Facultatem commutandi Vota concesserat, iis exceptis, quæ Sanctæ Sedi reservata erant; cum vero dubitatum esset, num prædicta Facultas Vota comprehenderet juramento confirmata; Gregorius XIII., salvâ Pauli III. exceptione, auctoritatem etiam ad Vota jurata extendit, sicut in Compendio Privilegiorum eorumdem *in verb. Commutatio* §. 1. videre est.

De commutatione Votorum.

§. 45. Operæ pretium est hic animadvertere, quod Facultates, de quibus hactenus pertractatum est, non sunt Facultates commutandi simpliciter, & absolute, verùm *commutandi dispensando*; cum commutatio, & dispensatio, res inter se diversæ sint. Nam Dispensatio obligationem Voti tollit, sine ulla alia subrogatione; at simplici commutatione non extinguitur obligatio Voti, verùm materia Voti transfertur in aliam materiam, quæ ipsi subrogatur. Pater Sirus in suo Opere superiùs allegato *part.* 1. *cap.* 6. *dub.* 2. observat, totum id, quod Pœnitentiario Facultatis attribuitur, in commutatione mixta cum aliqua dispensatione consistere; quodque, sicut sola ac simplex commutatio subrogationem exigeret in materiam majorem, aut saltem æqualem, sic commutatio mixta cum dispensatione, capax est alicujus moderatæ inæqualitatis inter materiam Voti, & materiam subrogatam: *Ut principale*, scribit præfatus Auctor, *ponitur* Commutare, *& ut accessorium jungitur* Dispensando, *ita ut esse debeat essentialiter commutatio, quæ de sui natura est in majus, vel in æquale, & per accessoriam dispensationem a rigore naturæ suæ* ali-

di pagare le usure, non è obligato a pagarle; restando però obligato al pagamento, se l'ha confermato col giuramento, giusta la Decretale: *Debitores, de Jure jurando.*

§. 44. I nomi degli Autori favorevoli o all' una, o all'altra opinione, possono vedersi nel Leandro *part.* 1. *Tract.* 5. *de Sacramento Pœnitentiæ disputat.* 14. *quæst.* 101. L'Azorio poi *Instit. moral. tom.* 1. *lib.* 11. *cap.* 10. *quæst.* 2. riferisce i fondamenti dell'una, e dell'altra opinione, aderendo in ultimo a quella, che nega a chi ha l'autorità d'assolvere dai Voti, il poter ciò fare, quando sono confermati con giuramento. Il P. Siro *de Facultatibus Minorum Pœnitentiariorum part.* 1. *cap.* 6. *dub.* 4. vuole, che la Facoltà data per commutare i Voti, comprenda ancora i Voti giurati. E Noi, per torre ogni controversia, fra le Facoltà date ai Minori Penitenzieri nell'Anno Santo al §. 8. di questa nostra Costituzione, non solo abbiamo loro data quella di poter commutare, dispensando, in altre opere pie tutti i Voti semplici, anche riservati alla Santa Sede, ma vi abbiamo aggiunto, che lo possono fare, ancorchè siano confermati con giuramento: *Omnia, & singula simplicia Vota, etiam Sedi Apostolicæ reservata, etiam jurata, commutare, dispensando, possint in alia pia opera*: il che anche fu fatto da Noi nella citata nostra Costituzione: *Pastor bonus*, sopra le Facoltà del Cardinale Maggior Penitenziere; in cui, trattando dell'autorità, che se gli dava, di commutare, dispensando, in altre opere di pietà i Voti semplici riservati alla Santa Sede, aggiungemmo le seguenti parole: *tametsi privato juramento confirmata.* Ci è servito nel fare tutto ciò d'esempio il fatto di Gregorio XIII. coi Padri della Compagnia di Gesù. Il Pontefice Paolo III. aveva conceduto ai loro Confessori ordinarj, deputati dai loro Superiori, ed approvati dagli Ordinarj, la Facoltà di commutare i Voti, eccettuati quelli riservati alla Santa Sede. Essendosi dubitato, se la detta Facoltà comprendesse i Voti giurati; Gregorio XIII., salva l'eccezione di Paolo III., estese l'autorità anche ai Voti giurati, come può vedersi nel Compendio de' loro Privilegj *in verb. Commutatio* §. 1.

§. 45. Degno di considerazione si è, che le Facoltà, delle quali sin'ora si è trattato, non sono Facoltà di commutare semplicemente ed assolutamente, ma di *commutare dispensando*; essendo cose fra di loro diverse la commutazione, e la dispensa; togliendo la dispensa l'obbligo del Voto, senza verun'altra surrogazione; e non estinguendosi l'obbligazione del Voto colla semplice commutazione, ma trasferendosi la materia del Voto in un'altra materia, che ad essa si surroga. Il Padre Siro nella sua Opera di sopra allegata *part.* 1. *cap.* 6. *dub.* 2. osserva, che quanto si dà al Penitenziere, consiste in una commutazione mista con qualche dispensa; e che siccome la sola e semplice commutazione esigerebbe la surrogazione in una materia maggiore, o almeno uguale; così la commutazione mista colla dispensa, è capace di qualche moderata disuguaglianza fra la materia del Voto, e la materia surrogata: *Ut principale*, scrive il detto Autore, *ponitur* Commutare, *& ut accessorium jungitur* Dispensando, *ita ut esse debeat essentialiter commutatio, quæ de sui natura est in majus, vel in æquale, & per accessoriam dispensationem a rigore naturæ* suæ

aliquantisper recedat : ergo moderata , & non exorbitans , debet esse inæqualitas materiæ subrogatæ in commutatione Voti , cùm accessoria dispensatio sequi debeat naturam sui principalis , scilicet commutationis , ejus naturam non multum immutando ; ne quod accessoriè ponitur , locum habeat principalis , nempe plus dispensando , quàm commutando , quod esset contra intentionem Pontificis , qui facultatem dat Pœnitentiario , ut possit dispensando commutare , non commutando dispensare.

§. 46. Permultum ad rem, de qua agimus, duo illa faciunt exempla, quorum alterum Pontificis est Alexandri III. in sua Decretali : *Venientis, de Voto*, in qua valde gravibus de causis Clericum dispensat, qui Voto se obstrinxerat Hierosolymam proficiscendi ad Christi Domini Sepulchrum invisendum; Votum tamen in Eleemosynas commutans, eique injungens, ut per totum vitæ suæ tempus propriis sumptibus *tam in victu, quàm in vestitu* pauperem aleret, dummodo tamen ejus facultates ad onus hoc ferendum non impares essent. Alterum vero est Innocentii III. in Decretali : *Magnæ, eod. Tit.* in qua Episcopum Trœcensem ab adimplendo Voto dispensat, quod, licet improvide, fecerat item Hierosolymam se conferendi, eidem injungens, *ut omnes expensas, quas fuerat in eundo, morando, & redeundo facturus, alicui Religioso committat in necessarios usus Terræ illius*, idest Terræ Sanctæ, *sine diminutione qualibet transferendas*; tum autem labori, quem in itinere sustinere debuisset, aliorum laborum augmentum subrogans, quos ut pro servitio gregis sui susciperet mandavit : *Labores etiam laboribus recompenset, sollicitiùs instando vigiliis, devotiùs vacans orationibus, & jejuniis fortiùs se exercens, ac super grege suo vigilans sollicitudine Pastorali.*

§. 47. Verba illa, quæ non simplicem tantùm commutationem, verùm *commutationem cum dispensatione conjunctam* indicant, non solùm ad bonam regulam super dispensatione, & commutatione Votorum in alia pia Opera, utilia sunt; sed etiam difficultati, quæ oriri poterat, quæque aliàs inter Auctores exorta est, occasionem præcludunt; quæ quidem difficultas ex eo originem habuit, quod vel solum verbum *commutatio*, vel solum verbum *dispensatio* adhibitum sit; cùm alii quidem contenderent, quod potestas commutandi Vota non ferat secum potestatem super ipsis dispensandi, cum commutatio, ac dispensatio sint actus, quemadmodum dictum est, omnino distincti; alii vero docerent, quod nec ex facultate quidem concessa super Votis dispensandi, alia commutandi potestas deduci possit; cùm de potestate delegata agatur, quæ semper intrà præcisos limites in litteris Delegationis præscriptos restringi debet. Ita cum aliis multis Pignatellus *in suo Tractatu de Anno Sancto cap. 19. dub. 2. & 3.* ratiocinatur. Neque tandem defuere, qui de Anno Sancto agentes, docuerunt, concessam intelligi Facultatem commutandi, ac dispensandi in Votis, etiamsi neutra expressa foret. Verùm hujusmodi opiniones communiter reprobatæ ac rejectæ sunt, quemadmodum apud P. Viva *de Jubilæo quæst. 12. art. 1. num. 2.* & apud Constantinum *de Jubilæo Anni Sancti par. 3. cap. 1. §.* Potrebbe, *cum multis aliis seqq.* videre est. Quibus etiam præclusa opportunè via est per nominata sæpius a Nobis verba *commutare dispensando* in supradicto *§. 8. ac sequentibus* insertas.

sua aliquantisper recedat : ergo moderata , & non exorbitans , debet esse inæqualitas materiæ subrogatæ in commutatione Voti , cùm accessoria dispensatio sequi debeat naturam sui principalis , scilicet commutationis , ejus naturam non multum immutando ; ne quod accessoriè ponitur , locum habeat principalis , nempe plus dispensando , quàm commutando , quod esset contra intentionem Pontificis , qui Facultatem dat Pœnitentiario , ut possit dispensando commutare , non commutando dispensare.

§. 46. Moltò a proposito sono i due esempj, uno del Pontefice Alessandro III. nella sua Decretale : *Venientis, de Voto*, in cui dispensa per cause assai rilevanti un Chierico, che aveva fatto Voto di portarsi a Gerusalemme a visitare il Sepolcro del Signore, commutando però il Voto in limosine, ed ingiungendogli, che in tutto il tempo della sua vita mantenesse a spese proprie *tam in victu, quàm in vestitu* un poverello, purchè però le sue facoltà fossero in grado di poter sostenere questo peso. L'altro è d'Innocenzo III. nella Decretale : *Magnæ, eod. Tit.* in cui dispensa il Vescovo Trecense dall'adempimento d'un Voto fatto, benchè improvidamente, di portarsi pure a Gerusalemme, ingiungendogli, *ut omnes expensas, quas fuerat in eundo, morando, & redeundo facturus, alicui Religioso committat, in necessarios usus Terræ illius*, cioè di Terra Santa, *sine diminutione qualibet transferendas*; e surrogando alla fatica, che avrebbe fatta pel viaggio, l'accrescimento d'altre fatiche, che gl'impose di fare per servizio del suo Gregge : *Labores etiam laboribus recompenset, sollicitiùs instando vigiliis, devotiùs vacans orationibus, & jejuniis fortiùs se exercens, ac super Grege suo vigilans sollicitudine Pastorali.*

§. 47. Le parole, che indicano, non una semplice commutazione, ma una *commutazione unita colla dispensa*, non solo servono per ben regolare le dispense, e commutazioni de' Voti in altre opere pie, ma levano il corso ad una difficoltà, che poteva insorgere, ed altre volte è insorta fra gli Autori, e cagionata dall'essere stata adoperata la sola parola *commutazione*, o pure la sola parola *dispensa*; sostenendo alcuni, che la potestà di commutare i Voti non porta seco la podestà di dispensare in essi, essendo, come già si è detto, atti in tutto distinti, commutazione, e dispensa; insegnando altri, che nemmeno dalla Facoltà data di dispensare ne' Voti si possa dedurre la podestà di commutarli, trattandosi di podestà delegata, che deve esser sempre ristretta dentro i precisi confini della lettera della delegazione. Così con molti altri va discorrendo il Pignatello *nel suo Trattato dell'Anno Santo cap. 19. dub. 2. e dub. 3.* Trattando pure dell'Anno Santo, non è mancato chi ha scritto, intendersi data la Facoltà di commutare, e di dispensare ne' Voti, ancorchè nè l'una, nè l'altra si fosse ro espresse. Ma queste sono opinioni communemente riprovate, come può vedersi nel Viva *de Jubilæo quæst. 12. art. 1. num. 2.*, e nel Costantini *del Giubbileo dell'Anno Santo part. 3. cap. 1. §.* Potrebbe, *con molti altri sgg.* Ed a queste pure si leva il corso coll'aver inserito nel sopradetto §. 8., e ne' seguenti, circa le Facoltà date ai Penitenzieri sopra i Voti, le più volte nominate parole, *commutare, dispensando*.

§. IV.

De Facultatibus super Dispensationibus, *quæ continentur in Constitutione :* Convocatis.

De Facultate dispensandi super Irregularitate etiam cum Clericis in Minoribus Ordinibus constitutis.

§. 48. QUi aliquâ Canonici Juris, ac Moralis Theologiæ vel mediocri cognitione imbutus est, duas hasce controversias procul dubio non ignoraverit; quarum una est, num sub nomine Censuræ comprehendatur Irregularitas, quæ oritur ex delicto; altera verò, utrum qui censuram incurrit, idest aut excommunicationem, aut suspensionem, aut interdictum, cum sit in Minoribus Ordinibus constitutus, susceptos Ordines solemniter exercens, incurrat irregularitatem. Oritur prima quæstio ex intelligentia Decretalis : *Quærenti, de verbor. significat.*, ubi interrogatus Summus Pontifex, quid sub censuræ nomine comprehendatur, respondit, quod comprehenditur interdictum, suspensio, & excommunicatio; quo non obstante, Gonzalez *in Comment. ad dict. textum* contendit, quod sub nomine censuræ etiam irregularitas ex delicto comprehendatur. Contrariam tamen sententiam tuentur Suarez, Molina, Trullengus, Filliucius, Reginaldus, aliique complures. Altera verò controversia oritur ex Decretalibus, quæ leguntur sub Tit. *de Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante*, in quibus etiamsi legatur, quod qui ligatus excommunicatione minori celebrat, graviter peccat, sed non incurrit irregularitatem; quæ tamen incurritur ab eo, qui excommunicatione majori ligatus, Sacerdos cum sit, celebrat, vel in ordine Subdiaconatus, vel Diaconatus constitutus, Subdiaconi, aut Diaconi functiones exercet, dummodo sciat, se incurrisse in censuram, aut non ignoret ignorantiâ crassâ, supinâ, aut erroneâ; nulla tamen ex iis est, quæ de Clerico excommunicatione majori excommunicato, non in Sacris Ordinibus, sed in Minoribus constituto, loquatur, & quæ eum irregularem declaret, si susceptos Ordines solemniter exercet. Navarrus, Avila, cum aliis multis ejus sententiæ sunt, quod in prædicto casu Irregularitas non incurratur. Contra verò Pirhing. *ad lib. 5. Decretal. tit. 27. §. 6.*, Anacletus *ad eundem titulum Decretal. num. 21. & 22.*, & Fagnanus, *in cap.* Si quis Presbyter *a num. 2. usque ad fin. de Clerico excommunicato ministrante*, eundem Irregularitatem incurrere affirmant; atque hic quidem postremus, talem esse Pœnitentiariæ, & Congregationis Concilii sententiam adjungit.

§. 49. Ex hisce controversiis dubia duo exoriri poterant : primum, utrum cum Pœnitentiariis *n.* IV. Facultas absolvendi *a quibuscumque sententiis excommunicationis, aliisque Ecclesiasticis censuris* attributa sit, concessa etiam ipsis intelligeretur auctoritas absolvendi *in occultis*, & quod ad forum conscientiæ, ab irregularitatibus *ex delicto* contractis, exceptâ tamen illâ semper, quæ provenit ex homicidio voluntario; quoniam juxta quorumdam opinionem irregularitates *ex delicto* sub Censuræ nomine comprehenduntur. Alterum autem, num, cum data esset minoribus Pœnitentiariis Facultas absolvendi Sacerdotes, & alios in Sacris Ordinibus constitutos, ab irregularitate contracta *ob violationem censurarum*, pro illis etiam data intelligeretur, qui sunt in minoribus Ordinibus constituti.

§. 50. Gonzalez in Commentariis ad citatam Decretalem *Quærenti, de verbor. significat.* licet opinionis eorum asseccla sit, qui sub Censuræ nomine irregularitatem ex delicto compre-

§. IV.

Delle Facoltà sopra le Dispense, contenute nella Costituzione : Convocatis.

§. 48. CHi ha qualche tintura del Diritto Canonico, e della Morale Teologia, sarà senza dubbio informato delle due controversie; una, se sotto nome di censura si comprenda l'irregolarità, che nasce dal delitto; l'altra, se chi ha incorsa la censura, cioè o la scomunica, o la sospensione, o l'interdetto, essendo costituito negli Ordini Minori, solennemente esercitando gli Ordini ricevuti, incorra l'irregolarità. Nasce la prima questione dalla intelligenza della Decretale : *Quærenti, de verbor. significat.*, ove interrogato il Sommo Pontefice, cosa si comprenda sotto il nome di censura, risponde, che si comprende l'interdetto, la sospensione, e la scomunica; il che non ostante, il Gonzalez *in Commentar. ad dictum textum* sostiene, che sotto nome di censura si comprende ancora l'irregolarità *ex delicto*; essendo però di sentimento contrario il Suarez, il Molina, il Trullengo, il Figliuccio, il Reginaldo, e molti altri. Nasce poi la seconda controversia dalle Decretali registrate sotto il Titolo *de Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante*; nelle quali benchè si legga, che chi celebra legato di scomunica minore, gravemente pecca, ma non incorre irregolarità; che però s'incorre da chi è legato di scomunica maggiore, ed essendo Sacerdote celebra, o costituito nell'ordine del Suddiaconato, o Diaconato, fa le funzioni di Subdiacono, o di Diacono, purchè sappia d'essere incorso nella censura, o non l'ignori con ignoranza crassa, supina, o erronea; non ve n'è però veruna, che parli del Chierico scomunicato di scomunica maggiore, non costituito negli Ordini Sacri, ma negli Ordini minori, che lo dichiari irregolare, se solennemente esercita gli Ordini ricevuti. Il Navarro, l'Avila, e molti altri sono di sentimento, che nel detto caso non s'incorra irregolarità. Per lo contrario il Pirhing. *ad lib. 5. Decretal. tit. 27. §. 6.*, l'Anacleto *ad eumdem titulum Decretal. num. 21. & 22.*, ed il Fagnano *in cap.* Si quis Presbyter *a num. 2. usque ad fin. de Clerico excommunicato ministrante*, vogliono, che incorra l'irregolarità; e quest'ultimo aggiugne, che questo è il sentimento della Penitenziaria, e della Congregazione del Concilio.

§. 49. Da queste controversie potevano originarsi due dubbj : il primo, se, essendosi data ai Penitenzieri nel *n.* IV. la Facoltà d'assolvere *a quibuscumque sententiis excommunicationis, aliisque Ecclesiasticis censuris*, s'intendesse data ad essi anche l'autorità d'assolvere *in occultis*, e pel foro della coscienza, dalle irregolarità contratte *ex delicto*, eccettuata però sempre quella, che proviene dall'omicidio volontario; giacchè, secondo l'opinione d'alcuni, le irregolarità *ex delicto* si comprendono sotto il nome di Censura. Il secondo, se essendosi data ai Penitenzieri minori la Facoltà d'assolvere i Sacerdoti e gli altri costituiti negli Ordini Sacri dall'irregolarità contratta *ob violationem censurarum*, s'intendesse anche data per quelli, che sono costituiti negli Ordini minori.

§. 50. Il Gonzalez ne' Commenti alla citata Decretale *Quærenti, de verbor. significat.*, benchè sia seguace dell'opinione di quelli, che vogliono, comprendersi l'irregolarità *ex*

hendi volunt; attamen proteſtatur, quod ſi per Jubilæum Facultas datur abſolvendi ab omnibus cenſuris, non illa intelligitur conceſſa abſolvendi ab irregularitate *ex delicto*, quum hæc ſpeciali mentione digna ſit, & difficiliùs remitti conſueverit. Ad omnes haſce diſputationes evitandas, duæ claſſes conſtitutæ ſunt, altera Cenſurarum, altera Irregularitatum. In priori verbum *abſolutionis* adhibitum eſt, in poſteriori vox *diſpenſatio*, cum hæc propria loquendi forma ſit ex Sacro Concilio Tridentino deſumpta *ſeſſ. 24. cap. 6. de Reform.* Ex quo quidem ſatis manifeſtum fit, quod, quidquid ſit de ea controverſia, num ſub nomine cenſuræ irregularitas *ex delicto* comprehendatur, cum Nos cenſuras ab irregularitate ſeparaverimus, cumque, reſpectu irregularitatis, Pœnitentiariis minoribus non niſi Facultatem dederimus diſpenſandi ab irregularitate *ob violationem cenſurarum*, idque per vocem *dumtaxat*, hinc alia omnis irregularitas, ſive ex delicto, ſive ex defectu, excluditur. Et quamquam ibi non niſi Sacerdotes, & in Sacris Ordinibus conſtituti nominentur; unuſquiſque tamen per ſe ſatis intelligere poteſt, ſi, eo conceſſo, quod eſt majus, conceſſum intelligitur quod minus eſt, nequaquam vetitum eſſe Pœnitentiariis, quibus data eſt facultas diſpenſandi cum Sacerdotibus aut in Sacris Ordinibus conſtitutis, ſuper occulta irregularitate *ob violationem cenſurarum* contracta, quò minus eâdem facultate utantur cum Clericis, qui in minoribus Ordinibus ſunt conſtituti.

delicto, ſotto nome di Cenſura, ſi proteſta però, che, ſe nel Giubbileo ſi dà la Facoltà d'aſſolvere da tutte le cenſure, non s'intende data quella d'aſſolvere dall'irregolarità *ex delicto*, eſſendo queſta una coſa degna di ſpeciale menzione, e più difficile da eſſer proſciolta. Per uſcire da tutte queſte diſpute, ſi ſono fatte due claſſi, una delle cenſure, e l'altra delle irregolarità; nella prima ſi è adoprata la parola *aſſoluzione*; nella ſeconda ſi è adoprata la parola *diſpenſa*: eſſendo queſto il linguaggio proprio ricavato dal Sacro Concilio di Trento *Seſſ. 24. cap. 6. de Reform.* Il che dà abbaſtanza a divedere, che, ciò che ſiaſi delle diſpute, ſe ſotto nome di cenſura ſi comprenda l'irregolarità *ex delicto*, avendo Noi ſeparate le cenſure dall'irregolarità, e riſpetto all'irregolarità non avendo dato ai Penitenzieri minori, che le Facoltà di diſpenſare dall'irregolarità *ob violationem cenſurarum*, colla parola *dumtaxat*, ciò eſclude ogni altra irregolarità o per altro delitto, o per difetto. E benchè ivi non ſiano nominati, che i Sacerdoti, ed i coſtituiti degli Ordini Sacri, ciaſchéduno però può abbaſtanza conoſcere, che, ſe, conceſſo il più, s'intende conceſſo il meno, non reſta vietato ai Penitenzieri, a cui ſi dà l'autorità di diſpenſare ſopra l'irregolarità contratta *ob violationem cenſurarum* co' Sacerdoti o coſtituiti negli Ordini Sacri, purchè ſia occulta, il ſervirſi della ſteſſa autorità, co' Chierici coſtituiti negli Ordini minori.

Delle altre Facoltà di diſpenſare.

§. 51. Sequuntur aliæ Facultates diſpenſandi in foro conſcientiæ, & in caſibus occultis, quæ minoribus Pœnitentiariis occaſione Jubilæi conceduntur. Quod verò ad haſce pertinet, nihil aliud hic inculcandum eſt, niſi ut ab eiſdem attentè conſideretur, quàm ipſis, & quibus terminis concluſam concedatur, ne de miniſterio ſuo in præjudicium animarum ſuorum Pœnitentium malè geſto ante Dei Tribunal rei fiant.

§. 51. Proſieguono le altre Facoltà di diſpenſare pel foro della coſcienza, e ne' caſi occulti, che ſi danno ai Penitenzieri minori nell'occaſione del Giubbileo: ed in ordine a queſte non v'è altro da inculcare, ſe non che da eſſi attentamente ſi conſideri, quanto, ed in quali termini vien loro conceduto, per non renderſi rei nel Tribunale di Dio di non aver bene uſato il loro miniſtero, in pregiudizio delle anime de' penitenti.

Della diſpenſa, e commutazione delle Viſite ingiunte delle quattro Baſiliche.

§. 52. Facilè evenire poteſt, ut Advenæ, qui conſequendi causâ Indulgentiam Anni Sancti ſeſe Romam contulerunt, ſive ob magnam paupertatem, ſive alia urgenti de cauſa, tamdiu morari non poſſint, ut quindecim viſitationum Baſilicarum numerum compleant; quemadmodum fieri etiam poteſt, ut Romani, aut alii Urbis incolæ, ſive ob morbum, ſive ob aliud legitimum impedimentum, eaſdem Baſilicas per vices triginta viſitare non poſſint. Hac de cauſa *n.* XX. Conſtitutionis Noſtræ noviſſimè indicatæ, Pœnitentiariis minoribus auctoritas eſt attributa, quo ad Advenas, quindecim viſitationes Baſilicarum ad tres ſaltem reducendi, aut viſitationes ipſas in alia pia opera commutandi; quo autem ad Romanos, ceteroſque Urbis incolas, ſequenti *n.* XXI. conceſſa ipſis auctoritas eſt triginta viſitationes in alia pia opera commutandi, quæ ab impeditis adimpleri poſſint, ipſorum Pœnitentiariorum conſcientiam onerando, ne prædictis Facultatibus abutantur.

§. 52. Facile da ſuccedere è il caſo, che i Foraſtieri venuti a Roma per conſeguire l'Indulgenza dell'Anno Santo, non poſſano, o per la gran povertà, o per altra cauſa urgente, trattenerſi per fare quindici volte la viſita delle Baſiliche; ed anche è facile il caſo de' Romani, ed Abitatori di Roma, che per malattia, o per altro legittimo impedimento, non poſſano viſitare trenta volte le Baſiliche; però nel *n.* XX dell'ultima accennata noſtra Coſtituzione ſi è dato ai Penitenzieri minori, quanto ai Foraſtieri, l'autorità o di ridurre le quindici viſite delle quattro Baſiliche a tre, o pure il commutare le viſite in altre opere pie; e quanto ai Romani ed Abitatori di Roma, nel ſeguente *n.* XXI. ſi è loro data l'autorità di poter commutare le trenta viſite in altre opere pie, che poſſano dagli impediti adempirſi, incaricando la coſcienza de' Penitenzieri a non abuſarſi delle predette Facoltà.

§. 53. Hujuſmodi autem auctoritas tum quo ad Romanos, tum quo ad Advenas, ad viſitationes Baſilicarum reſtringitur, ac proinde ad alia opera injuncta nec poteſt, nec debet extendi; exempli gratiâ ad Confeſſionem, ad Communionem, aut etiam ad preces, quæ a Baſilicarum viſitatione ſeparari poſſunt. Quapropter controverſiæ illi, ac diſputationi, quæ inter Doctores habetur, non eſt amplius locus, num videlicet in Jubilæis, injuncta Confeſſionis, & Communionis opera etiam quoad perſonas ſacræ Communionis capaces, in alia pia opera commutari poſſint. De hac contro-

§. 53. Queſta autorità, e quanto ai Foreſtieri, e quanto ai Romani, è riſtretta alla viſita delle Baſiliche, e però non può, nè deve eſtenderſi alle altre opere ingiunte, per eſempio alla Confeſſione, alla Communione, ed anche alle Orazioni, che poſſono ſepararſi dalla viſita delle Baſiliche. Per lo che ceſſa la controverſia, o ſia la diſputa, che ſi fa dai Dottori, ſe ne' Giubbilei poſſano commutarſi in altre opere pie le opere ingiunte della Confeſſione e Comunione, anche in perſone capaci della ſacra Comunione. Di queſta controverſia trattano il Cardinal de Lugo *Diſput.* 27. *de Pœnit.* ſect.

controversia tractant Cardinalis de Lugo *Disput.* 27. *de Pœnit. sect.* 7. *num.* 118. *tom.* 1., Leander *de sacram. Pœnit. tract.* 5. *quæst.* 95., La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *de Indulg. num.* 1442. Constantinus in suo de Anno Jubilæi Tractatu *part.* 3. *cap.* 4. *pag.* 204. *& seq.* animadvertit, quod, cum Facultas commutandi ad visitationes Basilicarum restringatur, non solum ea ad commutationem aliorum operum injunctorum, sicut modo innuimus, extendi non potest; verum ulterius quod commutatio ipsa nequaquam fieri debet in alia opera, licet pia, ad quæ pœnitens ex alio titulo esset obligatus. Quæstio sanè inter Scriptores est, utrum quis Indulgentiam consequi possit, opera aliqua faciendo, ad quæ ex alio titulo obligatur. Exempli gratiâ, utrum, cum inter opera injuncta eleemosyna præscripta sit, sufficiat ad consequendam Indulgentiam, pro eleemosyna tantum pauperi dare, quantum quis eidem jam dare teneretur ratione justitiæ; sive posito quòd quis, vigore alicujus Testamenti, aliquid in subsidium pauperum erogare teneretur, an is, hujusmodi faciendo eleemosynam, possit eam habere pro implemento illius, quæ inter opera sibi ad consequendam Indulgentiam injuncta comprehensa foret. Id hac quæstione, sicut in ceteris omnibus, alii affirmant, alii negant; quemadmodum apud Benzonium *de Anno Jubilæi lib.* 5. *dub.* 30. videre est. Sed illa verior opinio esse videtur, quod acquiri nequeat Indulgentia per opus, ad quod præstandum ex alio titulo quis obligatur, nisi qui Indulgentiam concedit, nominatim dicat, quod per prædictum opus acquiri possit: id enim sæpe contingit, cum inter injuncta opera trium dierum jejunium præscribitur, ac dies nominatim indicando, exempli gratiâ dicitur, quod esse debeant tres dies quatuor temporum Septembris. Ita cum aliis multis Passerinus *de Indulgentiis quæst.* 41. distinguit, cum quo P. Theodorus *de Indulgentiis tom.* 1. *cap.* 10. *art.* 6. concordat. Verùm, etiamsi id in ipsis, quas expressimus, rerum circumstantiis locum habeat; non tamen ad præsentem rem nostram applicari potest, in qua de commutatione visitationum Basilicarum in alia pia opera sermo est; cum hæc commutatio non possit fieri in alia pia opera, ad quæ pœnitens ex alio titulo obligaretur. Agitur enim de subrogatione; & cum pro constanti regula habeatur, id quod subrogatur, ejusdem qualitatis, ac naturæ esse debere, cujus est opus ipsum, cui fit subrogatio; sequitur inde, quod, quoniam visitatio Basilicarum non erat opus, ad quod præcepto ullo quis obligaretur, sed novum onus ad consequendam Indulgentiam impositum; ejusdem speciei ac naturæ esse debet etiam opus, quod in locum ipsius subrogatur.

§. 54. Ita sapienter differit Constantinus *loco citato*, qui quidem illud etiam adjungit, nequaquam licitum esse Pœnitentiariis, salvâ eorum conscientiâ, numerum visitationum Basilicarum imminuere, aut in alia pia opera commutare, nisi impedimentum verè adsit, aut moralis impotentia visitationes prædictas faciendi.

§. 55. Universam hanc materiam S. Caroli Borromæi monito absolvamus, quod in suis Instructionibus ad Confessarios §. 16. habetur: ipsa Sancti Cardinalis verba apponimus, quæ quidem ad propositum nostrum, tam quoad Facultates super dispensationibus, quàm quoad eas, quæ commutationes Votorum respiciunt, sufficientia fuissent, nisi diversitas ac multiplicitas sententiarum inter scriptores, rem Nos fusiùs persequi coëgisset: *Confessarius, qui aliquod Privilegium, Facultatem, & Auctoritatem habet illorum Vota commutandi, qui sibi* confi-

sect. 7. *num.* 118. *tom.* 1., il Leandro *de Sacram. Pœnit. tract.* 5. *quæst.* 95., la Croix *lib.* 6. *part.* 2. *de Indulgentiis num.* 1442. Avverte il Costantini nel suo Trattato dell'Anno Santo *par.* 3. *cap.* 4. *pag.* 204. *e seg.*, non solo che, essendo ristretta la Facoltà di commutare alla visita delle Basiliche, non può estendersi alla commutazione delle altre opere ingiunte, come poc'anzi abbiamo accennato; ma in oltre, che non si dee fare la commutazione in altre opere, benchè pie, alle quali il penitente fosse per altro titolo obbligato. Si fa fra gli Scrittori una questione, se possa taluno guadagnare l'Indulgenza, facendo alcune opere, che per altro titolo è obbligato di fare; per esempio, se, fra le opere ingiunte essendo stata annoverata la limosina, basti per conseguir l'Indulgenza il fare la limosina ad un poveretto, dandogli quel tanto, che per titolo di giustizia sarebbe obbligato di dargli; o se, essendo obbligato in vigore d'un Testamento di fare una limosina ai poveretti, facendola, possa valutarla per l'adempimento della limosina annoverata fra le opere ingiunte per conseguire l'Indulgenza. In questa questione, come in tutte le altre, chi risponde di sì, e chi risponde di no; come può vedersi appresso il Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. *dub.* 30. Ma la più equa opinione sembra esser quella, non potersi conseguire l'Indulgenza con un'opera, che uno per altro titolo è obbligato di fare, se chi concede l'Indulgenza, espressamente non dice, che possa acquistarsi coll' opera predetta: il che sovente accade, quando fra le opere ingiunte si prescrive il digiuno di tre giorni, ed individuandosi i giorni, dicesi, per esempio, che siano i tre giorni delle Quattro Tempora di Settembre. Così distingue con molti altri il Passerino *de Indulgentiis quæst.* 41. e concorda il Padre Teodoro *de Indulgentiis tom.* 1. *cap.* 10. *art.* 6. Ma quand' anche ciò abbia luogo ne'termini espressi, non è però applicabile al caso nostro presente, in cui si discorre della commutazione delle visite delle Basiliche in altre opere pie: non potendo tale commutazione farsi in altre opere pie, che il penitente per altro titolo sarebbe obbligato d'adempire; trattandosi di surrogazione, ed essendo regola già stabilita, che il surrogato debba essere della stessa qualità e natura, di cui è l'opera, a cui si fa la surrogazione: e giacchè la visita delle Basiliche non era opera obbligata da verun precetto, ma un peso nuovo imposto per conseguir l' Indulgenza, di questa specie e natura deve esser ancora l'opera, che in luogo d'essa vien surrogata.

§. 54. Così saviamente discorre il Costantini nel luogo citato, che anche aggiunge, non potersi dai Penitenzieri, salva la loro coscienza, fare la riduzione della visita delle Basiliche a numero minore, o farne la commutazione in altre opere pie, se non concorre un impedimento, o un' impotenza morale di fare la visita predetta.

§. 55. Terminiamo tutta questa materia coll' avvertimento di San Carlo Borromeo nelle sue Istruzioni ai Confessori §. 16. Ecco le parole del Santo, che sarebbero state bastanti pel nostro intento, non meno in ciò, che risguarda la Facoltà sopra le dispense, che l'altra di commutare i Voti, della quale di sopra si è ragionato, se non fossimo stati necessitati dalla varietà, e moltiplicità de'pareri degli Scrittori a dilungarci: *Il Confessore, che ha qualche Privilegio, Facoltà, ed Autorità di commutare li Voti di quelli, che si confessano, non li commuti,* se

confitentur, nequaquam illa commutet, nisi in majora alia pia opera, & quæ Deo gratiora sint, aut saltem æqualia, diligentem rationem habens expensarum, laborum, aliarumque incommoditatum, quas sustinuissent, si Vota sua adimplessent. Præterea si Facultates habent per Jubilæa, aut Privilegia Litteris Apostolicis concessa, absolvendi a peccatis licet enormibus, & pœnis, ac censuris Ecclesiasticis, illud tamen advertant, non habere se potestatem dispensandi cum illis, qui in irregularitatem incurrerint, nisi in prædictis Litteris Apostolicis expressa hujusce rei mentio fiat.

§. V.

De Monitis contentis in Constitutione Convocatis, *quæ necessaria sunt Pœnitentiariis Minoribus, ut Facultatibus sibi concessis rite utantur.*

§. 56. INter Monita, quæ *n.* XXIII. incipiunt, primum pertinet ad Sacerdotem, qui pro audiendis Confessionibus approbatus, confessionem excipit personæ secum complicis in peccato turpi & inhonesto contra sextum Decalogi præceptum, eamque absolvit. Alio tempore inter Auctores controversia erat, utrum hujusmodi absolutio valida foret, & communis opinio stabat pro ejusdem validitate, cum nulla esset lex, quæ illius invaliditatem induceret. Quæstio item erat, num absolutio licita esset; atque opinio communis ad licitum propendebat, quoties non minus Pœnitens, quam Confessarius commissum peccatum abhorrerent, neque novi consensus periculum subesset.

§. 57. Episcopi animarum sibi commissarum boni regiminis studiosi, considerantes, rem hanc, quidquid de ea abstracte, & in cathedra dici possit, in praxi minime bonam, sed potius perniciosam esse, cœperunt in Synodis subtrahere Confessariis, licet a se approbatis jurisdictionem absolvendi personas sibi complices in peccato contra sextum Decalogi præceptum commisso. Postea vero, cum Deo placuisset, Nos sine nostro ullo merito ad summum Pontificatum evehere, Nobiscum instanter agere non destiterunt, ut generali Constitutione huic inconvenienti opportuna remedia adhiberemus.

§. 58. Facti hujusce historia a Nobis in nostro Tractatu *de Synodo lib. 7. cap. 14.* refertur. Tunc publicata fuit a Nobis Apostolica Constitutio, quæ incipit: *Sacramentum pœnitentiæ*, 20. *Bull. tom.* 16. in qua quemcumque Confessarium omni auctoritate ac jurisdictione absolvendi personam complicem in peccato turpi & inhonesto contra sextum Decalogi præceptum privavimus, adeò ut absolutio ab eodem data nulla atque invalida remaneat, tamquam ab eo data, qui a Nobis jurisdictione ad absolvendum necessaria in eo casu privatus est.

§. 59. Casum articuli mortis, & in quo nullus alius esset Sacerdos, qui personæ moribundæ confessionem audire posset, excepimus: exinde vero aliam Constitutionem, cujus initium: *Apostolici muneris* 120. *Bullar. tom.* 1. publicavimus, in qua explicantes casum articuli mortis, & in quo nullus alius, præter Sacerdotem complicem, adesset, qui pœnitentem personam moribundam absolvere posset, adjunximus, quod in dictis circumstantiis posset complex absolvere, etiamsi alius esset Sacerdos, cui tamen si moribundus confiteretur, posset exinde infamia, aut scandalum in Sacerdotis complicis, aut personæ pœnitentis præjudicium redundare; dummodo infamia esset vera, & scandalum

se non in altre opere pie maggiori e più grate a Dio, o almeno uguali, avendo diligente risguardo alle spese, fatiche, ed altre incomodità, che avrebbono patito, se avessero adempiuti i loro Voti. In oltre, se han Facoltà da' Giubbilei, o Privilegj per Lettere Apostoliche, di assolvere da' peccati benchè enormi, e pene, e censure Ecclesiastiche, siano però avvertiti, che non possono dispensare con quelli, che saranno incorsi in irregolarità, salvo se nelle dette Lettere Apostoliche non si fa di questo espressa menzione.

§. V.

Degli Avvertimenti contenuti nella Costituzione Convocatis, *necessarj per li Penitenzieri Minori, ad effetto di ben servirsi delle Facoltà a loro concedute.*

§. 56. FRa gli Avvertimenti, che cominciano al *n.* XXIII. il primo è circa il Sacerdote, che approvato per ricevere le Confessioni, confessa ed assolve la persona seco complice nel peccato turpe e disonesto contra il sesto precetto del Decalogo. Fra gli Autori una volta questionavasi, se quest'assoluzione fosse valida; e la comune opinione era per la validità, non essendovi veruna legge, che ne inducesse l'invalidità. Questionavasi ancora, se l'assoluzione fosse lecita; e la comune opinione inclinava al lecito, quando non meno il Penitente, che il Confessore, abborissero il peccato commesso, e non vi fosse pericolo di nuovo consenso.

Del Sacerdote complice col penitente nel peccato contra il sesto Precetto del Decalogo.

§. 57. Incominciarono i Vescovi, vegliando pel buon governo delle anime alla loro cura commesse, e considerando, che, ciò che sia parlando in astratto, ed in cattedra, la cosa in pratica non suol esser buona, ma piuttosto perniciosa, a sottrarre ne' Sinodi la giurisdizione d'assolvere ai Confessori, benchè da loro stessi approvati, quando si trattava di assolvere il complice nel peccato contra il sesto precetto del Decalogo. Ed essendo di poi piacciuto a Dio, senza verun nostro merito, di sollevarci al Sommo Pontificato, non lasciarono di farci vigorose premure, acciò con una generale Costituzione dassimo riparo all'inconveniente.

§. 58. La storia di questo fatto è riferita da Noi nel nostro Trattato *de Synodo lib. 7. cap. 14.*; ed allora fu, che da Noi fu pubblicata la Costituzione, che incomincia: *Sacramentum Pœnitentiæ la* 20. *Bullar. tom.* 16., nella quale privammo qualunque Confessore d'ogni autorità e giurisdizione d'assolvere la persona complice nel peccato turpe e disonesto contra il sesto precetto del Decalogo, in tal maniera, che l'assoluzione da esso data, resti nulla ed invalida, come data da chi da Noi è privato della giurisdizione di darla.

§. 59. Eccettuammo il caso dell' articolo di morte, ed in cui non vi fosse altro Sacerdote, che potesse confessare la persona moribonda: e successivamente pubblicammo un' altra Costituzione, che incomincia: *Apostolici muneris la* 120. *Bullar. tom.* 16., nella quale spiegando il caso dell'articolo di morte, ed in cui non vi fosse altro, che il Sacerdote complice, che potesse assolvere il penitente moribondo, aggiungemmo, che nelle dette circostanze potesse il complice assolvere; quand'anche vi fosse un altro Sacerdote, a cui se il moribondo si confessasse, da ciò potesse derivare infamia, o scandalo, in pregiudizio del Sacerdote complice, o della persona peni-

etiam esset verum, & non Sacerdotis complicis prætextus esset. Huic porrò onus imposuimus omnem diligentiam adhibendi ad infamiam, & scandalum removendum. Præterea non minus Sacerdoti complici, qui vel extra mortis articulum confessionem excipit Pœnitentis, eumque absolvit, vel qui in articulo mortis absolvit, cum alius sit Sacerdos non desit sive qui, cum alius sit Sacerdos, sibi fingit, quod si Pœnitens illi confiteatur, infamia, aut scandalum inde oriturum sit, & ideo ejus confessionem excipit, atque eum absolvit, Excommunicationis majoris pœna a Nobis in citatis Constitutionibus imposita fuit, cujus absolutionem Nobis solis, ac Successoribus nostris reservavimus.

§. 60. Cessant itaque per has leges a Nobis editas quæstiones illæ veteres, num absolutio a Sacerdote complice Pœnitenti socio in peccato contra sextum Decalogi præceptum data, valida, an invalida, licita, an illicita sit. Et quia pro tempore citatam nostram Constitutionem: *Sacramentum Pœnitentiæ* condidimus, consideravimus, quod cum occasione Jubilæorum ampla Confessariis Facultas detur excipiendi confessiones, & a quolibet enormi peccato absolvendi, institui quæstio potuisset, num forsan pro tempore Jubilæi restituta esset Confessario complici Facultas socium Pœnitentem absolvendi; in dicta Constitutione declaravimus, quod cum ipse a Nobis jurisdictione complicem absolvendi privatus sit, adeoque ob id tamquam Confessarius legitimus, & approbatus haberi non debeat, hinc est quod in quocumque Jubilæo censendus est in eodem gradu remanere, inhabilitatus nimirum, & exutus auctoritate complicem in peccato turpi, & inhonesto absolvendi. Atque ad hæc respicit primum ex Monitis, de quibus hic agimus.

De Monitis contentis in §§. 24. 25. & 26.

§. 61. Una cum Monitis Instructio pro Pœnitentiariis prosequitur: In hac vero, generali regulâ præmissâ, qua præscribitur, non posse Pœnitentiarios uti Facultatibus, quæ ipsis per Annum Sanctum conceduntur, nisi cum iis Pœnitentibus, qui serium Jubilæi acquirendi consilium, & propositum habent, & qui ad injuncta opera pro ejusdem consecutione adimplenda parati sunt; ad alia duo puncta stabilienda gradus fit, quorum alterum est, quod non possunt ullam aut commutationem, aut dispensationem concedere extra Sacramentalis Confessionis actum, aut extra eas Basilicas, & Ecclesias, in quibus ad audiendas confessiones destinati sunt; alterum, ne intuitu laudabilis propositi, quod Pœnitens habeat adimplendi opera injuncta, ac Jubilæum consequendi, salutarem pœnitentiam eidem in confessione imponere prætermittant.

Quod Facultatibus concessis uti minime potestas sit, nisi cum iis, qui recipiendi Jubilæum voluntatem habent.

§. 62. Quod ad generalem regulam attinet, satis clara ratione innititur, quod in ea constitum est: etenim si omnes, quæ tribuuntur Facultates, ad Jubilæi consecutionem directæ, ac veluti ipsius præparatio sunt; clare inde consequitur, illarum usui minime locum esse, nisi cum eo, qui & ad consequendum Jubilæum præparatus sit, & certum habeat propositum adimplendi opera ad ejusdem acquisitionem injuncta: *Gratia non conceditur, nisi in ordine ad hunc finem, & per modum præparationis ad effectum Jubilæi; ergo, qui non habet animum implendi, & obtinendi Jubilæum, non potest gaudere Facultate.* Verba sunt Suarez *de Relig. tom. 2. lib. 6. cap. 16. n. 6.* de commutatione Votorum agentis; qui quidem paulo post quæstionem illam examinans, an scilicet in pristinum redeat vinculum Voti Jubilæi tempore commutati, tum cum Pœnitens, licet quando confessus fuit, ad accipiendum Jubilæum dispos-

tente; purchè l'infamia fosse vera, e lo scandalo pure fosse vero, e non fosse un pretesto del Sacerdote complice. A questi in oltre imponemmo il peso di fare tutte le diligenze per rimuovere l'infamia, e lo scandalo; E non meno al Sacerdote complice, che confessa fuori dell'articolo di morte, ed assolve il penitente; o pure l'assolve in articolo di morte, essendovi un altro Sacerdote; o essendovi altro Sacerdote, si figura che confessandosi con esso il penitente, ne nascerebbe infamia o scandalo, e perciò lo confessa, e l'assolve; fu da Noi nelle citate Costituzioni imposta la pena della Scomunica maggiore, l'assoluzione della quale riservammo a Noi soli, ed a i nostri Successori.

§. 60. Cessano dunque con queste nostre determinazioni le antiche questioni, se l'assoluzione data dal Sacerdote complice, al Penitente compagno nel peccato contra il sesto precetto del Decalogo, sia valida, o invalida; sia lecita, o illecita. E perchè nel tempo che facemmo la citata nostra Costituzione: *Sacramentum Pœnitentiæ*, considerammo, che dandosi ne' Giubbilei un'ampla Facoltà ai Confessori di confessare, e d'assolvere da qualsivoglia enorme peccato, si sarebbe potuto formar la questione, se si fosse restituita pel tempo del Giubbileo al Confessore complice la Facoltà d'assolvere il Penitente compagno; dichiarammo nella detta Costituzione, che essendo privato da Noi della Giurisdizione d'assolvere il complice, e però non dovendosi avere per detto effetto come Confessore legittimo ed approvato, dovesse perciò in qualunque Giubbileo restar ne' piedi di prima, e così inabilitato, e privo dell'autorità d'assolvere il complice nel peccato turpe e disonesto. Ed a ciò allude il primo degli Avvertimenti, di cui trattiamo.

§. 61. Prosiegue con gli Avvertimenti, l'Istruzione de' Penitenzieri: e premessa una regola generale, in cui viene prescritto non potersi i Penitenzieri prevalere delle Facoltà, che ad essi si concedono nell'Anno Santo, se non con que' Penitenti, che hanno seria intenzione d'acquistare il Giubbileo, e che sono preparati per adempire le opere ingiunte per conseguirlo; si passa a stabilire due punti, uno de' quali si è, che non possono concedere veruna commutazione e dispensa fuori dell'atto della Sacramental Confessione, o fuori di quelle Basiliche, e Chiese, nelle quali sono destinati per confessare; e l'altro, che col pretesto della buona disposizione del Penitente di voler adempire le opere ingiunte, e conseguire il Giubbileo, non tralascino d'imporre nella Confessione la salutare penitenza.

§. 62. Quanto alla regola generale, lo stabilito in essa, è assai chiaro; imperocchè, se tutte le Facoltà, che si danno, sono ordinate a conseguire il Giubbileo, e sono come una preparazione ad esso; chiara è la conseguenza, cioè non aver luogo l'uso delle medesime, se non con chi è preparato di ricevere il Giubbileo, ed ha l'animo serio di far le opere ingiunte per conseguirlo: *Gratia non conceditur, nisi in ordine ad hunc finem, & per modum præparationis ad effectum Jubilæi; ergo, qui non habet animum implendi, & obtinendi Jubilæum, non potest gaudere Facultate.* Sono parole del Suarez *Tom. 2. de Religione lib. 6. cap. 16. num. 6.*, che tratta della commutazione de' Voti; e poco dopo esaminando il punto, se ritorni in piedi il vincolo del Voto commutato nel tempo del Giubbileo, allorchè il Penitente, benchè, quando si confessò, fosse disposto a prendere il Giubbileo, tralascia dipoi d'adempire le opere

disfpositus ac paratus esset, omittit postea opera ad ejusdem consecutionem injuncta adimplere, de qua re posterius agetur; docet *ibi num.* 11. quod, si in commutatione clarum non inest pactum injuncta ad Jubilæi consecutionem opera adimplendi, implicitum tamen pactum intercedit: *Dico, licet non probetur pactum explicitum, sufficienter probari implicitum quasi intrinsecè, & ex natura rei, inclusum in tali actione seu ministerio, ut recte, & fideliter fiat; nec videtur dubium, quin hæc sit præsumpta intentio Pontificis talem Facultatem concedentis.*

§. 63. Verùm, si clarum est id, quod in præmissa regula continetur, non ita tamen dici poterat, ante Declarationem nostram, de priori illa lege, qua Pœnitentiarii astringuntur, ut propriis Facultatibus in actu Sacramentalis Confessionis, non autem extra ipsum, utantur. In Facultatibus, quæ tempore Jubilæi Pœnitentiariis attributæ sunt, multa continentur; videlicet absolutio a peccatis reservatis, & a censuris, auctoritas Vota dispensando commutandi, potestas denique dispensandi in aliis etiam materiis extra Vota, sicuti nuper dictum est. Sane quod attinet ad absolutionem a casibus reservatis, manifestum quidem est, ipsam extra Sacramentalem Confessionem dari non posse. De absolutione autem a Censuris, dubitatum est inter Auctores, num ea extra Sacramentalem Confessionem dari posset. Sanchez id eo casu fieri posse existimavit, cum in concessione Facultatis apposita non est Clausula *eorum Confessionibus diligenter auditis*, aut alia, quæ huic æquivalens sit, quemadmodum in ejusdem Operibus videre est *lib.* 8. *de Matrim. disput.* 34. *num.* 30. Alii vero tutiorem opinionem sequentes, putarunt, non posse extra Sacramentalem Confessionem dari absolutionem a Censuris, cum Facultas absolvendi a Censuris detur, tamquam prævia dispositio ad absolutionem a peccatis; & hæc sententia est Suarez, Vasquez, Filliuccii, Navarri, cujus sententiam sequitur Viva *de Jubilæo quæst.* 10. *num.* 4. Quod verò ad commutationem Votorum spectat, Constantinus in suo de Anno Jubilæi Tractatu *part.* 3. *cap.* 3. *pag.* 192. contendit, eamdem per Anni Sancti Jubilæum dari posse ab eo, qui Facultatem habet, etiam extra Sacramentalem Confessionem, cum in Notificationibus per præteritos Annos Sanctos publicatis non legerit clausulam *eorum Confessionibus diligenter auditis*; cumque nequaquam eidem videatur, commutationem Votorum ullam ad Pœnitentiale Forum relationem habere, neque ex naturâ sua, neque ex voluntate concedentis commutandi Facultatem. Alii denique illius clausulæ *auditis Confessionibus* nullam omnino rationem habent; & quamvis ea apposita fuerit post Facultatem absolvendi a casibus reservatis, & a censuris, atque etiam post auctoritatem Vota commutandi, & quasdam dispensationes concedendi, ideoque omnes res præcedenter expressas comprehendere debere videatur; docent tamen, eandem ad solam absolutionem a casibus reservatis, sive ad absolutionem a censuris referri debere, pro quibus specialis ratio militat ex earum naturâ desumpta; numquam vero ad commutationes Votorum, aliasque dispensationes, pro quibus locum non habet ratio, quæ propria est absolutionis a casibus reservatis, & à censuris. Ita fuse Bonacina *Oper. Moral. tom.* 2. *disput.* 4. *circa secundum Decalogi præceptum quæst.* 2. *punct.* 4. *§.* 2. *num.* 16. Leander *part.* 1. *tract.* 5. *de Sacram. Pœnit. disp.* 14. *de Indulg. quæst.* 97. Diana *in edit. coord. tom.* 7. *tract.* 1. *resol.* 300. *num.* 7. Giribaldus *Tract.* 7. *de Sacram. Pœnit. cap.* 21. *de Jubilæo dub.* 6. *num.* 42. *& seqq.* ratiocinantur. Nos vero ad omnem difficultatem tollendam, in Instructione injunximus, non

ingiunte per conseguirlo, del che di poi tratterassi; insegna *ivi, num.* 11., che se nella commutazione non vi è un patto chiaro, che si adempiscano le opere ingiunte per conseguire il Giubbileo, vi è però un patto implicito: *Dico, licèt non probetur pactum explicitum, sufficienter probari implicitum quasi intrinsecè, & ex natura rei, inclusum in tali actione, seu ministerio, ut rectè & fideliter fiat; nec videtur dubium, quin hæc sit præsumpta intentio Pontificis talem Facultatem concedentis.*

Che le dette Facoltà non possano usarsi fuori dell' atto della Confessione.

§. 63. Ma se è chiaro quanto si contiene nella premessa regola, tale però, prima della nostra dichiarazione, non poteva dirsi il primo punto, in cui si astringono i Penitenzieri a prevalersi delle loro Facoltà nell'atto della Sacramentale Confessione, e non fuori d'esso. Molte cose si contengono nelle Facoltà date a' i Penitenzieri in tempo di Giubbileo, cioè l'assoluzione dai peccati riservati, dalle censure, l'autorità di commutare dispensando i Voti, ed il poter dispensare anche in altre materie fuori de' Voti, come poc'anzi si è detto. Parlando dell'assoluzione dai casi riservati, cosa certa si è, che essa non può darsi fuori della Sagramentale Confessione. In ordine all'assoluzione dalle censure, vi è stata la questione, se potesse darsi fuori della Sagramental Confessione. Il Sanchez ha creduto, ciò potersi fare, quando nel concedimento della Facoltà non si pone la clausola *eorum Confessionibus diligenter auditis*, o altra equivalente, come può vedersi nelle sue opere *lib.* 8. *de Matrim. disput.* 34. *num.* 30. Altri però più sicuramente opinarono, non potersi dare l'assoluzione dalle censure fuori della Sagramentale Confessione, dandosi la Facoltà di assolvere dalle censure, come una previa disposizione all'assoluzione da' peccati; e questo è il sentimento del Suarez, del Vasquez, del Filliuccio, del Navarro seguitato dal Viva *de Jubilæo quæst.* 10. *num.* 4. Rispetto poi alla commutazione de' Voti, il Costantini nel suo Trattato dell'Anno Santo *part.* 3. *cap.* 3. *pag.* 192. sostiene, nel Giubbileo dell'Anno Santo potersi dare, da chi ne ha la Facoltà, anche fuori della Sagramental Confessione; non avendo letto nelle Notificazioni pubblicate negli Anni Santi trascorsi, la clausola *eorum Confessionibus diligenter auditis*; nè parendogli, che la commutazione de i Voti abbia relazione al foro Penitenziale, nè per sua natura, nè per volontà di chi concede la Facoltà di commutare. Finalmente altri non si prendono veruna soggezione della clausula *auditis Confessionibus*; mentre, ancorchè posta dopo la Facoltà d'assolvere da i casi riservati, e dalle censure, e dopo anche l'autorità di commutare i Voti, e concedere alcune dispense, sembri dover comprendere tutte le cose precedentemente espresse; insegnano, doversi la predetta clausola riferire alla sola assoluzione da' casi riservati; o pure all'assoluzione dalle censure, per le quali cammina una speciale ragione adattata alla natura delle dette cose; ma non mai alla commutazione de' Voti, ed altre dispense, a pro delle quali non ha luogo la ragione, che è propria dell'assoluzione da' casi riservati, e dalle censure. Così ampiamente vanno discorrendo il Bonacina *Oper. Moral. tom.* 2. *disput.* 4. *circa secundum Decalogi præceptum quæst.* 2. *punct.* 4. *§.* 2. *num.* 16., il Leandro *part.* 1. *tract.* 5. *de Sacramento Pœnitentiæ disput.* 14. *de Indulgentiis, quæst.* 97., il Diana *in edit. coord. tom.* 7. *tract.* 1. *resolut.* 300. *num.* 7. e il Giribaldo *Tract.* 7. *de Sacramento Pœnit. cap.* 21. *de Jubilæo dub.* 6. *num.* 42. *& seqq.* Ma Noi, per torre ogni difficoltà, nell' Istruzione abbiamo ingiunto, non potersi dare da

non posse a Pœnitentiariis ullas absolutiones, commutationes, ac dispensationes dari *extra actum Sacramentalis Confessionis*; idque Nobis, & congruum esse, & materiæ gravitati, ac ministerii qualitati conveniens visum est, atque præterea omnem controversiæ ansam eripit, & conforme est praxi Pœnitentiariæ nostræ Apostolicæ, quemadmodum in Thesauro *de pœnis Eccles. par.* 1. *cap.* 22. videre est.

Ne omittatur impositio pœnitentiæ salutaris.

§. 64. Alterum subsequitur punctum, quod respicit salutarem pœnitentiam a Confessario imponendam cuicumque personæ, quæ illi confitetur ad hoc ut se ad Jubilæi acquisitionem disponat. Non hic de celebri illa quæstione agitur, quæ inter Theologos est, num ad consequendum Indulgentiæ fructum, sufficiens sit, rite primum confiteri, mox impositam a Confessario pœnitentiam adimplere, & injuncta Opera exacte ac fideliter exequi; an ulterius opus sit, animum habere promptum ac paratum ad dandam Divinæ Justitiæ, pro eo quantum facultas erit, per alia pœnalia opera, satisfactionem. Præsens quæstio ulterius etiam progreditur, dum ipsam Pœnitentiam respicit, quæ a Confessario imponitur illi, cujus excipit Confessionem ad Jubilæum consequendum præparatoriam; nec enim defuerunt, qui contenderint, a Confessario, occasione Jubilæi, non solùm leviores pœnitentias imponi posse Pœnitenti, quem animo comparatum agnoscat ad consequendam Plenariam Indulgentiam, verùm etiam pœnitentiæ ejusdem impositionem omitti. Talis sententia est Cardinalis de Lugo *de Pœnit. disput.* 27. *sect.* 2. *num.* 30. Dianæ *in edit. coordin. tom.* 1. *tract.* 6. *resolut.* 10. *num.* 2. & aliorum complurium. Alii inter pœnitentias satisfactorias, ac pœnitentias medicinales distinctionem fecerunt, docentes, quod Pœnitens, qui Jubilæum consecutus est, non teneatur ad exsequendas pœnitentias satisfactorias, obligetur tamen ad solas medicinales, quemadmodum apud Viva *de Jubilæo quæst.* 5. *art.* 2., apud Constantinum *Tractat. de Anno Sancto part.* 1. *cap.* 4. *§. il secondo*, & Leandrum *part.* 1. *tract.* 5. *disput.* 9. *quæst.* 82. videre est. Alii porrò Pœnitentem a medicinalibus etiam pœnitentiis a Confessario injunctis eximunt, dummodo ad evitanda peccata absolute necessariæ non sint, in quo quidem rerum statu obligatio ipsas adimplendi non ex auctoritate Confessarii, sed ex Jure naturali provenit, sicut apud Cardinalem de Lugo *de Pœnit. disp.* 27. *sect.* 2. *num.* 21. *& pluribus seqq.* Leandrum *tom.* 1. *tract.* 1. *de Sacram. Pœnit. quæst.* 172. & Dianam *in edit. coord. tom.* 5. *tract.* 1. *resol.* 201. *num.* 4. Contra prædictas assertiones non defuere Theologi, qui fuse scriberent, inter quos Juvenin *Tract. Hist. Dogmat. de Sacram. dissert.* 13. *quæst.* 5. *cap.* 4. Pontas *in Dictionar. Moral. in verb. Jubilæum cas.* 10., ac novissime P. Amort *in Histor. Indulg. in quæstionib. pract. pag.* 467. *& seqq.*, qui ad hanc materiam quidquid facit, summo cum studio ac diligentia congessit. Cum autem illius diligentiam P. Gregorii de Valentia testimonium effugerit, qui certe inter eos, qui Rigoristæ dicuntur, minime recensendus est, Nos illud hic apponemus. Præfatus Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 20. *de Indulgen. punct.* 3. *pag.* 1603. ita scriptum reliquit: *Notandum, neque per hanc Indulgentiæ formam, scilicet* de Injunctis Pœnitentiis, *neque per ullam aliam quamvis amplam & generalem, relaxari obligationem, qua, propter integritatem Sacramenti, tenetur Confessarius salutarem pœnitentiam Pœnitenti injungere, & Pœnitens eam implere &c. Primò ex eo, quod illa obligatio est Juris Divini &c. Secundò ex eo, quod truncaretur alioqui Sacramentum Pœnitentiæ quadam sua integrali*

da i Penitenzieri assoluzioni, commutazioni, e dispense verune *extra actum Sacramentalis Confessionis*; essendoci sembrato ciò doveroso, e proporzionato alla gravità della materia, ed alla qualità del ministero: il che tronca ogni litigio, ed è anche conforme alla pratrica della Nostra Penitenzieria, come può vedersi nel Tesauro *de pœnis Eccles. par.* 1. *cap.* 22.

Che tralasci... posizi... della ... tenza ... tare.

§. 64. Succede l'altro punto, che risguarda la salutar penitenza da imporsi dal Confessore a chiunque si confessa da lui per disporsi a prendere il Giubbileo. Non si tratta quì della questione celebre fra' Teologi, se per conseguire il frutto dell'Indulgenza basti il premettere una buona Confessione, l'adempire la penitenza imposta dal Confessore, ed eseguire puntualmente le opere ingiunte; o se di più sia d'uopo l'avere una buona disposizione di soddisfare con altre opere penali, per quanto si potrà, alla Divina giustizia. Il punto presente passa più oltre, mentre appartiene alla penitenza che s'impone dal Confessore a chi con lui si confessa, disponendosi ad acquistare il Giubbileo; essendovi non solo chi ha sostenuto, potere nell'occasione del Giubbileo imporsi dal Confessore al Penitente penitenze più leggiere, se lo vede disposto a voler conseguire la plenaria Indulgenza, ma altresi tralasciare d'imporgli la penitenza. Tale è il sentimento del Cardinal de Lugo *de Pœnitentia disput.* 27. *sect.* 2. *num.* 30. del Diana *in edit. coord. tom.* 1. *tract.* 6. *resolut.* 10. *num.* 2., con molti altri. Altri hanno distinto fra le penitenze satisfattorie, e le penitenze medicinali; insegnando, non esser il Penitente, che ha conseguito il Giubbileo, obbligato ad eseguire le penitenze satisfattorie, ma bensì le medicinali, come può vedersi appresso il Viva *de Jubilæo quæst.* 5. *art.* 2., il Costantini *Tratt. dell'Anno Santo part.* 1. *cap.* 4. *§. il secondo*, ed il Leandro *part.* 1. *tract.* 5. *disp.* 9. *quæst.* 82., ed altri esimono ancora il Penitente dall'adempire le penitenze medicinali imposte dal Confessore, quando non sono assolutamente necessarie per isfuggire i peccati; nel quale stato di cose l'obbligo di adempirle non proviene dall'autorità del Confessore, ma dal Jus naturale; come può vedersi appresso il Cardinal de Lugo *de Pœnitentia disp.* 27. *sect.* 2. *num.* 21. *& pluribus seqq.*, il Leandro *tom.* 1. *tract.* 1. *de Sacramento Pœnitentiæ quæst.* 171., ed il Diana *in edit. coord. tom.* 5. *tract.* 1. *resolut.* 201. *num.* 4. Contra le predette asserzioni non sono mancati altri Teologi, che hanno scritto diffusamente, fra' quali il Juvenin *Tract. Histor. Dogmatic. de Sacrament.*, *dissert.* 13. *quæst.* 5. *cap.* 4., il Pontas *in Dictionario Morali in verb. Jubilæum cas.* 10., ed ultimamente il Padre Amort *in Historia Indulgentiarum in Quæstionibus practicis pag.* 467. *& seqq.* che con estrema diligenza ha unito quanto può dirsi nella materia. Ed essendo sfuggito alla di lui diligenza il testimonio del Padre Gregorio de Valentia, che certamente non può annoverarsi fra quelli, che si chiamano Rigoristi, Noi qui l'aggiungeremo. Nel tomo quarto *disput.* 7. *quæst.* 20. *de Indulgentiis punct.* 3. *pag.* 1603. così lasciò scritto il detto Valentia: *Notandum, neque per hanc Indulgentiæ formam, scilicet* de Injunctis Pœnitentiis, *neque per ullam aliam quamvis amplam & generalem, relaxari obligationem, qua, propter integritatem Sacramenti, tenetur Confessarius salutarem pœnitentiam Pœnitenti injungere, & Pœnitens eam implere &c. Primò ex eo, quod illa obligatio est Juris Divini &c. Secundò ex eo, quod truncaretur alioqui Sacramentum Pœnitentiæ quadam sua integrali parte, qualis est nimirum*

parte, *Jure*

parte, qualis est nimirum Jure Divino satisfactio ipsius Pœnitentis. Tertiò id confirmatur ex communi sensu, & usu Ecclesiæ, siquidem nec in plenissimis etiam Indulgentiis solet negligi a Confessariis, & Pœnitentibus Sacramentalis satisfactio, & pœnitentia; immo expresse ab ipsis Pontificibus solet tunc etiam requiri.

§. 65. Super prima Quæstione, sicut etiam super qualitate satisfactionis, sive pœnitentiæ a Confessario imponendæ, quantum sufficere existimavimus, in Encyclica Epistola Nostra diximus, quam ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos super præparatione ad Annum Sanctum dedimus in Arce Castri Gandulfi *die 26. Junii Anni vertentis*, atque ad illam Nos referimus. Unum tantummodo reliquum erat, ut super impositione pœnitentiæ a Confessario non omittenda diceremus, quoniam Pœnitens, qui Indulgentiam consecutus erat, non teneri dicebatur ad eandem adimplendam. Cum autem Nobis hujusmodi ratio laxior visa esset, in Instructione, de qua *n.* XXVI. agitur, mentem Nostram declaravimus, statuentes, salutarem pœnitentiam a Confessario injungendam esse Pœnitenti, etiamsi hic ad recipiendum Jubilæum præparatus sit, ex quo sane Pœnitentis obligatio exoritur eamdem adimplendi: *Omnia sua peccata confiteatur fideliter, & injunctam sibi pœnitentiam studeat pro viribus adimplere*: verba sunt Concilii Lateranensis, dum de Sacramentali Confessione loquitur in celebri Decretali: *Omnis utriusque sexus, de Pœnitentiis, & Remissionibus*; & sane præter necessariam correlationem, quæ inter auctoritatem imponendi pœnitentiam, & obligationem ejusdem adimplendæ intercedit; difficillima perceptu res Nobis visa est, eum posse dici, aut esse, *vere Pœnitentem*, sicut ille debet esse, qui plenariam Indulgentiam consequi cupit, si hujus prætextu, eximere se velit a pœnitentia illa adimplenda, quæ ipsi in Sacramentali Confessione a Confessario injuncta est.

§. 66. Ulteriùs procedit Instructio, nonnulla opportunè statuendo circa absolutionem a censuris, tum eorum, qui sine licentia, ac prava intentione se in Claustra Monialium introducunt, tum Regularium Virorum, qui ad malum finem mulieres intra suas Religiosas Domus pariter ducunt, illorum præterea, qui absque licentia Libros prohibitos legunt, & circa Votorum quorumdam dispensationem; Nos verò, quibus nil aliud in præsenti propositum est, nisi controversias indicare, quas tollere curavimus, eo potissimùm consilio, ne sopitæ jam res iterum in quæstionem redeant, id nunc declarabimus, quod, quando Pœnitentiariis Facultates conceduntur absolvendi a censuris occultis propter damnum alicui datum incursis, adjecta conditione, ne eisdem utantur, hoc est, ne Pœnitentem ab hujusmodi censuris absolvant, nisi is *parti læsæ* satisfecerit, aut saltem ante absolutionem, jurejurando spondeat, se eidem satisfacturum; Nos sub nomine *partis læsæ* non intelligimus, sicut a quibusdam intellectum est, Judicem, verùm illum, qui damnum passus est, quemadmodum ritè a Viva *de Jubilæo quæst.* 10. *art.* 2., a Giballino *de Censuris disquisit.* 9. *quæst.* 4. *num.* 7., & a Salmanticensibus *in Cursu Theologico-Morali tom.* 2. *tract.* 10. *de Censuris cap.* 2. *punct.* 2. *num.* 20. animadversum est. Quod verò attinet ad commutationem Votorum, in quibus de tertii præjudicio agitur, quæ quidem Pœnitentiariis interdicitur, appositè sanè scribit Suarez *tom.* 2. *de Religione lib. 6. cap.* 5. *& præsertim num.* 7. Circa Vota perseverantiæ, quæ a quibusdam fiunt, dum aliquam Congregationem ingre-

Jure Divino satisfactio ipsius Pœnitentis. Tertiò id confirmatur ex communi sensu, & usu Ecclesiæ, siquidem nec in plenissimis etiam Indulgentiis solet negligi a Confessariis, & Pœnitentibus Sacramentalis satisfactio, & pœnitentia; immò expresè ab ipsis Pontificibus solet tunc etiam requiri.

§. 65. Sopra la prima Questione, come pure sopra la qualità della soddisfazione, o sia penitenza da imporsi dal Confessore, abbiamo detto quanto abbiamo creduto bastante, nella nostra Lettera Circolare scritta alli Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi sopra la preparazione all'Anno Santo, data in Castel Gandolfo *ai 26. di Giugno dell'Anno corrente*, ed a quella ci rimettiamo. Restava unicamente il dire qualche cosa sopra il non tralasciarsi dal Confessore di imporre la penitenza, giacchè dicevasi, non essere il Penitente, che aveva preso l'Indulgenza, obbligato di adempirla. Ed essendoci ciò paruto un rilasciamento, nella Istruzione, della quale si tratta, al *n.* XXVI., ci siamo spiegati doversi dal Confessore imporre al Penitente la salutar penitenza, ancorchè esso sia preparato a prendere il Giubbileo: dal che poi nasce l'obbligo del Penitente di doverla adempire: *Omnia sua peccata confiteatur fideliter, & injunctam sibi pœnitentiam studeat pro viribus adimplere*: sono parole del Concilio Lateranense, quando parla della Sagramental Confessione nella celebre Decretale: *Omnis utriusque sexus, de Pænitentiis, & Remissionibus*; ed, oltre la necessaria correlazione, che intercede fra l'autorità d'imporre la penitenza, e l'obbligo di adempirla, essendoci sembrato incomprensibile, che possa dirsi, o sia, *verè Pænitens*, come deve essere, chi vuol conseguire la plenaria Indulgenza, se col pretesto di essa vuol' esentarsi dall' adempire quella penitenza, che nella Sagramentale Confessione gli è stata imposta dal Confessore.

Degli altri Avvertimenti fino al fine.

§. 66. Prosiegue l'Istruzione, dando alcune providenze circa l'assoluzione dalle censure, e di quelli, che senza licenza, e con mal fine, entrano nella clausura delle Monache, e de' Religiosi, che introducono per lo stesso fine Donne nella clausura, e di quelli, che leggono Libri proibiti senza licenza, e circa la dispensa da alcuni Voti; E Noi che qui non intendiamo di far altro, che di accennare le controversie, che abbiamo procurato di levare, ad effetto, che le cose già sopite non si rimettano di nuovo sul tavoliere, ora diremo, che, concedendosi ai Penitenzieri le Facoltà di assolvere dalle censure occulte, ed incorse per aver dato danno a qualcheduno, coll'aggiunta, che di essa non si servano, che è lo stesso che dire, non ne prosciolgano il Penitente, se non ha soddisfatto alla parte lesa, o almeno, se prima dell'assoluzione non prometta con giuramento di soddisfarla, non intendiamo, come da taluno si è inteso, sotto nome di *parte lesa*, il Giudice, ma bensì quello, che ha patito il danno; essendo questo il senso ovvio delle parole, come anche è stato bene osservato dal Viva *de Jubilæo quæst.* 10. *art.* 2., dal Giballino *de Censuris disquisit.* 9. *quæst.* 4. *n.* 7., e dai Salmaticensi *in Cursu Theologico-Morali tom.* 2. *tract.* 10. *de Censuris cap.* 2. *punct.* 2. *num.* 20. Rispetto poi alla commutazione de'Voti, ne' quali si tratta del pregiudizio del terzo, che viene proibita ai Penitenzieri, scrive molto bene il Suarez *tom.* 2. *de Religione lib.* 6. *cap.* 15., *& præsertim num.* 7. De'Voti, che si fanno di perseveranza da alcuni, che entrano in qualche Congregazione, e che assumono una natura di

ingrediuntur, quæque naturam assumunt contractus, & reciprocæ obligationis inter ipsos, & Congregationem, quæ eosdem recipit, a quibus Pœnitentiarii dispensare non possunt, valde ad rem loquitur P. Sirus *in suo manuscr. Op. super Bull. Innoc. XII. respic. Facult. Majoris Pœnit.*, qui etiam in eodem Opere *de Votis pœnalibus* agit.

§. VI.

De Facultatibus contentis in Constitutione : Convocatis, *pro Confessariis a Cardinali Vicario destinatis, quo ad absolvendum a peccatis, & censuris, item pro Votorum commutationibus, & dispensationibus.*

§. 67. Illud, quod Nos hic monendum habemus, est, ut hi Confessarii textum suarum Facultatum attentè legant, ne earum limites excedant; præterea, ut qua parte cum illis concordant, quæ Pœnitentiariis sunt attributæ, legere, & observare non prætermittant id, quod super eisdem paulo ante disseruimus; quantum verò ad *Dispensationes* attinet, non aliam se Facultatem habere probè meminerint, quàm dispensandi, aut commutandi in alia pia opera visitationes Basilicarum, quam & Pœnitentiarii habent. Quamobrem legendum ipsis erit id, quod super hac eadem re, respectu Pœnitentiariorum *ad num.* 52. & 53. dictum est.

§. VII.

De quibusdam declarationibus contentis in Constitutione Convocatis *quo ad præsens Jubilæum, ac primum de Declarationibus, quæ respiciunt Personas, quæ illud consequi volunt.*

§. 68. Celebris Johannes de Anania, qui anno 1458. videre desiit, parvum *de Jubilæo* Tractatum conscripsit, in cujus fine Quæsita aliquot proposuit, inter quæ ea legimus, quæ sequuntur: num Jubilæum juvet Episcopo, qui, non obtentâ priùs a Summo Pontifice licentiâ, ejus consequendi gratiâ Romam proficiscitur: num juvet Parocho, qui sine Episcopi sui venia discedit: num Monacho, qui sine Abbatis sui permissu abit: num Viro, qui sine assensu Uxoris: num denique Uxori, quæ sine Mariti licentia Romam venit. Eorumdem dubiorum examen circa annum 1599. a sæpius nominato Benzonio *de anno Jubilæi lib.* 5. *a dub.* 14. *ad dub.* 18. continuatum est. Ac decisum tandem fuit, minimè supradictis personis licere, sine prævia Superiorum suorum licentia, Patrias suas relinquere, ac Romam proficisci ad consequendum Jubilæum Anni Sancti; ac sine ipsa venientes peccare: Verùm cum Romam pervenerint, si hoc peccatum unà cum aliis omnibus vero cum dolore confessi fuerint, ac quantum ad consequendam Indulgentiam præscriptum est, præstiterint, eam consequi. Eadem mens, & sententia est Quarti *in Tract. de Jubilæo Anni Sancti pag.* 67. *cap.* 1. *punct.* 6. *dub.* 1. & *seq.*, illud tantummodo adjungit, non posse quidem Uxorem sine Viri venia, & consensu venire; posse tamen Virum venire sine consensu Uxoris, dummodo ejusdem absentia nec diuturna, nec gravis incommodi, aut detrimenti Uxori, & familiæ futura sit; ac jure quidem contra Religiosos, & Animarum Pastores exclamat, qui sine necessariis licentiis, gratiâ obtinendi Jubilæum Anni Sancti, iter Romam suscipiunt, cum generalis invitatio, quæ a Summo Pontifice omnibus fit, intelligi debeat, illos tantummodo comprehendere, qui licitè, & cum requisitis conditionibus venire possunt.

di contratto e di reciproca obbligazione fra essi e la Congregazione, che li riceve, dai quali i Penitenzieri non possono dispensare, parla molto a proposito il Padre Siro *in una sua Opera manoscritta sopra una Bolla d'Innocenzo XII. sopra le Facoltà del Maggior Penitenziere*, che anche nella stessa Opera tratta de' *Voti penali.*

§. VI.

Delle Facoltà contenute nella Costituzione : Convocatis, *pe' Confessori destinati dal Cardinal Vicario, quanto all' assolvere da' peccati, e censure, prosciorre da' Voti, e dispensare.*

§. 67. Quello, che quì può avvertirsi, si è, che questi Confessori attentamente leggano il testo delle loro Facoltà, per non eccederle; che in quella parte, che concorda colle altre date ai Penitenzieri, non lascino di leggere, e di vedere ciò, che sopra esse poc' anzi si è trattato; e che rispetto alle *Dispense*, tengano bene a memoria, che non hanno altra Facoltà, che di dispensare o commutare le visite delle Basiliche in altre opere pie, come hanno i Penitenzieri; per la qual cosa dovranno leggere quanto sopra questo stesso punto è stato detto rispetto ai Penitenzieri *al num.* 52. e 53.

§. VII.

Di alcune dichiarazioni contenute nella Costituzione Convocatis *in ordine al presente Giubbileo; a primo delle Dichiarazioni, che risguardano le Persone, che lo vogliono conseguire.*

§. 68. Il celebre Giovanni de Anania, che morì l'anno 1458. compose un piccolo Trattato *del Giubbileo*, e nel fine di esso propose alcuni Quesiti, fra i quali si leggono i seguenti: se giovi il Giubbileo al Vescovo, che viene a Roma per conseguirlo, senza aver prima ottenuta la licenza dal Papa; se giovi al Parroco, che viene senza licenza del Vescovo; se al Monaco, che viene senza licenza dell' Abate; se al Marito, che viene senza licenza della Moglie; e se alla Moglie, che viene a Roma senza licenza del Marito. Fu proseguito l' esame de' medesimi dubbj verso il 1599. dal Benzonio più volte nominato *de anno Jubilæi lib.* 5. *a dub.* 14. *ad dub.* 18.: e la risoluzione fu, non esser lecito ai sopraddetti partire dalle loro Patrie per venire a Roma a prendere il Giubbileo dell'Anno Santo, senza la previa licenza de' loro Superiori; che venendo senz'essa, peccano, ma che, se di questo peccato, e di tutti gli altri, venuti a Roma, si confessano con vero dolore, e fanno quanto è prescritto per guadagnare l'Indulgenza, la guadagnano. Il Quarti *nel Trattato del Giubbileo dell' Anno Santo pag.* 67. *cap.* 1. *punt.* 6. *dubb.* 1., e *seg.* concorda nelle stesse massime, e solo aggiunge, non poter la Moglie venire senza licenza e consenso del Marito; poter però il Marito venire senza il consenso della Moglie, se però la sua assenza non sia per essere di molto tempo, o di grave incomodo, o danno alla Moglie, e Famiglia; e con molta ragione esclama contra i Religiosi, e contra i Curati, che senza le necessarie licenze intraprendono il viaggio di Roma, per ottenere il Giubbileo dell' Anno Santo, dovendosi intendere l'invito generale, che fa il Sommo Pontefice a tutti, che comprenda solamente quelli, che possono venire lecitamente, e colle debite circostanze.

possunt. Hujusmodi rationibus, ac sententiis adhæret Constantinus *in suo Tract. de Anno Sancto par. 2. cap. 4. pag. 103. & seq.* Nos in supra citata *Encyclica Epistola Nostra die 26. Junii* vertentis Anni super præparatione ad Annum Jubilæi editâ, prædictis punctis secundum rationes, ac sententias nuper adductas, responsum fecimus. Ad eam igitur Epistolam Nos referimus, ex cujus tenore necessariò prima declaratio *num.* XLIII. expressa deducitur, quod Personis Romam ad hoc Jubilæum consequendum venire volentibus non intelligitur data veniendi libertas, sine obtento aliàs necessario suorum respectivè Superiorum consensu.

§. 69. Pontifex Bonifacius VIII. in sua pluries nominata Decretali: *Antiquorum, inter Extravagantes Communes de pœnitentiis, & remissionibus*, visitationem Basilicarum Romanis per triginta vices, Peregrinis verò, & Advenis per vices quindecim præscripsit: *Si fuerint Romani, ad minus triginta diebus continuis, seu interpolatis, & saltem semel in die; si verò Peregrini fuerint, aut Forenses, simili modo diebus quindecim ad Basilicas easdem accedant.* Hæc eadem verba in alia Decretali Clementis VI., quæ incipit: *Unigenitus, ibi, sub eodem Titulo*, reperiuntur. Eadem loquendi forma a Pontifice Clemente VII. adhibita est in Indictione Jubilæi, quam fecit per suam Bullam cujus initium: *Inter sollicitudines*, die 17. Decembris 1524. expeditam. Progressu temporis, verbo *Romani* aliud adjunctum fuit: *vel Urbis incolæ*, aliud verò *Forenses* omissum fuit, quemadmodum in Constitutione Gregorii XIII., quæ incipit: *Dominus ac Redemptor*, videre est: *Triginta continuis, vel interpolatis diebus semel saltem in die, si Romani, vel Urbis incolæ fuerint; si verò Peregrini, quindecim diebus devotè visitaverint*, & in aliis compluribus.

§. 70. Quamvis verbum *Romani* nulli controversiæ locum dare posse videretur, res tamen contra fuit; nam cum Romanus sit non ille solùm, qui Romæ natus est, & in Urbe moratur, verum etiam ille, qui licèt Romæ natus, aliò domicilium transtulit; quæstio fuit, num hic Anno Jubilæi Romam veniens, per triginta, an per quindecim vices Basilicas visitare deberet. Navarrus *de Jubilæo, & Indulgentiis num. 42. pag. 163.* ejus sententiæ fuit, quod vices quindecim sufficerent, cum in hoc casu domicilium origini prævalere debeat, & eâ maxime ratione, quod Romanus, qui alibi domicilium habet, Romam veniens, idem itineris, ac laboris incommodum subit, ac Advena, & Peregrinus. E contrario Benzonius *de Anno Jubilæi lib. 5. dub. 3.* eum ad triginta visitationes obligatum existimavit: *Turpe est enim*, ait ipse, *virum Romanum vel avaritiæ, vel acidiæ, seu torporis vitio laborare, præsertim in eo Anno, in quo Urbs tota gaudio, jubilatione, munificentiâ, atque singularissimâ festivitate refulget.* Præterea autem dubium illud propositum fuit, num sub *Romani* nomine ad effectum, de quo agitur, etiam ille, qui in proximis Urbi locis habitat, comprehensus intelligeretur.

§. 71. Disputationibus porro super voce *Romani*, aliæ super verbis: *vel Urbis incolæ*, successerunt. Navarrus *loco citato num. 43.* ait, sub nomine *incolæ* in præsenti casu eum intelligi debere, qui annum Romæ moratur, aut saltem tamdiu moratur, ut Romæ incola dici possit. Quarti, & Constantinus practicè differunt. Horum prior *pag. 126. & seq.* sub nomine *incolæ Urbis* eum intelligi debere vult, qui Romæ minimè natus, neque ex ea oriundus est, verum in ea domicilium contraxit, ac proinde Curiales, Procuratores, Advo-

Aderisce a questi sentimenti il Costantini *nel suo Trattato dell'Anno Santo part. 2. cap. 4. pag. 103., e seg.* Nella sopracitata nostra *Lettera Circolare dei 26. Giugno* di quest'anno corrente sopra la preparazione all'Anno Santo, abbiamo, coerentemente ai predetti sentimenti, stabilita la risposta ai detti punti, come può leggersi in essa Lettera. Alla Lettera Circolare ci riferiamo, dalla quale per necessità deriva la prima dichiarazione espressa nel *num.* XLIII., che: *Personis Romam ad hoc Jubilæum consequendum venire volentibus*, non s'intende data la libertà di venire senza licenza, e consenso per altro capo necessario de'suoi Superiori.

Quali persone si considerino per Romani, & Incolæ Urbis, e quali Peregrini, & Externi.

§. 69. Il Pontefice Bonifazio VIII. nella sua più volte nominata Decretale: *Antiquorum, fra l'Estravaganti comuni, de pœnitentiis & remissionibus*, stabilì la visita di trenta volte delle sacre Basiliche pe'Romani, e la visita di quindici volte per li Pellegrini, e Forestieri: *Si fuerint Romani, ad minùs triginta diebus continuis, seu interpolatis, & saltem semel in die; si verò Peregrini fuerint, aut Forenses, simili modo diebus quindecim ad Basilicas easdem accedant.* Queste stesse parole si ritrovano nell'altra Decretale di Clemente VI., che incomincia: *Unigenitus, ivi, sotto l'istesso Titolo.* Lo stesso linguaggio fu adoprato dal Pontefice Clemente VII. nell'intimazione, che fece del Giubbileo nella sua Bolla, che incomincia; *Inter sollicitudines*, spedita ai 17. di Dicembre del 1524. In progresso di tempo alla parola *Romani* fu aggiunta l'altra: *vel Urbis incolæ*, e fu levata la parola *Forenses*, come può vedersi nella Costituzione di Gregorio XIII., che incomincia *Dominus ac Redemptor*: *Triginta continuis, vel interpolatis diebus semel saltem in die, si Romani, vel Urbis incolæ fuerint; si verò Peregrini, quindecim diebus devotè visitaverint*, ed in molte altre.

§. 70. Ancorchè la parola *Romani* sembrasse incapace d'ogni controversia, non fu però così; poichè, essendo non solo Romano quello, che è nato, ed abita in Roma, ma quello ancora, che nato in Roma, ha trasferito altrove il suo domicilio; dubitossi, se venendo questi a Roma l'Anno Santo per guadagnare il Giubbileo, dovesse visitare o trenta, o quindici volte le Basiliche. Il Navarro *de Jubilæo, & Indulgentiis num. 42. pag. 163.* fu di sentimento, che bastassero le quindeci volte, dovendo in questo caso prevalere il domicilio all'origine, tanto più che il Romano, che ha altrove il domicilio, e viene a Roma, subisce lo stesso incommodo del viaggio, che subisce il Forestiere o il Pellegrino. Il Benzonio *de Anno Jubilæi lib. 5. dub. 3.* per lo contrario lo credè obbligato a fare le trenta visite: *Turpe est enim*, dice esso, *virum Romanum vel avaritiæ, vel acidiæ, seu torporis vitio laborare, præsertim in eo Anno, in quo Urbs tota gaudio, jubilatione, munificentia, atque singularissima festivitate refulget.* Ed inoltre si propose il quesito, se sotto nome di Romano, per l'effetto, di cui si tratta, restasse compreso ancor quello, che abita nelle vicinanze di Roma.

§. 71. Alle dispute sopra la parola *Romani* successero le altre sopra le parole: *vel Urbis incolæ.* Il Navarro *nel luogo citato num. 43.* dice, che sotto nome d'*incolæ* nel caso presente deve intendersi chi sta in Roma un anno, o almeno chi vi sta tanto tempo, che possa dirsi abitatore di Roma. Il Quarti, ed il Costantini discorrono praticamente. Il primo *pag. 126. e seg.* vuole, che sotto nome d'*incolæ Urbis* s'intenda chi non è nato in Roma, nè è oriundo, ma vi ha contratto il domicilio, e che però i Curiali, i Procuratori, gli Avvocati, i Cortigiani siano

Advocatos, Aulicos ad triginta visitationes obligatos esse, atque huic item oneri subjacere debere Scholares, Mercatores, Litigantes, qui majorem anni partem Romæ morantur, cum hi omnes in Urbe, si non verum domicilium, at quasi domicilium contraxerint. Alter verò *pag.* 119. *& seq.* considerans, Peregrinis quindecim tantùm visitationum numerum præscribi ratione incommodi in itinere suscepti, Romanis verò, & Romæ degentibus, numerum majorem triginta visitationum, eò quòd prædictum incommodum ac laborem non sustinuerint; affirmat, omnes quotquot itineris incommodo caruerunt, triginta visitationum oneri subjacere debere; contra verò a graviori onere exemptos esse, & ad levius tantùm, scilicet quindecim visitationum onus, obligari omnes illos, qui supradictum itineris incommodum passi sunt.

§. 72. In Constitutione nostra : *Peregrinantes*, in qua Jubilæi Annum indiximus, ea quæ sequuntur verba adhibuimus : *Per triginta continuos, aut interpolatos dies &c. si Romani, vel Incolæ Urbis; si verò Peregrini, aut aliàs externi fuerint, per quindecim saltem hujusmodi dies devotè visitaverint.* Prædicta autem verba in hac novissima Constitutione nostra *num.* XLIV. exponentes, diximus, idque nunc etiam repetimus, sub nomine *Romanorum* omnes illos venire, qui Romæ nati sunt, & Romæ degunt, sive qui in suburbano districtu nati pariter sunt, atque ibi habitant, in eo scilicet tractu, ad quod se protendunt vineæ intra quintum ab Urbe lapidem; hæc est enim legalis notio, & intelligentia hujusce vocabuli *Romanus*, quemadmodum valde appositè Spondanus *in Epitome Annal. Card. Baronii ad ann.* 1. *in princip.* animadvertit : *Jurisconsulti responderunt, eos, qui in continentibus Urbis nati sunt, Romæ natos intelligi; Romam enim esse etiam quà continentia ædificia essent; nec Romam muro tenus existimari, ex consuetudine quotidiana posse intelligi; cum diceremus Romam nos ire, etiamsi extra Urbem habitaremus.* Diximus etiam, ac modò hic iteramus, sub nomine *incolarum Urbis* omnes illos censeri, qui Romam advenerunt animo ibi majorem anni partem commorandi, itemque omnes illos, qui Romæ alicujus muneris aut negotii causâ, sive alicujus officii ac ministerii ibidem acquirendi desiderio & expectatione morantes, si non verum ac rigorosum domicilium, saltem quasi domicilium contrahunt. *Deus plebis Israël elegit patres nostros, & plebem exaltavit, cum essent incolæ in terra Ægypti, & in brachio excelso eduxit eos ex ea* : legitur *in Actis Apostolorum cap.* 13. *v.* 17. Atque ii, qui latini sermonis proprietatem optimè tenent, *incolas* illos esse affirmant, qui, cum alibi nati sint, locum incolunt, in quo sibi habitationem delegerunt, licet loci ejusdem cives aut indigenæ non sint; in quorum numero idcirco Causidici, Procuratores, Advocati, Aulici, Scholares, Mercatores, Litigantes, aliique id genus homines recensendi sunt, quod etiam probè animadversum fuit, ab antiquo Glossatore Decretalis *Antiquorum, inter Extravagantes communes, de pœnitentiis & remissionibus, in verbo, Forenses*, cujus hæc verba sunt : *Quid de Curialibus existentibus in Curia Papali? respondet Sixtus Papa, illos facere debere triginta dies. Et est ratio, quia isti nec verè peregrinantur, nec verè sunt forenses, sed ut moraturi in Curia accedunt.* Igitur omnes ii, quos supra nominavimus, per triginta vices Basilicas visitare tenentur. Eidem visitationum numero illos etiam obligatos fore declaravimus, & nunc declaramus, qui aliâ, quàm Jubilæi consequendi, causâ Romam advenerint; omissâ enim controversiâ, num hi possint sub

siano obbligati alla visita delle trenta volte, e che allo stesso peso siano sottoposti gli Scolari, i Mercanti, ed i Litiganti, che abitano in Roma la maggior parte dell'anno, avendo tutti questi contratto, se non un vero domicilio, almeno un quasi domicilio. Il secondo *pag.* 119. *e seg.* considerando prefiggersi ai Pellegrini il solo numero di quindici volte per ragione dell'incomodo sofferto nel viaggio; e prefiggersi ai Romani ed abitanti in Roma il maggior numero di trenta volte, giacchè non hanno essi sopportato il predetto incomodo e disagio; dice, esser sottoposti al peso delle trenta volte tutti quelli, che non hanno sofferto l'incomodo del viaggio; e che poi restino esenti dal peso più grave, ed obligati al più leggiero, cioè alla visita delle quindici volte, tutti quelli, che hanno sopportato il sopradetto incomodo del viaggio.

§. 72. Nella nostra Costituzione : *Peregrinantes*, nella quale abbiamo intimato l'Anno Santo, ci siamo serviti delle seguenti parole : *Per triginta continuos, aut interpolatos dies &c. Si Romani, vel Incolæ Urbis; si verò Peregrini, aut aliàs externi fuerint, per quindecim saltem hujusmodi dies devotè visitaverint.* E chiosando in quest'ultima nostra Costituzione al *n.* XLIV. le dette parole, abbiamo detto, e ora repetiamo, venire sotto nome di Romani tutti quelli, che sono nati ed abitano in Roma, o che sono nati ed abitano nel distretto di Roma, che è lo stesso, che dire nelle Vigne dentro le cinque miglia dalla Città; essendo questa l'intelligenza legale della parola *Romano*, come molto bene riflette lo Spondano *in Epitome Annal. Card. Baronii ad ann.* 1. *in princip.* : *Jurisconsulti responderunt, eos, qui in continentibus Urbis nati sunt, Romæ natos intelligi; Romam enim esse etiam quà continentia ædificia essent; nec Romam muro tenus existimari, ex consuetudine quotidiana posse intelligi; cum diceremus Romam nos ire, etiamsi extra Urbem habitaremus.* Abbiamo detto, e ripetiamo, venire sotto nome d'*incolæ Urbis* tutti quelli, che sono venuti a Roma con animo d'abitarvi la maggior parte dell'anno, e tutti quelli, che stando in Roma per qualche impiego, o per ritrovare impiego, se non contraggono un vero rigoroso domicilio, almeno contraggono un quasi domicilio : *Deus plebis Israël elegit patres nostros, & plebem exaltavit, cum essent incolæ in terra Ægypti, & in brachio excelso eduxit eos ex ea* : leggesi *negli Atti degli Apostoli al cap.* 13. *v.* 17. Ed i buoni Professori della lingua Latina dicono, che *incolæ* son quelli, che nati altrove, abitano in un luogo, ove hanno eletto d'abitare, ancorchè non ne siano cittadini; nel numero perciò de'quali debbono annoverarsi i Curiali, i Procuratori, gli Avvocati, i Cortigiani, gli Scolari, i Mercanti, i Litiganti, ed altra simile sorta di gente, il che fu anche ben avvertito dall' antico Chiosatore della Decretale : *Antiquorum, de pœnitentiis & remissionibus, inter Extravagantes communes, in verb. Forenses*, ed ecco di lui parole : *Quid de Curialibus existentibus in Curia Papali? respondet Sixtus Papa, illos facere debere triginta dies. Et est ratio, quia isti nec verè peregrinantur, nec verè sunt forenses, sed ut moraturi in Curia accedunt.* Sono dunque obligati a visitare trenta volte le Basiliche tutti i sopradetti. Ed allo stesso numero delle visite abbiamo dichiarato e dichiariamo obligati ancor quelli, che vengono a Roma per altra causa, che per conseguire il Giubbileo; perchè, lasciando da parte la controversia, se possano costoro comprendersi sotto nome *incolarum Urbis*, cosa certa si è, che avendo sofferto l'incomodo del viaggio per altro motivo, non debbono es- sere

sub *incolarum Urbis* nomine comprehendi, manifestum est, quod, cum ipsi itineris incommodum aliâ de causâ passi sint, non aliter ad Jubilæum consequendum se comparare poterunt, quam si triginta Basilicarum visitationes expleverint. Idem decrevimus de illis, qui consequendi Jubilæi gratiâ Romam venientes, amplius sex mensibus in eadem commorantur, cum iis liceat sine gravi incommodo per dicti temporis spatium ad triginta vices visitationem Basilicarum adimplere. Verbum illud *Forenses*, a proximis Decessoribus nostris prætermissum, Nos etiam omisimus; quod quidem, juxta loquendi morem medio ævo usitatum, nihil aliud, quàm exteros significare poterat, ut probè Lucas Holstenius *Collectionis Labbeanæ Concilior. tom.* 8. *pag.* 138. animadvertit, dum verba Synodi Romanæ sæculo nono sub Leone IV. habitæ exponit: *Tantam superfluitatem Presbyterorum forensium.* Antiquo verbo *peregrini* usi sumus, qui illi sunt, qui iter suscipiunt causa visitationis Sacrorum Liminum, & sacræ Indulgentiæ consequendæ: *Advena sum, & peregrinus apud vos*: legitur *in Genesi cap.* 23. Verbo autem *peregrini*, aliud adjecimus *externi*, quod non minus secundùm rectum latini idiomatis usum, quàm, quod magis interest, secundùm propriam in Divinis Scripturis loquendi rationem, advenam aut alienigenam significat; unde *Exodi cap.* 23. legitur: *Per nomen externorum Deorum non jurabitis, neque audietur ex ore vestro*; & *Numerorum cap.* 1. *Quisquis externorum accesserit, occidetur*; & *capite tertio*: *Externus, qui ad immolandum accesserit, morietur.* Atque, ut ad propositum nostrum revertamur, declaravimus ac declaramus, sub *peregrinorum* aut *externorum* nomine omnes alios comprehendi, qui sub nomine *Romanorum*, aut *incolarum Urbis*, secundùm explicationem paulò ante datam, minimè comprehenduntur.

sere in grado di conseguire il Giubbileo, che facendo la visita delle Basiliche trenta volte; e tutti quelli ancora, che venendo a Roma pel fine di guadagnare il Giubbileo, in essa si trattengono per più di sei mesi, potendo senza grave incomodo nel decorso del detto tempo adempire per trenta volte la visita delle Basiliche. Abbiamo seguitato l'esempio de' nostri Predecessori meno remoti da Noi, levando la parola *Forenses*, che altro, secondo i tempi medj, non poteva additare, che i forestieri, come bene osserva Luca Holstenio *tom.* 8. *Collectionis Labbeanæ Concilior. pag.* 138. commentando le parole del Sinodo Romano del nono secolo sotto Leone IV.: *Tantam superfluitatem Presbyterorum forensium.* Ci siamo prevaluti dell' antica parola *peregrini*, che sono quelli, che viaggiano per venire alla visita de' Sacri Limini, e conseguire la santa Indulgenza: *Advena sum, & peregrinus apud vos*: si legge *nella Genesi cap.* 23. Ed alla parola *peregrini* abbiamo aggiunta l'altra *externi*, che non meno secondo il buon idioma latino, ma quello che più importa, secondo il linguaggio delle Divine Scritture, significa il forestiere, o d'altro paese; onde *nell' Esodo cap.* 23. si legge: *Per nomen externorum Deorum non jurabitis, neque audietur ex ore vestro*; e *nei Numeri cap.* 1.: *Quisquis externorum accesserit, occidetur*; e *nel capo terzo*: *Externus, qui ad immolandum accesserit, morietur.* E ritornando al nostro proposito, abbiamo dichiarato, e dichiariamo, comprendersi sotto nome di *peregrini*, o *externi*, tutti gli altri, che, giusta la spiegazione poc'anzi data, non sono compresi sotto il nome di *Romani*, o d'*incolæ Urbis*.

§. VIII.

De declarationibus contentis in Constitutione: Convocatis, *circa opera injuncta.*

§. 73. OPtandum omnino esset, & melius, ac tutius procul dubio foret, si antequam visitatio Basilicarum inciperetur, fructuosa præmitteretur Confessio, ut visitationes ipsæ in statu gratiæ fierent, atque iteraretur confessio, si quis, visitationibus inceptis, in lethale aliquod peccatum prolaberetur. In Actis Ecclesiæ Mediolanensis *part.* 7. *edition. Mediolanen.* 1599. *pag.* 1031. magni Sancti Caroli Borromæi ita legitur: *Ante omnia autem unicuique sedulo curandum est, ut conditiones a Sanctitate Sua in litteris concessionis ipsius Jubilæi expressas diligenter observet; quoniam minime illud consequeretur, qui easdem non observaret. Harum prima est, ut verè contritus, & confessus sit, quod unusquisque facere debet antequam visitationes Ecclesiarum incipiat, pro majori securitate Sancti Jubilæi acquirendi. Ob eamdem causam, si quis postquam confessus esset, & Ecclesiarum visitationes incœpisset, in mortale aliquod (quod Deus avertat) peccatum prolaberetur, mortale peccatum confiteri debet, ac deinceps reliquum dierum numerum persequi, qui supererunt ad completum usque numerum dierum, quibus quatuor Ecclesiarum visitatio ab eo facienda erit.*

§. 74. Hujusmodi porro agendi ratio a S. Antonino *in Summa part.* 1. *tit.* 10. *cap.* 3. §. 5. *in fin.*, a Cardinali Bellarmino *de Indulg. lib.* 1. *cap.* 13. *Controversiar. tom.* 2., a Becano *in Summa tit. de Sacramentis cap.* 28. *de Indulgentiis quæst.* 6., Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. dub.

§. VIII.

Delle dichiarazioni contenute nella Costituzione: Convocatis, *intorno alle opere ingiunte.*

Quando si debba fare la Confessione, e Comunione per l'acquisto del Giubbileo.

§. 73. SArebbe senza dubbio desiderabile, sarebbe senza dubbio meglio fatto, e più sicuro, se prima d'incominciare la visita delle Chiese, si premettesse una fruttuosa Confessione, per far le visite nello stato di grazia, ed anche fare una nuova Confessione, se qualcheduno, incominciate le visite, cadesse in qualche peccato mortale. Negli Atti della Chiesa di Milano *part.* 7. *della stampa di Milano del* 1599. *pag.* 1031. del gran S. Carlo Borromeo così si legge: *Deve poi ciascuno sopra ogni cosa avvertire, di servare diligentemente tutte le condizioni espresse da Sua Santità nelle lettere della concessione di esso Giubbileo; perchè non lo conseguirebbe, chi non le osservasse. La prima è, d'essere veramente contrito, e confessato, il che ognuno deve fare avanti che cominci a visitare le Chiese, per maggior sicurezza di conseguire il Santo Giubbileo. Per la medesima causa, se alcuno dopo l'essersi confessato, e l'avere incominciato a visitare le Chiese, cadesse (il che Dio non permetta) in qualche peccato mortale, deve confessarsi del peccato mortale, e seguitare di poi il resto dei giorni, che gli mancaranno, sino al numero dei giorni, che avrà da visitare le quattro Chiese.*

§. 74. E questo sistema vien approvato, e dato per più sicuro da S. Antonino *in Summa part.* 1. *tit.* 10. *cap.* 3. §. 5. *in fin.*, dal Cardinale Bellarmino *de Indulgentiis lib.* 1. *cap.* 13. *Controversiar. tom.* 2., dal Becano, *in Summa tit. de Sacramentis cap.* 28. *de Indulgentiis*, *quæst* 6., dal

dub. 4. §. *Dico septimo*, & Pontas *in verb. Indulgentiæ cas.* 13. pro tuta agnoscitur, & approbatur. Quod verò & Nos id summopere cupierimus, & ex animo cupiamus, satis intelligi potest tum ex iis, quæ in supradicta Encyclica Epistola nostra scripsimus, tum ex iis, quæ fecimus, dum proximè præterita æstate publicas per Urbem Missiones haberi jussimus, tum denique ex his, quæ facimus, dum hoc Adventus tempore, usque ad Festum S. Thomæ, easdem Missiones per varias Ecclesias Urbis continuari curamus; quæ omnia ad eum tantummodo scopum & finem diriguntur, ut a peccatoribus ritè, & cum emendationis fructu Confessiones priùs fiant, quàm Porta Sancta aperiatur, ac proinde antequam Basilicarum visitationes fieri incipiant; nec illud etiam omittendo, quod desiderium hujusmodi nostrum, & ex ipsa Constitutione nostra: *Peregrinantes* satis deducitur, in qua visitationibus Ecclesiarum Confessio, & Communio præmittitur.

§. 75. Verum nequaquam in hoc difficultatis summa versatur; sed præcipuum in eo dubium consistit, num videlicet, si forte a quopiam lethalis culpæ reo visitatio Basilicarum incipiatur, & continuetur, & sic ab eo hujusmodi opus fiat, quod bonum est eo bonitatis genere, quo esse possunt opera, quæ a peccatoribus fiunt; deinde verò idem ritè & rectè confiteatur, & sacram Communionem in statu gratiæ recipiat; proindeque in ultimo opere, quod ad Jubilæum consequendum adimplevit, in statu gratiæ sit; num, inquam, præcedentes Ecclesiarum visitationes pro sufficienti operum injunctorum implemento haberi & censeri possint. Super hoc difficultatis puncto fusè differit Navarrus *de Jubilæo, notabili* 19.; sed communior opinio est, visitationes etiam in statu peccati factas sufficere ad Indulgentiam consequendam, dummodo postremum opus, in quo acquiritur Indulgentia, in statu gratiæ perficiatur; cum temporalis pœna non remittatur, nisi peccato deleto, ac remissâ æternâ pœnâ, quod quidem per Pœnitentiam obtinetur. Ita insigniores Theologi in suis Theologicis operibus ratiocinantur, videlicet Suarez *in 3. part. D. Thomæ tom.* 4. *disp.* 52. *sect.* 2. *num.* 7., Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 20. *de Indulgen. punct.* 5. §. *Non tamen*, Cardinalis de Lugo *de Sacramen. Pœniten. disput.* 27. *sect.* 6. *num.* 83., Sylvius *part.* 3. *D. Thom. tom.* 4. *in suppl. tert. part. quæst.* 27. *art.* 1., Estius *in* 4. *Sent. dist.* 20. §. 8. *per tot. & signanter vers. Cæterum, & seqq.*, Juvenin *in Tract. de Sacram. disput.* 13. *de Indulg. quæst.* 6. §. *Cæterum*, aliique complures. Illi etiam, qui Morales Theologi dicuntur, in hac re concordi sententiâ sunt, quos inter Filliuccius *Oper. Moral. tom.* 1. *tract.* 8. *cap.* 10. *quæst.* 5. *num.* 258., Santarellus *variar. resolut. quæst.* 76. *num.* 15., La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *de Indulg. num.* 1410., Bonacina *de Jubilæo quæst.* 6. *art.* 2. *num.* 4., item alii, qui ex professo de Jubilæo scripserunt, ex quibus Viva *in Histor. Indulg. inter quæst. & resolut. practic. quæst.* 32., Amort *tom.* 1. *pag.* 203. *Venet. edit. ann.* 1698., atque illi etiam, qui Romæ Tractatus de Indulgentiis composuerunt, atque ediderunt, in quorum numero PP. Passerinus *de Indulg. quæst.* 73. *per tot., & præsertim num.* 514., Vanranst *in Opuscul. de Indulg. quæst.* 6. *num.* 7. *& seq.*, ac Theodorus *in Tractatu de Indulg. lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 1. *per tot.* Hæc autem, quæ communis opinio dici potest, suo & quidem valido fundamento non destituitur, quum Ecclesiarum visitationes, licet ab eo, qui in gratia non est, factæ, opera sint moraliter bona, quamquam æternæ vitæ non meritoria; licet enim

dal Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. *dub.* 4. §. *Dico septimo*, e dal Pontas *in verb. Indulgentiæ cas.* 13. E che questo sia stato, e sia il nostro vivo desiderio, si può abbastanza raccorre da quanto abbiamo scritto nella detta Lettera Circolare; da quanto abbiamo fatto, avendo nella prossima passata estate fatte fare in questa Città pubbliche Missioni; da quanto facciamo fare nel corrente Avvento, continuando sino alla Festa dell'Apostolo S. Tommaso, in varie Chiese di Roma; cose tutte che hanno per unico fine ed oggetto Confessioni fruttuose da farsi dai peccatori, prima che si apra la Porta Santa, e per conseguenza prima che s'incominci la visita delle Chiese; senza tralasciare di dire, potersi dedurre questa nostra brama anche dalla Costituzione *Peregrinantes*, in cui si premettono la Confessione e la Comunione alla visita delle Chiese.

§. 75. Ma qui non consiste la difficoltà. Si riduce la difficoltà a vedere, se, incominciandosi, e proseguendosi la visita delle Basiliche da chi è in peccato mortale, e facendosi la detta opera, che è buona in quel genere di bontà, di cui sono capaci le opere buone, che si fanno dai peccatori; e facendosi poi la fruttuosa Confessione, e prendendosi la Santa Comunione in istato di grazia; e così essendo in istato di grazia chi ha visitate le Chiese in istato di peccato; essendo, dicemmo, in istato di grazia nell'ultima opera, che adempie per conseguire il Giubbileo, possano le precedenti visite valutarsi per un sufficiente adempimento delle opere ingiunte. Discorre di questo punto longamente il Navarro *de Jubilæo, notabili* 19.; ma non può negarsi, che l'opinione più comune non sia, bastare le visite fatte anche in istato di peccato per conseguire l'Indulgenza, purchè l'ultima opera, in cui si acquista l'Indulgenza, sia fatta in istato di grazia; non rimettendosi la pena temporale, se non cancellato il peccato, e rimessa l'eterna pena, il che si ottiene col mezzo della Penitenza. Così discorrono i Teologi più accreditati nelle loro Opere Teologiche, cioè il Suarez *in* 3. *part. D. Thomæ tom.* 4. *disput.* 52. *sect.* 2. *num.* 7., il Valenza *tom.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 20. *de Indulgentiis punct.* 5. §. *Non tamen*, il Cardinal de Lugo *de Sacramento Pœnitentiæ disput.* 27. *sect.* 6. *n.* 83., il Sylvio *in* 3. *part. D. Thom. tom.* 4. *in supplemento tertiæ partis quæst.* 27. *art.* 1., l'Estio *in* 4. *Sent. dist.* 20. §. 8. *per tot. & signanter vers. Cæterum cum seqq.*, il Juvenin *in Tract. de Sacramentis disput.* 13. *de Indulgentiis quæst.* 6. §. *Cæterum*, e molti altri. Concordano ancor quelli, che si chiamano Teologi Morali, fra' quali il Filliuccio *Oper. moral. tom.* 1. *tract.* 8. *cap.* 10. *quæst.* 5. *num.* 258.; il Santarelli *variar. resolut. quæst.* 76. *num.* 15., la Croix *lib.* 6. *part.* 2. *de Indulgentiis num.* 1410., il Bonacina *de Jubilæo quæst.* 6. *art.* 2. *num.* 4.; gli altri, che hanno trattato espressamente del Giubbileo, fra'quali il Viva *in Historia Indulgentiarum, inter quæst., & resolut. practic. quæst.* 32., l'Amort *tom.* 1. *pag.* 203. *Venet. edit. ann.* 1698., e quelli ancora, che hanno composti, e stampati in Roma Trattati d'Indulgenze, fra' quali i PP. Passerino *de Indulgentiis quæst.* 73. *per tot., & præsertim n.* 514., Vanranst. *in Opuscul. de Indulgentiis quæst.* 6. *nu.* 7. *& seq.*, e Teodoro *in Tractat. de Indulgentiis lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 1. *per tot.* Questa, che può dirsi comune opinione, ha il suo valido fondamento; essendo le visite delle Chiese, benchè fatte da chi non è in grazia, opere moralmente buone, benchè non

opera inimici sint, illius tamen inimici sunt, qui se ad reconciliationem cum Deo comparat, atque disponit: hoc verò prioribus Ecclesiæ sæculis in publicis illis pœnitentiis adumbratum videtur, quæ ab illis fiebant, qui in graves, ac publicos excessus prolapsi erant, qui quidem antequam absolutionem ab ipsis obtinerent, & sic in eodem statu peccati, in adimplendis operibus ac pœnitentiis sibi præscriptis se exercebant. Hoc autem semel constituto, quod in ultimo opere, quod in ultimo opere, quod ad consequendam Indulgentiam adimpletur, status gratiæ absolutè necessarius sit, quodque non item absolutè requiratur, hujusmodi status, dum alia injuncta opera adimplentur, in sententiæ hujus confirmationem laudati Auctores publicam Fidelium consuetudinem advocant, ei satis notam, qui Indulgentiam concedit, & ab eodem non improbatam; cum fieri vix possit, ut sibi persuadeat, visitationes, quæ ad Jubilæum consequendum vel per triginta, vel per quindecim dies interpolatos fiunt, non nisi ab iis fieri, qui in gratia constituti sunt; neque verò a sententia sua removentur, ob eam causam, quod in Jubilæi universalis Bulla visitationi Basilicarum Confessio, & Communio præmissa sit; huic etenim argumento respondent, ordinem verborum non adæquatam esse regulam pro ordine factorum, ac præterea adjungunt, in Indulgentiis sufficere auctoritatem in concedente, gratiam in recipiente, ac pietatem in causa; pias autem esse Basilicarum visitationes, licet ab eo, qui in gratia constitutus non est, factæ sint, dummodo debitis cum circumstantiis adimpleantur, quum ad consequendam habitualem gratiam præparationes sint.

§. 76. Atque hæc est summa eorum, quæ in sententiæ hujus comprobationem afferri solent ab iis, qui eandem tuentur; a qua Nos, in præsenti minimè recedendum ducimus, neque recedimus, quemadmodum ex iis, quæ ad *n.* XLV. novissimæ Constitutionis declaravimus, videre est. Quoniam, licet quo ad Nos, magis ac magis semper in votis habeamus, ut visitatio Ecclesiarum in statu gratiæ fiat, ac proinde vel post fructuosam Confessionem, vel saltem post Contritionis actum; reputantes tamen, non omnia quæcumque optamus posse semper contingere, humanamque fragilitatem commiserari opus esse; a fructu Indulgentiæ minimè excludendos illos existimavimus, qui non præmissâ Confessione, visitationem Ecclesiarum incipiunt, ac prosequuntur, dummodo quando opus ultimum perficiunt, in quo Indulgentia acquiritur, in statu gratiæ sint; ac dummodo visitationes ipsæ cum sensu devotionis adimpleantur. In Bulla: *Peregrinantes* legitur *devotè visitaverint*; In Extravaganti: *Unigenitus* inest verbum *devotionis*; In alia: *Quemadmodum*, verbum *reverenter*; Navarrus autem *de Jubilæo sub num.* 44. eadem illa verba exponens, ita ait: *Per quæ significatur, visitationes has Ecclesiarum fieri debere bene, & quidem rectè; nam licet, per afferta cum communi, non sit necessarium ut fiant in statu gratiæ, necessarium tamen est, quod sint actus boni moraliter.* Ad injunctum igitur visitationum opus adimplendum necesse est, ut visitatio fiat consilio atque animo exhibendi honorem Deo, aut Sanctis ejus; ut tam in itinere, quod ad Basilicas habetur, quàm in easdem ingrediendo, modestè incedatur, atque in hisce aliquis religionis actus exerceatur. Ex quo deduci potest, quod, si quis nullo pio fine, sed merâ ductus curiositate visitatum Ecclesias se confert, aut animi relaxandi, seu, quod dicitur, deambulationis habendæ gratiâ, iter conficit, Jubilæum minimè consequitur. Illum verò omnino omittimus, de quo dicere super-

meritorie dell'eterna vita; e benchè siano opere d'un inimico, sono però opere d'un inimico, che s'incammina alla riconciliazione con Dio: e nella sacra antichità ciò sembra adombrato nelle pubbliche penitenze, che si facevano da quelli, che erano caduti in eccessi gravi e pubblici, e che prima d'ottenerne l'assoluzione, e così in istato di peccato, s'andavano esercitando in adempimento delle opere e penitenze a loro prescritte. Fissato poi il punto, che lo stato della grazia sia assolutamente necessario nell'ultima opera, che si fa, per conseguire l'Indulgenza, e che lo stato predetto non sia assolutamente necessario, quando le altre opere ingiunte si adempiono; chiamano i citati Autori in loro ajuto la pubblica consuetudine de'Fedeli, saputa, e non riprovata da chi concede l'Indulgenza; essendo impossibile, ch'esso creda, che le visite, che si fanno o trenta, o quindici volte in giorni interpolati per conseguire il Giubbileo, non si facciano, che da quelli costituiti in grazia; nè punto si rimuovono da questo loro sentimento per essere nella Bolla del Giubbileo universale premessa la Confessione, e la Comunione alla visita delle Basiliche; mentre rispondono, non esser l'ordine delle parole regola adequata per l'ordine de' fatti; ed aggiungono, nelle Indulgenze bastare l'autorità nel concedente, la grazia in chi le riceve, e la pietà nella causa; ed esser pie le visite delle Basiliche, ancorchè non siano fatte da chi è in grazia, purchè siano adempite colle dovute circostanze, essendo disposizioni a conseguire la grazia abituale.

§. 76. Questo è il compendio di quanto vanno dicendo i difensori di questa sentenza, dalla quale nel caso presente non intendiamo di recedere, come può vedersi da quanto abbiamo dichiarato al *n.* XLV. dell'ultima Costituzione; perchè, febbene da una parte sia in Noi sempre più ardente la brama, che la visita delle Chiese si faccia in istato di grazia, e così o dopo una fruttuosa Confessione, o almeno dopo un atto di Contrizione; dall'altra parte poi considerando, non potersi sempre conseguire quanto si brama, ed esser d'uopo il compatire l'umana fragilità; abbiamo creduto non doversi da Noi escludere dal frutto dell' Indulgenza chi incomincia, o prosiegue la visita delle Chiese senz'avere premessa la Confessione; purchè sia in grazia, quando fa l'ultima opera, in cui consiegue l'Indulgenza; e purchè le visite siano fatte con divozione: *devotè visitaverint*, si legge nella Bolla: *Peregrinantes*; Nell'Estravagante: *Unigenitus*, si ritrova la parola *devotionis*; Nell'altra: *Quemadmodum*, la parola *reverenter*; Ed il Navarro *de Jubilæo sub num.* 44. spiegando le dette parole, così dice: *Per quæ significatur, visitationes has Ecclesiarum fieri debere bene, & quidem rectè; nam licèt, per afferta cum communi, non sit necessarium ut fiant in statu gratiæ, necessarium tamen est, quod sint actus boni moraliter.* E' necessario dunque, acciò si adempisca l'opera ingiunta delle visite, che la visita si faccia con intenzione, o volontà d'onorare Dio, o i suoi Santi, che si vada, e si entri nelle Basiliche con modestia, e che vi si eserciti qualche atto di religione. Dal che s'inferisce, che se uno va alle Chiese senz'alcun fine buono, ma per mera curiosità, e se va per fare, come suol dirsi, una passeggiata, non guadagna il Giubbileo; (essendo superfluo il parlare di chi visitasse la Chiesa in peccato mortale attuale, per esempio con animo d'indurre altri a peccare) come, individuando questi, ed altri simili casi, vanno discorrendo il Vanranst de

supervacuum est, qui in actuali peccato mortali, animo, exempli gratiâ, alios ad peccandum inducendi, Ecclesiam visitaret; ut, & hujusmodi, & alios similes casus indicando, disserunt Vanranst *de Indulg. quæst. 7. a num. 15. ad num. 20.*, Constantinus *part. 2. cap. 6. pag. 121.*, Quarti *tract. de Jubil. pag. 146. & seq.*, Viva *de Jubil. quæst. 8. art. 5. num. 3.*, Pignatellus *de Anno Sancto dub. 21. cap. 8.*, Amort *in quæstionibus practicis in fine Historiæ Indulgentiarum quæst. 72.*, aliique complures.

De Confessione facienda ab eo etiam, qui mortalis culpæ minime reus est.

§. 77. Confessionis præceptum, prout a jure Divino statutum fuit, sola mortalia peccata comprehendit, nec ad venialia extenditur. Cum verò Ecclesia in Concilio Lateranensi certum confitendi tempus, quod est Pascha Resurrectionis, præscripserit, controversia est, num necessitati confitendi peccata mortalia, aliam adjecerit, ut venialia etiam peccata confiteri necessarium sit. Et quamquam communiter dicatur, nequaquam adjunctam esse necessitatem etiam venialia peccata confitendi ad adimplendum præceptum; non desunt tamen Auctores, qui pleni studio ac zelo contrariam opinionem tuentur, ac docent, eum, qui non nisi venialia peccata habet, saltem in Paschate Sacerdoti se sistere debere, ut ei notum faciat, se, Divina opitulante gratia, nonnisi venialium culparum sibi conscium esse. Juvenin *de Sacramentis dissert. 6. cap. 3. art. 2.*, Du Hamel *tom. 7. tract. de Pœnitentia dissert. 3. cap. 2. num. 5. §. Quid verò dicendum*, Habert. *tom. 8. de Pœnitentia cap. 9. quæst. 2.*, Auctor additionis ad Pontas *tom. 1. in verb. Confessio cas. 51.* in editione latina, Auctor Theologiæ Moralis ad usum Seminarii Petrocoriensis *tom. 4. lib. 2. tract. 1. quæst. 9.* videri possunt. Nos hanc controversiam intactam relinquimus. S. Antoninus in Summa sua *tom. 1. tit. 10. cap. 3. num. 10. ultimæ impressionis Veronæ* expressè docet, rem dignam ac laudabilem ad consequendam Indulgentiam fieri a Pœnitente, qui a lethalibus peccatis liber cum sit, venialia confitetur. Verùm ad propositum nostrum ne id quidem sufficiens erat, quoniam controversiæ caput non circa utilitatem, sed circa necessitatem versatur. Quæstio enodanda illa est, quæ inter Theologos agitatur, utrum videlicet, cum ad Jubilæi consecutionem Confessio præscripta sit, etiam iis, qui peccata mortalia non habent, sed tantummodo venialia, præscripta intelligatur. Apud Sanctarellum *quæst. 76. variar. resolut. num. 2. & seq.*, & in cursu morali Salmaticensium *tom. 1. tract. 6. cap. 7. punct. 3. num. 34.* Auctores tam pro affirmativa, quàm negativa parte collectos videre est. Ipsi verò, se affirmativæ opinioni, quam quidem tutiorem afferunt, adhærere profitentur. Cardinalis autem de Lugo *disp. 17. de Sacramento Pœnitentiæ sect. 7. num. 101.*, ac Leander *part. 1. tract. 5. disput. 14. quæst. 76.* negativam partem sequuntur, eâ nixi ratione, quòd, quando de Confessione sermo est, de mortalium peccatorum Confessione semper intelligatur. Cum verò non desit auctoritas injungendi Confessionem etiam venialium, quemadmodum probè Cardinalis de Lauræa *in 4. sent. tom. 2. de necess. sacram. Pœnit. disput. 24. art. 2. §. 4.*, & Clericatus *de Sacrament. Pœnit. decis. 50. n. 7.* advertunt, quod textu Pontificis Clementis V. in Clementina, quæ incipit: *Ne in agro, de statu Monachorum*, comprobatur, ubi Monachis onus saltem in mense confitendi imponit, etiamsi probabiliter posset ac deberet existimari magnam ipsorum partem non nisi venialia peccata habere; cumque etiam certum sit, quod, dum ad Jubilæi consecutionem facienda præscribuntur opera, quæ ex natura sua mera consilii opera, ac supererogatoria essent,

de Indulgentiis quæst. 7. a num. 15. ad num. 20., il Costantini *part. 2. cap. 6. pag. 121.*, il Quarti *Tratt. del Giubbileo pag. 146. e seg.*, il Viva *de Jubilæo quæst. 8. art. 5. num. 3.*, il Pignatelli *dell' Anno Santo dub. 21. cap. 8.*, l' Amort *nelle questioni pratiche nel fine della Storia delle Indulgenze quest. 72.*, e molti altri.

§. 77. Il precetto della santa Confessione, in ciò che risguarda il Jus Divino, comprende i soli peccati mortali, e non s'estende ai veniali. Avendo poi la Chiesa nel Concilio Lateranense fissato il tempo del confessarsi, che è la Pasqua di Risurrezione, si controverte, se alla necessità di confessarsi de' peccati mortali abbia aggiunta l'altra di doversi anche confessare de' veniali: e quantunque comunemente si dica, non essere stata aggiunta la necessità di confessarsi anche de' peccati veniali per adempire il precetto Pasquale; non mancano però Autori, che pieni di zelo opinano il contrario, ed insegnano, che chi non ha, che peccati veniali, almeno nella Pasqua si presenti al Sacerdote per fargli sapere, che, per grazia di Dio, non ha, che peccati veniali. Si possono vedere il Juvenin *de Sacramentis dissert. 6. cap. 3. art. 2.*, il Du Hamel *tom. 7. tract. de Pœnitentia dissert. 3. cap. 2. num. 5. §. Quid verò dicendum*, l'Habert *tom. 8. de Pœnitentia cap. 9. quæst. 2.*, l'Addente al Pontas *tom. 1. in verb. Confessio cas. 51.*, nell'edizione latina, l'Autore della Teologia Morale per uso del Seminario Petrocorense *tom. 4. lib. 2. tract. 1. quæst. 9.* Noi non entriamo in questa controversia. S. Antonino espressamente nella sua Somma *tom. 1. tit. 10. cap. 3. num. 10. dell'ultima stampa di Verona*, insegna, esser cosa molto lodevole per conseguire l' Indulgenza il confessarsi de' peccati veniali, non avendo il Penitente peccati mortali. Ma ciò nemmeno bastava pel nostro intento, avvegnachè il punto non è circa l'utile, ma circa il necessario. Il nodo si riduce alla questione, che trattasi fra i Teologi, se essendo ordinata la Confessione pel conseguimento del Giubbileo, intendasi ordinata anche a chi non ha peccati mortali, ma soli veniali. Nel Santarelli *quæst. 76. variar. resolut. num. 2. & seq.*, e nel Corso Morale de'Salmaticensi *tom. 1. tract. 6. cap. 7. punct. 3. num. 34.*, si possono vedere radunati gli Autori per la parte affermativa, e per la parte negativa. Essi si protestano aderenti all'opinione affermativa, qualificandola per la più sicura. Il Cardinale de Lugo poi *disput. 17. de Sacram. Pœnit. sect. 7. num. 101.*, ed il Leandro *part. 1. tract. 5. disput. 14. quæst. 76.*, sieguono la parte negativa, pel motivo che, quando si parla della Confessione, s'intende sempre della Confessione de'peccati mortali. Essendovi però l'Autorità d'ingiugnere la Confessione de' veniali, come molto bene riflettono il Cardinal di Lauria *in 4. Sent. tom. 2. de necessitate Sacram. Pœnit. disput. 24. art. 2. §. 4.*, ed il Clericato *de Sacrament. Pœnit. decis. 50. num. 7.*, il che si comprova col testo del Pontefice Clemente V. nella Clementina, che incomincia: *Ne in agro, de statu Monachorum*, ove impone ai Monaci il peso di confessarsi almeno una volta il mese, ancorchè ragionevolmente si potesse, e dovesse supporre, che una gran parte d'essi non fosse per avere, che peccati veniali; ed essendo anche certo, che prescrivendosi per l'acquisto del Giubbileo il fare opere, che di sua natura sarebbero di puro consiglio, e di supererogazione, com'è per esempio il digiunare alcuni giorni non prescritti

essent, velut exempli gratiâ jejunium per aliquot dies ab Ecclesiastico præcepto non præscriptos, sive devota Basilicarum visitatio, quemadmodum in præsenti Anni Sancti Jubilæo fit; præscribi etiam venialium peccatorum Confessio iis potest, qui mortalia non habent, etiamsi extra hujusmodi circumstantias, atque in abstracto loquendo, peccata venialia confitendi obligatio non adesset. Ita Nos fecimus, ac *n.* XLVI. novissimæ Constitutionis declaravimus, ad Jubilæum consequendum, etiam ab eo, qui nonnisi peccata venialia habeat, confessionem peragendam fore. *Posset autem Papa, si vellet, expressis verbis injungere, ut qui Indulgentiam consequi vellet, venialia peccata confiteretur, sicut injungit alia opera supererogationis, neque tamen hoc esset facere venialia materiam necessariam Confessionis, sed cum aliàs venialia sint congrua materia Confessionis, illam quoque exigeret, si vellet, in acquisitione Indulgentiæ*: quæ Benzonii verba sunt *de Anno Jubilæi lib. 5. cap. 15. dub. 6.*

§. 78. Ne multa, quæstioni illi, quæ inter Theologos fit, utrum, quando ad consequendam Indulgentiam Confessio præscribitur, ille, qui non nisi peccata venialia habet, ad confitendum obligetur, tunc locus est, cùm Confessio tamquam dispositio ad statum gratiæ pro Jubilæi consecutione necessarium requiritur; non autem quando Confessio inter præscripta opera comprehenditur, quemadmodum nunc a Nobis factum est, dum eamdem, ut onus injunctum ad consequendam Indulgentiam imposuimus; sicut etiam Pasqualigus *quæst.* 63. Viva *de Jubilæo quæst.* 8. *art.* 3. §. *dices*, & Constantinus *de Anno Sancto part.* 2. *cap.* 5. *pag.* 106. apposité animadvertunt.

§. 79. Hanc ita decisam quæstionem alia solvenda difficultas excipit, quæ circa illum versatur, qui cum & confessus jam sit, & per vices aliquot Basilicarum visitationes fecerit, in novum aliquod mortale peccatum prolabitur; de hoc siquidem inter Doctores disputatur, quid illi ad consequendum Jubilæum faciendum sit; teneatur ne factas jam visitationes iterare, an verò ei satis sit ante postremam visitationem contritionis actum elicere, an demum ad confitendum commissum peccatum obligetur. Quidam contritionis actum sufficientem esse existimarunt, ex eo, quod in Jubilæi Bulla unica tantùm confessio præscribatur, quæ in proposito casu supponitur adimpleta, atque item ex eo, quod per contritionis actum rite conceptum status gratiæ ad consequendam Indulgentiam necessarius acquiratur. Ita Cardinalis de Lugo *de Sacram. Pœnit. disp.* 27. *sect.* 7. *num.* 102., ac Leander *part.* 1. *Oper. Moral. tract.* 5. *de Sacram. Pœnit. disput.* 14. *de Indulg. quæst.* 79. ratiocinantur; qui etiam aliorum Auctorum, qui secum sentiunt, auctoritatem adducunt. Verùm, cùm ab aliis, ac præsertim a Suarez *disp.* 52. *sect.* 3. *num.* 7., a Filiuccio *tom.* 1. *tract.* 8. *cap.* 6. *num.* 147., a Quarti *pag.* 109. & a Constantino *part.* 2. *cap.* 5. *in fin.* consideretur, quod Confessio in Bulla præscripta, refertur ad Indulgentiam, & quod consequenter Confessio mortalium peccatorum usque ad terminum, quo Indulgentiæ fructus obtinetur, commissorum requiritur, jure ac merito docent, quod ille, qui confessus est, & Basilicarum visitationes incœpit, si ante ultimam visitationem in mortale peccatum incidit, confiteri debet; quodque contritionis actus ad consequendum Jubilæum minimè sufficiens est: Ad repetendam item Confessionem illum etiam obligari addunt, qui peccati alicujus in Confessione priùs facta, per innoxiam oblivionem non enunciati, reminisceretur.

scritti dal precetto Ecclesiastico, o visitare divotamente, come succede nel presente Giubbileo dell'Anno Santo, le Basiliche; può ancora prescriversi la Confessione de' veniali, a chi non ha peccati mortali; quantunque, prescindendo da queste circostanze, e parlando in astratto, l'obbligo di confessare i veniali non vi fosse. Noi così abbiamo fatto, e nel *n.* XLVI. dell' ultima Costituzione, abbiamo dichiarato, esser obbligato, per acquistare il Giubbileo, a confessarsi, anche chi non ha che peccati veniali. *Posset autem Papa, si vellet, expressis verbis injungere, ut qui Indulgentiam consequi vellet, venialia peccata confiteretur, sicut injungit alia opera supererogationis, neque tamen hoc esset facere venialia materiam necessariam Confessionis, sed cum aliàs venialia sint congrua materia Confessionis, illam quoque exigeret, si vellet, in acquisitione Indulgentiæ*: sono parole del Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. *cap.* 15. *dub.* 6.

§. 78. In una parola, la questione, che si fa fra' Theologi, se, ordinandosi la Confessione per acquistar l'Indulgenza, sia obbligato confessarsi chi non ha che peccati veniali, ha luogo, quando la Confessione si richiede come disposizione allo stato della grazia, necessario per guadagnare il Giubbileo; ma non quando la Confessione viene prescritta, conforme da Noi per appunto si è fatto, come opera ingiunta per conseguire l'Indulgenza, come anche molto bene osservano il Pasqualigo *quæst.* 63., il Viva *de Jubilæo quæst.* 8. *art.* 3. §. *Dices*, ed il Costantini *de Anno Sancto part.* 2. *cap.* 5. *pag.* 106.

Di chi già confessato, prima di finire le Visite, cadesse in nuovo peccato mortale.

§. 79. Succede alla difficoltà già risoluta la risoluzione d'un'altra, ed è in ordine a quello, che avendo già fatta la Confessione, e fatte alcune visite delle Basiliche in istato di grazia, cade in un nuovo peccato mortale; disputandosi fra i Dottori, cosa debba fare per conseguire il Giubbileo, se debba ripetere le visite già fatte, o se basti, che avanti l'ultima visita faccia un atto di contrizione, o pure sia obbligato a confessarsi del peccato commesso. Alcuni hanno creduto bastare l'atto di contrizione, non prescrivendosi nella Bolla del Giubbileo, che una sola Confessione, che già nel caso si suppone adempita, ed acquistandosi lo stato della grazia necessario per conseguire l'Indulgenza, con un buon' atto di contrizione. Così la discorrono il Cardinal de Lugo *de Sacram. Pœnit. disput.* 27. *sect.* 7. *n.* 101., ed il Leandro *part.* 1. *Oper. Moral. tract.* 5. *de Sacram. Pœnit. disput.* 14. *de Indulgentiis quæst.* 79., che portano altri Autori dello stesso sentimento. Ma considerandosi dagli altri, e specialmente dal Suarez *disput.* 52. *sect.* 3. *num.* 7., dal Filliuccio *tom.* 1. *tract.* 8. *cap.* 6. *num.* 147., dal Quarti *pag.* 109., dal Costantino *part.* 2. *cap.* 5. *in fin.*, che nella Bolla la Confessione si riferisce all' Indulgenza, e che per conseguente richiede la Confessione de' peccati mortali commessi infino al termine, in cui si ottiene il frutto di essa, insegnano fondatamente, che chi si è confessato, ed ha incominciate le visite delle Chiese, se cade in peccato mortale, prima dell' ultima visita, dee confessarsi, e che non basta l'atto di contrizione per conseguire il Giubbileo; e che lo stesso obbligo di ripetere la Confessione astringe anche colui, che si ricorda di qualche peccato mortale tacciuto per innocente dimenticanza nella già fatta Confessione. Ed a questa più fondata sentenza abbiamo aderito nel *num.* XLVII. assolvendo il peccatore dal peso di ripetere le visite

ſceretur. Atque huic Nos ſolidiori ſententiæ *num.* XLVII. adhæſimus, Peccatorem ab onere iterandi viſitationes Baſilicarum jam factas abſolventes, alteri tamen oneri obnoxium relinquentes, ut priùs confiteri debeat, quàm poſtremam compleat Baſilicarum viſitationem. Dictum eſt, Nos eum ab onere viſitationes jam factas iterandi liberaſſe, cùm quæſtio circa hanc obligationem tunc ſolùm locum habeat, quum admittitur opinio, quæ ſtatum gratiæ tamquam neceſſarium eo tempore, quo injuncta opera adimplentur, requirit, non autem quando neceſſitas ſtatus gratiæ reducitur ad noviſſimum opus, in quo Indulgentia obtinetur, quemadmodum Benzonius *de Anno Jubilæi lib.* 5. *cap.* 15. *dub.* 9. probè animadvertit.

De Pueris ad Communionem nondum aptis.

§. 80. In præſenti Anni Sancti Jubilæo, ſicut ſupra indicavimus, & ſicut etiam in Bulla *Peregrinantes* ſancitur, inter injuncta opera, Sanctam etiam Communionem enumeravimus. Cùm vero quidam ſint, qui per eorum ætatem, ac naturalem mentis captum, ad Confeſſionem tantùm, non autem ad Communionem admittuntur, aditum aperiri prævidimus diſputationi, num ſcilicet hi, quos diximus, Jubilæi conſequendi capaces ſint; quæ quidem Quæſtio ab Auctoribus in omnibus aliis Indulgentiis, in quibus pro opere injuncto Communio præſcribitur, tractata eſt. In hac controverſia quorumdam opinio fuit, quod, quum hi, de quibus agitur, Communionis minimè capaces ſint, etiam conſequendi Jubilæi incapaces remaneant, cùm nihil vel impotentia, vel legitimum quodvis impedimentum proſit illi, qui nequit, vel impeditur, præſcriptum ad Indulgentiæ conſecutionem opus adimplere. Ita Lavorius *part.* 1. *cap.* 21. *de Jubilæo num.* 31. ratiocinatur; quin ullum nec ipſe, nec alii, qui ejuſdem partis ſunt, præſidium agnoſcant in Facultate, quam fortè Confeſſarius haberet, injuncta opera commutandi in favorem illius, qui ea exequi impeditur; tum quia hujuſmodi Facultas commutationem Sanctæ Communionis non comprehendit; tum etiam quia eadem ad illos reſtringatur, qui caſu aliquo impediuntur, ut ſunt Moniales, in carcere detenti, ægroti, qui Baſilicas viſitare nequeunt, vel pauperes, qui eleemoſynam impertiri non poſſunt, quando inter opera injuncta eleemoſyna comprehenſa eſt; ideoque ad illos extendi non poſſit, qui non per accidens, ſed ex diſpoſitione juris, ad præſtandum id, quod in Jubilæi Bulla præſcribitur, incapaces ſunt. Atque hæc Paſſerini *de Indulg. quæſt.* 46., Cardinalis de Lugo *de Sacram. Pœnit. diſput.* 27. *ſect.* 7. *num.* 118., Vanranſt *de Indulg. quæſt.* 7. *num.* 32. ſententia eſt. Nec verò ex altera parte defuere, qui ſe mentis Summorum Pontificum interpretes ſponte facientes, contenderunt, injunctum opus Communionis ad illos minimè extendi, qui per ætatem communicandi incapaces ſunt, cùm conditio hæc, quoad iſtos, *de jure* impoſſibilis ſit; aut ſupponi debere, dari a Pontifice Confeſſariis Facultatem in aliud pium opus Communionem commutandi, etiamſi id expreſsè non dixerit. Horum nomina apud Paſſerinum *loco nuper citato* videre eſt. Nos verò ad hujuſmodi controverſiam ac difficultatem tollendam, *num.* XLVIII. Confeſſariis Facultatem dedimus Communionem in aliud pium opus commutandi pro pueris illis, qui ad primam Communionem nondum admiſſi ſunt, quique ex Parochi, vel Confeſſarii judicio, ad eum capacitatis gradum non pervenerunt, ut Anni Sancti decurſu ad primam Communionem admitti poſſint.

De aliis declarationi-

§. 81. Pauca alia in Conſtitutione *Convocatis*,

viſite già fatte delle Baſiliche, e laſciandolo ſottopoſto all'altro di doverſi confeſſare prima di compire l'ultima viſita delle dette Baſiliche. Si è detto, averlo liberato dal peſo di ripetere le viſite già fatte; avendo luogo la queſtione di queſt'obbligo ſol quando ſi ammette l'opinione, che richiede come neceſſario lo ſtato della grazia nel tempo, in cui ſi adempiono le opere ingiunte; ma non quando la neceſſità dello ſtato della grazia ſi riduce all'ultima opera, in cui ſi ottiene l'Indulgenza; come al noſtro propoſito ben riflette il Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. *cap.* 15. *dub.* 9.

§. 80. Nel preſente Giubbileo dell' Anno Santo, come di ſopra ſi è accennato, ed anche viene ſtabilito nella Bolla *Peregrinantes*, abbiamo fra le opere ingiunte annoverata ancora la ſanta Comunione; ed eſſendovi alcuni, per la loro età e capacità naturale, ammeſſi alla Confeſſione, e non alla Comunione, ſi è preveduto aprirſi il campo alla queſtione, ſe i predetti ſiano capaci di conſeguire il Giubbileo; queſtione già trattata dagli Autori in tutte le altre Indulgenze, nelle quali per opera ingiunta viene preſcritta la Comunione. In queſta controverſia alcuni hanno opinato, che non eſſendo quelli, de' quali ſi tratta, capaci della Comunione, reſtano incapaci di conſeguire il Giubbileo; non giovando l'impotenza, o qualunque altro legittimo impedimento, a chi non può, o è impedito d'adempire l'opera preſcritta ad effetto di conſeguire l'Indulgenza. Così diſcorre il Lavorio *part.* 1. *cap.* 21. *de Jubilæo num.* 31. ſenza che ad eſſo, e ad altri dello ſteſſo partito, dia verun preſidio la Facoltà, che aveſſe il Confeſſore, di commutare le opere ingiunte, a pro di chi è impedito d'eſeguirle; sì perche tal Facoltà non comprende la commutazione della ſanta Comunione; sì perche è riſtretta a quelli, che accidentalmente ſono impediti, come ſono le Monache, i carcerati, gli ammalati, che non poſſono far le viſite delle Baſiliche, o i poveretti, che non poſſono far limoſina, quando la limoſina viene annoverata fra le opere ingiunte; e però non può ampliarſi a quelli, che, non per accidente, ma per diſpoſizion di ragione, ſono incapaci di fare quanto è preſcritto nella Bolla del Giubbileo. Queſto è il ſentimento del Paſſerino *de Indulgentiis quæſt.* 46., del Cardinale de Lugo, *de Sacram. Pœnit. diſputat.* 27. *ſect.* 7. *num.* 118., e del Vanranſt *de Indulgentiis quæſt.* 7. *n.* 32. Non è mancato chi facendoſi interprete volontario della mente de' Sommi Pontefici, ha ſoſtenuto, che l'opera ingiunta della Comunione non abbraccia quelli, che per l'età ſono incapaci di comunicarſi, eſſendo una condizione *de jure* impoſſibile riſpetto ad eſſi; o pure doverſi ſupporre, che dal Papa diaſi ai Confeſſori la Facoltà di commutare ai predetti la Comunione in un'altra opera pia, ancorchè eſpreſſamente non l'abbia detto. I nomi di queſti ſi poſſono vedere appreſſo il Paſſerini *nel luogo citato.* Ma Noi, per levare tale imbarazzo, nel *num.* XLVIII. abbiamo data ai Confeſſori la Facoltà di commutare l'opera ingiunta della Comunione in qualche altra opera pia, per li Fanciulli, che non ſono ſtati per anche ammeſſi alla prima Comunione, e che, ſecondo il giudizio del Parroco, o del Confeſſore, non ſono in grado di poter eſſer ammeſſi alla detta prima Comunione nel decorſo dell'Anno Santo.

§. 81. Reſtano nella Coſtituzione *Convocatis*,

ni circa le opere ingiunte.

catis sub capite declarationum supersunt, & quæ ad tollendas controversias aliis temporibus excitatas, magis magisque semper faciunt. Prima est sub *num.* XLIX., non opus esse in visitatione Basilicarum, ad Indulgentiam consequendam, per Portam Sanctam ingredi, aut egredi; cùm id in nulla Constitutione præscriptum sit, licèt hujusmodi ingressus, & egressus pro opere supererogationis æstimandus sit; quod etiam a Passerino *de Indulgentiis quæst.* 55., Quarti *Tract. de Anno Sancto pag.* 62., Pignatello *eodem Tractatu dub.* 30. *cap.* 8. opportunè animadversum est.

§. 82. Altera autem respicit casum, in quo per Anni Sancti progressum, aliquod, ut quandoque fieri consuevit, Indultum publicetur pro minuendo præfixo visitationum Ecclesiarum numero. Dubium hic igitur erat, num, si quis jam Basilicas visitasset, posset uti visitationibus jam factis, easdem computando in numero Visitationum, quæ in Indulto præscriptæ essent. Alia præterea dubitatio erat, utrum, si ante Indulti publicationem numerum visitationum in eodem præscriptarum jam complesset, Indulto uti posset, nullam præterea aliam visitationem faciendo. Omnes hæ difficultates *numero* L. sublatæ sunt, eâ scilicet declaratione, quæ ibidem habetur, quod qui visitationes Basilicarum per aliquot vices fecit, antequam Indultum publicaretur, visitationibus jam factis uti potest pro complemento numeri, qui in Indulto præfigitur; itemque, quod qui ante publicationem Indulti, visitationum numerum in ipso præfixum jam complevit, gaudere Indulto potest, dummodo aliam quatuor Basilicarum visitationem faciat, eamque unico die totam perficiat; quod quidem etiam a supra laudatis Auctoribus, Passerino *de Indulgentiis quæst.* 47., Quarti *Tract. de Anno Sancto pag.* 133. *& seq.*, ac Pignatello *de Anno Sancto cap.* 8. *dub.* 2. *& seq.* indicabatur.

§. 83. Tertia est illa, de qua hìc pauca subjungimus. In Constitutione nostra: *Peregrinantes*, Basilicarum visitationem devotè fieri debere, præcipitur, & ad consequendam Indulgentiam, pias Omnipotenti Deo preces adhibendas esse pro Sanctæ Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia, & Christiani Populi salute, ac tranquillitate; verùm nequaquam hìc, sicut nec in aliis quidem Decessorum Nostrorum Constitutionibus, in quibus Anni Sancti indicti sunt, vocalesne, an mentales hujusmodi preces esse debeant, explicatur; ex quo quidem aliis temporibus Controversiarum causa exorta est. Viva *de Jubilæo quæst.* 8. *art.* 5. *dub.* 7. mentalem sufficientem esse existimavit; Constantinus *part.* 2. *art.* 7. *pag.* 128. mentalem quidem sufficere probabile esse dicit, verùm vocalem esse tutiorem; Quarti *pag.* 178., alterutram satis esse affirmat; Cardinalis de Lugo *de Pœnit. disput.* 27. *sect.* 7. *num.* 3., & Amort *in quæstionib. practic. in mater. Indulg. quæst.* 74. mentali vocalem addere, tutius esse ajunt. Vanranst *de Indulg. quæst.* 7. *num.* 20., nec solam mentalem, neque solam quidem vocalem, si *notabiliter modica* sit, sufficientem esse dicit: Et contra nimiam hanc orationis modicitatem tam ipse etiam Viva, quàm reliqui superiùs citati Auctores exclamant; licèt enim oratio brevis cùm sensu ferventis pietatis adhibita, præscripto ac legi Constitutionis *Peregrinantes* satisfacere possit; plerumque tamen orationis brevitas ex modico pietatis studio, aut parùm propenso ad res spirituales animo, sive tædio, negligentiaque proficisci solet. Nos itaque ab istorum considerationibus nihil recedentes, ad *num.* LI. declaravimus,

vocalem

tis, sotto il capo delle dichiarazioni, alcune altre piccole cose, ma che servono per sempre più torre le controversie eccitate in altri tempi. La prima nel *num.* XLIX., non esser d'uopo per conseguire l'Indulgenza, visitando le Basiliche, l'entrare, o l'uscire per la Porta Santa; non essendo ciò stabilito in veruna Costituzione, quantunque quest' entrata, e quest'uscita debbansi valutare per un'opera di supererogazione; il che anche fu ben avvertito dal Passerini *de Indulgentiis quæst.* 55., dal Quarti *Tract. de Anno Sancto pag.* 62., e dal Pignatello *eodem Tractatu dub.* 30. *cap.* 8.

§. 82. La seconda appartiene al caso, in cui nel progresso dell'Anno Santo si spedisca, com'è solito alle volte di farsi, qualche Indulto di minorazione del numero prefisso delle visite delle Chiese. Dubitavasi, se avendo tal uno già visitate le Basiliche, potesse prevalersi delle visite già fatte, computandole nel numero delle visite stabilite nell' Indulto; e dubitavasi in oltre, se avendo, prima dell'Indulto, compito il numero delle visite in esso prefisse, potesse prevalersi dell' Indulto senza fare altra visita. Tutte queste difficoltà si sono tolte nel *num.* L., dichiarando, che chi ha visitate qualche volta le Basiliche prima che fosse pubblicato l'Indulto, può prevalersi delle visite fatte per compire il numero prefisso nel detto Indulto; e dichiarando, che chi prima dell'Indulto ha compito il numero in esso prefisso delle visite, può godere dell' Indulto, purchè faccia un'altra visita delle quattro Basiliche, facendola tutta in un giorno; il che ancora veniva accennato dai sopraddetti, Passerini *de Indulgentiis quæst.* 47., Quarti *Tract. de Anno Sancto pag.* 133. *& seq.*, e Pignatello *de Anno Sancto cap.* 8. *dub.* 2. *& seq.*

§. 83. La terza è la seguente. Nella nostra Costituzione *Peregrinantes* viene stabilito, che la visita delle Basiliche debba esser devota, e che per conseguire l'Indulgenza debbasi pregare il Signor Iddio per l'esaltazione della Santa Chiesa, estirpazione dell'eresie, concordia de' Principi Cattolici, salute e tranquillità del popolo Cristiano; ma non si dice, come nemmeno è stato detto nelle altre Costituzioni de' nostri Predecessori, nelle quali si sono intimati gli Anni Santi, se l'orazione debba essere vocale, o se basti, che sia mentale; il che altre volte ha dato occasione a controversie. Il Viva *de Jubilæo quæst.* 8. *art.* 5. *dub.* 7. ha creduto, che basti la mentale; Il Costantini *part.* 2. *art.* 7. *pag.* 128. disse esser probabile, bastare la mentale, ma esser più sicura la vocale; Il Quarti *pag.* 178. che basti o l'una, o l'altra; Il Cardinale de Lugo *de Pœnitentia disput.* 27. *sect.* 7. *num.* 3. e l'Amort *in quæstionibus practicis in materia Indulgentiarum quæst.* 74. esser più sicuro alla mentale aggiungere anche la vocale; Il Vanranst *de Indulgentiis quæst.* 7. *num.* 20. che non basti la sola mentale, e nemmeno basti la sola vocale *notabiliter modica*. E contra la soverchia modicità dell'orazione esclamano anche il Viva, e gli altri accennati, perchè sebbene una breve orazione, fatta con gran fervore, può sodisfare all'intenzione della Bolla *Peregrinantes*; per lo più però la brevità dell'orazione suol procedere dalla poca divozione, o dal poco affetto agli esercizj spirituali, o da negligenza e tedio. E Noi, senza punto dipartirci da queste considerazioni, abbiamo dichiarato al *num.* LI., bastare per conseguire l'Indulgenza la pia orazione vocale; doversi lodare chi

ora

vocalem orationem piè adhibitam ad consequendam Indulgentiam sufficientem esse; laudandum eum, qui spiritu ac mente orat, dummodo tamen vocales aliquas preces orationi illi adjungat.

§. IX.

De iterata acquisitione Jubilæi, & aliis declarationibus circa Facultates concessas pro Anno Sancto vertente.

De iterata Jubilæi acquisitione.

§. 84. VEtus illa quæstio fuit, num qui tempore Anni Sancti per triginta vices (quantum omnino ad Indulgentiam consequendam præscriptum est) Basilicas devotè visitasset, confessus præterea etiam fuisset, ac Sanctam recepisset Communionem, ac ideo se Indulgentiæ fructum consecutum esse confidere posset, iterum ipsum consequi valeat, visitationem Basilicarum ad præscriptum numerum iterando, iterumque confitendo, & communicando. Hujusmodi controversia a Johanne de Anania in parvo suo de Anno Sancto Tractatu indicata, atque ab aliis postea iterum resumpta fuit. Filiuccii *tom.* 1. *tract.* 8. *cap.* 10. *de Jubilæo num.* 261. opinio in eam propendebat partem, ut operibus injunctis repetendis Jubilæum denuo acquireretur; verùm postea, ratus a Congregatione Concilii *Anno* 1620. rem contra decisam esse, ab hac sententia discessit; Vanranst *de Indulgentiis quæst.* 6. *num.* 15. Jubilæum iterum acquiri non posse contendit, etiamsi opera injuncta adimpleantur. Navarrus *de Jubil. & Indulgent. notab.* 32. *sub num.* 46. nihil in Bullis Anni Sancti iteratæ Jubilæi acquisitioni contrarium reperiri considerans, partes illius opinionis amplectitur, quæ in favorem illorum est, qui opera injuncta repetunt; Navarro Benzonius *de Anno Jubilæi lib.* 5. *cap.* 15. *dub.* 23. subscribit; Et hæc communis sententia dici potest, quemadmodum apud Vivam *de Jubilæo quæst.* 6. *art. ult.*, Constantinum *de Anno Sancto part.* 2. *cap.* 6. *quæsit.* 9. *pag.* 123., Quarti *de Jubilæo Anni Sancti pag.* 53., *& seq.* videre est. Constantinus porrò ita a Pontifice Urbano VIII. declaratum fuisse refert, & Congregationis Concilii declarationem a Filliuccio nominatam minimè authenticam esse affirmat. Nos autem de hac aliàs proposita Controversia mentem nostram *num.* LII. declarare opportunum existimavimus. Etenim considerantes, minimè hic agi de duarum hebdomadum Jubilæo; verùm de Jubilæo, quod annum integrum perdurat; non de operibus injunctis agi, quæ pluries in die adimpleri possint, quemadmodum fit, quando Plenaria Indulgentia illis conceditur, qui certis ac præscriptis diebus certam Ecclesiam visitaverint; in quo quidem statu rerum, etiamsi pluries in die Ecclesiæ illius visitatio fiat, unica tantùm Indulgentia acquiri potest, juxtà Decretum Congregationis Indulgentiarum a san. mem. Innocentio P. XI. expressè approbatum, ac *die* 7. *Martii* 1678. rite ac secundùm legis formulas promulgatum, in quo ita legitur: *Semel dumtaxat in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragentibus, lucrifieri*; verùm de visitationibus agi numero non paucis, Basilicarum quæ inter se dissitæ ac distantes sunt, quæque non nisi multis ac distinctis diebus fieri possunt, minimè dubitavimus declarare, posse pluries per Annum Sanctum, injuncta opera iterando, Sanctam Indulgentiam acquiri. Diximus, injuncta opera iterum repetendo, acquiri denuo posse Indulgentiam. Verùm quoniam in Jubilæo Indulgentiæ adjuncti sunt alii favores, & gratiæ; in eadem Constitutione, atque *eodem* §. declaravimus, illum, qui semel

ora mentalmente, purchè però v'aggiunga ancora qualche vocale orazione.

§. IX.

Dell'iterato acquisto del Giubbileo, ed altre dichiarazioni circa le Facoltà concedute per il corrente Giubbileo.

§. 84. ANtica è stata la questione, se nel tempo dell'Anno Santo avendo taluno divotamente visitato le Basiliche trenta volte, quanto è stato prescritto per conseguir l'Indulgenza, essendosi anche confessato e comunicato, e potendo però supporre d'aver conseguito il frutto del Giubbileo, possa di nuovo conseguirlo, facendo un'altra volta la visita nel numero prescritto delle Basiliche, e di nuovo confessandosi, e comunicandosi. Fu indicata questa controversia da Giovanni d'Anania nel suo piccolo Trattato dell'Anno Santo, e fu di poi riassunta dagli altri. Il Filliucci *tom.* 1. *tract.* 8. *cap.* 10. *de Jubilæo num.* 261. sarebbe stato d'opinione, che, ripetendosi le opere ingiunte, si conseguisse di nuovo il Giubbileo; ma poi abbandona questo sentimento, col supposto, che il contrario fosse risoluto dalla Congregazione del Concilio nell'anno 1620. Il Vanranst *de Indulgentiis quæst.* 6. *num.* 15. sostiene, non potersi acquistare la seconda volta il Giubbileo, ancorchè si adempiano le opere ingiunte. Il Navarro *de Jubilæo, & Indulgentiis notabili* 32. *sub num.* 46. considerando, non esservi nelle Bolle dell'Anno Santo cosa contraria al nuovo acquisto del Giubbileo, si fa parziale dell'opinione favorevole a chi ripete le opere ingiunte; al Navarro aderisce il Benzonio *de Anno Jubilæi lib.* 5. *cap.* 15. *dub.* 23.; e questa può dirsi la Sentenza comune, come può vedersi nel Viva *de Jubilæo quæst.* 6. *art. ult.*, nel Costantini *de Anno Sancto part.* 2. *cap.* 6. *quæst.* 9. *pag.* 123., nel Quarti *de Jubilæo Anni Sancti pag.* 53. *& seq.* Ed il Costantini riferisce essere stato così dichiarato anche dal Pontefice Urbano VIII., e non essere autentica la dichiarazione della Congregazione del Concilio, nominata dal Filliucci. Abbiamo creduto bene il dichiarare nel *num.* LII. la nostra mente sopra questa altre volte proposta controversia; ed avendo considerato, non trattarsi ora d'un Giubbileo di due Settimane, ma d'un Giubbileo, che dura un'anno intiero; non trattarsi d'opere ingiunte, che possano adempirsi più volte in un giorno, come accade quando si concede l'Indulgenza plenaria a chi ne' tali giorni determinati visita la tal Chiesa; nel quale stato di cose, ancorchè più volte in un giorno si faccia la visita della Chiesa, non si può che acquistare una sola Indulgenza per giorno, giusta il *Decreto della Congregazione delle Indulgenze* espressamente approvato dalla Santa memoria d'Innocenzo XI., e legalmente promulgato ai 7. di Marzo 1678. in cui così si legge: *Semel dumtaxat in die plenariam Indulgentiam in certos dies Ecclesiam visitantibus concessam, vel aliud pium opus peragentibus, lucrifieri*; ma trattarsi di numerose visite di Basiliche distanti l'una dall'altra, che non possono farsi, se non in molti giorni distinti; non abbiamo avuta difficoltà di dichiarare, potersi più volte nell'Anno Santo, ripetendosi più volte le opere ingiunte, conseguire la Santa Indulgenza. Si è detto, potersi acquistare di nuovo *l'Indulgenza*, ripetendosi di nuovo le opere ingiunte. Ma perchè nel Giubbileo all'Indul-

illarum particeps factus est primâ vice, qua Jubilæum consecutus fuit, iterum earum participem fieri non posse, si post primam Jubilæi acquisitionem, iterum in censuras incurrerit, aut casus reservatos commiserit, vel novis Votorum commutationibus, aut Dispensationibus indigeat.

§. 85. Quum in dicta Constitutione: *Convocatis*, de iis actum est, quæ Pœnitentiariis Basilicarum Minoribus concessa sunt; ad *n.* VII. expressa mentio facta est Facultatis absolvendi ab hæresi ad extrinsecum deducta; illam tamen Facultatem intrà certos limites restringendo, qui *in supra citato* §. indicati sunt. Sed quoniam inter Facultates Confessariis a Cardinali Vicario per Annum Sanctum specialiter deputatis datas, ad *num.* XXXVI. ampla Facultas absolvendi a Censuris *in Bulla Cœnæ* reservatis concessa est, ex quo aliqui contenderunt, posse etiam deduci Facultatem absolvendi ab Hæresi ad extrinsecum deducta, de qua in dicta Bulla in Cœna Domini mentio fit; declarare opportunum putavimus, sicut in in *num.* LIII. declaramus, id minimè subsistere; cùm hujuscemodi Facultas expresè semper nominari debeat, nec unquam vigore cujusvis verborum amplitudinis concessa dici possit; quemadmodum statutum fuit a Decessore Nostro Alexandro VII. in Decreto, quod in Congregatione Sanctæ Inquisitionis coram se habita condidit: *Sanctissimus Dominus Noster Alexander Papa VII. sub die 23. Martii 1656. inhærendo declarationibus aliàs a Prædecessoribus suis factis, ad removendam omnem dubitandi occasionem, & ne circa id in posterum ullo tempore hæsitari contingat, cùm crimen hæresis præ cæteris gravissimum speciali notâ dignum sit, decrevit, Facultatem absolvendi ab hæresi, in Jubilæis, vel aliis similibus concessionibus non censeri comprehensam, nisi expressis verbis concedatur Facultas absolvendi ab hæresi.* Tam de controversia ante Decretum agitata, quàm de eadem per Decretum prorsus sublata, fusè a Nobis actum est in quadam Notificatione, dum Bononiæ resideremus, publicata, quæ numero quarta est tam in Italica, quàm in Latina editione.

§. 86. Dictum superiùs fuit, eum, qui Facultates habet, quæ per Annum Jubilæi conceduntur, eisdem non nisi cum illis Pœnitentibus uti posse, qui sinceram habent Jubilæi consequendi voluntatem, quique ex hoc animo injuncta ad ejusdem consecutionem opera adimplendi ad confitendum accedunt. Illud reliquum erat dubium eruendum, num videlicet, si is qui antea in animo sibi proposuerat omnia, quæ ad hunc finem necessaria sunt, adimplere, consilium mutet, nec præscripta opera adimpleat, in censuras, a quibus absolutus fuit, recidat, ac obtentæ ab eo Votorum commutationes, ac Dispensationes abolitæ intelligantur. Verùm, quoniam absolutio a censuris in casu, de quo agitur, minimè quidem *cum reincidentia*, sed absolutè data est, ac datur, idcirco in eadem Constitutione *Convocatis, num.* LIV. declaravimus, illum nequaquam censuris, a quibus solutus fuerat, innodatum, aut gratiæ commutationum, ac dispensationum obtentarum expertem remanere. Ita post allegatos Auctores antiquiores, Giribaldus *tract.* 7. *de Sacramen. Pœnit. cap.* 21. *dub.* 4., & Viva *de Jubilæo quæst.* 11. *art.* 4. ratiocinantur. Et quamquam prædictorum Auctorum prior a mortali peccato illum eximat, qui, mutato consilio, ea non adimplet, quæ ad Jubilæi consecutionem reliqua erant; alterius tamen sententia, quæ, adhibitâ Suarez, Vasquez, & Filliuccii auctoritate, eumdem

genza sono aggiunti altri favori e grazie, abbiamo nella stessa Costituzione, e nel medesimo §., dichiarato, che chi n'è stato partecipe, quando la prima volta prese il Giubbileo, non ne possa esser partecipe, se dopo il primo acquisto del Giubbileo è incorso di nuovo nelle censure, o ha commesso casi riservati, o ha bisogno di nuove commutazioni di Voti, o Dispense.

Della Facoltà di assolvere dall'eresia estrinsecata.

§. 85. Quando in detta Costituzione: *Convocatis*: si è parlato di quanto si concede ai Penitenzieri minori delle Basiliche, si è fatta al *num.* VII. espressa menzione della Facoltà di assolvere dall'eresia estrinsecata, restringendo però tale Facoltà dentro alcuni confini espressi nel sopraccitato §. Ma perchè nelle Facoltà date ai Confessori deputati dal Cardinal Vicario specialmente per l'Anno Santo al *n.* XXXVI. si è data un'ampla Facoltà di assolvere dalle censure riservate *in Bulla Cœnæ*, e da quest' ampla Facoltà taluno ha preteso potersi dedurre anche la Facoltà d'assolvere dall'eresia estrinsecata, di cui si fa menzione nella detta Bolla *in Cœna Domini*; abbiamo creduto opportuno il dichiarare, come dichiariamo nel *num.* LIII. non essere ciò sussistente; dovendo tal Facoltà esser espressamente nominata, nè mai potendo pretendersi conceduta in vigore di qualunque ampiezza di parole; come fu stabilito dal nostro Predecessore Alexandro VII. in un Decreto, che fece in una Congregazione del Sant'Officio tenuta avanti di lui: *Sanctissimus Dominus Noster Alexander Papa VII. sub die 23. Martii 1656. inhærendo declarationibus aliàs a Prædecessoribus suis factis, ad removendam omnem dubitandi occasionem, & ne circa id in posterum ullo tempore hæsitari contingat, cùm crimen hæresis præ cæteris gravissimum speciali notâ dignum sit, decrevit, Facultatem absolvendi ab hæresi, in Jubilæis, vel aliis similibus concessionibus non censeri comprehensam, nisi expressis verbis concedatur Facultas absolvendi ab hæresi.* Della controversia, che prima del Decreto v'era, e della controversia levata interamente dal Decreto, si è da Noi diffusamente trattato nella Nostra *Notificazione* pubblicata quando eravamo residenti in Bologna, che è la *quarta nell'edizione Italiana*, e pure è la *quarta* nell'edizione *Latina*.

Di quelli, che dopo la Confessione recedono dal proposito di acquistare il Giubbileo, non proseguendo le opere ingiunte.

§. 86. Di sopa si è detto, non potere chi ha le Facoltà, che si concedono nell'Anno Santo, prevalersene, se non con que' Penitenti, che sinceramente vogliono conseguire il Giubbileo, e che vengono a confessarsi con un vero proposito d'adempire le opere ingiunte per conseguirlo. Restava il dubbio, rispetto a quello, che avendo avuto il buon animo di fare quanto doveva, di poi si pente, e non adempie; se ricada nelle censure, dalle quali fu assoluto, e s'intendano cassate le commutazioni de' Voti, e Dispense già ottenute. Ma, giacchè l'assoluzione delle censure non è stata data, nè si dà *cum reincidentia* nel caso, di cui si tratta, ma si dà assoluta; nella medesima Costituzione *Convocatis num.* LIV. abbiamo dichiarato, non restare il predetto innodato dalle censure, dalle quali è stato prosciolto, nè essere restato privo della grazia delle commutazioni e dispense ottenute. Così, dopo avere allegati i più antichi, discorrono il Giribaldi *tract.* 7. *de Sacram. Pœnit. cap.* 21. *dub.* 4., ed il Viva *de Jubilæo quæst.* 11. *art.* 5. E sebbene il primo de' detti Autori esenti dal peccato mortale chi, cangiato pensiere, non fa quello, che resta da fare per conseguire il Giubbileo; ragionevole però e sussistente è la sentenza del secondo, che lo fa reo di peccato mortale, allegando il Suarez, il Vasquez, ed il Filliuccio, per la contravenzione in materia grave alla mente

eumdem lethalis culpæ reum facit, subsistenti ratione fulta est; ex eo scilicet, quod in materia gravi contravenerit intentioni ac menti illius, qui Facultates Confessariis concessit; quas quidem ille, tamquam medium ad Jubilæum consequendum, est impertitus; Pœnitens verò, in actu, quo absolutionem a censuris recepit, ac favores & gratias per occasionem Jubilæi datas in se admisit, ad reliqua injuncta opera exequenda sese obligavit; quemadmodum etiam superiùs animadversum fuit.

mente ed intenzione di chi ha concedute le Facoltà ai Confessori, avendole concedute come un mezzo per conseguire il Giubbileo, ed essendosi obbligato il Penitente ad eseguire il restante delle opere ingiunte, nell'atto, in cui ha avuta l'assoluzione dalle censure, ed ha accettati i favori, e le grazie date nell' occasione del Giubbileo; come anche di sopra fu avvertito.

§. X.

De Facultatibus cæterorum Confessariorum Urbis, qui in numero Pœnitentiariorum non sunt, neque ex iis, qui a Cardinali Vicario per Annum Sanctum specialiter deputantur.

§. 87. PRæter Pœnitentiarios Basilicarum ordinarios, atque illos, qui eisdem per occasionem Anni Sancti adjunguntur, ac præter Confessarios etiam a Cardinali Vicario per Annum Sanctum deputatos, alii item ordinarii Confessarii Romæ sunt, de quibus in Bulla *Convocatis* actum est; ut sint qui cæteros coadjuvare, & suam pro sollicita Pœnitentium, qui hoc Anno Sancto Romam adventuri sunt, expeditione, præstare operam possint.

§. 88. Hi verò ordinarii duplicis generis sunt. Alii Regulares sunt, qui a Superioribus suis ac Regularibus Prælatis ad subditorum Regularium audiendas Confessiones deputantur. Alii autem Regulares insuper a Cardinali Vicario pro secularium Confessionibus excipiendis appprobationem habent. Atque hisce postremis in Constitutione: *Convocatis n.* XLI. omnes, respectu Pœnitentium Regularium Collegarum suorum, Facultates attributæ sunt, quæ Confessariis a Cardinali Vicario Romæ per Annum Sanctum deputatis sunt concessæ: ac insuper adjuncta eisdem auctoritas est supradictos ab irregularitate dispensandi, quam propter censurarum violationem, dummodo occulta sit, incurrissent; idque per integrum Anni Sancti cursum; eâ tamen conditione, ut prædicti Regulares a Cardinali Vicario pro audiendis secularium Confessionibus approbati, dictâ facultate absolvendi ac dispensandi, non nisi erga ante nominatos Regulares suos, uti possint; qui quidem Regulares, si quando opus fuerit, ad eosdem, non verò ad alios, qui a Superioribus suis tantummodo ad excipiendas Regularium Confessiones deputati sunt, recurrere possunt.

§. 89. Alii porrò ex Seculari Clero ordinarii Confessarii reperiuntur, qui cum solita quidem Cardinalis Vicarii approbatione ac licentia Secularium Confessiones excipiunt, verùm qui minimè ab eodem specialiter per Annum Sanctum deputati sunt. Atque his quidem nihil datur, nihilque aufertur, si aliquam fortè absolvendi, aut dispensandi legitimam facultatem habeant. Idem verò planè quoad Regulares, qui cum Cardinalis Vicarii approbatione Secularium audiunt Confessiones, a Nobis dicitur, quum respectu secularium, aut eisdem addere, aut aliam quamcumque, quam ex alio titulo habeant, legitimam facultatem demere mens Nostra non sit. Nam Constitutio nostra, quæ incipit: *Cum nos nuper*, solos Confessarios, qui sunt extra Urbem, comprehendit; quorum Facultates, Anno Sancto durante, remanent suspensæ, sive eæ intuitu, & occasione Indulgentiarum, sive ex alia qualibet disparata, ac minimè Indulgentias respiciente causa, concessæ forent; quemadmodum alibi in hac

§. X.

Delle Facoltà degli altri Confessori di Roma, che non sono nel numero de' Penitenzieri, o degli specialmente deputati dal Cardinal Vicario per l'Anno Santo.

§. 87. OLtre i Penitenzieri delle Basiliche ordinarj, ed oltre gli aggiunti ad essi nell' occasione dell' Anno Santo, ed oltre i Confessori pure deputati per l'Anno Santo dal Cardinale Vicario, altri Confessori ordinarj sono pure in Roma, de' quali si è parlato nella Bolla *Convocatis*, acciò siano in grado di poter dare ajuto e mano a sbrigare i Penitenti, che verranno a Roma per l'Anno Santo.

§. 88. Sono questi ordinarj di due sorti: Alcuni sono Regolari deputati dai loro Superiori, e Prelati Regolari per sentire le Confessioni de' loro sudditi Regolari; Altri poi Regolari hanno di più l'approvazione del Cardinal Vicario per poter sentire le Confessioni de' Secolari. Ed a questi ultimi nella Costituzione: *Convocatis n.* XLI. si sono comunicate rispetto a' Penitenti Regolari loro Colleghi, tutte le Facoltà, che si sono date ai Confessori deputati dal Cardinal Vicario di Roma per l'Anno Santo: e di più si è loro aggiunta l'autorità di dispensare i suddetti dall' irregolarità, che avessero incorsa per la violazione delle censure, purchè sia occulta, e ciò per tutto l'Anno Santo; con questo però, che i predetti Regolari approvati dal Cardinal Vicario per sentire le Confessioni de' Secolari, non possano prevalersi della detta Facoltà d'assolvere e dispensare, se non sopra i suddetti loro Regolari; che in caso di bisogno possono ricorrere ad essi, ma non agli altri semplicemente deputati dai loro Superiori per sentire le Confessioni de' Regolari.

§. 89. Altri poi Confessori ordinarj si ritrovano del Clero secolare, che ricevono le Confessioni de' Secolari colla solita approvazione e licenza del Cardinal Vicario, ma che non sono stati specialmente deputati da esso per l'Anno Santo. A questi nulla si dà, e nulla si leva, quando mai avessero qualche legittima Facoltà di poter assolvere o dispensare. Lo stesso pure si dice rispetto ai Regolari, che coll' approvazione del Cardinal Vicario sentono le Confessioni de' Secolari, non intendendo Noi di accrescere, o levar loro, rispetto a' Penitenti secolari, qualsivoglia altra Facoltà legittima, che per altro capo avessero; comprendendo la nostra Costituzione sospensiva: *Cum Nos nuper*, i soli Confessori, che sono fuori di Roma, le Facoltà de' quali sono, durante l'Anno Santo, sospese; o fossero state concedute per causa, e per occasione delle Indulgenze, o per qualsivoglia altra causa disparata, e non risguardante le Indulgenze; come altrove in questa stessa lettera si è comprovato; e non comprendendo

hac eadem epistola comprobatum est; eadem autem Constitutio: *Cum Nos nuper*, Confessarios non comprehendit Urbis Romæ, in qua sanè ad excolendam per Annum Sanctum Domini vineam magno operariorum numero opus est.

§. 90. Illud modò advertendum, ut hujusmodi Confessarii super Facultatibus, quas habere se arbitrantur, rectum examen instituant; cum eæ a privilegiis legitimis, non revocatis, quæque in usu sint, proficisci debeant, juxta Decretum sanctæ memoriæ Clementis XI. die 3. Maji 1711. pro Confessariis Urbis conditum, & per bon. mem. Cardinalem Petram *tom.* 5. *Constitut. Apostolicar. ad Constit.* 19. *Sixti IV. num.* 14. *pag.* 572. *Romanæ editionis*, typis editum.

§. 91. Habetis igitur, dilecti Filii, quæcumque expónere vobis necessarium judicavimus; ut, graviorum controversiarum, quæ aliis temporibus excitatæ, per nostras Constitutiones occasione hujus Jubilæi editas de medio tolluntur, earumque solutionum, compendium quoddam a Nobis elaboratum præ oculis habentes, ministerium vestrum accuratè & exactè, quod maximè optamus, implere valeatis; ad quem etiam finem adjumentum Vobis allaturam arbitramur Encyclicam alteram Epistolam nostram die 26. Junii Anni vertentis datam de Præparatione ad Annum Sanctum, quam itidem ut legatis, & consideretis, etiam atque etiam monemus. Neque verò mirum quidquam Vobis videri debet, si in hac Epistola nostra, quam in præsens exhibemus, recentibus Auctoribus plerùmque usi sumus, nequaquam similes Patrifamilias, qui profert de Thesauro suo *nova*, *&* *vetera*; etenim, cum controversiæ ut plurimùm a recentibus Auctoribus, atque ab iis, qui de Anno Sancto scripserunt, excitatæ sint; iisdem Nos etiam plerumque uti necessitas coëgit. Interim autem Paternâ Vos charitate complectentes, Apostolicam Vobis Benedictionem ex animo impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 3. Decembris 1749. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

dendo la detta Costituzione: *Cum Nos super*, i Confessori di Roma, che ha bisogno di buon numero d'operaj per coltivare la vigna del Signore nell' Anno Santo.

§. 90. Sta dunque il punto nel retto esame, che facciano i detti Confessori, in ordine alle Facoltà, che essi pretendono avere; dovendo esse derivare da legittimi privilegj non rivocati, e che siano in uso, secondo il Decreto della santa memoria di Clemente XI. dei 3. di Maggio 1711. fatto pe' Confessori di Roma, e stampato dalla buona memoria del Cardinal Petra *tom.* 5. *Constit. Apostolicar. ad Constit.* 19. *Sixti IV. num.* 14. *pag.* 572. nell' edizione di Roma.

§. 91. Ed ecco quanto, o diletti Figli, abbiamo creduto necessario esporvi, acciò, avendo in sequela delle nostre fatiche ridotto in compendio lo scioglimento delle maggiori controversie, che in altre occasioni eccitate, sono tolte di mezzo dalle nostre Costituzioni fatte per l'Anno Santo, siate in grado di poter esattamente, come vivamente v'inculchiamo, adempire il vostro ministero; al qual fine crediamo ancora poter contribuire l'altra nostra Lettera Circolare dei 26. di Giugno di quest' anno, sopra la Preparazione all'Anno Santo, che pure v'inculchiamo di leggere e di considerare. Nè dovete punto maravigliarvi, se in questa nostra presente Lettera ci siamo per lo più prevaluti d'Autori moderni, non avendo imitato il Padre di famiglia, che mette fuora dal suo tesoro *nova*, *&* *vetera*: imperocchè essendo le controversie state eccitate per lo più da Autori moderni, e da quelli, che hanno scritto sopra l'Anno Santo, è stato preciso per lo più prevalersi di essi. Ed intanto abbracciandovi, con pienezza di cuore vi diamo l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 3. Decembris 1749. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Peregrinorum & Advenarum Anno Jubilæi Romam adeuntium Causæ Civiles, & Criminales certis Judicibus summariè expediendæ committuntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio, &c.

Essendoci sommamente a cuore, che i Pellegrini, Ospiti, e Forastieri, che verranno in questa nostra Città di Roma per il prossimo Anno Santo, non solamente sieno benignamente accolti, e ricevuti, ma in oltre, che in qualunque Controversia, che possa loro occorrere nel tempo della loro permanenza in essa nostra Città, sia loro amministrata, senza veruna formalità di Giudizio, pronta e speditissima Giustizia; Ci siamo perciò determinati di dare i seguenti provvedimenti. E primieramente volendo, e dichiarando, che per Forastieri, Ospiti, e Pellegrini debbano intendersi per l'effetto presente, tutti quelli, che dal primo giorno del prossimo Decembre 1749. fino a tutto Gennaro 1751. verranno, o saranno venuti a dimorare per qualsivoglia tempo, tanto dentro la Città di Roma, che nelli Sobborghi, o Casali, Ville, Orti, e Vigne per lo spazio intorno alle Mura di miglia cinque per ogni parte, di qualunque siano sesso, età, e qualità, condizione, e professione, Laici, & Ecclesiastici, eziandio Regolari di qualunque Ordine, Congregazione, & Istituto, esenti, o non esenti, niuno affatto escluso, e nè tampoco quegli Esteri, che non godono della Comunione della nostra Santa Romana Chiesa; Ed avendo nella presente nostra Cedola di Moto proprio per espresso, e di parola in parola registrato l'intero tenore di ogni e qualunque cosa necessaria da esprimersi:

§. 1. Di nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della nostra Suprema Potestà vogliamo, e decretiamo, che accadendo alcuna Controversia Civile tra li sudetti Pellegrini, Ospiti, e Forestieri da una, e la nostra Camera Apostolica, oppure Capitolina, loro Ministri, Uffiziali, Appaltatori, Subappaltatori dall' altra parte, per causa di qualsisia Gabbella, o di altro qualunque Dritto d'Introduzione, Transito, Estrazione, o Contrattazione di qualunque Robba, o Merci, & anche di Cavalli, & altri Animali, non però per Mercimonio, mà per uso proprio solamente di essi Forestieri, tanto per Acqua, che per Terra, o per altra qualsisia Causa Fiscale; debba questa conoscersi, e terminarsi ad ogni richiesta estragiudiziale del Pellegrino, Ospite, o Forestiero, dal nostro Monsignor Tesoriero Generale, o da per se stesso, o per mezzo di altra Persona idonea, che a lui piacerà deputare, senz'alcuna formalità di Tribunale e di Giudizio, all' inpiedi, e senz'alcuna spedizione di Mandato, inteso prima De Causis Fiscalibus.

verbalmente, o anche non inteso, come a lui piacerà, Monsignor Commissario di essa nostra Camera, e rispettivamente il Fiscale di Campidoglio, & per via meramente economica, privativamente ed esclusivamente a qualunque altro Giudice, o Tribunale, eziandio superiore al detto nostro Monsignor Tesoriero, benchè privativo, e munito di qualsivoglia amplissima, e specialissima facoltà, tanto della detta nostra Camera, quanto della suddetta Capitolina, è rimossa qualunque appellazione, e ricorso, anche in devolutivo, purchè però quella non s'interponga, o questo non si domandi dallo stesso Forestiero, Ospite, o Pellegrino, a cui solamente, e non al Fisco, o suo Appaltatore, debba esser lecito di appellare, e ricorrere, quando mai si credesse gravato dal suddetto Monsignor Tesoriero, a condizione però di osservare in tal caso la solita strada giudiziale avanti i Giudici, e Tribunali competenti.

De aliis Civilibus.

§. 2. Accadendo poi alcuna Controversia Civile, in cui non abbiano Interesse nè la nostra Camera, nè la Camera Capitolina, o tra due, o più de' suddetti Ospiti, Pellegrini, o Forestieri, o tra un Forestiero da una parte, & uno, che non sia Forestiere dall'altra, per causa, occasione, o pretesto di qualsisia Contratto, tanto nominato, che innominato, tanto ridotto, che non ridotto in scritto, sopra cose mobili, o semoventi, o per qualunque Locazione tanto espressa, che tacita, di Palazzi, o Case, Stanze, Rimesse, o Stalle dentro la Città, e Circondario suddetto; di Carrozze, Calessi, Carrette, o Carri, Cavalli, Muli, o altre Bestie da trasporto, o da soma, Letti, Apparati, & ogni altra sorta di Suppellettili, o anche di quelle Opere personali, che sogliono prestarsi a' Forestieri da' Servitori, Cuochi, Camerieri, ed altri simili Famigliari, Interpreti, o Maestri di Lingue, Sensali di Contratti, Introduttori, Condottieri, Antiquarj, e Nomenclatori; e finalmente per causa di Alloggi, Cibarie, & Alimenti, preso il nome di Alimenti nel suo più ampio, e largo significato; tutte queste Controversie, e cadauna di esse, di pari nostro Moto proprio, scienza, e pienezza di potestà vogliamo, che debbano conoscersi, e terminarsi, con tutti li liro annessi, e connessi, emergenti, & incidenti, da Monsignor Gio. Carlo Molinari Protonotario Apostolico, & uno de' Ponenti della nostra Consulta, o in suo nome da altra Persona idonea, che a lui piacerà deputare, ad ogni richiesta stragiudiziale del Pellegrino, Ospite, o Forestiero, Manu Regia, all' inpiedi, senz' alcuna formalità di Tribunale, e di Giudizio, e senza alcuna rilassazione, e spedizione giudiziale di Mandato, e per via meramente economica, intesa sol tanto verbalmente l'altra Parte, e con facoltà amplissima, & illimitata di rescindere, ed annullare, o moderare qualsisia de' suddetti Contratti, e di ridurre i prezzi, mercedi, pigioni, e noliti, che a lui pareranno eccessivi, ed eccessive, ai limiti dell' equo e dell' onesto, privativamente, ed esclusivamente ad ogni altro Giudice, e Tribunale, ancorchè Camerale, e privativo di questa nostra Città di Roma, quantosivoglia, privilegiato, e privilegiatissimo, e per cui comprendere abbisognasse farne individua, e speciale menzione, e rimossa qualsisia appellazione, e ricorso, anche in devolutivo, purchè però quello non s'interponga, o questo non si domandi dallo stesso Forestiero, Ospite, o Pellegrino, a cui solamente, e non all' altra Parte sarà lecito di appellare, o ricorrere, quando mai si credesse gravato dal Prelato suddetto, a condizione però di osservare in tal caso la solita strada giudiziale avanti i Giudici, e Tribunali competenti, come poc' anzi stabilimmo rispetto alle Cause Fiscali; ed in oltre con la facoltà al suddetto Monsignor Molinari, per la pronta esecuzione degli Ordini, che da lui si daranno, di servirsi delli Ministri, & Officiali di qualunque Corte, e Tribunale, e di procedere alla pignorazione de' Beni, o anche carcerazione contro chiunque ricusasse di ubbidire.

§. 3. Rispetto finalmente alle Cause Criminali tanto attive, che passive, che potranno accadere, o tra un Forestiero, e l'altro, o tra un Forestiero da una parte, & uno, che non sia Forestiero dall' altra, di simile nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della nostra Pontificia autorità vogliamo, che debbano conoscersi, e terminarsi il più prontamente, e speditamente, che sia possibile, secondo la natura, & esigenza della Causa, dal nostro Monsignor Governatore di Roma, o con il Voto, o anche senza il Voto della sua Congregazione, ancorche quello, che non è Forestiere, sia talmente privilegiato per qualunque causa, titolo, e ragione, che, secondo le Costituzioni Apostoliche o nostre, o de' nostri Predecessori, o per altro qualunque privilegio, non possa esser giudicato da detto Monsignor Governatore, ma debba esser giudicato da altro Giudice privativo, di qualunque preeminenza, e dignità egli sia, e ancorchè degno di speciale, e specialissima menzione, eccettuando solamente il Tribunale della nostra Inquisizione. E nascendo alcuna questione di pertinenza in qualunque Controversia, o Causa, tanto attiva, che passiva di alcuno de' suddetti Forestieri, Ospiti, e Pellegrini, non debba attendersi altra Citazione, che segnata di mano del nostro Monsignor Uditore.

§. 4. Dichiariamo però, che le suddette Giurisdizioni privative, e facoltà straordinarie da Noi date, e communicate per causa del prossimo Anno Santo, e in favore, difesa, e sicurezza delli Pellegrini, Ospiti, e Forestieri, a Monsignor Tesoriero Generale, a Monsignor Molinari, & a Monsignor Governatore di Roma, non s'intendano date, e comunicate, se non che dal primo giorno del prossimo Decembre, e debbano finire, terminare, e spirare nell' ultimo giorno di Gennaro 1751., di modo che spirato questo giorno, s'intendano le cose *ipso facto, & ipso jure* riposte, e restituite nello stesso stato, nel quale si trovavano prima della sottoscrizione di questa presente nostra Cedola, e non altrimenti.

§. 5. Volendo, e decretando, che alla presente nostra Cedola di Moto proprio, benche non esibita, nè Registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, o rivocata, ridotta *ad viam Juris*, o concedersi contro di essa l' aperizione *Oris*, o altro qualunque rimedio, e che così, e non altrimenti, debba sempre giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazione de' Reverendissimi Cardinali, Camerlengo di S. Chiesa, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e Giurisdizione di giudicare, definire, ed interpretare in contrario. Dichiarando Noi fin d' adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da cadauno di essi con qualsivoglia autorità, scientemente, o ignorantemente fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare

contro

contro la forma, e disposizione della presente nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore colla semplice Nostra sottoscrizione, benche non vi sieno stati chiamati, sentiti, o citati Monsignor Commissario, e gli altri Difensori della nostra Camera, i Ministri, e Difensori della Camera Capitolina, gli Appaltatori, e Subappaltatori della suddetta nostra Camera, e di quella Capitolina, ed altre qualisisieno Persone, ancorche privilegiate, e privilegiatissime, che vi avessero, o pretendessero avervi Interesse, e che per comprenderle facesse bisogno di special menzione; Non ostanti la Bolla di Pio IV. nostro Predecessore *de Registrandis*, la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e qualisisieno altre Costituzioni, ed Ordinazioni Apostoliche, Nostre, e de' nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e total'esecuzione di quanto si contiene nella presente nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed espressamente deroghiamo.

Dato dal Nostro Palazzo di Monte Cavallo questo di 28. Novembre 1749.

BENEDICTUS PP. XIV.

Portæ Sanctæ Quatuor Basilicarum aperiendæ denunciantur. Ad Ostiensis, Lateranensis, & Liberianæ Basilicæ Portas Pontificio nomine recludendas deputantur tres Cardinales Legati.

Allocutio habita in Consistorio Secreto Feria secunda die 1. Decembris 1749.

VENERABILES FRATRES.

NEMO Vestrum ignorat, die solemni Ascensionis Domini, quem jam peregimus, in Vaticana Basilica futuram Anni Sancti celebritatem primò fuisse promulgatam, quemadmodum in alio præcedenti Consistorio Vobis fuerat indicatum. Jam prope tempus imminet ad eamdem celebritatem secundò indicendam, quod in quarta Adventus Dominica fieri consuevit; cujus quidem rei monumenta ab Alexandri VI. Prædecessoris nostri Pontificatu repetuntur, qui Jubilæum initio decimi sexti sæculi celebravit. Porrò secundam hanc publicationem non semel in limine Basilicæ Sancti Petri in Vaticano, aliàs verò in limine hujus Palatii Apostolici in Quirinali peractam fuisse, rerum Scriptores commemorant. Nos Jubilæum ex Quirinali secundò indicemus, ut Nobis incommodum, & Vobis etiam minuatur. Sed neque id peragi sineremus, nisi occurrerent exempla Clementis X. & Innocentii XII. Prædecessorum nostrorum, qui Jubilæum in limine hujus Quirinalis Palatii secundò promulgarunt.

§. 2. Hac secundâ Jubilæi indictione peractâ, in pervigilio Natalis Domini, in Basilicis Sancti Petri, Sancti Pauli, Sancti Joannis in Laterano & Sanctæ Mariæ Majoris, Portæ Sanctæ recludentur. Equidem hoc loco minimè contendemus, reseratas etiam fuisse Portas Sanctas, cum Bonifacius VIII. Prædecessor noster primum Jubilæum ritè celebravit; nullum enim hujusce rei documentum ex eodem primo Jubilæo desumi potest, neque ex aliis, quæ deinde Clemens VI., Bonifacius IX., Martinus V., Nicolaus V., & Sixtus IV. Prædecessores nostri peregerunt. Quamobrem solemnis Portæ Sanctæ aperitio pro Jubilæo auspicando ad Alexandrum VI. Prædecessorem nostrum meritò referenda videtur, qui hanc eamdem celebritatem in quadam sua Constitutione clarè apertèque commemorat. Accedit, quod Burcardus Magister Cœremoniarum ejusdem Pontificis, totius rei, quemadmodum gesta fuit, ritum, ac narrationem in suis Diariis descriptam reliquit. *Ritus Portæ Sanctæ ab Alexandro VI. institutus creditur.*

§. 3. Illud asserere certò possumus, ritum aperiendæ Portæ Sanctæ, tum Jubilæo inchoando aptissimum esse, tum pietati excitandæ magnopere accommodatum. Etenim Fidelibus in mentem revocatur publicæ pœnitentiæ consuetudo, & publicè pœnitentium disciplina, quæ priscis temporibus in Ecclesia vigebat. Siquidem nonnulli ab ingressu Ecclesiæ prohibebantur, aliis verò toti Missæ Sacrificio præsentes adesse minimè licebat, donec Episcopo, seu Pastori, probatum perspectumque esset, illos plenè satisfecisse iis omnibus, quæ a Sacris Canonibus præscribebantur. Hi autem Canones multum temporis, multaque exposcebant pro criminum publicorum expiatione, antequam Ecclesiæ aditus pœnitentibus hujusmodi pateret. Plura quoque requirebantur, ut ipsis integro Missæ Sacrificio interesse, & Corporis, ac Sanguinis Christi Domini participes fieri concederetur. Ineunte Jubilæi Anno Pontifex universum terrarum Orbem ad pœnitentiam invitat, & hortatur. Opera quædam pietatis, ac religionis indicit, ab illis perficienda, qui plenariam Indulgentiam lucrari peroptant. Portas Sanctas Basilicarum initio Jubilæi universalis illis omnibus recludit, qui conscientiæ suæ labes animo verè detestantur, & indicta pietatis opera libenter suscipiunt, omnique studio adnituntur, ut ejusdem Indulgentiæ fructus assequantur; summâque benignitate, atque amore permotus idem Pontifex, etiam illis Portam Sanctam patere decernit, qui pravis sæculi cupiditatibus dissolvi, suisque criminibus salutari pœnitentiâ expiandis operam conferre incipiunt, & ad sacram Indulgentiam ritè obtinendam aspirant. *Ritus hujusmodi ratio, & convenientia.*

§. 4. Romanus Pontifex Basilicæ Vaticanæ Portam Sanctam recludere in pervigilio Natalis Domini semper consuevit, nisi fortè corporis ægritudine impediretur, quemadmodum Innocentio XII. felicis recordationis evenit. Nam Cardinalis Bullionius Episcopus Portuensis, loco Pontificis, uti Nos ipsi perspeximus, Basilicæ Vaticanæ Portam Sanctam aperuit, cùm eodem tempore Cardinalis Cybo Episcopus Ostiensis ac Veliternus, & Sacri Collegii Decanus, gravi morbo teneretur. Si Deus Optimus Maximus sospites & incolumes Nos servabit, in pervigilio Natalis Domini proximè imminentis ad Vaticanum accedemus, ut illius Basilicæ Portam Sanctam aperiamus. *Vaticanæ Basilicæ Porta Sancta a Pontifice, nisi impeditus fuerit, aperienda.*

§. 5. Idem in aliis Basilicis per Cardinales Legatos nostros eodem pervigilio perficietur. Porrò in his Legatis seligendis diversa diversis temporibus obtinuit disciplina. Memoriæ proditum est, constitutum fuisse ab Alexandro VI. quemdam Archiepiscopum familiarem suum, qui Portam Sanctam Basilicæ Sancti Pauli suo nomine reseraret; verùm deinceps Cardinales ad hanc rem gerendam delectos semper fuisse, non est dubitandum. *Idem præstandum in aliis Basilicis per Cardinales Legatos.*

Quibus Cardinalibus singularum Basilicarum Portæ aperiendæ committi soleant.

§. 6. Illud quoque certissimum est, nullo unquam tempore contigisse, ut Portæ Sanctæ Basilicarum Sancti Joannis in Laterano, & Sanctæ Mariæ Majoris per alium Cardinalem, quàm per Archipresbyterum suum reclusæ fuerint; ita ut, cùm Clemens VII., & Julius III. universale Jubilæum celebrarent, & tum fortè Cardinalis Decanus Episcopus Ostiensis ac Veliternus Archipresbyteri dignitatem in Basilica Sancti Joannis Lateranensis obtineret, ad eamdem Basilicam Sancti Joannis pro Sancta Porta aperienda Cardinalis Decanus se contulerit, aliamque Basilicæ Sancti Pauli reseraverit alius Cardinalis, qui Casinensis Ordinis patrocinium gerebat. Porrò, cùm id posteriori tempore nunquam evenerit, Cardinalis Episcopus Ostiensis ac Veliternus, & Sacri Collegii Decanus, hoc munere semper perfunctus est aperiendæ Portæ Sanctæ in Basilica Sancti Pauli, quemadmodum Cardinales Archipresbyteri in suis quique Basilicis idem peregerunt. Nec his profectò adversatur, vel quod tempore Innocentii XII., qui universale Jubilæum indixit, Cardinalis Bandinus Panciaticus ritum Portæ Sanctæ aperiendæ in Basilica Sancti Pauli exercuit, tamquam Ordinis Casinensis Patronus, vel quod, indicto a Benedicto XIII. de Nobis optimè merito, universali Jubilæo Anni Sancti, Cardinalis Fabritius Paulutius Portam Sanctam Basilicæ S. Pauli reclusit; tempore siquidem Innocentii XII., uti dictum est, Summus ipse Pontifex ægrotabat, ægrotabat quoque Cardinalis Collegii Decanus, & cum Prodecanus in Basilica Vaticana Portam Sanctam aperiret, ad Cardinalem Ordinis Casinensis Protectorem delatum est munus Portam Sanctam aperiendi in Basilica Sancti Pauli, & tempore Benedicti XIII., cùm Cardinalis Franciscus de Judice Decanus gravi morbo decumberet, Cardinalis Paulutius, qui Prodecani gradum obtinebat, loco Decani memoratam Portam Sanctam Basilicæ Sancti Pauli reclusit.

Cardinalium Legatorum designatio in Consistorio nunc primum facta.

§. 7. Equidem Cardinales Legati in pervigilio Natalis Domini designari solebant in Aula, quæ dicitur Paramentorum, cum Summus Pontifex ad aperiendam Portam Sanctam Basilicæ Sancti Petri se conferret. Attamen rem magis consentaneam, ac perhonorificam facere Nos arbitrati sumus, si antea, & in Consistorio, Cardinales iidem Legati declarentur.

Legatorum ad id electorum nomina & qualitates.

§. 8. Verùm Ecclesiæ disciplinam, & consuetudinem in reliquis omnibus retinentes, eligimus, ac deputamus Legatum nostrum de Latere, ut Portam Sanctam Basilicæ Sancti Pauli nomine nostro aperiat, Cardinalem Thomam Rufum Episcopum Ostiensem ac Veliternum, Sacri Collegii Cardinalium Decanum, qui per tot annos Bononiam Patriam nostram, ejusque Comitatum, Civitatem quoque, ac Ducatum Ferrariensem, & Provinciam Romandiolæ, munere Legati a Latere præditus, magna cum laude administravit. Insuper eligimus, & constituimus Legatum nostrum a Latere, ut Portam Sanctam Basilicæ Sancti Joannis in Laterano nomine nostro recludat, Cardinalem Nerium de Corsinis Diaconum Sancti Eustachii, qui ejusdem Basilicæ Archipresbyter illius Clero præsidet. Nepos ipse est Clementis XII. felicis recordationis, qui regiâ planè munificentiâ, & maximis sumptibus, eamdem Lateranensem Basilicam interiùs exteriùsque exornavit. Postremò eligimus ac declaramus Legatum nostrum a Latere, ut Portam Sanctam Basilicæ Sanctæ Mariæ Majoris aperiat nomine nostro, Cardinalem Hieronymum Columnam Diaconum Sancti Angeli in Foro Piscium, qui Archipresbyteri Titulo Liberianæ Basilicæ Clero præsidet. Ipse quidem inter præclara Familiæ suæ lumina Martinum V. Prædecessorem nostrum recenset, cujus nomen a Scriptoribus Ecclesiasticis tantopere commendatur, quique sæculo decimo quinto universale Jubilæum Anni Sancti indixit; enumerat quoque Cardinalem Marcum Antonium Columnam, qui Portam Sanctam Basilicæ S. Mariæ Majoris reseravit, cum Gregorius XIII. Prædecessor noster universale quoque Anni Sancti Jubilæum promulgavit. Neque omittendus est Cardinalis Ascanius Columna, qui ad aperiendam Portam Sanctam Basilicæ Sancti Joannis Lateranensis delectus fuit, cum universale Jubilæum Anni Sancti Clemens VIII. Prædecessor noster celebravit. Postremò occurrit etiam Cardinalis Hieronymus Columna senior, qui ejusdem Lateranensis Basilicæ Portam Sanctam reclusit, cum Innocentius X. dimidio sæculi decimi septimi celebritatem Anni Sancti peregit.

§. 9. Itaque prædictis Cardinalibus Legatis nostris a Latere facultatem impertimur, ut Portas Sanctas, quas superiùs commemoravimus, nostro nomine aperiant, & populo, qui præsens aderit, plenariam Indulgentiam simul cum Apostolica benedictione auctoritate nostrâ elargiantur. Ipsos Cardinales ab equitatus solemni pompa dispensamus, qua ex Vaticano decedentes ad Portam Sanctam recludendam proficisci solebant. Itaque ad Basilicas singulis designatas se conferent ex propriis Ædibus, & suo quilibet nobili comitatu stipatus, curru devehetur. Hoc pacto res gesta fuit, cum Benedictus XIII. universale Jubilæum Anni Sancti auspicatus est.

§. 10. Inter monumenta Prædecessorum nostrorum descriptæ ad Nos pervenerunt Allocutiones, quas ipsi ad Annum Sanctum secundò indicendum in Consistoriis protulerunt coram Cardinalibus, ipsos hortantes, ut nihil omnino prætermitterent, quod pietatem concitare posset in illorum animis, qui ex omnibus Terræ partibus eo tempore Romam magnâ frequentiâ confluunt, ut universalis Jubilæi Indulgentiam adipiscantur; contenderent etiam omni studio religionis exempla illis præbere, qui a Communione nostra prorsus alieni, Romam Jubilæi tempore veniunt, ut vetusta profanæ antiquitatis monumenta admirentur, & simul accuratè ac diligenter præsentes illorum mores potissimùm perscrutentur, qui eminenti in dignitate constituti sunt, & quorum consiliis negotia totius Ecclesiæ universalis administrantur. Percelebris est sententia, quam Pius II. Prædecessor noster usurpare solebat, quoties novos Cardinales renunciaret: *Tales estote, quales esse debere Cardinales dijudicastis, antequam ipsi hoc culmen ascenderitis.* Id Nobis tribuere, & accommodare non recusamus, & illa omnia præstare Nobiscum animo meditamur proximo Anno Jubilæi, quæ Pontificem decere maximè affirmaremus, si Nos ipsi hanc Apostolicam Sedem non teneremus. Idem Vobiscum constituite, Venerabiles Fratres, ut universalis Jubilæi tempore perficiatis ea omnia, quæ Cardinalium nomini, ac dignitati consentanea esse liberè diceretis, si Vos ipsi Purpuræ honore decorati non essetis. Sed jam finem dicendi faciamus, quippe de virtute vestra dubitandum non est, cum Nos ipsi mirati simus vestram frequentiam, ac pietatem in Sacris Missionibus audiendis, quas in hac nostra Civitate fieri curavimus, ut animi Fidelium ad Annum universalis Jubilæi disponantur.

Indulgentiæ Jubilæi Anni Sancti MDCCL. pro Monialibus, Oblatis, Tertiariis &c. necnon Anachoretis, Eremitis, Infirmis, & in carcere, aut captivitate detentis conceduntur.

Cum Facultatibus circa absolutiones, & votorum commutationes.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

PATERNA charitas urget Nos, ut omnium Nostrorum Ecclesiæque Filiorum pia vota, non tam oblata Nobis benignè suscipere, quàm animo vix concepta prævertere, eisque recluso Apostolicæ liberalitatis thesauro occurrere studeamus. Dum itaque frequentes ex omni Christiani Orbis Regione Fideles ad Nostram hanc Urbem, & ad Beatorum Apostolorum Limina, pro indicto a Nobis imminentis Anni Sancti Jubilæo consequendo, partim jam advenientes intuemur, partim venturos accipimus, ad complures alios utriusque sexus Christifideles mentis Nostræ oculos convertimus, qui non minori devotionis spiritu incensi, vel etiam animarum suarum necessitatibus impulsi, hujusmodi iter avidè aggrederentur, nisi eos aut susceptum sanctioris vitæ propositum certis locorum spatiis affigeret, aut ineluctabilis captivitas, vel corporalis infirmitas detineret. Horum Nos fidei ac desideriis favere, nec non spiritualibus indigentiis consulere, simulque pias preces supplicationesque eorum omnium, inter quos Evangelicæ perfectionis sequaces animæ, lectissima portio Dominici gregis, connumerantur, Nostris, congregatæque Nobiscum Fraternitatis obsecrationibus, ad exorandam Omnipotentis Dei misericordiam, adjungere cupientes, præsentium Literarum tenore opportunas rationes præscribere decrevimus, per quas tam Viri, quàm Mulieres, in Eremis, Monasteriis, & Religiosis Domibus assiduè vitam degentes, seu in custodiis, & carceribus detenti, aut morbis & infirmitatibus procul ab Urbe impediti, etiam ad ipsam Urbem non accedentes, neque sacras Apostolorum memorias, & Patriarchales ejusdem Urbis Basilicas respectivè visitantes, permissarum absolutionum, concessique a Nobis plenarii Jubilæi participes effici valeant.

§. 1. Ut autem nemini dubium oriri possit, quænam personæ sub harum Literarum providentia comprehendantur: in primis Moniales omnes, quæcumque solemnia Religionis vota emiserunt, & in Monasteriis, sub perpetuæ Clausuræ legibus, sive Locorum Ordinariis, sive Regularibus Superioribus, sive Apostolicæ Sedi immediatè subjectæ, vivunt; earum quoque Novitias, aliasque Virgines, seu Mulieres sæculares, Educationis, aut alia de causa, cum opportunis licentiis, in eisdem Monasteriis habitantes; item Monasteriorum hujusmodi Moniales, quæ aliquando ad eleemosynas colligendas ex eorundem Clausura egrediuntur; nec non Oblatas in communitatibus viventes, quarum institutum ab hac Apostolica Sede approbatum existit, cum earum pariter Novitiis, Educandis, aliisque cum ipsis conviventibus, licèt rigorosæ Clausuræ legibus adstrictæ non sint; Tertiarias quoque sub uno eodemque tecto collegialiter viventes, unà cum earum Novitiis, Educandis, aliisque sæcularibus Personis in earum societate viventibus, quamvis rigorosam Clausuram non observent, earumque Institutum, nec unquam ad hunc diem ab Apostolica Sede approbatum, aut confirmatum extiterit, neque pro approbato, præsentis concessionis vigore, in posterum haberi debeat; ac denique Puellas atque Mulieres in Conservatoriis degentes, quamvis nec Monialium, nec Oblatarum, nec Tertiariarum numero habeantur, neque Clausuræ legibus subjectæ sint, tam in Urbe, quàm extra eam ubique locorum & gentium existentes, præsentis concessionis favoribus uti, frui, & gaudere posse volumus, & declaramus.

§. 2. Item Anachoretas & Eremitas, non quidem eos, qui nullis Clausuræ legibus adstricti, sive collegialiter & in societate, sive etiam solitarii, sub Ordinariorum etiam regimine, certisque legibus aut regulis obtemperantes, vivunt, sed eos, qui in continuæ, licèt non omnimodè perpetuâ, Clausurâ & solitudine, contemplativæ vitæ exercitiis dediti, alter ab altero seorsim degunt, etiamsi Monastici, aut Regularis Ordinis, & Instituti Professores existant, uti Cistercienses aliquot, & Chartusienses Monachi, & Eremitæ Sancti Romualdi in more habent, sub hujus concessionis amplitudine volumus comprehensos. — 2. Ad Anachoretas, & Eremitas, de quibus in hac declaratione.

§. 3. Ad eos etiam utriusque sexus Christifideles, qui in captivitate apud hostes quoquo modo existunt, nec non ad eos, qui ubique locorum, ex civilibus, aut criminalibus causis, in carceribus tam Episcoporum, aliorumque Ecclesiasticorum Superiorum & Tribunalium, quàm Sæcularium Principum, & Magistratuum, & ad Regulares, qui in carceribus Claustralibus detinentur, vel quia nondùm eorum causæ expeditæ sint, vel quia tempus pœnæ eisdem impositæ non adhùc sit elapsum; quive, ex Superiorum quorumcumque præcepto, aliquem locum, aut Civitatem, carceris, & custodiæ, seu exilii, & deportationis loco habent; ac demum ad eos, qui in Triremibus, seu alibi, ad opus damnati, eique addicti reperiuntur, ejusdem præsentis concessionis gratiam misericorditer extendimus. Pro iis tamen, qui carceribus Tribunalis Sanctæ Inquisitionis inclusi ubicumque detinentur, ea, quæ paternæ providentiæ Nostræ opportuna videbuntur, per organum ipsius Inquisitionis Officii præscribere non omittemus. — 3. Ad captivos, carceratos, relegatos, damnatos ad opus &c.

§. 4. Denique ad Infirmos pariter utriusque sexus, tam Laicos, quàm Ecclesiasticos, sive Sæculares, sive cujuslibet Ordinis, Congregationis, & Instituti Regulares, qui nempè extra Urbem actu aliquâ laborant corporis infirmitate, a qua, juxta Medici judicium, non ita tempestivè liberari poterunt, ut intra ipsum Jubilæi annum ad Urbem conferre se valeant, vel qui, licèt ex hujusmodi infirmitate convaluerint, non tamen sine gravi incommodo, & recidivæ periculo, Romanum iter conficere possent; quive etiam habitualiter infirmâ valetudine utuntur, adeo ut iter hujusmodi suscipientes, in actualem facilè morbum, aliudve grave corporis incommodum incidere possent; ac demùm ad senes septuagenario majores; quæcumque inferiùs præsentibus Literis respectivè statuentur, spectare & pertinere volumus pariter, & declaramus. — 4. Ad actu vel habitu infirmos, & Senes septuagenario majores.

§. 5. Hos itaque omnes & singulos monemus, hortamur, & obsecramus in Domino, ut peccata sua in amaritudine animæ recolentes, totoque cordis affectu detestantes, salutari Pœnitentiæ Sacramento, & congruis satisfactionis operibus conscientias suas expiare curent; tum ad vivificum Divinæ Mensæ convivium, innocentiæ & charitatis stola ornati, reverenter accedant; Deumque Optimum Maximum, per — Præmissis omnibus opera pro Jubilæo consequendo facienda designat.

per Unigenitum Filium ejus, ac per merita Beatissimæ Virginis Mariæ, & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, omniumque Sanctorum, juxta Nostram, Ecclesiæque mentem, enixis precibus orent pro ejusdem Sanctæ Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia, & totius Christiani Populi tranquillitate & salute; in eumque finem alia, tum voluntaria, tum sibi in locum Visitationis quatuor Basilicarum Urbis ab Ecclesiasticis Superioribus, ut infra, injungenda Religionis, Pietatis, aut Charitatis opera, devotè peragant, & exequantur.

In locum visitationis Basilicarum Urbis alia opera ab Ecclesiasticis Superioribus respectivè injungi mandat.

§. 6. Nos enim Venerabilibus Fratribus Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis, per præsentes committimus, & demandamus, ut Monialibus, Oblatis, Tertiariis, aliisque superiùs expressis Puellis sive Mulieribus, tam sibi, quàm Nobis & Sedi Apostolicæ immediatè subjectis, in eorum Civitatibus, Diœcesibus, & Territoriis existentibus, Anachoretis quoque & Eremitis, Carceratis, & morbo, seniove affectis, eorum jurisdictioni respectivè subjectis, atque etiam ab illa exemptis, quatenùs Sæculares Personæ, aut extra Claustra forsan cum debitis licentiis Regulares existant; Regularibus autem Prælatis, & Superioribus, ut subditis sibi Monialibus, & si quæ sint Oblatæ, aut Tertiariæ ipsorum regimini subjectæ, & ab Ordinariorum jurisdictione exemptæ, earumque Novitiis, aliisque in earundem Monasteriis, & Communitatibus, ut supra, degentibus extra Urbem, nec non Religiosis Anachoretis, sive Eremitis, aliisque Religiosis in Carceribus Claustralibus detentis, sive infirmis, & senibus septuagenario majoribus, congrua Religionis, pietatis, aut charitatis opera, æquabili disciplinæ, & indulgentiæ moderatione servatâ, sive per se ipsos, sive per prudentes Confessarios, designare & præscribere non omittant, quæ illi, & illæ, loco visitationum quatuor Basilicarum, & Ecclesiarum intra & extra Urbis Muros, a Nobis pro consequendo hujus Anni Sancti Jubilæo præscriptarum, juxta singulorum statum, conditionem, & valetudinem, ac loci, & temporis rationes, respectivè exequi & implere possint ac debeant; & quorum implementum Nos in earundem Visitationum locum, ad effectum ipsius Jubilæi consequendi, auctoritate Apostolica, commutando subrogamus. Pro Monialibus autem, Oblatis, & Tertiariis quibuscumque hujus Almæ Urbis, earumque Novitiis, nec non Puellis, atque Mulieribus tam in prædictarum Monasteriis & Communitatibus, quàm in Conservatoriis ipsius Urbis degentibus, & pro Carceratis in ejusdem Urbis Carceribus, volumus, ut ad Dilectum Filium Nostrum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem nostrum in ipsa Urbe, ejusque districtu Vicarium in spiritualibus Generalem, ejusve Vicesgerentem dumtaxat, hujusmodi operum designationem, sive per se ipsos, sive per prudentes Confessarios, facere, omnino spectet, atque pertineat.

In Urbe tamen a solo Cardinali Vicario, aut Vicesgerente injungenda decernit.

Indulgentiam plenariam concedit duabus vicibus consequendam.

§. 7. Itaque de Omnipotentis Dei misericordiâ, & prædictorum Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, ex concessa Nobis, licèt immerentibus, supremâ ligandi atque solvendi potestate, omnibus & singulis præfatis Monialibus, Oblatis, Tertiariis, aliisque Puellis, sive Mulieribus in Monasteriis, ac Religiosis, piisque Communitatibus viventibus, Anachoretis, Eremitis, nec non utriusque sexus Captivis, & in carcere, sive in custodia detentis, atque infirmis, & senibus, verè pœnitentibus, & intra præsens Jubilæi Annum ritè confessis, ac Sacrâ Communione refectis, Deumque Optimum Maximum, ut supra dictum est, orantibus, aliaque sibi in locum Visitationis prædictæ injungenda opera, in locis, in quibus extiterint, devote adimplentibus, atque etiamsi, eorumdem operum executione susceptâ, ipsos ante integrum eorum implementum ex hac vita migrare contigerit, plenissimam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, veniam, & remissionem, etiam duabus vicibus intra ipsius Anni Sancti decursum, si omnia præmissa opera injuncta iteraverint, per eorum singulos consequendam, non secus ac ipsi, & eorum quilibet, præmissa in hac Alma Urbe exequentes, & quatuor Basilicas ejusdem Urbis, pro quibus visitandis Jubilæum ipsum & Indulgentia per Nos concessa fuit, eodem Jubilæi Anno, diebus ad id statutis, personaliter visitantes, consequerentur, & consequi possent, tenore præsentium, ac de Apostolicæ liberalitatis amplitudine, concedimus, & elargimur.

§. 8. Eisdemque Monialibus, earumque Novitiis, ut, ad effectum præsentium, & pro prima vice dumtaxat, Confessarios Presbyteros sæculares, vel cujusvis Ordinis Regulares, a Locorum respectivè Ordinariis ad audiendas Monialium Confessiones approbatos quoscumque, cæteris autem supradictis Anachoretis, Eremitis, nec non Oblatis, Tertiariis, aliisque Puellis & Mulieribus in Monasteriis, & Religiosis, ac Piis Communitatibus, seu Conservatoriis conviventibus, & Christifidelibus captivitate, carceratione, aut custodiâ, infirmitate, aut senectute impeditis, tam Laicis, quàm Ecclesiasticis sæcularibus, & cujusvis Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiam specialiter nominandi, Regularibus, ut ad effectum hujusmodi, & pro prima pariter vice dumtaxat, Confessarios Presbyteros sæculares, sive cujusvis etiam diversi Ordinis Regulares, ab Ordinariis similiter, in quorum Civitatibus, Diœcesibus, & Territoriis Confessiones hujusmodi excipiendæ erunt, ad Personarum sæcularium Confessiones audiendas approbatos quoscumque, eligere valeant; utque Confessarii sic electi, illorum Confessionibus diligenter auditis, eos, & eorum quemlibet a quibusvis peccatis, criminibus, & delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, etiam in Bulla die Cœnæ Domini legi solita, contentis, absolvere, injunctâ ipsis pœnitentia salutari, aliisque juxta Canonicas sanctiones, rectæque disciplinæ regulas injungendis, ac præsertim, quoad illos in carceribus detentos, quorum Criminales Causæ nondum conclusæ sunt, iisdem seriò admonitis de obligatione, qua tenentur, Judicibus super eorum delictis legitimâ auctoritate eos interrogantibus veritatem aperire; quodque hoc animi proposito carentes, absolutionem sacramentalem nullo fructu, quin potiùs majori animarum suarum damno, susciperent; si autem cum hujusmodi veritatis fatendæ proposito, aliisque debitis dispositionibus, peccata sua ritè confiteantur, absolutio, quam a Confessario obtinuerint, ipsis in foro interno utilis sanè & salutaris existet, nullatenus verò in foro externo ad temporales promeritas pœnas evitandas prodesse poterit; utque præterea Confessarii a Monialibus, Oblatis, Tertiariis, aliisque Puellis, & Mulieribus supradictis ad præmissum effectum electi, iisdem Monialibus, intra Monasteria Clausuræ legibus subjecta solemniter Professis, Vota quæcumque post Professionem emissa, & cum earum observantia Regulari compatibilia, dispensando commutare; Oblatis verò, Tertiariis, & tam istarum, quàm prædictorum Monasteriorum Novitiis, cæterisque Puellis, sive Mulieribus sæcularibus in eisdem

Monasteriis, & Oblatarum, aut Tertiariarum Domibus, & Communitatibus, nec non in Conservatoriis quibuslibet, Educationis, Convictus, aliâve causâ & ratione, cum debitis licentiis commorantibus, omnia & quæcumque Vota, exceptis illis, quæ Nobis & Apostolicæ Sedi reservata sunt, etiam dispensando commutare, easque omnes & singulas, factâ commutatione hujusmodi, ab emissorum Votorum, etiam juratorum, observantiâ absolvere possint & valeant, dictâ auctoritate Apostolicâ, & earumdem tenore præsentium, misericorditer in Domino concedimus & indulgemus.

§. 9. Non obstantibus nostris super Indictione Jubilæi præsentis Anni in hac Alma Urbe, & super suspensione Indulgentiarum, & Facultatum eodem Jubilæi Anno vertente, nec non Prædecessorum Nostrorum de Indulgentiis non concedendis ad instar, aliisque Apostolicis, & in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis Constitutionibus, Ordinationibus, & Reservationibus, etiam in eadem Bulla Cœnæ contentis, nec non quorumcumque etiam Mendicantium, & Militarium Ordinum, Congregationum, Societatum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, legibus, usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis eisdem concessis, præsertim in quibus caveatur expressè, quòd alicujus Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti hujusmodi Professores extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio facienda, vel alia exquisita forma ad id servanda foret, hujusmodi tenores pro insertis, & formas pro exactissimè servatis habentes, pro hac vice, & ad præmissorum effectum dumtaxat, plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 10. Cæterum Venerabiles Fratres Episcopos, aliosque Locorum Ordinarios hortamur, ut, Nostræ & Apostolicæ Sedis benignitatis exemplo permoti, Confessariis a præmissis omnibus ad earumdem præsentium effectum respectivè eligendis, Facultatem absolvendi eosdem a casibus eisdem Ordinariis respectivè reservatis, impertiri non recusent.

§. 11. Volumus autem, ut earundem præsentium transumptis, sive exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem ab omnibus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 12. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ declarationis, hortationis, commissionis, concessionis, derogationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo nono, decimo septimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA. J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 22. Decembris dicti Anni.

XXVI.

Regulares Apostatæ ad suos Ordines cum pœnarum condonatione revocantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

PAstoris æterni vices, licèt immeriti, gerentes in terris, paternæ charitatis Nostræ partes esse reputamus, ut Oves, quas Sathanæ versutia a caulis Domini abduxit, ad easdem opportunis rationibus reducere, & ne in perpetuum pereant, quantum Nobis ex alto conceditur, providere studeamus.

Causæ præsentis Constitutionis.

§. 1. Itaque in præsenti Anno Jubilæi, Anno scilicet remissionis & gratiæ, quem ad totius Catholicæ Ecclesiæ consolationem atque ædificationem, apertis, atque largiter prolatis spiritualium gratiarum dispensationi Nostræ divinitùs creditarum thesauris, indiximus, & benedicente Domino, maximo cum animi Nostri gaudio celebramus, pietatis Nostræ viscera erga Regulares professionis suæ desertores aperire, eosque ad Christi Ovile, suos videlicet cujusque Ordines, extra quos, Luporum rapacium insidiis, atque periculis expositi, miserè vagantur, quantum Divina benignitas largiri dignabitur, ut ad salutarem vitæ normam, quam amplexi fuerant, velut postliminio reversi, vota sua Domino reddere studeant, revocare cupientes, ac fel. record. Urbani VIII., Clementis X., Innocentii XII., & Benedicti XIII. Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, qui Annis Jubilæi tunc instantibus, seu currentibus, ejusmodi Regularium desertorum reductioni providè consuluerunt, vestigiis inhærentes, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, misericorditer indulgemus, ac statuimus, & decernimus, ut Regulares Apostatæ & Fugitivi, cujuscumque sint Ordinis, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Congregationis, Societatis, & Instituti etiam necessario exprimendi, qui citra Montes intra quatuor, ultra Montes verò intra octo menses, a publicatione earundem præsentium Literarum inchoandos, sua sponte ad suam quisque Religionem redierint, tunc pœnarum omnium ipsis propter Apostasiam hujusmodi inflictarum, vel infligendarum remissionem, atque impunitatem assequantur; ita tamen, ut debeant a suo quisque respectivè Superiore humiliter petere absolutionem, & coram eo culpam fateri, atque emendationem polliceri; & viceversa Superior benignè illos teneatur ab hujusmodi pœnis absolvere, & paterna charitate complecti; cui propterea, ad effectum præmissum dumtaxat, quatenùs opus sit, omnem facultatem necessariam dicta auctoritate harum serie impertimur.

Conceditur Apostatis intra certum tempus redeuntibus condonatio pœnarum.

Quid redeuntes efficere debeant.

Clausulæ cum derogatoriis.

§. 2. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibusque Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, ac quorumvis Ordinum, Congregationum, Societatum, & Institutorum, aliisve quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, stilis, & usibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis etiam Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis hujusmodi, illorumque Generalibus, & aliis Superioribus, ac Personis quibuslibet, sub quibuscumque verborum

tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu proprio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac consistorialiter, & aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum in genere, vel in specie concessis, & quantiscumque vicibus iteratis, approbatis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, exprimerentur, præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Mandatur publicatio harum Literarum.

§. 3. Ut autem eædem præsentes Literæ omnibus facilius innotescant, volumus illarum exempla ad dilectos Filios, Nostros & Apostolicæ Sedis Nuntios, ac Venerabiles Fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Ecclesiarum Prælatos, & Locorum Ordinarios transmitti, qui illas quantocitiùs publicare studeant. Ipsarum verò præsentium Litterarum Transumptis, seu Exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eandem omninò fidem in judicio, & extra illud ubicumque locorum haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 4. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostrorum indulti, statuti, decreti, concessionis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pontif. Anno X. die 12. Januarii 1750.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo, pridie Idus Januarii, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 19. Januarii 1750.

Ad claudendas Portas Sanctas in exitu Anni Jubilæi deputantur tres Cardinales de Latere Legati in Consistorio Secreto Feria 2. die 7. Decembris 1750.

Venerabiles Fratres.

In Consistorio secreto habito feriâ secundâ die prima Decembris Anni mox elapsi, Vobis annuntiavimus, Nos in pervigilio Natalis Domini Portam Sanctam Basilicæ Vaticanæ esse reclusuros, prout, Deo adjuvante, reclusimus. In eodem Consistorio elegimus Nostros a Latere Legatos Cardinalem Thomam Rufum, Episcopum Ostiensem, & Veliternum, Sacri Collegii Decanum, ut nomine Nostro aperiret Portam Sanctam Basilicæ Sancti Pauli; Cardinalem Nerium de Corsinis Diaconum S. Eustachii, & Archipresbyterum Basilicæ Lateranensis, ut nomine Nostro dictæ Basilicæ Portam Sanctam recluderet; denique Cardinalem Hieronymum Columnam Diaconum S. Angeli in Foro Piscium, & Liberianæ Basilicæ Archipresbyterum, ut nomine Nostro Portam Sanctam prædictæ Basilicæ aperiret. Aperuerunt, & Plenariam Indulgentiam Populo, qui præsens aderat, simul cum Apostolica Benedictione, auctoritate Nostra elargiti sunt. In Pervigilio imminentis Festivitatis Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, more solito, claudemus Portam Sanctam Basilicæ Vaticanæ. Nunc autem eosdem Cardinales, quos deputavimus de Latere Legatos, ut Portas Sanctas Basilicarum Sancti Pauli, Sancti Joannis in Laterano, & Sanctæ Mariæ Mariæ Majoris nomine Nostro aperirent, eligimus, & deputamus in Cardinales de Latere Legatos, ut nomine Nostro unusquisque Portam Sanctam, quam aperuit, claudat; unicuique eorum auctoritatem attribuentes elargiendi populo præsenti Plenariam Indulgentiam unà cum Apostolica Benedictione. Et quemadmodum ipsos in accessu ad aperitionem Portarum Sanctarum dispensavimus ab Equitatus solemni pompâ, quâ ex Vaticano Cardinales de Latere Legati proficisci solebant, & concessimus, ut unusquisque ad suam Basilicam se conferret ex propriis Ædibus curru devectus, suoque nobili comitatu stipatus; hoc ipsum ut fiat, etiam nunc indulgemus, cum in imminenti Pervigilio Nativitatis Domini ad sibi designatam Basilicam unusquisque accessurus est, Portam Sanctam clausurus.

Cum autem prædictus Reverendissimus Cardinalis Rufus Decanus, ob valetudinis incommodum, excusationem ab injuncto munere obtinuisset; Sanctitas Sua sequentem Syngrapham ad Reverendissimum D. Petrum Aloysium Episcopum Albanensem S. R. E. Cardinalem Carafa nuncupatum conscribi mandavit.

Dalla Segreteria di Stato li 16. Dicembre 1750.

Essendosi degnata la Santità di Nostro Signore di dispensare il Protettore della Congregazione Cassinense di fare la Funzione di chiudere la Porta Santa nella Basilica di S. Paolo in vece dell'Eminentissimo Signore Cardinal Decano, che si è preventivamente scusato, mi hà in seguito sua Beatitudine coll'Oracolo della viva voce ordinato di significare a Vostra Eminenza, di averla prescelta a fare la suddetta Funzione; accordandole perciò il Titolo di Legato a Latere colle Facoltà di chiudere l' accennata Porta Santa, e di benedire il Popolo con l' Indulgenza Plenaria in forma di Giubbileo. Tanto eseguisco, e resto

baciando all' Eminenza Vostra umilmente le mani.

D. V. E.

Umo Devmo Servo
S. Cardinale Valenti.

Extensio Universalis Jubilæi in Urbe celebrati Anno Domini Millesimo - septingentesimo quinquagesimo, ad universum Catholicum Orbem.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Universis Christifidelibus præsentes Literas inspecturis, salutem & Apostolicam Benedictionem.

BEnedictus Deus, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui dedit Nobis elapsum Jubilæi Annum, secundum desideria cordis Nostri, per omnia felicem, faustumque transigere. Repleti sumus consolatione, superabundavimus gaudio, dum toto hujus Anni decursu, Dilectorum in Christo Nostrorum Ecclesiæque Filiorum fidem, religionem, pietatemque perspeximus. Vidimus confluentes ad hanc Urbem Nostram innumeros ex omni lingua, & populo, & natione, ex omni ordine, ætate, ac sexu, Christifideles, qui ipso suo adventu, & propriæ fidei fervorem, & amplitudinem Regni Dei testabantur. Eosdem vidimus ad sacra ejusdem Urbis Templa certatim accurrentes, in spiritu contrito & humiliato, animarum suarum expiationi consulere, & sicut olivarum novellas in circuitu Mensæ Domini, vivifica Christianæ unitatis, & pacis Sacramenta percipere: Tum etiam impigro studio, & religiosa frequentia, ab una ad alteram sæpè procedentes Ecclesiam; nunc in Constantiniana Lateranensi Basilica, Salvatoris Nostri Clementiam, per merita ipsius Beati Præcursoris, ejusdemque Dilecti Discipuli & Evangelistæ exorantes; nunc in Liberiana Æde in Exquiliis, gloriosæ Virginis Dei Genitricis opem atque præsidium implorantes; nunc Sacram Apostolorum Principis Confessionem in Vaticano; nunc viâ Ostiensi Doctoris Gentium Martyrium osculantes, uberibusque lacrymis perfundentes, pro Ecclesiæ Catholicæ pace, & exaltatione, cunctorumque credentium incolumitate, & salute, unanimes ferventesque preces effundere. Quo spiritali gaudio auribus Nostris audivimus ejusdem Urbis vias, & fora, areas, & colles, piis precationibus, suavibus canticis, ac Divini Nominis laudibus personare! Quoties commota sunt paterna viscera nostra, dum confertissimos vidimus Fidelium greges, Nostris pedibus circumfusos, in persona humilitatis Nostræ, Vicariam Christi potestatem venerari, ac Beati Petri Apostolatum, cujus Dignitas in indigno hærede non deficit, effusis filialis obsequii significationibus prosequi! His populorum flagrantibus studiis Sacrorum præluxerunt exempla Pastorum, qui ad honorandam de more memoriam ejusdem Beatissimi Ecclesiæ Principis, hoc Anno potissimè frequentes se contulerunt, & quorum Nos splendidâ coronâ stipati, sacros Conventus maxima cum dignitate, universæque Fraternitatis ædificatione, celebravimus. Quid verò dicemus de Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, aliisque Curiæ Nostræ Proceribus, qui piorum operum assiduitate cæteris præeuntes, simulque Christianæ humilitatis exercitationibus infra quoscumque, licet abjectæ sortis, Fratres sede demittentes, Christi bonus odor facti sunt universæ Civitati, & omnibus, qui fuerunt in ea? Quid demum de totius dilectissimæ Urbis Cleri, ac Populi devotione narrabimus, cujus pietatis exempla, cujus charitatis officia erga advenas & peregrinos, hoc Anno præsertim largiter ac sedulò impensa, in universo mundo annuncianda fore non dubitamus? Benedicti Filii Nostri, Romanæ Urbis Cives & Incolæ, qui fecerunt hanc misericordiam cum Fratribus suis. Nos autem confitebimur Domino, quoniam benignus est, quoniam consolationes ejus lætificaverunt animam Nostram.

Causæ extensionis Jubilæi ad universum Catholicum Orbem.

§. 1. Sed præterea magna a Nobis spes jure ac meritò concepta est, eumdem clementissimum Dominum, imploratam votis Nostris misericordiam suam Nobis ostensurum, idque demum Ecclesiæ suæ largiturum fore, quod tam concordibus studiosisque obsecrationibus a se postulari concessit: ut scilicet Ecclesiam ipsam Catholicam, & Regnum Filii sui, per totum terrarum Orbem, & sanctitate, & amplitudine exaltet; ut cunctis Mundum purget erroribus; ut inter Christianos Principes concordiam, & pacem confirmet; universamque Christi sui plebem ab omni mundana adversitate defendens, ad æternæ salutis portum dirigat, atque perducat. Quod ut ab eodem Deo Optimo Maximo fidentiùs petere audeamus, de prædictorum Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio, decrevimus, Universos Christifideles, qui ubique locorum & gentium unius Fidei communione Nobis junguntur, in hujusmodi votorum societatem adscire, apertoque largiùs Indulgentiarum Thesauro, efficaciter invitare; sperantes fore, ut dum ad id assequendum, animarum suarum maculas per pœnitentiam eluendo, se comparabunt, ac pio devotionis affectu serventes, debitæque erga Sedem Apostolicam observantiæ specimen in hoc ipso præseferentes, injuncta pietatis & religionis opera exercebunt; & singuli in semetipsis id, quod pro aliis postulabunt, obtineant; & quas pro Fratribus preces supplicationesque offerent, eidem bonorum omnium largitori, innocentiæ & charitatis suæ merito commendent.

Indulgentia Plenaria conceditur implentibus opera hic designata, & injuncta.

§. 2. Itaque de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, ex suprema ligandi atque solvendi potestate, quam Nobis Dominus, licèt indignis, contulit, omnibus & singulis utriusque sexus Christifidelibus, in quacumque Mundi parte existentibus, & in Apostolicæ Sedis gratia & obedientia manentibus, etiam iis, qui forsan elapso Anno Romam venerunt, ibique, seu alibi, quavis ratione, hoc idem Jubilæum a Nobis concessum adepti sunt, verè pœnitentibus, & confessis, & sacrâ Communione refectis, qui intra sex menses, a die publicationis præsentium in qualibet Diœcesi faciendæ computandis, Ecclesiam ipsius Cathedralem, seu Majorem, aliasque tres ejusdem Civitatis, aut Loci, sive in illius Suburbiis existentes, ab Ordinariis Locorum, vel eorum Vicariis, aliisve de ipsorum mandato, designandas, semel saltem in die, per quindecim continuos, vel interpolatos dies, sive naturales, sive etiam Ecclesiasticos, nimirùm a primis Vesperis unius diei, usque ad integrum ipsius subsequentis diei vespertinum crepusculum, devotè visitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, Hæresum extirpatione, Catholicorum Principum concordia, & Christiani populi salute & tranquillitate, pias ad Deum preces effuderint, ut plenissimam

eiusdem

ejusdem Anni Jubilæi omnium peccatorum suorum Indulgentiam, remissionem, & veniam semel consequantur, perindè ac si quatuor Basilicas, seu Ecclesias, intra & extra Urbem pro consequendo Jubilæo hujusmodi a Nobis designatas, statutis ad id diebus personaliter visitassent, & alia ad hoc requisita adimplevissent, misericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

Indulta pro Personis quocumque modo impeditis, aliisque, arbitrio Episcoporum.

§. 3. Navigantes verò, & iter agentes, ut, si post elapsos menses hujusmodi, ad sua se domicilia, seu aliò ad certam stationem se receperint, suprascriptis peractis, & visitatâ totidem vicibus Ecclesiâ Cathedrali, vel Majori, aut Parochiali loci eorum domicilii, seu stationis hujusmodi, eandem Indulgentiam consequi possint, & valeant: Nec non prædictis Locorum Ordinariis, ut cum Monialibus, Oblatis, aliisque Puellis, aut Mulieribus, sive in Monasteriorum Clausura, sive in aliis Religiosis, aut piis Domibus, & Communitatibus vitam ducentibus, Anachoretis quoque, & Eremitis, ac aliis quibuscumque tam Laicis, quàm Ecclesiasticis Personis, Sæcularibus, vel Regularibus, in Carcere, aut Captivitate existentibus, vel aliqua corporis infirmitate, seu alio quocumque impedimento detentis, quominùs supra expressas visitationes exequi possint, super præscriptis hujusmodi visitationibus tantummodò; cum Pueris autem, qui nondum ad primam Communionem admissi sint, etiam super Communione hujusmodi, dispensare, ac illis omnibus & singulis, sive per se ipsos, sive per eorum, earumque Regulares Prælatos, aut Superiores, vel per prudentes Confessarios, alia pietatis, charitatis, aut religionis opera, in locum visitationum hujusmodi, seu respectivè in locum Sacramentalis Communionis prædictæ, ab ipsis adimplenda præscribere; atque etiam Capitulis, Congregationibus tam Sæcularium, quàm Regularium, Sodalitatibus, Confraternitatibus, Universitatibus, seu Collegiis quibuscumque, Ecclesias hujusmodi processionaliter visitantibus, easdem visitationes ad minorem numerum, pro suo prudenti arbitrio, reducere possint ac valeant, earundem tenore præsentium, concedimus pariter, & indulgemus.

Facultates pro electione Confessarii, & pro obtinendis absolutionibus, votorum commutationibus &c.

§. 4. Insuper iisdem Monialibus, earumque Novitiis, ut sibi, ad hunc effectum, Confessarium quemcumque ad excipiendas Monialium Confessiones ab actuali Ordinario Loci, in quo earum Monasteria constituta sunt, approbatum; Cæteris autem omnibus & singulis utriusque sexus Christifidelibus tam Laicis, quàm Ecclesiasticis, Sæcularibus, & cujusvis Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiam specialiter nominandi, Regularibus, licentiam concedimus, & facultatem, ut sibi ad eundem effectum eligere possint quemcumque Presbyterum Confessarium, tam Sæcularem, quàm cujusvis etiam diversi Ordinis, & Instituti Regularem, ab actualibus pariter Ordinariis, in quorum Civitatibus, Diœcesibus, & Territoriis Confessiones hujusmodi excipiendæ erunt, ad personarum Sæcularium Confessiones audiendas approbatum, qui intra dictum semestris spatium, illas, & illos, qui scilicet præsens Jubilæum consequi sincere, & seriò statuerint, atque ex hoc animo ipsum lucrandi, & reliqua opera ad id lucrandum necessaria adimplendi, ad Confessionem apud ipsos peragendam accedant, hac vice, & in foro conscientiæ dumtaxat, ab Excommunicationis, Suspensionis, & aliis Ecclesiasticis Sententiis & Censuris, a jure, vel ab homine quavis de causa latis, seu inflictis, etiam Ordinariis Locorum, ac Nobis, & Sedi Apostolicæ, etiam in Bulla die Cœnæ Domini legi solita, seu per alias quascumque Apostolicas Constitutiones quomodocumque reservatis, & a Sacris Canonibus fulminatis; nec non ab omnibus peccatis, & excessibus, quantumcumque gravibus & enormibus, etiam iisdem Ordinariis, ac Nobis, & Sedi Apostolicæ, ut præfertur, reservatis, injunctâ ipsis pœnitentiâ salutari, aliisque de jure injungendis, absolvere; nec non Vota quæcumque, etiam juràta, ac Sedi Apostolicæ reservata (Castitatis, Religionis, & Obligatoriis, quæ a tertio acceptata fuerint, seu in quibus agatur de præjudicio tertii, semper exceptis; nec non pœnalibus, quæ præservativa a peccato nuncupantur, nisi commutatio futura judicetur ejusmodi, ut non minus a peccato committendo refrænet, quàm prior voti materia) in alia pia & salutaria opera commutare; & cum Pœnitentibus hujusmodi in Sacris Ordinibus constitutis, etiam Regularibus, super occultâ Irregularitate ad exercitium eorundem Ordinum, & ad superiorum assecutionem, ob Censurarum violationem dumtaxat contractâ, dispensare possint & valeant, eâdem auctoritate, & Apostolicæ benignitatis amplitudine, concedimus & indulgemus.

§. 5. Non intendimus autem per præsentes super aliqua alia Irregularitate vel publica, vel occulta, seu defectu, aut notâ, aliâve incapacitate, aut inhabilitate quoquomodo contractis, dispensare, vel aliquam facultatem tribuere super præmissis dispensandi, seu habilitandi, & in pristinum statum restituendi, etiam in foro conscientiæ; neque etiam ulli Confessario facultatem absolvendi Complicem in quolibet inhonesto contra sextum Præceptum peccato; aut Complici, Confessarium hujusmodi ad effectum præsentium eligendi licentiam impertiri; ut jam in aliis Nostris Literis incipien. *Sacramentum Pœnitentiæ*, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo primo, Kalendis Junii, Pontificatus Nostri Anno Primo editis, generaliter declaratum fuit; neque demum easdem præsentes iis, qui a Nobis, & Apostolica Sede, vel ab aliquo Prælato, seu Judice Ecclesiastico, nominatim excommunicati, suspensi, interdicti, seu aliàs in sententias, & censuras incidisse declarati, vel publicè denunciati fuerint, nisi intra tempus dictorum sex mensium satisfecerint, & cum partibus, ubi opus fuerit, concordaverint, ullo modo suffragari posse, aut debere.

§. 6. Cæterum, si qui post inchoatum, hujus Jubilæi consequendi animo, præscriptorum operum implementum, morte præventi, præfinitum Visitationum numerum complere nequiverint, Nos piæ promptæque illorum voluntati benignè favere cupientes, eosdem verè pœnitentes, & confessos, ac Sacra Communione refectos, prædictæ Indulgentiæ & remissionis participes perindè fieri volumus, ac si prædictas Ecclesias diebus præscriptis reipsa visitassent. Si qui autem, post obtentas, vigore præsentium, absolutiones a censuris, aut Votorum commutationes, seu dispensationes prædictas, serium illud, ac sincerum, ad id aliàs requisitum, propositum ejusdem Jubilæi lucrandi, ac proindè reliqua ad id lucrandum necessaria opera adimplendi, mutaverint, licèt propter id ipsum a peccati reatu immunes censeri vix possint, nihilominus hujusmodi absolutiones, commutationes, & dispensationes ab ipsis cum prædicta dispositione obtentas, in suo vigore persistere decernimus ac declaramus.

§. 7. Ut autem hujus consilii Nostri, quod pro totius Populi Christiani salute & sanctificatione suscepimus, optatum consequamur effectum, maxima, post Deum, fiducia Nobis reposita est in Venerabilium Fratrum Nostro-

rum Ecclesiæ Dei Antistitum cooperatione & sedulitate. Itaque omnes Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Ordinarios Locorum Prælatos, sive Ordinariam localem jurisdictionem, in defectum Episcoporum & Prælatorum hujusmodi, legitimè exercentes, gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habentes, per nomen Domini Nostri, & Pastorum Principis Jesu Christi, & per Charitatem Ecclesiæ ipsius Sponsæ hortamur, rogamus, atque etiam Apostolicâ auctoritate ipsis injungimus, ut simul ac præsentium Litterarum exempla ad eorum manus pervenerint, non solum easdem solemniter publicare, & in reliquis sibi superiùs injunctis exequi non prætermittant; verùm etiam omni studio adnitantur, ut Fideles sub eorum regimine constituti, oblatam sibi occasionem reformationis, reconciliationis, & sanctificationis cum gaudio suscipiant; ac se Apostolicæ Sedis favoribus & gratiis dignos exhibentes, has ipsas in uberrimum animarum suarum, Ecclesiæque universæ fructum convertant. Quid jam ab ipsorum Antistitum zelo, in præparandis ad Universalis Jubilæi acquisitionem subjectis sibi plebibus, præstari optaverimus, dudum eisdem per Apostolica scripta ex hac Sede directa significavimus. Quid verò Nos ipsi in hac Urbe nostra in eundem finem præstiterimus, ad eorum notitiam perlatum fuisse putamus. Quo demùm pietatis fructu, quo religionis exemplo, in hac ipsa Urbe, benedicente Domino, celebrata fuerit ipsius Jubilæi solemnitas, nullum Terræ angulum latere arbitramur. Meritò igitur ab iisdem Ecclesiarum Pastoribus expectamus, & petimus, ut attendentes ad Petram, ex qua excisi sunt, suam cum Romana Ecclesia unitatem, & communicationem in hoc etiam ostendere gestiant, ut singuli in suis Civitatibus, & Dioecesibus id efficere curent, quod ipsa Ecclesiarum Mater, pro totius Catholicæ Societatis profectu & incremento, pro Christiani Populi emendatione & salute, expetit, quod eadem Romana Ecclesia illustribus exemplis commonstrat & docet. Omnes itaque Pastoralis sollicitudinis curas in id impendant, ut commissos sibi Populos, in ejusdem disciplinæ puritate, Christianæque pietatis fervore concordes exhibeant, unusque per omnes Catholicas Ecclesias bonorum operum splendor appareat; ut omnium Fidelium consentientibus precibus exoratus Omnipotens Pater, Ecclesiam suam miseratione continuata emundet, defendat, amplificet; Supremos Principes, qui ejus ordinatione in sublimitate sunt, cœlestibus benedictionibus cumulet; universosque credentes, per viam pacis, & per mandatorum suorum semitas, ad æternam salutem, quam Nobis Unigenitus ipsius Filius promeruit, gratiæ suæ munere perducat. Tunc demum gaudium nostrum plenum erit, ipsique Ecclesiarum Pastores de profectu Sanctarum Ovium unâ nobiscum exultatione gaudebunt.

§. 8. Charissimos denique in Christo Filios Nostros, Imperatorem electum, ac Reges, & Principes omnes Catholicos, quorum plerique pro hujus Jubilæi ad eorum Regna, atque Dominia extensione suum Nobis desiderium significarunt, quum satis intelligere non dubitemus, ex hoc salutari opere in eorum Ditionibus exequendo, cum piæ conversationis augmento, sinceræ erga ipsos obedientiæ studium, in populis eorum Ditioni subjectis magis magisque firmatum iri, Divinæque propitiationis auxilium, ad ipsorum Dominantium, eorumque Principatuum prosperitatem & pacem, efficaciùs implorari; idcircò eosdem omnes & singulos fidentiùs hortamur atque rogamus, ut omnia adjumenta & auxilia præstent dictis Ecclesiarum Prælatis, ad hoc ut pium hujusmodi opus aptissimis mediis promovere, & ad optatum finem perducere valeant.

§. 9. Præsentes quoque Litteras per omnia validas, & efficaces existere, suosque plenarios effectus, ubicumque per dictos Ordinarios Ecclesiarum Præsules publicatæ, & executioni mandatæ fuerint, sortiri & obtinere, omnibusque Christifidelibus in Apostolicæ Sedis gratia & obedientia manentibus, in hujusmodi locis commorantibus, sive ad illa postmodùm ex navigatione, & itinere se recipientibus, plenissimè suffragari volumus, atque decernimus; non obstantibus de Indulgentiis non concedendis ad instar, aliisque Apostolicis, & in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis Constitutionibus, Ordinationibus, & generalibus, seu specialibus absolutionum, seu relaxationum, ac dispensationum reservationibus, etiam in prædicta Bulla Cœnæ contentis; nec non quorumcumque, etiam Mendicantium, & Militarium Ordinum, Congregationum, Societatum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, legibus, usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis eisdem concessis, præsertim in quibus caveatur expressè, quod alicujus Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti hujusmodi Professores extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio facienda, vel alia exquisita forma ad id servanda foret, hujusmodi tenores pro insertis, & formas pro exactissimè servatis habentes, pro hac vice, & ad præmissorum effectum dumtaxat, plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. *Clausulæ pro Litterarum subsistentia, & effectu.*

§. 10. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumptis, sive Exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem ab omnibus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. *Fides habenda Transumptis.*

§. 11. Nulli ergò omninò hominum liceat paginam hanc Nostræ extensionis, hortationis, commissionis, concessionis, derogationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. *Sanctio.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo, Octavo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo. *Dat. die 25. Dec. 1750.*

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 1. Januarii 1751.

XXIX.

De Jubilæi extensione ad universum Catholicum Orbem.

Epistola Encyclica ad omnes Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, aliosque Locorum Ordinarios, gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habentes.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Jubilæum in Urbe recto ordine, & magna Fidelium frequentia ac pietate celebratum.

CElebrationem Magni Jubilæi in hac Alma Urbe, Domino adjuvante, complevimus, clausâ per Nos ipsos, juxta antiquam consuetudinem, Porta Sancta Basilicæ Principis Apostolorum in Vaticano, quam ipsi quoque initio Anni Sancti solemni ritu aperuimus, quemadmodum aliarum Basilicarum Portæ, nimirum Sancti Pauli Via Ostiensi, Sancti Joannis in Laterano, & Sanctæ Mariæ Majoris, de mandato nostro, per S. R. E. Cardinales Legatos ad id per Nos deputatos, apertæ, & clausæ fuerunt. Multæ verò, justæque sunt Nobis causæ, cur & Nobiscum animo lætemur, & maximas Omnipotenti Deo bonorum omnium datori gratias rependamus, dum quæ hac occasione in votis habuimus, impleta, quæque fieri mandavimus, diligentissimè perfecta fuerunt. Jussimus opportuno tempore Vias per universam Ditionem nostram peregrè advenientium commodo sterni, & complanari, idque accuratè ac in tempore peractum fuit. Mandavimus rerum omnium, quæ ad victum pertinent, magnam copiam, tum in cunctis Ditionis prædictæ locis, tum maximè in Urbe comparari, quò scilicet ii, qui pro Jubilæi assecutione iter facerent, quosque propterea in Urbe commorari oporteret, necessaria quæque suis usibus invenirent pro justo pretio; contra quàm evenire solet, ubi pro frequentia hominum extra ordinem confluentium, opportuna cibaria ante coacta non fuerint; & hoc etiam mandatum Nostrum diligenter curatum fuit. Cum autem anno superiore, antequam Jubilæum aperiretur, omnibus, ad quos pertinebat, studiosè commendatum per Nos fuerit, ut Ecclesiæ Urbis restaurarentur, earumque nitori, atque ornatui, quantum fieri posset, ac Divini cultus ratio posceret, consuleretur; non satis explicare possumus, quàm cumulatè Nobis hac in parte satisfactum fuerit, quantâque animi nostri lætitiâ decorem Domus Dei undique fulgere conspexerimus. Jam verò invitationi nostræ, quâ universos Christifideles ubique Terrarum constitutos, ad veneranda Sanctorum Apostolorum limina, & ad lucrandum Indulgentiæ Thesaurum excitavimus, incredibilis respondit confluentium multitudo, qui huc advenerunt ex remotissimis etiam Regionibus, ex Armenia, Syria, Ægypto, aliisque; ita ut longè superarit hominum concursum, qui pluribus aliis Jubilæi Annis fuisse memoratur, quemque Nos ipsi duobus proximè præcedentibus hujusmodi annis in Urbe vidimus. Ut autem peregrinantes non solùm in Terris Dominio Nostro subjectis, sed etiam in aliorum Principum, & Rerumpublicarum Ditionibus, benignè susciperentur, atque ita exciperentur, ut renovata dici possent antiqua charitatis exempla, ob quæ Peregrinationes ad sacra Apostolorum limina ad hunc diem adeò celebrantur, quum Nos hortationes Nostras quaquaversùm præmittere non omiserimus, nihil Nobis hac etiam in re desiderandum superfuit. Præterea Venerabiles Fratres omnium Ecclesiarum Antistites per Apostolica scripta hortati fuimus, ut Fideles eorum regimini subjectos, qui Romanum iter eâ occasione susciperent, sedulò instructos esse curarent, tum de sacri Jubilæi natura, & utilitate, tum de recta illius assequendi ratione; hoc autem ab ipsis studiosè impletum fuisse, ex eo cognoscere licuit, quod nunquam aliàs Sanctarum Basilicarum visitationes tam magna frequentia, tamque perspicuis devotionis ac pietatis argumentis, quemadmodum elapso anno, peractas fuisse perhibetur. Porrò innumeri ferè Fideles, ut ex Pœnitentiariorum relatione accepimus, generalibus peccatorum confessionibus, cum magna sinceræ pœnitentiæ & compunctionis significatione, animas suas expiare studuerunt; alii autem magno numero, hæresi, quam profitebantur, ritè & ex animo ejuratâ, ad Sanctæ Catholicæ Romanæ Ecclesiæ gremium feliciter redierunt.

Pio[rum] ... pla... Urb... cua...

§. 1. Neque verò Romana pietas externorum pietate remissior apparuit. Cum enim & appropinquante Anno Sancto, & eo etiam vertente, sacras Missiones in Plateis, & Ecclesiis Urbis fieri jusserimus, incredibile est, quàm magno concursu, & quàm pia affectione Populus Romanus ad Prædicationem Verbi Dei animum intenderit. Atque hinc potissimùm præclara illa prodierunt pœnitentiæ, & religionis exempla, quæ omnium ordinum Cives in peragendis piis Anni Sancti exercitationibus certatim ediderunt. Sanè illi, quos, tanquam lucernas super candelabrum positas, majori bonorum operum luce splendere decebat, ita votis Nostris, & expectationi responderunt, ut maximam ex eorum pietate consolationem, plenumque gaudium Nos percepisse gloriemur. Etenim Venerabiles Fratres Nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac Episcopos, & Curiæ nostræ Præsules, aliosque Urbis Proceres, ac Nobiles utriusque sexus, tum sacris Missionum prædictarum exercitiis assiduè adstantes oculis nostris conspeximus; tum toto Anni Sancti decursu partim vidimus, partim audivimus, præscriptas Ecclesiarum Visitationes devotè peragere, Peregrinorum Mensis humiliter ministrare, eorum pedes in publicis Hospitiis abluere, eosdemque interim non minus verbo, quàm exemplo docere; publicis Ecclesiæ Functionibus assiduè interesse; pauperum indigentias largis eleemosynis sublevare; sustentare suis facultatibus Locorum Piorum impensam, cui aliter pares esse non potuissent hujusmodi Locorum census, dum munus suum esse reputant, infinitæ Peregrinorum multitudini domicilium, cubilia, mensas, munifica liberalitate præbere. Quæ omnia quum in conspectu totius ferè Catholici Orbis peracta fuerint, conticescere sanè cogent homines impudentissimos, qui ab Ecclesiæ communione alieni, calumniari ausi sunt, Jubilæi in Urbe celebrationem nil aliud, quàm scandalorum cumulum, & ad pecunias colligendas inventum, dici debere.

Ponti[fex] opport[unè] consul[uit] person[is] ... gitimè ... ditis, Urbem ... derent ... rante A[nno] Sancto.

§. 2. Jam verò sub ipsum Anni Sancti initium, Nos Prædecessorum Nostrorum exemplis inhærentes, editâ Constitutione, quæ incipit: *Paterna charitas*, (*vid. sup. num.* XXIV. *pag.* 255.,) non modò Monialibus, Anachoretis, Eremitis, atque in carcere, seu in captivitate detentis, sed etiam iis, qui propter corporis infirmitatem ad Urbem accedere prohiberentur, concessimus, ut Sacrâ Indulgentiâ, aliisque favoribus universali Jubilæo adnexis, extra Urbem compotes fieri possent, subrogatis in locum Visitationum Basilicarum ipsius Urbis, piis aliis operibus, eorum Præsulum, & Superiorum prudenti arbitrio præscribendis. Quod verò spectat ad eos, quibus neque Clausuræ lex, neque corporis infirmitas impedi-

mento

mento esset ad Romanum iter suscipiendum, non una fuisse dignoscitur Apostolicæ Sedis disciplina, in concedenda nimirùm illis, aut deneganda facultate consequendi extra Urbem, Anno Sancto labente, Indulgentiam, aliosque favores Jubilæo adnexos; etiamsi ageretur de sublimioribus Personis, quarum par est peculiarem rationem haberi. Sanè de Prædecessore Nostro Clemente Papa VI. legitur, quod ad concedendam Hugoni Regi Cypri Indulgentiam Anni Sancti, qui tum Romæ celebrabatur, adduci non potuit, quamvis ille ardenter eam expeteret, seque ab itinere Romam versus ineundo publicis quibusdam necessariis negociis impeditum assereret: *Licèt enim* (inquit) *alii plures Principes, sicut Tu, etiam id devotè petierint, Venerabiles Fratres Nostri attendentes, quod Indulgentia ipsa, sicut pro ipsarum animarum salute, sic pro honore Sanctorum ac veneratione concessa est; consentire quod daretur alicui, nisi easdem Basilicas & Ecclesias visitarint, nullatenùs voluerunt.* Contra verò alter Prædecessor Noster Bonifacius Papa IX. Anni Sancti tempore concessit piis & Catholicis Principibus, Richardo Angliæ, & Joanni Lusitaniæ Regibus, ut Jubilæi Indulgentiam extra Urbem assequi possent, factâ eorum Confessariis facultate præscribendi ipsis alia opera pia, quæ loco itineris ad Urbem, & visitationis Basilicarum ipsius Urbis, implere deberent. Invenimus etiam Sixtum Papam IV. Nostrum similiter Prædecessorem, dum Jubilæum Romæ celebraret, indulsisse Regi, & Reginæ Castellæ, ac Legionis, eorumque Consanguineis, Ducibus, & Baronibus, ut etiamsi Romam ad Sacras Basilicas invisendas non accederent, aliis quibusdam piis operibus adimpletis, Jubilæi Indulgentiam consequi valerent. Neque dissimiles sunt concessiones, quas a Prædecessore quoque Nostro Julio Papa III. Annum Sanctum pariter celebrante, favore Caroli V. Romanorum Imperatoris, ejusque Filii Philippi tunc Hispaniarum Principis nuncupati, aliorumque Principum, prodiisse cognovimus. Itaque Nos horum Pontificum proximè memoratorum vestigiis insistentes, minimè recusavimus, postulantibus Charissimis in Christo Filiis Nostris Catholicis Regibus, aliisque Principibus, qui non valetudinis, aut ætatis vitio, sed aliis publicis de causis impediti essent, quò minùs Romam accederent, indulgere, ut per alia pia & salutaria opera, in locum hujusmodi itineris, & accessus, ipsis opportunè præscripta, ad consequendam, etiam Anno Sancto vertente, sacri Jubilæi Indulgentiam, sese disponere possent.

§. 3. Quemadmodum verò in hujusmodi Indultorum concessione, ut ex hucusque dictis apparet, Nos a Prædecessorum Nostrorum usu & disciplina minimè recessimus, atque etiam in hujusmodi disciplinæ varietate mitiorem magisque benignam partem elegimus; ita nunc eandem agendi rationem servare in animo habemus, dum, expleto Anni Sancti cursu, Jubilæi Indulgentiam atque favores ad alias Catholici Orbis partes, in omnium Christifidelium utilitatem, etiam eorum, qui dicto Anno Romam non accesserunt, extendere & ampliare intendimus. Porrò laudatus Prædecessor Noster Sixtus PP. IV., quum advertisset Anno Jubilæi MCCCCLXXV. a se celebrato, propter bellorum suspiciones, & malè tuta itinera, non magnum in Urbe fuisse confluentium numerum; ut animarum Christifidelium, dissitarum præcipuè Nationum, saluti consuleret, statuit, & indulsit, ut qui sequenti anno, a Kalendis Maji usque ad ipsius anni finem, Bononiam se contulissent, ibique quatuor ab ipso Pontifice designatas Ecclesias visitassent, eandem Jubilæi Indulgentiam consequi possent, quæ anno præcedenti Romam accedentibus concessa fuerat; quapropter miram Peregrinorum multitudinem ex omni Orbis parte Bononiam eâ occasione confluxisse, memoriæ proditum est. Alterius quoque supra memorati Pontificis Gregorii XIII. extant Apostolicæ Litteræ, quibus post celebratum Anno MDLXXV. in Urbe Jubilæum, ad preces S. Caroli Borromæi tunc Archiepiscopi Mediolanensis, idem Jubilæum ad Civitatem & Populum Mediolanensem extendit, ejusdem Sanctissimi Præsulis arbitrio relinquens, ut ipsius Jubilæi lucrandi modum, & tempus, necnon Ecclesias, quæ in eum finem visitari deberent, pro sua prudentia statueret; id quod ab eo cum magna populi ædificatione præstitum fuisse, Ecclesiæ Mediolanensis Acta, & Scriptores de vita ejusdem S. Caroli agentes fusè testantur. Sed & præfatus Clemens VI., quem supra narravimus alienum fuisse a concedenda Jubilæi Indulgentia, durante Anno Sancto, his, qui ad Urbem non accessissent, transacto Anno Sancto MCCCL., Fratribus Ordinis S. Augustini, qui in proximè sequenti Festo Pentecostes, pro celebrando sui Ordinis Capitulo Generali Basileæ convenerant, eandem Indulgentiam concessit, quam singuli eorum præcedenti anno Romam venientes consequi potuissent. Similes quoque Jubilæi extensiones favore quarundam Personarum, sive Communitatum, post Annum Sanctum MCCCC. a Prædecessore Nostro Bonifacio Papa IX. concessæ leguntur. De generalibus verò concessionibus, per quas, post Jubilæi celebrationem Romæ peractam, ejusdem beneficia ad universum Catholicum Orbem extensa fuerunt, plura extant exempla a Prædecessoribus Nostris, Alexandro VI., Gregorio XIII., Clemente VIII., aliisque etiam a Nostra ætate minùs remotis, Urbano VIII., Innocentio X., Clemente X., Nobis relicta.

Pontifex generalem extensionem concedere; opportunum duxit.

§. 4. Quibus Nos permoti, similem generalem concessionem favore omnium Christifidelium ubique Terrarum existentium promulgare decrevimus. Cum autem id, anteactis temporibus, hac ratione plerumque fieri consueverit, ut scilicet unicuique Episcopo pro hujusmodi extensione supplicanti, concederentur Apostolicæ Litteræ in forma Brevis, quibus ad ipsius postulantis Civitatem atque Diœcesim dumtaxàt extendebatur Jubilæum Anni Sancti; cumque proinde facilè eveniret, ut aliqui aut rerum imperiti, aut de hoc non cogitantes, hujusmodi Litterarum expeditionem negligerent, quamvis illæ omnibus, sine ullo prorsus sumptu, expediri consueverint, ideòque plures Civitates atque Diœceses, tanti spiritualis beneficii expertes remanerent; Nos quidem satiùs esse judicavimus, unica generali Constitutione, Indulgentiam Jubilæi universalis, cum aliis Privilegiis, atque favoribus in ipsa Constitutione indicatis, ad omnem, quà latè patet, Ecclesiam extendere; quò & communis fiat omnibus ritè expetentibus hujusmodi Thesauri acquirendi facultas, & Vobis, Venerabiles Fratres, seu vestris in Urbe negociorum gestoribus, nulla supersit cura pro peculiarium, quas supra diximus, Litterarum expeditione.

Indicantur Litteræ, in quibus de omnibus, quæ ad Jubilæum pertinent, aliquid mandatum, statutum, aut definitum fuit.

§. 5. Plures sanè Constitutiones, seu Litteræ Apostolicæ a Nobis editæ sunt, occasione Jubilæi Anni Sancti. Prima Constitutio, quæ incipit: *Peregrinantes, (ut supra num.* XVIII. *pag.* 70.) omnibus Catholicæ Ecclesiæ Filiis directa, Indictionem continet ipsius Universalis Jubilæi, elapso nuper Anno Sancto MDCCL. in Urbe celebrandi. In altera, cujus initium est: *Cum Nos Nuper, (ut supra num.* XIX. *pag.* 77.) Prædecessorum Nostrorum morem sequuti, declaravimus, quæ Indulgentiæ, quæque Facultates, eodem Anno Sancto, suspensæ

remanerent, & quæ in suo vigore perseverarent. Deindè Epistolam Encyclicam direximus ad omnes Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, cujus prima verba sunt: *Apostolica Constitutio*, (*ut supra num.* XIX. *pag.* 78.); atque in ea egimus de his, per quæ unusquisque ad consequendam Sacri Jubilæi Indulgentiam se comparare deberet. Mox aliam edidimus Constitutionem, quæ incipit: *Convocatis*, (*ut supra num.* XXI. *pag.* 97.), in qua distinctè a Nobis expositæ fuerunt Facultates, quas pro Anni Sancti decursu concedere intendebamus, tum Pœnitentiariis in Basilicis, & Ecclesiis Urbis constituendis, tum etiam Confessariis a S. R. E. Cardinale Nostro in Urbe Vicario deputandis; quo facto plures confusiones in hoc rerum genere aliàs exortæ, in antecessum sublatæ fuerunt. Addita quoque ibidem sunt monita quædam, a prædictis omnibus pro recto usu Facultatum sibi concessarum observanda. Post hæc, quum in evolvendis, non sine diuturno atque oneroso labore, Operibus Theologorum, qui *Morales* vocantur, innumeras deprehendissemus controversias, quæ ab iis variè agitantur, tum circa usum Facultatum, quæ Pœnitentiariis in Urbe deputatis pro Anno Sancto conceduntur; tum circa rationem & modum Indulgentiæ consequendæ; & quidem in earum tractatione advertissemus diversas omninò vias per hujusmodi Scriptores insisti; operæ pretium duximus aliam Epistolam exarare, dictis Pœnitentiariis per Urbem constitutis, & Confessariis a Cardinale Vicario deputatis inscriptam, quæ Italico sermone prodiit, incipiens: *Frà le Fatiche*, (*ut supra num.* XXII. *pag.* 102.), quæque nunc forsan in Latinum conversa est. In ea ostendimus, plerasque difficultates, quæ aliis temporibus excitatæ fuerant, & prævisas a Nobis, & simul, per opportuna verba in Nostris Constitutionibus ad eum diem promulgatis apposita, resolutas fuisse; cumque ageretur de rebus a voluntate Nostra unicè pendentibus, eam quidem apertè declarare non omisimus, omnesque dubitandi causas submovere, indicatis etiam rationum momentis, quibus singula a Nobis statuta innitebantur. Illud quoque animo occurrit, quod etiam a Prædecessoribus Nostris providè cogitatum fuisse animadvertimus, complures fore, qui pro Jubilæo assequendo, in ipsius Anni Sancti decursu, libenter ad Urbem venturi essent, nisi illis suscepti status ratio, aliudve ineluctabile impedimentum, hanc peregrinationem prohiberet; cujusmodi sunt Moniales, Oblatæ, aliæque Virgines, ac Mulieres in Monasteriis, & Religiosis Domibus vitam degentes; item Anachoretæ, Eremitæ, Infirmi, senioque affecti, atque in carcere, seu in captivitate detenti; Quibus omnibus, ne piorum votorum fraudarentur effectu, opportunè provisum a Nobis fuit per aliam Nostram superiùs citatam Constitutionem, cujus initium est: *Paterna charitas*, (*ut supra num.* XXV. *pag.* 149.)

De novissima Constitutione super extensione Jubilæi edita.

§. 6. Denique quum id solummodò superesset, ut nempe Jubilæum Anni Sancti in Urbe nuper propositum, elapso jam Anno a Nativitate Domini MDCCL., quo, ut supra diximus, indictum fuerat, ad reliquos omnes Christifideles, etiam qui ad Urbem præterito Anno minimè accessissent, nec de suarum Regionum finibus egressuri essent, ex Apostolicæ liberalitatis abundantia extenderetur; Id nunc a Nobis præstitum est per Nostram Constitutionem nuperrimè editam, quæ incipit: *Benedictus Deus*, (*ut supra num.* XXVIII. *pag.* 153.), cui etiam hanc Nostram Encyclicam Litteram ad Vos, Venerabiles Fratres, directam adjungere opportunum judicavimus.

§. 7. In hac igitur Constitutione statuuntur opera injuncta, quæ unusquisque pro Indulgentiæ consecutione exequi debet; præfinitur tempus, intra quod hujusmodi opera sunt adimplenda; enunciantur Facultates, quæ Confessariis tribuuntur, ad hoc ut Fideles peccata sua in sacramentali Confessione ipsis aperientes, a censuris, & ab omnibus peccatis & excessibus, quantumvis gravibus & enormibus, etiam Locorum Ordinariis, aut Sedi Apostolicæ reservatis, in foro conscientiæ absolvere possint. Ordinariorum arbitrio & prudentiæ permittitur, pro personis suarum Diœcesum, quæ ab exequendis injunctis operibus impeditæ fuerint, & ex aliis justis causis, opportunas eorum commutationes, aut reductiones concedere.

§. 8. Denique id Nobis curæ fuit, ut dum eandem Jubilæi gratiam, quæ Christifidelibus in Urbe præsentibus præterito Anno concessa fuerat, pro aliquibus ineuntis Anni mensibus, qui in Bulla indicantur, ad universum Catholicum Orbem extendimus, maximam servaremus similitudinem, quantum rerum natura ferebat, tam in operum injunctorum præscriptione, quàm in concessione Facultatum, quibus Confessarii uti poterunt; ita ut illa quidem, quæ dicta fuerunt in præfata Epistola Encyclica, quæ incipit: *Apostolica Constitutio*, de sacramentalis Confessionis, & Communionis necessitate, deque dispositionibus, quæ ad ea Sacramenta dignè ac fructuosè percipienda afferri debent; item ea, quæ leguntur in Bulla incipiente: *Convocatis*, & in alia Epistola, cujus initium est: *Frà le fatiche*, circa modum visitandi Ecclesias, & circa preces in hujusmodi visitationibus Deo offerendas pro Jubilæi tunc Romæ indicti acquisitione, eadem omnia in præsenti ejusdem Jubilæi extensione locum habere censenda sint. Cum verò Facultates, quæ Pœnitentiariis pro Anno Sancto Romæ deputatis indulgeri solent, nunquam generaliter concedi consueverint, etiam Jubilæi tempore, Confessariis extra Urbem constitutis; in hac sanè Constitutione, quæ incipit: *Benedictus Deus*, Confessariis extra Urbem concessæ sunt ampliores illæ Facultates, quas propositi finis ratio expetere visa est, & Apostolicæ Sedis consuetudo tulit. In quarum tamen intelligentia & usu, si quod ullibi dubium oriri contingat, consuli poterunt eædem Literæ Nostræ: *Convocatis*, aliæque Italicæ: *Frà le fatiche*; in quibus omnia ad hujusmodi dubiorum solutionem facientia reperientur. Licèt enim in hac Bulla: *Benedictus Deus*, non omnia repetita sint, quantum ad Facultates pertinet, quæcumque in duabus prædictis Literis continentur; nihil tamen in hac novissima Constitutione continetur, de quo in eisdem Literis sermo habitus non fuerit.

§. 9. Porrò in pluries memorata Constitutione: *Convocatis*, data fuerat Pœnitentiariis per Ecclesias Urbis constitutis Facultas absolvendi etiam Regulares ex iis Ordinibus, in quibus viget prohibitio, ne aliis, quam proprii Ordinis Sacerdotibus approbatis, peccata sua confiteantur. In alia autem Constitutione: *Paterna charitas*, per quam indultum fuit Monialibus, Oblatis, Tertiariis, Anachoretis, aliisque impeditis, ut Jubilæum, ipso etiam Anno Sancto, extra Urbem consequi possent; prædictis Monialibus, earumque Novitiis facultatem concessimus eligendi sibi, ad Sacramentalem Confessionem pro dicti Jubilæi consecutione peragendam, Presbyteros Confessarios quoscumque, sive Sæculares, sive Regulares, sed tamen *a Locorum Ordinariis ad audiendas Monialium Confessiones approbatos*; reliquis autem Oblatis, Tertiariis, aliisque Mulieribus in

Mona-

Monasteriis, seu in Religiosis & Piis Domibus vitam degentibus, necnon Carceratis, Infirmis, cæterisque impeditis personis, tam Laicis, quàm Ecclesiasticis, Sæcularibus, aut quorumcumque Ordinum Regularibus, etiam specificâ mentione & expressione dignis, indulsimus, ut ad eundem effectum sibi eligere possent quemcumque Confessarium Sæcularem, aut cujuslibet etiam diversi Ordinis Regularem, qui tamen approbatus esset ad audiendas personarum sæcularium Confessiones ab Ordinariis, *in quorum Civitatibus, Diœcesibus, & Territoriis, Confessiones hujusmodi excipiendæ essent.* Id etiam confirmatum voluimus in hac recenti Constitutione, per quam Jubilæum Anni Sancti ad alias Catholici Orbis partes extendimus, ut videre licet in §. *Insuper*, ubi Monialibus, earumque Novitiis facultas indulgetur eligendi *Confessarium quemcumque, ad excipiendas Monialium Confessiones, ab actuali Ordinario loci, in quo earum Monasteria constituta sunt, approbatum*; aliis verò Christifidelibus tam Laicis, quam Ecclesiasticis Sæcularibus, vel cujuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiam specialiter nominandi, Regularibus, permittitur, ut ad supradictum effectum eligere possint *quemcumque Presbyterum Confessarium, tam Sæcularem, quàm cujusvis etiam diversi Ordinis & Instituti Regularem, ab actualibus pariter Ordinariis, in quorum Civitatibus, Diœcesibus, & Territoriis, Confessiones hujusmodi excipiendæ erunt, ad personarum sæcularium Confessiones audiendas approbatum*; Deinde vero in §. *Præsentes*, contrariis quibuscumque Legibus, Constitutionibus, & Consuetudinibus derogatur, ac nominatim iis, quibus vetitum sit, ne quorundam Ordinum Regulares extra proprium Ordinem sacramentaliter confiteri possint.

§. 10. Eruditioni autem vestræ, Venerabiles Fratres, ignotæ non erunt innumeræ controversiæ, quæ inter Morales Theologos agitantur, tum circa Confessarium, quem quilibet eligere potest Jubilæi tempore, ubi hujusmodi electio permittitur in Literis, quibus Jubilæum ipsum conceditur; tum etiam circa Ordinarium Loci, cujus approbatio necessaria est, ut aliquis in Confessarium tunc eligi valeat. Aliqui enim putarunt eligi posse Confessarium, etiam qui ab Ordinario Pœnitentis dumtaxàt ad audiendas Confessiones approbatus fuerit. Alii non dubitarunt asserere, Apostolica adesse Privilegia quibusdam Personis concessa, quorum vigore Privilegiati hujusmodi, dummodò semel approbati fuerint ab aliquo Ordinario Præsule, licèt non Ordinario illius Loci, in quo Confessiones excipiendæ sunt, nihilominùs ubique in Confessarios eligi possint. Alii subtiliùs disputantes, dixerunt, derivandam quidem esse approbationem ab Ordinario Loci, in quo Confessiones excipiuntur; sed sufficere illam, quam Sacerdos aliquando habuerit ab eo Præsule, qui Ordinariam jurisdictionem in hujusmodi loco obtinuerit; licèt non ampliùs idem ei loco præsit, vel quia morte sublatus fuerit, vel quia ad alterius Ecclesiæ regimen auctoritate Apostolica translatus sit. Hujusmodi ratiocinationum commenta ad varias hujus S. R. E. Cardinalium Congregationes non semel delata, sæpè etiam reprobata fuerunt; nec omiserunt ipsi Romani Pontifices in suis Apostolicis Constitutionibus eadem contrariis Decretis configere, ut videre est in Bulla rec. mem. Prædecessoris Nostri Clementis Papæ X., quæ incipit: *Superna*, & in alia fel. record. Innocentii Papæ XIII. incipiente: *Apostolici Ministerii*, necnon in Nostra, cujus initium est: *Apostolica Indulta*, in Bullario Nostro impressa *Tom.XVI. num. C. pag.*204. Et quidem in dictis Prædecessorum Constitutionibus apposita fuit derogatio contrariis quibuscumque Privilegiis, licèt post Tridentinum Concilium forsan concessis; in Nostra verò hujusmodi derogatio extensa fuit ad alia quælibet Privilegia, etiam a dictis Prædecessoribus, & a Nobis ipsis ibidem non nominatim expressa. Quoniam verò in præmissis nulla mentio facta fuit de Universali Jubilæo, de quo tunc minimè agebatur; ne fortè hujusmodi reprobatæ sententiæ iterum in medium proferrentur, hac occasione, qua forsan contendi posset, eas maximè congruere ampliori Ecclesiæ liberalitati, qua, dum toto Terrarum Orbe ab ipsius Filiis celebratur universale Jubilæum, nonnisi post vigintiquinque Annos recurrens, Spirituales Thesauros aperit, & Pœnitentibus largiter applicari desiderat; ideò in hac recenti Constitutione Nostra, quæ incipit: *Benedictus Deus*, ejusmodi verba inseruimus, per quæ omnes contrariæ, & reprobatæ opiniones, etiam præsentis Jubilæi tempore, exclusæ remanent; quæ quidem verba, occasione alterius Jubilæi sive universalis, sive particularis adhibita, eundem effectum similiter sunt habitura.

Quinam Confessarius hac occasione a Monialibus eligi possit.

§. 11. Cum autem Nos in hac novissima Constitutione agendo de Confessariis, quos Moniales, earumque Novitiæ eligere poterunt, facultatem eisdem concesserimus eligendi *Confessarium quemcumque ad excipiendas Monialium Confessiones ab actuali Ordinario Loci, in quo earum Monasteria constituta sunt, approbatum*, quæ verba superiùs etiam in hisce Literis recitata fuerunt; quæsitum est ab aliquibus, an liceat Monialibus hac occasione in Confessarium eligere ejusmodi Presbyterum, quem Ordinarius, non quidem peculiariter pro earum Monasterio, sed pro aliquo alio approbaverit. Super quo Nos animadvertentes, quod si Monialibus necesse esset Confessarium pro earum dumtaxat Monasterio approbatum eligere, frustraneum ferè remaneret Privilegium hoc tempore eisdem concessum; facilè adducti sumus, ut declararemus, licere Monialibus, earumque Novitiis, in hoc præsenti Jubilæo, ad effectum ejusdem Jubilæi consequendi, Confessarium eligere, ab actuali Ordinario Loci, etiam pro alio Monasterio, vel *pro Monialibus in genere* approbatum, nec unquam ob demerita expresse reprobatum; quum Nos non magis ab opinionibus laxis, quàm ab iis, quæ nimium & intolerabilem rigorem inducunt, alienos Nos esse profiteamur.

Jubilæi celebratio per Diœceses ita ab Episcopis procuranda, ut in solidum animarum fructum cedat.

§. 12. Et hæc quidem Vobis, Venerabiles Fratres, hac nostra Encyclica Epistola exponere opportunum duximus. Reliqua verò a singulis vestrûm, in propria cujusque Civitate, ac Diœcesi sunt peragenda. Curandum scilicet est ab unoquoque vestrûm, assiduisque precibus, & hortationibus adnitendum, ut Populus regimini vestro commissus, ad peccata sua sincero corde, plenâque voluntate detestanda adducatur, ac per sacramentalem Confessionem ritè ac piè peractam, ad consequendum Jubilæi fructum sese disponat. Sanè si Indictio Jubilæi ita fiet per Diœceses, ut nullis antea publicis precibus divinæ opis auxilium exoretur, ut neque Pastoris voce, neque scripto, ad pœnitentiam Populus excitetur; si, præviis opportunis institutionibus, Christiana plebs non edocebitur, qua ratione fructuosam peccatorum Confessionem peragere debeat, nec de Confessionis generalis utilitate, atque etiam certis in casibus de illius necessitate, admonebitur; si denique Sacerdotes Confessarii competentem animarum vulneribus medicinam afferre non satagent; valdè veremur, quod sine lacrymis scribere aut cogitare non possumus,

ne Jubilæi celebratio inani specie animos detineat, at nihil solidi fructus reipsa in Populis operetur. Nos equidem, dum pro certo confidimus, complures peccatores in iniquitatibus antea demersos, elapsi Anni Sancti decursu, per infinitam Dei nostri misericordiam, è cœno emersisse, plurimosque Fideles Sacri Jubilæi fructum percepisse; hoc simul persuasum habemus, id maximè referendum esse Cælesti illi divinæ lucis radio, quo permoti fuimus, tum ad excitandum singulorum Episcoporum zelum, ut in suis quique Diœcesibus, eos, qui Romanum iter aggressuri erant, prædictis mediis ad Jubilæi perceptionem præpararent; tum etiam ad agendum in Urbe ea omnia, quæ & anno præcedenti, & ipso Anno Sancto Jubilæi, egimus, & per alios fieri curavimus, ut opportunis instructionibus, & admonitionibus, ad veram pœnitentiam disponerentur omnes, & ad eam peragendam excitarentur.

Exemplum S. Caroli Borromæi.

§. 13. Neque verò alicui vestrûm, Venerabiles Fratres, in mentem veniat, satis jam muneri suo se fecisse, dum superiore anno publicas preces fieri curavit, atque institutiones, catecheses, & conciones habuit, seu haberi jussit, ad instructionem eorum, qui Romam ad Jubilæum consequendum venturi erant; itaut minimè necesse sit rursùs ea omnia nunc peragere, quum ad ipsam Civitatem suam, atque Diœcesim, ejusdem Jubilæi beneficium extenditur. Non ita se gessit S. Carolus Borromæus, Episcoporum exemplar, & splendidissimum lumen, qui quum antea Populum suum ad sacram peregrinationem ad Urbem suscipiendam, sermonibus, instructionibus, & concionibus præparasset, ac vehementer hortatus esset; cum etiam Romam ipse venisset, atque hìc præclara illa pietatis, & religionis exempla edidisset, quibus dumtaxàt inspectis, multi peccatores ad pœnitentiam statim conversi sunt; ad suam postmodum Ecclesiam reversus, obtentâque, ut supra diximus, a Gregorio Papa XIII. post Annum Sanctum, extensione Jubilæi pro sua Mediolanensi Diœcesi, minimè contentus fuit his, quæ pro disponendis subditis suis ad Romanum iter suscipiendum, & ad Jubilæi fructum, per implementum operum injunctorum in Urbe, consequendum, præstiterat; sed, quum dictam extensionem publicaturus esset, eodem, quo antea, religionis zelo incensus, publicas denuò preces indixit, conciones ad Populum habuit, evulgavitque instructiones plenas doctrinæ, ac pietatis, quæ in Actis Ecclesiæ Mediolanensis habentur; denique nihil eorum omisit, quæcumque utilia, aut necessaria putavit, ut Populum suum ad pœnitentiam adduceret, eumque ad percipiendum Jubilæi fructum disponeret.

Magni æstimanda est Jubilæi consequendi opportunitas.

§. 14. Non levis momenti res nunc agitur, Venerabiles Fratres. Ecclesiæ Thesaurus reseratur, Plenariæ Indulgentiæ assequendæ via cunctis Fidelibus aperitur, simulque amplissimæ remittendorum criminum Facultates sacramenti Pœnitentiæ Ministris tribuuntur. Et quamvis hæc beneficia, quæ initio nonnisi centesimo quoque anno generaliter concedi solebant, modò post singulos vigintiquinque annos concedantur; longè tamen plures, ut fert humana conditio, erunt, quibus ætas non sufficiet, ut eorum compotes iterum fieri possint, quàm qui post alios vigintiquinque annos adhùc superstites, ad ea consequenda aspirare valeant. Opera injuncta ejusmodi sunt, ut ne laxioribus quidem, & mollioribus, nimis aspera & gravia videri possint; præsertim si cogitabunt, duobus circiter sæculis ante Pontificatum Bonifacii VIII., a quo Jubilæum Anni Sancti formam accepit, Plenariam hujusmodi Indulgentiam obtinere cupientibus, injungi consuevisse, ut in Palæstinam, pro ea regione ab Infidelium manibus recuperanda pugnaturi sese conferrent: *Quicumque pro sola devotione, non pro honoris, vel pecuniæ adeptione, ad liberandam Ecclesiam Dei Hierusalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœnitentia reputetur.* Verba sunt Prædecessoris Nostri Urbani Papæ II. in Concilio Claromontano anno MXCVI. habito. Super quibus verbis Venerabilis Servus Dei Joseph Maria Cardinalis Thomasius, quem in hac potissimum materia libenter citamus, quum olim eidem clarissimo Viro Collegæ fuerimus in Officio Consultoris Congregationis Cardinalium Indulgentiis præpositæ, ita scriptum reliquit: *Hanc Plenariam Indulgentiam, in qua opus injunctum gravissimum erat sumptibus, incommodis, laboriosissimis itineribus, & imminentibus vitæ periculis, ut potiùs videri possit commutatio pœnitentiæ, quam hujus absoluta relaxatio &c. hanc, inquam, Plenariam Indulgentiam pro Terra Sancta, alii postea Summi Pontifices semper confirmarunt. Nec alia mihi occurrit Indulgentia Plenaria usque ad exordium decimiquarti Sæculi, in quo Bonifacius VIII. illam elargitus est pro anno Jubilæi MCCC.*: Hæc doctus ille piusque Cardinalis, in quodam Opusculo manuscripto, quod brevi forsan in lucem prodibit, inter alia ejus Opera, quorum accuratissima Editio hoc tempore adornatur.

§. 15. Hæc omnia in mentem vobis revocare opportunum duximus, ut zelum vestrum excitaremus, ne quid intentatum relinquatis, quo adduci valeant Populi vestræ curæ, fideique concrediti, ad sinceram pœnitentiam, ad perfectam peccatorum Confessionem, veramque emendationem vitæ, atque ita ad consequendam in Patriis Regionibus Plenariam Jubilæi Indulgentiam, licèt elapso Anno ad Urbem quacumque de causa non accesserint, sese disponant. Huic denique Epistolæ nimis jam in longum productæ finem imponimus, rogantes vos & obsecrantes in Domino Jesu, ut sæpè cogitetis, quem locum vobis dederit Cœlestis Militiæ Imperator in magna illa Legione, quam ipse ad extirpandos de Mundo errores, universosque gloriæ suæ hostes debellandos, ad stabiliendum justitiæ, & veritatis Regnum, & ad salvandas Animas, comparavit atque instruxit. Mementote, præclaras semper ab hac Legione victorias, Dei Omnipotentis auxilio, reportatas fuisse, quoties illius Duces, ac Milites constanti animo, ac strenua Ecclesiastici pectoris virtute dimicarunt. Galliarum quondam Regiones per unum Hilarium ab Arianorum contagione liberatæ fuerunt. Eorundem erroribus Hispaniæ per annos prope trecentos miserandum in modum involutæ, per Leandrum, & Isidorum ex iis tandem emersêrunt. Augustinus in Africa Manichæorum, Donatistarum, Pelagianorum conatus repressit, ac fregit. Ambrosius Italiam pestifera Hæresum labe afflatam præservavit. Athanasius, Basilius, Gregorius, Catholicam Religionem in Ægypto, & in Oriente, unde Hæretici magno numero exorti universum Orbem corrumpere moliebantur, suis laboribus, periculis, scriptis conservarunt. Chrysostomus Græciam, & Asiam a perfidiæ sordibus repurgavit. Utque ad recentiora descendamus exempla, videte quanta præstiterit in Indiis Turribius, quanta in Regionibus Nostris Carolus Borromæus, & Franciscus Salesius, quantum per eos, aliosque Sacerdotali virtute præditos Viros, Catholicæ Fidei puritas, Ecclesiasticæ Disciplinæ nitor, Christianæque pietatis studia, incrementum acceperint. Horum intuentes exempla, sectamini virtutes, & Pastoralis sollicitudinis zelum in vobis exprimite, oblatam-

que vobis occasionem, ad salvandas a perditione Animas, ad reformandos Populi mores, ad piorum operum consuetudines inducendas aptissimam, libenter arripite.

§. 16. Hoc credite, Venerabiles Fratres, magnam esse apud Christianos Populos vim Religionis Divinæ; ardoremque pietatis in cordibus Fidelium Spiritus Sancti virtute diffusum, si Sacerdotum opera congruis foveatur alimentis, & opportunis temporibus excitetur, in magnas charitatis flammas erumpere. Id probè intellexerunt, Deo inspirante, plerique Catholici Reges, ac Principes, qui pia Subditorum suorum desideria animo complectentes, demissas Nobis preces pro hujus Jubilæi extensione ad Ditionum suarum Provincias exhiberi mandarunt. Quorum voluntati quum Nos, collaudatâ eorum eximia pietate, plenissimo affectu obsecundare non distulerimus, vestrum est, Venerabiles Fratres, eorum studiis simul, ac Nostris, Ecclesiæque votis, operam vestram adjungere: & hoc potissimùm tempore, dum pro eorundem Christianorum Principum prosperitate & salute unusquisque vestrûm publicas Ecclesiæ vestræ preces Omnipotenti Deo offeretis, Gregis vestri sanctificationem, semper quidem curæ vestræ concreditam, nunc autem peculiaribus quoque eorum sollicitudinibus vobis commendatam, vestris prædicationibus, exemplis, laboribus promovere. Nos autem, in præclari operis adjumentum, vobis, Venerabiles Fratres, Cœlestis auxilii gratiam, Christianisque plebibus regimini vestro subjectis pacem Dei precamur; vobisque, & illis, Apostolicam Benedictionem ex animo impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, die prima Januarii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno XI.

Circa Immunitatem Localem nonnulla dubia declarantur post Constitutiones Benedicti XIII. & Clementis XII. excitata, aliaque opportunè statuuntur, & præcipiuntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Officii Nostri ratio non eam modò sollicitudinem Nobis imponit, ut Sacrorum Canonum Leges, & Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Constitutiones, in quarum interpretatione nihil dubium, aut perplexum occurrit, exactissimè servari, & impleri curemus; sed id etiam a Nobis exposcit, ut exorientem circa aliquas ex illis dubiorum segetem, quæ earum debitæ executioni multis modis officere dignoscitur, opportunis editis declarationibus, aut definitionibus, amputare ac removere studeamus.

§. 1. Sanè fel. record. Prædecessor Noster Gregorius Papa XIV. providam Juris Canonici sanctionem præ oculis habens, quâ scilicet, sub *Tit. De homicidio voluntario, vel casuali cap.* 1. innovatum fuit vetus præceptum Legis à Deo in Exodo latæ: *Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab Altari meo evelles eum, ut moriatur;* per suam Anno Incarnationis Dominicæ MDXCI. nono Kalendas Junii editam Constitutionem, quæ incipit: *Cum aliàs*, iis, qui proditoriè proximum suum occidissent, ad Ecclesias, locaque Sacra, & Religiosa confugientibus, Ecclesiasticam Immunitatem minimè suffragari decrevit. Tum verò piæ memoriæ Prædecessor quoque Noster, ac Dignitatis Nostræ amplificator Benedictus Papa XIII. Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXV. sexto Idus Junii, edita Constitutione, quæ incipit: *Ex quo Divina*, non eos tantùm, qui proditoriè, ut præfertur, homicidium patrassent, verùm etiam interficientes proximum suum animo præmeditato ac deliberato, ac Ecclesiasticæ Immunitatis beneficio exclusit & repulit. Demùm san. mem. proximus Decessor Noster Clemens Papa XII. in sua Constitutione, quæ incipit: *In supremo Justitiæ solio*, Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXIV. Kalendis Januarii edita, eos etiam, qui homicidium in rixa commisissent, dummodo homicidium non fuisset casuale, vel ad propriam defensionem, Immunitatis prædictæ beneficio minimè gaudere voluit atque decrevit.

Alia quoque delicta eodem beneficio non gaudere decreverunt, & plures declarationes ediderunt.

§. 2. Insuper iidem proximè memorati Prædecessores Benedictus, & Clemens, ad ea, quæ in jure Canonico, & in Gregoriana Constitutione recensebantur, nonnulla alia delicta addiderunt, quæ, si qui commisissent, eos a prædicto beneficio asyli, & confugii apud Ecclesias, ac Loca Sacra & Religiosa, exclusos fore statuerunt, variasque a Doctoribus, ac dicti Juris, & Constitutionum Apostolicarum Interpretibus, de Immunitate locali agentibus, excitatas quæstiones & controversias, declarando ac definiendo sustulerunt; ut ex eorundem Constitutionum tenore colligere licet, atque etiam ex una è Nostris Institutionibus, quam olim dum Archiepiscopalem Bononiensem Ecclesiam præsentes moderabamur, pro illius Populi curæ Nostræ concrediti instructione, edidimus, quæque impressa extat *Tomo II.* Editionis Italicæ *num.* XXI., in Latina verò Editione *num.* LXI.

Reos a loco immuni extrahi permiserunt ex indiciis *ad capturam*, & Curiæ sæcularis Officialibus tradi ex indiciis *ad torturam* sufficientibus.

§. 3. Ad hoc autem, ut Curia aliqua Ecclesiastica, in casu alicujus ex delictis exceptis hujusmodi, ad extractionem Delinquentis è loco immuni procedere, eumque ad suos Carceres transferre posset, quum præfatus Benedictus Prædecessor satis esse voluisset, ut super delicti excepti qualitate, ac personæ reitate, ea suppeterent indicia, quæ ad capturam decernendam sufficientia reputari solent; ut verò extractum hujusmodi Ministris, & Officialibus Curiæ sæcularis tradere & consignare valeret, ea decrevisset indicia ex processu informativo adversus extractum ipsum confecto resultare debere, quæ, juxta regulas Juris, vocantur *ultra torturam*; alter deinde Prædecessor Clemens XII. ampliando declaravit, ut quoties Ecclesiastico Judici, ex indiciis, non quidem ultra torturam, sed ad torturam tantùm sufficientibus, de delicto excepto per extractum commisso constaret, posset idem extractum hujusmodi Curiæ sæculari tradere & consignare.

Extractionem tamen auctoritate Ecclesiastica semper fieri voluerunt; traditionem verò sub conditionibus Justitiæ conservandæ idoneis.

Cæterum iidem Prædecessores nec auctoritatem Ecclesiasticam ullo pacto per præmissa imminui, nec inde ullam Justitiæ lædendæ occasionem captari posse voluerunt. Siquidem extractiones Delinquentium hujusmodi è loco immuni nunquam sine auctoritate Episcopi, & interventu Personæ Ecclesiasticæ ab ipso Episcopo deputandæ, fieri posse statuerunt; nec unquam extractos ipsos, prædictis etiam concurrentibus indiciis, Curiæ sæcularis Officialibus tradi & consignari, nisi eâ lege, sub gravissimarum censurarum pœnis servandâ, ut Ecclesiæ, seu Loco immuni restituerentur, quatenùs in progressu Causæ iidem extracti indicia hujusmodi purgarent atque diluerent.

Leges, pro S. R. E. Dominiis hac de

§. 4. Cum autem ea, quæ per Clementem Prædecessorem prædictum, Juris communis, &

re editæ, ad nonnullorum Principum Ditiones extensæ fuerunt.

& Gregorianæ, ac Benedictinæ Constitutionum sanctionibus addita fuerunt, ultra fines temporalis Dominii Apostolicæ Sedis minimè extenderentur, visum est Nobis, eadem ad alias quoque Regiones, quarum Supremi Principes id postulassent, opportunè ampliari posse. Itaque in Concordatis, tum, quæ Anno MDCCXLI. cum Carissimo in Christo Filio Nostro Carolo utriusque Siciliæ Rege Illustri, tum quæ Anno sequenti MDCCXLII. cum alio paritèr Carissimo in Christo Filio Nostro Carolo Emanuele Illustri quoque Sardiniæ Rege sancita fuerunt, præmissas, aliasque in Clementis Literis præfatis contentas dispositiones, in eorundem Regum Dominiis locum habere concessimus; mox etiam ad alia Principum id expetentium dominia, peculiaribus respectivè editis Literis, quarum exemplum videre est in *Tomo XVI. Bullarii Nostri Constitut. LXXXVIII.*, quæ incipit: *Aliàs felicis*, extendimus & ampliavimus. *pag.* 170.

Plura tamen dubia adhuc declaranda supersunt.

§. 5. Verùm, quum tot ista per Prædecessores Nostros prædictos, ac per Nos ipsos adhibita studia, non omnes quæstiones, quæ in Tribunalibus excitari solent, tam super qualitatibus homicidiorum, quæ pro exceptis haberi debeant, quàm super modo exequendi præfatas Constitutiones in variis homicidiorum hujusmodi, aliorumque exceptorum delictorum casibus, de medio tollere, seu penitùs antevertere valuerint; id adhuc oneris Nobis relictum esse judicavimus, ut constitutas in hoc rerum genere agendi regulas, ad quas sæpissimè tam Ecclesiasticorum, quàm Sæcularium Judicum acta expendere & exigere necesse est, nequaquàm ultrà difficultatibus & dubiis involutas remanere pateremur. Itaque, omnibus maturè pensatis, auditisque nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, aliorumque gravium Virorum, Jurisque Canonici peritorum, & in criminalibus judiciis versatorum consiliis, Motu proprio, ac de Apostolicæ, qua fungimur, auctoritatis plenitudine, Nostram & Prædecessorum Nostrorum mentem in hunc, qui sequitur, modum declarare, & quædam etiam ex integro, ut infra, statuere decrevimus.

I. Circa personas in dictis Constitutionibus comprehensas.

§. 6. Ac primum quidem, cum in memorata Gregorii Prædecessoris Constitutione, quæ incipit: *Cum aliàs*, dum ea delicta enumerantur, quæ ab Ecclesiasticæ Immunitatis beneficio exclusa censeri debent, de Laicis delinquentibus dumtaxat mentio habeatur, deque his etiam tantummodò loquutus fuerit alter Prædecessor Benedictus in supracitata Constitutione, quæ incipit: *Ex quo Divina*; placuit laudato Prædecessori Clementi XII. hujusmodi Constitutiones per suam, quæ incipit: *In supremo Justitiæ solio*, ad Ecclesiasticos etiam cujuscumque gradus, & ordinis, homicidium animo præmeditato ac deliberato patrantes, extendere & ampliare; itaut nec ipsi, in hujusmodi casu, Ecclesiasticâ Immunitate juvari possint; dummodò tamen commissi per eos homicidii Causa ab eorum Judice Ecclesiastico competente cognoscatur, ipsique ab eo, si rei reperti fuerint, citra pœnam sanguinis, ad præscriptum Sacrorum Canonum condignâ puniantur animadversione.

Comprehensi declarantur Regulares.

§. 7. Cum autem dubitatum fuerit, an sub hac Clementis Prædecessoris ampliatione & extensione Regularium quoque Ordinum Professores, & Alumni comprehendantur; Nos, ad omnem super hoc dubitationem tollendam, decernimus & declaramus, omnes & singulos cujuscumque Ordinis, Congregationis, Militiæ, & Instituti Regulares, tam in ipsis expressè Professos, quàm illis quomodolibet adscriptos, cujuscumque gradus & conditionis extiterint, etiamsi ex ipsorum Ordinum Privilegio, seu aliàs, quælibet expressa & individua mentio de ipsis, eorumque Ordinibus, ad hoc ut sub præsentis, aut præmissarum Constitutionum censura comprehendantur, habenda foret, si qui unquam, quod Deus avertat, homicidium animo præmeditato ac deliberato patraverint, a beneficio Immunitatis Ecclesiasticæ, juxta formam earundem Constitutionum Benedicti, & Clementis, exclusos fore, & censeri.

§. 8. Et quoniam prædictus Clemens Prædecessor speciali Decreto edito die v. Octobris anni MDCCXXXVI. expressè declaravit, Mulieres etiam, quæ aliquod delictum ejusmodi commisissent, quod inter excepta, & ab Immunitatis localis beneficio exclusa, juxta præmissa, haberi debeat, pari jure hac in re cum Viris censeri, & sub dispositione ipsius Literarum incipien.: *In supremo Justitiæ solio*, æquè in omnibus comprehendi debere; Nos hujus nostræ Constitutionis tenore declarationem prædictam approbamus & confirmamus, eique inviolabilis legis, juxta quam in occurrentibus casibus judicari omninò debeat, plenarium robur adjicimus: Decernentes similiter, ac declarantes, sub ejusdem Clementis, nostræque hujus Constitutionis dispositione, etiam Milites in omnibus & per omnia comprehensos esse, nec ullum militare privilegium, hac in parte, ipsis suffragari posse, aut debere.

§. 9. Præterea quum in præfata Clementis Decessoris Constitutione ab Immunitatis prædictæ beneficio excludantur omnes & singuli tam Laici, quàm Ecclesiastici inquisiti, & processati, vel in contumaciam banniti, & condemnati, *ex causa & occasione homicidii, etiam in rixa commissi cum armis, seu instrumentis suapte natura aptis ad occidendum, dummodò homicidium non fuerit casuale, vel ad propriam defensionem*; sæpè disputari contigit, an is, qui non casu, vel ex propriæ defensionis necessitate, homicidium in rixa commiserit baculo, aut saxo; quæ scilicet vel arma non sunt, vel si ita appellari possent, non tamen arma suapte natura ad occidendum apta reputari solent; ab Immunitatis localis beneficio exclusus haberi debeat. Nos igitur super hujusmodi dubio definiendo decernimus, quemcumque Homicidam sive Virum, sive Mulierem, sive Laicum, sive Ecclesiasticum Sæcularem, aut cujusvis Ordinis Regularem, qui etiam baculo, aut saxo proximum suum occiderit, Ecclesiastici confugii beneficio minimè gaudere, ubi ex delicti circumstantiis dignoscatur, illius actum, quamvis in rixa commissum, non casu, aut ex necessaria defensione, sed ex odio, & nocendi animo ac voluntate prodiisse. Quæ quidem definitio nostra conformis est Divinæ Legi, quæ habetur in Libro Numerorum *cap. xxxv.*, ubi, designatis Civitatibus refugii pro iis, qui sanguinem proximi nolentes effudissent, ita subjungitur: *Si quis ferro percusserit, & mortuus fuerit qui percussus est, reus erit homicidii, & ipse morietur. Si lapidem jecerit, & ictus occubuerit, similiter punietur. Si ligno percussus interierit, percussoris sanguine vindicabitur. Propinquus occisi Homicidam interficiet, statim ut apprehenderit eum, interficiet. Si per odium quis hominem impulerit, vel jecerit quippiam in eum per insidias, aut, cum esset inimicus, manu percusserit, & ille mortuus fuerit, percussor homicidii reus erit; cognatus occisi, statim ut invenerit eum, jugulabit: quod si fortuitò, & absque odio & inimicitiis, quidquam horum fecerit, & hoc, audiente populo, fuerit comprobatum, atque inter percussorem, & propinquum sanguinis quæstio ventilata, liberabitur innocens de ultoris manu, & reducetur per sententiam in Urbem,*

ad

ad quam confugerat, manebitque ibi, donec Sacerdos Magnus, qui Oleo Sancto unctus est, moriatur.

§. 10. Accidit autem in homicidiis, id quod in aliis delictis exceptis locum non habet, ut qui percussus, aut ictus fuerit, non statim moriatur, sed plerumque per aliquot horas, aut dies spiritum trahat. Interim percussor ad Ecclesiam, aliumve locum immunem confugiens, asyli jure gaudet, quo privari non potest, ut homicida, quamdiù percussus ab eo in vivis agit; dumque ex ipso loco immuni de saucii vita sollicitè explorare non desinit, si eum diutiùs victurum intelligit, a capto asylo nequaquam discedit; ubi verò illum ex accepto vulnere vitam amittere agnoscit, arreptâ fugâ, Magistratuum diligentiam prævertens, tempestivè sibi consulit, meritasque pœnas evadit. Quod quum ab iis, qui justitiæ administrandæ præpositi sunt, Nobis expositum fuerit persæpè evenire, & quidem non sine magna publicæ tranquillitatis pernicie, ob impunitatis spem, quam facinorosi homines ex hujusmodi evasionis fiducia concipiunt; iidemque postularint, hujusmodi malum opportunis providentiæ nostræ remediis submoveri.

§. 11. Ideò Nos, de prædictorum Fratrum nostrorum, aliorumque prudentium consilio, per præsentes decernimus, ac mandamus, ut percussore ad Ecclesiam, aliumve Sacrum aut Religiosum locum confugiente, si Chirurgi ad inspiciendum vulnus acciti, *grave vitæ periculum* adesse retulerint, percussor ipse è loco immuni, servatis servandis, extractus, carceribus mancipetur; hac tamen lege, ut Ecclesiæ omnino restituatur, ubi is, qui vulneratus fuerit, ultra tempus a legibus constitutum superstes vivat, & quidem sub iisdem pœnis, quibus in memoratis Benedicti, & Clementis Literis ii subjiciuntur, qui delinquentem ex indiciis ad torturam sufficientibus sibi traditum restituere recusent, postquam in suis defensionibus hujusmodi indicia diluerit.

§. 12. Quod verò in citata Gregorii Prædecessoris Constitutione circa facultatem demandandi extractionem delinquentium è loco immuni in casibus exceptis statutum fuit; ut scilicet ea ad solos Episcopos, aliosque Episcopis superiores Prælatos pertineat, non verò ad alios Episcopis inferiores, etiamsi alii Ordinarii sint, aut Nullius Diœcesis; ita ut, occurrente casu in loco exempto, & Nullius Diœcesis, tunc negocium hujusmodi ad viciniorem Episcopum devolvatur; id quod ab alio quoque Prædecessore Benedicto in superiùs allegata ipsius Constitutione confirmatum fuit; id ipsum Nos quidem præsentium Literarum tenore approbamus, & confirmamus. Sed quoniam nonnullæ ad Nos querelæ super hoc delatæ fuerunt, quod quædam Curiæ Ecclesiasticæ pro parte Officialium Curiæ Sæcularis requisitæ, extractionem delinquentium in casibus exceptis hujusmodi diutiùs quàm par est, protrahere consueverunt; Nos ipsis Venerabilibus Fratribus Episcopis, aliisque Superioribus Ecclesiarum Præsulibus, enixè studioseque suademus, & respectivè mandamus, ut omnem querelarum occasionem in hoc rerum genere studeant amovere, & quoties dè delinquentibus in casibus exceptis hujusmodi agatur, ad opportuna indicia adversus eos colligenda animum intendere non recusent; sique ea, quæ juxta præmissa requiruntur, re vera suppetere agnoscant, eorundem delinquentium extractionem è loco immuni quamprimùm decernant, ut vel in Episcopalibus Carceribus nomine Ecclesiæ detineantur, vel etiam ad Curiæ Laicalis Carceres ejusdem Ecclesiæ nomine retinendi, cum debitis cautelis transferantur. Nec enim Ecclesiastici zeli officium in eo statuendum est, ut justitiæ cursus per Apostolicas Constitutiones præscriptus adversus facinorosos homines impediatur; verùm in Ecclesiæ immunitate, aliisque omnibus Ecclesiasticorum locorum, & personarum juribus asserendis, & sustinendis, quum ea, contra sacrarum legum præscriptum infringi, ac violari contingat. Quum tamen hujusmodi moras tunc maximè intervenire putemus, quum præfata delicta excepta non in Civitatibus, sed per Diœceses, in locis a Curiæ Ecclesiasticæ residentia remotis, perpetrantur; idcircò Nos per easdem præsentes prædictis Episcopis, aliisque superioribus Prælatis facultatem concedimus & impertimur, ut, quoties in hujusmodi casibus pro parte Curiæ Laicalis requisiti fuerint, Vicariis suis Foraneis, sive etiam aliis personis Ecclesiasticis ad id per ipsos Antistites deputandis, committere possint, ut indicia ad extractionem necessaria juridicè colligant; ut, his nimirùm inspectis, iidem Antistites, prout juris erit, ad delinquentium hujusmodi extractionem quantociùs decernendam procedere valeant.

Eisdem permittitur, ut indiciorum compilationem per Diœceses aliis Ecclesiasticis personis committere valeant.

§. 13. Et quidem hæc omnia, quæ per præsentes hucusque declaravimus, definivimus, atque statuimus, tam in hac Urbe nostra, & in Bononien., Ferrarien., Beneventana, aliisque omnibus Civitatibus, Terris, & Locis, Nobis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subjectis, etiam specialem, & individuam mentionem requirentibus, eorumque Curiis Ecclesiasticis, & Sæcularibus, etiam Baronalibus, quàm etiam in aliis Regnis, Provinciis, atque Ditionibus, ad quas dictæ Prædecessorum Nostrorùm Constitutiones, sive peculiaribus concessionibus, ut supra, sive per viam *concordati*, extensæ, & ampliatæ fuerunt (quatenùs nimirum congruere dignoscantur cum eisdem Concordatis, quibus nulla in re derogare intendimus), locum perpetuò habere, suosque debitos effectus sortiri, & obtinere, & ab omnibus, & singulis Ditionum, Regnorum, Locorumque hujusmodi tam Ecclesiasticarum, quàm Sæcularium Curiarum Judicibus, Magistratibus, Officialibus, & Ministris, aliisque omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, per omnia observari volumus, atque decernimus.

Hactenùs decreta serventur in omnibus locis, ad quæ Clementis XII Constitutio extensa fuit.

§. 14. Illud etiam, quod in præallegatis Nostrorum Prædecessorum Constitutionibus, sub gravissimarum pœnarum interminatione, districtè vetitum fuit, ne scilicet Curiæ Sæculares, eorumque Magistratus, Judices, & Officiales quicumque, ab Ecclesiis, Monasteriis, locisque sacris aliquem delinquentem, etiam in casibus exceptis, sine Ecclesiasticæ auctoritatis interventu, capere, extrahere, aut incarcerare; neve ad declarandum, crimina a prædictis admissa esse de exceptis in eorundem Prædecessorum Constitutionibus (quum id ad solos, ut præfertur, Episcopos pertinere dignoscatur) quoquo modo procedere audeant seu præsumant; Nos quoque iisdem motu, auctoritate, ac tenore confirmamus, & innovamus; atque ab omnibus, ad quos pertinet, seu pertinebit in posterum, inviolabiliter etiam perpetuò observari præcipimus; contrafacientes quoque, & transgressores, easdem omnes pœnas, quæ in præallegatis Constitutionibus indictæ sunt, omninò incurrere statuimus atque sancimus: Decernentes; in numero transgressorum hujusmodi eos etiam esse & censeri, qui, in spretum Ecclesiasticæ auctoritatis, & Canonicarum Sanctionum, præscripto ad Superiores Ecclesiasticos recursu posthabito, Ecclesias, & Loca immunia obsidere

Confirmantur pœnæ statutæ adversus violatores Immunitatis, & Jurisdictionis Ecclesiasticæ.

Eorum numero habendos esse decernitur eos etiam, qui loca immunia obsidendo, aliisque artibus, con-

fugientes in suam potestatem venire compellunt.

præsumunt, ac impediendo, ne ad illos, qui Sacro confugio se tuentur, alimenta deferantur, sive aliter, eosdem in Curiæ Sæcularis potestatem se dedere cogunt; Nos enim eos, qui talia ausi fuerint, sive confugientes hujusmodi de exceptis delictis, sive de aliis non exceptis inquisiti sint, omnes & singulas pœnas atque censuras adversus Ecclesiasticæ immunitatis violatores, in jure, ac in prædictis Constitutionibus Apostolicis latas atque statutas, incurrere decernimus ac declaramus. Sanè hujusmodi artes atque violentias aliis etiam retrò temporibus intentari consuevisse non ignoramus; sed simul etiam ab Ecclesia damnatas semper atque proscriptas fuisse comperimus; idque satis demonstrant ea, quæ in pluribus Provincialibus Conciliis, labentibus decimotertio, ac decimoquarto Ecclesiæ sæculis, statuta leguntur; (a) ibi enim, expositis Ecclesiarum circumsessionibus, interceptione alimentorum, aliisque artibus, quibus ii, qui ad Ecclesias confugerant, ad deditionem adigebantur, quicumque similia attentare præsumpserint, anathematis mucrone feriuntur. Et Nos igitur, qui Ecclesiæ spiritum circa præmissa toties apertè declaratum, atque a Prædecessoribus Nostris constanter servatum, exuere neque possumus, neque volumus, eidem per omnia inhærentes, decernimus, & declaramus, omnes, & singulos, qui sub Ecclesiasticæ Immunitatis tutela degentibus, hujusmodi ratione vim inferre ausi fuerint, præter alias pœnas atque censuras adversus ejusdem Immunitatis violatores, ut præfertur, latas atque sancitas, sine alia declaratione incurrendas, omni beneficio ac privilegio Ecclesiastici confugii & asyli tam apud Ecclesias, & loca immunia ab ipsis sic violata, quàm apud alias quascumque Ecclesias, & Loca Sacra, & Religiosa, indignos, atque privatos fore, & habendos esse, non secus ac alii omnes, ***qui confugientibus vim inferunt, aut ipsos ab Ecclesia, aliove loco immuni, violenter extrahunt, & abducunt***; quos scilicet laudatus Prædecessor Benedictus XIII. in sua allegata Constitutione, ***non illius tantùm Ecclesiæ, quam violarint, sed cujuscumque etiam alterius Ecclesiæ immunitate gaudere nequaquam posse aut debere*** declaravit; & quorum Nos numero supradictos etiam jure & meritò accensendos esse decernimus.

Hujusmodi artes pluries Canonicis censuris damnatæ.

De his, qui delictum exceptum in una ditione patrarunt, & ad locum immunem confugiunt in altera, ex qua, vigore mutuæ consuetudinis, traderentur Curiæ in loco delicti jurisdictionem habenti.

§. 15. Denique quum, sicut accepimus, inter temporalis Dominii Nostri, ac nonnullarum finitimarum Ditionum Curias, reciproca quædam consuetudo inoleverit, ut qui certi generis delicta in alterutra ex Ditionibus hujusmodi commiserint, & intra fines alterius se receperint, instante Curia illius Ditionis, in qua delictum commissum fuit, capiantur, eidemque Curiæ tradantur; cumque, sicut etiam Nobis expositum fuit, hujusmodi traditionibus aliquando moram afferri contingat, propterea quod delinquentes hujusmodi, in Terris, ad quas confugerunt, sub Ecclesiæ alicujus, vel alterius loci immunis tutela se receperint: Idcirco Nos, Ecclesiasticæ Immunitatis rationes cum recta Justitiæ administratione, & Reipublicæ tranquillitate opportunè copulare volentes, decernimus, & mandamus, ut, si hujusmodi confugientes delictum aliquod ex iis, quæ in Apostolicis Constitutionibus præfatis excepta sunt, in temporali Romanæ Ecclesiæ dominio patraverint, indicia ad capturam requisita, ab Episcopo Diœcesano, seu respectivè viciniori illius loci, in quo delictum commissum fuit, excipiantur, seu cumulentur; eaque ad Episcopum alterius loci, in quo delinquens asylum cœpit, sine mora transmittantur; ut hic nimirùm, quatenùs traditioni præfatæ locus esse debeat, extractionem delinquentis è loco immuni, auctoritate sua, & cum interventu personæ Ecclesiasticæ, fieri mandet. Eâdemque ratione, si in præfatis aliorum Principum Ditionibus, in quibus traditionis prædictæ consuetudo viget, ejusmodi delictum commissum fuerit, quod, sive in vim Gregorianæ, aut Benedictinæ Constitutionis, sive ratione *Concordati* cum Apostolica Sede initi, sive extensionis alterius Constitutionis Clementis XII. ab eadem Apostolica Sede specialiter impetratæ, pro excepto haberi debeat; volumus, & statuimus, ut Episcopus ille, ad quem, ratione loci delicti commissi, id pertinere dignoscitur, memorata indicia ad capturam requisita cumulari faciat, eaque transmittat ad Episcopum Ditionis Ecclesiasticæ, intra cujus jurisdictionis fines illius delicti reus asylum delegit; ut hujus scilicet Antistitis auctoritate, aliisque servatis servandis, a confugii loco extrahi, ac, si ita res feret, externæ postulanti Curiæ valeat consignari. Volumus tamen, in quolibet ex præmissis casibus, in quibus de delictis, ut supra, exceptis tantummodò agitur, prædictarum Benedicti, & Clementis Constitutionum, seu Concordatorum respectivè leges, atque tenores, inviolabiliter observari; tum scilicet in eo, ut delinquens Ecclesiæ nomine in carceribus retineatur; tum etiam in eo, ut per Episcopos dumtaxat, privativè quoad omnes alios etiam Ecclesiasticos Judices, ex indiciis, ut præfertur, ad torturam sufficientibus, declaretur, an delictum, de quo est quæstio, inter excepta connumerari debeat, nec ne; tum denique in eo, quod pertinet ad obligationem restituendi reum ad formam dictarum Constitutionum, quatenùs is in progressu causæ, indicia hujusmodi sibi adversantia purgaverit, atque diluerit.

Indicia contra hos cumulentur ab Episcopo, ad quem spectat, ratione loci delicti, & transmittantur alteri, ad quem pertinet extractionem decernere.

§. 16. Ipsas demùm præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, perpetuæ firmitatis vim, & robur habere, suosque integros atque plenarios effectus, in locis atque Ditionibus prædictis, ac respectivè ubilibet locorum, & gentium, sortiri, & obtinere, atque ab omnibus, & singulis, ad quos spectat, & quoquomodo pro tempore spectabit in futurum, etiam sub statutis pœnis atque censuris per contravenientes ipso facto incurrendis, omninò servari; sicque, & non aliter, in præmissis, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Cardinalium hujusmodi Congregationes, & Apostolicæ Sedis Nuncios, nec non Sæculares Curias, & Magistratus, etiam supremos, aliosve quoslibet, quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, etiam speciali notâ, & mentione dognos, sublatâ eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere decernimus, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. 17. Non obstantibus præmissis, aliisque quibuslibet Apostolicis Constitutionibus, Regulis, & Ordinationibus, nec non quarumcumque

(a) *Concilium Provinciale Lambethense hab. Anno* 1261. *tom.* 11. *part.* 1. *Labbeanæ Collectionis Conciliorum col.* 810. *Concil. Exoniense Anni* 1287. *tom.* 11. *part.* 2. *dictæ Collectionis col.* 1281. *tit.* 15. *Concil. Provinciale Nugaroliense Anni* 1303. *dicto tom.* 11. *part.* 2. *ejusdem Collectionis col.* 1479. *can.* 6. *Concil. Palentinum Anni* 1322. *dicto tom.* 11. *part.* 2. *præfatæ Collectionis col.* 1697. *cap.* 7. *Concilium Vallisoletanum Anni* 1322. *tom.* 3. *Collectionis Conciliorum Hispaniarum Cardinalis de Aguirre pag.* 564. *tit.* 18. *num.* 51. *Concilia Marcianense, & Sylvanectense Anni* 1326. *supracitato tom.* 11. *part.* 2. *d. Collectionis Labbeanæ col.* 1751. *tit.* 11. *& col.* 1770. *cap.* 5. *Concilium Vaurense Anni* 1368. *eodem tom.* 11. *part.* 2. *dictæ Collect. col.* 2012. *tit.* 93.

Eccleſiaſticarum, aut Sæcularium Curiarum legibus, edictis, ſtilis, uſibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; privilegiis quoque, indultis, & facultatibus, quibuſvis perſonis, etiam ſpeciali mentione dignis, & quavis quantumcumque ſublimi dignitate, & auctoritate fulgentibus, & ex quibuſvis etiam gravibus, & urgentiſſimis cauſis, ſeu quibuſcumque Regularium Ordinibus, etiam Mendicantium, & Militaribus, etiam S. Joannis Hieroſolymitani, ſeu Monachorum, aut Clericorum Regularium Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, etiam Societatis Jeſu, aliiſque quibuſvis, etiam ſub quibuſcumque verborum tenoribus, & formis, & cum quibuſcumque clauſulis, & decretis, etiam motu, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ſeu conſiſtorialiter, ac aliàs quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, ac pluries confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, illorum tenores, formas, & cauſas præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, atque etiam inſertis, ac reſpectivè ſervatis habentes, ad præmiſſorum effectum, hac vice dumtaxat, prædictis motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine derogamus, & derogatum eſſe volumus, cæteriſque contrariis quibuſcumque: ſeu ſi aliquibus communiter, aut diviſim ab hac eadem ſit Sede indultum, quod nullo in caſu, ſeu extra certos caſus, certiſque de cauſis, excommunicari, ſuſpendi, aut interdici non poſſint, niſi per Litteras ejuſdem Sedis, facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem.

§. 18. Ut autem præſentes Literæ, & in eis contenta hujuſmodi, ad omnium notitiam perducantur, nec quiſquam de eis ignorantiam prætendere valeat, volumus eaſdem ad valvas Eccleſiæ S. Joannis in Laterano, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ, aliiſque locis ſolitis, & conſuetis ejuſdem Urbis, per Curſores noſtros, ut moris eſt, publicari, earumque exempla affigi, ſicque publicatas, & affixas, omnes, & ſingulos, quos concernunt, ſeu concernent in futurum, perinde afficere, ac ſi unicuique illorum perſonaliter intimatæ, & notificatæ fuiſſent; earum quoque Tranſumptis, ſeu Exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eandem fidem in judicio, & extra illud ubique haberi, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi originaliter exhiberentur, & oſtenderentur.

§. 19. Nulli ergò omninò hominum liceat paginam hanc Noſtrarum declarationum, definitionum, ordinationum, confirmationum, prohibitionum, mandatorum, decretorum, & voluntatum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCL. Idibus Martii, Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

D. Card. Paſſioneus.

J. Datarius.

VISA De Curia J. C. Boſchi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 6. Aprilis ejuſdem anni.

XXXI.

Pro Cophtis Catholicis. Indultum recipiendi Sacramentum Confirmationis a Presbytero Miſſionis Præfecto.

Decreta Super dubiis aliàs propoſitis de cœlibatu eorum, qui in infantili ætate ad Diaconatum promoti fuere; & de Diſpenſationibus ſuper Matrimoniis initis poſt Ordines Sacros. Vide hujus Bullarii Tom. XVI. *Conſtit.* CXXIX. *pag.* 292.

Dilectis Filiis Fr. Jacobo a Cremiſir Presbytero Ordinis Minorum Sancti Franciſci ſtrictioris obſervantiæ Præfecto Miſſionis Apoſtolicæ in Ægypto, cæteriſque Miſſionis Cophtæ Miſſionariis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

ANno vertente reparatæ ſalutis milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo quinto, Pontificatus autem Noſtri quinto, tum ut partes Apoſtolici Noſtri miniſterii impleremus, tum etiam, ut præclaram ſignificationem paterni animi noſtri, ac dilectionis, qua ſemper complexi ſumus, complectimur, ſemperque complectemur inclytam Nationem Cophtam, præberemus, auditis gravium ac prudentum hominum ſententiis, noſtris quoque laboribus, ac privato ſtudio adjunctis, Paſtoralem Inſtructionem ſuper quibuſdam, de quibus ambigebatur, ad eorum ritus, & mores ſpectantibus edidimus. Prima Inſtructio anno 1745. edita memoratur.

§. 1. Ea verò in Inſtructione, quæ typis impreſſa fuit, noſtroque Bullario inſerta, actum eſt de Ritu Cophtorum, quo Sacramentum Confirmationis a ſimplici Sacerdote ſtatim poſt Baptiſmum confertur; agitur etiam de more ac conſuetudine eorumdem, conferendi Ordinem Diaconatus pueris adhuc in infantili ætate exiſtentibus. Quibus de rebus ea, quæ conſentanea erant, & opportuna, conſtituta ſunt; nonnulla autem indefinita remanſerunt; quia, priuſquam de illis reſponſum a Nobis daretur, neceſſarium viſum fuit plura, quæ haud ſatis nota, & perſpecta erant, exquirere, ut in eadem Inſtructione videre licet. Interea verò omnes curas ac diligentias adhibere non prætermiſimus, ut eorum, quæ adhuc deerant, cognitionem aſſequeremur. Collectis deinde omnibus, quoad fieri potuit, quæ neceſſaria videbantur, *die* 12. *Martii anni currentis* 1750. nonnullos Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, alios Sacræ Theologiæ facultate Magiſtros, alios autem in jure Canonico peritos, coram Nobis, rimatis antea per Nos omnibus & perpenſis, congregari juſſimus. In hac autem Congregatione, dubia, quæ proponebantur, in duas Claſſes diſpertita fuerunt: una eorum fuit, quibus neque adhuc ullum reſponſum præberi poterat; altera verò eorum, quibus & tunc reſponderi poterat, & quæ opportuna videbantur, decerni. Dubia tunc in ſuſpenſo relicta.

§. 2. Inter dubia, quæ indefinita remanſerunt in noſtra Paſtorali Inſtructione *Anni* 1745. unum illud fuit: *An ſpes ulla affulgeat proximi reditus alicujus Epiſcopi ad ſinceram cum Catholica Eccleſia unitatem.* Alterum verò: *An & quomodo tolli poſſit, & radicitus extirpari abuſus conferendi Ordines ante legitimum tempus, & induci quoad ætatem Ordinandorum obſervantia decretorum Concilii Tridentini, quam in caſu ſimili, ad Catholicæ Fidei præſidium, &* Ex iis aliqua nequaquam definiri poſſunt.

diſciplinæ

disciplinæ Ecclesiasticæ augumentum, Gregorius XIII. plurimum commendavit Patriarchæ Maronitarum. Hæc autem duo dubia in prædicta ultima Congregatione reposita fuerunt in eorum Classe, quibus neque adhuc responderi poterat, cum ex iis, quæ novissimè Nobis relata fuerunt, nulla proxima spes affulgeat, ut aliquis ex ejusdem Nationis Episcopis, ejuratis schismatis, ac hæresum erroribus, ad Catholicæ Ecclesiæ sinum revertatur.

I. De Ministro Sacramenti Confirmationis, & quo tempore sit conferendum.

§. 3. Similiter inter dubia, quæ indefinita relicta fuerunt in superius laudata Instructione, reperitur illud: *An rebus in eo, in quo hodie sunt, statu manentibus, expediat tribui uni, vel pluribus Presbyteris facultatem extraordinariam administrandi Sacramentum Confirmationis: Cui, vel quibus dicta facultas tutò delegari possit, ut Sacro Chrismate præcipuè liniantur filii orti a Parentibus Catholicis post hæresim ejuratam, & abluti Sacro Baptismate saltem a Sacerdote Latino.* Et illud quoque: *An in casu concessionis hujusmodi facultatis, expediat monere Sacerdotes, ne ea utantur administrando Confirmationem infantibus immediatè post Baptismum (nisi casu necessitatis) sed in ea tantùm ætate, qua Confirmandus virtutem Sacramenti valeat mente percipere.* Hæc autem postrema duo dubia in ultima Congregatione posita fuerunt in Classe eorum, quibus responsum præberi nunc potest.

Ejusdem conferendi Facultas conceditur Præfecto Missionis, durante necessitate; dummodo Confirmandi septimum ætatis annum attigerint.

§. 4. Itaque eorum examine assumpto, auditisque Congregatorum sententiis, Decretum fieri placuit in hunc modum: *Sanctissimus consentaneum judicavit delegare Præfecto Missionum Ægypti facultatem extraordinariam conferendi, Chrismate tamen ab Episcopo benedicto, Sacramentum Confirmationis illis, qui a Sacerdotibus Latinis Baptismum acceperunt. Caveat autem Præfectus hujusmodi Sacramentum illis conferre, qui septimum ætatis annum nondum attigerint, nisi fortè periculum mortis immineret, ne, ingravescente morbo, sine hoc Sacramento decedant. Denique Sanctitas Sua facultatem elargiri solùm intelligit, donec necessitas id postulaverit, videlicet, donec aliquis Catholicus Episcopus in Ægypto habeatur.*

De hujus Indulti fundamentis, remissivè.

§. 5. Hujusmodi Decretum etiam in præsenti a Nobis confirmatur: cum in omnibus, ac per omnia conveniens, ac consentaneum sit tum iis, quæ exposita fuerunt in præcedenti nostra Instructione *Anni* 1745. *§. quod attinet ad primum*; tum etiam iis, quæ fusè a Nobis tractata sunt in Nostro Opere *de Synodo Diœcesana* impresso *Anno* 1748. *lib.* 7. ubi *cap.* 7. actum est de consuetudine Presbyterorum Græcorum impertiendi Sacramentum Confirmationis statim post Baptismum, & de Episcopo, qui est Minister ordinarius hujus Sacramenti; & *cap.* 8. de necessitate, quam habet Sacerdos Latinus, si a Summo Pontifice constituatur Minister extra ordinem Sacramenti Confirmationis, utendi Chrismate ab Episcopo benedicto; & *cap.* 9. resumpta integra materia, exponitur, quousque se proferat tolerantia Apostolicæ Sedis, & in quibus Græcorum Regionibus locum habere valeat vetus consuetudo, qua eorum Sacerdotes Fidelibus statim ubi Sacro Lavacro abluti sunt, Sacramentum Confirmationis conferunt; adeo ut non aliud hic addere opus sit, quàm Præfecto Missionum Ægypti eandem a Nobis concedi facultatem, quæ data est Guardiano Sancti Sepulchri, qui ex beneficentia, & gratia Sedis Apostolicæ, durante ejus Officio, ubi Episcopi Latini in suis Diœcesibus residentes non adsunt, in Terræ Sanctæ Locis Sacramentum confert Confirmationis; facultatem videlicet conferendi Sacramentum hujusmodi, Oleo, & Chrismate, etiam antiquis, si nova haberi non possint, per Catholicum Antistitem gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentem benedictis: quemadmodum quisque legere poterit in Nostra Constitutione, quæ decima est in Tomo XVI. Bullarii. Quamvis enim, juxta ea, quæ in Pontificali Romano præscripta sunt, singulis Annis Feria quinta in Cœna Domini Sacrum Chrisma renovari debeat, neque liceat uti Chrismate Anno præcedenti consecrato; id tamen locum non habet, si aut Chrisma recipi nequeat, nisi ab Episcopo, qui a Communione Apostolicæ Sedis separatus sit, aut etiam si aliquis Episcopus adsit in Communione Ecclesiæ Catholicæ degens, ea tamen sit locorum distantia, vel aliud intercedat impedimentum, ut ab eo novum Chrisma accipi nequeat; tunc quippè licere censetur uti vetere Chrismate ab Episcopo Catholico annis præcedentibus benedicto, sicut a Nobis latè demonstratum est in Nostra Notificatione 14. *Tom.* 4. *Bononien. editionis*, cum in ea Urbe degentes Archiepiscopi munere fungeremur.

Declaratur d. Præfectum uti posse Chrismate, etiam antiquo, si novum ab Episc. Cathol. benedictum habere nequeat.

§. 6. Quod autem pertinet ad ætatem, qua Sacramentum Confirmationis dari debet, aut conferri permittitur etiam iis, qui adhuc per ætatem capaces non sunt probè, ac benè percipiendi vim, ac valorem Sacramenti, id, quod responsum est, apprimè concordat cum iis, quæ a Nobis collecta, & fusè exposita sunt in laudato Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 10.

§. 7. Prosequendo examen dubiorum, quæ in Classe collocata sunt eorum, quibus tunc responderi poterat, illud ordine succedit: *An, si Diaconi ordinati in ætate puerili ministrent adulti in Ordine suscepto, & in statu cœlibi, inferri possit, eos ante nuptias ratam Ordinationem habere; cum compertum sit teste P. Benart, eos a puero functionibus Ecclesiasticis assuescere, & in magno numero ordinari, ne aliquando desint, qui Ecclesiæ ministeriis operam navent.* Cum igitur examen præscripti Dubii aggredi placuerit, post latum a quolibet ex Congregatis suffragium, pronunciatum est a Nobis Decretum in hæc verba: *Diaconi in ætate puerili ordinati, licèt ante decimum sextum ætatis annum ministraverint in Ordine suscepto, & in statu cœlibi, tamen non censentur ante nuptias Ordinationem ratam habuisse, eo quod nihili faciendi sint illi actus, quos in ætate puerili, & ante decimum sextum ætatis annum exercuerint.* Quod Decretum nunc pariter a Nobis confirmatur.

§. 8. Ut verò ea, quæ decreta sunt, planiùs intelligantur, opus est aliquantum digredi; hac enim ratione procedendo, via munietur, ut ad propositum finem perveniamus.

§. 9. Nemo est, qui ignoret, duobus modis Religiosam Professionem fieri; vel, ut melius dicamus, duplicem esse Professionem Religiosam, unam expressam, alteram verò tacitam. Expressa fit, quum debitis servatis solemnitatibus, tria vota Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ conceptis verbis emittuntur, quæ in Constitutionibus Ordinis, in quo quis se velle vivere profitetur, præscripta sunt: Tacita autem in eo posita est, cum quis ea exercet, & operatur, ex quibus arguitur, ad vivendum in aliqua Religione se obligare voluisse, etsi solemniter & expresse eam professus non fuerit.

§. 10. Tacita Professio a sacro Tridentino Concilio juxta communiorem sententiam sublata non est, ut latè testantur Navarrus *Consil.* 35. *de Regular. num.* 5., Azorius *Instit. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *quæst.* 6., Sanchez de *Matrim. lib.* 7. *disp.* 37. *num.* 2., Fagnanus *in cap. Perlatum de iis, quæ vi &c. num.* 46. Sed cum in eodem Concilio decretum fuerit, nullas

ac

ac irritas irritas esse Professiones, quæ in quacumque Religione fiunt ante annum decimum sextum ætatis Profitentis, & antequam integer annus probationis expletus fuerit; hinc rectè deducitur, etiamsi a Concilio tacita Professio sublata non sit, eam tamen locum non habere, si actus, ex quibus illa inducitur, peracti non fuerint post annum decimum sextum ætatis Profitentis, & postquam annus probationis completus est; ita ut a Concilio Tridentino magna ex parte temperata sit dispositio: *Cap. Is, qui: de Regularibus, in sexto; & Clementinæ 2., eodem Titulo, de Regularibus.*

§. 11. Ad instar Conciliaris Dispositionis a Nobis constitutum est, ut Diaconi Cophti in infantili ætate ordinati, ubi ad annum decimumsextum ætatis suæ pervenerint, a Præfecto Missionum interrogentur, num velint, necnè, perseverare in Ordine suscepto, & obligationes omnes Ordini annexas implere, ut inde statui possit, quid in futurum in reliqua eorum vita ab ipsis servandum sit, sicut quisque videre potest in pluries laudata Instructione Nostra *anni* 1745. Itaque quemadmodum stabilita per Concilium ætate anni decimisexti ad Professionem Regularem emittendam, tacita locum non habet, etiamsi ante prædictam ætatem actus illi expleantur, ex quibus secundum Canonicas dispositiones tacita professio inducitur, sed omnes illi nullo in numero, & pro nihilo habentur ad tacitam Professionem Regularem inducendam, nisi expleti fuerint post annum ætatis decimumsextum, & postquam anno probationis evoluto, expressa Professio emissa non est; ita constituto a Nobis anno ætatis decimosexto, quo, ut dictum est, Præfectus Missionum Diaconos in puerili ætate ordinatos interrogare debet, velint ne, an secus, perseverare in Ordine suscepto, & obligationibus Ordini conjunctis satisfacere, ex Ordinis exercitio ante annum decimumsextum eorum ætatis peracto nulla tacita ratihabitio argui debet: cum ad summum hujusmodi actus tacitam ratihabitionem importare possint, si gesti fuerint post annum decimumsextum, eo casu, quo Præfectus Missionum anno decimosexto eorum ætatis ipsos interrogare, quemadmodum ab illo fieri debere sæpius monitum est, neglexerit.

§. 12. Remanet ultimum ex iis, quæ Responso Nostro definiri posse diximus; illud autem est hujusmodi: *An plus commodi, & utilitatis, vel potius scandali & detrimenti allatura sit rei Catholicæ dispensatio super Matrimonio inito post Ordines Sacros, libratis in utramque partem omnium rationum, & circumstantiarum momentis.* Præmissa in præcedenti Instructione Ecclesiæ Orientalis consuetudine retinendi cum Ordine Sacro uxorem, quæ tamen ante Ordinis susceptionem accepta sit, atque indicatâ etiam controversiâ, an Matrimonium ab Orientalibus initum post Ordinem Sacrum irritum sit, an potius dumtaxat illicitum; transitus factus est ad aliam quæstionem: an rectum, probè factum, ac utile videretur, an potius scandalo esse posset, aliquem dispensare, qui uxorem post Ordinem Sacrum duxerit, ut eam retinere, ac simul Sacro Ordine perfungi, & sacra munia exercere possit, quia hujusmodi dispensationes interdum a Sede Apostolica concessæ fuerunt. Cum autem, quæ ad quæstionem definiendam necessaria videbantur, non satis nota, ac perspecta essent, placuit rem differre, & interim exquirere, quæ opus erant, ut pleniùs de re tota instrueremur. Cum autem ad nostram cognitionem, quæ expectabamus, relata sint; auditis Congregatorum suffragiis, in ea fuimus sententia, ut nemini facultas dispensandi concederetur, sed Sedi Apostolicæ reservaretur; ut, cum casus contigerit, & dispensatio postuletur, maturè expendantur, quæ necesse est considerare, ut, vel concedatur, vel denegetur dispensatio, cum de re gravissima, ac magni momenti agatur. Decretum autem conditum est in hæc verba: *Recurrant ad Apostolicam Sedem in casibus particularibus: in quibus, si ob graves causas Dispensatio super Matrimonio inito post Ordines Sacros concedenda videbitur, tunc nullum verbum fiat de renovatione consensus.*

§. 13. Haud ignotum est, quanta difficultas occurrat, quoties super Matrimonio ex impedimento dirimenti nullo dispensatio conceditur, solita conditione, ut inter Conjuges consensus renovetur: cum accidere possit, & nonnunquam contigerit, ut mulier haud contenta viro, vel vir uxorem fastidiens, ut se in libertatem vindicet, eorum alter, vel uterque, novum consensum præbere renuat. In Decreto mox relato haud mens nostra fuit, renovationem consensus excludere, cum Matrimonium extra dubitationem nullum est; sed, cum gravis illa controversia, ut dictum est, adhuc vigeat, an Matrimonium in Ecclesia Orientali post Ordinem Sacrum contractum, perinde nullum sit, ac in Ecclesia Occidentali, an potius sit solummodo illicitum; & cum hujusmodi controversia (exceptis Italo-Græcis, quorum Matrimonia post Ordinem Sacrum inita, statutum est, nulla, & irrita esse, ut in nostra Constitutione, quæ incipit: *Etsi Pastoralis* §. 7. *num.* 28., quæ est quinquagesima septima in ordine Bullarii Nostri *Tom. XVI.*) quoad cæteros Orientales Græcos nullo adhuc Decreto Apostolico definita fuerit, licet Tribunalia hujus almæ Urbis opinioni eorum adhæreant, qui hæc Matrimonia nulla existimant; nihilominus satius visum est, ut adveniente casu concedendi dispensationem, conditio renovationis consensus non exprimatur. Decretum autem, de quo agitur, nunc etiam a Nobis solemniter confirmatur.

Si concedantur, decretum est, ne renovatio consensus exigatur.

Id enim prudenter omittendum visum est dum nihil definitum habetur super nullitate hujusmodi Nuptiarum apud illas Nationes.

§. 14. Hæc autem sunt, quæ a Nobis constituta fuerunt, quæque pro recta Cophtorum disciplina, dirigendisque moribus opportunum esse duximus ut huic nostræ secundæ Instructioni insererentur. Hinc autem inclyta illa natio, quæ etiam antiquis temporibus suæ unionis cum Apostolica Sede, quæ centrum est unitatis, illustria præbuit argumenta, satis intelligere poterit, quàm eximio charitatis affectu eam in Domino prosequamur; eique interea, veluti dilectionis Nostræ pignus, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die XIX. Junii MDCCL. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Dat. die 19. Junii 1750.

XXXII.

Proponitur ratio secernendi Honorarios a veris Familiaribus S. R. E. Cardinalibus, & Prælatorum Romanæ Curiæ, ad omnes juris effectus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

IN eminenti supremi Principatus celsitudine, Dei voluntate, constitutos, ea Nos, inter alias, cura sollicitat, ut forensium litium & controversiarum germina, quantum fas est, succidamus, earumque potissimum, quæ nec sine bonæ fidei detrimento intentari, nec sine injustæ vexationis

damno,

damno, & immeriti dispendii periculo sustineri, neque demùm sine publicæ tranquillitatis perturbatione agitari consueverunt.

Honorariorum multiplex Romæ numerus.

§. 1. Neminem latet, antiquam esse in hac Romana Urbe & Curia consuetudinem, ut plures pluresque inter Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, nec non ipsius Curiæ Prælatorum Familiares quoquo modo adnumerari contendant, eisque operam suam atque servitia, vel tamquam Aulici nobiles, aut studiorum Adjutores, sive Familiæ Medici, aut Causarum, quas fortè in Tribunalibus pendentes habeant, Sollicitatores, Patroni, Advocati, vel, si ab Urbe recedant, tamquam negociorum gestores, sive ad alia Officia eorum Personis ac Dignitatibus congruentia, spontè profiteantur, & exhibeant, nullius quidem stipendii aut mercedis conditione, sed eorum favoris & gratiæ sibi unicè, ut ajunt, proposito præmio, quod tamen satis apparet a spe alicujus utilitatis ex eorumdem Patrocinio percipiendæ sejunctum non esse.

Ex his aliqui, Patronis defunctis, pro veris Familiaribus haberi contendunt.

§. 2. Et quidem pluribus sæpè contingit, ut hujusmodi spei fructus optatos consequantur; pluribus etiam contraria sors cadit. Verùm tam ex his, quàm ex illis non pauci deindè inveniuntur, qui, extincto Cardinale, vel Prælato, cui supradictum servitium præstiterunt, non dubitant ab hæredibus complurium annorum cumulata salaria petere; atque etiam allatis probationibus super hujusmodi servitio defunctis præstito, hæredes ipsos in jus & judicium vocare; unde hi, quum plerumque ignari sint conditionum, quibus auctores sui cum illis convenerant, ancipitis judicii difficultatibus incommodisque vexantur; quemadmodum Nobis, in Romana Curia ab ineunte ætate versatis, & in hujus quoque generis litibus non semel Judicis officio functis, certò deprehendere licuit.

Hujusmodi controversiæ in judicium deductæ non facile definiuntur.

§. 3. Et illorum quidem actioni Romanæ Urbis consuetudo adstipulatur, secundùm quam salarium, licèt non expressè conventum, cuilibet famulatum impendenti debetur. Quod si hæredes a prædictis conventi, ea exceptione se tueantur, quod & auctorum suorum mens fuerit, & adversarii ipsi in animo habuerint, ab hujusmodi consuetudine in eorum casu discedere; hinc statim ingredi necesse est immensam, implicitamque conjecturarum sylvam; quarum plures a dictis hæredibus colliguntur, ut ostendant tum auctorum suorum, tum eorum, qui ipsis famulati sunt, mutuum consensum fuisse, ut a præfata consuetudine recedetur. Contrà verò plures aliæ afferuntur ab iis, qui præstiti servitii mercedem postulant, ut Judici persuadeant, mutuum hujusmodi consensum nunquam inter eos, eorumque defunctos Patronos intercessisse; atque ità multiplices diuturnæque lites in Tribunalibus agitantur, diversoque exitu finiuntur, quemadmodum fert earum controversiarum natura, quarum decisio ex conjecturis potissimum pendet; dum ex his aliæ unius Judicis intellectui magis validæ apparent, alteri vero aliæ majoris momenti videntur.

Honorariorum retinendorum consuetudo parum utilis.

§. 4. Ad hæc incommoda præcavenda, quibus civilis societas non parum perturbatur, promptum ac tutum remedium id esset, ut præfati Cardinales, atque Prælati, nullius opera servitioque ullo modo uterentur, præterquam eorum, quos justis menstruis diurnisque stipendiis remunerari statuerunt, exclusis aliis, qui licèt ipsis gratuita obsequia ac servitia liberaliter polliceantur, nihilominùs eos tàm in vita, quàm in morte, ac etiam post mortem multis modis vexare non omittunt. Nam & viventibus importuni sunt, dum novas quotidie rationes comminiscuntur, quibus præstitam illis operam, per eorum patrocinii favorem, compensari postulent; & morientibus molesti esse non verentur, tam instanter, quàm audacter (ut aliquandò Nobismetipsis videre contigit) petentes Ecclesiasticarum-Pensionum, si quas iidem Cardinales atque Prælati transferre possunt, participes fieri; &, iis defunctis, plura controversiarum capita, etiam judicialiter, adversus hæredes, & reliquam familiam excitare solent, non solum pro consequendis retroacti temporis salariis, de quibus supra diximus, sed etiam pro consueto quadraginta dierum proximè decurrendorum stipendio, pro vestibus ad luctum comparandis, ac pro virili portione capienda cum aliis Familiaribus, quibus Cardinales prædicti certam pecuniarum summam, pro rata, & pro qualitate servitii præstiti, inter eos dividendam, legare consueverunt. Sed quoniam nimis difficile fore cognoscimus eorum obsequia penitùs rejicere, qui Procerum hujusmodi favorem & gratiam, cum eorum familiaritatis nomine, ambiunt; idcircò aliam rationem proponere decrevimus, qua servata, æquè certum publicæ utilitatis & quietis fructum feliciter obventurum non dubitamus.

§. 5. Quum scilicet ab antiquo tempore tàm Cardinalibus, quàm etiam Prælatis in more positum fuerit, familiarium suorum nomina Indiculo quodam, quem *Rotulum* vocant, propria ipsorum manu subscripto comprehendere, id etiam in posterum ab ipsis servetur; vel si ab eorum aliquo prætermissum fuerit, quamprimùm fiat; & hujusmodi Rotulo inscribantur omnes & singuli, quos propriis servitiis addictos retinent cum præstatione consueti salarii, illius nimirùm, quod vel Romanæ Aulæ stylus fert, vel singulorum mos, eorumve Domus consuetudo definiit. Æquum est autem, ut salarium hujusmodi debitis temporibus unicuique Familiari solvatur. Quod si quis ex descriptis in prædicto Rotulo, vivente Domino, stipendia non acceperit, integrum ipsi erit post illius mortem actionem contra ejus hæreditatem promovere, dummodò intra annum a die obitus ipsius Domini computandum, eam judicialiter intentet; sciatque se nonnisi duorum annorum stipendia, defuncto Domino, petere posse; qua de re extat felicis recordationis Prædecessoris Nostri Pauli Papæ III. Constitutio, quæ incipit: *Sicut Nobis*, eaque jam pridem a recolendæ memoriæ Sancto Pio Papa V. in sua, cujus initium est: *Cupientes*, innovata & confirmata; quam Nos ipsi, præsentium tenore, & pari Apostolica auctoritate similiter confirmamus & innovamus. Præterea iisdem Familiaribus sub consueti salarii conditione in Familiam adscitis, & in Rotulo præfato descriptis, reliqua omnia iisdem competentia jura salva & integra esse volumus, tam pro vestibus atris, certique temporis stipendio post Dominorum mortem fruendo, quàm pro rata portione capienda inter alios Familiares certæ pecuniarum summæ legato conjunctim remuneratos.

§. 6. Hi autem, qui non mercede conducti, sed honoris tantùm causa, Cardinalibus, atque Prælatis servitia præstare consentiunt, vel in eodem Rotulo, cum expressa Honorariorum denominatione describantur, vel in alium Indicem a Patronis similiter subscribendum seorsin referantur; sciantque se cum hujusmodi distinctione descriptos, tàm de jure, quàm hujus Nostræ Constitutionis vigore, nihil in posterùm ex defuncti Patroni bonis petere, aut consequi posse, sive per viam actionis,

sive compensationis, aut retentionis, quantumvis diuturna, magnique momenti servitia eidem præstiterint, & quamvis ille nihil vivens in eorum utilitatem egisset, vel etiam agendo, nihil fortè pro ipsis obtinuisset. Præterea nullam iisdem competere volumus actionem pro quadragenorum dierum, ut ajunt, stipendio, sive pro atris vestibus, aut pro consequenda portione cujusque summæ inter alios Familiares mercede conductos, ut supra, dividendæ; sed præter honorem, quem ex Defuncti Familiaritate consequuti sunt, aliasque utilitates, si quas illius gratia & auctoritate jam perceperunt, nil aliud ipsis sperandum relinquimus, quàm quod vel Defunctus ipse, grati animi ergo, eisdem nominatim testamento legaverit; vel Patroni hæredes, sine præjudicio aliorum Familiarium, qui consueti salarii conditione illi ministrarunt, ac sine diminutione earum rerum, quas his præservatas fore decrevimus, eisdem Honorariis spontè largiri voluerint.

§. 7. Videant itaque quicumque Magnatum prædictorum favorem, gratuitam operam ipsis exhibendo, aucupantur, qua lege & conditione deinceps in eorundem Honorariorum Familiarium numerum cooptabuntur, suasque rationes subducant, perpensa præsentis Constitutionis dispositione; quam quidem ab ipsius publicationis die vim legis habere statuimus; sed nullo modo extendi volumus ad casus antea definitos sive in favorem Familiarium Honorariorum hujusmodi, sive adversus eos, circa quos præcedentia judicata omnino attendi & servari debere decernimus.

§. 8. Ceterùm Nos prædictis Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, aliisque præmissis, hujusmodi consilium proponimus, tamquam æquum & ad eorum utilitatem, & quietem, Nostro, aliorumque in rebus agendis expertorum Virorum judicio, satis efficax, eâdem prorsùs ratione, quâ Justinianus Imperator Defunctorum hæredibus suasit, ut Inventarium bonorum hæreditariorum conficerent, ne sua ipsorum propria bona creditoribus Defuncti, vel Legatariis, aut ulterioribus vocatis obnoxia relinquerent; eodemque pacto, quo Episcopis ad Ecclesiarum regimen proficiscentibus utile consilium datur, ut per Inventarii similis confectionem, res suas, quas Domo secum deferunt, ab aliis secernant, quas deinceps acquisituri sunt, quasque, tamquam ex Ecclesiæ redditibus, & proventibus comparatas, sub lege Spolii post eorum mortem casuras non ignorant. Quod si ex præmissis aliqui novum hoc Rotuli Familiarium sistema amplecti noluerint, non sanè Nobis in animo est illos ad id compellere; verùm eos admonitos volumus, quod non servata per eos præsentis Constitutionis lege, eorum hæredes ejusdem præsentis Constitutionis beneficio minimè juvabuntur, sed omnibus litium incommodis, & controversiarum ambiguitatibus expositi remanebunt, quas per præsentes de medio tollere, ac removere Nobis propositum fuit; non secùs ac hæredes illi, qui Inventarium ritè conficere negligunt, actionum confusioni subjecti remanent, ac propriorum quoque bonorum diminutionem pati periclitantur; iique Episcopi, qui omittunt descriptionem facere earum rerum, quas secum ad Ecclesias afferunt, has ipsas deindè Spoliorum Collectoribus cum aliis in unum redigendas plerumque relinquunt.

§. 9. Denique has ipsas præsentes Litteras perpetuæ legis vim obtinere decernimus; ac secundùm eas, & non aliter, in præmissis, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores in posterum judicari & definiri debere; irritum quoque & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 10. Non obstantibus præmissis Pauli III. & Pii V. aliisque Apostolicis Constitutionibus & Ordinationibus, nec non dictæ Almæ Urbis Statutis, Usibus, & Consuetudinibus etiam immemorabilibus, aliisque contrariis quibuscumque. — Contrariis derogatur.

§. 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, definitionis, confirmationis, innovationis, statuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. — Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo, Idibus Julii, Pontificatus Nostri Anno Decimo. — Dat. Pont. Anno X. die 15. Julii 1750.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 7. Augusti ejusdem Anni.

XXXIII.

Super Institutione, Gubernio, & administratione Mensæ Nummulariæ Sancti Spiritus in Saxia de Urbe; Confirmantur Litteræ Pauli V., aliaque opportunè statuuntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. — Vigil cura Pontificis in Subditorum felicitate procuranda.

COMMUNIS Ærarii loca, ad publicum Civium commodum, Supremi Principis auctoritate ac providentiâ instituta, nimis interest summa circumspectione ac fide administrari; quum, sicut ex eorum tuto ordinatoque regimine Subditorum securitas maximè pendet, ita ipsorum locorum stabilitas, & indemnitas in recta eorumdem administratione consistat. Idcircò, licèt usque a primæva hujusmodi locorum institutione, opportunæ illorum Administratoribus leges ac regulæ præscribi soleant; æquum est tamen, ut is, cui vigilis Patrisfamilias partes pro Subditorum felicitate impositæ sunt, ad hujusmodi regimen & administrationem suæ quoque dirigat considerationis intuitum; prædictisque legibus & regulis accuratè perpensis, novoque semper confirmationis munimine roboratis, ea adjiciat, quæ pro illarum executione magis magisque afferenda, vel etiam ad conditionem rerum, & temporum accommodanda, cum prudentium & expertorum Virorum consilio, expedire judicaverit.

§. 1. Cum itaque aliàs sanctæ memoriæ Prædecessor Noster Paulus Papa V., ad hoc ut Pupilli, Viduæ, Pia Loca, & Curiales quicumque non minus tutò, quam sine sumptu proprias pecunias publica fide alicubi servandas deponere, illasque pro eorum opportunitatibus ad libitum repetere & recuperare possent, in Archi-Hospitali Sancti Spiritus in Saxia nuncupato de Urbe, Ordinis Canonicorum Regularium ejusdem Sancti Spiritus, sub Regula — Paulus V. Mensam Nummulariam S. Spiritus in Urbe instituit.

Et pro Deponentium securitate Bona Archi-Hospitalis S. Spiritus obligavit.

Sancti Augustini militantium, publicum Banchum Depositorum erexerit, & instituerit; ac pro pecunias in eodem deponentium securitate, omnia & singula bona dicti Archi-Hospitalis perpetuò obligata & hypothecata fore voluerit; hoc tamen, pro aliqua hujusmodi oneris, aliorumque eidem Archi-Hospitali incumbentium compensatione, concedens, ut licitum esset ipsius Archi-Hospitali Præceptori pro tempore existenti, & aliis illius Ministris, quibus hujusmodi Banchi administrationem injunxit, pecunias in eo deponendas, seu earum partem, in emptionem Locorum Montium non vacabilium (quæ sanè, quoties pecuniæ hujusmodi restituendæ forent, quantocitiùs vendi, sicque depositæ summæ, quibus debentur, restitui possent) convertere, & fructus ex eis interim provenientes percipere, ac in dicti Archi-Hospitalis usus & utilitatem impendere; complures prætereà leges & ordinationes pro faciliori & utiliori ejusdem Banchi regimine providè excogitavit, ac suis Literis in forma Brevis expeditis constituit & sanxit, quarum Literarum tenor est, qui sequitur, videlicet:

Tenor Literarum Pauli V.

PAULUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Causa erectionis Banchi.

A Pontificatus nostri primordio, clamores, quos a multis annis citra in hac Alma Urbe nostra a Viduis, Pupillis, Locis Piis, & Curialibus, qui eorum pecunias ob decoctionem Mercatorum, & publicorum Capsorum amiserunt, vel eas cum maxima jactura, & non sine ingentibus expensis, mediante discussione bonorum, recuperare nituntur, intelleximus, ita mentis nostræ dolores excitarunt, ut cum hæc notabile damnum rei privatæ, ac publicæ attulerint & afferant, eis aliquod remedium dare cogitaverimus, & proinde in Archi-Hospitali nostro Sancti Spiritus in Saxia de eadem Urbe, quod bona stabilia magni valoris possidet, & in quo diversa pia opera in educandis infantibus expositis, ac curandis infirmis ibi recursum habentibus, ac aliis quampluribus exercentur; in eo etiam hoc pium opus exerceri posset, publicum Banchum Depositorum pro commoditate ibidem sponte pecunias suas deponentium, ad hoc, ut mediante obligatione bonorum dicti Archi-Hospitalis pro dictis Depositis, indemnitati deponentium tutè provideatur, erigere, & instituere duximus, dictoque negocio etiam diù pro indemnitate dicti Archi-Hospitalis cum dilecto filio Octavio Tassono illius moderno Præceptore, ac aliis probis & expertis viris examinato, ipsi in eam, ut ex præmissis magna dicto Archi-Hospitali resultaret utilitas, descenderunt sententiam, si eidem Octavio Præceptori partem dictarum pecuniarum, ut præfertur, deponendarum in emptionem Locorum Montium non vacabilium, quæ semper, & illicò pro commoditate suas pecunias repetendi in eventum illarum repetitionis, pecuniâ numeratâ deficiente, in promptu essent, & vendi possent, convertendi facultatem concederemus & auctoritatem. Nos igitur in supremo Militantis Ecclesiæ solio Divina dispositione constituti, ad ea, per quæ publicæ, & privatæ utilitati, dictæque Urbis Curialium, & aliarum personarum indemnitati valeat salubriter provideri, libenter intendentes: Motu proprio, non ad alicujus Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, in dicto Archi-Hospitali, & loco inibi, vel alibi, prout melius videbitur ad publicam commoditatem deputando, unum Banchum perpetuum Depositorum nuncupandum per Capserium, & alios illius Ministros, qui Ordinem Sancti Spiritus sub Regula Sancti Augustini, cujus dictum Archi-Hospitale existit, professi fuerint, regendum, & gubernandum, in quo omnes, & singulæ pecuniarum summæ, etiam cujusvis quantitatis existentes, ab eas deponere volentibus, gratis, & absque alia pecuniarum, etiam minimæ partis, a dictis personis pro hujusmodi depositis exactione deponantur, & tutè conserventur, sine aliquo præjudicio Montis Pietatis de Urbe, perpetuò erigimus, & instituimus. Illoque sic erecto, & instituto, ut illud, aliquo servato ordine, rectè & feliciter ad quorumcumque satisfactionem administretur, quod de cætero perpetuis futuris temporibus in dicto Archi-Hospitali una capsa in Camerâ prædicti Octavii, & pro tempore existentis dicti Archi-Hospitalis Præceptoris conservanda, in qua pecuniæ prædicti Banchi reponantur, conficiatur, eaque tribus differentibus clavibus, quarum unam dictus Præceptor, aliamque prædicti Archi-Hospitalis Domus Magister, & reliquam claves hujusmodi dicti Banchi Thesaurarius, seu Capserius pro tempore existentes habeant, observetur; ac Præceptor, necnon Magister Domus, ac Thesaurarius, seu Capserius prædicti, dictam capsam conjunctim, & non separatim ac de per se, aut unus absque alio, aperire, nec alter alteri clavem suam confidere, aut accommodare; minusve pecunias in dicto Bancho pro tempore existentes, aut etiam minimam illarum partem seu quantitatem, ad alios quantumvis necessarios, & utiles usus, quàm in emptionem Locorum Montium non vacabilium hujusmodi convertere, aut super eis etiam pro urgentissimis ipsius Archi-Hospitalis necessitatibus, sub pœna illorum nullitatis, aliquos contractus inire, aut conficere possint, nec debeant, ac perinde dictæ pecuniæ a pecuniis ex redditibus dicti Archi-Hospitalis provenientes, ne in alios, quàm prædictos usus convertantur, aut invicem confundantur, separentur, & in dicta capsa, ad hoc, ut promptæ pecuniæ occurrentes eas dietim repetentium necessitatibus habeantur, quædam, eaque conveniens pecuniarum quantitas semper, & continuò conservetur: & ob id his mille scuta circiter in manibus dicti Thesaurarii, seu Capserii pro quotidianis minoribus solutionibus faciendis dumtaxat relinquantur, itaut dum aliqua major solutio facienda erit, id ad prædicti Præceptoris, & Magistri Domus notitiam deveniat, semelque saltem in hebdomada, & sæpius, prout dicto Præceptori videbitur, per Præceptorem, ac Magistrum Domus prædictos computa Depositorum tunc factorum, ad hoc, ut à prædicto Thesaurario, seu Capserio pecuniæ, si plures quàm opus fuerit, habuerit, auferantur, & in capsa, ut supra, reponantur, aut ipsi alia pecuniæ, prout temporis exigerit necessitas, tribuantur, revideantur. Dictusque Præceptor quolibet anno Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, de emolumentis præmissorum occasione factis certiorare, & notificare teneatur; dictæque capsæ computa singulis saltem tribus mensibus, vel aliàs, prout etiam expediens videbitur dicto Præceptori pro tempore existenti, ab universa dicti Archi-Hospitalis Congregatione qualibet hebdomada coram dicto Præceptore cum interventu non solum principalium illius Officialium, verùm etiam Procuratoris, ac Advocati, & Notarii fieri solita, revideantur. Quodque ipsius Banchi Capserius pro tempore existens, ac Præceptor, & Magister Domus, seu alii Ministri, Cambia, Recambia, Incertas, Dittas, Cedulas, & nullum aliud genus negociationis exercere, seu admittere possint, sed prædictus Thesaurarius, seu Capserius dicti Banchi merus Depositarius esse, nec de dictis pecuniis disponere, aut illas in alios usus, quàm Locorum Montium emptionem & usus hujusmodi, convertere debeat: & libris, in quibus prædicta deposita describentur, eadem prorsus fides in judicio, & extra judicium adhibeatur: Quodque partitæ ex dictis libris extractæ, & à Præ-

Hospitale S. Spiritus diversa pia opera exercet.

Conceditur facultas aperiendi publicum Banchum.

ceptore,

ceptore, ac Magistro Domus, nec non Thesaurario, seu Capserio prædictis, vel duobus ex ipsis subscripta, in judicio, & extra fidem faciant, perinde, ac si parte citata, & cum decreto Judicis extractæ fuissent, dictusque Thesaurarius, seu Capserius, & quicumque alii dicti Banchi Ministri, ad omnem dictorum deponentium, vel interesse habentium requisitionem, partitas ex dictis libris depositorum hujusmodi ad effectum exhibendi in judicio, & extra illud, pro creditorum suorum consequutione, vel alia opportuna probatione tradere, & extrahere: ac pro hujusmodi pecunias deponentium securitate quæcumque dicti Archi-Hospitalis immobilia, mobilia, ac semoventia bona in ampliori Cameræ, & quacumque alia juris valida forma obligata, & hypothecata sint, & intelligantur; illaque sic obligata, & hypothecata existant, dictique dictique deponentes ad illa promptam & paratam executionem, ac si Instrumenta publica obligatione Camerali vallata essent, habere, & in eventum non restitutionis pecuniarum ab eis pro tempore depositarum, dictorum bonorum realem, corporalem, & actualem possessionem, seu quasi, absque vitio spolii, & attentatorum, ac alicujus Judicis, seu Curiæ decreto, vel mandato, pro concurrenti pecuniarum eis tunc restituendarum quantitate, apprehendere, & apprehensam continuare, & retinere, illaque quibusvis personis sub quibuscumque pactis, & conditionibus, & pretio sibi benevisis, locare, & arrendare, ac illorum fructus & emolumenta percipere, exigere, levare, dictaque bona vendere, & alienare, ac de eis liberè disponere possint, & valeant. Quodque pecuniæ in dicto Bancho pro tempore deponendæ, quandiù in eo fuerint, a quoquam cujusvis crediti occasione sequestrari non possint, & quocumque sequestro non obstante, prædictus Capserius ad omnem etiam simplicem illorum, qui eas deposuerint, requisitionem, eis, etiam absque aliqua pœna, & periculo iteratæ solutionis, solvere, & restituere possit, & valeat, itidem perpetuò statuimus, & ordinamus. Et pro præmissorum inviolabili observatione dicti Archi-Hospitalis Præceptori, ac Magistro Domus, nec non ipsius Banchi Thesaurario, seu Capserio, aliisque illius Ministris, & personis, ac quibuscumque aliis, ad quos nunc spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, quosque dictum negotium tangit, aut tangere poterit quomodolibet in futurum, ne, ultra alias pœnas a jure communi inflictas, sub privationis quorumcumque beneficiorum & officiorum per eos pro tempore obtentorum, ac inhabilitatis ad alia in posterum obtinenda, ac etiam perpetuæ infamiæ, nec non excommunicationis majoris latæ sententiæ, a qua nonnisi a Nobis, vel Romano Pontifice pro tempore existente, ac in mortis articulo, absolutionis beneficium consequi possint, ipso facto incurrenda pœna, præmissis in totum, vel parte contradicere, aut ab eis, seu illorum aliquo quovis prætextu, causâ, vel occasione recedere audeant, seu præsumant, sed ea, ac eorum singula inviolabiliter, & inconcussè observare, & adimplere, ac ab aliis, quantum in se erit, observari, & adimpleri mandent, & faciant, itidem perpetuò præcipimus, & mandamus. Dictique Archi-Hospitalis Præceptori, & aliis illius Ministris prædictis, quod prædictas pecunias pro tempore, ut præfertur, deponendas, seu earum partem, in emptionem tot Locorum Montium non vacabilium, ad hoc, ut illarum restitutionis tempore adveniente, dicta loca quantociùs vendi, dictæque pecuniæ, quibus debentur, restitui possint, convertere, & fructus ipsos interim ex eis provenientes percipere, exigere, & levare, ac in dicti Archi-Hospitalis usus, & utilitatem convertere, quodque pro felici, & salubri dicti Banchi, ac illius personarum, & rerum suarum regimine, & directione, quæcumque statuta, & ordinationes, capitula, & decreta, licita tamen, & honesta, ac Sacris Canonibus, & Concilii Tridentini decretis non contraria condere, & quoties sibi opportunum videbitur, condita mutare, alterare, & declarare, ac pro eorum arbitrio edicta publicare, imprimi, & affigi facere, ac subscribere, aliaque in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna facere, dicere, gerere, & exequi possint, & valeant, similiter perpetuò concedimus, & indulgemus.

Clausulæ.

Decernentes præsentes, & desuper conficiendas literas, de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari, aut aliàs quomodolibet infringi, vel retractari, seu invalidari, aut ad viam, & terminos juris reduci, seu in jus, vel controversiam vocari, aut adversus eas quodcumque juris, & facti, vel justitiæ, aut gratiæ remedium intentari, impetrari, vel concedi nullatenus unquam posse, sed illas semper, & perpetuò validas, & efficaces fore, & esse, ac ab omnibus, ad quos spectat, & in futurum quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari debere, sicque ab omnibus, & singulis censeri, & ita per quoscumque Judices ordinarios & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublatâ eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane quicquid secus super præmissis a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus præmissis, nec non felicis recordationis Pauli Secundi, & aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum de rebus Ecclesiæ non alienandis, quatenus opus sit, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non etiam dictorum Archi-Hospitalis, & Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis eisdem Archi-Hospitali, & Ordini, ejusque Præceptori, ac Superioribus & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus, & singulis, eorum tenores præsentibus pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die xiij. Decembris 1606. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Dat. Pontif. Pauli V. an. I. die 13. Decembris 1606.

Idem Paulus V. per alias Literas postea permisit, ut Sæcularium opera dictus Banchus administrari, & deposita per Cedulas transferri possent.

§. 2. Quoniam vero deinceps eidem Paulo Prædecessori expositum fuit, quod in præfato Archi-Hospitali tot Fratres professi dicti Ordinis Sancti Spiritus, qui habiles essent ad exercendum totum negotium hujusmodi Banchi, minimè aderant; quodque præterea, ob prohibitionem in præinsertis Litteris appositam, ne negociatio per Cedulas ab ejusdem Banchi Ministris & Administratoribus ullo modo exerceri & admitti posset, a nonnullis dubitatum fuerat, an deposita per Cedulas & Litteras accipere, & reddere, aut pecunias in aliam personam seu Banchum, alia ratione, quàm per actualem numerationem transferre liceret; hinc idem Prædecessor per alias Litteras in simili forma Brevis sub datum diei 11. Junii anni

MDCVII. tunc & pro tempore existenti dicti Archi-Hospitalis Præceptori, ut ipse, tunc, & perpetuis futuris temporibus; Ministrorum Sæcularium operâ in ejusdem Banchi ministerio ad ejus arbitrium & nutum uti liberè posset & valeret, licentiam concessit, & facultatem; Capseriis verò, aliisque Ministris ejusdem Banchi, pecunias Campsoribus, & aliis, juxta opportunitatem & commoditatem, per Litteras & Cedulas solvere & transferre, seu girare, ut alii publici Campsores facere solent, licitum fore, absque tamen ulla negociatione, sed ad effectum solùm, & occasione Deposita inibi facta accipiendi vel reddendi, aut Montium loca, prout in præinsertis suis Litteris permittitur, emendi, declaravit, & quatenùs opus esset, opportunam etiam ad hoc eis licentiam, & facultatem impertitus fuit.

Innocentius XI. similibus Litteris statuit, ut Banchi debitores obligatione Camerali obligati essent.

§. 3. Престереà quum sanctæ mem. Innocentio Papa XI. etiam Prædecessori Nostro, pro parte tunc existentium ipsius Banchi seu Mensæ Nummulariæ Ministrorum, fuisset expositum, quod, quum bona omnia dicti Archi-Hospitalis, in illorum, qui inibi pecunias deponunt, favorem, ita, ut præfertur, ex præmissarum Pauli Prædecessoris Litterarum dispositione, efficaciter obligata essent, perinde ac si cum unoquoque eorum Cameralis obligatio intercessisset; è converso illi, qui Bancho præfato debitores superer ant, non æquali vinculo erga eundem Banchum obstricti censebantur: Ipse Innocentius Prædecessor per suas etiam Litteras in simili forma Brevis sub die decima Maji Anni Millesimi sexcentesimi octogesimi tertii, statuit & ordinavit, omnes & singulos præfati Banchi ex quacumque causa debitores, tunc præsentes, & futuros, cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, præeminentiæ, & dignitatis, ac etiamsi Ecclesiæ, Monasteria, Conventus, Collegia, Hospitalia, Archi-Hospitalia, Confraternitates, Archi-Confraternitates, & alia Loca Pia quæcumque, etiam specificâ, & individuâ mentione, & expressione digna existerent, ad satisfaciendum eidem Bancho de eorum debitis respectivè efficaciter obligari, ac obligatos & obligata existere & fore, in omnibus, & per omnia, perindè ac si ab eorum singulis Cameralis obligatio ad favorem ipsius Banchi facta fuisset; prout in secundodictis Pauli, ac præfatis Innocentii Prædecessorum prædictorum Litteris pleniùs respectivè continetur.

Pontifex dictas Litteras solemniter confirmat.

§. 4. Nos verò, qui præmissarum Legum & Ordinationum a Prædecessoribus Nostris providè editarum perpetuum implementum, ac ejusdem Mensæ in publicam commoditatem institutæ indemnitatem, & profectum summoperè exoptamus; Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, tam præinsertas Pauli, quàm supramemoratas ejusdem Pauli, & Innocentii Prædecessorum præfatorum respectivè Litteras, omniaque & singula in eis contenta & expressa, tenore præsentium Apostolica auctoritate confirmamus, approbamus, & innovamus, illisque novum inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, ac omnes & singulos tam Juris, quàm facti & solemnitatum defectus, siqui desuper quomodolibet intervenerint in eisdem, supplemus; expressè declarantes, quod, quemadmodum ipsis, & signanter præinsertis Litteris, nunquam generaliter derogatum fuisse dignoscitur, nec etiam earum ignorantia (quum earundem exemplar semper ad hunc diem in digniori parte Aulæ ejusdem Mensæ palam & publico aspectui expositum fuerit), ab ullo unquam allegari potuit; ita eædem præinsertæ Litteræ semper hactenùs in suo robore & efficacia, nec non in viridi observantia perstiterunt; exceptis tantùm, ut accepimus, casibus, in quibus de præterito permissum fuit, per dictam Mensam necessitatibus & indigentiis Archi-Hospitalis præfati opem, & adjumentum præstari. Qua de re, si quæ actiones & jura Mensæ & Archi-Hospitali præfatis, ob præinsertarum aliarumque prædictarum Litterarum inobservantiam aliquo forsan in casu nulliter & de facto sequutam, seu admissam, juxta ipsarum Litterarum formam & tenorem, contra alias Personas & Loca quæcumque, eorumque res & bona, competunt ac competere possunt, illis per confirmationem & innovationem hujusmodi nullo modo officere aut præjudicare intendimus, immò firmas & firma, ac in pleno robore & efficacia perseverare decernimus & statuimus.

Declarans dictas Litteras semper in observantia fuisse.

§. 5. Omnia quoque & singula in præinsertis, & memoratis respectivè Literis contenta & expressa, ac per dictos Prædecessores Nostros volita, sancita, & ordinata perpetuis futuris temporibus inviolabiliter, juxta tamen ulteriores mox subjiciendas ordinationes Nostras, observari volumus & jubemus. Nos enim, pro firmiori præmissorum subsistentia & executione, nonnulla adhuc addenda, ac præsentium Litterarum sanctione stabilienda censuimus; nimirùm.

§. 6. Primò, cum in præinsertis Literis caveatur expressè, quod Deposita integrè ad Deponentium commodum asservari debeant, liceatque dumtaxat eorum partem in emptionem tot Locorum Montium non vacabilium convertere, ad hoc ut, illorum restitutione occurrente, dicta Loca quantocitiùs vendi, ac pecuniæ ex ipsis redactæ, quibus debentur, restitui possint; fructus verò interim ex iisdem provenientes, in Archi-Hospitalis beneficium impendi debeant; expressâ quoque in eisdem Litteris lege, & prohibitione impositâ, ne ipsius Mensæ, seu Banchi Ministri ex Depositorum pecuniis ullum aliud prorsus negociationis genus exercere, vel admittere, nec de dictis pecuniis in alios usus disponere queant; Nos ordinationem & prohibitionem hujusmodi innovantes, motu, scientia, & auctoritate similibus statuimus, atque decernimus, ut quatenus aliquid contra præmissas ordinationem & prohibitionem ullo unquam tempore admitti contingat, omnes & singulæ pœnæ in præinsertis Litteris comminatæ adversus contraventores locum omninò habeant, & plenariæ executioni demandentur; atque etiam præsentium tenore expressè declaramus, inter pœnas hujusmodi per generalitatem verborum inibi comminatas, hanc quoque de jure comprehendi, & comprehensam censeri debere, ut in eventum hujusmodi, tam pro tempore existens dicti Archi-Hospitalis Præceptor Generalis, seu Commendatarius, quàm dictæ Mensæ Capserius, Ratiocinator, aliique Ministri, ad quos spectat, & spectare potuit, seu poterit in futurum, ratione contraventionis hujusmodi, teneantur etiam de proprio ad restitutionem & reintegrationem quantitatum pecuniarum contra ordinationem & prohibitionem hujusmodi impensarum; ac præterea decernentes, quod quatenus præmissis, ex Nostra, vel Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum dispensatione (quem sanè casum nullo unquam tempore evenire votis omnibus exoptamus), ad hoc ut pecuniæ in dicta Mensa depositæ in alios, quàm in præfatos usus erogentur, derogari contingat; in Chirographis, seu Schedulis manu tunc existentis Romani Pontificis signandis, seu in Litteris Apostolicis desuper expediendis, specialis, expressa, & individua præsentis Constitutionis mentio fieri

debeat;

debeat; nec ipsi per clausulas generales, idem etiam per æquipollens importantes, aut per Decreta derogatoria, irritantia, universalia, & amplissima, validè derogatum sit & censeatur; sed post dictam mentionem, specialis etiam, expressa, & individua in Chirographis, seu Schedulis, aut Litteris Apostolicis hujusmodi, fieri debeat præsentium derogatio; sine quâ eadem Chirographa, Schedulæ, & Litteræ Apostolicæ, ad effectum præmissorum, nullius sint roboris, vel momenti, nec executionem habere possint.

§. 7. Secundò, cum juxta easdem præinsertas Litteras dicti Archi-Hospitalis Præceptor quolibet Anno Romanum Pontificem pro tempore existentem de emolumentis ex hujusmodi Locorum Montium emptione factis certiorare & notificare teneatur; Nos hujusmodi præceptum & ordinationem declarantes, & ampliantes, præsentium tenore, expresse volumus & mandamus, ut vertente Mense Januarii cujuslibet Anni, sicuti postremis elapsis Annis gestum fuit, generalis fiat collatio, seu comparatio computorum dictæ Mensæ, vulgò *Bilancio* nuncupata, in qua integer illius status œconomicus, summa nimirùm pecuniarum depositarum, investimenta Locorum Montium prædictorum, credita & debita cujusvis speciei, necnon quantitates fructuum Locorum Montium decursorum, & eorum usus ac applicatio in supra expressas causas, fideliter referantur; quodque dicta comparatio seu collatio legatur, examinetur, & revideatur a Congregatione pro tempore existentium ejusdem Archi-Hospitalis Præceptoris, seu Commendatarii, & Magistri Domus, ac dictæ Mensæ Capserii, & Ratiocinatoris. Hujus autem relationis status Oeconomici, duo tantum exemplaria conficiantur, quæ cum in eadem Congregatione a Capserio, & Ratiocinatore præfatis subscripta fuerint, eorum unum in ipsius Mensæ Archivo asservari debebit, alterum verò a Præceptore seu Commendatario præfato Nobis & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus exhibendum erit; illudque postea, cum annotatione, quod jam Romano Pontifici præsentatum fuit, in Archivo Domus Archi-Hospitalis præfati, ad hoc ut ad placitum ejusdem Pontificis ei denuò repræsentari valeat, custodiendum erit. Utriusque autem Archivi præfati Archivistis & Custodibus præsentium tenore districtè injungimus, ut dicta exemplaria secreta teneant, nec illa alicui communicent, nisi in necessitatis casu á pro tempore existente Præceptore, seu Commendatario præfato approbando, sub pœnis ab eodem Præceptore, seu Commendatario ejus arbitrio imponendis.

§. 8. Tertiò, etsi in præinsertis Litteris disponatur, pecunias in dicta Mensa depositas in Capsa tribus Clavibus clausa reponi, & penes Capserium, pro solutionibus quotidie occurrentibus, summam bis mille circiter scutorum relinqui debere; quia tamen experientiâ compertum est, ob depositorum & exactionum confluentiam, majorem apud ipsum requiri pecuniæ summam; ideo, ut in ejusdem Mensæ Capserii manibus, & penes ipsum major pecuniæ numeratæ summa relinquatur, arbitrio & prudentiæ ejusdem Præceptoris seu Commendatarii pro tempore existentis remittimus.

§. 9. Quartò, declaramus, è fructibus Locorum Montium præfatorum in dicti Archi-Hospitalis commodum convertendis, ante conversionem hujusmodi, detrahi debere, quemadmodum in usu est, omnia emolumenta Ministrorum, aliasque expensas pro ipsius Mensæ manutentione occurrentes.

§. 10. Quintò, cum in præinsertis Litteris præcipiatur, duas super computis Mensæ præfatæ Congregationes identidem haberi, unam videlicet singulis Hebdomadis ad inspiciendum Depositorum statum, alteram verò singulis Trimestribus, ut pleniùs ipsius Mensæ status, atque conditio perpendatur, & priori quidem ipsum Præceptorem, nec non Magistrum Domus Archi-Hospitalis præfati, unà cum Capserio Mensæ seu Banchi hujusmodi, interesse, alteri verò non solum principales Archi-Hospitalis præfati Officiales, sed etiam ejusdem Procuratorem, Advocatum, & Notarium accedere; Nos, ut provida hæc dispositio faciliùs, & feliciùs executioni demandetur, volumus, & mandamus, primam ex Congregationibus præfatis ad Præceptoris seu Commendatarii prædicti arbitrium cogi debere, dummodo nunquam unius Mensis spatium decurrat, absque eo quod hujusmodi Congregatio habeatur. Tam verò in ista, quàm in altera Congregationibus hujusmodi, interveniant semper præfati Præceptor seu Commendatarius, & Magister Domus Sancti Spiritus, nec non Banchi Capserius, & Ratiocinator; reliqui verò superiùs nominati, Procurator, Advocatus, atque Notarius, quoties negociorum, & casuum natura id exegerit, arbitrio Præceptoris prædicti, interesse jubeantur.

Quintò, quod mensis non elabatur, quin ordinaria Congregatio habita fuerit, alia verò Congregatio singulis trimestribus cogi debeat.

§. 11. Sextò, quum in iisdem præinsertis Litteris indultum fuerit præfati Archi-Hospitalis Præceptori, aliisque illius Ministris pro tempore existentibus, ut pro supradicti Banchi, ejusque Personarum, & rerum regimine, & directione, quæcumque statuta, ordinationes, capitula, & decreta, licita tamen, & honesta, ac Sacris Canonibus, & Concilii Tridentini Decretis non contraria, condere, & condita mutare, alterare, & declarare, prout ipsis opportunum videbitur, possint, & valeant; Nos facultatem hujusmodi præfatis Præceptori, ac Ministris eatenus confirmamus, ac iterum præsentium Litterarum serie concedimus, & indulgemus, dummodo nova decreta, ordinationes, & quæcumque aliæ resolutiones hujusmodi, iisdem præinsertis, & supramemoratis Prædecessorum Nostrorum Litteris, ac præsenti Constitutioni Nostræ non contradicant, nec repugnent, illasve modificent; declarantes, sub nomine Ministrorum prædictorum intelligi debere præfatos Capserium, Ratiocinatorem, Domusque Magistrum, de quorum in Congregatione collectorum consilio opportunæ capi debent resolutiones, cum interventu etiam Custodis Archivii Banchi præfati, qui in Libro ad id designato, resolutiones ipsas adnotare valeat, ac respectivè teneatur.

Sextò, quod facultas condendi Statuta de iis intelligatur, quæ præsenti Constit. non sint contraria.

Qui veniant sub nomine Ministrorum.

§. 12. Ac decernentes, easdem præsentes, & præinsertas Pauli, ac ejusdem Pauli, & Innocentii Prædecessorum præfatorum suprememoratas Litteras, ac omnia, & singula in eis respectivè contenta, etiam ex eo, quod quicumque quavis auctoritate, dignitate, ac etiam Cardinalatus honore fulgentes, & in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, præmissis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, aut Causæ, propter quas ipsæ præsentes, aliæque superius præinsertæ & memoratæ Litteræ respectivè emanarint, satis adductæ, justificatæ, aut approbatæ non fuerint, nunquam de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut quopiam alio defectu notari, impugnari, aut in jus, vel controversiam revocari posse; sed eas semper, & perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere.

Clausulæ.

§. 13. Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Cau-

Aliter judicari prohibetur.

sarum Palatii Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublatâ eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, ac quidquid contra præsentium formam & dispositionem in præmissis a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, seu mandatum fuerit, irritum, nullum, & invalidum, ac nullius roboris, vel momenti ex nunc prout ex tunc, & e contra, fore & esse, dictâ auctoritate etiam decernimus.

Derogatio contrariis.

§. 14. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostrâ, & Cancellariæ Apostolicæ Regulâ de jure quæsito non tollendo, aliisque Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, omnibusque iis, quæ Paulus, & Innocentius Prædecessores præfati in præinsertis, & suprememoratis eorum Litteris voluerunt non obstare, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus & singulis, illorum tenores pro plenè & sufficienter ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresè harum serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplar hujus Constitut. in Aula Banchi, & in Archivo expositum retineatur. Et illius Transumptis fides habeatur.

§. 15. Volumus autem, & dictâ auctoritate præcipimus, ut earundem præsentium Exemplar Typis impressum in Aula dictæ Mensæ, necnon in Aula dictæ Mensæ, necnon in Archivo prædicto publicè appensum, & expositum retineri debeat; quodque ipsarum præsentium Transumptis, etiam, ut præfertur, impressis, manu pro tempore existentis dictæ Domus Archivistæ subscriptis, & ejusdem Archi-Hospitalis Sigillo munitis, eadem prorsùs fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent originaliter exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ Confirmationis, approbationis, innovationis, roboris, adjectionis, statuti, declarationis, ampliationis, mandati, remissionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. An. X. die 10. Augusti 1750.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo, quinto Idus Augusti, Pontificatus Nostri Anno Decimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Canonicis Regularibus Præmonstratensibus conceditur ex integro Privilegium assequendi, & retinendi quascumque Parochiales, & Vicarias, tam Sæculares, quam Regulares absque Dispensatione Apostolica.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Oneroso Sacri Apostolatus Ministerio meritis licet imparibus Divina sic disponente Clementia Præsidentes, pia Regularium virorum vota solliciti pii Patris affectione prosequimur, ac Privilegia eis aliàs a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris concessa, denuò ex integro liberali indulgentia concedimus, ut ii in humilitatis spiritu in Regularibus locis Altissimo famulantes, sublatis quibuscumque dubiis, & dissono litium clamore, laudabilibus possint in Domino proficere incrementis.

§. 1. Sanè pro parte Dilecti Filii Nicolai Meyers moderni Procuratoris Generalis Canonicorum Regularium Præmonstratensis Ordinis, Laudunen., & aliarum Civitatum, vel Diœcesum, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod Ordo prædictus, illiusque pro tempore existentes Canonici Regulares, inter quamplurima Privilegia a diversis Romanis Pontificibus, & signanter a fel. rec. Urbano Papa IV., & Clemente Papa V. Prædecessoribus Nostris Ordini, & Canonicis Regularibus prædictis Apostolica auctoritate concessa, & subinde eadem Apostolica auctoritate confirmata, illo quidem in Litteris Apostolicis ab eisdem Urbano, & Clemente Prædecessoribus respectivè emanatis contento gaudent Privilegio, nimirum, quod Canonici Regulares ejusdem Ordinis pro tempore existentes Parochiales Ecclesias, etiam Sæculares, ac Clericis, seu Presbyteris Sæcularibus conferri, & assignari solitas, absque ulla dispensatione Apostolica consequi, & consequutas retinere liberè, & licitè possint, & valeant.

§. 2. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ob collationem Parochialis Ecclesiæ de Limbrich Leodien. Diœces., & respectivè provisionem de illa certo tunc expresso modo vacante Dilecto etiam Filio Melchiorri Werden Presbytero, ac Canonico Regulari dicti Ordinis expresè professo non diu à Nobis eadem Apostolica auctoritate factas, Curia Episcopalis Leodien., & pro illius parte Dilectus pariter Filius Promotor Fiscalis ejusdem Curiæ Episcopalis, collationi & provisioni hujusmodi in Dataria Apostolica, eo sub prætextu, quod Canonici Regulares dicti Ordinis ad Parochiales Ecclesias obtinendas, prout juxtà Constitutionem a Nobis novissimè editam incipientem: *Quod inscrutabili*, Canonici Regulares Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium Congregationis Lateranen. ad Parochiales Ecclesias hujusmodi habendas incapaces sunt, etiam existerent incapaces, tunc se opposuerit, illasque impugnaverit, controversiam hujusmodi in eadem Dataria Apostolica, pro validitate collationis & provisionis in vim prædicti Privilegii in eisdem Urbani, & Clementis Prædecessorum prædictorum Litteris contenti, licet absque dispensatione Apostolica factarum, substinenda, opus fuit agitare.

§. 3. Idcircò Nicolaus prædictus ad tollenda quæcumque dubia, & objectiones, quæ

in futurum a quibuscumque Episcopalibus, Archiepiscopalibus, & Primatialibus, aliisque Ecclesiasticis Curiis, earumque respectivè Promotoribus Fiscalibus, seu Procuratoribus legitimis, adversus Privilegium prædictum in dictis Urbani, & Clementis Prædecessorum prædictorum Litteris, ut præfertur contentum, excitari possint in futurum; nec non pro majori nunc, & pro tempore existentium ejusdem Ordinis Præmonstraten. Canonicorum Regularium, qui de Parochialibus Ecclesiis de cætero tam Apostolica, quàm Ordinaria auctoritate erunt providendi, quiete & tranquillitate, plurimum cupiat sibi ac Canonicis Regularibus in eodem Præmonstraten. expresſè professis nunc & pro tempore ubivis existentibus, per Nos, & Sedem Apostolicam ex integro ut infra benignè indulgeri. Quare pro parte dicti Nicolai Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus ejusdem Ordinis Præmonstraten., illiusque Canonicorum Regularium, qui nunc in eo expresſè professi sunt, & imposterum etiam in eo professionem expresſè emittent, indemnitati in præmissis opportunè consulere de benignitate Apostolica dignaremur.

um ex con-

§. 4. Nos igitur, qui quarumcumque litium, & jurgiorum occasiones tollere sinceris desideramus affectibus, Nicolao prædicto, ac Canonicis Regularibus prædictis specialem gratiam facere volentes, eosdemque, & eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequen., harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, eidem Nicolao, ac Canonicis Regularibus, qui nunc in eodem Ordine Præmonstratensi, ut præfertur, expresſè professi sunt, & imposterum etiam in eo professionem emittent, ut ipsi ex nunc, & perpetuis futuris temporibus, absque ulla oppositione, & contradictione, quascumque Parochiales Ecclesias, etiam Sæculares, illarumque perpetuas Vicarias Clericis, seu Presbyteris Sæcularibus conferri, & assignari solitas, si tamen eis, & eorum cuilibet canonicè conferantur, aut ipsi eligantur, præsententur, vel aliàs assumantur ad illas, absque dispensatione Apostolica consequi, & in eis quavis auctoritate institui, illasque recipere, & quoad vixerint retinere liberè, & licitè possint, & valeant, Apostolica auctoritate prædicta, tenore earumdem præsentium, ex integro perpetuò concedimus, & indulgemus; ipsumque Nicolaum, nec non Canonicos Regulares dicti Ordinis Præmonstraten. nunc, & pro tempore existentes prædictos super præmissis a quibuscumque etiam Curiis Ecclesiasticis, seu earum Promotoribus Fiscalibus, vel Procuratoribus prædictis, quavis auctoritate, prætextu, colore, causa, vel ingenio molestari, inquietari, perturbari, aut impediri nullatenus unquam posse, sed Indulto per Nos concesso hujusmodi semper, & perpetuò pacificè frui, & gaudere.

rpe- itas

§. 5. Ac easdem præsentes nullo unquam tempore ex quocumque capite, aut quavis occasione, vel causa de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quopiam alio quantumvis substantiali, & inexcogitato, ac specialem, & individuam mentionem, & expressionem requirente defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, in Jus, vel controversiam vocari, aut adversùs illas quodcumque juris, vel facti, aut gratiæ remedium impetrari, seu etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine concesso, & impetrato quempiam uti, seu se juvare posse, neque illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, aut aliis contrariis dispositionibus etiam per Nos, & Sedem prædictam sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis quomodolibet pro tempore factis, & faciendis, ac concessis, & concedendis comprehendi, vel confundi, sed semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data per dictum Nicolaum modernum, ac pro tempore existentem Procuratorem Generalem, & eosdem Canonicos Regulares dicti Ordinis Præmonstraten. nunc, & pro tempore existentes quandocumque eligenda, concessas esse, & fore, easque, ac omnia, & singula præmissa semper, & perpetuò valida, & efficacia fore, & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Nicolao, & Canonicis Regularibus dicti Ordinis Præmonstraten. nunc, & pro tempore existentibus prædictis, quorum favorem eadem præmissa respectivè concernunt, plenissimè suffragari.

§. 6. Sicque, & non aliàs, per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, Vice-legatos, dictæque Sedis Nuncios judicari & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Non obstantibus quibusvis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibus, Universalibusque Conciliis, editis, vel edendis, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictique Ordinis Præmonstraten., etiam Juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Personis, etiam speciali nota dignis, & necessario exprimendis, in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, approbatis, confirmatis, & innovatis; Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, aliàs de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, eisdem præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, latissimè, & plenissimè hac vice dumtaxat ad præmissorum validissimum effectum specialiter & expresſè harum quoque serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Decreta & Derogationes.

§. 7. Volumus autem quod earumdem præsentium transumptis, etiam typis impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique in Judicio, & extra illud adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

§. 8. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, concessionis, indulti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit,

P 4 indigna-

indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 1. Sept. 1750.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo, Kalendis Septembris, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

Loco ✠ Plumbi.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

XXXV. Indultum Celebrandi Missam in Altari Papali Basilicæ Sanctæ Mariæ Majoris die 30. Septembris anni 1750. post peractam a Pontifice ejusdem Altaris consecrationem.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Venerabili Fratri Nostro Antonio Xaverio Episcopo Prænestino S. R. E. Cardinali de Gentilibus nuncupato, salutem & Apostolicam Benedictionem.

MAgnitudo tuæ devotionis, quam ad Nos & Romanam Ecclesiam geris, facit, ut ea, quæ ad ipsius tuæ devotionis augmentum cedere possunt, quantum Nobis cum Domino licet, favorabiliter concedamus. Ut igitur Tu in die Festo Sancti Hieronymi Confessoris, & Ecclesiæ Doctoris, postquam Nos in Liberiana Basilica a Sancto Sixto Papa III. Prædecessore Nostro dedicata, Altare Papale in ea olim a Sancto Paschale Papa I. erectum, & consecratum, & successivè a Clemente Papa III. novo superposito lapide, denuò pariter consecratum, nuper verò penitus dirutum, & a Nobis magnificentius restitutum, apposita porphyretica Urna, in qua condita sunt Corpora Sanctorum Martyrum Simplicii, Faustini, & Beatricis, unà cum argentea Capsula cum Ossibus unius humani Corporis, sed sine nomine, prout reperta ibidem fuerat, solemni ritu, in honorem Beatissimæ Virginis Mariæ, inclusis in ejusdem Altaris Mensa Reliquiis Sanctorum Stephani Protomartyris, & Laurentii Martyris, consecraverimus; habita prius allocutione coram adstantibus plerisque Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Episcopis, ac enunciatæ Basilicæ Canonicis, inter quos ante Cardinalatus Dignitatem & Tu cooptatus fuisti, magnaque Populi frequentia, in præfato Papali Altari juxta Romani Pontificalis dispositionem, tanquam a Nobis specialiter, loco Dilecti Filii Nostri Hieronymi Sancti Angeli in Foro Piscium Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati præfatæ Liberianæ Basilicæ Archipresbyteri, Delegatus, Missam celebrare possis, Fraternitati Tuæ, pro hac vice dumtaxat, ipsa die, Missam ibidem, etiam in præsentia Nostra, celebrandi, Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dictæ Basilicæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, cæterisque contrariis nequaquam obstantibus, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, de gratia speciali, licentiam concedimus & indulgemus.

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ Concessionis, & Indulti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo, decimo quinto Kalendas Octobris Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Allocutio habita in Basilica S. Mariæ Majoris Pridie Kalendas Octobris Anno Jubilæi MDCCL. in Festo S. Hieronymi Confessoris, & Ecclesiæ Doctoris, ante Consecrationem Altaris Pontificii ejusdem Basilicæ.

VENERABILES FRATRES.

POstquam Deo adjuvante, ea omnia complevimus, quæ ad internum, externumque hujus Basilicæ cultum, quem oculis cernitis, exequenda esse constitueramus; propositum Nobis erat ejusdem Basilicæ Dedicationem, sive solemnem Consecrationem peragere; non ideò sanè, quod Nobis unquam in mentem venerit, hanc, qualiscumque operæ vel sumptus fuerit, restaurationem, pro verâ ipsius Basilicæ reædificatione accipiendam esse; qua quidem peractâ, novam Ecclesiæ Consecrationem fieri Sacri Canones jubent; neque enim antiqui parietes loco moti, aut dejecti fuerunt; sed quia ex rerum gestarum monumentis, quæ ferebantur, nullum, quod certam prioris Consecrationis fidem faceret, invenire potueramus.

§. 2. Ignota Nobis non sunt illa, quibus probari contenditur, Liberium Prædecessorem quondam nostrum, qui hanc Basilicam quarto Ecclesiæ sæculo erexit, ipsius quoque Dedicationem peregisse: sed quum eadem monumenta subinde narrent, eumdem Pontificem insignes reliquias, Præsepe, & Cunas Domini Nostri Jesu Christi, eâ occasione, hìc collocasse, id satis esse potest, ut omnis auctoritas & fides iis derogetur. Illud enim meritò verius putatur, nonnisi circa medium sæculi septimi venerandas illas Reliquias in hac sacra Æde per Theodorum Pontificem fuisse reconditas. Verùm, ubi animum oculosque convertimus ad ea, quæ Sanctus Sixtus Pontifex hujus nominis III., non integro post Liberium sæculo, in hac Basilica præstitit; quæ nimirum tanta fuerunt, ut a pluribus Scriptoribus Ecclesiasticis, ipse totius molis, quæ adhuc superest, unicus auctor & ædificator habeatur: Visis deinde authenticis Litteris alterius Prædecessoris nostri Gregorii Papæ IX., in quibus mentio fit de Basilicæ Consecratione ab eodem Sixto III. peracta, cum Indulgentiarum quoque indicatione, quas Sanctus Pontifex eâ occasione concessit; quumque præterea nullam dubitandi causam haberemus, quin extantes nunc Ecclesiæ parietes iidem sint, qui sub Sixto erant, vel ejus curâ excitati fuerunt; hujusmodi Consecrationis faciendæ consilium abjecimus; idque dumtaxat statuimus, quod jam nunc fieri mandamus, ut quod prædictus Pontifex Gregorius IX. narrat de Ecclesiæ Con-

ſecratione a Sancto Sixto III. peracta, marmoreæ tabulæ inſcriptum publico aſpectui proponatur; & intrà Eccleſiæ ambitum de more apponantur Cruces Conſecrationis indices; quas quidem minimè tunc appoſitas fuiſſe credimus, cum Sanctus Sixtus eam conſecravit; quamvis enim ritus conſecrandi Eccleſias ex inſtitutis veteris Teſtamenti in Chriſtiana Sacra translatus, ipſis prioribus Eccleſiæ ſæculis, & maximè poſt redditam a Conſtantino Eccleſiæ pacem, procul dubio in uſu fuerit; non tamen conſtat, quo potiſſimùm tempore hujuſmodi Cruces figendi mos inoleverit. Denique ut in poſterum ab hujus Baſilicæ Clero officium Dedicationis Eccleſiæ, juxta aliarum Eccleſiarum conſuetudinem, quotannis certâ die celebretur, volumus & indulgemus. Noſtram verò operam unicè redigendam cenſuimus ad Conſecrationem Aræ maximæ, quam, veteri ſublatâ, utpote præſenti ſtructuræ totius Baſilicæ minimè reſpondente, auguſtiore hac formâ ædificari curavimus.

§. 3. Sacer itaque ritus, cui operam daturi ſumus, is eſt, qui in Pontificali Romano appellatur *Altaris conſecratio, quæ fit ſine Eccleſiæ Dedicatione.* Altare autem, quod conſecraturi ſumus, Pontificium Altare eò ipſo fore decernimus, non ſecus ac illud erat, quod hinc ſublatum fuit, aliarumque Patriarchalium hujus Almæ Urbis Baſilicarum Altaria maxima eſſe dignoſcuntur; ita ut nemini, præter Romanum Pontificem, in eo liceat Miſſarum Sacrificia celebrare, niſi ſi cui ſpeciale Indultum per Litteras Apoſtolicas ad id concedatur.

§. 4. Et quoniam Altare vetus, ut accepimus, dedicatum & ſanctificatum fuerat in honorem Beatiſſimæ Virginis Mariæ, in cujus etiam honorem tota hæc Ædes Omnipotenti Deo dicata dici poteſt, unde Baſilica nunc *Sanctæ Mariæ Majoris*, nunc *Sanctæ Mariæ ad Præſepe*, nunc *Sanctæ Mariæ ad Nives* appellari ſemper conſuevit; Nos etiam novum hoc Altare in honorem ejuſdem glorioſæ Virginis Dei Genitricis, Cœlorumque Reginæ dedicamus. Ad te igitur demiſſo mentis obſequio plenâque fiduciâ converſi, Virgo Beatiſſima, opem tuam ſupplices imploramus, ac deditiſſimi tibi Bernardi Confeſſoris verbis, te ita precamur: *Nos omnes tuo Filio commenda, tuo Filio repræſenta: & fac, o Benedicta, per gratiam, quam inveniſti, per prærogativam, quam meruiſti, per miſericordiam, quam percepiſti, ut qui, te mediante, dignatus eſt fieri particeps infirmitatis & miſeriæ noſtræ; te quoque intercedente, participes nos omnes efficiat gloriæ & beatitudinis ſuæ.* Magnus Prædeceſſor noſter Innocentius III., cujus multa in Apoſtolici regiminis adminiſtratione præclarè geſta, ac ſingularem in ſacris diſciplinis peritiam, Eccleſiaſtica monumenta teſtantur, in tui honorem, Virgo glorioſiſſima, Monaſterium ædificavit; cùm verò in exitu vitæ, atque in extremi certaminis diſcrimine, ingentibus trepidantis conſcientiæ fluctibus premeretur, auxilio tuo, & interceſſione, ut memoriæ proditum eſt, ab imminenti naufragio liberari, & portum ſalutis feliciter tenere promeruit. Ecce appropinquat dierum noſtrorum terminus: noſque, egregio memorato Pontifici meritis ac virtutibus impares, graviora fortaſsè manent ſubeunda pericula. Ut itaque illi in ſupremo agone laboranti præſens patrocinii tui præſidium, ob Monaſterii in tuum honorem extructi meritum, attuliſti; ita nobis, quæſumus, in illa tremenda lucta confligentibus, pari pietate ſuccurre; atque hæc, quæ in honorem tuum, & ad augendam hujus Sacroſanctæ Baſilicæ, quæ tuis auſpiciis, tuoque auguſto nomine celebratur, ſplendorem & cultum conferre ſtuduimus, benignè reſpiciens, interventionis tuæ ſuffragio, Virgo Beatiſſima, Nos ab inſidiantis hoſtis fuore defendere, & uſque ab beatum Filii tui, Dei noſtri, conſpectum perducere digneris.

§. 5. Reliquum eſt, ut Noſmetipſos, atque hujus Baſilicæ Clerum, cunctoſque fideles in ea nunc congregatos, quive ad eamdem devotè viſitandam accedent, veſtris commendemus orationibus, glorioſi Sancti cum Chriſto regnantes, quorum Reliquias in hoc Altari recondimus, ſeu quorum Corpora & Reliquiæ in hac Baſilica aſſervantur. Inter hos utique Te veneramur, magne Eccleſiæ Doctor, Beate Hieronyme, cui, poſt electam Oſſium tuorum requiem in antro Bethleemico, Salvatoris noſtri incunabulis conſecrato, non ſine cœleſti prodigio contigit, ut eadem deinde ad hanc Baſilicam, ipſius Salvatoris noſtri Præſepe & Cunas amplectentem, transferrentur. Conſtat ſanè, id factum eſſe ſub finem ſæculi duodecimi, quum Saladinus Saracenorum Rex Hieroſolymis potitus fuit. Verùm, quinam ſit proprius in hac Baſilica ſepulchri tui locus, nunc quidem a Nobis ignoratur; vel ſaltem non ejuſmodi, qualia optaremus, argumenta Nobis ſuppetunt, ut tutò ſtatuere poſſimus, Tua eſſe, quæ Nobis indicata ſunt, Oſſa. Te invocamus, Eccleſiæ Sanctæ lumen, hac occaſione, & hac die, qua ſolemnis tui memoria per univerſam Eccleſiam religioſè colitur, ut Nobis impetres ſupernæ lucis radium, quo offuſæ animis noſtris tenebræ diſſipentur. Sancti Leonis Magni Prædeceſſoris Noſtri Corpus in Vaticana Baſilica ſepultum fuiſſe, indubia teſtabantur monumenta; ſed ignorabatur hujuſmodi ſepulturæ locus; quum Sancti Sergii Pontificis precibus conceſſit Deus, ut venerabile Corpus mirabiliter inventum, publico fidelium cultui proponi poſſet. Novimus ſanè, qualis Pontifex Sergius fuerit; novimus, quæ ſit meritorum noſtrorum inopia: nec ullo modo audemus parvitatem noſtram cum illius Sanctitate vitæ ac virtutum ſplendore comparare. At, ſi ullum eſt, ad impetrandum quod cupimus, devoti obſequii piæque venerationis pretium, Nos certè, devotionis erga Te, ac pietatis affectu, nemini conceſſuros eſſe audenter affirmabimus. Hujus non obſcurum argumentum per Nos datum eſſe putamus, quum tuam agendi rationem erga Sanctum Pontificem Siricium Prædeceſſorem Noſtrum, quam aliqui in deteriorem partem acceperant, noſtro ſtudio ac labore, in propria luce collocare, & ab objectis vindicare curavimus. Nunc verò pretioſas mortalitatis tuæ Reliquias invenire magnoperè cupimus, ut eas publicæ venerationi exponamus; atque ita ſolemnes Duliæ actus impenſiùs erga Te exerceantur ab omni ordine tam Clericorum, quàm Laicorum hujus Romanæ Urbis: Quorum majores Tu quidem olim acrioribus Litterarum tuarum aculeis perſtrinxiſti; Verùm illorum ſucceſſores, quum ſatis agnoverint, ea quæ ſcripſiſti, a ferventiſſimo, quo flagrabas, Divinæ gloriæ zelo unicè proceſſiſſe, ſummo Te amoris ac pietatis ſtudio proſequuntur, & colunt. Id cùm ex eo apertiſſimè comprobatur, quòd Apoſtolica hæc Sancta Sedes, eo Canonizationis genere, quod primis Eccleſiæ temporibus in uſu erat, fulgentiſſimo Sanctorum Albo Te adſcripſit; quòdque Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri Te inſuper inter Sanctos Eccleſiæ Doctores, unà cum Beatis Gregorio, Ambroſio, & Auguſtino, connumerari voluerunt; tum verò majoribus obſequii noſtri ſignificationibus comprobabitur, ſi Nobis, Te intercedente, datum erit, ſacrum tuum Corpus in hac Baſili-

Card Baronius in Notis ad Martyrolog. Roman. ad diem 9. Maji.

Apud vulgatum Anaſtaſium de Vitis Roman. Pontific in Vita Sergii I tom. 4. Roman edit. ann 1735. pag. 136.

In Noſtris Litteris Apoſtolic. de nova Martyrol. Roman. editione, eidem Martyrolog. præfixis num. 60 & pluribus ſeqq.

Cap. Glorioſus, de Reliq. & Venerat. Sanctorum in Sexto.

ca conditum reperire, ac publico Ecclesiæ Romanæ cultu honorandum proponere.

XXXVI. Statuitur Methodus servanda in Congregationibus Capitolinis super Causis Criminalibus Locorum Feudalium Populi Romani.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio.

Providentia aliàs a Pontifice capta super legali regesto Resolutionum Conservatorum Urbis, & super auctoritate Litterarum, quæ ab ipsis mittuntur.

Benche altre volte con Nostro special Rescritto firmato dal Nostro Uditore li 26. Novembre 1744. siasi in qualche parte provveduto alla buona Amministrazione della Giustizia nelle Cause de i Vassalli del Nostro Popolo Romano, ordinando, che tutte le Risoluzioni, che si fossero prese dalli Conservatori, pro tempore della Nostra Città di Roma circa le Materie Criminali appartenenti alli quattro Luoghi di Magliano, Core, Vitorchiano, e Barbarano, si dovessero non solamente scrivere dal Fiscale di Campidoglio negli stessi Processi Originali, che si trasmettono dalli Governatori, o Pretori di essi Luoghi, ma registrare ancora in un Libro a parte ben compatto, e rubricellato, da custodirsi, e conservarsi negli Atti Criminali di essi Conservatori; e che in oltre le Lettere da spedirsi per la esecuzione di dette Risoluzioni, si dovessero bensì comporre, e minutare dal suddetto Fiscale, ma però non dovessero firmarsi, e sottoscriversi, che da i soli Conservatori.

Novæ ordinationes pro recta methodo Congregationum Criminalium.

§. 1. Volendo tuttavia in oggi provedere con maggior pienezza, che la Giurisdizione sopra detti Luoghi, e Vasalli, quale, secondo la disposizione degli Statuti di Roma, appartiene a' soli Conservatori, non venga turbata, o preoccupata da altri, come non rare volte è avvenuto in passato, in pregiudizio di detto Nostro Magistrato, e de' medesimi Vassalli; perciò di Nostro Moto Proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Suprema Potestà, avendo quì per espresso, e di parola in parola inserto l'intero tenore de i suddetti Statuti, e Riformanze di Roma, e di qualunque Costituzione, Rescritto, Breve, o Moto proprio, sì Nostro, che de' Romani Pontefici Nostri Predecessori, e di ogni altra cosa, della quale fosse bisogno per la validità & esecuzione del presente fare qualunque sia, anche speciale, e specialissima menzione.

I. Vogliamo in primo luogo, & ordiniamo, che dalli trè Conservatori, e Priori de' Capi Rioni pro tempore si debba tenere due volte almeno in ciascun Mese dopo la Congregazione Economica, oppure nel primo giorno susseguente non impedito, la Congregazione Criminale per li suddetti Luoghi, e Vassalli del Popolo Romano.

II. Che a questa Congregazione Criminale debbano intervenire il Fiscale pro tempore di Campidoglio, e suo Sostituto Fiscale, il Segretario, & un Professore Criminale, da eleggersi, e rimuoversi ad arbitrio di essi Conservatori.

III. Che in essa Congregazione debbano leggersi dal Segretario li Ricorsi, e Suppliche de' Vassalli, e parimente le Rappresentanze, le Lettere, e le Risposte de' Governatori Locali.

IV. Che similmente debba leggersi da esso Segretario qualunque altra Supplica, Ricorso, o Memoriale presentato nella Nostra Consulta, o nella Nostra Congregazione del Buon Governo, benche sieno rimessi al Fiscale, o per informazione, o con altra qualsisia forma di Rescritto; come pure qualunque Ordine, o Lettera spedita da una, o l'altra di dette Congregazioni.

V. Che da essa Congregazione Criminale debbano prendersi quelle Risoluzioni, e farsi quei Decreti, e Rescritti, che converranno per giustizia, non solo per ultimazione, e final decisione di ciascuna Causa Criminale, ma anche per la retta tessitura, e per la legitima costruzione, & ordinatoria de' Processi.

VI. Che tutte le Risoluzioni, che si prenderanno, e tutti i Decreti, che si faranno, debbano immediatamente registrarsi dal suddetto Segretario in detto Libro particolare già da Noi ordinato con detto Nostro Rescritto delli 26. Novembre 1744., e volta per volta firmarsi, e sottoscriversi in esso Libro dalli Conservatori, e dal Fiscale.

VII. Che tutte le Lettere, che si spediranno alli Governatori, o Magistrati Locali, o in sequela di dette Risoluzioni, e Decreti, o in esecuzione degli Ordini della Consulta, o Buon Governo, anche per semplice informazione, debbano minutarsi, e comporsi dal Fiscale, ma scritte che sieno, debbano firmarsi, e sottoscriversi da i soli Conservatori, e senza la firma, e sottoscrizione di essi, non abbiano forza, e vigore alcuno.

VIII. E se mai seguisse qualche accidente, che ricercasse pronto, e subito provedimento, di modo, che non potesse aspettarsi il giorno della prima prossima Congregazione; che in tal caso, l'ordine, e provvedimento conveniente possa darsi dal più Anziano de' Conservatori, che si troverà in Roma, con Lettera da lui sottoscritta, ma però minutata, come sopra, dal Fiscale, e con il peso sì all'uno, che all'altro, di riferire il tutto nella prima Congregazione, affinchè venendo da questa approvata la Risoluzione presa da detto più Anziano, si faccia immediatamente registrare, e sottoscrivere, come sopra, nel detto Libro particolare; e non essendo approvata, debba correggersi, e mutarsi, secondo la pluralità de' Voti.

IX. Che in questa Congregazione Criminale, così da Noi nuovamente istituita per il buon regolamento degli enunciati quattro Luoghi del Popolo Romano, li soli trè Conservatori pro tempore abbiano, e debbano avere il Voto decisivo; & all'incontro il Priore de' Capi Rioni, il Fiscale, e suo Sostituto Fiscale, & il Professore Criminale, che sarà assunto da detti Conservatori, non abbiano, nè debbano avere, che il solo, e semplice Voto consultivo.

X. E finalmente, che una copia della presente Cedola di Nostro Moto Proprio debba tenersi perpetuamente affissa, non solo nell' Offizio del Notaro Criminale di essi Conservatori in Campidoglio, ma ancora nelle Cancellarie di detti quattro Luoghi, affinchè non possa da veruno allegarsene ignoranza.

§. 2. E perche è giunto a Nostra notizia, che il più volte nominato Fiscale, benchè ordinato, e costituito dallo Statuto di Roma per mero, e semplice Procuratore del Fisco, e della Camera Capitolina, e perciò anche ammesso alla partecipazione delle pene, siasi nondimeno fatto lecito di assumere alcune volte le parti, e figura di Giudice; perciò ordiniamo, e comandiamo, tanto al moderno, quanto agli altri Fiscali, che saranno pro tempore, che non ardiscano per l'avvenire di fare alcun Decreto, ancorche interlocutorio, o proferire alcuna Sentenza, o dare alcuna citazione, eziandio sotto il titolo e nome alternativo de i Conservatori, o del Fiscale, in Causa veruna Civile, Criminale, o mista,

che,

che, secondo la forma del prelodato Statuto, in qualunque modo appartenga al Foro di essi Conservatori; sotto pena della Nostra indignazione, nella quale vogliamo ancora, che cada ipso facto il Notaro, se mai ardisse di ricevere negli Atti suoi, e molto più, se ardisse di leggere avanti il Fiscale somiglianti citazioni; essendo così mente, e volontà Nostra espressa.

§. 3. Volendo, e decretando, che il presente Nostro Moto proprio colla semplice Nostra sottoscrizione vaglia, & abbia il suo pieno effetto, vigore, & esecuzione, benche non si registri in Camera, a tenore della Bolla di Pio Quarto Nostro Predecessore *de Registrandis*, bastandoci, che sia registrato nel solito Libro del Campidoglio dallo Scrittore del Nostro Popolo Romano, nè contro di esso possa mai da alcuno darsi di surrezzione, orrezione, eccesso, o difetto della Nostra volontà, e così, e non altrimente debba giudicarsi, e definirsi da qualsivoglia Giudice, tanto Ordinario, che Delegato, dalla Congregazione da Noi deputata sopra gl'interessi della Nostra Camera Capitolina, e da qualunque altro si sia Giudice di qualsivoglia preeminenza, dal Reverendissimo Nostro Cardinal Camerlengo, e da qualsivoglia altro Tribunale, benche Collegiale, e che fosse necessario da esprimersi, togliendo Noi a loro, & a ciascuno di essi particolarmente, con la Nostra Suprema Potestà, ogni e qualunque facoltà di poter giudicare, & interpetrare il contrario di quanto si dispone nel presente Nostro Moto proprio. Non ostante la regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e qualsisiano altre Costituzioni, & Ordinazioni Apostoliche Nostre, e de Sommi Pontefici Nostri Predecessori, la detta Bolla di Pio IV. *de Registrandis*, e qualsisiano Statuti, Regole, Usi, Stili, e Consuetudini, e qualunque si siano altre cose, che facessero, o in qualunque modo potessero fare in contrario; delle quali cose tutte, benche contenessero derogatorie di derogatorie, e fossero degne di speciale, & individua menzione, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto, a tutte, e singole le suddette cose, per questa volta solamente, e per l'effetto suddetto pienamente, ed amplamente deroghiamo.

Dato dal Nostro Palazzo Apostolico del Quirinale, questo dì 5. Decembre 1750.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Confirmationis Sacramentum Infirmis in Archi-Hospitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe degentibus, conferri possit a Præceptore, seu Commendatario in Episcopali dignitate constituto, vel ipso, aut Priore mandante, ab alio quocumque Catholico Antistite, nullius alterius obtenta licentia.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Exponi Nobis nuper fecit dilectus Filius Magister Octavius Bufalini Præceptor, seu Commendatarius Archi-Hospitalis S. Spiritus in Saxia de Urbe, quod aliàs fel. rec. Nicolaus PP. IV. Prædecessor Noster per quasdam suas sub Plumbo, Sexto Nonas Martii, Anno ejus Tertio expeditas litteras concessit, & indulsit, ut Magister, seu Præceptor, aut Commendatarius, ac Fratres, seu Canonici dicti Archi-Hospitalis pro tempore existentes, utriusque sexus Infantes in illo expositos, & pro tempore exponendos, de Sacro Fonte renatos, per quemcumque, quem maluerint, Catholicum Antistitem gratiam & communionèm hujus Apostolicæ Sanctæ Sedis habentem, confirmari facere valerent, & aliàs prout in dictis Litteris, quarum tenorem præsentibus pro expresso haberi volumus, uberiùs continetur. Indulto Nicolai PP. IV.

§. 1. Cùm autem, sicut eadem expositio subjungebat, interdum accidere soleat, ut inter tot Infirmos, qui ad memoratum Archi-Hospitale, ut ex eorum morbis, aliisve corporis infirmitatibus mederi possint, accedunt, aliquis magno cum vitæ periculo inveniatur, qui in provectâ etiam ætate constitutus, sacrâ Confirmatione minimè inauguratus existat, itaut illam, omni dilatione postpositâ, etiam intempestivè conferre necesse sit, ac propterea dictus Magister Octavius Præceptor, seu Commendatarius, ut hujusmodi necessitati consulere valeat, indultum prædictum favore Infantium expositorum, sicut præmittitur, concessum, etiam ad Infirmos per Nos extendi plurimùm desideret; Nobis propterea humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportunè providere, &, ut infra, indulgere de benignitate Apostolicâ dignaremur. Simile Indultum petitur pro Infirmis.

§. 2. Nos igitur ipsum Octavium Præceptorem, seu Commendatarium specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a Jure, vel ab Homine quavis occasione, vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantùm consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, eidem Octavio moderno, nec non pro tempore existenti Præceptori, seu Commendatario, vel Priori Archi-Hospitalis prædicti, ut ipsi, vel aliquis eorum, Infirmis ad illud pro tempore accedentibus, si sacrâ Confirmatione inaugurati non fuerint, illam, si necessitas id postulaverit, a quocumque, quem maluerint, Catholicò Antistite gratiam & communionem Sedis prædictæ habente, nullâ etiam a quocumque obtentâ licentiâ, Sacram Confirmationem conferri facere; si Præceptorem verò, seu Commendatarium in Episcopali Dignitate constitutum esse contingat, illam per seipsum conferre, liberè, & licitè possint, & valeant, respectivè facultatem, & auctoritatem, Apostolicâ auctoritate tenore præsentium concedimus, & indulgemus. Pontifex annuit, ut de mandato Præceptoris, vel Prioris, nullius alterius obtenta licentia, confirmari possint a quocumque Cathol. Antistite. Vel ab ipso Præceptore in Episcopali dignitate constituto.

§. 3. Decernentes, easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarùm Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Clausulæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XII. Januarii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno XI. Dat. die 12. Januarii 1751.

D. Card. Passioneus.

Damnatio

XXXVIII.

Damnatio & prohibitio Libri, cui Titulus : *Lettres avec ces mots latins : Nè repugnate vestro bono &c. Senec. de constantia Sap. cap. 19. à Londres 1750.*, & Libelli inscripti : *La voix du Sage, & du Peuple. A Amsterdam chez le Sincère MDCCL.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Liber & Libellus intus enunciati in Congreg. S. Offic. examinati damnantur, & legi, ac retineri prohibentur, sub pœna excommunic. Pont. reservatæ.

CUm, sicut accepimus, in lucem prodierint Liber quidam Gallico Idiomate editus, cui titulus : *Lettres avec ces mots latins : Nè repugnate vestro bono &c. Senec. de constantia Sap. cap. 19. à Londres 1750.*, & Libellus inscriptus : *La voix du Sage & du Peuple. A Amsterdam chez le Sincère MDCCL.*, & Venerabiles Fratres Nostri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales in tota Republica Christiana contrà hæreticam pravitatem Generales Inquisitores à Sede Apostolica specialiter deputati, auditâ Libri, Libellique hujusmodi censurâ sibi relatâ, illos, tanquam continentes Doctrinam, ac propositiones respectivè falsas, erroneas, temerarias, scandalosas, Ecclesiasticis juribus injuriosas, de Schismate, ac de Hæresi suspectas, & aliàs à Sede prædicta damnatas, respectivè, prohibendos, & condemnandos esse censuerint; hinc est, quod Nos, creditum Nobis à Domino Pastoralis curæ & vigilantiæ munus, quantum Nobis ex alto conceditur, salubriter exequi cupientes, de memoratorum Cardinalium consilio, ac etiam Motu Proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, supradictos Librum, & Libellum, ubicumque, & quocumque alio idiomate, seu quavis editione, aut versione huc usque impressos, aut in posterum, quod absit, imprimendos, tenore præsentium damnamus, & reprobamus, ac legi, & retineri prohibemus, ipsorumque Libri, ac Libelli impressionem, descriptionem, lectionem, retentionem, & usum, omnibus & singulis Christifidelibus, etiam specifica, & individua mentione, & expressione dignis, sub pœna excommunicationis per contrafacientes ipso facto absque alia declaratione incurrenda, a qua nemo a quoquam, præterquàm a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium obtinere queat, omninò interdicimus. Volentes, & auctoritate Apostolica mandantes, ut quicumque Librum, Libellumque prædictos penès se habuerint, illos, statim atque præsentes Litteræ eis innotuerint, Locorum Ordinariis, vel Hæreticæ pravitatis Inquisitoribus tradere, atque consignare teneantur; hi verò exemplaria sibi sic tradita, illicò flammis aboleri curent. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Ut autem eædem præsentes Literæ ad omnium notitiam faciliùs perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam allegare possit, volumus, & auctoritate præfata decernimus, illas ad Valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe, per aliquem ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui; sic verò publicatas, omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficere, & arctare, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent; ipsarum autem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eamdem prorsùs fidem tam in judicio, quam extra illud ubique locorum haberi, quæ haberetur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Præsentium publicationis effectus, & exemplorum auctoritas.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xxv. Januarii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

Publicata die 27. ejusdem Mensis, & Anni.

De Pertinentia Causarum de damno dato tam in prima quam in ulterioribus Instantiis; & intra quod tempus eædem introducendæ, finiendæ, quibusque legibus dijudicandæ sint: Item de integra præstatione pœnarum Communitatibus Ditionis Ecclesiasticæ debitarum; ac Judicum, Officialium, & Execûtorum emolumentis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

INveterata Reipublicæ incommoda, quantum Nobis ex alto conceditur, idoneis rationibus emendare, ac submovere cupientes, quoties multiplices in uno aliquo rerum genere querelas populorum audimus, aut publicas, privatasque controversias eâdem sæpe de causa agitari intelligimus, ad ipsa rerum primordia penitùs introspicienda, cognoscendasque Leges, quibus earum administratio continetur, opportunam diligentiam adhibere non recusamus; ut, omnibus maturè perpensis, totum illud Juris caput rectè ordinatum & constitutum, nostris æquè, ac futuris temporibus exhibeamus.

Hanc sanè providentiam nuper a Nobis expetere visa sunt innumera litium & vexationum incommoda, quibus tam publica Communitatum Ditionis Nostræ Æraria, eorumque Curatores, & Administratores, quàm ipsas privatas Subditorum personas, propter Judicia de damno dato, frequenter subjacere comperimus: dum vel hujusmodi Causarum pertinentia disceptatur inter eos Judices, quibus aut pœnarum exactio, aut localis jurisdictio, aut personarum, prædiorum, vel pecudum legitima quædam defensio, ac privativa potestas est attributa; indeque levissimi sæpè momenti quæstio magnum excitat, fovetque jurgiorum & controversiarum incendium; vel etiam, personalibus, atque realibus pœnis, simulque pecuniariis mulctis, aliisque pensitationibus, ultra modum auctis & cumulatis, nulloque termino hujusmodi actionibus atque Judiciis imposito, privatorum gravamina, sine publicæ utilitatis augmento, in immensum crescere dignoscuntur. His omnibus de medio tollendis, ac respectivè intra æquitatis & justitiæ limites coercendis, animum libenter adjicimus; auditisque Virorum juris peritiâ, & rerum usu præstantium sententiis, plura in rem opportuna remedia comparavimus, quæ latè exposita sunt in quadam Schedula Nostri Motus Proprii, superioribus diebus Chirographo Nostro subscripta, cujus tenorem hìc per extensum subjicimus: videlicet.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

§. 1. Altre volte Sisto Papa V. Nostro Predecessore, considerando, che le Comunità dello Stato Ecclesiastico, e loro Ufficiali, per diversi umani risguardi trascuravano di esigere le Pene de' Danni dati, benchè providamente imposte dagli Statuti, e Leggi municipali, oppure stabilite per lunga, e lodevole consuetudine; dismembrò da esse Comunità le pene suddette, & ogni Diritto di esigerle, e avendole applicate alla Camera Apostolica, eresse di nuovo un Uffizio di Commissario Generale dei danni dati, concedendo al medesimo non solo il Diritto, e la facoltà di esigere le dette Pene secondo la forma delli Statuti, e consuetudini di ciaschedun Luogo, contro qualunque persona di qualsivoglia stato, grado, o condizione, tanto Secolare, quanto Ecclesiastica; eccettuati solamente i Cardinali della Santa Romana Chiesa, gli Affidati nella Dogana del Patrimonio, ed altri pochi privilegiati secondo la forma de' loro respettivi Privilegj; ma ancora la Cognizione, e Giurisdizione di tutte le Cause attinenti ad essi Danni, come apparisce più largamente dalla di lui Costituzione publicata li 9. Aprile 1588., che incomincia: *Romani Pontificis*, e dalle Dichiarazioni, & Ordini in essa inseriti.

§. 2. Lo sperimento, che si fece negli anni susseguenti di questo nuovo provedimento, dimostrò, che il medesimo riusciva alli Popoli per diversi motivi di notabile aggravio; perlochè Clemente VIII. altro Nostro Predecessore sotto il giorno 10. Maggio 1592. soppresse del tutto il riferito Uffizio di Commissario Generale, e per titolo veramente oneroso, cioè per l'annua risposta di scudi ventiseimila moneta, e di scudi quattrocent'ottanta d'oro, appropriò nuovamente alle Comunità dello Stato tutte le pene dei danni dati, insieme con gli Emolumenti degli Archivj, surrogando esse Comunità in luogo della Camera Apostolica, con tutt'i Privilegj conceduti da Sisto al suddetto Commissario Generale, come risulta da detta sua Costituzione, che incomincia: *Ad Summi Apostolatus.*

§. 3. Ma perchè in essa Costituzione di Clemente nulla si espresse circa la Cognizione, e Giurisdizione delle Cause attinenti a' detti Danni; quindi è, che in progresso di tempo, & ancor oggi, sono insorte, & insorgono tutto di questioni innumerabili, e specialmente, se la Causa appartenga al Foro Ecclesiastico, oppure al Foro Secolare; e nello stesso Foro Secolare, se appartenga al Governatore, e Giusdicente, oppure al Magistrato del Luogo, con gran ritardo della Giustizia, pregiudizio delle Comunità, e disturbo de' Popoli. Lo che avendo Noi più volte considerato, e particolarmente in occasione di una Causa della Città di Alatri, che fu proposta nella Segnatura di Grazia da Noi tenuta li 12. Maggio del caduto anno 1750. Ci siamo similmente determinati di dare anche per queste Cause un certo, fisso, e stabile regolamento; conciosiacche sebben esse per lo più sono di lievissimo momento, nondimeno per essere oltre modo frequenti, turbano grandemente la quiete, e tranquillità pubblica, onde hanno giustamente meritato in ogni tempo, & in ogni luogo, la cura, e provvidenza de' più saggi Legislatori.

§. 4. Per tanto di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Apostolica Autorità, inerendo alle riferite Costituzioni dei detti Nostri Predecessori, & alle risoluzioni altre volte prese nei Casi occorrenti dalla Nostra Congregazione dell'Immunità, e dall'altra de' Sgravj, e Buon Governo, in quelle parti però, che non sono contrarie, o difformi dal presente Nostro Moto proprio, confermiamo primieramente in favore delle Comunità del Nostro Stato l'appropriazione, & applicazione di tutte, e singole Pene tanto imposte, che da imporsi, per causa di danni dati, dichiarando a quelle sottoposte tutte, e singole persone di qualsivoglia stato, grado, o condizione, tanto Secolari, come Ecclesiastiche, eccettuati solamente i Reverendissimi Cardinali, gli Affidati nelle Dogane del Patrimonio, e gli altri pochi eccettuati nella detta Costituzione di Sisto V., secondo la forma dei loro respettivi Privilegj, dichiarati, e riformati più volte nelle riforme di Urbano VIII., Innocenzo XI., e Innocenzo XII. parimente Nostri Predecessori, ai quali non intendiamo in verun modo di derogare.

I. Confirmat favore Communitatum applicationem pœnarum a Clem. VIII. factam.

§. 5. Affinchè poi si sappia quando la Causa appartenga al Foro Ecclesiastico, e quando al Foro Secolare, vogliamo, & ordiniamo, che quante volte verrà accusata, querelata, o denunziata di danno dato alcuna persona Ecclesiastica, oppur anche un Laico, quale sia vero Famigliare, o Ministro del Vescovo Diocesano, e non semplice Patentato, oppur sia Colono parziario, che viva per la maggior parte dell'anno dei beni e rendite della Mensa Vescovile, o che per altro titolo, e ragione sia, e debba essere esente, secondo la disposizione de' Sacri Canoni, e delle Costituzioni Apostoliche, dalla Giurisdizione del Foro Laicale; la cognizione di tal Causa, tanto in prima, che in ogni altra istanza, privativamente spetti al Foro Ecclesiastico; ancorche gli Animali, colli quali è stato dato danno, sieno di Persona Laica, ed i beni danneggiati parimente appartengano a' Laici.

II. Decernit, quando cognitio causæ spectet ad Forum Ecclesiasticum.

§. 6. All'incontro essendo accusata, querelata, o denunziata di aver dato danno alcuna persona Laica, o anche un Chierico di Ordini Minori, quale, secondo il Concilio di Trento, non goda il privilegio del Foro Ecclesiastico. Se il Danno sarà stato dato sulli beni dei Laici, e cogli Animali parimente dei Laici, la cognizione della Causa dovrà appartenere privativamente tanto in prima, che in ogni altra istanza al Foro, e Giudice Laicale, ancorchè la Persona, come sopra querelata, o denunziata, sia Ministro, oppur Colono di alcuna Chiesa, Luogo Pio, o Persona Ecclesiastica, purchè non sia Colono del Vescovo, e sua Mensa, come si è detto di sopra.

III. Et quando ad Forum Laicale.

§. 7. Ma se la Persona Laica colli proprj Animali, o di altri Laici, avrà dato danno nei beni di alcuna Chiesa, Luogo Pio, o Persona Ecclesiastica, la Causa sarà di Misto Foro, e dovrà in essa procedere quel Giudice o Ecclesiastico, o Laico, che avrà prevenuto. Volendo, e dichiarando, che per tal effetto si attenda primieramente, com'è di ragione, la cattura della Persona; in secondo luogo quella degli Animali, o del Pegno; in terzo luogo la querela, ed accusa del Danneggiato; ed in ultimo la denunzia del pubblico Uffiziale.

IV. Quando verò causa sit mixti Fori, ac locus sit præventioni.

§. 8. Qualora poi il danno sarà stato dato da Persona Laica, e nei beni de' Laici, mà però cogli Animali di qualche Chiesa, Luogo Pio, o Persona Ecclesiastica; in tal caso, conciliando con opportuna distinzione le tante opinioni dei Dottori, e forse anche de' Tribunali, se sarà querelato, arrestato, o pignorato il solo Custode, e Pastore Laico, vogliamo, che la Causa appartenga privativamente al

V. De casu damni dati a Laico in Bonis Laicalibus cum animalibus Ecclesiasticorum.

Foro Laicale; se saranno arrestati, ricondotti, o pignorati li soli Animali, vogliamo, che la Causa privativamente spetti al Foro Ecclesiastico; ma se saranno unitamente arrestati, e pignorati il Custode Laico, insieme cogli Animali, o parte di essi, vogliamo, che sia in arbitrio, & elezione di colui, che sarà stato danneggiato, lo esperimentare le sue ragioni o nel Foro Ecclesiastico, o nel Foro Secolare; con che però comparendo avanti il Giudice Laico, debbano da questo immediatamente dimettersi, e rilasciarsi gli Animali degli Ecclesiastici, senza pagamento alcuno nè per il Decreto, nè per il Mandato di rilasso, cosicchè resti solamente la Causa contro il Pastore Laico nel Foro Laicale; & all'incontro comparendo il Danneggiato avanti il Giudice Ecclesiastico, debbano a disposizione di questo ritenersi bensì gli Animali, ovunque siano stati ricondotti da principio; ma però rilasciarsi immediatamente, e senza pagamento alcuno il Pastore Laico, e che la Causa resti nel Foro Ecclesiastico sopra i soli Animali. Volendo, & ordinando, che la prima comparsa del Danneggiato avanti l'uno, o l'altro Giudice, debba servire, e si abbia per sufficiente, e legittima dichiarazione della sua volontà, senza che possa più variare da un Foro all' altro.

VI. Quænam Bona reputentur Ecclesiasticorum, & quæ non.

§. 9. E perchè in avvenire non si abbia più a dubitare quando i beni danneggiati, o gli Animali, che hanno dato danno, sieno, o non sieno di Chiese, Luoghi Pii, o Persone Ecclesiastiche, per lo effetto, del quale si parla; vogliamo perciò, e dichiariamo, che per beni Ecclesiastici debbano intendersi solamente quelli, che si possiedono dalle Chiese, Luoghi Pii, o Persone Ecclesiastiche, non solo quanto al diretto, ma ancora quanto all'utile dominio, e che in oltre si coltivano a spese loro, oppure dai loro Coloni parziarj; e non già quelli, che ad essi spettano per solo titolo di proprietà, e dominio diretto, o che eziandio appartenendo loro quanto all'utile dominio, si ritengono, o si coltivano dai Laici a proprie spese, per contratto di Locazione, o a lungo, o a breve tempo, con pagarne alla Chiesa, Luogo Pio, e Persona Ecclesiastica o l'affitto in denaro, o anche in specie qualunque altra risposta, in fissa, & invariabile quantità; giacchè i Danni ancorchè studiosi, e manuali, non cadono, nè possono cadere se non sopra coloro, ai quali spettano i frutti naturali, o industriali della Terra, e non mai sù i frutti civili, o sopra le risposte certe, & invariabili, e molto meno sopra la proprietà o dominio diretto.

VII. Quænam Animalia Ecclesiasticorum esse censeantur, quæ autem Laicorum.

§. 10. Similmente, e per la stessa ragione ordiniamo, e dichiariamo, che per Animali di Chiese, Luoghi Pii, o Persone Ecclesiastiche si debbano intendere, e reputare solamente quelli, che ad essi appartengono per titolo di Dominio, e di possesso, e che da essi sono stati dati in mano dei Pastori Laici per semplice cura, governo, e custodia; ma non già quelli, che sebben loro appartengono, come sopra, sono però stati da essi trasferiti in mano di Persone Laiche o per contratto di Società, o per altro contratto, in virtù del quale il pericolo di essi Animali, o per tutti, o per una porzione di essi, sarà passato in Persone Laiche, o che saranno stati dati parimenti a' Laici in affitto pecuniario unitamente con gli beni, o anche senza di essi. Imperciocchè, siccome in questi casi vogliamo, che al risarcimento del danno, e al pagamento della pena resti soggetto il solo Laico nella sua persona, porzione, e beni, e che ne sia del tutto esente la Chiesa, Luogo Pio, o Persona Ecclesiastica; così resta ben chiaro, che la Causa deve privativamente spettare al Foro Laicale.

Quando causa spectet ad Gubernatorem localem, vel Magistratum.

§. 11. Risolute così le Controversie di pertinenza, che sogliono insorgere tra il Foro Ecclesiastico, ed il Foro Laicale, e sulle quali sono uscite in altri tempi dalle dette due Congregazioni risoluzioni fra di loro diverse, e difformi, resta a decidersi l'altra subalterna, se, appartenendo la Causa al Foro Laicale, debba questa in prima istanza conoscersi dal Governatore, e Giusdicente, oppure dal Magistrato del Luogo. Ove dunque al Magistrato Locale nè in virtù di Statuto, nè in virtù di lunga, ed inveterata consuetudine trovasi attribuito il diritto, e la potestà di conoscere le Cause de' danni dati appartenenti al Foro Secolare, dovranno queste spettare in prima istanza al Governatore, e Giusdicente del Luogo; ma dove trovasi stabilito per Legge municipale, o per lunga consuetudine, quale però sia pacifica, e non minore di anni quaranta, che il Magistrato Locale possa, e debba conoscere le Cause de' danni dati, ordiniamo, e comandiamo, che tali Statuti, e consuetudini debbano intendersi, e si osservino solamente rispetto a quei danni, che si chiamano semplici, cioè dati dagli Animali per loro naturale ferocia, senza ingiuria, e senza colpa nè vera, nè presunta di alcun'uomo. Ma non mai rispetto a quei danni, che si chiamano studiosi, cioè dati dagli Animali, non tanto per loro naturale ferocia, quanto per colpa, e negligenza degli uomini; e molto meno rispetto ai danni manuali, quali propriamente parlando, trascendono il semplice nome di danno, e passano in quello di Furto, o di altro delitto, benchè attesa la parvità della materia, e dell'offesa, non sia per lo più, che un delitto leggiero. Volendo Noi, che questi danni studiosi, e molto più se non sono manuali, appartengano sempre al solo Governatore, e Giusdicente, a cui appartengono le altre Cause Criminali, e non mai al Magistrato Locale; se pur questo per ispecial Privilegio Apostolico, o in virtù di Statuto confermato dalla Santa Sede in forma specifica, e nel quale si esprimano chiaramente anche i danni studiosi, o manuali, non godesse di tal giurisdizione.

Nullus Ecclesiasticus, aut Secularis procedat [...] fis de d[...] dato, n[...] tra [...] octo di[...] nuncia[...] fuerit d[...] num.

§. 12. Chiunque però debba essere o Ecclesiastico, o Secolare il Giudice, a cui apparterrà, come sopra, di conoscere alcuna Causa di danno dato, dovrà sempre osservare le Regole seguenti. Primieramente dovrà costare al medesimo, che la Parte danneggiata, o per se stessa, o per mezzo de'suoi Ministri, Custodi, o Serventi, dentro il termine *di otto giorni* continui dal giorno, che averà patito alcun danno, ne abbia esposto querela alla presenza di due Testimonj negli atti Criminali; oppure che dentro il tempo, e negli atti medesimi, e similmente alla presenza di due Testimonj, ne sia stata fatta denunzia dal pubblico Uffiziale de' danni dati; altrimenti non sia lecito a verun Giudice, o Magistrato, di molestare, ed inquietare alcuno, ma il danno si abbia per non fatto, oppure s'intenda *ipso jure* rimesso, e condonato, & ogni azione tanto rispetto alla persona danneggiata, quanto rispetto alla Comunità, e suo Affittuario, estinta, & abolita.

Quando qua Le[...] ceat pr[...] dere ac[...] tum A[...] malium num inf[...] tium, a[...] gnus ca[...] à Custo[...]

§. 13. Di più a ciascheduno, a cui verrà inferito alcun danno, sarà lecito di arrestare o tutti, o parte degli Animali, che troverà a far danno nel suo, ancorchè sieno di Ecclesiastici; o anche di prender qualche pegno sul Pastore, e custode; purchè l'arresto si faccia, & il pegno si prenda, prima che il Pastore, e

gli

gli Animali sieno usciti dal fondo, ove hanno fatto il danno; e purchè in oltre gli Animali, o pure il pegno sieno da lui senza indugio condotti, e rilasciati in potere del Giudice insieme con la querela del danno. Ma se il Custode, o il Padrone degli Animali, o altro qualsivoglia, darà sicurtà idonea di stare a ragione, e di pagare quanto sarà giudicato tanto per il danno, come per la pena, dovrà dal Giudice, sia Ecclesiastico, o sia Secolare, ordinarsi immediatamente il rilascio degli Animali, o la restituzione del pegno, e molto più il rilascio del Pastore, in qualunque tempo questo fosse stato personalmente carcerato.

§. 14. Inoltre tanto il Giudice Ecclesiastico, quanto il Giudice Laico, dentro il termine *di quaranta giorni* continui dal giorno, che sarà stata esposta, come sopra, nella Cancelleria Criminale la querela, o denunzia di danno dato, dovrà aver finita, e decisa la lite, o con Decreto definitivo assolutorio, o colla spedizione del Mandato tanto per il danno, quanto per la pena: e non avendola finita e decisa dentro detto termine, vogliamo, che non possa più ingerirsi nella medesima, e che la Causa nello stato, e termini, ne' quali si troverà, s'intenda *ipso jure* devoluta al Giudice Superiore, e competente, in grado di appellazione, o di ricorso, a titolo e capo di giustizia denegata. Essendo Mente, e Volontà Nostra espressa, che queste Cause per lo più leggierissime, sieno spedite con tutta celerità; e nello stesso tempo, che si tolga l'abuso pur troppo frequente di molestare la gente con riassumere le querele già antiquate per anni, & anni indietro. Per lo che vogliamo ancora & ordiniamo, che tutte le querele, o denunzie di danni dati, che si troveranno esposte, e pendenti nel giorno della pubblicazione di questa nostra Cedola di Moto Proprio, si abbiano per cassate, & estinte, eccettuate solamente quelle, che saranno state date, & esposte dentro lo spazio di tre mesi avanti detta pubblicazione, nelle quali vogliamo, che si possa seguitare a procedere anche per altri quaranta giorni, e non più, come si è detto di sopra.

§. 15. Quanto alla maniera di provare il danno sì in genere, che in specie, sua stima, e liquidazione, come pure rispetto alle pene, vogliamo, che si osservino anche dai Giudici Ecclesiastici, e nel Foro Ecclesiastico, gli Statuti, e le Consuetudini di ciascun Luogo. E giacchè in parecchie Diocesi dello Stato Ecclesiastico, i Vescovi, & altri Ordinarj, hanno trascurato di autorizare con loro Editto i suddetti Statuti, e Consuetudini locali, come dovevano fare in esecuzione della Lettera Circolare spedita per ordine del Ven. Innocenzo XI. Nostro Predecessore li 6. Luglio 1680. Perciò volendo Noi onninamente provvedere, che le Communità di detto Nostro Stato, alle quali, come si è detto, sono applicate le pene del danno dato per titolo veramente oneroso, non restino in questo loro provento pregiudicate, e defraudate, e che gli Ecclesiastici espressamente compresi nella Costituzione di Sisto V. non possano impunemente danneggiare i Beni altrui; ordiniamo, e dichiariamo colla Nostra autorità Apostolica, che debbano osservarsi i suddetti Statuti, e Consuetudini locali tanto rispetto alle prove, quanto alle pene, come se in essi fossero espressamente nominati gli Ecclesiastici, e come se fossero fatti, o autorizzati in questa parte con autorità Ecclesiastica.

§. 16. Per la medesima ragione, chiunque parimente sia il Giudice o Ecclesiastico, o Secolare, o di prima, o di ulteriore istanza, non dovrà mai appropriare a se stesso, o alli Ministri, ed Esecutori della sua Curia, le pene de' danni dati; ma dovrà farle pagare intieramente, e senza alcuna diminuzione, ancorche sieno state accresciute per Editti particolari, nelle mani del Depositario della Comunità, oppure dell'Affittuario di esse pene; e solamente potrà esigere per se, suoi Ministri, & Esecutori, gli emolumenti del decreto, e dell'esecuzione, secondo però la Tassa Statutaria, che si osserva nelle Cause Civili, e non già secondo la Tassa, che si osserva nelle Cause Criminali; e purche in oltre sia stato prima rifatto il danno alla Parte danneggiata, e pagata effettivamente la pena nelle mani del Depositario o Affittuario suddetto. Qual pena o Statutaria, o anche accresciuta in virtù di Editti particolari, vogliamo, che da niuno di qualunque autorità, ancorche Cardinali Legati, Vice-Legati, o Presidi di Provincia, Vescovi, e Arcivescovi, e molto meno dai Governatori, o Magistrati Locali possa condonarsi, comporsi, o diminuirsi nè in tutto, nè in parte, neppur col consenso della Comunità. E facendosi altrimenti da alcun Giudice, o Ecclesiastico, o secolare, vogliamo, che oltre la restituzione, e perdita degli emolumenti percetti, incorra *ipso facto*, & anche per la prima contravenzione *nella pena di scudi cinquanta* in favore della Comunità, o suo Affittuario: dando facoltà al Magistrato del Luogo di ritenere, quanto al Governatore, in benefizio della Comunità, o suo Affittuario, la suddetta pena di scudi cinquanta sopra la mestrua provvisione di esso Governatore; e se sarà Giudice Ecclesiastico, d'implorare per tal effetto la mano forte, quando ne faccia bisogno, della Nostra Congregazione del Buon Governo.

nitati Loci solvantur.

Quæ Judex pro se, suisque Ministris exigere possit.

Pœnæ condonari, vel imminui nequeant.

§. 17. Per ultimo non intendiamo colla presente di alterare, o mutare in alcuna Causa di danno dato il corso ordinario delle appellazioni, riclamazioni, o ricorsi a i Giudici superiori, e competenti, anzi vogliamo, che quello si osservi ancora in questa, come in ogni altra Causa Criminale, e come fu preservato in detta Costituzione di Sisto V., eccettuate le sole sportule, & emolumenti della Curia, rispetto alli quali si dovranno sempre reputare come Cause Civili, anche in grado di ricorso, e di ulteriore istanza.

Appellationes & Recursus ad eos deferantur, ad quos aliæ criminales causæ in ulterioribus instantiis pertinent.

Quoad sportulas, & emolumenta Curiæ hujusmodi Causæ pro civilibus habeantur.

§. 18. Ma perche in questa parte sono insorte per lo passato, e forse pendono tuttavia alcune controversie di competenza tra la Nostra Congregazione della Consulta, e l'altra de' Sgravj, e Buon Governo; volendo perciò togliere affatto di mezzo ancor queste, decretiamo, e stabiliamo, che non sia lecito in avvenire alla detta Congregazione della Consulta, nè al suo Segretario, neppur di consenso delle Parti, ingerirsi, o intromettersi nè in prima, nè in altra ulteriore istanza, nelle Cause di danni dati, ancorche studiosi, o manuali, se non quando solamente il danno sia talmente qualificato, che passi in nome di altro delitto, e di delitto tale, per il quale nei Bandi generali sia stata imposta la pena della Galera, o della Morte naturale.

Congregatio super Consult. Stat. Eccles. non se ingerat in causis simplicis damni dati.

§. 19. E quanto all'altra Congregazione de' Sgravj, e Buon Governo, e suo Segretario, vogliamo bensì, che le sia lecito nei casi occorrenti di dare quei provvedimenti, che stimerà più opportuni o per gli Affitti del provento del danno dato, o pel riparto della Quota, che deve per esso pagarsi in Camera, quando non vi sia chi voglia prenderlo in Affitto; ed in oltre, che nel caso poc'anzi espresso, che il Giudice del Luogo o Ecclesiastico, o

Congregatio super Bono Regimine non se ingerat in causis particularibus, nec nisi pro interesse Communitatum, & pro præsentium executione.

Secolare, contro il Nostro divieto, ardisca di appropriarsi le pene, che spettano unicamente alla Comunità, o di farne grazia, o condonarle in tutto, o in parte, o di esigere per se, o suoi Ministri, & Esecutori, gli emolumenti del decreto, o della esecuzione, prima che sia stato risarcito il danno alla Parte danneggiata, & in oltre effettivamente pagata la pena nelle mani del Depositario della Comunità, o dell'Affittuario di tal Provento, possa detta Congregazione *manu Regia, & more Camerali* costringere il Giudice, che avrà contravenuto, alla restituzione di tutto il percetto, ed al pagamento della detta pena di scudi cinquanta per volta in benefizio della Comunità; ma non mai, che possa assumere, neppur di consenso delle Parti, nè in prima, nè in altra ulteriore istanza, la cognizione di alcuna Causa particolare di danno dato, ancorche questa si agitasse in nome della Comunità o suo Affittuario, e molto meno interloquire sopra la pertinenza più tosto ad uno, che ad un'altro Giudice. Dichiarando Noi nullo, & irrito tutto ciò, che si facesse o dall'una, o dall'altra Congregazione contro la forma della presente Nostra Disposizione, per essere così Mente, e Volontà Nostra espressa.

Clausulæ.

§. 20. Volendo, e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benche non esibita, nè registrata in Camera, e ne i suoi libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezzione, orrezione, nè di alcun'altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta ad viam juris, o concedersi contro di essa l'aperizione Oris, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti debba sempre, ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benche Collegiale, Congregazioni anche de' Reverendissimi Cardinali, Legati a Latere, Vice-Legati, Camerlengo di S. Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, & interpretare in contrario; Dichiarando Noi sin d'adesso preventivamente nullo, irrito, & invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità scientemente, o ignorantemente fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma, e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio, quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione e vigore colla semplice nostra sottoscrizione; benchè non vi siano state chiamate, sentite, o citate qualisisieno Persone, ancorche privilegiate, e privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero avere interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione.

Derogatio contrariis.

§. 21. Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore *de Registrandis*, la regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, e singoli Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de'Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario, alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Data dal Nostro Palazzo di Monte Cavallo, questo di 10. Gennaro 1751.

BENEDICTUS PAPA XIV.

His itaque per Nos in præinserta Nostri Motus proprii Schedula latè expositis, ac respectivè ordinatis & constitutis, tam Ecclesiasticæ Immunitati, quàm singulorum Judicum Jurisdictioni, ac privatorum simul indemnitati satis consultum esse, & fore confidimus. Ideoque præmissa omnia & singula, ut in eorum, ad quos pertinet, notitiam deducantur, ac plenè & exactissimè perpetuò observentur, solemni forma promulgare volentes, eamdem Schedulam præsentibus Nostris Apostolicis Litteris de verbo ad verbum insertam, omniaque & singula in eadem contenta & expressa, ac per ipsam, ut præfertur, sancita, volita, & ordinata, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, earumdem præsentium tenore, iterum atque iterum confirmamus, & approbamus, illisque perpetuæ & inviolabilis firmitatis robur adjicimus, & quatenus opus esset, ea omnia & singula, juxta ipsius præinsertæ Schedulæ tenorem & seriem, de novo & ex integro eâdem auctoritate statuimus, volumus, & ordinamus per præsentes, eisdemque vim Legis omninò in singulis respectivè casibus observandæ tribuimus.

Mandamus propterea Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium tam super Status Ecclesiastici gravaminibus levandis & Bono Regimine, quàm super Consultationibus negotiorum ejusdem Status, nec non super Ecclesiastica Immunitate tuenda, institutis Congregationibus; ac etiam Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis per Ecclesias, & Civitates temporalis Ditionis Nostræ constitutis; Dilectis quoque Filiis eorum Vicariis in spiritualibus Generalibus; aliisque omnibus, & singulis Jusdicentibus, ut ipsi & eorum singuli intra attributæ sibi Jurisdictionis limites respectivè consistentes, alienamque nullatenus turbantes, omnia in præinserta Schedula expressa & contenta, ac in ea, ut præfertur, sancita, volita & ordinata, adamussim observent, & quatenus ad eos pertinet, respectivè faciant ab aliis exactissimè observari.

Decernentes præinsertam Schedulam, præsentesque Litteras, etiam ex eo, quod omnes & singuli supradicti, & alii quicumque in præmissis jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes, cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel dignitatis, seu aliàs specificâ & individuâ mentione, & expressione digni existant, eisdem præmissis non consenserint, nec ad ea vocati, seu auditi fuerint, aut ex alia quantumvis juridica & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, impugnari, in controversiam revocari, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari posse, sed semper, & perpetuò validas, firmas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & plenam executionem in singulis casibus obtinere debere.

Sicque & non aliter per quoscumque Judices ordinarios & delegatos, quavis auctoritate & potestate, ac praeminentia fungentes & functuros, præfatasque Congregationes, aliosque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere

Lega-

Legatos, Vice-Legatos, & Provinciarum Ditionis Nostræ præfatæ Præsides, sublatâ eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus omnibus iis, quæ in præinserta Schedula non obstare voluimus, nec non quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac quorumvis Locorum, & Tribunalium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, usibus, stylis, aliisque consuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis, aut exemptionibus, etiam cum Judicum Conservatorum deputatione, quibuslibet Personis, aut Locis etiam piis, communiter, seu divisim, in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, ac pluries approbatis, & innovatis; quibus omnibus, modo, forma, & tenore præmissis, ad effectum præsentium, illis aliàs in suo robore permansuris, amplissimè & plenissimè, ac specialiter, & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem, atque decernimus, quod earundem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis eadem prorsus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ iisdem præsentibus adhiberetur, si originaliter exhibitæ forent, vel ostensæ.

Sanctio.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, statuti, ordinationis, mandati decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 25. Januarii 1751. Anno XI.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCL., octavo Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA De Curia.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 3. Februarii 1751.

XL.

Jejunium Vigiliæ S. Mathiæ Apostoli Anno 1751. occurrentis ultimâ die carnisprivii, transferri posse permittitur in Sabbatum Sexagesimæ.

Epistola Encyclica ad Archiepiscopos, & Episcopos per Ditionem Pontificiam constitutos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

PRODIIT jamdudum sub Dat. Kalendis Januarii Anni 1748. Epistola Nostra Encyclica ad omnes Archiepiscopos, & Episcopos Pontificiæ temporalis Ditionis Nostræ conscripta, ut tribus gravissimis absurdis, quæ Bacchanaliorum tempore communiter accidere dignoscebantur, opportuno remedio occurremus. Horum primum erat, quod postrema nocte eorumdem Bacchanaliorum, choreæ, vigiliæ, ludi eo usque protrahebantur, ut initium sequentis diei, qui sanctæ Quadragesimæ primus est, in illis absumeretur; adeò ut non paucos ab hujusmodi ludis, vigiliis, saltationibus discedentes cernere esset, de tracta quidem ab ore larva, sed tamen iisdem vestibus, quibus personati discurrerant, indutos, recta ad Ecclesias proficisci, ibique Divinis Mysteriis interesse, & sacros Cineres de more accipere; inde verò domum se referentes, totum plerumque mane primi Quadragesimæ diei dormiendo transigere. Alterum erat, quod in aliquibus temporalis Pontificiæ Ditionis locis sextis etiam feriis, atque iis quoque diebus, qui de præcepto Festi sunt, larvâ uti, & personatos homines vagari permitteretur. Tertium, quod in aliquot similiter prædictæ Ditionis Nostræ locis, diebus Festis, tam de mane, quàm pomeridianis horis, quibus Vespertina in Ecclesiis Officia celebrantur, & Christiana Catechesis habetur, Circulatoribus, aliisque id genus scurris copia fieret, ut in

Il Digiuno della Vigilia di S. Mattia Apostolo, che in quest'Anno 1751. cade nell'ultimo giorno del Carnevale, si permette potersi trasferire nel Sabbato della Sessagesima.

Lettera Circolare agli Arcivescovi e Vescovi dello Stato temporale Pontificio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Si confermano gli ordini tre anni prima emanati contro gli abusi soliti a commettersi in tempo del Carnevale.

SOTTO il giorno primo di Gennajo *del* 1748. spedimmo una Lettera Circolare a tutti gli Arcivescovi, e Vescovi del nostro Stato temporale Pontificio, per porre il dovuto riparo a tre gravissimi inconvenienti, che pur troppo succedevano nel tempo del Carnevale. Il primo era quello, che nell'ultima notte di Carnevale tanto s'inoltravano le veglie, i balli, ed i giuochi, che s'intaccava il principio del primo giorno di Quaresima; in tal maniera che succedeva alle volte il vedere, che dal ballo, dal giuoco, e dalla veglia, partendo le persone, andavano a dirittura, benche senza maschera al volto, con gli abiti però, co'quali si erano mascherati, alla Chiesa per sentir la Messa, e prendere le Ceneri, portandosi dipoi a casa, e dormendo nel proprio letto per lo meno tutta la mattina del primo dì di Quaresima. Il secondo inconveniente era, che in alcuni luoghi dello Stato temporale Pontificio permettevasi l'uso della maschera anche ne' giorni di Venerdì, e negli altri Festivi di precetto. Il terzo inconveniente era, che in alcuni luoghi dello stesso Stato, ed anche ne' dopo pranzi nel tempo de'Vespri e della Dottrina Cristiana, permettevasi ai Saltimbanchi il fare il loro mestiere nelle piazze e pubbliche contrade. Dammo i dovuti ripari ai predetti scandali nell'accennata Lettera, che è *la* 45. *nel tomo* 2. *del nostro Bollario*; e quanto in essa fu ordinato, viene

in publicis plateis, & compitis ludicrum Populo spectaculum exhiberent. Pravis hisce consuetudinibus, & corruptelis cum in supradicta Epistola, quæ *in hujus Bullarii tomo 18. impressa est nu. XLVII.*, opportuna a Nobis remedia adhibita, & præscripta sint; non modò quidquid in eadem statuitur, ac decernitur, plenè in præsentia confirmamus, sed Dilectis Filiis Nostris S. R. E. Cardinalibus Legatis, nec non Gubernatoribus in Ecclesiastico Dominio existentibus, ac singulis, quoad propriam Diœcesim, Episcopis, ut exactè eadem observari curent, enixè studioseque mandamus.

Causa præsentis Epistolæ conscribendæ.

§. 1. At præter hanc, alia accedit causa, cur alteras hasce Encyclicas Litteras Fraternitatibus Vestris conscribendas putaverimus; eaque ad vertentem annum 1751. refertur, quo nempe in postremam Bacchanaliorum diem incidit Vigilia cum jejunio S. Mathiæ Apostoli. Qua de re, ut singulis Ditionis Nostræ Præsulibus, quid actum fuerit, innotescat, quæ hic sequuntur, duximus exponenda.

Plures Episcopi ad Pontificem recurrunt, proponentes hoc anno translationem Jejunii Vigiliæ S. Mathiæ.

§. 2. Præsens hic annus 1751. nondum inierat, quum ex variis partibus tam ab Italia remotis, quàm etiam deinde ex locis, quæ intra Italiam sunt, redditæ Nobis fuerunt Litteræ variorum Episcoporum, ac Prælatorum, qui advertentes, hoc anno Vigiliam cum jejunio Sancti Mathiæ in postremum Bacchanaliorum diem incidere, Nobisque demonstrantes, nullo pacto evitari posse, quin hujusmodi jejunii scandalosæ violationes, & publicæ, & fortasse etiam communes futuræ essent, cum satis superque notum sit, nullum Bacchanali licentiæ, novissimo præsertim die, ac sequenti nocte, frænum esse; hanc agendi rationem proponebant, ut hoc anno translatio fieret Vigiliæ Sancti Mathiæ, eaque in diem Sabbati præcedentem, qui hebdomadæ Sexagesimæ novissimus est, retraheretur. Hanc autem a se propositam rationem quorumdam Auctorum opinione fulciebant, qui docent, esse hanc Episcopo in propria Diœcesi facultatem, ut gravi ac legitima causa interveniente, tum jejunia, tum Festa de præcepto sua Ordinaria auctoritate ex uno ad alium diem transferat; & specialiter cum Vigilia Sancti Mathiæ in postremum Bacchanaliorum diem incidat, ad evitanda scandala, quæ ex publica violatione jejunii de præcepto oritura forent, licitum esse ipsis, prædicta sua Ordinaria auctoritate, eandem Vigiliam ad præcedentem diem Sabbati transferre.

Pontifex agnoscit, non leves esse recursuum causas.

§. 3. Propositas hujusmodi instantias negligere, aut dissimulare minimè Nobis conveniens esse existimavimus, neque permittendum duximus, ut res libero cursu procederent, absque eo quod illarum moderamini aliquo modo prospiceretur; cum Nobis, pro iis, quæ Bacchanalium tempore licenter nimis, atque intemperanter fieri compertum habemus, plenè persuasum sit, si res, in quo statu sunt, relinquantur, nec aliqua opportuna pro iis ratio excogitetur, non modò præscriptum in Vigilia Sancti Mathiæ jejunium neglectum iri, quod publicè etiam fortasse eveniet; verùm, cum delinquentibus pœna infligenda erit, non nisi paucos infimæ, ac miseræ conditionis homines eamdem laturos, immunibus interim iis, qui opibus potentes sunt, vel quia non deerit ratio efficiendi, ut ea, quæ ab ipsis admissa fuerint, ad eorum, qui præsunt, aures minimè deferantur; vel etiam quia, licèt illorum delicti notitia ad eos pervenerit, ea, quæ prudentia carnis est, hos admonere non prætermittet, minimè conveniens esse hujusmodi de causis cum Magnatibus sæculi in contentionem

viene anche oggi da Noi pienamente confermato, inculcandone l'osservanza ai Cardinali Legati, ai Governatori dello Stato, ed a ciaschedun Vescovo nella sua Diocesi.

Si ac... motiv... cui v... scritt... prese... tera.

§. 1. Questo però non è il solo motivo, per cui abbiamo creduto dover da Noi spedirsi la presente nostra Lettera Circolare. Se ne aggiunge un' altro, che risguarda l'anno corrente, cioè il Carnevale di quest'anno 1751. nel di cui ultimo giorno cade la Vigilia col digiuno di S. Mattia Apostolo; ed acciò ciascheduno de' Vescovi del nostro Stato resti pienamente informato, soggiugneremo quanto in appresso, informando di quanto è seguito in questo proposito.

Ric... alcu... covi... tefic... trasl... in qu... no d... no ... Vigil... San...

§. 2. Prima che incominciasse l'anno corrente 1751. da varie parti, anche remote dall'Italia, e dipoi anche dall'Italia ci sono arrivate Lettere di varj Vescovi, e Prelati, che considerando cadere in questo anno la Vigilia di S. Mattia col digiuno nell'ultimo dì del Carnevale, dopo averci esposto, che sarebbero stati inevitabili, ed anche pubblici, e forse ancora comuni gli scandali della violazione del digiuno, sapendosi pur troppo, non avere la baldanza carnevalesca verun ritegno, particolarmente nell'ultimo giorno, e nella notte dell' ultimo giorno del Carnevale; proponevano il seguente temperamento, di trasportare in quest' anno la Vigilia di San Mattia, anticipandola nel Sabbato precedente, ultimo giorno della settimana di Sessagesima; appoggiando questo loro temperamento all'opinione di alcuni Autori, che insegnano, potere il Vescovo colla sua Ordinaria autorità nella sua Diocesi, concorrendovi una grave e legittima causa, trasportare da un giorno all'altro i digiuni, ed anche le Feste di precetto, ed individualmente potere colla stessa sua autorità Ordinaria, pel timore di scandali, e della pubblica violazione del precetto del digiuno, cadendo la Vigilia di S. Mattia nell'ultimo dì del Carnevale, trasportarla al Sabbato precedente.

Il P... ravv... di n... le ca... tal r...

§. 3. Non credemmo di dover trascurare la sopradetta istanza, o di darcene per non intesi, lasciando all'acqua libero il corso, senza mettervi riparo; essendo Noi, per la notizia, che abbiamo delle intemperanze carnevalesche, pienamente persuasi, che lasciando le cose come sono, e non pensando a qualche temperamento, il digiuno ingiunto nella Vigilia di S. Mattia sarà negletto, e forse anche publicamente; e che, volendosi gastigare i delinquenti, non caderà il gastigo, che sopra alcuni pochi miserabili, restandone immuni le persone potenti, o perchè vi sarà modo di fare, che le loro mancanze non arrivino alle orecchie de' Superiori, o perchè anche giugnendo i fatti alla loro notizia, non lascierà la prudenza della carne di suggerir loro, che non comple per simili cose prendere impegno, e guastare la buona corrispondenza, tanto necessaria pel buon governo, con le persone potenti del secolo. E però rispondemmo, come in appresso:

venire, §. 4. Pri-

venire, eamque concordiam dirimere, quæ pro bono rerum regimine tantopere necessaria est. Quamobrem hac, quam subjicimus, ratione responsum a Nobis fuit:

§. 4. Primò, non inanem, sed probabilem esse timorem, quo, cum hoc anno jejunium cum Vigilia Sancti Mathiæ in ultimum Bacchanaliorum diem incidat, futurum dubitabatur, ut idem jejunium neglectui haberetur.

Probabilità della violazione del digiuno.

§. 4. Primo, non essere timor panico, ma ben fondato, che, cadendo in quest'anno il digiuno colla Vigilia di S. Mattia nell'ultimo dì del Carnevale, sarà dispregiato, e negletto.

§. 5. Secundò autem, non inusitatum, aut novum esse, quod, ubi legitima aliqua causa intercedat, Vigiliæ seu jejunii ad aliquam præcedentem diem translatio fiat. Hujus rei exemplum habetur in Vigilia Nativitatis Sancti Joannis Baptistæ, quæ Vigilia, quoties in Feriam quintam incidat, qua solemnitas Corporis Christi celebratur, jejunium in præcedentem Feriam quartam anticipatur, secundum Constitutionem: *Cum evenire*, quæ Pontificis Urbani VIII. 232. est, quin tamen in eadem Feria quarta ulla aut in Officio, aut in Missa, Vigiliæ mentio fiat, juxta Decretum Congregationis Sacrorum Rituum, quod a sanctæ memoriæ Clemente XI. approbatum fuit, & quod in ejusdem Bullario inter prædictæ Congregationis Decreta nonum numeratur. Idem etiam fieri videmus in solemni festo illius Sancti, qui cujuslibet Civitatis, aut Diœcesis Patronus principalis habetur. Etenim, si in hujusmodi festum diem jejunium aliquod inciderit, illud ad præcedentem diem transfertur, quemadmodum apposite a Cardinali Cajetano animadvertitur *in sua Summa, in verb. Jejunium. Quo ad tertium* §. *De rationabili*, & sicut etiam Sanchez *lib.* 5. *Consilior. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 27., ac Leander *Oper. Moral. part.* 3. *tract.* 5. *disput.* 10. *quæst.* 39., aliorum, qui concordi sententia sunt, auctoritatem adducentes, prosequuntur.

Le traslazioni de' digiuni sogliono farsi per le occorrenti solennità maggiori.

§. 5. Secondo, non essere cosa nuova, che, concorrendo una legittima causa, si trasportino la Vigilia, ed il digiuno a qualche altro giorno antecedente. Ciò si vede nella Vigilia della festa di S. Giovanni Battista, qual Vigilia cadendo nel Giovedì del Corpus Domini, il digiuno si anticipa nel Mercoledì precedente, giusta la Costituzione: *Cum evenire*, *la* 232. del Pontefice Urbano VIII., senza che nel detto Mercoledì si faccia veruna menzione della Vigilia nell'Officio, o nella Messa, giusta il Decreto della Congregazione de' Riti, approvato dalla santa memoria di Clemente XI., che è il 9. nel suo Bollario fra i Decreti della detta Congregazione. Ciò pure si vede nella festa solenne di qualche Santo principale Protettore della Città, e Diocesi; imperocchè, se nel dì della festa cade qualche digiuno, questo si trasporta al giorno precedente, come ben' osserva il Cardinal Gaetano *nella sua Somma in verb. Jejunium. Quo ad tertium* §. *De rationabili*, e vanno proseguendo, coll' allegare altri concordanti, il Sanchez *lib.* 5. *Consilior. cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 27., ed il Leandro *Oper. Moral. part.* 3. *tract.* 5. *disput.* 10. *quæst.* 39.

§. 6. Ille a Nobis casus planè omissus est, quo, cum in secundam feriam incidat solemne aliquod festum, quod Vigiliam cum jejunio habeat, jejunium ad præcedens Sabbatum transfertur, secundum Textum Decretalis *in cap. Ex parte, de observantia jejuniorum*; cum notum Nobis sit, Ecclesiam Catholicam gravioribus, atque altioribus de causis jejunium die Dominico fidelibus interdixisse; ad refellendam videlicet, coarguendamque hæresim Manichæorum, qui propter infensum animum, quem adversus Christi veram Resurrectionem habebant, in ipsius contemptum die Dominico jejunabant, quemadmodum a Sylvio *in* 2. 2. *D. Thomæ quæst.* 147. *art.* 5. *quæst.* 8. apposite animadvertitur.

Perchè si trasporti il digiuno della Domenica nel Sabbato precedente.

§. 6. Non parlammo del caso, in cui cadendo qualche festa solenne nel Lunedì, ed avendo questa Festa Vigilia e digiuno, si trasporta il digiuno al Sabbato precedente, secondo il Testo della Decretale *nel cap. Ex parte, de observantia jejuniorum*; sapendo Noi, che per altri superiori motivi, e per confondere l' eresia de' Manichei, che inimici della vera Risurrezione di Cristo, in dispregio d' essa digiunavano la Domenica, fu dalla Chiesa Cattolica proibito ai suoi seguaci il digiuno nella Domenica, come ben osserva il Silvio *in* 2. 2. *D. Thomæ quæst.* 147. *artic.* 5. *quæst.* 8.

§. 7. Verùm aliorum prædictorum casuum rationem habentes, illud tertio loco reputavimus, quod, si jejunium ea de causa anticipabatur, ut dies festus, exclusa jejunii mœstitia, congrua animorum exultatione celebraretur, multò potiori ratione anticipari jejunium poterat, ne idem magno cum scandalo publicæ, ac penè communi irreverentiæ exponeretur; eò magis quod, si rem ipsam penitus introspiciamus, non incongruum dici videretur, inter præfatos casus, ac nostrum, eamdem quasi rationem intercedere, cum fortasse in ipsis jejunium non minùs ad excludendam mœstitiam anticipetur, quàm propter timorem, ne in die publicæ lætitiæ ipsius jejunii observantia negligatur.

Sembra conveniente di ovviare, mediante una opportuna traslazione, alle probabili, e pubbliche violazioni de' digiuni.

§. 7. Ma considerando gli altri sopradetti casi, riflettemmo in terzo luogo, che, se si anticipava il digiuno per far solennizzare la festa con una proporzionata allegrezza, esclusa la mestizia del digiuno; con molto maggior ragione potevasi anticipare il digiuno, per non esporlo al pericolo d' una scandalosa, pubblica, e quasi comune irriverenza; tanto più che, entrando nelle viscere dell' affare, non dovrebbe apparire irragionevole il dire, che quasi corre la stessa ragione fra i predetti casi, ed il nostro; anticipandosi forse anche in essi il digiuno, non meno per escludere la mestizia dalla solennità, che pel timore, che il detto digiuno non si osservi in un giorno di pubblica allegrezza.

§. 8. Propositis tribus considerationis capitibus quartum cùm succederet, ut nimirum videretur, num, cùm Sancti Mathiæ jejunium in Sabbatum Sexagesimæ anticipari vellet, fieri id ab Episcopis in propriis Diœcesibus posset, non requisitâ Pontificiâ Nostrâ auctoritate, sed eorum Ordinariæ dumtaxat potestatis jure,

Stimano alcuni poter ciò farsi da' Vescovi con autorità Ordinaria.

§. 8. Ai tre divisati punti succedendo il quarto, che consisteva nel vedere, se dovendosi anticipare il digiuno di S. Mattia nel Sabbato di Sessagesima, ciò possa farsi da' Vescovi nella loro Diocesi colla loro autorità Ordinaria, senza verun bisogno della nostra Pontificia, riflettemmo, esser due le opinioni degli

Qua de re duas esse Auctorum opiniones animadvertimus. Earum altera Ordinariæ Episcopi in propria Diœcesi Auctoritati facultatem omnem attribuit, dummodo gravis, ac legitima causa concurrat, cujusmodi esse arbitrantur evidens periculum publicæ jejunii violationis, quæ ultimo Bacchanaliorum die sanè eveniret, si tali die jejunandum foret. Hujus sententiæ sunt, Gobat *in sua Theologia Sacramentali tract.* 5. *cas.* 3. *sect.* 2. *in Appendice num.* 111. *& seq.* La Croix *in tom.* 1. *lib.* 3. *part.* 2. *num.* 1273. qui etiam *tom.* 2. *lib.* 6. *num.* 2083. idipsum rursus confirmat, & subdit, quod etiamsi anno 1694. a Congregatione Sacrorum Rituum decretum fuerit, jejunium in ultimum Bacchanaliorum Sabbatum minimè esse anticipandum, quoties Vigilia Sancti Mathiæ in eorumdem Bacchanaliorum postremum diem incidit, ut videre est in Decreto 92. in Bullario Innocentii XII. inserto, & relato a Salmanticensibus *in eorum Cursu Morali tom.* 6. *tract.* 23. *cap.* 2. *punct.* 5. *nu.* 93. huic tamen præscripto tunc esse locus debeat, cùm Episcopus jejunii anticipationem animarum saluti minimè expedientem existimet; nunquam verò cùm justæ eidem causæ sunt, ut illud anticipari jubeat.

Alii existimant id ipsis non licere auctoritate Apostolica.

§. 9. Altera autem sententia, quæ anticipationi jejunii contraria est, non eam Episcopo potestatem esse contendit, ut in sua Diœcesi eamdem statuere valeat, etiam si Vigilia Sancti Mathiæ in eum incidat diem, qui Bacchanaliorum postremus est. Ita magna vi contendunt Theophilus Raynaudus *Heteroclit. Spiritual. tom.* 15. *pag.* 273. *num.* 34. Meratus *ad Gavantum tom.* 2. *part.* 1. *sect.* 7. *cap.* 4. *sub num.* 23. *§. Si Vigilia*, Cavalerius *ad Decreta Congregationis Sacrorum Rituum part.* 2. *tom.* 1. *pag.* 134. *& seq.*, Diana *in Edit. coord. tom.* 3. *tract.* 3. *quæst.* 88. *num.* 3., Leander *part.* 3. *disput.* 10. *quæst.* 42., Monacellus *in Formul. Legal. part.* 2. *tit.* 16. *formul.* 4. *numer.* 12., Ferraris *in Bibliotheca Canonica tom.* 4. *in verb. Jejunium num.* 26.

Quod extra dubium est in casu de quo agitur; ob resistentiam Juris communis Ecclesiastici.

§. 10. Posteriorem hanc opinionem, non communiorem modò, sed & rationi magis consentaneam, ac meliori fundamento innixam esse, dubitandum profectò non est. Quidquid enim sit de rationibus, quæ a præfatis Auctoribus ad suam confirmandam assertionem afferuntur, quibus sanè adæquatum responsum dare haud difficile esset; si Vigilia cum jejunio pro Festo Sancti Mathiæ ab Innocentio III. de præcepto constituta fuit *in cap. Ex parte, de Observantia Jejuniorum*, ubi nimirum ab eo Pontifice sopita fuit controversia, quam quidam excitaverant, qui neque Vigiliam, neque Jejunium in honorem Sancti Mathiæ observandum esse contendebant, propterea quòd licèt ipse fuerit Apostolus, non tamen directè per Christi vocem vocatus sit; si ante Innocentium III. Pontifex Alexander III. interrogatus ab illis, qui jam tunc Vigiliam cum jejunio pro Sancti Mathiæ Festo observabant, quænam per annum Bissextilem adhibenda regula foret, respondit Vigiliam semper eo die, qui Festum præcedit, celebrari debere, eo casu excepto, quo eadem in diem Dominicum incideret: *Festum Beati Mathiæ juxtà consuetudinem Ecclesiarum, Vigilia eatenus præcedat, ut nec pro bissexto, nec quolibet alio modo, inter se, & Solemnitatem, aliam diem admittat; in qua utique, nisi Vigilia venerit in Dominica die, jejunium celebretur*: ut legitur *in cap. Quæsivit §. Festum, de Verborum significatione*, quæ Alexandri Decretalis tum in Appendice ad Concilium Tertium Lateranense *cap.* 22. *pag.* 1718. *tom.* 10. *Conciliorum* Collectionis

Autori. Una dà tutto all' autorità Ordinaria del Vescovo nella sua Diocesi, purchè vi concorra una grave, e legittima causa, valutando per grave e legittima causa, l' evidente pericolo della violazione del digiuno, che succederebbe pur troppo nell'ultimo dì del Carnevale, se in esso si dovesse digiunare. Questo è il sentimento del Gobat *nella sua Teologia Sacramentale tract.* 5. *cas.* 3. *Sect.* 2. *in appendice num.* 111. *& seq.* De la Croix *nel tom.* 1. *lib.* 3. *part.* 2. *num.* 1273., il che ripete *nel tom.* 2. *al lib.* 6. *num.* 2083. ove soggiugne, che quantunque nel 1694. fosse decretato dalla Congregazione de' Riti, non doversi anticipare il digiuno nell' ultimo Sabbato del Carnevale, quando cade Vigilia di S. Mattia nell'ultimo giorno del detto Carnevale, (come può vedersi nel Decreto 92. inserito nel Bollario d' Innocenzo XII.) qual Decreto viene anche *per extensum* riferito dai Salmanticensi *nel loro Corso Morale tom.* 5. *tract.* 23. *cap.* 2. *punct.* 5. *num.* 93. ciò però debba aver luogo, quando il Vescovo non crede espediente al bene dell' anime l' anticipare il digiuno, ma non mai quando ha giusti motivi per farlo anticipare.

Altri ... tano ... ser lo... to se... autor... Apost...

§. 9. L' altra poi contraria all' anticipazione del digiuno, sostiene, non poter il Vescovo nella sua Diocesi ordinarla, ancorchè la Vigilia di S. Mattia cada nell' ultimo giorno del Carnevale. Così con molta energia scrivono Teofilo Raynaudo *Heteroclit. Spiritual. tom.* 15. *pag.* 273. *num.* 34. il Merati *ad Gavantum tom.* 2. *part.* 1. *sect.* 7. *cap.* 4. *sub num.* 23. *§. Si Vigilia*, il Cavalerio *ad Decreta Congregationis Sacrorum Rituum part.* 2. *tom.* 1. *pag.* 134. *& seq.*, il Diana *in Edit. coord. tom.* 3. *tract.* 3. *quæst.* 88. *num.* 3., il Leandro *part.* 3. *tract.* 5. *disput.* 10. *quæst.* 42., il Monacello *in Formula Legal. part.* 2. *tit.* 16. *formula* 4. *num.* 12., il Ferraris *nella Biblioteca Canonica tom.* 4. *in verb. Jejunium num.* 26.

Il che ... ri di ... nel ca... cui si ... per l' ... zione ... comm... Eccles... co.

§. 10. Non può negarsi, che questa seconda opinione non sia la più comune, ed anche la più ragionevole, e meglio fondata; imperocchè, ciocchè siasi delle ragioni portate dai predetti Autori per confermare il loro assunto, alle quali non sarebbe molto difficile il rispondere adeguatamente, se la Vigilia col digiuno per la Festa di S. Mattia fu con precetto ordinata da Innocenzo III. *nel cap. Ex parte, de Observantia Jejuniorum*, ove sopì la controversia insorta, e mossa da taluni, che volevano, non doversi fare la Vigilia, nè digiunare in onore di S. Mattia, per la ragione che, quantunque fosse stato Apostolo, non era però stato chiamato a dirittura dalla voce di Cristo; se prima d' Innocenzo III. il Pontefice Alessandro III. interrogato da quelli, che anche in quel tempo osservavano la Vigilia col digiuno per la Festa di S. Mattia, come dovevano regolarsi nell' anno Bissestile, rispose, dover mai sempre la Vigilia celebrarsi nel giorno precedente alla Festa, eccettuato il caso, in cui cadesse nel giorno di Domenica: *Festum Beati Mathiæ, juxtà consuetudinem Ecclesiarum, Vigilia eatenus præcedat, ut nec pro bissexto, nec quolibet alio modo, inter se, & solemnitatem, aliam diem admittat; in qua utique, nisi Vigilia venerit in Dominica die, Jejunium celebretur*: come si legge *nel cap. Quæsivit §. Festum, de Verborum significatione*, Decretale dello stesso Pontefice riferita ancora nell' Appendice al Concilio terzo Lateranense *cap.* 22. *pag.* 1718. *tom.* 10. *de' Concilj* della Collezione Labbeana, e altresì appresso il Martene de

nis Labbeanæ, tum apud Martene *de Antiquis Ecclesiæ Ritibus tom. 3. lib. 4. cap. 31. num. 23.* refertur; facili negotio intelligitur Auctoritatem Ordinariam minimè posse Vigiliam Sancti Mathiæ, etiamsi in ultimum Bacchanaliorum diem incidat, ad præcedens Sabbatum transferre; cùm Ordinariæ Auctoritati nulla sit potestas derogandi, aut dispensandi in iis, quæ a Romanis Pontificibus, atque à Jure Canonico decreta sunt, quemadmodum a Nobis in Tractatu Nostro *de Synodo Diœcesana lib. 7. cap. 30.* demonstratum est.

§. 11. Sic itaque a Nobis responsum fuit Episcopis, ac Prælatis, a quibus rogati fuimus, num ipsi Vigiliam Sancti Mathiæ ad præcedens Sabbatum transferre possent; quibus tamen adjunximus, quod quum Pontificia Auctoritas Nostra eo pertingat, quò Ordinaria eorum Auctoritas pervenire nequit, Nos eisdem libenter licentiam & facultatem impertiebamur, ad hoc ut hoc anno Vigiliam cum jejunio Sancti Mathiæ anticipare possent, eandemque in Sabbato Sexagesimæ celebrandam statuere; & sic illam ab ea die, quæ Sancti Mathiæ Festum immediatè præcedit, pro hac vice disjungere; cùm satis superque persuasum Nobis sit, si eadem in ultimo Bacchanaliorum die celebrari deberet, Ecclesiastici præcepti transgressionem penè inevitabilem fore. Præterquamquod penitus perspectum habemus, quantum Nobis onus incumbat, ut omnem Fratribus Nostris operam, atque adjutricem manum præstemus ad procul arcendas ab eorum Diœcesibus Dei offensiones.

§. 12. Notum unicuique est, ab Apostolorum usque temporibus in more fuisse, ut in Ecclesiis honesta illa convivia haberentur, quæ Agapæ dicebantur, quæque a Tertulliano *in suo Apologetico capit. 39.* tam bellè describuntur. Notum pariter est, illos, qui ab iis frequentandis se abstinebant; a Communione Fidelium segregari consuevisse. Quam etiam ob causam hæreticorum Eustathianorum agendi ratio in Synodo Gangrensi *Can. 11.* damnata fuit. Notum tandem etiam est, propter abusus, quos in Agapis exoriri animadversum fuit, easdem tum a Concilio Laodiceno *Can. 28.*, tum a Concilio III. Carthaginiensi *Can. 30.* interdictas fuisse. Quisquis prædictam Ecclesiasticæ disciplinæ rationem ac methodum eâ, qua par est, attentione secum reputando, animadvertet, eandem minimè dubitasse antiquam Apostolicam consuetudinem, propter ea, quæ incommoda, & absurda eveniebant, omninò abrogare, non erit, cur quidquam mirari debeat, si ad eos præcavendos abusus, qui nulla ratione evitari possent, non ad perpetuum quidem tempus, sed pro unica tantùm vice, in die jejunii variatio fiat, remanente tamen obligatione, ut idem jejunium in subrogata die adimpleatur. Aliis profectò, atque aliis compluribus uti potuissemus exemplis graviorum etiam derogationum circa Ecclesiastica præcepta inductarum, aut concessarum, quæ in Ecclesiæ Annalibus occurrunt: verùm illud de Agapis, tamquam convenientius & huic proposito conjunctius selegimus, quoniam in eo, non secus ac in nostro casu, de præcavendis gulæ excessibus agebatur.

§. 13. Dum autem supradictis Episcopis, ac Prælatis respondimus, iisdem studiosè mandavimus, ut Ecclesiasticos Sæculares, ac Regulares hortarentur, ne anticipatione jejunii uti vellent, sed ut ipso die Vigiliæ Sancti Mathiæ, ultimo videlicet Bacchanaliorum die jejunarent, cùm minimè existimandum sit, eos in Bacchanalium intemperantiis immersos esse, sicut laici homines ut plurimum sunt.

de Antiquis Ecclesiæ Ritibus tom. 3. lib. 4. cap. 31. num. 23.; Non vi vuol molto a comprendere, non potere l'autorità Ordinaria trasportare al Sabbato precedente la Vigilia di S. Mattia, ancorchè cada nell'ultimo giorno del Carnevale; non potendo l'autorità Ordinaria o derogare, o dispensare nelle cose stabilite da' Romani Pontefici, e dal Diritto Canonico, come si è da Noi dimostrato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana al lib. 7. cap. 30.*

Il Pontefice concede la facoltà a' Vescovi, che ne hanno fatta istanza, di trasferire in quest' anno il digiuno della Vigilia di S. Mattia nel Sabbato della Sessagesima.

§. 11. Così abbiamo risposto ai Vescovi, e Prelati, che ci hanno richiesto, se potevano trasportare la Vigilia di S. Mattia al Sabbato precedente: senza però lasciare d'insinuare loro, che arrivando la nostra autorità Pontificia a quel segno, a cui non arriva la di loro autorità Ordinaria, ben volentieri davamo loro la licenza di potere in quest' anno anticipare la Vigilia di S. Mattia col digiuno, facendola celebrare nel Sabbato di Sessagesima, e così staccandola per questa volta dal giorno immediato precedente alla Festa di S. Mattia; essendo pur troppo persuasi, che dovendosi fare nell'ultimo giorno del Carnevale, sarebbe quasi inevitabile la trasgressione del Precetto Ecclesiastico, ed essendo anche convinti dell' obbligo, che abbiamo, di dare tutto l'ajuto, e la mano ai nostri Fratelli, acciò tengano lontane dalle loro Diocesi le offese di Dio.

Alcuni capi di disciplina vengono mutati per togliere le occasioni de' peccati, e trasgressioni.

§. 12. E noto a ciascuno, che fino da' tempi Apostolici nelle Chiese si facevano quegli onesti conviti, chiamati *Agape*, così ben descritti da Tertulliano *nel suo Apologetico al cap. 39.* E noto altresì, che segregavansi dalla communione de' Fedeli quelli, che si astenevano dal frequentarli; pel qual motivo fu anche detestata la condotta degli Eretici Eustaziani nel Sinodo Gangrense *al Can. 11.* Ed è noto finalmente, che per gli disorni, che s'incominciarono a scorgere nelle Agape, furono le stesse proibite dal Concilio Laodiceno *al Can. 28.* e dal Concilio terzo Cartaginese *al Can. 30.* Chiunque rifletterà colla dovuta attenzione alla sopradetta condotta dell'Ecclesiastica disciplina, che pe' disordini seguiti, non ha avuto difficoltà di levare per sempre un' antica Apostolica usanza, non dovrà punto maravigliarsi, se, in vista d'irreparabili disordini, non per sempre, ma per una volta sola, si varia il giorno del digiuno, restando però l' obbligo di doverlo adempire nel giorno surrogato. Ci saremmo potuti prevalere di molti, e molti altri esempj di deroghe ancora più forti ai precetti Ecclesiastici, che s'incontrano negli Annali della Chiesa; ma abbiamo prescelto quello delle Agape, come più prossimo, ed adeguato al caso nostro, giacchè in quello, ed in questo si tratta del vizio della gola.

Si raccomanda però agli Ecclesiastici Secolari, e Regolari l' osservanza del digiuno nel giorno stesso della Vigilia.

§. 13. Rispondendo ai sopradetti Vescovi, e Prelati, abbiamo loro di più incaricato l' esortare gli Ecclesiastici Secolari, e Regolari, a non prevalersi dell' anticipazione del digiuno, ma a digiunare nella vera Vigilia di S. Mattia, che è lo stesso, che dire nell'ultimo giorno del Carnevale; non dovendosi credere di loro, che siano immersi ne' disordini carnevaleschi, come per lo più sono i Secolari.

Præmissa omnia pro cunctis Ecclesiasticæ Ditionis locis Episcoporum arbitrio permittit.

§. 14. Hæc igitur per Nos responsa data sunt iis, qui scire cupientes, quænam per hunc annum ratio circa ultimum Bacchanaliorum diem, in quem Sancti Mathiæ Vigilia incidit, adhibenda foret, rem ad Nos detulerunt. Nunc eadem omnia per Epistolam hanc Nostram Archiepiscopis, & Episcopis Temporalis Ditionis Nostræ nota facimus, ut si quis eorum metuat, ne in sua Civitate, vel Diœcesi, ultimo Bacchanaliorum die præceptum jejunii violetur, eo uti remedio possit, quod a Nobis indicatum est, eodemque modo ac formâ, quæ desuper expressa fuit; qua quidem in re Nos illi amplam facultatem concedimus, & impertimur: sin autem id minimè metuatur, hujusmodi res in suo naturali cursu relinquatur. Tuis interim, Venerabilis Frater, precibus Nos commendantes, Tibi, Gregique tuo Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

§. 14. Ecco quanto abbiamo risposto a chi è ricorso a Noi, per sapere come doveva regolarsi quest'anno nell'ultimo giorno di Carnevale, in cui cade la Vigilia di S. Mattia. Ora con questa nostra notifichiamo il tutto agli Arcivescovi, e Vescovi del nostro Stato, acciò taluno di loro temendo nella sua Città, o nella Diocesi, la trasgressione del precetto del digiuno nell'ultimo dì del Carnevale, possa prevalersi del rimedio additato, nel modo e forma di sopra espressi, dandogli in ciò un'ampla licenza; e quando di ciò non tema, lasci l'affare nel suo corso naturale. E mentre ci raccomandamo alle vostre orazioni, Venerabile Fratello, diamo a Voi, ed al Gregge alla vostra cura commesso l'Apostolica Benedizione.

Dat. die 30. Jan. 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xxx. Januarii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xxx. Januarii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

XLI.

De extractione Reorum ad Sacræ Inquisitionis Officium spectantium a Locis immunibus, ad quæ forte confugerint.

Sopra l'estrazione de' Rei spettanti al Tribunale della Sacra Inquisizione da'Luoghi immuni, in cui siensi refugiati.

Epistola Encyclica ad Inquisitores contra Hæreticam pravitatem deputatos.

Lettera Encyclica agl' Inquisitori del Sant' Offizio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Capita quædam Constitutionis circa Immunitatem localem nuper editæ referuntur.

Elapso proximè Anno MDCCL. edita a Nobis fuit Apostolica Constitutio, data Idibus Martii, cujus initium est *Officii nostri*, quæque agit de locali Ecclesiarum Immunitate. In ea Nos Decessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Gregorii XIV., Benedicti XIII., & Clementis XII. Constitutionibus inhærentes sublatis de medio quibusdam cavillationibus & subterfugiis, quibus earum executio impediebatur, decrevimus, atque statuimus, ut is, qui criminis excepti reus foret, si quando in immunem locum confugeret, extrahi ab eo deberet, quotiescumque indicia ad torturam sufficientia haberentur, quæ delictum comprobarent; utque præterea, extractio non nisi auctoritate Episcopi, & cum interventu Personæ Ecclesiasticæ ab eodem Episcopo deputandæ fieri deberet; ac demum, ut dum Curiæ Sæculari traditio fieret, indicendæ censuræ essent, ab eadem incurrendæ, nisi Extractus Ecclesiæ restitueretur, quoties ab eodem in progressu Causæ purgata fuissent indicia, ex quibus ipse patrati delicti reus arguebatur. Quia verò memorati Decessores Nostri decreverant, extractionem a loco immuni non nisi a solis Episcopis, aut a Prælatis, qui eisdem superiores essent, fieri debere, exclusis inferioribus, licèt Ordinariis, *ac Nullius Diœcesis*, & separatum Territorium habentibus, quo in casu extractio ad viciniorem Episcopum devolveretur; idem a Nobis pariter in citata Constitutione Nostra decretum fuit.

Fu da Noi *sotto li 15. di Marzo dell' anno passato* 1750. publicata una Costituzione, che incomincia *Officii nostri*, sopra l'Immunità locale delle Chiese, nella quale inerendo alle Costituzioni de' nostri Predecessori Gregorio XIV., Benedetto XIII., e Clemente XII., dopo aver tolto di mezzo alcune cavillazioni, ed alcuni sutterfugj, co' quali se ne impediva l'esecuzione, dichiarammo, che, ricoverandosi qualche reo di delitto eccettuato in luogo immune, ne dovesse esser' estratto, ogni qual volta vi fossero indizj sufficienti alla tortura, comprovanti il delitto; che l'estrazione non si dovesse fare, che coll' autorità del Vescovo, ed intervento di persona Ecclesiastica, da deputarsi da lui; e che facendosi la consegna alla Curia Secolare, se le intimassero le censure da incorrersi, se l'Estratto non fosse restituito alla Chiesa, ogni volta che nel progresso della Causa avesse purgati gl' indizj, ch' erano contro di lui. E perchè i sopradetti nostri Predecessori avevano stabilito, che l'estrazione dal luogo immune non si facesse, che da' soli Vescovi, o Prelati superiori ad essi, esclusi gl' inferiori, benchè Ordinarj, e benchè *nullius Diœcesis*, ed aventi territorio separato; nel qual caso l'estrazione si devolvesse al Vescovo viciniore; Noi pure nella citata nostra Costituzione stabilimmo lo stesso.

Dubium super extractione Reorum criminis Hæresis a locis immunibus, ad quæ, vel ante carcerationem,

§. 1. Hæreseos crimen, ut probè compertum habetis, exceptum crimen est, quique illius est reus, Asylo Ecclesiæ minimè gaudet, iis etiam inhærendo, quæ in Constitutione Gregorii XIV., qua Immunitatis localis regula ac norma præscribitur, decreta fuerunt. Cum autem in Congregatione Sanctæ Inquisitionis Fe-

§. 1. Come ben sapete, il delitto dell' Eresia è delitto eccettuato, ed il reo non gode l'asilo della Chiesa, anche camminando colla Costituzione di Gregorio XIV. regolativa dell'Immunità locale; ed essendosi nella Congregazione della Santa Inquisizione, tenuta secondo il solito avanti di Noi nella Feria quinta,

riâ giorno

riâ quintâ die 28. Januarii vertentis anni 1751. coram Nobis de more habita, excitatum dubium fuisset, quæ ratio servanda, & qui modus adhibendus esset, quoties reus Hæreseos extrahendus esset ab Ecclesia, ad quam confugisset, ne in carcerem duceretur, sive cum ex vinculis, quibus tenebatur, aut ex triremibus, aliove loco, ad quem relegationis, aut operis faciendi causa damnatus fuerat, fugâ evasisset; Nobis, qui præcedenti anno memoratam Constitutionem condidimus, reservavimus, ut super hujusmodi re pronunciaremus; quod nunc per ea, quæ subjicimus, præstare intendimus.

§. 2. Aut agitur de Hæreseos crimine, quæ præcipua Tribunalis Sancti Officii inspectio est; aut de aliis exceptis criminibus, quæ immunitate non gaudent; aut de aliis criminibus, quæ minimè excepta sunt, & quæ immunitate gaudent, sed ideo ad id Tribunal pertinent, quod ab aliquo ex illis commissa sint, qui, utpote ipsius Tribunalis jurisdictioni subjecti, judicium illius subire debent.

§. 3. Si de crimine Hæreseos agitur, cùm a Decessore Nostro Joanne XXI., qui XXII. dictus est, in sua Constitutione, cujus initium: *Ex parte vestra*, in Bullario Romano *Tom. I.*, jam decretum fuerit, quod Hæretici, aut de Hæresi suspecti, necnon Judæi, qui, cum ad Catholicam Fidem conversi fuerint, deinde in Apostasim incidunt, si ad Ecclesiam confugiunt, statim per Inquisitorem ab eadem extrahi debeant; minimè quidem Nostra mens est, ut prædictæ Constitutioni derogemus, imò eamdem observari volumus, eam tamen methodum adhibendo, ac servando, quam modò subjungimus: videlicet, quod Inquisitor, quoties hujusmodi reus ab Ecclesia extrahendus erit, omnem adhibeat curam, ut id majori, qua decet, erga Domum Dei reverentiâ, contingat. Et quoniam fieri omnino nequit, ut ante extractionem, indicia, quæ contra Reum habentur, Episcopo communicentur, cùm Secreti lex id minimè patiatur; & quoniam, ubi etiam id fieri posset, inutile id prorsus esset, cùm notum sit, Sacrum Inquisitionis Tribunal ad capturam minimè procedere, nisi semiplena delicti probatio præcesserit; non tamen illud omittat, ut vel ante, vel post capturam, Episcopum de ea certiorem faciat, tum propter reverentiam, quæ illius Dignitati debetur, tum ut, quantum fas est, id, quod in Constitutionibus Gregorii, Benedicti, Clementis, ac Nostra decretum est, adimpleatur. Quod etiam ea de causa ita a Nobis decernitur, propterea, quod viderimus, olim in Congregatione Sancti Officii, quæ coram Prædecessore nostro Urbano VIII. *Feriâ quintâ 10. Junii 1638.* habita fuit, proposito casu, ac discusso dubio: *An Reus de hæresi inquisitus, confugiens ad Ecclesiam, debeat extrahi ab Episcopo, vel Inquisitore*: Pontifex, *auditis votis*, *respondit*, *Reum posse extrahi ab Inquisitore, certiorato ante, vel post, Ordinario.*

§. 4. Ubi autem de aliis criminibus exceptis agatur, quæ tamen hæreseos minimè sint, ac multò magis si de iis agatur, quæ inter excepta non recensentur, etiamsi ad Sacri Tribunalis cognitionem, vel quia ab aliquo ejusdem jurisdictioni subjecto commissa sint, vel alio quocumque nomine, pertineant; declaramus, eos, qui casuum minimè exceptorum Rei sunt, Immunitate gaudere debere; quoties autem casuum exceptorum Rei, qui tamen Hæreseos Rei non sint, ab Ecclesia extrahi debeant, ea omnia exactè observanda esse, tum quæ in Constitutione Nostra, tum quæ in aliis

giorno 28. *di Gennajo del corrente anno* 1751. eccitato il dubbio, come dovesse praticarsi, ed in qual modo dovesse farsi l'estrazione di un Reo d'Eresia dalla Chiesa, in cui si fosse ricoverato, o per non esser posto prigione, o essendone fuggito dopo l'arresto, o pure, condannato alla galera, o *ad opus*, o punito con altra pena di relegazione, si fosse posto in Chiesa; riservammo a Noi, che nell'anno precedente facemmo l'accennata Costituzione, il dare sopra ciò la nostra risoluzione, che è la seguente.

zione, o dopo la fuga dalle carceri, o dopo la condanna siensi refugiati.

§. 2. O si tratta di delitto di Eresia, che è la principale ispezione del Tribunale del Sant' Offizio; o si tratta d'altri delitti eccettuati, e che non godono immunità; o pure d'altri delitti, quali non sono eccettuati, e che godono immunità, ma che appartengono al Tribunale, essendo stati commessi da qualcheduno di quelli, che essendo sottoposti alla sua giurisdizione, devono essere giudicati da lui.

Distinzione de' casi.

§. 3. Se si tratta di delitto d'Eresia, essendo già stato determinato dal nostro Predecessore Giovanni XXI. detto XXII. nella sua Costituzione, che incomincia *Ex parte vestra*, nel Bollario Romano *al Tomo primo*, che gli Eretici, o sospetti d'Eresia, e che gli Ebrei convertiti alla Fede Cattolica, e che dipoi cadono in apostasia, se prendono ricovero nelle Chiese, ne siano a dirittura estratti dall'Inquisitore; non intendiamo di derogare alla detta Costituzione; anzi ne vogliamo l'osservanza, ma colla seguente aggiunta; che, facendosi dall'Inquisitore l'estrazione dalla Chiesa, non si lasci di farla colla possibile dovuta riverenza alla Casa di Dio, e che, giacchè non è in verun modo praticabile, che prima dell'estrazione si communichino al Vescovo gl' indizj, che si hanno contra il Reo, ostando la legge del Secreto; e giacchè, quando anche ciò potesse farsi, sarebbe inutile, sapendosi, che il Santo Tribunale non procede alla cattura, che precedente una semipiena pruova del delitto; non si lasci però, o prima, o dopo la cattura, di darne parte al Vescovo, e per la dovuta riverenza alla Dignità, e per adempire nella maniera, che si può, lo stabilito nelle Costituzioni di Gregorio, Benedetto, Clemente, e Nostra: il che viene anche così da Noi ordinato, avendo veduto, che, essendosi proposto il caso nella Congregazione del Sant'Offizio, tenuta avanti il nostro Prædecessore Urbano VIII. *nella Feria quinta* 10. *di Giugno* 1638., ed essendosi disputato il seguente dubbio: *An Reus de hæresi inquisitus, confugiens ad Ecclesiam, debeat extrahi ab Episcopo, vel Inquisitore*, il Pontefice, *auditis votis, respondit: Reum posse extrahi ab Inquisitore, certiorato, ante, vel post, Ordinario.*

Gli Eretici, e gli Apostati non godono dell' immunità locale; e debbono estrarsi dagl' Inquisitori.

Osservato però il rispetto a' luoghi sacri dovuto, e resone o innanzi, o dopo consapevole l' Ordinario.

§. 4. Trattandosi poi d'altri delitti eccettuati, ma che non sono d'Eresia; e molto più se non sono fra gli eccettuati, ancorchè appartengano alla giurisdizione del Sagro Tribunale, o per essere stati commessi da qualcheduno a lui sottoposto, o per altro capo; dichiariamo, che i Rei de' casi non eccettuati debbano godere dell'Immunità; e che i Rei de' casi eccettuati, quando non sono Rei di Eresia, dovendosi estrarre dalla Chiesa, si osservi puntualmente quanto viene stabilito nella Nostra, e nelle altre precedenti Costituzioni; comunicandosi al Vescovo gl' indizi sufficienti

I Rei di delitti non eccettuati, benchè appartenenti alla Sagra Inquisizione, goder

Immunitatis beneficio gaudere debent. Exceptorum Rei a locis immunibus extrahendi sunt, servatis omnibus in novissima Constitutione præscriptis.

præcedentibus Constitutionibus decreta sunt, indicia nimirum, quæ ad torturam sufficientia sint, Episcopo communicari debere, cùm hic Secreti lex minimè impedimento sit; Præterea extractionem nonnisi auctoritate Episcopi, & cum interventu Personæ Ecclesiasticæ ab eodem deputandæ faciendam esse; aliaque omnia servanda, quæ in dictis Constitutionibus leguntur.

Præmissa respectivè serventur etiam quoad eos, qui è carceribus, aut triremibus, vel è loco relegationis elapsi, ad Eccles. confugiunt.

§. 5. Quæ hactenùs dicta fuerunt, eorum etiam respectu servanda sunt, qui ex carceribus, sive ex trireme, sive ex loco eorum relegationis effugiunt, & in Ecclesiæ alicujus, vel loci immunis asylum sese recipiunt; si enim hi Rei, vel damnati propter Hæreseos crimen sint, eorum extractio ab Inquisitore facienda erit, ita tamen ut de ea, vel ante, vel post, Episcopus certior fiat; si verò Rei, aut damnati sint propter aliud delictum exceptum, non autem propter crimen Hæreseos, sive pro alio delicto, quod minimè exceptum sit; quoad primos, extractio fiat Episcopi auctoritate, & Ecclesiastica Persona interveniente, ab eodem Episcopo deputanda; quoad secundos autem, ii in Asylo, ad quod confugerunt, remanere sinantur, etiamsi ex triremibus cum catenis effugerint, dummodo a prædictarum triremium, aliorumve Justitiæ Ministrorum manibus liberi essent; nisi fortè Episcopus indultum a Sede Apostolica habeat, ut a triremibus fugitivos extrahere ab Ecclesiis possit, cùm in hoc casu, ob fugitivum recuperandum, ad eumdem recurrere liceat; vel etiam ad Apostolicam Sedem, si hujusmodi indulto Episcopus careat; cum ipsa Sancta Sedes in particularibus casibus, quoties id delictum exigat, nequaquam renuat Episcopis auctoritatem impertiri eos ab Ecclesiis extrahendi, qui è carceribus ac triremibus effugerint, licèt criminis excepti minimè Rei sint. Hæc Inquisitoribus, quæ significaremus, habuimus, atque interim illorum singulis Apostolicam Benedictionem impertimur.

Fugitivi è triremibus, extrahi nequeunt ab Ecclesiis, sine Indulto Apostolico.

Dat. die 20. Febr. 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xx. Februarii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

alla tortura, non ostando quì la legge del Segreto; nè si faccia l'estrazione, che coll'autorità del Vescovo, e coll'intervento di Persona Ecclesiastica, da deputarsi da esso, e con tutto il rimanente, che nelle dette Costituzioni si legge.

§. 5. Quanto sin'ora si è detto, deve anche praticarsi rispetto a quelli, che fuggono dalle Carceri, o dalla Galera, o dal luogo della loro relegazione, e che prendono l'asilo di qualche Chiesa, o luogo immune; imperocchè, se sono Rei, o condannati pel delitto d'Eresia, l'estrazione dovrà farsi dall'Inquisitore, con darne, o dopo, o prima, notizia al Vescovo; e trattandosi poi di Rei, o condannati per altro delitto eccettuato, e non per quello dell'Eresia, o per altro delitto non eccettuato; quanto ai primi si faccia l'estrazione coll'autorità del Vescovo, ed intervento di Persona Ecclesiastica, da deputarsi da esso; e quanto ai secondi, si lascino nell'Asilo, a cui sono ricorsi, ancorchè siano scappati dalle Galere colle catene, purchè fossero liberi dai Ministri di dette Galere, o da altri Ministri di Giustizia; quando il Vescovo non abbia dalla Sede Apostolica l'Indulto di poter estrarre dalle Chiese i fuggiti dalle Galere; potendosi in questo caso aver ricorso ad esso, per riavere nelle mani il fuggitivo; e potendosi anche ricorre alla Sede Apostolica, quando il Vescovo non abbia il sopradetto Indulto, non ricusando essa di dare ne'casi particolari ai Vescovi, quando il delitto lo richieda, l'autorità di estrarre dalle Chiese i fuggitivi dalle carceri, e dalle galere, benchè Rei di delitto non eccettuato. Che è quanto dovevamo significare agl'Inquisitori, restando col dare a ciascheduno di essi l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Februarii 1751. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

XLII.

Nova Concessio & præfinitio Indulgentiarum pro Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis Sæcularibus S. Francisci Assisiensis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis est Indulgentias concedere, & super concessis dubia submovere.

AD Romanum Pontificem inexhausti Ecclesiæ thesauri dispensatorem pertinet Indulgentiarum a Prædecessoribus suis, diversis temporibus, atque rationibus concessarum incertitudinem, ac dubia & controversias super iis excitatas atque vigentes indeque ortas fidelium animarum perturbationes, supremâ suâ auctoritate, juxta probatam Apostolicæ Sedis consuetudinem, & Sacri Tridentini Concilii mentem, per opportunas declarationes, certasque concessiones tollere ac removere, ut Ecclesiasticæ pacis firmitati, simulque animarum saluti & profectui, ac providæ earundem Indulgentiarum distributioni consulatur.

Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis S. Francisci variæ Indulgentiæ directè, &

§. 1. Olim siquidem Romani Pontifices Prædecessores Nostri Tertium Ordinem Sæcularem, de Pœnitentia nuncupatum, Beati Francisci Assisiensis institutione, sub Regulis ab ipso præscriptis feliciter coalescentem, Apostolicâ benignitate complexi, ejusdemque Fratres atque Sorores specialibus favoribus, & spiritualibus gratiis ditare volentes, ut uberiora Religionis & Pietatis incrementa susciperent, præter alias Indulgentias, ac peccatorum remissiones ipsis directè concessas, etiam generali communicatione in quibuslibet gratiis, privilegiis, & Indulgentiis, omnibus & singulis tam Mendicantium, quàm non Mendicantium Ordinibus Regularibus, eorumque personis quomodocumque a Sede Apostolica indultis, eorumque omnium & singulorum ad prædictos Fratres atque Sorores extensione, cumularunt.

§. 2. Quamquam verò felicis recordationis Prædecessor Noster Paulus Papa V., opus reformationis & moderationis Indulgentiarum a recolendæ quoque memoriæ Clemente Papa VIII. altero Prædecessore Nostro, tunc suo, feliciter inchoatum, pari cum diligentia & studio prosequutus, Apostolicis Litteris, quarum initium est: *Romanus Pontifex* die vigesima tertia Maji Anni millesimi sexcentesimi sexti, in forma Brevis editis, omnes & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones præfatis Regularibus Ordinibus, eorumque personis, quocumque modo antea concessas, abrogaverit & revocaverit, easque, novis ex integro in ipsorum favorem indultis, ad modum & terminos in earumdem Litterarum tenore expressos reduxerit; cùm tamen præcedentibus

annis a Congregatione tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis præposita, declaratio quædam sequentis tenoris emanaverit, videlicet: *In generali revocatione Indulgentiarum, quæ in Brevi*: Romanus Pontifex *Pauli V. habetur, non comprehendi personas, quæ substantialia Religionis vota non emittunt, intra, vel extra Claustra degentes*; eaque specialibus Litteris in simili forma Brevis a Venerabilis memoriæ Innocentio Papa XI. Prædecessore quoque Nostro die decima Octobris Anni Millesimi sexcentesimi octogesimi sexti confirmata fuerit; cumque etiam aliæ prodierint Romanorum Pontificum Constitutiones, quibus Indulgentiæ & Gratiæ speciales tam præfato Tertio Ordini directè concessæ, quàm per communicationem cum Ordinibus Mendicantium, & non Mendicantium, ad eundem extensæ, confirmari videbantur; hinc factum est, ut super subsistentia Indulgentiarum, & Gratiarum hujusmodi, quæ in duabus Litterarum Apostolicarum collectionibus, Bullariis nuncupatis, per Rodericum, & per Confectium vulgatis, juxtà antiquam earum intelligentiam descriptæ leguntur, plures diversis in locis quæstiones & controversiæ inter Fratres ejusdem Ordinis agitari cœperint, atque etiam in judicium adduci; prout earundem inconcussam firmitatem, vel respectivè abrogationem, aut etiam in pristinum statum redintegrationem, acriùs sustineri, aut ex contraria parte in dubium contigit revocari.

§. 3. Et quidem prædicta Bullaria, pro eo, quod pertinet ad communicationem omnium Indulgentiarum singulis Ordinibus indultam, nequaquam attendenda esse, dictumque Tertium Ordinem ea tutò sequi non posse, jam in acerrimo partium conflictu decretum & definitum extitit a prædicta Cardinalium Congregatione, Indulgentiis & Sacris Reliquiis præposita, die quinta Februarii Anni Millesimi septingentesimi trigesimi quarti. Quæ etiam Anno sequenti, in ejusdem controversiæ progressu, sub die quinta Octobris declaravit, per revocationem Pauli V. sublatas dici debere Indulgentias illas, quæ Regularibus personis, ac præfato Tertio Ordini communes erant, seu promiscuè antea concessæ fuerant; necnon eas, quibus ejusdem Tertii Ordinis Fratres per viam communicationis, ante ipsam revocationem, fruebantur. De iis autem, quæ ipsis tam antea, quàm post directè concessæ asserebantur, itemque de iis, quas, post sæpedictam revocationem, per viam communicationis cum Ordinibus Regularibus, sive per extensionem, se obtinuisse contendebant, tam multa adhuc examinanda supererant, ut nonnisi post maturam discussionem singularum Litterarum, & concessionum hujusmodi, judicari posse visum fuerit, an, & quæ veræ, legitimæ, ac subsistentes, an verò aliquæ revocatæ, aut etiam falsò præsumptæ, vel per subreptionem, & obreptionem obtentæ dici deberent.

§. 4. Cumque proinde multiplices adhuc incertitudines & confusiones hac in re adesse dignoscantur; novissimè verò ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium contra hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum delata fuerint nonnulla Folia & Summaria Indulgentiarum ejusdem Tertii Ordinis, typis impressa ac latè vulgata, in quibus complures referuntur Indulgentiæ, quarum concessiones apocryphas esse, aut revocatas, aut incertas, & contra mentem Sedis Apostolicæ perperam interpretatas agnitum fuit; ideoque eadem Cardinalium Inquisitorum Congregatio Nobis proposuerit, valde expedire pro præfatorum Fratrum & Sororum securitate ac beneficio, & ad confusiones, ac deordinationes ejusmodi penitus tollendas, ut, juxta id, quod laudatus Prædecessor Paulus V. pro omnibus Ordinibus Regularium providè ac opportunè præstitit, Nos etiam omnes & singulas Indulgentias & peccatorum remissiones prædicto Tertio Ordini Sæculari Sancti Francisci, sive directè, sive per communicationem, sive alio quovis modo hactenus concessas annullaremus, & revocaremus, & alias particulares eidem concederemus.

omnes Indulgentias abrogandas, aliasque de novo concedendas.

§. 5. Nos, maturâ super hoc consultatione præhabitâ, ac Fratribus, & Sororibus præfati Tertii Ordinis Sæcularis de Pœnitentia, sub cujuscumque Ordinis Regularis Sancti Francisci directione ac regimine, tam in cujuslibet hujusmodi Ordinis Conventibus, sive aliàs collegialiter, quàm etiam in domibus privatis seorsim viventibus, spirituale solatium & juvamen afferre cupientes, Motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine; infrascriptas Indulgentias & peccatorum remissiones de novo duximus concedendas.

Pontifex itaque de novo infrascriptas Indulgentias Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis concedit.

§. 6. Omnibus igitur utriusque Sexus Christifidelibus, qui dictum Ordinem Sæcularem Sancti Francisci de Pœnitentia nuncupatum imposterum ingredientur, die primo eorum, vel earum ingressus, si verè pœnitentes & confessi, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, Plenariam:

In die ingressus Plenariam.

§. 7. Nec non eisdem nunc, & pro tempore existentibus Fratribus, & Sororibus, verè pœnitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui in Festis Sancti Francisci Assisiensis Confessoris die IV. Octobris, & Sanctæ Claræ Virginis, nec non Sancti Titularis eorum Ecclesiæ, sive Oratorii, aut Cappellæ, & in die Dedicationis Sanctæ Mariæ Angelorum secunda Augusti, a primis Vesperis usque ad occasum solis, suam Ecclesiam, vel Oratorium, aut Cappellam hujusmodi devotè visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, singulis diebus, quibus id egerint, etiam Plenariam:

In quatuor Anni Festis etiam Plenariam.

§. 8. In cujuslibet verò mortis articulo, si pariter verè pœnitentes, & confessi, ac Sacra Communione refecti, vel, quatenus id facere nequiverint, saltem contriti, Sanctissimum JESU Nomen ore, si potuerint, sin minùs corde devotè invocaverint, Plenariam similiter omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

In mortis articulo etiam Plenariam.

§. 9. Item eisdem Fratribus, & Sororibus, qui suam Ecclesiam, vel Oratorium, vel Cappellam diebus Stationum, in Missali Romano descriptis, devòtè visitaverint, &, ut præfertur, oraverint, ut easdem Indulgentias consequantur, quas præfatis diebus, visitantes Ecclesias Urbis & extra eam consequuntur, perinde ac si ipsas Urbis Ecclesias personaliter visitarent, concedimus pariter, & indulgemus.

Indulgentias Stationum Urbis.

§. 10. Eisdem quoque verè pœnitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, in Festis Impressionis Sacrorum Stigmatum ejusdem Sancti Francisci, nec non Sancti Ludovici Galliarum Regis, & Sanctæ Elisabeth Reginæ Portugalliæ, & Sanctæ Elisabeth Hungariæ pariter Reginæ, nec non Sanctæ Margaritæ de Cortona, atque in duodecim aliis Anni feriatis, vel Dominicis diebus per ipsosmet eligendis, ac a Superioribus Ordinis approbandis, ut supra visitantibus, &, ut præfertur, orantibus, quo die præfatorum id egerint, septem Annos, & totidem Quadragenas:

In XVII. Anni diebus, VII. annorum, & totidem quadragenarum.

Pro operibus piis peragendis centum dierum.

§. 11. Quoties verò Missis, & aliis Divinis Officiis in Ecclesia, seu Oratorio, vel Cappella hujusmodi pro tempore celebrandis, & recitandis, seu Congregationibus publicis, vel privatis ejusdem Tertii Ordinis ubivis faciendis interfuerint, ac pauperes hospitio susceperint, vel pacem inter inimicos composuerint, seu componi fecerint, vel procuraverint, vel etiam, qui corpora Defunctorum, tam Fratrum, & Sororum hujusmodi, quàm aliorum, ad sepulturam associaverint, aut quascumque Processiones de licentia Ordinarii faciendas, Sanctissimumque Eucharistiæ Sacramentum, tam in Processionibus, quàm cum ad infirmos, seu aliàs quocumque, & quandocumque pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel impediti, Campanæ ad id signo dato, semel Orationem Dominicam, & Angelicam dixerint, aut quinquies Orationem, & Salutationem eandem pro necessitatibus Sanctæ Matris Ecclesiæ, sive pro Animabus Defunctorum Fratrum, & Sororum hujusmodi recitaverint, aut devium aliquem ad viam salutis reduxerint, & ignorantes Præcepta Dei, & quæ ad salutem sunt, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint; toties, pro quolibet prædictorum operum exercitio, centum dies de injunctis, seu aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Omnes verò alias Indulgentias revocat.

§. 12. Cæterum, omnes & singulas Indulgentias, & peccatorum remissiones, Fratribus, & Sororibus Tertii Ordinis Sancti Francisci de Pœnitentia, sub directione & regimine cujuslibet Ordinis Regularis ejusdem Sancti Francisci, tam in cujuslibet dicti Ordinis Conventibus, sive aliàs collegialiter, quàm in Domibus privatis seorsim viventibus, tam directè, & immediatè, quàm promiscuè, & æquè principaliter, sive alio quocumque modo per communicationem cum omnibus & singulis Ordinibus Regularibus Mendicantium, & non Mendicantium, tam vigore Privilegiorum, & Litterarum Apostolicarum, quàm vivæ vocis oraculo, aut aliàs quovis modo per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, ac Nos, & Apostolicam Sedem hactenus concessas, confirmatas, approbatas, & innovatas, prædictis motu, scientia, auctoritate, & tenore, revocamus, cassamus, annullamus, & abrogamus, & ad præsentium nostrarum Litterarum præscriptum reducimus, & moderamur.

Clausulæ.

§. 13. Præsentes autem Litteras, & tam revocationem hujusmodi, quàm concessiones superiùs expressas, etiamsi dicti Tertii Ordinis Fratres, aut Sorores, seu alii quicumque in præmissis interesse habentes, vel habère quomodolibet prætendentes, eisdem non consenserint, nec ad ea vocati aut auditi fuerint, nullo unquam tempore impugnari, seu de voluntatis Nostræ defectu, aut subreptionis, aliove quolibet vitio notari, vel adversus eas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve juris vel facti remedium impetrari posse, sed semper & perpetuò firmas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios effectus sortiri & obtinere, & ab iisdem Fratribus, atque Sororibus, aliisque, ad quos pertinet, in omnibus & per omnia observari; sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpositos, aliosque, etiam de Latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuntios, de præmissis judicari, interpretari, ac definiri debere decernimus; atque irritum & inane, si secus a quoquam cujuslibet auctoritatis præsidio scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Mandatum Ordinariis super præ-

§. 14. Quocirca Venerabilibus Fratribus Ecclesiarum Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis, nec non prædictis Apostolicæ Sedis Nuntiis, & Sancti Officii Inquisitoribus, harum serie, & dictâ auctoritate committimus & mandamus, ut nullas alias Indulgentias, seu peccatorum remissiones, præter præmissas, per eosdem Fratres, atque Sorores, seu alios quoscumque, tamquam prædicto Tertio Ordini Sæculari specialiter, & intuitu eorum Instituti competentes, vulgari, nunciari, aut proponi permittant; sed ipsarum præsentium tenorem per ipsos fideliter, ut par est, observari faciant; contumaces atque rebelles, si qui fortè adversus eas venire præsumpserint, omnibus juris remediis, appellatione postposita, compescendo.

§. 15. Non obstantibus prædictis Pauli V., & Innocentii XI., aliisque quibuslibet Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, nec non de jure quæsito non tollendo, aliisque Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, ac ejusdem Tertii Ordinis Sæcularis, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis præfato Tertio Ordini, ejusque Domibus, Collegiis, Superioribus, & personis, atque etiam cuilibet Ordini Regulari Sancti Francisci, ejusque Superioribus, in contrarium præmissorum quomodolibet, etiam post prædictam Pauli V. revocationem, concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, pro præmissorum effectu dumtaxat, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 16. Volumus autem, ut præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fides habeatur, quæ præsentibus ipsis Originalibus Litteris haberetur, si forent ostensæ.

§. 17. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc nostrarum concessionis, impertitionis, indulti, relaxationis, revocationis, moderationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 29. Martii 1751.

XLIII.

Rosæ aureæ donum Metropolitanæ Bononiensi Ecclesiæ transmissum.

Pontificia Epistola munere ad Capitulum & Canonicos ejusdem Metropolitanæ Ecclesiæ conscriptæ cumulatur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem & Apostolicam Benedictionem.

QUARTA vertentis Quadragesimæ Dominicâ, quæ nuper præcessit, quâque festivus Introitus: *Lætare Hierusalem*, ab Ecclesia Sancta cantatur, Nos ex Prædecessorum nostrorum more, & instituto, solemnem Rosæ aureæ Benedictionem in Aula Paramentorum nuncupata confecimus; quam quidem sacram ritus celebritatem in Ecclesia S. Crucis in Hierusalem peragere Summis olim Pontificibus in more positum fuisse, ab hodierno etiam Abbate Besuzio *in ejusdem Basilicæ Historia cap.* 20. demonstratur: sed quum hujusmodi cæremoniæ in eadem Ecclesia habendæ consuetudo per illud temporis spatium, quo Romani Pontifices Avenione Sedem habuerunt, intermissa fuisset, ex eo factum esse idem Auctor subjungit, ut, postquam Romam remigrarunt, eum Pontifices morem retinuerint, ut eamdem Benedictionem in Aula Paramentorum conficerent, non secus ac olim, quum Avenione essent, facere eisdem solemne fuerat.

§. 2. Et Nos igitur sacram hanc cæremoniam in memorata Paramentorum Aula peregimus; consuetæ nimirum preces a Nobis recitatæ fuerunt; tum Rosa aurea balsamo inuncta, contrito odorifero musco perfusa, thure adolita, & aquâ benedictâ a Nobis aspersa fuit; quæ omnia in Libro Rituum Ecclesiasticorum sive Sacrarum Cæremoniarum Ecclesiæ Romanæ præscribuntur, cujus libri auctor Christophorus Marcellus Corcyrensis Archiepiscopus vulgò reputatur. Hoc solùm discriminis in ea, quæ a Nobis peracta est, cæremonia intercessit, quod, cum in memorato libro habeatur, Pontificem a Paramentorum Aula ad Cappellam procedentem, sinistrâ manu Rosam gestare, alterâ verò Populo benedicere: *Manu sinistrâ Rosam gestans, & dextera benedicens progreditur ad Cappellam:* Nos ab Aula quidem in Cappellam processimus, Sacris Missæ solemnibus interfuimus, &, ut super Altari Rosa collocaretur, effecimus; at verò dum iter ad Cappellam habuimus, minimè illud servavimus, ut Rosam sinistrâ manu gestaremus, dexterâ vero benediceremus, sed eamdem Rosam uni ex Clericis Cameræ Apostolicæ, qui præibant, gestandam commisimus. Quoniam cum ab aliquo tempore mos invaluerit, ut Rosa aurea post benedictionem super nobili ac magnifica basi constituatur, neminem, viribus quantumvis firmis, reperire est, qui sinistrâ manu valeat eandem gestare, ac dexterâ benedicere, cum ad ipsam sustinendam ambarum manuum auxilio opus sit.

§. 3. In eodem præterea Cæremoniarum Ecclesiæ Romanæ libro, qui supra citatus est, subjungitur, Rosam auream interdum a Pontifice præsenti cuipiam Principi Viro dono dari, interdum autem ad absentem transmitti. Cum noster Pontifex Alexander V. *anno* 1410. Bononiâ transiret, ubi diem etiam supremum obiit, Rosæ aureæ Benedictionem in Ecclesia S. Petronii peregit, eamque Marchioni Nicolao Estensi, qui præsens ibidem aderat, dono dedit, quem-

Sopra la Rosa d'oro mandata in dono alla Chiesa Metropolitana di Bologna.

Lettera di Sua Santità al Capitolo e Canonici della medesima Chiesa Metropolitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem & Apostolicam Benedictionem.

NELLA prossima passata Domenica quarta della corrente Quaresima, nella quale si canta dalla Chiesa il *Lætare Hierusalem*, seguitando il costume de' nostri Predecessori, abbiamo nella Camera de' Paramenti benedetta la Rosa d'oro: funzione, che una volta facevasi da' Sommi Pontefici nella Chiesa di Santa Croce in Gerusalemme, come molto bene dimostra il moderno Padre Abbate Besozzi *nella Storia della detta Basilica al cap.* 20., ove di più aggiugne, che nel tempo della residenza de' Papi in Avignone, non avendo essi potuto benedire la Rosa nella Chiesa di Santa Croce di Roma, ritornati dipoi alla sua Romana residenza, ritennero il costume di fare la Benedizione nella Camera de' Paramenti, come erano stati soliti di fare, quando erano in Avignone. *(Si accenna il giorno, ed il luogo della benedizione della Rosa d'oro.)*

§. 2. La funzione è stata fatta da Noi nella predetta Camera de' Paramenti, avendo recitate le consuete Orazioni, avendo unta la Rosa d'oro col balsamo, avendovi posto sopra il muschio tritato, avendola incensata, ed avendola aspersa coll' acqua benedetta; che è quanto viene prescritto nel Libro de' Riti Ecclesiastici, o sia delle Sacre Cerimonie della Chiesa Romana, che viene attribuito a Cristoforo Marcello Arcivescovo di Corfù; con questo solo divario, che leggendosi nel detto Libro, che dopo la Benedizione, nell'andare che fa il Papa dalla Camera de' Paramenti alla Cappella, porta nella mano sinistra la Rosa, benedicendo il Popolo colla destra: *Manu sinistra Rosam gestans, & dextera benedicens progreditur ad Cappellam:* Noi siamo andati dalla Camera alla Cappella, abbiamo assistito alla Gran Messa, abbiamo fatto collocare la Rosa sopra l'Altare; ma nell' andare alla Cappella non l'abbiamo portata nella mano sinistra, benedicendo colla destra; avendola fatta portare avanti di Noi da un Chierico di Camera; imperocchè essendosi da qualche tempo in quà introdotto l'uso di collocare la Rosa d'oro benedetta sopra un nobile e grande piedistallo, non vi è Uomo, per robusto che sia, che la possa portare nella mano sinistra, e benedire colla destra, richiedendosi l'ajuto di ambedue le mani per poterla portare. *(Rito della benedizione della medesima, e di lei trasporto.)*

§. 3. Nel citato Libro delle Cerimonie della Chiesa Romana dicesi, che alcune volte questa Rosa d'oro viene dal Papa regalata a qualche illustre Personaggio presente, ed altre volte è trasmessa a qualche illustre Personaggio assente. Il nostro Pontefice Alessandro V. *nell' Anno* 1410. passando per Bologna, ove anche morì, fece la Benedizione della Rosa d'oro nella Chiesa di S. Petronio, e la regalò al Marchese Niccolò d'Este, che era presente alla fun- *(Antico costume di donarsi da' Sommi Pontefici la Rosa d'oro.)*

quemadmodum Sigonius *in suo de Episcopis Bononiensibus libro*, Masinus *in Bononia perlustrata*, Alidosius in eo, quem conscripsit, libro *de Summis Pontificibus, Cardinalibus, Archiepiscopis, & Episcopis Bononiensibus*, & Celsus Faleoni *in Monumentis Historicis Ecclesiæ Bononiensis*, testantur.

Alexander V. Bononiæ natus.

§. 4. Quod autem Alexandro V. *nostri* titulum adscripsimus, id ea de causa a Nobis factum est, ne ab ea traditione recederemus, qua fertur, hunc Pontificem, licèt communi existimatione pro Cretensi haberetur, cum extremum vitæ diem sibi adesse intelligeret, tunc demum dixisse, hoc sibi divinitus accidere, ut quo loco natalem diem sortitus esset, ibidem etiam vitæ cursum absolveret; eaque occasione fassum esse, Bononiæ se obscuris Parentibus ortum, Franciscani Minorum Ordinis habitum induisse, initio ætatis suæ Cretam deductum, eaque de causa pro Cretensi vulgò reputatum esse. Super his autem tum Ghirardaccius *in Historiis Bononiæ lib. 3. part. 2. pag. 576.*, tum Sigonius *de Episcopis Bononiensibus lib. 23. ad annum* 1410. *tom.* 3. novæ editionis *pag.* 462., & Masinus *in Bononia perlustrata ad diem 3. Maii pag.* 303. *& 7. Julii pag.* 373. *& in Cardinalibus Bononiensibus pag. 14. ad annum* 1405. videri possunt.

Ecclesia Bononiensis a Gregorio XIII. Rosæ aureæ munere decorata.

§. 5. Quo tempore Nos a felicis recordationis Prædecessore nostro Clemente Papa XI. in Advocatorum Sacri Consistorii Collegium adscripti fuimus, Carolus Chartarius, cujus nomen inter eruditos Viros satis notum est, Collegii ejusdem Decanus erat. Inter varia autem, quæ supersunt Opera ab eodem Carolo conscripta, Opus extat, quod *de Rosa aurea* inscriptum est; in quo cæremoniæ hujus originem investigavit, iis tamen monumentis innixus, quorum id temporis notitia habebatur. Illud autem eo in Opere præcipuum est, quod ritè & exactè confectus Catalogus ibidem habetur summorum Principum, Regum, Reginarum, atque illustrium tum Virorum, tum Fœminarum, ac postremo etiam Ecclesiarum, ad quas a Summis Pontificibus Rosæ aureæ munus transmissum est. Inter alias verò Ecclesias, quibus prædictum donum impertitum esse memoratur, Metropolitana nostra S. Petri Ecclesia descripta deprehenditur. Hoc autem munus a recolendæ memoriæ Concive nostro Gregorio PP. XIII. ad eamdem Ecclesiam transmissum fuit; cujus rei gratiâ idem Pontifex Præsulem Vincentium Bolognettum intimum Cubicularium suum Bononiam ablegavit, qui Rosæ aureæ munus eo tempore detulit, atque exhibuit, quo bon. mem. Cardinalis Gabriel Palæottus semper cum laude memorandus, Ecclesiæ illius Archiepiscopatum gerebat. Hæc autem Rosa ea ipsa est, quæ etiam hoc tempore quartâ Dominicâ Quadragesimæ in Metropolitanæ illius Ecclesiæ Ara principe exponitur, dum Divinorum Officiorum ac Missarum solemnia celebrantur. Quæ autem per hujusmodi occasionem acta Bononiæ sint, ea, tum *in Historia* Vizzani, tum *in Monumentis Historicis* Faleoni, & Masini, in Instructionibus, quæ Præsuli Bolognetto præscriptæ fuerunt, ac postremò in Allocutione, quæ hujus celebritatis occasione a Cardinali Gabriele Palæotto habita fuit, videre est; quæ monumenta a Chartario collecta, & *in memorato suo Opere pag.* 116. *& seq.* edita sunt.

Pontifex hoc exemplum sequutus simile donum eidem Ecclesiæ transmittit per Cubicularium

§. 6. Et Nos igitur, quamvis egregio Civi nostro Gregorio Papæ XIII. dignitate quidem pares, at meritis inferiores Nos esse ingenuè agnoscamus, illius tamen exemplo, ad alia amoris ac devotionis nostræ argumenta, quæ erga Metropolitanam Ecclesiam Nostram,

funzione, come attestano il Sigonio *nel suo libro de' Vescovi Bolognesi*, il Masini *nella sua Bologna perlustrata*, l'Alidosio *nel suo libro de' Sommi Pontefici, Cardinali, Arcivescovi, e Vescovi Bolognesi*, e Celso Faleoni *nelle memorie istoriche delle Chiesa di Bologna.*

Il P. Alessandro nato in Bologna.

§. 4. Abbiamo chiamato Alessandro V. col titolo di *nostro*; non volendo allontanarci dalla tradizione, che il detto Pontefice, benchè comunemente riputato Candiotto, vedendosi in punto di morte, dicesse, farlo Iddio morire in quel luogo, in cui era nato; confessando in questo modo d'esser nato in Bologna d'oscuri natali, aver vestito l'Abito dell'Ordine Minore Francescano, essere stato nel principio della sua età condotto a Candia, ed essere perciò stato riputato sempre Candiotto. Vedansi il Ghirardacci *nell'Istoria di Bologna al lib.* 3. *pag.* 576. *part.* 2., il Sigonio *de Episcopis Bononiensibus lib.* 23. *all'Anno* 1410. *nel tom.* 3. della nuova edizione *pag.* 462., il Masini *nella Bologna perlustrata ai 3. di Maggio pag.*303. *ai 7. di Luglio pag.* 373., *e ne' Cardinali Bolognesi pag.* 14. *all'Anno* 1405.

La ... di ... ebbe ... Por... Gre... XIII ... della d'or...

§. 5. Carlo Cartari, nome noto fra gli eruditi, era Decano del Collegio degli Avvocati Concistoriali nel tempo, in cui dalla felice memoria di Clemente XI. Noi fummo ad esso ascritti. Ha Carlo composte varie Opere. Fra le altre ve n'è una intitolata *della Rosa d'oro.* In essa ha investigata l'origine della funzione, ma con que' monumenti, che erano scoperti al suo tempo. Quello, che v'è di particolare nell'Opera, è un Catalogo puntuale, e ben fatto, di tutti que'Sovrani, Rè, Regine, Principi, Principesse, e Chiese, alle quali è stato trasmesso il detto regalo della Rosa d'oro. Fra le altre Chiese, alle quali è stato trasmesso il detto regalo, si vede descritta la nostra Metropolitana di S. Pietro. Il regalo le fu fatto dal nostro degnissimo Concittadino Gregorio XIII., che spedì a Bologna Monsignor Vincenzo Bolognetti suo Cameriere Segreto, che portò, e presentò il regalo nel tempo, in cui era Arcivescovo la sempre rispettabile memoria del Cardinale Gabbriello Paleotti; e questa è quella Rosa, che ancora oggidì si espone nella quarta Domenica di Quaresima sopra l'Altare Maggiore della Metropolitana nella celebrazione de'Divini Officj, e Messa solenne. Quanto in quella occasione fusse fatto in Bologna, si può vedere *nella Storia* del Vizzani, *nelle Memorie istoriche* del Faleoni, nel Masini, nelle Istruzioni date a Monsignor Bolognetti, nell'Allocuzione fatta dal Cardinale Gabbriello Paleotti in tale occasione, monumenti raccolti, e dati alle stampe dal Cartari *nella detta sua Opera alla pag.* 116. *e seguen.*

Il Po... mosso ... quell'e... pio ma... per un Camer... segreto ... bile Bo...

§. 6. Riconoscendoci con tutta buona fede, benchè uguali nella dignità, inferiori nel merito al nostro degno Concittadino Gregorio XIII., abbiamo però deliberato col di lui esempio di aggiungere agli altri contrassegni, che abbiamo dati, di tenero divoto affetto

ac dilectam Patriam huc usque exhibuimus, Rosæ etiam munus adjungere decrevimus. Quapropter Rosam auream, quæ, ut suprà diximus, proximè elapsâ Dominicâ quartâ Quadragesimæ a Nobis benedicta fuit, Metropolitanæ Bononiensi Ecclesiæ Nostræ dono transmittimus; ad eamque deferendam Dilectum Filium Paulum Zani Nobilem Concivem atque intimum Cubicularium Nostrum deligimus. Pro iis autem, quæ hac occasione agenda erunt, consuetæ eidem Instructiones præscribentur. Cùm verò Nos Bononiæ Archiepiscopatum adhuc retineamus, resque nostras videamus in eo statu positas, ut (quod grave admodum Nobis est) Ecclesiam, ac Patriam Nostram ampliùs jam invisendi spes Nobis sublata sit; ea hic indicare supervacuum existimamus, quæ hujusmodi occasione per Nos facta fuissent, si Nobis istic idem Archiepiscopi munus gerentibus, Rosæ aureæ munus a Pontifice Bononiam transmissum fuisset. Neque illud etiam a Nobis postulatur, ut ea omnia fiant, quæ Gregorii XIII. tempore facta fuerunt, cùm præteritorum, ac præsentium temporum conditio diversa sit, neque cum eo, qui tunc erat, hodiernus rerum status conferri possit. Quod igitur satis esse ducimus, adeò ut amplius eo quidquam fieri neque exoptemus, neque probaturi simus, illud est; primùm, ut hujusmodi celebritas Festo die Sancti Petri Apostoli, qui Metropolitanæ Ecclesiæ Nostræ Titularis est, peragatur, quo die, intervenientibus Urbis Magistratibus, solemnem Cappellam haberi in more positum est; præterea, ut Rosa aurea a Nobis dono missa, quotannis Dominicâ quartâ Quadragesimæ, quo tempore Divinorum Officiorum ac Missarum solemnia peraguntur, in Ara Ecclesiæ maxima exponatur unà cum ea, quæ a Pontifice Gregorio XIII. donata fuit, dummodo tamen Rosæ illius status talis sit, ut exponi possit; nisi enim memoria Nos fallit, aurea Gregorii Rosa minus bene se habere Nobis videtur; quod si ita foret, illud opportunè faciendum existimaremus, quod in Sanctuario Lauretano, aliisque Ecclesiis fieri consuevit. Theophilus Raynaudus *tom. 10. suorum Operum*, in Tractatu *de Rosa Mediana a Pontifice consecrata, ad pag.* 411. Ecclesiarum Elenchum contexit, ad quas a Summis Pontificibus Rosæ aureæ munus transmissum fuit; ille autem, qui apud Chartarium habetur, magis exactè confectus est; cùm hic Apostolici Tabularii Arcis S. Angeli, cujus præfecturam gerebat, monumenta in promptu habuerit, Vaticana Basilica, cujus inter Canonicos Nos olim fuisse gloriamur, a quinque Summis Pontificibus Rosæ aureæ munere donata fuit. Idem autem munus Basilica Lateranensis bis, a duobus videlicet Summis Pontificibus, obtinuit: ita pariter in Sanctuario Lauretano, duorum item Pontificum, Gregorii XIII., & Clementis VIII. dono impertitæ geminæ aureæ Rosæ visuntur; harum tamen prima non amplius exponitur, neque a loco, ubi sita est, removetur, ne fortè, cùm a vetustate male habeat, eamdem conteri, aut comminui contingat; qua etiam fortasse de causa in nuper memoratis Basilicis Dominicâ Quartâ Quadragesimæ super Altari unica tantùm Rosa, ea nempe, quæ novissimè donata fuit, exponitur.

gne'e un simil dono alla medesima Chiesa.

alla nostra Metropolitana, e alla nostra Patria, il regalo ancora della Rosa. Doniamo dunque alla nostra Metropolitana la Rosa d'oro da Noi benedetta, come abbiamo detto poc' anzi, nella prossima passata Domenica quarta di Quaresima. Eleggiamo portatore di essa Monsignor Paolo Zani Nostro Nobile Concittadino, e Nostro Cameriere Segreto. Ad esso si daranno le solite istruzioni di quanto dovrà fare. Essendo Noi per anche Arcivescovo di Bologna, e vedendoci in istato, il che molto ci pesa, di non poter più rivedere nè la nostra Chiesa, nè la nostra Patria, crediamo superfluo l'additare ciò, che avremmo fatto in simile congiuntura, se dal Papa fosse stato mandato a Bologna il regalo della Rosa d'oro, essendo Noi semplice Arcivescovo di Bologna. Tampoco non esigiamo, che si faccia quanto fu fatto nel tempo di Gregorio XIII., essendo pur troppo i tempi mutati, e non essendo paragonabile lo stato d' allora collo stato presente. Quello, che a Noi basta, tal che il di più ci dispiacerebbe, si è, che la funzione si faccia nel giorno di S. Pietro Titolare della nostra Metropolitana, in cui si fa solenne Cappella coll' intervento de' Magistrati; e che la Rosa d'oro da Noi regalata si esponga ogni anno nella quarta Domenica di Quaresima nell'Altare Maggiore, nel tempo de' Divini Officj, e Messa, unitamente con quella donata dal Pontefice Gregorio XIII., quando lo stato d' essa lo comporti; parendo a Noi, se la memoria non ci tradisce, non essere la Rosa d'oro di Gregorio molto in buon essere; nel qual caso potrebbe praticarsi ciò, che si pratica nel Santuario di Loreto, ed in altre Chiese. Teofilo Raynaudo *nel tom.* 10. *delle sue Opere*, nel suo Trattato *de Rosa Mediana a Pontifice consecrata, alla pag.* 411., fa l'Elenco delle Chiese, alle quali è stato trasmesso dai Papi il regalo della Rosa d'oro. Più esatto è quello del Cartari, avendo avuto esso alle mani i monumenti dell'Archivio Apostolico di Castello S. Angelo, di cui era Prefetto. Da cinque Sommi Pontefici la Basilica Vaticana, di cui ci gloriamo d'esser stati Canonico, ha ottenuto il dono della Rosa d'oro; da due la Basilica Lateranense; e da due il Santuario di Loreto, cioè da Gregorio XIII., e da Clemente VIII. Ma la prima più non si espone, nè si leva dal luogo ov'è, pel timore, che essendo mal ridotta dal tempo, corresse pericolo di guastarsi; e nelle poc'anzi nominate Basiliche, forse per la stessa ragione, non si espone su l'Altare nella quarta Domenica di Quaresima, che l'ultima Rosa d'oro donata.

Si prescrive il giorno, e la formola di ricevere, ed esporre la Rosa d'oro.

§. 7. *In Musæi Italici tomo secondo* a Mabillonio inserti reperiuntur Romani Ordines, quos illi datum est, in itinere, quod per Italiam habuit, eoque potissimùm tempore, quo Romæ moratus fuit, Virorum in sacris materiis peritorum ope, colligere. In undecimo autem Ordine, qui Benedicti Canonici S. Petri est, quemque ante *annum* 1143. conscriptum fuisse ex eo patet, quod Cardinali Guidoni

§. 7. Nel *tomo* 2. *del Museo Italico* del Padre Mabillon sono inseriti gli Ordini Romani, che nel suo viaggio d'Italia, e molto più nella sua dimora in Roma, coll'ajuto di Persone prattiche delle sacre materie, potè radunare. Nell' Ordine undecimo, Opera di Benedetto Canonico di S. Pietro, e che fu scritta prima *dell' Anno* 1143. essendo stata dedicata dall'Autore al Cardinale Guidone di Castello,

Fu uso de' Rom. Pontefici di far discorso sopra la Rosa d'oro nel giorno, in cui la benedicevano.

de Castello ab Auctore dedicatum fuit, qui Cardinalis prædicto anno Pontifex factus, & Cælestini II. nomine appellatus fuit; atque in aliis Ordinibus subsequentibus, qui ad inferiora pertinent tempora, de Rosa aurea mentio facta deprehenditur. Tam autem in illo, qui memorati Canonici Romani Opus est, quàm in altero Cardinalis Jacobi Cajetani, qui Pontificis Bonifacii VIII. nepos fuit, atque etiam in alio Petri Amelii, qui Sacrista fuit Urbani V., illud fuisse moris adjungitur, ut Romanus Pontifex, Rosæ aureæ occasione, de eadem aurea Rosa sermonem haberet. Sanè inter Magni Prædecessoris Nostri Innocentii III. Opera Sermo reperitur, quem ipse per hanc occasionem in Basilica S. Crucis in Hierusalem pronunciavit. Nos quidem præterita Dominica quarta Quadragesimæ solemnem Benedictionis Rosæ aureæ cæremoniam peregimus, sed nullum eadem occasione Sermonem habuimus; tum quia id a Prædecessoribus nostris, his temporibus, quæ Nobis proximiora sunt, minimè factum fuisse novimus, tum quia in Sacrarum Cæremoniarum libro, qui Christophoro Marcello tribuitur, & Leonis X. tempore conscriptus fuit, quo scilicet hodierno tempore utimur, de hujuscemodi Sermone nullum omnino adest verbum; ac demum quia Dominica quarta Quadragesimæ non est ex iis Festis diebus, in quibus Romanus Pontifex solemni Pontificali ritu celebrare solet; sine Pontificali autem Missâ ut plurimum minimè locus Sermoni est; quemadmodum in supracitato decimo quinto Ordine Romano Petri Amelii *cap.* 47. videre est: *Id certò nota, quod quandocumque Romanus Pontifex facit Sermonem, debet etiam Missam celebrare.* Neque verò hujusmodi Sermonem in hac, quam conscribimus, Epistolâ habere Nobis in animo est; illud tantummodo propositum habemus, ut aliqua, tum circa Auctorem Rosæ, tum circa ipsius significationem, atque ejusdem etiam Benedictionis Auctorem, leviter attingamus; quod quidem non solùm prætermissi Sermonis quodammodo locum tenere poterit, verùm etiam aliquid valebit ad commendandam excellentiam istius muneris, quod Metropolitanæ Bononiensi Ecclesiæ Nostræ transmittimus.

De eodem argumento Pontifex in hac Epistola scribit.

che nel predetto anno fu fatto Papa col nome di Celestino II., e negli altri Ordini susseguenti, e che appartengono ai tempi più bassi, si parla della Rosa d'oro; ed in quello già nominato del Canonico Romano, e nell'altro del Cardinale Giacomo Gaetano Nipote del Pontefice Bonifazio VIII., e nell'altro di Pietro Amelio, che fu Sagrista d'Urbano V., si aggiunge, che il Romano Pontefice soleva nell' occasione della Rosa d'oro sermoneggiare sopra la stessa Rosa d'oro. Ed in fatto fra le Opere del nostro gran Predecessore Innocenzo III. si ritrova il Sermone, che esso in questa occasione fece nella Basilica di S. Croce in Gerusalemme. Noi nella prossima passata Domenica quarta di Quaresima abbiamo fatta la funzione, ma non abbiamo sermoneggiato; non avendo ritrovato, che ciò siasi fatto da'nostri Predecessori ne' tempi a Noi più vicini; non facendosi minima parola del Sermone nel Libro delle Sacre Cerimonie attribuito a Cristoforo Marcello, e scritto nel tempo di Leone X., del quale oggi ci prevaliamo; e non essendo la quarta Domenica di Quaresima una di quelle Feste, nelle quali il Romano Pontefice celebra Pontificalmente, senza la qual Messa Pontificale non ha luogo per lo più il Sermone, come si vede nel decimo quinto Ordine Romano di sopra citato di Pietro Amelio *al Cap.* 47.: *Id certò nota, quod quandocumque Romanus Pontifex facit Sermonem, debet etiam Missam celebrare.* Non intendiamo tampoco di fare un Sermone in questa nostra Lettera, che scriviamo; e la nostra intenzione si è di accennare qualche cosa circa l'autore della Rosa, il significato di essa, e l'autore della Benedizione della medesima; il che non solo sarà un tal quale supplemento al Sermone tralasciato, ma servirà per far noti i pregi del regalo, che trasmettiamo alla nostra Metropolitana di Bologna.

Origo Rosæ aureæ ab aliquibus tribuitur S. Leoni IX., qui Monasterio cuidam imposuit censum duarum unciarum auri, in Rosam impenden.

§. 8. Ut autem illa prætermittamus, quæ circa ejusdem antiquitatem dicenda minimè deessent, sed, si hic afferrentur, nostri temporis Eruditis obsoleta & supervacua jure videri possent; Magnum Pontificem Sanctum Leonem IX. hujusmodi Rosæ aureæ anno Christi MXLIX. auctorem haberi, dicemus. Nobiles Pontificis hujus Progenitores S. Crucis Monasterium in ea Regione, quæ nunc Alsatia dicitur, fundaverant; cumque jus super eodem Monasterio in personam ipsius Pontificis recidisset, placuit ipsi, exemptionem Monasterio concedere, illudque Sanctæ Sedi immediatè subjicere; eidem verò onus imposuit, ut quotannis, aliquot diebus ante Dominicam quartam Quadragesimæ, vel auream Rosam, vel duas auri uncias, Pontifici mitteret; cujus quidem census solutio subsequentibus etiam temporibus adimpleta fuisse dignoscitur; siquidem relata habetur in libro Censuum Cencii Camerarii, quod Opus sub sæculi duodecimi finem conscriptum fuit, atque a Muratorio *in suo tom.* 5. *Antiquitatum Italicarum dissert.* 69. *pag.* 880. etsi minùs integrè typis editum; cujus tamen integrum Auctographum in Tabulario Arcis S. Angeli asservatur, ejusdem verò exemplar exactè ac fideliter descriptum penes Nos habemus, quod a dilecto Filio Magistro Antonio Casalio Cameræ Apostolicæ Præside dono accepimus; quum is illius domi-

§. 8. Lasciando da parte quelle cose, che potrebbero dirsi sopra l'antichità, ma che dette recherebbero, e con ragione, nausea agli eruditi de' nostri tempi, diremo farsi autore della Rosa d'oro il gran Pontefice S. Leone IX. *nell' Anno* 1049. Avevano i di lui nobili Progenitori fondato in Alsazia il Monastero di Santa Croce; e passato in lui il diritto sopra lo stesso Monastero, volle dargli l'esenzione, sottoponendolo immediatamente alla Santa Sede, ed imponendogli il peso di mandare al Papa ogni anno alcuni giorni prima della quarta Domenica di Quaresima o una Rosa d'oro, o due oncie di oro; qual pagamento si ritrova eseguito anche ne' tempi susseguenti, ritrovandosi descritto nel libro de' Censi di Cencio Camerario, Opera scritta nel fine del Secolo duodecimo, e stampata, benchè non interamente, dal Muratori *nel suo tom.* 5. *delle Antichità d'Italia dissert.* 69. *pag* 880., il di cui Originale intero però si trova nell' Archivio di Castel S. Angelo, ed una fedele, ed esatta Copia si ritrova appresso di Noi, regalataci da Monsignor Antonio Casale Presidente della Camera Apostolica, Copia venuta in di lui potere, come erede, e successore del celebre, ed erudito della sua stessa Famiglia, Gio. Battista Casale.

§. 9. Il

dominium acquisierit ex hæreditate ac successione celebris, atque eruditi Viri quondam Johannis Baptistæ Casalii gentilis sui.

§. 9. Augustinus Calmet *in sua Historia Ecclesiastica, & Civili Lotharingiæ tom. 1. lib. 19. pag.* 1040., postquam de fundatione Monasterii Sanctæ Crucis in Alsatia, ac de tributo per S. Pontificem Leonem IX. eidem imposito, ea omnia retulit, quæ nuper exposita a Nobis sunt, ita subdit: *Talis est origo Rosæ aureæ, quam etiam hodie Pontifex benedicit quartâ Dominicâ Quadragesimæ, quæ dicitur* Lætare, *& quam alicui ex Principibus, in amoris atque æstimationis pignus, dono mittit.* Nos verò licèt hujusce Auctoris doctrinam & litterarios labores probè compertos habeamus; minimè tamen adduci possumus, ut prædictæ illius opinioni subscribamus. Illud enim libenter admittimus, S. Leonem PP. IX. Monasterio S. Crucis præfatum tributum imposuisse, ex eoque probari, Rosam auream illius ætate in usu fuisse; at ex eo nequaquam probari posse judicamus, eumdem Pontificem ritus Rosæ aureæ Auctorem fuisse, quin immo ex eo ipso arguimus hujusmodi ritum aliquanto priùs institutum fuisse.

§. 10. Porro idem Calmet *part. 2. sui tom. 1. nuper citati* ad asserendam veritatem rerum, quæ ab ipso enarrantur, authentica affert testimonia, Privilegium scilicet S. Leonis IX., cujus quidem ea, quæ subjicimus verba, ad rem nostram vel maximè faciunt: *Pro donatione igitur libertatis istius, o Crux*, quod videlicet Monasterium Titulo Sanctæ Crucis insignitùm esset, *ipso Sole nitidior, cunctisque creatis pretiosior, Petro Apostolo ipso tuo Monasterio concessa, pro salute animæ meæ, meorumque parentum ibidem in Christo tuo Domino Nostro dormientium, penso annuatim constituto tempore nostræ Apostolicæ Sedi ab Abbatissa ipsius loci solvendam, Rosam videlicet auream penso duarum Romanarum unciarum, aut factam sicut fieri solet, aut tantumdem ad faciendam, tempore Quadragesimæ mittendam octavo die antequam a Nobis, & Successoribus nostris consuetè portari in quarta Dominica, præcedente videlicet die Dominico, cum cantatur Introitus: Oculi mei semper ad Dominum.*

§. 11. Hic autem considerandæ sunt tum verba illa: *Aut factam sicut fieri solet*; tum alia etiam, quæ paulo post subsequuntur: *Consuetè portari in quarta Dominica*; videndumque, an ulla ratione fieri possit, ut ritus Rosæ aureæ Sancto Leoni IX. tamquam primo Auctori adscribatur. Sanè quidem ex prædictis verbis arguitur, hujuscemodi ritum præcedenti tempore introductum extitisse; Sanctum verò Leonem illum fuisse ostenditur, qui onus impensæ in auream Rosam faciendæ Monasterio suo imposuit; verùm nullatenus iisdem verbis probatur, eundem Pontificem ritus illius Institutorem fuisse, quemadmodum nuper dictum est. Etenim, si revera talis fuisset, aliquid amplius relatis verbis addidisset; causas nimirum exposuisset, atque rationes, quibus ad eundem ritum constituendum inductus esset; diem verò, quo solemnis ea cæremonia quotannis peragenda foret, ibidem ipse designasset, non tamquam antea præstitutum posuisset, ut ab eo factum fuisse deprehenditur. Siquidem hujusmodi cæremoniæ diem pro jampridem constituto habens, hoc solùm mandat, ut pensum a Monasterio solvendum, octo diebus ante Dominicam *Lætare* in Urbe fit, videlicet die Dominico, in quem cadit Introitus: *Oculi mei semper ad Dominum*; qui nempe Dominica tertia Quadragesimæ in Missa legitur.

§. 12. Nostras hujuscemodi animadversiones cum Nos aliquibus egregiis Academicis nostris, ex his, qui singulis feriis secundis coram Nobis convenire assolent, & valde accu-

Sentimento del P. Calmet, a cui non consente il Pontefice.

§. 9. Il Padre Calmet *nella sua Storia Ecclesiastica, e Civile di Lorena al tom. 1. lib. 19. pag.* 1040., dopo aver riferito quanto è stato da Noi poc' anzi esposto della fondazione del Monastero di Santa Croce in Alsazia, e del tributo impostogli da S. Leone IX., così scrive: *Tale è l'origine della Rosa d' oro, che il Papa benedice ancor oggi la quarta Domenica di quaresima, chiamata* Lætare, *e che manda a qualche Principe per contrassegno di stima, e di affetto.* Ma Noi, benchè sappiamo il merito del Padre Calmet, e le sue fatiche litterarie non ci siano ignote, non possiamo sottoscriverci al sopradetto di lui parere; ammettendo ben volentieri, aver il Pontefice S. Leone IX. imposto al Monastero di Santa Croce il divisato tributo; provarsi con ciò, che la Rosa d' oro era usitata nel suo tempo; ma non provarsi, che esso sia stato l'Autore del rito della Rosa d' oro, anzi doversi supporre, che il rito fosse stato qualche tempo prima istituito.

Si riportano le parole del Privilegio di S. Leone.

§. 10. Il Padre Calmet *nella part. 2. del suo tom. 1. poc' anzi citato* porta le testimonianze autentiche per ben assodare i suoi racconti; ed *alla pag. 426. e seg.* porta il privilegio di S. Leone IX., e le parole, che fanno al nostro caso, sono le seguenti: *Pro donatione igitur libertatis istius, o Crux*, essendo il Monastero intitolato di Santa Croce, *ipso Sole nitidior, cunctisque creatis pretiosior, Petro Apostolo ipso tuo Monasterio concessa, pro salute animæ meæ, meorumque parentum ibidem in Christo tuo Domino Nostro dormientium, penso annuatim constituto tempore nostræ Apostolicæ Sedi ab Abbatissa ipsius loci solvendam, Rosam videlicet auream penso duarum Romanarum unciarum, aut factam sicut fieri solet, aut tantundem ad faciendam, tempore Quadragesimæ mittendam octavo die antequam a Nobis, & Successoribus nostris consuetè portari in quarta Dominica, præcedente videlicet die Dominico, cum cantatur Introitus: Oculi mei semper ad Dominum.*

Da esso però si deduce un' antichità maggiore di questo Rito.

§. 11. Si osservino le parole: *Aut factam sicut fieri solet &c.* si osservino le altre: *consuetè portari in quarta Dominica &c.*: E poi si dica, se può ragionevolmente pretendersi, che il rito della Rosa d' oro riconosca per primo autore il Pontefice S. Leone IX. Dimostrano bensì le parole, che il rito era precedentemente introdotto, e che esso fu quello, che addossò la spesa della Rosa d' oro al suo Monastero; ma non provano in verun modo, che fosse l' istitutore del rito, come poc' anzi si è detto. Se lo fosse stato, avrebbe detto qualche cosa di più; avrebbe esposte le cause, ed i motivi, da i quali fosse stato condotto ad introdurlo; avrebbe stabilito il giorno, in cui si dovesse fare ogni anno la funzione, non lo avrebbe supposto, come vediamo aver fatto. Imperocchè dando già il giorno della funzione, come antecedentemente fissato, ordina, che il tributo sia in Roma otto giorni prima della Domenica *Lætare*, volendo, che sia in Roma nella Domenica, in cui cade l' Introito: *Oculi mei semper ad Dominum*, che per appunto si legge nella terza Domenica di Quaresima.

Si sforzano alcuni di adattare le riferite parole al proprio sentimento, e del Calmet.

§. 12. Comunicate queste nostre riflessioni a que' nostri virtuosi Accademici, che ogni giorno di Lunedì si radunano avanti di Noi, e con molta esattezza discorrono delle sacre materie,

ratè de facris rebus & antiquitatibus differere, communicavimus, æqui bonique exceptæ, & approbatæ (licèt non ab omnibus) fuerunt. Quare, cum aliquis ex ipfis in Academico conventu *die 6. Maji* 1748. habito, multa cum eruditione, ut illius mos eft, Patris Calmeti partes tuendas fufceperit, illa quidem verba: *Rofam factam ficut fieri folet*: ita interpretatus eft, quafi non infectam, fed elaboratam ac perfectam Rofam defignarent; aliis verò verbis: *Confuetè portari in quarta Dominica*: ea indicari cenfuit, quæ Pontifex & per fe ipfum facere conftituiffet, & per Succeffores fuos fieri cuperet, quoniam ante prædicta verba alia hæc habentur: *a Nobis, & Succefforibus noftris*; adeò ut verus verborum fenfus effe debeat, ac fit, quod fcilicet S. Leo onus illud Abbatiffæ imponeret, ut eadem five Rofam ex auro confectam & elaboratam, five duas auri uncias Romam mittere deberet, propterea quod quartâ Quadragefimæ Dominicâ, tum ipfe Rofam eamdem manu geftare vellet, tum ita in pofterum a Succefforibus fuis fieri exoptaret; atque hinc rectè concludi, Pontificem illum Ritus hujufmodi auctorem fuiffe.

Sed fruftra.

§. 13. Omnino negari nequit, interpretationem hanc, & acutam, & ingenio illius dignam effe, qui eam in medium produxit. Verùm Nos minimè adduci potuimus, aut poffumus, ut eandem admittamus. Non inficiamur, per verba illa: *aut factam*, defignari quidem Rofam, quæ elaborata, & confecta fit; verùm alia, quæ fubfequuntur, verba: *ficut fieri folet*, aliquid amplius innuunt, nimirum, quod Rofa illa non confecta folùm effe deberet, verùm eâ formâ, & opere opificio elaborata, cujufmodi ad illud tempus Rofæ aureæ perfectæ fuerant. Nec diffitemur, hanc Pontificis voluntatem fuiffe, ut Rofa five a Monafterio tranfmiffa, five ex duabus auri unciis ab eodem folutis conflata, non minùs a fe, quàm a Succefforibus fuis manu geftari deberet; verùm, cum ibidem vox *confuetè* interponatur, quæ non futurum, fed præteritum tantummodo tempus defignandi vim habet; fatis inde manifeftum fit, Pontifici in animo fuiffe hoc dicere, idque revera dixiffe, quod cum Prædeceffores fui Dominicâ quartâ Quadragefimæ Rofam auream manu geftare confueviffent, ipfe eam geftare decreverat, quæ a fuo Monafterio in pofterum tranfmittenda effet, idemque per Succeffores fuos fieri ftatuebat.

Auctores, qui ex ipfis verbis majorem Ritus antiquitatem deducunt. Leonicus.

§. 14. Michael Leonicus, qui Pauli V. tempore infignis Pontificiæ Cappellæ Cœremoniarum Magifter fuit, ingentem manufcriptorum fuorum copiam reliquit, quæ, partim in Tabulario Arcis S. Angeli, partim in Vaticana Bibliotheca affervantur. Is autem in quodam ex hujufmodi anecdotis, quod a Carthario in fuo Opere jam allegato *pag.* 10. refertur, poftquam Privilegii Leonis IX. fuperiùs citati mentionem fecit, ita fubdit: *Hujufmodi Monumentum fexcentorum annorum antiquitatem indicat; fed majorem etiam ex ipfo arguere licet. Nullum hoc vetuftius vidi.* Pagius *in Breviario Romanorum Pontificum tom. 2. in vita Urbani II. ad nu.* 56. ei opinioni adhærere videbatur, ut Urbanum ipfum ritus hujufce auctorem faceret, qui *anno* 1088. Pontifex factus fuit, viderat enim *in tomo* 10. *Spicilegii* fragmentum Andegavenfis Hiftoriæ, in quo legitur, Pontificem hunc, cum Turonem veniffet Dominicâ quartâ Quadragefimæ, Rofam auream manu geftaffe, eamque Fulconi Comiti Andegavenfi dono dediffe; præterea animadverterat, nullum a Martene *in fuo tractatu de Divinis Officiis cap.* 19. *num.* 17. pro Rofa aurea vetuftius prædicto Urbano II. monumentum afferri. Verùm, cum aliqua facti Leonis IX. notitia ad eumdem per-

Pagi.

incontrarono una benigna approvazione, ma non però appreffo di tutti; effendovi ftato taluno, che nell'Accademia tenuta *ai 6. di Maggio* 1748. fi fece con molta erudizione, al fuo folito, partigiano del Padre Calmet, interpretando le parole: *Rofam factam ficut fieri folet*: come efprimenti una Rofa bella e fatta, e le altre: *Confuetè portari in quarta Dominica*: come efprimenti quanto il Papa voleva fare, e voleva, che fi faceffe da' fuoi Succeffori, giacchè avanti d'effe vi erano quefte altre: *a Nobis, & Succefforibus noftris*: in tal maniera che il vero fenfo fia, e debba effere, che S. Leone imponeva all'Abbadeffa il pefo di mandare o una Rofa d'oro bella e fatta, o due oncie d'oro, volendola effo portare in mano la quarta Domenica di Quarefima, e volendo ancora, che così fi faceffe da' fuoi Succeffori, il che dimoftra, effere effo ftato l'autore di quefto rito.

§. 13. Non può negarfi, che l'interpretazione non fia ingegnofa, e degna del talento di chi l'ha prodotta; ma a Noi non è baftato, nè bafta l'animo di poterla ammettere. Confeffiamo, che la parola *aut factam*, fignifica una Rofa bella e fatta: ma le altre immediate: *ficut fieri folet*, paffano più avanti; additando, che la Rofa doveva effere bella e fatta, ma però fatta in quella forma, e con quella manifattura, con cui erano ftate fatte le Rofe d'oro fino allora. Confeffiamo, che il Pontefice volle, che la Rofa o mandata dal Monaftero, o fatta colle due oncie d'oro da effo trafmeffe, fi portaffe in mano non meno da lui, che da' fuoi Succeffori, ma frapponendovi la parola *confuetè*, che non può fignificare il tempo futuro, ma il folo tempo paffato, dà a conofcere, aver il Pontefice voluto dire, e detto, che effendo ftati foliti i fuoi Predeceffori di portare in mano la Rofa d'oro la quarta Domenica di Quarefima, voleva effo portar quella, che doveva trafmetterfi dal fuo Monaftero, e che lo fteffo fi faceffe da' fuoi Succeffori.

§. 14. Michele Lonigo gran Maeftro di Cerimonie della Cappella Pontificia nel tempo del Pontificato di Paolo V. lafciò una quafi incredibile quantità de' fuoi Manofcritti, che fi confervano nell'Archivio di Caftel S. Angelo, e nella Biblioteca Vaticana. In uno di quefti, riferito dal Cartari *nella fua Opera già allegata alla pag.* 10. fa menzione del citato Privilegio di Leone IX. e poi foggiugne le feguenti parole: *Moftra quefta memoria feicento anni d'antichità; ne argomenta però molti più. Non ho veduta altra innanzi di quefta.* Il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum al tom. 2. nella vita di Urbano II. al num.* 56 avrebbe inclinato a fare autore di quefto rito il detto Pontefice Urbano II., che fu fatto Papa *l'anno* 1088. avendo offervato *nel tom.* 10. *dello Spicilegio* un frammento della Storia Andegavenfe, in cui fi legge, che effendo il detto Pontefice venuto a Tours, nella quarta Domenica di Quarefima portò in mano la Rofa d'oro, che regalò a Fulcone Conte Andegavenfe, ed avendo altresì offervato, che il Martene *nel fuo Trattato de Divinis Officiis al cap.* 19. *num.* 17. non porta monumento più antico per la Rofa d'oro, del fopraddetto d'Urbano II. Ma effendogli poi capita alle mani una tal quale notizia del fatto di

venisset, summa ingenuitate sententiam mutavit, quemadmodum *in citata vita Urbani II. num.* 56. deprehenditur: *Si ergo hæc admittatur narratio, hic ritus multò antiquior est, quàm crediderat; sed tamen non multò ante S. Leonem IX. introductus.* Inter doctos Viros, qui edendis in lucem Operibus hodie sibi famam acquirunt, dilectus Filius Joseph Catalanus Presbyter meritò recensendus est. Is præter alia volumina Typis edita, Tomum unum super Opere Sacrarum Cæremoniarum Ecclesiæ Romanæ, quod, ut supra diximus, Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyrensi tribuitur, non ita pridem vulgavit, Nobisque inscripsit. Ibi autem *lib. 1. tit. 7. cap. 3. de Benedictione Rosæ §. 1. num. 3. & seq.* sententiæ illi adhæret, quod Rosæ aureæ ritus ante Pontificatum S. Leonis IX. institutus jam esset.

§. 15. Quare, ut primum quæstionis caput, quod ad ritus hujusce auctorem attinet, concludamus, ritum ipsum valde vetustum quidem, atque a multis ante sæculis introductum fuisse dicemus, ac S. Leonem IX. de eodem, tamquam de ritu pridem in more posito, mentionem facere, certam autem notitiam de vero, ac præciso institutionis illius tempore nequaquam haberi: at nullo pacto ferendam esse heterodoxi Philippi Mornay assertionem *in suo Mysterio iniquitatis ad pag. 1006.*, ubi, dum Urbanum V. Rosam auream Joannæ Reginæ Siciliæ dono dedisse refert, eumdem Urbanum ritus hujusce auctorem fuisse affirmat; etenim, etiamsi ex æquitate admittatur, Leonis IX. monumentum eidem ignotum fuisse; non excusandus tamen est, quod vel dissimulaverit, vel ignoraverit, ante Urbanum V. Rosam auream ab Eugenio III. ad Alphonsum Hispaniæ Regem; ab Alexandro III. ad Francorum Regem dono missam fuisse, eundemque Pontificem cum Veneriis esset, Reipublicæ illius Ducem eodem munere decorasse; Innocentium pariter III. ante Urbani V. tempora bis super Rosa aurea Sermonem habuisse. Hæc quidem facta extra omnem controversiæ aleam sunt. Quapropter jure ac meritò Hospinianus, licèt heterodoxus, *in suo Opere de Festis*, Mornay assertionem rejecit; eademque strenuè impugnatur a Gretsero *tom. 5. suorum Operum lib. 2. de Benedictionibus cap. 40. pag. 269. & seq. & tom. 7. in examine Mysterii Plesseani ad caput 60. pag. 365.*

§. 16. Sequitur jam, ut de iis, quæ ad ritus hujusce significationem pertinent, dicamus. Quia tamen ad id, necesse est, ut aliqua priùs circa Dominicam quartam Quadragesimæ, in qua a Romano Pontifice Rosæ aureæ Benedictio peragitur, indicemus; de hac idcirco pauca præmittimus. Diem hanc, Dominicam lætitiæ appellari, atque esse, primum omnium sciendum est, proindeque eâ recurrente, in Introitu Missæ leguntur illa verba Isaiæ: *Lætare Hierusalem, & conventum facite omnes, qui diligitis eam; gaudete cum lætitia, qui in tristitia fuistis, ut exultetis, & satiemini ab uberibus consolationis vestræ*: quibus verbis Israëlitici Populi lætitia designatur, qua tunc perfusus fuit, quum Dominus Deus, diuturnæ illius captivitatis miseratione commotus, eum a Babylonica servitute liberavit; quæ etiam verba ad Sanctæ Ecclesiæ, & Christi Fidelium lætitiam exprimendam accommodatissima sunt, eò quòd in præsentia non ampliùs sub Hebræorum, ac Gentilium persecutionibus gemat, ut primis temporibus miserrimè opprimebatur; juxta id, quod a sacris Expositoribus super eodem Textu observatur. Evangelium autem, quod in Missa ejusdem Dominicæ quartæ legitur, lætitiæ item plenum est, quum scilicet in eo prodigiosa panum, ac piscium multiplicatio enarretur, quibus refectæ, ac satu-

Leone IX., con ogn'ingenuità mutò parere, come si vede *nella citata Vita d'Urbano II. sotto il num. 56.*: *Si ergo hæc admittatur narratio, hic ritus multò antiquior est, quàm credideram; sed tamen non multo ante Sanctum Leonem IX. inductus.* Fra gli Uomini dotti, e che si rendono oggidì celebri colle stampe, deve annoverarsi il Sacerdote Giuseppe Catalano. Ha esso dato alle stampe fra molti altri Volumi anche il Tomo primo sopra l'Opera delle Sacre Cerimonie della Chiesa Romana, attribuita, come si è detto, a Marcello Arcivescovo di Corfù, che ha dedicato a Noi; *e nel lib. 1. tit. 7. cap. 3. de Benedictione Rosæ §. 1. num. 3. e seg.* abbraccia il sentimento, che il rito della Rosa d'oro fosse istituito prima del tempo del Pontificato di S. Leone IX.

Il Catalano.

§. 15. E però, conchiudendo il primo punto, che appartiene all'autore del rito, diremo, esser esso molto antico, essere stato introdotto molti Secoli addietro; farne menzione S. Leone IX., come di un rito prima introdotto, non aversi certa notizia del tempo preciso della introduzione; ed essere intollerabile l'asserzione dell'eterodosso Filippo Mornay *nel suo Mistero d'iniquità alla pag. 1006.*, ove riferendo, che Urbano V. regalò la Rosa d'oro a Giovanna Regina di Sicilia, dice, che esso fu autore di questo rito: imperocchè, ammesso con ogni ragionevolezza, che ad esso fosse ignoto il monumento di Leone IX., non è però scusabile l'avere o dissimulato, o ignorato, che, prima d'Urbano V., Eugenio III. mandò la Rosa d'oro ad Alfonso Rè di Spagna; Alessandro III. prima di Urbano V. la mandò in dono al Rè di Francia, ed essendo in Venezia, ne fece un presente al Doge della Repubblica; e che prima pure d'Urbano V. Innocenzo III. sermoneggiò due volte sopra la Rosa d'oro. Questi fatti sono incontrastabili. Per lo che l'Ospiniano, benchè eterodosso, *nella sua Opera delle Feste* rigetta l'asserzione del Mornay, che pure è con molto valore impugnata dal Gretsero *nel tom. 5. delle sue Opere al lib. 2. de Benedictionibus cap. 40. pag. 269. e seg. e nel tom. 7. in Examine Mysterii Plesseani al cap. 60. pag. 365.*

Il Rito della Rosa d'oro è innanzi il Pontificato di S. Leone IX., ma la di lui origine è ignota.

Si accenna l'errore di Filippo Mornay.

§. 16. Succede l'altro punto, che appartiene al significato di questo rito. Ma di ciò non si può discorrere, se prima non si accenna qualche cosa in ordine alla Domenica quarta di Quaresima, in cui si benedice dal Romano Pontefice la Rosa d'oro. Questa Domenica è chiamata, ed è Domenica di allegrezza, e però nell'Introito della Messa si leggono le parole d'Isaia: *Lætare Hierusalem, & conventum facite omnes, qui diligitis eam; gaudete cum lætitia, qui in tristitia fuistis, ut exultetis, & satiemini ab uberibus consolationis vestræ*: parole, che alludono all'allegrezza del popolo d'Israele, allora che il Grande Iddio mosso a compassione della di lui lunga servitù, lo liberò dalla schiavitù di Babilonia; e che altresì molto bene si addattano ad esprimere l'allegrezza di Santa Chiesa, e de' Fedeli, che più non gemono, come ne' primi tempi gemevano sotto le persecuzioni degli Ebrei, e de' Gentili; giusta l'osservazione de' Sacri Espositori sopra il detto testo. Il Vangelo pure, che si legge nella Messa della Domenica quarta, è Vangelo d'allegrezza, riferendosi la miracolosa moltiplicazione de' pani, e de' pesci, e la susseguente refezione delle turbe, che di là dal Mare di Galilea nella Tiberiade erano concorse a sentire Gesù Cristo, che predicava, ed avendo veduto il sopradetto gran miracolo, volevano farlo Rè;

Gli Officii Ecclesiastici della Domenica IV. di Quaresima spirano allegrezza per ogni parte.

ratæ sunt turbæ, quæ, ut Christum prædicantem audirent, trans mare Galilææ in Tiberiade confluxerant, quæque tam magno prodigio commotæ, Christum sibi Regem facere constituerant; quo factum est, ut is inde aufugeret, ac sese absconderet. Jam verò quod in hujus diei solemni Missa ministrantes Dalmaticis indutos conspicimus, ex iisdem etiam sacris vestibus, quæ signa lætitiæ sunt, Ecclesiæ gaudium agnoscimus. Extat *in tom.* 24. Bibliothecæ Maximæ Patrum editionis Lugdunensis *pag.* 1405. Sermo quidam numero XIV. notatus, cujus Petrus Blesensis auctor esse existimatur, quique super hac Dominica IV. Quadragesimæ conscriptus est. In ipso autem mirari se indicat Auctor, quid sibi velit insueta hæc Ecclesiæ lætitia, quum maximè Dominica hæc Quadragesimæ sit, aliamque diem Dominicam, quæ Passionis dicitur, proximè præcedat. Verum, quum is varias lætitiæ hujusce causas assignet, quæ maximè ad rem nostram facit, ea est, quæ ab Innocentio III. affertur in eo Sermone, de quo superiùs dictum fuit; ubi ait, idcirco voluisse Ecclesiam in quarta hac Dominica Fideles ad spiritualem lætitiam excitare, ut eos in pœnitentiis, ac jejuniis Quadragesimalibus laborantes aliqua ratione sublevarat: *Ne ergo Fidelis Populus propter asperitatem Quadragesimalis abstinentiæ sub continuo labore deficeret, in hac mediana Dominica quoddam recreationis solatium interponitur, ut anxietas temperata leviùs sufferatur. Hodiernum enim Officium totum est plenum lætitia, totum exultatione refertum, totum gaudio cumulatum.* Hæc eadem ratio tum a Durando *in suo Rationali Divinorum Officiorum*, tum a Casali *de veteribus Christianorum ritibus cap.* 81., a Rocca *in suo Tractatu de Rosa aurea*, ac demum a Quarto *in Tractatu de Benedictionibus in particulari sect.* 2. fusè illustratur.

per lo che esso fuggì, e si nascose. Nella Messa pure solenne di questo giorno i Ministri si servono delle Dalmatiche, che sono segni di allegrezza. Nel *tom.* 24. della Massima Biblioteca de' Padri della stampa di Lione *alla pag.* 1405. si ritrova un Sermone attribuito a Pietro Blesense, che è il decimo quarto, fatto per appunto sopra questa Domenica quarta di Quaresima. In esso si maraviglia dell' allegrezza della Chiesa, trattandosi di una Domenica di Quaresima, e d' una Domenica prossima a quella di Passione. Assegna varie cause della predetta allegrezza; ma quella, che fa al caso nostro, viene assegnata da Innocenzo III. nel sopraddetto suo Sermone, in cui dice, aver voluto la Chiesa eccitare in questa quarta Domenica i Fedeli ad una spirituale allegrezza, per sollevarli da quanto avevano sofferto nelle penitenze, e digiuni quadragesimali: *Ne ergo Fidelis Populus propter asperitatem quadragesimalis abstinentiæ sub continuo labore deficeret, in hac mediana Dominica quoddam recreationis solatium interponitur, ut anxietas temperata leviùs sufferatur. Hodiernum enim Officium totum est plenum lætitia, totum exultatione refertum, totum gaudio cumulatum.* Questa ragione viene anche ampiamente illustrata dal Durando *nel suo Rationale Divinorum Officiorum lib.* 6. *cap.* 57., dal Casali *de Veteribus Christianorum ritibus al cap.* 81., dal Rocca *nel suo Trattato della Rosa d' oro*, dal Quarto *nel suo Trattato de Benedictionibus in particulari sect.* 2.

Huic lætitiæ consona est Benedictio, & gestatio Rosæ aureæ.

§. 17. Cum tanta igitur hujusce diei spiritualis lætitia sit, piè ac sapienter a Romanis Pontificibus excogitatum est, ut Rosæ aureæ ritum introducerent, quam balsamo inungi, & musco etiam adspergi mos est. Verba autem Orationis, quæ a Romano Pontifice, dum Rosam auream benedicit, recitantur, hæc sunt: *Majestatem tuam suppliciter exoramus, ut hanc Rosam odore, visuque gratissimam, quam hodierna die in signum spiritualis lætitiæ manibus gestamus, benedicere, & sanctificare tua pietate digneris.* Et quidem per Florem Jesus Christus Redemptor noster denotatur: *Flos iste Christum Regem exprimit ac designat, qui de se ipso loquitur dicens: Ego Flos campi, & lilium convallium;*

Alia mysteria hujus Ritus indicantur.

per aurum verò, eumdem Regem Regum, & Dominum Dominantium fuisse innuitur; quod etiam significavit aurum illud, quod ipsi a Magis oblatum fuit: *Aurum namque Regem non immeritò dicitur denotare, cum ad hoc designandum a Magis figuraliter oblatum fuerit Salvatori, ut per hoc Rex Regum, & Dominus Dominantium monstraretur*; denique odor gloriosæ Resurrectionis ejusdem triumphum præmonstrat, quæ mundi totius fuit, atque est, spiritualis lætitia: *Odor autem hujus floris, Resurrectionis ejus gloriam præfigurat &c. sanè anfractus, & climata omnium scelerum fœditate concreta tantus odor Dominicæ Resurrectionis aspersit, ut nulla pars Orbis alienam se ab odore isto sentiat, vel expertem, sed omnes se gaudeant odore hoc suavissimo spirituales nequitias in cœlestibus jam vicisse.* Ita magnus Prædecessor noster Alexander III. ad Ludovicum VII. Francorum Regem scripsit, cum Rosam auream eidem dono mitteret; cujus Epistola *tom.* 10. Labbeanæ Collectionis Conciliorum Editionis Parisiensis *pag.* 1360. refertur; ubi Cossartius *in Notis* animadvertit, ante Ale-

Con... con ... allegr... bene... porta... Rosa

§. 17. Continuando il sistema della spirituale allegrezza di questo giorno, fu poi savio e divoto pensiere de' Romani Pontefici l' introdurre il rito della Rosa d' oro, che si unge col balsamo, sopra cui si pone ancora il muschio. *Majestatem tuam suppliciter exoramus, ut hanc Rosam odore, visuque gratissimam, quam hodierna die in signum spiritualis lætitiæ in manibus gestamus, benedicere, & sanctificare tua pietate digneris*: sono parole dell' Orazione, che recita il Romano Pontefice benedicendo la Rosa d' oro; significando il fiore il nostro Redentore Gesù Cristo: *Flos iste Christum Regem exprimit ac designat, qui de se ipso loquitur dicens: Ego flos campi, & lilium convallium;*

Altri ... si dic... ci qu... Rito.

additando l' oro, ch' esso fu Rè de' Rè, e Padrone de' Dominanti; il che anche si vidde nella oblazione dell' oro, che gli fecero i Magi: *Aurum namque Regem non immeritò dicitur denotare, cum ad hoc designandum a Magis figuraliter oblatum fuerit Salvatori, ut per hoc Rex Regum, & Dominus Dominantium monstraretur*; e significando l' odore la gloria della di lui Risurrezione, che fu, ed è la spirituale allegrezza di tutto il Mondo: *Odor autem hujus floris Resurrectionis ejus gloriam præfigurat &c. sanè anfractus, & climata omnium scelerum fœditate concreta tantus odor Dominicæ Resurrectionis aspersit, ut nulla pars Orbis alienam se ab odore isto sentiat, vel expertem, sed omnes se gaudeant odore hoc suavissimo spirituales nequitias in cœlestibus jam vicisse*: Così scrisse il Nostro gran Predecessore Alessandro III. a Lodovico VII. Rè di Francia, mandandogli la Rosa d' oro; e la di lui Lettera è riferita *nel tom.* 10. della Collezione de' Concilj del Labbè della stampa di Parigi *alla pag.* 1360. sopra la quale il Cossart *nelle Note* osserva, essere stato ciò anche detto, prima di

xandrum III. a Pontifice Eugenio III. idem dictum fuisse in Epistola, quam ad Alphonsum Hispaniæ Regem, auream Rosam ipsi mittens, conscripsit; quæ Epistola eodem tomo pag. 1094. habetur: *Rosam auream, quam in signum Passionis, & Resurrectionis Jesu Christi Domini Nostri Dominicâ, qua cantatur: Lætare Hierusalem, singulis annis Romanus Pontifex portare consuevit, Serenitati tuæ per Venerabilem Fratrem nostrum P. Segoviensem Episcopum providimus transmittendam.* Qua in re illud etiam hic animadvertere opportunum est, in Rosæ aureæ ritu id moris antiquitus fuisse, ut aurum ipsum rubro colore tingeretur ad Christi Passionem distinctiùs denotandam, quemadmodum ex citata Alexandri III. Epistola deducitur: *Rubor autem, quo aurum coloratum est, & suffusum, Passionem significat Redemptoris, de quo utique scriptum est: Quis est iste, qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? Et iterum: Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari?*

Alessandro III., dal Pontefice Eugenio III. nella Lettera, con cui accompagnò il regalo della Rosa d' oro ad Alfonso Rè di Spagna, qual Lettera è *nello stesso tomo alla pag.* 1094.: *Rosam auream, quam in signum Passionis, & Resurrectionis Jesu Christi Domini Nostri, Dominicâ, qua cantatur: Lætare Hierusalem, singulis annis Romanus Pontifex portare consuevit, Serenitati tuæ per Venerabilem fratrem nostrum P. Segoviensem Episcopum providimus transmittendam.* Non essendo fuor di proposito l' accennare, che anticamente, per esprimere anche col colore la Passione di Christo in questo rito della Rosa d' oro, lo stesso oro si tingeva con color rosso, come chiaramente si deduce dalla citata Lettera d'Alessandro III. *Rubor autem, quo aurum coloratum est, & suffusum, Passionem significat Redemptoris, de quo utique scriptum est: Quis est iste, qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? Et iterum: Quare rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari?*

§. 18. Illud postremò observandum restat, quod pertinet ad Rosæ aureæ Benedictionem. Hæc autem in præcitato Opere de Sacris Cæremoniis Marcelli nomine inscripto exactè descripta habetur, ubi *lib.* 1. *ad tit. de Benedictione Rosæ*, & indicatam superiùs Orationem refert, quæ in benedicenda Rosa adhibetur, & exponit, Rosam ipsam balsamo inungi, ac muscum contritum super eandem imponi; qui muscus in Ecclesia Græca etiam hodie in usu est, cum sit una ex illis speciebus, ex quibus sacra Unctio, sive Chrisma conficitur, quemadmodum in Euchologio Græcorum *pag.* 508., tum apud Goar *super eodem Euchologio pag.* 516., & apud Isaac Haberti *in Pontificali Græcorum pag.* 699., *& pag.* 714. videre est; super hæc omnia demum aquam benedictam aspergi, atque incensum adoleri subjungit; quæ etiam ab eodem *lib.* 2. *cap.* 37. referuntur.

Nella Benedizione della Rosa d'oro si recitano preghiere, e oltre il muschio, e il balsamo, si fa uso dell' acqua benedetta, e dell' incenso.

§. 18. Resta l' ultimo punto, che è quello della Benedizione. Viene la funzione esattamente descritta nell' Opera delle Sacre Cerimonie già di sopra citata, attribuita a Cristoforo Marcello, ove *al lib.* 1. *al tit. de Benedictione Rosæ* riferisce l' Orazione di sopra accennata, con cui si benedice la Rosa d' oro; espone, che si unge la Rosa col balsamo; che sopra vi si pone il muschio tritato, del qual muschio ancora si serve la Chiesa Greca, essendo il muschio una di quelle specie, le quali compongono il sacro unguento, o crisma, come si vede nell'Eucologio de' Greci *pag.* 508., nel Goar *sopra il detto Eucologio pag.* 516., ed in Isaac Haberti *nel Pontificale de' Greci pag.* 699. *& pag.* 714.; e finalmente il tutto si asperge coll' acqua benedetta, e s' incensa; e lo stesso vien pure da esso riferito *al lib.* 2. *cap.* 37.

§. 19. Permulti sunt, qui falsò existimant, institutionem ritus Rosæ aureæ, atque ipsius benedictionem uno, eodemque tempore ortum habuisse. Quod quidem nulla ratione sustineri posse ex eo patet, quod in Romanis Ordinibus, qui a prædicto Joanne Mabillonio *tom.* 2. *Musæi Italici* editi sunt, quorum aliqui ante, alii post decimum tertium seculum conscripti fuerunt, de Rosa quidem aurea, de balsamo, & musco, sermo fit; verùm nulla omnino mentio de Benedictione in ipsis habeatur. Edmundus Martene *in supracitato cap.* 19. *num.* 17. Pontificem Innocentium IV., qui *anno* 1243. ad Summum Pontificatum evectus fuit, Benedictionis hujusce auctorem facit, eâ nixus ratione, quod in ejusdem Pontificis Vita verba hæc legantur: *Primus Rosam auream solemni cæremonia, ac ritu benedixit, eamque Canonicis Sancti Justi hospitibus suis Lugduni dono dedit.* Verùm Pagius *in Breviario Romanorum Pontificum tom.* 3. *in Vita Innocentii IV. ad num.* 28. de fide Auctoris illius Vitæ vehementer dubitat, cum in Ordine Romano Petri Amelii, qui Sacrista fuit Urbani V. *anno* 1362. in Pontificem electi, nulla Benedictionis mentio facta reperiatur.

Il tempo dell'istituzione della Rosa d' oro non è il medesimo della Benedizione.

§. 19. Molti sono in errore, credendo esser nata nello stesso tempo l'istituzione del rito, e la benedizione; ma ciò non ha sussistenza, essendovi gli Ordini Romani, stampati dal Padre Mabillon, come abbiamo detto, *nel tom.* 2. *del suo Museo Italico*, fatti e prima e dopo il secolo decimo terzo, ne' quali si parla della Rosa d' oro, e del balsamo, e del muschio, ma nè punto, nè poco si parla della Benedizione. Il Martene *nel sopraccitato cap.* 19. *nu.* 17. fa autore di questa Benedizione il Pontefice Innocenzo IV., che ascese al Sommo Pontificato *l' anno* 1243. fondatosi su la Vita dello stesso Pontefice, in cui si legge: *Primus Rosam auream solemni cæremonia, ac ritu benedixit, eamque Canonicis Sancti Justi hospitibus suis Lugduni dono dedit.* Ma il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum al tom.* 3. *nella Vita d' Innocenzo IV. al num.* 28. gravemente dubita della fede dell' Autore, non ritrovandosi fatta memoria della Benedizione nell' Ordine Romano di Pietro Amelio, che fu Sagrista d' Urbano V. eletto Papa *nel* 1362.

§. 20. Quare verisimile admodum est, Benedictionis ritum subsequentis Seculi initio fuisse introductum. Extat Pontificis Julii II. Epistola *in Tomo* 13. Conciliorum editionis superiùs citatæ, quam ille ad Guilielmum Cantuariensem Episcopum conscribit, dum eidem Rosam auream Henrico VIII. Angliæ Regi dono exhibendam transmitteret, qui Rex deplorabilis postea schismatis auctor fuit: *Mittimus nunc ad eum Rosam auream Sancto Chrismate delibutam, & odorifero musco aspersam, nostrisque manibus de more Romanorum Pontificum benedictam.*

Essa probabilmente fu introdotta circa il secolo XV.

§. 20. E però è molto verisimile, che nel principio del secolo susseguente il rito della Benedizione fosse introdotto. Nel *tom.* 13. de' Concilj dell' edizione di sopra citata *alla pag.* 1480. è registrata la Lettera del Pontefice Giulio II. scritta a Guglielmo Arcivescovo di Cantorbery, a cui manda la Rosa d' oro da presentarsi ad Arrigo VIII. Rè d' Inghilterra, che fu poi il deplorabile autore dello scisma: *Mittimus nunc ad eum Rosam auream Sancto Chrismate delibutam, & odorifero musco aspersam, nostrisque manibus, de more Romanorum Pontificum,*

Leonis benedictam.

Leonis X. etiam Breve apud Cartharium habetur, quod ab eodem Pontifice ad Saxoniæ Ducem cum Rosæ aureæ munere missum fuit: *Sacratissimam auream Rosam quartâ Dominicâ Sanctæ Quadragesimæ a Nobis Chrismate Sancto delibutam, odoriferoque musco aspersam, cum Benedictione Apostolica, ut vetus est consuetudo, aliisque Sacris adhibitis Cæremoniis consecratam.* Quibus quidem verbis, cum claram ab hisce Pontificibus, expressamque Benedictionis Rosæ, sicut ea hodie peragi solet, mentionem fieri, ac de eadem tamquam de veteri consuetudine ipsos loqui deprehendamus, non incongruum videtur statuere, ejusdem Benedictionis usum tempore nuper indicato introductum fuisse, ab aliquo scilicet Pontificum Seculi illius, quod Julii II., ac Leonis X. tempora antecessit; ad quam instituendam ea de causa adducti sint, ut ipsa Sacra Cæremonia sanctior adhuc, atque augustior redderetur: *Omnis Creatura Dei bona est, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur; sanctificatur enim per Verbum Dei, & Orationem*: verba sunt Apostoli *in prima ad Timotheum cap.* 4., quibus verbis nostri Theologi utuntur, ut omnem quidem Creaturam & bonam, & mundam esse comprobent. Quemadmodum verò, si fieri posset ut aliqua immunda foret, ea signo Crucis, & Oratione sanctificari posset; multo potiori ratione aliæ res bonæ eodem signo Crucis, Oratione, ac Benedictione meliores possunt, & sanctiores evadere. Qua de re Cardinalem Bellarminum *de Cultu Sanctorum lib.* 3. *cap.* 7. *in tom.* 2. *suarum Controversiarum* videre est. Iisdem etiam vestigiis insistens prædictus Joseph Catalanus *loco citato* §. 3. *num.* 1. balsamum quidem, & muscum Ritus Rosæ aureæ institutioni coæva esse indicat; verùm Benedictionem, in qua & preces adhibentur, & aquæ benedictæ aspersio fit, atque incensum adoletur, recentiorem esse affirmat, atque ad illud tempus referendam, quod a Nobis paulò pridem indicatum est.

Benedictionis convenientia.

§. 21. Hæc igitur, Dilecti Filii, sunt, quæ Nos in hac Epistola nostra exponere Vobis opportunum existimavimus, non quidem, ut eruditionem ostentaremus, sed ut muneris hujus, quod Vobis mittimus, præstantia magis innotesceret. Etenim, ut Prædecessoris Nostri Pontificis Callisti III. verbis utamur: *Non muneris æstimanda est quantitas, sed altioris significationis qualitas interpretanda*, ut habetur in Epistola, quam is ad Carolum Galliarum Regem conscripsit, cum Rosæ aureæ munus ad eumdem transmisit, quæque a Raynaldo in Annalibus *ad annum Christi* 1457. *num.* 52. refertur. Idem etiam Vos munus, (ut cum Callisto ipso pergamus) tamquam sinceri affectus Nostri pignus, ac monumentum habete: *En igitur accipe pignus, ac monumentum nostri amoris*: & adjungit: *Rosam hanc lætissimo corde suscipe; nec te auri fulgor, sed contemplatio Divinæ significationis teneat.* Postquam verò indicata superiùs hujusce ritus mysteria exposuit, ita concludit: *Utinam Divinus odor penetret in tuos sensus, Charissime Fili.* Hos itaque Callisti Prædecessoris Nostri pios, & plenos amoris erga Galliarum Regem sensus Nos adoptamus, ac pro nostris hic ponimus, dum Rosam auream a Nobis benedictam ad Vos transmittimus, ac dum postremò Vobis, & reliquis dilectis Filiis Concivibus Nostris, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Quo animi affectu mittatur a Pontifice munus, quoque sit excipiendum.

Dat. die 24. Martii 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXIV. Martii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

benedictam. Appresso il Cartari si ritrova pure un Breve di Leone X., che accompagna la trasmissione della Rosa d'oro al Duca di Sassonia: *Sacratissimam auream Rosam quartâ Dominicâ Sanctæ Quadragesimæ a Nobis Chrismate Sancto delibutam, odoriferoque musco aspersam, cum Benedictione Apostolica, ut vetus est consuetudo, aliisque Sacris adhibitis Cæremoniis consecratam.* Fanno quelli Pontefici menzione chiara, e netta della Benedizione, come oggi si fa; ne parlano come d'una consuetudine antica; e però non sembra improbabile il dire, esser' essa stata introdotta nel tempo poc' anzi accennato, da qualcuno de' Pontefici del precedente secolo avanti Giulio II., e Leone X.; che s'inducessero a farla, per rendere sempre più augusta, e divota la sacra funzione: *Omnis Creatura Dei bona est, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur; sanctificatur enim per Verbum Dei, & Orationem*: sono parole di S. Paolo *nella prima a Timoteo al cap.* 4., delle quali si servono i nostri Teologi per comprovare, che ogni creatura è buona, e monda, e che, se mai per impossibile ve ne fosse qualcheduna immonda, siccome questa può essere santificata col segno della Croce, e coll'Orazione, con molto maggior ragione le altre cose buone possono diventare migliori, e più sante, col segno pure della Croce, coll'Orazione, e Benedizione. Vedasi il Cardinale Bellarmino *de Cultu Sanctorum al lib.* 3. *cap.* 7. *nel tom.* 2. *delle sue Controversie.* Il Catalano *nel luogo citato al* §. 3. *num.* 1. *e seg.* cammina sulle stesse pedate, accennando, che il balsamo, ed il muschio sono coevi all' istituzione del rito della Rosa d'oro; ma essere più recente la Benedizione, che di essa si fa colle preci, coll' aspersione dell' acqua santa, e coll' incenso, riferendo tutta questa Benedizione al tempo poc' anzi da Noi accennato.

§. 21. Ed eccovi, o Diletti Figli, quanto abbiamo creduto d'esporvi in questa nostra Lettera, non per far pompa d'erudizione, ma acciò sappiate, e siate ben' intesi del pregio del Nostro regalo: *Non muneris æstimanda est quantitas, sed altioris significationis qualitas interpretanda*, sono parole del nostro Predecessore Calisto III. nella sua Lettera scritta a Carlo Re di Francia, quando gli mandò il regalo della Rosa d'oro; qual Lettera è registrata dal Rainaldi *negli Annali all'anno di Christo* 1457. *num.* 52. Ricevete il regalo come pegno del Nostro sincero affetto. *En igitur accipe pignus, & monumentum nostri amoris*: prosiegue Calisto; ed aggiunge: *Rosam hanc lætissimo corde suscipe; nec te auri fulgor, sed contemplatio Divinæ significationis teneat.* E dopo avere esposti i misterj già di sopra accennati di questo rito, conchiude: *Utinam Divinus odor penetret in tuos sensus, Charissime Fili.* Questi amorosi, e pii sentimenti del Pontefice Calisto verso il Re di Francia, sono ben volentieri adottati da Noi, e fatti Nostri, trasmettendovi la Rosa d'oro da Noi benedetta: terminando col dare a Voi, ed a tutti gli altri amati Nostri Concittadini, l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXIV. Martii MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

Latini Ritus Presbyteris in Russia Polonica degentibus permittitur in Ruthenorum Unitorum Ecclesiis, deficientibus Lapideis Altaribus seu Tabulis consecratis, & Calicibus aureis sive argenteis, Missarum Sacrificia super eorundem Ruthenorum Antimensiis, & cum Calicibus e stanno celebrare.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

IMPOSITO Nobis Apostolicæ servitutis officio convenit, universæ Christi Familiæ toto Terrarum Orbe diffusæ necessitatibus animum diligenter intendere, maximè verò fidelium Ecclesiæ Ministrorum in remotis Regionibus pro animarum salute laborantium preces benignè suscipere, eorumque opportuno levamini, ac spirituali consolationi, etiam per congruæ dispensationis Indulta, prout rerum, locorum, & temporum rationes, ac veneranda majorum nostrorum exempla suadent, consulere, & providere.

§. 1. Sanè dudum Dilecti Filii Presbyteri Latini Ritus Apostolicas Missiones per Russiam Polonicam exercentes Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negociis Propagandæ Fidei præpositorum exponi curarunt, quod quum in tota Russia, ac potissimum in Montibus Pokuciæ, in Podolia, in vastissimis Ukrainæ Regionibus, & in universa ferè Russia Alba nuncupata, frequentes quidem sint Ruthenorum Unitorum Ecclesiæ, rarissimæ vero Latini Ritus; cumque ipsi pro Missarum celebratione Lapideas Sacratas Tabulas, & Calices aureos, vel argenteos, per longa & difficilia itinera, sine gravi incommodo, & sine periculo confringendi easdem Tabulas, & Calices, secum deferre non valeant; idcirco, nisi facultas ipsis concedatur celebrandi Sacrosanctum Missæ Sacrificium super dictorum Ruthenorum Antimensiis, ut vocant, & Calices eorumdem e stanno, ut moris apud illos est, confectos adhibendi, necesse ipsis erit ab ejusdem Sacrificii celebratione plerumque abstinere; multique præterea Latini Ritus Fideles, qui ab Ecclesiis ejusdem Ritus longè degunt, Sacerdotis Latini præsentia, à quo Sacra Mysteria peragantur, eisque distribuantur, omninò carebunt; prout reipsa sæpe, gravissimo cum animarum detrimento, per plures annos carere dignoscuntur. Proindèque demissis precibus postularunt, ut sibi concederetur hujusmodi facultas, Sacrosanctum nempè Missæ Sacrificium, etiam sine Lapidea Sacrata Tabula, celebrandi super Antimensiis Ruthenorum Unitorum, atque in Missarum celebratione, eorumdem Ruthenorum stanneos Calices adhibendi.

§. 2. Cum autem hujusmodi Missionariorum preces, a dicta Cardinalium Congregatione Propagandæ Fidei negociis præpositâ alterius Congregationis Venerabilium quoque Fratrum nostrorum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium adversus Hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum, examini & judicio de more, remissæ fuerint; & consequenter de iis actum fuerit in Consessu coram Nobis habito die XXII. Januarii elapsi Anni MDCCL.; Nos tunc, ut ad generale Rescriptum super his edendum maturè procederemus, quidquid olim in hac materia ab hac eadem Apostolica Sede decretum fuisset, in unum colligi jussimus; ac præterea Venerabili Fratri Episcopo Zenopolitano, qui tunc opportunè in Curia præsens aderat, quique & antea diù in Polonici Regni Ditionibus, atque in Ecclesiasticis Catholicorum Latinorum, Græcorumque Unitorum negociis, Apostolicæ Sedi egregiam operam navando, versatus fuerat; & deinde ad easdem Regiones, & ad eosdem labores laudabiliter prosequendos, non obstantibus itinerum difficultatibus expensisque, redire non dubitavit; mandavimus, ut Nos super expositorum veritate instructos redderet, suamque Nobis sententiam super hujusmodi postulatis, tàm voce, quàm scripto, aperiret. Nunc vero, exhibitis Nobis præcedentium Decretorum monumentis, iisque per Nos accuratè perpensis; atque omnibus, quæ in dictis precibus narrata fuerant, præfati Episcopi Zenopolitani testimonio comprobatis; quum is præterea Nobis retulerit, complures esse in iis Regionibus Presbyteros Latini Ritus, & quidem Deum timentes, qui in supradictis necessitatibus constituti, minimè dubitant super Antimensiis Græcorum Unitorum absque Lapidea Tabula Missarum Sacra facere; ejusdemque consilium fuerit, quod sicuti Græcorum Unitorum Presbyteri, quoties id rerum opportunitas suadet, propriis Antimensiis relictis, Missarum Sacrificia offerunt super Lapideis Latinorum Tabulis; ita, ad constitutam feliciter Unionem magis, magisque stabiliendam non parum conduceret, Latinis Presbyteris liberam facultatem concedere, ut, ubi necessitas sic exigere dignoscatur, deficiente nimirum Lapidea Altaris Tabula, Missas celebrare valeant super eorundem Græcorum Unitorum Antimensiis; his omnibus attentè perpensis, in hanc denique sententiam devenimus, ut prædictis Sacerdotibus Latini Ritus in Russia Polonica degentibus permitteremus in Ruthenorum Unitorum Ecclesiis, deficientibus Lapideis Tabulis de more consecratis, & Calicibus aureis, sive argenteis, Missarum Sacrificia super eorundem Ruthenorum Antimensiis, & cum Calicibus è stanno, qui apud illos in usu sunt, sine ullo conscientiæ scrupulo, celebrare.

§. 3. Porrò, quod attinet ad Calices stanneos, omissis iis, quæ repeti possent ex priorum Ecclesiæ sæculorum memoria, quum scilicet & lignei, & vitrei Calices in Altaris ministerio adhibebantur, ut ostensum a Nobis est in tractatu *de Sacrificio Missæ sess. 1. §. 26. & seq. Latinæ Editionis Patavinæ*: nullum generale Decretum proferri potest, quo vel hodie vetitum sit hujusmodi Calicibus è stanno confectis in Missa uti, si Ecclesiarum, vel Sacerdotum paupertas tanta sit, ut majoris pretii vasa comparari nequeant; quin immò *in Can. Ut Calix, de Consecrat. distinct. 1.*, hæc expressa verba leguntur: *Si quis autem tam pauper est, saltem vel stanneum Calicem habeat.* Et quidem ad comprobandam afferendamque hujusmodi Ecclesiæ Indulgentiam plura leguntur apud Sanctum Thomam *3. part. quæst. 83. art. 3. ad sextum*, aliosque Scriptores de hoc disciplinæ capite agentes: Quart. *ad Rubricas Missalis part. 2. tit. 1. sect. 1. dub. 1. §. Colligitur*, Pasqualig. *de Sacrificio Novæ Legis tom. 2. quæst. 764. & quæst. 765.*, Biss. *Hierurgia Sacra in verb. Calix §. 2.*

§. 4. Quod verò spectat ad alteram optati Indulti partem, satis quidem constat in Ecclesia Latina nequaquam celebrari posse Incruentum Missæ Sacrificium, nisi super Altari, quod vel totum ritè consecratum fuerit, vel saltem superimpositum habeat consecratum

Exquiritur Testimonium & Votum Episcopi Zenopol tunc in Curia præsentis, quem Pont. laudat.

Is Expositorum veritatem testatur, & precibus annuendum suadet.

Pontifex annuit.

Calices stannei nulla Ecclesiæ lege prohibiti sunt; immo certis in casibus expresse permissi.

Missæ apud Latinos celebrari nequeunt, nisi super consecrato Altari lapideo, vel fixo, vel portatili.

Græci celebrant etiam super Linteo consecrato, quod vocant *Antimensium.*

Lapidem, qui *Tabula Altaris* nuncupatur; qua etiam de re egimus in dicto Tractatu *de Sacrificio Missæ cit. sect.* 1. *§.* 2. *& seq.* In Græca autem Ecclesia hujusmodi Sacrati Lapides minimè sunt in usu; sed ibi a pluribus jam sæculis in more positum est, ut, ubi Altare solemni consecratione totum dedicatum non fuerit, loco Lapideæ hujusmodi Tabulæ, super Altaris Mensa aptetur Linteum quoddam Episcopali benedictione consecratum, in cujus angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ sunt, quodque vocatur *Antimension*, & super ipso Sacra Mysteria conficiantur; ut apud Auctores de Rebus Liturgicis tractantes videre licet, Goar. *in notis ad Euch°olog. Græcor. pag.* 521. *Venetæ Editionis*, Christianus Lupus *in Synodos General. & Provincial. in dissert. de S. Leonis IX. actis cap.* 13. *Bruxellen. Editionis part.* 3., Renaudot *in Collectione Liturgiarum Oriental. tom.* 1. *pag.* 182. *Edit. Parisien.*, Magri *in notitia vocabulor. Ecclesiasticor. in verb. Antimensia*, Card. Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 20. *§.* 2. ejusque Commentator Robert. Sala *tom.* 2. *pag.* 70. *num.* 4. *Taurinen. Editionis.*

Horum consuetudo non improbatur.

§. 5. Quum verò nunquam Ecclesiæ Latinæ mens fuerit, ut Græcorum Ritus destrueret, quin potius eorum semper conservationi, quantum fas esset, nec non eorumdem apud Græcos Fideles observantiæ prospexerit; nunquam proinde Missarum celebrationem, quæ super hujusmodi Antimensiis a Græcis Catholicis fit, improbavit; sed eam, & quidem non in partibus Orientis dumtaxat, verum etiam inter Italo-Græcos, permitti expresse declaravit; ut videre licet tum in Institutione per fel. rec. Prædecessorem nostrum Clementem Papam VIII. edita, tum in nostra Constitutione, quæ incipit: *Etsi Pastoralis. Bullarii generalis tom.* 16. *Constit.* 57. *§.* 6. *num.* 17. *pag.* 97.

Sed ea prohibetur Latinis, ubi non desunt Ecclesiæ Latini Ritus, & Altaria Lapidea.

§. 6. Quum verò in iis Regionibus, in quibus Italo-Græci sunt, Latini quoque frequentes habitent, atque ibidem tam unius, quàm alterius Ritus Ecclesiæ adsint, ita ut absque ullo impedimento, & sine gravi incommodo unusquisque Presbyter proprii Ritus Ecclesiam adire valeat; nulla sanè causa est, ob quam Latinis earum partium Presbyteris permitti debeat, contra constantem Ecclesiæ Latinæ disciplinam, sine Sacrata Altaris Lapidea Tabula Missas celebrare, easque super Græcorum Antimensiis offerre; quod ipsis proinde in citata nostra Constitutione vetitum fuit, *eodem* §. 6. *num.* 19.

Peculiares tamen necessitates Locorum de quibus agitur, dispensationem concedendam suadent.

§. 7. Sed aliter se res habent, ubi de Regionibus agitur, in quibus Latini Presbyteri ab Ecclesiis Latini Ritus longè degentes, quum Sacratas Lapideas Tabulas per longa itinera sine gravi incommodo, & sine periculo eas confringendi, secum deferre nequeant, vel Missæ celebrationem penitùs omittere, & sic Latinos Fideles sine Sacrificio proprii Ritus, & sine Mysteriorum participatione relinquere, vel eam super Græcorum Antimensiis peragere compelluntur. In hujusmodi rerum circumstantiis, Apostolicæ Sedis provida indulgentia jamdudum cavit; quum scilicet anno MDCII. ad supplicationem tunc existentis Episcopi Vilnensis prædictæ Cardinalium Inquisitorum Generalium Congregationi hac de re exhibitam, ipso etiam Prædecessore Nostro Clemente Papa VIII. approbante, rescriptum fuit: *Sacerdotes Rutheni non Schismatici, in Ecclesiis Catholicorum Ritus Latini, Altaribus, Calicibus, & Vestibus Sacris eorundem Catholicorum uti, & Missam celebrare possint, in casu necessitatis, ac etiam solùm devotionis causa, dummodo Ritu Rutheno celebrent. Et è contra Sacerdotes Ritus Latini in Ecclesiis Ruthenorum non Schismaticorum, Altaribus, & Calicibus, ac Vestibus Sacris uti, & Missam celebrare valeant, Ritu tamen Latino. Et prædicta serventur secluso omni scandalo, & de licentia Prælatorum, & Rectorum ipsarum Ecclesiarum.*

Similis Indulti exemplum datum est anno 1602. pro Diœcesi Vilnensi.

Pontif[ex] dultum confirm[at] reliqui[s] byteris nis in Poloni[a] gentibu[s] dulget petita.

§. 8. Nos igitur, præmissæ necessitatis intuitu, atque etiam hujusmodi Decreti consideratione adducti, præsentium litterarum tenore, atque ex certa scientia, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine, salvis præfati Clementis VIII., nostrisque super Ritibus Italo-Græcorum editis Constitutionibus, & Ordinationibus, non modo relatum superius Decretum approbamus, & confirmamus; verùm etiam præfatis omnibus Missionariis, aliisque Sacerdotibus Latinis in tota Russia Polonica nunc & pro tempore commorantibus, ut ipsi, & eorum quilibet, in Ecclesiis Ruthenorum Unitorum, deficientibus Lapideis Altarium Tabulis ritè consecratis, super Sacris eorundem Ruthenorum Antimensiis Missarum Sacrificia celebrare, atque etiam, ut supra dictum est, in hujusmodi celebratione eorundem Calicibus stanneis uti liberè, & licitè possint, & valeant, concedimus, & indulgemus. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, seu Generalium, aut Provincialium, vel Synodalium Conciliorum contrariis Constitutionibus, & Ordinationibus, sivè Locorum, Personarum, aut Ordinum Statutis, Ritibus, Usibus, & Consuetudinibus etiam immemorabilibus, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Cont[rariis] deroga[t].

Propri[a] men ab un[o] que S[a]dote dum nit, j[uxta] Consti[t.] S. Pii

§. 9. Volumus autem, sicut in præmisso Decreto expresse cautum reperitur, ut dicti Missionarii, & Sacerdotes Latini, etiam quum eos, vigore præsentis concessionis, super Ruthenorum Unitorum Antimensiis Missam celebrare contigerit, Latino semper Ritu eandem celebrare teneantur; firma nimirum, & in suo robore permanente Apostolica Constitutione a fel. rec. Prædecessore quoque Nostro Sancto Pio Papa V. edita, quæ incipit: *Providentia Romani Pontificis, constitut.* 12. *tom.* 2. *Bullar. Rom. Edition. Luxemburg.*, per quam omnes facultates, & Indulta, tam Græcis, ut Missas, & Divina Officia Latino ritu celebrare possent, quam etiam Latinis concessa, ut eadem Græco Ritu peragere valerent, revocata, atque perpetuò sublata fuerunt; quamque Nos etiam earundem præsentium tenore, quatenus opus sit, dictaque auctoritate, confirmamus, & innovamus.

Nec [...] modi [...] to locu[m] vult i[n] clesiis Orator[iis] Latinis

§. 10. Volumus insuper, ut iidem præsenti Indulto celebrandi super Græcorum Antimensiis, in prædictorum Ruthenorum Ecclesiis dumtaxat (quemadmodum etiam in præmisso Decreto legitur) uti, & gaudere possint; si verò eosdem in aliqua Latina Ecclesia, seu in domesticis Latinorum Oratoriis, quæ forsan auctoritate Apostolica in hujusmodi Latinorum privatis Domibus, cum licentia celebrari faciendi, quæ adhuc vigeat, erecta fuerint, Sacrosanctum Sacrificium offerre contigerit, illud vel super Altari consecrato, vel super Lapidea pariter consecrata Tabula, quæ etiam *Altare portatile* appellatur, non autem super Antimensiis hujusmodi, celebrare omninò debeant.

Tran[s]sumptis fidem jubet.

§. 11. Volumus denique, ut præsentium litterarum exempla, etiam impressa, publici Notarii subscriptione, & Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ Sigillo munita, eandem omninò, ac ipsæ præsentes, ubicumque opus fuerit, fidem, & auctoritatem obtineant.

Sanct[io]

§. 12. Nulli ergò hominum liceat paginam hanc Nostræ Concessionis, Indulti, Statuti, Decreti, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc

attentare

attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domini MDCCLI. IV. Kalendas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Græci ritus Observantia, & Linguæ Græcæ studium Monachis Ordinis Sancti Basilii injungitur, & commendatur.

Dilectis Filiis, Abbatibus, Prioribus, & Vocalibus Ordinis Sancti Basilii Magni ad Capitulum Generale convocatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

ETsi persuasum habemus, præclari Ordinis vestri in Catholica Ecclesia celeberrimi rationes, & instituta, quæ ad Generalia Comitia vos acciverunt, vos etiam, Dilecti Filii, satis admonere, qua cura, qua solertia, qua charitate, quo zelo omnia Religionis vestræ negotia peragenda sint; ad singularem tamen nostram erga eumdem Ordinem vestrum benevolentiam vobis commonstrandam, facere non possumus, quin Comitiorum vestrorum studia ad confirmandam adaugendamque regularem disciplinam paternis monitis excitemus.

§. 1. Ac primum quidem, Dilecti Filii, a vovis exposcimus, & vehementer vos hortamur, ut communibus animis unum Deum præ oculis habentes, eum laudatissimo Ordini vestro Abbatem Generalem præficere satagatis, qui inter cæteros Abbates, ad quos spectat, prudentia, doctrina, atque emeritis religiosæ vitæ stipendiis præcellens, regularem observantiam exemplis accendat, charitate foveat, auctoritate tueatur. Deinde verò providentiam, zelumque vestrum requirimus, ut, sicubi fortasse observantiæ ardor intepuerit, aut degeneres a pristina religione mores irrepserint, salutaribus statutis emendare studeatis.

§. 2. Quoniam autem inter illustria Ordinis vestri decora illud omni procul dubio maximopere commendatur, quod Catholicus Græcæ Ecclesiæ Ritus, post tot, tamque varias ejusdem Ecclesiæ Græcæ ab hæreticis, & schismaticis perturbatæ vices, ad hæc usque tempora in eo servatur; oportet, ut omnem operam, studiumque impendatis, quo idem Græcus Ritus, & juxta Apostolicæ Sedis præcepta, atque in Generalibus Capitulis, & Diætis Ordinis vestri decreta, deinceps integriùs custodiatur. Eapropter Nos, quibus maximè cordi est, ut exacta ejusdem Græci Ritus custodia in Monasteriis pro Ritu Græco constitutis stabilis perseveret, vobis, Dilecti Filii, Apostolica auctoritate nostra injungimus, & mandamus, ut omnia & singula hujusmodi decreta ad annum usque millesimum septingentesimum quadragesimum secundum edita, iterum in Capitulo Generali quamprimum per vos celebrando renovetis, confirmetis, & omnino servanda districtè præcipiatis. Quin immo vos certiores esse cupimus, Pontificiæ sollicitudini nostræ pergratum, jucundumque futurum, si in sæpedicto Capitulo Generali novas quoque, consentaneasque eidem Græco Ritui magis magisque stabiliendo, provehendoque, Ordinationes Constitutionesque præscripseritis. Et nova opportunè constitui.

§. 3. Præterea, ut paterni animi nostri sensus hac super re Vobis testatiores sint, volumus itidem, atque præcipimus, ut Abbates Monasteriorum Græci Ritus, etiamsi Muneribus, & Officiis, vel Procuratoris Generalis, vel Visitatoris, vel Definitoris Generalis fungantur, ad Missam tamen Ritu Græco celebrandam teneantur, sub severioribus Ecclesiasticis pœnis, & censuris, etiam privationis munerum, & Officiorum, & privationis vocis activæ, & passivæ; quemadmodum in Diæta in hac alma Urbe nostra anno MDCLVIII. habita præscriptum, ordinatumque fuit. Eidem pariter obligationi Missam Ritu Græco celebrandi, & pœnis, ac censuris obnoxios esse declaramus, & mandamus Priores, & Magistros memoratorum Ritus Græci Monasteriorum; cum una, aut duæ Missæ, quæ Latino Ritu juxta Apostolicas Constitutiones in ipsis Ritus Græci Monasteriis, in quibus sex vel plures Monachi reperiuntur, celebrari possunt, per Monachos simplices, ut dicitur, non graduatos celebrari debeant. Abbates, Priores, & Magistros Monasteriorum Græci Ritus nulla ratione eximi posse statuit a celebratione Missæ sub eodem Ritu, & a pœnis adversus contrafacientes inflictis.

§. 4. Denique volumus, & mandamus, ut omnia, & singula Decreta, & Statuta tam in antecedentibus Capitulis Generalibus, & Diætis pro stabilitate, & firmitate Græci Ritus condita, & ordinata, quàm ea insimul, quæ in Capitulo mox celebrando pro dicti Ritus Græci manutentione fieri, & præscribi contigerit, post Capituli hujusmodi celebrationem ad Nos deferantur, ut, quo firmiùs subsistant, & serventur exactiùs, Apostolica auctoritate nostra approbemus, & confirmemus, & inviolabili Apostolicæ firmitatis patrocinio muniamus. Decreta super his edita, & edenda ad se deferri præcipit, Apostolica auctoritate confirmanda.

§. 5. Porro facilè Nobis persuademus, Vos probè intellecturos ex iis, quæ ad custodiendum, confirmandumque in Ordine vestro Græcum Ritum præscripta sunt, opus esse, ut Græcæ Linguæ peritiam, non illam quidem levem, & extimam, sed illam vero perfectam, & omnibus numeris absolutam, ad sanas, candidasque auctorum sententias callendas necessariam, ediscatis, & comparetis; ac proinde, ut in hujusmodi studium Græci idiomatis pro viribus incumbatis, etiam atque etiam Vos adhortamur, & incitamus. Linguæ Græcæ studium enixè commendat.

§. 6. Interim ad prosperi successus, & cœlestis præsidii auspicium Vobis, Dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem, studiosæ nostræ erga Vos voluntatis pignus, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XX. Aprilis MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Undecimo. Dat. die 20. Aprilis 1751.

Cajetanus Amatus.

XLVI.

Basilicæ Lateranensis Indulgentiæ confirmantur: Illæ verò, quæ Ecclesiis ipsius Filialibus, seu ipsi aggregatis, hactenus communicatæ fuerunt, suspenduntur; & interim eisdem aliæ Indulgentiæ, & gratiæ spirituales conceduntur, seu respectivè communicari permittuntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

Assidua sollicitudinis debitum Nobis una cum Universæ Ecclesiæ regimine impositum agnoscentes, in id potissimum vigilantiæ nostræ studia conferimus, ut quæ salubriter a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus constituta sunt, ab omnibus, præsertim in Alma Urbe nostra, & ab iis, quorum specialis cura Nobis imminet, observentur, & impleantur, prout Ecclesiasticæ disciplinæ integritati, ac personarum, rerumque rationibus convenire in Domino judicamus.

Clemens VIII. opportunas leges præscripsit in Aggregationibus, & Indulgentiarum communicationibus observandas.

§. 1. Dudum siquidem, postquam fel. record. Prædecessor Noster Clemens Papa VIII. die VII. Septembris Anno MDCIV., providam ediderat Constitutionem, quæ incipit: *Quæcumque a Sede Apostolica*, per quam, ad tollendas pravas quasdam consuetudines, quæ irrepserant in usu facultatum a Sede Apostolica concessarum nonnullis Regularium Ordinibus, ac Sæcularium Christifidelium Archiconfraternitatibus, & Congregationibus, tam in Urbe prædicta, quàm in aliis Christiani Orbis partibus institutis, erigendi videlicet, instituendi; ac etiam sibi aggregandi Confraternitates, & Congregationes, eisque communicandi Privilegia, Indulgentias, Facultates, aliasque spirituales Gratias, & Indulta sibi respectivè concessa, facultates prædictas moderando, opportunas leges, certamque formam, & modum in hujusmodi erectionibus, institutionibus, seu aggregationibus, & respectivè communicationibus observanda præscripserat, aliaque decreverat, & constituerat, quæ in ejusdem Clementis Litteris prædictis in forma Brevis expeditis latiùs continentur;

Paulus V. intelligit, Capitulum Lateranense alia formâ uti in erectionibus, & subjectionibus Ecclesiarum &c.

§. 2. Quum procedentibus annis recolendæ quoque memoriæ Prædecessor Noster Paulus Papa V. accepisset, Basilicæ Lateranensis Capitulum & Canonicos, diversas ubique constitutas Ecclesias, vel Cappellas, seu Altaria, vel Oratoria, eidem Basilicæ submittere, subjicere, annectere, incorporare, ac in Basilicæ prædictæ membra recipere solere, eisdemque, non minùs, quàm aliis Ecclesiis, Cappellis, Altaribus, seu Oratoriis, & Piis Locis in solo Lateranensi ædificatis, & constructis, varias Indulgentias, Facultates, aliasque spirituales Gratias, Indulta, & Privilegia concedere, dictæ Constitutionis a Clemente VIII. editæ formâ, propterea quod ejusdem Basilicæ jura & Privilegia sub illius dispositione minimè comprehensa esse contenderent, non servatâ;

Clementinæ Constitutionis leges ad illud expressè extendit.

§. 3. Hinc idem Paulus Prædecessor, volens hujusmodi Clementis Constitutionem ab eisdem Lateranensis Ecclesiæ Capitulo & Canonicis, non secus ac ab aliis quibuscumque jus & facultatem communicandi Indulgentias habentibus, illisque utentibus, sine discrimine, ut par erat, observari, peculiaribus editis Litteris sub Annulo Piscatoris die XXIII. Novembris Anni MDCX., ipsam prædictam Clementis Constitutionem, cum omnibus ejus clausulis, & Decretis, ad prædictæ Basilicæ Capitulum & Canonicos, ad effectum videlicet, ut nullas exinde in posterum Indulgentias, nisi ejusdem Constitutionis formâ servatâ, & Apostolica dumtaxàt auctoritate, communicare possent, expressè extendit; & ab ipsis, perinde ac si eorum expressa mentio in dictis Clementis Litteris facta fuisset, perpetuis futuris temporibus, sub pœnis in eisdem Litteris contentis, inviolabiliter observari præcepit; volens nihilominus, ut Indulgentiæ, peccatorum remissiones, gratiæ, & privilegia per dictum Capitulum & Canonicos, ad eum diem, vigore Indultorum eis a Sede Apostolica concessorum, hujusmodi Ecclesiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis, & Locis Piis, concessa, & communicata, in suo robore permanerent.

Salvis Indulg... eo u... comm... tis in Indult... Aposto... rum.

§. 4. Quum tamen hujusmodi Indultorum frequens quidem in Litteris Apostolicis mentio, & confirmatio appareret; sed de eorundem vero tenore, ob temporum antiquitatem, & varias a dicta Lateranensi Ecclesia, ejusque Capitulo passas vicissitudines, certa scientia minimè haberetur; proindeque plenaria dictarum Clementis VIII., & Pauli V. Litterarum executio prævium altioris indaginis judicium requirere videretur; hinc factum est, ut, & veterum concessionum, sive communicationum hujusmodi renovationes a prædictis Capitulo & Canonicis fieri perrexerint juxta formam ab ipsis antiquitùs usitatam; & quum deinceps piarum personarum, sive Universitatum preces eisdem pro novis Ecclesiarum, Altarium, aliorumque Locorum Piorum erectionibus, seu submissionibus, & incorporationibus oblatæ fuerunt, simul etiam a Romanis pro tempore Pontificibus licentia impetrari consueverit, ut Indulgentiarum communicatio ab ipsis pro ea vice, non obstantibus Clementis, & Pauli Prædecessorum præfatorum Constitutionibus hujusmodi, juxta eandem veterem formam concedi posset.

Ob d... ta In... rum ... menta... innova... renova... bus c... nicati...

Et ... comm... tiones... dente... torum... gine,... tiqua ... conce... gunt.

§. 5. Sed quum in hujusmodi communicationis forma, & in subscripto Indulgentiarum Summario, præter alia præfati Clementis VIII. Constitutioni parum consentanea, illud etiam animadversum fuerit, quod scilicet complures Indulgentiæ speciales, quæ ex justa Romanorum Pontificum erga præfatam Lateranensem Basilicam liberalitate, ob ejus præcellentem in Universo Catholico Orbe Dignitatem, ipsi Basilicæ concessæ fuerunt, ad omnes extenderentur Ecclesias, Cappellas, Altaria, Oratoria, & Loca Pia eidem quoquo modo subjecta, & incorporata, contra præsumptam ipsorum concedentium mentem, & contra probatam Apostolicæ Sedis in Indulgentiarum dispensatione disciplinam; adeo ut nonnulli etiam Episcopi, pro commissa sibi a Concilio Tridentino adversus irregulares Indulgentiarum promulgationes inspectione, & vigilantia, officii sui debitum reputaverint earum publicationi se opponere; indeque plures ortæ fuerint lites, & controversiæ, quæ Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Indulgentiis, & Sacris Reliquiis præpositæ zelum excitarunt, ut, opportuna tandem ratione, & Apostolica auctoritate, hujusmodi deordinationibus remedium afferri debere judicaret:

In has... forma... inveni... quæ c... versis... sam pr... bent, ... Congre... tione ... gentia... corrige... judica...

§. 6. Nos, omnibus visis, atque perpensis, quæ coram dicta Cardinalium Congregatione, præfatis Capitulo & Canonicis pluries auditis, agitata fuerunt, quum nondum in clara luce positum conspexerimus, an, & quæ facultas eisdem Capitulo, & Canonicis circa Indulgentiarum hujusmodi communicationem, & extensionem ad Ecclesias, & alia Loca Pia, quæ inter Basilicæ prædictæ

Ponti... tempora... neum r... dium e... gitat.

mem-

membra connumerantur, a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus concessa fuerit; ad memoratas lites, & controversias interea sedandas, aliasque opportunè præcavendas, utque dictorum Capituli & Canonicorum, nec non Rectorum, Administratorum, ac Officialium dictarum Ecclesiarum, aliorumque Piorum Locorum hujusmodi, & respectivè Ordinariorum Locorum, & quorumcumque Christifidelium quieti, & securitati, ac spiritualibus profectibus paternè consulamus, Motu proprio, & certa scientia, infrascriptas Leges, & Ordinationes circa præmissa, præsentium Litterarum tenore, & Apostolica auctoritate duximus statuendas.

§. 7. In primis videlicet, omnes, & singulas Indulgentias, & peccatorum, seu pœnarum remissiones, & relaxationes, aliasque gratias spirituales tam pro vivis, quàm pro defunctis, dictæ Basilicæ Lateranensi a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus concessas, quæ jamdudum, ipsis Romanis Pontificibus scientibus, & consentientibus, publicè in eadem Basilica proponi consueverunt, etiamsi de illarum primæva concessione certa monumenta nunc non appareant, prædictis Motu, scientia, tenore, & auctoritate approbamus, & confirmamus, eidemque Basilicæ, perinde ac si per præsentes ex integro ipsi concederentur, sine ulla contradictione competere declaramus, atque decernimus.

§. 8. Quo verò ad eas Indulgentias, & remissiones, seu relaxationes hujusmodi, quæ a prædictis Capitulo & Canonicis hactenus quibuslibet Ecclesiis, Altaribus, Cappellis, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis ejusdem Basilicæ membris, eidemque subjectis, & incorporatis, ubicumque existentibus, quorumlibet Indultorum, Privilegiorum, aut Facultatum vigore, sive generaliter, & ad instar, sive specialiter, & nominatim communicatæ fuerunt, sive etiam ex directa Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum concessione ad illas, & illa extensæ dici possent, quæcumque illæ sint, Nos eas omnes & singulas, simili Motu, auctoritate, & tenore, interim suspendimus, & tamdiu effectu carere volumus, & decernimus, donec, prolatis authenticis Indultorum, Privilegiorum, & Facultatum hujusmodi monumentis, de certa prædictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum voluntate, & concessione, quoad communicationes, & extensiones hujusmodi, Nobis, vel Successoribus Nostris, seu dictæ Congregationi constiterit.

§. 9. Interea tamen, easdem Ecclesias, Altaria, Cappellas, Oratoria, Confraternitates, & Loca Pia dictæ Basilicæ membra, hactenus erecta, seu eidem subjecta, & incorporata, ubicumque existentia, Nos infrascriptarum Indulgentiarum, & gratiarum spiritualium, quæ usque ad statutum suspensionis prædictæ terminum valituræ sint, muneribus ditare decrevimus.

§. 10. Omnibus nimirum utriusque sexus Christifidelibus, qui illas, & illa in Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI, Nativitatis S. Joannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, S. Joannis Evangelistæ, & Dedicationis ejusdem Lateranensis Basilicæ diebus Festis, verè pœnitentes, & confessi, ac Sacra Communione refecti, a primis Vesperis usque ad occasum Solis dierum hujusmodi, devotè visitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, & Christianorum Principum concordia, pias ad Deum preces effuderint, quolibet ex diebus prædictis, Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

§. 11. Iis verò, qui in reliquis Sanctorum Apostolorum Festis, nimirum Andreæ, Jacobi, Thomæ, Philippi & Jacobi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, ac Mathiæ, verè pœnitentes, & confessi præmissa peregerint, septem Annos, & totidem Quadragenas.

In octo Festis Sanctorum Apostolorum septem annos, & totidem quadragenas.

§. 12. Qui autem illas, & illa a Dominica prima Adventus, usque ad Festum Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI, & a Feria IV. Cinerum, usque ad Festum Resurrectionis Dominicæ, verè pœnitentes, & cum proposito saltem confitendi, visitaverint, ibique, ut supra, oraverint, singulis diebus, quibus id egerint, quatuor Annos, & totidem Quadragenas; in reliquis autem singulis Anni diebus, centum dies de injunctis eis, seu aliàs debitis pœnitentiis, in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

In diebus Adventus, & Quadragesimæ, quatuor annos, & totidem quadragenas.

In reliquis diebus per annum, centum dies.

§. 13. Denique ut ii, qui in diebus Stationum ejusdem Ecclesiæ Lateranensis in Missali Romano descriptis, videlicet Dominica prima Quadragesimæ, Dominica Palmarum, Feria V. in Cœna Domini, Sabbatho Sancto, Sabbatho in Albis, Feria III. Rogationum, & Sabbatho in Vigilia Pentecostes, aliquam ex dictis Ecclesiis, aliisque superius expressis, cum dicto pœnitentiæ affectu, & Confessionis proposito visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, Indulgentias stationales, quas visitantes dictam Ecclesiam Lateranensem iisdem diebus consequuntur, ipsi quoque, perinde ac si eandem Ecclesiam personaliter visitarent, consequi possint, & valeant, similiter concedimus, & indulgemus.

Ac demum Indulgentias Stationales in diebus Stationum ipsius Basilicæ.

§. 14. Quocirca Dilectis Filiis Capitulo & Canonicis prædictæ Ecclesiæ Nostræ Lateranensis per præsentes injungimus & mandamus, ut omnes & singulos dictarum Ecclesiarum, Altarium, Cappellarum, Oratoriorum, Confraternitatum, & Locorum Piorum ubique existentium respectivè Rectores, sive Administratores, aut Officiales, sive Ministros, de suspensione hujusmodi, simulque de præmissarum Indulgentiarum & Gratiarum interea, ut præfertur, duratura concessione, per Nos factis, quamprimum instructos reddant per eorum Litteras missivas, cum adjunctis præsentium Nostrarum Litterarum Transumptis, seu Exemplis; quibus, etiamsi Typis descripta fuerint, eorundem sigilli impressione, ac Secretarii subscriptione munitis, eandem omnino fidem, quæ ipsis præsentibus haberetur, ubique habendam fore decernimus; ad hoc ut ipsi Rectores, Administratores, Officiales, atque Ministri dictas Indulgentias & gratias spirituales, servatis omnibus ex Concilii Tridentini, & ex prædicti Clementis VIII., aliorumque Romanorum Pontificum præscripto, in Indulgentiarum promulgatione, atque etiam in Eleemosynarum perceptione, earumque erogatione servandis, promulgare, & proponere valeant.

Suspensionem, & concessionem hujusmodi per Ecclesias nunciari mandat.

Præsentium exemplis auctoritatem tribuit.

§. 15. Iisdemque Capitulo & Canonicis mandamus pariter, & injungimus, ut renovationum Litteras, quas deinde favore hujusmodi Ecclesiarum, Altarium, aliorumque præmissorum, durante suspensione hujusmodi, expedient, ita reforment, ac moderentur, ut Indulgentias dumtaxat superiùs a Nobis concessas, & quidem expressè, ac nominatim, facultate sibi per præsentes a Nobis impertita, nec ullas alias quomodocumque, eadem suspensione durante, illis communicent.

Durante suspensione, præmissas tantummodo Indulgentias a Capitulo in renovationibus exprimi jubet.

§. 16. In novis autem aliarum Ecclesiarum, Cappellarum, Altarium, Oratoriorum, Confraternitatum, aliorumque Piorum Locorum erectionibus, incorporationibus, & recep-

Novas Ecclesiarum &c. erectiones, & receptiones ad formam Constitutionis Clementinæ, & præsentium Litterarum, faciendas decernit.

tionibus, quas in posterum ab ipsis Capitulo & Canonicis fieri contingat, volumus, atque præcipimus, ut, juxta memoratam superiùs Pauli V. declarationem, præter alia in hujusmodi actibus observanda, providas quoque Leges circa Indulgentiarum communicationes a præfato Clemente VIII. Prædecessore in dicta ipsius Constitutione, quæ incipit: *Quæcumque*, latas, atque sancitas, juxta sequentem modum, omnino observent; ut scilicet in singulis Civitatibus, Oppidis, vel Locis, unam dumtaxat ex hujusmodi Ecclesiis, seu Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis quomodocumque nuncupatis, dictarum Indulgentiarum communicationis munere ditare possint; dummodo Ecclesia, aut Oratorium ipsis subjectum, seu illa Ecclesia, in qua Cappella, vel Altare prædictum extiterit, Regularium, aut Monialium non sit, nec Ecclesia, Cappella, Altare, Oratorium, Pius Locus, aut Confraternitas hujusmodi ulli alteri Ecclesiæ, aut ulli Ordini, Religioni, Instituto, Archiconfraternitati, & Congregationi, a qua Indulgentiarum communicationem, seu participationem obtineat, aggregata sit, aut subjecta; & dummodo ejusdem Ecclesiæ, Cappellæ, Altaris, seu Oratorii celebritas, vel Confraternitatis, aut Loci Pii institutum, & Christianæ pietatis, & Charitatis officia, quæ exercere consuevit, Ordinarii Loci Testimonialibus Litteris apud eos commendentur. Facultatem tamen indulgendi, prout aliàs in certis casibus ab Apostolica Sede benignè indulgeri consuevit, ut in una, eademque Civitate, aut Oppido, duabus Ecclesiis, seu Cappellis, vel Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis, ubi speciales id circumstantiæ suadeant, hujusmodi Indulgentiarum communicatio a dictis Capitulo & Canonicis concedi possit, prædictæ Cardinalium Congregationi per præsentes tribuimus, & impertimur.

Iisque præmissas dumtaxat Indulgentias, durante suspensione, communicari, ser. ser. publicandas.

§. 17. Porro hujusmodi Ecclesiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, & Locis Piis, supra expressæ Indulgentiæ, & gratiæ spirituales tantùm, & non aliæ, suspensione hujusmodi durante, a dictis Capitulo, & Canonicis, & quidem nominatim, facultate sibi per præsentes a Nobis impertitâ, aliisque servatis, quæ in dicta Clementis Prædecessoris Constitutione, præsertim circa gratuitam Litterarum expeditionem, atque in Decretis a dicta Congregatione die vi. Martii Anni MDCVIII., & die x. Aprilis Anni MDCCXX. editis, statuta sunt, communicari valeant. Ab illarum verò, eorumque Rectoribus, Administratoribus, Officialibus, & Ministris, in earundem Indulgentiarum publicatione, nec non eleemosynarum receptione, & erogatione, aliæ similiter Leges, in Tridentini Concilii Decretis, & in supradictis Clementis VIII. Litteris, aliisque Romanorum Pontificum, & Apostolicæ Sedis Constitutionibus, atque Decretis præscriptæ, sub pœnis ibidem adversùs transgressores respectivè statutis, inviolabiliter serventur, & impleantur.

Clausulæ salutares.

§. 18. Præsentes autem Litteræ, atque omnia, & singula in ipsis contenta, atque statuta, etiam ex eo, quod Capitulum, & Canonici prædicti, aliique in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, eisdem non consenserint, nec ad ea vocati, aut super singulis præmissis forsan auditi fuerint, aliâve qualibet de causa, nullatenus impugnari, seu dè voluntatis nostræ, aliove quovis defectu redargui possint; sed a prædictis omnibus, & aliis quibuscumque, ad quos pertinet, seu pro tempore pertinebit in posterum, in omnibus, & per omnia observentur, & respectivè iis, quorum favorem concernunt, seu concernent in futurum, plenissimè suffragentur. Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Palatii Apostolici Auditores, & Apostolicæ Sedis Nuntios, seu nostros, ejusdemque Sedis, etiam de Latere, Legatos, aliosque S. R. E. Cardinales, eorumque Congregationes, in præmissis judicari debeat, & interpretari. Nos enim his omnibus, & singulis aliter judicandi, & interpretandi facultatem interdicimus, & abrogamus per præsentes, atque etiam irritum, & inane decernimus, si quid secus circa præmissa per quoscumque, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter fieri, vel attentari, aut respectivè judicari, & interpretari contigerit.

§. 19. Non obstantibus præmissis Clementis VIII., & Pauli V. quatenus præsentes iisdem per omnia conformes non inveniantur, nec non fel. rec. Sixti Papæ V., quarum initium est: *Si cunctas*, atque etiam de jure quæsito non tollendo, de Indulgentiis non concedendis ad instar, aliisque Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, dictæque Congregationis die xi. Junii Anni MDCLXXIX., ac xxvii. Maji MDCCXXXII., & xxiii. Februarii MDCCXXXIV. editis Decretis, & Resolutionibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis dictæ Basilicæ, illiusque Archipresbytero, Capitulo, & Canonicis forsan concessis, atque etiam pluries confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis & insertis, & formas pro observatis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, harum serie specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 20. Nulli ergo omninò hominum liceat, hanc paginam nostrarum declarationis, suspensionis, concessionis, impertitionis, relaxationis, indulti, mandati, statuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI., pridie Nonas Maji, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 2. Junii ejusdem anni.

Spicarum Collectio post messem Pauperibus non impedienda per totam Ditionem Ecclesiasticam decernitur, additis pœnis, opportunisque legibus, & conditionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

EX commisso Nobis Apostolicæ sollicitudinis munere libenter ea omnia prosequimur, quæ Nostrorum Subditorum commodum, atque utilitatem respiciunt; sed ad ea potissimùm animum Nostrum intendimus, per quæ Pauperum necessitatibus, & miserorum indigentiis consulitur.

§. 1. Aliàs siquidem, nempè sub die 22. Maji anni 1742. Pauperum querelis excitati, Epistolam Encyclicam dedimus ad Ven. Fratres Nostros Archiepiscopos, & Episcopos Ecclesiasticæ Nostræ Ditionis, quæ postea Bullarii Nostri Tomo primo inserta, ordine quinquagesima sexta est, in qua pauperum causam, hoc est causam Dei, eis commendantes, præcepimus, ut omnem adhiberent diligentiam, ne, messe facta, pauperes, & egeni prædiorum aditu ad colligendas Spicas, vel in terra relictas, vel a Messoribus præteritas, arcerentur; injungentes insuper, ut in iis locis, ubi hujusmodi consuetudo Spicarum collectionem permittendi recepta esset, omnino retineretur; ubi verò non adhuc esset, omni studio introduci curaretur, quemadmodum ex ipsius Epistolæ serie cognosci potest.

§. 2. Epistolæ autem Nostræ quibusdam in Locis plenè obtemperatum est, in aliis verò ejus executio adhuc desideratur, ob aliquorum animi duritiem, qui nullo, aut modico miseriarum proximi sui sensu tanguntur, aut ob difficultates, quæ in illius executione enatæ sunt; siquidem intelleximus, plures timuisse, ne, si liber pauperibus ingressus ad colligendas in prædiis Spicas, quæ post messem supersunt, permitteretur, aliquod inde damnum substantiis suis, quod prorsus nolumus, oriretur. Itaque necesse duximus, novas ordinationes, novasque regulas præscribere; nolentes, quantum in Nobis est, in re tanti momenti, scilicet in ferenda ope miseris, atque egenis sublevandis, qui si minus in extrema, certè in gravi auxilii necessitate versantur, nostras partes desiderari, & Nos debitores Deo constituere.

§. 3. Nostro igitur consilio, nostrique animi desiderio inhærentes, cum nuper a Nobis cognitum, atque intellectum fuerit, in quibusdam Principatibus, ac Dominiis lege lata juberi, & præcipi, ut liber pauperibus in prædia relinquatur aditus ad legendas, quæ post messem reliquæ sunt, Spicas, easque ad proprias domos ferendas; hac Nostra in perpetuum valitura sanctione, Motu proprio, ex certa scientia, ac plenitudine potestatis, volumus, præcipimus, jubemus, ac mandamus, ut exordiendo a proxima futura frumentorum messe, atque ita deinceps in futurum, in universo Statu, Nobis, & Sedi Apostolicæ mediatè, aut immediatè in temporalibus subjecto, messe facta, a Dominis prædiorum liberum omninò Spicilegium pauperibus permittatur, ita ut sine ullo impedimento Spicas, vel solo dispersas, vel a Messoribus præteritas legere, easque familiis suis domum importare possint. Indigna enim, atque indecens prorsus Nobis visa res est, ut in aliis Dominiis hujusmodi subsidio, & solatio pauperum constitutis legibus consulatur; in nostro autem Ecclesiastico Temporali Statu id ipsum nulla lege, nulloque edicto demandetur; eo magis quòd mitiori ratione a Nobis adhibita, multis in locis nihil profecimus. Et hæc quidem est provisionis Nostræ ratio, quam ineundam esse putavimus contra eos, qui sola animi duritie, & avaritia non ferenda, in sublevandis pauperibus contumaces se præbuerunt.

§. 4. Sed quoniam, sicut superius innuimus, alii reperti sunt, qui induci nequiverunt, ut liberum pauperibus aditum ad sua prædia post messem sinerent, veriti, ne aliquod ex hac re detrimentum contra nostram voluntatem facultatibus suis crearetur; Nos, nonnullis Artis Agrariæ peritis in consilium adhibitis, has sequentes regulas, quarum observatione omnis damni timor excluditur, statuendas esse censuimus. *Aratorum tamen indemnitati consulit.*

§. 5. Prima autem est, ut nemini ingredi liceat prædia, seu prædiorum regiones, vulgò *quarti*, ubi segetes metuntur, neque cuiquam aditus ad ea liber sit, nisi posteaquam manipulorum acervi, vulgò *le casole*, è solo sublati, & in nubilarium, Italicè *il barcone*, translati fuerint. Id autem hanc ob causam fiat, ne abusus ille contingat, ut Messores, datâ operâ, è manibus suis dilabi sinant Spicas, ab iis, qui ponè eos sequentur, colligendas; aut pauperes non contenti Spicis in solum fortuito delapsis, aut a Messoribus præteritis, ad eas auferendas ex ipsis manipulorum acervis manus porrigere audeant. *Ingredi prædia non liceat, donec manipuli in nubilarium translati non fuerint.*

§. 6. Altera regula est, ut manipulorum acervis è prædio, aut *quarto*, ubi messum est, ablatis, translatisque in nubilarium, liber pauperibus pateat ingressus per decem dies ad Spicas legendas in solo relictas; quo temporis spatio neque domini, neque alii, qui ab ipsis Spicas emerunt, pauperibus Spicilegium prohibere possint, neque in prædia, regiones, seu *quarti*, in quibus messis facta est, boves, sues, aliaque hujusmodi animalia ad pascendum immittere. *Post translationem liceat per decem dies spicas relictas colligere. Nec interim pecora in agros immittantur.*

§. 7. Tertia autem est, ut decem diebus elapsis, liceat dominis, seu Spicæ emptoribus, in prædia, regiones, seu *quarti*, ea animalia, quæ voluerint, inducere, juxta eorum pacta conventa; de quibus id insuper statuimus, ut tam ea, quæ ante hanc nostram Constitutionem, quàm illa, quæ post ejus publicationem fient, salvâ semper libertate pauperibus concessâ colligendi per decem dierum spatium Spicas, facta intelligi, atque ita observari debeant. *Elapsis 10. diebus, emptores Spicæ utantur jure suo, juxta pacta conventa; Quæ reducuntur ad formam præsentis Constitutionis.*

§. 8. Hac autem præsenti nostra Constitutione, quæ ad universum Statum Nobis, & Sedi Apostolicæ tam mediatè, quàm immediatè in temporalibus subjectum spectat, motu, scientia, & potestate simili volumus, & decernimus, ut comprehendantur latifundia, possessiones, prædia, regiones, seu *quarti*, & quæcumque Terræ, in quibus seritur, & colligitur frumentum; sive ad Cameram Nostram Apostolicam pertineant, sive ad quamcumque Ecclesiam, Monasterium, Abbatiam, Religionem, Congregationem, Institutum, Hospitale, etiam si sint bona, seu Commendæ Militum S. Joannis Hierosolymitani, Religiosorum Societatis Jesu, Monachorum Cassinensium, Cardinalium S. R. E., Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Capitulorum, Monasteriorum Monialium, & cujuscumque alterius personæ, quæ speciali mentione indigeret; ita etiam cujuscumque Personæ Sæcularis quavis dignitate, & privilegio suffultæ; volentes, ut ab hujusmodi nostra Dispositione minimè eximantur, immo ut prorsus comprehensæ censeantur etiam Communitates, Duces, Principes, Marchiones, Comites, Equi- *Ab hac lege nullius latifundia exempta decernuntur.*

tes, & quæcumque aliæ personæ, quavis honorum prærogativa, & dignitatum gradu præeminentes.

Commissio Superioribus Ecclesiasticis, & Laicalibus pro præsentium executione, cum facultatibus.

§. 9. Mandamus insuper modernis, & pro tempore existentibus Archiepiscopis, & Episcopis, ac Locorum Ordinariis temporalis Ditionis nostræ; item modernis etiam, & pro tempore existentibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Provinciarum Legatis, Præsidibus, Vice-Legatis, Civitatum, Oppidorum, & Locorum Gubernatoribus, & Præsidi Annonæ, quoad ea loca, quæ ejus jurisdictioni subsunt, ut præceptum, mandatum, ordinationem, voluntatemque nostram hujusmodi ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit in futurum, in suis respectivè Diœcesibus, Provinciis, Civitatibus, & Locis perpetuò observari mandent, & faciant; dantes propterea, & elargientes iisdem Archiepiscopis, & Episcopis, ac Legatis, Præsidibus, Vice-Legatis, & Gubernatoribus, nec non Annonæ Præsidi, cumulativum jus præsentes nostras Litteras exequendi, & transgressores quoslibet pœnâ scutorum triginta monetæ per eos Manu Regiâ exigendâ omninò coërcendi, puniendique. Ad quem effectum declaramus totidem censeri debere contraventionis delicta commissa fuisse, pœnasque incursas, quot sunt latifundia, possessiones, prædia, regiones, seu *quarti*, ex quibus Pauperes exclusi fuerint. Ut verò prædicti voluntatis Nostræ Executores in exigendis pœnis, iisque, detractis expensis necessariis, inter Pauperes Locorum distribuendis, omnem quoad possunt diligentiam adhibeant, conscientiam eorum oneramus; monentes, ut sedulo curent, ne Pontificiam indignationem Nostram incurrant, seque reos subtracti Pauperibus subsidii ante Tribunal Dei constituant.

Pœna scutorum XXX. pro singulis transgressionibus exigenda.

Derogatio contrariis Statutis, & Privilegiis.

§. 10. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus etiam Apostolicis, si quæ essent, ac Statutis, & Legibus etiam municipalibus, ac usibus, stilis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, seu indultis quibusvis Ecclesiis, Locis Piis, & prædictis Ordinibus, & Societati, etiam ex titulo oneroso concessis; quibus omnibus, & singulis, etiamsi tales forent, quod sub generali expressione non comprehenderentur, sed de illis specifica, & individua mentio habenda foret, eorum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, latissimè, & plenissimè, ac specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplorum Fides.

§. 11. Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in Judicio, quàm extra illud ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio.

§. 12. Nulli ergo omninò hominum liceat paginam hanc Nostrarum Constitutionis, Ordinationis, Præcepti, Statuti, Decreti, Prohibitionis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 17. Maji 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, sexto decimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia

J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 28. Maji ejusdem anni.

Nonnullæ Societates, seu Conventicula *de' Liberi Muratori*, seu *des Francs-Maçons*, vel aliter nuncupata, iterum damnantur, & prohibentur: cum invocatione brachii, & auxilii Secularium Principum, & Potestatum.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Providas Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Leges, atque Sanctiones, non solum eas, quarum vigorem, vel temporum lapsu, vel hominum neglectu labefactari, aut extingui posse veremur, sed eas etiam, quæ recentem vim, plenumque obtinent robur, justis gravibusque id exigentibus causis, novo auctoritatis Nostræ munimine roborandas confirmandasque censemus.

§. 1. Sanè felicis recordationis Prædecessor Noster Clemens Papa XII. per suas Apostolicas Litteras Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXVIII. IV. Kalend. Maji Pontificatus sui anno VIII. datas, & universis Christifidelibus inscriptas, quarum initium est: *In eminenti*; nonnullas Societates, Cœtus, Conventus, Collectiones, Conventicula, seu Aggregationes, vulgò *de' Liberi Muratori*, seu *des Francs Maçons*, vel aliter nuncupatas, in quibusdam Regionibus tunc latè diffusas, atque in dies invalescentes, perpetuò damnavit, atque prohibuit; præcipiens omnibus, & singulis Christifidelibus, sub pœna excommunicationis ipso facto absque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo per alium, quàm per Romanum Pontificem pro tempore existentem, excepto mortis articulo, absolvi posset, ne quis auderet vel præsumeret hujusmodi Societates inire, vel propagare, aut confovere, receptare, occultare, iisque adscribi, aggregari, aut interesse, & aliàs prout in eisdem Litteris latius, & uberius continetur, quarum tenor talis est; videlicet:

CLEMENS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Universis Christifidelibus salutem, & Apostolicam Benedictionem.

§. 2. In *eminenti Apostolatus Specula, meritis licèt imparibus, Divina disponente Clementia constituti, juxtà creditum Nobis Pastoralis providentiæ debitum, jugi (quantum ex alto*

conceditur)

conceditur) solicitudinis studio iis intendimus, per quæ erroribus, vitiisque aditu intercluso, Orthodoxæ Religionis potissimùm servetur integritas, atque ab universo Catholico Orbe difficillimis hisce temporibus perturbationum pericula propellantur.

Sanè vel ipso rumore publico nunciante, Nobis innotuit, longè, latèque progredi, atque in dies invalescere nonnullas Societates, Cœtus, Conventus, Collectiones, Aggregationes, seu Conventicula, vulgo De' Liberi Muratori, *seu* Francs Maçons, *aut alia quavis nomenclatura pro idiomatum varietate nuncupata, in quibus cujuscumque Religionis, & Sectæ Homines, affectatâ quadam contenti honestatis naturalis specie, arcto æquè, ac impervio fœdere, secundùm Leges, & Statuta sibi condita, invicem consociantur; quæque simul clam operantur, tum districto jurejurando ad Sacra Biblia interposito, tum gravium pœnarum exaggeratione, inviolabili silentio obtegere adstringuntur.*

Verùm, cum ea sit sceleris natura, ut se ipsum prodat, & clamorem edat sui indicem; hinc Societates, seu Conventicula prædictâ vehementem adeò Fidelium mentibus suspicionem ingesserunt, ut iisdem Aggregationibus nomen dare, apud prudentes & probos idem omninò sit, ac pravitatis, & perversionis notam incurrere; nisi enim malè agerent, tanto nequaquam odio lucem haberent. Qui quidem rumor eò usque percrebuit, ut in plurimis Regionibus memoratæ Societates per Sæculi Potestates, tamquam Regnorum securitati adversantes, proscriptæ ac providè eliminatæ jampridem extiterint.

Nos itaque animo volventes gravissima damna, quæ ut plurimùm ex hujusmodi Societatibus, seu Conventiculis, nedum temporalis Reipublicæ tranquillitati, verùm etiam Spirituali Animarum saluti inferuntur, atque idcirco tum Civilibus, tum Canonicis minimè cohærere sanctionibus; cum Divino eloquio doceamur, diu, noctuque, more servi fidelis, & prudentis Dominicæ Familiæ præpositi, vigilandum esse, ne hujusmodi Hominum genus, veluti fures, domum perfodiant, atque instar vulpium Vineam demoliri nitantur, ne videlicet simplicium corda pervertant, atque innoxios sagittent in occultis; ad latissimam, quæ iniquitatibus impunè patrandis inde aperiri posset, viam obstruendam, aliisque de justis, ac rationabilibus Causis Nobis notis, easdem Societates, Cœtus, Conventus, Collectiones, Aggregationes, seu Conventicula: De' Liberi Muratori, *seu* Francs Maçons, *aut alio quocumque nomine appellata, de nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, ac etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, damnanda, & prohibenda esse statuimus, & decrevimus, prout præsenti nostra perpetuò valitura Constitutione damnamus, & prohibemus.*

Quocirca omnibus, & singulis Christifidelibus cujuscumque status, gradus, conditionis, ordinis, dignitatis, & præeminentiæ, sive Laicis, sive Clericis, tam Sæcularibus, quàm Regularibus, etiam specifica, & individua mentione, & expressione dignis, districtè, & in virtute Sanctæ Obedientiæ præcipimus, ne quis sub quovis prætextu, aut quæsito colore audeat, vel præsumat prædictas Societates De' Liberi Muratori, *seu* Francs Maçons, *aut aliàs nuncupatas, inire, vel propagare, confovere, ac in suis ædibus, seu domibus, vel alibi receptare, atque occultare, iis adscribi, aggregari, aut interesse, vel potestatem, seu commoditatem facere, ut alicubi convocentur, iisdem aliquid ministrare, sive aliàs consilium, auxilium, vel favorem palam, aut in occulto, directè, vel indirectè, per se, vel per alios quoquo modo præstare; necnon alios hortari, inducere, provocare, aut suadere, ut hujusmodi Societatibus adscribantur, annumerentur, seu intersint, vel ipsas quomodolibet juvent, ac foveant; sed omnino ab iisdem Societatibus, Cœtibus, Conventibus, Collectionibus, Aggregationibus, seu Conventiculis prorsus abstinere se debeant, sub pœna Excommunicationis per omnes, ut supra, contrafacientes ipso facto absque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo, per quemquam, nisi per Nos, seu Romanum Pontificem pro tempore existentem, præterquam in articulo mortis constitutus, absolutionis beneficium valeat obtinere.* Sub pœnâ Excommunicationis latæ sententiæ Summo Pontifici reservatæ.

Volumus insuper, & mandamus, ut tam Episcopi, & Prælati Superiores, aliique Locorum Ordinarii, quàm Hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquisitores, adversùs transgressores, cujuscumque sint status, gradus, conditionis, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ, procedant, & inquirant, eosque tamquam de hæresi vehementer suspectos condignis pœnis puniant, atque coërceant; iis enim, & eorum cuilibet, contra eosdem transgressores procedendi, & inquirendi, ac condignis pœnis coërcendi, & puniendi, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilio, liberam facultatem tribuimus, & impertimur. Commissio Ordinariis, & Inquisitoribus pro executione præsentium; cum facultatibus &c.

Volumus autem, quod earundem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis originalibus Litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo hominum liceat, hanc paginam Nostræ declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo trigesimo octavo, quarto Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno Octavo.

§. 3. Cum autem, sicut accepimus, aliqui fuerint, qui asserere, ac vulgò jactare non dubitaverint, dictam excommunicationis pœnam a Prædecessore Nostro, ut præfertur, impositam non amplius afficere, propterea quòd ipsa præinserta Constitutio a Nobis confirmata non fuerit; quasi verò pro Apostolicarum Constitutionum a Prædecessore editarum subsistentia, Pontificis Successoris expressa confirmatio requiratur; Falsa assertio cessationis censurarum in præinsertis Litteris latarum.

§. 4. Cumque etiam a nonnullis piis, ac Deum timentibus viris Nobis insinuatum fuerit, ad omnia calumniantium subterfugia tollenda, declarandamque animi nostri cum ejusdem Prædecessoris mente ac voluntate uniformitatem, magnopere expediens fore, ut ejusdem Prædecessoris Constitutioni novum Confirmationis nostræ suffragium adjungeremus: Consilium datum Pontifici easdem Litteras confirmandi.

§. 5. Nos, licèt hujusque, dum pluribus Christifidelibus de violatis ejusdem Constitutionis Legibus verè pœnitentibus, atque dolentibus, seque a damnatis hujusmodi Societatibus, seu Conventiculis omnino recessuros, & nunquam in posterum ad illas & illa redituros ex animo profitentibus, absolutionem ab incursa excommunicatione, tum antea sæpe, tum maxime elapso Jubilæi anno benignè concessimus; seu dum facultatem Pœnitentiariis a Nobis deputatis communicavimus, ut hujusmodi pœnitentibus, qui ad ipsos confugerent, eandem absolutionem nostro nomine & auctoritate impertiri valerent; dum etiam solicito vigilantiæ studio instare non prætermisimus, ut a competentibus Judicibus, & Tribunalibus, adversus ejusdem Constitutionis violatores pro delicti mensura procederetur, quod & ab eis reipsa sæpè præstitum fuit; non quidem probabilia dumtaxat, sed planè evi- Perspicua argumenta a Pontifice jam edita pro subsistentia earundem censurarum.

dentia, & indubitata argumenta dederimus, ex quibus animi nostri sensus, ac firma & deliberata voluntas, quoad censuræ per dictum Clementem Prædecessorem, ut præfertur, impositæ vigorem & subsistentiam, satis apertè inferri debuerant; siquæ autem contraria de Nobis opinio circumferretur, Nos eam securi contemnere possemus, causamque nostram, justo Dei Omnipotentis judicio relinquere, ea verba usurpantes, quæ olim inter sacras actiones recitatas fuisse constat: *Præsta quæsumus Domine, ut mentium reprobarum non curemus obloquium, sed eâdem pravitate calcatâ exoramus, ut nec terreri nos lacerationibus patiaris injustis, nec captiosis adulationibus implicari, sed potius amare quod præcipis*: ut habet antiquum Missale, quod S. Gelasio Prædecessori Nostro tribuitur, & a Venerabili Servo Dei Josepho Maria Cardinali Thomasio editum fuit in Missa, quæ inscribitur: *Contra obloquentes*;

Nihilominus præinsertas Litteras in forma specifica confirmat per præsentes.

§. 6. Ne tamen aliquid per Nos improvidè prætermissum dici valeret, quo facilè possemus mendacibus calumniis fomentum adimere, atque os obstruere; audito prius nonnullorum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, eandem Prædecessoris Nostri Constitutionem præsentibus, ut supra, de verbo ad verbum insertam, in forma specifica, quæ omnium amplissima, & efficacissima habetur, confirmare decrevimus; prout eam ex certa scientia, & Apostolicæ auctoritatis nostræ plenitudine, earundem præsentium Litterarum tenore in omnibus, & per omnia, perinde ac si nostris motu proprio, auctoritate, ac nomine primum edita fuisset, confirmamus, roboramus, & innovamus, ac perpetuam vim, & efficaciam habere volumus, & decernimus.

Causas damnandi, & prohibendi hujusmodi Societates enumerat, & approbat.

§. 7. Porro inter gravissimas præfatæ prohibitionis, & damnationis causas in præinserta Constitutione enunciatas, una est, quod in hujusmodi Societatibus, & Conventiculis, cujuscumque Religionis, ac Sectæ homines invicem consociantur; qua ex re satis patet, quàm magna pernicies Catholicæ Religionis puritati inferri valeat. Altera est arctum, & impervium secreti fœdus, quo occultantur ea, quæ in hujusmodi Conventiculis fiunt; quibus proinde ea sententia merito aptari potest, quam Cæcilius Natalis apud Minucium Felicem in causa nimium diversa protulit: *Honesta semper publico gaudent, scelera secreta sunt.* Tertia est jusjurandum, quo se hujusmodi secreto inviolabiliter servando adstringunt; quasi liceat alicui, cujuslibet promissionis, aut juramenti obtentu se tueri, quominus a legitima potestate interrogatus, omnia fateri teneatur, quæcumque exquiruntur ad dignoscendum, an aliquid in hujusmodi Conventibus fiat, quod sit contra Religionis, aut Reipublicæ statum, & Leges. Quarta est, quod hujusmodi Societates non minus Civilibus, quàm Canonicis Sanctionibus adversari dignoscuntur; quum scilicet Jure Civili omnia Collegia, & Sodalitia præter publicam auctoritatem consociata prohibeantur, ut videre est in Pandectarum libro XLVII. Tit. 22. *de Collegiis, & corporibus illicitis*; & in celebri epistola C. Plinii Cæcilii secundi, quæ est XCVII. libri X., in qua ait, edicto suo, secundum Imperatoris mandata, vetitum fuisse, ne Heteriæ essent, idest ne Societates, & Conventus sine Principis auctoritate iniri, & haberi possent. Quinta est, quod jam in pluribus Regionibus memoratæ Societates, & Aggregationes Secularium Principum Legibus proscriptæ, atque eliminatæ fuerant. Ultima demum, quod apud prudentes, & probos viros eædem Societates, & Aggregationes malè audirent, eorumque judicio, quicumque eisdem nomina darent, pravitatis, & perversionis notam incurrerent.

§. 8. Denique idem Prædecessor in præinserta Constitutione Episcopos, & Superiores Prælatos, aliosque Locorum Ordinarios excitat, ut pro illius executione, si opus fuerit, brachii secularis auxilium invocare non prætermittant.

§. 9. Quæ omnia, & singula non solùm a Nobis approbantur, & confirmantur, eisdemque Ecclesiasticis Superioribus respectivè commendantur, & injunguntur; vèrum etiam Nos ipsi, pro Apostolicæ sollicitudinis officio, præsentibus Nostris Litteris, Catholicorum Principum, omniumque Secularium Potestatum opem, auxiliumque ad præmissorum effectum invocamus, & enixo studio requirimus; quum ipsi Supremi Principes, & Potestates electi sint a Deo defensores Fidei, Ecclesiæque protectores; ideoque eorum munus sit idoneis quibusque rationibus efficere, ut Apostolicis Constitutionibus debitum obsequium, & omnimoda observantia præstetur; quod iis in memoriam revocarunt Tridentinæ Synodi Patres *Sess. xxv. Cap.* 20.; multòque antea egregiè declaraverat Imperator Carolus Magnus, suorum Capitularium *Tit.* 1. *Cap.* 2., ubi, post demandatam omnibus sibi subditis, Ecclesiasticarum Sanctionum observantiam, hæc addidit: *Nam nullo pacto agnoscere possumus qualiter nobis fideles existere possunt, qui Deo infideles, & suis Sacerdotibus inobedientes apparuerint.* Quapropter cunctis ditionum suarum Præsidibus & Ministris injungens, ut omnes & singulos ad debitam obedientiam Ecclesiæ Legibus exhibendam omninò compellerent; gravissimas quoque pœnas adversus eos indixit, qui hoc præstare negligerent, subdens inter alia: *Qui autem in his (quod absit) aut negligentes eisque inobedientes fuerint inventi, sciant, se nec in nostro Imperio honores retinere, licet etiam Filii nostri fuerint, nec in Palatio locum, neque nobiscum, aut cum nostris societatem, aut communitatem ullam habere, sed magis sub districtione & ariditate pœnas luent.*

§. 10. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis Originalibus Litteris adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 11. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, innovationis, approbationis, commissionis, invocationis, requisitionis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, quintodecimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia. J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 28. ejusdem Mensis, & Anni.

De

De tollendis Abusibus ab Oratoriis privatis, quæ sunt in domibus Laicorum.

Epistola Encyclica ad Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Magno cum animi Nostri dolore a Nobis intellectum est, nonnullas in Diœcesibus vestris controversias ac molestà dissidia, propter Oratoria privata, insurrexisse; quibus præcidendis cum omnis per vos cura ac diligentia adhibita fuerit, non modò optato fine frustrati sitis, sed & in aliorum offensionem incurreritis, vobisque eam acquisiveritis reprehensionem & notam, quasi nimio rigore adhibendo modum modum excedatis: optari proinde a vobis, ut per hanc Sanctam Sedem certæ vobis regulæ indicentur, ad quarum normam, sublatis abusibus, privati Oratorii Privilegium exerceri debeat; idque ad eum finem, ut, cum Ordinationes vestræ Pontificia auctoritate nostra munitæ fuerint, non solùm ab omni malevolorum censura immunes evadant, verùm majus semper eisdem honoris, atque æstimationis pondus accedat. Licèt autem vestræ hujuscemodi petitioni satisfacere facillimè potuissemus, illos vobis libros indicando, tam in quibus de hujusmodi materia doctrina traditur Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Decretis conformis, quàm alios etiam, quorum Scriptores, dum de privatis Oratoriis agunt, ea Sanctæ Sedis Decreta vel dissimulant, vel ignorant, quæ assertionibus eorum omninò opponuntur; Nihilominus, cum Nos Venerabiles Personas Vestras præcipuo ac speciali affectu prosequamur, per Encyclicam hanc Epistolam nostram, qua fieri poterit brevitate, tum eorundem Decessorum nostrorum, tum nostram hac super re mentem, sensusque aperiemus: quibus quidem, præter obedientiam, quæ eisdem debetur, ratione auctoritatis, a qua, velut a fonte dimanant, aliud etiam nescio quid majoris ponderis inest, materiæ ipsius nomine, quæ eorum objectum est, quæque in quæstione versatur; cum omnis hujusmodi res ab Apostolicis Privilegiis dependeat, quorum explicatio privativo jure Summis Pontificibus reservata est, cumque eadem præcipuam normam desumere debeat ex intentione illius, a quo concessio facta est, cujus sensus concedenti semper, quàm alii cuilibet notior esse debet; adeo ut quidquid a vobis secundùm ea, quæ in Encyclica hac Epistola nostra continentur, ordinabitur, & statuetur, id pro exequendis Summorum Pontificum præscriptis præstitum esse dicendum sit; cujus rei gratia Apostolicorum Delegatorum qualitatem, & auctoritatem Fraternitatibus Vestris additam esse censendum est; quam etiam, quatenus opus sit, Nos ipsarum præsentium Litterarum tenore Vobis ad hujusmodi effectum concedimus, & impertimur.

§. 1. Nihil sanè expositum Nobis est, quod ad ea pertineat Sacella, quæ in Episcopalibus Palatiis vestris habetis, pro Missa, vel per vos, vel per alios celebranda, aliâve quapiam sacra Functione, quæ officii ac dignitatis vestræ propria sit, obeunda; de quibus latè differere Nobis perfacile esset, nisi hoc a proposito nostro alienum foret. Quare duo tantummodo vetusta Sacellorum exempla indicabimus, quæ Episcopi in proprio Episcopio a publicis Ecclesiis distincta, ac separata habebant, in quibus Sanctum Missæ Sacrificium celebrabant. Horum primum Sacellum est Sancti Cassii Episcopi Narniensis, de quo S. Gregorius *in Homilia 37. super Evangelia* narrat, quod licèt gravi morbo opprimeretur, *in Oratorio Episcopii sui Missas fecit*, tam ut propriæ, quàm ut eorum, qui illum visitatum adveniebant, devotioni satisfaceret. Alterum exemplum est S. Johannis Eleemosynarii Episcopi Alexandrini, qui, sicut in Actis ipsius a Leontio scriptis deprehenditur, illos coarguens, qui, Missâ nondum peractâ discedebant, quum ipse ad eamdem celebrandam in publicam Ecclesiam se conferebat, dicere in more habebat: *Ego propter vos descendo in Sanctam Ecclesiam, nam poteram mihimet facere Missas in Episcopio.* Prædictum exemplum legere est apud Thomassinum *de veteri, ac nova Ecclesiæ disciplina part. 1. lib. 2. cap. 93. num. 6.*, Alia exempla in Opere *de Oratoriis privatis* inscripto *cap. 6.* collecta reperiuntur (quod opus novissimè a Johanne Baptista Gattico Canonico Lateranensi Romæ in lucem editum est) per quæ Episcoporum jus circa Sacella in propriis Episcopalibus Palatiis habenda validis fundamentis innixum comprobatur.

§. 2. Huic quidem juri Sacrum Tridentinum Concilium nulla ratione derogavit; quippe quod tantummodo *Sess. 22. de observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, propter multa, quæ parum decenter fieri identidem contingebat, Episcopis præcepit, ne Secularibus, ac Regularibus Missam celebrare permitterent *privatis in Domibus*, & extra Ecclesias, aut Oratoria publica, quæ Divino cultui destinata essent; quod nullam cum Cappellis, quæ in Episcopalibus Palatiis sunt, rationem habet, quum hæc sub privatarum domorum nomine nunquam censeri possint. Id pluries a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium ejusdem Concilii Tridentini Interpretum, in aliquot ejusdem Resolutionibus, validis rationibus innixis, declaratum est, quas Nos in nostro *de Sacrificio Missæ* Tractatu retuimus *Sect. 2. §. 45. & seq. Latinæ Edit. Patav.*; Nos enim, tunc etiam cum *in minoribus* constituti, opus aliquod inscriberemus, illud præcipuè Nobis gloriosum duximus, ut nulla in parte a Romanæ Curiæ Tribunalium Sententiis recederemus, quibus ut plurimùm a Pontificiis Oraculis auctoritatis robur accedit.

Concilium Tridentinum de aliis Oratoriis privatis decernens nihil detrahit Sacellis Episcoporum.

§. 3. Illud tantummodo de hujusmodi Episcoporum Privilegio dici poterat, quod, cum idem ad Sacella, quæ in Episcopiis sita sunt, restringeretur, nullo modo Episcopis favere poterat, tum cum iidem extra proprias domos versarentur, cum Visitationem obirent, sive cum iter haberent; adeo ut, cum vel Missam celebrare, vel eidem interesse vellent, ad publicas Ecclesias se conferre cogerentur, vel a locorum Ordinariis veniam petere, ut sibi liceret, vel Missam celebrari facere, vel ipsi eamdem celebrare, in illa habitatione, in qua forte diversarentur.

Sed nihil etiam statuit de eorum facultatibus extra Ædes Episcopales, & extra Diœcesim.

§. 4. Verùm recol. mem. Prædecessor Noster Bonifacius Papa VIII. in Decretali sua: *Quoniam Episcopi, de Privilegiis, in Sexto*, male factum reputans, Episcopos sine rationabili causa Missam quotidie non celebrare, aut eidem non interesse, eisdem concessit, ut etiam extra propriam Diœcesim Altari portatili, seu viatico uterentur: *Præsenti Constitutione indulgemus iisdem, ut Altare possint habere viaticum, & in eo celebrare, aut facere celebrari ubicumque absque*

Privilegium Altaris viatici *ubique* erigendi Episcopis concessum a Bonifacio VIII.

interdicti

interdicti transgressione illis permittitur celebrare, vel audire Divina. Dignum animadversione verbum est, *Ubicumque*, quod quidem procul dubio loca etiam, quæ extra Diœcesim sita sunt, comprehendit.

Eo uti possunt etiam sine licentia Ordinarii Localis, & post Concilii Tridentini, & Pauli V. decreta.

§. 5. Præcipuam etiam animadversionem dictæ Congregationis Concilii Resolutiones merentur, cùm ad Quæsitum eidem propositum, num videlicet Episcopus, qui extra propriam Diœcesim est, ad utendum Privilegio Altaris viatici, petere ejus rei veniam ab Episcopo Locali teneatur; minimè eum teneri respondit; alioqui frustratorium Bonifacii VIII. Privilegium fuisset; quoniam illius Pontificis ætate antiquum Jus in suo vigore perstabat, cui, quemadmodum mox dicetur, a Concilio Tridentino postea derogatum fuit, secundùm quod Episcopi facultatem concedebant Missam in privatis domibus celebrandi. Similiter, cum eidem Congregationi alterum Quæsitum propositum fuisset: num Privilegio per Bonifacium VIII. Episcopis concesso, vel Tridentinum Concilium, vel Pontificis Pauli V. Decretum, de quo pariter mox dicetur, præjudicium ullum attulissent; nihil pariter Privilegio illi detractum fuisse respondit; cum tam in Concilio, quàm in citato Decreto, sublata quidem Episcopis facultas fuerit, qua aliis licentiam in privatis domibus Missam celebrandi concedere possent, verùm nequaquam juribus illis expoliati remanserint, quæ proprias personas respiciunt, quæque eorumdem dignitatis, atque characteris propria sunt. Prædictæ Resolutiones a Nobis referuntur in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ* latinæ editionis Patavinæ *Sect.* 2. *§.* 42., nec non in Commentariis bon. mem. Cardinalis Petra ad Constitutiones Apostolicas *tom.* 4. *super Constitutione* 2. *Urbani V. num.* 15. *& seq.*, & a Gattico in recenti ejusdem Tractatu *de Oratoriis domesticis in tit. de usu Altaris portatilis cap.* 12. *num.* 1. *& seq.*

Non tamen extra domum propriæ habitationis, sive in sua, sive in aliena Diœcesi.

§. 6. Tam verum est, quàm quod verissimum, nullam rem majus præjudicium Privilegiis afferre, quàm abusum eorumdem; quod quidem satis superque pro vero comprobatum fuit, etiam in casu hujus Privilegii Altaris portatilis, quod concessum Episcopis est, & quod post Concilium Tridentinum, ac Paulinum Decretum illæsum remansit. Certis indiciis compertum fuit, quosdam Episcopos eodem abuti, qui, vel intra, vel extra Diœcesim, ad Laicorum se domos conferebant, atque in iis, vel ipsi Missam celebrabant, vel, ut ibidem plures celebrarentur Missæ, faciebant, idque nulla necessitate urgente, sed ad eum tantùm finem, vel ut proprium Privilegium ostentarent, vel ut Laicorum petitioni satisfacerent. Cum hujusce inconvenientis notitia ad Concilii Congregationem pervenisset, non prætermisit hujusmodi excessum prohibere, ejusdemque abusus corrigendi curam Archiepiscopis committere, si quando factum in locis eorum jurisdictioni subjectis contigisset. In Codicibus Actorum, seu Regestis Congregationis prædictæ *lib.* 48. *Decretorum fol.* 471. Resolutiones ipsæ referuntur. Quia tamen nihilominus malum invalescebat, a felicis recordationis Prædecessore nostro Clemente Papa XI. die 15. Decembris 1703. sequens Decretum publicatum fuit, in quo postquam inconveniens expositum fuit, nimirum: *Episcopi etiam in aliena Diœcesi extra Domum propriæ habitationis in privatis Laicorum Domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut per plures e suis Cappellanis vivificam Christi Hostiam immolant*, ad remedium gradus fit: *Ad abusus hujusmodi eliminandos &c. Sanctissimus Dominus Noster &c. expressè declarat, Episcopis, & his majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, neque sub prætextu Privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quocumque titulo, ullo modo licere extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere.*

§. 7. Magni hujus Pontificis menti ille tantummodo finis in hoc propositus fuit, ut abusus tollerentur, numquam autem ut recto Privilegii usui quidquam detraheretur. Et quia relata verba prohibitiva, utpote nimis ampla, & effrænata, cuiquam præbere ansam poterant affirmandi, non licere Episcopis uti Privilegio Altaris portatilis, tum cum vel Diœcesim visitant, vel iter faciunt, aut alia justa de causa extra residentiam sunt, atque in Laicorum domibus morantur; illato de hujusmodi re sermone in Congregationibus, quæ sub Innocentio XIII., immediato Clementis ejusdem Successore, habitæ fuerunt, quarum Nos tunc *in minoribus* existentes, a Secretis fuimus, opportunum factu judicatum est, ut ea, quam mox subjicimus, Declaratio fieret, quæ postea inserta fuit in ejusdem Innocentii Litteris incipientibus: *Apostolici Ministerii*, quas idem Pontifex pro constituendo in Hispaniarum Regnis bono Ecclesiasticæ disciplinæ regimine condidit, quasque etiam ejusdem Successor Benedictus XIII. *in forma specifica* confirmavit, & ut in omnibus locis pro regula, ac norma haberentur, in Appendice Concilii Romani a se celebrati voluit insertas; ipsam verò declarationem inter ejusdem Concilii decreta retulit Tit. XV. Cap. III., in quo quidem Concilio Nos quoque ad Sacrorum Canonum Interpretationem adhibiti fuimus. Declarationis verba Nos etiam hìc libenter apponimus: *Declaramus, quod, cum in prædicto Decreto*, de Clementis XI. sermo est, *statuatur, non licere Episcopis extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere; hujusmodi prohibitio intelligenda non sit de domibus, etiam Laicis, in quibus ipsi Episcopi forte, occasione Visitationis, vel itineris, hospitio excipiantur; ut nec etiam quando Episcopi in casibus a jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicæ licentia, absentes a domo propriæ ordinariæ habitationis, moram idcirco faciant in aliena domo per modum similis habitationis; his enim casibus licita iis erit erectio Altaris ad effectum prædictæ celebrationis, non secus ac in domo propriæ ordinariæ habitationis.*

§. 8. Optimum factu judicavimus in Encyclica hac Epistola Nostra exponere Vobis hæc, quæ ad Fraternitates Vestras præcipuè pertinent, nimirum quantum Vobis concessum est quoad Sacella, seu Cappellas, quæ in Episcopalibus Palatiis vestris sunt; quantum item Vobis in alienis domibus, & extra vestram Diœcesim facere permissum est; causas etiam Concessionum, ac Privilegiorum indicavimus, necnon eorumdem abusus, atque abusum prohibitiones apposuimus; tum ut Vos discrimen agnoscatis, quod intercedit inter Cappellas Episcopalium Ædium vestrarum, per quas non minus spirituali consolationi, & commodo vestro, quàm dignitatis vestræ decori providetur, & privata Oratoria in domibus Laicorum, sive intra, sive extra Diœcesim vestram, in quibus aliquando Vobis, pro præcipuo fine hujusmodi commodi, & consolationis vestræ, Privilegio Altaris erigendi, ac celebrandi, vel celebrari faciendi, uti licet; tum vero etiam, ne forte, cum Vos contra abusus privatorum

Oratorio-

Oratoriorum in domibus Laicorum invigilare debeatis, redargutioni obnoxii sitis, quod alienos in aliorum domo defectus dum corrigitis, interim vestræ domi, atque in propria agendi ratione excessus adhibeatis. Ideoque ad privatorum Oratoriorum propositum, quæ in Domibus Laicorum sunt, gradum facientes, aliqua præmittemus.

§. 9. Primum quidem est, privatorum Oratoriorum in dictis domibus usum ab antiquo tempore repetendum esse; cum constet, Apostolos Sacra Mysteria privatis in domibus celebrasse, eumque morem persecutionum tempore servatum fuisse, quemadmodum Christianus Lupus *in suis notis ad Canones Trullanos* apposite animadvertit. Alterum autem, privata Oratoria in domibus Laicorum, subsequentibus etiam seculis fuisse, cum persecutiones jam cessassent; cum in Sacramentario Gallicano, quod Mabillonius *tom. 1. Musæi Italici* impressum edidit, *Collecta* legatur, quæ recitanda erat in Missa, quæ celebrabatur *in domo cujuslibet*; nec ad hujusmodi quidem assumptum aliæ deficiunt probationes, quas Nos in Tractatu nostro *de Sacrificio Missæ sect. 1. §. 10.* cum cura colligere studuimus. Tertium porro est, de tollendis hujusmodi Oratoriis privatis in domibus Laicorum, seu potius facultatibus Missam in ipsis celebrandi, pluries cogitatum esse. Nihil de Justiniani Novella 58. dicemus, in qua, ne in domesticis Oratoriis celebraretur, lege interdixit, tantummodo permittens, ut in eisdem oraretur; nihil præterea de Novellis 4., & 15. Leonis Sapientis, qui prohibitionem sustulit, asserens, adeo tunc privata Oratoria multiplicata fuisse, in quibus Missæ celebrarentur, ut non solùm optimates, sed mediocris etiam conditionis homines, in suis domibus eadem haberent. Quod verò spectat ad ea monumenta, quæ proxima temporibus nostris sunt, satis erit illa indicasse, quæ in dicto Tractatu *de Sacrificio Missæ loco superius citato* a Nobis allata fuerunt.

§. 10. Quartum, quod licèt fere semper in Laicorum domibus privatorum Oratoriorum usus habitus fuerit, in quibus Missa celebrabatur; semper tamen Episcoporum licentia necessaria fuit: Ad quam concedendam ipsi valde faciles plerumque erant: *Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda censemus.* Verba sunt *Can. Missarum, de Consecrat. dist. 1.* Hæc autem facilitas, propter quam interdum factum est, ut Oratoria domestica, licèt frustra, prohiberentur, multo magis in usu fuit in Ecclesia Orientali, ob id potissimum, quod in Ecclesiis Græcorum non nisi unicum Altare erat, & postquam una super ipso Missa celebrata esset, altera per eumdem diem celebrari minimè poterat. Balsamon *in Commentariis ad Canones Trullanos* testatur, quod sine ulla alia formula, impertita ab Episcopo censebatur Sacerdoti licentia celebrandi Missam in privatis Laicorum Oratoriis, quoties super Mappis ab Episcopo consecratis celebraret.

§. 11. Postremum autem, quod dicimus, illud est. Quum, post varios sermones in Sacro Concilio Tridentino hac de re habitos (quod Concilium, tam magna cum Polonici Regni gloria, tanto plausu acceptatum fuit, opera Cardinalis Osii, & Nuntii Commendonii, in magno Conventu habito coram Rege Sigismundo Augusto, quemadmodum in ipsius Concilii Historia per Cardinalem Pallavicinum conscripta *lib. 24. cap. 13.* videre est) *in sess. 22.* in Decreto *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, sequenti modo statutum, & ordinatum fuerit: *Neve patiantur*, de Episcopis sermo est, *privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad Divinum tantùm cultum dedicata Oratoria, ab iisdem Ordinariis designanda, & visitanta. Sanctum hoc Sacrificium a Secularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi*, cum adjecta derogatione cuilibet privilegio, exemptioni, & consuetudini, *non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque*; ex eo factum esse, ut non amplius Episcopis facultas sit concedendi usum Oratoriorum privatorum in domibus Laicorum, causa in iisdem Missam celebrandi; cum licentia, quæ ab ipsis daretur, celebrandi Missam in Oratoriis privatis, neutiquam stare possit cum præcepto a Concilio eisdem ipsis imposito, ne id permittere debeant; ac proinde prædictum Jus ad Sanctam Sedem devolutum fuisse, quoniam circumstantiæ temporum, & Oratoriorum privatorum in Laicorum domibus dilatatio minime permittebant, ut eadem prorsus abolerentur. Atque hujusmodi semper fuit Conciliaris Textus intelligentia, quam tradidit Congregatio Concilii, privativa ejusdem interpres; quæque etiam a fel. record. Prædecessore nostro Paulo Papa V. in Epistola Encyclica anno 1515. ad omnes Episcopos expedita, approbata fuit; quæ quidem Epistola tum apud varios Auctores, tum etiam *in citato Tractatu nostro de Sacrificio Missæ sect. 2. §. 41.* impressa reperitur. Et in ea quidem alia quæcumque Verborum Concilii intelligentia reprobatur, multaque de irreverentia erga Missæ Sacrificium dicuntur, cui nimia Episcoporum facilitas in concedenda licentia sine ulla limitatione, aut cautela, non parum fomenti præbebat. Denique in eadem ita concluditur: *Facultatem hujusmodi licentias dandi, ipsius Concilii Decreto, unicuique ademptam esse, solique Beatissimo Romano Pontifici esse reservatam.*

§. 12. Postquam Jus concedendi Oratoria in privatis Laicorum domibus Sedi Apostolicæ reservatum fuit, dici vix potest quantum curæ, ac diligentiæ adhibitum sit pro recto ejusdem moderamine. Qua de re in Archivo Congregationis Concilii, cujus olim Secretarii munus Nos ipsi, antequam ad majores Dignitates ascenderemus, plures per annos gessimus, authentica documenta reperiuntur. Hæc tandem pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis Litterarum in forma Brevis, quæ conceduntur, colligere licet: Oratorium scilicet parietibus, per quos ab omnibus aliis domesticis usibus segregetur, extructum esse debere; idem priùs vel ab Episcopo, vel ab alio, cui ipse vices suas delegaverit, visitandum esse, inspiciendi gratiâ, num decens, & aptè compositum sit, & num aliquid eorum, quæ necessaria sunt, in eodem desit; ut Episcopus sit, qui celebrandi Missam licentiam impertiatur, & quod licentia hujusmodi secundum rationabile illius arbitrium perduret; nec plures in die, sed unica tantum Missa in Oratorio celebretur; & quod hæc Missa celebretur a Sacerdote vel Seculari, vel Regulari, dummodo Secularis ab Episcopo approbatus sit, Regularis autem licentiam habeat a suo Regulari Superiore; ne Missa celebrari possit diebus solemnibus Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI, & aliis solemnioribus diebus, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniæ, & Ascensionis Domini, Annunciationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, necnon Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Titularis Ecclesiæ Loci: Exprimuntur personæ, quarum præsentia necessaria est, ut in privato Oratorio Missa celebrari possit; aliæ item, quæ, dum supra-

Providæ Leges a S. Sede præscriptæ pro Orator. privat. erectione, & usu.

dictis præsentibus Missa celebratur, eidem interesse possunt, & Ecclesiastico præcepto satisfacere; denique declaratur, omnia sine Parochialium jurium præjudicio fieri debere.

Ampliores concessiones, quoad numerum Missarum, diesque, & horas, quibus celebrari valeant.

§. 13. Atque hæc sunt, quæ in consuetis privatorum Oratoriorum Brevibus continentur. Quædam vero alia expediri contingit Brevia, quæ extraordinaria sunt; ut quum, exempli gratia, justis cuipiam de causis concessio fit, ut secundam Missam celebrari facere possit, vel, ut eadem aliquanto citius, aut aliquanto serius eo temporis limite, seu termino celebretur, qui in Rubricis præfixus est; vel etiam in diebus exceptis; & alia hujuscemodi. Cum autem interdum tam circa Brevia privatorum Oratoriorum prioris speciei, quàm circa alia, ac generatim super omnibus controversiæ exortæ sint; Apostolica Sedes per hujusmodi occasiones opportunis rationibus super hoc providere non prætermisit.

Ad peculiares quæstiones decreta edita.

§. 14. In ordinariis Brevibus, ut plurimùm duobus Conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur; exprimiturque, ut Missa celebrari possit tum iisdem præsentibus, tum eorum filiis, consanguineis, atque affinibus, qui unà cum ipsis in eadem domo habitationem habent. Numquam exorta difficultas est, an, cum aut Vir, aut Uxor Missæ intersunt, si consanguinei, & affines, qui in eadem domo habitant, præsentes pariter adsint, Ecclesiastico præcepto diebus Festis satisfaciant; id tamquam tutum, ac Brevis litteræ cohærens habitum est. Summa autem difficultatis eò semper rediit, ut dispiceretur: num, cum neuter Conjugum adsit, sed unus ex consanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, posset eo jubente in privato Oratorio Missa celebrari; & num alii, qui in domo illa habitant, consanguinei, & affines, eamdem audientes Festo die, Ecclesiastico præcepto audiendi Missam satisfaciant. In hoc autem divisæ de more Auctorum opiniones erant; verùm cum hujusce difficultatis punctum in Congregatione Concilii *die 3. Decembris* 1740. in causa, cujus inscriptio erat *Marsicen. Oratorii*, propositum, ac discussum esset; decisum fuit, non posse in privato Oratorio Missam celebrari, nisi Indultariorum præsentia ibidem haberetur; quod idem est ac si dicatur, Viri, vel Uxoris, ad quos Breve directum erat; quemadmodum *in tom. 9.* Resolutionum Concilii *anni* 1740. *ad pag.* 89. *& seq.* videre est.

1. Indultariorum præsentia requiritur pro celebratione Missæ in Orat. priv.

§. 15. Cum autem Decreti hujusce facta Nobis relatio esset, idem per Nos *sub die 7. Januarii* 1741. confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujusmodi Brevibus, in quibus certis quibusdam, ac determinatis personis concessio fit, ut unam in privato Oratorio Missam celebrari facere possint, quæ Missa pro filiis, consanguineis, & affinibus valeat, majoris claritatis gratia, subjecta clausula adjungatur: *Volumus autem, quod nati, ac consanguinei, & affines prædicti unicam dictam Missam, vobis quidem præsentibus, audire tantummodo, nunquam vero celebrari facere audeant.* Ut autem, quæ Indultariæ personæ sint, facile agnosci posset, sine quarum præsentia Missa celebrari non potest, neque, qui eamdem audit, præcepto satisfacit; adjunximus, ut pro Indultariis personis illæ haberentur, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatæ forent, cum ad easdem ipsas Breve dirigatur.

Indultarii distinctius secernuntur ab iis, quibus solummodo conceditur, ut Missam ibi audiendo, satisfaciant Præcepto.

Indultarii censentur ii, quibus inscriptæ sunt Litteræ Apostolicæ.

§. 16. Nos ab hujusmodi norma minimè recedimus: verum quia aliqua interdum in corpore Brevis persona nominatur, qua præsente, conceditur, ut Missa celebrari possit, & quod alii affines, consanguinei, vel familiares eamdem audientes, præcepto satisfaciant, etiamsi prædicta persona in Fronte Brevis minime nominetur; hinc est, quod, firmâ semper eâ regulâ manente, ut possit in privato Oratorio Missa celebrari, dum aliqua ex Indultariis personis adsistit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatur; dicimus, posse Missam celebrari, etiamsi nulla earum personarum præsens adsit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominantur, dummodo illa præsens sit, cui in Brevis corpore nominatim & expressè facultas tribuitur, ut possit in privato Oratorio tum cum ipsa adsistat, facere ut Missa celebretur.

Nisi aliter in corpore Brevis dispositive statuatur.

§. 17. Atque ut res exemplo magis pateat: Datur Viro & Uxori facultas faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur, atque ad hos Breve dirigitur. Hic autem Vir superstitem habet Matrem; hæc verò in Fronte, seu Inscriptione Brevis minime nominatur; verum cum in Brevis corpore dicatur, quod ipsa quoque Mater eamdem Missam celebrari facere possit, & valeat; id sufficiens est, ut solâ Matris præsentiâ adhibitâ, Missa in Oratorio celebrari possit, etiamsi Mater in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominata non sit. Quæ hactenus dicta sunt, in hujusmodi generis Brevibus indicantur; verum curæ Nobis erit, ut in posterum felicius etiam, & sine ulla confusione exprimantur.

§. 18. In consuetis sive ordinariis Brevibus, solemnes, quemadmodum dictum est, dies excipiuntur, quos inter Natalis Christi Domini dies recensetur, in quo tres a quolibet Sacerdote Missæ celebrantur. Interdum illi, qui privati Oratorii Breve habet, extraordinarium Breve conceditur, in quo eidem, valetudinis causa, Missam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujusmodi Brevibus de unica tantum Missa sermo sit; orta difficultas fuit: num possent die Natalitio a Sacerdote, qui in ipso celebrabat, tres Missæ celebrari, de quo cum Nos eo tempore, quo Concilii ejusdem a Secretis eramus, peculiarem Dissertationem conscripsissemus, atque in lucem edidissemus, *sub die* 13. *Januarii anni* 1725. resolutum a Congregatione fuit, quod a Sacerdote tres Missæ celebrari possent, quemadmodum *tom.* 3. Thesauri Resolutionum *pag.* 109. *& seq.*, *& pag.* 116. videre est.

§. 19. Reliquum est, ut de Sacris Functionibus dicatur, quæ in iis Oratoriis fieri possunt, quæ in domibus privatorum sunt, & in quibus non plures, quam unicam tantùm Missam celebrari permissum est, nisi cum forte cuipiam ex speciali gratia concessa facultas esset faciendi, ut secunda celebretur. Quod ad Baptismatis Sacramentum attinet, jam in Viennensi Concilio sub Pontifice Clemente V. decretum fuit, ne Baptismus in aliis locis conferri posset, præterquam in Ecclesiis, in quibus Sacri hujus Lavacri Fontes reperiuntur, nisi cum casus necessitatis adesset, aut cum de Regum, vel Principum filiis ageretur, quemadmodum in Clementina unica *de Baptismo, & ejus effectu*, videre est.

§. 20. Quod autem Sacramentum Pœnitentiæ respicit, jam in Rituali Romano sub Titulo *de Sacramento Pœnitentiæ*, cum de Sacerdote sermo fit, qui Confessiones audit, statutum fuit: *In Ecclesia, non autem in privatis ædibus, Confessiones audiat, nisi ex causa rationabili, quæ cum inciderit, studeat tamen id decenti, ac patenti loco præstare.* Rituale a Pontifice Paulo V. confirmatum fuit. Et magnus Ecclesiasticæ disciplinæ Instaurator Sanctus Carolus Borromæus tum in Instructione Sacramenti Pœnitentiæ, tum in Monitis ad Confessarios,

atque

atque in primo suo Provinciali Mediolanensi Concilio, id inculcare non prætermisit, quemadmodum in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, editionis Civitatis ejusdem *part.1. pag.11., part.4. pag. 520., eadem part.4. pag.761., & pag.773.* videre est; *pag.* autem 775. Superioribus Regularium inculcat, ut id a Subditis eorum exactè adimplendum curent. Cum autem a prædictis Confessariis Regularibus prolata in medium facultas esset audiendi ubique Confessiones Fidelium, quam sibi ea ratione asserebant, quod in Pontificis Clementis X. Bulla: *Superna* nulla loci limitatio fieret; idem ipse Pontifex declaravit, *nullam facultatem* (in prædicta Constitutione sua) *fuisse tributam Regularibus audiendi Confessiones Sacramentales in privatis domibus*, ac proinde *minimè licere eisdem Regularibus cujusvis Ordinis &c. Sacramentum Pœnitentiæ administrare in domibus privatis extra casus a Jure permissos.* Quod Decretum cum Præsulis Fagnani subscriptione editum, variis in locis impressum est; ut in Appendice ad Synodum Fulginatensem, quæ a bon. mem. Josaphat Baptistelli Civitatis ejusdem Episcopo anno 1722. celebrata fuit.

§.21. Quod pertinet ad Communionem Paschalem, quæ ab unoquoque Catholico Paschatis tempore recipienda est, ex præscripto tum Decreti Concilii Lateranensis *in Cap. Omnis utriusque sexus, de pœnitentiis, & remissionibus*, tum Concilii Tridentini *sess.13. cap.8. can.10.*, nemo est, qui ignoret, præceptum hoc in propria Parochiali Ecclesia adimplendum esse, aut in alia Ecclesia cum proprii Episcopi, vel Parochi licentia, secundum varias Diœcesum consuetudines. Porrò fel. record. Prædecessor Noster Paulus Papa IV. Fratribus Minoribus privilegium concessit, ut Sacram Eucharistiam omnibus Christifidelibus in eorum Ecclesiis distribuere possent, exceptâ tamen die Paschatis Resurrectionis; atque hoc privilegium a sanctæ memoriæ altero Prædecessore Pio Papa V. *per communicationem*, ut dicitur, ad omnes Regulares extensum fuit.

§.22. Verùm quia, secundum præcedentem Eugenii IV. Constitutionem, Paschale tempus, intra quod Communionis præceptum adimplendum est, a Dominica Palmarum initium habet, ac Dominicâ in Albis terminatur; cum exortum dubium fuisset, num licitum Regularibus foret intra præscriptum eorumdem dierum terminum Sacram Eucharistiam Fidelibus in eorum Ecclesiis distribuere; resolutum fuit, die Paschatis nemini distribui posse, ne illis quidem, qui intra Sanctiorem Hebdomadam Paschali præcepto in propria Parochiali Ecclesia satisfecissent; posse quidem Regulares aliis Paschalis temporis diebus Fideles in eorum Ecclesiis Sacrâ Eucharistiâ reficere; hac tamen conditione, ut Communione refecti scirent, non ideo se a præcepto illo exemptos esse, ut Paschalem in propria Parochiali Ecclesia Communionem recipere deberent. Illustria Congregationis Concilii Decreta sunt quibusdam in Causis, Senonensi videlicet, Burdegalensi, & Mechliniensi, quæ a Nobis in nostro *de Synodo Diœcesana* Tractatu *lib.7. cap.42. num.3.* relata sunt.

§.23. Extra Paschalem vero Communionem, cum in Sacro Tridentino Concilio *sess.22. cap.6. de Sacrificio Missæ*, quæ subjicimus verba legantur: *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quò ad eos Sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret*, non defuit qui ex iisdem verbis deduceret, quòd certè & clarè inde consequatur, ut in privatis Oratoriis, quando in ipsis celebrandi Missam facultas est, distribui Eucharistia possit iis, qui Missæ præsentes adsunt; neque ad hoc præstandum ullo particulari Indulto opus sit. Super hujusmodi quæstionis capite Nos *in nostra Institut.* 34. §. 3. disseruimus, inter eas, quas tum, cum Bononiæ resideremus, Ecclesiæ illius Archiepiscopatum gerentes, publicavimus, quas quidem Institutiones cum Italico Sermone edidissemus, postea Romæ latinè redditæ, atque impressæ sunt. Ibi autem expositam paulo ante opinionem retulimus; verum aliam esse subjunximus, quæ Episcopi licentiam requirit, ut qui domesticum Oratorium domi habet, dùm Missæ in eodem interest, communicare possit. Hujusmodi opinio tum bono rerum ordini, tum Romanæ etiam consuetudini, sive praxi, cohærens Nobis visa est; ac proinde ordinavimus, ne in privato Oratorio recipi Communio posset ab iis, qui in eodem Missæ intersunt, quam vel Secularis Sacerdos, vel Sacerdos Regularis celebraret, nisi vel nostram, vel Generalis Vicarii nostri licentiam obtinuisset.

Rectus disciplinæ ordo postulat, ut hac in re Episcoporum statuta observentur.

§.24. Neque etiam in præsens voluntas Nobis, aut ratio est, cur ab hoc Systemate recedamus. Siquidem, cum Nos in magna illa controversia, super Communione illis distribuenda, qui Missæ præsentes cum sint, eamdem petunt, quæ aliquot ab hinc annis in Italia exorta fuit, postquam Tridentini Concilii verba retulissemus, atque eorum zelùm commendassemus, qui inter Sanctæ Missæ celebrationem Communionem recipiunt; Ecclesiasticos quoque Pastores excitavissemus, ne Eucharistico cibo illos fraudarent, qui ejusdem famelici forent; cum inquam animadvertissemus, ejusmodi circumstantias dari posse, in quibus vel temporis, vel loci ratione, Episcoporum prudentia opportunum factu existimet, Sacram Eucharistiam etiam illi, qui Missæ interfuit, minimè distribui; eo magis quod, juxta præsentis temporis disciplinam, libera eidem facultas patet, ut eamdem alio loco, atque alio tempore recipere possit; ordinavimus, ut in hoc debita proprii Superioris præcepto obedientia præstari deberet; cui qui morem gerere recusasset, nimis manifestum indicium præbuisset, quàm parum animo dispositus ac paratus esset ad Altaris Sacramentum recipiendum; quemadmodum in Litteris nostris, quarum initium est: *Certiores effecti*, & quæ in Bullario nostro *tom.1. nu.64.* leguntur, videre est.

Præmissorum Decretorum expositio omnem ignorantiæ excusationem de medio tollit.

§.25. Atque hæc sunt, Venerabiles Fratres, quæcumque in Encyclica hac Epistola nostra Vobis exponere opportunum existimavimus; a quo quidem satis intelligetis, quod, legendis & considerandis Apostolicis Litteris concessionum Oratorii, Decessorum nostrorum Decretis, harum Congregationum Resolutionibus, quæ a Nobis etiam in præsentia confirmata sunt, nullus amplius litibus, & controversiis locus reliquus sit. Verum quia Vos illud fortasse Nobis responsuros arbitramur, optimè quidem hæc omnia habere, verum eò difficultatem redire, quod quæcumque decreta atque ordinata sunt, minimè observantur; ne grave vobis sit, hoc per Nos reponi, quod si inobservantia ex neglecta Brevium lectione, & considerationе, aut ex ignoratione Decretorum, & Pontificiarum resolutionum, originem habet, Nos quidem in hoc nunquam culpandi erimus; idque nunc maximè, postquam, ingravescente licet ætate nostra, & multis ac difficillimis curis assiduè Nos prementibus, in Encyclicam hanc Epistolam nostram, quidquid hac super re scire opus erat, inserere non detrectavimus.

dictis præsentibus Missa celebratur, eidem interesse possunt, & Ecclesiastico præcepto satisfacere; denique declaratur, omnia sine Parochialium jurium præjudicio fieri debere.

Ampliores concessiones, quoad numerum Missarum, diesque, & horas, quibus celebrari valeant.

§. 13. Atque hæc sunt, quæ in consuetis privatorum Oratoriorum Brevibus continentur. Quædam vero alia expediri contingit Brevia, quæ extraordinaria sunt; ut quum, exempli gratia, justis cuipiam de causis concessio fit, ut secundam Missam celebrari facere possit, vel, ut eadem aliquanto citius, aut aliquanto serius eo temporis limite, seu termino celebretur, qui in Rubricis præfixus est; vel etiam in diebus exceptis; & alia hujuscemodi. Cum autem interdum tam circa Brevia privatorum Oratoriorum prioris speciei, quàm circa alia, ac generatim super omnibus controversiæ exortæ sint; Apostolica Sedes per hujusmodi occasiones opportunis rationibus super hoc providere non prætermisit.

Ad peculiares quæstiones decreta edita.

§. 14. In ordinariis Brevibus, ut plurimùm duobus Conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur; exprimiturque, ut Missa celebrari possit tum iisdem præsentibus, tum eorum filiis, consanguineis, atque affinibus, qui unà cum ipsis in eadem domo habitationem habent. Numquam exorta difficultas est, an, cum aut Vir, aut Uxor Missæ intersunt, si consanguinei, & affines, qui in eadem domo habitant, præsentes pariter adsint, Ecclesiastico præcepto diebus Festis satisfaciant; id tamquam tutum, ac Brevis litteræ cohærens habitum est. Summa autem difficultatis eò semper rediit, ut dispiceretur: num, cum neuter Conjugum adsit, sed unus ex consanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, posset eo jubente in privato Oratorio Missa celebrari; & num alii, qui in domo illa habitant, consanguinei, & affines, eamdem audientes Festo die, Ecclesiastico præcepto audiendi Missam satisfaciant. In hoc autem divisæ de more Auctorum opiniones erant; verùm cum hujusce difficultatis punctum in Congregatione Concilii *die 3. Decembris* 1740. in causa, cujus inscriptio erat *Marsicen. Oratorii*, propositum, ac discussum esset; decisum fuit, non posse in privato Oratorio Missam celebrari, nisi Indultariorum præsentia ibidem haberetur; quod idem et ac si dicatur, Viri, vel Uxoris, ad quos Breve directum erat; quemadmodum *in tom. 9.* Resolutionum Concilii *anni* 1740. *ad pag.* 89. *& seq.* videre est.

1. Indultariorum præsentia requiritur pro celebratione Missæ in Orat. priv.

§. 15. Cum autem Decreti hujusce facta Nobis relatio esset, idem per Nos *sub die* 7. *Januarii* 1741. confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujusmodi Brevibus, in quibus certis quibusdam, ac determinatis personis concessio fit, ut unam in privato Oratorio Missam celebrari facere possint, quæ Missa pro filiis, consanguineis, & affinibus valeat, majoris claritatis gratia, subjecta clausula adjungatur: *Volumus autem, quod nati, ac consanguinei, & affines prædicti unicam dictam Missam, vobis quidem præsentibus, audire tantummodo, nunquam vero celebrari facere audeant.* Ut autem, quæ Indultariæ personæ sint, facile agnosci posset, sine quarum præsentia Missa celebrari non potest, neque, qui eamdem audit, præcepto satisfacit; adjunximus, ut pro Indultariis personis illæ haberentur, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatæ forent, cum ad easdem ipsas Breve dirigatur.

Indultarii distinctiùs secernuntur ab iis, quibus solummodo conceditur, ut Missam ibi audiendo, satisfaciant Præcepto.

Indultarii censentur ii, quibus inscriptæ sunt Litteræ Apostolicæ.

§. 16. Nos ab hujusmodi norma minimè recedimus: verum quia aliqua interdum in corpore Brevis persona nominatur, qua præsente, conceditur, ut Missa celebrari possit, & quod alii affines, consanguinei, vel familiares eamdem audientes, præcepto satisfaciant, etiamsi prædicta persona in Fronte Brevis minime nominetur; hinc est, quod, firmâ semper eâ regulâ manente, ut possit in privato Oratorio Missa celebrari, dum aliqua ex Indultariis personis adsistit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatur; dicimus, posse Missam celebrari, etiamsi nulla earum personarum præsens adsit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominantur, dummodo illa præsens sit, cui in Brevis corpore nominatim & expressè facultas tribuitur, ut possit in privato Oratorio tum cum ipsa adsistat, facere ut Missa celebretur.

Nisi aliter in corpore Brevis dispositive statuatur.

§. 17. Atque ut res exemplo magis pateat: Datur Viro & Uxori facultas faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur, atque ad hos Breve dirigitur. Hic autem Vir superstitem habet Matrem; hæc verò in Fronte, seu Inscriptione Brevis minime nominatur; verum cum in Brevis corpore dicatur, quod ipsa quoque Mater eamdem Missam celebrari facere possit, & valeat; id sufficiens est, ut solâ Matris præsentiâ adhibitâ, Missa in Oratorio celebrari possit, etiamsi Mater in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominata non sit. Quæ hactenus dicta sunt, in hujusmodi generis Brevibus indicantur; verum curæ Nobis erit, ut in posterum felicius etiam, & sine ulla confusione exprimantur.

§. 18. In consuetis sive ordinariis Brevibus, solemnes, quemadmodum dictum est, dies excipiuntur, quos inter Natalis Christi Domini dies recensetur, in quo tres a quolibet Sacerdote Missæ celebrantur. Interdum illi, qui privati Oratorii Breve habet, extraordinarium Breve conceditur, in quo eidem, valetudinis causa, Missam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujusmodi Brevibus de unica tantum Missa sermo fit; orta difficultas fuit: num possent die Natalitio a Sacerdote, qui in ipso celebrabat, tres Missæ celebrari, de quo cum Nos eo tempore, quo Concilii ejusdem a Secretis eramus, peculiarem Dissertationem conscripsissemus, atque in lucem edidissemus, *sub die* 13. *Januarii anni* 1725. resolutum a Congregatione fuit, quod a Sacerdote tres Missæ celebrari possent, quemadmodum *tom.* 3. Thesauri Resolutionum *pag.* 109. *& seq.*, *& pag.* 116. videre est.

§. 19. Reliquum est, ut de Sacris Functionibus dicatur, quæ in iis Oratoriis fieri possunt, quæ in domibus privatorum sunt, & in quibus non plures, quam unicam tantùm Missam celebrari permissum est, nisi cum forte cuipiam ex speciali gratia concessa facultas esset faciendi, ut secunda celebretur. Quod ad Baptismatis Sacramentum attinet, jam in Viennensi Concilio sub Pontifice Clemente V. decretum fuit, ne Baptismus in aliis locis conferri posset, præterquam in Ecclesiis, in quibus Sacri hujus Lavacri Fontes reperiuntur, nisi cum casus necessitatis adesset, aut cum de Regum, vel Principum filiis ageretur, quemadmodum in Clementina unica *de Baptismo, & ejus effectu*, videre est.

§. 20. Quod autem Sacramentum Pœnitentiæ respicit, jam in Rituali Romano sub Titulo *de Sacramento Pœnitentiæ*, cum de Sacerdote sermo fit, qui Confessiones audit, statutum fuit: *In Ecclesia, non autem in privatis ædibus, Confessiones audiat, nisi ex causa rationabili, quæ cum inciderit, studeat tamen id decenti, ac patenti loco præstare.* Rituale a Pontifice Paulo V. confirmatum fuit. Et magnus Ecclesiasticæ disciplinæ Instaurator Sanctus Carolus Borromæus tum in Instructione Sacramenti Pœnitentiæ, tum in Monitis ad Confessarios,

atque

atque in primo suo Provinciali Mediolanensi Concilio, id inculcare non prætermisit, quemadmodum in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, editionis Civitatis ejusdem *part.*1. *pag.*11., *part.*4. *pag.* 520., *eadem part.*4. *pag.*761., & *pag.*773. videre est; *pag.* autem 775. Superioribus Regularium inculcat, ut id a Subditis eorum exacte adimplendum curent. Cum autem a prædictis Confessariis Regularibus prolata in medium facultas esset audiendi ubique Confessiones Fidelium, quam sibi ea ratione asserebant, quod in Pontificis Clementis X. Bulla: *Superna* nulla loci limitatio fieret; idem ipse Pontifex declaravit, *nullam facultatem* (in prædicta Constitutione sua) *fuisse tributam Regularibus audiendi Confessiones Sacramentales in privatis domibus, ac proinde minimè licere eisdem Regularibus cujusvis Ordinis &c. Sacramentum Pœnitentiæ administrare in domibus privatis extra casus a Jure permissos.* Quod Decretum cum Præsulis Fagnani subscriptione editum, variis in locis impressum est; ut in Appendice ad Synodum Fulginatensem, quæ a bon. mem. Josaphat Baptistelli Civitatis ejusdem Episcopo anno 1722. celebrata fuit.

§.21. Quod pertinet ad Communionem Paschalem, quæ ab unoquoque Catholico Paschatis tempore recipienda est, ex præscripto tum Decreti Concilii Lateranensis *in Cap. Omnis utriusque sexus, de pœnitentiis, & remissionibus*, tum Concilii Tridentini *sess.*13. *cap.*8. *can.*10., nemo est, qui ignoret, præceptum hoc in propria Parochiali Ecclesia adimplendum esse, aut in alia Ecclesia cum proprii Episcopi, vel Parochi licentia, secundum varias Diœcesum consuetudines. Porrò fel. record. Prædecessor Noster Paulus Papa IV. Fratribus Minoribus privilegium concessit, ut Sacram Eucharistiam omnibus Christifidelibus in eorum Ecclesiis distribuere possent, exceptâ tamen die Paschatis Resurrectionis; atque hoc privilegium a sanctæ memoriæ altero Prædecessore Pio Papa V. *per communicationem*, ut dicitur, ad omnes Regulares extensum fuit.

§.22. Verùm quia, secundum præcedentem Eugenii IV. Constitutionem, Paschale tempus, intra quod Communionis præceptum adimplendum est, a Dominica Palmarum initium habet, ac Dominicâ in Albis terminatur; cum exortum dubium fuisset, num licitum Regularibus foret intra præscriptum eorumdem dierum terminum Sacram Eucharistiam Fidelibus in eorum Ecclesiis distribuere; resolutum fuit, die Paschatis nemini distribui posse, ne illis quidem, qui intra Sanctiorem Hebdomadam Paschali præcepto in propria Parochiali Ecclesia satisfecissent; posse quidem Regulares aliis Paschalis temporis diebus Fideles in eorum Ecclesiis Sacrâ Eucharistiâ reficere; hac tamen conditione, ut Communione refecti scirent, non ideo se a præcepto illo exemptos esse, ut Paschalem in propria Parochiali Ecclesia Communionem recipere deberent. Illustria Congregationis Concilii Decreta sunt quibusdam in Causis, Senonensi videlicet, Burdegalensi, & Mechliniensi, quæ a Nobis in nostro *de Synodo Diœcesana* Tractatu *lib.*7. *cap.*42. *num.*3. relata sunt.

§.23. Extra Paschalem vero Communionem, cum in Sacro Tridentino Concilio *sess.* 22. *cap.*6. *de Sacrificio Missæ*, quæ subjicimus verba legantur: *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quò ad eos Sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret*, non defuit qui ex iisdem verbis deduceret, quòd certè & clarè inde consequatur, ut in privatis Oratoriis, quando in ipsis celebrandi Missam facultas est, distribui Eucharistia possit iis, qui Missæ præsentes adsunt; neque ad hoc præstandum ullo particulari Indulto opus sit. Super hujusmodi quæstionis capite Nos *in nostra Institut.* 34. §. 3. disseruimus, inter eas, quas tum, cum Bononiæ resideremus, Ecclesiæ illius Archiepiscopatum gerentes, publicavimus, quas quidem Institutiones cum Italico Sermone edidissemus, postea Romæ latinè redditæ, atque impressæ sunt. Ibi autem expositam paulo ante opinionem retulimus; verum aliam esse subjunximus, quæ Episcopi licentiam requirit, ut qui domesticum Oratorium domi habet, dùm Missæ in eodem interest, communicare possit. Hujusmodi opinio tum bono rerum ordini, tum Romanæ etiam consuetudini, sive praxi, cohærens Nobis visa est; ac proinde ordinavimus, ne in privato Oratorio recipi Communio posset ab iis, qui in eodem Missæ intersunt, quam vel Secularis Sacerdos, vel Sacerdos Regularis celebraret, nisi vel nostram, vel Generalis Vicarii nostri licentiam obtinuisset.

§.24. Neque etiam in præsens voluntas Nobis, aut ratio est, cur ab hoc Systemate recedamus. Siquidem, cum Nos in magna illa controversia, super Communione illis distribuenda, qui Missæ præsentes cum sint, eamdem petunt, quæ aliquot ab hinc annis in Italia exorta fuit, postquam Tridentini Concilii verba retulissemus, atque eorum zelùm commendassemus, qui inter Sanctæ Missæ celebrationem Communionem recipiunt; Ecclesiasticos quoque Pastores excitavissemus, ne Eucharistico cibo illos fraudarent, qui ejusdem famelici forent; cum inquam animadvertissemus, ejusmodi circumstantias dari posse, in quibus vel temporis, vel loci ratione, Episcoporum prudentia opportunum factu existimet, Sacram Eucharistiam etiam illi, qui Missæ interfuit, minimè distribui; eo magis quod, juxta præsentis temporis disciplinam, libera eidem facultas patet, ut eamdem alio loco, atque alio tempore recipere possit; ordinavimus, ut in hoc debita proprii Superioris præcepto obedientia præstari deberet; cui qui morem gerere recusasset, nimis manifestum indicium præbuisset, quàm parum animo dispositus ac paratus esset ad Altaris Sacramentum recipiendum; quemadmodum in Litteris nostris, quarum initium est: *Certiores effecti*, & quæ in Bullario nostro *tom.*1. *nu.*64. leguntur, videre est.

Rectus disciplinæ ordo postulat, ut hac in re Episcoporum statuta observentur.

§.25. Atque hæc sunt, Venerabiles Fratres, quæcumque in Encyclica hac Epistola nostra Vobis exponere opportunum existimavimus; a quo quidem satis intelligetis, quod, legendis & considerandis Apostolicis Litteris concessionum Oratorii, Decessorum nostrorum Decretis, harum Congregationum Resolutionibus, quæ a Nobis etiam in præsentia confirmata sunt, nullus amplius litibus, & controversiis locus reliquus sit. Verum quia Vos illud fortasse Nobis responsuros arbitramur, optimè quidem hæc omnia habere, verum eò difficultatem redire, quod quæcumque decreta atque ordinata sunt, minimè observantur; ne grave vobis sit, hoc per Nos reponi, quod si inobservantia ex neglecta Brevium lectione, & consideratione, aut ex ignoratione Decretorum, & Pontificiarum resolutionum, originem habet, Nos quidem in hoc nunquam culpandi erimus; idque nunc maximè, postquam, ingravescente licet ætate nostra, & multis ac difficillimis curis assiduè Nos prementibus, in Encyclicam hanc Epistolam nostram, quidquid hac super re scire opus erat, inserere non detrectavimus.

Præmissorum Decretorum expositio omnem ignorantiæ excusationem de medio tollit.

1751.

Eadem in Diœcesanis Synodis, & Episcoporum Edictis publicanda sunt.

§. 26. Quod si Vos etiam id præstare curabitis, ut in Diœcesanis Synodis vestris, in vestris item Edictis, quæ a Vobis pro bono Diœcesis vestræ regimine publicantur, Pontificiorum Decretorum, ac Resolutionum desuper indicatarum observantiam inculcetis; duplex inde bonum extabit, ut, & vivam in Vobismetipsis eorumdem memoriam teneatis, atque ab aliis, aut ignorantiam expellatis, aut eamdem, utpote crassam deinceps atque supinam, inexcusabilem reddatis. Hanc agendi rationem ac normam tenuerunt, atque in præsentia tenent nostri Italiæ Episcopi, qui aut Pontificiorum Decretorum, quæ super privatis Oratoriis condita sunt, Summam in Synodis suis inseruerunt, aut in Appendice ad ipsas Synodos eadem Decreta *per extensum* adjunxerunt, quemadmodum in Synodo *anno* 1724. a bon. mem. Cardinali de Via Arimini habita, in altera *anno* 1726. celebrata a bon. mem. Cardinali Pignattelli Archiepiscopo Neapolitano, atque etiam in ea, quæ *anno* 1736. habita fuit a Ven. Fratre nostro Annibale Cardinale Albano, Sabinensi tunc temporis Episcopo, atque in aliis multis, videre est.

Indultariis etiam demonstranda, cum interminatione amissionis Privilegii.

§. 27. Non ex eorum numero Nos sumus, quibus persuasum sit, omnia in nostra tempora inconvenientia incidere, atque ea præsentibus diebus contingere scandala, quæ numquam præteritis temporibus evenerint. Satis superque pro certo habemus, ea, quæ hodie fiunt, alio tempore accidisse. Ac ne a proposita re longiùs recedamus, illud dicemus, quod si hodie sacræ leges ad privata Oratoria pertinentes a Sacerdotibus violantur, propter præsidium, quo nituntur, Magnatum Seculi, apud quos Cappellani munere inserviunt; idem nono etiam Seculo eveniebat, cum S. Agobardus tunc temporis Archiepiscopus Lugdunensis, de eadem re queratur in suo Tractatu *de Privilegio & jure Sacerdotii cap.* 11. Non tamen idcirco vobis Sacerdotalis constantia, atque animus deponendus est. Pia ac religiosa Polonorum Natio est; &, si quando aliquis abusus in privatis ejusdem Oratoriis contingat, cum id Magnati, cujus in domo commissus, aut introductus est, notum fiat, rationes adducendo, & ostendendo, quod per abusus privilegium amittitur; sperare est, ipsum omne suum inobedienti Cappellano præsidium certo sublaturum. Et si quando infortunium accideret, ut hac ratione finis non obtineretur; præsto vobis semper spiritualia arma sunt, quibus contra Cappellanum uti potestis. Fortasse autem si hac ratione factum esset, quum primùm de inconvenienti rescitum fuit; pace omnium dicemus, res non eò progressuras fuisse, in quo nunc statu sunt, sicut ex recursibus ad Nos delatis notum factum est, quorum causa ad Encyclicam hanc Epistolam nostram conscribendam animum adduximus.

Et contra Cappellanos inobedientes procedendum etiam per censuras.

Exempti quoque præmissa observare tenentur.

§. 28. At enim inconvenientia a Privilegiatis, & Exemptis proficisci vos fortasse dicturos prævidemus, nimirum a Regularibus, de quibus in prædicto recursu ad hanc Sanctam Sedem facto plura insinuantur. Nos autem id vobis dicimus, nulla privilegia, nec exemptiones esse, quæ impedire possint, quominus abusus exterminentur.

Regularium Privilegia hac in re sublata sunt a Concilio Tridentino, omnisque facultas Episcopis tributa, ut eos arctare possint ad observantiam Decre-

§. 29. Habebant sine dubio Regulares privilegium Altaris viatici, & ut super eodem Altari Missam, ubicumque locorum forent, sine ulla Episcoporum licentia, celebrare possent, quemadmodum in Decretali Honorii III. *in Cap. In his, de privilegiis*, videre est; a quo deinde privilegio fiebat, ut Missam possent celebrare etiam in domibus laicorum, sive super Altari viatico, sive super Altari fixo, etiamsi laicus privilegium Oratorii privati minimè haberet; propter eam rationem, quod privilegium celebrantis suum vigorem haberet, licet celebrationis locus minimè privilegiatus foret. Verùm cum Sacrum Tridentinum Concilium in citata *sess.* 22. in Decreto jam citato *de observandis, & evitandis in celebratione Missæ*, Episcopis præcepisset, ne permittant, ut in privatorum domibus Missæ celebrentur *a Secularibus, aut a Regularibus quibuscumque*, eisdemque dedisset facultatem procedendi, tamquam Apostolicæ Sedis Delegatos, contra refractarios: *Ut Delegati Sedis Apostolicæ;* atque omnibus privilegiis, exemptionibus, & consuetudinibus contrariis, cujuscumque generis essent, derogasset: *Non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque;* hinc necessariò consequitur, Sacrum Concilium Tridentinum tam præcedentibus Altaris viatici privilegiis derogasse, quàm facultati Missam in privatorum domibus, sine Episcopi licentia, celebrandi; atque ulterius Episcopum, tamquam Sedis Apostolicæ Delegatum, contra inobedientes procedere posse, etiamsi exempti sint; nullum verò amplius esse privilegium, vel exemptionem, quæ obstet, quæque impediat, quo minus abusus tollantur.

§. 30. Nihil autem valet ea, quæ a quibusdam promovetur, assertio, videlicet, Concilium privilegio, de quo agitur, minimè derogasse, eo quod illud *in corpore Juris* inclusum sit; etenim Sacrum Concilium Tridentinum iis etiam derogare privilegiis consuevit, quæ *in corpore Juris* inclusa sunt, nullam etiam de iis expressam mentionem faciendo, sed simpliciter aliquid contrarium ipsis determinando, generali adjectâ ad contraria privilegia derogatione; quemadmodum celebris Præsul Fagnanus *in cap. Nonnulli num.* 42., *& seq. sub tit. de Rescriptis* amplè demonstrat.

§. 31. Quod si forte quis hoc unquam objiceret, concessum sæpè ab Apostolica Sede fuisse, atque etiam nunc, post Tridentinum Concilium, Altaris viatici usum concedi; Fraternitatibus vestris notum esse debet, hujusmodi privilegium in iis locis concedi, ubi Ecclesiæ non sunt, aut si sunt, talis Hæreticorum potentia est, ut in easdem Catholici non sine gravi periculo ad audiendam Missam convenire possint. Uno verbo præcisè necessitati providetur; quod quidem, ut optimè perspicitis, ab eo, de quo agimus, casu, planè diversum est.

§. 32. Gregorii XIII. Decessoris nostri privilegium legite, quod *anno* 1580. Fratribus Ordinis Prædicatorum Provinciæ Polonicæ concessit, quod Bullarii Religiosæ illius Familiæ *tom.* 7. *pag.* 192. insertum est: *In quibusdam Civitatibus, Oppidis, & locis Provinciæ Poloniæ tanta hæreticorum potentia, & impietas existit, ut Catholicos impunè opprimant, nec iisdem Catholicis Missas in Ecclesiis, quarum raritas in illis partibus existit, audire tutò liceat. Nos supplicationibus tuis in hac parte inclinati, tibi, ac pro tempore existenti Ordinis Fratrum Prædicatorum Provinciæ Poloniæ Priori Provinciali, ut licentiam, & facultatem dictis Professoribus Altaria portatilia habendi cum debitis reverentia, & honore, super quibus in domibus Nobilium Civium, & Incolarum Civitatum, Oppidorum, & locorum dictæ Provinciæ, in quibus vel Ecclesiæ desunt, vel tanta est hæreticorum potentia, & impietas, ut impunè opprimant, in locis ad hoc congruentibus, & honestis, per se ipsos Missas in præsentia Personarum Catholicarum celebrare possint, in casibus necessitatis tantùm, ita quod eis ad culpam nequeat imputari, concedere valeatis, Apostolica auctoritate tenore præsentium de speciali gratia indulgemus.*

§. 33. Le-

§. 33. Legite item jam superius citatum Clementis XI. Decretum, quod, majoris etiam commoditatis vestræ gratiâ, hìc annexum vobis transmittimus; etiamsi, tum cum illud conditum fuit, præter publicationem ejusdem Romæ factam, ad Ordinarios per loca, tam intra, quam extra Italiam, transmissum fuisse sciamus. Ab ipso autem, absque eo quod nostris rationibus, & animadversionibus Nos idem roborandum suspiciamus, (quod quidem facere Nobis in proclivi esset, cum præstantiorum, inter Pontificii Juris peritos, Auctorum assertiones ubique in promptu sint,) manifestè cognoscere poteritis, subsistant necne amplius portatilis Altaris privilegia, quæ Regularibus concessa fuerunt, & num a Tridentino Concilio eisdem fuerit derogatum. Cognoscetis, num permissum Regularibus sit, secundam in privato Oratorio cuipiam concesso Missam celebrare, cum prima jam celebrata est, nec pro secunda hujusmodi Missa peculiare Indultum adest. Cognoscetis, num in prædictis privatis Oratoriis licitum eisdem sit, vel ante Auroram, vel post Meridiem, Missam celebrare; num celebrare eamdem possint diebus iis, qui in Indulto excipiuntur. Cognoscetis demum, num, exemptione non obstante, contra delinquentes procedendi potestas vobis sit. Licèt autem nulla omninò hujusce rei necessitas sit, illud Nos in præsentia Decretum confirmamus, ac Fraternitatum vestrarum curæ committimus, ut pro exacta ejusdem observantia invigiletis; cum minimè commendatione dignum sit ad Sedem Apostolicam recurrere, inconvenientia exponendo, nisi prius adhibita cum vigore ea remedia sint, quæ ab ipsa Apostolica Sede contra hujusmodi inconvenientia subministrata fuerunt.

§. 34. In eo, qui ad Nos factus est, recursu, alterius etiam inconvenientis mentio fit, quod scilicet, sine licentia vestra, Regulares exorcizent; de hoc tamen nihil dicitur, utrum per vos, aut in Synodis vestris, aut in vestris Edictis decretum fuerit, ne ullus Sacerdos, vel Secularis, vel Regularis exorcizare audeat, sive in sua, sive in aliena Ecclesia, sive intra, sive extra Cœnobium, quin prius a vobis approbatus sit, atque ita, quin ante licentiam a vobis obtinuerit. Hoc illud est, quod præstari debet, quodque ab Episcopis præstari solet, quemadmodum apud Clericatum *de Sacramento Ordinis decis.* 19. *num.* 42., ubi Episcopales Synodos affert, videre licet. Quod si nihilominus, post quam a vobis, tam in hac materia, quàm in alia Oratoriorum privatorum, quantum in vobis est, præstitum fuerit, vestra nihilominus præcepta violabuntur, ac pœnæ a vobis impositæ & inflictæ negligentur; nequaquam certè Nos Officio nostro deerimus, ut totam auctoritatem nostram in favorem vestrum interponamus; cum nihil antiquiùs Nobis sit, quàm ut Episcoporum, qui Fratres nostri sunt, jura sarta tecta serventur. Interim tam Fraternitatibus vestris, quàm Populis curæ vestræ commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum ex Arce Gandulphi die 2. Junii 1751. Pontificatus nostri Anno Undecimo.

Decretum Felicis recordationis CLEMENTIS PP. XI. circa celebrationem in Oratoriis privatis, emanatum 15. Decembris 1703.

NOnnulli Episcopi, & complures Regulares, sub prætextu privilegiorum, ea sibi licere putant, quæ prohibita sunt; siquidem Episcopi etiam in aliena Diœcesi, extra domum propriæ habitationis, in privatis Laicorum domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut plures e suis Cappellanis vivificam Christi Hostiam immolari; Regulares verò in quibusdam Magnatum, seu aliarum Nobilium personarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex causis a Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel plures Missas, quàm in iis sit indultum, vel absque præsentia personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio emanavit, vel extra debitas horas, & post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Constitutiones Diœcesanas, aut etiam Decreta Sacræ Congregationis Concilii, celebrarì prohibetur, aut quæ in ipsis Indultis Apostolicis excipiuntur, quo minus in illis celebrari possit; aut etiam Altari portatili uti non verentur; in Sacrarum Sanctionum contemptum, ac Sancti Sacrificii irreverentiam. Quamobrem, ad abusus hujusmodi eliminandos, & ad instaurandam venerationem tremendo Mysterio debitam, Sanctissimus Dominus Noster, ex unanimi Voto S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, inhærendo declarationibus aliàs hac de re editis, expresse declarat: Episcopis & his majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus Dignitate fulgentibus, neque sub prætextu privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quoquo titulo, nullo modo licere, extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortiùs intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere. Ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per Sanctam Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, aut Instituti, seu Congregationis, etiam Societatis Jesu, aut etiam cujuscumque Ordinis Militaris, etiam S. Joannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscumque Sacerdotibus, etiamsi essent Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis, Pentecostes, Nativitatis Christi Domini, aliisque anni Festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis verò diebus, prædictis Regularibus, & Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi jam unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata; super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo se optimè informare; atque illa etiam in casibus præmissis celebrari nequeat post meridiem; demandando ulterius, & declarando in omnibus casibus, personas quascumque dictas Missas audientes nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere. Quo verò ad Altare portatile, iterum inhærendo declarationibus supradictis, censuit, licentias, seu privilegia concessa nonnullis Regularibus in Cap. In his, de privil. *ac per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata, utendi dicto Altari portatili, in eoque celebrandi absque Ordinariorum licentia, in locis, in quibus degunt, omninò revocata esse per idem Concilium Tridentinum, atque idcirco eosdem Regulares probibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præsentis tenore mandat Episcopis, aliisque Ordinariis locorum, ut contra quoscumque contravenientes, quamvis Regulares, procedant, etiam tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, ad pœnas præscriptas per idem Sacrum Concilium in dicto Decreto* sess. 22. cap. unico, *usque ad Censuras*

latæ Sententiæ ; tributa etiam iisdem facultate per hoc Decretum, ita procedendi, perinde ac si per Sanctam Sedem specialiter concessa fuisset: & ita Sanctitas Sua declarat, & servari mandat &c.

I.

De his, quæ vetita sunt Hebræis habitantibus in iisdem Civitatibus, & Locis, in quibus habitant Christiani.

Epistola Encyclica ad Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Polonæ Nationis zelus pro Catholicæ Religionis puritate semper enituit.

A Quo primùm supremæ Dei bonitati complacitum est, ut Sanctæ Catholicæ Religionis nostræ primordia in Poloniæ Regno constituerentur, quod circa decimi sæculi finem sub Prædecessore nostro Leone VIII., Ducis Mieceslai, & Conjugis Dambrovvkæ Christianæ operâ, contigisse, apud Dlugoss Annalium vestrorum Scriptorem *lib.* 2. *pag.* 94. litteris consignatum est; ab eo usque tempore pia semper ac devota Polonorûm Natio adeo constans in suscepto Sanctæ Religionis proposito perstitit, adeo ab omni Sectarum genere abhorruit, ut, licèt illæ nihil intentatum reliquerint, ut in Regnum istud introductæ suam ibidem sedem statuerent, atque in eodem suorum errorum, hæresum, vel pravarum opinionum semina dispergerent, eò fortiùs Polonorum constantia sese illarum conatibus opposuerit, & luculentiora magis fidelitatis suæ præbuerit testimonia.

Complures ex Polonia Sancti, & Beati.

§. 1. Sanè, quod ad propositum hoc nostrum aptissimum, & per se multo maximum habendum est, non modo gloriosa illa Martyrum, Confessorum, Virginum, Virorum sanctitatis famâ insignium, quibus in Poloniæ Regno nasci, enutriri, & mori contigit, memoria est, quæ in sacris Ecclesiæ Fastis recensetur; sed & complurium ibidem Conciliorum, ac Synodorum celebratio, quæ feliciter ad exitum perducta sunt, & quibus magna cum gloria de Lutheranis victoria reportata est, qui omnes rationes ac vias experti sunt, ut sibi aditum, receptumque in idem Regnum pararent. Jam verò tum magnum Petrocoviense Concilium, quod sub Magno Prædecessore, & Concive nostro Gregorio XIII., Præsule Lipomano Episcopo Veronensi, & Nuntio Apostolico eidem præsidente, celebratum fuit, in quo tanta cum Dei gloria libertas conscientiæ, quæ in Regnum illud aditum, ac domicilium quærebat, præscripta fuit; tum demum amplum illud Synodalium Constitutionum Provinciæ Gnesnensis volumen, in quo ea omnia litteris consignata sunt, quæ a Polonis Episcopis utiliter, & sapienter acta, ac provisa fuerunt, ut in Populis regimini eorum commissis Christiana Religio adversus Judaicam perfidiam illibata servaretur, licèt temporum conditio ferat; ut iisdem Urbibus, atque Oppidis, tum Christiani, tum etiam Judæi contineantur, hæc quidem luculentissimè, atque evidentissimè comprobant, quantam, quod ante dictum est, Polonorum Natio ex eo sibi laudem comparaverit, quod Sanctam Religionem a Majoribus suis ante tot sæcula susceptam sartam semper studuerit tectamque servare.

Concilia adversus hæreses, & libertatem conscientiæ habita.

Providæ Leges editæ ad comprimendam Judæorum licentiam.

Hi tamen paulatim ob-

§. 2. Cum multa eorum capita sint, de quibus dudum mentionem fecimus, de nullo, præter quam de novissimo, merito est, quod conqueri debeamus: adeo ut vel cum fletu illud exclamare cogamur: *Mutatus est color optimus.* Sanè tum ex iis, quæ per graves, ac fide dignas Personas, Polonicarum rerum peritas Nobis fuerunt exposita, tum ex querelis eorum, qui in Regno sunt, quique zelo ducti, ad Nos, atque ad hanc Sanctam Sedem recursum habuerunt, notum Nobis factum est, adeo isthic Judæorum numerum multiplicatum esse, ut aliquot Loca, Civitates, atque Oppida, quæ, ut ex ruinis constat, muro ante propè circummunita erant, quæque, ex antiquis Tabulis, sive Regestis, magno Incolarum Christianorum numero frequentata fuisse apparet, diruta modò, situ, & squallore fœda, ac magno Judæorum quidem numero referta, Christianorum autem quasi planè destituta reperiantur. Præterea esse aliquot in eodem Regno Paræcias, quarum Populus cum non leviter diminutus sit, ac proinde redditus earum minor effectus, prope jam in eo sint, ut ab eorum Parochis deserantur. Ad hæc omnem utiliorum mercium negotiationem, qualis liquorum, atque etiam vini est, ab eisdem Judæis teneri, ipsos ad exercendam publicorum redditaum procurationem admitti, conductas insuper ab eisdem Cauponas, Prædia, Pagos, Possessiones haberi, per quæ in miseros Christianos homines, qui in rustica arte censentur, herilem potestatem nacti, non modò eos immiti, & inhumano imperio ad labores, atque opera duriter exercent, atque ad immanium onerum vecturas compellunt; sed pœnas etiam imponunt, quibus ad verbera quoque, & plagas in corpore ferendas coguntur. Quo fit, ut illi infelices ab auctoritate hominis Judæi, tamquam subditi de nutu, & potestate Domini, dependeant. Qui licèt in hisce pœnis infligendis Christiani Administri operâ uti teneantur, penès quem facultas eosdem puniendi sit; cum tamen hic Viri Judæi, qui Dominus est, mandata exequi necesse habeat, eidem ne ab officio removeatur, tyrannica illius imperia adimplenda sunt.

§. 3. Præter publicas autem procurationes, quæ, ut modo diximus, a Judæis habentur; Cauponarum, Pagorum, prædiorum conductiones, a quarum rerum exercitio tot ac tanta in Christianos homines præjudicia dimanant; alia insuper accedunt absurda, quæ si ritè expendantur, iis, quæ exposita fuere, majus damnum, ac perniciem afferre possunt. Quod enim gravissimum censendum est, ipsi Judæi in Magnatum domos ad domesticæ, sive œconomicæ rei gerendæ munus, quod Magisterii Domus nomine venit, admissi, in unius domus tamquam conturbernio cum Christianis versantes, imperii specimen super eosdem assiduè præferunt, atque ostentant. Jam verò in Urbibus, & Locis, non modò Judæos Christianis passim permixtos cernere est, sed illud absurdi adjungitur, quod iidem Christianos utriusque sexus etiam pro famulis servitio suo addictos domi retinere minimè vereantur. Porrò autem ipsi Judæi cum exercendis mercaturis potissimùm occupentur, postquam eâ viâ grandem pecuniæ summam confecerunt, nimio usurarum excessu Christianorum censûs, ac patrimonia penitus exhauriunt: ac licèt ipsi etiam a Christianis hominibus cum gravi, & immodico fœnore pecunias cum suarum Synagogarum fidejussione mutuentur, facilè cuique attendenti patet, id eâ causâ ab eisdem fieri, ut copiâ nummorum a Christianis habitâ, eâque in mercaturis faciendis occupatâ, non solùm ex ea tantum lucri faciant, quantum pacto fœnori solvendo satis sit,

simulque proprias eâ ratione facultates amplificent; sed ut eodem tempore, quot sui creditores sunt, tot suarum Synagogarum, ac sui ipsius Patronos habeant.

§. 4. Celebris ille Monachus Radulphus, immodico olim ductus zelo, adeo contra Judæos exarsit, ut sæculo duodecimo, quo vixit, Galliam, Germaniamque percurrerit, & contra eosdem Judæos, utpotè Sanctæ Religionis nostræ hostes, concionando, Christianos inflammaverit, ut ipsos ad internecionem delerent; quæ causa fuit, ut tam magnus Judæorum numerus interficeretur. Quidnam vero eum, si hodie in vivis ageret, facturum, aut dicturum putandum est, si, quæ in præsentia in Polonia contingunt, fieri videret? Nimio huic, & furenti Radulphi zelo magnus ille S. Bernardus sese opposuit, atque in Epistola sua *363.*, quam ad Clerum, & Populum Galliæ Orientalis dedit, ita scriptum reliquit: *Non sunt persequendi Judæi, non sunt trucidandi, sed nec effugandi quidem. Interrogate eos Divinas paginas. Novi quid in Psalmo legitur prophetatum de Judæis: Deus ostendit mihi, inquit Ecclesia, super inimicos meos, ne occidas eos, ne quando obliviscantur Populi mei. Vivi quidem apices nobis sunt repræsentantes Dominicam Passionem. Propter hoc dispersi sunt in omnes Regiones, ut dum justas tanti facinoris pœnas luunt, testes sint nostræ Redemptionis.* In Epistola autem *365.* ad Henricum Archiepiscopum Moguntinum ita ab eodem scriptum est: *Nonnè copiosiùs triumphat Ecclesia de Judæis per singulos dies, vel convincens, vel convertens eos, quàm si semel & simul consumeret eos in ore gladii? Numquid incassum constituta est illa universalis Oratio Ecclesiæ, quæ offertur pro perfidis Judæis a Solis ortu, usque ad occasum, ut Deus, & Dominus auferat velamen de cordibus eorum, ut ad lumen veritatis a suis tenebris eruantur? Nisi enim eos, qui increduli sunt, credituros speraret, superfluum, & vanum videretur orare pro eis.*

§. 5. Contra Radulphum item Petrus Cluniacensis Abbas ad Ludovicum Francorum Regem dum scripsit, eumdem quidem hortatus est, ne Judæorum excidium fieri permitteret; verùm eodem tempore ipsum excitavit, ut pro excessibus eorum in illos animadverteret, eosque bonis iis expoliaret, quæ vel a Christianis abstulissent, vel per usuras accumulassent, atque eorum pretium in Sanctæ Religionis usum, utilitatemque converteret, quemadmodum in Annalibus Venerabilis Cardinalis Baronii *ad annum Christi 1146.* videre est. Nos quidem in hac re non minus, quàm in omnibus aliis, eamdem agendi normam suscipimus, quam Venerabiles Decessores nostri Romani Pontifices tenuerunt. Alexander III., gravibus propositis pœnis, Christianis interdixit, ne continuum apud Judæos servitium, aut famulatum susciperent: *Ne Judæorum servitio se assiduè pro aliqua mercede exponant;* cujus rei ratio hisce, quæ sequuntur, verbis ab eodem exponitur: *Quia Judæorum mores, & nostri in nullo concordant, & ipsi* (scilicet Judæi) *de facili ob continuum conversationem, & assiduam familiaritatem, ad suam superstitionem & perfidiam simplicium animos inclinarent;* quemadmodum in Decretali: *Ad hæc, de Judæis*, legitur. Innocentius III. postquam narravit, quod a Christianis intra Urbes eorum Judæi reciperentur, hujusmodi receptionis methodum & conditionem talem esse debere admonet, ne ipsi maleficium pro beneficio rependant: *Qui tamquam misericorditer in nostram familiaritatem admissi, nobis illam retributionem impendunt, quam, juxta vulgare proverbium, mus in pera, serpens in gremio, & ignis in sinu suis consueverunt hospitibus exhibere.* Idemque Pontifex asserens conveniens esse, Judæos Christianis, non autem hos illis inservire, addit: *Ne filii Liberæ filiis famulentur Ancillæ, sed tamquam servi a Domino reprobati, in cujus mortem nequiter conjurarunt, se saltem per effectum operis recognoscant servos illorum, quos Christi mors liberos, & illos servos effecit;* quæ verba in Decretali sua: *Etsi Judæos* reperiuntur. In alia item: *Cum sit nimis*, sub eodem Titulo *de Judæis, & Saracenis*, ne Judæi in publicis Officiis adhibeantur, interdicit: *Prohibentes, ne Judæi in publicis Officiis præferantur, cum sub tali prætextu Christianis plurimùm sint infensi.* Innocentius etiam IV. dum ad Sanctum Ludovicum Francorum Regem scriberet, cui Judæos è Regni sui finibus expellere in animo erat, consilium hujusmodi approbat, quoniam ipsi minimè illa observarent, quæ respectu ipsorum a Sede Apostolica præscripta essent: *Nos ad animarum salutem totis affectibus adspirantes, expellendi prædictos Judæos vel per Te, vel per alios, præsertim cum statuta contra eos a Sede prædicta edita, sicut accepimus, non observent, plenam Tibi, auctoritate præsentium, concedimus facultatem;* quemadmodum apud Raynaldum *ad annum Christi 1253. num. 34.* videre est.

Ne Officia publica cum imperio in Christianos exerceant.

Utque omnia statuta observent circa ipsos edita.

§. 6. Si autem quæratur, quænam res illæ sint, quæ Judæis intra easdem Urbes, in quibus Christiani habitant, degentibus ab Apostolica Sede interdicuntur; ea ipsa omnia omninò esse dicemus, quæ hodie in Poloniæ Regno agendi facultas eisdem permittitur, & quæ superiùs a Nobis exposita sunt. Ad hujusce rei veritatem manifestò deprehendendam non multâ quidem librorum lectione opus fuerit. Titulum Decretalium *de Judæis, & Saracenis*, percurrere satis est; Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, Nicolai IV., Pauli IV., S. Pii V., Gregorii XIII., & Clementis VIII. Constitutiones in promptu sunt, atque in Bullario Romano habentur. Vos autem, Venerabiles Fratres, ut eadem illa clarissimè perspiciatis, ne ipsam quidem lectionis curam suscipere opus habetis. Omnia in Decessorum vestrorum Synodis statuta, atque præscripta vobis occurrunt; cum ipsi quidem minimè prætermiserint in suis Constitutionibus ea omnia inserere, quæ, quod ad præsentem materiam attinet, a Romanis Pontificibus sancita, atque ordinata fuerunt.

Hæc prostant in Jure Canonico, & in Pontificum Constitutionibus.

Ac etiam in Decretis Synodalibus Ecclesiarum Poloniæ.

§. 7. Summa autem difficultatis in eo sita est, quod Synodalium Sanctionum vel memoria excidit, vel executio negligitur. Vobis itaque, Venerabiles Fratres, onus incumbit, ut easdem renovetis. Vestri hoc officii ratio exposcit, ut earumdem executioni sedulò insistatis. In hoc autem ab Ecclesiasticis hominibus, sicut par, & æquum est, initium facite, quos in recta agendi ratione viam aliis commonstrare, & exemplo cæteris prælucere opus est. In Dei enim miseratione Nos sperare juvat, bonum Ecclesiasticorum hominum exemplum aberrantes Laicos in rectam semitam reducturum. Quæ quidem a vobis eo faciliùs, ac fidentiùs præcipi, & mandari poterunt, quod, (prout certis atque idoneis auctoribus allatum est) vestra neque bona, neque jura per vos Judæis locari, nullum cum eisdem mutuas pecunias dandi, atque accipiendi negotium intercedere, unoquoque verbo ab omni cum eisdem commercio liberos omninò Vos, atque immunes esse nobis innotuit.

Horum observantiam Episcopi procurare debent, & ab Ecclesiasticis primùm exigere.

§. 8. Ratio, ac methodus a Sacris Canonibus ad debitam a contumacibus obedientiam exigendam præscripta, ea est, ut in maximi momenti causis, cujusmodi præsentes sunt, Censuræ adhibeantur, & ut inter casus reservatos illi

Contraventiones hac in re, utpote casus atrociores & graviores, censuris & reservationibus subjici possunt.

etiam adjungendi sint, a quibus discrimen Religioni, atque exitium imminere provideatur. Probè notum vobis est, Sacrum Tridentinum Concilium jurisdictionis vestræ firmitati consuluisse, tum cum vobismetipsis jus reservandi casus asseruit; neque eos ad publica tantum crimina restrinxit, verum etiam *ad atrociora & graviora*, dummodò merè interna non sint, extendit, atque ampliavit. Compluries autem ab hujusce Almæ Urbis nostræ Congregationibus in variis Decretis, & Encyclicis Epistolis decisum, ac pronunciatum fuit, atrociores inter, atque graviores casus, eos recenseri debere, ad quos procliviores homines sunt, & qui conjunctam Ecclesiasticæ Disciplinæ, sive salutis animarum, quæ Episcopali curæ commissæ sunt, perniciem habent; quemadmodum a Nobis in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib. 5. cap. 5. per totum*, fusè ostensum est.

Apostolicæ auctoritatis præsidia promittuntur etiam contra exemptos.

§. 9. Ad hanc autem rem nihil per vos auxilii a Nobis desiderari patiemur, ac pro expediendis difficultatibus, in quas procul dubio incideretis, si vobis contra eos Ecclesiasticos procedendum esset, qui a jurisdictione vestra exempti sunt, Nos Venerabili Fratri Archiepiscopo Nicæno nostro isthic Nuntio opportuna pro eodem negotio mandata præscribimus, ut ab eodem, juxta facultates sibi traditas, necessaria præstentur. Illud simul pro certo vobis pollicemur, Nos, tum cum opportunitas feret, exixè atque omni efficacia de hac re cum illis etiam agere non prætermissuros, opportunâ quorum auctoritate ac potentiâ adjunctâ, effici potest, ut a Nobili Poloniæ Regno hujusmodi labes, atque ignominia auferatur. Vos autem, Venerabiles Fratres, a Deo primùm, qui bonorum omnium auctor est, ferventiori cordis affectu opem exposcite. Ab eodem Nobis etiam, atque huic Apostolicæ Sedi auxilium precibus vestris implorate; & dum omni vos charitatis plenitudine complectimur, Fraternitatibus vestris, & Gregibus curæ vestræ commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Cum invocatione auxilii Sæcularis Potestatis.

Dat. die 14. Junii 1751.

Datum ex Arce Gandulphi die 14. Junii 1751. Pontificatus nostri Anno Undecimo.

L I.

Allocutio habita in Consistorio Secreto Feria II. die v. Julii MDCCLI. super suppressione Patriarchatus Aquilejensis, & duorum Archiepiscopatuum Utinensis, & Goritiensis erectionis.

VENERABILES FRATRES.

PERSPECTAM Vobis ex hoc ipso loco ante biennium, cognitamque fecimus mentem nostram deligendi Vicarium Apostolicum, qui administrandam susciperet eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ ad Venetæ Reipublicæ ditionem minimè pertinet. Cum vero Vicarium ipsum Apostolicum jam elapso anni spatio constituimus, aperte declaravimus, tum in Allocutione, quam in Consistorio pronunciavimus, tum in Litteris Apostolicis, quas super hoc negotio edidimus, ita Vicarium Apostolicum interea temporis a Nobis deputati, ut tamen firmiori remedio uti parati essemus, si Patres inter se diffidentes aliquando convenirent, initasque ab ipsis pactiones Nobis patefacerent, ut illas accurate perpenderemus, nostroque judicio probaremus.

§. 2. Interim Carissima in Christo Filia Nostra Maria Teresia Illustris Regina Bohemiæ & Hungariæ, & Imperatrix; Delecti quoque Filii Nobiles Viri Dux, & Senatores Reipublicæ Venetæ, unanimi consensu nonnulla inter se pacta statuerunt, quæ Nobis deinde proposita sunt, ac diligenter examinata, libentissime comprobanda judicavimus.

§. 3. Summa totius rei in eo posita est, ut Patriarchatus Aquilejensis perpetuò supprimatur, duoque erigantur Archiepiscopatus, quorum unus Utini, alter Goritiæ constituatur. Quapropter hujusmodi consilium amplectentes, quod magis consentaneum utiliusque ad animarum salutem administrandam, pacemque inter Catholicos Principes stabilius conservandam, peritissimis viris ultra citraque montes visum est; insuper inhærentes pactionibus communi Partium assensu firmatis; Apostolicam Constitutionem in lucem edituri sumus, qua de medio tollentes Patriarchatum Aquilejensem, duos Archiepiscopatus instituimus iis in locis, quos superius memoravimus, utrique suos limites tribuentes, quibus non solum ipsorum propria Diœcesis, sed etiam propria cujusque Provincia discernantur; omniaque partita, definita, ac distincta inter ipsos ita sint, ut in auctoritate exercenda nullum in posterum alter alteri inferre queat impedimentum; in quo publicæ pacis, & quietis stat etiam fundamentum.

§. 4. Sacrorum Canonum scientiâ, rerumque ad Ecclesiasticam historiam spectantium cognitione Vos ita præditos arbitramur, ut supervacaneum judicemus vestris oculis argumenta subjicere, quibus Pontificum auctoritas innititur in novis erigendis, vel abolendis Patriarchatibus, Archiepiscopatibus, & Episcopatibus, & in ipsis Diœcesibus dividendis, videlicet, cum uni Diœcesi partem attribuunt, quæ, reliquis partibus adjunctis, aliam Diœcesim integre constituebat. Vestram quoque eruditionem offenderemus, si Patriarchatus Aquilejensis initia Vobis in memoriam revocare vellemus, qui profectò a Schismate, quod Trium Capitulorum dictum est, sæculo sexto dimanavit; quod quidem magis præclari rerum Scriptores adfirmant, quique magis eidem Patriarchatui suffragantur. Silentio præteribimus exempla præteriti temporis, quibus Patriarchatus in duos Archiepiscopatus divisus, vel duo constituti Archiepiscopatus comprobantur, secretâ in duas partes Diœcesi, vel Provincia, quas unus tantum Archiepiscopus obtinebat. Nos quidem multum laboris insumpsimus in hujusmodi antiquitatis monumentis perquirendis; plura etiam congessimus, ut privato studio nostro indulgeremus, utque magis perspicue intelligeremus, quid consilii a Nobis capiendum esset, cum hujus generis negotia proponerentur. Verum, si hæc omnia in medium Vobis adduceremus (ut vulgato proverbio utamur), noctuas Athenas ferre videremur. Accedit etiam, quòd alienum prorsus est, nostram vestramque hujus diei lætitiam, memoriâ veterum dissidiorum, atque bellorum, quæ inter Principes exarserunt, perturbare, & gravissimas difficultates recensere, quæ ob temporum calamitates in cura animarum gerenda objectæ fuerunt. Quamobrem, ut hujusmodi impedimenta de medio tollerentur, iidem Principes nonnullas inter se pactiones statuerunt, quas deinde Nobis propositas, assensu nostro, uti dictum est, confirmavimus, easque mandandas executioni quamprimum censemus.

§. 5. Itaque Vos hortamur magnopere, ut animos vestros ad Deum, a quo bona universa descendunt, nobiscum convertatis; quem profectò tam magni singularisque beneficii solum auctorem dignoscimus, ac fatemur. Ipse

lumen

lumen suum Nobis impertivit. Ipse animum nostrum graviter afflictum, & perculsum erexit, ac virtute sua corroboravit, ut labores, contrarios eventus, mentis ægritudines, omnemque tristitiam libenter ac fortiter sustineremus. Denique Ipse gravissimum hoc negotium hoc potissimum tempore ad finem perduxit, quo Nos, licet immerentes, Summum Pontificatum gerimus; ut exploratum fieret omnibus, a Domino factum esse istud, quod est mirabile in oculis nostris: siquidem contingere id poterat, cum alii Romani Pontifices Prædecessores Nostri hanc Apostolicam Sedem tenerent, qui nos quidem pari auctoritate exæquabant, meritis tamen longe nobis præcellebant.

§. 6. Itaque Deo beneficentissimo singulares agimus gratias, & habebimus perpetuas. Sed, quoniam Ipse causis secundis, veluti quibusdam instrumentis, uti consuevit, ut ea perficiat, quibus hunc Orbem terrarum complere statuit; iisdem Nos quoque referre gratias debemus, & meritas laudes impertiri. Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris & Imperatricis animum Deus Optimus Maximus spiritu pacis, ac veræ Religionis inflammavit, cui sane ipsa sine ulla cunctatione paruit, adducta potissimum pietatis studio, quo Principes Austriacæ Domus suæ præ cæteris semper commendati fuerunt. Dilectos quoque Filios Nobiles Viros Ducem, ac Senatores Venetæ Reipublicæ eodem spiritu pacis ac veræ Religionis Deus incendit, quem ipsi facili paratoque animo susceperunt, ut Prædecessorum suorum, qui, ob eximia facinora pro Christiana Fide toties peracta, maximis laudibus ubique celebrantur, præclara exempla sequerentur. His sane fundamentis excitatum, conditumque fuit universum ædificium, perfectumque negotium. Quam ob causam ipsos rei totius Artifices non modo debitis laudibus prosequimur, sed gratias quoque Nos habituros sincera mente fatemur.

§. 7. Eodem prorsus animi sensu commendamus, plurimasque rependimus gratias Dilectis Filiis Nostris hoc loco præsentibus, Carolo Cardinali Rezzonico, & Mario Cardinali Millino, qui in gerendo, ac demum in perficiendo tam gravi negotio, nihil omnino intentatum reliquerunt, ut illud ad suum finem perducerent, integramque servarent inter Principes concordiam, quorum causam ac rationes tuebantur. Siquidem nihil aliud sibi ante oculos propositum habebant, quàm animarum saluti prospicere, Deique gloriam amplificare; a quo procul dubio, dum in vivis agent, & postquam mortalitatem exuerint, mercedem meritis consentaneam assequentur.

Sequuntur Litteræ Apostolicæ, & Acta Consistorialia, spectantia ad temporaneam deputationem Vicarii Apostolici, de qua mentio fit in Bulla, & in præcedenti Allocutione.

Erectio Vicariatûs Apostolici in parte Diœcesis Aquilejensis, Austriacæ Familiæ Dominio subjecta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. Omnium Ecclesiarum sollicitudinem, unà cum Apostolica Beati Petri Sede, & cum potestate Domini Nostri Jesu Christi in terris Vicaria, tenuitati nostræ impositam agnoscentes; quum Nobis ignorare non liceat, quantis jamdudum inordinationibus, cum animarum detrimento, subjaceat Ecclesiastici regiminis ratio in pluribus nec ignobilibus, nec infrequentibus Locis, temporali Austriacæ Familiæ dominio subjectis, quæ Aquilejensis Diœcesis partem constituunt; ob plures, graves atque notorias dissensiones, quibus adhuc nulla a Prædecessoribus nostris, aut a Nobis ipsis, remedia utiliter præstari potuerunt; cumque etiam experientia compertum sit, varia ad hunc diem excogitata consilia, & adhibita temperamenta, ad consulendum earum animarum gubernio pariter inutilia fuisse; jamque satis constet nihil ea in re profici posse, nisi in prædictis Locis Ecclesiasticus Superior constituatur, qui, ibi residendo, nostra & Apostolicæ hujus Sedis auctoritate, animarum regimen gerat, sine præjudicio jurium Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quàm quoad possessorium; post diuturnum & maturum rei examen, omnibus rite perpensis, in hanc sententiam consiliumque devenimus, ut auctoritate Nobis a Deo concessa uteremur, ad removendum a nobis tantæ & tam enormis culpæ reatum, neglectæ scilicet curæ & regiminis tot millium animarum, quæ a tanto jam tempore veluti desertæ sine Pastore vivere dignoscuntur. Quapropter usitatum in similibus remedium, sive temperamentum, & ad optatum finem satis efficax, & nullo contendentium juribus præjudicio futurum, eligentes, nostris motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statuimus atque decernimus, ut ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Domus ditioni subest, per unum Vicarium nostrum Apostolicum in spiritualibus gubernetur. Et quoniam, licèt Nos ad impetrandum prædictarum dissensionum finem, enixas omnipotenti Deo preces fundere non omittamus, adhuc tamen veremur, ne, peccatis nostris obsistentibus, earum terminus longiùs protrahatur; ideo ea omnia, quæ hujusmodi Vicariatum in genere concernunt, præsentium Litterarum tenore constituere, necessarium & opportunum censemus; reliqua deinceps, quæ pertinent ad facultates ipsi Vicario a Nobis deputando, ejusque successoribus forsan in futurum similiter deputandis, impertiendas, distinctiùs exprimenda reservantes aliis nostris Apostolicis Litteris, quas super deputatione personæ ad ipsius Vicariatus exercitium a Nobis eligendæ edituri sumus.

§. 2. Quod itaque deliberato rerum ordini conveniens & congruum reputamus, omnia & singula præcedentibus temporibus capta temperamenta abrogantes & irritantes, decernimus *primò*, atque statuimus, eam Aquilejensis Diœcesis partem, quæ sub temporali Austriaca ditione constituta est, ab uno Apostolico Vicario, ut præfertur, in spiritualibus regendam & gubernandam fore: *Secundò*, volumus & statuimus, hujusmodi Vicarium ad tractûs prædicti regimen Apostolica auctoritate pro tempore deputandum, Episcopali charactere insignitum esse, cum Titulo alicujus Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ, & in singulis personarum mutationibus de more variandæ. *Tertiò*, eundem Vicarium in loco prædictæ ditionis, illius spirituali regimini committendæ, residere debere, ut ibi ea omnia, tam quæ ad Ordinem, quàm quæ ad Jurisdictionem pertinent, fructuose exequatur, quæ a Patriarcha Aquilejensi, tamquam prædictorum locorum Austriacæ ditioni subjectarum Ordinario, si ipsi in iisdem locis actu permissum esset jurisdictione sua uti, fierent, & exercerentur. *Quartò*, quæcumque per Vicarium hujusmodi circa præmissa fient, ea omnia, Nostro & Successorum nostrorum nomine, & hujus Apostolicæ Sedis auctoritate, facta intelligi debere. *Quintò*, deputationem hujusmodi Vicarii, tam per Nos, quàm per Successores nostros, quandocumque faciendam, semper fieri

de

de persona accepta, & minimè suspecta supremo Territoriali Principi eorum locorum, in quibus delegatam sibi jurisdictionem exercere debebit; quod quidem & a Nobis præstabitur, quotiès hujusmodi Vicarii deputationem per Nos fieri continget; & ut a Successoribus nostris Romanis Pontificibus similiter fiat, Nos ipsis, præsentium tenore, quantum in Nobis est, magnoperè suademus; quò scilicet Vicarius ipse pro tempore constitutus tranquilliore muneris sui administratione, cum populorum utilitate, potiatur. *Sextò*, volumus, atque statuimus, ejusdem Vicarii deputationem semper fieri cum consueta clausula: *ad Nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum*; ita tamen, ut, cessante Vicarii deputatione, sive per obitum, sive per cessionem, aut remotionem ipsius deputati, antequam terminus Vicariatui præstitutus advenerit; alter Vicarius similis, prædicto termino durante, in defuncti, aut cedentis, sive remoti locum subrogari debeat, servatis aliis omnibus, quæ suprà diximus in hujusmodi Vicarii Apostolici deputatione servanda fore. *Septimò*, statuimus atque decernimus, dictorum locorum regimen per Vicarium Apostolicum tamdiu administrari debere, seu tamdiu in iis partibus Vicariatum Apostolicum perdurare, donec vel Nostra aut Successorum nostrorum operâ finis impositus fuerit vigentibus dissensionibus, propter quas Aquilejensi Patriarchæ præpeditur jurisdictionis Ordinariæ exercitium in eam Diœcesis suæ partem, quæ Austriacæ ditioni subest; vel donec, eisdem etiam dissensionibus nequaquam extinctis, opportuna aliqua ratio, communi partium consensu, Nostrâque aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam, Ecclesiastici Superioris ibidem residentis regimine, animarum Fidelium in præfatis locis existentium necessitatibus consulatur; quod unum nempe in hujusmodi Apostolico Vicariatu, ut præfertur, constituendo, Nobis propositum fuisse iterum profitemur. *Ultimo* loco decernimus & declaramus, quæcumque a Nobis de Apostolico Vicario & Vicariatu prædictis statuta sunt, & statuuntur, sine ullo, tam unius, quàm alterius Partis præjudicio, & salvis omnibus earum juribus, tam in petitorio, quàm in possessorio, statuta, & ordinata intelligi debere.

§. 3. Et quoniam præmissa omnia frustra statuta viderentur, nisi certus intra memoratum Regionis tractum præfigeretur locus, in quo Apostolicus Vicarius ad exequenda munera sibi demandata residere deberet; & nisi simul ipsius Vicarii pro tempore deputandi sustentationi consuleretur; Nos earumdem præsentium tenore, & auctoritate præfata, statuimus & mandamus, ut idem Vicarius, ejusque successores quandocumque deputandi, in Civitate Goritiæ præfatæ Aquilejensis Diœcesis residere debeant, & habitare in ædibus, quas pia liberalitas Augustini Codellii nuper defuncti, & quidem domestica supellectile instructas, unà cum adnexo viridario, & propinquo vineto sub arcem ipsius Civitatis posito, & cum Oratorio, seu Cappella eisdem ædibus adjacente, pro Vicarii Apostolici pro tempore futuri habitatione & commodo, obtulit. Pro ipsius autem Vicarii Apostolici sustentatione, certos fundos ab eodem ipso pio benefactore, prævio plenario assensu Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris, in Romanorum Imperatricem electæ, cessos & elargitos, aliaque bona a quondam Vito Gulino relicta, attribuimus & assignamus; juxta ea, quæ in mandatis dabimus Apostolico Executori ad præmissorum effectum per Nos deputando; coram quo verificari, & in forma juris valida constabiliri debebunt, quæcumque pertinent ad designatam Vicarii prædicti habitationem, & reditus pro illius sustentatione attributos.

§. 4. Præsentes demum Litteras, & in eis contenta, & statuta quæcumque, etiam ex eo, quòd quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, & Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica & individua mentione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos & auditos, neque causas, propter quas præsentes emanaverint, satis verificatas aut justificatas fuisse dici possit, aut ex alia qualibet etiam juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, seu eorum obtentu impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed tamquam pro nostri Apostolici muneris implemento, ad promovendam animarum salutem, & spiritualem Fidelium in prædictis locis degentium utilitatem, plurimosque & perniciosos abusus removendos, ut præfertur, ac motu & auctoritate præmissis, factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces existere & fore, suosque debitos effectus sortiri & obtinere, & illis ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, ac respectivè ab iis, ad quos pertinet, & in posterum pro tempore pertinebit, in omnibus & per omnia, inviolabiliter observari volumus, & auctoritate prædicta statuimus & decernimus.

§. 5. Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apostolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. Cardinales de latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosque quoslibet, sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi & statuendi auctoritate & facultate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 6. Non obstantibus nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis tolerantia, seu expressa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet Ecclesiæ, aut quibuscumque Personis, quacumque Ecclesiastica, vel Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica & individua mentione dignis, sub quibuscumque formis, & verborum tenoribus, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac aliàs quomodolibet, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; Quibus omnibus, ac singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio habenda, seu quævis alia forma ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, & exactissimè servatis, & specificatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, & ad præ-

missorum effectum, plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 29. Novembris 1749. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Allocutio habita in Consistorio Feria 2. die 1. Decembris 1749. post editionem præmissi Brevis.

VENERABILES FRATRES.

POstquam initio hujus Consistorii verba fecimus de proxima Anni Sancti celebritate, aliaque negotia expedivimus, molestum non sit vobis adhuc paululum immorari, donec vobis rem gravissimam exponamus.

§. 1. Nemini fortasse vestrum explorata non est misera conditio, in qua multo abhinc tempore versatur ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ Dominationi Austriacæ subjicitur, ubi nullam conceditur Patriarchæ exercere Jurisdictionem, nullumque regimen, ob eas causas, quas hoc loco recensere supervacaneum existimamus.

§. 2. Ut remedium aliquod huic incommodo afferretur, iis prætermissis, quæ antiquiora sunt, curæ, & labores plurimi fuerunt insumpti, cum Urbanus VIII. Prædecessor noster summum Pontificatum teneret; plurimum quoque quæsitum est de eodem negotio posteriori tempore, ita tamen ut omnis conatus vanus irritusque cesserit. Cum deinde ad hanc Apostolicam Sedem licet immerentes evecti fuimus, eadem Diœcesis Aquilejensis pars, quæ in Ditione Austriaca posita est, hac ratione, quam modo subjicimus, administrari consueverat: Diœcesani scilicet illi, siquid ipsis contingeret, ad Apostolicum Nuntium Viennæ commorantem confugiebant, qui rem totam, si proferri in tempus aliquod posset, Patriarchæ Aquilejensi exponebat, atque ad ejus consilium omnia exigebat. At, quemadmodum quisque facilè intelligit, satis id non erat, ut spiritualia illius Gentis negotia rectè gererentur; immo verò tractu temporis res in deterius prolapsæ sunt. Etenim cum Nuntius Viennensis pristinum institutum significandi ea, quæ accidebant, Patriarchæ Aquilejensi, retinere amplius non posset, neque ab illo expectare, quæ forent statuenda; Nos adducti fuimus ad decernendum, ut Diœcesani illi Nuntium Viennæ degentem adirent, qui negotiis eorum consuleret, Nosque omnium, quæ peragebat, participes redderet, ut auctoritate nostra probarentur. Porro id consilii cœpimus, eò quòd, novis in dies diffidiis interpositis, nullo pacto liceret Patriarchæ se immiscere negotiis suæ Diœcesis in ea parte, quam temporalis ditio Austriaca complectitur, & quæ cum ampla sit, non modo omni prorsus Ecclesiasticâ curâ caruisset, sed obnoxia quoque fuisset non vano discrimini, ne Religio ipsa Catholica maximum pateretur detrimentum, cum potissimum ad aures nostras pervenerit, hoc tempore latiùs in illis locis hæresis pestem esse propagatam. Equidem ab ipso nostri Pontificatus exordio constituimus vires omnes impendere, ut huic gravissimo malo mederemur. Animum quoque nostrum inflammavit pietas, ac religio Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris, & Imperatricis, quæ pro re gerenda Virum certum & fidum ad Nos misit, ac deinde suis apud Sedem Apostolicam Ministris illam perficiendam mandavit. Quot somno & quieti ademimus horas, ut in id negotiis incumberemus, quot cordis mœroribus conflictati, quot conscientiæ aculeis fuerimus agitati, Deum O. M. Testem advocamus. Intelligebamus enim provinciam spiritualis regiminis Viennensi Nuntio nostro demandatam, ut de iis omnibus, quæ acciderent, certiores Nos redderet, exiguam utilitatem afferre, & parum esse consentaneam, cum & Nuntius longè moraretur ab illis locis per ipsum moderandis, & plura Nobis deessent, quæ sub oculis habenda erant, ut nostra auctoritate firmaremus ea, quæ ab ipso Nuntio gerebantur.

§. 3. Cum Urbanus VIII. Prædecessor noster hanc Sedem Apostolicam obtineret, propositum fuit ab Aquilejensi Patriarcha, eam Diœcesis partem divellere, quæ a parte Imperii nuncupabatur, & Austriacæ ditioni subjicitur, ibique novum Episcopum constituere. Idem tempore Pontificatus nostri, & modo potissimum in medium profertur; At verò, omissis difficultatibus, quæ, cum novi Episcopatus eriguntur, exoriri solent, illud præsertim adversari visum fuit, nempe Diœceses in partes secernere ob controversias, quæ ob eam causam excitantur, quod diversæ ejusdem Diœcesis partes diversis sæculi Principibus subjiciantur. Cum S. Pius V., & Gregorius XIII. Pontificatum gererent, Visitatores Apostolicos missos fuisse legimus in eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ pertinet ad Austriacam Dominationem, eò quòd turbæ concitatæ fuissent eo tempore in Patriarcham Aquilejensem, ne suam in eis locis jurisdictionem liberè exerceret. Attamen cum pernicies, ac detrimentum illius Diœcesis non in peculiaribus quibusdam perversitatibus, sed in eo potissimum sit, quod Patriarcha Aquilejensis ab assiduo, præsentaneo, & necessario regimine impediatur; ideo facilè dignosci potest, exiguam, & brevem utilitatem expectandam esse a Visitatore, qui fortasse alio tempore remedium sufficiens huic malo afferre potuisset. Postremo cum Urbanus VIII. in hac Apostolica Cathedra sederet, magno studio propositum fuit, in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quæ Germaniæ finitima est, Episcopum Patriarchæ suffraganeum collocare, sed tot, ac tanta impedimenta occurrebant, ut ab eo consilio non sine gravi Pontificis molestia fuerit desistendum. Quamobrem Deo O. M. negotium imprimis commendantes, & rebus omnibus accuratè examinatis, decrevimus Vicarium Apostolicum constituere in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quam jam toties nominavimus; quod & sacris Canonibus, & veteri recentique Ecclesiæ Disciplinæ accommodatum videtur. Sed ne Populus ille careat Ecclesiastico regimine, & ne Oves illæ Pastore destituantur, qui periclitantibus opem ferat, eumdem Vicarium Apostolicum Titulo Episcopi in partibus decorabimus, ut quoad Ordinem, & Jurisdictionem, exerceat, nomine nostro, ac Sedis Apostolicæ auctoritate, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam illius loci Ordinario, perficerentur, nisi a suæ jurisdictionis exercitio impediretur. Quare si animo libero, attentoque res perpendatur, dubitari nequit, quin Vicarius Apostolicus hoc pacto satisfacturus sit illis omnibus, in iisdem locis, quæ per Nuntium nostrum Viennensem agebantur; hoc tamen interposito discrimine, quod Vicarius Apostolicus præsens in illis locis demandatam provinciam utiliùs substinebit, quàm Nuntius noster Viennensis, qui absens eadem loca moderabatur.

§. 4. Neque omittendum est, Sedis Apostolicæ auctoritati in hoc Vicario constituendo a Nobis consultum esse, ea formula superaddita: *ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum;* Neque facultatem elargiti sumus supremo Territorii Domino hujus Vicarii nominandi, cum nullum inveniatur exemplum, quo facultas hujusmodi permissa unquam fuisse alicui de-

monstretur.

monstretur. Illud tamen polliciti sumus, quod a Successoribus nostris quoque præstandum non dubitamus, videlicet Apostolicum Vicariatum a Nobis conferendum illi, qui eidem Territorii Domino gratus fuerit, ejusque Successoribus; quod sanè necessarium putavimus, ut idem Vicarius suo feliciter munere perfungatur. Id etiam quodammodo debebatur pietati Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris, & Imperatricis, cujus præsertim auctoritate locus idoneus atque stabilis pro Vicarii Apostolici Sede, & omnia pro decenti illius sustentatione necessaria, constituta fuerunt. Nullius omnino rationibus detrimentum inferimus, eò quod Vicariatum hujusmodi decernentes, hanc addidimus clausulam: *Citra præjudicium Partium tam in petitorio, quàm in possessorio*. Insuper eumdem Vicariatum tamdiu permansurum declaramus, quamdiu vel principalis causa absolvatur, vel ipsâ causâ nondum absolutâ, alia ratio deprehendatur, Partibus consentientibus, Nobisque aut Successoribus nostris probantibus, qua rectè possit administrari ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ ab Austriaca Dominatione dependet.

§. 5. Ecce quæ deliberavimus, & firmata Litteris Apostolicis in forma Brevis expedienda curavimus, quæ Vobis etiam significanda censuimus. Superest de Viro idoneo, qui Vicarius Apostolicus eligatur, cogitare; ac de facultatibus, quæ ipsi ejusque Successoribus tribuendæ videantur; quod quidem negotium, post accuratum examen, alio Brevi Apostolico peragetur. Sed quoniam præter Vicariatum, aliæ Controversiæ, quæ Canonicos, & Capitulum Aquilejense respiciunt, componendæ supersunt; si Deus incolumes, & sospites nos tuebitur, illas pro muneris nostri ratione minimè prætermittemus.

§. 6. Neque vos latere debet, concordem priùs animum, & consensum Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ, & Bohemiæ Reginæ Illustris, & Imperatricis, accessisse iis omnibus, quæ usque modo peracta sunt; Inclitâ quoque Venetorum Republica in genere nullatenus improbante. Pro certo pariter habemus, quod Dilectus Filius Noster Daniel Delphinus Patriarcha Aquilejensis, si calamitatem Diœcesis suæ, in ea parte, quæ Germaniæ finitima est, perpendet, & difficultates maximas, quibus ipse ob hanc causam implicabatur; insignes alios Episcopos imitabitur, qui cum nullo modo ob gravissima impedimenta partem suæ Diœcesis administrare liberè possent, Sedi Apostolicæ gratias habere non omiserunt, eò quòd Vicario Apostolico eam Provinciæ partem commiserit ipsius Sedis Apostolicæ nomine gubernandam, donec de medio auferrentur impedimenta. Nam id ipsorum Jurisdictionem non modo non imminuit, sed potius tuetur, & animarum saluti magnopere consulit, quam nobis ante oculos ab exordio ad finem usque hujus præsentis negotii unicè proposuisse profitemur.

§. 7. Antiqua rerum monumenta perquirentes, invenimus bonæ memoriæ Joannem Garziam Millinum, jussu Urbani VIII. Prædecessoris nostri, multum laboris insumpsisse in hoc Aquilejensi negotio, quod eo tempore propositum fuerat. Nos etiam commendare plurimum debemus Dilectum Filium Nostrum Card. Marium Millinum, qui hoc idem negotium Imperatricis nomine nobiscum examinandum suscepit, nec ullam diligentiam, ac laborem prætermisit, ut eò, quò jam pervenit, illud deduceret; ipse quidem ministerio sibi commisso virtutem optimi Cardinalis adjunxit, ut Catholicam Religionem juvaret.

Sequitur Deputatio in specie Vicarii Apostolici ad regimen illius partis Diœcesis Aquilejensis, quæ Austriacæ Familiæ Dominio subjecta est.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. Postquam per alias nostras Apostolicas Litteras, die 29. Novembris anni proximè præteriti in forma Brevis expeditas, quarum initium est: *Omnium Ecclesiarum*: statuimus atque decrevimus, eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Familiæ Principum Ditioni subjecta est, per unum Vicarium Apostolicum Episcopali charactere insignitum, ad nostrum & Sedis Apostolicæ beneplacitum per Nos deputandum, nostro nomine, nostrâque Apostolicâ auctoritate, in spiritualibus regendam & gubernandam fore; adjecta declaratione, quod per id nullum præjudicium tam unius, quàm alterius dissentientis Partis juribus, sive quæ ad petitorium, sive quæ ad possessorium pertinent, irrogari censeatur; additoque Decreto, ut Apostolicus Vicariatus hujusmodi tamdiu in illis partibus perdurare debeat, donec vel primariæ vigenti controversiæ finis impositus fuerit, vel, eâ etiam minime sublatâ, alterius generis ratio, communi partium consensu, ac nostra, vel Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam animarum Fidelium in iis locis existentium regimini, ac spiritualibus necessitatibus consulatur; quod unum nempe Nobis, & Prædecessoribus nostris propositum fuit, in hujus gravissimi negotii tractatione, tot annorum decursu, & tam studiosa maturitate discussâ; ut latiùs in dictis nostris Litteris continetur: Quum illud quoque in iisdem edixerimus, Nos aliis deinde Litteris super deputatione hujusmodi Vicarii Apostolici ad prædictam Diœcesis Aquilejensis partem in spiritualibus gubernandam edendis, distinctiùs expressuros esse facultates, quas eidem Vicario impertiri intendebamus, & reipsa ab eodem exerceri volebamus; Ideo, quum Nos nuper Dilectum Filium Carolum de Attembs Canonicum & Thesaurarium Ecclesiæ Basileensis, de cujus vitæ ac morum honestate, aliisque laudabilibus virtutum meritis, nec non de idoneitate ad Vicarii hujusmodi munus obeundum, per diligentem inquisitionem certiores facti sumus, & cujus personam Charissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ nec non Romanorum Reginæ, Charissimi in Christo Filii nostri Francisci eorumdem Romanorum Regis in Imperatorem electi Conjugi, acceptam esse novimus, Ecclesiæ Episcopali Menniten. in partibus infidelium sitæ præficere proposuerimus, nunc ipsum Carolum per præsentes nostras Apostolicas Litteras, in ea parte Diœcesis Patriarchæ Aquilejen., quæ temporali Austriacorum Principum ditioni subest, Apostolicum in spiritualibus Vicarium, Officialem, & Commissarium, ad nostrum & ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum, constituimus & deputamus, sine præjudicio jurium tam unius, quàm alterius partis, sive in petitorio, sive in possessorio; atque eâ lege, ut tamdiu Vicariatus hujusmodi perdurare debeat, donec vel primaria nunc vigens controversia sublata fuerit, vel, ea etiam permanente, alia aliqua ratio inveniatur, de utriusque partis consensu, a Nobis, seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus approbanda, per quam animarum Fidelium inibi commorantium spirituali regimini

mini provideatur; juxta ea, quæ in dictis aliis nostris Apostolicis Litteris incipien. *Omnium Ecclesiarum*, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro inserto, declaravimus atque decrevimus. Eidemque Vicario sic deputato injungimus & mandamus, ut, simul ac Episcopalis Consecrationis munus susceperit ab eo Antistite, quem Nos ad illud, cum aliorum duorum Antistitum assistentia, ipsi conferendum delegabimus, prædictæ partis Diœcesis Aquilejen., quæ Austriacæ Familiæ dominio paret, spirituale regimen & gubernium assumat. Pro ipsius autem congrua habitatione, domum in civitate Goritiæ sitam, cum adnexo viridario, & Cappella publica nec non pro ejusdem sustentatione totum id, quod bo. mem. Augustinus Codellius pro ipso Vicario, ejusque Successoribus, cum prævio plenario assensu dictæ Charissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Reginæ ac Imperatricis electæ, ex propriis bonis & juribus, donavit & cessit; cujus quidem cessionis validitatem, prout etiam fundorum realitatem & exigibilitatem, a Venerabile Fratre Hernesto Episcopo Labacensi, de mandato nostro, juridicè diligenterque recognitam, & respectivè admissam & acceptatam, Nos ipsi approbavimus & confirmavimus; accepta etiam legali descriptione bonorum omnium a prædicto Codellio, ut supra diximus, elargitorum, quam idem Hernestus Episcopus ad Nos transmisit, & cujus authenticum exemplum ipsi Vicario Apostolico traditurum se pollicitus est; repositis in suo Episcopali Archivo reliquis omnibus monumentis, quæcumque pertinent ad præfatam Domum & Cappellam, Goritiæ sitas, aliosque fundos ab eodem pio benefactore datos; ipsi Carolo electo Menniten., quamdiu in officio Vicariatus hujusmodi permanserit, concedimus atque assignamus.

§. 2. Quia verò ex multorum fide dignis relationibus edocti sumus, & ex ipsa humanarum rerum consideratione persuasum habemus, postquam Patriarcha Aquilejen. tam longo temporis spatio, non suâ quidem culpâ, aut negligentiâ, sed propter notas dissensiones, vigentesque controversias, impeditus fuit ab exercendo regimine illius Diœcesis suæ tractûs, qui ab Austriacæ Domus imperio pendet, atque hujus spirituale gubernium aliquandiu secretò gestum fuit ab Apostolicæ Sedis Nuntio Viennæ in Austria commorante, cum aliquali ipsius Patriarchæ consilio & scientia in iis rebus, quæ prompta ac præsenti providentia non indigerent; deinde verò, memoratis dissensionibus magis magisque adauctis, hujusmodi regimen ab eodem Nuntio Apostolico, Nobis dumtaxat immediatè consultis, administratum fuit; quia, inquam, satis intelligimus, verendum esse, ne, tot annis labentibus, ac spiritalis vineæ cultoribus longè constitutis, vepres & spinæ in ea nimiùm excreverint, ita ut sine magno ac diuturno labore ac studio inde eradicari non valeant; Hinc est, quod Nos præsentibus nostris Litteris ea primùm indicare statuimus, quæ a prædicto Vicario Apostolico a Nobis, ut præfertur, deputato, ejusque Successoribus in futurum forsan deputandis, pro recto injuncti sibi muneris implemento præstari volumus atque requirimus; mox facultates recensere, quas eidem Vicario ad effectum hujusmodi duximus tribuendas, quæque pro norma erunt facultatum, quibus instrui debebunt alii Vicarii similes, post ipsum forsan inibi deputandi; ac denique alia quædam statuere & ordinare, quæ ad præcavendas cujusque generis perturbationes & controversias opportunè stabilienda judicavimus.

§. 3. Hoc igitur primùm hujusmodi Vicario Apostolico districtè injungimus & demandamus, ut omni cura ac sollicitudine pro conservanda Catholicæ Fidei puritate in Populo ipsius speciali regimini concredito, ac propulsandis, longèque ab eo removendis quorumcumque errorum aut hæresum tenebris, vigilare non desinat; tum Ecclesiasticæ Disciplinæ leges, tam quæ ad Divinum cultum, quàm quæ ad vitæ & conversationis exempla pertinent, a Sacerdotibus, ac reliquis inferiorum Ordinum Clericis exactè observari curet; Christianam pietatem ac morum sanctitatem in omni Fidelium gradu promoveat; ideoque omni studio det operam, ut pueri ac puellæ Catholicæ Fidei & Christianæ Doctrinæ rudimentis diligenter imbuantur, non solùm per animarum Rectores, sed etiam per Patres familias, eosque omnes, quibus adolescentium instructio & educatio commendatur. Universo autem Populo, per eos, ad quos pertinet, publicè ab Altari, vel è suggestu, explicari & inculcari jubeat, quæcumque ad æternam salutem credenda sunt, & agenda. Caveat insuper, ne quis requisitis qualitatibus destitutus ad Ecclesiastica Ministeria & Sacros Ordines admittatur; neve Presbyteri ad Sacramentales Confessiones excipiendas deputentur, nisi qui, cum singulari vitæ probitate, necessariam quoque scientiam conjunctam habeant, qua valeant lepram a lepra discernere, & competentem animarum vulneribus medicinam adhibere. Et quoniam omnibus hisce injunctis sibi oneribus idem Vicarius Apostolicus plenè satisfacere non posset, nisi in locis ipsius regimini commendatis resideret, ac personalem & localem visitationem, juxta Tridentini Concilii leges, perageret; ideo districtam ipsi obligationem imponimus ibi residendi, & universum Diœcesis prædictæ tractum Austriacæ Domus temporali dominio subjectum, personasque in eo commorantes, ad normam Conciliarium Statutorum, visitandi; volentes, ut, postquam visitationem hujusmodi expleverit, ac per eam, quæ sibi erunt prudenter investiganda, cognoverit; omnia, quæcumque ad spirituale regimen pertinent, quamprimum referat ad Nos, & ad Sedem Apostolicam, cujus nomine & auctoritate partem illam Diœcesis Aquilejensis gubernabit; atque hinc opportuna sibi consilia, atque etiam auxilia requirat, quibus errores & scandala adversus Religionis ac disciplinæ integritatem insurgentia evellat ac destruat.

§. 4. Sanè in Apostolicorum Vicariorum deputationibus, quæ ab hac Apostolica Sede, pro Ecclesiarum & Locorum necessitatibus, in dies fieri consueverunt; ut omnibus colligere licet ex Constitutione rec. mem. Prædecessoris nostri Sixti Papæ V., quæ incipit: *Immensa æterni*; quâ scilicet S. R. E. Cardinalibus Congregationi Duodecimæ a se institutæ præpositis, inter alia, committit, ut, *ubi necessitas exegerit, viros usu & doctrinâ idoneos, rectos, & timentes Deum deligant, qui nostrarum Litterarum auctoritate suffulti, Ecclesias, ut Vicarii Apostolici, regant*; Personis ad hoc munus electis concedi solent facultates visitandi Ecclesias, & Loca pia, atque etiam Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad Clausuram; celebrandi Synodum; Judices, Consiliarios, omnesque alios necessarios Ministros & Officiales deputandi, eosque revocandi, & alios in eorum locum subrogandi; mulctas & pœnas pecuniarias piis usibus applicandas imponendi; Litteras Monitoriales in forma *significavit*, pro rebus deperditis, seu furto sublatis, concedendi; in Beneficiis de jure patronatus, eorumque erectione & constitutione; nec non locationibus emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, aucto-

ritatem & consensum præstandi; Causas Matrimoniales, & Civiles ad Forum Ecclesiasticum spectantes, cognoscendi & decidendi; contra delinquentes per inquisitionem etiam ex officio procedendi; ac demum omnia & singula exercendi, quæ Ordinario Loci, ratione jurisdictionis, si is Ecclesiæ aut Diœcesis regimen actu exerceret, de jure & consuetudine competerent, non solùm circa præmissa, sed etiam circa alia, quæ magis specialem & expressam exigerent commissionem; ut latiùs exprimi solet in Litteris Apostolicis, quæ super hujusmodi Vicariorum deputationibus, expediuntur; & quarum formulæ apud diversos Scriptores de hac materia agentes typis impressæ leguntur. Itaque Nos Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis insistentes, præfato Carolo Vicario Apostolico in superiùs expressa parte Diœcesis Aquilejen. per Nos, ut præfertur, deputato, prædictas omnes facultates, quæ aliis Vicariis Apostolicis tribui solent, juxtà declarationes tamen, quæ inferiùs subjicientur, per ipsum, durante Vicariatu ac beneplacito prædictis, in eadem Diœcesis parte exercendas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus & impertimur.

§. 5. Et hæc quidem communiter iis concedi solent, qui Sacerdotali dumtaxat, aut Clericali gradu insigniti, ad hujusmodi munus gerendum in locis atque Diœcesibus, quarum necessitates id exegerint, a Sede Apostolica deputantur. Verùm non raró contingit, ut specialibus quibusdam necessitatibus id exigentibus, quales in præsenti casu concurrunt, & quoties Episcopi Locorum Ordinarii inevitabili aliqua causa ab exercendo regimine suarum Diœcesum, vel partis earum, nulla licèt ipsorum propria culpa, impediuntur, ad hujusmodi Vicarii Apostolici Officium deputentur Episcopi Titulares; cujus generis aliqui etiam hodierno tempore Vicarii Apostolici esse dignoscuntur; hisque non solùm facultates illæ, quæ ad jurisdictionem pertinent, ad quam videlicet præmissa referuntur, sed etiam aliæ quædam ad Ordinem pertinentes, pro pleniori sui muneris implemento, concedantur; cujusmodi sunt facultates administrandi Sacramentum Confirmationis in toto sui Vicariatus districtu, nisi alium Episcopum advocare maluerint, qui illud inibi administret; conferendi omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus, Ordines, ad sacrorum Canonum & Concilii Tridentini præscriptum, quibuslibet idoneis personis tam Sæcularibus quàm Regularibus, & tam ipsius Vicariatus subditis, quàm etiam extraneis, qui suorum Ordinariorum Litteras Testimoniales & Dimissorias exhibeant; item personas Vicariatûs sui subditas, per Litteras Dimissorias hujusmodi, ad alios Episcopos, tam minoribus, quàm majoribus Ordinibus initiandas dirigendi; Olea Sacra, & Sanctum Chrisma conficiendi; Ecclesias pollutas reconciliandi; consecrandi Altaria, atque etiam Ecclesias, nec non Calices & Patenas; benedicendi Campanas; & sacrarum supellectilium benedictiones, in quibus sacra Unctio non requiritur, simplicibus Presbyteris delegandi; ejusdemque Vicariatûs subditos, certo temporis spatio durante, sive per se, sive per idoneos Confessarios a censuris propter hæresim externam incursis, pro foro conscientiæ, in actu sacramentalis Confessionis absolvendi. Nos itaque has etiam omnes facultates prædicto Carolo Vicario Apostolico in memorata Aquilejen. Diœcesis parte per Nos, ut præfertur, deputato, tribuere opportunum ducimus; & eam quidem absolvendi ab hæresi, ad triennium tantùm, quo elapso, ad hanc Sedem Apostolicam pro ulteriori prorogatione, si ita expediens visum fuerit, recursum habere potuerit; reliquas autem superiùs expressas, quoad in hujusmodi Vicariatus Officio permanserit, dicta auctoritate, & earundem præsentium tenore, concedimus, & impertimur.

§. 6. Et quoniam in præfatis Litteris Nostris super Constitutione hujus Vicariatûs in genere editis, inter alia, dictum per Nos fuit, quod is, qui ad hujusmodi munus deputandus foret, in vim auctoritatis a Nobis & ab Apostolica Sede sibi delegandæ, in locis hujusmodi Vicariatui subjiciendis, omnia illa exequi deberet, tam quæ ad Ordinem, quàm quæ ad jurisdictionem pertinent, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam Ordinario, in iisdem Diœcesis suæ locis Austriacæ ditioni subjectis, fierent, & exercerentur, nisi ipsi, ob vigentes dissensiones actu impeditum esset ibidem jurisdictione sua uti; per quæ sanè eam auctoritatem Vicario Apostolico in præfatis locis concedendam fore statuimus, quæ Patriarchæ Aquilejensi, uti Episcopo, & Ordinario locali dumtaxat, non verò quæ illi, tamquam Metropolitano, competere potest; Idipsum nunc, unà cum reliquis omnibus in dictis prioribus Litteris contentis, præsentium tenore confirmamus, atque iterum statuimus; decernentes tamen, ad evitandas, quantum fas est, cujuscumque generis perturbationes, circa infrascripta capita, sequentes nostras ordinationes, ac declarationes omnimodè servari, ac respectivè attendi debere.

§. 7. Primò videlicet, inhærentes stilo & consuetudini Sedis Apostolicæ, eidem Carolo Vicario Apostolico competere volumus facultatem instituendi in Beneficiis Ecclesiasticis de jure patronatus, quæ intra Vicariatus sui limites vacare contigerit, personas idoneas a legitimis eorum Patronis ad ea præsentatas. In vacationibus autem Ecclesiarum Parochialium, aliorumque Beneficiorum, & Præbendarum, quæ animarum curam adnexam habent, quæque non aliter, quàm concursum conferri debent, eidem Carolo Vicario committimus, & demandamus hujusmodi Concursum indicere, eoque juxta Tridentini Concilii, & Constitutionum Apostolicarum leges, habito atque concluso, illius acta ad Nos, & Successores nostros, transmittere; simulque proprium consilium & votum in favorem illius, quem hujusmodi Ecclesia, Beneficio, seu Præbenda magis dignum existimaverit, aperire; Nobis autem, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus hujusmodi Ecclesiarum, Præbendarum, seu Beneficiorum, super quibus Concursus habitus fuerit, collationem & provisionem in personam eorum, quos ad gerendam animarum curam magis aptos & idoneos in Domino judicabimus, prædicta auctoritate, & earundem præsentium serie reservamus. Cum verò collatio Beneficiorum simplicium, sive residentialium, quibus animarum cura non imminet, hujusmodi Vicariis Apostolicis permitti non soleat, sed ipsi Apostolicæ Sedi reservari; Nos eam pariter, per easdem præsentes Litteras, Nobis & Sedi Apostolicæ reservamus: Declarantes tamen, sub hac reservatione minime comprehensa esse aut censeri Beneficia illa simplicia, aut residentialia non curata, quæ ad collationem, & provisionem dilectorum Filiorum Capituli, & Canonicorum Ecclesiæ Aquilejen. spectare dignoscuntur; sed ea, quatenus ex alio capite aut ratione, Apostolicis reservationibus, vel affectionibus subjecta non sint, ad liberam prædictorum collationem & dispositionem, ut antea, pertinere: Ac decernentes, hujusmodi reservationem per præsentes inductam, eo ipso cessare debere, ac penitùs

sublatam

sublatam censeri, quum Nobis, aut Successoribus nostris, Deo adjuvante, datum fuerit obstacula illa removere, per quæ Ordinariis Collationibus nunc locus esse non potest; quod ut quantociùs obtinere mereamur, Nos quidem, in quantum vires suppetent, omni studio, atque opera adlaborare non desistemus.

§. 8. Deinde quum, sicut accepimus, in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quam a Vicario Apostolico regendam decrevimus, nonnullæ sint Parochiales Ecclesiæ Matrices aliarum Parochialium, quæ extra Vicariatûs prædicti fines sunt constitutæ; aliæ autem Matrices hujusmodi extra Vicariatum sitæ, Filiales Ecclesias habeant intra districtum ab Apostolico Vicario, ut præfertur, in spiritualibus gubernandum; volumus atque decernimus, ut quatenus ita se res habeant, nihil circa easdem Ecclesias, earumque respectivas superioritates, ac dependentias innovetur; nec ulla tam hujusmodi, quàm aliarum quarumcumque Parochiarum dismembratio fiat: prout etiam nihil de bonis immobilibus, seu mobilibus pretiosis ad easdem Parochiales, sive ad alias quascumque Ecclesias pertinentibus, alienetur; sed, salvis juribus enunciatæ Matricitatis pro iis Ecclesiis, quibus ea competere dignoscuntur, earum Ecclesiæ Filiales in diverso districtu constitutæ, pro eo quod pertinet ad jura Episcopalia in personas animarum curæ præpositas, ipsamque actualem curam, ab eo Superiore Ecclesiastico dependeant, qui in hujusmodi districtu jurisdictionem exercebit; nimirum a Vicario Apostolico, si Ecclesiæ ipsæ intra Vicariatûs limites existunt; si verò extra eos constitutæ sunt, ab Ordinario illius loci, in quo eædem sitæ comperiuntur.

§. 9. Præterea, cùm inter alias facultates prædicto Vicario Apostolico a Nobis superiùs concessas, atque tributas, ea etiam sit, ut Synodum Diœcesanam convocare, & celebrare valeat; cumque hujusmodi Synodi celebratio haberi non soleat, nisi post expletam Visitationem, in qua Ecclesiarum, & Cleri, Populique necessitates, sive defectus, quibus per Synodalia Decreta occurrendum, atque medendum est, agnoscuntur; quatenus prædictus Carolus Vicarius Apostolicus, peracta Visitatione prædicta, atque omnibus per commissum sibi regionis tractum diligenter animadversis, opportunum, aut necessarium duxerit hujusmodi Synodum congregare; sicuti plerisque Episcopis, ad evitanda controversiarum & offensionum pericula, prudenter in more positum est, Synodorum a se congregandarum specimen, & Constitutiones, quas in ipsis edere meditantur, Apostolicæ Sedis examini in antecessum subjicere; quamquam ipsi jure proprio, nec ullâ speciali ipsius Sedis licentia ad hoc indigentes, Synodum cogant; ita volumus ac præcipimus, ut ab eodem Carolo Vicario, ante Synodi convocationem, consulatur hæc ipsa Apostolica Sedes, cujus auctoritate ac delegatione hujusmodi Ecclesiastici regiminis munia ab ipso exercebuntur; ac tum Personas, quas ad Synodum evocare intendit, super quibus controversiæ plerumque non desunt, tum Decreta, quæ in eâdem edenda ac publicanda putabit, ne forte litium & perturbationum fomenta fiant, distinctè repræsentet; id maxime cavendo, ne aut in Visitatione, aut in Synodo, Decretum ullum condat atque edat, in quo Personæ, Ecclesiæ, aut res, extra Vicariatus sui limites constitutæ, comprehendantur; aliudve quid faciat, ex quo dissensiones & controversiæ nunc nimiùm vigentes foveri aut augeri possint. Quapropter Constitutiones atque Decreta, quæcumque in Synodo a dicto Carolo Vicario Apostolico per præsentes deputato, vel ab ejus Successoribus fient, nullam vim aut efficaciam habere volumus atque decernimus, nisi postquam a Nobis, seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus, cognita, approbata, & confirmata fuerint.

§. 10. Insuper cùm in Civitate Aquilejæ quoddam Monialium Monasterium adsit, unius Apostolici Delegati gubernio subjectum, cujus quidem jurisdictionis exercitio in hujusmodi Monasterium atque Moniales nullum obstat impedimentum; ideo circa illud nihil innovari, sed omnia in eo statu, in quo nunc sunt, remanere volumus, & decernimus.

§. 11. Denique Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis, ejusque Capituli, jura, prærogativas, præeminentias, libertates, exemptiones, immunitates, statuta, laudabilesque consuetudines, intacta & illæsa permanere volentes, nullum jurisdictionis actum in ipsius Capituli Dignitates, atque Canonicos, seu adversus ipsos, a sæpedicto Carolo Vicario Apostolico nunc deputato, aut ab ipsius Successoribus forsan deinceps deputandis, exerceri posse decernimus, atque statuimus; volentes dumtaxat, ut dum iidem Dignitates, atque Canonici in Civitate Aquelejæ residebunt, si quid forte ab eorum aliquo adversus Canonica statuta, & Tridentini Concilii decreta, quæ ad vitam & honestatem Clericorum, sive ad consuetum Ecclesiæ, & Chori servitium pertinent, ex humana fragilitate admitti contingat; qui talia egerit, fraternè admoneri debeat ab eodem Carolo Vicario Apostolico; qui si nihilominus eum, quem sic admonuerit, nequaquam se emendare conspexerit, vel etiam, ubi aliquem eorum ejusmodi excessus perpetrasse cognoverit, propter quos, ad aliorum exemplum, debitis animadversionibus coërceri mereatur; in hujusmodi casibus (quos Deus pro sua clementia dignetur avertere) volumus per eundem Carolum Vicarium Apostolicum quamprimùm omnia referri ad hanc Apostolicam Sedem; quæ, audito etiam ipsius Vicarii consilio ac voto, opportuna pro rerum circumstantiis remedia adhibere non omittet.

§. 12. Cæterùm omnibus & singulis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in virtute Sanctæ Obedientiæ, & pro debita Sedi Apostolicæ reverentia, per easdem præsentes præcipimus & mandamus, ut dictum Carolum electum Menniten. ad demandatum sibi Vicarii Apostolici Officium in prædicta parte Diœcesis Aquilejensis Austriacæ Familiæ Principum temporali dominio subjecta, & ad ejusdem Officii liberum exercitium, juxta tenorem earundem præsentium, recipiant & admittant; eumque in nostrum & Sedis Apostolicæ Vicarium & Delegatum in præmissis, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito hujusmodi, recognoscant; eique in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, respectivè pareant, faveant, & assistant; nec non ipsius mandata & salubria monita humiliter suscipiant, & efficaciter adimplere procurent; alioquin sententias & pœnas, quas ritè tulerit & statuerit in rebelles, ratas habebimus, & hujus Apostolicæ Sedis auctoritate faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§. 13. Decernentes, easdem præsentes Litteras, & in eis contenta & statuta quæcumque, etiam ex eo, quòd quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes quomodolibet, cujusvis status, ordinis, præeminentiæ, & Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica & individua mentione & expressione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non satis auditos, dici, aut prætendi possit, aut ex alia qualibet etiam juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo

subreptionis aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensûs, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed tamquam ex officii nostri debito, ac motu proprio, & certa scientia nostris, factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, eidemque Carolo Vicario Apostolico, aliisque ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, ac respectivè ab eodem, aliisque omnibus quos concernunt & concernent in futurum, in omnibus & per omnia inviolabiliter observari; sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apostolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. prædictæ Cardinales de latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosque quoslibet, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 14. Non obstantibus de jure quæsito non tollendo, aliisque nostris & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, seu Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis scientia & tolerantia, vel ejusdem temporali provisioni inductis, aut etiam expressa & perpetua confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet Ecclesiæ, aut quibuscumque Personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica & individua mentione dignis, sub quibuscumque formis, & verborum tenoribus, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, formas, causas, & occasiones, eisdem præsentibus, perindè ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, hic inserti forent, pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 27. Junii 1750. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

Similitudo argumenti facit, ut sequentes Litteras addamus non ita pridem editas, super temporanea pariter deputatione Episcopi Comaclensis in Vicarium Apostolicum Terrarum & Locorum, in quibus Præpositi Sanctæ Mariæ de Pomposia *jurisdictionem Ordinariam cum Territorio separato sibi competere asserunt.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. DUm Apostolicæ sollicitudinis studia omnium per Orbem Ecclesiarum necessitatibus, quantùm Nobis ex alto conceditur, impendere non desistimus, ignorare Nobis, aut dissimulare non licet, quibus jamdudùm impedimentis, non sine spirituali animarum detrimento, subjaceat Ecclesiastici regiminis administratio, in quodam temporalis Pontificiæ Ditionis Nostræ tractu, quem ex una parte Comaclenses Episcopi, tamquam Diœcesis suæ portionem, suæ Ordinariæ Jurisdictioni subjectum esse debere asserunt; ex altera verò parte Præpositi, Præposituram Sæcularem a recol. mem. Prædecessore nostro Innocentio Papa VIII. in Ecclesia tunc existentis Monasterii *Sanctæ Mariæ de Pomposa* nuncupatæ Ordinis Sancti Benedicti olim erectam, pro tempore obtinentes, ab eorundem Episcoporum Comaclensium, & aliorum quorumcumque Ordinariorum jurisdictione totaliter exemptum, & tamquam separatum, & proprium dictæ Præposituræ Territorium, sibi, suæque jurisdictioni in Spiritualibus per omnia subjacere debere contendunt; in quo quidem Tractu quatuor Terræ, seu Loca, videlicet *Capitis Gaurii*, & *Lacus Sancti*, ac *Mediogaurii*, & *Massenzaticæ*, in quarum & quorum singulis propria Parochialis Ecclesia existit, & in quibus, earumque respectivè districtibus, seu Territoriis, ad quatuor mille & quingenti Habitatores numerantur, sitæ, seu sita reperiuntur.

§. 2. Porrò ad prospiciendum spiritualibus hujusmodi animarum indigentiis, olim quidem inter tunc & pro tempore existentes Episcopos Comaclenses ex una, & dictos Præpositos ex altera partibus, conventum fuit, ut Episcopi Comaclenses prædicti, quoscumque spiritualis jurisdictionis actus, exceptâ Beneficiorum collatione, in prædicta Loca, eorumque Incolas, nomine ac vice illius, ad quem de jure & juxta Sacrorum Canonum dispositionem spectaret, sine præjudicio jurium ambarum Partium tam in petitorio, quàm in possessorio, & per modum provisionis, exercerent. Verùm procedentibus temporibus, & antiquis controversiis reviviscentibus, alia, quæ usque nunc obtinet, consuetudo inducta fuit; ut scilicet spirituale hujusmodi Locorum & Animarum gubernium a Romano Pontifice, per organum sui Auditoris, uni pro tempore Vicario Apostolico cum opportunis facultatibus committeretur; idque munus Brictinoriensi primùm Episcopo, aliàs verò Ravennatensi Archiepiscopo, aut Cerviensi, vel Adriensi Episcopis delegatum fuit; nunc autem a Venerabili Fratre Hippolyto Gratiadei Episcopo Civitatis Plebis, qui antea Metropolitanæ Ferrariensis Ecclesiæ Archipresbyter, in ipsa Ferrariensi Civitate residebat, obtineri pergit.

§. 3. Cum autem & dicta principalis controversia certis de causis adhùc pendeat indecisa, & præsens regiminis forma ad consulendum, quantum par est, earum animarum gubernio nequaquam sufficere dignoscatur; absentibus nimirùm ab ipsis Locis, de quorum regimine agitur, tam ipsis Præpositis activam sibi jurisdictionem in eorundem Locorum Clerum & Populum asserentibus, quàm etiam Apostolicis Vicariis ad eandem jurisdictionem exercendam deputatis; Idcirco Nos, post maturum rei examen, omnibus ritè perpensis, ad abusus omnes, si qui contra Dei cultum, aut in morum, ac vitæ tam Clericorum, quàm Laicorum illarum partium deturpationem irrepserunt, quamprimùm eradicandos, vel, quatenùs in futurum timeantur, opportunè præcavendos, in hanc sententiam, consiliumque devenimus, ut idem ferè remedium, seu temperamentum, Apostolica auctoritate interponeremus, quod olim mutuâ contendentium Partium consensione adhibitum, earumque judicio, velut omnium aptissimum, & nullum

earum

earum juribus detrimentum allaturum, ut superiùs innuimus, delectum fuit: Ut scilicet, sine præjudicio quorumcumque hujusmodi jurium dictarum Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quàm quoad possessorium, durante controversia hujusmodi, dictorum Locorum & Animarum inibi existentium Spirituale regimen, Apostolica auctoritate, ab Episcopo dictæ Civitatis nostræ Comaclensis exerceatur, utpote cujus ordinaria residentia iisdem Locis satis propinqua existit; siquidem ab ea Civitate, prædicta Terra Lacus Sancti *quinque*, altera verò Capitis Gaurii *septem*, alia verò Loca prædicta *novem*, aut *duodecim* passuum millibus ad summum distare dignoscuntur.

§. 4. Itaque motu propriò, ac certa scientia, & de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, omnes primùm & singulas provisiones, ordinationes, seu deputationes, pro prædictorum Locorum spirituali gubernio, tam ab ipsis contendentibus Partibus, quàm etiam ab hac Apostolica Sede, & a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, seu a Nobis ipsis, quandocumque captas, editas, factas, & emanatas, præsentium tenore abrogantes, irritantes, & revocantes; decernimus, atque statuimus, spirituale regimen atque gubernium totius & integri Tractûs prædicti, quem iidem Præpositi sibi in Spiritualibus subjectum esse contendunt, ac personarum Cleri & Populi inibi existentium, ab Episcopo Comaclensi, tamquam Vicario Apostolico, durante controversia hujusmodi, gerendum & exercendum fore. Quocirca Nos, earundem præsentium tenore, Venerabilem Fratrem modernum Episcopum Comaclensem in dicto Regionis Tractu, & Locis, ac Terris ibidem existentibus, Apostolicum in Spiritualibus Vicarium, & Commissarium, ad Nostrum, & ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum constituimus & deputamus; cum facultate Ecclesias, & Loca Pia omnia, ac etiam, si quæ inibi existant, aut deinceps erigantur, Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad Clausuram, ad Sacri Tridentini Concilii præscriptum, visitandi, & reformandi, ac ad visitationem hujusmodi celerrimè & debita cum diligentia procedendi; nec non Presbyteros & Clericos dictorum Locorum ad suam Synodum Diœcesanam evocandi; & tam in dicta Synodo, quàm extra eam, quascumque opportunas Ordinationes, Statuta, & Edicta, pro dictorum Locorum Spirituali regimine, ad formam Sacrorum Canonum, ac Decretorum Apostolicæ Sedis, & dicti Tridentini Concilii, condendi, edendi, & promulgandi; Judices, & Vicarios Foraneos, ac Notarios, Promotores Fiscales, Executores, omnesque alios necessarios Officiales & Ministros ibidem deputandi, seu, pro rerum & casuum opportunitate, etiam a propria Episcopali Curia illùc mittendi; eosque removendi, & alios in eorum locum subrogandi; Quascumque Litteras & Commissiones Sedis Apostolicæ, circa res & personas dictorum Locorum, exequendi, & juxta eas procedendi: Litteras Monitoriales in forma *Significavit* pro rebus deperditis, seu furto sublatis, juxta præscriptum dicti Concilii Tridentini, & Bullæ felicis recordationis Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris Nostri, concedendi; in Beneficiis de jure Patronatus, eorumque erectione & constitutione, nec non in Locationibus Emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, juxta formam Sacrorum Canonum, & Constitutionum Apostolicarum, auctoritatem & consensum præstandi; Causas Criminales, & Civiles ad Forum Ecclesiasticum spectantes, etiam Matrimoniales, & Beneficiales, tam per se, quàm per suum Vicarium in Spiritualibus Generalem Comacli residentem, cognoscendi, audiendi, committendi, ac decidendi, fineque debito terminandi. Personas quoque tam Laicas, quàm Ecclesiasticas, & præsertim Animarum curam gerentes, visitandi, reformandi, & corrigendi; ac contra delinquentes, etiam per inquisitionem, & ex officio, prout juris fuerit, procedendi; eosque puniendi, deponendi & excommunicandi, suspendendi, & interdicendi; mulctas, & pœnas pecuniarias, apud probum & idoneum Virum per ipsum de Clero eligendum, deponendas, & piis usibus ejusdem arbitrio applicandas, imponendi; pœnarumque & sententiarum earundem moderationem & mitigationem, & casuum ac censurarum absolutionem, & relaxationem sibi reservandi; nec non censuras & pœnas ipsas, in casibus a jure permissis, aggravandi & reaggravandi; & ab illis, nec non a casibus reservatis hujusmodi, prout sibi videbitur convenire, absolvendi, & absolvi faciendi; Confessarios, per se, vel per suos Examinatores Synodales, etiam in Civitate Comaclensi, si ita sibi videbitur, examinatos, & idoneos repertos, approbandi; & pro dictis Locis, cum facultatibus arbitrio suo definitis, deputandi, eosque revocandi: In Parochialibus Ecclesiis pro tempore vacantibus, idoneos Presbyteros Oeconomos & Administratores, usque ad novorum Parochorum electionem, seu Vicariorum deputationem, ad sui beneplacitum deputandi, & constituendi; item in singulis Terris & Locis prædictis unum aut plures Presbyteros cum facultate impertiendi Fidelibus in mortis articulo constitutis Benedictionem Apostolicâ auctoritate cum Indulgentia Plenaria, ad formam nostræ Constitutionis, quæ incipit *Pia Mater*, deputandi; aliaque omnia & singula, præterquam in Beneficiorum Collationibus, & Concionatorum deputationibus, de quibus infrà statuemus, faciendi & exercendi, sive per se, sive per suum Vicarium Generalem, aliosve a se deputatos, non solum quæ modernus & pro tempore existens Præpositus, si is Ordinariam jurisdictionem in prædicta Loca, & Personas, actu exerceret; sed etiam quæ ipse Comaclensis Episcopus, si eadem Loca ad ipsius Diœcesim spectare judicatum foret, jure Ordinario, ac etiam, vigore Decretorum Concilii Tridentini, Delegato, & ratione jurisdictionis etiam voluntariæ, ac etiam in vim peculiarium Indultorum sibi, intuitu prædictæ suæ Comaclensis Ecclesiæ, ab hac Apostolica Sede concessorum, facere & exercere posset, quæque etiam, pro tuenda Catholicæ Fidei, & Divini cultus puritate, ac morum & disciplinæ integritate, & pro promovenda animarum salute, curare & præstare deberet; non solum circa præmissa, sed etiam circa alia, quæ magis specialem & expressam commissionem exigerent; & cum facultate substituendi, in casu absentiæ ipsius Episcopi a sua Comaclensi Civitate & Diœcesi, seu alterius necessitatis causa, cum simili, vel limitata facultate.

§. 5. Præterea eidem Comaclensi Episcopo, tamquam Nostro, dictæque Apostolicæ Sedis Vicario, ut præfertur, ibidem in Spiritualibus constituto, Sacramentum Confirmationis in dictis Locis administrandi, seu personis eorundem Locorum, etiam in Comaclensi Civitate, aliisve Diœcesis suæ Locis, conferendi; nec non personas eorundem Locorum, tam Sæculares, quàm Regulares, a suis etiam Synodalibus Examinatoribus, etiam in dicta Civitate Comaclensi, arbitrio suo, ut præfertur, examinatas & idoneas repertas, aliisque servatis de jure servandis, ad Clericalem

Tonsuram, & omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, tam in dicta Civitate, quàm in aliis Diœcesis suæ, nec non prædicti tractûs Locis, promovendi; seu easdem personas, per suas Dimissorias Litteras, ad alios Episcopos, iisdem Tonsura, & Ordinibus initiandas, dirigendi; iisque sic promotis, ministrandi, & celebrandi licentiam, arbitrio suo duraturam, concedendi: Item consecrandi Ecclesias dictorum Locorum, & Altaria inibi existentia, nec non Calices & Patenas, ac benedicendi Campanas; easdemque Ecclesias pollutas reconciliandi; aliaque Pontificalia munia ibidem exercendi; ac Populo benedicendi, & consuetas Indulgentias concedendi: nec non sacrarum supellectilium, aliasque benedictiones, in quibus sacra Unctio non requiritur, simplicibus Presbyteris delegandi, facultatem, & auctoritatem, earundem præsentium Litterarum tenore concedimus, & impertimur.

§. 6. Quod verò spectat ad Beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, nihil volumus innovari; sed illorum collationem & provisionem, atque ad ea nominationem, & præsentationem, nec non Vicariorum Curatorum deputationem, ac respectivè approbationem, & institutionem, eodem jure deinceps, & per easdem respectivè Personas fieri debere statuimus, a quibus illas ad hunc diem factas fuisse dignoscitur. Item Concionatorum Verbi Dei electionem pro Ecclesiis in dicto tractu existentibus ad Præpositum, ut antea, spectare; ipsos verò Concionatores electos, antequam ministerium sibi demandatum aggrediantur, personaliter se coram Vicario Apostolico præsentare, & ab eo Benedictionem petere debere volumus & decernimus.

§. 7. Hanc autem providentiam a Nobis captam, & Vicariatus Apostolici hujusmodi institutionem, ejusque formam, nisi aliter Nobis & Successoribus nostris placuerit, eò usque durare debere statuimus, donec controversia principalis super pertinentia Ordinariæ Spiritualis Jurisdictionis in prædicta Loca, eorumque Clerum & Populum, decisa, ac terminata, seu aliàs extincta fuerit. Quapropter simili motu & auctoritate decernimus, præmissam deputationem, omnesque & singulas facultates superiùs concessas, prædicta controversia pendente, ac beneplacito hujusmodi durante, ad futuros etiam Comaclenses Episcopos dicti moderni Episcopi successores, ipso facto, & præsentium Litterarum vigore, transire; ac etiam, dicta Comaclensi Episcopali Sede vacante, easdem facultates ab ipsius Ecclesiæ Vicario Capitulari pro tempore deputando, quatenus tamen a Vicariis Capitularibus hujusmodi in Diœcesibus Pastoris solatio destitutis exerceri possunt, ac solent, simili auctoritate Apostolica, in prædicta Loca, eorumque Habitatores, exerceri posse, ac etiam debere statuimus.

§. 8. Volumus autem, ut tam modernus Comaclensis Episcopus, ejusque Successores prædicti, quàm etiam Vicarii Capitulares hujusmodi, in singulis actibus, quos circa res & personas dictorum Locorum, præsentium Litterarum nostrarum auctoritate, ab ipsis fieri contigerit, expressè declarare debeant, sub pœna nullitatis hujusmodi actuum, se, tamquam Apostolicæ Sedis Vicarios, in ipsis procedere. Decernentes, per hæc a Nobis statuta nullum omnino præjudicium quibuscumque juribus dictarum Partium, tam scilicet dicti moderni & pro tempore existentis Præpositi, Ordinariam spiritualem in prædicta Loca jurisdictionem, seu forsan magis amplam & liberam in præmissorum Vicariorum & Concionatorum deputatione, aliisve præmissis, facultatem sibi competere asserentis, quàm etiam ejusdem moderni & pro tempore existentis Episcopi Comaclensis, jus sibi esse contendentis eadem Loca & Homines propria sua Ordinaria auctoritate in spiritualibus regendi & gubernandi, seu forsan dictos Vicarios Curatos, atque Concionatores eligendi, aut Beneficia conferendi, aliaque præmissa, seu eorum aliqua, etiam pendente controversia hujusmodi, gerendi & exercendi; ac aliorum quorumcumque in præmissis, seu eorum aliquo, interesse habentium, sive in petitorio, sive in possessorio, inferri & irrogari, seu illatum unquam & irrogatum censeri posse; sed eadem jura in eodem omnino statu remanere, in quo ante præsentem providentiam nostram reperiebantur; Ipsasque præsentes Litteras, & in eis statuta hujusmodi, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes quomodolibet, cujusvis status, ordinis, præeminentiæ, & Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica & individua mentione & expressione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non satis auditos, dici, aut prætendi possit, aut ex alia qualibet etiam juridica & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis, aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed, tamquam ex officii nostri debito, ad promovendam animarum salutem, & spiritualem Fidelium in præmissis Locis degentium utilitatem, & ad graves ac perniciosos abusus removendos, seu præcavendos, ut præfertur, ac dictis motu, & auctoritatis plenitudine factas & emanatas, omnimoda firmitate validas & efficaces existere & fore, & tam eidem moderno Episcopo Comaclensi, ejusque successoribus, nec non Vicariis Capitularibus prædictis, quoad exercitium hujusmodi Vicariatus Apostolici, & facultatum superiùs concessarum, quàm etiam aliis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, plenissimè suffragari; ac respectivè ab omnibus, quos concernunt, seu concernent in futurum, in omnibus, & per omnia observari; Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & quacumque etiam Apostolica auctoritate Delegatos, & S. R. E. prædictæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosque quoslibet, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 9. Quocirca omnibus & singulis tam Ecclesiasticis, quàm Laicis personis in dicto Regionis tractu commorantibus, aliisque, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in virtute sanctæ obedientiæ, dictaque auctoritate, & præsentium tenore, præcipimus & mandamus, ut præfatum modernum Episcopum Comaclensem, ejusque successores Episcopos, ac etiam Vicarios Capitulares prædictos, in nostros & Apostolicæ Sedis Vicarios, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito prædictis, pro tempore recognoscant, & ad præmissarum facultatum, ejusdemque Vicariatus Officii liberum exercitium, recipiant & admittant; ac illi, & illis, in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, debitam subjectionem & observantiam exhibeant; alioquin sententias & pœnas, quas ritè tulerint, & statuerint in

rebelles,

rebelles, ratas habebimus, & hujus Apostolicæ Sedis auctoritate, faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§. 10. Non obstantibus de jure quæsito non tollendo, aliisque nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, seu Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis scientia & tolerantia, vel ejusdem temporali provisione inductis, aut etiam expressa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis prædictæ Ecclesiæ Comaclensi, ac Præpositurae S. Mariæ de Pomposia, ejusdemque Monasterio, aut quibuscumque personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica & individua mentione dignis, sub quibuscumque formis & verborum tenoribus, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, formas, causas, & occasiones, eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, hic inserti forent, pro plenè & sufficienter expressis & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 8. Martii 1752. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Aquilejensis Patriarchatus & Sedis perpetua suppressio & extinctio; necnon Erectio duorum Archiepiscopatuum, *Utinensis*, & *Goritiensis*, cum aliis opportunis dispositionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

INjuncta Nobis a Supremo Pastorum Principe, cujus vices in terris planè immerentes gerimus, Ecclesiarum omnium sollicitudo, Nos usque a primis Pontificatus nostri annis adduxit, ut gravissimum Aquilejensis Patriarchatus negotium a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus jampridem susceptum, & a pluribus eorum diù multumque agitatum prosequeremur; nil aliud Nobis in nostræ tractationis initio, progressu, fineque proponentes, quàm id, quod iisdem quoque Prædecessoribus nostris propositum semper fuisse non dubitamus; ut scilicet Aquilejensis Ecclesiæ status ita disponeretur, prout optimo regimini animarum eidem subjectarum, & libero spiritualis gubernii exercitio magis congruere, & opportunum fore dignosceretur.

§. 1. Hunc unicè scopum præ oculis habentes, superioribus annis certam quamdam Ecclesiastici regiminis formam in ulteriori Aquilejensis Diœcesis parte interea observandam statuimus; sperantes gradum hinc factum iri, ad firmum, stabilemque rerum ordinem, per quem vigentes perturbationes perpetuò tollerentur, ibidem feliciter constituendum; quemadmodum colligere licet ex nostris Litteris Apostolicis incipientibus: *Omnium Ecclesiarum*, quas die XXIX. Novembris anni MDCCXLIX., & ex iis, quarum initium est: *Postquam per alias*, quasque die XXVII. Junii anni MDCCL. in forma Brevis edidimus; quibus nimirum, temporaneum urgentibus necessitatibus remedium aptantes, decrevimus, illud tamdiù duraturum fore, *donec aliqua ratio communi Partium consensu, nostraque, aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeret, per quam animarum Fidelium necessitatibus consuleretur.*

§. 2. Verùm scientes, omne datum optimum, & omne donum perfectum ab Omnipotente Deo petendum, & expectandum esse, nunquam omisimus in toto gravissimæ causæ decursu, Divinam Majestatem, interpositis etiam aliorum orationibus, enixè exorare, ut inter perturbationum procellas, & multiplicium difficultatum scopulos, trepidantem consilii nostri Navim in portum Nobis optatum, ad afferenda nimirum animabus Christi Sanguine redemptis necessaria salutis æternæ subsidia, afflante Spiritus sui aura, deducere dignaretur.

§. 3. Invocantes Nos exaudivit misericors Dominus, dumque maximarum tribulationum, & amaritudinum fluctibus jactaremur, misit ex alto adjutorium suum, factâque tranquillitate, Nos uberi consolationum suarum dulcedine recreavit. Ipse etenim, in cujus manu sunt Regum corda, uno eodemque tempore Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris in Romanorum Imperatricem Electæ animum inclinavit, ut de proponendo stabili remedio pro Aquilejensibus rebus perpetuò componendis cogitaret; simulque effecit, ut Dilecti Filii Nobiles Viri Dux & Respublica Venetiarum concordi studio id ipsum optarent. Cujus rei indubium testimonium Nobis præbuerunt Epistolæ ad Nos conscriptæ tum a prædicta Maria Theresia Regina in Imperatricem Electa sub die XVII. Martii currentis anni MDCCLI., quas Nobis exhibuit Dilectus Filius noster Marius hujus S. R. E. Presbyter Cardinalis Millinus nuncupatus, tum a præfato Venetiarum Duce sub die XXXI. ejusdem mensis, & anni, quas dilectus quoque Filius noster Carolus ejusdem S. R. E. Presbyter Cardinalis Rezzonicus etiam nuncupatus Nobis exhibuit.

Supremi Principes concordi studio inter se conveniunt.

§. 4. Qui sanè Marius, & Carolus Cardinales die VI. Aprilis ad audientiam nostram una simul se conferentes, memoratis respectivè Litteris Nobis redditis, non solùm flagrantia utriusque Partis desideria, ut hujusmodi perpetuo ac stabili remedio Aquilejensis Patriarchatus negocium terminaretur, unanimi Nobis voce repræsentarunt; sed etiam singillatim ea Nobis exposuerunt, de quibus Partes ipsæ olim dissentientes, nostris invitationibus, & hortationibus obsecundantes, diligentibus tractatibus & colloquiis habitis, convenerunt; cujus Conventionis exempla in scriptis redacta Nobis relinquentes, earumdem Partium nomine Nobis humiliter supplicarunt, ut illi, pro rerum conventarum subsistentia & observantia, approbationis nostræ robur adjicere, nec non pro earumdem rerum executione, Apostolicæ auctoritatis nostræ plenitudinem interponere dignaremur. Articuli autem conventionis inter prædictas Partes initæ, qui earumdem mandato subscripti, & respectivè ab ipsis approbati, & ratificati fuerunt, sunt tenoris sequentis, videlicet:

Conventionis approbationem, & rerum conventarum executionem a Pontifice requirunt.

§. 5. *Cum Sacra Cesarea Regiaque Hungariæ Bohemiæque Majestas Serenissimam Venetam Rempublicam sincero & singulari prorsus affectu prosequatur, ac proinde de illibata cum eadem servanda amicitia, bona vicinitate, ac unione, quàm maximè sit*

Articuli Conventionis.

studiosa, neque minus præfata Serenissima Respublica hanc ipsam amicitiam, bonam vicinitatem, ac unionem pari studio excolere satagat; hinc est, quod tam ex una, quàm ex altera parte enixo studio eò fuerit allaboratum, ut quæ per aliquot sæcula hucusque substiterat, circa Aquilejensem Patriarchatum controversia, amicâ ac utrinque æquè decorâ viâ penitus ac radicitus terminetur.

Quem in finem, ad opus tam salutare tractandum ac peragendum, Sacra Cæsarea Regiaque Hungariæ & Bohemiæ Majestas Virum Illustrissimum ac Excellentissimum Dominum Corficium Sacri Romani Imperii Comitem ab Ulfeld, suum Consiliarium Status actualem intimum, nec non Aulæ & Status Cancellarium, Supremum Supellectili Argenteæ Regni Bohemiæ Hæreditarium Præfectum, Dominum Dynastiarum Hostascov, Prodliz, Ottaslavvitz, & Zultsch &c. Aurei Velleris Equitem;

Serenissima verò Veneta Respublica suum in Aula Cæsarea commorantem Oratorem Ordinarium Illustrissimum & Excellentissimum Nobilem Dominum Andream Tronum Equitem &c. plenâ facultate munivérunt; qui, collatis prius inter se colloquiis, de sequentibus conditionibus convenerunt.

Art. I. Sacra Cæsarea Regiaque Majestas tum Sanctitati Suæ, tum Serenissimæ Venetæ Reipublicæ, optionem relinquit, num loco abolendi prorsus Aquilejensis Patriarchatus, duo Episcopatus, aut Archiepiscopatus, unus ex parte Imperii, & alter ex parte Ditionum præfatæ Reipublicæ Subditarum, institui velint; quorum primus Goritiensis, alter Utinensis in posterum nuncupabitur; ea tamen sub conditione, ut inter eamdem, & Serenissimam Venetam Rempublicam, quoad hanc novam institutionem & erectionem, perfecta æqualitas observetur, & uterque seu Episcopus, seu Archiepiscopus, iisdem prorsus gaudeat facultatibus.

Art. II. Ne dubium ullum superesse queat, quid sub omnimoda Aquilejensis Patriarchatus abolitione, juxta mentem contrahentium Partium, prævio Sanctitatis Suæ in id ipsum consensu, intelligatur; disertim inter easdem conventum est, sub hac ipsa denominatione non saltem ipsius Patriarchatus abolitionem, sed & abolitionem inde dependentium, Tituli, Dignitatum, Canonicatuum, & Beneficiorum intelligi debere, ita quidem, ut nullus in posterum seu Canonicus, seu annexa quadam Aquilejensi, qua Patriarchali, Ecclesiæ dignitate præditus, se talem nuncupare audeat, sed qui ex parte Imperii sunt, Goritienses, & qui ex parte Venetæ Reipublicæ sunt, Utinenses in posterum nuncupentur.

Art. III. Sacra Cæsarea Regiaque Majestas consentit, ut Eminentissimus Dominus Cardinalis Delfinus, quamdiù vixerit, Nomen, Titulum, & Honores Patriarchæ retineat; eo tamen pacto, ut ex consensu hocce suo, Augustæ Domus suæ, aut Sacri Romani Imperii juribus, prout illa ante præsentis concordiæ Articulos comparata fuerunt, nullum vel minimum præjudicium illatum, nec quicquam in ditionibus suis præfato Eminentissimo Domino Cardinali concessum censeri queat.

Art. IV. Mortuo autem eodem, Nomen quoque & Titulus Patriarchæ iis in Terris, quæ Aquilejensi quondam Ecclesiæ suberant, cessare omninò debebit.

Art. V. Sacra Cæsarea Regiaque Majestas pro se suisque Hæredibus & Successoribus, & Serenissima Veneta Respublica sese quàm validissimè æquali tam ex una quàm ex altera parte ratione obstringunt, quod nullis unquam futuris temporibus, ultra supra memoratas concordiæ Leges, multò minus contra easdem, in iis, quæ Aquilejensem quondam Patriarchatum quocumque demum modo, seu directè, seu indirectè concernunt, quicquam a Sancta Sede Pontificia expetere, aut si oblatum fuerit, accipere, sed unicè præsentis concordiæ Legibus stare velint.

Art. VI. Sacra Cæsarea Regiaque Majestas pro se, suisque Hæredibus, & Successoribus, quo fieri potest meliore & firmiore modo, quæ jam in antecessum suo nomine toties declarata fuerunt, denuò confirmat: nempe quod nunquam ipsi in mentem venerit, sub colore, prætextu, aut ex causa eorum, quæ circa Aquilejensem Patriarchatum ventilata hucusque fuerunt, vel unicam terræ palmam de territorio, quod Serenissimæ Venetæ Reipublicæ subest, sibi aut in præsens, aut in posterum arrogare; renuntiando disertim iis, quæ inde desumi possent, titulis aut prætensionibus quibuscumque.

Art. VII. Pro tollenda omni dissidiorum ansa, redditus, qui ad Aquilejensem Ecclesiam hactenus spectarunt, ita separentur, ut qui ex terris Austriacis proveniunt, constituendo ibidem novo Episcopo, aut Archiepiscopo, eique subjectis Canonicis; illi verò, qui ex Veneto territorio promanant, Utinensi Episcopo, aut Archiepiscopo, & ibidem degentibus Canonicis ex asse cedant. Et si quæ adhuc supersunt alia rerum capita ad Aquilejensem Patriarchatum sese referentia, de iis ex æquo & bono inter Sacram Cæsaream Regiamque Majestatem, & Serenissimam Venetam Rempublicam, ad instar eorum, quæ quoad limites observata hucusque fuerunt, quò citiùs, eò melius amicâ pariter viâ terminentur.

Art. VIII. Siquæ hinc inde, durante controversia, speciatim ex Aquilejensi Ecclesia ablata fuerint, bona fide quantocyus restituantur, & super iis ad sensum præcedentis Articuli ex æquo & bono omnia terminentur.

Art. IX. Ad normam præsentis conventionis, tam ex parte Sacræ Cæsareæ Regiæque Majestatis, quàm ex parte Serenissimæ Venetæ Reipublicæ, apud Sanctitatem Suam usitato & decente modo instabitur, ut quemadmodum Eadem pronam se jam in antecessum, & propensam declaravit, erectioni duorum Episcopatuum, seu Archiepiscopatuum iisdem utrinque facultatibus munitorum benignè annuere; ita Sanctitas Sua ultimum tam salutari scopo, communi ac concorde studio utrinque promovendo, complementum quantocyus dare velit.

§. 6. Sanè, si ex communi plausu, quo hujus conventionis inter præfatos Supremos Dominantes feliciter initæ, necnon singulorum Capitum in ipsa Conventione contentorum notitia, tam citra, quàm ultra Montes, a Viris cordatis, & publicæ tranquillitatis, rectique rerum Ordinis amatoribus excepta fuit, de illa & illis judicandum simpliciter Nobis fuisse putavissemus; nil ultra laboris aut diligentiæ Nobis, aut illis, quorum consiliis utimur, in eorumdem examine adhibendum fuisset. Conv... commu... plausu... pitur.

§. 7. Sed quoniam nihil omittendum Nobis esse judicavimus, quod ad approbationem nostram consideratiùs, atque consultiùs interponendam conducere valeret; quum ad memoriam nostram revocaverimus tam ea, quæ in Ecclesiasticis Annalibus habentur circa Patriarchatus Aquilejensis exordia, gravissimasque perturbationes, quibus Ecclesia Dei propterea vexata fuit; quàm quæ in historiis secularibus relata sunt, de multiplicibus dissensionibus, cruentisque bellis, quæ inter Christianos Principes, ejusdem Patriarchatus occasione, frequenter arserunt; cujusmodi periculis verendum erat, ne eorumdem Christianorum Principum pax & concordia, donec Patriarchatus ipse subsisteret, perpetuò exposita remaneret; ipsius quoque Civitatis Aquilejensis præsentem statum præ oculis habentes, & miseram conditionem, ad quam a tanto jam tempore redacta esse dignoscitur, ut in multorum Patriarcharum serie nullus inveniatur, qui in ipsa resederit; nec ullum in posterum in ea mansurum fore credendum esset. Considerantes præterea, quibus cautelis plurium sæculorum spatio ab Apostolica Sede procedi opus fuerit in ejusdem Patriarchatûs collatione & provisione, ad evitandas offensiones, ac dissensionum, bel- Illius executionem co... plures &... ves cau... suadent.

lorum-

lorumque tumultus, qui inter Supremos Principes eâ occasione accendi potuissent: Quodque jamdudum Pastoralem sollicitudinem nostram magis angebat, perpensis spiritualibus necessitatibus tot millium animarum, amplissimam partem Aquilejensis Diœcesis ultramodum extensæ incolentium, & a Veneto Dominio dissitarum, quarum regimen jamdudum, ob inextricabiles rerum secularium difficultates, haud feliciter procedebat: Qua de re quum plures recursus a Patriarchis pro tempore ad hanc Apostolicam Sedem facti fuerint, dum statum Ecclesiæ suæ eidem Apostolicæ Sedi statutis temporibus de more referrent; cumque piorum atque prudentium Virorum, gravissimas dictarum animarum calamitates deplorantium, relationes & querelæ, tum ad Prædecessores nostros Romanos Pontifices, tum ad Nos ipsos sæpè pervenerint; animo occurrebat, quàm frustra iidem Prædecessores nostri Pontificiæ sollicitudinis officia ad hujusmodi calamitates sublevandas pluries interposuerint; quot etiam ad hunc diem inutiliter excogitata fuerint remedia, quæ vel optatam executionem, vel speratum fructum nequaquam obtinere, vel plenam recti ordinis reintegrationem producere non potuerunt, vel denique temporaneam dumtaxat attulerunt utilitatem, quum scilicet ideo excogitata fuerint & adhibita, ut viam sternerent ad firmum tandem & stabile remedium memoratis deordinationibus perpetuò tollendis inveniendum.

§. 8. His omnibus maturâ consideratione pensatis, iisdemque conventionis Capitibus attentè perpensis, implorato sæpiùs Divini Luminis adjutorio, ac requisitis, auditisque super his nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sententiis, de eorum consilio & assensu, postulationibus hujusmodi pro parte dictæ Charissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ & Bohemiæ Reginæ Illustris, in Romanorum Imperatricem Electæ, necnon Dilectorum Filiorum Nobilium Virorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum, Nobis, ut præfertur, exhibitis, in omnibus & per omnia plenissimè annuentes; non modo præinserta omnia & singula Conventionis capita, utpote ad publicum bonum, & felix animarum regimen tendentia, præsentium Litterarum tenore laudamus & approbamus; verùm etiam per easdem præsentes ad ea exequenda & statuenda, quæ pertinent ad omnimodam, atque perpetuam suppressionem Patriarchatus Aquilejensis, necnon ad erectionem duorum Archiepiscopatuum æqualibus omninò juribus, præeminentiis, ac prærogativis præditorum, relicto, ut infra, Dilecto Filio nostro Danieli S. R. E. Presbytero Cardinali Delfino nuncupato, dum vixerit, Patriarchæ Titulo, procedere volentes; aliorum verò Capitum inter præfatas partes, ut supra dictum est, conventorum, ac respectivè a Nobis approbatorum executionem, per alias nostras Apostolicas Litteras implendam, statuendamque reservantes;

§. 9. De Apostolicæ potestatis nostræ plenitudine, qua Nobis datum est, justis concurrentibus causis, Ecclesias Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales erigere, transferre, supprimere, & extinguere, earumque Diœceses dividere ac separare, prout in Domino expedire noverimus; Motu proprio, & certâ scientiâ, ac præsentium Litterarum tenore, in dicta Aquilejensi Civitate & Ecclesia, Patriarchalem Cathedram, Dignitatem, & Sedem, Titulum, ac denominationem, atque omne Patriarchale, Metropoliticum, & Diœcesanum jus eidem Ecclesiæ ac Sedi hactenus adnexum, necnon ipsius Ecclesiæ Capitulum, Dignitates, Canonicatus, atque Præbendas; itaut deinceps Patriarchalis, Archiepiscopalis, aut Cathedralis Ecclesia Aquilejensis, illiusque Capitulum minimè existat, nec ullus Aquilejensis Patriarcha, Archiepiscopus, aut Episcopus, vel illius Ecclesiæ Dignitas, aut Canonicus denominari possit, penitus, omninò, ac perpetuò supprimimus & extinguimus.

§. 10. Ut autem animabus Christifidelium in locis hactenus Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, suppressi & extincti spirituali jurisdictioni subjectis, quæque in temporalibus tam Venetæ Reipublicæ, quàm Austriacæ Familiæ supremo parent dominio, degentium, Ecclesiastici regiminis subsidia non desint; simili motu, scientiâ, & potestatis plenitudine, per easdem præsentes, ex nunc in Civitate Utinensi unam Archiepiscopalem Cathedram & Sedem, Archiepiscopatum Utinensem nuncupandam, cum omnibus & singulis juribus, etiam Metropolitico, cæterisque præeminentiis & prærogativis, aliis Archiepiscopalibus Ecclesiis de jure, usu, ac consuetudine competentibus, perpetuò erigimus & constituimus; cui quidem Archiepiscopatui, pro peculiari ejus Diœcesi, totum illum Regionis tractum, qui temporali Reipublicæ Venetæ dominio subjectus est, & hactenus a pro tempore existente Patriarcha Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, Diœcesano jure obtinebatur, & pacificè regebatur, tribuimus & assignamus; necnon in Suffraganeos eos omnes, & singulos Episcopos, quorum Cathedrales Ecclesiæ in præfatæ Reipublicæ Venetæ dominio consistunt, quique ad hunc diem eidem Patriarchatui Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppresso & extincto subjecti fuerunt, subjicimus atque supponimus; prout latiùs, atque distinctiùs per alias nostras Apostolicas Litteras super erectione hujusmodi Utinensis Ecclesiæ Archiepiscopalis, æqualibus, ut præfertur, juribus & prærogativis cum infrascripta Goritiensi Archiepiscopali pariter Ecclesia insigniendæ peculiariter expediendas, statuetur, & explicabitur.

Utinensem Archiepiscopatum erigit, eique Diœcesim, & Suffraganeos assignat.

§. 11. Simili quoque modo ex nunc in Civitate Goritiensi alteram Archiepiscopalem Cathedram & Sedem, Archiepiscopatum Goritiensem nuncupandam, cum omnibus & singulis prædictis juribus, etiam Metropolitico, cæterisque præeminentiis & prærogativis, aliis Archiepiscopalibus Ecclesiis de jure, usu, ac consuetudine competentibus, earumdem præsentium tenore, dictisque motu, scientia, & potestatis plenitudine, perpetuò pariter erigimus & constituimus; cui etiam Archiepiscopatui, pro ejus peculiari Diœcesi, alteram Patriarchalis hactenus Ecclesiæ Aquilejensis, per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, Diœcesis partem, quæ Austriacorum Principum dominio subest, quæque novissimis temporibus per Vicarium Apostolicum Episcopali charactere præditum, a Nobis ad tempus, & ad nostrum, ac Sedis Apostolicæ beneplacitum inibi constitutum, in spiritualibus gubernata fuit, tribuimus & assignamus; ita ut, statim ac novæ Archiepiscopali Goritiensi Ecclesiæ hujusmodi, Apostolica auctoritate, futurus illius Archiepiscopus præficietur, prædicti Apostolici Vicarii gubernium, necnon omnes & singulæ providentiæ & ordinationes, sive a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sive a Nobis ipsis, pro animarum regimine in dicta Aquilejensi quondam Diœcesis parte Austriacæ Ditioni subjecta, captæ, editæ, atque statutæ, exinde in posterum pro sublatis,

Goritiensem pariter Archiepiscopatum erigit, eique Diœcesim & Suffraganeos attribuit.

Vicarii Apostolici regimen, aliasque providentias, post Archiepiscopatus provisionem, cessare decernit.

irritis, abrogatisque eò ipso habeantur; eidemque Goritiensi Archiepiscopatui in Suffraganeos, eos omnes & singulos Episcopos, quorum Ecclesiæ Cathedrales in temporali Austriaca Ditione consistunt, quique ad hunc diem Patriarchali Ecclesiæ Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, simili jure subjectæ fuerunt, supponimus, atque subjicimus; prout etiam in aliis nostris Apostolicis Litteris super erectione hujusmodi Goritiensis Ecclesiæ Archiepiscopalis, æqualibus pariter juribus & prærogativis cum supradicta Utinensi Archiepiscopali Ecclesia insigniendæ, peculiariter expediendis, pleniùs atque distinctiùs statuemus, & explicabimus.

Jus nominandi ad prædictas Ecclesias, Austriacis Principibus, ac Venetæ Reipublicæ, respectivè tribuit.

§. 12. Et quoniam illustria Religionis, ac Pietatis argumenta, quæ in tractatione hujus gravissimi negocii, ex quo Ecclesia Dei tot perturbationes, & anxietates aliquot jam Sæculorum decursu sustinuit, necnon in superiùs relata conventione inter prædictas Partes providè inita, & a Nobis per præsentes approbata, ex parte tam dictæ Mariæ Theresiæ Reginæ in Imperatricem Electæ, quàm prædictorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum edita fuerunt, maximum utilitatis fructum eidem Ecclesiæ Dei in præsenti attulerunt, atque etiam in posterum allatura fore prospicimus; idcirco Nos, motu, scientiâ, & potestate paribus, ipsarum tenore præsentium, prædictæ Mariæ Theresiæ Reginæ in Imperatricem Electæ, ejusque successoribus in perpetuum, ad præfatum Goritiensem Archiepiscopatum per Nos, ut præfertur erectum, tam pro prima hac vice, quàm quoties perpetuis futuris temporibus ipsum vacare contigerit, jus nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti Personam idoneam, per Nos, & successores nostros ad eumdem Archiepiscopatum Goritiensem pro tempore promovendam, eique præficiendam; necnon prædictis Duci & Reipublicæ Venetiarum, ad alium Utinensem Archiepiscopatum, etiam per Nos, ut præfertur, erectum, quoties per liberam præfati Danielis Cardinalis dimissionem, sive per ejus decessum, ac etiam deinceps alio quovis modo, perpetuis futuris temporibus vacare contigerit, simile jus nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti Personam idoneam, etiam per Nos, & Romanos Pontifices successores nostros pro tempore ad eumdem Archiepiscopatum Utinensem promovendam, eique præficiendam, etiam perpetuò respectivè concedimus, & impertimur; prout per alias quoque Litteras in forma Brevis super utriusque juris nominandi hujusmodi concessione peculiariter respectivè expediendas id ipsum statuemus, ac indulgebimus.

Patriarchæ Titulum a moderno Card. Delfino retineri concedit.

§. 13. Præfato autem Dilecto Filio nostro Danieli Presbytero Cardinali Delfino nuncupato, ob personalium ipsius meritorum magnitudinem, ut, non obstante Patriarchatûs Aquilejensis suppressione & extinctione, per Nos, ut præfertur, factis, ipse nihilominus, quoad vixerit, absolutum & simplicem Patriarchæ Titulum & denominationem retinere & gerere possit & valeat; ita tamen ut ejusdem in dicto Archiepiscopatu Utinensi Successores, non alio, quàm Utinensium Archiepiscoporum Titulo denominari possint aut debeant, earumdem præsentium tenore concedimus & indulgemus.

In Civitate Aquilejensi, suppressa Parochialitate Ecclesiæ olim Patriarchalis, unam dumtaxat Animarum Curam fore statuit.

§. 14. Aquilejensis porro Civitas magnitudine quondam & populi frequentia insignis, quantum ab antiquo splendore prolapsa, quàmque ad deteriorem conditionem redacta sit, omnibus notum est atque compertum. Illius autem Incolarum Cura Parochialis inter duas Ecclesias divisa est, ab eisque dependet; quarum una est ipsa, quæ hactenus Patriarchalis etiam extitit, Ecclesia, in honorem Beatæ Mariæ Virginis in Cœlum Assumptæ, seu forsan Nativitatis ejusdem Beatæ Mariæ Virginis, Omnipotenti Deo dicata, cujus quidem Animarum Parochianorum cura per ipsius Ecclesiæ Sacristam pro tempore existentem exerceri consuevit; altera verò est Parochialis Ecclesia S. Joannis in Foro, seu in Platea nuncupata, cujus Rector, seu Presbyter Curatus, a Communitate, & Hominibus dictæ Civitatis, ut accepimus, eligi, nominari, ac Ordinario Loci præsentari solitus, erga Parochianos Ecclesiæ hujusmodi jura Parochialia exercet. Quum itaque Civitas Aquilejensis sub temporali Austriacorum Principum ditione constituta sit; ideoque illius spirituale regimen, juxta præmissa, ad futurum Goritiensem Archiepiscopum pertinere, idemque futurus Archiepiscopus, Ordinario, & Diœcesano jure, suam plenam jurisdictionem in eadem Civitate exercere debeat; Ne quid unquam libero hujusmodi jurisdictionis exercitio officere valeat, Nos in primodicta Ecclesia, cujus Patriarchalem qualitatem, necnon Cathedralitatis, aliaque prædicta jura jam suppressimus & extinximus, omnem etiam Parochialitatem, illiusque Curam Parochialem, harum quoque serie supprimimus & extinguimus; ac illius sic suppressæ & extinctæ animarum Parochianorum curam, ad dictam Parochialem Ecclesiam S. Joannis in Foro, seu in Platea nuncupatam transferimus, illique subjicimus, & cum omnibus & singulis Parochialibus juribus respectivè applicamus, appropriamus, & cum ea incorporamus: Ita ut illius Rector, seu Parochus, omnium animarum Christifidelium tam suæ hactenus Parochiæ, quàm etiam alteri in præfata Patriarchali olim Ecclesia ad hunc diem existenti subjectorum, curam & regimen gerat, idemque, unà cum omnibus suis Parochianis, hoc est, cum universo Aquilejensis Civitatis populo, prædicti futuri Goritiensis Archiepiscopi Ordinario juri subjectus existat.

§. 15. Cum verò Apostolica hæc Sancta Sedes insignioribus quibusdam Basilicis, libertatis, & exemptionis, ac immediatæ eidem Apostolicæ Sedi subjectionis privilegia impertiri consueverit; Nos dictam Aquilejensem quondam Patriarchalem Ecclesiam Pontificiæ liberalitatis muneribus decorare volentes, dictâ potestatis plenitudine, eamdem a futuri, & pro tempore existentis Archiepiscopi Goritiensis, & cujuscumque alterius Archiepiscopi, seu Episcopi jurisdictione, in omnibus, & per omnia per easdem præsentes eximimus & liberamus, ac perpetuis futuris temporibus exemptam, immunem & liberam, Nobisque, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus, & huic Apostolicæ Sedi immediatè subjectam esse & fore decernimus. Ne autem ob nimiam prædictæ Civitatis Aquilejensis a Romana Urbe, & Curia distantiam, ipsa Basilica prædicta necessariæ assistentiæ præsidio careat; Apostolico Delegato in dicta Civitate constituto, cui ab aliquot retrò sæculis Monialium Monasterii Aquilejensis gubernium, Apostolicâ auctoritate, & independenter ab Ordinarii jurisdictione commissum dignoscitur, ejusque futuris Successoribus, quos quidem in posterum semper ex personis eorumdem Austriacorum Principum subditis eligendos fore statuimus, nostras, & Apostolicæ Sedis vices committimus ac demandamus, ut ipse nunc existens Delegatus, ejusque Successores hujusmodi, tanquam Apostolici ad hoc etiam Delegati, nostroque, & ejusdem Apostolicæ Sedis nomine, & auctoritate, cum debita a Nobis, & Successoribus

nostris

nostris dependentia, dictam Aquilejensem Basilicam olim Patriarchalem, ab Archiepiscopi Goritiensis, & alterius cujuscumque Archiepiscopi, sive Episcopi jurisdictione exemptam, Nobisque, & Apostolicæ Sedi, ut præfertur, immediatè subjectam, studeant salubriter regere, feliciter gubernare, & providè conservare.

§. 16. Præsentes autem Litteras, & in eis contenta, & statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes etiam quomodolibet in futurum, cujusvis status, ordinis, præeminentiæ, & Ecclesiasticæ vel Mundanæ Dignitatis sint, etiam specifica & individua mentione & expressione digni, illis non consenserint: seu, quod aliqui ex ipsis ad ea minimè vocati, vel etiam nullimodè, aut non satis auditi fuerint: Aut ex alia qualibet, etiam læsionis, vel aliàs juridica & privilegiatâ causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensûs, aliove quolibet defectu, quantumvis magno, inexcogitato & substantiali; sive etiam ex eo, quo in præmissis, solemnitates, & quæcumque alia forsan servanda & adimplenda, minimè servata & adimpleta, seu causæ, propter quas præsentes emanaverint, non satis adductæ, verificatæ, ac justificatæ fuerint; notari, impugnari, aut in controversiam vocari, seu adversus eas restitutionis in integrum, aperitionis oris, aut aliud quodcumque juris, facti, vel justitiæ remedium impetrari posse: Sed tanquam ex Pontificiæ providentiæ Officio, & Motu proprio, certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine Nostris, factas & emanatas, omnimoda firmitate perpetuò validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac per omnes & singulos, ad quos spectat, & quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari; omnibusque etiam & singulis, quorum favorem concernunt, plenissimè suffragari; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & prorsus inane esse & fore, pari auctoritate volumus, atque decernimus.

§. 17. Non obstantibus, de jure quæsito non tollendo, de suppressionibus committendis ad Partes, vocatis, quorum interest, aliisque nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis; necnon dictæ Ecclesiæ olim Patriarchalis, per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, erectione & fundatione: Omnibusque & singulis Apostolicis, ac in Synodalibus quoque, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus: Necnon ejusdem Ecclesiæ olim Patriarchalis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, etiam immemorabilibus: Privilegiis quoque, Indultis, Concessionibus, & Donationibus eidem Ecclesiæ, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, aut quibuscumque personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana dignitate fulgentibus, quantumvis specifica & individua mentione dignis, etiam Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, Imperatorum, Regum, Rerumpublicarum, & aliorum Supremorum Principum auctoritate, & liberalitate, seu ad alicujus ex supra expressis instantiam, intuitum, & contemplationem, sub quibuscumque formis, & verborum tenoribus, etiam Motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu Consistorialiter, in contrarium præmissorum concessis, & emanatis, & longissimi, ac immemorabilis temporis usu, possessione, seu quasi, exercitis, atque præscriptis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret; illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, ad præmissorum omnium & singulorum effectum, latissimè & plenissimè, ac specialiter & expressè, ex certa scientia, motuque, & potestatis plenitudine paribus, derogamus, & derogatum esse volumus; cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 18. Volumus etiam, ut ipsarum præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Transumptis fidem haberi jubet.

§. 19. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, suppressionis, extinctionis, duplicis erectionis, constitutionis, concessionis, impertitionis, exemptionis, liberationis, subjectionis, commissionis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo. Dat. die 6. Julii 1751.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

† *Ego Thomas Episcopus Ostiensis Cardinalis Rufus Decanus S. R. E. Vice-Cancellarius.*
† *Ego Annibal Episcopus Portuen. Card. S. Clementis Albanus.*
† *Ego Petrus Aloysius Episcopus Albanen. Card. Carafa.*
† *Ego Antonius Xaverius Episcopus Præneslin. Card. Gentili.*
† *Ego Raynerius Episcopus Sabinen. Cardinalis de Ilcio.*
† *Ego Joannes Antonius Episcopus Tusculanus Card. Guadagni.*
†
†
†
†
† *Ego Nicolaus Maria Tit. S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*

† *Ego*

† *Ego Franciscus Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*
† *Ego Dominicus Tit. SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Riviera.*
†
† *Ego Pompejus Tit. S. Eusebii Presbyter Card. Aldrovandus.*
† *Ego Joseph Tit. S. Pudentianæ Presbyter Cardinalis Spinellus.*
†
†
† *Ego Carolus Tit. S. Mariæ in Ara-Cœli Presbyter Card. Rezzonicus.*
† *Ego Dominicus Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*
† *Ego Silvius Tit. S. Callisti Presbyter Card. Valenti S. R. E. Camerarius.*
†
† *Ego Carolus Tit. S. Anastasiæ Presbyter Card. Sacripantes.*
†
† *Ego Joachim Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. Portocarrero.*
† *Ego Camillus Tit. SS. Joannis, & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*
† *Ego Carolus Albertus Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Calvachinus.*
†
† *Ego Jacobus Tit. S. Hieronymi Illyricorum Presbyter Card. Oddi.*
†
†
†
†
†
† *Ego Franciscus Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. Riccius.*
† *Ego Antonius Tit. S. Silvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*
† *Ego Philippus Maria Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. de Montibus.*
† *Ego D. Fortunatus Tit. S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburinus.*
† *Ego D. Joachim Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besutius, Major Pœnitentiarius.*
†
†
†
†
†
† *Ego Joannes Baptista Tit. S. Honuphrii Presbyter Card. Mesmerus.*
†
† *Ego Marius Tit. S. Marcelli Presbyter Card. Millinus.*
†
† *Ego Henricus Tit. S. Mariæ in Porticu Presbyter Card. Dux Eboracensis.*
†
†
†
†
†
†
†
† *Ego Alexander S. Mariæ in Via-Lata Diaconus Card. Albanus.*
† *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*
†
†
†
† *Ego Hieronymus S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*
† *Ego Prosper S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna de Sciarra.*
† *Ego Alexander S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanarius.*
† *Ego Hieronymus S. Adriani Diaconus Card. Bardi.*

† *Ego Dominicus SS. Viti, & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*
†
†
†
†

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa De Curia

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 17. ejusdem Mensis, & Anni.

Ecclesiæ Parochiales, aliaque Officia ad animarum curam spectantia, in Indiis Occidentalibus Hispaniarum Regi subjectis, etiam secularibus Clericis seu Presbyteris conferri posse, conceditur, contrariis non obstantibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

CUm nuper Charissimus in Christo Filius noster Ferdinandus Hispaniarum Rex Catholicus, per Dilectum Filium nostrum Joachimum S. R. E. Presbyterum Cardinalem Portocarrero nuncupatum, ad sua, suorumque Regnorum negocia apud Nos, & Apostolicam Sedem gerenda specialiter deputatum, & voce & scripto Nobis repræsentari curaverit, opportunâ aliquâ Apostolicæ auctoritatis nostræ providentiâ opus esse in Indiis Occidentalibus ipsius Regis Dominio subjectis, super hoc, quòd in iis Regionibus Parochiæ, Doctrinæ, aliaque Munia & Officia ad animarum curam pertinentia, per Regulares dumtaxat obtinentur, & administrantur, in vim quarundam Litterarum Apostolicarum a recolendæ memoriæ Prædecessore nostro Sancto Pio Papa V. die xxiv. Martii Anni MDLXII. editarum, & incipientium : *Exponi Nobis*; quibus aliorum etiam Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum confirmationes accesserunt; ex quo fit, ut universus Clerus Secularis illarum Partium, quantumvis a multo jam tempore, & numero frequens, & moribus, atque doctrina conspicuus esse dignoscatur, ab iisdem Parochiis, Doctrinis, cæterisque Officiis, atque muneribus animarum curam concernentibus, omninò exclusus remaneat; qua quidem de re quum Venerabiles Fratres nostri Archiepiscopi & Episcopi per easdem Indiarum Regiones constituti, non semel apud ipsum Ferdinandum Regem conquesti fuerint; idcirco ipse, pro sua prudentia, magnopere expediens in Domino fore judicaret, ut quamvis etiam eorumdem Antistitum votis, & Secularis Cleri rationibus, obstarent Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum Constitutiones, Nos, hodierni temporis circumstantias perpendendo ab illis longè diversas, quibus hujusmodi provisiones emanarunt, eisdemque Constitutionibus derogando, prædictis

Archiepis-

Archiepiscopis & Episcopis liberam facultatem concederemus, ut dictas Parochias, Doctrinas, aliaque munia, & Officia ad animarum curam spectantia, Regularibus Personis hucusque conferri solita, in posterum etiam Secularibus Clericis, seu Presbyteris conferre liberè & licitè possent: Nos, omnibus maturè perpensis, quum Regiam hanc petitionem non modo Sacris Canonibus, sed etiam prædicti Sancti Pii Pontificis menti, & dictorum Prædecessorum nostrorum, ac Sedis Apostolicæ Institutis conformem agnoverimus; hanc rem ejusmodi esse gaudemus, ut liceat Nobis ea verba usurpare, quibus olim Magnus Prædecessor noster Innocentius Papa III. Castellæ Regem est alloquutus: *Cum personam tuam, inter Christianissimos Reges, & Catholicos Principes, speciali dilectionis prærogativa in Domino amplexemur, preces ac petitiones tuas, in quibus possumus, libenti animo exaudimus, & ad ea gratanter intendimus, quæ Serenitati Regiæ novimus complacere*, ut videre est in ipsius Pontificis Epistolarum *Regest. XIII. lib. I. Epist. IV.*

§. 1. Sanè, quemadmodum negari nequit, ex veterum Canonum lege, Monachos & Regulares Ecclesiarum Parochialium regiminis capaces fuisse; de quo disertè pronunciat Innocentius III. in sua Decretali: *Quod Dei timorem. Tit. de Statu Monachor.* per hæc verba: *Et per antiquos Canones etiam Monachi possunt ad Ecclesiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis Officium, quod privilegium est, exercere*: Ita certum nunc est, ex recentiori Canonica Disciplina, interdictum esse Regularibus Parochialem curam assumere sine dispensatione Apostolica; quæ dispensatio a Romano Pontifice non aliter concedi solet, quàm si pro ea instet Episcopus; ab Episcopo autem sollicitanda non est nisi Ecclesiæ necessitas, aut utilitas id suadeat: Qua de re Rescriptum adest Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, relatum a celeberrimo Scriptore Fagnano *in Commentar. ad cit. cap. Quod Dei timorem. num. 17. de Statu Monachor.* in hæc verba conceptum. *Cum fuerit requisitum, an Regularis possit præfici curæ animarum ab Episcopo, sine dispensatione Apostolica; Sacra Congregatio Concilii censuit, non posse; nisi accedente dispensatione; quæ non videtur concedenda, nisi instante Episcopo, pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ.* In eandem sententiam deinceps alia complura Decreta prodierunt a Summis Pontificibus confirmata. Quibus inter se collatis, nostroque diuturno studio & labore diligenter ponderatis, ad definiendam veterem controversiam super capacitate Canonicorum Regularium *Lateranensium*, & *Sanctissimi Salvatoris* nuncupatorum, ad obtinenda Beneficia Curata, & Residentialia, Apostolicam Constitutionem septimo Idus Julii Anno Domini MDCCXLV. edidimus, incipientem: *Quod inscrutabili*, quæ in Bullario nostro impressa est *Tomo I. num. CXXXV.*, atque etiam, unà cum Dissertatione super hoc a Nobis exarata, inserta fuit a diligentissimis Editoribus *in Commentariis Joannis Baptistæ Rigantii ad Regulas Cancellariæ Apostolicæ*: In qua nempè Constitutione decretum fuit, prædictos Canonicos, utpotè veros Regulares, Apostolica Dispensatione indigere, ut hujusmodi Beneficia assequantur; tametsi *a Sanctorum Monachorum consortio non sejuncti, regulæ inserviant laxiori*; ut de ipsis loquitur prædictus Innocentius Prædecessor, in citato *cap. Quod Dei timorem, de Statu Monachor.*

§. 2. Ab hac norma minimè recessisse putandus est laudatus Prædecessor Sanctus Pius V., dum, per suas allegatas Litteras: *Exponi Nobis*, Religiosos Viros ad Parochias assequendas in partibus Indiarum Maris Oceani, aliaque Parochialia munia exercenda, habiles reddidit; sed hanc suam concessionem ea ratione constabilivit, quod scilicet ipsi Regulares eò usque in dictis partibus Officio Parochi functi fuerant; additis sequentibus verbis; *propter Presbyterorum defectum.* Quibus nimirum verbis satis ostenditur, hujusmodi Litterarum dispositionem locum habere dumtaxat, ubi desint, nec haberi possint Presbyteri Seculares ad animarum curam exercendam idonei; juxtà declarationem editam a felicis recordationis Prædecessore nostro Innocentio Papa X. per Litteras Apostolicas datas die 14. Maji Anni MDCXLVII., & in Bullario Romano relatas *Tomo V.* inter ejus Pontificis Constitutiones *numero XXXII.*, quarum initium est: *Cum sicut accepimus*; ubi de hac ipsa Piana Constitutione loquendo, statuit, *illam non suffragari, nisi in locis, ubi est defectus Parochorum.* Eoque defectu permanente, vim suam retinere censendum est.

§. 3. Hæc olim per Nos ipsos, dum in minoribus constituti, Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretarii munere fungebamur, latiùs deducta fuerunt, occasione propositionis cujusdam Causæ *Mexicanæ*, quæ diebus quarta Julii, & octava Augusti Anni MDCCXXII. in eadem Congregatione discussa fuit, ut videre est in *Tomo 11. Thesauri Resolutionum dictæ Congregationis Concilii.* Et quamvis ad instantiam tunc existentis Archiepiscopi Mexicani, contendentis liberam sibi fieri facultatem, ut Parochiales Ecclesias, atque Doctrinas, quas Regulares privativo jure sibi vindicabant, conferre posset etiam Presbyteris Secularibus, quos magno numero, & requisitis qualitatibus præditos in sua Diœcesi adesse asserebat, nihil tunc definitivè rescriptum fuerit: Nihilominùs hanc generaliter sententiam ab ipsa Congregatione admissam, receptamque meminimus, ac pro certo testamur; quòd nempè, deficientibus tantummodò Presbyteris Secularibus, prædicta Piana Constitutio locum habere deberet. Ideo autem nullum in ea Causa Decretum tunc editum fuit, quia, quum prædicta Piana Constitutio ad instantiam Regis Catholici primùm emanaverit, & omnes Indiarum Occidentalium Regiones comprehendat; nihil prudenter decerni posse visum fuit, nisi & Decreta desuper edenda ad Catholicorum Regum notitiam deducerentur, & non solùm quid Mexicanæ Diœcesi, sed etiam quid aliis Indiarum Ecclesiis, atque Diœcesibus contingeret, & magis opportunum foret, certis relationibus innotesceret. Instantia ex parte Episcoporum alias proposita, cur sine Rescripto dimissa fuerit.

§. 4. Quare, quum hodie ex parte ipsius Regis Catholici opportuna super hoc providentia requiratur; hanc verò Archiepiscoporum, Episcoporum, aliorumque Ordinariorum dictarum Regionum preces vehementer exposcant; Cumque hujusmodi preces, & Canonicis sanctionibus consentaneæ, & ipsius Sancti Pii Prædecessoris menti minimè adversantes, & hujus demum Apostolicæ Sedis sensui instituroque conformes esse dignoscantur; cum denique æquum non sit, ut ejusmodi Privilegium, quod eo tempore concessum fuit, quum in Indiis Occidentalibus Presbyterorum Secularium copia non aderat, his etiam temporibus parem vim habeat, dum Cleri Secularis numerus satis amplus ibidem existit, pluresque Sacerdotes Seculares ad animarum curam idonei, cæterisque optimis dotibus instructi reperiuntur: Eidem annuendum nunc plura suadent. Idcircò Nos, prædicti Charissimi in Christo Filii nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici instantiæ libenter annuentes, ac etiam motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, præsentium Litterarum tenore, prædictis Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis Dilectis Filiis, in Indiis Episcopis & Locorum Ordinariis permittitur,

† *Ego Franciscus Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*
† *Ego Dominicus Tit. SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Riviera.*
†
† *Ego Pompejus Tit. S. Eusebii Presbyter Card. Aldrovandus.*
† *Ego Joseph Tit. S. Pudentianæ Presbyter Cardinalis Spinellus.*
†
†
† *Ego Carolus Tit. S. Mariæ in Ara-Cœli Presbyter Card. Rezzonicus.*
† *Ego Dominicus Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*
† *Ego Silvius Tit. S. Callisti Presbyter Card. Valenti S. R. E. Camerarius.*
†
† *Ego Carolus Tit. S. Anastasiæ Presbyter Card. Sacripantes.*
†
† *Ego Joachim Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. Portocarrero.*
† *Ego Camillus Tit. SS. Joannis, & Pauli Presbyter Card. Paulutius.*
† *Ego Carolus Albertus Tit. S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Calvachinus.*
†
† *Ego Jacobus Tit. S. Hieronymi Illyricorum Presbyter Card. Oddi.*
†
†
†
†
†
† *Ego Franciscus Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. Riccius.*
† *Ego Antonius Tit. S. Silvestri in Capite Presbyter Card. Rufus.*
† *Ego Philippus Maria Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. de Montibus.*
† *Ego D. Fortunatus Tit. S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburinus.*
† *Ego D. Joachim Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besutius, Major Pœnitentiarius.*
†
†
†
†
†
† *Ego Joannes Baptista Tit. S. Honuphrii Presbyter Card. Mesmerus.*
†
† *Ego Marius Tit. S. Marcelli Presbyter Card. Millinus.*
†
† *Ego Henricus Tit. S. Mariæ in Porticu Presbyter Card. Dux Eboracensis.*
†
†
†
†
†
†
†
† *Ego Alexander S. Mariæ in Via-Lata Diaconus Card. Albanus.*
† *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*
†
†
†
† *Ego Hieronymus S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*
† *Ego Prosper S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna de Sciarra.*
† *Ego Alexander S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanarius.*
† *Ego Hieronymus S. Adriani Diaconus Card. Bardi.*
† *Ego Dominicus SS. Viti, & Modesti Diaconus Card. Ursinus.*
†
†
†
†

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 17. ejusdem Mensis, & Anni.

Ecclesiæ Parochiales, aliaque Officia ad animarum curam spectantia, in Indiis Occidentalibus Hispaniarum Regi subjectis, etiam secularibus Clericis seu Presbyteris conferri posse, conceditur, contrariis non obstantibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

CUm nuper Charissimus in Christo Filius noster Ferdinandus Hispaniarum Rex Catholicus, per Dilectum Filium nostrum Joachimum S. R. E. Presbyterum Cardinalem Portocarrero nuncupatum, ad sua, suorumque Regnorum negocia apud Nos, & Apostolicam Sedem gerenda specialiter deputatum, & voce & scripto Nobis repræsentari curaverit, opportunâ aliquâ Apostolicæ auctoritatis nostræ providentiâ opus esse in Indiis Occidentalibus ipsius Regis Dominio subjectis, super hoc, quòd in iis Regionibus Parochiæ, Doctrinæ, aliaque Munia & Officia ad animarum curam pertinentia, per Regulares dumtaxat obtinentur, & administrantur, in vim quarundam Litterarum Apostolicarum a recolendæ memoriæ Prædecessore nostro Sancto Pio Papa V. die xxiv. Martii Anni MDLXII. editarum, & incipientium : *Exponi Nobis*; quibus aliorum etiam Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum confirmationes accesserunt; ex quo fit, ut universus Clerus Secularis illarum Partium, quantumvis a multo jam tempore, & numero frequens, & moribus, atque doctrina conspicuus esse dignoscatur, ab iisdem Parochiis, Doctrinis, cæterisque Officiis, atque muneribus animarum curam concernentibus, omninò exclusus remaneat; qua quidem de re quum Venerabiles Fratres nostri Archiepiscopi & Episcopi per easdem Indiarum Regiones constituti, non semel apud ipsum Ferdinandum Regem conquesti fuerint; idcirco ipse, pro sua prudentia, magnopere expediens in Domino fore judicaret, ut quamvis etiam eorumdem Antistitum votis, & Secularis Cleri rationibus, obstarent Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum Constitutiones, Nos, hodierni temporis circumstantias perpendendo ab illis longè diversas, quibus hujusmodi provisiones emanarunt, eisdemque Constitutionibus derogando, prædictis

Archiepiscopis & Episcopis liberam facultatem concederemus, ut dictas Parochias, Doctrinas, aliaque munia, & Officia ad animarum curam spectantia, Regularibus Personis hucusque conferri solita, in posterum etiam Secularibus Clericis, seu Presbyteris conferre liberè & licitè possent: Nos, omnibus maturè perpensis, quum Regiam hanc petitionem non modo Sacris Canonibus, sed etiam prædicti Sancti Pii Pontificis menti, & dictorum Prædecessorum nostrorum, ac Sedis Apostolicæ Institutis conformem agnoverimus; hanc rem ejusmodi esse gaudemus, ut liceat Nobis ea verba usurpare, quibus olim Magnus Prædecessor noster Innocentius Papa III. Castellæ Regem est alloquutus: *Cum personam tuam, inter Christianissimos Reges, & Catholicos Principes, speciali dilectionis prærogativa in Domino amplexemur, preces ac petitiones tuas, in quibus possumus, libenti animo exaudimus, & ad ea gratanter intendimus, quæ Serenitati Regiæ novimus complacere*, ut videre est in ipsius Pontificis Epistolarum *Regest. XIII. lib. I. Epist. IV.*

§. 1. Sanè, quemadmodum negari nequit, ex veterum Canonum lege, Monachos & Regulares Ecclesiarum Parochialium regiminis capaces fuisse; de quo disertè pronunciat Innocentius III. in sua Decretali: *Quod Dei timorem. Tit. de Statu Monachor.* per hæc verba: *Et per antiquos Canones etiam Monachi possunt ad Ecclesiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis Officium, quod privilegium est, exercere*: Ita certum nunc est, ex recentiori Canonica Disciplina, interdictum esse Regularibus Parochialem curam assumere sine dispensatione Apostolica; quæ dispensatio a Romano Pontifice non aliter concedi solet, quàm si pro ea instet Episcopus; ab Episcopo autem sollicitanda non est nisi Ecclesiæ necessitas, aut utilitas id suadeat: Qua de re Rescriptum adest Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, relatum a celeberrimo Scriptore Fagnano *in Commentar. ad cit. cap. Quod Dei timorem. num. 17. de Statu Monachor.* in hæc verba conceptum. *Cum fuerit requisitum, an Regularis possit præfici curæ animarum ab Episcopo, sine dispensatione Apostolica; Sacra Congregatio Concilii censuit, non posse; nisi accedente dispensatione; quæ non videtur concedenda, nisi instante Episcopo, pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ.* In eandem sententiam deinceps alia complura Decreta prodierunt a Summis Pontificibus confirmata. Quibus inter se collatis, nostroque diuturno studio & labore diligenter ponderatis, ad definiendam veterem controversiam super capacitate Canonicorum Regularium *Lateranensium*, & *Sanctissimi Salvatoris* nuncupatorum, ad obtinenda Beneficia Curata, & Residentialia, Apostolicam Constitutionem septimo Idus Julii Anno Domini MDCCXLV. edidimus, incipientem: *Quod inscrutabili*, quæ in Bullario nostro impressa est *Tomo I. num. CXXXV.*, atque etiam, unà cum Dissertatione super hoc a Nobis exarata, inserta fuit a diligentissimis Editoribus *in Commentariis Joannis Baptistæ Rigantii ad Regulas Cancellariæ Apostolicæ*: In qua nempè Constitutione decretum fuit, prædictos Canonicos, utpotè veros Regulares, Apostolica Dispensatione indigere, ut hujusmodi Beneficia assequantur; tametsi *a Sanctorum Monachorum consortio non sejuncti, regulæ inserviant laxiori*; ut de ipsis loquitur prædictus Innocentius Prædecessor, in citato *cap. Quod Dei timorem, de Statu Monachor.*

§. 2. Ab hac norma minimè recessisse putandus est laudatus Prædecessor Sanctus Pius V., dum, per suas allegatas Litteras: *Exponi Nobis*, Religiosos Viros ad Parochias assequendas in partibus Indiarum Maris Oceani, aliaque Parochialia munia exercenda, habiles reddidit; sed hanc suam concessionem ea ratione constabilivit, quod scilicet ipsi Regulares eò usque in dictis partibus Officio Parochi functi fuerant; additis sequentibus verbis; *propter Presbyterorum defectum.* Quibus nimirum verbis satis ostenditur, hujusmodi Litterarum dispositionem locum habere dumtaxat, ubi desint, nec haberi possint Presbyteri Seculares ad animarum curam exercendam idonei; juxtà declarationem editam a felicis recordationis Prædecessore nostro Innocentio Papa X. per Litteras Apostolicas datas die 14. Maji Anni MDCXLVII., & in Bullario Romano relatas *Tomo V.* inter ejus Pontificis Constitutiones *numero XXXII.*, quarum initium est: *Cum sicut accepimus*; ubi de hac ipsa Piana Constitutione loquendo, statuit, *illam non suffragari, nisi in locis, ubi est defectus Parochorum.* Eoque defectu permanente, vim suam retinere censendum est.

§. 3. Hæc olim per Nos ipsos, dum in minoribus constituti, Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretarii munere fungebamur, latiùs deductà fuerunt, occasione propositionis cujusdam Causæ *Mexicanæ*, quæ diebus quarta Julii, & octava Augusti Anni MDCCXXII. in eadem Congregatione discussa fuit, ut videre est in *Tomo 11. Thesauri Resolutionum dictæ Congregationis Concilii.* Et quamvis ad instantiam tunc existentis Archiepiscopi Mexicani, contendentis liberam sibi fieri facultatem, ut Parochiales Ecclesias, atque Doctrinas, quas Regulares privativo jure sibi vindicabant, conferre posset etiam Presbyteris Secularibus, quos magno numero, & requisitis qualitatibus præditos in sua Diœcesi adesse asserebat, nihil tunc definitivè rescriptum fuerit: Nihilominùs hanc generaliter sententiam ab ipsa Congregatione admissam, receptamque meminimus, ac pro certo testamur; quòd nempè, deficientibus tantummodò Presbyteris Secularibus, prædicta Piana Constitutio locum habere deberet. Ideo autem nullum in ea Causa Decretum tunc editum fuit, quia, quum prædicta Piana Constitutio ad instantiam Regis Catholici primùm emanaverit, & omnes Indiarum Occidentalium Regiones comprehendat; nihil prudenter decerni posse visum fuit, nisi & Decreta desuper edenda ad Catholicorum Regum notitiam deducerentur, & non solùm quid Mexicanæ Diœcesi, sed etiam quid aliis Indiarum Ecclesiis, atque Diœcesibus contingeret, & magis opportunum foret, certis relationibus innotesceret. Instantia ex parte Episcoporum alias proposita, cur sine Rescripto dimissa fuerit.

§. 4. Quare, quum hodie ex parte ipsius Regis Catholici opportuna super hoc providentia requiratur; hanc verò Archiepiscoporum, Episcoporum, aliorumque Ordinariorum dictarum Regionum preces vehementer exposcant; Cumque hujusmodi preces, & Canonicis sanctionibus consentaneæ, & ipsius Sancti Pii Prædecessoris menti minimè adversantes, & hujus demum Apostolicæ Sedis sensui institutoque conformes esse dignoscantur; cum denique æquum non sit, ut ejusmodi Privilegium, quod eo tempore concessum fuit, quum in Indiis Occidentalibus Presbyterorum Secularium copia non aderat, his etiam temporibus parem vim habeat, dum Cleri Secularis numerus satis amplus ibidem existit, pluresque Sacerdotes Seculares ad animarum curam idonei, cæterisque optimis dotibus instructi reperiuntur: Idcircò Nos, prædicti Charissimi in Christo Filii nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici instantiæ libenter annuentes, ac etiam motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, præsentium Litterarum tenore, prædictis Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis Dilectis Filiis, in Indiis Occi- Eidem annuendum nunc plura suadent. Episcopis & Locorum Ordinariis permittitur,

ut Beneficia & Officia Curata Secularibus Clericis, seu Presbyteris conferre possint, contrariis non obstantibus.

Occidentalibus constitutis, permittimus & concedimus, ut, non obstantibus præmissis Sancti Pii V. Prædecessoris Litteris, aliisque in earum confirmationem ab hac eadem Apostolica Sede emanatis, (quibus etiam, quatenus opus sit, earundem præsentium serie, ac dictis motu, scientia, & potestatis plenitudine derogamus,) Seculares Clericos, seu Presbyteros quoscumque, quos scilicet, prævio examine, juxta ea, quæ in Concilio Tridentino statuta sunt, idoneos & habiles repererint, ad Parochias, Doctrinas, & alia quæcumque munia & Officia ad animarum curam pertinentia, prout ipsis opportunum in Domino visum fuerit, admittere & assumere, eisque etiam Parochiales Ecclesias hujusmodi, aliaque Ecclesiastica perpetua Beneficia, quibus animarum cura imminet, in Titulum conferre, dictosque Presbyteros, seu Clericos, de illis providere possint & valeant; ad quem effectum Nos ipsis necessarias omnes & opportunas facultates concedimus & impertimur.

Regulares in hujusmodi Officiis perseverantes, vel ad ea deinceps assumendi, Canonicam subjectionem Ordinariis præstare debent.

§. 5. Quia verò ex hac concessione nostra minimè sequetur, quin Regulares prædicti plures adhuc Parochias, atque Doctrinas, in Indiarum Occidentalium Regionibus, & in præsens retinere, & in posterum adipisci valeant; aliunde autem Nobis relatum est, nonnullos hujusmodi Regulares animarum curam exercentes contendere, seu Episcopis, & Ordinariis Locorum, *in officio officiando* dumtaxat, ut ipsi loquuntur, subjectos esse; Ideo Nos ad quarumcumque inordinationum pericula avertenda, rectæque disciplinæ leges asserendas intenti, dicimus & declaramus, hujusmodi Regulares curam animarum gerentes, in iis quidem, quæ concernunt eorum Regularis Instituti observantiam, Episcopo nullatenùs subjectos esse, sed a suis Superioribus Regularibus quoad hæc privativè dependere; In his autem, quæ vel ad ipsum spectant exercitium curæ animarum, vel etiam ad eorum vitam & mores pertinent, Nos ipsarum præsentium tenore declaramus, eosdem Regulares etiam Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis subjectos esse, ideoque ab eisdem Episcopis, & Ordinariis, eorumque Visitatoribus, æquè ac a suis Regularibus Superioribus, in his omnibus corrigi posse; siquidem impossibile non est, ut alicujus ex ipsis vitæ ratio talis esse dignoscatur, quæ cum animarum regimine minimè conveniat, & Fidelibus Parochiæ subditis spirituale detrimentum & scandalum pariat. Hoc idem, Canonicis Sanctionibus, & Concilii Tridentini Decretis inhærentes, jamdudum statuimus atque decrevimus, per nostras sub Plumbo Litteras datas duodecimo Kal. Decemb. Anno MDCCXLIV., quarum initium est: *Firmandis atque asserendis*, & impressæ sunt in Bullario Romano *Tomo XVI. nu. CIX.*, quæ, cum ad Indias etiam Occidentales se extendant, ibidem quoque executioni mandari debent, & inviolabiliter observari: Quod idem decernimus de duabus Regulis in eadem Constitutione nostra, ex Apostolicæ Sedis Decretorum auctoritate, constitutis; quarum una est, quod in omnibus rebus, in quibus Regulares animarum curæ præpositi Episcoporum simul, & Regularium Prælatorum jurisdictioni cumulativè subsunt, si aliter ab uno, aliter ab alio Superiore judicari contingat, Episcopi judicium Regularis Superioris judicio semper præferri debet: Altera verò est, quod, quum Regulares nonnisi cum amovibilitatis qualitate animarum curam exercere valeant, tam Episcopus, quàm Regularis Prælatus, quoties ita in Domino expedire judicaverint, Regularem Parochum ab hujusmodi cura valent removere; ita ut neque Regularis Superior compelli possit hujusmodi remotionis causas Episcopo significare; neque Episcopus ad similem remotionem procedens, Regulari Prælato notas facere teneatur causas, quibus ad id adductus fuerit.

Ad formam Litterarum, quas vide supra *Tom. XVI. nu. 109.*

§. 6. Quoniam verò fieri alicubi potest, maximè autem in novis Populorum ad Fidem reductionibus, ut Regulares Parochos mutare, etiam cum Seculares Sacerdotes non desint, minimè expediat; Idcirco Nos eorundem Episcoporum, aliorumque Ordinariorum Præsulum, prudentiam admonemus, ut in hujusmodi circumstantiis, & ubicumque res optimè constitutas invenerint, nec ullam eas immutandi necessitatem revera adesse compererint, ab innovationibus abstineant; & tam hoc jure, quod ipsis competere asseruimus, quàm ea facultate, quam Nos eisdem per has nostras Litteras impertiti sumus, ita utantur; quemadmodum æquitatis ratio, & animarum utilitas, ad quam unicè respicere debemus, requirent, ac suadebunt; super quo Nos eorundem Episcoporum, & Ordinariorum Præsulum, conscientiam oneramus.

§. 7. Denique ne quis unquam, aut ullibi, cujuslibet Ordinis, aut Instituti Regularis, ad animarum curam exercendam, sine prævio examine & approbatione Episcopi, seu Ordinarii Localis, assumi possit, earundem præsentium serie statuimus, atque decernimus; prout alias statutum, decretumque per Nos fuit, tam in præcitatis nostris Litteris, quàm in aliis quinto Kalendas Martii Anni ab Incarnatione Domini MDCCXLV. editis, & in Bullarii Romani *Tomo XVII. n. I.* impressis, quarum initium est: *Quamvis ad confirmandum*; quæque & iisdem Sacrorum Canonum, ac Tridentinæ Synodi, necnon Provincialium & Synodalium Conciliorum in ipsismet Indiarum Regionibus habitorum sanctionibus innixæ sunt, & tam ad Occidentales, quàm ad Orientales Indias se protendunt, ac utrobique inviolabilis legis vim obtinere debent.

§. 8. Præsentes quoque Litteras, & in eis contenta quæcumque, nulla unquam ex causa, colore, & capite, etiam in corpore juris clauso, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis jus vel interesse habentes, aut habere prætendentes, cujusvis status, aut Ordinis, Congregationis, & Instituti, etiam hic de necessitate specialiter exprimendi, existant, iisdem non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, neque causæ, propter quas præsentes emanaverint, satis adductæ, probatæ, aut verificatæ fuerint, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut consensus interesse habentium, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam & judicium vocari, etiam ad effectum obtinendæ aperitionis oris, aut restitutionis in integrum, adduci posse; sed semper & perpetuò firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios effectus sortiri & obtinere, ac illis, quorum favorem concernunt, plenissimè suffragari, atque etiam ab omnibus, ad quos respectivè pertinet, & pertinebit in posterum, inviolabiliter observari, volumus & decernimus: sicque, & non aliter, in præmissis judicari & censeri per quoscumque Ordinarios & Delegatos Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, eorumque Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Legatos, seu Nuncios, aliosque quoslibet quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros; sublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi & interpretandi facultate; ac etiam irritum & inane decernentes, quidquid ab eorum quolibet in contrarium judicari & decerni, seu scienter, vel ignoranter attentari contigerit.

§. 9. Non

§. 9. Non obstantibus prædictis Sancti Pii Papæ V., aliisque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum in eorundem confirmationem, etiam in forma specifica, editis Litteris, nostraque & Cancellariæ Apostolicæ Regula de non tollendo jure quæsito, aliisque Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus aut specialibus Constitutionibus & Ordinationibus; necnon quarumcumque Ecclesiarum, seu Ordinum, Congregationum, & Institutorum, etiam specialiter exprimendorum, quantumvis juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut sub quibusvis formis, & verborum tenoribus, seu clausulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere vel in specie, etiam motu proprio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, aut ad Regum aliorumque supremorum Principum instantiam, vel peculiarium quorumcumque meritorum intuitu, aliove titulo, etiam oneroso, quibuscumque Personis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis JESU, vel Sancti Joannis Hierosolymitani, aliisve quibuslibet, in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; Quibus omnibus & singulis, eorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro expressis, insertis, ac specificatis habentes, pari motu, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine, ad præmissorum effectum, plenissimè derogamus, eaque respectivè, quatenùs præsentibus adversantur, de medio tollimus & abolemus per præsentes. Quarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eandem fidem ubique Locorum & gentium in Judicio & extra haberi volumus, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter exhiberentur.

§. 10. Nulli ergo omninò hominum liceat paginam hanc nostræ permissionis, concessionis, facultatum impertitionis, declarationis, innovationis, admonitionis, derogationum, decretorum, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, sexto Idus Novembris, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA De Curia

J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

LIV.

Beatificatio B. JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL Ordinis Monialium a Visitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Dei Providentia corruptis seculi moribus eximiam plurium electorum suorum sanctitatem opponit.

CUm sexto decimo salutis nostræ turbulentissimo seculo tot per universam Europam, tamque nefaria hæresum monstra longè, latèque omni impetu irruerent, & grassarentur; mœrentis Ecclesiæ lacrymas, & opprobrium Populi sui ut Pater misericordiarum abstergeret, fecit in bona voluntate sua, ut, cum abundaverit delictum, superabundaret & gratia. Per illa enim tempora, dum omnia maximis errorum, seditionum, & discordiarum fluctibus, & procellis jactabantur; ne contra summum angularem lapidem Portæ inferi prævalerent, in brachio extento suscitavit quamplurimos Electorum suorum, qui eximiis, clarissimisque virtutibus Orbi Terræ illucescerent, & per illustria veteris disciplinæ exempla, in quibus Christianæ legis partes omnes exprimerentur, nova Sanctitatis germina procrearent, quorum ope, & auctoritate, Fidelium pietate aucta, & Perduellium conatibus fractis atque compressis, inclinatis Ecclesiæ rebus opportunum adhiberetur auxilium, Sponsæque suæ acerbissimi luctus tanto in discrimine allevarentur.

Beata Joannæ Franciscæ virtutes præfulgent.

§. 1. Beneficentissimæ hujus Providentiæ præcipuum specimen, etiam in sexu fragili Pater Omnipotens, qui infirma mundi eligit, ut fortia quæque confundat, ostendere dignatus est, dum in Famulam suam JOANNAM FRANCISCAM FREMIOT DE CHANTAL divitias bonitatis & gratiæ suæ uberrimè effudit. Hæc enim nobilissimis orta Parentibus, ea potissimùm tempestate in lucem prodiit, iisque in locis prope versata est, in quibus transfugarum finitimorum immanis rabies & furens audacia in Catholicam Fidem magis efferata videbatur; nihilominus JOANNA FRANCISCA a Deo sibi in hæreditatem electa, benedictionibus dulcedinis præventa, & luminosissima charitate efficaciter ditata, vel a primis temporibus contra Mundi, & Diaboli nequitias nomen Domini exaltavit, & per omnes ætates, variasque vitæ vicissitudines, adeo crevit in gratia & scientia Dei, ut Sanctus Franciscus Salesius spirituum probatione longè clarissimus pronunciare non dubitaverit, eò sanctitatis & virtutis processisse Ancillam CHRISTI, ut pro ratione & modo gratiarum, quibus a Deo erat locupletata, nemini unquam assurgere altiùs liceret. Et sanè, quæ tum in virginitate, tum Viro conjuncta, egregia summæ perfectionis indicia præbuerat, in solitudine demum, ac viduitate posita, tanta spiritus alacritate arctissimum sanctitatis iter arripuit, & in via mandatorum cucurrit, ut præ cæteris Divinis Charismatibus, arduum illud emiserit Votum, semper faciendi quidquid perfectius, Deoque gratius & acceptius fore intelligeret.

Ordo Monialium Visitationis S. Mariæ ab ea instituitur.

§. 2. Hinc novas in corde suo ascensiones disponens, eodem Sancto Francisco Salesio optimo duce & auctore, novum instituit Sanctimonialium Ordinem a Visitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum, quas altè jactis omnium virtutum fundamentis, Castitatis, & Fidei hostibus impudentissimis, velut aciem ordinatam in conspectu inimicorum fortiter opposuit; ut, dum illi summa vi, impetuque contenderent,

quo Religiosum Christiani cœlibatus propositum funditùs everterent, & pœnitentiæ saluberrimas leges penitus abrogarent, nova integritatis & innocentiæ prole, Deo afflante & incrementum præbente, Ecclesiam fœcundaret.

S. Francisci Salesii disciplinæ constanter adhæret.

§. 3. Quapropter præstantissimæ huic Viduæ satis convenire arbitrandum est, quod de Sanctis Olympiade, & Paulla veterum sacrarum rerum litteris tradita monumenta testantur. Quemadmodum enim Chrysostomo, & Hieronymo, sapientissimis & Sanctissimis Viris, nobilissimæ hujusmodi Fœminæ ad Fidei præsidium, & pietatis fructum & æmulationem instituendæ adhæserunt; sic Sancto Francisco Salesio augendæ & confirmandæ Religionis studiosissimo, JOANNA FRANCISCA precibus, vigiliis, & laboribus præsto fuit. Quidquid enim longo studio, & diuturna meditatione in Dei cultum, & Proximorum salutem complecti poterat, hoc illa libavit, didicit, atque perfecit. Facta igitur spectaculum Mundo, Angelis, & Hominibus, quæ, dum viveret, magnum sibi nomen comparaverat, postquam cessit è vita, singularem Sanctitatis famam undequaque est consecuta, universique hominum cœtus, qui Sancti Francisci Salesii doctrinam admirabantur, probatissimam hanc Viduam benedicentes benedicebant.

Ejus Causæ series innuitur.

§. 4. Verum, cum inani quorumdam opinione, diutius quàm par erat, ordinarii processus dilati essent, hinc quamplurimæ difficultates subortæ sunt, quæ Famulæ Dei Beatificationi maximè obsistebant, quæque ipsius caussam per plures annos sunt remoratæ, ut in nostro Decreto, quod die XXI. Augusti proximè elapsi emisimus, latiùs apparet; nihilominus Divina tandem ope, quæ contra faciebant, accuratissimè enodatis, Famulæ Dei Virtutes in gradu heroico, & quatuor Miracula a Deo ipsius intercessione edita, in Sacrorum Rituum Congregatione pluries proposita, tum Cardinalium, tum Consultorum Suffragiis approbata fuerunt.

Beatæ nomen & honores eidem deferri, conceditur.

§. 5. Nos itaque, communibus, & peculiaribus Christianorum Principum, Episcoporum, Capitulorum, Civitatum, ac Sanctimonialium a Visitatione Beatæ Mariæ nuncupatarum precibus & votis annuentes, necnon de memoratorum Cardinalium consilio & assensu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, ut eadem Serva Dei JOANNA FRANCISCA FREMIOT DE CHANTAL imposterum BEATÆ nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur, ac de ea sub ritu Duplici recitetur Officium, & Missa celebretur nec Virginis, nec Martyris singulis annis, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani die vigesima prima Augusti. Porrò recitationem Officii, ac Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus in locis tantum infrascriptis, in Civitate Divione, in qua dicta Serva Dei ortum habuit, ac in Oppido Molinis, in quo efflavit Animam, necnon in Oppido Anecii, in quo ejus Corpus humatum remansit, ac in singulis Monasteriis Monialium dicti Ordinis; & quantum ad Missas attinet, etiam a Sacerdotibus confluentibus.

Beatificationis solemnia.

Præterea primo dumtaxat anno, a datis hisce Litteris inchoando, in Ecclesiis Locorum, ac Monasteriorum prædictorum solemnia Beatificationis ejusdem, cum Officio, & Missa sub ritu Duplici Majori, die ab Ordinariis constituta, postquam tamen in Basilica Principis Apostolorum de Urbe celebrata fuerint ejusmodi solemnia, prò qua re diem XXI. mensis Novembris currentis assignamus, pariter celebrandi facimus potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de, & super non cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides Transumptis.

§. 6. Volumus autem, ut ipsarum præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Secretarii supradictæ Congregationis Cardinalium subscriptis, & sigillo Præfecti, seu Pro-Præfecti ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsùs fides ab omnibus, & ubique, tam in judicio, quàm extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. Nov.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XIII. Novembris MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

Congregationi Fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe novus Cardinalis Præfectus deputatur, & Congregatio Particularis super rebus œconomicis ejusdem Fabricæ instituitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Pro... ex c... tificu... extru... conse... Vatic... silica.

QUanta curarum & expensarum mole Prædecessores nostri Romani Pontifices, alii quidem ad reædificandam B. Petri Basilicam, alii verò ad eam perficiendam atque ornandam, alii demum ad eandem conservandam opportunèque restaurandam incubuerint, universus novit Terrarum Orbis, quem hujusce augusti & pulcherrimi templi, ac religiosæ eorundem Pontificum magnificentiæ fama pervasit. Ad quæ omnia in Dei honorem, ac Beatissimi Apostolorum Principis venerationem agenda, ac perficienda, necesse ipsis fuit, tam pro exactione redditLuum ac proventuum in opus Fabricæ ejusdem Basilicæ assignatorum, quàm pro fideli ac provida eorundem erogatione in ipsum opus, ad quod unicè destinati sunt, pari diligentia ac studio advigilare.

Pon... mile... profe... est.

Et Nos quidem hoc tòto Pontificatus nostri decursu minimè passi sumus nostram in his operam studiumque desiderari; probè noscentes, hujusmodi onus non solùm cum Romani Pontificis munere, quod pro virium nostrarum modulo gerimus, conjunctum esse, verum etiam ad Nosmetipsos peculiari ratione pertinere, qui, quum olim in eadem Vaticana Basilica Canonicatum. & Præbendam per annos XIV. obtinuerimus, ad Nos transferre possumus verba illa, quæ magnus quondam prædecessor noster Innocentius Papa III. de se scripsit, videlicet: *Inter cæteras Ecclesias per universum Orbem diffusas, Basilicam Principis Apostolorum, utpote Sedem Nostram, specialius diligere ac honorare tenemur; sicut qui olim in ipsa Canonici Beneficium assecuti, nunc de filio in patrem ejus, Divina sumus miseratione promoti.*

Clem... VIII. ... Basili... bricam... noperc... movit... legium... Virorum... per ea... Fabric... tuit.

§. 1. Sanè quum rec. mem. prædecessor noster Julius Papa II. ingens hoc opus Vaticani Templi reædificandi magno animo conceptum vix aggredi potuerit, ejusque successoribus Leoni X., & Hadriano VI., ob temporum difficultates, parum adjumenti licuerit ad id conferre; satis constat, Pontifici Clementi VII. datum fuisse, ut & primus omnium incœptum opus magnopere promoveret, & quæ ad ipsam

Fabricæ constructionem, atque etiam ampliationem & conservationem, in posterum necessaria forent, certa ratione procuranda & administranda constitueret; quam ob rem Collegium unum LX. Virorum Curialium, ex omnibus Nationibus electorum, instituit ac deputavit, illudque, ac personas eidem adscriptas, quum a quorumvis, etiam Cardinalis ejusdem Basilicæ Archipresbyteri, jurisdictione ac superioritate, in his, quæ Fabricam ipsam concernerent, exemisset, sibi dumtaxat & Apostolicæ Sedi immediatè subjecit; prout in dicti Clementis Litteris incipientibus: *Admonet Nos*, Datis apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDXXIII., pridie Idus Novembris, latiùs & pleniùs continetur.

§. 2. Hoc autem Collegium eò usque forsan permansit, donec opportunum fuit, ac ædificii moles ad designatam initio formam & amplitudinem perducta est. Verùm, immutatis rerum circumstantiis, fel. record. Prædecessor noster Clemens Papa VIII. (ut ab iis, qui Romanæ Curiæ res optimè callebant, assertum invenimus) in hujusmodi extincti Collegii locum, peculiarem Congregationem Fabricæ S. Petri nuncupatam instituit, in qua præter Cardinalem Præfectum, certosque Curiæ Prælatos & Officiales, nimirum Auditorem Generalem Causarum Cameræ Apostolicæ, necnon Thesaurarium pariter Generalem ejusdem Cameræ, atque Palatii Apostolici Præfectum, & Auditorem Decanum Causarum ejusdem Palatii Apostolici, ac unum ex Clericis Præsidentibus dictæ Cameræ, & Judicem Ordinarium ipsius Fabricæ, ac ejusdem Fabricæ Oeconomum Generalem, qui etiam hujusmodi Congregationis Secretarius existit, necnon ipsius Fabricæ Advocatum, quibus in hujusmodi Congregatione locum & suffragium perpetuò attribuit, plures quoque alios S. R. E. Cardinales, ejusdemque Curiæ Prælatos, arbitrio Romani pro tempore Pontificis eligendos, similem locum atque suffragium respectivè habere voluit & decrevit; dictorum verò Oeconomi, ac Judicis deputationem pro tempore, sibi & Successoribus Romanis Pontificibus reservavit.

§. 3. Quamvis autem supradictus Prædecessor noster Clemens VII. primodictum Collegium LX. Deputatorum Fabricæ S. Petri, a jurisdictione & superioritate Archipresbyteri Basilicæ Vaticanæ, ut etiam innuimus, nominatim exemptum esse & fore decreverit; Quum tamen alter deinde prædecessor noster Sixtus Papa V. hujusmodi jus & superioritatem in ipsum Deputatorum Collegium bo. mem. Evangelistæ Cardinali Pallottæ nuncupato Archiepiscopo Consentino, & dictæ Basilicæ Archipresbytero concesserit; ut videre est in ipsius Litteris incipientibus: *Cum ex debito*: Datis apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDXC., quarto nonas Martii, ejusdem Pontificatus Anno V.; ubi legitur: *Nihilominus valde expedit, ut Tu Fabricæ prædictæ tua auctoritate, consilio, & laudabili studio incumbas*, ideoque prosequitur: *te, quamdiù vixeris, & Archipresbyteratum prædictum obtinueris, Fabricæ & ejus Collegii prædicti Protectorem & Superiorem auctoritate Apostolica tenore præsentium committimus & deputamus*: Cumque ididsum deinceps usque ad hæc nostra tempora factum fuerit, etiam postquam Collegio dictorum LX. Deputatorum, a Clemente VIII., ut præfertur, subrogata fuit Congregatio ex pluribus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ac Romanæ Curiæ Prælatis composita, itaut iidem semper hujusmodi Congregationis & Fabricæ prædictæ Præfecti constituti fuerint, qui Vaticanæ Basilicæ Archipresbyteratum pro tempore obtinuerunt; quemadmodum ex rerum gestarum monumentis nostro jussu conquisitis recognitum est, atque etiam animadversum fuit ab iis, qui citatas Sixti V. Litteras in Bullario Basilicæ Vaticanæ editas diligentibus Notis illustrarunt; quorum hæc verba sunt: *Exempla tamen Sixti V. quotquot illum secuti sunt Romani Pontifices Collegii Rev. Fabricæ Præfecturam in Cardinales Archipresbyteros contulere*; Hinc est quod quum bon. mem. Annibal dùm viveret S. R. E. Cardinalis Albanus nuncupatus, qui dictæ Basilicæ Vaticanæ Archipresbyteratum in Commendam ad sui vitam ex concessione & dispensatione Apostolica obtinebat, simulque Præfectus Fabricæ & Congregationis prædictæ existebat, superiori mense Octobris ex hac vita migraverit, Nosque nuper dictum Archipresbyteratum Dilecto Filio nostro Henrico Benedicto Mariæ Clementi ejusdem S. R. E. Presbytero Cardinali Duci Eboracensi nuncupato, quo ad vixerit obtinendum, Apostolica auctoritate per Litteras Apostolicas commendaverimus, nunc eundem Henricum Benedictum Mariam Clementem Cardinalem Fabricæ prædictæ, & Congregationis ejusdem Fabricæ Præfectum, quamdiu etiam vixerit, & Archipresbyteratus prædicti Commendam obtinuerit, cum omnibus juribus & honoribus hujusmodi Præfecturæ adnexis, quibus dictus Annibal, dùm viveret, gavisus fuit, eadem Apostolica auctoritate, ac præsentium Litterarum tenore, constituimus & deputamus. Ideo Pontifex, qui Archipresbyteratum Basilicæ Cardinali Duci Eboracensi commendavit, eundem in Congregationis Fabricæ Præfectum constituit.

§. 4. Porrò duplicis generis negocia sunt, circa quæ hujusmodi Congregatio Fabricæ primodicto LX. Deputatorum Collegio jamdudum, ut præfertur, subrogata versatur. Alia siquidem judicialem respiciunt cursum causarum & litium, in quibus ipsius Fabricæ Judex Ordinarius sententiam tulit, aut definitivè decrevit, quoties pars in priori instantia succumbens, adversus sententiam aut decretum definitivum hujusmodi reclamat; circa quæ nihil invenimus, quod nova aliqua ordinatione indigeret. Quare illud idem in Causis contentiosis hujusmodi a Generali Congregatione Fabricæ prædictæ præstandum erit in posterum, quod superioribus temporibus ab ipsa præstari consuevit. Sed quia nonnunquam evenisse accepimus, ut hujusmodi Congregatio Generalis per integrum aliquot annorum decursum coacta non fuerit; volumus & decernimus, ut a prædicto Cardinali Præfecto, per Nos, ut præfertur, deputato, ejusque successoribus in futurum, duabus saltem vicibus in singulos annos hujusmodi Congregatio Generalis convocetur, atque in ea videatur, &, prout juris erit, rescribatur in Causis ad ipsius jurisdictionem spectantibus; servatis tamen legibus aliàs per Nos, in confirmationem Decretorum per prædecessores nostros Romanos Pontifices, eorumve auctoritate editorum, statutis & promulgatis per Nostras Litteras, quorum initium est: *Romanæ Curiæ*, datas apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLIV. duodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno V. Congregationem Generalem Fabricæ super Causis contentiosis, bis quolibet Anno haberi mandat.

§. 5. Alterius verò generis negocia, quæ spectant ad Oeconomicum ipsius Fabricæ regimen, visa sunt providentiæ nostræ curas requirere. Quum enim satis appareat, hujusmodi res in Congregatione Generali commodè ac diligenter, ut par est, tractari non posse; ac propterea aliquo ab hinc tempore usus inoleverit, ut vel a Cardinali Præfecto, vel ab Oeconomo prædictæ Fabricæ, cum Pontifice immedia- Quoad Oeconomicum Fabricæ regimen, veterem morem & agendi methodum innovari statuit.

immediatè ageretur de expensis etiam majoris momenti, & ingentes pecuniarum summas requirentibus, quæ pro ipsius Basilicæ necessitatibus, aut ornamentis faciendæ occurrerent; contra quàm antiquitùs fieri consueverat, dum graviora hujusmodi negocia, ante quam ad Pontificem deferrentur, ab ipso prius Cardinali Præfecto, unà cum aliis aliquot Cardinalibus atque Ministris, ex his, qui in Generali prædicta Congregatione locum habent, diligenter ac maturè discutiebantur; antiquiorem hujusmodi consuetudinem in posterum observari volumus; idque non solùm Oeconomicis ipsius Fabricæ rationibus proficuum, verùm etiam ad reprimendas magna ex parte censuras & oblocutiones, quibus plerumque notari contingit eos sumptus, qui pro Vaticani Templi conservatione, aut ornatu fiunt, opportunum fore confidimus.

Ideo Congregationem particularem ex quatuor S. R. E. Cardinalibus instituit.

§. 6. Itaque ad hujusmodi œconomica Fabricæ S. Petri negocia cognoscenda ac dirigenda, Congregationem Particularem ex uno Cardinali Præfecto, ac tribus aliis S. R. E. Cardinalibus supradictæ Congregationis Generalis, & ex ea selectis, compositam, erigimus & deputamus; Hujus autem Congregationis Particularis Præfectum eundem esse volumus, quem superius, ipsarum præsentium tenore, primodictæ Congregationis Generalis, ipsiusque Fabricæ Præfectum constituimus; eidemque Congregationi Particulari infrascriptos tres alios Dilectos pariter Filios nostros, videlicet Silvium Tituli S. Callisti Presbyterum Cardinalem Valenti, & Hieronymum S. Angeli in Foro Piscium Diaconum Cardinalem Columna, quèm, licèt is, pro munere Præfecti Palatii nostri Apostolici, tum ante, tum post suam ad Cardinalatus assumptionem, in dicta Generali Congregatione Fabricæ sessionem habuerit, nihilominus, quatenus opus sit, inter Cardinales eidem Congregationi Generali præpositos, per easdem præsentes accensemus, ac Prosperum S. Georgii in Velabro Diaconum Cardinalem Columna de Sciarra, respectivè nuncupatos, de quorum idoneitate & experientia in ejus generis rebus, quæ hujusmodi Congregationis Particularis a Nobis per præsentes erectæ cognitioni & directioni committimus, ac demandamus, Nobis plenè constat, etiam per præsentes adscribimus, eosque ad supradicta œconomica negocia in eadem Congregatione communiter consultanda & tractanda, cum pleno suffragii jure, eligimus & deputamus.

Huic Congregationi Oeconomum & Judicem Fabricæ interesse jubet.

§. 7. Hujus autem Congregationis Particularis Secretarium cum voto consultivo eligimus pariter & deputamus dilectum Filium Magistrum Franciscum de Abbatibus Oliverium, qui etiam ejusdem Fabricæ Oeconomus Generalis, dictæque Congregationis Generalis Secretarius existit; ac præterea eidem Congregationi Particulari cum consultivo similiter voto interesse volumus Dilectum quoque Filium Magistrum Ludovicum de Constantio sæpedictæ Fabricæ Judicem Ordinarium; decernentes, utriusque eorum in Oeconomi ac Secretarii, & Judicis Officiis respectivè successores, in hujusmodi Congregatione Particulari futuris temporibus similem locum & voti jus obtinere debere.

Facultates hujus Congregationis designat.

§. 8. Volumus autem, ut a prædicto & pro tempore existente Cardinali Præfecto, una cum dictæ Fabricæ Oeconomo, occurrentes sumptus pro sartis tectis, aliisque Vaticanæ Basilicæ opportunitatibus, quingentorum scutorum monetæ currentis summam non excedentes, etiam sine hujusmodi Congregationis Particularis, aut Romani pro tempore Pontificis assensu, fieri possint; Ubi verò opus faciendum hujusmodi quingentorum scutorum summam excedere dignoscatur, nihil ab ipsis fieri volumus sine prædictæ Congregationis Particularis examine; in qua videlicet consultandum erit, tum super propositi operis necessitate aut congruentia, tum super executionis modo & conditionibus, aliisque omnibus, quæ ad ipsius operis perfectionem, & ad œconomicas Fabricæ rationes opportunè advertenda videbuntur. Omnia verò ad Romanum pro tempore Pontificem, sive a Cardinali Præfecto, sive a Secretario referri debebunt; non sine indicatione differentiæ ac numeri suffragiorum, atque etiam rationum, quas unusquisque ad confirmandam sententiam suam attulit: Ut is nimirum, omnibus cognitis atque perpensis, resolutionem in Congregatione captam, nisi aliter ipsi videatur, approbare & confirmare, ejusque executionis incessanter promovendæ ac providè dirigendæ curam uni vel alteri ex quatuor Cardinalibus, sive ex duobus Prælatis dictam peculiarem Congregationem constituentibus, pro suo arbitrio, demandare valeat.

Computa Generalia eidem exhiberi mandat singulis quatuor Mensibus.

§. 9. Huic ipsi Congregationi Particulari, rationes, & computa generalia Fabricæ, eorumque summaria, singulis quatuor Mensibus exhibenda statuimus & mandamus; ut eadem Congregatio, habito præ oculis universo statu œconomico ipsius Fabricæ, de propositis sumptibus opportuna consilia capere possit. Dumque Cardinales & Prælati ad consultandum convenient, quod quatuor saltem vicibus in anno fieri debebit, ad Aulæ limen adstare volumus ipsius Fabricæ Ratiocinatorem, & Architectos, atque Pictorem operibus tessellatis præpositum, necnon ipsius Fabricæ promptuarii Custodem vulgò *Fattore Generale* nuncupatum, ut præsto sint ad omnia, quæ ipsa Congregatio ab iis requirenda, vel iisdem demandanda judicabit.

Interim visitationem Status activi & passivi fieri jubet, ut Relatio Pont. fiat.

§. 10. Denique, quum Nobis omnia comperta esse nequeant, quæcumque ad rectum œconomicum regimen ejusdem Fabricæ opportuna forsan existant, volumus etiam, ac præsentium Litterarum tenore decernimus & mandamus, ut a prædicto Cardinali Præfecto, unà cum tribus præfatis aliis Cardinalibus, ac duobus Prælatis prædictæ Congregationi Particulari per Nos adscriptis, cum primùm fieri poterit, non intermisso interim cursu Congregationum Generalium, & Particularium a Nobis etiam superiùs præscripto, accurata instituatur & peragatur visitatio ipsius Fabricæ, ejusque status œconomici activi & passivi; conditisque Decretis, quæ ipsis opportuna videbuntur, eorum relatio ad Nos fiat: Nos enim quæcumque ab ipsis ritè statuta & ordinata noverimus, Apostolica confirmatione roborare, atque Auctoritatis nostræ præsidio juvare parati sumus; certam habentes fiduciam, nihil ab ipsis decernendum fore, quod consentaneum non sit menti ac proposito nostro, rectæ nimirum atque fideli administrationi redditium ac proventuum ipsius Fabricæ, eorumque opportunæ erogationi, resecatis abusibus, si qui fortè elapsi temporis decursu circa hæc invecti fuisse dignoscantur, certisque rationibus constitutis, per quas optimo rerum ordini in futurum etiam consulatur.

Clausulæ etiam derogatoriæ contrariis.

§. 11. Atque ita & non aliter in præmissis omnibus agendum & procedendum decernimus & statuimus; Non obstantibus contrariis forsan Apostolicis Constitutionibus & Ordinationibus, seu ejusdem Fabricæ & Congregationis Generalis erectione, statutis, usibus, stilis, & consuetudinibus, etiam immemorabili-

bus,

bus, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque.

§. 2. Nulli ergo omninò hominum liceat, paginam hanc nostrarum constitutionis, deputationis, erectionis, electionis, adscriptionis, mandatorum, voluntatum, ac decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. decimo septimo Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 28. ejusdem mensis & anni.

LVI.

Aviæ Neophitæ asseritur jus offerendi ad Baptismum infantes Judæos ex Filio præmortuo Nepotes.

Epistola ad R. P. Petrum Hieronymum Guglielmi Congregationis S. Officii Assessorem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

§. 1. Probe te meminisse arbitramur, Nos in Epistola nostra *die* 28. *Mensis Februarii Anni* 1747. ad Venerabil. Fratrem Vicarii Urbis Vicesgerentem, Tarsensem tunc temporis Archiepiscopum, nunc autem Constantinopolitanum Patriarcham conscripta, quæ typis excusa, deinde in decimum-septimum Bullarii Tomum inserta fuit, definiisse, patrem, qui ex Judaica perfidia, ad Christianam Fidem conversus sit, posse filium suum infantem vel impuberem, Judæa Matre licet dissentiente, Sanctæ Religioni nostræ initiandum offerre; Matri etiam Christi Fidem amplexæ hanc eamdem potestatem inesse, quantumvis Pater in Judaismo perseverans contradicat; præterea hujusmodi offerendi jus ad Tutores pertransire; illiusque paternum quoque Avum participem esse, qui, secundum opinionem, quæ Tribunalium decretis pluries rata habita, & confirmata est, Nepotem infantem vel impuberem Sanctæ Religioni Christianæ validè offert, etiamsi vel Pater, vel Mater, aut etiam utrique in Judaismo permanentes contradicant. Qua quidem de re omnia in eadem Epistola nostra plenè discussa & comprobata reperiuntur. Verum quia nulla ibidem Paternæ Aviæ facta mentio est, num videlicet hæc Nepotem infantem, vel impuberem, Parentibus etiam illius, ac Tutoribus contradicentibus, Sanctæ Religioni nostræ offerendi jus haberet; eventus nuperrimè contigit, qui de hac quoque re Nobis agendi occasionem præberet. Judæus etenim cum decesserit, ac filios duos uxoremque gravidam reliquerit, eamdemque uxorem tutricem constituerit, aliis etiam Judæis tutoribus, tam filiorum, qui nati, quàm qui nasciturі essent, nominatis; superstes Avia paterna erat, Christianam Fidem jamdudum amplexa, quæ Sanctæ Religioni nepotes offerre volebat, & cujus pio proposito ac studio, tam patrui, quàm paternæ amitæ, Judæi scilicet prius defuncti fratres, & sorores, qui antea pariter Sanctum Baptismum receperant, adhærebant. Cum itaque controverti cœptum sit, num hujusmodi oblatio acceptari possit ac debeat; ea in præsens quæstio necessariò instituenda est, quæ in altera Epistola planè prætermissa fuit; exactèque discutiendum, num Avia nepotes offerendi potestatem habeat, &. num ea oblatio acceptanda, quamvis tam Mater tutrix, quàm

alii

Sopra l' Offerta fatta dall' Avia Neofita di alcuni suoi Nipoti infanti Ebrei alla Fede Cristiana.

Lettera a Monsignor Pier Girolamo Guglielmi Assessore del Sant' Offizio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

§. 1. Avra ella la bontà di ricordarsi, essere stato da Noi stabilito nella nostra Lettera scritta *ai* 28. *di Febbrajo* 1747. a Monsignor Vice-Gerente, allora Arcivescovo di Tarso, ed ora Patriarca di Costantinopoli, che fu data alle stampe, e di poi inserita nel decimo-settimo tomo del Bollario, potere il Padre Neofito offerire alla Santa Fede il Figlio infante, o impubere, ancorchè dissenta la Madre Ebrea; potersi ciò fare dalla Madre Neofita, benchè il Padre Ebreo contraddica; passare questo diritto d'offerire anche a' Tutori; e finalmente esserne partecipe l'Avo paterno, che, giusta l' opinione più volte canonizzata ne' Tribunali, validamente offre il Nipote infante, o impubere alla Santa Cristiana Religione, ancorchè dissentano o il Padre, o la Madre, o pure ambidue restati nell' Ebraismo. Tutto nella Lettera fu pienamente discusso, e comprovato. Nulla però in essa si parlò dell' Ava Paterna; cioè, se questa avesse il diritto di offerire il Nipote infante, o impubere alla nostra Santa Fede, ancorchè contraddicano i di lui Genitori, e Tutori Ebrei; ma essendo poco tempo fa succeduto il caso, che essendo morto un Ebreo, ed avendo lasciati due Figli, e la Moglie gravida, con averla fatta tutrice, ed unitamente coll' aver nominati altri Ebrei tutori de' Figli nati, e che erano per nascere, ed essendo viva l'Ava paterna, gia fatta Cristiana, e volendo questa offerire i Nipoti alla Fede Cristiana, ed aderendo alle di lei pie premure gli Zii, e le Zie paterne, cioè i fratelli, e sorelle del predefonto, che tempo fa ricevettero il Santo Battesimo; nata controversia, se tale oblazione possa, e debba accettarsi, è ora preciso l' entrare nella questione, di cui l' altra volta non si trattò; strettamente esaminando, se possa l' Ava offerire i Nipoti, e se l' offerta debba accettarsi, ancorchè contraddica la Madre tutrice, e contraddicano ancora i Tutori Ebrei; ed a questo punto è ristretta la presente nostra Lettera, che scriviamo a lei, giacchè nel Tribunale della Santissima Inquisizione, in cui ella lodevolmente adempie l' officio di Assessore, si è questo punto prima esaminato frà i Consultori, e di poi frà i Cardinali alla nostra presenza, dopo aver lette, e considerate le Scritture fatte da' bravi Professori per l' una, e l' altra parte.

§. 2.

Il Pontefice ha altrove trattato di quelli, che hanno diritto di offrir i bambini al Battesimo.

Ora si deve esaminare, se l' Ava possa validamente offrire i Nipoti infanti, contradicendo la Madre, e i Tutori Ebrei.

alii tutores Judæi contradicant. Hoc controversiæ caput argumentum erit præsentis Epistolæ nostræ, quam Tibi, Dilecte Fili, directam volumus, quoniam in Sanctissimæ Inquisitionis Tribunali, in quo Assessoris Officium laudabiliter sustines, eadem res inter Consultores primum, tum inter Cardinales coram Nobis examinata est, omnibus ante perlectis, quæ a Viris expertissimis pro utraque parte scripto deducta fuerunt.

Dubitatur præcipuè propter defectum patriæ potestatis.

§. 2. In hujus autem quæstionis examine occurrit statim Nobis difficultas hujusmodi. Nemini, quod suum non sit, licitè offerendi potestas est; neque eam oblationem, si fiat, recipere ullo modo licet; non igitur ea oblatio recipienda est, per quam infans in Judaismo natus Sanctæ Religioni initiandus offertur, nisi ab eo fiat, qui eam in ipsum auctoritatem habeat, quæ patria potestas appellatur. Quare cum paterna Avia in filios filii sui patria potestate minimè prædita sit, primo statim intuitu visum est Nobis legitimè inferri posse, neque illi potestatem esse Nepotes infantes aut impuberes licitè offerendi, neque oblationem ab ea factam licitè acceptari posse, præsertim cum Mater tutrix contradicat, eique assentiantur Tutores eidem matri a Genitore adjuncti.

§. 2. Nell' esame di questo punto abbiamo incontrata la seguente difficoltà. Non può veruno lecitamente offerire ciò, che non è suo; nè la di lui offerta può in veruna maniera accettarsi; e però non può farsi, nè accettarsi l' offerta alla Santa Fede d'un infante nato nell' Ebraismo, se non è fatta da chi ha l' autorità, che dicesi patria podestà, sopra lo stesso. Non avendo dunque l'Ava paterna patria podestà sopra i figli del figlio, ci è sembrata, a prima vista, legittima la conseguenza, nè poter essa lecitamente offerire i nipoti infanti, o impuberi, nè potersi lecitamente accettare l' offerta, contraddicendo particolarmente la Madre tutrice, e stando uniti colla Madre pure i Tutori dati in compagnia d' essa dal Padre.

Parentes olim filios impuberes tum in Clerum, quàm in statum Regularem adscribendos offerebant.

§. 3. Neminem sanè, nisi Ecclesiasticæ Historiæ admodum imperitum, ignorare arbitramur, per plura sæcula eam in Ecclesia disciplinam viguisse, qua Genitores proprios filios impuberes non modo Ecclesiasticæ vitæ, adeoque Clericali statui, sed etiam Monasticæ disciplinæ offerebant: quibus proinde filiis, etiam cum ad eam pervenerant ætatem, in qua bonum a malo discernendi facultas est, interdictum erat ab ea vitæ conditione resilire, cui adhuc infantes vel impuberes a Parentibus destinati fuerant; hujusmodi autem disciplinæ moderationem paucis ab hinc sæculis inductam esse.

§. 3. Sarebbe troppo rude, e poco pratico delle Storie Ecclesiastiche, chi non sapesse, essere stata per più secoli vigente nella Chiesa la disciplina, giusta la quale i Genitori offerivano alla vita Ecclesiastica, e così al Chericato, ed anche al Monacato, i proprj figli impuberi; ai quali veniva, ancorchè giunti all' età, in cui si discerne il bene dal male, vietato il recedere dalla vita, a cui erano ne' loro primi anni stati destinati dai loro Genitori; e che tal disciplina fu moderata ne' secoli da noi non tanto remoti.

Monumenta de Clericis factis ex oblatione parentum.

§. 4. Et quidem, quod ad eam spectat oblationem, qua infantes in Clerum recipiendi, ac Tonsura, & Lectoratu initiandi offerebantur, complura videre licet apud Morinum *de Sacris Ordinationibus part. 3. exercit. 5. de Tonsura Clericor. cap. 3.*, apud Martene *de antiquis Ecclesiæ ritibus tom. 2. lib. 1. cap. 3. num. 3.*, Bosquetum *in Notis ad Epistolam Innocentii III. 136. lib. 2. regesto 14. pag. 151.*; Nuperrimè verò aureus annulus repertus est, quem, ut ejus capacitas indicat, pro duorum, aut trium mensium infante confectum fuisse oportet. In eo aliquot litteræ impressæ erant, quibus infantem illum *Levitam* esse innuebatur; quod tamen non ita intelligendum est, ut illum Diaconum fuisse credamus, verum tantummodo in Clerum cooptatum fuisse, quemadmodum a viro erudito Patre Baldino in suis notis ad Anastasium Bibliothecarium *tom. 4.* ad Vitam Sancti Eugenii Papæ *ad pag. 61. & seqq.* valde apposite demonstratur.

§. 4. Dell' offerta, che facevasi degl'infanti alla Chiesa, acciò fossero ricevuti nel Clero, ed ammessi alla Tonsura, ed al Lettorato, discorre diffusamente il Morino *de Sacris Ordinationibus alla part. 3. exercit. 5. de Tonsura Clericor. cap. 3.*, il Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus tom. 2. lib. 1. cap. 3. num. 3.*, il Bosqueto *nelle Note alla Lettera d' Innocenzo III. 136. lib. 2. regesto 14. pag. 151.*, ed ultimamente si è ritrovato un Anello d' oro, dal di cui cerchio si comprende, essere stato per un infante di due o tre mesi. Nel cerchio d' esso erano alcune lettere impresse, che additavano, che il Fanciullino era *Levita*; il che non significa già, che fosse Diacono, ma che era semplicemente ammesso nel Clero, come molto bene dimostra l' erudito Padre Baldini nelle sue Note ad Anastasio Bibliotecario *tomo 4.* sopra la Vita di Sant' Eugenio Papa *alla pagina 61. e seguenti.*

Item de Monachis.

§. 5. De illa autem oblatione, per quam pueri Monasterio dicabantur, inter cæteros Pater Mabillonius *in sua Præfatione ad sæculum sextum Benedictinum num. 36.* quamplurima edisserit, item Muratorius *tom. 5. Antiquitatum Italiæ medii ævi dissertatione 65. col. 380. & seqq.* Alia, quæ ad hujusmodi rem pertinent monumenta a Gratiano *ad Causam 20. quæst. 1.* collecta habentur. Idem autem antiquo etiam Concilii Toletani adagio comprobatur, quod a Clemente III. in Decretali sua: *Cum Virum, de Regularibus*, pariter usurpatum invenitur, quod scilicet *Monachum aut paterna devotio, aut propria facit professio.* Dartis *in Commentariis ad Decretum Gratiani part. 2. Caus. 20. quæst. 1.* omnia, quæ ibi continentur ita in compen-

§. 5. Dell' offerta poi, che facevasi de' Fanciulli al Monacato, trattano fra gli altri diffusamente il Padre Mabillon *nella sua Prefazione al secolo sesto Benedettino num. 36.*, il Muratori *nel tom. 5. Antiquit. Italic. medii ævi alla dissertazione 65. col. 380. & seq.* Altri monumenti, che appartengono a questo proposito, sono radunati dal Graziano *alla Causa 20. quæst. 1.*, il che anche resta comprovato dall' antico Adagio del Concilio Toletano, riassunto da Clemente III. nella sua Decretale: *Cum Virum, de Regularibus*, che, *Monachum aut paterna devotio, aut propria facit professio.* Il Dartis ne' Commenti al Decreto di Graziano *part. 2. Caus. 20. quæst. 1.* fa in questo modo il compendio di quanto ivi si contiene: *Olim pater poterat filium suum*

compendium redigit: *Olim pater poterat filium ſuum impuberem Monaſterio delegare & tradere, nec liberum illi reverti ad ſæculum.* Si quis autem ſuper hujuſmodi re plenius omnia cognoſcere cupiat, conſulere poterit Calmetum *ſuper cap. 59. Regulæ Sancti Benedicti*, & Haeftenum *in part. 2. Diſquiſitionum Monaſticarum lib. 4. tract. 2. diſquiſit. 5.*

§. 6. Diſciplina hujuſmodi ad uſque Cœleſtinum III. permanſit, qui Pontifex eidem moderamine adhibito, decrevit, puerum Monaſterio oblatum, cum ad diſcretionis annos pervenerit, interrogari debere, num illi remanendi, an abeundi voluntas ſit; eumque, quoties abeundi animum habeat, nullatenus ad remanendum cogi debere. Ita in Decretali ipſius *in Cap. Cum ſimus, de Regularibus*, videre eſt, cum qua Innocentius III. *lib. 15. epiſt. 116.* ad Epiſcopum Lugdunenſem conſcripta etiam concordat. Cœleſtinum III. diſciplinæ illi modum impoſuiſſe dictum a Nobis eſt; eo quod non omnino ac penitus eamdem ſuſtulerit aut abrogaverit; quin immo hodiernis etiam temporibus, quoties non obſtent peculiares Regularium Ordinum, ſive Inſtitutorum Conſtitutiones, de quibus agit Fagnanus *in Cap. Cum Virum, de Regularibus*, aut recentiores Pontificiæ Conſtitutiones, quæ certam ætatem præſtituunt pro illis, quibus intra Monaſterii ſepta pernoctandum ſit; quod ſpectat ad Jus Canonicum Decretalium, nequaquam vetita eſt (ſalva ſemper Concilii Tridentini obſervantia quantum ad ætatem, ac tempus Tyrocinii, & Profeſſionis) ea oblatio, qua filii impuberes Monaſticæ vitæ offeruntur. Ex hujuſmodi autem oblatione tres effectus exiſtunt; primò, quod filius impubes a Religione recipi poteſt; deinde quod parenti patria uti poteſtate, ut eumdem ad ſecularem ſtatum revocet, amplius integrum non eſt; denique quod etiamſi filio impuberi ante pubertatis annos Religioſa Clauſtra deſerere minimè permiſſum eſt, quod ipſi tamen facere licet, ubi eam attigerit ætatem, in qua poteſtatem habet, ut de ſeipſo diſponat, poteſt nihilominus Religio proprio jure uti, ut etiam ante pubertatis annos eumdem dimittat, dummodo in eo recipiendo ea ſe obligatione non obſtrinxerit, ut uſque ad dictum tempus eumdem retineret, quemadmodum valde appoſitè Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 1. num. 13.* ediſſerit. Eadem de ſponſalibus dicenda, quæ pro filiis impuberibus ab eorum parentibus fiunt. Secundum veterum Canonum præſcriptum, filii, etiam poſtquam ad puberem ætatem pervenerant, ea ſervare tenebantur, quemadmodum colligitur ex Decretali, quæ Pontifici Hormiſdæ attribuitur, & quæ *in cap. Tua Fraternitas ſub tit. de Deſponſatione impuberum* refertur: *Poteſt autem filium nondum adultum (voluntas cujus diſcerni non poteſt) pater, cui vult, matrimonio tradere; & poſtquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino debet hoc adimplere.* Verum Pontifex Bonifacius VIII. in ſua Decretali, cujus initium: *Infantes*, & quæ in titulo *de Deſponſatione impuberum, lib. 6.* unica eſt, antiquas Canonicas diſpoſitiones moderatus eſt, ſtatuitque, impuberes poſtquam ad pubertatem pervenerint, nequaquam obligari ad ea adimplenda ſponſalia, quæ a parentibus eorum facta ſint, niſi eadem, poſtquam puberes evaſerint, aliqua ratione approbent: *Niſi per cohabitationem eorum mutuam, ſeu alias verbo, vel facto ipſorum, liquido appareat, eoſdem in eadem voluntate, factos majores ſeptennio, perdurare.*

§. 7. Tam antiquis autem, quàm hodiernis temporibus non defuere, qui diſciplinam illam auderent improbare, ſecundum quam, ut dictum

ſuum impuberem Monaſtero delegare, & tradere, nec liberum illi reverti ad ſæculum*; e chi ſopra queſto punto voleſſe pienamente ſoddisfarſi, baſta, che legga il Calmet *ſopra il cap 59. della Regola di S. Benedetto*, e l'Haeſteno *nella part. 2. delle diſquiſizioni Monaſtiche lib. 4. tract. 2. diſquiſit. 5.*

In qual tempo, e fino a qual ſegno foſſe moderata queſta diſciplina.

§. 6. Durò queſta diſciplina fino al Pontefice Celeſtino III., che fu quello, che la moderò; avendo determinato, che il fanciullo offerto al Monachiſmo, giunto agli anni della diſcrezione, debba interrogarſi, ſe vuol reſtare, o partire, e che volendo partire, non debba in verun modo eſſer forzato a reſtare. Così ſi legge nella ſua Decretale *nel cap. Cum ſimus, de Regularibus*, colla quale anche concorda il Pontefice Innocenzo III. *al lib. 15. lett. 116.* ſcritta al Veſcovo di Lione. Si è detto, che il Pontefice Celeſtino III. la moderò; non avendola in tutto, e per tutto levata, o ſia abrogata: imperocchè ancora oggidì, quando non oſtino le Coſtituzioni particolari delle Religioni, o ſia degli Iſtituti Regolari, de' quali parla il Fagnano *nel cap. Cum Virum, de Regularibus*, o quando non oſtino le più recenti Coſtituzioni Pontificie, che prefiggono una certa età a quelli, che debbono pernottare ne' Chioſtri; in ciò che riſguarda il diritto Canonico delle Decretali, non è vietata (ſalva ſempre l'oſſervanza del Concilio di Trento quanto all'età, ed al tempo del Noviziato, e della Profeſſione) l'offerta, che ſi fa dai Genitori de' figli impuberi al Monacato: Naſcendo da queſta offerta tre effetti; uno, che il figlio impubere può riceverſi dalla Religione; l'altro, che il Padre non ſi può poi più ſervire della patria podeſtà per richiamarlo al ſecolo; l'ultimo, che quantunque prima degli anni della pubertà il figlio impubere non può abbandonare i Chioſtri, eſſendogli ciò permeſſo, giunto che ſarà all' età, in cui può diſporre di ſe ſteſſo, può però la Religione ſervirſi del proprio diritto di cacciarlo anche prima degli anni della pubertà, quando, ricevendolo, non ſi foſſe obligata a ritenerlo fino al detto tempo, come molto bene la diſcorre il Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 1. num. 13.* Simile è il caſo degli Sponſali, che ſi fanno pe' figli impuberi dai loro Padri. Giuſta gli antichi Canoni, erano i figli obligati a mantenerli ancor dopo, che erano giunti all' età pubere, come ſi deduce da una Decretale attribuita al Pontefice Ormiſda, e riferita *nel cap. Tua Fraternitas, ſotto il tit. de Deſponſatione impuberum: Poteſt autem filium nondum adultum (voluntas cujus diſcerni non poteſt) pater, cui vult, matrimonio tradere; & poſtquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino debet hoc adimplere.* Ma il Pontefice Bonifacio VIII. nella ſua Decretale, che incomincia: *Infantes*, ed è l'unica nel titolo *de Deſponſatione impuberum, al lib. 6.* moderò le antiche Canoniche diſpoſizioni, determinando, non eſſere obligati gl'impuberi, fatti puberi, a mantenere gli ſponſali fatti dai lor genitori, ſe giunti alla pubertà, in qualche maniera non li approvano: *Niſi per cohabitationem eorum mutuam, ſeu aliàs verbo, vel facto ipſorum, liquidò appareat, eoſdem in eadem voluntate, factos majores ſeptennio, perdurare.*

Le iſteſſe regole procedono in materia di Sponſali.

§. 7. Ne' tempi antichi, ed anche ne' noſtri, non è mancato chi ha avuto l'ardire di diſapprovare la predetta diſciplina, ſecondo la quale,

Tal ſorta d'obbiezioni proviene dalla patria podeſtà.

dictum paulo ante est, impuberi filio Monasticæ vitæ a parentibus oblato, amplius illam deserere interdictum erat. Rhabanus in libro ad Ludovicum Imperatorem conscripto invehitur in eos, a quibus id affirmabatur, contenditque, eos id asserere, quod sit *contra superiorum sæculorum sententiam, immo etiam contra Conciliorum, & Pontificum decreta.* Idem argumentum hac nostra ætate a Joanne Petro Gibert *tom. 2. sui Corporis Juris Canonici tit. 23. de Ecclesia ad sect. 4.* pertractatum est. Hanc eamdem causam Ugo Menardus *cap. 66. Concord. Reg.* agendam suscipit, statuendo jus illud, per quod filiorum ad Monasticam vitam oblatio fit, in effrœnata patria potestate fundatum esse: *Dico hoc jus esse a naturali potestate, quam habent parentes in liberos, qui possunt eos etiam vendere necessitatis causa; ergo etiam devotionis causa Deo offerre in perpetuum ejus obsequium, tam pro salute sua, quàm liberorum, modo id fiat pura intentione, & devotione.* Quæ quidem ratio admitti posse videtur, dummodo veteri illi patriæ potestati non innitatur, adeo effrœnatæ, ut ejus vigore licitum esset patri non modo filium venumdare, sed etiam occidere, si ita ei collibuisset, quemadmodum apud Sigonium *de Jure antiquo Civium Romanorum ad cap. 10.* videre est; sed alteri potius mitiori patriæ potestati, quam Romani adoptarunt, postquam a Græcis, cum bonarum artium disciplina, morum etiam humanitatem & cultum didicerunt; quæ potestas restricta fuit ad moderatam in filios coërcitionem, reservata Magistratibus severiori, quando ea opus foret, & ad omnimodam dispositionem status filiorum, & vitæ generis, atque conditionis, quam usque ad exitum servare, & profiteri deberent. His eisdem limitibus definita fuit apud Judæos patria potestas super filios ac filias; cum *cap. 11. lib. Judicum* legatur, Jephte votum Domino vovisse, si eidem datum esset superare filios Ammon, quicumque primus de Domo ipsius egrediens sibi redeunti occurrisset, eum se holocaustum Domino oblaturum; cum autem prima eidem occurrisset unigenita ipsius filia, votum adimplere non omisisse, atque eam Deo immolasse. Sanè inter sacros Interpretes disputatio & controversia est, num Jephte, hujusmodi votum faciendo, & adimplendo, peccatum commiserit, necne. S. Thomas *in 2. 2. quæst. 88. art. 2. ad secundum* considerans, Jephte in Epistola ad Hebræos *cap. 11.* in Sanctorum Catalogo poni, probabile esse ait, Jephte peccati sui pœnitentiam egisse: *Probabile est, eum pœnituisse de facto iniquo.* Eisdem vestigiis insistit Suarez *tom. 2. de Religione ad lib. 2. cap. 10. num. 12.*: *Factum illud contra legem naturalem erat, & contra legem scriptam Exodi 20. de non interficiendo innocente, quæ procedit, & obligat etiam titulo Religionis, & voti, quia pater non est dominus vitæ filiæ, ut illam vovere, aut sacrificare possit.* Atque hisce quidem comprobatum videmus, patriæ auctoritati ac potestati apud Judæos jus vitæ, & necis supra filios nequaquam adnexum fuisse. Alii porro sunt, qui Jephte a peccato excusant, vel quod eumdem Spiritus Sancti instinctu, qui præcepto æquipolleat, votum fecisse, atque adimplevisse dicant (quod nihil facit ad rem, de qua hic agitur;) vel quod is filiæ suæ non naturalem mortem, sed civilem dederit, eamdem ab hominum commercio segregatam Deo consecrando, ac perpetuæ virginitati destinando. Quidquid sit de hac opinione, Nos eam in medio relinquimus, utpote quam communi Patrum, & Interpretum sententia improbari videamus, quemadmodum tum in Dissertatione Calmeti super hac materia, tum in Suarez *loco citato*, tum doctè admodum in Sylvio *in Commentariis supra 2. 2.*

Patria potestas justis limitibus definita apud Hebræos viguisse probatur. Factum Jephte, quoquo modo accipiatur, hoc indicat.

quale, come poc' anzi si è detto, il figlio impubere offerto dai genitori al Chiostro, non poteva più abbandonarlo. Rabano in un libro scritto a Lodovico Imperadore impugnò quelli, che ciò asserivano, sostenendo, che la loro asserzione era *contra superiorum sæculorum sententiam, immo etiam contra Conciliorum & Pontificum decreta.* Ne' nostri tempi questo stesso argomento è stato ben trattato da Giovanni Pietro Gibert *nel tom. 2. del suo Corpo del Jus Canonico tit. 23. de Ecclesia alla sez. 4.* Entra in questo stesso arringo Ugone Menardo *nel cap. 66. Concord. Reg.* ponendo il fondamento per l' offerta de' figli al Chiostro nella effrenata podestà paterna: *Dico hoc jus esse a naturali potestate, quam habent parentes in liberos, qui possunt etiam eos vendere necessitatis causâ; ergo etiam devotionis causâ Deo offerre in perpetuum ejus obsequium, tam pro salute sua, quàm liberorum; modo id fiat pura intentione, & devotione.* E questo discorso è plausibile, ogni volta che non si riconosca per di lui base quell' antica effrenata podestà paterna, con cui non solo era permesso al padre vendere il figlio, ma ancora privarlo di vita, se così gli fosse piacciuto, come può vedersi appresso il Sigonio *de Jure antiquo Civium Romanorum al cap. 10.*, ma quella più moderata podestà paterna, che adottarono i Romani dopo aver appresa dai Greci la disciplina delle buone lettere, ed anche la piacevolezza ed umanità del costume; qual podestà era ristretta ad un moderato gastigo de' figli, riservato il più severo ai Magistrati, quando ve ne fosse stato di bisogno, e ad una dispotica disposizione dello stato de' figli, e di quel tenore di vita, che dovevano mantenere, e professare fino alla morte. Dentro questi stessi confini fu ristretta l' autorità paterna sopra i figli, e le figlie dagli Ebrei; leggendosi *nel cap. 11. del Libro de' Giudici*, che Jefte fece voto a Dio di sagrificargli il primo, che dai confini della sua Casa gli fosse venuto incontro dopo aver ottenuta la grazia di vincere e superare i figli d' Ammon; e che essendo stata la prima ad incontrarlo la sua unigenita figlia, non lasciò d' adempire il voto, e la sagrificò a Dio. Si discorre, e si controverte fra i sagri Interpetri, se Jefte nel fare, e nell' eseguire il voto, commettesse, o non commettesse peccato. S. Tommaso *nella 2. 2. quæst. 88. art. 2. ad secundum*, considerando, che Jefte è posto nel Catalogo de' Santi nella lettera agli Ebrei *al cap. 11.* dice, esser probabile, che Jefte facesse penitenza del suo peccato: *Probabile est, eum pœnituisse de facto iniquo.* Per la stessa strada cammina il Suarez *nel tom. 2. de Religione al lib. 2. cap. 10. num. 12.*: *Factum illud contra legem naturalem erat, & contra legem scriptam Exodi 20. de non interficiendo innocente; quæ procedit, & obligat etiam titulo religionis, & voti, quia pater non est dominus vitæ filiæ, ut illam vovere, aut sacrificare possit.* Ed ecco provato, che all' autorità, e podestà paterna presso gli Ebrei non era annesso il diritto della vita e morte del figlio. Altri poi scusano Jefte dal peccato, o per aver fatto ed eseguito il voto per istinto dello Spirito Santo, equipollente ad un precetto (il che non ha che fare col nostro proposito); o per non aver data la morte naturale alla sua figlia, ma una morte civile, consecrandola a Dio, separandola dal commercio degli uomini, e destinandola ad una perpetua verginità. Noi non entriamo nel merito di questa opinione, vedendola riprovata dal comune sentimento de'Padri, e degl'Interpetri, come può vedersi in una Dissertazione del Calmet sopra questa materia, nel Suarez *nel luogo citato*, e ben dottamente nel Silvio *ne' Commenti sopra la*

quæst. 88. *art.* 2. *conclus.* 7. videre est. Verum ex eadem ipsa opinione comprobare posse videmur, etiam apud Hebræos liberam fuisse patri facultatem, ut filium certæ vivendi rationi destinaret, in qua eidem usque ad vitæ finem permanendum foret; cum neminem deprehenderimus, qui ideo opinioni illi refragetur, propterea quod pater apud Judæos talem auctoritatem minimè haberet; sed quod illiusmodi interpretatio litterali Divinæ Scripturæ sensui contraria videatur.

§. 8. Jus igitur filios impuberes Claustro sive Monasterio offerendi, vel cum obligatione perpetuò ibi manendi, vel cum facultate abeundi, si, cum ad pubertatem pervenerint, oblationem de se factam minimè confirment, patriæ potestati, atque auctoritati innixum est, quemadmodum apposite a S. Thoma *in quodlibet.* 4. *quæst.* 12. *art.* 33. §. *Primò ergo* indicatur: *Pueri ante annos pubertatis ex naturali jure sunt sub cura parentum, propter hoc quòd patiuntur discretionis defectum, secundùm quem possint benè regere seipsos; ideo in hac ætate possunt quidem Religioni tradi, si a parentibus offerantur, & erit rata traditio, præcipuè si, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habuerint paternam oblationem.* Huic differendi rationi prædecessoris quoque nostri Clementis IV. Decretalis Epistola cohæret, *die* 27. *Aprilis* 1267. Viterbii data, & Abbatibus, Abbatissis, Prioribus, & Guardianis Prædicatorum, Minorum, Cisterciensium, & Præmonstratensium de Montepessulano, & illius suburbiis directa, quæ inter ejusdem Pontificis Epistolas 452. numeratur *tom.* 2. *Thesauri Anecdotorum* a Martene collecti *col.* 459. Nihil sanè pro recto moderamine rerum tam benè, atque utiliter potest esse provisum, quod tractu temporis malitia hominum pervertere conetur. Perlatum ad dicti Pontificis aures est, eum tunc temporis abusum invaluisse, ut oblationes impuberum ad Monasteria, a quacumque persona fierent, promiscuè acceptarentur, idque privati commodi, & emolumenti gratia, ut scilicet Monasteria bonis illis potirentur, quæ ad impuberem oblatum spectabant. Apostolicus Pontificis zelus tam gravi incommodo obviam ire non prætermisit, edixitque, ut impuberes nequaquam reciperentur, nisi oblatio a patre, & matre fieret, aut a tutoribus, qui in iis, quæ pertinent ad pupillorum curam aut dispositionem, in jus paternum succedunt: *Absque voluntate parentum, & tutorum suorum.* Ab hoc etiam proposito non aliena ea quæstio est, quæ a Pontificii Juris peritis discutitur, utrum scilicet, si filius a patre sine consensu matris, vel si a matre sine patris consensu offeratur, talis oblatio legitima sit, atque acceptari possit: in qua quæstione, quamquam sunt, qui neutram harum oblationum legitimam esse contendunt, ex legalis adagii vi, quod *in re communi melior est conditio prohibentis*; magis tamen probanda est ea opinio, quæ paterno juri omnimode favet, cum in patre, non autem in matre, patria potestas resideat; quemadmodum videre est apud Cardinalem de Turrecremata *in Commentariis super Can. Addidistis nu.* 2., 20. *quæst.* 1. Quod si quis illud objiceret, Annam Elcanæ uxorem obtulisse Deo in Templo inter manus Sacerdotis Heli Samuelem filium suum, postquam ablactatus fuit, eò quod dè ipso ita Domino spopondisset: *Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus*, quemadmodum *in lib.* 1. *Regum cap.* 1. habetur; facilè esset respondere, id quidem ab Anna, sed cum Elcanæ viri sui ac respectivè patris consensu factum fuisse, juxta id, quod a Tostato *ad quæst.* 22. pluribus comprobatur: *si autem sola fuisset in voto, non tenuisset*; quod etiam Calmetus confirmat.

§. 9. Quor-

2. 2. *quest.* 88. *art.* 2. *conclus.* 7. Ma con essa ci sembra poter comprovare, aver anche il padre appresso gli Ebrei potuto destinare liberamente il figlio ad una certa maniera di vivere, da continuarsi da esso fino alla morte: non avendo veduto chi l'impugni, pel motivo che il padre appresso gli Ebrei non avesse la detta autorità; ma perchè l'interpretazione sembra contraria alla lettera della Divina Scrittura.

L'oblazione al Monastero deve farsi da quello, che ha o la patria podestà, o che ne esercita i diritti.

§. 8. Appoggiasi dunque il jus di offerire i figli impuberi al Chiostro, o sia al Monastero, o per dovervi restar sempre, o per poterne partire, se giunti alla pubertà non confermano l'offerta fatta d'essi loro, all'autorità e patria podestà, conforme ben addita S. Tommaso *nel quodlibet.* 4. *quest.* 12. *art.* 33. *Primò ergo*: *Pueri ante annos pubertatis ex naturali jure sunt sub cura parentum, propter hoc quòd patiuntur discretionis defectum, secundùm quem possint benè regere seipsos; ideo in hac ætate possunt quidem Religioni tradi, si a parentibus offerantur, & erit rata traditio, præcipuè si, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habuerint paternam oblationem.* Coerente a questo discorso è anche una Decretale del Pontefice Clemente IV. scritta da Viterbo *ai* 27. *d'Aprile* 1267. agli Abbati, Abbadesse, Priori, e Guardiani de' Predicatori, Minori, Cistercienſi, e Premostratensi della Città di Mompellier, e luoghi vicini, che è *la* 452. fra quelle del detto Pontefice *nel tomo* 2. *del Tesoro degli Anecdoti* raccolto dal Martene *col.* 459. Non v'è sistema, per buono ed utile che sia, che col tratto del tempo la malizia degli uomini non s'ingegni di guastare. Giunse a notizia del detto Pontefice, che indifferentemente si accettava l'offerta degl' impuberi al Monastero, da qualunque persona fosse fatta, e ciò per puro interesse, che è lo stesso che dire, per acquistare i beni, che erano di ragione dell' impubere offerto. L'Apostolico zelo si oppose al grave inconveniente, comandando, che non fossero ricevuti gl'impuberi, se l'offerta non fosse stata fatta dal padre e dalla madre, o pure dai tutori, che subentrano nel diritto paterno in ciò, che appartiene alla cura o disposizione de' pupilli: *Absque voluntate parentum & tutorum suorum.* Fa anche a proposito la questione promossa dai Canonisti, se, offerendosi dal padre il figlio senza il consenso della madre, o offerendosi dalla madre senza il consenso del padre, sia legittima l'offerta, e possa accettarsi: nella qual questione sebbene alcuni sostengono, non esser legittima nè l'una nè l'altra offerta, per l'adagio legale, che *in re communi melior est conditio prohibentis;* plausibile però è l'opinione favorevole in tutto e per tutto al padre, essendo in esso la patria podestà, e non nella madre; come può vedersi nel Cardinale Turrecremata *ne' Commenti sopra il Can. Addidistis*, *num.* 2., 20. *quest.* 1. E quando mai si opponesse, aver Anna moglie di Elcana offerto a Dio benedetto nel Tempio, nelle mani del Sacerdote Heli, il suo figlio Samuele, dopo averlo slattato, avendogli così promesso: *Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus*, come si legge *nel lib.* 1. *de' Rè al cap.* 1.; non mancherebbe la risposta, che il passo fu fatto da Anna, ma col consenso di Elcana marito, e padre rispettivamente; altrimenti non sarebbe stato valido, giustà ciò, che diffusamente comprova il Tostato *alla quest.* 22.: *si autem sola fuisset in voto, non tenuisset*; il che pure vien confermato dal Calmet.

Dagli Autori perciò fassi conto del Padre, ma poco o nulla della Madre.

§. 9. Ella

Hinc Avia ab eo jure exclusa multo minus videri posset nepotes ad Baptismum validè obtulisse.

§. 9. Quorsum nostra hæc omnis pertineat ratiocinatio, minimè tibi obscurum esse potest; cum enim ex ea colligi possit, legitimam impuberum oblationem patriæ potestatis sequelam esse; cumque paterna avia eâ potestate minimè prædita sit, jus offerendi nepotem ex filio numquam ad eam pertinere potest; si autem id paternæ aviæ, cum de nepote ad Claustrum, sive Monasterium offerendo agitur, interdictum est; potiori ratione interdictum illi esse debebit hujusmodi nepotem ad Baptismum offerre; etenim, secundum recentiorem disciplinam, ut supra dictum est, impubes, qui Monasticæ vitæ oblatus est, cum ad pubertatem pervenerit, Religiosum Institutum deserendi libertatem habet; sed infanti aut impuberi Judæo ad Baptismum oblato, & baptizato, in Christiana Fide permanendum omninò est, &, si cum ad pubertatem pervenerit, contra facere præsumat, Canonicis pœnis punietur, secundum Bonifacii VIII. Decretalem, cujus initium *Contra*, sub titulo *de hæreticis*, *in sexto*. Verum quia hujusmodi argumentationi illud valide opponendum occurrit, permultum scilicet discriminis inter Claustrum, ac Baptismum intercedere, cum sine priori æterna salus obtineri possit, quæ sine altero neutiquam sperari potest; de Baptismo dispiciendum Nobis hoc loco est, ac demonstrandum, omnia, quæcumque dicta sunt de oblatione ad Monasterium, habere locum, etiam cum agitur de oblatione ad Baptismum.

§. 10. Res hæc, de qua quærimus, tam a Theologis, quàm a Pontificii Juris peritis pertractatur, quinam videlicet sint, qui filios infantes, vel impuberes Christianæ Religioni, & Sancto Baptismati offerendi jus habeant. Primo igitur loco, hujusmodi jus penes parentes esse affirmant, sive ii Neophyti sint, sive etiam Ethnici, vel Judæi; dummodo, si tales sint, fide bona ab eis oblatio hujusmodi fiat, & infantes baptizati apud Christianos remaneant, neque illis, propter perversionis periculum, restituantur, quemadmodum a Nobis in supracitata Epistola ad Urbis Vices-Gerentem conscripta plurimis probatum est. Concordat S. Thomæ doctrina *in quodlibet.* 2. *art.* 7., *in* 2. 2. *quæst.* 10. *art.* 12., *&* *in* 3. *part. quæst.* 68. *art.* 10., ubi docet, infantes Infidelium sine parentum consensu nequaquam baptizari posse; eaque doctrina & ab aliis communiter recepta, & cum aliorum Tribunalium Ecclesiasticorum, tum etiam Supremæ hujus Inquisitionis sententiis atque judiciis roborata & confirmata est, ut etiam a Nobis in eadem Epistola desuper citata *num.* 4. *&* *seq.* demonstratum est.

Infidelium filii infantes invitis parentibus baptizari non debent.

§. 11. Secundo loco iidem Auctores docent, quoties maritus Christi fidem amplectatur, uxore in Judaismo remanente, si hæc oblationi communis prolis ad Baptismum repugnet, jus offerendi penes solum patrem remanere, cum non in matris, sed in patris potestate, secundum civiles leges, filius sit; quam rationem etiam Pontifex Gregorius IX. adduxit in celebri sua Decretali: *Ex litteris*, *de conversione Infidelium*: *Cum autem filius in patris potestate consistat, cujus sequitur familiam &c. respondemus, patri eumdem puerum assignandum.*

Pater filios baptizandos offerre potest, etiamsi mater dissentiat.

§. 12. Tertio loco, cum, Gregorio XIII. summum Pontificatum tenente, controversia exorta fuisset, utrum paternus avus, qui Christianam Religionem amplexus, nepotem ex filio, dissentiente matre Judæa, baptizandum offerre volebat, id faciendi jus haberet; responsum, decretumque est, avum, matre etiam dissentiente, offerre posse, adeoque oblationem illam admittendam esse, quemadmodum

Idem definitum est de avo paterno, qui nepotes habet in potestate.

admissa

§. 9. Ella già vede lo scopo di tutto questo ragionamento, dal quale potendosi inferire, che l'offerta legittima degl'impuberi, è una sequela della patria podestà; siccome l'ava paterna di tal podestà non è rivestita, così ad essa non può mai appartenere il jus d'offerire il Figlio del Figlio, o sia il nipote; e che se ciò all' ava paterna vien proibito, trattandosi d'offerire il nipote al Chiostro, o sia al Monastero; con più forte ragione dovrà esserle proibito offerirlo al Battesimo; imperocchè, secondo la più recente disciplina, come di sopra si è detto, l'impubere offerto al Chiostro, giunto alla pubertà, può abbandonare la vita religiosa; quando l'infante e l'impubere Ebrei, offerti al Battesimo, e battezzati, debbono proseguire nella Fede di Cristo, e giunti alla pubertà, contravvenendo, sono puniti con le pene Canoniche, secondo la Decretale di Bonifazio VIII., che incomincia *Contra*, nel titolo *de hæreticis*, *in sexto*. Ma, perchè alla suppraddetta riflessione si può validamente opporre, che corre una gran differenza fra il Chiostro, ed il Battesimo, potendosi senza quello conseguire l'eterna salute, che senza questo non si può ottenere; ci ritroviamo nella necessità di assumere l'ispezione del Battesimo, e dimostrare, che quanto si è detto nell'offerta al Chiostro, deve aver il suo luogo nell' offerta al Battesimo.

§. 10. Trattano gli Autori, e Teologi, e Canonisti, la materia, che è in questione, di quelli, che hanno il diritto d'offerire i figli infanti, ed impuberi alla Cristiana Religione, e così al Battesimo. Dicono dunque in primo luogo, che il jus d'offerire è ne'loro genitori; o siano essi Neofiti, o siano anche Gentili, o Ebrei; purchè, essendo tali, facciano l'offerta con buona fede, e gl'infanti battezzati restino appresso i Cristiani, e non siano loro restituiti, pel pericolo della perversione, come da Noi diffusamente si è dimostrato nella nostra Lettera a Monsignor Vice-Gerente. Coerente a questo diritto è la dottrina di S. Tommaso *nel quodlibet.* 2. *art.* 7., *nella* 2. 2. *quest.* 10. *art.* 12., *e nella* 3. *part. quest.* 68. *art.* 10., ove insegna, che regolarmente parlando, non si possono gl'infanti degl'infedeli battezzare senza il consenso de' loro genitori: dottrina ricevuta comunemente dagli altri, e sostenuta, ed eseguita ne' Tribunali Ecclesiastici, ed in questo ancora della Suprema Inquisizione, come da Noi fu dimostrato nella nostra Lettera sopracitata, indirizzata a Monsignor Vice-Gerente *al num.* 4. *e seg.*

§. 11. Insegnano in secondo luogo, che convertendosi il marito Ebreo, e restando la moglie nell' Ebraismo, e ripugnando questa all' offerta del figlio al Battesimo, resta il jus d'offerirlo nel solo padre; non essendo, secondo le Leggi Civili, il figlio in podestà della madre, ma bensì in quella del padre: della qual ragione si prevalse il Pontefice Gregorio IX. nella sua celebre Decretale: *Ex litteris*, *de conversione infidelium*: *Cum autem filius in patris potestate consistat, cujus sequitur familiam &c. respondemus, patri eumdem puerum assignandum.*

§. 12. In terzo luogo, essendosi nel Pontificato di Gregorio XIII. eccitata una questione, se volendo l'avo paterno, fatto Cristiano, offerire al Battesimo il nipote, cioè il figlio del figlio, ripugnando la madre Ebrea, potesse farlo; fu risoluto, che l'avo potesse offerire, ancorchè dissentisse la madre, e che l'offerta si dovesse accettare, come in fatti fu accettata. Il tutto è riferito e comprovato da

Noi

admissa fuit. Quæ a Nobis in citata Epistola nostra *num.* 17. relata & comprobata habentur. Hujus quoque rei mentionem factam a Sylvio *in tom.* 4. *super* 3. *part. S. Thomæ quæst.* 68. *art.* 10. *conclus.* 6. deprehendere licet, cujus verba hujusmodi sunt: *Gregorius XIII. dicitur statuisse, ut parvulus, quem avus paternus baptizari volebat, baptizaretur, invita matre Judæa, quæ defuncto patri superstes erat; quia scilicet avus tamquam pater curam Nepotum habet.* Neque vero desunt judiciales sententiæ a Tribunalibus prolatæ, quæ a Nobis *loco citato* indicatæ sunt, per quas avo jus offerendi nepotes permittitur, non solum si, defuncto patre, mater repugnet, verum etiamsi utrique parentes superstites contradicerent; idque propter eam rationem, quod leges non tantum filium, sed & filii filium patriæ potestati subjiciunt: *Qui igitur ex te & uxore tua nascitur, in tua potestate est: item qui ex filio tuo & uxore ejus nascitur, idest nepos tuus & neptis, æque in tua sunt potestate, & pronepos & proneptis, & deinceps cæteri,* ut habetur in Institutionibus Imperialibus, & *in l.* 4. *de his, qui sui, vel alieni juris;* & qui in familia nascitur, illius capiti, qui avus paternus est, subjectus remanet; filius verò, qui avi potestati subjectus est, alios in potestate habere non potest, quemadmodum *l.* 5. *eodem titulo* prosequitur.

§. 13. Quarto loco Auctores prædicti jus offerendi tutoribus attribuunt, sub quorum cura infantes & impuberes vivunt, cum pro eo, quod pertinet ad illorum educationem, patria potestas in ipsos transfusa sit; quare quemadmodum de jure non licet, ut supra dictum est, infantes infidelium sine parentum consensu baptizare; ita neque sine tutorum consensu eosdem baptizandos offerre permissum est, ut etiam in citata Epistola nostra §. 14. habetur; quod tamen a Soto *in* 4. *sententiarum distinct.* 5. *quæst. unica art.* 10. *in* 2. *conclus. ad* §. *Addit* non libenter admittitur, cujus hic verba subjicimus: *Addit idem Paludanus, idem esse de puero utroque orbato parente, qui, renuentibus tutoribus, non est baptizandus: sed arbitror, non esse tam atrocem injuriam, ac si parentes contradicerent.*

§. 14. Omittimus hic verba facere de eo casu, quum scilicet Judæi filius in extremo mortis discrimine constitutus sit, quo nempe casu, repugnantibus etiam parentibus, a quolibet ad Baptismum offerri, & baptismalibus aquis ablui potest; idque ratione modici damni, quod ad parentes inde provenit, gravissimi autem æternique præjudicii, quod in prolem redundaret, nisi salutari lavacro regeneraretur, ut in citata Epistola nostra *ad nu.* 8. disseruimus. Nec etiam hic agendum censemus de altero casu, si fortè videlicet evenerit, ut Judæi filius a patre relictus ac destitutus sit; quem, invitis etiam parentibus, baptizandum offerre cuilibet permissum est, eo quod ipsi, propter destitutionem ejusmodi, patria potestate ceciderint, juxta responsum prædecessoris nostri Gregorii IX. *in cap.* 1. *de infantibus, & languidis expositis,* ubi ita legitur: *Si a patre, vel ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus:* cum iis, quæ insuper a Nobis in citata Epistola *num.* 9. deducta reperiuntur.

§. 15. Ex Auctorum sententia, nequaquam denegatum Dominis jus est offerendi filios mancipiorum suorum infidelium ad sacrum Baptismatis fontem; qua de re licèt S. Thomas expressè verba non fecerit; cum tamen idem *citatis locis* docuerit, filios eorum, qui apud Christianos Principes servitutem civilem serviunt, invitis parentibus, baptizari non posse, satis quidem

Noi nella citata nostra Lettera *al num.* 17. Di ciò fa anche menzione il Silvio *nel tom.* 4. *sopra la* 3. *part. di S. Tommaso quest.* 68. *art.* 10. *conclus.* 6. ed ecco le di lui parole: *Gregorius XIII. dicitur statuisse, ut parvulus, quem avus paternus baptizari volebat, baptizaretur invita matre Judæa, quæ defuncto patri superstes erat; quia scilicet avus, tamquam pater, curam nepotum habet.* Nè mancano giudicati de' Tribunali, da Noi indicati *nel luogo citato*, giusta i quali si dà all'avo paterno il jus d'offerire i nipoti, non solo, se, morto il padre, la madre contradica, ma ancora, se, vedendo l'uno e l'altra, ambidue contradicessero; e ciò per la ragione, che le Leggi non solo sottopongono alla podestà paterna il figlio, ma anche il figlio del figlio: *Qui igitur ex te & uxore tua nascitur, in tua potestate est: item qui ex filio tuo & uxore ejus nascitur, idest nepos tuus, & neptis, æquè in tua sunt potestate; & pronepos, & proneptis, & deinceps cæteri,* come si legge nelle Istituzioni Cesaree, e *nella l.* 4. *de his, qui sui vel alieni juris;* e chi nasce nella famiglia, resta soggetto al capo d'essa, che è l'avo paterno; ed il figlio, che è soggetto alla podestà dell'avo, non può aver altri sottoposti alla sua, come prosiegue *la l.* 5. *nello stesso titolo.*

§. 13. Danno gli Autori in quarto luogo il jus di offerire ai tutori, sotto la cura de' quali vivono gl'infanti, e gl'impuberi; essendo in essi trasfusa la podestà de' genitori in ciò, che risguarda la loro educazione; per lo che siccome, regolarmente parlando, come si è detto, non è lecito battezzare gl'infanti degl'infedeli senza il consenso de' loro genitori, così tampoco non è lecito offerirli al Battesimo senza il consenso de' loro tutori, come può vedersi nella citata nostra Lettera *al* §. 14.; il che però non è di buona voglia ammesso dal Soto *nel* 4. *delle sentenze dist.* 5. *quest. unic. art.* 10. *nella* 2. *conclus. al* §. *Addit*, ed ecco le di lui parole: *Addit idem Paludanus, idem esse de puero utroque orbato parente, qui, renuentibus tutoribus, non est baptizandus: sed arbitror, non esse tam atrocem injuriam, ac si parentes contradicerent.*

Anche i tutori hanno jus di consentire, o ripugnare nel Battesimo de' Pupilli.

§. 14. E lasciando da parte il caso del figlio Ebreo ridotto in pericolo di morte, che può da ognuno offerirsi al Battesimo, e battezzarsi, ancorchè dissentano i genitori, e ciò pel poco danno, che essi ne risentono, e pel gravissimo ed eterno pregiudizio, che proverrebbe alla prole, se non fosse battezzata; come da Noi fu ragionato nella citata Lettera *al num.* 8. Come pure, lasciando da parte l'altro del figlio Ebreo abbandonato dal padre, che ognuno può offerire al Battesimo, ancorchè i di lui genitori dissentissero, avendo pel loro abbandono perduta la patria podestà, giusta la risposta del Pontefice Gregorio IX. *nel cap.* 1. *de infantibus & languidis expositis*, ove così si legge: *Si a patre vel ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus:* con quello di più, che da Noi si vede dedotto nella citata Lettera *al num.* 9.

I figli degl' Ebrei o ridotti in pericolo di morte, o abbandonati dal padre, possono da chiunque offrirsi al Battesimo.

§. 15. Ammettono gl' Autori ne' padroni il jus d'offerire al Battesimo i figli de' loro mancipj infedeli; del che benchè non abbia S. Tommaso espressamente parlato, avendo però *ne' luoghi citati* insegnato, non potersi battezzare a dispetto de' loro genitori i figli de' servi de' Principi Cristiani, ma servi di servitù civile, ha detto quanto basta per inferire, che,

I padroni hanno il jus d'offerire al Battesimo i figli de' loro servi infedeli.

quidem dixiſſe putandus eſt, ut inferre liceat, ejuſdem doctrinam eſſe, quod filii ſervorum, qui ſervi ſint ſervitute pœnali, poſſint a dominis ad Baptiſmum offerri; quemadmodum appoſitè a Sylvio *loco citato ad concluſ. 7.* animadverſum fuit, atque ante eum a Suarez *tom. 3. ſuper 3. part. S. Thomæ quæſt. 68. art. 10. diſput. 25. ſect. 4. §. Dico ſecundo* indicatum fuerat. Porro Judæi Chriſtianorum ſervi ſunt, ſed civili ſervitute, ut docet S. Thomas; & licet Innocentius III. *in cap. Etſi Judæos, de Judæis*, de eiſdem affirmet, quod eos *propria culpa ſubmiſit perpetuæ ſervituti*, cum tamen idem Pontifex ſubjungat, quod *pietas Chriſtiana eos receptat, & ſuſtinet cohabitationem illorum*, ſatis indicat ſe Judæorum ſervitutem civilem innuere voluiſſe; quod etiam Vaſquez *tom. 2. ſuper 3. part. S. Thomæ, quæſt. 68. art. 10. diſput. 154. cap. 5. in fine* probè animadvertit.

Hebræi ſervitutem civilem ſerviunt apud Chriſtianos non verò pœnalem.

Servi autem ſervitute pœnali Turcarum filii ſunt, bello capti, non autem filii Chriſtianorum; nam in bellis, quæ Chriſtianos inter geruntur, Juris Gentium rigor in eo dumtaxat, quod ſpectat ad res, non autem in eo, quod ad homines attinet, obſervatur; neque homines bello capti capientium ſervi fiunt, licet hoſtium res in hoſtis dominium tranſeant, qui eiſdem potitur; ita in monumentis a Vinnio collectis *tom. 1. ſuarum Inſtitutionum Civilium lib. 1. tit. 3. pag. 35.* noviſſimæ editionis Venetæ habetur. Neque verò juri illi, per quod domino licet filios ſervi ſui, qui ſervitute pœnali ſervus ſit, ad Baptiſmum offerre, patria genitoris poteſtas ullo modo officit: *Nam qui ſerviliter domino ſubjicitur, eſt in poteſtate domini, tam ratione ſui, quàm aliarum perſonarum ſibi conjunctarum, puta uxoris aut filiorum, nec amplius in res ſuas dominium retinet; quin & poteſt a domino divendi. Loquimur hìc de ſervitute propriè dicta, vi cujus dominus poteſtatem habet vendendi ſervum, ut fit apud Turcas*: hiſce verbis Hon. Tournely *in ſuis Prælectionibus Theologicis de Sacramento Baptiſmi* ediſſerit, *pag. 328.* editionis Pariſienſis *Anni 1727.*

Huic tantum ſubjecti ſunt infideles in bello capti, non autem Chriſtiani.

§. 16. Probè intelligimus, dilecte Fili, nonnullos ex præcedentibus Epiſtolæ hujus Paragraphis prætermitti per Nos potuiſſe, alterius Epiſtolæ noſtræ ad Urbis Vices-Gerentem conſcriptæ, lectionem tibi proponendo, in qua ea omnia, quæ in præmiſſis Paragraphis ſummatim indicavimus, expoſita pleniſſimè ſunt; verum ita faciendum exiſtimavimus, tum majoris ordinis & claritatis gratia, tum ùt uno aſpectu legentibus tria exhiberentur: Primum quidem, quod jus ad Baptiſmum offerendi ex patria poteſtate, tamquam ex origine, conſequatur; alterum, quod cum avia paterna patriæ poteſtatis expers ſit, non ita facile ſuſtineri poſſe videatur, eandem habere jus offerendi nepotem, dum maxime Judæa mater tutrix, aliique pariter tutores diſſentiant; poſtremum autem, quod ſicut ob patriæ poteſtatis defectum avia nequaquam jus habet nepotem ad Monaſterium offerendi, ita ex ejuſdem patriæ poteſtatis defectu, ne illud quidem jus habere poteſt, ut eumdem offerat baptizandum.

Summa difficultatis capita, quæ ex præmiſſis oriuntur.

§. 17. Atque hæc ea difficultas eſt, quæ Nos non modo aliquandiu hærentes atque ſuſpenſos tenuit, verum etiam in eam partem proclives, ut paternæ aviæ oblationem repudiaremus. Verùm cum deinde animadverſum a Nobis ſit, fieri aliquando poſſe, ut etiam extra circumſtantias paulò ante indicatas, vel ſcilicet infantis in extremo mortis diſcrimine poſiti, vel ejuſdem a parentibus deſerti ac deſtituti, vel denique pœnalis ſervitutis, liceat infantem & impuberem Judæos baptizandos offerri ab eo, qui

Ex iis tamen non evincitur, jus offerendi unicè provenire a patria poteſtate.

che, anche giuſta la ſua dottrina, poſſono i padroni offerire al Batteſimo i figli de' loro ſervi, quando ſono ſervi di ſervitù penale, come ben riflette il Silvio *nel luogo citato alla concluſ. 7.*, e prima di lui aveva additato il Suarez *nel tom. 3. ſopra la 3. part. di S. Tommaſo queſt. 68. art. 10. diſput. 25. ſect. 4. §. Dico ſecundo.* Sono gli Ebrei ſervi de' Criſtiani, ma di ſervitù civile, come ben inſegna S. Tommaſo; e benchè il Pontefice Innocenzo III. *nel cap. Etſi Judæos, de Judæis*, dica degli Ebrei, che *propria culpa ſubmiſit perpetuæ ſervituti*, ſoggiugnendo però, che *pietas Chriſtiana eos receptat, & ſuſtinet cohabitationem illorum*, dà abbaſtanza a divedere, aver eſſo inteſo eſſere la ſervitù degli Ebrei, ſervitù civile; come ben oſſerva il Vaſquez *nel tom. 2. ſopra la 3. part. di S. Tommaſo queſt. 68. art. 10. diſput. 154. cap. 5. in fine.* Servi poi di ſervitù penale ſono i figli de' Turchi preſi in guerra, ma non già i figli de' Criſtiani; imperocchè nelle guerre fra i Criſtiani non ſi oſſerva il jus delle Genti in ciò, che appartiene agli uomini, ma in ciò ſolo, che riſguarda la roba; non diventando gli uomini preſi in guerra, ſervi di chi li prende, quantunque la roba degl'inimici paſſi nel dominio dell'inimico, che ſe ne impoſſeſſa, come può vederſi ne' monumenti raccolti dal Vinnio *nel tom. 1. delle ſue Iſtituzioni Civili al lib. 1. tit. 3. pag. 35.* dell'ultima ſtampa di Venezia. E nulla oſtando al jus, che ha il padrone d'offerire al Batteſimo i figli del ſuo ſervo di ſervitù penale, la patria podeſtà del genitore: *Nam qui ſerviliter domino ſubjicitur, eſt in poteſtate domini, tam ratione ſui, quàm aliarum perſonarum ſibi conjunctarum, puta uxoris aut filiorum, nec amplius in res ſuas dominium retinet; quin & poteſt a domino divendi. Loquimur hìc de ſervitute propriè dicta, vi cujus dominus poteſtatem habet vendendi ſervum, ut fit apud Turcas*: ſono parole del Tournely *nelle ſue Prelezioni Teologiche del Sagramento del Batteſimo pag. 328.* della ſtampa di Parigi *del 1727.*

§. 16. Riconoſciamo, Monſignor noſtro, che le avremmo potuto riſparmiare il tedio di leggere alcuno dei ſopradetti Paragrafi di queſta noſtra Lettera, col rimettere lei all' altra noſtra Lettera ſcritta a Monſignor Vice-Gerente, eſſendo in eſſa diffuſamente riferito tutto ciò, che ne' detti Paragrafi compendioſamente ſi è accennato; ma abbiamo creduto di fare quanto abbiamo fatto, per maggior chiarezza ed ordine, ed acciò chi legge, in un colpo d'occhio poſſa vedere tre coſe: una, che il jus d'offerire al Batteſimo, è una ſequela della patria podeſtà; l'altra, che, non avendo l'ava paterna la patria podeſtà, non ſembra facile il ſoſtenere, che abbia il jus d'offerire il nipote, contradicendo particolarmente la madre Ebrea tutrice, unitamente con gli altri tutori; e l'ultima, che ſiccome per difetto della ſteſſa patria podeſtà non ha l'ava il diritto d'offerire il nipote al Chioſtro, così nemmeno per difetto della ſteſſa patria podeſtà può avere il diritto d'offerirlo al Batteſimo.

§. 17. Queſta è la difficoltà, che ci ha per qualche tempo tenuti perpleſſi, e diremo anche inclinati a rigettare l'offerta dell'ava paterna. Ma avendo poi conſiderato, eſſervi qualche caſo, in cui, ſenza che vi ſiano le circoſtanze poc' anzi accennate o dell' infante ridotto in punto di morte, o del di lui abbandonamento fatto da' genitori, o pure l'altra della ſervitù penale, poſſono l'infante, e l'impubere Ebrei eſſer offerti al Batteſimo anche da chi non ha ſopra d'eſſi la patria podeſtà; ci ſiamo perſuaſi, che,

patriam ben-

patriam super ipsos potestatem minimè habeat; id tandem Nobis persuasum remansit, quod, licèt jus offerendi competat unicuique patriam potestatem habenti (quod argumentis desuper adductis satis comprobatum est); non tamen omnino alteri cuicumque, qui patriam potestatem non habeat, præclusa remanet via, quo minus oblationem hujusmodi in aliquo peculiari casu facere possit.

§. 18. Gregorius IX., sicut antea memoratum est, *in citato cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, decrevit, quod cum pater ad Christianam Fidem conversus esset, mater autem in Judaismo remansisset, filius patri assignari deberet, non autem penes matrem relinqui, propterea quod in illo, non vero in hac, patria potestas sita esset; idque eo vel magis, quod ita Sanctæ Religionis favor exigeret: *Cum autem filius in patris potestate consistat, cujus sequitur familiam, & non matris &c. in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum.* Cum autem ibi nulla a Gregorio mentio habeatur de altero casu, cum scilicet mater ad Christi fidem conversa foret, pater verò in Judaismo permaneret; non tamen ea res ab Auctoribus prætermissa est, iique omnes, debere tunc filium apud matrem remanere, atque huic jus ad Baptismum offerendi competere affirmant, licet ipsa potestate patria nequaquam prædita sit; idque tanta concordia inter se, ut omni diligentia adhibita, neminem Nobis reperire contigerit, a quo contrarium asseratur. Cardinalis Ostiensis *in Commentariis super memorata Decretali: Ex litteris, num.* 13. usque eo progreditur, ut Pontificem Gregorium dicat in Decretali sua minus plenè rem explicuisse: *Potuisset ergo Dominus Gregorius hanc materiam pleniùs, breviùs, & planiùs expedire, ut sic dixisset, si quis duorum conjugum infidelium ad fidem conversus fuerit, in infidelitate alio remanente, liberi infantes converso adjudicentur.* Quod quidem Cardinalis Ostiensis dictum, tum ab Abbate *in Commentariis super eamdem Decretalem ad nu.* 6., tum a Petro de Archarano *ad num.* 17., aliisque compluribus celebratur. Nobis verò, quod a Cardinali Ostiensi nimis fidenter dictum est, minimè probari potest; sed duo hic dicenda occurrunt: primum, quod cum ibi ageretur de patre ad Christianam Fidem converso, & matre in infidelitate remanente, eaque res ad Pontificis Judicium delata fuisset, non aliæ Gregorii partes erant, quàm ut ad rem propositam responderet; alterum quod, cum ipse pro ratione definitionis suæ favorem Fidei adduxerit, jure ac merito responsum ab Auctoribus est, quod a Gregorio in casu patris ad Christi Fidem conversi, matre in Judaismo remanente, dictum fuerat, id ipsum in casu etiam matris conversæ, & patris in Judaica perfidia hærentis, locum habere debere, cum in utraque facti specie idem Religionis favor ita suadeat; idque eo vel magis quod in Concilio Toletano IV., quod *anno* 633. sub S. Isidoro celebratum fuit *ad Can.* 63. in Collectione Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre *tom.* 2. *pag.* 489. expresè statutum decretumque reperitur, filium quidem sequi debere matris Religionem, quoties ipsa ex Judæa, patre Judæo remanente, Christiana facta sit; contra verò patris Religioni adhærere debere, si matre in Judaismo remanente, pater ad Christianam Fidem transierit: *Filii, qui ex talibus nati existunt*, idest ex Matrimonio inter eas personas, quarum altera in Judaismo permanserit, altera autem Christianam deinceps Religionem amplexa fuerit, *Fidem ac conditionem matris sequantur, quæ jam in Christianam translata est Fidem;* simi-

benchè ad ognuno, che ha la patria podestà, competa il jus d'offerire, il che resta ben comprovato dalle prove di sopra esposte, non resta però affatto preclusa la strada di fare l'offerta in qualche caso particolare a chi anche non è rivestito della patria podestà.

Il Jus Canonico dà la preferenza all'oblazione del Padre contro la volontà della madre.

§. 18. Conforme di sopra si è detto, il Pontefice Gregorio IX. *nell' allegato cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, determinò, ch' essendosi il padre convertito alla Fede Cristiana, ed essendo la madre restata nel Ebraismo, doveva il figlio consegnarsi al padre, e non lasciarsi in mano della madre, competendo al primo la patria podestà, e non alla seconda; tanto più, che così esiggeva il favore della Santa Religione: *Cum autem filius in patris potestate consistat, cujus sequitur familiam, & non matris &c. in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum.* Non parla ivi Gregorio dell'altro caso, in cui la madre si fosse convertita, ed il padre fosse restato Ebreo; ma, se esso non ne ha parlato, ne hanno però parlato gli Autori, che insegnano, con tanta concordia fra di loro, che dopo esatte diligenze a Noi non è riuscito di ritrovare chi dica il contrario, dover il figlio restare appresso la madre, e ad essa competere il jus d'offerire al Battesimo, benchè essa non abbia la patria podestà. Il Cardinale Ostiense *ne' Commenti sopra la detta Decretale: Ex litteris, al num.* 13. passa tant' oltre, che dice, non essersi il Pontefice Gregorio bene spiegato nella sua Decretale; *Potuisset ergo Dominus Gregorius hanc materiam pleniùs, breviùs, & planiùs expedire, ut sic dixisset, siquis duorum conjugum infidelium ad Fidem conversus fuerit, in infidelitate alio remanente, liberi infantes converso adjudicentur.* Ed il detto del Cardinal Ostiense è esaltato dall'Abbate *ne' Commenti sopra la stessa Decretale al num.* 6.: e da Pietro de Ancharano *al num.* 17., e da molti altri. Noi non approviamo l'espressione troppo forte del Cardinale Ostiense, ma diciamo due cose; una ch' essendo stato proposto al Pontefice Gregorio il caso del padre convertito, e della madre restata nell' infedeltà, non gli correva altro impegno, che di rispondere al caso proposto; la seconda, che avendo esso dato per motivo della sua risoluzione il favore della Fede, hanno molto bene gli Autori concordemente risposto, che quanto ha detto Gregorio nel caso del padre convertito, restando la madre nell'Ebraismo, deve aver luogo nel caso della madre convertita, e del padre restato Ebreo; militando nell' uno e nell'altro caso lo stesso motivo della Religione; tanto più che nel quarto Concilio Toletano tenuto sotto S. Isidoro *l'anno* 633. *al Can.* 63. *nel tom.* 2. della Collezione de'Concilj della Spagna del fu Cardinale de Aguirre *pag.* 489. vien chiaramente determinato e stabilito, che il figlio siegua la Religione della madre, se essa d'Ebrea si è fatta Cristiana, restando il padre Ebreo; o quella del padre, se il padre si è fatto Cristiano, e la madre è restata Ebrea: *Filii, qui ex talibus nati existunt*, cioè da un matrimonio contratto fra una parte Ebrea, e l'altra poi fatta Cristiana, *Fidem ac conditionem matris sequantur, quæ jam in Christianam translata est Fidem; similiter & ii, qui procreati sunt de infidelibus mulieribus & fidelibus viris, Christianam sequantur Religionem, non Judaicam superstitionem.*

La commune degli Autori ha este a tal preferenza all'offerta fatta dalla madre, ripugnando il padre.

Il motivo della legge, che è il favore della Fede, milita in ambidue i casi.

similiter & ii, qui procreati sunt de infidelibus mulieribus, & fidelibus viris, Christianam sequantur Religionem, non Judaicam superstitionem.

Favor Fidei junctus legitimo juri cujusvis generis prævalet etiam juribus patriæ potestatis.

§. 19. En igitur casum, quo, in Religionis favorem, oblatio ad Baptismum admittitur, etiamsi ab illo facta sit, qui patriæ potestatis expers est; etenim patria potestas, ut dictum superius est, in patre, non autem in matre consistit: En, inquam, casum, ubi posita in altera trutinæ lance tum patria naturali potestate, quam pater filium generando acquirit, tum etiam illa, quæ eidem tanta amplitudine a Jure Civili attributa est, ex altera verò parte posita dumtaxat aliquali illa potestate, quam mater ex naturæ lege in filii generatione acquirit sine alio quopiam Juris Civilis præsidio, hæc trutinæ pars alteri prævalet, propter illud ponderis, quod ex favore Religionis eidem accedit. Porrò hæc ratio ab antiquis peritissimis Decretalium interpretibus & ritè æstimata, & magni, ut par erat, momenti habita est; nam Pontifex Innocentius IV. *in suis Observationibus in citatam Decretalem*, *Ex litteris*, scribit, quod tam ubi judicium patris pro Baptismo filii matris voluntati præfertur, quàm ubi matris oblatio patris dissensui prævalet, ratio, quæ contraria omnia exsuperat, in favore Fidei posita est; Antonius verò à Budrio *super idem cap. Ex litteris, num.* 7. eò usque progreditur, ut vehementiori quadam emphasi dicat, quod cum Judæa mater ad Christianam Fidem conversa filium ad Baptismum offert, dissentiente patre, qui in Judaismo remansit, dici ob favorem Fidei potest, quod mulier vir evaserit, & ex matre pater effecta sit.

Potestas offerendi filios ad vitam Regularem etiam in matre residet.

§. 20. Quoniam verò, dum superiùs de filii ad Monasterium oblatione a Nobis dictum fuit, tamquam plausu dignam reputavimus eam opinionem, quod parva aut nulla ratio habenda esset consensûs matris, sed totum ex patris consensu, qui patriam potestatem habet, dependere deberet; ex quo deduximus, idem respectu oblationis ad Baptismum dicendum esse; illud hoc loco subdere necesse habemus, quod prædictæ opinionis plausu nequaquam obstante, communior sententia est, jus ad Monasterium offerendi penes parentes esse, idque, non minus a patre quàm a matre exerceri posse: *Si pater, vel mater, filium, filiamve intra septa Monasterii in infantiæ annis sub regulari tradiderunt disciplina, utrum liceat eis, postquam ad pubertatis annos devenerint, egredi, & matrimonio copulari; hoc omnino devitamus, quia nefas est, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluntatis fræna relaxentur*: verba sunt S. Gregorii in Epistola ad Bonifacium, quæ *in Can. Addidistis* 20. *quæst.* 1. relata habentur; & in Textus hujus sequelam Gibertus *in Corpore Juris Canonici tom.* 2. *tit.* 23. *de Ecclesia sect.* 3. *regula* 14. ita scribit: *Offerendi filios potestas tam ad matrem, quàm ad patrem pertinet.*

Casus Aviæ offerentis distingui debet ab extranei cujusque temeritate.

§. 21. Feliciter Nobis patriæ potestatis obstaculum superasse videmur, quod Nobis aliquam difficultatem ingerebat, in eoque superando ratione validissima nixos fuisse, quæ in Religionis favore posita est; ingenuè tamen omnino agnoscimus, aliquid præterea adhuc desiderari, ut statuere possimus, oblationem ad Baptismum ab Avia factam, tam Judæa matre, quàm Tutoribus Judæis repugnantibus, licitam validamque esse, adeoque admittendam. Nam si in solo favore Fidei omnia posita ac fundata essent, exinde consequeretur, ut a quacumque persona, licet externa, fieret oblatio infantis Judæi ad Baptismum, parentibus licèt ipsius reluctantibus, eadem admittenda esset; contra quam docet Sanctus Thomas, quem

§. 19. Ed ecco il caso, in cui pel favore della Religione si ammette l'offerta al Battesimo fatta da chi non ha la patria podestà; stando, come di sopra si è detto, la patria podestà nel padre, e non nella madre: Ed ecco il caso, in cui, posta in una parte della bilancia la patria naturale podestà, che acquista il padre generando il figlio, unitamente con quella patria podestà, che gli compete, datagli con tanta ampiezza dal Diritto Civile; e posta sopra l'altra parte della bilancia quella tal quale podestà, che la madre nella generazione del figlio acquista per natura senza verun altro presidio del Diritto Civile; prevale questa parte della bilancia all'altra, pel sopraccarico, che se le aggiugne, che è il favore della Religione: motivo ben considerato, e molto, come dovevasi, valutato dagli antichi peritissimi Commentatori delle Decretali, scrivendo il Pontefice Innocenzo IV. *nelle sue Osservazioni sopra la citata Decretale*, *Ex litteris*, che tanto nel caso, in cui in ordine al Battesimo prevale il padre alla madre, quanto nel caso, in cui la madre prevale al padre, la ragione assorbente è quella del favor della Fede; ed arrivando Antonio da Budrio *sopra lo stesso cap. Ex litteris, al num.* 7. a dire con enfasi alquanto gagliarda, che offerendo la madre Ebrea, fatta Cristiana, il figlio al battesimo, contradicendo il padre restato nell'Ebraismo, per favor della Fede la donna può dirsi diventata uomo, e la madre diventata padre.

§. 20. E perchè quando di sopra discorremmo dell'offerta del figlio al Chiostro, valutammo per plausibile l'opinione, che poco o nulla doveva attendersi il consenso della madre, e che tutto doveva dipendere da quello del padre, che ha la patria podestà; dal che inferimmo, doversi anche dire lo stesso, rispetto all'offerta al Battesimo; ci ritroviamo ora obbligati a soggiugnere, che non ostante il plauso dell'opinione sopraddetta, la più comune è, essere l'offerta al Chiostro diritto de' genitori, quale non meno può esercitarsi dal padre, che dalla madre: *Si pater, vel mater, filium, filiamve intra septa Monasterii in infantiæ annis sub regulari tradiderunt disciplina, utrum liceat eis, postquam ad pubertatis annos devenerint, egredi, & matrimonio copulari; hoc omnino devitamus, quia nefas est, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluntatis fræna relaxentur*: sono parole di S. Gregorio nella lettera a Bonifazio, riferite *nel Can. Addidistis* 20. *quest.* 1., ed in sequela di questo testo il Giberto *nel Corpo del Jus Canonico al tom.* 2. *tit.* 23. *de Ecclesia sect.* 3. *regul.* 14. così scrive: *Offerendi filios potestas tam ad matrem, quàm ad patrem pertinet.*

§. 21. Ci sembra d'aver felicemente superato l'ostacolo della patria podestà, che era quello, che ci dava imbarazzo, e di averlo superato col gran motivo del favore della Religione. Riconosciamo però con tutta buona fede, esservi bisogno di qualche altra cosa di più, per arrivare a stabilire, esser valida, lecita, e doversi accettare l'offerta dell'Ava al Battesimo, ancorchè contradica la madre Ebrea tutrice, unitamente coi tutori Ebrei. Imperocchè, quando tutto il sistema unicamente si appoggiasse al favore della Fede, ne seguirebbe, che facendosi da qualsivoglia persona, benchè esterna, l'offerta dell'infante Ebreo al Battesimo, contradicendo i di lui genitori, dovrebbe l'offerta accettarsi; il che è con-

quem cæteri Theologi communiter sequuntur, Infantes ex infidelibus natos, sine parentum consensu minimè baptizandos esse; atque illud etiam fortasse eveniret, ut Christianorum cuilibet permissum in posterum videretur, in Hebræorum Vicum penetrare, atque alicujus Judæi infantem, utroque parente invito, vel ibidem baptizare, vel foras asportando baptizandum offerre, quod hodierno tempore non solùm improbatur, sed etiam a Tribunalibus Ecclesiasticis vindicatur.

§. 22. Verùm, si casus hic, qui in quæstione versatur, unà cum adjunctis circumstantiis consideretur, haud facilè quidem demonstrari poterit, ex eo quod aviæ oblatio admittatur, vel communem lædi Theologorum sententiam, quam supra exposuimus, vel violentiis aut dolis aditum aperiri ad Hebræorum infantes invitis eorum parentibus Baptismati offerendos, aut re ipsa baptizandos; tum quia communis Theologorum sententia nihil aliud docet, nisi quod minimè licet infantes infidelium, *invitis parentibus*, baptizare; cumque iidem nequaquam ulterius procedant ad explicandum, quinam illi sint, qui sub appellatione parendum veniant, locum excipit legalis dispositio, quæ docet, *sub appellatione parentum* aviam comprehendi; quam ad rem verba Textus in promptu sunt *in L. Appellatione ff. de verbor. significat. Appellatione parentum non tantum pater, sed etiam avus, & proavus, & deinceps omnes superiores continentur, sed & mater, & avia, & proavia*: tum quia hoc ipso in casu non improvisa aliqua vis, aut impetus intercedit, nec talis oblatio fit a persona penitus extranea, cum paterna avia sit, quæ ad Christi Fidem conversa nepotem ad Baptismum sponte offerat; ac præter id, quod jam dictum est, videlicet *appellatione parentum* paternam quoque aviam comprehendi, observandum etiam occurrit, quod Romanis legibus a tutela mulieres omnes excludebantur: *Tutelam administrare virile munus est, & ultra sexum fœmineæ infirmitatis tale officium est*, quemadmodum legitur *in L. Tutelam C. Quando mulier tutelæ officio fungi potest.* Quum tamen deinde rigorem hujusmodi mitigari placuisset, & mulieres etiam ad tutelam exercendam idoneas declarari; id ad solam aviam, solamque matrem restrictum fuit, ut *in Auth. Matri & Aviæ*, eodem titulo, videre est; quod quidem signum evidens, imo argumentum satis clarum est, paternam aviam minimè extraneam dicendam esse, etiam in eo, quod pertinet ad nepotum seu filiorum filii sui educationem; maximè vero ubi, velut in præsenti casu, cum avia ipsa consentiunt patrui; quorum quidem in Judaica lege tanta ratio habetur, ut matri in proprii filii successione præferantur, quemadmodum *in cap. 27. libri Numerorum* præscriptum habetur, ac super ipso observant expositores Tostatus *quæst.* 33. Calmetus *ad vers.* 11., & du Hamel *ad vers.* 9.

§. 23. Hic verò novimus dictum iri, aviam ad legitimam nepotis tutelam habilem quidem redditam esse, verum secundo loco, idest post matrem; ac præterea locum non esse loquendi de Tutoribus legitimis, quoties, ut in re præsenti accidit, testamentarii adsunt a patre dati. Veruntamen utrique responsionis parti non deest, quod denuo reponi possit. Verum quidem est, secundum jam citatam authenticam *Matri & Aviæ*, in tutela legitima matrem aviæ præferri: *Matri & Aviæ secundum ordinem tutelam subire permittimus*: quo loco Glossa ad verba *secundum ordinem* notat: *Cum primò Mater, secundò Avia admittatur*: at saltem extra controversiam non est, & valde incertum videtur, utrum prælatio matris respectu

contrario alla dottrina di S. Tommaso, a cui gli altri Teologi comunemente aderiscono, non doversi regolarmente battezzare i figli infanti degl'infedeli senza il consenso de' loro genitori; e forse anche ne seguirebbe, che potrebbe in avvenire ogni Cristiano entrare nel Ghetto, battezzare l'infante di qualche Ebreo a dispetto del padre, e della madre, o portarlo fuori del Ghetto, ed offerirlo al Battesimo, il che oggidì non è approvato, anzi punito dai Tribunali Ecclesiastici.

§. 22. Considerando però il caso presente con tutte le sue circostanze, sarà difficile il poter dimostrare, che, accettandosi l'offerta dell'Ava, si offenda la sentenza comune de' Teologi poc'anzi memorata, o che si dia campo alle violenze, o alle sorprese d'offerire al Battesimo, o di battezzare gl'infanti degli Ebrei a dispetto de' loro genitori, sì perchè la sentenza comune de' Teologi altro non insegna, se non che non è lecito il battezzare gl'infanti degl'infedeli *invitis parentibus*, nè dipoi innoltrandosi ad ispiegare chi venga *sub appellatione parentum*, subentra la disposizione legale, che insegna esser compresa l'Avia *sub appellatione parentum*; ed ecco il testo puntuale *nella L. Appellatione ff. de verbor. significat. Appellatione parentum non tantùm pater, sed etiam avus, & proavus, & deinceps omnes superiores continentur, sed & mater, & avia, & proavia*: sì perchè il caso presente non è o d'una violente sorpresa, o d'un'offerta, che si faccia da una persona totalmente estranea, essendo l'Ava paterna quella, che fatta Christiana, offre il nipote volontariamente al Battesimo. Oltre al già detto, che l'Ava paterna viene *sub appellatione parentum*, escludevano le Leggi tutte le donne: *Tutelam administrare virile munus est, & ultra sexum fœmineæ infirmitatis tale officium est*, come si legge *nella L. Tutelam C. Quando mulier tutelæ officio fungi potest.* Si volle di poi mitigare questo rigore, e dovendosi abilitare le donne alla tutela, ciò fu ristretto alla sola ava, ed alla sola madre, come può vedersi *nell' Auth. Matri & Aviæ*, sotto lo stesso titolo; segno evidente, anzi prova assai chiara, non potersi dire l'ava persona estranea in ciò ancora, che appartiene all'educazione de' nipoti, o sia de' figli del figlio; tanto più, quando, come nel caso presente, sono concordi coll'ava gli zii paterni, che nella Legge Ebrea sono tanto valutati, che vengono preferiti alla madre nella successione del proprio figlio, come può vedersi *nel cap. 27. del Libro de' Numeri*, e sopra esso vanno divisando il Tostato *alla quest.* 33., il Calmet *vers.* 11., ed il du Hamel *vers.* 9.

L'Ava vien compresa *sub appellati ne Parentum.*

E si ammette alla tutela de' nipoti in esclusione dell' altre donne, eccettuatane solo la madre.

§. 23. Dirassi, e bene lo conosciamo, esser l'ava abilitata alla tutela legittima del nipote, ma in secondo luogo, cioè dopo la madre; ed in oltre dirassi, non esser luogo a discorrere de' tutori legittimi, quando vi sono, come nel caso nostro, i testamentarj dati dal padre: ma non manca la replica a ciascheduna parte della risposta. Secondo l'Autentica *Matri & Aviæ* di già citata, è vero, preferirsi nella tutela legittima la madre all'ava: *Matri & Aviæ secundùm ordinem tutelam etiam ante agnatos subire permittimus*: ove la Chiosa alle parole *secundum ordinem*, nota: *Cum primò mater, secundò avia admittatur*: ma per lo meno è disputabile, ed è assai incerto, se la prelazione della madre all'ava competa alla madre, quando essa

Due obbiezioni nascono contro le dette cose.

La legge preferisce la madre all'ava nella tutela.

respectu aviæ, matri competat quando ipsa Judæa sit; cum complures, iique graves Auctores doceant, matrem in tutela filii aviæ præferendam esse, cum ipsa Christiana est, non autem cum Judæa. Etenim Authentica *Matri & Aviæ* desumpta est ex Novella 118. *de hæredibus ab intestato venientibus.* In hac Novella Legislator ordinem successionum constituit; ac deinde ad tutelarum ordinem gradum faciens, parem hunc successionum ordini fore statuit, ideoque matri prælationem in tutelis supra aviam tribuit: Ad extremum autem totam suam dispositionem iterum complectens, verbis hujusmodi eamdem concludit: *Hæc autem omnia, quæ de successione sancimus, obtinere in iis volumus, qui Catholicæ Fidei sunt.* Ex quo plausu dignum & probabile argumentum illis suppeditatur, qui contendunt ac docent, in tutela legitima minimè matri supra aviam prælationem deberi, cum mater Judæa est, sed tutelam Christianæ aviæ deferendam esse, quòd ita favor exigat Religionis; cujus quidem ratio a Legislatore habita est in re minoris momenti; cum statuerit, quod licet mater filiam dotare teneatur, quando pater id faciendi de suo facultatem non habet, id tamen a matre omnino præstandum sit, etiamsi patri divitiæ suppetant, quoties hic Christianus, & proles Christiana sit, mater vero in infidelitate, aut in Judaismo remanserit; quemadmodum, Legum Civilium dispositiones referendo, pluribus ostendunt Bossius *de Dote ad cap.* 5. *§.* 2. *num.* 26. *& seq.*, & Cardinalis de Luca *de Dote discurs.* 142. *num.* 54.

Hic tamen ordo ratione infidelitatis immutatur in variis casibus.

§. 24. Non inficiamur item, quod minimè dubium est, legitimis Tutoribus nequaquam locum esse, ubi Testamentarii adsunt; verum illud videndum restat, num id admittendum sit, quando Testamentarii suspecti sunt, cum, secundum Romanas leges, Testamentariis etiam suspicionis exceptio detur, ipsæque Leges in Urbe quidem Prætori, in Provinciis autem Præsidibus onus injunxerint, suspectos tutores removendi, & in eorum locum alios non suspectos substituendi, ut in Institutionibus Justiniani, & in titulo Codicis: *de suspectis tutoribus vel curatoribus*, videri potest. Pontifex Gregorius IX. in controversia, quæ per ipsum soluta fuit in pluries laudato *cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, utrum videlicet filius apud Judæam matrem remanere, an Christiano patri tradi deberet, supradictam legum dispositionem præ oculis habuit, ut ex subjectis ejusdem verbis colligitur: *Non debet apud eas remanere personas, de quibus possit esse suspicio, quod saluti vel vitæ insidientur illius*; & contra Judæam matrem pronunciavit, propter periculum perversionis: *Materque pueri, si eum remanere contingeret apud eam, posset illum adducere ad infidelitatis errorem, in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum.* Hoc autem responsioni illi fundamentum præbet, non loquendum scilicet de Tutoribus legitimis, ubi Testamentarii adsunt, si Testamentarii ab exceptione immunes sint; secus verò quando iidem exceptionem patiuntur præjudicii, damnique notabilis, quod pupillo afferrent, cum Religionis offensa; quemadmodum omnino contingeret, si nunc Christianæ aviæ oblatio rejiceretur, ne jus impediretur eorum Judæorum, qui Tutores Testamentarii existunt.

Tutores testamentarii legitimos a tutela repellunt. Sed & illi suspicionis exceptione repelluntur.

§. 25. Nonnullos fortasse audieris dicentes, quod si oblatio aviæ admittatur, res fiet, quæ antea nunquam facta fuisse memoretur. Hoc idem Nobis objectum fuit; sed nihil planè ea res Nos commovit, cum ne casus quidem ullus allatus fuerit, quo aviæ oblatio repudiata sit. Cum autem res, quæ in quæstionem

Nil obstat, quod hujus rei exempla non adsint.

essa è Ebrea; insegnando molti e gravi Autori, competere alla madre la prelazione sopra l'ava nella tutela del figlio, quando essa è Cristiana, ma non quando è Ebrea. L'Autentica *Matri & Aviæ* è ricavata dalla Novella 118. *de hæredibus ab intestato venientibus.* In questa Novella il Legislatore stabilisce l'ordine delle successioni; fa dipoi passaggio all'ordine delle tutele, e vuole, che questo sia eguale a quello delle successioni, dando nelle tutele la prelazione alla madre sopra l'ava: Riassume nel fine tutta la sua disposizione, conchiudendola colle seguenti parole: *Hæc autem omnia, quæ de successione sancimus, obtinere in iis volumus, qui Catholicæ Fidei sunt.* Ciò somministra un plausibile, e probabile argomento a chi sostiene, ed insegna, non doversi la prelazione nella tutela legittima alla madre sopra l'ava, quando la madre è Ebrea, ma doversi la tutela all'ava Cristiana; così esigendo il favore della Religione, considerato ancora dal Legislatore in un caso d'assai minore importanza; avendo stabilito, che quantunque la madre sia obligata a dotare la figlia, quando il padre non ha modo di farlo del suo, ciò però si faccia a dirittura dalla madre, ancorchè il padre sia ricco, quando questi sia Cristiano, la prole sia Cristiana, e la madre sia restata nell' infedeltà, o nell'Ebraismo; come ampiamente, riferendo le disposizioni delle Leggi Civili, dimostrano il Bossio *de Dote al cap.* 5. *§.* 2. *num.* 26. *e seg.*, il Cardinal de Luca *de Dote discurs.* 142. *nu.* 54.

§. 24. Si ammette pure, come si deve ammettere, che generalmente parlando, non hanno luogo i Tutori legittimi, quando vi sono i Testamentarj: ma il punto consiste nel vedere, se ciò possa ammettersi, quando i Testamentarj sono sospetti; dandosi anche ai Testamentarj, secondo le Leggi Romane, l'eccezione di sospetto, ed avendo esse incaricato in Roma al Pretore, e nelle Provincie ai Presidi l'obbligo di rimovere i tutori sospetti, come può vedersi nelle Istituzioni di Giustiniano, e nel titolo del Codice: *de suspectis tutoribus vel curatoribus.* Il Pontefice Gregorio IX. nella controversia da esso risoluta nel più volte citato *cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, se il figlio dovesse restare nelle mani della madre Ebrea, o consegnarsi al padre Cristiano, ebbe avanti gli occhi la sopraddetta disposizione delle leggi, come si raccoglie dalle seguenti di lui parole: *Non debet apud eas remanere personas, de quibus possit esse suspicio, quod saluti vel vitæ insidientur illius*; ed avendo sentenziato contra la madre Ebrea, pel pericolo della perversione: *Materque pueri, si eum remanere contingeret apud eam, posset illum adducere ad infidelitatis errorem, in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum*: ciò dà fondamento alla risposta, non potersi parlare de' Tutori legittimi, quando vi sono i Testamentarj, se i Testamentarj sono senza eccezione; ma non quando patiscono l' eccezione del pregiudizio, e sono di danno notabile al pupillo, ed offendono la Religione: come per appunto succederebbe, se oggi si ricusasse l'offerta dell'Ava Cristiana per non impedire il diritto degli Ebrei Tutori testamentarj.

§. 25. Avrà ella forse inteso motivarsi da taluno, che, ammettendosi l'offerta dell'ava, si farebbe un passo non mai fatto per l'addietro. Noi pure abbiamo intesa la stessa cosa; ma questa non ci ha fatta veruna breccia, non essendosi nemmeno portato verun caso, in cui sia stata rigettata l'offerta dell' ava: E non

cadit, essendo

cadit, non quidem tantummodò ratione dispicienda, sed quoquo modo executioni mandanda sit, & positiva necessitas adsit de ipsa in alterutram partem decernendi; nullus relictus locus est illius negligendæ, aut in aliud tempus differendæ; sed videndum omnino est, quid secundum justitiam fieri oporteat. Idem planè contigit Gregorii XIII. tempore, quum scilicet ipse decrevit, ut Avi ad Christi Fidem conversi oblatio reciperetur, etiamsi mater dissentiret, quemadmodum a Nobis plenè expositum fuit in alia Epistola nostra ad Urbis Vices-Gerentem conscripta; & relatum habetur, ut supra innuimus, apud Sylvium, cui nunc adjungimus Valentiam *tom. 4. Commentariorum Theologicorum disputat. 4. quæst. 3. punct. 3. §. Quartò dico :* Etenim ne tunc quidem ante ejusmodi sententiam a Pontifice prolatam contigerat, ut oblatio avi, dissentiente matre, recepta umquam fuisset. Ergo & sententia illa nova extitit, & tamen executioni demandata, & cum plausu excepta fuit: Eademque dici potest aditum iis aperuisse, qui in præsentia ad recipiendam aviæ oblationem propensi sunt, quum pari jure censeri debeant avus & avia in eo, quod pertinet ad curam non minus filii, quam filiorum ipsius; cum hæc a familia sua per matrimonium in viri familiam translata, primas in hac partes unà cum illo obtinuerit. Et quoniam avi mentione redeunte, objectum illud iterum redit, patriam potestatem penes eumdem, non autem penes aviam residere; non mirum videri debet, si & Nos responsione illa denuo occurramus, videlicet favorem Religionis id præstare, ut patriæ potestatis defectus illi non officiat, qui alio cæteroquin legitimo titulo infantis oblationem facit; ad ea autem, quæ supra dicta sunt de communi opinione, qua mater filium, dissentiente patre, validè ac licitè baptizandum offert, etiamsi patria potestas in patre non autem in matre sita sit; non injucundum fore arbitramur, si id adjungamus, quod ad rem hanc scribit Vasquez *tom. 2. super 3. part. S. Thomæ quæst. 68. artic. 10. disput. 155. cap. 3. num. 35. Licet Jure Civili soli patri concessa sit patria potestas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipso Jure peculiares, nempe ut pater usumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, & ut suus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) suitatis gaudeat, quod respectu matris non conceditur; tamen, quod spectat ad retinendum filium in suo consortio, & societate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde si alter consentiat, etiamsi sit mater, quia nimirum videtur ex consortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum spirituale sequi, ratione commodi spiritualis, quod filio ex separatione provenit, consensus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

§. 26. Nisi Nos memoria fallit, nihil aliud modo reliquum est, quam ut quæstioni illi respondeamus, quomodo scilicet fieri possit, ut mater, quæ super educatione filii infantis jus habet ipsa natura derivatum, quod ideo naturale Jus appellatur, eo jure privari possit ab avia, quæ aliam auctoritatem in nepotem habere nequit, quàm quæ ipsi a Jure Civili tribuitur. In quo illud forsan satis esset respondere, præcipuum fundamentum illius præponderantiæ, quæ Aviæ facto tribuitur, in Religionis favore situm esse; quod autem hic quæritur, jam antea quæsitum fuisse in altero casu, quum scilicet Gregorius XIII. Avi factum dissensui matris prævalere debere judicavit; nec ullam de hujusmodi quæsito rationem habitam fuisse. Sed ut ad propositæ interrogationis nodum propiùs accedamus, quærimus, utrum filii mancipiorum & eorum, qui pleno jure servi sunt, dissentientibus eorum parentibus, baptizari

essendo il punto, che dee risolversi, ideale, ma pratico, e concorrendo la positiva necessità di dover risolverlo o in un modo o in un altro, cessa ogni arbitrio di trascurarne, o differirne la risoluzione, ed è d' uopo vedere ciò, che esigge la giustizia. Lo stesso per appunto successe nel tempo di Gregorio XIII. quando esso giudicò, che si accettasse l' offerta dell' avo neofito, ancorchè dissentisse la madre, come da Noi fu pienamente dedotto nell' altra nostra Lettera scritta a Monsignor Vice-Gerente; caso memorato, come poc' anzi abbiamo detto dal Silvio, a cui ora aggiungiamo il Valenza *nel tom. 4. de' suoi Commenti Teologici disput. 4. quest. 3. punct. 3. §. Quartò dico*; imperocchè nemmeno allora verificossi, che prima della risoluzione del Pontefice si fosse mai accettata l' offerta dell' avo, dissenziente la madre. Essa dunque fu nuova, fu eseguita, e fu ricevuta con applauso; ed essa pure può dirsi, che abbia aperto l' adito a chi inclina ad accettare oggidì l' offerta dell' ava; dovendo esser uguali l' avo, e l' ava in ciò, che appartiene alla cura non meno del figlio, che dei figli del figlio, essendo essa passata dalla sua famiglia, mediante il matrimonio, in quella del marito, ed avendo fatto con lui nella famiglia la prima figura. E perchè, facendosi menzione dell' avo, ritorna sul tavoliere la risposta, che la paterna podestà risiede nell' avo, e non nell' ava; non dee poi parere strano, se sul tavoliere si rimette la replica, non ostare, pel favore della Religione, il difetto della patria podestà a chi per altro legittimo titolo fa l' offerta dell' infante. Poc' anzi si è riferita, ed esposta la comune opinione, della madre, che, dissenziente il padre, offre validamente, e lecitamente il figlio al Battesimo, ancorchè la patria podestà sia nel padre, e non nella madre; ed ora pensiamo non dover esser discaro l' aggiungere ciò, che scrive in questo proposito il Vasquez *nel tom. 2. sopra la 3. part. di S. Tommaso quest. 68. art. 10. disput. 155. cap. 3. num. 35. Licèt Jure Civili soli patri concessa sit patria potestas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipso Jure peculiares, nempe ut pater usumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, & ut suus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) suitatis gaudeat, quod respectu matris non conceditur; tamen, quod spectat ad retinendum filium in suo consortio & societate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde si alter consentiat, etiamsi sit mater, quia nimirum videtur ex consortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum spirituale sequi, ratione commodi spiritualis, quod filio ex separatione provenit, consensus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

§. 26. Se la memoria non ci tradisce, ora altro non resta, che rispondere al quesito, che si fa, come avendo la madre un diritto derivante dalla natura, e che perciò diceli jus naturale, sopra l' educazione del figlio infante, possa essa restarne spogliata per fatto dell' ava, che sopra il nipote non può avere altra autorità, che quella, che le proviene dal Jus Civile. Basterebbe forse il rispondere, che la preponderanza del fatto dell' ava ha il suo principal fondamento nel favore della Religione; e che l' interrogazione ora promossa fu anche promossa nell' altro caso dell' avo, il di cui fatto, secondo la risoluzione di Gregorio XIII. prevalse al dissenso della madre, e che dell' interrogazione non fu fatto verun conto. Ma per entrare nelle viscere del quesito, domandiamo, se i figli dei mancipj, o veri schiavi, si possano battezzare dissentienti i loro genitori; e volendosi rispondere secondo la comune opinione, è d' uopo

Vi è l' esempio dell' Avo in simili circostanze.

Alla patria podestà di questo equivale il favore della Religione, congiunto con altro legittimo diritto, che ha l' ava.

La difficoltà, che deriva dal diritto naturale della madre sopra l' educazione de' Figli non è insuperabile.

Evvi l' esempio de' Genitori, che sono in servitù penale.

tizzari possint; Et quidem, si secundum communem opinionem responsum dandum sit, respondendum erit, posse. Iterum igitur quærimus, num hujusmodi parentibus faveret, nec ne, jus naturale pro educatione filiorum suorum infantium; neque responderi posse arbitramur, eosdem naturali eorum jure in proprios filios caruisse. Quærimus denique, quomodo filii prædicti baptizari possint, sine consensu parentum, pro quibus stat jus naturale, quod immutabile dicitur: Verum, ut hujusmodi interrogationi responsum dari possit, ad Theologos recurrendum est. Respondent ipsi, jus patrum in filios infantes, pro eo, quod ad educationem pertinet, naturale dici posse duplici ratione; vel scilicet quia a natura originem habeat, vel quia lex naturæ jubeat, ut nemo alius eorum educationi, exclusis parentibus, se immiscere possit. Admittunt Theologi, jus illud primo sensu naturale esse, non autem secundo; ideoque concludunt, quod cum dominium mancipii seu servi, ejusque filiorum, jure gentium in Dominum transferatur, potest Dominus filios infantes a parentibus separare, eosque baptizandos jubere, etiamsi parentes dissentiant. Ita edisserit Sylvius *tom. 4. sup. 3. part. S. Thomæ quæst. 68. art. 10. conclus. 7.*, & ante eum satis solidè Suarez *tom. 3. super 3. parte S. Thomæ quæst. 68. art. 10. disputat. 25. sect. 4. §. Quocirca.* Jam verò nihil præter jus & fas postulare Nobis videmur, dum contendimus, quod quemadmodum naturæ jus non læditur, ubi, repugnantibus parentibus, captivorum filiis Baptismus confertur, ita neque idem naturæ jus violari dicatur, quoties, nulla vi adhibita, ac petente persona, quæ id faciendi jus habeat, infans Hebræus, dissentiente matre, aut sacro Fonte abluitur, aut baptizandus offertur; sicut enim pro primo casu militat Jus Gentium, ita pro altero favor Religionis, cujus vis eam Nobis obligationem imponit, ut eamdem promoveamus, quantum, seclusa cujuslibet injuria, Nobis facere permissum est; veluti in præsentia continget, si oblatio Hebræi infantis, quæ ab Avia sponte fit, recipiatur.

Aliud est jus a natura originem ducens, aliud lex naturæ aliquid præcipiens, aut vetans.

Jus a natura tributum, quod jure gentium superatur, multo magis cedere debet favori Religionis, & animarum saluti.

§. 27. Habes igitur, dilecte Fili, eas omnes rationes, quibus adducti sumus, ut eam, de qua quæstio est, oblationem recipiendam judicaremus, quemadmodum recipiendam judicamus; quæ rationes & causæ, sive per se singulæ considerentur, sive, ut in casibus practicis fieri consuevit, conjunctim accipiantur, magni procul dubio ponderis, atque momenti sunt. Quod si in re dubia in favorem Fidei pronunciandum esse constans regula est, quisnam erit, qui, perpensis tot propositis rationibus, materiam hanc saltem pro dubia habendam, adeoque in favorem aviæ, quod idem est in casu, ac in favorem Religionis, decernendum non existimet? Novimus, dilectos Filios Sanctæ Inquisitionis Consultores, tum sacræ Theologiæ, tum Canonici Juris peritos, quorum suffragia validis rationibus innixa perlegimus, pro avia communiter censuisse. His concordes audivimus in Congregatione coram Nobis habita Ven. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sententias pro admittenda aviæ oblatione. Quare tam sapientibus consiliis inhærendo, huic Epistolæ nostræ finem imponimus, oblationem aviæ recipiendam esse decernentes, tibique impertinentes Apostolicam Benedictionem.

Præmissa omnia simul juncta oblationem acceptandam suadent.

Aut saltem probant rem dubiam esse, & ob id ipsum favore Religionis pronunciari debere.

In hanc sententiam tum Consultores S. Officii, tum Cardinales Inquisitores Generales convenerunt.

Pontifex jubet oblationem Aviæ acceptari.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XV. Decemb. MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Dat. die 15. Dec. 1751.

d'uopo rispondere di sì. Domandiamo, se ai predetti genitori assisteva il jus naturale dell'educazione de' loro figli nell'infantile età; nè vediamo come possa rispondersi, che i predetti genitori fossero privi del loro diritto naturale sopra i proprj figli. Domandiamo finalmente, come possano i figli predetti esser battezzati senza il consenso de' genitori assistiti dal jus naturale, che si dice immutabile; e per rispondere a quest' interrogazione fa di mestieri il ricorrere ai Teologi. Rispondono essi, che il jus de' padri sopra i figli infanti in ordine all' educazione può dirsi naturale in due maniere, o perchè ha l'origine dalla natura, o perchè il jus della natura obbliga, che niun altro possa porre mano nell' educazione, privandosene i genitori. Ammettono i Teologi, che il jus sia naturale nel primo senso, e non nel secondo; e però conchiudono, che trasportando il jus delle Genti nel padrone del mancipio, o sia dello schiavo, il dominio d' esso, e de' suoi figli, può il padrone separare i figli infanti dai genitori, e farli battezzare, ancorchè i genitori dissentano. Così la discorre il Silvio *nel tom. 4. sopra la 3. parte di S. Tommaso quest. 68. art. 10. conclus. 7.*, e prima di lui assai profondamente il Suarez *nel tom. 3. sopra la 3. parte di S. Tommaso quest. 68. art. 10. disput. 25. sect. 4. §. Quo circa.* Non ci pare di pretender molto, quando pretendiamo, che, siccome non è offeso il jus naturale, quando, dissenzienti i genitori, si dà il Battesimo agl' infanti de' schiavi, così nemmeno debba dirsi offeso lo stesso jus della natura, ogni volta che senza veruna violenza, ed a petizione di chi ha jus di farla, o si battezza, o si offre al Battesimo l'infante Ebreo dissenziente la madre: assistendo al secondo il favore della Religione, fondato sull' obbligo, che abbiamo, di promoverla, ogni volta che ciò si può fare senza veruna ingiustizia, come per appunto presentemente succede, accettandosi l'offerta dell'infante Ebreo, che si fa volontariamente dall'Ava.

§. 27. Ed ecco esposti a lei i motivi, pe' quali abbiamo creduto, e crediamo doversi accettare l' offerta, che è in questione, motivi senza dubbio rilevanti, o ciascheduno d' essi si consideri a parte, o si prendano tutti insieme, come suol farsi giudicando de' casi pratici. E se è massima ben fondata, che in dubbio dee pronunziarsi a pro della Religione, e chi mai sarà, che a vista di tante ragioni non debba almeno ammettere la materia per dubbia, e così conchiudere a pro dell' Ava, ch' è lo stesso, che dire della Religione? Sappiamo, che i Consultori del Sant' Officio, e Teologi, e Canonisti, hanno comunemente opinato per l' Ava, avendo letti i loro ben fondati Voti. Abbiamo nella Congregazione tenuta avanti di Noi inteso uniforme il parere de' Cardinali, acciò si accetti l' offerta dell' Ava. Ed inerendo a' così savj sentimenti, imponiamo fine a questa Lettera, ordinando, che si accetti l' offerta; e dando a lei l' Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XV. Decemb. MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Sacræ

Sacræ Congregationis Rituum Decreta super modo utendi Indulto Pontificalium Capitulo & Canonicis Ecclesiæ Archiepiscopalis Urbinaten. olim a Sede Apostolica concesso, approbantur, & confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

IN Throno justitiæ super omnes Gentes Divina dispositione collocati, ad ea potissimum, quæ ab Ecclesiarum Præsulibus pro extirpandis in Ecclesia Dei exortis abusibus, utiliorique commissi Gregis gubernio, provida ratione prius ordinata, & postea a Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Almæ Urbis Congregationibus, quæ vocis nostræ organa sunt, decreta fuerunt, sollicitudinis, & vigilantiæ nostræ curas libenter convertimus; Illaque, dum Divino cultui, Pastoralique dignitati prodesse comperimus, Apostolicæ nostræ confirmationis robore communimus, prout arbitramur in Domino salubriter expedire.

§. 1. Sanè pro parte Venerabilis Fratris nostri Antonii Guglielmi moderni Archiepiscopi Urbinaten. exhibita Nobis nuper petitio continebat, quod aliàs, & postquàm fel. rec. Benedictus Papa XIII. Prædecessor noster, per suas Litteras Apostolicas, tunc existentibus Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Urbinaten. ac Dignitates in ea obtinentibus, ut ipsi tàm in Civitate, quàm in Diœcesi Urbinaten., absente, vel præsente Archiepiscopo, sive interveniente Legationis Urbinatensis S. R. E. præfatæ Cardinali Legato de Latere, in Missis, Vesperis, ac Laudibus solemniter decantandis, ac etiam in Processionibus, Benedictionibus Candelarum, Cinerum, Palmarum, & Fontis Baptismalis, ac in reliquis Ecclesiasticis functionibus, in quibus sacra adhibentur Paramenta, Mitra, aliisque Indumentis, & Paramentis tantùm ad instar Abbatum usum Mitræ habentium, uti liberè, & licitè possent, & valerent, Apostolica auctoritate perpetuò concesserat, & indulserat; eisque, ut in eorum Armis, & Insigniis Mitram apponi facere, & addere etiam valerent, licentiam, & facultatem dicta Apostolica auctoritate tribuerat, & impartitus fuerat; bon. mem. Thomas Maria Marelli, dum viveret, primum Archiepiscopus Urbinaten., & deinde Imolen. Episcopus, tempore, quo ipse dictæ Ecclesiæ Urbinaten. præsidebat, modum, & tenorem dictarum litterarum, tam in illarum interpretatione, quàm in decernenda earum executione, prætereundo, easdem litteras, plura, licèt in eis non expressa, continere, & comprehendere declaravit in gravissimum dignitatis Archiepiscopalis præjudicium.

§. 2. Quapropter, ubi primùm dictus Antonius Archiepiscopus præfatæ Ecclesiæ Urbinaten., certo tunc expresso modo Pastoris solatio destitutæ, eadem Apostolica auctoritate in Archiepiscopum præfectus fuit, sublatis priùs per eum nonnullis abusibus in celebratione Divinorum Officiorum inventis, animum suum ad alios abusus, qui respiciebant usum Pontificalium, aliarumque prærogativarum exercitium, quas tunc existentes Capitulum, & Canonici dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentes sibi indebitè arrogaverant, removendos convertit. Idcircò dilecto Filio moderno dictæ Ecclesiæ Præposito significavit, quod ad judicium Congregationis ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super Ritibus Ecclesiasticis præpositorum deferri poterat, quænam prærogativæ dilectis quoque Filiis Capitulo, & Canonicis dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus prædictis, vigore dicti Indulti, competerent. Sed perspiciens ipse Antonius Archiepiscopus, quod Capitulum, & Canonici ejusdem Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentes præfati, moras nectendo, nil aliud cupiebant, quàm in possessione prætensarum prærogativarum se confovere, censuit, pro muneris sui debito, ac Archiepiscopalis Dignitatis defensione, singula controversiarum Capita, in infrascriptis XIII. Dubiis disposita, & inter partes concordata, ac a dilecto similiter Filio nostro Prospero Sancti Georgii ad Velum aureum ejusdem S. R. E. Diacono Cardinali Columna de Sciarra nuncupato, in controversia hujusmodi Ponente, subscripta, eidem Congregationi proponere.

§. 3. Quorum Dubiorum tenor est, qui sequitur, videlicet. Dubia in Congregatione proposita.

Primo: *An Dignitates, & Canonici Metropolitanæ Ecclesiæ Urbinaten. uti possint Annulo, Cruce pectorali cum gemmis, Caligis, Sandaliis, & Chyrothecis, præsertim auro ornatis, in casu &c.*

II. *An eædem Dignitates, & Canonici Pontificaliter celebrantes uti queant Faldistorio, & quatenus negativè, quomodo sedere debeant?*

III. *An Faldistorium debeat esse coopertum oloserico coloris currentis, seu simplici panno?*

IV. *An uti valeant Palmatoria, seu Bugia in Pontificalibus, & an in Missis lectis, seu privatis?*

V. *An liceat eisdem in Missa Pontificali Populum salutare, dicendo:* Pax vobis: *loco dicendi:* Dominus vobiscum?

VI. *An post Missas, Vesperas, aut Matutinum in Pontificalibus celebratum, possint ipsi solemnem dare Benedictionem, dicendo:* Sit nomen Domini benedictum: *seu potius simplicem Benedictionem tantùm post Missam, dicendo:* Benedicat vos Omnipotens Deus, *cum unico, seu cum trino signo Crucis?*

VII. *An Dignitates, & Canonici in Missis, aut Vesperis in Pontificalibus celebratis, benedicendo populum cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, dare possint trinam Benedictionem, vel unicam tantùm dare debeant?*

VIII. *An eædem Dignitates, & Canonici induti Mitra, aliisque Paramentis ad instar Abbatum, etiamsi Missas, aut Vesperas in Pontificalibus non celebraverint, dare possint trinam Benedictionem?*

IX. *An possint Pontificaliter celebrare Missas in Ecclesiis Monialium absque consensu Archiepiscopi?*

X. *An in Vestitionibus, & velationibus Monialium factis de commissione Archiepiscopi, uti possint Mitra?*

XI. *An in Metropolitana Ecclesia uti possint Mitra, & Pontificaliter celebrare, in Missis Defunctorum?*

XII. *An in Insigniis, & Armis suæ Familiæ, appositis, vel apponendis in Paramentis sacris, aliisque rebus Ecclesiam concernentibus, loco Mitræ, vel una cum ipsa, Pileum apponere valeant?*

XIII. *An dictæ Dignitates, & Canonici in Processionibus Sanctissimi Corporis Christi incedere possint capite Mitra cooperto?*

§. 4. *Et Sacra eadem Congregatio, utraque Parte scripto & voce informante audita, visisque juribus hinc inde deductis, ad relationem prædicti Cardinalis Ponentis, rescribendum censuit.* Rescripta super singulis præmissis dubiis edita.

Ad

Ad primum: *Affirmativè juxta modum: modus est, quod in Missis solemniter decantandis solus Celebrans uti possit enunciatis Indumentis auro non ornatis, nec non anulo cum unica gemma, & Cruce pectorali sine gemmis, & ampliùs.*

Ad II. *Negativè, & sedere debeant in scamno cooperto tapete, vel panno currentis coloris, & ampliùs.*

Ad III. *Provisum in secundo, & ampliùs.*

Ad IV. *Negativè, & ampliùs.*

Ad V. *Negativè, & ampliùs.*

Ad VI. *Negativè ad primam partem, affirmativè ad secundam, cum unico signo, & ampliùs.*

Ad VII. *Negativè ad primam partem, affirmativè ad secundam, cum unica tantùm, & ampliùs.*

Ad VIII. *Negativè, & ampliùs.*

Ad IX. *Negativè, & ampliùs.*

Ad X. *Negativè, & ampliùs.*

Ad XI. *Negativè, & ampliùs.*

Ad XII. *Affirmativè quoad Mitram tantùm, & ampliùs.*

Ad XIII. *Negativè, & ampliùs.*

Et ita decrevit, ac servari mandavit die 29. Januarii 1752.

M. Maresuscus Sac. Rituum Congr. Secretarius.

Archiepiscopus supplicat pro confirmatione Apostolica.

§. 5. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ Sedis Apostolicæ munimine roborantur, firmiùs subsistant, & exactiùs ab omnibus observari soleant; propereaque dictus Antonius Archiepiscopus, nè adversùs decretum, & mandatum ab eadem Congregatione super præmissis, ut præfertur, edita, quidquam unquam sub quovis prætextu a modernis, & pro tempore existentibus Capitulo, & Canonicis dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, opponi, seu illa impugnari, aut eis contradici queat, plurimum cupiat, decretum, & mandatum hujusmodi, pro majori illorum validitate, & subsistentia, ac inviolabili observantia, per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam perpetuò, ut infrà, opportunè approbari, & confirmari: quare pro parte prædicti Antonii Archiepiscopi Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus ei in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Pontifex præmissa approbat & confirmat, ac perpetuò servari mandat.

§. 6. Nos igitur, qui dignum & rationi consonum arbitramur, honestis votis, & petitionibus hujusmodi annuere, & abusus prædictos, potiùs a vanitate, quàm a pietate Ministrorum introductos, removere sinceris desideramus affectibus; eidem Antonio Archiepiscopo specialem gratiam facere volentes, illiusque zelum, & pietatem debitis laudibus commendantes, ipsumque a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequen., harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, decretum, & mandatum hujusmodi ab eadem Congregatione super præmissis, ut præfertur, edita, tanquam Dignitatis Archiepiscopalis respicientia, ac ad abusus in Ecclesia Dei removendos tendentia, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illisque perpetuæ, inviolabilis, & irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, illaque a præfatis modernis, & prò tempore existentibus Capitulo, & Canonicis dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, aliisque omnibus, & singulis, ad quos nunc spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit in futurum, firmiter, & inviolabiliter observari, & adimpleri, nec ab illorum observantia, & adimplemento hujusmodi, ullo unquam tempore resiliri, aut recedi debere:

§. 7. Easdemque præsentes semper, & perpetuò validas, & efficaces existere, & fore, ac nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, aut in jus, vel controversiam vocari; nec sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus per Nos, & Sedem Apostolicam prædictam sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio factis, & faciendis comprehendi, vel confundi, sed semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data per præfatum Antonium Archiepiscopum, & successores suos dictæ Ecclesiæ Urbinaten. Præsules pro tempore existentes, quandocumque eligendos, concessas fore, & esse, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere:

§. 8. Sicque, & non aliàs per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac præfatæ Sanctæ R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari, & definiri debere; & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

§. 9. Non obstantibus quibusvis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibus, Universalibusque Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, & quatenus opus sit, dictæ Ecclesiæ Urbinaten. etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis personis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis specialis, specifica, & expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, latissimè, & plenissimè, ac specialiter, & expressè, necnon opportunè, & validè, ad præmissorum validissimum effectum, hac vice dumtaxat, harum quoque serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 10. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris adjectionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo

septin-

septingentesimo quinquagesimo secundo, tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

I. C. Travagli.

X

I. Miliatus.

I. Smachers.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

De Ritu, & usu Cerearum Formarum, quæ benedici, & consecrari solent a Romano Pontifice.

Formula impressa de mandato Sanctissimi Domini Nostri, Anno MDCCLII.

PErvetustus in Ecclesia Romana ritus est ille, quo Summi Pontifices benedicere, & consecrare solent Cereas Formas, quæ *Agnus Dei* vulgò appellantur. In Ordine Romano, qui Eruditorum judicio antiquior est Seculo octavo, innuitur præfatus Ritus; In Cæremoniali verò ejusdem Romanæ Ecclesiæ designantur materia, forma, & preces in hujusmodi consecratione adhibendæ, quæ sacras continent, mysticasque significationes.

Conficiuntur hi *Agnus Dei* ex Cera alba, pura, virginea, quo Humana denotatur natura a Christo, virtute Divina, sine ulla mixtione, aut contagione culpæ, in purissimo Mariæ Virginis Utero assumpta. Agni imago in illis imprimitur, Agni illius immaculati symbolum, qui pro humana reparatione in Ara Crucis immolatus est. Adhibetur Aqua benedicta, quo nimirum elemento, tum in novo Fœdere, præclara Sacramenta, & prodigia a Deo effecta sunt. Miscetur in ea Balsamum, quo bonus Christi odor significetur, quem in omni actu, & conversatione redolere debent Christi fideles. Superinfunditur Chrisma, quo res aliæ Divino cultui specialiter addictæ, veluti Templa, Altaria, Sacerdotes, præparari solent, ac consecrari, atque in eo præstantissima virtutum omnium Charitas figuratur.

In Aqua igitur prius benedicta, ac Balsamo, & Crismate mixta, Cerei illi *Agnus Dei* immerguntur, & Summus Pontifex tam ante, quàm post mersionem, sanctissimis precibus Deum exorat, ut eas Formas benedicere, sanctificare, & consecrare dignetur, iisque tantam impertiat virtutem, ut quicumque recta fide, ac vera pietate iisdem usus fuerit, hæc dona, ac beneficia consequatur.

I. Ut aspectu, vel contactu Agni in cereis illis formis impressi, excitentur Fideles ad memoranda sub eo symbolo Redemptionis nostræ mysteria, conceptisque grati animi sensibus, Divinam in nos Bonitatem benedicant, venerentur, ac diligant; fidentes fore, ut per eam, peccatorum veniam obtineant, & maculas omnes abstergant.

II. Ut ad vivificæ Crucis signum in iisdem Cereis impressum maligni Spiritus contremiscant, & fugiant, facessant grandines, subsidant venti, dissipentur tonitrua, abigantur turbines, fulgura, & tempestates.

III. Ut Divinæ benedictionis virtute, non prævaleant diabolicæ fraudes, insidiæ, & tentationes.

IV. Ut Parturientes cum fœtu incolumes serventur, eumque feliciter in lucem emittant.

V. Ut iisdem devote utenti nulla dominetur adversitas, nulla noceat pestilentia, aërisve corruptio, nullus comitialis morbus eum corripiat; nulla maris tempestas, nullum incendium, nulla innundatio, nulla adversus eum prævaleat malignitas.

VI. Ut in prosperis, adversisque casibus Divina protectione muniatur; ab humanis, vel diabolicis insidiis, a subitanea, & improvisa morte, a cunctis denique malis, & periculis liberetur, per Vitæ, ac Passionis JESU CHRISTI mysteria.

Mirabiles hujus Sacri virtutes explicatæ jam olim fuere, atque his versibus comprehensæ.

Pellitur hoc signo tentatio Dæmonis atri,
Et pietas animo surgit, abitque tepor.
Hoc aconita fugat, subitæque pericula mortis,
Hoc & ab insidiis vindice, tutus eris.
Fulmina ne feriant, ne sæva tonitrua lædant,
Ne mala tempestas obruat, istud habe.
Undarum discrimen idem propulsat, & ignis,
Ullaque ne noceat vis inimica valet.
Hoc facilem partum tribuente, puerpera fœtum
Incolumem mundo proferet, atque Deo.
Unde, rogas, uni tam magna potentia signo?
Ex Agni meritis, haud aliunde fluit.

Quæ quidem beneficia, & gratiarum dona a bonorum omnium Largitore Deo Fidelibus tribui ac concedi, virtute hisce Sacris Cereis communicata per benedictionem, ac precationes in primis, quas Christi Vicarius Romanus Pontifex universæ Ecclesiæ nomine in eorum consecratione fundere solet, res est firmiter omnino credenda, ac variis, eximiisque miraculis sæpissimè confirmata. Quod si optatus non semper obtineatur effectus, id non defectui virtutis rei sacræ, sed vel infirmæ exiguæque utentium Fidei ac Devotioni, vel alteri occultæ causæ Deo compertæ ac probatæ, tribuendum est.

Indulgentiarum nova concessio, pro Personis Sæcularibus utriusque Sexus, tam Tertio Ordini S. Francisci de Paula adscriptis, quàm Chordigeris ejusdem Sancti Funiculum benedictum deferentibus. LIX.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

INexhausti Ecclesiæ Thesauri administrationem & dispensationem, Dei voluntate Nobis commissam, summâ, qua decet, fide, ac diligentia gerere satagentes, dubia quæque, & incertitudines circa Indulgentias, & spirituales Gratias a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, piis maximè Personarum cœtibus concessas, ne Christifidelium animi nutantes in incerta ferantur, ac ob id eorum languescat charitas & fides, declarare, ac etiam quandoque, novis ex integro factis concessionibus, de medio tollere non omisimus; & quoties id ipsum similes causæ Nobis fidenter expositæ suadere dignoscuntur, eamdem viam insistentes, spiritualibus piorum Institutorum pro- (Procœmium)

fectibus,

fectibus, & Christifidelium devotioni consulere non recusamus.

Instantia facta Pontifici pro nova concessione Indulgentiarum Tertiariis S. Francisci de Paula, & illius Chordigeris.

§. 1. Cum itaque dilectus Filius Julius Malmusius Presbyter Ordinis Sancti Francisci de Paula Minimorum nuncupatorum expressè Professus, ejusdemque Ordinis modernus Procurator Generalis, seu Zelosus nuncupatus, Nobis nuper supplicaverit, ut Indulgentias, & peccatorum remissiones Personis utriusque sexus Saecularibus, tam *Tertiariis* nuncupatis, quàm aliis Cingulum laneum dicti S. Francisci gerentibus, *Chordigeris* nuncupatis, competentes, quemadmodum Nos ipsi superiori anno ad praefiniendas Indulgentias Fratrum, & Sororum Tertii etiam Ordinis Saecularis S. Francisci de Assisio nuncupati peculiaribus nostris Litteris incipientibus: *Ad Romanum Pontificem*: sub datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno undecimo praestitimus, praefinire etiam & edicere dignaremur; Nos dicti Julii supplicationem non modò congruam, sed etiam necessariam quodammodo agnoscentes, ex quo videlicet Ven. Dei Famulus Innocentius Papa XI. Praedecessor noster in generali Decreto super Indulgentiis die VII. Martii Anni Domini MDCLXXVIII. per ipsum edito, inter apocriphas Indulgentias, nonnullas etiam recensendas judicavit, quae in aliquibus tunc impressis Foliis asserebantur iis concessae, qui Cingulum praedicti S. Francisci de Paula gerentes, *Chordigeri* dicuntur; ipsius Julii precibus annuentes, Tertiariorum tamen seorsim a Chordigeris hujusmodi ratione habita, circa Indulgentias, tam illis; quàm hisce deinceps competituras, harum nostrarum Litterarum tenore, ut infra, stabilire in Domino judicavimus.

Pontifex agnoscit hujus instantiae necessitatem, & precibus annuit, Tertiariorum a Chordigeris seorsim habita ratione.

De Regula Tertiariis a S. Francisco de Paula proposita.

§. 2. Sanè praeter Regulam Fratribus sui Ordinis, Minimis nuncupatis, nec non Monialibus, praestitutam, idem Sanctus Franciscus de Paula, exemplum forsan praedicti Sancti Francisci de Assisio prae oculis habens, aliam quoque utriusque sexus Saecularibus Personis, Tertiariis, ut praefertur, nuncupatis, aptatam edidit Regulam, ab Alexandro VI., & Julio II. Romanis Pontificibus etiam Praedecessoribus nostris, ut accepimus, approbatam. Cui quidem Regulae, ac Tertio Ordini Sancti Francisci de Paula, omissis iis, quae de aliis illustribus Personis enarrantur, adscriptum olim & aggregatum fuisse novimus S. Franciscum Salesium Episcopum Genevensem, de quo haec habentur in ejus Vita per Augustum etiam Salesium illius ex Fratre Nepotem conscripta Lib. IX. pag. 405. *Cinctus est igitur in Monasterio Divi Andreae ab Antonio Biliaco Superiore, & in Fratrum numerum relatus &c. Deinceps cum ex Minimis aliquos inter eundum offenderet, Cingulum illud trahens ex perula: Videte, inquiebat, num ego Frater vester sim; atque re vera, non solo nomine, sum Minimus.*

Tertiariis utriusque sexus Saecularibus Indulgentias indulget, id est Plenariam in ingressu, & quater in anno, ac in mortis articulo.

§. 3. Hisce igitur utriusque sexus Saecularibus Personis praedictam Regulam S. Francisci de Paula pro Tertiariis conditam professuris, & in Tertium Ordinem hujusmodi ingressuris, die eorum & earum ingressus, si verè poenitentes, & confessi, Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum sumpserint, Plenariam; nec non iisdem nunc & pro tempore existentibus ejusdem Tertii Ordinis Fratribus, & Sororibus, verè poenitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui in Dedicationis S. Michaëlis Archangeli, ac in ejusdem S. Francisci de Paula, & dicti S. Francisci Salesii, nec non Commemorationis Sanctorum Omnium die prima Novembris Festis diebus, a primis Vesperis usque ad occasum Solis dierum hujusmodi, Ecclesiam aliquam Ordinis Fratrum Minimorum praedictorum, vel in ejus defectum, in Civitate vel loco, ubi ipsi tunc degent, aliam quamcumque hujusmodi Civitatis, vel loci Ecclesiam devotè visitaverint, & inibi pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, & Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint; singulis praefatis diebus, quibus id egerint, etiam Plenariam; in cujuslibet verò eorum mortis articulo, si verè pariter poenitentes, & confessi, ac sacra Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem contriti, Sanctissimum Jesu Nomen, ore, si potuerint, sin minus corde, devotè invocaverint, Plenariam similiter omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus, & impertimur.

§. 4. Iisdemque tam in Civitatibus, & locis, ubi dictae Ecclesiae Fratrum Ordinis Minimorum existunt, quàm alibi ubivis commorantibus, qui singulis Quadragesimalibus, & aliis Anni diebus, in quibus Stationes Ecclesiarum Urbis & extra illius muros sitarum occurrunt, prout in Missali Romano descriptae sunt, aliquam primodicti Ordinis, si ibi fuerit, alioquin aliam ejusdem Civitatis, vel loci, ubi eos pro tempore residere, vel morari contigerit, Ecclesiam devotè visitaverint, &, ut praefertur, oraverint, ut easdem Indulgentias consequantur, quas consequerentur, si iisdem Sationum temporibus & diebus, singulas Ecclesias dictae Urbis, & extra illius muros hujusmodi, pro iisdem Stationibus, & Indulgentiis consequendis destinatas, personaliter visitarent, concedimus, & indulgemus.

§. 5. Ipsis quoque verè poenitentibus, & confessis, sacraque Communione refectis, qui in Festis Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, Resurrectionis Dominicae, & Pentecostes, ac Nativitatis, Annuntiationis, Purificationis, & Assumptionis Beatissimae Virginis Mariae, Apparitionis S. Michaëlis Archangeli, nec non Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Andreae, Jacobi, Joannis, Thomae, Philippi & Jacobi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis & Judae, & Mathiae, aliquam Ecclesiam, ut supra, visitaverint, ibique, ut praefertur, oraverint, quo die praefatorum id egerint, septem annos & totidem Quadragenas de injunctis eis, vel aliàs quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesiae consueta relaxamus.

§. 6. Quo verò ad alios supradictos ejusdem S. Francisci de Paula *Chordigeros* nuncupatos, qui non quidem Regulam Tertii Ordinis ipsius S. Francisci profitentur, sed Cingulum, seu Funiculum laneum ab aliquo ex Fratribus primodicti Ordinis Professis, seu alio quocumque, ad id a Superioribus Regularibus deputato, benedictum, sibique cinctum deferunt: Etsi de hac Institutione nullum extet authenticum monumentum, & piè solummodò credatur, praedictum Sanctum Fundatorem adhuc in humanis agentem, Personis utriusque sexus, devota ad eum affectione & obsequio recurrentibus, licèt in praedicto Tertio Ordine nequaquam professis, Cingulum seu Funiculum laneum a se benedictum, ac illi similem, quem ipse deferebat, dare solitum fuisse; Certum porrò est, subsequentibus temporibus pium hunc morem magis magisque invaluisse; Cumque Romani Pontifices praedecessores nostri hac de re edocti, ac Ecclesiarum Praesules id ipsum in suis Civitatibus & Dioecesibus factitari non ignorantes, nunquam piae huic Institutioni obsistendum, aut adversandum judicaverint; Nos sanè nullum eidem obstaculum aut impedimen-

tum afferre intendimus; ſed ad omnem tollendam confuſionis occaſionem, quemadmodum iis, qui ſupradictum Tertium Ordinem Sancti Franciſci de Paula profitentur, proprias Indulgentias harum ſerie impertiti fuimus; ita & alterius Inſtituti Perſonis, quæ ſimpliciter Cingulum ſeu Funiculum prædictum deferunt, Chordigerique nuncupantur, ipſarum præſentium tenore, proprias quoque, ac certas ab ipſis lucrandas Indulgentias aſſignare decrevimus.

§. 7. Cœteris igitur utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, etiamſi Tertium Ordinem prædictum profeſſi non fuerint, qui Cingulum ſeu Funiculum laneum, quem vocant S. Franciſci de Paula, a modernis & pro tempore exiſtentibus Ordinis Minimorum Superioribus, vel al alio Presbytero ejuſdem Ordinis Profeſſore, ſeu alio quocumque ab iiſdem Superioribus deputato benedictum, & ab eis ſuſceperint, ea die, qua verè pœnitentes & confeſſi, ac Sacra Communione refecti, primò id egerint, Plenariam: Præterea eiſdem utriuſque ſexus Chordigeris verè quoque pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Feſto prædicti S. Franciſci de Paula, a primis Veſperis uſque ad occaſum Solis, Eccleſiam aliquam Fratrum Ordinis Minimorum, vel in ejus defectum aliam quamcumque Civitatis vel Loci, ubi eos pro tempore degere contigerit, devotè viſitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, etiam Plenariam: Item eiſdem, dum in articulo mortis conſtituti, verè pœnitentes, & confeſſi, ac Sacra Communione refecti, vel, quatenus id facere nequiverint, ſaltem contriti, Sanctiſſimum Jesu Nomen corde, ſi ore non potuerint, devotè invocaverint, itidem Plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem & Indulgentiam concedimus & impertimur: Nec non, ut quiſquis eorum & earum, præfatum Cingulum ſeu Funiculum benedictum deferens, ſemel in die, ſi in honorem Domini Noſtri Jesu Christi, & Sanctorum Apoſtolorum ejus, pias, ut præfertur, preces effuderint, quo die id egerint, Centum dierum Indulgentiam conſequatur, concedimus pariter & indulgemus.

§. 8. Denique tam primodicti Tertii Ordinis, quàm alterius pii Inſtituti prædicti Perſonis Sæcularibus utriuſque ſexus, quoties ipſi, & quilibet eorum Miſſis & aliis Divinis Officiis in Eccleſiis celebrandis & recitandis devotè interfuerint, ac pauperes hoſpitio ſuſceperint, vel pacem inter inimicos compoſuerint, ſeu componi fecerint, vel procuraverint, vel etiam, qui corpora Defunctorum ad ſepulturam aſſociaverint, aut quaſcumque Proceſſiones de licentia Ordinarii faciendas, Sanctiſſimumque Euchariſtiæ Sacramentum, tam in Proceſſionibus, quàm cum ad infirmos, vel aliàs quocumque & quandocumque pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel impediti, Campanæ ad id ſigno dato, ſemel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam dixerint, aut quinquies Orationem & Salutationem eandem pro neceſſitatibus Sanctæ Matris Eccleſiæ, ſive pro Animabus Defunctorum, tam ejuſdem Tertii Ordinis, quàm Chordigerorum præfatorum recitaverint, aut devium aliquem ad viam ſalutis reduxerint, & ignorantes præcepta Dei, & quæ ad ſalutem ſunt, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint; Toties, pro quolibet prædictorum operum exercitio, ſexaginta dies de injunctis eis, ſeu aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus.

§. 9. Eiſdemque non ſolùm Tertiariis, ſed etiam Chordigeris, ut omnes & ſingulas Indulgentias, & peccatorum ſeu pœnarum remiſſiones & relaxatioes hujuſmodi, ab ipſis, ut præfertur, reſpectivè conſequendas, etiam pro Animabus Chriſtifidelium Defunctorum, quæ Deo in charitate conjunctæ ex hac luce migraverint, per modum ſuffragii applicare poſſint, miſericorditèr in Domino concedimus & indulgemus. Conceſſas applicari poſſe Animabus Purgatorii permittit.

§. 10. Cœterum alias omnes & ſingulas Indulgentias & peccatorum remiſſiones Perſonis utriuſque ſexus tam prædicto Tertio Ordini Sancti Franciſci de Paula adſcriptis, quàm Chordigeris præfatis, ſive directè & immediatè, ſive promiſcuè, aut alio quocumque modo, etiam per communicationem cum Minimorum prædictorum, & aliorum Mendicantium Fratrum Ordinibus, tam vigore Privilegiorum, & Litterarum Apoſtolicarum, quàm vivæ vocis oraculo, aut aliàs quovis modo per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac Nos, & Apoſtolicam Sedem hactenus conceſſas, confirmatas, approbatas, & innovatas, eiſque hucuſque competentes, ſeu per eos prætenſas, earundem præſentium tenore revocamus, caſſamus, abolemus, annullamus, & abrogamus. Revocat omnes alias Indulgentias Tertiariis & Chordigeris conceſſas.

§. 11. Præſentes autem Litteras, tam quoad conceſſiones ſuperius factas, quàm quoad revocationem, & abolitionem hujuſmodi, etiamſi eidem Tertio Ordini S. Franciſci de Paula adſcripti, & Chordigeri præfati, ſeu alii quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, eiſdem non conſenſerint, nec ad ea vocati aut auditi fuerint, nullo unquam tempore impugnari, ſeu de voluntatis noſtræ defectu, aut ſubreptionis, obreptionis, aliove quolibet vitio notari, vel adverſus eas aperitionis oris, reſtitutionis in integrum, aliudve juris vel facti remedium impetrari poſſe: ſed ſemper & perpetuò firmas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac iis, quorum favorem concernunt, in omnibus & per omnia pleniſſimè ſuffragari, & reſpectivè ab iis, ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari; ſicque, & non aliter, per quoſcumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpoſitos, alioſque etiam de Latere Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuntios, de præmiſſis judicari, interpretari, ac definiri debere decernimus, atque irritum & inane ſi ſecus a quoquam cujuslibet auctoritatis præſidio ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Clauſulæ.

§. 12. Quocirca Venerabilibus Fratribus noſtris Eccleſiarum Epiſcopis, aliiſque Locorum Ordinariis, nec non prædictæ Apoſtolicæ Sedis Nuntiis, & S. Officii Inquiſitoribus, harum quoque ſerie, & dicta auctoritate committimus & mandamus, ut nullas alias Indulgentias, ſeu peccatorum remiſſiones, præter præmiſſas, per quoſcumque, tamquam prædicto Tertio Ordini S. Franciſci de Paula, & Chordigeris hujuſmodi, ſpecialiter, & intuitu eorum Inſtituti, competentes, vulgari, nunciari, aut proponi permittant: Sed ipſarum præſentium tenorem per ipſos fideliter, ut par eſt, obſervari faciant; Et ſiqui forte contumaces, vel rebelles fuerint, aut quovis modo præſentibus contradixerint, omnibus juris remediis, appellatione poſtpoſita, compeſcant. Committitur Epiſcopis &c., ut pro præſentium obſervantia invigilent.

§. 13. Non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, nec non Noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula de jure quæſito non tollendo, ac ejuſdem Tertii Ordinis S. Franciſci de Paula, ac, ſi quæ ſint, prædictorum Chordigerorum, etiam juramento, Derogatio contrariis.

confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis prædicto Tertio Ordini S. Francisci de Paula, & Personis ei adscriptis in contrarium præmissorum forsan concessis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter & expresse derogamus, cœterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis.

§. 14. Volumus autem, ut præsentium Transumptis, etiam impressis, ac pro tempore existentis Procuratoris Generalis seu Zelosi dicti Ordinis, vel alicujus Notarii publici manu subscriptis, & alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, vel pro tempore etiam existentis Correctoris Generalis ejusdem Ordinis sigillo munitis, eadem fides adhibeatur, quæ præsentibus ipsis haberetur, si forent ostensæ.

§. 15. Nulli ergo omninò hominum liceat, hanc paginam nostræ concessionis, impertitionis, indulti, relaxationis, revocationis, abolitionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

LXI.

De Bonis Ecclesiarum, quæ semel ab Infidelibus occupata, deinde in Christianorum potestatem devenerunt.

Epistola ad R. P. Nicolaum Lercari Sac. Congregationis de Propaganda Fide Secretarium conscripta, occasione Postulatorum a R. P. Archiepiscopo Antibarensi eidem Congregationi propositorum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Antibarensis Civitatis constitutio, & status civilis & Ecclesiasticus.

URBEM Antibarum, italicè *Antivari*, eo nomine appellatam, propterea quod in ora illius regionis, quæ nunc *Albania* dicitur, contra Barium Apuliæ civitatem constituta sit, jamdudum, ut nosti, Othomanicæ Dominationis jugum premit, ab anno scilicet 1571. ut testatur Reipublicæ Venetæ Senator Jacobus Diedo in nitida, quam nuper edidit, Historia ejusdem Reipublicæ *tom.* 2. *lib.* 7. *pag.* 261. Neque Venetis datum est, illius possessionem recuperare, magno licèt virtutis conatu, tum anno 1648., tum etiam anno 1717. in id incubuerint, ut idem Historicus prosequitur. De hac Urbe P. Daniel Farlatus *tom.* 1. *Illyrici Sacri, in Prolegomenis part.* 2. *cap.* 5. §. 3. *pag.* 150. ita scribit: *Antibarium Urbs priscis ignota, quod sæculis posterioribus condita fuit, e regione Barii civitatis Apuliæ, a qua denominata est, quasi contra Barium;* idemque Auctor subdit, Dioclea urbe in ruinis jacente Archiepiscopalem illius titulum translatum fuisse Antibarum; & nomina Episcoporum suffraganeorum, qui novo Archiepiscopo assignati fuerunt, descripta legi in Bulla Alexandri Papæ II.; Ut autem Sedes Archiepiscopalis in præfata civitate collocaretur, occasionem desumptam fuisse ex infortunio, quod accidit quatuor Episcopis, Antibarensi, Cattarensi, Olchiniensi, & Suacensi, qui, dum Spalatrum petebant, ut Provinciali Concilio interessent, naufragio perierunt; ut videre est *in laudatis Prolegomenis part.* 3. *sect.* 2. §. 5. *pag.* 308.

Dubia ab Archiepiscopo proposita.

§. 2. Venerabilis Frater hodiernus Archiepiscopus Antibarensis, pastoralis zeli laude magno-

Sopra i Beni delle Chiese, occupati già dagl' Infedeli, e poi venuti in potere de' Cristiani.

Lettera scritta da N. S. a Monsig. Niccolò Lercari Segretario della Congregazione di Propaganda Fide, a motivo d' alcuni Quesiti proposti da Monsignor Arcivescovo d' Antivari alla stessa Congregazione.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

LA Città d'Antivari, che in latino dicesi *Antibarum*, per esser situata di rimpetto alla Città di Bari, Città della Puglia, si ritrova, come bene Ella sa, da molto tempo in qua, cioè dal 1571. sotto il giogo della Potenza Ottomana, come espone il moderno Senatore Giacomo Diedo nella sua bella Storia della Republica di Venezia *al tom.* 2. *lib.* 7. *pag.* 261., non essendo riuscito ai Veneziani nel 1648. e nemmeno nel 1717. di poterla ricuperare, ancorchè con molto valore ne tentassero l'impresa, come prosiegue lo stesso Storico. Il Padre Daniele Farlato *nel tom.* 1. *del suo Illirico Sacro nei Prolegomeni part.* 2. *cap.* 5. §. 3. *pag.* 150. così scrive: *Antibarium Urbs priscis ignota, quòd sæculis posterioribus condita fuit e regione Barii Civitatis Apuliæ, a qua denominata est, quasi contra Barium;* e lo stesso Autore aggiugne, essere stato trasferito da Dioclea, Città rovinata, ad Antivari il titolo Arcivescovile, e leggersi ancora in una Bolla d'Alessandro II. i Vescovi suffraganei assegnati al nuovo Arcivescovo; essendosi presa la congiuntura di piantare nella detta Città la Sede Arcivescovile, per la disgrazia seguita ai quattro Vescovi Antibarense, Cattarense, Olchiniense, e Suacense, che naufragarono nel mare, nel mentre che andavano a Spalatro, per assistere ad un Concilio Provinciale; come può vedersi *nella terza parte de' citati Prolegomeni sect.* 2. §. 5. *pag.* 308.

§. 2. Il Prelato odierno Arcivescovo è un Ecclesiastico di molto zelo; ed avendo fatta la

magnopere commendandus, quum Diœcesim suam visitasset, & acta Visitationis ad Congregationem de Propaganda Fide misisset, super duobus sequentibus capitibus opportunum sibi lumen ab eadem præberi, & adjumenta præstari postulavit. In primo capite exponit, Turcas Albania potitos, magnam partem bonorum ad Ecclesias pertinentium occupasse, quorum nonnulla deinde Christifidelibus divendita, alia vero eisdem ad colendum tradita fuerunt. In secundo autem refert, nonnullos ex Christianis, domos habentes proximas Ecclesiis eversis, & prædia prædiis Ecclesiarum contigua, areas & terras ad easdem Ecclesias olim pertinentes usurpasse. Quærit propterea quomodo in his se gerere debeat; & an hujusmodi malis remedium ullum, & quodnam sit adhibendum; declarans se lumine sibi præstito usurum, ut opportunis documentis instruat Confessarios, qui ea vehementer exoptant; quum aliqui sint ex hujusmodi possessoribus, qui nihil pensi habeant, alii verò propriæ conscientiæ stimulos cohibere cupiant, atque a censuris absolvi, quas contra detinentes Ecclesiarum bona statutas & latas esse non ignorant. Addit præterea Archiepiscopus, hoc idem, quod in præfata visitatione peragenda, in sua Diœcesi evenire comperit, in aliis quoque Albaniæ Diœcesibus contingere; itaut, manibus magno operi admotis, tumultus, atque discordias suscitatum iri valde pertimescat.

la Visita della sua Diocesi, ed avendone trasmessi gli Atti alla Congregazione di Propaganda, ha chiesto i lumi opportuni, e gli ajuti sopra i due seguenti punti. Nel primo espone, che, impadronitisi i Turchi dell' Albania, occuparono gran parte de' beni appartenenti alle Chiese, e che alcuni di questi furono di poi venduti ai Cristiani, ed altri dati pure a lavorare a' Cristiani. Nel secondo rappresenta, che avendo alcuni Cristiani le loro case vicine alle Chiese rovinate, e godendo i beni conti gui a quelli delle dette Chiese, hanno occupati i terreni, che ad esse appartenevano: Cercando, come debba contenersi, e se, e qual rimedio possa applicarsi, per riparare i detti disordini; volendo prevalersi de' lumi, che a lui saranno somministrati, per dare le opportune istruzioni ai Confessori, che ne sono ansiosi, essendovi alcuni, che possiedono, e a null' altro pensano; ed essendovi altri, che vorrebbero quietare le loro coscienze, ed essere prosciolti dalle censure fulminate contra quelli, che ritengono i beni delle Chiese: Nè lascia l'Arcivescovo d'aggiungere nella predetta sua Visita, che quanto succede nella sua Diocesi, succede ancora nell' altre dell' Albania; e che pur troppo, mettendosi mano alla grand'opera, teme di tumulti, e di discordie.

De' beni delle Chiese acquistati da' Cristiani dalle mani degl' Infedeli.

Di quelli, che i Cristiani medesimi hanno occupati.

§. 3. Utroque capite hujusmodi in Congregatione de Propaganda Fide mature discusso, existimavit ipsa, debere Archiepiscopum, accitis ad se Missionariis, Parochis, & Confessariis, eisdem injungere, ut pœnitentibus demonstrent, non posse eos sine propriæ conscientiæ damno detinere bona, quæ olim ad Ecclesias pertinentia, deinde a Turcis occupata, in eorum manus devenerunt, sive ea a Turcis ipsis emerint, sive tamquam derelicta sibi usurpaverint; ideoque necessarium omnino esse, ut aliquem legitimum titulum habeant, quo se in eorum bonorum possessione confovere possint; totamque difficultatem in novo hujusmodi legitimo titulo adinveniendo versari. Quamobrem ipsa Congregatio proposuit, ut possessores Archiepiscopum adire debeant, eique distinctam exhibere indicationem quantitatis, qualitatisque bonorum, quæ ex antiquo Ecclesiarum censu ad eos ita pervenerunt. Ipsius autem Archiepiscopi æquitati & prudentiæ permittendum, ut & Ecclesiarum utilitati, quantum fas est, providere, & possessoribus novum legitimum titulum procurare studeat, eos admittendo ad novos contractus, puta, emphyteuticos, tenuissimis etiam canonibus impositis, juxta facultates, quæ a Nobis præfato Archiepiscopo concedi poterant. Conclusit denique, hac facilitate dumtaxat erga illos agendum, qui invitati ad præmissa præstanda accesserint, contumacibus in propria perditione derelictis. Quum verò hæc omnia a te, Dilecte Fili, juxta tui ministerii debitum, Nobis diligenter relata fuerint, & pro opportuna facultatum concessione supplicatum; Nos verò ad rem accuratè inspiciendam & perpendendam, nonnihil temporis sumpserimus; nunc tandem decrevimus sententiam nostram hac super re, quæ magni momenti effectus parere potest, in scriptis redigere.

§. 3. Esaminatosi l'uno e l'altro punto nella Congregazione di Propaganda, ha essa creduto dovere l'Arcivescovo chiamare a se i Missionarj, i Parochi, ed i Confessori, ingiugnendo loro di far comprendere ai penitenti, che senza aggravio delle loro coscienze non possono ritenere i beni, che anticamente appartenevano alle Chiese, e che poi, essendo stati occupati da' Turchi, sono passati nelle loro mani, o per averli comprati dagli stessi Turchi, o pure per averli usurpati, come derelitti; ed essere perciò necessario, che abbiano un titolo legitimo di continuare nel possesso; e che la difficoltà consisteva nel nuovo titolo legitimo poc'anzi accennato: Onde la stessa Congreg. ha suggerito doversi i Possessori presentare all'Arcivescovo colla distinta nota della quantità, e qualità de' beni, che hanno le dette provenienze, lasciando poi alla sua equità è prudenza il procurare non meno il vantaggio possibile per le Chiese, che il nuovo legittimo titolo per i possessori, ammettendoli a' nuovi contratti, per esempio enfiteusi, anche con tenuissimi Canoni, a tenore delle facoltà, che da Noi al detto Arcivescovo potevansi concedere; conchiudendo, che questa benignità dovesse aver luogo per quelli, che invitati, fossero comparsi, lasciando i contumaci abbandonati nella loro perdizione. Ed avendoci Ella, secondo l'obbligo del suo ministero, fatta relazione esattamente del tutto, pregandoci delle opportune facoltà; ed avendo Noi preso tempo per vedere, ed esaminare la materia, ci siamo finalmente risoluti d'esporre in carta i nostri pensieri, in una materia, che può portar seco conseguenze di gran rilievo.

Parere e suggerimento della Sac. Congregazione di Propaganda Fide.

N S. esamina la materia, e prende a trattarla nella presente Lettera.

§. 4. Sanè a nemine in dubium revocatur, quidquid in bello justo capitur, quod ad hostem pertinebat, in victoris dominium transire; mobilia scilicet in illius potestatem, qui primus ea occupaverit, immobilia verò in dominium supremi Principis, qui bellum intulit, ut sibi pro ipsius belli expensis satisfaciat, aliquando etiam, ut majores ad defensionem vires sumat,

§. 4. E principio non controverso da veruno, che nella guerra giusta, quanto si prende, che era dell' inimico, passa nel dominio del vincitore, cioè i mobili nel dominio di chi li prende, e gli stabili o siano immobili nel dominio del Principe, che ha mossa la guerra, per le spese fatte, ed alle volte ancora per sempre più mettersi in difesa, e restar sicuro contra

Nella guerra giusta, i beni dell'inimico passano in dominio del Vincitore.

mat, ac se a futuris eventibus tueatur. Sylvius *in* 2. 2. *quæst.* 40. *art.* 1. *quæsit.* 6. *conclus.* 6. *& conclus.* 7. Covarruvias *in* 2. *part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *sub num.* 6. Similiter extra controversiam est, in bello injusto, totum id, quod capitur, restituendum; quum occupatio hujusmodi nihil aliud sit, quàm formalis rapina. Ita docet S. Thomas 2. 2. *quæst.* 66. *art.* 8. *ad primum*: en ejus verba: *Circa quædam distinguendum est: quia si illi, qui deprædantur hostes, habeant bellum justum, ea, quæ per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur; & hoc non habet rationem rapinæ; unde nec ad restitutionem tenentur &c. Si verò illi, qui prædam accipiunt, habeant bellum injustum, rapinam committunt, & ad restitutionem tenentur.* Illustria sunt exempla veterum Romanorum, qui quum injustitiam belli suscepti agnoverunt, quicquid abstulerant, promptè restituerunt, ac detrimenta, quæcumque victis & debellatis populis præliando intulerant, summa fide repararunt. Hæc in Livii Historiis occurrunt; ac duo hujusmodi exempla a Valerio Maximo referuntur, alterum, quod pertinet ad Faliscos a Quinto Lutatio domitos, alterum ad Camarinos a Publio Claudio devictos, atque per varias Orbis plagas dispersos. *Cum Publius Claudius Camarinos ductu atque auspiciis suis captos animadvertebat; tamen quia parum liquida fide id gestum ab Imperatore videbatur;* (Senatus) *maxima cura conquisitos redemit, iisque habitandi gratia locum in Aventino assignavit, & prædia restituit &c. justitiæque promptissimo tenore effecit, ut exitio suo lætari possent, quia sic renati erant.*

Non item ex bello injusto.

contra i futuri eventi; Sylvio *in* 2. 2. *quæst.* 40. *art.* 1. *quæsit.* 6. *conclus.* 6. *& conclus.* 7., Covarruvias *in* 2. *part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *sub num.* 6. Ed è anche principio non controverso da veruno, che nella guerra ingiusta quanto si prende, tanto si dee restituire; riducendosi il preso ad una formale rapina. Così insegna S. Tommaso *nella* 2. 2. *quæst.* 66. *art.* 8. *Ad primum*; ed ecco le sue parole: *Circa quædam distinguendum est: quia si illi, qui deprædantur hostes, habeant bellum justum, ea, quæ per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur, & hoc non habet rationem rapinæ: unde nec ad restitutionem tenentur &c. Si verò illi, qui prædam accipiunt, habeant bellum injustum; rapinam committunt, & ad restitutionem tenentur.* Illustri sono gli esempj degli antichi Romani, che, avendo conosciuta per ingiusta la guerra, che avevano intrapresa, restituirono prontamente, quanto avevano occupato, rifacendo con ogni puntualità i danni, che, guerreggiando, avevano dati ai popoli vinti e superati da essi. Si leggono questi esempj nelle Storie di Livio, e due ne sono in Valerio Massimo *al lib.* 6. *cap.* 5. uno rispetto ai Falisci debellati da Quinto Luttazio, e l'altro rispetto ai Camarini soggiogati da Publio Claudio, e dispersi in varie parti del Mondo: *Cum Publius Claudius Camarinos ductu atque auspiciis suis captos animadvertebat, tamen quia parùm liquida fide id gestum ab Imperatore videbatur,* il Senato, *maximâ curâ conquisitos redemit, iisque habitandi gratiâ locum in Aventino assignavit, & prædia restituit &c. justitiæque promptissimo tenore effecit, ut exitio suo lætari possent, quia sic renati erant.*

Christiani a Turcis injusto bello subacti, jus suum, licet inexercibile, retinuerunt supra bona sibi erepta, adversus invasores.

§. 5. Hinc patet, quum bellum, quo Turcæ Antibarum occuparunt, omni procul dubio fuerit injustum, quicquid ea occasione ab ipsis captum & occupatum fuit, sive mobile sive immobile fuerit, id eos injustè usurpasse, veramque in eo rapinam commisisse; quare omnis justitiæ ratio postularet, ut ab ipsis cuncta restituerentur Christifidelibus, quos fortunis suis injustè spoliarunt, vel, illis vita functis, eorum hæredibus & successoribus. Sed hoc non est præsentis quæstionis subjectum; & si esset, frustra de eo ageretur, quod in perditis & desperatis rebus habendum est. Quæstionis cardo vertitur circa bona, quæ Turcæ Christianis vendiderunt, & nunc ab emptoribus detinentur; quæriturque utrum, qui ea emerint, quique emptorum hæredes aut legitimi successores sunt, tuta conscientia retinere illa possint, an verò eadem legitimis dominis restituere teneantur; idque eò magis, quòd agitur de bonis ad Ecclesias & Monasteria pertinentibus, quorum injusta detentio censurarum pœna mulctatur; quodque, quum Ecclesiastici, non secus ac Peregrini, in bellis, minimè sint partes Reipublicæ nocentis, efflagitat ipsa ratio, ut nec illorum, nec istorum personæ lædantur, neque bonis suis exturbentur, ut legitur in Decretali: *Innovamus, de Treuga & Pace*; ubi, necessitatis publicæ causa, hoc ipsum Privilegium ad mercatores etiam & agricolas extenditur, ut optimè ad citatum Textum perpendunt Repetentes. Quamquam autem id sæpe sæpius re ipsa non observetur: *Quos Canones rationabiles ac sanctos, quantum ad id, quod positivi juris pertinet, an abusus deleverit, nescio*: verba sunt Cardinalis Cajetani *in ejus Summa, verbo: Belli damna* §. 4. *de damnis*; illud tamen non obstat, quominus prædictorum Canonum ratio habenda sit, quoties de animarum directione in foro conscientiæ agatur.

Quæritur an hujusmodi jus persequi possint Ecclesiæ adversus Christianos, qui earum bona, a Turcis occupata, acquisiverunt.

Privilegia Ecclesiarum, Peregrinorum, Colonorum, & Mercatorum in bellis.

Canonicarum Legum vigor in foro conscientiæ.

§. 5. Prova questo discorso, che, essendo stata, come indubitabilmente lo fu, ingiusta la guerra, nella quale i Turchi occuparono Antivari, quanto in quella occasione fu da essi preso ed occupato, o mobile o stabile, fu occupato con ingiustizia, fu rapina, e che però ogni giustizia richiederebbe, che da essi se ne facesse la restituzione ai Cristiani spogliati de' loro averi, o, essendo morti gli spogliati, ai loro successori, ed eredi. Ma questo non è il caso nostro: e, quando lo fosse, sarebbe un caso disperato. Il caso è de' beni, che i Turchi hanno venduti ai Cristiani, e che sono nelle mani de' compratori; e cercasi, se chi gli ha comprati, e chi è o erede, o legitimo successore de' compratori, li possa ritenere in buona coscienza, o pure sia obbligato a restituirli ai legitimi padroni; tanto più, che si tratta di beni appartenenti alle Chiese, e Monasterj, l'ingiusta retenzione de' quali è punita colle Censure: e che non essendo gli Ecclesiastici nelle guerre parte della Republica, che nuoce, siccome nemmeno lo sono i pellegrini, la ragione richiede, che nè questi nè quelli siano offesi nelle loro persone, o pure spogliati de' loro beni, come si legge nella Decretale *Innovamus, de Treuga & Pace*: ove lo stesso privilegio si estende ancora ai mercanti, ed agricoltori, pel motivo della pubblica necessità, come ben riflettono i Repetenti sopra il detto Testo. E quantunque ciò pur troppo non sia praticato: *Quos Canones rationabiles ac sanctos, quantum ad id, quod positivi juris pertinet, an abusus deleverit, nescio*: sono parole del Cardinale Gaetano *nella sua Somma, alla parola: Belli damna* §. 4. *de damnis*; ciò però non toglie, che delle sopradette canoniche disposizioni non debba farsi il meritato conto, quando si tratta di regolare le coscienze.

Præmissa auctoritatibus confirmantur.

§. 6. De Peregrinis, Clericis, & Ecclesiis, ad sensum laudatæ Decretalis, loquitur Sylvius *loco citato conclus.* 5. *Spoliare peregrinos & hospites, qui sunt in urbe hostili, non licet, nisi*

constet

§. 6. De' Pellegrini, ed Ecclesiastici, e Chiese, coerentemente alla citata Decretale, discorre il Silvio *nel luogo cit. alla conclus.* 5. *Spoliare peregrinos & hospites, qui sunt in*

Urbe

constet de ipsorum culpa, quia non sunt pars Reipublicæ adversæ: neque etiam licet spoliare Ecclesias, Monasteria, vel Ecclesiasticos, etiamsi ex causa rationabili data sit civitas prædæ militum, quum neque ipsi verè sint pars populi hostilis.

§. 7. De extensione autem hujusmodi juris ad mercatores & agricolas, agit Laymann. *in Commentariis ad eamdem Decretalem*, ubi, postquam illud statuit, quod Clerici & peregrini, membra non sunt Reipublicæ nocentis, ideoque in bellis etiam, quæ jure inferuntur, nec in persona, nec in rebus damnum pati aliquod debent, hæc addit: *Quædam verò personæ non sunt pars Reipublicæ nocentis, ut mercatores & agricolæ; & his parcendum est propter publicam necessitatem, ne commerciis & agricultura impeditis, majus incommodum afferatur.*

§. 8. Denique, quod licèt Canonicæ leges in praxi negligantur, earum tamen ratio necessariò habenda sit, ad animas conscientiasque tutò dirigendas, rectè sapienterque suo more differit Covarruvias *in 2. part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *sub num.* 8. §. *At hæ leges.*

§. 9. Quæstionis statu sic constituto, ideoque ad intimam illius discussionem descendentes, necessarium ducimus in hac nostra Epistola inserere duo Decreta anni 1630. jam typis edita in Operibus Peyrini *tom. 3. Privileg. in addit. cap.* 4. *num.* 30. & 31. & Auctoribus cæteroquin, qui postea scripserunt, probè cognita, ut ex infra dicendis apparebit, licèt fortasse accuratam totius rei notitiam non habuerint. Nam ea omnia tamquam Decreta Congregationis supremæ Inquisitionis, & quidem a Pontifice Urbano VIII. approbata & confirmata, ediderunt. Verumtamen constat, Dubia, super quibus Decreta emanarunt, a P. Francisco Longobardo Ordinis Minimorum Tuneti Missionario transmissa fuisse ad Congregationem de Propaganda Fide, quæ quum a suis Theologis diligenter ea examinari fecisset, consilium cœpit eadem ad Congregationem Sancti Officii remittere. Hæc autem insignium suorum Theologorum ope, quorum nomina in ipsius Tribunalis Actis recensentur, in novum illa deduxit examen. Quindecim porro fuerunt Dubia a Patre Longobardo transmissa; atque ad ea omnia tum Theologi Congregationis de Propaganda Fide, tum Consultores supremæ Inquisitionis sua responsa ediderunt. Verùm ex iisdem Dubiis aliqua relata fuerunt in Congregationibus habitis coram Pontifice Urbano VIII., ad quæ Pontificium adhuc exstat responsum: Reliqua verò compertum minimè est, an coram Pontifice proposita fuerint. Inter hæc autem quintum illud & sextum numerantur, quæ nimirum præsentem respiciunt controversiam: itaut error facti sit, id quod Auctores asserunt, responsa scilicet ad quintum & sextum Dubium Oraculo Pontificio confirmata fuisse; quum nihil aliud revera sint, quam responsa Theologorum Congregationis de Propaganda Fide, & Consultorum S. Officii, quæ tamen suo robore non carent, quum a doctis Viris, & Sacræ Theologiæ, Jurisque Canonici peritissimis emanaverint.

§. 10. Proposuit igitur Pater Franciscus Longobardus sequentem quæstionem ordine quintam: *Utrum Christiani liberi, qui hìc* (idest Tuneti) *negotiandi gratia commorantur, & alii captivi, ementes a Pyratis infidelibus bona a fidelibus rapta, & in hac Urbe venum exposita, vel dono ea recipientes, ut hìc ad proprios usus utantur, vel ad terras Christianorum lucri gratia transmittant, peccent mortaliter, & teneantur ad restitutionem.*

Urbe hostili, non licet, nisi constet de ipsorum culpa, quia non sunt pars Reipublicæ adversæ: neque etiam licet spoliare Ecclesias, Monasteria, vel Ecclesiasticos, etiamsi ex causa rationabili data sit Civitas prædæ militum, cum neque ipsi verè sint pars populi hostilis.

§. 7. Dell' estensione ai mercanti ed agricoltori ragiona il Laymann *ne' Commenti alla stessa Decretale*, ove, dopo aver detto, che le persone Ecclesiastiche, ed i pellegrini non sono membri della repubblica nocente, e che però non debbono ricevere nelle guerre offensive, anche quando fossero giuste, verun danno nelle persone, ò nelle robbe, aggiugne: *Quædam verò personæ non sunt pars reipublicæ nocentis, ut mercatores & agricolæ; & his parcendum est propter publicam necessitatem, ne commerciis & agricultura impeditis, majus incommodum afferatur.*

§. 8. E finalmente della necessaria avvertenza a queste canoniche disposizioni, ancorchè forse in pratica siano conculcate, ad effetto di ben dirigere le anime, e le coscienze, discorre secondo il suo solito molto saviamente il Covarruvias *nella 2. parte Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *sub num.* 8. §. *At hæ leges.*

Quale autorità abbiano certi Decreti del 1630. emanati sopra alcuni Dubbj trasmessi dal P. Longobardi Missionario di Tunisi.

§. 9. Fissato lo stato della questione, e però entrando nelle viscere della medesima, non possiamo esentarci dall' inserire in questa nostra Lettera due Decreti *del* 1630. stampati nell opere del Peirino *tom. 3. Privileg. in addit. cap.* 4. *num.* 30. & 31., e per altro molto ben cogniti agli Autori, che hanno scritto dopo di lui, come vedrassi in appresso, benchè forse non ne abbiano avuta un' esatta notizia; dandoli tutti quanti per Decreti fatti dalla Congregazione della Suprema Inquisizione, e come confermati, ed approvati dal Pontefice Urbano VIII., quando la verità del fatto si è, che i Dubbj, sopra de' quali furono fatti i Decreti, furono trasmessi dal Padre Francesco Longobardi dell' Ordine de' Minimi, Missionario in Tunisi, alla Congreg. di Propaganda Fide, che, dopo averli fatti diligentemente esaminare da' suoi Teologi, credere ben fatto di trasmetterli alla Congregazione del Sant' Offizio, che in un nuovo esame si prevalse dell'opera de' suoi insigni Consultori, i nomi de' quali sono registrati nell' Archivio del Tribunale. Quindici furono i Dubbj, che furono trasmessi dal Padre Longobardi. Sopra tutti quindici risposero i Teologi di Propaganda, ed i Consultori della Suprema. Alcuni di essi furono portati nelle Congregazioni tenute alla presenza del Pontefice Urbano VIII., e sopra vi è la risposta Pontificia. Altri poi non si ritrova, che fossero proposti avanti il Papa, e frà questi si annoverano il quinto, ed il sesto, che sono per appunto quelli, che risguardano la presente controversia; in tal maniera che è un equivoco di fatto ciò, che gli Autori espongono, che le risposte sopra il quinto, ed il sesto, siano risposte avvalorate coll'Oracolo Pontificio: non essendo in sostanza altro, che risposte date dai Teologi di Propaganda, e dai Consultori del Sant'Offizio, risposte, che per altro non mancano d'avere il suo peso, essendo state concepite da Uomini dotti, e periti nella Sacra Teologia, e Diritto Canonico.

Dubbio quinto fra quelli mandati dal P. Longobardi.

§. 10. Fece dunque il Padre Francesco Longobardi il seguente Quesito, che è il quinto: *Utrum Christiani liberi, qui hìc* (cioè in Tunisi) *negotiandi gratiâ commorantur, & alii captivi, ementes a Pyratis infidelibus bona a fidelibus rapta, & in hac Urbe venum exposita, vel dono ea recipientes, ut hìc ad proprios usus utantur, vel ad terras Christianorum lucri gratiâ transmittant, peccent mortaliter, & teneantur ad restitutionem.*

Responsum Theologorum Congregationis de Propaganda Fide.

§. 11. Responsio Theologorum de Propaganda Fide fuit sequens: *Patres deputati existimarunt, bona Christianorum a Pyratis rapta, posse Fideles absque noxa mortali & onere restitutionis, emptione, venditione, aut alio quocumque legitimo titulo sibi accipere, ac in proprios usus convertere, non obstante, quod sint in bello injusto rapta.*

Dubium sextum.

§. 12. Sequitur sextus casus a Patre Longobardo propositus: *Utrum antedicti, præsertim Mercatores liberi, non solùm peccent ratione rei malè acceptæ, sed injustæ acceptionis, tanquam rapientium receptatores, & consequenter teneantur in solidum ad restitutionem, non solùm mercium emptarum, sed omnium præterea damnorum Christianis illatorum. Ratio dubii est, quia, ut quidam asserunt, Pyratæ inter deprædandum, aliqua rapiunt spe vendendi dictis captivis vel liberis Christianis, quæ, hac spe sublata, non raperent, ut Infidelibus non necessaria, neque utilia. Hoc autem non semper accidit in rebus magni pretii, & ipsi Mercatores liberi principaliter hic morantur, ut emant merces loci; & præterea eorum Incolatus multum videtur conferre ad miserorum captivorum redemptiones secretiùs, faciliùs, & viliùs faciendas, præter quotidianas eleemosynas, quibus non solùm sublevant necessitates captivorum, sed etiam suppeditant ex magna parte Oratoriis, & Ministris Divini Cultus.*

Responsum.

§. 13. Theologi de Propaganda Fide ita responderunt: *A Patribus deputatis concordi voto decisum est, fidelium neminem Tuneti commorantium teneri ad restitutionem bonorum raptorum per Pyratas Christianis, neque incurrere noxam peccati mortalis; etiamsi Pyratæ bona illa subripiant spe lucri ex futura venditione eisdem Fidelibus facienda, aliàs non furaturi: licèt peccare possint ex complacentia super furto rerum per Pyratas Christianis sublatarum.*

Præmissa Responsa probantur Consultoribus S. Officii.

§. 14. A Theologis de Propaganda Fide, ad Consultores Sancti Officii translatum fuit Dubiorum examen; & hi quidem sententiam illorum approbaverunt & confirmarunt: Nonnulli tamen addiderunt, ad hoc ut emptores Christiani ab omni peccati nota immunes essent, necessarium fore, ut animum paratum haberent ad restitutionem emptarum rerum, si unquam verus earum Dominus compareret, easque redimere vellet, soluto pretio, quod emptor Turcis in emptione numeravit. *Aliqui tamen Qualificatores dixerunt, requiri animum restitutionis, accepto pretio dato, si dominus rerum occurrerit.* Neque hoc ad pacandas conscientias inopportunum, aut a ratione alienum est. Molina *in Opere de Justitia & Jure tom.* 1. *tract.* 2. *disput.* 118. *num.* 15. ita scribit: *Ad pacandas tamen conscientias illud est addendum, quando verisimile est, illas,* idest merces, quas Christiani homines a Turcis aut Saracenis emerint, qui eas per vim occupaverant, *deventuras nunquam esse in potestatem suorum dominorum, ut ordinariè eveniet, licitum esse eas emere vili etiam pretio, eo animo, ut si proprius dominus comparuerit, illas accipiat pro eodem pretio, sin minus emptor illas sibi retineat. Quoniam verisimile est, eam esse præsumptam dominorum voluntatem; & quoniam quodammodo essent irrationabiliter inviti, nisi id ita vellent. Atque ita respondi aliquibus Christianis captivis, qui in Africa emerunt vili pretio a Mauris aliqua de spoliis Lusitanorum, quando Rex Sebastianus occubuit.* Atque hæc sententia communis dici potest; cui reliqui omnino suffragantur: Coninch *disput.* 31. *de bello dub.* 7. *num.* 126. Reginald. *tom.* 2. *lib.* 21. *cap.* 8. *sect.* 4. *num.* 117. Decastillus *lib.* 2. *tract.* 1. *disput.* 10. *num.* 429. Tanner *tom.* 3. *diput.* 2. *quæst.* 6. *num.* 76. & 77. Fragos. de regim. *Christianæ Reip. tom.* 3. *part.* 1. *lib.* 3. *disput.* 5. *num.* 16. Castro

Dummodo qui merces Christianorum de Pyratis emerint, parati sint eas dominis restituere, recepto pretio.

In eandem sententiam scripserunt Auctores, qui hic allegantur.

Ita suadente præsumpta dominorum voluntate.

§. 11. E la risposta de' Teologi di Propaganda fu la seguente: *Patres deputati existimarunt, bona Christianorum a Pyratis rapta, posse fideles absque noxa mortali, & onere restitutionis, emptione, venditione, aut alio quocumque legitimo titulo sibi accipere, ac in proprios usus convertere, non obstante, quòd sint in bello injusto rapta.*

§. 12. Il sesto caso proposto dal Padre Longobardi fu il seguente: *Utrum antedicti, præsertim Mercatores liberi, non solùm peccent ratione rei malè acceptæ, sed injustæ acceptionis, tanquam rapientium receptatores, & consequenter teneantur in solidum ad restitutionem, non solùm mercium emptarum, sed omnium præterea damnorum Christianis illatorum. Ratio dubii est, quia, ut quidam asserunt, Pyratæ inter deprædandum, aliqua rapiunt spe vendendi dictis captivis vel liberis Christianis, quæ, hac spe sublatâ, non raperent, ut Infidelibus non necessaria, neque utilia. Hoc autem non semper accidit in rebus magni pretii, & ipsi Mercatores liberi principaliter hic morantur, ut emant merces loci; & præterea eorum Incolatus multum videtur conferre ad miserorum captivorum redemptiones secretiùs, faciliùs, & viliùs faciendas, præter quotidianas eleemosynas, quibus non solùm sublevant necessitates captivorum, sed etiam suppeditant ex magna parte Oratoriis, & Ministris Divini Cultus.*

§. 13. E la risposta di Propaganda fu la seguente: *A Patribus deputatis concordi voto decisum est, fidelium neminem Tuneti commorantium teneri ad restitutionem bonorum raptorum per Pyratas Christianis, neque incurrere noxam peccati mortalis; etiamsi Pyratæ bona illa subripiant spe lucri ex futura venditione eisdem Fidelibus facienda, aliàs non furaturi: licèt peccare possint ex complacentia super furto rerum per Pyratas Christianis sublatarum.*

§. 14. Passato l'esame dai Teologi di Propaganda a quello de' Consultori del Sant'Officio, il sentimento di quelli fu approvato e confermato da questi, fra' quali però alcuni aggiunsero, che ad effetto che i Compratori Cristiani fossero esenti dal peccato, era d'uopo, che avessero l'animo di restituire la roba comprata, se mai fosse comparso il vero padrone, che la rivolesse, offerendo al compratore il prezzo da esso pagato, quando la comprò dai Turchi: *Aliqui tamen Qualificatores dixerunt, requiri animum restitutionis, accepto pretio dato, si dominus rerum occurrerit.* Nè quest' aggiunta è fuor di proposito, o irragionevole, per levare gli scrupoli alle coscienze; scrivendo il Molina *nella sua Opera de Justitia & Jure al tom.* 1. *tratt.* 2. *disput.* 118. *num.* 15. come in appresso: *Ad pacandas tamen conscientias illud est addendum, quando verisimile esset, illas,* cioè le merci comprate dai Cristiani, che erano state rapite dai Turchi o dai Saraceni, *deventuras nunquam esse in potestatem suorum dominorum, ut ordinariè eveniet, licitum esse eas emere vili etiam pretio, eo animo, ut, si proprius dominus comparuerit, illas accipiat pro eodem pretio, sin minus emptor illas sibi retineat. Quoniam verisimile est, eam esse præsumptam dominorum voluntatem, & quoniam quodammodo essent irrationabiliter inviti, nisi id ita vellent; atque ita respondi aliquibus Christianis captivis, qui in Africa emerunt vili pretio a Mauris aliqua de spoliis Lusitanorum, quando Rex Sebastianus occubuit.* E questa può dirsi dottrina comunemente ricevuta, ed alla quale pienamente gli altri aderiscono: Coninch *disput.* 31. *de bello dub.* 7. *num.* 126. Reginald. *tom.* 2. *lib.* 21. *cap.* 8. *sect.* 4. *num.* 117. Dicastillo *lib.* 2. *tract.* 1. *disput.* 10. *nu.* 429. Tanner *tom.* 3. *disput.* 2. *quæst.* 6. *num.* 76. & 77. Fragos. *de regim. Christianæ Reipub. tom.* 3. *part.* 1. *lib.* 3. *disput.* 5. *num.* 16.

Palaus *Oper. Moral. tom.* 1. *tract.* 6. *disput.* 6. *punct.* 5. *num.* 27. Bonacina *Oper. Moral. tom.* 2. *de restitutione in genere disput.* 2. *quæst. ult. punct. ult.* §. 3. *num.* 23. Diana *in Edit. Coord. tom.* 7. *tract.* 7. *resolut.* 33. *num.* 8. Eorum etiam aliqui, & præcipuè Molina & Castro Palaus, addunt, id locum habere in sacris rebus mobilibus, puta Calicibus, aliisque sacris suppellectilibus. De his enim fortiùs procedere censenda est superiùs indicata præsumptio; quod scilicet Christifidelibus, ad quos hujusmodi res ablatæ pertinent, molestum non sit, aut saltem esse non debeat, illas in dominio potius aliorum Christianorum, quam Turcarum & Saracenorum existere.

§. 15. Hugo Grotius *in suo Tractatu de Jure belli ac pacis lib.* 2. *cap.* 10. §. 9. *num.* 1. hanc statuit regulam: *Rem alienam bona fide emptam, restituendam, nec posse erogatum pretium repeti*: ac immediatè sequentem addit exceptionem: *Cui regulæ hæc addenda mihi videtur exceptio, nisi quatenus dominus rei suæ possessionem recipere sine impendio aliquo probabiliter non potuit, ut puta, si res apud Pyratas fuerit; tunc enim deduci poterit, quantum dominus impensurus libenter fuerat. Ipsa enim facti possessio præsertim recuperatu difficilis, est aliquod æstimabile, & in hoc dominus post rem amissam censetur factus locupletior.* Et *in lib.* 3. *cap.* 10. §. 6. *num.* 1. postquam docuerat, quod qui detinet rem in bello injusto ab alio captam, eam restituere tenetur; *Qui damnum ipse non dedit, sed rem bello injusto captam ab alio penes se habet, tenetur eam reddere: quia cur alter eâ carere debeat, nulla causa subest naturaliter justa, non consensus ipsius, non malum meritum, non compensatio*: relatam paulo ante exceptionem resumit, & ita prosequitur *num.* 2. *Poterit tamen, si quid sumptus aut operæ impendit is, qui rem tenet, deducere tantum, quantum domino valebat adipisci desperatam possessionem, secundum ea, quæ alibi explicata sunt. Quod si rei possessor culpæ exsors eam consumpserit aut eliminaverit, non tenebitur, nisi in quantum censeri potest locupletior factus.* Jure Civili cautum est, ut, qui alienum servum, ab hostibus priùs captum emerit, illius dominium acquirat, ea tamen lege, ut eum teneatur restituere antiquo domino, si hic pretium rependat, quod emptor, quamvis mancipii conditionem non ignoraret, pro illius emptione, persolvit. Si autem hic eum alienum esse nescivit; statuitur, domino comparenti ac pretium offerenti restituendum, dummodo infra triennii spatium comparuerit; quo tempore elapso, antiquus dominus jure redimendi cadit: ut colligitur *ex Lege In bello* §. *Si quis servum ff. de captivis & postliminio reversis*, alteri conjungenda *L. Ab hostibus C. eodem tit.* Hæc omnia comprobant, justum omnino esse id, quod Theologi S. Officii responsis Theologorum Congregationis de Propaganda Fide addiderunt; Eademque certiorem stabilioremque reddunt sententiam illorum, qui docent, pretium restituendum esse illi, qui numerata pecunia, rem ab hostibus etiam in bello injusto captam sibi acquisivit. Quamquam enim Hugo Grotius, quod pertinet ad restitutionem pretii, cum aliis præallegatis auctoribus non consentiat; quum tamen a domino tantum emptori reficiendum velit, quantum ipse ad rei amissæ possessionem recuperandam æquo animo impendisset; si hujus æstimatio summæ a Forensi Calculatore rectè ineatur, magnum profectò erit, nisi ad eam pecuniæ quantitatem pertingat, quam emptor pro rei acquisitione persolvit.

§. 16. Quæ hactenus exposuimus, in rebus mobilibus tantummodo locum habent; ideoque tota disputationis difficultas nunc eò redacta est,

Castro Palao *Oper. Moral. tom.* 1. *tract.* 6. *disput.* 6. *punct.* 5. *num.* 27. Bonacina *Oper. Moral. tom.* 2. *de restitutione in genere disput.* 2. *quæst. ult. punct. ult.* §. 3. *num.* 23. Diana *in Edit. coord. tom.* 7. *tract.* 7. *resolut.* 33. *num.* 8. Ed alcuni di essi, e particolarmente il Molina, ed il Castro Palao aggiungono, aver ciò luogo anche ne' mobili sacri, come sono i Calici, e le sacre suppellettili: dovendo in ordine a queste cose esser più forte la presunzione poc'anzi accennata, cioè non essere, o non dover almeno essere malcontenti i Cristiani, a' quali le sacre cose derobbate appartengono, ch'esse siano nelle mani d'altri Cristiani, piuttosto che in quelle de' Turchi, e de' Saraceni.

L'istessa conclusione può ricavarsi da quanto scrive Ugone Grozio.

§. 15. Ugone Grozio *nel suo Trattato de Jure belli ac pacis al lib.* 2. *cap.* 10. §. 9. *num.* 1. stabilisce la regola seguente. *Rem alienam bona fide emptam, restituendam, nec posse erogatum pretium repeti*: ed immediatamente stabilisce la seguente limitazione: *Cui regulæ hæc addenda mihi videtur exceptio, nisi quatenus dominus rei suæ possessionem recipere sine impendio aliquo probabiliter non potuit, ut puta, si res apud Pyratas fuerit; tunc enim deduci poterit, quantum dominus impensurus libenter fuerat. Ipsa enim facti possessio præsertim recuperatu difficilis, est aliquod æstimabile; & in hoc dominus post rem amissam censetur factus locupletior.* E *nel lib.* 3. *al cap.* 10. §. 6. *num.* 1. dopo aver insegnato, che chi ritiene la roba presa da un altro in guerra ingiusta, è obbligato a restituirla: *Qui damnum ipse non dedit, sed rem bello injusto captam ab alio penès se habet, tenetur eam reddere, quia cur alter eâ carere debeat, nulla causa subest naturaliter justa, non consensus ipsius, non malum meritum, non compensatio*: ripiglia l'eccezione già poc' anzi riferita, e così prosiegue *al num.* 2. *Poterit tamen, si quid sumptus aut operæ impendit is, qui rem tenet, deducere tantum, quantum domino valebat adipisci desperatam possessionem, secundum ea, quæ alibi explicata sunt. Quod si rei possessor culpæ exors eam consumpserit aut eliminaverit, non tenebitur, nisi in quantum censeri potest locupletior factus.*

Disposizione delle Leggi civili quanto agli schiavi presi dagl' inimici, e poi venduti.

Nel diritto Civile è deciso il caso di chi compra il servo d'un altro, fatto schiavo dagl' inimici; dicendosi, che ne acquista il dominio, coll' obbligo però di doverlo restituire all' antico padrone, ancorchè lo avesse comprato, sapendo ch' era di lui servo, purchè il padrone offra il rimborso del prezzo: che se poi comprandolo, avesse ignorato esser servo d'altri, si determina, che, comparendo il padrone, ed offerendo il prezzo, gli venga restituito il servo, purchè la comparsa siegua dentro tre anni, trascorsi i quali, cade l'antico padrone dal jus di ripeterlo: come si deduce *dalla L. In bello* §. *Si quis servum ff. de captivis & postliminio reversis*, unendola coll'altra *L. Ab hostibus C. eod. tit.* Cose tutte che comprovano la giustizia dell'aggiunta fatta dai Teologi del Sant' Offizio alle risposte date dai Teologi di Propaganda, e rendono sempre più fondata l'asserzione di tutti quelli, che insegnano, doversi restituire il prezzo a chi col suo denaro ha comprata la roba, che era in mano degl'inimici, anche in caso di guerra ingiusta.

Il ricuperare le robe perdute facilmente costerebbe tanto, quanto il compratore le ha pagate al nemico.

Perchè sebbene Ugone Grozio non concordi nel punto della restituzione del prezzo; volendo però, che si bonifichi al compratore dal padrone, quanto esso avrebbe di buona voglia speso per ricuperare il possesso della roba perduta, questa partita ben maneggiata da un Computista Curiale, arriverà per lo meno all' importanza del prezzo sborsato da chi ha comprata la roba.

La questione è, se le premesse dottrine possano applicarsi a' beni stabili.

§. 16. Quanto fin ora è stato detto, ha luogo ne' mobili: e perciò la difficoltà ora si riduce a vedere, se, quanto si è detto de' mobili,

est, ut videatur, an hæc eadem, quæ de mobilibus dicta sunt, immobilibus etiam rebus aptari possint; quandoquidem dubia, quæ nunc examinantur, quæque præsenti disquisitioni occasionem præbuerunt, mobilia bona non respiciunt, sed immobilia. Porro si aliqua differentia inter mobilia & immobilia intercederet, & ratio, quæ pro illis valida reputatur, pro his æquè afferri non posset; vel si aliqua adesset legum dispositio, quæ rerum immobilium dominis magis faveret; facilè quisquam affirmare posset, quòd, licèt is, qui a Turcis res mobiles in bello captas mercatus fuerit, eas tuta conscientia detinere queat, modò animus ipsi sit ad restitutionem paratus, quotiescumque dominus comparuerit, & pecuniæ impensæ solutionem obtulerit; non idem tamen judicium de emptore immobilium ferre liceret.

Decreta superiùs allegata de mobilibus tantùm agunt.

§. 17. Diximus autem, ea, quæ superiùs exposita sunt, locum sibi vindicare in solis mobilibus: Decreta enim anno 1630. edita, de mobilibus loquuntur; ac de mobilibus item disserunt supra recensiti Auctores. Innuimus etiam dubitari posse, an aliqua differentia juris intersit inter mobilia & immobilia bona: atque hujus differentiæ ratio a Nobis nunc exponenda est.

Rationes ex quibus domini voluntas de mobilibus præsumitur, ad immobilia extendi non possunt.

Fundamentum, quo innititur ea sententia, quod Christifideles tuta conscientia retinere possint bona mobilia, quæ a Turcis emerunt, a Turcis autem in bello injusto aliis Christianis hominibus ablata fuerant, in præsumpta dominorum voluntate positum est, quæ scilicet aut consentit, aut non dissentit omnino, ut prædicta eorum bona mobilia ab aliis Christifidelibus acquirantur. Etenim ex mobilibus nullus fructus percipitur; domini autem libentiore animo, aut minore certe molestia ferre debent, quòd illa in Christianorum potestatem deveniant, potiùs quam in dominio Turcarum remaneant, a quibus faciliùs disperderentur; ut rectè ponderat Molina *loco laudato*, atque etiam prosequitur Verjuys *in suo Pastorali Missionariorum tractat. 4. art. 13. de Hæreticis §. Probatur etiam ratione.* Quoniam verò hæc ratio a præsumpta dominorum voluntate desumpta, ad immobilia, quæ Christifideles emunt, extendi nequit, tum quia domini fructus amittunt, tum quia hujusmodi bonorum dispersionis timor non adest; hinc oritur indicata juris differentia, quæ inter mobilium ac immobilium acquisitionem intercedit.

Bona immobilia postliminio recuperantur, non verò mobilia.

Denique paulò ante significavimus, aliquid forsan reperiri posse legibus præscriptum, quod immobilibus, non item mobilibus faveat. Sane *in L. Si quis bello ff. de re militari* sequentia verba legere est: *Si quid in bello captum est, in præda est, non postliminio redit:* quibus verbis mobilia significantur, ut animadvertit Glossa. At verò *in L. Si captivus, eod. tit.* leguntur hæc alia: *Expulsis hostibus ex agris, quos cœperant, constitit, dominia eorum agrorum ad priores dominos redire, nec aut publicari, aut prædæ loco cedere:* quæ Doctoribus argumentum præbent asserendi, majori privilegio in bellis gaudere immobilia, quàm mobilia bona. Hæc enim postquam in militum manus devenerunt, licet deinde pax conficiatur, non ampliùs restituuntur; illa verò antiquis dominis, pace inita, illico redduntur: ut recte animadvertunt Molina *loco citato* §. 5. Covarruvias *part. 2. Relect. Regul. Possessor malæ fidei §. 11. num. 7.* Diana *in Edit. coord. tom. 7. tract. 7. resolut. 33. num. 3.* Castro Palaus *tom. 1. tract. 6. disput. 5. punct. 4. num. 24.*

Unde videtur, immobilia a non justis hostibus vendita, aut derelicta, tuto retineri non posse.

Quibus sic stantibus, conclusum superiùs a Nobis est, facilè quempiam propugnare posse, ex rationibus adductis concedi quidem Christifidelibus, ut mobilia de Turcis empta, licèt ab his in bello injusto occu-

mobili, abbia luogo anche negli stabili, giacchè il punto, che ora si esamina, e che dà occasione alla presente indagine, non risguarda i mobili, ma gli stabili. E quando mai vi fosse qualche differenza fra i mobili e gli stabili, e qualche ragione militasse per gli primi, che non potesse adattarsi ai secondi; o pure vi fosse qualche disposizione delle Leggi favorevole agli stabili: ciascheduno facilmente potrebbe sostenere, che se i mobili comprati dai Turchi, che in guerra ingiusta se n'erano fatti padroni, possono esser ritenuti in buona coscienza dal compratore, purchè comprandoli, abbia l'animo preparato a restituirli, quando il padrone comparisca, ed offra al compratore di pagare il prezzo, che ha sborsato; non potrebbe questo sistema abbracciarsi in ordine al compratore degli stabili.

§. 17. Poc'anzi si è accennato, che quanto è stato detto, ha luogo ne' mobili; e ciò, perchè i Decreti del 1630. parlano de' mobili, e de' mobili pure discorrono gli Autori citati di sopra. Poc'anzi si è dato contrassegno di potersi dubitare esservi differenza di ragione fra i mobili e gli stabili, e questa differenza è appunto quella, che ora siamo per esporre. Il fondamento, a cui si appoggia l'opinione, che possono i Cristiani in coscienza ritenere i mobili comprati dai Turchi, o presi da' Turchi agli altri Cristiani in guerra ingiusta, consiste nella presunta volontà de' padroni de' mobili, o favorevole, o non in tutto e per tutto dissenziente dall' acquisto, che gli altri Cristiani fanno dei loro predetti mobili; non ricavandosi verun frutto dai mobili, e dovendo avere i padroni d' essi maggior soddisfazione, o minor disgusto, che passino nelle mani de' Cristiani, anzi che restare in quelle de' Turchi, nelle quali più facilmente si disperderebbero; come considera il Molina *nel luogo citato*, ed anche prosiegue il Verjuys *nel suo Pastorale Missionariorum tract. 4. art. 13. de Hæreticis §. Probatur etiam ratione;* e non potendo questo discorso della presunta volontà de' padroni aver luogo negli stabili, che si comprano da' Cristiani, sì perchè i padroni restano privi de' frutti, sì perchè non vi è pericolo della dispersione de' beni; da ciò deriva l'accennata differenza di ragione, che corre fra l' acquisto de' mobili, e l'acquisto degli stabili. Poc'anzi pure si è accennato, potervi essere qualche disposizione delle Leggi favorevole agli stabili, e non ai mobili: essendo registrate *nella L. Si quis bello, ff. de re militari*, le seguenti parole: *Si quid in bello captum est, in præda est, non postliminio redit:* parole che accennano i mobili, come ivi avverte la Chiosa: e leggendosi *nella L. Si captivus, nello stesso titolo*, queste altre parole: *Expulsis hostibus ex agris, quos cœperant, constitit, dominia eorum agrorum ad priores dominos redire, nec aut publicari, aut prædæ loco cedere:* parole, che danno fondamento ai Dottori d'asserire, esser nelle guerre più privilegiati gli stabili dei mobili; non facendosi di questi la restituzione, dopo che sono passati nelle mani de' soldati, ancorchè si faccia la pace; e restituendosi quelli, fatta la pace, a dirittura ai loro antichi padroni: come ben riflettono il Molina *nel luogo citato al §. 5.* il Covarruvias *nella 2. part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei §. 11. num. 7.* il Diana *in Edit. coord. tom. 7 tract. 7. resolut. 33. num. 3.* il Castro Palao *tom. 1. tract. 6. disput. 5. punct. 4. num. 24.* Finalmente di sopra fu accennato, potersi in vigore dell' esposte ragioni sostenere, che i mobili, che i Cristiani comprano dai Turchi, benchè da essi occupati in guerra ingiusta, si possono in buona coscienza ritenere, ma coll' animo preparato di

occupata fuerint, tuta conscientia detineant, dummodo ea restituere domino parati sint, qui pretio oblato redimere illa velit; at id de emptore immobilium non æquè affirmari posse. Id autem nunc, Auctorum scita atque rationes ad trutinam revocando, demonstrandum aggredimur.

§. 18. Pater Leonardus Lessius obiit, antequam Decreta anni 1630. emanarent, scilicet anno 1623. In ejus Opere Theologico in S. Thomam, exhibentur resolutiones nonnullorum conscientiæ casuum; in quorum sexto, verbo *Beneficium*, sequentem sibi proponit quæstionem, ordine secundam: *An Catholici emere possint ab Hæreticis bona Ecclesiastica?* atque ita respondet: *Non licet Catholicis emere bona Ecclesiarum vel Monasteriorum ab Hæreticis occupata, & confiscata, nisi cum animo restituendi ea suo tempore legitimis dominis, cum omnibus emolumentis & fructibus, qui inde obvenerunt: quia bona illa in specie sunt aliena, similiter fructus illorum;* Ex quibus sequitur, ut inferius ostendemus, emptorem ab Ecclesiis & Monasteriis nunquam repetere posse pretium bonorum hujusmodi a se persolutum. Quum autem objiciendum sibi prævideret, quod bona illa, nisi emissent Catholici, remansissent penes hæreticos, qui perciperent ex eis fructum; respondet id minimè ad rem facere, quandoquidem hæretici quoque *ad restitutionem obligarentur.* Denique id Catholicis consilii præbet, ut cum bonorum dominis agentes, cum iis paciscantur, ac novos contractus ineant, quorum præsidio bonorum possessionem tuta conscientia retinere valeant.

§. 19. Post Decreta anni 1630. scripserunt sequentes Auctores, de illis expressam facientes mentionem. Verjuys *loco citato* a Lessii opinione recedit in eo, quod respicit restitutionem fructuum, sed cum eo sentit, quod ad fundi restitutionem pertinet, etiamsi dominus emptori solutum pretium non rependat; Rationem autem sic opinandi in præsupposita bona fide collocat, quæ si verè adsit, possessorem a fructuum quidem, minimè vero a fundi restitutione eximere potest. *Posse Catholicos bona fide possidentes Monasteria, domos, Templa, vel similia bona immobilia, illa tantisper sibi pacificè retinere, quamdiù a propriis dominis occupari non possunt; nec interea obligantur ad interesse, aut quidquam solvendum pro fructibus.* Arsdekinus *in sua Theologia tripartita tom. 2. part. 2. tract. 6. quæst. 10.* quærit, *an Catholici possint emere bona aliorum Catholicorum, injusto bello ab Hæreticis occupata;* ac respondet, id fieri posse, I. si dominorum voluntas in eo consentiat; II. si Pontifex assensum præbeat, ad quod adstruendum affert citata Decreta anno 1630. edita. III. si conventionibus inter Catholicos & Hæreticos Principes initis cautum sit, ut Hæretici Catholicorum bona retinere possint, ac liberè de illis disponere: quæ omnia extra casum præsentis quæstionis versantur. Ibi autem religiosus Auctor procul dubio loquitur de bonis immobilibus; inter ceteras enim sententiæ suæ rationes, utilitatem perpendit & commodum Catholicæ Fidei, cui magis prodesse asserit, quod bona penes Orthodoxos, quam in Hæreticorum manibus exsistant: *& sanè plures ob causas, multo conducibilius videtur, bona illa tali emptione in manus Catholicorum devolvi, qui tanto potentius possunt negotium Fidei protegere ac propagare, quam si ea penes hæreticos perpetuo remanerent:* quæ quidem ratiocinatio immobilibus convenit, non item mobilibus. Verum rationes illæ ab Auctore indicatæ, & a Nobis paulo ante relatæ, nullius aut levis admodum roboris sunt. Etenim dum bona immobilia ad

Catho-

di restituirli al padrone, che offerendo il prezzo, gli vuol ricuperare; ma che ciò non può aver luogo nel compratore degli stabili: il che è quello, che siamo in procinto di comprovare, esaminando le asserzioni degli Autori.

§. 18. Il Padre Leonardo Lessio morì prima che uscissero i citati Decreti del 1630., essendo esso morto nel 1623. Nella sua Teologia sopra San Tommaso sono registrate le risoluzioni d' alcuni casi di coscienza; nel sesto de' quali, alla parola *Beneficium*, si propone la seguente quæstione seconda: *An Catholici emere possint ab hæreticis bona Ecclesiastica?* e la risposta è la seguente: *Non licet Catholicis emere bona Ecclesiarum vel Monasteriorum ab hæreticis occupata & confiscata, nisi cum animo restituendi ea suo tempore legitimis dominis, cum omnibus emolumentis & fructibus, qui inde obvenerunt; quia bona illa in specie sunt aliena, similiter fructus illorum:* Dal che deriva, come abbasso vedrassi, non poter mai aver luogo la pretensione di riavere dalle Chiese, e da' Monasterj il prezzo de' beni sborsato da chi ne fece l' acquisto: e prevedendo l' opposizione, che se i Cristiani non avessero comprati i beni, sarebbero restati nelle mani degli eretici, che ne avrebbero percepiti i frutti; risponde, che ciò non giova all'intento, per la ragione che anche gli eretici *ad restitutionem obligarentur.* E finalmente consiglia i Cattolici a trattare coi padroni de' beni, e convenire con essi, facendo un nuovo contratto, se vogliono in coscienza proseguire nella ritenzione de' beni.

§. 19. Hanno scritto dopo i Decreti del 1630. i seguenti Autori, facendo d' essi espressa menzione. Il Verjuys *nel luogo citato* si scosta dall' asserzione del Lessio in ciò, che risguarda la restituzione de' frutti, ma non in ciò, che appartiene al dover restituire lo stabile comprato, ancorchè il compratore non riceva dal padrone quanto ha pagato nell' acquistarlo: appoggiandosi alla supposta buona fede, che anche verificata, salva dalla restituzione de' frutti, ma non da quella del capitale: *Posse Catholicos bonâ fide possidentes Monasteria, domos, templa, vel similia bona immobilia, illa tantisper sibi pacificè retinere, quamdiù a propriis dominis occupari possunt; nec interea obligantur ad interesse, aut quidquam solvendum pro fructibus.* L'Arsdekin *nella sua Teologia tripartita tom. 2. part. 2. tract. 6. quæst. 10.* cerca, *An Catholici possint emere bona aliorum Catholicorum injusto bello ab hæreticis occupata?* e risponde, che ciò può farsi, I. se vi è la volontà de' padroni; II. se il Papa in ciò consente, al qual proposito porta i citati Decreti del 1630. III. se vi sono convenzioni fra i Principi Cattolici ed Eretici, che possano gli Eretici ritenere i beni de' Cattolici, e disporre d' essi: cose tutte non applicabili al caso, che è in questione. Parla senza dubbio questo degno Religioso de' beni stabili, portando fra gli altri fondamenti della sua asserzione l' utilità ed il vantaggio della Fede Cattolica, a cui dice esser di maggior giovamento, che i beni stiano nelle mani de' Cattolici, che in quelle degli Eretici; *& sanè plures ob causas, multò conducibiliùs videtur, bona illa tali emptione in manus Catholicorum devolvi, qui tantò potentiùs possunt negotium Fidei protegere, ac propagare, quàm si ea penes hæreticos perpetuò remanerent;* qual discorso è adattabile agli stabili, e non ai mobili. Ma i motivi poc' anzi dallo stesso Autore additati, e da Noi riferiti, non hanno veruna, o se l' hanno, hanno una assai debole forza; non essendovi nella compra de' stabili, che fanno i Cattolici dagli Eretici, e che

prima

nersi, ben chè dall' occupante venduti, o lasciati in abbandono.

Sentenza del Lessio, che non sia lecito, nè ritenere il capitale, nè prenderne i frutti.

Altri ammettono, che sia lecito godere i frutti del fondo, finchè il padrone di questo non sia in grado di tornarne al possesso.

Altri valutano più del dovere la volontà de' padroni, il consenso del Papa, le convenzioni tra' Principi.

Catholicos olim pertinentia, illisque in bello injusto ablata, Orthodoxi de Hæreticis emunt, præsumpta dominorum voluntas adesse non potest, ut supra dictum est; Decreta verò anno 1630. edita, quæ de mobilibus loquuntur, ad immobilia trahi nequeunt; Denique conventiones & concordata inter Catholicos Principes laicos & Heterodoxos inita super possessione ac detentione bonorum Ecclesiasticorum, ab Apostolica Sede improbantur; ut prolixe probat P. Schmalzgrueber *consiliorum tom. 2. consilio 15. quæst. 1.* & hæ sunt conventiones, ad quas alludit citatus Auctor. De hac materia loquitur etiam La Croix Presbyter Societatis JESU *in sua Theologia Morali tom. 1. lib. 3. part. 2. num. 972.*, ac Decreta anni 1630. se probè nosse indicat: at quum nil aliud ipse faciat, quam ea referre, quæ a supra laudatis Auctoribus dicta fuerunt, in neutram partem allegari aut proferri potest.

P. a Breno de tota re præclare disputat.

§. 20. Pater Carolus Franciscus a Breno Ord. Min. Strictioris Observantiæ, *in suo Manuali Missionariorum Orientalium tom. 2. lib. 1. cap. 3. quæst. 21.* hanc proponit quæstionem: *An bona Ecclesiastica ab Infidelibus redempta, restitui necessario debeant, vel saltem transactio adhiberi*: ac respondet, restituenda esse; tum quia Christianus, sciens bona illa Ecclesiæ esse, alienam rem mala fide possideret; tum quia non potuit Infidelis raptor in emptorem Christianum transferre jus majus illo, quod ipsemet in bona divendita habebat: Ideoque, si venditor, propter rapinæ vitium, nullum omnino jus habuit in rem violenter ablatam, occupatam, & postea divenditam; nil pariter juris in eamdem acquisivisse dicendus est, qui eam mercatus fuit: Tum denique, quia regula generalis est, quod etiam ille, qui furti ignarus, a fure aliquid emit, in foro conscientiæ ad restitutionem tenetur, simul ac verus legitimusque dominus occurrit. Invehit deinde in eos, qui quum ab Infidelibus aliquid ad Ecclesiam pertinens mercati sint, debiti sui partes implere se putant, si Parochos, ad quorum Ecclesias res emptæ pertinent, ad convivia & cœnas invitent. Non omittit Pater a Breno sæpe memorata Decreta anno 1630. condita commemorare; sed ea pertinere censet tantummodo ad bona mobilia a piratis capta, ac inde Christianis divendita, quorum verus dominus sperari nequit ut ad ea redimenda compareat. Denique sibi objicit, quod qui numerata pecunia ab Infidelibus emit Ecclesiæ bona, rem eidem Ecclesiæ utilem gesserit; ideoque non solum nullum exinde damnum pati, verum etiam aliquam, si fieri potest, utilitatem percipere debeat: Huic autem argumento respondet, emptores, qui rem ab Infidelibus redemerint, id emolumenti ex emptione capere, ut ab Ecclesia pretium repetant, aut ad aliquam cum ipsa compositionem deveniant: *Ementes bona Ecclesiæ ab usurpatoribus Infidelibus, restituere quidem tenentur, quum sua bona illa non sint, sed accepto pretio, vel aliâ compositione cum Prælatis habitâ.* Verum quum Auctor ad aliam ex prima consequentem quæstionem gradum faciat, videlicet utrum emptor restituere bona teneatur, etiamsi Præsul nec pretium reddere, nec compositionem ullam facere velit, & hujusmodi quæstioni affirmative respondeat; videtur profecto id, quod antea affirmaverat, evertere, & non cohærenter ratiocinari: *Si vero Prælatus quidquam ipsis redimentibus restituere nollet, aut transactionem, vel compositionem ullam facere, adhuc emptores, seu redimentes illi restituere omnino tenerentur, quum bona illa reipsa sint Ecclesiæ, ac infortunio suo tribuere, quod emerint rem alienam, eo modo, quo discurrimus*

Sed quæ prius recte constituerat; deinde evertit.

prima ad altri Cattolici appartenevano, e che furono loro levati in guerra ingiusta, la presunta volontà de' padroni, come di sopra si è detto; non applicandosi agli stabili i Decreti del 1630., che parlano de' mobili; ed essendo riprovate dalla Santa Sede le convenzioni, ed i concordati fatti frà le Podestà laicali ortodosse, ed eterodosse, in ordine al possesso, e detenzione de' beni Ecclesiastici, come diffusamente comprova il Padre Schmalzgrueber *nel tom. 2. de' suoi consigli, consiglio 15. quesito 1.*, alle quali convenzioni il citato Autore allude. La Croix Religioso della Compagnia di GESù *nella sua Teologia Morale al tom. 1. lib. 3. part. 2. num. 972.* parla della materia; si mostra ben inteso dei Decreti del 1630.; ma null' altro facendo, che riferire quanto i sopraccitati Autori hanno detto, non può nominarsi ed allegarsi o per l'una, o per l'altra parte.

§. 20. Il Padre Carlo Francesco a Breno dell'Ordine de' Minori della più stretta Osservanza, *nel suo Manuale Missionariorum Orientalium tom. 2. lib. 1. cap. 3. quæst. 21.* propone la questione: *An bona Ecclesiastica ab Infidelibus redempta, restitui necessariò debeant, vel saltem transactio adhiberi*; e risponde, che devono restituirsi; sì perchè sapendo il Cristiano, che que' beni sono veramente della Chiesa, riterrebbe la roba altrui con mala fede; sì perchè non avendo potuto l'infedele usurpatore trasferire nel Cristiano, che da lui ha comprato i beni, maggior jus di quello, ch'esso stesso aveva, se il venditore, avvegnachè usurpatore, non aveva verun minimo jus sopra la roba rapita, occupata, e venduta, negli stessi piedi per appunto si trova chi l'ha comprata; e finalmente perchè è regola generale, che anche chi compra da un ladro qualche cosa, senza sapere che sia furtiva, è obbligato in coscienza a restituirla, subito che comparisce il vero e legitimo padrone. Sgrida di poi l'autore contro coloro, che avendo comprata dagl'Infedeli qualche cosa appartenente alla Chiesa, si lusingano di soddisfare al proprio dovere, invitando ai conviti, ed alle cene i Parochi, alle Chiese de' quali appartengono le robe comprate. Non trascura il Padre a Breno i più volte nominati Decreti del 1630. ma li restrigne ai mobili presi dai pirati, e poscia venduti ai Cristiani, non essendovi speranza, che possano comparire i veri padroni per recuperarli. Finalmente si fa l'oppposizione; che chi col prezzo alla mano ha comprato dagl'infedeli i beni della Chiesa, ha fatto ad essa una cosa utile, e che non deve ricever danno, ma, se è possibile, qualche comodo da questa sua azione: ed a questo argomento risponde, ricevere i compratori vantaggio dalla compra, che hanno fatto ricuperando la roba dalle mani degli infedeli; riponendo il vantaggio nel prezzo, che devono ricuperare dalla Chiesa, o facendo con essa qualche composizione: *ementes bona Ecclesiæ ab usurpatoribus infidelibus, restituere quidem tenentur, cùm sua bona illa non sint, sed accepto pretio, vel aliâ compositione cum Prælatis habitâ.* Ma passando poi l'Autore ad una questione subalterna, se sia obbligato il compratore a restituire i beni, quando il Prelato non vuole restituire il prezzo, o non vuole venire a veruna composizione, e rispondendo di sì, ci sembra, che distrugga il già detto da esso stesso, e che non discorra coerentemente: *Si verò Prælatus quidquam ipsis redimentibus restituere nollet, aut transactionem, vel compositionem ullam facere, adhuc emptores, seu redimentes illi restituere omninò tenerentur, cum bona illa reipsa sint Ecclesiæ, ac infortunio suo tribuere, quòd emerint*

de ementibus a fure, quotiescumque ab ipso repetere pretium minime possint.

§. 21. Quibus sanè diximus Auctorem evertere id quod antea affirmaverat. Superiùs namque voluerat, emptorem a vero domino pretium recuperare: Nunc autem ipsius domini arbitrio permittens hujusmodi pretium reddere, aut non reddere, vult porro, rem ab emptore, etiam sine pretii recuperatione, restitui. Diximus etiam, eundem non cohærenter ratiocinari. Quum enim statuerit, immobilium dominium penes antiquum dominum semper remanere, nec unquam ad emptorem transiisse; ex hoc satis apertè consequitur, non quidem rei pretium solvendum esse a legitimo domino, qui eam recuperare intendit; sed potius rem ipsam, sine ulla solutione, aut pretii restitutione, ab eo recuperandam esse; aliter enim rem suam emere cogeretur. Quod si aliquis responderet, id ab æquitate & justitia alienum non esse, quoniam juxta Decreta anni 1630. idem omnino contingit in mobilibus, quæ sine solutione pretii a domino recuperari non possunt; respondetur, dominium mobilium, quamvis resolubile, in emptorem transire, qui deinde illa domino pretium offerenti restituere tenetur; id autem minime accidere emptori immobilium, quorum dominium remanet semper apud legitimum dominum. Rerum porro dominium a priore domino ad alterum non transfertur, nisi id aut lex jubeat, aut hominis voluntas præscribat. Emptores autem tam rerum mobilium, quam immobilium, pro eo quod ad legem attinet, æquali prorsus jure censentur. Nulla enim lege præscriptum est, ut dominium rerum sive mobilium, sive immobilium, a vero domino ad illum, qui eas ab invasoribus, ac raptoribus mercatus fuerit, transferatur. Sed differentia, quæ inter mobilium, ac immobilium emptorem intercedit, ab hominis voluntate oritur; quia nimirum domini voluntas, ut supra dictum est, illi, non autem isti, favere præsumitur.

§. 22. Itaque Decretis anni 1630. nullo modo contraire nobis videmur, si asseramus, satis fundatam esse opinionem illam, quæ immobilium domino jus tribuit, ut sine ulla pretii restitutione recuperare valeat bona sua, cum omnibus fructibus inde perceptis, ab illo, qui numeratâ pecuniâ ea ipsa ab invasoribus emit. Id enim exigit natura belli injusti, in quo hujusmodi bona occupata fuerunt: Id expetit eorum Auctorum sententia, qui optima ratione docent, eum, qui furtivam rem se emere dubitat, aut suspicatur, non posse deinde a domino repetere pretium, quod furi numeravit: ***Emptor malæ fidei si sibi emit rem, quam vel sciebat, vel dubitabat, seu suspicabatur esse furtivam, non potest a domino illius rei repetere pretium, quod numeravit furi venditori, quoniam talis repetitionis nullum habet justum titulum***: verba sunt Sylvii *in 2. 2. S. Thomæ quæst. 62. quæsit. 6. art. 6. conclus. 3. pag. 361.* ultimæ editionis Antuerpiæ: Id exigit opinio communis eorum, qui docent, etiam illum, qui rem furto sublatam, bona fide, vel ab ipso fure, vel ab alio, mercatus fuit, teneri eandem domino reddere, nec solutum pretium ab eo repetere posse; ut videre est apud Sanchez *in Summa lib. 2. cap. 23. num. 2.* & apud Bonacinam *tom. 2. de restitutione in genere, disput. 1. quæst. 2. punct. 1. proposit. 1. num. 4.* Id ipsum deducitur ex regula, quam sequuntur majora Tribunalia; quorum videlicet auctoritate decernitur, bona immobilia Ecclesiarum ab Hæreticis occupata, statim ac ab ipsorum manibus elapsa fuerint, ipso jure redire ad Ecclesias, ad quas pertinebant:

rem alienam, eo modo quo discurrimus de ementibus a fure, quotiescumque ab ipso repetere pretium minimè possint.

Difetti del di lui discorso.

§. 21. Si è accennato, che distrugge quanto ha detto; perchè volendo, che il compratore ricuperi dal vero padrone il prezzo, ogni volta che rimette all' arbitrio del padrone restituire o non restituire il prezzo, questo è lo stesso che dire, che renda la roba senza ricuperare il prezzo. Si è detto, che non discorre coerentemente; perchè avendo stabilito, che il dominio degli stabili resta sempre appresso l' antico padrone, senza essere mai passato nel compratore; tanto basta per inferire, non già che il legitimo padrone debba sborsare il prezzo per riavere la roba, ma bensì che deve riavere la roba senza pagare cosa veruna, e senza restituire il prezzo, altrimente sarebbe forzato a comprare quel che è suo. O quando mai si rispondesse, non essere ciò cosa tanto stravagante, giacchè secondo i Decreti del 1630. lo stesso per appunto succede ne' mobili, non potendo il padrone riaverli, se non sborsa il prezzo; si risponde, che il dominio de' mobili, ma resolubile, passa nel compratore, che poi è obbligato a restituirli al padrone, quando gli offre il prezzo; il che non succede nel compratore degli stabili, il dominio de' quali sempre resta appresso il legitimo padrone. Non passa il dominio della roba dal padrone in altra persona, se non quando o la legge così comanda, o la volontà dell'uomo così prescrive. Sono il compratore de' mobili, ed il compratore degli stabili, uguali fra di loro in tutto quello, che concerne la Legge: non essendovi Legge, che trasferisca dal vero padrone il dominio, o de' mobili, o degli stabili, in chi li compra dagli usurpatori. La disuguaglianza del compratore de' mobili da quello degli stabili, deriva dalla disposizione dell'uomo; militando a pro del primo la presunta volontà del padrone, e non a pro del secondo, come si è detto.

Il motivo, per cui s' intende trasferirsi nel compratore il dominio de' mobili, non si può applicare agli stabili.

Si conchiude, doversi ristituire i beni stabili, con tutti i frutti percetti, senza poterne ripetere il prezzo.

§. 22. Per lo che, senza punto offendere i Decreti del 1630. ci sembra poter asserire, essere ben fondata l' opinione, che il padrone degli stabili, che taluno, sborsando il prezzo, ha comprati dagli usurpatori, e riavere i suoi beni con tutti i frutti percetti, senza sborsare cosa veruna; così esigendo l' ingiustizia della guerra, in cui gli stabili sono stati occupati; così esigendo l' opinione ben fondata degli Autori, che insegnano, che chi dubita, o sospetta, che la roba, che compra, sia furtiva, non può dal padrone ripetere il prezzo, che ha pagato al ladro: ***Emptor malæ fidei si sibi emit rem, quam vel sciebat, vel dubitabat, seu suspicabatur esse furtivam, non potest a domino illius rei repetere pretium, quod numeravit furi venditori, quoniam talis repetitionis nullum habet justum titulum***; sono parole del Silvio *nella 2. 2. di S. Tommaso quæst. 62. quæsit. 6. art. 6. conclus. 3. pag. 361.* dell' ultima stampa d'Anversa: Così esigendo la comune opinione degli Autori, che anche insegnano, che chi con buona fede ha comprata o dal ladro, o da un altro, la roba rubata, dee restituirla al padrone senz'aver jus di ripetere da esso il prezzo sborsato; come può vedersi appresso il Sanchez *nella Somma lib. 2. cap. 23. num. 2.*, e nel Bonaccina *tom. 2. de restitutione in genere, disput. 1. quæst. 2. punct. 1. proposit. 1. num 4.* Così esigendo la massima de' maggiori Tribunali, giusta la quale resta stabilito, che i beni stabili appartenenti alla Chiesa, ed occupati dagli eretici, se escono dalle loro mani, ritornino a dirittura alle Chiese, alle quali appartenevano; come può vedersi nelle

bant: uti videre est in Decisionibus *Herbipolen. Monasterii* 10. *Junii* 1707. *&* 17. *ejusdem mensis* coram bon. mem. Caffarellio, confirmatis *in decis.* 562. *num.* 1. *tom.* 5. coram bon. mem. Lancetta Decano. Ita præscribit famigeratus Textus Innocentii III. *in cap. Sæpè, de restitutione spoliatorum.* Quum enim Jus Civile beneficium interdicti *Unde vi*, sive restitutionis, concessisset dumtaxat adversus illum, qui per vim alium de possessione dejecerat, & contra ejus hæredem universalem; ut habent *Lex* 1. *§. ult.*, *& Lex* 2. *ff. Unde vi*; minime verò contra illum, in cujus potestatem res furto ablata devenerat; ut patet ex *L.* 7. *ff. eod. tit.*; etiamsi ille, dum rem emit, furtivam eam esse non ignorasset; idque ea ratione, quod interdictum *Unde vi* directe propositum fuerat adversus eum, qui vim intulisset: *Unde tu illum vi dejecisti*: Magno illi Pontifici parum tuta visa est hæc Juris Civilis dispositio; ideoque decrevit, ut remedium Possessorii *Unde vi* locum etiam haberet adversus illum, qui spolium quidem non commiserat, sed rem, quam alienam ac furto sublatam esse non ignorabat, a spoliatore mercatus fuerat: *non obstante Juris Civilis rigore, sancimus, ut si quis de cætero scienter rem talem acceperit; quum spoliatori quasi succedat in vitium &c., contra possessorem & hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur*: Atque sequentem Decreti sui attulit rationem: *Eò quod multum intersit, quoad periculum animæ, injustè detinere aut invadere alienum.* Hoc denique postulat Canonici Juris Adagium, quod est *in Can. Rapinam* 14. *quæst.* 5. ubi sic legitur: *Rapinam emere non licet, nisi ea intentione, ut, cui est ablata, reddatur.*

Purgationi spolii jure canonico subjicitur etiam successor particularis.

nelle decisioni *Herbipolen. Monasterii* 12. *Junii* 1707. *&* 17. *ejusdem mensis* 1709. avanti la buona memoria di Monsignor Caffarelli, confermate *nella decis.* 562. *num.* 1. *tom.* 5. avanti la buona memoria di Monsignor Lancetta Decano: E così ancora esigendo il celebre testo d'Innocenzo III. *nel cap. Sæpè, de restitutione spoliatorum.* Il Jus Civile non aveva dato il benefizio dell'interdetto *Unde vi*, o sia della restituzione, se non contra quello, che colla forza aveva cacciato taluno di possesso, e contra il di lui erede universale; come si vede *nella L.* 1. §. *e nella L.* 2. *ff. Unde vi*; ma non contra quello, nel potere del quale era venuta la roba rubbata ad altri, come può vedersi *nella L.* 7. *ff. eod. tit.* ancorchè questi l'avesse comprata, sapendo, ch'era roba rapita; e ciò perchè l'interdetto *Unde vi*, era indirizzato contra la persona, che aveva usata la violenza: *Unde tu illum vi dejecisti.* Parve a quel gran Pontefice pericolosa la disposizione del Jus Civile: e però volle, che avesse luogo il rimedio del possessorio *Unde vi* anche contra quello, che non aveva spogliato, ma l'aveva acquistato dallo spogliatore, sapendo il vizio dello spoglio, e che la roba era d'altri: *Non obstante Juris Civilis rigore, sancimus, ut si quis de cætero scienter rem talem acceperit; cum spoliatori quasi succedat in vitium &c. contra possessorem & hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur*: allegando la seguente validissima ragione: *eò quòd multum intersit, quoàd periculum animæ, injustè detinere, aut invadere alienum*: Così finalmente esigendo l'Adagio Canonico *nel Can. Rapinam* 14. *quæst.* 5. ove così si legge: *Rapinam emere non licet, nisi ea intentione, ut, cui est ablata, reddatur.*

Præmissa multo magis procedunt contra furtivos occupatores bonorum Eccles.

§. 23. Si autem ea, quæ hactenus dicta sunt, locum habent in casu eorum, qui fundos ab injustis invasoribus occupatos emerunt; & hi quidem illos, nullo recepto pretio, restituere tenentur; quanam excusatione tueri se poterunt alii illi, qui, ut refert Archiepiscopus Antibarensis, agros & fundos ad Ecclesias & Monasteria spectantes, ipsi furtim invaserunt, & per occasionem adjacentiæ aut vicinitatis usurparunt? Quomodo hi ab obligatione restitutionis, qua manifeste tenentur, se eximere poterunt? Leges Civiles usucapionem longi temporis in rebus furtivis, ob malæ fidei vitium, nequaquam admittunt. Cum autem inter antiquos Prudentes orta esset quæstio, an furtum in solis rebus mobilibus, an verò etiam in rebus immobilibus locum haberet; cumque eorum valuisset opinio, qui asserebant, furtum de mobilibus tantummodo intelligendum esse; ulteriùs deinde progressi, in eo convenerunt, ut si quis, absquè vi, licet mala fide, alicujus rei immobilis possessionem usurpasset, non ipse quidem posset hujusmodi rem usucapione suam facere, posset tamen alius, qui ab ipso rem illam bona fide accepisset: ut videre est *in L. furtum* 37. *§.* 1. *ac in L. sequ. ff. de Usucap.* atque in Institutionibus Justiniani *eodem titulo.* Sed neque hic substitit immoderata laxitas auctorum Juris Civilis, qui, ad inducendum usucapionis jus, satis habuerunt, bonam fidem initio adeptæ possessionis adfuisse; parum solliciti si mala fides deinde supervenisset; ut videre licet *in L.* 48. *§.* 1. *ff. de acquirendo rerum dominio, & in L. unic. C. de usucap.* At Sacri Ecclesiæ Canones, nil aliud, quàm æquitatem, animarumque salutem respicientes, tot inutiles subtilitates sustulerunt, statuentes, nullam præscriptionem induci, nisi bona fides & initium possessionis, & medium, & finem comitetur: *Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum*

Nihil usucapi aut præscribi potest, jure Canonico, ubi adsit malæ fidei vitium in quacumque temporis parte.

§. 23. E se il detto fin ora ha luogo nel caso di quelli, che hanno comprato gli stabili dagli usurpatori, e se debbono essi restituire senza poter esigere il prezzo; quale scusa potrà mai suffragari a quegli altri, che, come scrive Monsignor Arcivescovo d'Antivari, si sono posti in possesso de' campi, e possessioni appartenenti alle Chiese, ed ai Monasterj, di soppiatto, e per avere i loro beni contigui o vicini agli altri predetti? E come mai potranno questi tali esentarsi dall' obbligo evidente di dover restituire? Giusta anche il Jus Civile, non ha luogo l'usucapione di lungo tempo nelle cose furtive, e ciò per la cattiva fede. Essendo poi nata fra gli antichi Prudenti la questione, se il furto avesse luogo nelle sole cose mobili, o pure si estendesse anche alle immobili, ed essendo prevaluta l'opinione, che il furto s'intendesse ristretto alle cose mobili; si passò più oltre, e fu ammesso, che quando taluno senza forza si fosse intruso anche con cattiva fede nel possesso di qualche effetto immobile, se a pro di lui non poteva aver luogo l'usucapione, potesse però aver luogo a pro di quello, che da lui l'avesse ricevuta con buona fede; come si può vedere *nella L. Furtum* 37. *§.* 1., *e nella L. seg. ff. de usucap.*, e nelle Istituzioni di Giustiniano *al detto titolo.* Nè contento il Jus Civile di un passo tanto esorbitante, volle, che per l'usucapione bastasse la buona fede nel principio del possesso, senza punto curarsi della cattiva fede, che di poi sopraggiugnesse; come si vede *nella Leg.* 48. §. 1. *ff. de acquirendo rerum dominio, e nella L. unic. C. de usucap.* Ma i sacri Canoni della Chiesa, non avendo altr'oggetto, che l'equità, e la salute delle anime, hanno tolte di mezzo tante inutili sottigliezze; volendo, che non si dia prescrizione senza buona fede nel principio, nel mezzo, e nel fine: *Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est; synodali*

est; synodali judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio tam canonica, quàm civilis: quum generaliter sit omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienæ: Verba sunt Innocentii III. *in cap. ult. de præscriptionibus.* Hæc autem bona fides in nemine sanè eorum, de quibus nunc sermo est, admitti potest; quum incredibile sit, in toto assertæ usucapionis decursu, nullam eis suppetiisse notitiam, quod bona occupata ad Ecclesiam pertinuerint.

§. 24. Quod si prædicti possessores hoc saltem contenderent, se bona hujusmodi retinere posse tamquam a dominis, nimirum ab Ecclesiis & Monasteriis, derelicta, quo casu bona fiunt occupantis, juxta §. *penult. & ult. Institutionum de rerum divisione, & L. 1. & sequ. ff. pro derelicto*; in magno quidem errore versarentur. Etenim inter bona derelicta numerari non possunt illa, quæ dominus ob impotentiam non recuperat, ut accidit in casu nostro; sed illa dumtaxat, quæ quis sponte deserit ac derelinquit, propterea quod eorum possessionem detinere nihili pendit: *Pro derelicto autem habetur, quod dominus ea mente abjecerit, ut id in numero rerum suarum esse nolit, ideoque statim dominus ejus esse desinit.* Quocirca derelictæ nequaquam censentur res, quæ a domino navis, ut naufragium effugiat, in mare projiciuntur; & si quis illas lucri causa recuperat, furtum committit. *Alia sanè causa est earum rerum, quæ in tempestate, levandæ navis causa, ejiciuntur: hæ enim dominorum permanent; quia palàm est, eas non eo animo ejici, quod quis eas habere nolit, sed quò magis cum ipsa navi maris periculum effugiat. Qua de causa si quis eas fluctibus expulsas, vel etiam in ipso mari nactus, lucrandi animo abstulerit, furtum committit.* Hæc omnia verba sunt Textus Civilis in citatis duobus ultimis paragraphis Tituli Institut. *de rerum divisione.*

§. 25. En tibi, Dil. Fili, quicquid in unum congerere Nobis datum est, ut quæstionibus ab Archiepiscopo Antibarensi propositis responderemus; quod quidem in summa, sententiæ Congregationis de Propaganda Fide, quàm Nobis retulisti, consentaneum dici potest; Verùm non ideo Nobis plane satis factum esse profitemur. Innuit in suis litteris Archiepiscopus, id quod Antibari accidit, in aliis quoque Albaniæ Civitatibus contingere, ubi complures sunt Christiani, qui bona immobilia Ecclesiarum aut empta de Turcis, aut de facto occupata possident. Ulterius itaque progreditur prudens ille Præsul; cumque magnopere cupiat aliquam sibi viam patefieri ad pacandas conscientias, illasque a censuris, quibus propter injustam Ecclesiasticarum possessionum detentionem adstrictæ sunt, absolvendas; nihilominus æque vereri se ostendit, ne turbæ excitentur, si hodiernis possessoribus, ut justitiæ ratio postularet, injungeretur aut fundorum, aut fructuum, vel alicujus portionis eorum restitutio. Animadvertendum quoque est, Antibarum, aliasque Albaniæ Civitates, de quibus nunc agitur, sub temporali Othomanica ditione consistere; unde minimum quod metuere possemus, aliqua exoriente perturbatione, id esset, ut prodiret decretum: *uti possidetis, ita possideatis*, quod ad pacandas conscientias nihili valeret; nisi etiam deterius aliquid in Christianorum, Sanctæque nostræ Religionis perniciem contingeret. Hoc illud est, quod animum nostrum commovet, atque perturbat; nosque eo adducit, ut nisi nova, & certiora nobis suppeditentur indicia, ex quibus intelligamus, quid maxime

judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio tam Canonica, quam Civilis: cum generaliter sit omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari: unde oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei habeat conscientiam alienæ: sono parole d'Innocenzo III. *nel cap. ult. de præscriptionibus*: qual buona fede non può certamente esser ammessa in veruno di quelli, de' quali presentemente si parla, essendo impercettibile, che nel decorso della pretesa usucapione non siavi stata la notizia della pertinenza de' beni occupati alla Chiesa.

Non debbono considerarsi per abbandonati dalle Chiese que' beni, che esse non ricuperano, perchè non puonno.

§. 24. Che se mai dai sopraddetti si eccitasse la pretensione di poter godere i beni, avvegnachè abbandonati da'padroni, o sia dalle Chiese, o dai Monasterj, nel qual caso i beni diventano dell' occupante, secondo i §§. *penult. ed ult. delle Istituzioni de rerum divisione, e la L. 1. e seg. ff. pro derelicto*; resterebbero ingannati a partito: non potendosi riporre nella classe di beni derelitti quelli, che, come succede nel caso nostro, il padrone non ricupera per impotenza, ma quelli, che lascia ed abbandona volontariamente, perchè nulla stima il ritenerli: *Pro derelicto autem habetur, quod dominus eà mente abjecerit, ut id in numero rerum suarum esse nolit, ideoque statim dominus ejus esse desinit*: pel qual motivo non si danno per derelitte le robe, che si gettano in mare dal padrone della barca, per isfuggire il naufragio; e chi le ricupera, se le ricupera per farci guadagno, commette furto: *Alia sanè causa est earum rerum, quæ in tempestate, levandæ navis causa, ejiciuntur; hæ enim dominorum permanent; quia palàm est, eas non eo animo ejici, quod quis eas habere nolit; sed quò magis cum ipsa navi maris periculum effugiat. Qua de causa si quis eas fluctibus expulsas, vel etiam in ipso mari nactus, lucrandi animo abstulerit, furtum committit*: sono tutte parole del Testo Civile nelli sopraccitati due ultimi paragrafi delle Istituzioni *tit. de rerum divisione.*

Motivi di caminar con cautela nel caso presente.

§. 25. Ed ecco, Monsignore, quanto ci è riuscito di poter unire, per rispondere ai quesiti proposti da Monsignor Arcivescovo d'Antivari; il che può dirsi che in sostanza concorda col sentimento della Congregazione di Propaganda, ch'Ella ci ha esposto. Ma non perciò siamo pienamente appagati. Monsignor Arcivescovo nelle sue lettere accenna, che quanto succede in Antivari, succede ancora nelle altre Città dell'Albania, ove i Cristiani pur troppo possiedono beni stabili delle Chiese, o acquistati, avendoli comprati dai Turchi, o essendosene impossessati a dirittura. Passa più oltre il degno Prelato, e quanto si mostra desideroso, che se gli dia il modo di quietare le coscienze, e di liberarle dalle censure incorse per la detenzione de' beni delle Chiese, altrettanto si dimostra timoroso di qualche tumulto, quando o si ordinasse, come sarebbe del dovere, la restituzione de' capitali, o quando si volesse che i presenti possessori restituissero o tutti i frutti, o anche parte di essi. E degna pure di considerazione la circostanza, che Antivari, e le altre Città dell'Albania, delle quali oggi si tratta, sono sottoposte al dominio temporale della potenza Ottomanna, dalla quale il meno che si possa temere, nascendo qualche scompiglio, sarebbe un Decreto: *Uti possidetis, ita possideatis*, che a nulla servirebbe per la quiete delle coscienze; quand'anche pur troppo non seguisse qualche cosa di peggio in pregiudizio de' Cristiani, e della nostra santa Religione. Questo è quello, che ci eccita, e ci conturba, e senza nuove, e più precise notizie in ordine a ciò, che movendo questa pietra, potrebbe in que' paesi temersi

maxime in prædictis regionibus timeri posset, si huic negocio manus admoveantur, nihil nos statuere posse existimemus de instructionibus, aut facultatibus circa hæc Antibarensi Archiepiscopo communicandis. Quod nunc tibi significare possumus, & de quo tibi mandamus, ut ipsam Congregationem certiorem facias, illud est, Nos ita animo esse comparatos, ut suprema qua fungimur auctoritate, pro Generalis bonorum Ecclesiasticorum Administratoris officio, hujusmodi bonorum possessoribus perceptos fructus condonemus, eosque ad retinendam possessionem fundorum, quamvis injuste occupatorum & detentorum, idoneos reddamus, & ab incursis censuris absolvamus; ne forte Christianæ Religionis eversionem intueri in illis regionibus, in quibus, licet sub Turcarum dominatione degentibus, eadem adhuc Deo miserante viget, neve Episcoporum ejectiones, aut innocuorum Christifidelium persecutiones, & vexationes audire cogamur; nobisque tot mala imputari, propterea quod auctoritatem illam in his interponere neglexerimus, quam nobis Deus *in ædificationem, & non in destructionem* largitus est, quaque Prædecessores nostri similibus in casibus uti non dubitarunt.

Pont., si ita res ferent, Apostolica auctoritate ad indulgendum uti non dubitabit.

Facultates olim a Sede Apost. tributæ Cardinali Polo super bonis Ecclesiarum Angliæ.

§. 26. Quum tempore Mariæ Angliæ Reginæ, bo. mem. Reginaldo Cardinali Polo gravissima demandata fuisset Provincia, Angliam ipsam Ecclesiæ Romanæ reconciliandi, Pontifex Julius III. in Brevi expedito *die* 8. *Martii* 1554. facultatem ei concessit, cum his qui Ecclesiasticorum bonorum possessionem injuste occupaverant, quique ad Ecclesiæ Romanæ sinum redirent, concordandi & transigendi super fructibus male perceptis, & super mobilibus consumptis: *restitutis prius, si tibi expedire videbitur, immobilibus per eos indebite detentis*; uti videre est *in tom.* 4. Conciliorum magnæ Britanniæ. At quia in rei executione fortasse compertum est, ejusmodi facultates nimis angustas esse, in alio Brevi expedito *die* 28. *Junii ejusdem anni*, præfato Cardinali plenam ac liberam largitus est potestatem *cum quibuscumque bonorum Ecclesiasticorum tam mobilium, quàm immobilium in præfato Regno possessoribus, seu detentoribus, pro quibus ipsa Serenissima Regina Maria intercesserit, de bonis per eos indebite detentis, arbitrio tuo, auctoritate nostra tractandi, concordandi, transigendi, componendi, & cum eis, ut præfata sine ullo scrupulo in posterum retinere possint, dispensandi, omnia & singula alia, quæ in his & circa ea quomodolibet necessaria & opportuna fuerint, consulendi & faciendi; salvo tamen in his, in quibus propter rerum magnitudinem & gravitatem hæc Sancta Sedes merito tibi videretur consulenda, nostro & præfatæ Sedis beneplacito & confirmatione*. Breve hoc editum est *in citato tom.* 4. *pag.* 102. & 103. & in Annalibus Raynaldi *ad Annum Christi* 1554. *num.* 8. Prædictus verò Cardinalis, *ne novæ inde turbæ concitarentur, Ordinibus postulantibus, & urgentibus, adactus est publico instrumento, Pontificis nomine & auctoritate, omnes de ejusmodi bonis & possessionibus, quoad pœnas & censuras canonicas, in perpetuum securos & absolutos declarare*: verba sunt Spondani *ad eundem annum* 1554. *num.* 4. Hisque consentiunt Sanderus *de Schismate Anglicano lib.* 2. *pag.* 349. *edit. Rom. ann.* 1586. Davanzatus *in sua Historia Schismatis Anglicani* edita Florentiæ *anno* 1628. *pag.* 91., qui omnes pariter conveniunt in celebranda præfati Cardinalis prudentia, qua difficillimum negocium, servata Ecclesiæ dignitate, transegit.

Aliæ dispensationes ab eadem concessæ in hac materia.

§. 27. P. Schmalzgruber *in suo citato consilio* 15. *tom.* 2. casum perpendit hæretici Principis, qui Augustanam Confessionem deserens, Catho-

temersi di male, non siamo in grado di potere stabilire cosa veruna, e dare istruzioni, e facoltà a Monsignor Arcivescovo di Antivari. Ciò, che ora possiamo dire a Lei, incaricandola ancora di manifestarlo alla Congregazione, si è, esser Noi preparati a prevalerci della nostra suprema autorità di Generale Amministratore de' beni delle Chiese, condonando ai possessori de' beni ecclesiastici la percezione de' frutti, abilitandoli a possedere i capitali, benchè ingiustamente occupati, e detenuti, assolvendoli dalle censure; per non vedere l'esterminio della Religione Cristiana in que' luoghi, ove per misericordia di Dio si mantiene, benchè sotto il dominio del Turco, e per non sentire qualche espulsione de' Vescovi, o persecuzione e danni anche degl'innocenti; temendo il rimprovero, che simili funeste cose fossero seguite, per non esserci Noi prevaluti di quella autorità, che Iddio ci ha data *in ædificationem, & non in destructionem*, e di cui in casi consimili si sono serviti i nostri Predecessori.

§. 26. Nel gravissimo affare incaricato al Cardinal Polo di riunire, nel tempo del governo della Regina Maria, l'Inghilterra alla Chiesa Romana, il Pontefice Giulio III. con suo Breve spedito *agli* 8. *di Marzo* 1554. gli diede la facoltà di concordare, e transigere coi possessori intrusi ne' beni ecclesiastici, e che si riunissero colla Chiesa Romana, sopra i frutti malamente percetti, e sopra i mobili consunti: *restitutis prius, si tibi expedire videbitur, immobilibus per eos indebitè detentis*; come può vedersi *nel tom.* 4. de' Concilj della gran Brettania *pag* 42. *colum.* 2.: E perchè forse in atto pratico si vide, che simili facoltà erano troppo ristrette, in un altro Breve spedito *ai* 28. *di Giugno dell' anno stesso* diede al predetto Cardinale piena e libera facoltà *cum quibuscumque bonorum Ecclesiasticorum tam mobilium, quàm immobilium in præfato Regno possessoribus, seu detentoribus, pro quibus ipsa Serenissima Regina Maria intercesserit, de bonis per eos indebitè detentis, arbitrio tuo, auctoritate nostra tractandi, concordandi, transigendi, componendi, & cum eis, ut præfata sine ullo scrupulo imposterum retinere possint, dispensandi; omnia & singula alia, quæ in his & circa ea quomodolibet necessaria, & opportuna fuerint, consulendi & faciendi; salvo tamen in his, in quibus propter rerum magnitudinem & gravitatem hæc Sancta Sedes meritò tibi videretur consulenda, nostro & præfatæ Sedis beneplacito & confirmatione*. Il Breve è stampato *nel citato tom.* 4. *pag.* 102. & 103., e nel Rainaldi *all' anno di Cristo* 1554. *num.* 8., ed il Cardinale, *ne novæ inde turbæ concitarentur, Ordinibus postulantibus & urgentibus, adactus est publico instrumento, Pontificis nomine & auctoritate, omnes de ejusmodi bonis & possessionibus, quoad pœnas & censuras canonicas, in perpetuum securos & absolutos declarare*: sono parole dello Spondano *all' anno stesso* 1554. *num.* 4. colle quali concordano il Sandero *de Schismate Anglicano lib.* 2. *pag.* 349. dell' edizione Romana *dell' anno* 1586. *il* Davanzati *nella sua Storia dello scisma d'Inghilterra*, stampata in Firenze *l'anno* 1628. *pag.* 91., quali tutti pure concordano nell' esaltare la decorosa condotta di quel Cardinale in quel gravissimo emergente.

§. 27. Il Padre Schmalzgruber *nel suo già citato consiglio* 15. *tom.* 2. esamina il punto del Principe eretico, che abbandonando la Confessione

Catholicam amplectitur Religionem; ac quærit, quomodo gerere se debeat quoad bona Ecclesiastica, quæ auctoritate pacis Westfaliæ ab Ecclesia reprobatæ possidet; & quidem *ejusdem consilii quæsit. 2. num. 22.* concludit, quod *vel restituere illa tenetur, vel ad ea retinenda Apostolicæ Sedis dispensationem sollicitare*, exemplum afferens Ducis Neuburgi Wolphangi Willhelmi, ac ejus filii Electoris Palatini Willhelmi; & asserens, quod erga conversos ad Fidem Catholicam *adeo benigna esse solet Sedes Apostolica, ut etiamsi justa sit causa, retentionem illorum*, ideft immobilium Ecclesiæ bonorum, *ipsis dispensativè concedat.*

§. 28. Denique Prædecessor noster Clemens Papa XI. ad Augustum II. Poloniæ Regem in Litteris datis *die 10. Novembris anni 1712. in tom. 2. illius Brevium editorum pag. 243.*, ut eum ad promovendam Fidei Catholicæ propagationem in suis Saxoniæ ditionibus excitaret, ita scripsit: *Certam reddimus Majestatem tuam, quod neque a te, neque a tuis Successoribus Catholicis, aut ab aliquo alio, qui sanctam ibi Religionem nostram amplexurus sit, Nos unquam illorum bonorum, quæ per Saxoniam antiquitùs ad Ecclesias pertinebant, restitutionem postulaturi sumus: quinimmo ad pacandas conscientias eorum, qui illa occupant, si hæresi ejurata ad Catholicam Fidem redire constituant, nos ipsis præfata bona omnia in perpetuum condonabimus; idque ea ratione ac forma exequemur, ut ne a nostris quidem Successoribus in posterum quicquam adversus hæc postulari queat.* Atque hoc promissum adimplens Clemens XII. in sua Constitutione, quæ incipit *Sedes Apostolica, nu. 67. in Tom. XIV. Bullarii Romani, Luxemburgi editi pag. 223.* illis Saxoniæ incolis, qui bona ad Ecclesias antiquitus pertinentia possidentes, hæresim aut ejurassent, aut ejuraturi forent, concessit, ut bona, quæ possidebant, retinere, ac de illis, tamquam de rebus suis, disponere liberè possent; omnesque præterea fructus ex ipsis antea perceptos illis condonavit.

§. 29. Allata hæc exempla nostro sanè casui per omnia nequaquam similia esse cognoscimus; ibi enim agebatur de impedimento removendo ab illis, qui Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gremium ingredi cupiebant, hic autem sermo est de hominibus, qui nostrarum partium sunt, quique Christiana & Catholica professione censentur. Veruntamen rationis fundamentum idem omnino in allatis exemplis, ac in nostra facti specie, Nobis esse videtur; ut scilicet suprema Apostolica auctoritas adhibenda sit in gravibus, publicis, ac urgentibus casibus, quibus per ordinariæ auctoritatis usum satis provideri nequit. Eos verò, qui recedendi a Nobis tentatione sollicitari possent, a præcipiti casu, quantum fas est, remorari, si non idem est, ac viam sternere illis, qui ad Nos accedere cupiunt, non multum sanè ab eo differre Nobis videtur. Hæc habebamus Tibi significanda: Tibique, dilecte Fili, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

fessione Augustana, passà alla Religione Cattolica; e cerca, come debba regolarsi rispetto ai beni Ecclesiastici, de' quali è in possesso in vigore della riprovata Pace di Westfalia; e *nel quesit. 2. dello stesso consiglio al num. 22.* conchiude, che *vel restituere illa tenetur, vel ad ea retinenda Apostolicæ Sedis dispensationem sollicitare*, allegando l'esempio del Duca di Neuburgo Wolfango Wilelmo, e del di lui figlio Elettore Palatino Filippo Wilelmo, e dicendo, che verso de' convertiti *adeò benigna esse solet Sedes Apostolica, ut etiamsi justa sit causa, retentionem illorum*, cioè de' beni stabili delle Chiese, *ipsis dispensativè concedat.*

Dichiarazione di Clemente XI. circa i beni delle Chiese di Sassonia.

§. 28. Finalmente il Pontefice Clemente XI. al Rè Augusto di Polonia in un suo Breve *dei 10. di Novembre 1712. nel tom. 2. de' Brevi stampati pag. 243.* per animarlo a promuovere ne' suoi Stati della Sassonia la propagazione della Fede Cattolica, così scrisse: *Assicuriamo la M. V., che nè da Lei, nè da' suoi Successori Cattolici, nè da qualunque altro che ivi fosse per abbracciare la nostra santa Religione, pretenderemo mai la restituzione di quei beni della Sassonia, che anticamente appartenevano alle Chiese; anzi per quiete delle coscienze di quei, che gli occupano, ove essi si risolvano, abjurata l'eresia, di farsi Cattolici, glie ne faremo amplissima e perpetua condonazione; e tutto ciò faremo in maniera, che neppure da' nostri Successori possa mai pretendersi in avvenire cosa alcuna in contrario.* Ed in esecuzione di questa promessa, il Pontefice Clemente XII. in una sua Costituzione, che incomincia *Sedes Apostolica*, e che è *la 67. nel Tom. XIV. del Bollario Romano generale, stampato in Luxemburgo pag. 223.* fece la grazia a quelli della Sassonia, che possedevano beni, che una volta erano delle Chiese, e che avevano abjurata, o erano per abjurare l'eresia, di poter ritenere i beni, de' quali erano in possesso, e poterne disporre liberamente, come se fossero proprj, condonando loro in oltre tutti i frutti percetti.

Bolla di Clemente XII. sopra i medesimi.

§. 29. Conosciamo, che gli addotti esempj non sono in tutto e per tutto simili al caso nostro, perchè in quelli trattavasi di torre un impedimento a chi voleva entrare nel grembo della Santa Romana Chiesa, quando ora si discorre di persone, che sono fra Noi, sono Cristiane, e sono Cattoliche; ma ci sembra, che il motivo predominante sia lo stesso ne' casi addotti, e nel nostro; consistendo esso nell'uso dell'Apostolica suprema autorità ne' casi gravi, pubblici, ed urgenti, ed ai quali non si può provvedere coll'uso dell'autorità ordinaria; e sembrandoci, che, se non è uguale, sia quasi uguale il caso di trattenere con ogni possibile maniera chi potrebbe esser tentato di partire da noi, all'altro di aprire la strada a chi desidera di venire fra noi: Che è quanto dovevano significarle, dandole l'Apostolica Benedizione.

Quel che si è fatto, per richiamare i [illegible], può farsi per trattenere i pericolanti.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Dat. die 19. Martii 1752.

LXII. Damnatio, & Prohibitio cujusdam Folii continentis Theses, quas in Sorbona defendendas proposuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Moltalbanensis sub titulo: *Hierusalem Cælesti. Quæstio Theologica: Quis est ille, cujus in faciem Deus inspiravit spiraculum vitæ? Gen. 27.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. COMMISSA Nobis a Salvatore Nostro JESU CHRISTO Gregis sui cura exigit, ut Animarum periculis & detrimentis, quæ ex pravæ doctrinæ conatibus ad labefactandam Christianam Fidem pertinentibus oriuntur, Pastorali sollicitudine, quantum cum Domino possumus, occurramus.

Folii censura, damnatio, & prohibitio. §. 1. Cum itaque, sicut ad aures nostras pervenit, in lucem prodierit Folium quoddam quamplures continens Theses, quas in Sorbona defendendas proposuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Moltalbanensis, sub titulo: *Hierusalem Cælesti. Quæstio Theologica: Quis est ille, cujus in faciem Deus inspiravit spiraculum vitæ? Gen. 27.* Nos Folium hujusmodi nonnullis Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, aliisque in Sacra Theologia Magistris examinandum commisimus; quorum censura audita atque perpensa, Folium prædictum tanquam continens propositiones respectivè falsas, piarum aurium offensivas, malè sonantes, temerarias, erroneas, blasphemas, impias, hæresi proximas, hæreticas, ac faventes Deistarum, ac Materialistarum erroribus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium damnamus, & prohibemus: ita ut nemo deinceps, cujuscumque gradus, & conditionis existat, etiam speciali, & specialissima nota dignus, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrendæ, illud legere, retinere, vendere, aut imprimere, vel imprimi facere audeat, seu præsumat; sed sub eadem pœna quicumque illud habent, Locorum Ordinariis, seu Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, statim atque præsentis prohibitionis notitiam habuerint, exhibere teneantur; Hi verò exemplaria sibi sic tradita, illicò flammis aboleri curent. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Publicationis effectus, & fides habenda præsentium Transumptis. §. 2. Ut autem eædem præsentes Litteræ ad omnium notitiam faciliùs perducantur, nec quisquam illorum ignorantiam allegare possit; Volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui; Sic verò publicatas, omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac arctare, acsi unicuique illorum personaliter notificatæ, ac intimatæ fuissent; & ipsarum præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem tam in Judicio, quàm extra illud ubique Locorum haberi, quæ haberetur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Martii MDCCLII., Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

Publicat. eodem die, mense, & anno,

Vaticanæ Basilicæ, & illius Archipresbyteri, Capituli, & Cleri præcipua Privilegia & Jura recensentur, instaurantur, & Apostolica auctoritate confirmantur; Iisdemque nova Privilegia & gratiæ conceduntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

AD honorandam memoriam Beatissimi Apostolorum Principis, cujus prædicatione Urbs hæc ad Christi fidem conversa, Martyrio consecrata, Sepulcro illustrata est, cujus patrocinio stabilitatem, cujus auctoritate in universa Ecclesia primatum obtinet, incenso jampridem animo ferebamur; non solùm ob debitum gloriosissimo Ecclesiæ Principi venerationis obsequium, quo permoti plerique Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ad tuendum augendumque Vaticanæ Basilicæ splendorem ac decus, ejusdemque jura & ornamenta amplificanda, operam auctoritatemque suam, quadam veluti pietatis & munificentiæ contentione, conferre certarunt; verum etiam peculiari devotionis nostræ studio impulsi, & jucundissima illius temporis recordatione, quo, inter ejusdem Basilicæ Canonicos adscripti, coram Beati Apostoli Confessione, Omnipotenti Deo in Hymnis & Canticis Matutinum Vespertinumque Sacrificium labiorum nostrorum ineffabili affectu suavitatis obtulimus. Et quamvis hujusce animi nostri erga Beati Petri Apostoli honorem & cultum, ipsiusque Ecclesiæ decorem atque utilitates magnopere propensi, plures atque perspicuas jam ediderimus significationes: quum tamen eas probè nosceremus cum amplissimis beneficiis a plerisque Prædecessoribus nostris in eamdem Basilicam effusè congestis, nullo modo esse comparandas; vehementer optabamus aliquam Nobis occasionem præberi, qua Nobis liceret illustre aliquod amoris studiique nostri in ea statuere monumentum, suprema dignum auctoritate, quam inscrutabilis Dei providentia Nobis cum Apostolici culminis hæreditate concessit: ut sicuti assidua quondam erga B. Apostolorum Principem ministerii nostri extiterunt obsequia; ita, dum ad ipsius successionis fastigium, meritis licèt imparibus, evecti sumus, collata Nobis potestas in ejusdem honorem aliqua saltem ex parte referretur: ipsiusque Ecclesia, quæ olim officiosam filii pietatem in Nobis experta fuit, paternæ nunc charitatis nostræ fructus in se derivari sentiret.

§. 2. Itaque memoria repetentes, pro ea notitia, quam de Vaticanæ Basilicæ rebus, ex diuturna munerum ab ejus Capitulo Nobis injunctorum administratione, olim acquisivimus, complura ipsius jura & privilegia existere, diversis temporibus & titulis, jure meritoque ipsi tributa; quorum aliqua, ad ipsius Basilicæ decus, clariori in luce collocanda, alíqua verò nonnunquam aliorum controversiis, frustra licèt, impetita, novo tandem Apostolicæ

confir-

confirmationis robore constabilienda viderentur; Idcirco plerasque & illustriores ejusdem Basilicæ prærogativas Nobis ob oculos repræsentari jussimus, earumque origine, usu, & possessione maturè perpensis, nec non ipsarum cum justitia & Canonicis legibus consonantia penitus perspecta, plures ex illis, licèt firmissimis titulis, & non interrupta possessione fundatas, hac nostra perpetuò valitura Constitutione expresśè complecti; nonnullas verò, quas aliquando in dubium revocari contigerat, de Apostolicæ potestatis plenitudine asserere & confirmare; alias demum Motu proprio, non ad alicujus oblatæ Nobis petitionis instantiam, sed ex mera nostra liberalitate, & certa scientia, ac voluntate, eidem Basilicæ, ejusque Archipresbytero, Capitulo, & Clero, ex integro tribuere, & concedere decrevimus, prout in Domino judicavimus salubriter expedire.

§. 3. Et quoniam amplissima honoris præconia, quibus complures ex Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Vaticanam Beati Petri Basilicam, tanquam dilectam Sponsam, ac splendissimam Apostolicæ dignitatis Sedem, cumularunt, eorum Apostolicis litteris ac perennibus monumentis consignata reperiuntur; præcipua verò ipsius Basilicæ jura, privilegia, atque statuta, quorum complexu ejusdem status, dignitas, & regimen consistit, plurium quoque Romanorum Pontificum cura & sollicitudine jamdudum constituta & coordinata noscuntur; novissimè verò a fel. rec. Decessore nostro Clemente Papa XI. per Apostolicas litteras sub Annulo Piscatoris die v. Septembris Anno MDCCI. datas, in genere confirmata fuerunt; Nos quoque generaliter prædicta omnia jura, privilegia, exemptiones, prærogativas, gratias, & indulta quæcumque, memoratæ Basilicæ, ejusque Capitulo & Canonicis, a præfatis Prædecessoribus nostris quomodolibet concessa, & respectivè confirmata, consuetudines quoque, atque statuta, dummodo sint in usu, nec sint revocata, aut sub aliqua revocatione comprehensa, neque posterioribus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, aut sacris Canonibus, vel Concilii Tridentini Decretis adversentur, auctoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus; salva tamen auctoritate Archipresbyteri, & Capituli, in his, quæ ab ipsorum arbitrio & facultatibus pendere dignoscuntur; eademque jura, privilegia, gratias, & indulta hujusmodi semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & quandocumque spectabit, perpetuis futuris temporibus, in omnibus & per omnia volumus suffragari.

§. 4. Ac perpendentes, cum recolendæ mem. Prædecessoribus nostris Innocentio III., Gregorio IX., ac Innocentio VI., minimè conveniens esse, ut in prædicta Vaticana Basilica, quæ speciale Sedis Apostolicæ membrum, ac Pontificiæ dignitatis ornamentum & domicilium existit, *ullus omnino, præter auctoritatem Romani Pontificis, aliquam sibi vindicet potestatem*, propterea ipsam Basilicam, ejusque Ædificia, ac Seminarium, nec non pro tempore existentes illius Capitulum & Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Ministros, & Seminarii prædicti Alumnos, aliasque personas ejusdem Basilicæ servitio pro tempore addictas, durante servitio hujusmodi, & in his, quæ ad prædictum servitium pertinent, ab omni & quacumque superioritate, obedientia, correctione, visitatione, gubernio, aut alia quavis spirituali jurisdictione tam ordinaria, quàm delegata cujuscumque Superioris, ac etiam pro tempore existentis nostri & Romanorum Pontificum Successorum nostrorum in Urbe ejusque Districtu Vicarii in spiritualibus Generalis, auctoritate & tenore prædictis eximimus, & perpetuò exemptos esse & fore decernimus; Illosque sic exemptos, Nobisque & Sedi Apostolicæ immediatè subjectos, sub speciali nostra, & prædictorum Successorum nostrorum tutela & protectione recipimus, & immutabiliter constituimus.

Jurisdictionem spiritualem Archipresbytero antiquam confirmat.

§. 5. Jurisdictionem autem quoad præmissa in spiritualibus Ordinariam in eamdem Basilicam, ejusque Seminarium, Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, Ministros, aliosque omnes ipsi quomodolibet inservientes, unà cum omnibus & singulis jurisdictionibus, potestatibus, & privilegiis, exemptionibus, libertatibus, prærogativis, antelationibus, indultis, auctoritatibus, & facultatibus, quæ aliàs per fel. record. Paulum III., Pium IV., Sixtum V., Paulum etiam V., Urbanum VIII., Clementem IX., Clementem XI., & alios quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, bo. mem. Alexandro Cardinali Farnesio, & successivè Evangelistæ Cardinali Consentino, ac Scipioni Cardinali Burghesio, & Francisco Cardinali Barberino, ac Carolo Cardinali etiam Barberino, & Francisco Cardinali Nerlio, ac Hannibali Cardinali Albano S. Clementis, respectivè nuncupatis, dum viverent, dictæ Vaticanæ Basilicæ Archipresbyteris, nuper verò per Nos ipsos dilecto Filio nostro Henrico Tituli Sanctæ Mariæ in Porticu nuncupatæ, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, Duci Eboracen. nuncupato, Archipresbyteratum ejusdem Basilicæ ex concessione & dispensatione nostris in Commendam ad sui vitam obtinenti, ac eorum singulis, tanquam dictæ Basilicæ Archipresbyteris, & quoad Basilicam & Ecclesiam prædictam, etiam illorum personæ intuitu, vel ad eorum vitam dumtaxat, in genere vel in specie concessa sunt, & concedi consueverunt; volumus in posterum ipsius Archipresbytero prædicto nunc existenti, ejusque in perpetuum in Archipresbyteratus dignitate Successoribus, tam per se ipsos, quàm per suos respectivè Vicarios ab illis pro tempore deputandos, auctoritate Apostolica exercenda, præsentium litterarum mansuro vigore competere; itaut futuri pro tempore Vaticanæ Basilicæ Archipresbyteri, vigore litterarum Apostolicarum super concessione Commendæ dicti Archipresbyteratus, seu illius collatione & provisione, expeditarum, statim post adeptam pacificam ejusdem Archipresbyteratus possessionem, hujusmodi spiritualem jurisdictionem, tanquam Archipresbyterali Dignitati perpetuò adnexam, quoad præmissas res atque personas exercere; servata tamen forma Constitutionis piæ mem. Innocentii Papæ XII. etiam Prædecessoris nostri super suppressione, abolitione, & abrogatione Tribunalium & Judicum particularium Urbis, ac reductione privilegiorum, & eorumdem Tribunalium ad jus commune, sive ad Judices Ordinarios Romanæ Curiæ, editæ de anno MDCXCII., quàm Nos per aliam nostram Constitutionem xv. Kalendas Martii Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Nostri Anno II. datam expresśè confirmavimus, atque innovavimus; eisdemque juribus, privilegiis, & facultatibus uti & frui liberè & licitè possint & valeant; absque eo quod alias peculiares litteras, seu concessiones a Nobis aut a Successoribus nostris, super his petere & impetrare, seu desuper expedire teneantur.

Ac dignitati, non personæ, adnexam vult in posterum.

Ordinationes ad quosvis Ordines minores & majores privativè, & liberè illi asserit pro omnibus Basilicæ addictis.

§. 6. Proindeque, ut iidem Canonici, Beneficiati, Clerici, Alumni, & Ministri prædicti, ab eodem Archipresbytero, ejusque in Archipresbyteratus dignitate pro tempore Successoribus quibuscumque, quatenus Episcopali charactere præditi sint, vel de ipsorum licentia tantum, nec aliàs, a quocumque Catholico Antistite gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habente, per eum, eosque deputando, ad omnes, etiam sacros, & Presbyteratus Ordines promoveri, & tam ipse Archipresbyter, ejusque in Archipresbyteratus dignitate Successores, quàm Antistites ab eo deputati, eosdem Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, & Ministros, re ipsa actu inservientes, ut supra, absque nostra, vel Successorum nostrorum, aut nostri in Urbe, ejusque districtu Vicarii in Spiritualibus Generalis, vel cujusvis alterius, etiam eorum originis, Ordinarii licentia, dimissoriis, aut examine; Convictores verò Seminarii prædicti, accedentibus ipsorum respectivè Ordinariorum licentia, ac dimissorialibus litteris, ad præmissos omnes Ordines, servatis de jure servandis, promovere licitè possint ac debeant, præsentium tenore perpetuò concedimus & indulgemus.

Ac etiam pro Seminarii Convictoribus, accedente eorum Ordinariorum licentia, & dimissoriis.

Examinatores e gremio Capituli deputandos de more constituit.

§. 7. Idcirco idem Archipresbyter ejusque Successores Archipresbyteri præfati, ex ejusdem Capituli gremio tres aut plures pro tempore Examinatores, in Sacra Theologia, vel in Jure Canonico Magistros, sive Doctores, deputare possint, ac debeant, quorum munus sit, prædictos Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, sive Convictores, ut supra, atque Ministros, ad quemcumque, etiam Sacrum & Presbyteratus Ordinem promovendos, sive ordinandos, juxta Concilii Tridentini Decreta, examinare, atque probare; prout hactenus laudabiliter factum esse novimus, & Nos ipsi, dum ejusdem Basilicæ Canonicatum obtinebamus, plures annos hujusmodi Examinatoris officium sustinuimus. Idemque pro tempore Archipresbyter possit cum prædictis Canonicis, Beneficiatis, Clericis, Alumnis, aliisque prædictæ Basilicæ Inservientibus, super observantia interstitiorum ad Ordines prædictos suscipiendos, justis de causis, dispensare; atque ipsis in quolibet Ordine constitutis, ministrandi, celebrandique licentiam tam in prædicta Basilica, quàm in quibuslibet aliis Sæcularium, aut Regularium Ecclesiis in Urbe & extra Urbem, per Litteras Dimissoriales, quas quidem tam ab ipsis Archipresbyteris, quàm ab eorum pro tempore Vicariis confectas atque subscriptas, ubique admittendas fore decernimus, valeat impertiri.

Altarium Consecrationes, benedictiones, aliaque Pontificalia, Archipresb. & Capitulo confirmat.

§. 8. Item Consecrationes Altarium ejusdem Basilicæ, nec non Ecclesiarum, quæ inter ipsius Basilicæ membra connumerantur, & Altarium in ipsis existentium, sacrorum quoque utensilium ac vestimentorum benedictiones, ab eisdem Archipresbyteris, sive ab eorum Vicariis Episcopis, aut aliis Antistitibus, vel etiam, quoad ea, in quibus Sacra Olea non adhibentur, ab aliquo ex Canonicis prædictæ Basilicæ Presbytero, de ipsorum tamen Archipresbyterorum mandato & delegatione, fieri possint; ac demum tam Ordinationes prædictas, quàm cætera Pontificalia munia sive functiones, ab eodem Archipresbytero nunc existente, ejusque in Archipresbyterali dignitate Successoribus quibuscumque, sive per se ipsos, sive per suos respectivè Vicarios, qui Episcopali charactere sint insigniti, ac etiam per alios Episcopos, Archiepiscopos, aut Patriarchas de gremio Capituli, vel, his deficientibus, etiam per alios extraneos Antistites quoscumque, de licentia tamen ipsius Archipresbyteri, in præfata Basilica tantùm exerceri posse, perpetuò statuimus, atque decernimus. Quin etiam, vacante hujusmodi Archipresbyteratus dignitate, omnia Pontificalia munia hujusmodi, sive functiones, exceptis Ordinationibus prædictis, & excepta collatione Sacramenti Confirmationis, de quo inferiùs agemus, pro rerum & temporis opportunitate, de Capituli dumtaxat licentia, ab aliquo Antistite, ut præfertur, de ejusdem Capituli gremio, atque etiam ab extraneo, si ab Episcopo de ipsius Capituli gremio impleri nequeant, in eadem Basilica pariter exerceri posse concedimus: Innovantes insuper, & perpetuò confirmantes Prædecessorum nostrorum Innocentii VI., & Urbani V. Privilegium, quo eamdem Basilicam sanguinis aut seminis effusione forte violatam, a Canonico Altarista, seu antiquiori Canonico in Presbyteratus Ordine constituto; cum aqua tamen ab aliquo Antistite ritè benedicta, reconciliari posse indulserunt.

§. 9. Præsertim verò veterem observantiam, plurium Romanorum Pontificum, ac potissimum Joannis XIX., Benedicti IX., Innocentii III., & Gregorii IX., vigentibus ad hunc diem privilegiis & concessionibus inductam, ac perpetuo usu, & immemorabili consuetudine firmatam, qua in eadem Basilica singulis annis Feria V. in Cœna Domini, tum sancta Infirmorum & Catechumenorum Olea, tum etiam Sacrum Chrisma, ab ipsius Archipresbytero, sive hujus pro tempore Vicario in Episcopali gradu constituto, vel ab alio Antistite, de Archipresbyteri prædicti licentia, ritè confici, & benedici, pluribusque Ecclesiis Parochialibus, tam ejusdem Vaticanæ Basilicæ Filialibus, quàm aliis quibusdam non Filialibus, distribui consuevit, auctoritate nostra confirmamus, & quatenus opus sit, præsentium tenore innovamus, & in perpetuum stabilimus; volentes, ut omnes & singuli Rectores vel Parochi sive Curati Ecclesiarum, tam videlicet earum, quas inter prædictæ Basilicæ Filiales infra recensebimus, aliarumque, si quæ sunt, aut in posterum Filiales existent, quàm aliarum quomodolibet eidem Basilicæ subjectarum, præsertim Sanctæ Mariæ in Transpontina nuncup., & tam Ecclesiæ, quàm Hospitalis S. Spiritus in Saxia, & cæterarum omnium, quæ vel expressis Prædecessorum nostrorum legibus, vel recepta consuetudine ad id teneri dignoscuntur, hujusmodi sacrorum Oleorum confectioni in die Cœnæ Domini, nec non Benedictioni Fontis Baptisterii in Sabbato Sancto, & in Vigilia Pentecostes, singulis annis, ut præfertur, interesse, vel si ipsi legitimo impedimento detenti fuerint, alios respectivè Presbyteros ad ipsorum vices in hujusmodi sacris Functionibus decenter sustinendas, mittere; iidemque Rectores vel Parochi seu Curati Olea prædicta ab ipsa Basilica quotannis in sacros Ecclesiarum suarum usus asservanda atque utenda recipere, teneantur; & quatenus opus sit, opportunis præceptis & pœnis, arbitrio Archipresbyteri statuendis, adigantur. Neque verò propter hujusmodi præsentiam ab ipsis præstitam, vel propter prædictorum sacrorum Oleorum receptionem, ab ullo quomodolibet, sive judicialiter, sive extrajudicialiter molestari possint, vel ad aliam quamcumque Ecclesiam aut Basilicam pro hujusmodi præsentia præstanda accedere, aut prædicta sacra Olea ab alia qualibet recipere compellantur.

§. 10. Huic porro juri sacrorum Oleorum & Chrismatis conficiendorum, consequens est, ut Sacramentum Confirmationis in ipsa Basilica, & ab illius pro tempore Archipresbytero, sive ab illius Vicario Episcopo, aut etiam de ipsius licen-

licentia, ab alio quolibet Antistite, ministrari & conferri possit. Quod quum eidem Archipresbytero ab antiquissimis temporibus licuisse constet; & quidem, quod attinet ad personas ejusdem Basilicæ ministeriis addictas, illique actu inservientes, in contradictorio quoque judicio coram Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum habito, eidem Archipresbytero, sive per se, sive per alium ab ipso deputatum, indistinctè licere definitum fuerit, cum subsequuta contradicentium acquiescentia; Nos hujusmodi Resolutionem sive Decretum a tunc existentibus Congregationis prædictæ Cardinalibus die XV. Februarii anni MDCXLVIII. latum, & a fel. rec. Prædecessore nostro Innocentio Papa X. approbatum, mox etiam a recol. mem. Clemente Papa X. Prædecessore pariter nostro per Litteras in forma Brevis die XXVIII. Junii anni MDCLXXV. editas, iterum confirmatum, quatenus prædictam Archipresbyteri facultatem admittit, auctoritate quoque nostra roboramus, & quoad prædictos Basilicæ Vaticanæ Ministros eidem actu ministrantes & inservientes, ejusdemque pro tempore Archipresbyteri jurisdictioni in spiritualibus subjectos, debitæ executioni demandari, ac perpetuò inviolabiliter observari præcipimus. Quod verò spectat ad alias personas, quæ neque sunt de ipsius Vaticanæ Basilicæ gremio, aut illius servitiis addictæ, neque Archipresbyteri prædicti jurisdictioni subsunt, plenissimè Nobis cognita atque perspecta est lis & controversia, quæ diu agitata fuit, quæque adhuc indecisa pendet, super jure conferendi Sacramentum Confirmationis personis hujusmodi in Vaticana Basilica. Ex quo siquidem recol. mem. Prædecessoris nostri Clementis Papæ XI. beneficio in eadem Basilica Canonicatum & Præbendam adepti fuimus, quum ipsius Archivi præfectura Nobis a Capitulo demandata fuisset, id munus per annos quatuordecim, nimirum usque ad nostram promotionem ad Anconitanam Ecclesiam, retinuimus. Cumque propterea Nobis a prædicto Clemente XI. Prædecessore injunctum fuisset, ut quæ cumque ad hujusmodi Confirmationis negotium coram diversis Judicibus vario eventu discussum pertinerent, in unum redacta, eidem consideranda exhiberemus, vel potius ea, quæ olim ipsiusmet Pontificis tunc in minoribus ejusdem Basilicæ Vicarii, deindeque Canonici, opera ac studio digesta & ordinata fuerant, eidem in memoriam revocaremus; Nos quidem omnibus investigatis atque collectis, totam ipsi exposuimus rationum summam, ob quas contendebatur licitum esse in Ecclesia S. Petri in Vaticano Sacramentum Confirmationis omnibus Civitatem Leoninam usque ad Septimianum incolentibus, idemque Sacramentum recipiendi causa ad ipsam Ecclesiam confluentibus conferre. Quarum rationum momenta, quum olim anno MDCXLI. Congregatio S. R. E. Cardinalium, ac Romanæ Curiæ Prælatorum ad cognoscendas causas in Apostolica Visitatione occurrentes deputatorum agnovisset, ac decreto edito comprobasset, hujusmodi Decretum ab Urbano Papa VIII. confirmatum fuerat per Litteras in forma Brevis datas die XV. Januarii Anni MDCXLII. Et quamvis deinceps concessa adversus hasce Urbani litteras aperitione oris, causaque ad aliam Congregationem ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum delata, resolutio prodiisset, quæ hujusmodi facultatem limitavit & coarctavit ad eas tantùm personas, quæ in ministeriis ipsius Basilicæ, ut supra diximus, actu inservirent, atque hæc pariter resolutio a Clemente Papa X. per speciales Litteras in forma Brevis confirmata fuisset; nihilominus adversus has quoque litteras aperitio oris concessa fuerat a venerab. mem. Innocentio Papa XI. sub die XXIV. Junii anni MDCLXXXV., cujus obtinendæ in primis auctor extitit ipse Prædecessor Clemens XI., dum in eadem Vaticana Basilica, ut supra diximus, Vicarii munus exercens, Archipresbyteri & Capituli preces atque rationes eidem Innocentio XI., supplici Libello a se disertè exarato, porrexetat.

Ejusdem statum præsentem proponit.

Cum autem post hæc, hujusmodi controversia, quæ ad eamdem Congregationem Concilii Tridentini, rescripto ejusdem Innocentii XI. Prædecessoris remissa fuerat, usque ad ipsius Clementis XI. Pontificatum indecisa conquievisset, in animo quidem ipsi erat, pro sua sapientia & auctoritate, tunc eam dirimere, fineque debito terminare. Sed quoniam gravissimorum negociorum, quæ supervenerunt, cura & sollicitudine detentus, ipse id, quod optabat, præstare non potuit, integrum Nobis reliquit, aliquam hujusmodi controversiæ in perpetuum extinguendæ rationem excogitare. Quam quidem, matura deliberatione præhabita, præsentium tenore edicimus, & promulgamus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine in posterum observari mandamus.

Causam denique illam adhuc indecisam definire statuit.

In primis videlicet prædictam controversiam, litem, & causam, inter dilectos filios Capitulum & Canonicos S. Joannis in Laterano ex una, & Archipresbyterum, Capitulum, & Canonicos S. Petri in Vaticano Patriarchalium Urbis Basilicarum ex altera partibus, super jure & facultate conferendi Sacramentum Confirmationis in sæpedicta Vaticana Basilica, coram præfata Congregatione Concilii Tridentini, vel in alio quovis Tribunali coram quocumque Judice, & in quacumque instantia pendentem, (cujus statum, merita, & alia quæcumque etiam de necessitate juris, vel facti omnino exprimenda, nec non utriusque Capituli & Ecclesiarum prædictarum jura, privilegia, indulta, concessiones, & litteras Apostolicas, eorumque plenos & integros tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis haberi volumus) Motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, harum serie ad Nos avocamus, penitusque & omnino supprimimus, perpetuumque desuper silentium prædictis partibus, aliisque quibuslibet in præmissis jus aliquod seu interesse habentibus, vel habere prætendentibus, imponimus, atque os occludimus.

Idcirco eam ad se avocat, perpetuo partibus silentio indicto.

Providè disponit, ut in Lateranen. Basi.ica Sacramentum Confirmationis administretur, omni tempore a Card. Vic. Urbis, aut Vicesger. seu per illum delegato.

§. II. Volumus autem, Sacramentum Confirmationis in Lateranensi quidem Basi ica perpetuis futuris temporibus de more administrari a Cardinali pro tempore Romani Pontificis in Urbe ejusque districtu Vicario in spiritualibus Generali, vel ab ipsius Vicesgerente, aut ab alio Antistite, quem ipse Vicarius prædictus, pro suo arbitrio, ad id deputaverit, idque toties, quoties, quibusque temporibus, atque diebus ipsi Vicario opportunum videbitur. Sed insuper moderno & pro tempore existenti S. R. E. Cardinali Vaticanæ Basilicæ Archipresbytero, non tam ratione veterum titulorum, jurium, privilegiorum, atque consuetudinum, quæ tamen Nobis plenè cognita esse supra memoravimus, quàm vigore novæ hujus concessionis, quam motu proprio ipsi, ejusdemque in Archipresbyteratus dignitate Successoribus quibuscumque, de Apostolica liberalitate tribuimus, præsentium tenore perpetuò concedimus & indulgemus, ut singulis annis infra Octavam Natalitiæ Solemnitatis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli principalium hujusce Almæ Urbis Patronorum, singulis videlicet septem diebus dictam Solemnitatem immediatè sequentibus, in prædicta Vaticana Basilica, per se

In Vaticana septem tantum diebus, N. taie SS Apostolorum Petri & Paulj subsequentibus a Card. Archipresb.,

aut per eum delegato, omnibus undique ex Urbe confluentibus.

se ipsum, si ipse Episcopali gaudeat charactere, sin minus, vel etiam si ipse aliquo impedimento detineatur, per suum Vicarium Episcopum, aut per alium Antistitem de gremio Capituli, vel, his deficientibus, etiam per alium quemlibet Antistitem ab ipso deputandum, omnibus & singulis non solùm Vaticanæ Basilicæ inservientibus, atque ipsius Archipresbyteri jurisdictioni, ut præfertur, subjectis, & non solùm ex civitate Leonina nuncupata, aut ex Septimiano prædictis, sed etiam ex cæteris Urbis Regionibus quibuscumque, & aliàs undecumque in hunc finem confluentibus, Sacramentum Confirmationis perpetuis futuris temporibus administrare & conferre liberè & licitè possit & valeat.

Idque, tum ad augendum cultum SS. Apostolor. tum ad veteris disciplinæ memoriam servandam.

§. 12. Qua in re non tam nostro erga prædictam Vaticanam Basilicam amori studioque indulgemus; nec eo tantùm consilio ad id adducimur, quo Sanctorum Apostolorum cultum in hac Alma Urbe magis magisque augeri, eorumque Festivitatis Octavam in ipsa Urbe solemnius concelebrari cupientes, aliis nostris Apostolicis Litteris pridie Kalendas Aprilis anno MDCCXLIII. datis, plura præscripsimus per eos dies a singulis Romanæ Curiæ Ordinibus, & Cleri, Populique cœtibus adimplenda; sed peculiari quadam ratione movemur, quam Nobis sacræ antiquitatis monumenta suppeditant; ut scilicet in ea Basilica, in qua & olim, ex prædictorum Romanorum Pontificum delegatione, Sacramentum Baptismi solemniter in Sabbato Sancto administratum fuisse constat, & nunc etiam, ex veteri approbataque consuetudine, de qua inferius verba faciemus, Baptismus idem omnibus indistinctè, & quolibet anni tempore confertur; in eadem etiam Sacramentum Confirmationis, quod olim regeneratis statim post Baptismum conferebatur, aliquibus saltem anni diebus, omnibus pariter optantibus, ab ipsius Basilicæ Archipresbytero, vel ab alio, ut præfertur, ab eo deputato, vigore specialis concessionis, & peculiaris privilegii eidem impertiti a Romano Pontifice, sub cujus immediata jurisdictione prædicta Basilica existit, administrari possit atque conferri. Huc accedit, quod sicuti gloriosissimi Apostoli Petrus & Joannes, in ipsis Ecclesiæ nascentis exordiis, primi ab Apostolico Collegio adhuc Hierosolymis agente in finitimas Regiones ablegati fuerunt, ut per eorum ministerium, & manuum impositionem, novelli credentes acciperent Spiritum Sanctum, quemadmodum Liber Actuum testatur; ita maximè congruum Nobis visum est, ut in duabus Patriarchalibus Romanæ Urbis Ecclesiis, quæ in eorumdem Apostolorum honorem atque memoriam Omnipotenti Deo dicatæ, cæteris Urbis & Orbis Ecclesiis dignitatis & gloriæ prærogativa antecellunt, Cælestium Charismatum fontes ad perennem Ecclesiæ ædificationem Christifidelibus perpetuò paterent.

Attamen speciale id Privilegium esse declarat Rom. Pontif., sub cujus immediata jurisdict. est Basilica.

Ordinem ea occasione servandum præscribit.

§. 13. Ut autem omnia, quæ ad prædicti Sacramenti administrationem pertinent, ritè rectèque impleantur atque serventur, volumus atque præcipimus, ut in eadem Vaticana Basilica, & in loco ad id decenter aptato inter Altare Cathedræ S. Petri, ejusque Confessionem, vel alibi, pro rerum & temporis opportunitate, intra eamdem Ecclesiam, singulis prædictis diebus, horis antemeridianis, & ad populi commodum opportunis, Sacramentum Confirmationis administretur; præmissa semper in singulis diebus hujusmodi, ad instructionem Confirmandorum, apta & gravi oratione, per aliquem de Clero Vaticano, quem præfatus Cardinalis pro tempore Archipresbyter ad id deputaverit, peragenda, super ipsius Sacramenti sanctitate atque præstantia. Et sicut hactenus Regestum eorum, qui in ipsa Basilica confirmati fuerunt, ab Archivi Capitularis Custode servari consuevit; ita ab eodem in posterum authenticum omnium Confirmatorum hujusmodi Regestum in ipso Archivo diligenter retineatur, & asservetur; ex quo, ad petentium instantiam & opportunitatem, authentica pariter Testimonia, seu Fides, extrahi possint; atque uno verbo omnia & singula observentur, & impleantur, quæ circa collationem & administrationem Sacramenti Confirmationis, providis Ecclesiæ regulis præscripta reperiuntur.

§. 14. Baptismi verò Sacramentum in eadem Vaticana Basilica non solùm Infantibus intra peculiares ipsius Parochiæ fines in lucem editis; sed, ut superius innuimus, aliis etiam quibuslibet, tam in Urbe, quàm extra illam natis (quorum quidem plurimos, ob venerationem Beatissimi Apostolorum Principis, a piis parentibus ad ipsius Ecclesiam baptizandos deferri constat) liberè & licitè administrari, tum veteri omnium fermè sæculorum usu & observantia receptum est; tum etiam in sacris Visitationibus, & præsertim in ea, quam anno MDCXXV. fel. rec. Urbanus Papa VIII. in dicta Basilica peregit, ac præterea judiciali definitione Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die XV. Maji anni MDCC. edita, agnitum fuit, atque firmatum, & Nos demum hujus nostræ Constitutionis vigore id ipsum indubitanter atque perpetuò servari volumus, atque decernimus.

§. 15. At quoniam non ignoramus, nonnullos aliquando ex aliarum Urbis Ecclesiarum Parochis sive Curatis, vel de suorum jurium conservatione plus nimio sollicitos, vel etiam contra prædicta Decreta pervicaciter obfirmatos, vetus hoc Vaticanæ Basilicæ, ejusque Capituli, & Parochi, sive perpetui Vicarii, jus, & juris hujusmodi exercitium, si non apertè impugnare, at saltem artificio eludere & impedire consuevisse; denegando scilicet propriis Parochianis ea Documenta, sive Schedulas de legitimis Infantium natalibus, quæ eidem Vaticanæ Basilicæ Parocho exhiberi debent, aut Schedulas ipsas ejusmodi forma concipiendo, ut vel parentes ipsius prolis, absque proprio dedecore eas exhibere, vel Vaticanus Parochus easdem, absque injuria Basilicæ, recipere non possent; aut demum aliis artibus, quibus ab religiosæ hujusmodi voluntatis implemento prædictos respectivè Parochianos deterrendos esse prospicerent: adeout Nos ipsi, propter nonnullorum hujusmodi Parochorum culpam, necesse habuerimus, omnes in commune Urbis Parochos initio Pontificatus nostri apud Nos congregatos, gravibus verbis hac de re admonere, atque etiam Edictis per organum dilecti Filii nostri S. R. E. Cardinalis hodierni nostri in Urbe Vicarii publice propositis, coërcere: Idcirco, ut omnis in posterum tergiversandi via cuilibet perpetuo sit præclusa, statuimus atque decernimus, ut prædictarum Schedularum exempla sub certa & invariabili forma Typis imprimantur, eaque non solùm aliarum Urbis Ecclesiarum Parochis distribuantur; sed etiam ab ipsius Vaticanæ Basilicæ Parocho, vel a Sacristiæ Curatoribus, cuilibet petenti gratis concedantur; volentes, ut hujusmodi Schedulis impressis nihil a Parochis adscribi possit aut debeat, præter Parentum nomina, & Prolis nativitatem, cum ipsorum Parochorum subscriptione, & impressione sigilli eorum Parochiæ. Quod si hujusmodi Sche-

dulis

dulis alia fortasse, præter præmissa, ab iisdem Parochis adscribi, vel earum subscriptionem petentibus absque legitima causa denegari contigerit; volumus eosdem Parochos, singulis vicibus, quibus huic nostræ Ordinationi contraire præsumpserint, pœnam quinque Ducatorum auri in auro, in subventionem piæ Domus, & Hospitalis Sancti Spiritus in Saxia erogandorum, irremissibiliter incurrere, & cum effectu persolvere, sublata cuilibet condonandi, vel aliter judicandi facultate. Si vero constiterit, eosdem Parochos aliis artibus adniti hanc spiritualem consolationem, & concessam libertatem suis Parochianis adimere, eosque ab hujusmodi erga beatum Apostolorum Principem devotionis actu revocare; gravioribus etiam pœnis, & mulctis, a competentibus Judicibus, tam ex officio, quam ad recurrentium instantiam, volumus coërceri.

§. 16. Cætera vero illustriora Privilegia, quæ ad Vaticanæ Basilicæ dignitatem & decus pertinent, strictim attingendo asserere & confirmare volentes; decernimus in primis, ut solemnes Romanorum Pontificum Consecrationes, juxta vetustissimum Romanæ Ecclesiæ ritum, in Urbe, non alibi quam ad Altare Confessionis Beati Petri Apostoli; (super quo præter Romanum Pontificem, nemini omnino licet, absque expressa ipsius Pontificis concessione, per litteras Apostolicas singulis vicibus expedienda incruentum Sacrificium offerre) sicut e contra ad prædictum Altare non aliæ, quam hujusmodi Successorum nostrorum Consecrationes, sive Ordinationes, peragantur. Coronationes quoque eorumdem Pontificum Romanorum, dum scilicet Sacro Pallio ex Corpore Beati Petri desumpto decorantur, & tanquam Apostolicæ ipsius potestatis Successores, publica omnium Ordinum adoratione coluntur, ad prædictum Altare, & in eadem respective Basilica de more celebrentur. Æquum est enim, ut ibi Sacerdotii Magni accipiant unctionem, & sacræ jurisdictionis insignia suscipiant, ubi Apostolorum Principis ossa quiescunt, *a quo*, ut Sancti Innocentii I. Prædecessoris nostri verbis utamur, *Episcopatus ipse & tota auctoritas nominis hujus emersit.* Qua etiam ratione factum esse non dubitamus; ut Venerabiles Prædecessores nostri Romani Pontifices, per continuam plurium sæculorum seriem, Sacros Christianis Plebibus Rectores, Ecclesiisque Ministros daturi, Ordinationes statis anni temporibus apud Sanctum Petrum habere consueverint; quod & prisci Ecclesiæ Romanæ Rituales Libri, & disertissimi Sermones S. Leonis Papæ I. pariter Prædecessoris nostri de Jejuniis quatuor Anni Temporum abunde testantur.

§. 17. Eademque de causa, a remotissimis usque temporibus, quorum initii memoria non extat, Sacra Pallia, quæ a Romano Pontifice Patriarchis, & Archiepiscopis concedi solent, & per quorum traditionem (ut loquitur recolendæ memoriæ Prædecessor quoque noster Innocentius Papa III.) *Pontificalis Officii plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur*, in eadem dumtaxat Vaticana Basilica, sacris vigiliis præmissis, benedici, & prope Corpus Beati Petri Apostoli asservari consueverunt. In cujus Benedictionis exequendæ ritibus, quum pro temporum conditione aliquas subinde variationes inductas fuisse animadvertерimus; Nos, edita Constitutione, cujus initium est: *Rerum Ecclesiasticarum origines:* data pridie Idus Augusti Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII., totius Cæremoniæ ordinem, & formam, ac preces in ipsa Benedictione recitandas perpetuo statuentes, decrevimus, Pallia hujusmodi per Romanum pro tempore Pontificem quotannis in pervigilio Natalis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Vespertinis Officiis in eadem Basilica celebratis, absente vero Pontifice, per S. R. E. Cardinalem, illius vice Officium hujusmodi in Pontificalibus celebrantem, benedici; eademque postmodum sacrata Pallia intra venerandam Apostolorum Principis Confessionem, prope sacrum illius Corpus, & non alibi, pretiosæ Capsulæ inclusa, quam nos etiam in hunc finem eidem Apostolorum Principi in obsequii nostri pignus obtulimus, perpetuo asservari. Quam quidem Constitutionem nostram, cum omnibus in ea contentis, præsentium quoque tenore confirmamus.

§. 18. Similiter Unctiones, seu Benedictiones, & Coronationes Romanorum Imperatorum, & Catholicorum Regum & Reginarum, gloriam suam & honorem ad Aras supremi Regum Regis, & ad pedes Apostoli, Christiana pietate afferentium, in eadem Vaticana Basilica perfici debere statuimus. Hoc enim requirit & antiqua consuetudo innumeris actibus confirmata, & ipsa supremorum Principum & Christianorum Populorum religio; quæ sane luculentissima quæque erga Romanam Ecclesiam obsequii & devotionis argumenta, in venerationem potissimum Beatissimi Apostolorum Principis, edidisse dignoscitur. Huic factæ sunt civitatum, atque ditionum cessiones & donationes, Regnorumque oblationes & subjectiones; quorum diplomata ac monumenta non semel super Altare Basilicæ Vaticanæ signata, vel intra Confessionem Beati Petri reposita fuerunt. In ejus Æde præstita sunt Romano Pontifici fidelitatis juramenta, & homagia; ibidem soluti census, atque recepti; vel, si eos injuste denegari contingeret, solemnium protestationum aliorumque legitimorum actuum vi repetiti. Huc denique semper ex omni Christiani Orbis regione fidelium peregrinationes, orationis aut voti causa, susceptæ, nec defuerunt etiam ex sublimioribus ordinibus, qui, ex earum implemento, ad melioris vitæ propositum conversi, reliquum ætatis suæ tempus in Dei cultu transigere decreverint, suæque mortalitatis exuvias apud beatum Petrum sepeliendas relinquere.

Coronationes Imperatorum, & Regum.

Obsequia virorum Princip. in S. Petrum coacervantur.

§. 19. Quemadmodum vero eisdem Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, pro traditæ ipsis orthodoxæ fidei & canonicæ disciplinæ præcipua custodia, solemne olim fuit, coram Beati Petri Apostoli Confessione publicas fidei suæ professiones recitare, ac, sicubi oportuit, vitæ quoque suæ rationes Clero Populoque exponere; sic etiam, dum Apostolicæ sollicitudinis studio, omnium Ecclesiarum Pastores in recti dogmatis & unitatis Catholicæ communione debitæque subjectionis ordine continere semper curarunt, eosdem ad Limina Apostolorum statis temporibus evocare, & quoties ita res tulit, apud eamdem sacratissimam Confessionem, eorum libellos, vel incorruptæ doctrinæ testes, vel quibus objecta eis crimina depellerentur, aut errores damnarentur, ab ipsis excipere, in more habuerunt. Præterea plerosque atque præcipuos supremæ Apostolicæ Jurisdictionis actus, sive in perditorum ac pervicacium condemnatione, tum singulis annis in die Cœnæ Domini, tum quoties peculiaris rerum necessitas id postulavit, sive in reconciliatione illustrium Personarum, quæ ad Ecclesiæ sinum, ejuratis errorum impietatibus, regredi meruerunt, seu denique in generalium Indulgentiarum, & potissimum in Magni Jubilæi publicatione, apud eamdem Basilicam exercere consueverunt.

Supremæ jurisdict. actus ad S. Petri Altare exerciti.

§. 20. Quo-

Beatificat. & Canonizat. in sola Basilica peragendæ.

§. 20. Quocirca quum nos dudum aliis nostris Apostolicis literis, quarum initium est: *Ad Sepulchra Apostolorum*: IX. Kalendas Decembris anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. datis, ex justis ibidem expressis causis, statuerimus, ut Servorum & Ancillarum Dei Beatificationes, & Beatorum Canonizationes in posterum in eadem Vaticana Basilica, & non alibi, peragantur, non obstantibus quibuscumque contrariis exemplis, quæ nullum præjudicium antiquo instituto, & Vaticanæ Basilicæ prærogativæ afferre decrevimus; id ipsum harum tenore confirmamus & innovamus, & inviolabiliter in posterum observari mandamus.

Locus ea occasione destinatus Capitulo, & Clero.

§. 21. Ac præterea dilectos filios Canonicos & Clerum prædictæ Vaticanæ Basilicæ, amplioris gratiæ favore prosequi volentes, decernimus, ut, quoties in eadem Basilica hujusmodi solemnes Canonizationes, juxta præmissa, celebrabuntur, quemadmodum in novissima Canonizatione quinque Sanctorum Anno Domini MDCCXLVI. die Natali Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli per nos celebrata, de mandato nostro factum fuit; ita & in posterum semper peculiaris & certus locus in adornando sacræ functionis apparatu eisdem præservetur, ex quo decenter & commode sacræ solemnitatis ritum spectare possint, indeque a nemine quavis auctoritate valeant amoveri.

Processi. SS. Corporis Christi Sede Vac. ad S. Petrum facienda.

§. 22. Similiter alias nostras Apostolicas literas XIV. Kalen. Martii Anno ab Incarnatione Domini MDCCXLIV. Pontificatus nostri Anno V. editas, harum quoque serie confirmantes & innovantes, statuimus, ut si quando, Apostolica Sede vacante, solemnitatem Corporis Christi celebrari contingat, Processio generalis totius Cleri Urbis, cum interventu Officialium Romanæ Curiæ, quemadmodum vivente Romano Pontifice moris est, apud Basilicam Vaticanam celebretur, eo ritu, atque ordine, quem in prædictis nostris literis, aliaque Schedula eadem die manu nostra signata, distincte præscripsimus.

Ritus in Process. S. Marci antiquus servandus.

§. 23. Supplicationis quoque generalis die festo S. Marci Evangelistæ ab universo Clero Urbis ad Vaticanam Basilicam quotannis haberi solitæ, perpetuam observantiam, & ritus a Prædecessoribus nostris Alexandro IV., Eugenio IV. & Nicolao V. Romanis Pontificibus præscriptos, nec non Decreta condita a Congregatione Sacrorum Rituum super ejusdem celebratione, ac præsertim Decretum super modo, quo alia Urbis Ecclesiarum Capitula Vaticanam Ecclesiam ea occasione ingredientia ab ejusdem Capitulo recipi debent, die XV. Aprilis Anni MDCVI. editum, & a fel. rec. Paulo Papa V. specialiter confirmatum, novo Apostolicæ confirmationis nostræ munimine roboramus; ac perpetuis futuris temporibus inconcusse servari præcipimus.

S. P. Q. R. oblatio Calicis pecuniæ summa commutari permittitur.

§. 24. Oblationem præterea unius Calicis cum octo Cereis facibus, quam Conservatores Cameræ Almæ Urbis nostræ singulis annis die festo eorumdem Sanctorum Apostolorum, ipsius Almæ Urbis Patronorum principalium, juxta Decreta in Consilio ejusdem Cameræ condita, & a Prædecessoribus nostris approbata, sæpedictæ Basilicæ dare & offerre consueverunt, in posterum quoque singulis annis ab iisdem Conservatoribus perpetuo dari volumus & offerri; itaut, ad normam literarum Apostolicarum fel. rec. Gregorii Papæ XV. sub Annulo Piscatoris die XVII. Augusti Anni MDCXXI. expeditarum, prædictus Calix valoris sexaginta scutorum monetæ esse debeat, fidemque Conservatores pecunias pro Calice dicti valoris, & facibus Cereis hujusmodi necessariis, ex quibuslibet ejusdem Cameræ Capitolinæ reditibus, sive proventibus, desumere, præsentium quoque literarum nostrarum vigore, possint & valeant. Permittentes ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulo et Canonicis prædictis, quemadmodum alias a san. mem. Prædecessoribus nostris Clemente Papa XI., & Innocentio Papa XIII. per eorum literas Apostolicas in forma Brevis die X. Aprilis anni MDCCXIII., & die XVII. Julii MDCCXXIII. respective datas, ad decennium tantum respective valituras, indultum fuit, ut ipsi, vice & loco prædicti Calicis a memoratis Conservatoribus quotannis, ut præfertur, offerri soliti, illius pretium ab iisdem pro tempore Conservatoribus recipere valeant: ea tamen lege, ut pretium hujusmodi penes Montem Pietatis de Urbe illico deponatur, indeque amoveri nequeat, nisi ad effectum illud convertendi in emptionem tot sacrarum Supellectilium in Basilica præfata magis necessariarum, quibus Insignia Senatus Populique Romani apponi debeant; præsenti concessione perpetuum vigorem futuris temporibus habitura.

§. 25. Cumque recol. mem. Prædecessor noster Alexander Papa VII. die XXVII. Septembris anni Domini MDCLIX. ad Divini cultus augmentum, & sacrarum Supellectilium in eadem Vaticana Basilica conservationem, providum Decretum ediderit, a Nobis aliàs in Opere de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione Tomo I. relatum, & in præfatis Apostolicis literis incipientibus: *Ad Sepulchra Apostolorum* denuo confirmatum, quo certam contributionem, quingentorum scilicet scutorum auri in auro in cujuslibet Servi Dei Beatificatione, & mille scutorum auri similium in cujuscumque Beati Canonizatione, ab hujusmodi Causarum Postulatoribus, favore Sacrarii ejusdem Basilicæ persolvi mandavit, in conficiendis, sive conservandis sacris Supellectilibus prædictis, & non aliter, omnino erogandam; Nos hujusmodi Decreti Chirographum, ejusque integrum tenorem præsentibus pro plenè, & de verbo ad verbum insertum habentes, denuo auctoritate nostra approbamus & confirmamus, &, quatenus opus sit, quæ ab ipso Alexandro Prædecessore decreta sunt, motu, scientia, & potestate simili rursus decernimus, & constituimus, & in futurum inviolabiliter observari mandamus.

§. 26. Confirmamus pariter & innovamus aliorum Prædecessorum nostrorum, præsertim Sixti IV., Clementis VII., Pauli III., Clementis VIII., & Pauli V. Romanorum Pontificum Constitutiones, & Ordinationes, quibus certa portio a singulis Archipresbytero, & Canonicis, ac Beneficiatis, & Clericis Beneficiatis, in adeptione possessionis eorum respectivè Archipresbyteratus, & Canonicatuum, ac Præbendarum, & Beneficiorum, supradictæ Sacristiæ respective solvenda præscribitur; quemadmodum etiam integra medietas omnium fructuum & distributionum primi anni dictorum Archipresbyteratus, & Canonicatuum, ac Præbendarum, & Beneficiorum omnium, post adeptas illius & illorum respectivè possessiones, eidem Sacristiæ applicari jubetur: quas quidem præstationes ad ejusdem Sacristiæ impensas, quas ipsa quotidie pro dictis sacris Supellectilibus, aliisque ad divinum cultum pertinentibus subire debet, congrue sustinendas, & non aliter, erogari perpetuò volumus & jubemus.

§. 27. Et quoniam a recol. mem. Prædecessore pariter nostro S. Pio Papa V. per literas, quarum initium est: *Romani Pontificis*, datas apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLXVII. tertio Kalendas Septembris, Pontificatus sui anno II., summa æquitatis & providentiæ ratione generaliter statutum fuit,

ut omnia & singula sacra ornamenta, paramenta, ac vasa, libri, & alia quælibet ad usum & cultum Divinum in privatis Ædibus, Cappellis, & Oratoriis quorumcumque Ecclesias & Beneficia Ecclesiastica obtinentium destinata, quæcumque tempore eorum obitus, sive ex testamento, sive ab intestato relicta fuerint, ea neque sub quibusvis facultatibus testandi & disponendi de bonis ex Altari, vel aliàs quomodolibet per eos acquisitis, etiam per Romanos pro tempore Pontifices quomodocumque concessis & concedendis, comprehendantur, neque sub appellatione spoliorum veniant; sed ad singulas Ecclesias, quibus su' prædicti præfuerint, seu in quibus Beneficia Ecclesiastica obtinuerint, omnino spectent atque pertineant; eisdemque Ecclesiis post illorum obitum, etiamsi procul ab Ecclesiis ipsis decesserint, vel ad eas nunquam accesserint, iisque, & Beneficiis hujusmodi renunciaverint, eo ipso applicata & incorporata sint & esse censeantur; licet id nova confirmatione minime indigeat, quinimmo quoad Vaticanam Basilicam ejusque Sacrarium in viridi observantia esse dignoscatur; ne tamen in dubium unquam revocari valeat, Nos etiam præsentium tenore memoratam S. Pii Prædecessoris legem in omnibus, & per omnia confirmantes, statuimus atque decernimus, eamdem quoad Cappellas omnium & singulorum, qui in eadem Vaticana Basilica Canonicatus, aut Beneficiatus, seu Clericatus quandocumque obtinuerint, etiamsi eorum obitus tempore non amplius eadem obtineant, omnino observari debere; itaut, illis defunctis, liceat Capitulo & Canonicis ipsius Basilicæ, illiusque Sacrario Præfectis, sacram hujusmodi Cappellarum supellectilem, propria auctoritate liberè apprehendere, dictæque Ecclesiæ & Sacristiæ applicare & incorporare; nec ullæ donationes, ac relicta, legata, testamenta, codicilli, & aliæ ultimæ voluntates, seu spolia, super his aliter facta, ullius roboris & momenti existant, aliisve Ecclesiis, locis, aut personis quibuscumque, in quorum favorem facta fuerint, ullatenus suffragentur, eisque jus aliquod in rebus hujusmodi, seu ad illas tribuere valeant; sed omnes & singuli hujusmodi sacras res quocumque nomine vel titulo pro tempore detinentes, ad illas Basilicæ & Sacristiæ prædictis realiter & cum effectu restituendum & consignandum omnino teneantur, & ad id per censuras & pœnas, etiam furti & sacrilegii, ac alia opportuna juris & facti remedia cogi & compelli possint & debeant.

§. 28. Res autem ejusdem Sacristiæ, atque Basilicæ, videlicet sacra vasa, vestes sacras, imagines, jocalia, aliaque bona, non liceat Archipresbytero, Capitulo, aut alteri cuiquam quacumque dignitate fulgenti, alienare seu vendere, præterquam ex causa commutationis in alia ad eumdem Divini cultus usum magis necessaria aut opportuna, vel etiam extra eamdem Basilicam commodare ad quemlibet usum, nisi Ecclesiarum Basilicæ subditarum, aut quibuscumque personis, (iis tantummodo exceptis, quæ de gremio Cleri Basilicæ sunt, cum debita tamen circumspectione) cujuscumque dignitatis, etiamsi S. R. E. Cardinales existant, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, & suspensionis a portionibus, præter refectionem omnium damnorum, quæ ipsorum culpa Basilicæ & Sacristiæ prædictis obvenerint.

§. 29. Quæ vero pertinent ad conservationem & ornatum Fabricæ ipsius Basilicæ, quum ea seorsim administrentur a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, ac dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum, eidem Fabricæ præpositorum, cujus tamen Congregationis Præfectus, jam usque ab ipsius Congregationis erectione, idem semper dictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis fuisse dignoscitur, qui ejusdem Basilicæ Archipresbyteratum pro tempore obtinuit; Nos hic de illis agere prætermittemus, ad aliam Nos referentes Apostolicam Constitutionem, quam nuper, videlicet XVII. Kalendas Decembris elapsi anni ab Incarnatione Dominica MDCCLI. edidimus, & in qua, tum pro judiciali causarum cursu, tum pro œconomica rerum ipsius Fabricæ administratione, nonnulla præscripsimus, quæ opportuna & utilia fore in Domino judicavimus.

Decreta vetera de Centenaria præscript., aliisque Basilicæ privilegiis probat, & innovat.

§. 30. Ut autem sæpedictæ Basilicæ jura, dominia, & proprietates, quantum fieri poterit, perpetuò illæsa permaneant, quod jam a pluribus aliis Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, & præsertim ab Innocentio III., & Gregorio IX. in eorum literis anno MCCV. & MCCXXVIII. respectivè datis, generaliter cautum esse dignoscitur, ut scilicet, quemadmodum contra Romanam Ecclesiam, secundum Constitutiones Canonicas, & legitimas Sanctiones, nonnisi centenaria currit præscriptio, ita etiam Vaticanæ Basilicæ juribus, & possessionibus quibuscumque, minoris temporis præscriptio non officiat; idipsum Nos quoque præsentium tenore generaliter, & quoad omnia & singula prædictæ Basilicæ jura, dominia, proprietates, & possessiones, statuimus & innovamus. Confirmantes providas Sanctiones Prædecessorum pariter nostrorum Clementis Papæ VII. in ipsius Chirographi Schedula ejusdem manu signata, & Sixti Papæ V. in ipsius litteris Apostolicis sub datum v. Kalendas Octobris anno MDLXXXIX. latius expressas, quibus ejusdem Basilicæ jura tam quoad hujusmodi præscriptiones, quàm super probationum in controversis casibus conficiendarum onere, ipsiusque Basilicæ librorum auctoritate, non obstantibus contrariis forsan municipalium statutorum, etiam Almæ Urbis, vel juris etiam communis dispositionibus, clariùs atque distinctiùs statuerunt.

Locationes etiam in emphyt. citra novenn. absque Apostolico beneplac fieri permittit.

§. 31. Locationes verò domorum, possessionum, vinearum, casalium, aliorumque bonorum Mensæ & Basilicæ prædictæ, quæ locari solita sint, aut in emphyteusim concedi, in casibus a jure permissis, & quoties id expedire censeatur, ab ipsius Basilicæ Capitulo quandocumque, & absque alia Sedis Apostolicæ licentia, pro justo pretio fieri, & respectivè renovari posse concedimus, etiam ad longum tempus ultra triennium, non tamen ultra novennium, & dummodo hujusmodi pretii, seu annuæ responsionis solutio ultra sex menses anticipatè non fiat, & servatis legibus, quæ circa hujusmodi locationes plurium Prædecessorum nostrorum ordinationibus, præsertim verò in Apostolicis litteris felicis memoriæ Clementis Papæ VIII. die XXII. Aprilis anni MDXCVI. emanatis præscriptæ reperiuntur.

Privilegia Sixti V., & Urb. VIII. derogantia Statuto Urbis de relocationibus, instaurat.

§. 32. Inhærentes quoque præcitatis Clementis Papæ VIII., aliisque Urbani etiam VIII. die XXIV. Septembris anni MDCXXIX. expeditis litteris, nec non antiquioribus Sixti Papæ V. Kalendis Junii anno MDLXXXIX. datis, volumus atque decernimus, prædictum Capitulum atque Canonicos, nunquam, nulloque prætextu, aut actione etiam in jure fundata, cogi posse ad relocandum eisdem personis, aut priorum locatorum, vel emphyteutarum filiis aut descendentibus, sive pro eodem, sive pro alio etiam uberiori canone, censu, aut responsione, quoscumque fundos, domos, possessiones,

Et quidem pro quibuslibet bonis Basilicæ ubicumque sitis, nulla veterum Conductorum ratione habita.

nes, vineas, casalia, aliaque bona ubicumque locorum & gentium, etiam in Alma Urbe, ejusque Districtu existentia, & sive ad Basilicam ipsam, ejusque Capituli Mensam, aut ad Sacristiam, sive ad Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Beneficia, Cappellas, & Loca Pia eidem Basilicæ annexa, subjecta, aut incorporata pertineant, quæque, cùm aliàs ad longum tempus locata fuerint, aut in emphyteusim legitimè concessa, postmodum ad Basilicam ipsam, vel lapsu temporis, vel linea finita, vel alio quovis titulo, occasione, vel causa, devolvi contingat; sed ipsis Capitulo & Canonicis licitum esse præmissa omnia ubicumque sita, eorumque redditus & proventus, eidem Basilicæ, ac eorum Mensæ Capitulari, seu prædictis Sacristiæ, vel Ecclesiis, aut Cappellis, aliisque superiùs expressis, respectivè unire, ammensare, & incorporare, vel etiam aliis quibuscumque pro convenienti pretio, seu canone, aut responsione, servatis aliàs de jure servandis, locare, arrendare, aut in emphyteusim concedere; non obstantibus, quatenus præsentibus adversentur, Almæ Urbis prædictæ, aliarumque civitatum, locorum, atque regionum, etiam confirmatione Apostolica, vel alia quacumque firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, & concessionibus Apostolicis quibuscumque, etiam necessariò exprimendis, quibus in hac parte, inhærentes prædictorum Prædecessorum vestigiis, expressè derogamus.

Caducitates remitti posse concedit a Capitulo.

§. 33. Caducitates autem, sive devolutiones domuum, prædiorum, vinearum, aliorumque bonorum ejusdem Vaticanæ Basilicæ, sive jam nunc ipsius favore, ob non solutos Canones, aliasve debitas præstationes intra statuti temporis spatium, seu ob non adimpleta onera præscripta, ob deteriorationem fundi, vel ob non factam directi dominii recognitionem, ac non petitam obtentamque debitis conventis temporibus renovationem, aliisve de causis hujusmodi, apertas & purificatas, sive in posterum quandocumque aperiendas & purificandas, etiamsi declaratæ & acceptatæ fuerint, dummodo actualis rei emphyteuticæ possessio, prævio decreto Judicis, per Capitulum, ejusve nomine, apprehensa non fuerit, ab eodem Capitulo remitti & condonari posse concedimus, absque alio Sedis Apostolicæ beneplacito: non aliàs tamen, quam juxta tenorem Constitutionis Clementis Papæ VIII. Prædecessoris nostri prædicti sub die XXII. Aprilis anni Dom. MDXCVI. editæ, nimirum per expressum ipsius Capituli actum atque consensum; itaut per solam receptionem Canonum, patientiam, vel tolerantiam diuturnæ possessionis, aut aliàs, quam per expressum actum atque consensum hujusmodi, nunquam eidem Capitulo præjudicium ullum inferri possit, aut illatum esse censeatur, quominus caducitates ipsas seu devolutiones quandocumque declarare valeat, & acceptare. Ubi verò semel declaratis & acceptatis hujusmodi caducitatibus, sive devolutionibus, ipsa actualis rei emphyteuticæ possessio per Capitulum, ejusve nomine, ut supra, apprehensa fuerit, nolumus easdem caducitates, seu devolutiones ab eodem Capitulo, absque novo nostro & Sedis Apostolicæ beneplacito, non sine prævia cognitione evidentis ipsius Basilicæ utilitatis concedendo, remitti aut condonari posse; nullasque & irritas fore decernimus hujusmodi remissiones & condonationes, si quas forte contra hujus nostræ ordinationis tenorem concedi contingat.

Modo actualem rei emphyteuticæ possessionem non inierit.

Et id fiat per expressum Capituli actum & consensum.

Quædam circa servitium Chori

§. 34. Quia verò quæcumque ad bonorum Ecclesiæ conservationem, externumque ipsius decus pertinent, eo præcipuè diriguntur, ut spiritualis Dei cultus, omniumque in eadem Ecclesia ministrantium fervor & assiduitas nutriatur & augeatur; ideo omnes & singulos Divinis servitiis in ea addictos hortamur atque monemus, ut debita assiduitate ac novo semper devotionis studio præscripta sibi munia implere non prætermittant; sacraque omnia officia in eadem, quo maximè decet, ordine, decore, ac reverentia peragentes (ut Prædecessorum nostrorum Eugenii III., Alexandri III., & Clementis etiam III. verbis utamur) *prædictam B. Petri Ecclesiam obsequio debito venerentur, ut Dei Fideles Apostolorum Limina devotione debita visitantes, locum ipsum in majori devotione & veneratione semper habeant.* Præterea publicam erga augustissimum Eucharistiæ Sacramentum venerationem & cultum augere cupientes, dum præsertim fidelium adorationi, divisis per singulas Urbis Ecclesias XL. horarum spatiis, exponitur, volumus, ut in Processionibus, quæ pro hujusmodi expositione SS. Sacramenti in eadem Basilica tribus vicibus quolibet anno, totidem verò pro ejusdem repositione celebrantur, omnes in posterum Canonici, Beneficiati, & Clerici devotè interesse debeant; ita ut absentes mulctentur amissione distributionum, ad modum unius servitii communis, vulgò *de Mense* nuncupati. Verum e contra eosdem in posterum absolvimus ab extraordinariis servitiis, quæ hactenus tempore Adventus totidem fere diebus a singulis præstari consueverant, ita ut diebus ferialibus Adventus prædicti, præter eos, qui secundum consuetam per annum hebdomadarum divisionem Choro interesse debent, nullus alius aut Missæ Conventuali, aut Vesperis adesse compellatur; non obstantibus Decretis & Constitutionibus Apostolicis, ejusdemque Basilicæ statutis & consuetudinibus; quibus in hac parte expressè derogamus.

§. 35. Reductiones autem onerum, Anniversariorum, & servitiorum communium, tam eam, quæ olim anno MDLXXXIX. a fel. rec. Prædecessore nostro Sixto Papa V. per supracitatas ipsius litteras Apostolicas incipientes: *Cum pro nostro* ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulo, & Clero concessa fuit, quàm quæ postmodum anno MDCCXXI. a Congregatione tunc existentium S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini interpretationi & executioni auctoritate Apostolica præpositorum, quo tempore Nos ipsi ejusdem Congregationis Secretarii munere fungebamur, prævia matura eorundem onerum cognitione, & discussione causarum pro hujusmodi reductione obtinenda deductarum, indulta fuit, præsentium quoque litterarum serie, & auctoritate Apostolica, approbamus & confirmamus, cum omnibus conditionibus & legibus tam in dicta Sixti V. Constitutione, quàm in Decreto præfatæ Cardinalium Congregationis diei XX. Decembris anni prædicti, adjectis atque præscriptis. Ac etiam juxta Decretum aliàs anno MDCLXXVI. ex Apostolica fel. rec. Innocentii Papæ XI. Prædecessoris quoque nostri auctoritate, a tunc existente ipsius Basilicæ Archipresbytero conditum, ejusdem Basilicæ Capitulo & Clero facultatem concedimus & indulgemus, ut anniversarias Exequias pro Animabus quorumcumque Fidelium Defunctorum in dicta Basilica celebrandas, exceptis illis, quibus certa dies a Benefactoribus, seu Testatoribus sub pœna caducitatis assignata reperitur, in Feriam II. cujuslibet hebdomadæ per annum, seu in diem Sabbati in Quadragesima, quibus videlicet ordinaria Capitularis Congregatio haberi consuevit, anticipando transferre, & in diebus hujusmodi, etiamsi officium sub ritu duplici fiat, celebrare liberè & licitè possint, & valeant.

§. 36. Ne

§. 36. Ne vero nova deinceps onera a Capitulo prædicto facile acceptentur, quibus idem supra vires iterum prægravari contingat, volumus atque decernimus, nulla in posterum hujusmodi Anniversariorum, aut Communium onera acceptari posse, aut debere, nisi in Capitulis, quibus præcedat intimatio per Schedulam ad unumquemque Canonicum transmittendam, in qua describatur res, de qua erit agendum; & nisi iisdem Capitulis viginti saltem Canonici intersint, quorum duæ ex tribus partibus pro acceptatione suffragium ferant; ac demum acceptationes hujusmodi nullam vim habere statuimus, nisi ab ejusdem Basilicæ pro tempore Archipresbytero approbentur; quemadmodum in Decreto a prædicta Congregatione Concilii anno MDCCXXI. edito, providè statutum reperitur.

§. 37. Indultum vero seu privilegium aliàs præfatis Canonicis, Beneficiatis, & Clericis, per fel. rec. Sixtum Papam IV. nostrum itidem Prædecessorem concessum, & a recol. pariter mem. Clemente Papa VIII. in præcitatis ipsius litteris die XX. Aprilis anni MDXCVI. datis expresè approbatum & confirmatum, iterum auctoritate nostra innovamus; atque concedimus, ut ipsi, & quilibet eorum, quemcumque Presbyterum Confessarium tam Sæcularem, quàm cujusvis Ordinis & Instituti Regularem, ex approbatis ab actualibus Ordinariis locorum, in quibus eorum Sacramentales Confessiones excipient, eligere possint, qui eorumdem Confessionibus hujusmodi auditis, & salutari pœnitentia eisdem injuncta, aliisque de jure injungendis, ipsos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, seu inflictis, & per eos incursis, & quibus eosdem etiam auctoritate Apostolica illaqueari contigerit, etiamsi absolutio Nobis & Successoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, specialiter vel generaliter reservata existat, & a quibuscumque eorum peccatis, criminibus, ac delictis quantumcumque gravibus & enormibus, & quidem a contentis in litteris die Cœnæ Domini publicari consuetis, semel tantùm in vita, nec non in mortis articulo; in reliquis verò Nobis & Sedi Apostolicæ quomodocumque reservatis semel in anno, in foro conscientiæ tantùm, & sine alicujus præjudicio, auctoritate Apostolica per has litteras perpetuò tributa, valeat absolvere.

§. 38. Ut autem ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulum & Clerus, etiam in his, quæ ad ipsorum decus & ornamenta pertinent, nostram sibi liberalitatem sentiant adfuisse, concedimus & indulgemus, ut in posterum in omnibus Ecclesiasticis functionibus, quas intra Ecclesias ejusdem Basilicæ filiales, celebrari, atque etiam in Processionibus, quas circa hujusmodi Ecclesiarum ambitum fieri contigerit, consueto juxta temporum vices habitu Chorali uti possint & valeant, itaut æstivo tempore Canonici quidem Rocchettis & Superpelliceis, reliqui vero Superpelliceis dumtaxat amicti, hiemali autem tempore, consuetis juxta eorum Ordines Cappis respective induti, prædictis Functionibus & Processionibus assistere valeant & interesse. Utque prædictarum vestium, aliorumque consuetorum, etiam honoris, & Patriarchalis ejusdem Basilicæ dignitatis Insignium delatio & usus, ex parte aliorum quorumcumque, etiam specialem mentionem & expressionem requirentium, eisdem Capitulo & Clero nullo unquam tempore, nulloque prætextu inhiberi, seu impugnari possint aut valeant, eisdem auctoritate & tenore, etiam perpetuò statuimus & decernimus. Præterea ut prædicti Canonici, qui ex Apostolicis Prædecessorum nostrorum privilegiis & concessionibus, inter Romani Pontificis & Sedis Apostolicæ Notarios, ac etiam Cappellanos & Familiares, ac continuos Commensales adlecti & connumerati esse dignoscuntur, sicut etiam ejusdem Basilicæ Archipresbyteri Vicarius pro tempore existens, non solum intra Vaticanam Basilicam, ejusque Cappellas & Ecclesias ipsi subjectas, sed etiam in quibuslibet Urbis & extra Urbem, tam Sæcularium, quam Regularium Ecclesiis, Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrantes, Candelabrum capulo instructum, vulgo *Bugia* & aliàs Palmatoria nuncupatum, adhibere possint, atque hujusmodi honor & assistentia eisdem a nemine denegari valeat aut impugnari, decernimus etiam, atque statuimus.

Bugiæ usum Canonicis, ut Protonotariis permissum, & in Basilica consuetum, ad omnes Ecclesias intra & extra Urbem expresè extendit.

§. 39. Denique jura, facultates, & jurisdictiones Archipresbytero, Capitulo, & Canonicis dictæ Basilicæ competentia, circa Collationem Beneficiorum Ecclesiasticorum cujuscumque generis, cum cura & sine cura, nec non circa administrationem Ecclesiarum Parochialium, Monasteriorum, Prioratuum, Abbatiarum, aliarumque eidem Basilicæ unitarum, sive subjectarum, asserere, confirmare, & respectivè declarare, atque ampliare decrevimus. Itaque collationem omnium & singulorum tam perpetuorum Beneficiorum simplicium, quæ in prædicta Basilica existunt, & Beneficiatus, atque Clericatus Beneficiati appellantur, sive ea a Nicolao III., aut Bonifacio VIII., vel Sixto IV. Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, sive ab aliis quibuscumque, instituta, erecta, atque fundata sint, quàm aliorum a Monasteriis, Abbatiis, & Prioratibus inferius commemorandis dependentium, nec non & aliorum quorumlibet, quæ hactenus Archipresbyter, & Capitulum conferre consueverunt; ac in eis instituendi, seu respectivè ad ea nominandi & præsentandi jura, quibus ad hunc diem gavisi sunt, eidem Archipresbytero, ejusque in Archipresbyteratu Successoribus, nec non prædictæ Basilicæ Capitulo, & Canonicis perpetuò competere volumus, atque decernimus. Veterem quoque consuetudinem, tam circa divisionem Hebdomadarum, quibus idem Archipresbyter, ejusque Successores, & respectivè Capitulum & Canonici prædicti, eadem Beneficia pro tempore vacantia alternatim & per turnum conferre debebunt, quàm circa formam expediendi litteras hujusmodi Collationum & Provisionum, præsentium tenore approbamus & confirmamus, ac perpetuò observari volumus & jubemus; salvo tamen nostro & Datariæ Apostolicæ jure, quoad collationes eorum Beneficiorum, quæ ex persona alicujus ea obtinentis, uni vel pluribus respectivè affectionibus & reservationibus Apostolicis obnoxia, quomodolibet vacare contingat.

Jus conferendi omnia Beneficia Archipresb. & Canonicis confirmat.

Veterem consuetudinem tam turni quàm expeditionum probat.

§. 40. Animarum autem cura, quæ olim in ipsa Vaticana Basilica ab uno ex illius Canonicis, cum aliquot Presbyterorum adjutorum auxilio, exercebatur, nunc & ab antiquo jam tempore ad unum Presbyterum, perpetuum in ea Vicarium, pertinere dignoscitur, ex provida institutione, ac lege Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris nostri, qui per suam Schedulam Motus proprii, apud Sanctum Petrum Nonis Novembris Pontificatus sui anno sexto propria manu signatam, inter alias perpetuas Vicarias in pluribus ibidem enunciatis almæ Urbis Basilicis & Collegiatis, aliisque ejusdem Urbis Ecclesiis erectas & constitutas, unam

Cura animarum adnexa Basilicæ hodie Vicario perpetuo commissa ex S. Pii V. decreto.

quoque hujusmodi Vicariam in ipsa Principis Apostolorum Basilica erexit & instituit, ab uno Presbytero sæculari, perpetuo, ut præfertur, in ea Vicario administrandam; qui quidem Vicarius ad nominationem Capituli dictæ Basilicæ (quæ nominatio fieret de aliquo ex approbatis a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, prævio examine coram Examinatoribus ad id in ipsa Urbe deputatis) per eumdem Cardinalem Vicarium instituendus & deputandus, ac per ipsius Basilicæ Archipresbyterum, seu ejusdem Vicarium, vel unum aut plures ipsiusmet Basilicæ Canonicos, ut moris est, in possessionem inducendus & immittendus, Curam animarum eidem Basilicæ incumbentem gerere, Ecclesiastica Sacramenta ibi ministrare, Missas celebrare, & alia Parochialia munera exercere deberet; eidemque non solum certam redditutum portionem & summam, ab ipsius Basilicæ Capitulo annuatim ipsi præstandam, sed alia quoque emolumenta, ratione exercitii Curæ & administrationis Sacramentorum, ac Officiorum funeralium in Cadaverum dumtaxat humatione celebrandorum, per ipsorum Vicarium propria auctoritate percipienda, & levanda, ac in suos usus, & utilitatem convertenda, pro congrua ipsius Vicarii sustentatione, perpetuò assignavit & applicavit, prout in dicta Schedula pleniùs continetur.

Forma electionis Vicarii hujusmodi, ejusque emolumenta.

Cum verò postmodum Anno Domini MDCXXII. orta controversia inter Capitulum ex una, & Vicarium Curatum dictæ Basilicæ ex altera partibus, super intelligentia memoratæ Schedulæ Motus proprii, eaque coram Congregatione tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum introducta & agitata, eadem Congregatio declaraverit, habitualem quidem Curam penes Capitulum, exercitium vero ejusdem Curæ penes Vicarium residere; subindeque Capitulum, & Vicarius prædicti sub die xix. Decembris ejusdem anni ad certam honestam devenerint inter se concordiam seu transactionem, per acta quondam Quintiliani Gargarii, dum viveret, Causarum Curiæ Capitolii Notarii, quam quidem concordiam piæ recordationis Urbanus Papa VIII. etiam Prædecessor noster per suas litteras in forma Brevis datas die xix. Decembris sequentis anni MDCXXIII. Apostolica auctoritate perpetuò confirmavit & approbavit; Nos memoratam Congregationis Concilii declarationem, dictamque Concordiam, omniaque & singula in eis contenta & expressa, quò firmioris observantiæ robur accipiant, Apostolica itidem auctoritate nostra, harum vigore perpetuo approbamus & confirmamus.

Habitualis tamen Cura est penes Capitulum, exercitium ad Vicar spectat ex Decr. S. Cong. Concil.

Decretum illud, & posterior concordia probatur & confirmatur.

§. 41. Item reliqua jura eidem Capitulo & Canonicis competentia circa Parochiales Ecclesias sæpedictæ Basilicæ Filiales, sive alias ipsi subjectas, & circa personas Animarum curam in ipsis exercentes, harum serie confirmata & perpetuo constabilita esse volumus; & præsertim, ut in Ecclesiis Sancti Lazari apud Montem Marium, & Sancti Angeli extra Portam Fabricæ vulgo nuncupatam, quæ dudum ob nimiam limitum Parochialium ipsius Basilicæ extensionem extra Urbis Mœnia, tanquam illius aujutrices constitutæ fuerunt, proindeque ejusdem Basilicæ Filiales esse dignoscuntur, Animarum cura per Vicarios Manuales, & ad nutum Capituli & Canonicorum prædictorum amovibiles, ac ab omni jurisdictione Parochi ipsius Basilicæ, cui olim suberant, exemptos, per pro tempore existentem S. R. E. Cardinalem Romani Pontificis in Urbe ejusque Districtu Vicarium in Spiritualibus Generalem prius approbandos, respective debeat exerceri.

Jus deputandi Vicarios ad nutum amovibiles in S. Lazari, & S. Angeli Eccl. afferit Capitulo.

Item quoad Parochialem Ecclesiam Sancti Francisci in prædicto Monte Mario, Ordinis Fratrum Eremitarum Congregationis Beati Petri de Pisis, cujus Parochiæ districtum olim a prædicta Parochia Sancti Lazari, pro meliori Personarum in ea parte degentium spirituali regimine, a tunc existente Cardinali Urbis Vicario dismembratum fuisse constat, sub certis legibus & conditionibus, atque potissimum cum expressa præservationis filialitatis & perpetuæ subjectionis erga Vaticanam Basilicam præstandæ, utque quicumque dictæ Congregationis Professor pro tempore ad Animarum curam in eadem Ecclesia deputatus fuerit, debeat quamprimum coram Canonicis dictæ Basilicæ Capitulariter congregatis se sistere, Litterasque suæ deputationis exhibere; nunquam vero salarium aut congruam, etiam ratione sacrarum supellectilium, petere, aut prætendere possit, sed dictæ Basilicæ in Processionibus, & Fontis Baptismalis benedictionibus, Sacrorum Oleorum & Chrismatis consecratione, aliisque Functionibus, in quibus Ecclesiarum filialium Rectores communiter convenire solent, obsequium acque præsentiam præstare debeat; neque liceat illi Fontem Baptismalem unquam retinere, sed Fontem dictæ Basilicæ dumtaxat adire; ac demum singulis annis post Festum Paschatis Dominicæ Resurrectionis de Animarum Parochianorum, deque ipsius Parochiæ statu eidem Capitulo rationem personaliter reddere teneatur; prout in instrumento per acta quondam nominati Abinantis, dum vixit, causarum dictæ Curiæ Capitolii Notarii sub die xxix. Mensis Augusti anni MDCCVIII. rogato plenius continetur; Nos, ut præmissa omnia, aliaque forsan tunc constituta perpetuæ firmitatis robur accipiant, earumdem præsentium vigore, & auctoritate Apostolica decernimus & constituimus.

§. 42. Similiter, ut in Parochiali Ecclesia Sancti Blasii, *della Pagnotta* vulgo nuncupati, quæ olim Monasterium ejusdem Invocationis, Ordinis Sancti Benedicti, existebat, sed a recolendæ memoriæ Eugenio Papa IV. similiter Prædecessore nostro per suas Apostolicas Litteras datas Florentiæ Anno Domini MCCCCXXXIX. Kalendis Septembris, suppressum & extinctum, dictæque Basilicæ sub certis ibi expressis legibus perpetuò unitum & incorporatum fuit; nec non in Ecclesia etiam Parochiali Sanctæ Catharinæ *de Rota* nuncupatæ in regione Arenulæ de eadem Urbe, quam usque a XII. Ecclesiæ sæculo eidem Vaticanæ Basilicæ subjectam, unitam & incorporatam fuisse, ex Adriani IV. & Urbani III. aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum Litteris Apostolicis aperte dignoscitur; ac in quibus postmodum Sanctus Pius V. Prædecessor prædictus per supra enunciatam schedulam sui motus proprii, unam & alteram Vicarias perpetuas erexit & instituit; nominatio unius & alterius Vicariorum, ex numero tamen approbatorum, ut præfertur, a dicto Cardinali Urbis Vicario, ad Capitulum & Canonicos prædictos spectet, atque pertineat; cum onere tamen annuæ præstationis, seu congruæ, septuaginta videlicet pro Sancti Blasii, sexaginta verò scutorum monetæ Romanæ pro Sanctæ Catharinæ Parochialium Ecclesiarum hujusmodi respectivè Vicariis pro tempore existentibus, aliàs eorum singulis a Capitulo & Canonicis prædictis, vigore publici Instrumenti per acta quondam Simonis Tegeroni, dum viveret, Romanæ Curiæ Notarii die xxx. Aprilis anni Domini MDLXXI. respectivè assignatæ, eisdem Vicariis in terminis tunc statutis persolvendæ, & ab eis, præter emolumenta stolæ, ratione exercitii curæ

animarum

animarum eisdem competentia, percipiendæ, juxta prædictæ schedulæ, dictique Instrumenti formam, continentiam, & tenorem; perpetuo quoque statuitimus, & mandamus. In Parochiali vero Ecclesia Sancti Jacobi, quæ *a Scosciacavalli* vulgo nuncupatur, atque a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris eidem Principis Apostolorum Basilicæ subjecta fuit, deputatio Rectoris ad nutum amovibilis pro exercitio Curæ animarum illius Parochianorum, ab eisdem Capitulo & Canonicis per ipsorum Litteras Patentes, ad nominationem tamen Archiconfraternitatis Sanctissimi Sacramenti in eadem Ecclesia Sancti Jacobi existentis, ejusdem verò approbatio quoad idoneitatem a Cardinali pro tempore Romani Pontificis in Urbe Vicario fieri debebunt. Cumque Nos aliàs, videlicet XVIII. Kalendas Januarii anni MDCCXLVII. per nostras Apostolicas Litteras sub Plumbo editas, ad consulendum indigentiæ hujusmodi Vicarii pro exercitio curæ animarum in dicta Ecclesia pro tempore constituti, cujus emolumenta, redditus, & proventus nimis exiguos esse accepimus, viginti Loca Montium Cameralia non vacabilia tunc dispositioni nostræ reservata Ecclesiæ prædictæ concesserimus, quorum integri fructus Primicerio dictæ Archiconfraternitatis Sanctissimi Sacramenti in eadem Ecclesia institutæ, ex numero Canonicorum dictæ Basilicæ Vaticanæ semper eligendo, pro tempore existenti, persolvi deberent, ad effectum, ut ipse eosdem fructus hujusmodi Vicario Curato pro tempore integre persolveret, seu persolvi faceret; Nos id præsentium quoque tenore perpetuo confirmamus & observari mandamus.

§. 43. In eligendis autem præmissarum, aliarumque Ecclesiarum Rectoribus, Curatis, sive Vicariis tam perpetuis, quàm ad nutum amovibilibus, quorum electio, nominatio, ac deputatio ad Capitulum & Canonicos prædictos pertinere dignoscitur, hanc in posterum formam inconcusse servari volumus, & præcipimus; ut plenum & generale Capitulum ad hujusmodi effectum intimetur per schedulas, octo saltem diebus ante ad singulos Canonicos transmittendas, in quibus non solùm res, de qua agendum erit, sed etiam nomina concurrentium, cum eorundem qualitatum & requisitorum, per Canonicos ad id deputatos recognitorum, indicatione exprimantur; ad hoc ut ii, qui in hujusmodi electionibus suffragium ferre debebunt, præ dicta interim expendere, ac, sicuti negocii gravitas postulat, mature pensare valeant, suaque suffragia dirigere, prout ad optimum Ecclesiarum regimen, & animarum utilitatem, in Domino judicaverint salubriter expedire.

§. 44. Denique volumus atque jubemus, ut a prædictis Vicariis, & Presbyteris, curam animarum in præmissis Parochialibus Ecclesiis pro tempore exercentibus, aliisque Rectoribus Ecclesiarum ejusdem Vaticanæ Basilicæ filialium, eique subjectarum, quæ nunc sunt, & infrascripta onera subire consueverunt, nec non earum, quæ in posterum filiales existent, omnia & singula debitæ subjectionis obsequia erga eamdem Basilicam, illiusque Capitulum & Canonicos, perpetuis futuris temporibus respective exhibeantur atque præstentur. Decernentes omnes & singulos hujusmodi Vicarios, Presbyteros, atque Rectores, ad interessendum in dicta Basilica Sacrorum Oleorum & Chrismatis confectioni singulis annis Feria V. in Cœna Domini, & Fontis Baptismalis benedictioni tum in Sabbato Sancto, tum in Pervigilio Pentecostes, nec non occurrentibus Processionibus atque Functionibus; quemadmodum etiam ad recipiendum ab eadem Basilica Sacrum Infirmorum Oleum, omnino teneri, atque perpetuò obligatos esse & fore. In omnibus verò prædictis, aliisque Ecclesiis tam Parochialibus, quàm non Parochialibus, ejusdem Vaticanæ Basilicæ filialibus, sive aliàs de ejusdem Capituli proprietate existentibus, aut a prædictaVaticana Basilica quomodolibet dependentibus, & tam in Urbe ejusque Districtu, quàm alibi, & ubicumque regionum & gentium sitis, etiam ab Ordinariorum quorumlibet jurisdictione minime exemptis, nolumus a quocumque Episcopo, aliove Antistite, aut Ordinario loci, vel etiam a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, quacumque ex causa, Divina Officia interdici posse, inconsulto Romano Pontifice; nisi quando generale fuerit Interdictum; confirmantes quoad hoc Innocentii III., & Gregorii IX., in præcitatis ipsorum Litteris, aliorumque Prædecessorum nostrorum Indulta, & Privilegia; ac decernentes irritum & inane, si quid secus a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Eædem Parochiales, aliæque omnes Ecclesiæ filiales interdicto particulari subjici nequeunt, inconsulto Romano Pontifice.

§. 45. Ad hæc, animo perpendentes, ex præteritorum temporum monumentis constare, prædictæ Vaticanæ Basilicæ Capitulum & Canonicos, Apostolicis procul dubio Indultis munitos, Indulgentias, ac peccatorum seu pœnarum remissiones & relaxationes, aliasque spirituales gratias ex Apostolica Romanorum Pontificum liberalitate eidem Basilicæ, videlicet eamdem visitantibus, ibique Divinam Majestatem orantibus, & venerantibus concessas, aliis quoque per Orbem Ecclesiis quoquo modo sibi unitis, aut subjectis, communicare, & ad eas extendere consuevisse; Nos hujusmodi facultatem, qua etiam Dilecti Filii, tam Capitulum & Canonici Sancti Joannis in Laterano, quàm Capitulum etiam & Canonici Sanctæ Mariæ Majoris Patriarchalium Urbis Ecclesiarum ex Apostolicis Privilegiis actu vigentibus gaudere dignoscuntur, prædictorum quoque Vaticanæ Basilicæ Capituli & Canonicorum favore innovare, ac etiam ex integro præsentium tenore concedere & elargiri decrevimus. Itaque motu proprio & ex certa scientia eisdem Capitulo & Canonicis quascumque Ecclesias, Cappellas, Altaria, Oratoria, Confraternitates, Hospitalia, aliaque Pia Loca, tam erecta, quàm erigenda, & tam in Locis ipsius Basilicæ, ac eorumdem Capituli & Canonicorum, quàm etiam in aliis Civitatibus & Locis quorumcumque Ordinariorum jurisdictioni subjectis existentia, ipsi Vaticanæ Basilicæ aggregandi, & ad spiritualium dumtaxat ejusdem Basilicæ Privilegiorum societatem & communicationem admittendi & recipiendi, ita ut in vim hujusmodi aggregationis & receptionis, infrascriptarum Indulgentiarum & relaxationum Thesauri ad ipsas Ecclesias, Cappellas, Altaria, aliaque præmissa, ex nostra & Apostolicæ Sedis auctoritate, ampliati & extensi censeantur, amplam & liberam facultatem, sub infrascriptis tamen conditionibus, & non aliàs, præsentium serie concedimus & impertimur. Volumus nimirum, ut in singulis Civitatibus, Oppidis, vel Locis, unam dumtaxat ex hujusmodi Ecclesiis, seu Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, Hospitalibus, aliisque locis Piis quomodocumque nuncupatis, hujusmodi aggregationis & communicationis munere ditare possint; dummodo Ecclesia, aut Oratorium sic aggregandum, seu illa Ecclesia, in qua Cappella, vel Altare prædictum extiterit, etiamsi aliàs eorumdem Capituli & Canonicorum jurisdictioni subesse dignoscatur, Ecclesia Conventualis Regularium, aut Monialium

Consuetudo vetus Basilicæ communicandi Indulgentias Eccl. Filial. instauratur.

Jus videlicet aggregandi Ecclesias, Cappellas &c spiritualibus privilegiis Vat. Basilica.

Singulas tamen in singulis Civitatibus, Oppidis, & Locis.

Dummodo non sint Re-

gulares, participesque aggregationis hujusmodi ex aliis Ecclesiis, quibus subjectæ sint.

non sit; nec Ecclesia, Cappella, Altare, Oratorium, Pius Locus, aut Confraternitas hujusmodi ulli alteri Ecclesiæ, aut ulli Ordini, Religioni, Instituto, Archiconfraternitati, & Congregationi, a qua Indulgentiarum communicationem, seu participationem pro omnibus Christifidelibus Ecclesiam ipsam, seu Oratorium visitantibus obtineat, aggregata sit, aut subjecta; & dummodo Ordinarii Loci expressus ad id consensus accedat, ejusdemque Ordinarii testimonialibus Litteris hujusmodi Ecclesiæ, Cappellæ, Altaris, seu Oratorii celebritas, vel Confraternitatis, aut Loci Pii institutum, & Christianæ pietatis & charitatis officia, quæ exercere consuevit, apud eosdem Capitulum & Canonicos commendentur. Neque verò per hujusmodi aggregationes & receptiones, ullum omnino præjudicium, seu imminutio eorumdem Ordinariorum jurisdictioni irrogari, vel aliqua eisdem Ecclesiis, aut Locis Piis, aliisque præmissis exemptio, seu dictis Capitulo & Canonicis in easdem Ecclesias, vel Loca Pia, aliaque præmissa, seu in personas illarum illorumque regimini, administrationi, aut servitiis deputatas, ullum omnino jurisdictionis, & auctoritatis genus acquiri, seu respectivè augeri censeatur. Facultatem tamen indulgendi, prout aliàs in certis casibus ab Apostolica Sede benignè indulgeri consuevit, ut in una, eademque Civitate, aut Oppido, duabus Ecclesiis, seu Cappellis, vel Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis, ubi speciales id circumstantiæ suadeant, hujusmodi Indulgentiarum communicatio a dictis Capitulo & Canonicis concedi possit, Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Indulgentiis & Sacris Reliquiis præpositæ per præsentes perpetuò tribuimus & impertimur.

Nullum per id Ordinariis præjudicium inferri declaratur.

S. Congregationi Indulgent. facultas tribuitur dispensandi super numero aggregationum

Dies enumerat queis Indulg. plenar. sic aggregatis largitur.

§. 46. Nos autem omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui hujusmodi Ecclesias, Cappellas, Oratoria, seu Altaria, eidem Vaticanæ Basilicæ, servatis, ut supra, servandis, aggregata, in Epiphaniæ Domini Nostri Jesu Christi, ac Dominicæ Pentecostes, & Natalis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ac Dedicationis ipsius Vaticanæ Basilicæ diebus Festis, a primis vesperis usque ad occasum solis dierum hujusmodi, nec non in una ex sextis feriis mensis Martii, verè pœnitentes & confessi, ac sacra Communione refecti devotè visitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, & Christianorum Principum concordia, pias ad Deum preces effuderint, quolibet ex diebus prædictis, Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus & impertimur. Iis verò, qui in Natalitiis Sanctorum Apostolorum, Andreæ germani Fratris ejusdem Beati Petri, nec non Simonis & Judæ, quorum corpora in dicta Vaticana Basilica requiescunt, & in utraque Cathedra, nec non in die Octava Natalis ejusdem Beati Petri, ac in Festo ipsius Vinculorum, item in Commemoratione Sancti Pauli Apostoli, & in ejusdem Conversione, ac in Festo Sancti Marci Evangelistæ, nec non in reliquis sextis feriis mensis Martii, quibus nimirum ad sacra Dominicæ Passionis monumenta, quæ in dicta Basilica asservantur, piè veneranda totius Urbis devotio concurrit, verè vere pœnitentes & confessi præmissa peregerint, VII. Annos & totidem Quadragenas: Qui autem illas & illa a die Festo Ascensionis Domini nostri Jesu Christi usque ad Kalendas Augusti, quo tempore ipsa Vaticana Basilica, in honorem Sanctorum Martyrum, quorum corpora magno numero in ea condita sunt, assiduo Christifidelium concursu frequentatur, verè pœnitentes, & cum proposito saltem confitendi, visitaverint, ibique, ut supra, oraverint, singulis diebus, quibus id egerint, quatuor annos, & totidem Quadragenas; in reliquis autem singulis anni diebus, centum dies de injunctis eis, seu aliàs debitis pœnitentiis, in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Item quibus septem annos, ac totidem quadragenas.

Ab Ascensione ad Kal. Augusti quotidianam quatuor annor. & tot. quadrag.

§. 47. Denique ut ii, qui in diebus Stationum ejusdem Vaticanæ Basilicæ in Missali Romano descriptis, nimirum Dominica III. Adventus, omnibus Sabbatis quatuor Temporum, in Epiphania Domini, Dominica Quinquagesimæ, Dominica Passionis, Feria II. Resurrectionis Domini, in Festo S. Marci Evangelistæ, Feria IV. Rogationum, in Festo Ascensionis Domini Nostri Jesu Christi, ac Dominica Pentecostes, aliquam ex dictis Ecclesiis, seu Cappellis, aliisque superiùs expressis, cum dicto pœnitentiæ affectu, & confessionis proposito visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, Indulgentias Stationales, quas visitantes dictam Vaticanam Basilicam iisdem diebus consequuntur; qui verò duodecim vicibus in quolibet anno, totidem nempe diebus ab Ordinario loci semel tantùm designandis, septem Altaria in qualibet ex dictis aggregatis Ecclesiis ab Ordinario similiter designanda, ut præfertur dispositi, ac Deum orantes, visitaverint, easdem quoque Indulgentias, quæ visitantibus septem designata Altaria in eadem Basilica existentia concessæ sunt, ipsi quoque, perinde ac si Basilicam ipsam, seu respectivè Altaria hujusmodi in ea sita personaliter visitarent, consequi possint & valeant, similiter concedimus & indulgemus.

§. 48. Volumus autem, ut hujusmodi Indulgentiæ & gratiæ spirituales dictis aggregatis seu aggregandis Ecclesiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Hospitalibus, Confraternitatibus, & Locis Piis, ab iisdem Capitulo & Canonicis nominatim, & cum expressa mentione facultatis sibi per præsentes a Nobis impertitæ, aliisque servatis, quæ in Apostolica Constitutione felicis recordationis Prædecessoris nostri Clementis Papæ VIII. die VII. Septembris anni Domini MDCIV. edita, quæ incipit: *Quæcumque a Sede Apostolica*, præsertim circa gratuitam Litterarum expeditionem, iisque etiam quæ in Decretis a dicta Cougregatione Indulgentiis & Sacris Reliquiis præposita die VI. Martii anni MDCVIII., & die X. Aprilis anni MDCCXX. editis statuta sunt, & non aliter, communicari possint & valeant. Ab illarum verò, eorumque Rectoribus, Administratoribus, Officialibus, & Ministris, in earumdem Indulgentiarum publicatione, necnon Eleemosynarum receptione, & erogatione, aliæ similiter leges in Tridentini Concilii Decretis, & in supradictis Clementis VIII. Litteris, aliisque Romanorum Pontificum, & Apostolicæ Sedis Constitutionibus atque Decretis præscriptæ, sub pœnis ibidem adversus transgressores respectivè statutis, inviolabiliter serventur, & impleantur.

§. 49. Reliquas verò Indulgentias, & gratias spirituales, tam pro vivis, quàm pro defunctis, quæ a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, aliisque ad id facultatem habentibus, ipsi Vaticanæ Basilicæ, ejusque Altaribus, & Cappellis, variis temporibus concessæ fuerunt, & ibidem ad hunc diem proponi consueverunt; ac signanter quotidianam septem designatorum Altarium ejusdem Basilicæ, necnon alteram etiam quotidianam septem annorum & totidem quadragenarum, a sæpedicto Urbano VIII. Prædecessore per suas litteras in forma Brevis die XV. Novembris

anni MDCXXX., aliamque pariter quotidianam Plenariam a recol. mem. Deceſſore noſtro Clemente Papa XII. per ſimiles ſuas litteras die XXII. Februarii anni MDCCXXXVIII. eamdem Baſilicam devotè viſitantibus, ibique Divinam Majeſtatem venerantibus, & orantibus, ſub certis modo & forma, conceſſas & elargitas, Nos earumdem præſentium tenore perpetuo approbamus, & confirmamus, ac etiam de novo ſub eadem forma concedimus, & elargimur.

§. 50. Quod verò ſpectat ad præmemorata Monaſteria, Abbatias, ſive Prioratus nuncupata, quæ dudum a diverſis Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris eidem Baſilicæ unita, incorporata, atque ſubjecta fuerunt; poſtquam, ut accepimus, piæ mem. Nicolaus Papa V. anno Domini MCCCCLIII. Monaſterium, Abbatiam nuncupatum, S. Martini *de Valle*, ſeu *de Fara*, Ordinis S. Benedicti, nullius Diœceſis, Provinciæ Theatin., olim commendari ſolitum, prædictæ Baſilicæ, ſeu illius Menſæ Capitulari, cum dependentiis, annexis, & connexis ſuis univerſis, omnibuſque Eccleſiis eidem Monaſterio ſubjectis, perpetuò univerat, annexerat, & incorporaverat, ipſique Capitulum & Canonici Ordinariam & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem tam in Clerum, quàm in Populum illius Territorii exercere conſueverant; cum olim exiſtens Archiepiſcopus Theatin. tam Monaſterium prædictum, aliaſque Eccleſias ab illo dependentes, quàm etiam aliud Monaſterium, Abbatiam quoque nuncupatum, S. Salvatoris *de Majella* ejuſdem Provinciæ Theatin. a recol. pariter mem. Julio Papa III. etiam noſtro Prædeceſſore, anno Domini MDXLIX., prædictæ Baſilicæ, ſeu illius Menſæ Capitulari, ſimiliter incorporatum & appropriatum, aliudque ipſius membrum, Monaſterium videlicet, Abbatiam pariter nuncupatum, S. Barbati *de Pollutro*, ejuſdem Provinciæ Theatin. quod piæ mem. Gregorius Papa XIII. anno Domini MDLXXXII. ejuſdem Baſilicæ Sacrario univerat & incorporaverat, viſitare contenderet; orta lite & cauſa inter prædictum Archiepiſcopum ex una, & tunc exiſtentes Capitulum & Canonicos ipſius Baſilicæ ex altera partibus, eaque in Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditorio introducta, diuque agitata, ſed adhuc indeciſa pendente, Archiepiſcopus, & Capitulum prædicti ad certam honeſtam inter ſe devenerunt concordiam, a prædicto Urbano Prædeceſſore anno MDCXXXVII. per ſuas Apoſtolicas litteras, in forma ſpecifica approbatam, per quam, inter alia, conventum, & declaratum fuit, dictum Monaſterium Sancti Martini *de Valle*, ſeu *de Fara* nuncupatum, ac Terram, totumque, & integrum ejus Territorium, a Diœceſi Theatina penitus & omnino diviſa, diſtincta, & ſeparata, ac a quibuſcumque viſitationibus, correctionibus, ſuperioritate, ac omnimoda juriſdictione pro tempore exiſtentis Archiepiſcopi Theatini, prorſus libera, exempta, & immunia eſſe & cenſeri debere, ipſumque Monaſterium Sancti Martini cum ejus Territorio hujuſmodi, nullius Diœceſis, prædictæ Provinciæ Theatinæ, Sedique Apoſtolicæ immediatè ſubjectum exiſtere, ac perpetuò fore; eiſdem Capitulo & Canonicis in Monaſterium prædictum, ejuſque Territorium, Eccleſias, atque perſonas ipſi ſubjectas, plenam & totalem competere juriſdictionem temporalem, & ſpiritualem, Epiſcopalem, ſeu quaſi, cum omnibus & ſingulis prærogativis, privilegiis, & indultis, quæ de jure, uſu, vel conſuetudine, aut aliàs quomodolibet, etiam cuicumque Monaſterio, vel Eccleſiæ, quæ nullius ſit Diœceſis, competunt, aut competere poſſunt, vel quæ Romanis pro tempore Pontificibus & Sedi Apoſtolicæ prædictæ, eidem Baſilicæ & Capitulo concedere placuiſſet; adjectis nonnullis conditionibus ibidem latiùs expreſſis. At viceverſa Capitulum & Canonici prædicti omnem & quamcumque juriſdictionem ipſis in aliud præfatum Monaſterium Sancti Salvatoris *de Majella*, & quinque Parochiales Eccleſias in dicta Concordia nominatim enunciatas, & a Monaſterio prædicto Sancti Salvatoris dependentes, illarumque Rectores, & Curatos, ac Vaſſallos, & homines Parochianos, quomodolibet competentem, ſeu per eos prætenſam, eidem tunc exiſtenti Archiepiſcopo Theatino, ejuſque Succeſſoribus Archiepiſcopis perpetuò conceſſerunt, & renunciarunt; reſervata tamen ſibi, ſuiſque Succeſſoribus, proprietate & directo dominio dictarum Parochialium Eccleſiarum, nec non ipſarum collatione; itaut quoties & quocumque modo aliquam ex ipſis vacare contingeret, illius collatio & proviſio ad Capitulum Baſilicæ prædictæ, approbatio verò perſonarum eiſdem Parochialibus Eccleſiis præficiendarum, quoad idoneitatem, ad Archiepiſcopum Theatinum pro tempore exiſtentem, abſque tamen concurſu, reſpectivè ſpectaret; verùm durante vacatione alicujus ex prædictis Eccleſiis Parochialibus, Oeconomi deputatio ab Archiepiſcopo, & ad ipſius arbitrium & electionem facienda eſſet; declaratio autem proviſionis, ſeu mercedis Oeconomo hujuſmodi præſtandæ, a Capitulo prædicto dumtaxat fieri deberet; ac reſervata pariter eiſdem Capitulo & Canonicis libera collatione & proviſione quorumcumque ſimplicium Beneficiorum, ratione utriuſque præfati Monaſterii, ad ipſius Capituli collationem aliàs pertinentium, quæ pro tempore vacare contingeret. Præterea ſicuti conventum fuit, ut liceret Archiepiſcopo Theatino, ejuſque Succeſſoribus Archiepiſcopis, exigere a prædictis Eccleſiis, quarum juriſdictio ipſis ceſſa & renunciata fuerat, & ab earum Rectoribus, ſeu Vicariis, ea omnia, quæ ratione Seminarii, vel alio quocumque titulo exigere conſueverant; ita Capitulo & Canonicis præfatis expreſsè præſervatum fuit jus percipiendi & exigendi ab iiſdem Eccleſiis, ex ſe, & abſque ullo Archiepiſcopi prædicti miniſterio, ſed manu regia, prout antea conſueverant, omnes Canones, aliaſque ſolitas & debitas præſtationes; necnon eaſdem Eccleſias, quoties opus fuiſſet, viſitandi, ſeu viſitari faciendi per ſuos Commiſſarios. Ac demum omnia bona & res cujuſcumque generis, etiam canones, ſeu livelli, & reſponſiones annuæ, ad dictum Capitulum, ratione ejuſdem Monaſterii Sancti Salvatoris *de Majella*, ubique locorum in ipſa Diœceſi & Provincia Theatina, quomodolibet ſpectantia & pertinentia, illorumque poſſeſſio, dominium, & totalis adminiſtratio, cura, & gubernium, eiſdem Capitulo & Canonicis reſervata fuerunt; atque omnium & quorumcumque fructuum perceptio, libera, immunis, & perpetuò exempta ab ipſo Archiepiſcopo, & a quibuſcumque taxis, contributionibus, & impoſitionibus tam ordinariis, quam extraordinariis, per Archiepiſcopum aut Capitulum Theatinum, quocumque titulo, etiam Cathedratici, & Procurationis, vel alia quantumvis magis pia & favorabili cauſa, etiam privilegiata & privilegiatiſſima, quomodolibet & quandocumque imponendis, iiſdem modo & forma, quibus præfatum Monaſterium Sancti Martini, illiuſque Territorium & bona, a præmiſſis omnibus exempta erant, & immunia; & aliàs prout in dicta Concordia, & Inſtrumento, ſeu ſcripturis publicis ſuper illa confecto, vel confectis, memoratiſque Urbani Prædeceſſoris prædicti Litteris, pleniùs continetur.

Et Abbatia S. Salvatoris *de Majella* ad Archiepiſc. jurisd. ſpectaret.

Collatione quinque Parochialium Eccleſiarum cum approb. Archiep. & ſimplicium omnium Beneficiorum libera reſervata Capitulo.

Conſuetar. Collectarum libera exactio ad Archiep. Canonum verò &c. ad Capitulum pertineret.

Hujusmodi Concordia Apostolico auctoritate in perpetuum confirmatur.

Quocirca Nos inviolabili Concordiæ ejusmodi subsistentiæ magis magisque consulere cupientes, ejusdemque Urbani Prædecessoris vestigiis inhærentes, Concordiam ipsam novo Apostolicæ nostræ approbationis & confirmationis munimine roboramus; atque omnia & singula in illa, ut præfertur, conventa, pacta, & declarata, firma semper & illæsa omnino manere, ac plenarium & integrum effectum, executionem, & observantiam, perpetuis futuris temporibus, habere volumus & obtinere.

Item consuetudo Dimissoriales concedendi pro Ordinationibus in Abb. S. Martini.

§. 51. Insuper cum Capitulum & Canonici prædicti, in antiqua & pacifica possessione, seu quasi, facultatis concedendi Dimissoriales litteras personis eorum jurisdictioni, ratione dicti Monasterii S. Martini *de Fara*, subditis, sint & esse reperiantur, quamvis præter antiquam hujusmodi possessionem, facultas prædicta nulli Apostolico privilegio expresse suffulta appareat; æquum proinde arbitrantes, ut ipsi a quibuscumque molestiis in posterum super hoc forsitan quandocumque, aut a quibuslibet inferendis penitus eximantur, dictæque facultatis firmitati plenius & uberius consultum sit, eisdem Capitulo & Canonicis, ut ipsi subditis dicti Monasterii S. Martini *de Fara* nullius Diœcesis, dictæ Provinciæ Theatin. litteras Dimissoriales ad Clericalem Characterem & ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines suscipiendos, prout hactenus consueverunt, etiam in posterum concedere liberè & licitè possint & valeant, dicta Apostolica auctoritate, tenore earumdem præsentium, perpetuò concedimus & indulgemus.

Jura in alia quinque Monasteria, seu Abbatias.

§. 52. Aliàs itidem fel. rec. Pius Papa IV. similiter Prædecessor noster, intuitu, & in remunerationem subsidiorum, pro Sedis Apostolicæ necessitatibus, a tunc existentibus Capitulo & Canonicis dictæ Basilicæ collatorum, per suas Apostolicas litteras datas apud Sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicæ MDLXIV., duodecimo Kal. Julii, alia quædam Monasteria, Abbatias nuncupata, nempe S. Ruffilli Oppidi Foripompilii, Ordinis S. Benedicti, tunc Brictinorien. diœcesis, & S. Martini in Montibus, Congregationis Cistercien. ejusdem Ordinis, diœcesis Viterbien., ac S. Petri Licosati *de Camerota*, ac S. Nazarii *de Cuccaro*, ejusdem S. Benedicti seu alterius Ordinis, tunc etiam Policastren., & Caputaquen. respectivè diœcesum, nec non Prioratum S. Salvatoris in Ecclesia Monasterii S. Balbinæ de Urbe, S. Augustini, seu alterius Ordinis, omnemque in ipsis statum, essentiam, ac dependentias, cæteraque vestigia & insignia Monastica & Regularia, Apostolica auctoritate perpetuò suppressit & extinxit, eorumque Ecclesias & loca ad statum sæcularem redegit; nec non omnia, & singula sic suppressorum & extinctorum Monasteriorum, & Prioratus, eorumque annexorum, ac membrorum proprietates, possessiones, domos, ædificia, grancias, fructus, redditus, proventus, jura, jurisdictiones spirituales & temporales, vassallos & alios subditos, aliasque res & bona quæcumque, Mensæ Capitulari Basilicæ prædictæ perpetuò applicavit, & appropriavit; itaut liceret ipsius Basilicæ Capitulo & Canonicis, eorum omnium & singulorum corporalem possessionem, seu quasi, propria auctoritate liberè apprehendere, & perpetuò retinere, ac hujusmodi fructus, redditus, & proventus in suos & dictæ Mensæ Capitularis usus & utilitatem convertere; nec non eorumdem suppressorum Monasteriorum & Prioratus Ecclesias, in spiritualibus & temporalibus regere & administrare; illisque, si id requirerent, per Cappellanum unum, seu plures, in divinis deservire; & quibus animarum cura immineret, illam per Vicarium, seu Vicarios idoneos, ad eorumdem Canonicorum & Capituli nutum ponendos & amovendos, exercere; aliaque onera illis forsan injuncta supportare; item omnia & singula Prioratus, Præposituras, Dignitates, Officia, & Beneficia Ecclesiastica Sæcularia & Regularia, ad collationem, præsentationem, electionem, institutionem, confirmationem, & quamcumque aliam dispositionem Abbatum, & Prioris dictorum Monasteriorum, & Prioratus, communiter vel divisim quomodolibet pertinentia, quandocumque & quotiescumque illa deinceps vacare contigisset, etiam ad instar perpetuorum simplicium Beneficiorum Ecclesiasticorum, Beneficiatuum & Clericatuum nuncupatorum, in dicta Basilica existentium, personis idoneis sæcularibus liberè conferre, ipsasque personas ad illa præsentare, eligere, in eis instituere, electos confirmare, ac aliàs de illis plenariè disponere.

S. Ruffilli, S. Martini in Mont., Sancti Petri Licosati, S. Nazarii, & Sanctæ Balbinæ.

§. 53. Præterea Capitulum & Canonicos prædictos, quibus ejusmodi gratia ex causa onerosa concedebatur, a solutione annatæ, & communium, ac quindenniorum, aliorumque jurium, Collegiis S. R. E. Cardinalium, & Officialium de annatis participantium, & Cameræ Apostolicæ, ratione dictorum Monasteriorum & Prioratus, vel fructuum, redditunm, & proventuum, sic ipsis, ut præfertur, applicatorum, quomodocumque debitorum, ac etiam a contributione subsidii charitativi, & triennalis, refectionis pontium, viarum, fluminum, aquæductuum, fortalitiorum, & aliarum impositionum, & a supportatione quorumcumque Seminariorum Clericorum, & decimarum, subsidiorum etiam charitativorum, & onerum tam ordinariorum, quàm extraordinariorum, etiam per Sedem Apostolicam, pro defensione ejusdem Sedis, & quavis alia de causa, quantumvis urgentissima & necessaria, impositorum, & in futurum quomodolibet imponendorum, exemit & liberavit, ac perpetuò exemptos, liberos, & omnino immunes esse & fore, voluit & decrevit; etiamsi in impositionibus hujusmodi caveretur expresse, quod similes exemptiones nemini suffragarentur.

§. 54. Ipsasque hujusmodi suppressorum Monasteriorum & Prioratus Ecclesias, loca, res, & bona quæcumque a pro tempore existentium Brictinorien., Viterbien., Policastren., & Caputaquen. Episcoporum, & dictorum Ordinum Abbatum, ac aliorum Superiorum visitatione, correctione, jurisdictione, & quavis alia superioritate tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, pari auctoritate etiam perpetuò liberavit, absolvit, & exemit; aliaque disposuit, statuit & decrevit, prout latiùs & uberiùs in prædictis litteris continetur.

§. 55. Cum autem post applicationem & appropriationem prædictas, Capitulum & Canonici Vaticanæ Basilicæ præfatæ, tanquam separatum territorium habentes, in locis sibi per easdem applicationem & appropriationem subjectis, Ordinariam & quasi Episcopalem jurisdictionem omnimodè & privativè quoad Episcopos exercerent; cumque de anno Domini MDXCV. tunc existens Episcopus Policastren. jus visitandi prædictam Ecclesiam S. Petri Licosati, aliasque Parochiales Ecclesias ab ea dependentes, sibi in vim Decretorum Concilii Tridentini, ac tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, competere prætendisset; exhibitis pro parte Capituli & Canonicorum prædictorum memoratis litteris Pii Papæ IV. super hujusmodi unione, & incorporatione, Congregationi tunc pariter existentium S. R. E. Cardinalium ipsius Concilii Interpretum, & rati num

utrinque deductarum momentis per eosdem Cardinales maturè perpensis, prodiit resolutio: *Non licere Episcopo Policastrensi dictas Parochiales Ecclesias, tanquam post Concilium Tridentinum unitas, visitare.*

§. 56. Postmodum verò, nempe anno MDCLXXI., cum tunc etiam existens Episcopus Brictinorien. coram eadem Congregatione Cardinalium conquestus fuisset, se spolium suæ Ordinariæ jurisdictionis in oppido Foripompilii, & in terra Meldulæ, eorumque Territoriis a prædicto suppresso Monasterio S. Ruffilli dependentibus, passum fuisse, ipsaque Congregatio Cardinalium eidem Episcopo Brictinorien. mandasset, ut jura sua, citatis Capitulo & Canonicis prædictis, deduceret; plura Dubia in dicta Congregatione Cardinalium sub die XII. Martii anni MDCLXXII. proposita ac disputata fuere, ac inter alia: *An prædicti Capitulum & Canonici litteras Dimissoriales Personis jurisdictionis ejusdem Monasterii concedere possent;* verùm nulla decisiva resolutione tunc capta, ejusmodi causa & controversia plures annos siluit, donec eadem anno MDCCXIX. instaurata, nobismet ipsis tunc ejusdem Congregationis Secretarii munus obeuntibus, propositoque Dubio: *An, etiamsi constaret de Territorio separato, Capitulum & Canonici prædicti Dimissorias concedere possent,* eadem Cardinalium Congregatio die XXI. Januarii prædicti anni *Negativè* respondit. Subindè verò ad idem dubium repropositum sub die XXIII. Augusti anni MDCCXX., rescripsit, quod *iidem Capitulum & Canonici Romano Pontifici supplicarent, pro obtinendo Indulto Litteras Dimissoriales prædictas concedendi.* Quare ipsi recol. mem. Innocentio Papæ XIII. etiam Prædecessori nostro preces porrexerunt, ad hoc ut eis facultatem indulgeret ejusmodi litteras Dimissoriales dandi suis subditis tam ratione Monasterii S. Ruffilli, quàm aliorum S. Petri Licosati, & S. Nazarii; quas tamen preces Innocentius prædictus eidem Congregationi Cardinalium remisit pro voto, mandavitque instantiam proponi, citatis Episcopis interesse habentibus. His itaque ad judicium evocatis, propositoque die XXIII. Maji anni MDCCXXII. altero dubio: *Num foret consulendum Sanctissimo pro concessione ejusdem Indulti?* Dilata fuit resolutio, & rescriptum, *ut expectaretur exitus Causæ super Territorio separato,* pendentis in Causarum Palatii Apostolici Auditorio, de cujus voto eadem Congregatio hujusmodi controversiam aliàs cognoscendam esse censuerat. Hinc igitur Capitulum & Canonici eamdem causam prosecuti fuerunt in dicto Auditorio; a quo demum duæ, prima nempe sub die XXVIII. Aprilis anni MDCCXXV., altera verò sub die III. Maji subsequentis anni coram bo. mem. Carolo Cerro tunc uno ex ejusdem Auditorii Auditoribus, favore Capituli & Canonicorum prædictorum emanarunt Decisiones, per quas, utraque parte informante, & juribus & allegationibus hinc inde deductis accurate discussis, resolutum fuit, *constare de Territorio separato in dicto Monasterio S. Ruffilli;* ac demum Rotali Sententia desuper expedita, prædictus Episcopus Brictinorien. Decisiones & Resolutiones Rotales hujusmodi acceptavit, & liti super articulo dicti Territorii separati cessit; ipsique Capitulum & Canonici, votum, quod exquirebatur, ab ipso Auditorio expediri obtinuerunt.

§. 57. Quibus omnibus ex parte eorumdem Capituli & Canonicorum, fel. record. Benedicto Papæ XIII. Prædecessori quoque nostro sufficienter expositis, subjunctoque inter alia, quod, juxta mentem præfatæ Cardinalium Congregationis satis apertam & declaratam, ubi semel de prædicto Territorio separato constitisset, optati Indulti concessio, tanquam rationi & æquitati consentanea, jam controverti non poterat; idem Benedictus Prædecessor supplicationibus ex eorum parte super hoc sibi porrectis inclinatus, per suas litteras in forma Brevis datas Beneventi die XXVI. Aprilis anni MDCCXXVII. Capitulo & Canonicis prædictis, ut ipsi subditis Monasteriorum prædictorum S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennaten., & S. Petri Licosati, ac S. Nazarii Salernitanæ, respectivè Provinciarum, tunc & pro tempore existentibus, litteras Dimissoriales ad Clericalem characterem, & ad omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus, Ordines suscipiendos, concedere liberè & licitè possent, & valerent, Apostolica auctoritate, facultatem perpetuo tribuit, & impertitus fuit; quacumque litis pendentia, cæterisque contrariis non obstantibus; prout in ipsius litteris prædictis etiam plenius continetur; quas quidem litteras Nos ipsi in omnibus & per omnia confirmamus & innovamus, & quatenus opus sit, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, per easdem præsentes decernimus, statuimus, & declaramus, prædictis Capitulo & Canonicis in Terris seu Locis ratione prædictorum suppressorum Monasteriorum S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennaten., ac S. Petri Licosati seu de Cosato nuncupati, & S. Nazarii Salernitan. respectivè Provinciarum, sibi subjectis, Ordinariam, & quasi Episcopalem jurisdictionem, & hujusmodi jurisdictionis exercitium, cum vero, proprio, distincto, separato, & particulari Territorio, nullius Diœcesis, liberè competere; eisdemque licere litteras Dimissoriales ad Clericalem characterem, omnesque, etiam Sacros & Presbyteratus, Ordines suscipiendos, personis jurisdictioni prædictæ respectivè subditis concedere & impertiri.

In loca omnia spectantia ad Abbatias S. Ruffilli, S. Petri Licosati, & S. Nazarii Ordinaria jurisdictio Capitulo plenius asseritur.

§. 58. Utque etiam Monasterium Monialium Ordinis S. Francisci Cappucinarum nuncupatarum, quod in Oppido Meldulæ dicti Territorii præfati Monasterii Sancti Ruffilli Foripompilii anno MDCCXLII. vigore Decreti & Commissionis die XVIII. Augusti præcedentis anni a Congregatione S. R. E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium præposita expeditæ, & tunc existenti Basilicæ prædictæ Archipresbytero directæ, atque a Vicario dictorum Capituli & Canonicorum in eodem Territorio in Spiritualibus Generali executioni ritè demandatæ, canonicè erectum fuit, jure ordinario, & privativè quoad omnes etiam viciniores Ordinarios, visitare, ac super ipsius Monasterii, & illius Monialium regimine, disciplina, statu œconomico, aliisque quibuslibet, etiam quoad clausuram, ea omnia & singula, quæ in Domino judicaverint salubriter expedire, seu per se, seu per Vicarium prædictum, juxta tamen Canonicas Sanctiones, statuere & ordinare possint & valeant, ex speciali gratia etiam perpetuò concedimus, & indulgemus.

Speciale Indultum conceditur pro regimine Monasterii, etiam quoad Clausuram.

§. 59. Cumque sæpedictus Prædecessor noster Urbanus Papa VIII., per suas in forma Brevis litteras Apostolicas die XX. Aprilis anni MDCXLII. datas, inhærendo Decretis die XII. ejusdem mensis & anni a Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum emanatis, statuerit & mandaverit, quascumque tam justitiam, quàm gratiam concernentes, etiam quoad dispensationes matrimoniales, etiam in forma Brevis, ac in forma *Significavit*, & collationum Beneficiorum in forma *Dignum*, & gratiosa, nec non commissionum *Si in evidentem*, respectivè nuncupatarum, & absolutionum, aliarumque similium gratiarum Litteras Apostolicas, quoad Personas primodicti Monasterii S. Martini de Valle, seu de Fara, ac Terræ, totiusque & integri Ter-

Urb. VIII. Privilegium pro directione litterarum & Commissionum Apostol. quoad Mon. S. Martini de Fara.

ritorii prædictorum, eorumdem Capituli & Canonicorum Vicario in Spiritualibus Generali in dicto Monasterio tunc & pro tempore constituto, & non alteri, tam a Datario, Brevium Secretorum Secretario, & Cancellariæ Apostolicæ Regente, quàm ab omnibus & singulis aliis Datariæ, Secretariæ Brevium prædictorum, Cancellariæ, Pœnitentiariæ, & Cameræ Apostolicarum, Curiæque Romanæ Officialibus, tunc & pro tempore pariter existentibus, cæterisque, ad quos quomodolibet & quandocumque spectaret, dirigi debere; decernens ex tunc irritum & inane, si quid secus a quoquam scienter, vel ignoranter attentari contingeret: Cumque etiam, sicut accepimus, non solùm a prædicta super negociis & consultationibus Episcoporum & Regularium, sed ab aliis quoque Congregationibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium in Urbe institutis, ac etiam a dicta Secretaria Brevium nostrorum Secretorum, & aliis Romanæ Curiæ Officiis & Tribunalibus, pleræque commissiones & litteræ etiam Apostolicæ, quoad res & personas alterius prædicti Monasterii S. Ruffilli, ejusque Territorii & locorum ei subjectorum, vel ipsis Capitulo & Canonicis, vel eorum Vicario ibidem in Spiritualibus Generali, dirigi soleant, & jampridem consueverint; Nos, ipsarum quoque præsentium tenore, prædictas Urbani Prædecessoris litteras approbantes & confirmantes, tam dictum Monasterium S. Martini de Valle, seu de Fara Provinciæ Theatinæ, quàm alia S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennaten., ac S. Petri Licosati, & S. Nazarii Salernitanæ respectivè Provinciarum Monasteria, inter alia nullius Diœcesis cum Territorio separato, & jurisdictionis quasi Episcopalis exercitio, Monasteria, quorum Præsulibus, seu Vicariis in Spiritualibus Generalibus quæcumque litteræ Apostolicæ, etiam sub Plumbo expeditæ dirigi solent, adscribimus & adnumeramus, ac in infrascriptis Officiis, Tribunalibus, & Secretariis adscribi & annumerari volumus & decernimus: Mandantes propterea non solùm dictis Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationibus, ac pro tempore existentibus Majori Pœnitentiario, & Brevium Secretario, eorumque Ministris, verum etiam Dilectis quoque Filiis Cancellariæ Apostolicæ Regenti, & Cameræ etiam Apostolicæ ProSummatori, ac Majoris Præsidentiæ Abbreviatoribus, ac eorum Officialibus, Substitutis, & Ministris, nec non omnibus & singulis Romanæ Curiæ Tribunalibus, eorumque Judicibus, & Notariis, ut quascumque litteras Apostolicas tam sub Plumbo, quàm in forma Brevis, sive per Cancellariam, sive per Cameram, aut per Officium minoris gratiæ nuncupatum, vel Contradictarum, super collationibus Beneficiorum, & Dispensationibus Matrimonialibus, ac aliis quibuscumque gratiis, concessionibus, & Indultis, ac dispensationibus expediendas, aliasque omnes commissiones tam gratiam, quàm justitiam concernentes, & ad partes mittendas, pro personis & locis tam primodicto, quàm tribus aliis prædictis Monasteriis, eorumque jurisdictioni subjectis, & sub Ordinaria, & quasi Episcopali prædictorum Capituli & Canonicorum jurisdictione existentibus, eorumdem Capituli & Canonicorum Vicariis in eisdem Territoriis in Spiritualibus Generalibus pro tempore existentibus, & non aliis, dirigant & dirigi faciant, ac curent. Utque ipsi Vicarii pro tempore existentes litteras & commissiones prædictas exequi, nec non in causis & negociis, quæ in iisdem litteris continentur, procedere in omnibus & per omnia licitè valeant & debeant, quemadmodum alii quicumque Locorum Ordinarii in suis respectivè civitatibus & diœcesibus, procedunt, & procedere possunt ac debent, eisdem auctoritate & tenore, statuimus, ac respectivè concedimus & indulgemus.

Eadem directionis multis observabatur quoad alia Monasteria.

Pontif. privilegium & consuetud. antiquam confirmat, & extendit ad alia Monasteria, in Regestis Rom. Curiæ describenda.

Et ad directionem & executionem quarumcumque litterarum & commiss. Apost.

§. 60. Præterea omnes & singulas a Pio Papa IV. Prædecessore prædicto in eisdem litteris concessas, & superius enunciatas exemptiones a solutione & contributione annatarum, & communium, ac quindenniorum, aliorumque jurium Collegiis S. R. E. Cardinalium, & Officialium de annatis participantium, & Cameræ Apostolicæ, ratione eorumdem suppressorum Monasteriorum, & Ecclesiarum ab ipsis dependentium, illorumque fructuum, quomodocumque debitorum, nec non a contributione subsidiorum, & quarumcumque impositionum, ac supportatione Seminariorum, Decimarum, aliorumque prædictorum onerum ordinariorum, & extraordinariorum, & ex quavis causa quantumvis urgentissima & necessaria impositorum, & in futurum quomodolibet imponendorum, in eadem amplissima forma specialiter & expressè ac plenariè & integrè innovamus: Districtiùs inhibentes prædictis Collegiis, nec non Spoliorum, juriumque Cameræ Apostolicæ debitorum Collectoribus, Subcollectoribus, & aliis quibuscumque Cameræ prædictæ & Cancellariæ Officialibus & Ministris præsentibus & futuris, ne Capitulum & Canonicos prædictos super iis ullo unquam tempore molestare vel inquietare, seu adversus exemptiones hujusmodi aliquid attentare quoquo modo audeant vel præsumant.

§. 61. Quia vero, sicut etiam accepimus, non semel contigit, quod nonnulli Vicarii a Capitulo & Canonicis prædictis, ad exercitium curæ animarum, in Parochialibus Ecclesiis sub incorporatione & applicatione præfata comprehensis amovibiliter deputati, sibi de hujusmodi Ecclesiis, seu Vicariis, tanquam perpetuis & collativis, ac etiam Sedi Apostolicæ reservatis, per viam simplicis vel novæ provisionis, Apostolica auctoritate provideri curarunt; hinc factum est, ut progressu temporis eædem Ecclesiæ, seu Vicariæ, tanquam perpetuæ & collativæ, atque etiam Apostolicis reservationibus pro tempore obnoxiæ censerentur: contra prædictarum Pii IV. Prædecessoris litterarum seriem, in quibus, ut præmissum est, cavetur expresse, quod in Ecclesiis, quibus animarum cura imminet, ea per Vicarium, seu per Vicarios idoneos, ad eorumdem Canonicorum & Capituli nutum ponendos & amovendos, exerceatur. Et quidem paucis ante annis, vacante Parochiali Ecclesia S. Nicolai de Meldula, is, qui a Capitulo & Canonicis prædictis in ea Ecclesia Vicarius amovibilis fuerat deputatus, diuturnam litem & controversiam sustinere coactus fuit adversus alterum, qui de eadem Parochiali Ecclesia, tanquam de perpetua Vicaria verè collativa, & dispositioni Apostolicæ reservata, sibi Apostolica auctoritate provideri obtinuerat. Verum quum Nobis compertum sit, hujusmodi causam, & controversiam in Causarum Palatii Apostolici Auditorio, coram bo. mem. Carolo Calcagnini tunc ipsius Auditorii Decano, postmodum vero Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, introductam, præmisso examine ac discussione juris eidem Capitulo competentis quoad hujusmodi Vicariorum ad nutum amovibilium deputationes, non solùm in prædicta Ecclesia S. Nicolai de Meldula, sed etiam in cæteris omnibus Ecclesiis in prædictis Pii IV. Prædecessoris litteris expressis, sive contentis, atque ipsa quoque Camera Apostolica pro suo jure & interesse [illegible] & audita, tandem per binas Decisiones, sub die

XI.

XI. Februarii, & XIV. Junii anni MDCCXXXVII. respectivè emanatas, favore Vicarii prædicti a Capitulo deputati definitam fuisse; sententiæ Rotalis expeditione desuper subsequuta: Nos idcirco, ne ulteriora præjudicia prædictis Capitulo & Canonicis in posterum similibus ex causis, cum eorum juris imminutione, & controversiarum dispendiis, irrogari contingat; prædictam facultatem deputandi Vicarios ad eorum nutum amovibiles in singulis Ecclesiis & Beneficiis, quibus cura imminet animarum, eisdem Capitulo & Canonicis per Pium IV. Prædecessorem in suis præcitatis litteris concessam, & attributam, usque adeo firmam, validam, & efficacem fuisse & esse, atque perpetuò fore, statuimus & declaramus, ut per quascumque impetrationes de Ecclesiis & Beneficiis ejusmodi, tanquam perpetuis, ab Apostolica Sede obtentas; quas omnes & singulas, utpote irritas, ac subreptionis & obreptionis vitio laborantes, ad omnes & quoscumque effectus viribus omnino vacuamus; ac etiam per quascumque collationes, aut provisiones aliàs forte, vel ab ipso Capitulo Vaticano, vel ab aliis quibuscumque Collatoribus, sive per concursum, sive sub alia qualibet forma, titulo, & expressione de iisdem factas; quas pariter aut nullas & irritas fuisse, aut in simplices deputationes resolvi respectivè decernimus, & declaramus; nullus collativæ qualitatis status in eisdem induci potuerit, aut inductus esse censeri possit; omnesque & singulas collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones etiam in posterum de ipsis Ecclesiis & Beneficiis, tanquam perpetuis & collativis, per quoscumque, etiam per dictam Sedem Apostolicam, cum quibusvis clausulis & decretis, faciendas vel obtinendas, si id quandoque fieri contigerit, tanquam præter, & contra mentem & intentionem Romani Pontificis factas vel obtentas, nullas & invalidas, nulliusque roboris vel momenti fore, & nullum cuilibet jus, aut etiam possidendi titulum per eas acquiri, nullamque demum præsumptionem, aut statum, Capituli prædicti aut Canonicorum juribus contrarium, induci, aut firmari posse, volumus atque decernimus: Non obstantibus nostrarum Cancellariæ, & Datariæ Apostolicarum regulis, aliisque etiam in corpore juris clausis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 62. Cæterum Capitulare decretum, per quod anno MDCLXVII. a tunc existentibus Capitulo & Canonicis dictæ Basilicæ, ut accepimus, statutum fuit, quod Beneficia in locis jurisdictionis dictæ Abbatiæ Sancti Ruffilli Oppidi Foripompilii consistentia, tam quibus cura imminet animarum, quàm sine hujusmodi cura, quæ quidem, juxta easdem litteras dicti Pii IV. Prædecessoris, personis idoneis sæcularibus, ad instar Beneficiorum Ecclesiasticorum, Beneficiatuum, & Clericatuum nuncupatorum in dicta Basilica existentium; ab eodem Capitulo conferri debent, de cætero turnatim per Hebdomadarios Clericis de eadem diœcesi, si reperirentur idonei, exclusis exteris, conferrentur; quod quidem Decretum Ven. mem. Innocentius Papa XI. noster quoque Prædecessor per suas litteras in forma Brevis sub die XXV. Februarii ann. MDCLXXVIII. expeditas approbavit & confirmavit; Nos pari auctoritate per præsentes itidem approbamus & confirmamus.

§. 63. Denique perpendentes, quod in exercitio jurisdictionis spiritualis & temporalis, quæ tam in civilibus, quàm in criminalibus, ratione nonnullorum ex prædictis Monasteriis, sæpedictæ Basilicæ, ejusque Mensæ Capitulari, ut præfertur, unitis atque subjectis, ipsius Capitulo, & Canonicis competere dignoscitur; vel etiam occasione administrationis Castri S. Petri in Formis, vulgo *Campomorto* nuncupati, in ejusdem Basilicæ & Capituli dominio & proprietate existentis; frequenter evenire poterit, ut negocia & causæ criminales, etiam sanguinis, ab eodem Capitulo & Canonicis prædictis tractari, atque jussiones & mandata pro reorum detentione, aut legitimarum pœnarum executione, expediri necessario debeant; ideoque ipsorum Canonicorum, aliorumque ad negocia & causas hujusmodi cognoscendas per Capitulum ipsum pro tempore deputandorum conscientiæ securitati consulere volentes, quemadmodum aliàs a fel. rec. Urbano Papa VIII. Prædecessore nostro per litteras Apostolicas sub Annulo Piscatoris die XVIII. Aprilis anni MDCXXVIII. datas, concessum fuit, Nos etiam dilectis filiis ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulo & Canonicis capitulariter congregatis, nec non Canonicis extra Capitulum Camerariis, & Secretario, ac uni & alteri Canonicis, ad prædictorum Monasteriorum atque Locorum regimen, & ad præfati Castri administrationem specialiter deputatis, nunc & pro tempore existentibus, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, concedimus & indulgemus, ut, eorum munere hujusmodi durante, & occasione jurisdictionis eidem Capitulo in præfata Monasteria, eorumque loca, & homines vassallos, & subditos competentis, sive administrationis prædicti Castri, in negociis & causis criminalibus quibuscumque, quoties opus fuerit, se immiscere, ac in eis consilium, mandata, & jussiones, tam verbo, quàm in scriptis dare, & debitæ executioni demandare, seu demandari facere, etiamsi forte sanguinis effusio, membrorumque mutilatio, seu etiam mors inde sequatur, dummodo tamen a sententia in causa sanguinis per ipsos ferenda omnino abstineant, liberè & licitè, ac absque ullo conscientiæ scrupulo, aut irregularitatis, seu cujusvis alterius pœnæ vel censuræ Ecclesiasticæ incursu, possint & valeant.

§. 64. Hoc etiam statuentes, ut Judex a Capitulo deputatus in Causis tam criminalibus, quàm civilibus, locorum & hominum prædicto Monasterio Abbatiæ nuncupato Sancti Martini in Montibus Viterbien. diœcesis subjectorum, quamvis in Oppido Vetrallæ ejusdem diœcesis extra Districtum propriæ jurisdictionis resideat, quæcumque opportuna decreta interponere, & sententias in dictis causis proferre valeat, juxta antiquam consuetudinem, quæ pro aliis etiam Judicibus locorum hujusmodi, in quibus ob aërem insalubrem, aliasve causas, ordinariam residentiam habere non licet, & præsertim pro altero Judice ab eodem Capitulo in causis prædicti Castri S. Petri in Formis nuncupati similiter deputato, & in Veliterna Civitate residente, obtinere dignoscitur; utque decreta, & sententiæ, quas ipse in causis hujusmodi alioquin ritè condiderit, seu pronunciaverit, non ideo nullitatis vitio subjacere censeantur, propterea quod extra districtum jurisdictionis sibi demandatæ prolatæ fuerint.

§. 65. Ac decernentes has nostras litteras, etiam ex eo quod quicumque in præmissis, vel illorum aliquo quomodolibet interesse habentes, vel habere putantes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, aut ex quibusvis aliis causis, occasionibus, vel prætextibus, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel quovis alio defectu notari, vel impugnari, aut aliàs infringi, vel quomodolibet retractari, suspendi, restringi,

antea concessum instauratur.

Enunciantur personæ quibus competit [illegible] usus.

Judicibus a Capit. deputatis pro Abbatia S. Martini in Mont. & Campo morto asseritur facultas exercendi Jurisdictionem extra districtum suæ deputationis.

Perpetuus Constitutionis vigor, ejusque observantia constabilitur.

restringi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam posse, casque omnino sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, vel declarationibus generalibus, & specialibus, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, aut aliàs quandocumque, & quibusvis de causis etiam pro tempore factis, minimè comprehendi; sed ab illis semper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque & perpetuò validas, firmas, & efficaces esse, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit quomodolibet in futurum, perpetuò, & inviolabiliter observari, ac prædictæ Basilicæ Vaticanæ, illiusque nunc existentibus & futuris Archipresbytero, Capitulo, & Canonicis, ac Clero, aliisque personis, Ecclesiis, & locis, quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissimè suffragari debere; eosdemque super præmissis omnibus, & singulis, vel illorum occasione, etiam per alias Almæ Urbis Basilicas, & Ecclesias, illarumque Capitula, vel Collegia, aut quoscumque alios, quavis auctoritate, quomodolibet molestari, perturbari, inquietari, vel impediri, neque ad probationem, seu verificationem quorumcumque in eisdem præsentibus litteris narratorum, etiam quoad Litterarum Apostolicarum superius enunciatarum, aliorumve Monumentorum Datas etiam veriores, nullatenus unquam teneri, nec ad id in Judicio, vel extra, cogi seu compelli posse; sicque in præmissis ab omnibus censeri, ac ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate, & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Judicum executorum deputatio.

§. 66. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Ostiensi, ac Portuensi Episcopis, ac Dilecto Filio Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditori Generali, eorumque in Episcopatibus, & Officio hujusmodi Successoribus pro tempore futuris, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ipsas præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Archipresbyteri, ac Capituli, & Canonicorum dictæ Basilicæ Principis Apostolorum, aliorumque, quorum favorem eædem præsentes concernunt, aut alicujus eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra easdem præsentes, & in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, prædictamque Basilicam Principis Apostolorum, ipsiusque Archipresbyterum, Capitulum, & Canonicos, & Clerum, aliasque Ecclesias, & loca prædicta, cæterosque omnes, quos eædem præsentes quomodolibet concernunt, & concernent in futurum, illis omnibus, & singulis pacificè frui, & gaudere, non permittentes eos, vel quempiam ex ipsis desuper per quoscumque quomodolibet indebitè molestari, perturbari, vel inquietari; contradictores quoslibet, & rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam adhoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Con... quib... quæ... mè ... tur.

§. 67. Non obstantibus, quatenus opus sit, nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, etiam de jure quæsito non tollendo, ac de Indulgentiis non concedendis *ad instar*, ac Symmachi, & Pauli II. de rebus Ecclesiæ non alienandis, nec non Bonifacii VIII., qua cavetur, ne quis extra suam civitatem, vel diœcesim ad Judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica prædicta deputati, extra civitatem vel diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant, vel præsumant; & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad Judicium non trahatur; nec non Innocentii IV., Sixti etiam IV., Innocentii VIII., & prædicti Pauli II. contra exemptos editis, ac Pii IV. de gratiis interesse Cameræ Apostolicæ quomodolibet concernentibus in eadem Camera registrandis, & insinuandis, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non Cameræ prædictæ, & aliarum Urbis Basilicarum, ac quarumvis Ecclesiarum etiam Cathedralium, & Metropolitanarum, ac Monasteriorum, & Locorum, ac Almæ Urbis prædictæ, & quorumvis illius Tribunalium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respectivè statutis, & consuetudinibus, reformationibus, usibus, stilis, & naturis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis eidem Cameræ, & ab ea causam habentibus, dictisque Ecclesiis, earumque Præsulibus, Archipresbyteris, Capitulis, Superioribus, & personis, nec non prædictis Collegiis, ac etiam Urbi præfatæ, Populoque Romano, nec non Vicario, Gubernatori, Senatori, Conservatoribus, Cameræ ejusdem Urbis nostræ, eorumque Locatenentibus, & quibusvis aliis personis, Civitatibus, & Locis per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, & dictam Sedem, vel alios quoscumque, & quacumque dignitate & auctoritate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis, & multiplicatis vicibus concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium, & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expressè

deroga-

derogamus, aliisque omnibus, & singulis, quæ Nos, & superius enunciati Prædecessores nostri in singulis nostris, & ipsorum Prædecessorum præcitatis litteris, indulta, privilegia, prærogativas, exemptiones, & gratias eidem Basilicæ Principis Apostolorum, illiusque Archipresbytero, Capitulo, Canonicis, Clero, personis, & locis attributa concernentibus, voluimus, ac respectivè voluerunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

§. 68. Ad hoc autem, ut eædem præsentes litteræ amplius innotescant, & de eis in singulis locis, in quibus forsan opus erit, fides commodè fieri possit; volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipsarum transumptis, etiam impressis, manu Secretarii Capituli ipsius Basilicæ Principis Apostolorum, seu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo ejusdem Capituli, seu personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus ubique fides in Judicio, & extra illud adhibeatur, quæ eisdem præsentibus originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

§. 69. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrarum confirmationum, approbationum, exemptionum, concessionum, indultorum, statutorum, decretorum, mandati, præcepti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. Sexto Kalendas Aprilis Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA De Curia

J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Congregationis Piorum Operariorum commodis & incrementis per opportuna Decreta & Indulta prospicitur.

Dilectis Filiis Presbyteris Secularibus Congregationis Piorum Operariorum Vocalibus ad Capitulum Generale vocatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

QUam propensa studiosaque voluntate nostra Congregationem vestram per prædicationem Verbi Dei & sacras Missiones ad majorem divini nominis gloriam adaugendam, & æternam Christifidelium salutem procurandam assiduis laudabilibusque laboribus intentam prosequamur, etsi vobis, dilecti Filii, ex impertitis a Nobis eidem Congregationi vestræ Apostolicæ benignitatis documentis jam satis compertum esse non ambigimus; tamen, ut clarius vobis constet, nova Pontificiæ caritatis testimonia addere satagimus & optamus. Quoniam autem, sicut perspectum habemus, Institutum ejusdem Congregationis vestræ, tam saluberrimis Regulis & Constitutionibus ab Apostolica hac Sancta Sede confirmatis, necnon Capitularibus decretis munitum esse, ut illud integerrimè servantes, alacriter valeatis viam mandatorum Dei currere, & dignè ambulare vocatione, qua vocati estis; ita Nobis persuasum est, non aliunde evenire, quod quamplurimi ejusdem Congregationis vestræ Alumni, quippe qui nullis Professionis vel solemnium votorum legibus obstringuntur, sed omnimoda ipsam Congregationem relinquendi libertate gaudent, postquam in eadem formati fuerint, facilè illam deserant; quàm propter nonnulla vitæ severioris incommoda, & propter nonnullas rei familiaris aliquibus necessariæ angustias: Eapropter Nos, qui Congregationem vestram magis magisque increscere in Domino cupimus, opportuna Apostolicæ providentiæ, auctoritatisque remedia adhibere censemus, ut, sublatis impedimentis, det Dominus unicuique perseverantem in Congregatione vestra famulatum, quo in diebus nostris, ac semper, & merito & numero eidem Domino serviens Congregatio vestra augeatur.

Pont. benevolus declaratur.

Causæ, quibus adductus Pont. decernit, & indulget, ut infra.

§. 1. Itaque vos, dilecti Filii, rogamus & in Domino hortamur, ut, quoniam ad Generale ejusdem Congregationis vestræ Capitulum propediem celebrandum convenistis; primùm quidem communibus animis unum Deum præ oculis habentes, eum Congregationi vestræ Præpositum Generalem præficere contendatis, qui inter cæteros, ad quos spectat, prudentia, doctrina, & pietate præcellens, debitam observantiam exemplis accendat, caritate foveat, auctoritate tueatur. Deinde verò non minori cura incumbere debetis ad aliorum Rectorum & Officialium electionem, quos cæteris præesse obstrictos, oportet, non ut dominantes in subditis Fratribus, sed tamquam formam gregis factos ex animo, se gerere; atque illis præclaro religiosarum virtutum exemplo præcedere, & præsto semper esse, cujusque præsertim Domus Rectorem, maximè præ aliis eum, qui Domui Sanctæ Mariæ ad Montes hujus Almæ Urbis nostræ constitutus, Collegii etiam nostri Neophytorum onus sustinet.

De electione Præpositi Gen., aliorumque Officialium & Rectorum.

§. 2. Præterea cum neque per Constitutiones, neque per Decreta Capitularia præscriptum reperiatur, quod Generale Capitulum vestrum singulis trienniis in Civitate Neapoli dumtaxat celebrari, atque inibi Generalis Præpositus vester commorari debeat; & aliunde constet, plurimum incremento Congregationi vestræ futurum, si Capitulum Generale hujusmodi in uno quidem Neapoli, in altero verò triennio Romæ alternatim celebraretur, & vicissim Præpositus Generalis cum suis Assistentibus, juxta Constitutiones vestras, domicilium haberet: (quamplurimi fortasse Status nostri etiam Ecclesiastici, aliarumque Nationum Romæ habitantes Viri Congregationi vestræ adscriberentur; nec tam pauci hic invenirentur, ubi messis certè multa est): Eapropter a vobis, dilecti Filii, exposcimus, ut hac in re, utilitatem Congregationi vestræ inde provenientem considerantes, nostris etiam votis obsecundare satagatis.

De loco convocationis Capituli Gener., & residentiæ Superiorum Majorum.

§. 3. In-

Prædicationis Quadragesimalis onus remittitur, sub certis conditionibus.

§. 3. Insuper Nos certiores facti, vobis, quorum præcipuum munus est Missiones in Civitatibus, Oppidis, aliisque locis dumtaxat peragere, nunquam verò Quadragesimalem Prædicationem, nisi in una tantummodo Ecclesia ejusdem Domus S. Mariæ ad Montes Congregationi vestræ concessa obire, posse gravissimum evenire, ut quisque sibi Quadragesimales ejusmodi Conciones concinnet, alias nullibi prorsus recitandas; vos ab hujusmodi onere Apostolica auctoritate tenore præsentium liberamus & absolvimus, atque emolumentum triginta scutorum monetæ Romanæ eidem Domui pro dicta annua Quadragesimali Prædicatione constitutum vobis relinqui, & solvi mandamus; dummodo, præter Conciones, Instructionesque singulis feriis quintis ac Sabbathis per annum post prandium, dum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum publicæ Fidelium venerationi expositum est, haberi solitas, vobisque injunctas, singulis etiam Dominicis diebus Quadragesimæ, & diebus festis de præcepto Ecclesiæ in ea occurrentibus, necnon in Dominicis diebus sacri Adventus, omnino ex Pulpito, sive mane, sive post vesperas, vel rudimenta Catholicæ Fidei, vulgò Doctrinam Christianam, & Catechismum Romanum, tradatis, vel Evangelium currentis Dominicæ explicetis, vel Concionem aliquam habeatis; atque insimul per octo continuos dies Exercitia Spiritualia in eadem Ecclesia, tempore opportuno, prout vobis visum fuerit, omnino peragatis; & publicam expositionem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, cum piis precibus & sermonibus, per novem continuos dies ante Nativitatem Domini Nostri Jesu Christi a vobis pro vestra pietate & placito fieri solitam, omnino etiam deinceps non omittatis.

Stipendium pro xv. Missis in Mense singulis tradi jubetur.

§. 4. Porro etsi vestri Instituti rationi maximè confert, ut in Congregationem vestram adlegantur nonnisi Adolescentes generis animique dotibus conspicui, & ad Patrimonii titulum Sacris Ordinibus initiati, vel initiandi, bonisque abundantes, quibus, præter victum a Congregatione contribuendum, ad quæcumque alia vitæ necessaria commoda uti quisque debet; tamen interdum accidit, quod nonnullis ex bonis suis nullum capientibus emolumentum, per Superiores indulgeatur, ut stipendium aliquot Missarum, quæ cœteroqui pro Congregatione celebrandæ sunt, alicui impendatur; Nos scientes aliquem reperiri posse, qui indigentiam suam Superioribus aperire erubescat; volumus & mandamus, ut deinceps omnibus & singulis dictæ Congregationis Sacerdotibus emolumentum quindecim Missarum ab ipsis in singulos menses celebrandarum tribuatur & elargiatur; dummodo unusquisque reliquas Missas in commodum utilitatemque Congregationis suæ celebret & applicet.

De surrectione matutina, & Officii Divini recitatione.

§. 5. Quod verò per Constitutiones statuitur, ut matutina surrectio per æstivos præsertim menses fiat post unam mediæ noctis abactæ horam, sive aliter, prout Congregationi Vocalium melius expedire visum fuerit; Nos æquum ducimus, ut tam per æstivos quàm hyemales menses, sive vernos, sive autumnales, tres omnino, sive plures horæ post mediam noctem præcedant matutinam surrectionem. Ut autem hæc nostra providentia non noceat recitationi Officii Matutini cum Laudibus, recitationem hujusmodi quocumque tempore fieri posse, sive ante, sive post Solis occasum permittimus & statuimus.

De Lecto, & vestitu interiore, ac victu.

§. 6. Inter cætera etiam austerioris vitæ incommoda illud quoque a quamplurimis existimatur non leve, quod in Constitutionibus, quoad lectum, hisce verbis præscribitur: *Non useranno lenzuola di lino, nè dormiranno sù matarazzi, ma sù la paglia, se però l' infermità o bisogno particolare di alcuno, a giudizio del Medico, e del Rettore della Casa, non ricercasse altrimenti*: ita etiam illud, quod hisce quoque verbis præcipitur: *Non porteranno Camicie di lino, ma solamente di lana*: Nos sanè paterna caritate considerantes non eamdem esse omnium conditionem valetudinemque, quoad hanc partem ipsis Constitutionibus pari auctoritate & tenore derogamus, ac liberum licitumque esse unicuique declaramus ac permittimus, ut deinceps quisque ad sui libitum culcitris, linteaminibus, atque etiam interulis, vulgò *Camicie* ex lino, sine ullo conscientiæ angore uti valeat. In ipsis quoque Constitutionibus cum statutum sit hisce pariter verbis: *Il vestito sarà comune agli onesti Sacerdoti e Chierici Secolari. Niuno userà seta, nè sorte alcuna di vanità, tanto di sopra, quanto di sotto; e nel vestire saranno uniformi, per quanto sarà possibile*; Nos itidem statutum hujusmodi laudamus & confirmamus; sed quoniam apud vos usus & consuetudo inolevit, quod Caligæ, & Tibialia, vulgo *Calzette*, Femoralia, o *Calzoni*, Thoraces, o *Camiciole*, albi dumtaxat coloris esse debeant; quo albo colore honesti Sacerdotes & Clerici Seculares in præsentia non utuntur; volumus & mandamus, ut deinceps Caligæ, Tibialia, Femoralia, & Thoraces hujusmodi fiant sive ex lana, sive gossipio, sive lino dumtaxat, sed coloris nigri, sive subnigri, & subobscuri, &, quoad fieri possit, uniformis. Laudamus pariter cibi, potusque parsimoniam, quæ a vobis servatur; sed optamus, ut provida a Rectoribus Superioribusque habeatur ratio tum laborum, tum conditionis, tum valetudinis, tam quoad ciborum quantitatem, quàm quoad eorumdem qualitatem & condimentum.

§. 7. Cæterum, dilecti Filii, hæc quidem Nos habuimus, quæ pro majori vestræ Congregationis commodo & incremento statuenda, permittenda, & suggerenda duximus, derogantes Constitutionibus, Regulis, & Capitularibus decretis ejusdem Congregationis, in iis dumtaxat, quæ omnibus præmissis adversantur; Vos verò accuratè animadvertere debetis, si qua alia corrigi, emendari, mutari, & addi ac statui digna supersint, ut, ubi supremæ Apostolicæ nostræ auctoritatis partes vobis opus esse noveritis, Nos opportunè conferamus. Nobis enim nihil magis cordi est, quàm ut Congregatio vestra non solum nova suscipiat incrementa religiosarum virtutum; sed pluribus etiam abundet Ecclesiasticis Viris, qui in vinea Dei Sabbaoth adlaborent; atque in obsequium Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis, hic Romæ præsertim, quemadmodum pauci tamen sese summa cum cordis nostri lætitia præclarè gerere pergunt, labores suos impendere & adhibere adnitantur. Interim, ad prosperi successus auspicium, ab Omnipotenti Deo bonorum omnium largitore vobis, dilecti Filii, uberem cælestium charismatum copiam supplices poscimus, & Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ ad vobis opportunè gratificandum voluntatis pignus peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xii. Aprilis MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Cajetanus Amatus.

Erectio

Erectio Oppidi Pergulæ in Civitatem : cum conceſſione plurium facultatum Vicario Epiſcopi Eugubini ibidem deputando.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanum decet Pontificem ita Subditorum Populorum utilitatibus, & ornamentis conſulere, ut Apoſtolicæ Sedis benignitas erga ipſos magis in dies eluceſcat; ipſique promeritos fidelitatis, & obſequii ſui fructus ex provida Supremi Principis liberalitate percipiant.

§. 1. Sanè expoſita Nobis pro parte Dilectorum Filiorum Communitatis, & Hominum Noſtræ Terræ Pergulæ Eugubinæ Diœceſis petitio continebat, quod dicta Terra quinque Millibus & ultra Incolarum referta, uſque ab initio decimi tertii Sæculi Cives habuit Nobilitatis gradu decoratos, & ſubſequentibus temporibus plurimi in ea Litterarum & Armorum laude illuſtres Viri, & Eccleſiarum Præſules, ac Romanæ Curiæ Prælati, nec non Militaris Ordinis Sanctorum Mauritii & Lazari Equites ortum duxerunt: ita ut hac noſtra ætate plures ibi adſint Familiæ Nobiles, etiam cum aliis Nobilibus Civitatum Noſtræ Ditionis Familiis jam pridem affinitatibus & cognationibus junctæ: nec ei deeſt Annonæ ubertas, ac rerum omnium ad commoda vitæ opportunarum copia; pluresque artes, & artificia, ac potiſſimum textrinæ, in ea florent: Inſuper eidem Terræ, & in ea Jus-dicenti unum Caſtrum & quinque loca ſubjecta ſunt: Ipſius verò Terræ Magiſtratus, ex triplici Perſonarum gradu, Nobilibus nempe, Civibus, & Plebeis conſtans, nonnullis prærogativis, & juribus gaudet, ſignanter in cauſis de damno dato judicandi, ac viſitandi cibaria: Præterea in ea copioſus eſt tam Sæcularis, quam Regularis Clerus, ac una, quæ Inſignis etiam eſt, Collegiata, aliis quinque Parochialibus ſupereminet Eccleſiis, ſex item Virorum Regularium Cœnobia, tria Monialium Monaſteria, unum Orphanorum Conſervatorium, duodecim Laicorum Confraternitates, tria pro infirmis pauperibus excipiendis Hoſpitalia numerantur: Mons quoque Pietatis, & alter Frumentarius, ac Bibliotheca ad commune commodum inſtituta, patent: Quodque magis in pretio habendum meritò putant, in Eccleſia Fratrum Eremitarum Ordinis Sancti Auguſtini ejuſdem Terræ trium Sanctorum Martyrum ipſius Terræ Protectorum exuviæ, nimirum Secundi, Agapiti, & Juſtinæ, debitâ honorificentiâ coluntur.

§. 2. Contra verò, ſicut eadem expoſitio ſubjungebat, prædicta Terra non leve ex eo patitur incommodum, quod cum in ſpiritualibus Eccleſiæ Eugubinæ, illiuſque Epiſcopo pro tempore exiſtenti ſubſit; Eugubina autem Civitas per triginta circiter milliaria ab ipſa Terra diſtet, ac iter ſit aſperum & invium; idcircò ipſius Terræ Incolæ pro qualibet etiam levi cauſa ad Civitatem prædictam ſe conferre adſtricti, non modicum ferunt præjudicium & diſpendium, ac in iis, quæ promptum exigunt remedium, juſtitiæ & providentiæ differtur adminiſtratio.

§. 3. Quare pro parte eorundem Communitatis & Hominum Nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus, ut ipſis & eorum Patriæ præmiſſis dotatæ titulis novum decoris adderetur incrementum, & ſimul relatis incommodis ſtabile remedium præſtaretur, eandem Terram in Civitatem erigeremus, & aliquam illius in ſpiritualibus regiminis formam præſcriberemus, erigentes illius Collegiatam in Concathedralem, ſeu ad minus ibidem conſtituentes ſpecialem Vicarium Generalem. Porrò hujuſmodi Communitatis, & Hominum prædictorum inſtantiâ aliàs per Nos ad Congregationem Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Negotiis & Conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſitam, remiſsâ, quum nunquam in ea propoſita extiterit; nuper verò eadem Communitas, & Homines prædicti, Nobis iterùm ſupplicari fecerint, ne eorum preces per viam judicii proponi ſineremus, ſed quæcumque Nobis opportuna viſa fuiſſent, ad ipſius Terræ decoris augumentum, & Spiritualis regiminis commoditatem, per Nos ipſos ſtatuere, & reſpectivè concedere dignaremur.

Remittuntur ad Congreg. Epiſc. & Regul.

§. 4. Nos igitur, qui omnibus, & potiſſimum Dilectis noſtris Eccleſiæque Romanæ etiam in temporalibus ſubditis, rationabilia petentibus, benignum auditum præſtare non detrectamus, dictamque Terram ab aliis etiam Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris Apoſtolicæ liberalitatis favoribus cumulatam fuiſſe accepimus, ac potiſſimùm a felicis record. Urbano Papa VIII., qui ejuſdem Terræ Hominibus ſingulare Privilegium, ut Nobis etiam relatum fuit, per ſuas in forma Brevis die xv. Junii Anno Domini MDCXXXIII. expeditas Litteras conceſſit; ut ſcilicet quoſcumque agrorum ſuorum fructus, atque proventus, cujuſcumque generis, è Territorio ipſius Terræ extrahere, & ad quemcumque locum Eccleſiaſticæ Ditioni mediatè, vel immediatè ſubjectum, uſque ad diſtantiam unius dietæ, ſine ulla cujuſvis Datii, tam Cameræ Apoſtolicæ, quam etiam aliarum ejuſdem Ditionis Civitatum, Terrarum, aut Locorum Communitatibus debiti, ſolutione, deferre liberè poſſent; Eoſdem Communitatem, & Homines, ac eorum ſingulares Perſonas, a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium tantum conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes: Motu proprio, & ex certa ſcientia, de Apoſtolicæ, & ſupremæ Noſtræ poteſtatis plenitudine, prædictam inſtantiam, ac etiam quamcumque litem, & cauſam ſuper præmiſſis in dicta Congregatione introductam, in eaque pendentem, ad Nos avocando, penitus & omnino extinguimus, omnibuſque & ſingulis deſuper intereſſe habentibus, ſeu habere prætendentibus, perpetuum ſilentium imponimus.

Pont. Prædeceſſorum benignitatem erga Terram Pergulæ imitari conſtituit.

Inſtantes abſolvit ad cautelam inſtantiam verò ad ſe avocat.

§. 5. Porro Terram Pergulæ præfatam in Civitatem perpetuò erigimus & inſtituimus; eique Civitatis titulum ac denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus Ditionis Noſtræ Pontificiæ Civitatibus competere dignoſcuntur; Nec non Magiſtratui ejuſdem Terræ in Civitatem, ut præfertur, erectæ, conſuetos honores, & inſignia, quibus aliarum ejuſdem Ditionis Civitatum Magiſtratus, de jure, uſu, aut conſuetudine gaudere, ſeu quibus uti reſpectivè poſſunt & valent; Ita tamen, ut pro tempore exiſtens Eccleſiæ Eugubinæ Epiſcopus prædictus in dicta Terra per Nos in Civitatem, ut præfertur, erecta reſidere minimè teneatur, ſed illa Eccleſiæ Eugubinæ, ut antea, ſubjecta remaneat; eâdem auctoritate concedimus, & impertimur.

Pergulam in Civitatem erigit cum conſuetis honoribus, juribus, &c.

Salva illius ſubjectione Eccleſiæ Cathedrali Eugubinæ.

Vicarium Foraneum Episcopi Eugubini ibidem deputandum constituit.

§. 6. Ac insuper Venerabili Fratri moderno, & pro tempore existenti Episcopo Eugubino prædicto, simili auctoritate, ac earundem præsentium tenore committimus & mandamus, ut in dicta Terra per Nos in Civitatem, ut præfertur, erecta, unum Presbyterum, vel saltem Clericum secularem, in aliqua publica & approbata studiorum Universitate Laureâ Doctorali insignitum, ac probum & idoneum, Exterum, cum congrua ab ipso Episcopo Eugubino taxanda, & a Communitate persolvenda, sin minus ejusdem Terræ in Civitatem per Nos, ut præfertur, erectæ, seu dictæ Eugubinæ Diœcesis, Civem vel Incolam, in sui ipsius Vicarium Foraneum stabiliter deputare, ac in unius pro tempore cedentis, vel amoti, aut decedentis locum, alterum eisdem qualitatibus præditum quantocitiùs modo expresso subrogare debeat, & teneatur; Ipse autem Vicarius sic deputatus, Civiles quidem omnes & singulas causas, Ordinarias, executivas, & summarias, & tam in petitorio, quàm in possessorio judicio, & profanas, ac mixtas, & compromissas, inter personas dictæ Terræ Pergulæ per Nos in Civitatem erectæ, ejusque Territorii, seu Comitatus, Incolas, & Ordinariæ dicti Episcopi Eugubini Jurisdictioni subjectas, seu Loca, Collegia, & Universitates inibi consistentia, vel etiam inter alios quoscumque, ubi de rebus ibidem sitis agatur, & aliàs super quibuscumque pecuniarum summis, & Censibus, aliisque responsionibus, rebusque ac bonis ad quamcumque pecuniarum summam, ac numerum, quantitatem, & valorem ascendentibus, rebusque aliis in actis causarum hujusmodi forsan deducendis, & illorum occasione, cum omnibus & singulis suis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, & connexis, servatis tamen de jure servandis, in prima hujusmodi causarum instantia, audire, cognoscere, decidere, fineque debito terminare possit & valeat; Cum facultate dictas Partes respectivè, & omnes alios, quos opus fit, citandi, eisque, quoties opus fuerit, etiam sub Censuris Ecclesiasticis, & pecuniariis pœnis suo arbitrio moderandis, & juxta dicti Episcopi Eugubini mandata applicandis, inhibendi, & in eventum non paritionis, pœnas, & censuras prædictas incurrisse, & incidisse declarandi, easque aggravandi, reaggravandi, interdicendi, & brachii sæcularis auxilium invocandi, ac alia quævis opportuna decreta condendi; ac sententias proferendi, & loco sententiarum hujusmodi, etiam mandata executiva in forma solita & consueta decernendi, ac illa, & quidquid per eum judicatum fuerit, exequendi, expensas taxandi, & moderandi; non tamen ipsas Partes a vinculo juramenti ad effectum agendi, aliisque Censuris Ecclesiasticis absolvendi; sed, his exceptis, alia omnia & singula faciendi, gerendi, & exercendi, in præmissis necessaria seu quomodolibet opportuna; salvâ semper appellatione in secunda instantia ad Curiam Episcopalem Eugubinam, vel ad Nos, & Sedem Apostolicam.

Hujusmodi Vicarii facultates in Judiciis Civilibus, enunciat.

Item in criminalibus levioribus.

§. 7. Item causas criminales minoris momenti, & in quibus pœna corporis afflictiva locum non habet, alioquin ad Forum dictæ Curiæ Ecclesiasticæ pertinentes, & in ipsa Terra per Nos in Civitatem erecta, ejusque Territorio seu Comitatu emergentes, possit Vicarius prædictus per se ipsum cognoscere, definire, & resolvere; in aliis verò causis criminalibus quibuscumque ad dictum Forum spectantibus, ibidemque emergentibus, denunciationes, & querelas excipere, ac etiam ex officio, in casibus alioquin permissis, corpus delicti efformare, testes examinare, aliaque indicia colligere, & cumulare possit, & valeat; Processus tamen in hujusmodi causis confectos, postquam completi fuerint, ad ipsam Curiam Episcopalem Eugubinam transmittere teneatur; ut vel ibi sententia proferatur, vel si eadem Curia Episcopalis Eugubina satiùs duxerit hujusmodi Processus ad ipsum Vicarium, unà cum instructione ad effectum procedendi, remittere, tunc ipse Vicarius eidem instructioni se conformans in omnibus & per omnia, instructionem, & ordinationem a dicta Curia Episcopali susceptas exequi debeat, & teneatur.

Q... vi... ur...

§. 8. Possit etiam dictus Vicarius, in criminalibus hujusmodi causis gravibus & urgentibus, & cum in mora periculum fore judicabitur, tam ad recurrentium instantiam, quàm etiam ex officio, ut supra, ad inquisiti capturam procedere. Interim verò, donec ejusdem Curiæ Episcopalis Eugubinæ, ad quam hujusmodi capturæ notitiam statim deferre debebit, mandata susceperit, hujusmodi Inquisitum in Carceribus Laicalibus Pergulæ, quatenus tutæ sint, retinere valeat; alioquin illum ad ipsam Civitatem Eugubinam, & ad dispositionem dictæ Curiæ Episcopalis, cum debitis cautelis transferri curet.

E... m... lib...

§. 9. Ita quoque idem Vicarius examina Testium super statu libero personarum ejusdem Terræ Pergulæ in Civitatem per Nos, ut præfertur, erectæ, ejusque Territorii, seu Comitatus Incolarum, excipere; seu, si aliquam personam hujusmodi a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium contra Hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum ad juramentum præstandum in supplementum probationum, quæ ipsi forsan pro aliquo tempore, quo vagam duxisset vitam, super hujusmodi status libertate deessent, admitti contingat; idem Vicarius personam hujusmodi examinare, eique pœnas contra Polygamos in jure inflictas comminare, ac juramentum suppletivum hujusmodi ab ipsa persona, ut moris est, præstandum, excipere possit & valeat; cum hoc tamen, ut tam testium prædictorum depositiones, quàm acta examinis & juramenti hujusmodi, ad dictam Curiam Episcopalem Eugubinam transmittantur, ad quam privativè spectabit ordinationes opportunas, ac licentias tradere pro Matrimoniorum celebratione, vel attestationes super status, & conditionis libertate expedire.

Pr... facu... Vic... bue... cern... verò... Epis...

§. 10. Nos enim hujusmodi Vicario Foraneo ibidem, ut præfertur, deputando, præmissas omnes & singulas facultates & auctoritates a dicto Episcopo Eugubino nunc & pro tempore existente (etiamsi Synodales dictæ Ecclesiæ Eugubinæ, vel aliæ, etiam Apostolicæ, Constitutiones & Ordinationes, ac Juris Canonici dispositiones obstarent) communicari & committi, ac respectivè ab eodem Vicario ibidem liberè & licitè exerceri posse permittimus & indulgemus, ac etiam volumus & mandamus; & quatenus opus sit, Nos ipsi, easdem omnes & singulas facultates & auctoritates eidem Vicario, ut præfertur, deputando, ac pro tempore quandocumque existenti, dictâ auctoritate Apostolicâ, & earumdem tenore præsentium concedimus & impertimur: Non intendimus tamen impedire Episcopum Eugubinum pro tempore, quo minus possit eidem Vicario majores Facultates concedere, ultra prædictas, quatenus ei ita expediens videatur.

Acta... cora... rio...

§. 11. Statuentes etiam, ut omnium Judiciorum tam civilium, quàm criminalium, aliorum-

que

que omnium, quæ coram dicto Vicario agitata, gesta, & juxta præmissas dispositiones nostras resoluta ac decisa fuerint, Acta, Instrumenta, & Documenta quæcumque, apud Notarium Foraneum dictæ Curiæ Episcopalis Eugubinæ, in eadem Terra Pergulæ per Nos, ut præfertur, in Civitatem erectæ, publicum Officium habentem, cum debitis cauthelis, etiam perpetuo asservari debeant; ut inde authentica Exempla, seu Transumpta, & Fides, ad omnem petentium instantiam, in casibus alioquin permissis, seu cum requisitis licentiis, aut etiam de mandato Superiorum, ad quos pertinet, & ex officio, legaliter extrahi valeant; & sic asservata & extracta, eandem fidem in judicio, & extra, ubique locorum obtineant, ac si in ipsa Cancellaria Episcopali Eugubina asservata, indeque extracta fuissent.

§. 12. Ne autem per hæc aliquod eidem Cancellariæ Episcopali Eugubinæ, ejusque juribus, ipsique Mensæ Episcopali Eugubinæ, quæ exiguis potius est dotata redditibus, inferatur præjudicium, quod sanè, sicut accepimus, ex calculo per decennium efformato, ad summam annuam quadragintaquinque scutorum circiter monetæ Romanæ de Juliis decem pro quolibet scuto hujusmodi ascensurum foret, cum præsertim hujusmodi Vicario, quatenus extero, ut supra, deputando, congruum pro ejus substentatione, ut infra, tribui debeat honorarium; volumus etiam & mandamus, ut ex redditibus Communitatis dictæ Terræ per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, illius Magistratus pro tempore existens dicto Venerabili Fratri moderno & pro tempore existenti Eugubino Episcopo annuam summam dictorum quadragintaquinque scutorum dictæ monetæ singulis annis in duabus æqualibus solutionibus in fine semestris, nec non ut ex eisdem Communitatis prædictæ redditibus supra enunciatum quoque honorarium eidem Vicario, ut præfertur, deputando, juxta summam per eundem modernum & pro tempore existentem Episcopum Eugubinum præfigendam, omni mora, dilatione, & contradictione cessantibus, & absque eo quod eædem summæ ex quavis causa, colore, & prætextu retardari, vel imminui, aut impugnari possint, omnino solvere respectivè debeat & teneatur.

§. 13. Decernentes, easdem præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis jus vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque causæ, propter quas præsentes emanarint, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex alia quantumvis legitima & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensûs, aliove quolibet, etiam quantumvis magno & substantiali, ac inexcogitato, & inexcogitabili, individuamque expressionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, seu impetrato, aut etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concesso, quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare ullo modo posse: Sed ipsas præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissimè suffragari; Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & ejusdem S. R. E. Camerarium, ac alios Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & alios quoscumque, quavis præeminentia & potestate fungentes, & functuros, sublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Deputatio JudicumExecutorum.

§. 14. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Corinthien. moderno Ducatus & Provinciæ Urbinatensis Præsidenti, ejusque Successoribus Præsidentibus, vel etiam futuris Nostris & Apostolicæ Sedis in eadem Provincia & Ducatu de Latere Legatis ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus; ac modernis etiam & pro tempore existentibus Archiepiscopo Urbinatensi, & Episcopo Eugubino, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel per alios, seu alium, auctoritate nostra, quoties pro parte interesse habentium requisiti fuerint, aut ita expedire judicaverint, præsentes nostras Litteras, & in eis contenta, solemniter publicantes, prædictis Communitati, Magistratui, & Hominibus, ac etiam Vicario pro tempore, ut præfertur, deputando, & omnibus & singulis, quorum favorem præmissa concernunt, in præmissis etiam omnibus & singulis, efficacis defensionis præsidio assistant, faciantque eos omnibus & singulis præfatis pacificè frui & gaudere; non permittentes eos, & eorum aliquem, per quoscumque desuper quomodolibet indebitè molestari, inquietari, aut impediri; Contradictores quoslibet & rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, per Censuras Ecclesiasticas, & pecuniarias pœnas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

Derogatio contrariis.

§. 15. Non obstantibus contrariis quibuscumque, etiam Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, aut Synodalibus, etiam prædictæ Eugubinæ Ecclesiæ Conciliis, editis Constitutionibus, & Ordinationibus, dictæque Ecclesiæ, & Civitatis Eugubinæ, ac ejusdem Terræ in Civitatem, ut præfertur, erectæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus: Privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Personis & Locis, sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, in genere vel in specie, aut aliàs in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, & formâ in illis traditâ observatâ, præsentibus exprimerentur & insererentur, pro plenè & sufficienter expressis & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat, specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, erectionis, institutionis, commissionis, concessionis, imper-

impertitionis, indultorum, voluntatum, mandatorum, decretorum, ac derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ die 19. Aprilis 1752. anno 12.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, decimo octavo Kalendas Maji, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 29. Aprilis ejusdem Anni.

LXVI.

Ecclesiastici Ditionis Pontificiæ quid juris habeant interveniendi, & sententiam dicendi in Consiliis super rebus, & negociis eorum interesse tangentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Procemium.

Quamvis jamdudum Romani Pontifices Prædecessores Nostri providam statuerint methodum in Ecclesiasticæ Ditionis Communitatibus observandam, ubi de negocio aliquo agendum sit, in quo tam Ecclesiasticorum, quàm Laicorum communis res agatur; nihilominus ad tollendos abusus, quos hac in re alicubi invectos accepimus, & ad removendas querelas, quæ ad Nos assiduè deferuntur, opportunum fore judicavimus, easdem Prædecessorum Nostrorum Leges confirmare & innovare, nonnullis adjectis declarationibus, per quas earum intelligentia magis in aperto constituatur.

De electione Deputatorum Cleri Secularis, & Regularis.

§. 1. Primùm itaque, ab Ecclesiasticis uniuscujusque Civitatis, Oppidi, aut Loci, duo Deputati eligendi sunt, alter è Clero Seculari, & alter è Regulari; Quod si Regulares in Loco non adsint, poterit Clerus Secularis non unum solùm, sed etiam duos è proprio corpore Deputatos eligere.

De eorum interpellatione, ejusque effectu.

§. 2. Quoties autem negocium aliquod agitari contingat, quod aliquo modo ad Ecclesiasticorum res atque rationes pertineat, aut pertinere possit; toties prædicti Deputati interpellandi sunt, ut illius tractationi intersint. Si verò ipsi interesse neglexerint, quæcumque demum fuerit ipsorum absentiæ causa, non ideo id, quod ipsis absentibus decretum erit, nullitatis vitio infectum censebitur; Sed pro decreti sic conditi validitate, satis erit, quod de facta interpellatione Deputatorum hujusmodi, extrajudicialiter constet.

Eorum liberum suffragium, sed consultivum tantummodo cum facultate

§. 3. Quum autem hujusmodi consultationibus Ecclesiasticorum Deputati intervenient, poterunt quidem, ac etiam debebunt, circa ea, quæ a Laicis proponerentur, sententias suas dicere; Verùm hæ consultivi suffragii vim tantummodo habebunt; neque, si forte Laicorum resolutionibus contrariæ fuerint, istarum executionem retardare valebunt; reservata dumtaxat Ecclesiasticis facultate recurrendi deinceps ad Superiora Tribunalia, a quibus postulare poterunt ea præjudicia emendari, quæ ex Laicorum resolutionibus illata sibi esse contenderint.

§. 4. Porrò quum aliquæ sint expensæ, quibus tolerandis, ex Romanorum Pontificum præscripto, Ecclesiastici cum Laicis concurrere debent, cumque æquum non sit, pecuniarum summæ ab Ecclesiasticis persolutæ, in aliam causam a Laicis erogentur, præter eam, quæ in Pontificiis Mandatis expressa est; ideo statutum est, ut semel saltem in anno rationum redditio fiat, vocatis ad eam Ecclesiasticis Deputatis, quibus exhiberi etiam debebunt Libri, in quibus administrationis computa continentur; Hos tamen Libros Ecclesiastici minimè poterunt domum asportare, sed examinare debebunt in eo Loco, qui a Gubernatore Locali, seu a S.R.E. Cardinali Provinciæ Legato, majori, qua poterit cautela, ad id designatus fuerit, eoque temporis spatio, quod ipsis ad hunc effectum a supradictis præscriptum fuerit; cum facultate recursum habendi ad Superiores, quoties in hujusmodi rationum redditione animadverterint, aut dati & accepti capita non rectè constare, aut collatam pecuniam in alias causas erogatam fuisse, ab illis diversas, quibus ex Pontificis voluntate destinata fuerat.

§. 5. Hæc omnia aut expresè, aut implicitè continentur in Epistola Encyclica, de mandato Ven. Servi Dei Prædecessoris Nostri Innocentii Papæ XI. die 19. Julii anni 1681. expedita, & in Decretis a Congregatione Ven. Fratrum Nostrorum ejusdem S. R. E. Cardinalium super Bono Regimine Communitatum, & Universitatum Status Nostri Ecclesiastici, auctoritate Apostolica, deputatorum aliàs emanatis. Quæ ideo ab omnibus, ad quos spectat, in posterum observari volumus & mandamus; Sicque, & non aliter, in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, & Provinciarum, Civitatum, & Locorum Status Nostri Ecclesiastici Præsides, Vice-Legatos, Gubernatores, aliosque quoslibet, judicari & definiri debere, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate, & auctoritate; & si secus a quoquam scienter vel ignoranter gestum aut judicatum fuerit, irritum & inane decernimus.

§. 6. Non obstantibus quibuslibet Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non Ecclesiarum, & Ordinum Regularium, Congregationum, & Institutorum, etiam expressa mentione dignorum, ac Civitatum, & Provinciarum, etiam juramento, Confirmatione Apostolica, vel alia quavis firmitate roboratis Statutis, Usibus, & Consuetudinibus etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Exemptionibus, Indultis, & Litteris Apostolicis, cuilibet præmissorum quomodolibet in contrarium concessis, ac pluries confirmatis, & innovatis; Quibus omnibus & singulis, quatenus opus sit, expresè derogamus, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscat. die XXIX. Julii MDCCLII., Pontificatus Nostri Anno XII.

D. Card. Passioneus.

SUPPLEMENTUM
LITTERARUM APOSTOLICARUM
PRIORIBUS ANNIS EDITARUM,

Quæ in Voluminibus XVI. & XVII. inserendæ erant.

Episcopo Warmiensi & Sambiensi conceditur usus Pallii, & jus præferendæ Crucis, more Archiepiscoporum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmana Ecclesia omnium Ecclesiarum Mater & Magistra, a cœlesti Sponso Pastorum Principe Jesu Christo, cujus vices planè immerentes Nos in terris gerimus, supremum auctoritatis dignitatisque principatum supra universum Terrarum Orbem sibi uni attributum, ita cum aliarum Ecclesiarum Pastoribus participavit, ut modo uni, modo alteri, pro meritis, ac locorum, temporum, personarumque conditionibus, & auctoritatis, & dignitatis decora, atque officia, opportunè ad Divini honoris gloriam augendam, populorum necessitatibus providendum, & Catholicæ Fidei Majestatem veritatemque constantissimè in omnium animis confirmandam, distribuerit.

§. 1. Inter tot autem præcipua, quæ Antistitibus interdum conferri solebant, insignia, duo numerantur, & gestandi Pallii, & præferendi Sanctissimæ Crucis Signi honor. Et Pallium quidem, quod ex Lana contextum, Ovis illius, quam Dominus aberrantem quæsivit, inventamque humeris suis substulit, pellem significat, ut Episcopus, qui Christi typum gerit, ipsius munere fungatur, atque etiam ipso habitu illud omnibus ostendat, se boni, ac Magni illius Pastoris imitatorem esse, qui gregis infirmitates ferendas sibi proposuit, nisi exigentibus causarum meritis, juxta priscam consuetudinem, & fortiter postulantibus, non dabatur. Crucis verò præferendæ mos, a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, quibus supremam super omnes Ecclesiasticorum Virorum Ordines Jurisdictionem ac potestatem habentibus Crux præferebatur, primùm ad eorumdem Legatos, deinde ad alios Antistites deductus est, ut considerantes diligenter, quod in Cruce Domini Nostri Jesu Christi eos oporteat gloriari, Crucis mortificationem jugiter in suis corporibus debeant pro divini Nominis amore portare.

§. 2. Hæc secum recolens Venerabilis Frater Adamus Stanislaus Warmiensis & Sambiensis Episcopus, ac reputans, non leve populis suæ pastorali curæ commissis, qui undique ab hæreticis circumdantur, futurum incitamentum, si ipsum modernum & pro tempore existentem Warmiæ & Sambiæ Episcopum, aut in Solemnitatibus, juxta canonicas præscriptiones cum Pallio celebrantem, aut cum Sanctissimæ Crucis Signo ante eundem delato iter agentem aspicerent, ut & majorem Sacris Mysteriis venerationem deferant, & Episcopali Dignitati majorem exhibeant reverentiam; eapropter Nobis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportunè providere, &, ut infra, indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 3. Nos igitur eumdem Adamum Stanislaum Episcopum specialibus favoribus & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiastici, sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantùm consequendum harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus, aliorumque de hac Apostolica Sede bene mereri pergentium nomine, Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, & attentis præmissis, ac præsertim quod Warmiensis, & Sambiensis Episcopus Sacri Romani Imperii Princeps sit, & Warmiensis & Sambiensis Ecclesiæ invicem perpetuo Canonice unitæ Sedi Apostolicæ prædictæ immediate subjectæ existant; Ipsi Adamo Stanislao moderno, ac pro tempore existenti Episcopo Warmiensi & Sambiensi usum Pallii in Solemnitatibus per Sacros Canones præscriptis celebrandis, & Crucis ante se præferendæ per Warmiensem & Sambiensem Civitates & Diœceses dumtaxat, & non alibi omnino, sive in alienis Diœcesibus, sive in Regni, & Sacri Romani Imperii præfati Comitiis, sive in quibuscumque aliis locis Episcopo præfato non subjectis, nec etiam de Ordinarii loci licentia; nec etiam in Civitatibus, & Diœcesibus Warmiensi & Sambiensi, præsentibus, vel quolibet Dilecto Filio Nostro Sanctæ R. E. Cardinali, vel quolibet Nostro, & ejusdem Sedis ordinario, vel extraordinario Legato, aut Nuncio; sub gratiæ, & concessionis hujusmodi nullitate, aliisque ad nostrum & Sedis præfatæ arbitrium moderandis, & infligendis pœnis; & dummodo, quoad Pallium tam dictus Adamus Stanislaus Episcopus, quam quoties ipsum, & Episcopum hujusmodi pro tempore existentem, viam universæ carnis ingredi contigerit, ipse Adamus Stanislaus, & toties novus Episcopus illud ab eadem Apostolica Sede, servatis de jure, vel consuetudine servandis, postulaverit, & de Corpore Sancti Petri Apostolorum Principis sumptum a Romano pro tempore existente Pontifice, juxtà præscriptas Sanctiones, acceperit, & omnia, quæ cùm Archiepiscopis Pallia traduntur, servari solita sunt, omnino serventur; auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus, & indulgemus.

Conceditur usus Pallii, & jus præferendæ Crucis.

Cum opportunis limitationibus.

Pallium singulis vicibus, de more postulari, & recipi debet.

§. 4. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos,

Clausulæ pro perpetua Indulti firmitate.

etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ præfatæ Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis præfatæ Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet qualiter aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogationes.

§. 5. Non obstantibus, quatenus opus sit, nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, nec non Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, aliisque quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxàt specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXI. Aprilis MDCCXLII. Pontificatus Nostri Anno Secundo.

D. Card. Passioneus.

LXVIII.

Ut Equites Professi Militiæ Hospitalis Sancti Joannis Jerosolymitani ad Episcopatum, aut ad Cardinalitiam dignitatem evecti, Crucem Octogonam ex Tela alba, tamquam habitum suæ Religionis proprium, exterioribus vestibus assutam gestare valeant.

Che i Cavalieri Professi dell' Ordine di Malta creati Vescovi, o Cardinali, possano portare sopra gli Abiti esteriori, e precisamente sopra la Mozzetta, la Croce Ottogona di tela bianca, come Abito della loro Religione.

Dilecto Filio Nostro Joachimo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Card. Portocarrero nuncupato.

Diletto Filio Nostro Joachimo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Card. Portocarrero nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Quæstio, & Instantia a R. P. Portocarrero tunc Patriarcha Antiocheno proposita.

BIENNIUM cum dimidio circiter elapsum est, ex quo Nobis exposuisti, te Jerosolymitanæ Militiæ Professum Equitem esse, & Magna ejusdem Ordinis Cruce insignitum, deinde Sacris Ordinibus initiatum; & a fel. rec. Prædecessore Nostro Clemente Papa XII. inter Præsules adscitum, & ad Patriarchatum Ecclesiæ Antiochenæ promotum fuisse: In ea autem opinione te versari, ut Crucem Octogonam ex tela alba, quæ Equitum Jerosolymitanorum propria est, gestare posses, non quidem, uti, consueveras, Mantellettæ assutam, atque ita a superiore Mozzetta contectam, sed ipsi Mozzettæ, sive Exomidi, cujus usum san. mem. Benedictus Papa XIII. Patriarchis etiam in Urbe concessit, hominum aspectui magis expositam deferre. Optare autem, ut hac de re sententiam nostram tibi aperiremus, simulque facultatem ad id exequendum tibi impertiremur; quoniam aliquot jam annis post adeptam Patriarchalem dignitatem, prædictam Crucem Mantellettæ dumtaxat assutam gestaveras. Te autem meminisse arbitramur, Nos ea de re responsum nullum nunc tibi dedisse, sumpto nimirum tempore ad rem priùs accurato studio perpendendam.

§. 1. Ea verò examinata ac discussa, jam tunc opinionem tuam minime incongruam, aut a vero alienam reputavimus, quum Tu nimirum, utpote Jerosolymitanæ Militiæ Eques expresse Professus, vere Religiosus, & Frater sis; Religiosi verò tum Monachi, tum Mendicantes, quos Fratres appellant, etiam quum ad Episcopatum evecti sunt, Habitum proprii Ordinis deferre palam teneantur; Crux autem octogona ex tela alba, quam tu Mozzettæ visibilem superimponere in animo habebas, verus sit habitus Fratrum Professorum Militiæ Equestris Sancti Joannis.

Equites Jerosolymitani veris Regularibus & Fratribus adnumerantur.

§. 2. Et quidem nullo modo dubitandum nobis visum est, quin tibi, tamquam Equiti in Ordine Jerosolymitano expressè Professo, veri Religiosi, & Fratris qualitas conveniret, adeo-

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

SONO in circa due anni e mezzo, che ci rappresentaste, esser voi Cavaliere di Malta Professo, e Grancroce, aver poscia presi gli Ordini Sacri, esser Prelato, e Patriarca Antiocheno, fatto dalla Santa Memoria di Clemente XII. nostro Predecessore, e credere di poter portare la Croce ottogona di tela, propria de' Cavalieri di Malta, non nella Mantelletta, come facevate, che resta coperta dalla Mozzetta, ma nella Mozzetta stessa, che fu ai Patriarchi conceduta dalla Santa Memoria di Benedetto XIII., acciò la Croce fosse visibile a tutti; chiedendoci il nostro sentimento, unitamente colla licenza di farlo, giacchè erano passati alcuni anni dopo il Patriarcato, che avevate portata la Croce ottogona nella Mantelletta: e se ben vi ricorderete, non vi dammo veruna risposta, avendo preso tempo per veder la materia.

§. 1. Non ci scordammo di veder la materia, e sin d'allora la vostra petizione ci parve giusta, e doverosa: essendo voi Cavaliere di Malta Professo, e per conseguenza vero Religioso, e Frate; essendo i Monaci, ed i Frati obbligati a portare visibilmente l'Abito della sua Religione, ancor quando sono Vescovi; ed essendo la Croce ottogona visibile di tela bianca, come voi intendevate di portare nella Mozzetta, il vero Abito de' Frati Professi di Malta.

§. 2. Che essendo voi Cavaliere di Malta Professo, foste, e siate vero Religioso, e Frate, non ci parve di poterne ragionevolmente dubitare; avendo voi fatti nella Professione i tre

adeoque conveniat; quum & in Professione tria solemnia, Castitatis, Paupertatis, & Obedientiæ vota emiseris; & hæc sit vera, & communis opinio Auctorum, & Tribunalium, etiam Romanæ Curiæ, ut videre licet apud *Escannum in Propugnaculo Jerosolymitano disquisit. 6. cap. 2.* Nec ullius momenti est, quod asserunt nonnulli, haud posse Religiosum & Fratrem appellari eum, qui ex Instituti sui lege, arma tractare, & bella gerere debeat; Siquidem *S. Thomas 2. 2. quæst. 188. artic. 3.* aperte docet, Religiosæ vitæ statui minime contrarium esse Institutum, quo addicantur homines ad belligerandum pro cultus Divini propugnatione, pro publicæ salutis, & Pauperum, ac oppressorum defensione; cujusmodi est Jerosolymitanæ Militiæ institutum, ut optime nosti, & ut Nos ipsi significavimus *in nostro Opere de Canoniz. Sanctor. lib. 3. cap. 36. num. 16.* cujus Operis mentionem libenter facimus tecum, cui familiarem & gratam illius lectionem esse novimus.

§. 3. Quod autem Monachi, atque ii, qui Fratres appellantur, etiam quum ad Episcopatum evecti sunt, propriæ Religionis habitum palam deferre teneantur, id extra controversiam omnino est, ex quo ita decrevit Concilium Generale Lateranense sub Innocentio III. *Canone 16.* relato *in Cap. Clerici officia, de vita & honest. Clericor.* Quam in rem cum Nos aliàs plura collegimus & adduximus *in citato Opere nostro de Canonizat. Sanctor. lib. 3. cap. 35. num. 11. & seqq.*, tum verò hac occasione alia quædam vidimus, quæ utiliter legi possunt, apud *P. Mabillon. in Præfatione secunda ad sæculum quartum cap. 7.* ubi ostendit hanc disciplinam jam usque a quinto sæculo obtinuisse. Soli autem Clerici Regulares, & Canonici Regulares, ad Episcopatum promoti, Vestes induunt iis omnino similes, quibus utuntur alii Episcopi è Clero sæculari assumpti; & illi quidem, propterea quod eorum Ordinum habitus idem revera est cum habitu Presbyterorum sæcularium; hi autem, quia peculiare Privilegium hac de re habent, a Prædecessore nostro Leone Papa X. sibi concessum, habita ratione Rocchetti, cujus usum habent, quodque indumentum est Clericorum Sæcularium; quemadmodum expressum legitur in dicti Pontificis *Constitut. 34. in Bullario Romano*, quam Collectores tam Bullarii Canonicorum Lateranensium, quàm alterius Canonicorum SS. Salvatoris, referre non omiserunt.

§. 4. Quod denique Crux octogóna visibilis ex albo linteo, verus sit Habitus Equitum, & Fratrum Professorum Jerosolymitanæ Militiæ, id satis exploratum est tibi, qui Ordinis tui leges, & instituta plane calles. Verùm ut intelligas, nos quoque hujusmodi materiam diligenter examinasse, noveris Nos etiam illorum opinionem, tamquam longe a vero aberrantem, rejicere, qui putant, parvam ex auro Crucem a pectore pendentem, Habitum esse Fratrum vestri Ordinis Professorum. Sane Raymundus de Podio, qui primus Jerosolymitanæ Militiæ Magister numeratur, voluit ab Equitibus suis nigri coloris vestem seu Pallium gestari, cui alba Crux è tela superiùs assuta esset. Sed quum id Equitibus militaturis parùm aptum re ipsa inventum fuisset, eorum Habitus deinde redactus fuit ad Crucem octogonam, in octo nimirum apices desinentem, facta ipsis libertate de cætero communibus vestibus, decentibus tamen, & a sæculi pompa alienis, utendi. Quoniam vero procedentibus temporibus albæ linteæ Crucis usus ab aliquibus relictus fuerat, ejusque loco aurea Crux candido encausto obducta pectori appensa deferebatur; hujusce Crucis usus a Magno Militiæ Magistro

tre solenni Voti, di Castità, Povertà, ed Obbedienza; ed essendo questa la vera, e comune opinione degli Autori, e de' Tribunali anche di Roma, come può vedersi nell'*Escanno in Propugnaculo Jerosolymitano disquisit. 6. cap. 2.*; Nulla giovando il dubbio da alcuni proposto, non poter' essere vero Religioso, e Frate chi hà per istituto il maneggiare l'Armi, e combattere; essendo chiara la Dottrina *di S. Tommaso 2. 2. quæst. 188. artic. 3.*, che non ripugna allo stato di vera Religione l'istituto di combattere per la difesa del Culto Divino, della publica salute, o de' Poveri, ed Oppressi, che è per appunto l'Istituto di Malta, come ben sapete, e come ancor Noi abbiamo accennato *nella nostra Opera de Canonizatione Sanctorum al lib. 3. cap. 36. num. 16.* Opera, che volentieri nominiamo a voi, perche sappiamo, che volontieri la leggete.

I Monaci e Frati divenuti Vescovi debbono portare visibilmente l'Abito del loro Ordine.

§. 3. Che poi i Monaci, ed i Frati siano obbligati a portare visibilmente l'Abito della sua Religione ancor quando sono Vescovi, è proposizione, che non può controvertersi, venendo stabilita nel Concilio Generale Lateranense sotto Innoc. III. *nel Can. 16.* riferito *nel cap. Clerici officia, de vita & honestate Clericorum.* Sopra questo assunto si può vedere quanto da Noi è stato unito, e portato *nella nostra citata Opera de Canonizatione Sanctorum al lib. 3. cap. 35. num. 11. e seqq.*, potendo anche vedersi ciò, che nella presente occasione è stato veduto da Noi, cioè il Padre Mabillon *nella Prefazione seconda al Secolo quarto cap. 7.*, ove dimostra, che questa disciplina era già introdotta nel Secolo quinto. Ed i soli Chierici Regolari, e Canonici Regolari, sono quelli, che fatti Vescovi, vestono l'Abito de' Vescovi levati dal Clero Secolare: i primi, perchè il loro Abito è lo stesso, che quello de' Preti Secolari, ed i secondi per un particolar privilegio ad essi accordato dal Pontefice Leone X. appoggiato all' uso del Rocchetto, indumento proprio de' Chierici Secolari, e che dai Canonici Regolari si porta, come può vedersi *nella sua Costituzione 34. nel Bollario Romano*, riferita ancora nei due Bollarj de' Canonici Lateranensi, e de' Canonici della Congregazione del Santissimo Salvatore.

L'Abito dell' Ordine Gerosolimitano è la Croce ottangola di tela bianca.

§. 4. Che finalmente la Croce ottogona visibile di tela bianca sia il vero Abito de' Cavalieri, e Frati Professi di Malta, non è certamente proposizione ignota a voi, che tanto ben sapete le Costituzioni del vostro Ordine. Ma, acciò conosciate, che ancor Noi abbiamo veduta con diligenza la materia, diremo, esser' un grand' equivoco di quelli, che pensano, esser la Crocetta d'oro, pendente al petto, l'Abito de' Professi di Malta. Raimondo di Podio, che fù il primo Granmaestro di Malta, ordinò, che i suoi Cavalieri fossero tenuti a portar una Veste, o sia Manto, di color nero, colla Croce bianca di tela: e non essendo poi praticabile la Veste nera, dovendo i Cavalieri militare, l'Abito della Religione fù fissato nella Croce bianca ottogona, cioè d'otto punte, colla libertà di andare nel rimanente vestiti, come vestono gli altri, ma senza pompa, e colla dovuta decenza. E perchè da tal' uno erasi lasciata la Croce di tela bianca, e solamente portavasi pendente dal Petto la Croce d'oro smaltata di bianco, il Granmaestro la Sengle proibì l'uso di questa Croce: il che benchè dipoi non fosse posto in pratica, basta però per porre in chiaro, che non è la

Senglæo nuncupato Equitibus vetitus fuit. Quantumvis autem prohibitio hæc usu recepta non fuerit, id tamen satis est ad ostendendum, non auream illam Crucem, sed aliam ex albo linteo confectam, verum esse Habitum Equitum Professorum Jerosolymitanæ Militiæ. Quam in rem non tantùm consulendum nobis esse duximus Compendium Alphabeticum Statutorum vestri Ordinis *in verbo*: *Habitus*; verum etiam ipsum textum Statutorum ibi citatum; ac præterea vestrum Michalef *in suis manuscriptis*, *verbo* : *Crux aurea*, *& verbo* : *Habitus*, nec non auctorem Instructionum de præcipuis Officiis Equitum Jerosolymitarum, quæ ex Gallico idiomate in Italicum conversæ habentur, *Cap. undecimo.*

Croce d'oro, ma la Croce ottogona di tela bianca, l'Abito vero de' Professi di Malta. E sopra questo punto non solamente abbiamo veduto il Compendio Alfabetico degli Statuti della Religione *alla parola* : *Abito*, ma i Testi degli Statuti ivi allegati, ed il vostro Michalef *ne' suoi Manoscritti alla parola* : *Crux aurea*, *ed alla parola* : *Habitus*, e l'Autore delle Istruzioni sopra obblighi più principali de' Cavalieri di Malta, tradotte dall'idioma Francese nell'Italiano, *al cap.* 11.

Non incongruum erit, eam Episcopa b. Vestibus ad litam conspici.

§. 5. Nihil autem ea nos cogitatio movit, quod in posterum futurum esset, ut complures Episcopi Militarium Ordinum insignia gestare conspicerentur: Etenim, si de Equitibus in Ordine Jerosolymitano Professis loquamur; præterquam quod nec multi sunt, nec multi probabiliter esse possunt, qui ex ejusmodi statu ad Episcopatum assumantur; si etiam pluros essent, nil aliud hac in re eveniret, quam id quod sine ulla cujusquam admiratione accidit, quum non unus, sed plures Episcopi Monachorum Cassinensium habitum deferre conspiciuntur, propterea quod in eo Ordine Professi fuerunt; non unus, sed plures Episcopi, Fratrum Minorum, aut Prædicatorum Habitu induti procedunt, quoniam in illis antea Ordinibus Professionem emiserunt.

Non conv... te, ... la si... pra ... Vesc...

§. 5. Nè punto, nè poco, ci fece breccia la riflessione, che molti Vescovi in avvenire si sarebbero veduti colle divise degli Ordini Militari. Imperocchè o si parla de' Professi di Malta; ed oltrecchè non sono molti i Vescovi, nè tampoco è verisimile, che possano esser molti, che prima siano stati Professi di Malta; se anche fossero molti, succederebbe quello stesso, che succede, e non fa veruna ammirazione, quando si veggono, non uno, ma più Vescovi coll'Abito de' Monaci Cassinensi, perchè han fatta Professione in quell'Ordine, non uno, ma più Vescovi coll'Abito Francescano, e Domenicano, per essere stati Professi negli Ordini predetti.

Idque in exemplum trahi non poterit pro aliis Ordinibus Militaribus.

§. 6. Si verò de aliis aliorum Equestrium Ordinum Professoribus agatur, horum sanè ratio valde discrepat a præsentis quæstionis subjecto. Sacri Canones, qui habitum Regularem ab aliquibus Episcopis deferendum statuunt, de Monachis loquuntur. Hæc disciplina deinde ad Mendicantium Ordinum Fratres extensa fuit; & quamvis inter Fratres Minores nonnemo fuerit, qui eam consultò evertere studuerit, vicit tamen sanior pars Canonicis Statutis adhærens, ut videre est apud *Thomassinum de Beneficiis part. 3. lib. 2. cap. 50. num. 6.*; quum nempe nimis evideas visum fuerit, nullo intercedente discrimine, quod pertinet ad Vota substantialia, inter Monachorum & Fratrum Professionem, eamdem Canonis Legem ad omnes Professos, sive Monachos, sive Fratres, æque pertinere. His positis, conferantur jam Equites in Ordine Jerosolymitano Professi cum aliorum Equestrium Ordinum Professoribus; ac videatur, utrum illorum magis quam illorum Professio, quod pertinet ad Vota substantialia, ad Monachorum & Fratrum Professionem accedat. Illi quidem, ut supra dictum est, veri nominis Religiosi stricto jure habentur; aliorum autem Equestrium Ordinum Professores aliquibus Religiosi vocantur, ab aliis nequaquam; quique etiam illos Religiosos appellant, non stricto jure loqui se profitentur. Solemne Castitatis Votum, quod Jerosolymitani emittunt, plenum est & absolutum; adeo ut, quemadmodum per alias Professiones, quæ a Monachis & Fratribus fiunt, dissolvitur Matrimonium ratum & non consummatum, irritatur verò illud, quod quis post Professionem contrahere præsumat; eodem planè jure censeatur Professio Ordinis Jerosolymitani. At non idem obtinet, ubi agitur de Professionibus in aliis Ordinibus Militaribus emissis; ubi nempe Votum Castitatis non absolutum est, sed ad Castitatem Conjugalem ut plurimum, aut ad prohibitionem alterarum nuptiarum redigitur; uti apposite ratiocinando observat Mendus *de Ordinibus Militaribus disquisit. 5. quæst. 3. n.* 17. Pontius *de Matrim.*

Nè ... pio ... lere ... altr... Mil...

§. 6. O si tratta poi degli altri Professi negli altri Ordini Militari; e parlando di questi, non è certamente il caso paragonabile col nostro. Parlano i Canoni de' Monaci, e gli astringono a portar l'Abito Regolare, benchè Vescovi. Questa disciplina si è poi estesa dai Monaci ai Frati; e benchè fra i Francescani vi fosse, chi si era presa la briga di volerla guastare, prevalse però il partito più sano, favorevole all'osservanza de' Canoni, come può vedersi nel *Tomassino de Beneficiis par. 3. lib. 2. cap. 50. num. 6.*, essendo troppo viva la ragione, che, essendo uguale quanto ai Voti sostanziali la Professione de' secondi a quella de' primi, doveva in tutti i Professi, , o siano Monaci, o siano Frati, aver luogo la stessa Canonica disposizione. Ciò premesso, si faccia un poco il paragone frà i Professi di Malta, ed i Professi degli altri Ordini Militari, e si vegga, se, rispetto ai Voti sostanziali, più si accosta la Professione di Malta, di quella degli altri Ordini Militari, alla Professione de' Monaci, e de' Frati. I Professi di Malta sono in tutto rigore veri Religiosi, come di sopra si è detto: I Professi degli altri Ordini Militari da alcuni si dicono Religiosi, da altri nò: E chi li chiama Religiosi, non intende di parlare rigorosamente. Il Voto solenne di Castità, che si fa dai Professi di Malta, è Voto compito, ed assoluto; in tal maniera che, siccome per le altre Professioni, che si fanno dai Monaci, e Frati, si scioglie il Matrimonio rato e non consumato, ed il Matrimonio è nullo, se si fa dopo la Professione, lo stesso per appunto si ammette nella Professione di Malta: il che poi non si ammette nelle Professioni, che si fanno negli altri Ordini Militari, nelle quali Professioni il Voto di Castità non è assoluto, ma ristretto per lo più o alla sola Castità conjugale, o al non passare alle seconde nozze: come molto bene vanno discorrendo il Mendo *de Ordinibus Militaribus disquisit. 5. quæst. 3. num.* 17. il Pontio *de Matrim. lib. 9. cap. 7.* il Cardinal di

Matrim. lib. 9. cap. 7. Cardinalis de Laurea *tom. 3. in 4. lib. Sentent. disput. 16. art. 13. num. 292. & seqq.* Clericatus *de Sacram. Matrim. decis. 13. numer.* 17. Hinc porrò est, quod datâ Jerosolymitanis Equitibus Professis facultate, quæ nunc ipsis tribuitur; non inde quis rectè colligeret, pari ratione agendum esse cum aliorum Equestrium Ordinum Professoribus; & sicuti nunc illis permittitur, ut ad Episcopatum promoti Crucem octogonam ex alba tela conspicuam deferant, ita deinceps aliis aliarum Militiarum Equitibus Professis permitti debere, ut proprias eorum Ordinum Cruces, seu Insignia, visibiliter gestare valeant. Hoc verò illud esset, quod absurdi speciem, illorum sententia, præseferret.

§. 7. Nunc autem a Nobis exquirere videris, cur, postquam quæstionis a te propositæ rationes omnes satis expendimus, non statim responsum nostrum tibi reddiderimus, adjecta facultate gestandi linteam Crucem octogonam, assutam Mozzettæ, qua tunc, uti Patriarcha, utebaris. Nos autem ingenuè fatebimur, ideo tunc temporis rem distulisse, quia in animo habentes Te inter hujus S. R. E. Cardinales in proxima Promotione cooptare, nihil necesse reputavimus eam tibi facultatem impertiri, qua nonnisi paucis mensibus usurus fuisses. Si autem ulteriùs requiras, cur, elapso jam biennio, ex quo in Cardinalium Collegium adscitus es, usque adhuc mentem nostram tibi non aperuerimus super eo, an liceat, nec ne, Crucem octogonam albi coloris Cardinalitiæ Mozzettæ superimponere, quoniam una est hujusmodi indumenti ratio, sive a Patriarchis, sive a Cardinalibus deferatur, Nos etiam exsequendo respondebimus, silentii nostri culpam adscribendam esse modestiæ tuæ; qui, licet toto hoc tempore frequentes ad Nos aditus habueris, de hac re nunquam Nos appellasti, dum Nobis interea multis arduisque negociis occupatam oppressamque mentem gerentibus, vetus instantia tua memoriâ exciderat. Neque verò hanc iterum per Nos ad examen revocari, ac definiri forsan contigisset, nisi duæ res intervenissent, quas Tibi jam exponemus.

§. 8. Harum prima est, quod præteritis mensibus Venerabilis Frater Episcopus Melitensis Romam advenit, qui pluries ad audientiam nostram se contulit, albam octogonam Crucem, non quidem Mozzettæ, quemadmodum Melitæ ab ipso factitari novimus, (nec enim Episcopis, præterquam Patriarchis, licitum est in Urbe Mozzettam induere), sed Mantellettæ patenter assutam deferens. Episcopus autem Melitensis, ut nosti, Religiosus Professus est Militiæ Jerosolymitanæ; cumque ab ordine & statu Fratris Cappellani, ut vocant, ad Melitensem Episcopatum assumitur, gradum & qualitatem Procerum Magnæ Crucis in Religione obtinet. Neque verò hic, de quo agimus, primus est Melitensium Episcoporum, qui Romam advenerit, quique ea ratione, eoque habitu se conspiciendum præbuerit. Alios Nos ipsi, dum in minoribus versabamur, in Urbe vidimus, octogonam Crucem deferentes, non secus ac præsens Episcopus defert. Et quidem memoria retinemus, a bo. mem. Præsule Gambaruccio Pontificiarum Cœremoniarum Præfecto tunc existente, in controversiam revocatum fuisse, an Episcopo Melitæ, qui tunc Romam advenerat, permittenda esset hujusmodi Crucis delatio; quam quidem illi competere putabat in Insula Melitæ, sed non item in Urbe: Sed quum eidem expositum fuisset, primò, ita semper anteactis temporibus fieri consuevisse, deinde Melitenses Episcopos omnes, Ordinis Jerosolymitani Professos esse, ideoque propriæ Religionis Habitum per eosdem, licet Episco-

pos,

Lauria *tom. 3. in 4. lib. Senten. disput. 16. art. 13. num. 292., e seqq.* il Clericato *de Sacramento Matrimonii decis. 13. numer.* 17. Quali cose danno a divedere, che dandosi ai Professi di Malta quello, che ora se gli dà, da ciò ragionevolmente non si può inferire, che lo stesso ancora debba farsi rispetto ai Professi degli altri Ordini Militari; e che ora ammettendosi, che dai Professi di Malta fatti Vescovi si porti visibilmente la Croce di tela colle otto punte, debba poscia ancora ammettersi ne' Professi degl'altri Ordini Militari, fatti Vescovi, il portare visibilmente la Croce, o sia l'Insegna del loro Ordine; il che poi si dice, che porterebbe disordine.

§. 7. Ora ci sembra chiedersi da voi a Noi, quale fosse la cagione, per cui dopo aver noi veduta la materia, che ci avevate proposta, non dessimo la risposta, unitamente colla nostra licenza di poter portarsi da Voi la Croce ottogona di tela nella Mozzetta, che portavate come Patriarca: e Noi candidamente vi diremo, non aver ciò fatto allora, perchè avevamo in testa di crearvi Cardinale nella nostra prima Promozione, che era imminente, nè ci pareva ben fatto il darvi una licenza, che sapevamo non dover durare, che pochi mesi. E se mai vi venisse in capo di domandare, perchè, essendo già passati due anni da che siete Cardinale, non vi abbiamo infino ad ora notificata la nostra mente sopra la Croce bianca ottogona, da portarsi, o non portarsi sopra la Mozzetta Cardinalizia, correndo la stessa ragione frà la Mozzetta di Patriarca, e la Mozzetta di Cardinale; soggiugneremo, doversi incolpare la vostra modestia, che non ostanti le frequenti udienze, che vi abbiamo dato, non ci avete mai riparlato di quest'affare; che poi anche ci era uscito di mente, avendola pur troppo aggravata, ed oppressa da molti, e spinosi negozj: Nè forse mai più sarebbe da Noi stato riesaminato, & risoluto, se non fossero accadute due circostanze, che or ora vi esporremo. Motivi di differire la risposta; e di darla presentemente.

§. 8. La prima è stata l'esser venuto in Roma ne' mesi passati Monsignor Vescovo di Malta, che è comparso alla nostra udienza più volte colla Croce visibile ottogona nella Mantelletta, e non già nella Mozzetta, come sappiamo, che la porta in Malta, non essendo permesso ai Vescovi, eccettuati i Patriarchi, il portare in Roma la Mozzetta. Il Vescovo di Malta, come ben sapete, è Religioso professo, e quando dallo stato, & grado di Frate Cappellano è assunto al Vescovado, ottiene nella Religione la qualificazione di Grancroce. Non è il presente Vescovo di Malta il primo, che sia venuto in Roma, & che sia comparso nell'accennata divisa. Ne abbiamo, quando eravamo *in minoribus*, veduti altri in Roma colla Croce ottogona, che portavano, come ora porta il presente Vescovo di Malta. Ci ricordiamo, che dalla buona memoria di Monsignor Gambarucci primo Maestro Pontificio delle Cerimonie fù eccitata una difficoltà, se poteva permettersi al Vescovo di Malta, che allora era venuto a Roma, il portare visibilmente la detta Croce; avendo esso creduto, che il portarla gli convenisse in Malta, ma non in Roma: E ci ricordiamo altresì, che essendosi ad esso rappresentato, primo, che così si era sempre praticato per lo passato, secondo, che essendo ogni Vescovo di Malta Professo, doveva, anche essendo Vescovo, portar l'Abito della sua Religione, terzo, che la Croce ottogona era l'Abito de' Professi della Religione di Malta; esso ritirossi dall'opposizione, e lasciò l' I. Il Vescovo di Malta porta la Croce dell'Ordine sopra gli Abiti Vescovili, anche in Roma.

affare

pos, deferri oportere, denique Habitum Fratrum Professorum S. Joannis, ipsam esse albam octogonam Crucem; meminimus eum ab objecto destitisse, remque integram in suo statu reliquisse; liberam scilicet Melitensi Episcopo facultatem sinendo, ut Jerosolymitani Ordinis Crucem Romæ conspicuam gestaret.

affare ne' termini, ne' quali era stato per l'addietro, che vuol dire, lasciando al Vescovo di Malta il portare in Roma visibilmente la Croce.

Rubrica *Cæremonialis Episcoporum* ad terminos inveteratæ consuetudinis reducitur.

§. 9. Quamvis autem in Cæremoniali Episcoporum *lib.* 1. *cap.* 1. habeatur, quod Presbyteri S. Spiritus, ac Militiarum S. Joannis, S. Jacobi, aliarumque, ad Episcopatum promoti, *sui Ordinis insignia in vestibus non deferunt, sed ejusdem Ordinis Crucem ad collum intus pendentem*; magis tamen valere debere censuit antiquam præcedentem consuetudinem, quæ Melitensibus Episcopis favebat, quæque etiam post Cæremonialis editionem continuata fuerat. Accedit etiam, quod relata Cæremonialis Lex ei forsan opinioni innixa fuit, quæ apud complures obtinebat, videlicet auream Crucem encausto obductam a collo pendentem, Professorum Equitum S. Joannis Habitum esse; quod tamen a vero alienum est; cum sola octogona Crux ex alba tela, sicut ante diximus, Religiosum Habitum prædictorum Equitum revera constituat.

§. 9. Ancorchè nel Cerimoniale de' Vescovi *al lib.* 1. *cap.* 1. dicasi, che i Preti di S. Spirito, e delle Milizie di S. Giovanni, S. Giacomo, ed altre, fatti Vescovi, *sui Ordinis insignia in vestibus non deferunt, sed ejusdem Ordinis Crucem ad collum intus pendentem*: Avendo esso considerato, che doveva prevalere l'antica precedente consuetudine favorevole ai Vescovi di Malta, e continuata ancora dopo l'edizione del Cerimoniale: al che forse poteva ancora aggiungersi, essersi appoggiato lo stabilito nel Cerimoniale all' opinione, che fra molti correva, che la Croce di smalto pendente dal collo, fosse l'Abito de' Professi di Malta: il che non sussiste; essendo la Croce ottogona di tela bianca, come già di sopra si è detto, l'Abito solo, e proprio de' detti Professi.

Episcopus Meliten. Crucem ideo vestibus assuit, quia Ordinis Jerosolym. Professus est.

§. 10. Itaque Melitensis Episcopus Crucem octogonam Mozzettæ adsutam Melitæ gerit, ubi Mozzettæ delatio ipsi competit: In Urbe verò, ubi Mozzettæ usum non habet, Talarem Vestem, & Mantelletam eadem Cruce distinctas visibiliter defert. Neque verò id agit, tamquam Episcopus Melitensis; alioquin Crucem deponere deberet, quoties ipsum ad aliam Ecclesiam transferri contingeret; eodem planè modo, quo Archiepiscopus ad Episcopalem Ecclesiam translatus, Pallium, quo antea tamquam Archiepiscopus utebatur, dimittere debet; juxta legem Textus *in Cap. ad supplicationem, de renunciat.* Porro Episcopus quondam Melitensis, Molina nuncupatus, anno 1681. ad Leridensem Ecclesiam translatus fuit, ut habetur *in Tom.* 2. *Siciliæ sacræ, Panormi impressæ anno* 1733. *pag.* 920., eumque constat in Episcopatu Leridensi octogonam Crucem semper gestasse; ideoque dici nequit Episcopum Melitensem ab ipso Melitensi Episcopatu id habere, ut Crucem octogonam deferat. Eam igitur idcirco defert, quia Ordinis Jerosolymitani Professus est; cumque talis etiam perseveret, quantumvis a Melitensi Episcopatu ad aliam Ecclesiam transferatur, hinc est, quod Crucem in alterius etiam Ecclesiæ regimine defert. Ejusmodi verò Crucem Melitæ quidem supra Mozzettam, Romæ autem supra Mantellettam patenter deferens, Canonicam legem adimplet, qua, licet Episcopus, jubetur Habitum Professorum Religiosi Instituti sui visibiliter gestare. Tu itaque, Dilecte Fili noster, cum ejusdem Ordinis Eques Professus existas, Habitum Professorum proprium, licet inter Cardinales S. R. E. cooptatus, deferre debes, octogonam scilicet Crucem supra Mozzettam, cujus usu & in Urbe & extra illam potiris; nec enim dignitas Cardinalatus ab hac obligatione te eximit; quemadmodum nec alios Cardinales ex Ordinibus Monasticis aut Mendicantibus assumptos a delatione habitus eorum Ordinis non absolvit; quod aliàs a Nobis ostensum est *in citato Opere de Canoniz. dicto lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 11.

§. 10. Porta dunque il Vescovo di Malta la Croce ottogona visibile nella Mozzetta in Malta, ove ha l'uso della Mozzetta. Porta lo stesso Vescovo in Roma la Croce ottogona visibile, non già nella Mozzetta, non avendone l'uso in Roma, ma nella Veste, e nella Mantelletta. Non porta il Vescovo questa Croce come Vescovo di Malta, perche se la portasse come tale, la dovrebbe lasciare, quando è trasferito ad un'altra Chiesa: in quella guisa appunto, che l'Arcivescovo, che come tale porta il Pallio, lo dimette, quando è trasferito ad una Chiesa Vescovile, come viene stabilito *nel Cap. ad supplicationem, de renunciatione.* Passò Monsignor Molina dal Vescovado di Malta a quello di Lerida *l'anno* 1681., come si vede *nel Tom.* 2. *della Sicilia Sacra* della Stampa di Palermo del 1733. *alla pag.* 920., e sapendosi di certo, che nel Vescovado di Lerida sempre portò la Croce ottogona, da ciò chiaramente si deduce, che la Croce ottogona non si porta dal Vescovo di Malta, come Vescovo di Malta. Porta il Vescovo di Malta la Croce come Professo dell'Ordine di Malta; e restando Professo ancorchè dal Vescovado di Malta passi ad un altro Vescovado, da ciò deriva, che anche nell' altro Vescovado porta la Croce. Porta il Vescovo di Malta in Malta la Croce ottogona nella Mozzetta, ed in Roma la porta visibile nella Mantelletta, ed in questo modo adempie l'obbligo, che gli corre, di portare benchè Vescovo l'Abito de' Professi della sua Religione. Voi siete ugualmente Professo di Malta, e voi benchè Cardinale siete obbligato a portar l'Abito de' Professi, e per conseguenza la Croce ottogona nella Mozzetta, che potete portare in Roma, e fuori di Roma; non esentandovi la dignità di Cardinale dal portarla: portandosi dai Cardinali Monaci, e Frati, colla dignità di Cardinale, l'Abito del loro Istituto, conforme anche da Noi fu dimostrato *nel luogo sopraccitato nella nostra Opera de Canonizatione al lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 11.

Monasticorum & Mendicantium Ordinum habitus proprio colore distinguitur.

§. 11. Si quis autem aliquid objiciendum censeret, ex eo desumptum, quod Cardinales in Ordinibus Monasticis aut Mendicantibus olim Professi Vestibus utuntur illius coloris, cujus est habitus proprii cujusque Ordinis; quod contra fit a te, qui purpureis vestibus perinde uteris, ac alii è Clero Sæculari Cardinales;

§. 11. E quando mai da taluno si dicesse, che dai Cardinali Monaci, e Frati si porta l'Abito del colore dell'Abito del loro Istituto, il che non si fà da Voi, che vestite di rosso, come vestono i Cardinali del Clero Secolare, non mancherebbe una soda risposta: e sarebbe, che l'Abito de' Monaci, e Frati è

solida quidem responsio in promptu esset: certa nimirum lege præscriptum esse, ut habitus Monachorum & Fratrum ex eo panno fiat, ejusque coloris sit, qui ab omnibus conspicitur. At verò Professorum Ordinis Jerosolymitani habitus in octogona Cruce unicè consistit; sublata nimirum veteri obligatione deferendi Togam nigri coloris, eâque receptâ lege, ut unusquisque Professus pro status sui conditione indutus incedat, modò Crucem octogonam, ad quam Professorum habitus redactus est, continenter gerat.

§. 12. Atque hæc de prima circumstantia Nos impellente dicta sint. Altera est, quod ultima vice, qua Dilectus Filius Jerosolymitanæ Militiæ vestræ Orator ad audientiam nostram accessit, ejusdem Militiæ universæ nomine, demissas Nobis de hoc ipso obtulit preces; ac præter ea, quæ verbo exposuit, supplicem quoque Libellum scripto exaratum in eamdem sententiam Nobis reliquit.

§. 13. Et Nos quidem, ut Tibi optimè perspectum est, benevolentiâ ac studio erga inclytum Ordinem vestrum, nemini Prædecessorum nostrorum concedimus; ac Jerosolymitanam Militiam tamquam validissimum Christianæ Reipublicæ propugnaculum, atque firmissimum tutissimumque communis salutis præsidium meritò reputamus. Sed seposito parumper benevolentiæ nostræ affectu, id Nobis examinandum suscepimus, an ad intrinsecas rationes superiùs explicatas, extrinsecæ præterea adjungi possent, cujusmodi ab exemplis & factis desumi consueverunt.

§. 14. Petrus de Aubusson Jerosolymitanæ Militiæ Magnus Magister *anno* 1484. a Prædecessore nostro Innocentio Papa VIII. inter S. R. E. Cardinales cooptatus, supremum Ordinis Magisterium unà cum Cardinalatu retinuit, nec unquam Romam accessit, ad Rhodum Insulam a Turcarum insidiis & impetu defendendam semper intentus. Hic anno 1503. è vita migravit, ejusque laudabilia gesta legi possunt, tum apud Episcopum de Attychi, in ejus opere inscripto: *Flores Historiæ Cardinalium tom.* 2. *pag.* 416. *num.* 38., tum apud Ciacconium *tom.* 3. *pag.* 134. *& seqq.* Porrò hic Crucem octogonam in Mozzetta gestavit, ut ex sequentibus patebit.

§. 15. Romæ mortuus est Levesquius de la Cassiere ejusdem Ordinis Magnus Magister; cumque Summus Pontifex Gregorius XIII. tres ad hujusmodi Magisterium nominasset, ex his Hugo Verdala in demortui locum subrogatus est. Hic deinde ab alio Prædecessore nostro Sixto Papa V. anno 1587. Romam evocatus, ibidem ad Cardinalatum evectus, aliquo tempore elapso, Melitam reversus est, Magni Magistri munus cum Cardinalatus dignitate simul retinens, & anno 1595. è vita decessit. Ephemerides, seu Diaria Pauli Alaleonii Pontificii Cæremoniarum Magistri, *tom.* 1. *par.* 2. *pag.* 502. ritum exhibent, quo Birretum Cardinalitium eidem Verdalæ, aliisque simul cum ipso promotis, a Pontifice traditum fuit; ubi ad rem nostram infrascripta verba leguntur: *Magnus Magister venit ad Consistorium, ad accipiendum Birretum rubrum cum veste nigra indutus, quam vocant* la veste de Ponta, *quem habitum portant præcipuè quando se communicant, & cum Bireto Presbyterali nigro, & corona; & habito Bireto rubro, in Cameris Cardinalis de Montalto, relicta dicta veste, induit se more Cardinalium, portans Crucem albam magnam, juxta Ordinem suæ Religionis, supra Mozettam ante pectus tantùm.* Id autem aliquibus admirationi fuisse oportet; cumque a Cardinalibus contenderetur, nullius Ordinis insignia supra Purpuram eorum

Col-

determinato e stabilito in quella saja, in quel colore, che da ognuno si vede; ma l'Abito de' Professi di Malta unicamente consiste nella Croce ottogona, essendo già stato levato l'antico obbligo di portare la Toga nera, come di sopra si è detto, ed essendosi già fissato, che ogni Professo vesta come porta il suo stato, purchè sempre porti la Croce ottogona, alla quale è ridotto l'Abito proprio de' Professi di Malta.

II. Istanza fatta in nome della Religione.

§. 12. Dopo avervi esposta la prima circostanza, faremo passaggio alla seconda; ed è, che nell'ultima udienza data da Noi all'Ambasciadore della vostra Religione Gerosolimitana, da esso in nome della medesima ci fu fatta premurosa istanza per questo stesso negozio non meno in voce, che in carta, avendocene lasciato un Memoriale.

Affetto del Papa verso di essa, ed esempj, che persuadono ad accordare quanto si chiede.

§. 13. Come bene siete informato, Noi non cediamo a veruno de' nostri Predecessori nell' affetto verso la vostra inclita Religione; valutandola come un' antemurale fortissimo della Cristianità, ed un fermissimo, e sicurissimo propugnacolo della Cristiana Republica. Ma, posto per un poco da parte l'affetto, ci applicammo a vedere, se alle ragioni intrinseche, già di sopra dedotte, vi fosse campo di aggiungere l'estrinseche, che si sogliono desumere dai fatti, e dagli esempj.

Il Card. *d'Aubusson* Gran Maestro portò la Croce sopra gli Abiti Cardinalizj.

§. 14. Nell' *anno* 1484. Pietro de Aubusson Granmaestro di Rodi fu fatto Cardinale dal nostro Predecessore Innocenzo VIII., ritenne col Cardinalato il Granmagistero, nè mai venne a Roma, essendo stato sempre intento a guardare l'Isola di Rodi dai Turchi. Morì nel 1563., e le di lui gloriose gesta si possono leggere nel Vescovo d'Attichy nella sua Opera intitolata = *Flores Historiæ Cardinalium, al tom.* 2. *pag.* 416. *num.* 38., e nel Ciacconio *al tom.* 3. *pag.* 134., *e seqq.*; Ed il Cardinale de Aubusson portò la Croce ottogona nella Mozzetta, come or'ora accenneremo.

Lo stesso praticò il Gr. M. *Verdala* fatto Cardinale.

§. 15. Morì in Roma Levesque de la Cassiere Gran Maestro di Malta; ed avendo il Pontefice Gregorio XIII. nominati tre al Magistero, fra quali Ugone Verdala, esso fù il Granmaestro. Fu di poi chiamato a Roma da Sisto V. *nel* 1587., che in Roma lo fece Cardinale, ove pure si trattenne qualche tempo; dopo il quale ritornò a Malta, avendo ritenuto col Cardinalato il Granmagistero., e morì *l'anno* 1595. Nei Diarj di Paolo Alaleone Maestro Pontificio delle Cerimonie *al tom.* 1. *par.* 2. *pag.* 382., si descrive la funzione della Berretta Cardinalizia data dal Papa ad esso, ed agli altri suoi Compagni nella Promozione, ed al proposito nostro così *nel luogo citato* si legge: *Magnus Magister venit ad Consistorium ad accipiendum Biretum rubrum, cum veste nigra indutus, quam vocant* la veste de Ponta, *quem habitum portant præcipuè quando se communicant, & cum Bireto Presbyterali nigro, & corona; & habito Bireto rubro, in Cameris Cardinalis de Montalto, relicta dicta veste, induit se more Cardinalium, portans Crucem albam magnam, juxta Ordinem suæ Religionis, suprà Mozettam ante pectus tantùm.* E d'uopo, che ciò recasse qualche maraviglia, ed avendo i Cardinali preteso, che non si potesse portare alcun'altra insegna di Religione sopra la Porpora Cardinalizia, e che però esso dovesse levar la Croce, postosi il punto in controversia, ed avendo

Giaco-

Collegii propriam gestari posse, adeoque prædictam Crucem a Verdala dimittendam esse; re in deliberationem & controversiam adducta, Jacobus Bosius tunc Jerosolymitani Ordinis negociis gerendis Romæ præpositus, veterem tabulam circumferendo, in qua picta erat imago supradicti Cardinalis de Aubusson, alba Cruce supra purpuream Mozzettam impressa, effecit, ut Cardinalium Collegium acquiesceret; & Cardinalis Verdala Crucem octogonam in Mozzetta semper retinuit. Rem totam, ut a Nobis exposita est, latius recenset Eques a Puteo in sua Historia Ordinis Jerosolymitani, *par.* 1. *lib.* 6. *pag.* 301. Idemque ex his, quæ mox subjiciemus, pleniùs etiam comprobatur.

Giacomo Bosio, Agente in quel tempo della Religione di Malta in Roma, portato in giro un'antico Ritratto del Cardinale de Aubusson colla Croce bianca sù la Mozzetta rossa, restò appagato il Sacro Collegio; ed il Cardinal Verdala proseguì a portare la Croce ottogona sopra la sua Mozzetta. Il fatto è pienamente riferito nella Storia di Malta del Commendator del Pozzo *par.* 1. *lib.* 6. *pag.* 301., e resta altresì pienamente comprovato da quanto siegue.

Numisma Cardinalis de Verdala Crucem exhibet in pectore patentem.

§. 16. Magno huic Magistro Verdalæ multi adversarii, atque obtrectatores fuerunt; quorum fortasse accusationibus Pontifex permotus, opportunum judicavit, explorandæ veritatis gratia, eumdem Romam accersere. Ut autem deinceps victoriam de malevolis a se reportatam significaret, acutum illi & lepidum dictum in familiari sermone solemne erat, quo cum Fedinando Ozes Magistro Rationali de criminibus sibi impictis agens, usus fuisse narratur; se nimirum multis coloribus ab Adversariis Romæ depictum, verumtamen purpureum Melitam rediisse. Insuper Numisma sibi cudi jussit, quod describit Ciacconius in ejus vita *Tom.* 4. *pag.* 185. in cujus antica parte ipsius imago erat, adjecto nomine: FRATER HUGO DE LOLBENX VERDALA CARDINALIS, in aversa verò Neptunus exhibebatur currui insidens cum hac Epigraphe: COLLECTASQUE FUGAT NUBES, SOLEMQUE REDUCIT; quæ omnia ad superatos ab eo inimicorum conatus referuntur. Hoc Numisma, de quo Ciacconius agit, in manibus habuimus, & diligenter inspeximus; & quidem in postica parte, præter Neptunum Currui insidentem, Solem præterea vidimus, nubes ac procellas dissipantem: in anteriore autem, post verba a Ciacconio relata, sequentes siglas deprehendimus: M. M. PRINC. MEL. ET G.; videlicet *Magnus Magister Princeps Melitæ & Gaudi*. Quod autem ad rem nostram præcipue pertinet, ejusdem Verdalæ imaginem observavimus, Cardinalitio habitu, & Magna Cruce octogona supra Mozzettam pectori insculptâ; quod nec ipse fieri mandasset, nec toleratum fuisset, nisi eidem confirmatum fuisset jus ejusmodi Crucis supra Mozzettam deferendæ.

§. 16. Ebbe il Granmaestro Verdala molti Emoli, per le rappresentanze forse de' quali fù dal Papa creduto bene farlo venire a Roma, per accertare la verità. Aveva esso un detto assai arguto, allusivo alla vittoria ottenuta contro i Malevoli, e discorrendo con D. Ferrando Ozes Maestro razionale de' mali uffizj fatti contra di lui in Roma, diceva, che i suoi nemici l'avevano dipinto a Roma di molti colori, ma, che era ritornato a Malta rosso. Fece in oltre incidere una Medaglia descritta dal Ciacconio nella di lui vita *al tom.* 4. *pag.* 185., nel dritto della quale dice, che vi era il di lui ritratto col di lui nome FRATER HUGO DE LOUBENX VERDALA CARDINALIS, e nel rovescio un Nettuno assiso nel Carro col seguente motto, COLLECTASQUE FUGAT NUBES, SOLEMQUE REDUCIT. Cose tutte allusive alla vittoria ottenuta nelle sue persecuzioni. Noi abbiamo avuta nelle mani, e veduta la Medaglia, di cui parla il Ciacconio; e quanto al rovescio, vi abbiamo veduto il Nettuno assiso nel Carro, ma coll'aggiunta di un Sole, che dissipa le nubi, e le procelle; ed in ordine all'altra parte della Medaglia, dopo le parole riferite dal Ciacconio, vi abbiamo lette queste altre, M. M. PRINC. MEL. ET G.; cioè Granmaestro di Malta, e del Gozo; e quello, che più importa al caso nostro, vi abbiamo veduto scolpito il di lui ritratto coll' Abito Cardinalizio, e la Grancroce ottogona nel Petto su la Mozzetta: il che certamente non si sarebbe fatto fare da lui, nè si sarebbe lasciato correre, se non fosse stato assicurato il punto di portare la Croce ottogona sopra la Mozzetta.

Prædicti Magni Magistri Crucem ideo gestarunt, quia Equites Professi erant.

§. 17. Duobus hisce exemplis magnopere permoti sumus, ut tibi etiam, Dilecte Fili noster, licitum judicaremus in Mozzetta Crucem gestare, quemadmodum antiquiores duo Equites Professi ejusdem Jerosolymitanæ Militiæ gestarunt. Neque enim putamus, in casu, de quo agitur, discrimen ullum inter te, & illos rationabiliter constitui posse, eò quod tu quidem Eques Professus Magnæ Crucis, illi autem Equites Professi, & Magni ipsius Militiæ Magistri essent. Etenim octogona Crux peculiare non est Magni Magisterii insigne; sed, ut jam pluriès dictum fuit, habitus est proprium Equitum Professorum. Quod intelligi facile poterit ab his etiam, qui Constitutiones vestras ignorant, si observent, præfatum Alaleonium, dum habitum describit, quo indutus erat Magnus Magister Verdala post acceptum Biretum Cardinalitium, Magnam Crucem designare, non tamquam supremi ipsius Magisterii propriam, sed *juxta Ordinem suæ Religionis;* Sacrum verò Cardinalium Collegium, quum ejusdem Crucis delationi supra Mozzettam se opponeret, ut etiam superiùs innuimus, eas potissimum leges in medium protulisse, quibus interdictum est, cujuscum-

§. 17. Questi due esempj ci hanno dato un gran fondamento per credere, poter'ancor voi portare la Croce nella Mozzetta, come l'hanno portata due altri vostri Predecessori Cavalieri Professi della Religione Gerosolimitana. Nè crediamo poter correre ragionevole disparità, nel caso, di cui si tratta, frà voi, ed essi, essendo voi Cavaliere Professo, e Grancroce, ed essendo essi Professi, e Granmaestri dell' Ordine: imperocchè la Croce ottogona non è divisa particolare del Granmaestro di Malta; è, come più volte si è detto, l'Abito proprio de' Cavalieri Professi: il che facilmente potrà comprendere anche chi non è pratico delle vostre Costituzioni, se rifletterà, che l'Alaleoni di sopra citato, descrivendo l'Abito, che portossi dal Granmaestro Verdala dopo ricevuta la Berretta Cardinalizia, dice la Grancroce, non propria del Magistero, ma della sua Religione, *juxtà Ordinem suæ Religionis;* e che il punto promosso dal Sagro Collegio contro il portare la detta Croce nella Mozzetta, come pure abbiamo detto di sopra, appoggiossi al non doversi porre sopra la Porpora Cardinalizia alcun'altra insegna di Religione. In quella guisa appunto, che avendo la Santa Memoria

cujuscumque Ordinis insignia supra Purpuram Cardinalitiam apponere. Ita porrò, quum san. mem. Prædecessor noster Benedictus Papa XIII. Cardinalem renunciasset Fr. Laurentium a S. Laurentio, qui Cardinalis Cozza nuncupatus est, quique tunc Minister Generalis erat Ordinis Minorum; cumque eodem tempore per suas Litteras in forma Brevis datas *die 19. Decembris anni 1726.* statuisset, eundem in Officio Ministri Generalis perseverare: *Decernentes munus Ministri Generalis hujusmodi, ob tuam ad Cardinalatus dignitatem Promotionem factam, ut præfertur, durante nostro, & dictæ Sedis beneplacito præfato, non cessare;* nemo fuit, qui illum, dum Cardinalis, & Minister Generalis simul fuit, idcirco S. Francisci Habitum retinuisse putaverit, quòd supremum Ordinis Ministerium gereret; quum unicuique satis exploratum esset, hujusmodi Habitum ideo ab eo retineri, quia Frater erat expresse Professus Ordinis Sancti Francisci.

Memoria di Benedetto XIII. creato Cardinale il Padre Lorenzo da S. Lorenzo, chiamato Cardinale Cozza, che era Generale dell'Ordine de' Minori, ed avendo nello stesso tempo stabilito con suo Breve spedito *sotto il giorno 29. di Dicembre 1726.*, che continuasse nell'uffizio di Generale: *Decernentes, munus Ministri Generalis hujusmodi, ob tuam ad Cardinalatus dignitatem Promotionem factam, ut præfertur, durante nostro, & dictæ Sedis beneplacito præfato, non cessare*: non vi fù chi pensasse mai di attribuire la ritenzione dell'Abito Francescano, che esso usò nel tempo ch'era Cardinale e Generale, all'esser Generale; essendo ognuno ben persuaso, che la ritenzione era un effetto della sua Professione fatta nella Religione di S. Francesco.

§. 18. Atque hæc sunt, quæ Nos, paucis horis ab assidua occupatione nostra subtractis, colligere potuimus, ut quæstioni a te jam pridem propositæ responsum redderemus; & consentanee petitam a te, & a Religione tua, facultatem concederemus, ut tu videlicet Magnam Crucem octogonam ex alba tela supra Mozzettam gestares; quod Tibi per præsentes permittimus; Tibique, Dilecte Fili Noster, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

§. 18. Ed eccovi quanto in poche ore sottratte alle nostre continue applicazioni abbiamo potuto raccorre per rispondere all'antico vostro quesito, e per concedervi fondatamente la licenza richiesta da voi, e dalla vostra Religione, di portare sopra la Mozzetta la Croce ottogona di tela bianca, il che facciamo colla presente; dandovi con pienezza di cuore l'Apostolica Benedizione. Si concede la richiesta licenza.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Octobris 1745. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Octobris 1745. Pontificatus Nostri Anno Sexto. Dat. die 13. Octobris 1745.

Sponsis Catholicis, qui in Fœderati Belgii regionibus, coram Civili Magistratu, aut Hæretico Ministro dumtaxat, mutuum consensum in Matrimonium de præsenti declararunt, qualibet conjugalis consuetudo interdicta decernitur, donec Matrimonium ad formam Concilii Tridentini ritè celebraverint.

Dilecto Filio Paulo Simoni a Sancto Joseph, Carmelitæ Excalceato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Redditæ sunt Nobis per Dilectum Filium, eumdemque primarium administrum nostrum, Silvium Cardinalem Valenti, vestræ litteræ, quibus subortam inter vos in re gravis sanè momenti controversiam exponitis, eamque judicio nostro subjicitis. Non possumus equidem non magnopere commendare propositum vestrum, quo Sedem Apostolicam consulendam censuistis, ejusque definitionem exposcendam, ut eam unanimi consensu amplectamini; quam si omnes, cum similes emergunt quæstiones, pari docilitate exquirerent, & sequerentur, non tanta succresceret in dies, inter Evangelicos Operarios, opinionum varietas, nec doleremus aliquando, ob eorumdem in tradenda morum doctrina diversas sententias, in partes distrahi Christianum populum, eamque scindi mentium animorumque concordiam, quam Christus Dominus Ecclesiæ suæ commendatam voluit usque adeo, ut ea præsertim, quasi tessera, discipulos suos cognoscendos prædixerit.

§. 1. Exposuistis itaque Nobis, non rarò istic contingere, ut Catholici Matrimonium inter se contracturi, Civilem adeant Magistratum, aut Hæreticum Ministellum, quibus se sistere legibus Patriæ coguntur, & coram illis mutuum exprimant in Conjugium consensum, quem tamen postea renovare coram legitimo Ministro Catholico & duobus Testibus, uti Tridentinum præcipit, aut omnino negligunt, aut in longum tempus differunt: interim verò, perindè ac si legitimi Conjuges jam forent, non dubitant omnem Conjugalem consuetudinem inter se habere. Quæsivistis deinde, quid de illo consensu sentiendum sit, coram Civili Magistratu aut hæretico Ministello præstito: Num scilicet satis fuerit ad perficiendum Matrimonium validum, saltem in ratione contractus, quod alter ex vobis affirmat, alter inficiatur; etsi ad Sacramenti dignitatem non assurgat, quod nemo vestrum in quæstionem adducit; si enim res ita se haberet, uti primus existimat, subsequens inter consentientes copula, etiam ante renovatum coram Parocho Catholico consensum, omni flagitio vacaret, & suscepta exinde proles, absque ulla dubitatione, esset legitima reputanda.

§. 2. Jam verò, ut postulatis vestris breviter simul & dilucidè respondeamus, unàque controversiam omnem judicio nostro præcidamus, sic habete: Ubicumque promulgatum & receptum sit Concilii Tridentini Decretum *Cap. 1. Sess. 24. de Reformat. Matrim.*, ibi nulla prorsus, atque in omni ratione irrita esse conjugia, aliter quam coram alterutrius contrahentium legitimo Parocho, aliove Sacerdote Parochi vices agente, & duobus Testibus, celebrata. Scimus profectò esse Theologos, qui in ipso Fidelium Matrimonio Contractum a Sacramento ita dividunt, ut illum omnino perfectum quandoque consistere credant, quin ad Sacramenti excellentiam pertingat; sed quidquid sit de hac opinione, quam Nos quidem

Ubi promulgatum est Tridentini Decretum *de Reformat. Matrimon.* Conjugia aliter inita nulla sunt.

Et quidem tam in ratione contractus, quàm in ratione Sacramenti.

nunc in medio relinquimus, ea certè, quod attinet ad rem præsentem, locum nullum sibi vindicare potest apud eos, qui Tridentina lege obstringuntur: Etenim qui præter formam a se præscriptam, Matrimonium contrahere attentant, eorum Tridentina Synodus non Sacramentum modo, sed Contractum ipsum irritum disertè pronunciat, atque ut ejus verbis utamur: *Eos ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & hujusmodi contractus irritos esse decernit.* Quare, cum inter Catholicos in istis Provinciis degentes & promulgatum & receptum jam fuerit illud Tridentini Decretum, quod ambo fatemini; perspicuum est, Matrimonium ab ipsis invicem initum coram Civili Magistratu aut Acatholico Ministello, & non item coram proprio alterutrius contrahentium Parocho & duobus Testibus, neque in ratione Sacramenti, neque in ratione Contractus sustineri, aut ullo pacto validum reputari posse. Neque verò rationes, propter quas valida pronunciavimus Matrimonia, quæ aut ab hæreticis inter se, aut a Catholicis cum hæreticis, in istis fœderatis Provinciis contrahuntur, non servata forma Tridentini, aptari queunt Conjugiis inter se initis a Catholicis, quorum quilibet Tridentini Decreto se obstrictum agnoscit, ejusque se auctoritatem sequi profitetur.

Publicatio Decreti inter Catholicos Fœderati Belgii, in dubium non revocatur.

§. 3. Sciant itaque Catholici vestræ curæ concrediti, cum Civili Magistratui, aut hæretico Ministello Matrimonii celebrandi causa se sistunt, actum se merè civilem exercere, quo suum erga Leges & Instituta Principum obsequium ostendunt: Cœterum tunc quidem nullum a se contrahi Matrimonium. Sciant, nisi coram Ministro Catholico & duobus Testibus nuptias celebraverint, numquam se, neque coram Deo, neque coram Ecclesia, veros & legitimos Conjuges fore: nec, si interim conjugalem inter se consuetudinem habuerint, eam gravi culpa cariturам. Sciant denique, si qua ex hujusmodi conjunctione orietur soboles, eam, ut pote ex non legitima uxore natam, in oculis Dei fore illegitimam, & nisi conjuges consensum ex Ecclesiæ præscripto renovaverint, illegitimam perpetuo futuram etiam in Ecclesiæ foro.

Præmissæ Doctrinæ consectaria, circa naturam præstiti consensus.

Circa necessitatem ritè celebrandi Matrimonium ante conjugalem consuetudinem.

Et circa conditionem prolis, si quæ interim procreetur.

§. 4. Erit porro officii vestri, hæc omnia, cum commoda se obtulerit occasio, atque eâ, quam rerum circumstantiæ vobis adhibendam suaserint, circumspectione & cautelâ, singulis explicare prolixius, simulque omnes commonere, ut siquidem Regionis consuetudini, & terreni Principis sanctionibus obtemperare coguntur, faciant illi quidem, sed Religione salva, potioresque ducant sanctissimas Ecclesiæ leges, quibus fidelium Matrimonia constringuntur. Illud præterea vobis curandum est, ne, etiamsi duo Catholici civilem illam ac merè politicam coram hæreticis cæremoniam peregerint, nimirum inter se familiariter agant, aut sub eodem tecto in communi habitent, nisi se prius veris & legitimis nuptiis, ex norma Tridentini, alligaverint; quamquam enim ea familiaritas esse possit sine flagitio, flagitii certè periculo & suspicione non vacat: utrumque autem probis & benè moratis Christifidelibus cavendum est. Ad ejusmodi porro evitanda pericula, cognoscimus, consultiùs utique fore, ut Catholici, nonnisi Matrimonio jam antea in faciem Ecclesiæ inter se legitimè celebrato, ad illam explendam civilem cæremoniam, sæcularem Magistratum, seu hæreticum Ministellum adirent; sed quoniam ex vestris litteris deprehendimus, id non sine periculo, & perturbationibus posse adimpleri, id saltem pro viribus satagite, ut, postquam Reipublicæ morem illi gesserunt, non diù differant Ecclesiæ legibus parere, & conjugale fœdus juxta præscriptam a Tridentino normam ritè & sanctè inire; & si quid tum super hac re, tum super aliis, quæ istam Missionem respiciunt, Nobis suggerendum esse putetis, communicato inter vos consilio, operam nostram implorate, quam semper præsentem invenietis.

Quid præcipiendum, quidque suadendum earum Regionum Catholicis.

§. 5. Epistola hæc nostra tibi, dilecte fili, Paule Simon a Sancto Joseph, inscripta est: eam tamen volumus a te communicari etiam dilecto filio Hadriano Augustino Won-Dück Pastori Leidensi, cujus scriptum super ea, de qua nunc agitur, controversia, a supradicto Cardinali de Valentibus nobis oblatum libenter perlegimus.

§. 6. Postremo vos hortamur majorem in modum, ut istam Dominici Gregis non contemnendam portionem sedulo, sicuti laudabiliter hactenus fecistis excolere, atque ad omnem pietatem informare pergatis; Vobisque interim Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 17. Septembris 1746. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

Veronensis Ecclesiæ Capitulo nonnulla Privilegia conceduntur: simulque providetur, ut Canonici in Choro Divina Officia cum aliis canere non omittant.

Dilecto Filio Nostro Danieli Tituli S. Mariæ supra Minervam Presbytero S. R. E. Cardinali Delphino nuncupato, ex concessione & dispensatione Apostolica Patriarchæ Aquilejensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

PRæclara decora, insignia ornamenta, ac tot tantaque privilegia, quibus a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, Imperatoribus, Regibus, Principibus, ac Ducibus, Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Veronensis instructum cumulatumque a priscis temporibus, adhuc excellere perspicitur, ita nobis comperta & explorata sunt, ut Nos dum in minoribus constituti pro nostri muneris debito certam omnium Ecclesiarum, ac præsertim Cathedralium notitiam Nobis compararemus, prope in admirationem adduxerint.

§. 1. Illud potissimum animo versabatur, quod bo. mem. Rotaldus Episcopus Veronensis Anno DCCCXIII., post abdicatam a se, suisque successoribus omnem in ipsum Capitulum jurisdictionem & auctoritatem sub tutela & refugio Patriarchæ pro tempore existentis Aquilejensis, cujus Suffraganeus etiamnum est Episcopus Veronensis, ita reposuerit, ut liberum & immune ab omni Veronensis Antistitis potestate & jurisdictione sit & habeatur.

§. 2. Quoniam autem a Nobis supplex postulasti, ut insigne hujusmodi Capitulum Tibi, Tuisque successoribus Patriarchis Aquilejensibus, ut præmittitur, subjectum, novis Apostolicæ etiam nostræ benignitatis auctoritatisque documentis ornare, & augere dignaremur; Nos sane, qui eximias, Pastoralesque virtutes tuas Pontificiis laudibus prosecuti, in amplissimum quoque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Collegium te cooptavimus, votis tuis hac in parte, quoad Nobis integrum est, obsecundare libenti animo gaudemus.

§. 3. Ita-

§. 3. Itaque modernis, & pro tempore existentibus ejusdem Cathedralis Ecclesiæ Veronensis Canonicis usum Scotulæ, sive Palmulæ, vulgo *Buggia*, ad instar Episcoporum, tam in Missis privatis, quàm in solemnibus cum cantu, sive in eadem, sive in aliis ipsius Civitatis, & Diœcesis Veronensis, atque aliarum etiam Diœcesum Ecclesiis, in perpetuum concedimus, & elargimur.

§. 4. Præterea iisdem, ut præmittitur, Canonicis in perpetuum indulgemus, ut Sacrosanctum Missæ Sacrificium, quod ad quodcumque Altare bis in hebdomada quilibet eorum pro animabus Christifidelium, quæ Deo in charitate conjunctæ ex hac vita migraverint, celebraverit, perinde iisdem suffragetur, ac si ad Altare Privilegiatum fuisset celebratum.

§. 5. Insuper spirituali consolationi singulorum ex iisdem modernis & pro tempore existentibus Canonicis, quantum cum Domino possumus, benigne consulere volentes, cuilibet ipsorum, ad memorati Capituli Villam Angiari dictam, ut bonis, redditibus, proventibusque advigiletur, adeunti, & commoranti, Apostolica auctoritate tribuimus & impertimur facultatem celebrandi, sive celebrari faciendi Sacrosanctum Missæ Sacrificium in ædium ejusdem Villæ Oratoriis ad hoc decenter muro extructis, & ornatis, seu extruendis, & ornandis, ab omnibus domesticis usibus liberis, prius tamen ab Archipresbytero ejusdem Capituli visitandis & approbandis, in cujuslibet Canonici, & sibi inservientium inibi famulorum præsentia, ita ut diebus festis de præcepto ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia liberi, & immunes habeantur; salvis tamen juribus Parochialibus.

§. 6. Porro nolumus inter tot tantaque privilegia eidem Capitulo & Canonicis concessa numerandum esse illud, quod, quemadmodum Tibi æque ac nobis notum est, antiqua traditione, contra Sacrorum Canonum Sanctiones, ac nostram præsertim Constitutionem, cujus initium est: *Cum semper oblatas*: invectum, ab ipsis Canonicis non modo contenditur, sed etiam servatur, interessendi dumtaxat Choro, & cum cæteris Mansionariis, Cappellanis, Acolytis & Clericis canentibus psallentibusque adsistendi, nunquam vero cum iisdem canendi psallendive; etsi nonnullos eorumdem esse accepimus, qui aliter sentientes, a conscientiæ angoribus agitantur, ex eo quod eapropter se non fecisse fructus suos existiment.

§. 7. Itaque a Te, Dilecte Fili Noster, poscimus, & flagitamus, ut non solum hujusmodi abusum & corruptelam ab Ecclesiastica disciplina absonam, & Canonicis Ordinationibus, ac nostræ quoque Constitutioni contrariam, penitus evellere & eradicare adnitaris; verum etiam ipsos suaviter fortiterque admoneas & horteris, ut in posterùm eâ, qua decet, & tenentur, reverentia Choro intersint, adsistantque, nec nòn pari pietate, attentione, ac vigilantia, omnino canere, vel psallere cum cæteris studeant & contendant.

§. 8. Deinde iisdem edicas & notum facias, Nos, quemadmodum per hasce nostras in forma Brevis litteras Tibi declaramus & injungimus, decernere atque statuere, sicut in eadem Constitutione nostra innuimus, ipsos suosque successores Canonicos, Choro quidem interessentes adsistentesque, minime vero canentes psallentesque, nullo pacto ex Præbendis & Distributionibus facere fructus suos, atque adeo restitutioni obnoxios esse ac fore.

§. 9. Verum cum iis, qui hac super re, conscientiæ stimulis acti, ad Te confugerint, benigne indulgentes, Tibi facultatem tribuimus, & impertimur, ut sive per te ipsum, sive per alios a te deputandos, unusquisque Canonicus, qui se in canendo psallendove in Choro cum aliis defecisse animadverterit, (dummodo promittat se deinceps omnino curaturum, ut in Choro & præsens adsistat, & cum aliis canat, psallatque) absolutionem a culpa, & super omnibus fructibus indebite perceptis dispensationem, obtinere possit & valeat.

qui hactenus in hoc defecerunt.

§. 10. Cæterum volumus & mandamus, ut nulli eorumdem Canonicorum, qui licet præsens in Choro adsistat, tamen minime canat psallatve, suffragentur hujusmodi indulta ac privilegia, quæ unicuique moderno & pro tempore existenti Canonico, ad tuorum meritorum intuitum, per easdem præsentes litteras concedimus, & elargimur.

Neque aliter concessis privilegiis gaudere possunt.

§. 11. Cæterum te, Dilecte Fili noster, rogamus & in Domino hortamur, ut iisdem studiis, quibus Nos, supplicationibus tuis inclinati, eosdem Canonicos novis Apostolicæ benignitatis, auctoritatisque Privilegiis adauximus, nostris tuisque rationibus Pastorum Principi Jesu Christo æterno Judici reddendis satisfaciendum cures; & abusu & corruptela hujusmodi penitus sublata, Divinum cultum per Divinæ Psalmodiæ cantum promovere & augere satagas, ut non minus ipsi Canonici, quam Nos ipsi invicem, æternam mercedem a bonorum omnium largitore Deo consequi mereamur.

Suadetur Patriarchæ, ut omne studium in hoc adhibeatur.

§. 12. Interim cœlestis præsidii auspicem, & studiosæ nostræ ad Tibi gratificandum voluntatis pignus esse cupimus Apostolicam benedictionem, quam Tibi, Dilecte Fili Noster, & iisdem Canonicis, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XIX. Januarii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Dat. 19. Januarii 1748.

Cajetanus Amatus.

LXX.

S. Franciscus Xaverius Indiarum Orientalium Patronus Principalior declaratur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

INdiarum Gentibus Beati Francisci Xaverii Societatis Jesu, qui Apostolicis charismatibus affluenter decoratus, novarum Gentium Apostolus unanimi totius Christiani Orbis consensu meruit appellari, prædicatione & miraculis, ex tot tamque dissitis regionibus Catholicæ Ecclesiæ aggregatis, ut gloriosa ejusdem merita alacrius venerantes, & relicta sibi quoque præclara virtutum exempla ardentius imitantes, præsentissimum illius in Cœlis apud mirabilem in Sanctis suis Deum sibi patrocinium certò polliceri valeant, ipsum Sanctum Franciscum novis honorum incrementis colendum, novoque titulo in terris decorandum invocandumque proponimus, atque mandamus.

S. Franciscus Xaverius ab Indiarum Gentibus præcipue honorandus.

§. 2. Etsi autem pro singulari pietate, & incredibili erga res Sacras, Sacrosanctæ Religionis rationes, & Sanctorum reverentiam zelo suo, Carissimus in Christo Filius noster Johannes Portugalliæ, & Algarbiorum Rex Illustris, per dilectum Filium Emmanuelem Pereira de Sampajo Militiæ Jesu Christi Commen-

Instantia Regis Portugalliæ, & persecutio in Oriente desæviens, eumdem Patronum Principaliorem In-

diarum Regionibus dandum suadent.

datorem, ejusdem Johannis Regis negotiis apud Nos, & Apostolicam hanc Sedem expediendis Præpositum, Nobis supplicavit, ut tanti Indiarum Apostoli cultum, & venerationem in terris, quantum Nobis ex alto conceditur, adaugere satagamus; ipsa tamen in Sinarum maxime Regno in Christideles ibi degentes mota, atque in Evangelicæ præsertim prædicationis Operarios sæviens persecutio, ut piis laudati Johannis Regis votis ac precibus paterna benignitate obsecundantes, id præstemus alacriùs, vehementer urget & exstimulat.

Eo Titulo colendus edicitur, cum Officio Duplici I. Classis, & Octava.

§. 3. Itaque, ad majorem Dei laudem, divinique cultus augumentum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, Sanctum Franciscum Xaverium Patronum principaliorem ac Protectorem Indiarum, quæ numerantur a Capite *Bonæ Spei* dicto, usque ad Regna Sinarum, & Japoniæ, eisque adjunctarum Provinciarum, & adjacentium Insularum, cum omnibus, & singulis prærogativis, quæ, juxta Breviarii & Missalis Rubricas, Sanctis Patronis principalioribus & Protectoribus competunt, habendum, invocandum, & colendum esse statuimus, declaramus, atque jubemus. Præterea, ut imposterum sollennis tanti Patroni memoria majori, quam antea celebrabatur, pietate, ac debitis laudum præconiis quotannis recolatur; volumus, & omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, auctoritate & tenore paribus indulgemus, atque mandamus, ut annua ipsius Sancti Francisci Xaverii dies sub Ritu Duplici Primæ Classis cum Octava peragatur.

§. 4. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, sicque in præmissis per quoscùmque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum Transumptis, seu Exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur iisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 24. Februarii 1748. Pontificatus Nostri Anno Octavo.

Cajetanus Amatus.

INDEX

INDEX
RERUM, ET VERBORUM,

...erus Romanus Constitutionem denotat : Arabicus autem paragraphum, & paginam designat.

A

Ca-

Com-

Fr

Funda[…]

Jubi...

Moz-

S

T

Vaticanæ

FINIS

Indicis Tomi Decimi - Octavi.

MAGNUM
BULLARIUM
ROMANUM,

SEU EJUSDEM

CONTINUATIO,

quæ SUPPLEMENTI loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt EDITIONIBUS, ROMANÆ, & LUGDUNENSI.

CUM RUBRICIS, SUMMARIIS, SCHOLIIS, ET INDICIBUS.

TOMUS DECIMUS-NONUS,

Complectens Constitutiones BENEDICTI XIV. ab Anno 1752. usque ad Annum 1757.

Cum Appendice ad Annos 1744. 1745. 1748.

Juxta Exemplar ROMÆ, Ex Typographia SACRÆ CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE *editum* 1757.

LUXEMBURGI,

Sumptibus HENRICI-ALBERTI GOSSE & Soc. Bibliopol. & Typograph.

M D C C L V I I I.

INDEX
INITIORUM
SINGULARUM CONSTITUTIONUM
QUÆ IN HOC TOMO XIX. CONTINENTUR.

IN APPENDICE.

INDE

INDEX
ARGUMENTORUM
EARUMDEM
CONSTITUTIONUM.

PONTIFICATUS ANNO XIV.

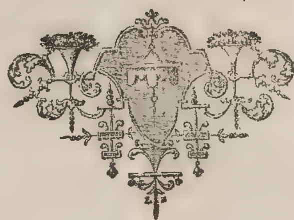
ANNO MDCCLIV.

XXXI. A[...]

ANNO MDCCLVII.

PONTIFICATUS ANNO XVIII.

IN APPENDICE.

BULLARIUM ROMANUM.

TOMUS DECIMUS-NONUS,

SIVE

CONTINUATIONIS PARS DECIMA-TERTIA.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI XIV. PONTIFICIS CCLI.

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

ANNO 1752.

Erectio Archiepiſcopalis Metropolitanæ Eccleſiæ Goritiensis, conſtitutis omnibus, quæ Eccleſiam ipſam, Capitulum, utriuſque Menſam, proviſionem vel collationem Beneficiorum Officiorumque reſpiciunt.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Acrosanctæ Militantis Eccleſiæ gubernacula, quæ copioſus in miſericordia Deus, & in cunctis ſuis glorioſus operibus, ad hoc Nobis, meritis quamvis imparibus, committere, & debilitati noſtræ magnum Apoſtolicæ ſervitutis jugum imponere voluit, ut tanquam de ſummo vertice montis ad hujus mundi infima reflectentes intuitum, quid pro hujuſmodi Eccleſia illuſtranda, ad Fidei Orthodoxæ propagationem, Divinique cultus augmentum conferat, quidque animarum Chriſtifidelium ſaluti quomodolibet conveniat, attentius proſpicere non omittamus, demandata tenentes, & propterea cauſis diſſidiorum, quæ inimicus homo ſuggerit, per ſuppreſſionis, & extinctionis Eccleſiarum, etiam Patriarchalium, fontium & originum diſſidiorum hujuſmodi miniſterium, penitus eliminatis, Apoſtolica auctoritate, qua fungimur in hac parte, earum loco novas Eccleſias Metropolitanas, pro Dominiorum diverſitate, ne Fideles ipſi inibi degentes in recidivæ contentionis ſcopulum relabantur, erigimus, aliaque deſuper diſponimus, prout rationabiles cauſæ, & pia ſublimium Principum vota expoſcunt, temporumque, locorum, & perſonarum qualitatibus & circumſtantiis matura deliberatione penſatis, ad Omnipotentis Dei, ejuſque Glorioſiſſimæ Genitricis Virginis Mariæ laudem & gloriam, ac ejuſdem Militantis Eccleſiæ honorem, conſpicimus in Domino ſalubriter expedire.

§. 1. Sanè &c. *Sequitur narratio ſuppreſſionis Patriarchatus Aquilejenſis, ejuſque Diœceſis, & Provinciæ diviſio in duos Archiepiſcopatus; de quibus vide Conſtit. L. Tom. III. pag. 394.*, ac aliàs prout in Litteris noſtris Apoſtolicis Pontificatus Noſtri anno undecimo deſuper expeditis plenius & uberius continetur. Nos propterea Erectioni Archiepiſcopatus Goritienſis hujuſmodi modum, & formam imponere, eamdemque erectionem per Nos, ut præfertur, factam, Apoſtolica auctoritate præfata confirmare cupientes, quique dudum inter alia voluimus, quod petentes Beneficia Eccleſiaſtica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem, ſecundum communem æſtimationem, tam Beneficii uniendi, quàm illius, cui uniri petitur, alioquin unio non valeret, & in unionibus ſemper commiſſio fieret ad Patres, vocatis quorum intereſt; motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, in dicta Civitate Goritienſi valde conſpicua, & in ſui amplitudine circuitus duorum milliarium, & ultra, in qua Civitate Goritienſi, ejuſque ſuburbiis, plures, ut pariter accepimus, reperiuntur Eccleſiæ, videlicet Presbyterorum Regularium Societ. Jeſu cum publico Gymnaſio, ac Fratrum Ordinis Minorum Conventualium Sancti Franciſci, & Cappuccinorum, & Carmelitarum diſcalceatorum nuncupatorum, præter duo Monialium Monaſteria, unum ſub Sanctæ Claræ, alterum verò ſub Sanctæ Urſulæ reſpectivè Regulis, & tres utriuſque ſexus Chriſtifidelium Confraternitatum Eccleſiæ, ſcilicet Sanctiſſimi Sacramenti, & Sanctorum Angelorum Cuſtodum, & Sancti Joannis Nepomuceni nuncupati, nec non Eccleſia Fratrum Miſericordiæ nuncupatorum, ut jure merito Archiepiſcopalis Civitatis nomine nuncupari valeat, Parochialem Eccleſiam Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, cum ei annexis altera Parochiali Eccleſia de Salcano nuncupata Goritien., ac perpetuò ſimplici Beneficio Eccleſiaſtico ſub invocatione Sanctæ Annæ in Parochiali, ſeu alia Eccleſia dictæ Civitatis Goritienſis, quæ, ſicut etiam accepimus, de Jurepatronatus

Spectabiles Urbis Goritienſis qualitates ob quas Archiepiſcopalis Sedis digna.

Parochialis Eccleſia Exaltationis S. Crucis, & S. Viti una cum aliis ſupprimitur, & extinguitur.

tronatus Laicorum Nobilium, & Illustrium, videlicet præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, ex fundatione, vel dotatione existit, & quam quondam cognominatus Comes Coronini primodictæ Parochialis Ecclesiæ Rector, dum viveret, obtinebat, quæque per obitum dicti cognominati Comitis, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, ad præsens vacat, sive, ut præfertur, sive aliàs quovis modo &c. Illiusque Titulum collativum, ac denominationem, naturam, & essentiam Parochialis Ecclesiæ collativæ, ita quod ex nunc illa collativa esse desinat, & de cætero uti talis in Titulum Collativum conferri, aut impetrari non possit, & si illam deinceps conferri, aut impetrari, vel aliàs de illa disponi contigerit, collationes, impetrationes, aliæque dispositiones hujusmodi nullæ & invalidæ, nulliusque roboris, vel momenti existant, nullique suffragentur, nec coloratum titulum possidendi cuiquam tribuant, eadem Apostolica auctoritate, de consensu præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, perpetuò supprimimus, & extinguimus: Illisque sic suppressis, & extinctis eamdem Parochialem Ecclesiam Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, in sua structura valde elegantem, & ob ejus pulchritudinem, ac præcipuè septemdecim marmoreorum Altarium in ea existentium magnificentiam, dignam propterea ut titulo, & honore Archiepiscopalis Ecclesiæ decoretur, ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei, ac Beatæ Virginis Mariæ, & Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, necnon Fidei Catholicæ exaltationem, & totius Ecclesiæ militantis gloriam, in Archiepiscopalem, & Metropolitanam Ecclesiam Goritiensem nuncupandam, & in ea Archiepiscopalis, & Metropolitani Præsulis Goritiensis Sedem, & Provinciæ caput, pro uno deinceps Archiepiscopo Goritiensi, qui Pallii, & Crucis usum aliorum Archiepiscoporum more habeat, cum suis Capitulo, Sigillo, Arca, Mensa Archiepiscopali, omnibusque aliis insigniis Archiepiscopalibus, necnon privilegiis, honoribus, & prærogativis Archiepiscopis debitis, & concessis, ac juribus, jurisdictionibus, facultatibus, præeminentiis, gratiis, favoribus, & indultis realibus, & personalibus, & mixtis, quibus aliæ Metropolitanæ Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, similiter perpetuo erigimus, & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Archiepiscopali, & Metropolitano decoramus, necnon pro tempore existentem Ecclesiæ præfatæ Goritiensis Præsulem in Archiepiscopum declaramus, eique, ut ipse cætera singula, prout Metropolitanis in eorum Civitatibus, Diœcesibus, & Provinciis a Jure indultum extitit, facere, exercere, & administrare, & exequi possit, eadem auctoritate concedimus, & indulgemus.

Eaque erigitur in Ecclesiam Archiepiscopalem, & Metropolitanam, cum omnibus juribus &c.

§. 2. Præterea eidem Ecclesiæ Goritiensi Ecclesias Episcopales Tridentinam, ac Tergestinam, & Petinensem, necnon Comensem, Patriarchatus olim Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressi, & extincti suffraganeas, ac Ven. Fratres Nostros modernos, ac pro tempore existentes earum respectivè Episcopos, pro Archiepiscopi Goritiensis pro tempore existentis suffraganeis, qui tanquam membra Capiti eidem Archiepiscopo Goritiensi Jure Metropolitico subsint: Ita quod Archiepiscopus Goritien. pro tempore existens præfatus, in Tridentina, ac Tergestina, ac Petinensi, necnon Comensi Civitatibus, & Diœcesibus, Jus Metropoliticum sibi vindicet, necnon Tridentina, ac Tergestina, & Petinensis, ac Comensis Ecclesiæ præfatæ eidem Archiepiscopo, & Metropolitano Goritien. ad omnia, & singula teneantur, & sint adstrictæ, ad quæ Suffraganei suis Metropoliticis Ecclesiis, & Metropolitanis tenentur, & obligati sunt, ut judicentur juxta Canonicas Sanctiones; Ac eidem Archiepiscopo Goritiensi præfatos suos Suffraganeos consecrandi, ad Provinciales Synodos evocandi, ac cum eis etiam Ecclesiastica negocia terminandi, & causas quarumcumque appellationum, sive querelas, alias ad eum tamquam Metropolitanum, juxta Decreta Concilii Tridentini devolutas, ac alias juxta Sacrorum Canonum statuta spectantes, cognoscendi, omniaque alia, & singula quæcumque, quæ de jure, vel consuetudine, aut aliàs quovis modo ad Archiepiscopos, & Archiepiscopale munus spectare, & pertinere solent, & debent, gerendi, faciendi, & exercendi, plenam, & omnimodam auctoritatem concedimus, & facultatem.

Assignantur Ecclesiæ suffraganeæ, in quas jus Metropoliticum obtineat.

§. 3. Provinciæ quoque Goritiensis Clerum, & Populum universum, ac omnia Loca, Ecclesias, & Monasteria, ac Oratoria, & pia Loca, necnon Confraternitates a parte Imperii existentes olim præfato Aquilejensi Patriarchatui per Nos, ut præfertur, suppresso, & extincto subjecta, & subjectas, pro eorumdem Ecclesiæ, & Archiepiscopi Goritien. Provincialibus, pariter perpetuo concedimus, & assignamus, ac deinceps perpetuis futuris temporibus præfatas Tridentinam, & Tergestinam, ac Petinensem, necnon Comensem Ecclesias, dictæ Ecclesiæ Goritien. Suffraganeas censendas, ac tam eas, quàm illarum Civitates, & Diœceses respectivè universas, sub ipsa Provincia Goritiensi comprehensas, & nullatenus ab ea exemptas, nec dictæ Sedi Apostolicæ immediatè, neque ulli alteri, nisi tantum Goritien. Ecclesiæ, & illius Archiepiscopo præfatis, quoad Archiepiscopalia, Metropolitica, ac Provincialia Jura, & Jurisdictiones, subjectas esse, & fore, dicta auctoritate declaramus. Pro residentia verò, & habitatione Archiepiscopi Goritien. pro tempore existentis præfati, in eadem Civitate Goritien. Domum conspicuam, & mobilibus decenter instructam, cum suis Cappella, necnon viridario, & vinea propinquis, seu annexis, & ad hunc effectum a pia liberalitate quondam tunc in humanis agentis Augustini Codelli, dum viveret, donatam, & destinatam, concedimus, & assignamus.

§. 4. Utque eadem Parochialis Ecclesia Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erecta, ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, & Canonicorum, & Dignitates in ea obtinentium, ac Mansionariorum numero condecoretur, in ea unam Præposituram, quæ inibi post Pontificalem major, ac de infrascripto Jure nominandi Regio semper existat, pro uno Presbytero dictæ Parochialis Ecclesiæ Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritien., ut præfertur, erectæ Præposito, qui illius Capituli, ut infra erigendi, caput existat, & in Choro, Capitulo, Processionibus, cæterisque functionibus, & Actibus Capitularibus publicis, & privatis dictæ Ecclesiæ, præeminentiam, & primum locum habeat; & unum Decanatatum, qui secunda, quemque pro tempore obtinens Præpositus ad Sanctum Stephanum denominari debeat, attento quod in Gradiscæ Territorio quædam Ecclesia olim Filialis Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, titulo Præpositurae decorata reperitur, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Decano; & unum Primiceriatum, qui Tertia, Dignitates inibi respectivè existant, quemque pro tempore etiam obtinens Abbas Belinge, seu de Belluna, vel Bulegna denominari similiter debeat, attento quod in eodem Gradiscæ Territorio quædam Ecclesia pariter olim Filialis præfatæ Ecclesiæ Aquilejensis Titulo Abbatiæ decorata reperitur, pro

uno

uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Primicerio; ac quinque Canonicatus, totidemque Præbendas, pro totidem Clericis, seu Presbyteris futuris in ea Canonicis; ac sex Mansionariatus, pro sex Presbyteris futuris in ea Mansionariis; ac unam & alteram perpetuas sine cura Cappellanias, pro duobus Presbyteris ut infra nominandis, qui tamen in Patriarchali Ecclesia Aquilejensi, per Nos, ut præfertur, suppressa & extincta præfata, pro celebratione infrascriptarum Missarum remanere debeant; cum Capitulo, Stallo, Mensa Capitulari, Arca, Bursa, & Sigillo communibus, ac omnibus & singulis aliis Capitularibus signis & Insigniis, aliis Metropolitanis Ecclesiis, earumque Capitulis de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut aliàs quomodolibet, non tamen ex Indulto, seu privilegio particulari, competentibus, quique Præpositus, ac Decanus, & Primicerius, necnon Canonici præfati, Capitulum inter se constituant, & tam ipsi, quàm Mansionarii præfati apud dictam Ecclesiam personaliter residere, ac in ea singulis diebus, & debitis temporibus Horas Canonicas, ac Missam Conventualem seu Majorem semper pro Benefactoribus applicandam, cæteraque Divina Officia solita & consueta, cum debita mentis attentione, servataque Ecclesiastica disciplina, ac infrascriptis ordine & præcedentia omninò servatis, videlicet quod Præpositus semper primum, ac Decanus secundum, ac Primicerius tertium locos habeant, deinde juxta antianitatem quinque Canonici, & successivè etiam juxta antianitatem sex Mansionarii præfati succedant, qui Mansionarii nunquam de gremio Capituli censeri debeant, minusque vocem, aut votum in Capitulo, ac sessionibus Capitularibus habere valeant, sed ultra Ecclesiæ servitium Ferialibus diebus, Canonicis, ac dignitates in ea obtinentibus, omnes vero Archiepiscopo Goritiensi pro tempore existenti, prout in Cathedralibus, & Metropolitanis Ecclesiis practicari solet, inservire teneantur, psallere, decantare, recitare, & respectivè celebrare, & aliàs dictæ Ecclesiæ in Divinis laudabiliter deservire debeant & teneantur, dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo erigimus, & instituimus. Illisque sic erectis & institutis pro Mensarum Archiepiscopalis, & respectivè Capitularis præfatæ Parochialis Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti Ecclesiæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem ut præfertur erectæ, nec non Archiepiscopatus, & Præposituræ, ac Decanatus, & Primiceriatus, ac quinque Canonicatuum, totidemque Præbendarum, nec non sex Mansionariatuum, ac unius & alterius Cappellaniarum, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi, respective dote, illumque, ac illos, & illas pro tempore respective obtinentium congrua sustentatione, ac onerum eis pro tempore respectivè incumbentium supportatione, omnia & singula fructus, redditus, proventus, Jura, obventiones, & emolumenta universa ex infrascriptis Monasterio, ac Parochialibus Ecclesiis, & Beneficiis, ut infra, supprimendis & extinguendis, & fundationibus, seu legatis piis, etiam ut infra, applicandis; ita tamen, ut Archiepiscopo Goritiensi sexmille sexcenti, ac Præposito, præter infrascriptæ Domus habitationis usum, mille, & Decano octingenti, ac Primicerio sexcenti, singulis vero ex quinque Canonicis quadringenti & quinquaginta, ac singulis ex sex Mansionariis pro tempore existentibus præfatis, biscentum, nec non singulis ex duobus Cappellanis præfatis centum & quinquaginta floreni monetæ currentis in ditionibus Austriacis, annuatim assignentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo applicamus, & appropriamus: Ita quod liceat futuris Archiepiscopo Goritiensi, ac Præposito, & Decano, ac Primicerio, & quinque Canonicis, nec non Mansionariis Præfatæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ pro tempore existentibus, illarum & illorum omnium fructuum, redditumm, proventuum, Jurium, obventionum, & emolumentorum hujusmodi, veram, realem, & actualem possessionem, per se, vel alium, seu alios, eorum, ac dictarum Mensarum Archiepiscopalis, & respectivè Capitularis nominibus, propria auctoritate liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere, fructus quoque, redditus, & proventus, jura, obventiones, & emolumenta quæcumque percipere, exigere, levare, ac in eorum, & Mensarum Archiepiscopalis, & respectivè Capitularis hujusmodi usus & utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minimè requisita.

Divisio Cōmendæ Monasterii Sancti Petri de Rosacio nunc ·par in duas Cōmendas quæ duobus Archiepiscopis Goritien. & Utinen., cum suis respectivè fructibus perpetuò conceduntur.

§. 5. Præterea Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Petri de Rosacio Ordinis S. Benedicti olim Aquilejen. Diœcesis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, cujus fructus, redditus, & proventus, ad trecentos triginta tres florenos auri, cum uno tertio alterius floreni similis in libris Cameræ Apostolicæ, ut etiam accepimus, taxati reperiuntur, quodque Dilectus similiter Filius Noster Angelus Maria præfatæ S. R. E. Cardinalis Quirinus nuncupatus modernus Episcopus Brixiensis in Commendam ad sui vitam ex concessione, & dispensatione Apostolicis ad præsens obtinet, ac in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, ex nunc prout ex tunc, & cum primum illud per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu privationem, aut quamvis aliam dimissionem, vel amissionem dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi, aut alias quovis modo ex ejus persona, Commenda præfata cessante, vacare contigerit, etiamsi &c., firmo remanente titulo Commendæ hujusmodi, in duas partes, seu duas deinceps Commendas per Nos ut infra erigendas, quarum una, quæ redditus ex bonis in Austriaca ditione consistentibus in summa florenorum mille & centum monetæ præfatæ, ut pariter accepimus, ad præsens habet, Goritiensis, altera vero, quæ redditus ex bonis in Veneto dominio existentibus etiam ad præsens habet, Utinensis respectivè Diœcesis denominari, ac primodicta Goritiensi, secundodicta vero Commendæ ut infra erigendæ, Utinensi Archiepiscopis pro tempore existentibus, & non aliis personis in Commendam Apostolica auctoritate præfata concedi, & assignari debeant, dividimus, & separamus, & respectivè in unam, & alteram Commendas Ordinis, & Denominationis, seu Tituli ejusdem Monasterii S. Petri de Rosacio, ut præfertur, divisas, & separatas, quæ tamen noviter in libris Cameræ Apostolicæ præfatæ, habito respectu ad earum respectivè fructus, taxentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuò erigimus, & instituimus.

Utrique Diœcesi assignantur Monasteria, & Commendæ.

§. 6. Declarantes nihilominus unam Abbatiam Belinge, seu de Belluna, vel Bulegna, & alteram Præposituram Sancti Stephani, respectivè nuncupatas Ecclesias supradictas, in præfato territorio Gradiscæ, ut præfertur, existentes sub Diœcesi Goritiensi præfata, versaque vice Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Galli de Mozio, seu Mosacen. præfati Ordinis Sancti Benedicti, cujus fructus, redditus, & proventus ad trecentos florenos auri similes in libris ejusdem Cameræ Apostolicæ, ut pariter etiam accepimus, taxati reperiuntur, quodque dictus Daniel præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Patriarcha Delfinus nuncupatus, ac Monasterium, Abbatiam etiam nuncupatum, S. Mariæ de Sexto, præfati Ordinis S. Benedicti, ejusdem Aquilejensis respectivè Diœcesis, per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ac cujus fructus, red-

ditus, & proventus ad bifcentum fexaginta florenos auri pares in eifdem libris præfatæ Cameræ Apoftolicæ, ut fimiliter accepimus, taxati reperiuntur, & quod Dilectus pariter Filius Nofter Hieronymus præfatæ S. R. R. Cardinalis Columna nuncupatus, in Commendam, ad eorum refpectivè vitam, ex conceffione, & difpenfatione Apoftolicâ, ad præfens refpectivè obtinent, quæque in fimilem Commendam ex pari conceffione Apoftolica ad vitam obtineri confueverunt, fub Diœcefi Utinenfi deinceps refpective comprehendi debere; quodque futuri Capitulum, & Canonici Ecclefiæ Utinenfis per alias Noftras Litteras in Archiepifcopalem, & Metropolitanam Ecclefiam erigendi, inpofterum teneantur, & obligati exiftant, vice fummæ vigintifex Ducatorum auri de Camera cum tribus quartis alterius ducati fimilis, conficientium fcuta quadragintafex & obulos octoginta monetæ Romanæ, fingulis quindenniis, Officialibus Cancellariæ Apoftolicæ, ratione unionis perpetuæ Parochialis Ecclefiæ S. Pauli de Lovaino olim Aquilejenfis Diœcefis, necnon ratione alterius unionis perpetuæ Thefaurariæ, præfatæ Patriarchalis olim Ecclefiæ Aquilejenfis Dignitatis, inibi non tamen poft Pontificalem majoris exiftentis, eidem Patriarchali Ecclefiæ, feu illius menfæ Patriarchali, aut Capitulari pariter, per Nos, ut præfertur, fuppreffis, & extinctis aliàs Apoftolica auctoritate refpectivè factarum, ad alteram, folutiones fummæ fexaginta unius ducatorum auri fimilium, cum tribus quartis alterius ducati paris, conficientium fummam centum & octo fcutorum monetæ præfatæ, & obulorum quinque ejufdem monetæ, eifdem Cancellariæ præfatæ Officialibus etiam fingulis quindenniis refpectivè debitorum, refpectivè faciendas.

De folutione quindenniorum opportunè ftatuitur.

§. 7. Confiderantes itaque dignum effe, quod in præfata Eccl. fia Goritienfi, ut præfertur, erecta, ufque ab ejus exordio pro Chriftifidelium ad eam concurrentium commoditate aliquis major Miffarum celebrandarum numerus reperiatur; quodque in olim Patriarchali Ecclefia Aquilejenfi per Nos, ut præfertur, fuppreffa & extincta, ob exiguum Presbyterorum inibi remanentium numerum, folita anniverfaria celebrari nequibunt, decernimus, quod inpofterum celebrentur, ut prius, ab infrafcriptis Presbyteris, ut infra nominandis, quotannis Miffæ privatæ quingentæ & fexaginta, videlicet &c. &c. Sequentia vero Anniverfaria per eofdem pro tempore exiftentes Capitulum, & Canonicos præfatæ Ecclefiæ in Archiepifcopalem Goritienfem, ut præfertur, erectæ, quotannis, feu & per præfatos Manfionarios celebranda, ad eam Apoftolica auctoritate præfata transferimus, videlicet &c. &c.

Onera Miffarum, & Anniverfaria in fuppreffa Patriarchali relicta, ubi & quomodo adimplenda.

§. 8. Præterea Parochialem Ecclefiam Sanctæ Mariæ de Romans nuncupatam, Goritien., quæ, ficut fimiliter accepimus, de eodem Jurepatronatus Laicorum Nobilium & Illuftrium, videlicet præfatæ Mariæ Therefiæ Reginæ, ex fundatione, vel dotatione exiftit; quæque per obitum quondam Joannis Baptiftæ Caterini, dum viveret, illius Rectoris, qui extra dictam Curiam diem claufit extremum, ad præfens vacat, five ut præfertur, five aliàs quovis modo &c., illiufque titulum collativum, ac denominationem, naturam, & effentiam Parochialis Ecclefiæ collativæ, ita quod ex nunc collativa effe definat, & de cætero uti talis in titulum collativum conferri, aut impetrari non poffit, & fi illam deinceps conferri, aut impetrari, vel aliàs de illa difponi contigerit, collationes, impetrationes, aliæque difpofitiones hujufmodi, nullæ & invalidæ, nulliufque roboris vel momenti exiftant, nullique fuffragentur, nec coloratum titulum poffidendi cuiquam tribuant, eadem Apoftolica auctoritate, de confenfu præfatæ Mariæ Therefiæ Reginæ, etiam perpetuo fupprimimus, & extinguimus, illamque fic fuppreffam & extinctam, una cum omnibus, & fingulis fecundodictæ Parochialis Ecclefiæ bonis, rebus, & proprietatibus, illorumque fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis univerfis, cujufcumque nominis, naturæ, fpeciei, qualitatis, & quantitatis exiftant, eifdem Menfis Archiepifcopali, & refpectivè Capitulari præfatæ Parochialis Ecclefiæ Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepifcopalem Ecclefiam Goritienfem, ut præfertur, erectæ: ita quod liceat futuris Archiepifcopo, ac illius Capitulo, & Canonicis, eorum, ac utriufque Menfæ hujufmodi refpectivè nominibus, omnium, & fingulorum fecundodictæ Parochialis Ecclefiæ, ut præfertur, fuppreffæ & extinctæ bonorum, rerum, proprietatum, fructuum &c. poffeffionem &c. apprehendere, & apprehenfam perpetuò retinere, dictaque bona, res, proprietates locare, diflocare, arrendare, illorumque fructus &c. percipere, exigere, levare, ac in eorum, & utriufque menfæ hujufmodi ufus, & utilitatem convertere, cujufvis licentia defuper minimè requifita; fupportatis tamen per futuros Archiepifcopum, ac Capitulum, & Canonicos præfatos, omnibus & fingulis fecundodictæ Parochialis Ecclefiæ, ut præfertur, fuppreffæ, & extinctæ oneribus, dicta Apoftolica auctoritate, de fimili confenfu præfatæ Mariæ Therefiæ Reginæ modernæ & unicæ fecundodictæ Parochialis Ecclefiæ Patronæ præfatæ, pariter perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Parochialis patronata Ecclefia S. Mariæ de Romans fupprimitur.

§. 9. Et infuper, ne cura animarum dilectorum quoque filiorum Parochianorum tam primodictæ Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepifcopalem Ecclefiam Goritienfem, ut præfertur, erectæ, quàm fecundodictæ, ut præfertur, fuppreffæ, & extinctæ Parochialium Ecclefiarum hujufmodi, aliquod in ejus exercitio, cæterifque ejufdem muneribus, oneribus, & obligationibus, patiatur detrimentum, unam in primodicta, ac alteram in fecundodicta Parochialibus Ecclefiis hujufmodi Vicarias perpetuas, pro uno, & altero Presbyteris fæcularibus, futuris primo & fecundodictarum Parochialium Ecclefiarum hujufmodi Vicariis perpetuis, per dictam Mariam Therefiam Reginam, ejufque Filios, & Defcendentes nominandis, & ab Ordinario loci ad curam animarum exercendam approbandis, atque in dictis Vicariis ad nominationem hujufmodi per ipfum Ordinarium inftituendis, qui Vicarii fic in illis inftituti, apud primo & fecundodictas Parochiales Ecclefias hujufmodi perfonaliter refpectivè refidere, ac curam animarum Parochianorum præfatorum laudabiliter exercere, eifque Ecclefiaftica Sacramenta adminiftrare, aliaque onera primo & fecundodictis Parochialibus Ecclefiis hujufmodi quomodolibet incumbentia, fubire & adimplere, prout Rectores primo & fecundodictarum Parochialium Ecclefiarum hujufmodi pro tempore exiftentes facere debebant, & tenebantur, fimiliter, & pariformiter, & abfque ulla prorfus differentia, etiam debeant, & teneantur, eadem Apoftolica auctoritate fimiliter perpetuò erigimus & inftituimus; illifque fic erectis & inftitutis, pro illarum refpectivè congrua & competenti dote, illafque pro tempore obtinentium congrua fuftentatione, & onerum illis incumbentium fupportatione, ex fructibus dictarum menfarum Archiepifcopalis & Capitularis refpectivè, fummam futuris Vicariis præfatis ab eodem Ordinario loci juxta Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini præfati Decretorum, nec non Conftitutiones Pii Papæ V. etiam prædecefforis Noftri, fuper declaratione affignationum Vicariis perpetuis faciendarum editæ difpofitionem, quotannis affignandam, & per futuros Archiepifcopum, ac Capitulum, & Canonicos Goritienfes præfatos perfolvendam, Apoftolica auctoritate præfata, etiam perpetuo applicamus, & appropriamus.

§. 10. Et

...Archie-...palis, & ...tularis ...sæ acces- ...ex sup- ...ione Be- ...ii sim- ...s.

§. 10. Et quia, sicut etiam accepimus, aliàs, videlicet de anno ejusdem Domini millesimo sexcentesimo octogesimo sexto, quondam tunc in humanis agens Vitus Gullini Presbyter, in' ejus postremo, sub quo ab humanis decessit, elogio, nonnulla ejus bona, quorum redditus ad præsens ad valorem annuum duorum millium florenorum monetæ illarum partium, ut pariter accepimus, ascendunt, intuitu erectionis Cathedralis Ecclesiæ Goritiensis reliquit, & deinde de anno præfati Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo quinto, bonæ memoriæ Sebastianus Antonius, dum viveret, præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Tanarius nuncupatus, tunc dictæ Sedis Apostolicæ Nuncius Viennæ commorans, ex bonis a præfato Vito, ut præfertur, relictis, unum simplex, & personalem residentiam non requirens Beneficium Ecclesiasticum in Parochiali, seu alia Ecclesia Civitatis Goritiensis præfatæ, juxta decretum Congregationis tunc existentium præfatæ S. R. E. Cardinalium Decretorum dicti Concilii Tridentini Interpretum, erexit & fundavit; Nos providè considerantes, attenta erectione Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritiensis hujusmodi per Nos, ut præfertur, facta, piam præfati Viti intentionem, & fundationem suum plenarium effectum jam consequutam esse, Beneficium, ut præfertur, ad tempus destinatum, erectum, & fundatum hujusmodi, non obstante quovis dissensu, seu obstaculo moderni illius Titularis, prævia illius tituli collativi, quatenus opus sit, perpetua suppressione & extinctione, una cum omnibus & singulis illius bonis, fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, Mensis Archiepiscopali, & respectivè Capitulari præfatis, supportatis tamen per futuros Archiepiscopum, & Capitulum, & Canonicos Goritienses omnibus & singulis dicti Beneficii, ac præsertim unius Missæ privatæ, quam per dictos futuros Capitulum, & Canonicos in suffragium animæ præfati Viti quotannis celebrari mandamus, oneribus, pariter perpetuò unimus, annectimus, & incorporamus.

...chie- ...lis Ec- ...tan- ...lunde ...inda?

§. 11. Insuper ex præfatis dismembrationibus, & suppressionibus, ac respectivè unionibus, & applicationibus, per Nos, ut præfertur, factis, certam, & fixam dotem, tam Archiepiscopalis, quàm Capitularis Goritien. Mensarum hujusmodi destinare intendentes, pro tempore existenti Archiepiscopo Goritiensi, in computum præfatorum sex millium sexcentorum florenorum annuorum pro ejus manutentione, ut præfertur, assignatorum, redditus Patriarchialis Ecclesiæ præfatæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, ad quatuor mille & quadringentos florenos hujusmodi annuatim, ut similiter accepimus, ascendentes; ac ex nunc prout ex tunc, & e contra, postquam dictum Monasterium Sancti Petri de Rosacio ex persona præfati Angeli Mariæ Cardinalis, & Episcopi quovis modo, illius Commenda præfata, ut præfertur, cessante, vacare contigerit, ejusdem Monasterii S. Petri de Rosacio fructus, redditus, & proventus ex bonis in Austriaca Ditione existentibus provenientes, & ad summam mille & centum florenorum monetæ illarum partium etiam annuatim, ut pariter accepimus, ascendentes; ac etiam quibus Patriarchatus Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressus, & extinctus, illiusque Patriarcha pro tempore existens a parte Imperii fruebatur, in summa quadringentorum sexaginta quatuor florenorum similium annuorum; nec non redditus secundodictæ Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ de Romans, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, ac etiam, ut præfertur, unitæ, annexæ, & incorporatæ, ad sexcentos florenas similiter annuatim, ut etiam accepimus, ascenden., similiter perpetuò concedimus, & assignamus. Et quamvis ad complendam integram summam dictorum sex millium & sexcentorum florenorum monetæ præfatæ pro Congrua Archiepiscopi Goritiensis pro tempore existentis præfati assignatorum, trigentasex floreni similes annuatim deficiant; nihilominus eadem summa, ut præfertur, assignata, tanquam integra computari debebit, tum quia bona, ut par est, diligenter administrata, majores producere poterunt redditus, tum etiam quia pro tempore existens Archiepiscopus Goritiensis præfatus exemptus semper erit a solutione quindenniorum Sedi Apostolicæ præfatæ a Capitulo, & Canonicis Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ antea solvi solitorum, pro bonis nonnullorum Monasteriorum illius Mensæ Capitulari aliàs unitorum, ad quorum solutionem Capitulum & Canonici Ecclesiæ Goritiensis, ut præfertur, erectæ pro tempore existentes præfati, ex nunc imposterum tenebuntur, & obligati existent. Quibus itidem pro eorum particulari dote, onerumque eis pro tempore incumbentium supportatione, infrascriptos redditus, ad summam octo millium ducentorum & quatuor florenorum dictæ monetæ annuatim, ut pariter accepimus, ascendentes, scilicet florenos mille & quingentos ex præfata Parochiali Ecclesia Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, ut præfertur, suppressa & extincta, & in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erecta; ac florenos bismille ex præfato Beneficio pariter, ut præfertur, suppresso, & extincto; ac florenos quatuormille ex bonis hæreditariis dicti quondam Augustini Codelli, licet bona hæreditaria hujusmodi, ex dispositione præfati Augustini, pro erectione Episcopatus, seu Cathedralis Ecclesiæ Goritiensis relicta fuerint; necnon florenos similes septingentos quatuor ex communibus redditibus Capituli, & Canonicorum olim Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, annuatim respectivè provenien.; & quemcumque alium fundum, quatenus existat, pro dote, & annuo adimplemento Missarum, & Anniversariorum destinatum, etiam pariter concedimus & assignamus. Cum hoc tamen, quod administratione omnium bonorum hujusmodi apud Capitulum, & Canonicos præfatæ Ecclesiæ Goritiensis pro tempore existentes præfatos remanente, teneantur ipsi Capitulum & Canonici, ex illorum redditibus subministrare annuatim florenos mille Præposito, qui etiam fruatur habitatione domus ab eodem quondam Vito Gulini, ut similiter accepimus, relictæ, ac octingentos Decano, & sexcentos Primicerio, ac quadringentos quinquaginta cuilibet ex quinque Canonicis præfatis, ac ducentos cuilibet ex sex Mansionariis hujusmodi, necnon centum quinquaginta florenos similes cuilibet ex duobus Presbyteris Cappellanis nuncupandis, qui præter Sacristam, annuos redditus trecentorum florenorum similium separatim habentem, inservient, & insimul Missas celebrabunt in antiqua Patriarchali Ecclesia Aquilejensi per Nos, ut præfertur suppressa & extincta, semper tamen Sedi Apostolicæ præfatæ immediatè subjecti, & Delegato Apostolico, prout ordinatur in præfatis Nostris Litteris Apostolicis incipientibus -- *Injuncta Nobis* -- Pridie nonas Julii Pontificatus Nostri anno undecimo, ut præfertur, expeditis.

Quanta itidē dos Capitularis Mensæ? & quomodo inter Dignitates, Canonicos, reliquosque Mansionarios, ac Cappellanos partienda.

§. 12. Et quia juxta supradictum computum, annuatim superabundare videntur mille sexcentiquatuor Floreni similes, isti erogari debebunt in adimplementum onerum Missarum, & Anniversariorum translatorum, & ut superius ordinatorum, inter quas Missas una annuatim privatè celebranda erit in suffragium Animæ præfati quondam Viti Gulini, necnon in manutentionem præfatæ Ecclesiæ Aquilejensis, per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ac novæ Ecclesiæ Archiepiscopalis Goritiensis, pro medietate cum Archiepiscopo Goritiense pro tempore existente,

Quæ reliqua est summa, in quos usus eroganda.

& pro salariis Ministrorum, aut alterius occurrentis solutionis, onerum, & similiter pro prompta, & integra satisfactione quindenniorum præfatæ Sedi Apostolicæ debitorum pro præfato Monasterio de Belinga, seu Belluna, vel Bulegna, ac dicta Præpositura ad Sanctum Stephanum, præfati Territorii Gradiscæ in Austriaco dominio, mensæ Capitulari præfatæ Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, aliàs unitis, videlicet Florenos auri de Camera septuagintaduos, & solidos novem pro eodem supradicto Monasterio de Belinga, seu Belluna, vel Bulegna, eorundem Fratrum Nostrorum præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Collegio, qui ad monetam Romanam reducti conficiunt summam centum vigintinovem scutorum dictæ monetæ, & obulorum octoginta duorum, singulis quindenniis; & Cancellariæ Apostolicæ Officialibus septuagintaquinque Ducatorum auri de Camera hujusmodi, qui sunt in moneta Romana præfata scuta centumviginti septem, & obuli septuaginta quinque; necnon Cameræ Apostolicæ Florenos vigintinovem, qui conficiunt summam scutorum quinquagintaduorum dictæ monetæ: itaut in totum debeantur in decursu annorum quindecim scuta trecenta novem, & obuli septuagintaduo cum dimidio alterius obuli paris; & ulterius præfatæ Cancellariæ Apostolicæ Officialibus, pro præfata Præpositura ad Sanctum Stephanum Gradiscæ, ut supra, unita, singulis pariter quindenniis, ducatos auri de Camera similes centum & tres, qui conficiunt summam centum octoginta scutorum dictæ monetæ, & obulorum vigintiquinque; itaut ambabus dictis partitis computatis, pro tempore existentes Capitulum, & Canonici præfatæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritiensis per Nos, ut præfertur, erectæ tenebuntur, & obligati erunt solvere singulis quindenniis scuta quadringenta octoginta novem, & obulos nonaginta septem præfatæ monetæ, quæ singulis annis repartita, quolibet anno constituunt summam scutorum trigintaduorum, & obulorum sexaginta sex cum dimidio alterius obuli similis.

Conceditur facultas Capitulo condendi, reformandi, ac corrigendi statuta pro œconomica bonorum administratione, & Ecclesiæ servitio.

§. 13. Præterea eisdem futuris, & pro tempore existentibus Ecclesiæ Goritiensis Archiepiscopo, Capitulo, & Canonicis, & Dignitates præfatas obtinentibus, ut ipsi capitulariter congregati pro dictæ Ecclesiæ Goritiensis, ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ, & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum tam spiritualium, quàm temporalium prospero, felicique statu, regimine, gubernio, & directione, ac onerum eis pro tempore respectivè incumbentium supportatione, Missarum, Horarum Canonicarum diurnarum, & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & Anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Mansionariis præfatis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis, inibi pro tempore providendorum receptione, & admissione, personali residentia, distributionum etiam quotidianarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & amissione, pœnarum per absentes a Divinis Officiis, & Functionibus, suis loco, tempore non interessentes, seu onera, & ministeria eis respectivè incumbentia subire negligentes incurrendarum impositione, atque incursu, singulorum præsentiis, & absentiis notandis, Cæremoniis, & Functionibus in præfata Ecclesia, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, & aliis actibus servandis, necnon præfatæ Ecclesiæ Ministris deputandis, & amovendis, salariis, & stipendiis, eorum cuilibet assignandis, ac quibusvis aliis rebus, in præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis, & opportunis, quæcumque Statuta, Ordinationes, Capitula, & Decreta, licita tamen & honesta, & sacris Canonibus, ac præfati Concilii Tridentini Decretis, & Constitutionibus Apostolicis non contraria, condere, & edere, conditaque, & edita, pro temporum, & rerum varietate & qualitate, mutare, limitare, corrigere, declarare, & interpretari, ac in meliorem formam redigere, seu alia de novo etiam ex integro condere, & per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub pœnis in contrafacientes statuendis, observari facere, liberè & licitè valeant, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuò concedimus, & impertimur.

§. 14. Ulterius futuris præfatæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ Præposito, & Decano, ac Primicerio, & quinque Canonicis, necnon sex Mansionariis præfatis, eorumque in Præpositura, & Decanatu, & Primiceriatu, ac singulis Canonicatibus & Præbendis, necnon sex Mansionariatibus hujusmodi successoribus respectivè pro tempore existentibus, ut ipsi Præpositus videlicet, ac Decanus, & Primicerius, ac quinque Canonici præfati, Cappam magnam violacei coloris cum pellibus Armellinis subsutam, & Rochettum; Mansionarii verò præfati Almutiam, tam in præfata Ecclesia in Archiepiscopalem, ut præfertur, erecta, quàm extra eam, & tam in Processionibus, quam aliis actibus, & functionibus quibuscumque publicis, & privatis, etiam extra Civitatem Goritiensem præfatam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, Generalibusque Conciliis, ac etiam in præsentia dictorum Venerabilium Fratrum Nostrorum præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium de Latere Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Ordinarii etiam proprii, ac aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius Ecclesiæ Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deferre & gestare, illisque respectivè uti liberè, & licitè valeant, & possint.

§. 15. Eisdem quoque Præposito, & Decano, ac Primicerio, & quinque Canonicis, necnon sex Mansionariis pro tempore existentibus præfatis, ut ipsi eorumque Officiales, ac Ministri, ac res, bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis tam spiritualibus, quàm temporalibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, præeminentiis, anteiationibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quibus aliarum similium Archiepiscopalium, & Metropolitanarum Ecclesiarum illarum Partium Capitula, Dignitates, Canonicatus & Præbendas, ac Mansionariatus in eis obtinentes, eorumque Officiales, & Ministri, ac bona, jura, res, & proprietates, de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut aliàs quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex Indulto, seu privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, aut uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, similiter, & pariformiter, ac æquè principaliter, & ubique, absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, sacrisque Canonibus, & præfati Concilii Tridentini Decretis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis non repugnent, uti, frui, potiri, & gaudere liberè, & licitè etiam possint, & valeant, perinde ac si eis nominatim, & expressè concessa fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuò concedimus, & indulgemus.

§. 16. Et insuper, attentis præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ peculiaribus meritis, dum ipsa pro erectione novæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritien. hujusmodi, consensum præstitit unioni Beneficiorum aliquot Ecclesiasticorum de suo jurepatronatus existentium, ac considerabilibus muneribus, & donativis eidem Archiepiscopali Ecclesiæ

Go-

Goritiensi per eam factis, sperantes etiam quod in posterum, pro ejus singulari liberalitate, alia similia, aut majora facere possit, eidem Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiis, & Descendentibus, Jus nominandi ad præfatam Archiepiscopalem Ecclesiam, tam hac prima vice, a primæva illius erectione & institutione per Nos, ut præfertur, factis, Pastoris solatio destitutam, quàm deinceps, quoties eam pro tempore quomodolibet, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam præfatam, etiam Pastoris solatio destitui contigerit, Personam idoneam, per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, ad nominationem hujusmodi, eidem Ecclesiæ Goritiensi in Archiepiscopum præficiendam, necnon ad Præposituram, & Decanatum, & Primiceriatum, & quinque Canonicatus & Præbendas, ac sex Mansionariatus præfatos, necnon ad unam, & alteram perpetuas Cappellanias in præfata Ecclesia Patriarchali Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressa, & extincta, pro celebratione Missarum, & Anniversariorum præfatorum, inibi per unum & alterum Presbyteros, Cappellanos nuncupandos, obtinendas, destinatos, &, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, quandocumque, & quotiescumque illos, & illas de cætero, quibusvis modis, & ex quorumcumque personis, etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam tunc viventium, Familiaribus, & continuis Commensalibus, seu præfatæ Romanæ Ecclesiæ & Curiæ Officialibus, aut aliàs reservationem, & affectionem inducentibus, seu per liberas, etiam ex causa permutationis, resignationis de illis in Romana Curia præfata, etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet, respectivè factas & admissas, aut assequutionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos & illas pro tempore respectivè obtinentium in aliquo ex mensibus Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti præfato, ac eidem Sedi Apostolicæ reservatis, non tamen per obitum apud Sedem eamdem, decessum, vel quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, & professionis in ea emissionem, Matrimonii contractum, aut alias quomodocumque, & qualitercumque vacare contigerit, personas itidem idoneas, in Præpositura per Nos, ut præfertur, erecta præfata, quovis modo, & in quibusvis mensibus pro tempore vacante, per Ordinarium Loci; in Primiceriatu vero, ac singulis quinque Canonicatibus, totidemque Præbendis, ac sex Mansionariatibus, necnon una & altera Cappellaniis per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, non tamen in infrascriptis sex mensibus pro tempore vacan., neque in dicto Decanatu quovis modo, & in quibusvis mensibus etiam pro tempore vacante, etiam per eumdem Ordinarium Loci respectivè instituendas, simili Apostolica auctoritate pariter perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus; necnon Jus nominandi hujusmodi tam ad dictam Ecclesiam Goritiensem, quàm ad Præposituram, & Decanatum, & Primiceriatum, & quinque Canonicatus, totidemque Præbendas, & sex Mansionariatus, ac unam & alteram Cappellanias per Nos, ut præfertur, erectas & erectos hujusmodi, Regium existere, eidemque Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiis, & Descendentibus præfatis, semper & perpetuò competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam, essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Juris nominandi Regii hujusmodi obtinere, ac uti tale sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis prægnantissimis, & efficacissimis clausulis, & decretis, in quacumque dispositione etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut alias quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo unquam tempore, & ex quavis causa derogari posse, neque debere, ac collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones de Præpositura, & Decanatu, ac Primiceriatu, & quinque Canonicatibus, totidemque Præbendis, ac sex Mansionariatibus, necnon una & altera Cappellaniis, ut præfertur, erectis hujusmodi, absque ipsius Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiorum, & Descendentium præfatorum consensu, seu nominatione, pro tempore factas, processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque, nulla & invalida, nulliusque roboris, vel momenti fore & esse, ac pro nullis & infectis haberi, nec jus, aut coloratum titulum possidendi cuiquam per illa tribui posse decernimus.

Quando expediédæ sint Litteræ Apostolicæ, & cũ quibus expressionibus.

§. 17. Cum hoc tamen, quod quoties præfatam Ecclesiam Goritiensem Pastoris solatio destitui, ac Decanatum præfatum quovis modo, & in quibusvis mensibus, præfatum verò Primiceriatum, ac quinque Canonicatus, totidemque Præbendas, & sex Mansionariatus, ac unam & alteram Cappellanias, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, in sex mensibus, scilicet Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris, Sedi Apostolicæ præfatæ juxta Concordata Germaniæ reservatis, vacare contigerit, ad illam, & illos, ac illas nominatio hujusmodi, Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus tantum fieri debeat, & ad illos, & illas respectivè, ut præfertur, pro tempore nominati, Litteras Apostolicas, cum expressione tamen fructuum tam Decanatus, quàm Primiceriatus, ac quinque Canonicatuum, totidemque Præbendarum, necnon sex Mansionariatuum, & unius, & alterius Cappellaniarum hujusmodi, in vigintiquatuor ducatis auri de Camera hujusmodi, juxta stylum Germaniæ, expedire teneantur; ad Ecclesiam præfatam verò Goritiensem pro tempore etiam nominati pariter Litteras Apostolicas expedire, ac jura præfatæ Cameræ Apostolicæ, & illis propterea debita, juxta taxam, quæ ab eorumdem Cardinalium Collegio præfato, habito respectu ad præsentes redditus Mensæ Archiepiscopalis Goritiensis præfatæ, necnon ad aliam taxam correspondentem redditibus a præfato Monasterio Sancti Petri de Rosacio, ut præfertur, dismembratis, & pro tempore existenti Archiepiscopo Goritiensi assignatis, in summa septingentorum florenorum auri hujusmodi, statuta fuit, & quam in eadem summa in Libris Cameræ Apostolicæ præfatæ describi volumus; & in qua taxa florenorum septingentorum, comprehendi debeat taxa Communis dicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio Goritiensis Diœcesis, quæ ab Archiepiscopis Goritiensibus pro tempore, utpote in provisione Ecclesiæ Archiepiscopalis solvenda, in Litteris Apostolicis Commendæ ejusdem Monasterii desuper expeditis persolvi non debebit, persolvere similiter teneantur.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 18. Præsentes quoque Litteras semper & perpetuò validas, & efficaces esse & fore, nec ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, seu in jus, vel còntroversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris vel facti, aut gratiæ vel justitiæ remedium impetrari posse, nec illas sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & sub quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel

confundi, sed tanquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique Cultus incrementum, & animarum ædificationem, & solatium, factas, & emanatas, semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, ac plenariè reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data, per futuros, & pro tempore existentes Archiepiscopum, & Capitulum, ac Canonicos Goritienses præfatos, ac alios, quorum favorem eædem præsentes Litteræ quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque fore & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere: & sic ab omnibus censeri, & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, & quoslibet alios quavis prærogativa, & privilegio fungentes, ac honore, & præeminentia fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane Motu pari similiter decernimus &c. &c. &c.

Aliter judicari prohibetur.

Derogatio contrariis.

§. 19. Non obstantibus priori voluntate Nostra præfata, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ Octavi etiam prædecessoris Nostri de una, & Concilii Generalis de duabus Dietis, dummodo ultra tres Dietas aliquis vigore præsentium ad judicium non trahatur, ac quibusvis aliis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris & Cancellariæ Apostolicæ præfatæ Regulis, de jure quæsito non tollendo, ac de gratiis adinstar non concedendis, necnon Lateranensis Concilii novissimè celebrati, uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis fieri prohibentis, ac quatenùs opus sit, primodicti Monasterii, & Ordinis præfati, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Superioribus, & Personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, aut aliàs quomodolibet, etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis, necnon præfata ultima dicti quondam Augustini Codelli voluntate, & dispositione. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, aliàs de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac individua, & de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia etiam exquisita, & peculiaris forma servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresse, ac latissimè & plenissimè harum quoque serie, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus derogamus, contrariis quibuscumque &c.

Sanctio pœnalis.

§. 20. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, perpetuæ suppressionis, extinctionis, erectionis, concessionis, dismembrationis, separationis, assignationis, unionis, declarationis, applicationis, annexionis, incorporationis, facultatum impartitionis, indulti juris nominandi, reservationis, & extensionis, decreti, mandati, & commissionis, collationis, provisionis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, Quattodecimo Kalendas Maii, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

Privilegia & Indulta concessa Confraternitati Sanctæ Mariæ *de Succursu contra Infideles* in Civitate Januæ erectæ ampliantur, & declarantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

Pias Christifidelium Societates Omnipotentis Dei cultum per assidua Religionis obsequia, simulque Proximorum utilitatem, per impensa Charitatis officia promoventes, Apostolicæ liberalitatis favoribus, & gratiis libenter cumulamus, ac etiam Indulta, & Privilegia semel ipsis concessa ampliamus, & declaramus, prout in Domino salubriter expedire conspicimus.

§. 1. Cum itaque aliàs a Nobis emanaverint Litteræ in forma Brevis sub Annulo Piscatoris, quarum initium est -- *Attendentes* -- favore Confratrum piæ Sodalitatis Beatæ Mariæ Virginis *de Succursu contra Infideles* nuncupatæ in Civitate Januensi canonicè erectæ, in quibus, inter alia illius Confratribus tunc & pro tempore existentibus concessa Privilegia, & Indulta, hoc etiam continetur, quod Confratres prædicti in Januensi Ditione, & Dominio commorantes, & eleemosynas juxta Confraternitatis hujusmodi Statuta promptè contribuentes, seu alia pia opera in Statutis ipsis contenta & expressa adimplentes, Privilegio vescendi ovis, & lacticiniis, diebus Dominicis, & quibuslibet secundis, tertiis, & quintis Feriis cujuslibet Hebdomadæ Quadragesimæ, exceptis tamen Dominica in Palmis, & Hebdomadæ Majoris respectivè nuncupatis diebus, ac servata lege jejunii, & unica comestione in die, uti possent, & valerent, prout in enunciatis Litteris distinctius continetur:

§. 2. Cumque, sicut nuper pro parte Dilectorum Filiorum modernorum dictæ Congregationis Confratrum Nobis expositum fuit, non tam ipsorum majori solatio, quàm ipsius Confraternitatis progressibus magnopere proficuum fore censeatur, si Nos privilegium, seu Indultum hujusmodi, ad alios omnes Quadragesimæ dies ampliare, & extendere dignaremur: Nos, qui ejusdem Confraternitatis utilitatem, ac etiam augmentum sinceris desideramus affectibus, illius Confratres prædictos, eorumque singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus

quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; supplicationibus pro eorum parte Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, & Apostolicæ potestatis plenitudine, supradictum Privilegium, seu Indultum, Ovis, & Lacticiniis certis Quadragesimæ diebus vescendi, eidem Confraternitati, ejusque Confratribus, ut præfertur, concessum, non solum confirmamus, & approbamus; Verum etiam ipsis modernis, & pro tempore existentibus ejusdem Confraternitatis Confratribus prædictis, in Reipublicæ Januensis Ditione, & universo Dominio tantùm commorantibus, non tamen illis, qui Archiepiscopi, Episcopi, & inferiores Prælati, nec non cujusvis Regularis Ordinis Professores, & quoad Ecclesiasticos sæculares, qui ad Sacrum Presbyteratus Ordinem promoti respectivè sint & fuerint, nisi hujusmodi Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, aliique Ecclesiastici Regulares, & Presbyteri Sæculares, sexagesimum ætatis annum compleverint, ut ipsi & eorum singuli, omnibus tam Dominicis, quàm ferialibus diebus Quadragesimæ, etiam Dominica in Palmis, & per Hebdomadam Majorem nuncupatam, iisdem Ovis, & Lacticiniis vesci, servatis tamen in singulis Feriis jejunii legibus, & unica tantum comestione in die, liberè & licitè possint & valeant, præsentium tenore etiam perpetuò concedimus, & indulgemus.

§. 3. Quia verò ad aures Nostras, non sine animi nostri molestia, fide dignorum relatione delatum fuit, aliud Indultum, seu Privilegium in dictis prioribus Litteris Nostris contentum, per quod videlicet concessum fuit, ut singuli dictæ Confraternitatis Confratres Presbyterum quemlibet Confessarium ab Ordinario Loci respectivè approbatum eligere possint, qui unumquemque eorum a peccatis reservatis etiam Sedi Apostolicæ, bis in ipsorum vita, & in eorundem mortis articulo absolvere valeat, ita ab aliquibus intelligi & interpretari, ut singuli Confratres prædicti, novam singulis annis adscriptionem eidem Confraternitati, juxta illius Statuta, obtinentes, duabus vicibus inter unam, & alteram adscriptiones hujusmodi, hoc est duabus vicibus in singulos annos, absolutionem a casibus reservatis, & quidem non solum Sedi Apostolicæ prædictæ, sed etiam Ordinariis Locorum respectivè reservatis, sine eorundem Ordinariorum licentia, solo dictarum Litterarum Nostrarum vigore, recipere possint: Nos interpretationes hujusmodi, tam rectæ disciplinæ perniciosas, quàm etiam Nostræ menti, ac voluntati contrarias, de medio tollere volentes; Motu proprio, ac certa scientia, earundem præsentium tenore edicimus & declaramus, Nostræ mentis, ac voluntatis nunquam fuisse, nec esse, ut prædictæ Confraternitatis Confratres, vigore dictarum Litterarum Nostrarum, extra mortis articulum, plusquam duabus vicibus in toto ipsorum vitæ decursu, quantumvis pluries eidem Confraternitati se adscripserint, Privilegio prædicto sibi concesso, eligendi videlicet Confessarium, qui eos a casibus reservatis absolvat, uti, aut gaudere; nec etiam, ut Confessarii ab iisdem Confratribus sic electi, earundem Litterarum Nostrarum vigore, ipsos a casibus Ordinariis Locorum respectivè reservatis, sine eorundem Ordinariorum licentia, absolvere possint, & valeant; nec unquam hujusmodi eligendi, & respectivè absolvendi facultatem, ultra duas vices in toto cujuslibet Confratris vitæ cursu, extra ipsorum mortis articulum, & præterquam in casibus Nobis, & Sedi Apostolicæ dumtaxat, non verò etiam Ordinariis Locorum reservatis, nisi eorundem Ordinariorum licentia respectivè accedat, per Nos in præcitatis Nostris Litteris concessam fuisse; & consequenter absolutiones, in vim earundem Litterarum, contra præsentis declarationis Nostræ tenorem, forsan de præterito impertitas, aut in posterum impertiendas, nemini suffragari potuisse, sivè posse, decernimus & declaramus; & ita censeri volumus, atque præcipimus; rejectis interpretationibus superiùs enunciatis, quas Nos earundem præsentium tenore, & Apostolica auctoritate, reprobamus, & a quolibet cujusvis status, gradus, conditionis, & Ordinis, etiam necessario forsan exprimendi, teneri, tradi, defendi, aut in praxim deduci prohibemus, & interdicimus; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Ordinariis locorum committitur hujusce declarationis publicatio, & executio.

§. 4. Ut autem præsentis declarationis Nostræ, nec non reprobationis, & prohibitionis hujusmodi tenor, ad eorumdem Confratrum, & quorumcumque Confessariorum ab ipsis forsan eligendorum, aliorumque in præmissis interesse habentium, notitiam certius perducatur; Nos earundem præsentium serie, & auctoritate prædicta, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac Dilectis etiam Filiis Prælatis inferioribus, Locorum Ordinariis, in prædicta Ditione, & universo Dominio Reipublicæ Januensis constitutis, committimus & demandamus, ut de vero sensu dictarum priorum Litterarum Nostrarum, & de præsenti voluntate Nostra, prædictos omnes, in suis quique Civitatibus, Diœcesibus, & Territoriis, instructos reddant, aliisque opportunis rationibus animarum securitati, & Apostolicorum Decretorum observantiæ prospiciant. Quocirca volumus, ut præsentium Litterarum transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipsis originalibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Fides asseritur transumptis.

Sanctio.

§. 5. Nulli ergò omninò hominum liceat paginam hanc Nostrarum confirmationis, ampliationis, concessionis, Indulti, declarationis, prohibitionis, mandati, commissionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 21. Augusti 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, duodecimo Kalendas Septembris, Pontificatus Nostri Anno XIII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✝ Plumbi

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

III.

Confirmatio Concordiæ inter Episcopum Herbipolen., & Abbatem Monasterii Abbatiæ nuncupati Fulden., Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœcesis Provinciæ Moguntin. super Jurisdictione quasi Episcopali in Clerum, & Populum Ditionis præfati Monasterii.

INNOCENTIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Uberes fructus in animarum salutem ex concordia inter Præsules promanantes.

INEFFABILI Dei bonitate in supremo Apostolatus Solio præsidentes, inter Pastoralis Officii Nostri curas, nil magis cordi Nobis est, nilque ferventiùs exoptamus, quàm pacem inter Catholicarum Ecclesiarum, præsertim inter se vicinos, Antistites fovere, augere, illamque perpetuò conservare, ad hoc ut ipsi Antistites, semotis a se quibus-

cumque

cumque animi molestiis, possint quietà mente, & tranquillo corde, non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis, suæ curæ Pastorali commissas oves ad Cœlestia Regna perducere: Quamobrem ea libenter concedimus, quæ ad pacem ipsam inter eos conservandam magis apta esse dignoscuntur, prout conspicimus in Domino salubriter expedire.

Ad evellendas lites sæpe enascentes plures inter Episcopos, & Abbates initæ fuerunt transactiones

§. 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Venerabilis Fratris Nostri Caroli Philippi moderni Episcopi Herbipolen., & Dilecti filii Amandi moderni Abbatis Monasterii Abbatiæ nuncupati Fulden. Ordinis Sancti Benedicti Nullius Diœcesis Provinciæ Moguntin., ac respectivè Sacri Romani Imperii Principum, petitio continebat, quod cum aliàs non exigui momenti lites & controversiæ, inter tunc existentes Episcopum Herbipolen., & Abbatem præfati Monasterii, ex una, & altera Partibus, præsertim super Jurisdictione quasi Episcopali in Clerum, & Populum Ditionis præfati Monasterii, exortæ viguissent: Demum de Anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo secundo, ad conciliandam inter eos, uti vicinos Principes, eorumque vicinos Principatus, firmam pacem & sinceram amicitiam, de consensu tam Ecclesiæ Herbipolen. Capituli & Canonicorum, quàm præfati Monasterii Conventus & Monachorum tunc existentium, quasdam litium præfatarum per tot longum tempus agitatarum via amicabili extinctivas conventiones ediderunt. Cupientes modo tam Carolus Philippus Episcopus, quàm Amandus modernus Abbas præfatus, inter eos, uti vicinos Principes, perfectam constantemque pacem, & amicabilem tranquillitatem, novis veteri transactioni superadditis stipulationibus, ac respectivè modificationibus, novam cum totius & integri præteritarum supradictarum Conventionum tenoris insertione, ac modernorum Capituli, & Canonicorum dictæ Ecclesiæ Herbipolen., ac Conventus & Monachorum præfati Monasterii respectivè consensu, ac instituto, & celebrato tam per præfati Caroli Philippi Episcopi, quàm per Amandi Abbatis præfati, respectivè Deputatos, Legatos, & Consiliarios, Conventu, habitaque matura deliberatione, Concordiæ Instrumentum in quinque Capitibus seu Paragraphis consistens confecerunt, cujus Instrumenti tenor est, qui sequitur.

Tenor Instrumenti recentioris transactionis quinque capitibus distincta.

§. 2. Nos Dei & Apostolicæ Sedis gratia Carolus Philippus Episcopus Herbipolensis Sacri Romani Imperii Princeps Franciæ Orientalis Dux &c. -- Et Nos gratia eadem Amandus Sacri Romani Imperii Princeps & Abbas Fuldensis Augustissimæ Romanorum Imperatricis Archicancellarius per Germaniam & Galliam Primas &c. -- Notum facimus per præsentes, earumque tenore declaramus, pro Nobis, nostrisque Ecclesiis, & Successoribus, quod cum usque ab anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo, inter bonæ memoriæ Joannem Philippum Franciscum Episcopum Herbipolensem, & bonæ memoriæ Constantinum Abbatem ac Principem Fuldensem, Prædecessores nostros, de consilio, & consensu utriusque Capituli, inita, atque erecta fuerit quædam concordia extinctiva litium a pluribus retro annis inter utramque Ecclesiam super jurisdictione diœcesana vigentium, reservato quidem, & variis interjectis impedimentis non secuto usque in præsens, Apostolicæ Sedis beneplacito; Nos Antecessorum nostrorum vestigia sectantes, ac probè perpendentes, quantum rei Catholicæ, hac præsertim difficili & periculosa temporum conditione, intersit, ut pax & sincera amicitia foveatur & jugiter conservetur inter Principes Ecclesiasticos Imperii Germanici, Territoria conterminia habentes; maximè vero etiam excitati paternis, iisdemque geminatis adhortationibus Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PAPÆ XIV. felicissimè & gloriosissimè regnantis, qui sane, pro ea, qua eminet, summa & admirabili sapientia, quid singulis per orbem Diœcesibus, Fideique, ac Religionis bono magis sit opportunum, & quid promovendæ animarum saluti potissimum conducat, unus omnium optimè perspicit; in id curam, animosque nostros convertimus, ut dudum agitata inter prædecessores nostros, subinde verò intermissa pacis, & concordiæ studia, resumeremus, novisque veteri transactioni superadditis stipulationibus, & respectivè modificationibus, ad perfectam Ecclesiarum nostrarum pacem & tranquillitatem, necnon ad conciliandum inter vicinos Principatus nostros arctioris conjunctionis, necessitudinis, officiorumque vinculum, in eum, qui sequitur, modum conveniremus. Placuit itaque ante omnia supradictam Concordiam anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo Carolostadii inter præfatos prædecessores nostros initam, ejusdemque singula capita, nisi in quantum illis per infrascriptas novas conventiones derogatum fuerit, in toto suo robore permanere; ac proinde totum, atque integrum ejus tenorem hoc loco repetere & inserere, qui talis est --

§. 3. » Nos Dei, & Apostolicæ Sedis gratia » Joannes Philippus Franciscus Episcopus Her» bipolensis, Franciæ Orientalis Dux, Sac. Rom. » Imperii Princeps, Ecclesiæ Metropolitanæ Mo» guntinæ Præpositus &c. -- Et Nos gratia ea» dem Constantinus Sacri Romani Imperii Prin» ceps, & Abbas Ecclesiæ Fuldensis, Divæ Au» gustæ Archi-Cancellarius, per Germaniam, & » Galliam Primas &c. -- Notum facimus, & te» nore præsentium declaramus, pro nobis, no» strisque Ecclesiis, & Successoribus, qualiter » cum jam de anno millesimo sexcentesimo se» xagesimo secundo a Venerabilibus piissimæ » memoriæ Dominis Prædecessoribus nostris, » super prætensa ab Ecclesia Herbipolensi in cer» ta Loca, ac Ditionis Fuldensis Parochias, spi» rituali jurisdictione, Concordia quædam ini» ta, in Curia autem Romana variis ex causis re» scissa, onerosæ deinde, ac diuturnæ litis reassu» mendæ occasio fuerit; insuper non sine fun» damento timendum sit, ne idem Processus om» ni adhibita industria adhuc annis quampluri» mis perseverare, & inter utramque Ecclesiam » perpetuos discordiarum fomites alere valeat; » unde nos, difficillimorum temporum pericula, » & eventus præ oculis habentes, iisque matura » utrinque deliberatione perpensis, judicavi» mus nobis, nostris Successoribus, Ecclesiis, » & subditis, tam in spiritualibus, quàm tem» poralibus, consultum magis ac prospectum » fore, si per novam a Sancta Sede Apostolica » confirmandam Concordiam, liti huic modus, » ac finis imponeretur. Eapropter, tractatibus » præviis per Plenipotentiarios nostros Carolo» stadii de præterito mense Majo Anni currentis » desuper habitis, specialiter verò de scitu, & » consensu plurimum Reverendorum, Perillus» trium, ac nobis Episcopo, & Principi Herbi» polensi Dilectorum & Devotorum, Præpositi, » Decani, & Capituli Ecclesiæ nostræ Cathedra» lis Herbipolensis, tum etiam plurimum Reve» rendorum, Perillustrium, ac nobis Abbati, » & Principi Fuldensi Dilectorum, & Devoto» rum, Decani, Præpositorum, & Capituli Ec» clesiæ Fuldensis, ad stabiliendam veram ami» citiam, & sinceram vicinitatem, illa, quæ » hic subnectuntur, transegimus, ac eâ, quâ se» quitur, formâ concordavimus --

§. 4. » Nos Episcopus Herbipolensis Di» lectioni suæ Fuldensi, ejusque Successoribus, » ratione spiritualis hactenus controversæ juris» dictionis, nullam amplius in futurum litem mo» vebimus, sed illam ex nunc, & in perpetuum,

eidem,

„ eidem, ejusque Successoribus, ac Ecclesiæ Fuldensi liberè taliter cedimus, seu relinquimus, ut „ Ecclesia, & Diœcesis Fuldensis sit, maneatque „ *Nullius*, habeatque ejusdem Antistes in Clerum, „ & Populum jurisdictionem ordinariam privativè, „ qualis de facto Reverendissimo Fuldensi, sive „ de jure, sive ex privilegio, sive ex præscriptione, aut consuetudine competit; hancque jurisdictionem exerceat, ut hactenus exercita „ est, tam in Civilibus, & Matrimonialibus „ Laicorum, quàm in Beneficialibus, & Criminalibus Clericorum, aliisque Ecclesiasticis causis, & ordinationibus quibuscumque, sive per „ se, sive per Vicarium, aut Commissarium suum, „ quos constituere, aut destituere; sicut & Clerum in omnibus tam Curatis, quàm non Curatis Beneficiis instituere, aut destituere, visitare, Synodum congregare; & alia omnia facere, quæ a jurisdictione quasi Episcopali dependent, ipsi semper integrum & liberum sit, „ fine ullo ad nos Episcopum Herbipolensem appellandi jure; & salva libertate, pro iis, quæ „ sunt Ordinis, quæque, ex defectu Gradus, „ Reverendissimo Fuldensi haud competunt, non „ tantum Regulares, sed & Clericos sæculares „ sui Territorii, pro Ordinibus sacris suscipiendis, mittendi ad quemcumque Antistitem, gratiam & communionem Sanctæ Sedis Apostolicæ habentem; salva item libertate quemcumque accersendi Catholicum Antistitem pro Sacramento Confirmationis, consecrandis Ecclesiis, Altaribus &c. -- E contra nos Abbas, & „ Princeps Fuldensis hanc a Dilectione sua Herbipolensi voluntariè nobis declaratam desistentiam, „ & cessionem, sive relictionem, perpetua gratitudine recognoscentes, concessimus & rati habuimus, ut eadem non vigeat, vel duret diutius, quam quousque Ecclesia, & Principatus „ Fuldensis, juxta Fundatorum mentem, sub „ Catholicorum manibus perstiterit, si vero per „ vim majorem, seu aliam quamcumque viam „ (quod Deus avertat) contigerit Ecclesiam Fuldensem in Laicales Catholicorum, aut Acatholicorum manus incidere, tunc Ecclesia Herbipolensis prætensum jus suum Episcopale hoc „ in casu libere exerceat, & tandiu manuteneat, donec Ecclesia Fuldensis in statum pristinum fuerit redintegrata, ac restituta -- Ut „ tamen tristes hujusmodi eventus melius arceantur, nos Episcopus Herbipolensis Ecclesiæ Fuldensi adversus omnes, & singulas hostium infestationes, atque violentas incursiones, omnem, quam fida ac sincera vicinitas exigit, „ operam, & assistentiam toties præstare promittimus, quoties requisiti desuper fuerimus, „ & temporum circumstantiæ idem postulaverint -- „ Ut vero amica hæc concordia, & mutua partium „ conventio, eò firmiùs in suo vigore conservetur, quivis Abbas & Princeps Fuldensis, ad „ ingressum regiminis sui, epistolam, & quivis „ Episcopus Herbipolensis responsionem transmittere teneantur, tenore sequenti --

§. 5. „ *Amica officiorum nostrorum oblatione „ prævia, & quidquid alias boni ac grati præstare possumus, R.me Princeps, Domine, Amice, „ & Vicine in primis Dilecte -- Dilectionem vestram pro constanti propensæ vicinitatis confidentia latere nolumus, quod nos, post obitum Domini nostri Antecessoris N. piissimæ memoriæ, „ unanimi perillustris Capituli nostri suffragio, in „ Abbatem & Principem Fuldensem non ita pridem, „ & quidem die N., canonice electi fuerimus, de „ facto quoque in actuali, & quieta Abbatiæ, & „ Principatus nostri possessione constituti simus. Cum „ autem probè recordemur Concordiæ inter Dilectionem vestram, (aut vestræ Dilectionis Dominum „ Prædecessorem Joannem Philippum Franciscum), „ ac inter Dominum nostrum Antecessorem Constantinum, anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo, super prætensa, ac in mododicto anno nobis in perpetuum cessæ, sive relicta Jurisdictione „ Ecclesiastica in aliquibus locis nostri territorii, initæ, ac conventionis ibidem adjectæ, quatenus pro „ jugi renovatione perennis amicitiæ per hujusmodi „ concordiam stabilitæ, mox ab electione confirmatio supradictæ concordiæ, sub assecuratione nobis, „ & nostræ Ecclesiæ contra quoscumque pro viribus præstandæ ad requisitionem assistentiæ, singulis vicibus per litteras petatur, & vicissim a „ Dilectione vestra nobis per litteras responsorias „ sine ulla recusatione concedatur: Hinc Dilectionem vestram hisce amice requirimus, ut ad has „ nostras concordiæ sæpedictæ conformes notificationis, & requisitionis Litteras, eo se vicissim „ modo erga nos declaret, prout in eadem Concordia continetur, & de eadem amice confidimus; „ hoc annexo, quod præmemoratæ Concordiæ nullatenus contraventuri, nec ad perpetuo conservandam veram amicitiam eo tempore stabilitam ullam unquam occasionem simus prætermissuri; qui „ proinde ad exhibenda grata officia semper prompti „ permanemus. Datum &c. -- Nos Dei & Apostolicæ Sedis gratia &c. &c. -- Dilectionis vestræ -- Officiosissimus & Fidelis Amicus, ac Vicinus NN.*

§. 6. „ Responsio -- *Officiorum nostrorum amica oblatione prævia, & quidquid alias boni, ac „ grati præstare possumus, Reverendissime Princeps, Domine, Amice, & Vicine in primis Dilecte -- Litteræ Dilectionis vestræ, sub N. ad nos „ directæ de ejusdem electione in Abbatem & Principem Fuldensem fusius nobis retulerunt, ex quibus insimul cognovimus id, quod Dilectio vestra in vim Concordiæ de anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo a nobis amice requisivit; quemadmodum igitur Dilectioni vestræ „ ad hujusmodi adeptam Dignitatem principalem „ a Deo omnem gratiam, & benedictionem ex „ corde apprecamur, ita pariter, secundum tenorem dictarum litterarum, cessionem, seu relictionem Ecclesiasticæ jurisdictionis, dictæ Concordiæ „ conformem, non solum harum vigore confirmamus, sed insuper promittimus, quod ubi Dilectionem vestram, ejusdem Successores, & Ecclesiam, contra spem, a quocumque, præsertim „ Acatholicis, vel Heterodoxis, vicinis, vel exteris, in mentionata Jurisdictione Ecclesiastica, vel „ aliis suis Juribus, præjudicium, aut turbationem „ pati contigerit, fida tunc assistentia, pro modo nostrarum virium, non simus defecturi, prout etiam „ in omnibus aliis occurrentiis Dilectioni vestræ &c. „ &c. -- Nos Dei, & Apostolicæ Sedis Gratia „ &c. -- Dilectionis vestræ -- Officiosissimus & Fidelis Amicus ac Vicinus, N. N. --*

Responsionis norma.

§. 7. „ Porro cum ratione Parochiæ in Schondra, ubi temporale dominium Fuldensi Principatui competit, inter Ecclesias Herbipolensem, & Fuldensem super spirituali jurisdictione nonnullæ differentiæ exortæ fuerint -- Nos „ Episcopus Herbipolensis, & Nos Abbas Fuldensis, ad tollendum omnem offensionis lapidem, ac pro majori utriusque Ecclesiæ utilitate, & Fidelium salute, necessarium & opportunum esse censuimus, ut ab Episcopo Herbipolensi præfata Parochia in Schondra, aliæque Filiales Ecclesiæ, cum alia Parochia, „ aliisque juribus spiritualibus ad Ecclesiam Fuldensem pertinentibus, utrinque commutentur; „ unde prævio pariter maturo causæ examine, „ taliter rem concordavimus, ut Parochia prædicta, cum Jurepatronatus in Schondra, „ omnesque ejusdem filiales (excepta illa parte loci Riedengerg, cujus jurisdictio temporalis ad Ecclesiam Herbipolensem spectat) „ nec non sex filiales Parochiarum, in Hilters, & Wiissenfachsen, scilicet Batten, „ Deuten, Seutfers, Findlas, Branda, & Molbers, cum omnibus juribus, & appertinentiis,

Permutatio quarumdam Ecclesiarum.

„ uti

,, uti & cum oneribus consuetis, ad liberam Ec-,, clesiæ Fuldensis provisionem, ac dispositionem ,, in posterum in perpetuum pertineant -- E con-,, tra Ecclesia Herbipolensis, in æquam dictorum ,, jurium compensationem, Parochiam in Eck-,, weisbach, & Kleinsassen, prout huc usque ,, constituta fuit, cum omnibus filialibus, apper-,, tinentiis, & juribus (excepto jurepatronatus ,, ad Familiam Nobilium de Rosenbach pertinen-,, te) prout etiam locum Morlesau filialem Pa-,, rochiæ in Dippach prope Hammelburg, nec-,, non jus, quod hactenus Abbatiæ Fuldensi sine ,, contradictione competebat, nominandi ad Ca-,, nonicatum quemdam, & Præbendam in Eccle-,, sia Collegiata Sanctorum Petri, & Marcellini ,, in Aschafferburg Diœcesis Moguntinæ, toties ,, quoties dictum Canonicatum vacare contigerit, ,, vicissim in perpetuum recipiat --

Religiosa promittitur transactionis observantia.

§. 8. ,, His ergo fideliter concordatis, Nos ,, supradicti Joannes Philippus Franciscus Episco-,, pus, & Dux Herbipolensis &c. &c. -- Et Nos ,, Constantinus Abbas, & Princeps Fuldensis &c. ,, &c. -- pro Nobis, & nostris utrinque Succes-,, soribus, sincerè promittimus, & data nostra ,, fide, verboque Principis interposito, pollice-,, mur, quod omnes, & singulos Articulos in ,, præsenti Concordia contentos, simul, & quem-,, libet separatim, firmiter & irrefragabiliter ob-,, servare, nec contra eos quidquam in perpe-,, tuum attentare, aut permittere velimus, ut ,, contra eosdem, ulla via, aut medio quocum-,, que excogitabili, aliquid per nostros unquam ,, attentetur; quemadmodum etiam per hæc su-,, pra explicata Concordiæ capita, omnes & sin-,, gulos præteritos tractatus, vigore harum, cas-,, samus, annullamus, & pro irritis declaramus, ,, iisdem, non minus ac liti in Curia Romana ,, hactenus desuper agitatæ, per expressum in ,, perpetuum renuntiantes. Hanc prætcrea con-,, ventionem a summo Pontifice confirmari pro-,, curabimus; interim omnia superius conventa, ,, & stipulata, suum robur utrinque inconcussè, ,, & irrevocabiliter obtineant. Si verò, citra ,, spem, ante obtentam a Sanctissimo confirma-,, tionem, nova desuper orirentur diffidia, con-,, cordia hæc in nullius partis præjudicium queat ,, allegari. In quorum fidem nos principaliter ,, contrahentes, nomine nostro, & Successorum ,, nostrorum, manu propria has Concordiæ pa-,, ginas signavimus, & nostris communiri sigil-,, lis mandavimus. Herbipoli die vigesima se-,, cunda Mensis Decembris Anno eodem -- Joan-,, nes Philippus Franciscus Episcopus Herbipo-,, lensis, Franciæ Orientalis Dux -- Constanti-,, nus -- Similiter Nos, Præpositus, Decanus, & ,, reliqui Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis Ca-,, pitulares; nec non Nos Decanus, ac totum ,, Capitulum Fuldense, pro Nobis, ac nostris ,, utrinque Successoribus, palam profitemur, quod ,, hæc Concordia cum consilio, scitu, ac con-,, sensu nostro fuerit erecta, prout etiam in eam-,, dem hisce omni meliori modo consentimus. In ,, quorum fidem nostra sigilla Capitularia scien-,, ter appendi jussimus. Actum ut supra --

Primum recentioris transactionis caput, quo definitur jus Episcopi in Præposituram Holtzkircken.

§. 9. Quæ verò ad stabiliendam hanc novam Concordiam conducere posse videbantur, præviè instituto Hammelburgi, & celebrato per Deputatos Legatos, & Consiliarios utrinque nostros Conventu, habitaque inter se matura deliberatione, præ primis vero ex consilio, & consensu utriusque Capituli Ecclesiarum nostrarum, ita porrò transegimus, & concordavimus -- *Primò* -- Ecclesiæ Herbipolensi competat Jus Diœcesanum cum omnibus suis effectibus in Præposituram Holtzkircken, salva tamen & reservata Præposito, aliisque Ecclesiæ Fuldensis Conventualibus ibidem pro tempore commorantibus, exemptione personali, quoad interna, & Regularia, quousque nimirum in eo loco, ad normam Apostolicarum Constitutionum, erectus non fuerit verus, & formalis Conventus Regularis; cui quidem, dum aliquando fuerit erectus, plenaria conceditur exemptio passiva, quin tamen vel ipsa Fuldensis Ecclesia, vel præfata Præpositura in Holtzkircken ullum territorium separatum, ullumve jus diœcesanum cum qualitate Nullius, aut aliam quamcumque jurisdictionem in Clerum, & Populum, sibi arrogare, aut vendicare valeant, sed hoc jus diœcesanum, & jurisdictio, sit, maneatque per omnia penes Ecclesiam Herbipolensem. Quapropter donec institutus fuerit verus Conventus Regularis, Parochus loci de Holtzkircken pro tempore existens, jus parochiale, & quæ huic juri annexa sunt, tam in Personas Ecclesiasticas & Regulares ejus Præposituræ, quàm in Officiales, Famulos, aliosque Domesticos Præposituram inhabitantes, nec non, & quidem pro quocumque tempore, in Conductorem, seu Possessorem Molendini spectantis ad Præposituram, non secus atque in alios suos Parochianos, exerceat.

§. 10. *Secundo* -- Firmas etiam consistere volumus transactiones alias inter Ecclesiam Herbipolensem, & Fuldensem circa Præposituram in Zell prope Fischberg a nostris pariter Prædecessoribus Anno millesimo sexcentesimo octogesimo tertio initas, quibus per hanc novam Concordiam nec quidquam sit derogatum; unde eas hoc etiam loco verbo tenus inferendas duximus, sequentis videlicet tenoris -- ,, Cum circa Præpo-,, situram in Zella sitam prope Fischberg, ra-,, tione confirmationis, ac visitationis Præpositi ,, Fuldensis ibidem existentis, certas quasdam ,, differentias, ac contentiones emersisse comper-,, tum fuerit, placuit eas sequentem in modum ,, componere, & abolere: videlicet, quod ipsa ,, quidem hactenus consueta confirmatio Præ-,, positi ab Ecclesia Fuldensi pro tempore præ-,, sentandi, ac nominandi, intra terminum ju-,, ris, & per litteras præsentationis ritè concep-,, tas, ab Ecclesia Herbipolensi, ejusdemque Epis-,, copo pro tempore existente, petenda sit per ,, Abbatem, & Principem Fuldensem pariter pro ,, tempore existentem: Fidei tamen Professio non-,, nisi per Consiliarium Ecclesiasticum Fulden., ,, sufficienti mandato instructum, coram Episcopo ,, emittenda, & juramentum ad tramitem Pro-,, cessus Canonici in Neo-præsentati animam præ-,, standum, ac proinde eidem Præposito nuda, ,, & sola Episcopalis confirmatio impertienda sit, ,, juxta formam invariabilem sequentis tenoris.

§. 11. ,, *Nos N. N. Episcopus Herbipolensis,* ,, *Sacri Romani Imperii Princeps, Franciæ Orien-* ,, *talis Dux &c. -- Universis has litteras inspectu-* ,, *ris, lecturis, seu legi audituris, salutem in Do-* ,, *mino. Vacante jam Præpositura Monasterii in* ,, *Zella prope Fischberg, & nominato, & præ-* ,, *sentato Nobis per Reverendissimum Principem,* ,, *ac Dominum Charissimum Amicum Nostrum N.* ,, *N. Abbatem Fuldensem Sacri Romani Imperii* ,, *Principem Divæ Augustæ Archi-Cancellarium* ,, *per Germaniam, & Galliam Primatem &c. in* ,, *Præpositum Devoto Nobis Dilecto N. N., necessa-* ,, *rium videbatur pro legitime impertienda Confirma-* ,, *tione, citationem proclamatoriam contra omnes &* ,, *singulos in hoc negotio interesse habere putantes,* ,, *& valentes, decernere: decreta istiusmodi ci-* ,, *tatione, eademque affixa in portis majoris nostræ* ,, *Ecclesiæ Herbipolensis, & debitè exequuta, &* ,, *in termino præfixo reproducta, & nemine com-* ,, *parente, qui nominationem seu præsentationem* ,, *hanc contradiceret, seu quidquam contra nomi-* ,, *nati personam, vel nominationem, & præsen-* ,, *tationem exciperet; Nos nominationem, seu præ-*

,, *sentationem*

„ *sentationem de persona N. N. factam, ratam, & „ gratam habuimus, ipsumque auctoritate nostra, „ per Procuratorem ejus N. N. Consiliarium Ecclesiasticum Fuldensem, in Præpositum Monasterii „ in Zella prope Fischberg præfecimus, eidemque de „ eadem per præsentes providimus, prout confirmamus, præficimus, & instituimus; curam, ac „ regimen ejusdem Præpositura in animam suam „ committentes, in nomine Patris, & Filii, & „ Spiritus Sancti, Amen. Præmissa tamen prius per „ dictum Procuratorem, nomine sui Principalis, professione Fidei, & corporali Juramento, subsequenti verborum forma.*

§. 12. „ *Ego N. N. Consiliarius Ecclesiasticus „ Fuldensis constitutus Procurator admodum Reverendi, & Præ-Nobilis Domini N. N. nominati, „ & præsentati in Præpositum Monasterii in Zella „ prope Fischberg, bona fide promitto, & juro in „ animam, & nomine mei Principalis, ex nunc in „ antea, quamdiu Præposituram administravero, „ submissionem, & reverentiam S. Sedi Apostolicæ, „ Celsissimo & Reverendissimo Principi, ac Domino „ Domino N. N. Episcopo Herbipolensi Franciæ Orientalis Duci &c. Domino meo Clementissimo, „ & suis Successoribus legitimè, & canonicè intrantibus, me exhibiturum; nec ero in consilio, nec „ in facto, ut vitam sive membrum perdant, vel „ capiantur mala captione, & consilium, quod mihi „ crediderint, per se, Nuntios, vel litteras, ad „ eorum damnum me sciente nemini pandam; adjutor quoque ero, pro posse, & nosse, ad defendendam, „ & retinendam Ecclesiam Herbipolensem in bonis, „ & juribus suis, Præpositura mihi commissa salva; „ possessiones verò, & bona, maximè immobilia, „ & allodia, ad dictam Præposituram spectantes, & „ spectantia, non vendam, non donabo, non impignorabo, neque de novo infeudabo, nec alio „ modo alienabo, absque decreto Celsissimi Herbipolensis. Bona autem dictæ Præpositura inutiliter „ dispersa, pro viribus recuperabo, & recuperata „ conservabo; & alias in omnibus, & per omnia „ præfatæ Præpositura administrationem fideliter geram, & exercebo, uti salubriùs, & ferventiùs „ potero: salvo tamen Regulari, & consueto Juramento Capitulari, Celsissimo & Reverendissimo „ Principi ac Domino Domino Abbati meo Fuldensi „ N. N. Domino meo Clementissimo præstito; sic me „ Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia, quæ „ his manibus propriis tango. In quorum omnium „ Fidem, & Testimonium præsentes litteras fieri, „ Sigillique Officii nostri Vicariatus, quo ad præsens „ utimur, jussimus appensione communiri. Datum & „ Actum in Arce dicta Marienberg prope Herbipolim Die & Anno &c.*

§. 13. „ Et quod Præpositus, ubi fortè ex „ redditibus, ac proventibus Præpositura Zellensis, cum ejus notabili detrimento & damno, quidquam auferri contigerit, teneatur id „ ipsum, ad vindicationem, & manutentionem „ communi ope præstandam, & exhibendam, „ utrique Ecclesiæ, Herbipolensi nimirum, ac „ Fuldensi, ad tenorem Juramenti religiosè denuntiare. E contra verò Ecclesia, Herbipolensis in hoc solo, & simplici jure confirmandi „ conquiescat, & a visitatione ejus Præpositura, „ necnon Parochi, ac loci de Zell, anno superiori instituta, penitùs desistat; neque Ecclesiæ Fuldensi in Visitatione ejusmodi, aut aliis „ Juribus in sequelam Visitationis competentibus, Institutione Parochi, & in Ecclesiastica, „ ac temporali ejus Loci jurisdictione, ullum injiciat impedimentum, aut præjudicium aliquod „ inferat; sed liberum sit præfato Principi Fuldensi, prout visum fuerit, Præpositum visitare, „ & in prædictum Locum, ac Parochiam, Ecclesiastica ac temporalia quæcumque Jura, absque ulla Ecclesiæ Herbipolensis turbatione, exercere.

§. 14. Quo verò magis præcaveantur quæcumque dissidia, quæ nasci possunt in futurum circa limites Jurisdictionis utriusque Ecclesiæ, & ut appareat, quousque Jus Diœcesanum Ecclesiæ Fuldensis, vigore novæ hujus Concordiæ extendatur, atque exerceri possit, & debeat, ex ea parte, qua maximè conterminum habet Episcopatum Herbipolensem, placuit -- *Tertio* -- Sequentes Parochiales Ecclesias, una cum Filialibus ad eas pro nunc spectantibus, necnon Præfecturas in extremis Abbatiæ finibus partis cis-amnensis recensere, & pro terminis, ac finibus Diœcesis Fuldensis constituere: sunt autem eæ, quæ sequuntur, Parochiæ, Warmannsrod, Dippach, Hundsfeld, Hammelburg, Thulba, Gerod, Pfrückenau, cum parvo Pago Eckards, Motten, Hettenhausen, Schmulnau, Dittershausen, Poppenhausen, Batten, Schvvarzbach, Geüsmar, Schleida, Cranlueken, Præfecturæ Fischberg, & Saltzungen, cum suis Parœciis sitis intra earumdem Territorium; porro Parochiæ Weiler, Lengsfeld, Satrapia Vacha, cum suis itidem Parœciis, inque ejus Territorio sitis; præterea Parochiæ Mansbach, Oberuffhausen, Eiterfeld, Buchenau, Neukirchen, Werda, Rothenkirchen, Langenschvvartz.

§. 15. *Quarto* -- Præfecturæ verò Lichtenberg, & Sondheim, quæ sunt de proprietate Ecclesiæ Fuldensis, hodiedum verò, pignoris loco, a Saxoniæ Principibus detinentur, necnon quæcumque alia Feuda Fuldensia in Territorio Herbipolensi de facto existentia, & Augustanæ Confessioni pro nunc addicta, quotiescumque ea, seu illas, eveniente casu vel reluitionis, vel consolidationis cum Dominio directo Fuldensi, ad Fidem Catholicam reverti contigerit, Jurisdictioni Diœcesanæ Herbipolensis Ecclesiæ perpetuò adscripta sint; salvo tamen in præfatis locis, ac Præfecturis sublimi Territoriali, ac Patronatus Jure. Eadem Jurisdictio, seu Jus Diœcesanum, pro casu reversionis ad Fidem Catholicam, sit penes Ecclesiam Herbipolensem in Parochia, & Filialibus, totoque districtu Nobilium de Thann quomodolibet ad eos spectantibus, aut ab ipsis huc usque possessis; similiter in districtu Nobilium de Weyhers, qui passim sub nomine Parochiæ Gersfeldensis venire solet; cum expressa tamen reservatione Jurium temporalium in duobus hisce locis Fuldensi Ecclesiæ competentium. Porrò in Præfectura Schvvarzenfels Dominii Hasso-Cassellani, quoad Parochias intra eandem sitas, item in Schüchtern, necnon in his locis, Windheim, Ochsental, Heckmühl, Volckersleyer, Platz, Wolffsmunster, & in Zeitlorff, denique in omnibus & singulis locis, ac Parœciis Augustanæ Confessioni pro nunc addictis, & Territorio Fuldensi partis cis-amnensis circumquaque non inclusis, sed in confiniis utriusque Principatus existentibus, quæque ante dissidia Religionis, ad Diœcesim Herbipolensem spectasse asseruntur, etiamsi sint Feuda Fuldensia, reversionis ad Fidem Catholicam existente casu, idem Jus Diœcesanum Herbipolensi competat Ecclesiæ; iis solum locis exceptis, quæ supra, in tertia stipulatione, intra limites Diœcesis Fuldensis nomine tenus posita, & recensita fuerunt.

Itidem & Episcopali.

§. 16. *Quinto* -- Ab undecim Parochiis, ad Capitulum Rurale Carolostadianum olim, prout assertum est, majori ex parte spectantibus, earumque Filialibus in Territorio Fuldensi existentibus, tàm quoad Personas Ecclesiasticas, quàm Laicales, videlicet a Parochiis Hundsfeld, Eschenbach, Hammelburg, Dippach, Unter-Erthal, Scondra, Leüchtersbach, Pruckenau, Weyhers, Dittershausen, & Poppenhausen, Episcopus Herbipolensis Jure perpetuo ab Apostolica Sede sibi delegato, & non aliter, facultatem habeat recipiendi appellationes in casibus de Jure permissis, & a sententiis in quibuscumque causis ad Forum Ecclesiasticum pertinentibus, in Consistorio, vel alio quocumque Judicio Ecclesiastico Fuldensi, superiori

Quintum hoc Caput inferius reprobatur.

superiori videlicet, non subalterno, prolatis: Sic tamen, ut omnino liberum sit prædictarum Parochialium incolis omnibus & singulis, appellare, vel ad Curiam Ecclesiasticam Herbipolensem, ut præfertur, vel ad Nuntiaturam Coloniensem, vel, si libuerit, nullo interposito medio, ad ipsam Sedem Apostolicam: Neque fas sit earumdem Parochiarum Incolas ullatenus impedire, directè, vel indirectè, quominus ad Herbipolensem Curiam appellationes interponant. Cæterum per ea, quæ sive de Juribus Patronalibus, sive Territorialibus, & aliis quibuscumque temporalibus, in præmissis, ex una alterave parte adducta fuerunt, cum ad præsentem concordiam per se minime pertineant, nemini quidquam novi concessum sit, neque ademptum.

Reservatur Beneplacitum Apostolicum.

§. 17. Nos itaque Carolus Philippus Episcopus Herbipolensis &c. &c. -- Et Nos Amandus Abbas, & Princeps Fuldensis &c. &c. -- Quæ in præmissis utraque ex parte maturo consilio, & plena deliberatione, pro publica Ecclesiarum Nostrarum utilitate, tranquillitate, & animarum salute, inter Nos conventa, & stipulata fuerunt, pro Nobis, & Successoribus Nostris, integerrima fide, verboque Principis interposito, quoad omnes & singulos articulos, firmiter & religiosissimè servare promittimus, & pollicemur, neque ut iis quacumque via, aut medio per Nostros quoquomodo contraveniatur, aut contra ea aliquid unquam attentetur, ulla ratione permittemus. Ipsam verò præsentem Concordiam, ut ei debitum robur accedat, etiam a Summo Pontifice confirmari omni, & indilato studio procurabimus. Si verò, citra spem, ante obtentam a Sanctissimo confirmationem, nova super his diffidia orirentur, Concordia hæc in nullius Partis præjudicium in judicio queat allegari -- In quorum fidem Nos principaliter contrahentes, nomine Nostro, & Successorum Nostrorum, manu propria has Concordiæ paginas signavimus, & nostris communiri sigillis mandavimus. -- Herbipoli die vigesimo quarto mensis Julii millesimo septingentesimo quinquagesimo primo -- Fuldæ die vigesimo septimo mensis Julii anno eodem -- Carolus Philippus Episcopus Herbipolensis Franciæ Orientalis Dux -- Amandus Abbas, & Princeps Fuldensis -- Loco † sigilli Episcopi Herbipolensis -- Loco † sigilli Abbatis Fuldensis -- Similiter Nos Præpositus, Decanus, & reliqui Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis, necnon Nos Decanus, ac totum Capitulum Fuldense, pro Nobis, ac Nostris utrinque Successoribus, palam confitemur, quod hæc Concordia cum consilio, scitu, ac consensu nostro fuerit erecta, prout etiam in eandem, hisce omni meliori modo consentimus. In quorum fidem nostra sigilla Capitularia scienter apprimi jussimus. Actum ut supra -- Loco † sigilli Capituli Herbipolensis -- Loco † sigilli Capituli Fuldensis.

Pacta omnia Auctoritate Apostolica firmantur, exceptis quæ quinto Capite continentur.

§. 18. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ a Sede Apostolica approbantur, & confirmantur, firmius subsistere soleant; quapropter Carolus Philippus Episcopus, ac Amandus modernus Abbas præfati plurimum cupiant Concordiam hujusmodi, & in eis contenta quæcumque, ad hoc ut illa serventur exactiùs, per Nos & Sedem Apostolicam, ut infra, approbari, & confirmari; quare pro parte dicti Caroli Philippi Episcopi, & Amandi Abbatis præfati, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus eorum, ac Episcopi Herbipolen., necnon Abbatis præfati Monasterii pro tempore respectivè existentium, quieti & tranquillitati in præmissis opportunè providere, ipsosque specialis gratiæ favore prosequi de benignitate Apostolica dignaremur; Nos igitur, qui, quantum cùm Domino possumus, litibus obviare, ac diuturnam pacem, mutuamque amicitiam inter Ecclesiasticas Personas, præsertim Pontificali Dignitate insignitas, non tantum promovere, sed & stabilire, sinceris desideramus affectibus, Carolo Philippo Episcopo, ac Amando Abbati præfatis specialem gratiam facere volentes, eosque, & eorum singulares Personas a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Concordiam præfatam, & in ea contenta quæcumque, ac, prout illam concernit, desuper confectum Instrumentum publicum, non tamen illius Quintum Caput, seu Quintum Paragraphum in præfato Instrumento exaratum, quod Nos nullo modo approbare intendimus, immo ipsum Caput Quintum, seu Paragraphum Quintum, præsentium tenore omnino cassamus, & abolemus, perinde ac si nunquam tractatum, nec stabilitum, neque in Instrumento præfato conscriptum fuisset; Apostolica auctoritate, earundem tenore præsentium perpetuo approbamus, & confirmamus, illique perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur, & efficaciam adjicimus, omnesque & singulos tàm juris, quàm facti, & solemnitatum, aliosve quantumvis substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint in eisdem, supplemus; ac Concordiam hujusmodi ab ipsis modernis, & pro tempore existentibus Episcopo Herbipolen., ac Abbate præfati Monasterii, perpetuo observari, nec illam ullo unquam tempore a quoquam quavis auctoritate fungente, ac honore, & præeminentia fulgente, immutari, innovari, aut reformari posse vel debere.

§. 19. Præsentes quoque semper, & perpetuo validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & sic ab omnibus censeri: Et ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, & alios quoslibet, quavis prærogativa, & privilegio fungentes, judicari, & definiri debere; & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

§. 20. Non obstantibus quibusvis etiam in Synodalibus, Provincialibus, universalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Ecclesiæ Herbipolensis, ac Monasterii, & Ordinis præfatorum, etiam Juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, in contrarium præmissorum forsan quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, eisdem præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, latissimè, & plenissimè, ac specialiter, & expresse hac vice dumtaxat harum serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod præfatum Quintum Caput, seu præfatus Quintus Paragraphus, ejusdem Concordiæ, non solum minimè approbatum, seu minimè approbatus, sed omnino cassatum, sive cassatus remaneat, & pro non scripto habeatur.

§. 21. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, intentionis, cassationis, abolitionis, approbationis, confirmationis, roboris adjectionis, defectuum suppletionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem

hoc

hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, Kalendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

Abbatia Fuldensis in Episcopatum erigitur, cum omnibus juribus, & prærogativis, præservato tamen statu Regulari; ita ut idem Episcopus, & Abbas Fuldensis sit, & nuncupetur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

IN Apostolicæ Dignitatis apice, Divina sic disponente voluntate, cui obediunt omnia, meritis licet imparibus, constituti, omnes Dominici Agri partes, quasi de montis vertice, inspicimus, ac speculamur, ut quid Ecclesiarum omnium conditioni, decori, & firmamento conveniat, dijudicemus: Eaque propter, Decessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, novas quandoque plantare, atque erigere Episcopales Sedes, quandoque vero Monasteria insignia, servata tamen in eis Regulari observantia, Episcopali dignitate & honore condecorare opportunum ducimus, ut uberior inde Dominici Agri cultus & messis existat, ac Monasticus Ordo clariùs florescat, pax ac concordia cum finitimis servetur, & quod potissimum est, Catholicæ Fidei nomen in Civitatibus, in quibus Illustres Personæ resident, splendidiùs appareat, illarumque Præsules dignioribus titulis illustrentur, & condignis favoribus attollantur.

§. 1. Cum itaque, sicut accepimus, insigne Monasterium, Abbatia nuncupatum Fulden. Ordinis Sancti Benedicti, a Sancto Bonifacio in Buconia fundatum, Sedi Apostolicæ immediatè subjectum, quod suam Civitatem, cum Seminario Alumnorum, ac Academia Studii Generalis inibi existentibus, ac Territorium separatum, quamplurima Loca, Præposituras, & Oppida, cum nonnullis Sæcularibus, & Collegiatis Ecclesiis, ac non exiguo Parochialium Ecclesiarum circumquaque positarum numero, sub se continens, habet, & in quo abundantissimus Monachorum, sub una eademque Disciplina, & Regulari Observantia alitur numerus, ex quibus terdeni ad minimum quotidiana Divina Officia, tàm in Choro, quàm intra Ecclesiam sacra peragendo, laudesque Deo persolvendo, peculiari frequentia peragunt, ac decore, & cujus Monasterii fructus, redditus, & proventus ad tercentum viginti florenos in Libris Cameræ Apostolicæ taxati reperiuntur; ejusdemque Monasterii Abbatis (qui etiam, sicut pariter accepimus, Sacri Romani Imperii Princeps, ac Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ, Hungariæ, & Bohemiæ Reginæ Illustris, Charissimi in Christo Filii Nostri Francisci Romanorum Regis in Imperatorem electi uxoris, ac etiam pro tempore existentis Romanorum Imperatricis Archicancellarius, ac per Germaniam, & Galliam Primas existit, quique jurisdictionem quasi Episcopalem, tàm in Civitate præfata, quàm toto Territorio, aliisque sibi subjectis Locis, Præposituris, & Oppidis præfatis, non tamen in eis, quæ sunt Ordinis, exercet) electio ad pro tempore existentes quatuordecim ejusdem Ordinis expresè professos Monachos Capitulares tantùm, videlicet Decanum, qui etiam Præpositus S. Andreæ in Monte novo nuncupatus prope Fuldam, ac prima post Abbatialem Dignitas existit, & continuo in Præpositura ejusdem Sancti Andreæ dicti Ordinis eidem Monasterio contigua residet, ac octo Præpositos in aliis octo Monasteriis, seu Præposituris ejusdem Ordinis, a primodicto tamen Monasterio dependentibus, in locis dissitis extra primodictum principale Monasterium degentes, eisque præsidentes, atque in contubernio sociorum Regularium, præter spiritualia Officia, annexam jurisdictionem, nomine atque auctoritate Abbatis Fuldensis, administrantes, necnon alios quinque præfati Ordinis respectivè Monachos Capitulares, non tamen Præpositos, quorum ex eis unum Regularis Disciplinæ, ac Chori in Monasterio primodicto Præsidem Capitularem, ac semper apud præfatum Decanum, reliquos verò quatuor Monachos Capitulares, & non Præpositos, continuo una cum ipsis Præpositis, tanquam eorum socios & commensales, cum debita tamen erga eos reverentia & subjectione, respectivè commorantes & permanentes, Concordatis Germaniæ inibi vigentibus, spectat & pertinet, quamplurimis propterea eximiis gaudebat prærogativis.

§. 2. Nos igitur attentis tot tantisque, quibus Monasterium primodictum eminet meritis, illius Abbatialem Ecclesiam in Cathedralem, & Episcopalem, ut infra, erigere cupientes, Motu proprio, non ad alicujus super hoc oblatæ petionis instantiam, sed ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, Ecclesiam Abbatialem præfatam, firmis tamen semper in eâ remanentibus, inibique semper vigentibus omni statu, qualitate, denominatione, & omnimoda essentia Regularibus; ita ut imposterum, ut prius, Regularis nunquam esse desinat, in Cathedralem, & Episcopalem, quæ ut antea Sedi Apostolicæ immediatè subjecta, ac Regularis existat, Ecclesiam, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, perpetuò erigimus & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Episcopali decoramus, ac pro tempore existentes primodicti Monasterii Abbates, in veros Præsules, & Episcopos Fulden. declaramus; nec non quod pro tempore existens ejusdem Ecclesiæ per Nos, ut præfertur, in Episcopalem erectæ Episcopus, semper imposterum non tantum Episcopus, & Abbas Fuldensis denominari, sed etiam verus ejusdem Ecclesiæ Episcopus cum omnibus insigniis Episcopalibus, privilegiis, honoribus, & prærogativis Episcopis debitis, & concessis, ac juribus, & jurisdictionibus in Clerum Sæcularem, & Regularem, ac populum tàm Civitatis præfatæ, quàm totius Territorii, ac Ditionis, & Diœcesis Fulden., & facultatibus, præeminentiis, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, & personalibus, ac mixtis, quibus aliæ Ecclesiæ Episcopales, eorumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt, verusque insimul Abbas Regularis Fuldensis, cum omnibus suis Abbatialibus juribus, honoribus, praeeminentiis, prælationibus, & prærogativis universis, quibus de præsenti gaudet, verè, realiter, & cum effectu existere, ipseque in Litteris Apostolicis tàm gratiam, quàm justitiam separatim, seu utramque mixtim concernendis, imposterum expediendis, Episcopi insimul & Abbatis Fuldensis titulo, ac nomine decorari, ac vocari, sicque idem inscribi; quodque occurrente ejusdem Ecclesiæ in Episcopalem, per Nos, ut præfertur, erectæ, ac Monasterii primodicti vacatione, futurus illius Episcopus, & Abbas, nullo in ejus electione innovato ordine, eodem modo & forma, ut prius, per dictos Decanum, & alios tredecim Monachos

Propter quas in Episcopatum erigitur, integro tamen manente Regulari statu.

Nec non eligentium jure, ac electionis forma.

Capitulares præfatos, qui tantummodo vocem activam, & passivam in electione præfata, ut prius, habere possint, eligi:

Adeo ut uno electionis actu Fuldensis Episcopus, & Fuldensis Abbas eligatur.

§. 3. Ita tamen, ut sequuta, ut præfertur, ejus in primodicti Monasterii Abbatem Canonica Electione, etiam Episcopus Fuldensis electus remaneat, ac propterea Confirmationem electionis præfatæ, ut prius, una cum provisione Ecclesiæ Episcopalis per Nos, ut præfertur, erectæ, ac Monasterii Fuldensis, a Sede Apostolica petere, & obtinere respectivè debeat, & teneatur: Cum hoc etiam, quod uti Episcopus & Abbas Fuldensis, jurisdictionem suam Episcopalem insimul & Abbatialem Diœcesanam in eisdem Locis, Ecclesiis, & Personis, ac præfato Clero tàm Seculari, quàm Regulari, ad præsens Territorio Fuldensi subjectis, & juxta Concordiam inter Venerabilem Fratrem Nostrum Carolum Philippum modernum Episcopum Herbipolensem, ac Dilectos Filios Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Herbipolensis ex una, & Venerabilem etiam Fratrem Nostrum Amandum Episcopum Themisciriensem in partibus Infidelium, & modernum primodicti Monasterii Abbatem, quem propediem ad præfatam Ecclesiam Fuldensem per Nos in Episcopalem, ut præfertur, erectam transferre intendimus, ac Dilectos quoque Filios Capitulum Regulare primodicti Monasterii ex altera partibus initam, & nuper per Nos Apostolica auctoritate præfata approbatam, & confirmatam, salva tamen & illæsa semper remanente præcedentia, favore præfati moderni, & pro tempore existentis Episcopi Herbipolensis, illiusque Sedis Episcopalis, eis, uti antiquioribus, debita, exercere valeat, ac firma etiam permanente præfata taxa florenorum tercentum viginti in Libris Cameræ Apostolicæ, ut præfertur, descripta, quam unicam tantum in Litterarum Apostolicarum Episcopalis, & Abbatialis Ecclesiæ hujusmodi provisionis, & confirmationis electionis, desuper conficienda expeditione, imposterum persolvi, illamque nunquam ratione præfatæ erectionis ejusdem Ecclesiæ in Episcopalem per Nos, ut præfertur, factæ augeri posse volumus, Motu pari, dicta Apostolica auctoritate, earundem tenore præsentium decernimus.

Episcopium, Cathedralis, & Capitulum Regulare designatur.

§. 4. Quodque Episcopium, pro Episcopi, & Abbatis Fuldensis pro tempore existentis residentia, & habitatione, idem existat Monasterium, aut Palatium, quod usque num ab Abbate Fuldensi habitum fuit, & ad præsens inhabitatur, & inhabitari solet, Motu simili etiam declaramus. Pro Cathedrali verò Ecclesia, ut eadem Principalis primodicti Monasterii, sub antiqua SS. Salvatoris Invocatione, Ecclesia habeatur, & in ea Capitulum, nec in minimo immutata ejus Regularitate, & denominatione Capituli Regularis, solum ex præfatis quatuordecim, vel quindecim, quatenus alium Monachum ejusdem Ordinis eidem numero, ut infra, augeri contigerit, Capitularibus, non autem aliis non Capitularibus, & extra præfatum numerum ejusdem Ordinis respectivè Monachis, videlicet Decano, cujus Decanatus prima & unica in præfata Ecclesia Dignitas Regularis existat, ac cujus, dum illa pro tempore vacat, electio ad prædictum Abbatem, & reliquos Capitulares tantum Monachos præfatos, ut prius, spectare debeat, ac eisdem octo Præpositis, necnon quinque, aut sex, si alium Monachum non Capitularem dicti Ordinis expressè professum per pro tempore existentem Episcopum, & Abbatem Fuldensem (ad quem semper, ut antea, spectet electio tàm præfatorum octo Præpositorum, quàm aliorum quinque, vel sex Capitularium Monachorum præfatorum) eidem numero Capitulari augeri contigerit; cum hoc tamen, quod tàm præfati Decani, quàm præfatorum Monachorum Capitularium vestes Regulares, & Monasticæ existant, illasque Decanus, & alii Monachi Capitulares præfati, juxta earum Regularem professionem, gestare teneantur, componi tantummodo debeat; Quodque Capitulum præfatum, tempore Sedis Episcopalis, & Abbatialis vacantis, usque dum ad electionem novi Episcopi & Abbatis deventum fuerit, non tantum de Monasterio, sed de tota Civitate, & Diœcesi Fuldensi Gubernium sumat, Motu pari etiam decernimus.

§. 5. Ad hoc autem ut ipsi Ecclesiæ per Nos in Episcopalem, ut præfertur, erectæ splendidiori decore inserviatur, ipsarum tenore præsentium mandamus, quod ultra Monachos continuò in primodicto Monasterio, juxta ejusdem primodicti Monasterii regulas, & præcepta, ut prius, recipiendos, inibique habitantes, & residentes, qui, ut prius, quotidie ejusdem Ecclesiæ Chori servitio, aliisque arbitrio Episcopi & Abbatis Fuldensis pro tempore existentis præfati functionibus sacris peragendis obligati existant; Decanus pro tempore existens præfatus, una cum uno ex dictis quinque, aut sex Capitularibus, non tamen Præpositis Monachis, ut antea, continuo apud eandem Præposituram S. Andreæ residere, octo verò Præpositi pro tempore existentes præfati, ultra residentiam in præfata Ecclesia in quatuor, & forsan ultra, anni diebus, per eos, ut prius, fieri solitam; quinque ex eisdem octo Præpositis præfatis alternatim per integrum mensem quolibet anno; reliqui autem quatuor, vel quinque Monachi Capitulares pro tempore existentes hujusmodi, etiam alternatim per integros sex menses (nisi aliter tàm quoad octo Præpositos, quàm alios Capitulares non Præpositos Monachos præfatos, super Residentia hujusmodi, ab Apostolica Sede dispositum fuerit) eorum respectivè residentiam apud eandem Ecclesiam adimplere respectivè teneantur.

§. 6. Pro Pœnitentiarii verò & Theologi respectivè munere, ad formam Concilii Tridentini, in præfata Ecclesia explendo, ex eo quod nullus ex præfatis octo Præpositis, ac reliquis Capitularibus Monachis præfatis, attenta eorum in Præposituris præfatis permanentia, munus præfatum adimplere potest, ipsarum tenore præsentium volumus, quod pro tempore existens Episcopus & Abbas Fuldensis, duos, non tamen Capitulares, præfati tamen Ordinis expressè professos, in primodicto Monasterio, ac apud eandem Ecclesiam continuo degentes, & residentes Presbyteros Monachos idoneos, quorum unus Pœnitentiarii, alter verò Theologi respectivè munus præfatum, ad formam præfati Concilii, exerceant, designare debeant.

§. 7. Ulterius modernis, ac pro tempore existentibus Decano, & octo Præpositis tantum (qui una cum aliis præfatis Capitularibus Monachis peculiari Insigni Aureæ Crucis è collo gestandæ, ex concessione felicis recordationis Clementis Papæ XII. Prædecessoris Nostri, gaudent) ut ipsi Decanus, ac octo Præpositi tantum, Mitra, & Annulo, toties quoties pro tempore existenti Episcopo, & Abbati Fuldensi præfato Pontificalia exercenti assistentiam præstabunt, uti, frui, potiri, & gaudere liberè, & licitè possint, & valeant, eadem Apostolica auctoritate, earumdem tenore præsentium, etiam perpetuo concedimus & indulgemus.

§. 8. Præsentes quoque Litteras semper & perpetuò validas & efficaces esse & fore, nec ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, vel intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu, notari, impugnari, invalidari, seu in Jus vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque Juris, vel facti, aut gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari posse, nec illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut

aliis

aliis contrariis dispositionibus, etiam per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam Motu simili, etiam consistorialiter, pro tempore factis, vel faciendis, comprehendi, vel confundi, sed semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data, quandocumque eligenda, concessas, validasque fore & esse, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere; & sic ab omnibus censeri, & ita per quoscumque Judices, Ordinarios, vel Delegatos, etiam Causarum Palatii Nostri Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, & quoslibet alios quavis prærogativa, & privilegio fungentes, ac honore, & præeminentia fulgentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane Motu pari similiter decernimus.

§. 9. Non obstantibus quibusvis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac primodicti Monasterii, & Ordinis præfati, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Superioribus, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam Derogatoriarum Derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis Clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis, etiam Motu simili, ac etiam consistorialiter, ac aliàs etiam quomodolibet, etiam pluries concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent eisdem præsentibus, pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium, & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè, ac latissimè, & plenissimè, Motu pari derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 10. Nulli ergo omninò Hominum liceat hanc paginam Nostrarum erectionis, institutionis, declarationis, decreti, concessionis, mandati, voluntatis, ac indulti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, tertio Nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

V.

Herbipolensis Episcopus honorificis præferendæ sibi Crucis, ususque Pallii prærogativis honestatur, sub certis modis, ac conditionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

Procemium. Provida S. Sedis in Jurisdictione, & honoribus distribuendis administratio

ROMANA Ecclesia, omnium Ecclesiarum Mater & Magistra, concessum sibi a cœlesti sponso Jesu Christo supremum auctoritatis & dignitatis principatum, ita semper in omnes Catholici Orbis Ecclesias obtinuit, ut tamen pro locorum, ac temporum, personarumque conditionibus, egregiis earum Pastoribus, nunc amplioris jurisdictionis suæ partem aliquam sustinendam, exercendamque communicaverit, nunc autem eximias honoris prærogativas indulserit, prout ad Dei gloriam, & fidelium populorum utilitatem promovendam, & ad Catholicæ Religionis integritatem, majestatemque tuendam, Romanis Pontificibus ejusdem Jesu Christi Vicariis, & Beati Petri Apostolorum Principis Successoribus, visum est in Domino salubriter expedire.

Jus præferendæ Crucis, & Pallii usus, præcipua honoris Pontificalis insignia.

§. 1. Porro inter præcipua Sacerdotalis honoris insignia, quibus diversæ per Orbem Ecclesiæ, earumque Antistites, ab Apostolica Sede decorari meruerunt, & Sacri Pallii usus, & jus præferendi Sanctissimæ Crucis signi meritò numerantur. Illud siquidem a Romano Pontifice, vel ex ejus auctoritate dumtaxat, solemni ritu benedictum, & prope Corpus Beatissimi Apostolorum Principis religiosa curâ adservatum, indeque ad enixas postulantium Antistitum preces desumptum, si cui utendum, induendumque conceditur, peculiare quoddam sacri fœderis vinculum inter ipsum, & Romanum Pontificem, ejusdem Beati Petri Successorem, specialis sacramenti interpositione firmatum significat: Cumque ipsum Pallium ex ovium velleribus contextum, sacri Pastoris humeris gestetur, ovis illius speciem repræsentat, quam Dominus aberrantem requisivit, inventamque humeris suis sustulit; ut Episcopus, qui Christi typum gerit, ejusque munere fungitur, ipso etiam habitu illius boni Pastoris imitatorem se exhibeat, qui ovium suarum infirmitates, admirando pietatis & misericordiæ excessu, portavit. Crucis autem erectæ delatio, non solum Pastoralis Officii vim auctoritatemque ostendit, ex illius potestate derivatam, qui *crucifixus ex infirmitate, sed vivens ex virtute* Dei, Ministros suos contra omnes adversarias potestates invictæ Crucis signo armavit: verum etiam ipso sui conspectu Episcopalis prædicationis summam fidelibus populis ob oculos ponit, sublatoque ad eorum solamen Fidei nostræ vexillo, æternæ salutis spem credentibus ingerit.

Ritus servari solitus in concedendo Pallio, hujusque mistica significatio.

Herbipolensis Ecclesiæ amplitudo, ejusque Antistitum, Capituli, & Cleri decora.

§. 2. Cum itaque Herbipolensis Ecclesia Provinciæ Moguntinæ in Superioris Germaniæ partibus constituta, jam usque ab octavo Ecclesiæ sæculo per Sanctum Burchardum Episcopum ex auctoritate Apostolicæ Sedis fundata & erecta, singularibus prærogativis ditata, amplissimæque Diœcesi jura dans, plurium egregiorum Antistitum, aliorumque, ex conspicuo, ac numeroso Capitulo, & Clero, insignium Virorum virtute, admodum illustrata fuisse dignoscatur: nunc autem existens Venerabilis Frater Carolus Philippus Herbipolensis Episcopus suorum illam ornare pergat præstantia meritorum, pluribusque editis erga Nos, & Apostolicam Sedem, fidei, & observantiæ argumentis, amplioribus Pontificiæ liberalitatis favoribus se dignum exhibeat: Nos, attentis præmissis, & præsertim quod ipse

Speciale Episcopi nunc existentis meritum in concordia cum Abbate Fuldensi ini[illegible].

ipse Carolus Philippus Episcopus, Ecclesiasticæ pacis studio, plurimum contulit ad extinctionem veterum litium, & controversiarum, quæ jampridem inter ipsam Herbipolensem Ecclesiam, & Curiam, ac pro tempore existentes Episcopos Herbipolenses, ex una, & Fuldense Monasterium, Abbatiam aliàs nuncupatum, in quo Nos hodie Episcopalem Dignitatem & Cathedram ereximus & instituimus, ejusque Abbates etiam pro tempore existentes, ex altera, partibus, agitatæ fuerunt, honestâ inter ipsum, & dicti Monasterii Abbatem Concordiâ initâ, quàm Nos per alias Nostras Litteras, cum quibusdam restrictionibus, & moderationibus, approbavimus & confirmavimus: Cumque hujusmodi restrictiones & moderationes, eidem Concordiæ per Nos, justis de causis, appositæ, circa quædam potissimum capita versentur, quæ idem Episcopus in favorem Ecclesiæ & Curiæ suæ admitti, ac respectivè concedi & firmari exoptaverat, ideoque æquum sit illas alicujus indulti, & beneficii concessione pensari: Motu proprio, & certâ scientiâ, eumdem Carolum Philippum Episcopum a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes; eidem Carolo Philippo Episcopo, ut Ipse, & ejus Successores Ecclesiæ Herbipolensis Præsules pro tempore existentes, de cœtero perpetuis futuris temporibus sacrum Pallium in solemnitatibus & functionibus in Pontificali Romano descriptis induere, & gestare, ac etiam Crucem, ad instar Archiepiscoporum, ante se elevari & gestari facere, in dicta Herbipolensi Civitate & Diœcesi dumtaxat, & non alibi omnino, sive in alienis Diœcesibus, sive in Sacri Romani Imperii Comitiis, sive in quibusvis aliis locis Episcopo præfato non subjectis, etiamsi Ordinariorum Locorum licentia ad id accederet, nec etiam in dicta Civitate & Diœcesi Herbipolensi, in præsentia alicujus ex S. R. E. Cardinalibus, vel Nostri & ejusdem Sedis Apostolicæ ordinarii aut extraordinarii Legati, seu Nuncii, vel Archiepiscopi Moguntini, nisi de eorum respectivè consensu, sub gratiæ & concessionis hujusmodi nullitate; & dummodo, quo ad Pallium prædictum, tam ipse Carolus Philippus, quàm illius Successores Herbipolenses Episcopi pro tempore eligendi, illud ab eadem Apostolica Sede, servatis de jure, vel consuetudine servandis, postulare, & consueto fidelitatis debitæ sacramento edito, accipere, aliaque in similibus observari solita adimplere teneantur; ac denique, salvo in omnibus jure Metropolitico Ecclesiæ Moguntinæ, illiusque Archiepiscopi pro tempore existentis; & nihil immutato præcedentiæ ordine inter ipsos Episcopos Herbipolenses, aliosque Episcopos, sive ejusdem, sive alterius Provinciæ, hactenus de jure, usu, aut consuetudine, in quibusvis functionibus, consessibus, aut Comitiis servari solito; hujusmodi Pontificalis honoris Insigniis uti, liberè, & licitè possint & valeant, de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, tenore præsentium, concedimus & indulgemus.

Hujus capita quædam Herbip. juribus favorabilia, minime confirmantur.

Episcopus ipse, ejusque Successores usu Pallii, & jure præferendæ Crucis donantur, sub certis conditionibus, & reservationibus.

Præmissorum firmitas.

§. 3. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, nec unquam sub quibusvis generalibus similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehensas, sed tanquam in præmissarum moderationum compensationem, ut supra, concessas, semper ab illis exceptas esse, & fore, ac censeri, ac dicto Carolo Philippo Episcopo, ejusque Successoribus dictæ Herbipolensis Ecclesiæ Præsulibus pro tempore existentibus, perpetuò suffragari, nec non ab ipsis respectivè in omnibus & per omnia observari, sicque, & non aliàs, per quoscumque Judices, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere, ac irritum, & inane; si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter judicari, aut respectivè attentari contigerit. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, seu dictæ Herbipolensis, aut alterius cujuscumque Ecclesiæ, etiam juramento, confirmatione Apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 4. Nulli ergò omnino hominum liceat, hanc paginam Nostræ absolutionis, concessionis, indulti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, tertio Nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno XIII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi. J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Damnantur, & prohibentur quinque propositiones Duellorum abusui faventes, veteresque leges adversus Duellantes editæ innovantur, ac novis superadditis pœnalibus Sanctionibus confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

DETESTABILEM, ac Divina naturalique Lege damnatum Duellorum abusum, a barbaris gentibus, atque superstitiosis, non fine ingenti corporum, animarumque clade, in Christianam Rempublicam auctore Diabolo invectum, cum semper execrata sit, atque improbarit Ecclesia, tum præcipuo in eam curam studio, vigilantia, ac zelo incubuerunt Romani Pontifices, ut a Fidelium cœtu longissimè arceretur. Nam, ut antiquiora mittamus Prædecessorum Nostrorum Nicolai I. (a), Cœlestini III., Innocentii II., Eugenii III., Alexandri III. (b), Innocentii IV. (c) adversus singulares pugnas decreta, extant recentiores Apostolicæ Sedis Constitutiones, quibus Romani Pontifices Julius II. (d), Leo X. (e), Clemens VII. (f), ac demum Pius IV. (g) gravissimas pœnas antea statutas confirmarunt, aliasque de novo addiderunt, contra duellantes ex quacumque causa, etiam per Sæculares Regionum aut Locorum Leges forsan permissa, adjecta infamia, bonorumque proscriptione, etiam adversus complices ac partici-

(a) *Epist. L. ad Carolum Calvum.*
(b) *In Concil. Lateranensi Cap.* 1 & 2. de Torneamentis, *ubi trium Prædecessorum Decreta citantur.*
(c) *In Epist. ad Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Ecclesiasticos Regni Franciæ, apud Raynald. ad annum* 1251. *num.* 31.
(d) *Constit. incip.* Regis pacifici.
(e) *Constit.* Quam Deo & Hominibus.
(f) *Constit.* Consuevit Romanus Pontifex.
(g) *Constit.* Ea, quæ a Prædecessoribus.

participes, & qualemcumque operam iisdem præbentes.

§. 1. Tridentina verò Synodus (*a*) latam in eos excommunicationem extendit ad Imperatores, & Reges, Duces, ac Principes, cæterosque Dominos temporales, si locum ad Monomachiam in terris suis concesserint, ac jurisdictione & dominio loci, in quo duellum fieri permiserint, quem ab Ecclesia obtineant, eo ipso privatos declaravit. Committentes verò pugnam, eorumque Patrinos, excommunicationis, ac omnium bonorum proscriptionis, nec non perpetuæ infamiæ pœnam incurrere statuit; &, si in ipso conflictu decesserint, Ecclesiastica sepultura perpetuo carituros decrevit.

§. 2. Cum verò præfatis saluberrimis Legibus judicialia dumtaxàt, ac solemnia duella comprehensa, ac proscripta viderentur, piæ memoriæ Prædecessor noster Gregorius Papa XIII. (*b*) hujusmodi pœnas adversus eos omnes extendit, qui nedum publicè, sed etiam privatim ex condicto, statuto tempore, & loco, Monomachiam commiserint, etiamsi nulli Patrini, sociive ad id vocati fuerint, nec loci securitas habita, nullæve provocatoriæ Litteræ, aut denuntiationis Chartulæ præcesserint.

§. 3. Denique felicis recordationis Clemens Papa VIII. etiam Prædecessor Noster, Apostolicas Romanorum ante se Pontificum Leges omnes, & pœnas in eis statutas, sua Constitutione, quæ incipit *Illius vices*, Data XVI. Kal. Septembris Anno MDXCII. diserte complexus, easdem extendit ad omnes non solum duello certantes, sed etiam provocantes, suadentes, equos, arma, commeatus præbentes, comitantes; Chartulas, Libellos, Manifesta mittentes, scribentes, vel divulgantes, aut quomodolibet circa ista cooperantes; Socios, Patrinos, de industria spectatores, fautores, criminis demum participes, illudque permittentes, vel, quantum in ipsis est, non prohibentes, ac delinquentibus veniam & impunitatem concedentes, quique se prædictis quoquomodo immiscuerint; etiamsi neque pugnæ effectus, neque accessus ad locum sit subsequutus.

§. 4. His tam sapienter, tam apertè, atque perspicuè ab Ecclesia, & ab Apostolica Sede constitutis, dubitari jam nullo modo posse videbatur, quin duella omnia tam publica, quàm privata, & naturali, & Divino, & Ecclesiastico jure, prorsus illicita, vetita, atque damnata censeri deberent. Sed nonnulli earum Legum interpretes, per benignitatis speciem humanis pravisque cupiditatibus plus æquo faventes, Apostolicas Sanctiones ad corrupta hominum judicia inflectentes, ac temperantes, *licere*, docuerunt, (*c*) *Viro Equestri duellum acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat:* (*d*) *Fas esse defensione occisiva, vel ipsis Clericis, ac Religiosis, tueri honorem, dum alia declinandæ calumniæ via non suppetat*, (*e*) *propulsare damna, quæ ex iniqua Judicis sententia certò imminent*; (*f*) *defendere non solum quæ possidemus, sed etiam ea, ad quæ jus inchoatum habemus, dum alia via id assequi non valeamus*: Quas quidem assertiones duellis faventes, Apostolica Sedes censura notavit, rejecit, proscripsit.

§. 5. Et nihilominus extiterunt quàm proxime recentiores alii, qui etsi duella, vel odii, vel vindictæ, vel honoris tuendi causâ, vel levioris momenti res fortunasque servandi, fateantur illicita; aliis tamen in circumstantiis, & casibus; vel amittendi Officii, & sustentationis, vel denegatæ sibi a Magistratu justitiæ, defensionis innoxiæ titulo, ea licere pronunciant. Laxas, & periculi plenas opiniones hujusmodi, ex vulgatis eorum Libris ad Nos delatas, ubi primum accepimus, earum examen nonnullis ex Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & quibusdam Dilectis Filiis Sacræ Theologiæ Magistris specialiter ad id per Nos deputatis, commisimus; qui re maturè discussa, latis coram Nobis tum voce, tum scripto suffragiis, infrascriptas Propositiones censurâ, & proscriptione dignas existimarunt.

PRIMA PROPOSITIO.

Vir Militaris, qui nisi offerat, vel acceptet duellum, tamquam formidolosus, timidus, abjectus, & ad Officia Militaria ineptus haberetur, indeque officio, quo se suosque sustentat, privaretur, vel promotionis, aliàs sibi debitæ ac promeritæ, spe perpetuo carere deberet, culpa & pœna vacaret, sive offerat, sive acceptet Duellum.

II.

Excusari possunt etiam, honoris tuendi, vel humanæ vilipensionis vitandæ gratia, Duellum acceptantes, vel ad illud provocantes, quando certò sciunt pugnam esse secuturam, utpotè ab aliis impediendam.

III.

Non incurrit Ecclesiasticas pœnas ab Ecclesia contra duellantes latas, Dux, vel Officialis Militiæ, acceptans duellum, ex gravi metu amissionis famæ, & officii.

IV.

Licitum est, in statu hominis naturali, acceptare, & efferre duellum, ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio earum jactura propulsari nequit.

V.

Asserta licentia pro statu naturali, applicari etiam potest statui Civitatis malè ordinatæ, in qua nimirum, vel negligentia, vel malitia Magistratus, justitia aperte denegatur.

§. 6. Auditis itaque, super unaquaque earum Propositionum, dictorum Cardinalium & Consultorum judiciis, atque omnibus ritè & maturè consideratis, Nos ipsas, præsentium Litterarum tenore, & Apostolica Auctoritate, tamquam falsas, scandalosas, ac perniciosas rejicimus, damnamus, ac prohibemus, itaut quicumque illas aut conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de iis, etiam disputandi gratiâ, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, a qua non possit (præterquam in mortis articulo) ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, nisi ab existente pro tempore Romano Pontifice absolvi. Damnantur, & sub censuris defendi prohibentur.

§. 7. Insuper strictè, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione Divini Judicii, prohibemus omnibus Christifidelibus cujuscumque conditionis, dignitatis, & status, etiam speciali & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum, ad praxim deducant. Necnon in praxim induci.

§. 8. Jam verò ut exitiosam Duellorum licentiam, in Christiana, ac præsertim Militari Republica, non obstantibus providis Legibus a plerisque etiam Sæcularibus Principibus & Potestatibus ad eamdem extirpandam laudabiliter editis, adhuc gliscentem, validiore manu coërceamus, gravissimumque scelus Apostolicæ districtionis gladio magis magisque insequamur, omnes & singulas dictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutiones superius enunciatas, quarum tenores, ac si præsentibus de verbo ad verbum insertæ forent, pro sufficienter expressis haberi volumus, Apostolica auctoritate confirmantes & innovantes, ad hoc ut pœnarum gravitas & severitas majorem perditis hominibus ingerat peccandi metum, Nostro Motu proprio, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, earun- Constitutiones Prædecessorum Pontificum de duellis confirmantur.

(*a*) *Sess.* 25. *Cap.* 19. *de Reform.*
(*b*) *Constit.* Ad tollendum.
(*c*) 2. *Prop. damnata ab Alexandro VII.*
(*d*) 17. *Prop. ex damnatis ab eodem.*
(*e*) 18. *Prop. ab eodem damnata.*
(*f*) 32. *Prop. ex damnatis ab Innocentio XI.*

Insuper publico vel privato duello interficiens alterum Asyli jure privatur.

eandem præsentium Litterarum serie, statuimus atque decernimus, ut si quis in duello, sive publicè, sive privatim indicto, hominem occiderit, sive hic mortuus fuerit in loco conflictus, sive extra illum ex vulnere in duello accepto, hujusmodi homicida, tamquam interficiens proximum suum animo præmeditato ac deliberato, ad formam Constitutionis felicis recordationis Prædecessoris Nostri Benedicti Papæ XIII., quæ incipit *Ex quo Divina*, data VI. Idus Junii Anno Domini MDCCXXV., ab Ecclesiasticæ Immunitatis beneficio exclusus & repulsus omnino censeatur; ita ut a cujuscumque Sacri aut Religiosi loci asylo, ad quod confugerit, servatis tamen de jure servandis, extrahi, & Judicis competentis Curiæ pro merito puniendus, tradi possit & debeat; super quo Nos Episcopis, aliisque Superioribus Antistitibus, ad quos respectivè pertinet, & pertinebit imposterum, necessarias & opportunas facultates præsentium quoque tenore impertimur. Quin etiam, vivente adhuc altero in singulari certamine graviter vulnerato, si percussor in locum immunem se receperit, ex quo, eveniente illius morte, fugam arripere, & legum severitatem evadere posse prospiciatur; Volumus, & respectivè permittimus, ut, quatenus Periti ad inspiciendum vulnus accti, *grave vitæ periculum* adesse retulerint, percussor ipse, prævio semper Decreto Episcopi, & cum assistentia personæ Ecclesiasticæ ab eodem Episcopo deputatæ, ab hujusmodi loco immuni extractus, sine morâ carceribus mancipetur; ea tamen lege Judicibus indictâ, ut illum Ecclesiæ restituere debeant, si vulneratus superstes vivat ultra tempus a legibus, quæ de homicidio sunt, constitutum; alioquin in easdem pœnas incidant, quæ in memoratis Benedicti XIII. Litteris constitutæ sunt adversus illos, qui delinquentem in aliquo ex casibus ibidem expressis, ex indiciis ad id sufficientibus sibi traditum, restituere recusent, postquam is in suis defensionibus hujusmodi indicia diluerit.

Vivente adhuc uno, quando, & qua forma percussoriè loco immuni extrahi debeat.

Interfecto autem sepultura sacra denegatur, licet extra locum pugnæ, & præbita absolutione obierit.

§. 9. Præterea, simili motu & auctoritate decernimus ac declaramus, Sepulturæ sacræ privationem a sacrosancta Tridentina Synodo inflictam morientibus in loco duelli & conflictus, incurrendam perpetuo fore, etiam ante Sententiam Judicis, a decedente quoque extra locum conflictus ex vulnere ibidem accepto, sive duellum publice, sive privatim indictum fuerit, ac etiamsi vulneratus ante mortem non incerta Pœnitentiæ signa dederit, atque a peccatis & censuris absolutionem obtinuerit; sublata Episcopis, & Ordinariis Locorum super hac pœna interpretandi ac dispensandi facultate, quo cæteris documentum præbeatur fugiendi sceleris, ac debitam Ecclesiæ Legibus obedientiam præstandi.

Hortatio ad Principes, ut in Monomachiam eradicandam efficaciter incumbant.

§. 10. In hujus demum sollicitudinis nostræ societatem vocantes Carissimos in Christo Filios Nostros, Imperatorem electum, cunctosque Catholicos Reges, nec non Principes, Magistratus, Militiæ Duces, atque Præfectos, eos omnes & singulos, pro sua in Deum Religione, ac pietate, enixè obtestamur in Domino, ut conjunctis studiis, & animis, exitiosæ duellorum licentiæ, qua Regnorum tranquillitas, populorum securitas atque incolumitas, neque corporum solùm, sed, quæ nullo pretio æstimari potest, æterna animarum vita certò periclitatur, omni nisu & constantia vehementer obsistant. Neque sibi, suæque in Deum fidei, munerisque rationi fecisse satis intelligant, quod optimè constitutis Legibus, indictisque gravissimis pœnis, horrendum scelus proscriptum sit; nisi accuratam ipsarumLegum, pœnarumque executionem naviter urgeant, ac promoveant, seque inexorabiles Dei vindices in eos, qui talia agunt, diligenter exhibeant. Nam si delinquentes aut oscitanter ferant, aut molliter puniant, alieno sese crimine polluent, omnisque illius sanguinis reos se constituent, quem ita crudeliter inultum effundi permiserint. Vani enim falsique honoris Idolo humanas litari victimas non impune feret supremus omnium Judex Deus; rationem ab iis aliquando exacturus, quorum est Divina, & humana jura tueri, sibique creditorum hominum vitam servare, pro quibus sanguinem ipse suum Jesus Christus effudit.

§. 11. Volumus autem ut præsentium Litterarum Transumptis etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem ubique, etiam in judicio, fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter forent exhibitæ vel ostensæ: Utque eædem præsentes in consuetis locis publicis hujus Almæ Urbis per Cursores nostros, ut moris est, publicatæ & affixæ, omnes & singulos, quos concernunt, seu concernent in futurum, perinde afficiant, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ & notificatæ fuissent.

§. 12. Nulli ergò omninò hominum liceat paginam hanc nostrarum prohibitionis, damnationis, præcepti, statuti, declarationis, facultatum impertitionis, obtestationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII., quarto Idus Novembris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 24. mensis Novemb. 1752.

Damnatio & Prohibitio Libri duobus tomis constantis, Gallico idiomate, absque Auctoris nomine, & impressionis loco, in lucem editi, cui Titulus: *Apologie de tous les jugemens rendus par les Tribunaux séculiers en France contre le schisme: dans laquelle on établit: 1. L'injustice, & l'irrégularité des refus de Sacremens, de Sepulture, & des autres peines, qu'on prononce contre ceux qui ne sont pas soumis à la Constitution* Unigenitus: *2. La compétence des Juges laics pour s'opposer à tous ces actes de schisme. Tom. I. & II. En France MDCCLII.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Militantis Ecclesiæ regimini superna dispositione præsidentes, Dominici Gregis custodiæ jugiter invigilare, ac Oves Æterni Pastoris sanguine redemtas a perniciosarum doctrinarum venenis, quantum Nobis ex alto conceditur, præservare tenemur. Quapropter cum, sicut Nobis innotuit, in lucem prodierit quidam perniciosus Liber duobus tomis constans Gallico idiomate absque auctoris nomine, & impressionis loco, cui Titulus -- *Apologie de tous les jugemens rendus par les Tribunaux séculiers en France, contre le schisme, dans laquelle on établit: 1. L'injustice, & l'irrégularité des refus*

de Sacremens, de Sépulture, & des autres peines, qu'on prononce contre ceux qui ne sont pas soumis à la Constitution Unigenitus. 2. *La competence des Juges laics pour s'oppofer à tous ces actes de schisme. Tom. I. & II. En France MDCCLII.* Nos, auditis desuper plurium S. R. E. Cardinalium, aliorumque sacræ Theologiæ Magistrorum, quos ad prædicti Libri examen delegimus, suffragiis, iisque plene ac mature discussis, de memoratorum Cardinalium consilio, utrumque supra relati Libri tomum, tanquam continentem assertiones falsas, temerarias, scandalosas, piarum aurium offensivas, in Romanos Pontifices, Apostolicam hanc Sanctam Sedem, & Episcopos injuriosas, Ecclesiasticæ jurisdictioni derogantes, obedientiæ Constitutioni *Unigenitus* ab omnibus sincere debitæ eversivas, schismati faventes, schismaticas, in errorem inducentes, ac erroneas respectivè, auctoritate Apostolica, tenore præsentium damnamus, reprobamus, prohibemus, ipsiusque Libri impressionem, descriptionem, lectionem, retentionem, & usum, omnibus & singulis Christifidelibus, etiam specifica & individua mentione, & expressione dignis, sub pœna excommunicationis per contrafacientes ipso facto absque alia declaratione incurrenda, a qua nemo a quoquam, præter quam a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium valeat obtinere, omnino interdicimus. Volentes, & auctoritate Apostolica mandantes, ut quicumque Librum præfatum, seu aliquam illius partem, sive Typis impressam, sive manu scriptam penes se habuerint, vel in futurum quandocumque habebunt, illum, & illam, statim atque præsentes Literæ eis innotuerint, Locorum Ordinariis, vel hæreticæ pravitatis Inquisitoribus tradere, atque consignare teneantur; hi vero exemplaria sibi sic tradita illico flammis aboleri curent. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Ut autem eædem præsentes Literæ omnibus facilius innotescant, nec quisquam illarum ignorantiam allegare possit, volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, ac in acie Campi Floræ de Urbe, per aliquem ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui; itaut sic publicatæ omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficiant, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent: Ipsarum autem Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem tam in judicio, quàm extra illud ubique locorum haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xx. Novembris MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno decimotertio.

D. Cardinalis Passioneus.

Publicat. eodem die, mense, & anno.

VIII.

Confirmantur, & declarantur Constitutiones Prædecessorum Romanorum Pontificum super vetita armorum delatione, retentione, & venditione.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Certi generis arma in publicæ securitatis exitium comparata.

SECURITATEM, atque tranquillitatem Populorum & Personarum Apostolicæ Sedi in temporalibus subjectarum tueri & asserere volentes Prædecessores Nostri Romani Pontifices, non modo severissimas leges adversus homicidia, & cujuscumque generis vim ediderunt, verum etiam ad ea submovenda, quæ hujusmodi delictis facilè perpetrandis occasionem & commoditatem præbere possent, omnium armorum ad necem clam & dolosè inferendam aptorum delationem, retentionem, & venditionem, gravissimarum pœnarum interminatione vetuerunt; quemadmodum ex providis felicis recordationis Pii Papæ IV. Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo primo, nonis Martii, & Sancti Pii V. pridie Idus Februarii illius Pontificatus Anno septimo, editis Constitutionibus, patet.

Proscripta sunt a Prædecessoribus Pontificibus, & præsertim Pio IV., & S. Pio V.

Horum Sanctiones innovavit Alexander VIII & vetitorum armorum genera exactè distinxit.

§. 1. Quorum vestigiis inhærens recolendæ memoriæ Prædecessor quoque Noster Alexander Papa VIII. per suam Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo nonagesimo, Idibus Augusti, editam Constitutionem, quæ incipit *Etsi cuncta*, prædictorum ante se Pontificum Leges atque Sanctiones confirmans & innovans, decrevit & sanxit, nemini cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ, etiam speciali mentione seu nota digno, licere in Alma Urbe, ejusque Districtu, & in toto Statu Ecclesiastico tunc sibi & dictæ Sedi tam immediatè, quam mediatè subjecto, comprehensis etiam quatuor Legationibus, ac Civitatibus Bononiensi, Ferrariensi, Beneventana, aliisque Civitatibus, Terris & Locis, etiam specialem & individuam expressionem, & nominationem requirentibus, ejusdem arma in præmissis Constitutionibus expressè vetita, & alia quæcumque brevioris mensuræ trium Palmorum, illius mensuræ, quæ vulgariter denominatur *Canna Romana* ad usum Mercatoris, sub pœnis læsæ Majestatis, & rebellionis irremissibiliter exequendis, (exceptis dumtaxat cultellis aptis ad incidendum panem, qui tamen majoris longitudinis unius palmi esse non possent, ac sine cuspide, & ut vulgò dicitur, *spuntati* esse deberent; nec non aliis instrumentis ad usum propriæ artis, quam quisque exercet, necessariis, & in actu exercitii ejusdem artis, & non aliàs) deferre, seu domi, aut in Apothecis, vel alibi retinere, sive in ipsum Statum Ecclesiasticum introducere, fabricare, vendere, permutare, aut aliud contractus genus super ipsis inire.

Ecclesiasticos omnes, aliosque exemptos, iisdem legibus teneri declaravit.

§. 2. Cumque sub suæ hujusmodi, ac præcedentium Constitutionum censura, tam Clericos, quàm alias omnes & singulas personas Ecclesiasticas etiam quomodolibet exemptas, Sæculares, & cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate specialiter exprimendi, nec non Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis Sancti Joannis Jerosolymitani, Regulares, vel aliàs immunitate personali quomodolibet gaudentes, comprehendi voluisset, & contra transgressores, si qui etiam ex his reperti fuissent, per Ordinarios Locorum, aliosque competentes Judices, ad majorem pœnam,

quam

quam Tribunal Ecclesiasticum pro quocumque graviori, & atroci delicto imponere soleat & valeat, irremissibiliter procedi mandasset:

Statutas pœnas incurri decrevit, licet dolus, & mala qualitas abesse dicerentur.

§. 3. Hoc insuper decrevit, & declaravit, ut ad eximendos transgressores a pœnis præfatis minimè suffragaretur allegare, quod non constaret de dolo, vel mala eorumdem contravenientium qualitate; nec etiam ad hujusmodi effectum ullæ Familiaritates, Litteræ patentes, & Licentiæ concessæ, aut concedendæ, seu Privilegia cujuslibet Congregationis, Tribunalis, aut Militiæ, seu Judicum, Officialium Militarium, & Ministrorum, etiam Justitiæ, aut Ministerii Cameralis, Almæ Domus Lauretanæ, & cujusvis Ordinis etiam Militaris, Congregationis, Societatis, & Instituti, aut quarumvis Personarum quacumque Ecclesiastica, seu mundana dignitate fulgentium, quidquam prodessent, aut relevarent; prout latiùs atque distinctiùs in præcitatis ejusdem Alexandri Prædecessoris Litteris continetur.

Nec suffragari patentes litteras aut privilegia quæcumque.

Præfatorum Pontificum leges instauravit Clemens XII.

§. 4. Pari justitiæ zelo, & publicæ quietis studio incensus sanctæ memoriæ immediatus Prædecessor Noster Clemens Papa XII. per suam anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo trigesimo quarto, Kalendis Februarii, Pontificatus sui Anno quinto, editam Constitutionem, cujus initium est -- *In Supremo justitiæ Solio*, inter alia, quæ pro recta Justitiæ administratione, ac delictorum coërcitione providè constituit, prædictas Pii IV., Pii V., & Alexandri VIII., aliorumque Antecessorum Litteras & Ordinationes, nec non Edictum Kalendis Januarii Anni Domini millesimi septingentesimi octavi, de mandato piæ memoriæ Clementis Papæ XI. promulgatum, cæteraque Bannimenta eousque publicata, quibus eorumdem, seu aliorum armorum in Urbe, & Ditione Ecclesiastica præfatis delatio, retentio, introductio, aut venditio, sub diversis etiam capitalibus pœnis prohibentur, omniaque, & singula in eis contenta, similiter approbavit & innovavit; Et ne pœnarum in ipsis adversus transgressores statutarum executionem ullo modo impediri contingeret, quibuscumque Tribunalibus, Magistratibus, & Judicibus, tam Urbis præfatæ, quàm aliarum Civitatum, Terrarum, & Locorum eidem Apostolicæ Sedi immediatè, ac etiam mediatè subjectorum, nec non quibusvis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus etiam de Latere Legatis, districtè prohibuit & interdixit, ne in causis delationis ac retentionis hujusmodi armorum, ulli delinquenti, pœnas, quas quomodolibet incurrissent, gratiosè remitterent, aut componerent, vel in minima etiam parte moderarentur, sed ea dumtaxat, quæ stricti juris essent, juxta præcisam formam & dispositionem Litterarum, Edicti, & Bannimentorum hujusmodi decernerent & exequerentur.

Sublata Judicibus facultate moderandi pœnas seu componendi.

Et reservata Pontifici cujuslibet gratiæ concessione.

§. 5. Quod si ex peculiaribus quandoque facti circumstantiis, vel ex qualitate personarum, gratiæ, compositioni, aut pœnæ moderationi locum esse, æquitate ita suadente, prudenter existimarent; voluit nihilominus, neque tunc per eosdem Magistratus & Judices ad concessionem gratiæ, compositionem, aut moderationem pœnæ deveniri posse, nisi prævia sua, ac Romani Pontificis pro tempore existentis expressa approbatione; sub nullitatis gestorum, ac omnium inde sequutorum, &, quoad Judices præfatos, sub pecuniariis, aliisque etiam corporalibus, suo, & ejusdem Pontificis arbitrio infligendis pœnis; & consequenter quibuslibet Cardinalium Congregationibus, ac Cardinalibus etiam de Latere Legatis, quamcumque facultatem, quæ ipsis de jure, usu, vel consuetudine, seu aliàs quomodolibet competere posset, arbitrandi, gratiam impertiendi, & componendi, ac moderandi pœnas hujusmodi, in dictis causis delationis, aut retentionis armorum, abrogavit, & revocavit.

§. 6. Et Nos igitur dictorum Prædecessorum consilium ac prudentiam magnoperè commendantes, ejusque necessitatem pro felici Populorum regimine in dies magis magisque agnoscentes, præcitatas eorum Constitutiones, quarum totos & integros tenores præsentibus pro insertis de verbo ad verbum haberi volumus, atque omnes & singulas dispositiones, prohibitiones, declarationes, & extensiones in eis contentas, Nostris Motu proprio, ac certa scientia, per hanc Nostram perpetuò valituram Constitutionem, Apostolica auctoritate approbamus, confirmamus, & innovamus, & secundum eas, per quoscumque Judices, ac in omnibus, & singulis earumdem Urbis, ac Ditionis Tribunalibus, & Curiis, omnino procedi volumus & mandamus.

§. 7. Verum quia in hujusmodi causarum tractationibus sæpè contingit, ut pro parte reorum, ab ipsis, aut ab eorum Advocatis & Defensoribus, allegetur, eorum pravam intentionem, seu dolum, in delatione aut retentione armorum hujusmodi, & personarum malam qualitatem, a Fisco minimè probari; ac, deficientibus horum probationibus, contendatur, justam & fundatam præsumptionem bonæ qualitatis eisdem Reis semper assistere; ideoque locum esse æquitati, quam præcitata Clementis XII. Constitutio insinuare videtur, ut scilicet Supremo Principi consilium detur pro gratia, aut compositione, seu moderatione pœnæ in præmissis Constitutionibus, Edictis, & Bannimentis respectivè statutæ; Nos hujusmodi ratiocinationes, non modo ad reos a promeritis pœnis eximendos, cum præmissarum Legum eversione, & publicæ quietis detrimento, tendentes, verum etiam earumdem Alexandri, & Clementis Constitutionum litteræ, & spiritui adversantes, de medio tollere, ac debitam earumdem Constitutionum observantiam, & executionem afferere volentes; Simili motu, scientia, & auctoritate, ac earumdem præsentium tenore, decernimus, & declaramus, nil aliud oneris Fisco incumbere ad fundandam actionem suam, pro urgenda, obtinendaque condemnatione reorum ad formam dictarum Constitutionum, quàm ut ipsum contraventionis delictum, videlicet delationem, vel retentionem, seu respectivè introductionem, fabricationem, aut venditionem armorum in supradictis Pii IV., Pii V., Alexandri VIII., & Clementis XII. Constitutionibus, aliisque edictis, & Bannimentis per eosdem Prædecessores confirmatis & innovatis, vetitorum & proscriptorum, plena & valida probatione constare faciat. Quod si excipiendo contendatur, eam esse delinquentis qualitatem, vel tales in peculiari facto circumstantias concurrere, quæ consulendum Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti pro gratia aut compositione, vel moderatione pœnæ, meritò suadeant; onus erit ipsius Rei, seu illius defensorum, hujusmodi exceptionis subsistentiam, concludentibus, & juridicis probationibus demonstrare, quemadmodum ipsa Clementis XII. Constitutio, cum præcedenti Alexandri VIII. Lege collata, satis apertè indicat; & ne super hoc in posterum hæsitari contingat, Nos earundem tenore præsentium, ejusmodi probationum adstruendarum onus in ipsos reos, eorumque defensores, expressè refundimus; eoque non adimpleto, memoratas exceptiones delinquentibus nullatenus suffragari volumus, quominus omnibus, & singulis pœnis, etiam læsæ Majestatis, & rebellionis, in præfatis Prædecessorum Sanctionibus constitutis, subjiciantur, & cum effectu plectantur & puniantur.

§. 8. Sicque, & non aliter in hujusmodi causis censeri, atque ita per quoscumque Judices, Ordinarios & Delegatos, tam in Urbe, quàm in universo Statu Ecclesiastico, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere

Legatos, aliosque quoslibet, quacumque praeminentia, & potestate fungentes & functuros, sublata eis & eorum cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate, adversus quoscumque in praemissis delinquentes, etiam speciali nota & expressione dignos, prout in praecitatis Praedecessorum Nostrorum Constitutionibus exprimuntur & nominantur, judicari & definiri debere decernimus & mandamus.

§. 9. Non obstantibus contrariis quorumcumque Trimunalium & Judicum resolutionibus & definitionibus, aut Curiarum usibus, stylis, & consuetudinibus, seu inveteratis Doctorum opinionibus & Sententiis, nec non Urbis praefatae, aliarumve Civitatum, Terrarum, atque Locorum Statutis, seu eorumdem, & quarumcumque Personarum, & Universitatum Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, caeterisque omnibus, quae uterque Pius, Alexander, & Clemens Praedecessores praedicti suarum Constitutionum observantiae, & executioni decreverunt non obstare.

§. 10. Volumus autem, ut praesentium Litterarum exemplis, etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & Personae in Ecclesiastica dignitate constitutae Sigillo munitis, eadem fides in judicio, & extra, ubicumque opus fuerit, habeatur, quae ipsis praesentibus haberetur, si originaliter exhiberentur, seu ostenderentur.

§. 11. Nulli ergo omninò Hominum liceat paginam hanc Nostrarum approbationis, confirmationis, innovationis, Decreti, declarationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicae millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, decimo octavo Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa de Curia J. C. Boschi.

Loco ✝ plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 3. Februarii 1753.

In Utinensi Civitate, Collegiata Ecclesia Sanctae Mariae Majoris nuncupatae in Archiepiscopalem Ecclesiam cum omnibus juribus, praeeminentiis, ac privilegiis erigitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Suprema dispositione, cujus inscrutabili Providentia ordinationem suscipiunt universa, in supereminenti Apostolicae Dignitatis specula, meritis licet imparibus, constituti, illiusque vices in Terris gerentes, qui gloriosus regnat in Caelis, inter caeteras curas humeris nostris incumbentes, illam libenter amplectimur, per quam Nostrae Provisionis ope insignes Collegiatae Ecclesiae, praesertim in Civitatibus Nobilibus, Populique frequentia conspicuis, dignioribus titulis, scilicet Metropolitanarum Ecclesiarum, illustrentur, & condignis favoribus attollantur; cumque id statui, & decori Ecclesiarum ipsarum maxime congruat, & Nos pro Divini cultus augmento, & speciali Christifidelium consolatione, convenire conspicimus, in his sollicitudinis Nostrae partes favorabiliter interponimus, ac opem, & operam Nostras impendimus efficaces, ut illae per Nostrae vigilantiae ministerium, votivis gratulentur eventibus, & felicia in spiritualibus suscipiant incrementa. *Sequitur narratio suppressionis Patriarchatus Aquilejen., & statutae erectionis duorum Archiepiscopatuum, de quibus vid. Tom. XVIII. Constit. L.*, ac aliàs, prout in supradictis litteris Nostris Apostolicis sub Datum pridiè Nonas Julii Pontificatus Nostri Anno undecimo desuper expeditis, pleniùs & uberiùs continetur.

Insigniores Civitatis Utinen. praerogativae.

§. 1. Nos propterea erectioni Archiepiscopatus Utinen. hujusmodi modum & formam imponere, eamdemque erectionem per Nos factam Apostolica auctoritate confirmare cupientes, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, in Civitate Utinensi valde conspicua, ambitus quinque Milliarium circiter, duplici muro circumdata, ac pluribus aedificiis tàm publicis, quàm privatis eximiè ornata, Populique frequentia celebri, utpotè viginti millium circiter habitatorum numero referta, inter quos plurimae Nobiles Familiae, ex quibus plures quovis tempore tàm antiquae Militiae, quàm insignioribus Equestribus Ordinibus adscripti fuerunt, & in qua, uti Gubernator etiam per totam Provinciam, praesidet unus Venetus Patritius, qui una cum duobus Judicibus Praetoriam Curiam efformat; novem itidem inibi, praeter infrascriptam Collegiatam, reperiuntur Parochiales, & aliae intra muros Saeculares Ecclesiae, seu Cappellae, ac decem virorum, inter quae Domus Presbyterorum Missionis a praedicto Daniele Cardinale, & Patriarcha propriis expensis erecta, & fundata, ac duodecim Mulierum Coenobia, quorum unum, illud videlicet Sanctae Catharinae Senensis nuncupatae, per eumdem Danielem Cardinalem & Patriarcham a fundamentis extructum; & Conservatoria, aliaque Loca Pia, Hospitalia, & Confraternitatum Oratoria, cum Monte Pietatis, & Seminario: Et in eadem Civitate Utinensi, in qua Tribunal Inquisitionis contra Haereticam pravitatem, & Magistratus particulares reperiuntur, convocari solent generalia Provinciae Comitia, ideoque digna, ut juremerito Archiepiscopalis Civitatis nomine nuncupari valeat; Saecularem & Collegiatam Ecclesiam Sanctae Mariae Majoris nuncupatae, una cum illius Canonicatibus & Praebendis, Apostolica auctoritate perpetuò supprimimus, & extinguimus, illisque sic suppressis, & extinctis, praedictam Collegiatam Ecclesiam, in sui structura valde magnificam, ac undecim nobilissimis Altaribus efformatam, ac sacris paramentis, & utensilibus ad divinum cultum necessariis, & ad Pontificalia exercenda sufficienter instructam, dignam propterea, ut titulo & honore Archiepiscopalis Ecclesiae decoretur, ad laudem & honorem Omnipotentis Dei, ac Beatae Virginis Mariae, & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, necnon Fidei Catholicae exaltationem, & totius Militantis Ecclesiae gloriam, in Archiepiscopalem & Metropolitanam Ecclesiam Utinensem nuncupandam, sub titulo Annunciationis ejusdem B. M. V., & in ea Archiepiscopalis, & Metropolitani Praesulis Utinensis Sedem, & Provinciae caput, pro uno deinceps Archiepiscopo Utinense nuncupando, qui Pallii, & Crucis usum, aliorum Archiepiscoporum more, necnon ex voluntate, seu permissione Ducis, & Reipublicae praedictorum benignè decreta, locum, & vocem in Parlamento Generali Forijulii, in prima sede, seu sessione inter Praelatos, habeat, cum suis Capitulo, Sigillo, Arca, Mensa Archiepiscopali, omnibusque aliis insigniis Archiepiscopalibus, necnon privilegiis, honoribus, & praerogativis, aliis Archiepiscopis debitis, & concessis, ac juribus, jurisdictionibus, facultatibus, praeeminentiis,

Nec non Saecularis Collegiatae Ecclesia S. Mariae Majoris.

Quapropter Pont. Archiepiscopalem Sedem & Ecclesiam ibi erigit cum omnibus juribus & praerogativis.

nentiis, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, & personalibus, ac mixtis, quibus aliæ Metropolitanæ Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, similiter perpetuò erigimus, & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Archiepiscopali & Metropolitano decoramus, necnon pro tempore existentem Ecclesiæ prædictæ Utinensis Præsulem, in Archiepiscopum declaramus; eique, ut ipse cætera singula, prout Metropolitanis in eorum Civitatibus, Diœcesibus, & Provinciis a jure indultum existit, facere, exercere, administrare, & exequi possit, eadem auctoritate concedimus, & indulgemus.

Erectæ Metropoli Suffraganeæ Ecclesiæ assignantur.

§. 2. Præterea eidem Ecclesiæ Utinensi, Episcopales Paduanam, & Vicentinam, ac Veronensem, & Tarvisinensem, ac Cenetensem, & Bellunensem, ac Feltrensem, & Concordiensem, ac Justinopolitanam, & Æmoniensem, seu Civitatis novæ, ac Parentinam, necnon Polensem Ecclesias, Patriarchatus olim Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressi & extincti Suffraganeas, ac Venerabiles Fratres Nostros modernos, ac pro tempore existentes earum respectivè Episcopos, pro Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente Suffraganeis, qui tamquam membra capiti eidem Archiepiscopo Utinensi jure Metropolitico subsint, ita quod Archiepiscopus Utinensis pro tempore existens prædictus in Paduana, Vicentina, & Veronensi, ac Tarvisina, & Cenetensi, ac Bellunensi, & Feltrensi, ac Concordiensi, & Justinopolitana, & Æmoniensi, seu Civitatis novæ, & Parentina, necnon Polensi Civitatibus, & Diœcesibus, jus Metropoliticum sibi vindicet, necnon Paduana, ac Vicentina, & Veronensis, ac Tarvisina, & Cenetensis, ac Bellunensis, & Feltrensis, ac Concordiensis, & Justinopolitana, ac Æmoniensis, seu Civitatis novæ, & Parentina, necnon Polensis Ecclesiæ prædictæ, eidem Archiepiscopo & Metropolitano Utinensi ad omnia & singula teneantur, & sint adstrictæ, ad quæ Suffraganei suis Metropoliticis Ecclesiis, & Metropolitanis tenentur, & obligati sunt, & judicentur secundum Canonicas Sanctiones, dicta Apostolica auctoritate etiam concedimus, & assignamus; ac eidem Archiepiscopo Utinensi prædictos suos Suffraganeos consecrandi, ad Provinciales Synodos evocandi, ac cum eis etiam publica negotia terminandi; & causas quarumcumque appellationum, sive querelas, aliàs ad eum tamquam Metropolitanum, juxta Decreta Concilii Tridentini devolutas, ac alias juxta Sacrorum Canonum statuta spectantes, cognoscendi, omniaque alia & singula, quæ de jure vel consuetudine, aut aliàs quoquomodo ad Archiepiscopos, & Archiepiscopale munus spectare & pertinere solent, & debent, gerendi, faciendi, & exercendi, plenam, liberam, ac omnimodam auctoritatem concedimus & facultatem: Provinciæ quoque Utinensis Clerum, & Populum universum, ac omnia Loca, Ecclesias, & Monasteria, ac Oratoria, & Pia Loca, necnon Confraternitates, in dominio Veneto existen., olim prædicto Aquilejensi Patriarchatui per Nos, ut præfertur, suppresso & extincto, subjecta & subjectas, pro eorumdem Ecclesiæ, & Archiepiscopi Utinensis provincialibus, pariter perpetuo concedimus & assignamus; ac deinceps perpetuis futuris temporibus prædictas Paduanam, ac Vicentinam, & Veronensem, ac Tarvisinam, & Cenetensem, ac Bellunensem, & Feltrensem, ac Concordiensem, & Justinopolitanam, & Æmoniensem, seu Civitatis novæ, ac Parentinam, necnon Polensem Ecclesias dictæ Ecclesiæ Utinensis Suffraganeas, ac tàm eas, quàm illarum Civitates, & diœceses respectivè universas, sub ipsa Provincia Utinensi comprehensas, & nullatenus ab ea exemptas, nec dictæ Sedi Apostolicæ immediatè, neque ulli alteri, nisi tantum Utinensi Ecclesiæ, & illius Archiepiscopo prædictis, quoad Archiepiscopalia, Metropolitica, ac Provincialia jura, ac jurisdictiones, subjectas esse, & fore, dicta auctoritate declaramus. Pro Residentia verò, & habitatione Archiepiscopi Utinensis pro tempore existentis prædicti, in eadem Civitate Utinensi, Palatium cum ei annexis, in quo prædictus Daniel Cardinalis Patriarcha ad Præsens commoratur, & ab ipso multis ædificiis auctum, concedimus, & assignamus.

Omniaque Metropolitica jura.

§. 3. Utque eadem Collegiata Ecclesia Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erecta, ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, ac Canonicorum, & Dignitates in ea obtinentium, ac Mansionariorum, & Cappellanorum numero condecoretur; in ea unam Præposituram, quæ inibi post Pontificalem major existat, pro uno Presbytero in Theologia Magistro, vel Decretorum Doctore, aut in eis Licentiato, futuro dictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ Præposito, qui illius Capituli Caput existat, & in Choro, Capitulo, Processionibus, cæterisque functionibus, & actibus Capitularibus publicis & privatis, dictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ præeminentiam, & primum locum habeat; ac unum Decanatum, qui secunda, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Decano, & unum Primiceriatum, qui tertia, Dignitates inibi respectivè existant, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Primicerio, ac viginti quatuor Canonicatus, totidemque Præbendas pro totidem Clericis, seu Presbyteris futuris in ea Canonicis, ac duodecim Mansionariatus, pro totidem Presbyteris futuris in ea Mansionariis, necnon octo sine cura, personalem tamen residentiam requirentes, Cappellanias, pro totidem Presbyteris futuris in ea Cappellanis, ut infra, nominandis; cum Capitulo, Stallo, Mensa Capitulari, Arca, Bursa, & Sigillo communibus, ac omnibus & singulis aliis Capitularibus signis, & insigniis, aliis Metropolitanis Ecclesiis, earumque Capitulis de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut aliàs quomodolibet, non tamen ex indulto, seu privilegio particulari, competentibus; quique Præpositus, ac Decanus, & Primicerius, necnon Canonici prædicti Capitulum inter se constituant; ac tàm ipsi, quàm Mansionarii, & Cappellani hujusmodi apud dictam Ecclesiam personaliter residere, & in ea singulis diebus, ac debitis temporibus, horas Canonicas, ac Majorem, seu Conventualem, & alias Missas, cæteraque Divina Officia solita & consueta, cum debita mentis attentione, servataque Ecclesiastica disciplina; ac infrascriptis ordine & præcedentia omninò servatis, videlicet quod Præpositus semper primum, Decanus secundum, & Primicerius tertium, locos habeant; deinde juxta antianitatem majorem, seu priorem electionem, aut nominationem in Canonicos, Mansionarios, & Cappellanos hujusmodi, viginti quatuor Canonici, & successivè duodecim Mansionarii, & octo Cappellani prædicti succedant; qui Mansionarii, & Cappellani nunquam de Gremio Capituli censeri debeant, minusque vocem, aut votum in Capitulo, ac Sessionibus Capitularibus habere valeant; omnes vero Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti, prout in aliis Cathedralibus & Metropolitanis Ecclesiis practicari solet, inservire teneantur, psallere, decantare, recitare, & respectivè celebrare, & aliàs dictæ Ecclesiæ in Divinis

laudabiliter deservire debeant, & teneantur, dicta Apostolica auctoritate, etiam perpetuò erigimus, & instituimus.

§. 4. Illis autem sic erectis, & institutis, pro mensarum Archiepiscopalis & respectivè Capitularis prædictæ Ecclesiæ, necnon Archiepiscopatus Utinensis hujusmodi, videlicet infrascriptam summam octo millium trecentorum, & sexdecim Ducatorum monetæ Venetæ, ei ut infra assignandam, & Præposituræ, ac Decanatus, & Primiceriatus, ac viginti quatuor Canonicatuum, totidemque Præbendarum, & duodecim Mansionariatuum, necnon octo Cappellaniarum, ut præfertur, erectorum, & erectarum, hujusmodi respectivè dote, illumque, ac illos, & illas pro tempore respectivè obtinentium congrua sustentatione, ac onerum eis pro tempore respectivè incumbentium supportatione, omnia & singula fructus, redditus, proventus, jura, obventiones, & emolumenta universa, tàm ad prædictam olim Patriarchalem Aquileiensem Ecclesiam per Nos, ut præfertur suppressam, & extinctam, in Dominio Veneto existentia, quàm ad prædictam Collegiatam Ecclesiam Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectam quomodolibet spectantia, & pertinentia: ita tamen ut Mensæ Archiepiscopalis Utinensis redditus annui sint in octo mille tercentum & sexdecim Ducatis monetæ Venetæ prædictæ, ad rationem Librarum sex, & solidorum quatuor pro quolibet Ducato hujusmodi, licèt redditus Mensæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis prædictæ in solis septem millibus quingentis nonaginta septem Ducatis similibus consisterent, attento quod prædicti Dux & Respublica Venetiarum, ad faciendam Nobis rem gratam, auxerunt redditus prædictæ Mensæ Archiepiscopalis Utinensis in ducatis septingentis novendecim similibus, quo intuitu etiam Dux, & Respublica prædicti continuabunt favore Sacristiæ prædictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ annuam præstationem trecentorum & sexdecim Ducatorum similium, quæ priùs præstabatur Sacristiæ prædictæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquileiensis.

§. 5. Præposito verò septingenti sexaginta, & Decano sexcenti quinquaginta, ac Primicerio quingenti septuaginta, singulis verò ex viginti quatuor Canonicatibus trecenti quinquaginta quinque, ac singulis ex duodecim Mansionariis centum octoginta septem ducati monetæ Venetæ prædictæ, cum dimidio alterius ducati paris, necnon singulis ex octo Cappellanis pro tempore existentibus prædictis, octoginta octo ducati similes cum tribus quartis alterius ducati paris annuatim assignentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuò applicamus, & appropriamus; ita quod liceat futuris Archiepiscopo Utinensi, ac Præposito, & Decano, ac Primicerio, & viginti quatuor Canonicis, ac duodecim Mansionariis, & octo Cappellanis prædictæ Ecclesiæ pro tempore existentibus, illorum omnium fructuum, reddit-uum, jurium, obventionum, & emolumentorum veram, realem, & actualem possessionem per se, vel alium, seu alios, eorum, ac dictarum Mensarum Archiepiscopalis, & respectivè Capitularis nominibus, propria auctoritate, liberè apprehendere, & apprehensam perpetuò retinere, fructus quoque, redditus, & proventus hujusmodi, jura, obventiones, & emolumenta quæcumque percipere, exigere, levare, ac in eorum, & Mensarum Archiepiscopalis, & respectivè Capitularis hujusmodi usus, & utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minimè requisita.

§. 6. Præterea, attenta dismembratione, ac separatione fructuum ex Bonis in Veneto Dominio existentibus ad Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Petri de Rosacio Ordinis Sancti Benedicti olim Aquileiensis Diœcesis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quod Dilectus similiter Filius noster Angelus Maria prædictæ S. R. E. Cardinalis Quirini nuncupatus, modernus Episcopus Brixiensis, in Commendam ad sui vitam ex concessione & dispensatione Apostolicis ad præsens obtinet, quodque in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, spectantium, & pertinentium, in actu erectionis Ecclesiæ Archiepiscopalis Goritiensis per Nos, ut præfertur, factis, ex tunc, & cum primum illud per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu privationem, aut quamvis aliam dimissionem, vel amissionem dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi, aut alio quovis modo ex ejus persona, Commenda prædicta cessante, vacare contigisset, firmo remanente Titulo Commendæ; cujus Monasterii taxa in libris Cameræ Apostolicæ descripta ad centum octoginta tres Florenos auri, cum uno tertio alterius Floreni similis, pro parte ad Mensam Archiepiscopalem Utinen. prædictam spectante, quæ ab Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente, utpotè in provisione Ecclesiæ Archiepiscopalis solvenda, in litteris Apostolicis Commendæ ejusdem Monasterii desuper expediendis persolvi non debebit, attento quod taxa Ecclesiæ Utinensis ad mille Florenos auri, comprehensis dictis centum octoginta tribus Florenis hujusmodi cum uno tertio alterius Floreni paris, in prædictis libris, ut accepimus, descripta reperitur; quodque Monasterium, quia redditus ex Bonis in Veneto Dominio existentibus habet, Utinensis Diœcesis denominari, ac Archiepiscopis Utinensibus pro tempore existentibus, & non aliis personis, in Commendam, Apostolica auctoritate concedi, & assignari debeat, cum denominatione, seu titulo ejusdem S. Petri de Rosacio, ut præfertur, etiam factis, quas dicta Apostolica auctoritate confirmamus; eosdem fructus sic dismembratos, & separatos, & ad summam duorum millium ducatorum similium annuatim ascendentes, eidem Mensæ Archiepisc. Utinensi, cujus favore annuatim solventur, ut adimpleatur summa octo millium trecentorum, & sexdecim ducatorum hujusmodi quotannis Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti a publica Capsa Utinensi, seu alia Reipublicæ prædictæ, donec & quousque tradantur fundi & stabilia, quæ sint dicti annui redditus, nitidi, & liberi ab omnibus expensis; & quatenus prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha eidem Angelo Mariæ Cardinali & Episcopo præmoriatur, tunc Dux, & Respublica prædicti subministrabunt bis mille Ducatos annuos similes Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti, donec tamen & quousque prædictum Monasterium per dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi cessum, vel decessum, aut alio quovis modo, ex ejus persona, Commenda prædicta cessante, vacare contigerit.

§. 7. Pro Capitulo verò, & omnibus Capitularibus prædictæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ, omnes & singulos redditus cujuscumque generis, & speciei, cum omnibus juribus, & actionibus, ac unionibus Beneficiorum Ecclesiasticorum, tàm Capituli olim Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quàm prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ S. Mariæ Majoris in Archiepiscopalem; ut præfertur, erectæ, ad tredecim mille & quadringentos ducatos similes in totum annuatim ascendentes, non deductis oneribus, itaut, facta distributione inter singulos, ut supra, superesse debeant annuatim sexaginta ducati pares in salarium Acolytorum, qui prædictæ Ecclesiæ inservient, erogandi, Apostolica auctoritate prædicta similiter perpetuò applicamus & appropriamus: ad prædictam itidem Ecclesiam in Archiepiscopalem, ut præfertur erectam, omnia & singula

Commenda Monasterii S. Petri de Rosacio.

Proventus Capitularis Mensæ designantur, & unde sint colligendi.

Anniversaria, & onera Missarum, ac Officia, habentia fundos, & redditus in ditione Veneta, similiter perpetuò transferimus, in eaque celebrari mandamus.

Provisionalia quædam de Ecclesia Utinensi, Archiepiscopo, ejusque Coadjutore.

§. 8. Insuper quod semper, & quandocumque Archiepiscopalis Ecclesia Utinensis per Nos, ut præfertur, erecta, Pastoris solatio destituta fuerit, ad illam Archiepiscopus Utinensis pro tempore, ut infra, nominandus teneatur ad solutionem taxæ a Collegio Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ S. R. E. Cardinalium statutam, tàm ratione prædictæ Ecclesiæ Utinensis, quàm ratione prædicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio, in parte, ut supra, Mensæ Archiepiscopali Utinensi prædictæ assignata, quin teneatur ad utriusque taxæ solutionem prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha, quem Nos, absque alia de ejus persona Ecclesiæ Utinensi prædictæ de novo facienda provisione, & præfectione, in Archiepiscopum Utinensem declaramus, ipsumque eidem Ecclesiæ Utinensi præfectum fuisse & esse volumus; & cum in Archiepiscopum Utinensem prædictum successerit Venerabilis Frater Noster Bartholomæus Gradenigo modernus Episcopus Thiatirensis in partibus Infidelium, ex nunc pro tunc a Duce & Republica prædictis ad illam nominatus, quatenus tamen in actu, quo ipse aliàs prædicto Danieli Cardinali & Patriarchæ Coadjutor perpetuus, & irrevocabilis in regimine & administratione dictæ olim Patriarchalis Ecclesiæ Aquileiensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, cum futura in illa successione, Apostolica auctoritate prædicta constitutus & deputatus fuit, jura & emolumenta eisdem Collegio, & Cameræ Apostolicæ debita persolverit, & non aliàs, quod in actu expeditionis suarum novarum Litterarum Apostolicarum Coadjutoriæ, teneatur tantùm ad solutionem taxæ prædicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio, pro qua taxa præstare debeat prædicto Collegio, & Cancellariæ Apostolicæ idoneam cautionem, eadem Apostolica auctoritate declaramus.

Capituli Utinēsis facultas condendi statuta, eaque reformādi, ac revocandi.

§. 9. Præterea eisdem futuris, & pro tempore existentibus Ecclesiæ Utinensis Archiepiscopo, Capitulo, & Canonicis, & Dignitates prædidas obtinentibus, ut ipsi capitulariter congregati, pro dictæ Ecclesiæ Utinensis, ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ, & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum, tàm spiritualium, quàm temporalium prospero, felicique statu, regimine, gubernio, & directione, ac onerum eis pro tempore respectivè incumbentium supportatione, Missarum, Horarum Canonicarum diurnarum, & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & Anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Mansionariis, & Cappellaniis prædictis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis inibi pro tempore providendorum receptione, & admissione, personali residentia, distributionum etiam quotidianarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & administratione, pœnarum per absentes, ac Divinis Officiis, & Functionibus suis loco & tempore non interessentes, seu onera, & ministeria eis respectivè incumbentia subire negligentes, incurrendarum impositionem, atque incursum, singulorum præsentiis & absentiis notandis, cœremoniis, & ritibus in prædicta Ecclesia, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, & aliis actibus servandis, necnon illius Ministris deputandis & amovendis, salariis, & stipendiis eorum cuilibet assignandis, & quibusvis aliis rebus, in præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis & opportunis, quæcumque Statuta, Ordinationes, Capitula, & Decreta, licita tamen, & honesta, ac sacris Canonibus, & Concilii Tridentini Decretis, & Constitutionibus Apostolicis non contraria, condere & edere, conditaque & edita, pro temporum & rerum variatione, & qualitate, mutare, limitare, corrigere, declarare, & interpretari, ac in meliorem formam redigere, seu alia de novo etiam ex integro, de consensu tamen semper Archiepiscopi Utinensis pro tempore existentis, condere, & per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub pœnis in contrafacientes statuendis, observari facere liberè & licitè valeant, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo concedimus, & impertimur.

§. 10. Ulterius futuris prædictæ Ecclesiæ Præposito, & Decano, ac Primicerio, & vigintiquatuor Canonicis, necnon duodecim Mansionariis prædictis, eorumque in Præpositura, ac Decanatu, & Primiceriatu, & singulis Canonicatibus, & Præbendis, necnon Mansionariatibus hujusmodi successoribus respectivè pro tempore existentibus, ut ipsi, Præpositus videlicet, ac Decanus, & Primicerius, ac viginti quatuor Canonici prædicti, Cappam magnam violacei coloris, pellibus armellinis subtutam, & Rocchettum; Mansionarii verò prædicti Almutiam, tàm in prædicta Ecclesia, quàm extra eam, & tàm in Processionibus, quàm aliis actibus, & functionibus quibuscumque, publicis & privatis, etiam extra Civitatem Utinensem prædictam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, Generalibusque Conciliis, ac etiam in præsentia dictorum Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ S. R. E. Cardinalium, etiam de Latere Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Ordinarii etiam proprii, ac aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius Ecclesiæ Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deferre & gestare, illisque respectivè uti, liberè, & licitè possint, & valeant; eisdem quoque Præposito, & Decano, & Primicerio, & vigintiquatuor Canonicis, necnon duodecim Mansionariis pro tempore existentibus prædictis, ut ipsi, eorumque Officiales, & Ministri, ac respectivè bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis, tàm spiritualibus, quàm temporalibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, præeminentiis, antelationibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quibus aliarum similium Archiepiscopalium, & Metropolitanarum Ecclesiarum illarum partium, Capitula, Dignitates, Canonicatus & Præbendas, ac Mansionariatus in eis obtinentes, eorumque Officiales, & Ministri, ac bona, jura, res, & proprietates, de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut aliàs quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex indulto, seu privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, similiter & pariformiter, ac æque principaliter, & absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, sacrisque Canonibus, prædicti Concilii Tridentini Decretis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis prædictis non repugnent, uti, frui, potiri, & gaudere liberè & licitè etiam possint, & valeant, perinde ac si eis nominatim & expressè concessa fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuò concedimus, & indulgemus.

§. 11. Et super, attentis Ducis & Reipublicæ prædictorum erga Sanctam Sedem particularibus meritis, eisdem Duci & Reipublicæ jus nominandi ad prædictam Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, quoties eam pro tempore quomodolibet, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam prædictam, Pastoris solatio destitui contigerit, Personam idoneam, per Nos & Romanum Pontificem pro tempore existentem, ad

nomi-

nominationem hujusmodi, eidem Ecclesiæ Utinensi in Archiepiscopum præficiendam; necnon ad Decanatum, & Primiceriatum, & duodecim ex dictis vigintiquatuor Canonicatibus & Præbendis, per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, certis Sanctorum nominibus, ut infra, designandos, quandocumque & quotiescumque illos & illas de cætero, quibusvis modis, & ex quorumcumque personis, etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis prædictæ S. R. E. Cardinalium etiam tunc viventium familiaribus, & continuis Commensalibus, seu Romanæ Curiæ Officialibus, aut aliàs reservationem & affectionem inducentibus, seu per liberas, etiam ex causa permutationis, respectivè resignationes de illis in Romana Curia prædicta etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet respectivè factas & admissas, aut assequutionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos & illas pro tempore respectivè obtinentium in aliquo ex Mensibus Nobis & Romano Pontifici pro tempore existenti, ac eidem Sedi Apostolicæ reservatis, decessum, aut quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, & Professionis in ea emissionem, Matrimonii contractum, aut aliàs quomodocumque, & qualitercumque, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam prædictam, vacare contigerit, Personas itidem idoneas, in Decanatu, ac Primiceriatu, ac duodecim ex dictis viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, per Ordinarium Loci respectivè instituendas, simili Apostolica auctoritate perpetuò reservamus, concedimus, & assignamus. Necnon Jus nominandi hujusmodi, tam ad dictam Ecclesiam Utinensem, quàm ad Decanatum, & Primiceriatum, ac duodecim ex dictis viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, Regium existere, eisdemque Duci & Reipublicæ semper & perpetuo competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam, essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Juris nominandi Regii hujusmodi, obtinere, ac, uti tale, sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis prægnantissimis & efficacissimis clausulis, & decretis, in quacumque dispositione, etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut aliàs quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo unquam tempore, & ex quavis causa, derogari posse, neque debere, ac Collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones de Decanatu & Primiceriatu, ac duodecim ex viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, absque Ducis & Reipublicæ prædictorum consensu, seu nominatione, pro tempore factas, processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque, nulla, & invalida, nulliusque roboris vel momenti fore & esse, ac pro nullis & infectis haberi, nec jus, aut coloratum titulum possidendi cuiquam per illa tribui posse, decernimus.

§. 12. Capitulo verò & Canonicis prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ, Jus nominandi ad Canonicatum, & *Masolini* nuncupatam Præbendam, ex dictis vigintiquatuor Canonicatibus & Præbendis per Nos, ut præfertur, erectis; utpote semper considerandos ex fundatione, vel dotatione, de Jurepatronatus Laicorum, quoties illos quovis modo, & ex cujusvis persona, non tamen per obitum apud Sedem prædictam, vacare contigerit, personam idoneam ab eisdem Capitulo & Canonicis in illis instituendam, similiter perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus.

Provisio seu respectivè Institutio in præfatis Dignitatibus, & Canonicatibus Jurispatronatus Reipublicæ, quomodo moderanda.

§. 13. Sed ne ex prædicta reservatione Juris nominandi Duci & Reipublicæ prædictis, ut præfertur, concessa, tantum oriatur præjudicium prædictæ Cancellariæ Apostolicæ; decernimus & declaramus, quod tam Decanatûs, quàm Primiceriatûs, & duodecim ex vigintiquatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, vacationibus extra prædictam Curiam in Januarii, Martii, Maji, Julii, Septembris, & Novembris mensibus quovis modo pro tempore occurrentibus; ad illos & illas a Duce & Republica præfatis nominati, exhibere debeant eorum nominationem in Dataria Apostolica, & subinde Apostolicas Litteras, cum expressione fructuum in viginti quatuor Ducatis auri de Camera, in Cancellaria Apostolica expedire teneantur. Vacationibus autem præfatis in aliis sex, Februarii videlicet, ac Aprilis, & Junii, ac Augusti, & Octobris, nec non Decembris mensibus occurrentibus, ad illos & illas nominati, Patentales litteras eorum institutionis ab Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente reportare debeant. Litteræ autem Apostolicæ collationis prædictæ Præpositurae, quæ, utpote Dignitatis post Pontificalem majoris existentis, semper ad Sedem Apostolicam prædictam pertinebit, cum expressione pariter illius fructuum in viginti quatuor ducatis auri de Camera expediantur.

Quid de Canonicatibus liberæ collationis.

§. 14. Idemque servabitur in litteris Apostolicis collationis aliorum undecim Canonicatuum, totidemque Præbendarum, ut præfertur, erectorum & erectarum hujusmodi, quorum, tamquam liberæ collationis existentium, collatio facienda erit a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, vel ab Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente, ad formam Regularum ejusdem Cancellariæ Apostolicæ. Et quoad duodecim Mansionariatus, ac octo Cappellanias, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, utpote de sui natura ad nutum amovibiles, prædictis Capitulo & Canonicis dictæ Ecclesiæ Jus eligendi libere Mansionarios & Cappellanos, quo priùs potiebantur Capitulum & Canonici præfatæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, necnon ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ, juxta antiquam consuetudinem; quodque cura animarum dilectorum Filiorum Parochianorum ejusdem Ecclesiæ Utinensis penes Capitulum & Canonicos præfatæ Ecclesiæ Utinensis remaneat, exercenda tamen per unum & alterum Vicarios ab eisdem Capitulo & Canonicis nominandos, & ad eorum nutum amovibiles, similiter reservamus, concedimus, ac respectivè declaramus.

Deque Mansionariis, & Cappellaniis.

Cura animarum actualis, & habitualis penes quos?

Archiepiscopo, cum consensu Capituli, reservatur distinctio Præbendarũ in Presbyterales, Diaconales, & Subdiaconales, ac designatio Theologalis, & Pœnitentiariæ.

§. 15. Denique, quod prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha, necnon pro tempore existens Archiepiscopus Utinensis, de Consilio Capituli, & Canonicorum prædictæ Ecclesiæ Utinensis, distinguere, seu declarare debeat Præbendas Canonicales hujusmodi Presbyterales, Diaconales, & Subdiaconales, necnon, ad præscriptum Concilii Tridentini prædicti, etiam Theologalem, & Pœnitentiariam Præbendas ejusdem Ecclesiæ Utinensis, ut præfertur, erectæ, prævio concursu conferendas: Quodque cum justum non sit, quod remaneant totaliter expoliati nonnulli ex antiquis Canonicis, Mansionariis, & Cappellanis tam præfatæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quàm ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ, quibus locus esse non potest, attento determinato numero Præbendarum in prædicta Archiepiscopali Ecclesia; onus esse debeat ejusdem Ecclesiæ Utinensis Capituli & Canonicorum

Indemnitati consulitur nonnullorũ Canonicorũ, & Presbyterorum extinctæ Patriarchalis, & Collegiatæ in Metropolitanam erectæ.

dictis Presbyteris Congruam præbere, vita eorum naturali durante, vel donec ipsi aliter provideantur, qua sese sustentare valeant, & quatenus aliqua emergeret difficultas super assignatione præfatæ Congruæ per Capitulum & Canonicos prædictos, ut præfertur, præstandæ, quod idem Daniel Cardinalis & Patriarcha illam pro suo arbitrio prudenter componere, & concordare; prout etiam decernere quantitatem distributionum a solis interessentibus Choro personaliter lucrandarum, valeat; quodque, quoad eam Diœcesis Aquilejensis partem in Civitate, & Diœcesi Veronensi existentem, hæc ut prius, remanere debeat subjecta præfato Danieli Cardinali Patriarchæ, vita ejus naturali durante; neque hoc intermedio tempore omittemus omnem opportunam capere providentiam in eo quod respiciet futurum tempus; & si dictus Daniel Cardinalis & Patriarcha è vivis decederet, quod Deus avertat, antequam capta fuisset dicta providentia, exequenda, ut supra, post obitum præfati Danielis Cardinalis & Patriarchæ, ne Capitulum Veronense, ac Monasterium Sanctæ Mariæ in Organo nuncupatæ Sancti Benedicti, seu alterius Ordinis, & aliæ Ecclesiæ in Civitate, & Suburbiis Veronensibus positæ, olim Patriarchatui Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppresso & extincto subjectæ, ullo unquam tempore sint sine capite, & ne via aperiatur inconvenientibus ex causa prætensionum bene notarum Capituli & Canonicorum Ecclesiæ Veronensis super aliquibus Ecclesiis, & Monasteriis; ex nunc pro tunc decernimus, Venerabilem Fratrem Nostrum Episcopum Veronensem, uti Apostolicum Delegatum, exercere debere super Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Veronensis prædictæ, & Monasterio præfato, aliisque Ecclesiis prædictis omnem eam jurisdictionem, si, & quam hactenùs exercuerunt Patriarchæ Aquilejenses, usque dum fuerit examinatum a Sancta Sede totum id, quod opus est examinari, ut rectum judicium dari possit super prætensionibus, ne dum Episcopi, verum etiam Capituli, & Canonicorum Ecclesiæ Veronensis prædictorum, similiter declaramus.

Peculiaris dispositio de parte Aquilejensis Diœcesis, sita in Veronensi Civitate & Diœcesi.

Clausulæ, & Decreta pro præmissorum firmitate.

§. 16. Præsentes quoque litteras semper & perpetuò validas & efficaces esse, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, nec ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, vel intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, in jus, vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris, vel facti, aut gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari posse; nec illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus etiam per Nos, & Sedem Apostolicam prædictam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu, scientia & potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel confundi; sed tamquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique cultus incrementum, & animarum ædificationem & solatium, factas & emanatas, semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori data, per futuros, & pro tempore existentes Archiepiscopum, & Capitulum, & Canonicos Utinensis prædictos, ac alios, quorum favorem eædem præsentes litteræ quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque fore & esse, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere; & sic ab omnibus censeri; & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, & quoslibet alios quavis prærogativa & privilegio fungentes, ac honore & præeminentia fulgentes, sublata eis, ac eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, in quavis causa & instantia judicari & definiri debere, & si secus super his a quoquam &c. irritum & inane motu pari similiter decernimus.

Aliter judicari prohibetur.

§. 17. Non obstantibus &c. quibusvis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, & Generalibus Conciliis editis vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris, & Cancellariæ prædictæ Regulis, de jure quæsito non tollendo, ac de gratiis adinstar non concedendis, & de exprimendo vero annuo valore, nec non Lateranensis Concilii novissimè celebrati, uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus à jure permissis fieri prohibentis, & quatenus opus sit, præfatæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur erectæ, etiam juramento &c. roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Superioribus & Personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque & aliis Decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, aut aliàs quomodolibet etiam pluries ac iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, aliàs de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia etiam exquisita & peculiaris forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expressè, ac latissimè, & plenissimè, harum quoque serie, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, derogamus, contrariis quibuscumque. *Et post alia.*

§. 18. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis, suppressionis, extinctionis, erectionis, institutionis, concessionis, dismembrationis, separationis, assignationis, unionum, confirmationis, declarationis, applicationis, annexionis, incorporationis, facultatum impertionis, Indulti Juris nominandi, reservationis, extensionis, Decreti, mandati &c., & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, &c. incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, quartodecimo Kal. Februarii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

Indiarum Orientalium Vicariis Apostolicis Episcopis, non habentibus Episcopum Coadjutorem cum futura Successione, nec Vicarium Generalem, injungitur, ut sibi constituant Vicarium Generalem, cui amplissimæ facultates in casu obitus Vicarii Apostolici, a Pontifice conceduntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Ex sublimi hac Sacrosancti Apostolatus specula, in qua per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam plane immerentes præsidemus, impositam imbecillitati nostræ omnium Ecclesiarum sollicitudinem, & omnium animarum Jesu Christi Sanguine redemptarum procurationem assiduè cogitantes, advigilare, ac providere adnitimur, ut opportunas Apostolicæ charitatis potestatisque nostræ partes, in Regionibus præsertim, & Provinciis ab Europa tam longè dissitis, quoad Nobis integrum est, desiderari minimè patiamur.

§. 1. Quoniam autem non sine gravissima Pontificii animi nostri molestia accepimus, sæpe accidisse, aliquem scilicet ex Vobis, Venerabiles Fratres, istarum Indiarum Orientalium Apostolicis Vicariis, Episcopali titulo, & charactere insignitum, sed sine Coadjutore cum futura successione, viam universæ carnis ingressum, ad repositam in Cœlis coronam Apostolicis laboribus paratam evolasse, ac neminem, qui Ordinariam pro defuncto Vicario Apostolico jurisdictionem exerceret, repertum, aut deputatum fuisse: Hinc est, quod omnibus, & singulis Vicariis Apostolicis hujusmodi injungimus, & mandamus, ut qui neque Episcopum Coadjutorem cum futura successione, neque Vicarium, ex Clero sive sæculari, sive regulari, Generalem habent, statim atque ad unumquemque eorum præsentium nostrarum litterarum certa notitia pervenerit, deputent Vicarium ex Clero sive sæculari, sive regulari Generalem, habilem tamen, atque idoneum, qui eveniente cujusvis Apostolici Vicarii sine Coadjutore cum futura successione obitu, tanquam Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis Delegatus, teneatur assumere, & obire regimen, & gubernium Apostolici Vicariatus, usque ad captam ejusdem Vicariatus Apostolici hujusmodi possessionem a novo Vicario Apostolico, quem eadem hæc Sancta Sedes constituerit, aut usque ad quamcumque aliam ab ipsa Sancta Sede ineundam ordinationem.

§. 2. Porrò Vicario Generali hujusmodi per Apostolicum quemque Vicarium sibi, ut præmittitur, deputando, Nos earumdem præsentium tenore, nunc pro tunc, Apostolica auctoritate nostra concedimus, & tribuimus omnes, & singulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quæ Vicariis Capitularibus cujusvis Cathedralis Ecclesiæ, Sede vacante, inesse, & de jure competere dignoscuntur. Præterea eidem Vicario Generali, post tamen Apostolici Vicarii obitum, concedimus, pariterque impertimur usum, & exercitium earum facultatum, quibus utebatur, & gaudebat, dum viveret, defunctus Apostolicus Vicarius Episcopus; iis dumtaxat exceptis, quæ requirunt Ordinem, & Characterem Episcopalem, vel non sine Sacrorum Oleorum usu exercentur. Quandocumque verò necessitas urgeat, sæpedicto Vicario Generali potestatem etiam indulgemus & damus, consecrandi Calices, Patenas, & Altaria portatilia, cum Sacris Oleis omninò ab Episcopo benedictis. *Amplissimæ designato Vicario facultates tribuuntur.*

§. 3. Itaque, Venerabiles Fratres, ex Apostolicæ providentiæ auctoritatisque nostræ ratione, maximè ad procurandam salutem animarum consentanea, a Nobis suscepta, atque unicuique Vestrum præcepta, animadvertite, quanta sit Apostolici muneris unicuique Vestrum injuncta cura: Atque eapropter satagite, ut per assiduos labores, vigilantiam pastoralem, sollicitudinemque contendatis, ne quispiam Christifidelium Vobis commissorum, & de quibus ratio Supremo Pastorum Principi Æterno Judici reddenda est, pereat.; Sed potius, ut omnes æternam salutem consequantur, ut Vobis merces vestris meritis debita a justo Remuneratore Deo tribuatur. Nos interim cœlestis præsidii auspicem Apostolicam Benedictionem, in Populos etiam vestrarum Diœcesum & Provinciarum redundaturam, Fraternitatibus Vestris peramanter impertimur. *Cohortatio ad Apostolicos Vicarios.*

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, & a Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei Præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, & Sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. *Exemplorum fides.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXVI. Januarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo tertio. *Dat. 26. Januarii 1753.*

Cajetanus Amatus.

XI.

Cardinales Episcopos Suburbicarios, in propria Cappella sui Palatii Romæ existentis, non posse suis Subditis, præter primam Tonsuram, conferre Majores, vel Minores Ordines, nisi requisito & præobtento Cardinalis Urbis Vicarii consensu.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, Nostro in Urbe ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionm.

Quænam fuerit Epistolæ conscribendæ occasio?

AD audientiam Nostram nuper admissa Fraternitas Tua nobis detulit, in hac ipsa Urbe, superiore anno 1752. impressum Typis fuisse exiguum Tractatum *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, auctore Religioso Viro æque pio, ac in Theologia Morali, & Canonica facultate versato; eoque in Opusculo fuisse affirmatum, licere Episcopis Suburbicariis in Sacellis suarum Ædium, quas Romæ incolunt, subditos suos Clericali Tonsura, & Minoribus Ordinibus initiare, non requisito, aut obtento Fraternitatis Tuæ opportuno assensu, seu necessaria licentia: Id autem tibi visum esse Officii tui juribus detrahere. Quod quum Nobis etiam tunc visum fuerit, multo magis in sententia persistendum duximus, postquam perlecto memorati Opusculi *cap. 3. quæst. 12.*, ubi auctor quæstionem hanc discutit, rem ipsam nobiscum consideravimus, atque perpendimus.

Consuetudo hac in re hactenus servata, ejusque efficacia.

§. 1. Porrò ad sententiam nostram inconcussa stabilitate firmandam sufficeret id, quod ex Tabularii tui monumentis eruitur, nimirum Cardinales Suburbicarios, quoties in Sacellis suarum Ædium cuiquam ex propriis subditis primam Clericalem Tonsuram Minoresque Ordines conferre voluerunt, toties opportunam ad id licentiam a Cardinalibus Urbis Vicariis pro tempore existentibus quæsisse, & obtinuisse. Est enim in rebus omnibus magna consuetudinis auctoritas; nec jure & recte plerumque agit, qui novitates inducit, aut inducendas suadet.

Tridentini Sanctio quoad Pontificalia in aliena Diœcesi exercenda.

§. 2. Verùm rem ipsam penitiùs investigantibus, occurrit perspicuum Concilii Tridentini decretum *sess. 6. cap. 5. de Reform.* ubi hæc leguntur: *Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subjectas tantùm*: indicta in Episcopum huic legi contrafacientem pœna Suspensionis ab exercitio Pontificalium; in Ordinatum verò Suspensionis ab Ordinum susceptorum exercitio, ipso jure incurrenda.

Traditur genuinus ejusdem sensus.

§. 3. In quo animadvertenda est (quod per transennam dictum intelligatur) Sacri Concilii severitas; dum, ut Episcopo in aliena Diœcesi commoranti liceat Pontificalia exercere, non solum expressam Ordinarii Loci licentiam obtinendam decernit, sed insuper vetat, ne is Episcopus Pontificalia exerceat, præter quam in subditos ejusdem Loci Ordinarii: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantùm.*

Exemplisque illustratur.

§. 4. Quare si Decreti Litteræ strictius inhæreas, ac proponatur exempli causa Episcopus Placentinus Bononiæ existens, posset hic quidem, accedente expressa licentia Archiepiscopi Bononiensis, Pontificalia exercere in Diœcesanos Bononienses; sed minime ipsi liceret, quantumvis eodem assentiente Archiepiscopo, Pontificalia exercere in Mutinensem quempiam, qui Episcopi sui Dimissorialibus Litteris munitus, Bononiam accessisset.

§. 5. Hoc

Che ai Cardinali Vescovi Suburbicarj non sia lecito il conferire oltre la Tonsura anche gli Ordini Minori, o Sacri a' loro Sudditi nella Cappella del proprio Palazzo di Roma, senza aver chiesta, ed ottenuta licenza dal Cardinal Vicario di Roma.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, Nostro in Urbe ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

NELL' ultima udienza, che le dammo, Ella ci rappresentò, essere stato stampato in Roma nell' anno passato 1752. un piccolo Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, da un Religioso pio, e versato nelle materie Morali, e Canoniche; ed essersi in esso asserito, potere i Vescovi Suburbicarj nelle Cappelle de' suoi Palazzi, ne' quali abitano in Roma, conferire alli loro Sudditi la Tonsura, e gli Ordini Minori, senza aver chiesto, ed ottenuto da Lei il necessario assenso, o sia la necessaria licenza; e creder Ella ciò pregiudiziale al suo diritto. Ciò parve ancora a Noi, ed in questo nostro sentimento ci siamo confermati, dopo aver letto l' indicato Autore *al cap. 3. quæst. 12.*, ove tratta la controversia, e dopo avere anche considerata, ed esaminata la materia.

§. 1. Per istabilire quest' assunto, basterebbe il dire, che, per quanto si ricava dalla di Lei Segreteria, ogni volta, che i Cardinali Suburbicarj hanno voluto dare la Tonsura ed i Minori a qualche loro Suddito nelle Cappelle de' loro Palazzi, hanno chiesta dai Cardinali Vicarj di Roma *pro tempore*, ed ottenuta da essi l' opportuna licenza: valendo molto in tutte materie l'osservanza, ed avendo torto per lo più chi innova, o consiglia ad innovare.

§. 2. Ma, entrando, come suol dirsi, nelle viscere dell' affare, chiara è la disposizione del Concilio di Trento alla *sess. 6. cap. 5. de Reform.*, ove così si legge: *Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subjectas tantùm*: imponendo *ipso jure* al Vescovo contraveniente la Sospensione dall' esercizio de' Pontificali, ed all' Ordinato quella dall' esecuzione degli Ordini.

§. 3. Notabile (e ciò s' intenda detto *per transennam*) è il rigore del Sacro Concilio; mentre ad effetto, che il Vescovo, che è nella Diocesi di un' altro, possa esercitare i Pontificali, non solo richiede l' espressa licenza dell' Ordinario del luogo: ma di più non vuole, che possa esercitare i Pontificali, se non sopra le persone suddite dello stesso Ordinario del luogo: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantùm.*

§. 4. In tal maniera che, stando strettamente alla lettera, e ritrovandosi per esempio in Bologna il Vescovo di Piacenza, potrebbe bensì questi esercitare i Pontificali sopra i Bolognesi, essendovi l' espressa licenza dell' Arcivescovo di Bologna; ma non potrebbe, anche colla licenza dello stesso Arcivescovo, esercitare i Pontificali sopra un Modenese venuto a Bologna colle Dimissorie del proprio Vescovo.

§. 5. Si

§. 5. Si è detto, che così dovrebbe essere, stando alla lettera del Concilio: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantùm*: Sapendo però ancor Noi, aver creduto, e stabilito la Congregazione del Concilio, interprete dello stesso, potere il Vescovo, che è nella Diocesi di un altro, colla di lui espressa licenza, non solo esercitare i Pontificali sopra i Sudditi del detto Vescovo, ma anche, colla stessa licenza, sopra i Sudditi degli altri Vescovi, venuti colle Lettere Dimissorie de' loro Ordinarj.

§. 6. Ecco la risoluzione *del* 1573. *nel. lib.* 1. *de' Decreti pag.* 85. *a tergo*: *Prosper Vitalinus Episcopus Bisianensis, requisitus ab Archiepiscopo Neapolitano, ut ejus nomine in illa Civitate Ordinationes habeat, & non solùm eidem Subditos, sed aliarum quoque Diœcesum, si qui fortè advenerint, de licentia sui Ordinarii expostulantes, Clericali charactere insignire velit; ipse quidem cupit illius morem gerere voluntati, sed aliquantulum veretur, an id sibi tutò facere liceat, ex Capite ultimo Sessionis sextæ de Reformatione. Sacra &c. censuit, licere, si illi, qui aliarum Diœcesum erunt, habuerint Litteras Dimissorias a suis Ordinariis*: il che anche ritroviamo confermato in una risoluzione *de'* 25. *di Giugno* 1599. *lib.* 9. *Decretor. pag.* 73. *a tergo.*

§. 7. Il rigore poc' anzi riferito del Concilio di Trento, ancorche ammollito, e modificato dalle risoluzioni della Congregazione, e dalla pratica susseguente, dimostra il savio contegno prescritto al Vescovo, che è nella Diocesi di un altro, di non poter mai in essa esercitare i Pontificali senza l'espressa licenza dell' Ordinario del luogo; e per conseguenza ad evidenza comprova, non potere il Cardinal Vescovo Suburbicario, quando è in Roma, conferire la Tonsura e gli Ordini Minori nella propria Cappella, senza licenza del Cardinale Vicario di Roma.

§. 8. Tre cose sono necessarie per bene stabilire l'assunto. La prima, che il Cardinale Vescovo Suburbicario, stando in Roma, non sta nella sua Diocesi; e ciò sembra chiaro, essendo Roma nella Diocesi del Vescovo di Roma, e non avendo che fare una Diocesi coll' altra, come chiaramente si deduce dalla nostra Costituzione 115. §. 21. *nel nostro Bollario al Tom. primo.* La seconda, che il Cardinale Vicario sia l' Ordinario di Roma; nè di ciò può muoversi controversia, rappresentando la persona del Papa, non come Papa, ma come Vescovo di Roma, giusta ciò, che da Noi si è dimostrato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 1. *&* 2., e sarà forse ancora più ampiamente posto in chiaro nella ristampa, che, se Iddio ci darà vita e sanità, intendiamo di fare della predetta nostra Opera, con molte rilevanti aggiunte. La terza, che, conferendosi la Tonsura e gli Ordini Minori, si esercitano i Pontificali; il che è innegabile, come molto bene avverte il Thesauro nel suo Trattato *de Pœnis Ecclesiasticis part.* 2. *alla parola Episcopus cap.* 4. *num.* 3., ove anche saviamente riflette, venire, per l' effetto di cui si tratta, sotto il nome di Pontificali, oltre la collazione degli Ordini benchè Minori, anche la Consecrazione de' Vasi delle Chiese, delle Vergini, del Crisma, l' amministrazione del Sagramento della Cresima, la benedizione delle Vesti, e de' Corporali; colla sola differenza fra la collazione degli Ordini, e gli altri atti sopradetti, che conferendosi dal Vescovo fuori della sua Diocesi gli Ordini senza la licenza dell' Ordinario del luogo, incorre, come si è detto, *ipso jure* la pena della sospensione, che non incorre esercitando gli altri atti sopraddetti, non essendovi legge, che l' imponga; ancorchè, così facendo, commetta peccato.

Mitior interpretatio Congregationis Concilii.

§. 5. Hoc autem procedere dictum est, si strictè sumantur relata superius Concilii verba: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantùm.* Non tamen ignoramus, Congregationem Cardinalium ejusdem Concilii interpretum censuisse, ac statuisse, Episcopum in aliena Diœcesi commorantem posse non solum, cum Ordinarii localis licentia, in ipsius Ordinarii subditos Pontificalia exercere. sed etiam, eadem accedente licentia, in subditos aliorum Episcoporum, Dimissoriales Litteras sui Ordinarii afferentes.

Ejusdem Decretum.

§. 6. Extat Resolutio Congregationis anno 1573. edita, *lib.* 1, *Decretor. p.* 85. *a tergo*, tenoris sequentis: *Prosper Vitalinus Episcopus Bisianensis, requisitus ab Archiepiscopo Neopolitano, ut ejus nomine in illa Civitate Ordinationes habeat, & non solùm eidem subditos, sed aliarum quoque Diœcesum, si qui fortè advenerint, de licentia sui Ordinarii expostulantes, Clericali charactere insignire velit; ipse quidem cupit illius morem gerere voluntati, sed aliquantulum veretur, an id sibi tutò facere liceat, ex Capite ultimo Sessionis sextæ de Reformatione. Sacra &c. censuit, licere, si illi, qui aliarum Diœcesum erunt, habuerint Litteras Dimissorias a suis Ordinariis.* Idque confirmatum invenitur altera resolutione edita *die* 25. *Junii* 1599., *lib.* 9. *Decretor. pag.* 73. *a tergo.*

Perstat tamen sine licentia Ordinarii loci non posse ab alieno Pontificalia exerceri.

§. 7. Verùm hujusmodi Tridentinæ legis rigor, licet adductis Congregationis resolutionibus, & successivi temporis usu nonnihil mollitus & temperatus, satis indicat, quænam Episcopo in aliena Diœcesi existenti præscripta sit recta agendi ratio; ne scilicet inibi unquam Pontificalia exercere valeat, absque Ordinarii Loci expressa licentia: & consequenter aperte demonstrat, non posse Cardinalem Episcopum Suburbicarium, quum in Urbe est, in proprio Sacello Tonsuram, & Minores Ordines alicui impertiri, non obtenta ad id Cardinalis ejusdem Urbis Vicarii licentia.

Tria assumptionis fi missima fundamenta.

§. 8. Quod ut firmiter statuatur, tria demonstrari oportet. Primum nempe, Cardinalem Episcopum Suburbicarium, dum in Urbe moratur, in sua Diœcesi non esse; quod satis perspicuum videtur, quum Romana Urbs ad Episcopi Romani Diœcesim pertineat, nec unam Diœcesim cum alia confundi oporteat, veluti aperte evincitur ex nostra Constitutione 115. §. 21. *Bullarii nostri Tom. I.* Alterum verò, Cardinalem Vicarium Romæ Ordinarium esse; idque extra controversiam omnino est, quum ipse personam repræsentet Pontificis, non quà Pontifex est, sed quà Episcopus Urbis Romæ; juxta id, quod a Nobis demonstratum fuit, in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 1. *&* 2., & latius fortasse explanabitur in nova ejusdem Operis editione, quam, Deo vitam & valetudinem Nobis largiente, pluribus atque proficuis additamentis auctam adornare constituimus. Tertium denique, in collatione Tonsuræ & Ordinum Minorum, Pontificalia exerceri; id quod inficiari nemo potest, quemadmodum diligenter advertit Thesaurus in suo Tractatu *de Pœnis Ecclesiasticis part.* 2. *verbo Episcopus, cap.* 4. *num.* 3., ubi recte observat, Pontificalium nomine, ad effectum, de quo nunc agimus, venire non modo quorumvis Ordinum, etiam Minorum collationem, sed etiam consecrationem Vasorum Ecclesiæ, ac Virginum, & Chrismatis, necnon Sacramenti Confirmationis ministrationem, ac indumentorum, & Corporalium benedictionem; hoc uno interjecto discrimine inter collationem Ordinum, & reliquos præmemoratos actus, quod Episcopus Ordines conferens extra propriam Diœcesim absque Ordinarii Loci licentia, suspensionis pœnam, ut supra dictum est, ipso jure incurrit; at reliquos recensitos actus exercendo, eidem pœnæ nequaquam subjicitur, quum lex non adsit, quæ eam ferat; quamvis cæteroquin præmissa agens, peccati reus fiat.

Paulus IV. Vicariatum Urbis Cardinalium Collegio adnectit.

§. 9. Ex Actis Consistorialibus anni 1558. comperimus, Prædecessorem nostrum Paulum IV. in Consistorio habito die 18. Novembris, Officium Vicarii Urbis S. R. E. Cardinalium Collegio adnexum perpetuò decrevisse; qua ex re quum magna honoris accessio hujusmodi Officio facta fuerit, minime mirum videri debet, si idem munus subinde singularibus quibusdam, & insignioribus prærogativis decoratum fuit. Eas omnes hìc recensere minime nobis propositum est; sed satis erit de iis sermonem habere, quæ pertinent ad Ordinum collationem, specialiter verò quoad subditos Episcoporum Cardinalium, qui Suburbicarii appellantur.

§. 9. Fra gli Atti Conciftoriali del 1558. Noi ritroviamo, che nel Conciftoro tenuto *il giorno* 18. *di Novembre* il Pontefice Paolo IV. unì al Sacro Collegio de' Cardinali l' Uffizio di Vicario di Roma; ed essendo reso più illustre il detto Uffizio per l' anneffione predetta, non è maraviglia, se l' Uffizio sia di poi stato decorato con alcune particolari, ed illustri prerogative. Noi quì non intendiamo di riferirle tutte, dovendo bastare il fare parola di ciò, che risguarda la collazione degli Ordini, e specialmente in ordine ai Sudditi de' Vescovi Suburbicarj.

Decretum Clementis VIII. de Exteris ad Ordines quoscunque promovendis a Vicario Urbis.

§. 10. Quod spectat ad Ordinum collationem in genere, Clemens VIII. Pont. Max. Decretum edidit, quo statuit, omnes exteros in Urbe degentes, qui ad Sacros Ordines, sive Minores, sive Majores, promoveri cupiunt, etiamsi dimissorias Litteras a suis Ordinariis obtinuerint, quarum vigore a quocumque Episcopo ordinari possent, nihilominùs neque his uti, neque Sacros Ordines extra Urbem suscipere posse, nisi antea examinati & approbati fuerint ab Examinatoribus Cardinalis Urbis Vicarii, hujusque licentiam obtinuerint; idque sub pœna Suspensionis, quam porro sequitur Irregularitas, si Ordinatus contra formam Decreti, in susceptis Ordinibus ministrare præsumpserit. Clementis Decretum editum fuit die 24. Novembris anni 1603., deindeque instauratum ab Alexandro VII. sub die 15. Maji 1664. Quum verò postmodum nonnullæ obortæ fuerint quæstiones super Decreti interpretatione, ac præcipuè, quinam censeri deberent Clerici exteri in Urbe commorantes sub ipsius Decreti censura comprehensi; & utrum eidem Decreto obnoxii dicendi essent ii, qui postquam in Urbe per aliquod temporis spatium morati fuerint, non examinati a Cardinalis Vicarii Examinatoribus, abscedunt, ut Sacros Ordines suscipiant a proprio Ordinario, quem scilicet proprium agnoscunt, sive ratione originis, sive domicilii, aut Beneficii, aut denique triennalis servitii: Hæc omnia opportunis Decretis definita fuerunt in Congregatione particulari habita anno 1668., cujus Resolutiones videri possunt relatæ per accuratissimum Rigantium *Tom. II. ad Regulas Cancellariæ*, *Reg.* 24. §. 3. *à num.* 177. *ad* 185.

Confirmatum fuit ab Alexandro VII. Exortasque de eo controversias definivit particularis Congregatio anno 1668.

§. 10. Parlando della collazione degli Ordini in generale, il Pontefice Clemente VIII. publicò un Decreto, in cui stabilì, che i Forestieri, che abitavano in Roma, volendo ricevere gli Ordini, o Minori, o Sacri, ancorche avessero avute le Dimissorie da' suoi Ordinarj per potere essere ordinati da qualsivoglia Vescovo, non se ne possano prevalere, nè ricevere gli Ordini fuori di Roma, se non sono prima stati esaminati, ed approvati dagli Esaminatori del Cardinale Vicario, ed abbiano ottenuta la licenza del detto Cardinale; e ciò sotto pena di Sospensione, a cui è annessa l' Irregolarità, se gli Ordinati contro la forma del Decreto, avessero l'ardire di esercitare gli Ordini ricevuti. Il Decreto del detto Pontefice fu fatto *alli* 24. *di Novembre* 1603., e fu rinovato dal Pontefice Alessandro VII. *ai* 15. *di Maggio* 1664.; Ed essendosi poi eccitate alcune controversie sopra l' intelligenza del predetto Decreto, e specialmente, quali fossero i Chierici forestieri, che potevano dirsi commoranti in Roma, per esser compresi sotto l' Editto; e se sotto lo stesso Editto si dovessero intendere compresi quelli, che essendo stati qualche tempo in Roma, ne partono senza essere stati esaminati dagli Esaminatori del Cardinale Vicario, e vanno a ricevere gli Ordini dal proprio Ordinario, o proprio per origine, o per domicilio, o per beneficio, o per servizio triennale: fu il tutto risoluto in una particolare Congregazione tenuta *l'anno* 1668., e le risoluzioni si possono vedere registrate *nel Tom.* 2. del diligentissimo Rigante *sopra la Regola* 24. *di Cancellaria* §. 3. *a num.* 177. *ad* 185.

Episcopi Suburbicarii Suffraganeum non habentes, ad solum Urbis Vicarium Subditos suos Ordinandos dirigere possunt, ex Constit. Alex. VII. 126.

§. 11. Speciale hoc jus Cardinalis Urbis Vicarii circa exteros in Urbe degentes, indeque abscedentes, ut alibi ad Ordines promoveantur vigore Litterarum Dimissorialium a propriis Ordinariis obtentarum, alterum subsequitur jus circa subditos Episcoporum, qui Suburbicarii vocantur. Nonnulli ex his Suburbicariis Episcopis Suffraganeum habent, alii non item. Porro, juxta regulas generales, qui Suffraganeum non habent, possent suis subditis Dimissorias Litteras dare, ut a quocumque Antistite ad Ordines promoverentur. Verum laudatus Prædecessor Alexander VII. in sua Constitutione, quæ incipit: *Apostolica sollicitudo*, & impressa est *Bullarii Tom. VI. num.* 126. decrevit, ne a Cardinalibus Episcopis Suburbicariis concederentur suis subditis Litteræ Dimissoriæ ad Ordines sive Minores, sive Majores suscipiendos, alteri cuiquam directæ, præter quam Cardinali Urbis Vicario; volens nimirum, ut in Urbe omnino ordinentur, præmissis in religiosa domo ad id designata, ante cujuslibet Sacri Ordinis susceptionem, spiritualibus decem dierum Exercitiis. Quò verò ad illos ex Episcopis Suburbicariis, qui Suffraganeum habent, idem Alexander in citata Constitutione decrevit, canonicis quibusdam indictis pœnis in eos, qui contra fecissent, neminem ex iis Diœcesibus posse per hujusmodi Suffraganeos ad Majorem quemcumque Ordinem promoveri, nisi per-

§. 11. Alla prerogativa poc' anzi accennata del Cardinale Vicario rispetto ai Forestieri abitanti in Roma, e che ne partono per farsi ordinare fuori di Roma in sequela delle Lettere Dimissorie ricevute dai proprj Ordinarj, succede l'altra, che risguarda i Sudditi de' Vescovi Suburbicarj. Alcuni di questi Vescovi Suburbicarj hanno il Suffraganeo, ed altri non l'hanno. Secondo le regole generali, quelli, che non hanno il Suffraganeo, potrebbero dare ai loro Sudditi le Dimissorie per ricevere gli Ordini da qualsivoglia Vescovo. Ma il citato Pontefice Alessandro VII. nella sua Costituzione, che incomincia: *Apostolica sollicitudo*, e che è *la* 126. *nel Bollario al Tom. VI.* determinò, che dai Cardinali Vescovi Suburbicarj non si dassero le Dimissorie ai loro Sudditi per ricevere gli Ordini o Minori, o Maggiori, se non dirette al Cardinale Vicario di Roma; volendo, che siano ordinati in Roma dopo aver fatti gli Esercizi spirituali nella casa a ciò destinata lo spazio di dieci giorni per ciascheduno Ordine Maggiore. E rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, lo stesso Pontefice nella stessa Costituzione, sotto alcune pene canoniche, imposte ai contravenienti, stabilì, che dai predetti Suffraganei non si potesse ordinare verun loro suddito a verun' Ordine Maggiore, se prima non avesse fatti in Roma nella Casa sopracennata dieci giorni d' Esercizj spirituali per ciascheduno Ordine Maggiore.

§. 12. La

§. 12. La Costituzione Alessandrina è letterale; mentre rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che non hanno Suffraganei, dice, che i loro Sudditi *ad Minores, vel Sacros Ordines promovendi, cum Litteris Dimissoriis sui Ordinarii, ad memoratum Vicarium, & non ad alium Antistitem, directis, ad Urbem accedant, ibique, & non alibi, ordinentur*: e rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che hanno Suffraganei, prescrive, che nessun loro Suddito si ordini agli Ordini Maggiori, *nisi prius &c. ad minus per decem dies a dictis Sacerdotibus in Urbe deputatis, in eorum ædibus inclusus, ut supra, fuerit eruditus, ac litteras testimoniales eorumdem Superiorum ad ipsum Suffraganeum detulerit*; Ed essendosi dopo la Costituzione Alessandrina eccitato il dubbio, se il Cardinale Vescovo Suburbicario, che non ha Suffraganeo, andando al suo Vescovado, possa esso ivi fare l'Ordinazione, ed anche, stando nel Vescovado, prevalersi di un'Vescovo, che colla sua licenza, la faccia; la risoluzione è stata affermativa, come può vedersi nel Rigante *al luogo citato num.* 175., *nel Tom. V.* della fel. mem. del Card. Petra *pag.* 276. *num.* 79., *e pag.* 371. *num.* 98., e nell'Honorante, Ministro attuale della Segretaria del Cardinale Vicario, *nella sua Pratica al cap. 6. pag.* 184., *e seguenti.*

§. 13. Il Religioso, che col suo Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis* ci ha dadata occasione di scrivere a Lei la presente lettera, concorda con tutto ciò, che poco anzi si è detto, e secondo il suo solito, molto bene lo stabilisce, come può vedersi *nel cap. 3 alla quæst.* 10. Anzi avendo con molta accuratezza *nella questione ottava precedente* dubitato, se i Cardinali Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, sieno obbligati a dirigere le Dimissorie, non facendosi dal Suffraganeo l'Ordinazione, al Cardinale Vicario di Roma, o pure le possano indirizzare a qualunque Vescovo Cattolico, giacche la Costituzione Alessandrina non prescrive, rispetto agli Ordinandi Sudditi de' Vescovi Suburbicarj, quali hanno i Suffraganei, che il fare in Roma gli Esercizj Spirituali per dieci giorni prima di ricevere qualsivoglia Ordine Sacro; colla sua solita ingenuità ammette, e confessa, dovere i Cardinali Vescovi Suburbicarj indirizzare al solo Cardinale Vicario di Roma le Lettere Dimissoriali, quando i loro Suffraganei non tengono Ordinazione: sì perche il Pontefice Alessandro di ciò non parlò nella sua Costituzione, supponendo, che l'Ordinazione si tenesse da i Suffraganei, sì perche, avendo sempre i Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, indirizzate le Lettere Dimissorie dopo la Costituzione Alessandrina al Cardinale Vicario di Roma, ogni volta che i loro Suffraganei non hanno tenuta Ordinazione, viene questa uniforme osservanza da esso rispettata, e qualificata per interprete della Costituzione Alessandrina.

§. 14. Se di più non si fosse asserito nel citato Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, non vi sarebbe veruna occasione di recedere da quanto saviamente l'Autore ha in esse scritto: ma avendo *nella quest.* 12. *del cap.* 3. proposto il seguente quesito -- *An iidem Episcopi*, cioè Suburbicarj, *possint immediatè per se ipsos Ordines Minores conferre suis Subditis in proprio Palatio Romæ existente*, ed avendo risposto di sì -- *Censeo, hos sex Cardinales Episcopos posse in propria*

peractis antea in Urbe, & in præfata domo, Exercitiis spiritualibus per decem dies ad unumquemque ex iisdem Majoribus Ordinibus.

In propriis tamen Diœcesibus manentes non prohibentur per se, vel per alium Ordinationes habere.

§. 12. Alexandrinæ Constitutionis Littera satis perspicua est. Nam quoad Suburbicarios Episcopos, qui Suffraganeum non habent, statuit, ut ipsorum subditi *ad Minores, vel Sacros Ordines promovendi, cum Litteris Dimissoriis sui Ordinarii, ad memoratum Vicarium, & non ad alium Antistitem, directis, ad Urbem accedant, ibique, & non alibi, ordinentur.* Quò verò ad eos, qui Suffraganeos habent, edicit, ne quis ex eorum subditis ad Majores Ordines promoveatur, *nisi prius &c. ad minus per decem dies a dictis Sacerdotibus in Urbe deputatis, in eorum ædibus inclusus, ut supra, fuerit eruditus, ac litteras testimoniales eorumdem Superiorum ad ipsum Suffraganeum detulerit.* Quum autem post Constitutionem Alexandrinam proposita fuerit quæstio, an liceat Cardinali Episcopo Suburbicario, ex his, qui Suffraganeum non habent, quum ad suam Diocesim se confert, Clericorum Ordinationem inibi habere, vel etiam, dum ipse in suo Episcopatu se continet, alium Episcopum advocare, qui Ordinationem hujusmodi de ipsius Cardinalis licentia perficiat; affirmativum prodiit responsum, ut videre est apud Rigantium *loc. cit. num.* 175. & apud bon. mem. Card. Petra *Tom. V. pag.* 276. *num.* 79., *& pag.* 371. *num.* 98., ac denique penes Honorantem, qui unus est ex actualibus Administris Secretariæ Cardinalis Vicarii, *in sua Praxi cap. 6. pag.* 184. *& seqq.*

Suffraganeo autem existente quidem, sed Ordinationem non habente, nihilominus ad Urbis Vicarium Litteræ Dimissoriæ diriguntur.

§. 13. Sane Religiosus vir, qui edito Tractatu *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, occasionem Nobis præbuit hujus epistolæ ad Fraternitatem Tuam conscribendæ, omnibus, quæ supra dicta sunt, assentitur; eaque etiam, ut solet, optime firmat; quemadmodum videre est *in cap. 3. quæst.* 10. Quin immo, quum in præcedenti *quæstione* 8. dubium illud scite proposuerit, an scilicet Cardinales Episcopi Suburbicarii, qui Suffraganeum habent, si ab hujusmodi Suffraganeo non habeatur Ordinatio, teneantur Litteras Dimissorias ad Cardinalem Urbis Vicarium dirigere, an potius valeant easdem cuilibet Catholico Antistiti directas concedere; quandoquidem Alexandrina Constitutio, quoad promovendos subjectos Episcopis Suburbicariis, qui Suffraganeum habent, nil aliud expresse jubet, quàm ut ante cujuslibet Sacri Ordinis susceptionem spiritualibus exercitiis per decendium in Urbe vacent: pro assueta sibi ingenuitate, admittit, atque fatetur, Cardinales Episcopos Suburbicarios, quoties ipsorum Suffraganei Ordinationes non celebrant, teneri Litteras Dimissoriales ad Cardinalem Vicarium Urbis tantummodo dirigere; tum quia Alexander Pontifex ideo de hac facti specie in sua Constitutione mentionem non fecit, quia Ordinationes a Suffraganeis habendas fore pro certo habuit; tum quia compertum habens, hoc semper Episcopis Suburbicariis Suffraganeum habentibus, post Alexandrinam Constitutionem, in more positum fuisse, ut eorum Suffraganeis a Clericorum Ordinatione cessantibus, Dimissorias Litteras ad Cardinalem Vicarium Urbis dirigerent, constantem hanc observantiam & consuetudinem magni æstimandam, & tamquam fidissimam Alexandrinæ Constitutionis interpretem habendam censuit.

Recentioris Auctoris hac de re opinio, ejusque fundamenta.

§. 14. Quod si nihil præterea affirmatum fuisset in prælaudato Tractatu *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, nulla causa esset, cur in aliquo recederetur ab iis, quæ Auctor ibidem docte admodum scripsit. Verum quum idem *in quæst.* 12. *cap.* 3. dubium hoc proposuerit -- *An iidem Episcopi*, nempe Suburbicarii *possint immediate per se ipsos, Ordines Minores conferre suis subditis in proprio Palatio Romæ existente*; & affirmativè respondendum censuerit -- *Censeo, hos sex Car-*

dinales Episcopos esse in propria Cappella intra fines sui Palatii Romæ existentis, & non extra, conferre suis Subditis primam Tonsuram, & Ordines Minores -- hac scilicet allata assertionis ratione, quod Ædes, quas Romæ inhabitant Cardinales Episcopi Suburbicarii, quamvis ad eorum Episcopatum non spectent, nihilominus *per fictionem juris* perinde haberi debeant, ac si Episcopatui adhærerent, & Cappella in hujusmodi ædibus erecta censenda sit tanquam Ecclesia ipsorum Titulo subjecta -- ***Palatium Romæ existens talium sex Episcoporum, qui Romæ residentiam habent, per fictionem juris censetur adhærere suo Titulo, nempe suo Episcopatui, qui est eorum Titulus, & Cappella ibidem existens intra fines talis Palatii, est veluti Ecclesia subjecta tali Titulo*** -- adjectisque exemplis tum Cardinalium, qui Romæ in suis Titulis Tonsuram, & Minores Ordines conferunt; tum Abbatum Regularium, qui erga suos subditos Regulares idipsum præstant: Hæc sunt, quæ Nos nequaquam sufficere judicamus, ut pro hujusmodi jure Episcopis Cardinalibus adstruendo, a Tridentini Concilii sanctionibus, & ab Alexandrina Constitutione sit recedendum; quum magnæ Nobis difficultates se offerant adversus unamquamque ejusmodi assumpti partem.

Diluitur primum, nimirum excogitata fictio juris, Romanas Ædes Cardinalis Diœcesi Suburbicariæ attribuens.

§. 15. Nam primò difficultatem offendimus in *fictione juris*: Tum quia, fictionem juris inducere, indeque aliquod veluti consequens elicere, privati cujusque auctoris atque doctoris potestatem excedit, & in eo dumtaxat admittitur, qui condendarum legum auctoritate pollet; unde vulgatum illud axioma: ***Fictio legis non habet locum, nisi in casibus a jure expressis***; ut recte advertit Fagnanus *in Cap. In præsentia, num. 23. de Probationibus.* Tum quia excogitata juris fictio in proposita facti specie locum aliter habere nequit, quam si Cardinalis Episcopus Suburbicarius, dum in Urbe & in suis ædibus commoratur, in propria Cappella residens, animo sibi repræsentet, se in sua Diœcesi existere, quia Palatium Episcopatui adhærens, & Cappella veluti Episcopatus hujusmodi Ecclesia, censeri debeant. Hæc autem opinio in Cardinale Episcopo Suburbicario nimis improbabilis videtur; quum non ignoret, se Romæ commorantem, in sua Diœcesi minime residere; & quidem persuasum habeat, se ideo desertæ residentiæ reatum non incurrere, vel quia Pontifex id sciens & patiens, ipsumque præterea videns, non obstantibus muneribus, quibus pro Apostolicæ Sedis utilitate occupatur, Suburbicariæ Diœcesis regimen recte gerere posse, tacite cum eo dispensat; vel quia, ob easdem rerum circumstantias, declarat, præceptum Divinum de residentia non comprehendere casum illius, qui certis muneribus in Urbe addictus, si non materialem residentiam in Diœcesi præsens adimplet, formali certe satisfacit, non solum adhibita in id Ministrorum opera, sed propria etiam adjecta præsentia, dum ad ipsam Diœcesim identidem visitandam percommode se confert; juxta ea, quæ fuse discutit Cardinalis Brancaccius in sua Dissertatione *De optione sex Episcopatuum*, quæque recte comprobat auctor ipse Tractatus ***De Episcopis Cardinalibus Suburbicariis Cap. 4.***

Diluitur alterum desumptum ab exemplo Cardinalium, & Abbatum, in suis Titulis, vel Ecclesiis, Minores Ordines conferentium.

§. 16. Præterea difficultas nobis occurrit in allatis exemplis, ex quibus nullum omnino est, in quo non statim se offerat Apostolicum Privilegium, quod & facultatem tribuat pro collatione Tonsuræ, Minorumque Ordinum, & locum simul, atque personas definiat, quo in loco, & quas in personas Privilegiatus hujusmodi concessum sibi Privilegium valeat exercere. Nam si de Cardinalibus sermo sit, qui Tonsuram & Minores Ordines conferunt in suis Titulis, eorum jus deducitur ex Decretali *in Cap. His quæ, de Majorit. & obed.*, de qua disserit Episcopus Fonseca in suo Opere *de Basilica Sancti Laurentii in* Damaso

Cappella intra fines sui Palatii Romæ existentis, & non extra, conferre suis Subditis primam Tonsuram, & Ordines Minores -- Assegnando la ragione, che è la seguente, che *per fictionem juris* i Palazzi, ne' quali i Cardinali Suburbicarj abitano in Roma, benche non siano del Vescovado, debbano aversi per aderenti al Vescovado, e la Cappella in essi esistente, dee considerarsi come Chiesa soggetta al loro Titolo -- *Palatium Romæ existens talium sex Episcoporum, qui Romæ residentiam habent, per fictionem juris censetur adhærere suo Titulo, nempe suo Episcopatui, qui est eorum Titulus, & Cappella ibidem existens intra fines talis Palatii, est veluti Ecclesia subjecta tali Titulo* -- e portando gli esempj de' Cardinali, che in Roma ne' loro Titoli conferiscono la prima Tonsura, e gli Ordini Minori, e degli Abbati Regolari, che fanno lo stesso co i loro Sudditi Regolari; Ciò è quello, che non crediamo bastare per recedere a pro de' Cardinali Suburbicarj dalla disposizione del Concilio di Trento, e dalla Bolla Alessandrina, incontrando Noi difficoltà in ogni parte dell' esposto assunto:

§. 15. Incontriamo difficoltà *in fictione juris*; Si perchè, l'indurre *fictionem juris*, e ricavare da essa una conseguenza, sorpassa l'autorità di qualsivoglia Autore, e Dottore privato; essendo ciò riservato all'autorità di chi può far legge; perloche commune è l'assioma, che ***fictio legis non habet locum, nisi in casibus a jure expressis***, come ben osserva il Fagnano *nel Cap. In præsentia, num. 23. de probationibus*; Sì perchè, non potendo avere luogo l' ideata finzione di ragione nel caso nostro, se non col supposto, che il Cardinale Suburbicario, che abita in Roma nel suo Palazzo, e stà nella sua Cappella, si figuri di essere nella sua Diocesi, giacchè il Palazzo è appendice del suo Vescovado, e la Cappella è una Chiesa dello stesso; sembra improbabile una simile figurazione nel Cardinale Suburbicario, quale sà, che stando in Roma, stà fuori di residenza; ed è persuaso di non peccare, non risedendo, o perchè il Papa sapendo, e tollerando, e vedendo che, non ostante l'impiego appresso la Santa Sede, può ben governare la Diocesi Suburbicaria, tacitamente lo dispensa; o perchè, attese l'esposte circostanze, dichiara, non comprendere il precetto Divino di risedere il caso di chi, impiegato in Roma, se non adempie la residenza materiale nella sua Diocesi, adempie però la residenza formale nella stessa, non meno per mezzo de suoi Ministri, che della propria persona, che a tratto a tratto và commodamente a visitarla; giusta ciò, che ampiamente discorre il Cardinale Brancacci nella sua Dissertazione *de Optione sex Episcopatuum*, ed anche molto bene ammette l'Autore *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, *nel capitolo 4. del suo Trattato.*

§. 16. Incontriamo difficoltà negli Esempj allegati; non essendovene uno, in cui non vi sia un'espresso Apostolico privilegio, che autoriza la collazione della Tonsura, ed Ordini Minori, e prefigge il luogo, e le persone, in cui, ed a cui il privilegiato esercita il Privilegio di conferire la prima Tonsura, e gli Ordini Minori. Parlando de'Cardinali ne' loro Titoli, deriva la loro giurisdizione dalla Decretale *nel Cap. His quæ, de majorit. & obed.*, di cui discorre Monsignor Fonseca nel suo Trattato *de Basilica Sancti Laurentii in Damaso lib. 2. cap. 9.* in vigore della quale, essenso Sacerdoti, pretendono di potere

potere conferire nella loro Chiesa Titolare la Tonsura, ed i Minori agli addetti al servigio di essa, come può vedersi nella Discettazione del Cardinale Albizi *sopra la giurisdizione de' Cardinali ne' loro Titoli n. 71. e segu.* Parlando degli Abbati Regolari, il loro privilegio di conferire la Tonsura, e gli Ordini Minori a i loro sudditi Regolari nelle proprie Chiese, deriva *dal Can. Quoniam dist. 69. dal Cap. Cum contingat, De ætate & qualitate, dal Cap. Statuimus, de supplenda negligentia, dal Cap. Abbates, de privilegiis in 6.* purchè sieno Sacerdoti, e sieno stati bededetti dal Vescovo, o abbiano almeno il privilegio Apostolico di potere, benchè non benedetti, fare tutto ciò, che possano fare gl' Abbati benedetti; come da Noi fù dimostrato in alcune nostre Annotazioni fatte, quando *in minoribus* eravamo Segretario della Congregazione del Concilio, e che sono stampate *nel. tom. 3. del Tesoro delle risoluzioni pag. 23. e seg.* Illustre pure è l'esempio del Cardinale Arciprete della Basilica Vaticana, che avendo il Carattere Episcopale, a dirittura conferisce gli Ordini Minori, e Maggiori, nella Basilica, a i Canonici, Beneficiati, ed altri addetti al servizio d'essa, e non avendo il Carattere Vescovile, chiama chi l'hà, a fare la collazione degli Ordini predetti nella Basilica, e ciò in sequela degli Apostolici Privilegj, che possono vedersi *nel tom. 3. del nuovo Bollario della detta Basilica alla pag. 340.* Non sono questi monumenti *fictiones juris;* ma sono fondamenti reali, e sussistenti: e se, per istabilire l'asserto diritto de' Cardinali Vescovi Suburbicarj, si vuole ricavare conseguenza dalla collazione degli Ordini Minori, che si fà dai Cardinali ne' loro Titoli, dagli Abbati, o da altri, e d'uopo, che o si esibisca il privilegio, che conceda a i Vescovi Suburbicarj lo stesso, o almeno si produca qualche titolo equipollente; e non essendovi altra Apostolica Costituzione risguardante i Cardinali Vescovi Suburbicarj, che la più volte nominata di Alessandro VII., che riserva al Cardinale Vicario di Roma la collazione degli Ordini Minori, e Maggiori, da farsi ai Sudditi dei predetti, e non avendo insino ad ora essi fatta la collazione anche de' Minori senza l'espressa licenza del Cardinale Vicario, nulla di più vi vuole per qualificare l'assunto per insussistente.

§. 17. Per non abbracciare, e molto più per non eseguire il parere del nostro Autore, dovrebbe bastare l'aver detto, che non hà sussistenza; ma non è dispregievole anche il motivo, che quando per impossibile l'opinione fosse speculativamente sussistente, in prattica sarebbe sempre pericolosa. L'Autore la restringe alla sola Tonsura, ed Ordini Minori; ma dagli Ordini Minori sarebbe assai facile, ed aperto l'adito agli Ordini Maggiori. L'accurato Autore non hà mancato di prevedere l'inconveniente, ed hà preteso di scansarlo, col dire; potersi bensì nella Cappella privata conferire dal Vescovo Suburbicario la prima Tonsura, e gli Ordini Minori, ma non mai i Maggiori, avendo il Sac. Concilio di Trento alla *sess. 23. cap. 8. de reformat.* stabilito, che le Ordinazioni agli ordini Maggiori, facendosi nella Città, si facciano nella Cattedrale, assistendovi i Canonici, e facendosi nella Diocesi, si facciano nella Chiesa più insigne, alla presenza del Clero.

§. 18. Tutto và bene: Ma, se il Sacro Concilio parla delle Ordinazioni generali, come

Damaso lib 2. cap. 9., cujus Decretalis auctoritate, si Sacerdotali charactere sint insigniti, putant se posse in sua Titulari Ecclesia Tonsuram & Ordines Minores personis ejusdem Ecclesiæ servitio addictis conferre; quemadmodum videre est in Disceptatione Cardinalis Albitii *De jurisdictione Cardinalium in suis Titulis num. 71. & seqq.* Si autem de Abbatibus Regularibus agatur, eorum privilegium conferendi Tonsuram, & Minores Ordines suis subditis Regularibus in propriis Ecclesiis, desumitur *ex Can. quoniam, dist. 69., ex Cap. cum contingat, de ætate & qualit., & Cap. statuimus, de supplen. neglig., & ex Cap. Abbates, de privilegiis in 6.*, dummodo sint Sacerdotes, & Benedictionis munus ab Episcopo acceperint; vel saltem Apostolico Privilegio muniti sint, ad hoc, ut quamvis non benedicti, omnia præstare valeant, quæ fieri possunt ab Abbatibus rite benedictis; ut olim Nos ipsi ostendimus in quibusdam adnotationibus per Nos exaratis, dum in minoribus existentes munus Secretarii Congregationis Concilii gerebamus, quæ impressæ habentur *in Tomo III. Thesauri Resolutionum pag. 23. & seq.* Præclarum quoque suppetit exemplum Cardinalis Archipresbyteri Basilicæ S. Petri in Vaticano, qui, si Episcopali charactere præditus sit, per se ipse, in dicta Basilica, Minores, Majoresque Ordines confert Canonicis, Beneficiatis, aliisque ejusdem Basilicæ servitio addictis, prædicto autem charactere si careat, alium aliquem Episcopum advocat, qui præfatos Ordines in ipsa Basilica conferat; idque in vim Apostolicorum Privilegiorum, quæ legi possunt *Tom. III. Bullarii ejusdem Basilicæ nuper impressi pag. 340.* Non sunt hæ fictiones juris, sed Privilegia, certis, atque stabilibus fundamentis innixa. Quare si a collatione Ordinum Minorum, quam Cardinales in suis Titulis, Abbates, aliique peragunt, argumentum duci velit ad assertum jus adstruendum Cardinalibus Episcopis Suburbicariis, necesse est aut Privilegium ostendere, quo idipsum Episcopis Suburbicariis indulgeatur, aut titulum saltem Privilegio æquipollentem proferre. Quum autem alia non extet Apostolica Constitutio circa Cardinales Episcopos Suburbicarios, præter sæpedictam Alexandri VII., quæ Cardinali Urbis Vicario reservat jus conferendi Minores Majoresque Ordines eorum subditis: cumque hactenus iidem Cardinales Episcopi neminem ad Ordines etiam Minores in Urbe promovere consueverint, absque expressa Cardinalis Vicarii licentia; nihil præterea desiderandum videtur, ad hoc ut auctoris assumptum omni fundamento destitutum dicatur.

§. 17. Et quidem ne illius sententiæ quisquam adhæreat, multoque magis ne quis eamdem in praxim deducat, satis esse deberet illius insubsistentiam ostendisse: verum nec illa quoque spernenda est ratio, quod scilicet, admissa etiam speculativè contra rei veritatem illius subsistentia, nihilominus in illius praxi plurimum inesset periculi. Quamvis enim auctor Tonsuram tantummodo, Minoresque Ordines, sententia sua complectatur, perfacilis tamen apertusque ab his ad Majores Ordines transitus esset. Nec præterfugit accurati Auctoris prudentiam futurum hujusmodi absurdum; sed satis eidem occurrere se reputavit, dum ait, posse quidem ab Episcopo Suburbicario in privato Sacello conferri primam Tonsuram, & Minores Ordines; nequaquam verò Majores; propterea quod Tridentinum Concilium *sess. 23. cap. 8. de reformat.* decreverit, ut Ordinationes ad Majores Ordines, si quidem in Civitate fiant, in Cathedrali Ecclesia, assistentibus Canonicis, celebrentur; si autem illas in Diœcesi haberi contingat, insignior Ecclesia seligatur, in qua, præsente Clero loci, peragantur.

Recensentur absurda ex nova opinione facilè profluentia.

§. 18. Et hæc quidem recte: At si sancta Synodus de Ordinationibus Generalibus loquitur, uti

Iisdem satis non occurritur per Auctorem.

molto

uti expendunt Fagnanus *in Cap. In Ordinando, num. 45. de Simonia*, Monacellus *in Formulario Tom. 1. tit. 3. formul. 1. num. 3.* Si præterea, ex mitiori interpretatione apud omnes recepta, non prohibetur Episcopus, quin justa aliqua suadente causa, possit aliquos privatim in Episcopii Sacello Majoribus Ordinibus initiare; quis poterit Cardinali Episcopo Suburbicario, post assertam ipsi facultatem conferendi suis subditis Tonsuram, atque Minores Ordines in Ædium suarum Cappella, inconsulto Cardinali Urbis Vicario, alterum illud jus denegare, celebrandi nimirum in eadem Cappella particularem aliquam Ordinationem ad Ordines Sacros; quum præsertim Cardinalium Cappellæ iisdem, ut minimum, prærogativis gaudeant, quibus fruuntur domestica Episcoporum Sacella; uti late demonstravit Cardinalis Brancaccius in altera ex suis Dissertationibus *De Cappellis Cardinalitiis.*

Immo fatetur vel Majores Ordines in Urbanæ Ædis Sacello posse a Cardinali Suburbicario conferri.

§. 19. Argumenti vim agnoscit Auctor *cit. quæst. 12. pag. 50.*, aperteque fatetur, quibus in casibus Episcopo licet in sui Episcopii Cappella Majores Ordines alicui conferre, licitum similiter fore Cardinali Episcopo Suburbicario idipsum in sua Cappella peragere: *etiam hi Cardinales idem possent.*

Quid exinde consequeretur incommodi demonstratur.

§. 20. Id autem, ut verè loquamur, nimis ultra recti fines progreditur. Quum enim in Episcopatibus Suburbicariis haud ita magnus sit numerus promovendorum ad Ordines Majores, possent singuli, qui his initiandi sunt, identidem se ad Urbem conferre; atque ita, per hujusmodi particulares paucorum Ordinationes, auctoritas ordinaria Cardinalis Urbis Vicarii penitùs concuteretur. Neque proderit replicando subjungere, quod ut liceat Ordinationem etiam particularem ad Ordines Majores extra publicam Ecclesiam in privato Sacello peragere, necesse est, justam & legitimam causam adesse: huc enim redacta negocii difficultate, conclamatum de eo dici potest. Neque enim deerit, qui continuò suadeat, satis justam adesse causam, ne is, qui plurium milliarium iter, & quidem pedibus fortasse confecit, ut Ordinationis munus a proprio Episcopo susciperet, sua spe frustratus, nulla sua culpa aut demerito, ad propria reverti cogatur. *Nos, qui in Foro litibusque trivimus ætatem, multum malitiæ, quamvis noluerimus, didicimus*: Hæc Nos verba apud Plinium multis ab hinc annis legisse meminimus.

Conclusio Epistolæ.

§. 21. Atque hæc sunt, Venerabilis Frater Noster, quæ inter plurimas, quibus obruimur, curas, colligere potuimus; non quidem ex ingenii libidine, ut auctorem oppugnaremus magnæ existimationis, atque doctrinæ, & adeo utiliter in tradenda rerum Ecclesiasticarum praxi a pluribus annis adlaborantem; sed ne ejusdem auctoritate suffulta invalesceret opinio, quæ ad severiorem trutinam revocata, contraria invenitur Concilio Tridentino, Constitutioni Alexandrinæ, & consuetudini ad hunc diem retentæ; quæque Ordinariam labefactaret auctoritatem tuam, quam Nos propugnare, ac tueri debemus. Hanc itaque Epistolam nostram a Fraternitate Tua in Tribunalis istius Tabularium illatam servari volumus, ut tibi, tuisque successoribus in promptu sit agendi normam ex ea desumere.

Epistola in futurorum eventuum normam penes acta custodiri jubetur.

§. 22. Eidem verò Epistolæ jam forte nimis in longum protractæ finem imponentes, monendum te censemus, quæ hactenus dicta sunt, locum sibi vindicare, quum agitur de Ordinibus Minoribus atque Majoribus; secùs verò, ubi res esset de sola Clericali Tonsura: quo casu iidem ipsi auctores nostri superius citati, Rigantius, Cardinalis Petra, & Honorante, allegatis etiam nonnullis Resolutionibus Congregationis Concilii, in eo consentiunt, ut liceat Cardinalibus Episcopis Suburbicariis per se ipsos eam solam suis subditis in proprii Palatii Cappella conferre; ex ea mini-

Suburbicariorum Episcoporum facultas quoad collationem Primæ Tonsuræ tantum agnoscitur.

molto bene riflettono il *Fagnano nel cap. In Ordinando num. 45. de Simonia, il Monacello in Formulario tom. 1. tit. 3. formula 1. num. 3.* se poi per un' epicheia universalmente ricevuta non è proibito al Vescovo, concorrendovi una causa legitima, di poter fare qualche Ordinazione particolare agli Ordini Maggiori nella sua Cappella privata dell' Episcopio; e chi sarà, che possa negare al Cardinale Vescovo Suburbicario, ammesso a conferire la Tonsura, ed i Minori al suo Suddito, senza la previa licenza del Cardinal Vicario di Roma, nella Cappella del suo Palazzo, il fare nella stessa Cappella qualche Ordinazione particolare agli Ordini Maggiori; godendo le Cappelle de' Cardinali quelle stesse per lo meno prerogative, che godono quelle de' Vescovi, come molto bene ha dimostrato il *Cardinal Brancacci* nell' altra sua Dissertazione *de Cappellis Cardinalitiis.*

§. 19. Ammette l'Autore nella citata *questione 12. alla pag. 50.* la forza dell' argomento, confessando liberamente, che in quei casi, ne' quali può il Vescovo dar gli Ordini Maggiori nella Cappella dell' Episcopio, li potrà dare ancora il Cardinal Vescovo Suburbicario nella sua Cappella; *etiam hi Cardinales idem possent.*

§. 20. Ma questo, per vero dire, è un poco troppo; perchè non essendo grande il numero de' Promovendi agli Ordini Maggiori ne' Vescovadi Suburbicarj, gli Ordinandi agli Ordini Maggiori potrebbero, a poco a poco, ed uno per volta, venire a Roma; ed in questo caso l' Ordinazione, benchè particolare, e ristretta, darebbe un tracollo all' autorità Ordinaria del Cardinale Vicario di Roma. Nulla giovando il replicare, che per fare l' Ordinazione anche particolare agli Ordini Maggiori nella Cappella, e non nella Chiesa, è d' uopo, che vi concorra una legittima causa; imperocchè, ridotto l' affare a questo punto, l' affare si può dire perduto, non essendo per mancare, chi sempre suggerirà, esser causa legittima il non far andar indietro chi ha fatto un viaggio di molte miglia, e forse anche a piedi, per esser ordinato dal proprio Vescovo, senz' aver potuto adempire il suo disegno, e ciò senza sua colpa, e demerito. *Nos qui in Foro, litibusque trivimus ætatem, multum malitiæ, quamvis noluerimus, didicimus*: ci sovviene d' aver, tant' anni sono, lette queste parole in *Plinio.*

§. 21. Ed ecco, o Venerabile Nostro Fratello, quanto fra le molte occupazioni, che ci opprimono, abbiamo potuto raccorre, non già pel cacoete d' impugnare un Autore di molto merito, e di molto sapere, e che tanto utilmente ha faticato, e fatica nelle materie pratiche, ed Ecclesiastiche; ma acciò, col suo credito, non prendesse piede un' opinione, rigorosamente contraria al Concilio di Trento, alla Costituzione Alessandrina, all' osservanza finora usata, e che recherebbe pregiudizio alla vostra autorità Ordinaria, che da Noi deve esser propugnata, e difesa. Conservi Ella dunque, come le ordiniamo, questa Nostra Lettera negli Atti della sua Segreteria, acciò serva di regola a Lei, ed a' suoi Successori.

§. 22. Terminiamo questa Nostra Lettera ormai troppo lunga, con avvertirla, che il detto in essa ha luogo rispetto agli Ordini Minori, e Maggiori; ma non quando si trattasse della sola, e semplice Tonsura: nel qual caso i Nostri stessi Autori di sopra citati, il *Rigante*, il *Cardinal Petra*, l' *Honorante*, concordano, in sequela anche di alcune Risoluzioni della Congregazione del Concilio, potersi essa sola conferire a dirittura dai Cardinali Vescovi Suburbicarj ai loro sudditi nella Cappella del loro Palazzo; per la ragione, che la Costituzione Alessandrina parla degli Ordini Mino-

Minori, e Maggiori; ed è anche vigente la controversia, se la prima Tonsura sia, o non sia Ordine. E con pienezza di cuore abbracciandola, le diamo l' Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 15. Februarii 1753. Pontificatus Nostri anno decimotertio.

nimirum ratione, quod Alexandrina Constitutio de Ordinibus Minoribus, atque Majoribus diserte caveat; quæstio autem est non adhuc definita, utrum prima Clericalis Tonsura sit Ordo, nec ne. Denique Fraternitati Tuæ, quam pleno cordis affectu complectimur, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XV. Februarii 1753. Pontificatus Nostri anno decimotertio. Dat. 15. Februarii 1753.

Beatificatio Ven. Servi Dei JOSEPHI A CUPERTINO Sacerdotis Professi Ordinis Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ÆTERNUS DEI FILIUS, etsi ante Mundi originem, Patri coæqualis, æquè semper regnaverit, in plenitudine tamen temporum ideo apparuit patefactus in carne, ut juxta Prophetarum vaticinia, collapsa reædificando, & diruta instaurando, Regnum suum in ultimos usque Terræ fines contra antiqui hostis tyrannidem erigeret, & stabiliret. Quicumque igitur in hoc Regno, quod ex omnibus Linguis, & Populis colligendum erat, tamquam Cives adscribi satagunt, illud violenter expugnare, & assequi debent; cum hoc perpetuum edictum, & in omnem vitam ipsis promulgatum voluerit Christus Dominus, quod ignem venerit mittere in Terram, & quod nihil aliud peteret, nisi ut accenderetur, & arderet. Hoc solo Cælesti igne mentes hominum undequaque instaurantur, cum ardore Spiritus Sancti afflatæ & succensæ, terrenis cupiditatibus compressis atque devictis, in Dei amorem rapiuntur, atque in similitudinem, imaginemque ejus conformantur.

§. 1. Divinæ hujus potentiæ locupletissimum Testem habemus in Venerabili Servo Dei JOSEPHO A CUPERTINO Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci Conventualium nuncupatorum Sacerdote professo, qui, cum in hoc Christi Regno ejus servituti se devoverit, veterem exuit hominem, & novum induit, & Ducem, & Antesignanum Franciscum, per altissimam paupertatem, per omnimodam sui abnegationem, per orationis instantiam, per Crucis meditationem, per arcta silentia, & per longas inedias imitari contendit. Verùm cum penitùs intellexisset, quod etiamsi tradidisset corpus suum, itaut arderet, nihil illi prodesset, nisi charitatem habuisset; hinc factum est, ut in hoc primo, & maximo Deum diligendi mandato, cogitationes omnes, omnesque vires enixe conferret. Ex hac intima cum Deo unione adeo cor ejus Divinæ charitatis igne corripiebatur, & incredibili internæ dulcedinis amore totum deflagrabat, ut in ecstases, & raptus aliquando erumperet; & cum Incola teneretur in Terra, præ vehementissimo Dei sui desiderio, tamquam domesticus haberetur in Cælis. Quapropter ejus nomen omnium sermone celebrari cœpit, quod nec inaccessa loca, nec secretiora cubicula, in quibus quandoque moram obediendo traduxit, continere potuerunt; donec relictis Auximi in Piceno die decimanona Septembris anno millesimo sexcentesimo sexagesimo tertio inter sodales suos mortalitatis exuviis, ad æterna præmia vocatus, ad cælestem Patriam commigravit.

§. 2. Percrebrescente itaque in dies ejus sanctimoniæ clarissima fama, ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Causa deducta est; ubi cum de Virtutibus æstimandis, juxta Canonicas sanctiones, quæstio de more haberetur, fel. rec. Clemens PP. XII. Prædecessor Noster decimo octavo Kalendas Septembris anni MDCCXXXV. in gradu heroico constitutas eas esse pronunciavit. Porrò coram Nobis ad universalis Ecclesiæ regimen Divina miseratione vocatis, cum de Miraculis disceptaretur, non absque supremo consilio factum esse censemus, ut ea ipsa die, videlicet die decima nona elapsi Septembris, Generalis Congregatio super hac re coram Nobis cogeretur, qua Venerabilis Dei Servus sexagenario major, meritis cumulatus, mortalitatem explevit in Terris, & immortalitatem inchoavit in Cælis. Duo ex Miraculis, quæ discutienda proponebantur, Consultorum suffragiis, & Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. præfatæ Cardinalium sententiis consentientibus, probanda esse censuimus; & Decretum super eisdem Nostrum proferre, & promulgare voluimus die Sancto Francisco de Assisio sacra, postquam ad ejus Aram provoluti in Basilica SS. XII. Apostolorum de Urbe, Omnipotenti Deo Hostiam placationis obtulimus; quam diem eum in finem delegimus, ut Sanctitatem in hac Franciscana Familia a Seraphico Parente suo invectam, uberrimo Ecclesiæ proventu, in ejus Alumnis in dies adolescere, novis atque mirificis argumentis constaret. Item Miraculorum.

§. 3. Quapropter precibus tandem Regum, Episcoporum, aliorumque Principum, necnon dilectorum Filiorum Fratrum Minorum Conventualium Paterna clementia annuentes, de ejusdem Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus JOSEPHUS A CUPERTINO in posterum BEATI nomine nuncupetur; ejusdem Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur; ac de eo quotannis die decima octava Septembris, quam diem pro ejus Festivitate celebranda præscribimus, sub ritu duplici minori, recitetur Officium, & Missa de Communi Confessoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani: Recitationem autem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus tum in proprio Minorum S. Francisci Conventualium Ordine, in quo solemni emissa Professione usque ad obitum permansit; tum in Ordine Fratrum Minorum ejusdem Sancti Francisci Capuccinorum (inter quos per aliquot annos commoratus est); ac de Observantia, Reformatorum, Recollectorum, & Excalceatorum, ac Tertii Ordinis nuncupatorum; tum in Oppido Cupertini, in quo Vir Dei in lucem prodivit, ac in tota Diœcesi Neritonensi: in Nostris etiam Civitatibus Assisii, illiusque Diœcesi; Terra de Petra Rubea Diœcesis Feretranæ; Forosempronii, & illius Diœcesi, quæ loca suo incolatu, ac virtutibus illustravit; tum denique in tota Diœcesi, & Civitate Auximana, in qua ipse obdormivit in Domino; tum apud Archiconfraternitatem sub invocatione S. Antonii Patavini in eadem Basilica SS. XII. Apostolorum de Urbe, & Confraternitatem S. Stephani in Civitate Assisiensi canonicè erectas, in quas cooptatus fuit; ab universis Christifidelibus tàm Regularibus, quàm Sæcularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, & quoad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus in Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat an- Beati nomen, cultus, & honores eidem decernuntur.

no a datis hisce Litteris, in Ecclesiis Fratrum Minorum Conventualium, cæterarumque Franciscanarum Familiarum, Civitatum, Terrarum, Oppidorum, & Diœcesum, Archiconfraternitatis, & Confraternitatis hujusmodi, solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio sub ritu duplici majori, & Missa, die ab Ordinariis respectivè constituta, postquam in Basilica Nostra S. Petri in Vaticano peracta fuerint Solemnia, nempe die vigesima quarta currentis Mensis, celebrandi facimus potestatem.

Clausulæ.

§. 4. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de non cultu &c. editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium subscriptis, & sigillo Præfecti ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides ab omnibus, & ubique locorum, tàm in judicio, quàm extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 20. Februarii 1753.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xx. Februarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

D. Card. Passioneus.

XIII.

Confirmatio & innovatio Privilegiorum, Gratiarum, & Jurium, Militaris & Hospitalis Ordinis SANCTI JOANNIS JEROSOLYMITANI: cum aliquibus declarationibus, & ampliationibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

Ordinis S. Joannis Jerosolymitani laudes recensentur.

INTER illustria Religiosæ Professionis Instituta, quorum concordi varietate circumdata nitet Ecclesia Christi, decet Nos Hospitalem Militiam Sancti Joannis Jerosolymitani specialis benevolentiæ affectu complecti, quæ in charitate fundata, virtute roborata, sub Omnipotentis Dei protectione, adjuvantibus Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, ac Religiosissimis Principibus, cunctisque Populis Christianis omni ope adnitentibus, ad summum splendoris & gloriæ fastigium pervenit; dum generosi illius Fratres, ac Milites, animo ad pietatis officia demisso, ad belli munera invicto, Christifidelibus humile hospitalitatis ministerium, ac strenuum defensionis præsidium pari studio præstantes, novo & inaudito exemplo, miram declarant vim Religionis Christianæ; quæ pietatem armis sociat, bellum cum charitate conjugit, ac viros exhibet castra sequentes, Evangelicæ perfectionis disciplinam, pro militari Sacramento, solemni ritu profitentes. Horum operam universæ Christianorum Reipublicæ, & Apostolicæ Sedi apprime utilem cùm sæpe iidem Prædecessores Nostri agnoverunt, tum etiam Nos ipsi non unâ in re experti sumus; adjectis insuper ex parte Dilectorum Filiorum ejusdem Militiæ Magni Magistri, & Conventûs, perspicuis in Nos obsequii & observantiæ argumentis, ac recurrentibus mutuis erga illos amoris Nostri officiis & significationibus.

Preces dicti Ordinis pro generali confirmatione privilegiorum & jurium ei competentium.

Cum autem ipsi de perpetua firmitate Privilegiorum & Indultorum jam pridem ab hac eadem Apostolica Sede, ac etiam recenter a Nobis ipsis, eidem Militiæ concessorum, tam pro eorum Ordinis dignitate & utilitate, quàm pro felici & libero injunctorum sibi munerum exercitio, in commune Christianæ Rei bonum, meritò solliciti, plurimum optaverint, eadem per Nos recognita & recensita, novo confirmationis Nostræ munimine roborari, ac sicubi opus fuerit, declarari & ampliari; Nos eorumdem supplicationibus inclinati, plerasque Prædecessorum Nostrorum Litteras & Concessiones, favore Hospitalis ejusdem Sancti Joannis Jerosolymitani, atque illius Militiæ & Personarum, diversis temporibus emanatas, Nobis repræsentari jussimus; ac diligenti præmisso examine, easdem partim in genere, partim distinctè & expressè, sub ea forma, quam præsenti temporum conditioni, & ejusdem Ordinis ac Militiæ statui, magis aptam judicavimus, confirmare, innovare, seu respectivè declarare, & ampliare, ac etiam ex integro, ut infra, statuere & indulgere decrevimus.

§. 1. Itaque de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, & ex Nostra certa scientia, eosdem Dilectos Filios prædictæ Hospitalis Militiæ Magnum Magistrum, nec non Bajulivos, Priores, Castellanum Empostæ, Præceptores, Milites, Fratres, Cappellanos, Donatos, & Servitores, omnesque & singulas dicti Hospitalis & Militiæ personas, a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantùm consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; nec non omnium Litterarum, Concessionum, atque Declarationum per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem Apostolicam, seu aliâ quacumque auctoritate, favore ejusdem Hospitalis, ac Militiæ, eorumque Magni Magistri, & Conventus, ac personarum hujusmodi, nec non Locorum, bonorum, ac rerum, sub quacumque forma editarum, tenores & datas præsentibus pro sufficienter expressis, ac etiam insertis habentes; Omnia & singula Privilegia, Immunitates, Exemptiones, Prærogativas, & alias quascumque gratias, concessiones, facultates, libertates, favores, & indulta, terram, mareque concernentia, eidem Hospitali, & illius Militiæ, Prioratibus, Castellaniæ Empostæ, Bajuliviis, Præceptoriis, Domibus, Hospitalibus, Administrationibus, Officiis, Ecclesiis, Cappellis, Oratoriis, Locis, & Membris quibuslibet, ac pro tempore existentibus Magno Magistro, & Conventui, dictæque Militiæ Fratribus Militibus, Professis, atque Novitiis, nec non Priori Ecclesiæ, Cappellanis, Donatis, Servitoribus, Vassallis, atque Colonis, ac dictos Prioratus, Castellaniam, Bajulivias, Præceptorias, Domos, Administrationes, Officia, Ecclesias, Cappellas, & Membra præfata obtinentibus, per eosdem Prædecessores Nostros Romanos Pontifices, ac dictam Sedem, seu per Nos ipsos, usque in præsentem diem, in genere, vel in specie concessa & elargita, seu per eosdem a pro tempore existentibus Imperatore, Regibus, & Principibus, aliisque Christifidelibus obtenta, quatenus sint in usu, nec sint expressè revocata, aut Concilii Tridentini Decretis, & dictæ Sedis Apostolicæ Constitutionibus, nec non aliis Ordinationibus, in quibus de eadem Militia Hospitali expressa mentio fiat, seu præsentium Litterarum Nostrarum tenori, adversantia: Indulgentias quoque, & peccatorum remissiones, aliasque spirituales gratias, hactenus eis per dictos Prædecessores Nostros, seu per Nos ipsos, concessas; præsertim Plenariam semel in vita, & in mortis articulo, pro eis eorumque Servitoribus, & Ministris, contra Infideles & Christianæ Reipublicæ hostes pugnantibus, a fel. rec. Prædecessore Nostro Sixto Papa IV., aliasque Indulgentias pro visitantibus Domos, Ecclesias, seu Cappellas ipsius Hospitalis, ab eadem Sede Apostolica diversis temporibus elargitas, servatis tamen

men earumdem concessionum temporibus, conditionibus, & formis, ac dummodo non sint revocatæ, seu sub aliqua generali revocatione comprehensæ: Præterea fundos, agros, possessiones, dominia, prædia, jura, decimas, fructus, redditus, proventus, aliaque mobilia, & immobilia bona, sive in terra, sive in mari existentia, & ad Hospitale, Prioratus, Castellaniam, Bajulivias, Præceptorias, aliaque membra hujusmodi, in genere, vel in specie spectantia; Jurisdictiones quoque, etiam spiritualem Ordinariam & quasi Episcopalem in Clerum & Populum, si quibus in Terris, Locis, atque Districtibus eadem ipsis competere dignoscitur: Insuper omnia & singula laudabilia stabilimenta, ordinationes, & decreta, in Capitulis Generalibus ejusdem Militiæ, tam ante annum Domini MDLVIII., quàm post dictum annum usque in præsens celebratis, condita & edita, quæ scilicet in usu esse dignoscuntur, ac in iis tantùm partibus, in quibus prædicti Concilii Tridentini, ejusdemque Sedis Constitutionibus, & Ordinationibus, & præsentium Litterarum tenori, contraria non sint, illorum omnium tenores præsentibus pariter pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes; nec non sententias, censuras, & pœnas in ipsis adversus contrafacientes indictas; Earumdem præsentium serie approbamus, laudamus, ratificamus, confirmamus, ac etiam de novo concedimus, ac respectivè statuimus; omnesque & singulos defectus, si qui forte in eis intervenerint, dictæ auctoritatis Nostræ plenitudine supplentes, prædicta omnia & singula valida & efficacia existere & fore, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, suosque debitos effectus sortiri, ac pro tempore existentibus Magno Magistro, Bajulivis, Prioribus, Castellano, Præceptoribus, Commendatariis, Militibus, Priori, Cappellanis, Donatis, Servitoribus, Vassallis, atque Colonis prædictis plenissimè suffragari; eosdemque illis liberè perpetuo uti posse: Ac omnia & singula Privilegia, & Indulta hujusmodi ab universis Christifidelibus, tam Clericalis Ordinis, quàm temporalis potestatis Sæcularibus, ac etiam aliis cujuscumque Ordinis, & Instituti, personis Regularibus; prædicta verò stabilimenta, ordinationes, & decreta, ab omnibus & singulis dictæ Militiæ Fratribus, quacumque dignitate, ac præeminentia fulgentibus, Militibus, Cappellanis, Donatis, Servitoribus, aliisque personis ipsius Hospitalis subditis, sub sententiis, censuris, & pœnis in iis contentis, perpetuò inviolabiliter observari, & secundum eadem stabilimenta & decreta, in causis ipsius Militiæ, & Personarum ei adscriptarum & subjectarum, omnino judicari & censeri debere, volumus, mandamus, & respectivè decernimus.

§. 2. Ipsumque Hospitale, ac illius Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, Domos, Hospitalia, Ecclesias, Cappellas, Oratoria, ac Loca & Membra quæcumque, nec non Magistrum, Bajulivos, Priores, Castellanum Empostæ, Præceptores, Milites, Cappellanos, Donatos, & Servitores, nunc & pro tempore existentes, etiam Sæculares Clericos, & Presbyteros, juxta præscriptum dicti Concilii Tridentini, eorum Ecclesiis, Cappellis, & Oratoriis quoquomodo deservientes, quamdiu in eorum obsequiis erunt, &, in ipsorum Domibus residentes, sub eorumdem obedientia vivent; ac illorum res, animalia, prædia, domos, & bona quæcumque, quæ obtinent & possident, ac in futurum canonicè obtinebunt, ac possidebunt, sub Beati Petri, & dictæ Sedis, ac Nostra immediata protectione confirmamus, ac de novo suscipimus; nec non ab omni jurisdictione, correctione, onere, statutis, bannis, dominio, superioritate, & potestate quorumcumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, præterquam in casibus in Apostolicis Constitutionibus, & dicti Concilii Tridentini Decretis litteraliter expressis, aut in specie declaratis, nec non quorumcumque temporalium Dominorum quavis potestate, etiam Imperiali, Regali, & Ducali fulgentium, ac Universitatum, & illarum Regentium, aliorumque, præterquam dicti Hospitalis, Superiorum Ordinariorum, tam spiritualium, quàm temporalium, ubicumque, tam citra, quàm ultra Montes, & Mare constitutorum, cujuscumque Dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existant, illorumque Vicariorum, & Officialium, Locatenentium, & Judicum nunc & pro tempore existentium quorumlibet, eximimus & liberamus.

Inhibitio specialis contra quoscumque exemptionem hujusmodi perturbantes.

§. 3. Itaut Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, Ordinarii, Vicarii, Officiales, Locatenentes, & Judices præfati, nullam in eos, vel ea, jurisdictionem, correctionem, visitationem, superioritatem, dominium, seu potestatem, præterquam in his, quæ ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, aliisque in casibus per dictum Concilium, seu per Apostolicas Constitutiones, aliasque Ordinationes præfatas expressis & declaratis, exercere, aut excommunicationis, aliasve sententias, censuras, & pœnas promulgare, (etiamsi forsan hactenus per abusum, seu alterius Privilegium, aut negligentiam, etiam per longum tempus, taliter observatum non fuisset, seu dicti Hospitalis, ejusque membrorum Ecclesiæ non Parochiales, in quibus Sacramenta Fidelibus non administrantur, pluries fuissent a Prædecessoribus Episcopis visitatæ), nullatenus possint, aut valeant; Ipsique Magister & Conventus, nec non Prior Ecclesiæ, aliique Priores, Bajulivi, & Præceptores, intra limites suarum jurisdictionum & administrationum, etiamsi nulla forsan in Clerum, & Populum jurisdictione ibidem potiantur, quoad personas tamen eisdem verè subditas, & sub eorumdem obedientia in ipsorum Domibus viventes, Ordinarii Superiores, seu Prælati, juxta formam Privilegiorum, & stabilimentorum prædictorum, existant & esse censeantur; neque alii quicumque, cujusvis Ecclesiasticæ, vel mundanæ dignitatis, aut præeminentiæ, status, vel conditionis existant, sub excommunicationis latæ Sententiæ pœnâ per contrafacientes eò ipso incurrendâ, eos in judicio, vel extra, super præmissæ exemptionis usu, seu possessione, vel quasi, quacumque etiam longi temporis contraria præscriptione nihil obstante; neque demum aliqui Magistratus, Rectores, Gubernatores, Præsidentes, Vice-Legati, ac etiam S. R. E. Cardinales de Latere Legati, per Loca, Civitates, atque Provincias Ditionis Nostræ Ecclesiasticæ constituti, eosdem Fratres Milites super delatione armorum quorumcumque, pro sui defensione, & Hostium Sedis Apostolicæ offensione, in quibuscumque locis Nobis & eidem Apostolicæ Sedi mediatè vel immediatè subjectis, ad formam tamen providæ Constitutionis per fel. rec. Prædecessorem Nostrum Alexandrum VIII. Anno Incarn. Dom. MDCXC. Idibus Augusti editæ, quæ incipit -- *Et si cuncta* -- nullo unquam tempore, directè vel indirectè molestare, impedire, vexare, aut aliàs quomodolibet impetere præsumant, debeant, seu possint, aut valeant.

Privilegium deferendi Arma.

Facultas erigendi novas Domos & Præceptorias Ordinis, aliaqueLoca cum iisdem prærogativis.

§. 4. Utque etiam in posterum quibusvis Christifidelibus in quibuscumque Civitatibus, Locis, & Diœcesibus, liceat Præceptorias, Domos, & Hospitalia, sub dependentia & subjectione dicti Hospitalis, per illius Fratres obtinenda, quæ eisdem exemptionibus, privilegiis, libertatibus, prærogativis, immunitatibus, indulgentiis, concessionibus, & indultis, quibus aliæ dicti Hospitalis Præ-

Præceptoriæ, Domus, & Hospitalia utuntur, potiuntur, & gaudent, uti, potiri, & gaudere debeant, assignata illis congrua dote, Ordinariorum Locorum, & quorumvis aliorum licentiâ minimè requisitâ, & nullâ præterea iisdem Ordinariis jurisdictione in illis, aut oneris imponendi facultate reservatâ, fundare, erigere, & construi facere; dictique Magister, & Conventus, hujusmodi fundationes & erectiones, alterius cujusvis licentia aut consensu minimè requisitis, approbare & acceptare, possint & valeant, plenam & liberam iisdem facultatem & auctoritatem concedimus, & impertimur.

Demandatur institutio Presbyterorum, qui per Commendatarios Ordinis ad Beneficia erunt nominati, sine ulla exactione &c.

§. 5. Presbyteri verò tam sæculares, quàm ejusdem Hospitalis Militiæ Cappellani, & in ea expresè Professi, qui per Priores, Castellanum, Bajulivos, Præceptores, aliosque Milites Commendatarios, juxta eorum facultates inferiùs declarandas, ad deserviendum Parochialibus, & aliis Ecclesiis, Cappellis, & Oratoriis Hospitalis hujusmodi, ac membrorum ejus, tam nunc existentium, quàm in posterum erigendorum, pro tempore deputabuntur, per Locorum Ordinarios, ad nominationem seu præsentationem dictorum Priorum, Castellani, Bajulivorum, Præceptorum, aliorumque Commendatariorum, præmisso dumtaxat examine quoad idoneitatem ad ea, quæ pertinent ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem, ad formam Decretorum Concilii Tridentini, & Constitutionum Apostolicarum per Prædecessores Nostros Romanos Pontifices, ac per Nos ipsos desuper editarum, absque aliqua exactione, & oneris impositione, institui, ac recipi, & admitti volumus, & mandamus.

Facultas Fratribus Cappellanis professis suscipiendi Ordines extra tempora ordinationū.

§. 6. Ac insuper eisdem Fratribus Cappellanis in eadem Militia expresè Professis, ut omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines a quocumque maluerint Catholico Antistite gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habente, & in propria Diœcesi residente, vel in aliena de Diœcesani Loci consensu Pontificalia exercente, etiam extra tempora a jure statuta, annique curriculo minimè expectato, & tribus diebus Festivis, aliquo temporis spatio, arbitrio dicti Antistitis definiendo, interpolatis, servato tamen fel. rec. Clementis VIII. Prædecessoris Nostri Decreto die XV. Martii Anni MDXCVI. edito, Nostraque super his edita Constitutione, quæ incipit -- *Impositi Nobis* -- data Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI., tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno VII., aliisque de jure servandis, recipere possint & valeant, earumdem præsentium serie concedimus & indulgemus.

Exemptio generalis Bonorum Ordinis a quibusvis Decimis & impositionibus Ecclesiasticis.

§. 7. Præterea nullus omninò ex prædicti Hospitalis Fratribus, Militibus, seu Cappellanis, aliisve personis ipsius Hospitalis subditis, in Prioratibus, Castellania Empostæ, Bajuliviis, Præceptoriis, Domibus, Membris, Beneficiis, Prædiis, sive Granciis quomodocumque a dicto Hospitali dependentibus, ubicumque, & infra limites jurisdictionis quorumcumque Patriarcharum, Episcoporum, aliorumque Ordinariorum Præsulum, sive Universitatum, Hospitalium, aut Rectorum Ecclesiarum constitutis, quascumque Decimas, taxas, & jura, etiam Synodalia, seu Canonicas portiones, aut quartas nuncupatas, Procurationes, subsidia etiam charitativa, seu alias quascumque collectas & contributiones, etiam ratione jucundi adventus nuncupati, aliudve onus personale, seu mixtum, ab Ordinariis ubicumque, & ex quacumque causa impositum, vel imponendum, tam ex antiquis eorum culturis, quàm recenter cultis novalibus, aliisque terris, fundis, possessionibus, & animalibus, etiamsi terræ & possessiones hujusmodi ad quantumcumque longum tempus, non tamen in perpetuum feudum, aut Emphyteusim, concessæ fuerint; sive ex propriis patrimonialibus bonis eorumdem Magni Magistri, Priorum, Castellani Empostæ, Bajulivorum, Præceptorum, aliorumque Fratrum Militum & Cappellanorum, tam acquisitis, quàm in posterum acquirendis, aut ad eos quovis modo, etiam ex concessione Apostolica, vel Magistrali, pertinentibus, alicui quovis modo solvere teneantur: A quibus omnibus exactionibus, collectis, contributionibus, oneribus, & impositionibus quomodocumque nuncupatis, omnia & singula dicti Hospitalis loca ac bona, ut præfertur, nec non Ecclesiarum ab ipso Hospitali quomodolibet dependentium fabricas, semper & perpetuò; prædictorum autem patrimonialia bona, a die emissæ per supradictorum singulos Professionis; libera, immunia, & exempta, sicut per Prædecessores Nostros Rom. Pontifices fuisse, ita modò esse, & in posterum fore declaramus & volumus.

§. 8. Eademque ipsius Militiæ Hospitalis loca, prædia, possessiones, & bona, ubicumque, etiam sub nostra, & Apostolicæ Sedis, sive aliorum quorumcumque Supremorum Principum, Rerumpublicarum, & Universitatum Ditione, & jurisdictione consistentia, ab omnibus & singulis oneribus, impositionibus, & gravaminibus ordinariis & extraordinariis, tàm Fiscalibus, seu Cameralibus, quàm etiam Communitativis, seu pro Communitatum & Universitatum Laicalium ordinariis aut extraordinariis usibus, & indigentiis hactenus impositis, & imponendis, nisi forsan auctoritate Apostolica cum eorumdem bonorum Hospitalis prædicti expressa comprehensione, imposita fuerint, aut imponantur in posterum, seu eadem bona illorum solutioni & supportationi subjecta esse aut fore, etiam expresè per dictam Sedem declaratum fuerit; Prædictorum autem Magni Magistri, aliorumque Militum Professorum patrimonialia bona, donec in eorumdem peculiari censu existent, nec in commune dominium & proprietatem Hospitalis prædicti re ipsa translata fuerint, a Communitativis dumtaxat oneribus & collectis, quæ scilicet earumdem Communitatum & Universitatum Laicalium usibus & indigentiis primitus imposita, nequaquam deinde Fisci & Cameræ juribus applicata fuerint, plenariè similiter exempta, libera, & immunia esse & fore, statuimus, atque decernimus.

§. 9. Et quoniam præmissæ exemptiones non alia de causa a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus Hospitali prædicto, ejusque Personis, ac rebus concessæ, ac pluries confirmatæ, & a Nobis ipsis, ut præfertur, innovatæ fuerunt, quàm ut ejusdem Militiæ status & ordo sub ipsius Magni Magistri, ac Prælatorum regimine, in publicum Christianæ Reipublicæ bonum feliciter procedat, simulque illius bona, ad communes impensas pro Fidei defensione, & Religionis præsidio sustinendas sufficiant; Ideo Nos eorumdem Prædecessorum vestigiis inhærentes, omnes & singulas exemptiones Priorum, Bajulivorum, aliorumque Fratrum Militum, seu Cappellanorum, aliarumque Personarum dicti Hospitalis subditarum, ubicumque, tàm citra, quàm ultra Montes & Mare, nunc pro tempore constitutorum, & commorantium, a superioritate, jurisdictione, obedientia, & correctione Magni Magistri & Conventus prædictorum, ac aliorum Prælatorum ipsius Hospitalis, etiam cum eorum receptione in protectionem dictæ Sedis, itaut illi solummodò sint subjecti, quodque Magno Magistro, & Conventui, & Prælatis præfatis parere, & ad Hospitale prædictum accedere non teneantur; quacumque ratione vel causa, etiam

obse-

obsequiorum per eos Fidei, ac Sedi, & Hospitali prædictis impensorum, aut alia consideratione, etiam cum quibusvis clausulis, & derogatoriarum derogatoriis, hactenus forsan concessas; quarum quidem exemptionum Indulta, utpotè in Regularis disciplinæ & status prædictæ Militiæ eversionem, ac etiam fortè in damnum & detrimentum totius Christianæ Reipublicæ tendentia, nunquam in posterum a Successoribus Nostris concedenda fore pro certo confidimus; prædicta auctoritatis plenitudine, & earumdem præsentium serie, revocamus, cassamus, abolemus, & annullamus, ac pro infectis & nullis haberi volumus; atque illis, quibus concessa fuerint, minimè suffragari, quominus, iisdem non obstantibus, prædicto Magno Magistro, ac Conventui, & Prælatis præfatis quandocumque liceat plenariam & omnimodam in eos jurisdictionem & superioritatem, in stabilimentis Ordinis eisdem attributam, exercere; seu quominùs omnes, & singuli prædicti iisdem Magno Magistro, Conventui, & Prælatis, tàm personaliter, quàm realiter, omni exceptione cessante, perinde ac si Indulta exemptionum hujusmodi nunquam concessa fuissent, firmiter parere & obedire teneantur; Iisdemque Magno Magistro, Conventui, ac Prælatis prædictis, contra Rebelles, ac etiam sub hujusmodi Indultorum obtentu, mandatis suis non obedientes, servatis consuetis terminis ad docendum se paruisse & satisfecisse in loco Conventus Hospitalis hujusmodi, aliisque de jure, & juxta stabilimenta prædicta servandis, ad mulctas & pœnas in eisdem stabilimentis præscriptas procedendi, easque re ipsa exequendi, plenam & liberam facultatem & auctoritatem tribuimus & impertimur.

§. 10. Pro quorum omnium, aliorumque sub temporali eorumdem Magni Magistri & Conventus jurisdictione in Insulis Melitæ & Gauli existentium debita coërcitione, & expedito justitiæ cursu, Nos earumdem præsentium Litterarum tenore, & auctoritate prædicta, Apostolicas Constitutiones tàm Prædecessorum Nostrorum Benedicti Papæ XIII., quæ incipit -- *Ex quo Divina* --, datam Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXV., sexto Idus Junii, & Clementis Papæ XII., cujus initium est -- *In supremo justitiæ solio* --, datam ejusdem Dominicæ Incarnationis Anno MDCCXXXIV., Kalendis Januarii, pro eo quod pertinet ad immunitatem localem & personalem; quàm etiam Nostram Anno similiter Incarnationis Dominicæ MDCCXLIX., Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno X. editam, quæ incipit -- *Officii Nostri ratio* --, cum omnibus Decretis, Clausulis, & Derogationibus in eis contentis, quatenùs opus sit, ad ipsam Hospitalem Militiam, ejusque Personas ubique constitutas, necnon ad dictas Insulas Melitæ & Gauli, expressè extendimus & ampliamus.

§. 11. Ac insuper ejusdem Militiæ laudabilia statuta adversus Duellorum abusum edita magnopere comprobantes, novissimam quoque Constitutionem Nostram, quæ incipit -- *Detestabilem* --, datam quarto Idus Novembris proximè elapsi, ipsius quoque Fratres Milites, & Subditos quoscumque arctare & afficere, statuimus & declaramus.

§. 12. Ad afferenda verò communis Ærarii, Thesauri nuncupati, Hospitalis prædicti jura, quum aliàs ejusdem Militiæ stabilimentis & usibus, seu Privilegiis, indultis, & Litteris Apostolicis, eidem Hospitali, ejusque Magno Magistro, & Conventui concessis, expressè cautum fuerit, quod provisi, ac provisiones, commendas, seu alias dispositiones de Præceptoriis, aliisque Beneficiis dicti Hospitalis sibi pro tempore factas prosequentes, certa jura vacantia, seu mortuaria, aut aliàs nuncupata, forsan duplicata, communi Ærario hujusmodi persolvere, ac quædam alia ibidem expressa onera subire tenerentur, quodque de redditibus, fructibus, & proventibus hujusmodi Præceptoriarum, primo & secundo, & forsan aliis annis provenientibus disponere, seu illos percipere minimè possent, sed illi dicto Ærario, ac aliàs in usum & utilitatem Hospitalis, ac illius Militum, seu Mensæ applicari, pro illius necessitatibus sublevandis, ac tuitione Fidei adversus Christianæ Reipublicæ Hostes, aliisque oneribus Hospitali prædicto incumbentibus, impendi deberent; ac insuper Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, & alia illius Beneficia quæcumque, pro tempore qualitercumque obtinentes, certas responsiones, ac ordinarias, & extraordinarias impositiones eidem communi Ærario annis singulis solvere tenerentur; ipsisque Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, Præceptoriis, aliisque Beneficiis hujusmodi, per obitum seu aliàs quomodocumque vacantibus, illorum fructus, redditus, & proventus, prout in uno, vel altero anni tempore vacaverint, usque ad certam respective diem eidem Ærario cederent: Volumus in posterum nullas omninò exemptiones ab hujusmodi solutionibus cuilibet indulgeri, & quatenus concedantur, ex nunc decernimus & declaramus, easdem nullius roboris & momenti fore & censeri debere, sed, non obstantibus futuris forsan Indultis & gratiis hujusmodi, etiam quibusvis clausulis, & derogationibus muniendis, omnes & singulos Prioratus, Bajulivias, Castellaniam, Præceptorias, & alia Beneficia hujusmodi, seu illorum membra, & ab illis dependentia obtinentes, & in illis regressus, accessus, coadjutorias, & alias gratias, quavis etiam Apostolica auctoritate concessas habentes, seu illorum fructus, & proventus, aut alia jura loco pensionis annuæ, vel pensiones ipsas super eorumdem fructibus, redditibus, & proventibus forsan impositas, & imponendas percipientes, cujuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis existant, ac etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, pro rata fructuum, & pensionum earumdem, de omnibus & singulis annatis, vacantibus, mortuariis, & aliis quibuscumque juribus per eos dicto communi Ærario quomodolibet debitis, satisfacere debere; nec etiam vigore Indultorum, gratiarum, & derogationum hujusmodi, a solutione & præstatione fructuum, censuum, passagiorum, annatarum, vacantium, & mortuariorum, aut aliorum quorumcumque jurium, seu responsionum, aut ordinariarum vel extraordinariarum impositionum, dictorum stabilimentorum & privilegiorum vigore debitorum, in toto vel in parte se eximere, vel liberare, aut aliàs communi Ærario Hospitalis hujusmodi, seu illius juribus in aliquo præjudicare posse, seu præjudicatum censeri; sed omnes & singulos prædictos de cætero, etiam hujusmodi gratias & derogationes pro tempore habentes, ad exhibitionem & relaxationem fructuum, ac pensionum hujusmodi eidem communi Ærario faciendam, teneri & adstrictos fore; & ad id etiam per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, cogi & compelli posse.

Revocatio alienationum Bonorum Ordinis absque consensu M. Magistri & Conventus faciendarum.

§. 13. Bonorum autem & jurium ejusdem Hospitalis perpetuæ conservationi tutiùs consulere volentes, quascumque donationes, concessiones, locationes ultra tempus in præfatis ejusdem Militiæ stabilimentis permissum, investituras, & alias alienationes bonorum immobilium, seu censuum, redditùum, jurium, & jurisdictionum ad Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Domos, Hospitalia, Beneficia, &

loca Hospitalis hujusmodi pertinentium, in illorum læsionem, jacturam, vel detrimentum, & aliàs sine consensu & expressa licentia Magni Magistri & Conventus prædictorum, etiam per personas dictæ Religionis faciendas, etiam cum renunciationibus, pactis, juramentis, & pœnis desuper impositis, & adjectis, ac instrumentis & Litteris desuper confectis, quacumque etiam longi temporis præscriptione, seu pacifica possessione, & detentione non obstantibus, ipso jure nullas, nulliusque roboris vel momenti existere & fore, decernimus & statuimus; ac census, redditus, jura, jurisdictiones, & bona alienata hujusmodi, seu per quoscumque etiam Sæculares occupata, usurpata, & detenta, ad jus & proprietatem dicti Hospitalis, seu illius Prioratuum, Bajuliviarum, Præceptoriarum, aliorumque Beneficiorum, ac membrorum reducimus; illudque & illa adversus alienationes, investituras, occupationes, & detentiones hujusmodi, in integrum, ac in pristinum, & eum statum, in quo antea erant, restituimus, reponimus, & plenariè reintegramus; illarumque detentores, cujusvis Dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis existentes, ad illorum restitutionem, dimissionem, & relaxationem, per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, cogi, & compelli posse volumus. Similes verò alienationes de cætero, sine licentia, & beneplacito dictæ Sedis, nunquam absque evidentis ipsius Hospitalis utilitatis cognitione, & expresso Magni Magistri & Conventus prædictorum consensu concedendis, sub excommunicationis latæ sententiæ, & privationis Beneficiorum per eos obtentorum pœnis, per contrafacientes eo ipso absque aliqua declaratione incurrendis, ac nullitatis omnium aliter gestorum, fieri districtè prohibemus.

Prohibitio novarum alienationum absque dicto consensu.

Exemptio Commendarum & Officiorum Ordinis, tamquam non collativorū, a quibusvis reservationibus & affectionibus Apostolicis.

§. 14. Jam verò liberam quorumcumque Officiorum, & Beneficiorum Regularium ipsius Militiæ, nec non reddituum & emolumentorum eisdem adnexorum dispositionem, atque dispensationem pro meritis & justitia faciendam, eisdem Magno Magistro, & Conventui, seu aliis ad quos, juxtà statuta, consuetudines, & privilegia Militiæ hujusmodi, pertinere dignoscitur, asserere etiam, & confirmare volentes; perpensis illis, quæ olim fel. rec. Innocentius Papa VIII. Prædecessor quoque Noster eidem indulsit; simili auctoritate, ac præsentium tenore, Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, Cameras, cæteraque quomodolibet nuncupata ejusdem Militiæ Hospitalis Officia, Beneficia, & Membra Regularia quæcumque, nunquam de cætero perpetuis futuris temporibus, sub quibusvis generalibus vel specialibus reservationibus Apostolicis, etiam per Regulas Cancellariæ Apostolicæ factis, & quas pro tempore fieri contingat, de Beneficiis Ecclesiasticis etiam apud Sedem prædictam pro tempore vacantibus, nec sub quibusvis Litteris dictæ Sedis, aut Legatorum ejus, utpotè verè Regularia, & non collativa, ac etiam ad Hospitalitatem, & Fidei tuitionem ordinata, ullatenùs includi, seu inclusa & comprehensa censeri, nec reservata vel affecta existere, aut hujusmodi reservationum, seu Regularum, aut Litterarum vigore, per quempiam acceptari, seu alicui de illis provideri posse, decernimus, & declaramus; sed quoties per ea obtinentium cessum vel decessum, seu etiam per resignationem in manibus Nostris, & Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum factam, Commendæ vel deputationes ipsæ pro tempore qualitercumque cessaverint, seu vacare dicantur, tam in Romana Curia, quàm extra eam; toties per pro tempore existentem Magnum Magistrum & Conventum prædictos, seu per alios ejusdem Ordinis ad id facultatem habentes, & non alium, seu alios, juxta stabilimenta prædicta, ejusdemque Hospitalis consuetudines, usus, & naturas, & illi concessa Privilegia & Indulta, Fratribus dicti Ordinis, in administrationem & Commendam, ut moris est, itaut nunquam Beneficiorum collativorum naturam assumere, nec ab ea obtinentibus in titulum perpetui Beneficii Ecclesiastici retineri, aut, ipsis cedentibus vel decedentibus, ex eorumdem personis vacare censeantur, de ipsis disponi, & provideri, volumus, concedimus, & respectivè statuimus: Necnon reservationes, ac provisiones, collationes, commendas, deputationes, uniones, & quascumque alias similes vel dissimiles dispositiones, quacumque ratione vel causa, etiam motu & scientia similibus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam per Nos, aut Successores Nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, seu per dictæ Sedis Legatos, auctoritate Apostolica, aut alia quacumque, & quandocumque faciendas, nullius penitus roboris & momenti existere, & haberi prorsus pro infectis; quasque per alios, quàm per dictos Magnum Magistrum & Conventum, aliosque ipsius Ordinis, ut præfertur, ad id facultatem habentes, fieri contingat, illis, quibus sic fierent, nullum jus, nullumque coloratum titulum possidendi tribuere, & eos, quoad omnes effectus, etiam Nostræ & Cancellariæ prædictæ Constitutionis & Regulæ, de triennali possessore non molestando, pro meris Detentoribus sine titulo haberi & reputari. Nec non omnes & singulas expectativas, antianitates, mandata de providendo, seu Coadjutorum deputationes, etiam de consensu personarum eadem pro tempore obtinentium, regressus, accessus, aliasque præventivas gratias, facultates, & Litteras Apostolicas, super iisdem Prioratibus, Castellania Empostæ, Bajuliviis, Præceptoriis, Cameris, Commendis, & quibusvis aliis Beneficiis Regularibus dicti Hospitalis vacaturis, in favorem etiam Fratrum Militum dictæ Militiæ, cujuscumque gradus, & ordinis, ac Ecclesiasticæ, etiam Cardinalatus, seu mundanæ dignitatis, & conditionis fuerint, quomodocumque & qualitercumque, absque Magistri & Conventus prædictorum consensu, etiam ex quibusvis justissimis & urgentissimis causis, quantumvis onerosis, & quorumcumque meritorum, etiam erga Fidem, ac Sedem, & Militiam præfatas, seu damnorum passorum intuitu, & quorumcumque, etiam Imperatoris, Regum, Reginarum, Ducum, vel aliorum Principum, seu Universitatum Studiorum consideratione, aut pro sedandis litibus, etiam per Nos, & Successores Nostros Romanos Pontifices pro tempore futuros, Nostrosque, seu eorumdem Successorum Legatos, concessas, & concessa, seu concedendas, & concedenda, etiam quascumque clausulas illarum ab hujusmodi revocationibus præservativas, in se continentes & continentia; motu, scientia, & potestate similibus etiam perpetuò revocamus, cassamus, & annullamus; & nemini suffragari, nec illarum prætextu, etiamsi ex tunc, prout ex diebus vacationum eorumdem, factæ, seu facta comperiantur, aliquem ex Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, Præceptoriis, Cameris, Commendis, aliisque Beneficiis Hospitalis hujusmodi acceptari, vel assequi, aut jus in re, vel ad rem, cuiquam acquiri potuisse seu posse; sed, illis non obstantibus, prædictos Magnum Magistrum, & Conventum, aliosque dicti Ordinis ad id facultatem habentes, ut præfertur, conjunctìm seu divisìm, juxta consuetudines & stabilimenta ejusdem Hospitalis, de ipsis Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, aliisque præmissis, liberè disponere potuisse & posse, ac sic judicari debere, & quidquid secus super his attentari contingat, irritum & inane decernimus.

Re... grati... præm... rum ... adju... ctari... cien... cons... Mag... Con...

§. 15. Prædictis autem Magno Magistro, & Conventui dumtaxat, eorumdem Prioratuum, Castella-

Fac... Magi... Conv... admi...

ſtellaniæ, Bajuliviarum, aliorumque Regularium dicti Hoſpitalis Beneficiorum hujuſmodi reſignationes admittendi, ac recipiendi, illaque reſignantibus, denominationem, ſeu titulum, ac omnes eorum fructus, ſeu partem, aut ſuper illis quaſcumque penſiones annuas, quæ etiam tranſeant ad ſucceſſores in eis, etiam ſub cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis, etiam privationis, in talibus apponi ſolitis, ad vitam, vel ad tempus, reſervandi, concedendi, conſtituendi, & aſſignandi, & quod altero decedente, ſuperſtes in Beneficii poſſeſſione ſuccedat, indulgendi, ſeu regreſſum ad illud concedendi, liberam facultatem & auctoritatem, earumdem præſentium tenore concedimus & impertimur.

§. 16. Decernentes nihilominus, ſuper eorumdem Prioratuum, Caſtellaniæ, Bajuliviarum, aliorumque præmiſſorum fructibus, redditibus, & proventibus, nullas penſiones annuas, ſeu eorumdem fructuum, reddituum, & proventuum portiones, in quarumvis perſonarum ſæcularium, ſeu alterius Ordinis, præterquam dicti Hoſpitalis & Militiæ Regularium, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, nobilitatis, præeminentiæ, vel Eccleſiaſticæ, aut mundanæ dignitatis, aut conditionis fuerint, etiamſi Cardinalatûs honore præfulgeant, favorem, commodum, & utilitatem, quavis etiam Supremorum Principum, ut ſupra, vel aliorum conſiderationе, & intuitu, ſeu ex quacumque etiam onerosâ & meritorum cauſa, per ipſos Magnum Magiſtrum, & Conventum præfatos, ſeu per dictam Sedem, reſervari, conſtitui, & aſſignari ullatenus poſſe; & ſi reſervari, concedi, conſtitui, & aſſignari contigerit, reſervationes, conceſſiones, conſtitutiones, & aſſignationes hujuſmodi factas, & faciendas, pro nullis & irritis haberi, nulliuſque roboris & momenti eſſe & fore, nec ulli ſuffragari, aut jus eaſdem penſiones, ſeu fructus exigendi tribuere, nec quemquam earum vigore ad earumdem penſionum, ſeu fructuum ſolutionem & præſtationem compelli poſſe.

§. 17. Cæterum Magnus Magiſter, & ſinguli Priores, Caſtellanus Empoſtæ, Bajulivi, Præceptores, Milites, & Fratres Hoſpitalis hujuſmodi, tam Parochiales, quàm etiam ſine cura Eccleſias, vel earum Vicarias, aut Cappellas, vel Altaria, ſeu alia Beneficia ſimplicia, ad eorum collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem ratione Prioratuum, Caſtellaniæ, Bajuliviarum, Præceptoriarum, etiam Camerarum Magiſtralium nuncupatarum, Hoſpitalium, Domorum, & aliorum Beneficiorum dicti Hoſpitalis per eos pro tempore obtentorum, de jure, ſtatuto, conſuetudine, fundatione, aut privilegio, vel aliàs quomodolibet ſpectantia, & pertinentia, & ab ipſis Prioratibus, Cappellania, Bajuliviis, Præceptoriis, Domibus, Hoſpitalibus, & aliis Beneficiis Regularibus verè dependentia, & ſubjectivè annexa, quæ juxtà ejuſdem Ordinis Statuta, Fratribus ſaltem Cappellanis ipſius Hoſpitalis concedi ſemper debuiſſent, quantumvis a longo & forſan longiſſimo tempore, per abuſum, aut ex defectu Fratrum Cappellanorum hujuſmodi ad id idoneorum, Clericis, ſeu Presbyteris Sæcularibus conferri, & per dictos Presbyteros, ſeu Clericos ſæculares obtineri conſueverint, in poſterum etiam Fratribus dicti Ordinis Cappellanis, ſi aliàs ad id idonei & habiles reperiantur, concedere & aſſignare, eoſque ad illorum curam, regimen, & adminiſtrationem deputare, ac etiam, juſtis concurrentibus cauſis, tam Sæculares Clericos, ſeu Presbyteros, quàm Fratres Cappellanos hujuſmodi, ab eorumdem cura, regimine, & adminiſtratione amovere, & alios in illorum loca ſubrogare; ipſique Fratres Cappellani, non ſecus ac Sæculares Clerici, ſeu Presbyteri, eadem recipere & adminiſtrare, non tamen in titulum perpetui Beneficii Eccleſiaſtici retinere, illiſque reſpectivè deſervire, & animarum curam hujuſmodi Beneficiis forſan annexam exercere liberè & licitè reſpectivè poſſint & valeant.

In Cauſis inter Militiā & Milites, ac ſuper receptione ad habitum, duæ Sententiæ conformes vim triū obtinere debent.

§. 18. Denique cauſas, lites, & controverſias quaſcumque, tam inter ipſam Religionem, ſeu Hoſpitalem Militiam, ejuſque Conventum, aut commune Ærarium ex una, & ſingulas perſonas Fratrum Militum ejuſdem Militiæ, cujuſcumque gradus, dignitatis, & præeminentiæ exiſtant, aut Cappellanos, aliaſque dicti Hoſpitalis perſonas ex altera partibus, quàm inter ipſos nunc exiſtentes, futuros Fratres Milites Cappellanos, & perſonas hujuſmodi, hinc inde, ſuper quibuſvis rebus & juribus; ac etiam inter eamdem Militiam, ſeu illius Fratres ex una, & quaſcumque alias Sæculares, aut Regulares perſonas ex altera, ſuper receptione ad habitum ipſius Militiæ, motas & movendas, & coram ejuſdem Militiæ Judicibus, & Tribunalibus Ordinariis, ſeu Commiſſariis, jam nunc introductas, atque pendentes, ſeu quandocumque introducendas, & agitandas, celerem & expeditum curſum & finem, prout ad ipſius Militiæ, ejuſque Fratrum tranquillitatem, & utilitatem maximè convenit, ſortiri & obtinere volentes; ſtatuimus atque decernimus, a ſententia in hujuſmodi cauſis lata per Judicem ſecundæ Inſtantiæ, nullam appellationem in ſuſpenſivo admitti, ſeu concedi, niſi quatenùs ea ſententia ſit infirmatoria primæ ſententiæ definitivæ, ſeu vim definitivæ habentis, & in ea parte dumtaxat, quæ hujuſmodi infirmationem importet; Sed, ubi duæ Sententiæ conformes inter ſe eſſe dignoſcantur, eaſdem habere vim trium, & rem facere judicatam; quæ, niſi ſuccumbens intra tres menſes tunc proximos, ſpeciali citatione coram Noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis Auditore expedita, & parti victrici legitimè præſentata, illius executionem ſuſpendi obtinuerit, debitæ executioni mandari poſſit, ac etiam debeat; Declarantes nihilominus, ab electione Fratrum Militum, & Præceptorum, ſeu Commendatariorum, in Bajulivos Magnæ Crucis nuncupatos, nullam appellationem ſeu recurſum in ſuſpenſivo recipi, aut admitti, juxta ſtatutum XX. Conſilii generalis dictæ Militiæ, quod per eaſdem præſentes hac in parte expreſſè approbamus & confirmamus. Nullas vero ſententias, reſolutiones, decreta, aut res judicatas quorumcumque Tribunalium, etiam Auditorii Cauſarum Palatii Noſtri Apoſtolici, aliorumque Judicum Romanæ Curiæ, prædictis Magno Magiſtro, & Conventui, ac Militiæ, ejuſque communi Ærario, ſuper Juriſdictione, ac præmiſſorum privilegiorum & jurium civili poſſeſſione, vel quaſi, niſi eadem Militia, citato in actibus ſubſtantialibus illius Procuratore in ea Curia conſtituto, & commorante, ſpecialiter ad cauſam vocata fuerit, ullatenus præjudicare poſſe, aut ipſis per ea præjudicatum cenſeri; ſed eoſdem ſemper & quandocumque, ſententiis & rebus judicatis hujuſmodi nihil obſtantibus, ſuper poſſeſſorio agere, ac etiam de ſpolio dare poſſe: Quod ne ab aliquibus in hoc intereſſe habentibus, aut habere prætendentibus, ignorari valeat; volumus, hujuſce diſpoſitionis noſtræ tenorem, per Edictum typis impreſſum, & in conſuetis locis publicis hujus Almæ-Urbis, aliarumque Curiarum, ubicumque opus fuerit, nec non ad valvas Eccleſiarum Prioratuum, Bajuliviarum, & Præceptoriarum dictæ Militiæ per Orbem conſtitutarum, infra novem

Niſi infra tres Menſes executio rei judicatæ per Auditorem Pontificis ſuſpenſa fuerit.

Nulla appellatio in ſuſpenſivo admittatur ab electione in Bajulivos Magnæ Crucis.

In cauſis, in quibus agitur de intereſſe Ordinis, illius Procurator citandus erit.

Diſpoſitio hujuſmodi per Edictum publicum ad omnium notitiam deduci debet.

Menses proximos affigendum, ad publicam omnium notitiam deduci debere: Quo facto, dispositio Nostra hujusmodi omnes perinde arctet, ac si personaliter singulis interesse habentibus, aut habere prætendentibus, intimata fuisset.

Facultas deputandi Judices Conservatores.

§. 19. Ad quorum omnium perpetuam firmitatem, nec non bonorum & jurium ipsius Militiæ indemnitatem magis asserendam, ejusdem nunc & pro tempore existentibus Bajulivis, Prioribus, Castellano Empostæ, Præceptoribus, & Fratribus Militibus, ut omnes & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, & eorumdem Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicarios, seu Officiales, aliasque personas in Dignitate Ecclesiastica ubilibet constitutas, nec non Canonicos Metropolitanarum & Cathedralium Ecclesiarum, qui in Conciliis Provincialibus, aut Diœcesanis, juxta sæpedicti Concilii Tridentini Decretum, vel etiam extra hujusmodi Concilia in casibus per Apostolicas Constitutiones permissis, Judices electi, seu designati fuerint, dummodo in eadem Civitate aut Diœcesi sint constituti, semper & quandocumque opus fuerit, servatâ formâ Constitutionis a fel. rec. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XV., hac super re editæ, in suos, & Privilegiorum, bonorum, & jurium hujusmodi Conservatores, & Judices eligere possint, qui ipsos adversus inferentes eis injurias, seu gravamina & damna in personis, rebus, & bonis, ac juribus hujusmodi, manutenere, & conservare, ac ipsi sic ab eis electi, omnibus privilegiis, facultatibus, & gratiis, quibus aliorum Ordinum non Militarium Conservatores uti, potiri, & gaudere solent, uti similiter, potiri, & gaudere debeant, earumdem præsentium serie, & auctoritate prædicta, plenam & liberam facultatem concedimus & indulgemus.

In Causis passivis Personæ Ordinis coram propriis Judicibus conveniri debeant.

§. 20. Utque præterea in iis locis, in quibus Judices particulares eorumdem Fratrum Militum, & Cappellanorum, ac Inservientium Hospitalis prædicti, per Priores, aut Bajulivos, aliosve ad id facultatem habentes, deputati, Tribunal apertum retinere actu consueverunt; iidem Fratres Milites & Cappellani, ac Inservientes, in omnibus Civilibus Causis, in quibus ipsi Rei fuerint, coram hujusmodi Judicibus in prima Instantia privativè etiam de cætero conveniri debeant, salvâ observantiâ Decreti in eadem Tridentina Synodo Sess. VII. Cap. XIV. editi, quoad causas mercedum & miserabilium personarum; & salvo jure legitimæ Appellationis in secunda, & ulterioribus Instantiis, ad Nos, & Sedem Apostolicam; statuimus etiam, atque decernimus.

Clausulæ amplissimæ pro præmissorum firmitate.

§. 21. Ipsas quoque præsentes Litteras, atque omnia & singula in eis contenta & expressa, seu per eas confirmata & innovata Privilegia & Indulta semper & perpetuò firma, valida, & efficacia existere & fore, nec unquam sub generalibus Privilegiorum & Indultorum hujusmodi revocationibus, aut derogationibus, seu contrariis Constitutionibus, Ordinationibus, Legibus, & dispositionibus, in quibuscumque Apostolicæ Sedis Litteris, aut Conciliorum etiam Generalium Decretis, præterquam Concilii Tridentini, cujus Decreta in omnibus & per omnia salva, & præservata esse volumus, comprehendi, nec ipsam Hospitalem Militiam ex his arctari & affici, nisi de iisdem Privilegiis & Indultis, ac de ipsa Hospitali Militia expressa mentio fiat, ac etiam quoad aliqua ex superiùs expositis, illius Magni Magistri, & Conventus prædictorum expressus, ut præfertur, consensus accedat: Et ita, ac non aliàs, in præmissis omnibus & singulis, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores prædictos, ac ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuntios, & alios quoscumque, quavis auctoritate, potestate, officio, & Ecclesiastica, seu mundana dignitate fungentes, ac prærogativa, privilegio, præeminentia, & honore fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, in quocumque judicio, & in quacumque Curia, & in qualibet instantia, judicari & definiri debere decernimus, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. 22. Non obstantibus Nostris, & Cancellariæ prædictæ in contrarium præmissorum quomodolibet editis vel edendis regulis, & quibusvis aliis in contrarium eorumdem præmissorum, etiam Apostolicis, seu in Synodalibus, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis & edendis specialibus vel generalibus Constitutionibus & Ordinationibus, ac quarumvis Archiepiscopalium, & Episcopalium Ecclesiarum juribus ac consuetudinibus, etiam longo temporis spatio præscriptis, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, illis, eorumque Præsulibus, aliisque Personis, etiam speciali nota dignis, ac Regnis, Provinciis, Civitatibus, ac Locis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam Consistorialiter, aut aliàs quomodolibet, etiam iteratis vicibus, in contrarium præmissorum concessis, approbatis, confirmatis, & innovatis; etiamsi in eis caveatur expressè, quod illis per quascumque Litteras Apostolicas, etiam motu simili, deque pari Apostolicæ potestatis plenitudine pro tempore concessas, quascumque etiam derogatoriarum derogatorias clausulas in se continentes, derogari non possit, neque censeatur eis derogatum. Quibus omnibus & singulis, quamvis de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso hic inserti forent, pro plene & sufficienter expressis & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validissimum effectum, hac vice dumtaxat, latissimè, & plenissimè, ac specialiter, & expressè, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, earumdem tenore præsentium derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 23. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumpta, sive Exempla, etiam impressa, manu Vicecancellarii ejusdem Conventus, seu alicujus Notarii publici subscripta, & pro tempore existentium ejusdem Militiæ Magni Magistri, vel cujusvis ex Bajulivis, Prioribus, aut Castellano prædictis, seu alterius Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ, sigillo munita, eamdem ubique fidem, & auctoritatem obtineant in judicio & extra, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

§. 24. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis, confirmationis, approbationis, exemptionis, liberationis, concessionis, indulti, mandati, facultatum impertitionis, extensionis, ampliationis, decla-

rationis,

rationis, statuti, prohibitionis, revocationis, cassationis, annullationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII., Quarto Idus Martii, Pontificatus Nostri Anno XIII.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Wilnensis Collegii, seu Seminarii Apostolici, a Gregorio XIII. pro Adolescentium Ruthenorum & Moscovitarum educatione & institutione erecti, optimo regimini providetur.

De hujus Seminarii Alumnis vide infra Constit. XX.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

COmmendatissimum studium, & incredibilem Apostolicæ sollicitudinis zelum felic. record. Gregorii Papæ XIII. Prædecessoris nostri, qui ad perenne orthodoxæ religionis præsidium atque incrementum, tot Collegia, Seminaria nuncupata, tam in hac Alma Urbe, pro remotissimarum Nationum adolescentibus, quam alibi in Germania, Bohemia, Polonia, Transylvania, atque in Civitate quoque Wilna Provinciæ Lithuaniæ, a fundamentis erigenda, consentaneis legibus munienda, & annuis redditibus pro adolescentibus inibi educandis, instituendisque dotanda curavit, semper, etiam dum in minoribus essemus, admirati, adhuc in suprema Sacrosancti Apostolatus Cathedra per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam, meritis licet imparibus, constituti, suspicimus, & Apostolicis laudibus prosequentes, vehementer dolemus, quod propter asperas temporum rerumque calamitates, æmulari non valeamus.

§. 1. Etsi autem maximi momenti opus esse non ambigitur, hujusmodi Collegia, sive Seminaria bene constituere; non minimi tamen ponderis est adlaborare, ut eadem Collegia, sive Seminaria, juxta intentam primævæ fundationis institutionem, conditasque provida maturitate regulas, sarta tectaque serventur, & administrentur. Ab inita sane summa Catholicæ Ecclesiæ procuratione, inter gravissimas tot negotiorum undique sese oggerentium curas, non omisimus sedulam vigilemque operam impendere, ut de omnium ejusmodi Collegiorum, sive Seminariorum rationibus, tum ad rectam piorum morum, sacrarumque doctrinarum disciplinam, tum ad fidelem bonorum temporalium administrationem pertinentibus, plenissime edoceremur, & apostolicæ providentiæ, auctoritatisque partes, ubi opus erat, opportune collocaremus.

§. 2. Quoniam autem, sicut accepimus, in Pontificium Collegium, sive Seminarium, quod a laudato Gregorio Prædecessore nostro Wilnæ erectum, & institutum fuit, ut Juvenes scholares Rutheni, & Moscovitæ fidem ipsam catholicam, & doctrinam, ac bonas literas condiscerent, optimisque moribus, & disciplinis erudirentur, amplius Juvenes Moscovitæ, fortasse ob vitæ pœnam quibuscumque Moscovitis catholicam religionem amplectentibus & profitentibus, juxta suas leges, infligendam, non recipiuntur, & admittuntur; inde factum esse existimatur, ut pluribus abhinc annis, præter quatuor Monachos Ordinis S. Basilii Magni ex Natione Ruthena in eodem Collegio, sive Seminario educari solitos, Superiores ipsius Collegii, sive Seminarii, loco & vice Adolescentium Moscovitarum, alios Latini ritus Juvenes in eodem Collegio, sive Seminario alendos, instituendosque suscipiant. In Seminarium Wilnense pro Ruthenis, & Moscovitis erectum, loco Moscovitarum, recipiuntur Alumni Latini Ritus.

§. 3. Hujusmodi vero providentiæ ratio etsi non contemnenda, haud tamen talis est, ut expressæ tanti Pontificis Fundatoris voluntati, præscriptæque legi Superiores memorati Collegii, sive Seminarii, pro suo arbitrio derogantes, injuncto salutari operi satisfacere valeant; cum Apostolicam hanc Sanctam Sedem consulere debuissent, & loco, ac vice Adolescentium Moscovitarum non amplius concurrentium, subrogari potius debuissent totidem Adolescentes Nationis Ruthenæ Græci ritus, ea potissimum de causa, quod & Episcopale Seminarium pro Adolescentibus ritus Latini Wilnæ, atque alia alibi, erecta instructaque reperiantur; nec tanta, quoad ritum Latinum, urgeat necessitas, quanta omni procul dubio est illa Nationis Ruthenæ. Hæc enim non solum plures complectitur Diœceses, sed ipsæ etiam Diœceses tot refertæ sunt Parochialibus Ecclesiis, ut in sola Metropolitana Kyoviensi earumdem Parochialium Ecclesiarum numerus sit millium nongentarum viginti quinque. Accedit quoque maxima Ruthenorum Antistitum inopia, propter quam Collegia, sive Seminaria Diœcesana sibi erigere, & instruere haud valent. Insuper ut major inter ipsos Ruthenæ Nationis Ecclesiasticos Viros, maxime rerum ecclesiasticarum, sacrarumque doctrinarum, peritia floreat; cum amplissimæ Diœceses orthodoxis, schismaticisque hominibus permixtæ reperiantur. Plures tamen causæ præferendos suadent Ruthenos Græci Ritus. Præsertim Nationis Ruthenæ necessitates.

§. 4. Porrò de hisce omnibus certiores facti, Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus Congregationi Propagandæ Fidei præpositis per duas generales Congregationes accuratissime examinanda commisimus. Hinc factum est, ut attentis tot rationum tam a Nobis, quam ab ipsis Cardinalibus discussarum gravissimis momentis, de eorumdem Cardinalium pariter consilio, non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus, auctoritate nostra apostolica, tenore præsentium, prout infra, statuamus, & decernamus. Pontifex, de Consilio Congregationis de Propaganda Fide, statuit, ut infra.

§. 5. Ac primum quidem memoratas Gregorii Prædecessoris literas, quoad omnia, & singula in ipsis contenta, & statuta, dummodo iis, quæ per easdem præsentes nostras literas, ut infra, statuuntur, & decernuntur, non adversentur, quatenus opus sit, confirmamus, & apostolicæ firmitatis præsidio munimus. Gregorii XIII. Litteras confirmat.

§. 6.

Ruthenos & Moscovitas solummodo in Collegium recipi deinceps jubet.

§. 6. Deinde verò omnibus, & singulis modernis, & pro tempore existentibus sæpedicti Collegii, sive Seminarii Pontificii Wilnensis Superioribus, & Officialibus, districtè inhibemus, ut deinceps nullum omninò adolescentem in ipsum Collegium, sive Seminarium, nisi Nationis Ruthenæ, & Moscovitæ (si quando aliquem ejusdem Nationis Moscovitæ adolescentem recipiendum, admittendumque contingeret) recipiant, & admittant.

Rutheni quibus ex Diœcesibus sint cooptandi.

§. 7. Porrò Diœceses Nationis Ruthenæ, ex quibus adolescentes in Collegium, sive Seminarium antedictum deinceps admittendos, recipiendosque dumtaxat (dummodo ex Natione Moscovitica non sit, qui admitti, & recipi petat) esse, statuimus & districtè mandamus, sunt Kyoviensis & Haliciensis Metropolitana totius Russiæ, Polocensis & Vitebscensis Archiepiscopatus, Smolescensis Archiepiscopatus, Vladimiriensis & Brestensis Episcopatus, Pinscensis & Turoviensis Episcopatus, atque Episcopatus Chelmensis. Tres verò Episcopatus Luceoriensem, Premisliensem & Samboriensem, ac Leopoliensem, inter Diœceses ejusdem Nationis Ruthenæ adscriptos, ideo exclusos esse statuimus & mandamus, quod pro nonnullis unicujusque eorumdem adolescentibus Alumnis statutus sit locus in Collegio sive Seminario Leopoli pro Ruthenis & Armenis fundato, cui annuum nec mediocre ab eadem Congregatione Propagandæ Fidei pro dictis Alumnis subsidium solvitur, unde par æquumque videtur, ut de hisce tribus Diœcesibus, quæ hujusmodi commodum habent, nullus admittatur, recipiaturque; sed de primodictis solummodo Diœcesibus, in quibus major necessitas urget.

Alumnorum numerus ad minus vicenarius statuitur.

§. 8. Verùm ut deinceps quoad admissionem, receptionemque Alumnorum, nulla suboriantur diffidia, & partium studia; cum numerus viginti Alumnorum in laudato Collegio sive Seminario de præsenti existentium sit, quamvis de præterito idem numerus, juxta majorem, vel minorem rerum abundantiam, vel inopiam, interdum major, interdum minor fuerit; ipsum viginti Alumnorum numerum, quomodolibet imposterum sese habeat annona, nunquam minorem, sed si redditus, & proventus augeantur, majorem etiam esse volumus, & statuimus: cum œconomiæ ratio postulet, ut inopia unius anni suppleatur alterius anni abundantia.

Fit Locorum distributio, juxta decretum Congr. de Prop. Fide.

§. 9. Ab hoc itaque constituto, ut præmittitur, viginti Alumnorum numero, exceptis quatuor Ordinis Sancti Basilii Magni Monachis in eodem Collegio, sive Seminario, ut pariter præmittitur, retineri, & educari solitis, quos semper in futurum ex eodem Ordine, & Congregatione Ruthena admittendos, recipiendosque pari modo & forma volumus, & mandamus, ut Magistros, & Præceptores habeant aptos, & idoneos; reliquos sane sexdecim Alumnos, qui admittendi, recipiendique sunt, distributos esse volumus & mandamus, juxta Decretum ejusdem Congregationis Propagandæ Fidei, quod est tenoris sequentis -- *In Congregatione Generali de Propaganda Fide habita die 12. Februarii 1753. decretum fuit, ut sequitur: Ad Collegium Wilnense, ultra quatuor Monachos Basilianos, & donec aliter provideatur, esse imposterum admittendos Ruthenos tantum ex infrascriptis Diœcesibus; nempè ex Archiepiscopali Kyoviensi sex, quorum unus ex Palatinatu Wilnensi, alter verò ex Palatinatu Novogrodensi, & alter ex Palatinatu Minscensi: alii verò tres ex reliqua ejusdem Diœcesis Kyoviensis parte, & præsertim ex Ukraina. Ex Diœcesi Archiepiscopali Polocensi duo, quorum unus ex Palatinatu Polocensi, alter ex Palatinatu Vitebscensi. Ex Diœcesi Archiepiscopali Smolescensi duo. Ex Diœcesi Episcopali Vladimiriensi duo, quorum unus pro Vladimiriensi, seu Podlachiæ parte, alter ex Palatinatu Brestensi. Ex Diœcesi Chelmensi duo, quorum unus ex Terra Chelmensi, alter de Palatinatu Belzensi. Ex Diœcesi Episcopali Pinscensi duo* -- Distributionem autem eorumdem sexdecim Alumnorum ex qualibet Diœcesi respectivè eligendorum, per præinsertum dictæ Congregationis Decretum, factam, tanquam utilem, & salutarem non solum approbamus; & apostolica auctoritate, tenore præsentium, confirmamus; verum etiam districtè servandam esse præcipimus, & mandamus.

§. 10. Præterea ad omnem penitus e medio tollendam dissensionem, confusionemque, statuimus, & ordinamus, ut distributio ita omninò, & non aliter fiat, nimirum, ut, cum quilibet Alumnus ritus latini in sæpedicto Collegio, sive Seminario commorans, sive elapso tempore, quo inibi educari debet, sive aliter quomodolibet ex eodem Collegio, sive Seminario egressus fuerit, statim in illud admittatur recipiaturque Alumnus ex Metropolitana Kyoviensi Nationis Ruthenæ, & sic deinceps usque ad numerum pro eadem Metropolitana Kyoviensi juxta præinsertum Decretum supra statutum; deinde ex Diœcesi Archiepiscopali Polocensi, atque eodem pacto, & ordine ex aliis Diœcesibus antedictis. Postquam verò integrum sexdecim Alumnorum numerum completum esse constiterit, cum vacatio cujusvis Alumnatus evenerit, non admittatur recipiaturque nisi adolescens Nationis Ruthenæ ex illa Diœcesi, ex qua Alumnus antecedens locum dedit vacationi.

§. 11. Cæterum ut præscripta, & præmissa omnia debitæ exequutioni demandentur, Venerabili Fratri Ordinario nostro & Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis in Polonia Nuntio, & Dilecto Filio Regenti ejusdem Collegii, sive Seminarii, modernis, & pro tempore existentibus, injungimus, ut, salva semper dictæ Congregationis Cardinalium Propagandæ Fidei præpositorum auctoritate, omnia, & singula in hisce nostris in forma Brevis literis, quas etiam typis impressas in conspicua dicti Collegii, sive Seminarii parte, ut ab omnibus legi possint, apponi volumus & mandamus, contenta & expressa, exactè servari faciant & curent.

§. 12. Decernentes easdem præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere: sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Gregorii Prædecessoris nostri literis, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 13. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumtis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate

Eccle-

Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die V. Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Cajetanus Amatus.

Monachi S. Basilii Nationis Ruthenæ solvuntur a lege emittendi quartum votum de non acceptandis Episcopatibus, vel Archimandriis, absque assensu suorum Superiorum: Abrogatisque Statutis pœnalibus super hoc editis, Canonicæ Sanctiones innovantur, ac inculcantur.

Dilectis Filiis, Proto-Archimandritæ, Archimandritis, & Monachis Ordinis S. Basilii Magni Nationis Ruthenæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

INCLYTUM quidem Sancti Basilii Magni Ordinem non minus antiquitate, quàm religiosa pietate, sacra doctrina, disciplinaque regulari in Catholica Ecclesia commendatissimum, singulari semper, etiam dum in minoribus essemus, studio prosequuti, ex quo ad sublimem Sacrosancti Apostolatus Cathedram, meritis licet imparibus, evecti fuimus, non omisimus quamplurimis Apostolicæ auctoritatis benignitatisque documentis ornare. Congregationem verò vestram Nationis Ruthenæ, quæ ejusdem Sancti Doctoris institutum tanta cum laude, præsertim in florentissimo Poloniæ Regno, & Lithuaniæ Ducatu, profitetur, paribus Pontificiæ caritatis, ubi opportuna sese dedit occasio, testimoniis complecti studuimus: fore in Domino confisi, ut vestra Congregatio majori alacritate & constantia, non solum schismaticis ejusdem Ordinis Basiliani Monachis sese opponeret, verum etiam eosdem ad Orthodoxæ Fidei sinum allicere, ac perducere adniteretur. Quoniam autem veremur, ne ea, in ipsa Congregatione vestra, accidere possent, quæ non tam exoptata a Nobis religiosarum virtutum incrementa impedire, quàm gravia quoque detrimenta afferre valeant; eapropter haud patimur consentanea Apostolicæ providentiæ, potestatisque officia a vobis desiderari.

§. 1. Ac primum quidem Vobis notum esse cupimus, Nos, quemadmodum non ignorare consuetudinem illam in Natione Ruthena vigentem, nimirum vacantibus Cathedralibus Ecclesiis, & Archimandriis ejusdem Nationis Ruthenæ, non præficiendi Antistites, & Archimandritas, nisi solos Monachos ex Ordine vestro professos; ita perspectum habere, tum ipsas Cathedrales Ecclesias ad Regiam Nominationem conferri, tum Archimandrias, vel Regiæ Nominationis, vel Jurispatronatus nobilium personarum esse, & haberi.

§. 2. Deinde Nobis facilè persuademus, non aliam fortasse ob causam a Superioribus Congregationis vestræ quartum tribus aliis Votum fuisse additum in solenni cujusque Monachi professione emittendum; ne scilicet quisque Monachorum Episcopatus, vel Archimandrias sibi quomodolibet procuraret, neque si ad illos, vel illas quomodolibet etiam nominari, vel promoveri contingeret, nisi prius approbationem, assensumque suorum Superiorum impetrasset, omninò acciperet, quam ut omnis ambitioni occluderetur aditus. Quo firmius præterea ejusmodi a Superioribus vestris statuta quartum Votum addendi lex subsisteret, a fel. rec. Benedicto Papa XIII. Prædecessore Nostro Procurator tunc temporis existens Generalis laudati Ordinis S. Basilii Magni Apostolicas in simili forma Brevis literas die XV. mensis Decembris Anno MDCCXXVIII. hac super re dandas curavit, quarum vigore ad Officia, & Dignitates, Monachos omnes memorati Ordinis, qui sine expressa Superioris Generalis, seu Proto-Archimandritæ pro tempore existentis, & memorati Ordinis consensu, sibi Archiepiscopatus, Episcopatus, Archimandrias, aut quascumque alias Dignitates procurarent, eo ipso ad illas inhabiles esse, ac fore declarabatur. Sanctio pœnalis Benedicti XIII. contra Voti transgressores.

§. 3. Insuper eam profectò, quæ ex Statutis, decretisque antedictis redundatura reputabatur, utilitatem, & regularis disciplinæ observantiam, non solùm minimè provenisse, ex certis documentis rescivimus; verum etiam maximopere dolemus, duas inde non leves, sed gravissimas ortum habuisse inordinationes. Ac prima quidem, quod Monachi ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Archimandrias promoveri cupientes, præter illas, quas prius apud eos, qui Jus nominandi habebant, ut nominarentur, adhibebant partes, preces, & officia, novis quoque partibus, precibus, & officiis apud Superiores Ordinis contendunt, ut ab hisce licentiam nova lege præscriptam consequantur. Altera verò inordinatio ex prima omninò exsurgit, quod ii, quibus nominandi, sive præsentandi Jus inesse non ambigitur, merito queruntur, debitum sibi ejusmodi Jus, propter novam antedictam legem, plurimùm imminutum esse; cum ablatam sibi experiantur pristinam libertatem nominandi, sive præsentandi ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Archimandrias eos Monachos Ordinis vestri professos, quos sibi in Domino existimant benemeritos, atque idoneos; sed illos dumtaxat, qui a Superioribus suis sæpedictam licentiam obtinuissent. Ambitus per eam non tollitur, sed augetur. Querelæ habentium jus nominandi, seu præsentandi.

§. 4. Eapropter præcipuum Apostolici ministerii nostri munus esse intelligimus, non minorem pro recta disciplina a Nobis adhibendam esse curam, quàm ut dissensiones maxime omnes auferantur, ut omnia pro æquitate, ac justitia procedant, neque ullæ prorsus audiantur querimoniæ. Cum autem per Sacros Catholicæ Ecclesiæ Canones satis superque consulum sit, ut omnis, quoad consequendos Archiepiscopatus, Episcopatus, cæterasque dignitates Ecclesiasticas, excludatur ambitus, statutis inflictisque etiam contra ambitiosos pœnis; cupientes Nos omnia, & singula, prout harum præsentium nostrarum in forma Brevis litterarum tenore Apostolica auctoritate nostra reducimus, ad commune Jus, sanctionesque Canonicas reducere; proindeque tenore, & auctoritate paribus, nec non motu proprio, ac certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus, & singulis statutis, & consuetudinibus antedictis, atque ipsis memoratis Benedicti Prædecessoris litteris derogantes, & derogatum esse declarantes, volumus, & districtè mandamus, ut deinceps id omne unicè servetur, & exactè custodiatur, quod per Sacros Canones præscriptum, ubique debitæ exequutioni mandatur, nec aliæ pœnæ hac in re locum habeant, quam quæ in ipsis Sacris Canonibus statutæ sunt. Sublato proinde Voto, & pœnis, Canonicæ Sanctiones restituuntur.

§. 5. Porrò

Firmis tamen manentibus legibus de ambitu, pœnisque in iis decretis.

§. 5. Porrò Monachis Ordinis vestri professis notum esse volumus, & apertè declaramus (ne sua illos eapropter falsa decipiat opinio) non eam sibi per Nos libertatem restitui, per quam ipsis liceat ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & quascumque Dignitates Ecclesiæ, & Ordinis sui niti, & officiis omnibus contendere; sed potius in memoriam illis revocamus, quod si ambitus ad seculares etiam dignitates, & honores, a civilibus legibus prohibetur Laicis, quanto magis ambitus ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Dignitates Ecclesiasticas prohibitus esse debeat Clericis, & Religiosis Viris. *Nullus itaque* (verba sunt *Canon. Nullus* 1. *quæst.* 1.) *per ambitum ad Episcopalem honorem permittatur accedere; nam cum hic excessus in laica conversatione culpetur, quis putat, quin Religiosis, & Deo servientibus incutiat opprobrium.* Nec ob eorum oculos objicere omittimus præclara exempla Sanctorum Cypriani, Augustini, Fulgentii, Cæsarii, Epiphanii, Basilii, Gregorii Nazianzeni, Theodoreti, & Johannis Chrysostomi, ut cæteros prætereamus, qui, quamvis meritis eximiis insigniti, tamen tantùm abest, ut ad Episcopatum assequendum contenderint, quin omnem imo operam, studiumque adhibuerint, ne vel inviti ad Episcopatum pertraherentur.

Episcopatu indignus est, qui illum petit, vel appetit.

§. 6. Neque unusquisque ignorare debet, a peccati culpa immune non esse desiderium ipsum Episcopatus; tum quia, quamvis desiderium aliis juvandi, in his præsertim, quæ ad Deum sunt, & salutem Animarum, laudabile est, & maximopere commendatur; tamen cùm hoc adjumentum præstari non valeat sine ipsa Episcopatus sublimitate, ut plurimum ex vitio insitæ de suis viribus præsumptionis ortum habet; tum quia nemo se iis virtutibus, quæ ad Episcopatus ministerium necessariò requiruntur, ornatum esse, sine peccato existimare potest; atque hujusmodi desiderium semper est vitiosum, juxta Angelici Doctoris doctrinam 2. 2. *quæst.* 183. *art.* 1. *in corpore*, *in Quodlibet.* 2. *art.* 11. *in corpore*, *in Quodlibet.* 3. *art.* 9. *in corpore.* Atque hæc communis est doctrina omnium eorum, quos retulimus in Tractatu nostro de Canonizatione Sanctorum *lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 6. *& seqq.* Demum eorumdem oculis exponimus auream S. Basilii Cœsareæ Episcopi inclyti Ordinis vestri Fundatoris doctrinam, traditam in Constitutionibus Monasticis *cap.* 9. *tom.* 2. editionis Monachi Johannis Garnier -- *Cæterum*, inquit Sanctus Doctor, *nequaquam convenit, ut Asceta cupiat unquam ingredi in Clerum* (ecce Episcopatus desiderium) *aut Fratribus præfici* (ecce desiderium Archimandriæ): *nam diabolica hæc pestis est, labesque libidinis dominandi, quæ res summæ Diaboli nequitiæ insigne est* -- Et postquam gravissima ex hujusmodi desiderio provenientia damna explicavit, addit -- *Cognito itaque detrimento, hanc absurdam cupidinem fugiamus* -- Denique hoc Capitulum hisce absolvit verbis -- *Quod si Deus aliquando eligat quempiam ad ejusmodi munera, novit, cum sit industrius ac sagax, quemadmodum etiam ipsum præstiturus sit dignum. Nos autem conscii esse debemus Nobismetipsis, nunquam Nos aliquid tale appetivisse, neque ullo modo ejusmodi desiderium in animo habuisse. Nam & hic animæ morbus gravissimus est, & facit, ut a bonis excidamus* --.

Ad Ecclesiasticas Dignitates, digniores sunt cooptandi.

§. 7. Tandem cum Apostolica hujusmodi nostra dispositio, ac sanctio, eorum quoque Jus respiciat, qui ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Archimandrias nominandi, vel præsentandi jus quomodolibet habere dignoscuntur, iisdem salutare S. Bernardi monitum indicimus, reputandi nimirum Ecclesiasticis dignitatibus indignum eum, qui vel per se ipsum, vel per alios, ad earumdem dignitatum consequutionem sese commendat -- *Alius pro alio, alius forte & pro se rogat. Pro quo rogaris, sit suspectus: qui ipse rogat pro se, jam judicatus est* -- Verba sunt ejusdem Sancti Bernardi *lib.* 4. *de considerat. cap.* 4., quibus apprime consonant verba Sancti Thomæ Aquinatis 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 5. *ad tertium* -- *Si vero aliquis pro se rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipsa præsumtione redditur indignus* -- Postremò addere præstat verba Concilii Tridentini *sess.* 24. *de reform. cap.* 1. -- *Omnes verò, & singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque jus quacumque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in iis pro præsenti temporum ratione innovando, hortatur, & monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant: eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi, quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.* --

§. 8. Hæc sane sive statuenda, sive mandanda, sive monenda habuimus, decernentes omnia, & singula in iisdem præsentibus nostris literis contenta, semper firma, valida, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, nec non Sedis Apostolicæ Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 9. Non obstantibus præfatis Benedicti Prædecessoris Nostri literis, & quibuscumque statutis, & decretis in contrarium præmissorum in Conciliis, & Synodis Nationis Ruthenæ forsan editis; & Ordinis Vestri, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 10. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu Exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ iisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Interim Vobis, Dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XII. Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Cajetanus Amatus.

Regulæ observandæ in Anglicanis Missionibus, ab Apostolicis Vicariis, nec non a Sacerdotibus Missionariis Sæcularibus, ac Regularibus.

Venerabilibus Fratribus, Episcopis Vicariis Apostolicis, & Dilectis Filiis, Sacerdotibus tam Sæcularibus, quàm cujusvis Ordinis & Instituti, etiam Societatis Jesu, Regularibus, Missionariis Apostolicis Anglicanarum Missionum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

APOSTOLICUM ministerium, quod vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, tanta cum alacritate suscepistis, satis superque admonere vos, & assiduè in memoriam revocare non dubitamus, præceptum mandatumque Supremi Pastorum Principis JESU CHRISTI Apostolos suos edocentis, cujus divina legatione in procuranda æterna Christifidelium salute fungimini cooperatores; nimirum, ut mutua vosmetipsi invicem charitate diligentes, opus vobis injunctum consummare satagatis, quo debitam laboribus vestris mercedem in Cœlis a justo remuneratore Deo recipere valeatis. Nobis sanè, qui gravissimas Sacrosancti Apostolatûs curas, & omnium Ecclesiarum sollicitudinem gerentes, pene deficimus, nihil accidere potest molestius, quàm cum accipimus scissuras esse inter vos, propter quas propagatio Catholicæ Fidei, & Christifidelium salus retardatur. Eapropter, ut opportunum, consentaneumque præcidendis & è medio auferendis dissidiis, quæ jamdudum inter vos exorta, sæpe sæpius emergere, ac magis invalescere plenissime docti vehementer dolemus, & pristinæ animorum concordiæ conciliandæ, & in perpetuum confirmandæ remedium afferremus; primum quidem non solùm exhibita Nobis utriusque partis rationum momenta per Nos ipsos accuratè expendimus; sed nonnullis etiam Venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus negotiis Congregationis Propagandæ Fidei præpositis examinanda mandavimus; deinde verò iisdem Cardinalibus ad Nos accitis, eorumdem sententiam consiliumque requisivimus. Quos postquam Nobiscum convenire, & consentire comperimus, hæc, quæ sequuntur, statuimus, decrevimus, & a vobis districtè servanda proponimus, & mandamus.

§. 1. Cum ab anno 1688. constitutum fuerit, ut Missio Anglicana per quatuor Apostolicos Vicarios administretur, qui Episcopi in *Partibus* Infidelium existant; cumque sui limites, & confinia præscripta sint, in quibus ipsorum singuli suo munere persungantur; nihil omnino immutetur in iis omnibus, quæ pertinent ad eosdem Vicarios Apostolicos, eorumque deputationem, & limites, quos modo indicavimus.

Collegia erecta ad erudiendos pro Anglicanis Missionibus Alumnos, optimis legibus firmantur.

§. 2. Cum nonnulla Seminaria, & Collegia instituta sint, ex quibus Missionarii Cleri Sæcularis in Angliam mittuntur, nulla diligentia, & cura prætermittatur, ut Alumni ad Sacras Missiones obeundas destinati, optimis moribus, pietate, ingenio, doctrina exornentur; & ut periti sint in exercendis Functionibus Ecclesiasticis, & Cantu Gregoriano, quantum fieri poterit, imbuti. Præses Collegii Duacensis in Belgio, Litteris datis die 25. Januarii, Congregationem de Propaganda Fide sincerè certiorem fecit de ratione, qua Alumni in prædicto Collegio instituuntur. Hisce proinde Litteris perhonorificum responsum redditum fuit. Romæ existit Collegium Anglicanum a Sancto Thoma nuncupatum, curæ ac disciplinæ Patrum Societatis Jesu commissum, cujus visitationem suscepere runt jussu Prædecessoris nostri Clementis XII. duo Cardinales vita jam functi, Davia scilicet, & Riviera, instituitque Secretarii munus Cardinalis Monti vitam adhuc agens, qui id temporis munus a Secretis Congregationis de Propaganda Fide gerebat. Itaque plurima statuta fuere, peculiari Decreto Summi Pontificis confirmata, quod die 28. Septembris anno 1739. in lucem emanavit. Sancitum in primis est, ut eodem in Collegio duo Præceptores in posterum commorentur, quorum unus Controversiis, & Sacris Scripturis explanandis, alter Theologiæ Morali tradendæ incumberet; eorumque Lectiones Anglicanæ Missionis utilitati forent maxime accommodatæ. Quamobrem operam suam impendat Cardinalis, cujus in fide, & patrocinio Collegium *pro tempore* recipitur, ut executioni mandentur, quæ eadem in Visitatione salubriter decreta fuere; atque illud in primis, quod paulò ante innuimus, quippe quod ad finem propositum unicè conducere videatur. Pariter compertum est, Collegium Ulissippone Anglis recipiendis erectum esse; alterum Parisiis, Hispali unum, Vallisoleti alterum. Verumtamen cum eorumdem institutio, atque existentia, nihil prætera, innotescat, curæ erit a Secretis Congregationis de Propaganda Fide, consiliis cum Cardinale primo Pontificiæ ditionis Administro collatis, ut dentur Litteræ Nunciis Apostolicis in Lusitania, Gallia, & Hispania commorantibus, ut impensiùs de prædictis Collegiis inquiratur, eorumque gubernatio omnino explorata fiat. Neque id eo tendere opinandum est, ut quidquam detrahatur auctoritati, vel regimini cujuscumque, qui legitima ipsorum fruatur possessione; sed eo dumtaxat fine, ut inter Nos, eosdemque plenissime conveniat iis in rebus, quæ ad Alumnos spectant ex Seminariis in Angliam ad Missiones obeundas profecturis.

Regulares idonei in Angliam mittantur ad certa dumtaxat officia exercenda; & ex iis tantùm Ordinibus, qui propriæ nationis Cœnobia in Catholicis Regionibus habent.

§. 3. Quoniam vero versantur in Anglia Missionarii ex Familiis Regularibus, scilicet Societatis Jesu, Sancti Benedicti, Sancti Dominici, S. Francisci, Carmelitarum Excalceatorum; cavere omnino debent earum Provinciales, ne in Missionarios deligant nisi viros numeris omnibus absolutos, singulari nimirum pietate, ingenii dotibus præditos, quæ ad tantam Provinciam, tamque laboriosam requiruntur. Quamobrem ne ob immodicum eorum numerum perturbationes, & incommoda oboriantur, ipsis Regularium Provincialibus immutabiliter præscribitur, ut eos dumtaxat in Angliam mittant, qui vel Sacellis Regiis præfici debeant, aut apud aliquem nobili sanguine natum versari, aut in Locis, quæ pro Regularibus fundata, & constituta sunt. Porro a Missionibus Anglicanis se repelli intelligant Regulares, qui ex propria Natione non obtinent Cœnobium, vel Provinciam in Catholicis Regionibus: iis tamen, qui ibidem in præsentiarum commorantur, revertendi necessitas non infertur. Enim verò cum Hiberni Sacerdotes ad sustinendam Insulæ ejusdem Missionem deputentur, quæ pluri-

Hiberni Missionibus Angliæ non adhibeantur, nisi a Vicariis Apost. in subsidium vocentur.

plurimos, sapientesque expetit Operarios; cumque in Anglia permulti sint Sacerdotes indigenæ tam Sæculares, quàm Regulares, consentaneum esse arbitramur, si iidem ipsa in Patria labores suos potissimum impendant, & prædicti Hiberni Sacerdotes Missionariis Anglis tunc solum cooptentur, cum horum paucitas id exigere videatur; ideoque a Vicariis Apostolicis Angliæ ad Missionem exoptentur, & evocentur.

Vicariorum Apostolicorũ Ordinaria,& delegata auctoritas pro regionis necessitate sufficiens.

§. 4. Sed, ut ad Vicarios Apostolicos revertamur, præter eam omnem auctoritatem, quæ ipsis communis est in propriis confiniis cum quolibet Ordinario in sua Civitate, & Diœcesi, Apostolica Sancta Sedes facultates *formulæ secundæ* ipsis elargitur, cum potestate illas simplicibus Sacerdotibus, qui idonei videbuntur, communicandi, iis tamen exceptis, quæ vel in Ordinem Episcopalem unicè spectant, vel exerceri sine Sacrorum Oleorum usu minimè possunt. Nihil proinde recensitis Vicariis deest, quod ad sanum regimen, & directionem tam Regularium, quàm Cleri Sæcularis conducat, qui nullas in hanc diem controversias excitavit, quæ debitam Vicariis Apostolicis obedientiam, & subordinationem labefactarent.

Regulares ex privilegio ab Ordinaria Episcopi jurisdictione exempti.

§. 5. Attamen quoniam inter privilegia, quibus gaudent Regulares, cuilibet peculiari Ordini a Summis Pontificibus attributa, illud adnumeratur, per quod Regulares Familiæ ab Episcopali, vel Ordinaria auctoritate eximuntur, vel Sanctæ Sedis Jurisdictioni immediatè subjiciuntur, ne altercationes ea de re in posterum enascantur, quas plurimas elapsis temporibus constat extitisse, & in dies suboriri, necessitas postulat, ut finis aliquando iis imponatur: quod ita præstari oportet, quemadmodum inferius exponemus.

Attamen Missionarii Regulares se Vicariis Apostolicis sistere,&testimoniales Superiorum exhibere tenentur.

§. 6. Itaque Regulares Missionarii cum Provinciam adventaverint, ubi Sacras Missiones obire debent, Apostolicum Vicarium convenient, uti facere semper consueverunt, in cujus ditione Ministerium Apostolicum suscepturi sunt. Siquidem institutum Canonicum est, Sacri Concilii Chalcedonensis auctoritate firmatum, nemini Advenæ in Sacris constituto licere, Ordinem, quo se insignitum asserit, exercere, adeoque Sacrum peragere, si Sacerdotem se esse profiteatur, nisi Litteras authenticas Ordinarii palam faciat, testimoniumque exhibeat, se nullo suspensionis, vel irregularitatis vinculo irretiri. Ita *Canon. 7. dist. 71.*, cui apprimè consentit Sacrum Concilium Tridentinum *sess. 22. de Sacrificio Missæ; Decreto de observandis, & evitandis in celebratione Missæ, & cap. 13. Sess. 23. de Reform.*: Porrò hujusmodi præscriptum Regulares etiam respicit, quoties extra Diœcesim versantur, in qua ad Sacros Ordines promoti fuere; proindeque susceptum Ordinem exercere minime possunt, præsertim in Ecclesiis, quæ ad propriam Sodalitatem non spectant, nisi prius Episcopis, aut Vicariis Generalibus, vel Foraneis, Superiorum suorum documenta proferant, quibus & obtenti Ordinis testimonium, & liberras ab omni Canonico impedimento irregularitatis, vel suspensionis perspecta fiat. Quamobrem id etiam est in mandatis Regularibus Missionariis, ut nimirum Vicariis Apostolicis, ea ratione, qua dictum est, sese exhibeant, ubi ad Missionis locum pervenerint.

Regulares æque ac Sæculares Sacerdotes, ad excipiendas Sæcularium cõfessiones, approbatione indigent Ordinarii loci.

§. 7. Nullus Sæcularis Sacerdos Pœnitentiæ Sacramentum administrare potest, qui actualis Parochus non existat, vel idoneus ad id in præmisso examine repertus non fuerit, quod Ordinarius Loci, ubi Confessiones excepturus est, de eo habere potest. Idem & Regularibus Sacerdotibus edicitur, quoties velint Sæcularium Confessiones audire, quemadmodum ad litteram decernitur a Concilio Tridentino *sess. 23. cap. 15. de Reform.*, quo in loco derogat Sacrum Concilium privilegio cuicumque, & consuetudini immemorabili, quæ contrarium præseferret, inquiens: *privilegiis, & consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus.* Idque eo vel magis, quod ad Summo Pontifice S. Pio V. ea in Constitutione, cui initium est *Romani Pontificis 133. Bullarii Romani tom. 2.* declaratum est, prædictam Concilii Tridentini sanctionem ad omnes quoscumque Regulares extendi, vel Mendicantes, vel non Mendicantes, quamvis Lector, atque Magister in Sacra Theologia præfulgeat, & potestas Sæcularium Confessiones excipiendi illi facta fuerit a suis Superioribus Regularibus. Sancto Pio V. omnino consonat Urbanus VIII. in Constitutione, quæ incipit: *Cum sicut accepimus 92. Bullarii tom. 4.*, per quam amplissimè rescidit privilegium quodcumque alias Regularibus attributum, cujus prætextu Sæcularium Confessiones exciperent, priusquam examen sustinuerint, & consensum ab Ordinario Diœcesano impetraverint. Ac ne Regularium Familiæ, quæ nisi expresse nominentur, se minimè comprehendi putant, ab eadem Constitutione immunes se jactarent, eas nominatim, & singulas recensendas optimum duxit. Ultimò tandem S. Pontifex Clemens X. edita Constitutione *Superna 7. in Bullario Romano tom. 6.* §. 4. ita confirmavit: *Religiosos ab Episcopo ad Confessiones Sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes subditi sint ejus Episcopi, a quo ipsi Religiosi jam fuerant approbati.*

§. 8. Quare si insistamus Canonicis institutis, quæ superius numeravimus, nullum afferri potest impedimentum Ordinario, quominus examen indicat Sacerdotibus tam Sæcularibus, quàm Regularibus, per quos Pœnitentiæ Sacramentum in Locis ipsius Jurisdictioni subjectis ad ministrandum est; Regulares, inquam, in examen vocare potest Ordinarius, si velint Sæcularium Confessiones excipere. At verò quoniam Missionarii, & inprimis Regulares, longa & difficilia suscipiunt itinera, relictis Cœnobiis, in quibus versantur, ut in Angliam ad obeundas Missiones se conferant, ne dubietas admissionis ad Confessiones audiendas in subeundo examine, illos ab Apostolico munere deterreat, cavebunt imposterum, antequam relinquant Monasteria, in quibus degunt, & in Angliam tendant, cavebunt, inquam, examen ad Confessiones Sæcularium audiendas subire coram Ordinario, & Examinatoribus Loci, in quo situm est Monasterium, & consequi testimonium, quo idonei declarentur; quod insuper poterit indicari Vicariis Apostolicis, in Anglia commorantibus per Litteras Ordinarii, qui ad examen eos excepit, & peritos, idoneosque judicavit. Quod si cuiquam ex Regularibus commodius, atque itineri opportunius videretur Bruxellis ante Apostolicum Nuncium propriæ scientiæ periculum facere, id erit eorum in libitu; cum utraque ratione duplex auferatur incommodum; unum scilicet, ne Regulares animum mentemque dimoveant a Missionibus Anglicanis, eo timore, ne a Vicariis Apostolicis admittantur ad Sæcularium Confessiones excipiendas; alterum verò, ne iidem Vicarii destituantur auctoritate adprobandi illos, qui intra limites suæ Jurisdictionis Pœnitentiæ Sacramentum velint administrare. Etenim duos omninò actus complectitur adprobatio, quorum primus ad intellectum, alter spectat ad voluntatem. Proprium enim est intellectûs, debita, ac necessaria scientia in Examinato deprehensa,

illum

illum Confessionis muneri obeundo aptum existimare. At nonnisi voluntatis est, facultatem Confessionum audiendarum liberam, plenamque facere, sententiamque de eo proferre, qui Adprobatori subjicitur. Primum itaque ab Examinatore præstatur; cujus fidei, & integritati innititur, atque acquiescit, qui Confessiones audiendi facultatem, in limitibus, & confiniis sibi assignatis, impertitur. Alterum immediatè peragitur ab ipsomet Superiore, cujus est prædictam facultatem concedere.

§. 9. His itaque constitutis, cum Regularis examinatus jam, & idoneus judicatus, uti diximus, sese offerat Vicariis Apostolicis; cumque id perpendi minimè debeat tanquam urbanitas aliqua, seu cœremonia; cum insuper Vicarius Apostolicus opportunam facultatem elargiri intelligat ad suscipiendas Fidelium Confessiones, qui ditione sua continentur: absoluta penitus hac ratione controversia omnis judicari deberet. Cæterum Confessarii munus Regularibus deferri potest sine temporis determinatione, vel cum limitatione: quod luculenter constat tum ex Brevi a Summo Pontifice Urbano VIII. dato Cardinali de Sandoval anno 1639. inserto a Cabasutio in Theoria, & Praxi Juris Canonici *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 13., tum ex recensita Constitutione Clementis X. *Superna, ad §.* 4. Porro hujusmodi facultates ad præstitutum tempus collatas, post elapsum temporis intervallum, jus competit Ordinario vel abrogandi, vel eas renovando, Sacerdotem ad novum examen compellendi. Facultates verò nulla cum temporis limitatione delatæ, nonnisi cum ipso officio desinunt, nec suspendi propterea possunt sine nova causa, quæ Confessiones directè respiciat, quemadmodum patet ex Constitutione: *Cum sicut accepimus*, ab Innocentio X. in lucem edita XXXII. §. 2. *Bullarii Tom. V. An Episcopus Regularem pro Confessionibus semel approbatum, sine nova causa, suspendere possit ab ipsis Confessionibus audiendis? Respondetur, Regulares aliàs liberè ab Episcopo, prævio examine, approbatos ad audiendas Confessiones Personarum Secularium, ab eodem Episcopo suspendi non posse sine nova causa, eâque ad Confessiones ipsas pertinente.* Quæ cum ita sint, ut omni dissidio aditus occludatur, decernimus, atque statuimus, ut facultas superius exposita, a Vicariis Apostolicis Regulari examinato, & approbato concedenda, ad sexennium extendatur, atque ad aliud sexennium sine prævio examine confirmetur, cum Regulares Missionarii, iis peractis, quæ *num.* 20. exponentur, Anglicanæ Missionis exercitium denuò suscipient.

§. 10. In medium igitur proferri minimè potest tam Breve Summi Pontificis Urbani VIII. quod incipit: *Britannia:* vulgatum anno 1631., quam Bulla ejusdem Pontificis: *Plantata*, edita anno 1633., aut aliud quodcumque documentum ad firmandam Regularium independentiam a Vicariis Apostolicis in administratione Pœnitentiæ Sacramenti, aliorumque Sacramentorum. Brevia enim, & hujusmodi documenta emissa fuere, antequam quatuor Vicarii Apostolici in Anglia constituti forent, cum omni auctoritate, quæ competit cuilibet Ordinario in sua Civitate, & Diœcesi. Quamobrem sancito libero, & tranquillo ordinariæ Episcoporum auctoritatis exercitio, eo ipso desinit Regularium immunitas pro Sacramentis administrandis, quæ tunc temporis iisdem concessa fuit, cum prædictum liberum exercitium nullatenus permittebatur; quemadmodum Regulares ipsi luculenter agnoverunt, & confessi sunt in celebri disputatione Parisiis habita, quæ in Collectione Judiciorum *tom.* 3. *pag.* 45. continetur. Accedit præterea, quod idem prorsus decretum fuit pro statuendo Indiarum Orientalium regimine, nequicquam refragantibus amplis S. Pii V., & Gregorii XIV. privilegiis, ut legere cupienti innotescet ex nostra Constitutione: *Quamvis ad confirmandum, tom.* 17. *nostri Bullarii.* Eadem plane ratione cum in præsentiarum constitutum sit regimen Vicariorum Apostolicorum, finem habere debet recensita Regularium Missionariorum immunitas, iis delata, antequam prædictis Vicariis Apostolicis regimen, & ordinaria auctoritas tribueretur, & sua cuilibet confinia assignarentur. Notæ, & pervulgatæ sunt controversiæ agitatæ, & discussæ in Congregatione de Propaganda Fide anno 1701. & 1702. inter Macai Episcopum, Vicarios Apostolicos Sinarum, atque Regulares Missionarios, qui tueri conabantur, ob sua privilegia licitum sibi esse Sacramenta administrare, & quolibet Parochiali officio persungi, quin ab Episcopo, & Vicariis Apostolicis dependerent. Porrò cum sapienter Congregatio animadvertisset, ab Innocentio XII. fel. rec. suos præfinitos fuisse limites cuilibet Vicario Apostolico, decrevit, atque mandavit, ne cuiquam Missionario vel Sæculari, vel Regulari inposterum liceret Pœnitentiæ Sacramentum Sæcularibus impertiri, vel aliis Parochialibus officiis fungi, quidquid in contrarium præseferrent privilegia iis concessa, quin prius facultatem obtinuisset ab Ecclesiastico Superiore, ab Episcopo nimirum, quotiès Sacramenta administranda essent in ejus Diœcesi, vel a Vicario Apostolico, si in ipsius ditione id foret peragendum. Hæc enim habet decretum vulgatum die 14. Februarii anni 1702. *Missionariis autem, sive Sæcularibus, sive Regularibus, etiam Societatis Jesu, non liceat etiam vigore suorum privilegiorum Sacramenta administrare, aut alia munia Parochialia obire, nisi de licentia præfatorum Ordinariorum, sive Vicariorum Apostolicorum, in quorum respectivè Provinciis, aut Diœcesibus eosdem Missionarios commorari contigerit.* Hæc profectò luculenter ostendunt nullatenus esse provocandum ad immunitatis privilegia, Anglicanis Missionariis concessa, antequam in Anglia Vicarii Apostolici constituerentur. Idque discussum etiam fuit in peculiari Congregatione de his negotiis habita *die* 6. *Octobris anno* 1695., cujus Decreta Innocentius XII. Brevi dato *die* 5. *Octobris anno* 1696. confirmavit. Accedit Decretum emissum ab universa Congregatione de Propaganda Fide *die* 16. *Augusti anno* 1645., quod nostro Brevi sub *die* 5. *Septembris anno* 1745. firmatum fuit.

que, ubi Ordinarii, aut Vicarii Ap. jurisdictionem liberè exercent.

§. 11. Cum ab hac Sancta Sede animadversum sit, plurima sæpe contingere in Regionibus longè dissitis, quibus ut consulatur, peculiares dispensationes, & privilegia quandoque opportuna, quandoque etiam ad animarum regimen necessaria requiruntur; ad quæ obtinenda difficile est Romam confugere, eadem Sancta Sedes in more habuit, habetque in præsenti, Episcopis in remotioribus Provinciis commorantibus quasdam facultates impertiri, quibus uti possint vel immediatè, vel per inferiores Sacerdotes a se designatos: atque idem planè cum Missionum Præfectis, atque Apostolicis Vicariis facere consuevit. Verumtamen, cum nec Episcopi, nec Missionum Præfecti in Anglia hoc tempore versentur, supervacaneum est facultates recensere, quæ his, vel illis deferuntur. Sedem habent in Anglia Vicarii Apostolici, qui sibi commissis Provinciis præsunt, atque iis dumtaxat *Formulæ secundæ* facultates tribuuntur; proindeque Regulares Angliæ Missionarii iis solum Facultatibus perfruuntur, quas obtinent ab Apostolicis Vicariis, qui sane eas communicare aliis possunt, uti ex *Formula secunda* manifestum est: *Prædictas Facultates communicandi, non tamen illas, quæ requirunt Ordinem Episcopalem, vel non sine Sacrorum Oleorum usu exercentur, Sacerdotibus idoneis, qui in ejus Diœcesi laborabunt.* In recensitis notatu dignum imprimis est vocabulum illud *idoneis*, quo

Facultates pro Angliæ Missionibus opportunæ solis Vicariis Ap. immediatè ab Ap. Sede conceduntur, adjecta facultate subdelegandi.

Hinc ante subdelegationem Missionarios examinare pos-

...int, atque his facultates magis vel minus amplas conferre, suspendere, & adimere.

quo cognitio indicatur, quam Largitor facultatum habere debet de illo, qui ipsas consequitur, an videlicet idoneus existimetur. Hinc & arbitrium examinis de illo instituendi subsequitur, quoties ejus scientia ad facultatem exercendam aliunde non innotescat. Observationem illud etiam exigit, quod necessitas non infertur Vicario Apostolico, ut omnino prædictas facultates communicet; sed, veluti commodum quoddam, hujusmodi potestas illi delata est pro animarum utilitate: quod quidem nunquam non opportunum, sæpius etiam necessarium est, cum Superior omnia per se præstare minime valeat. In arbitrio Vicarii Apostolici positum quoque est, vel omnium suarum facultatum Sacerdotem participem facere, vel aliquas tantummodo communicare. Nam Vicarius Apostolicus, in hoc facultatum genere, specialis Sanctæ Sedis Delegati Personam gerit, cui liberum est subdelegare, nedum ex communi jure, verum etiam ex singulari auctoritate illi demandata: cumque in delegantis potestate constitutum sit suspendere, vel omnino etiam auferre factam Delegato procurationem, ex his omnibus illud consequitur, in Anglia scilicet, quod jam dictum est, eas tantum facultates per Vicarium Apostolicum collatas a Missionariis exerceri posse: Ille siquidem cum Apostolicus Depositarius earumdem existat, communes eas facturus cum Sacerdotibus Sæcularibus, aut Regularibus, jus retinet (quod repetere supervacaneum non erit) dignoscendi, an revera idonei sint; aliquas tantummodo, non omnes communicandi, ac denique eas suspendendi, penitusve auferendi. Attamen summopere commendatur humanitas in examine peragendo; insuper debita, & prudens cautio in suspendendis, vel adimendis facultatibus, quæ semel concessæ fuerunt. Nec opus est, ut facultates exprimantur, quas Vicarius sibi reservare, aut quas Sacerdotibus Sæcularibus, vel Regularibus elargiri debet, quæve uni potius, quam alteri sint impertiendæ; id enim arbitrio relinquitur Vicarii Apostolici, qui, cum in loco consistat, & Personas dignoscat, quibus facultates conceduntur, animarum necessitates animadvertat, & casuum frequentiam, decernere facilius potest, quæ magis opportuna, & salutaria videantur. Inter cæteras illa adnumeratur facultas, per quam copia fit Sacerdoti bis Sacrum peragendi uno eodemque die, licet id expresse prohibeatur *cap. Consuluisti, de celebratione Missarum;* cui tamen derogatur ob necessariam causam, videlicet ob Sacerdotum paucitatem; vel cum eorum numerus, qui diebus festis tenentur sacris assistere, talem exhibeat necessitatem, ut, nisi alicui Sacerdoti duas Missas eodem die celebrandi potestas concedatur, Ecclesiæ mandato plures non satisfacerent: quod copiose declaratum est *Constitutione* 3. in præsenti nostro Pontificatu emissa, & Oscensi Episcopo inscripta, *Tom.* 17. *Bullarii.* Hinc facile apparet abusio intolerabilis, quæ patraretur, si cuiquam Sacerdoti rem divinam faciendi bis in diem facultas tribueretur, eum in finem, ut duplici eleemosyna decentius se sustentaret; quantoque magis Sacerdos peccaret, si Missæ Sacrificium bis uno die conficeret sine opportuna Vicarii Apostolici concessione; vel sub Populi necessitatis prætextu eam peteret, atque obtineret, licet reipsa plurium eleemosynarum cupiditate ad id moveretur.

Facultas bis celebrandi eodem die, sola necessitatis Populi causa concedi debet.

§. 12. Adprobationis necessitatem, quam diximus competere cuilibet Vicario Apostolico in sua Provincia, non solum quoad Sæculares, sed etiam quoad Regulares Sacerdotes, qui Sæcularium Confessiones sint excepturi; necessitatem pariter ab ipsis accipiendi facultates *Formulæ secundæ*, quæ prædictis Vicariis Apostolicis a Sancta Sede tribuuntur, una cum potestate eas communicandi Sacerdotibus Sæcularibus, & Regularibus, ut illis solummodo Missionarii utantur, quemadmodum superius exposuimus; has, inquam, necessitates subsequitur actualis administratio curæ Animarum, & Sacramentorum, ac proinde in iis, quæ ad utrumlibet horum capitum spectant, nedum Missionarii Sæculares, sed etiam Regulares subjiciuntur jurisdictioni, & correctioni Vicariorum Apostolicorum. *Personæ tam Regulares, quàm Sæculares hujusmodi curam exercentes, subsint immediate, in iis, quæ ad eandem curam, & administrationem Sacramentorum pertinent, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus Diœcesi sitæ sunt*: Hæc ferme habet *Concilium Tridentinum sess.* 25. *de Regularibus cap.* 11.

§. 13. Quamvis autem in hoc *cap.* 11. non derogetur privilegiis, quæ hanc in rem producere possent Regulares, nihilo tamen minus, quia hujusmodi derogatio apertis verbis exprimitur *cap.* 22. *novissimo ipsius sessionis* 25. *de Regularibus;* ideo hæc ipsa complectitur singula capita anteriora *ipsius sessionis* 25. *de Regularibus*, ac propterea recensitum etiam caput undecimum, quemadmodum enunciatum est Constitutione Innocentii XIII., quæ incipit *Apostolici Ministerii*, confirmata a Benedicto XIII. in altera, quæ incipit: *In supremo*, data anno 1724. *num.* 23. *Sciant omnes derogationem hujusmodi non ad ea tantum referri, quæ in prædicto capite* (idest 22.) *continentur; sed etiam ad alia, quæ in singulis superioribus* (adeoque etiam in cap. 11.) *ejusdem sessionis constituta sunt.*

§. 14. Superioribus annis suscitata a nonnullis fuit infirma nimis controversia, nempe in dubium revocata fuit prædicta Concilii Tridentini dispositio, & contendebatur eos tantum Regulares affici, qui Parochi existant; alios vero Regulares Sacerdotes, qui licet Parochi non sint, tamen Sacramentum aliquod Sæcularibus administrent, vel nullimode comprehendi, vel si comprehendantur, id referendum esse ad eos solummodo, qui rem *de facto* agerent, & sine prævia Ordinarii facultate; verum Gregorius XV. edita Constitutione *Inscrutabili*, quæ est XVIII. *Bullarii Romani Tom. III.* declaravit Regulares Sacerdotes, qui vel Parochi sunt, vel aliquod administrant Sacramentum, *sive alias Ecclesiastica Sacramenta, aut unum ex iis ministrent*, sive id præstent *prævia Episcopi licentia, & approbatione*, aut agant *de facto absque ulla auctoritate*, subesse debere in iis omnibus, quæ curam, vel administrationem Sacramentorum spectant, jurisdictioni, & correctioni Ordinarii tanquam Sedis Apostolicæ Delegati: *In his, quæ hujusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, plene in omnibus subjiciuntur.* Idem prorsus renovatum est in Bulla *Cum sicut* XXXII. Innocentii X. §. 4. *in Bullario Romano tom.* 5., tum in Constitutione *Firmandis*, 109. §. 3. *Bullarii Tom. I.* * in præsenti Pontificatu evulgata.

§. 15. Jus hujusmodi in Regulares Sacerdotes delegatum in iis, quæ animarum curam, Sacramentorumque administrationem concernunt, cessare certum est, cum eorum quiquam sui Regularis instituti observantiam aliquo modo violaret; id enim Ordinarii muneris non est, sed respectivi Superioris Regularis: *Cujus quidem agendi rationem in iis, quæ spectant ad observationem proprii ipsius Regularis Instituti*, non est Episcopi inquirere, cum ad ipsum Superiorem *Regularem privative id pertineat*: Verba ipsa sunt recensitæ Constitutionis *Firmandis* §. 8. Non ignoramus Sacrum Concilium Tridentinum, *Sess.* 6. *cap.* 3. *de Reformatione*, nulla admissa distinctione, decrevisse, quod Regularis *extra Monasterium degens, etiam sui Ordinis privilegii prætextu, si deliquerit, ab Ordinario Loci, tanquam*

super

super hoc a Sede Apostolica delegato, secundum Canonicas Sanctiones visitari, puniri, & corrigi valet; atque hinc factum esse, ut dubium a nonnullis proponeretur, utrum commorantes Missionarii Regulares apud privatos, atque ut plurimum seorsim, ut in Anglia contingit, utrum, inquam, prædicti Regulares, veluti Religiosi extra Monasteria viventes censendi sint, ac propterea Ordinarii jurisdictioni tanquam Apostolici Delegati in omnibus subjecti, quod definitum est in allata Innocentii X. Constitutione 34. *Cum sicut*

§. 15. Quandoquidem tamen illud perpendi debet, Regulares scilicet Anglicanæ Missioni destinatos, illuc proficisci in bonum Sanctæ nostræ Religionis, eorumque mansionem in privatis domiciliis, non item in Monasteriis, ex publici regiminis Legibus dimanare, quibus Cœnobia quæcumque prohibentur; æquum profecto est, ut recenseri non debeant adinstar illorum, qui extra proprium Monasterium vitam agunt, atque hinc subsunt omnimodæ Ordinarii jurisdictioni, quemadmodum sancitum fuit a Summo Pontifice Clemente VIII. in suis Litteris Apostolicis in forma Brevis editis anno 1601. quæ incipiunt: *Quorumcumque Religiosorum* recensitis in Constitutione: *Quamvis:* Quæ ordine est *prima* præsentis nostri Pontificatus *Tom. XVII. Bullarii.* Quamobrem cum iis potius procedendum est veluti cum Regularibus in propriis Monasteriis degentibus, qui, si aliquod crimen foris patrarent, scandalum Populo afferens, insistente Ordinario, ut puniantur, plecti debent a suo Superiore Regulari, qui insuper tenetur indictam castigationem ipsi Ordinario indicare: *Regularis intra Claustra Monasterii degens, si extra ea ita notorie deliquerit, ut Populo scandalo sit, Episcopo instante, a suo Superiore intra tempus ab Episcopo præfigendum severe puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat, sin minus, a suo Superiore officio privetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit:* Hæc habet Sacrum Concilium Tridentinum *Sess.* 25. *de Regularibus cap.* 14. Quibus apprime insistens ipsemet Summus Pontifex Clemens VIII.; alteram vulgavit Constitutionem, cui initium fecit *Suscepti muneris XXXIX. Bullarii Romani Tom. III.*, ubi accurate animadvertit, atque enunciavit quidquid ad eorum executionem conducere videretur.

§. 16. Harum ope regularum, quæ non ad libitum efficta, nec recentes, sed juris Canonici, & Sacri Tridentini Concilii auctoritate suffultæ, nec non anteriorum Pontificum Constitutionibus firmatæ sunt, dubitandum non est, quin perfecta interesse debeat consensio inter Episcopos, & Regulares Missionarios, eorumque Superiores, dummodo reipsa in eorum animis vigeat, quod juvat sperare, verum pacis, & concordiæ desiderium. Atque ea animorum conjunctio eo vel magis speranda, quod ipsorum juri, atque auctoritati certi limites, & confinia præfinita sint. Siquidem non deest Superioribus Regularibus privativum jus in proprios Religiosos, qui sui Instituti observationem perfregerint. Quod si ab iisdem quodquam gravioris notæ crimen perpetretur, atque in primis, si contra bonos mores deliquerint, non destituuntur Superiores eos castigandi facultate; nec conquerendi locus Vicario Apostolico relinquitur, si ab eodem Superiore post acceptam facti notionem debita punitio non omittatur: adeout Vicarius Apostolicus, quod supra indicatum est, se in eam rem ingerere nullatenus possit; nisi forte contingeret, ut Regularis Superior vel nihil præstaret, vel æquas pœnas a reo minime desumeret. Habent itidem Vicarii Apostolici, utpote Sanctæ Sedis Delegati, potestatem supra Regulares in iis omnibus, quæ animarum curam, & Sacramentorum administrationem respiciunt. At verò hujusmodi jus non solum iis competit; verum etiam Regularibus Superioribus, quibus concessum est suos Religiosos animarum regimen, sive Sacramentorum administrationem malè exercentes punire. Porrò Jus Privativum Ordinarii complectitur tantum actus, quos ipse ratione Ministerii sui tenetur peragere in bonum populi disciplinæ Regularis Parochi demandati.

Norma exercendæ jurisdictionis cumulativæ.

§. 17. Ne autem de jure cumulativo, quod habent tam Vicarii Apostolici, quam Regulares Superiores in Regulares, qui vel Parochi existunt, vel qui Sacramenta administrant, ulla oboriatur disceptatio, decretum jam est, ut diffidente Ordinario Superiore, vel Episcopus ille sit, sive Vicarius Apostolicus, a Regulari Superiore, prioris sententia alterius præstet opinioni; itidemque, ut cum velit Superior Regularis, ab animarum regimine, & Sacramentorum administratione Regularem sibi subditum removere, efficere id possit, quin prius Ordinarium de causa certiorem faciat: quod vicissim ab Ordinario fieri posse tenendum est, secluso debito causam patefaciendi Regulari Superiori. Adeatur superius recensita Constitutio *Firmandis* 109. §. 10. & 11. *Bullarii Tom. I.* * præsentis nostri Pontificatus, ubi auctoritate veterum decretorum id fusius declaratum, & confirmatum est. Nec Regularis ab officio suspensus, vel amotus, ullimode valet appellationis beneficio Mandati executionem impedire, vel protrahere; sed post præstitam obedientiam, ad proprium tuendum nomen, innocentiamve vindicandam, si eam læsam existimaret, reclamationibus unde locus erit, & excusationibus, suo Judici competenti ferendis, uti præscribitur in superius allata Constitutione: *Inscrutabili:* Gregorii XV., atque in alia posteriori, cui initium *Ad militantis*, in præsenti nostro Pontificatu vulgata scilicet 18. §. 19. *Bullarii Tom. I.* *

*In hac edit. Tom. XVI.

Regulari ab Officio suspenso non datur suspensiva appellatio.

*In hac edit. Tom. XVI.

Sæculares Missionarii quibus rebus incumbere, & a quibus abstinere debeant; alioquin a Vicariis severe puniendi.

§. 18. Ne felici Britanniæ Missionum regimini quicquam deesse videatur, subsequentes adnectuntur regulæ, quibus prætermissis, haud omnino obtineretur, quod vehementer exoptatur. Sedulo igitur incumbant Vicarii Apostolici, ut Missionarii Sæculares probe, honesteque in omnibus se gerant, quo aliis bono exemplo sint; & imprimis Sacris Officiis celebrandis, opportunisque Institutionibus Populo tradendis, atque infirmis opera sua sublevandis præsto sint, ut a publicis otiosorum cœtibus, & cauponis omnimode caveant; addita etiam suspensionis pœna cuilibet, si quis ad easdem divertere non vereretur. At potissimum ipsimet Vicarii, omni, qua possunt ratione, severe tamen, illos puniant, qui de publico Regimine cum honore sermonem non haberent. Quandoquidem illi in Anglia versantur, non ad rumores, & perturbationes excitandas, sed Sanctæ Catholicæ Religionis servandæ causa, eosque excipiendi, qui Divino Spiritu afflati, & Sanctis Fidei Mysteriis apprime instructi, se promtos paratosque ad eam amplectendam exhibent; cum interim a quibuslibet conversionibus debeant abstinere, quæ utpote sine præviis, debitisque conditionibus peractæ, non modo nullam utilitatem, sed damna potius, & incommoda plurima solent afferre. In iis autem, quæ Missionarios Regulares spectant, munus suum Vicarii Apostolici præ oculis semper ferant, quo tenentur in eorum actiones intendere semper in illis, quæ animarum curam, Sacramentorumque administrationem respiciunt; necnon auctoritatem pariter sibi delegatam comminiscantur. Cæteras verò prædictorum Regularium corruptelas, si quæ contigerint, si nimirum eorum quisquam cauponas, & cœtus otiosos frequentaret, seu publico Regimini obloqueretur, sive denique alienis negotiis sese immisceret; has, inquam, corruptelas reparare studeant remediis superius expositis, atque a Concilio Tridentino desumptis, quibus Regulares afficiuntur in Monasteriis degentes, &

Regulares circa eadem deficientes, quomodo corripiendi.

qui extra Septa ipsius Monasterii scandalum aliquod committunt.

Horum delectus habendus per Superiores Regulares; unusque Visitator cæteris præficiendus.

§. 19. In primis curæ sit Superioribus Regularibus Missionarios indistinctè nequaquam mittere, sed quod dictum jam est, eos deligere, qui & vitæ probitate, atque sufficienti opportunæ doctrinæ copia tales existant, ut sibi traditum Ministerium probe complere valeant: Præterea studeant præficere in Anglia unum ex Religiosis, cui visitatio sibi subditorum singulos in annos obeunda committatur, qui diligenter eorum vivendi rationem ad examen revocet, & congestarum eleemosynarum usum perscrutetur. Sic enim fiet, ut quælibet negotiationis suspicio de medio tollatur, incommodis quibuslibet, & malis provide consulatur; Porro Visitator ipse de his, quæ gerenda sunt, conferat cum Vicariis Apostolicis, ut & ipsi auxiliarem manum præbeant, atque ita scandalis quibuslibet aditus occludatur.

Post sexennium ad Regiones Catholicas & ad propria Monasteria se recipiant, vacaturi spiritualibus exercitiis.

§. 20. Quandoquidem, degentibus Missionariis Regularibus in Anglia extra Monasteria in privatis domiciliis, & sæculares vestes adhibentibus, & ea libertate utentibus, qua sane carerent, si in Monasteriis degerent, inauditum minime esset, si etiam religiosa corda mundano pulvere sordescerent, ideo edicitur cuilibet Missionario, ut post singula sexennia ad Catholicas Regiones sese restituat, propriæ Familiæ Regularis Claustra subeat, Religiosum induat habitum, ibique per tres integros menses commoretur; atque interim Spiritualibus Exercitiis per quindecim dies sedulò incumbat. Hinc est, quod Vicarii Apostolici, quorum arbitrio, atque prudentiæ, uti expositum est, committitur potestas communicandi Missionariis facultates *formulæ secundæ*, ipsam *ultra sexennium* non debebunt prorogare, sed impertiri ad summum *ad sexennium; & interim ad libitum*, eamque, si consentaneum judicaverint, simili modo restituere, cum Regulares absoluto jam præscripti secessus tempore ad Missionem revertentur.

Ideo statutum, ut Facultates ad sexennium tantummodo ipsis delegentur.

Remotiones Missionariorum Regularium, quantum fas erit, communi consensu fiant, & sine Missionis detrimento.

§. 21. Etsi Regularis Superior, qui statuit aliquem ex suis Religiosis a Sacramentis administrandis, sive a Missionibus exercendis removere, ex superius allatis, non teneatur remotionis causam Vicario Apostolico significare, & eadem ratione liberum sit Vicario Apostolico, insciis, atque inconsultis iisdem Superioribus contra Missionarios Regulares, quos delinquentes in Sacramentis administrandis, vel ineptos, atque rudes, negligentesve in suo munere adimplendo deprehenderit, animadvertere, prout ipsi expedire videbitur, tamen consentaneum erit, si unanimi voluntate, & consensu rem gerant, ne Missiones Operariis destituantur, & uni Missionario amoto alter continuò subrogetur, qui ejus subeat vices; idemque exhibeatur officium a Superioribus Regularibus cum Apostolicis Vicariis, ubi velint suos in alium Locum transferre, vel eos revocare in Catholicas Regiones, atque uno eodemque tempore successores expediant, videlicet ne Missio necessariis Operariis careat.

Fundationes unicuique requisitæ, possessoribus maneant.

§. 22. De Fundationibus nihil omnino innovetur; sed tam Sæculares, quam Regulares in earum possessione perseverent, quas in præsentiarum obtinent; atque adeo Sacramenta, etiam Confessionis omnibus indiscriminatim per eos administrentur in Urbibus, & Oppidis muro circumdatis, ubi limites præfiniti non sunt; ea plane ratione, qua in nostris Civitatibus ad Confessionem adprobati ab Episcopo sine ulla Loci, vel peculiaris Ecclesiæ limitatione, in qua Confessiones possint excipere, in qualibet Urbis Ecclesia Confessiones audiunt, debitis tamen officiis cum ipsius Rectore antea persolutis. Verum Missionariis, in Pagis, & apud Ruricolas commorantibus non liceat Sacramenta, nec etiam Pœnitentiæ extra præscriptos limites administrare; eum ad Confessiones extra confinia excipiendas

Sacramenta a Sacerdotibus approbatis in Urbibus & Oppidis sine limitatione administrentur.

In Pagis & agris nemo deputationis suæ limites transcendat.

necessaria omnino sit Vicarii Apostolici licentia, cui illa subjicitur Provincia. Etenim apud Nos etiam Confessarius ab Episcopo pro Sæcularibus adprobatus in sua Diœcesi, extra Diœcesim eam facultatem exercere nequit sine alterius Episcopi adprobatione, in cujus ditione Pœnitentiæ Sacramentum administratur, etiamsi Pœnitens subsit Episcopo, qui illum ad Confessiones excipiendas adprobavit. Idque constat ex Bulla *Superna*, Clementis X., quæ est 7. *T. VI. Bullarii Romani* §. 4., solus enim Parochus a Moralis Theologiæ Scriptoribus eximitur, qui si forte extra Diœcesim versetur, sui Parochiani ibi degentis Confessiones potest audire, quamvis Episcopo Loci, ubi sui Parochiani se præbet Confessarium, adprobationem ad Confessiones non obtinuerit. Necessaria igitur omnino est Vicariorum Apostolicorum licentia, ut Missionarii in Pagis, vel Agris commorantes, Pœnitentiæ Sacramentum ministrent intra limites cuilibet illorum respective subjectos. Attamen ipsosmet Vicarios Apostolicos hortari non prætermittimus, ut meminerint valde consentaneum esse (nisi aliqua legitima causa contrarium persuaserit) facultates illis elargiri saltem ad Confessiones excipiendas. Quandoquidem vero licentiæ administrandi Sacramenta, quæ conceduntur Missionariis Campestribus, ut plurimum certis limitibus arctari solent, extra quos nulla ipsis ministrandi facultas permittitur, quamvis Locus, ubi Sacramenta vellent conferre, intra limites Vicario Apostolico subjectos contineretur, qui permissionem ministrandi impertitus est, tamen Vicarium Apostolicum adhortamur, ut facilem se præbeat Missionario Campestri Sacramenta aliquando conferendi extra limites ipsi præfinitos, nisi forte legitimum aliquod impedimentum id fieri prohibeat.

§. 23. Hæc omnia proficuam animarum curam, & pacem, concordiamque inter Missionarios; faustum denique Vicariorum Apostolicorum regimen respiciunt. At quoniam a Viris optimis, & fide dignis indicatum fuit consentaneum fore, si definiatur, utrum Regularibus, qui vel in Regiis Sacellis, vel in Locis pro illis fundatis, sive apud Nobiles commorantur, liceat Indulgentias suis Ordinibus concessas evulgare, ideo, ut omnes molestæ tricæ evitentur, sequens regula proponitur, quæ executioni demandari omnino debet. In bonum Anglicanæ Missionis adprobantur quilibet pietatis actus, preces, jejunia, atque opera meritoria, quæ a Sancta Romana Ecclesia comprobantur. Ad Indulgentias quod spectat ipsis operibus adnexas ratione privilegiorum, quæ uni, vel alteri Regularium Ordini a Summis Pontificibus concessa fuerunt, suspenduntur: atque, ut Fideles spirituali Sanctarum Indulgentiarum emolumento tranquillè, & copiosè simul perfruantur, cuilibet Vicario Apostolico auctoritas in ditione sui Vicariatus conceditur, ut quater in annum in iis Solemnitatibus, quæ ipsis magis opportunæ videbuntur, Indulgentiam Plenariam impertiantur, quam lucrari possint quicumque Pœnitentiæ Sacramento expiati, & Sacra Eucharistia refecti Sacellum aliquod visitabunt, ubi Missæ Sacrificium celebratur, pacem Ecclesiæ suæ a Deo rogabunt, paratique erunt pauperes aliqua eleemosyna pro suis viribus sublevare, vel Catechismo, & Sacris Concionibus frequenter interesse, quoties absque gravi incommodo id fieri liceat, sive infirmis, aut morti proximis operam suam christiana charitate præbere; & quoniam non deerunt, qui vel carcere, aut gravi morbo, sive alia legitima causa impediti, præscripta pietatis officia minime poterunt adimplere, singuli Vicarii Apostolici potestatem habeant ea commutandi, & alia, quæ perfici valeant, decernendi. Porrò ne morientes e vita decedant sine Benedictione *in articulo mortis*, & sine Indulgentia

dulgentia

dulgentia ipsi conjuncta, iisdem Vicariis Apostolicis facultas conceditur, ut illam impertiant, atque etiam Sacerdotes alios subdelegare possint, qui eam morientibus elargiantur, servata tamen forma, quæ indicitur in Constitutione hujús nostri Pontificatus tempore in lucem evulgata, quam hisce regulis ad majorem commoditatem adjungimus.

§. 24. Ultimo tandem, cum Anglicanæ Missionis perduratio Principum Catholicorum Ministris, Nobilibus Catholicis, Fundationibusque jam constitutis accepta referri debeat, eos magnopere adhortamur, ut illos tantum Sacerdotes Sæculares, vel Regulares suis Sacellis inservire permittant, qui se prius obtulerint Vicariis Apostolicis, & obtentas ab illis adprobationes exhibuerint: secus enim contingere posset, ut præter eorum voluntatem admittatur celebrando Missæ Sacrificio in Sacellis, & ministrandis Sacramentis, qui vel Sacerdos minime existat, vel si fuerit Sacerdos, suspensionis fortasse, vel irregularitatis vinculo obstringatur.

§. 25. Porrò omnia & singula hujusmodi a Nobis, prout præmittitur, statuta & decreta, quo firmius subsistant, & serventur exactius, tenore præsentium Apostolica auctoritate, quatenus opus sit, confirmamus, & Apostolicæ firmitatis robore communimus, & districtè servanda præcipimus & mandamus, salva tamen in præmissis nostra, Successorumque nostrorum Romanorum Pontificum, & ejusdem Congregationis Cardinalium Propagandæ Fidei auctoritate. Decernentes easdem præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque semper firma, valida, & efficacia existere & fore; suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & a vobis & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiter observari debere; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & ejusdem S. R. E. Cardinales, eorumdemque Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis sive sub Plumbo, sive in simili forma Brevis expeditis quorumcumque Prædecessorum nostrorum Litteris, & præsertim felicis recordat. Urbani Papæ VIII., quarum initium est: *Britannia non minus &c.* necnon: *Plantata in Agro Dominico &c.*, aliisque Constitutionibus & Ordinationibus, necnon quorumcumque Ordinum, Congregationum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus; privilegiis, quoque, indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores præsentibus pro plenè & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 26. Cæterum Vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, per Domini Nostri Jesu Christi charitatem, qui animas nostras pretioso Sanguine redemit, rogamus, & in Domino hortamur, ut non in contentione & æmulatione, sed induentes eumdem Dominum Nostrum Jesum Christum, perficiatis opus vestrum. Ad cujus prosperi successus auspicium Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ voluntatis pignus Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

§. 27. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis seu exemplis etiam impressis, & ab ejusdem Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, ac Sigillo ejusdem Congregationis munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Fides habenda transumptis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Maji MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio. Dat. Pont. Anno XIII. die 30. Maji 1753.

Cajetanus Amatus.

XVII.

De Beneficiis & Officiis Curatis per Indiarum Occidentalium Regiones, Sæcularibus etiam Clericis, sublato asserto Regularium privativo jure, conferendis: Apostolicæ Litteræ jam editæ (*quas vide Tom. præced. num.* 51.) confirmantur, & declarantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Catholici Regis aliàs proposita petitio.

CUM aliàs nempè de Anno millesimo septingentesimo quinquagesimo primo ex parte Charissimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi VI. Hispaniarum Regis Catholici Nobis repræsentatum fuisset, non eas adhuc in Indiarum Occidentalium Regnis, atque Provinciis ipsius Dominio subjectis rerum circumstantias subsistere, ob quas olim Sanctæ memoriæ Pius V., ad instantiam tunc existentis Catholici Hispaniarum Regis, aliique deinceps Romani Pontifices Prædecessores Nostri statuerunt, earum Regionum Parochias, Doctrinas, aliaque munia & Officia ad Animarum Curam pertinentia, per Regulares Personas obtineri, & administrari debere, quin immo Sæcularem Clerum illarum Partium a multo jam tempore adeo & numero excrevisse, & moribus, atque doctrina conspicuum, proindeque ad obtinenda & gerenda ejusmodi munia idoneum se præbere, ut nihil jam obstare videretur, quo minùs earumdem Parochiarum, Doctrinarum, aliorumque Officiorum provisio, & dispositio, ad eam, quæ generaliter per Orbem vigere dignoscitur, Ecclesiasticæ disciplinæ formam, prout non solum ipse Ferdinandus Rex, sed etiam Archiepiscopi, & Episcopi, per easdem Indiarum Regiones constituti magnoperè optabant, revocari posset; Nos omnibus maturè perpensis, quum Regiam hanc petitionem non modo generalibus Ecclesiæ Institutis, verum etiam prædicti Sancti Pii, aliorumque Pontificum Prædecessorum Nostrorum menti, ac sæpè declarato Sedis Apostolicæ sensui, conformem agnoverimus; per Nostras sub Plumbo editas Litteras, quarum initium est -- *Cum nuper* -- datas apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. sexto Idus Novembris; Pontificatus Nostri Anno XII., decrevimus, atque permisimus, ut, non obstantibus dicti Sancti Pii V. Prædecessoris Litteris, aliisque in earum confirmationem ab Apostolica Sede emanatis (quibus etiam, quatenùs opus esset, expressè derogavimus) Sæculares etiam Clerici, seu Presby- Pontificis Decreta per Litteras Apostol. edita anno 1751.

teri quicumque, quos scilicet prædicti Archiepiscopi, & Episcopi, aliique locorum Ordinarii in Indiis Occidentalibuss constituti, prævio examine, juxta ea, quæ in Concilio Tridentino statuta sunt, idoneos & habiles reperissent, ad Parochias, Doctrinas, & alia quæcumque munia, & Officia ad animarum Curam pertinentia, in posterum admitti & assumi, eisque etiam Parochiales Ecclesiæ hujusmodi, aliaque Ecclesiastica perpetua Beneficia, quibus Animarum cura imminet, in titulum conferri possent & valerent; prout in dictis Litteris Nostris latiùs continetur.

Catholici Regis proposi tum sæcularibus Clericis favorabile.

§. 1. Cum autem nuper idem Ferdinandus Rex Nobis exponi fecerit, quod ipse, cui ex juribus suæ Regiæ Coronæ, Jus Patronatus, ac nominandi, & præsentandi ad omnia dictarum Regionum Beneficia Ecclesiastica, & Officia Curata hujusmodi ex fundatione, seu dotatione, aut Privilegiis Apostolicis actu vigentibus, aliisque legitimis titulis, competit, in dies magis magisque agnoscens ad rectum disciplinæ Ordinem, & ad promovenda in Clero Sæculari dictarum Partium Sacrarum Doctrinarum studia, aliosque communis utilitatis effectus, magnopere proficuum fore, si Sæculares hujusmodi Clerici, seu Presbyteri ad omnia vel pleraque Beneficia & Officia prædicta, per ipsum, ejusque successores Catholicos Reges, nominentur, & præsententur, decreverit & constituerit, prædictis S. Pii V., aliorumque Romanorum Pontificum Indultis & facultatibus, in favorem Regularium, vel nullo modo, vel saltem parcissimè, & in locis & casibus dumtaxat, in quibus forsan Sæcularium Clericorum defectus reipsa subsistere dignoscetur, in posterum uti; ideoque easdem priores litteras Nostras, novo ac perpetuo confirmationis Nostræ munimine roboratas, uberius per Nos declarari, &, ut infra, super his provideri desideret: Nos ejusdem Ferdinandi Regis supplicationibus inclinati, præsentium tenore, & auctoritate simili, primodictas Nostras Apostolicas Litteras, cum omnibus & singulis decretis & declarationibus in ipsis contentis, & expressis, perpetuò confirmamus, ac iterato Apostolicæ auctoritatis Nostræ robore communimus; decernentes, nullum in posterum jus, nullamque actionem, aut exceptionem, in vim prædictarum Litterarum Sancti Pii Papæ V., aliarumque, ut supra, ab aliis Romanis Pontificibus editarum, prædictis Regularibus competere, ut sive in petitorio judicio, sive in possessorio, privativam facultatem obtinendi, & administrandi Parochias, & Doctrinas ejusmodi, aliaque Officia Animarum curam concernentia, sibi, suisque Ordinibus asserere, aut se in illarum illorumque possessione confovere possint; sed tam eos, qui nunc Parochias, Doctrinas, & Officia præfata obtinent, quàm quibus forsan in posterum ejusmodi Curata Beneficia, & Officia, servatis de jure servandis, committi, & demandari contigerit; tamquam ad nutum amovibiles, posse tum ab Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, tum etiam a propriis Regularibus Superioribus, justis concurrentibus causis, (super quarum subsistentia illorum conscientiam oneramus, sed nunquam illos ad earum declarationem, aut verificationem compelli posse volumus & decernimus), ab earundem Parochiarum, Doctrinarum, & Officiorum regimine & exercitio removeri; eveniente autem remotione, liberum fore Catholicis Regibus, alios quoscumque idoneos Sæculares, aut Regulares Clericos, seu Presbyteros, juxta legitima eorum Regii Patronatus jura, ad hujusmodi Curata Beneficia, & Officia nominare & præsentare, ac respective Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis, hujusmodi Clericos, seu Presbyteros, prævio examine, aliisque servatis de jure servandis ad illa admittere & assumere, seu, quatenus Sæculares fuerint, ipsis etiam in Titulum eadem conferre, & de iis providere.

Ejusdemque nova instantia pro editarum Litterarum confirmatione, ampliatione, & declaratione.

Pont. annuendo declarat, nullum jus neque in petitorio, neque in possessorio, Regularibus competere ad Beneficia & Officia Curata Indiarum Occid. obtinenda, aut retinenda.

§. 2. Volumus autem, ut omnes & singuli, cujuscumque Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam expressè nominandi, Regulares, qui hujusmodi Parochiarum, Doctrinarum, & Officiorum regimine & exercitio retinebuntur, seu quos ad eadem in posterum assumi, & admitti contigerit, (juxta ea, quæ tam in citatis Nostris Litteris incipientibus - - *Cum nuper* - -, quam in aliis Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, decimo Kal. Decembris editis, quarum initium est - - *Firmandis, atque asserendis* - -, a Nobis decreta & declarata fuerunt) noverint, se in iis quidem, quæ concernunt eorum Regularis Instituti observantiam, Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis nullatenus subjectos esse, sed a suis Superioribus Regularibus quoad hæc privativè dependere. In his autem, quæ vel ad ipsum spectant exercitium curæ Animarum, vel etiam ad eorum vitam, & mores pertinent, Episcopis quoque, aliisque Ordinariis, nec non Vicariis, & Visitatoribus ab iis deputatis, æquè ac a suis Regularibus Superioribus in his omnibus judicari, & corrigi posse; & quidem ea lege, ut quatenùs unius & alterius Superiorum hujusmodi judicia inter se non conveniant, Episcopalis seu Ordinariæ Curæ Processus, atque Sententia, Regularis Prælati judicio & actis omninò prævalere debeant; ac rei, sa præferantur, & executioni demandantur.

§. 3. Præsentes quoque Litteras, & in eis contenta quæcumque, nulla unquam ex causa, colore & capite, etiam in corpore juris clauso, etiam ex eo quod quicumque in præmissis jus vel interesse habentes, aut habere prætendentes, cujusvis status, aut Ordinis, Congregationis & Instituti, etiam hìc de necessitate specialitèr exprimendi, existant, iisdem non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, neque Causæ, propter quas præsentes emanaverint, satis adductæ, probatæ, aut verificatæ fuerint, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut consensus interesse habentium, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam, & judicium etiam ad effectum obtinendæ aperitionis oris, aut restitutionis in integrum, adduci posse: Sed semper & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere, ac illis, quorum favorem concernunt, plenissimè suffragari, atque etiam ab omnibus, ad quos respectivè pertinet, & pertinebit in posterum, inviolabiliter observari, volumus & decernimus. Sicque & non aliter in præmissis judicari, & censeri per quoscumque Ordinarios, & Delegatos Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, eorumque Congregationes, nec non Apostolicæ Sedis Legatos, seu Nuncios, aliosque quoslibet quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros; sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, ac etiam irritum & inane decernentes, quidquid ab eorum quolibet in contrarium judicari, & decerni, seu scienter, vel ignoranter attentari contigerit.

§. 4. Non obstantibus prædictis Sancti Pii V., aliisque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum in eorundem confirmationem etiam in forma specifica, editis Litteris, Nostraque, & Cancellariæ Apostolicæ regula de non tollendo jure quæsito, aliisque Apostolicis, seu in universalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis, generalibus aut specialibus

Consti-

Constitutionibus, & Ordinationibus; nec non quarumcumque Ecclesiarum, seu Ordinum, Congregationum, & Institutorum, etiam specialiter exprimendorum, quantumvis juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut sub quibusvis formis, & verborum tenoribus, seu clausulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in specie, etiam motu proprio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, aut ad Regum, aliorumque Supremorum Principum instantiam, vel peculiarium quorumcumque meritorum intuitu, aliove titulo, etiam oneroso, quibuscumque personis, Collegiis, Locis, Ordinibus etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, vel Sancti Joannis Hierosolymitani, aliisque quibuslibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluriès confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, eorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro expressis, insertis, & specificatis habentes, pari modo, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine ad præmissorum effectum plenissimè derogamus, eaque respectivè, quatenùs præsentibus adversantur, de medio tollimus & abolemus per præsentes. Quarum Transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem fidem ubique Locorum & gentium, in judicio, & extra, haberi volumus, quæ eisdem præsentibus haberetur, si originaliter exhiberentur.

§. 5. Nulli ergo omninò Hominum liceat paginam hanc Nostrarum Confirmationis, Declarationum, Decretorum, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum in Arce Gandulfi Albanen. Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, quinto Idus Junii, Pontificatus Nostri Anno tertiodecimo.

Pro D. Card. Passioneo
J. Florius Substitutus.

J. Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Venetiarum Reipublicæ conceditur Jus nominandi ad Ecclesias Torcellanam, Caprularum, & Clodiensem.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

SINCERITAS Fidei, & devotionis affectus, quibus dilecti Filii Nobiles Viri Dux & Respublica Venetiarum erga Catholicam Religionem, & Ecclesiam Romanam omni tempore se se conspicuos præstiterunt, quibusque recentia zeli ac pietatis suæ argumenta, non sine filialis in Nos observantiæ, significationibus, addiderunt; Nos quodammodo impellunt, ut ea ipsis favorabiliter concedamus, quæ ab Ecclesiarum utilitate, quemadmodum pro certo confidimus, minimè sejuncta, ad meritum eorundem honoris augmentum pertinere, & publicis eorum votis salubriter respondere conspicimus.

Jus nominandi ad Ecclesiam Patriarchalem Venetiarum Duci & Reipublicæ concessum a Pio IV.

§. 1. Cum itaque ipsi, quibus ex Apostolico fel. rec. Prædecessoris Nostri Pii Papæ IV. Indulto, cui non est hactenus in aliquo derogatum, & ex antiqua consuetudine, jus competit, ad Patriarchalem Ecclesiam Venetiarum, quoties illam vacare contingat, nominandi & præsentandi Nobis & Romano Pontifici pro tempore existenti Personam idoneam, per Nos, seu per Romanum Pontificem hujusmodi, ad eandem Patriarchalem Ecclesiam pro tempore etiam promovendam, eique præficiendam, Nobis humiliter, & enixè supplicari fecerint, ut Indultum etiam nominandi ad tres infrascriptas Cathedrales Ecclesias, Torcellanam nempe, Caprularum, & Clodiensem, in earum vacationum casibus, futuros illarum respectivè Episcopos, ipsis concedere dignaremur.

Indultum hujusmodi petitur pro tribus Ecclesiis Patriarchæ Suffraganeis.

Venetorum Ducum & Reipublicæ antiqua merita in easdem Ecclesias

§. 2. Nos attendentes, pro eo quod pertinet ad primodictam Torcellanam Ecclesiam, quod olim destructa Altinensi Civitate, ejusque Episcopali Cathedra, & Sede Torcellum translata, nova Cathedralis Ecclesia ibi per bo. mem. Petrum tunc Venetiarum Ducem ædificata, ac etiam Episcopo ibidem de congrua habitatione provisum fuit; alterius vero, Caprularum videlicet, Ecclesiæ initia ex eo derivari, quod olim existens Concordiensis Episcopus Joannes nomine a sua Civitate profugus, propterea quod schismati adhærere nollet, in eo Oppido exceptus, Episcopalis Sedis ibidem statuendæ commodum obtinuerit; ac demum, quod spectat ad Clodiensem Ecclesiam, hujus constitutionem præcipuè acceptam referri bo. mem. Ordela'o Faletrio Venetiarum pariter Duci, cujus favore & auxilio factum est, ut, quum Insula Metamauci, vulgo *Malamocco*, marinis fluctibus submersa fuerit, illius quondam Episcopus in Flossa Clodia consistere, ibique Episcopalem Sedem stabilire potuerit.

Iidem nuper, instâte Pont. Catholicæ Religionis indemnitati in Dalmatia consuluerunt

§. 3. Cumque etiam debita consideratione pensare non omiserimus, quod paucis abhinc mensibus, quum quidam schismaticus Papas Simon Conzacovich nuncupatus, a schismatico Græcorum Pseudo - Patriarcha in Dalmatiam missus fuisset, ut ibi Sedem figeret; id quod, si fortè evenisset, in magnam Sanctæ Catholicæ Religionis nostræ perniciem, & grave Apostolicæ Sedis præjudicium, cum intolerabili Latinorum Episcoporum perturbatione cessisset, quemadmodum Nos prædicto Duci & Senatoribus, tum a dilecto Filio Nobili Viro Petro Andrea Cappello Equite ejusdem Reipublicæ apud Nos & Apostolicam Sedem Oratore; tum etiam a Venerabili Fratre Archiepiscopo Chalcedonensi, Nostro & ejusdem Sedis Nuntio apud ipsam Venetam Rempublicam constituto, repræsentari curavimus; publico ac solemni Senatus Decreto, eidem schismatico Pseudo - Pastori denunciatum fuit, ut a prædictis Dalmatiæ Regionibus sine mora abscederet.

Confirmatur Indultum Pii IV. pro Ecclesia Patriarchali Venet.

Et novum conceditur quoad tres prædictas Cathedr. Ecclesias.

§. 4. His omnibus maturè perpensis, ac etiam Paterna Nos impellente affectione, qua eamdem inclytam Venetorum Rempublicam ex animo prosequimur; prædictorum singulares personas a quibusvis excommunicationis &c. ad effectum &c. censentes; præsentium Litterarum tenore, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, non modo præfatum jus nominandi, & præsentandi ad Patriarchalem Venetiarum Ecclesiam pro tempore vacantem, prout aliàs per dictum Pium IV. Prædecessorem eisdem Duci & Reipublicæ concessum fuit, confirmamus & innovamus; verum etiam eisdem, in sinceritate Fidei, & dictæ Romanæ Ecclesiæ devotione persistentibus,

ut,

ut, quando & quoties prædictas tres Ecclesias Torcellanam videlicet, Caprularum, & Clodiensem, seu earum quamlibet quocumque vacationis modo, præterquam per obitum cujuslibet earum Episcopi in Romana Curia, vacare, seu Pastore ac Præsule orbari contigerit; toties perpetuis futuris temporibus jus habeant nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti idoneam Personam Ecclesiasticam ad unamquamque Ecclesiam hujusmodi respectivè promovendam, eique præficiendam, concedimus & indulgemus, ac nominationes hujusmodi idonearum Personarum Ecclesiasticarum, per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, acceptandas fore, & ad effectum perduci decernimus, servatis omnibus servari solitis, ac mediante propositione in Consistorio Secreto, & Litterarum Apostolicarum expeditione in forma consueta; volentes hujus novi juris exercitium a nominatione ad Ecclesiam Cathedralem Clodiensem, quæ ab aliquo jam tempore Pastoris solatio destituta est, per eosdem Ducem, & Rempublicam facienda de idonea Persona Ecclesiastica, ut præfertur, ad ipsam Ecclesiam Clodiensem per Nos promovenda, eique præficienda, initium capere debere.

Venetorum pietas excitatur ad Catholicam Religionem de more defendendam.

§. 5. Porrò minùs justam opinionem habere videremur de egregia ipsius Reipublicæ pietate & orthodoxia, deque perpetuo ejusdem studio erga Sanctam Apostolicam Sedem, si iteratis hortationibus etiam, atque etiam ipsi commendaremus assiduam, quam semper præstitit, vigilantiam adversus insidias, & attentata Græcorum schismaticorum Dalmatiæ Regionibus imminentium. Attamen, ut aliquam hujus rei mentionem faceremus, duæ Nos gravissimæ causæ coegerunt; una nimirum ex Officii Nostri debito petita, quo scilicet pro tuenda Sanctæ Religionis nostræ integritate vitam & sanguinem profundere tenemur; Altera verò ex insigni ipsius Reipublicæ laude desumpta, cui jam usque a septimo Ecclesiæ sæculo Prædecessor Noster Honorius Papa, propter illius constantem cum Romana Ecclesia conjunctionem, invictamque a schismaticis aversionem, præclarum Christianissimæ Reipublicæ nomen attribuit.

Item ad consulendum statui valde misero earumdem Ecclesiarum.

§. 6. Supervacaneum præterea videri potest eidem Reipublicæ ob oculos ponere satis notum miseriæ statum, ad quem vel omnes, vel saltem duæ ex tribus prædictis Cathedralibus Ecclesiis redactæ conspiciuntur; Siquidem non sine fundamento sperare licet, idonea ipsis auxilia a publica liberalitate, opportunis temporibus præstanda fore, quibus necessariæ earundem Præsulum sustentationi ac dignitati, ut par est, consulatur; Quum perspicua scriptorum monumenta testentur, quantum ab antiquis ipsius Reipublicæ Patribus, instante San. mem. Gregorio Papa VII. Prædecessore Nostro, præstitum fuerit in beneficium Patriarchalis Venetiarum Ecclesiæ, ad deplorandam paupertatis conditionem antea redactæ.

Denique iis, qui in electionibus nominandorum suffragaturi erunt, Canonicæ sanctiones in memoriam revocantur.

§. 7. Hoc demum, pro Apostolici ministerii Nostri Officio, omnibus & singulis, qui in electionibus personarum ad easdem Ecclesias quandocumque vacantes pro tempore nominandarum, suffragium ferre debebunt, studiosissimè commendatum volumus, ut Sacrosancti Tridentini Concilii monitum, & respectivè præceptum præ oculis habeant, quod in *sess. 24. de Reformat. cap. 1.* sequentibus verbis expressum legitur: *Omnes verò & singulos, qui ad promotionem præficiendorum quodcumque jus quacumque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, hortatur & monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes, mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.*

§. 8. Præsentes autem litteras, & in eis contenta hujusmodi nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, seu substantiali, aut solemnitatum defectu impugnari, retractari, aut ad terminos juris reduci, seu illis ex quavis causa derogari posse, sed semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, eisdemque Duci & Reipublicæ perpetuo suffragari; sicque & non aliter per quoscumque Judices, & Commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac ipsummet Consistorium, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere volumus & decernimus; irritum quoque & inane quidquam secus super his quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 9. Non obstantibus Apostolicis, ac quibusvis reservatoriis, & revocatoriis, aliisque Cancellariæ Apostolicæ regulis, & clausulis editis, & edendis, nec non universalium, Provincialium, ac Synodalium Conciliorum, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non dictarum Torcellanæ, Caprularum, & Clodiensis Ecclesiarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis eisdem Ecclesiis, earumque Capitulis, & Clericis sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis; quibus omnibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum inserti essent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialitèr, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 10. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, confirmationis, innovationis, concessionis, indulti, hortationis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum in Arce Gandulfi Albanen. Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Idibus Junii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Pro D. Cardinali Passioneo
J. Florius Substit.

J. Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Metho-

Methodus præscribitur in examine, ac proscriptione librorum a Congregationibus Romanæ Universalis Inquisitionis, & Indicis servanda, certæque Relatoribus ac Consultoribus proponuntur Regulæ, quas in examine, judicioque ferendo sequantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Sollicita ac provida Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum vigilantia in eam semper curam incubuit, ut Christifideles ab eorum Librorum lectione averteret, ex quibus incauti ac simplices detrimenti quidpiam capere possent, imbuique opinionibus ac doctrinis, quæ vel morum integritati, vel Catholicæ Religionis Dogmatibus adversantur. Nam, ut vetustissimum mittamus Sancti Gelasii I. Decretum, quæque jam pridem a Gregorio IX., aliisque Pontificibus hac de re statuta fuerunt; ignorare neminem arbitramur, quæ fuerint a Prædecessoribus Nostris Pio IV., Sancto Pio V., & Clemente VIII. diligentissimè præstita, ut saluberrimum opus a Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Patribus susceptum, maturè discussum, ac penè ad exitum perductum, de vetitæ lectionis Librorum Indice conficiendo, atque vulgando, non absolverent solum atque perficerent, sed sapientissimis etiam decretis ac regulis communirent. Quod quidem negocium Apostolica Sedes continenter urget, ac promovet; ad id deputatis duabus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationibus, quibus onus inquirendi in pravos noxiosque libros impositum est, cognoscendique, quibus emendatio, & quibus proscriptio debeatur. Id muneris Congregationi quidem Romanæ Universalis Inquisitionis a Paulo IV. commissum perhibent, idque adhuc ab ea exerceri pergit, ubi de Libris ad certa rerum genera pertinentibus judicandum occurrit. Certum est autem, Sanctum Pium V. primum fuisse Congregationis Indicis Institutorem, quam subsequentes deinde Pontifices Gregorius XIII., Sixtus V., & Clemens VIII. confirmarunt, variisque privilegiis & facultatibus auxerunt: Ejusque proprium, ac ferè unicum Officium est, in examen Libros vocare, de quorum proscriptione, emendatione, vel permissione capienda est deliberatio.

§. 1. Qua maturitate, consilio, ac prudentia in Congregatione Universalis Inquisitionis de proscribendis vel dimittendis Libris deliberetur, cum neminem latere putamus, tum Nos ipsi planè perspectum, ac diuturna experientia compertum habemus; Nam in minoribus constituti, de Libris nonnullis in ea censuram tulimus, & Consultoris ejusdem Congregationis munere diu perfuncti sumus, postremò inter Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales cooptati, Inquisitoris Generalis locum in ea obtinuimus; ac demum ad Apostolicam Sedem, meritis licet imparibus, evecti, non modo censorum animadversiones in Libros nonnullos aliquando legere, ac ponderare, sed etiam in Congregationibus, quæ singulis Feriis quintis coram Nobis habentur, Cardinalium sententias atque suffragia, antequam de iisdem Libris quid decernatur, audire & excipere consuevimus. Haud minoris diligentiæ testimonium ferre possumus, adeoque debemus, pro altera Congregatione Indicis, cui generaliter incumbit, ut supra diximus, de quorumvis Librorum proscriptione decernere. Dum enim in minoribus versaremur, cum primi, tum secundi Censoris, seu Relatoris Officium in ea Congregatione non semel obivimus; ex quo autem Supremum Pontificatum gerimus, nullius Libri proscriptionem ratam habuimus, nisi audito Congregationis Secretario, qui Libri materiem, Revisorum censuras, Cardinalium judicia & suffragia, accuratè Nobis exponeret.

Pont certas ad id Regulas perpetuo servandas statuere deliberat.

§. 2. Sed quoniam compertum est Nobis, atque exploratum, multas Librorum proscriptiones, præsertim quorum Auctores Catholici sunt, publicis aliquando injustisque querelis in reprehensionem adduci, tanquam si temerè ac perfunctoriè in Tribunalibus Nostris ea res ageretur; operæ pretium duximus, hac Nostra perpetuò valitura Constitutione, certas firmasque regulas proponere, juxta quas deinceps Librorum examen judiciumque peragatur; tametsi planè affirmari posset, idipsum jampridem, vel eadem prorsus ratione, vel alia æquipollenti, constanter actum fuisse.

Inquisitionis Congregatio quibus viris constet, quibusve de rebus in ea agatur.

§. 3. Porro Romanæ Universalis Inquisitionis Congregatio ex pluribus constat Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus a Summo Pontifice delectis, quorum alii Sacræ Theologiæ, alii Canonici Juris doctrina, alii Ecclesiasticarum rerum peritia, munerumque Romanæ Curiæ exercitatione, prudentiæ demum, ac probitatis laude, conspicui habentur. His adjungitur unus ex Romanæ Curiæ Præsulibus, quem Assessorem vocant; unus etiam ex Ordine Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magister, quem Commissarium appellant; certus præterea Consultorum numerus, qui ex utroque Clero Sæculari ac Regulari assumuntur; alii demum præstantes doctrina Viri, qui a Congregatione jussi, de Libris censuram instaurant, iisque Qualificatorum nomen tributum est. De variis in præfata Congregatione, iisque gravissimis rebus agitur, in primis autem de Causis Fidei, ac de Personis violatæ Religionis reis. At cum Librum aliquem ad eam, tanquam proscriptione dignum, deferri contigerit; nisi ad Indicis Congregationem, ut fieri plerumque solet, judicandum remittat, sed pro rerum temporumque ratione sibi de illo cognoscendum esse arbitretur; Nos, inhærentes Decreto lato ab eadem Congregatione Feria quarta Kalendis Julii Anni millesimi septingentesimi quinquagesimi, atque a Nobis confirmato Feria quinta insequente, hac ratione & methodo judicium institui mandamus.

Methodus a Congregatione Inquisitionis servanda in librorum proscriptione

§. 4. Primò nimirum uni ex Qualificatoribus aut Consultoribus a Congregatione designando, Liber tradatur, quem is attento animo legat ac diligenter expendat; tum Censuram suam scripto consignet, locis indicatis & paginis, in quibus notati errores continentur. Mox Liber cum animadversionibus Revisoris ad singulos Consultores mittatur, qui in Congregatione pro more habenda singulis Feriis secundis in Ædibus Sancti Officii, de Libro & Censura Sententiam dicant: Ipsa deinde Censura, cum Libro, & Consultorum suffragiis, ad Cardinales transmittantur, ut hi in Congregatione, quæ Feria quarta haberi solet in Fratrum Prædicatorum Cœnobio Sanctæ Mariæ supra Minervam nuncupato, de tota re definitivè pronuncient. Post ab Assessore Sancti Officii Acta omnia ad Pontificem referantur, cujus arbitrio judicium omne absolvetur.

Ulteriores cautelæ adhibendæ, si de Auctoris Catholici libro agatur.

§. 5. Cum autem sit veteri institutione receptum, ut Auctoris Catholici Liber non unius tantum Relatoris perspecta censura, illicò proscribatur; ad normam præfati Decreti mensis Julii Anni millesimi septingentesimi quinquagesimi, volumus eam consuetudinem omninò servari; ita ut si primus Censor Librum proscribendum esse judicet, quamvis Consultores in eandem

senten-

sententiam conveniant, nihilominùs alteri Revisori ab eadem Congregatione electo Liber & Censura tradantur; suppresso primi Censoris nomine, quo alter judicium suum liberiùs exponat. Si autem secundus Revisor primo assentiatur, tunc utriusque animadversiones ad Cardinales mittantur, ut iis expensis de Libro decernant: At si secundus a primo dissentiat, ac Librum dimittendum existimet, tertius eligatur Censor, cui, suppresso priorum nomine, utraque censura communicetur. Hujus autem Relatio, si a priore Consultorum sententia non abludat, Cardinalibus immediate communicetur, ut ipsi, quod opportunum fuerit, decernant. Sin minus, iterum Consultores, perspecta tertia Censura suffragium ferant; idque una cum omnibus præfatis relationibus, Cardinalibus exhibeatur, qui, re ità maturè perpensa, de controversia denique pronunciare debebunt. Quotiescumque autem Pontifex, vel ob rei, de qua in Libro agitur, gravitatem, vel quia id Auctoris merito, aliisque circumstantiis tribuendum censeat, Libri judicium coram se ipso in Congregatione Feriæ quintæ habendum decrevit; quod sæpè a Nobis factum fuit, & quoties ita expedire judicabimus, in posterum quoque fiet; tunc satis fuerit exhibere Pontifici & Cardinalibus Libri censuras, & Consultorum suffragia, omisso examine Congregationis Feriæ quartæ, ejusque relatione, quam per Assessorem Pontifici faciendam diximus: Nam Cardinalium suffragiis coram ipso Pontifice ferendis, atque hujus definitiva sententia, vel alio opportuno consilio in eadem Congregatione capiendo, res absolvetur.

Indicis Congregatio, certaque ejusdem munera.

§. 6. Altera quoque Indicis Congregatio plures complectitur Cardinales ipsi a Pontifice adscriptos, iisdemque dotibus præditos, quibus S. Officii Cardinales pollere solent; quum etiam eorum aliquos in utraque Congregatione locum habere contingat. Ex iis unus ejusdem Congregationis Præfectus existit; Assistens verò perpetuus est Magister Sacri Palatii; Secretarius autem, a prima Congregationis institutione usque in præsentem diem, ex Ordine Fratrum Prædicatorum a Summo Pontifice pro tempore eligi consuevit. Sunt præterea ex utroque Clero Sæculari & Regulari ejusdem Congregationis Consultores, & Relatores selecti; & quidem, ubi aliquis Librorum relationes coram Congregatione semel, bis, tertiò, laudabiliter peregerit, tum ipsa Congregatio Pontificem rogare solet, ut ejus auctoritate in Consultorum numerum referatur.

Iterata Pontificis consilia de statuendis certis Regulis, quæ in librorum proscriptione serventur.

§. 7. Sub ipsa Pontificatus nostri primordia, ea Nos subiit cogitatio, ut certam aliquam & immutabilem methodum pro examine judicioque Librorum in hac Indicis Congregatione servandam statueremus. Qua de re non modo consilium exquisivimus dilecti Filii Nostri Angeli Mariæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Quirini nuncupati ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarii, & dictæ Congregationis Præfecti, qui pari prudentia & doctrina suum Nobis sensum scripto declaravit; verum etiam antiquiores aliquot ejusdem Congregationis Consultores coràm dilecto Filio Josepho Augustino Orsi Ordinis Prædicatorum, tunc ipsius Congregationis Secretario, nunc autem Palatii Apostolici Magistro, convenire jussimus, suamque sententiam aperire, quæ pariter scripto concepta, Nobis jam tunc exhibita fuit. Cumque hæc omnia diligenter apud Nos asservata fuerint, nunc demum veterem deliberationem Nostram resumentes, quemadmodum ea, quæ ad Librorum examen, atque judicium in primodicta Congregatione Sancti Officii peragendum, pertinent, auctoritate Nostra constabilivimus; ita etiam ea, quæ ad Congregationem Indicis, & ejusdem generis negocia apud eam tractanda facere possunt, opportunis Decretis constituere volentes, prælaudati Cardinalis Præfecti consiliis, dictorumque Consultorum votis inhærendo, hæc deinceps servanda decernimus.

§. 8. Cum Congregatio Indicis ad Librorum censuram unicè, ut dictum est, instituta, non ita crebrò convocari soleat, ut altera Sancti Officii Congregatio, quæ ob causarum & negociorum multitudinem, singulis hebdomadis ter haberi consuevit; illius propterea Secretario peculiare munus & officium recipiendi Librorum denunciationes, ut fieri jam ante consuevit, committimus & demandamus. Is autem a Libri Relatore percontabitur diligenter, quas ob causas illum prohiberi postulet; tum Librum ipsum haud perfunctoriè pervolvet, ut de propositæ accusationis subsistentia cognoscat; duobus etiam in eam rem adhibitis Consultoribus, ab ipso, prævia Summi Pontificis, aut Cardinalis Præfecti, vel ejus, qui Præfecti vices supplet, approbatione eligendis: Quorum collato consilio, si Liber censura & nota dignus videatur, unus aliquis Relator ad ferendum de eo judicium idoneus, illius nempe facultatis, de qua in Libro agitur, peritus, eâdem, quam nuper innuimus, ratione eligendus erit, qui scripto referat animadversiones suas, adnotatis paginis, quibus singula ab ipso reprehensa continentur. Sed antequam ejus Censura ad Cardinalium Congregationem feratur, haberi volumus privatam Consultorum Congregationem, quam olim *Parvam* dixerunt, Nos autem *Præparatoriam* vocabimus, ut Relatoris animadversionibus ad Librum collatis, de earum pondere judicium fiat. Hujusmodi Congregatio semel omninò singulis mensibus, aut etiam sæpiùs, si oportuerit, ab ipso Congregationis Secretario convocanda erit, vel in suis cubiculis, vel opportuniore, ut ipsi videbitur, loco, intra prædicti Cœnobii Ædes, ubi is commoratur. Eique semper intererit Magister Sacri Palatii pro tempore existens, una cum sex aliis e numero Consultorum, singulis vicibus, pro qualitate argumenti & materiæ, de qua disputandum erit, ut supra de primis duobus Consultoribus, & de Relatore constitutum est, a Secretario eligendi; præter Secretarium ipsum, cujus partes erunt in tabulas referre Consultorum sententias, quas deinde ad Congregationem Cardinalium mittet, cum Relatoris Censura. In generali demum Congregatione omnia illa servari debebunt, quæ superius statuta sunt pro Congregatione Sancti Officii circa Librorum examen. Ac quemadmodum ad Assessorem Sancti Officii pertinet, de actis in Congregatione Summum Pontificem certum reddere; ita ad Secretarium Congregationis Indicis spectabit, quoties hæc Librum aliquem proscribendum, aut emendandum censuerit, ejusdem Pontificis assensum, prævia diligenti actorum omnium relatione, exquirere.

§. 9. Quoniam verò in Congregatione Indicis de sola Librorum prohibitione agitur, nonnulla hoc loco adjungenda judicavimus, eidem Congregationi potissimum usui futura, quæ tamen ab altera etiam Congregatione Sancti Officii, dum in hujus quoque generis causis se immiscet, ubi similes rerum circumstantiæ se offerant, æquè observanda erunt. Quotiescumque agatur de Libro Auctoris Catholici, qui sit integræ famæ, & clari nominis, vel ob alios editos Libros, vel fortè ob eum ipsum, qui in examen adducitur, & hunc quidem proscribi oporteat, præ oculis habeatur usu jamdiu recepta consuetudo prohibendi Librum, adjecta clausula -- *Donec corrigatur*, seu *donec expurgetur*, si locum habere possit, nec grave quidpiam obstet, quo minus in casu, de quo agitur, adhiberi valeat. Hac autem conditione proscriptioni adjecta, non statim edatur De-

cretum

cretum, sed suspensa illius publicatione, res antea cum Auctore, vel quovis altero pro eo agente, & rogante, communicetur, atque ei quid delendum, mutandum, corrigendumve fuerit, indicetur. Quod si nemo Auctoris nomine compareat, vel ipse, aut alter pro eo agens, injunctam correctionem Libri detrectet, congruo definito tempore Decretum edatur. Si vero idem Auctor, ejusve Procurator, Congregationis jussa fecerit, hoc est novam instituerit Libri editionem cum opportunis castigationibus, ac mutationibus; tunc supprimatur proscriptionis Decretum; nisi forte prioris editionis exemplaria magno numero distracta fuerint; tunc enim ita decretum publicandum erit, ut omnes intelligant, primæ editionis exemplaria dumtaxat interdicta fore, secundæ verò jam emendatæ permissa.

§. 10. Conquestos scimus aliquando nonnullos, quod Librorum judicia & proscriptiones, inauditis Auctoribus, fiant, nullo ipsis loco ad defensionem concesso. Huic autem querelæ responsum fuisse novimus, nihil opus esse Auctores in judicium vocare, ubi non quidem de eorum personis notandis, aut condemnandis agitur, sed de consulendo Fidelium indemnitati, atque avertendo ab ipsis periculo, quod nocua Librorum lectione facilè incurritur; Si qua vero ignominiæ labe Auctoris nomen ex eo aspergi contingat, id non directè, sed obliquè ex Libri damnatione consequi. Qua sane ratione minimè improbandas censemus hujusmodi Librorum prohibitiones, inauditis Auctoribus, factas; quum præsertim credendum sit, quidquid pro se ipso, aut pro doctrinæ suæ defensione potuisset Auctor afferre, id minimè a Censoribus, atque Judicibus ignoratum, neglectumve fuisse. Nihilo tamen minus, quod sæpè aliàs, summa æquitatis & prudentiæ ratione, ab eadem Congregatione factum fuisse constat, hoc etiam in posterum ab ea servari magnoperè optamus, ut quando res sit de Auctore Catholico, aliqua nominis & meritorum fama illustri, ejusque opus, demptis demendis, in publicum prodesse posse dignoscatur, vel Auctorem ipsum suam causam tueri volentem audiat, vel unum ex Consultoribus designet, qui *ex Officio* Operis patrocinium, defensionemque suscipiat.

§. 11. Quemadmodum verò, ubi de Congregatione Sancti Officii agebamus, eidem Nos semper interfuturos recepimus, quotiescumque de Libro, cujus materia gravioris momenti sit, judicium agatur; quod erit Nobis facillimum, quum eadem Congregatio qualibet Feria quinta coram Nobis habeatur; sit & Indicis Congregationi præsentiam Nostram impendere parati sumus, quoties rei gravitas id promereri videbitur. Neque enim id opus esse dicendum est, quum vel Hæretici hominis Liber denunciatur, in quo Auctor errores Catholico dogmati adversantes consultò tradit aut tuetur; vel Opus aliquod in examen adducitur, quo rectæ morum regulæ labefactantur, ac vitiis, & corruptelis fomenta præbentur. In his enim casibus ne illas quidem, quas supra scripsimus, accuratiores cautelas adhibere necesse erit; sed hæretico dogmate, vel pravo moris incitamento semel comperto, proscriptionis Decretum illico sanciendum erit, juxta primam, secundam, & septimam Indicis Regulas, Sacrosancti Tridentini Concilii jussu editas, atque vulgatas.

§. 12. Cum in prælaudata Congregatione Sancti Officii severissimis legibus cautum sit, ne de rebus ejusdem Congregationis quisquam cum alio extra illam loquatur; Nos hanc eamdem silentii legem a Relatoribus, Consultoribus, & Cardinalibus Congregationis Indicis religiosè custodiendam præcipimus. Illius tamen Secretario potestatem facimus, ut animadversiones in Libros censuræ subjectos, eorum Auctoribus, vel aliis illorum nomine agentibus & postulantibus, sub eadem decreti lege communicare queat; suppressis semper Denunciatoris, Censorisque nominibus.

Quales esse oporteat Revisores & Consultores Congregationis.

§. 13. Examinandis, corrigendisque Libris peropportuna sunt, quæ decem Regulis Indicis a Patribus Tridentinæ Synodi confectis, atque editis continentur. In Instructione autem felicis recordationis Clementis Papæ VIII. ejusdem Regulis adjecta, *Tit. de correctione Librorum §. V.* Episcopis, & Inquisitoribus cura committitur, ut ad Librorum edendorum examen *spectatæ pietatis & doctrinæ Viros adhibeant, de quorum fide & integritate sibi polliceri queant, nihil eos gratiæ daturos, nihil odio, sed omni humano affectu posthabito, Dei dumtaxat gloriam spectaturos, & fidelis populi utilitatem.* His porro virtutibus animique dotibus, si non majori, at pari certè de causa, præstare oportet hujus nostræ Congregationis Revisores, & Consultores. Cumque eos omnes, qui nunc hujusmodi munera obtinent, tales esse non ignoremus; optandum sperandumque est, non absimiles deinceps futuros, qui ad id eligentur; homines nimirum vitæ integros, probatæ doctrinæ, maturo judicio, incorrupto affectu, ab omni partium studio, personarumque acceptione alienos; qui æquitatem, libertatemque judicandi, cum prudentia & veritatis zelo conjungant. Cum autem eorum numerus nunc certus & constitutus non sit; ab ejusdem Congregationis Cardinalibus consilium expectabimus atque capiemus, num eum pro futuris temporibus definire oporteat, vel expediat: Hoc tamen jam nunc decernentes, quatenus eorum numerus definiatur, ut tàm Relatores, quàm Consultores, ex utroque Clero, Sæculari nempè, & Regulari, assumantur, alii quidem Theologi, alii utriusque juris periti, alii sacra & profana eruditione præstantes, ut ex eorum cœtu, pro varietate Librorum, qui ad Congregationem deferuntur, idonei viri non desint ad ferendum de unoquoque judicium.

Eorum numerus indefinitus ex utroque Clero seligendus.

§. 14. Ipsos autem Relatores, Consultoresque, tam nunc existentes, quam in posterum quandocumque futuros, monemus, ac vehementer hortamur, ut in examine, judicioque Librorum, sequentes Regulas diligenter inspiciant, accurateque custodiant.

Regulæ in ferendo judicio ab iis servandæ.

§. 15. I. Meminerint, non id sibi muneris onerisque impositum, ut Libri ad examinandum sibi traditi proscriptionem modis omnibus curent, atque urgeant; sed ut diligenti studio, ac sedato animo ipsum expendentes, fideles observationes suas, verasque rationes Congregationi suppeditent, ex quibus rectum judicium de illo ferre, ejusque proscriptionem, emendationem, aut dimissionem pro merito decernere valeat.

Ut rectum illud sit, ac in neutram partem declive.

§. 16. II. Tametsi hactenùs cautum sit, cavendumque deinceps non dubitemus, ut ad referendum, & consulendum in prædicta Congregatione, ii solum admittantur, qui scientiam rerum, quas libri delati respectivè continent, diuturno studio acquisitam possideant; decet enim de artibus solos artifices judicare; nihilominus si fortè eveniat, ut alicui per errorem materia aliqua discutienda committatur, ab illius peculiaribus studiis aliena, idque a Censore aut Consultore electo, ex ipsa Libri lectione deprehendatur; noverit is, se neque apud Deum, neque apud homines culpa vacaturum, nisi quamprimùm id Congregationi, aut Secretario aperiat, seque ad ferendam de hujusmodi Libro censuram minus aptum professus, alium magis idoneum ad id muneris subrogari curet: Quo tantum abest, ut existimationis suæ dispendium apud Pontificem & Cardinales passurus sit, ut magnam potius

Ne quis de re sibi plene non perspecta sententiam ferat.

probitatis, & candoris opinionem & laudem sibi sit conciliaturus.

Neque ad proprii Instituti, sive Scholæ opinionem, sed ad Ecclesiæ Dogmata, & communem Catholicorũ doctrinam exigatur.

§. 17. III. De variis opinionibus atque sententiis in unoquoque Libro contentis, animo a præjudiciis omnibus vacuo, judicandum sibi esse sciant. Itaque Nationis, Familiæ, Scholæ, Instituti affectum excutiant; studia partium seponant; Ecclesiæ Sanctæ dogmata, & communem Catholicorum doctrinam, quæ Conciliorum Generalium Decretis, Romanorum Pontificum Constitutionibus, & Orthodoxorum Patrum atque Doctorum consensu continetur, unicè præ oculis habeant; hoc de cætero cogitantes, non paucas esse opiniones, quæ uni Scholæ, Instituto, aut Nationi certo certiores videntur, & nihilominus, sine ullo Fidei aut Religionis detrimento, ab aliis Catholicis viris rejiciuntur atque impugnantur, oppositæque defenduntur, sciente ac permittente Apostolica Sede, quæ unamquamque opinionem hujusmodi in suo probabilitatis gradu relinquit.

Omnibus perspectis, ac simul expensis, efformetur.

§. 18. IV. Hoc quoque diligenter animadvertendum monemus, haud rectum judicium de vero Auctoris sensu fieri posse, nisi omni ex parte illius Liber legatur; quæque diversis in locis posita & collocata sunt, inter se comparentur; universum præterea Auctoris consilium & institutum attentè dispiciatur; neque vero ex una vel altera propositione a suo contextu divulsa, vel seorsim ab aliis, quæ in eodem Libro continentur, considerata & expensa, de eo pronunciandum esse: Sæpe enim accidit, ùt quod ab Auctore in aliquo Operis loco perfunctoriè, aut subobscurè traditum est, ita alio in loco distinctè, copiosè, ac dilucidè explicetur, ut offusæ priori sententiæ tenebræ, quibus involuta, pravi sensus speciem exhibebat, penitus dispellantur, omnisque labis expers propositio dignoscatur.

Ambigua dicta Catholici, probatique Auctoris in æquam partem accipiantur.

§. 19. V. Quod si ambigua quædam exciderint Auctori, qui alioquin Catholicus sit, & integrâ Religionis doctrinæque famâ, æquitas ipsa postulare videtur, ut ejus dicta benignè, quantum licuerit, explicata, in bonam partem accipiantur.

§. 20. Has porro, similesque regulas, quæ apud optimos Scriptores de his agentes facilè occurrent, semper animo propositas habeant Censores & Consultores; quò valeant, in hoc gravissimo judicii genere, conscientiæ suæ, Auctorum famæ, Ecclesiæ bono, & Fidelium utilitati consulere. Duo autem reliqua sunt in eum finem planè opportuna, quæ hoc loco adjungenda omnino esse judicamus.

Quid de libris statuendum, in quibus reprobata dogmata afferuntur, nec refutantur.

§. 21. Prodeunt aliquando Libri, in quibus falsa & reprobata dogmata, aut sistemata, Religioni vel moribus exitiosa, tanquam aliorum inventa & cogitata, exponuntur & referuntur, absque eo quod Auctor, qui Opus suum pravis hujusmodi mercibus onerare satagit, ea refutandi curam in se recipiat. Putant vero, qui talia agunt, nulli sese reprehensioni aut censuræ obnoxios esse, propterea quod de alienis, ut ajunt, opinionibus nihil ipsi affirment, sed historicè agant. At quidquid sit de eorum animo & consilio, deque personali in eos animadversione, de qua viderint, qui in Tribunalibus ad coërcenda crimina institutis jus dicunt; dubitari certè non potest, magnam ejusmodi Libris in Christianam Rempublicam labem, ac perniciem inferri; quum incautis Lectoribus venena propinent, nullo exhibito vel parato, quo præserventur, antidoto. Subtilissimum hoc humanæ malitiæ inventum, ac novum seductionis genus, quo simplicium mentes facilè implicantur; quam diligentissimè Revisores advertant, ac censuræ subjiciant; ut, vel hujusmodi Libri, si aliqua ex ipsis capi possit utilitas, emendentur, vel in vetitorum Indicem omninò referantur.

§. 22. In ea, quam superiùs laudavimus, Prædecessoris Nostri Clementis Papæ VIII. Instructione, *Tit. de Correctione Libror.* §. 2. sapientissimè cautum legitur, ut *quæ famæ proximorum, & præsertim Ecclesiasticorum, & Principum, detrahunt, bonisque moribus & Christianæ disciplinæ sunt contraria, expungantur.* Et paulo post: *Facetiæ etiam, aut dicteria, in perniciem, aut præjudicium famæ, & existimationis aliorum jactata, repudientur.* Utinam verò in aspectum lucemque hominum Libri ejusmodi in hac temporum licentia, & pravitate non efferrentur, in quibus diffidentes Auctores mutuis se jurgiis, conviciisque proscindunt; aliorum opiniones nondum ab Ecclesia damnatas censura perstringunt; adversarios, eorumque Scholas, ac Cœtus sugillant, & pro ridiculis ducunt, magno equidem bonorum scandalo, hæreticorum vero contemptu, qui digladiantibus inter se Catholicis, seque mutuo lacerantibus, plane triumphant. Etsi verò fieri non posse intelligamus, ut disputationes omnes e mundo tollantur, præsertim cum Librorum numerus continenter augeatur -- *Faciendi enim plures Libros nullus est finis*, ut est apud Ecclesiasten *Cap.* 12.; compertum præterea Nobis sit, magnam aliquando utilitatem ex iis capi posse; modum tamen in defendendis opinionibus, & Christianam in scribendo moderationem servari meritò volumus. *Non inutiliter* (inquit Augustinus in Enchirid. cap. 59. prope finem) *exercentur ingenia, si adhibeatur disceptatio moderata, & absit error opinantium se credere, quod nesciunt.* Qui veritatis studium, & purioris doctrinæ zelum, quo suarum scriptionum mordacitatem excusent, obtendere solent, ii primùm intelligant, non minorem habendam veritatis, quàm Evangelicæ mansuetudinis, & Christianæ Charitatis rationem. Charitas autem de corde puro, patiens est, benigna est, non irritatur; non æmulatur, non agit perperam, (utque addit idem Augustinus, Lib. contra Litteras Petiliani Cap. 29. num. 31.) -- *Sine superbia de veritate præsumit, sine sævitia pro veritate certat* -- Hæc magnus ille non veritatis minus, quam charitatis Doctor, & scripto & opere præmonstravit. Nam in suis adversus Manichæos, Pelagianos, Donatistas, aliosque tam sibi, quam Ecclesiæ adversantes, assiduis conflictationibus, id semper diligentissimè cavit, ne quempiam eorum injuriis, aut conviciis læderet, atque exasperaret. Qui secus scribendo, vel disputando fecerit, is profectò nec veritatem sibi præcipuè cordi esse, nec charitatem sectari se ostendit.

§. 23. Ii quoque non satis idoneam justamque excusationem afferre videntur, qui ob singulare, quod profitentur, erga veteres Doctores studium, eam sibi scribendi rationem licere arbitrantur; Nam si carpere novos audeant, fortè ab lædendis veteribus sibi minimè temperassent, si in eorum tempora incidissent; quod præclarè animadversum est ab Auctore Operis imperfecti in Matthæum Homil. 42. -- *Cum audieris*, inquit, *aliquem beatificantem antiquos Doctores, proba qualis sit circa suos Doctores: Si enim illos, cum quibus vivit, sustinet, & honorat, sine dubio illos, si cum illis vixisset, honorasset: Si autem suos contemnit, si cum illis vixisset, & illos contempsisset.* Quamobrem firmum ratumque sit omnibus, qui adversus aliorum sententias scribunt, ac disputant, id quod graviter ac sapienter a Ven. Servo Dei Prædecessore Nostro Innocentio Papa XI. præscriptum est in Decreto edito die secunda Martii Anni Millesimi sexcentesimi septuagesimi noni -- *Tandem*, inquit, *ut ab injuriosis contentionibus Doctores, seu Scholastici, aut alii quicumque in posterum abstineant, ut paci & charitati consulatur, idem Sanctissimus in virtute Sanctæ Obedientiæ eis præcipit, ut tam in Libris imprimendis ac manuscriptis, quam in thesibus,*

ac

ac prædicationibus, caveant ab omni censura & nota, nec non a quibuscumque conviciis contra eas propositiones, quæ adhuc inter Catholicos controvertuntur, donec a Sancta Sede recognitæ sint, & super eis judicium proferatur -- Cohibeatur itaque ea Scriptorum licentia, qui, ut ajebat Augustinus Lib. 12. Conf. Cap. 25. num. 34. *Sententiam suam amantes, non quia vera est, sed quia sua est*, aliorum opiniones non modo improbant, sed illiberaliter etiam notant, atque traducunt. Non feratur omninò, privatas sententias, veluti certa ac definita Ecclesiæ Dogmata, a quopiam in Libris obtrudi, opposita verò erroris insimulari; quo turbæ in Ecclesia excitantur, diffidia inter Doctores aut seruntur, aut foventur, & Christianæ Charitatis vincula persæpè obrumpuntur.

§. 24. Angelicus Scholarum Princeps, Ecclesiæque Doctor, S. Thomas Aquinas, dum tot conscripsit nunquam satis laudata volumina, varias necessario offendit Philosophorum, Theologorumque opiniones, quas veritate impellente refellere debuit. Cæteras verò tanti Doctores laudes id mirabiliter cumulat, quod adversariorum neminem parvipendere, vellicare, aut traducere visus sit, sed omnes officiosè, ac perhumaniter demereri; Nam si quid durius, ambiguum, obscurumve eorum dictis subesset, id leniter benignèque interpretando, emolliebat atque explicabat. Si autem Religionis ac Fidei causa postulabat, ut eorum sententiam exploderet, ac refutaret, tanta id præstabat modestia, ut non minorem ab iis dissentiendo, quam Catholicam veritatem asserendo, laudem mereretur. Qui tam eximio uti solent, ac gloriari Magistro (quos magno numero esse, pro singulari nostro erga ipsum cultu, studioque, gaudemus) ii sibi ad æmulandum proponant tanti Doctoris in scribendo moderationem, honestissimamque cum adversariis agendi disputandique rationem. Ad hanc cæteri quoque sese componere studeant, qui ab ejus Schola doctrinaque recedunt. Sanctorum enim virtutes omnibus in exemplum ab Ecclesia propositæ sunt: Cumque Angelicus Doctor Sanctorum Albo adscriptus sit, quamquam diversa ab eo sentire liceat, ei tamen in contrariam in agendo, ac disputando rationem inire omninò non licet. Nimium interest publicæ tranquillitatis, proximorum ædificationis, & Charitatis, ut è Catholicorum scriptis absit livor, acerbitas, atque scurrilitas, a Christiana institutione ac disciplina, & ab omni honestate prorsus aliena. Quamobrem in hujusmodi Scriptorum licentiam graviter pro munere suo censuram intendant Revisores Librorum, eamque Congregationis Cardinalibus cognoscendam subjiciant, ut eam pro zelo suo & potestate coerceant.

§. 25. Quæ hactenus a Nobis proposita ac constituta sunt, Prædecessorum Nostrorum Decretis planè consona, Congregationum quoque Nostrarum legibus & consuetudinibus comprobata, in Librorum examine ac judicio instituendo, Apostolica auctoritate deinceps servari decernimus: Mandantes universis & singulis, qui in præfatis Congregationibus locum obtinent, seu illis quomodolibet operam suam præstant, ut adversus præmissa sic a Nobis statuta nihil edicere, innovare, decernere, aut intentare præsumant, absque Nostra, vel Successorum Nostrorum pro tempore existentium Romanorum Pontificum expressa facultate.

§. 26. Non obstantibus contrariis quibusvis etiam Apostolicis Constitutionibus, & ordinationibus, necnon earundem Congregationum, etiam Apostolica auctoritate, seu quavis firmitate alia roboratis Decretis, usibus, stilis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

§. 27. Nulli ergo omninò Hominum liceat paginam hanc Nostrorum Decretorum, Mandatorum, Statutorum, voluntatum ac derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, septimo Idus Julii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo. Dat. die 9. Julii 1753. Pontificat. anno XIII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 23. ejusdem Mensis & Anni.

Venerabilibus Fratribus Metropolitæ, Archiepiscopis, & Episcopis Nationis Ruthenæ in Regno Poloniæ. XX.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontificis studium erga Ruthenorum Nationem.

QUÆ, Venerabiles Fratres, pro pristino inclytæ Nationis vestræ Ruthenæ decore conservando, confirmanda Catholicæ Religionis adversus Schismaticos constantia vestra, dissidiis sive componendis, sive propulsandis, rationibusque Diœcesum vestrarum adaugendis a Nobis, nostroque nomine a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum adhibita fuerunt Apostolicæ providentiæ remedia, & auctoritatis officia, Nos facile adducunt, ut credamus, vobis satis superque comprobasse, quanti Nationem vestram faciamus.

Specialis cura pro Clericorum Ruthenorum educatione in Seminario Wilnensi.

§. 1. Verùm fore in Domino confidimus, ut incredibilem Pontificiæ caritatis, qua eamdem Catholicam Nationem Ruthenam prosequimur, magnitudinem magis magisque intelligatis ex aliis Apostolicis nostris in simili forma Brevis literis die quinta Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri anno decimotertio ad futuram rei memoriam datis, quarum initium est: *Commendatissimum studium*: & quarum exempla typis ejusdem Congregationis impressa una insimul hisce nostris, typis etiam dictæ Congregationis impressis, adligata ad vos transmittenda mandamus. Porro præter easdem literas nostras in mandatis dedimus, ut pro magis consentaneo Adolescentibus vestræ Nationis in Collegio Wilnensi juxta ritum vestrum instituendis profecto a laudata Congregatione de Propaganda Fide Constitutiones, & Regulæ edantur, quæ ad majorem utilitatem, quemadmodum Nobis in Domino auguramur, profuturæ censentur.

Cujus Constitutiones & Regulæ quamprimum edendæ nunciantur.

§. 2. Sed omnia & singula a Nobis sive statuta hujusmodi, sive statuenda, timendum est, ne exoptatum a Nobis fortiantur effectum, nisi provida etiam Fraternitatum vestrarum solicitudo, assidua vigilantia, & accùrata diligentia accesserit. Eapropter vos, Venerabiles Fratres, rogamus, & in Domino hortamur, ut primum omnium maximam Cleri secularis, in cujus subsidium Clerus Regularis vocatus fuit, curam alacriter suscipiatis, susceptamque strenuè urgere satagatis.

Episcoporum zelus excitatur, ut Cleri Sæcularis præcipuam curam suscipiant.

Clerus in ignorantia torpet, ubi Magistris caret, & in Officiorum distributione negligitur.

§. 3. Vobis sane præsentibus magis, quàm Nobis absentibus compertum est, ac rebus ipsis exploratum, quanta apud vos sit Cleri secularis ignorantia: quam non aliunde ortum, causamque habere non ambigimus, quàm partim ex Magistrorum illos edocentium penuria, partim ex nulla ipsis injuncta rerum gerendarum cura, partim ex nulla erga eosdem illorum, qui præsunt, diligentia & solicitudine, qua suaviter fortiterque ad studia capessenda, & negotia ecclesiastica obeunda oblectentur, & incitentur.

Synodus Zamosciæ decrevit, ut quilibet Episcopus Officialē secularem haberet.

§. 4. Ad hæc omni procul dubio Venerabiles Fratres vestros, qui Synodum Zamosciæ tanta cum Nationis vestræ laude, atque utilitate celebrarunt, extirpanda mala, & bona semina spargenda respexisse, pro certo habemus, cum sess. 3. tit. 7. *de Officialibus*: statuerunt, ut quilibet Episcopus Officialem habeat secularem, si inter seculares quispiam ad hoc officium idoneus inveniatur.

Episcopi Rutheni non sine causa Regularibus potius utuntur.

§. 5. Quoniam autem in sua quisque vestrûm Diœcesi (sunt tamen, qui plures habent Ecclesias Cathedrales) quamplures retinere debet Ministros & Officiales, quorum opera in recta earumdem Diœcesum vestrarum procuratione, & negotiis uti valeatis; Fraternitates Vestræ viros Regulares potius, quàm Seculares ad ministeria hujusmodi substinenda eligere optatis. Nec Nos, qui æqua lance res expendimus, fallit, Fraternitates vestras ideo hanc tenere rationem, quod Regulares magis apti, & idonei apud vos reperiantur: nec propterea susceptum consilium institutumque vestrum damnamus: imo, sicut laudamus, ita ob oculos vobis ponere non omittimus, ex neglectu, ut ita dicamus, Cleri secularis ejusdem provenire ignorantiam. Quisque enim ex Clero seculari animum despondet, otioque diffluit, cum cogitat, Regulares potius constitui in iis muneribus obeundis, quæ quilibet secularis non repente, sed paulatim sub Magistri & Præceptoris disciplina instructus, & idoneus aliquando exercere possit.

At Sæculares negligendo, horum otium & ignorantiam fovebunt.

Itaque ipsis suadetur, ut aliqua Eccl. Officia demandent Alumnis Seminarii Wilnen.

§. 6. Pastoralis itaque solicitudinis vestræ partes hac in re adimplendas esse in Domino existimamus, ut curam omnem, studiumque vestrum collocetis, ne Adolescentes Alumnos Nationis vestræ ex memorato Wilnensi Seminario deinceps, exacto studiorum curriculo, egressos, aliqua Ecclesiastici Ordinis & Officii procuratione destitui patiamini: sed statim quodcumque opus, quodcumque ministerium ad ecclesiasticas res pertinentia illis demandetis oportet, ut injuncto quisque priori muneri satisfacere, deinde ad majora per gradus etiam gravissima promoveri possit officia. Hæc profecto agendi ratio tamquam lucidissimum exemplum ab aliis spectata unicuique (ducitur enim juventus maxima spe gloriæ, & utilitatis) erit incitamento non levi, ut quisque, dummodo non sit ingenio malo, pravoque præditus, bellum otio, vitiisque indicat, & ad labores perferendos, virtutesque assequendas hilari, promptoque animo contendat, & adnitatur. Verum commendationem hanc nostram, & exhortationem pro Alumnis Collegii Wilnensis ad officia, & munera in Curiis vestris, quoad vobis integrum erit, promovendis non ita accipiendam esse volumus, & declaramus, ut iidem Alumni existiment, se ad illa officia, & munera dumtaxat eligi debere, sed in primis teneri, imo, quatenus opus fuerit, cogi etiam ad substinenda, & administranda Parochorum onera, & animarum salutem procurandam.

Qui tamen noverint se præcipue ad animarum curam destinatos esse.

§. 7. Cæterum, Venerabiles Fratres, dum majora nobis a perspecta sapientia, prudentia, zeloque vestro pro certo pollicemur hac in re argumenta, Fraternitatibus vestris Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ voluntatis pignus peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 14. Augusti MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Cajetanus Amatus.

Jurisdictio Rectoris Carpentoraten. in Causis Civilibus, Criminalibus, & Mixtis, nec non in œconomicis rebus definitur, ac circumscribitur.

Venerabili Fratri Nostro Silvio S. R. E. Cardinali Valenti Episcopo Sabinensi, Status nostri Ecclesiastici Secretario, ejusdem S. R. E. Camerario, & Congregationis Status nostri Avenionensis Præfecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

TIBI præ cæteris Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Collegis tuis, Venerabilis Frater noster, quem in cunctis Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis, & Catholicæ Ecclesiæ negotiis summa cum fide, sollicitudine, vigilantiâ, prudentiâ, ac zelo obeundis transigendisque magnâ cum Pontificii animi nostri voluptate, ac levamine experimur alacrem, & integerrimum Ministrum, & Coadjutorem, rebus ipsis, in quarum omnium partem nobiscum advocaris, magis magisque compertum exploratumque est, quibus in dies Nos urgemur curis, quibus obruimur laboribus, ut præter incredibilem omnium Ecclesiarum sollicitudinem, omnem operam studiumque in primis collocemus, quo, è medio sublatis dissidiis, litibus, & contentionibus Status nostri Ecclesiastici non solum Præsides, & Ministri, Gubernatores, Rectores, ac Vicelegati iis, quibus decet, observantiæ & honoris argumentis inter se invicem prosequentes, collata sibi quisque munera pro dignitate, pace, ac tranquillitate exercere valeat; sed Cives etiam, & Subditi debita ipsis obsequia, & officia deferentes, eosdem majori cum veneratione spectent, adeant, & tanquam patres potiùs quàm superiores diligant, & honorent.

§. 1. Quoniam autem, sicut jamdudum accepimus, & Fraternitati tuæ perspectum est, variæ, nec contemnendæ controversiæ, ac dissensiones inter dilectos Filios Magistrum pro tempore existentem Vicelegatum nostræ Civitatis, & Statûs Avenionensis, ac pro tempore itidem existentem Rectorem nostræ pariter Civitatis Carpentoratensis, & Comitatûs Vindascini exortæ sunt, quæ non minus Jurisdictionem civilem, & criminalem ejusdem Rectoris, quam nonnulla honorificentiæ jura respiciunt. Nos sane, ut justam, stabilemque hisce in rebus servandam normam, regulamque præscriberemus, quâ fieret, ne futuris temporibus ullæ prorsus hac in parte controversiæ, & contentiones inter duos Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis Ministros, etiam cum non levi publicæ pacis, boni, atque utilitatis præjudicio, ac detrimento, exoriantur, particularem nonnullorum Cardinalium, & Romanæ Curiæ Prælatorum Congregationem deputavimus, apud quam iidem contendentes sua quisque rationum momenta, controversaque jura adduxit.

§. 2. Hisce vero omnibus accuratè discussis, & expensis, atque ad Nos relatis, ac per Nos

pariter

pariter consideratis, in eam tandem devenimus resolutionem, determinationem, ac sententiam, ut infra, apertè tamen declarantes per infra statuendam resolutionem, determinationem, ac sententiam nè minimam quidem læsionem, aut præjudicium privilegiis, & exemtionibus a quibuscumque Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris quocumque tempore dilectis Filiis habitatoribus Comitatûs Vindascini, & Civibus dictæ Civitatis Carpentoratensis quomodolibet concessis illatum esse, aut fore inferendum; quin imo privilegia, & exemtiones hujusmodi (dummodo actu sint in usu, & viridi observantia) tenore præsentium Apostolicâ auctoritate expreslè confirmamus, & quatenus opus sit, iterum concedimus.

§. 3. Itaque motu proprio, & ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, tenore præsentium, & Apostolicâ quoque auctoritate volumus, statuimus, & mandamus, ut modernus, & pro tempore existens Civitatis Carpentoratensis, & Comitatûs Vindascini Rector, quippe qui per Apostolicas in simili forma Brevis Literas a Romano pro tempore existente Summo Pontifice deputatur, & constituitur, eam Jurisdictionem habeat, atque exerceat, quæ eidem præscripta reperitur in Apostolicis sub plumbo literis anno MD. a fel. rec. Julio Papa II. Prædecessore nostro datis, nimirum ut non solum ipse modernus Rector a Nobis aliàs deputatus, & constitutus, verum etiam alii deinceps a Successoribus nostris Romanis Pontificibus in futurum in Civitate Carpentoratensi, & Comitatu Vindascino deputandi, & constituendi ordinariam suam tam in Causis civilibus, quàm criminalibus, ac mixtis Jurisdictionem, sub infra statuendis tamen modificationibus, omnino exercere possint, ac valeant.

§. 4. Ac primum quidem, ut in Causis criminalibus, in quibus pœna corporis afflictiva necessariò infligenda erit, ipse Rector suam sententiam, sive Decretum, quamvis inquisiti ad nostram Avenionensem Legationem minimè appellent, executioni demandare non valeat, nisi priùs Sententia, sive decretum ejusmodi fuerit expensa, vel expensum, atque confirmata, vel confirmatum a solita Congregatione Criminali in eadem Civitate Avenionensi; & ab ipso Magistro Vice-legato nostro, a quo in hujusmodi Jurisdictionis exercitio memoratus Rector dependere debet, ac tenetur.

§. 5. Deinde, ut idem Rector Causas criminales tunc dumtaxat cognoscat, earumque processus conficiat, cum Magister Vice-legatus sæpedictus cognitionem, confectionemque hujusmodi ad se avocare nolit; ita tamen, ut avocatio cognitionis, confectionisque præfatæ justis de causis facienda minimè interdicta censeatur Legatis, sive Vice-legatis Avenionensibus, juxta resolutionem ab hac Congregatione nostra Avenionen. die IX. mensis Septemb. anno MDCCIV. initam, & præceptam.

§. 6. Præterea quoad Causarum civilium cognitionem, quæ quidem respiciunt Cives & habitatores Civitatis, & districtus Carpentoratensis, debet ipse Rector tanquam Judex ordinarius in prima Instantia procedere, dummodo ad quemlibet litigantium non competat privilegium legis *Unica*, vel aliud legale privilegium, cujus vigore de Jure valeat forum Judicis ordinarii declinare, & immediatè ad superiorem Judicem appellare.

§. 7. In iis verò Causis civilibus, de quibus jam Baronales Judices, aliique Judices, & Tribunalia subalterna suam protulerunt sententiam, ad eumdem Rectorem cognitio causarum in secunda, vel tertia instantia competit, si Reus omisso medio immediatè ad Tribunal Vice-legati appellare nolit.

§. 8. Insuper quod in Causis criminalibus tunc dumtaxat necessarium sit Carthellos, sive Citationes propria manu Vice-legati subscribi debere; cum agi contingit de impedienda, sive suspendenda prosecutione processus in sua ordinatoria, quemadmodum in sua Regula, sive ordinatione anno MDCLX. proposita bo. mem. Magister Nicolinus præscripserat. — *Carthelli sive citationes quando necesse sit Vice-legati manu subscribi.*

§. 9. Secus verò in cæteris casibus, videlicet cum agitur de Recursu, sive appellatione a quolibet Decreto, sive Sententia definitiva Rectoris ad Vice-legatum faciendo, sive interponenda, hujusmodi subscriptio Vicelegati haud necessaria reputatur, cum satis sit simplex, vel authenticum Decreti, sive Sententiæ exemplar producere, vel exhibere. — *Quid si agatur de appellatione a Sententia vel Decreto definitivo Rectoris.*

§. 10. Porro volumus, & mandamus, ut Carthelli, Citationes, & Mandata quæcumque, a Vicelegatione Avenionensi, multò magis ab hac Romana Curia expedita, in Civitate Carpentoratensi, & universo Comitatu Vindascino, absque ulla prorsus Rectoris fortasse prætendentis *Visa*, sive *Exequatur*, debitæ executioni demandari possint, & debeant. — *Citationes a Vice-legato, vel a Curia Romana expeditæ non indigent exequatur Rectoris.*

§. 11. Ad Vice-legatos sanè pro tempore existentes spectat, atque ipsi debent recognoscere, & approbare tabellas rationum non solum sæpedictæ Civitatis Carpentoratensis, verum etiam omnium Communitatum Comitatus Vindascini; neque ullam de quacumque alia recognitione, & approbatione, a quocumque sive facta, sive facienda rationem habere. — *Vice-legati est tabellas rationum approbare.*

§. 12. Rectores verò pro tempore existentes nequeunt proponere, & publicare, neque bannimenta quæcumque pro Gubernio, etiamsi œconomico Civitatis Carpentoratensis, neque Bannimenta, neque Edicta generalia, quæ Comitatum Vindascinum respiciunt, nisi priùs Vice-legati, de iisdem instructi, eadem approbaverint. — *Rectores inconsulto Vice-legato Bannimenta non proponunt.*

§. 13. Rectores pariter, neque in publicis Actis, neque in qualibet etiam occasione debent sibi tribuere titulum, sive denominationem Gubernatoris Comitatûs, sed dumtaxat Rectoris Carpentoratensis, & Comitatûs Vindascini; quemadmodum neque debent prætendere, & uti titulo Illustrissimi, & Reverendissimi insimul, sed solo Illustrissimi; neque uti, & deferre habitum Prælatitium, sive violaceum, sive nigrum, cum Rocheto, & Mantelletta, quamvis privilegio Notarii, Prothonotarii nuncupati, insigniti. — *Quibus titulis & insignibus utantur.*

§. 14. Volumus tamen, iis in locis, & casibus, in quibus de præterito Rectores per abusum habitum ejusmodi Prælatitium deferre consueverant, deinceps nonnisi uti Mantellone violaceo, ad instar nostrorum Cubiculariorum ab honore dictorum.

§. 15. Nunquam Rectoribus licitum esse volumus, quinimo inhibemus dare quoscumque *salvos conductus*, sive *concessiones Territorii* dictas, iis, qui sibi perfugium quærunt in Comitatu Vindascino; elargimur tamen ipsis facultatem concedendi formulam illam *Pareatis*, vel *Exequatur* in casibus civilibus tantum, dummodo fuerint requisiti per solitas litteras requisitoriales a Judicibus, sive aliis personis, diverso dominio subjectis. — *Salvos conductus concedere nequeunt.*

§. 16. Itidem Rectoribus inhibitum esse declaramus, se se in rebus ad Cameram Carpentoratensis Civitatis, & Comitatûs Vindascini pertinentibus quomodolibet immiscendi, & ingerendi; cum negotia hujusmodi ad Præsidentem Apostolicæ Cameræ Carpentoratensis dumtaxat spectent. — *Nec se immisceant rebus spectantibus ad Cameram Carpentoraten., & Vindascinam.*

§. 17. Quoad autem propinas in causis a Rectoribus percipiendas, exigendasque, servetur omnino taxa statuti, & taxa quoque cl. mem. Octavii Cardinalis Aquaviva. — *In propinis quæ taxa servanda.*

Homagia tamen excipiunt nomine S. Sedis.

§. 18. Quoad verò homagia obedientiæ, & fidelitatis a tribus Venerabilibus Fratribus Comitatus Vindaſcini Epiſcopis, & Baronibus, & Feudatariis Feuda in eorum Comitatu poſſidentibus, & a Conſulibus, Magiſtratibus, & Univerſitatibus præſtanda, nomine Apoſtolicæ hujus Sanctæ Sedis excipere poſſunt Rectores, ſolo duntaxat induti habitu prædicto Mantellone, quo utuntur noſtri ab honore Cubicularii.

Quos deputent Juſtitiæ Miniſtros.

§. 19. Porrò electio, & deputatio Miniſtrorum Juſtitiæ, aliorumque Officialium Carpentoratenſis Civitatis, præter unicos lictores, Satellites ſivè Apparitores, Birri dictos, a Rectoribus eligendos, & deputandos, iiſdem inhibita quoque eſt.

Conſulum Electioni forma præſcribitur.

§. 20. Electionem verò Conſulum ipſius Civitatis Carpentoratenſis, quæ aliàs ita fieri ſolebat, nimirum, ut ex tribus perſonis per Rectores propoſitis una a Conſilio Carpentoratenſi eligeretur in Conſulem, volumus, & mandamus, ita deinceps habendam eſſe, ut tres perſonæ a Rectoribus proponendæ, priùs a Vicelegatis approbatæ eſſe debeant, ac ſint.

Deliberationes Conſilii Civitatis Carpentoraten & Comitatus Vindaſcini a quibus probandæ.

§. 21. Quamvis demum deliberationes quaſcumque a Conſiliis tàm Civitatis Carpentoratenſis, quàm omnium Communitatum Comitatus Vindaſcini, etiam ſuper oneribus, ſivè impoſitionibus Cenſuum, Tributorum, vulgo Tagliarum, ſivè Collectarum, atque aliorum ſimilium antehac ſuſceptas factaſque, Rectores pro tempore exiſtentes approbare, & confirmare ſoliti fuerint; tamen, attentis abuſibus, & inordinationibus, quæ uſque ad hanc diem interceſſerunt, volumus pariter, & mandamus, ut deinceps cum deliberationes hujuſmodi Conſiliorum videantur complecti, & continere conſiderabiles ſumtus, & onera, ſivè impoſitiones Cenſuum, novorumque Tributorum, ſivè Tagliarum, Collectarumque, dictæ deliberationes expreſsè approbari, & confirmari debeant vel a Vice-legatis, vel ab ipſa Congregatione Avenionenſi; nec unquam ſufficiat approbatio, & confirmatio Rectorum.

Deſignatur Executor cum facultatibus.

§. 22. Quocirca, ut omnia, & ſingula antedicta a nobis declarata, ſtatuta, præſcripta, ac mandata, debitæ executioni demandentur, & ſerventur exactius, Tibi, Venerabilis Frater noſter, committimus, & injungimus, ut pro tua, & noſtra in præmiſſis auctoritate præſentes noſtras litteras, poſtquam typis impreſſæ fuerint, in ipſa Civitate noſtra Avenionenſi, & Civitatibus, & locis Carpentoratenſis, & Comitatus Vindaſcini publicari & proponi, exactamque omnium & ſingulorum in ipſis Litteris noſtris contentorum diſpoſitionem obſervari facias, cures, & præcipias; contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmiſſis non parentes per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; Tibi namque, venerabilis Frater noſter, facultates omnes ad hujuſmodi negotium neceſſarias, & opportunas, motu, & poteſtate, & auctoritate ſimilibus impertimur.

Firmantur ſuperius Statuta.

§. 23. Decernentes præſentes Litteras, & in eis contenta quæcumque ſemper firma, valida, & efficacia exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, inviolabiliter obſervari debere; ſicque & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quàvis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatur contrariis.

Non obſtantibus noſtra, & Cancellariæ noſtræ Apoſtolicæ regula de Jure quæſito non tollendo, dictarumque Civitatum, & Comitatûs etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 24. Volumus autem, ut earumdem præſentium Litterarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in Judicio, & extra adhibeatur, quæ ipſis Præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Interim Fraternitati tuæ Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die xxviii. Auguſti MDCCLIII. Pontificatus Noſtri Anno decimo quarto.

Cajetanus Amatus.

Loco † Sigilli.

Exemptio Canonicorum Regularium & Monialium Ordinis Præmonſtratenſis ab omni Superioritate, Juriſdictione, Viſitatione quorumcumque Ordinariorum per Prædeceſſores Pontifices, & præſertim Alexandrum V. conceſſa, innovatur ac confirmatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

IN ſupereminenti Apoſtolicæ Dignitatis Solio, Divina diſponente Clementia, meritis licèt imparibus conſtituti, illiuſque vices in Terris gerentes, qui glorioſus regnat in Cœlis, ad ea, per quæ Religioſorum Ordinum, præſertim meritorum gloria, & ſanctitatis gratia redolentium quies & tranquillitas procurari jugiter valeat, peculiari affectione libenter intendimus, ac propterea gratias, & exemptionis privilegia eis a Summis Pontificibus conceſſa, quamvis aliqui eadem impugnare forſan contendant, authoritate Apoſtolica, qua fungimur in hac parte, confirmare non dedignamur, ac alias Paſtoralis Officii Noſtri partes favorabiliter interponimus, prout eorumdem Ordinum, eorumque Monaſteriis Præſidentium Perſonarum qualitatibus matura deliberatione penſatis, ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, Ordinum quoque hujuſmodi conſervationem conſpicimus in Domino ſalubriter expedire.

§. 1. Sanè pro parte Dilecti Filii *Nicolai Meyers moderni Procuratoris Generalis Canonicorum Regularium Præmonſtratenſium Ordinis Laudunen., aliarumque Civitatum, & Diœceſum* Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod aliàs videlicet de Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo nono felicis recordationis *Alexander Papa V.* Prædeceſſor Noſter per binas ſuas Litteras Apoſtolicas, Monaſterium dicti Ordinis Laudunen. Diœceſis, illiuſque Abbatem, & Conventum, ac univerſum Ordinem hujuſmodi una cum omnibus bonis, & Perſonis etiam utriuſque ſexus ab omni ſuperioritate, dominio, Juriſdictione, ac Viſitatione cujuslibet Ordinarii exemit, & reſpective exemptos declaravit, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecit, quod etiam alii Romani Pontifices præfati Alexandri Succeſſores, & Prædeceſſores Noſtri, & in Concilio Generali Baſileen. piæ memoriæ Martinus Papa etiam V. Prædeceſſor Noſter reſpectivè declararunt, quarum quidem litterarum præfati Alexandri Prædeceſſoris primo loco editarum tenor eſt, qui ſequitur.

" §. 2. *Alexander Episcopus Servus Servorum Dei.* Ad futuram rei memoriam. Excitat nostræ mentis arcanum specialis affectio, qua Dilectos Filios Abbatem, & Conventum Monasterii Præmonstratensis Laudunen. Diœcesis sumus hactenus prosequuti, & paterno prosequi studio non cessamus, ut circà statum ipsorum, nec non Dilectorum Filiorum Abbatum, Prælatorum, Priorum, Præpositorum, Decanorum, Canonicorum, Conversorum, Donatorum, ac Dilectarum in Christo Filiarum Abbatissarum, Priorissarum, Monialium, Conventuum, & Personarum in humilitatis spiritu in Monasteriis, sive in Locis ejusdem Ordinis Domino famulantium attentæ considerationis intuitum dirigentes, eo circa ipsorum quietem ferventiùs laboramus, ut fœcundiùs illorum Religio fructum in eis afferat salutarem, & laudabilibus possint in Domino proficere incrementis.

" §. 3. Hinc est, quod Nos nonnullorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, prædictos Abbates, Priores, Prælatos, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, & Personas cum omnibus Membris, Curtibus, Grangiis, Domibus, Possessionibus, & Personis degentibus in eisdem, nec non bonis mobilibus, & immobilibus; ac aliis rebus quibuscumque, quæ in præsentiarum possident, ac in futurum, dante Domino, poterunt legitimè adipisci, nec non Ecclesias, ac alia loca ab eisdem Monasteriis dependentia ab omni superioritate, dominio, jurisdictione, nec non visitatione quorumcumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum quorumlibet Judicum Ordinariorum, & Officialium Ecclesiasticorum plenariè de specialis dono gratiæ cum moderatione infrascripta eximimus, & totaliter liberamus, illaque ad jus, & proprietatem Beati Petri Apostoli, & Sedis Apostolicæ, ac sub eorum speciali protectione suscipimus, atque nostrâ; Decernentes Præmonstratense, & alia Monasteria, nec non Abbates, Prælatos, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas cum Membris, Curtibus, Grangiis, Domibus, Possessionibus, Bonis, Rebus Ecclesiasticis, & aliis locis supradictis præfatæ Sedi soli, & immediatè subjacere; ita quod Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Judices Ordinarii, & Officiales prædicti etiam ratione delicti, aut contractus, vel rei, de qua agi continget, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, non possint authoritate Ordinaria in Abbates, Prælatos, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, aut loca prædicta, utpotè prorsus exempta, excommunicationis, suspensionis, aut interdicti sententias promulgare, aut potestatem, dominium, seu jurisdictionem aliquam exercere, felicis recordationis *Innocentii Papæ IV.* Prædecessoris Nostri circa exemptos edita, quæ incipit *Volentes*, ac aliis Constitutionibus Apostolicis in contrarium editis non obstantibus quibuscumque.

" §. 4. Volumus autem, quod Abbas, qui nunc est, & Successores sui Abbates, qui erunt pro tempore dicti Monasterii Præmonstratensis, ac hujusmodi Conventus, ad judicium perceptæ a Nobis hujusmodi libertatis sex florenos auri de Camera in Festo Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum annis singulis Cameræ Apostolicæ solvere teneantur.

Irrita declarantur, quæcunque contra sic exemptos contigerit attentari.

" §. 5. Decernimus insuper quaslibet excommunicationum, suspensionum, & interdicti sententias, ac processus quoscumque, quasvis pœnas, atque sententias continentes, quos, & quas contra Abbates, Prælatos, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas præsentes, & posteros, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & Loca supradicta, contra tenorem exemptionis hujusmodi, quomodolibet promulgari, & haberi contigerit, irritos, & inanes, quoque per hujusmodi exemptionem, & alia supradicta, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, & Indulgentiis, Abbatibus, Prælatis, Prioribus, Præpositis, Decanis, Canonicis, Conversis, Donatis, Abbatissis, Priorissis, Monialibus, Personis, Conventibus, Monasteriis, Prioratibus, Membris, Ecclesiis, & Locis prædictis concessis, & quæ in suo robore permanere volumus, ac quoad procurationes in locis, seu Ecclesiis Monasteriorum, & Membrorum prædictorum recipi consuetas, & quo ad Jurisdictionem omnimodam, in eisdem Parochialibus Ecclesiis, quantum ad ea, quæ Curam animarum concernunt, etiamsi Cura hujusmodi per Canonicos dicti Ordinis exerceri consueverit, Diœcesanis Locorum, seu quibusvis aliis nullum præjudicium generetur.

Opportuna exemptionis moderatio.

Præsertim in concernentibus curam animarum.

" §. 6. Præterea omnes libertates, & immunitates a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, nec non Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, eisdem Monasteriis, Prioratibus, Membris, Ecclesiis, & Locis concessas, nec non libertates, & exemptiones Sæcularium exactionum a Regibus, aut Principibus, vel aliis Christifidelibus rationabiliter eisdem Abbatibus, Prioribus, Prælatis, Præpositis, Decanis, Canonicis, Conversis, Donatis, Abbatissis, Monialibus, & Personis, nec non Monasteriis, Prioratibus, Membris, & locis hujusmodi indulta, ac etiam eorumdem Abbatum, Priorum, Prælatorum, Præpositorum, Decanorum, Canonicorum, Conversorum, Donatorum, Abbatissarum, & Personarum antiquas, & rationabiles consuetudines, authoritate prædicta confirmamus, & præsentis Scripti patrocinio communimus.

Confirmantur reliqua exemptionũ, & privilegiorum indulta a quibuscumque obtenta.

" §. 7. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ exemptionis, liberationis, Constitutionis, susceptionis, voluntatis, confirmationis, & communitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Pisis secundo Kalendas Augusti Pontificatus Nostri Anno primo.

§. 8. Aliarum verò Litterarum Apostolicarum ejusdem Alexandri Prædecessoris secundo loco editarum tenor etiam sequitur, & est talis:

Iteratæ Alexandri Litteræ.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. " Cum de indultis, & gratiis Apostolicis dubitatur, decet, ut dubia hujusmodi, oraculo Summi Pontificis declarentur. Sanè dudum nonnullorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, Monasterium Præmonstratense Laudunen. Diœcesis, nec non Dilectos Filios Abbates, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, & Dilectas in Christo Filias Abbatissas,

„ Priorissas, Moniales, & Conventus Monasteriorum, & Locorum Præmonstratensis Ordinis, cum omnibus Membris, Curtibus, Grangiis, Domibus, Possessionibus, & Personis degentibus in eisdem, nec non Bonis mobilibus, & immobilibus, ac aliis rebus quibuscumque, quæ tunc possidebant, & in futurum, dante Domino, possent justo titulo adipisci, nec non Ecclesias, & alia Loca ab eisdem Monasteriis dependentia ab omni superioritate, dominio, Jurisdictione, nec non Visitatione quorumcumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum quorumcumque Judicum Ordinariorum, & Officialium Ecclesiasticorum plenariè cum modificatione infrascripta per alias nostras Literas eximimus, & totaliter liberavimus; Ita quod Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Judices Ordinarii, & Officiales prædicti, etiam ratione delicti, aut contractus, vel rei, de qua agi contingeret, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, non possent authoritate Ordinaria in Abbates, Prælatos, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & Loca prædicta, utpotè prorsus exempta excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias promulgare, aut potestatem, dominium, seu Jurisdictionem aliquam exercere, quodque per hujusmodi exemptionem, & alia supradicta quoad procurationes in Locis, seu Ecclesiis Monasteriorum, & membrorum prædictorum recipi consuetas, & quoad Jurisdictionem omnimodam in eisdem Parochialibus Ecclesiis quantum ad ea, quæ curam Animarum concernerent, etiamsi Cura hujusmodi per Canonicos dicti Ordinis exerceri consuevisset, Diœcesanis Locorum, seu quibusvis aliis nullum præjudicium generaretur, prout in ipsis Litteris plenius continetur.

Concessa in Superioribus Litteris exemptio.

Ac moderatio commemoratur.

„ §. 9. Cum autem, sicut accepimus, nonnulli de modificatione hujusmodi disceptantes, Diœcesanos prædictos nedùm in Canonicos Monasteriorum, seu Locorum prædictorum, qui pro tempore curam exercent, & Ecclesias, seu Loca regunt, antedicta ratione Curæ hujusmodi Jurisdictionem, potestatem, & dominium habere; verum etiam Abbates, Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, Personas, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & Loca prædicta quoad certas procurationes, & alia jurisdictionalia præstanda, dicta exemptione non obstante, ipsis Diœcesanis subesse prætendant: Nos ad omne ambiguitatis tollendum dubium in præmissis, quod si Canonici, qui curam exercebunt, & Ecclesias, seu loca hujusmodi regent pro tempore, Diœcesanis, aut aliis locorum Ordinariis hujusmodi, quoad exercitium hujusmodi Curæ Animarum dumtaxat, subesse, & ratione earumdem Ecclesiarum Episcopalia jura solvere, aliaque ipsarum Ecclesiarum onera supportare, & respondere teneantur: Abbates tamen, Priores, Præpositos, Decanos, alios Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, Conventus, personas, Monasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & loca præfata a præstatione procurationum, & aliorum Jurisdictionalium quorumcumque, nec non jurisdictione, potestate & dominio præfatis, liberos, & immunes existere authoritate Apostolica tenore præsentium declaramus. Decernentes ex tunc irritum, & inane, si secùs super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, & Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Bononiæ Kalendis Martii Pontificatus Nostri Anno Primo.

Exortæque de ea controversiæ opportuna declaratione tolluntur.

§. 10. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, nonnulli locorum Ordinarii, non obstantibus exemptione, & declaratione hujusmodi, exemptionem præfatam impugnare forsan prætendant, propthereaque dictus Nicolaus plurimum cupiat binas supradictas Literas Alexandri Prædecessoris præfati ad quascumque difficultates, & prætensiones super exemptione præfata, qua dictum Ordinem semper gavisum fuisse, & gaudere Nobis est notum, ab eisdem Ordinariis excitatas tollendas; & pro exemptionis præfatæ majori subsistentia per Nos, & Sedem Apostolicam, ut infra, approbari, & confirmari. Quare pro parte dicti Nicolai Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus sibi in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui quantùm cum Domino possumus, singulorum Ordinum pacem, & in securitate conservationem per Privilegiorum eisdem concessorum stabilitatem paternis, & sinceris desideramus affectibus, eumdem Nicolaum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a Jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati binas præfatas Literas dicti Alexandri Prædecessoris, & in eis contenta quæcumque Apostolica authoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

§. 11. Præsentes quoque Literas Apostolicas semper, & perpetuò validas, & efficaces esse, & fore suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac omnibus, & singulis, ad quos quomodolibet nunc spectat, & spectabit pro tempore in futurum, firmiter, & inviolabiliter observari debere, ac nullo unquam tempore, ex quocumque capite, vel qualibet causa quantumvis juridica, & legitima, etiam ex eo, quod quicumque locorum Ordinarii, aut alii in præmissis, & circa ea quomodolibet, & ex quavis causa, ratione, actione, vel occasione Jus, vel interesse habentes, aut habere prætendentes, illis non consenserint, nec ad id vocati, citati, & auditi fuerint, & causæ, propter quas eædem præsentes Literæ emanaverint, adductæ, verificatæ, & justificatæ non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, seu intentionis nostræ, aut Jus, vel interesse habentium consensus, aut quolibet alio quantumvis magno, substantiali ac individuam mentionem, & expressionem requiren. defectu, aut ex quocumque alio capite notari, impugnari, invalidari, retractari, aut ad viam, & terminos Juris reduci in Judicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes Literas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aliisque contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper, & omnino ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori Data per dictum Nicolaum modernum, ac pro tempore existentem primodicti Monasterii Abbatem, quandocumque eligenda concessas esse & fore, sicque & non aliàs in præmissis omnibus, & singulis, per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis authoritate

scienter,

scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

§. 12. Non obstantibus quibusvis etiam in synodalibus, provincialibus, universalibus, generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac primodicti Monasterii, & Ordinis præfati etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & personis in genere, vel in specie etiam in contrarium præmissorum forsan quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis, quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, aliàs de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut etiam aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum nil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent eisdem præsentibus, pro plene, & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat latissimè, & plenissimè, ac specialiter, & expressè harum quoque serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 13. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris, adjectionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Tertio Idus Septembris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

Ph. Rinaldi.	*Ph. Frigerius.*
F. Pratesi.	*I. Rey.*
I. Miliatus.	*I. M. Travagli pro Rmo Correctore.*
Loco † Plumbi.	*I. Rosa.*

Oppidum Mathelicæ in Picæno ad primævum Statum Civitatis reintegratur, & quatenus opus sit, ex integro erigitur, ac instituitur, cum omnibus honoribus, juribus, & prærogativis, cæteris ditionis Pontificiæ Civitatibus competentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

CIRCUMSPECTA Romani Pontificis gratiarum Dispensatoris providentia devotos, & fideles suos, & Temporalis S. R. E. Ditionis Subditos, præsertim illos, qui sinceræ fidei, & devotionis affectum erga Apostolicam hanc Sanctam Sedem gerere comprobantur, amplioribus honoris, decoris, & honorificentiæ Titulis, nec non specialis benevolentiæ favoribus amplecti solet, prout Personarum, Locorumque qualitatibus, & meritis conspicit convenire.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt Dilecti Filii Confalonerius, & Priores Terræ nostræ Mathelicæ, repræsentantes etiam dilectos Filios illius Universitatem, & Homines, quod Terra prædicta transactis temporibus, non solùm titulo, verùm etiam honoribus, & prærogativis, quibus Nobiles, & præcipuæ Civitates, potissimum ejusdem Status Nostri Ecclesiastici gaudere solent, semper fuerit gavisa, quod autem dictos honorem, & Titulum Civitatis aliàs meruerit, manifestum apparet tùm ob illius ab ultima antiquitate fundationem, prout Historici multa eruditione clari; illam nempè post sæculum ab Urbe condita, evenisse asserunt, tùm quia tempore Romanæ Reipublicæ, & Imperatorum inter magis conspicua, & illustriora Picæni Municipia habebatur, propter illius Cives in bello præstantes, & Incolarum frequentiam, ac demùm ab initio Catholicæ Ecclesiæ gloria Cathedræ Episcopalis claruit, prout testantur bon. mem. Æquitius, qui Concilio Romano anno 487. celebrato interfuit, & Florentinus Episcopi Mathelicenses, qui damnationem in Civitate Constantinopolitana contra Theodorum Episcopum Cæsareæ a fel. record. Vigilio Romano Pontifice Prædecessore Nostro latam, subscripsit. Postmodum verò ob temporum vicissitudines non solùm prædictis honore, & gloria Cathedralis Ecclesiæ, quippe quæ Cathedrali Ecclesiæ Camerinensi canonicè unita fuit, verum etiam ejus decore paulatim fuit privata, itaut a plerisque Populorum deinde tanquam minimè illustris, & antiqua Picæni Civitas habita fuerit: quamvis intereà quamplurimi ex ea tum pietatis, & sanctitatis, tùm literarum, & armorum laude illustres Viri, Incolæque, & Ecclesiarum Cathedralium Præsules, Romanæque Curiæ Prælati, & S. R. E. præfatæ Cardinales ortum duxerunt.

Vetustissima fundatione illustris.

Necnon præstantium Virorum fama, ac Episcopalis Sedis prærogativa.

§. 2. Ipsa verò Terra, uti cæteræ Status Nostri Ecclesiastici Civitates, gubernari, & regi pergit, atque in ea Gubernator a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum ejusdem Sanctæ RomanæEcclesiæ Cardinalium super Consultationibus Communitatum, & Universitatum Status Nostri Ecclesiastici prædicti Deputatorum electus (qui aliàs ex Signaturæ Referendariis erat) cum titulo Judicis residet; puresque artes, & artificia, & potissimùm Lanificii, illiusque Commercium in ea florent. Memoratæ præterea Terræ Magistratus ex duplici Personarum gradu, Confaloneriis nempè, qui existunt ex Familiis præcipuis ejusdem Terræ sanguinè conjunctis cum aliis quoque Nobilioribus aliarum Status Nostri præfati Civitatum Familiis, ac Prioribus Civibus constituitur. Insuper in dicta Terra, ejusque Territorio sex circiter mille Incolæ, & Habitatores numerantur, ac antiqua Sæcularis, & Collegiata cum Archipresbytero, prima Dignitate, tresdecim Canonicis, comprehensis in eis Theologali, & Pœnitentiario, atque una quidem in ipsa Terra, quatuor verò distinctæ Parochiales Ecclesiæ in ejus Territorio, sex itidem Virorum Regularium Cœnobia, una Domus Presbyterorum Congregationis Oratorii S. Philippi Nerii, & duo Monialium Monasteria, Mons Pietatis, duo pro Infirmis Xenodochia, seù Hospitalia, Undecim Laicorum Confraternitates sub nonnullorum Sanctorum Invocationibus, decem specialium Artium Universitates, & sex Montes Frumentarii ad publicum, Pauperumque commodum, & levamen erecti reperiuntur. Ea propter dicti Exponentes pro eorum, ac Terræ hujusmodi, nec non illius, ac Territorii præfati Incolarum, Habitatorumque decore Terram prædictam antiquo decore Civitatis nomine insigniri, sivè potiùs restitui, atque reintegrari plurimum desiderant; Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in præmissis opportunè providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Recensentur insigniores ejusdem prærogativæ, quibus vel nunc illustratur.

Ex quibus ad titulum, honores, & jura Civitatis redintegratur.

§. 3. Nos igitur ipſos Exponentes ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, & eorum ſingulares Perſonas a quibuſvis Excommunicationis, Suſpenſionis, & Interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis Sententiis, Cenſuris, & pœnis a jure, vel ab Homine, quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium tantùm conſequen. harum ſerie, abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, ſupplicationibus etiam Dilecti Filii Noſtri Hieronymi memoratæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati, ejuſdem Terræ apud Nos, & dictam Sedem Protectoris, ejuſdemque Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice-Cancellarii, Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, atque etiam motu proprio, & certa ſcientia, & matura deliberatione Noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, Terram Matelicæ veteri Epiſcopali jamdudùm dignitate ornatam, tituloque præſtantis Civitatis etiam ditatam, in primævum, & priſtinum Civitatis honorem, cum omnibus, & ſingulis privilegiis, indultis, facultatibus, præeminentiis, gratiis, & immunitatibus ſuis, reſtituimus, & in antiquum ſtatum, & denominationem Civitatis reponimus, & plenariè reintegramus, ac quatenus opus ſit, Terram Matelicæ præfatam in Civitatem perpetuo erigimus, inſtituimus, & confirmamus, eique Civitatis titulum, ac denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus Ditionis Noſtræ Pontificiæ Civitatibus competere dignoſcuntur, nec non Magiſtratui ejuſdem Terræ in Civitatem, ut præmittitur, erectæ conſuetis honoribus, & Inſigniis, quibus aliarum ejuſdem Ditionis Civitatum Magiſtratus de jure, uſu, & conſuetudine, gaudere, ſeu uti poſſunt, pariformiter, ac pari modo, & abſque ulla differentia gaudere, potiri, & uti, concedimus pariter, & impertimur, ac ejuſdem Terræ Incolas, & Habitatores Civium nomine decoramus, ita tamen, ut pro tempore exiſtens Epiſcopus Camerinenſis in dicta Terra per Nos in Civitatem, ſicut præmittitur, per præſentes erecta reſidere minimè teneatur, ſed illa Eccleſiæ Camerinenſi, ut antea, ſubjecta remaneat.

Eccleſiæ tamen Camerinenſi ſubjecta relinquitur, nec in ea Epiſcopus reſidere jubetur.

Clauſulæ pro præmiſſorum firmitate.

§. 4. Decernentes eaſdem præſentes Literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmiſſis jus, vel intereſſe habentes, ſeu habere quomodolibet prætendentes illis non conſenſerint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque cauſæ, propter quas præſentes emanarint, ſufficienter adductæ, verificatæ, & juſtificatæ fuerint, aut ex alia quantumvis juſta, legitima, & privilegiata cauſa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauſo, etiam enormis, enormiſſimæ, & totalis læſionis, ullo unquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut intereſſe habentium conſenſus, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, & ſubſtantiali, ac incogitato, & inexcogitabili, individuamque expreſſionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in jus, vel controverſiam revocari, aut ad terminos juris reduci, aut adverſus illas aperitionis oris, reſtitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, ſeu impetrato, aut etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus conceſſo, vel emanato quempiam in judicio, vel extra, uti, ſeſe juvare poſſe: ſed ipſas præſentes Literas ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſimè ſuffragari; ſicut in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ præfatæ Camerarium, & alios Cardinales etiam de Latere Legatos, & alios quoſcumque quavis præeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Aliter judicari prohibetur.

§. 5. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, & quatenus opus ſit, dictæ Terræ, aliiſve quibuſvis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & conſuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis: quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, exprimerentur, & inſererentur, præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXVI. Septembris MDCCLIII. Pontificatus Noſtri Anno Decimoquarto.

D. Card. Paſſioneus.

Publicat. eodem die, menſe, & anno.

De cultus Maronis Epiſtola ad R. P. Nicolaum Lercari à Secretis Congregationis de Propaganda Fide.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

INTER cætera ſcripta Nobis exhibita, cum nuper ad Nos acceſſiſti, illud deprehendimus, quod ad cultum Sancti Maronis Abbatis pertinet. Scripſit enim ad Congregationem de Propaganda Fide Dilectus Filius Frater Deſiderius a Caſabaſciana Min. Obſerv., quem nos Ablegatum Noſtrum miſimus ad Ven. Fratrem Patriarcham Maronitarum, ſcripſit, inquam, Imagines Sancti Maronis Romæ impreſſas, a Ven. Fratre Patriarcha Græco-Melchita Cyrillo diſciſſas fuiſſe, & palam ab ipſo declaratum, Sanctum Maronem inter Sanctos minime numerari, quippe qui hæreticus vixerit, atque obierit, idque gravibus diffidiis Maronitas inter, & Græco-Melchitas occaſionem præbuiſſet; timendum inſuper, ne hujuſmodi turbæ quotidie magis ingraveſcant; neque tumultum ſedari, & compeſci potuiſſe; tum quia poſt ſuum diſceſſum e Locis, ubi ignem reſtringuere curaverat, nonnulli Presbyteri palam dixerant, eum nullam auctoritatem habere quæſtionis definiendæ, utrum Maro Sanctus extiterit, an hæreticus; cum præſertim eorum Patriarcha aſſereret, Maronem, cum inter vivos ageret, & cum e vita deceſſit, hæreſi pollutum fuiſſe: tum quia per Moncalles, ubi reſidet Patriarcha Græco-Melchita, quum iter feciſſet, ut cum eo colloqueretur, ipſum non

invenerat, & aliquibus de causis permissum sibi non fuerat, ut ulterius ad eum assequendum progrederetur.

§. 2. Non solum admiratione nos affecit, sed maxime commovit, quod temere, atque inconsulte factum est a Ven. Fratre Patriarcha Cyrillo, qui ut eruditionem fortasse ostentaret, sua agendi ratione, non dicam restaurare, sed auctoritate sua controversiam jam extinctam definire tentavit; quasi vero ejusdem conditio, vel meritum nobis, aut Congregationi minime innotescant, & quod deterius est, Sancti nomine, & cultu eum, quoad potuit, privare, qui a pluribus jam sæculis cum Apostolicæ Sedis approbatione hujusmodi honore decoratur.

§. 3. Ut tibi compertum est, Sanctus Maro vixit sub finem sæculi quarti, & initium quinti. Theodoretus, qui auctor coævus dici potest, cum circa dimidium sæculi quinti floruerit, vitam illius scripsit, in qua heroicæ Sancti Maronis virtutes, & insigniter gesta enarrantur. Theodoretus Cyri Episcopus extitit, librum composuit *de vitis Patrum*, inscriptum *Philotheus*, sive *religiosa historia*; cujus duæ sunt latinæ versiones; quarum una habetur in vitis Patrum, auctore Rosveido, altera Gentiani Herveti in *tom.* 3. Operum ejusdem Theodoreti, editionis Sirmondi. Porrò sex distinctis locis Theodoretus collaudat sanctitatem Sancti Maronis, quemadmodum videre est in editione Rosveidi *de Vitis Patrum cap.* 16. *pag.* 827, *&* 828. *& cap.* 21. *pag.* 832. *& cap.* 22. *pag.* 838. *& cap.* 24. *pag.* 840. *& cap.* 30. *pag.* 850. Legitur quoque inter epistolas Sancti Joannis Chrysostomi trigesima sexta inscripta ipsi Abbati Maroni; in qua ipsius virtutes laudibus prosequitur, ejusque orationibus sese commendat. Porro ut os occludatur quibusdam non admodum sanæ cognitionis, qui conati sunt auctoritatem adimere vitis a Theodoreto conscriptis, quorum numero adnecti possunt Andreas Rivetus in suo *lib.*: *Criticus Sacer lib.* 4. *cap.* 21. Robertus Cocus *in sua Censura quorundam Scriptorum veterum pag.* 390. Fridericus Spanhemius: *In Historia Christiana sæculi quinti* §. 10. *col.* 1030. Non defuerunt viri sublimis doctrinæ, atque accuratæ critices, qui ad ipsius historiæ integritatem sartam tectam tuendam, operam suam mentemque contulerint, in quorum numero recensendi sunt Labbæus in Dissertatione de Theodoreto in Opere Bellarmini *de Scriptoribus Ecclesiasticis* editionis Venetæ *anno* 1728. *pag.* 155. Garnerius *in Dissert.* 2. *de Libris Theodoreti tom.* 5. Operum ipsiusmet Theodoreti editionis Parisiensis *anno* 1684. *pag.* 199. Tillemontius *in Vita Theodoreti art.* 48. *tom.* 15. *pag.* 329. Natalis Alexander *in historia Ecclesiastica sæculi V. cap.* 4. *art.* 28. §. 1. *num.* 1., atque novissimus eruditus Ceillier *in historia universali Auctorum Sacrorum, & Ecclesiasticorum tom.* 14. *cap.* 14. *art.* 2. §. 6. *num.* 2. *in fine pag.* 94.

§. 4. Et quod gravioris momenti esse debet, nostri Scriptores, & Historici accuratiores, & quidem non admodum creduli, neque ingenti acumine destituti, fidem quam maximam præbuerunt vitæ Sancti Maronis a Theodoreto descriptæ, cum ipsius virtutes, factaque gloriosa ita singillatim referant, quemadmodum a Theodoreto enarrantur, & commendantur. Proinde Sancti Maronis vitæ, quæ a Theodoreto scripta est, omnimodam adhibent fidem. Adeantur Bollandistæ *die* 14. *Februarii tom.* 2. *ejusdem mensis*, Bailletius *in suis vitis Sanctorum eadem die.* Tillemontius *tom.* 12. *suæ historiæ Ecclesiasticæ in vita prædicti Sancti pag.* 412. *& sequen.* Neque illud ullo modo conticendum est, quod Pontificatum administrante Clemente VIII., cum Romæ typis consignatum fuisset Missale Maronitarum, cum ejus Nationis patrocinium sustineret fel. mem. Gabriel Cardinalis Palæotus, evulgandi facultas a Summo Pontifice ea conditione solum obtenta est, ut sub ejusdem initio poneretur Vita Sancti Maronis deprompta ex Theodoreti historia, sicuti diligenter observatum fuit, quemadmodum Clarissimus Cardinalis Jacobus Perronius testatus est: *Verba feci cum Sanctissimo Domino Nostro de vulgando Missali Maronitarum, quod typis jam pridem excusum est, annuitque sua Sanctitas, ut præfixa hac Præfatione* (quæ est vita Sancti Maronis desumpta ex Theodoreto) *publicaretur.*

§. 5. Accedit, quod insigne fuit Cœnobium S. Maronis, ut liquet ex epistola Archimandritarum Syriæ secundæ ad Hormisdam Pontificem data *anno* 517., in qua se in primis subscribit Alexander *Archimandrita*, vel, quod idem est, *Abbas Sancti Maronis*, ut apparet *ex tom.* 5. Collectionis Conciliorum Labbæi editionis Venetæ *pag.* 598. ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 517. *num.* 53. Et in Actis Concilii Constantinopolitani habiti *anno* 536. mentio habetur de eodem Cœnobio, ibique semper Sancti, vel Beati nomine Maro nuncupatur, ut legenti constabit *cit. tom.* 5. *pag.* 967. *pag.* 978. 994. 999. *pag.* 1075. 1083. 1099. 1111. *& pag.* 1123. Insuper Pagius in Critica ad Annales Cardinalis Baronii *ad annum* 400. *num.* 17. *& sequen.* postquam commemoravit virtutes Sancti Maronis, orationem convertit ad Cœnobium ipsius Sancti Maronis, laudibusque prosequitur Religionem Catholicam illorum Monachorum, ac veluti firmum quoddam Catholicæ Religionis universo in Oriente adversus hæreses propugnaculum prædicat; martyrium scilicet indicans, quod Imperante Anastasio pro Concilii Chalcedonensis defensione tercentum quinquaginta ex illis Monachis fortiter pertulerunt; eorum quippe mentiò habetur in Romano Martyrologio *die* 31. *Julii*, quo in loco extant præterea adnotationes Venerabilis Cardinalis Baronii. Neque prætereundum est in Ecclesia Collegii Maronitarum hujus Almæ Urbis imaginem Sancti Maronis in Tabula Majoris Altaris depictam publicè coli, ejusque diem festum quotannis celebrari.

Alia testimonia de virtutibus & sanctitate Maronis.

§. 6. Hæc omnia mirificè illustrant sanctitatem Sancti Maronis, tum etiam ostendunt quam rectè, atque legitimè rogatu Venerabilis Fratris Simeonis Patriarchæ Antiocheni, & exemplo eorum, quæ peracta fuere in Litteris Apostolicis Prædecessoris Nostri Clementis XII., ostendunt, inquam, quam justè in quodam Brevi a Nobis emisso *die* 12. *Augusti anno* 1744. largiti fimus Indulgentiam plenariam utriusque sexus Christifidelibus, qui Confessione, & Sacra Communione expiati, *die* 9. *Februarii*, quo a Maronitis celebratur Festum S. Maronis eorum primarii Patroni, adibunt Sacras Ædes Monachorum, & Monialium Ordinis Sancti Antonii Abbatis, Congregationum tam Montis Libani, quàm Sancti Isaiæ, & concordiam inter Principes Christianos, hæresis excidium, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltationem a Deo enixè rogabunt: Quæ singula luculenter patefaciunt, quam illegitimè (ut loquamur remissius) Ven. Frater Patriarcha Cyrillus adversus Sancti Maronis cultum se gesserit.

Unde illius festus dies spiritualibus Indultis a Pontifice decoratus.

§. 7. Neque erit difficile rationes investigare, quæ Ven. Fratrem Patriarcham Cyrillum eam in rem impulerunt. Affirmant Maronitæ a Sancto Abbate Marone se originem ducere, & a Catholica Religione nunquam recessisse, nec ab Ecclesiæ unitate se unquam disjunxisse; addunt præterea, quod, cum ipsi unionem cum Ecclesia Romana renovaverint, id minime interpretari debet, quasi Catholicam Religionem aliquandò deseruerint, iterumque ad ipsam reversi fuerint.

Occasio indicatur erroneæ sententiæ de S. Marone invectæ

At

At verò alii contrarium senserunt; arbitrari nimirum sunt, Maronitas de Monotelitarum Schola prodiisse, Maronem eorum Caput extitisse, eumdemque hæresi adhæsisse atque solummodo *anno* 1182. ab Aimeto tertio Patriarcha Latino Antiocheno Maronitas fuisse ad Romanam Ecclesiam revocatos. Hæc omnia videre est apud Lexicum universale Gallicum & Latinum *tom* 5. ad verbum *Maronitæ*, & apud magnum Lexicum Morerii editionis Parisiensis *anno* 1747. *tom.* 6. ad verbum *Maronitæ*.

Willelmi. & Eustachii narrationes de Monacho nomine Marone hæretico, deque ejus Cœnobio.

§. 8. Willelmus Archiepiscopus Tyri *lib.* 22. *Sacri Belli cap.* 8. narrat, ea, quæ paulo ante indicavimus, ab alterius opinionis Sectatoribus produci. Verum, quoniam auctoritas Willelmi satis minime foret ad sententiam, quæ Maronitis opponitur, roborandam, & fortasse ipse quoque Willelmus id agnovit, ea de re provocatum est *ad tom.* 2. Annalium Eutychii Alexandrini, qui *pag.* 191. ita scripsit: *Fuit tempore Mauritii Imperatoris Romanorum Monachus quidam nomine Maron, qui ajebat, duas esse Christi Domini nostri naturas, & unam voluntatem, unam operationem, unamque Personam &c. Cumque mortuus esset Maron, incolæ urbis Hamath (Apameæ) Monasterium in Hamath excitarunt, quod Dair Marum, id est Cœnobium Maronis appellarunt. Fidemque Maronis professi sunt.*

Minus vera probatur.

§. 9. Negligentiam minime præsetulerunt Scriptores Maronitæ in exponendis, & palam faciendis erroribus, in quos inciderunt Eutychius Alexandrinus, Willelmus Archiepiscopus Tyri, aliique eorum Sectatores. Id innotescet, si legatur Dissertatio Fausti Naironis *de origine, nomine, ac religione Maronitarum*, quæque præstanti eruditione a Dilecto Filio Josepho Simonio Assemano Prælato Nostro Domestico declarata fuere in suo *tom.* 1. *Bibliothecæ Orientalis pag.* 498., quibus accedit Pagius Gallus scriptor in sua Critica ad Annales Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 1182.: Atque, ut verum dicamus, quando error unius in Christo voluntatis atque operationis exordium habuit, ut omnibus notum est, regnante Heraclio; quomodo fieri potuit, ut idem error Mauritii tempore viguerit? qui dici potest, quod ait Eutychius, Cœnobium excitatum fuisse post mortuum illum Maronem, de quo ipse sermonem habet, cum ducentis antea annis ædificatum jam deprehendatur, atque dicatum S. Maroni Abbati? quandoquidem scribit Procopius Cæsariensis *lib.* 5. de ædificiis Imperatoris Justiniani, ab eo restauratum Cœnobium Sancti Maronis; compertumque est, e vivis decessisse Justinianum *anno* 565., atque Mauritium mortuum esse *anno* 602.

Et quatenus veræ, evincerent duos extitisse Abbates Marones.

§. 10. Paternam Sedis Apostolicæ benevolentiam erga Maroniticam Nationem desiderari non patiemur. Nos quippè in unum congessimus laudes nostrorum Prædecessorum, atque etiam nostras consociavimus in quadam Allocutione Consistoriali edita in Appendice nostri Bullarii *Tom. II. pag.* 42. * At omisso in præsentiarum quocumque partium studio erga Maroniticam Gentem; atque eruditis ejus Nationis scriptoribus, qui Romæ etiam versantur, curâ remissâ ab Adversariorum telis vindicandi perpetuam stabilitatem Sanctæ Catholicæ Religionis in suis Regionibus, si id necessitas (quod non credimus) postulet, atque Maronitarum originem a S. Abbate Marone propagatam; his, inquam, prætermissis, id unum reponimus, quod nempe, etiamsi veritati consentanea videantur, quæ narrat Eutychius, aliud inde nequit inferri, nisi duos Abbates Marones extitisse, Sanctum unum, alterum hæreticum: Porrò cum ejusdem nominis appellatio non evincat, Sanctum fuisse hæreticum, aut hæreticum Sanctum, neque etiam cultum exhibitum Sancto, præstitum etiam, aut præberi hæretico; inde manifestè consequitur, Venerabilem Fratrem Patriarcham Cyrillum auferentem Beato Abbati Maroni Cultum, non solum suæ auctoritatis limites excessisse, verum etiam se irreligiosum præstitisse adversus hominem, qui tot jam sæculis inter Sanctos habitus est, ad cujus etiam Cultum publicum promovendum non destiterunt Romani Pontifices populos allicere, Indulgentias superiùs commemoratas impertiendo.

* In hac Editione Tom. XVII. pag. 159.

§. 11. Paulò ante dictum est, quod, etiamsi concedatur, verum esse quod refert Eutychius, aliud exinde non sequitur, nisi duos Abbates Marones, Sanctum unum, hæreticum alterum extitisse. Hæreticus ille erit, de quo ipse loquitur, quique, ipso teste, vixit tempore Mauritii Imperatoris, vita functi, quod indicatum jam est, *anno DCII.* At Sanctus ille est, qui vixit, Imperium regente Arcadio, qui ab *anno CCCXCV.* usque ad *annum CCCCVIII.* principatum obtinuit; atque ejus vitam scriptis complexus est Theodoretus Scriptor coævus non exiguæ auctoritatis. Affirmavimus ejusdem nominis appellationem causam non esse, cur Sanctus hæreticus existat, aut hæreticus Sanctus, vel cur honor Sancto habitus, traditus hæretico intelligatur; atque hæc propositio adeò naturæ lumine perspicua est, ut confirmationibus non egeat. Itaque solummodo indicabimus, exemplum confusionis unius, & alterius Abbatis Maronis unicùm & singulare nequaquam esse, cum duo pariter Raymundi Lullii, duo Johannes Cantii extiterint, de quibus prolixius verba fecimus in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum.* Ex Raymundis unus martyrii fama prædicatur; at non alter, qui infelicem vitam, ac mortem sortitus est. Unus pariter Johannes Cantius Beati nomine insignitur, & approbatione Apostolicæ Sedis publica gaudet veneratione; alter veluti hæresi inquinatus execratur. Quamobrem manifeste apparent irreligiosi conatus Ven. Fratris Patriarchæ Cyrilli, qui sub specie interdicendi Cultum Maroni hæretico, quem nominat Eutychius, revera ademit Maroni Catholico, de quo mentionem facit Theodoretus; quandoquidem Sancta Sedes in suis confessionibus unice semper intellexit colere Beatum illum Abbatem Maronem, de quo scribit Theodoretus, idemque ut ab aliis coleretur, præscripsit. Idque liquidò constat ex iis, quæ superius a Pontifice Clemente VIII. peracta esse commemoravimus. Tuum erit omnia enunciare Congregationi, atque necessarias, easque opportunas facultates accipere, atque de ejusdem, nostroque etiam mandato Litteras dare Ven. Fratri Patriarchæ Cyrillo, ut ea revocet, quæ patravit, neque audeat publica veneratione Beatum Abbatem Maronem privare, nec discordias serere Græco-Melchitas inter, & Maronitas. Quod si consentaneum judicabitur hanc Epistolam, quam tibi dedimus, ad ipsum mittere, ut certior fiat de nostra voluntate, id præstare liberum tibi erit: Nos interim Apostolicam Benedictionem tibi impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Septembris 1753. Pontificatus Nostri Anno decimo quarto.

Jurisdictio Congregationis super Bono Regimine Communitatum Ditionis Ecclesiasticæ tum in Œconomicis, tum in Judicialibus negotiis & causis cognoscendis, definitur; eidemque certa methodus in utrisque procedendi præscribitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Gravissimarum sollicitudinum, quibus in ardua Reipublicæ procuratione quotidie afficimur, non aliud solatium habemus, quàm quod spectataNobis utilitatis publicæ incrementa suppeditant, dum Nostris curis atque laboribus subjectorum populorum commoda promovere, ac providis institutis & legibus in perpetuum quoque tempus communire gaudemus. Quo in genere non modicum Nos beneficium contulisse putamus omnibus & singulis Civitatibus, Terris, & Locis sub temporali Nostro & Apostolicæ Sedis Dominio constitutis, quum nuper ad œconomicam Communitatum Ditionis Ecclesiasticæ administrationem mentis nostræ oculos intendentes, universum ordinem & statum Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super Bono earumdem Communitatum Regimine deputatorum, omnemque agendi rationem, quæ in ea servatur, distinctè cognoscere voluimus, indequè oblatam Nobis occasionem amplexi sumus nonnulla statuendi & ordinandi, quæ his Nostris Litteris perpetuæ legis vim habituris edicere & promulgare deliberavimus, quæque in magnum earumdem Communitatum emolumentum, omniumque adeo & singulorum Ecclesiæ Romanæ in temporalibus subditorum levamen & utilitatem cessura fore certò confidimus.

§. 1. Sanè felicis recordationis Prædecessor Noster Clemens Papa VIII., ut singularum ejusdem Ditionis Ecclesiasticæ Communitatum Bona & redditus eâ, qua decet, fide & cura, utiliter & provide administrarentur, pravique abusus tollerentur, qui in publicum & commune damnum irrepsisse tunc temporis agnoscebantur, per suam perpetuo valituram Constitutionem datam in Monte Quirinali Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, Decimo octavo Kalendas Septembris, quæ incipit -- *Pro commissa*, -- complura sapienter præscribit, ab uniuscujusque Civitatis, Terræ, Oppidi, Castri, & Loci Gubernatoribus, Magistratibus, & Officialibus observanda, quorum executioni non solum ordinarios Apostolicæ Sedis Ministros, tam in Romana Curia & Urbe, quàm in iisdem Provinciis & Locis jurisdictionem exercentes, advigilare voluit & mandavit; verùm etiam peculiarem Congregationem trium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ab ipso deputatorum præcipuo studio instare præcepit; Ad quem effectum, per alias suas Litteras in forma Brevis die trigesima sequentis Mensis Octobris editas, quarum initium est -- *Cum per Constitutionem* -- iisdem Cardinalibus nonnullas facultates concessit, quibus suffulti, certas appellationum atque recursuum Causas, necnon Exemptionum seu Immunitatum, ac Remissionum, sive Defalcationum, aliasque hujusmodi Communitatum & Universitatum controversias activas atque passivas, etiam judiciali methodo non servata, cognoscere, ac definire, & ut earumdem credita exigerentur, expeditissima ratione providere possent; quæ latiùs in dicta præfati Clementis Prædecessoris Constitutione, & subsequutis hujusmodi Litteris continentur.

§. 2. Postmodum verò similis memoriæ Prædecessor quoque Noster Paulus Papa V. per suas sub Annulo Piscatoris die quarta Junii Anni Millesimi sexcentesimi quinti editas Litteras, duplicato numero Cardinalium pro dictæ Constitutionis executione, rectoque & utili earumdem Communitatum regimine deputatorum, eisdem concessit, ut, pro faciliori negociorum ipsis commissorum expeditione, aliquos Prælatos, aut alias Personas jurisprudentia præditas, a Romano Pontifice pro tempore approbandas, in eorum Consultores adhibere, necnon aliquem ex illis, seu alium idoneum eis benevisum, in eorum Congregationis Secretarium deputare possent; Eisdemque, ut omnes & quascumque dictarum Communitatum Causas, tam Civiles, quàm Criminales, & Mixtas, per se vel alios ab eis subdelegandos, audire, discutere, & terminare valerent, amplissimas facultates impertitus fuit; Quas tamen deinde per alias similes Litteras datas die vigesima tertia Novembris Anni Millesimi sexcentesimi septimi ita declaravit, & intelligi voluit, ut eas solummodò, & non alias Causas Civiles, Criminales, & Mixtas, tàm activè, quàm passivè ad Communitates & Universitates hujusmodi pertinentes, ut præfertur, audire, discutere, & expedire, ac etiam a quibusvis Judicibus reassumere & avocare possent, quæ ad redditus & proventus (non tamen maleficiorum) ad illas quomodolibet spectantes, aut rationum seu computorum redditiones, etiam ratione administrationis Annonæ seu Abundantiæ, & quorumcumque aliorum bonorum earumdem Communitatum & Universitatum, quomodocumque & qualitercumque pertinerent; decernens, eos omnibus & singulis facultatibus in dictis prioribus Litteris, ut præfertur, illis concessis, in hujusmodi Causis atque negociis dumtaxat, & circa ea, uti posse & valere, atque irritum & inane quidquid secus attentari contingeret. Cæterum quum aliàs Sanctæ Memoriæ Prædecessor quoque Noster Sixtus Papa V. inter alias Cardinalium Congregationes a se institutas, unam etiam pro sublevandis gravaminibus Status Ecclesiastici erexisset, ac deputasset, satis opportunè factum fuisse apparet, ut illius Congregationis munera & facultates recentiori huic Congregationi super bono Regimine Communitatum ejusdem Status Ecclesiastici deputatæ, adjungerentur, & ab ea exercerentur.

Paulus V. dictam Congregat. quoad Personarum numerum & facultates ampliavit.

Eidem unita est alia Congregatio a Sixto V. instituta pro sublevandis gravaminibus.

§. 3. Verùm primæva hujusmodi Congregationis forma, labentibus temporibus, non parum immutata esse dignoscitur. Nam & Cardinalium numerum antea definitum, nunc prudenti Romani Pontificis pro tempore existentis arbitrio, augeri & minui sæpe contingit: Atque inter eos, quum antea nullus Præfecti nomen & officium obtineret, sed quæ totius Congregationis nomine expediebantur Litteræ, Edicta, atque Mandata, per Cardinalem olim totius Pontificiæ Ditionis generalem Administrum, deindè verò per Secretarium Status nuncupatum, subscribi & promulgari solerent; nunc unus e Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus ejusdem Congregationis Præfectus a Romano Pontifice eligitur, & constituitur, ex quo felicis recordationis Prædecessor pariter Noster Clemens Papa XI. Pontificatus sui primordio, bonæ memoriæ Josephum Renatum, dum viveret, ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem

Antiquus Congregationis status immutatus est, quoad numerum Cardinalium, & deputationê Præfecti.

Imperiali nuncupatum illius Præfectum creavit, compluribus ei attributis facultatibus, quas in Schedula die quarta Maii Anni Millesimi septingentesimi primi Chirographo suo subscripta distinctè expressit; quasque deindè similis memoriæ Dominicus etiam dum viveret S. R. E. Cardinalis Riviera nuncupatus, illius in Præfectura hujusmodi successor à piæ recordationis Decessore Nostro Clemente Papa XII. electus, obtinuit, & pariter exercuit. Quare complura dictarum Communitatum & Universitatum negocia, præsertim œconomica, quæ primitus ab universæ dictorum Cardinalium Congregationis judicio pendebant, nunc ab eodem Cardinale Præfecto expediuntur, nonnulla quidem ipsius peculiari providentia, pleraque verò cum consilio & suffragio Prælatorum eidem Congregationi, ut supra innuimus, ex Pauli V. ordinatione, adjunctorum. Hi autem antea pauciores, nunc ad duodenarium numerum aucti, quum Consultorum munere initio fungerentur, dum Causæ atque negocia in ipsa Congregatione discutienda, a Cardinalibus ipsis proponebantur, & privativè definiebantur, a multo jam tempore definitivum suffragium in omnibus obtinere dignoscuntur, ipsasque Causas atque negocia, juxta certam inter eos factam Regionum atque Locorum Status Ecclesiastici divisionem, partim ipsi judicant, & expediunt, partim in eadem Congregatione proponunt; unde & *Ponentes* ipsius Congregationis appellantur. Secretarius verò non ea solum officia & munera exercet, quæ de sui natura sub hujusmodi denominatione comprehenduntur, sed præter alia multa ad œconomicum dictarum Communitatum & Universitatum regimen pertinentia, Ordinarii Judicis partes exercet in Causis, quæ vel in prima, vel in secunda Instantia, ad ejusdem Congregationis judicium deferuntur, ac etiam circa earum cursum atque progressum opportunè decernit, & in reliquis omnibus ad ipsam Congregationem spectantibus definitivi suffragii jus pariter obtinet. Denique ipsa etiam methodus, pro recta bonorum atque redditum dictarum Communitatum administratione & erogatione, in præfata Clementis VIII. Constitutione præscripta, quum lapsu temporis ad intentum finem assequendum non undequaque sufficiens comperta fuerit, in aliam ad id magis idoneam & opportunam commutata fuit.

Item quoad numerum & officia Prælatorum Ponentium & Secretarii.

Immutata quoque est methodus Oeconomici Communitatum regiminis.

Horum pleraque Apostolica auctoritate roboranda, nonnulla reformanda censentur.

§. 4. Quæ omnia licèt cum magna dictarum Communitatum, atque adeo totius Ecclesiastici Status utilitate excogitata fuisse, & reipsa exerceri non ambigeremus; quum tamen pleraque ex illis, propterea quod Apostolicæ Auctoritatis præsidio munita non essent, novis subinde mutationibus interverti posse prospiceremus; nonnulla verò, utpote diversis temporibus, pro rerum & casuum necessitate, in usum inducta, vel inter se minus aptè constare, vel cum universo Reipublicæ sistemate, & præstituto Judiciorum ordine, nequaquam congruere censeremus; Hinc maxime opportunum judicantes de omnibus ad ipsius Congregationis Cardinalium, ejusque Præfecti, necnon Officialium, ac Ministrorum Officia, jurisdictionem, & auctoritatem, earumque exercitium pertinentibus, prout etiam de fundis atque redditibus illius dispositioni subjectis, & de illorum administratione & erogatione, pleniorem & magis distinctam Nobis notitiam comparare; per nostrum speciale Chirographum die undecima Novembris elapsi Anni Millesimi septingentesimi quinquagesimi secundi subscriptum. Dilectos Filios Magistros Aloysium Mariam Torregianum Protonotarium Apostolicum, alterius Congregationis Cardinalium super Consultationibus ejusdem Status Nostri Ecclesiastici Secretarium, & Petrum Paulum de Comitibus Utriusque Signaturæ Nostræ Referendarium, ac Secretarium ipsiusmet Congregationis super Gravaminibus sublevandis, & Bono Regimine prædicti Status, necnon Alexandrum Belmonte Intimum Cubicularium Nostrum, de quorum diligentia, experientia, ac zelo, confidendum Nobis esse meritò censuimus, Apostolicos Visitatores deputavimus, ad hoc ut prædictis rebus omnibus diligenter cognitis atque perspectis, quæcumque ab ipsis animadversa fuissent, quæque aut perpetua Auctoritatis Nostræ confirmatione stabilienda, aut respectivè ad meliorem formam reducenda censerent, ad Nos exactè referrent. Cumque hi injuncto sibi muneri plene & laudabiliter satisfecerint, Nosque omnia per eosdem Nobis exposita mature perpenderimus, auditis etiam super his aliis doctrina & rerum usu præstantibus Viris, nonnulla primùm, quæ ad prædictarum Communitatum levamen & utilitatem magni momenti esse duximus, statim decernere & effectu complere non omisimus. Nunc autem universum ejusdem Congregationis statum firmare, ac immutabilem agendi rationem in ea perpetuo custodiendam præscribere volentes, infrascriptas Leges & Ordinationes præsentium Litterarum tenore ferimus, statuimus, & Apostolica Auctoritate sancimus.

Ideo Pon. super dictæ Congregationis jurisdictione, ac redditibus, & Ministrorum Officiis visitationem instituit.

§. 5. Primùm itaque invectam jamdudum, ut præfertur, & nunc actu vigentem ejusdem Congregationis formam, atque constitutionem, auctoritate Nostra, & earumdem præsentium tenore perpetuò confirmamus & ratam habemus; ut scilicet ipsa Congregatio ex competenti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium numero constet, quos Romanus Pontifex pro tempore eidem adscripserit, & quorum unus ab ipso Pontifice specialiter electus & deputatus, Præfecti officium & nomen gerat; Ponentes autem sint numero duodecim, ex ordine Prælatorum Romanæ Curiæ, non secus ac ipsius Congregationis Secretarius, ab eodem Pontifice pro tempore eligendi: Utque hi omnes & singuli, tam communiter, quàm divisim, ea respectivè officia & munera exerceant, iisdemque juribus, facultatibus, honoribus, prærogativis, & emolumentis, quibus ad hunc diem uti, frui, & gaudere consueverunt, præterquam in iis, quæ præsentium Litterarum tenori, Nostrisque Decretis atque Declarationibus inferiùs subjiciendis adversari comperta fuerint, in posterum quoque utantur, fruantur, & gaudeant, perinde ac si omnia & singula hujusmodi munera, & jura, aliaque præmissa, ex Apostolicis Prædecessorum Nostrorum ordinationibus & concessionibus obtinuissent. Nos enim laudabilibus ejusdem Congregationis statutis, usibus, stilis, & consuetudinibus, quæ ipsis præsentibus non adversentur, Apostolicæ confirmationis Nostræ robur adjicimus; ac etiam illa immutandi, & nova illorum loco faciendi, condendi, & edendi, quæ tamen Apostolicis Constitutionibus, & præsentium tenori contraria non sint, quoties pro meliori rerum ordine, & ad propositum publicæ utilitatis fructum certiùs assequendum, ita expedire in Domino judicatum fuerit, plenam & liberam eidem Congregationi facultatem & auctoritatem tribuimus & impertimur.

§. 6. Quoniam verò duplex est rerum genus, in quo Congregationis ejusdem labores, & studia occupantur; unum videlicet, atque præcipuum, quod pertinet ad œconomicum regimen Communitatum & Universitatum prædictæ Ditionis Ecclesiasticæ; alterum verò, quod spectat ad judicialem cognitionem atque definitionem Causarum cum eodem Oeconomico regimine connexionem habentium; Nos circa utrumque nonnulla opportunè & ex ordine

præ-

præscribere volentes; Hoc primo laudamus & approbamus, ut quoniam non omnia œconomica dictarum Communitatum negocia tam gravis momenti esse solent, ut Generalis Congregationis Cardinalium atque Ponentium judicio sint necessariò subjicienda, neque id semper sine magno incommodo, ac plurium negociorum hujusmodi præjudicio, ac dilatione, re ipsa fieri posset; idcircò mos ille, qui ab initio currentis sæculi inductus fuisse dignoscitur, in posterum quoque retineatur, ut singulis Hebdomadis, quibus Generalis Congregatio prædicta in Palatio Pontifificio non adunatur, Congregatio Particularis a Prælatis Ponentibus & Secretario habeatur coram solo Cardinali Præfecto, seu alio illius vices pro tempore obeunte; in eaque omnia & singula mere œconomica dictarum Communitatum negocia tunc pendentia, (quæ tamen non sint de majoribus, quorum cognitionem & resolutionem prædictæ Congregationi Generali privativè, ut infra, reservatam esse volumus, & decernimus,) a singulis respectivè Ponentibus referantur, exquisitisque omnium interessentium sententiis atque suffragiis, discutiantur, &c, prout major illorum pars judicaverit, resolvantur & expediantur. Nos enim hujusmodi resolutiones atque Decreta, quæ circa præmissa a Cardinali Præfecto, seu alio illius vices obeunte, de hujusmodi Particularis Congregationis Voto, expedientur, eamdem vim & auctoritatem habere, iisque perinde obtemperandum fore statuimus, ac si in Congregatione Generali captæ & efformatæ, seu condita & edita fuissent. Quin etiam eidem Cardinali Præfecto, in occurrentibus casibus, qui præsenti indigeant providentia, si periculum in mora subesse dignoscatur, ut ipse, (reservata eidem Congregationi, juxta negocii naturam, ipsius cognitione & de nitione) interim auditis ipsius Congregationis Secretario, necnon Ponente illius Civitatis, seu Loci, ad quem res pertinet, opportunas quascumque ordinationes & providentias, per eumdem Ponentem, aut Secretarium deinde in proxima Generali Congregatione referendas, ejusdem Congregationis nomine interponere possit & valeat, liberam facultatem competere volumus & statuimus.

§. 7. Graviora autem negocia ad œconomicum regimen dictarum Communitatum & Universitatum spectantia, quæ dictæ Generalis Congregationis examini & judicio privative reservanda judicavimus, ea primum esse & censeri decernimus, super quibus Generalia quæcumque Decreta, Edicta, & Ordinationes, in Universa Ditione Ecclesiastica, seu in aliqua ex ipsius Ditionis Provinciis vim habitura, condere & promulgare opportunum pro tempore visum fuerit. Quorum videlicet publicationi & executioni quum Nostra & Romani Pontificis pro tempore existentis auctoritas accedere necessariò debeat, Nos tunc assensum Nostrum opportunè præbebimus, quum in prædicta Generali Congregatione rem omnem mature discussam, & Cardinalium simul, ac Prælatorum sententiis comprobatam fuisse intelligemus.

§. 8. Porro hujusmodi Generalium Ordinationum, & Decretorum objectum illud præ cæteris, ad rectam Communitatum, earumque reddituum administrationem, gravissimum haberi volumus, & enixè commendamus, quod pertinet ad rationes dati & accepti, *Tabellas* vulgò nuncupatas, ab earumdem Communitatum Officialibus & Ministris exactissimè conficiendas, & statis temporibus inviolabiliter ad Urbem transmittendas, ejusdemque Congregationis examini subjiciendas; ne scilicet aliquibus ex iis Communitatibus, quæ dictæ Congregationi subjectæ sunt, liberum sit ab hujusmodi transmissione se eximere, eamve ultra præfinitum tempus indebitè differre; neve earum Administratores ullo modo valeant exactas proventuum atque redditutuum summas minores vero describere, aut falsas, seu majores, quàm revera fuerint, expensas in dati Tabulas referre. Quam quidem in rem ipsa Congregatio opportunè viderit, quid præscribendum generaliter sit, & quæ documenta & probationes, pro dignoscenda vera reddituum & expensarum quantitate, aut singularum Provinciarum, Civitatum, Locorumque Rectoribus exhibenda, aut ad Urbem ipsam censeat transmittenda.

Necnon superextantium pecuniarum erogationem.

§. 9. Hujus autem diligentiæ fructus præcipuus is erit, ut comparatis inter se reddituum & expensarum verioribus summis, quidquid apparebit in singularum Communitatum & Universitatum ærario superesse debere, ab Exactorum, seu Depositariorum manibus sine mora recuperatum, & in aliquo Monte Pietatis, ad ipsius Congregationis dispositionem, (excepta congrua summa pro minoribus occurrentibus expensis in earumdem Communitatum & Universitatum usus relinqui solita) integrè depositum, vel in extinctionem æris alieni ab iisdem Communitatibus antea contracti, vel aliàs in earumdem Communitatum utilitatem, aut levamen, sub ejusdem Congregationis directione, providè erogetur. Neque enim ullas extraordinarias expensas, præsertim graviorer, ut puta Viarum, Aquæductuum, Pontium, aliorumque publicorum Ædificiorum, & generaliter eas, pro quibus explendis novum debitum contrahendum, aut aliquod impositionis, seu collectæ genus instituendum, vel vetus augendum fuerit, sine prævio ejusdem Congregationis Generalis examine & permissu, a prædictis Communitatibus & Universitatibus suscipi, fierique posse, volumus & decernimus.

Extraordinariæ expensæ absque licentia Congreg. Generalis non fiant.

Ubi autem nec æs alienum dissolvendum adsit, nec utile aliquod, aut necessarium opus publico sumptu conficiendum proponatur, ejusdem Congregationis officium erit, ex laudati etiam Sixti V. Prædecessoris mente, sublatis opportunè collectis, oneribus, & gravaminibus, quibus hujusmodi Universitatum Homines diversis rationibus ad contribuendas in publicum pecunias adiguntur, earumdem Communitatum levamini, & Populorum felicitati consulere. Qua in re hunc maximè ordinem servari æquum erit, ut quæ onera in exactione plus incommodi secum afferunt, aut exacta in causas minus utiles expenduntur, ea primum omnium aboleantur, aut minuantur. Et quidem peculiari studio eidem Congregationi Generali hanc curam injungimus, ut ubicumque, & quamprimùm id fieri poterit, gravamina illa de medio tollantur, quæ internum externumque commercium per Provincias, & Loca Ditionis Nostræ Ecclesiasticæ quoquo modo præpediunt, aut difficilem reddunt; pedagia nimirum, portoria, aliaque impositionum genera, quæ in transitu, ingressa, aut egressa mercium hic illic exiguntur; quibus dum singulæ Communitates, earumque Homines, invicem prægravantur, universi demum Status Ecclesiastici robur, necessario commercio languente, sensim interire necesse est.

Hæc autem Communitatum levamini provide intendat.

Neque minori studio eam partem œconomici regiminis dicta Congregatio commendatam sibi esse noverit, quæ spectat ad tuendam, augendamque Terrarum culturam, & ad Artes, & Opificia in opportunis Regionibus & Locis excitanda, tuenda, atque amplificanda; ut omnium rerum, quæ ad vitæ sustentationem, & commodum, cultumque pertinent, necessaria copia suppetat in ipso Ditionis Ecclesiasticæ sinu, cujus Terrarum ubertas, & Incolarum frequentia, Divinæ largitatis munere, perspicua est, & prope singularis; quæ sanè ex rectè instituta publicorum onerum

Terrarum culturam, Artes, & Opificia promoveat.

impositione, & distributione, plurimum incrementi capere posse non ambigitur.

Visitatores Communitatum a Congregatione Generali cũ definitis facultatibus deputentur.

§. 10. Quoties autem unius aut plurium Communitatum res postulare videantur, ut Prælatus aliquis, seu alia idonea persona, ad illius, earumve visitationem peragendam mittatur; hujusmodi Visitatoris deputatio, dictæ Congregationis Generalis arbitrio, ejusque speciali Decreto fieri debebit; nec alia eidem Visitatori auctoritas tribuenda erit, quàm ut statum œconomicum hujusmodi Communitatum diligenter scrutetur, & quidquid circa ipsa cognoverit, & animadversione dignum censuerit, scripto adnotatum, & apte digestum, ad ipsam Congregationem referat; Hæc autem, omnibus maturè perpensis, opportunas quasque resolutiones capiet, eaque Decreta edet, quæ ad earumdem Communitatum levamen, & utilitatem, seu ad œconomici illarum Regiminis reformationem, magis expedire in Domino judicabit.

Omnia demum majoris momenti a Congreg. Gen. arbitrio pendeant.

§. 11. Denique quidquid majoris momenti, ad providam, rectamque dictarum Communitatum & Universitatum, earumque bonorum administrationem, statuendum pro tempore occurret, omniaque negocia œconomica, quæ juxta communem prudentum æstimationem, inter graviora recenseri possunt; ejusdem Congregationis Generalis judicio & auctoritati subjicimus & privative reservamus.

De officio Prælatorum Ponentium.

§. 12. Quæ quoniam præcipua Prælatorum Ponentium opera ac diligentia præparari, & explanari debebunt, ut jam de horum officiis muneribusque agamus, hoc primùm volumus atque statuimus, ut sublata præsenti, quæ inter ipsos obtinet, Provinciarum, Civitatum, atque Locorum divisione, nova partitio fiat omnium Ditionis Ecclesiasticæ Communitatum & Universitatum eidem Congregationi subjectarum, in duodecim portiones, quarum unaquæque conterminas Civitates & Communitates contineat unius ejusdemque Regionis, seu Tractus prædictæ Ditionis, servatâ, quantum fieri poterit, civili Provinciarum divisione, & congrua inter ipsas portiones æqualitate; singulæ autem portiones hujusmodi singulis Ponentibus assignentur, ut unusquisque eorum circa œconomica negocia Civitatum, Terrarum, atque Locorum in designata sibi Provincia seu Portione existentium peculiariter occupetur, non solum prout hactenus ab ipsis Ponentibus fieri consuevit, sed etiam in aliis rebus, quæ Nos per præsentes iisdem committimus & demandamus.

Nova inter eos Provinciarum divisio fiat.

Revisio Tabellæ cujusque Communitatis fiat a Prælato Ponente cum Ratiocinatore Communitatum.

§. 13. Volumus nimirum, ut singularum Communitatum Tabellæ, quarum omnium revisionis onus hucusque a solo prædictæ Congregationis Secretario, una cum ejusdem Ratiocinatore sustinebatur, in posterum ab eo Ponente, una cum Ratiocinatore hujusmodi, revideantur & examinentur, in cujus respectivè Districtu, seu Ponentia, aut Divisione, Communitates ipsæ continebuntur; ita videlicet, ut quæcumque ab ipsis notatu digna observabuntur, quæque Decreta super ipsis efformanda judicabunt, omnia referant ad Congregationem particularem, cujus erit rem totam communi suffragio definire, aut, juxta negocii gravitatem, ad Congregationis Generalis judicium deferre. Ut autem ab omnibus & singulis Communitatibus Tabellæ hujusmodi debitis temporibus transmittantur, utque Decreta super ipsis condita, aliaque per dictam Congregationem edita & promulgata, debitæ executioni demandentur, in eorumdem Ponentium cura & diligentia præcipuè positum erit; quibus idcircò injungimus, ut frequentibus Litteris ad Civitatum & Locorum Rectores & Magistratus, ubi opus fuerit, conscriptis, de prædictis omnibus certiores fieri curent, & siquæ Communitates in Tabellarum transmissione contumaciter morosæ fuerint, siquæ impedimenta generalium Legum observationi, aut peculiarium Decretorum implemento alicubi obstare, & præsertim si Locorum Dominos, seu Barones, ab onerum Cameralium, aliorumque ipsis incumbentium solutione indebitè se eximere compererint, hæc omnia, etiam nemine recurrente, & ex officio, ad ejusdem Congregationis Particularis notitiam perferre, vel ei in memoriam revocare non omittant: Præterea eidem perpendendum exponant statum œconomicum earum Communitatum, quæ vel ære alieno, vel annuis dispendiis ultra vires premuntur, vel redditibus & proventibus supra expensarum necessitatem abundant, ut illarum respectivè levamini, aut majori utilitati opportunè provideri valeat. Cum autem definitivæ resolutiones quoad complura ex hujusmodi negociis, in Generali demum Congregatione, ut supra statuimus, capiendæ sint, hinc maximè opportunum censemus, ut singuli Ponentes prædicti, audita super negociis a se propositis dictæ Congregationis Particularis sententia, eamdem in scriptis redigant, & ad Cardinales in proxima Generali Congregatione suffragium laturos, pro eorum animi instructione, tempestivè transmittant: Super quorum omnium implemento Nos Cardinali pro tempore ejusdem Congregationis Præfecto diligenter advigilandum injungimus, & expressè demandamus.

Decretorũ executio a Ponentibus promoveatur.

§. 14. Cæterùm quum nonnulli redditus, ac proventus, ex diversis Romanorum Pontificum concessionibus, ejusdem Congregationis administrationi commissi fuerint, iidemque, prout etiam Capitalia quædam ex ipsis comparata, eorumque fructus, sub prædicti Cardinalis Præfecti directione, partim in emolumenta Officialium & Ministrorum ipsius Congregationis pro omnium Communitatum utilitate laborantium, nec non eorum, qui singularum Civitatum, Terrarum, atque Locorum *Agentes*, seu negociorum Gestores appellantur, partim in earumdem Communitatum levamen & commoda, diligenter & provide impendi consueverint: Nos eidem Cardinali Præfecto eamdem curam, & directionis auctoritatem confirmamus; Decernentes, hujusmodi summas in eas tantummodo causas erogari debere, pro quibus in primæva earum constitutione & assignatione destinatæ fuerunt; nisi aliter a Nobis, & Successoribus Nostris dispositum, & in singulis occurrentibus casibus per specialia Chirographa demandatum fuerit; Officia verò dictorum Agentium, seu negociorum Gestorum, quum primum illa, per ea nunc obtinentium cessum, aut decessum, vacare contigerit, a singulis respectivè Civitatibus, & Communitatibus, cum iisdem tamen emolumentis, & non aliis, in personas sibi benevisas conferenda esse; Ac demum Taxam super Communitatibus intra districtum Urbis consistentibus impositam, pro Satellitum, seu *Birrariorum*, ut vocant *utensilis*, ad eam iterum quantitatem, prævio sæpedictæ Congregationis Generalis examine, reducendam esse, quæ summam in id annuatim erogari solitam magnopere non excedat.

§. 15. Reliquum est, ut ad judiciariam potestatem ejusdem Congregationis, & ad illius exercendæ methodum, oculos convertamus. Quum enim hujusmodi auctoritas certis limitibus circumscripta, jam usque ab initio per dictum Paulum V. Prædecessorem, ut superius etiam innuimus, eidem tributa fuerit, & constans sequentium Pontificum mens fuisse dignoscatur, ut præstituti limites hujusmodi ab illa, seu a Judicibus ab ea deputatis, minimè transcenderentur, ut ex Decretis & Reformationibuss per felicis recordationis Prædecessores nostros Innocentium XI., & Innocentium XII.,

&

& per Nos ipsos editis apertè constat; nihilominus sæpe evenisse accepimus, ut vel de consensu partium, vel ob prætensam causarum connexionem, aliisve de causis, ipsa Congregatio, ejusque Cardinalis Præfectus, ac Secretarius, aliique Prælati Ponentes, & Judices subdelegati, in controversiis illius pertinentiam & auctoritatem excedentibus, manus apposuerint, & in ipsis judicialiter, etiam ad sententiam, ejusque executionem processerint. Quod quum in recti ordinis & constituti Curiæ Nostræ sistematis perturbationem vergere dognoscatur, Nos dicta auctoritate Apostolica, & earumdem præsentium tenore, prædictas Pauli V., & Innocentii XI., ac Innocentii XII. Prædecessorum, Nostrasque Constitutiones & Reformationes iterum confirmantes & innovantes, eidem Congregationi, ejusque Præfecto, ac Secretario, & Ponentibus, aliisque Judicibus, si qui sint, ex illius delegatione jus quandocumque & ubicumque dicentibus, districte inhibemus, ne ullas alias causas civiles, criminales, aut mixtas, præter eas, quæ in dictis Constitutionibus & Reformationibus, ejusdem Congregationis cognitioni & judicio relinquuntur, quæque distinctius præsentibus nostris Literis mox exprimentur, in prima, aut in qualibet ulteriori instantia cognoscendas assumere, seu in ipsis judicialiter quomodocumque procedere; etiam de consensu partium expresso aut tacito, aut prorogatæ jurisdictionis obtentu, sive ex eo, quod in ipsis agatur de interesse dictarum Communitatum activo, aut passivo, vel quod arctam connexionem habeant cum aliis causis coram ipsa Congregatione, ejusque Præfecto, aliisque Judicibus, legitimè introductis, & actu pendentibus; multoque minus super earum pertinentia decernere, ullatenus præsumant; Nos enim ex nunc nullum, irritum, & inane decernimus, quidquid in posterum in hujusmodi causis, contra præsentis Decreti Nostri tenorem, per illam & illos actum, gestum, decretum, ac definitum, seu mandatum, & executum fuerit. Quocirca omnes & singulas hujusmodi causas sub aliquo capite ex inferius exprimendis non comprehensas, si quæ actu coram dicta Congregatione, ejusque Secretario, aut aliquo ex Ponentibus, aliisve Judicibus ab eadem delegatis, etiam de consensu partium, ut supra, introductæ sint, & pendere dignoscantur, quocumque in statu aut terminis (quos hic pro satis expressis haberi volumus) reperiantur, iisdem auctoritate & tenore, ab illa & illis avocamus, easque Judicibus competentibus respectivè in iisdem statu & terminis, cognoscendas, fineque debito terminandas committimus & delegamus.

§. 16. Causæ autem, quas dictæ Congregationi, ac respectivè illius Præfecto, ac Secretario, & Ponentibus, aliisque Judicibus, ejusdem auctoritate, aut nomine, diversimode, ut infra, cognoscendas, definiendasque assignamus, sunt quæ sequuntur, videlicet.

§. 17. Primo: Illæ, in quibus pro parte quarumvis Communitatum & Universitatum eidem Congregationi subjectarum, aut Conductorum, & Appaltatorum ab ipsis causam habentium, agitur pro solutione onerum Cameralium, aut illorum, quæ Communitativa appellantur, in Tabella descriptorum, adversus eorum debitores quoscumque. Et quoniam ad eos arctandos, & ad proventus hujusmodi pro parte dictarum Communitatum promptè exigendos, præfatus Clemens VIII. Prædecessor eidem Congregationi facultatem indulsit procedendi *Manu Regia*; Nos eamdem facultatem ipsi præsentium tenore confirmantes, volumus & præcipimus, quæcumque Mandata sub hujusmodi formula ab eadem Congregatione pro dictorum onerum solutionibus expedientur, sine ulla tergiversatione, & gratis omninò, a competentibus Judicibus localibus subscribenda esse: nimirum a Judice Ecclesiastico, si contra Ecclesiasticas personas, aut Loca Pia agatur; a Laico autem, si contra Laicos concessa fuerint; & ad eorumdem executionem procedi debere, non obstante quacumque inhibitione, cujusvis Judicis, aut Tribunalis, etiam ipsiusmet Congregationis Boni Regiminis, ejusve Præfecti, aut Secretarii, nisi signata fuerit manu nostra, seu pro tempore existentis Summi Pontificis, ejusve Auditoris; eidem verò Congregationi, illiusque Præfecto, aut Secretario dumtaxat licitum fore, hujusmodi Debitorum recursus, aut appellationes in devolutivo admittere, postquam ab iis reipsa solutum fuerit totum id, pro cujus exactione mandatum Manus Regiæ expeditum fuit; decernentes, solam Pignorum oblationem, aut captionem, ad hunc effectum minimè suffragari.

Quando alleg. exemptionis privilegia executionem suspendere valeant.

§. 18. Quod si debitor aliquis Privilegium alleget exemptionis, quo se contendat ab alicujus oneris solutione immunem esse debere; tunc, si Communitas in quasi possessione reperiatur exigendi onus illud ab hujusmodi prætensis Privilegiatis, nihil obstare volumus, quo minus supradicta ratione adversus eos procedatur ad executionem Manus Regiæ, quacumque inhibitione, appellatione, aut recursu postpositis; & reservata dumtaxat prætensi Privilegii verificatione, ejusque relevantiæ discussione, ad suum congruum Judicium Petitorium; quod quidem in prima instantia coram dictæ Congregationis Secretario, in gradu autem appellationis coram ipsa plena Congregatione, juxta privativam facultatem super his judicandi, per dictos Clementem VIII., & Paulum V. ipsi tributam, fieri debere decernimus. Si autem exigendi consuetudo & quasi possessio Communitati non assistat, tunc adversus allegantem Exemptionis Privilegium nequaquam procedi volumus Manu Regia; sed ante omnia de Privilegii subsistentia & viribus coram Secretario dictæ Congregationis, ac etiam subinde, quatenus appellatum fuerit, coram eadem Congregatione Generali, servatis servandis, judicandum & pronunciandum fore decernimus. Et hæc eadem servari volumus, quoties super solutionibus hujusmodi onerum in Tabella descriptorum, inter Communitatem Loci Feudalis, & Dominum, seu Baronem ipsius Loci, controversia aliqua oriatur.

II. Causæ super exactionibus proventuum Communitat. in Tabella etiam descript.

§. 19. II. Illas quoque Causas ad prædictam Congregationem, ejusque Præfectum, Secretarium, aliosque Judices ab ea deputandos spectare decernimus, in quibus ex parte earumdem Communitatum, & Universitatum, seu Conductorum, & Appaltatorum ab illis jura sua desumentium, agitur adversus Debitores Canonum, Livellorum, seu fructuum, Censuum, aut Pensionum Domorum, aliorumve Prædiorum Urbanorum, aut Rusticorum, ac cæterarum omnium responsionum, & præstationum in supra dicta Tabella descriptarum; contra quos pariter, quatenus Communitas in hujusmodi proventuum exigendorum possessione, seu quasi, esse dignoscatur, expedienda erit manus Regia, eaque subscribenda, & exequenda, prout supra; non obstantibus quorumvis Judicum, & Tribunalium, etiam ipsius Congregationis, seu illius Præfecti, aut Secretarii, inhibitionibus, præter præter signatas a Nobis & Successoribus Nostris, seu Nostro, & illorum Auditore pro tempore existente; Recursus autem & Appellationes in devolutivo dumtaxat, post expletam

In his etiam proceditur *Manu Regia*, appellatione remota, quando Communitas esset in quasi possessione exigendi.

solutionem,

ſolutionem, ad nitti poterunt. At ubi ſuperioris temporis poſſeſſio Communitati non ſuffragetur, tunc, ſuſpenſa Manus Regiæ expeditione & executione, petitio Communitatis, ejuſque Appaltatoris in prima inſtantia coram Judice Locali proponenda, & in gradu Appellationis dumtaxat ad præfatam Congregationem, ut inferius declarabimus, deferenda erit. Neque enim congruum reputamus, aut dicti Clementis VIII. Litteris & menti conſentaneum, ut pro hujuſmodi cauſis, & levioribus ut plurimum pecuniarum ſummis, ad Urbis Tribunal a in prima Inſtantia recurrere debeant univerſæ Ditionis Eccleſiaſticæ Communitates: Quæ tamen ſi a Judicibus Localibus hujuſmodi Cauſarum expeditionem intra ſex menſium ſpatium obtinere nequiverint, tunc dictæ Congregationis officium & actoritatem rectè implorabunt; dictique Præfectus, & Secretarius hujuſmodi Cauſas coram præfatis Judicibus pendentes etiam in prima inſtantia reaſſumere, & ad ſe avocatas cognoſcere ac definire liberè poterunt.

Aliàs diſceptanda erit Cauſa coram Judice locali in prima inſtantia; & coram Congregatione in ſecunda.

Salva huic auctoritate reaſſumendi Cauſas poſt ſemeſtre pendentes.

Quo in caſu præmiſſa non procedant.

§. 20. Quæ tamen ita in hoc ſecundo Cauſarum genere procedere volumus, & intelligenda eſſe declaramus, quatenus Communitas in Judicio executivo agat adverſus Perſonam & bona ipſius Debitoris, qui ad controverſæ præſtationis ſolutionem propriè tenetur; non autem contra Tertium per ſe non obligatum, quique ante executionem Manus Regiæ, aut in actu ipſius executionis, Inhibitionem aliquam dotalem præſentet, aut ſatis notam alleget *Cauthelam Angeli* nuncupatam; Si quidem in his caſibus, pro eo quod pertinet ad Bona, ſuper quibus intentata erat executio, Judicium Cauſæ non ad Congregationem Boni Regiminis ſpectabit, ſed ad Judicem Inhibitionis, apud quem ſcilicet pro parte Communitatis inſtandum erit pro ipſius Inhibitionis moderatione; quemadmodum aliàs de anno milleſimo ſeptingenteſimo decimo octavo per Epiſtolam Encyclicam ejuſdem Congregationis declaratum fuit.

III. Cauſæ ſuper natura onerum Cõmunitatibus ſolvendorũ.

§. 21. III. Illud etiam Cauſarum genus ad ſæpedictæ Congregationis judicium ſpectare decernimus, quod circa naturam onerum unicuique Communitati ſolvendorum non rarò agitari contingit; an ſcilicet Cameralia, an verò Communitativa, ſeu mixta, ſint, & cenſeri debeant. Quas quidem Cauſas, utpote graviores, & de ſui natura minimè executivas, coram Secretario dictæ Congregationis in prima Inſtantia, deinde vero in gradu appellationis apud plenam Congregationem diſceptandas, ac definiendas fore ſtatuimus.

IV. Lites ſuper electionibus Camerariorum, & Exactorum, aliorumque Miniſtrorum Communitatum.

§. 22. IV. Quæcumque Lites, & Controverſiæ inter dictarum Communitatum & Univerſitatum Homines exoriantur ſuper electionibus & deputationibus Camerariorum, ſive Exactorum, aut Depoſitariorum, aliorumque Adminiſtratorum pecuniæ publicæ, ſeu rei Frumentariæ, vel Olei, aut aliorum generum, quæ pro Populi victu, & ſuſtentatione, aliiſque neceſſitatibus, publico ſumptu comparari contingat; Item illæ, quæ in redditionibus rationum hujuſmodi Adminiſtratorum exſurgere poſſunt, ſeu quum adverſus eos agitur pro reſiduis ab eorum manibus recuperandis; Hæ omnes, tamquam gravioris momenti, ad Secretarii prædictæ Congregationis Judicium in prima Inſtantia pertinebunt, in ulterioribus autem, ad plenam ipſam Congregationem. Quæ etiam criminaliter procedere poteſt adverſus præfatos Adminiſtratores, quatenus de dolo, aut fraude, vel falſitate, ſufficientibus indiciis concurrentibus, arguantur.

V. Cauſæ ſuper locationibus Bonorum Cõmunitatum,

§. 23. V. Denique ad eumdem Secretarium in prima Inſtantia, & reſpectivè ad plenam Congregationem in gradu appellationis, privativè deferri debebunt Cauſæ & Lites ſuper Locationibus Bonorum, atque Proventuum dictarum Communitatum, quicumque in præfata Tabella deſcripti habentur, inter Communitates Locatrices ex una, & Conductores, ſeu Appaltatores ex altera partibus, ſeu inter plures Oblatores, aut Conductores hinc inde, pro tempore vertentes; Prout etiam controverſiæ ſuper prætenſis conventarum reſponſionum atque Penſionum remiſſionibus, & defalcationibus, ab iiſdem Conductoribus, & Appaltatoribus promotæ, & promovendæ; eâ tamen ſervatâ lege, ut nulla exceptio defalcationis ex quolibet etiam privilegiato capite prætenſæ, iis ſuffragetur, ad effectum retardandi ſolutionem integræ conventæ ſummæ, & executionem Manus Regiæ, per quam ad hujuſmodi ſolutionem ante omnia compelli debebunt, juxta id, quod in citata Clementis VIII. Conſtitutione præſcriptum legitur.

§. 24. Has & non alias Cauſas, Lites, & Controverſias dum a prædicta Congregatione Boni Regiminis, ac reſpectivè ab illius Præfecto, Secretario, Ponentibus, aliiſque ab ea deputatis, judicialiter cognoſcendas, definiendaſque decernimus; ordinem quoque ac methodum in iis procedendi opportunè ſtatuamus, oportet. Quoties itaque Cauſa aliqua a Judice Locali, per expeditionem & executionem Manus Regiæ, juxta præmiſſa, expedita fuerit, ac Debitor, poſt expletam ſolutionem, ut præfertur, reclamaverit, liberum ei erit ad præfati Secretarii judicium in devolutivo provocare. Qui ſi Judicatum de partibus ſententiâ ſuâ confirmaverit, idemque Debitor novam Commiſſionem a Congregatione Generali impetrare cupiat, non aliter audiendus erit, quam ſi a Cardinali Præfecto ſuperſeſſoriam obtinuerit ad effectum adeundi plenam ipſam Congregationem. Hæc autem, quatenus Commiſſionem ſignandam exiſtimet, eam dirigere debebit alicui ex Ponentibus, at ſemper cum clauſula: *Parito judicato.* Si verò prædictus Secretarius in devolutivo pronuncians, Judicatum de partibus revocet, Communitas autem a poſteriori hujuſmodi ſententia appellationem interponat; tunc abſque ulla ſuperſeſſoriæ conceſſione, Cauſa ipſa principalis, per eum Ponentem, ad quem juxta diviſionem ſuperiùs præſcriptam pertinebit, in plena Congregatione proponenda erit; & quidquid per hanc ſuper illius meritis judicatum fuerit, id pro finali definitione habendum, ſervandum, & exequendum erit; abſque eo quod ulterior ulla appellatio, aut Cauſæ reviſio, etiam in gradu reſtitutionis in integrum, admitti valeat.

§. 25. In iis autem Cauſis, quas ſupra diximus coram eodem Secretario in prima Inſtantia agitandas eſſe, ſi, poſtquam ab eo pronunciatum fuerit, aliqua ex Partibus appellationem interponendam duxerit, ſuperſeſſoriam prius obtinere debebit a Cardinali Præfecto, ut plenam Congregationem adire poſſit; in qua non quidem de ipſa appellatione admittenda, aut rejicienda, ſeu de Commiſſione ſignanda, agendum erit, ſed ſuper Cauſæ meritis finaliter judicandum, ſublatâ quacumque ulteriori appellatione, ſeu Cauſæ hujuſmodi reviſione, etiam in gradu reſtitutionis in integrum; Expedit enim in hujus generis Cauſis, quæ ad œconomicum regimen pertinent, breviſſimum, quoad fieri poterit, litibus, & controverſiis terminum præſtituere.

§. 26. Ne autem hujuſmodi Lites & Controverſiæ, ſive activè, ſive paſſive, a Communitatibus, & Univerſitatibus temerè ſuſcipiantur,

piantur, aut cum earum inutili dispendio sustineantur, Nos sæpedicto Cardinali Præfecto, seu alteri Cardinali illius vices pro tempore obeunti, committimus & mandamus, ut nullas lites hujusmodi inter quamcumque Communitatem, seu Universitatem ex una, & alias Communitates, sive Universitates, aut Hominum cœtus, privatasque personas, ex altera partibus, in quolibet Tribunali motas, atque movendas, publico sumptu agitari permittat, sine expressa licentia sua in scriptis concedenda; quam quidem ipse, pro suo prudenti arbitrio, ac de consilio Secretarii, & Ponentis respectivè, concedet quoad primam Instantiam, ac etiam quoad ulteriores, ubi Communitas in prima, vel in proximè superiori Instantia, favorabilem sententiam, seu resolutionem obtinuerit: At si Communitas in prima, multoque magis, si etiam coram Judice secundæ Instantiæ, Causa ceciderit, tunc eidem, ut litem in gradu ulterioris appellationis prosequi valeat, non aliter licentiam impertiri debebit, quàm facta per Homines ejusdem Communitatis solemni obligatione, per quam ipsi, *uti singuli, & in solidum*, ad litis hujusmodi expensas, & ad relevandam Communitatem ab omni damno in casu contrariæ sortis, se validè obstringant.

§. 27. Denique præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo jus, vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, etiam specifica & individua mentione, & expressione digni, eisdem non consenserint, aut ex alia quantumvis juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel interesse habentium consensus, alioque quolibet, etiam quantumvis magno, ac formali, & substantiali defectu, notari, impugnari, infringi, in controversiam revocari, ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari nullatenus posse; sed semper, & perpetuo validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari decernimus.

§. 28. Sicque, & non aliter per eamdem Congregationem, ejusque Præfectum, ac Ponentes, & Secretarium, aliosque Judices Ordinarios, & Delegatos, quavis auctoritate, præeminentia, aut potestate fungentes & functuros, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, aliosque S.R.E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, sublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicari & definiri debere: irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. 29. Non obstantibus, quatenus opus sit, dictorum Sixti V., Clementis VIII., & Pauli V., super unius & alterius Congregationis erectione, & facultatibus, Nostraque, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis Constitutionibus & Ordinationibus, necnon quarumcumque Causarum & Litium pendentia in quocumque statu & terminis; dictæque Congregationis, etiam confirmatione Apostolica, seu qualibet firmitate alia roboratis usibus, stilis, & consuetudinibus, etiam antiquis, & immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, eidem Congregationi, ejusque Præfecto, & Officialibus, necnon cuilibet ex Communitatibus, & Universitatibus Ditionis prædictæ, earumque Hominibus, seu peculiaribus Personis, sub quibuscumque formis & verborum tenoribus, clausulis, & decretis, in contrarium præmissorum forsan concessis, ac pluries confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio habenda esset, tenores hujusmodi pro præsentibus insertis habentes, Motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, illis aliàs in suo robore permansuris, amplissimè derogamus, cœterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 30. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc nostrorum Decretorum, Statutorum, mandatorum, avocationis, remissionis, commissionis, declarationum, & voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno XIV. die prima Octobr. 1753.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Kalendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 26. Novembris 1753.

XXVI.

Tribunali Auditoris Generalis Cameræ Apostolicæ adduntur duo Prælati Assessores in Causis Criminalibus definiendis, certaque methodus in hujusmodi judiciis coram ipso A. C. instituendis, prosequendis, & absolvendis firmatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Justitiæ coercitivæ exercitium in omni Guberbio necessarium.

AD coërcenda delinquentium flagitia Nos sedulo intendere cogit Supremi Legislatoris Officium, quo & temporali Ditioni Apostolicæ Sedis Dominio subjectæ, & spirituali Gubernio Catholicæ Ecclesiæ toto Terrarum Orbe diffusæ, ex juribus Beati Petri Apostolorum Principis, Dei ordinatione, præsidemus. Quum enim sperandum non sit, communis corruptionis vitia, quæque ex iis sæpè prodeunt facinora & crimina, ab hominum universitate penitùs tolli posse; necesse est, iis, qui in Leges peccant, statutas Legibus pœnas, ratione duce, sapienter infligere; ut vel earum salubri rigore emendati, (quod magis cupimus,) ad justitiæ cultum revocentur; vel saltem ulterius delinquendi facultate privati, a perturbando Societatis ordine desistant, & cæteris exemplo sint, ne sanctissimarum Legum instituta violare liberum sibi putent, aut impune fore confidant. Quam in rem, quum paucis ante annis, ad optimum hujus Almæ Urbis, ejusque Districtus regimen stabiliendum, plura præscripserimus in Tribunali

Providentia Pontificis circa Tribunal Gubernii Urbis.

Gubernii ejusdem Urbis observanda, quæ primum in Schedula Nostri Motus proprii latè digessimus, deindè vero in Apostolica Constitutione Nostra, quæ incipit, *Justitiæ gladium*, data anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLIX. undecimo Kalendas Junii, per extensum inserta solemniter confirmavimus; cumque ex eorum observatione in eo Tribunali jam constituta, perspicuum recti ordinis & utilitatis publicæ fructum nos collegisse gaudeamus: Nunc consentaneam pariter agendi methodum firmare deliberavimus in Tribunali Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ, cujus jurisdictio non solum in Civilibus, sed etiam in Criminalibus Causis, latiùs extenditur: Ne Delinquentes, & Inquisiti, ad hujus Tribunalis Forum peculiariter pertinentes, seu undecumque ad ipsius & Sedis Apostolicæ judicium confugientes, in casibus per Sacros Canones & Apostolicas Constitutiones statutis atque permissis, aut ibi delictorum impunitatem inveniant, unde Justitiæ exercendæ normam desumi, & Ecclesiasticæ disciplinæ præsidium, inferioribus autem Judicibus & Tribunalibus auxilium impendi maximè decet; aut adversùs vim & oppressiones promptum debitumque remedium, in hoc communi innocentiæ asylo, frustra requirere, vel diutiùs, quàm par est, expectare cogantur. Itaque omnibus maturè perpensis, auditisque super his prudentum virorum consiliis, infrascriptas Leges & Ordinationes in dicto Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ Tribunali perpetuò servandas condidimus, atque complexi sumus in quadam Schedula Nostri Motus proprii non ita pridem Chirographo nostro subscripta; cujus tenor talis est, videlicet.

Et nunc extenditur ad Tribunal A. C. in Criminalib.

Cui Pont. nonnullas præscribit leges, speciali Chirographo comprehensas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio, &c.

Tenor dicti chirographi.

§. 1. „ FRA i molti, e gravissimi pesi del „ Nostro Apostolico Ministero abbiamo sempre annoverato quello, che ci obbliga a vegliare incessantemente sopra la retta, „ e ben ordinata amministrazione della Giustizia in ogni sorta di Cause Civili, e Criminali, le quali in grado di appellazione, e tal volta ancora in prima istanza, debbono giudicarsi nei Tribunali di questa Santa Sede. „ Più d'ogni altro però ci è stato sempre a cuore il Tribunale dell'Uditor Generale della „ Nostra Camera, quale da tempo antichissimo „ i Sommi Pontefici Nostri Predecessori hanno „ costituito Giudice Ordinario con amplissime „ facoltà, non solo delle Appellazioni, che nelle Cause appartenenti al Foro Ecclesiastico, „ vengono alla Santa Sede da tutte le parti del „ Mondo Cattolico, ma pur anche in certe cause privilegiate di prima istanza, e specialmente in quelle Cause Criminali, nelle quali „ l'Inquisito, o Reo viene a costituirsi spontaneamente di persona a disposizione di essa „ Santa Sede, come apparisce da diverse nostre „ Costituzioni, e particolarmente da quella, che „ incomincia: *Ad Militantis Ecclesiæ*: impressa „ nel primo Tomo del nostro Bollario Constit. „ XLVIII. nella quale fu da noi providamente stabilito e dichiarato, quando, ed in qual „ forma fosse lecito all'Uditore della Camera, „ secondo il prescritto del Sagro Concilio di „ Trento, e delle Costituzioni Apostoliche, ammettere le Appellazioni, inibire gli Ordinarj „ de' Luoghi, e avocare da essi le Cause di prima istanza.

Describitur jurisdictio Tribunalis A. C.

§. 2. „ Ma nondimeno essendo l'animo Nostro sempre più eccitato dal desiderio di ridurre all'ultima possibile perfezione questo gran „ Tribunale del Mondo Cattolico, ci siamo determinati, sull'esempio di simile provvedimento da Noi parimente dato all'altro Nostro Tribunale del Governatore di Roma, di renderlo, come in appresso, più nobile, decoroso, „ e rispettabile in rapporto alle Cause Criminali; „ provvedendo nel tempo stesso, che gl'Inquisiti, e Processati nelle Curie dei proprj Ordinarj, trovino bensì in esso il giusto e dovuto „ asilo, quando sono innocenti, ma non mai alcuna impunità, o alcun fomento alla loro disubbidienza, quando sono colpevoli.

Causæ, propter quas Pont. ut infra statuit.

§. 3. „ Avendo per tanto in questa Nostra Cedola per espresse, e di parola in parola registrate „ tutte, & singole facoltà, Giurisdizioni, prerogative, e preeminenze, delle quali, per concessione de'Nostri Predecessori e Nostra, gode, e può godere l'Uditore Generale della „ Nostra Camera Apostolica, e quelle in forma „ amplissima confermando, ed approvando, senz' „ alcuna benchè menoma restrizione, o diminuzione: Comeppure avendo per espresso lo stato presente del di lui Tribunale in Criminalibus, il numero degli Offiziali, e Ministri, „ che lo compongono, e di quelli, che hanno „ luogo e voto nella di lui Congregazione, e „ finalmente le facoltà, ed incombenze di ciascuno di essi:

§. 4. „ Di nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra suprema, ed Apostolica Potestà, ad esempio di quello, che già „ ordinammo per il detto Tribunale del Governo di Roma nella nostra Costituzione, che „ incomincia: *Justitiæ gladium*: pubblicata li „ 24. Maggio 1749., vogliamo similmente & „ ordiniamo, che in avvenire, al solito & ordinario numero dei Prelati Ponenti di Consulta se ne aggiungano altri due, quali abbiano, „ e debbano gaudere tutti gli onori, Privilegj, „ esenzioni, e preeminenze, che godono gli altri Ponenti, di modo che compongano con „ essi uno stesso corpo, o sia Collegio, ma però in vece di essere Ponenti di una delle nostre Provincie, sieno, e debbano essere ambidue Ponenti, ed Assessori del Tribunale dell' „ Uditore Generale della Nostra Camera Camera, e che debbano intervenire a tutte le Congregazioni Criminali, quali si terranno avanti „ di esso: Come pure vogliamo, che alle medesime Congregazioni Criminali debba intervenire (come prima si costumava) l'Uditore pro tempore in Civilibus di esso Monsignore Uditore della Camera, anch'egli come Assessore del medesimo in Criminalibus, dichiarando, che questo debba sedere immediatamente dopo li suddetti due Ponenti di Consulta, quali sederanno immediatamente dopo „ l'Uditore Generale della Camera, secondo l' „ ordine fra di loro della propria Prelatura o „ Anzianità.

§. 5. „ Nella risoluzione delle Cause, che si „ proporranno in detta Congregazione Criminale, avranno voto decisivo il suddetto Monsignor Uditore della Camera pro tempore, „ coll'arbitrio però di astenersi, quante volte così gli piacerà; li tre Assessori sudetti, & il Luogotenente Criminale Generale: Quanto poi alli „ tre Sostituti Luogotenenti, ancorchè in passato abbiano avuto il voto decisivo, vogliamo „ che in avvenire non abbiano se non che il semplice Voto consultivo.

§. 6. „ Li Processi dovranno compilarsi come per lo passato, tanto nelle Cause di prima istanza, quanto anche, quando occorra, nelle Cause di Appellazione, dalli tre

„ Sostituti

„ Sostituti Luogotenenti, secondo il ripartimento „ che ne faranno fra di loro per Turno di Settimana in Settimana, salvo però all' Uditore „ della Camera, e suo Luogotenente Generale, „ in qualche caso particolare, il diritto di commettere la Processura fuori di detto Turno, „ e con espressa dichiarazione, che li suddetti „ Sostituti processanti siano sempre tenuti di prendere di mano in mano dal sudetto Luogotenente Generale nella formazione de' Processi le „ opportune istruzioni.

§. 7. „ Sarà ancora peso di essi Sostituti „ Luogotenenti il formare a suo tempo il Ristretto di ciaschedun Processo, che dovrà proporsi „ in Congregazione, con tutta attenzione, e „ fedeltà; ma questi Ristretti non dovranno mandarsi in giro all' Uditore della Camera, nè „ agli altri tre Assessori, come si dirà in appresso, se non dopo che saranno stati firmati, e sottoscritti da quel Sostituto, che gli „ avrà formati, e successivamente riconosciuti, „ e confrontati col Processo, dal medesimo Luogotenente Generale, quale ancor egli dovrà „ restar debitore della integrità e sincerità de' „ medesimi, e perciò sarà tenuto ancor esso sottoscriverli, ed approvarli di proprio suo pugno.

§. 8. „ Gli atti ordinatorj di qualumque Giudizio, si faranno tutti, come si è costumato „ fin' ora, avanti il Luogotenente Generale, e „ quando alcuna delle Parti si crederà gravata „ da qualche Decreto del medesimo, non dovrà „ citare par la reposizione avanti lo stesso Uditor della Camera, com' è stato di recente introdotto con inutile prolungamento; ma dovrà immediatamente ricorrere o all' Uditore „ della Segnatura di Giustizia, o all' Uditore pro „ tempore del Papa, in arbitrio de' quali, quando cada nell' ordinatoria alcun grave Articolo, „ come tal volta cade, sarà di rimetterlo alla „ Decisione della piena Congregazione: Ben inteso però, che al sudetto Luogotenente Generale non sia mai lecito, sotto pena di nullità, pronunciare per Sentenza sopra Articoli „ meramente ordinatorj, e che similmente alle „ Parti non sia mai lecito di ricorrere in Cause „ Criminali alla piena Segnatura di Giustizia: „ essendo stato già dichiarato prima da Innocenzo X. Nostro Predecessore, e poi anche da „ Noi in Segnatura di Grazia, in occasione di „ una Causa *Alatrina*, che la piena Segnatura „ di Giustizia non può ne deve ingerirsi nelle „ Cause Criminali, nè rispetto alla pertinenza „ anche tra il Giudice Civile e Criminale, nè rispetto alle Commissioni.

§. 9. „ Ogni quindici giorni almeno, nel „ giorno di Lunedì, dovrà l' Uditore della Camera adunare avanti di se la Congregazione „ Criminale, a cui, oltre li tre Assessori suddetti, dovranno intervenire tutti quelli, che sono descritti nel publico Elenco di essa Congregazione, ed al medesimo Uditore della „ Camera Capo del Tribunale spetterà parimenti destinare le Cause, che dovranno proporsi „ in ciascheduna Congregazione. Ma quindici „ giorni prima dovrà la proposizione di ogni „ Causa intimarsi dal Luogotenente alle parti interessate, con intimazione in iscritto, acciò „ possano in detto tempo dedurre sì in scritto, „ che in voce le loro ragioni; e respettivamente ciascuna di esse Parti, tre giorni almeno „ avanti la Proposizione, dovranno distribuire „ alli Votanti, e comunicarsi vicendevolmente „ tra di loro, nella Sala di esso Monsignor Uditore della Camera, le proprie Scritture, & „ allegazioni, sotto la pena, in caso di contravenzione, di essere i respettivi Difensori inabilitati a scrivere, e comparire nel Tribunale, ad arbitrio di detta Congregazione.

§. 10. „ Nel decorso similmente di detti quindici giorni saranno tenuti li Sostituti Luogotenenti, che avranno formati i Ristretti de' Processi da proporsi in Congregazione firmati e „ sottoscritti, come sopra, mandare in giro li „ medesimi Ristretti in primo luogo al sudetto „ Monsignor Uditore della Camera, e dappoi „ di mano in mano a ciascuno de' sudetti tre „ Assessori, l' ultimo de' quali dovrà rimetterli „ nelle mani de i respettivi Sostituti Luogotenenti, che gli avranno formati, per essere da „ essi riferiti in Congregazione.

Confirmat suam Constitut. *de Appellationibus, & Inhibit.*

§. 11. „ Affinchè poi il detto Tribunale dell' „ Uditore della Camera riesca e sia, come di „ sopra abbiamo detto, e Noi assolutamente vogliamo, di giusto presidio agl' innocenti, ma „ non mai di sutterfugio, e fomento ai colpevoli, in dispregio de' loro immediati Superiori, e in rilassamento della Disciplina Ecclesiastica: Considerando, che le Cause Criminali vengono all' Uditor della Camera o in grado di appellazione legitimamente interposta, „ o anche in prima istanza, quando specialmente gl' Inquisiti si costituiscono personalmente „ nelle Carceri a disposizione della Santa Sede, „ e per essa dell' Uditor della Camera: Perciò, „ rispetto alle Cause d' appellazione, confermiamo di nuovo suddetta Nostra Costituzione „ XLVIII. che incomincia: *Ad militantis Ecclesiæ*: incaricando il Medesimo Uditore della Camera perchè sia nel suo Tribunale pienamente ed esattamente eseguita; E solamente aggiungiamo, che quante volte avvenga il „ caso, come non di rado avviene, che qualcuno appelli dal Decreto, o Giudicato del „ proprio Ordinario, dopo che in virtù di quello stesso Giudicato, o Decreto, dal quale appella, è stato rilasciato dalle Carceri formali, „ o da altro qualunque luogo, che prima di esso Giudicato o Decreto gli era stato assegnato in luogo di Carcere: In tal caso l' Uditor „ della Camera, e suo Luogotenente Generale, „ non debba ammettere l' appellazione, ne rilasciare alcuna inibizione, ne ordinare la trasmissione degli atti, se prima l' Appellante non „ sarà ritornato nelle Carceri formali, o in altro luogo assegnatogli per Carcere, e che con „ idonea cauzione non siasi obbligato a restarvi „ fino all' esito della Causa: Non essendo giusto, che l' Inquisito, nel tempo stesso che impugna per via d' appellazione il Giudicato del „ suo Ordinario, voglia goderne il beneficio, nella „ parte, che riguarda il suo rilascio dalle Carceri.

Eamque ampliando, statuit, quod Reus appellans a Decreto, cujus vigore relaxatus est, non audiatur, nisi ad Carceres, sive in Custodiam redeat.

§. 12. „ Quindi passando all' altre suddette „ Cause di prima istanza, benchè i Nostri Predecessori, e specialmente Benedetto XIII. di „ felice recordanza, con sei Decreti che si trovano impressi dopo il Concilio Romano *fog.* 207. „ *e seqq.* abbiano dato in questa parte utilissimi „ provvedimenti; nondimeno per accorrere, in „ quanto possiamo, alla malizia degli Uomini, „ quali sempre trovano nuove maniere per contravenire impunemente alle Leggi anche più „ sante:

Quoad *Causas primæ instantiæ* confirmat tria Decreta San. Mem. Benedicti XIII.

§. 13. „ Approviamo in primo luogo, e confermiamo in tutto e per tutto li primi tre Decreti del prelodato Benedetto XIII.; nei quali „ si dispone come in appresso. *I. Recipi possint*, „ *& dumtaxat in Tribunali Auditoris Cameræ*, „ *Constituta Reorum in causis primæ instantiæ*, „ *in quibus de pœnis corporalibus agitur*, *habita ratione ad titulum inquisitionis*; *Non* „ *vero in Causis Censurarum*, *vel simplicis*

„ *mulctæ*,

„ *multæ, vel declarationis irregularitatis, sive in aliis Causis, in quibus dicta pœna corporalis non intrat. II. Regularium Constituta nunquam recipiantur. III. Hujusmodi Constituta fieri tantum possint coram A. C. in Criminalibus, non verò coram alio Judice Appellationis, neque in Urbe, neque extra eam, nec etiam in Sacra Congregatione negotiis Episcoporum, & Regularium Præposita.*

Item alia tria Decreta ejusdem.

§. 14. „ Confermiamo parimente ed approviamo gli altri tre susseguenti Decreti, nei quali si ordina. *IV. Constitutus Reus coram A. C. debeat statim in carceribus formalibus Urbis detineri; deinde primùm expediantur in ejus Tribunali Litteræ inhibitoriales, & compulsoriales (absque eo quod Constitutus juret se suspectum habere Ordinarium) pro transmissione Actorum coram dicto Ordinario, nec possit Reus habilitari per Urbem, & extra carceres formales, nisi visis & discussis Actis, & quatenus de jure sit locus dictæ habilitationi, audita Parte offensa, vel ejus Procuratore, si in Curia sit præsens, necnon Fisco R. C. A., & quatenus Causa sit cum Procuratore Fiscali Curiæ Ecclesiasticæ, audito Promotore Fiscali Curiarum Episcopalium in Urbe, atque insuper facto desuper verbo in plena Congregatione Criminali A. C.: V. Si Acta vel non incœpta coram Ordinario, vel sufficienter impinguata non fuerint, non communicentur Reo, sed eo retento in carceribus formalibus, committatur Ordinario Processus informativi compilatio, vel respectivè impinguatio, facienda expensis Partis querelantis, vel Fisci Ecclesiastici, si ea non adsit. VI. Actis sufficienter impinguatis, servatis servandis, procedatur ad expeditionem Causæ prout de jure, audita semper Parte offensa, vel ejus Procuratore, necnon Fisco R. C. A., & Curiarum Episcopalium, ut supra, in quolibet actu: Districtè injungente Sanctitate Sua, ut coram semetipso A. C. tractari & expediri faciat hujusmodi Causas juxta meritum justitiæ, ne Rei inquisiti, Forum Ordinarii declinantes in prima instantia, in Urbe quærant reatuum præsidium.*

Ex prava intelligentia tertii & quarti ex dd. Decretis, abusus invaluit habilitandi Reos ad habendam Urbem loco Carceris extra casus permissos.

§. 15. „ Ma perchè contro il vero senso del terzo, e quarto de'riferiti Decreti si è andato a poco a poco introducendo l'abuso di accordare il benefizio dell'Abilitazione per Roma anche nei casi, nei quali de jure non deve accordarsi, col solo apparente motivo, che l'Inquisito prima di costituirsi personalmente avanti l'A. C., era stato similmente abilitato dal proprio Ordinario ad avere il Palazzo o la Città in luogo di carcere; non si fa distinzione fra delitto e delitto; non si discutono gli atti, anzi per lo più delle volte neppur possono vedersi, ed esaminarsi, perchè erano appena incominciati, quando l'Inquisito è fuggito a Roma; la Parte offesa o non vi è, o non si cura di comparire; Il Promotore Generale delle Curie Ecclesiastiche deputato da Benedetto XIII. poco o nulla operava, e perciò si è lasciato di deputarlo; e finalmente il Fiscale Generale di Roma, e suo Sostituto, benchè sia citato, si contenta di fare in piè della citazione una semplice protesta generale, e questa fatta, aggravato da altre incombenze del proprio Uffizio, non si prende altra cura: dal che avviene che gl'Inquisiti, benchè consapevoli a loro stessi del delitto, o delitti commessi, nondimeno animati da forte speranza di essere abilitati per una Città così vasta, come è Roma, vengono francamente a costituirsi avanti l'A. C., e si veggono passeggiare impunemente, e darsi bel tempo, per tacere altri più gravi disordini, de'quali non conviene far menzione.

§. 16. „ Quindi è, che Noi, volendo restringere dentro i termini della ragione, e dell'equità cotesta soverchia condiscendenza; ordiniamo, e comandiamo, che quante volte nè in Partibus, nè in Curia è stato compiuto, e pubblicato il Processo informativo, o sia fiscale, non debba mai abilitarsi l'Inquisito fuori delle carceri formali, benche prima di costituirsi foss'egli stato abilitato dal proprio Ordinario; ma debba onninamente osservarsi ed eseguirsi il sudetto *Quinto* Decreto, nel quale si ordina non solo, che quegli atti, che vi sono, non vengano communicati al Reo, ma in oltre, che si commetta all'Ordinario la compilazione, e respettivamente l'impinguazione del Processo informativo, da farsi a spese della Parte Querelante, quando vi sia, e quando questa non vi sia, a spese del Fisco Ecclesiastico; e che intanto l'Inquisito si ritenga nelle carceri formali: Avvertendo bene, che tal commissione si dia sempre all'Ordinario, ancorche l'Inquisito dica, e giuri d'averne perorrescenza; impercioche restando a lui, dopo pubblicato il Processo informativo, l'arbitrio di ripetere, e ripulsare i Testimonj Fiscali, e di fare le sue difese, tanto basta per escludere qualunque pretesto di perorrescenza.

§. 17. „ Ed avvertendo inoltre, che quando mancano alla perfezione di esso Processo informativo, come per lo più mancano, gli esami, e costituti degl'Inquisiti, perche questi non possono più farsi dall'Ordinario, dopo che quelli sono partiti dalla Curia loro; debba in tal caso l'A. C. perfezionarlo in questa parte, con esaminare, e costituire l'Inquisito sopra gl'indizj acquistati nel Processo de Partibus, e debba nelle solite forme contestargli il delitto, del quale viene imputato; Ne prima di tutto ciò possa venirsi alla pubblicazione del Processo, e molto meno alla proposizione, e risoluzione della Causa.

§. 18. „ Che se all'incontro il Processo informativo sarà stato già compiuto e pubblicato in Partibus, prima che il Reo venisse a costituirsi, oppur dopo che sarà compiuto, e pubblicato come sopra in Roma: In tal caso, se il Reo citato, secondo il costume, vorrà ripetere i Testimonj Fiscali, ovvero dichiarando di aver quelli *pro ritè, & rectè examinatis*, vorrà fare il Processo difensivo; allora solamente abbia la piena Congregazione la facoltà ed arbitrio di concedere l'abilitazione, che gli sarà domandata, ma non mai il solo Luogotenente. Con che però la medesima Congregazione regoli quest'arbitrio a misura degl'indizj, e delle prove, che risultano dal Processo Fiscale; e purche inoltre non si tratti nè di delitto di carne, nè di aborto, ancorche si dica non animato, nè di omicidio, nè di falsità con danno grave, nè di furto magno, o sacrilego, nè finalmente di altro delitto enorme; Volendo Noi, che in questa sorta di delitti non si accordi mai l'abilitazione fuori delle carceri formali.

§. 19. „ Che se l'Inquisito dopo essere stato compiuto, e pubblicato, come sopra, il Processo informativo in Partibus, o in Roma, non chiederà che si faccia altro Processo ripetitivo o difensivo, ma crederà col solo informativo potersi spurgare dal preteso delitto: Siccome in tal caso cessa ogni motivo d'abilitarlo extra carceres,

quale

„ quale tutto consiste nella lunghezza del tem-„ po, che si richiede per la compilazione di „ tali Processi, così l' A. C. potrà bensì accele-„ rare la proposizione della Causa, e proce-„ dere al Decreto, o Sentenza definitiva, con „ ricevere ancora le Fedi de' Testimonj, o „ altri documenti, che piacerà al Reo di „ produrre in sua difesa, considerandoli per „ suo lume, come Atti e Testimonj estragiu-„ diziali; Ma non dovrà abilitare il Reo, se „ non quando ad istanza del Fisco, o suo ad-„ erente, si dovesse procedere alla compul-„ sa di detti Atti, e respettivamente all'esa-„ me de'Testimonj prodotti a difesa, giacchè „ allora solamente risorgerebbe il motivo della „ lunghezza del tempo necessario per la su-„ detta compulsa ed esame.

§. 20. „ In qualunque caso però si creda „ dalla piena Congregazione esser luogo all' „ arbitrio di abilitare l'Inquisito per Roma, „ vogliamo e dichiariamo, che non perciò „ sia lecito al Reo abilitato il celebrare la „ Santa Messa, o esercitare in altro modo gli „ Ordini; essendo troppo giusto, che ne resti „ sospeso fino a che la causa Criminale ven-„ ga del tutto terminata in suo favore, e „ che in tanto, non ostante l'abilitazione, si „ abbia l'Inquisito a riputare, come se fosse „ carcerato nelle carceri formali; Per lo che „ sarà cura del Luogotenente Generale, pri-„ ma ancora, che si pubblichi il Decreto d'a-„ bilitazione, di mandarne con suo Viglietto „ l'opportuno avviso alla Curia del Nostro „ Reverendissimo Cardinal Vicario, o suo Vi-„ cegerente, affinchè resti eseguita la sudetta „ sospensione.

§. 21. „ Ingiungiamo intanto, e strettamente incarichiamo Monsig. Uditore Gene-„ rale *pro tempore*, che nella discussione, e ri-„ soluzione delle Cause Criminali si abbia sem-„ pre dal suo Tribunale tutto il rispetto, che „ si deve a i Vescovi, ed altri Ordinarj; e „ che perciò non così facilmente si venga a „ condannare le Curie Ecclesiastiche al rifa-„ cimento de'danni, e delle spese; ma quan-„ te volte dal Processo informativo risultino „ indizi sufficienti alla Cattura, la Congre-„ gazione si astenga da simili condanne, ba-„ stando tali indizj per escludere nel Giudice „ quella vera e propria calumnia, che si ri-„ cerca per condannarlo.

§. 22. „ Molto più deve attendere, che „ i Difensori tanto in scritto, quanto in voce, „ si portino con tutta modestia non solo fra „ di loro, ma ancora e molto più in rap-„ porto a i Giudici, ed altri Ministri di dette „ Curie Ecclesiastiche; E nel caso, che al-„ cuno contravenga, a lui specialmente rac-„ comandiamo di punirlo severamente, o con „ sospenderlo dalla facoltà di attitare, e scri-„ vere nel suo Tribunale, o anche con pro-„ cedere alla carcerazione, fattane parola „ nella piena Congregazione.

§. 23. „ Finalmente ricordiamo al mede-„ simo Monsignor' Uditore, che insista ed invi-„ gili sopra la puntuale ed esatta osservanza „ delli Regolamenti da Noi dati nel Nostro „ Moto proprio delli 12. Maggio 1749. in-„ serito e confermato nella detta Bolla, che „ incomincia *Justitiæ gladium*, e specialmente „ in quella parte, che riguarda la tassa degli „ emolumenti, che possono giustamente esi-„ gersi da i Giudici, e Notarj per gli Atti „ Criminali; e che in questa parte non si fidi „ punto de'Ministri, e Notarj del suo Tribu-„ nale, quali si lasciano facilmente sedurre „ dall'avidità di maggior lucro, ma di quan-„ do in quando ne senta ex Officio, e ne „ interroghi egli stesso i Curiali; e venendo „ ad iscoprire, che qualcuno abbia contrave-„ nuto, proceda onninamente alle pene com-„ minate in esso Moto proprio; essendo così „ mente, e volontà Nostra espressa.

Clausulæ Chirographi.

§. 24. „ Volendo e decretando, che alla „ presente Cedola di Moto proprio, benchè „ non esibita, ne registrata in Camera, e ne' „ suoi Libri, non possa mai darsi ne opporsi „ di surrezzione, orrezione, ne d'alcun'al-„ tro vizio, o difetto della Nostra volontà, „ ed intenzione, ne che mai sotto tali, o „ altri pretesti, quantunque validi, validissi-„ mi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e „ pregiudizio del Terzo, possa essere impu-„ gnata, moderata e rivocata, ridotta ad viam „ Juris, o concedersi contro di essa l'aperi-„ zione Oris, o altro qualunque rimedio: E „ che così, e non altrimenti debba sempre, „ ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed in-„ terpretarsi da qualsisia Giudice e Tribuna-„ le, benchè Collegiale, Congregazioni, „ anche de'Reverendissimi Cardinali, Camer-„ lengo di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, „ Camera, e qualunque altro, togliendo lo-„ ro ogni facoltà, e giurisdizione di defini-„ re, ed interpretare in contrario: Dichia-„ rando Noi fin d'adesso preventivamente nul-„ lo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da „ ciascuno di essi con qualsivoglia autorità „ scientemente o ignorantemente fosse in qua-„ lunque tempo giudicato, o si tentasse di giu-„ dicare contro la forma e disposizione del-„ la presente Nostra Cedola di Moto proprio; „ quale vogliamo, che vaglia, e debba ave-„ re sempre ed in perpetuo il suo pieno effet-„ to, esecuzione, e vigore, colla semplice „ Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno „ state chiamate, sentite, o citate qualsisiano „ Persone, ancorchè privilegiate, e privilegia-„ tissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che a-„ vessero, o pretendessero avere interesse nella „ presente Nostra disposizione, e che per com-„ prenderla fosse bisogno di special menzio-„ ne.

§. 25. „ Non ostante la Bolla di Pio IV. „ Nostro Predecessore *de Registrandis*, la Re-„ gola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito* „ *non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, „ qualsisieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, „ e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de' „ Nostri Predecessori, Bandi, & Editti, in „ virtù d'essi, & in qualunque altro modo e-„ manati affissi, e pubblicati, Leggi, Statu-„ ti, Riforme, stili, usi, consuetudini, e „ qualunque altra cosa, che facesse, o potesse „ fare in contrario: Alle quali tutte e sin-„ gole, avendone il tenore qui per espresso, „ e di parola in parola inserto, e registrato, „ e supplendo colla pienezza della Nostra Po-„ testà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quan-„ tunque sostanziale, e formale, che vi po-„ tesse intervenire; per questa volta sola, e „ per la piena e totale esecuzione di quanto „ si contiene nella presente Nostra Cedola di „ Moto proprio, amplamente, ed in ogni più „ valida forma deroghiamo.

„ Dato dal Nostro Palazzo di Monte Ca-„ vallo questo dì 14. Settembre 1753.

Subscriptio Pontificis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Bulla Chirographum cõfirmat, & illi s observãtiam præcipit

§. 26. Cum autem præmissa omnia ad augendam dignitatem dicti Tribunalis Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ, simulque ad rectam in eo justitiæ administrationem futuris temporibus afferendam, opportuna & apta fore conspiciamus; ne eadem ullo unquam tempore debitis fraudentur effectibus; Nos eandem præinsertam Schedulam, omniaque

&

& singula in ea contenta & expressa, & a Nobis per eam, ut præfertur, sancita, volita, & ordinata, Motu, scientia & potestatis plenitudine paribus, harum litterarum Nostrarum tenore confirmamus, & approbamus, eisque perpetuum & inviolabile præsentis Nostræ perpetuò valituræ Sanctionis robur & firmitatem adjicimus; atque iterum & ex integro ea omnia & singula, in omnibus & per omnia, juxta præinsertæ Schedulæ seriem, continentiam, & tenorem, eádem Apostolica auctoritate statuimus, volumus, & ordinamus; eademque ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, perpetuò observari & exactissimè impleri jubemus, atque præcipimus.

§. 27. Mandantes propterea dilectis Filiis, Nostro, S. R. E. Cardinali Camerario, dictoque Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditori Generali, ejusque Assessoribus, & Auditoribus, ac Locumtenenti in Criminalibus, pro tempore existentibus & futuris, aliisque, ad quos pertinet, seu pertinebit in posterum, ut præmissa omnia & singula observent, ac ab omnibus, ad quos spectat, & quandocumque spectabit, exactissimè observari faciant; inobedientes vero opportunis juris & facti remediis coërceant & compescant, tam ex Officio, quàm ad instantiam Advocati Pauperum, Procuratoris Fisci, Commissarii Cameræ, & Procuratorum Pauperum pro tempore existentium, seu Partis querelantis, & aliorum, quorum interest; omni & quacumque appellatione, sive recursu, adversus præmissorum observantiam & executionem forsan interponendis, omnino postpositis, & remotis.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 28. Ac decernentes præinsertam Schedulam, necnon præsentes Nostram Litteras, perpetuò validas, firmas, & efficaces esse & fore, ac, quibuscumque juris seu facti defectibus, qui adversus illas quovis modo, seu quavis ex causa opponi, seu objici possent, minime refragantibus, suos plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere; easque propterea, omnibus & singulis impedimentis penitus rejectis, ac neutiquam attentis, ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, sublatâ præfatis omnibus, aliisque quibuslibet aliter statuendi & interpretandi facultate, inviolabiliter & inconcussè observari debere: Ac irritum & inane decèrnentes, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

§. 29. Non obstantibus omnibus iis, quæ in ipsa præinserta Schedula non obstare voluimus, & quibusvis aliis Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ejusdemque Tribunalis facultatibus, stylis, usibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 30. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, sanctionis, ordinationis, jussionis, præcepti, mandati, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont Anno 14 die prima Octobris 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Kalendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

Visa

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Terra Sublaci aliaque Oppida, & loca, intra ditionem Ecclesiasticam sita, Monasterio S. Scholasticæ Sublacen. antea subjecta, a temporali dominio & jurisdictione Monasterii præfati, & Abbatum eximuntur, & Cameræ Apostolicæ, quoad temporalem hujusmodi jurisdictionem & dominium, applicantur & incorporantur, præservatis Monasterio ac Abbatibus jurisdictione spirituali, necnon emolumentis a præfata temporali jurisdictione promanantibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

COMMENDATAM Nobis unà cum Suprema Ecclesiæ & Reipublicæ administratione omnium Populorum Apostolicæ Sedis temporali Dominio subditorum felicitatem pro viribus promovere cupientes; quum hanc potissimum ex eo pendere non ignoremus, ut optima regiminis forma inter illos stabiliatur, per quam in mutua animorum concordia, ab omni tumultu, rixa, & perturbatione remoti, & in debita erga eamdem Apostolicam Sedem fide ac devotione, contineantur; nec aliàs omisimus, nec unquam omittendum Nobis esse censemus, ad saluberrimum hujusmodi finem obtinendum, providentiæ Nostræ studia, & potestatis Nobis traditæ plenitudinem interponere, ubicumque rerum necessitatem id postulare noverimus, & ad propositum publicæ utilitatis augmentum opportunè expedire.

§. 1. Huic autem instituto Nostro, & recti regiminis rationi deesse Nobis videremur, nisi nunc temporali gubernio Terræ Sublaci, aliarumque Terrarum, Castrorum, & Locorum intra fines temporalis Ditionis S. R. E. consistentium, & a Monasterio, Abbatia nuncupato Sanctæ Scholasticæ Sublacen., Ordinis Sancti Benedicti, Nullius Diœcesis in Districtu Urbis, dependentium, quod quidem variis perturbationum generibus & sæpè aliàs, & Pontificatus etiam Nostri tempore non semel agitatum fuisse doluimus, paternâ sollicitudine consuleremus.

§. 2. Cumque Monasterium prædictum, quod bonæ memoriæ Joannes Baptista, dum viveret, Episcopus Albanensis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Spinola nuncupatus in Commendam ad sui vitam ex concessione & dispensatione Apostolicis obtinebat, illius Commenda per obitum dicti Joannis Baptistæ Episcopi & Cardinalis illius ultimi possessoris Commendatarii cessante, vacaverit, & vacet adhuc ad præsens; facile Nobis fuit, hujusmodi vacatione durante, cognoscere, dictam Sublaci Terram, cum aliis prædictis Terris, Castris, & Locis ab eodem Monasterio dependentibus, quæ hactenus non solùm spirituali, verùm etiam temporali dicti Monasterii, illiusque Abbatis seu Commendatarii pro tempore existentis, jurisdictioni immediatè subjectæ atque subjecta extiterunt, non alia meliori & magis proficua gubernii forma regi posse, nec Hominum ibi degentium tranquillitati & commodis meliùs provisum fore, quàm si eadem Sublaci, & aliæ Terræ, Castra, & Loca prædicta, prævià illarum & illorum a dicto Monasterio, illiusque Abbate, seu Commendatario hujusmodi, quoad temporalem in illis jurisdictionem, dismembratione & segregatione, immediato Sedis & Cameræ Apostolicæ dominio perpetuo subjicerentur, & unirentur.

§. 3.

§. 3. Habita igitur super his diligenti consideratione, ac omnibus & singulis maturè pensatis, Motu proprio & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, prædictam Terram Sublaci, cum aliis Terris, Castris, & Locis hujusmodi annexis, & a sæpedicto Monasterio dependentibus, ut præfertur, intra tamen fines præfatæ Ditionis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sitis, quæcumque hactenus temporali simul & spirituali jurisdictioni, ac forsan proprietati, directo dominio, & superioritati dicti Monasterii, illiusque Abbatis & Commendatarii præfati, subjectæ & subjecta extiterunt, quarum & quorum omnium & singularum ac singulorum denominationes & vocabula, cum earum & eorum situationibus, Territoriis, eorumque extensionibus & confinibus, præsentibus pro expressis & singulariter nominatis & specificatis haberi volumus, (salvis tamen integrè, & absque ulla diminutione, ac in perpetuum dicto Monasterio, illiusque Abbati, seu Commendatario pro tempore existenti Jurisdictione Ecclesiastica & spirituali super prædictâ Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis annexis & dependentibus prædictis, illarumque & illorum Clero & Populo; ac salvo etiam privilegio & jure privativo tam venandi, quàm piscandi, eodem modo, quo Abbates dicti Monasterii Commendatarii pro tempore existentes hujusmodi privilegio ac jure gavisi sunt, & gaudere consueverunt; nec non salvâ jurisdictione spirituali simul & temporali, ac proprietate, dominio, & superioritate super qualibet alia Terra, ac quolibet alio Castro, & Loco, extra Ditionem temporalem ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sita, ac sito, & ab eodem Monasterio quomodolibet dependente), ex nunc, & de cætero, ac perpetuis futuris temporibus, quoad temporalem in illis jurisdictionem, ab ejusdem Monasterii ejusque Abbatis, & Commendatarii pro tempore existentis jurisdictione, ipsarum tenore præsentium, separamus, dividimus, & disjungimus; prædictamque Sublaci, aliasque Terras, Castra, & Loca hujusmodi, quoad dictam temporalem in illis jurisdictionem, ad præfatam Sedem, & Cameram Apostolicam, earumdem præsentium vigore, avocamus, eique perpetuò applicamus, appropriamus, & incorporamus, ac cum supremo ejusdem Sedis & Cameræ dominio, & reliqua illius immediata temporali Ditione consolidamus.

§. 4. Decernentes, omnimodam temporalem jurisdictionem, nec non proprietatem, seu directum dominium, ac etiam superioritatem super dicta Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis, ut præfertur, separatis, divisis, & disjunctis, deinceps & perpetuo penes Sedem & Cameram prædictam residere debere, neque prædictum Monasterium, ejusque futuros Abbates, & Commendatarios, aliquod jus & actionem aliquam super illis habere, aut prætendere posse; ad quorum effectum omnes & singulas utriusque sexus Personas ex prædicta Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis hujusmodi oriundas, & in eis respectivè degentes, præsentes, & futuras, ab omni jurisdictione, potestate, auctoritate, subjectione, dominio, gubernio, & superioritate temporali Abbatis & Commendatarii dicti Monasterii pro tempore existentis, ejusque Officialium & Ministrorum, ac à qualibet vassallagii, clientelæ, fidelitatis, & cujuscumque alterius servitutis, ratione temporalis jurisdictionis tantum debitorum, præstatione; ita ut Personæ, ut præfertur, oriundæ, & inibi degentes, deinceps quoad temporale regimen & gubernium, aliaque præmissa, non alium, quàm Romanum Pontificem pro tempore existentem, ac Sedem & Cameram prædictam, recognoscere, eique parere debeant, etiam perpetuò liberamus, eximimus, & absolvimus.

Bona jurisdictionalia dicti Monasterii aliis in censu concessa, in casu devolutionis, eidem Sanctæ Sedi applicat.

§. 5. Et quoniam aliæ quædam intra fines prædictæ Ecclesiasticæ Ditionis forsan existunt Terræ, seu Castra, & Loca jurisdictionalia, a proprietate ac directo dominio seu superioritate ejusdem Monasterii dependentia, quæ ab aliquibus in feudum, vel censum, & recognitionem tenentur, & possidentur; Si quando illæ & illa, ob non solutum canonem, censum, aut recognitionem, seu ob servitia non præstita, aut pacta non servata, vel ob lineam finitam, aut alio quovis titulo & capite, jam nunc devoluta esse, aut in posterum devolvi contingat; Nos illas, & illa, quæ scilicet intra prædictæ Ditionis fines dumtaxat, ut præfertur, existant, quoad directum dominium & temporalem jurisdictionem hujusmodi, non amplius ad dictum Monasterium, sed ad ipsam Sedem & Cameram Apostolicam, ex nunc prout ex tunc, perpetuo devolvi & reverti, & ex tunc prout ex nunc devoluta censeri, volumus, statuimus, & declaramus.

Bona vero non jurisdictionalia, in simili casu Monasterio adjudicat.

§. 6. Cætera verò non jurisdictionalia bona, seu jura, & prædia rustica aut urbana, in dictis Terris, Castris, & Locis, quoad temporalem jurisdictionem, ut præfertur, separatis, ac respectivè applicatis, & incorporatis, illorumque Territoriis, existentia, quæ aliàs a dicti Monasterii Abbatibus & Commendatariis in emphyteusim, seu livellum, aut locationem, vel alio titulo, aut nomine, quibusvis Personis concessa, vel aliàs ex juribus ejusdem Monasterii possessa dignoscantur, si quandocumque ex quovis capite devolvi contingat, aut etiamsi eadem ob delictum Fisco subjicienda & applicanda forent, volumus & declaramus, eidem Monasterio, ejusque Abbati & Commendatario pro tempore existenti, quoad directum & utile dominium, perpetuo reservata esse & censeri; adeoque eadem pro tempore ad Monasterium ipsum, ejusque Abbatem & Commendatarium, devolvi & reverti statuimus & decernimus.

Bona per Monasterium originariis concedendi, eisdem sed non uti subditis Monasterii, concedi debere declarat.

§. 7. Quod si, circa aliqua bona hujusmodi, ex statutaria forsan dispositione, seu ex contractu, aut privilegio, vel aliàs, id juris obtineat, ut Vassallis ejusdem Monasterii dumtaxat in emphyteusim, livellum, aut censum concedi, aut locari, vel in favorem eorundem renovari soleant, aut debeant: Volumus, & statuimus, ut posthac eisdem, non amplius ut Vassallis ipsius Monasterii, sed tanquam eorundem Terrarum, & Castrorum seu Locorum originariis, & incolis, Nobis, ac dictæ Sedi, & Cameræ Apostolicæ subjectis, Nostrisque, & Successorum Nostrorum Vassallis, servatâ tamen in reliquis omnibus formâ in similibus concessionibus, locationibus, & renovationibus servari solitâ, concedi, locari, & respectivè renovari pergant.

Decernit omnia bona & fructus Monasterio, non ratione temporalis jurisdictionis spectan., ad illud ut antea pertinere debere.

§. 8. Cæterum omnes, & singulos dicti Monasterii fundos, agros, vineas, domos, palatia, aliaque bona, fructus, redditus, & proventus, flumina, rivos, ac molendina, & Fullonicas, Juraque universa, & emolumenta in illis, & ex illis percipi solita, canones etiam, census, recognitiones, laudemia, regalias, vectigalia, portoria, decimas, præstationesque reales, aut pecuniarias, seu personales, quæcumque in dictis Terris, Castris, & Locis, ab eodem Monasterio, ut præfertur, separatis, ac respectivè applicatis, & incorporatis, ac etiam ut supra devolvendis, consistunt, seu ex eisdem, vel ex personis ibidem degentibus, non in vim solius jurisdictionis temporalis, ejusque exercitii, sed vigore statutorum, aut conventionum, vel privilegiorum, seu consuetudinum dicti Monasterii, percipi, & solvi

consueverunt, nullatenùs sub præsenti separatione, divisione, dismembratione, ac respectivè applicatione, appropriatione, & incorporatione comprehendi, sed eidem Monasterio, futurisque pro tempore illius Abbatibus, & Commendatariis similiter perpetuo reservata esse, & censeri; ita ut prædicti Abbates, & Commendatarii illis omnibus uti, frui, & gaudere, dictosque fructus, redditus, proventus, præstationes, & emolumenta quæcumque, & undecumque, præterquam ex dicta temporali jurisdictione, & illius exercitio provenientes, & provenientia, percipere, exigere, & levare, ac in suos dictique Monasterii usus, & utilitatem convertere, liberè, & licitè perpetuò possint, & valeant, prout alii ejusdem Monasterii Abbates, & Commendatarii hactenus potuerunt, ac etiam debuerunt, & fecerunt; earundem præsentium tenore decernimus, & expressè declaramus.

Emolumenta temporalis jurisdictionis seorsimexprimenda, & eorum usum præscribendum, sibi reservat.

§. 9. Ne autem futuris temporibus dubitari aut controverti contingat, quænam ex dictis emolumentis, seu præstationibus, aliisque proventibus, & redditibus, ex jurisdictione temporali prædicta, ejusque exercitio proveniant, & consequenter sub præsenti dismembratione, separatione, & applicatione comprehensa, vel contrà eisdem Monasterio, ac Abbatibus, & Commendatariis reservata sint, & censeri debeant; simulque pateat, qua lege ac methodo dictarum Terrarum, Castrorum, atque Locorum regimen atque gubernium in temporalibus deinceps procedere & administrari; & qua ratione occurrentes expensæ ac sumptus pro eodem temporali gubernio & regimine, exigi, supportari, & erogari debeant; Nos ipsi hæc omnia in peculiari Schedula Nostri Motus proprii, eâdem infrascriptâ die Nostra manu signata, latiùs declaravimus, & opportunè præscripsimus; quam quidem Schedulam, uti partem integralem præsentium, & tanquam iisdem præsentibus de verbo ad verbum insertam haberi volumus, & juxta declarationes in eadem expressas, quoad præmissa, judicari & censeri, atque omnia & singula in eadem præscripta & ordinata plenissimè adimpleri, ac perpetuò observari præcipimus & mandamus.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 10. Denique tam præsentes Litteras, quàm dictam Schedulam & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis aliquod interesse habentes, seu habere prætendentes ad id vocati, citati, & auditi non fuerint, seu causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, satis adductæ & verificatæ non fuerint, aut ex quovis capite & titulo, etiam læsionis, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, in jus vel controversiam vocari, aut ad terminos juris reduci minime posse; Sicque in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Cameræ Apostolicæ prædictæ Clericos, ac ejusdem Cameræ Thesaurarium Generalem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere: Et quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

Derogatio contrariis.

§. 11. Non obstantibus præmissis, & quatenus opus sit, fel. rec. Symmachi, & Pauli Secundi, & aliorum de rebus Ecclesiæ non alienandis, nec non Joannis VII., Gregorii IV., Nicolai I., Joannis X., Benedicti VI., Benedicti VIII. Honorii III. Gregorii IX., Alexandri IV. Bonifacii etiam IX., ac forsan etiam aliorum, super temporali jurisdictione dicti Monasterii, illiusque Abbatis, & Commendatarii pro tempore existentis, Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus Apostolicis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, generalibusque Conciliis editis, ac unâ, de jure quæsito non tollendo, & alterâ, de dismembrationibus & applicationibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, necnon dicti Monasterii fundatione, & donationibus ei forsan factis, & quorumvis Piorum Testatorum dispositionibus, dictique Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis & consuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris, quacumque etiam Apostolica auctoritate & liberalitate, eidem Monasterio, illiusque Abbatibus, Superioribus, Conventui, & Personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis, per quoscumque etiam Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem prædictam, etiam ad Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum quorumcumque Principum instantiam, seu illorum contemplatione & intuitu, etiam motu simili, ac consistorialiter, vel aliàs quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro plenè & sufficienter expressis habentes; ad præmissorum effectum, latissimè, & plenissimè, ac specialiter & expressè harum serie derogamus, cœterisque contrariis quibuscumque.

§. 12. Volumus autem præsentes Nostras Litteras ad formam Constitutionis recol. mem. Pii PP. IV., in Camera Apostolica, illiusque Libris registrari, ac earum exempla ad Valvas Ecclesiæ Sancti Joannis Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, aliisque Locis solitis & consuetis Urbis, appendi & publicari debere. Ipsarum verò Litterarum exempla, etiam impressa, manu alicujus Notarii publici subscripta, & Sigillo cujuscumque Curiæ Ecclesiasticæ, aut Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ obsignata, eamdemque fidem promereri, quæ ipsis præsentibus præstaretur, si originaliter exhibitæ forent vel ostensæ.

§. 13. Nulli ergo omnino Hominum liceat, paginam hanc Nostrarum separationis, divisionis, disjunctionis, avocationis, applicationis, appropriationis, incorporationis, consolidationis, liberationis, exemptionis, declarationis, statuti, præcepti, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Septimo Idus Novembris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa
De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 26. Novembris 1753.

Sub-

Subsequitur Declaratio, quænam sint jura & Emolumenta ex temporali jurisdictione promanantia, quæque onera ex hujusmodi emolumentis sint imposterum sustinenda.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

AVENDO *Noi sotto questo medesimo giorno separati, divisi, e dismembrati dalli due Monasterj del Sagro Speco, e di Santa Scolastica di Subiaco, dell'Ordine di S. Benedetto, e dagli Abbati Commendatarj pro tempore, il dominio, governo, e giurisdizione temporale della Terra di Subiaco, e de' Castelli, e Luoghi Giurisdizionali da essa dipendenti, con tutti i proventi e rendite, che derivano da detta Giurisdizione temporale, e quelli e questi appropriati, applicati, ed incorporati in perpetuo alla Nostra Camera Apostolica, salva però sempre a' suddetti Abbati Commendatarj la Giurisdizione Ecclesiastica e Spirituale, la Privativa della Pesca, e della Caccia, e salva ancora qualunque sorta di rendite, ed emolumenti non provenienti dalla sola giurisdizione, e governo temporale, come più largamente apparisce dalle Nostre Lettere Apostoliche sopra ciò spedite* sub Plumbo; *Ed essendoci in dette Lettere riservati di dichiarare, mediante la presente Cedola di Nostro Moto proprio, quali sieno li diritti, rendite, e proventi derivanti dalla detta Giurisdizione temporale; come si abbiano in avvenire da governare quanto al medesimo temporale le dd. Terre, Castelli, e Luoghi dell'Abbazia; e come si debba supplire alle spese occorrenti per lo stesso governo temporale. Quindi è, che avendo quì per espresso, e di parola in parola inserto l'intiero tenore di dette Nostre Lettere Apostoliche, e volendo che questa Nostra Cedola si abbia e debba aversi come parte integrante delle medesime: Di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Sovrana Potestà, decretiamo, e dichiariamo, che i diritti, rendite, e proventi derivanti da detta Giurisdizione temporale sono:*

In primo luogo: *Il Provento & affitto della Cancelleria, e Cancellerie Civili e Criminali dei Tribunali Laici, e degli Archivj, che attualmente sono, o potranno stabilirsi in avvenire in qualunque Terra e Luogo dell'Abbazia.*

Secondo. *La facoltà di deputare il Governatore di Subiaco, e i Giudici Subalterni d'ogni Luogo dell'Abbazia, e di esigere da essi Giudici Subalterni gli emolumenti, ch'erano soliti di pagare per la Spedizione delle Patenti; In ordine a che, trovandosi presentemente affittato, per l'affitto fattone dal defonto Abbate Commendatario, alla Communità della Camerata il pascolo della montagna di Camposecco, per annui scudi duecento, con la facoltà di nominare il Podestà dell'istessa Terra; vogliamo, che si detragga dal detto affitto, e che tanto meno corrisponda quella Comunità al futuro Abbate, quanto importa l'emolumento della patente della sudetta Podesteria, misurandolo e regolandolo da quello, che per la medesima è stato solito altre volte di pagarsi.*

Terzo. *Le carceri situate in mezzo la Terra di Subiaco vicino alla piazza, con l'abitazione annessa per uso dei Birri, con tutti i suoi stigli, e utensili, che dovranno servire per il Tribunale del Governo laicale; restando per uso e comodo del Tribunale Ecclesiastico le carceri esistenti nella Rocca e Palazzo spettante all'Abbate Commendatario, al quale però dovrà darsi liberamente anche l'uso, e comodo di dd. carceri laicali vicine alla piazza, fino a tanto che avrà fatto accomodare ed assortire degli stigli necessarj le suddette carceri della Rocca.*

Quarto. *Il Provento de' danni dati: quale vogliamo, che si regoli, tanto rispetto all'applicazione delle pene, quanto rispetto alla cognizione delle Cause, a tenore di quanto si prescrive colla Nostra Costituzione, che incomincia:* Inveterata Reipublicæ incommoda: *dei* 25. *Gennaro* 1751., *non obstante che le Comunità dell'Abbazia nulla paghino in Camera per il provento delle suddette pene.*

Quinto. *Finalmente la Posta delle Lettere: volendo Noi, che questa non più camini, come caminava per lo passato, per mezzo d'un Postiglione deputato dall'Abbate Commendatario, e stipendiato per la maggior parte da dd. Comunità, mediante una certa annua contribuzione; ma che resti, e si unisca con tutte le altre Poste del Nostro Stato Ecclesiastico, sotto l'appalto e disposizione del Generale delle Nostre Poste: Cosicchè le dette Comunità, e ciascuna di esse, rimangano in avvenire affatto libere da detta contribuzione, e ciascheduno, che in Roma o in Subiaco vorrà riscuotere le sue lettere, debba pagarne il porto, secondo la Tariffa stabilita tra la Nostra Camera, e il detto Generale delle Poste. Vogliamo però e dichiariamo, per quiete e indennità degli Abitanti & Uomini dell'Abbazia, che volendosi ne' giorni fuori di Posta mandare da qualunque Particolare Lettere o Pieghi per espresso, o per mezzo di qualche Vetturale, o di altri; niuno possa essere per ciò molestato, nè dal suddetto Generale delle Poste, nè da' suoi Subappaltatori o Ministri.*

Pesi annessi alla Giurisdizione temporale, da' quali vien sgravata l'Abbazia.

§. 2. *Siccome dunque abbiamo separato, e separiamo dall'Abbazia tutto quello, ch'è frutto ed emolumento della giurisdizione temporale, così per la dovuta corrispettività vogliamo, che sieno sgravati, e liberati la medesima Abbazia e li suoi Abbati Commendatarj pro tempore, di tutto quello, ch'è peso dell'istessa giurisdizione; onde non saranno essi in avvenire più obbligati a pagare il salario del Governatore di Subiaco, del Bargello, e Birri, e degli altri Ufficiali del Tribunale Secolare; ma dovranno unicamente soccombere a quelle spese, che saranno necessarie per l'esercizio della Giurisdizione Ecclesiastica, e servizio del loro Tribunale Abbaziale. E perchè questi stessi frutti, ed emolumenti derivanti dalla giurisdizione temporale, che abbiamo, come sopra, separati, e incamerati, li cediamo in perpetuo ed applichiamo fino da ora al Corpo delle Comunità della suddetta Abbazia; Quindi è che dovranno pensare in avvenire le Comunità medesime a sopportare i pesi dell'istessa giurisdizione: consistenti nel pagamento di scudi cento annui al Governatore di Subiaco; scudi trecento al Bargello, con l'obbligo di tenere al suo servizio dodici Birri, a' quali dovranno somministrarsi i soliti utensilj, quando sono in giro per servizio di giustizia dei luoghi dell'Abbazia; scudi ventiquattro al Procuratore de Poveri, ch'è obbligato a difendere i Carcerati; scudi nove e bajocchi sessanta al Mandataro; scudi tre e bajocchi sessanta per provedere giornalmente i Carcerati di acqua; scudi otto e bajocchi sessanta per il Cappellano, che deve celebrare in ogni Festa la Santa Messa nella Cappella delle Carceri; e scudo uno per la cera in servizio della sudetta Cappella, nella istessa guisa appunto, che si è costumato fin' ora: Al qual effetto, se mai per avventura non corrispondessero li frutti & emolumenti come sopra incamerati, e respettivamente ceduti, al pieno dei divisati pesi, vogliamo, che sieno tenute a supplire con la dovuta proporzione a tutto quello, che mancherà, le Comunità dell'Abbazia suddetta; le quali potendo all'incontro sollevarsi, come ci è noto, da molti pesi, che soffrivano in tempo del governo dei passati Abbati Commendatarj, non verranno perciò a risentire nessun aggravio maggiore.*

Ed addossati alle Comunità, da sostenersi con gl' Emolumenti ceduti loro.

Con l'obbligo di supplire del proprio quando non fossero sufficienti.

giore. Come pure vogliamo, che sia cura e pensiero delle stesse Comunità, il trovare e stabilire la maniera, mediante cui i salarj, e provisioni, come sopra, assegnate agli Ufficiali, e Ministri del Tribunale del Governo, sieno puntualmente pagate di mese in mese. Finalmente tutte le Terre, Castelli, e luoghi della predetta Abbazia, vogliamo, che in avvenire si governino nella maniera, che sono state governate finora da un Governatore Generale, che risegga in Subiaco, e da altri Giudici Subalterni, chiamati Podestà, che risegggano in ogni Terra, e Castello, quali Giudici Subalterni però non avranno giurisdizione maggiore di quella, che hanno avuta per lo passato; e vogliamo ancora, che le Nostre Congregazioni della Consulta, e del Buon Governo abbiano sopra le medesime Terre, Castelli, e Luoghi quella sopraintendenza, e superiorità, che hanno, secondo le respettive loro incombenze, e secondo le Costituzioni e Riforme Apostoliche, negli altri Luoghi del Nostro Stato Ecclesiastico immediato: per essere così mente e volontà Nostra espressa.

Forma da osservarsi in avvenire nel governo temporale.

Conferma delle cose precedenti.

§. 3. Volendo e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, non possa mai darsi nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d' alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, anzi vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre ed in perpetuo il suo effetto, esecuzione, e vigore, colla semplice Nostra Sottoscrizione, benchè non vi sieno stati chiamati, sentiti, o citati li detti due Monasterj del Sagro Speco, e di Santa Scholastica di Subiaco dell' Ordine di S. Benedetto, e gli Abbati Comendatarj pro tempore, ed altre qualsisieno persone, ancorchè privilegiate e privilegiatissime, che vi avessero o pretendessero avervi interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione: Non ostanti la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore de registrandis, la regola della Nostra Cancelleria de jure quæsito non tollendo, e qualsisieno altre Costituzioni, ed Ordinazioni Apostoliche Nostre, e de Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena e total esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente ed espressamente deroghiamo.

Deroghe.

Data 7. Novemb. 1753. del Pontificato 14.

Dato dal Nostro Palazzo Apostolico di Monte Cavallo questo dì 7. Novembre 1753.

BENEDICTUS PP. XIV.

Congregationis Cameralis Decreta, quibus privilegia liberæ extractionis, & exemptionis a Datiis, aliisque oneribus, in Ducatu, & Provincia Ferrariæ, prævio accuratissimo examine, vel approbata fuerant, vel rejecta, vel super iisdem moderatio aliqua implorata, iteratò confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Circumspecta Romani Pontificis providentia generales quidem leges publico bono latas atque statutas ita opportune temperare non recusat, ut peculiaria privilegia in privatorum commodum justis de causis Apostolica liberalitate concessa, in suo robore manere permittat; Sed simul etiam sollicite cavere non negligit, ut si quod vitium in hujusmodi Privilegiorum Titulo adsit, si forte eadem in usu ad personas vel bona in ipsis non comprehensa indebite extendi comperiantur, seu aliàs præscripti eorum limites, & conditiones iisdem adjectæ nequaquam serventur, vel denique si quid in primæva eorum concessione inconsultè largitum fuisse dignoscatur; omnia quamprimum ad æquitatis & justitiæ terminos redigantur, prout, diligenti & maturo præmisso examine, rationi consentaneum, & ad Reipublicæ salutem, & Cameræ Apostolicæ indemnitatem expediens fore judicatur.

§. 1. Cum itaque Nos aliàs, dum plerisque Civitatibus atque Provinciis temporali Nostro & Apostolicæ Sedis dominio subjectis, perpetuam commercii libertatem, quoad plura rerum genera, sub certis providis legibus & conditionibus, per Nostram Constitutionem, decimo quinto Kalendas Augusti anno millesimo septingentesimo quadragesimo octavo editam, indulsimus; generales tamen Prædecessorum Nostrorum Constitutiones, earumdem rerum ex ipso Dominio extractionem vetantes, aliasque super solutionibus vectigalium & onerum, Cameræ Apostolicæ, seu aliis, in casibus permissæ extractionis, seu respectivè pro transitu & introductione, debitorum, diversis temporibus emanatas, firmas & ratas esse voluerimus; facile intelleximus, hujusmodi Constitutionum & Legum implemento, ad communem alioquin utilitatem & æquabile Ditionis Ecclesiasticæ regimen necessario, magna & multiplicia obstacula opponenda fore, ex parte complurium sive personarum, sive Societatum, & Corporum, quibus extrahendi licentiæ, ac exemptionum & immunitatum privilegia, variis rationibus, titulis, & formis, a Prædecessoribus Nostris concessa aut confirmata asserebantur. Itaque opportunum, seu potius necessarium duximus, singularum hujusmodi concessionum atque privilegiorum titulos, formas, atque tenores, ad accurati examinis trutinam revocare; factâque justa titulorum approbandorum atque rejiciendorum distinctione, certam præscribere regulam ac methodum, juxta quam in Congregatione Camerali de eorumdem Privilegiorum subsistentia, & vigore judicari deberet. Et quoniam in Ferrariensi Ducatu & Provincia complura hujusmodi privilegia a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris antiquitus concessa, seu confirmata, adesse ferebantur, de quorum firmitate, atque etiam amplitudine, aliter a prætensis Privilegiatis, aliter verò a Ministris Cameralibus, aliisque publicorum onerum Exactoribus &

Creditoribus,

Creditoribus, judicabatur; Idcirco dicta Congregatio Cameralis ad eorum discussionem præcipuo studio intendens, Nostrisque semper mandatis & ordinationibus inhærens, per quinquennii spatium, & ultra, super iisdem diversa decreta condidit, quæ scilicet, pro singulorum naturâ, partim in Urbe coram eadem Congregatione, partim Ferrariæ coram designatis rerum Cameralium Curatoribus, expensâ, convenire meritò censuit; prout latiùs enarratum legitur in Schedula Nostri Motus proprii super eorumdem Decretorum approbatione & confirmatione confecta, ac die duodecima elapsi mensis Decembris Chirographo Nostro subscripta; Cujus tenor talis est, videlicet.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

§. 2. „ CON altra Cedola di Moto proprio „ inserita nella Nostra Costituzione sopra il libero Commercio, che principia: *Quo die*: data li 18. Luglio 1748., fu da Noi „ conceduta a' Nostri fedelissimi Sudditi la libertà di commerciare e contrattare grani, marzatelli, animali, ed altri generi dentro lo Stato Ecclesiastico; e volendo precludere l'adito alle continue estrazioni, che di somiglianti generi presso che lo vuotavano, non solo rinovammo l'antiche proibizioni sopra di ciò „ emanate da Pio IV., Gregorio XIII., Clemente VIII., & Urbano VIII. Nostri Predecessori, ma rintracciata l'origine di tal male, „ proveniente per lo più da' mendicati privilegj, „ disseminati particolarmente nel Nostro Ducato „ di Ferrara, prendemmo quindi la giusta determinazione di moderare detti Privilegj, e „ ridurli soltanto a quelli concessi per titolo veramente oneroso, o d'effettivo pagamento, „ o d'appalto e contratto Camerale, o di privilegio confermato *in actu devolutionis*, con „ dare alla Congregazione Camerale la commissione, e le facoltà necessarie di riconoscere il „ titolo di ciascum privilegio, e d'approvare „ quei soli, di cui si fosse verificata la provenienza loro da uno de' sopradetti titoli, e „ respettivamente dichiarar nulli tutti gli altri, „ in qualunque modo, e forma conceduti per „ titoli diversi: sopra di che furono da Noi successivamente aggiunti altri regolamenti, e provvisioni, in altra Nostra Cedola segnata li 30. „ Maggio 1749. Dopo aver provveduto colla „ libertà del Commercio al bene de' Nostri Sudditi, e moderate le tante irregolari estrazioni fuor di Stato; rivolgemmo le Nostre mire ai maggiori pregiudizj dell'Erario Camerale, cagionati dagl'istessi privilegj, che, oltre il diritto dell'estrazione, seco portavano „ eziandio l'altro di mal pretese esenzioni dai „ dazj dovuti alla Nostra Camera: E a tal oggetto con altra Nostra Cedola segnata li 3. Settembre 1749. commettemmo all'istessa Congregazione Camerale di riconoscere, ed esaminare i titoli di dette esenzioni, citati Monsignor Commissario della Nostra Camera, e i „ rispettivi Tesorieri delle Provincie, e con la „ legge di dichiarare valide, e giuste soltanto „ quell'Esenzioni, che provenissero da titolo oneroso come sopra, o da privilegio dato, o „ confermato in qualunque tempo dal predetto „ Clemente VIII. in rapporto al Ducato di Ferrara, oppure dato da altri Nostri Predecessori „ *in actu devolutionis*.

Alcuni Privilegj vengono rigettati, ed altri approvati.

§. 3. „ In seguito d'ambedue le sopradette „ Cedole, fù dalla Congregazione Camerale „ tutto ciò maturamente eseguito, in contradittorio di Monsig. Commissario della Nostra Camera, de' Tesorieri, e degli stessi Privilegiati: avendo ella ammesso il dritto dell'estrazione, e respettivamente l'altro dell'Esenzione da' dazj Camerali, a quei Privilegj, che „ provenivano da alcuno de' titoli prescritti in „ dette Cedole, e rigettati altresì tutti gli altri, „ che da niuno di detti titoli derivavano. Ma „ perche, oltre all'esame del titolo, vi restavano da verificarsi altre condizioni additate ne' „ respettivi privilegj, e conferme di Clemente „ VIII., perciò quei privilegj di Ferrara, e suo „ Ducato, che detta Congregazione credette „ validi, e giusti, per validi e giusti li dichiarò, ma però colla modificazione -- *ad formam Privilegiorum, adimpletis conditionibus Brevis Clementini* --, e con somiglianti preserve di condizioni, che, oltre al titolo del „ privilegio, restavano per anco da verificarsi. „ Fu creduto da Noi, che il fare una tal verificazione quì in Curia sarebbe riuscito di grave dispendio a' Privilegiati nel trasporto delle scritture; Onde per sollevarli da qualunque „ spesa, ed incomodo, deputammo nella stessa „ Città di Ferrara per Giudice remissoriale il Nostro Commissario colà residente, coll'ajuto, „ e opera del Dottor Carlo Bottoni Canonico „ della Metropolitana, comunicandogli le facoltà di procedere de bono, & æquo, senza minimo aggravio d'essi Privilegiati, giusta „ le istruzioni, che mandate gli sarebbono da „ Monsignor Banchieri allora Tesoriere Generale, oggi Cardinale, e Pro-Tesoriere, & „ ordinandogli, che dopo compiti gli atti della sudetta verificazione, dovesse trasmetterne „ una esatta relazione, o ristretto, per sottoporlo all'esame, e giudizio della Congregazione Camerale; riservato però l'oracolo della Nostra ulteriore approvazione, e di poter Noi moderare, e ridurre al giusto, ed „ onesto, qualunque eccesso, o esorbitanza di „ privilegio, eziandio approvato dalla detta „ Congregazione, come più ampiamente s'esprime nel Nostro Moto proprio segnato li 22. „ Agosto 1750.

Ma colla riserva di verificare le condizioni loro annesse.

Al qual fine furono deputati due in Ferrara colle facoltà.

§. 4. „ Nell'Istruzione data da detto Reverendissimo Cardinale Pro-Tesoriere al Commissario di Ferrara, s'avvertiva di verificare „ tralle altre condizioni, quella dell'identità de' „ beni, e delle discendenze, e distinguere quei „ dazj, dai quali il Privilegiato era esente, dagli altri, al cui pagamento era tenuto, sulla „ scorta anco delle Regole generali, fermate „ nella Congregazione Generale li 16. Decembre 1749. e 7. Aprile 1750., in rapporto „ alla Macina Ducale, all'altra detta *Urbana*, & all'estrazione de' generi venduti, o contrattati. Ed affine di togliere la „ confusione, che cagionavano le tante diverse „ specie de' privilegj, gli fù parimente ingiunto „ di ridurli a tre classi, per quindi formarne „ tre catastri: Nel primo de' quali si dovessero registrare le concessioni fatte *Intuitu Personarum*, nè transitorie *ad extraneos*; nel secondo riportare quelle limitate nel progresso „ loro ad un numero determinato di Successori; e nel terzo descrivere tutti i privilegj „ concessi a' beni, e che reali s'appellano. A „ forma di tal Istruzione fu dal suddetto Commissario di Ferrara, col Canonico Bottoni, „ riscontrato ciascum privilegio colle sue condizioni, su i documenti esibitigli da' Privilegiati, sentiti più volte i loro Procuratori, „ in contradittorio col Tesoriere della Provincia; e compilati che furono gli Atti, „ e ve-

Regole prescritte ai Deputati.

Distinzione de' Privilegj in personali, progressivi a certo numero di Generazioni, e reali.

Relazioni ossia Ristretti trasmessi da' Deputati alla Congregazione Camerale.

" e verificate le condizioni di ciascun privilegiò, e trall'altre le discendenze, e il passaggio de'Beni, e loro identità, sull'esame delle Note, come sopra esibitegli; ne trasmise al detto Reverendissimo Cardinal Pro-Tesoriere la relazione in tanti brevi Ristretti, sottoscritti da esso, e dal prefato Canonico Carlo Bottoni, ascendenti in tutto al numero di 243.

Sono da essa doppo diligente disamina approvati.

§. 5. " Una dell'incombenze adempiute dalla detta Congregazione nel corso di quasi tre anni, è stata quella di dover esaminare i suddetti Ristretti sul confronto de'Fatti, che risultavano da i Sommarj altre volte distribuiti dalle Parti stesse: e riconosciuta la giustizia, e l'adempimento delle condizioni, che verificare si dovevano, ha in più e diverse Sessioni decretata l'esecuzione, & osservanza di detti privilegj, giusta le relazioni di detto Commissario, e relativamente a i di lui Ristretti formati sopra ciascun privilegio; riservato però l'ulteriore Nostra approvazione, ed oracolo: Al qual oggetto nell'esibirci poi Monsig. Commissario della Nostra Camera l'elenco di tutti li suddetti privilegj, ci ha riferite parimente le respettive risoluzioni sopra di essi prese dalla Congregazione Camerale, tanto quelle, che canonizavano la verificazione del titolo, quanto le altre, che approvavano l'adempimento delle condizioni, a forma de'Ristretti compilati dal Commissario residente in Ferrara. E siccome trà detti privilegj ve n'erano alcuni, che oltre a'beni acquistati *de tempore concessi privilegii*, s'estendevano eziandio ai Beni, che acquistati avessero in futuro i discendenti maschi, e femine, e loro discendenti in infinito; Così detto Monsignor Commissario implorava la Nostra suprema autorità, supplicandoci a voler moderare l'esorbitanza di somiglianti privilegj, e aderire in ciò al voto della Congregazione Camerale, la quale li 13. Novembre 1753. aveva rescritto: *Consulendum Sanctissimo pro moderatione privilegiorum quoad Bona acquirenda in futurùm per Privilegiatos*.

Istanza del Commissario per la riforma d'alcuni privilegj.

Approvazione de privilegj a norma de' ristretti, e risoluzioni della Congregazione.

§. 6. " Sulla serie per tanto di questi fatti, vedendo Noi, che per dar l'ultimo compimento ad un'opera maturata con tanti esami, e sollennità, altro non resta, che premunirla coll' oracolo della Nostra suprema potestà, ed approvare tutte le riferite risoluzioni della Congregazione Camerale, con insieme i suddetti Ristretti stesi dal Commissario di Ferrara; Perciò colla presente Cedola di Moto proprio, in cui abbiamo per espresse le altre quattro di sopra enunciate, tutti li privilegj, istrumenti, e qualunque sorta di scritture avanti detta Congregazione esibite, e prodotte, il Breve, e Brevi di Clemente VIII. sopra la conferma generale, e speciale de'medesimi privilegj, l'Istruzione data al Commissario di Ferrara, i di lui Ristretti come sopra enunciati in numero di 243., e altrettante risoluzioni della Congregazione Camerale, ed ogni altra cosa necessaria da esprimersi; Di Nostra certa scienza, e suprema potestà, approviamo, e confermiamo tutte, e singole suddette risoluzioni prese in più, e reiterate Sessioni dalla Congregazione Camerale, registrate nei respettivi sopraddetti Ristretti, e sottoscritte da Monsignor Commissario Generale della Nostra Camera, tanto quelle sopra la verificazione del titolo di ciascun privilegio, quanto l'altre sopra l'adempimento delle condizioni a norma di detti Ristretti: e consecutivamente coll'istessa Nostra suprema autorità approviamo altresì tutti, e ciascuno di detti Ristretti fatti dal Commissario residente in Ferrara, e sottoscritti da esso, e dal Canonico Carlo Bottoni, con le sopradette Note de'beni, e vogliamo, che quelle e quelli s' osservino inviolabilmente, come Regole, e Leggi da Noi formate, e come inserite, e registrate de verbo ad verbum nella presente Cedola; con obbligo a tutti, e singoli Privilegiati di prendere la Bolletta dalla Tesoreria, come ha anco dichiarato la Congregazione Camerale sotto il primo Settembre 1750.

§. 7. " Ed inerendo al d. Voto della Congregazione Camerale circa l'effrenatezza d'alcuni privilegj dati anco per i beni, che s' acquistassero in futuro, approviamo la moderazione de' medesimi a forma di detto voto, e dichiariamo, che niuno Indulto, o Privilegio, tuttochè confermato da Clemente VIII. o da altri Nostri Predecessori, o premunito d'altro titolo, anche oneroso, possa mai comprendere ed estendersi ai beni, che s'acquistassero in futuro: annullando e cassando in questa parte tali privilegj, come estorti *ad importunas preces*; siccome in questa parte sola, ed in rapporto ai beni, che s'acquistassero in futuro, moderiamo e riformiamo i detti Ristretti del Commissario di Ferrara, e le respettive risoluzioni della Congregazione Camerale fatte su i medesimi.

§. 8. " Vogliamo poi, che quelli e queste si raccolgano tutte in un volume, il quale s'esibisca dal d. Monsig. Commissario negli Atti del Castellani Segretario di Camera; Donde poi se n'estragga una copia, e quella autenticata, si trasmetta a Ferrara, da conservarsi negli Atti del Notaro Camerale: Della quale, a spese di Lorenzo Panzacchi e Pietrantonio Odorici Tesoriere di Ferrara, dovranno formarsi tre Catastri, col ripartimento de'privilegj in tre Classi, divisato nella sopradetta Istruzione del suddetto Reverendissimo Cardinal Pro-Tesoriere; con un Registro, e rapporto fedele di tutte le condizioni, dazj, e tutt' altro individuato nelli detti Ristretti, e decretato nelle Risoluzioni della Congregazione Camerale: E formati che siano detti tre Catastri, ordiniamo, che gli originali si consegnino e producano negli Atti del Notaro della Camera in Ferrara, da conservarsi in perpetuo in quell' Officio, e a tal effetto si descrivano nell' inventario degl' istromenti di esso: La copia poi di detti tre originali, da farsi parimente a spese de'predetti Tesorieri, vogliamo, che resti presso i medesimi, per norma invariabile dell'esazione de' dazj e gabelle Camerali: e a tal oggetto dovranno non solo conservarla durante il loro appalto, ma saranno parimente tenuti a consegnarla a'Tesorieri successori, e così di successore in successore; Volendo per fine, che tanto i detti originali, quanto le dette copie, siano prima legalizate dal detto Notaro della Nostra Camera in Ferrara.

§. 9. " Ad oggetto poi, che i medesimi Catastri siano formati colla dovuta distinzione, e chiarezza, e a norma in tutto dei Ristretti, e Risoluzioni della Congregazione Camerale, eleggiamo, e deputiamo il Commissario della Camera in Ferrara, acciochè Egli, coll' intervento, ed ajuto del detto Canonico Carlo Bottoni, invigili alla formazione di dd. Catastri, uniformemente a i detti Ristretti, e Risoluzioni, e a quanto da Noi quì si dispone.

§. 10.

§. 10. „ E perchè tutto ciò, che si contiene nella presente Cedola, venga esattamente eseguito, ne deputiamo Esecutore Monsignor Tesoriere Generale pro tempore, e la Congregazione Camerale, privativamente ad ogn'altro Giudice, comunicandogli per tal effetto, oltre le sue facoltà ordinarie, tutte le altre necessarie, e opportune, ancorchè ricercassero speciale menzione. Volendo e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, non possa mai darsi nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione: nè che mai sotto tali o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l'aperizione oris, o altro qualunque rimedio: E che così, e non altrimenti, debba sempre ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendissimi Cardinali, Legati a Latere, Vice-Legati, Camerlengo di S. Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro; togliendo loro ogni facoltà e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi fin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi, con qualsivoglia autorità scientemente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio: quale vogliamo che vaglia e debba avere sempre ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore, colla Nostra semplice sottoscrizione, benchè non vi sieno state chiamate, sentite, o citate qualsisieno altre Persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero avere interesse nella presente Nostra disposizione, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione.

§. 11. „ Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore de *registrandis*, la regola della Nostra Cancellaria *de Jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, e qualsisieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, ed Editti in virtù di esse, & in qualunque altro modo emanati, affissi, e publicati, Leggi, Statuti, Riforme, stili, usi, consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario: alle quali tutte, e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserito, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

„ Dato dal Nostro Palazzo Apostolico di Monte Cavallo questo dì 12. Decembre 1753.

BENEDICTUS PP. XIV.

Iterata amplissima præmissorū confirmatio.

§. 12. Nunc autem volentes adeò diligentis atque maturi judicii perpetuam firmitatem, ac supremæ voluntatis Nostræ in præinserta Schedula expressæ, aliarumque Ordinationum in ea editarum observantiam, magis magisque asserere; iisdem motu, scientia, & potestatis plenitudine, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, omnia & singula indulta, & privilegia in prædicta Congregatione Camerali hactenus, ut præfertur, rejecta & reprobata, rejicimus & reprobamus: Quæ verò in eadem admissa & approbata fuerunt, Nos etiam, intra eosdem limites, & cum iisdem conditionibus, necnon quoad personas & bona in prænarratis Summariis seu Restrictibus designata, non tamen quoad illa, quæ in posterum per Privilegiatos acquiri contigerit, admittimus, approbamus, & respective confirmamus; ea vero, quæ ad bona etiam de futuro per Privilegiatos acquirenda extendi dicuntur, seu etiam apertè dignoscuntur, de ejusdem Congregationis consilio, ut præfertur, hac in parte moderamur, annullamus, atque cassamus; ac demum cætera omnia & singula in præinserta Schedula per Nos ordinata, volita, atque sancita, per omnes & singulos, ad quos pertinet & pertinebit in posterum, omnimodæ executioni mandari, ac inviolabiliter etiam perpetuo observari volumus atque præcipimus.

Firmitas constitutis asseritur.

§. 13. Decernentes, tam præinsertam Schedulam, quam ipsas præsentes Litteras, omniaque & singula in ipsis contenta & expressa, etiam ex eo, quod aliqui in ipsis interesse habentes, seu habere prætendentes, etiam specifica & individua mentione digni, eisdem non consenserint, vel se nullatenus ad ea vocatos, aut non sufficienter auditos asserere valeant, ac etiam protestari quandocumque ausi fuerint, seu ex alia quantumvis juridica & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, impugnari, seu in jus & controversiam vocari posse; sed eadem semper valida & efficacia existere & fore; & secundum ea, & non aliàs, per quoscumque Ordinarios, & Delegatos Judices, etiam in præinserta Schedula expressos, sublata ipsis, & eorum cuilibet aliter judicandi, interpretandi, & decernendi facultate, in quocumque judicio, tam petitorio, quàm possessorio, ac summario, & summariissimo, & in quacumque instantia, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quolibet, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari, seu judicari, definiri, & decerni contigerit.

Per amplissimam derogationem contrariorum.

§. 14. Non obstantibus contrariis quibuscumque Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, & quorumcumque Judicum ac Tribunalium resolutionibus, & decretis, usibus, stilis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis, tam dictis Ferrarien. Civitati, ac Ducatui, quàm quibuscumque Personis, atque Familiis, seu Locis Piis, ac etiam Monasteriis, & Ecclesiis Cathedralibus & Metropolitanis, ac Mendicantium, seu non Mendicantium Ordinibus, Congregationibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, necnon Hospitalibus, ac Militiis, etiam Sancti Joannis Hierosolymitani, aliisque quibuslibet, quavis etiam Apostolica auctoritate, quandocumque, & qualitercumque concessis seu confirmatis, ac etiam sæpius innovatis, aliisque in præinserta Schedula expressis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis, eorumque totis tenoribus, specialis & individua, non autem per clausulas generales, expressio, ac etiam totalis insertio, seu alia exquisita forma necessariò servanda dici possit; eorum totos & integros tenores, causas, & occasiones præsentibus pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon derogationis formas in

ipsis traditas pro plene observatis habentes, ad præmissorum effectum dumtaxat, motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, amplissime derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplorum autoritas.

§. 15. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum approbationis, & confirmationis, ac respectivæ reprobationis, moderationis, annullationis, cassationis, atque derogationis, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 21. Januar. 1754. Pont. XIV.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, duodecimo Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi. J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXIX.

Gregorianum Cantum in Choro, aliisque functionibus a Fratribus, vel Monialibus Ordinis Minimorum Sancti Francisci de Paula peragendis, adhiberi præcipitur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ROMANUS Pontifex personarum Ecclesiasticarum quarumlibet præsertim Regularium Vota, Divini Cultus, piorumque operum augumentum concernentia, ad exauditionis gratiam libenter admittit, prout conspicit in Domino salubriter expedire.

S. Franciscus de Paula in prima sua regula Gregorianum Cantum suis alumnis permisit, sed in secunda Cantum sine notulis præcepit, qui nunc observatur.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus filius Franciscus Galindo Zelosus, seù Procurator Generalis Ordinis Fratrum Sancti Francisci de Paula Minimorum nuncupatorum, quod cum usus canendi Divinas Laudes frequentissimus fuerit ab initio nascentis Ecclesiæ, tum in Oriente, tum in Occidente, hujusmodi usui inhærens dictus Sanctus Franciscus memorati Ordinis Parens, in prima sua Regula suis Alumnis Cantum Musicalem, seù figuratum, Gregorianum nuncupatum, præmisit, qui quidem Cantus per aliquod temporis spatium apud Fratres memorati Ordinis in usu fuit. Novis vero supervenientibus menti ejusdem Sancti Francisci de Paula causis, in secunda regula, quam suis Fratribus observandam tradidit, statuit Missas Divinumque Officium concinenda esse sine notulis, voce quadrata, & rotunda, quasi computando, ita ut modus hujusmodi usque nunc à Fratribus dicti Ordinis observari pergitur.

Plurima incomoda, quæ ex hujusmodi indecoro

§. 2. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, & dictus Franciscus Zelosus, seu Procurator Generalis asseruit, succedentibus temporibus experientia compertum sit talem modum non tantum esse difficilem, verum etiam plurima afferre inconvenientia, prout nonnulli docti, zelantesque dicti Ordinis Viri diversis temporibus ea adnotaverint, quæ referuntur, nempe -.- Primo, plurimum laborant dicti Ordinis Fratres, ut cantent uniformiter sine notulis, & absque ulla vocis inflatione, præsertim quando Missa solemnis, Officiumque Divinum altiori voce cantari debent; Secundo, ex hujusmodi cantus difficultate per universum Ordinem prædictum diffimilis, diversusque factus est canendi modus, ut non solum inter Italos, Germanos, Gallos, & Hispanos ejusdem Ordinis Fratres varius sit Cantus, verum etiam in eademmet cujuscumque Nationis Provincia, & fere in unoquoque ejusdemmet Provinciæ Conventu memorati Ordinis, alio modo, & aliter cani soleat, quod quidem alienum est uniformitati Deum laudandi, quæ toties à Sacris Conciliis, & Sanctis Patribus commendatur, quæque à Sancta Universali Ecclesia tenetur. Tertio, cum Cantus Gregorianus ubique receptus reperiatur, adeoque à Christifidelibus devotè audiatur, accidere solet, ut Christifideles ad Ecclesias dicti Ordinis accedentes, cantandi diversitatem agnoscant, non raro fit, ut scandalizentur, & loco orandi, excitandive ad devotionem, ab illa retrahantur, imò & quandoque Fratres prædictos inconcinniter canentes irrideant. Quarto, plures supradicti Ordinis Conventus, ex hujus Sanctæ Sedis benignitate Parochiales Ecclesias unitas habent, in quibus necesse sit, Missam, Divinaque Officia solemni pompa celebrare, præcipuè in solemnioribus anni festis diebus, & dictus canendi modus, voce quadrata & rotunda, multum detrahat devotioni, & majestati, ubi è contra cantus figuratus cum debita moderatione adhibitus illas augeat. Quinto, plures etiam Conventus prædicti, quibus Parochiales Ecclesiæ unitæ minime existunt, societatem, concordiamque, & unionem cum aliis Confraternitatibus, Communitatibus, & Parochialibus Ecclesiis habent, in quibus usus Cantus Gregoriani viget, concurrentibus vicissim una cum Fratribus prædictis in alienis Ecclesiis ad faciendas Parochorum, vel aliorum Superiorum, & personarum ab hac luce migrantium exequias clarius inconvenit diversitas, quippe qui cum alii Responsoria, & Gradualia cum notis in Ecclesiis ejusdem Ordinis solemniter cantent, Fratres Ordinis hujusmodi non valeant, neque sciant ad eamdem formam respondere, id apud populos inibi interessentes & adventantes novitatem non parvam, & admirationem reddit. Demum Fratres ejusmodi Ordinis, ex tali Cantu voce quadrata, & rotunda, facilè tædio afficiuntur, ut proinde, laudes Deo minus devote persolvant: Ac propterea dictus Franciscus Zelosus, seù Procurator Generalis hisce incommodis obviare cupiens, opportune in præmissis à Nobis provideri, & ut infra indulgeri plurimum desideret.

§. 3. Nos piis dictis Francisci Zelosi, seù Procuratoris Generalis votis hac in re, quantum cum Domino possumus, favorabiliter annuere volentes, eumque à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, attento dilecti Filii Nostri Alexandri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis Tanari nuncupati, ejusdem Ordinis apud Nos, & hanc Sanctam Sedem Protectoris voto Nobis facto, non obstantibus, quod in secunda regula dicti Ordinis præscriptum

reperia-

reperiatur, Missas, Divinaque Officia per Fratres hujusmodi canenda esse sine notulis, voce quadrata, & rotunda; nihilominus dilectis Filiis Correctori Generali, ac Correctoribus Provincialibus, nec non Correctoribus Conventuum, ac universis Fratribus dicti Ordinis, nec non Correctricibus, & Monialibus Monasteriorum ejusdem Ordinis, sub cura, regimine, gubernio, & administratione Fratrum dicti Ordinis, nunc, & pro tempore existentibus, ut ipsi, & illæ de cætero Cantum Gregorianum figuratum cum Notulis, in Choro, aliisque Ecclesiasticis Functionibus adhibere, & introducere libere, & licitè possint, & valeant, ac prosequantur, auctoritate Apostolica tenore præsentium permittimus, volumus, & mandamus.

§. 4. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, & ab eis respectivè inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 5. Volumus autem, quod præsentium Litterarum transumptis, seù exemplis, etiam impressis, manu dicti Zelosi, seù Procuratoris Generalis subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides tàm in Judicio, quàm extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Januarii MDCCLIV. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

D. Card. Passioneus.

Correctoribus tum Generali tum Provincialibus Ordinis Minimorum Sancti Francisci de Paula, conceditur facultas decidendi circa Electiones, vel alia negotia, quæ ad Generale vel Provinciale respective Tribunal, ob paria post tertium scrutinium suffragia, devolvuntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Injuncti Nobis per abundantiam Divinæ gratiæ Pastoralis officii sollicitudo postulat, ut in iis, per quæ Christifidelium sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantium prospero statui consulitur, ejusdem officii partes sedulò intendamus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire.

Dubium in postremo Capitulo Generali propositū circa Electiones ob paria suffragia ad Tribunal Generalitium aut Provinciale devolutas.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus Filius Franciscus Galindo Zelosus, seu Procurator Generalis Ordinis Fratrum Sancti Francisci de Paula, Minimorum nuncupatorum, quod dilectus itidem Filius Julius Malmusi Frater expressè professus, & tunc temporis Zelosus, seu Procurator Generalis dicti Ordinis, Vocalibus pro celebratione Capituli Generalis ejusdem Ordinis in Civitate Barchinonen. Anno MDCCLII. canonice congregatis, inter cætera, decidendum proposuit infrascriptum dubium, nempè, Primo: quomodo resolvendæ essent Electiones devolutæ ad Tribunal Generalitium, vel Provinciale, si post tertium scrutinium sit paritas votorum; à Vocalibus prædictis, sive Capitulo Generali nemine discrepante sancitum fuit, Nobis supplicandum esse pro facultate, cujus vigore Correctori Generali pro tempore existenti esset facultas hujusmodi paritates suo voto definire. Nobis propterea dictus Franciscus Zelosus, seu Procurator Generalis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportunè providere, &, ut infra, indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Correctori Generali, in iis, quæ ob paritatem suffragiorum ad suum Tribunal devolvuntur, facultas decidendi conceditur.

§. 2. Nos igitur, qui Ordinem prædictum paternis amplectimur affectibus, ac felici, prosperoque dicti Ordinis, illiusque Provinciarum, & Fratrum regimini, & gubernio, atque directioni, quantum cum Domino possumus, consulere, dilectosque etiam Filios Superiores, & Alumnos Ordinis, Provinciarumque hujusmodi specialibus favoribus prosequi volentes, ac dicti Francisci, & illorum singulares personas, à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, audito, perpensoque prius voto dilecti Filii Nostri Alexandri S. R. E. Diaconi Cardinalis Tanari nuncupati, dicti Ordinis apud Nos, & Apostolicam Sedem Protectoris Nobis facto, licet Capitulum Generale, seu Vocales, suffragium in Capitulo Generali ultimo loco in Civitate Barchinonen. celebrato habentes, nemine discrepante decreverint, quòd Nobis supplicandum esset pro facultate Correctori Generali decisiva in omnibus Electionibus devolutis tam ad Tribunal Generalitium, quàm ad Tribunal Provinciale spectantibus, eveniente paritate suffragiorum, seu votorum, habitis prius per tres vices scrutiniis, per Nos concedenda; nihilominus Nos, ne negotia dicti Ordinis propter absentiam Correctoris Generalis à Provinciis dicti Ordinis inter se dissitis retardentur, & detrimenta patiantur; facultatem decisivam dilecto Filio moderno, & pro tempore existenti Correctori Generali dicti Ordinis, in omnibus ad Tribunal Generalitium spectantibus, juxta votum dictorum Vocalium, peractis debitis scrutiniis, si paritas votorum accesserit, auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & indulgemus.

Eadem tribuitur quoque Correctoribus Provincialibus pro iis negotiis, quæ ad eorum Tribunal spectant.

§. 3. Ac insuper eadem decisivam facultatem auctoritatemque modernis, & pro tempore existentibus Correctoribus Provincialibus dicti Ordinis quarumcumque Provinciarum, tam in omnibus Electionibus Correctori Provinciali devolutis, seu de jure pertinentibus, quàm in aliis causis, & rationibus, ad Tribunal Provinciale quomodolibet, juxta dicti Ordinis Statuta, & peculiares cujuscumque Provinciæ Constitutiones, spectantibus & pertinentibus, peracto priùs tertio scrutinio, & intercedente votorum paritate, auctoritate & tenore prædictis extendimus, & ampliamus, ac de novo concedimus, & impertimur; itaut tam Corrector Generalis, quàm

quàm Correctores Provinciales, juxta datam sibi à Domino prudentiam, & juxta rerum qualitates, intra suum Tribunal respective Generale, vel Provinciale, & non aliter, ad quascumque Electiones, factis priùs tribus scrutiniis, vel à Correctore Generali in suo, seu à Correctore Provinciali respective in suo, Tribunalibus, ex quatuor votis compositis, interveniente tamen paritate votorum, devenire, ac quascumque causas quoad Correctores Provinciales cognoscere, & decidere, aliaque Ordinis, & Provinciarum negotia decernere, & quidquid in omnibus præmissis per eum, & illos, seu aliquem eorum, sancitum, decretum, cognitum, actum, gestumque fuerit, suum sortiri debeat effectum, perinde ac si omnium uniuscujusque Tribunalis hujusmodi suffragiorum consensu factum fuisset.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 4. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & in futurum quomodolibet spectabit, plenissimè suffragari, & ab eis inviolabiliter observari: sicque in præmissis per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, & illius Provinciarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariis.

Exemplorum fides.

§. 5. Volumus autem, quod præsentium Litterarum transsumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu dicti Zelosi, seu Procuratoris Generalis subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides tam in Judicio, quam extrà illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 22. Januarii 1754. Pontificat. XIV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Januarii MDCCLIV. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

D. Card. Passioneus.

XXXI.

Ad exercendos, erudiendosque Picturæ, atque Sculpturæ Tyrones, Gymnasium publicum, seu Academia in Ædibus Capitolinis erigitur, annuo censu constituto in necessarios sumptus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Ingenuarum artium præstantia.

INTER curas supremo Principe dignas, non ultimum locum tenere censemus eam, quæ pertinet ad tuendas promovendasque ingenuas artes, quibus honesta ingenia excoluntur, & liberaliter occupantur; quæque, dum naturalium rerum pulchritudines imitando exprimunt, propriam humanæ naturæ nobilitatem, atque præstantiam declarant; nec modò Civium commodis, sed sæpe etiam Divino cultui cum dignitate inservientes, societati simul utilitatem afferunt, & splendorem.

§. 1. Hanc curam in omni rectè constituta Civitate nunquam neglectam, Nobis potissima quadam ratione suscipiendam esse duximus: quibus nimirum, Divinæ providentiæ consilio, delatum est illius Urbis dominium & regimen, quæ olim quidquid ubique pretiosum, vel insigni arte elaboratum extitit, aut ditione & imperio, aut etiam sinu suo complexa, ipsam artium omnium excellentiam suam fecit; eamque laudem a subjectis Nationibus ad se translatam, aliis deinde gentibus, quæ illius omnino expertes erant, invexit; & ab reliquo Terrarum Orbe inscitiam atque barbariem semel atque iterum depulit.

§. 2. Verum quum artium gloria, cessante artificum exercitatione, facile intereat; videbatur illa in hac Urbe Nostra paulatim imminui posse: dum ipsa Urbs, præclaris veterum atque recentium Pictorum, Sculptorumque operibus referta, in eorum possessione quadam veluti securitate conquiescit; novosque earum artium tyrones formare parum sollicita, futurorum deinde Magistrorum scholam propemodum extingui sinit: non satis advertens, ad eam se aliquando artificum penuriam redigi posse, ut quum aliquod opus ad usum, ad ornatum, ad memoriam insigne efficiendum occurrat, alienorum operam implorare cogatur, & industriæ subsidia ab iis expectare, qui olim politioris culturæ, ac scientiarum & artium omnium documenta ab ipsa petere consueverunt.

§. 3. Huic malo quum Nos tempestivè occurrendum meritò judicaverimus; postquam plura artis antiquæ monumenta collegimus, plura restauravimus, eorumque in publicam utilitatem conservationi prospeximus; Capitolinam Pinacothecam, Prædecessoris Nostri Clementis Papæ XII. munificentia collectam, instructamque, magnâ Græcorum, Ægyptiorum, Romanorumque Signorum accessione locupletavimus; insigniumque Pictorum Tabulas magno numero diversis ex locis conquisitas, multoque ære comparatas, in eodem Capitolio, laxis a solo ædibus ad australem montis crepidinem excitatis, aptè decenterque dispositas collocavimus; nunc denique ibidem, ubi tot artis prodigia visuntur, hominum admirationi, & artificum exemplo proposita, publicam quoque institutionem ingenuarum Artium Tyronibus constituere deliberavimus, eamque ipsis præberi volumus exercitationem, quam omnium opinione idoneam maximè haberi novimus, adeoque aptissimam fore confidimus, ad perfectos aliquando futuros Pictores, Sculptoresque informandos, qui veteris Romanæ Academiæ gloriam renovare, & in omnem posteritatem propagare queant.

§. 4. Quum enim rectè pingendi atque fingendi principium & fons in exactissimæ delineationis peritia statuatur; hæc autem ex ipsa naturæ contemplatione certiùs, quàm ex servili priorum artificum imitatione acquiri possit; idcirco in prædictarum Ædium a Nobis extructarum corpore capacem Aulam ad id aptari curavimus; ut ibi quicumque in delineandi arte proficere student, ad vivi hominis exemplar sese exercentes, certas verasque ducere lineas addiscant: Quo semel constantibus naturæ legibus probe imbuti, & ad earum normam conceptas animo rerum formas exigere & conformare docti, in omni genere liberalis artificii, ad quod ingenium studiumque appulerint, intrepida manu operari valeant. Quod quidem commodum quum aliàs in Urbe studiosis adolescentibus

ægrè

ægrè ſuppeteret, ac pretio plerumque, & pecuniarum collatione comparandum eſſet; nihil ipſis jucundius, aut honeſtis artibus promovendis utilius, præſtare Nos poſſe putavimus, quam ſi perpetuo liberalitatis Noſtræ munere provideremus, ut omnes ſumptus ad conducendum hominem in delineationum exemplar, ad locum inſtruendum atque illuſtrandum, & ad ipſum opus dirigendum urgendumque neceſſarii, de publico præberentur. Hac enim ratione ſperandum fore judicavimus, ut beneficio Noſtro invitati adoleſcentes oblatam ſibi proficiendi occaſionem cupidè arripiant, & ad præclaras hujuſmodi artes omni cura excolendas, ac perficiendas, magis magiſque accendantur.

§. 5. Jam verò certam huic operi formam præſcribere, ejuſdemque perpetuam ſtabilitatem aſſerere volentes, Motu proprio, ac certa ſcientia, per hanc noſtram perpetuo manſuram Conſtitutionem, in præfatis Ædibus noſtro juſſu & ſumptu in Capitolio extructis, in inferiori ſcilicet earum Aula ad id deſtinata, Gymnaſium, ſeu Academiam, populari vocabulo *del Nudo* appellandam, in pauperum ſtudioſorum, qui delineandi artem addiſcere curant, beneficium & uſum, erigimus & inſtituimus; cujus quidem Gymnaſii ſeu Academiæ ſic erectæ & inſtitutæ Protectorem & Præſidem, earumdem præſentium Litterarum tenore, Venerabilem Fratrem Noſtrum Sylvium Sabinenſem Epiſcopum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Valenti nuncupatum, Noſtrum in Status univerſi negociis Secretarium, dictæque Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Camerarium, qui Nos in hujus rei conſilio ſuſcipiendo, & ad exitum perducendo, pro ſua rerum gerendarum ſolertia, & ſingulari erga bonas artes ſtudio, plurimum juvit, ac deinde illius in Camerariatus hujuſmodi Officio Succeſſores, eligimus & deputamus: Mandantes eidem Sylvio Epiſcopo & Cardinali, ut opportunas Leges, & provida Statuta pro deſtinati operis conſtitutione, & perpetuo regimine, quamprimum condere curet, Noſtroque etiam nomine & auctoritate promulget; ac dantes eidem moderno, ac pro tempore exiſtenti præfatæ Academiæ, ſeu Gymnaſii Præſidi, ac Protectori, neceſſarias omnes & opportunas facultates, ad hoc, ut pro ejuſdem operis executione & progreſſu, quaſcumque utiles & idoneas pro tempore ordinationes facere, atque decreta edere, & tam eorum, quàm Legum & Statutorum hujuſmodi obſervantiam injungere, & exigere, ac etiam, quoties ita res ferent, illas & illa revocare, corrigere, & in melius immutare poſſit, & valeat; prout ad ipſius Academiæ, ſeu Gymnaſii utilitatem, & mentis ac voluntatis noſtræ implementum, magis expedire, illius prudentiæ viſum fuerit.

§. 6. Pro ejuſdem vero Gymnaſii dote, qua occurrentes expenſæ pro mercede hominis delineantium ſtudio proponendi, aliiſque rebus ad hujuſmodi operis executionem, ac directionem neceſſariis, fieri & ſuſtineri valeant; Nos annuam ſummam tercentorum ſcutorum de juliis decem pro quolibet ſcuto, ex publici Promptuarii, a Nobis etiam in hac Urbe ad aſſervandas, & venales proponendas ſoleas inſtituti, proventibus, (quos quidem Nos ipſi aliàs per Schedulam noſtri Motus proprii die xxii. Junii Anni MDC XLVIII. ſignatam, & in Actis dilecti Filii Gregorii de Caſtellanis unius ex Cameræ prædictæ Secretariis & Notariis exiſtentem, in noſtro Monte Pietatis, ad creditum ejuſdem Cameræ, in peculiari tamen computo, & ad liberam dicti Sylvii Epiſcopi & Cardinalis Camerarii, ejuſque in Officio hujuſmodi Succeſſorum diſpoſitionem, ad hoc ut ipſe, ejuſque Succeſſores de illis, prævia participatione Nobis, & Romano pro tempore Pontifici facienda, diſponere valeant, deponi voluimus), percipiendam, ab ejuſdem Cameræ Apoſtolicæ redditibus, motu & ſcientia præfatis, ac de Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, per eaſdem præſentes, perpetuò ſeparamus, ſejungimus, & diſmembramus: Eamdemque ſummam annis ſingulis, duabus æqualibus & anticipatis ſolutionibus, in eodem Monte Pietatis, ad Creditum præfatæ Academiæ Capitolinæ *del Nudo* nuncupatæ, & ad dicti Cardinalis moderni & pro tempore exiſtentis illius Protectoris diſpoſitionem, liberè deponendam, eidem Gymnaſio ſeu Academiæ, ad prædictos effectus, etiam perpetuò applicamus, concedimus, & aſſignamus: Mandantes eidem Sylvio Epiſcopo & Cardinali, ejuſque Succeſſoribus prædictæ Academiæ Protectoribus & Præſidibus pro tempore futuris, ut ejuſmodi pecuniarum ſummam, pro eorum prudenti arbitrio, in opportunas quaslibet, & ad prædictum opus recte ordinandum & promovendum neceſſarias & utiles expenſas, abſque ullo reddendæ rationis onere, erogari curent. Nos enim quidquid ab ipſis ea in re providè ſtatutum, ordinatum, & geſtum fuerit, ratum & gratum habebimus, ac etiam faciemus auctoritate noſtra, ab omnibus, ad quos pertinet, appellatione poſtpoſita, inviolabiliter obſervari.

Firmantur Scripta amplissimis clausulis.

§. 7. Ac decernentes has noſtras Literas, quas in dicta Camera Apoſtolica, juxta Conſtitutionem felicis recordationis Pii Papæ IV. Prædeceſſoris noſtri deſuper editam, præſentari, inſinuari, & regiſtrari volumus, præmiſſaque omnia & ſingula, nullo unquam tempore, ex quibuſvis cauſis, de ſubreptionis, vel obreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis Noſtræ, vel quocumque alio defectu notari, & impugnari, ſeu revocari, ſuſpendi, reſtringi, limitari, aut in jus, vel controverſiam vocari poſſe: Sed tamquam ad bonarum Artium conſervationem & propagationem, Urbiſque noſtræ decorem factas, ſemper & perpetuo validas & efficaces exiſtere, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere debere.

Aliter judicari prohibetur

§. 8. Sicque, & non alias, per quoſcumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam prædictæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, nec non Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ejuſdemque Cameræ Theſaurarium Generalem, ac Clericos Præſidentes, ſublatâ eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere: irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio generalis.

§. 9. Non obſtantibus contrariis quibuſcumque Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, generalibus vel ſpecialibus, ac, quatenus opus ſit, promptuarii præfati inſtitutione, ac proventuum inde obvenientium applicatione, ut præfertur, per Nos factis: privilegiis quoque, indultis, & Literis Apoſtolicis, eidem Cameræ, ac illius Officialibus & Miniſtris, & quibuſvis aliis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus clauſulis, ac irritantibus Decretis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, etiam Conſiſtorialiter, ac aliàs quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, ac etiam pluries firmatis, approbatis & innovatis,

Et specialis oppositorum

§. 10. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, illorum omnium & ſingulorum tenores præſentibus pro plenè

&

& sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter & expressè, ac latissimè & plenissimè derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 11. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ erectionis, institutionis, electionis, deputationis, facultatum impertitionis, separationis, sejunctionis, dismembrationis, applicationis, concessionis, assignationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 17. Martii 1754. Pontif. XIV.

Datum Romæ apud S. M. Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1754. XVI. Kal. Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

J. Card. Pro-Datar. D. Card. Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi. J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXXII.

Basilica Assisiensis S. Francisci in Patriarchalem & Cappellam Papalem erigitur: Cum aliis gratiis, privilegiis, & indultis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. Divinum eloquium impletur, dum exaltatur in terris humilitas Sancti Francisci.

FIDELIS Dominus in verbis suis, quum sæpe in Scripturis sanctis declaraverit, exaltaturum se illos, qui voluntariæ demissionis affectu humiliarent in terra animas suas, non solum in cœlesti Regno pusillos Servos, quos Filii sui humilitati conformes reperit, gloria & honore mirabiliter coronat; sed etiam, ad mortalium fidem excitandam & roborandam, hoc pro sua sapientia disponit, ut qui viventes in Mundo, Mundi gloriam contemserunt, eique placere non curarunt, splendidioribus post mortem honoribus in ipso conspectu filiorum hominum extollantur, eorumque memoria in terris decorata fulgeat, & gloriosa clarescat. Quod quum in pluribus sanctis Viris ab ipso Mundi exordio, & maximè post constitutam Ecclesiam, sæpissime demonstratum est; tum vero in Beati Francisci Confessoris exaltatione, & in omnibus, quæ ad illius Instituti amplificationem, & memoriæ celebritatem pertinent, manifeste impletum conspicimus. Qui enim vivens, in oculis suis, & aliorum vilescere semper studuit, ac opprobriis & vituperationibus delectari consuevit; jampridem irrefragabili Catholicæ Ecclesiæ judicio, clarissimoque præconio, inter Amicos Dei cum ipso in Cœlis regnantes, ubique terrarum honoratur & colitur: Illius autem Corpus, in quo mortificationem Christi ad mortem usque circumferre non destitit, singularibus signis atque prodigiis de Cœlo illustratum, atque certantibus omnium Ordinum studiis, ita Populorum & Principum devotione clarificatum fuit, ut ejusdem Sepulchrum gloriosum, super ambitiosa potentium sæculi monumenta, meritò celebrari mereatur.

Honores, & privilegia a Prædecess. Pontif collata Ecclesiæ Assisien. ubi Corpus Sancti Francisci reconditum est, enarrantur.

§. 1. Et sanè vix altero ab illius obitu anno decurso, quum de Servi Dei exuviis decenter collocandis ageretur, eumque in finem opportunus locus & fundus, prope Assisiensis Civitatis mœnia, illius Alumnis pro Apostolica Sede recipientibus oblatus fuisset; san. mem. Prædecessor Noster Gregorius Papa IX. dignum existimans & conveniens, illius memoriam, per quem tantus Ecclesiæ Dei fructus provenerat, in eo etiam Honorificari, ut Ecclesia, in qua ejus Corpus recondendum erat, nemini, præterquam Romano Pontifici, subesset; eumdem fundum in jus & proprietatem prædictæ Sedis Apostolicæ recepit; statuitque Ecclesiam inibi construendam omnino liberam, ac nulli alii, quàm Apostolicæ Sedi subjectam fore; & ad hujusmodi libertatis ab Ecclesia Romana perceptæ indicium, unius libræ ceræ censum annuatim sibi, & Successoribus suis ab eadem Ecclesia persolvendum decrevit; Super quibus Apostolicas Litteras, quarum initium est -- *Recolentes* -- edidit Reate, XI. Kalendas Novembris Pontificatus sui anno II. Deinde verò, quum idem Gregorius Prædecessor, in ipsa Assisiensi Civitate, gloriosissimum Patriarcham Sanctorum Confessorum Catalogo rite adscripsisset, ac designatam hujusmodi Ecclesiam in ipsius honorem Omnipotenti Deo dicandam, erigendamque statuisset, illius primario lapide suis ipse manibus posito, per alias suas Litteras datas Laterani, X. Kalendas Maji, anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXX. Pontificatus sui anno IV. incipientes -- *Is, qui Ecclesiam* -- non modò concessum eidem Ecclesiæ libertatis, & immediatæ Romano Pontifici subjectionis privilegium, nova & solemniori concessione firmavit, sed etiam Ecclesiam ipsam Ordinis Fratrum Minorum Caput & Matrem ab omnibus habendam, ac in ea per Fratres ejusdem Ordinis perpetuò serviendum fore constituit; aliaque ad asserendam illius immunitatem, ac dignitatem, & Fratrum in ea deservientium commoda promovenda, opportunè decrevit, quæ latiùs continentur in præfatis ejusdem Gregorii Litteris: quas alii deinde Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ex quo ipsius Sancti Francisci Corpus in eamdem memorabili pompa illatum fuit, in primis Innocentius Papa IV., qui postea Ecclesiam ipsam ad supremum fastigium perductam, suaque jam constructione & mole conspicuam, anno MCCLIII., Dominica ante Festum Ascensionis Domini, ad honorem Dei, & ejusdem Beati Francisci, solemni ritu dedicavit, nec non Clemens Papa IV. per similes suas Litteras confirmarunt & innovarunt. Nicolaus verò etiam IV. peculiaribus Litteris, datis Reate II. Idus Maji Pontificatus sui anno II., & incipientibus -- *Præclara* -- statuit Ecclesiam ipsam, & totum locum ipsius, cum pertinentiis suis, Ecclesiastico Interdicto, absque speciali & expresso Apostolicæ Sedis mandato, sub certa forma ibidem præscripta concepto, supponi non posse.

§. 2. Porro eidem Ecclesiæ non parum honoris ex eo accessit, quòd alii ex Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus non solùm ad eam, Beati Patriarchæ Tumulum veneraturi, sæpe se contulerunt, sed in Pontificiis quoque Ædibus prope ipsam extructis ad non exiguum tempus domicilium figere, atque omnis generis Pontificalia Sacra in ea celebrare consueverunt; Insuper Apostolicæ Sedis scrinia, aliaque Ecclesiasticæ Potestatis, & Civilis Imperii instrumenta apud eam collocarunt; nonnulli etiam in ea sepulturam sui corporis elegerunt; quapropter ejusdem Ecclesiæ immediata Apostolicæ Sedis subjectio, quæ ipsi cum aliis pluribus per Orbem Ecclesiis ab inferiorum Præsulum jurisdictione exemptis communis videri poterat, peculiaris cujusdam Pontificum dominii, & proprietatis induit speciem; eo vel maximè confirmatam, quòd quum in unius structuræ altitudine trium revera Ecclesiarum, quarum altera alteri immineat, mira ædificatio consurgat, in superioris Ecclesiæ Hemicyclo, Pontificia marmorea Cathedra contra Aram Maximam usque ab initio extructa,

semper

semper stetisse dignoscitur; in ea verò, quæ media est, atque subjectum venerandi Corporis conditorium propius attingit, a latere Altaris, ubi Pontifices Sacris solemnibus operantes Thronum erexisse oportuit, aliquot ab hinc annis Pontificius pariter Thronus, ex auctoritate primum san. mem. Decessoris Nostri Clementis Papæ XII., atque iterum Nobis annuentibus, erectus, assiduè retineri conspicitur; De omnibus autem, quæ ad ipsam Ecclesiam, ejusque cultum, & sacras actiones in ea peragendas quoquomodo pertinent, nihil sive magnum, sive parvum, statui, aut immutari consuevit; nisi consultis prius Romanis Pontificibus pro tempore existentibus; quorum singularis cura; & sollicitudo, tam pro ejusdem Ecclesiæ conservatione, ac decore; quàm pro recta omnium in ipsa agendorum ordinatione semper enituit. Quare nil mirum si plerique Romani Pontifices Prædecessores Nostri, eamdem Ecclesiam; Basilicam etiam nuncupatam, compluribus Privilegiis, & Gratiis spiritualibus, & temporalibus cumularunt, & Nicolaus Papa V. per suas Apostolicas Litteras incipientes: *Licet ex debito*: datas Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCDL. VIII. Idus Februarii, omnia, & singula privilegia & indulta hujusmodi, tanquam a se ipso concessa, perpetuam roboris firmitatem obtinere decrevit; & Sixtus Papa IV. eadem, aliaque posterius impertita, similiter pro suis adoptans, novo confirmationis munimine roboravit, per suas pariter Litteras sub Plumbo editas Romæ, apud Sanctum Petrum pridie Idus Novembris anno MCDLXXI., quarum initium est: *Ad Ordinem*: & Sixtus Papa V. aliis similiter Litteris datis XIII. Kalendas Decembris anno MDLXXXV. piam Christifidelium utriusque sexus, Chordigerorum nuncupatorum, Archiconfraternitatem, in eadem Ecclesia, & ad illius Altare Majus, auctoritate Apostolica erexit, compluribus eidem Indulgentiis & gratiis concessis, quarum participatione etiamnum, juxta posteriores Apostolicæ Sedis sanctiones, innumeri Christifideles, aliis hujusmodi Confraternitatibus per omnes Mundi partes ex ejusdem Sixti concessione erectis, aggregati, ditantur. Utque alia innumera Apostolicæ liberalitatis erga eamdem Ecclesiam effusæ, argumenta prætereamus, fel. rec. Prædecessor Noster Innocentius Papa XII. per suas Litteras sub Annulo Piscatoris datas die XVIII. Augusti anno MDCXCVIII., ac perpetuis temporibus valituras, omnibus Christifidelibus, qui illam verè pœnitentes & confessi, ac Sac. Communione refecti, in quocumque anni die devotè visitaverint, ibique, ut in ipsis Litteris præscribitur, oraverint, plenariam omnium peccatorum Indulgentiam, & remissionem concessit: Deinde etiam per alias similes Litteras die XI. Martii sequentis anni editas, tres in eadem pro tempore deputandos riteque constituendos Pœnitentiarios, Ordinis Fratrum Minorum Conventualium expressè professos, satis amplis facultatibus pro confluentium Christifidelium absolutione a peccatis atque censuris, & pro votorum commutationibus, Apostolica auctoritate instructos, perpetuo extare voluit atque concessit.

§. 3. Tot igitur Venerabilium Prædecessorum Nostrorum exemplis Nobis propositis, eorumque vestigiis insistentes, Nos etiam ad ejusdem Ecclesiæ splendorem ac decus augendum cumulandumque libenter adducti sumus. Quod quidem non tam singularis obsequii Nostri affectus erga B. Franciscum Patriarcham multis jam rebus privatim, & publice declaratus, atque testatus; & peculiaris quædam, ac veluti hæreditaria in eumdem Familiæ Nostræ devotio, Nobis suggessit; dum animo occurrit, ipso adhuc Beato Francisco in vivis agente, primum Bononiæ locum illius Discipulis, ad eorum Ordinis Cœnobium fundandum, a Majoribus Nostris oblatum fuisse; illius verò cum Christo regnantis Patrocinio, complura in Nostros beneficia profecta, ipsiusque Familiæ Nostræ conservationem, pestifera quondam grassante lue, acceptam referri, grata mente recolimus: Sed ea potissimum cogitatio Nobis suasit, quod merito sperandum duximus, Romanam Ecclesiam, ejusque Ditionem, in cujus sinu Beatus Pater & ortum habuit, & sepulchrum, eo magis illius apud Deum intercessionibus protegendam, atque servandam, quo magis illustria, ad illius memoriæ honorem; Apostolicæ Sedis judicia extiterint & decreta.

Qui sociis ejusdem adhuc viventis fundum Bononiæ obtulerunt pro construendo Cœnobio, & insigne beneficium acceperunt;

Et ad implorandum præsidium Romanæ Ecclesiæ, & Ecclesiasticæ Ditioni:

Motu proprio confirmat, & innovat Privilegia Ecclesiæ Assisiensi a Prædecess. concessa.

§. 4. Itaque motu proprio, ac certa scientia, & matura deliberatione Nostris; per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, omnia & singula Privilegia, Prærogativas, Libertates, Exemptiones, & Immunitates, aliaque indulta sæpedictæ Ecclesiæ Sancti Francisci Assisiensis, tam per præfatos Gregorium IX. Innocentium IV. Clementem etiam IV. Nicolaum IV. & V. Sixtum quoque IV. & V. ac Innocentium XII., quàm per alios quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros quandocumque, & qualitercumque concessa, seu confirmata, & innovata, dummodo non sint actu revocata, seu sub aliqua generali revocatione comprehensa, Nos etiam Apostolica auctoritate approbamus, confirmamus, & innovamus, eamdemque Ecclesiam ab Ordinarii Loci, ac omnium, & quorumcumque Præsulum, seu Superiorum, etiam Regularium, tam ordinaria, quàm delegata jurisdictione, visitatione, & auctoritate penitus exemptam, liberam, & immunem, sub immediata Nostra, & Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum, & Sedis Apostolicæ potestate, dominio, & proprietate, confirmamus, & immutabiliter constituimus.

Iterum eam eximit ab omni Ordinaria & delegata jurisdictione, & suscipit sub immediata S. Sedis potestate.

§. 5. Præterea simili motu, ac scientia, prædictam Ecclesiam Nostram Sancti Francisci Assisiensis, præsentium Litterarum tenore, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, in Basilicam Patriarchalem, & Cappellam Papalem erigimus, ac talem ex nunc in futurum perpetuò esse & fore decernimus; Eamque Basilicam Patriarchalem, & Cappellam Papalem æque & pariformiter nuncupari & haberi volumus, ac aliæ Basilicæ Patriarchales intra Almam Urbem, & extra illius muros, nec non Cappellæ Papales in Pontificiis Ædibus, & prope eas constitutæ appellantur, atque censentur; Statuentes nihilominus eamdem Ordinis Fratrum Minorum ejusdem Sancti Francisci Caput & Matrem semper esse, & haberi; nec non, ut hactenus, per Fratres ipsius Ordinis Conventuales nuncupatos in ea perpetuo serviendum fore; Ac decernentes antiquum censum unius libræ ceræ albæ, qui hucusque ex parte ejusdem Basilicæ quotannis in pervigilio Natalis SS. Apostolorum Petri, & Pauli, in signum immediatæ subjectionis Apostolicæ Sedi, in Camera Apostolica persolvi solebat, perpetuis futuris temporibus in memoriam etiam hujus honorificentissimi fœderis, quod noviter Basilica Assisiensis cum Sede Apostolica conjuncta est, ut antea, præstari & recipi debere.

Ecclesiam Assisiensem Sancti Francisci in Basilicam Patriarchalem, & Cappellam Papalem erigit.

Præservat & confirmat Dignitatem Capitis & Matris Ordinis Mino. ũ.

Servitium, ut hactenus, per Fratres Min. Convent præstandum;

Et annuum censum Cameræ Apostolicæ solvendum.

§. 6. Volumus idcirco Pontificium Thronum, seu Cathedram, tam eam videlicet, quæ in superiori Ecclesia jam inde ab initio stabiliter locata conspicitur, quàm quæ in Ecclesia inferiori posterius, ut præfertur, erecta fuit, iisdem in locis, in quibus nunc sunt, pro solius Romani Pontificis, & nullius alterius usu perpetuò retineri. Utrumque autem Altare Majus Basilicæ hujusmodi, ex ea tamen parte dumtaxat, qua Thronum Pontificium respicit,

Reservat privativo usui Romanorum Pontificum utrumque Thronũ superioris & inferioris Ecclesiæ.

Et utramque Aram Majorem, quæ Thronũ Pontificium respicit.

Altare Pontificium seu Papale, ex nunc in posterum esse & fore declaramus; itaut nemini liceat, absque speciali Indulto, seu extra casus, ut infra, permissos, in uno aut altero eorum Missam, sive privatim, sive solemniter celebrare.

Jussu suo exaratum Cæremoniale pro Basilicæ usu, & contemporaneis Literis approbatum observari mandat.

§. 7. De sacris autem Actionibus in eadem Basilica peragendis, & Cæremonialibus Ritibus ibidem servandis, quum Nos multiplices Leges & Regulas in unum colligi jusserimus, easdemque peculiari Instructione digestas, ac diligenter examinatas, atque probatas, aliis Nostris Apostolicis Litteris in forma Brevis cum Cæremonialis hujusmodi insertione hac ipsa die expeditis duxerimus confirmandas; nunc omnia & singula in Cæremoniali prædicto ordinata, & contenta, ac præsertim Indulta celebrandi in præfatis Papalibus Aris, tam Custodi Conventus ejusdem Sancti Francisci, quàm aliis diversis Præsulibus, atque Personis in Dignitate Ecclesiastica constitutis, Sæcularibus, seu Regularibus Prælatis, pro statis diebus, seu certis respectivè vicibus concessa; & alia quæcumque, etiam indulti, & privilegii naturam habentia, tam in ipsius Basilicæ, quàm in Personarum quarumvis favorem, ibidem præscripta atque statuta, præsentium quoque tenore approbamus, ac etiam perpetuò confirmamus: mandantes omnibus & singulis, ad quos pertinet, & quandocumque pertinebit in posterum, etiam specifica mentione & expressione dignis, ut omnia & singula ibidem, ut præfertur, ordinata & disposita observent, ac respectivè iisdem in omnibus & per omnia se conformare studeant, iisque obsequantur.

Indulget Personis in Cæremoniali relatis, ut præscriptis diebus & vicibus Sacrum faciant in Aris Papalibus.

Eximit a lege expectandi signum Campanarum Cathedralis in Sabbato Sancto.

§. 8. Neque verò eamdem Basilicam comprehensam esse aut censeri volumus sub Prædecessoris Nostri Leonis Papæ X. Lege ab ipso in Concilio Lateranensi edita, qua scilicet sub certa pœna vetuit, ne in Sabbato majoris Hebdomadæ, in quibuslibet Sæcularium, aut Regularium etiam Privilegiatorum Ecclesiis, antequam in Cathedralibus, seu Matricibus Locorum, Campanæ pulsari possent; quin immo illam, utpote Papalem, & Patriarchalem Basilicam, ab hujusmodi Lege specialiter eximimus per præsentes; ita tamen, ut si illius Campanas prædicta die, ante illas Cathedralis Ecclesiæ Assisiensis, pulsari contingat, aliæ in eadem Civitate vel extra eam constitutæ Ecclesiæ nequaquam eidem Basilicæ respondere, sed a prædicta Ecclesia Cathedrali hac in re, ut antea, dependere teneantur.

Designat illā visitandam tempore Jubilæi, vel publicarum precum a S Sede indictarum.

§. 9. Quod si ad implorandam cœlestis auxilii opem, publicæ preces, oblata Fidelibus Indulgentia, de mandato Apostolicæ Sedis, ut identidem fieri solet, per Civitates atque Diœceses sint indicendæ, seu Jubilæi generalis, vel particularis concessio, aut extensio, ab eadem Apostolica Sede emanaverit, relicta Locorum Ordinariis facultate designandi Ecclesias aliquot, præter Cathedralem uniuscujusque Civitatis, in quibus hujusmodi preces fundendæ, seu quæ ad indulgentiam aut Jubilæum consequendum visitandæ sint: quod pertinet ad Assisiensem Civitatem, volumus & decernimus, eamdem Basilican S. Francisci, tamquam a Nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente ad prædictos effectus, una cum ipsius Civitatis Cathedrali Ecclesia, singulis vicibus expressè designatam, semper haberi: dictamque facultatem ab Assisiensi Episcopo seu Ordinario, exerceri posse dumtaxat in aliarum Ecclesiarum delectu, si forte plures duabus Ecclesiis fuerint designandæ. Cœterum ejusdem Episcopi seu Ordinarii edicta, sententias, mandataque omnia, sive ad Divinum cultum, sive ad Cleri Populique sui regimen quomodocumque spectantia, ad valvas ipsius Basilicæ, seu respectivè in illius Sacrario proponi non interdicimus; ejusdemque ordinationes atque statuta super præmissis, alioquin rite condita & lata, ibidem per eos, ad quos pertinet, observari volumus & mandamus.

Præservat Ordinario facultatem in ea affigendi Edicta, quæ Divinum cultum, vel Cleri Populique regimen concernunt.

§. 10. Quod autem ad debitam erga gloriosum Beati Francisci Corpus Fidelium venerationem fovendam, & magis magisque asserendam, fel. rec. Prædecessor Noster Clemens Papa VII. per suas Litteras sub Annulo Piscatoris die XVIII. Julii MDXXVI. ad tunc existentem Perusiæ & Umbriæ Vicelegatum datas, quarum initium est -- *Accepimus* --, singulis annis in Processione solemni die prima Augusti ab Ecclesia ejusdem Sancti Francisci ad aliam Sanctæ Mariæ Angelorum, sive de Portiuncula, habenda, servandum decrevit; atque itidem rec. me. Prædecessor quoque Noster Urbanus Papa VIII. per similes Litteras datas die XXII. Martii anno MDCXLIII. incipientes -- *Domini Nostri Jesu Christi* -- perpetuò custodiendum voluit & præcepit; id ipsum Nos quoque earumdem præsentium tenore in posterum perpetuò servandum decernimus & jubemus.

§. 11. Et quoniam ad venerandum ejusdem gloriosissimi Confessoris Tumulum, ejusque Patrocinii suffragia demerenda, atque etiam ut Indulgentiæ quotidianæ compotes fiant, frequentes undique Fideles ad præfatam Basilicam omni tempore confluere dignoscuntur; Nos opportuna animarum saluti procurandæ subsidia augere cupientes, volumus, ut præter tres Pœnitentiarios ibidem ex auctoritate prædicti Innocentii Papæ XII., ut supra dictum est, constitutos, tres alii ejusdem Ordinis Minorum Conventualium Fratres expresse professi, ad hujusmodi munus idonei, vitaque & moribus conspicui, per Ordinarium Loci examinati, & approbati, a dilecto Filio moderno, & pro tempore existente Ministro Generali Ordinis præfati, in dicta Basilica Pœnitentiarii etiam pro tempore constituantur, & deputentur; qui sic constituti, & deputati, omnibus, & singulis facultatibus per dictum Innocentium Prædecessorem prioribus tribus Pœnitentiariis, ut præfertur, concessis, & elargitis, & in præcitatis ipsius Litteris, quarum initium est -- *Ex incumbenti* -- datis apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XI. Martii MDCXCIX. latius expressis, æque & pariformiter, ex concessione Nostra, & præsentium Litterarum vigore, gaudeant & utantur.

§. 12. Præterea Fidelium Defunctorum refrigerio & saluti per opportunam spiritualis Thesauri dispensationi Nostræ concrediti erogationem ampliùs consulere volentes, quum in præfata Basilica Altare Majus Ecclesiæ inferioris Omnipotenti Deo in honorem S. Francisci dicatum, a fel. rec. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII. per Litteras anno Incarnationis Dominicæ MDLXXVII. pridie Idus Octobris sub Plumbo editas, quarum initium est -- *Omnium saluti* --, Privilegio quotidiano ac perpetuo pro Defunctis decoratum extiterit; verùm experientia compertum fuerit, piis confluentium votis, & eleemosynarum oblationibus, quæ pro Missis ad hujusmodi Altare celebrandis quotidie deferebantur, minime satisfieri posse per eum numerum Missarum, quæ singulis diebus ad illud celebrari valebant; ideoque jampridem a piæ mem. Alexandro PP. VII. concessum fuerit, ut quæ Missæ ad illud celebrari tunc nequibant, ad alia duo Altaria in Litteris super hoc editis enunciata, pari cum Fidelium Defunctorum suffragatione, celebrari possent: Nos prædictas Gregorii Prædecessoris Litteras præsentium tenore etiam perpetuò confirmantes, simili motu, & auctoritate statuimus, atque concedimus, ut Missæ, pro quibus ad præfatum Altare celebrandis,

eleemo-

eleemosynas pro tempore offerri contigerit, quæque ad idem Altare re ipsa celebrari nequiverint, ad Altare Majus Ecclesiæ superioris, ex ea videlicet parte, qua illud nequaquam Pontificium Altare esse & fore decrevimus, nec non ad tria infrascripta Altaria in inferiori Ecclesia posita, nimirum ad Altare Sacrarum Reliquiarum, & ad alterum Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ, & ad reliquum B. Josephi a Cupertino Confessoris, liberè, & licitè celebrari possint & valeant; itaut earumdem Missarum oneri perinde satisfiat, & satisfactum esse censeatur, ac si Missæ hujusmodi ad præfatum Altare primariò Privilegiatum celebratæ forent. Præterea dictum Altare Majus superioris Ecclesiæ, quâ Pontificium est, simili privilegio decorare volentes, eadem auctoritate Nobis a Domino tradita, concedimus, ut quoties Missa ad Altare hujusmodi, prædictorum Indultorum, aliorumque forsan deinceps specialiter concedendorum vigore, celebrabitur pro Anima cujuscumque Fidelis, quæ Deo in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, Anima ipsa de Thesauro Ecclesiæ Indulgentiam per modum suffragii consequatur, & Domini Nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Virginis Mariæ, aliorumque omnium Sanctorum meritis suffragantibus, a Purgatorii pœnis liberetur.

§. 13. Ut autem insignis Sacrarum Reliquiarum Thesaurus, qui in dicta Basilica, ejusque Sacrario asservatur, & magnam Populorum devotionem erga Sanctuarium hujusmodi merito conciliat, integrum invio atumque permaneat; resque & memoriæ, quæ ad Sanctum Patriarcham Franciscum quoquomodo pertinent, minimè disperdantur, aut pereant; Nos dilectis Filiis Custodi & Fratribus Conventus prædicti S. Francisci, nec non ipsius Ordinis Minorum Conventualium Superioribus, etiam Ministro Generali, pro tempore existentibus, sub excommunicationis sententia eo ipso incurrenda, cujus absolutionem, præterquam pro iis, qui in mortis articulo constituti fuerint, Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus reservamus, nec non remotionis ab eorum respectivè officiis, aliisque arbitrio Nostro, & Successorum prædictorum infligendis pœnis, per præsentes expressè interdicimus, & prohibemus, ne quavis causa & occasione, absque Nostra, & Successorum Nostrorum prædictorum licentia in scriptis tradenda, particulam aliquam Reliquiarum, sive ad dictum S. Franciscum quomodolibet pertinentium, sive aliarum, quæ in dicta Basilica, illiusque Sacrario asservantur, extrahere, dividere, & aliis concedere, ac donare, aut pro se retinere audeant, seu præsumant.

§. 14. Præterea de ejusdem Basilicæ decore, ac libertate plurimùm, ut par est, solliciti, simili auctoritate ac tenore, prædictis Custodi ac Fratribus, & aliis quibusvis etiam Superioribus, & Ministro Generali præfatis, præcipimus, & districtè prohibemus, ne Juspatronatus alicujus Altaris aut Cappellæ in eadem Basilica existentis, neve locum ad Sepulturam ædificandam, seu scamnum, vel sedile, aut areæ situm ad illud collocandum, aut retinendum intra eamdem Basilicam, cuilibet Personæ, etiam specifica, & individua mentione dignæ, aut Familiæ, seu Virorum, aut Mulierum cœtui, Congregationi, aut Universitati, inconsulto Romano Pontifice pro tempore existente, nec nisi facultate ab eo in scriptis pariter obtenta, in posterum concedant; & quidquid contra hujus præcepti Nostri formam per eos fieri, aut attentari contigerit, ex nunc irritum, & inane decernimus. Quæ verò scamna aut sedilia jam nunc, ex legitimis juribus, in eadem Basilica existere, seu certis in locis intra eamdem retineri solere dignoscuntur, volumus & jubemus, ut omnia ad æqualem mensuram & formam reducantur, sublatis gradibus, & suppedaneis quibuscumque, atque ita per Basilicæ spatia collocentur, ut non deformitatem, sed potius decorem illi afferant, & ornatum. Per hæc autem ullius Personæ, Familiæ, aut Universitatis afferta jura, sive Patronatûs in ejusdem Basilicæ Altaria, & Cappellas, sive habendi Sepulturas intra eamdem, aut scamna, aut sedilia ibidem retinendi, nisi quatenus legitimis, & sufficientibus titulis, aut consuetudinibus fulciantur, approbare non intendimus.

§. 15. Externas quoque Porticus, & aream præ foribus utriusque Ecclesiæ tam superioris, quàm inferioris, nec non adnexi Conventus, in longum, latumque protensam usque ad locum, qui dicitur *la Cordonata*, & ad Fossam *Sanctæ Margaritæ* nuncupatam, non solùm ab omni molestia, & perturbatione liberas & immunes, pro Nostra & Apostolicæ Sedis reverentia, servari volumus, & præcipimus; Verùm etiam Ecclesiasticæ Localis Immunitatis juribus gaudere concedimus, & earumdem præsentium tenore decernimus; Ampliantes quoad hoc fel. rec. Prædecessoris Nostri Benedicti Papæ XIII. concessionem, in Schedula Motus proprii die XX. Decembris MDCCXXVI. ab ipso signata, latius expressam, eamdemque nihilominus in reliquis ejus partibus confirmantes; Ac decernentes, tam Prædecessorum Nostrorum Gregorii XIV. ejusdemque Benedicti XIII. ac Clementis XII. Apostolicas Constitutiones super Immunitate Locali, quàm Nostram anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXIX. Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno X. editam, quæ incipit -- *Officii Nostri ratio* -- in occurrentibus casibus servandas, & exequendas esse. Nos enim Venerabili Fratri moderno, & pro tempore existenti Episcopo Assisiensi omnes ad id necessarias, & opportunas facultates, iisdem auctoritate & tenore, perpetuò tribuimus, & elargimur.

§. 16. Porro quum aliàs memoratus Prædecessor Noster Sixtus Papa IV. conservationi structurarum ejusdem Basilicæ, & Domus adnexæ, ac etiam augmento Divini cultus, & sustentationi majoris numeri Fratrum ad illud in ea exercendum a prima erectione deputatorum, prospicere volens, per suas Apostolicas Litteras sub Plumbo datas Assisii anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVI. octavo Kalendas Septembris, incipientes -- *Venerabilem* --, in Monasterio olim existente Sancti Nicolai de Campolongo Ordinis Sancti Benedicti Assisiensis Diœcesis, Abbatialem Dignitatem, & Ordinem prædictum, ac nomen ipsum, & Titulum Monasterii suppresserit, & extinxerit; illiusque structuras, ædificia, ac bona omnia, ac etiam deinde per alias similes Litteras datas Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVIII. quarto nonas Februarii, quarum initium est -- *Applicavimus* --, omnia & singula Beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, olim ad collationem Abbatis dicti suppressi Monasterii, cùm Conventu ejusdem Monasterii, vel sine, spectantia & pertinentia, eorumque fructus, redditus, & proventus, Sacristiæ Domus ejusdem Sancti Francisci, pro supportatione onerum Fabricæ hujusmodi, & Fratrum in decenti numero ibidem sustentatione, perpetuò applicaverit, appropriaverit, univerit, & incorporaverit, itaut liceret Custodi, & Fratribus prædictæ Domus pro tempore existentibus, hujusmodi Beneficiis, eorumque Ecclesiis, Cappellis, & Altaribus, per aliquem etiam ejusdem Ordinis Professorem ad eorum nutum amovibilem, in Divinis deserviri facere, ac onera ipsis adnexa, & aliàs Personis eadem pro tempore obtinentibus incumbentia, etiam in ministratione Sacramentorum, perferre & adimplere

Privilegium immunitatis localis Areæ ante Basilicam alias concessum latius extendit.

Tribuit Episcopo facultatem extrahendi Reos, observata forma Const. Apost.

Confirmat uniones Monasterii de Campolongo, & Beneficiorum.

Nos hujuſmodi applicationem & unionem, ad effectum præmiſſum, novæ confirmationis Noſtræ munimine roboramus; Ac inſuper inductam a multo jam tempore, & actu, ut accepimus, vigentem conſuetudinem, ut ſcilicet ad exercitium curæ Animarum in quatuor Parochialibus, videlicet in una Sancti Petri Caſtri Paradiſi nuncupat., ac in alia Sancti Joannis Baptiſtæ Caſtri Podii ſuperioris, ac in altera ejuſdem Sancti Joannis Baptiſtæ Caſtri Plebis, & in reliqua Sancti Laurentii Caſtri Porciani, nec non in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Gualdo nuncupat. mox dictæ Parochialis Sancti Laurentii ſubſidiaria, Eccleſiis, olim a prædicto Monaſterio dependentibus, totidem Præsbyteri Sæculares in illarum Vicarios Curatos pro tempore a prædictæ Domus Cuſtode & Fratribus amovibiliter deputentur, præſentium tenore approbamus, & in poſterum quoque ſervari concedimus;

Approbat conſuetudinē deputandi in Parœciis dependentibus Presbyteros ſæculares.

mandantes, ut omnes & ſinguli Vicarii Curati hujuſmodi, præter aſſiſtentiam, & obſequium Eccleſiæ Cathedrali Aſſiſienſi in conſuetis Functionibus, & Proceſſionibus ab ipſis præſtandum, Supplicationi etiam in Dominica infra Octavam Solemnitatis Corporis Chriſti ab eadem Baſilica S. Franciſci quotannis celebrandæ, in loco ipſis in præfato Cœremoniali aſſignato, intereſſe teneantur.

Qui, præter obſequia Cathedrali præſtanda, interſint ſupplicationi Corporis Chriſti a Baſilica habendæ.

§. 17. Cæterum ſæpedicti Conventus Cuſtodi & Fratribus, ac etiam præfati Ordinis Miniſtro Generali pro tempore exiſtentibus, harum ſerie injungimus, & enixè commendamus, ut ipſi tam prædictarum, ac etiam Sanctæ Margaritæ intra Aſſiſienſem Civitatem Parochialium, quàm aliarum ab eodem Conventu quacumque ratione dependentium, videlicet dicti Sancti Nicolai de Campolongo, & Sancti Franciſci Parvuli nuncupati intra Aſſiſium, ac Sanctæ Mariæ Conventus Rivitorti, nec non Sancti Joannis Baptiſtæ prope eumdem Rivumtortum, ejuſdemque Sanctæ Mariæ apud Caſtrum Rocchicciolæ ejuſdem Aſſiſienſis Diœceſis, & alterius Sancti Joannis Baptiſtæ extra muros Caſtri Turris Alfinæ, Diœceſis Urbevetanæ, Eccleſiarum conſervationi, ac in eis ſacrarum Suppellectilium manutentioni, diligenter & ſedulò incumbant.

Commendat Cuſtodi & Miniſtro Generali reparationem & cultum Eccleſiarum dependentium.

§. 18. Denique iiſdem Cuſtodi, & Fratribus, in iis præſertim, quæ ad Animarum ſalutem referuntur, uberius gratificari, dictaſque Sanctæ Margaritæ in Civitate Aſſiſienſi, & Sancti Petri Caſtri Paradiſi, & Sancti Joannis Baptiſtæ Caſtri Podii ſuperioris, ac aliam ejuſdem S. Joannis Baptiſtæ Caſtri Plebis, nec non S. Laurentii Caſtri Porciani, Parochiales, ac etiam præfatam Sanctæ Mariæ de Gualdo dictæ Aſſiſien. Diœceſis Eccleſias, a præfato Conventu, ratione unionis a dicto Sixto Papa IV., ut præfertur, factæ, dependentes, ſpeciali pro Animabus in Purgatorio exiſtentibus privilegio illuſtrare volentes; Auctoritate Nobis a Domino tradita, ac de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, ut quum die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, ac ſingulis diebus infra illius Octavam, ac Feria ſexta cujuſlibet hebdomadæ Sacerdos aliquis Sæcularis, vel cujuſvis Ordinis, Congregationis, ſeu inſtituti Regularis, Miſſam Defunctorum pro Anima cujuſcumque Chriſtifidelis, quæ Deo in Charitate conjuncta ab hac luce migraverit, ad Altare Majus dictarum ſex Eccleſiarum celebrabit, Anima ipſa de Theſauro Eccleſiæ per modum ſuffragii Indulgentiam conſequatur; ita ut ejuſdem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ac Beatiſſimæ Virginis Mariæ, Sanctorumque omnium meritis ſibi ſuffragantibus, a Purgatorii pœnis liberetur, in perpetuum concedimus, & indulgemus: Cujus quidem conceſſionis in ſingulis Eccleſiis hujuſmodi Monumentum lapideum publico aſpectui apponi volumus & mandamus.

Quinque Parochialibus Eccleſiis, & uni Subſidiariæ concedit Altare Majus certis diebus privilegiatum.

§. 19. Decernentes præſentes Noſtras Litteras, etiam ex eo, quod quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, vel habere prætendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, aut ex alia quavis cauſa, de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis Noſtræ, vel quovis alio defectu notari, vel impugnari, ſuſpendi, reſtringi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam poſſe; eaſque omnino ſub quibuſvis contrariis Conſtitutionibus, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, vel declarationibus, etiam Motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac etiam Conſiſtorialiter, aut aliàs quandocumque, & quibuſvis de cauſis etiam pro tempore factis, minimè comprehendi, ſed ab illis ſemper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum ſtatum reſtitutas, ac de novo conceſſas, ſemperque & perpetuò validas, firmas, & efficaces eſſe, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos ſpectat, & ſpectabit quomodolibet in futurum, perpetuò, & inviolabiliter obſervari, ac prædictæ Baſilicæ & præfati reſpectivè Conventus Cuſtodi & Fratribus nunc & pro tempore exiſtentibus, ac Eccleſiis prædictis, aliiſque Eccleſiis, & Perſonis, quarum favorem eædem præſentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus pleniſſimè ſuffragari debere: Eoſdemque ſuper præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcumque quavis auctoritate quomodolibet moleſtari, perturbari, inquietari, vel impediri, neque ad probationem, ſeu verificationem quorumcumque in eiſdem præſentibus Litteris narratorum, ullatenus unquam teneri, nec ad id in judicio, vel extra cogi, vel compelli poſſe: ſicque in præmiſſis omnibus cenſeri, ac ita per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate, & poteſtate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. 20. Quocirca Dilectis Filiis Noſtris Henrico Benedicto Mariæ Clementi Baſilicæ Sanctorum Duodecim Apoſtolorum prædictæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali, Duci Eboracenſi nuncupato, ac Vincentio Tituli Sanctorum Marcellini, & Petri, ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ etiam Presbytero Cardinali Malvetio nuncupato, eorumque in Baſilica, & Titulo hujuſmodi Cardinalibus ſucceſſoribus, nec non Dilecto etiam Filio moderno, & pro tempore exiſtenti Cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Generali Auditori, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios, ipſas præſentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte pro tempore exiſtentis Cuſtodis dicti Conventus fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eique in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate Noſtra, eaſdem, & in eis contenta hujuſmodi, ab omnibus, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, inviolabiliter obſervari, dictamque Baſilicam, ac ipſius Conventus Cuſtodem, & Fratres, aliaſque Eccleſias prædictas, illis omnibus & ſingulis pacificè frui, & gaudere: non permittentes eos, vel quempiam ex ipſis deſuper per quoſcumque,

quo-

quomodolibet indebitè molestari, perturbari, vel inquietari: Contradictores quoslibet & rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel praeeminentiae fuerint, per sententias, Censuras, & poenas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, & poenas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii Saecularis.

§. 21. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariae Apostolicae Regula, de jure quaesito non tollendo, & Bonifacii Octavi etiam Praedecessoris Nostri, qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem, vel Dioecesim ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica praedicta deputati extra Civitatem vel Dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant vel praesumant, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad judicium non trahatur, nec non praemissis, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum pariter Praedecessorum Nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non majoris Ecclesiae, & Civitatis Assisiensis, dictique Ordinis Minorum Sancti Francisci, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Personis, Civitatibus, & Locis per quoscumque Romanos Pontifices Praedecessores Nostros, Sedemque praedictam, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus & aliis Decretis, in genere, vel in specie, etiam Motu, Scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis, & multiplicatis vicibus concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quaevis alia expressio habenda, vel aliqua alia forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, praesentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, & perpetuae firmitatis praemissorum omnium, & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter, & expressè derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, nisi per Litteras Apostolicas facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem.

§. 22. Ad hoc autem, ut praesentes Nostrae Litterae amplius innotescant, & de eis fides commodè fieri possit; volumus, quòd ipsarum transumptis, etiam impressis, manu Cancellarii, seu Archivistae dicti Conventus, seu cujusvis Notarii publici subscriptis, ac sigillo ejusdem Conventus, vel alicujus Personae in Ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus ubique fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quae iisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae. Fides habenda transumptis.

§. 23. Nulli ergo omnino Hominum liceat, paginam hanc Nostrae Approbationis, Confirmationis, Constitutionis, Erectionis, Interdicti, Prohibitionis, Statuti, Concessionis, Indulti, Mandati, Decreti, Derogationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Sanctio poenalis.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicae millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, octavo Kalendas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Quatuordecimo. Dat. Pont. Anno XIV. die 25. Martii 1754.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 6. Aprilis 1754.

Albaniae Episcopis traditur methodus, qua satagant, ut, a Catholicis illius regionis suis Ecclesiis bona restituantur, vel aliquo modo super illis transigatur, & si neutrum queat obtineri, facultas sit Episcopis derelinquendi fundos, fructusque Possessoribus, eosdemque absolvendi a censuris.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiep. Rhodien. Cong. Propagandae Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

CUM Enciclycas litteras, sicut Nos tibi praecepimus, & Congregationis de Propaganda Fide sententia fuit, cujus te ipsum praestas emeritum Secretarium, ad Albaniae Antistites dederis, nempe ad Venerabiles Fratres Archiepiscopum Antibari, Episcopos Scedrae, Sappae, Lissi, & Pullariarum, ut ab iis innotesceret, an proposità ab Ecclesiis suarum Dioecesium vindicatione suorum bonorum, exindeque perceptorum

Si prescrive ai Vescovi d'Albania come debbano portarsi in procurare, che da' Cattolici siano restituiti alle Chiese i loro Beni, o almeno si venga a qualche onesta transazione; e nel caso che niuna di queste due cose possa ottenersi, si dà loro autorità di rilasciare a' Possessori i beni, assolvendoli ancora dalle Censure.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiep. Rhodien. Cong. Propagandae Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AVENDO Ella, in esecuzione dei nostri ordini, e della mente della Congregazione de Propaganda Fide, di cui è degnissimo Secretario, spedita la Lettera circolare ai Prelati dell' Albania, cioè ai Venerabili Fratelli l'Arcivescovo di Antivari, i Vescovi di Scuttari, Sappa, Alessio, e Pulati, per sapere da essi, se promovendosi dalle Chiese delle loro Diocesi la giusta domanda della restituzione

Sono stati consultati i Vescovi d'Albania, qual pericolo potrebbe temersi, se dalle Chiese si volessero ricuperare i loro beni il egitimamente posseduti.

Vide hac de re Litteras editas in Bullar. nostro Tom. III. pag. 452. & in hac Editione Tom. XVIII. p. 266. & seqq.

torum fructuum, in detentores, qui illa a Turcis occupata emerunt, vel ab Emptoribus jure hæreditario, aliove titulo sunt consecuti, aut in eos, qui eadem bona, quasi res derelictas, ipso, ut inquiunt, facto invaserunt; pertimescendum sit, ne si id Turcis compertum fiat, graves exinde concitentur turbæ; persecutioni, vel alicui graviffimæ indictioni recludatur aditus; neve aliquis temporalium rerum cupiditate obcæcatus a Sancta Religione Catholica ad Mahumetismum deficiat, ut fundis, fructibusque, elusa vindicatione, fruatur:

tuzione de' suoi beni, e frutti decorsi, contra chi ne è in possesso, avendoli comprati dai Turchi occupatori, o essendo successori ed eredi di chi nel detto modo gli ha comprati, o contra quelli, che si sono posti in possesso de' beni per via, come suol dirsi, di fatto, quasi che fossero beni derelitti, possa temersi, che arrivando questa intrapresa alla notizia de' Turchi, fosse per insorgere qualche grave scompiglio, fosse per aprire la strada a qualche persecuzione, o a qualche avania; o pure che tal'uno accieca-to dalla passione del mondano interesse, per assicurarsi de' capitali, e frutti, ed esimersi dalla restituzione, fosse per apostatare, facendosi Turco, ed abbandonado la Santa Cattolica Religione:

Persecutionis vel Apostasiæ periculum pertimescendum esse iidem Episcopi retulerunt.

§. 2. Cumque omnes recensiti Præsules, explorato prius suarum Diœcesium statu, unanimi consensu retulerint, ingens heu nimis subesse alterutrius, & nonnunquam utriusque infortunii periculum, suadentes, ut aliquem periclitantibus rebus adhiberemus modum, in quem nos jam animo paratiores noverant, quotiescunque illo opus esse videretur; hinc nos probantes, quod etiam Congregationi Propagandæ Fidei, dum justæ assuissent causæ, probabatur, quodque suaserunt locorum Ordinarii, hunc præ cæteris modum rebus adhibendum existimamus.

§. 2. Ed avendo tutti i sopradetti Prelati, dopo aver considerato lo stato delle loro Diocesi, concordemente risposto, esservi pur troppo un gran pericolo, o dell' uno, o dell' altro de' predetti due infortunj, e qualche volta di tutti e due; consigliandoci a prendere qualche temperamento, al quale vedevano essere già Noi disposti, ogni qual volta ve ne fosse stato il bisogno. Quindi è, che aderendo Noi a quanto ancora, concorrendo le dovute circostanze, aderiva la Congregazione di Propaganda, e a quanto i Prelati locali ci hanno insinuato, ci appigliamo al seguente temperamento.

Ideo Summus Pontifex concedit Episcopis, ut super illis transigere, vel etiam eadem integre possessoribus possint relinquere, eos a censuris absolvendo.

§. 3. Erit itaque uniuscujusque ex prædictis Episcopis, sua in Diœcesi, vel per se, vel per Confessarios, & Sacerdotes prudentes, atque expertes, bonis ut inquiunt verbis, atque monitis efficiendi, ut detentores bonorum mente percipiant sibi incumbentem rerum, fructuumque restituendorum obligationem; illacrimabilem, in quem abrepti sunt, statum, quippe qui censuris irretiantur inflictis per Sacros Canones in invasores, detentoresque bonorum Ecclesiæ. Ita vero siquem, divina affulgente gratia, facti pæniteat, negligere haud debet Episcopus, quive ab eo fuerit delegatus, quin illi suadeat nisi universæ, rei saltem alicujus restitutionem; vel etiam, ut fundis sibi habitis, obligationem suscipiat alicujus annuæ præstationis Ecclesiæ pensitandæ; si autem fundorum restitutioni, moxque indicatæ æquitati obsistatur, tunc restitutio omnium, vel partis fructuum attentetur. Verum quoties nec desit, qui ex imbecillitate virium, vel ex improba voluntate nil horum præstare velit, hunc tantummodo pernoscens sermonem, habendi nimirum etiam imposterum, quod hactenus habuit, producendique in futura quoque tempora, quam superioribus obtinuit, universorum fructuum perceptionem, hisce nostris litteris unicuique Episcopo quoad suam Diœcesim, impertimur auctoritatem, quam & ipse aliis, uti monuimus, delegare poterit, eximendi ab onere fundorum fructuumque restituendorum detentores bonorum Ecclesiæ, eosdemque absolvendi a censuris, quibus innodantur; sive cum iis agatur, qui se paratos exhibent ad partem bonorum aliquam restituendam, vel ad transigendum de iis; sive cum aliis, qui universos, vel aliquorum saltem fructuum partem offerunt; sive demum cum cæteris, quibus propositum est, nihil plane vel rerum soli, vel fructuum restituere. Supervacaneum autem arbitramur monere, ne nostra hæc facilitas evulgetur; haud enim difficile captu est, eâdem perspectâ, fieri perfacile posse, ut nisi omnes, plerique saltem nihil plane restituendi propositum amplectantur, de absolutione a restituendi onere, & censuris, plane certi.

§. 3. Dovrà dunque ciascheduno de' predetti Vescovi nella sua Diocesi, o a dirittura, o pel mezzo di Confessori e Sacerdoti abili, e prudenti, colle buone, come suol dirsi, e per via d' istruzione, far comprendere ai possessori de' beni l' obbligo, che hanno, di restituire i capitali ed i frutti, lo stato infelice, in cui si ritrovano, restando illaqueati nelle censure fulminate dai Sacri Canoni contra gli usurpatori, e detentori de' beni delle Chiese: e ritrovandosi qualcheduno, che resti per misericordia di Dio compunto, non si deve dal Vescovo, o da altro suo delegato, trascurare d' insinuargli la restituzione, se non di tutti i capitali, almeno di qualche capitale, o la retenzione de' capitali coll' obbligo di pagare qualche cosa ogni anno alla Chiesa, a cui appartengono i beni, de' quali è in possesso: ed incontrando resistenza nella restituzione de' capitali, o nell' altro mezzo termine poc' anzi accennato, si passi al punto della restituzione de' frutti, o in tutto, o in parte; e quando si ritrovi chi o per impotenza, o per cattiva volontà nulla vuol fare, non intendendo altro linguaggio, che quello di seguitar a ritenere quanto ha ritenuto sin ora, e ricavare in futuro dai beni, quanto ne ha ricavato in passato, diamo con questa nostra ad ogni Vescovo nella sua Diocesi l' autorità, che potrà, come già si è detto, ancora suddelegare ad altri, di liberare dal peso della restituzione de' capitali, e de' frutti i detentori de' beni delle Chiese, sciogliendoli dalle censure incorse; o si tratti di quelli, che sono disposti a restituire parte de' capitali, o far contratti sopra essi; o degli altri, che sono disposti a restituire o interamente i soli frutti, o parte de' frutti; o degli altri, che non vogliono restituire cosa veruna, nè quanto ai capitali, nè quanto ai frutti: credendo superfluo l'avvertire, non doversi propalare questa nostra facilità: non volendovi molto a comprendere, che quando fosse propalata, sarebbe cosa facile, che, se non tutti, almeno molti, si gettarebbero al partito di nulla voler restituire, essendo sicuri dell' assoluzione e dalla restituzione, e dalle censure.

Papa quà supremus administrator quomodo possit dispensare de bonis Ecclesiæ.

§. 4. Nostra hæc facilitas exinde est, quod Nos, qua Pontifex Summus, nisi domini, supremi certe quidem simus temporalium bonorum Ecclesiæ dispensatores: *Res Ecclesiæ sunt Papæ,*

§. 4. Si appoggia questa nostra condiscendenza all' essere Noi, come Sommo Pontefice, se non padrone, almeno supremo dispensatore de' beni temporali delle Chiese: *Res Ecclesiæ sunt Papæ,*

ut principalis dispensatoris, non ut domini & possessoris: inquit S. Thomas 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 1. *ad septimum*, ex quo porro sequitur, ut non quidem vel ad ditandos consanguineos, vel ex arbitrariis causis, fas sit nobis Ecclesias suis nudare bonis; at illud quidem, ut quoties urgens subsit ratio, qualis indubie est, removere præsens publicæ calamitatis discrimen, ostium quantum in nobis est Apostasiæ intercludere, & fluctuantibus animis conciliare tranquillitatem, nobis liceat, quod nunc facimus, imperare, ut probata licet Ecclesiarum jura conticescant, utque illæ ipsæ, pro publica incolumitate ac religionis commodo, sacrificium quasi faciant suorum bonorum, quæ non possident, & quæ publici luctus tempore iisdem fuerunt adempta. Quapropter Card. Cajetanus *in prædicatum locum S. Thomæ notabil.* 3. hæc habet: *Cum potestas Papæ quoad res temporales Ecclesiæ sit potestas non domini, sed dispensatoris, consequens est, ut plenitudo potestatis Papalis circa bona Ecclesiæ temporalia non exeat limites potestatis dispensativæ &c. ac per hoc non potest Papa ad libitum donare Res Ecclesiæ, sed potest, tanquam habens apicem dispensativæ potestatis, multo plus de iisdem dispensare, quam quicunque proximus alicujus Ecclesiæ Prælatus &c. Ex eodem quoque fundamento, quod Papa non est dominus, sed dispensator, sequitur, quod de plenitudine potestatis non possit bona Ecclesiæ dare, cui voluerit, aut consanguineis &c. Sed tenetur prudenter dispensare.* Est & illud etiam nobis perspectissimum, communem esse Canonistarum sententiam, Romanum Pontificem non distributorem, sed dominum esse rerum Ecclesiæ. At nos hujusmodi disputationem intactam volumus, cum in rem præsentem vel id sufficiat, Pontificem supremum haberi dispensatorem; Theologi quippe cum Canonistis consentiunt, Papam quamvis etiam tantummodo in supremum distributorem agnoscatur, posse utique ad mox expressas facti circumstantias de Ecclesiarum rebus libere decernere. *Concurrente justa causa, conveniunt omnes tam Canonistæ, quam Theologi, Papam uti supremum administratorem, ac dispensatorem bonorum Ecclesiasticorum, posse res uni Ecclesiæ auferre, & dare alteri*: sunt hæc concepta verba, quibus utitur celebris Fagnanus *in Cap. Relatum num.* 21. *ad* 41. *& præcipue n.* 36. *Nec Clerici vel Monachi &c.*, postquam jam expenderat quæstionem illam, an Pontifici sit suprema tantum administratio, vel potius dominium adjudicandum, & in Canonistarum sententiam inclinaverat.

Papæ, ut principalis dispensatoris, non ut domini & possessoris: dice San Tommaso *nella* 2. 2. *quest.* 100. *art.* 1. *ad septimum*: il che porta seco, non già che o per arricchire i parenti, o per cause capricciose, ci sia permesso spogliare le Chiese de' beni, che hanno, ma bensì, che, concorrendo un rilevante motivo, quale senza dubbio è quello d'impedire una pubblica imminente disgrazia, di chiudere, per quanto a Noi è possibile, le porte all'apostasìa, e di porre in calma le coscienze agitate, ci sia permesso il fare, quanto ora facciamo, imponendo silenzio alle pretensioni benchè giuste delle Chiese, e loro ingiungendo in sagrificare al pubblico bene, al bene della Religione, quelle sostanze, che non hanno, e delle quali sono state spogliate ne' tempi delle pubbliche calamità. Onde il Cardinale Gaetano *sopra il citato luogo di S. Tommaso, al notabile* 3. così scrive: *Cum potestas Papæ, quoad res temporales Ecclesiæ, sit potestas, non domini, sed dispensatoris, consequens est, ut plenitudo potestatis Papalis circa bona Ecclesiæ temporalia non exeat limites potestatis dispensativæ &c. Ac per hoc non potest Papa ad libitum donare res Ecclesiæ, sed potest, tamquam habens apicem dispensativæ potestatis, multo plus de eisdem dispensare, quàm quicumque proximus alicujus Ecclesiæ Prælatus &c. Ex eodem quoque fundamento, quod Papa non est dominus, sed dispensator, sequitur, quod de plenitudine potestatis non possit bona Ecclesiæ dare, cui voluerit, aut consanguineis &c. Sed tenetur prudenter dispensare, ut recta ratio suadet.* Sappiamo ancor Noi, esser comunemente i Canonisti d'opinione, che il Papa non sia dispensatore, ma padrone assoluto degli averi delle Chiese: ma Noi non vogliamo entrare in questa controversia, bastando per l'effetto, di cui si tratta, che il Papa sia supremo dispensatore: e concordando i Teologi, ed i Canonisti nell'asserire, che, quand'anche il Papa non sia che supremo dispensatore, può ne' termini sopradetti liberamente disporre dei beni delle Chiese: *Concurrente justâ causâ, conveniunt omnes tam Canonistæ, quàm Theologi, Papam uti supremum administratorem, ac dispensatorem bonorum Ecclesiasticorum, posse res uni Ecclesiæ auferre, & dare alteri*: sono parole del celebre Fagnano *nel cap. Relatum, num.* 21. *usque ad* 41. e particolarmente *al n.* 36. *Ne Clerici, vel Monachi &c.*; dopo aver trattata la controversia, se il Papa sia supremo padrone, o amministratore, ed essersi mostrato favorevole all'opinione de' Canonisti.

Secondo l'opinione più commune de' Canonisti, il Papa è anche Padrone de' beni delle Chiese.

§. 5. Quæ porro a nobis mox supra proposita est methodus, ut nimirum bonis verbis pertentetur, an ex possessoribus, bonorum pars aliqua, vel saltem fructuum recuperari possit, antequam illorum condonatio, atque censurarum relaxatio indulgeatur, non solum ratione, sed & Prædecessorum Nostrorum exemplis comprobatur. In secretiori Vaticano Archivo preces reperimus a Carolo V. Imperatore oblatas Paulo III. Prædecessori Nostro, ut ipse Legatis, siquos in Germaniam ablegandos censuisset, amplissimam faceret auctoritatem transigendi cum iis, a quibus invasa Ecclesiarum bona detinebantur; propterea quod eorum restituendorum onus conversiones quam maxime, & reconciliationes cum Romana Ecclesia remoraretur. Ejusdem quoque consilii invenimus auctores extitisse Cardinales ad Tridentinum Concilium, dum Bononiæ haberetur, Legati, in quo sese exhibuerunt propensiores in amplissimam quamque facultatem absolvendi a restitutione bonorum Ecclesiarum, ea spe ducti, fore ut Apostolici Ministri hujusmodi indulto sapienter ac moderate uterentur. Denique nec latuit Nos Pauli III. Constitutio lata pridie Kalend. Septembris 1548., in

§. 5. Il metodo poi da Noi poc'anzi insinuato, cioè che si veda colle buone, se si può dai possessori ricavare qualche cosa o in ordine ai capitali, o in ordine ai frutti, prima di venire alla condonazione de' beni, e piena assoluzione dalle censure incorse, ha il suo fondamento non solo nella ragione, ma anche ne' fatti de' nostri Predecessori. Nel secreto Archivio Vaticano abbiamo ritrovato l'istanza dell' Imperadore Carlo V. fatta al nostro Predecessore Paolo III., acciò, spedendo Legati in Germania, dasse loro una piena libertà di concordare con quelli, che ritenevano i beni occupati delle Chiese: imperocchè il peso di doverli restituire era una potentissima remora contro le Conversioni, e la riunione alla Chiesa Romana. Abbiamo ritrovato il consiglio, che diedero sopra la predetta istanza i Cardinali Legati al Concilio di Trento, nel tempo, che il Concilio era in Bologna, in cui si mostrarono molto proclivi ad ogni ampla facoltà per assolvere dalla restituzione de' beni delle Chiese, colla speranza, che i Ministri Apostolici se ne sarebbero prevaluti colla dovuta moderazione, e prudenza. Abbiamo finalmente ritrovata la Bolla di Paolo III. dei 31. Agosto 1548., nella

Paolo III. e Giulio III. tennero lo stesso metodo d'operare nel rilascio de' beni Ecclesiastici.

in qua hic Pontifex ablegans in Germaniam Nuncios Fanensem, Veronensem, & Ferentinum Episcopos, iisdem limitatam indulsit facultatem transigendi & paciscendi super fructibus, fundis tamen prius restitutis. Verum cum processu temporis experientia edocuisset, magni Religionis interesse, ut quid amplius indulgeretur, dum ingens excreverat numerus eorum, qui heresim ejurare detrectabant, quoties omnia, vel ratam detentorum bonorum partem restituere fuissent adacti, nihil morati sunt Romani Pontifices, quin sua auctoritate in Germania utentes, provida liberalitate omnia donarent iis, qui reduces in Sanctæ Ecclesiæ gremium confugiebant. Nec secus in Anglia transacta res est, cum Cardinalis Polus, Regina Maria imperante, ad instaurandam inibi Religionem adlaboraret. Namque Julius III. Pontifex primùm quidem ipsi facultatem delegavit conveniendi ac transigendi cum intrusis in Ecclesiæ bona, super fructibus male perceptis, mox vero auctoritatem transigendi de ipsis quoque fundis, eosdem integre etiam relinquendo possessoribus, quoties hæresim ejurassent, uti videre est ex superioribus nostris litteris, quas hac ipsa de re dedimus ad te die 19. Mensis Martii 1752. *num.* 26. atque *num.* 28., plura insuper in iisdem horum similia exempla colligentes. Nec illud quoque ducimus prætereundum, quod post datas proximas litteras offendimus in manuscripto P. Petri Alagona e Societate Jesu Vaticanæ Basilicæ Pœnitentiarii; testatur enim ipse, suborta, Clemente VIII. Pontifice Maximo, quæstione, an liceret Catholicis *emere ab hæreticis terras, & bona, quæ fuerant Monasteriorum*, Sacram Pœnitentiariam rescripsisse, *justam esse causam dispensandi per Summum Pontificem*: Ex quo illa apprime congruit animadversio, nimirum, si justa proposita causa potest Summus Pontifex id dare Catholico, ut Ecclesiastica bona emat ab Hæretico, æquo saltem jure poterit quoque, quoties justa subsit ratio, facultatem facere Catholico sibi habendi res Ecclesiarum coëmptas ab infidelibus.

Nec non decretum Sacræ Pœnitentiariæ.

§. 6. Fatemur mox allata Prædecessorum exempla ad eos referri, qui ab Ecclesiæ gremio profugi, reditum ad nos moliebantur, nec aliud eos morabatur impedimentum, quàm onus restituendi, quæ diu obtinuerant, Ecclesiarum bona: Fatemur similiter, rem nunc esse de iis, qui licet nobiscum sentiant, pertimescendum tamen est, ne a Religione deficiant, si res Ecclesiarum, fructusque rerum, quas possident, vel a Turcis emptas, vel sævientibus concitationum bellorumque æstibus a se ipsis occupatas restituere adigantur: denique posset & aliquis subtilioribus nixus argumentis inter alteram, & alteram facti speciem discrimen aliquod adinvenire, quod ipsi quoque innuimus in litteris ad te datis §. 19. Attamen cum nos omnia æqua lance libraverimus, censuimus, atque censemus, in rem præsentem faciendum plurimi timorem Apostasiæ, in quam plures prolaberentur, si acrius bonorum fructuumque restitutio urgeretur. In dies conspicimus veluti emolliri rigorem Sacrorum Canonum, fierique epichejæ locum, atque dispensationibus, quibusdam in rebus, ac præsertim in matrimonialibus, quoties qui relaxationem juris expostulat, regionem incolat hæreticis proximam, vel mediis hæreticis obversetur, propter timorem, ne cæco animi impetu abreptus, a nobis deficiat, & quod inter Catholicos absque dispensatione inire prohibetur matrimonium, studeat contrahendum, sese recipiendo in eum locum ac communionem, ubi nihil de dispensatione sollicitus, genio suo valeat indulgere. Accedit, in nostra hac facti specie, nos non sola impelli Apostasiæ formidine: torquet nos ea insuper sollicitudo, ne

Parem rationem esse demonstratur inter casum, quo hæretici revocantur ad fidem, & alterum quo fideles ab impietate removentur.

nella quale il detto Pontefice spedendo i Vescovi di Fano, Verona, e Ferentino, Nunzj in Germania, non concesse loro la facoltà, che di concordare, e transigere sopra i frutti, fatta però prima la restituzione de' capitali: ma, essendosi poi nel progresso del tempo veduto in atto pratico, che l'interesse della Religione esigeva qualche cosa di più, mentre era grande la moltitudine di quelli, che ricusavano di convertirsi, ogni qual volta fossero stati astretti a lasciare o tutto, o parte di quello, che avevano; non hanno avuta i Pontefici Romani difficoltà di prevalersi nella Germania della loro autorità, facendo libera condonazione del tutto a chi ritornava al grembo di Santa Chiesa. Lo stesso pure accadde nell' Inghilterra, quando il Cardinal Polo, nel tempo del governo della Regina Maria, travagliava per ristabilirvi la Religione Cattolica: avendogli il Pontefice Giulio III. data prima la facoltà concordare e transigere coi possessori intrusi ne' beni Ecclesiastici sopra i frutti malamente percetti, e dipoi l'autorità di concordare sopra i capitali, dandone anche l'intiera ritenzione, ogni qual volta i possessori abbandonassero l'eresia, come può vedersi nella nostra prima Lettera scritta a Lei sopra questa materia sotto il giorno 19. di Marzo 1752. *num.* 26.; ove anche *al num.* 28. sono portati gli altri esempj consimili: non volendo tralasciare quanto, dopo la prima predetta Lettera, abbiamo ritrovato in un manoscrito del P. Pietro Alagona della Compagnia di Gesù Penitenziere di S. Pietro, attestando esso, che, essendosi dubitato nel tempo di Clemente VIII. se fosse lecito ai Cattolici *emere ab hæreticis terras, & bona, quæ fuerant Monasteriorum*, fu dalla Sacra Penitentiaria risposto, *justam esse causam dispensandi per Summum Pontificem*: il che dà adito ad una riflessione, che se, concorrendo una giusta causa, può il Sommo Pontefice concedere al Cattolico il comprare i beni di Chiesa dall'Eretico, con uguale almeno ragione potrà, concorrendo una legitima causa, concedere a chi è Cattolico, l'autorità di ritenere i beni di Chiesa, che ha comprati dagl' infideli.

§. 6. E' vero, che gli esempj de' nostri Predecessori poc' anzi riferiti riguardano quelli, che, essendo fuori del grembo della Chiesa, erano disposti a ritornare fra Noi, nè avevano altro retraente, che quello di dover lasciar i beni delle Chiese, de' quali erano in possesso: è ancora vero, che ora si tratta di persone, che sono fra Noi, delle quali si teme, che siano per apostatare, se vengono obbligate a restituire i capitali, o i frutti dei beni delle Chiese, de'quali sono in possesso, o per averli comprati dai Turchi, o per averli essi occupati ne' tempi delle rivoluzioni, e delle guerre: E finalmente sottilizando potrebbe taluno ritrovare qualche differenza fra un caso e l'altro, il che anche fu da Noi accennato nella Lettera scritta a Lei *al* §. 19. Ma avendo Noi fatte sopra ciò le dovute ponderazioni, abbiamo creduto, e crediamo, doversi molto valutare per l'effetto, di cui si tratta, il probabile timore dell'apostasia, che pur troppo da molti si commetterebbe, se si volesse la restituzione de' beni, o de' frutti. Vediamo giornalmente rilasciarsi il rigore de' Canoni, e farsi luogo all'epicheja, ed alle dispense in alcune materie, e specialmente in quelle de' Matrimonj, ogniqualvolta chi la domanda, abita in qualche luogo vicino agli eretici, o in mezzo agli eretici, pel timore, che trasportato dalla passione ci abbandoni, e vada a contrarre il Matrimonio, che fra' Cattolici non può contrarre senza dispensa, in quel luogo, ed in quella comunione, dove senza dispensa può soddisfare il suo impegno. S'aggiunge, che nelle nostre circostanze non è il solo timore dell'apostasia, che ci muove à fare quello, che facciamo: v'è per sopraccarico un

ſi Eccleſiarum petitio, quæ ſine turbis proponi haud facile poteſt, Turcis perſpectat fiat, captent exinde ipſi oportunitatem alicujus excitandæ inſectationis, quæ quouſque protendi valeat, haud facile conjectura aſſequi poſſis, in maximum Chriſtifidelium detrimentum, Sanctæ Religionis, ac tot inſontium pauperum, perniciem, qui licet nihil moliti, pro ipſorum libidine divexarentur.

§. 7. Huc autem re perducta, videtur nobis, debere quemlibet facile intelligere, quæcunque a nobis præſtantur, ea optimo jure fieri, quamvis nunc non ſit nobis negotium cum exteris, qui ad Eccleſiam reditum maturent, ſed cum iis, qui licet a nobis ſtent, non levia tamen exhibent defectionis indicia, niſi aſſequantur, quidquid ſubeſt noſtræ auctoritati diſtribuendum. Congruit plane rei noſtræ indultum à Pontifice Martino V. in Synodo Conſtantiæ conceſſum Teutonicæ Nationi, quod affertur ab Harduino *tomo* 8. *Collectionis Conciliorum pag.* 891. *cap.* 6. cujus verba hic ideo non exſcribimus, quod textus plurimum producitur. Univerſam Germaniam Simoniaca Lues jam plene obtinuerat, perplures quippe aderant Catholici Eccleſiaſtici, qui illicitis aperteque Simoniacis artibus, Sacros Ordines, & Eccleſiaſtica Beneficia fuerant conſecuti: Contagioſus morbus pene omnes inceſſerat; obſtringebantur turpiter conſcientiæ; indubius erat in cenſuras, ac in ipſam quoque irregularitatem lapſus; contendere autem, ut quicunque recenſita methodo Beneficia obtinuerat, eadem dimitteret, dimiſſaque amplius adipiſci non poſſet, ac inſuper fructus omnes eouſque perceptos reſtitueret, nil exinde aliud conſecutum fuiſſet, quàm ut eò ardentiori igne Germania conflagraret. Quapropter magnus ille Pontifex perpendens animo, ea jam incidiſſe tempora, quibus ſua auctoritate uteretur, contrariis quibuſcunque abrogatis, ampliorem Confeſſariis poteſtatem indulſit abſolvendi reos a pœnis, quibus erant obnoxii, idoneos eos efficiendo, qui & obtentis frui, & alia quoque Beneficia aſſequi deinceps valerent, ipſamque etiam adimendo obligationem reſtituendi fructus injuſte perceptos, quoties reſtitutio eoſdem ad inopiam adigere, infamia notare, atque offenſionis occaſionem afferre debuiſſet; ſuam autem indulgentiam ad præterita cohibuit, ut pro viribus futura præcaveret incommoda.

§. 8. Fauſta nimis, Venerabilis Frater, extitere illa tempora, quibus, propterea quod res eſſet tranſigenda cum Chriſtianis Principibus, ſubditiſque Eccleſiam ex animo verentibus, Romani Pontifices, magna ſpe ſecundioris exitus ſibi propoſita, poterant elata voce canonicarum ſanctionum executionem indicere. Obtigit id S. Nicolao I. Pontifici Maximo, quo Petri Cathedram obtinente, cum in Gallia & Germania ſuis Eccleſiæ bonis fuiſſent denudatæ, quorum nonnulla per Principes fuerant laicis diſtributa, reliqua vero ab ipſiſmet laicis occupata, non deſtitit, quin ſuam ipſe Epiſtolam daret, numero 59. impreſſam *tom.* 5. *præcit. Collectionis Conciliorum Harduini pag.* 296. *De his quidem rebus, quæ ſemel Deo tributæ, atque dicatæ ſunt, & poſtea ſub occaſione conceſſionis Principum a quibuſdam invaduntur, ſancimus, ut prius conſulto Principe, ad reſecandam tam præſumptivam factionem, cognoſcendum, utrum illius ſit conceſſio, aut invaſionis præſumptio? Quod ſi Principis inordinata largitio, ipſe ſit Princeps pro emendatione redarguendus; ſi autem invaſoris declaretur præſumptio, uſque ad emendationem excommunicationis ſit vindicta coercendus.*

§. 9. Fauſta itidem & illa fuere tempora, quibus cum Principes vellent conſcientiæ ſuæ plene conſulere, quod ad occupationem bonorum

altro timore, che arrivando alla notizia de' Turchi la pretenſione, che non può non eccitare qualche bisbiglio, non prendano eſſi da ciò occaſione di qualche avanìa, i confini della quale non ſono facili ad indovinarſi, con grave pregiudizio de' Criſtiani, della Santa Religione, e di tanti miſerabili innocenti, che ſenza aver data menoma occaſione, ſarebbero capricciosamente maltrattati.

Si prova con la ragione, e cogli eſempj.

§. 7. E ridotto l'affare a queſto ſtato, ci ſembra, che dovrà ciaſcheduno riconoſcere, farſi da Noi giuſtamente, quanto ſi fa, ancorchè non ſi tratti di chi, eſſendo fuori della Chieſa, ſi moſtra pronto ad entrare nella Chieſa, ma di chi eſſendo fra Noi, dà indizio d'abbandonarci, ſe non ottiene, quanto da Noi ſe gli può dare. Fa molto a propoſito di queſto aſſunto l'Indulto del Pontefice Martino V. dato alla Nazione Tedeſca nel Concilio di Coſtanza, riferito dall' Arduino *nel tomo* 8. *della ſua Collezione de' Concilj pag.* 891. *al cap.* 6. non riferendo Noi qui le parole, perchè il teſto ſarebbe troppo lungo. Aveva la ſimonìa nella Germania preſo un piede intollerabile, eſſendovi pur troppo molti e molti Cattolici Eccleſiaſtici, che avevano ricevuti gli Ordini Sacri, ed i Benefizj Eccleſiaſtici, con mezzi illeciti, ed evidentemente ſimoniaci. Il male era univerſale, le coſcienze erano enormemente illaqueate, l'incorſo nelle Cenſure, ed anche nelle irregolarità, era patente; ed il pretendere, che chi nel modo predetto aveva ottenuto i Benefizj, li dimetteſſe, e dimettendoli, non li doveſſe riavere, e che di più doveſſe reſtituire i frutti inſino allora percetti, a nulla avrebbe ſervito, che ad accendere un fuoco maggiore nella Germania: e quel gran Pontefice, conſiderando eſſer giunto il tempo di prevalerſi della ſua autorità, derogando ad ogni coſa, che foſſe in contrario, diede ai Confeſſori un'ampia facoltà d'aſſolvere i delinquenti dalle pene incorſe, abilitandoli alla ritenzione de' Benefizj, ed a poterne conſeguir altri, liberandoli dall'obbligo di reſtituire i frutti malamente percetti, quando la reſtituzione gli aveſſe dovuto impoverire, e cagionar loro infamia, e dar occaſione di ſcandalo, reſtringendo queſta ſua diſpenſa a quanto era ſeguito in paſſato, per ovviare nel modo che poteva, al futuro.

Eſempj della ſuprema autorità del Romano Pontefice, quando trattavaſi o con ſudditi alla Chieſa, o co' Principi Criſtiani.

§. 8. Felici, Monſignor noſtro, ſono ſtati que' tempi, ne' quali, trattandoſi di Principi Criſtiani, e di Sudditi pieni di riverenza verſo la Chieſa, petevano i Romani Pontefici, con buona ſperanza di profitto, alzar la voce, intonando l'eſecuzione de' Canoni. Ciò ſucceſſe al Sommo Pontefice San Niccolò I., nel di cui tempo eſſendo ſtate ſpogliate le Chieſe della Francia, e della Germania de' loro beni, alcuni de' quali erano ſtati dati dai Principi ai laici, ed altri dagli ſteſſi laici erano ſtati a dirittura occupati, non mancò eſſo di ſcrivere la ſua lettera 59. ſtampata *nel tomo* 5. *della Collezione citata de' Concilj* dell' Arduino *pag.* 296. *De his quidem rebus, quæ ſemel Deo tributæ, atque dicatæ ſunt, & poſtea ſub occaſione conceſſionis Principum a quibuſdam invaduntur, ſancimus, ut priùs conſulto Principe, ad reſecandam tam præſumptivam factionem, cognoſcendum, utrum illius ſit conceſſio, aut invaſionis præſumptio. Quod ſi Principis inordinata largitio, ipſe ſit Princeps pro emendatione redarguendus; ſi autem invaſoris declaretur præſumptio, uſque ad emendationem excommunicationis ſit vindicta coercendus.*

E de' Principi Cattolici peſſimi.

§. 9. Felici altresì ſono ſtati que' tempi, ne' quali, volendo i Principi aſſicurare le loro coſcienze in ciò, che riſguardava l'occupazione de'

Ecclesiæ spectare videbatur, non satis ipsis fuit, nihil sibi habere, in pia opera velle omnia erogare; sed Summos Pontifices, quibus concredita est universalis administratio bonorum Ecclesiarum inferiorum, adiere, ut per eos sibi liceret eadem huic potius, quàm alteri pio operi addicere; optime scientes, quantumvis pie erogassent quæcunque Ecclesiis abstulerant, non propterea satis sibi esse consultum, nisi factum illud, superaddita Pontificia auctoritate, fuisset veluti obsignatum: juxta celebres litteras Alexandri III. ad Henricum Angliæ Regem, relatas apud Card. Baronium *in Annalibus tom.* 12. *ad annum* 1164. *Si autem universa, quæ in usus tuos per hujusmodi angarias de bonis Ecclesiasticis convertuntur, in refectionem pauperum, vel aliis pietatis operibus expenderes, obsequium non magis Deo gratum efficeres, quàm si Altari quolibet discooperto, aliud cooperires, aut si Petrum crucifigeres, ut Paulum a mortis periculo liberares.* Præclara extant non adeo vetusta exempla unius, & alterius ex Ducibus Neoburgi, nimirum Wulfangi Willelmi, & Philippi Willelmi, qui nihil penitus ex occupatis Ecclesiarum bonis retinere voluerunt, sed Romanorum Pontificum explorata sententia, præobtentaque approbatione, res, rerumque fructus in sacram dotem constituerunt piis quibusdam Institutis, ac Religionis operibus, de quibus cum ipsa Sancta Sede jam antea convenerant. Superioribus nostris litteris *num.* 27. de præclaro hoc facto meminimus, tutissima autem ipsius monumenta suppeditarunt acta Congregationis Romanæ Universalis Inquisitionis habitæ sexto Idus Februarii 1657.

Qui & integre bona Ecclesiastica restituere, & in designatos a Pontifice usus pios erogare voluerunt.

beni delle Chiese, non si sono contentati di non voler nulla ritenere per se, di volere spendere tutto in opere pie, ma sono ricorsi ai Romani Pontefici, ai quali è stata commessa la generale amministrazione de' beni delle Chiese inferiori, per poterlene prevalere più per un'opera pia, che per un'altra, ben sapendo, che, non ostante il pio impiego di quanto avevano tolto alle Chiese, non erano salvi in coscienza, se non era l'atto autenticato dalla Pontificia approvazione; giusta la celebre lettera del Pontefice Alessandro III. al Re Enrico d'Inghilterra, appresso al Cardinale Baronio *negli Annali al tomo* 12. *all'anno* 1164. *Si autem universa, quæ in usus tuos per hujusmodi angarias de bonis Ecclesiasticis convertuntur, in refectionem pauperum, vel aliis pietatis operibus expenderes, obsequium non magis Deo gratum efficeres, quàm si Altari quolibet discooperto, aliud cooperires, aut si Petrum crucifigeres, ut Paulum a mortis periculo liberares.* Illustri in ciò sono gli esempj non tanto da noi remoti dei due Duchi di Neoburgo, cioè di Wolfango Willelmo, e di Filippo Willelmo, che nulla vollero ritenere de' beni occupati alle Chiese, ma coll'intelligenza ed approvazione de' Romani Pontefici, impiegarono e capitali, e frutti, in varie fondazioni pie, ed opere cristiane, concertate colla Santa Sede. Di questo grand'atto si è da Noi parlato nella Nostra precedente Lettera *al num.* 27. e di esso abbiamo avuto i sicuri rincontri dagli Atti della Congregazione del Sant'Officio tenuta ai 7. di Febbrajo 1657.

Normam præsenti casui exhibere nequeunt, & quare?

§. 10. Iniqua fert præsentis causæ conditio, ut damna & incommoda, quæ Mahumetani Regionem obtinentes, inferre possunt, serio expendere debeamus; atque præterea cum agrestibus miserrimisque hominibus agendum esse consideremus: exinde enim nobis est dura illa necessitas efficiendi probandique, quod nunc præstamus, ne fiat lapsus in deteriora. Tu interim, qua præstas sedulitate, ne prætermittas, ad Cardinales Congregationis deferre hæc omnia, ipsisque annuentibus, iteratas dare Encyclicas litteras ad Albaniæ Præsules, ad quos sicuti superioris Nostræ ad Te datæ Epistolæ die 19. Martii 1752. exemplum transmisisti, ita dabis & hujusce ad Te Nostræ, quam, Apostolicam Tibi Benedictionem impertientes, absolvimus.

§. 10. Porta la nostra disgrazia, che siamo obbligati a dover pensare al male, che possono fare i Turchi, che sono i padroni del paese; e che abbiamo alle mani persone, che sono rozze, ed oppresse dalle miserie: il che ci pone nella dura necessità di dover fare, quanto facciamo, per non far peggio. Ella non lasci colla sua solita diligenza di partecipare il tutto ai Cardinali della Congregazione, e colla loro annuenza di scrivere la seconda Lettera Circolare ai Prelati dell' Albania, ai quali manderà una Copia di questa nostra, che scriviamo a Lei, come fece dell'altra, che le scrivemmo sotto li 19. di Marzo 1752.; terminando col darle l'Apostolica Benedizione.

Dat. Pont. anno 14. die 24 Maii 1754.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Maii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Maii 1754. Pontificatus Nostri Anno XIV.

XXXIV. Lucensi Reipublicæ Facultas conceditur nominandi tres Viros Ecclesiasticos, eosque Romano Pontifici præsentandi, ut ex iis unum in Archiepiscopum Lucanum eligere possit.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Dilectis Filiis Nobilibus Viris, Antianis, & Vexillifero Reipublicæ Lucanæ, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Romanum Pontificem in universa Christianæ Reipublicæ procuratione hoc inter omnia maximè convenit, ut quidquid ad Divinum cultum promovendum simul, & populorum tranquillitatem constabiliendam pertinet, id prudenter, studioseque curare non prætermittat. Quod quidem Nobis, Divina benignitate in tam illustri Pontificatus fastigio collocatis, ita semper cordi fuit, ut quæcumque cum Sanctissimæ Religionis dignitate publicam populorum felicitatem conjungerent, ea, si a Nobis peterentur, libentissimè impertiremur.

§. 1. Sanè vestro Nobis nomine exposuit Dilectus Filius Philippus Bonamicus Presbyter Civis vester, & Familiaris noster, homo in obeundis negotiis vestris certe diligens, Nobisque apprimè charus & probatus, constituisse vos offerre & irrevocabiliter dono dare Ecclesiæ Cathedrali Sancti Martini Civitatis vestræ, illiusque Mensæ Archiepiscopali, decem millia nummum aureorum (qui nummi decem juliis monetæ Romanæ constent) ad augendos ejusdem Mensæ redditus; simulque a Nobis humiliter, ac enixè petere, ut habita ratione hujusce piæ liberalitatis vestræ, Apostolica providentia, atque authoritate præcaveremus mala & incommoda omnia, quæ ab electione Archiepiscopi vobis minùs grati facile invehi possent in Rempublicam vestram.

§. 2. Quamvis autem oblatio illa tanti non sit, ut ex instituto Ecclesiasticæ Disciplinæ, & Canonicis legibus, idoneam Nobis causam suppeditare valeat, ut Patronatus jura in eamdem

Ecclesiam,

Ecclesiam, (quæ cæteroquin per sese jam satis commodè dotata est) vobis concedere, aut reservare debeamus; Nos nihilominus, non tam ob recentem hanc oblationem vestram, quàm ob veterem erga Romanam Sedem Reipublicæ vestræ observantiam, & Catholicæ Religionis tuendæ studium constans atque perpetuum, quod pulcherrimè declarastis semper, & eo præsertim tempore, quum Majores vestri ingruentem in Italiam, atque adeo in Civitatem vestram hæreticæ pravitatis pestem, piè, fortiterque represserunt, quinimò aliquot familias, licet generis, & opum splendore illustres, propterea quod minus rectè de Catholica Romana Fide sentiebant, omnino exterminandas, & tamquam vitiosas partes exsecandas per se ipsi statuerunt, ne totum corpus Civitatis traherent, atque contaminarent: Et eapropter tunc Romani Pontifices Prædecessores nostri Rempublicam vestram maximis, ac verissimis laudibus cumularunt: his meritis vestris, aliisque plurimis officiis in Nos & Apostolicam Sedem, & maximè singulari nostra quadam paterna benevolentia excitati, vestris annuere precibus, & Reipublicæ vestræ, quam semper ex animo dileximus, quieti, tranquillitatique consulere decrevimus.

§. 3. In primis igitur oblationem illam vestram decem millium nummorum aureorum, quos in tot Locis Montium Cameralium non vacabilium Almæ Urbis nostræ positos esse intelleximus, harum authoritate litterarum acceptamus, & Mensæ Archiepiscopali Ecclesiæ Lucanæ adjungimus, atque cum cæteris illius Bonis incorporamus: Nec non Venerabili Fratri Nostro Josepho Palma moderno ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo, ejusque successoribus futuris Archiepiscopis, aute dictorum Locorum Montium possessionem stabilem, ac certam tradimus, ita ut ipse Joseph Archiepiscopus eorum redditus, uti cæteros suæ Mensæ fructus, ex hoc ipso tempore jam percipere, atque in suos usus, utilitatem, ac sustentationem convertere omnino possit.

§. 4. Deinde majoribus Rempublicam vestram, & amplioribus favoribus & gratiis prosequi volentes, ac vos, vestrasque singulares Personas a quibusvis excommunicationis, interdicti, aliisque Ecclesiasticis censuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati sitis, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes; certa scientia Nostra, & de Apostolicæ Nobis a Deo traditæ potestatis plenitudine, Nobilitatibus vestris, & Senatui Reipublicæ Lucanæ, in sinceritate Catholicæ Fidei, & devota erga Apostolicam Sedem observantia manentibus, facultatem & jus perpetuum concedimus & indulgemus, ut quotiescumque contigerit consequenti tempore Ecclesiam Archiepiscopalem Lucanam Archiepiscopo & Pastore destitui, nominetis tres Ecclesiasticos viros, pietatis & doctrinæ laude insignes, cæterisque necessariis qualitatibus instructos, quos tanto muneri sustinendo maximè idoneos in Domino judicaveritis, eosque Nobis, & Romanis Pontificibus Successoribus nostris pro tempore existentibus præsentare possitis, ex quo nùmero Nos & Successores præfati eligemus & eligent unum, in Ecclesiæ Lucanæ Archiepiscopum & Pastorem, Apostolica authoritate, ut moris est, præficiendum.

§. 5. Vos autem præterea hortamur, & paternè monemus, ut in nominandis antedictis Ecclesiasticis viris Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Decreta præ oculis habentes, nihil aliud spectetis, quàm Omnipotentis Dei gloriam, Religionis Catholicæ incrementum, & salutem Civium vestrorum sempiternam. *Præ oculis habeantur.*

§. 6. Præsentes demum litteras, & in eis contenta hujusmodi, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, aliove quolibet, etiam quantumvis magno seu substantiali, aut solemnitatum defectu, impugnari, retractari, aut ad terminos juris reduci, seu illis ex quavis causa derogari posse, sed semper firmas, validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus, sortiri, & obtinere, vobisque & Reipublicæ vestræ perpetuò suffragari: Sicque & non aliter per quoscumque Judices quavis authoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac ipsummet Consistorium, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere volumus. Et irritum quoque decernimus & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. *Clausulæ de perpetuo concessionis vigore.*

§. 7. Non obstantibus quibusvis reservatoriis & revocatoriis, aliisque Cancellariæ Apostolicæ regulis, nec non Universalium, Provincialium, ac Synodalium Conciliorum generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non dictæ Ecclesiæ Lucanæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, etiam immemorabilibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis eidem Ecclesiæ, illiusque Capitulo, & Canonicis, ac Clero, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi ac si de verbo ad verbum inserti essent, præsentibus pro sufficientes expressis habentes; illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter & exprèsse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. *Derogationes generales & speciales.*

§. 8. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ acceptationis, incorporationis, absolutionis, concessionis, Indulti, hortationis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem &c. incursurum. *Sanctio.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, septimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo. *Dat. 26. Maii 1754. Pont. XIV.*

J. Card. Pro-Datar. D. Card. Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi. J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXXV.

Encyclicæ Litteræ ad Patriarchas, Archiepiſcopos, ac Epiſcopos Italiæ, quibus hortantur, ut veteribus nova ſuperaddant paſtoralis ſollicitudinis ſtudia, ut Chriſtifideles in rudimentis Fidei inſtituantur & erudiantur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Pontificis cura, ut inſtruantur, qui in Patriarchalibus Baſilicis pœnitentias ſubeunt a Dataria impoſitas.

CUM Religioſi æque, ac divini cultus promovendi Studioſi Viri ad Nos detulerint, optimum fore, ſi Noſtris S. Joannis in Laterano, S. Petri in Vaticano, & S. Mariæ Majoris Patriarchalibus Baſilicis, certi conſtituerentur Miniſtri, ad inſtruendos eos, qui a Dataria Apoſtolica in præfatas tres Baſilicas ablegantur, ut ibi ſeſe exerceant iis ſervilibus operibus, quæ ipſis imponuntur obeunda perficiendaque, antequam iiſdem concedatur matrimonialis impedimenti relaxatio, ad quam conſequendam Romam advenere: eò autem hujuſmodi inſtitutionem dirigendam eſſe, ut rite utiliterque poſſent homines illi Sacramentali Pœnitentia abſtergi, & Altaris Sacramento digne fieri participes, quæ duo, præter Sacram ad ſeptem Eccleſias peregrinationem, Sanctarumque Scalarum aſcenſum, ab ipſis expoſcit Dataria: Cumque ea de re oportuna ediderimus mandata, veluti perſpicuum fit ex Noſtris Litteris Encyclicis ad Cardinales præfatarum Baſilicarum Archipresbyteros datis decimoquinto Kalendas Februarii labentis anni; nobiſque exinde certo conſtiterit, quanto zelo nonnulli ex Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis viris præfatarum Baſilicarum, momentoſo operi manum admovere, alacri ſemper animo ſollicitam mandatorum Noſtrorum executionem urgentes; gaudio quodam planè ſingulari perfundi Nos ſenſimus; totoque animo debitas ſummo bonorum omnium Auctori Deo gratias perſolvimus.

Exinde detegitur, nonnullos neceſſaria ad ſalutem ignorare.

§. 1. Haud tamen expleri animus gaudio potuit, cum ſubinde relatum ad Nos fuerit, hujuſmodi homines, dum ſacris inſtructionibus ad Confeſſionem Sacramque Communionem parantur, detegi ſæpe ſæpius Myſteriorum Fidei, atque eorum etiam, quæ *neceſſitate medii* noſcenda ſunt, ignaros, ideoque tales, qui Sacramentorum nequeant fieri participes. Cui quidem maximo malo quamvis memorati Miniſtri opportuna non negligant remedia adhibere aſſiduis inſtitutionibus; exinde tamen non fit, quin præter ſollicitudinem & laborem, quem Evangelici illi Operarii agnoſcunt ſibi neceſſario ſubeundum, quemque lubenti animo perferunt, idipſum mærore quodam non afficiat diſpenſationem expoſcentes, expectanteſque, qui cum paupertate vexentur, ſuiſque manibus ſibi victum quæritent, quamcitiſſime cupiunt Urbe excedere, in patrias reverti ſuas, optatoque ſeſe jungere Matrimonio, cujus cauſa iter arripuerunt, publicæque, nec levis pœnitentiæ incommoda non detrectarunt.

Ignoratio hæc non Epiſcoporum [illegible]æ ſeu negligentiæ, ſed inſorummet hominum vitio vertenda dicitur.

§. 2. Pontificatus Noſtri initio, Encyclicas Litteras dedimus, quibus Venerabilium Fratrum Noſtrorum zelo ſtimulos veluti addidimus, ut quæ Chriſtianæ Doctrinæ ſunt rudimenta, & præcepta, in ſua quiſque Diœceſi explananda curaret, & addiſcenda. Diœceſanas eorum Synodos legimus vetuſtiores ac recentiores; novimus eas inſtructionibus & adhortationibus plane refertas, nihilque in iis deſiderari, quod ad graviſſimum Chriſtianæ Doctrinæ tradendæ opus perficiendum conducere videatur. Quapropter ex animo affirmamus, perſuaſum nobis

Lettera Circolare ſcritta ai Patriarchi, Arciveſcovi, e Veſcovi d' Italia, affinche col loro zelo Paſtorale ſempre più efficacemente procurino, che i Fedeli ſiano iſtruiti nelle coſe della Fede.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

ESSENDOCI ſtato rappreſentato da Perſone da bene, e zelanti dell' onor di Dio, che ſarebbe ſtata coſa ben fatta, qualora nelle noſtre Baſiliche Patriarcali di S. Giovanni in Laterano, di S. Pietro in Vaticano, e di S. Maria Maggiore, ſi foſſero ſtabiliti Miniſtri, che iſtruiſſero i penitenti, che dalla Dataria Apoſtolica ſi ſpediſcono alle dette tre Baſiliche, per adempire in eſſe le opere ſervili e laborioſe, che vengono loro preſcritte, e che devono adempire, prima che ad eſſi ſi rilaſci la Diſpenſa Matrimoniale, per ottenere la quale ſi ſono portati a Roma; e che l' iſtruzione ſi riduceſſe a far loro fare una fruttuoſa Confeſſione, ed a ricevere degnamente il Sagramento dell' Altare, il che loro pure viene preſcritto dalla Dataria, oltre la viſita delle ſette Chieſe, e l' aſcendere le Scale Sante: Ed avendo Noi ſopra ciò dati gli ordini opportuni, come ſi raccoglie da una Noſtra Lettera Circolare ſcritta a' Cardinali Arcipreti delle dette tre Baſiliche ſotto il giorno 18. Gennajo di queſto anno corrente; ed avendo avuti ſicuri rincontri del zelo, con cui alcuni Canonici, ed altri Eccleſiaſtici delle dette Baſiliche, ſi ſono accinti alla grande opera, travagliando indefeſſamente per l' eſecuzione degli ordini dati; ne abbiamo avuta una ſtraordinaria conſolazione, e ne abbiamo reſe di cuore le dovute grazie al Signore Iddio Autore di ogni bene.

§. 1. Non è ſtata però in tutto, e per tutto compiuta la Noſtra conſolazione, eſſendoci ſtato riferito, che nell' occaſione de' Catechiſmi, che ſi vanno facendo per diſporli alla Confeſſione, ed alla Comunione, ſi ritrovano bene ſpeſſo i Diſpenſandi ignari de' Miſterj della Noſtra Santa Religione, parlando anche di quelli, che ſono neceſſarj *neceſſitate Medii*; e però incapaci di eſſere ammeſſi ai Sagramenti. Al qual graviſſimo inconveniente benchè eſſi non manchino di porre gli opportuni rimedj colle neceſſarie iſtruzioni, non è però, che, oltre il travaglio, e la fatica, che gli ſteſſi Miniſtri riconoſcono neceſſaria ed indiſpenſabile, e che ben volentieri ſoffrono, ciò non amareggi i Diſpenſandi, che eſſendo poveretti, e vivendo colle fatiche delle loro mani, non vedono l' ora di partire da Roma, e ritornare alle loro Patrie, e contrarre il Matrimonio, che bramano, e per cui hanno intrapreſo il viaggio, e ſi ſono ſottopoſti alla pubblica laborioſa penitenza.

§. 2. Nel principio del Noſtro Pontificato ſpedimmo una Lettera Circolare, nella quale eccitammo il zelo de' Noſtri Confratelli ſopra l' inſegnamento della Dottrina Criſtiana nelle loro Dioceſi. Abbiamo veduti i loro Sinodi vecchj, e nuovi, ed abbiamo riconoſciuto, che ſono pieni di eſortazioni, ed iſtruzioni, e che nulla vi manca di quanto è neceſſario per l' opera importantiſſima dell' inſegnamento della Dottrina Criſtiana. Perlocchè con tutta buona fede ci proteſtiamo, di eſſere perſuaſi, che non vi ſia fra loro chi abbia in queſto par-

eſſe, ticola-

esse, inter ipsos reperiri plane neminem, qui Apostolico sibi concredito muneri hac in re defuerit; & ignorantiam, in qua versari nonnullos ex suis Diœcesanis compertum est, haud quidem ipsis culpæ vel negligentiæ vertendam, sed repetendam plane vel ex eorundemmet subditorum pervicacia, qua, neglectis Superiorum mandatis, Christianæ Doctrinæ institutiones refugerunt, & ad exaudiendum Dei Verbum pro concione explanatum raro, vel fortasse nunquam convenerunt; vel saltem ex hebeti nonnullorum ingenio in iis addiscendis, quæ docentur, vel denique ex quo Christianæ Doctrinæ rudimenta primis ætatis suæ annis exceperint, ubi vero ætate illa excessere, nihil exinde fuerint solliciti ad ea loca accedere, ubi percommode ac fructuosius fortasse etiam potuissent obfirmata ætate percipere, quæ ipsis puerulis fuerunt tradita, adeo ut hi paulatim redigantur ad conditionem ei omnino similem, in qua obversantur quicumque nec prima ætate edocti, nec Christianæ Doctrinæ institutionibus unquam interfuerunt: Incommoda hæc quidem sunt, quæ quamvis obvenerint, obveniantque fortasse, curis omnibus per Venerabiles Fratres Nostros adhibitis, non exinde tamen Nos levant onere Encyclicis hisce Litteris eorum zelum iterato excitandi; nec ipsi propterea eximuntur, quin studia solicitudinesque eo semper majores conferre debeant in id, unde concreditarum sibi animarum sempiterna salus pendere dignoscitur.

§. 3. Neminem fortasse reperire erit inter vos, Venerabiles Fratres, cui perspectum penitus non sit, quanta peregerit S. Carolus Borromæus tum in ampla sua Diœcesi Mediolanensi, tum in universa Provincia, cui præerat Metropolitanus, ut proficuam tradendæ Christianæ Doctrinæ methodum constitueret; quantosque pertulerit labores, ut religiosum hoc institutum firmiter constabiliret: cumque animadvertisset, non eum cepisse ex tot laboribus fructum, quem exoptabat, haud despondit animum; sed veteribus novas superaddidit curas & sollicitudines, quemadmodum deprehenditur ex quinta Mediolanensi Synodo: *Nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, ut omnes, & singuli Christifideles in Fidei Christianæ rudimentorum institutione erudirentur; sed cum parum Nos hucusque profecisse tanta in re cognoverimus, negotii periculique magnitudine adducti, hæc præterea decernimus.* Satis namque fuit Sanctissimo Præsuli perspectam fieri vigentem indigentiam, ut iterum manum operi admoveret, curas curis accumulando, parvipensis omnibus, quæ satis multa eousque peregerat; ad eum plane modum, quo Assyriorum Rex satis habuit, delatum ad se fuisse, ignorare gentes præcepta Dei: *Nunciatumque est Regi Assyriorum, & dictum: gentes, quas transtulisti, & habitare fecisti in Civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei Terræ;* ut statim illò mitteret Sacerdotem, qui gentes illas Dei præcepta edoceret: *Præcepit autem Rex Assyriorum dicens: ducite illuc unum de Sacerdotibus, quos inde captivos abduxistis, & vadat, & habitet cum eis, & doceat eos legitima Dei Terræ:* quemadmodum legitur *lib. 4. Regum cap. 17.*

§. 4. Nos itaque S. Caroli Borromæi exemplum præ oculis habentes, quamvis omne hactenus studium impenderitis atque sedulitatem, hortamur adhuc rogantes vos per Jesu Christi viscera, ne in tanto opere tradendi Christianæ Fidei rudimenta, animum despondeatis. Hoc agite, ut Parochorum quisque, quæ Sacro Tridentino Concilio, quæ vestris Synodalibus statutis jubentur, sedulo exequatur: ut statis diebus Scholarum Magistri, & Magistræ, Doctrinam tradant Christianam: ut Confessarii, quæ muneris sui sunt impleant, quoties quis-

ticolare mancato al suo Apostolico ministero, e che l'ignoranza ritrovata in alcuni de' loro Diocesani non sia provenuta, nè provenga da loro colpa, o negligenza; ma bensì o dalla ritrosia de' Sudditi nell' ubbidire agli ordini de' suoi Superiori, col non andare alla Dottrina Christiana; e poche volte, o forse mai accostarsi a sentire la parola di Dio; o dall' incapacità di tal' uni di apprendere ciò, che s'insegna loro; o dall' essere stati ne' primi anni della loro età alla Dottrina Cristiana, senza più essersi curati di accostarsi a quei luoghi, ne' quali avrebero potuto comodamente, e forse con maggior profitto, intendere nell'età adulta quanto fu loro detto nella età puerile, in tal maniera che si riducono ad uno stato in tutto, e per tutto simile a quello, in cui si ritrovano coloro, che nella età puerile non sono mai stati istruiti, ne sono stati mai alla Dottrina Cristiana: disordini tutti, che, benchè forse sian seguiti, e sieguano, non ostanti le diligenze de' Nostri degni Confratelli; non esentano però Noi dal peso di dovere con questa Nostra Lettera Circolare eccitare di nuovo il loro zelo; nè esentano Essi dal proseguire, e dall' accrescere le loro diligenze, in un punto, dal quale dipende l' eterna salute delle Anime alla loro cura commesse.

§. 3. Niuno forse vi sarà fra voi, carissimi Nostri Confratelli, che non sia pienamente informato di quanto fece il gran S. Carlo Borromeo, non meno nella sua vasta Dioceſi di Milano, che in tutta la Provincia, di cui era Metropolitano, per istabilire un fruttuoso insegnamento della Dottrina Cristiana; quante, e quali furono le fatiche, che esso sopportò per ben fondare questo Santo Istituto: E quando Esso si avvide, che le fatiche fatte non avevano conseguito quel frutto, che Esso bramava, non si perdette d'animo, ma accrebbe diligenze a diligenze, come si deduce dal suo quinto Concilio Milanese: *Nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, ut omnes, & singuli Christifideles in Fidei Christianæ rudimentorum institutione erudirentur; sed cum parum Nos hucusque profecisse tanta in re cognoverimus, negotii, periculique magnitudine adducti, hæc præterea decernimus:* Essendo bastato a quel gran Santo il sapere, che v' era il bisogno, per dovere operare in avvenire, aggiungendo diligenze à diligenze, nonostante quel molto, che insin all' ora aveva fatto; in quella guisa, che bastò al Rè degli Assirj l'avere avuta notizia, che le genti ignoravano i precetti di Dio: *Nuntiatumque est Regi Assyriorum, & dictum: gentes, quas transtulisti, & habitare fecisti in Civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei Terræ;* per spedirvi subito un Sacerdote, che insegnasse a quei Popoli i precetti di Dio: *Præcepit autem Rex Assyriorum dicens: ducite illuc unum de Sacerdotibus, quos inde captivos abduxistis, & vadat, & habitet cum eis, & doceat eos legitima Dei Terræ:* Come si legge *nel lib. 4. de' Re al Cap. 17.*

§. 4. Conformandoci Noi a questo pratico insegnamento di S. Carlo Borromeo, non ostanti le diligenze in fin ad ora da voi praticate, vi esortiamo, pregandovi per le viscere di Gesù Cristo, a non perdervi d' animo nella grande opera dell' insegnamento della Dottrina Cristiana. Fate, che ogni Parroco faccia ciò, che gli vien prescritto dal Sagro Concilio di Trento, ed anche da' vostri Sinodi: che s'insegni ne' giorni determinati la Dottrina Cristiana da' Maestri, e Maestre delle Scuole: che i Confessori facciano il loro dovere, quando tal' uno si accosta al loro Tribunale

Si propone l'Esempio di S. Carlo Borromeo.

Col quale si esortano i Vescovi a fare nuove diligenze.

Se ne accennano molte.

quisquam se ipsorum Tribunali sistit, ignorans quæ *necessitate medii* sunt ad salutem necessaria; idipsumque præstent & Parochi, antequam Sponsos Matrimonio conjungat: Patres familias, atque domorum Heri, serio moneantur de imposita sibi obligatione erudiendi per se, erudiendosque curandi Christianæ Doctrinæ præceptis filios, suosque familiares: quibusque in Diœcesibus receptus est, servetur, cureturque recipiendus, ubi hactenus non obtinuit, usus, juxta quem, ante, vel post Parochialem Missam, elata voce, per ipsummet Parochum recitantur Fidei, Spei, & Charitatis actus recte compositi, populo interim Parochi verba iterante. Nec etiam negligatur incumbens Parocho onus, quo festis diebus, nisi concionem ad populum habere, certe quidem ex Altari Evangelium ei explanare, ipsumque præcipua Sanctæ Religionis Nostræ Mysteria, Dei præcepta, & Ecclesiæ, ac quidquid demum opus est, ut Sacramentorum digne particeps fiat, edocere tenetur. Vestigia hæc sectentur quoque Concionatores, quibus salutare illud iteretur monitum, ut adhortationibus institutiones adjungant, quandoquidem utrisque indigent Auditores.

Pro methodo docendi Doctrinam Christianam probatur usus interrogationũ post explanationem.

Denique quænam sit optima methodus in rudibus hominibus Christiana Doctrina erudiendis, indigitatur a S. Augustino in libro de *Catechizandis rudibus cap.* 10. ubi inquit, proficuam præ cæteris eam esse, qua post explanationem, familiares instituantur interrogationes; ex familiari quippe interrogatione compertum sit, an quæ quisque audivit, mente perceperit, vel an potius iterata explanatione opus sit, ut alieno captui res subjiciatur: *interrogatione quærendum est, utrum is, qui catechizatur, intelligat; & agendum pro ejus responsione, ut aut planius, & enodatius loquamur, aut quæ illis nota sunt, non explicemus latius &c. Quod si nimis tardus est, misericorditer succurrendus est, breviterque ea, quæ maxime necessaria sunt, ipsi potissimum inculcanda.* Illud nobis persuasum est, fore, ut longe plura ipsi persequamini, quàm Encyclicis hisce Litteris Nostris vobis indigitamus. Interim vobis, Venerabiles Fratres, concreditoque sollicitudini vestræ Gregi, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. 26. Junii 1754. Pont. an. 14.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Tribunale ignorando le cose necessarie *necessitate Medii* per salvarsi; e che lo stesso si faccia anche da' Parrochi prima di congiungere in Matrimonio quelli, che vogliono maritarsi. S'inculchi a i Padri di famiglia, e Padroni delle Case, l' obbligo d' istruire, e fare istruire i loro Figli, e Famigliari nella Dottrina Cristiana: E nelle Diocesi, nelle quali è introdotta la disciplina, si prosiegua, e dove non è introdotta, s' introduca, che prima, o dopo la Messa Parrochiale, si dicano ad alta voce, ed adagiatamente, dal Parroco istesso, gli Atti di Fede, Speranza, e Carità, ben composti, ripetendo il Popolo le parole del Parroco. Non si trascuri l' adempimento dell' obbligo, che ha il Parroco, se non di predicare ne' giorni festivi, almeno di esporre dall' Altare al Popolo l' Evangelio, e d' istruirlo de' Misterj principali della nostra Santa Religione, de' precetti di Dio, e della Chiesa, e di quanto è necessario per degnamente ricevere i Santi Sagramenti. Si battano le stesse pedate da' Predicatori, a' quali si dia il salutare avvertimento di unire all' esortazione, l' istruzione; avendo gli Uditori bisogno dell' una, e dell' altra. Il metodo finalmente d' insegnare a i rozzi la Dottrina Cristiana viene additato da S. Agostino nel libro *de Catechizandis rudibus al Cap.* 10.: ove dice, essere utilissimo quello delle famigliari interrogazioni, dopo aver fatta la spiegazione; ricavandosi dalla famigliare interrogazione, se chi l' ha udita, l'ha capita, e se per farla capire v' è bisogno d'altra spiegazione: *Interrogatione quærendum est, utrum is, qui catechizatur, intelligat; & agendum, pro ejus responsione, ut aut planius, & enodatius loquamur, aut quæ illis nota sunt, non explicemus latius &c. Quod si nimis tardus est, misericorditer succurrendus est, breviterque ea, quæ maxime necessaria sunt, ipsi potissimum inculcanda.* Teniamo per certo, che si farà sempre da voi più di quello, che non questa nostra presente Lettera Circolare vi additiamo. Ed intanto con pienezza di cuore diamo a voi, Venerabili Fratelli, ed al Gregge alla vostra cura commesso, l' Apostolica Benedizione.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

XXXVI.

Confirmatur Decretum Congregationis Consistorialis, quo fuit declaratum sub Constitutione Innocentii PP. XII. super Capitulationibus Sede Vacante initis, comprehendi etiam Monasteria & Collegia utriusque sexus, necnon eadem Constitutione prohiberi quascumque pactiones, & Capitulationes, etiam per se honestas & licitas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis cura in iis confirmandis, quæ provide sunt constituta.

PASTORALIS regiminis solicitudo ex alto Nobis immerentibus commissa exigit, ut non solum curemus novas leges, si quando rerum conditio, aut necessitas postulat, condere; sed etiam ea, quæ a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris provide ac salubriter constituta sunt, Apostolicæ confirmationis robore communire.

Decretum Congregationis Consistorialis refertur

§. 1. Aliàs siquidem a Congregatione rebus Consistorialibus præposita emanavit Decretum tenoris sequentis, videlicet. Cum san. mem. Innocentius PP. XII. per Constitutionem editam die 22. Septembris 1695., quæ incipit *Ecclesiæ Catholicæ*, innovatis etiam pluribus aliorum Prædecessorum Pontificum sanctionibus, districte interdixerit, ne, occurrente Ecclesiarum, sive Monasteriorum quorumvis vacatione, pactiones ullæ, sive capitulationes, aut concordata, aut statuta, adversus Sacrorum Canonum, & Apostolicarum Constitutionum dispositionem, ab iis, ad quos personarum præficiendarum electio pertinet, ante electionem, vel postulationem fiant; &, ubi nihilominus inita fuerint, ea prorsus irrita, & invalida, nec observanda esse, etiamsi juramento munita fuissent, declaraverit, & decreverit; quæ vero post electionem seu postulationem fieri contingeret, ea ad Romanum Pontificem deferri, ejusque judicio subjici, suspensa interim eorum executione, donec a Sede Apostolica impetrata fuerit confirmatio, præceperit, prout in memorata Constitutione uberius continetur; dubitatum vero fuerit, primò, an sub ea comprehendantur etiam Monasteria fæminarum, vel Capitula, seu Collegia, quæ juxta nonnullarum Provinciarum consuetudinem, sunt mixta ex maribus & fæminis, sub unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ regimine;

secundo,

secundo, an prædicta Constitutio eas etiam afficiat pactiones, quæ in Ecclesiarum, vel Monasteriorum ipsorum utilitatem cedunt, vel quæ alioquin, si per se spectentur, non judicantur illicitæ.

§. 2. Hinc ad tollendas hujusmodi dubitationes, & animarum pericula tutius submovenda, Congregatio particularis Consistorialis, a Sanctissimo Domino Nostro deputata, censuit, si Sanctitati Suæ videbitur, declarandum, & decernendum, sub præmissa Constitutione Innocentii XII., ejusque omnibus præscriptionibus, etiam quoad inflictas pœnas, omnino comprehendi etiam Monasteria, vel Capitula, seu Collegia mixta ex utriusque sexus personis, regimini, vel jurisdictioni unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ subjectis, ac de ejusmodi etiam Monasteriis, Capitulis, sive Collegiis præfatam Constitutionem esse intelligendam, perinde ac si de iis quoque expressa, & specialis mentio habita fuisset: Adeoque pactiones, Capitulationes, concordata, seu statuta quæcumque hujusmodi, occasione electionis personæ prædictis Monasteriis, sive Capitulis, & Collegiis præponendæ, tum facta, tum quæ deinceps fieri contingeret, tametsi interposita jurisjurandi religione roborata, omnino obnoxia esse, & fore prohibitioni, nullitati, pœnæ, ceterisque omnibus, & singulis ordinationibus, decretis, & declarationibus respective in ea, ut præfertur, Constitutione contentis, &, quatenus opus sit, ad hujusmodi etiam Monasteria, vel Capitula, sive Collegia mixta ex utriusque sexus personis, præfatam Constitutionem esse extendendam.

§. 3. Præterea, cum valde Ecclesiasticæ disciplinæ intersit omnem ambitiosæ cupiditati aditum præcludere, ac providere, ne ullo modo etiam indirecte, læsa remaneat libertas eligendi personas magis dignas, magisque idoneas, quæ assentiri forsan recusarent iis pactionibus, quibus aliæ minus idoneæ, ad obtinendum electionis commodum, annuerent; similiter declarandum, & decernendum censuit, memorata Constitutione affici eas etiam pactiones, ante electionem, vel postulationem initas, quæ cæteroquin Ecclesiis ipsis, vel monasteriis utiles sint, vel quæ intrinsecus, & per se consideratæ, nullam mali suspicionem redoleant, sed quæ ideo malæ sunt, quia jure humano, & per Sacros Canones sive Apostolicas Constitutiones, ac præsertim illam Innocentii XII. interdicuntur: Quo vero ad eas, quas post electionem vel postulationem fieri contingeret, servandam itidem esse memoratam Innocentii XII. Constitutionem, ut scilicet illæ statim ad Summum Pontificem deferantur, & Sedis Apostolicæ judicio subjiciantur, suspensa interim earum executione, donec ab eadem Sancta Sede, sine cujus auctoritate nihil omnino in similibus pacisci fas est, confirmationis robur in totum, vel in partem obtinuerint. Facta autem per me infrascriptum præfatæ Congregationis Secretarium de præmissis relatione Sanctissimo Domino Nostro, ejusdem Congregationis sententiam Sanctitas Sua approbavit, atque ita ab omnibus, ad quos pertinet, perpetuo, & inviolabiliter servari, & judicari mandavit, cum omnibus etiam derogationibus præfatæ Constitutioni Innocentii XII. insertis; nec non Litteras Apostolicas in forma Brevis super præsentis Decreti confirmatione, & approbatione expediri jussit.

Datum Romæ hac die 16. Augusti 1727.

P. Cardinalis Corradinus.

Dominicus Rivera dictæ Congreg. Secretarius.

Loco + Sigilli.

§. 4. Hujusmodi autem tam providum, ac salubre Decretum, quo firmius subsistat, & servetur exactius, tenore præsentium, Apostolica auctoritate approbamus, & confirmamus, ac de novo, quatenus opus sit, statuimus, & innovamus, atque illud ab omnibus cujuscumque ordinis, gradus, status, ac dignitatis, in perpetuum servari, & custodiri præcipimus, & mandamus: decernentes, easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus.

Hoc Decretum Apostolica auctoritate roboratur.

Et illius perpetuæ firmitati consulitur, non obstatibus quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xv. Julii MDCCLIV. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Dat. die 15. Julii 1754. Pontificatus XIV.

D. Card. Passioneus.

XXXVII.

Ne Christifideles sub Turcarum ditione versantes, ad occultandam Christianæ Religionis professionem, Mahumetana Nomina sibi imponant, iisque se compellari patiantur.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis, necnon dilectis Filiis Parochis, & Missionariis, Provinciæ Albaniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

QUOD Provinciale Concilium Albanum Provinciæ vestræ, Venerab. Fratres, Dilecti Filii, Anno MDCCIII. sub fel. rec. Clemente Papa XI. Prædecessore nostro celebratum, inter cætera, Canone tertio sanctissime statuerat, nimirum ne Turcica, seu Mahumetana Nomina, sive parvulis, sive adultis in Baptismate imponerentur; neve Christifideles Turcicis, seu Mahumetanis Nominibus, quæ nunquam sibi imposita fuerant, ob quamcumque vel tributorum exemtionem & immunitatem, vel liberi commercii commodum, vel evitandarum pœnarum causam, se nuncupari paterentur: id ipsum, inter cætera, Nos quoque commendantes, confirmavimus, ac servandum præcepimus in nostra Encyclica Epistola, cujus initium est -- *Inter omnigenas*, pro Regno Serviæ, & finitimis Regionibus, super pluribus Religionis ac disciplinæ capitibus die XI. mensis Februarii Anno MDCCXLIV. * Pontificatus Nostri Anno Quarto edita. Providum igitur, ac salutare ejusmodi statutum ab Antecessoribus vestris tanta cum sapientia ac religione conditum, & tamquam luculentum Catholicæ Fidei, sinceræque vestræ christianæ pietatis exemplum, aliis ad imitandum & omnino custodiendum a Nobis districte præceptum, quemadmodum in Provinciæ vestræ majorem gloriam & existimationem, majoremque consequendæ æternæ animarum salutis utilitatem, ita si negligi forte contingat, in majus ejusdem vestræ Provinciæ dedecus, apertumque animarum discrimen redundare videtur.

Iterata decreta, quibus vetitū Christifidelibus quamcūque ob causā Mahumetana nomina assumere.

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 173.

§. 1. Nos autem, qui abusum illum in prædicta Epistola nostra tamquam turpem christianæ professionis occultationem ad infidelitatem

Eorum quippe usus mendacium in re gravissima,& virtualem fidei negationē continet.

accedentem pronuntiavimus, maximo cum Pontificii animi nostri mœrore accepimus, quod quamplurimi istius Provinciæ, posthabita æternæ salutis ratione, eadem Turcica, sive Mahumetana Nomina usurpare pergant, non solum ut a tributis & oneribus illis, quæ Christifidelibus imposita sunt, vel imponi sæpe contingit, immunes & liberi sint & habeantur; verum etiam ut tam ipsi, quàm eorum Parentes, a Mahumetana Secta apostatasse minime credantur, nec pœnis hac in re inflictis mulctentur. Hæc enim omnia, etsi Fides Christi in corde teneatur, fieri tamen nequeunt, sine Mahumetis errorum simulatione, sinceritati Christianæ contraria; quæ mendacium in re gravissima continet, & virtualem Fidei negationem, maxima cum Dei injuria, Proximique scandalo, includit: Unde opportuna etiam præbetur Turcis ipsis occasio, Christifideles omnes, tamquam hypocritas & deceptores existimandi, atque adeo jure ac merito persequendi.

Unde nullatenus ferendus.

§. 2. Accedit præterea ad mœrorem, doloremque nostrum magis magisque augendum, quod nonnulli ex Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, atque ex Vobis quoque, Dilecti Filii Parochi & Missionarii, ad tam pravam ac destabilem simulationem nihil animadvertentes, immo conniventes, atque inanibus ad excusandas excusationes in peccatis rationum momentis adducti, eos Christifideles curæ vestræ creditos, qui sæpedicta Turcica, seu Mahumetana Nomina assumunt, iisque vocari student, ad Sacramentorum participationem, sine ullo prorsus conscientiæ angore, & publica cum bonorum Christifidelium offensione, admittere non verentur.

Nova Sanctione damnatur, ac interdicitur.

§. 3. Hinc est, quod Nos, qui ex injuncta Nobis omnium Ecclesiarum sollicitudine, ac suprema Sacrosancti Apostolatus procuratione, Christianos omnes in viam salutis reducere, eosdemque puros, sinceros, in spiritu & veritate ambulantes, & absque macula, Deo exhibere tenemur, postquam Venerabiles Fratres nostros S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales contra Hæreticam pravitatem Generales Inquisitores super hac re audivimus, de eorum consilio, primùm quidem laudatum Concilii Albani vestræ provinciæ Canonem renovantes, Apostolica auctoritate nostra tenore præsentium confirmamus, & districte servandum mandamus; necnon memoratæ Epistolæ nostræ decreta ad vestram quoque Provinciam auctoritate & tenore paribus extendimus, & servanda itidem præcipimus: Deinde districte pariter prohibemus, ne quilibet ex Christifidelibus, quocumque casu vel prætextu, aut in quibusvis excogitabilibus circumstantiis, eadem Turcica, seu Mahumetana Nomina, ut Mahumethani credantur, assumere audeat.

Sub certis spiritualibus pœnis, quarum executio Episcopis committitur.

§. 4. Porro, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Vos rogamus & in Domino hortamur, ut serio animo ministerium vestrum, & districtam Supremo Pastorum Principi Jesu Christo Æterno Judici rationem de commissis unicuique vestrum ovibus a Vobis reddendam considerantes, & ipsi curetis per bona opera vestra certam electionem vestram facere, & minime omittatis, (quod sine gravissima incuriæ, negligentiæque vestræ culpa accidere non potest) eosdem Christifideles Provinciæ vestræ arguere, obsecrare, & increpare in omni patientia & doctrina, ut conversationem suam inter Gentes habentes bonam, in omnibus seipsos præbeant exemplum bonorum operum, ut ii, qui ex adverso sunt, vereantur, nihil habentes malum dicere de ipsis, quasi malefactoribus, qui turpis lucri causa aliud in ore, aliud in corde gerant. Quod si qui admonitionibus vestris & præceptis nostris non acquiescant, ad Apostolicæ disciplinæ normam, virga compesci debent, & circa ipsos Albanensis Synodi vestræ, & dictæ Epistolæ nostræ, sanctiones & pœnæ omnino exequendæ sunt, quibus in vita Sacramentorum, & post mortem, si impœnitentes decesserint, suffragiorum incapaces declarantur. Quas quidem pœnas iterum, quatenus opus sit, innovamus & infligimus, & debitæ executioni a Vobis mandandas volumus, & injungimus. Hoc autem nemini ex Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, durum esse debet; quoniam nisi abundaverit justitia vestra plusquam Schismaticorum & Hæreticorum, quorum tamen nullus Mahumetanum Nomen assumere præsumit, non intrabitis in Regnum Cœlorum.

§. 5. Illos denique, qui ex Mahumetanis Christiani sunt facti, vel qui istorum sunt filii, si de sua in Fide constantia diffidant, vereanturque, ne si Turcica deponant nomina, Dominantium pœnas incurrant, easdemque subire formident, serio admoneatis, ut omnino regiones illas occulte deserant, & ad Terras Christianorum accedant, atque confugiant, in quibus & Deus, qui dat escam omni Carni, & Fidelium Caritas minime ipsis deerit; maxime si Episcoporum commendatitiis Epistolis muniantur. Interim Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem, quam a quolibet Venerabili Fratre Antistite in sua Diœcesi Christifidelibus Orthodoxis nostro nomine impendi volumus, peramanter elargimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die prima Augusti MDCCLIV. Pontificatus Nostri Anno XIV.

Ecclesiasticis omnibus Ritus Slavo-Latini præcipitur ut in Missis & Divinis Officiis Slavum Litterale idioma cum characteribus Hieronymianis retineant, & Missalibus, Breviariis &c. utantur typis Congregationis Propagandæ Fidei editis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

Ex pastorali munere, quo Romani Pontifices Catholicæ præsunt Ecclesiæ, eamque moderantur, consueverunt Prædecessores Nostri vigilem navare curam, ut in Sacris peragendis, suos unaquæque Natio legitime invectos Ritus religiose custodiat, ejusque idiomatis uniformitatem retineat, quo illius respective Majores in Missæ Sacrificio Divinisque Officiis usi dignoscuntur; prohibentes ne quid a prisca lingua, vulgaribus licet dicendi formulis immutata, deflectatur, omnemque adhibentes operam, ut abusus procedentibus temporibus inolescentes eradicarent.

§. 1. Cum itaque ex fide dignorum testimonio acceperimus, in Ritum Slavo-Latinum, quem felicis recordationis Prædecessor Noster Joannes Papa VIII. fideli ac religiosæ Nationi Illyricæ, una cum idiomate, quod nunc Slavum litterale appellant, & characteribus, quos Hieronymianos dicunt, adhibendum concessit, & successivis temporibus recolendæ memoriæ Prædecessores pariter Nostri Urbanus VIII., & Innocentius X., dum Missale, & Breviarium eodem idiomate, & characteribus, excudenda typis traderentur, iteratis vicibus confirmarunt; nonnullos irrepere abusus, Apostolicæ Sedis intentionibus, institutisque contrarios, perniciosa aliquorum libertate, qui audent Missas, insertis Orationibus & precibus Slavo vulgari sermone conscriptis, componere, Initium quoque Evangelii secundum Joannem,

& Psalmum *Lavabo*, eadem vulgari lingua, latinisque characteribus impressa, nulla desuper a Nobis facultate, & approbatione præobtenta, sibi, aliisque Sacerdotibus legenda proponere: Idcirco ne hujusmodi abusus, qui eumdem Ritum miscere ac turbare facile posset, latius progrediatur; postquam aliis Nostris editis Constitutionibus, nimirum quinquagesima septima cui initium *Etsi pastoralis*, & octogesima septima incipiente *Demandatam cœlitus*, quæ extant in Bullarii Nostri Tom. 1. p. 167. & 290. * Græcorum Rituum conservationi, & integritati, pro Italo-Græcorum, & Græco-Melchitarum Nationibus, abunde providimus; eamdem nunc sollicitudinis Nostræ curam ad Illyricam Nationem convertentes, suprema, qua fungimur Apostolica auctoritate, volumus, præcipimus, atque mandamus, ut Ecclesiastici omnes & Sacerdotes tam Seculares, quam cujuscumque Ordinis, aut Instituti Regulares, qui Ritum Slavo-Latinum profitentur, in Augusto Altaris Sacrificio, & in Horis Canonicis, aliisque divinis Officiis persolvendis ac obeundis, Missalia, Tabellas, & Breviaria characteribus Hieronymianis impressa typis Congregationis Propagandæ Fidei, quæque inposterum ibidem imprimentur, non sine præviis opportunis revisionibus, & approbationibus, aliisque diligentiis hucusque adhibitis, & deinceps adhibendis a Viris doctis, & Slavo-Latinum idioma, ac Hieronymianos characteres apprime callentibus, quemadmodum per plura anteacta sæcula ab Illyrico Clero servatum studiose fuit, ita deinceps omnino adhibere debeant, & teneantur: utque in posterum nemo ex prædicto Clero, in Missis celebrandis, aut in divinis Officiis persolvendis, Orationes & Preces, quæ nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate examinatæ non fuerint, & approbatæ, recitare, aut quoquo modo adhibere audeat, seu præsumat.

§. 2. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris Archiepiscopis, & Episcopis, in quorum Diœcesibus Ritus Slavo-Latinus viget, committimus, atque injungimus, ut pro zelo & sollicitudine, qua tenentur concreditis sibi Ovibus præesse, & Sacrorum Ecclesiæ Rituum integritati advigilare, sedulam exactamque hujusce Nostræ voluntatis, ac districti præcepti executionem curent, atque urgeant, ac novitates omnes, irreptosque quoslibet abusus eliminent, adhibitis efficacioribus remediis a Sacris Canonibus in pervicaces & refractarios indictis; similia vero successivis temporibus attentari minime patiantur.

§. 3. Decernentes has Nostras Litteras, & in eis contenta hujusmodi, semper & perpetuo firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari debere: sicque, & non aliter præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, horumque Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuncios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 4. Non obstantibus contrariis quibusvis, etiam in Synodalibus forsan, aut Provincialibus Conciliis editis Constitutionibus, aut Decretis; Privilegiis quoque, & Indultis eidem Nationi Illyricæ, ejusque Ecclesiis, atque Præsulibus, quavis etiam Apostolica auctoritate concessis, ac iteratis vicibus confirmatis, & innovatis, ac usibus, stylis, & consuetudinibus quantumvis diuturna observantia firmatis; quibus omnibus, & singulis, tenore præsentium, & ad præmissum effectum, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptis habenda.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 6. Nulli ergo Hominum liceat paginam hanc Nostræ Declarationis, inhibitionis, præcepti, mandati, commissionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 17. Aug. 1754. Pontificatus XIV.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, decimo octavo Kalendas Septembris, Pontificatus Nostri anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datar.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXXIX.

Quinque-Ecclesiensis Episcopus, ejusque Successores, perpetua Pallii usus, ac prægestandæ Crucis concessione donantur, sub certis modis ac conditionibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. Pontifices in distribuendis honoribus inferiorum Ecclesiarum Præsulibus, jus suum exercent, & animarum saluti prospiciunt.

ROMANUS Pontifex in Beati Petri Sede ad universæ Ecclesiæ regimen à Deo constitutus, dum Apostolicæ benignitatis favores inferiorum Ecclesiarum Præsulibus circumspecta liberalitate distribuit, non modo supremam illam exercet potestatem, quam sibi veluti hæreditate relictam agnoscit a Beatissimo Apostolorum Principe, a quo, ut Sanctus Innocentius inquit, *Episcopatus ipse, & tota auctoritas nominis hujus emersit*; sed illud præterea efficere studet, ut animarum Pastores sacris honoribus aucti, majorem sibi a subjectis Populis reverentiam concilient, utque ita uberiores spiritualis sollicitudinis suæ fructus ex eorum docilitate & obedientiæ percipiant.

Inter præstantiora honoris insignia Pallii usus recensetur, & jus prægestandæ sibi Crucis.

§. 1. Porro inter eximia sacræ dignitatis decora, quæ ab Apostolica Sede diversis per Orbem Ecclesiis, earumque Antistitibus, indulgeri consueverunt; & Sacri Pallii usus, & jus præferendi Sanctissimæ Crucis signi, merito numerantur. Quorum primum illud, materiæ quidem simplicitate, ipsaque sui specie exiguum, sed Pontificiæ Benedictionis munere, & mysteriorum significatione pretiosum, e sanctiori Ecclesiæ Thesauro, nimirum ex veneranda Beati Petri Apostoli

Pallii Misticum indumentum quibus detur.

Confeſſione deſumptum, certis dumtaxat tribuitur inſignium Eccleſiarum Præſulibus, iiſdemque enixè poſtulantibus, & peculiarem obedientiam & fidem Romano Pontifici, ſolemnis jurisjurandi interpoſitione, ſpondentibus: Ut, ſicut olim Dominus noſter Jeſus Chriſtus, ovium ſuarum curam eidem Beato Petro committens, conditionem poſuit dicens, *Si diligis me, paſce Oves meas*; Ita non aliis præſtantiora hæc Paſtoralis Officii inſignia tradantur, quàm qui Apoſtolicæ Sedi ſubjectionis debitæ ſigna perſolvant, quæ ipſos cum Beato Petro tamquam membra de membro habere, & Catholici capitis unitatem ſervare declarent.

Myſtica itidem, plurimæque virtutis prægeſtatio Crucis ſublimis.

§. 2. Erectæ autem Crucis delatio, Salvatoris noſtri, cujus legatione fungimur, humilitatem pariter, & potentiam declarat; atque ita intuentium animos allicit ad illius excipienda præcepta, qui exaltatus a terra, omnia traxit ad ſe ipſum, ut ſimul etiam prævaricatores admoneat, hoc idem Crucis ſignum in Cœlo fore, quum Dominus ad judicandum Orbem Terræ in ſplendore Majeſtatis advenerit. Quæ quidem Indulta, licet olim ſolis Apoſtolicæ Sedis Vicariis concedi conſueverint, deinde verò omnium Eccleſiarum Metropolitanarum Præſulibus communicata, ad minoris autem Ordinis Antiſtites, nimirum ad ſimplices Cathedralium Sedium Epiſcopos, nequaquam extenſa fuerint;

Vetuſtior, recentiorque praxis Sanctæ Sedis in hujuſmodi indulto concedendo.

nihilominus omnium ſæculorum monumenta teſtantur, eadem præclaris quibuſdam Eccleſiarum Paſtoribus, etiam Metropolitico jure & poteſtate carentibus, ex Apoſtolicæ Sedis indulgentia, nunc perſonali privilegio peculiaribus ipſorum meritis debito, nunc autem perpetua conceſſione, ad illuſtrium Eccleſiarum ſplendorem augendum cumulandumque, tributa fuiſſe.

Quinqueccleſienſis Eccleſiæ erectio ac dignitas.

§. 3. Cum itaque Eccleſia Quinqueccleſienſis, Provinciæ Strigonienſis, in Hungariæ Regno conſtituta, Sancti Stephani I. quondam Hungariæ Regis pia liberalitate fundata atque dotata, & tam in Eccleſiaſtica Hierarchia, quàm in prædicti Regni Ordine multis nominibus clara, & illuſtris, hac olim prærogativa, de tempore recol. mem. Innocentii Papæ III. Prædeceſſoris noſtri gaviſa fuiſſe dignoſcatur, ut illius Epiſcopus, ex Romani Pontificis conceſſione, Pallio uteretur;

Pallii honore olim gaviſa.

quod conſtat ex ejuſdem Innocentii Papæ litteris relatis in Cap. *Cum in Juventute, de præſumptionibus*: Et licet aliquorum opinione, eorum probabilior ſententia videatur, qui Indultum ejuſmodi tunc exiſtenti Epiſcopo dumtaxat, non autem illius Succeſſoribus tributum fuiſſe putant;

Hujuſmodi indultum alii perſonale.

quum tamen major Canoniſtarum, aliorumque Scriptorum numerus, privilegium ipſum Eccleſiæ Quinqueccleſienſi, ejuſque Epiſcopis pro tempore exiſtentibus conceſſum, nec niſi ob lacrymabiles ejuſdem Eccleſiæ viciſſitudines, quæ ſub graviſſimo Turcarum jugo diu oppreſſa jacuit, amiſſum fuiſſe arbitretur;

Perpetuum alii arbitrantur.

Hinc factum eſt, ut plures ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopi, dum illius ſtatum Apoſtolicæ Sedi præſcriptis temporibus de more referrent, & opportuna ſuis rebus poſtulata proponerent, ad prædicti privilegii uſum ſe ſe reintegrari petierint.

IteratæQuinqueccleſienſium Epiſcoporum, & Reginæ Hungariæ preces pro novi indulti conceſſione.

Quod cum etiam nuper exiſtens Quinqueccleſienſis Epiſcopus in ſua relatione, quam anno 1748. per occaſionem viſitationis Sacrorum Liminum, ad Nos & Apoſtolicam Sedem tranſmiſit, atque iterum Ven. Frater Georgius modernus ejuſdem Eccleſiæ Antiſtes, enixis precibus poſtulaverint; eorum autem votis Cariſſima in Chriſto Filia Noſtra Maria Thereſia Hungariæ & Bohemiæ Regina Illuſtris, in Romanorum Imperatricem Electa graviſſimum ſupplicationis ſuæ ſuffragium adjunxerit: Nos, attentis præmiſſis, & tam devotionis noſtræ affectum erga memoriam Beati Regis ejuſdem Eccleſiæ Fundatoris de Catholica Fide & Religione optime meriti, quàm paternæ voluntatis noſtræ ſtudium erga ipſam Mariam Thereſiam Reginam & Imperatricem Electam, cujus egregia ad hunc diem extiterunt in Nos, & Apoſtolicam Sedem officia, amplius declarare volentes, præfati etiam Georgii moderni Quinqueccleſienſis Epiſcopi zelum atque virtutes juſta æſtimatione penſantes, eumdemque a quibuſvis ſuſpenſionis, & interdicti, &c. cenſentes; eidem Georgio Epiſcopo, ut ipſe & ejus Succeſſores Eccleſiæ Quinqueccleſienſis Præſules pro tempore exiſtentes, de cætero perpetuis futuris temporibus Sacrum Pallium in ſolemnitatibus & functionibus in Pontificali Romano deſcriptis, induere & geſtare, ac etiam Crucem ad inſtar Archiepiſcoporum ante ſe elevari & geſtari facere, in dicta Quinqueccleſienſi Civitate & Diœceſi dumtaxat, & non alibi omnino, ſive in alienis Diœceſibus, ſive in prædicti Hungarici Regni Comitiis, ſive in quibuſvis aliis locis Epiſcopo præfato non ſubjectis, etiamſi Ordinariorum Locorum licentia ad id accederet; nec etiam in dicta Civitate & Diœceſi Quinqueccleſienſi, in præſentia alicujus ex Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, vel Noſtri, & ejuſdem Sedis Apoſtolicæ Ordinarii aut Extraordinarii Legati, ſeu Nuncii, vel Archiepiſcopi Strigonienſis, niſi de eorum reſpectivè conſenſu, ſub gratiæ & conceſſionis hujuſmodi nullitate; & dummodo quoad Pallium prædictum tam ipſe Georgius, quàm illius Succeſſores Quinqueccleſienſes Epiſcopi pro tempore futuri, illud ab eadem Apoſtolica Sede, ſervatis de jure vel conſuetudine ſervandis, & poſtulare, & conſueto fidelitatis debitæ juramento edito, accipere, aliaque in ſimilibus obſervari ſolita adimplere teneantur, nec ante acceptum Pallium erectæ Crucis geſtationem ſibi licitam eſſe noverint; Utque demum, ſalvo in omnibus Jure Metropolitico Eccleſiæ Strigonienſis, illiuſque Archiepiſcopi pro tempore exiſtentis, & nihil immutato præcedentiæ ordine inter ipſos Epiſcopos Quinqueccleſienſes, aliosque Epiſcopos, ſive ejuſdem, ſive alterius Provinciæ, hactenus de jure, uſu, aut conſuetudine, in quibuſvis functionibus, conſeſſibus, aut comitiis ſervari ſolito, hujuſmodi Pontificalis honoris inſigniis uti liberè & licitè poſſint, & valeant, de Apoſtolicæ auctoritatis plenitudine, tenore præſentium, concedimus & indulgemus.

§. 4. Decernentes eaſdem præſentes litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere & fore, nec unquam ſub quibuſvis generalibus ſimilium vel diſſimilium gratiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus comprehenſas, ſed ſemper ab illis exceptas eſſe & fore, ac cenſeri; ac dicto Georgio Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus dictæ Quinqueccleſienſis Eccleſiæ Præſulibus pro tempore exiſtentibus, perpetuo ſuffragari, necnon ab ipſis reſpective in omnibus, & per omnia obſervari; ſicque, & non aliàs, per quoſcumque Judices, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac dictæ S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, ejuſdemque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter judicari, aut reſpectivè attentari contigerit.

§. 5. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & ordinationibus; ſeu dictæ Quinqueccleſienſis, aut alterius cujuſcumque Eccleſiæ, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 6. Nul-

§. 6. Nulli ego omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, concessionis, Indulti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem &c. incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, Kalendis Septembris, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

S. Leoni I. Papæ & Confessori, Missa & Officium decernitur sub Ritu Sanctorum Doctorum.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

MILITANTIS Ecclesiæ auctor rectorque Deus, quum eam super fundamentum Apostolorum & Prophetarum ædificaverit, summoque angulari lapide Christo Jesu innixam voluerit, tum provido cavit consilio, ut ad illius custodiam atque præsidium usque in sæculorum finem advigilarent egregii sanctique Doctores, qui nedum sublimioris virtutis exemplo Fidelium mores ad Sanctitatem justitiamque componerent, sed etiam doctrinæ vi & excellentia eosdem in Fidei sinceritate, & salutaris scientiæ veritate continerent. Horum quidem operam tanti se facere ostendit communis Dominus & Magister, ut eos Sal Terræ, & Lucem Mundi appellaverit; utpote qui, non vivæ tantum vocis officio, quemadmodum cœteri sanctarum plebium pastores, præsentium sibi populorum saluti consulturi erant, sed peculiari sapientiæ lumine Spiritus Sancti dono ditati, doctissimis conscriptis Libris, universam Ecclesiam instruere, & omnium sæculorum posteritatem in Religione erudire debebant. Hinc Ecclesia ipsa, Sponsi sui Spiritu imbuta, ejusque instituta servare studens, eosdem gloriosos Viros uberiori doctrinæ munere a Deo repletos, hoc singulari honore prosequi consuevit, ut in solemnibus Sacris, quæ recurrentibus eorum festivitatibus celebrantur, tam scilicet in Sacrificio Missæ, quàm in Ecclesiasticis Officiis, ejusmodi preces, lectiones, & laudes adhiberi jubeat, in quibus & Sancti Doctoris titulus ipsis tribuitur, & eorum sapientia ac doctrina specialius prædicantur.

§. 1. Porro inter eos, quorum natales dies hoc peculiari ritu ac privilegio decorantur, merito semper numerandum existimavimus Prædecessorem Nostrum Sanctum Leonem I. Romanum Pontificem, qui (ut doctissimi Cardinalis Baronii verbis utamur) *ob excellentem virtutem, doctrinam, & in cura pastorali vigilantissimum studium, a majoribus MAGNI cognomento jure meruit appellari.* Cujus quidem doctrinæ excellentia, sive in altioribus Fidei nostræ Mysteriis explicandis, & contra insurgentes errores vindicandis, sive in tradendis disciplinæ regulis, & morum præceptis, cum singulari Sacerdotalis eloquii gravitate & ubertate, adeo elucescit, ac etiam tot hominum laudibus cumulata, tantoque Conciliorum, Patrum, Scriptorumque Ecclesiasticorum studio & consensu celebrata dignoscitur, ut sapientissimus Pontifex nulli ferme Sanctorum Doctorum, qui in Ecclesia floruerunt, aut fama, aut existimatione postponendus esse videatur. Et sane Sancta universalis Synodus apud Chalcedonem congregata, non illum tantummodo *vocis Beati Petri interpretem* appellavit, sed & illius de Incarnatione Domini doctrinam venerabunda suscipiens, exclamare non dubitavit: *Petrus per os Leonis locutus est.* Idem Sanctus Pontifex a Concilio Constantinopolitano sub Menna celebrato, *illuminator & columna Ecclesiæ*; idem a sexta Synodo, *firmamentum orthodoxæ Fidei* prædicatur; Idem in pervetusto Synodorum Libro *Apostolicorum dogmatum defensor, & Apostolis coæquandus* dicitur. Quid autem clarissimi Religionis nostræ Proceres ac Patres? Sanctus Sophronius Hierosolymorum Antistes *Sanctissimum Romanæ Ecclesiæ, immo omnium, quæ sub Cœlo sunt, luminare*, Leonem fuisse affirmavit. Utque aliorum innumera prætereamus testimonia, S. Nicolaus Papa I. ad Michaelem Imperatorem scribens, libere asseruit, quod nisi Deus Leonis virtutem atque doctrinam adversus Latrocinium Ephesinum excitasset, *Religio Christiana penitus corruisset.* Etsi autem Ecclesia, inter eos, quos Doctorum titulo & appellatione distinguit, Sanctum Leonem Pontificem nondum peculiari Decreto recensuit; illius tamen doctrinam tanto in honore se habere ostendit, ut ipsius scripta, non secus ac illorum, quos præcipuos Religionis Magistros atque Doctores jamdudum veneratur, in Divinis Officiis frequenter locum habere jusserit; & in iis præsertim Solemnitatibus, quibus majora Fidei nostræ Mysteria per anni cursum recoluntur, universum Clerum & Populum ex illius Sermonum lectione solidam eruditionem, & spirituale pabulum haurire voluerit.

Præclarissimum de ea testimonium Conciliorum ac Patrum.

§. 2. Ad hæc autem, quæ de Sancti Leonis meritis & gloria cum omnibus sentimus, & jampridem animo Nostro reputavimus, peculiaris quædam, Nobisque cum paucis communis, accedit causa; quæ Nostram olim erga ipsum pietatem & venerationem magnopere accendit & auxit; quod scilicet, dum in Vaticana Beati Petri Basilica Canonicalem dignitatem in minoribus obtineremus, quum Sacrum illius Corpus, a multo jam tempore sub Altari Sanctæ Mariæ de Columna nuncupatæ quiescens, ad alterum ipsius Sancti Pontificis nomine in eadem Basilica erectum & dedicatum, solemni ritu ac pompa transferendum fuit, venerabilium illius ossium elevationi & recognitioni præsentes adfuimus, eaque nostris oculis intueri, ac debito cultu prosequi, summæ felicitatis loco habuimus; cujus rei Nos alibi, nimirum in Opere *de Canonizatione Sanctorum Lib. IV. Part. II. Cap. XXIII.* mentionem fecimus.

Peculiares præterea obsequii sui causas recenset Pontifex.

§. 3. Quod itaque semper, præmissas ob causas, justum & æquum censuimus, quodque Nostra in Sanctum Pontificem singularis devotio Nobis suadet, hoc demum, auctoritate Apostolicæ Sedis, in qua, magno licet temporum, majore autem meritorum intervallo, eidem successimus, nunc reipsa præstare decrevimus;

Quapropter ejus Officiū & Missa[m] sub Ritu Sanctorum Doctorū celebrari jubet.

Ideoque exempla sequentes aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, qui præter summos illos Ecclesiæ Doctores, alios etiam Sanctissimos Viros, qui eximia doctrinæ laude in Ecclesia floruerunt, eamque Scriptis suis locupletarunt, proprio Doctorum titulo & cultu honorandos esse decreverunt, Motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, volumus, præcipimus, & mandamus, ut in Officii Divini Breviario, in Festo Sancti Leonis Papæ & Confessoris, Antiphona *ad Magnificat* in utriusque Vesperis ponatur ea, quæ incipit: *O Doctor optime;* In Missa autem dicatur Introitus: *In medio Ecclesiæ*; & post Collectam subsequatur Lectio Libri Sapientiæ: *Justus cor suum tradet*; cum Graduali, ut in Communi Doctorum: Post Evangelium verò dicatur *Credo;* Reliqua, ut in consueta Missa propria de Sancto Leone. Atque ita per omnes Ecclesias, & respectivè ab omnibus & singulis, qui ad Divini Officii recitationem tenentur, perpetuo servandum statuimus & decernimus: Non obstantibus contrariis Rubricis, usibus, & consuetudinibus, etiam expresse per Sedem Apostolicam approbatis & confirmatis, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Derogatio contrariis.

§. 4. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc Nostri præcepti, mandati, statuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, Idibus Octobris, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

Dat. 25. Oct. 1754. Pont. XV.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 9. mensis Novemb. 1754.

XLI.

Centum insigne Oppidum, Bononiam inter & Ferrariam, in Civitatem erigitur, cum omnibus juribus, honoribus, & prærogativis, quibus reliquæ Pontificiæ Ditionis Civitates fruuntur: ita tamen, ut quoad spirituale vel temporale gubernium nihil plane innovetur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

APOSTOLICÆ Sedis Majestati convenit, temporalis suæ Ditionis Oppida, quæ temporum cursu, & Civium industria, ad insignem amplitudinem excrevisse dignoscuntur, splendidioribus titulis, & honoribus decorare, ut fidelium Subditorum animi, virtutis, & devotionis suæ præmium agnoscant, locorumque opibus, & virtutibus, paria dignitatis, & Ordinis ornamenta respondeant.

Centum compluribus, nec vulgaribus prærogativis insigne Oppidum.

§. 1. Sane inter Panarum, & Rhenum Amnes, æquali ferme distantia a Bononia, & Ferraria Civitatibus Nostris, extat illustris Terra, Centum nuncupata, quæ in Spiritualibus Archiepiscopali Ecclesiæ Bononiensi subest, in temporalibus autem per pro tempore existentem Apostolicæ Sedis Legatum Ferrariæ constitutum regitur, ac Civium frequentia, honestarum Familiarum copia, Virorum illustrium fama, artium cultu, Ædificiorum elegantia, Ecclesiarum etiam, Cœnobiorum, aliorumque piorum Locorum numero, ipsâque agri ubertate, & amplitudine, super plurimas Pontificiæ Ditionis Nostræ Terras longe excellit; ideoque digna videtur quæ illustriori Civitatis titulo, atque huic adnexis convenientibus prærogativis condecoretur.

§. 2. Quam in rem Nos quidem eo magis propensum animum gerimus, quod ipsius Terræ amplitudinis, & formæ, Civium conditionis, ac vigentis in ea tum Sacrorum Officiorum decoris, tum etiam Civilis Politiæ notionem, non ex aliorum scriptis, aut relationibus traditam, sed nostrismet ipsis oculis acceptam retinemus, ex quo, dum Archiepiscopali Ecclesiæ Bononiensi præeramus, non solum in Pastorali visitatione Diœcesim perlustrantes, memoratam Terram pluries invisimus, ejusque res omnes plene cognovimus, sed singulis ferme annis certum temporis spatium, tum valetudinis Nostræ, tum etiam studiorum Nostrorum rationibus opportunissimum, in ea transigere consuevimus; unde illius Cleri, & Populi obsequiis, officiisque devincti, Paternæ benevolentiæ affectum in eos merito conceptum, in hoc etiam Summi Apostolatus fastigio, Dei bonitate, constituti, retinemus; eodemque adhuc tum universos, tum singulos ipsius Terræ Cives & Incolas ex animo prosequimur, specialiter verò Dilectum Filium Hieronymum Barufaldum illius Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Blasii Episcopi, & Martyris Archipresbyterum, quem Nobis & Loci Dignitas, & sedula Officii ejus administratio, & non vulgaris doctrinæ atque eruditionis fama commendant.

§. 3. Quapropter ipsius Terræ Centi splendorem, & decus augere, & cumulare volentes, ejusdemque Communitatem, & Homines, ac eorum singulares Personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ, & supremæ Nostræ potestatis plenitudine, dictam Terram Centi in Civitatem, harum serie, in perpetuum erigimus, & instituimus: eique Civitatis titulum, & denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cœteris omnibus ejusdem Ditionis Nostræ Pontificiæ Civitatibus, non tamen ex peculiaribus titulis, competere dignoscuntur: Necnon Magistratui ejusdem Terræ, per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, consuetos honores, & insignia, quibus aliarum ejusdem Ditionis Civitatum Magistratus de jure, usu, vel consuetudine gaudere solent, seu debent; ita tamen, ut eadem Terra, per Nos in Civitatem, ut præfertur, erecta, Venerabili Fratri Nostro Moderno, & pro tempore existenti Archiepiscopo Bononiensi, ut antea, in spiritualibus subjecta remaneat, nec ipse Archiepiscopus apud eam residere teneatur, ac etiam in temporali ipsius gubernio nihil innovetur, eadem authoritate concedimus, & elargimur.

§. 4. Decernentes easdem præsentes, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere prætendentes, iisdem præmissis non

consenserint,

consenserint, nec ad ea vocati, citati, vel auditi fuerint, aut ex alia quantumvis legitima causa, aut quovis capite, etiam in corpore juris clauso, nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet etiam quantumvis substantiali defectu notari, impugnari, in Jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos Juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari ullo modo posse; sed ipsas præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari: sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Camerarium, aliosque ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & alios quoscumque quavis præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter decerni contigerit, aut attentari.

§. 5. Non obstantibus contrariis quibuscumque, etiam Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non ejusdem Terræ, per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, quibusvis Personis, & Locis sub quibusvis verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, & forma in illis tradita observata, præsentibus exprimerentur, & insererentur, pro plenarie & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, cœterisque contrariis quibuscumque.

§. 6. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, erectionis, institutionis, concessionis, elargitionis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, decimoquinto Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

D. Card. Passioneus.
J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XLII.

Abbati Generali Ordinis Monachorum S. Hieronymi Congregationis Italicæ indultum conceditur interveniendi Cappellis Pontificiis, locusque cum aliis Abbatibus Generalibus eidem assignatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Superiores Generales Ordinum Regularium ad Cappellam Pontificiam admitti solent.

ROMANORUM Pontificum Prædecessorum nostrorum Religioni & decori convenire visum fuit, ut quoties sacri solemniores Ecclesiæ Romanæ Conventus, seu Cappellæ Pontificiæ, ipsis præsentibus, una cum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque Prælatorum Romanæ Curiæ Ordinibus, vel ad Missarum solemnia celebranda, vel ad alia Ecclesiastica Officia peragenda haberentur, Regularium quoque Ordinum Generales Superiores ad illas admitterent.

Ad preces Card. Columna S. R. E. Vice-Cancellarii, Protectoris Ordinis Monachorum S. Hieronymi Congregationis Italicæ.

§. 1. Cum autem Abbas Generalis Ordinis Monachorum Sancti Hieronymi Congregationis Italicæ, qui ut plurimum extra Romanam Curiam moram trahere solet, hactenus dictis Cappellis minimè interfuerit: Et Dilectus Filius noster Hieronymus Sancti Laurentii in Damaso nuncupati prædictæ S. R. Ecclesiæ Diaconus Cardinalis Columna nuncupatus, ejusdemque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarius, qui prædicti Ordinis Sancti Hieronymi apud Nos & Sedem Apostolicam Protector existit, Nobis preces porrexerit, ut dilecto Filio Felici Nerinio moderno, nec non futuris dicti Ordinis Sancti Hieronymi Abbatibus Generalibus pro tempore existentibus, locum in dictis Cappellis, & Pontificiis Functionibus, ut infra, concedere & assignare dignaremur.

Indultum conceditur Abbati Generali ejusdem Ordinis, ut Cappellis Pontificiis interesse possit.

§. 2. Nos, qui in egregium Ecclesiæ Doctorem specialis obsequii studium semper professi sumus, idque compluribus & manifestis editis argumentis testatum facere non prætermisimus; volentes quoque erga illustrem Monachorum Ordinem, illius legibus & institutis fundatum, benevolentiæ nostræ significationes ostendere, dictumque Felicem a quibusvis &c. absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus libentissimè inclinati; eidem Felici moderno, & pro tempore existenti dicti Ordinis Sancti Hieronymi Abbati Generali, ut ipse perpetuis futuris temporibus singulis Missis Pontificalibus, Divinisque Officiis, & aliis Ecclesiasticis Functionibus, quæ in Basilicis etiam Patriarchalibus Urbis, & in Cappellis alicujus ex Pontificiis Palatiis, in præsentia quoque Nostra, solemniter celebrantur & peraguntur, nec non quibusvis generalibus Supplicationibus, cum habitu Prælatitio ipsi aliàs a Sede Apostolica concesso, seu juxta ritum, cum Pontificalibus indumentis, interesse & intervenire, ac locum in consueto scamno, immediatè post alios modernos & pro tempore existentes Ordinum Monasticorum Abbates Generales, qui simili concessione hactenus gavisi sunt & gaudent de præsenti, habere, & Missis ac Officiis & Functionibus hujusmodi durantibus, retinere, liberè & licitè possit & valeat, Apostolica auctoritate, harum serie, perpetuo concedimus & indulgemus, plenamque & liberam ad id facultatem & licentiam impertimur.

Clausulæ pro indulti firmitate.

§. 3. Decernentes ipsum Felicem, ac pro tempore existentem Abbatem Generalem dicti Ordinis Sancti Hieronymi, super concessione & indulto hujusmodi, a quoquam, sub quovis præ-

textu,

textus, occasione vel causa quantumvis juridica, & legitima, vel quæsito colore & ingenio, nullatenus impediri, molestari, retardari, aut inquietari posse, neque debere: Præsentes quoque litteras semper & perpetuo validas & efficaces esse & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac eidem Felici, ejusque Successoribus pro tempore existentibus Abbatibus Generalibus dicti Ordinis Sancti Hieronymi in omnibus & per omnia plenissimè suffragari, nec sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper ab illis excipi debere: Sicque & non aliàs per quoscumque Judices ordinarios & delegatos quavis auctoritate fungentes, ac Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, & Sedis prædictæ Nuntios judicari & definiri debere: Irritum quoque & inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

§. 4. Non obstantibus quibusvis etiam in Synodalibus, & Provincialibus, ac Generalibus Conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non quorumvis Ordinum, & Congregationum, ac Fratrum etiam Mendicantium privilegiis, ac similibus concessionibus & indultis Apostolica auctoritate quovis titulo concessis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro expressis & inserti habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expresè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

§. 5. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc nostræ absolutionis, concessionis, indulti, licentiæ, impertitionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem &c., incursurum,

Dat. 30. Januarii 1755. Pontificatus an. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLV., tertio Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri anno Quintodecimo.

J. Card. Pro-Dat. D. Card. Passioneus.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XLIII.

Lettera Circolare della Sagra Congregazione della Disciplina, diretta a' Superiori Regolari d' Italia, e dell' Isole Adjacenti, sopra il dubio, se li Confessori Regolari, non Curati, siano obligati ad intervenire alla Conferenza dei Casi Morali, ordinata dalli Vescovi nelle loro Diocesi?

Occasione alla disputa.

ALTRE *volte è stata esaminata nelle Sagre Congregazioni l'Istanza di alcuni Vescovi, di potere astringere i Confessori Regolari, non Curati, a dovere intervenire nella Conferenza de' Casi Morali, da detti Vescovi in certi giorni della Settimana destinata; e varie furono le Risoluzioni, secondo la diversità de i Casi, i quali nelle medesime furono proposti. Essendosi poi conosciuto il pregiudizio, che recava all' Osservanza della Disciplina Regolare il dovere assistere alla detta Conferenza in quel tempo, in cui dovevano i Regolari adempire i di loro Officj Claustrali, e l' abuso, che si era introdotto tra i Confessori sudetti, i quali col pretesto di dovere assistere alla detta Conferenza, non volevano indi intervenire all' altra stabilita dalla sa. me. di Clemente VIII., e dalle loro Costituzioni dentro i Chiostri; per potersi in tanto dare l' opportuno rimedio a questi inconvenienti, molti Procuratori Generali, specialmente quello de i Minori Conventuali, hanno stimato cosa necessaria il dover far ricorso in questa S. C. della Disciplina, per poterne sentire la finale risoluzione, colla quale si potessero in avvenire togliere tutti i contrasti. Riferitasi perciò questa Causa in essa S. C. dall' Eminentissimo Signor Cardinal Guadagni Prefetto della medesima sotto il seguente Dubbio:*

Se li Confessori Regolari, non Curati, siano, o non, obligati ad intervenire alle Conferenze de i Casi di Coscienza da i Vescovi nelle di loro Chiese Secolari stabilite?

§. 2. *Et essendosi, prima di dare la risposta al Dubbio suddetto, considerato, che questa materia era stata già magistralmente esaminata, e risoluta a favore delli Regolari nella S. C. del Concilio, nel tempo, in cui la Santità di Nostro Signore PP. BENEDETTO XIV. era Segretario della medesima, in una Causa d'Acquapendente -- Visitationis Sacrorum Liminum 12. Martii 1718., inserita nella Notificazione 15. -- al §. De i Confessori Regolari, nel Tom. 5. delle Notificazioni, & Editti della Santità Sua, quando era Arcivescovo di Bologna. Fu di commun consenso risposto al Dubbio suddetto nel dì 29. Maggio del corrente Anno 1752.*

Negative, & dentur Decreta aliàs in re hac emanata. Scilicet a S. C. Concilii in una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum 12. Martii 1718. & in Forosempronien. 12. Maii 1685. *Riferita nel Foglio della citata Causa d'Acquapendente.* Et ex S. C. super statu Regularium, in una Maceraten. 15. Januarii 1682. *Quali tutte si danno per extensum nel fine della præsente Lettera.*

§. 3. *Passò poi essa S. C. nel dare l'opportuno Provedimento sopra l'abuso introdotto in alcuni Conventi, ne i quali o per negligenza, o per ignoranza de i Decreti sudetti, non vi si tiene la lezione della Morale, nè vi si fanno le Conferenze de i Casi giusta il Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni Regolari, con ordinare, siccome colla presente ordina a tutti i Superiori Regolari d'Italia, e delle Isole adjacenti, l' esatta, e puntuale osservanza del citato Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni circa la Lezione della Morale, e la Conferenza de i Casi di Coscienza, da farsi impreteribilmente in tutti i Conventi del di loro Ordine, tanto in quelli, nelli quali vi è la sufficiente Famiglia di Religiosi, quanto ne i piccioli Conventi, dove però vi sono Confessori Regolari approvati da i Vescovi per ascoltare le Confessioni dei Secolari. E coll' espressa condizione, che qual' ora dentro i Chiostri non venissero eseguiti ad unguem i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni del loro Ordine, le quali prescrivono la Lezione della Morale, e la Conferenza dei Casi di Coscienza, da farsi dentro i loro Conventi, o Monasterj, in detto caso siano tenuti, ed obligati i Confessori suddetti Regolari d'assistere, & intervenire alla Conferenza dei Casi stabilita dai Vescovi. S' incarica intanto a' detti Superiori Regolari, di fare eseguire quanto nella presente Lettera si contiene, acciò con effetto restassero adempiti i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni dei loro respettivi Ordini, le quali hanno prescritta, e stabilita la detta Lezione di Morale, e Conferenza di Casi, come*

un Punto principale dell' osservanza della Regolare disciplina dentro i Chiostri: E di dover trasmettere la presente Lettera in tutti i loro Conventi, e Monasterj, con farla ivi leggere due volte l' Anno, tenerla affissa nel luogo solito, e registrarla nelle loro Segretarie, acciò non si possa allegare causa d' ignoranza in contrario. Per esser così, e non altrimente, l' intenzione di Nostro Signore, a cui essendo stata fatta da Monsignor Segretario la Relazione di tutto il contenuto nella presente Lettera, si è benignamente degnato di approvarlo, e di confermarlo. Dato dalla nostra solita Residenza questo dì 8. *Novembre* 1752.

F. G. A. Card. Guadagni Prefetto.

F. Solazzi Archivescovo di Tebe Segretario.

DECRETUM SACRÆ CONGREGATIONIS CONCILII

In una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum editum 12. Martii 1718.

n S. ati- cilii, upra.

IN relatione Status Ecclesiæ, de more ab Episcopo Aquipendii ad hanc Sacram Congregationem transmissa, legitur, ab eodem institutas fuisse in sua Diœcesi Conferentias, sive Congregationes pro discutiendis Casibus Conscientiæ, quæ singulo quoque Mense coguntur, cuique diligentissime interveniunt omnes Parochi, & Sacerdotes, quibus Fidelium Sacramentales Confessiones commissæ sunt, & reliquus Ecclesiasticorum Cœtus.

In eadem Relatione habetur, quatuor esse Conventus Regularium in Civitate Aquipendii, Augustinianorum videlicet, Minorum Conventualium, Capucinorum, & PP. Minorum Observantiæ, & Religiosos in iisdem degentes sæpe sæpius non esse in numero a Sanctionibus Apostolicis præscripto.

Rursus in citata legitur Relatione, alios quinque esse Religiosorum Conventus in Diœcesi, duos PP. Minorum Observantiæ, alterum in Terra Canini, alterum in Terra Farnesii, ubi pariter existit Conventus Capucinorum; quartus Conventus est ille Servorum Beatæ Mariæ Virginis, qui est in Terra Ischiæ; & postremus est Conventus Carmelitarum in Oppido Cellularum, qui est Episcopali Visitationi subjectus.

Tandem in Relatione, aliis prætermissis dubiis, quæ specialem non merentur discussionem, proponit Episcopus, an, Regularibus, qui suorum Subditorum Confessiones audire capiunt, liberum sibi sit & licitum, conditionem in concedendis facultatibus injungere, interessendi videlicet menstruis Disceptationibus, & Congregationibus Casuum Conscientiæ?

Pro parte affirmativa ponderari posse videtur, id non esse novum: clar. etenim mem. Card. de Luca in adnotationibus ad Concilium Tridentinum discurs. 2. num. 12. *dixit, id futurum esse maximopere proficuum, tum, ut Episcopus perspectas habeat opiniones omnium suorum Confessariorum, tum, ut quantum possibile est, uniformis sit Confessariorum doctrina in materia morum, & signanter Contractuum, in qua sæpe sæpius Theologi dissident a Theologis, & a Canonistis; quibus addi posset, Collationem hanc omnium Confessariorum, tam Sæcularium, quàm Regularium, futuram esse non inutilem pro animorum unione; juxta ea, quæ habentur* in actis Ecclesiæ Mediolanensis tomo 1. par. 4. in Instruct. Confess. pag. 647. Ideo Regularium Superiores Confessarios suos sæpius moneant, & ad hanc animorum unionem in Fidelium ædificationem adhortentur, curentque in primis, ut dum in Casuum resolutione, diversa inter eos, & Parochos sententia fuerit, prudenter in eos se gerant, & ad Laicorum notitiam id non veniat, sed ad Nos pro Decisione recurrant.

Negativæ e contra favent opinioni ea, quæ sequuntur. Primo, quod Episcopus Confessariorum Regularium Doctrinam perspectam habere potest in examine, quod illorum approbationem præcedit, ad terminos Sacri Concilii Trid. sess. 23. cap. 15. de Reformat. *Secundo, quod in Decretis pro Reformatione Regularium editis a Clemente Octavo præscribitur, quod in singulis Monasteriis, & Conventibus bis in hebdomada habeatur lectio Sacræ Scripturæ, vel Casuum Conscientiæ, ad quam Fratres omnes convenire tenentur; Tertio, quod hic in Urbe, in decem & septem Conventibus fiunt Congregationes Casuum Conscientiæ, illisque interveniunt Parochi tantummodo, & Confessarii ex Clero Sæculari, non vero Regulares, in quorum Conventibus prædictæ casuum lectiones habentur; Quarto tandem, quod ab hac Sacra Congregatione die 12. Maii 1685., uti habetur* lib. Decretorum 35. fol. 238., *prodiit hæc resolutio in quadam Causa Forosempronien. Accessus ad Congregationem Casuum Conscientiæ.*

Episcopus exponit, in Civitate Forosempronien. duo adesse Regularium Cœnobia, unum scilicet Minorum Conventualium S. Francisci, alterum vero Barbanitarum, quæ propter exiguum Religiosorum numerum inibi degentium, subjecta sunt jurisdictioni Ordinarii ex Decreto San. mem. Innocentii X. incipien., *Ut in parvis*, & licet dicti Religiosi hujusmodi subjectionem agnoscant, atque patiantur, qui tamen ex eis Sæcularium Confessiones, eodem Ordinario approbante, excipiunt, ad Congregationem Casuum Conscientiæ, quæ singulis Mensibus habetur, cuique Confessarii omnes intersunt, accedere renuunt; quo circa petit declarari, an prædictos Confessarios Regulares cogere possit ad interessendum præfatæ Congregationi Casuum Conscientiæ? Sacra Congr. &c. Respondit: Negative.

Hic positis, onus erit EE. VV. decernere.

An in casu, de quo agitur, permissum esse valeat Episcopo concedenti Sacerdotibus Regularibus facultatem audiendi Confessiones Sæcularium, injungere, ut intersint Congregationibus Casuum Conscientiæ?

Negative: & detur Decretum in Forosempronien. 12. *Maii* 1585.

DECRETUM SACRÆ CONGREGATIONIS

Super Statu Regularium in una Maceraten. 15. Januarii 1682. editum.

Alterum S. Congregationis super Statu Regularium.

CUM Conventus suppressi, & postea restituti, in quibus non degunt de Familia duodecim Religiosi, sint vigore Decreti: Ut in parvis *fel. rec. Innocentii X. subjecti Visitationi, correctioni, & omnimodæ Jurisdictioni Ordinariorum Locorum, contigit dubitari, an Religiosi Confessores, & non Parochi, in hujusmodi Conventibus degentes, compelli possint ab eisdem Ordinariis, ut accedant ad Conferentiam Casuum Conscientiæ?*

Proposito hoc Dubio in Sac. Congregatione super Statu Regularium habita in Palatio Vaticano die 15. *Januarii* 1682., *Eminentissimi PP. censuerunt, Ordinarios Locorum posse quidem hortari, non autem compellere prædictos Religiosos Confessores, non Parochos, ad accedendum ad Conferentiam Casuum Conscientiæ.*

DE-

DECRETUM

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

IN CAUSA

POLONA, SEU LUCEORIEN.

Beatificationis, seu declarationis Martyrii Ven. Servi Dei ANDREÆ BOBOLA *Sacerdotis Professi Societatis Jesu.*

Dubium primo in Congregatione Rituum propositum.

PRoposita in Congregatione Generali Sacrorum Rituum, coram Nobis habita die 13. Maii 1749. Causa Beatificationis, seu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societ. Jesu, disputatoque dubio sequentibus verbis concepto -- *An constet de Martyrio, & causa Martyrii, nec non de Signis, seu Miraculis, in casu, & ad effectum &c.* -- sequens a Nobis editum fuit responsum die 22. ejusdem mensis, & anni: *Non constare* videlicet *de Martyrio, & causa Martyrii, per probationes directas, per Testes videlicet de visu contestes idoneos, & aptos, juxta Congregationis praxim, & Sedis Apostolicæ institutum*: Sed insimul Postulatoribus concessum est, ut in alia Generali Congregatione dubium supradictum iterum proponere possent, & Causam, in eo quod attinet ad Martyrium, & causam Martyrii, prosequi per viam subsidiariæ probationis in suo genere perfectæ: & in eodem supradicto responso nonnulla alia addita fuerunt, quæ fuerant a Postulatoribus omissa, & quæ demandatum fuit, ut ab iisdem supplerentur.

Ejusdem resolutio.

Iteratum ejusdem dubii examen ex præscripta methodo comprobandi martyrium & causâ Martyrii per viâ subsidiariæ probationis.

§. 2. Ad prædicti responsi tramites, derelicta a Postulatoribus via directæ probationis, aliaque inita subsidiariæ probationis super Martyrio, & causa Martyrii; cæterisque adamussim adimpleti-, quæ adimplenda in supradicto responso præscripseramus; cum in alia Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 26. Novembris 1754. ab ipsis fuerit iterum proposita Causa Beatificationis, seu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Soc. Jesu, & iterato fuerit disputatum dubium-- *An constet de Martyrio, & causa Martyrii, nec non de Signis, & Miraculis in casu &c.* -- etsi ante accessum ad Congregationem tum Scripturæ Postulatorum, tum Animadversiones Fidei Promotoris, tum etiam Consultorum omnium suffragia, Nobis juxta morem scripto exhibita, ac Nobis diligenter perlecta fuissent, & singula rationum momenta a Procuratoribus, & Advocatis viva quoque voce coram Nobis exposita propriis auribus excepissemus, & Congregationi deinde dicta die interessentes, omnia & singula, quæ a Venerabilibus Fratribus Nostris Cardinalibus prædictæ Congregationi addictis deducta sunt, audivissemus; a Nostra tamen promenda sententia tunc abstinuimus, & interessentes rogavimus, ut suis precibus a Patre luminum humiliter peterent, ut Nobis præsto esse, mentemque Nostram illustrare dignaretur, antequam super proposito dubio responsum a Nobis ederetur.

Decr

§. 3. Post hæc, aliorum precibus Nostras quoque conjunximus; resumptoque negotio, & omnibus iterum mature perpensis, habitaque potissimum ratione tercentum fere Testium in Processionibus tum Ordinariis, tum Apostolicis juridice examinatorum, qui de Martyrio, causaque Martyrii, & perseverantia finali, etsi uno, aut altero exceptis, qui sunt de Visu, de auditu deponentes, moralem constituunt certitudinem, quæ, si non impossibile, imprudens tamen redderet judicium de opposito; inhærentes etiam suffragiis Consultorum, & Cardinalium Congregationis Sac. Rituum adscriptorum, qui in mox exponendam, in sufficienti, juxta mentem ejusdem Congregationis, numero, sententiam devenerant, Divino iterum in Sacrosancto Missæ Sacrificio ferventissime implorato præsidio, Decretum edimus, quod Secretario Congregationis propriis manibus consignamus, in quo statuimus, & declaramus, Martyrium, & causam Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societatis Jesu ita probari, ut tuto procedi possit ad ulteriora, nimirum ad discussionem, & approbationem quatuor Miraculorum, juxta formam Decreti Generalis die 23. Aprilis 1741. enunciati in supra memorato responso Nostro edito die 22. Maii 1749.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 9. Februarii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco † Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

Die ... Pontif. XV.

XLIV.

Pueros ante usum rationis in odium Christi occisos, an canonizari expediat, disquiritur, & in hanc rem plura de Martyrio horum Puerorum, cultuque publico iisdem in Ecclesia præstito; & de Martyrio cultuque præsertim Beati Andreæ Rinnensis, cujus institutæ Canonizationis causa conscribendæ Epistolæ occasio fuit, distinctim adnotantur.

Si esamina, e definisce il punto, se sia espediente il canonizare i Fanciulli uccisi in odio di Cristo prima che giungessero all' uso di ragione; si fanno più osservazioni intorno al martirio sofferto da tali Fanciulli, ed al culto perciò loro accordato nella Chiesa, ed in particolare sopra il martirio e culto del Beato Andrea Rinnense, la di cui causa di Canonizazione è stato il motivo di scrivere la presente Lettera.

Dilecto Filio Benedicto Veterani Sacræ Consistorialis Aulæ Advocato & Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Historica narratio de Martyrio cultuque B. Andreæ Rinnensis.

BEATUS Andreas de Pago, seu Vico Rinnensi, Brixinensis Diœcesis, nondum exacto tertio ætatis suæ anno a Judæis in odium

Diletto Filio Benedetto Veterani Sacræ Consistorialis Aulæ Advocato & Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

IL Beato Andrea del Pago, o Villaggio Rinnense, Diocesi di Bressanone, che non aveva per anche compito il terzo anno della sua

odium Christianæ Fidei sub annum 1462. fuit crudelissime trucidatus. Non ita post multos a Martyrio annos publice coli cœpit; quandoquidem sub annum 1475. ejusdem ossa, sublimi a terra loco recondita fuerunt in pariete Ecclesiæ præmemorati Vici, Deo in honorem S. Andreæ Apostoli dicatæ. Cum autem subinde una cum miraculorum fama, eo semper magis religiosum Populi obsequium excreverit, ac præterea Infantis Reliquiæ, scientibus, & probantibus Ordinariis, assiduis nec interruptis cultus publici actibus fuerint exceptæ; impulere hæc omnia superioribus annis Venerabilem Fratrem Nostrum Episcopum Brixinensem, Dilectumque Filium Abbatem Monasterii Viltinensis Ordinis Præmonstratensis, aliosque emeritos viros Ecclesiasticos, ut supplices a S. Sede exposcerent indultum peculiaris Missæ, & Officii peculiares itidem Lectiones habentis, in Beati honorem, Martyrii die quarto Idus Julii, recitandi a Clero Sæculari, & utriusque sexus Regulari, in Civitate, universaque Brixinensi Diœcesi. Huic autem petitioni quinto Kalendas Octobris anni 1751. rescripsimus, ut primum omnium ab Ordinario conficeretur Processus de martyrii, ac Miraculorum fama, deque cultu immemoriali, de quibus juridice nobis liquere optabamus, ante peculiaris Officii Missæque concessionem.

§. 2. Haud ipsis arrisit rescriptum hoc nostrum. Quare cum expositum nobis fuisset, ad exequenda omnia, quæ illo præcipiebantur, diuturno tempore, labore magno, nec exiguis sumptibus opus esse, quandoquidem Brixinone duo Processus Ordinaria auctoritate confici deberent; Nosque ipsos in Nostro opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 5.*, plura recensere exempla, quibus Officia & Missæ propriæ in alicujus Beati honorem concessa quandoque fuisse constabat, ex iis tantummodo, quæ de eo litteris consignarant Auctores graves, quæque de publico ejusdem cultu erant pervulgata, quin ullus antecesserit Processus ab Ordinario confectus super virtutum, seu martyrii, aut miraculorum, vel cultus antiqui, ac hominum memoriam excedentis fama; propterea quod hujusmodi Processus tunc solummodo fit necessario præmittendus, quando præter Officii Missæque concessionem in causa progredi quis velit, & ad formalem usque Canonizationem procedere; haud vero, quum peculiaris Officii Missæque indulto obtento, nihil de formali Canonizatione cogitatur, sed mens est frui dumtaxat impetratis: Hinc igitur animum induximus viam relinquere a Nobis antea præscriptam, & alteram inire, quam ipsi patefecimus, plurimisque exemplis *id præcit. cap. 5.* confirmavimus.

§. 3. Incognitum nobis non erat hujusce B. Andreæ nomen, neque martyrium, cum legerimus quidquid de ipso scripserunt celebres Bollandistæ *tom. 3. Mensis Julii ad diem 12.* Nosque ipsi de eo mentionem fecerimus in præcit. Nostro opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 15. num. 6.* Antequam vero oblatis precibus annueremus, opus fuit, ut percurreremus hujusce Martyris historiam manu scriptam, ab Hippolyto Guarinonio Germano idiomate compositam, latine vero redditam a P. Norberto Abbate Viltinensi; ut inspiceremus acta martyrii, publicique cultus monumenta multo labore ac eruditione collecta, typisque tradita sub annum 1745. a Patre Hadriano Kembtero; nec non disceptationem Apologeticam de martyrio Beati Simonis Tridentini, Tridenti impressam anno 1747. ubi *cap. 5.* de Martyrio, Cultuque Beati Andreæ late differitur; Quam quidem Disceptationem quamvis eruditi Auctoris modestia nullo

sua età, fu nel 1462. barbaramente trucidato dagli Ebrei in odio della Fede di Cristo. Poco dopo il martirio, incominciò il culto pubblico; essendo state nell'anno 1475. poste le di lui Ossa sopra terra nel muro della Chiesa del detto luogo, dedicata a Dio in onore di S. Andrea Apostolo; ed essendo unitamente colla fama de' miracoli sempre più cresciuta la divozione del popolo; ed in oltre essendosi mai sempre continuati verso le di lui Reliquie gli atti non interrotti di pubblico culto, colla scienza, ed approvazione degli Ordinarj. Tutto ciò diede negli anni passati impulso al Venerabile Fratello il Vescovo di Bressanone, ed al Diletto Figlio il Padre Abbate del Monastero Viltinense dell' Ordine Premonstratense, e ad altri degni Ecclesiastici, di supplicare la Santa Sede per la concessione della Messa propria, e dell' Officio colle Lezioni proprie, da recitarsi in di lui onore nel giorno 12. di Luglio, giorno della morte, dal Clero Secolare, e Regolare dell' uno e l' altro sesso della Città, e Diocesi di Bressanone: ed a quest' istanza fu da Noi risposto sotto il giorno 27. di Settembre 1751. che, prima d' ogni altra coso, si facesse dall' Ordinario il Processo sopra la fama del martirio e de' miracoli, e sopra il culto immemorabile, dovendo questo essere il preliminare alla concessione dell' Officio e della Messa propria.

All' istanza per la concessione dell' Officio, e Messa propria:

Fu rescritto, che si formasse Processo sopra la fama del martirio, miracoli, e sopra il culto immemorabile.

Quando non sia necessario premettere un tal Processo.

§. 2. Non piacque questa risposta: ed essendoci stato rappresentato, che, per eseguire quanto in essa veniva prescritto, sarebbe stato d'uopo impiegarvi molto tempo, gran fatica, e spesa, dovendosi fare in Bressanone due Processi coll' autorità Ordinaria; e che da Noi stessi nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctor. al lib. 4. part. 2. cap. 5.* venivano riferiti varj esempj di concessioni d' Officj e Messe proprie in onore di qualche Beato, in sequela di quanto d' esso avevano scritto Autori gravi, in sequela del notorio pubblico culto, senza che sia preceduto verun Processo fatto dall' Ordinario sopra la fama delle virtù, o del martirio, o de' miracoli, o del culto antico ed immemorabile; richiedendosi questo Processo, quando, oltre la concessione dell' Officio, e della Messa, si pensa di proseguire la Causa, e portarla alla formale Canonizazione; ma non quando, ottenuto l'Officio e la Messa, non pensavasi a formale Canonizazione, ma l'intenzione era di contentarsi dell' ottenuto: ci disponemmo a lasciare la strada da Noi prescritta, ed a battere la nuova, che Noi stessi avevamo aperta, e corroborata con molti e molti esempj *nell' allegato cap. 5.*

§. 3. Non ci era ignoto il nome di questo Beato Andrea, nè ci era ignoto il di lui martirio; avendo letto quanto ne scrivono i celebri Bollandisti *nel tom. 3. del mese di Luglio al giorno 12.* ed avendone ancor Noi fatta menzione nella citata nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib. 3. cap. 15. num. 6.* Ma, prima d' aderire all' istanza propostaci, ci convenne il vedere la Storia manoscritta di questo Martire, composta da Ippolito Guarinonio in lingua Tedesca, e tradotta in lingua Latina dal Padre Norberto Abbate Viltinense; il vedere gli Atti del Martirio, e del culto pubblico, non molta fatica ed erudizione radunati, e dati alle stampe l' anno 1745. dal Padre Adriano Kembter; la Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone da Trento, stampata in Trento l' anno 1747. ove *al cap. 5.* si discorre a lungo del martirio, e del culto del Beato Andrea, Dissertazione, che, benche stampata senza nome per umiltà dell' erudito Autore, si sa però esser Opera del Padre

Istorici, che hanno fatto menzione del B. Andrea.

nullo inscriptam nomine ediderit, perspectum tamen est, opus esse Patris Benedicti a Cavallesio, quemadmodum testis locupletissimus est celebris Flaminius Cornelius Senator Venetus in suo opere *de cultu S. Simonis Pueri Tridentini & Martyris pag.* 4. ubi debitas præfato emerito Religioso Viro laudes non prætermittit.

Alia de eo monumenta.

§. 4. Insuper, cum delatum fuisset, antiquum quemdam extare Processum Ordinaria auctoritate confectum super cultu hujusce B. Andreæ, authenticum ejus exemplum transmitti ad nos jussimus; utque extrajudiciales saltem suppeterent probationes continuationis ejusdem publici cultus, missæ ea de re ad Nos fuerunt testificationes; Postquam autem omnia accurate perpendimus, per organum Congregationis Rituum, instantibus Venerabili Fratre Brixinensi Episcopo, Dilectisque Filiis Procuratore Generali Ordinis Præmonstratensis, & Abbate Monasterii Viltinensis, decimo octavo Kalendas Januarii 1753. Missam propriam, Officiumque cum peculiaribus Lectionibus a Clero Sæculari, & utriusque sexus Regulari, sub ritu duplici in Civitate, ac per universam Brixinensem Diœcesim recitandum concessimus; nec tamen omisimus, Missam ipsam, atque proprias Lectiones examinandas curare, omniaque cum Dilecto Filio Ludovico Valenti tunc Fidei Promotore, nunc vero Assessore S. Officii communicare: ac insuper præmemorati Brixinensis Episcopi, reliquorumque, quos mox supra expressimus, precibus annuentes, decimo octavo Kalendas Februarii Plenariam Indulgentiam concessimus singulis, qui confessi Sacraque Communione refecti, quarto Idus Julii cujusque anni, Rinnensem visitent Ecclesiam, in qua Beati Andreæ Reliquiæ conquiescunt.

Quibus attentis Officium, Missa, & Indulgentia festo ipsi die concessa fuit.

Simile aliud Indultū Sixti V.

§. 5. Hæc omnia peregimus, proposito Nobis Sixti V. Prædecessori Nostris exemplo. Sub annum 1475. fuit ab Hebræis in odium Fidei Christi sævissime occisus Beatus Simon Tridentinus Puer, qui nondum impleverat tertium ætatis suæ annum. Ex inhumano hoc scelere tot tantæque turbæ derivarunt, totque ac tantis artibus usi sunt Judæi, ad promeritas pœnas declinandas, avertendumque a se justum Christifidelium odium, ut Sixtus IV. refugere haud potuerit, quin ea in re ipse intercederet, prohibendo, ne qui antea publicus cultus Beato Simoni præstabatur, eidem amplius exhiberetur, quousque perspicuum evasisset, eumdem in odium Christianæ Fidei fuisse a Judæis trucidatum. Sixti IV. Breve relatum a nobis fuit in Nostro opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 4. Cum vero subinde palam omnia facta fuissent, allatisque probationibus, demonstrata, unà cum nece, ejusdem inferendæ causa, atque constitisset etiam interfectores Hebræos fuisse, veluti evincitur ex Processu, qui vel nunc temporis in secretiori Archivo Castri S. Angeli asservatur, quemadmodum monuimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 3. *cap.* 15. *num* 6. a Sixto V. Pontifice anno 1588. datum fuit Breve concessionis Missæ celebrandæ, ác Officii proprii in Civitate universaque Diœcesi Tridentina, in honorem Beati Simonis, definita die recitandi, superaddita Indulgentia Plenaria omnibus, qui Confessionis, ac Communionis Sacramentis muniti, die eidem sacra visitassent Ecclesiam, in qua ejusdem Reliquiæ coluntur. Breve Sixti V. insertum est præcitatæ Disceptationi Apologeticæ super Martyrio Beati Simonis, Tridentinis prælis cusæ anno 1747. *pag.* 207. ubi eruditus Auctor refutare non negligit quæcunque Wagenseilius, & Basnagius in Pueri innoxii martyrium objecerant: idque ipsum, vi & eruditione haud impari, præstatur a Flaminio Cornelio Senatore Veneto

Benedetto da Cavalesio, come attesta il celebre Flaminio Cornaro Senator Veneto della sua bell' Opera *de Cultu S. Simonis Pueri Tridentini & Martyris*, *alla pag.* 4., ove non lascia di dare le dovute lodi al sopradetto degno Religioso.

§. 4. Di più, essendosi avuta notizia, che v' era un antico Processo fatto coll' autorità Ordinaria sopra il culto di questo Beato Andrea, ne facemmo venire la copia autentica; e per avere le prove almeno estragiudiziali della continuazione del predetto pubblico culto, ne furono trasmesse le attestazioni. E dopo aver tutto maturamente considerato, pe'l canale della Congregazione de' Riti, ad istanza del Venerabile Fratello il Vescovo di Bressanone, de' Diletti Figli il Procuratore Generale dell' Ordine Præmonstratense, e l' Abbate del Monastero Viltinense, facemmo sotto il giorno 15. di Dicembre 1753. la concessione della Messa propria, e dell' Officio colle Lezioni proprie, da recitarsi dal Clero Secolare, e Regolare dell' uno e l' altro sesso della Città e Diocesi di Bressanone sotto rito doppio; non avendo mancato di far prima esaminare la Messa propria, e le Lezioni proprie, e di conferir tutto col Diletto Figlio Lodovico Valenti allora Promotore della Fede, ed oggi Assessore del S. Officio. E ad istanza pure del sopraddetto Vescovo di Bressanone, e degli altri sopradetti, nel giorno 14. di Gennajo 1754. concedemmo l' Indulgenza plenaria a chi confessato e comunicato avesse divotamente nel giorno 12. di Luglio di ciaschedun anno visitata la Chiesa Rinnense, in cui sono le Reliquie del Beato Andrea.

§. 5. Avendo avuto avanti gli occhj l' esempio del nostro Predecessore Sisto V. Fu nell' anno 1475. barbaramente trucidato dagli Ebrei in odio della Fede di Cristo il Beato Simone fanciullo di Trento, che non avea compito il terzo anno della sua età. Da questo barbaro fatto derivarono tanti e così gravi disordini, e furono tali e tanti gli artificj usati dagli Ebrei per sottrarsi dalle dovute pene, e liberarsi dal dal giusto odio conceputo contra di loro dai Cristiani, che il Pontefice Sisto IV. non potè esentarsi dal mettervi le mani, proibendo il culto pubblico, che esibivasi al Beato Simone, fintantochè si fosse posto in chiaro, ch' esso era stato trucidato dagli Ebrei per odio della Fede di Cristo. Il Breve di Sisto IV. è da Noi riferito nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 4. Ed essendosi dipoi posto il tutto in chiaro, ed essendosi colle prove alla mano fatta vedere, unitamente colla morte, la causa della morte, che gli uccisori erano stati gli Ebrei, come risulta dal Processo, che ancor oggi si conserva nell' Archivio Segreto di Castel S. Angelo, come abbiamo accennato nella nostra Opera *de Canonizatione al lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 6. fu dal Pontefice Sisto V. l' anno 1588. spedito un Breve di concessione dell'Officio e Messa propria da potersi recitare e celebrare nella Città e Diocesi di Trento nel tal giorno determinato in onore del Beato Simone, coll' aggiunta dell' Indulgenza plenaria a quelli, che confessati e comunicati avessero nel giorno della di lui Festa visitata la Chiesa, in cui si ritrovano le sue Reliquie. Il Breve del Pontefice Sisto V. è stampato nella sopraccitata Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone, della stampa di Trento del 1747. *alla pag.* 207., ove non lascia l' erudito Autore di refutare le obbiezioni fatte dal Wagenseilio, e dal Basnagio contra il martirio dell' innocente Fanciullo: il che pure con uguale energia ed erudizione si adempie da Flaminio Cornaro Veneto Sena-

Veneto in suo opere *de Cultu S. Simonis Pueri Tridentini* Venetiis recuso sub annum 1743. Inter ea vero, quæ vel ipsi pro B. Andreæ Cultu indulsimus, vel Prædecessores Nostri pro Cultu B. Simonis decreverunt, hoc unum discrimen est, quod nimirum jussu Gregorii XIII. Pontificis, Beati Simonis nomen in Martyrologium Romanum fuit illatum, uti prænotavimus in *Nostro lib. 1. de Canonizatione cap. 14. num. 4.* At id Nos præstare noluimus quoad Beatum Andream, ad sarta tecta servanda posteriora Decreta, ut in Martyrologium Romanum Canonizatorum nomina solummodo inferantur, omissis nominibus eorum, qui Beatorum numero adscripti sunt, vel solemni, vel æquipollenti Beatificatione: uti videre est *Nostro lib. 4. de Canonizatione part. 2. cap. 18. num. 9. & seq.*

§. 6. Si religiosis Viris satis fuisset, quemadmodum affirmaverant, Officium Missamque propriam obtinuisse, & subinde ulterius progressi, Causam ipsam ad formalem Canonizationem instruere non attentassent, Nos quidem Epistolam hanc dictandi, te vero perlegendi ac expendendi labore levavissemus; at cum formalem Canonizationem nunc sibi animo proposuerint, obtinuerintque ut Potentissimi Catholicorum Principum in id ipsum vehementer instarent; opus nobis esse conspeximus, ut omnia rite recteque se habeant, hac Epistola sententiam Nostram de nupera petitione aperire.

§. 7. Haud sane conquerimur eos, postquam expressa superius ratione, Missæ propriæ propriique Officii concessionem a nobis sunt assecuti, declarato eorum animo ulterius minime progrediendi, mutasse exinde sententiam; nova enim hæc molimina libenter damus iteratis Religiosæ devotionis impulsibus. Certi præterea sumus, quoties ipsi ad formalem Canonizationem properare velint, te, pro ea, qua uti consuevisti diligentia, non neglecturum, Commissionem relaxare, quæ dicitur, *in statu & terminis*, de qua verba fecimus in nostro Opere de Canonizatione *lib. 2. cap. 38. num. 13.* legitimam quoque exposcere probationem, qua casum hunc Urbani VIII. decretis non esse comprehensum demonstretur, quod cæteroquin facilè admodum præstabunt Postulatores, authenticum nostrum Missæ atque Officii indultum proferentes, veluti nos quoque innuimus præcitato Opere *lib. 2. cap. 21. num. 3.* Nec te pariter prætermissurum scimus, tum exigere, ut novo confecto Processu Apostolico, una cum martyrio, ipsa probetur causa martyrii Beati Andreæ; cum ad solemnem Canonizationem haud satis habeantur, quæcunque & facta, & oculis subjecta fuerunt ad Officii Missæque concessionem; veluti ipsi plene demonstravimus in Nostro *lib. 1. de Canonizatione cap. 32. a num. 6. ad 17., & cap. 42. num. 9.* Tum ad severæ critices regulas expendere, an Historici martyrium referentes necessariis polleant conditionibus, ad probationem constituendam, in judicio solemnis Canonizationis quibus de conditionibus Nos late egimus *Nostro lib. 3. de Canonizatione cap. 8. & duobus sequentibus*, cum major etiam quoad Historicos adhibeatur facilitas, quoties res est de simplici concessione publici cultus, peculiaris alicujus Diœcesis finibus circumscripti, quam cum agitur de publico cultu præceptiva lege decreto, atque in universam Ecclesiam ampliato, quemadmodum vel ipsi adnotavimus *lib. 4. part. 2. cap. 10. num. 26.* Ac denique expetere, præter martyrium, ejusque causam, signorum præterea ac miraculorum accessionem, quæ post Indultum publici cultus contigerint, quod perinde est ac dicere, post datum a Nobis Breve concessionis Officii ac Missæ. Neque hic suf-

Senatore nella sua Opera *de cultu S. Simonis Pueri Tridentini*, ristampata in Venezia l'anno 1743. E fra le concessioni da Noi fatte pe'l culto del Beato Andrea, e le concessioni fatte da' nostri Predecessori pe'l culto del Beato Simone, non v'è altra differenza, se non che per ordine del Pontefice Gregorio XIII. fu posto il nome del Beato Simone nel Martirologio Romano, come da Noi è stato anche riferito *nel nostro lib. 1. de Canonizatione cap. 14. num. 4.* ma ciò da Noi non è stato fatto in ordine al Beato Andrea, per mantenere i posteriori decreti, di non inserire nel Martirologio Romano, che i nomi de' Canonizati, escludendo i nomi de' Beatificati o con Beatificazione formale, o con Beatificazione equipollente, come può vedersi *nel nostro lib. 4. de Canonizatione part. 2. cap. 18. num. 9. e seg.*

Differenze fra l'uno, e l'altro, e sua ragione.

§. 6. Se i divoti si fossero contentati, come avevano detto, della concessione dell'Officio e della Messa propria, e non si fossero dipoi avanzati a passi ulteriori, e ad incamminare la Causa alla formale Canonizazione, avressimo risparmiata a Noi la fatica di dettar questa Lettera, ed a lei il tedio di leggerla e di considerarla; ma avendo indirizzati i loro nuovi pensieri alla formale Canonizatione, ed avendo impetrate da' maggiori Principi del Cristianesimo premurose istanze pe'l loro intento; ci siamo ritrovati nella necessità, acciò il tutto vada a dovere, d'esprimere in questa Lettera i nostri sentimenti sopra la nuova istanza.

Nuova istanza per la Canonizazione, che da motivo a scrivere.

§. 7. Noi non facciamo veruna querela, che, dopo aver ottenuto da Noi, nella maniera di sopra riferita, la concessione dell'Officio e della Messa propria, coll'aver espressa la loro idea di non passare più oltre, si siano poi mutati d'opinione; riferendo Noi ben volentieri questo passo a nuovo impulso di divozione. Siamo in oltre persuasi, che, volendo essi proseguire alla formale Canonizazione, ella colla sua solita diligenza non lascerà di fare spedire la Commissione, che si dice *in statu & terminis*, della quale si è da Noi parlato nella Nostra Opera *de Canonizatione al lib. 2. cap. 38. num. 13.* non lascierà di far provare il caso eccettuato dai Decreti d'Urbano VIII., il che per altro si farà dai Postulatori con molta facilità, esibendo in forma autentica la Nostra concessione dell'Officio e della Messa, come pure da Noi stessi è stato accennato nella citata Nostra Opera *al lib. 2. cap. 21. num. 3.*, non lascerà di esiggere, che con nuovo Apostolico Processo si provino il martirio e la causa del martirio del Beato Andrea; non bastando per la formale Canonizazione quanto si è fatto e si è veduto per la concessione dell'Officio e della Messa, come da Noi stessi è stato pienamente dimostrato *nel nostro lib. 1. de Canonizatione cap. 32. dal num. 6. sino al 17. ed al cap. 42. num. 9.* Non lascerà di esaminare con severa critica, se gli Storici, che raccontano il martirio, abbiano i requisiti necessarj per far prova nel giudizio della formale Canonizazione, de' quali requisiti si è da Noi diffusamente trattato *nel nostro lib. 3. de Canonizatione al cap. 8. e due seguenti*, procedendosi con maggiore facilità, anche nella materia degli Storici, quando si tratta della pura permissione del culto pubblico ristretto ad una Dioceſi particolare, di quando si discorre del culto pubblico precettato, ed esteso alla Chiesa universale, come anche da Noi fu avvertito *nel lib. 4. part. 2. cap. 10. num. 26.* Non lascerà finalmente d'esigere, oltre il martirio, e la causa del martirio, ancora l'intervento de' segni, e de' miracoli seguiti dopo la concessione del pubblico culto, che è lo stesso che dire, dopo il nostro Breve dell'Officio e della Messa. Non bastando due segni, o due miracoli; ma dovendo essere quattro: imperocchè

Condizioni da premettersi per la Canonizazione formale.

ſufficient duo ſigna, vel miracula, ſed quatuor afferantur neceſſe eſt; cauſa namque Beati Andreæ, quoad martyrium, & martyrii cauſam, fulciri non poteſt probationibus directis, Teſtibus nempe *de viſu*, ſed auxiliaribus veluti ac ſubſidiariis, Teſtibus nimirum *de auditu*; qua quidem in facti ſpecie, duo ſigna, vel miracula ſatis non ſunt, ſed quatuor deſiderantur, juxta Generale Decretum a Nobis editum nono Kalendas Maii 1741., impreſſumque in Noſtro Opere *de Canonizatione lib. 3. cap. 3. num. 25.*, quod nunc temporis accuratiſſimam executionem in Congregatione Rituum conſequitur.

Quia autem cauſa hæc novum infert Canonizationis exemplum.

§. 8. Certum Nobis eſt, te nihil eorum, quæ hactenus recenſuimus, pro perſpecta Nobis cura, ac ſedulitate tua reliqui facturum. Quod Nos habet ſolicitos illud eſt, cauſam Beati Andreæ Pueri, ab Hebræis occiſi in odium Fidei, primam eſſe, quæ, poſt cauſas Canonizationis S. Sedi reſervatas, inſtrui velit, haud quidem ad obtinendum, vel Indultum permiſſivum publici cultus una aliqua Diœceſi circumſcripti, vel formalem, aut æquipollentem Beatificationem, ſed ad impetrandum publicum cultum, & quidem præceptum, atque in univerſam Eccleſiam per expreſſam formalem Canonizationem ampliatum. Nos hac de re diſſeruimus *in Noſtro lib. 1. cap. 14. n. 5. & lib. 3. cap. 15. n. 6.*, monuimuſque, quoties caſus iſte obveniſſet, cauto opus eſſe; cum res nova agatur, nec unquam in praxim deducta a S. Sede, ex quo eadem ſibi Canonizationis cauſas reſervavit, quemadmodum prædiximus. Eſtque hoc plane illud, quod Nos impulit, ut haſce ad Te daremus Litteras; congruere enim Nobis viſum eſt, ut primum omnium in Rituum Congregatione diſquiratur, an promoveri debeat Beati Andreæ cauſa, quam Poſtulatores ad formalem uſque Canonizationem perducere decreverunt; namque æquum non eſt, ut cauſa inſtitui permittatur, efformari Proceſſus ſuper martyrio, & martyrii cauſa, ac ſuper ſignis atque miraculis, & fortaſſe etiam probentur hæc omnia, poſtremo autem reſpondeatur, formali Canonizationi non eſſe locum, ex quo nullum extet ſimilis Canonizationis exemplum, Canonizationis nimirum Pueri in Fidei odium enecati. Audita autem Congregationis ſententia, antequam reddamus quæſito Decretum, non ceſſabimus ſupplices Deum exorare, ut Divino Nos lumine dirigere non dedignetur.

Ideo primum expendi jubetur, an admitti debeat.

§. 9. Interea vero, ut facilior evadat diſquiſitio, opportunum exiſtimamus hiſce Litteris ſummatim retexere, quidquid docuere Theologi de Pueris, in odium Chriſti occiſis, & ex Sacris Eccleſiæ monumentis colligere, quæ de ipſis Pueris, delatoque iiſdem cultu, memoriæ prodita adinveniuntur. Videntur enim Nobis hæc omnia plurimum poſſe conferre ad abſolutiſſimam definitionem inſtantiæ propoſitæ a Poſtulatoribus Beati Pueri Andreæ Rinnenſis, qui, ab impetrato cultu peculiaris Miſſæ & Officii, ad certum quemdam locum, ut prænotavimus, circumſcripti, id quod nihil aliud eſt quàm æquipollens Beatificatio, ulterius progredi vellent, & formalem obtinere Canonizationem.

Judicandi momenta.

§. 10. Hanc itaque ſectantes methodum, aſſeremus, ex quo Eccleſia tanquam Martyres colat Bethleemiticos Infantes, Theologis juſtam fuiſſe cauſam propugnandi, Martyres quoque eſſe cæteros omnes Pueros, quibus in odium Chriſtianæ Fidei vita fuit adempta. Collectæ a Nobis fuerunt auctoritates in Noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 14. num. 3. & ſeq.* Neque enim ulla firma ratione defendi poteſt, quod affirmant nonnulli, Martyres nimirum fuiſſe Bethleemiticos Infantes, peculiari quodam privilegio divinitus ipſis dato, quo ipſorum

Omnes pueri, in odium Chriſti occiſi, ſunt Martyres.

chè la cauſa del Beato Andrea non può appoggiarſi, quanto al martirio, e cauſa del martirio, a prove dirette, cioè a' Teſtimonj *de viſu*, ma a prove ſuſſidiarie, cioè a' Teſtimonj *de auditu*: nel quale ſtato di coſe non baſtano due ſegni, o due miracoli; ma debbono eſſere quattro, a tenore del noſtro Decreto Generale dei 23. d'Aprile 1741. ſtampato nella noſtra Opera *de Canonizatione al lib. 3. cap. 3. num. 25.* che con ogni maggior eſattezza viene oggidì eſeguito nella Congregazione de' Riti.

§. 8. Siamo ſicuri, che colla ſua da Noi ben conoſciuta attenzione e diligenza nulla da lei ſi tralaſcerà di quanto poc' anzi abbiamo detto. Ciò, che a Noi reca ſollecitudine, ſi è, che la cauſa del Beato Andrea fanciullo, ucciſo dagli Ebrei per odio della Fede, è la prima, che, dopo la riſerva delle cauſe di Canonizazione alla Santa Sede, ſi pretende d'introdurre, non già per ottenere la permiſſione del pubblico Culto riſtretto ad una Dioceſi, o la Beatificazione formale, o equipollente, ma per ottenere un pubblico culto precettato, ed eſteſo alla Chieſa univerſale, mediante un' eſpreſſa formale Canonizazione. Noi di ciò abbiamo trattato *nel noſtro lib. 1. cap. 14. num. 5. e nel lib. 3. cap. 15. num. 6.*, ed abbiamo avvertito, che, ſuccedendo il caſo, era neceſſario aprire gli occhi; trattandoſi di coſa nuova, nè mai pratticata dalla Santa Sede dopo la riſerva ad eſſa fatta delle cauſe di Canonizazione, come di ſopra ſi è detto. E queſto per appunto è quello, che ci ha moſſo a ſcrivere a lei la preſente Lettera; ſembrandoci conveniente, che, prima d'ogni altra coſa, ſi eſamini nella Congregazione de' Riti il punto, ſe debba darſi corſo alla cauſa del Beato Andrea, che i Poſtulatori pretendono di portare alla formale Canonizazione: non eſſendo del dovere, che ſi laſci introdurre la cauſa, ſi laſcino formare i Proceſſi ſopra il martirio, e cauſa del martirio, e ſopra i ſegni e miracoli, e forſe anche ſi approvi tutto; ed in ultimo ſi riſponda, non eſſer luogo alla formale Canonizazione, non eſſendovi eſempio di ſimile Canonizazione, cioè della Canonizazione d'un Fanciullo ucciſo per odio della Fede. Ed inteſo il parere della Congregazione, non laſceremo di raccomandarci a Dio per eſſere illuminati, prima di fare il Decreto ſopra il queſito.

§. 9. Ed intanto per rendere più agevole l'eſame, crediamo opportuno il riaſſumere brevemente in queſta Lettera quanto inſegnano i Teologi in ordine ai Fanciulli, a' quali in odio di Criſto è levata la vita, e raccorre dai ſacri monumenti dalla Chieſa le memorie, che riſguardano i predetti Fanciulli, ed il culto conceſſo ad eſſi; parendoci, che tutto ciò poſſa influire per un' adeguata riſoluzione ſopra l'iſtanza propoſta dai Poſtulatori del Beato Fanciullo Andrea Rinnenſe, che dal culto dell'Officio e della Meſſa, accordato, como ſi è veduto, per un luogo determinato, e che non è, che una equipollente Beatificazione, vorrebbero paſſare più avanti, ed impetrare una formale Canonizazione.

§. 10. Camminando con queſto metodo, diremo, che venerando la Chieſa come martiri gl' Infanti di Betlemme, ciò ha dato un giuſto fondamento ai Teologi di ſoſtenere, che Martiri ſono ancora tutti quegli altri Fanciulli, a' quali è data la morte in odio della Fede di Criſto. Da Noi ſono ſtate radunate le autorità nella noſtra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib. 1. cap. 14. num. 3. e ſeg.*, non eſſendovi fondamento per ſoſtenere ciò, che da alcuni ſi dice, eſſere ſtati Martiri gl' Infanti di Betlemme per uno ſpeciale privilegio dato loro da Dio, che accelerò

ætatem rationis usus antevertit, ut mortem perpessi, martyrii palmam assequerentur: etenim tam quoad Bethleemiticos Infantes, quam quoad ceteros omnes in odium Fidei Christi necatos, obtinet Theologica ratio, martyrium scilicet intelligi per mortem in Christianæ Fidei odium perlatam, Infantesque, qui hujusmodi morte tolluntur, martyrii gloriam assequi ex Jesu Christi meritis, quamvis libero arbitrii actu illud non oppetierint. Auctoritatibus autem ibi per Nos allatis superaddemus sequentes. Sylvium nempe *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 124. art. 1. Sunt qui dicant acceleratum fuisse in istis Innocentibus*, de Bethleemiticis loquitur, *usum rationis: sed hoc nulla vel Scripturæ, vel Patrum auctoritate probatur &c. Non est ergo mirandum, quod Beatus Thomas nolit admittere accelerationem usus rationis in parvulis Innocentibus pro Christo occisis, quos tamen recte dicit habere palmam martyrii: quia. quod in aliis propria voluntas, Dei auxilio adjuta, meretur, isti propter Christum occisi, sunt per Dei gratiam consecuti &c. Si quis ergo quærat, utrum pueri non baptizati, essent martyres, si modo interficerentur propter Christum, vel in odium Christianæ Religionis, respondendum est affirmative.* Satis ponderis & momenti inest quoque verbis Suaresii *in 3. part. D. Thomæ tom. 3. disceptat. 29. sect. 1.* ubi postquam evicerat, Pueros Bethleem fuisse vere martyres, ita subdit: *Ex hoc autem singulari facto recte colligimus, nullum infantem, ratione infantiæ s esse martyrii incapacem; sed omnes eos, qui eodem modo pro Christo mortem sustinuerint, vere esse martyres: nam eadem est ratio & causa in cæteris infantibus, quæ fuit in illis Innocentibus; quia vel in illo facto intercessit speciale privilegium, factum illis pueris, vel non: si non intercessit; ergo non est, cur alii censeantur magis incapaces martyrii, quàm illi, cum omnes æque careant usu rationis: si vero intercessit privilegium, hoc certe non est factum personis, sed causæ. Quid enim in illis Pueris cogitari potest pertinens ad personalem dignitatem, vel conditionem eorum, propter quod hujusmodi privilegium illis concessum sit? Nihil sane. Tota ergo ratio illius privilegii fuit causa mortis, nimirum quod propter Christum occisi sunt &c. Quin etiam Ecclesia eodem modo inter martyres numerat quoslibet pueros, vel infantes, qui in lege Gratiæ pro Christiana Religione mortui sunt, ut constat ex omnibus historiis Ecclesiasticis, & ex modo loquendi Sanctorum &c. Neque enim gratia Christi minus liberaliter nunc, quàm eo tempore, communicatur, neque horum mors minus est propter Christum, quàm illorum; immo quodammodo videtur expressius, ac formalius esse propter Christum; nam, licet omnes interfecti sint in odium Christi, tamen illi priores Innocentes solum mortui sunt inter quærendum Christum; hi vero interficiuntur propter Fidem Christi, & ad destruendam & evertendam Religionem ejus: Est ergo par omnium ratio*, Ejusdemque sententiæ sunt quoque Estius *in 4. sent. dist. 4. §. 21. vers. Præterea non leve*, Cardinalis Lauræa *in 3. lib. sent. part. 2. disput. 20. de martyrio art. 4. num. 34.* nec non bon. mem. Card. Gotti *tom. 2. in 3. part. tract. de Baptismo quæst. 2. dub. 2. §. 2. & tom. 4. part. 1. de Veritate Religionis cap. 14. §. 3. num. 15.*

§. 11. Proximum est, ut ea colligantur, quæ sacris Ecclesiæ monumentis consignata reperiuntur. Percurrentes Martyrologium Romanum, reperimus quinto Idus Januarii habitam mentionem, Antiochiæ Celsi cujusdam pueri, qui una cum Marcionilla Matre, aliisque Fratribus in odium Fidei Christi fuit occisus; pridie Idus Februarii, Alexandriæ Modestii, & Ammonii Infantium; XVI. Kalendas Julii, Tharsi in Cilicia SS. Martyrum Julittæ matris, & Quirici filii tertium ætatis suæ annum agentis; Idibus

in essi l'uso della ragione, acciò, morendo, conseguissero la palma del martirio; avendo tanto negl'Infanti di Betlemme, quanto in tutti gli altri, che muojono ammazzati in odio della Fede di Cristo, luogo la ragione Theologica, che il martirio consiste nella morte patita per la Fede di Cristo, e che dagl'Infanti, che così muojono, si acquista la gloria del martirio pe'l merito di Gesù Cristo, ancorche con un atto libero di volontà non l'abbiano accettato. Ed alle autorità ivi da Noi allegate aggiungeremo le seguenti; cioè il Silvio *in 2. 2. Divi Thomæ quæst. 124. art. 1. Sunt qui dicant, acceleratum fuisse in istis Innocentibus*, parla di quei di Betlemme, *usum rationis: sed hoc nulla vel Scripturæ, vel Patrum auctoritate probatur &c. Non est ergo mirandum, quod Beatus Thomas nolit admittere accelerationem usus rationis in parvulis Innocentibus pro Christo occisis, quos tamen recte dicit habere palmam Martyrii: quia, quod in aliis propria voluntas, Dei auxilio adjuta, meretur, isti propter Christum occisi, sunt per Dei gratiam consecuti &c, Si quis ergo quærat, utrum pueri non baptizati, essent Martyres, si modo interficerentur propter Christum, vel in odium Christianæ Religionis, respondendum est affirmative.* Pesanti e gravi sono pure le parole del Suarez *in 3. part. D. Thomæ tom. 3. disput. 29. sect. 1.* ove, dopo aver provato, che gl'Infanti di Betlemme furono veri Martiri, così soggiugne: *Ex hoc autem singulari facto recte colligimus, nullum infantem, ratione infantiæ, esse martyrii incapacem; sed omnes omnes, qui eodem modo pro Christo mortem sustinuerint, vere esse Martyres; nam eadem est ratio & causa in cæteris infantibus, quæ fuit in illis Innocentibus; quia vel in illo facto intercessit speciale privilegium, factum illis pueris, vel non: si non intercessit; ergo non est, cur alii censeantur magis incapaces martyrii, quàm illi, cum omnes æque careant usu rationis; si vero intercessit privilegium, hoc certe non est factum personis, sed causæ. Quid enim in illis Pueris cogitari potest pertinens ad personalem dignitatem, vel conditionem eorum, propter quod hujusmodi privilegium illis concessum sit? Nihil sane. Tota ergo ratio illius privilegii fuit causa mortis, nimirum quod propter Christum occisi sunt &c. Quin etiam Ecclesia eodem modo inter Martyres numerat quoslibet pueros, vel infantes, qui in lege Gratiæ pro Christiana Religione mortui sunt, ut constat ex omnibus historiis Ecclesiasticis, & ex modo loquendi Sanctorum &c. Neque enim gratia Christi minus liberaliter nunc, quàm eo tempore, communicatur, neque horum mors minus est propter Christum, quàm illorum; immo quodammodo videtur expressius ac formalius esse propter Christum: nam, licet omnes interfecti sint in odium Christi, tamen illi priores Innocentes, solum mortui sunt inter quærendum Christum; hi vero interficiuntur propter Fidem Christi, & ad destruendam & evertendam Religionem ejus. Est ergo par omnium ratio.* E dello stesso sentimento sono pure l'Estio *in 4. sent. dist. 4. §. 21. vers. Præterea non leve*, il Cardinale di Lauria *in 3. lib. sent. part. 2. disput. 20. de Martyrio art. 4. num. 34.* ed anche la buona memoria del Cardinale Gotti *tom. 2. in 3. part. tract. de Baptismo quæst. 2. dub. 2. §. 2.* e *nel tom. 4. part. 1. de Veritate Religionis al cap. 14. §. 3. num. 15.*

Si prova con la ragione Teologica, ed autorità de' Teologi.

§. 11. Subentra l'adunanza de' monumenti della Chiesa. Scorrendo il Martirologio Romano, ritroviamo *ai 9. di Gennajo* fatta menzione, in Antiochia d'un certo Celso fanciullo, che colla madre Marcionilla, ed altri Fratelli, fu ucciso in odio della Fede di Cristo; *ai 12. di Febrajo* in Alessandria di Modestio, ed Ammonio infanti; *ai 16. di Giugno*, in Tarso nella Cilicia de' SS. Martiri Quirico, e Giulitta madre, essendo il figlio nell'età d'anni tre; *ai 15. di Luglio*, in Alessandria di dieci Infanti; *ai 28. dello stesso mese*, in

Indi dai monumenti della Chiese; e in primo luogo dall'inserzione de' loro nomi nel Martirologio Romano.

Julii Alexandriæ decem Infantium; quinto Kalendas eodem mense, Mediolani SS. Nazarii, & Celsi pueruli; decimo sexto Kalendas Septembris, Cartagine in Africa Maximi pueri; duodecimo Kalendas Septembr., in Sardinia Cisellii, & Camerini puerorum; decimo nono Kalendas Octobris, Romæ Crescentii pueri; decimo quinto Kalendas ejusdem mensis Augustoduni S. Flocelli infantis; Idibus Novembris Paulilli pueri, qui, in Vandalica Genserici persecutione per Africam, martyrium pertulit; decimo quinto Kalendas eodem mense, Antiochiæ Barulæ infantis; octavo Idus Decembris in Africa Sancti Majorici adolescentuli. De hoc Majorico loquitur quoque Victor Vitensis *lib.* 5. *de Persecutione Vandalica*, *tom.* 8. *Bibliothecæ Patrum*, ubi etiam *pag.* 681. meminit de aliis pueris, qui in prædicta Vandalica persecutione forti animo martyrium subierunt. *Ibi & Infantuli fuere quamplurimi, quos genitrices materno sequebantur affectu, aliæ gaudentes, aliæ tristes, aliæ retrahentes: aliæ gaudebant, se Martyres peperisse; aliæ moliendo, diluvio rebaptizationis nitebantur a confessione Fidei revocare. Nullum tamen tunc nec blandimenta vicerunt, nec carnalis pietas aliquem inclinavit ad terram.*

Secundo, quod eorum Reliquiæ cum signis martyrii fuerint repertæ.

§. 12. Pueros, quorum nomina, uti prænotavimus, in Martyrologium Romanum sunt relata, quique inter Martyres recensentur, sequuntur cæteri, quorum Reliquiæ martyrii nota signatæ, seu, quod perindè est, cum ampulla sanguinis, in veteribus Christianorum Cœmeteriis fuerunt repertæ, una cum proprio cujusque nomine, ac indicatione annorum, quibus Sancti illi Pueruli pro Christo occisi sunt. Ad id ipsum evincendum, satis est, ut præ manibus habeatur opus accuratissimum bonæ memoriæ Canonici Marci Antonii Boldetti *de Cœmeteriis Sanctorum Martyrum, & veterum Christianorum*, ubi *pag.* 344. affertur inscriptio sepulcralis lapidis S. Dorotei martyris sexto infantiæ mense sublati; *pag.* 363. similis inscriptio S. Anastasii, *pag.* 365. alia S. Serenillæ, quorum uterque fuit primo ineuntis ætatis anno interfectus; eadem itidem *pag.* 365. Epitaphium exscribitur S. Bonifaciæ trimæ; *pag.* 432. alterum S. Aurelii quadrimi; nec non alia tria de tribus Infantibus quinquennibus, Decentio nimirum *pag.* 345. Tiberia *pag.* 363. Candida *pag.* 366. Demum similia monumenta profert de duobus, qui sextum non excesserant ætatis annum, alterum nimirum de S. Doroteo *pag.* 372., alterum de S. Diogenia *pag.* 381. Idemque Canonicus Boldetti *lib.* 1. *cap.* 48. 261. postquam scite prænotaverat, non solum Bethleemiticos Innocentes, sed & cæteros quoque, qui successivo tempore pro Christi Fide mortem perpessi sunt, ut ut Infantes, dignos esse, quibus Martyrum cultus exhibeatur, subdit, sævientibus persecutionibus, ubique terrarum, præsertim vero Romæ, Idolorum Cultores, ipsos quoque pueros in odium Fidei Christi, interemisse: *In pueris quoque virtus major ætate annos suos confessionis laude transcendit, ut Martyrii vestri beatum Gregem, & sexus, & ætas omnis ornaret*: sunt S. Cypriani verba in *Epistola* 77. *ad Nemesianum* Balutianæ editionis. Loquens autem de Christifidelibus Romæ degentibus, inquit Minutius Felix *in Octavio*, *tom.* 3. *Bibliothecæ Patrum*: *Pueri, & Mulierculæ nostræ cruces, tormenta, feras, & omnes suppliciorum terriculas, inspirata patientia doloris illudunt.*

Tertio, ex Annalibus, aliisque Ecclesiæ monumentis.

§. 13. His consoni sunt Ecclesiæ Annales, aliaque Ecclesiastica monumenta: Sub Decio, aut Valeriano, celebre fuit martyrium S. Cyrilli primioris ætatis, *Pueri*, cujus acta referuntur a Bollandistis *tom.* 7. *Maji ad diem vigesimam nonam*, & a Ruinart. in *Actis Martyrum editionis* Amstelo-

Milano de' SS. Nazario, e Celso fanciullo; *ai* 17. *di Agosto*, in Cartagine nell'Africa di Massimo fanciullo; *ai* 21. *di Agosto* nella Sardegna di Cisello e Camerino fanciulli; *ai* 14. *di Settembre*, in Roma di Crescenzio fanciullo; *ai* 17. *dello stesso mese*, in Autun di S. Flocello fanciullo; *ai* 13. *di Novembre*, di Paolillo fanciullo, che sopportò il martirio nella persecuzione Vandalica di Genserico nell'Africa; *ai* 18. *dello stesso mese*, in Antiochia del fanciullo Barula; *ai* 6. *di Dicembre*, nell'Africa di S. Majorico giovanetto. Di questo Majorico parla pure Vittore Vitense *nel lib.* 5. *della Persecuzione Vandalica*, *nel tom.* 8. *della Biblioteca de' Padri*, ove ancora *alla pag.* 681. fa menzione d'altri fanciulli, che nella detta persecuzione Vandalica sopportarono coraggiosamente il martirio: *Ibi & Infantuli fuere quamplurimi, quos genitrices materno sequebantur affectu, aliæ gaudentes, aliæ tristes, aliæ retrahentes: aliæ gaudebant, se Martyres peperisse; aliæ moliendo, diluvio rebaptizationis nitebantur a confessione Fidei revocare. Nullum tamen tunc nec blandimenta vicerunt, nec carnalis pietas aliquem inclinavit ad terram.*

Secondo, trovarsi le loro Reliquie colle note del martirio.

§. 12. Ai Fanciulli, i nomi de' quali sono descritti, come abbiamo veduto, nel Martirologio Romano, e che sono posti nel numero de' Martiri, succedono gli altri, le Reliquie de' quali, colle divise del Martirio, che è lo stesso che dire, col vaso di sangue, si sono ritrovate ne' Cimiterj de' nostri antichi Christiani, col nome proprio, e colla notizia degli anni, ne' quali i Santi Fanciulli furono uccisi per Cristo. Per verificare quest' assunto, basta dar mano all' Opera diligentissima della buona memoria del Canonico Marcantonio Boldetti *sopra i Cimiterj de' SS. Martiri, ed antichi Cristiani*, ove *alla pag.* 344. si riferisce la lapida di S. Doroteo Martire, morto nell'età di mesi sei; *alla pag.* 363. quella di S. Anastasio, *alla pag.* 365. quella di S. Serenilla, ambidue morti nel primo anno della loro vita; *alla pag.* pure 365. quella di S. Bonifazia morta d'anni tre; alla *pag.* 432. quella di S. Aurelio d'anni quattro; tre che appartengono a tre Infanti d'anni cinque, cioè di Decenzio *alla pag.* 345. di Tiberia *alla pag.* 363. di Candida *alla pag.* 366., e finalmente di due, che non avevano passato l'anno sesto, cioè quella di S. Doroteo *pag.* 372. e quella di S. Diogenia *pag.* 381. E lo stesso Canonico Boldetti *al lib.* 1. *cap.* 48. *pag.* 261. dopo aver saviamente considerato, che non i soli Innocenti di Betlemme, ma che gli altri ancora, che dipoi sono morti per la Fede di Cristo, benchè fanciulli, sono degni del culto dovuto ai Martiri, soggiugne, che nelle Persecuzioni, per tutto il mondo, e specialmente in Roma, fu data dagl' idolatri la morte anche ai Fanciulli in odio della Fede di Cristo: *In Pueris quoque, virtus major ætate, annos suos confessionis laude transcendit, ut martyrii vestri beatum gregem & sexus & ætas omnis ornaret*: sono parole di S. Cipriano *nell' Epistola* 77. *ad Nemesianum* dell' edizione del Baluzio. E parlando de' Cristiani di Roma, dice Minuzio Felice *in Octavio*, *nel tom.* 3. *della Biblioteca de' Padri*: *Pueri & mulierculæ nostræ, cruces, tormenta, feras, & omnes suppliciorum terriculas, inspirata patientia doloris illudunt.*

Terzo, dagli Annali, ed altri Ecclesiastici monumenti.

§. 13. Concordano gli Annali della Chiesa, ed altri monumenti Ecclesiastici. Ne' tempi di Decio, o di Valeriano, celebre fu il martirio di S. Cirillo fanciullo, *Pueri*, gli Atti del quale sono riferiti dai Bollandisti *nel tom.* 7. *di Maggio al giorno* 29. e dal Ruinart *in Actis Martyrum dell'* edizione

Amstelodami pag. 246. In Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 311. *num.* 16. fit mentio de duobus fratribus Puerulis, quorum corpora condita fuere ad Nicomediam in Ecclesia, quæ subinde dicta fuit *Martyrium Infantium*; *& ad annum Christi* 522. *pag.* 57. *& seq.* exscripta sunt acta Martyrii cujusdam Mulieris, ejusque Filii quintum ætatis annum non prætergressi. Apud Bollandistas ad *diem* 24. *Martii*, præter ea, quæ de Beato Simone puero Tridentino superius commemoravimus, narratur, in Diœcesi Coloniensi coli Joannettum quemdam Puerum, in odium Fidei ab Hebræis occisum: Baillet. ad *eandem diem* 24. *Martii* inquit, Parisiis coli tanquam Martyrem Riccardum quemdam Puerum; alterumque itidem puerum Villelmum nomine, in odium Fidei ab Hebræis interemptum in Anglia fuisse cultum. Tomo autem 18. Operum Patris Theophili Raynaudi, & nominatim in eo Opere, quod inscriptum est *de Martyrio per pestem*, *part.* 2. *cap.* 2. *num.* 7. legitur, Ferdinandi Hispaniarum Regis ætate, in odium Christi, fuisse a Judæis interfectum in oppido prope Toletum, *Guardia* dicto, puerum quemdam trimum, eidemque cultum exhiberi, atque dici antonomastice, *Innocentem a Guardia*: idque ipsum testatur de geminis aliis pueris bimis, in Sardinia, Cessélio, & Camerino nuncupatis. Insuper in præcitata disceptatione Apologetica de martyrio S. Simonis Tridentini *p.* 242. Infantula quædam commemoratur, nomine Ursula, annorum trium, quæ ad annum circiter 1442. Loncii, parva quidem, sed vetusta Civitate in finibus Comitatus Tirolensis ad Carinthiam positæ in Valle Pusteria, truculentissime fuit in Christi odium ab Hebræis interempta; vetustiorique lapidi in sacrario loci apposito subrogatus subinde fuit recentior an. 1609. ex vetustiori illo exsculptus, in quo descripta legitur horrendi sceleris historia: *& pag.* 246. *& seq.* mentio habetur de Laurentino puero, quem Hebræi quinquennem in odium itidem Fidei Christi anno 1485. interfecerunt, quique ab ipso martyrio in hæc usque tempora, Marosticæ, in agro Vicentino, proximisque pagis, martyr habetur ac colitur.

edizione di Amsterdam pag. 246. Negli Annali del Cardinal Baronio *all'anno di Cristo* 311. *num.* 16. si fa menzione del martirio di due Ragazzi fratelli, i Corpi de' quali furono sepolti in una Chiesa vicino a Nicomedia, che dipoi chiamossi *Martyrium Infantium*: *e* ed *all'anno di Cristo* 522. *num.* 57. *e seg.* sono registrati gli Atti del martirio di una Donna, e d'un di lei Figlio, che non aveva più d'anni cinque. Ne' Bollandisti *al giorno* 24. *di Marzo*, oltre il Beato Simone fanciullo di Trento, di cui di sopra si è parlato, si racconta, che nella Diocesi di Colonia si presta culto ad un certo Joannetto fanciullo, ucciso dagli Ebrei in odio della Fede. Il Baillet *allo stesso giorno* 24. *di Marzo*, dice, che in Parigi un certo Riccardo fanciullo è venerato per Martire, e che un certo Guglielmo parimente fanciullo, che fu ucciso dagli Ebrei in odio della Fede, ha avuto culto nell'Inghilterra. *E nel tom.* 18. *delle Opere* del Padre Teofilo Raynaudo, ed individualmente in quella intitolata *de Martirio per pestem*, *part.* 2. *cap.* 2. *num.* 7. si legge, che nel tempo del Rè Ferdinando fu ucciso dagli Ebrei in odio di Cristo un certo Fanciullo di tre anni in un Castello vicino a Toledo, chiamato *Guardia*, che esso ha culto, e che chiamasi per antonomasia *Innocens a Guardia*: ed attesta lo stesso di due altri Fanciulli di due anni nella Sardegna, chiamati Cesélio, e Camerino. E nella citata Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone da Trento *alla pag.* 242. si fa menzione d'una certa Bambina, chiamata Orsola, d'anni tre, che circa l'anno 1442. in Lienz, piccola, ma antica Città, posta su i confini del Tirolo verso la Carintia, nella valle di Pusteria, fu barbaramente uccisa dagli Ebrei in odio di Cristo; essendo stata posta nella Sagrestia della Chiesa del Luogo, in vece d'un' antica lapide, una più recente del 1609. estratta dall'antica, in cui l'orrido infanticidio viene descritto: ed *alla pag.* 246. *e seg.* si fa menzione del fanciullo Lorenzino, che in età d'anni cinque l'anno 1485. fu svenato dagli Ebrei in odio pure della Fede di Cristo, e che dal giorno del suo martirio fino al presente, in Marostica nel territorio Vicentino, e ne' luoghi vicini, è riconosciuto e venerato come Martire.

§. 14. Non id Nobis sumimus, ut propugnemus, omnes, quorum nomina huc usque innuimus, ea reipsa fuisse ætate, qua rectum a pravo, cum occisi fuerunt, non secernerent, quamvis ex ipsis nonnulli *Pueri*, reliqui *Infantes* dicantur. Fatemur ingenue, ut ut aliqui nuncupentur Pueri, ex his tamen ipsis nonnullos duodecimum, alios nonum, & alios itidem septimum ætatis annum implevisse; quemadmodum ipsi adnotavimus ad martyrium S. Babilæ, & Sociorum, in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 5. & uti etiam monetur ab emeritis viris, & in latina lingua apprime versatis, quorum aliqui pueritiam a tertio quartove ætatis anno ad decimum usque, alii a septimo ad decimum quartum producunt; uti videre est apud Martinium *Verb. Puer.* Alii pueritiam decimo, vel etiam decimo quinto ætatis anno concludunt, quemadmodum legi potest penes celebrem Facciolatum *Verb. Puer*, & inter jurisperitos apud Gonzalez, *in cap. Referente num.* 7. *& seq. de delictis puerorum*: qua nimirum ætate oportet fuisse sanctum illum Cyrillum *Puerum*, quem supra commemoravimus, si ejus agendi ratio, responsiones ad Tyrannum, adhibitaque ab ipso Tyranno verba expendantur. *Vidisti, o puer* (*inquit*) *ignem*; *vidisti, o juvenis, gladium?* quæ in ejusdem Actibus superius indicatis leguntur. Animadvertimus, plures dici infantes, eum autem esse infantem, qui adhuc concepta verba proferre nescit, id est non valet. *Infans ab infando dictus est*: inquit Nonius. Et S. Isidorus

§. 14. Noi non c'impegniamo a sostenere, che tutti quelli, i nomi de' quali abbiamo poc'anzi additati, fossero veramente in quell'età, in cui non distinguevano il bene dal male, quando furono uccisi, ancorchè alcuni d'essi siano chiamati *Puer*, ed altri *Infans*. Con ogni ingenuità riconosciamo, che, benchè alcuni siano chiamati Fanciulli, alcuni però d'essi erano, chi in età di dodici anni, chi di nove, e chi di sette; come Noi stessi abbiamo osservato nel Martirio di S. Babila, e de' Compagni, nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctorum al lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 5., e come ancora vien avvertito degli uomini di gran merito, e profondi nella lingua Latina, alcuni de' quali misurano la puerizia dal terzo, o quarto anno, sino al decimo; altri dal settimo sino al decimo quarto, come può vedersi nel Martinio *alla parola Puer*; altri mettono il fine della puerizia nell' anno decimo, ed anche nel decimo quinto, come può vedersi nell' insigne Facciolati *alla parola Puer*, e fra i Giuristi nel Gonzalez *sopra il Cap. Referente*, *num.* 7. *& seq. de delictis puerorum*, e come finalmente è d'uopo, che fosse quel S. Cirillo fanciullo, *Puer*, di sopra memorato, se si considera la di lui condotta, le risposte da esso date al Tiranno, ed il linguaggio usato dal tiranno; *Vidisti, o puer* (*inquit*) *ignem*; *vidisti, o juvenis, gladium*: come si legge ne' di lui Atti di sopra indicati. Riflettiamo, che molti sono chiamati infanti, e che infante è quello, chè per anche non sa, cioè non può parlare. *Infans ab infando dictus est*: dice Nonio.

Non tutti i sopranominati fanciulli, o infanti, erano privi d'uso di ragione.

Le parole *Fanciullo*, *Infante* non sempre indicano età incapace di ragione.

rus *de originib.* subdit : *Infans dicitur homo primæ ætatis : dictus autem infans, quia adhuc fari nescit, id est loqui non potest.* Qua in re consentiunt viri latinæ linguæ peritia insigniores, Hofmannus nempe, & præmemoratus Facciolati. Verum non ignoramus infantis nomine ab Ecclesiasticis Scriptoribus eos etiam fuisse designatos, qui eam agebant ætatem, qua eloqui poterant, ac noverant. In Actis Proconsularibus S. Saturnini & Sociorum martyrum a Surio editis, relatisque a Cardinali Baronio ad annum Christi 303., habetur, a Coloniæ magistratu captum Saturninum Presbyterum, una cum quatuor filiis, quos inter aderat Hilarianus infans, omnesque martyrium consecutos : ad verbum autem *Infans* hæc expendit prædictus Cardinalis *num.* 36. *Cum hic audis infantem, ne existimes, puerum hunc esse nuper natum, qui fari nesciat; nam loquendi usus erat apud Afros, ut quosque pueros infantes dicerent, ut ex Victore Uticensi alibi diximus, qui pueros Ecclesiæ cantores, infantulos nominat &c.* Post hæc idem Cardinalis quæstionem exhibet de ætate, quam ageret Hilarianus infans, cum martyrium passus est. *Porro quotennis esset puer hic, quem Auctor vocat infantem, sua ipsius confessio, coram Proconsule facta, inferius declarabit :* Et *num.* 57. verba exscribens ab infante coram Proconsule dicta, satis indicat, infantem & fari scivisse, & potuisse, eaque fuisse ætate, in qua probe animo menteque assequebatur, sibi mortem in odium Fidei Christi inferri; *Hilarianus adhuc supererat*, sunt ipsa Actorum verba, *unus de natis Presbyteri Martyris Saturnini, qui ætatem suam parvulam ingenti devotione vincebat &c. Subito brevi de corpore vox juvenilis auditur, & angustum pueri pectus ad confessionem Domini totum aperitur in voce respondentis: Christianus sum, & mea sponte atque voluntate cum patre meo, & cum fratribus feci Collectam.*

Triplex Martyrum distinctio.

§. 15. S. Bernardus in Sermone de Innocentibus *tom.* 1. *pag.* 787. ait nonnullos Martyres esse *voluntate & opere*, veluti Sanctus Stephanus : *Habemus in Beato Stephano martyrii simul & opus, & voluntatem;* alios esse Martyres sola voluntate, cujusmodi fuit S. Joannes Evangelista, qui post martyrium ebullientis olei superstes, in pace quievit, *habemus solam voluntatem in Beato Joanne :* & quosdam Martyres haberi solo opere, ex eo nimirum, quod pro Christi Fide mortem obierint : *solum in Beatis Innocentibus opus.* In Classe Martyrum *operis & voluntatis* redigendi sunt quotquot puerilem licet ætatem agentes, noverunt tamen sibi pro Christi Fide moriendum, volueruntque pro ea occumbere, Deo Optimo efficacibus gratiæ suæ auxiliis ætatem antevertente. Hunc gratiæ triumphum innuit S. Ambrosius, cum *in suo lib.* 1. *de Virginibus cap.* 2. loquitur de martyrio S. Agnetis : *Hæc duodecim annorum martyrium fecisse traditur. Quo detestabilior crudelitas, quæ nec minusculæ pepercit ætati : immo magna vis Fidei, quæ etiam ab illa testimonium invenit ætate :* & paulo infra : *Magisterium virtutis implevit, quæ præjudicium vehebat ætatis.* Paulò supra martyrium commemoravimus matris, ejusque filii, a Cardinale Baronio relatum *ad annum Christi* 522. *num.* 57. *& seq.* nunc autem oportune subditur, valuisse puerum, etsi haud quinquennio majorem, blandimentis Tyranni obsistere, qui postquam matrem comburi jusserat, filium cupiebat pæna eximere, modo a Christi Fide defecisset; verum cum effervescente concertatione, a suo se custode abripuisset puer, ex superno peculiari impulsu prosiliit in flammas, inter quas perierat mater, quemadmodum nosse licet ex universa facti serie descripta in Actis a Cardinali Baronio relatis, in quibus dum pueri describitur indoles, instructus

Voluntate, & opere.

Sola voluntate.

Solo opere.

Nonio. E S. Isidoro *de originib.* soggiugne : *Infans dicitur homo primæ ætatis : dictus autem infans, quia adhuc fari nescit, id est loqui non potest.* Nel che concordano gli uomini più insigni nella lingua Latina, cioè l'Hofmanno, ed il sopradetto Facciolati. Ma sappiamo, che il nome d'infante appresso gli Scrittori Ecclesiastici è stato dato anche a quelli, che erano in una età, in cui potevano e sapevano parlare. Negli Atti Proconsolari di S. Saturnino, e Compagni Martiri, stampati dal Surio, e riportati dal Cardinale Baronio *all' anno di Cristo* 303. vien riferito, che dal Magistrato della Colonia fu preso Saturnino Prete coi quattro suoi Figliuoli, fra' quali vi era Hilariano infante, e che tutti furono martirizzati, e sopra la parola Infante così riflette il detto Cardinale *al num.* 36. *Cum hic audis infantem, ne existimes, puerum hunc esse nuper natum, qui fari nesciat; nam loquendi usus erat apud Afros, ut quosque pueros infantes dicerent, ut ex Victore Uticensi alibi diximus, qui pueros Ecclesiæ cantores, infantulos nominat &c.* Dopo ciò, lo stesso Cardinale forma il quesito circa l'età, in cui era Hilariano infante, quando sopportò il martirio : *Porro quotennis esset puer hic, quem Auctor vocat infantem, sua ipsius confessio, coram Proconsule facta, inferius declarabit :* Ed *al num.* 57. riferendo le parole dell'infante dette avanti il Proconsole, dà a conoscere, che l'infante poteva e sapeva parlare, e ch'era in una età, in cui ben conosceva, che riceveva la morte per la Fede di Cristo : *Hilarianus adhuc supererat*, sono parole degli Atti, *unus de natis Presbyteri Martyris Saturnini, qui ætatem suam parvulam ingenti devotione vincebat &c. Subito brevi de corpore vox juvenilis auditur, & angustum pueri pectus ad confessionem Domini totum aperitur in voce respondentis : Christianus sum, & mea sponte atque voluntate, cum patre meo, & cum fratribus feci Collectam.*

§. 15. S. Bernardo nel Sermone degl'Innocenti *al tom.* 1. *pag.* 787. dice, che alcuni sono Martiri *voluntate & opere*, come fu Santo Stefano : *Habeamus in Beato Stephano martyrii simul & opus & voluntatem :* altri sono Martiri di sola volontà, come fu S. Giovanni Evangelista, che morì in pace, essendo sopravvissuto al martirio dell'olio bollente, che sofferse : *Habemus solam voluntatem in Beato Joanne :* e che altri sono Martiri per l'opera sola, cioè per aver perduta la vita per la Fede di Cristo: *Solum in beatis Innocentibus opus.* Alla classe de' Martiri *operis & voluntatis* debbono riferirsi tutti quelli, che, quantunque in età puerile, conobbero, che dovevano morire per la Fede di Cristo, e vollero morire per essa, avendo il Grande Iddio cogli ajuti efficaci della sua grazia prevenuto l'età. Allude S. Ambrogio a questo trionfo della grazia, quando *nel suo lib.* 1. *de Virginibus al cap.* 2. parla del martirio di S. Agnese: *Hæc duodecim annorum martyrium fecisse traditur. Quo detestabilior crudelitas, quæ nec minusculæ pepercit ætati : immo magna vis Fidei, quæ etiam ab illa testimonium invenit ætate :* e poco dopo : *Magisterium virtutis implevit, quæ præjudicium vehebat ætatis.* Poc' anzi si è parlato del martirio di una Madre, e d'un Figlio, riferito dal Cardinale Baronio *all' anno di Cristo* 522. *num.* 57. *e seg.*, ed ora cade in acconcio l'aggiugnere, che, benchè in Fanciullo non avesse più di cinque anni, seppe resistere alle lusinghe del Tiranno, che, dopo aver condannata la Madre alle fiamme, era portato a salvare il Figlio, purchè avesse abbandonata la Fede di Cristo; ma, essendosi esso, nel mezzo del contrasto, sottratto dal suo custode, per istinto particolare celeste gettossi nelle fiamme, nel mezzo delle quali era morta la Madre; come il tutto può vedersi negli Atti portati dal Cardinale Baronio, ne' quali, descrivendosi le qualità

dicitur prudentia, quæ ætatem longe præstaret. De his Martyribus non est Nobis sermo; de tertia loquimur classe Martyrum, qui *solo opere Martyres sunt*, ut verbis utamur S. Bernardi, damusque libenter, ex iis multos reperiri inter eos, quos supra commemoravimus; occurrunt quippe nonnulli, de quibus, vel adnotatus annorum numerus, quo martyrium subierunt, vel integer historiæ complexus omnem adimunt occasionem disceptandi, quonam sensu verbum *Puer*, alterumque *Infans*; sint accipienda. Cum in Sacro Textu apud Matthæum *cap.* 2. ætas puerorum, quos Herodes in Bethleem ejusque finibus jussit occidi, adnotetur -- *a bimatu, & infra* -- inde demonstratur perspicue; interfectos pueros Martyres fuisse *solo opere*; pugnat quippe cum verisimilitudine, & cum ipsa littera textus, sententia, quam Jansenius quoque *in Evangelia cap.* 11. improbavit, asserendum, verba illa -- *a bimatu & infra* -- haud ita accipi oportere, quasi adhibita ad circumscribendam ætatem infantium interfectorum, sed ad innuendum, primum quidem occisos fuisse infantes biennes, vel biennio minores, quamvis subinde necati fuerint & illi, qui erant grandiores.

del Fanciullo, si dice, ch'era dotato d'una prudenza superiore all'età. Noi non parliamo di questi Martiri: parliamo della terza classe de' Martiri, che *solo opere Martyres sunt*, per servirci delle parole di S. Bernardo; e ben volentieri ammettiamo, che molti d'essi si ritrovino fra quelli di sopra indicati, ritrovandosene alcuni, ne' quali o il numero espresso degli anni, in cui furono martirizati, o tutto il contesto della storia, levano di mezzo qualunque controversia, che potesse eccitarsi sopra l'intelligenza della parola *Puer*, e dell'altra *Infans*. Il sacro testo in S. Matteo *al cap.* 2. esprimendo l'età, in cui erano quegl'Infanti, che per ordine d'Erode furono trucidati in Betlemme, e ne' confini, -- *a bimatu, & infra* --, dà pienamente a divedere, che gli uccisi furono Martiri *solo opere*: essendo improbabile, e contraria alla lettera del testo l'opinione, confutata anche da Giansenio *sopra gli Evangelj al cap.* 11., di quelli, che hanno detto, che le parole -- *a binatu, & infra* -- non debbono prendersi come ristrette all'età degli uccisi, ma come indicanti, che prima furono occisi quegl'Infanti, che erano d'anni due, o sotto gli anni due, ancorchè dipoi fossero trucidati ancor quelli, che erano in età superiore.

Dell'ultima Classe sono gl'innocenti di Betlemme.

§. 16. Nihil deflectentes a statuta methodo, proximum est, ut de Cultu differamus, qui juxta Ecclesiæ disciplinam exhibitus fuit, nuncque exhibetur Infantibus, quibus in odium Christi mors fuit illata, quique Martyres sunt *solo opere*; propterea quod mortem ipsam ea ætate sint perpessi, qua potis non erant, bonum a malo secernere, nec adhuc advenerat *tempus intelligentiæ, quo Dei mandata cognoscimus, ut perveniamus ad vitam*, uti loquitur S. Hieronymus *in epist.* 121. *ad Algasiam quæst.* 8., victoriamque obtinuerint vel ante quam, quid vicisse sit, nosse potuerint; juxta phrasim, qua utitur S. Ambrosius differens de Infantibus Bethleemiticis *lib.* 1. *de officiis Ministrorum cap.* 41. *num.* 213. *Quid de bimulis loquar, qui ante palmam victoriæ acceperunt, quàm sensum naturæ?* Utque res clarior evadat, in nonnullas classes eosdem distribuemus.

§. 16. Senz'abbandonare l'ordine prefisso, subentra ora il discorso del culto, che, secondo la disciplina della Chiesa, si è prestato, e si presta agl'Infanti, a' quali in odio di Cristo è stata data la morte, e che *solo opere* sono Martiri, avendola sopportata in una età, in cui non avevano il discernimento del bene dal male, nè era anche venuto *tempus intelligentiæ, quo Dei mandata cognoscimus, ut perveniamus ad vitam*, come parla S. Girolamo *nell'epist.* 121. *ad Algasiam, alla quest.* 8., ed avendo conseguita la vittoria, prima anche che ne avessero la conoscenza, come dice S. Ambrogio, parlando degl'Infanti di Betlemme *nel lib.* 1. *de officiis ministrorum cap.* 41. *num.* 213. *Quid de bimulis loquar, qui ante palmam victoriæ acceperunt, quàm sensum naturæ?* e per isfuggire la confusione, ne faremo alcune classi.

Qual culto siasi nella Chiesa prestato ai fanciulli uccisi in odio di Gesù Cristo.

Si numerano varie Classi, così di tali fanciulli, come del culto loro attribuito.

§. 17. Prima classis iis constat, qui a remotioribus usque sæculis cultum obtinent in tota Ecclesia universalem; de his quippe licet asserere, Sanctorum albo eos esse adscriptos per eam Canonizationis speciem, quæ tum adesse intelligebatur, cum cultus aliqua in Diœcesi institutus, ex ea in aliam Diœcesim, & ita subinde in universam Ecclesiam protendebatur; qua quidem in re, Ecclesiastica semper accedebat auctoritas, Episcoporum nimirum, & Romani Pontificis. Episcoporum quidem, dum cultus ex altera in alteram Diœcesim ipsis consentientibus derivabat: Romani autem Pontificis, vel quia a particularibus locorum Episcopis sæpe transmittebantur Acta, ut eadem ipse expenderet, atque probaret; vel quia, cum perspectum haberet, nec improbaret cultum jam institutum, ac sensim longe lateque manantem, hoc ipso eum probare videbatur: veluti videre est in *nostro lib.* 1. *de Canonizatione Sanctor. cap.* 6. & nominatim *num.* 9.

§. 17. La prima classe è di quelli, che da' secoli più remoti hanno un culto universale in tutta la Chiesa; potendosi dire, che questi sono canonizati con quella specie di Canonizazione, che intendevasi fatta, allora che, essendo il culto incominciato in una Diocesi, da essa passava in un'altra, e così successivamente in tutta la Chiesa. Nel che sempre interveniva l'autorità Ecclesiastica, cioè de' Vescovi, e del Romano Pontefice: de' Vescovi, mentre il culto introdotto in una Diocesi, passava nell'altre col loro assenso: del Romano Pontefice, o perchè dai Vescovi particolari molte volte si trasmettevano gli Atti, acciò esso gli esaminasse, e gli approvasse; o perchè sapendo pur esso, e non riprovando il culto, che erasi intro lotto, e andavasi dilatando, con ciò veniva ad approvarlo: come può vedersi *nel nostro lib.* 1. *de Canonizat. Sanctor. al cap.* 6. e specialmente *al num.* 9.

Prima classe formata da quelli, che fino da primi secoli hanno culto in tutta la Chiesa, e che però in qualche maniera dir si possono canonizati.

§. 18. In hanc autem primam Classem nos Bethleemiticos Innocentes referimus, quorum cultus jam inde a primis sæculis in universa Ecclesia obtinuit, quemadmodum demonstrat Cardinalis Baronius *in Notis ad Martyrologium Romanum*, & uti etiam fateri cogitur severus censor Baillet, qui in *Historia Cultus horum SS. Innocentium* §. 2. quamvis neget festum ipsorum

diem

§. 18. Ed in questa prima classe Noi riponiamo gl'Innocenti di Betlemme, il culto de' quali in tutta la Chiesa fu introdotto fino da' primi secoli, come dimostra il Cardinale Baronio *nelle Note al Martirologio Romano*, e come ancora è obbligato a confessare il severo critico Baillet, che *nella Storia del Culto di questi SS. Innocenti al* §. 2., ancorchè non ammetta l'universale osser-

vanza

A questa si devono annoverare gl'infanti di Betlemme.

diem ante sæculum nonum fuisse universim servatum, fatetur tamen, cultum erga eos in universa Ecclesia jam inde a primis sæculis inolevisse; quandoquidem & ipse S. Augustinus scripserat *libro 3. de libero arbitrio cap. 23. num. 67. Non frustra etiam Infantes illos, qui, cum Dominus noster Jesus Christus necandus ab Herode quæreretur, occisi sunt, in honorem Martyrum receptos commendat Ecclesia*: Quod etiam colligitur *ex lib. 10. de Genesi ad litteram cap. 22. num. 39.* Prior hæc Classis multa sane esset ac frequens, si Græcorum firma esset assertio, qui in suis Menæis volunt, infantes jussu Herodis in Bethleem necatos, numerum quatuordecim millium implevisse: *Commemoratio Sanctorum Infantium, qui ab Herode occisi fuerunt, quorum numerus quatuordecim millia*; qua in re consentiunt quoque Moschi *in suis Sacris Ephemeridibus*, & Æthiopes *in sua Liturgia*. At Nos hujusmodi assertioni minime assentiri Nos posse ducimus; cum legerimus, quidquid contra scripsere Papebrochius *tom. 1. Actuum Sanctorum Maji pag. 57.* Tillemont. *in Monumentis Ecclesiasticis tom. 5. pag. 432. not. 13.* Calmet *in Commentariis ad Evangelium S. Matthæi*, Serry *in suis exercitationibus*, & novissime eruditus Pater Castus Innocens Ansaldi in egregia sua Disceptatione, seu *Vindiciis Infanticidii Herodis*, Brixiæ sub annum 1746. impressis, ubi eos refutans, qui ausi sunt facti veritatem in dubium revocare, ex ea levissima ratione, quod nihil de eo habeat Joseph Hebræus, non prætermisit omnia colligere, quæcunque a cæteris uspiam allata fuere adversus prælatam Græcorum assertionem. Satisque Nobis erit asseruisse, infantes in Bethleem ejusque finibus fuisse jubente Herode occisos, eosdemque non solum Martyres extitisse, sed cum insuper in universa Ecclesia cultum sint consueti, quemadmodum supra adnotavimus, Canonizatos haberi debere, ideoque pertinere ad primam classem, de qua nunc Nobis est sermo; quam quidem in classem libenter recensebimus alium quemcunque infantem, cui demonstretur in universa Ecclesia a primis usque sæculis, cultum veluti Martyri fuisse exhibitum, eo plane modo, quo fuit exhibitus, & nunc quoque temporis Bethleemiticis infantibus exhibetur.

Græcorum, aliorumque minus probabilis opinio de illorum numero.

Canonizationem sunt consecuti, & quomodo.

vanza della loro Festa, che nel principio del secolo nono, confessa però, che il culto verso di loro nella Chiesa universale aveva avuto principio ne' primi secoli; scrivendo ancora S. Agostino *nel lib. 3. de libero arbitrio al cap. 23. n. 67. Non frustra etiam Infantes illos, qui, cum Dominus noster Jesus Christus necandus ab Herode quæreretur, occisi sunt, in honorem Martyrum receptos commendat Ecclesia*: il che anche si raccoglie *dal lib. 10. de Genesi ad litteram cap. 22. num. 39.* Questa prima classe sarebbe molto ferace ed abbondante, se fosse sussistente l'asserzione de' Greci, che *ne' loro Menei* vogliono, che gl' Infanti uccisi in Betlemme per ordine di Erode fossero quattordici mila: *Commemoratio Sanctorum Infantium, qui ab Herode occisi fuerunt, quorum numerus quatuordecim millia*: nel che anche concordano i Moschi *nelle loro sacre Efemeridi*, e gli Etiopi *nella loro Liturgia*. Ma Noi non crediamo di poter aderire alla predetta asserzione; avendo letto quanto contro ad essa viene scritto dal Papebrochio *nel tom. 1. degli Atti de' Santi di Maggio alla pag. 57.* dal Tillemont *nelle Memorie Ecclesiastiche al tom. 1. pag. 432. not. 13.* dal Calmet *ne' Commentarj sopra il Vangelo di S. Matteo*, dal Serry *nelle sue Esercitazioni*, ed ultimamente dall' erudito Padre Casto Innocence Ansaldi nella sua bella Dissertazione, o sieno *Vindicie dell' Infanticidio di Erode*, stampate in Brescia l' anno 1746.; ove confutando chi ha osato di dubitare della verità dell' Infanticidio, pel debole motivo, che Giuseppe Ebreo d' esso non parla, non ha lasciato di raccorre quanto dagli altri è stato dedotto contro la sopra riferita asserzione de' Greci. Ci contenteremo dunque di dire, che gl' Infanti, che erano in Betlemme, e ne' confini, furono fatti uccidere da Erode; e che non solo furono Martiri, ma che, avendo in tutta la Chiesa il culto, come poc' anzi si è esposto, sono canonizati, e così appartengono alla prima classe, di cui ora parliamo; nella qual classe siamo anche preparati ad annoverare ogni altro Infante, che a Noi venisse additato, e che da' primi secoli fosse stato venerato in tutta la Chiesa come Martire, conforme lo sono stati, e lo sono gl' Infanti di Betlemme.

Secunda ex iis est, qui ab immemorabili certis in locis cultum obtinent, consentientibus Ordinariis.

§. 19. Altera Classis ex iis constituitur Infantibus in odium Christianæ Fidei interfectis, qui a tempore hominum memoriam antevertente publicum sibi in aliqua Civitate, vel Diœcesi vindicant cultum, scientibus, & ferentibus, quin & quandoque nominatim etiam adprobantibus Ordinariis: Secundæ huic classi possunt accenseri perplures, quorum, uti prænotavimus, in Ecclesiæ Annalibus, ac Monumentis fit mentio, & nonnulli etiam ex iis, quorum nomina sunt in Martyrologium Romanum relata. In eadem ipsa Classe locus statuendus erit Beato illi Infanti Joanetto, duobusque Pueris Riccardo & Guillelmo, & præter reliquos Beato etiam Laurentino, de cujus vetustissimi cultus antiquitate, extat Episcopalis Patavinæ Curiæ testimonium impressum in præcitata Disceptatione apologetica, de martyrio Sancti Simonis Tridentini *pag. 253.* his verbis compositum. *Il Culto Religioso verso cotesto Santo Fanciullo si è mantenuto sempre invariabile nel lungo corso d'anni dugento sessanta dal suo Martirio sino ad presente, così in Marostica, come ne' luoghi vicini, informati del di lui sagrifizio alla rabbia Giudaica. Nelle urgenze sì private, e sì publiche di questi popoli, si ricorre a Dio Signore col mezzo del di lui credito, scoprendosi in tal occasione l' Arca del suo sacro Deposito, per sempre più infervorare i supplicanti.* De his itaque disserendo, qui præfata immemorabili possessione publici cultus fruuntur,

§. 19. La seconda classe è di quegl'Infanti uccisi in odio della Fede di Cristo, che sono da tempo immemorabile in qualche Città, o Diocesi in possesso d'un pubblico culto, colla scienza, e tolleranza, ed anche alle volte colla positiva approvazione degli Ordinarj. A questa seconda classe possono riferirsi molti, e molti, de'quali, come abbiamo veduto, si parla negli Annali, e ne' monumenti della Chiesa, ed alcuni ancora di quelli, i nomi de' quali sono descritti nel Martirologio Romano; ed in questa classe ancora dovranno riporsi quel Beato Infante Joannetto, i due Fanciulli Riccardo e Guglielmo, ed oltre gli altri, quel Beato Lorenzino, dell' antichità del di cui culto ritrovasi un attestato della Curia Vescovile di Padova, stampato nella citata Dissertazione e Apologetica sul Martirio del Beato Simone da Trento *pag. 253.*, che è conceputo colle seguenti parole: *Il culto religioso verso cotesto Santo Fanciullo si è mantenuto sempre invariabile nel lungo corso d' anni dugento sessanta dal suo Martirio sino al presente, così in Marostica, come ne' luoghi vicini, informati del di lui sagrifizio alla rabbia Giudaica. Nelle urgenze sì private, e sì pubbliche di questi popoli, si ricorre a Dio Signore col mezzo del di lui credito, scoprendosi in tal occasione l' Arca del suo sacro Deposito, per sempre più infervorare i supplicanti.* Parlando di questi, che sono nel predetto possesso immemorabile di pubblico culto, non si può dire, che siano beatifi-

asseri cati

afferi jure non poteſt, eoſdem Sanctæ Sedis judicio, & auctoritate Beatificatos fuiſſe, dum ponitur, ipſorum cultum, ſcientibus, & probantibus tantummodo Ordinariis, obtinuiſſe; cumque de ipſo nullus fuerit efformatus proceſſus, vel Romam ad Romanum Pontificem miſſus fuerit ejus auctoritate approbandus: Multo minus dici merentur Canonizati, tum quia illorum cultus ad univerſam non protenditur Eccleſiam, tum quia deſideratur ſupremum Romani Pontificis judicium, ad Canonizationem omnino neceſſarium. Illud tamen de præfatis Pueris affirmare licet, quod quum Urbanus Octavus Pontifex ſuis in Decretis edixerit, nolle ſe quicquam detrahere iis, qui centenariam ante ſua Decreta poſſeſſionem publici cultus obtinuerant, nihil hinc præterea deſideretur, ut ipſis debeatur idem cultus, iiſdem in locis, in quibus centum ante id temporis annos illum continenter ſunt conſecuti, ſcientibus, & probantibus Ordinariis; potiorique jure quoties Romani quoque Pontificis ſcientia ſuperacceſſiſſet.

§. 20. Tertia denique Claſſis eorum eſt puerorum, de quibus ſupra meminimus, quorum ætas una cum propriis eorundem nominibus, ſepulcralibus lapidibus eſt notata; quorumque Oſſa ac Reliquiæ, in Sacris Urbis Catacumbis, cum notis martyrii inventa publico cultui proponuntur. Nemo ex ſeverioribus criticis non conſentit, indubiam eſſe martyrii notam vaſculum ſanguine plenum, vel tinctum ſaltem, quod in ſepulchris in Urbis Catacumbis effoſſis ſæpe reperitur. Aringhius, Mabillonius, Senator Buonarroti, Raphael Canonicus Fabrettus, Abbas Ludovicus Antonius Muratorius, Canonicus Boldetti, Canonicus Marangonius, Eques Victorius, Præfecti ſacris hiſce Corporibus extrahendis, huic ſententiæ omnimoda conſenſione ſubſcribunt: veluti deprehendere eſt ex Noſtro Opere *de Canonizatione lib. 4. part. 2. cap. 27. n. 21. ad fin.* Ex pervetuſta Eccleſiæ diſciplina eſt, ut ſacra Oſſa Romæ ex Cæmeteriis effoſſa, & cum ſignis ſive notis martyrii adinveta, in Eccleſiis publice colenda exponantur: quemadmodum videre eſt ex vulgato Anaſtaſio in vita S. Pauli I. Pontificis octavo ſæculo; ubi poſtquam enarravit, Pontificem hunc reperta in ſacris Cæmeteriis Corpora Romam tranſtuliſſe, ſacraque Oſſa in varias Eccleſias diſtribuiſſe, inde pergens, paulo infra ſubdit, *infra Clauſtra vero ipſius Monaſterii*, quod in propriis paternis ædibus conſtruxerat, *Eccleſiam miræ pulchritudinis a fundamentis noviter conſtruxit &c. Illicque innumerabilium Sanctorum Corpora, quæ de præfatis demolitis abſtulit Cæmeteriis, maximo venerationis condidit affectu.* Ad Sixtum uſque V. Pontificem, in Baſilica S. Pauli Urbis colebantur exigua quædam Oſſa, quæ pia opinione, ſanctorum aliquot Bethleemiticorum Innocentium Oſſa cenſebantur; quemadmodum teſtatur Panvinius in ſuo Opere *de ſeptem Urbis Eccleſiis pag. 96.* Severanus autem *eodem in Tractatu* tranſlationem a Sixto V. ſub annum 1586. ad Liberianam Baſilicam factam deſcribit. Et Abbas Paulus de Angelis in *ſua hujus ipſius Baſilicæ deſcriptione lib. 10. cap. 11.* prolixum quemdam locum exſcribit, ex Bulla ejuſdem Pontificis, in qua, verba faciens de Cappella S. Luciæ, una cum alia plane conformi extructa ad limina Sacelli Præſepis Chriſti Domini, hæc habet. *Sub Altari*, nimirum S. Luciæ, *in Arca marmorea duo Sancta Beatorum Innocentium Corpuſcula, a Baſilica Sancti Pauli extra Portam Oſtienſem noſtro juſſu tranſlata, rite recondi curavimus, ut ad Chriſti Infantis Cunabula iidem S. Innocentes (flores, ac primitiæ Martyrum, Deoque gratiſſimæ victimæ) quodammodo excubare videantur.* Ad inſtar autem & exem-

Queſti non ſi poſſono dire Beatificati dalla S. Sede, nè canonizati.

cati dalla Santa Sede; ſupponendoſi, che il loro culto abbia avuto il ſuo corſo colla ſcienza ed approvazione degli Ordinarj; nè eſſendoſi ſopra eſſo formato verun Proceſſo, o traſmeſſo a Roma al Romano Pontefice, acciò l' approvaſſe. Molto meno ſi poſſono dire canonizati; sì perchè il loro culto non è eſteſo alla Chieſa univerſale; sì perchè manca il finale giudizio, che per la Canonizatione è neceſſario che s' interponga dal Pontefice Romano. Ma quello che dee dirſi de' predetti fanciulli, ſi è, che, eſſendoſi il Pontefice Urbano VIII. proteſtato ne' ſuoi Decreti di non voler recare verun pregiudizio a quelli, che erano in poſſeſſo del pubblico culto cento anni prima de' ſuoi Decreti; nulla di più ſi richiede, acciò ad eſſi ſia dovuto quel culto, in tutti que' luoghi, ne' quali l' hanno avuto cento anni prima del detto tempo, con ſcienza, ed approvazione degli Ordinarj, e molto più quando vi foſſe ſtata ancora la ſcienza del Romano Pontefice.

Reſta però preſervato il loro culto ne' Decreti di Urbano VIII.

§. 20. La terza claſſe è di que' fanciulli, de' quali di ſopra ſi è fatta menzione, l' età de' quali col loro nome è eſpreſſa nelle loro lapide ſepolcrali; le Oſſa, e le Reliquie de' quali, ritrovate nelle ſacre Catacombe di Roma colle diviſe del martirio, ſi eſpongono nelle Chieſe alla pubblica venerazione. Non vi è ſevero critico, che non ammetta, eſſer ſegno certo del martirio il vaſo col ſangue, o tinto di ſangue, che ſi ritrova ne' Sepolcri che ſono nelle Catacombe di Roma. L' Aringhi, il Mabillon, il Senatore Buonarroti, Raffaello Canonico Fabretti, l' Abate Ludovico Antonio Muratori, il Canonico Boldetti, il Canonico Marangoni, il Cavalier Vettori, i Miniſtri dell' eſtrazione de' Corpi, concordano pienamente in queſto ſentimento; come può vederſi nella noſtra Opera *de Canonizatione al lib. 4. part. 2. cap. 27. dal num. 21. ſino al fine.* Antica è la diſciplina, che le ſacre Oſſa eſtratte dai Cimiterj di Roma, e ritrovate coi ſegni indicanti il martirio, ſi eſpongano nelle Chieſe alla pubblica religioſa venerazione; come può vederſi nel vulgato Anaſtaſio nella vita di S. Paolo I. Pontefice nel ſecolo ottavo: ove, dopo aver riferito, che dai ſacri Cimiterj portò in Roma i Corpi ivi trovati, e che collocò le ſacre Oſſa in varie Chieſe, poco dopo proſeguendo ſoggiugne: *Infra clauſtra vero ipſius Monaſterii*, che aveva fondato nella propria Caſa paterna, *Eccleſiam miræ pulchritudinis a fundamentis noviter conſtruxit &c. Illicque innumerabilium Sanctorum Corpora, quæ de præfatis demolitis abſtulit Cæmeteriis, maximo venerationis condidit affectu.* Sino ai tempi del Pontefice Siſto V. erano venerate alcune piccole Oſſa nella Baſilica di S. Paolo di Roma, che piamente ſi credevano eſſer le Oſſa di alcuni Santi Innocenti di Betlemme; come atteſta il Panvinio nella ſua Opera *delle ſette Chieſe di Roma pag. 96.* Il Severano poi *nello ſteſſo Trattato* racconta il traſporto fattone da Siſto V. l'anno 1586. alla Baſilica Liberiana. E l' Abbate Paolo de Angelis *nella ſua Deſcrizione di queſta ſteſſa Baſilica al lib. 10. cap. 11.* porta un lungo tratto d'una Bolla del detto Pontefice, in cui parlando della Cappella di S. Lucia, che fu fabbricata con altra ſimile ſul limitare della Cappella del Preſepio, così dice: *Sub Altari*, cioè di S. Lucia, *in Arca marmorea duo ſancta Beatorum Innocentium Corpuſcula, a Baſilica Sancti Pauli extra Portam Oſtienſem noſtro juſſu tranſlata, rite recondi curavimus, ut ad Chriſti Infantis Cunabula iidem Sancti Innocentes (flores, ac primitiæ Martyrum, Deoque gratiſſimæ victimæ) quodammodo excubare videantur.* Ed a ſimiglianza ed eſempio delle Reli- quie

Terza claſſe compoſta da' fanciulli, le Reliquie de' quali ſono ſtate trovate coll' inſegne del martirio.

Quali ſiano i certi ſegni del martirio.

Eſempi antichi, e recenti, che provano lo ſtile d' eſporre al publico le Reliquie di tali fanciulli.

exemplum Reliquiarum SS. Bethleemiticorum Innocentium, passim ad Altaria exponuntur colendæ Reliquiæ Puerorum, qui in odium Christianæ Fidei martyrium subierunt, quorum Ossa certis martyrii notis distincta, ex Urbis Cæmeteriis effodiuntur. In Cæmeterio Gordiani, uti prædiximus, reperta fuerunt Ossa pueruli Dorotei, ipso adscripto nomine, adpositoque sanguinis vasculo; & infantis Cineres ac Ossa, una cum inscriptione, Anagniam fuerunt transmissa, ut in Ecclesia SS. Cosmæ & Damiani collocarentur, quemadmodum testatur Boldetti *præcitato suo Opere pag.* 344. ubi *pag.* 345. refert, in eodem Gordiani Cæmeterio inventum fuisse Corpus Decentii pueri quinquennis, una cum proprio nomine inscripto, ampullaque sanguinis, fuisseque illud in Cappella Rosarii, intus Ecclesiam Sanctæ Sabinæ, in Aventino collocatum. Nisi perspicua res esset, & quotidiano usu comprobata, nullo negotio posset contexi catalogus compluribus exemplis, quibus horum infantium Reliquiæ in Ecclesiis locatæ noscuntur; verum cum nemini incognita sit disciplina isthæc, libenti animo a similium exemplorum collectione cessabimus, concludemusque de tertia hac classe sermonem, animadvertentes, recensitos in ea pueros publicum obtinere cultum in Ecclesiis, in quibus eorum Reliquiæ conquiescunt, in id maxime consentiente, & probante Sancta Sede, quæ firmum statuit suæ concessionis fundamentum in certis martyrii insignibus, in eorum sepulchris repertis; nec propterea tamen asseri posse, eosdem esse formalem Canonizationem consecutos, si Canonizatio, pro ut par est, nil aliud esse ponatur, quàm sententia Romani Pontificis in universali Ecclesia per modum præcepti cultum tribuentis. De cultu præfatis Reliquiis exhiberi solito, quamvis plerumque is fit absque Officio & Missa, disseruimus ipsi in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctor. lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 28., ubi invectæ praxis fundamenta recensuimus; *& lib.* 1. *cap.* 38. *n.* 3. *& seq.* prætermissa haud fuere, quæcunque spectant ad recitandum Officium, Missamque celebrandam in universa Ecclesia, quoties res fit de pueris, formali vel æquipollenti Canonizatione inter Sanctos relatis.

Non ideo tamen formaliter canonizati.

Postrema classis puerorum est, quos in odiū Christi occisos populi pietas beatificari, vel canonizari petit.

§. 21. Postremam classem illi pueri constituunt, quibus in odium Jesu Christi adempta est vita, quorumque cultus expetitur per formalem vel æquipollentem Beatificationem; quam denique, quoties nil aliud obstet, potest, ac etiam solet consequi formalis Canonizatio. Superlùs dictum est, Romanos Pontifices suam auctoritatem in Canonizationibus semper interposuisse, etiam tum cum de ea Canonizatione agebatur, quæ fiebat ex introducto in unam Diœcesim cultu, qui deinde in aliam, & postremo in universum Orbem propagabatur. Nunc vero addimus, ab Alexandro III. invectam fuisse, firmiterque statutam disciplinam, juxta quam solius Romani Pontificis est, in peculiari unoquoque loco, & in singulis totius Orbis Diœcesibus cultum indulgere, vel approbare. Hujusce Constitutionis fundamenta, rationesque deprehendere est *ex præcitato Nostro lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. *& seq.*, & ex iis, quæ ibi latiori calamo adducuntur, inferre licet, non solum Romani Pontificis præcipuum esse, quemadmodum semper fuit, cultum in universa Ecclesia vel Martyribus, vel Confessoribus præcipiendo asserere, in quo, uti sæpe dictum, sita est Canonizatio, verum etiam permittendo, indulgere, ut aliqua in Civitate, vel Diœcesi, cæterisve definitis locis, religioso cultu honoretur aliquis Dei Servus Confessione, vel Martyrio conspicuus, qua in re constituitur Beatificatio. Ex

Nunc solius Romani Pontificis est cultus publici concessio, Beatificatio, & Canonizatio.

quie de' SS. Innocenti di Betlemme, continuamente si espongono negli Altari le Reliquie de' fanciulli martirizati per la Fede di Cristo, le Ossa de' quali si estraggono dai Cimiterj di Roma colla precedenti sicure divise del martirio. Come si è veduto, nel Cimiterio di Gordiano furono ritrovate le Ossa di un fanciullo Doroteo coll'iscrizione del nome, e col vaso di sangue; e le Ceneri, ed Ossa del Bambino coll' iscrizione furono mandate alla Città d' Anagni, per esser collocate nella Chiesa de' SS. Cosmo e Damiano, come attesta il Boldetti *nella sua citata Opera alla pag.* 344., ove *alla pag.* 345. riferisce, che nello stesso Cimiterio di Gordiano fu ritrovato il Corpo di Decenzio fanciullo d'anni cinque col nome proprio, e col vaso di sangue, e che fu collocato nella Cappella del Rosario della Chiesa di S. Sabina su l'Aventino. Se la cosa non fosse notoria, e quotidiana, si potrebbe comodamente fare un elenco d'esempj delle Reliquie di questi fanciulli collocate nelle Chiese; ma non essendovi chi non sia informato di questa disciplina, ben volentieri tralascieremo il radunare altri esempj, e conchiuderemo il discorso appartenente a questa terza classe, col dire, che hanno i fanciulli in essa annoverati il culto pubblico nelle Chiese, ove le loro Reliquie sono collocate, con plenario consenso, ed approvazione della Santa Sede; la quale ripone il fondamento della sua concessione ne' segni indubitabili del Martirio ritrovati ne' loro Sepolcri; ma che non per questo può dirsi, ch' essi siano stati formalmente canonizati, prendendo la Canonizazione, come si dee prendere, per una sentenza del Romano Pontefice, che ingiugne per via di precetto il culto nella Chiesa universale. Del culto, che si presta alle predette Reliquie, benchè per lo più senza l'Officio e Messa, si è da Noi discorso nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 28. ove sono stati riferiti i fondamenti di questa pratica; ed *al lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 3. *e seg.* non si è lasciato di riferire quanto risguarda l'Officio e la Messa, da recitarsi e celebrarsi nella Chiesa universale, quando si discorre dei Canonizati con formale, o equipollente Canonizazione.

§. 21. L'ultima classe è di que' Fanciulli, che hanno perduta la vita, levata loro per odio contra Gesù Cristo, il culto de' quali viene promosso per la strada consueta della Beatificazione formale, o equipollente; il termine della quale, quand' altro non osti, può, ed anche suol essere la formale Canonizazione. Poc' anzi si è detto, esser sempre intervenuta l'autorità Pontificia nelle Canonizazioni, ancor quando esse si facevano, passando il culto, introdotto in una Diocesi, successivamente in un' altra, e così dilatandosi in tutto il Mondo: ed ora aggiungiamo, che dal Pontefice Alessandro III. fu introdotta e stabilita la disciplina, che al solo Romano Pontefice appartenga la concessione, o sia approvazione del culto ne' luoghi particolari, ed in qualsivoglia Diocesi del Mondo. Se ne possono vedere i fondamenti, e le ragioni *nel citato nostro lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. *e seg.*, e da quanto ivi è diffusamente riferito, si deduce, che al Romano Pontefice appartiene non solo, come è sempre appartenuto, l'ordinare per via di precetto il culto nella Chiesa universale, o sia ai Martiri, o sia ai Confessori, nel che consiste, come più volte si è detto, la Canonizazione; ma altresì il concedere per via di positiva permissione il culto in qualche Città, o Diocesi, o in alcuni altri luoghi particolari, in onore di qualche Servo di Dio o Confessore, o Martire, nel che consiste la Beatificazione. Ed a questa ultima classe appartengono

hac autem postrema classe sunt duo Beati infantes in odium Fidei interempti, Simon Tridentinus martyrium consecutus anno 1475. & Andreas Rinnensis, seu Vico Rinnensi, martyrio sublatus sub annum 1462., de quo nunc agimus. Utrumque enim ab hac Sancta Sede, nisi formalem, æquipollentem saltem Beatificationem obtinuisse, affirmari potest, dum, allatis, discussisque jam omnibus, quæ erant de martyrio, causa martyrii, & fama signorum ac miraculorum necessario perpendenda, ad Officii Missæque concessionem in certis quibusdam locis, deventum est. Et quamvis, uti superius diximus, jussu Gregorii XIII. Pontificis, Beati Simonis nomen in Martyrologium Romanum fuerit illatum, haud tamen contendi potest, eumdem propterea fuisse canonizatum; est namque tutissimum æque ac receptissimum principium, *annuntiari in Martyrologio nomina, & clariores res gestas eorum, qui in eo descripti sunt, ut excitentur fideles ad imitationem, & etiam ad cultum, sed intacta semper permanente Ecclesiastica disciplina: ita ut, si res sit de jam Canonizatis, cultus, ad quem excitantur fideles, sit præceptivus, universalis, & publicus; si vero agatur de Beatificatis, sit quidem publicus, sed tantum permissus personis, & locis Indulto Beatificationis comprehensis; sit autem permissus, sed privatus, quoad alios, qui Indulto comprehensi non sunt*: veluti ipsi hisce conceptis verbis, re mature perpensa, investigataque praxi per Sanctam Sedem servari solita, conclusimus in nostro Opere *de Canonizatione lib. 4. part. 2. cap. 19. num. 16.*

§. 22. Beati Simonis Canonizationem, quamvis Beatorum honores, longe ante Beatum Andream consecuti, nemo est qui promoveat. Instantia pro Canonizatione, quæ nunc urgetur, B. Andream respicit multo post Beatificatum: tota autem disquisitio in eo versatur, num instantiæ aditus dari debeat; neque enim inaudita res est, justis & gravibus de causis, sisti alicujus Causæ cursum, occludique viam ad Canonizationem, etiamsi Beatificatio præcesserit, quemadmodum perspicuum faciunt tam multæ Causæ, in quibus, postquam per formalem, vel æquipollentem Beatificationem Officium & Missa concessa fuit, nemo extitit umquam, neque deinceps erit, qui solemnem petendam cogitet Canonizationem.

§. 23. Paucis igitur gradum facimus ad rationes, quæ non ad unam coarctantur Beati Andreæ causam, sed omnes æque afficiunt causas Puerorum, quos in ætate boni malive nescia, odium in Christi fidem sustulit, quique cum Martyres sint, non tamen sunt *voluntate & opere*, sed solo *opere*, ut ipsis utamur verbis S. Bernardi. Videri enim cuiquam fortasse poterit, recte factum, si, omnibus confluentibus conditionibus, proprius Beatorum cultus iis decernatur; at dubitabit, num congruat ulterius progredi, per modum præceptivæ legis cultum ampliando ad universam Ecclesiam, quod præcipuum Canonizationis est, quamvis etiam, nihil desideraretur eorum, quæ requiruntur, ut transitus fiat a Beatificatione ad Canonizationem.

§. 24. Fundamenta, quibus potest isthæc inniti dubitatio, singula subnectimus. Primum in eo situm est, nullum fortasse in veteri Canonizationum praxi, aliud offendi exemplum veræ ac propriæ Infantium Canonizationis, præter illud unum Bethleemiticorum Infantium, quandoquidem cætera exempla possunt commode ad Beatificationem referri; atque præterea certum esse, extare plane nullum exemplum formalis Canonizationis vel unius horum Puerorum, post methodum Sanctæ Sedis auctoritate invectam, confirmatam, servatamque in Causis pu-

I fanciulli Andrea Rinnense, e Simone da Trento appartengono a quest' ultima classe, e sono equipollentemente Beatificati.

i due Beati Fanciulli uccisi in odio della Fede, Simone di Trento, che ricevè il martirio l'anno 1475., ed Andrea del Pago, o Villaggio Rinnense, che ricevè il martirio l' anno 1462., che è quello, di cui oggi si tratta: potendosi dire ambidue già beatificati da questa Santa Sede con beatificazione, se non formale, almeno equipollente; mentre, dopo essersi veduto ciò, che era necessario, rispetto al martirio, alla causa del martirio, ed alla fama de' segni e de' miracoli, si è fatta la concessione dell'Officio e della Messa in alcuni luoghi particolari. E, sebbene, come già di sopra si è detto, per ordine del Pontefice Gregorio XIII. fu posto il nome del Beato Simone nel Martirologio Romano, non può però pretendersi, ch'esso perciò sia stato canonizato; essendo massima ben fondata e ricevuta, *annuntiati in Martyrologio nomina, & clariores res gestas eorum, qui in eo descripti sunt, ut excitentur fideles ad imitationem, & etiam ad cultum, sed intacta semper permanente Ecclesiastica disciplina: ita ut, si res sit de jam canonizatis, cultus, ad quem excitantur fideles, sit præceptivus, universalis, & publicus; si vero agatur de beatificatis, sit quidem publicus, sed tantum permissus personis & locis Indulto beatificationis comprehensis; sit autem permissus, sed privatus, quoad alios, qui Indulto comprehensi non sunt*: come da noi con queste stesse parole, dopo aver discussa la materia, ed esaminata la prassi della Santa Sede, fu conchiuso nella nostra Opera *de Canonizatione al lib. 4. part. 2. cap. 19. num. 16.*

Ispezione della presente causa.

§. 22. Del Beato Simone, benchè beatificato prima del Beato Andrea, non v'è chi parli in odine alla Canonizazione. La petizione per la Canonizazione è promossa pe'l Beato Andrea beatificato molto tempo dopo: ed il punto si riduce a vedere, se debba darsi corso alla medesima; non essendo cosa insolita, che per giusti e rilevanti motivi si fermi il corso d'una Causa, e se ne impedisca il progresso alla Canonizazione, ancor dopo che in essa si è ottenuta la Beatificazione: come si vede in tante e tante Cause, nelle quali dopo la concessione dell'Officio e della Messa, fatta per mezzo della Beatificazione o formale, o equipollente, nè vi è stato chi abbia mai pensato, nè vi sarà chi sia per pensare a chiedere la formale Canonizazione.

Non è affatto fuor di dubbio, se sia espediente canonizare i fanciulli martirizati.

§. 23. E però brevemente facendo passaggio ai motivi, non sono essi ristretti alla causa del Beato Andrea, ma sono comuni a tutte le cause de' Fanciulli, uccisi per odio della Fede di Cristo in quella età, in cui non possono discernere il bene dal male, e che, essendo Martiri, lo sono, non *voluntate & opere*, ma solamente *opere*, per servirci del linguaggio di S. Bernardo: potendo taluno credere, che sia ben fatto il concedere ad essi, quando vi sieno i dovuti requisiti, il solo culto proprio de'beatificati; ma potersi dubitare, se sia conveniente il passare più oltre, estendendo per via di precetto il culto alla Chiesa universale, come si fa nelle Canonizazioni, ancor quando non mancassero i soliti requisiti per fare il passaggio dalla Beatificazione alla Canonizazione.

Motivi per l'opinione negativa.

§. 24. I fondamenti, che possono assistere a quest' assunto, sono quelli, che sieguono. Consiste il primo nell' osservare, non esservi forse nell' antica prassi delle Canonizazioni altro esempio di vera e stretta Canonizazione di Fanciulli, che quello degl' Infanti di Betlemme, potendosi riferire gli altri esempj alla Beatificazione; ed in oltre esser cosa certa, che non v' è esempio di formale Canonizazione di veruno di questi Fanciulli dopo il metodo stabilito, introdotto, e pratticato per ordine della Santa Sede nelle cause di pubblico culto, che rispetto a questi Fanciulli

Primo, fondato su la mancanza di simili esempj.

publici Cultus, qui semper quoad hosce Pueros sola fuit Beatificatione conclusus. Quod autem per plura sæcula nullum offendatur exemplum, quamvis ejus inducendi non defuerit occasio, res est magni momenti, quæque negotium jure facessat cuilibet novarum rerum minime studioso.

Fanciulli è stato ristretto alla Beatificazione. Ed il non ritrovarsi esempio nel corso di molti secoli, ancorchè non siano mancate occasioni di poterlo introdurre, è una circostanza di gran rilievo, e che ingombra la testa a chi non è amico di novità.

Secundum, neCanonizationes frequentia vilescant.

§. 25. Alterum ex ea est animadversione, rem totam hanc in eo verti, quod hi Pueri Martyres sint, quia pro Christo mortem subierunt. Id autem si generatim loquimur, inficiatur nemo; ideoque libenter datur, ut quoties necessaria quæque concurrant, iisdem Beatificationis cultus decernatur. At si recepta probataque est regula, non esse latam Canonizationibus sternendam viam, ne vilescant, quemadmodum & Nos adnotavimus *in nostro lib. 1. cap. 13. num. 16.*, videtur pertimescendum, ne plane hujusmodi incommodo reseretur aditus, quotiescumque ad Canonizationem admittantur Pueri pro Christi Fide mortem perpessi, ex eo tantummodo, quod Martyres sint: Docent quippe Theologi, Martyres esse & eos Pueros, qui in bello sacro, dum oppugnantur urbes, vel ex insidiis invaduntur arces, cœsi fuerint, uti apertè docet Sotus *in 4. Sent. dist. 3. quæst. unic. art. 11. §. Secunda propositio*, & eos quoque Pueros censeri Martyres tradunt, quos Christi hostes interfecerint, quamvis nondum ex materno ventre eruperint, sive superstes maneat Genitrix, sive cum iis pereat, uti videre est apud Theophilum Raynaudum *cit. tom. 18. in Opere inscripto de Martyrio per pestem par. 2. cap. 2. num. 8.* & latè apud Hurtadum *in resolutionibus de vero Martyrio tract. 2. resolut. 20. per tot.* Quidquid autem pronunciatur de Pueris ante usum rationis in Christi odium sublatis, protendi ad homines adultæ ætatis contenditur, qui rationis semper expertes fuerint, si & his in odium Fidei ab inimicis Christi vita adimatur, hos quippe statuunt Pueris omnino similes. Videatur Cardinalis Capisucchius in suis controversiis Theologicis, & nominatim in illa de Martyrio *quæst. 2. §. 4. in fin. Licet in Pueris ante usum rationis pro Christo morientibus non adsit propria ac personalis intentio, adest tamen intentio Ecclesiæ, quæ in illis mortem pro Christo acceptat, eosque per Martyrium Deo consecrat &c. Quæ autem de Infantibus ante usum rationis pro Christo occisis dicta sunt, intelligenda sunt etiam de amentibus, qui nunquam rationis usum habuerunt, si contingat, eos in odium Christi occidi*: Sententiæ & opiniones hæ quidem sunt, quæ si in praxim deducerentur, Canonizationum splendori plurimum possent detrahere.

§. 25. Consiste il secondo nell' osservare, ridursi il tutto all' essere questi Fanciulli Martiri, avendo patita la morte per Cristo. Ne ciò universalmente parlando, si nega; e perciò volentieri si ammette, che concorrendo i necessarj requisiti, diasi ad essi il culto della Beatificazione. Ma, se è sistema approvato, che non si apra una larga strada alle Canonizazioni per non renderle dispregevoli, come anche da Noi è stato osservato *nel nostro lib. 1. cap. 13. num. 16.*, sembra potersi temere, che per appunto si apra la strada al temuto inconveniente, ogni qual volta si ammettano alla Canonizazione i Fanciulli uccisi per la Fede di Cristo, per la ragione che sono Martiri: insegnando i Teologi, che sono Martiri ancora que' Fanciulli, che sono ammazzati nelle guerre di Religione, negli assalti delle Città, nelle sorprese delle Piazze, come espressamente insegna il Soto *in 4. Sent. dist. 3. quæst. unic. art. 11. §. Secunda propositio*; essere in oltre Martiri anche que' Fanciulli, che perdono la vita uccisi dagl' inimici di Cristo, ancorchè non siano usciti dal ventre della madre, o resti viva, o muoja con essi la predetta loro genitrice, come può vedersi in Teofilo Raynaudo *nel cit. tom. 18.* nell'Opera intitolata *de Martyrio per pestem part. 2. cap. 2. num. 8.*, e diffusamente nell'Hurtado *in Resolutionibus de Martyrio tract. 2. resolut. 20. per totam*: e quanto vien detto de' Fanciulli ammazzatti prima dell' uso della ragione in odio di Cristo, si pretende, che debba estendersi anche agli adulti, che non hanno mai avuto l' uso della ragione, se a questi vien tolta la vita dagl' inimici di Cristo, e per odio contro la sua Fede, supponendoli simili in tutto e per tutto ai Fanciulli. Vedasi il Cardinale Capisucchi nelle sue Controversie Teologiche, in quella *de Martyrio quæst. 2. §. 4. in fine: Licet in Pueris ante usum rationis pro Christo morientibus non adsit propria ac personalis intentio, adest tamen intentio Ecclesiæ, quæ in illis mortem pro Christo acceptat, eosque per Martyrium Deo consecrat &c. quæ autem de Infantibus ante usum rationis pro Christo occisis dicta sunt, intelligenda sunt etiam de amentibus, qui nunquam rationis usum habuerunt, si contingat, eos in odium Christi occidi*: massime, e sentenze, che, ridotte in pratica, possono offuscare il fulgore delle Canonizazioni.

Tertium, quod in his martyribus nec aureola splēdeat, nec gesta imitāda fidelibus proponi possint.

§. 26. Tertium denique fundamentum statuitur in doctrina, quam cum S. Thoma tradunt cæteri quoque Theologi, nimirum, in Paradiso martyribus esse gloriam essentialem, quæ dicitur *aurea* esse; & præterea eidem adjunctam, sive accidentalem, gloriam, quæ *aureola* appellatur, sitam in quodam gaudio, quo perfunduntur, dum animo conspiciunt partam sibi ex Mundo victoriam, cum pro Christo pugnantes, ultro mortem pro ipso oppetierunt; cujus quidem aureolæ non æque participes sunt pueri, qui cum Martyres fuerint, *solo* tamen *opere* fuerunt, non *voluntate*: *Innocentes sicut non pertingunt ad perfectam rationem martyrii, sed aliquid martyrii habent ex hoc, quod passi sunt pro Christo; ita etiam aureolam, non quidem secundum perfectam rationem, sed secundum aliquam participationem; in quantum scilicet gaudent, se in obsequium Christi occisos esse; ut dictum est de pueris baptizatis, quod habebunt aliquod gaudium*

§. 26. Consiste il terzo fondamento in ciò, che insegna S. Tommaso, e con esso ancora gli altri Teologi, cioè, che i Martiri in Paradiso hanno la gloria essenziale, che si chiama *aurea*, ed hanno anche la gloria accidentale, che dicesi *aureola*, che consiste in una certa allegrezza, che provano, considerando la vittoria da essi riportata contra il Mondo, combattendo per Cristo, e sopportando per esso volontariamente la morte, della quale aureola non partecipano adeguatamente i Fanciulli, che essendo stati Martiri, lo sono stati *solo opere*, non *voluntate*: *Innocentes sicut non pertingunt ad perfectam rationem Martyrii, sed aliquid Martyrii habent ex hoc, quod passi sunt pro Christo; ita etiam aureolam, non quidem secundum perfectam rationem, sed secundum aliquam participationem; in quantum scilicet gaudent, se in obsequium Christi occisos esse; ut dictum est de pueris baptizatis, quod habebunt aliquod gaudium de innocentia, & carnis integritate.* Queste

de innocentia, *& carnis integritate.* Sunt hæc S. Thomæ verba *in 4. sent. dist. 49. quæst. 5. art. 3. quæst. 2. ad duodecimum.* Ad hæc autem Sancti Doctoris verba sic pergit Cardinalis Capisucchius *præcit. loco §. 26. Cum aureola sit præmium a Deo beatis concessum intuitu egregiorum operum, quæ ipsi pro Deo in terris patrarunt, ac proinde sit præmium respondens operibus; evidens est, sanctos Innocentes, & alios Parvulos pro Christo ante usum rationis occisos, aureola non gaudere martyrii.* Cum vero infantes, licet martyres, ob mox expensam rationem, aureola non gaudeant martyrii, assumi id a quopiam fortasse poterit, ut tueatur, si iis in militanti Ecclesia Beatificationis cultus potest competere, haud tamen congruere, ut alter Canonizationis cultus iisdem tribuatur; quandoquidem inter Canonizationis decernendæ causas & illa recensetur, ut Canonizati gesta omnibus per Orbem Catholicis in exemplum proponantur: hujusmodi autem res gestæ in pueris pro Christo necatis desiderantur.

sono le parole di S. Tomaso *in 4. sent. dist. 49. quæst. 5. art. 3. quæst. 2. Ad duodecimum.* E coerentemente a queste parole del Santo Dottore così prosiegue il Cardinale Capisucchi *nel luogo citato al §. 26. Cum aureola sit præmium a Deo beatis concessum intuitu egregiorum operum, quæ ipsi pro Deo in terris patrarunt, ac proinde sit præmium respondens operibus; evidens est, sanctos Innocentes, & alios Parvulos pro Christo ante usum rationis occisos, aureola non gaudere Martyrii.* E non avendo i Fanciulli, benchè Martiri, l'aureola del Martirio per la ragione poc'anzi accennata, ciò tal uno potrà esser adottato per sostenere, che, se ad essi nella Chiesa Militante può competere il culto della Beatificazione, non è ben fatto, che si ammettano all'altro della Canonizazione; annoverandosi fra i motivi di questa ancor quello, che le gesta del Canonizato servano di esempio ai fedeli in tutto il Mondo Cattolico, quali gesta mancano nel Fanciullo ammazzato per Cristo.

§. 27. Et quamvis respondere quisquam valeat, nimiam inesse vim argumento, cum inde concludatur, ne Bethleemiticos quidem infantes honorem Canonizationis promeritos, cum nec ipsi martyrii aureolam sint consecuti; videtur tamen responsio omni plane robore destituta, si animus advertatur ad eam facti speciem, in qua Bethleemiticis infantibus vita adempta fuit, atque ad vetustissimam constantemque observantiam Ecclesiæ, quæ eosdem tanquam Martyres semper est venerata. Et profecto, absque eo quod necesse sit amplecti opinionem Armacani, martyrium Bethleemiticorum infantium ad solos circumcisos cohibentis; quod a cæteris communiter exploditur, uti videre est apud Valentiam in suo celebri Tractatu *de rebus Fidei cap. 4. de Baptismo Parvulorum §. Atque hoc*; rejectaque etiam superius allata, improbataque sententia aliorum, qui opinati sunt acceleratum fuisse Bethleemiticis infantibus rationis usum; quod aperte improbatur a D. Thoma 22. *quæst. 124. art. 1. ad primum*; replicari posse videtur, martyres esse Bethleemiticos infantes, & horum instar Martyres esse cæteros etiam, qui antequam iis affulgeat ratio, pro Christo intereunt; at cum illis faveat consensus atque doctrina Patrum, & perpetua Ecclesiæ traditio, his vero sola, licet ceteroquin spectabilis, Theologorum opinio, haud mirum videri debere, si primis aliquid amplius supra secundos tribuatur. Videatur Vasquez *in 3. part. D. Thomæ tom. 2. disput. 153. quæst. 68. cap. 7.* ubi, postquam firmaverat, Bethleemiticos esse verè Martyres, & Martyres quoque esse ceteros pueros pro Christo occisos, ita subdit: *Porro, quamvis non tam certum sit, quod diximus de aliis infantibus pro Christo occisis, quàm de illis, qui hac de causa ab Herode interfecti sunt, quia pro interfectis ab Herode, Ecclesiæ traditionem, & doctrinam Patrum pleniorem habemus; nihilominus indubitatum apud nos esse debet* (id tamen ita certum habendum, ut nisi definitioni Ecclesiæ, communi certe quidem Theologorum opinioni innitatur) *eamdem rationem esse de omnibus, qui post adventum Christi propter ipsum occisi sunt.*

§. 27. E quantunque possa tal uno rispondere, che l'argomento prova troppo, provando, che nemmeno gl'Infanti di Betlemme abbiano meritato l'onore della Canonizazione, non avendo nemmeno essi ottenuta l'aureola del Martirio; sembra però, che la risposta debba perdere tutta la sua forza, se si riflette alla circostanza, in cui quelli di Betlemme perdettero la vita, ed all'uniforme ed antica divozione della Chiesa, che gli ha sempre venerati per Martiri. E senza investire le opinioni dell'Armacano, che restrinse il martirio de' Fanciulli Betlemitici a que' soli, che erano circoncisi, il che vien comunemente rigettato dagli altri, come può vedersi nel Valenza nel suo celebre Trattato *de rebus Fidei al cap. 4. de Baptismo Parvulorum §. Atque hoc*, e rigettando altresì l'opinione di sopra riferita, e confutata, d'altri che hanno creduto, essere stato accelerato ai Betlemitici l'uso della ragione, il che vien espressamente impugnato da San Tomaso 2. 2. *quæst. 124. art. 1. Ad primum*, sembra potersi replicare, essere Martiri i Fanciulli di Betlemme, essere a loro simiglianza Martiri anche gli altri, che avanti l'uso di ragione muojono per Cristo; ma che, avendo i primi in loro favore la tradizione e la dottrina de' Padri, e la continuata tradizione della Chiesa, ed avendo i secondi a loro favore la sola benchè rispettabile opinione de' Teologi, non dee recar maraviglia, se ai primi si dia qualche cosa di più, che non si dà ai secondi. Vedasi il Vasquez *in 3. part. D. Thomæ tom. 2. disput. 153. quæst. 68. cap. 7.* ove, dopo avere stabilito, che i Betlemitici sono veri Martiri, e che Martiri ancora sono gli altri Fanciulli ammazzati per Cristo, così soggiugne: *Porro, quamvis non tam certum sit, quod diximus de aliis Infantibus pro Christo occisis, quàm de illis, qui hac de causa ab Herode interfecti sunt, quia pro interfectis ab Herode Ecclesiæ traditionem, & doctrinam Patrum pleniorem habemus; nihilominus indubitatum apud nos esse debet* (intendendo però ciò di quella certezza, che se non ha per se la definizione della Chiesa, ha però la comune opinione de' Teologi,) *eamdem rationem esse de omnibus, qui post adventum Christi propter ipsum occisi sunt.*

Perchè quest' ultimo motivo non osti agli infanti di Betlemme.

§. 28. Eoque magis, quia quæ nunc proponitur quæstio, non ea est, si res recte expendatur, an pueri post Christum natum ab ejus hostibus interempti canonizari possint; verum an id fieri expediat: his autem terminis conclusa quæstione, non magnopere adlaborandum, ut intelligatur quantum intercedat discriminis inter Bethleemiticos infantes, & ceteros omnes, qui post ipsos pro Christo intereunt.

§. 28. Tanto più che la presente questione non è, rigorosamente parlando, se i Fanciulli, che dopo la venuta di Cristo sono ammazzati dai di lui nemici, possano canonizarsi, ma se sia espediente, che ciò si faccia: e, posto il quesito in questi termini, non vi vuol molto a comprendere la disuguaglianza, che passa fra gl'Infanti di Betlemme, e tutti gli altri, che muojono dopo di loro, e che perdono la vita per Cristo.

Altra diversità cavata dallo stato della questione.

1755.

Commendatur iterum discussio dubii, an similes causas proponi expediat.

§. 29. Quæcumque hactenus persecuti sumus, videri quoque possunt *in Nostro lib. 1. de Canonizatione cap. 14. & lib. 3. cap. 15. num. 2. & seq.* Superest modo, ut expendantur omnia, ac cognoscatur, an deceat, ut causæ Beati Andreæ permittendus sit ad ulteriora progressus, an verò conducibilius sit, ut eum servet statum, quem nunc habet, quique idem plane est cum eo, in quo Causa Beati Simonis conquiescit. Et quia impossibile haud est alias huic similes excitari instantias, sollicitudinis tuæ partes erunt, prudentisque consilii cæterorum, quos ipsi ad id designabimus, indicare, quæ ineunda ratio, cum se hujusmodi obtulerit casus, qui plerumque proponi consuevit, de puero aliquo majori hebdomada ab Hebræis in contumeliam Christi necato: tales namque sunt Beati Simonis & Andreæ, nec non bene multorum ex iis, quos Auctores commemorant, puerorum neces. Videri enim cuiquam fortasse poterit, quoties placeret causis interemptorum hujusmodi infantium patere aditum, oportere, hasce neces fuisse clamosas, populo cognitas, ab omnibus damnatas, atque a magistratibus vindicatas; prætereaque etiam optimum esse, quandoquidem res est de martyribus *non voluntate & opere, sed solo opere*, signorum & miraculorum numerum definire, ac requirere majorem constituto ad formalem Canonizationem obtinendam. Litteras hasce Nostras, Apostolicam tibi, Dilecte Fili, Benedictionem impertientes, absolvimus.

Et si videatur, quibus illæ peculiaribus circumstantiis debeant esse instructæ.

§. 29. Quanto sin ora abbiamo esposto, può anche vedersi *nel nostro lib. 1. de Canonizatione al cap. 14. e nel lib. 3. cap. 15. num. 2. e seg.* Resta ora, che il tutto si esamini, e si veda, se è conveniente, che si dia corso alla Causa del Beato Andrea; o se è meglio che si fermi nello stato, in cui è, che è per l' appunto quello stesso in cui si ritrova l' altra del Beato Simone. E perchè non è impossibile, che si risveglino altre simili istanze, sarà proprio della di lei diligenza, e del prudente consiglio degli altri, che da Noi saranno eletti, il suggerire il partito, che dovrà prendersi, quando succeda il caso, che per lo più suol essere di qualche Fanciullo ammazzato dagli Ebrei nella Settimana Santa in onta di Cristo, tali essendo gl' Infanticidj dei Beati Simone, ed Andrea, e d' una gran parte degli altri commemorati dagli Autori: potendo sembrare a tal uno, che, quando si volesse lasciar aperta la strada alle cause di questi Infanticidj, dovrebbero questi essere stati clamorosi, noti al popolo, maledetti da tutti, e vendicati dai Magistrati; e che anche fosse bene, giacchè si tratta di Martiri *non voluntate & opere, sed solo opere*, l' accrescere il numero de' segni e de' miracoli oltre il solito, per ottenere la formale Canonizazione. Terminiamo col darle l' Apostolica Benedizione.

Dat. 22. Februarii 1755. Pont. 15.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 22. Februarii 1755. Pontificatus Nostri Anno decimoquinto.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 22. Februarii 1755. Pontificatus Nostri Anno decimoquinto.

XLV.

Liber Gallice editus, inscriptusque: ***Principes sur l' essence, la distinction, & les limites dec deux puissances spirituelle, & temporelle, Ouvrage posthume du Pére la Borde de l' Oratoire***, Decreto Congregationis Universalis Inquisitionis jam damnatus, iterata acriori censura proscribitur, & sub excommunicationis pœna, legi, aut retineri prohibetur.

Venerabilibus Fratribus, Primati, Archiepiscopis, & Episcopis Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Perniciosum opusculum jam antea ab Universali Inquisitione damnatum.

AD assiduas, quibus angimur, curas, ut excitata a nonnullis hujus sæculi Filiis inter Sacerdotium & Imperium diffidia compescantur, illud accessit sane permolestum, quod licet universalis nostræ Inquisitionis Decreto die 5. Augusti anni 1753. edito, confixum damnatumque fuerit Opusculum gallicè editum hoc titulo: *Principes sur l' essence, la distinction & les limites des deux puissances spirituelle, & temporelle, Ouvrage posthume du Pére la Borde de l' Oratoire*; rursus tamen idem Opusculum prodiisse, tam Gallico, quam Polonico idiomate impressum, lateque in Regionibus, ac Provinciis vestris per omnium manus pervagari nuper accepimus. Quod quidem vel ob solam ignorationem prælaudati Decreti contigisse arbitramur, vel quod satis explorata atque comperta Vobis non fuerint exitiosa ac perversa Dogmata, quæ in eo traduntur: alioquin dubitare vix possumus de Fraternitatum Vestrarum zelo, ac vigili studio, quo certe in Fidelium manus non incidisset, si oculos, judiciumque Vestrum antea subiisset.

§. 1. Eò enim tendere, ac collimare vidiffetis execrandi fœtus auctorem, ut collatam a Christo Domino & Salvatore nostro Ecclesiæ suæ potestatem, non solum dirigendi per consilia & suasiones, sed etiam jubendi per leges, ac devios, contumacesque exteriore judicio, & salubribus pœnis coercendi, atque cogendi, labefactet, convellat, & prorsus eliminet; Ecclesiasticum ministerium ita sæculari dominationi subjiciens, ut ad hanc spectare pronunciet, de externa omni ac sensibili gubernatione cognoscere ac judicare. Pravum ac perniciosum systema, jampridem ab Apostolica Sede, præsertim vero a Johanne XXII. Prædecessore nostro, Constitutione incipiente: *Licet juxta doctrinam*, reprobatum, ac pro hæretico expresse damnatum, fallacibus ratiunculis, fucatis, atque ad Religionem compositis verbis, contortisque Scripturarum, ac Patrum testimoniis, impudens Scriptor obtrudit, quo simplicibus, & minus cautis facilius imponat. Rem tamen ipsam ad Religionis & Fidei regulas sedulo accurateque expendenti, facile occurrit principiorum falsitas, eorumque consectionum absurditas; Auctoris demum a veritatis tramite longe aberrantis temeritas, qua propositiones obtrudit captiosas, & falsas, impias quoque & erroneas, alias damnatas, & hæreticas, Ecclesiæ vero maxime injuriosas, ejusque potestatis, jurium, & libertatis, quantum in ipsis est, prorsus eversivas.

§. 2. Qua-

§. 2. Quapropter ne latius serpat, in Ecclesiæ animarumque perniciem, pravi dogmatis corruptela: Nos, quibus sanæ doctrinæ custodia, & Sacerdotalis auctoritatis propugnatio præcipue demandata est, pro sollicita, quam gerimus, Ecclesiarum omnium, & Christifidelium cura, Vos maxime, Venerabiles Fratres, monitos hortatosque volumus, ut procul ab ovibus Vestris exitialis hujusce doctrinæ pabulum arceatis. Quod ut nomine quoque Nostro præstare valeatis, supra descriptum Librum quocumque idiomate impressum, vulgatum, aut scriptum, sub enunciatis censuris rejicimus, reprobamus, damnamus, ejusque lectionem, retentionem, & usum, omnibus & singulis Christifidelibus, etiam specifica, & individua mentione dignis, sub pœna excommunicationis ipso facto absque alia declaratione incurrenda, a qua nemo a quoquam, præter quam a Nobis, seu a Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium obtinere valeat, omnino interdicimus ac prohibemus. Volentes, & Apostolica auctoritate mandantes, ut quicumque Librum prædictum, aut ejus exemplaria, sive typis impressa, sive manu descripta, penes se aliqua habuerint, ea, statim ac præsentes litteræ eis innotuerint, teneantur tradere locorum Ordinariis, qui exemplaria sic tradita illico flammis aboleri curent.

§. 3. Vos itaque, Venerab. Fratres, conjunctis nobiscum studiis, Pastorali zelo, & Sacerdotali constantia, vigilate in custodiis vestris, ascendentes ex adverso, atque opponentes murum pro Domo Israel, adversus vaniloquos, & seductores, docentes quæ non oportet; qui constitutos a Deo civilis potestatis fines amplificare, ac transilire moliuntur, Ecclesiæ vero jura coarctare, imminuere, atque convellere student; & Divinis humana miscentes, Imperium & Sacerdotium seditiose committunt. Creditas vobis oves monete identidem, ut acquiescant sanis sermonibus Domini Nostri Jesu Christi, & ei, quæ secundum pietatem est, sanæ doctrinæ; non intendentes mandatis hominum avertentium se a veritate: reddant autem omnibus debita, quæ sunt Cæsaris Cæsari, quæ sunt Dei Deo. Interim Vobis, Venerabiles Fratres, ac universis Fidelibus regimini vestro subjectis, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die IV. Martii MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno XV.

D. Cardinalis Passioneus.

XLVI.

Olivetanæ Congregationis Privilegia a Prædecessoribus Pontificibus, & præsertim a Pio II. concessa confirmantur, & ampliantur; novumque superadditur, quo ejusdem Congregationis Abbatibus indulgetur, ut in die festo S. Franciscæ Romanæ, Pontificalibus in Missa, reliquisque Officiis intra Ecclesias Conventuales Regularis Observantiæ uti possint.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a munificentia S. Sedis in emeritos de Ecclesia Viros.

Cum semper Apostolicæ benignitatis, & munificentiæ Nostræ significationes in eos, qui sanctioribus Ordinum Regularium institutis addicti, uberes in vinea Domini virtutis, & honestatis afferunt fructus, libenter edidimus: tum verò eorum votis, ac precibus animum propensius intendimus, quum & petitiones æquitati consonas esse, & concessiones nostras ad augendam Dei gloriam, & Sanctorum cultum amplificandum opportunas fore conspicimus.

Indultis & privilegiis Congregationem Montis Oliveti decorarunt Prædecessores Pontifices.

§. 2. Sanè pro parte dilecti Filii Flaminii Gandini Abbatis, & Procuratoris Generalis Ordinis Sancti Benedicti Congregationis Montis Oliveti nuncupatæ, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod aliàs nonnulli Romani Pontifices Prædecessores Nostri dictæ Congregationi diversa Privilegia, gratias, favores, & Indulta tum spiritualia, tum temporalia concesserunt, & præcipue felic. record. Pius Papa II. etiam Prædecessor Noster per suas Literas Apostolicas sub datum Petreoli Senensis Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXII. Tertio Nonas Octobris Pontificatus sui anno Quinto, inter alias gratias dictæ Congregationi concessas, illius Abbatibus, Visitatoribus, Prioribus, Personis, Monasteriis, Prioratibus, Locis, & Membris, quod ipsi omnibus aliis, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indultis, & gratiis, Congregationi Sanctæ Justinæ Paduan. ejusdem Ordinis, ejusque Monasteriis, Prioratibus, Membris, ac Personis, & Bonis per prædictos Romanos Pontifices Prædecessores nostros, tunc suos, quomodolibet elargitis, sub certis modo, & forma tunc expressis, uti possent, & gaudere, ac si illa omnia, & singula primodictæ Congregationi specialiter, & expresse indulta fuissent, concessit pariter, & indulsit, prout in dictis Literis plenius continetur. Cum autem subinde, juxta temporum succedentium opportunitatem, aliæ concessiones, & gratiæ hujusmodi Congregationi Sanctæ Justinæ, Cassinensium quoque nuncupatæ, per alios Romanos Pontifices Prædecessores quoque Nostros, attributæ fuerint; pro parte dicti Flaminii Nobis fuit humiliter supplicatum, ut gratias easdem, favore suæ primodictæ Congregationis extendere, ac aliàs eamdem Congregationem, præcipuè ad augendum in illius Ecclesiis Divini Servitii cultum, aliqua beneficentiæ Nostræ prærogativa decorare, ut infra, dignaremur.

Et præsertim Pius II., qui privilegia Congregationi S. Justinæ Paduan. illò usque concessa eidem communicavit.

Confirmat primo Pontifex vetera indulta non revocata, usu recepta, nec Tridentino contraria.

§. 3. Nos igitur, firma spe, fiduciaque concepta, eamdem Congregationem, quo amplioribus gratiis, & favoribus ab Apostolica Sede cumulari pergat, eò majores pietatis, obedientiæ, & obsequii erga Nos, & eamdem Apostolicam Sedem, aliarumque virtutum, & scientiarum fructus edituram fore, hujusmodi supplicationibus annuere, & dicto Flaminio specialem gratiam

facere volentes, eumdemque Flaminium a quibusvis excommunicationis &c. absolventes, & absolutum fore censentes, ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnia & singula privilegia, gratias, immunitates, exemptiones, præeminentias, & indulta a prædictis Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris ejusdem primodictæ Congregationis Abbatibus, etiam Generali, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus concessa, & elargita, eorum omnium, & singulorum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, dummodo tamen sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, Constitutionibus quoque Apostolicis, & Concilii Tridentini Decretis non adversentur, harum serie confirmamus, & approbamus, illisque Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Inde Pianas litteras ad gratias protendit post Pium ad hæc usque tempora universo Ordini S. Benedicti, & præsertim Congregationi Cassinensi, & S. Justinæ concessas.

§. 4. Ac præterea eidem primodictæ Congregationi, illiusque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus quibuscumque, ut ipsi, & ipsa, omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, exemptionibus, immunitatibus, concessionibus, & indultis, aliis dicti Ordinis Sancti Benedicti, & præcipuè Congregationi Sanctæ Justinæ, seu Cassinensi prædictæ, earumque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus, a Prædecessoribus Nostris prædictis, signanter post præfatas dicti Pii Prædecessoris Literas, sive communiter omnibus, sive earum singulis non tamen ex peculiaribus causis, & titulis, in hunc usque diem, ac etiam per Nos, concessis, & elargitis, ac quibus præfata Cassinen., aliæque dicti Ordinis Congregationes legitimè utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, pari modo uti, frui, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant, perindè acsi privilegia, gratiæ, exemptiones, immunitates, concessiones, & indulta hujusmodi, Congregationi primodictæ, illiusque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, ac Monasteriis, Prioratibus, & Ecclesiis, Domibus, & Locis prædictis directè, & non per medium communicationis hujusmodi, concessa, & concessæ fuissent, auctoritate, & tenore præfatis concedimus, & indulgemus, ac privilegia, gratias, exemptiones, immunitates, concessiones, & indulta hujusmodi ad Congregationem primodictam extendimus, & ampliamus.

Ob singularem universæ Congregationis devotionem erga S. Franciscam Romanam.

§. 5. Porro attendentes eamdem Congregationem erga Sanctam Franciscam Romanam nuncupatam, sui olim, dum in humanis ageret, Instituti Oblatarum, aliarumque similium Oblatarum in Urbe Matrem, & Fundatricem, specialis devotionis studium semper professam fuisse, & profiteri, illiusque cultum per ipsius Congregationis Professores, in Locis præcipuè, ubi Monasteria ejusdem Congregationis extant, propagatum fuisse, itaut in singulis ferè eorum Ecclesiis Altare aliquod Omnipotenti Deo in honorem dictæ Sanctæ dicatum reperiatur, ipsaque Congregatio, præter Beatum Bernardum Tholomei Fundatorem suum, dictam Sanctam Franciscam in specialem Protectricem agnoscat; ad augendum dictæ Sanctæ Franciscæ cultum, ac illius Festi diei celebritatem, ut in singulis Ecclesiis Conventualibus primodictæ Congregationis Monasteriorum, in quibus Claustralis vigeat observantia, dilecti Filii moderni, & pro tempore existentes dictorum Monasteriorum Abbates, die Festo dictæ Sanctæ Franciscæ, Missam solemnem, & Divina Officia, assistentibus sibi uno saltem Diacono, & alio Subdiacono, alioque Pluviali induto, aliisque Clericis, Pontificaliter, & more Episcoporum, præter tres alios dies, juxta Canonica Decreta præfinitos, servatis tamen aliàs, tam Literarum in forma Brevis Urbani VIII. incipien. *Exponi* sub datum Romæ sub Annulo Piscatoris die v. Aprilis MDCXXIX. expeditis, quàm generalis Decreti Alexandri VII. Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum die XXVII. Septembris MDCLIX. editi, respectivè forma, & dispositione, & non aliàs, celebrare liberè, & licitè possint, & valeant, Apostolica auctoritate prædicta, harum quoque serie etiam concedimus, & indulgemus: Iisdemque modernis, & pro tempore existentibus primodictæ Congregationis Abbatibus plenam, & liberam potestatem, & auctoritatem desuper impertimur.

Ut Sacra ipsi die in Claustralibus Ecclesiis Missam, divinaque Officia Abbates Pontificaliter celebrare possint, sub certis modis indulget.

Firm... superi... tuta.

§. 6. Eosdemque modernos, & pro tempore existentes dictæ Congregationis Abbates, Monachos, & Personas super præmissis, aut eorum aliquo, a quibusvis Locorum Ordinariis, vel aliorum Ordinum, & Congregationum Abbatibus, aut aliis quibuscumque, quavis auctoritate, & quovis prætextu, colore, vel ingenio, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, molestari, inquietari, aut perturbari ullo unquam tempore nullatenus posse, neque debere: Præsentes quoque Literas de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ defectu minimè notari, nec sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis Dispositionibus, per quascumque Regulas, & Constitutiones Apostolicas per Nos, & Successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, etiam Motu proprio, ac aliàs sub quibusvis tenoribus, & formis pro tempore factis, & faciendis, & concessis, ac concedendis, comprehendi, sed semper ab illis excipi, ac illas semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere: Sicque, & non aliàs per quoscumque Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæ Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere decernimus; irritum quoque & inane, si secus super his à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Dero... contra... quibus... que.

§. 7. Non obstantibus prædictis Urbani Literis, & Alexandri Prædecessorum prædictorum Decretis in ea parte, qua præsentibus adversantur, ac quibusvis aliis Apostolicis, seu in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis, Constitutionibus, & Ordinationibus, necnon primodictorum Ordinis, & Congregationis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis dicto Ordini, & Congregationi primodictæ, ac quibusvis aliis Superioribus, & Personis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium præmissorum, quomodolibet forsan concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat latissimè, & plenissimè, ac specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanc... nalis...

§. 8. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, confirmationis,

approbationis,

approbationis, concessionis, Indulti, extensionis, ampliationis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, Kalendis Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datar.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

II. Confirmatur Resolutio Congregationis deputatæ super correctione librorum Ecclesiæ Orientalis, super abbreviatione Officii, & Missæ pro Monachis Ordinis S. Basilii.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

QUEM religionis sensum natura Nobis indidit, ut non solum laudemus, celebremus, & glorificemus jugiter Dominum omnium conditorem, propter quod rationales facti sumus, & a brutis differimus; verum etiam ut oblationibus & sacrificiis placemus Deum nostrum, ac scelera nostra expiemus; ad eumdem tam in veteri Testamento; quàm in Catholica JESU CHRISTI Ecclesia alendum, fovendum, adaugendumque in primis studia omnia intenta fuerunt. Quoniam autem JESUS CHRISTUS verus Deus, verusque homo, Mediator Dei & hominum, Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, cessante carnalium sacrificiorum varietate, omnes differentias hostiarum una Corporis & Sanguinis sui implet oblatione; &, quomodo adorare Patrem suum in spiritu & veritate, ipsumque orare & laudare docuit, exemplumque præbuit; Sancti Apostoli ab eo Magistro instructi, ac per ipsos Catholica Ecclesia Spiritu Sancto inspirante edocta, & Officium Canonicarum Horarum, debita cum rituum, cæremoniarumque magnificentia, Deo quotidie persolvendum digessit; & Sacrosanctum Missæ Sacrificium, in quo nimirum Agnus Dei in odorem suavitatis Deo jugiter a Sacerdotibus immolatur, & panem de cœlo verum comedimus, cum ritibus pariter, cæremoniis, & precibus, quotidie in Ecclesiis peragendum mandavit. Utrumque vero Officium scilicet & Sacrificium, ut Omnipotenti Deo esset magis gratum & acceptabile, diversæ, variæque, quoad sacras preces, ritus, & cæremonias, initæ fuerunt rationes, juxta diversas, variasque nationes, & religiosorum hominum Ordines, atque Instituta tum Occidentalis, tum Orientalis Ecclesiæ, quæ secundum acceptum a majoribus cujusque morem & consuetudinem, etsi pro temporum vicibus aliquando variatam, in unitate tamen Catholicæ Fidei, doctrinæque perstantem, quamplurima pro libito & pietate addere studuerunt. Apostolica autem hæc Sancta Romana Sedes nihil habuit antiquius, nihil curavit impensius, quàm ut cum de utroque nempe Officio & Sacrificio ab ipsa aliquid exquisitum fuit, quoad fieri posset, brevitati ac sinceræ pietati, servatis servandis, consuleretur; ne quamplurimi ex Christifidelibus, sive recitantibus, sive celebrantibus, sive audientibus Officium, vel Missam infirmiores, tum propter prolixitatem, tum propter linguæ ignorationem tædio affecti, quam inde percipere solebant, Spiritus pinguedinem & suavitatem aversari inciperent.

ti parcens, semper studuit brevitati.

Preces Procuratoris Generalis Ordinis S. Basilii, ut brevior Missa, & Officium pro sua Congregatione redderetur.

§. 2. Porro cum Dilectus Filius Augustinus Sciommari Monachus & Abbas Ordinis Sancti Basilii, ejusque modernus in hac Alma Urbe nostra Procurator Generalis, nomine totius suæ Congregationis, Nobis supplices preces humiliter porrigendas fecerit, ut dignaremur abbreviare Missam & Officium Divinum, pro quibus recitandis, ac celebrandis adeo longum tempus insumendum est, ut id vix ob humanam infirmitatem sine tædio aliquo peragi possit, & modicum eis temporis spatium superest, quo operam sacrarum literarum studiis dare valeant: Nos sanè preces hujusmodi remisimus ad Dilectum Filium nostrum Fortunatum Tituli Sancti Calixti Presbyterum S. R. E. Cardinalem Tamburinum nuncupatum, Congregationi Particulari super correctione Librorum Ecclesiæ Orientalis deputatæ Præfectum, ut eas eidem Congregationi expendendas, atque examinandas proponeret.

Rescriptum Congregationis deputatæ super correctione Librorum Ecclesiæ Orientalis, cui fuerunt remissæ preces, quoad abbreviationem Officii.

§. 3. Itaque dicta Congregatio habita die VII. Maii, & XIII. Augusti MDCCLII. rescripsit, indulgeri posse, ut abbreviatio Officii ferialis extra Quadragesimam fiat juxta modum infra designatum, nempe quoad abbreviationem Matutini diebus ferialibus, præter Quadragesimam, retineatur integrum Cathisma: Omittatur Exapsalmon, sed quotidie unus ex Psalmis in eo comprehensis ex ordine recitetur. Die autem Dominico integrum Exapsalmon dicatur, & quatuor Psalmi, qui notantur in Horologio Basilianorum pagina 42. Aliis vero diebus non ferialibus servetur Typicus solitus usque ad primum Canonem exclusivè: Canon Sancti ad Triodium redigatur, nempe prima, octava, & nona Ode recitetur: Postea dicatur Canon Feriæ, sed tria tantum Troparia singularum Odarum, scilicet primum, quod ad Feriam; alterum quod ad Sanctos Martyres; ultimum quod ad Beatam Virginem pertinet: Post tertiam Odem, solitæ Cathismæ, seu Antiphonæ: Post sextam, consuetum Conthacion, seu Icon; deinde Synaxarium Sancti: Post octavam Odem Psalmus *Magnificat*, & solita Exapostillaria, & reliqua juxta Typicum. Quoad abbreviationem Vesperarum, ex sex Antiphonis, seu Stichis, quatuor tantum dicantur; deinde: *Gloria*, & hymnus: *Lumen hilare*, versiculi; & prophetiæ, aut lectiones e Scriptura, quando occurrunt: Post Orationem: *Dignare*, omittantur Antiphonæ: Deinde dicatur Psalmus: *Nunc dimittis*: reliqua autem omnia, de quibus nihil adnotatur, juxta solitum. Quoad abbreviationem Completorii: Canon redigatur ad Triodium, & in ejus recitatione intermisceantur de more Oratio Dominica, Antiphona, & Synaxarium, quando oportet: Deinde Psalmus: *Magnificat*, & reliqua omnia de more, ut in Horologio.

Alterum ejusdem Congregationis rescriptum quoad abbreviationem Missæ privatæ.

§. 4. Postea tractatum est de abbreviatione Missæ privatæ, & eadem Congregatio censuit permitti posse in hunc modum -- Facta præparatione materiæ de more in Altari, cum solitis Orationibus, Missa privata incipiatur a verbis illis. *Ευλογημένη ἡ βασιλεία &c. Benedictum Regnum &c.* cætera, quæ præcedunt, recitentur a Sacerdote, vel in Sacrario, vel dum pergit ad Altare. Magnam Synaptim, seu Collectam esse retinendam. Retineantur quoque Orationes primi, secundi, & tertii Antiphoni, una cum exclamationibus, & cum ipsis Antiphonis. Minor autem

Collecta, seu Pacifica, quæ incipiunt: Ἔτι καὶ ἔτι *&c. etiam atque etiam in pace*, omittantur. Oratio ingressus Evangelii omittatur. Retinendum Trisagium cum Oratione. Supplicatio, quæ incipit; Εἴπωμεν πάντες *&c. Dicamus omnes &c.* retinenda; sed eo modo, quo sequitur, nempe omissis, quæ leguntur post verba illa: Κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον: *Secundum magnam misericordiam tuam exaudi & miserere* usque ad Orationem extensæ supplicationis, quæ incipit: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν *&c. Domine Deus noster &c.* Deinde omittantur, quæ sequuntur post verba illa: Πλούσιον ἔλεος, *Divitem misericordiam* usque ad exclamationem: Ὅτι ἐλεήμων *&c. Quoniam misericors &c.* Preces atque Oratio pro Catechumenis omittantur. Hymnus Cherubicus cum Oratione retineatur. Oratio Κύριε ὁ Θεὸς *&c. Domine Deus Omnipotens*, retineatur, omissis verbis, quæ sequuntur: τῇ σῇ χάριτι *&c. gratia tua*, usque ad διὰ τῶν οἰκτιρμῶν, *per miserationes &c.* Symbolum quotidie more Græcorum recitandum, exceptis Missis, ut vocant, pro Defunctis. Troparia, seu Theotocion in fine Missæ omittantur. Reliqua omnia retineantur.

Nonnullæ peculiares abbreviationes quoad Officium Quadragesimæ.

§. 5. Demum in Congregatione diei 16. Septembris 1753. inter cætera propositum est: An Patribus Basilianis indulgendum sit, ut in Officio Quadragesimæ omittant Cathisma Psalterii ad horam tertiam, & ad horam nonam? Et insuper, ut magnum Completorium in Quadragesima uno tantum die cujusque hebdomadæ in suis Ecclesiis dicant, aliis vero diebus omittant, dicantque solum parvum Completorium? Et rescribere placuit: Quoad primam partem, omitti posse Cathisma ad horam nonam tantum, dummodo recitatio integri Psalterii in tota hebdomada compleatur: Quoad secundam partem, magnum Completorium retineatur feria secunda, & quarta. Hæc tamen & alia in superioribus Congregationibus definita pro Patribus Basilianis, intelligantur Monasterium Medijussi non comprehendere, cui suos veteres ritus, mores, atque instituta in fundatione præscripta, juxta Apostolicas Constitutiones, retinere, ac servare præcipitur.

Monasterium Medijussi his definitionibus non comprehenditur.

Pontifex, quibusdam immutatis, in reliquis approbat sententiam Congregationis.

§. 6. Facta autem Nobis per Dilectum Filium Magistrum Nicolaum Antonellum in utraque Signatura nostra Referendarium Prælatum nostrum Domesticum & dictæ Congregationis Particularis Secretarium hujusmodi relatione, mandavimus, ut recitatio Cathismatum Psalterii singulis diebus ferialibus extra tempus Quadragesimæ facienda ita aptetur, ac distribuatur, ut saltem in duabus hebdomadis integrum integrum Psalterium recitetur: Quoad abbreviationem verò Missæ, ut Symbolum in omnibus Missis, etiam in iis, quas ipsi pro Defunctis vocant, more Græcorum recitetur. Cætera verò benignè approbavimus die 24. Augusti elapso anno 1754.

Apostolicæ auctoritatis robur adjicitur.

§. 7. Verum ut præinserta omnia firmius subsistant, ac serventur exactius; Nos, qui memoratum Ordinem Sancti Basilii, & potissimum Congregationem sub ejusdem Sancti Basilii auspiciis & Ordine militantem, & in Occidentali Catholica Ecclesia religiosis virtutibus, eximiis Orthodoxarum adversus schismaticos doctrinarum, disciplinarumque studiis, & exemplis florentem, plurimi facimus, magnoque in honore, ac pretio habemus, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, omnia & singula præinserta approbamus & confirmamus, illaque perpetuo Apostolicæ firmitatis robore munimus, atque insimul auctoritate & tenore paribus mandamus omnibus & singulis Superioribus Generalibus, Provincialibus, Prioribus, ac Monachis dictæ Congregationis & Ordinis, in virtute sanctæ obedientiæ, ut deinceps, prout præmittitur, & non aliter, ipsi servent, & ab aliis sibi subditis servari faciant & curent & præcipiant; salva tamen semper in præmissis ejusdem Congregationis Particularis super correctione Librorum Orientalium deputatæ auctoritate.

§. 8. Decernentes, præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac Monachis sæpe memorati Ordinis & Congregationis in omnibus & per omnia plenissime suffragari, & ita ab eis respective inviolabiliter observari debere; sicque, & non aliter, in præmissis, per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales & eorumdem Cardinalium Congregationes, nec non Apostolicæ Sedis Nuncios, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, dictique Ordinis & Congregationis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus pro hac vice tantum, ad præmissorum effectum, derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 9. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu Abbatis Generalis, vel Generalis Procuratoris pro tempore existentium subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die XVII. Maji MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Cajetanus Amatus.

Epistola

Epistola Sanctissimi Domini Nostri Benedicti Papæ XIV. ad Reverendissimum Dominum Vincentium Card. Malvetium Bononiensem Archiepiscopum, de S. Philocali Martyris Corpore.

Dilecto Filio Nostro Cardinali Vincentio Malvetio Bononiæ Archiepiscopo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

SOROR Imelda de Lambertinis Monialis Professa in isto S. Mariæ Novæ Monasterio, utpote Filia Nostri quondam Fratris Joannis Lambertini Senatoris, Nostra etiam Neptis est secundum carnem ut Pontificio dicendi genere utamur. Ea cum a Nobis, ex religioso animi studio postulasset, ut alicujus Sancti Corpore in interiori Monasterii sui Ecclesia collocando donaretur, haudquaquam respondimus perinde, ut duo ex Prædecessoribus Nostris Gregorius IV., & Clemens itidem IV. responderunt, se videlicet non habere, unde piis hujusmodi precibus satisfacerent. Tunc enim Romæ non omnia sacra Cœmeteria fuerant detecta, quæ deinceps alia aliis temporibus detecta sunt; quemadmodum Ipsi Nos post celeberrimum Virum Joannem Mabillonium animadvertimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 11. & 12.* Sed cum feliciter accidisset, ut nonnullæ apud Custodes haberentur insignes Reliquiæ, nonnullaque Sanctorum Corpora ex Cœmeteriis, seu Catacumbis prædictis eruta, unum selegimus quod in Urna sacra sigillis clausa honorifice, ut par est, reconditum, & non sine multa diligentia custoditum, Bononiam transmitti jussimus, ut in prædicta Ecclesia decenter reponeretur; quam quidem Urnam ad hunc finem in tuas manus prius deferendam curavimus, ut tu eam postquam receperis, ad præfatum Monasterium mittas cum debita veneratione; simulque præesse velis, quando eadem in loco sibi destinato collocabitur. Cultus enim sacrarum Reliquiarum una est ex Pastoralibus curis, quas Sacra Tridentina Synodus Episcoporum solertiæ vult esse commendatas. Cum tu cætera Pastoralis officii munera diligentissime adimpleas, id quod Nobis est maximæ causa lætitiæ, non dubitamus, quin idem facturus sis in hac quoque re, quam nunc tuæ sedulitati committimus. Ut autem ea, quæ de hoc Sancto Corpore sciri potuerunt, omnia comperta habeas, ne tibi grave sit legendo percurrere, quas contigit Nobis in hoc argumento sive conjecturis, sive librorum studio notitias coadunare.

§. 2. Sanctum Corpus, quod isthuc transmittimus, erutum fuit ex antiquo Pontiani Cœmeterio foris Portuensem Portam quingentis circiter passibus procul ab Urbe, quod alio nomine appellatur nunc Cœmeterium *SS. Abdon, & Sennen*, nunc vero etiam *ad Ursum Pileatum* propter quamdam Ursi Statuam ibidem olim erectam. De hujus porro Cœmeterii sive antiquitate, sive religioso cultu, agunt satis superque tum celebris vir Paulus Aringhius *in sua Roma subterranea Tom. 1. lib. 2. cap. 19.*, tum diligentissimus Canonicus Marcus Antonius Boldettus in suo Opere, cui titulus: *Osservazioni sopra i Cimiterj de' SS. Martiri, e d' altri antichi Cristiani, Tom. 2. pag. 540.* Cum autem sacrum Corpus, de quo sermo est, repertum sit cum Vase sanguine respersο, nihil certius desiderari potest, ut, juxta rigidioris Criticæ leges vel severissimas, tuto

Lettera della Santita' di Nostro Signore Benedetto Papa XIV. al Signor Cardinal Vincenzo Malvezzi Arcivescovo di Bologna, sopra il Corpo di San Filocalo Martire.

Dilecto Filio Nostro Cardinali Vincentio Malvetio Bononiæ Archiepiscopo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pio desiderio di Suor Imeld Lambertini di ottenere un Corpo Santo; affin di situarlo nella interior Chiesa del suo Monastero.

LA Madre Suor Imelda Lambertini Monaca Professa in codesto Monastero di Santa Maria Nuova, come figlia del fu Senatore Giovanni Lambertini Nostro Fratello, e Nostra Nipote *secundum carnem*, usando il linguaggio Pontificio. Avendoci essa fatta una divota premura per avere un Corpo Santo da collocare nella Chiesa interiore del suo Monastero, non le abbiamo risposto, come risposero i due Nostri Predecessori Gregorio IV., e Clemente IV., che non avevano il modo di compiacere simili richieste; imperocchè nel tempo loro non erano scoperti tutti i Sacri Cimiterj, o siano Catacombe, che dipoi si sono andate scoprendo; come dopo il celebre Padre Mabillon, è stato da Noi osservato nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 11. e 12.* Ma essendosi per buona sorte ritrovate appresso i Custodi alcune insigni Reliquie, ed alcuni Corpi estratti dai Luoghi predetti, ne abbiamo scelto uno, che abbiamo fatto rinchiudere in una Sacra Urna, che mandiamo ben custodita a Bologna, acciò sia decentemente collocata nella predetta Chiesa. L'indrizziamo a Lei, acciò abbia la bontà di riceverla, e di trasmetterla colla dovuta decenza al Monastero, pregandola anche ad assistere alla collocazione della stessa nel luogo, che sarà preparato, essendo la decente collocazione delle Reliquie una parte delle Pastorali sollecitudini imposta dal sacro Concilio di Trento al Vescovo. Siamo sicuri, che adempiendo Ella con tanta esattezza le altre cure Pastorali, il che è di una nostra grandissima consolazione, non lascierà di fare lo stesso in quella, che ora le commettiamo. Ed acciò non le manchi veruna notizia di quanto appartiene al Corpo Santo, che trasmettiamo, avrà la sofferenza di leggere quanto in questo proposito abbiamo potuto considerare, e radunare.

Trasmesso ne uno a Bologna da Sua Santità al Cardinale Arcivescovo, al medesimo s' ingiunge la cura di collocarlo.

Cemeterio dal quale è stato cavato il Corpo sudetto.

§. 2. Il Corpo Santo, che trasmettiamo, è stato estratto da un Cimiterio, che è fuori di Porta Portese un mezzo miglio circa, e che è l' antico Cimiterio detto di Ponziano, altre volte anche chiamato Cimiterio *SS. Abdon & Sennen*, ed altre volte *ad Ursum Pileatum* per la Statua di un Orso ivi collocata. Quanto all' antichità, e venerazione di questo Cimiterio, basta vedere il celebre Paolo Arringhi *nella sua Roma Sotterranea al tom. 1. lib. 2. cap. 19.*, ed anche il diligente Canonico Marco Antonio Boldetti *nelle Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, e d' altri antichi Cristiani di Roma al Tom. 2. pag. 540.* Ed essendosi ritrovato il sacro Corpo, che trasmettiamo, col Vaso tinto di sangue, non v' è cosa più certa, anche aderendo al parere de' Critici più severi, per poter sicuramente asserire, che il Corpo, o siano

affi mari queat, Corpus hoc, five Offa, procul dubio effe Corpus, atque Offa unius alicujus, qui pro Chrifti Fide Martyrium paffus eft: de qua re uberius & fufius differuimus tum in citato Opere Noftro *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. a num. 22. ufque ad finem*; tum etiam in Epiftola Bononiæ typis edita, quam 12. Kal. Maii anno 1745. ad iftius Ecclefiæ Metropolitanæ Capitulum dedimus, fimul cum S. Proci Corpore, quod in S. Thrafonis Cœmeterio repertum fuerat.

le Offa, fieno il Corpo, e le Offa di uno, che per la Fede di Crifto ha fopportato il Martirio. Di tutto ciò fi è da Noi diffufamente trattato nella citata Noftra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. dal num. 22. fino ad fine*, ed anche nella Noftra Lettera dei 20. di Aprili 1745. ftampata in Bologna, ed indirizzata al Capitolo di codefta Metropolitana, quando trafmettemmo il Corpo di S. Proco, ritrovato in quefto Cimiterio di San Trafone.

Quæritur num Philocalus, quod huic Sancto Corpori nomen eft, appellativum fit, an vere proprium.

§. 3. Nomen huic Sancto *Philocalus* eft, quod perinde fonat atque amans pulchri, non quidem in eo fenfu, quatenus pulchrum apud Latinos idem eft ac formofum, fed quatenus pro decoro fæpe explicatur apud eofdem, & indecoro feu turpi contrarium eft. Atque hinc fortaffe quis dubitare queat, utrum *Philocali* nomen fit huic Sancto proprium, an potius appellativum. Sanctis enim Corporibus, quæ a Catacumbis extrahuntur, folet interdum nomen aliquod appellativum imponi, *Jufti* videlicet, *Candidi*, *Victoris*, & fimilium. Nos non ignoramus laudabilem hujufmodi confuetudinem. Nos de illa egimus *in fupradicto capite 27. & feq.* Nos adverfariorum oppofitionibus fatisfecimus, qui falfo criminabantur id legitimo Sanctorum culti obeffe, & magno pietati ac Religioni detrimento effe; Nos fuperius allatam hujus vocis *Philocalus* explicationem ultro recipimus: *Erat autem illis in diebus archimedicus regionis Hollandrinorum, vir Philocalus, ac devotorum pauperum zelator magnus, nomine Godefridus, cognomine Sonder-dank*: ut habetur in Vita S. Liduinæ a Bollandianis edita *Tom. 2. Aprilis, die 14.* nihilo tamen minus affirmare omni cum veritate poffumus, nomen *Philocali* haudquaquam appellativum effe in hoc cafu, fed omnino proprium hujus Sancti; neque enim rarò contingere folet, ut idem nomen aliàs appellativum fit, aliàs proprium. Atque id non aliunde, præterquam ex circumftantiis erui poteft, utro modo fcilicet, appellative ne, an proprie, accipi debeat. Ut cætera exempla filentio prætereamus, perfpicuum eft hoc, & evidenter conftat in fupra indicatis nominibus *Jufti*, *Candidi*, & *Victoris*, quæ cum fint appellativa, Sanctifque ignotis, five Baptizatis, quorum Corpora ex Cœmeteriis eruuntur, imponi communiter foleant, funt etiam peculiariter propria multorum Sanctorum, qui fub hoc non appellativo, fed proprio eorum nomine, *Jufti* videlicet, *Candidi*, & *Victoris*, in Martyrologio Romano enunciantur.

§. 3. Il nome del Santo è *Filocalo*, che fignifica Amante del bello, non di quello, che i Latini differo *pulchrum*, ma piuttofto di quello, che chiamarono *decorum*, e che fi oppone all' *indecorum*, o fi *turpe*. E da ciò qualcheduno potrebbe effere indotto a fofpettare, che il nome di *Filocalo* non foffe nome proprio del Santo, ma nome appellativo; effendo cofa patticata, che ai Corpi de' Santi, che fi eftraggono dalle Catacombe, s' imponga qualche volta qualche nome appellativo, come di *Giufto*, di *Candido*, di *Vittore*. Noi fiamo informati di quefto coftume; Noi ne abbiamo trattato *nel Noftro fopraddetto cap. 27. num. 12. e feg.* Noi abbiamo efpofti i fondamenti, ai quali è appoggiata quefta difciplina; Noi abbiamo rifpofto alle obbiezioni di chi falfamente diceva, che ciò pregiudicava al Culto de' Santi; Noi ammettiamo l' intelligenza di fopra riferita della parola *Filocalo*: *Erat autem illis in diebus Archimedicus regionis Hollandrinorum, vir Philocalus, ac devotorum pauperum zelator magnus, nomine Godefridus, cognomine Sonder-dank*: come fi legge nella Vita di S. Liduvina, ftampata *nel tom. 2. dell' Aprile* de' Bollandifti *al giorno 14.* ma, tutto ciò non oftante, poffiamo afficurare, che il nome di *Filocalo* è nome proprio del Santo, e non è in veruna maniera nome appellativo; effendo frequenti gli efempj di uno fteffo nome, che alle volte è proprio, ed altre volte è nome appellativo: dipendendo dalle circoftanze lo ftabilire, a quale delle dette due claffi debba il nome riferirfi. Ciò fi vede, per lafciare tanti altri efempj, nei nomi di *Giufto*, *Candido*, e *Vittore*, che fono i nomi appellativi di fopra indicati, che fi mettono ai Corpi eftratti dalle Catacombe, e che però volgarmente fi dicono Santi Battezzati: effendovi nel Martirologio Romano molti Santi col nome di *Giufto*, o di *Candido*, e di *Vittore*, che era nome proprio di loro, e non appellativo.

Philocali nomen reperire eft in Ecclefiafticis monumentis.

§. 4. Sed fermonem ad hoc *Philocali* nomen contrahentes, ac miffa facientes profana monumenta, in quibus facile occurrere poteft tanquam proprium *Philocali* nomen, ut videre eft in clariffimi Muratorii *Thefauro Infcriptionum Tom. 2.*; & ftando intra limites hiftoriæ tantum facræ, animadvertimus, unum ex Epifcopis, qui anno 325. in prima Nicæna Synodo Fidei definitioni contra Arium fubfcripferunt, fuiffe Philocalum quemdam Epifcopum Paneadis in Provincia Phœniciæ primæ, ut conftat ex *Tom. 1. Conciliorum* Collectionis Harduini *col. 314. D*, & ex P. le Quien *Tom. 2. Orientis Chriftiani pag. 831. B.* Notatum invenimus inter Epifcopos, qui anno 449. in pfeudo-Concilio Ephefino, feu latrocinali, fubfcripferunt condemnationi Sancti Flaviani, Philocalum alium Zagilenfem Epifcopum in Lybia, ut conftat ex Actis prædicti Concilii *Tom. 2. col. 86. D, col. 268. C, col. 272. B.* ejufdem Collectionis, atque ex citato P. le Quien *pag. 635. C.* Legimus denique S. Philocalum Martyrem Alexandrinum *die 21. Martii* enunciatum in celebri Martyrologio

§. 4. Ma, reftringendo il difcorfo al nome di *Filocalo*, non vogliamo entrare ne' monumenti profani, ne' quali ci farebbe facile il ritrovare il nome di *Filocalo*, come nome proprio, nel qual propofito bafta dar mano *al tom. 2. del Teforo delle Ifcrizioni* raccolte dal celebre Muratori. Ci reftrigneremo ai monumenti facri, e diremo, ritrovarfi fra i Vefcovi, che nel primo Concilio Niceno tenuto l' anno 325. fottofcriffero la definizione della Fede contra Arrio, Filocalo Vefcovo di Paneade nella Provincia di Fenicia prima, come può vederfi *nel tom. 1. de' Concilj* della Collezione dell' Arduino *col 314. D*, e nel le Quien *tom. 2. Orientis Chriftiani pag. 831. B.* Diremo, ritrovarfi fra que' Vefcovi, che nell' anno 449. nel fecondo Concilio latrocinale Efefino fi fottofcriffero alla condanna di S. Flaviano, un certo Filocalo Vefcovo Zagilenfe nella Libia, come può vederfi negli Atti del detto Concilio nella Raccolta dell' Arduino *tom 2. col. 86. D, col. 268. C, col. 272. B*, e nel citato le Quien *pag. 635. C.* Diremo finalmente, ritrovarfi *ai 21. di Marzo*

per Florentinium edito, atque illustrato; cui consonant cætera de Hieronymi Martyrologia apud Bollandianos *Tom. 3. Martii pag. 529. die 21.* qua etiam die consuli potest Francisci Mariæ de Aste Archiepiscopi Hydruntini *Disceptatio in Martyrologium Romanum, nota E.*

nel celebre Martirologio pubblicato ed illustrato dal Fiorentini un S. Filocalo Martire in Alessandria: e concordano gli altri Martirologj Geronimiani *nel tom. 3.* de' Bollandiani *nel Mese di Marzo pag. 529. al giorno 21. del detto Mese*: e sopra lo stesso giorno 21. di Marzo può vedersi l' Archivescovo d' Otranto Francesco Maria d' Aste *nella sua Discettazione sopra il Martirologio Romamo sotto la nota E.*

§. 5. Ex eo quod reperiatur, ut ostendimus, in relatis Martyrologiis *S. Philocali* nomen, non propterea inferre volumus, Corpus S. Philocali, quod nunc Bononiam transmittimus, esse idem cum Corpore S. Philocali, de quo mentio fit in mox laudatis Martyrologiis. Sanctus enim Philocalus noster Romæ obiit, utpote qui in uno ex Romanis Cœmeteriis sepultus condebatur cum signo Martyrii: alter vero, de quo mentionem faciunt supra citata Martyrologia, procul ab Urbe Roma, nempe Alexandriæ in Egypto, passus, procul item sepultus fuit. Sed nomina Episcoporum, qui Concilio Nicæno, & Ephesino Conciliabulo subscripserunt, sub hoc nomine *Philocali*, nomen quoque *S. Philocali M.*, de quo præfata Martyrologia sermonem habent, ideo recensere placuit, ut innotesceret, nomen *Philocali*, etsi aliquando appellativum, apud Christianos fuisse quandoque etiam proprium, cum nimis a veritate alienum sit, quod quis alio nomine, quàm proprio, Conciliis se subscribat; & quod in Martyrologiis, alicujus Sancti nominatim mentio fiat, proprio nomine non indicato.

Non è però il medesimo col nostro.

§. 5. Coll' aver Noi osservato nei predetti Martirologj il nome di *S. Filocalo*, non intendiamo di asserire, che il Corpo di S. Filocalo, che ora trasmettiamo a Bologna, sia di quel S. Filocalo, di cui si fa menzione ne' citati Martirologj; essendo morto il nostro in Roma, essendo stato il suo Corpo ritrovato colle divise del Martirio in uno di questi Nostri Cimiterj, ed essendo stato l' altro, di cui parlano i citati Martirologj, martirizzato lungi da Roma, e lungi da Roma sepolto, cioè in Alessandria di Egitto. Ma abbiamo commemorati i nomi de' Vescovi sottoscritti al Concilio Niceno, ed al Conciliabolo Efesino, col nome di *Filocalo*, ed il Santo Martire Filocalo, di cui si fa menzione ne' Martirologj indicati, per far vedere, che se alcune volte il nome di *Filocalo* ha fatta la figura di nome appellativo, appresso i Cristiani è stato altre volte adoprato come nome proprio; essendo impossibile, che chi si sottoscrive ad un Concilio, non si sottoscriva col nome proprio; e che ne' Martirologj, volendosi far menzione di un Santo, indicando chi era, non si faccia coll' esprimere il di lui nome proprio.

§. 6. Fatemur quidem, non satis esse hoc ad plenam Nostri argumenti probationem faciendam; neque enim sufficiens ratio est ad hoc probandum, quod nomen *Philocali* sæpe usurpatum sit in significatione propria, & nullo modo appellativa; sed necesse est præterea illud evincere, quod nomen hoc non tam proprium esse possit, quam proprium re vera illius Sancti sit, cujus Corpus Bononiam transmittimus; quod putamus comprobari posse evidenter.

Non pare abbastanza provato che il nome di *Filocalo* sia proprio al nostro Santo.

§. 6. Conosciamo, che ciò non basta per la compiuta ed adeguata prova del nostro assunto, non bastando per l' effetto, di cui si tratta, l' aver dimostrato, che il nome di *Filocalo* è stato più volte usurpato come nome proprio, e non come appellativo. E assolutamente necessario, che si dimostri esser nome proprio, ed esser tale quello, con cui vien chiamato il Santo, il di cui Corpo trasmettiamo a Bologna. Ma Noi crediamo, potersi ciò evidentemente comprovare.

§. 7. Corpus hujus Sancti non fuit repertum in Catacumbis sine nomine, neque *Philocali* nomen illi impositum est, ne remaneret sine nomine. Sepulchro, ubi Sacrum Corpus tumulabatur, inscriptum erat nomen *Philocalus* hiscemet verbis: *Philocalus in pace.* Cum autem nomina sepulchris inscribantur ad indicandam personam, quæ ibi sepulta est; facile intelligitur, nomen *Philocali* inscriptum sepulchro hujus Martyris esse non posse appellativum, sed esse nomen proprium ejusdem; adeoque Sanctum Corpus, quod Bononiam mittimus, esse Corpus *S. Philocali*, qui pro Christi Fide Martyrium passus est; quod non solum probant illa verba *in pace*, quæ, ut habent veteres Inscriptiones in Catacumbis repertæ, Martyribus communia sunt æque ac Christifidelibus ibidem sepultis; sed eruitur ex Vase sanguinis, signo indubitato Martyrii, quod pro Christo martyr sustinuit; ut Nos quoque adnotavimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. c. 27. num. 26.*

Lo dimostra però evidentemente l' Iscrizione incisa nel Sepolcro del medesimo.

§. 7. Non è stato ritrovato il Corpo Santo nelle Catacombe senza nome, nè il nome di *Filocalo* gli è stato dato, per non lasciarlo senza nome. Il nome di *Filocalo* era impresso nel Sepolcro, in cui giaceva il Sacro Corpo, e le parole erano le seguenti: *Philocalus in pace.* E mettendosi i nomi ne' Sepolcri per additare chi in esso è sepolto, vi vuole poco a comprendere, che il nome di *Filocalo* posto nel Sepolcro del nostro Martire, non può essere nome appellativo, ma che è vero nome di lui proprio, e che il Corpo, che trasmettiamo a Bologna, è il Corpo di S. Filocalo martirizzato per la Fede di Cristo: comprovandosi il di lui Martirio non già dalle sole parole *in pace*, che nelle antiche iscrizioni, che si trovano nelle Catacombe, sono comuni ai Martiri, ed ai Cristiani in esse sepolti; ma dal Vaso intinto di Sangue, che è la certa divisa del Martirio sofferto per Cristo: il che anche da Noi è stato avvertito nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 26.*

§. 8. Divinarum Scripturarum explanatoribus, & Cornelio a Lapide in primis, Augustino Calmet, Joanni Baptistæ du Hamel, Nostro quoque bonæ memoriæ Vincentio Ludovico Cardinali Gotti *in tom. 5. Veritatis Catholicæ Religionis cap. 3. par. 2. num. 2.* investigandum relinquimus, utrum Theophilus ille, de quo sermo habetur *in cap. 1. Act. Apost.* -- *Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere, & docere* -- esset unus aliquis hoc

Disputa sopra il nome di *Teofilo*, che ritrovasi negli atti degli Apostoli.

§. 8. Lascieremo agl' Interpreti delle Divine Scritture, e particolarmente a Cornelio a Lapide, al Calmet, al du Hamel, ed anche alla buona memoria del Nostro Cardinale Gotti *nel tom. 5. della Verità della Cattolica Religione al cap. 3. pag. 2. num. 2.* l' investigare, se quel Teofilo, di cui si parla *nel cap. 1. degli Atti degli Apostoli* -- *Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere, & docere* -- fosse una particolare persona, che

proprio nomine insignitus; an potius sub Theophili appellativo nomine intelligi debeat quisquis cum Deo charitate conjungitur. Nobis satis est potuisse demonstrare, *Philocali* nomen hìc proprium omnino esse, non appellativum. Propterea te paterno cordis affectu etiam atque etiam complectentes, tibi, Dilecte Fili Noster, tuoque Gregi, quem tanta cum laude moderaris, & cui tamdiu præesse Nobis quoque contigit, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum 20. Maji 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Maji 1755. Pontificatus Nostri anno Decimoquinto.

avesse il detto nome, o pure se quel Theofilo fosse nome appellativo, indicante chiunche è amico di Dio; e ci contenteremo d'aver provato, che *Filocalo* nel caso Nostro è nome proprio. Ed abbracciandola con pienezza di cuore paterno, diamo a Lei, ed a quel Gregge, che ella con tanta edificazione governa, ed a cui per tanti anni Noi stessi abbiamo preseduto, l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Maji 1755. Pontificatus Nostri anno Decimoquinto.

XLIX.

Sanctæ Inquisitionis Officialium seu Ministrorum numerus, deputationis forma, qualitates, onera, privilegia & exemptiones reales & personales, tum in Civilibus Causis, tum & Criminalibus, distinctim recensentur, ac perpetua Constitutione præcedentis Motus proprii confirmativa, futuris quibuscunque abusibus, vetitisque ampliationibus occurritur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procœmium. Specialis cura a Pontifice adhibita in reformandis Tribunalibus

AD Supremum Justitiæ Solium, nullis quidem meritis nostris, sed inscrutabili Divinæ Providentiæ consilio evecti, inter præcipuas muneris nostri curas atque sollicitudines, eam semper gravissimam existimavimus, ut diligenter investigantes, quænam in singulis Tribunalibus, præsertim hujus nostræ Almæ Urbis, universæque Ditionis Ecclesiasticæ, servaretur administrandæ justitiæ ratio, abusus omnes in ea pedetentim inductos de medio tollere, ac depravata quæque ad pristina & recta instituta revocare; si quid autem præterea desiderari videretur, nova lege supplere pro viribus adniteremur: haud ignorantes, cujusvis Reipublicæ, præsertim vero illius, quæ pacato undique regimine continetur, firmissimum in recta justitiæ administratione positum esse præsidium. Suscepto libenter oneri implendo quantopere adlaboraverimus, satis testantur plures, quæ in Bullario nostro occurrunt, hac ipsa de re per Nos editæ Constitutiones, quibus abunde consultum existimamus optimo regimini eorum Tribunalium, quæ hactenus, veteribus redintegratis, aut novis superadditis legibus, instaurare ac reformare constituimus. At vero nunc pares sollicitudinis nostræ curas exposcere visa sunt Officia illa, quæ per diversas Civitates, atque Provincias, cum Civilis & Criminalis jurisdictionis exercitio distributa, unum, Sancti Officii nuncupatum, Tribunal constituunt, quod a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium in universa Christiana Republica contra Hæreticam pravitatem Inquisitorum Generalium, a Nobis, & ab Apostolica Sede specialiter deputatorum, immediate pendet, & ab ea auctoritatem, agendique normam desumit. Quamvis enim, ad accuratiorem trutinam revocatis omnibus, quæ ad hujusmodi Tribunalis facultates & jura, Causarum quoque & Personarum illius Foro subjectarum naturas & qualitates, cæteraque illius systematis atque ordinis adjuncta pertinent, nihil fere deprehenderimus, quod vel a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, per Apostolicas Constitutiones, vel ab ipsa Congregatione, per iterata Decreta, seu etiam per Encyclicas litteras, sapienter ac recte ordinatum, & constitutum non fuerit, ita ut vix unum aut alterum se obtulerit rerum Caput, quod nova sanctione suppleri atque juvari mereretur; nihilominus quum plura ex iis, quæ sæpe statuta ac demandata fuisse non ignoramus, præsertim circa ipsius Tribunalis Officiales, Ministros, & Familiares, non ita exacte, ut par erat, ubique servari, & maxime per Provincias Ecclesiasticæ Ditionis parum diligenter custodiri constaret, facile intelleximus id quidem ut plurimum ex præmissarum Constitutionum & Decretorum ignoratione, aliquando etiam ex affectata dissimulatione, aut ex arbitraria & incongrua eorundem interpretatione provenire. Quumque ea de causa præfiniti jurisdictionum limites, & rectæ justitiæ reddendæ methodus frequentibus transgressionibus pateant, multaque exoriantur incommoda, & multo plura disseminantur dicteria, quæ immeritam plane de æquissimo Tribunali opinionem aliquibus ingerunt, & in eorum animis fovent; Idcirco Nos hujusmodi malis remedium efficax atque perpetuum afferre volentes, de consilio eorundem Venerabilium Frtarum nostrorum S. R. E. Cardinalium Generalium Inquisitorum, collectis atque resumptis plerisque Decretis, Statutis, Resolutionibus, atque Declarationibus, præsertim circa memoratorum Officialium, Ministrorum, & Familiarium electionem, seu deputationem, qualitates, onera, & privilegia, tam Apostolica dictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, & Nostra, quàm etiam ipsius Congregationis Cardinalium auctoritate & providentia, hactenus editis & emanatis, ea omnia & singula in quadam Schedula nostri Motus proprii superioribus diebus manus nostræ subscriptione firmata distincte exposuimus, aptumque in ordinem redegimus, paucis adjectis, quæ ad eundem recti ordinis asserendi finem, tam Nobis, quàm ipsius Prædecessoribus nostris, ejusdemque Congregationis Cardinalibus prædictis semper propositum, conducere & opportuna fore judicavimus: Quam quidem Schedulam cum omnibus & singulis in ea contentis, sancitis, & ordinatis, novo & solemniori Apostolicæ confirmationis munimine roborare volentes, illam per præsentes, ab omnibus & singulis, ad quos spectat, exactissime observandam tradimus & injungimus.

Par ejusdem sollicitudo quoad Tribunalia a Congr. S. Officii dependentia.

Ne ea, quæ recte constituta sunt, ignorentur, aut negligantur.

Sequitur tenor dictæ Schedulæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

§. 2. ANcorchè la nostra Congregazione dei Cardinali specialmente deputati Generali Inquisitori contro l'eretica pravità in tutta la Cristiana Repubblica abbia con somma attenzione, e con indefessa diligenza sempre mai invigilato, che li Privilegj, de' quali godono gli Uffiziali, Ministri, e Familiari del S. Officio, non sieno di aggravio alle Comunità, e non perturbino il corso e buon'

ordine

ordine della giuſtizia, per ciò che appartiene alli beni e perſone particolari di eſſi Miniſtri, e Familiari, come chiaramente dimoſtrano le tante riſoluzioni, e Decreti, e le replicate Iſtruzioni, e lettere anche circolari di eſſa Congregazione:

§. 3. Tuttavia, perchè meglio apparifca a tutti l' equità, e moderazione de' ſuddetti Privilegj, e perche gli nomini non bene informati, depongano finalmente una volta quell' apprenſione, in cui taluni ſono, del dutto contraria alla verità delle coſe: abbiamo perciò determinato di fare ad ognuno paleſe, quali ſieno gli Uffiziali, e Miniſtri, che chiamanſi *Patentati Privilegiati*, e quali ſieno quei Familiari, che ſi chiamano *Patentati Semplici*: a chi appartenga la deputazione sì degli uni, che degli altri: le qualità che reſpettivamente ſi richieggono in cadauno di eſſi: le incombenze, e peſi, a' quali debbono ſoggiacere: e finalmente i Privilegj, e l' eſenzioni, dei quali debbono meritamente godere in retribuzione e premio del loro ſervigio.

§. 4. Inerendo pertanto ai Decreti più volte fatti, e ai provvedimenti più volte preſi da detta noſtra Congregazione, e quelli approvando, rinnovando, e confermando nelle parti non contrarie alla preſente, CON QUESTA NOSTRA COSTITUZIONE DA VALERE IN PERPETUO, ſotto la quale però non intendiamo comprendere nè l' Inquiſizione di Malta, nè altre Inquiſizioni fuori del noſtro Stato Eccleſiaſtico, quali ſi reggono, e governano colle proprie loro lodevoli coſtumanze, ammeſſe, ed approvate dai Sommi Pontefici Noſtri Predeceſſori: di Noſtro Moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della noſtra Apoſtolica autorità, con il conſiglio e parere di detti Cardinali Generali Inquiſitori, ordiniamo e dichiariamo, che in quelle Città, e Luoghi, ove trovaſi fiſſato il Tribunale della Santa Inquiſizione, mediante la reſidenza degl' Inquiſitori, i Patentati, che ſi chiamano *Privilegiati*, non ſiano più di cinque, cioè l' Inquiſitore medeſimo, il Fiſcale, il Procuratore dei Rei, il Notajo, o ſia Cancelliere, e il Mandatario. E che nelle altre Città, Terre, o Luoghi, ove non riſiedono gl' Inquiſitori, ma i loro Vicarj Foranei, li Patentati Privilegiati non ſiano più di trè, cioè il medeſimo Vicario, il Cancelliere, o ſia Notajo, e il Mandatario: concioſiache ſenza l' opera di tali Miniſtri non potrebbe ſuſſiſtere il Tribunale della Santa Inquiſizione.

§. 5. La deputazione de' ſuddetti Vicarj, Fiſcali, Procuratori dei Rei, Cancellieri, e Mandataj, vogliamo che, privativamente ad ogni altro, ſpetti ed appartenga, come di preſente appartiene, alla detta noſtra Congregazione dei Cardinali Generali Inquiſitori, e che da eſſa ſe ne ſpediſcano le Patenti firmate, e ſottoſcritte di propria loro mano; e per quello appartiene alla deputazione degl' Inquiſitori locali, vogliamo ſi oſſervi il ſolito, e quello ſteſſo che ſi oſſerva preſentemente.

§. 6. Non ſarà perciò lecito ai Veſcovi dare a veruno alcuna Patente, o viglietto di Uffiziale, Miniſtro, o Familiare del S. Officio, dovendo i Veſcovi, anche nei Proceſſi, e Cauſe di Fede, prevalerſi de' proprj loro Uffiziali, e Miniſtri ordinarj; e così mettampoco ſarà lecito agl' Inquiſitori locali di dare a veruno alcuna Patente di Vicario, di Fiſcale, di Procuratore de' Rei, di Cancelliere, o di Mandatario; anzi neppure ſarà lecito ai medeſimi deputare queſti tali Uffiziali per modo di proviſione con il titolo di Pro-Vicario, Pro-Fiſcale, Pro-Mandatario, e ſimili; ma ſolamente potranno, ò dovranno i ſuddetti Inquiſitori Locali, in caſo di vacanza di alcuno de' riferiti Uffizj, proporre alla Congregazione tre ſoggetti per l' Uffizio, che vaca, con rappreſentare nello ſteſſo tempo le qualità, e i requiſiti di ciaſcheduno, ſecondo le iſtruzioni, e le lettere circolari più volte traſmeſſe da eſſa Congregazione. E ſe mai nel frattempo della vacanza, o anche di altro forzoſo impedimento, occorreſſe il biſogno di fare ſenza indugio qualche atto appartenente ad alcuno de' ſudetti Uffiziali; in tal ſolo caſo permettiamo agl' Inquiſitori Locali di deputare in iſcritto, e per quell' unico attò, Perſona oneſta ed idonea, colle facoltà neceſſarie ed opportune.

Qualità neceſſarie nei Patentati privilegiati.

§. 7. Primà di concedere alcuna di dette Patenti Privilegiate, dovrà la Congregazione attentamente oſſervare, come ha ſempre mai lodevolmente oſſervato, che quei ſoggetti, a cui ſi concedono, ſiano perſone di buona fama, non inquiete, non riſſoſe, non diſſolute, non inquiſite, o contumaci della Giuſtizia, non gravate di molti debiti, e che non abbiano attualmente inimicizie: che non ſiano Soldati, non Patentati, Uffiziali, o Miniſtri di altro Tribunale, o Magiſtrato; e particolarmente che fuori del caſo di vera neceſſità, non ſiano Parrochi, o Sacerdoti, da' quali, per altro qualunque titolo, ſi eſerciti la cura dell' Anime: nè ſiano Vicarj Foranei, Cancellieri, o Miniſtri della Curia Veſcovile.

§. 8. Di più dovrà oſſervare, che ciaſcuno di detti Patentati Privilegiati ſia veramente abile, idoneo, e proporzionato ad eſercitare per ſe ſteſſo l' impiego, per cui ſe gli concede la Patente; e perciò, che i Vicarj ſiano veramente forniti di zelo, prudenza, e dottrina ſufficiente, in quanto permette la qualità del luogo: che ſiano Sacerdoti Regolari, ſe poſſono averſi Regolari, non però Minori Oſſervanti, nè Cappucini. Che non ſi deputi, e coſtituiſca un Vicario in ogni Terra o Luogo, ma di più Terre, e Luoghi ſi formi uno ſolo Vicariato, e nel più groſſo, e popolato di eſſi, in cui il Veſcovo ſia ſolito di tenere il ſuo Vicario Foraneo, ſi deputi e coſtituiſca il Vicario del S. Offizio, reſtringendo in tal guiſa, per quanto è poſſibile, il numero dei Vicariati, e ſopprimendo quelli, che l' eſperimento del tempo paſſato ha fatto, o ſarà conoſcere non eſſere neceſſarj per conſervare la purità della Santa Fede.

§. 9. Che tanto il Fiſcale, come il procuratore de' Rei, ſiano ſempre Dottori di legge, ed attualmente addetti alla Profeſſione Legale. Che almeno per l'avvenire reſtino eſattamente eſeguiti gli ordini altre volte dati da eſſa Congregazione, cioè che i Cancellieri non ſiano perſone nobili, ma Notaj di Profeſſione, oppure Chierici Secolari, capaci, ed abili per eſercitare un tale impiego. Che molto meno il Mandatario ſia perſona nobile, anzi neppure Mercadante, ma al più ſemplice Artegiano, ſempre però perſona oneſta, e dabbene. E finalmente, che niuno di detti Patentati Privilegiati poſſieda quantità conſiderabile di Beni, ſpecialmente ſtabili: e che ciaſcheduno di detti impieghi ſi conceda ad una ſola, e non a più perſone, e che in una medeſima Famiglia non mai vi ſiano due Patentati Privilegiati.

Le Patenti privilegiate si concedano gratis.

§. 10. La concessione di dette Patenti privilegiate dovrà farsi in tutto gratis; onde per ottenere dagl' Inquisitori Locali la nomina di detti Uffizj Privilegiati, si proibisce espressamente ai medesimi Inquisitori di recevere sotto qualsivoglia titolo, o pretesto, promessa, o donativo di sorta veruna, tanto avanti, che dopo la nomina; comeppure si proibisce agl' istessi Inquisitori, e a quelli, che saranno da loro nominati, di promettere, o dare alli Ministri, ed Ufficiali di Roma, e respettivamente a questi, di ricevere danaro, o altra benchè minima cosa, per la spedizione, e consegna delle Patenti. E contravvenendo alcuno di essi, oltre la privazione dell' Ufficio, e di ogni altro impiego nella S. Inquisizione, vogliamo che incorrano *ipso facto* nella Scommunica maggiore riservata a Noi, e nostri Successori, e di più se saranno Regolari, cadano parimente *ipso facto* nella privazione della voce attiva, e passiva, e nella inabilità perpetua a qualunque grado della loro Religione: permettendosi solamente il dare, e respettivamente ricevere da chi voglia spontaneamente darli, quei donativi di esculenti, e poculenti, che si sogliono dare, e ricevere nelle Feste del Santo Natale, e nel principio d'Agosto, purchè i suddetti donativi si facciano senza fraude, e possano consumarsi in tre giorni.

Pesi dei Patentati privilegiati.

§. 11. I suddetti Inquisitori, Vicarj, Fiscali, Procuratori de' Rei, Cancellieri, e Mandataj, saranno tenuti a prestare il solito giuramento *de fide & silentio in perpetuum servando*, e ciascheduno di essi ad esercitare l'Uffizio, che se gli commette, con tutta attenzione, e diligenza: Per lo che dovranno continuamente abitare con fisso, e stabile domicilio, in quel luogo, ove debbono esercitare l'impiego destinatogli nella Patente; Nè da questa continua residenza potrà alcuno di essi essere dispensato per qualunque sia causa dagl' Inquisitori Locali: Riservando però alla Congregazione de' Cardinali Inquisitori la facoltà di accordare la licenza di assentarsi per pochi giorni, qualora vi concorra giusta e legitima causa, e non possa probabilmente temersi, che patisca per ciò il buon servigio del Tribunale; Anzi che, in caso di mancanza, saranno tenuti i medesimi Inquisitori farne sollecita rappresentanza alla Congregazione, e attendere da essa le opportune provvidenze.

Privilegj de' Patentati privilegiati.

§. 12. In premio poi, corresspettività, e retribuzione dell' attenzione, e fatiche loro, e del peso suddetto di risedere, i sopranominati Patentati Privilegiati, quali servono al S. Tribunale senza mercede, e salario alcuno, oltre le grazie spirituali concedute dai Sommi Pontefici nostri Predecessori, quali ancor Noi rinnoviamo, e confermiamo, goderanno ancora, e dovranno godere degl' infrascritti Privilegj nel modo che siegue.

Delazione dell' armi.

§. 13. Primieramente godranno il Privilegio non solamente per se, ma ancora per un loro Servitore attuale, quando il Patentato Privilegiato non sia Regolare, ma Secolare, della libera delazione delle armi tanto offensive, che difensive, non solamente per propria difesa loro, ma pur anche del Sant' Officio; Eccettuate però le armi proibite nello Stato Ecclesiastico anche ai Ministri delle Corti Secolari, nella Bolla: *Cum vices ejus*, di S. Pio V., nell' altra: *Etsi cuncta*, di Alessandro VIII., e nell' altra: *In supremo Justitiæ Solio*, di Clemente XII. Quali armi non sarà loro lecito portare, ne ritenere, sotto le pene contenute in dette Costituzioni. E tutto ciò senza prigiudizio dei Decreti altre volte fatti per le Inquisizioni fuori di Stato, cioè che i Patententati Privilegiati del S. Offizio possano portare, e ritenere quelle medesime armi, che possono ivi portare e ritenere i Ministri delle Corti Secolari.

§. 14. Dovranno inoltre i suddetti Patentati Privilegiati riputarsi *in omnibus ad instar Clericorum*, e perciò godere di quella medesima esenzione, della quale godono gli Ecclesiastici, dai pesi Communitativi, tanto personali, che reali. In virtù dell' esenzione personale non potranno i detti Patentati Privilegiati essere angariati, o perangariati, e molto meno represagliati per debiti delle loro Comunità; anzi neppure essere costretti ad accettare alcun Uffizio, o Carica pubblica: qual Privilegio di essenzione dalle Cariche publiche è stato da Noi conceduto anche ai Bargelli, e Custodi delle Carceri. Ma se nondimeno alcuno di essi di sua spontanea volontà chiederà, ovvero accetterà alcuna delle Cariche pubbliche, vogliamo che in tal caso, senz' altra dichiarazione, s' intenda *ipso facto* decaduto e privato non solo del Privilegio personale, del quale parliamo, ma pure anche del Privilegio del Foro del S. Officio, del quale si parlerà più sotto; e che resti soggetto alla giurisdizione dei Magistrati, e Governatori Locali, in tutto ciò, che appartiene all' esercizio di essa Carica, e di più che non possa in appresso scusarsi dall' accettare e dall' esercitare ogni altra Carica, ed ogni altro Uffizio tanto lucroso, che non lucroso, pel quale venga eletto dalla medesima Comunità.

§. 15. In virtù dell' esenzione reale, vogliamo, che i beni spettanti alli più volte nominati Patentati Privilegiati, in qualunque luoghi posti, e situati, sieno pienamente esenti da tutte quelle collette, e pesi Comunitativi, dai quali sono esenti gli Ecclesiastici; Ma rispetto a quelli, dai quali per qualunque sia ragione non sono esenti gli Ecclesiastici, nettampoco saranno esenti i beni di detti Patentati Privilegiati; dovendosi, come si è detto, l'esenzione reale di questi regolare in tutto e per tutto, come quella degli Ecclesiastici.

§. 16. Ma sebbene i Patentati Privilegiati godono, e debbono godere *ad instar Ecclesiasticorum* il Privilegio di esenzione, tanto personale, che reale dai pesi Comunitativi, come si è detto fin' ora; non godono però, nè debbono goder alcuna sorta d'Immunità locale, o sia nelle loro Case, e sia ne'loro Poderi; E perciò dichiariamo non esser lecito nè permesso ai medesimi Patentati tenere sopra le loro Case, Cantine, Botteghe, o Possessioni, l'Arme, e l'Insegna del S. Officio, volendo che questo sia solamente permesso nella Casa, e luogo, ove è stabilito, e si tiene il Tribunale.

§. 17. Oltre i suddetti due Privilegj della delazione delle Armi, e della esenzione tanto personale, che reale dai pesi Comunitativi, gl'Inquisitori locali, e Vicarj Fiscali, Procuratori de'rei, Cancellieri, e Mandataj suddetti, e quando alcuno di essi abbia moglie, anche le loro mogli, e similmente i figliuoli, purchè abitino, e convivano ad una stessa mensa con loro, debbono ancora, e dovranno godere del Privilegio del Foro, che chiamasi del S. Officio, tanto in Civile, che in Criminale; purchè però non siano Vicarj Foranei, Cancellieri, o altri Ministri della Curia Vescovile, oppur Parrochi, o altri Sacerdoti con cura di Anime; poichè qualora questi per vera e indispensabile necessità siano destinati ad esercitare alcuni de' suddetti impieghi Privilegiati del S. Officio, non perciò potranno sottrarsi, ma dovranno sempre, come prima, rimaner soggetti all'obbedienza, Foro, e giurisdizione del Vescovo.

§. 18. Affinchè poi in ordine a questo Privilegio del Foro non insorga in avvenire, per quanto è pos-

è possibile, alcuna dubbiezza e controversia: incominciando *dalle Cause Civili*, ordiniamo e dichiariamo, che li suddetti Patentati Privilegiati debbano goderne, quando sono Cause indifferenti, ma non quando sono Cause *Feudali*, *o Fiscali*, o quando si tratti di pagamento di collette, e Gabelle, per le quali i suddetti Privilegiati non siano, come sopra, esenti; poiche tali Cause dovranno sempre conoscersi, e terminarsi da i suoi Giudici propr. cioè a di Giudici Fiscali, & Ordinarj. E cosippure dovranno sempre conoscersi, e terminarsi da i Giudici, e Congreg. della Fabrica di S. Pietro, le Cause tra la medesima Fabrica, e li suddetti Patentati Privilegiati, per l'esecuzione e adempimento de' Legati Pii.

§. 19. Inoltre li suddetti Privilegiati goderanno, e dovranno godere di detto Privilegio nelle Cause indifferenti, quando essi sono rei convenuti, ma non quando sono Attori; imperciocchè essendo Attori, devono seguire il Foro del Reo; Eccettuiamo però da questa regola quelle Inquisizioni, nelle quali per lunga consuetudine di sopra quarant' anni indietro, li detti Patentati Privilegiati del S. Officio hanno legittimamente prescritto il Privilegio di trarre al Foro di esso S. Officio anche le Cause Civili, nelle quali essi sono Attori; poiche rispetto a queste tali Inquisizioni, non vogliamo che s' innovi cosa alcuna, ma anzi si osservi per l' avvenire la consuetudine già introdotta e prescritta, nella stessa maniera, che si osserva presentemente; Purchè però sia stata altre volte in passato ammessa, ed approvata in contradittorio Giudizio dalla piena Congregazione dei Cardinali Inquisitori, altrimenti non debba attendersi in conto veruno.

§. 20. Se i pupilli, o vedove, o altre miserabili persone, che per Privilegio chiuso *in corpore Juris* godono il diritto di eleggere, e variare il Foro, vorranno agire per alcuna Causa civile e indifferente contro alcuno di detti Patentati Privilegiati del S. Officio, potranno bensì godere del suddetto Privilegio di eleggere e variare, ma però sempre dentro il medesimo Foro del S. Officio: Cosicchè sarà in loro arbitrio, ed elezione convenire il Patentato Privilegiato o nella nostra Curia avanti Monsignore Assessore, declinando dall' Inquisitore, o Vicario Locale; o avanti l' Inquisitore, o Vicario locale, declinando il Tribunale di Monsignor Assessore, ma non mai sarà in loro arbitrio di eleggere altro Giudice fuori del S. Officio.

§. 21. E perchè non avvenga in avvenire, come qualche volta è avvenuto in passato, che il Patentato Privilegiato del S. Officio, dopo aver prestato il suo consenso nella Giurisdizione di altro Giudice fuori di esso S. Officio, pretenda declinare dal Foro, nel quale ha acconsentito, con abuso del suo Privilegio, e con perturbare così il buon ordine della Giustizia; pertanto vogliamo, e dichiariamo, che se alcuno di detti Patentati Privilegiati, dentro il termine di tre giorni, dopo essere stata contra di lui riprodotta la prima citazione, o monitorio avanti altro Giudice ordinario, e competente, non avrà espressamente allegata negli Atti del S. Officio, e intimata all' Attore la declinazione del Foro, oppure non avrà fatta eseguire contra il medesimo Attore la opportuna citazione ad *videndum reassumi & inhiberi* avanti Monsignor Assessore, oppure avanti l'Inquisitore, o Vicario Locale, non possa più allegarla durante quella istanza, ma che questa debba onninamente proseguirsi e terminarsi avanti quel Giudice e Tribunale, in cui avrà, come sopra, benchè tacitamente acconsentito; ancorchè la suddetta prima citazione, o il suddetto Monitorio siano stati contra di lui eseguiti senza alcuna precedente licenza, o *Exequatur* dell' Inquisitore Locale, o di Monsignor Assessore, quale dichiariamo non essere necessario per lo effetto suddetto.

§. 22. Per la medesima ragione, nelle Cause Civili di riconvenzione, il Patentato Privilegiato, che sarà riconvenuto, non potrà in veruna istanza declinare il Foro del Giudice, avanti il quale è st to da lui convenuto il suo Avversario. E similmēte non potrà in veruna istanza declinare il Foro del Giudice ordinario, quādo sarà chiamato come Autore laudato, a liberare il reo dalle molestie.

§. 23. Accade bene spesso il caso, che dopo introdotta la causa avanti il Giudice ordinario e competente, sopraviene al reo convenuto il Privilegio del Sant' Officio, o perchè il Patentato Privilegiato succeda al Defonto non Privilegiato, o perchè il reo convenuto, pendente la lite, venga ad essere deputato dalla Congregazione per uno di detti impieghi Privilegiati del Santo Officio: Vogliamo pertanto, e dichiariamo, che in tali casi, o altri simili, ne' quali sopravvenga il Privilegio, non pertanto possa avvocarsi la Causa dal Giudice Ordinario, avanti il quale si troverà introdotta, neppure colla clausula *in statu, & terminis, & stari indicationi quoad jura producta*: Ma che debba prima consumarsi l'istanza, e solamente poi possa riassumersi dal Tribunale del Sant' Officio, colla Clausula suddetta, per l'istanza ulteriore, qualora il Giudicato dell' Ordinario sia di sua natura appellabile, e, non essendo di sua natura appellabile, quando col rescritto della piena Congregazione debba commetterli ulteriormente, o in sospensivo, o in devolutivo.

§. 24. In tutti però e singoli casi, ne' quali abbiamo dichiarato, che li sopranominati Patentati Privilegiati non debbano godere il Privilegio del Foro del Sant' Officio, se la Parte vorrà procedere all' esecuzione del Mandato spedito dal Giudice Ordinario, vogliamo che si faccia la dovuta distinzione tra l' esecuzione reale, e l' esecuzione personale. L' esecuzione reale potrà farsi liberamente senza alcuna precedente licenza, e senza alcun precedente *Exequatur* degl' Inquisitori, o Vicarj locali, o di Monsignor Assessore, purchè però non si faccia dentro la Casa di attuale abitazione del Patentato Privilegiato, poichè volendosi fare dentro la Casa, ove questi attualmente abita, vogliamo, che se ne prenda prima l'*Exequatur*, o da detto Monsignore Assessore, oppure dall' Inquisitore, o Vicario locale. Esecuzione dei Mandati di altri Giudici.

§. 25. Qualora poi voglia venirsi all' esecuzione personale contra il Patentato Privilegiato, dovrà sempre ottenersene il permesso, e l'*Exequatur*, o dall' Inquisitore locale, o da Monsignor Assessore; quali però tanto nel primo caso di esecuzione reale dentro la Casa, quanto nell' altro di esecuzione personale, saranno tenuti di darlo in tutto *gratis*, prontamente, e senza alcuna precedente citazione, e molto meno esame, e discussione della Causa: E solamente per l' esecuzione contra la persona potrà, e dovrà aggiungersi all' *Exequatur*, in grazia, e per comodo del Privilegiato, la Clausula: *Ostendatur per sex dies ante*; come si costuma cogli Ufficiali delle Milizie, e con altri simili Privilegiati.

§. 26. All' incontro in tutti e singoli casi, ne' quali abbiamo di sopra dichiarato, che li Patentati Privilegiati debbano godere del Privilegio del Foro del S. Officio, vogliamo, ed ordiniamo che il Tribunale del S. Officio faccia anche esso la dovuta distinzione, nel commetter le Cause Civili, tra quelle, che sono di somma appellabile, e quelle, che sono di somma solamente ricorribile: di modo che nelle Cause di somma ricorribile debba ancor egli osservare le regole già da Noi prescritte alla Nostra Segnatura di Giustizia, ed agli altri Tribunali di Roma, tanto in ordine alla remissione delle medesime ad

ad Partes, quanto in ordine al trasporto de' gli Atti, ed alle Propine. E che inoltre nelle Cause de' danni dati, siano casuali, o siano studiosi, debba il Tribunale del S. Officio ancor esso uniformarsi alla nostra Costituzione dei 25. Gennajo 1751.

Cause Criminali.

§. 27. E quindi, passando dalle Cause Civili alle Cause Criminali, è stato già altre volte stabilito da detta Nostra Congregazione dei Cardinali Inquisitori Generali, e Noi ancora inerendo alla medesima, ordiniamo, e stabiliamo, che li sunnominati Patentati Privilegiati godano, e debbono godere nelle Cause passive il Privilegio del Foro del S. Officio, privativamente a qualunque altro Giudice, e Tribunale, di maniera che questi non possano in esse intromettersi, neppure per consenso de' medesimi Patentati: Volendo Noi, che questo Privilegio nelle Cause passive Criminali s'intenda conceduto non tanto in riguardo alle Persone, quanto e piuttosto alla Sacra Inquisizione, cosicchè non possa al medesimo nè tacitamente, nè espressamente rinunciarsi: E che all'incontro nelle Cause attive, li detti Patentati Privilegiati godano il Privilegio del Foro *cumulativè tantum*, cosicchè nè gl'Inquisitori locali, nè Monsignore Assessore possano avocarle dal Giudice Ordinario, quando il Giudice Ordinario, o a querela dello stesso Privilegiato, oppure anche *ex Officio*, o in altro qualunque modo avrà prevenuto nella Cattura dell'Inquisito.

§. 28. Da questo Privilegio del Foro del S. Officio nelle Cause Criminali passive, si eccettuano primieramente tutti quei casi, e delitti, per li quali secondo la disposizione de' Sacri Canoni li Chierici delinquenti non godono il Privilegio del Foro Ecclesiastico: dovendo osservarsi per regola generale, che dove non ha luogo rispetto ai Chierici il Privilegio del Foro Ecclesiastico, non deve nepure aver luogo il privilegio del Foro del Sant' Officio rispetto ai suddetti Patentati, quali, come si è detto, debbono in tutto riputarsi *ad instar Clericorum*: donde ancora siegue, che siccome i Chierici ritrovati *in fragranti crimine*, o con armi indosso proibite dalle suddette Apostoliche Costituzioni, possono arrestarsi e carcerarsi dal Giudice laico, e sua famiglia, ad effetto però di rimetterli, immediatamente, che quelli allegano il Privilegio del Chiericato, al suo proprio Giudice Ecclesiastico: così anche possano prenderi in fragranti, o con dette Armi proibite indosso, li suddetti Patentati Privilegiati del S. Officio, ad effetto però di rimetterli al Tribunale di esso S. Officio, subito che questi alleghino il loro Privilegio, ed esibiscano la loro Patente privilegiata.

§. 29. Similmente si eccettuano per Decreti altre volte fatti dalla medesima Congregazione, quali Noi approviamo e confermiamo, tutti quei casi, ne' quali si tratti di mancanza, o fraude commessa nell'esercizio delle Arti loro, dai suddetti Patentati privilegiati, quali siano Mercanti, Bottegaj, ovvero Artisti; poichè in queste Cause, benchè passive, non dee loro suffragare il Privilegio del Foro del S. Officio, ma debbono, come ogni altro, restar sottoposti alla visita e Giurisdizione de' Magistrati e Giudici Ordinarj, ed alle pene contenute nei loro Editti: e questo medesimo dovrà osservarsi rispetto ai Notarj o Cancellieri; poichè, non ostante che sieno Patentati privilegiati, pur tuttavia, in ciò, che riguardi li Bandi del Prefetto degli Archivj, dovranno essere sottoposti, come ogni altro non Privilegiato, alla visita, giurisdizione, e punizione del medesimo.

§. 30. E cosippure qualunque sia di detti Patentati Privilegiati, benchè non Artista, non Bottegajo, nè Mercante, dee restar sottoposto, come ogni altro non Privilegiato, alla Giurisdizione del Giudice Ordinario competente, quante volte cada in commesso, fraudando le publiche Gabelle. Vogliamo però, che tanto nel caso di mancanza commessa nell'esercizio dell'Arte propria, quanto nel caso di fraude commessa in pregiudizio delle publiche Gabelle, sia sempre salva la persona del Patentato privilegiato, di maniera che questa non possa carcerarsi, nè punirsi nella persona, senonche dal medesimo S. Officio; quale per tale effetto potrà chiedere, e farsi rimettere gli Atti fatti dal detto Giudice Ordinario: e che se mai per rinvenire la fraude, che si pretenda commessa in pregiudizio delle publiche Gabelle, gli Appaltatori delle medesime vorranno, che si faccia alcuna perquisizione nelle case di essi Patentati privilegiati, queste non si facciano senza l'intervento della persona da deputarsi dall'Inquisitore, o Vicario del luogo, ove si vuol fare la perquisizione; quali però saranno tenuti a deputarla immediatamente, e senza verun indugio, sotto pena, in caso di ritardo, di essere tenuti del proprio a tutti i danni ed interesse.

Patentati semplici.

§. 31. Quanto fin' ora abbiamo ordinato, e decretato, riguarda, ed appartiene ai soli Patentati privilegiati; ora parlando degli altri, che si chiamano Patentati semplici, sono questi tutti coloro, che in qualche modo servono alla S. Inquisizione, ma non sono Inquisitori, nè Vicarj, non sono Fiscali, nè Procuratori de' Rei, non sono Cancellieri, nè Mandataj del S. Officio.

Consultori.

§. 32. Fra questi semplici Patentati, o vogliamo dire semplici Famigliari del S. Officio, tengono il primo luogo coloro, che chiamansi *Consultori*. La nomina di questi in ciascheduna Inquisizione spetta ed appartiene ai rispettivi Inquisitori locali, quali però non vogliamo, che possano concedere o consegnare in avvenire ad alcuno la Patente di Consultore, se non dopo che le nomine delle persone da essi fatte sieno state lette, ed approvate dalla Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori: essendo ben certi che la detta Congregazione non approverà per Consultori, se non persone di buona ed integra fama, di pietà, e di dottrina: che averà il necessario riguardo, affinchè altri siano Teologi, ed altri Canonisti, o Leggisti di Professione, quali possano all'occorrenza rivedere anche stampe, e libri; e che il numero di essi non ecceda il bisogno di quella Inquisizione, a cui devono servire.

Come bono tarsi.

§. 33. In premio del loro servigio, e della residenza, che dovranno fare i suddetti Consultori, per trovarsi pronti ad ogni occorrenza del Tribunale, avrà ciascheduno di essi, oltre l'acquisto delle Indulgenze, e grazie spirituali, il Privilegio della delazione dell'Armi non proibite dalle suddette Costituzioni Apostoliche, purchè però non siano Regolari; anzi di più i Consultori suddetti potranno comunicare il medesimo privilegio della delazione delle Armi anche ad un loro attuale Servitore, nella maniera, che si dirà in appresso, purchè non sia Bottegajo, nè Mercante, e purchè non sia Parente di quel Consultore, che lo nomina. All'incontro i Consultori Regolari, ai quali non conviene nè avere per se, nè communicare ad altri il Privilegio di portar Armi, avranno in luogo di questo un'altro Privilegio, cioè, che non potranno essere rimossi da' loro Superiori dal Convento di quel luogo, ove devono servire al S. Officio, senza giusta causa, e senza saputa, e consenso di detta Nostra Congregazione; ben inteso però, che in ogni altra cosa, che riguardi alla disciplina Regolare, debbano come ogni altro obbedire al proprio Superiore.

Pesi, e Privilegj de' medesimi.

Delazione dell'Armi.

Consultori Regolari.

§. 34.

§. 34. In quelle Inquisizioni, ove per lunga e inveterata consuetudine gl' Inquisitori locali sono in possesso di nominare, oltre i suddetti Consultori, altri Familiari del S. Officio, coll' acquisto delle Indulgenze, e colle facoltà di portar Armi, come per esempio, il Bargello, il Custode delle Carceri, il Provveditore de' Carcerati, e simili, permettiamo, che ancora in avvenire possano eleggerli, e deputarli, purchè la nomina, ed elezione di tali persone sia letta, ed approvata, come sopra, da detta Congregazione. Incaricando Noi alla medesima Congregazione di avvertire coll' usata diligenza, che non siano persone discole, o rissose; che siano di qualità e condizione, proporzionate all'impiego, a cui sono nominate; e che il numero di esse non ecceda il puro e preciso bisogno.

§. 35. Fuori del suddetto Privilegio delle Armi, non potranno i Consultori, o altri Familiari, arrogarsi, o pretendere verun altro di quei Privilegj, che competono, come sopra, ai soli Patentati privilegiati; e perciò non potranno pretendere di esser esenti dai pesi reali, o personali delle respettive Comunità, qualora tal esenzione non gli competa per essere Ecclesiastici, o per altro titolo legittimo; e molto meno potranno pretendere il Privilegio del Foro del S. Officio, se pure non sia stato ad alcuno di essi specialmente conceduto da detta Nostra Congregazione per titolo oneroso, come in fatti è stato giustamente ad alcuni pochi conceduto; ma non essendo, che semplici Patentati, resteranno, come prima, soggetti tanto in Civile, che in Criminale, al Foro e Giurisdizione dei loro Giudici ordinarj e competenti, per qualunque sia causa, o delitto, anche di delazione, o ritenzione d'Armi proibite in dette Apostoliche Costituzioni; volendo Noi, che ancor questo delitto appartenga ai Giudici ordinarj, quando si tratta di Patentati del S. Officio, che, secondo la presente Costituzione, non godono il Privilegio del Foro.

§. 36. Ma perchè nell'Inquisizione *di Ancona* è stato solito da tempo antichissimo, e si osserva tuttavia pacificamente, che anche i Consultori, ed altri suddetti Familiari, benchè semplici Patentati, godono il Privilegio del Foro del S. Officio; Vogliamo perciò, che tale consuetudine della Inquisizione di Ancona, quale sappiamo esser stata più volte da detta Congregazione, ed anche da Noi stessi ammessa ed approvata, debba osservarsi ancora per lo avvenire; e così parimente debba osservarsi, quando vi sia in alcun'altra Inquisizione del Nostro Stato Ecclesiastico, purchè però sia pacifica, ed antica è purchè in passato sia stata ammessa, ed approvata dalla Congregazione dei Cardinali Inquisitori, o da Noi, e da' Nostri Predecessori, come quella di Ancona; altrimenti non debba attendersi in conto veruno; e di più con espressa dichiarazione, che una tal consuetudine non suffraghi neppure per la Inquisizione di Ancona, che pel solo Privilegio del Foro, e non mai per l'altro dell'esenzione da' pesi Comunitativi; e che il detto Privilegio del Foro si osservi, e si regoli colle stesse regole, e modificazioni, colle quali abbiamo poc'anzi dichiarato, che debbono goderlo i Patentati privilegiati.

§. 37. Ad effetto poi di evitare qualsivoglia confusione, vogliamo, che ciascheduna Patente, o sia privilegiata, o semplice, tanto per la suddetta Inquisizione di Ancona, quanto per ogni altra Inquisizione, comprese ancor quelle dei Servitori de' Consultori, prima di consegnarsi al Patentato, sia registrata negli atti della Cancellaria di questa Nostra Universale Inquisizione, e che niuna di esse abbia alcuna forza e valore, se in calce, o a tergo non apparirà la fede del suo registro, colla specifica espressione dell'Uffizio dell'Inquisizione o Vicariato, per cui dee servire, come per esempio -- *Patente privilegiata d'Inquisitore, (di Fiscale, e simili), per l'Inquisizione di Fermo -- Patente privilegiata di Vicario, (Notajo, e simili) pe'l Vicariato del tale e tal luogo nella Inquisizione di Fermo -- Patente semplice di Consultore, (di Custode delle Carceri, e simili) per la tale, o tale Inquisizione.*

Abolizione de Viglietti.

§. 38. E perchè ci è noto, che alcuni, in vece di lettere Patenti, hanno conceduto semplici Viglietti di Famigliarità del S. Officio, nel numero e qualità de' quali si potrebbe più facilmente fraudare la Nostra volontà, e risoluta intenzione: perciò annullando, e dichiarando irriti, cassi, e nulli tutti e singoli Viglietti di Famigliarità, che sono stati dati fin'ora, o che in avvenire si dassero, eziandio a' proprj Servitori, tanto dagl' Inquisitori locali, quanto anche da ogni altro Uffiziale, o Ministro del S. Officio, maggiore o minore di detti Inquisitori: ordiniamo e comandiamo agli Esecutori di qualunque sia Corte Ecclesiastica, o Laicale, che essendo loro esibiti somiglianti semplici Viglietti, non solo non debbano attenderli, ma anzi debbano toglierli dalle mani di coloro, che avranno avuto l' ardimento di esibirli, e che debbano mandarsi immediatamente a questa Nostra universale Inquisizione, ad effetto che da essa vengano debitamente mortificati quelli, che li avranno conceduti.

Moderazione del numero de' Vicariati.

§. 39. Incarichiamo finalmente alla detta Nostra Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori, e al moderno Nostro Assessore, di proseguire incessantemente con quello stesso zelo, con cui hanno già incominciato, l'opera utilissima di ridurre il numero dei Vicariati, con sopprimere quelli, che l' esperimento del tempo passato ha fatto conoscere non esser necessarj; Ed esaminando lo stato, ed il bisogno di ciascheduna Inquisizione locale, di fissare una volta per sempre il numero dei Consultori, e degli altri semplici Familiari, secondo l' esigenza di quella tale Inquisizione, ad effetto di tenerne a perpetua memoria un' Elenco ben distinto, ed ordinato, nella Cancellaria di questa Nostra Universale Inquisizione; giacchè è stato più volte riconosciuto dalla medesima Congregazione, che il sovverchio numero o di dette Vicarie, o di detti semplici Patentati, in vece di giovare al buon servigio della S. Inquisizione, reca piuttosto discredito, e detrimento.

E de' Consultori, e Familiari.

§. 40. Tutto ciò, che abbiamo fin quì determinato, appartiene alle Inquisizioni particolari costituite in diverse parti del nostro Stato Ecclesiastico fuori di Roma. Per questa di Roma, che stà sotto gli occhi nostri, e dei Cardinali Generali Inquisitori, come pure per gli Uffiziali, Ministri, ed Inservienti al Tribunale della medesima dentro la Città, e suoi Contorni, non abbiamo cosa da insinuare, o provvedere, oltre quello, che è stato saviamente provveduto, e si provvede opportunamente alle occorrenze da essi Cardinali Inquisitori, tanto rispetto alla loro deputazione, quanto rispetto ai loro Privilegj. Onde ci resta solamente a spiegare la nostra volontà in rapporto alla Tenuta di Conca, e suoi Affittuarj.

Tenuta di Conca e suoi Privilegj.

§. 41. La Tenuta di Conca posta nell'Agro Romano fu dismembrata dal Patrimonio della Camera Apostolica dal nostro Santo Predecessore Pio V., e con tutti e singoli suoi membri, annessi, e per-

e pertinenze, unita in perpetuo, incorporata, ed assegnata alla Pia Casa di questa Santa Universale Inquisizione, per supplire colle rendite della medesima alle spese necessarie, e indispensabili, che fino a quel tempo facevansi dalla nostra Camera Apostolica, dei Ministri, ed Uffiziali, delle Carceri, e dei Carcerati, ed alle altre, che occorrono alla giornata. Non pertanto però la suddetta Tenuta ha lasciato di essere come prima Tenuta propria di questa nostra Santa Sede; E perciò, siccome i beni, che in qualunque altro luogo possedono le Inquisizioni particolari, sono beni proprj della Sede Apostolica, e perciò in tutto e per tutto esenti da qualunque gravezza, tanto ordinaria, che straordinaria, eziandio dalle Decime Papali, imposte, e da imporsi: Così anche per la stessa ragione gode, e dee godere della medesima totale esenzione la detta Tenuta di Conca, per qualunque sorta di frutti tanto naturali, che industriali, ivi nati, e raccolti, come pure per qualunque sorta di bestiame, che sia istrumento veramente necessario di essa Tenuta, cioè, quel bestiame, senza il quale non potrebbe la Pia Casa o Affittuario ricavare i frutti, che si producono nella medesima, è gli utili delle sue Ferriere: e finalmente per le Grascie, e Comestibili, che s'introducono nella Dispensa, e si consumano dalli Inservienti, ed Operarj in essa Tenuta, e Ferriere; E questa stessa totale esenzione ancor Noi in forma amplissima approviamo in perpetuo, e confermiamo.

§. 42. Anzi per maggior fermezza della medesima, siccome i nostri Predecessori, e Noi stessi, quante volte è insorta sopra detta esenzione alcuna dubiezza tra la nostra Camera Apostolica, e la detta Pia Casa, abbiamo voluto giudicarne nella Congregazione, che si tiene il Giovedì di ciascuna settimana: Così parimente riserviamo a Noi stessi, ed alli nostri Successori, la cognizione e decisione di tali controversie nella medesima Congregazione del Giovedì, quando mai ne insorgessero in avvenire, o fossero di già insorte e pendenti: E dello stesso Privilegio vogliamo, che godano tutte le altre Inquisizioni particolari, quante volte nasca alcuna lite circa l'esenzione dei beni alle medesime appartenenti, siccome di fatti ne hanno sempre goduto in passato.

§. 43. A contemplazione della medesima Tenuta, gli Affittuarj di essa sono in possesso di godere da tempo antichissimo, non solo per le loro proprie persone, ma ancora per un congruo numero di altre persone, che sono necessarie alla coltivazione, e servigio della medesima Tenuta, e sue Ferriere, di due privilegj, cioè di quello di portar armi non proibite dalle suddette Costituzioni Apostoliche, e dell'altro del Foro del S. Officio, tanto in Civile, che in Criminale: Onde Noi ancora in virtù della presente lodiamo, approviamo, e confermiamo quest'antica, e ben giusta consuetudine altre volte approvata e confermata dal nostro Predecessore Clemente VIII., ma però colle seguenti dichiarazioni, cioè:

§. 44. Primieramente che gl'Inservienti a detta Tenuta non siano riputati per tali, nè godano alcuno di detti due privilegj, se non dopo che saranno stati nominati secondo il solito dagli Affittuarj al Padre Commissario, e che il Padre Commissario gliene avrà spedite le Lettere Patenti sottoscritte di sua mano, e registrate negli Atti di questa Cancellaria: Volendo Noi, che i semplici viglietti, o degli Affittuarj, o del Padre Commissario, o di altro qualunque sia Uffiziale del S. Officio, non abbiano alcun effetto o valore, anzi possano dagli Esecutori di qualsivoglia Curia impunemente disprezzarsi, col solo peso di consegnarli a Monsignor Assessore, ad effetto di riferirli in piena Congregazione, per punire, e mortificare quelli, che si saranno presi l'arbitrio di concederli contro questa nostra determinata volontà; Anziche neppure le stesse Patenti sottoscritte dal Padre Commissario vogliamo, che siano di alcun valore, se non avranno in calce, o a tergo, la fede, e nota del loro Registro.

§. 45. Inoltre vogliamo, che li Patentati di Conca, comprese le persone degli stessi Affittuarj, e dei loro Servitori, non eccedano in tutti il numero già stabilito dalla detta Congregazione, di cento cinquanta; e che non debbano godere di alcuno di detti privilegj, se non che durante il loro servigio. Perche poi coloro, che partono, o sono licenziati dal servigio, non siano in ciò cagione di disordine, e di fraude, ordiniamo al Padre Commissario di non sottoscrivere le nuove Patenti in favore di quelli, che subentreranno al servigio a nomina degli Affittuarj, e respettivamente al Cancelliero, di non registrarle, se non gli saranno state riportate le vecchie Patenti già concedute a coloro, che non servono più alla Tenuta: Lodando Noi, che per maggior cautela, Monsignor Assessore *pro tempore* tenga nota a parte de' suddetti Affittuarj, e Patentati di Conca, e che ne faccia relazione ogni anno nella prima, o seconda Congregazione di Gennaro, che suol tenersi alla Minerva, siccome per decreto di essa Congregazione, e con nostro particolare gradimento, ha incominciato a fare il moderno Monsignore Assessore.

§. 46. Quanto poi al Privilegio del Foro del S. Officio, vogliamo bensì, che i suddetti Inservienti, e Patentati di Conca debbano goderne, tanto nelle Cause Civili, quanto nelle Cause Criminali; ma però debbano goderne, nello stesso modo, e forma, ed in quei soli casi, ne' quali lo godono i Patentati Privilegiati nelle Inquisizioni particolari fuori di Roma; e che all'opposto in tutti e singoli altri casi, ne' quali abbiamo di sopra dichiarato, che non debbano goderne i Patentati Privilegiati di dette Inquisizioni particolari, e non esser luogo alla riassunzione delle loro Cause, vogliamo similmente, e dichiariamo, che non debbano goderle, nè possano riassumersi le Cause dei Patentati di Conca.

§. 47. Per ultimo, inerendo agli Editti provvidamente pubblicati da detta nostra Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori nell'anno 1703., nel 1728., nel 1743., e nel 1754., dichiariamo e decretiamo, che a niuno di detti Patentati di Conca sia lecito tenere sopra le porte delle Case, Botteghe, Magazzini, Orti, e simili, le Insegne, ed Arme del S. Offizio, o pretendere in esse alcuna specie d'Immunità Locale; Come pure ... in detta Tenuta non acquistino mai alcun diritto di legittimo asilo gli Uomini facinorosi, e contumaci della Giustizia, come più largamente si spiega nell'ultimo Editto dei 4. Gennajo 1754. quale Noi in tutto e per tutto approviamo, e confermiamo, per essere così mente, e volontà nostra espressa.

§. 48. Volendo, e decretando, che alla presente nostra Cedola di *Moto proprio*, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, o difetto della nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta *ad viam juris*, o concedersi contra di essa l'aperizione *oris*, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti &c. Dichiarando Noi sin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno d'essi con qualsivoglia autorità, scien-

temente,

temente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare, contro la forma e disposizione della presente nostra Cedola di *Moto proprio*; quale vogliamo che vaglia, e debba avere sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore, colla semplice nostra sottoscrizione, benchè non vi siano state chiamate, sentite, o citate qualsisieno persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, che pretendessero avervi interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione; non ostante la Bolla di Pio IV. nostro Predecessore *de registrandis*, la regola della nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e qualisisieno altre Costituzioni, ed ordinazioni nostre, e de' nostri Predecessori, leggi, statuti, riforme, stili, usi, consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente nostra Cedola di *Moto proprio*, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Dato dal nostro Palazzo di Monte Cavallo questo dì 8. Luglio 1755.

BENEDICTUS PAPA XIV.

§. 49. Motu itaque proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, eamdem Schedulam, omniaque & singula in ea contenta & expressa, & a Nobis per eam, ut præfertur, sancita, volita, & ordinata, per hanc nostram perpetuò valituram Constitutionem, confirmamus, & approbamus, eisque perpetuum, & inviolabile ejusdem præsentis Sanctionis robur & firmitatem adjicimus: Atque iterum & ex integro ea omnia & singula, in omnibus & per omnia, juxta ejusdem Schedulæ seriem, continentiam, & tenorem, Apostolicæ Auctoritatis plenitudine præfata statuimus, volumus, & ordinamus; ac ea ab iis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit in futurum, perpetuò observari, & exactissimè impleri jubemus atque præcipimus.

§. 50. Mandantes propterea Dilectis Filiis ejusdem Tribunalis Supremæ Inquisitionis contra hæreticam pravitatem in Urbe nostra Assessori, aliorumque Tribunalium in temporali Ditione nostra præfata Inquisitoribus, Cancellariis, Tabellionibus, & Ministris nunc & pro tempore existentibus, aliisque ad quos pertinet, & pertinebit in futurum, ut præmissa omnia & singula observent, ac ab omnibus, ad quos spectat, & quandocumque spectabit, exactissimè observari faciant: Inobedientes verò, opportunis juris, & facti remediis, ac etiam privationis officii, pœna coërceant & compescant, tam ex officio, quàm ad cujusvis Partis instantiam, omni & quacumque appellatione, sive recursu, etiam ad præfatam Supremam Inquisitionem, adversus præmissorum omnium & singulorum observantiam & executionem forsan interponendis, omnino postpositis & remotis.

§. 51. Ac decernentes eamdem Schedulam, necnon præsentes litteras, omniaque & singula in ipsis contenta, & sancita, volita, & ordinata, etiam ex eo, quod Personæ in ipsis interesse habentes, & quas præmissa concernunt, etiam specifica, & individua mentione dignæ, eisdem non consenserint, seu ex alia quantumvis juridica & privilegiata causa, in jus vel controversiam vocari minimè posse; Sed eadem semper valida, & efficacia esse & fore, ac secundum ea, & non aliàs, per ipsam Cardinalium Inquisitorum Congregationem, ac quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam dicti Tribunalis Assessorem, ac Inquisitores præfatos, sublatâ eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quolibet quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari, judicari, vel definiri contigerit.

§. 52. Non obstantibus nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de jure quæsito non tollendo, & quibusvis aliis contrariis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ejusdemque Tribunalis facultatibus, stylis, usibus, & consuetudinibus, etiam antiquis, ac diuturno temporis cursu invectis, & toleratis, ac omnibus iis, quæ in dicta Schedula voluimus non obstare: Quibus omnibus & singulis, motu, scientia, & potestatis plenitudine pari, harum quoque serie derogamus, contrariis quibuscumque. Derogatio contrariis.

§. 53. Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, cum dictæ Schedulæ tenore inserto impressis, ac manu Cancellarii dictæ Supremæ Inquisitionis subscriptis, ac ejusdem supremæ Inquisitionis sigillo munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Fides habenda Transumptis.

§. 54. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum Confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, statuti, ordinationis, jussionis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, duodecimo Kalendas Augusti, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo. Dat. die 21. Julii 1755.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Card. Passioneus.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✝ Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

A Syriacis & Armenis in Latinorum Ecclesiis Sacra peragentibus proprium Ritum servari præcipitur: Missionariis denegatur facultas dispensandi eosdem Syriacos & Armenos super abstinentia a Piscibus jejunii tempore: omnes denique Græcos & Orientales Ritus conservandos esse decernitur; monenturque Missionarii, ut in Orientalibus convertendis, eos ab erroribus, & schismate revocent, non a suis approbatis Ritibus avertant. L.

Ad Missionarios per Orientem deputatos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam Benedictionem.

ALLATÆ sunt ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Litteræ Sacerdotis cujusdam, Sacris Missionibus exercendis deputati in Civitate Balseræ, quam vulgo *Bassoram* vocant, quæque itinere quindecim dierum a Babylonia distat, & Mercatorum negotiationibus est celeberrima; quibus Litteris exponendum censuit, plures in illa Duplex quæstium Congregat. Propagandæ Fidei a Missionario propositum.

Primum, quemnam Ritum servare debeant Syriaci, & Armeni, in Latinorum Ecclesiis Sacra peragentes.

Urbe commorari Catholicos Ritûs Orientalis, Armenos nempe, aut Syriacos, qui peculiari Templo carentes, ad Latinorum Missionariorum Ecclesiam se conferunt, ubi eorum Sacerdotes Missarum Sacrificia juxta peculiares ipsorum ritus offerunt, aliasque Sacras Cœremonias perficiunt; Laici autem hujusmodi Sacris intersunt, & Sacramenta ab iisdem Sacerdotibus suscipiunt. Indeque occasionem arripuit quærendi, utrum prædicti Armeni, & Syriaci, Catholicum suum Ritum observare debeant, an verò, ad tollendam varietatem in ipsa Ecclesia, in quam Latini etiam, uti diximus, conveniunt, magis consentaneum videatur, ut Armeni, & Syriaci, relicto veteri Kalendario, novum amplectantur, in iis, quæ pertinent ad statuenda tempora Paschalis Solemnitatis, & annuæ Communionis, sicuti etiam Quadragesimæ, dierumque Festorum tam mobilium, quàm immobilium: atque ulterius progrediendo, quæsivit, quatenus prædictis Balseræ Armenis, & Syriacis novum Kalendarium observandum decernatur, utrum aliis quoque Orientalibus præscribi debeat, qui peculiare quidem habent Templum, sed adeò angustum, ut Sacris Functionibus decenter obeundis impar deprehendatur, ideoque ad Ecclesiam Latinorum plerumque se conferunt.

Alterum, an Missionariis concedenda sit facultas cum præfatis dispensandi super abstinentia a piscibus tempore jejunii.

§. 2. Insuper idem Missionarius prædictæ Congregationi subdidit, quod quum Catholicis Orientalibus Armenis, & Syriacis præceptum sit, diebus jejunio dicatis, a piscibus abstinere, plures inter ipsos reperiuntur, qui id minime observant, non ullo sanè adducti contemptu, sed partim naturæ fragilitate pertracti, partim ex eo, quod Latinis Catholicis aliam esse consuetudinem intuentur: ideò non alienum videri, si facultas Missionariis tribuatur permittendi, non quidem universis, sed speciatim his, aut illis, ut piscibus utantur jejunii tempore, ita tamen, ut nullum inde scandalum oriatur, & aliud pietatis opus, loco abstinentiæ a piscibus, subrogare jubeantur.

Rescriptum utrique quæsito redditum, ut nihil innovetur.

§. 3. Hæc, uti diximus, a prædicto Missionario proposita sunt Congregationi de Propaganda Fide, quæ de more eadem examinanda remisit alteri Congregationi Generalis Inquisitionis. Habita verò hæc fuit coram Nobis die 13. Martii hujus anni 1755., & unanimi Cardinalium Inquisitorum consensu, responsum fuit: *nihil esse innovandum.* Id quod Nos etiam auctoritate nostra firmavimus, permoti potissimum decreto aliàs a primodicta Congregatione de Propaganda Fide die 31. Januarii anni 1702. edito, quod deinde confirmatum, & renovatum non semel fuit, & est hujusmodi: *Referente R. P. D. Carolo Augustino Fabrono Secretario, Sacra Congregatio mandavit præcipi, prout præsenti decreto præcipitur, omnibus, & singulis Missionum Apostolicarum Præfectis, & Missionariis, ne ullus eorum in posterum, quavis occasione, aut prætextu, audeat dispensare cum Catholicis quarumcumque Nationum Orientalium, super jejuniis, orationibus, cæremoniis, & similibus, a proprio earumdem Nationum Ritu præscriptis, & a Sancta Sede Apostolica approbatis. Præterea eadem Sacra Congregatio censuit, non licuisse, nec licere præfatis Catholicis ullatenus a proprii Ritus, a Sancta Romana Ecclesia ut supra, approbati, consuetudine & observantia recedere. Hujusmodi autem decretum sit confirmatum, ac renovatum, iidem Eminentissimi Patres ab omnibus & singulis prædictis Præfectis, & Missionariis omninò & absque ullâ tergiversatione observari debere, mandarunt.* Quod quidem decretum respicit Catholicos Orientalis Ecclesiæ, eorumque Ritus ab Apostolica Sede approbatos: Orientalem autem Ecclesiam omnibus notum est quatuor Ritibus constare, Græco videlicet, Armeno, Syriaco, & Cophtico, qui sanè Ritus universi sub uno nomine Ecclesiæ Græcæ, aut Orientalis intelliguntur, non secus ac sub Ecclesiæ Latinæ Romanæ nomine, Ritus Romanus, Ambrosianus, Mozarabicus, & varii peculiares Ritus Ordinum Regularium comprehenduntur.

§. 4. Adeo perspicua est decreti sententia, ut nullo Commentario indigeat. Quare nostra hæc Encyclica Epistola eò tendit, ut hujusmodi Lex omnibus cognita fiat, atque perspecta, utque deinceps executioni diligentius mandetur. Merito namque dubitari potest, quæstiones a Missionario Balseræ propositas, ex ignoratione decretorum, quæ jampridem edita fuêre, promanasse. Sed quoniam ex aliis multis atque frequentibus indiciis conjicimus, Missionarios Latinos in id curam, & cogitationes intendere, ut in convertendis Orientalibus a Schismate & errore ad Unitatem, Sanctamque Catholicam Religionem, Orientalem Ritum de medio tollant, aut saltem labefactent, Catholicosque Orientales ad Latinum Ritum amplectendum alliciant, non alia quidem de causâ, nisi studio Religionis amplificandæ, & opus bonum, Deoque gratum operandi; ideò consentaneum putavimus (quoniam animum ad scribendum appulimus) hac nostra Encyclica Epistola breviùs, quo fieri poterit, ea omnia complecti, quæ, juxta hujus Apostolicæ Sedis sententiam, pro norma haberi debent, quoties Orientales ad Catholicam Religionem convertuntur, quæque servanda sunt cum Orientalibus Catholicis, qui versantur in Locis, ubi aut nulli degunt Latini, aut Latini Catholici simul cum ipsis Orientalibus Catholicis commorantur.

§. 5. Sanè historiam Ecclesiasticam ne quidem primis, ut ajunt, labiis attigisse dicendus esset, qui ignoraret quantum elaboraverint Romani Pontifices, ut Orientales ad unitatem adducerent, post funestum schisma Photii, qui tempore Summi Pontificis Sancti Nicolai I., Constantinopolitanam Sedem, depulso per vim Sancto Ignatio Patriarcha legitimo, invasit. Sanctus Leo IX. Prædecessor noster Legatos suos Constantinopolim misit, ut hujusmodi schisma, quod per duo circiter sæcula sopitum, Michael Cerularius redintegraverat, extirparet; sed illius conatus in irritum ceciderunt. Urbanus deinde II. Græcos ad Barense Concilium invitavit; sed exiguum fructum consecutus est, tametsi Sanctus Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus omnem curam impenderit, ut ipsos Ecclesiæ Romanæ conciliaret, ipsisque errores, in quibus versabantur, doctrinæ suæ lumine patefecerit. In Lugdunensi Concilio, quod Beatus Gregorius X. coegerat, Michael Palæologus Imperator, & Græci Episcopi, unitatem Romanæ Ecclesiæ amplexi sunt; verùm mutatis animis ab illa rursum desciverunt. In Concilio autem Florentino sub Eugenio IV. Summo Pontifice, ad quod Joannes Palæologus, & Joseph Patriarcha Constantinopolis, cum cæteris Orientalibus Episcopis, convenerant, Unio statuta fuit, & uniuscujusque subscriptionibus acceptata; eodemque in Concilio, Armenorum, & Jacobitarum Ecclesiæ, ad obedientiam Sedis Apostolicæ redierunt; deinde Eugenius Pontifex Florentiâ Romam profectus, Legatos etiam Regis Æthiopum excepit, ac Syros, Chaldæos, & Maronitas ad obedientiam Romanæ Sedis redegit. Sed quoniam, uti legitur in Evangelio Sancti Matthæi *Cap.* 13., semen, quod cecidit super petram, nullum affert fructum, qua non habet, ubi radicem defigat: *Hi sunt, qui cum gaudio suscipiunt continuò verbum Dei, non habent autem in se radicem: factâ autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuò scandalizantur*: ideo vix Marcus Archiepiscopus Ephesinus, tamquam novus Photius, Unionem convellere adnixus est, & adversus ipsam cœpit vocem extollere, statim omnis optatus fructus deperiit.

§. 6. Præterea Ecclesiasticæ historiæ ignarum se proderet, qui pariter nesciret, ita cum Orientalibus Unionem peractam, firmatamque fuisse, ut Dogma processionis Spiritus S. a Patre, & Filio reciperent, atque adeo licitam fuisse admitterent additionem vocis *Filioque*, Symbolo factam; ut panem non minus

fermentatum,

fermentatum, quam azymum, Sacramenti Eucharistiæ materiam esse faterentur; ut dogma Purgatorii, visionis beatificæ, ac Primatus Romani Pontificis amplecterentur; uno verbo omnem curam collatam fuisse, ut errores Catholicæ Fidei adversi evellerentur; nunquam verò id actum esse, ut venerabili Orientali Ritui detrimentum ullum inferretur. Sed præsentem quoque Ecclesiæ disciplinam prorsus ignoraret, cui satis exploratum non esset, Romanos Pontifices, qui infelicibus præteritorum temporum successibus minime deterriti, de reducendis ad Unitatem Græcis semper cogitarunt, eamdem viam, quam paulò ante indicavimus, semper institisse, & adhuc insistere; sicut ex ipsorum cum dictis, tum factis manifestè colligitur.

§. 7. Undecimo sæculo nonnullæ Constantinopoli, Alexandriæ, & in Patriarchatu Jerosolymitano reperiebantur Latinorum Ecclesiæ, in quibus Latinus Ritus servabatur, quemadmodum Romæ non deerant Græcorum Templa, in quibus ipsi Græco Ritu sacra munera persolvebant. Michael Cerularius, impius schismatis instaurator, Latinas Ecclesias jussit obserari. Verum Sanctus Leo IX. Romanus Pontifex par pari nequaquam retulit, quamvis id facillimè posset, neque Græcorum Templa Romæ clausit, sed aperta esse voluit. Itaque de injuria Latinis illata conquestus *in sua Epistola prima cap. 9.* ita subdidit: *Ecce in hac parte Romana Ecclesia quanto discretior, moderatior, & clementior vobis est? siquidem, cum intra & extra Romam plurima Græcorum reperiantur Monasteria, sive Ecclesiæ, nullum eorum adhuc perturbatur, vel prohibetur a paterna traditione, sive sua consuetudine; quin potius suadetur, & admonetur eam observare.*

§. 8. Initio sæculi decimi tertii, cùm Latini in potestatem suam Constantinopolim redegissent, & Summus Pontifex Innocentius III. decrevisset Patriarcham Latinum in ea Civitate constituere, cui non solum Latini, sed etiam Græci obtemperarent; nihilominus palam declarare non prætermisit, nullum se velle Græcis Ritibus inferre detrimentum, nisi si quæ forte consuetudines inter eos receptæ, periculum animarum parerent, aut honestati Ecclesiasticæ adversarentur. Decretalis hujus Pontificis, in Concilio Lateranensi IV. edita, refertur tum in *Tom. VII.* Collectionis Conciliorum Harduini *pag. 22.*, tum *in Cap. Licet, de Baptismo*: *Licet Græcos diebus nostris ad obedientiam Sedis Apostolicæ revertentes fovere, ac honorare velimus, mores ac Ritus eorum, quantum cum Domino possumus, sustinendo, in his tamen illis deferre nec volumus, nec debemus, quæ periculum generant animarum, & Ecclesiasticæ derogant honestati.* Honorius postea III., qui Innocentio immediatè successit, iisdem verbis usus est, cùm literas dedit ad Regem Cypri, qui duos Episcopos in nonnullis Regni sui Civitatibus optabat, Latinum videlicet pro Latinis, qui in illis versabantur, Græcum alterum pro Græcis, qui iisdem in locis commorabantur. Atque hæc Honorii epistola typis impressa legitur in Annalibus Raynaldi *ad annum Christi* 1222. *num.* 5.

§. 9. Documentis ejusmodi plurimum redundat sæculum decimum tertium. Ad hoc quippe sæculum pertinet epistola Innocentii IV. ad Danielem Regem Russiæ, apud Raynaldum *ad annum* 1247. *num.* 29., qua ipsius Regis specialem devotionem erga Ecclesiam Catholicam commendans, concedit, ut Ritus, qui Fidei Romanæ Ecclesiæ non repugnarent, in ejusdem Regno serventur, ita scribens: *Eapropter, charissime in Christo Fili, tuis supplicationibus inclinati, Episcopis, & aliis Presbyteris de Russia, ut liceat eis more suo ex fermentato conficere, & alios eorum Ritus, qui Fidei Catholicæ, quam Ecclesia Romana tenet, non obvient, observare, auctoritate præsentium indulgemus.* Huc etiam spectat ejusdem Innocentii IV. epistola ad Othonem Cardinalem Tusculanum Sanctæ Sedis Legatum in Insula Cypri, cui munus demandaverat nonnullas controversias componendi, quæ Græcos inter, ac Latinos excitatæ fuerant, uti deprehenditur ex ejus Constitutione, quæ incipit: *Sub Catholicæ*: quæque *in veteri Bullario Tom. I.* * numero decima quarta recensetur: *Verùm quia nonnulli Græcorum jamdudum ad devotionem Sedis Apostolicæ redeuntes, ei reverenter obediunt, & intendunt; licet, & expedit, ut mores ac Ritus eorum, quantum cum Deo possumus, tolerantes, ipsos in Ecclesiæ Romanæ obedientia præservemus. Quamquam in his, quæ animarum periculum parerent, vel honestati Ecclesiasticæ derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus.* Postquam verò in eadem epistola præscripsit ea, quæ à Græcis facienda erant, tum ea enumeravit, quæ illis permittenda arbitrabatur; his verbis concludit: *Memoratis autem Archiepiscopo Nicosiensi, & ejus Suffraganeis Latinis, communiter auctoritate nostra præcipias, ut eosdem Græcos super præmissis, contra hujusmodi provisionem, & deliberationem nostram, non inquietent aliquatenus, nec molestent.* Idemque Pontifex Innocentius IV. Laurentium Minoritam Pœnitentiarium suum, Apostolicum Legatum constituens, eique plenam auctoritatem tribuens in Græcos omnes, qui in Regno Cypri, in Patriarchatibus Antiocheno, & Hierosolymitano morabantur, in Jacobitas etiam, Maronitas, ac Nestorianos, hoc illi potissimum mandavit, ut Græcos universos auctoritate sua vindicaret ab omnibus molestiis, quæ ipsis a Latinis inferri possent: *Mandamus, quatenus Græcos illarum partium, quocumque nomine censeantur, auctoritate Apostolica protegens, turbari eos violentiis, vel quibuscumque molestiis non permittas, injurias quaslibet & offensas a Latinis illatas eisdem, plenarie faciens emendari, & Latinis ipsis districte præcipiens, ut a similibus de cætero penitus conquiescant.* Hæc sunt Innocentii verba ad prædictum Legatum Apostolicum, quæ a Raynaldo *ad annum Christi* 1247. *num.* 30. recensentur.

* In hac Editione Tom. I. Consist. XIV. p. 100. & seqq.

Hujusque proximus Successor Alexander IV.

§. 10. Alexander IV. in locum Innocentii Pontificis immediate suffectus, cum irritam cessisse Prædecessoris sui voluntatem animadvertisset, cumque turbas, ac dissensiones Græcos inter ac Latinos Episcopos in Regno Cypri adhuc vigere percepisset, Latinis Episcopis indixit, ut Græcos Ecclesiasticos suas ad Synodos accerserent; eos autem Decretis Synodalibus subjectos declarans, sequentem conditionem adjecit: *Recipere, & observare synodalia statuta, quæ tamen Græcorum Ritibus Fidei Catholicæ non adversis, & a Romana Ecclesia toleratis, non obvient.* Hujusmodi laudabili exemplo inhærens Elias Archiepiscopus Nicosiensis *anno* 1340. Decretis suis synodalibus hanc declarationem inseruit: *Per hoc autem non intendimus inhibere Græcis Episcopis, & eorum subditis, quin Ritus suos, Fidei Catholicæ non adversos, sequantur, juxta compositionem a felicis recordationis Domino Alexandro Romano Pontifice in Regno Cypri inter Latinos, & Græcos editam, & observatam.* Hæc omnia perspici possunt in Labbeana Collectione, Venetæ editionis, *tom.* 14. *pag.* 279., *& tom.* 15. *pag.* 775.

Unio Græcorum in Lugdunensi Concilio stipulata sub conditione, nequid Græcus Ritus immutaretur

§. 11. Finem sæculo decimo tertio imponit memorata Græcorum, Latinorumque Unio statuta in Generali Concilio Lugdunensi sub Beato Gregorio X. Summo Pontifice, qui ad Michaelem Palæologum Fidei Confessionem, Unionisque Decretum a Concilio firmatum, & a Legatis Orientalibus juratum misit, ut ipse

quoque

quoque Imperator, ac reliqui Græci Episcopi eisdem subscriberent. Peracta fuerunt omnia ab Imperatore, & Orientalibus, adjecta tamen hac conditione, quæ ipsorum litteris continetur, ab Harduino relatis in sua Collectione, *tom. 8. pag. 698. Sed rogamus Magnitudinem Vestram &c. quod permaneamus in Ritibus nostris, quibus utebamur ante Schisma, qui scilicet Ritus non sunt contrarii contra supradictam Fidem, nec contra Divina præcepta.* Quamvis autem responsum Gregorii Pontificis ad has Orientalium litteras interierit, quum tamen ipse Unionem ab iis acceptatam atque subscriptam satis firmam reputaverit, meritò inde colligitur, prædictam conditionem ab ipso receptam, probatamque fuisse. Et sane Nicolaus III. Gregorii Successor, per suos Legatos, quos Constantinopolim misit, his verbis animum suum patefecit, uti habetur apud Raynaldum *ad annum Christi* 1278.: *De cæteris autem Græcorum Ritibus, eadem Romana Ecclesia intendit Græcos, quantum cum Deo poterit, favorabiliter prosequi, & ipsos in illis Ritibus, de quibus Sedi Apostolicæ visum fuerit, quod per eos Catholicæ Fidei non læditur integritas, nec sacris statutis Canonum derogetur, perseverare permittit.*

Similiter res gesta est in Concilio Florentino, probante Eugenio IV. Pontifice.

§. 12. Quod attinet ad sæculum decimum quintum, fat esse potest indicata superius Unio in Concilio Florentino statuta, cui ab Eugenio Pontifice probatæ, Joannes Palæologus subscripsit, hac lege: *ne ex Ritibus nostræ Ecclesiæ aliquid immutetur:* uti videre est tom. 9. Collectionis Harduini pag. 395. Verùm, cum Nobis in animo non sit singula percensere, quæ a Romanis Pontificibus, sequentibus deinde sæculis gesta sunt, præcipua quædam attingemus, ex quibus manifesto deprehendatur, ipsos quidem omni conatu, studioque egisse, ut insidentes Orientalium animis errores ab iis evellerent, sed simul etiam manifestis argumentis id ostendisse, sartos tectosque se velle Ritus, quibus eorum majores ante Schisma, approbante Sede Apostolica, usi fuerant; nec unquam ab Orientalibus postulasse, ut si Catholici esse vellent, Latinum Ritum amplecterentur.

Subsequentiũ Pontificum Leõis X. Clementis VII. & Pii IV. cura servandi Græci Ritus.

§. 13. In Græcorum Enchiridio edito Beneventi, duæ Summorum Pontificum Leonis X., & Clementis VII. habentur Constitutiones, quibus vehementer increpantur Latini illi, qui in Græcis reprehendebant observantiam eorum, quæ in Florentino Concilio eisdem permissa fuerant; præsertim quod Sacrificium offerrent in fermentato, uxorem ducerent, antequam sacris Ordinibus initiarentur, eamque post susceptos Ordines sacros retinerent, quodque Eucharistiam sub utraque specie etiam Pueris exhiberent. Pius IV. in Constitutione: *Romanus Pontifex:* quæ numero est *LXXV. Tom. II. veteris Bullarii,* * dum Græcos in Latinorum Diœcesibus commorantes, Latinis Episcopis subjectos fore decernit, ita subdit: *Per hoc tamen non intendimus, quod ipsi Græci ab eorum Græcanico Ritu detrahantur, vel aliàs desuper quoquo modo per locorum Ordinarios, aut alios, impediantur.*

* In hac Editione Constit LXXV. Tom. II. pag. 290.

Gregorius XIII. in Collegiis pro Græcis, Maronitis, & Armenis in Urbe erectis, Ritũ Orientalem servari voluit

§. 14. Annales Gregorii XIII. a Patre Maphæio conscripti, & Romæ impressi anno 1742. complura referunt, quæ idem Pontifex gessit, licet exitu parum felici, ut Cophtos, Armenosque ad Catholicam Fidem reduceret. Sed ad rem nostram potissimum faciunt ea, quæ leguntur in ipsius Constitutione 63. *in novo Bullario tom. 4. part. 3.*, & in duabus aliis, videlicet 157. & 173. *in eodem Bullario tom. 4. part. 4.*, de fundatione trium Collegiorum in Urbe ab eodem Pontifice institutorum pro Græcis, Maronitis, & Armenis, in quibus Alumnos dictarum Nationum educari voluit, ita tamen, ut semper in suis Ritibus Orientalibus perseverarent. Celeberrima fuit Unio Ruthenorum cum Apostolica Sede tempore fel. record. Clementis Papæ VIII. peracta, cujus monumenta relata leguntur in Annalibus Venerabilis Cardinalis Baronii, Romanæ editionis anni 1596. *Tom. VII.* ubi *pag.* 682. exhibetur decretum ab Archiepiscopis, & Episcopis Ruthenis pro ineunda Unione confectum, cum hac conditione: *Salvis tamen, & in integrum observatis cæremoniis, & Ritibus cultus Divini peragendi, & Sanctorum Sacramentorum, juxta consuetudinem Ecclesiæ Orientalis; correctis tantummodo iis articulis, qui ipsam Unionem impedirent; ut more antiquo fierent omnia, sicut olim Unione durante fuerunt.* Sed cum paulo post ad pacem turbandam rumor percrebuisset, sublatos esse in Unione Ritus universos, quibus Rutheni antiquitus usi fuerant in Divina Psalmodia, in Missæ Sacrificio, in Sacramentis administrandis, aliisque Sacris Cæremoniis; Paulus V. Litteris Apostolicis in forma Brevis datis anno 1615., quæ in eodem Græcorum Enchiridio impressæ sunt, voluntatem suam his verbis solemniter declaravit: *Dummodo veritati, & doctrinæ Fidei Catholicæ non adversentur, & communionem cum Romana Ecclesia non excludant, per Unionem præmissam tollere, aut extinguere, Ecclesiæ Romanæ intentionem, mentem, & voluntatem non fuisse, nec esse; nec id dici vel censeri potuisse, nec posse; quin imo dictos Ritus eisdem Ruthenis Episcopis, & Clero, ex Apostolica benignitate permissos, concessos, & indultos esse.*

§. 15. Aptissime hic recenseri possent Ecclesiæ, quas diversis temporibus posteriores Romani Pontifices Græcis, Maronitis, Armenis, Cophtis, Melchitis in Urbe addixerunt, quæque etiamnum extant, & patent, ut sacras functiones in ipsis, juxta Ritum suum, singuli expleant. Opportune hic quoque referri posset, quemadmodum Clemens Papa VIII. in sua Constitutione 34. *§. 7. veteris Bullarii*, Græcum Episcopum Romæ constituit, ut Italo-Græcis Latinas Diœceses incolentibus Ordines juxta Græcorum Ritum conferret; deinde vero alium a Clemente XII. proximo Prædecessore nostro, in sua Constitutione incipien. *Pastoralis,* fuisse superadditum Græcum Episcopum, qui fixam in Bisinianensi Diœcesi Sedem habet, ut Italo Græcis Ordines conferat; ne qui longius ab Urbe distant, longum iter aggredi cogantur, ut Ordines ab Episcopo Græco Romæ degente, juxta allatam Clementis VIII. Constitutionem, suscipiant; ac ne ipsis quidem Episcopis Catholicis Maronitarum, Cophtorum, & Melchitarum, qui aliquando Romæ versantur, denegari facultatem conferendi Ordines juxta Ritum suum, nationis suæ hominibus, dummodo idonei reperiantur. Ad rem pariter hic addi posset, quoties aliqua de disciplina Orientalium, vel Italo-Græcorum excitata est controversia, Apostolicam Sedem nihil prætermisisse, ut si quæ emendatione digna visa sunt, emendaret, edicendo statim, velle se, ut cæteris in rebus omnibus Orientalis Ritus inviolatus, firmusque maneret; aut aperte declarando, quæ pro Italo Græcis inter nos degentibus, & Latinorum Episcoporum jurisdictioni subjectis statuebantur, ita accipi oportere, ut eos dumtaxat afficiant, neutiquam vero protendantur ad Græcos Orientales, qui a nobis longe dissiti, Græcis Episcopis suis Catholicis subsunt.

§. 16. Deprehenditur id ex confirmatione Synodi Provincialis Ruthenorum coactæ in urbe Zamosciæ anno 1720., ad quam examinandam Nos quoque, quippe qui tunc munere Secretarii Congregationis Concilii fungebamur, acciti fuimus a fel. record. Benedicto XIII., qui licet obsecundandum putasset insinuationibus Patrum ejusdem Concilii, a quibus nonnulli

Ritus

Ritus inter Græcos vigentes, suis Decretis vel temperati fuerant, vel sublati; prædictam Synodum confirmavit quidem suis Apostolicis Litteris in forma Brevis, datis anno 1724., hac tamen addita declaratione: *Ita tamen, quod per nostram prædictæ Synodi confirmationem nihil derogatum esse censeatur Constitutionibus Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, & Decretis Conciliorum Generalium, emanatis super Ritibus Græcorum, quæ, non obstante hujusmodi confirmatione, semper in suo robore permanere debent.* Idem quoque colligitur ex pluribus nostris Constitutionibus, quæ in nostro Bullario continentur, de Ritibus Cophtorum, Melchitarum, Maronitarum, Ruthenorum, & Italo-Græcorum generatim, atque etiam speciatim de Ritibus Cleri Collegiatæ Ecclesiæ Messanensis S. Mariæ *de Grafeo* nuncupatæ, ac postremo de Græco Ritu in Ordine Sancti Basilii servando. Siquidem in Constitutione 87. *ejusdem Bullarii Tom. I.* * de Græcorum Melchitarum Ritibus hæc leguntur: *De Ritibus igitur, & moribus Ecclesiæ Græcæ illud in primis generatim statuendum decrevimus, nemini licuisse, aut licere, quovis titulo, & colore, & quacumque auctoritate, aut dignitate, etiamsi Patriarchali, aut Episcopali præfulgeat, quidquam innovare, aut aliquid introducere, quod integram, exactamque eorumdem observantiam imminuat.* In præcedenti vero Constitutione 57. quæ incipit: *Etsi Pastoralis §. 9. num. 1.* * hæc de Italo-Græcis præscribuntur: *Quoniam Orientalis Ecclesiæ Ritus, utpote non minima ex parte a Sanctis Patribus profecti, vel a Majoribus traditi, sic animis Græcorum, aliorumque insederunt, ut Prædecessores nostri Romani Pontifices satius consultiusque duxerint Ritus hujusmodi, qua in parte nec Fidei Catholicæ adversantur, nec periculum generant animarum, aut Ecclesiasticæ derogant honestati, approbare, seu permittere, quam illos ad Romanarum cæremoniarum normam reducere &c.* Et *§. 9. num. 24.* hæc leguntur: *His insuper, quæ superius in quacumque parte Italo-Græcis concessimus, indulsimus, declaravimus, præcepimus, ordinavimus, & interdiximus, seu prohibuimus, Græcorum in Oriente, sub propriis Catholicis Episcopis, Archiepiscopis, vel Patriarchis commorantium, & aliarum Christianarum Nationum quorumcumque Rituum a Sancta Sede approbatorum, seu permissorum, juribus qualibuscumque, si quæ illis de jure, vel ex consuetudine, vel aliàs quomodolibet legitime competant, aut Apostolicis Constitutionibus, vel Conciliorum Generalium, aut particularium, seu Congregationum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Decretis, quæ super Ritibus Græcorum, seu aliorum Orientalium emanarunt, ullo pacto præjudicatum, vel præjudicium ullum illatum esse, non intendimus.*

§. 17. Verum his, aliisque pluribus prætermissis, libere asseremus, Romanos Pontifices assiduam, atque indefessam curam impendisse, ut hæreses, a quibus Schisma inter Occidentalem, atque Orientalem Ecclesiam dimanavit, profligarent; ac propterea earum detestationem, sive abjurationem expoposcisse ab iis Orientalibus, qui ad Ecclesiæ unitatem redire postulant, aut de quibus explorandum est, utrum vere ad unitatem Apostolicæ Sedis pertineant. Duæ sunt formulæ professionis Fidei, quarum prima Græcis præscripta a Summo Pontifice Gregorio XIII., *tom. 2. veteris Bullarii Romani trigesima tertia* recensetur; alteram vero pro Orientalibus statuit Urbanus VIII. Ambæ Typis Congregationis de Propaganda Fide editæ fuerunt; prima quidem anno 1623.; altera anno 1642. Cum autem deinde anno 1665. Patriarcha Antiochenus, Syriacus Hierapolis, necnon Archiepiscopus Syrorum in eadem urbe Hierapolis commorantium, suæ Fidei professionem ad Urbem transmisissent, eaque data fuisset examinanda Patri Laurentio de Lauræa Ordinis Minorum Sancti Francisci Conventualium, tunc temporis Sancti Officii Consultori, & deinde S. R. E. Cardinali; is die 28. Aprilis ejusdem anni suffragium suum scripto exaratum protulit, quod etiam subinde fuit a Congregatione probatum, illudque his verbis concluditur: *Omnes sunt admittendæ, sed significandum est iis, ad quos spectat, ut in posterum curent, emitti Professionem Fidei aliàs a felicis recordationis Urbano VIII. Orientalibus præscriptam, quia illa continet multarum hæresum detestationem, & alia pro iis regionibus necessaria.*

§. 18. Cumque inimicus homo, ut superseminaret zizania, eo nequitiæ nonnullorum animos impulisset, ut Missalibus, Breviariis, ac Ritualibus admiscerent errores, quibus Ecclesiastici, cæterique de Clero inficerentur, opportuno consilio, & post accuratum examen, Romani Pontifices Typis Congregationis de Propaganda Fide, Missale Cophticum, ac Maronitarum, sicut etiam Illyrica, aliaque hujusmodi Missalia recudenda curarunt. Neque silentio preterire possumus, quantum curæ, ac laboris collatum fuerit in emendando Græcorum Euchologio, quod è Typographia ejusdem Congregationis superioribus mensibus prodiit absolutum. Hujus Operis examen magno quidem studio sub Urbano VIII. Pontifice cœptum fuit, at post non multum temporis intermissum; instauratum autem novissimè sub Clemente XII., proximo Prædecessore nostro: ast Deus Optimus Maximus eo Nos gaudio perfudit, ut post innumeras vigilias, labores, ac discussiones, Pontificatus Nostri tempore, a Cardinalibus, Præsulibus, Theologis, ac Viris Orientalium Linguarum peritissimis peractas, quin nobis ipsi pepercerimus, investigando nimirum, perlegendo, & expendendo quæcumque inspicienda, legenda, & examinanda erant, gravissimum hujusmodi opus absolutum intueremur; ea semper adhibita accurata, ac quodammodo scrupulosa circumspectione, nequid minimum læderetur Græcus Ritus, sed illibatus omninò retineretur, & integer; quamvis ceteroquin superioribus temporibus inter nostros Theologos non defuerint, qui Orientalium Liturgiarum, Rituumque, qui ante Schisma in Orientali Ecclesia obtinuerant, penitus ignari, improbarent quidquid adversabatur Occidentalis Ecclesiæ Ritui, quem tantummodo probè noverant. Utque uno verbo complectamur omnia, in reditu Græcorum, Schismaticorumque Orientalium ad Catholicam Religionem curando, id unum Romanis Pontificibus maximæ curæ fuit, ut ex illorum animis radicitus evellerent Arii, Macedonii, Nestorii, Eutychetis, Dioscori, Monothelitarum, aliorumque errores, in quos infeliciter proruerant; salvis tamen, & intactis Ritibus, ac disciplina, quam ante Schisma servabant, & profitebantur, quæque venerandis ipsorum antiquis Liturgiis, ac Ritualibus innititur; quin unquam iidem Romani Pontifices poposcerint, ut ad Catholicam Fidem redeuntes, suum Ritum dimittere, & Latinum amplecti deberent: id namque Ecclesiæ Orientalis, & Græcorum, ac Orientalium Rituum omnimodam secum ferret internecionem, quod porro non modo nunquam tentatum, imo vero semper fuit, & est ab hujus Sanctæ Sedis consilio quammaxime alienum.

Curaruntque eorum Missalia expurgata recudi, Euchologium emendari, servato cæteroquin semper Græco Ritu.

§. 19. Ex his, quæ huc usque latiori calamo relata sunt, plura facile inferri possunt. Primum quidem, conatus omnes, omnemque diligentiam in id unum impendendam esse ab eo Missionario, qui Orientales Schismaticos, & Græcos, ad unitatem, Deo juvante, redigere contendit, ut scilicet ab illorum animis errores depel-

Missionariorum quale sit munus, & quam methodum in eo utiliter obeundo sectari debeant.

depellat Catholicæ Fidei adversantes, quos Majores eorum amplexi sunt, ut causam aliquam prætenderent, qua se ab Ecclesiæ unitate segregarent, subtraherentque ab obedientia ac obsequio, Romano Pontifici, tanquam ejusdem Ecclesiæ Capiti, exhibendis. Quod vero spectat ad argumenta, quibus Missionarius uti debet; quum Orientales propriis veteribus Patribus magnopere adhæreant, peracta jam res est operosa sedulitate diligentissimi Leonis Allatii, aliorumque clariorum Theologorum, qui perspicue demonstrarunt, convenire maxime inter sese veteres, spectabilioresque Græcorum, nostrosque Ecclesiæ Occidentalis Patres, in iis omnibus, quæ ad Dogma pertinent, & ad confutationem errorum, quibus Orientales, & Græci nunc temporis misere implicantur. Quapropter horum Librorum studium maximam indubie afferet utilitatem. Conati sunt sane Lutherani præterito sæculo, Orientales, & Græcos in errores suos pertrahere. Idem quoque tentarunt Calvinistæ infensissimi hostes præsentiæ realis Christi in Sacramento Eucharistiæ, & transubstantiationis panis, ac vini in ejusdem Corpus, & Sanguinem; & in partes suas Patriarcham Cyrillum, ut ajunt, adduxerunt. Attamen, cum Græci, licet Schismatici, animadvertissent, novis Lutheranorum erroribus adversari suorum veterum Patrum auctoritates, præsertim Sanctorum Cyrilli, Joannis Chrysostomi, Gregorii Nysseni, Joannis Damasceni, tum authentica argumenta, quæ ex ipsorum Liturgiis depromuntur, ad realem præsentiam, & transubstantiationem afferendam; se decipi minime passi sunt, nec ullo modo a Catholica veritate recedere voluerunt. Constat id omne ex Schelestrato in Dissertatione: *De perpetua consensione Orientalis Ecclesiæ contra Lutheranos*: sub titulo: *De transubstantiatione*, *pag. 717. tom. 2. Actorum Ecclesiæ Orientalis.* Iidemque duabus in Synodis Patriarcham Cyrillum, seu edita sub ejus nomine Calviniana dogmata, unanimes damnarunt, uti videre est apud Christianum Lupum *part.* 5. ad Concilia Generalia, & Provincialia; ac potissimum in Dissertatione: *De quibusdam locis cap. 9. in fine.* Ex quo primum haud levis spes affulget, fore, ut ipsorum oculis subjectæ auctoritates veterum Patrum, quæ novis eorumdem erroribus adversantur, Catholico autem nostro Dogmati favent quammaxime, facilem iisdem viam ad reditum sternant, eosque ad veram conversionem impellant. Deinde alterum quoque potest inferri, nimirum, non modo opus non esse, ad Orientales & Græcos in viam unitatis revocandos, ut lædantur ipsorum Ritus, aut corrumpantur; quandoquidem id semper alienum fuit ab instituto Sedis Apostolicæ, quæ in hac ipsa Sacrorum Rituum materia, zizania a tritico, quoties oportuit, secernere novit; verum etiam conatus hujusmodi plurimum optatissimæ unioni adversari, uti recte perpendit Thomas a Jesu: *De conversione omnium gentium procuranda lib. 7. cap. 2. Ostendendum etiam, Ecclesiam Romanam probare, ac indulgere, ut quævis Ecclesia propriis adhæreat Ritibus, & Ceremoniis; quippe cum Schismatici propriorum Rituum tenacissimi sint. Ne ipsos eorum perdendorum ingruens aliqua suspicio ab Ecclesia Romana alienet, & avertat, opportune laborandum, ut se in propriis Ceremoniis infectandis conservandos esse persuadeantur.* Demum ex iis, quæ supra præjecimus, illud tertio infertur, cavendum omnino esse Missionario, qui Orientalem schismaticum reducere cupit, ne eumdem ad Latinum amplectendum Ritum inducere contendat: munus namque hoc unum Missionario demandatur, revocandi Orientalem ad Catholicam Fidem, non verò ipsum ad Latinum Ritum inducendi.

§. 20. Peracta in Florentino Concilio Unione, quam superiùs memoravimus, quidam ex Latinis Catholicis, in Græcia commorantes, arbitrati sunt, fas sibi esse a Latino Ritu ad Græcum transire, allecti fortasse ea libertate, quam noverant Græcis præservatam, retinendi post Ordinem Sacrum uxores, quas duxerant, antequam eumdem Sacrum Ordinem suscepissent. Verum Nicolaus V. Pontifex Maximus opportunum huic corruptelæ remedium afferre non prætermisit, uti colligitur ex ejus Constitut. *tom. 3. part. 3. Bullarii* recenter Romæ editi *pag. 64. Pervenit ad aures nostras, quod in Locis, quæ Catholicis in Græcia subjecta sunt, multi Catholici, Unionis prætextu, ad Græcos impudenter transeunt Ritus. Mirati admodum sumus, mirarique non desistimus, nescientes, quid sit, quod eos a consuetudine, ac Ritibus, in quibus nati, enutritique sunt, in alienigenarum Ritus transposuit: nam, etsi laudabiles Orientalis Ecclesiæ Ritus sint, non licet tamen Ecclesiarum Ritus permiscere, neque id unquam Sacrosancta Synodus Florentina permisit.* Cùm Latinus Ritus is sit, quo utitur Sancta Romana Ecclesia, quæ Mater est & Magistra aliarum Ecclesiarum, reliquis omnibus Ritibus præferri debet: Ex quo porro sequitur, haud licere a Latino Ritu ad Græcum transire; nec illis, qui semel a Ritu Græco, vel Orientali, ad Latinum transierunt, integrum esse ad pristinum Græcum Ritum reverti, quemadmodum patet ex nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis* 57. *§. 2. num. 13. Bullarii nostri Tom. I.**, nisi forte peculiares quædam intercederent circumstantiæ, quæ impertiendam hac super re dispensationem suaderent; sicuti superioribus temporibus aliquando, & nunc etiam accidit in Collegio Maronitarum hujus nostræ Urbis, in quo, cum quandoque reperiatur aliquis Societatis Jesu Sacerdos, qui Societatem ingrediens, dispensationem obtinuit transeundi ad Latinum Ritum, nonnunquam cum eo dispensatur, ut in Ecclesia memorati Collegii Missam celebret Ritu Syriaco, & Chaldaico, Divinumque Officium juxta eumdem Ritum persolvat, nempe, ut Alumnos in eodem Collegio degentes Ritum ipsum edoceat. Id liquidò apparet ex pluribus Decretis Congregationis Sancti Officii, uno videlicet dato die 30. Decembris anno 1716., altero die 14. Decembris anno 1740., nec non ex alio recentiori, quod Nos die 19. Augusti anno 1752. jussimus expediri.

§. 21. Hæc transitum de Latino ad Græcum Ritum spectant. Nunc autem verba facientes de transitu ab Orientali, & Græco ad Latinum Ritum, libere affirmari potest, transitum hujusmodi, non æquè, ac primum, interdici; sed tamen nequaquam licere Missionario, Græcum & Orientalem, ad Catholicæ Ecclesiæ unitatem reverti exoptantem, inducere, ut proprium Ritum dimittat, cum ex hac agendi methodo, gravissima detrimenta, sicuti paulò ante innuimus, promanare possint. Melchitæ Catholici libenter olim a Græco Ritu ad Latinum transibant; sed vetitum id ipsis fuit, monitique Missionarii, ne illis suaderent hujusmodi transitum; cujus permissio est privativo Apostolicæ Sedis judicio reservata, uti manifestum fit ex nostra Constitutione: *Demandatam* 85. *§. 35. Bullarii Tom. I.** *Præterea omnibus, & siegulis Melchitis Catholicis, Græcum Ritum servantibus, ad Latinum Ritum transire deinceps expressè vetamus. Missionariis verò omnibus districtè mandamus, sub pœnis etiam infra exprimendis, aliisque arbitrio nostro decernendis, ne cuiquam ex illis hujusmodi transitum a Græco ad Latinum Ritum suadere præsumant, aut etiam cupientibus, inconsultâ Apostolicâ Sede, permittant.* Consentanea sunt Decreta Urbani VIII. Prædecessoris nostri quoad Ritum Græco-Ruthenum, edita in Congregatione Propagandæ Fidei coram ipso habita die 7. Februarii, ac die 7. Julii anno 1624.

Latinis [non] licet ad Græcum Ritum transire, nec Græcis Latinum Ritum semel arripientibus, ad [pristinum] reverti, [nisi] Apostol[ica] intercede[nte] dispensa[tione].

* In Editione Tom. X. Const. [...] pag. 94.

Quoad [transitum] dem [Orientalium] ad Latinum Ritum transitus non æqu[è] is autem a Missionariis, sed Apostolica Sede prol[ibitus].

* In h[ac] Editione Tom. XV. Constitut. LXXXVII. pag. 166.

Quam-

Quamvis autem æquum videri posset liberam Italo-Græcis relinquere facultatem transeundi, si liberet, a Græco Ritu ad Latinum, cum ipsi inter nos versentur, & Latino Episcopo subjiciantur; tamen constitutum est, ut Sedis Apostolicæ auctoritas ad id omninò requiratur, si de Ecclesiasticis tam Sæcularibus, quàm Regularibus agatur: Si verò Laici, & Sæculares transitum hujusmodi postulaverint, Episcopi sufficiat licentia, quam ob justas, ac legitimas causas, certis quibusdam personis moderatè impertiri quidem potest, nunquam verò integræ Universitati: In hac enim facti specie Apostolicæ Sedis auctoritate opus est, uti videre est in sæpe memorata nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis*: 17. *§. 2. num.* 14. *Bullarii nostri Tom. I.* *

§. 22. Quod si defendi vellet, Orientales, & Græcos hæresim abjurantes, & ad Unitatem redeuntes, allici jure posse, ac urgeri ad Ritus suos deserendos, Ritumque Latinum omnino amplectendum, eò quod aliàs probatum fuerit, atque nunc etiam probetur, Orientales, & Græcos Latinum aliquem Ritum sectari; opportuna haud desideratur responsio. Orientales siquidem & Græci duas veluti Classes constituunt. Prima est illorum, qui nequaquam contenti iis rebus, quæ ab Apostolica Sede ipsis ad Unionem conservandam permittuntur, extra honestatis limites impudenter feruntur, jactantes, quæcumque a se fiunt, ea jure optimo fieri, Latinosque decipi, qui eadem non peragunt. Exemplo sit Azymum: Græci, & Orientales, ut Catholici sint, fateri debent, tam azymum, quàm fermentatum panem, materiam esse aptam Sacramenti Eucharistiæ, & quemlibet Ecclesiæ suæ Ritum sectari oportere; adeo ut quicumque improbat Ecclesiæ Latinæ Ritum, quæ in Eucharistiæ consecratione utitur azymo, a veritate recedat, & in errorem prolabatur. Hilarion Monachus in Dialectica sua Oratione, quam Leo Allatius è Græco sermone Latinam reddidit *tom. 1. Græciæ Orthodoxæ*, edito Typis Congregationis de Propaganda Fide 1652. *p.* 762. hæc advertit: *Et hæc scripsi vobis, Græci amicissimi, non panem vestrum, quem adorans æquè ac nostra azyma revereor, incusans, sed exponens, nequè probè, neque ut Christianum addecet, vos gerere, dum Latinorum azyma dicto factoque læditis, injuriâque afficitis; in utrisque enim, ut dictum est, verus Christus continetur.* Exemplum est itidem ex libertate, Orientali & Græcæ Ecclesiæ relicta, ut qui in ea Sacris Ordinibus, atque etiam Sacerdotio sunt insigniti, uxores, quas ante Sacrum Ordinem duxerunt, retinere valeant, uti patet *ex Can. Aliter, dist.* 31. *& cap. Cum olim, de Clericis Conjugatis.* Romani siquidem Pontifices perpendentes id nequaquam adversari Divino, aut naturali juri, sed tantum Ecclesiasticis sanctionibus, opportunum censuerunt consuetudinem hanc inter Græcos, & Orientales vigentem ferre, ne, auctoritate Apostolica ad eam evellendam interposita, illis occasio ab unitate recedendi præberetur; quod rectè expendit Arcudius *in sua Concordia lib.* 7. *c.* 33. Attamen, quis crederet? non defuerunt, neque desunt ex Græcis, & Orientalibus, qui Latinam Ecclesiam injuriâ arguunt, tamquam Matrimonio infensam, propterea quod exemplum Apostolorum sequuta, in suis Subdiaconis, Diaconis, ac Presbyteris cœlibatum servaverit, ac servet. Legi potest Hincmarus Rhemensis *tom.* 2. *suorum Operum epist.* 51. Tertium denique exemplum suppeditant nonnulli ex Cophtis, quorum Ritus præscribit, ut post Baptismi Sacramentum illicò adjungatur Confirmatio; qui mos non obtinet in Occidentali Ecclesia, quæ plerumque talem in confirmandis ætatem exposcit, ut quid bonum, quidve malum sit, possint dignoscere. Romana Ecclesia veteri Cophtorum consuetudini non adversatur. Verum (quis crederet?) extant ex ipsis nonnulli, qui Baptismum a Latinis collatum ideo perhorrescunt, quod post Baptisma, Confirmationis etiam Sacramentum non fuerit ministratum. Quamobrem in nostra Constitutione 129., quæ incipit: *Eo quamvis tempore: Bullarii nostri Tom. I.* * meritò a nobis arguuntur, atque damnantur: *Sicuti lenitati, & patientiæ Sedis Apostolicæ consonum videri potest, quod Cophti in suo jamdiù recepto, & ab eadem Sede tolerato usu perseverent, ita ferendum non est, quod Baptismum Ritu Latino, & seorsim a Confirmatione collatum, acerbo, alienoque animo perhorrescant.*

§. 23. Alteram Classem constituunt Orientales illi, & Græci, qui retinentes majori ex parte Ritus suos, & insimul Occidentalium, ac Latinorum Ritus venerantes, ex his nonnullos sequuntur, ex veteri consuetudine suis Episcopis perspecta, & approbata, atque insuper ab Apostolica Sede expressè, vel tacitè confirmata. In hanc Classem referri possunt Armeni, ac Maronitæ, qui fermentatum deseruerunt, & Eucharistiam, sicuti Latini, in azymo conficiunt, uti testatur Abrahamus Echellensis *in suo Eutychio vindicato p.* 477.; quam quidem Armenorum disciplinam nonnulli tribuunt Sancto Gregorio Illuminatori, primo Armeniæ Episcopo, qui initio sæculi quarti, sub Tiridate Rege, martyrii coronam est consecutus; alii verò Sancto Silvestro Pontifici, aut Sancto Gregorio Magno eamdem referunt acceptam, in Conventionibus cum Armenorum natione initis, quæ indicantur a Summo Pontifice Gregorio IX. in suis Epistolis ad Regem Armeniæ, relatis a Raynaldo *ad annum Christi* 1139. *num.* 82. Eam certè disciplinam ab Ecclesia Romana Armenis traditam, testatur eorumdem Armenorum Sisensis Patriarcha Gregorius, in epistola ad Haytonem patrem Leonis Regis Armeniæ Cœnobitam, *apud Clementum Galanum, in Conciliatione Ecclesiæ Armenæ cum Romana Tom. I. p.* 449., sic scribens: *Quocirca nos a S. Romana Ecclesia, aquæ commixtionem* (cum vino in Calice) *modo recipimus, sicut ab eadem acceptum habemus Azymum, Mitram Episcopalem, & modum signandi Crucem.* Vetustissima pariter, & immemorabilis est apud Maronitas azymi consuetudo, uti constat ex Morini *Præfatione ad Maronitarum Ordinationes; & ex Bibliotheca Orientali Assemani senioris tom.* 1. *p* 410.; atque ex Synodo Nationali in Monte Libano congregata anno 1736., & a Nobis in nostra Constitutione: *Singularis* 31. *Bullarii nostri Tom. I.* * confirmata, in cujus *c.* 12. *de Sacramento Eucharistiæ*, cum de azymo agitur, hæc leguntur: *Qui mos, & in Ecclesia nostra, & apud Armenos quoque in Oriente, ab immemorabili tempore obtinuit, & authentica etiam hujus rei documenta proferre possumus.* Hoc Armenorum, & Maronitarum exemplo, Bessarion Cardinalis, cui primum Abbatia Cryptæ Ferratæ sita in Diœcesi Tusculana fuerat commendata, id obtinuit, ut Græci Monachi in illa degentes in azymo consecrarent, quemadmodum legere est in nostra Constitutione 33. *Inter multa: §. Ut autem: Bullarii nostri Tom. II.* * Idem semper servatum fuit, hodieque servatur in Ecclesia Collegiata S. Mariæ *de Grafeo* nuncupata, sita in Messanensi Diœcesi, licet ipsius Clerus Ritum Græcum retineat, uti videri potest in nostra Constitutione 81., quæ incipit: *Romana Ecclesia*, §. 1. *Bullarii nostri Tom. I.* * quamvis, generatim loquendo, Presbyteri Italo-Græci servent in Italia, Insulisque adjacentibus suam disciplinam, ac Ritum conficiendi in fermentato Eucharistiam; moneanturque impensius Sacerdotes Latini, vel Græci Ritus, ne Eucharistiam consecrare, ac distribuere juxta proprium cujusque Ritum prætermittant, uti declaratur in nostra Constitutione, quæ incipit: *Etsi Pastoralis*, 57. §. 1. *num.* 2., *ac* §. 6. *num.* 10. *& seq. Bullarii nostri Tom. I.* *

Altera Classis eorum, qui cum propriis Latinũ al quem Ritum conjungunt. Afferuntur exempla.

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 45.

* In hac Editione Tom. XVII. pag. 157.

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 153.

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 94.

§. 24. Quibusdam Ecclesiæ sæculis is usus obtinuit, ut post Baptismi Sacramentum Eucharistia pueris traderetur, haud quidem ex ea persuasione, quod esset ad æternam puerorum salutem necessaria, sed ex mero ritu, & consuetudine tunc temporis vigente, quemadmodum sapienter animadverterunt Tridentini Concilii Patres, *Sess.* 21. *cap.* 4. Inter errores Armenorum a Summo Pontifice Benedicto XII. damnatos,

Ritus ministrandi Eucharistiã Infantibus, illico post Baptismum, quando obtinuerit, & quare obsoleverit.

quinquageſimus octavus apud Raynaldum *ad annum Chriſti* 1314. *§. 66.*, recenſetur ille, quo aſſerebant, ad æternam puerorum ſalutem, & Baptiſmi iis collati validitatem, præter Confirmationis ſacramentum, Euchariſtiam etiam iiſdem eſſe adminiſtrandam. In Occidentali Eccleſia, quadringentis, & amplius ab hinc annis, Euchariſtia pueris poſt Baptiſmum non adminiſtratur. Verum negari nequit, in Libris Ritualibus Orientalium, commemorari Ritum Communionis poſt Baptiſmum pueris adminiſtrandæ. Aſſemanus junior *lib. 2. Codicis Liturgici pag.* 149. refert ordinem miniſtrandi Baptiſmi apud Melchitas; *pag.* quoque 309. ordinem exſcribit Baptiſmi Syrorum, editum a Philoxeno Mabugenſi Epiſcopo Monophyſita; *pag.* 306. alium affert deſumptum a veteri Rituali Severi Patriarchæ Antiocheni Monophyſitarum anteſignani: *& lib. 3. ejuſdem Codicis pap. 95. & pag.* 130. binos alios ordines commemorat, ſervatos inter Armenos, & Cophtos in miniſtrando Baptiſmo; quibus omnibus præcipitur, ut pueris poſt Baptiſmum Euchariſtia miniſtretur. Hujuſmodi conſuetudinem apud nonnullos Græcos ad ſua uſque tempora obtinuiſſe ait Sanctus Thomas *3. part. quæſt.* 80. *art. ad tertium.* Arcudius vero *lib. 3. de Sacramento Euchariſtiæ cap.* 11. hanc eſſe Græcorum diſciplinam ſcribit; ſed aliqui ex ipſis paulatim eam deſeruerunt, propter incommoda, quæ in præbenda pueris poſt Baptiſmum Euchariſtia identidem intercedebant. In actis Synodi ſub Sergio Patriarcha Antiocheno Maronitarum, habitæ in Monte Libano die 18. Septembris anno 1596. cui præfuit Pater Hieronymus Dandinus Societatis Jeſu, Nuncius Summi Pontificis Clementis VIII., hæc verba leguntur *can. 7.*: *Quoniam parvulis ſine indecentia maxima, venerabiliſque Sacramenti injuria, vix poteſt Sacra Chriſti Communio dari, caveant in poſterum Sacerdotes univerſi, ne quemquam ante rationis uſum ad eam admittant.* Conſentiunt Patres Concilii Zamoſciæ habiti anno 1720. *§. 3. de Euchariſtia.* Idemque firmatum legitur in Actis Libanenſis Concilii, quod habitum fuit anno 1736. *cap. 12. de Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento num.* 13., cujus hæc ſunt verba: *In antiquis quidem noſtris Ritualibus, ſicut & in Ordine vetere Romano, & in Euchologiis Græcis, Baptiſmatis Miniſtro diſertè præcipitur, ut infantes mox a Baptiſmate, Chriſmate delibutos, paſcat Euchariſtiæ Sacramento; nihilominus tum ob debitam huic Auguſtiſſimo Sacramento reverentiam, tum quia idem non eſt infantibus ac pueris ad ſalutem neceſſarium, præcipimus, ut infantibus quidem, dum baptizantur, Euchariſtia nullo pacto, neque ſub ſpecie Sanguinis, porrigatur.* Quod ipſum ſtatutum fuit in Conſtitutione pro Italo Græcis, incipiente: *Etſi Paſtoralis*: 57. *§. 2. num. 7. Bullarii noſtri Tom. I.* *

* In hac Editione Tom. XVI. p. 94.

Vetuſtior recentiorque traditur Eccleſiæ Græcæ diſciplina, quoad Communionem ſub utraque ſpecie.

§. 25. De uſu adminiſtrandæ Euchariſtiæ ſub utraque ſpecie etiam Laicis, quoad Orientalem, & Græcam diſciplinam, fuſè differunt Arcudius *in Concordia Occidentali, & Orientali in Sacramentorum adminiſtratione lib. 3. cap. 4.*, & Leo Allatius *in prima adnotatione de Eccleſiæ Occidentalis, atque Orientalis conſenſione p. 1614. & ſeq.* In Græcorum Collegio, quod Romæ, uti diximus, erectum fuit a Gregorio XIII., ea indicta lege, ut Græcus in eo Ritus ſervetur, quemadmodum præfatus Leo Allatius teſtatur *in ſuo Tractatu de ætate, & Interſtitiis pag.* 21., juxta ipſius Collegii Conſtitutiones a Summo Pontifice Urbano VIII. confirmatas, debent Alumni quolibet octiduo animi ſordes Pœnitentiæ Sacramento eluere, & Sacram Euchariſtiam ſumere quintadecima quaque die, nec non feſtis diebus ſolemnibus, & ſingulis Adventus, & Quadrageſimæ Dominicis, Latino Ritu ſervato; in feſtis verò ſolemnioribus, videlicet diebus Paſchatis, Pentecoſtes, & Nativitatis Domini, jubentur, Euchariſtiam ſub utraque ſpecie Ritu Græco ſuſcipere, hoc eſt in fermentato, Sanguine intincto, ad quam rem perficiendam Sacerdos utitur parvo cochleari, quod infert in os ſuſcipientis Euchariſtiam: Idemque Ritus ſervatur cum reliquis Græcis omnibus, qui prædictis diebus ad ſolemne Miſſæ Sacrificium conveniunt, aut qui aliis per annum diebus in Eccleſia Græci Collegii ſibi Euchariſtiam Ritu Græco adminiſtrari depoſcunt. Verum Italo-Græcis in memorata Conſtitutione: *Etſi Paſtoralis*: 57. *§. 6. num.* 15. * Euchariſtia ſub utraque ſpecie permittitur in illis dumtaxat locis, in quibus Ritus hujuſmodi Communionis retentus viget; ſed in aliis locis, ubi idem Ritus obſolevit, Euchariſtia ſub utraque ſpecie prohibetur. Ab hac diſciplina, ſeu ritu ſumendæ Euchariſtiæ ſub utraque ſpecie, licet in univerſa Orientali Eccleſia recepto, nonnulli Græci, & Orientales paulatim receſſerunt. Lucas Holſtenius, vir ſanè clari nominis, in Epiſtola ad Bertoldum Nimiſium, quæ typis impreſſa affertur in Opuſculis Græcis, ac Latinis Leonis Allatii *pag.* 436. refert, ſe præbuiſſe Euchariſtiam in Vaticana Baſilica Presbytero Abyſſino, qui cum aliis communicaturus, ad ſacram Menſam acceſſerat; cumque eum ſub unica ſpecie panis Euchariſtiæ participem feciſſet, ab ipſo deinde, atque etiam ab aliis Æthiopicæ Eccleſiæ hominibus, ſciſcitatum fuiſſe, an, juxta Patriæ ſuæ Ritum, Euchariſtiam ſub unica ſpecie panis ſumere conſueviſſent, tam in ſolemni Lyturgia, quam in quotidiana Euchariſtiæ participatione, necnon cum ad eos extremo morbo laborantes eadem in Viaticum afferebatur; teſtaturque, fuiſſe ſibi ab ipſis reſponſum, Sacram Synaxim ſub unica ſpecie panis ſibi ſemper adminiſtrari, hancque eſſe veterem diſciplinam in Æthiopica Eccleſia obtinentem. Inter quæſita Summo Pontifici Gregorio XIII. propoſita a Patriarcha Maronitarum, ſequens recenſetur: *Nos Miſſam celebramus in ſolo azymo: Laici verè noſtri ſub utraque ſpecie communicant*; cui Pontifex his verbis reſpondit: *Si volunt in azymo conſecrare, non videntur prohibendi: Laici verò a Communione ſub utraque ſpecie pedetentim arcendi ſunt; totus enim Chriſtus ſub una ſpecie continetur, & in uſu Calicis magnum eſt periculum effuſionis*: uti legere eſt in laudato Opere Thomæ a Jeſu, *de Converſione omnium gentium pag.* 486. *& ſeq.* Patres etiam Concilii Libanenſis habiti anno 1736. *part. 2. cap. 12. num.* 21. hujuſmodi conſilio inhærentes, ita ſtatuerunt: *Deinde ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ inſtitutis inhærentes, præcipimus, & ſtrictè mandamus, ne cui Laico, vel Clerico in minoribus Ordinibus conſtituto, Communio ſub utraque ſpecie tradatur, ſed ſub una tantum, panis nimirum*: Solis Diaconis permittentes, ut in ſolemni Miſſa Euchariſtiam ſub utraque ſpecie a Sacerdote accipiant, hoc eſt ſub ſpecie panis primum, deinde ſub ſpecie vini, ſemoto tamen, quem ſuperius commemoravimus, cochlearis uſu: *At vero Diaconis, ut Hoſtiam Sanguine intinctam a Sacerdotibus, in ſolemni præſertim Miſſa, accipere poſſint & valeant, concedimus & permittimus, modò abſit cochlearis uſus, quem omnino abrogandum eſſe ſtatuimus.*

§. 26. Poſtremò, ab Euchariſtiæ Sacramento minimè recedentes, hic verba faciemus de alio Orientali, & Græco Ritu, quo nimirum Sacerdos poſt conſecrationem, & ante conſummationem, paululum aquæ tepidæ in calicem fundit. Matthæus Blaſtares *in Syntagmate Alphabetico cap. 8. tom. 2. Synodicon Græcorum pag.* 153. hujuſmodi Ritum commemorat, ejuſque ſignificationem affert. Eutymius Tyri ac Sidonis Archiepiſcopus anno 1716. Summo Pontifici Clementi XI. nonnulla quæſita propoſuit, quorum alterum erat, utrum Melchitis Syriæ, ac Paleſtinæ interdicere deberet, aquam tepidam Divino

Sanguini

Sanguini post Consecrationem affundere; cui redditum fuit responsum, adjecta accurata, & luculenta instructione ab eodem Pontifice approbata, ejusque jussu transmissa ad Superiores Missionum Terræ Sanctæ, Damasci, Tyri, ac Sidonis; injunctumque prædicto Archiepiscopo, ne id fieri interdiceret, cum de veteri Ritu ageretur, Sedi Apostolicæ perspecto, & Græcis Sacerdotibus etiam Romæ permisso; per quem innuitur Fidei ardor, qui maximus erga tantum Mysterium debet conflagrare. Simile responsum die 31. Martii anno 1729. jussu Benedicti Papæ XIII. datum fuit Cyrillo Græcorum Patriarchæ Antiocheno. Idem Ritus Italo-Græcis permittitur in citata Constitutione 57. *Etsi Pastoralis*, §.6. *num.* 2. *Bullarii nostri Tom. I.* * Cumque subinde in Congregationibus, quæ pro correctione Librorum Ecclesiasticorum Ecclesiæ Orientalis habitæ fuerunt, ad accuratiorem quamque diligentiam adhibendam, diu multumque disputatum fuisset, utrum interdicendus esset Ritus infundendi in calicem aquam tepidam post Consecrationem, cum potissimum Humbertus Cardinalis Sylvæ Candidæ superioribus temporibus plurimum adversus eumdem Ritum declamasset, responsum fuit die 1. Maji anno 1746., *nihil esse innovandum*, quod rescriptum a Nobis deinde confirmatum fuit; rationibus enim a prædicto Cardinali allatis nil ponderis inesse compertum fuit. Attamen Patres Concilii coacti in urbe Zamosciæ anno 1720., graves ob causas, inhibuerunt Ruthenis Sacerdotibus, ne aquam tepidam post Consecrationem in calicem funderent, uti legi potest §. 4. de celebratione Missarum: *Inhibet, gravem ob causam, & abrogat toleratam in Orientali Ecclesia consuetudinem, ad consecratas calicis species aquam tepidam affundendi, post Consecrationem, ante Communionem.*

§. 27. His sanè, & aliis hujusmodi exemplis, quæ facilè cumulari possent, inniti valent, qui erga transitum a Ritu Orientali & Græco, ad Occidentalem & Latinum sunt propensiores, vel certe quidem putant se jure optimo agere, dum Schismaticum Orientalem ad Ecclesiæ unitatem convertentes, satagunt eumdem abducere ab aliquo Ritu, quem servare consueverat, priusquam nobis consentiret, quique a reliquis omnibus Orientalibus & Græcis, ex veteri disciplina, firmiter retinetur & observatur. Verùm, neque superius allata exempla, nec cætera, quæ in medium proferri possent, quidquam illorum opinioni suffragantur; tum quia in transitu a Ritu Orientali & Græco, ad Occidentalem & Latinum, tollitur omnino quidquid ab ipso Græco Ritu præscribitur, & nostro Ritui non conformatur; quod non contingit in iis exemplis, quæ paulò superius allata sunt, quibus nempe, si aliqua peculiaris solemnitas Græci Ritus tollitur, Ritur tamen ipse, ac reliqua omnia eodem Ritu præscripta intacta servantur; tum quia partem etiam aliquam demere ex aliquo Ritu, salvis reliquis ejusdem Ritus partibus, non est privati viri, sed auctoritas publica intercedat necesse est, videlicet Supremi Capitis universalis Ecclesiæ, qualis plane est Romanus Pontifex. Sedes namque Apostolica ea est, quæ præcipuo quodam jure, quoties ipsi consentaneum visum fuit, ab Orientali Ecclesia Ritum aliquem desumpsit, & in Occidentalem traduxit; aut permisit, Ritum aliquem Græcum in aliqua Latina Ecclesia usurpari. Eademque Apostolica Sedes, quoties deprehendit, periculosum vel indecorum aliquem Ritum in Orientalem Ecclesiam irrepsisse, illum damnavit, improbavit, ejusque usum ipsi prohibuit. Ipsa denique Apostolica Sedes, postquam vidit Orientalem, vel Græcam aliquam gentem in aliquo Latino Ritu usurpando, ac defendendo, vehementer obfirmatam, ac potissimum, quando Ritus ipse ab antiquo tempore invectus fuit, ab omnibus communiter receptus, atque expressè, vel tacitè ab Episcopis probatus, Ritum ipsum tolerando, & sic approbando, firmavit.

Exempla Græcorum Rituum, quos Sedes Apostolica a Græca in universam Ecclesiam transtulit, vel in aliqua Ecclesia Latina usurpari permisit.

§. 28. In Latina, & Græca Lyturgia recitatur Symbolum, ejusque recitatio in Missæ Sacrificio in Ecclesia Orientali primum instituta, deinde in Occidentalem traducta est, uti colligitur ex tertio Toletano Concilio habito anno 589. *can.* 2. *tom.* 5. Collectionis Labbeanæ *pag.* 1009. cujus hæc sunt verba: *Ut per omnes Ecclesias Hispaniæ vel Gallaciæ, secundum formam Orientalium Ecclesiarum, Concilii Constantinopolitani, hoc est centum quinquaginta Episcoporum, Symbolum Fidei recitetur, ut, priusquam Dominica dicatur Oratio, voce clara a populo decantetur.* Quare, cum Patres Toletani Concilii, disciplinam statuentes recitandi Symbolum in Sacrificio Missæ, se ad Ritum Orientalium Ecclesiarum retulerint; id satis est ad agnoscendum, hujusmodi disciplinam in Oriente primo institutam, inde in Occidentem promanasse; sicut advertunt Cardinalis Bona *Rerum Lyturgic. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 2., & Georgius *de lyturgia Romani Pontificis tom.* 2. *cap.* 20. *num.* 2. *pag.* 176. Sed rem propositam persequendo, Amalarius *in libro de Divinis Officiis cap.* 14., postquam, innixus auctoritate Sancti Paulini in Epistola *ad Severum*, retulit, sola Feria sexta majoris Hebdomadæ in Ecclesia Hierosolymitana exponi consuevisse populo adorandam Crucem ipsam, in qua Christus pependit, huic Græcæ consuetudini tribuit Ritum adorationis Sanctæ Crucis, quæ in Officio prædictæ Feriæ sextæ in unaquaque Latina Ecclesia ad hanc usque diem peragitur. Trisagium *Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis, miserere nobis*, pia est, & frequentissima Oratio in Græcorum Lyturgia, uti rectè advertit Goarius in notis ad Euchologium in Missam Sancti Joannis Chrysostomi *pag.* 109. Ejus Orationis origo repetitur ex miraculo, quod medio sæculo quinto contigit in Regia Urbe Constantinopolitana; cum enim Theodosius Imperator, Patriarcha Proclus, & universus populus in aperto ad Deum preces effunderent, ut ab imminenti liberarentur excidio, quod ipsis ab ingentibus terræ motibus impendebat, puer repentè in Cælum rapi visus est, qui deinde in terram demissus, retulit se audivisse Angelos prædictum Trisagium canentes; quare, cum jussu Procli Patriarchæ, universus populus illud devotè cecinisset, terra ab horrendis, quibus concutiebatur, motibus, conquievit, uti narrat Nicephorus *lib.* 14. *cap.* 46., rectèque prosequitur Summus Pontifex Felix III. in epistola tertia ad Petrum Fullonem, quæ habetur *tom.* 4. Labbeanæ Collectionis. Idem vero Trisagium in Ecclesia Occidentali Feria Sexta majoris Hebdomadæ Græcè, & Latinè canitur, quemadmodum appositè animadvertit Cardinalis Bona *Rerum Lyturgicar. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 5. Aquæ benedictio in pervigilio Epiphaniæ ex Ritu est Græcæ Ecclesiæ proprio, uti fusè ostendit Goarius in Euchologio, sive Rituali Græcorum, & nunc etiam prædicta die Romæ in Græcorum Ecclesia peragitur hæc functio, de qua in allata superius Constitutione nostra 57. §. 5. *num.* 13. mentio habetur, simulque permittitur, ut Fideles eadem aqua benedicta aspergantur. De transitu Ritus hujusmodi ab Orientali in aliquas Occidentales Ecclesias videri possunt, quæ congessit eruditus Martene *tom.* 4. *de antiqua Ecclesiæ disciplina in Divinis celebrandis Officiis cap.* 4. *num.* 2., & quæ afferuntur in Dissertatione Patris Sebastiani Pauli Congregationis Matris Dei, edita Neapoli anno 1719., cui titulus est: *De ritu Ecclesiæ Neritinæ exorcizandi aquam in Epiphania*, ubi propterea *part.* 3. *pag.* 177. *& seq.* opportunè monet Episcopos, in quorum Diœceses longo abhinc tempore nonnulli Ritus ab Ecclesia Græca manantes irrepse-

irrepserunt, ut illos de medio tollere tantopere non contendant, ne turbæ excitentur, & ne videantur improbare rationem agendi Sedis Apostolicæ, quæ Ritus illos irrepsisse cum optimè noverit, eosdem tamen servari & frequentari permisit; affertque etiam *pag.* 203. epistolam Cardinalis Sanctorii, Sanctæ Severinæ nuncupati, scriptam anno 1580. ad Fornarium Episcopum Neritinum, de hoc ipso argumento, & de aquæ benedictione in Epiphania, quæ in illa Diœcesi peragitur. Græcus pariter est Ritus spoliandi, ac lavandi Altare Feria quinta in Cœna Domini. Hujusce Ritus monumentum aliquod reperire est sæculo quinto; de eo namque meminit in suo Typico, sive Ordine recitandi Officium Ecclesiasticum per totum annum, S. Sabas, qui, teste Leone Allatio *de Libris Ecclesiæ Græcæ dissert.* 1. *pag.* 9., abiit anno 451. Si certò affirmari posset Ordinem Romanum ab Hittorpio editum, Sancti Gelasii Pontificis jussu compositum fuisse, Ritus lavandi Altaria Feria quinta in Cœna Domini, prædictæ Græcorum consuetudini fuisset quasi coævus in Latina Ecclesia, cum Sanctus Gelasius Pontifex obierit *anno* 496. At, cum incertum sit, utrum Romanus Ordo ab Hittorpio vulgatus, tantæ antiquitatis merito præstet, & cum, eo seposito, Sanctus Isidorus Hispalensis Episcopus inter Latinos primus extiterit, qui de hoc Ritu verba fecerit; idemque S. Isidorus *anno* 636. sit vita functus; satis id est, ut ab Oriente in Occidentem fluxisse asseratur Ritus prædictus, qui in hunc usque diem in nonnullis Latinis Ecclesiis retinetur, probantibus Romanis Pontificibus; ac potissimum in Vaticana Basilica, magna cum Solemnitate, Feria quinta in Cœna Domini quotannis peragitur. Suaresius Episcopus Vasionensis, & Vicarius ejusdem Basilicæ, & Joannes Chrysostomus Battellus Archiepiscopus Amasenus, qui in minoribus inter Beneficiatos ejusdem Basilicæ recensebatur, duas elucubratissimas Dissertationes ediderunt, quibus prædictum Ritum illustrarunt. Quæ cum ita sint, exemplis, & factis aperte evincitur id, quod paulo ante diximus, Sedem videlicet Apostolicam non omisisse, quoties id rationi consentaneum putavit, aut adsciscere in universam Latinam Ecclesiam Ritus, qui ad Græcam Ecclesiam pertinebant, aut permittere, ut peculiares quidam Ritus, qui ab Ecclesia Græca manarunt, in nonnullis Latinis Ecclesiis observarentur.

Exempla Rituum, quos justis de causis a Græca Ecclesia proscripsit Apostolica Sedes.

§. 29. Jam paulo superius de Trisagio sermonem fecimus, deque admirabili modo, quo cantus ejusdem in Sacras Lyturgias Ecclesiæ Græcæ inductus fuit: Cum tamen Petrus Fullo, cognomento Gnaphæus, fautor hæresis Apollinaristarum, qui Theopaschitæ appellantur, ausus fuisset Trisagio hæc verba superaddere: *Qui crucifixus es pro nobis*: sicuti fuse commemorat Theodorus Lector *lib.* 1. *Collectanear.*; & cum nonnullæ Orientis Ecclesiæ, ac potissimum Syrorum, & Armenorum, opera cujusdam Jacobi Syri, teste Nicephoro *lib.* 18. *cap.* 52. additamentum hujusmodi recepissent; haud prætermiserunt Romani Pontifices, pro ea, quam in similibus adhibere consueverunt, vigili cura & sollicitudine, inolescenti errori se opponere, factamque Trisagio additionem interdicere; rejicientes interpretationem, qua, Trisagium ipsum referendo ad solam Filii personam, non vero ad tres Divinas personas, omnem erroris suspicionem adimi jactabatur; tum quia periculum semper supererat adhærendi dogmati hæretico; tum quia humanæ mentis præsumptio ad solum Christum referre minime poterat Hymnum ab Angelis in honorem Sanctissimæ Trinitatis decantatum, sicuti Lupus recte expendit *in notis ad Can.* 81. *Trullanum*, ubi, postquam retulerat, a Felice III., & Romana Synodo damnatam fuisse additionem Trisagio factam, ita subdit: *Hymnum soli Divinæ Trinitati a Sanctis semper Angelis adcantatum, Ecclesiæ ab ipso Deo ac eisdem Sanctis Angelis in puero laudato traditum, malorum Regiæ Urbi impendentium depulsione confirmatum, ac in eodem sensu & ratione comprobatum a plena Synodo Chalcedonensi, constanter asseverant*, (loquitur de Episcopis tum in prædicto Concilio congregatis, tum de aliis additamentum Trisagio factum respuentibus) *humana præsumptione non potuisse ad solum Christum detorqueri.* S. Gregorius VII. eodem Religionis studio ipsam additionem improbavit in sua epistola prima *lib.* 8. scripta ad Archiepiscopum, sive Patriarcham Armenorum. Idem præstitit Gregorius XIII. in nonnullis suis epistolis datis in forma Brevis ad Patriarcham Maronitarum die 14. Februarii anno 1577. In Congregatione autem Propagandæ Fidei, habita die 30. Januarii anno 1635., cum examini subjecta fuisset Armenorum Lyturgia, atque inter cætera accuratiori disquisitione fuisset expensum, utrum additio inducta Trisagio tolerari posset, ob indicatam causam, quod illa ad solam Filii personam relationem habere posse videretur, responsum fuit, id non esse permittendum, additionemque omnino expungendam. Summus Pontifex Gelasius in sua epistola nona ad Episcopos Lucaniæ *cap.* 26. pravam consuetudinem jam invectam improbavit, juxta quam, mulieres Sacerdoti Missam celebranti inserviebant; cumque idem abusus ad Græcos transiisset, Innocentius IV. in epistola, quam ad Episcopum Tusculanum dedit, eumdem severissime proscripsit: *Mulieres autem servire ad Altare non audeant, sed ab illius ministerio repellantur omnino*: Iisdem verbis a Nobis quoque prohibetur in nostra sæpius citata Constitutione: *Etsi pastoralis*: *§.* 6. *num.* 21. *Tom. I.* * *Bullarii Nostri.* Feria quinta Majoris Hebdomadæ, ad recolendam Dominicæ Cœnæ memoriam, sacra peragitur functio, in qua consecratur panis, qui per integrum annum asservatur, ut illo reficiantur lethali morbo laborantes, qui Sacram Synaxim in Viaticum sibi deposcunt, & aliquando etiam eidem pani consecrato exigua pars vini consecrati affunditur. Ritus hujusmodi a Leone Allatio describitur in suo Tractatu *de Communione Orientalium sub specie unica num.* 7. Summus Pontifex Innocentius IV. in laudata epistola ad Episcopum Tusculanum, Ritum illum Græcis interdixit, hisce verbis: *Eucharistiam in die Cœnæ Domini consecratam, usque ad annum, prætextu infirmorum, ut videlicet de illa ipsos communicent, non reservent*: addiditque, ut paratam semper Eucharistiam haberent pro Infirmis, sed illam qualibet decima quinta die renovarent. *Arcudius in Tract. de Concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis lib.* 3. *cap.* 55. & 56. absurditates, quæ ex eo Ritu promanabant, indicare haud prætermisit, deprecans Romanos Pontifices, ut illum penitus abrogarent. Præstitit id Clemens VIII. in sua Instructione, idemque & Nos præstitimus in nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis* 57. *§.* 6. *num.* 3. & *seq.* In Concilio Zamosciæ, a duabus Congregationibus, Concilii videlicet, ac Propagandæ Fidei examinato, *§.* 3. *de Eucharistia*, legitur statutum, ut si alicubi adhuc vigeret Ritus consecrandi Eucharistiam Feria quinta in Cœna Domini, eam suffundendi aliqua gutta Sanguinis, servandique pro infirmis in annum integrum, in posterum omnino prætermittatur; sed Parochi Eucharistiam pro Infirmis servent, ipsam qualibet octava, aut decima quinta die renovantes. Eamdem viam institerunt Patres Concilii Libanensis a Nobis confirmati, sicuti patet *ex cap.* 12. *de Sacramento Eucharistiæ num* 24. Quibus sane exemplis manifesto comprobatur, quod

* In dition XVI.

Sedes

Sedes Apostolica nunquam omiserit Græcis interdicere Ritus aliquos, licet apud eos jampridem obtinerent, quoties eosdem perniciosos & malos esse, aut evadere posse deprehendit.

ipsa ta-
n re,
plica
, pro
nstan-
varie-
piche-
hibuit.

§. 30. De Processione Spiritus Sancti à Patre, ac Filio, quemadmodum superius indicavimus, præcipue disputatum est, quoties de unione Græcæ, & Orientalis Ecclesiæ cum Latina, & Occidentali actum fuit. Hujus articuli examen trinam veluti faciem præsetulit, atque adeo ad hæc tria capita redactum est. Primum, an processio Spiritus Sancti a Patre & Filio esset Fidei Dogma: & quoad primum hoc caput, firmissime responsum semper fuit, non esse ullo modo dubitandum, quin processio Spiritus Sancti a Patre & Filio inter Fidei Dogmata adnumeretur; neque Catholicum revera esse, qui illud non recipit, ac profitetur. Alterum, an, posito hoc esse unum ex Fidei Dogmatibus, licuerit in Symbolo Missæ superaddere verbum *Filioque*, quamvis neque in Nicœna, neque in Constantinopolitana Synodo illud reperiretur, cum potissimum ab Oecumenica Synodo Ephesina decretum fuerit, ne quid Nicæno Symbolo adderetur: *Statuit Sancta Synodus, alteram Fidem nemini licere proferre, aut conscribere, aut componere, præter definitam a Sanctis Patribus, qui in Nicæa cum Spiritu Sancto congregati fuerunt.* Quod autem ad alterum hoc caput attinet, firmatum fuit, non modo licuisse, sed & valde conveniens fuisse, ut hujusmodi additio fieret Nicæno Symbolo; eò quod Ephesinum Concilium solummodo inhibuerit additiones Fidei oppositas, aut temerarias, & a communi consuetudine devias; non vero orthodoxas, & quibus aliquis Fidei articulus in eodem Symbolo implicite contentus, explicatius declararetur. Tertium denique, utrum, posita pro indubio Fidei dogmate Processione Spiritus Sancti a Patre, & Filio, agnitaque insuper in Ecclesia potestate addendi Symbolo vocem *Filioque*; permitti posset, ut Orientales, & Græci in Sacrificio Missæ Symbolum recitarent ad eum modum, quo prius, & ante Schisma consueverant, quod perinde est ac dicere, prætermissa voce, *Filioque.* Quod autem pertinet ad postremum hoc caput, non eadem semper fuit Sedis Apostolicæ disciplina; quandoque enim Orientalibus & Græcis, Symbolum absque voce *Filioque* recitare permisit; tunc nimirum, cum certo constiterat, priora duo capita, seu articulos ab illis recipi, noveratque omnino fore, ut, si iisdem denegaretur id quod tanto studio deposcebant, exoptatæ Unioni aditus intercluderetur: Nonnunquam verò Symbolum cum additione *Filioque*, ab Orientalibus, & Græcis recitari omnino voluit; cum scilicet merito suspicari potuit, eosdem ideo nolle Symbolum cum additamento recitare, quod adhærerent errori opinantium, ac asserentium, Spiritum Sanctum a Patre, & Filio non procedere, vel ab Ecclesia additionem illam, *Filioque*, Symbolo fieri non potuisse. Duo Summi Pontifices, nempe Beatus Gregorius X. in Lugdunensi Concilio, & Eugenius IV. in Florentino, primam agendi rationem, ob indicatas causas, cum Græcis adhibuerunt, uti constat ex *tom.* 7. Collectionis Conciliorum Harduini *pag.* 698. *D*, *& tom.* 9. ejusdem Collectionis *pag.* 395. *D*. Alteram vero rationem, ex causis itidem supra allatis, amplexus est, servavitque Summus Pontifex Nicolaus III., cum deprehendit, Michaelem Imperatorem ex bona fide non agere, neque iis stare, quæ pollicitus fuerat in tractanda Unione, quam cum Pontifice Gregorio X. Prædecessore suo absolverat, atque firmaverat. Hujus rei documentum e Vaticano Archivo desumptum in Raynaldi Annalibus impressum est *ad annum Christi* 1278. §. 7. Eamdem viam institerunt Martinus IV., & Nicolaus IV. Et quamvis de Pontificibus istis, quod ad hanc rem pertinet, Scriptores diversa tradiderint, Pachymeres tamen, qui tunc temporis Constantinopolitanam historiam posterorum memoriæ commendabat, *lib.* 6. *cap.* 14. aperte testatur, eos Prædecessorum suorum epicheiam non fuisse secutos, sed voluisse, ut ab Orientalibus, & Græcis Symbolum cum additione *Filioque* recitaretur, ut injecta sibi de Orthodoxa illorum Fide dubitatio tolleretur, *ad certum experimentum capiendum Fidei, & Sententiæ Græcorum: ejus vero pignus idoneum fore, si & ipsi Symbolum, sicut Latini, pronunciarent.* Idem Pontifex Eugenius, qui in Florentino Concilio Orientalibus concesserat, ut sine ea voce, *Filioque*, Symbolum recitarent, cum deinde Armenos in unitatem Sanctæ Ecclesiæ reciperet, eisdem præcepit, ut Symbolo prædicta additione adaucto uterentur, uti videre est in Collectione Conciliorum Harduini *tom.* 9. *pag.* 435. *B*, eò quod fortasse Armenos non æque ac Græcos, ejusmodi additamento repugnantes deprehenderat. Callistus itidem III. Romanus Pontifex, cum Fratrem Simonem ex Ordine Prædicatorum munere Inquisitoris decoratum in Cretam allegaret, quam in Insulam se receperant plures Græci aufugientes ab urbe Constantinopolitana, cujus ante biennium Turcæ potiti fuerant, jussit ipsum vigilem adhibere curam, ut iidem Græci Symbolum cum additione *Filioque* recitarent, sicuti narrat Gregorius Trapezuntius *in sua epistola ad Cretens. Tom. I. Græciæ Orthodoxæ, apud Allatium pag.* 537., quod confirmatur etiam *ab Echard. Tom. I. Scriptorum Ordinis Sancti Dominici pag.* 762.; fortasse enim Pontifex suspicabatur, ne prædicti Græci, quippe qui ex Urbe Constantinopoli advenerant, in eo Fidei dogmate minus firmi essent. In duabus formulis Processionis Fidei, quas jam superius commemoravimus, quarum alteram Gregorius XIII. Græcis, alteram Urbanus VIII. Orientalibus præscripsit, nihil aliud continetur, quam quod in Florentino Concilio fuit constitutum. In duabus Constitutionibus, altera videlicet Clementis VIII. quæ est 34. *veteris Romani Bullarii Tom. III.* §. 6., nostra altera incipiente: *Etsi Pastoralis* §. 1. *Bullarii nostri Tom. I.* *, utraque edita pro Latinis Episcopis, in quorum Diœcesibus versantur Græci, aut Albanenses Græcum Ritum servantes, dummodo hi Spiritum Sanctum a Patre & Filio procedere fateantur, & agnoscant Ecclesiæ fuisse potestatem addendi Symbolo vocem *Filioque*, minimè jubentur Symbolum cum hac additione recitare; nisi forte, ea prætermissa, scandalum immineret; aut certo aliquo in loco peculiaris consuetudo jam invaluisset recitandi Symbolum cum additione *Filioque*; aut deinde necessarium putaretur, ut Symbolum ab illis cum prædicta additione recitaretur, ad eliciendam indubiam rectæ ipsorum Fidei probationem. Recte autem non modo Patres Concilii Zamosciæ *tit.* 1. *de Fide Catholica*, sed etiam Patres Libanensis Concilii *part.* 1. *eodem tit. num.* 12., ad omnem scrupulum submovendum, provide statuerunt, ut Sacerdotes omnes eorum legibus subjecti, Symbolum, juxta consuetudinem Romanæ Ecclesiæ, cum particula *Filioque* usurpent.

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 94.

Tertium denique munus permittendi in Græca Ecclesia certos quosdam innoxios Ritus, quomodo executa sit Apostolica sedes.

§. 31. Ex his, quæ huc usque dicta sunt, plenè concluditur, Sedem Apostolicam hac ipsa in re quandoque, ex peculiaribus circumstantiis, perspectaque sibi gentis alicujus indole, consensisse, ut certus adhiberetur modus, quem tamen ab aliis, ob diversas circumstantias, diversumque locorum ac populorum genium, nullatenus usurpari

usurpari permisit. Quamobrem, ut oneri suscepto satis faciamus, nihil aliud superest, quàm ut ostendamus, aliquando eamdem Sedem Apostolicam, dum novit gentem aliquam Orientalium, & Græcorum, in aliquo Latino Ritu adhibendo tenaciorem esse, illius usum ei benigne permisisse; præsertim si hujusmodi Ritus usurpandi consuetudo a vetustioribus temporibus inolevit, & Episcopi non modò eidem nunquam adversati sunt, sed aut tacitè, aut expresse eamdem comprobarunt. Verùm, cum hac ipsa de re perspicua exempla jam fuerint superius allata; dum verba fecimus de ea classe Orientalium, & Græcorum, qui Ritus suos majori ex parte retinentes, atque Latinos æquè, ac Orientales Ritus venerantes, aliquem ex nostris Ritibus amplexi sunt, ab inutili idcirco repetitione abstinebimus, ea hìc revocantes, quæ superius in his ipsis litteris plenè fuerunt exposita. Duo solùm exempla ex Maronitis desumpta, subnectemus iis, quæ jam adduximus. Nonnullis ab hinc sæculis Maronitæ Pontificales ac Sacerdotales vestes adhibent ejusdem planè formæ, quam Latinus Ritus præscribit, quemadmodum in citato sæpius Libanensi Concilio habito anno 1736. legitur *cap.* 12. de Sacramento Eucharistiæ *num.* 7. Summus enim Pontifex Innocentius III. epistola ad Hieremiam Patriarcham anno 1215. data, quæ incipit: *Quia Divinæ Sapientiæ bonitas*: illos adhortatus est, ut se Latinæ Ecclesiæ in Pontificalibus ornamentis conformarent. Quam ob causam tum idem Pontifex, tum ejus Successores, ad illos sacra Indumenta, Calices, ac Patenas dono miserunt, uti narrat Petrus Patriarcha in duabus epistolis ad Leonem Decimum datis, relatisque *tom.* 14. Collectionis Conciliorum Labbeanæ *pag.* 346. *& seq.* Nuper autem in præcitato Libanensi Concilio *cap.* 13. unanimi consensu, nostraque subsequuta approbatione, iidem Maronitæ, quoad Præsanctificatorum Missam, Latinum Ritum amplexi sunt, illam tantummodo Feria Sexta in Parasceve celebrantes, relicta, justis gravibusque de causis, disciplina Græcorum, qui diebus Quadragesimalis jejunii, nonnisi Missam Præsanctificatorum celebrant, excepto Sabbato, die Dominico, & Festo Annunciationis Beatæ Virginis, si forte in Quadragesimam incidat, juxta præscriptum in *Trullano Can.* 52. Hisce siquidem diebus, Sacerdos Panem consecratum in tot particulas dividit, quot dies subsequuntur, quibus Missa Præsanctificatorum celebratur; quibus nimirum vescitur Pane Eucharistico, quem antea consecravit, asservans in Ciborio reliquas consecratas particulas, ut sequentibus diebus, quibus Missam Præsanctificatorum celebrabit, iisdem vescatur, atque aliis etiam, qui adstant, petuntque, distribuat; uti fusè commemorat Leo Allatius in Prolegomen. ad Gabrielem Naudæum *de Missa Præsanctificatorum pag.* 1531. *num.* 1.

Amplior assumpti pro bario suscipitur.

§. 32. Huic nostræ Epistolæ finis hic imponendus alicui fortè videri poterit, cum in ea, & allatum jam fuerit Responsum redditum quæsitis a Sacerdote Missionario Balseræ propositis, nimirum, *Nihil esse innovandum*, & indicatæ itidem fuerint firmissimæ regulæ, quas sequantur Missionarii, qui Orientales a Schismate & erroribus ad Unitatem, Sanctamque Catholicam Fidem revocare satagunt; neque enim ex jure Canonum, & Apostolicarum Constitutionum se gerit; qui in convertendis Orientalibus, Ritum quoque Orientalem, & Græcum, in iis, quæ ab Apostolica Sede tolerantur atque admittuntur, de medio auferre contendit; aut id agit, ut, qui convertuntur, Ritum, quem hactenus servaverunt, dimittant, & Latinum amplectantur. Nihilominus, antequam finis huic epistolæ imponatur, nimis congruit, ut nonnulla insuper attingantur, quæ propius pertinent ad quæstiones a prædicto Missionario propositas, quibus jam responsum fuit, *nihil esse innovandum.*

Ritus commixtio non inducitur ex quo Græcus, Armenus, vel Maronita Sacerdos celebret in Latina Ecclesia juxta Ritum suum.

§. 33. Porro, si in Urbe Balseræ degunt Catholici Ritus Orientalis, Armeni, aut Syriaci, ipsique peculiari Ecclesia carentes, ad Missionariorum Latinorum Ecclesiam conveniunt, ubi Sacerdotes Orientalis Ritus Rem Divinam, reliquasque peragunt suis Ritibus cœremonias, Laici autem Missæ Sacrificio intersunt, & Sacramenta suscipiunt, non magnopere adlaborandum est, ut defendatur, nihil esse innovandum, uti rescriptum fuit; quodque antea obtinuit, idipsum & in posterum servari oportere, permittendo videlicet prædictis Sacerdotibus, & Laicis, ut in Latina Ecclesia ea facere pergant, quæ ad hanc usque diem peregerunt. Nam jure Canonico illud quidem statutum habetur, Ritum Orientalem, & Græcum cum Latino haud esse miscendum, uti videre est ex integra Decretali Cælestini III. apud Gonzalez *cap. Cum secundum; de temporibus Ordinationum;* atque in Decretali Innocentii III. *cap. Quanto; de consuetudine, cap. Quoniam; de Officio Judic. Ordinar.*, & in Decretali Honorii III. *cap. Litteras; de celebrat. Missar.*; at nullo jure affirmari potest, Ritus commixtionem Apostolica aliqua Constitutione vetitam, induci ex eo tantum, quod Armenus, Maronita, aut Græcus juxta Ritum suum in Latina Ecclesia, vel Missæ Sacrificium, vel alias cœremonias cum populo sui Ritus exerceat, aut versa vice Latinus in Orientalium Ecclesia idem præstet; dum præsertim legitima aliqua subest causa, de qua in præsenti facti specie nullo modo dubitari potest, cum Orientales illi in Civitate Balseræ peculiari careant Ecclesia, ita ut, si ipsis Latinorum Ecclesia non pateret, loco plane omni destituerentur, in quo Missæ Sacrificium offerre possent, & cum Populo sui Ritus ea exercere, quæ peragenda sunt, ad illos in sancta unione retinendos, ac confovendos.

At con... si Latinus fermentato, Græcus azymo, alternatim nunc in azymo, nunc autem in fermentato consecrarent.

§. 34. Vetita sane Ritus admixtio esset, si Latinus in fermentato consecraret, & Eucharistiam in fermentato consecratam Latinis administraret. Idemque dicendum esset, si Orientales qui azymi consuetudinem haud amplexi sunt, in azymo Rem Divinam facerent, & genti suæ Sacram Eucharistiam in azymo distribuerent. Curare siquidem debent sollicite Ordinarii quoque Latini, quibus Italo-Græci subjiciuntur, *ut Latini semper in azymo, Græci autem, ubi propriam Parochiam habent, in fermentato communicent*: uti præcipitur in Constitutione nostra: *Etsi Pastoralis*: 57. *num.* 6. *num.* 14. *Bullarii nostri Tom. I.* * Vetita quoque Ritus permixtio esset, si Latinus Sacerdos, modo juxta Latinum, modo juxta Græcum Ritum, aut Sacerdos Græcus modo Græco, modo Latino Ritu Missam celebraret. Id enim interdicitur in Constitutione S. Pii V., quæ incipit: *Providentia*, quæque est 21. *Tom. IV. part.* 2. *Bullarii novi* Romæ impressi *, ubi facultates omnes, quæ præcedentibus temporibus nonnullis Presbyteris super hoc concessæ fuerant, omnino revocantur. Huic Constitutioni S. Pii V. congruit quoque præindicata nostra §. 7. *num.* 10. Quod si Presbyteris Societatis Jesu, qui Collegiis Nationum Orientalium Romæ erectis præsunt, & qui prædictæ Societatis institutum amplectentes a Græco Ritu ad Latinum transierant, indultum fuit, uti supra indicavimus, ut aliquando Missæ Sacrificium Græco, & Orientali Ritu celebrent; hoc ideo factum est, sicuti præmonuimus, ut Alumni, qui Græcorum, & Maronitarum Ritum profiteri debent, Missam prædicto Ritu celebrare addiscant, & juxta eumdem, Divina Officia toto vitæ suæ curriculo persolvere: verum circumstantiæ peculiares hujusce plane singularis casus satis evincunt, non

* In hac Editione Tom. XV. pag. 94.

* In hac Editione Tom. II. Const. XII. pag. 105.

posse

posse illum in exemplum afferri ad similia indulta obtinenda: quod adeo verum est, ut, quamvis Cardinalis Leopoldus Kollonitz Clementi XI. Prædecessori nostro exposuerit, valde profuturum Catholicæ Religioni, si Latinis Missionariis permitteretur, ut in Hungaria Græco Ritu celebrarent, quoties ita necessitas postulare videretur, relicta tamen ipsis libertate, ut ad Latinum Ritum redirent; idem tamen Pontifex perpendens animo debere unumquemque, juxta Canonicas Sanctiones, in suo Ritu permanere, neque licere Sacerdoti, modo Latino, modo Græco Ritu celebrare, facultatem, quæ a prædicto Cardinali petebatur, impertiri recusaverit; uti patet ex ejus Epistola in forma Brevis, quam ad eumdem Cardinalem dedit 9. Maji anno 1705., & quæ continetur *tom.* 1. *Epistolar. & Brev. selectior. ejusdem Pontificis typis editor. pag.* 205.

§. 35. Hæc & alia plura exempla, quæ facile possent cumulari, pertinent ad Ritus permixtionem ab Ecclesiæ legibus vetitam: Verum, uti jam diximus, interdicta Ritus permixtio appellari nunquam poterit, si ob legitimam aliquam causam Sacerdos Orientalis Ritus ab Apostolica Sede probati, in Latinorum Ecclesiam admittatur, ut ibi Missam, cæterasque functiones celebret, & Sacramenta populo Nationis suæ administret. Id palam Romæ fieri intuemur, ubi Sacerdotibus Armenis, Cophtis, Melchitis, & Græcis patent ad Missam celebrandam Templa nostra, ut illorum pietati satisfiat; quamvis suas peculiares Ecclesias habeant, ubi Rem Divinam facere possent: dummodo tamen sacra Indumenta, & cætera, quæ ad Missæ celebrationem juxta ipsorum Ritum necessaria sunt, secum afferant, eosque comitetur Nationis suæ Minister, qui eisdem celebrantibus inserviat, & a Custodibus, & Sacrario Præfectis opportune caveatur, ne ob rei novitatem in adstantibus turbæ ac tumultus excitentur; quemadmodum in Edicto, quod pro Ecclesiasticis & Laicis Orientalibus Romæ degentibus die 13. Februarii anno 1743. per Ven. Fratrem nostrum Joannem Antonium tunc Tituli SS. Silvestri, & Martini in Montibus Presbyterum, nunc Episcopum Tusculanum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Guadagni nuncupatum, nostrum in Urbe, ejusque districtu Vicarium Generalem, jussu nostro promulgatum fuit, plenius continetur. Verum ad rem hanc nostram plurimum facere videtur, quod mox indicabimus. Medio circiter sæculo decimo quinto, uti notum est, Mahumetes II. Constantinopolim vi oppugnatam cepit, nonnullique ex Græcis, qui Schismaticorum errores aversati, communionem cum Latina Ecclesia servaverant, Venetias se contulerunt, ibique mansere. Quam in Urbem cum Isidorus Cardinalis natione Græcus pervenisset, detulit ad Senatum Romani Pontificis desideria, ut hujuscemodi Græci Ritus hominibus, Templum aliquod assignaretur, in quo functiones suas exercerent. Excitata Senatus pietas profugæ genti Ecclesiam S. Blasii concessit, ubi spatio plurium annorum Græci quidem in certo ejusdem Ecclesiæ Sacello Divina Officia Ritu Græco, in reliquis vero Sacellis, Latini Ritu Latino peregerunt, sicuti Flaminius Cornelius Scriptor clari nominis testatur in *Decad.* 14. *Venetarum Ecclesiarum pag.* 359.: *Gemini itaque Ritus Officia per aliquot annos in una Ecclesia, licet in diversis Sacellis peracta fuerunt*: quod eo usque obtinuit, donec aucto Græcorum numero, prædictæ Ecclesiæ S. Blasii Latinis Græcisque communi, aliud subrogatum fuit Templum, quod Græcorum proprium esset, ac privativum.

§. 36. Hæc ad Græcos pertinent, qui celebraturi in Latinas Ecclesias recipiuntur. Verum, ut eo clarius ostendatur, nullam exinde sequi Ritus permixtionem ab Ecclesiæ Legibus proscriptam; non abs re erit verba facere de Latinis quoque, qui ad Sacrificium Missæ offerendum, & Divina Officia persolvenda in Græcorum Ecclesiis, ex justa aliqua causa admittuntur. Quod quidem non modo propositam sententiam confirmabit, sed etiam plurimum conferet ad demonstrandum, quàm necessaria sit mutua inter Catholicos, licet diversi Ritus, animorum conjunctio ac benevolentia. In Russia Alba Rutheni Catholici, quos Unitos vocant, plures habent Ecclesias, paucas verò Latini, & quod magis est, longe dissitas a pagis Latinorum, qui inter Ruthenos versantur. Latini quandoque diutius Sacrificio Latinæ Missæ carebant, eo quod suis negociis detenti, nequibant tam longum iter aggredi, ut ad Latinas Ecclesias se conferrent: Neque Latini Presbyteri facile poterant ad paucas illas Latinorum Ecclesias, quæ in Russia Alba reperiuntur, accedere, ut Missam celebrarent, propterea quod Ecclesiæ ipsæ ab illorum domicilio nimis longo intervallo sejungerentur. Itaque, ne Latini Missâ Latino Ritu celebrata tamdiu carerent, unum illud supererat, ut Latini Sacerdotes, in Latinorum commodum, Latinas Missas in Ruthenis Ecclesiis celebrarent. Verum hac ipsa in re, ea occurrebat difficultas, quod Altaria Græcorum sacro Lapide careant, cum ipsi celebrent super Antimensiis, quæ sunt Lintea quædam ab Episcopo consecrata, quorum angulis Sanctorum Reliquiæ includuntur; quamobrem Latini Sacerdotes Sacrum Lapidem secum deferre cogebantur, haud levi intercedente incommodo, ac discrimine, ne in itinere frangeretur. His omnibus incommodis tandem opportunum remedium, opitulante Deo, inventum, adhibitumque fuit: Siquidem, consentientibus etiam ipsis Ruthenis, indultum fuit Latinis Presbyteris, ut Missam Latino Ritu celebrarent in Ruthenis Ecclesiis, & super illorum Antimensiis: idque eò vel expeditius visum est, quod Rutheni Sacerdotes, accedentes quandoque ad Latinas Ecclesias Missam inibi celebraturi, super nostris sacris Lapidibus Sacrificium conficiebant. Id omne cognosci potest ex Constitutione nostra: *Imposito Nobis, quæ quadragesima tertia est, Bullarii nostri Tom. III.* *

Ruthenas Ecclesias a Ruthenis comiter excepti fuerunt.

§. 37. Præclarum pariter est ad rem nostram id, quod mox subjiciemus. Discrepant inter se eruditi viri, extiterit ne, juxta veterem disciplinam, in Basilicis Ecclesiæ Occidentalis unum, an plura Altaria. Primùm quidem affirmat *Schelestrat. part.* 1. *Actor. Ecclesiæ Orientalis cap.* 2. *de Missa privata in Ecclesia Latina*: sed contra Cardinalis Bona *Rerum Lyturgicar. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 3. innixus auctoritate Walfridi *cap.* 4. plura Altaria fuisse in Romana Basilica S. Petri demonstrat. Verùm, si de Templis, atque Basilicis Orientalibus, & Græcis sermo sit, perspicuum videtur, nonnisi unum Altare in ipsis extitisse, atque nunc etiam temporis, plerumque existere; uti colligitur ex lineari descriptione hujusmodi Templorum, quam Du Cangius *in Constantinopoli Christiana*, Beveregius in notis *ad Pandectas Canonum*, & Goarius *in Euchologium Græcorum* attulerunt. Cumque in Templo S. Athanasii, quod Romæ a Græcis obtinetur, plura extarent Altaria, Leo Allatius in epistola ad Joannem Morinum scripta *de Templis Græcorum recentiorum num.* 2. asserere non dubitavit, in prædicta Ecclesia nihil Græcæ formæ reperiri, præter *Bema*, id est Sepimentum, quod Aram majorem a reliquis Ecclesiæ partibus secernit. Ad illud autem Altare, ad quod Sacerdos Missam celebravit, nequit alius Sacerdos eodem die iterum Missæ Sacrificium offerre. De hac Græcorum

* In hac Editione Tom. XVIII. p. 205.

Juxta Græcam disciplinam, in unaquaque Ecclesia unum extitit Altare, & ad hoc unica Missa in die celebrata.

disciplina verba faciunt Dionysius Barsalibæus Jacobita, Amidæ Episcopus, *in Explanatione Missæ*, & Cyriacus Jacobitarum Patriarcha apud Gregorium Barhebræum item Jacobitam *in suo Directorio*, quos citat Assemanus *tom. 2. Biblioth. Orientil. pag.* 184.; *ac Tom. III. part.* 1. *pag.* 248. De hac eadem disciplina Cardinalis Bona *cit. cap.* 14. *num.* 3. ita scriptum reliquit: *Unicum Altare in suis Ecclesiis habent, nec fas esse putant intra septa ejusdem Templi Sacrum eadem die iterare.* Euthimius Tyri ac Sidonis Archiepiscopus, & Cyrillus Patriarcha Antiochenus Græcorum, in Pontificatu Clementis XI., Benedicti XIII.; & Clementis XII. pluries sciscitati sunt, an vigentem relinquere deberent prædictam disciplinam vetantem ne secundum Missæ Sacrificium eadem die, eodemque in Altari offeratur. At illis semper responsum fuit, nihil esse innovandum, sed veterem Ritum omninò retinendum. Quoniam verò error in vulgus manaverat, ideo non offerri secundum Missæ Sacrificium eadem die, idemque ad Altare, in quo alius Sacerdos celebraverat, quia Sacerdos, qui posterior celebraret, iisdemque sacris indumentis, quibus primus uteretur, jejunium frangeret; idcirco in nostra Epistola Encyclica ad Patriarcham Antiochenum Græcorum Melchitarum, & ad Episcopos Catholicos eidem subjectos conscripta, iisdem præcepimus, ut omni studio curarent errorem illum populo adimere; ita tamen, ut integram servarent disciplinam, juxta quam ad Altare, ubi Sacerdos celebravit, alius Sacerdos eadem die offerre prohibetur, uti videri potest in Constitutione nostra, quæ incipit: *Demandatam*: 87. *Bullarii nostri Tom. I.* *

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 166.

Sacerdotes autem cum Episcopo, vel alio Sacerdote, primi Celebrantis personam gerente concelebrant nunc quoque in Ecclesia Græca, licet in Latina is usus fere omnino obsoleverit.

§. 38. Denique, communis olim fuit Occidentali æquè, ac Orientali Ecclesiæ Ritus, ut Presbyteri unà cum Episcopo Missæ Sacrificium offerrent: hujus rei documenta congesta fuerunt a Christiano Lupo *in Appendice ad Synodum Chalcedonensem Tom. I. ad Concilia Generalia, & Provincialia, primæ editionis p.* 994., dum hæc verba Bassiani interpretatur: *Mecum Missas celebrabat, mecum communicabat*, & a Georgio *Tom. II. Lyturgiæ Pontificiæ pag.* 1. *& seq. ac Tom. III. pag.* 1. *& seq.* Concelebrandi Ritus nunc temporis in Occidentali Ecclesia obsolevit, præterquam in Ordinatione Sacerdotum, quam peragit Episcopus, & in Consecratione Episcoporum, quæ ab Episcopo cum duobus aliis Episcopis assistentibus perficitur. Sed in Orientali Ecclesia viguit, vigetque adhuc frequentior usus concelebrationis Presbyterorum cum Episcopo, aut cum alio Sacerdote, qui primi Celebrantis personam sustinet, isque usus refertur ad Constitutiones, quæ Apostolicæ nuncupantur *lib.* 8., & ad Canonem octavum, ex iis, qui Apostolici dicuntur. Porro ubicunque ea consuetudo inter Græcos, & Orientales viget, non modo approbatur, sed etiam custodiri præcipitur, uti constat ex eadem Constitutione nostra superius allegata, *Demandatam*, §. 9.

Non tamen inde usus privatæ Missæ excluditur a Græca Ecclesia, cum ideo Paracclesiæ fuerint constitutæ.

§. 39. Ex Græco & Orientali hoc Ritu, quem hucusque commemoravimus, nonnulli occasionem arripuerunt revocandi in dubium, an privatis Missis, quæ ab uno Sacerdote celebrantur, in Orientali & Græca Ecclesia locus esse possit, cum in Græcis Templis unicum, uti prædiximus, Altare existat, unicum ad illud Missæ Sacrificium offeratur, & Sacerdotes cum Episcopo concelebrent, aut cum Sacerdote, qui primi Presbyteri munere fungitur. Non neglexerunt quidem Lutherani Confessionem Augustanam, in qua privatæ Missæ tolluntur, ad Hieremiam Constantinopolitanum Patriarcham mittere, eumque ad eamdem amplectendam allicere; cum tamen privatæ Missæ usus ac disciplina in Orientali Ecclesia desumatur ac vindicetur *ex Canone* 31. Concilii Trullani, & ex Notis, quas in ipsum composuit Theodorus Balsamon, ideo & Ritus frequentis concelebrationis Sacerdotum cum Episcopo, & intacta pariter privatarum Missarum consuetudo in Orientali Ecclesia permansit. Quare in irritum cesserunt conatus Lutheranorum; quibus responsum fuit, damnari quidem ab Orientalibus, sicut ab Occidentalibus, pravum illorum usum, qui improba consequendæ eleemosynæ cupiditate, ad Altare impelluntur, non verò illorum, qui, qua decet pietate ac religione, privatas Missas celebrant, ut Deo Sacrificium offerant acceptabile. Hæc patent *ex Actis Ecclesiæ Orientalis contra Lutheranos*, auctore Schelestrato, *cap.* 1. *de Missis privatis in Ecclesia Græca, circa finem.* In commodum autem Sacerdotum, qui privatum Missæ Sacrificium offerre cupiunt, salva semper consuetudine, ut ad unum Altare unum tantummodo Sacrificium in dies singulos offeratur, Græci constituere ceperunt *Paracclesias*, de quibus verba facit Leo Allatius *in citata Epistola ad Joannem Morinum.* Paracclesiæ verò nil aliud sunt, quàm Oratoria quædam Ecclesiæ contigua, in quibus erectum adest Altare, ubi Sacerdotes Missam celebrant, quam in Ecclesia celebrare nequeunt, eo quod ad Altare in ea extructum alius Sacerdos jam celebraverit.

Nec Latini Sacerdotes ab illis exclusi; cum ideo secundum Altare in commodum Latinorum Sacerdotum in Græcis Ecclesiis fuerit erectum.

§. 40. Alii verò ab hac Orientalium, & Græcorum disciplina merito timendum censuerunt, ne Latini Sacerdotes ab offerendo Missæ Sacrificio in Græcis Ecclesiis perpetuò excluderentur, eò quod, uti supra dictum est, in illis unicum Altare existat, ubi eodem die unus tantum Sacerdos potest celebrare; neque Latini Presbyteri celebrare possint *in Paracclesiis*, utpote pro Græcis tantummodo constitutis. Verùm ad hunc ipsum timorem auferendum, in Græcis Ecclesiis hoc tempore erectum plerumque cernitur secundum Altare, in quo Divinum Sacrificium a Latinis Sacerdotibus offeratur. Tres Græcorum Templorum formas expressit Goarius *in Euchologium Græcorum*, quarum tertia secundum Altare exhibet Latinis Presbyteris positum, sicut ipse Goarius *loco citato* perpendit, & prosequitur Schelestrat. *loco superius allato* 887. In Ecclesiis Nationis Maronitarum, & Græcorum, Romæ existentibus, præter Aram majorem, alia occurrunt Altaria, in quibus a Latinis Sacerdotibus Missa celebratur; & in nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis*: 57. §. 6. *num.* 8. *&* 9. *nostri Bullarii Tom. I.* *, qua Italo-Græcis tutissima traditur agendi norma, prohibentur Latini Sacerdotes in Græcorum Templis super Ara majori celebrare, nisi omnimoda necessitas id postulet, & Parochi Græci consensus intercedat; ibique insuper Græcis conceditur, ut suis in Templis, præter Altare majus, alia quoque altaria possint erigere, in quibus Latini Sacerdotes, si velint, Missæ Sacrificium celebrare valeant.

* Tom. X hujus Edi[tionis]

Concluditur, valde congruere ut Græcis [La]tinæ partis Ecclesiæ [com]modusque traditur, id absque [in]sidiis fiat.

§. 41. Ex his, quæ huc usque dicta sunt, videtur jam perspicuè demonstratum, sicuti antea, ita & in posterum permitti debere Catholicis Armenis, & Syriacis, qui Balseræ Latinis commixti commorantur, propriaque carent Ecclesia, ut in Latinam conveniant, & in ea juxta Ritum quique suum sacras functiones peragant; idque eo magis, quia non solum nulla exinde oritur Rituum permixtio per Apostolicas Constitutiones damnata, sed urbanitatis officia exercentur, vel potius præcepta implentur æquitativi cujusdam juris, exposcentis, ut non habenti opportunum locum ad ea peragenda, quæ jure aliquo præstare jubetur, locus ipse libenti animo concedatur. Quamobrem nil aliud superest, quàm præcipere, ut omnia ad debitæ charitatis leges exigantur, ut Sacellum Orientalibus assignetur,

aut

aut pars aliqua Ecclesiæ, in qua suis functionibus obeundis incumbant; & quanta fieri potest, cura impendatur, ut aliis horis Latini, aliis Orientales suas peragant functiones. Si enim aliter fieri contingat, proxima suberit causa dissensionum, quæ binos Predecessores nostros Leonem X., & Clementem VII. tantopere vexarunt; tum scilicet, quum contra pacta conventa in Florentino Concilio sub Eugenio IV., ne Græcis ulla molestia in suis Ritibus ac cœremoniis observandis inferretur, relatum est ad prædictos Pontifices, quod nonnulli ex Latinis Græcorum Ecclesias adibant, & ad illorum Altare Missam Latino Ritu celebrabant, eo consilio, ut Græcis Sacerdotibus impedimentum crearent, ne Sacrificium Ritu suo offerre, suasque functiones peragere possent; adeo ut Græci nonnunquam, ipsis diebus festis, Missæ Sacrificio carerent: *Nescitur, quo Spiritu ducti* (de Latinis Presbyteris sermo est) ***interdum Altaria dictarum Parochialium Ecclesiarum præoccupant, & ibi, contra voluntatem eorumdem Græcorum, Missas, & forsan alia Divina Officia celebrant; adeo quod dicti Græci sæpenumero sine auditione Missarum, cum magna animorum molestia, festivis & aliis diebus, quibus Missas audire consueverunt, remaneant.*** Pontificias hasce querelas refert monumentum, quod incipit, *Provisionis nostræ*, extatque in Enchiridio Græcorum impresso Beneventi anno 1717. *p.* 86. Non est profecto, cur illis nostras addamus conquestiones, quæ tamen nec leviores essent, neque opportunis remediis destitutæ, si unquam ad Nos deferretur, Balseræ a Latinis nostris prohiberi Orientales, ne in Latinis Ecclesiis possint functiones suas peragere.

§. 42. Primæ huic altera succedit quæstio, eosdem attingens Armenos, & Syros, qua disquiritur, an iidem, ad statuendum tempus Paschatis, aliorumque ei respondentium Festorum, possint veteri Kalendario uti, vel potius novum emendatumque sequi debeant, cum in Latinis Ecclesiis Sacra conficiunt; & quatenus iisdem licitus dicatur veteris Kalendario usus, an hujusmodi definitio afficiat illos quoque Orientales, qui, suam quidem habent Ecclesiam, sed adeo angustam, atque exiguam, ut, cum omnes in illam convenire non possint, eorum plerique Latinas Ecclesias adire compellantur.

§. 43. Neminem latent, quæ a Sanctis Romanis Pontificibus Pio, & Victore, atque etiam a Nicæna Synodo, de recta Paschatis celebratione sancita fuerunt. Omnes pariter norunt Romano Pontifici a Concilio Tridentino reservatam fuisse provinciam correctionis Kalendarii, ac demum Gregorio XIII. Pontifice, fuisse rem hanc numeris suis omnibus absolutam. Quamobrem Bucherius *in Commentario de doctrina temporum*, in Præfatione ad Lectorem, ita scripsit: ***Computi Paschalis in futurum certitudini, jubente Gregorio XIII. Pontifice, noster abundè providit Clavius.*** Is fuit e Societate Jesu Sacerdos Matheseos peritissimus, qui in Kalendarii correctione egregiam Pontifici navavit operam. Exhibiti itidem Pontifici fuerunt calculi cujusdam Aloysii Lilii, qui plures annos in illis componendis insumserat. Perpensis denique libratisque omnibus in pluribus Congregationibus, adstantibus, adhibitisque in consilium peritissimis quibusque Viris, prodiit anno 1582. Constitutio præscribens Kalendarii normam, quæ incipit: ***Inter gravissimas, in ordine LXXIV. in veteri Bullario Tom. II.*** *

§. 44. Veteri igitur Kalendario hâc Pontificia Constitutione abrogato, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, aliisque Prælatis imperatum fuit, ut novo, emendatoque Kalendario uterentur, quemadmodum in eadem Constitutione legere est, fusiusque eruitur ex ejusdem Pontificis Annalibus Romæ impressis *anno* 1742. *Tom. II. pag.* 271. Verum, cum in Constitutione nullum de Orientalibus factum fuerit verbum, exurgit hinc quæstio, num eadem Orientales afficiat; quæ quidem quæstio non a Doctoribus modo instituitur, ut videre est apud Azorium *Instit. Moral. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 11. *quæst.* 7. apud Baldellum ***in sua Theologia Morali tom. I. lib.*** 5. ***disputat.*** 41.; sed etiam proposita discussaque fuit in præstantium Virorum conventu habito die 4. Julii anno 1631., in ædibus Cardinalis Pamphilii, qui ad Summum Pontificatum evectus, Innocentii X. nomen assumpsit. Hæc autem tunc prodiit resolutio: ***Subditi quatuor Patriarcharum Orientis non ligantur novis Pontificiis Constitutionibus, nisi in tribus casibus: primò in materia Dogmatum Fidei; secundò, si Papa explicitè in suis Constitutionibus faciat mentionem, & disponat de prædictis; tertiò, si implicitè in iisdem Constitutionibus de eis disponat, ut in casibus appellationum ad futurum Concilium:*** Refertur hæc resolutio tum a Verricello *de Apostolicis Missionibus lib.* 3. *quæst.* 83. *num.* 4.; tum a Nobis in nostro Opere de *Canonizatione Sanctorum lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 15.

§. 45. Hanc quæstionem Nos missam facimus, cum de illa disputare nulla nunc necessitas urgeat; facis enim Nobis erit indicare, quid ad rem hanc nostram gesserit Sedes Apostolica, quandoquidem ipsa præcedentia facta evincunt, consultissimum esse responsum quæsito redditum, nimirum: ***Nihil esse innovandum.*** Italo-Græcis, qui inter nos vivunt, & regimini subjiciuntur Latinorum Episcoporum, in quorum Diœcesibus constitutum habent domicilium, ab Apostolica Sede mandatum fuit, ut se ad novum Kalendarium conformarent, uti percipi potest in citata Constitutione nostra: ***Etsi Pastoralis***, 57. §. 9. ***num.*** 3. ***& seq. Bullarii nostri Tom. I.*** * Et Clerus quidem Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ *de Grapheo* Civitatis Messanensis, qui Græcum Ritum retinet, accuratissimè novum Kalendarium servat, uti videre est in altera Constitutione nostra: ***Romana Ecclesia, quæ est*** 81. §. 1. ***eodem Tom. I.*** * ***nostri Bullarii***: attamen non illud ita severè fuit indictum, quin nonnunquam, gravioribus id requirentibus causis, Epicheiæ locus sit relictus. Renuebant Armeni Catholici Liburni degentes, sese Kalendario Gregoriano subjicere, precesque Innocentio XII. obtulerunt, ut eos veteri Kalendario uti permitteret. Etenim in Congregatione S. Officii Feria 4. die 20. Junii 1674. Decretum hujusmodi emanaverat: ***Nuntii Apostolici Florentiæ relatis iterum litteris datis die*** 10. ***Aprilis, circa petitiones ei factas ab Armenis, orandi in Missa pro Patriarcha Armenorum, & circa celebrationem Paschatis, & aliorum Festorum, secundum eorum Ritum, idest secundum calculationem antiquam, quæ erat ante correctionem Kalendarii, & circa celebrationem Paschatis, &c. Necnon relata scriptura remissa a Sacra Congregatione de Propaganda Fide circa modum orandi in Missa pro Patriarcha Armeno: Rescribatur Nuntio, quoad permissionem orandi in Lyturgia pro Patriarcha Armenorum, quod Sacra Congregatio stetit in Decretis emanatis die*** 7. ***Junii*** 1673., ***videlicet***, NON POSSE: ***& omnino prohibeatur. Quo vero ad celebrationem Paschatis, &c. & aliorum Festorum, &c. steterunt pariter in Decretis, videlicet, quòd in celebratione Paschatis, & aliorum Festorum, Armeni Liburni existentes, omnino servare debeant Kalendarium Gregorianum.*** Quum igitur huic Decreto obtemperare Armeni prædicti renuerent, hujus rei cognitio delegata fuit particulari Congregationi Cardinalium doctrina præstantium, quos inter fuere Card. Joannes Franciscus Albanus, qui Summum deinde Pontificatum obtinuit, & Cardinalis Henricus Norisius præclari nominis inter Litteratos Viros. Porrò ipsa Congregatio habita die 23. Septembris anno 1699. hujusmodi edidit Decretum, a prædicto Pontifice eadem

Illud certè, Italo-Græcis indictum fuisse Kalendarium, sed ita, ut & leniter cum iis sit actum.

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 94.

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 153.

ipsa die confirmatum: *Re maturè tractata, & perpensis omnibus facti circumstantiis, censuerunt, secundum ea, quæ proponuntur, conniveri posse cum Armenis Catholicis Liburni commorantibus*, & qui peculiarem obtinent Ecclesiam, *circa usum Kalendarii veteris, donec ipsi ad omnimodam Kalendarii Gregoriani observantiam disponantur, & interim ad Sedis Apostolicæ beneplacitum; hac insuper conditione adjectâ, quod diebus festis de præcepto juxta Kalendarium Gregorianum occurrentibus, ab operibus servilibus abstinere, & Sacrum audire omninò teneantur.*

Græcis vero Orientalibus propositum quidem fuit, sed nonnisi volentibus injunctum.

§. 46. Si vero de Græcis Orientalibus sermo sit, constat quidem, aliquando propositum ipsis fuisse, ut novo emendato Kalendario uterentur; sed tamen id nullum exitum habuit. Inter articulos, & conditiones Ruthenis propositas in Unione sub Clemente VIII. tractata, & absoluta, ea quoque de Kalendario recipiendo inserta fuit, cui redditum responsum: *Kalendarium novum, si secundum antiquum fieri possit, suscipiemus*: uti legere est in Opere Thomæ a Jesu *pag.* 329.; & licet responsum illud ambiguitatem quamdam præseferret, tamen ea de re nihil ulterius actum fuisse deprehendimus, neque hoc super articulo judicium ullum protulit Theologus, qui ad rem examinandam fuerat deputatus, quemadmodum patet ex eodem Opere *pag.* 335. *& seq.* Aliquando tamen ipsimet Orientales sponte sua novum Kalendarium susceperunt, uti cognoscere licet ex sæpius citata Synodo Provinciali Maronitarum habita anno 1736.: *Tam in jejuniis, quàm in Festis anni diebus, sive mobilibus, sive immobilibus, Romanum Kalendarium a Gregorio XIII. Summo Pontifice, de nostra Natione optime merito, emendatum, in omnibus Ecclesiis nostris observari districte mandamus, ejusque Kalendarii rationem & usum, quemadmodum & cantum Ecclesiasticum, in unaquaque Ecclesia a Magistris pueros edoceri præcipimus*: Sed quoties Orientales minime consenserunt, justusque adfuit timor, ne tumultus, dissensionesque excitarentur, si novi Kalendarii ipsis injungeretur usus, tulit Apostolica Sedes, ut Orientales & Græci, in remotis Regionibus degentes, veterem suam disciplinam retinerent, videlicet antiquum servarent Kalendarium, occasionem opportuniorem expectans, inducendi usum novi emendatique Kalendarii. Qua in re consona quoque sunt Decreta Congregationum de Propaganda Fide, & Sacræ Inquisitionis; quemadmodum, quoad primam, deprehenditur ex Decretis editis die 22. Augusti 1625., & die 30. Aprilis 1631.; quoad secundam vero, ex Decretis dierum 18. Julii 1613., ac 14. Decembris 1616. Imo res eò quandoque processit, ut Missionariis quoque veteris Kalendarii usûs fuerit permissus, dum moram traherent in Regionibus, in quibus veteris Kalendarii usus solummodo obtinebat; veluti cognoscere est ex nonnullis Decretis a Congregatione de Propaganda Fide 16. Aprilis 1703., & die 16. Decembris 1704. evulgatis.

Syri, Armenique cum jejunant, a piscibus abstinere debent.

§. 47. Reliquum est, ut de postremo quæsito, de jejunio scilicet, verba fiant. Syri, Armenique Catholici, juxta ipsorum Ritum, ab esu piscium jejunii tempore abstinent; verum, cum Latinos iis vesci conspiciant, & cæteroquin impossibile, vel saltem difficillimum asseratur, eos temperare posse a piscibus, quibus Latinos vesci intuentur; ideo tamquam rationi consentaneum proponitur, ut Missionariis facultas tribuatur cum iis dispensandi; caute tamen, omnique secluso scandalo, & pio aliquo opere in locum abstinentiæ a piscibus subrogato. Aptissimus hìc fieret locus disserendi de vetustate jejunii apud Orientales, ejusque lege, licet severiori, exactissime tamen semper servata; sed ne longiores simus, quàm par est, id unum dicimus, Apostolicam Sedem toties Patriarchis obstitisse, quoties veterem rigorem jejunii suis subditis præscripti relaxare voluerunt.

Veterem jejunii disciplinam iisdem relaxari, quam pa... est Apostolica Sedes.

Petrus Maronitarum Patriarcha Archiepiscopis, & Episcopis sibi subjectis, carnibus vesci Laicorum more indulsit, licet juxta veterem disciplinam carnibus abstinerent; universo autem populo Quadragesimæ tempore pisces edere, vinumque bibere permisit, quamvis id illis esset prohibitum. Sed Pontifex Paulus V., datis ad Patriarcham Petri successorem Litteris Apostolicis in forma Brevis die 9. Martii 1610., jussit, ut abrogatis iis, quæ Petrus Patriarcha concesserat, res in pristinum statum restituerentur. In Pontificatu nostro ad examen revocata est nimia facilitas atque indulgentia Euthymii Archiepiscopi Tyri & Sidonis, & Cyrilli Patriarchæ Antiocheni, erga Græcos Melchitas; fuitque improbata, ut patet ex Constitutione nostra: *Demandatam* 87. *§.* 6. *Bullarii nostri tom.* 1. *Nos hujusmodi innovationem, & abstinentiarum relaxationem, & coarctationem, in nimium detrimentum veteris Græcarum Ecclesiarum disciplinæ vergere judicantes, licet alioquin, deficiente auctoritate Apostolicæ Sedis, nullius roboris esse dignoscantur, eas tamen auctoritate nostra expresse revocamus, & nullum effectum in posterum habere, neque ullatenus executioni mandari, sed omnia in pristinum restitui debere jubemus, atque insuper in toto tractu Patriarchatus Antiocheni laudabilem consuetudinem a Majoribus derivatam, abstinendi etiam qualibet Feria quarta, & sexta per annum ab esu piscium, quæ ab aliis quoque finitimis populis ejusdem Græci Ritus exacte custoditur, indistincte servari præcipimus.* Incongruum vero est asserere, ideo dispensationem concedendam esse, vel potius generalem dispensandi facultatem, quod nempe Orientales aspicientes Latinos vesci piscibus tempore jejunii, exinde facile adducantur, ut & ipsi non quidem ex aliquo contemptu, sed naturæ fragilitate victi, piscibus jejunii diebus utantur; hoc namque argumento, si quid illud valeret, in primis omnimoda induceretur Rituum confusio; deinde, si illius ratio haberetur, illud etiam consequeretur, ut Latini inspicientes Græcos peculiaribus quibusdam vivere institutis, quæ Latinis minime permittuntur, imo inhibentur, dispensationem petere possent, ut sibi liceret ea facere, quæ a Græcis fieri intuentur; profitentes se Latinum quidem Ritum suscipere, sed ob naturæ fragilitatem eum diutius servare non posse.

Ideoque ... jecta, ... quam ... legitima ... sa ad facu... tem disp... sandi ... nendam ... ta, jejunii servari p... cipitur.

§. 48. Hæc sunt, quæ duximus exponenda in hac Encyclica nostra Epistola, non solum ad patefacienda fundamenta, quibus innituntur responsiones redditæ Missionario, qui quæstiones sub initium exscriptas proposuit; sed etiam, ut omnibus perspecta fiat benevolentia, qua Sedes Apostolica Catholicos Orientales complectitur, dum præcipit, ut omnino serventur veteres ipsorum Ritus, qui neque Catholicæ Religioni, neque honestati adversantur; nec a Schismaticis ad Catholicam unitatem redeuntibus exposcit, ut Ritus suos deserant, sed ut Hæreses solum ejurent, atque execrentur: exoptans vehementer, ut diversæ eorum Nationes conserventur, non destruantur, omnesque (ut multa paucis complectamur) Catholici sint, non ut omnes Latini fiant. Finem denique huic nostræ Epistolæ imponimus, Apostolicam Benedictionem cuicumque eam legenti impertientes.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 26. Julii 1755. Pontificatus nostri Anno XV.

Dat. 26. Ju... 1755. Po... XV.

Ad

I. I.

Ad Incendium compescendum ad Ecclesiam S. Nicolai in Carcere exortum, minus rite allatam fuisse ex Ecclesia Sacram Pyxidem Sanctissimum Sacramentum intercludentem, eâque super populum, & ad furentes flammas benedictum, rationibus, pluribusque allatis Ecclesiasticis sanctionibus, demonstratur; & ne tale quid exinde fiat, opportune sancitur.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, nostro in Urbe, ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

CUM, ut recte nosti, proximo superiore mense Aprilis invasisset ignis suppellectiles, ac merces quasdam asservatas in parvis quibusdam domibus sitis in Foro Montium dicto, Parochialis districtus S. Nicolai in Carcere, cumque continuò, quod satis superque fieri assolet, in magnum excrevisset incendium; memoratæ Parochialis, insimulque Collegiatæ Ecclesiæ Canonici suum esse existimarunt, hortari populum ad Dei implorandam opem, ut pro sua misericordia maximum impendens detrimentum avertere dignaretur, cujus vehemens suberat timor, quoties extinctum incendium non fuisset.

§. 2. Ad congregandum populum initum fuit consilium, ut circumiens Minister tintinnabulum pulsaret ad eum plane modum, quo cogi multitudo solet, ut sanctissimum Sacramentum ad ægrum aliquem deferendum comitetur. Cumque ita contigisset, ut Ecclesia populo compleretur, ante Aram Beatissimæ Virgini dicatam, multa quidem Religione recitatum fuit elata voce Rosarium, atque etiam in ejusdem Sanctissimæ Virginis honorem cantatæ fuerunt Litaniæ. Ad hæc Sacerdos pio æque ac ferventi sermone interessentes excitavit, ad Dei placandam indignationem, implorata sibi ex animo de patratis criminibus venia, & quantum quidem relatum est, insonuit Templum clamoribus illorum, qui sibi a divina misericordia multis gemitibus & lacrymis patratorum criminum veniam precabantur.

§. 3. Si nihil fuisset præterea gestum, nil quoque fuisset, quod objiceretur, & nemo piam agendi rationem in memorato luctuoso casu servatam non laudasset. At cum ex religioso, sanctoque studio adaugendæ devotionis populi, enixisque ejusdem votis satisfaciendi, opportunum quin & congruum visum fuerit præcipere, ut reserato Tabernaculo, in quo Sacra Pyxis custoditur, eadem super populo, & ad incendium benediceretur:

§. 4. Cumque is, qui Parochi vice fungitur, data sibi jussa perficiens, sacris indutus vestibus, accepta Sacra Pyxide, in qua erat adorandum Sacramentum, ab Ecclesia processerit, satis congruo facum, ministrorumque numero stipatus, mediaque in via consistens, unde ignis erat conspicuus, Pyxide humerali velo obtecta non solum coactæ immensæ multitudini, sed & ad regionem voraci igne vastatam benedixerit; hoc plane illud est, unde sermones varii exorti sunt; quibusdam factum ipsum commendantibus; censentibus aliis, in ea facti specie secus rem transigi non potuisse, ne populi frigesceret devotio, neve offenderentur pusilli, sibi, cohibendoque igni benedictionem vehe-

Che per smorzare un'Incendio insorto nelle vicinanze della Chiesa di S. Niccolò in Carcere, fosse contro il vero Rito portata fuori della Chiesa in strada la Sacra Pisside con entro il Santissimo Sagramento, e con essa data la benedizione sopra il popolo, e verso l'Incendio, si dimostra e colla ragione, e con molte ordinazioni Ecclesiastiche; e si danno gli ordini opportuni per impedire in futuro simile inconveniente.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, nostro in Urbe, ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Si narra l'incendio nato, per cui il popolo venne esortato a ricorrere all'ajuto Divino.

ESSENDOSI, come ella ben sa, nel prossimo passato mese d'Aprile appiccato il fuoco ad alcuni mobili e mercanzie, ch'erano in alcune picciole case situate in Piazza Montanara, Parrochia di S. Niccola in Carcere, ed essendosi, come pur troppo suol succedere, veduto in un tratto eccitato un grave incendio, i Canonici della Collegiata della predetta Chiesa Parrocchiale, si stimarono in obbligo di dover invitare il popolo a ricorrere all'ajuto di Dio, acciò colla sua misericordia si degnasse d'impedire l'imminente gravissimo danno, che pur troppo temevasi, ogni qual volta l'incendio non fosse restato estinto.

Questo in granmoltitudine radunato in Chiesa implora da Dio misericordia.

§. 2. Per unire la gente, fu preso l'espediente di far girare un ministro, che sonasse il campanello, come si suol fare, quando si vuol fare ammasso di persone, che vengano ad accompagnare il Santissimo Sagramento, che si porta a qualche infermo; ed essendosi in questo modo riempita la Chiesa di popolo, fu avanti l'Altare della Beatissima Vergine con molta divozione recitato ad alta voce dai radunati il Rosario, e furono ancora cantate le Litanie in onore della gran Vergine Maria; e dopo ciò un'Ecclesiastico, con pio e fervoroso ragionamento, eccitò gli astanti a placare l'ira di Dio, chiedendogli di vero cuore perdono de' peccati commessi, e per quanto si è risaputo, rimbombò la Chiesa di clamori di quelli, che implorando la Divina misericordia, chiedevano con gemiti e singulti perdono de' proprj peccati.

Ordine dato di benedire colla Sacra Pisside contenente l'Eucharistia, il popolo, ed il fuoco.

§. 3. Se nulla di più si fosse fatto, nulla vi sarebbe stato da opporre; e ciascheduno averebbe lodata la pia condotta tenutasi nella sopradetta lagrimevole congiuntura: ma pe'l pio e santo desiderio di mantenere ed accrescere nel popolo la divozione, e soddisfare alle sue fervorose brame, essendosi creduto opportuno e ben fatto il far aprire il Tabernacolo, ove si conserva la sacra Pisside, e di far con essa dare la Benedizione al popolo, ed all'incendio:

Fu ciò eseguito nella pubblica strada alla presenza del popolo, e di contro all'incendio.

§. 4. Ed avendo il Vicecurato in esecuzione degli ordini datigli, dopo essersi vestito coi sacri arredi, presa la sacra Pisside, in cui era il Venerabile Sagramento, ed uscito col decente accompagnamento di lumi e Ministri dalla porta della Chiesa, avendo nel mezzo della strada, da dove si vedeva il fuoco, data la Benedizione colla Pisside coperta dal velo umerale, non meno sopra l'immenso popolo ivi radunato, che verso quella parte, ove era il fuoco; ciò è quello, che ha somministrato campo a varj discorsi: avendo alcuni commendata la predetta Benedizione; avendo altri creduto, che nelle circostanze del fatto, altro non si potesse fare, che quello che fu fatto,

Il fatto è approvato da alcuni, biasimato da altri.

vehementissime exoptantes, aliis denique contra assertum novum incongruumque ritum inclamantibus.

fatto, per non intiepidire la divozione del popolo, e non iscandalizare i pusilli, che sospiravano la Benedizione e sopra il fuoco, e sopra loro stessi; ed altri finalmente esclamando contra la pretesa novità del rito, e contra la supposta improprietà dello stesso.

Commēdat Pontifex agendi rationem Eminentissimi Vicarii, ad quem dat hanc Epistolam servandam in futurorum casuum normam.

§. 5. Et quamvis Fraternitas Tua inter has disputationes non aliam, prout assoles, iniveris rationem, quam quæ Christianæ prudentiæ omnino congruerit, hancque ipsam probaverimus Ipsi, & nunc quoque, ut mox constabit, probemus; nobis tamen videmur facere non posse, quin ea, quæ Ipsi hac de re expendimus ac notavimus, perspecta tibi reddamus hisce nostris litteris; quas mandamus, in futurorum temporum normam, apud Acta tabularii tui asservari.

§. 5. E benchè Ella fra queste dicerie non abbia, secondo il suo solito, tenuta altra condotta, che quella, che in tutto e per tutto è stata confacente alla prudenza Cristiana, e questa sua condotta sia stata, e sia anche da Noi approvata, comi vedrassi in appresso; crediamo nulladimeno non poterci esentare dal manifestarle con questa nostra lettera le nostre considerazioni: ordinandole il conservarla negli Atti della sua Cancelleria, per regola de' tempi futuri.

Rationes, quibus memoratum factum defendi posset.

§. 6. Quicunque ea, quæ gesta sunt probanda tibi, ac defendenda suscipiens assereret, nihil plane in eo præstitum, quod cultui Sanctissimæ Eucharistiæ debito non congruerit, & perdifficile esse per integram rei gestæ seriem, quidquam offendere ex intrinseca ratione improbandum, immo vero facile reperiri posse, quod pietatem, & devotionem sapiat, aliaque afferat spiritualia commoda; multa is quidem diceret, suamque assertionem firmare posset iis, quæ adnotat Theophilus Raynaudus *tom.* 15. *suorum Operum pag.* 83. *col.* 1., ubi loquens de Sacramenti expositione fieri solita, cum aliquod imminet infortunium, ita scite rem expendit: ***Est modus aptissimus permovendi populum, ac excitandi ad pietatem necessitati congruentem, verbi gratia, si ingruat pestis, aut incursus hostium, aut aerearum tempestatum malignitas: nihil enim habet Ecclesia aptius ad plebem Fidelium excitandum, & sensu pietatis Deum placaturo afficiendam, quàm sacrum spectaculum Corporis Christi propalam exhibiti, & objectum ejus, in quo est salus, vita, & resurrectio nostra.*** Sed non satis ea essent: Ritus quippe, de quo est quæstio, multa habet adnexa inferius a nobis expendenda, ex quibus, seposita pietate actus, jure meritoque potest Ecclesia eum non probare, neque enim illa hac in re intrinsecam tantummodo ejusdem bonitatem spectat, sed & alia, quæ vel neglecta, vel non prævisa, facile possunt confusiones inducere ac perturbationes.

§. 6. Chi, volendo approvare e sostenere il fatto, dicesse, non esservi in esso stata cosa veruna, che non sia stata confacente all' adorazione dovuta alla Santissima Eucaristia, ed esser molto difficile il ritrovare in tutta la serie di quanto è seguito, un' atto, per intrinseca ragione, degno d' essere riprovato, anzi esser facile il ritrovare pietà e divozione, ed altri spirituali vantaggj; direbbe molto, e potrebbe convalidare la sua asserzione con quello, che scrive Teofilo Rainaudo *al tom.* 15. *delle sue Opere pag.* 83. *col.* 1. ove, discorrendo dell' esposizione del Sagramento, che si fa, quand' è imminente qualche disgrazia, così saviamente riflette: *Est modus aptissimus permovendi populum, ac excitandi ad pietatem necessitati congruentem, verbi gratia, si ingruat pestis, aut incursus hostium, aut aerearum tempestatum malignitas: nihil enim habet Ecclesia aptius ad plebem Fidelium excitandam, & sensu pietatis Deum placaturo afficiendam, quàm sacrum spectaculum Corporis Christi propalam exhibiti, & objectum ejus, in quo est salus, vita, & resurrectio nostra*: Ma forse non direbbe quanto basta; concorrendo nel rito, che è in questione, alcune circostanze, delle quali parlerassi dipoi, in vigore delle quali, non ostante la pietà dell' atto, può ragionevolmente la Chiesa non averlo approvato; non avendo Ella in ciò unicamente riguardo all' intrinseca bontà, ma ad altre cose, che o non curate, o non prevedute, possono facilmente esser cagione di varj discordini.

Nec non exempla ex Sacris Ecclesiæ monumentis desumpta.

§. 7. Si quis autem, ut sibi tuta unoque veluti ictu salva res esset, Ecclesiasticas proferret historias, exempla ipsi præsto essent opinioni suæ valde accommoda. In Chronica Albigensium Episcoporum, atque Abbatum Castræ, apud Thiers in Tractatu *de Expositione Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti* 2. *part. impressionis Parisiensis anno* 1677. *lib.* 5. *cap.* 12. legitur, sub Abbate Geraldo, qui vixit ad annum 1090. incendium a fulmine excitatum, fuisse hoc pacto extinctum:

Jamque Monasterium furibunda incendia volvit,
Cum, Christi oblato Corpore, flamma cadit.

Celebre est S. Bernardi factum relatum in ejus vita, quam scribere instituit Abbas Guilelmus a S. Theodorico, absolvitque Abbas Hernaldus a Bonavalle, veteri amicitia cum Sancto conjunctus. Adstabat ad Ecclesiæ Januam Willelmus Aquitaniæ Dux, intus ob excommunicationem non ingrediens. Vir Sanctus interea Sacrum faciebat: cumque consecrasset, ante consummationem, imposito Patenæ Divino Sacramento; & ad Ducem accedens ipsum eo ferventis animi affectu est allocutus, ut eundem ad insignem pœnitentiam adduxerit, & ad novum vitæ institutum, unde porro in Beatorum album, qui cultum in Ecclesia obtinent, recenseri promeruit,

§. 7. Chi per assicurare la partita, e porre in un colpo il tutto in salvo, desse di mano alla Storia della Chiesa, ritroverebbe esempj molto favorevoli. Nella Cronaca de' Vescovi d' Albi, e degli Abbati di Castro, appresso il Thiers nel Trattato *dell' Esposizione del Santissimo Sagramento dell' Altare nella* 2. *part. della Stampa di Parigi del* 1677. *lib.* 5. *cap.* 12. si legge, che nel tempo di Geraldo Abbate, che visse nel 1090. fu estinto un' incendio cagionato da un fulmine, nel modo seguente:

Jamque Monasterium furibunda incendia volvit,
Cum, Christi oblato Corpore, flamma cadit.

Celebre è il fatto di S. Bernardo, riferito nella di lui Vita incominciata dall' Abbate Guglielmo di San Teodorico, e proseguita dall' Abbate Ernaldo di Buonavalle, antico amico del Santo. Era nella porta della Chiesa Guglielmo Duca d' Aquitania, che non entrava, essendo scomunicato. Celebrava il Santo la Messa: e dopo aver consecrato, prima di consumare, posto il Divin Sagramento sopra la Patena, ed accostatosi al Duca, gli parlò con tal fervore di spirito, che lo indusse ad una gloriosa penitenza, e ad una nuova vita, per cui ha poscia meritato d' essere annoverato fra i Beati, che hanno culto nella Chiesa, come può vedersi nel

uti Marti-

uti videre est in Martyrologio Romano quarto idus Februarii. Gesta res descripta legitur in præindicata antiqua vita S. Bernardi, & perbelle retexitur a duobus recentioribus ejusdem Vitæ Scriptoribus, a Magagnotio nempe *lib. 2. cap. 6. num. 38.* & a Petrina in *Historia Chronologica lib. 4. tom. 1. num. 371. & seq.* Celebre quoque sese prodit factum S. Claræ, quæ, ut Monasterium suum, universamque Assisiensem Urbem servaret a direptione, ac stragibus Saracenorum, jam jam impia consilia exequentium, ad Monasterii januam afferri curavit Tabernaculum Sacramentum intercludens: Christique vix objecto corpore, Saracenorum nonnulli obcœcati, reliqui præcipites effugere. Rem narrat S. Antoninus in *suis Historiis tit. 24. cap. 6. §. 3.* Resumitur eadem a Bollandistis *tom. 2. mensis Augusti pridie idus pag. 759. num. 21.*, & a Pagio *in Vita Alexandri IV. n. 15.* Ejusdem fere temporis cum S. Claræ facto est & aliud relatum a Roderico Granatensi *part. 2. explanationis Symboli cap. 27. §. 7.* secutum anno 1230. in Regno Valentiæ, dum bellum geretur in Mauros: de horum quippe exercitu tum Christifideles insignem retulere victoriam, cum pius Sacerdos manibus gestans pannum lineum consecratis Particulis plenum, prodiit in omnium conspectum, Deum exorans, ut nostris præsto esset, eoque pacto est eosdem hortatus ad instaurandum certamen, quod porro insignis victoria est consecuta. Meminimus & ipsi eorum, quæ in minoribus, agentesque Promotorem Fidei, legimus in Actis collectis super Virtutibus Beati Petri Fourerii, ad quem cum delatum fuisset, publica in Caupona quosdam sacrilegis verbis Divinum Nomen violare, ad Sacrum Tabernaculum advolavit, arreptamque Sacram Pyxidem, secum detulit ad Cauponam, cumque Sacratum pignus manu ostentans, immane facinus sceleestis patefecisset atque exprobasset, eosdem ad pœnitentiam adduxit. Ast hæc, hisque similia exempla ex peculiari divino spiritu impulsuque processisse, demonstratum est non solum ex secundo eventu, sed & ex peculiaribus hæc agentium virtutibus. Ea itaque sunt hæc exempla, quæ miremur, haud autem imitemur, nec quidquam exinde inferri potest pro iis, qui debent se ad legum normam componere: quemadmodum a Nobis quoque fuit generaliter demonstratum in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 41.* & præcipue *num. 20.*

§. 8. In hanc Classem referri & illud potest, quod legitur in *Natali 10.*, quod S. Paulini Nolani opus est, ubi narrat, ingens incendium fuisse extinctum objecto tantum ad flammas Sanctæ Crucis frustulo.

Vicerat ignis aquam, nos ligno vincimus ignem,

Quamque aqua non potuit, vicit brevis hastula flammam.

Et quoties ex classe horum, similiumque exemplorum, quæ peculiari Divino afflatui non immerito tribuuntur, ad alios progredi quis vellet eventus, allatam Divini impulsus exceptionem haud ita facile recipientes, veluti ad id, quod sub annum 1647. contigisse fertur Halæ Tyrolis, ubi cum Sacerdos Venerabili Eucharistia adhibita ingenti incendio benedixisset, restitit ignis; vel ad illud, quod anno 1734. sive alio veriori tempore, hic Romæ gestum est, tunc, quando publica solemnique pompa fuit Sacramentum ab Ecclesia delatum ad incendii locum, eoque impertita benedictio; qui his uteretur exemplis, haud valde proficeret, tum quia primum ex recensitis factis affertur a Gobato in sua *Theologia experimentali tract. 4. cas. 21. sect. 1. num.*

Martirologio Romano *ai 10. di Febbrajo.* Il fatto è riferito nella detta antica Vita di San Bernardo, ed è riassunto felicemente da due moderni Scrittori della stessa Vita, cioè dal Magagnotti *al lib. 2. cap. 6. num. 38.*, e dal Petrina *nella Storia Cronologica al lib. 4. tom. 1. n. 371. e seg.* Celebre pure è il fatto di Santa Chiara, che per liberare il suo Monastero, e la Città d'Assisi dal saccheggio e strage de' Saraceni, che già erano in procinto di eseguire i loro furibondi disegni, fece portare alla porta del Monastero il Tabernacolo, ov'era il Venerabile, ed alla comparsa del Corpo di Cristo alcuni Saraceni perderono la vista, e gli altri si diedero ad una fuga precipitosa. Il fatto è riferito da S. Antonino *nelle sue Storie tit. 24. cap. 6. §. 3.*, ed è riassunto dai Bollandisti *nel tom. 2. d'Agosto al giorno 12. pag. 759. num. 21.*, e dal Pagi *nella Vita di Alessandro IV. al num. 15.* Quasi contemporaneo al fatto di S. Chiara è l'altro riferito da Roderico Granatense *alla part. 2. della spiegazione del Simbolo cap. 27. §. 7.*, che seguì l'anno 1250. nel Regno di Valenza nella guerra contro i Mori, essendosi dai Cristiani ottenuta un'insigne Vittoria contra il loro esercito, allora che un pio Sacerdote presentossi con un Corporale in mano pieno di Particole consecrate, pregando Dio ad assistere ai nostri, ed eccitandoli in quel modo ad un nuovo combattimento, da cui derivò l'insigne Vittoria. Ci ricordiamo ancor Noi di quanto, essendo in minoribus, ed esercitando l'uffizio di Promotore della Fede, legemmo ne' Processi fatti sopra le virtù del Beato Pietro Fourerio, che, avendo avuta notizia, che in una pubblica Osteria alcuni bestemmiavano il nome di Dio, corse al sacro Tabernacolo, diede di mano alla Sacra Pisside, con essa s'incaminò all'Osteria, ed avendo col Sacro pegno in mano predicato, e rimproverato ai delinquenti il loro grave misfatto, gl'indusse a penitenza. Ma questi, ed altri simili esempj furono effetti di uno speciale spirito ed impulso Divino, riconosciuto non meno dalla felicità dell'evento, che dalle personali virtù di quelli, che li praticarono. Sono dunque esempj ammirabili, e non imitabili; nè possono fondar conseguenza a pro di quelli, che debbono vivere secondo le leggi; come anche da Noi è stato generalmente dimostrato nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 41.* e specialmente *al n. 20.*

Non sono essi applicabili ad ogni caso, nè possono formar regola per tutti; e perchè.

§. 8. A questa Classe può anche riferirsi ciò, che si legge *nel Natale 10.* Opera di S. Paolino di Nola, ove racconta, che restò estinto un grand'incendio con aver voltata verso le fiamme una particella del legno della santa Croce:

Vicerat ignis aquam, nos ligno vincimus ignem,

Quamque aqua non potuit, vicit brevis hastula flammam.

E quando dalla classe di questi e simili esempj, che con molto fondamento vengono attribuiti a speciale impulso Divino, si facesse passaggio ad altri eventi, ne' quali il predetto Divino impulso non così facilmente potrebbe ammettersi, come sarebbe a dire a quello, che successe l'anno 1647. in Hala del Tirolo, ove avendo un Sacerdote data la Benedizione col Venerabile ad un grave incendio, restò il fuoco estinto, o a quanto fu praticato l'anno 1734., o in altro più vero tempo, quì in Roma, allorchè con pubblicità e sollennità fu portato il Venerabile dalla Chiesa al luogo, ove era l'incendio, e col Venerabile fu data la Benedizione; chi se ne prevalesse, non sarebbe gran viaggio, sì perchè il primo de' predetti

Gli esempj addotti per comprovare il fatto, nè si commendano, nè sono valevoli ad introdurre un rito.

375., fatti

375., qui tamen illud non probat, sed tantum nuncupat felix ab exitu: *Factum felix ab eventu*; tum quia unum, vel plura adhuc facta hujusmodi, aut incognita, aut a Superioribus dissimulata, haud tanti sunt, quibus jure recens aliqua disciplina, novusque ritus innitatur.

Primum, sed minus firmum argumentum illorum, qui factum improbant.

§. 9. Sicuti prænotatum est, superius allata argumenta, ad ritum, de quo sermo est, vindicandum infirma sunt, leviorisque momenti, sed ejusdem furfuris sunt alia quædam, quæ in Ritum ipsum objectantur, atque extolluntur. Ajunt nonnulli Eucharistiæ Sacramentum a Christo fuisse institutum, ut eo vesceremur; quod quidem indubium est: at satis deprehendi non potest, quomodo ex hoc antecedenti inferre liceat, haud decere illud in Supplicationibus deferre, Deumque, qui sub Sacramenti speciebus adest, deprecari, ut a gravibus nos quandoque obsidentibus periculis præstet incolumes. *Neque enim ideo minus est adorandum*, (sunt concepta verba Concilii Tridentini, de hoc Divino Sacramento loquentis, *sess.* 13. *cap.* 5.) *quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum: nam illum eumdem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in Orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei: quem Magi procidentes adoraverunt, quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse Scriptura testatur*: Exindeque Tridentini Patres commendare pergunt pias Supplicationes in Festo Corporis Christi haberi solitas, religiosasque actiones comitantium Adorandum Sacramentum, dum ad ægrotos affertur, uti videre est *cap.* 5. *& cap.* 6. *& can.* 6. *cit. sess.* 13. Christus Dominus quà homo, vel nunc in gloriæ statu, Deum Patrem pro nobis rogat: *Christus Jesus, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis*: legitur *in Epistola ad Romanos* 8. *Advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum*: subditur in Epistola prima S. Joannis *cap.* 2. sive porro hoc præstet, petens expresse a Deo, ut nobis proficua concedat, sive implicite suam exhibens Humanitatem, veluti Hostiam jam ipsi in Cruce oblatam, ut Deus in eam respiciens, quæ utilia nobis possunt evadere, elargiatur; veluti differunt nostri Theologi, qui licet in explicatione tradenda discrepent inter se, dum alii primæ subscribunt, alii secundæ sententiæ: consentiunt tamen omnes quoad dogma, insimul adnotantes: neque Ecclesiam, neque Fideles solere absolutè ad Christum confugere, ut ipse pro nobis oret, sed ut nostra velit exaudire vota, ne videantur cum Arii, & Nestorii erroribus consentire, qui tueri audebant, ipsam Christi personam, ad quam vota diriguntur nostra, esse creatam, & divina inferiorem. Cum autem nostras preces audiat Christus, quoties id promerentur, cumque idem Christus vere Deus & Homo, vere, realiter, ac substantialiter sub speciebus Eucharistici panis contineatur, omnino nunquam affirmari poterit, non posse nos supplices ad ipsum confugere, ut incendium extingui deprecemur, ex eo tantum, quod Sacramentum fuerit in nostrum cibum institutum; sed erit tantummodo asserendum, non licere ita ad illum confugere, ut Sacramentum educatur e Tabernaculo, afferatur ad ignem, atque ad incendium benedicatur, ob qualitatem Ritus, quoties firma desint ad eum vindicandum argumenta.

Alia duo haud validiora argumenta

§. 10. Alii ulterius progrediuntur, asserentesque non posse rem creatam irrationalem Dei nomine adjurari, autumant, hoc unum posse valide obsistere ritui benedicendi incendii cum Eucharistiæ

fatti vien riferito dal Gobat *nella sua Teologia esperimentale tratt.* 4. *cas.* 21. *sect.* 1. *num.* 375., che non l'approva, ma lo chiama felice dall'evento: *Factum felix ab eventu*; sì perchè uno, o anche più atti, o non saputi, o dissimulati dai Superiori Ecclesiastici, non sono bastanti per formare una disciplina, ed introdurre un Rito.

Primà r... ne, ma moltov... di quell... riprovar... fatto.

§. 9. Come si è veduto, i sopradetti argomenti, che si portano a pro del Rito, di cui si tratta, sono fiacchi, e di poco rilievo: E tali ancora sono alcuni altri, che si vanno esagerando, e proponendo contra lo stesso. Dicesi, che il Sagramento dell'Eucaristia fu istituito da Cristo, acciò Noi ce ne cibassimo; il che è certissimo: ma non si fa vedere, come da questo antecedente si possa dedurre la conseguenza, che non sia conveniente il portarlo processionalmente, e pregare Iddio, che è presente sotto le specie Sacramentali, a liberarci dai gravi pericoli, ne' quali talora ci ritroviamo: *Neque enim ideo minus est adorandum*, (sono parole del Sacro Concilio di Trento, quando parla di questo Divin Sagramento *alla sess.* 13. *cap.* 5.), *quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum; nam illum eumdem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in Orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei; quem Magi procidentes adoraverunt; quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse, Scriptura testatur*: dopo le quali parole passano i Padri del Concilio a commendare le divote processioni, che si fanno nella festa del Corpus Domini, ed i divoti accompagnamenti, che si fanno al Venerabile, quando si porta agli Infermi, come si vede *nel cap.* 5. *e nel cap.* 6. *e nel can.* 6. *della citata sess.* 13. Cristo nostro Signore, come uomo, ancor oggi nello stato di gloria prega Iddio Padre per noi: *Christus Jesus, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis*: si legge *nella epistola ad Romanos* 8. *Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum*: si legge nella prima epistola di San Giovanni *al cap.* 2. O ciò poi faccia, espressamente domandando a Dio, che ci dia quelle cose, che sono a noi salutari, o tacitamente esibendogli la sua Umanità come Ostia già offertagli nella Croce, acciò Iddio, vedendola, conferisca a noi quel bene, che ci può essere giovevole; come la vanno discorrendo i nostri Teologi: che, se sono discordi nella spiegazione, mentre taluni abbracciano la prima, ed altri la seconda, sono poscia concordi nel dogma, e nell'osservare, che nè la Chiesa, nè i Fedeli sogliono assolutamente ricorrere a Cristo, acciò preghi per noi, ma acciò voglia esaudirci; per non mostrare d'aderire agli errori degli Ariani, e de' Nestoriani, che osavano sostenere, che la stessa Persona di Cristo, a cui s'indrizzano le orazioni, era creata, ed inferiore alla Divina. Esaudendo poi Cristo le nostre preghiere, quando meritano di esser esaudite, e contenendosi Cristo vero Dio ed Uomo, *vere*, *realiter*, *ac substantialiter* sotto la specie del pane nel Sagramento dell'Eucaristia, non dovrà mai dirsi, che ad esso non possiamo ricorrere, per ottenere la grazia, che si estingua un'incendio, pe'l motivo che il Sagramento è stato istituito per nostro cibo; ma solamente potrà dirsi, non esser lecito il ricorrere ad esso, estraendolo dal Tabernacolo, portandolo al fuoco, e benedicendo l'incendio, per la qualità del rito, quando ad esso manchino validi fondamenti per sostenerlo.

Due al... gomen... più fo... primo.

§. 10. Altri passano più oltre, e dicendo non potersi scongiurare una creatura, che non ha ragione, pretendono con ciò di potersi validamente opporre al rito di benedire col Venera-

ristiæ Sacramento: sed infirmum omnino videtur hoc argumentum. Creata res expers rationis, si ipsa per se attendatur, cum non intelligat, talis non est, quæ adjurari possit; capax tamen evadit, quæ exorcismis Ecclesiæ subjiciatur, si veluti ab alio acta inspiciatur; ex quo consequitur, posse orationes nostras ad Deum intendi, ut eam nobis nocere prohibeat, etiamsi a Dæmone in nostrum damnum detrimentumque ageretur. Est hæc S. Thomæ doctrina 2. 2. *quæst.* 90. *art.* 3. Verum eâdem nil profecto opus est in hac facti specie, in qua dum adhibita Pyxide benedicitur incendio, nulli unquam intermixti sunt, vel intermiscentur exorcismi. Alii ritum improbant, asserentes ipsi inesse Dei tentationem, vitium Religioni oppositum, ideoque peccatum sapiens, & grave quidem peccatum, quamvis superstitione inferius, uti fuse docet, demonstratque Sanctus Thomas 2. 2. *quæst.* 97. *art.* 2. *& duob. seqq.* At si expressa Dei tentatio, juxta ejusdem Sancti Doctoris sententiam, tunc inducitur, cum quis quidquam agit ea mente, atque consilio, ut Dei scientiam, potentiam, patientiam, voluntatemve scrutetur; interpretativa autem & implicita, quando non agit is quidem eadem concepta expressaque mente, sed tamen quidquam loquitur vel agit, cui non alius potest esse scopus, quàm ut Divinæ alicujus virtutis periculum fiat; quod tunc plane contingit, cum quis paratas habens usitatas, vulgaresque agendi rationes, has quidem sponte omittit, seque ultro in discrimen adducit. *Sicuti tentare, est experimentum sumere seu explorare; ita Deum tentare, est velle sumere experimentum de aliqua ipsius perfectione; veluti an sciat, an possit, an velit quidpiam; quod tum verbis, tum factis fieri potest, idque dupliciter; uno modo expressè, puta cum aliquis ea intentione dicit, aut facit quidpiam, ut exploret Dei scientiam, potentiam, patientiam, aut voluntatem: altero modo implicitè, seu interpretativè, quando non est quidem homini formalis & expressa intentio simile aliquid explorandi, hoc tamen dicit, aut facit, quod non potest aliò ordinari, quàm ad experimentum sumendum de aliqua Dei perfectione, veluti quando aliquis humanis & naturalibus mediis non destitutus, ea sine rationabili causa omittit, aut se periculo exponit*: verba sunt Sylvii egregii S. Thomæ Interpretis *ad Art.* 1. *præcit. quæst.* 97. Quomodo unquam poterit jure defendi, eum, qui Venerabili Sacramento ad Incendium benedicit, qui Deum rogat, ut miseros afflictosque ab irruente infortunio velit præstare exemptos, qui non ea mente est, ut Divinæ potentiæ sumat periculum, qui humana non spernit subsidia, sed iis undique collectis, omnia enititur, assiduas tamen Divinæ Majestati preces offerens, ut, quod imminet, grave malum, dignetur avertere, hunc, inquam, gravissimi criminis expressæ vel tacitæ Dei tentationis posse reum pronunciari?

§. 11. Alii denique arbitrantur, non esse usu recipiendam assertam piam consuetudinem afferendi Sacramentum Sacra Pyxide contentum, eoque benedicendi incendiis, ne forte id fiat cum ignis divitum ædes incessit, non autem pauperum domunculas: neque inanis hic quidem est, vel sola mente conceptus timor: Thiers quippe *præcit. cap.* 12. invehitur in satis illacrymabilem hanc personarum acceptionem, veluti aliquibus in locis usu receptam. Idem auctor præterea plures cumulat Synodales sanctiones, quibus severe interdicitur, sacra Lintea ad incendium afferre, eaque projicere in flammas, ut extinguantur, atque multo etiam magis, si ipsa sacra Hostia projiciatur in ignem, ea quidem spe, ita illum restingui posse. Quidquid asserit præcitatus

nerabile gl'incendj. Ma quest'assunto sembra non poter avere veruna sussistenza. La creatura irragionevole, considerata in se stessa, non avendo intelligenza, non è capace di essere scongiurata; è però capace d'essere scongiurata cogli esorcismi della Chiesa, se si considera come mossa da altri: dal che deriva, che si possono diriggere le nostre preghiere a Dio, acciò le impedisca il recar nocumento a Noi, ancor quando fosse mossa dal Demonio a recarci danno e pregiudizio. Questa è la dottrina di S. Tommaso 2. 2. *quæst.* 90. *art.* 3. Ma di questa, per vero dire, non v'è bisogno nel caso presente, in cui benedicendosi colla Pisside l'incendio, nè si è praticato, nè si pratica verun esorcismo. Altri riprovano il rito, asserendo, che in esso interviene la tentazione di Dio, che è un vizio opposto alla Religione, e che per conseguenza è peccato, ed è peccato grave, benchè inferiore a quello della superstizione, come diffusamente prova ed insegna S. Tommaso *nella* 2. 2. *quæst.* 97. *art.* 2. *e due segg.* Ma, se la tentazione espressa di Dio, come insegna lo stesso Santo Dottore, interviene, quando taluno ardisce di fare una cosa coll'intenzione di esplorare la scienza, la potenza, la pazienza, o la volontà di Dio; e la tentazione interpretativa ed implicita interviene, quando l'uomo non ha la predetta formale, ed espressa intenzione, ma però dice, o fa una cosa, che non può avere altro scopo, che quello di prendere esperimento sopra qualche perfezione Divina; il che avviene, quando l'uomo, che potrebbe prevalersi de' mezzi usitati ed ordinarj, li tralascia, e si espone al pericolo. *Sicuti tentare, est experimentum sumere seu explorare; ita Deum tentare, est velle sumere experimentum de aliqua ipsius perfectione: veluti an sciat, an possit, an velit quidpiam; quod tum verbis, tum factis fieri potest, idque dupliciter: uno modo expresse, puta cum aliquis ea intentione dicit, aut facit quidpiam, ut exploret Dei scientiam, potentiam, patientiam, aut voluntatem: altero modo implicite, seu interpretative, quando non est quidem homini formalis & expressa intentio simile aliquid explorandi, hoc tamen dicit, aut facit, quod non potest aliò ordinari, quàm ad experimentum sumendum de aliqua Dei perfectione, veluti quando aliquis humanis & naturalibus mediis non destitutus, ea sine rationabili causa omittit, aut se periculo exponit*: sono parole del Silvio, bravo interprete di S. Tommaso, *sopra l'art.* 1. *della citata quæst.* 97.; Come mai può ragionevolmente pretendersi, che chi benedice l'incendio col Venerabile; che prega Iddio, acciò si degni liberare gli afflitti dalla disgrazia, nella quale si ritrovano; che non ha veruna intenzione di far esperimento della Divina potenza; che non rigetta i mezzi umani, ma nel mezzo d'essi fa quanto fa, pregando sempre Sua Divina Maestà, acciò si degni di torre il grave male imminente; possa dirsi reo del grave peccato della tentazione di Dio, o espressa, o interpretativa?

§. 11. Altri finalmente credono, non potersi dar seguito alla supposta pia costumanza di portare il Sagramento coperto colla Pisside, e con esso benedire l'incendio, pe'l timore che tal funzione si faccia quando il fuoco s'appicca alle case de' ricchi, ma non quando s'appicca alle case de' poveretti: nè questo timore è panico, o ideale; esagerando il Thiers *nel cit. cap.* 12. contra questa troppo deplorabile accezione di persone, avvegnachè in alcuni luoghi praticata; e lo stesso Autore ammassa alcune disposizioni Sinodali, nelle quali severamente vien proibito il portare i sacri Corporali agl'incendj, buttandogli nelle fiamme per estinguere il fuoco, e molto più il gettare nel fuoco la sacra Ostia, per la fiducia di estin-

Ultimo argomento fondato su certi inconvenienti, che o si possono facilmente evitare, o non si verificano nel caso presente.

tatus auctor, perfacile admitti debet; imo quoties, ad ea firmanda, quæ in ritum jaciendi in ignem Sacram Hostiam profert, & in irreverentiam eo actu contentam, alio opus esset exemplo per ipsum non inducto, illud minime desideraretur. Etenim, quamvis in Italia, & præsertim Florentiæ, vigeret usus comprobandi abditam veritatem innocuo alicujus transitu per ignem, quod plane præstitit Beatus Petrus Igneus dictus, qui ut evinceret Petrum Pavesium Florentiæ Episcopum simoniace in Episcopatum fuisse intrusum, ideoque deponendum esse, uti reipsa factum est, illæsus per ardentem ignem pertransiit, quemadmodum opportunis allatis monumentis demonstravimus *nostro lib. de Canoniz. Sanct. cap. 33.* tamen cum nonnullis exinde sæculis in eadem Civitate idem sumi voluerit experimentum ad fidem auctoritatemque conciliandam Doctrinæ Hieronymi Savonarolæ, cumque aliqui sese protulerint paratos per ignem transgredi, manu gestantes Eucharistiæ Sacramentum, Eucharistiæ delationem non probarunt judices, constanti judicio eam denegantes, ac irreligiosam definientes, pravique exempli, spectatis iis facti circumstantiis, in quibus usurpari cupiebatur; uti videre est in vita præfati Hieronymi Savonarolæ scripta a Francisco Pico *tom. 2. impressionis Parisiorum 1674. pag. 70. tom. 2. additionum ad eandem vitam pag. 306.* & in Appendice ad Vitam Alexandri Sexti Pontificis exaratam ab Alexandro Gordonio *tom. 2. pag. 485.* Verum his omnibus nihil commune est cum casu nostro. Qui enim ritum, de quo nunc agimus, tuetur, facile respondere potest, si afferat, licere omnino ipso adhibito Sacramento excitatis incendiis benedicere, nec tamen ullum fieri debere divitis & pauperis discrimen, neque Eucharistiam post benedictionem in ignem projiciendam esse, sed imo in tabernaculum, unde fuit educta, omni cum honore restituendam.

Firmum affertur principium, ex quo porro actus probandus, improbandusve arguatur.

§. 12. Sepositis itaque superius allatis animadversionibus, rationibusque, vel ritui faventibus vel oppositis, ut tuto liceat ad propositam metam pertingere, unica, cui insistas, tutaque via sita est in investigandis expendendisque regulis ab Ecclesia præscriptis de cultu Sanctissimæ Eucharistiæ; neque enim fas cuique esse debet privata auctoritate, vel ex veræ etiam devotionis, zelique affectu, novum ritum inducere. *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus, in Solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiasticum Pastorem mutari posse, anathema sit:* verba sunt Sacræ Tridentinæ Synodi *Can. 13. sess. 7. de Sacramentis in genere.* Et quoties aliquem Ritum ejusmodi induci contigit, etsi nihil continentem pietati ac religioni oppositum, Apostolica Sedes eumdem ipsum intercedere non dubitavit, ex quibusdam extrinsecis circumstantiis, nullatenus prævisis, vel neglectis ab eo, qui ritum invexit. Ut plura prætermittamus exempla, ad rem præsentem sat est unum illud innuere de Sanctissimo Sacramento, olim afferri solito ad ægrotos, qui cum exoptarent illud sumere in Viaticum, nec tamen possent deglutire, nonnulli in ipsum saltem intueri concupiebant, alii adorare ac deosculari; vetitum quippe id fuit a Sancto Pontifice Pio V., cui interdicto consonum quoque est alterum adscriptum in Rituali Romano a Paulo V. Summo Pontifice evulgato, in ea parte, quæ est *de Communione Infirmorum*, ubi, sermone instituto de Divino Sacramento, hæc leguntur. *Sed alicui ad adorandum solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu, ad ostendendum non deferatur:* idque non ea sane de causa, quod

Exemplis resilluftratur. De vetito usu deferendi ad infirmos Eucharistiam adorandam tantummodo.

estinguerlo con essa. Quanto dice il citato Autore, deè con tutta facilità essere ammesso: e quando, per convalidare quanto dice contra il gettito del Sagramento nelle fiamme, e contra l'irriverenza, che in quell'atto si contiene, vi fosse bisogno di qualche altro esempio da esso non portato, esso certo non mancherebbe; imperocchè, ancorche nell'Italia, e particolarmente nella Città di Firenze, fosse vigente l'uso di provare le verità occulte, passando taluno illeso pel fuoco, come fece il B. Pietro Igneo, che per comprovare, che Pietro Pavesio Vescovo di Firenze aveva ottenuto il Vescovado per Simonia, e doveva esser deposto, come successe, passò senza verun nocumento pe'l fuoco acceso, come cogli opportuni documenti abbiamo dimostrato *nel nostro lib. 3. de Canonizat. Sanctor. cap. 33. num. 3.*; essendosi alcuni secoli dopo voluto fare nella stessa Città lo stesso esperimento per accreditare la dottrina di Girolamo Savonarola, ed essendosi alcuni esposti a passare pe'l fuoco, ma col Sagramento dell' Eucaristia in mano, non fu la delazione dell' Eucaristia approvata dai Giudici, che costantemente la rigettarono, qualificandola per irriverente, e scandalosa nelle circostanze, in cui voleva praticarsi; come può vedersi nella Vita del predetto Girolamo Savonarola, scritta da Francesco Pico *al tom. 2. della Stampa di Parigi del 1674. pag. 70. nel tom. 2. delle addizioni alla stessa Vita pag. 306.* e nell' Appendice alla Vita del Pontefice Alessandro Sesto scritta da Alessandro Gordon, *al tom. 2. pag. 485.* Ma tuttociò non ha punto che fare col caso nostro, potendo chi sostiene il rito che è in questione, facilmente asserire, esser lecito il benedire col Sagramento un' incendio, non doversi però fare veruna differenza fra il povero ed il ricco, e potersi benedire l'incendio col Venerabile, ma però senza gettarvelo, riportandolo colla dovuta decenza al Tabernacolo, donde fu estratto.

§. 12. Poste dunque da parte le riflessioni e ragioni poc'anzi esposte, o favorevoli, o contraire al rito; per arrivare sicuramente al fine proposto, l'unica e sicura strada è quella d'osservare, e bene considerare le regole prescritte dalla Chiesa in ordine al culto della Santissima Eucaristia, non dovendo esser permesso a chicchesia con privata autorità, ed anche per vera divozione, e zelo, istituire un nuovo rito. *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus, in Solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiasticum Pastorem mutari posse, anathema sit:* Sono parole del sacro Concilio di Trento *al Can. 13. sess. 7. de Sacramentis in genere.* E, quando taluno di questi riti è stato introdotto, ancorche non vi fosse in esso cosa veruna, che fosse contraria alla pietà ed alla divozione, non ha dubitato la Santa Sede di proibirlo, per alcune estrinseche circostanze, non prevedute, o non curate da chi l'introdusse. Lasciando da parte molti altri esempj, basta per l'intento additar quello del Venerabile Sagramento, che una volta portavasi agl'Infermi, che bramavano di riceverlo per Viatico, e che non potendo inghiottirlo, sospiravano alcuni di poterlo vedere, ed altri di poterlo adorare, e baciare: essendo stato ciò proibito dal Santo Pontefice Pio V., colla di cui proibizione concorda ancor quella del Rituale Romano pubblicato dal Sommo Pontefice Paolo V., quando tratta *de Communione infirmorum*, ove così si legge, trattandosi del Divin Sacramento: *Sed alicui ad adorandum solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu, ad ostendendum, non deferatur:* e tutto ciò, non perchè (ciocchè siasi del bacio della Sacra Ostia)

ſimplex adoratio, (quidquid ſit de Sacræ Hoſtiæ oſculo) quicquam haberet contrarium debito cultui, quum potius eidem eſſet maxime conſentanea; ſed ratione quarumdam circumſtantiarum, quas ſapientes legislatores recte adnotarunt, quaſque innuit Card. de Lugo *in ſuis Reſponſis Moralibus lib. 1. dub. 11. num. 3. Merito id prohibuit*, loquitur de Sancto Pio V., *quia ſi ad privatam ægroti conſolationem, & ſine ſpe refectionis Sacramentalis, tanta Salvatoris Majeſtas loco movenda, & per vias publicas circumferenda eſſet, paulatim ea infirmorum pietas introduceret, ut, ſicut Sanctorum Reliquiæ ad eos deferuntur, & applicantur curationis gratia, ita & ad eoſdem non communicaturos, nec periculoſe decumbentes, deferretur Euchariſtia, & applicaretur partibus læſis & dolentibus, ſpe impetrandæ curationis; quæ, & alia ſimilia, cultum & reverentiam debitam tantæ Majeſtati paulatim imminuerent.*

vi foſſe nella ſemplice adorazione coſa veruna contraria al culto, anzi molto ſi conteneſſe a pro dello ſteſſo; ma per l'oſtacolo d'alcune circoſtanze ben ponderate dai ſavj legislatori, ed accennate dal Cardinale de Lugo *ne' ſuoi Reſponſi morali al lib. 1. dub. 11. num. 3. Merito id prohibuit*, parla di S. Pio V., *quia ſi ad privatam ægroti conſolationem, & ſine ſpe refectionis Sacramentalis, tanta Salvatoris Majeſtas loco movenda, & per vias publicas circumferenda eſſet, paulatim ea infirmorum pietas introduceret, ut ſicut Sanctorum Reliquiæ ad eos deferuntur, & applicantur curationis gratiâ, ita & ad eoſdem non communicaturos, nec periculoſe decumbentes, deferretur Euchariſtia, & applicaretur partibus læſis & dolentibus, ſpe impetrandæ curationis; quæ, & alia ſimilia, cultum & reverentiam debitam tantæ Majeſtati paulatim imminuerent.*

Altre leggi Eccleſiaſtiche intorno al culto da preſtarſi al Santiſſimo Sagramento.

§. 13. Annuam Eccleſiæ conſtituit ſolemnitatem Corporis Chriſti, quæ a Tridentino Concilio dicitur Religionis noſtræ adverſus Hæreſes Triumphum, ſicuti videre eſt *ſeſſ. 13. cap. 15.* Supplicationem quoque inſtituit ea occaſione habendam, jam inde ab Urbano IV., quemadmodum fuſe a nobis demonſtratum fuit in noſtro Opere *de Feſtis Domini*, cum de Feſto Corporis Chriſti diſſeruimus. Cavit Eccleſia, ut Sacramentum ad infirmos cum debito honore deferatur, cum ipſum ſuſcepturi ſunt in Viaticum, uti licet deprehendere ex pluribus Synodalibus ſanctionibus, decretiſque editis tum a Summis Pontificibus, tum & ab Epiſcopis quoad Diœceſes ſuas. Amplexa eſt Eccleſia pium uſum exponendi Venerabile Sacramentum omnibus conſpicuum, utpote duobus Cryſtallis incluſum in Oſtenſorio, quod dicitur *Monſtrantia*, in ſtatutis Concilii Colonienſis habiti ſub Card. de Cuſa Nicolai V. per Germaniam Legati Apoſt., ſicuti noſſe licet ex *Tom. IX.* Collectionis Conciliorum Harduini *col. 1368. lit. C.*, dummodo id de licentia Ordinarii, publicamque ob cauſam aliquam fiat. Adjecit & illud Eccleſia, quod ſi privata tantum, non autem publica cauſa ſubſit, Sacramentum exponatur; ita tamen, ut, reſerato Tabernaculo, inde Sacrum Chriſti Corpus minime educatur, ſed vel Sacra Pyxide ſit incluſum, aut Velo obtectum ita, ut videri non poſſit, quemadmodum deprehenditur ex iteratis conformibus decretis editis a Congregationibus Urbis, & per Summos Pontifices probatis, quas omnes collegimus ipſi, cum Bononiæ eſſemus, in una ex noſtris Inſtitutionibus *Italicæ editionis Tom. II.*, quæ in latinam quoque verſionem eſt illata. Cogitavit Eccleſia de Benedictionibus, Venerabili Sacramento adhibito, impertiendis, tum poſt publicas habitas ſupplicationes, tum quoties poſt ſolemnem Expoſitionem Sacramentum eſt in Tabernaculum reſtituendum, ac denique cum, ſumpto per Ægrotum Viatico, reliqua in Sacra Pyxide eſt Particula, quam Sacerdos ſecum ad Eccleſiam refert, veluti noſſe licet ex Rituali Romano *tit. de Communione Infirmorum*. Caſum denique proſpexit Eccleſia inſtantis alicujus nimbi, procellæ, alteriuſve ingentis periculi, cavitque, ut ſi populus excitari velit ad Deum Optimum Maximum deprecandum, quò ab ingruenti malo præſtetur immunis, adaperiatur Tabernaculum, minime educto Sacramento, ſed ante ipſum Sacra Pyxide incluſum preces religioſo affectu recitentur. Hæc eſt methodus præſcripta a magno S. Carolo Borromæo in ſua tertia Synodo Diœceſana habita anno 1572. *Cum grandines, nimbi, turbines, & aliæ temporum procellæ imminent, ad eas tempeſtates ſedandas, vel, ut vocant, ſignandas, ne Sacerdos vaſculum, in quo Sanctiſſimum Chriſti Domini Corpus aſſervatur,* adhi-

§. 13. Ha la Chieſa ſtabilita l'annuale Feſta del Corpo di Criſto, che dal Concilio di Trento vien detta trionfo della noſtra Santa Religione contra l'ereſia, come può vederſi *nella ſeſſ. 13. al cap. 15.* Ha pure ſtabilita la Proceſſione da farſi nella detta occaſione, fino da' tempi d'Urbano IV., come da Noi diffuſamente ſi è dimoſtrato nella noſtra Opera *delle Feſte del Signore*, quando abbiamo trattato della Feſta del Corpo di Criſto. Ha la Chieſa determinato, che il Sacramento ſi porti agl'infermi colla dovuta decenza, quando lo debbono ricevere per Viatico, come ſi può vedere in tante e tante determinazioni, in tanti e tanti Sinodi, ed ordini dati non meno dai Sommi Pontefici, che dai Veſcovi nelle loro Dioceſi. Ha la Chieſa adottata la divozione dell' Eſpoſizione del Venerabile in maniera viſibile, perche racchiuſo fra due Criſtalli nell' Oſtenſorio, chiamato *Monſtrantia*, negli Statuti del Concilio Colonienſe radunato dal Cardinal di Cuſa Legato Apoſt. di Niccola V., come può vederſi *nel Tom. IX.* della Collezione de'Concilj dell'Harduino *col. 1368. litt. C.*, purche ſi faccia coll'autorità dell'Ordinario, e vi concorra una pubblica cauſa. Ha aggiunto la Chieſa, che, concorrendo qualche altra cauſa, che non ſia pubblica, ma ſia privata, l'Eſpoſizione ſi faccia, aprendo il Tabernacolo, ſenza eſtrarre da eſſo il Venerabile, ma tenendolo racchiuſo nella Sacra Piſſide, o coperto con un Velo, in tal maniera che non poſſa vederſi; come ſi deduce dalle reiterate uniformi riſoluzioni preſe dalle Congregazioni di Roma, ed approvate dai Sommi Pontefici, unite da Noi in una noſtra Notificazione *nel Tom. II. della edizione Italiana*, quando eravamo in Bologna, ed inſerita ancora nell' edizione latina. Ha penſato la Chieſa alle Benedizioni da darſi col Venerabile, e dopo le Proceſſioni pubbliche, e quando dopo la pubblica Eſpoſizione ſi vuol riporre il Sacramento, e quando, comunicato l'infermo col Viatico, reſta nella Sacra Piſſide una Particola, e con eſſa il Sacerdote ritorna alla Chieſa, come può vederſi nel Rituale Romano *al tit. de Communione infirmorum.* Ha finalmente la Chieſa previſto il caſo di qualche nembo, di qualche procella, di qualche grave pericolo imminente, ed ha ordinato, che volendoſi eccitare il popolo a pregare il Grande Iddio, per eſſer liberato dal male, ſi apra il Tabernacolo, non ſi eſtragga il Venerabile, ma avanti d'eſſo rinchiuſo nella Sacra Piſſide ſi recitino divotamente le preci. Queſto è il metodo inſinuato dal gran S. Carlo Borromeo nel ſuo terzo Sinodo Dioceſano tenuto l'anno 1572. *Cum grandines, nimbi, turbines, & aliæ temporum procellæ imminent, ad eas tempeſtates ſedandas,* vel,

Decreti Sinodali, che determinano il rito da pratticarſi in caſi affatto ſimili al preſente.

adhibeat, sed Tabernaculum accensis luminibus patefaciat, ut ea nimborum vi imminente, rogationes & preces a Clero populoque coram Domino religiose fiant. Quod confirmatum noscitur in tertia Synodo Provinciali coacta subsequenti anno 1573. *Cum nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asservatur, sed Tabernaculum, ubi illud in Altare reconditur, patefaciat, licet; tumque in ejus conspectu Litanias, aliasque religiosas preces ejus rei causa institutas pie sanCteque pronunciet.* Consonat his Rituale Ebroicense anno 1606. a magno Cardinali du Perron compositum. Perspicuum itaque est sistema a S. Carolo Borromæo, veluti lex quædam, in universa Diœcesi, Provinciaque sua stabilitum, quodque merito pro cæteris locis haberi potest tanquam regula *in vi directiva*, cum ex aliquo tempestatum, grandinum, fulminumque inopinato casu, supplices ad Deum libet confugere. Aperiendum namque est, uti prænotavimus, Tabernaculum, Sacramentum intra Pyxidem relinquendum, piæ fundendæ preces, ut Divinam nobis opem imploremus. Si autem Sacramentum non debet a Tabernaculo educi, facile intelligitur, in designatis casibus non esse illud afferendum ad Ecclesiæ januam, nec cum eodem Benedictionem impertiendam.

Ex identitate rationis hunc quoque casum definiunt.

§. 14. Loquuntur quidem mox supra allatæ auctoritates de turbinum, procellarumque casu, quin suspicari possimus, audere quemquam excipere, eas minime congruere incendiis; par omnium quippe ratio est: & quoties, ut aliorum subtilibus levibusque cavillationibus fieret satis, exquiri Synodi vellent, ac Ritualia conceptis verbis loquentia de incendii casu, sat erit manum protendere ad Synodum Archiepiscopi Parisiensis habitam anno 1674. *art.* 7. *cap.* 2., in qua disertis verbis cavetur, ne Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum quacunque de causa unquam ad incendia afferatur, indicta in Sacerdotem, qui deliquisset, suspensionis pœna; & ad Rituale Argentoratensis Ecclesiæ evulgatum a bonæ mem. Cardinali de Rohan, impressumque anno 1742., ubi *pag.* 83. sequentia adnotantur verba -- *Prohibitum est insuper*, sermo est de Sacramento Altaris, *ne ad extinguenda incendia deferatur, & quidem sub pœna suspensionis, a Ministris deferentibus ipso facto incurrenda. Scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Qui dixit mari -- usque huc venies.... & hic confringes tumentes fluctus tuos -- potest & impetum ignis refrænare. Quandoque autem, sicut potens, sic & justus, mala quædam permittit; & quia, num facile sit placabilis, ignoramus; vitandum illud omne, quod & quorundam Christianorum fidem infirmare posset, & nostrorum honorem Mysteriorum malignis infidelium, aut hæreticorum irrisionibus exponere.* Qui temporalia a Deo exposcit, pavidus debet eadem rogare, divinæque voluntati se omnino committere: *Quando petitis temporalia, cum modo petite, cum timore petite, illi committite, ut, si prosint, det; si scit obesse, non det. Quid autem obsit, quid prosit, medicus novit, non ægrotus*: inquit Sanctus Augustinus *in serm.* 354. *aliàs* 53. *de verbis Domini cap.* 7. Cum sæviunt infortunia, homines plerumque Deum, quomodo oporteret, non orant: liberari se petunt, nihilque præterea curant: cumque cæteroquin pietate ac devotione erga Sacramentum Altaris exardescant, videntes educi illud è Tabernaculo post recitatas preces, afferri ad Ecclesiæ januam, eodemque adhibito per Sacerdotem benedici ad eam regionem, unde erumpunt turbines & procellæ, vel ad eam, in qua furit incendium; implentur fi-

Afferuntur alia decreta, quæ hunc præcise incendii casum decidunt, & quid tunc agendum statuunt.

vel, ut vocant, signandas, ne Sacerdos Vasculum, in quo Sanctissimum Christi Domini Corpus asservatur, adhibeat, sed Tabernaculum accensis luminibus patefaciat, ut ea nimborum vi imminente, rogationes & preces a Clero populoque coram Domino religiose fiant. Il che anche si trova confermato nel suo terzo Concilio Provinciale, tenuto l'anno seguente 1573. *Cum nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asservatur: sed Tabernaculum, ubi illud in Altare reconditur, patefaciat, licet; tumque in ejus conspectu Litanias, aliasque religiosas preces ejus rei causa institutas pie sanCteque pronunciet.* Concorda il Rituale d'Evreux del 1606. fatto dal gran Cardinale del Perron. Chiaro dunque è il sistema stabilito da S. Carlo Borromeo, come Legge, nella sua Diocesi, e nella sua Provincia, e che ragionevolmente può qualificarsi come regola *in vi directiva* negli altri luoghi, quando si vuol ricorrere a Dio, succedendo qualche caso inopinato di tempeste, di grandini, di fulmini; dovendosi, come si è veduto, aprire il Tabernacolo, dovendosi lasciare il Sagramento coperto dentro la Sacra Pisside, dovendosi recitare divotamente le preci, invocando l'ajuto di Dio. E se non deve il Sagramento esser estratto dal Tabernacolo, vi vuol poco a comprendere, che non dee nelle dette occasioni esser portato alla porta della Chiesa, nè si dee con esso dare la Benedizione.

Sono i motivi presenti ... stione ... ident. motivi.

§. 14. Parlano, è vero, le autorità poc'anzi riferite, del caso di turbini e procelle, nè può caderci in mente, che taluno osi di replicare, non aver esse luogo nel caso degl'incendj, mentre in tutti i predetti casi concorre la stessa ragione: e quando, per soddisfare alle altrui sottili ed insussistenti indagini, si volesse far ricerca di Sinodi, e Rituali, che parlino del caso dell'incendio, basterà stender la mano al Sinodo dell'Archivescovo di Parigi tenuto l'anno 1674. *art.* 7. *cap.* 2. in cui a chiare note viene ordinato, che il Santissimo Sagramento dell'Altare non si porti mai agl'incendj sotto qualunque pretesto si sia, sotto pena di sospensione al Sacerdote, che contravvenisse; ed al Rituale della Chiesa d'Argentina pubblicato dalla buona memoria del Cardinale di Rohan, e stampato l'anno 1742. ove *alla pag.* 83. sono registrate le seguenti parole: *Prohibitum est insuper*, parlasi del Sagramento dell'Altare, *ne ad extinguenda incendia deferatur, & quidem sub pœna suspensionis, a Ministris deferentibus ipso facto incurrenda. Scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Qui dixit mari -- usque huc venies.... & hic confringes tumentes fluctus tuos -- potest & impetum ignis refrænare. Quandoque autem, sicut potens, sic & justus, mala quædam permittit; & quia, num facile sit placabilis, ignoramus, vitandum illud omne, quod & quorumdam Christianorum fidem infirmare posset, & nostrorum honorem Mysteriorum malignis infidelium, aut hæreticorum irrisionibus exponere.* Chi domanda a Dio cose temporali, le dee domandare temendo, ed in tutto dee rimettersi alla di lui volontà: *Quando petitis temporalia, cum modo petite, cum timore petite, illi committite, ut, si prosint, det, si scit obesse, non det. Quid autem obsit, quid prosit, medicus novit, non ægrotus*: dice Santo Agostino *nel Serm.* 354. *altre volte* 53. *de verbis Domini al cap.* 7. Succedendo le disgrazie, gli uomini pur troppo non pregano Dio, come dovrebbe pregarsi: pregano per esserne liberati, e ad altro non pensano: ed essendo per altro pieni di pietà, e di divozione verso il Sagramento dell'Altare, vedendolo dopo le preci estrarre dal Tabernacolo, vedendolo portare alla porta della Chiesa; vedendo darsi con esso dal Sacerdote la Benedi-

Si recano altri decreti precisamente decisivi del caso dell'incendio, che stabiliscono ciò che deve farsi.

ducia quadam, certaque spe, ad exitum jam pertigisse calamitates suas, &, si id haud fiat, sicuti ex justo Dei judicio pluries reipsa non contingit, magnum exinde subest periculum, ne labefactetur vel tepescat fervens illa devotio erga Augustissimum Altaris Sacramentum; misso interea facto altero periculo irrisionum ab incredulis. Atque hæ profecto animadversiones fecerunt, ut a solertissimis Episcopis statueretur, ne Pyxis e Tabernaculo educatur, ne exportetur ab Ecclesia, neve cum ea in Ecclesia, vel extra Ecclesiam, ad tempestates, aut incendia benedicatur.

§. 15. Haud absimilis est obsessorum exorcizandorum species; in Rituali siquidem permittuntur Sanctorum Reliquiæ, opportunis adhibitis cautelis, eorum capitibus pectoribusque imponi. *Reliquiæ quoque Sanctorum, ubi haberi possint, decenter ac tutò colligatæ & coopertæ, ad pectus, vel ad caput obsessi reverenter admoveantur.* Non tamen licet ad caput eorum, vel pectus, sacram admovere Eucharistiam, ob irreverentiæ periculum; *Sanctissima verò Eucharistia super caput obsessi, aut aliter ejus corpori non admoveatur, ob irreverentiæ periculum.* Etsi in vita Sancti Bernardi, in Chronicis Belgicis Molineti, & in Catalogo Belgico Bernardi a Lucemburgo *litt. G.* haud desiderentur exempla Sanctorum Virorum, qui tale quidpiam præstitere, atque ita ab Obsessis Dæmones ejecerunt: facta enim hæc, sicut prædiximus, iis accensenda sunt exemplis, quæ admiratione quidem, non vero imitatione prosequi debeas.

§. 16. Cæteris quibusque Auctoribus Joannes Baptista Thiers eruditiùs, doctiùsque de hac quæstione disseruit, illamque diremit juxta ea, quæ hactenus dicta sunt, in suo Tractatu *de Sanctissimo Sacramento 2. part. Cap. 12.*, & quidquid ibi latius attulit, legitur ab ipso summatim resumptum in suo Tractatu *de superstitionibus tom. 2. cap. 13.* Opus Thiers *de Expositione Sacramenti*: valde commendatum, probatumque fuit pio, ac docto Cardinali Bonæ, uti nosse licet ex ejus Epistola *321*, in tomo hoc ipso anno 1755. cuso, *pag. 246.* Laudatus Cardinalis in ea epistola inquit, præclarum se de illo opere fecisse judicium, cum sermonem de eo habuisset cum Patre Luca Dacherio, indeque subdit: *Librum optimum esse, & pium, & ab omnibus viris doctis ac eruditis approbatum. Omnes autem mirantur, quod argumentum per se sterile, & hactenus intentatum, tanta ubertate tractaveris, ut nihil ei desit, nihil ultra desiderari possit. Audivi rumorem propter illum a quibusdam Parisiis excitatum fuisse, sed protinus sedatum, cum nihil in eo censuræ obnoxium sit.* Tanti Cardinalis sententiæ ipsi subscribimus, sed quoad præsentem quæstionem erudite adeo discussam a Thiers, putamus, deesse nonnulla, quæ nisi congrua aliqua interpretatione solvantur, concidit Thiers assumptio, atque etiam nonnihil concuti possunt, quæ hactenus constituta sunt.

§. 17. Hoc maximè Thiers expendit, cum in tot Synodis actum sit ac constitutum, quidquid agi oporteet, dum aliquod tempestatis, incendiique accidit infortunium, ne unam reperiri quidem suadentem, vel permittentem Benedictionem, Sacramento adhibito: Præterea, ex tot Ritualibus in Sacrarum Functionum normam impressis, nullum penitus adinveniri consentiens, ut tempestatibus, incendiisque, Sacramento adhibito, benedicatur; etsi cæteroquin similia non

zione verso quella parte, donde vengono i turbini e le procelle, o verso quella, in cui arde l'incendio, si riempiono di una fiducia, di una sicura speranza, che sia giunto il termine delle loro disavventure: e, se ciò non succede, come per giusti giudizj di Dio tante volte non succede, si apre il campo ad un grave pericolo, che si scemi, o s'intepidisca il fervore verso l'Augustissimo Sagramento dell'Altare; passando intanto sotto silenzio l'altro pericolo delle irrisioni de' miscredenti: riflessioni, che sono state la cagione, per cui fu stabilito dai vigilantissimi Vescovi, che non si estragga dal Tabernacolo la Pisside, che non si porti fuori di Chiesa, nè con essa, o in Chiesa, o fuori di Chiesa, si dia la Benedizione sopra le tempeste, o gl' incendj.

Perchè sia proibito di benedire l'incendio coll' Eucaristia.

§. 15. Simile è il caso degli ossessi, che si esorcizzano; permettendosi nel Rituale, che sopra i loro petti, e le loro teste, colle dovute cautele, si mettano le Reliquie de' Santi: *Reliquiæ quoque Sanctorum, ubi haberi possint, decenter ac tuto colligatæ & coopertæ, ad pectus vel ad caput obsessi reverenter admoveantur*: ma non si può accostare al capo o al petto dell' ossesso l'Eucaristia, pe'l pericolo dell'irriverenza: *Sanctissima vero Eucharistia super caput obsessi, aut aliter, ejus corpori non admoveatur, ob irreverentiæ periculum*: ancorchè nella Vita di S. Bernardo, nelle Cronache Belgiche del Molinet, nel Catalogo Belgico di Bernardo di Lucemburgo *littera G.*; non manchino esempj d'uomini Santi che l'hanno fatto, ed in questo modo hanno cacciato i demonj dagli ossessi; dovendo questi casi annoverarsi, come si è detto, fra gli esempj ammirabili, e non imitabili.

Sotto la stessa legge proibitiva, è compreso anche il caso d'esorcizare qualche Ossesso.

§. 16. Chi fra gli Autori ha con maggior erudizione e sapere discorso del punto presente, risolvendolo coerentemente ad detto fin ora, è stato Gio. Battista Thiers nel suo Trattato *del Santissimo Sagramento nella 2. part. al cap. 12.* e quanto ivi con ampiezza ha detto, si ritrova da esso compendiosamente riassunto nel suo Trattato *delle superstizioni al tom. 2. cap. 13.* L'Opera del Thiers *dell'Esposizione del Sagramento* fu molto lodata ed approvata dal pio e dotto Cardinale Bona, come si vede *nella sua lettera* 321. nel tomo stampato quest' anno medesimo 1755. *alla pag. 246.* Dice il Cardinale nella Lettera, d'aver gia dato il suo giudizio favorevole del Libro, avendone parlato col Padre Luca d'Achery, e poi soggiugne: *Librum optimum esse, & pium, & ab omnibus viris doctis ac eruditis approbatum. Omnes autem mirantur, quod argumentum per se sterile, & hactenus intentatum, tanta ubertate tractaveris; ut nihil ei desit, nihil ultra desiderari possit. Audivi rumorem propter illum a quibusdam Parisiis excitatum fuisse, sed protinus sedatum, cum nihil in eo censuræ obnoxium sit.* Noi ci sottoscriviamo al sentimento di un così gran Cardinale; ma in ciò che appartiene alla questione presente trattata con tanta erudizione dal Thiers, crediamo mancare alcune cose, alle quali se non si dà uno sfogo competente, cade l'assunto del Thiers, ed anche in parte può crollare quanto fin ad ora si è detto.

Chi sia stato quello, che con più erudizione e fondamento abbia scritto su questa materia.

§. 17. Considera il Thiers, che, essendosi in tanti Sinodi trattato di quanto dee farsi, quando succede la disgrazia di qualche tempesta, o di qualche incendio, neppur uno vi sia, che insinui, o permetta la Benedizione col Venerabile; inoltre, che in tanti Rituali stampati per regola delle Funzioni, neppur uno se ne ritrovi, in cui si ammetta il benedire le tempeste, e gl' incendi col Sagramento; ancorche non manchino simili Rituali, e monumenti

Se sia vera l' asserzione del Thiers non trovarsi alcun Sinodo, nè Rituale, che tratti di tal benedizione.

desint Ritualia, & monumenta Benedictionum, quæ, adhibitis Sanctorum Reliquiis, vel Crucis imaginibus, impertiantur: & ex tanto omnium silentio validum elicit argumentum adversus ritum benedicendi, adhibito Sacramento, tempestatibus, incendiisve. At si forte nonnulla extarent Ritualia, quibus hoc plane suaderetur, ingens concuteretur ædificium, omniaque disrupta corruerent.

delle Benedizioni da farsi o colle Reliquie de' Santi, o colle Immagini della Croce: E da tanto universale silenzio ricava un forte argomento contra il rito di benedire col Sagramento le tempeste, o gl'incendj. Ma, se per avventura si ritrovassero Rituali, che ciò insinuassero, crollerebbe la gran fabbrica, ed il tutto caderebbe a terra.

Sacerdotale Romanum P. Alberti Castellani & Rituale Cardinalis Sanctorii hanc benedictionem probant.

§. 18. In Sacerdotali Romano *pag.* 227. *a tergo, sub tit. de Benedictione adversus tempestates*, sequentia verba adnotata reperiuntur: *Si expediens visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter Corpus Domini in vase debito, & Ecclesia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vase signet.* Et in Rituali Cardinalis Sanctorii *pag.* 709. *sub tit. de Exorcismis contra ingruentes aereas tempestates* hæc adscripta leguntur verba: *Postea, si expedire visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter & cum luminaribus Corpus Domini in calice, aut alio vase debito, & Ecclesiam exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vase signet.* Auctor Sacerdotalis Romani fuit Pater Albertus Castellani Ordinis Prædicatorum, qui multo labore illud elucubravit, dicavitque Leoni X. Pontifici Maximo. Et antequam typis traderetur, examinatum emendatumque fuit jussu Pii IV. Pontificis, veluti cognoscere est *Tom. II. Scriptorum Ordinis Prædicatorum P. Jacobi Echard pag.* 48. Alterum Rituale auctorem habuit Cardinalem Sanctorium, S. Severinæ nuncupatum, teste Ciacconio *in ejus Vita Tom. III. pag.* 1044. De hoc autem Rituali Cardinalis Sanctorii perhonorifica fit mentio in Brevi Summi Pontificis Pauli V. incipiente *Apostolicæ Sedis* dato quarto Idus Julii 1614., impressoque ad frontem Ritualis Romani ab eodem Paulo Pontifice evulgati; in eo quippe refertur, Cardinales ad novi Ritualis editionem designatos, vetera expendisse Ritualia, præsertim vero illud, *quod vir singulari pietate, zelo, & doctrina, bonæ memoriæ Julius Antonius S. R. E. Cardinalis Sanctæ Severinæ nuncupatus, longo studio, multaque industria & labore plenissimum composuerat.*

§. 18. Nel Sacerdotale Romano *alla pag.* 227. *a tergo, sotto il titolo della Benedizione contra le tempeste*, si ritrovano registrate le seguenti parole: *Si expediens visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter Corpus Domini in Vase debito, & Ecclesia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto Vase signet.* E nel Rituale del Cardinale Santorio *alla pag.* 709. nel Titolo degli Esorcismi *contra ingruentes aëreas tempestates*, sono registrate queste altre parole: *Postea, si expedire visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter & cum luminaribus Corpus Domini in Calice, aut alio Vase debito, & Ecclesiam exiens, nubes in modum Crucis cum dicto Vase signet.* Autore del Sacerdotale Romano fu il Padre Alberto Castellano dell'Ordine de' Predicatori, che con molta fatica lo compose, e lo dedicò al Sommo Pontefice Leone X.: E prima che fosse stampato, fu esaminato, e corretto per ordine del Pontefice Pio IV., come può vedersi *nel Tom. II. degli Scrittori dell'Ordine de' Predicatori* del P. Giacomo Echard *alla pag.* 48. Autore dell'altro Rituale il Cardinale Santorio detto di Santa Severina, come attesta il Ciacconio *nella di Lui Vita al Tom. III. pag.* 1044., e di questo Rituale del Cardinale Santorio si parla con gran rispetto nel Breve del Sommo Pontefice Paolo V., che incomincia *Apostolicæ Sedis*, e che fu spedito sotto il giorno 12. di Luglio 1614., e che è stampato in testa al Rituale Romano pubblicato dallo stesso Pontefice Paolo, dicendosi in esso, che i Cardinali deputati per l'edizione del nuovo Rituale, considerarono gli antichi Rituali, e specialmente quello, *quod vir singulari pietate, zelo, & doctrina, bonæ memoriæ Julius Antonius S. R. E. Cardinalis Sanctæ Severinæ nuncupatus, longo studio, multaque industria & labore plenissimum composuerat.*

Publica tamen auctoritate numquam fuerunt eadem opera approbata. Et primo id probatur quoad Sacerdotale Romanum.

§. 19. His tamen nihil facessentibus, stat Thiertis Assertio: præindicata quippe duo Opera publicæ auctoritatis pondere destituuntur. Nos nihil detractum volumus egregio Operi Patris Alberti Castellani, sed asserimus, esse privati Auctoris Opus, nullumque extare argumentum, quo illud a Pio IV. Pontifice approbatum demonstretur. Neque id temere aut nulla ratione affirmamus. Agitur in eo Opere de Baptismi forma sub conditione, ac recensentur peculiares factorum circumstantiæ, quando, in hujusmodi Sacramento administrando, forma sub conditione uti licet; a Sacramento autem Pœnitentiæ universim hæc forma sub conditione rejicitur: *Secus in Sacramento Pœnitentiæ, quod non licet.* Theologi illi, qui in Sacramento Pœnitentiæ ministrando locum esse negant formæ sub conditione, auctoritate utuntur Sacerdotalis Romani a præfato Religioso compositi, venditantes illud Pontificia auctoritate roboratum. At cæteri, quibus forma sub conditione in Pœnitentiæ Sacramento probatur, fidenter respondent, neque anteacto tempore fuisse unquam demonstratum, nec demonstrari nunc posse, enunciatum Opus fuisse ab aliquo ex Summis Pontificibus approbatum, quod & ipsi expressimus in Nostro Opere *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 15. *Tom. II. & seq. novissimæ editionis Romanæ*, jam jam absolutæ & quamprimum evulgandæ. Prætermittenda nec est consideratio illa, si nimirum Opus Patris Castellani approbatum fuisset a Pio IV. Pontifice, Sanctum

§. 19. Ciò non ostante resta nel suo vigore l'assertiva del Thiers, mancando alle accennate due Opere il peso della pubblica autorità. Noi non leviamo il pregio alla bell'Opera del P. Alberto Castellano; ma diciamo, che è un' Opera di un'autore privato; e che non v'è prova veruna, che fosse approvata dal Pontefice Pio IV. Nè questa è una nostra capricciosa invenzione. Si tratta nella detta Opera della forma condizionata del Battesimo, e si assegnano le circostanze, nelle quali è luogo alla forma condizionata nel detto Sagramento; ed universalmente si esclude la forma condizionata nel Sagramento della Penitenza: *Secus in Sacramento Pœnitentiæ, quod non licet.* I Teologi, che escludono la forma condizionata nel Sagramento della Penitenza, si prevalgono dell'autorità del Sacerdotale Romano del predetto Religioso, dandolo per approvato dal Sommo Pontefice. Ma gli altri, che ammettono la condizionata nel Sagramento della Penitenza, francamente rispondono, non essere mai stato provato, nè potersi provare, che l'Opera predetta sia stata approvata da verun Sommo Pontefice; come anche da Noi è stato riferito nella Nostra Opera *de Synodo Diœcesana al lib.* 7. *cap.* 15. *num.* 2. *e seg. dell'ultima edizione Romana*, che ormai si può dir terminata, e che quanto prima sarà pubblicata. Non potendosi tralasciare la riflessione, che se l'Opera del Padre Castellano fosse stata approvata dal Pontefice Pio IV., non avrebbe S. Carlo Borromeo,

Carolum

ch' era

Carolum Borromæum Pontificis Nepotem, totoque ejus Pontificatu in Ecclesiasticis negotiis maximè versatum, haud fuisse permissurum, ut in sua Diœcesana Synodo, suaque itidem in Synodo Provinciali postea coactis, statueretur, quod noscitur reipsa statutum, quodque omnimode adversatur iis, quæ in præfato Opere Patris Castellani tradita leguntur.

§. 20. Hinc ad Rituale Cardinalis Sanctorii gradum facimus. Celebris Præsul Fontanini, qui paucos librorum peritia sibi pares habuit, in appendice ad Catalogum librorum bonæ memoriæ Cardinalis Imperiali, *littera S.* hæc adnotata reliquit: *Opus rarissimum, sine principio, & fine, impressum sub Paulo V.*, & jure quidem: egregii quippe hujusce operis impressa folia delitescebant in angulo Vaticanæ Bibliothecæ, quorum notitia ad Viros Sacrorum Rituum studiosos delata, impetrarunt hi, ut simul colligerentur, quò eorum exemplum sibi sumere liceret. Tunc vero factum, ut multi ejusdem sibi exemplum comparaverint, quod in suis Bibliothecis condiderunt, cum ante id temporis pauca essent, atque rariora exempla: neque enim alia eousque comperta erant exempla, quàm quæ extabant, & nunc etiam extant, unum in Bibliotheca Monasterii S. Crucis in Hierusalem, duo autem in Bibliotheca Collegii Romani, quorum alterum fuit Venerabilis Cardinalis Bellarmini, alterum Præsulis Coccini Rotæ Auditoris. Uti prænotatum est, asserit Præsul Fontanini, Rituale Cardinalis Santorii principio destitui, & fine; idque omnino verum, quemadmodum videre est in exemplis mox supra indicatis. Testatur, illud sub Paulo V. impressum, at non meminit, quod illum latuerit fortasse, suppressum fuisse jussu ejusdem Pontificis, dum adhuc sub prælo esset, quemadmodum ab eodem Præsule Coccino sua manu adnotatum legitur in præfato Rituali, in Collegio Romano, uti prædictum est, asservato: *Hoc Opus, dum adhuc sub prælo esset, suppressum fuit Romæ tempore Pauli V., ideoque caret principio, medio, & fine.* Et licet in ejusdem Ritualis exemplis novissime evulgatis, ac distributis, initium reperiatur ac finis, facile tamen deprehenditur, & initium, & finem ipsis fuisse, quamvis fortasse parum considerate, superadditum, ne per manus abiret mutilum exemplum, nec caput habens nec pedes.

§. 21. Id vero comprobatur ex titulo, sive inscriptione præfatis recentibus exemplaribus præposita; constat quippe his verbis: *Rituale Sacramentorum Romanum, Gregorii XIII. Pontificis Maximi jussu editum, Romæ* 1584. in quo facti veritas primum desideratur, cum de imprimendo Rituali Cardinalis Sanctorii cogitatum fuerit tantummodo sub Pontificatu Pauli V., uti mox supra dictum est, nec cusum illud fuerit superstite Auctore, qui e vivis excessit sub annum 1601., Clemente VIII. Pontifice, sed ab ejusdem hæredibus sub Pontificatu Pauli V., quemadmodum mox infra constabit.

§. 22. In prædictis exemplaribus & finis quoque conspicitur; *pagina quippe* 712., hæc leguntur verba: *Ritualis Romani Finis.* Qui autem id sibi sumpsit, ut extrema suppleret, mediam partem satis non inspexit, ubi non minus in ipsis, quam in cæteris quibuscumque exemplis desiderantur paginæ, *quæ a pag.* 252. *ad pag.* 257. *subsequuntur.* Verum, quanticumque sit hæc animadversio, sermonem omnem colligentes ad finem, facili negotio detegitur recens superadditio nonnullorum foliorum,

quæ

ch'era di lui nipote, e che nel tempo del di lui Pontificato aveva avuta tutta l'ingerenza negli affari Ecclesiastici, permesso, che nel suo Sinodo Diocesano, ed in un suo Concilio Provinciale tenuti dopo il predetto tempo, si stabilisse quanto fu stabilito, e che è in tutto e per tutto contrario a quanto si legge nell'Opera predetta del Castellano.

Notizie Istoriche intorno al Rituale del Card. Santorio.

§. 20. Facendo poi passaggio al Rituale del Cardinale Santorio, il celebre Monsignor Fontanini, Uomo, che ha avuti pochi pari nella cognizione de' Libri, nell'appendice al Catalogo de' Libri del fu Cardinale Imperiali, *alla lettera S*, così lasciò scritto, trattando del detto Rituale: *Opus rarissimum, sine principio & fine, impressum sub Paulo V.* e scrisse molto bene; imperocchè i fogli di questa bell'Opera stampati, erano sepolti in un angolo della Biblioteca Vaticana, ed avendone avuta notizia alcuni uomini studiosi de' Sacri Riti, essi ottennero, che se ne facesse l'unione, per averne un esemplare; ed allora fu, che molti procurarono d'averne uno da mettere nella sua Libreria, mentre prima del detto tempo pochi e rari erano gli esemplari, non essendovi fino a quel tempo stata altra notizia, che di un esemplare, ch'era, ed è nella Biblioteca del Monastero di S. Croce in Gerusalemme, e di due altri esemplari, che erano e sono nella Biblioteca del Collegio Romano, uno de' quali fu del Venerabile Cardinale Bellarmino, e l'altro di Monsignor Coccino Uditore di Rota. Come si è veduto, Monsignor Fontanini dice, che il Rituale del Cardinale Santorio è senza principio, e fine; e ciò è sussistente, come si può vedere negli esemplari poc'anzi indicati. Attesta, che fu stampato sotto Paolo V., ma non fa menzione, perchè forse non ne avrà avuta notizia, che, mentre si stampava, fu soppresso per ordine dello stesso Pontefice, come si trova notato di mano di Monsignor Coccino nel predetto Rituale, esistente, come si è detto, nel Collegio Romano: *Hoc Opus, dum adhuc sub prælo esset, suppressum fuit Romæ tempore Pauli V., ideoque caret principio, medio, & fine.* E sebbene negli ultimi esemplari dello stesso Rituale, come sopra, pubblicati e distribuiti, si vede, esservi il principio ed il fine; vi vuol poco però a comprendere, che vi fu fatto l'aggiunta del principio e del fine (ma forse senza tutte le dovute avvertenze) per non lasciar correre un esemplare mutilo, e senza principio, e fine.

Vi sono state fatte varie aggiunte sul principio.

§. 21. La prova di quest'assunto si desume dal Titolo, o sia Frontispizio de' predetti ultimi esemplari, essendo esso concepito colle seguenti parole: *Rituale Sacramentorum Romanum, Gregorii XIII. Pontificis Maximi jussu editum, Romæ* 1584., il che non sussiste in fatto, essendosi pensato alla stampa del Rituale del Cardinale Santorio nel Pontificato di Paolo V., come poc'anzi si è detto, e non essendo stata fatta la stampa nel tempo, che vivea l'Autore, che morì l'anno 1601. nel Pontificato di Clemente VIII., ma bensì da' suoi eredi nel Pontificato di Paolo V., come or ora vedrassi.

Ed al fine.

§. 22. Ne' predetti esemplari si ritrova pure il fine, leggendosi *alla pag.* 712. *Ritualis Romani Finis.* Nè chi si prese il pensiero di supplire ciò, che mancava, ebbe l'avvertenza d'osservare il mezzo, mancando in essi, come in tutti gli altri precedenti, le pagine intermedie fra *la pag.* 252. e *la pag.* 257. Ma, ciocchè siasi di questa riflessione, restringendo il discorso al fine, vi vuol poco a comprendere la recente aggiunta di alcuni fogli, che non solo si desume dalla carta, e dall'inchiostro, ma dal

numero

quæ non solum ex charta & atramento evincitur, sed ex ipso paginarum numero; postrema quippe exemplaria ad paginam pertingunt 712., cum cæteroquin duo vetera exempla, alterum nempe Cardinalis Bellarmini, & alterum in Bibliotheca S. Crucis in Hierusalem asservatum, paginam 604. non prætergrediantur, atque etiam alterum Præsulis Coccini pag. 708. compleatur. Ritus itaque Benedictionis cum Sanctissimo Sacramento nonnisi in postremis exemplaribus reperitur, cum legatur ipse ad paginam 709., & cæteroquin vetera inter exemplaria nullum paginam 708. prætergrediatur.

numero delle pagine; arrivando gli ultimi esemplari *alla pag.* 712., quando i due esemplari antichi, cioè quello ch'era del Cardinale Bellarmino, e l'altro della Biblioteca di S. Croce in Gerusalemme, terminano *alla pag.* 604., e quando l'altro di Monsignor Coccino termina *alla pag.* 708. in tal maniera, che la Benedizione col Venerabile non si ritrova in verun'altro esemplare, che negli ultimi, leggendosi essa *alla pag.* 709. e non essendovi fra gli antichi esemplari verun'esemplare, che passi la pagina 708.

Quare dum adhuc sub prælo esset, suppressum?

§. 23. Ad absolutissimam notitiam eorum omnium, quæ Rituale respiciunt Cardinalis Sanctorii, nil superest aliud, quàm inquirere causam, cur fuerit, Paulo V. Pontifice, sudante prælo suppressum. Huic autem investigationi videntur posse cumulate satis facere ea ipsa, quæ charactere Venerabilis Cardinalis Bellarmini adnotata reperiuntur in exemplo Ritualis Cardinalis Sanctorii, quo Bellarminus utebatur, quodque, uti sæpius monuimus, extat in Bibliotheca Collegii Romani. *Hic Liber confectus est a Cardinali Sanctæ Severinæ longo tempore, & magno labore, & si quidem sub nomine prædicti Cardinalis fuisset impressus, dempto illo verbo Romani* (quod verbum etsi non extaret in libri fronte, tunc non impressa; aderat illa tamen in prima Operis pagina: *Ritualis Romani Liber primus*) *potuisset libere communicari cum omnibus: sed non placuit iis, ad quos pertinebat, ut cum nomine Romani publicaretur; & non placuit hæredi Cardinalis, ut sine nomine Romani exiret. Ea causa est, cur hic Liber lucem non aspiciat, & imperfectus ac mutilus extet in privatis Bibliothecis.*

§. 23. Per compimento di tutto ciò, che risguarda il Rituale del Cardinale Santorio, altro non resta, che l'indagare il motivo, per cui ne fu soppressa la stampa nel tempo del Pontificato di Paolo V. Ed a questa indagine sembra potersi pienamente soddisfare con ciò, che si ritrova scritto di carattere del Venerabile Cardinale Bellarmino nell'esemplare del Rituale del Cardinale Santorio, di cui esso prevalevasi, e che, come più volte si è detto, è della Biblioteca del Collegio Romano: *Hic Liber confectus est a Cardinali Sanctæ Severinæ longo tempore & magno labore, & si quidem sub nomine prædicti Cardinalis fuisset impressus, dempto illo verbo Romani* (quale parola benchè non si trovasse nel frontespizio, che non fu allora stampato, ritrovavasi però nella prima pagina dell'Opera: *Ritualis Romani Liber primus*) *potuisset libere communicari cum omnibus: sed non placuit iis, ad quos pertinebat, ut cum nomine Romani publicaretur; & non placuit hæredi Cardinalis, ut sine nomine Romani exiret. Ea causa est, cur hic Liber lucem non aspiciat, & imperfectus ac mutilus extet in privatis Bibliothecis.*

Commendatione tamen dignum, licet auctoritate legis destitutum.

Rituale Romanū a Paulo V. editum, quid de proposita quæstione constituat.

§. 24. Est itaque Opus Cardinalis Sanctorii omni commendatione dignum, optimoque jure sibi vindicat laudes, quæ de eo, tum in adnotatione Cardinalis Bellarmini, tum & in præmemorato Brevi Pauli V. leguntur. Nosque ipsi auctoris laborem, & eruditionem sæpius admirati, non prætermisimus eo uti, debitamque laudem in nostris evulgatis Operibus ipsi tribuere. At, ex superius allatis notitiis, fieri nullo modo potest, ut ipsi vis legis concedatur, existimeturque veluti opus a Summis Pontificibus approbatum, & tanquam Rituale Romanum; titulus enim hic solummodo convenit Rituali Pauli V. Pontificis, ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos per ipsum directo, *ut in posterum, tanquam Ecclesiæ Romanæ Filii, ejusdem Ecclesiæ omnium Matris & Magistræ auctoritate constituto Rituali in Sacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, & ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent:* uti legitur in illius Brevi anni 1614., quo Rituale Romanum confirmat, & in quo licet adnotatæ legantur preces recitandæ *ad repellendam tempestatem*, fiatque mentio sonitus æris campani, signi Crucis, atque aspersionis aquæ benedictæ; nullum tamen omnino fit verbum de Benedictione, adhibito Sacramento impertienda.

§. 24. L'Opera dunque del Cardinale Santorio merita ogni lode, e giustissimi sono gli encomj, che di essa si leggono non meno nella nota del Cardinale Bellarmino, che nel Breve di Paolo V. di sopra memorato; e Noi avendo avuta occasione d'ammirare più volte la fatica e l'erudizione dell'Autore, non abbiamo lasciato di prevalercene, e di rendergli nelle Nostre Stampe la dovuta giustizia. Ma, stanti le notizie poc'anzi esposte, resta impossibile il poter dare ad essa la forza di legge, e qualificarla come Opera approvata dai Sommi Pontefici, e come un Rituale Romano; competendo unicamente questo titolo a quello del Pontefice Paolo V., che trasmise ai Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi, *ut in posterum, tanquam Ecclesiæ Romanæ Filii, ejusdem Ecclesiæ omnium Matris & Magistræ auctoritate constituto Rituali in Sacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, & ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent:* come si legge nel di lui Breve del 1614. in cui conferma il Rituale Romano, e nel quale sebbene sono inserite le preci da dirsi *ad repellendam tempestatem*, e si fa menzione del suono delle campane, e del Segno della Croce, e dell'aspersione coll'acqua benedetta, nulla però si dice della Benedizione col Venerabile.

Collatio operum Card. Sanctorii, & P. Castellani, cum Synodis S. Caroli.

§. 25. Denique in una libræ lance statuatur opus Cardinalis Sanctorii, quod, quanticunque tandem sint reliquæ exceptiones omnes, nunquam dici poterit Pontificia auctoritate roboratum, illique in novam oneris accessionem superaddatur alterum Opus Patris Castellani, nunquam & ipsum approbationem illam Pontificiam consequutum; in altera vero lance ponantur Synodi Sancti Caroli Borromæi, quamvis illæ, si vim legis consideres, in Diœcesi, totaque Provincia Mediolanensi solummodo obtineant; hæcque omnia si quispiam ponderet, conspiciet illico propendere illam Synodorum

lan-

§. 25. Finalmente si metta da una parte della bilancia l'Opera del Cardinale Santorio, che, ciocchè siasi di tutte le altre eccezioni, non potrà mai dirsi, che sia stata rivestita col manto dell'autorità Pontificia; e se le metta per sopraccarico l'altra Opera del Padre Castellano, che nemmeno ha avuta mai la detta approvazione; e nell'altra parte della bilancia si mettano i Sinodi di San Carlo, ancorchè la loro forza, in linea di legge, sia ristretta alla Diocesi e Provincia di Milano: e chi pesa, vedrà, prevalere quella parte della bilancia, in cui sono i Sinodi predetti; e dovendo prender

parti-

lancem, quumque, aliquo hujusmodi casu sese offerente, deliberandum erit, obstrictum se noscet, vi quidem directiva, amplecti quidquid fuit a Sancto Carolo præfatis in Synodis constitutum. Non indigent profecto præfatæ Synodi, ut quidquam illis adjiciatur, at si quæ fieri vellet accessio, in promptu illa quidem esset, & facillime comparanda ex aliis Synodis, & Ritualibus aliarum Diœcesium, in quibus ex norma in S. Caroli Synodis tradita, statutum cernitur, ut cum incendii periculum subest, aperiatur Tabernaculum, Sacramentum relinquatur obtectum, religiosa fiat precum recitatio, nec extrahatur Sacramentum, ac proinde nè cum eodem ad incendia, tempestatesque benedicatur.

partito, quando succeda il caso, in linea direttiva, si ritroverà astretto ad abbracciare quanto si ritrova stabilito da San Carlo ne' predetti Sinodi. Non hanno certamente questi Sinodi bisogno di sopraccarico; ma, quando il sopraccarico si volesse ritrovare, non mancherebbe, desumendolo da altri Sinodi, e Rituali d'altre Diocesi, ne' quali, aderendo ai Sinodi di San Carlo, si vede stabilito, che ne' pericoli degl' incendj si apra il Tabernacolo, si lasci coperto il Venerabile, si recitino divotamente le preci; nè il Sagramento si estragga, e per conseguenza con esso si dia la Benedizione ne sopra gl' incendj, o le tempeste.

§. 26. Supra allatæ sunt Synodorum, Auctorumque transalpinorum auctoritates, nunc alias superaddemus ex Italis nostris desumptas. Injuriam sibi faceret is, cui incomperta essent tum eximia virtus Præsulis Gratiani olim Ameriæ Episcopi, tum ejusdem celebris Synodus habita anno 1595., *in cujus capite* 109. ita legitur. *Ad arcendas pluvias, aut tempestates, procellasque, quæ forte impendere videbuntur, nemo Sacerdos Pyxidem ipsam cum Sacramento efferat, sed tantum Tabernaculum, patefacto ostio, adaperiat, & in conspectu Sacramenti, genibus ad terram datis, Litanias, aliasque precationes ejus rei causa institutas, pie sancteque cum populo, qui aderit, aut cum Clericis, aut etiam solus peragat, Divinamque benignitatem, ut mala, quæ peccata nostra merentur, misericordiâ suâ avertat, religiose precetur.* Perspecta quoque est præstantia in rebus ad Ritus spectantibus Patris Bartholomæi Gavanti, qui composuit *Enchiridion*, seu *Manuale Episcoporum* ad Sacras functiones rite dirigendas; in hoc autem *verbo Eucharistia num.* 14. hæc scripta reliquit: *Non adhibeatur contra grandinem, puta in valvis Ecclesiæ, benedicendo aërem.* Nec missum faciemus Clericatum, utcumque cæteris recentiorem, non exiguam tamen laudem consecutum; in ejus quippe *decisione* 60. de Eucharistia *num.* 11. hæc leguntur: *At ad benedicendum aërem contra grandinem, prohibitum est, Sacram Eucharistiam exponere in valvis Ecclesiæ.*

§. 26. Di sopra si sono riferite le autorità de' Sinodi, e degli Autori Oltramontani; ora aggiungeremo quelle de' nostri Italiani. Farebbe gran torto a se stesso, chi non avesse cognizione del merito di Monsignor Graziani già Vescovo di Amelia, e del suo celebre Sinodo tenuto l'anno 1595. *nel di cui cap.* 109. così si legge: *Ad arcendas pluvias, aut tempestates, procellasque, quæ forte impendere videbuntur, nemo Sacerdos Pyxidem ipsam cum Sacramento efferat, sed tantam Tabernaculum, patefacto ostio, adaperiat, & in conspectu Sacramenti, genibus ad terram datis, Litanias, aliasque precationes ejus rei causa institutas, pie sancteque cum populo, qui aderit, aut cum Clericis, aut etiam solus, peragat: Divinamque benignitatem, ut mala, quæ peccata nostra merentur, misericordia sua avertat, religiose precetur.* Notorio pure è il merito, nella materia de' Sacri Riti, del Padre Bartolommeo Gavanto, che compose l'*Enchiridion*, o sia *Manuale de' Vescovi*, per ben regolare le sacre funzioni; ed in questo, *alla parola Eucharistia, al num.* 14. così lasciò scritto: *Non adhibeatur contra grandinem, puta in valvis Ecclesiæ, benedicendo aërem.* Nè tralascieremo il Clericato, che benche più recente degli altri, ha avuto il suo gran pregio, leggendosi *nella decis.* 60. *de Eucharistia num.* 11. quanto siegue: *At ad benedicendum aërem contra grandinem, prohibitum est, Sacram Eucharistiam exponere in valvis Ecclesiæ.*

Aggiunta di un'altro Sinodo Italiano, e d'autorità di Dottori in conferma della stabilita sentenza.

§. 27. His Litteris finem imponimus, tum quia aliis obruimur curis, tum & quia æstivis caloribus afficimur. Prudens nobis probatur Fraternitatis tuæ agendi ratio, dum nihil graviter egisti in pium illum Sacerdotem, qui extra Januam Ecclesiæ S. Nicolai in Carcere Benedictionem super Populo, & ad incendium est impertitus; valde enim huic casui congruere nobis videntur verba S. Bernardi *Serm.* 40., *super Cantica*, ubi hæc scripta reliquit: *Etiamsi perperam actum quid deprehendas, nec sic judices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum.* Verùm cum haud justum æquumve sit, ut, quæ sunt minus recte gesta, conniventiâ invalescant, iteratisque actibus quamdam veluti legitimæ spectabilisque consuetudinis speciem obtineant, non solum tibi curæ erit, hanc nostram Epistolam in Cancellaria tua custodiri, verùm etiam Edictum, interposita auctoritate nostra propones, in certam normam eorum, quæ, excitato incendio aliquo, præstanda sunt, ut Deo supplicetur juxta Ritum S. Romanæ Ecclesiæ: Edictumque ipsum, veluti ad amussim, exiges ad ea, quæ a Sancto Carolo noscuntur constituta, quæque fuerunt a nobis in his Nostris Litteris fusius exposita. Teque, Ven. Frater Noster, ex animo amplectentes, Apostolicam Benedictionem tibi peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXVII. Julii MDCCLV. Pontificatus nostri Anno XV.

§. 27. Terminiamo la presente lettera, non meno perchè siamo oppressi da altre faccende, ma perchè siamo anche tormentati dal caldo. Approviamo la sua prudente condotta nel non aver fatto verun risentimento contra quel buon Sacerdote, che fuori della porta della Chiesa di San Niccola in Carcere diede la Benedizione sopra il popolo e sopra l'incendio, sembrandoci molto adattabile le parole di San Bernardo *nel Serm.* 40. *super Cantica*, ove così lasciò scritto: *Etiamsi perperam actum quid deprehendas, nec sic judices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum.* Ma non essendo poi del dovere, che le cose che non sono ben fatte, colla connivenza prendano piede, e colla frequenza degli atti prendano una patina di legittima e venerabile osservanza, non solo avrà la bontà di far conservare questa Nostra Lettera nella sua Cancelleria, ma altresì di pubblicare, anche colla nostra autorità, un' Editto regolativo di quanto dee farsi nel caso degl' incendj, per pregare Iddio, secondo i Riti della Santa Romana Chiesa; conformandosi nell' Editto in tutto e per tutto a quanto si vede stabilito da San Carlo, ed è stato da Noi diffusamente esposto in questa Nostra Lettera. Ed abbracciandola, con pienezza di cuore le diamo l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXVII. Julii MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno XV.

Iterata lode dell'Eminentissimo Vicario, ed ordini opportuni.

Dat. 27. di Luglio 1755 del Pontificato 15.

Quod

LII.

Quod Epiſcopis Vicariis Apoſtolicis Indiarum Orientalium injunctum fuit, ut ſi Epiſcopum Coadjutorem, vel Vicarium generalem non haberent, hunc ſibi adſciſcerent, cui ampliſſimæ tribuebantur facultates in caſu obitus Vicarii Apoſtolici, id cæteris etiam Vicariis Apoſtolicis nunc imperatur: Salva tamen electione Vicarii Capitularis, ubi vel Canonici, vel Parochi eam peragere conſueverunt; in iis vero locis, ubi vel non adſunt, vel convenire nequeunt, conſtitutus jam ab Epiſcopo Vicarius generalis, ipſe, eodem defuncto, Vicarius etiam Capitularis habeatur.

Venerabilibus Fratribus, ac dilectis Filiis, Metropolitanis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque Apoſtolicis Vicariis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. Hæ litteræ relatæ fuerunt ſuperius Conſt. X. pag. 19.

QUAM ex ſublimi hac Sacroſancti Apoſtolatus ſpecula, in qua per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam plane immerentes præſidemus, pro injecta Nobis graviſſima omnium Eccleſiarum ſolicitudine, impoſitaque omnium animarum JESU CHRISTI Sanguine redemtarum procuratione, aliàs, nempe die vigeſima ſexta menſis Januarii anno MDCCLIII. inivimus apoſtolicæ providentiæ rationem pro Indiis Orientalibus; eamdem quoque, Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, in iis partibus, in quibus vos conſtituti ac deputati, Apoſtolicum miniſterium veſtrum, non ſine magnis aſſiduiſque laboribus & incommodis, laudabiliter obire pergitis, haud patimur deſiderari, quemadmodum immenſa Supremi Paſtorum Principis JESU CHRISTI caritas maximopere urget, ut eo alacrius omnem operam ſtudiumque noſtrum ad hoc conferamus, quò longius a Nobis regiones illas abeſſe non ignoramus.

Providâ earumdem diſpoſitio recenſetur.

§. 1. Quoniam autem non ſine graviſſima Pontificii animi noſtri moleſtia tunc acceperamus, aliquem ſcilicet ex Indiarum Orientalium Apoſtolicis Vicariis Epiſcopali titulo & charactere inſignitum, ſed ſine Coadjutore cum futura ſucceſſione, viam univerſæ carnis ingreſſum, ad repoſitam in Cœlis coronam Apoſtolicis laboribus partam evolaſſe, ac neminem, qui Ordinariam pro defuncto Vicario Apoſtolico juriſdictionem exerceret, repertum aut deputatum fuiſſe; Eapropter omnibus & ſingulis Vicariis Apoſtolicis hujuſmodi injunximus & mandavimus, ut qui neque Epiſcopum Coadjutorem cum futura ſucceſſione, neque Vicarium ex Clero ſive ſeculari, ſive regulari Generalem haberent, ſtatim atque ad unumquemque eorum aliarum noſtrarum in ſimili forma Brevis deſuper expeditarum Litterarum certa notitia perveniſſet, deputarent Vicarium ex Clero ſive ſeculari ſive regulari, habilem tamen, atque idoneum, qui eveniente cujuſvis Apoſtolici Vicarii ſine Coadjutore cum futura ſucceſſione obitu, tamquam Apoſtolicæ hujus Sanctæ Sedis Delegatus, teneretur aſſumere & obire regimen, & gubernium Apoſtolici Vicariatus, uſque ad captam ejuſdem Apoſtolici Vicariatus hujuſmodi poſſeſſionem a novo Vicario Apoſtolico, quem eadem hæc Sancta Sedes conſtituiſſet, aut uſque ad quamcumque aliam ab ipſa Sancta Sede ineundam ordinationem. Porro Vicario Generali hujuſmodi per Apoſtolicum quemcumque Vicarium ſibi, ut præmittebatur, deputando, Nos laudatarum noſtrarum Litterarum tenore, Apoſtolica auctoritate, conceſſimus & tribuimus omnes & ſingulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quæ Vicariis Capitularibus cujuſvis Cathedralis Eccleſiæ, Sede vacante, ineſſe & de jure competere dignoſcuntur. Præterea eidem Vicario Generali, poſt tamen Apoſtolici Vicarii obitum, conceſſimus & impertiti fuimus uſum & exercitum earum facultatum, quibus utebatur & gaudebat, dum viveret, defunctus Apoſtolicus Vicarius Epiſcopus; iis dumtaxat exceptis, quæ requirunt Ordinem, & Characterem Epiſcopalem, vel non ſine Sacrorum Oleorum uſu exercentur. Quandocumque vero neceſſitas urgeret, ſæpedicto Vicario Generali poteſtatem etiam indulſimus & dedimus, conſecrandi Calices, Patenas, & Altaria portatilia, cum Sacris Oleis omnino ab Epiſcopo benedictis.

§. 2. Porro, cum, ſicut pariter accepimus, eaſdem omnino occaſiones, eoſdemque prorſus caſus, in iſtis, in quibus munus vobis demandatum adimplere contenditis, regionibus accidere, atque inſimul reperiri aliquibus in locis nonnullos Apoſtolicos Vicarios haud Epiſcopali titulo, & charactere inſignitos, ſed per Apoſtolicas dumtaxat Litteras ſive ſub Plumbo, ſive in ſimili forma Brevis expeditas, pro Vicarii Apoſtolici hujuſmodi officio defungendo deſtinatos, propter quorum obitum eadem quoque momenta urgere poſſunt; Eapropter eaſdem proviſiones, & facultates, ut ſupra expreſſas, & pro Indiis Orientalibus initas, & conceſſas, ſub iiſdem modo, & forma, & non aliter, extendimus ad omnes iſtarum regionum Apoſtolicos Vicarios ſive titulo, & charactere Epiſcopali inſignitos, ſive Sacerdotali dumtaxat dignitate præditos; atque hiſce quidem Sacerdotibus, ita ut præmittitur, Apoſtolicis Vicariis, pariter injungimus & mandamus, ut unuſquiſque, memor reſolutionis ſuæ, teneatur deputare Pro-Vicarium, habilem tamen atque idoneum, qui poſt cujuſque obitum aſſumere debeat regimen Vicariatus Apoſtolici, atque in ejuſdem Vicariatus munere permanere, & cum uſu earum tantummodo facultatum, quibus utebatur, fruebatur, & gaudebat defunctus Vicarius, adlaborare debeat, donec & quouſque novus Apoſtolicus Vicarius ab Apoſtolica hac Sancta Sede deſignatus, ipſius Vicariatus poſſeſſionem & regimen adierit.

§. 3. Præterea cum compertum, exploratumque nuper fuerit, in Hibernia, Albania, Macedonia, Servia, Bulgaria, Inſulis Maris Egæi, Perſide, Meſopotamia (quemadmodum alibi fortaſſe reperiatur) reperiri aliquos Venerabiles Fratres Archiepiſcopos, & Epiſcopos locorum Ordinarios, & Reſidentiales, quorum aliquot quidem Capitulum Canonicorum habent, aliquot vero ejuſmodi Canonicorum Capitulo deſtituuntur; idcirco, tenore & auctoritate paribus, ſtatuimus, præſcribimus, & mandamus, ut, eveniente cujuslibet Antiſtitis hujuſmodi obitu, ſtatim procedatur ad electionem Vicarii Capitularis, juxta morem, uſum, & conſuetudinem hactenus ſervatam: nimirum ubi Canonicorum Capitulum fuerit, vel a Canonicis dumtaxat, ſi ita in more jam poſitum, ſervatumque fuit, vel a Canonicis unà cum aliis Eccleſiaſticis Viris, quos in caſibus hujuſmodi ſemper interveniſſe, & ſuffragium ſuum in ea electione tuliſſe conſtat. Quando autem Capitulum Canonicorum non habeatur, ii Parochi ſive ſoli, ſive cum aliis Eccleſiaſticis Viris, juxta modum itidem, uſum, & conſuetudinem de præterito ſervatam, ad Vicarii Capitularis electionem habendam accedant. Sed in hiſce electionibus Vicariorum Capitularium quorumcumque volumus, præcipimus, & mandamus, ut omnino ſerventur Conſti-

tutio-

tutiones Concilii Tridentini, præsertim in Sessione vigesimaquarta capite decimosexto.

§. 4. Insuper volumus & mandamus, ut in iis locis, in quibus Venerabiles Fratres Antistites Ordinarii eorumdem locorum Residentiales, neque Capitulum Canonicorum, neque Parochos in suis Civitatibus, & Diœcesibus habent, sed dumtaxat Sacerdotes aliquot, & Missionarii reperiuntur, per terras, & oppida dispersi, ita ut, cum quemlibet Antistitem ejusmodi mori contingat, insimul convenire minime valeant, tunc Vicarius Generalis jam a defuncto Antistite constitutus, ipso facto intelligatur, sit, & habeatur Vicarius Capitularis, cum supra expressis facultatibus ad Vicarios Capitulares de jure spectantibus, exerceatque munus Vicarii Capitularis hujusmodi, donec, & quousque novus Antistes ab eadem Apostolica hac Sancta Sede designatus illuc advenerit, ac regimen susceperit. Verum probe intelligentes, haud facile in iisdem locis reperiri Ecclesiasticos Viros, qui sive Doctores, sive Licentiati in Jure Canonico in aliqua Studiorum Universitate fuerint, quemadmodum pro Vicariatus cujuslibet sive Capitularis, sive Generalis munere obeundo requiritur; Nos earumdem partium calamitates commiserantes, tenore & auctoritate paribus, quemcumque in Vicarium Capitularem; ut præmittitur, in casibus antedictis eligendum, dummodo ad gubernium, & regimen habilis, & idoneus fuerit, nunc pro tunc talem esse, & haberi volumus, & declaramus, perinde ac si Doctor, sive Licentiatus in Jure Canonico fuerit.

§. 5. Decernentes easdem præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari, sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 6. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Cæterum vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, iisdem quoque, quibus Indiarum Orientalium Apostolicos Vicarios prosequuti fuimus, Apostolicis verbis, & adhortationibus prosequimur. Itaque ex Apostolicæ providentiæ, auctoritatisque nostræ ratione, maxime ad procurandam salutem animarum consentanea, a Nobis suscepta, atque unicuique vestrûm præcepta animadvertite, quanta sit Apostolici muneris unicuique vestrûm injuncta cura, atque eapropter satagite, ut per assiduos labores, vigilantiam pastoralem, sollicitudinemque contendatis, ne quispiam Christi fidelium vobis commissorum, & de quibus ratio supremo Pastorum Principi æterno Judici reddenda est, pereat; sed potius ut omnes æternam salutem consequantur, & vobis merces vestris meritis debita a justo remuneratore Deo tribuatur. Nos interim cælestis præsidii auspicem Apostolicam Benedictionem in populos etiam vestrarum Diœcesum, vel Provinciarum redundaturam Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Exemplorum fides.

§. 7. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumtis, seu exemplis etiam impressis, & a Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, & sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 8. Augusti 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die VIII. Augusti MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Cajetanus Amatus.

LIII.

Pontificium Decretum super nullitate Matrimonii Violantis Josephæ Henriquez de Almada, & Ludovici Francisci de Assis Sanches de Baena editum, Apostolica auctoritate per Litteras in forma Brevis expeditas roboratur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Prò Matrimonii validitate primum fuit a Congregatione Concilii pronunciatum.

ETSI Matrimonialis Causa jamdudum inter dilectam in Christo filiam Violantem Josepham Henriquez de Almada puellam Nobilem Lisbonensem, ac dilectum filium Ludovicum Franciscum de Assis Sanches de Baena Ordinis Jesu Christi Commendatarium, super validitate, vel nullitate Matrimonii invicem, ut asserebatur, contracti vertens, non semel, sed iterum atque iterum in Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum proposita, ac secundum allata, & probata rationum momenta, pro validitate fuerat resoluta, atque per Apostolicas Nostras in simili forma Brevis literas confirmata; tamen in eadem Congregatione Cardinalium die 13. currentis mensis Septembris, & anni 1755. maturiori examine, ob nova adducta documenta iterum expensa, & discussa, ita decisa fuit, quod nimirum Matrimonium hujusmodi irritum, ac nullum esset, ac foret; atque adeo dissolvendum: ea præsertim ratione, quod super impedimento duplicis quarti gradus consanguinitatis inter unam, & alterum intercedente, haud satis, atque idoneè derogatum fuisset in Dispensatione impertita per Apostolicas in forma Brevis literas die 12. mensis Septembris anno 1750. datas.

Sed deinde pro Matrimonii nullitate capta resolutio.

Non hinc tamen integrũ erat partibus ad secunda vota transire, obstante Constitutione Pontificis, qua cavetur in hujusmodi causis captam resolutionẽ per aliam uniformẽ confirmandam esse.

§. 2. Quoniam autem hujusmodi resolutio a memorata Congregatione Cardinalium super nullitate dicti Matrimonii prolata, haud satis, & sufficiens est, ut Contrahentes omnimoda libertate gaudeant, transeundi scilicet, ut dicitur, ad secunda vota; cum juxta Constitutionem Nostram, tamquam regulam, & normam in Causis Matrimonialibus rite sancteque expediendis decidendisque præscriptam, atque aliàs editam, & propositam, resolutio antedicta per aliam uniformem resolutionem confirmari, atque iterum in laudata Congregatione Cardinalium necessario sæpedicta Causa reproponi debeat;

Ex peculiaribus tamen causis Decretum edidit Pontifex, quo confirmata fuit resolutio Congregationis pro nullitate Matrimonii, & permissum partibus ad secunda vota transire.

Hinc est, quod Nos seriò considerantes non minus nova Partium dispendia, quàm temporis jacturam in hac Matrimoniali Causa, a tot annis agitata, satis, superque inopportunam, ac perniciosam, de consilio etiam ejusdem Congregationis, postquam libellos, scripturasque pro utraque parte allatas, necnon Acta omnia hoc in gravissimo negotio confecta accurate expendimus, & examinavimus, tandem die 27. currentis mensis Septembris decretum hac super re edidimus, per quod sententiæ laudatæ Congregationis Concilii consentientes, declaravimus, ac statuimus, Matrimonium antedictum inter Violantem Josepham, & Ludovicum Franciscum Nobiles Lisbonenses contractum, esse, ac fore irritum, & nullum, necnon unam, & alterum in ea quidem omnimoda libertate esse, ac fore, ad alia vota, quoties vero aliud non obstet canonicum impedimentum, libere, & licite transeundi: Quod sane decretum dilecto Filio Magistro Josepho Alexandro Furietto ejusdem Congregationis Concilii Secretario tradendum mandavimus, ut inter Acta sæpedictæ Congregationis reponatur, ac servetur.

Apostolica auctoritate per has litteras præfatum Decretum roboratur.

§. 3. Antedictum itaque Decretum nostrum, quò firmius subsistat, & servetur exactius, Apostolica etiam auctoritate tenore præsentium confirmamus, illudque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, Decretum præfatum, & præsentes nostras Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, dictisque Violanti Josephæ, & Ludovico Francisco in omnibus, & per omnia plenissime suffragari debere; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Earumdem firmitati consulitur, sublata aliter judicandi potestate.

Derogatio contrariis.

§. 4. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Exemplorum fides.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 30. Septembris 1755. Pontificatus nostri Anno Decimosexto.

Loco † Annuli Piscatoris.

Cajetanus Amatus.

Pontificii Decreti tenor.

Orta controversia super validitate Matrimonii: tum quia non fuit initum coram proprio Parocho, tum quia a Muliere fuit re integra revocatum Mandatum contrahendi.

CUM super Matrimonio, prævia dispensatione super impedimento quarti gradus consanguinitatis a fel. rec. Clemente PP. XII. concessa, in Civitate Zamorensi contracto inter Violantem Josepham Enriquez de Almada, & Aloysium Franciscum Assis Sanchez de Baena, & numquam carnali copula consummato, contentio exorta fuerit, tum quia Violantes asserebat, illud non fuisse contractum coram proprio contrahentium Parocho, tum quia comprobare nitebatur, a se re integra fuisse revocatum Mandatum, quod Procuratori dederat, ut matrimonium contraheret; controversiæ definitio a Nobis commissa fuit Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum: & cum ipsi post nonnulla responsa, aperiendæ veritati maximopere conducentia, binas tandem ediderint resolutiones Matrimonii validitati faventes, petente prædicto Aloysio Francisco, juxta morem fuerunt eædem confirmatæ per nostras Literas Apostolicas in forma Brevis expeditas *die 8. Julii* 1750. Judicium favorabile validitati Matrimonii bis latum, &, uti supradictum est, a Nobis confirmatum, completum, & terminatum dici poterat, ad tramites Constitutionis a Nobis editæ super ordine, & forma causarum Matrimonialium, quæ incipit: *Dei Miseratione*, & quæ est *trigesimatertia in nostro Bullario Tom. I.*

A Congregatione Concilii validitati judicatum, & Apostolicis litteris ... modi ... approbatum.

§. 2. Sed aliter res se habuit, instaurata videlicet controversia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuisset coram Parocho illegitimo, aut post revocatum Procuræ Mandatum, sed ex alio disparato capite, uti mox exponetur. Violantes, & Aloysius Franciscus non erant conjuncti tantum tertio, & quarto consanguinitatis gradibus, sed erant conjuncti duplicibus tertio, & quarta gradibus a duplici latere provenientibus: dispensatio autem concessa a Nostro Prædecessore Clemente PP. XII. quartum tantummodo, & ad summum tertium gradum comprehendebat, nec se extendebat ad duplicem tertium, & quartum gradum. Cumque, instante Aloysio Francisco, fuerint a Nobis expeditæ Literæ Apostolicæ in forma Brevis *die 12. Septembris* 1750., quarum ope duplicitatis gradus impedimentum sublatum dici poterat, sed sanatoriæ gratiæ concessio eo sub obtentu facta fit, quod Violantes tunc esset ignara novi impedimenti duplicitatis gradus, inter ipsam, & Aloysium intercedentis, & Violantes provinciam assumpserit comprobandi, quod tempore concessionis gratiæ, & expeditionis Brevis sanatorii, ipsa erat conscia novi impedimenti, jusque suum perfecte cognoverat; ex his instaurata est controversia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuisset coram Parocho non proprio contrahentium, vel ex quo initum fuisset post revocatum procuræ mandatum, uti supra dictum est; sed ex alio disparato capite, seu fundamento, quod videlicet contractum fuisset, vigente impedimento dirimente, per Apostolicas Literas nullatenus sublato.

Inst. controversia ex alio nullitatis ... capite ... ... Clemens dispensationem gradus ... comprehenderet quo invicem contrahentes erant conjuncti.

§. 3. Delata ad Nos novæ prætensionis notitia, ejus definitio eidem memoratæ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum fuit a Nobis commissa, ea tamen adjecta conditione, ut de validitate, aut nullitate Matrimonii cognoscerent, habita tantum ratione sufficientiæ, aut insufficientiæ derogationis obtentæ super impedimento gradus, nec ulla habita consideratione aliarum rationum, ob quas præcedenter, & in præteritis causæ propositionibus, promota fuerat instantia pro nullitate Matrimonii. Ad tramites impositæ legis examen assumptum est, adhibitisque opportunis diligentiis, communibus tandem suffragiis edita est resolutio contra validitatem, & pro nullitate Matrimonii; Defensore Matrimonii ad tramites Nostræ Constitutionis constituto, suo munere, de more, egregie tum voce, tum scriptis functo; exhibito tantum in postrema Causæ propositione ab Aloysio Francisco supplici libello, in quo se, & jura sui Matrimonii judicio Congregationis submittere professus est.

Delata ... quæstio ... Congregationem Conc. ea tamen lege, ut de ... va solummodo ... sia cognosceret.

Pro nullitate Matrimonii prodiit responsum.

§. 4.

§. 4. Unica resolutio favens nullitati Matrimonii, juxta memoratam Nostram Constitutionem, non sufficit, ut judicium absolutum dici possit, cum altera resolutio praecedenti conformis accedere debeat. Pro totius ergo negotii finali absolutione, necessarium fuisset, ut Causa iterum in Congregatione proponeretur, & alia ederetur resolutio praecedenti conformis: sed, cum id fieri nullatenus posset absque novis expensis, & longioris temporis mora, maximopere inopportuna in causa Matrimoniali a longo tempore introducta; non obstante gravi aetate, in qua sumus constituti, neque pariter obstantibus molestis negotiis, quibus quotidie vexamur, & opprimimur, inhaerentes etiam insinuationi praedictorum Cardinalium, qui in Congregatione uniformibus suffragiis censuerant Matrimonium fuisse nullum, quique expediens futurum esse dixerunt, ut posthabita nova propositione in Congregatione, Nos ipsi rem totam perpenderemus; laborem assumpsimus scripturas Congregationi exhibitas perlegendi, & omnia, & singula, quae a scribentibus fuerant deducta, ponderandi, ut, quatenus judicium Nostrum conforme fuisset resolutioni Congregationis, superabundanter dici possent adimpleta, quae a Nobis in Constitutione Nostra statuta sunt, & quatenus difforme fuisset, nulla amplius superesset de validitate Matrimonii dubitatio.

§. 5. Tria sunt, de quibus actum est in Causae discussione. Primum est, an pro validitate Matrimonii necessaria fuerit dispensatio a Nobis concessa, permittens, ut non obstante impedimento duplicis gradus, Matrimonium contrahi posset, vel potius sufficiens fuisset praecedens dispensatio a Nostro Praedecessore concessa, quae impedimentum sustulit tertii, & quarti gradus. Secundum, an dispensatio a Nobis concessa, eo sub praesupposito facta sit, quod tempore concessionis Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. Tertium, an tempore expeditionis novi Brevis, Violantes ignoraret, seu potius conscia esset impedimenti duplicitatis gradus. Ex horum quippe dubiorum resolutione, prout uno, vel altero modo fieri contingat, judicium pendet validitatis, aut invaliditatis Matrimonii contracti.

§. 6. Ducto autem initio a primi examine puncti, cum in Tribunalibus, & communiori calculo a scribentibus ea opinio recepta sit, quae pro validitate dispensationis, & consequenter Matrimonii, quod dependenter ab ea contrahitur, requirit, ut conjunctio proveniens ex duplicitate gradus exponatur, & quod eidem derogetur, seu quod, ea minimè obstante, permittatur, ut conjuncti duplici consanguinitatis gradu Matrimonium inter se contrahere possint; suo marte sequitur, pro validitate Matrimonii fuisse necessariam novi Brevis expeditionem, per quam impedimentum duplicis consanguinitatis gradus de medio tolleretur, nec sufficere potuisse primum Breve derogans impedimento quarti, seu tertii, & quarti gradus. Hoc quippe Breve sufficiens fuisset, si Violantes, & Aloysius Franciscus fuissent conjuncti simplici tertio, & quarto gradu, juxtà Constitutionem sanctae memoriae Pii Quinti *la XIII. Bullarii Tom. II.* *, ubi, excepto casu, quod vir, & mulier primum consanguinitatis, seu affinitatis gradum attingerent, in quo protestatus est, se nolle dispensare, quoad reliquos gradus decrevit, pro validitate dispensationis satis esse expressionem remotioris gradus, obtentis postea super propinquiore litteris declaratoriis. Juxtà quoque communem Doctorum sententiam in Tribunalibus receptam, illicitum tantum est, sed non invalidum Matrimonium, quod contrahitur ope dispensationis obtentae super quarto gradu, nullà tertii gradus factà mentione, & antequam litterae declaratoriae praescriptae a S. Pio V. fuerint obtentae: prout, dum in minoribus Secretarii Concilii munere fungeremur, fusè a Nobis comprobatum est, & a Congregatione admissum in discussione Causae *Luceorièn. Nullitatis Matrimonii*, quae fuit proposita, & resoluta *die* 18. *Martii* 1722., uti videri potest *Tom.* 2. *Thesauri Resolutionum* praedictae Congregationis, ubi noster discursus unà cum Resolutione typis editus est. Sed, cum praedicta omnia sibi vindicent locum in simplici impedimento tertii, & quarti gradus, & non in impedimento duplicis consanguinitatis gradus; nemo est, qui non videat, pro validitate Matrimonii, de quo nunc agitur, nullatenus fuisse sufficientem Dispensationem a Nostro Praedecessore concessam, quae tertii, & quarti gradus impedimentum sustulit, sed aliam pro dictà validitate fuisse necessariam, cujus ope duplex ex duplicitate gradus impedimentum derivans de medio tolleretur.

Vero expediantur litterae declaratoriae. Passim Doctores validum judicat, quamvis illicitum, Matrimonium initum ope dispensationis super quarto gradu, reticito tertio, neque expeditis litteris declaratoriis. Nunc vero res est, non de tertio & quarto, sed de duplici consanguinitatis gradu. Itaque definitur novà dispensatione fuisse necessariam.

Secundum controversiae caput examinatur.

§. 7. Admissà necessitate expeditionis novi Brevis, & admissà primi insufficientià pro validitate Matrimonii, sequitur, ut videatur, an secundi Brevis facta fuerit concessio eo sub praesupposito, quod tunc Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. At, si Aloysius Franciscus exorans pro concessione novi Brevis, ut remanere posset in Matrimonio, non obstante impedimento duplicitatis gradus, exposuit, se timere, ne scandala orirentur, si hujus novi impedimenti notitia ad Violantem deveniret; si cohaerenter ad haec facta fuit concessio Brevis, exclusà necessitate novi consensus a Violante praestandi, vel quod ipsa de novo impedimento certior fieret, ut ex lecturà Brevis plane dignoscitur; ex his evidenter desumitur, novae gratiae concessionem emanasse eo sub praesupposito, quod Violantes tempore concessionis ignoraret impedimentum descendens ex duplicitate gradus: & eò fortiùs, cum in eodem Brevi legatur, gratiam debere in suo robore permanere, si post ejus concessionem notitia impedimenti ad Violantem devenisset, quae circumstantia evidenter evincit, comprobatque, gratiam fuisse eo sub praesupposito concessam. Porrò gratia concessa importat dispensationem in radice Matrimonii, quae a Romanis Pontificibus concedi consuevit, urgente magnà causà, & quando agitur de impedimento Matrimonii, ortum habente, non a Jure Divino, aut naturali, sed a Jure Ecclesiastico, & per eam non fit, ut Matrimonium nulliter contractum, non ita fuerit contractum, sed effectus de medio tolluntur, qui ob hujusmodi Matrimonii nullitatem, ante indultam dispensationem, atque etiam in ipso Matrimonii contrahendi actu, producti fuerunt: de quibus omnibus a Nobis fuse actum est, dum in minoribus Secretarii Congregationis Concilii munere fungeremur in Causa *Pragen. Matrimonii*, quae fuit proposita, *die* 13. *Junii* 1720., 16. *Januarii* 1723., 28. *Augusti ejusdem anni*, & tandem resoluta die 18. *sequentis Septembris*, uti videri potest *tom.* 1. & 2. *Thesauri Resolutionum* dictae Congregationis, ubi typis edita inveniuntur ea omnia, quae tunc a Nobis deducta fuerunt. Cumque solius Romani Pontificis sit, non solùm dispensationes in radice Matrimonii indulgere, sed etiam conditiones statuere pro validitate gratiae adimplendas; in ea, de qua nunc agitur, ea quodammodo statuta dici potest conditio, quod, tempore concessionis, Violantes novum impedimentum ignoraret, ne ipsà contradicente, & obnitente, prout contigisset, si impedimentum scivisset, concessa dispensatio diceretur: in hoc quippe rerum themate factum est, atque concessum, quidquid fieri, aut concedi poterat, ut Matrimonium, cujus validitas fuerat approbata, persisteret; nec mulieri sublata est facultas impugnandi ex novo capite validitatem, si novi impedimenti notitiam, tempore

Ex ipso Brevi patet novà dispensationem ideo fuisse concessam, quia putatum, mulierem ignorasse impedimentum.

Gratia ex secundo Brevi concessa dispensationem importat in radice Matrimonii, cujus ope nulliter contracti Matrimonii effectus de medio tolluntur.

Solius Romani Pontificis est eam cocedere, & conditiones quascumque praescribere. In casu, de quo agitur, statuta conditio dici potest, quod mulierem tè. pore concessionis novū impedimentum latetet.

concessionis gratiæ, novæque dispensationis, habuisset, nullâ habitâ consideratione notitiæ supervenientis post concessionem Brevis; ea quippe superveniens superveniret post sublatum ope novæ dispensationis duplicitatis gradus impedimentum.

Tertium caput expenditur: & probatur, mulierem scivisse novum impedimentum tempore concessionis gratiæ.

§. 8. Post hæc nihil aliud remanet, quàm, ut videatur, an tempore concessonis gratiæ Violantes haberet notitiam novi impedimenti: Cumque ex documentis, & testibus quacumque exceptione majoribus demonstratum sit, quod Violantes impedimenti notitiam, ante concessionem, & tempore concessionis gratiæ, habuerat, & habebat, & omnia parabat necessaria pro instauranda controversia super nullitate Matrimonii in vim novi impedimenti, cui in primo Brevi non fuerat derogatum; nedum approbamus Congregationis Concilii judicium ultimo loco prolatum pro nullitate Matrimonii, sed hoc nostro Decreto inter acta Congregationis Concilii asservando, & per Literas Apostolicas in forma Brevis etiam corroborando, dicimus, & pronunciamus, Matrimonium contractum inter Violantem Josepham Enriquez de Almada, & Aloysium Franciscum Sanchez de Baena, nullitatis vitio laborare, & quatenus aliud Canonicum non obstet impedimentum, posse utrumque ad alia vota transire.

Judicium itaque Congregationis pro nullitate Matrimonii approbatur, & transitus ad secunda vota permittitur.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Septembris 1755.

Datum 27. Septembris 1755.

BENEDICTUS PP. XIV.

LIV.

Quæ, & qualis conveniat exemptio ab Archiepiscopi Neapolitani jurisdictione, Hospitali S. Angeli a Nido nuncupat., ejusdemque Ecclesiæ, & personis, decernitur & declaratur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

Pontificis studium in componendis inter Personas Ecclesiasticas controversiis.

PRÆCLARUM semper fuit, ac laudabile, opportuno consilio adversus ea occurrere, quæ Divinum cultum imminuere, bonumque publicum perturbare videntur, eas præsertim controversias Apostolica auctoritate dirimendo, quæ animorum dissensionem in rebus Ecclesiasticis foventes, mutuam caritatem labefactant, & quasi fontes sunt aliorum innumerabilium malorum. Quamobrem sæpe Nos Prædecessorum Nostrorum exemplis inhærentes, quamquam gravissimis aliis curis, quæ ab Apostolico ministerio disjungi nequeunt, assidue implicati sumus, haud tamen prætermisimus causas dissensionum hujusmodi ad Nos avocare, illas diligenter examinare, nostrisque oculis perscrutari, ac cognoscere. Quos quidem conatus, laboresque Nostros, qui veræ solidæque pacis auctor est Deus, pro sua in Nos immensa benignitate approbare & benedicere dignatus est; nam inter illas, vel Ecclesias, vel personas, ad quas Decreta Nostra direximus, insperatam ante concordiam, non fine magno Nostro, ipsarumque partium gaudio, vidimus plenissime restitutam.

Vetustissimæ controversiæ inter Archiepiscopos Neapolitanos, & Deputatos Sedilis a Nido.

§. 2. Porrò ejusmodi conditionis ac naturæ, cum adhuc in minoribus versaremur, eam controversiam existimavimus, quæ sæpius excitata est inter Deputatos Sedilis, quod a Nido appellant, & Archiepiscopos pro tempore Ecclesiæ Neapolitanæ; eo quod in varios diversosque sensus distraherentur tum Litteræ quædam Apostolicæ felicis recordationis Prædecessoris Nostri Martini Papæ V. die 24. Aprilis anno 1426., seu veriori tempore, datæ & bonæ memoriæ Raynaldum S. R. E. Cardinalem Brancaccium nuncupatum, quum hic Hospitale S. Angeli a Nido in Civitate Neapolis tunc temporis pene dirutum a fundamentis restituere, novaque dote, ex bonis sibi a Deo collatis, ditare proposuisset: tum nonnulla pro ipsius Hospitalis administratione non ita multo post ab eodem Cardinali Apostolica auctoritate statuta die 11. Martii 1427. tum demum aliud Apostolicum Breve similis recordationis Prædecessoris pariter Nostri Pauli Papæ III. expeditum ex officio Cardinalis Pœnitentiarii. Itaque quum dissensiones istæ nec longi temporis diuturnitate molliri, nec decretis seu resolutionibus Ven. Fratrum Nostrorum S.R.E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum extingui potuerint; quin potius novissimis temporibus magis magisque visæ fuerint recrudescere, eo quod reperta dicebantur vetusta quædam documenta, quæ vel incognita prius erant, vel non satis probata; propterea, quum primum Dilectum Filium Nostrum Antoninum S. R. E. Presbyterum Cardinalem Sersalium nuncupatum, modernum ex concessione & dispensatione Apostolica Neapolitanæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Præsulem, & coram, & per litteras, proclivem propensumque deprehendimus ad ea probanda, atque amplectenda, quæ a Nobis in gravi hoc negocio decernerentur, & ex corde cupere, ut finis aliquando tot litibus imponeretur, quas Archiepiscopi Prædecessores non alio sustinuerant animo, nisi ut ipsis vitio verti non posset, quod jura Ecclesiæ suæ indefensa reliquissent: hæc omnia statim Carissimo in Christo Filio Nostro Carolo utriusque Siciliæ Regi Illustri denunciavimus, qui non modo propositum Nostrum commendavit, sed etiam pietate, qua præditus est, maxima, studioque Religionis incensus, magnopere Nos impulit, ut illud quamprimum executioni mandaremus.

§. 3. Quare Causam & litem, quæ inter Cardinalem Archiepiscopum ex una parte, & ab alia inter Sacristam seu Rectorem Hospitalis & Ecclesiæ SS. Angeli & Andreæ a Nido, ac illius Gubernatores in Urbe Neapolis (cujus quidem litis verum statum hic pro expresso haberi volumus) cum omnibus & singulis incidentibus, & emergentibus, annexis, & connexis, rebusque aliis tam deductis, quàm non deductis, a quocumque Judice, Tribunali, & Congregatione, & præsertim a prælaudata Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ad Nos ipsos avocantes, eamque omnino supprimentes, & extinguentes; motu proprio, ex certa scientia, & matura deliberatione Nostra, ac de plenitudine Apostolicæ Auctoritatis declaramus atque decernimus, virtute dictarum litterarum in limine fundationis, seu reædificationis concessarum a Martino V. Prædecessore Nostro, ad supplicationem dicti Raynaldi Cardinalis Brancacci, nec non aliarum Pauli III. similiter Prædecessoris, dictorumque Statutorum, sive Ordinationum ejusdem Cardinalis Brancacci;

§. 4. In primis Hospitale S. Angeli a Nido, ejusque Ecclesiam exteriorem, nec non Oratorium, seu Cappellam interiorem, bona, redditus, jura, & pertinentias cujusvis generis universas, fuisse, & esse pleno jure exempta a quocumque dominio, visitatione, potestate, & jurisdictione tam Ordinaria, quàm delegata Archiepiscopi pro tempore Civitatis Neapolis, nobisque, & S. Sedi Apostolicæ immediate subjecta.

§. 5. Rursus & secundo loco: Ad Universitatem Nobilium memorati Sedilis a Nido spectare

&

& pertinere jus eligendi quolibet anno duos ex eorum gremio Nobiles Viros, quorum unus sit semper de Domo de Brancaccis; hisque duobus, ut præfertur, electis, competere jus, & potestatem omnes fructus, redditus, & proventus, obventiones, & legata ad dictum Hospitale, Ecclesiam, & Cappellam quovis modo pertinentia, & quæ pertinebunt inposterum exigendi, petendi, recipiendi, & de receptis quietandi, necnon recepta pro commodo, & utilitate dictorum Hospitalis, Ecclesiæ, & Cappellæ, ac Ministrorum illis inservientium expendendi, & dispensandi, prout ipsis videbitur expedire, & necesse erit, in quocumque judicio agendi, experiendi, respondendi, & prosequendi.

§. 6. Prædictos duos Nobiles, ut supra electos, & in posterum eligendos habere insuper jus & potestatem deputandi atque eligendi in Sacristam, seu Rectorem Hospitalis, & Ecclesiæ, unum Clericum, seu Presbyterum ad nutum, & voluntatem ipsorum quandocumque amovibilem, qui tamen tempore ipso deputationis hujusmodi, sit, ac reperiatur ab Ordinario suo rite, & canonice ordinatus, consuetisque litteris testimonialibus super vita, & honestate, ab ipso suo Ordinario debite ac de recenti munitus.

§. 7. Item dictos duos Nobiles habere jus, & potestatem eligendi, ultra memoratum Sacristam, seu Rectorem, alios viginti quatuor, sed non ultra, Clericos, vel etiam Presbyteros, pro servitio ipsius Hospitalis, ejusque Ecclesiæ, & Oratorii, nec non pro cura, & custodia Bibliothecæ, ad ipsorum nutum & voluntatem quandocumque similiter amovibiles: dum modo tamen sint, & unusquisque eorum sit ab Ordinario suo, & supra rite, & canonice ordinatus, ejusque litteris testimonialibus de recenti munitus, & quatenus eligantur Presbyteri, dummodo isti, & unusquisque eorum habeant a Curia Archiepiscopali licentiam, quæ nondum expiraverit, celebrandi in Civitate, & Diœcesi.

§. 8. Habere etiam dictos duos Nobiles jus, & potestatem eligendi ad eorum nutum, & voluntatem quandocumque amovibiles, & cum assignatione congrui Salarii sexdecim, & non ultra, Ministros Laicos, pro servitio Infirmorum, curaque & custodia Hospitalis, Ecclesiæ, & Bibliothecæ, prout ipsi duo Nobiles, & Sacrista, seu Rector ordinaverint.

§. 9. Præterea dictos duos Nobiles esse, & intelligendos esse, quoad administrationem ipsis incumbentem, liberos totaliter & exemptos a quacumque visitatione, correctione, & jurisdictione tam Ordinaria, quàm delegata Archiepiscopi; ita ut ipsi Archiepiscopo neque de bonis, & redditibus Hospitalis per eos administratis, neque de legatis Hospitali relictis, aut in posterum relinquendis, etiam cum onere Missarum, rationem ullam reddere vel exhibere teneantur; sed solum finito anno, teneantur de receptis, & expositis, ac gestis, & administratis, rationem & computum suis successoribus reddere, ac eis, quod superest, assignare; & si aliquid mali gesserint, aut administraverint, vel aliqua inter eos discordia orta fuerit, declaramus atque decernimus, spectare ad Universitatem Nobilium dicti Sedilis, vel ad quinque Nobiles per illam deputandos jus & potestatem eos coercendi, & compellendi ad debitam satisfactionem absque ulla ingerentia Archiepiscopi, salva dumtaxat, ut infra, auctoritate Sedis Apostolicæ.

§. 10. Item declaramus, atque decernimus Sacristam, seu Rectorem Hospitalis a duobus Nobilibus, ut supra, electum, toto tempore, quo in hujusmodi Officio permanserit, esse, atque intelligendum esse totaliter exemptum a quacumque visitatione, & jurisdictione tam Ordinaria, quàm Delegata Archiepiscopi, Nobisque, & Sedi Apostolicæ immediate subjectum.

Itidemque & 24. Clericorum, seu Sacerdotum, aliorumque 16. Ministrorum.

§. 11. Item esse similiter exemptos a quacumque visitatione, & jurisdictione tam Ordinaria, quàm Delegata Archiepiscopi, prædictos vigintiquatuor Clericos, seu etiam Presbyteros, nec non dictos alios sexdecim Ministros Laicos, qui memoratis duobus Nobilibus, ut supra, electi fuerint pro servitio Ecclesiæ, Hospitalis, & Bibliothecæ pro toto tempore, quo unusquisque ipsorum in Officio sibi assignato permanserit; ita quod Archiepiscopus ratione delicti, vel contractus, aut rei, de qua agitur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, nullam possit in eorum personas, & bona jurisdictionem, potestatem, visitationem, seu dominium, nec jure Ordinario, nec jure delegato, exercere, vel ab ipsis computum, seu rationem exigere.

Præfati Clerici, seu Presbyteri, Laicique Ministri quandonam expressa exemptione gaudere incipiant.

§. 12. Utque hac in parte omnis in posterum, circa numerum, & personas exemptorum, turbarum occasio præventive submoveatur, Sacristæ seu Rectori Hospitalis pro tempore existenti districte injungimus, ut Syllabum seu Rotulum diligenter conficere, & quoties propter mutationem personarum opus fuerit, renovare itidem teneatur, in quo scripta sint nomina, & cognomina singulorum vigintiquatuor Ecclesiasticorum, & sexdecim Laicorum prædictorum, ipsumque Rotulum propria manu subscriptum, & sigillo Hospitalis munitum Nuntio Apostolico Neapoli residenti, ut cum pro notitia ad Archiepiscopum transmittere possit, tradere, & consignare debeat: ita ut, nemo ex prædictis Ecclesiasticis, & Laicis utcumque electis, & deputatis a dictis duobus Nobilibus, exemptione aliqua, nisi post hujusmodi consignationem gaudere, & multo minus aliquis sive Clericus, sive Presbyter, qui intra præfixum numerum dictorum vigintiquatuor, in Rotulo, ut supra, consignato, descriptus non reperiatur, exemptionem aliquam allegare possit, vel intuitu alicujus Cappellaniæ, vel ex quo pro sua devotione, aut recepta etiam consueta eleemosyna, vel denique ex alio quovis titulo, seu prætextu, ad Ecclesiam exteriorem Hospitalis, sive ad Oratorium, & Cappellam interiorem, accesserit, aut accedat pro celebrandis inibi Missis, aut aliis Divinis Officiis peragendis. Hos enim omnes, tamquam nullo pacto exemptos, volumus, atque decernimus, ut ne quidem ad celebrandas Missas in Ecclesia, seu Oratorio admittantur, nisi exhibita Sacristæ seu Rectori consueta licentia Curiæ Archiepiscopalis celebrandi in Civitate & Diœcesi, quæ nondum expiraverit.

Iidem omnes Rectoris jurisdictioni subjiciuntur.

§. 13. Declaramus itidem, atque decernimus, Rectorem, seu Sacristam Hospitalis a duobus Nobilibus, ut supra, electum, toto tempore, quo in hujusmodi Officio duraverit, habere potestatem & jurisdictionem super dictos vigintiquatuor Clericos, seu Presbyteros, nec non super dictos sexdecim Laicos Ecclesiæ, Hospitali, & Bibliothecæ addictos, eisque respective inservientes, postquam tamen in Rotulo, ut supra, consignato descripti fuerint, & non prius; ipsosque corrigendi, puniendi, excommunicandi, & omnem jurisdictionem Ecclesiasticam in eos exercendi, quotiescumque contingat, ipsos in delictum, seu crimen aliquod incidere.

Rectoris aliorumque Sacerdotum facultas in audiendis Confessioni-

§. 14. Item declaramus, atque decernimus Sacristam, seu Rectorem, & alios vigintiquatuor Ecclesiasticos in Rotulo descriptos, si Presbyteri fuerint, posse suas invicem, atque Infirmorum

bus, cæterisque Sacramentis ministrandis.

ibidem decumbentium, nec non etiam dictorum sexdecim Ministrorum Laicorum Sacramentales Confessiones audire, & Sacram Eucharistiam, atque Oleum Sanctum in ipso Hospitali, & respectivè in ejus Oratorio, vel Ecclesia eisdem ministrare, atque alia facere, quæ circa hæc necessaria fuerint, & opportuna: dummodo tamen ab Archiepiscopo approbati fuerint, vel generaliter ad Confessiones audiendas in Civitate, & Diœcesi, vel etiam in genere pro Hospitalibus; & dummodo insuper Oleum Sanctum Infirmorum per eos quotannis accipiatur, consueto ritu, & tempore, ab Ecclesia Cathedrali Metropolitana, quemadmodum illud accipiunt, & accipere tenentur Regulares, & cæteri exempti.

Accedere non tenentur ad Processiones ab Archiepiscopo quocunque jure indictas.

§. 15. Item Rectorem seu Sacristam præfatum, nec non dictos alios vigintiquatuor Clericos seu Presbyteros, Hospitali, ut supra, addictos, non teneri accedere neque ad Synodum, neque ad publicas & generales Processiones, aut alias quasvis functiones Ecclesiasticas, ab Archiepiscopis pro tempore jure Ordinario, sive etiam Delegato indicendas; & quatenus ipsi Processionem aliquam facere velint, posse eas facere, dummodo faciant tempore diverso ab illis indictis ab Archiepiscopo, easque ducant prope muros Ecclesiæ, exterioris duntaxat. In ea vero Processione, quam Sacrista, & Presbyteri Hospitalis facere solent die Festo S. Candidæ, ad effectum accipiendi illius Imaginem sive statuam ab Ecclesia Metropolitana, declaramus atque decernimus teneri eos observare Ordinem & formam, quam cæteri omnes observant, quando ob eamdem causam accipiendi statuas suorum Patronorum accedunt ad ipsam Ecclesiam Metropolitanam.

Suas ipsi Processiones an, & quomodo ducere debeant.

Indulgentias publicare, dimissorias concedere, aliaque id genus attentare prohibentur.

§. 16. Item declaramus, atque decernimus, Sacristæ, seu Rectori Hospitalis nullo pacto licere, & multo minus alicui ex dictis vigintiquatuor Ecclesiasticis, Indulgentias, seu Jubilæum publicare, aut litteras dimissorias ad Ordines alicui, etiam ex ipsis vigintiquatuor, concedere, aut publicare Monitoria pro rebus subtractis, aut deperditis, aut reos extrahere ab eorum Ecclesia, & Hospitali, aut vestibus, vel insignibus Prælatitiis inter ipsam Ecclesiam, & Hospitale, & multo minus extra illa, uti, & generaliter nullam aliam sibi assumere facultatem, præter eas, quæ in hisce nostris litteris exprimuntur.

Rectoris facultas exercitia spiritualia exhibendi.

§. 17. Eidem tamen Sacristæ, seu Rectori de benignitate Apostolica concedimus, ut per se, vel per alium exercitia spiritualia semel in anno, sed clausis januis intra Ecclesiam sive Oratorium Hospitalis, iis dumtaxat, qui exemptione, ut supra, gaudere debent, libere, & licitè præbere possit, cum scientia tamen, atque intelligentia Nuntii Apostolici Neapoli residentis: alio vero quovis tempore, casu, & occasione, nolumus omnino, quod intra Ecclesiam, Oratorium, aut Hospitale prædictum, sive publice, sive privatim conciones habeantur, aut quod non exempti ad prædicta exercitia spiritualia ullo unquam tempore admittantur, non obtenta prius, & qualibet vice licentia in scriptis ab Archiepiscopo.

Limitata facultas exponendi semel in mense Sanctissimum Sacramentum irrequisito Archiepiscopo.

§. 18. Ad hæc eidem Hospitali de Apostolica benignitate similiter concedimus, ut semel in quolibet mense, idest prima die Dominica horis Vespertinis, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in ejus Ecclesia exteriori, absque alia Archiepiscopi licentia publicæ adorationi exponi possit, servatis tamen legibus, & regulis ab Archiepiscopo præscriptis pro expositionibus hujusmodi rite peragendis in aliis Civitatis Ecclesiis; & quatenus alio quocumque die, præter diem, ut supra, præfixitutum, Sanctissimum Sacramentum exponi velit, eo casu licentia in scriptis ab Archiepiscopo qualibet vice obtineri debeat.

§. 19. Ulterius declaramus, atque decernimus exemptionem, qua supra fruuntur, & gaudent, fruique & gaudere debent vigore dictarum litterarum Apostolicarum Martini V., & Pauli III. nec non Ordinationum, seu Statutorum præfati Cardinalis Brancacci, Hospitale, ejusque Ecclesia exterior, & Cappella interior, duo Nobiles Deputati, Sacrista seu Rector, nec non alii vigintiquatuor Clerici, seu Presbyteri, & sexdecim Ministri laici in Rotulo, ut præfertur, describendi a quacumque jurisdictione tam ordinaria, quam delegata, visitatione, potestate, & dominio Archiepiscopi, intelligendam semper esse, salva reverentia eidem Archiepiscopo de jure debita ab omnibus, & quibuscumque exemptis, non solum extra, sed etiam intra ipsum Hospitale, ejusque Ecclesiam, atque Oratorium.

§. 20. Ac tandem declaramus, atque decernimus dictam exemptionem, & respective jurisdictionem, quam superiùs competere diximus Sacristæ, seu Rectori in dictos vigintiquatuor Clericos, seu Presbyteros, & alios sexdecim Laicos, puniendi, excommunicandi, & corrigendi; necnon facultatem eidem Sacristæ, dictisque aliis Presbyteris attributam, excipiendi Confessiones Sacramentales ipsorum Exemptorum, atque infirmorum in dicto Hospitali decumbentium, prout etiam administrandi iisdem Infirmis alia Sacramenta Sanctissimæ Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, ac præbendi, ut supra, semel in anno januis clausis Exercitia Spiritualia, atque exponendi semel in mense prælaudatum Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, intelligi semper debere, salva in omnibus nostra, & Sedis Apostolicæ auctoritate, cui, vigore ipsarum litterarum Martini, & Pauli Prædecessorum nostrorum, atque Ordinationum Cardinalis Brancacci, Hospitale ipsum cum suis personis, & bonis immediatè subjectum est. Volumus propterea, ut Nuntio Apostolico in Civitate Neapolis residente, tamquam speciali Delegato ejusdem Sanctæ Sedis, quandocumque liceat, & quoties ei opportunum videbitur, ipsum Hospitale, Oratorium, & Ecclesiam, ejusque Sacristam, seu Rectorem, aliosque tam Clericos, vel Presbyteros, quam Laicos a jurisdictione Archiepiscopi tam ordinaria, quam delegata, ut præfertur, exemptos, in iis, quæ respiciunt divinum cultum, morum, vitæque honestatem, & administrationem prædictorum Sacramentorum, ac doctrinæ in Exercitiis Spiritualibus exponendæ puritatem, & generaliter quoad omnia spiritualia, visitare corrigere, & punire, & in eos quoscumque jurisdictionis actus exercere, quos nomine S. Sedis exercet, atque exercere potest, ac debet in alios hujusmodi, qui in limine fundationis a potestate & jurisdictione suorum Ordinariorum exempti fuerunt, & Sedi Apostolicæ immediatè subjecti. Et hæc omnia cum expressa declaratione quod ea, quæ pro bono pacis, & ad extinguendas tot lites, quæ non sine magna Civitatis perturbatione hactenus exarserant, huic Hospitali S. Angeli a Nido, ut præfertur concessa, & declarata fuerunt, ab aliis Civitatis Hospitalibus nullo pacto in exemplum trahi possint.

§. 21. Decernentes quoque has Nostras litteras & in eis contenta, & decreta hujusmodi etiam ex eo quod quicumque in præmissis, vel illorum aliquo quomodolibet interesse habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati & auditi non fuerint, aut ex quibusvis aliis causis, occasionibus, vel prætextibus, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quovis alio defectu notari vel impugnari, aut aliàs infringi, suspendi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam posse: easque omnino sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus gene-

ralibus, vel specialibus, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac aliàs quandocumque, & quibusvis de causis pro tempore factis, & faciendis minime comprehendi, sed semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces esse & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliter observari debere.

Aliter judicandi ademp. facultas.

§. 22. Sicque, & non aliàs per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Efficacissima contrariorum derogatio.

§. 23. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ regulis, etiam de jure quæsito non tollendo, & prædictis Martini V., & Pauli III., aliisque Apostolicis quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, ac in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non quibusvis prædictæ Concilii Tridentini Interpretum, & aliarum ejusdem S. R. E. Cardinalium Congregationum decretis, seu resolutionibus, Apostolica etiam auctoritate confirmatis, ac quibusvis actibus in contrarium præmissorum omnium, aut singulorum antiquitus, aut nuper factis, & iteratis, seu pluries & sæpe repetitis, nec non dicti Hospitalis, illiusque Ecclesiæ, & Domus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; præmissis quoque, aliisque privilegiis, indultis, & litteris Apostolicis, eisdem Hospitali, & Ecclesiæ, ac Domui, illiusque Gubernatoribus, seu Deputatis prædictis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores prædictos, & Sedem Apostolicam, vel alios quoscumque, quacumque dignitate ac auctoritate fulgentes sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita, observata inserti forent; præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, & executionis, ac observantiæ omnium & singulorum præmissorum, hac vice tantum harum serie derogamus: illasque & illa juxta omnia & singula præmissa modificamus, limitamus, & reducimus; cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 24. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostræ avocationis, suspensionis, extinctionis, declarationis, concessionis, decreti, derogationis, modificationis, limitationis, & reductionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 4 Oct. 1755. Pont. 16.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, quarto nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Sextodecimo.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Passioneus.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

V.

Celebratio trium Missarum Natalitio Christi die præcipuus Latinæ Ecclesiæ Ritus demonstratur: ideoque universim ab Orientalibus, præsertim vero ab Armenis Ligurno in Portu commorantibus, non usurpandus.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Scribendi epistolæ ratio refertur.

IN superiori ante proximum ad Nos habito accessu, retulisti, Te, in suspicionem adductum, Sacerdotes Armenos Ligurno in Portu commorantes Sacro Natali Domini die tres unumquemque Missas in nationis suæ templo celebrare, non prætermisisse opportunas ad Pisanum Archiepiscopum dare litteras, ut certior fieres, num res, prout ferebatur, se haberet, & si ita quidem, ex quo tempore invaluerit usus, tria designato die offerendi Sacrificia; tibique fuisse a memorato Præsule rescriptum, offerri ab Armenis Sacerdotibus in Ligurnensi suæ gentis Ec-

La Celebrazione delle tre Messe nel giorno di Natale si prova Rito privativo della Chiesa Latina, e perciò da non potersi usare generalmente dagli Orientali, ed in particolare dagli Armeni dimoranti in Livorno.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Racconto del fatto, che diede occasione di scrivere la presente lettera.

NELLA penultima udienza, che Noi le dammo, Ella ci espose; che avendo avuto qualche barlume, che i Sacerdoti Armeni, che sono in Livorno, nella loro Chiesa nazionale nel dì del Santo Natale celebravano le tre Messe; non aveva tralasciato di scrivere a Monsignor Arcivescovo di Pisa, per sapere, se il fatto era vero; e da quanto tempo in qua, essendo vero, si fosse introdotto l'uso della celebrazione delle tre Messe nel giorno predetto; e che dal Prelato l'era stato risposto, cel brarsi dai Sacerdoti Armeni nella loro Chiesa nazionale in Livorno le

clesia tres Missas Natalitio Christi die, idque in usu primum ea in Ecclesia fuisse positum a duobus Missionariis Parochis sub annum 1725., exindeque semper rem eodem modo transactam; ac insuper ejus gentis homines referre, multos per Orientem Sacerdotes Armenos Catholicos, ejusdemque Ritus Missionarios Sancto Natalis Christi die tres Missas singulos celebrare; a quibus porro omnibus, nostra ipse expetebas jussa, de relinquenda, vel interdicenda trium Sacrorum oblatione, ab Armenis Sacerdotibus, Natalitio Christi die, Ligurni in gentis suæ Ecclesia, fieri solita.

tre Messe nel giorno di Natale; essersi ciò incominciato a praticare da due Missionari Parochi nella detta Chiesa nell'anno 1725., ed essersi sempre da quel tempo in qua continuato nello stesso modo; riferire altresì i nazionali, che nell'Oriente molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e Missionarj dello stesso Rito nel dì del Santo Natale celebrano le tre Messe; conchiudendo poi essa il discorso col richiedere i Nostri ordini sopra o il lasciar correre, o il proibire la celebrazione delle tre Messe, che si fa dai Sacerdoti Armeni nel dì di Natale nella loro Chiesa nazionale in Livorno.

Latinæ Ecclesiæ Ritus est præcipuus, ut singuli Sacerdotes tres Missas offerant Natalitio Christi die.

§. 2. Pervetustus est, atque universim in Latinam Ecclesiam receptus Ritus trini Sacrificii per unumquemque Sacerdotem Natalitio Christi die offerendi; verum apud Orientalem Ecclesiam nullum extat præfati Ritus vestigium; ne verbum quippe de eo in Liturgiis Græco-Arabicis Melchitarum, nec in Syriacis, Chaldeisque, neque etiam in reliquis Cophtorum, Armenorum, Græcorum, atque Ruthenorum, qui Græcos sibi ritus adscivere. Patres Basiliani Cryptæ Ferratæ, etsi Latinos aliquot Ritus amplexi sint, tres tamen Missas Natalis Domini die nec in memorato Monasterio, nec alibi celebrare consueverunt. Et in ipsa Provinciali Synodo habita sub annum 1736. in Monte Libano, cui præfuit Joseph Simonius Assemanus Præsul, qui jussu Clementis XII. Prædecessoris nostri eo profectus, imposito sibi muneri cumulate satisfecit, hæc leguntur *cap. 13. de sacrosancto Missæ Sacrificio : Privilegium autem, quod Latini Presbyteri habent in Natali Domini ter Missas celebrandi, ad nostros Sacerdotes nullatenus extendendum esse decernimus, & statuimus : non quod morem illum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum matris, ac magistræ condemnemus : absit hoc a nobis, qui filii illius obsequentissimi sumus; sed quia veterem nostrum ritum servari volumus.*

L'uso di celebrarsi tre Messe nel giorno di Natale da ciascun Sacerdote è to privativo della Chiesa Latina.

§. 2. Il Rito della celebrazione delle tre Messe, che si fa da ogni Sacerdote nel giorno del Santo Natale, è antico, ed universale nella Chiesa Latina : ma nella Chiesa Orientale non v'è vestigio del predetto Rito : non facendosene parola nelle Liturgie Greco-Arabe de' Melchiti, nè in quelle de' Siri, o Caldei, nè in quelle de' Copti, degli Armeni, e de'Greci, e de' Ruteni, che hanno adottato il Rito Greco. I Padri Basiliani di Grotta Ferrata, benchè in molti capi abbiano adottato alcuni Riti Latini, non celebrano però nè nel detto Monastero, nè in altro le tre Messe nel giorno di Natale. E nel Sinodo Provinciale tenuto l'anno 1736. nel Monte Libano sotto il Patriarca Antiocheno colla presidenza di Monsignor Giuseppe Simonio Assemani, che per ordine del Nostro Predecessore Clemente XII., essendosi portato colà, adempì lodevolmente il suo ministero, così si legge *al cap. 13. de sacrosancto Missæ Sacrificio : Privilegium autem, quod Latini Presbyteri habent in Natali Domini ter Missas celebrandi, ad Nostros Sacerdotes nullatenus extendendum esse decernimus, & statuimus : non quod morem illum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum matris, ac magistræ condemnemus : absit hoc a nobis, qui filii illius obsequentissimi sumus; sed quia veterem nostrum Ritum servari volumus.*

Ideoque Orientalis Ecclesia eo uti non potest.

§. 3. Hæc Synodus prævio opportuno examine, fuit a Nobis confirmata, veluti nosse licet ex Constitutione Nostra in Bullarium Nostrum illata. Cumque ex memorata Synodo, æque ac ex præindicatis Liturgiis Orientalibus innotescat, offerri quidem in Occidentali Ecclesia trinum Natali Christi die Sacrificium, non item vero in Orientali Ecclesia, jam locus fit regulæ latius per Nos firmatæ in Nostris Encyclicis Litteris datis octavo Kalendas Augusti anni 1755. ad Missionarios per Orientem, præloque Congregationis Propagandæ Fidei impressis, non esse scilicet permiscendos ritus; suum a Latina, suum itidem ab Orientali Ecclesia ritum servari oportere : hoc quippe est Sacris Canonibus sancitum, Constitutionibus Apostolicis cautum, ac Sanctæ Sedis perpetuo systemate, præfatis literis late demonstratum, firmatum.

Vide superius easdem Encyclicas literas Constit. L. pag. 151. & seq.

E perciò non può usarsi dalla Chiesa Orientale.

§. 3. Fu questo Concilio, dopo il dovuto esame, confermato da Noi, come può vedersi nella nostra Costituzione inserita nel nostro Bollario. E ricavandosi non meno dal detto Concilio, che dall'allegate Liturgie Orientali, celebrarsi nella Chiesa Occidentale le tre Messe nel giorno di Natale, e non celebrarsi nella Chiesa Orientale, resta aperta la strada alla massima da Noi diffusamente comprovata nella Nostra Lettera Circolare ai Missionari d'Oriente scritta sotto il giorno 26. di Luglio del presente anno 1755., e stampata nella Stamperia della Congregazione di Propaganda, che non si confonda un Rito coll'altro, che la Chiesa Latina osservi il suo Rito, e la Chiesa Orientale il proprio : essendo ciò prescritto dai Sagri Canoni, e dalle Apostoliche Costituzioni, e stabilito nel sistema della Santa Sede, ampiamente dimostrato nella Lettera predetta.

Si veda questa lettera Circolare sopra Const. L. pag. 151. & seq.

Diluitur objectum desumptum ex mutua Orientalem inter, & Latinam Ecclesiam nonnullorum Rituum participatione.

§. 4. Et si unquam excipi contingeret, iisdem in Litteris in exemplum per Nos adduci Latinos quosdam Ritus ab Orientalibus, & vicissim Græcos quosdam Ritus a Latinis cooptatos, parata suppetit responsio, estque ejusmodi, id factum, vel consectarium fuisse immemorialis consuetudinis secumferentis famam concessi Apostolici privilegii; vel inductum ex privilegio Apostolico vero, conceptoque; quarum quidem rerum, quod ad præsentem quæstionem attinet, nec species ulla, quin potius perspicua ex adverso perstat probatio. Cum enim Edessenus Archiepiscopus Armeni Ritus, Romæ degens facultatem sibi expetiisset, celebrandi tres Missas Natalitio Christi die, utque facultas ejusmodi ad reliquos etiam Sacerdotes Romæ

Risposta all'objetto d'essersi tra Latini ed Orientali fatta vicendevole comunione d'alcuni Riti

§. 4. E quando mai si dicesse, che nella stessa Lettera sono allegati da Noi alcuni esempj di Riti Latini adottati dagli Orientali, e di alcuni Riti Greci adottati dai Latini, la risposta è in pronto, ed è, ciò essersi fatto o in sequela d'una immemorabile consuetudine, che porta seco la fama della concessione d'un privilegio Apostolico, o in sequela d'un vero effettivo Apostolico privilegio : delle quali cose nel caso, ch'è in questione, non v'è apparenza, anzi piuttosto v'è chiara pruova in contrario : imperocchè avendo Monsignor Arcivescovo di Edessa di Rito Armeno, che stava in Roma, pregato per avere la licenza di celebrare le tre Messe nel giorno di Natale, e che questa licenza s'estendesse anche agli altri Sacerdoti Armeni,

commo- che

commorantes protenderetur; propositis hujusmodi precibus in Congregatione Sacræ Inquisitionis coram Consultoribus decimo tertio Kalendas Martii 1710., relatisque iterum in Congregatione de more habita in Palatio Apostolico tertio Kalendas Martii, negativum redditum fuit responsum; quamvis is, cui demandata fuit provincia scribendi ea de re, scriptoque suam proferendi sententiam, in partem affirmativam sese præstiterit procliviorem, quemadmodum deprehendimus ex scriptis negotium illud attingentibus, quæ ex ædibus Sacræ Inquisitionis afferri ad Nos voluimus; & hoc fuit quidem dubium tunc propositum: *An dicto Archiepiscopo concedendum sit Indultum celebrandi tres Missas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*: hoc vero rescriptum: *Quoad petitum Indultum celebrandi tres Missas in die Natalis Domini more Latinorum, respondendum esse negative.*

§. 5. Prætereundæ nec sunt, quæ in præfatis Litteris Nostris §. 45. a Nobis afferuntur. Cautum fuerat jam inde ab anno 1674., ut Armeni Liburno in Portu domicilium habentes, quippe una nobiscum viventes, in Paschatis, ceterisque Festis diebus celebrandis, ad Gregorianum emendatum Kalendarium se conformarent. Tot tantasque turbas commoverunt præfati Armeni, ut habita sub annum 1699. iterata Congregatione decretum fuerit, ut usus veteris Kalendarii Armenis Liburnensibus relinqueretur, quousque ad novum recipiendum sese accommodassent, & quousque Apostolica Sedes aliud edixisset. Est itaque Liburnensibus Armenis sua pro ratione voluntas, respuunt Latinum Ritum, usum scilicet Kalendarii emendati, quamvis nobis intermixti vivant, sitque illud justitiæ consonum: cumque porro Latinum Ritum ter offerendi Sacrificium Natali Christi die sibi indebitum exposcant, facile captu est, haud decere, ut sui voti compotes fiant.

§. 6. Reliquum illud est, quod asseritur in Litteris Pisani Archiepiscopi, Armenæ nimirum nationis homines Liburno in Portu commorantes asseverare, memoratas tres Missas a multis per Orientem Armenis Sacerdotibus Catholicis, ejusdemque Ritus Missionariis celebrari; idque Nobis verisimile videtur, at nihil inde in rem præsentem. Beatus Bartholomæus Bononiensis ex Fratrum Prædicatorum familia, fuit à Joanne XXII. Pontifice in Armeniam ablegatus sub ann. 1318., & ab ipso Maragensis Episcopus inauguratus, exindeque translatus ad Naxivanum Archiepiscopatum. Quo ipso tempore præfatus Beatus Bartholomæus celebri illa Missione fungebatur, aderat in Armenia Isaias quidam Schismaticus trecentis septuaginta discipulis præpositus. Mens ipsi inerat recta, & motus fama sanctitatis B. Bartholomæi, edoctusque ab ipso Catholicæ Fidei veritatem, se ei socium adjunxit, suis omnibus discipulis secum adductis: tuncque contigit, ut institueretur Congregatio Fratrum unitorum, assumpto ab iis omnibus habitu Dominicani instituti, emissaque Professione vitæ Regularis sub Regula Sancti Augustini, & Fratrum Prædicatorum Constitutionibus. Videre est omnia in Opere Patris Galani *de consensione Armenæ Ecclesiæ cum Romana part. 1. pag.* 508. *& seq.* atque elucubratius *tom. 2. historiæ virorum illustrium Dominicani Ordinis*, Auctore Patre Touron *lib. 1. pag.* 108. *& seq.* Isthæc Congregatio subjecta fuit Magistro Generali Dominicæ Familiæ ab Innocentio VI. sub annum 1356., uti colligere est ex ejus Litteris in Dominicanum Bullarium relatis *pag.* 148., & in generalibus totius Ordinis

Comi-

che erano in Roma; propostasi l'istanza nella Congregazióne del S. Officio fra i Consultori ai 17. di Febbrajo 1710., e ripropostasi nella Congregazione tenuta secondo il solito in Palazzo nel giorno 27. di Febbrajo, la risposta fu negativa: ancorchè chi ebbe l'incombenza di scrivere, e di dire il suo voto in carta, fosse stato molto proclive alla parte affermativa: come abbiamo riconosciuto, essendoci fatte portare dal S. Officio le scritture appartenenti al caso: ed ecco il Dubbio proposto: *An dicto Archiepiscopo concedendum sit Indultum celebrandi tres Missas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*: ed ecco la risposta: *Quoad petitum Indultum celebrandi tres Missas in die Natalis Domini more Latinorum, respondendum esse negativè.*

Altro motivo particolare contrario agli Armeni di Livorno.

§. 5. Nè dee tralasciarsi quanto da Noi vien riferito nella predetta Nostra Lettera Circolare al §. 45. Era stato ordinato fino dall' anno 1674., che gli Armeni, che hanno domicilio in Livorno, avvegnachè viventi con Noi, dovessero conformarsi al Calendario Gregoriano corretto, nella celebrazione della Pasqua, e delle altre Feste. Furono tanti e tanti i rumori, che dai predetti Armeni si eccitarono, che essendosi tenuta nell' anno 1699. una nuova Congregazione, fu risoluto, che si lasciasse correre l'uso dell' antico Calendario rispetto agli Armeni, che erano in Livorno, finchè si fossero disposti ad accettare il nuovo, e finchè la Santa Sede non avesse ordinato diversamente. Vogliono dunque gli Armeni, che sono in Livorno, quello che vogliono. Non vogliono il Rito Latino, cioè l'uso del Calendario corretto, benchè vivano fra noi, e benchè ciò sia giusto: e volendo poi il Rito Latino nelle tre Messe di Natale, che non gli tocca, non vi vuol molto a comprendere, che non è di dovere, che siano esauditi.

Seconda objezione fondata sull'uso di celebrarsi anche in Oriente da' Sacerdoti Armeni le dette tre Messe.

Con una opportuna osservazione istorica si prova probabilmente erroneo nella sua origine un tal'uso.

§. 6. Resta quello, che si dice nella Lettera di Monsignor Arcivescovo di Pisa, che i nazionali, che sono in Livorno, attestano, celebrarsi in Oriente le tre Messe da molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e da' Missionarj del loro Rito: e ciò da Noi si crede verisimile, ma non giova all' intento. Il Beato Bartolomeo da Bologna Domenicano, detto comunemente l'Apostolo degli Armeni, fu spedito nell' Armenia nel 1318. dal Pontefice Giovanni XXII., e fu da esso creato Vescovo di Maraga, e poi trasportato all'Arcivescovado di Naxivan. Nel tempo della celebre Missione del detto Beato Bartolomeo eravi in Armenia un certo Isaia scismatico, che aveva sotto di se trecento settanta discepoli. Era esso di buona intenzione, e mosso dalla fama della santità del Beato Bartolomeo, ed illuminato da esso della verità della Fede Cattolica, s'unì con lui, conducendo seco tutti i suoi discepoli: ed allora fu, che si formò la Congregazione de' Frati uniti, avendo tutti preso l'Abito di S. Domenico, e fatta Professione di vivere in vera Religione, seguitando la Regola di S. Agostino, e le Costituzioni de' Frati Predicatori. Il tutto si vede nell'Opera del Padre Galano *nella Conciliazione della Chiesa Armena colla Romana part.* 1. *pag.* 508. *e seg.*, e con maggior felicità *nel tom.* 2. *della Storia degli Uomini Illustri dell' Ordine Domenicano* del Padre Touron *al lib.* 1. *pag.* 108. *e seg.* Fu questa Congregazione sottoposta al Generale de' Domenicani dal Pontefice Innocenzo VI. l'anno 1356., come si raccoglie dalla di lui Lettera nel Bollario Domenicano *al tom.* 2. *pag.* 248., e nel Capitolo Generale tenuto l'anno 1583. questa nuova Congregazione incominciò a prendere il rango

di

Comitiis habitis anno 1583. nova hæc Congregatio ad Regularis Poviaciæ gradus jura, & honores attolli cœpit. Cum autem Isaiæ discipuli unam noscerent Armenam Linguam, præterea nullam, & plenam ceteroquin cum Dominicanæ Familiæ Religiosis unionem constituerent, necesse fuit, quemadmodum referunt præcitati Historici, ut Regulæ, Statuta, Breviarium, & Missale Ordinis in Linguam verterentur Armenam. Comperimus autem temporibus nobis proximis institisse Patres Armenæ Provinciæ Ordinis Prædicatorum, quo sibi liceret, typis mandare sua Breviaria, ac Missalia, e Latino in Armenum idioma translata; annuitque precibus Congregatio Romanæ universalis Inquisitionis habita octavo Idus Septembris 1713., deputatis emendatoribus, sive præli typici præsidibus, ut ad opportunas regulas exigerentur omnia, liceretque exinde tuto sibi polliceri, nullos in novam editionem errores irrepere, quod satis superque in hujusmodi casibus aliàs contigisse constiterat; probavitque omnia Summus Pontifex in Congregatione, proximo die, septimo videlicet Idus Septembris ejusdemmet anni habita.

Ideoque ex ea nihil confici.

§. 7. Cum itaque Dominicanum Missale in Armenam Linguam versum fuerit, cumque in Missali Dominicano tres reperiantur adnotatæ Missæ Natalitio Christi die celebrari solitæ, videtur admodum simile vero, Sacerdotes quosdam Armenos, & Missionarios, videntes tres Missas a Patribus Dominicanis celebrari Natalitio Christi die, cœpisse & ipsos tria Sacrificia offerre, Dominicano Missali utentes in Armenam Linguam reddito: quoties autem ita se res habeat, quod verosimilius est, quisque sanæ mentis homo facile animadvertet, haud subsistere fundamentum, in oblatione trini Sacrificii a nonnullis Armenis per Orientem peragi solita, constitutum, nec eo juvari ullatenus posse Armenos Liburno in Portu commorantes; eo quod tres Missæ in Missali Dominicano adnotatæ, semper Latini Ritus esse censeantur, etsi in Armenam Linguam versæ; nec liceat Armenis pro arbitrio Latinos Ritus usurpare. Simillimum Nobis suppetit exemplum ex Missa Latina Patrum Dominicanæ Familiæ in Græcam Linguam versa juxta indultum a Bonifacio IX. datum Maximo Constantinopolitano Dominicanæ Familiæ viro, relatumque *tom.* 2. Bullarii Dominicani *pag.* 370. Ea quippe Dominicani Fratres quidem, nullatenus autem Græci, in Sacrificio offerendo uti possunt.

Simillimo allato exemplo res confirmatur.

Monita ad Secretarium.

§. 8. Hæc itaque sunt, quæ Nobis, quamvis male a podagra habitis, licuit colligere. Curæ tibi erit, Venerabilis Frater, deferre omnia ad Congregationem de Propaganda Fide; & si mandatum ab ea tibi fuerit, quod facillimum, ut ad Pisanum Archiepiscopum rescribas, opportunum fortasse erit, hujus ad te Nostræ Epistolæ exemplum eidem reddendum curare. Interea Apostolicam tibi Benedictionem impertimur.

Dat. 29. Decembr. 1755. Pont. XVI.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

di Provincia. Non intendendo i Discepoli d'Isaia altro, che la lingua Armena, e facendo l'unione coi Frati Domenicani; fu d'uopo tradurre in lingua Armena le Regole, gli Statuti, il Breviario, ed il Messale dell'Ordine, come raccontano i sopradetti Istorici. Ne' tempi a Noi vicini ritroviamo avere i Padri dell'Ordine de' Predicatori della Provincia Armena pregato di poter far stampare i loro Breviarj, e Messali tradotti dal Latino nell'idioma Armeno; e la Congregazione del S. Officio tenuta ai 6. di Settembre 1713. ammise l'istanza, deputando i correttori, o siano presidenti alla stampa, acciò il tutto si facesse colle dovute regole, e colla sicurezza, che nella nuova edizione non corressero errori, come altre volte in simili occasioni era pur troppo accaduto: ed il tutto fu confermato dal Sommo Pontefice nella Congregazione tenuta nel giorno seguente 7. di Settembre dell'anno medesimo.

E perciò inutile per l'intento.

§. 7. Essendosi dunque fatta la traduzione del Messale Domenicano in lingua Armena, ed essendovi nel Messale Domenicano le tre Messe nel giorno di Natale, pare assai verisimile, che alcuni Secerdoti Armeni, e Missionarj, vedendo che le tre Messe si celebravano nel dì di Natale dai Padri Domenicani, le abbiano ancor essi incominciate a celebrare, prevalendosi del Messale Domenicano tradotto in Armeno: e quando questo sia, come è molto verisimile, il fondamento della celebrazione delle tre Messe, che si fa da alcuni Armeni in Oriente; ogni uomo di buon senno facilmente ne conoscerà l'insussistenza, e ch'esso non può in veruna maniera giovare agli Armeni, che sono in Livorno: appartenendo sempre le tre Messe, che sono nel Messale Domenicano, benchè tradotte in lingua Armena, al Rito Latino; e non potendo gli Armeni prevalersi a loro capriccio del Rito Latino. Simile è l'esempio della Messa Latina de' Padri Domenicani tradotta in lingua Greca, giusta la concessione fatta da Bonifazio IX. a Massimo di Costantinopoli Domenicano, che è *nel tom.* 2. del Bollario Domenicano *pag.* 370.; celebrandosi essa dai Domenicani, e non potendosi celebrare dai Greci.

Si conferma l'assunto con un esempio tutto simile.

Ordini al Secretario.

§. 8. Ed ecco quanto abbiamo potuto raccorre, non ostante l'essere malamente trattati dalla podagra. Sarà sua cura il notificare il tutto alla Congregazione di Propaganda; e ricevendo da essa gli ordini, come si può credere, di rescrivere a Monsignor Arcivescovo di Pisa, caderebbe forse in acconcio di fargli capitare una copia di questa Lettera, che scriviamo a Lei: alla quale intanto diamo l'Apostolica Benedizione.

Data 29. Decembre 1755. e decimosesto del Pontificato.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

DECRE-

DECRETUM

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

In Causa Neapolitana Beatificationis, & Canonizationis Ven. Servi Dei PAULI BURALIS S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati.

CONgregatio Generalis Sacrorum Rituum habita fuit coram Nobis die 27. præteriti mensis Januarii, & in Causa Beatificationis, & Canonizationis Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati propositum fuit dubium sequentibus verbis conceptum: *An constet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu heroico in casu, &c.*

§. 2. Congregationi interfuimus, nec ad eam imparati accessimus; accessimus enim post perlectas Scripturas & Informationes tum Postulatorum, tum Fidei Promotoris, post lecta Consultorum Congregationis suffragia Nobis præcedenter juxta morem in scriptis exhibita, post auditas Advocatorum Causæ verbales informationes. In ipsa Congregatione propriis auribus audivimus sententias Dilectorum Filiorum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationi Sacrorum Rituum adscriptorum, quas super prædicto dubio oretenus protulerunt; sed nullum à Nobis editum fuit responsum, ut, secundis adhibitis curis, porrectisque Deo Optimo Maximo jugibus precibus, opportuniori tempore Nostram ederemus super proposito dubio sententiam.

§. 3. Dum in minoribus Promotoris Fidei munere fungebamur, animadvertimus, plures in Causa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis confectos fuisse Processus auctoritate ordinaria, & Apostolica, nec umquam fuisse examinatam, multoque minus approbatam validitatem Processuum auctoritate Ordinaria confectorum, Cajetani videlicet, Placentini, & Neapolitani, ex quo non exiguum integritati, & valori probationum damnum derivabat; Testes enim in Dictis Processibus examinati, qui attento eorum numero, fide ipsorum dictis debita, adminiculis, quibus eorum attestationes erant roboratæ, consonantia cum Testibus examinatis, in Processibus Apostolicis, probationis gradum attingere potuissent, si validitas Processuum, in quibus fuerunt examinati, fuisset discussa & approbata; Cessantibus discussione & approbatione validitatis, solius adminiculi vim & robur poterant obtinere, juxta Congregationis praxim, de qua in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 5.* Sed, cum in toto Causæ decursu nulla de validitate Processuum promota fuisset indago, necessarium esse existimavimus sedulo inspicere, an validi re vera essent memorati Processus auctoritate ordinaria confecti, & an omissio examinis involuntariæ quodammodo negligentiæ esset adscribenda, vel potius derivasse dicenda esset ex metu, quod eorum validitas approbari non posset.

§. 4. Ut id autem in aperto tandem poneretur, prædictos Processus ad Nos afferri mandavimus, & quamvis longa, quinquagenaria videlicet, & ultra, in examine Causarum Beatificationis, & Canonizationis experientia, potuissemus Nobis ipsis blandiri de Nostrarum virium sufficientia in examine validitatis prædictorum Processuum, advocari nihilominus fecimus Dilectum Filium Benedictum Veteranum Sacræ Consistorialis Aulæ Advocatum, diligentissimum Fidei Promotorem a Nobis constitutum, cui prædictos Processus consignavimus, & ipsius sententia tum voce, tum scriptis Nobis exposita, communicato cum ipso consilio, Decretum edidimus die 1. currentis mensis Februarii, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum consignatum, in quo constare decrevimus de validitate Processuum Cajetani, Placentini, & Neapolitani, Ordinaria auctoritate confectorum in Causa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati.

§. 5. Aliæ præterea post Congregationem habitam die 27. præteriti mensis Januarii adhibitæ sunt scrupulosæ diligentiæ, ne in re tanti momenti aliquid prætermissum dici posset, quod videri & examinari potuisset. Deum Optimum Maximum jugibus precibus obsecravimus, ut Nobis præsto esse, & mentem Nostram illustrare dignaretur: post quæ, inhærentes unanimibus suffragiis Cardinalium, qui Congregationi Sacrorum Rituum habitæ die 27. præteriti mensis Januarii interfuerunt, proposito in ea dubio sic respondemus, auditoque Sacro, perceptaque Eucharistica Communione, cum præ impedimento podagræ Missam celebrare non potuerimus, sic respondendum decernimus, *Ita constare de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, ac Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, ut tuto procedi possit ad ulteriora, ad discussionem videlicet quatuor Miraculorum.* Aliis adhibitis quoque diligentiis, supra relato dubio deinde responsum datum.

§. 6. Venerabilis Dei Servus Paulus Buralis vixit in statu seculari usque ad annum quadragesimum sextum suæ ætatis. Nomen deinde dedit Congregationi Clericorum Regularium, qui Theatini nuncupantur, & in dicta Congregatione permansit spatio annorum undecim. Ad dignitatem Episcopalem deinde evectus, præfuit primum Ecclesiæ Placentinæ, & Collegio Cardinalium S. R. E. adscriptus, translatus deinde fuit ad regimen Archiepiscopalis Ecclesiæ Neapolitanæ, quæ omnia spatio fere decem annorum implevit; ponderatisque sedulo omnibus, quæ in unoquoque prædictorum statuum ab eo gesta sunt, constat, ipsum in gradu heroico eas omnes Virtutes frequentibus actibus exercuisse; quæ unicuique prædictorum statuum erant proportionatæ & propriæ, cum eximia semper charitate erga Deum & proximum, spectabili humilitate, & eximia undequaque prudentia. In omni, quem retinuit, vitæ statu Ven. Paulus Buralis omnes virtutes in gradu heroico exercuit.

§. 7. At, cum ea omnia, quæ pertinent ad statum secularem, & sic ad longum vitæ ipsius cursum, & pleraque alia, quæ statum Regularem respiciunt, in quo non modicum suæ ætatis cursum perfecit, non sint probata Testibus de visu, sed Testibus aut de auditu a videntibus, aut de auditu auditus, & ea tantum, quæ statum Episcopalem, & Cardinalitiam respiciunt dignitatem, sufficienti numero Testium de visu innixa sint, locus factus est Decreto a Nobis edito die 23. Aprilis 1741. & impresso in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 3. num. 25.*, in quo statutum est, ut in Causis etiam procedentibus per viam non Cultus, si Virtutes probatæ sint per Testes de auditu, & sic per probationes subsidiarias, dilatâ, prout in casu, absque culpa & dolo Postulatorum, confectione Processuum longe post obitum Dei Servi; si de validitate Processuum post dictum tempus confectorum abunde constet, prout in casu; si, Testium numero, & qualitate, cæterisque attentis adminiculis, moralis, prout in casu, consurgat certitudo, quæ, si non impossibile, imprudens saltem judicium reddat de opposito: proposito de Virtutibus dubio nullatenus respondeatur *Constare*, deficiente Non tamen omnia testibus de visu comprobantur. Atque hinc propterea proposito de virtutibus dubio congrua ratione responsum.

videlicet

videlicet probatione directa per Testes de visu, sed respondeatur, *Ita constare, ut tuto procedi possit ad discussionem quatuor Miraculorum*, aucto videlicet Miraculorum numero, a duobus, quæ olim sufficiebant pro obtinenda Beatificatione, ad alia duo, & sic ad quatuor Miracula, ut quod ex humano defuit Testimonio, Divino compensetur.

Præsens Decretum manu Nostra subscriptum, Nostroque Sigillo munitum, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum consignamus, inter Acta ejusdem Congregationis asservandum.

Dat. 8. Februarii 1756. Pont. XVI.

Datum hac die 8. Februarii 1756.

BENEDICTUS PP. XIV.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✝ Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

LVII.

Excitantur omnes Græci Ritus Orientales, ut nova Euchologii editione utantur; narratur quoque quid pro ea perficienda factum fuerit; & quæ eidem novæ editionis Euchologio præposita sunt Monita, latius explicantur.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Ritus Græci Ecclesiasticos, Sæculares & Regulares, gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habentes.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Procemium, a contestatione paternæ charitatis, & Pastoralis sollicitudinis in Græcam, aliasque Orientales nationes.

EX quo primum tempore Apostolicam B. Petri Sedem conscendimus, usque in præsentem diem, assidua Nobis videmur edidisse argumenta paternæ prorsus charitatis, qua dilectos Nobis in Christo Ecclesiasticos, Laicosque Orientales Nobis consentientes, sive, uti vocant, *Unitos*, & a schismatis labe immunes, complectimur; nihilque intactum reliquisse, quo ii, qui in schismate sunt, ejuratis erroribus, Catholicæ unitati consocientur. Nolumus hìc quæcumque in hunc finem egimus, commemorare: quum & referta sint Regesta Congregationis de Propaganda Fide Decretis nostris hac de re conditis; & Apostolicas Litteras, atque Constitutiones pro Orientalium rebus a Nobis editas, in Bullarii nostri Voluminibus unusquisque percurrere valeat. Illud Nobis propositum nunc est, ut Vos, Venerabiles Fratres, Dilectosque Filios, certiores faciamus, absolutum jam esse opus Correctionis Græci Euchologii, idque jam Typis ejusdem Congregationis de Propaganda Fide impressum fuisse, post diuturnum rerum omnium examen, accuratissima castigatione emendatum; ideoque vos hortemur, ut hoc potissimum in sacris actionibus adhibeatis, sepositis aliis, quæ variis erroribus satis superque infecta deprehenduntur. Quod quidem haud mirum videri debet: Id enim incommodi facillime accidit, quoties in pluribus ac sæpe iteratis unius Operis editionibus, ab iis, qui præsunt, aliquid omittitur exactissimæ illius diligentiæ, quæ necessaria est, ne aliqua, aut per fraudem, aut per inscitiam, identidem inferantur, aut adjiciantur, quæ in primævis purisque editionibus non erant; quæque deinde resecanda quum sint, aut aliquo modo temperanda, tractu temporis causam præbent instituendis correctionibus, novisque repurgatis editionibus; quemadmodum in ipsa quoque Occidentali Ecclesia, quantumvis præ Orientali minoribus periculis exposita sit, evenisse dignoscitur: quocirca Romani sæpe Pontifices coacti sunt opportune consulere, ut Missalia, Ritualia, Breviaria, & Martyrologia emendarentur, & castigata noviter ederentur. Verum quod attinet ad correctionem vestri Euchologii, quod, ut optime nostis, nihil aliud est, quàm collectio Ecclesiasticarum precum, atque benedictionum, ideoque, ut Goarius explicat, Ecclesiæ vestræ Rituale, seu Manuale, aut Sacerdotale, & Pontificale commodè appellari posset; duo potissimum his nostris Litteris agenda suscepimus: historiam nimirum exponere correctionis, novæque editionis, quæ nuper perfecta fuit; & Monita quædam latius explicare, quæ in ipsius Euchologii vestibulo opportune præposita sunt; dilato in aliud tempus consilio aperiendi vobis, si Deus vitam & vires Nobis largietur, rès alias complures ad Euchologium ipsum pertinentes, quæ nec satis recte præsentibus Litteris nimis in longum protrahendis insererentur, & immodicum Nobis afferrent laborem, ætati Nostræ prorsus alienum, nec apte conciliandum cum reliquis magni momenti curis, quæ nunc præsertim Nos in Apostolici Ministerii nostri procuratione circumstant, & a quibus Nos modo expedire non possumus.

Pontificis consilium in Encyclicis hisce Litteris conscribendis.

§. 2. Philippus IV. Hispaniarum Rex Catholicus is fuit, qui sub annum 1631. habito ad Apostolicam Sedem recursu, exposuit, delatum sibi esse a Græcis Unitis ditionis suæ Terras incolentibus, editum fuisse a Græcis schismaticis Euchologium pluribus erroribus vitiatum, simulque rogavit, ut absurdis, quæ inde manare possent, opportunis remediis occurreretur. Summus autem Pontifex Urbanus VIII. statim egregio operi manum admovit, deputata ad Euchologii correctionem peculiari Congregatione, cui & ipse primum nonnullos S. R. E. Cardinales, Romanæque Curiæ Prælatos, atque Theologos magni nominis, adscripsit; & alios per Orbem tunc maxime Ecclesiasticæ eruditionis laude præstantes viros, eidem Congregationi adscribendos, Romam accivit. Inter hos vocatus fuit Dionysius Petavius Presbyter Societatis Jesu in Galliis degens, qui tamen justissima affectæ ætatis excusatione usus fuit, ne tantum iter arriperet; & Joannes Morinus Gallicani Oratorii Presbyter, qui & ad Urbem accessit, & pluribus sessionibus interfuit, in quibus multa scitu digna protulit, ad rem recte instituendam dirigendamque opportuna, de quibus alibi sermonem habebimus.

§. 3. Summum profecto studium ac diligentiam in demandatum sibi opus contulerunt ii, qui Congregationem ab Urbano Pontifice deputatam constituebant; eorumque curas atque labores innuit Leo Allatius, quum de Græco Euchologio sermonem habens, ita scripsit: *De libro plura possem referre, & examinare: verumtamen, cum sub censura, ac judicio acerrimorum virorum stet, sententiam de eo veram, & judicium infallibile expecto.* Et quidem duo supra octoginta sessiones inter eos habitæ fuerunt, ut olim testatus est Cardinalis Franciscus Barberinus senior, in Congregatione de Propaganda Fide, quæ die 23. Januarii anni 1645. coacta fuit coram Innocentio Papa X., paulo post obitum illius Decessoris Urbani, ejusdem Cardinalis Patrui. Non ideo tamen absoluta fuit Euchologii emendatio, nec nova editio confici potuit.

§. 4. Sub-

§. 4. Subsequentium Pontificum tempore propositum opus nunquam omnino fuit desertum, sed parum lenteque promotum; dum novis, ut assolet, negotiis supervenientibus, incœptorum antea exitus & finis retardatur. Quum autem Deo Optimo Maximo visum fuerit Nos, licet immerentes, ad Summum Pontificatum evehere, inter primas, quas libenter assumpsimus, curas, hæc fuit, de correctione librorum Orientalis Ecclesiæ, præsertim vero Euchologii Græcorum. Quare, ut optatam Nobis metam aliquando contingere liceret, hæc, quæ sequuntur, mandata per Nos tempestive edita, & executioni diligenter tradita fuerunt. Primum itaque collecta, & in ordinem digesta sunt Acta Congregationum, quæ sub Urbano VIII., & Successoribus Pontificibus habitæ fuerant, ut comperta fieret captarum resolutionum sententia, quantumvis illæ Pontificia confirmatione roboratæ non fuissent; neque enim unquam ad Summos Pontifices facta apparebat earum relatio, sed in opportuniora tempora, justis fortasse de causis, dilata. Deinde quum jam omnes è vivis excessissent, quicumque olim adscripti fuerant prædictæ Congregationi, ad Euchologii correctionem institutæ, Nos alios S. R. E. Cardinales, & Consultores ad gravissimum opus urgendum deputavimus; e Cardinalibus nimirum bo. me. Antonium Xaverium Gentili, Philippum Monti, Joachimum Besozzi, & Aloysium Lucini, respective nuncupatos, qui omnes jam ex hac vita migrarunt; Congregationis autem Præfectum constituimus Dilectum Filium Nostrum Fortunatum Presbyterum Card. Tamburini nuncupatum, qui sospes vivit; Consultores vero designavimus Dilectos Filios Fr. Josephum Augustinum Orsi Ord. Prædic. Palatii Nostri Apostolici Magistrum, Leonardum Siderer Societ. Jesu Presbyterum, Dominicum Vitali Monachum Ordinis Sancti Basilii, Thomam Sergium e Piis Operariis Sacerdotem, & Dominicum Teoli Presbyterum Romanum, quorum aliqui superstites sunt, alii supremum diem obierunt; denique ejusdem Congregationis Secretarium elegimus Dilectum Filium Magistrum Nicolaum Antonellum Prælatum Nostrum Domesticum. His omnibus præscriptum fuit, ut certis recurrentibus diebus inter se convenientes, de rebus eorum cognitioni delegatis tractarent; id quod per integrum decennium exactissime præstitum fuit. Quum autem olim controversia fuisset de methodo in examine rerum servanda; censentibus nonnullis, ut ante omnia de Sacramentorum formis inquireretur; aliis vero suadentibus, ut secernerentur ea, quæ ad simplicium Presbyterorum officium pertinent, ab iis, quæ sunt Episcoporum propria: Nos hujusmodi controversiam de medio sustulimus, jubendo, ut Euchologii revisio, & correctio, a prima illius pagina ad subsequentes gradatim produceretur, eodem ordine, quo Euchologium ipsum conflatum, impressumque conspicitur. Denique præfato Congregationis Secretario id oneris imposuimus, ut ante singulas sessiones, folium efformaret, non modo cuilibet ex Cardinalibus, & Consultoribus, qui conventuri erant, sed Nobis etiam, qui omnibus de rebus in Congregatione discutiendis certiores fieri volebamus, opportune tradendum; quo in folio, indicatis proponendarum quæstionum capitibus, adnotaretur primo quidquid super illis expensum, atque conclusum fuerat in Congregationibus habitis sub Prædecessoribus Pontificibus, quatenus in anteactis Congregationibus de ipsis agi contigisset; deinde ea, quæ circa hujusmodi quæstiones in Theologorum libris conscripta, & in Ecclesiasticis monumentis relata haberentur.

§. 5. De veteribus Euchologiis, uti par erat, inspiciendis, conferendisque, minime necesse fuit eumdem Secretarium monere; quem porro invenimus & Græcæ Linguæ peritum, & sacra eruditione, doctrinaque præstantem, paratumque ad magnos quoslibet perferendos labores in Apostolicæ Sedis obsequium & utilitatem; quemadmodum sæpe aliàs, rebus ita exposcentibus, ac etiam editis plurimo studio voluminibus, demonstravit. Notum cuique est, P. Jacobum Goarium Ordinis Prædicatorum, natione Gallum, octo ipsos annos in Orientalibus Regionibus commoratum, ubi omnia attente exploravit, Romam deinde venisse sub anno 1640., diuturnisque collationibus habitis cum insignibus doctrina viris, & rerum Græcarum peritissimis, Leone Allatio Romanæ Curiæ Præsule, Basilio Falasca Ordinis Sancti Basilii Procuratore Generali, Georgio Coresio, & Pantaleone Ligaridio, ut etiam de eo refert P. Echardus *De Scriptoribus Ordinis Prædicatorum Tom. 2. pag. 574.*, in Galliam denique reversum, in lucem edidisse Euchologium Græcum, una cum Latina illius versione. Pro cujus Operis majori perfectione, quum doctus ac diligens Vir plures manuscriptos Codices, & Libros Typis impressos, qui in ipsius Procemio ad Lectorem recensentur, inspicere & perpendere non omisisset, variantes lectiones ubique adjecit, & opportunas, doctasque adnotationes huc illuc inseruit. Opus istud primò prodiit Parisiis anno Domini 1647., deinde Venetiis anno 1730. recusum fuit.

Euchologiis, adhibita a Congregationis Secretario.

De Euchologio edito a P. Goario, deque hujus peritia Græcorum Rituum.

§. 6. Norunt etiam eruditi Viri, complura Mss. exempla Euchologii Græci in Bibliotheca Vaticana asservari: præterea extare in Barberina Bibliotheca celebre *Euchologium Barberinum S. Marci*, sic dictum, propterea quod è Cœnobio S. Marci Florentiæ ad prædictam Bibliothecam olim translatum fuit; illudque antiquissimum esse, ac decem sæculorum ætatem superare; quum Leo Allatius testatum reliquerit, a peritissimis sui temporis viris, jam tunc nongentis annis vetustius fuisse habitum: *Omnium autem antiquitatem superat Codex Barberinus in charta pergamena quadratis litteris accuratissime descriptus, ante nongentos, & plures annos, sententia eorum, qui in hisce rebus judicandis primi habentur, conscriptus.* Illud quoque eruditis incompertum esse non potest, in Archivo Monasterii Cryptæ Ferratæ pretiosum asservari Codicem, *Euchologium Patriarchale* nuncupatum, quem magnus Cardinalis Bessarion, primus illius Monasterii Abbas Commendatarius, ejusdem Abbatiæ Monachis testamento legavit; quum ipse eum dono habuisset a præclaræ memoriæ Cardinale Juliano Cæsarino; huic autem donatus fuisset in Concilio Florentino a Sacerdote Georgio Varj Cretense, quemadmodum testatur Arcudius; quapropter hujusmodi Codex a Cardinali Bessarione plurimi semper habitus fuerat. Omnes hi, quos innuimus, Euchologii Codices inspecti, explorati, collatique invicem fuerunt, tum a Præsule Secretario, tum ab aliis Congregationi adscriptis idioma Græcum callentibus, quo rectius tutiusque dirigeretur nova Euchologii editio; neque porrò Nostris hortationibus, aut monitis ad id opus fuit, quum ipsi sua sponte hujusmodi curam susceperint, ac summa diligentia subierint.

Plures Euchologii Codices in Vaticana Bibl. asservati.

Euchologium Barberinum; ejus denominatio, & antiquitas.

Euchologium Cryptæ Ferratæ unde habitum, & cujus auctoritatis habeatur.

§. 7. Neque similiter necesse habuimus doctis Cardinalibus, & Consultoribus Congregationem efformantibus in memoriam revocare sapientes illas animadversiones, quæ leguntur tum apud laudatum Joannem Morinum, in Præfatione illius Operis *De Sacris Ordinibus*, tum apud Lucam Holstenium *Dissertatione I. de Sacramento Confirmationis*, tum denique apud Auctorem *Vindiciarum P. le Brun*, in his, quæ scripsit de Forma Sacramenti Eucharistiæ; quasque præ oculis omnino habere debet, quicumque vult de Græcorum Ritibus rectum judicium ferre. Injusta quippe & fallax, Ecclesiæque

Ampliores curæ, & labores, per Secretarium, cæterosque Congregationi adscriptos adhibentur.

paci atque unitati contraria est, eorum judicandi ratio, qui Latinorum tantummodo Ritualium notitiam habentes, nec aliud scientes, præter ea, quæ tradiderunt nonnulli ex nostris Scriptoribus, nostrarum quidem rerum periti, sed Græcarum consuetudinum rudes, ejusque rationis ignari, quam semper cum ipsis sequuta est Apostolica Romana Sedes, non dubitarunt in sacris Græcorum Ritibus ea omnia damnare, quæcumque Latino Ritui conformia & consentanea non reperiebant. Hæc, inquam, præfatis Cardinalibus & Consultoribus ad Euchologii correctionem delectis minime commemorare oportuit, quum ipsi jam hujusmodi agendi & judicandi normam sibi proposuerint, eamque reipsa plenissime sequuti sint; quemadmodum etiam revera factum fuisse agnovimus a Cardinalibus & Prælatis, qui sub Urbano VIII. in Congregationibus hac de re habitis sententiam dixerunt. Quæ autem a Nobis demandata fuisse superius innuimus, ea undequaque impleta fuerunt; nec satis dici potest, quàm assidua diligentia & labore omnes Congregationem constituentes operi conficiendo incubuerint. Prædictus vero Secretarius, nòn solum ante singulas inter eos habendas sessiones, injuncta sibi folia docte & sapienter elucubravit, Nobisque exhibuit; verum etiam, post habitas sessiones hujusmodi, Congregatorum sententias, atque resolutiones Nobis referre non omisit; Nos autem omnibus perlectis, & mature pensatis, easdem, prout in Domino expedire visum est, approbavimus & confirmavimus. Et hac quidem servata methodo, absoluta est Euchologii correctio, & nova ejusdem editio elapso anno 1754. typis Congregationis de Propaganda Fide impressa est. Hæc habebamus, Ven. Fratres, Dilecti Filii, quæ ad vestram notitiam deduceremus, ut vobis compertum esset, quantum studii, laboris, ac diligentiæ adhibitum fuerit, ut Euchologii vestri editio correctissima in lucem prodiret.

Studium quoque suum adjungit Pontifex. Euchologii correctio absoluta.

Quatuor Monita Euchologio præposita, de quibus singulatim dicendum.

§. 8. Porro sub initium novissimæ hujus editionis quatuor posita sunt Monita, de quibus in hac Epistola, juxta id, quod superius constitutum Nobis esse diximus, operæ pretium facturos nos esse existimamus, si ea vobis breviter indicemus, quæ in iisdem statuendis præ oculis habita fuerunt.

Primum bipartitum Monitum: de commemoratione Rom. Pontificis, necnon Episcopi, & Patriarchæ in Missa facienda.

§. 9. Primum itaque Monitum his verbis conceptum legitur: *Sciendum est, quod Sacerdotes, qui Euchologio sunt usuri, nosse debent Ecclesiasticos Sanctorum Patrum Canones, & Catholicæ Ecclesiæ Constitutiones, ne divina administrantes Sacramenta, aliaque peragentes Officia, errare comperiantur. Cum igitur in sacra Liturgia commemorationes fieri soleant, oportet primum quidem Romani Pontificis commemorationem agi, deinde proprii Episcopi, & Patriarchæ, dummodo Catholici sint. Quod si alter eorum, vel ambo sunt schismatici, sive hæretici, eorum commemoratio nequaquam fiat.* Quod sane consentaneum omnino est iis, quæ decreta fuerunt in Congregatione habita die prima Maji anni 1746., quæque approbatione nostra confirmata fuerunt. Dubium in ea Congregatione propositum fuit sequens: *Num in precibus, quæ a Sacerdote, & Diacono in Prothesi recitantur, ponendum sit Nomen Summi Pontificis, tum etiam in cæteris precibus? videlicet, pro Summo Pontifice N.* Redditum autem fuit Dubio Responsum hujusmodi: *In Instructione initio Euchologii adscribenda, admoneantur Sacerdotes Græci, ut commemorationem faciant Summi Pontificis, & eorum Episcopi, seu Archiepiscopi, si sit cum Ecclesia Catholica Romana unitus, & insuper ponatur alia Rubrica in margine Liturgiæ, quæ eos remittat ad Instructionem.* Visum est enim hoc pacto suppleri debere, quæ in ipso Euchologii Textu desiderantur.

Dubium in Congregatione discussum; & Decretum hac de re editum.

§. 10. De commemoratione Romani Pontificis in Sacrificio Missæ, deque hujus disciplinæ vetustate, Nos ipsi fuse disseruimus in Nostro Tractatu *De Sacrificio Missæ Sect.* 1. *num.* 219. sed post ejus Libri editionem, idem argumentum, congestis pluribus haud sane communibus monumentis, tractavit Dominicus Georgius, noster, dum viveret, intimus Sacellanus, *De Liturgia Romani Pontificis Tom.* 3. *cap.* 3. *num.* 14. ubi hæc habet: *Solemne semper fuit in Ecclesia Catholica, ut Romani Pontificis nomen inter sacra Mysteria recitaretur;* deinde *num.* 22. ita subdit: *De Romani Pontificis nomine ad unum omnia vetustissima monumenta concordant, & exemplaria sacri Canonis antiquissima.* Et quidem hujusmodi commemorationem in Missa habitam fuisse ostendunt Liturgia Ambrosiana, Missa Mozarabica, Missa Latina, quam Flaccus Illyricus Lutheranus vetusto è Códice exscriptam protulit; item antiquissima Liturgia, quæ legitur in vetustiori Codice Sacramentorum Ecclesiæ Romanæ, quam Ven. Cardinalis Thomasius in lucem edidit; omnes denique Sacri Missæ Canones, sive impressi, sive manuscripti; quemadmodum fuse demonstrat memoratus Præsul Nicolaus Antonellus, in sua copiosa, ac erudita Dissertatione, quam pro injuncto sibi munere Secretarii præfatæ Congregationis ad Euchologii correctionem deputatæ, conscripsit, & Typis cudendam curavit, tunc quum a Cardinalibus, & Consultoribus ea de re disceptari cœpit; quam etiam recusam legere est in Appendice ad antiquum Missale Monasticum Lateranense, *Tom.* 1. *Collectionis Liturgicæ* a P. Emanuele de Azevedo adornatæ.

§. 11. Hactenus enunciata Monumenta ad Latinam Ecclesiam pertinent. Quod autem spectat ad Græcam Ecclesiam, Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 3. ignotum esse ait, an ea prioribus sæculis in Sacrificio Missæ Romani Pontificis mentionem fecerit: *An vero primis sæculis Græcia Orthodoxa mentionem fecerit Romani Pontificis, non liquet.* Porro Isaacus Habertus, *in Observationibus ad Pontificale Græcorum part.* 8. *observat.* 12., fatetur se inter prioris ævi monumenta nullum invenire, ex quo constet, in Orientali Ecclesia, infra Missarum actionem, Romani Pontificis memoriam fieri consuevisse: *Vellem factum, & laudarem; sed factum non lego: factum quidem laudarem.* Quum autem in quibusdam antiquis exemplis Liturgiæ Sancti Joannis Chrysostomi sequentia verba legantur: *Nicolai Sanctissimi Universalis Papæ longa sint tempora;* credibile esse ait, temporibus S. Nicolai I. Pontificis Maximi, videlicet circa ann. Christi DCCCLVIII., Patriarchæ nomini adjectum fuisse nomen Romani Pontificis. At vero laudatus Antonellus in citata Dissertatione contendit, multo ante Epocham ab Haberto indicatam, in Ecclesia Græca Romani Pontificis commemorationem in Missa fieri consuevisse; idque evincit tum aliis multis monumentis, tum eo potissimum facto, quod refert Nicephorus *in Historia Ecclesiastica l.* 16. *cap.* 17., & testimonio nititur antiquioris atque gravioris Historici, Basilii Cilicis. Acacius nimirum Constantinopolitanus Episcopus, Eutychianæ hæresis fautor, Zenoni Imperatori auctor fuerat, ut infaustum illud publicaret edictum, *Henoticon* appellatum, quo irrita fiebat Sacri Chalcedonensis Concilii definitio adversus hæresim Eutycheris. Quod cum Sanctissimus Pontifex Felix III. dissimulare non potuerit, ideoque Acacium communione privaverit, ausus est hic anno Domini CCCCLXXXIV., novo & inaudito ad eam diem temeritatis excessu, Felicis Romani Pontificis nomen è Sacris Diptychis abradere: Quam ob rem damnata deinde fuit Acacii memoria, ejusque damnationi acquievit Ecclesia

Græca,

Græca, sub Hormisda Pontifice, & Justino Imperatore; id quod a duobus Hormisdæ Prædecessoribus, Anastasio II., & Symmacho, obtineri nequiverat. Erat igitur in magna Constantinopolitana Ecclesia, (cujus exemplum procul dubio sequutæ erunt inferiores aliæ Orientis Ecclesiæ), erat, inquam, in Sacris Diptychis Romani Pontificis nomen, ideoque dicendum est, pro eo nominatim oratum fuisse inter Missarum solemnia. Quod si Acacius hujusmodi nomen primus abrasisse dicitur, ejusque factum ideo etiam improbatum specialiter fuit, quod, sine præcedenti alterius cujusque exemplo, rem perpetrasset novam, & eo usque inauditam, quamvis anteactis temporibus inter Romanos Pontifices, & Regiæ Urbis Episcopos, offensiones ac dissensiones non defuissent; hinc satis superque evincitur, multo ante Acacii tempora, ideoque prioribus sæculis, Romani Pontificis nomen Sacris Græcorum Diptychis inscriptum fuisse, & in Missarum actione pro eo preces fieri consuevisse.

§. 12. Sed quidquid sit de hoc controverso Ecclesiasticæ eruditionis capite, Nobis satis est affirmare posse, commemorationem Romani Pontificis in Missa, fusasque pro eodem in Sacrificio preces, censeri, & esse declarativum quoddam signum, quo idem Pontifex tamquam Ecclesiæ Caput, Vicarius Christi, & Beati Petri Successor agnoscitur, ac professio fit animi & voluntatis Catholicæ unitati firmiter adhærentis; ut etiam recte advertit Christianus Lupus, super Conciliis scribens *Tom. 4. Editionis Bruxell. pag. 422. Hæc commemoratio est suprema & honoratissima Communionis species.* Neque id tantummodo probatur auctoritate Ivonis Flaviniacensis *in Chronico pag. 228.* ubi ita legitur: *Noverit se a communione totius Orbis separari, quicumque nomen Apostolici, pro qualicumque dissensione, in Canone non recitaverit;* aut vulgati Alcuini, qui *lib. 1. de Divinis Officiis cap. 12.* ita scripsit: *Constat, ab universi Orbis communione separatos esse, sicut Beatus Pelagius docet, qui qualibet dissensione, inter Sacra Mysteria Apostolici Pontificis memoriam secundum consuetudinem non frequentant,* sed graviore sententia Pelagii II. Summi Pontificis, qui sexto Ecclesiæ sæculo Apostolicam Cathedram tenuit, quique in suis litteris, relatis in Labbeana Conciliorum Collectione *Tom. 5. col. 794. & seq., & col. 810.* ita ad rem nostram scriptum reliquit. *Divisionem vestram a generali Ecclesia, quam tolerabiliter ferre non possum, vehementer stupeo; cum enim beatissimus Augustinus, Dominicæ sententiæ memor, quæ fundamentum Ecclesiæ in Apostolicis Sedibus collocavit, in schismate esse dicat, quicumque se a Præsulum earumdem Sedium auctoritate, vel communione suspenderit, nec aliam manifestet esse Ecclesiam, nisi quæ in Pontificalibus Apostolicarum Sedium est solidata radicibus, quomodo vos ab universi Orbis communione separatos esse non creditis, si mei inter Sacra Mysteria, secundum consuetudinem, nominis memoriam reticetis, in quo, licet indigno, Apostolicæ Sedis, per successionem Episcopatus, præsenti tempore videtis consistere firmitatem?* Quibus Pelagii litteris usus est quoque magnus Lugdunensis Archiepiscopus Sanctus Agobardus in suo Tractatu *De comparatione utriusque regiminis*, qui impressus habetur *in Magna Bibliotheca Patrum, impressionis Lugdunensis Tom. 14. pag. 315. num. 21.*, & a Balutio recusus fuit, inter alia ejusdem Sancti Opera *Tom. 2. pag. 49.*

§. 13. Satis præterea Nobis est, hoc tuto asserere posse, quocumque demum tempore in Ecclesia Græca recepta fuerit disciplina orandi nominatim pro Romano Pontifice in Missa, eam certe in Græcis Ecclesiis viguisse pluribus sæculis ante conflatum schisma, nec nisi post funestam divisionem fuisse intermissam. Extat epistola Petri Antiocheni Patriarchæ, qui vivebat anno Christi 1053. ad Michaëlem Cærularium, insignem schismatis Photiani instauratorem, quam Græce & Latine edidit Joannes Baptista Cotelerius *Tom. 2. Monument. Eccles. Græc.* Michaël dixerat, se mirari, quod Antiochenus ipse Petrus, necnon Alexandrinus, & Hierosolymitanus Antistites, Roman. Pontificem in sacris Diptychis referrent; quemadmodum desumitur *ex cit. Tom. 2. num. 9. pag. 140.* Sed fanatici hominis audaciam Petrus acerrime perstrinxit, ostendens, ad suam usque ætatem, tum Antiochiæ, tum Constantinopoli non fuisse intermissam Romani Pontificis commemorationem: *Ad hæc ego quoque testis sum omni exceptione major, aliique mecum plures eorum, qui in Ecclesia præcellunt, quod sub beatæ memoriæ Patriarcha Antiochiæ Domno Johanne, Papa Romæ, ipse etiam Joannes nominatus, in sacris Diptychis referretur. Constantinopolim præterea ante hos annos quadraginta quinque ingressus, reperi, sub sanctæ memoriæ Patriarcha Domno Sergio, prædictum Papam in sacra Missa cum aliis Patriarchis referri.* Additur, numquam agi cœptum de unione instauranda, nisi ea in antecessum admissa conditio fuerit, ut Sacræ Liturgiæ inseretetur Romani Pontificis commemoratio; neque vero conventam unionem pro impleta habitam fuisse, nisi prærindicata initialis conditio reipsa executioni fuerit demandata. Ex quibus omnibus manifeste eruitur consensio Ecclesiarum Latinæ & Græcæ, in agnoscendo & statuendo, inesse in præfata commemoratione protestationem subjectionis debitæ Romano Pontifici, tamquam Ecclesiæ Capiti, ac voluntatis permanendi in unitate Ecclesiæ, ut supra diximus; contra vero, per hujusmodi commemorationis omissionem, declarari animum schismati pertinaciter adhærentem.

Probatur assertio iteratis exemplis instauratæ unionis, rebusque gestis sub Michaële Palæologo.

§. 14. Quum Michaël Palæologus Constantinopolitanus Imperator, anno 1263. & sequenti, studium suum declarasset redeundi, una cum Græcis sibi subjectis, in unitatem atque concordiam cum Ecclesia Romana, Urbanus IV. Prædecessor Noster hanc conditionem diserte proposuit, teste Niceta *lib. 5. cap. 2. Ut in sacris Officiis è Diptychis Papæ nomen cum quatuor Patriarchis memoraretur.* Cumque subinde hujusmodi unionis tractatio ab eodem Michaële Imperatore, & Patriarcha Joanne Vecco, resumpta fuisset, ac de ea serio actum fuerit in Concilio Generali Lugduni habito anno Domini MCCLXXIV., Beatus Gregorius X. Pont. Max., assentientibus Patribus in Concilio congregatis, ante omnia nonnullas proposuit conditiones, quæ nisi acceptarentur, nullus Unioni tractandæ ac perficiendæ locus reliquus foret; quarum prima fuit: *Ut inter sacras Hymnodias Papa cum aliis quatuor Patriarchis in Diptycha relatus memoraretur*; ut apud eumdem Nicetam habetur, *loco citato.* Eam vero conditionem a Græcis acceptatam fuisse, & exequendo impletam, testatur Pachymeres *lib. 5. cap. 22. Ex hoc Legatorum adventu pacem factam referentium, duo consecuta sunt, vi prius conventorum; exauctoratio Patriarchæ, & Papæ in sacro commemoratio publica.*

Impia Andronici intermedii Imperatoris attentata.

§. 15. Michaëli Palæologo successor in Imperio fuit Andronicus Filius, damnato schismati adeo perdite adhærens, ut, quoniam Pater unioni Ecclesiæ Græcæ cum Latina ineundæ operam contulerat, illius Corpus extra locum sacrum sepeliri permiserit. Et quia, donec Ecclesiæ Constantinopolitanæ præsideret Catholicus Patriarcha Joannes Vecco, minime sperabat Imperator, destinatam sibi schismatis instaurationem ad exitum perduci posse, Josephum quemdam hæretica labe infectum in Patriarchalem Sedem intrusit. Exinde res in pejus ruere

cœperunt, nec amplius obtineri potuit sincera Ecclesiarum reconciliatio, donec coacto Ferrariæ Generali Concilio, quod deinde Florentiam translatum fuit, rebusque inter Latinos Græcosque Patres mature discussis, anno demum MCCCCXXXIX. dejectus fuit divisionis paries, qui unam ab altera Ecclesia tam diu sejunctam tenuerat. Utque omnibus testata fieret unionis peractæ veritas, Joannes Palæologus Græcorum Imperator jussit, in sacris Diptychis reponi nomen Romani Pontificis; uti testatur vel ipse schismaticus scriptor Sylvester Sguropulus *in Historia Concilii Florentini sess. 10. c. 12.* Cumque subinde unionis constitutæ Decretum ad Philotheum Alexandrinum Patriarcham transmissum fuerit, non prætermisit hic, in sua responsione ad Eugenium IV. Pontificem data, testari, a se quoque statutum fuisse, ut in Sacrificio Missæ, Romani Pontificis commemoratio, antequam aliorum Patriarcharum, fieri deberet: *Unde cum nostris Ægyptiis Pontificibus, & cæteris Clericis nostris statuimus, ut ubique, in omnibus Christi Ecclesiis, inter Missarum solemnia, præ cæteris Patriarchis, memoriam Tuæ Beatitudinis faciamus, sicuti in Sacris Canonibus cautum est*; quemadmodum videre est in Actis Concilii Florentini a Cardinale Justiniano collectis *part. 2. collect. 22. pag. 323.*

Tertia denique, ex pactis conventis inter Constantinum Imperatorem, & Nicolaum V. Pontificem.

§. 16. Post Joannem Palæologum in Græcia imperavit Constantinus, qui quum ad Nicolaum V. Legatos misisset, qui sibi periclitanti opem implorarent, hoc simul profiteri non omisit, se omni conatu daturum operam, ut concordia Florentiæ constituta optatam sortiretur executionem; ideoque effecturum, ut Pontificis Romani nomen sacris Diptychis restitueretur, uti testatur Ducas in Historia Byzantina: *Imperator suppetias rogatum Romam jam antea miserat, ut etiam Concordia Florentiæ reconciliata restabiliretur, inque magna Ecclesiæ Liturgiis Papæ nomen è sacris Diptychis recitaretur.* Pontifex autem promptum se atque paratum exhibuit ad afferendam illi pro viribus opem; simulque ipsum hotari, & urgere non destitit, ut Decretum Unionis in Concilio Florentino peractæ promulgaret, efficeretque, ut nomen Romani Pontificis *recitetur in Diptychis, & pro ipso nominatim expresse ab universa Græcorum oretur Ecclesia, sicut ii, qui Deo placuere, & Constantinopolitani Patriarchæ, & Imperatores hactenus servavere*; ut habetur in Annalibus Raynaldi, *ad Annum Christi 1451. n. 2.*

Græci Orientales Catholici hujusce commemorationis habendæ legem agnoscunt, & in iteratis Synodis evulgant.

§. 17. Hæc sunt, quæ pertinent ad priorem partem primi Moniti, ubi agitur de obligatione Celebrantium, orandi pro Papa in Sacrificio Missæ; nec aliud præterea addendum videtur, nisi quod ante hujusmodi Monitum, Catholici Episcopi Græci Orientales, in suis Synodis, hoc ipsum statuere non omiserunt; & Nos ipsi pro Italo-Græcis opportuna Decreta edere non prætermisimus. Anno Domini MDCCXX. Zamosciæ habita fuit Synodus Provincialis, de mandato fel. record. Prædecessoris Nostri Clementis Papæ XI., ac præsidente in ea Hieronymo Grimaldo tunc Archiepiscopo Edesseno, & Apostolicæ Sedis Nuntio in Regno Poloniæ, deinde vero a recol. mem. Decessore Nostro Clemente Papa XII. ad Cardinalatus honorem assumpto. In hujus itaque Synodi Decretis, quæ etiam a piæ memoriæ Benedicto Papa XIII. similiter Prædecessore Nostro, maturo præmisso examine, confirmata fuerunt, sub Titulo *de Fide Catholica*, sequentia leguntur verba: *Eadem de causa, nimirum ad removendam omnem schismatis suspicionem, & ad demonstrandam sinceram Membrorum cum Capite conjunctionem, censuit etiam, ac præcepit, sub pœnis arbitrio Ordinarii infligendis, ut ubicumque in sacris Diptychis commemoratio Romani Pontificis facienda erit, præsertim vero tempore Sacrificii Missæ, in translatione Oblatorum, fiat claris & expressis verbis, quibus alter quàm Romanus universalis Episcopus designari non possit.* Consentiunt Patres Concilii Libanensis anno MDCCXXXVI. congregati, sub præsidentia Dilecti Filii Magistri Josephi Simonii Assemani Romanæ Curiæ Præsulis, & Ablegati Apostolici; in cujus pariter Concilii Decretis, sub Titulo *de Symbolo Fidei, ejusque professione, num. 12.* hæc occurrunt verba: *Sanctissimi Romani Pontificis commemorationem, tam in Missis, quàm in Divinis Officiis, ante Reverendissimi Domini Patriarchæ nomen, uti hactenus consuevimus, celebrare non omittamus.* Et hoc etiam Concilium, post accuratissimum rerum omnium examen, Apostolica auctoritate a Nobismetipsis confirmatum extitit, ut videre licet in Nostra Constitutione, quæ incipit *Singularis: Tom. I. Bullarii Nostri, n. XXXI.* * Petrus Arcudius in suo Opere *de Concordia Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis lib. 3. cap. 39.*, monitum adscripsit pro Latinis Episcopis, in quorum Diœcesibus commorantur Græci, ut eos adigere studeant ad faciendam in Missa commemorationem Romani Pontificis; ne qua reliqua sit suspicio propensionis erga schisma: *Episcopi Latini omnino curare debent, ut sibi subditi Parochi Græci in unione Catholica sint, & Summum Pastorem agnoscant, juxtaque veterem morem, pro illo solemniter deprecentur*, in Sacrificio Missæ, de quo nempe eo in loco agit. Consentanee autem ad hoc æquissimum monitum, in nostra Constitutione pro Italo-Græcis emanata, cui initium: *Etsi Pastoralis*, quæque est 57. *in Bullarii Nostri Tom. I.* * *§. 9. num. 4.* ita cautum fuit: *Deinde Summi Romani Pontificis, ac Ordinarii loci, in Missis, atque Divinis Officiis, commemoratio fiat.*

§. 18. Sequitur pars altera ejusdem primi Moniti, in qua, uti superius notatum fuit, injungitur Sacerdoti Græco, ut infra Missam, postquam oraverit pro Pontifice Romano, oret pro proprio Episcopo, oret etiam pro suo Patriarcha, si tamen Catholici sint; nam si eorum alter, vel uterque schismaticus esset, aut hæreticus, de illo, aut illis commemorationem facere non deberet.

§. 19. In Latina Ecclesia nulla se se offerre solet difficultas, quoad commemorationem faciendam illius Episcopi, in cujus Diœcesi Sacerdos Missarum sacra facit. Hac de re Nos ipsi egimus in nostro Opere *de Sacrificio Missæ sect. 1. num. 220. Latinæ editionis*; ibique demonstravimus, debere eum, qui in Diœcesi aliqua Missam celebrat, Episcopi Diœcesani loci mentionem facere, non vero alterius, in cujus Diœcesi ipse ordinatus fuerit, seu cujus Ordinariæ Jurisdictioni subjectus sit; neque vero licitum esse Regularibus, proprii Superioris Generalis, aut aliis Sacerdotibus alicui Prælato inferiori Territorium separatum habenti subjectis, hujusmodi Prælati commemorationem facere in Missa; quam is honor deferendus tantummodo sit ei Superiori, seu Præsuli, qui Episcopali auctoritate, & ordine est insignitus. Auctores vero, qui hæc omnia tradunt, & probant, ibidem a Nobis allati fuerunt. Quare nihil aliud hìc adjiciemus, nisi quod præcitatus Dominicus Georgius, qui post editum nostrum illud opus, suum prælo dedit Tractatum *de Liturgia Romani Pontificis*, pluribus antiquis perlustratis Codicibus, hæc adnotata reliquit, *dicti Operis Tom. 3. cap. 3. n. 23. pag. 52.* *Omnia ferme vetustissima exemplaria Sacri Canonis Missæ, post Romanum Pontificem, nomen Antistitis designant, quod quidem nomen Florus, & antiquiores Expositores Missæ, quos in appendice damus, commemorant.*

§. 20. Utque adhuc a Latina disciplina non discedamus, hoc etiam adnotabimus, Episco-

pum

pum Missam celebrantem, pro semetipso orare, se *indignum servum* compellando; quod consentaneum est his, quæ leguntur *lib.* 8. *Constitutionum, quæ Apostolicæ dicuntur, inter Opera Patrum Apostolicorum a Cotelerio edita Tom.* 1. *pag.* 407. ubi is, qui sacrum facit, postquam pro aliis oravit, pro se ipso deprecatur his verbis: *Adhuc rogamus Te pro nullius pretii homine, qui Tibi offero &c.* Præterea sciendum est, in Urbe Roma solius Romani Pontificis commemorationem fieri, eo quod ipse non modo sit Summus Pontifex, sed etiam specialiter Romanæ Urbis Episcopus; ipsum vero Pontificem, dum Missam celebrat, pro se etiam orare, ad eum plane modum, quo Episcopus quilibet celebrans pro se ipso Deum orat. *Postulasti* (verba sunt Innocentii III. in Epistola non adhuc edita, sed in Regestis Vaticanis asservata, *lib.* 9. *num.* 33., qua respondet Episcopo Auriensi, sciscitanti quomodo Pontifex Missam celebrans de se ipso mentionem faciat:) *Postulasti præterea doceri, quibus verbis Pontifex Romanus utatur in eo loco Canonis Missæ, in quo Sacerdos inferior dicit, una cum Papa Nostro; cum idem pro se tunc videatur orare, ac supra se Antistitem non habere: ad quod devotioni tuæ taliter respondemus, quod Nos ibi dicimus: una mecum indigno famulo tuo.* Denique notandum est, a Latinis Sacerdotibus, commemorationem Archiepiscopi, uti Metropolitani, in Canone nomine fieri; ut etiam notat accuratus P. Merati *in suis Commentariis ad Gavantum part.* 2. *tit.* 8. *num.* 5., & quidem etiamsi vacet Sedes Episcopalis: *Si vero Episcopus Ordinarius loci, in quo celebratur, sit vita functus, prædicta verba omittuntur;* nimirum de eo non fit commemoratio: *sed advertendum est, loco Episcopi, non posse nominari Vicarium Capitularem, quia licet, sede vacante, Ordinarius sit illius loci, non tamen est Episcopus illius Diœcesis. Rursus neque nominari potest Archiepiscopus, aut Patriarcha Provinciæ, intra quam continetur Episcopatus Episcopi defuncti, licet in eo habeat aliquam jurisdictionem; quia Archiepiscopus, aut Patriarcha, non dicitur Ordinarius in Diœcesibus Suffraganeorum.*

§. 21. Nunc autem converso ad Græcos sermone, si quidem de Italo-Græcis agatur, hi omnimodæ subjiciuntur jurisdictioni Episcopi Latini, in cujus Diœcesi suum constituerunt domicilium, juxta Constitutionem LXXIV. Prædecessoris Nostri Pii Papæ IV., quæ incipit *Romanus Pontifex, Bullar. Roman. Tom. II.**, de qua Nos fuse disseruimus in nostro Tractatu *De Synodo Diœcesana lib.* 2. *cap.* 12. *novissimæ editionis Romanæ.* Itaque hujusmodi Presbyteri Italo-Græci, in Sacrificio offerendo, Latinam disciplinam sequi tenentur, commemorationem scilicet facientes Romani Pontificis, & Episcopi loci, nunquam vero Orientalium Episcoporum, aut Patriarcharum, quantumvis Catholici sint, quum hi nulla fruantur jurisdictione in Italia, & Insulis adjacentibus; ut etiam statutum est in præfata Constitutione nostra: *Etsi Pastoralis §.* 9. *num.* 4. *Bullarii Nostri Tom. I.* * *Const.* 57. Sane in Dictato Sancti Gregorii VII. Rom. Pont. *Can.* 10. hæc verba leguntur: *Quod Papæ solius nomen in Ecclesia recitetur.* Et quidem Dictatum hoc Conciliorum Collectionibus insertum reperitur, nimirum Regiæ Parisiensi, *Tom.* 26., Labbeanæ vero *Tom.* 10.; atque alteri ab Harduino conflatæ *Tom.* 6. *part.* 1. Non tamen ignoramus vigentem inter eruditos controversiam, sitne Dictatum illud genuinum opus S. Pontificis, an potius suppositium; adeo quidem ut P. Mabillonius in suo Tractatu *De Studiis Monasticis*, quæstionem hanc recenseurit inter graviores, quibus enodandis Ecclesiasticæ Historiæ Professores occupari possunt. Verum hoc etiam posito, Dictatum esse genuinum opus S. Gregorii VII., vera ac germana citati Canonis sententia haud quidem est, ut in Ecclesia Latina Episcopi Diœcesani nomen a Missæ Canone sit removendum, sed ut eidem minime inserantur nomina Orientalium Patriarcharum, qui scilicet tunc temporis hac conditione consensuros se dicebant, ut Romani Pontificis nomen in Liturgia reponeretur, ac per universas Orientis Ecclesias pro eo preces fierent, si vicissim Pontifex consensisset, ut ipsorum nomina a Sacerdotibus Latinis Ecclesiæ Romanæ, aliarumque Ecclesiarum Romani Patriarchatus, in Canone Missæ recitarentur. Quæ quidem conditio jure optimo rejecta fuit, prout sapienter observat Christianus Lupus *ad Concilia part.* 4. *pag.* 437. *editionis Bruxellen. A schismate recessurus Michaël* (de Michaële Cærulario Constantinopolitano Patriarcha loquitur) *petiit nomen suum inscribi Romanis tabulis, spoponditque Pontificis nomen omnium suarum Ecclesiarum tabulis reddendum. Sed Leo* (Romanum Pontificem innuit S. Leonem IX.) *noluit annuere: mutua enim Patriarchalium nominum recitatio viguit in solis æqualibus, & consororibus, Orientalium Patriarcharum Sedibus, nunquam in Romana. Hæc enim Orientalium non tantum soror, sed etiam caput est & mater, ideoque nullius, nisi sui solius Episcopi, nomen unquam recitavit.* Et sequenti *pag.* 438. ita prosequitur: *Orientalium Patriarcharum nomina nunquam recitavit Romana, imo nec ulla Latina Ecclesia.*

Traditur legitimus ejus loci sensus, ubi solius Papæ nomen in Ecclesia recitari jubet.

§. 22. Hæc pertinent ad Italo-Græcos. Verum quod spectat ad cæteros Græcos, & Orientales, Monitum istud Euchologio præpositum, de quo nunc agimus, nequaquam iis prohibet suorum Metropolitarum, & Patriarcharum mentionem facere in Missa; sed cavet tantummodo, ne id fiat, quatenus illi schismatici sint, aut hæretici. Constat antiquum esse morem in Ecclesia Græca, ut in Missarum precibus Patriarcharum nomina commemorentur. Theodorus Balsamon in iis, quæ scripsit *de Patriarcharum juribus*, hæc habet: *Statutum est, ut in quavis Ecclesia Dei, sive ad Euphratem, sive ad Tygrim, sive ad ipsum pertingas Oceanum; conjunctim Patriarcharum nomina referantur.* Goarius *in notis ad Rituale Græcorum pag.* 63. hoc refert, veluti usu receptum, videlicet in Græca Liturgia, Sacerdotem orare pro omnibus Episcopis, & pro Metropolitano. Meratus autem *in notis ad Gavantum Tom.* 1. *part.* 1. *pag.* 539. *Romanæ editionis*, postquam illud posuit, quod supra retulimus, in Ecclesia Latina Archiepiscopi commemorationem non fieri in Missa, vacante licet Ecclesia suffraganea, ita subdit: *Hoc tamen non observatur a Græcis, aliisque Orientalibus; qui Patriarcham nominant, & Metropolitam.* Neque id ipsum in sæpe indicato Monito iisdem indefinite prohibetur, sed tunc solummodo, quum Metropolitæ, aut Patriarchæ, schismatici sunt, vel hæretici; juxta regulas jampridem receptas atque statutas, antequam Euchologii correctioni manus admoveretur. Sane in Congregatione Sancti Officii anno 1673., quum de hoc disciplinæ capite actum fuerit, decretum prodiit tenoris sequentis: *In Congregatione Generali Sancti Officii die* 7. *Junii* 1673. *Utrum in Missa possit nominare Sacerdos in Oppido Liburni Patriarcham Armenorum, pro ipso orando, qui est schismaticus; quod instanter petunt sibi concedi, ut per hoc natio magis, & majori erga Latinos alliciatur affectu; Sacra Congregatio respondit, non posse, & omnino prohibeatur. In eadem Congregatione* 20. *Junii* 1674. *lectis litteris R. P. D. Nuntii Florentiæ, datis die* 10. *Aprilis* 1674. *scriptis Sacræ Congregationi de Propaganda, & ab eadem remissis ad Sacram Congregationem Sancti Officii, decretum fuit, quod*

Græcis Orientalibus licitū est pro Metropolita, & Patriarcha orare in Missa.

Modo ne sint hæretici vel schismatici.

rescribatur eidem Nuntio, ut quoad permissionem orandi in Liturgia pro Patriarcha Armenorum, Sacra Congregatio stetit in decretis emanatis anno 1673., *videlicet, non posse, & omnino prohibeatur.*

Aliud similis cautionis decretum.

§. 23. Consonat aliud plane simile Decretum Congregationis super correctione editionis Missalis Cophtorum habitæ anno 1732.; ubi inter alia proposita Dubia, hoc fuit: *An, & quomodo emendanda sint verba, quibus Sacerdos commemorationem facit de Patriarcha, Episcopo &c.* Responsum autem datum fuit hujusmodi: *Initio Missalis ponatur Rubrica, in qua admoneatur, & instruatur Sacerdos de iis, quæ spectant ad celebrationem Missæ, & inter illas Rubrica specialis de commemoratione Romani Pontificis, necnon Patriarchæ, & Episcopi, si sint uniti Romanæ Ecclesiæ; sin minus, eorum commemoratio omittatur; quæ Rubrica proprio loco repetatur.* Porro hæretici, atque schismatici excommunicationis majoris censuræ subjecti sunt, ex lege *Can. de Liguribus*, 23. *quæst.* 5., & *Can. Nulli*, 5. *dist.* 19. Sacri autem Ecclesiæ Canones pro excommunicatis orari publice vetant; uti cautum legitur *in cap. A Nobis*, 2. & *in cap. Sacris, de Sent. Excomm.* Et quamvis id non obstet, quominus pro eorum conversione orare liceat, hoc tamen ita præstari non debet, ut eorum nomina in solemni Sacrificii prece pronuncientur; quod plene congruit veteri disciplinæ, de qua Estius *in* 4. *Sententiar. Dist.* 12. §. 15. Satis est in eum finem, mente animoque Deum Optimum Maximum rogare, ut aberrantes ad viam salutis, & ad Sanctæ Matris Ecclesiæ sinum reducere dignetur; quemadmodum pergit Sylvius *in* 3. *part. D. Thomæ Tom. IV. quæst.* 83. *art.* 1. *quæst.* 9. Atque hæc est ipsiusmet Sancti Thomæ doctrina *in* 4. *Sent. dist.* 18. *quæst.* 2. *art.* 1. *in responsione ad primum*: *Pro Excommunicatis orari potest, quamvis non inter orationes, quæ pro membris Ecclesiæ fiunt.* Neque ut huic Christianæ charitatis officio satisfiat, necesse est intervertere leges Ecclesiæ, quæ a Fidelium sibi obsequentium catalogo excludit eorum nomina, qui se ab illius unitate, & obedientia separarunt; quæque, dum prohibet, ne pro his publice oretur, eorum certe commemorationem ab Officio Missæ, quæ publicum est Sacrificium, excludit. Quapropter Ven. Card. Bellarminus *Controversiarum Tom. III. lib.* 6. *de Missa cap.* 6. optime ad rem nostram scribit: *Aliquis petet, utrum liceat hoc tempore Sacrificium offerre pro Hæreticorum, sive Infidelium aliquorum conversione. Ratio dubitandi est, quia tota Liturgia Latinæ Ecclesiæ, quæ nunc est in usu, refertur ad Fideles, ut patet ex precibus oblationis, tum extra, tum intra Canonem. Respondeo: Existimo id licere, modo nihil addatur ad Missam, sed solum per intentionem Sacerdotis applicetur Sacrificium conversioni Infidelium, seu Hæreticorum: id enim faciunt Viri pii, & docti, quos reprehendere non possumus, nec extat expressa Ecclesiæ prohibitio.*

Ratio hujusmodi sanctionis.

De alio Græcorum Ritu, orandi in Missa pro Imperatore, Rege, ejusque Palatio, & Exercitu.

§. 24. Nullum quidem verbum in hoc primo Monito fit de commemoratione, seu prece, inter Missarum actionem habenda, pro Imperatore, Rege, universoque ejus Palatio, & Exercitu. Sed quum id plurimum connexionis habeat cum cæteris rebus in eodem primo Monito enunciatis, haud inopportunum existimamus ea, quæ sequuntur, adjicere.

Quid in Congregationibus super Euchologii correctione habitis definitum fuerit.

§. 25. In omnibus Euchologiis, sive impressis, sive manuscriptis, quæ anteriora sunt correctione a Leontio peracta, adscriptæ leguntur preces habendæ pro Imperatore, Rege, ejusque Palatio, & Exercitu. Quum autem in Congregatione super correctione Euchologii habita die prima Maji anno 1746. propositum fuerit Dubium, an hujusmodi preces tolli deberent, rescriptum fuit, Nobis subinde approbantibus, *relinquendas eas esse in Canone, seu Liturgia.* Sed quoniam Græci easdem olim preces in Prothesi quoque faciebant, subinde vero eas sustulerant, additum fuit: *Non autem habendas esse in Prothesi, seu præparatione.* Superfluum namque visum est hujusmodi preces fieri in Prothesi, dum ipsæ jam fiunt in Canone, seu Liturgia. Atque ad hunc plane modum exacta res est in nova Euchologii editione seu correctione.

§. 26. De commemoratione Imperatoris, seu Regis, cujus temporali ditioni Regio subjecta est, quatenus in Canone Missæ quibusdam in locis fieri solet, Nos ipsi jam disseruimus in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ Sect.* 1. *num.* 221. Et quidem Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 4. testatur, in multis Latinis Ecclesiis nomen Regis in Canone commemorari. Præterea Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus l.* 1. *cap.* 4. *art.* 8. *num.* 9. post allata monumenta ad id opportuna, ita concludit: *Ex constanti Ecclesiæ traditione ab Apostolis acceptum, certissimum est, pro Regibus & Principibus inter Sacra Mysteria semper oratum fuisse.* Ubi satis patet, Auctorem ad ea se referre, quæ scripsit Apostolus *in Epistola* 1. *ad Timoth. cap.* 2., mandans, orationes & obsecrationes fieri pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt; necnon ad ea, quæ leguntur *in Constitutionibus quæ Apostolicæ dicuntur*, in editione Patrum Apostolicorum a Cotelerio adornata *Tom. I.*, ubi *lib.* 8. *cap.* 12. hæc habentur: *Adhuc rogamus te, Domine, pro Rege, & pro iis, qui in sublimitate sunt, & pro cuncto exercitu, ut res nostræ in felicitate versentur*; deinde *seq. cap.* 13. iterum legitur: *Pro Regibus, & in sublimi potestate constitutis, oremus, ut res nostræ pacificæ sint.* Videri etiam hac de re potest Georgius *in præcit. Tom. III. de Liturgia Rom. Pont. lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 24. Quidquid autem sit de controversia illa, quæ inter Balutium, & Lupum agitata fuit, de tempore nimirum, quo primum Imperatoris nomini subrogatum fuerit nomen Regis in terris dominio Regum subjectis, quam quidem quæstionem fusiori calamo tractat citatus Lupus *in Can.* 10. *Dictatûs S. Gregorii VII.*; illud satis compertum est, commemorationem Regum fieri in Ecclesia Latina per eas regiones, in quibus hujusmodi consuetudo dudum recepta est, aut Apostolicæ Sedis concessio id permisit; ut advertit Meratus *ad Gavantum cit. Tom. I. part.* 1. *pag.* 539. *num.* 6. *juxta editionem Romanam.*

§. 27. At apud Orientales nationes communis dici potest hæc disciplina, memoriam faciendi Regis in sacra Liturgia; uti videre li et in Liturgiis Armenorum, Cophtorum, Æthiopum, atque Syrorum. Si quis autem quæreret, qua ratione id tolerari possit, ubi certò constet, Reges illos, pro quibus orant, & quorum commemorationem in Liturgia faciunt, infideles esse; huic Ven. Card. Bellarminus responderet (uti reipsa respondit in superius citato *cap.* 6.) nequaquam vetitum esse *ex natura rei*, ut ajunt Theologi, orare in Missa etiam pro Infidelibus; quandoquidem Sacrificium Crucis pro omnibus oblatum fuit. Et sane Divus Thomas *in* 4. *Sentent. dist.* 12. *quæst.* 2. *art.* 2. *quæst.* 2. *ad quartum*, docet, quod quamvis Sanctus Augustinus in libro *de origine Animæ* scripserit, Sacrificium pro iis tantum offerri, qui sunt membra Christi, hæc tamen sententia ita accipi debet, ut eos omnes complectatur, qui vel jam Christi membra sunt, vel tales evadere possunt. Quare idem Cardinalis subdit, rem totam ex interdicto Ecclesiæ esse dimetiendam: *Certum est, ex natura rei, si nulla sit prohibitio Ecclesiæ, licere offerre pro hujusmodi hominibus*, de Infidelibus loquitur: Cum-

que

que hujusmodi prohibitio extet quoad excommunicatos, adeoque quoad hæreticos, & ſchiſmaticos, non verò quoad infideles, qui excommunicatione non ligantur; hoc ſatis eſſe ait, ut de his commemoratio fieri poſſit in Miſſa, atque etiam prò his Sacrificium offerri; juxta manifeſtam hac de re traditionem, & Conſtitutionem Apoſtolicam: *Sed quæret aliquis, utrum, ſi Rex infidelis eſt, ut in Græcia, ubi Turca dominatur, & in India, & in Japonia, apud Sinas, ubi Ethnici regnant, liceat Sacerdotibus, qui ibi ſunt, expreſſe offerre pro Rege. Reſpondeo: Exiſtimo licere, modo Rex ille non ſit excommunicatus, ut ſunt Reges hæretici, ſed Paganus ſive Ethnicus. Nam hæc traditio, immo & conſtitutio, Apoſtolica eſt, ut paulò ante oſtendimus. Neque extat, quod ſciam, ulla Eccleſiæ manifeſta prohibitio.* Ad hæc non inutiliter ſubjiciendus occurrit textus Tertulliani *ad Scapulam cap. 2.* ubi ſic legitur: *Sacrificamus pro ſalute Imperatoris, ſed Deo noſtro, & ipſius; ſed quomodo præcepit Deus, pura prece; non enim eget Deus, conditor univerſitatis, honoris, aut ſanguinis alicujus.*

§. 28. Verum, relictis in ſua probabilitate hujuſmodi aſſertionibus, nihil illis opus fuit, ad hoc, ut Imperatoris, & Regum commemoratio in Græci Euchologii textu relinqueretur. Innotuit ſiquidem, Græcos Catholicos interrogatos, num in præfatis commemorationibus habendis, hoc animo eſſent, ut preces offerrent pro Turcis, quos dominos temporales patiuntur, ex quo ſuis propriis Principibus orbati fuerunt; reſpondiſſe, ſe hoc ſemper propoſitum animo habere, ut pro Orthodoxis Regibus, & Chriſtianis Principibus orent. Ita teſtatur Goarius *in notis ad Euchologium pag.* 38., ubi ait, interrogationi Græcis Catholicis a ſe propoſitæ, an preces illas pronunciando, pro Turcis Deum deprecari intenderent, conſtanter ab iis fuiſſe reſponſum: *Solos ut piiſſimos, & a Deo cuſtoditos Reges Principes noſtros Chriſtianos profiteri, & quos dominio expoſtulant, fide jam & religione rectores dominoſque in Eccleſiis prædicare, & pro eis ſolis imprætermiſsè, etiam libris editis preces ſupprimentibus, orare velle.*

§. 29. Sequitur nunc ſecundum Monitum ex his, quæ novæ editioni Græci Euchologii præfixa fuerunt, in hæc verba conceptum: *Ad hæc, in eadem Divina & Sacra Liturgia Sacerdos Deo gloriam canens accedit ad dona, eaque decenter ac religiosè ſupra caput tollens, ad Altare defert, circumducens & procedens per Templum, dum interim populus ſumma cum reverentia & devotione inclinat caput, & procidit; ſupplicans, memoriam ſui fieri in ea donorum circumductione: Sed, quia nonnulli Fidelium procidentium, circumlata dona tamquam Corpus & Sanguinem Chriſti adorant, atque exiſtimant; ab introitu fortaſſe Præſanctificatorum decepti, quando ſcilicet præſanctificatus Panis defertur, ignorantes differentiam, quæ inter hanc & illam delationem intercedit; idcirco oportet, in hoc operam ſuam ſtudiumque impendere, ut cunctos Fideles accurate doceat, admoneatque de illa, quæ inter utramque donorum delationem intercedit, differentia; cum alia quidem dona nondum ſint immolata & perfecta, alia vero Dei verbo confecta, & ſanctificata; & hæc religioſiſſime debeant coli & adorari, cum ſub ſpecie ac ſymbolis panis & vini Corpus & Sanguinem Chriſti contineant; ſecus vero, antequam conſecrentur, & perficiantur.*

§. 30. Jam illud recte noſtis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, duos in veſtra Liturgia eſſe Ingreſſus, Minorem alterum, alterum Majorem nuncupatum. Minor eſt ille, quo ſacri Evangelii Codex infertur; Major autem ille eſt, quo ſacra Dona, nimirum Panis & Vinum, non adhuc conſecrata, a parvo Altari, ſeu Menſa, quæ *Protheſis* dicitur, ſuper quam præparata fuerant, Supplicationis ordine inſtructo, ad ſacrum Altare deferuntur. Itaque in ſecundo Capite hujus Moniti, non quidem agitur de Minori Ingreſſu, ſed de Majori; in quo nimirum Ritus hujuſmodi obſervatur, ut Panis in Patena obtectus velo ſupra caput deferatur vel a Diacono, vel a Sacerdote; a Diacono ſcilicet, quando ſolemne Miſſæ Officium celebratur cum aſſiſtentia & miniſterio Diaconi; tunc enim hic ſiniſtra manu Patenam cum pane ſupra caput ſuſtinet, dextera vero Sacerdotem thurificat, qui Calicem cum vino utraque manu geſtat; ſi vero Sacerdos ſine Diacono celebret, tunc a Lectore thus adoletur, Sacerdos autem Patenam cum pane ſupra caput ſuum ſiniſtra manu ſuſtinet, dextera autem ſacrum Calicem ad pectus defert. Ad hunc igitur Majorem ingreſſum contingit, ut populus inclinetur, ſeu, pro vario regionum more, in terram procumbat, ac fronte humum feriat, perinde ac ſi ſub ſpeciebus panis & vini, licet nondum conſecrati, Corpus & Sanguis Chriſti Domini contineretur. *Populus paſſim, in Græcia quidem valde demiſſe ſe inclinat, neque enim genua flectere vult, ne imitari videatur Latinos, quamvis extra diem Dominicum; in Ruſſia vero proſternit ſe, terram fronte percutit, ac veluti præſentem in ea oblatione Cælorum Regem alloquitur, & adorat.* Verba ſunt Petri Arcudii *De Concordia Eccleſ. Occid. & Orient. lib. 3. cap. 19.*

Introitus Major hujus Moniti objectum.

Adſtantis populi demiſſa nimis obſequia; ex quibus ſuborta quæſtio inferius proponenda.

§. 31. Chriſtianus Lupus *part. 3. ſuorum Operum ſuper Conciliis Edit. Bruxel. pag.* 760. ritum deſcribit Majoris Ingreſſus, quando Patriarcha, aut Metropolitanus Miſſam celebrant. Magiſtri *in Vocabulario Eccleſiaſtico*, verbo, *Protheſis*, ſingillatim deſcribit quæcumque fiebant ab Imperatore, ſacræ Synaxi adſtante, eo die, quo Imperii coronam aſſumebat. Goarius *in notis ad Liturgiam Sancti Joannis Chryſoſtomi num.* 110., totam actionem Ingreſſus Majoris accuratiſſime exponit. Idemque fit a Cardinali Bona *Rer. Liturgicar. lib. 2. cap. 9. num. 4.* Quæcumque vero ea occaſione a Græcis fiunt, eadem ſimiliter aguntur ab Armenis, Cophtis, Æthiopibus, ac Syris Jacobitis, ut videri poteſt apud le Brun *in Explanatione Miſſæ Tom. III.*, apud Chardon *in Hiſtoria Sacramentorum Tom. II. cap. 2.*, & Renaudot *Tom. I. in notis ad Liturgiam Cophtorum.* Quin etiam in hac Romana Urbe, in Feſto Sancti Athanaſii, videre eſt Græcos in ſua Eccleſia ea omnia facientes, quæ ſupra recenſuimus: *Et ita etiamnum hodie faciunt Græci, in Feſto, ac in Romana Baſilica S. Athanaſii*, ait Lupus *loco citato.*

Functionem Majoris Introitus plures deſcribunt, pro a plerique Orientalibus peragitur.

Idem Ritus a Græcis Romæ ſervatur.

§. 32. Perſpectum quoque vobis eſt, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, juxta Ritum veſtrum, diebus Jejunii Quadrageſimalis, ſolam tantummodo Præſanctificatorum Miſſam apud vos celebrari, exceptis Sabbatis, & Dominicis diebus, necnon Feſto Annunciationis Beatæ Mariæ Virginis, ſi in Quadrageſimam inciderit: ad normam Canonis Trullani LII. his verbis concepti. *In omnibus ſanctæ Quadrageſimæ jejunii diebus, præterquam Sabbato, & Dominica, & Sancto Annunciationis die, fiat ſacrum præſanctificatorum Miniſterium.* Noſtis etiam, Sacerdotem, qui Miſſam celebrat in Quadrageſima, diebus, quibus hoc fieri conceditur, Sabbato ſcilicet, & Dominico die, unam quidem hoſtiam conſecrare, & conſummare, alteram vero conſecratam ſeponere; quam quidem in tot particulas dividit, quot numerantur ſubſequentes dies, quibus celebranda eſt Præſanctificatorum Miſſa, in qua nimirum & ſeipſum, & alios, ſi qui ſint communicantes, Eucharistico Pane ſuperioribus diebus conſecrato communicat; quemadmodum recte omnia perſequitur Leo

Præſanctificatorum Miſſa quibus diebus, qu[illegible] ritu a Græcis celebretur.

Allatius in Prolegomenis ad Gabrielem Naudæum de *Missa Præsanctificatorum pag. 1531. num. 1. Quilibet Sacerdos venturæ hebdomadis dies, quibus celebraturus est, digitis ipse suis numerat; inde tot particulas Panis in oblatione abscindit, quot Missas dicturus est; eas, cum particula eo die absumenda, consecrat, & consecratas, Sanguineque Dominico intinctas, uti moris est, conservat in Pyxide, ex qua postmodum celebraturus, tempore opportuno, cochleari, aliis ibi ad alium usum relictis, haurit, & in disco reponit, & ad Altare majus advectam consumit.*

Ejus occasione Panis Eucharisticus per Ecclesiã certa solemnitate defertur.

§. 33. Hac item occasione per Ecclesiam solemni Ritu proceditur, Diacono sacram Pyxidem, in qua Sacramentum sub specie Panis continetur, supra caput deferente, Sacerdote autem manibus gestante Calicem cum vino aqua mixto, non quidem consecrato, sed tantum benedicto: Et quoniam non semper a Sacerdote Missa cum assistentia Diaconi celebratur, si solus Sacerdos celebret, ipse sinistra manu defert Pyxidem capiti impositam, dextera autem Calicem sustinet; atque ita a parvo Altari ad Aram majorem progreditur; uti testatur Arcudius *in citato Opere lib. 3. cap. 58. Solent Græci in Præsanctificatis Liturgiis, ante quam incipiant Sacrum, reponere Sacramentum contentum in Patena super parvum Altare propositionis, & infundere vinum in Calicem sine ullis precibus. Deinde circa medium sacrum, Sacerdos, si solus celebrat, Patena imposita capiti, & Calice manu dextera apprehenso, transfert ad majus Altare &c. Si vero Sacerdos hujusmodi sacra peragit administrante Diacono, solet Patenam cum Sacramento Diacono tradere, qui eam imponens capiti defert. Ipse autem, accepto Calice, exit, & Diaconum sequitur.* Tunc vero non omittit populus genua flectere, pectus tundere, aliisque idoneis actibus Consecratum Panem à Sacerdote, vel a Diacono, ut supra diximus, delatum, uti par est, adorare. Quum autem hinc factum esse dicatur, ut similia præstentur a populo, dum in functione majoris Ingressus, Panis & Vinum non adhuc consecrata, sed postmodum consecranda, supplicationis ritu per Ecclesiam deferuntur; hoc illud est, quod negotium facessit, quodque locum præbuit difficultatibus adversus Ingressum majorem excitatis. Nicolaus Cabasilas *in Expositione Liturgiæ cap. 24.* ita scripsit: *Si qui autem sunt, qui, Sacerdote cum donis ingrediente, humi procumbunt, & tamquam Corpus & Sanguinem Christi, dona, quæ deferuntur, adorant & alloquuntur; ab ingressu præsanctificatorum donorum decepti sunt, ignorantes differentiam hujus, & illius Sacrificii: hoc enim in ipso Ingressu non sanctificata habet dona, & nondum perfecta: illud autem perfecta, & sanctificata, & Corpus & Sanguinem Christi.* Et post eum, Arcudius ita prosequitur *in eodem citato Opere lib. 3. cap. 19. Itaque Populus ignorans discrimen hujus, & illius Liturgiæ, similiter se gerit in ordinariis, atque in præsanctificatis. Quocirca & graviter errat, quippe in præsanctificatis verum Corpus Sacerdos in Patena defert, meritoque Populus humi procumbit, atque adorat: in aliis vero Sacrificiis, dum hæc oblatio fit ante consecrationem, longius se gerat, oportet.* Idem Arcudius in subsequentibus ejusdem libri capitibus, refellit Gabrielem Archiepiscopum Philadelphiæ, qui plura scripserat ad vindicandum hujusmodi Ritum. Quin etiam Goarius, *præallegato loco*, necessarium duxit, ad eumdem Ritum tuendum, opportunas quasdam rationes afferre. In recentiori editione Operis inscripti *Perpetuitas Fidei Catholicæ de Sacramento Eucharistiæ, adversus Claudium vindicata pag. 68.* hoc scriptum legitur: tantum abesse, ut Græci Sacramentum Eucharistiæ non adorent, ut potius sese purgare teneantur, ostendentes, quomodo recti limites non excedant, nec iisdem adorationis actibus prosequantur panem & vinum nondum consecrata, quibus ea post consecrationem venerantur. Pater le Brun non dubitavit asserere, talem esse Ritum, ut aliquo modo reformari mereatur. Tournefort *Tom. 2. p. 411. & seq.* quum se propriis oculis vidisse referat Armenos functionem hanc peragentes, cum aliqua indignatione de ea loquitur. Chardon *loco superius notato*, ea affert, quæ scripserunt Tournefortius, & Pater le Brun; deinde quæstionis punctum indecisum relinquit. Itaque Patres Concilii Zamosciæ habiti anno 1720. *Decreto, de celebratione Missarum §. 4.* non dubitarunt interdicere, ne qua fiat genuflexio, aut capitis inclinatio, dum Panis, Vinumque nondum consecrata a parvo Altari ad Majorem Aram transferuntur. *Prohibet Synodus, ne fiant genuflexiones, seu capitis inclinationes, dum transfertur panis oblationis a minori ad majus Altare, pro Consecratione, tempore Offertorii; præcipitque Parochis, ut Populum hac de re moneant, ne periculo idololatriæ exponatur.* Illud enim Patres fortasse præ oculis habuerunt, quod in sacro Textu refertur *lib. 4. Regum, cap. 18.*, de Ezechia Rege Juda, qui serpentem æneum a Moyse conflatum fregit, propterea quod Filii Israel usque in eum diem thus illi adoleverant.

Procumbens Populus Sacramentum adorat.

Similiter externis actibus Panem, & Vinum veneratur in majori Introitu.

Hujusmodi venerationis actus ad Majorem Introitum, alii damnant: defendunt alii.

Ab ipsis Orientalibus Synodalis ... ctione ... bentur.

§. 34. Hæc sunt, quæ nobis licuit colligere ex libris Auctorum, qui de hoc Ritu tractarunt. Nunc autem ea subjiciemus, quæ circa eumdem Ritum animadversa & constituta fuerunt, tum in Congregationibus sub Urbano VIII. coactis, tum in iis, quæ nostris temporibus habitæ sunt, & quarum Decreta Nos ipsi subinde approbavimus.

Æqui... Congreg... tionis ju... cium ea... re.

§. 35. Primum itaque illud prudenter animadversum fuit, functionem hanc majoris Ingressus omnino tollere, atque interdicere, (quod cæteroquin, ut dici solet, falcem ad radicem misisset) rem fore Ecclesiæ Græcæ permolestam, nec consentaneam institutis Ecclesiæ Latinæ, quæ Græcos Ritus in Ecclesia Græca, quantum potuit, servare semper studuit: idque eo vel maxime, quod antiqua est hujusmodi cæremonia; quæque in ea servatur solemnitas, ita explicari consuevit, ut triumphalem referat ingressum Christi, quum ex Bethania Jerusalem venit; quemadmodum scripsit Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, hac ipsa de re agens: *Tunc enim plurima turba, & Hebræorum pueri, tamquam Regi, & mortis victori, sensibiliter hymnum referebant, spiritualiter autem Angeli cum Cherubim ter sanctum persolvebant hymnum*: deinde subjungens, per minorem Ingressum significari humilem adventum Filii Dei in hunc mundum.

Exclu... temperan... tum tolle... functione Majoris ... troitus, que ita memora... obsequi... ctus.

§. 36. Secundo loco animadversum fuit discrimen, quod intercedit inter ea, quæ canuntur in translatione Præsanctificatorum, atque ea, quæ Clerus concinit in Processione majoris Ingressus. Hic enim dicitur: *Ut Regem universorum excepturi*; quæ verbo non Regem præsentem indicant, sed postea venturum. In illa autem, omisso hymno Cherubico, sequentia verba ingeminantur: *Ecce Sacrificium mysticum & consummatum.* Adeo ut unusquisque, modica etiam intelligentia præditus, inter unam, & alteram functionem discernere valeat, dum in translatione Præsanctificatorum, Jesus Christus sub Panis speciebus præsens exhibetur; in cæremonia vero majoris ingressus, idem Dominus indicatur, non veluti præsens sub speciebus Panis & Vini, sed ut proxime adfuturus, postquam nimirum consecrationis verba a Sacerdote prolata erunt.

Differe... eorum, ... in divers... functione ... decantan... Populo a... mit errar... periculum.

§. 37. Tertio perpensum fuit, quod si Græci in rebus sacris edocti, perspectum habent, sub Panis & Vini speciebus, dum major ingressus ducitur,

Aliæ ob... vationes ... dicantes ... moratos ... ctus ab ...

ducitur, nondum existere Corpus & Sanguinem Domini; iidemque norunt, quod ignorare non possunt, Latriæ cultum soli Deo deberi; nemo jure suspicari poterit, hanc illis esse mentem, ut per exteriores venerationis actus, quos ad ingressum Oblatorum exercent, Latriæ cultum erga species non adhuc consecratas exhibeant; quum eædem exterioris obsequii significationes aliquando erga Creatorem, aliquando vero erga res creatas exhiberi soleant; (quemadmodum in Scripturis Sanctis legitur, Abrahamum Angelos adorasse, & Jacob non semel coram fratre Esau procubuisse, & Nathan Prophetam idem in conspectu David præstitisse); quumque adoratio Latreutica non unice in actibus externis consistat, sed præsertim in interna affectione animi, qua hujusmodi actus eliciuntur. Præterea si Græci in Missa Præsanctificatorum, iisdem exterioris adorationis actibus prosequuntur Panem, qui consecratus est, simulque Vinum in Calice contentum, quod consecratum non esse constat; nec ideo iis objicitur, quod in prædicta Missa Præsanctificatorum, pari Latriæ cultu adorent Panem consecratum, & Vinum mere benedictum; quia scilicet extrinsecæ actiones ab interno animi sensu diriguntur, ita ut pro varia mentis intentione, unus idemque actus, nunc quidem Latriæ adorationem, nunc autem minoris obsequii significationem importet; ex hoc ipso satis evincitur, quod quamvis etiam Græci, dum major procedit Ingressus, in conspectu Panis, & Vini, quæ nondum consecrata circumferuntur, eosdem ederent externos adorationis actus, qui erga Eucharisticum Panem, & consecratum Calicem exhiberi solent; non ideo jure affirmari posset, communem panem, vinumque non consecratum, Latriæ cultu ab iis adorari: quum omnia metiri oporteat ex interiori animi sensu, cujus ea vis est, ut eosdem externos actus post Consecrationem quidem dirigere possit ad eliciendam adorationem Latreuticam erga Eucharisticum Panem & Vinum; eosdemque, ante Consecrationem, ad solemnem Oblatorum Ingressum exercendo, Latriæ cultum ab illis excludere valeat. Ita ad rem nostram apposite differit Leo Allatius *in suo Tractatu de Missa Præsanctificatorum num. 8. Cultus hic non dicitur Latria, quæ soli Deo debetur, sed qualem veneratio creaturarum exposcit: Gestus enim exterioris reverentiæ, capitis scilicet detectio, manuum oscula, in modum supplicantium complicatio, extensio, elevatio, & similia, nec non in genua procumbere, & prosternere se in terram, non solum adorationi Dei, sed creaturarum etiam attribuitur, nec in eo error committitur, dummodo Deum Creatorem a creatura, & creaturam excellentiorem a minus excellente, mente distinguamus. Per externos ergo corporis gestus, cultus Deo exhibitus in adoratione; non ob naturam ejusmodi actuum, sed ob intentionem, qua usurpantur, cum aliàs ex sola natura sint indifferentes, latria infertur. Interior enim voluntas atque intentio conciliandi per hos externos actus existimationem divinam, facit, ut sint materia cultus divini, atque adeo ut per illos adoratio Dei exterior exerceatur, Divinum cultum tribuens.* Sanctus Thomas 2. 2. *quæst.* 84. *art.* 2. *in Responsf. ad secundum* ita docet: *Adoratio principaliter quidem in interiore Dei reverentia consistit, secundario autem in quibusdam corporalibus humilitatis signis; sicut genuflectimus, nostram infirmitatem designantes in comparatione ad Deum; prosternimus autem nos, quasi profitentes, nos nihil esse ex nobis.* Cujus doctrinam explicans Sylvius *ad citat. art.* 2. hæc subdit: *Docet, adorationem principaliter in interiore Dei reverentia consistere, secundario verò in quibusdam signis corporalibus. Quod adeo verum est, ut inter signa corporalia nullum fere sit obsequium, seu officium, quo non tantum Deo, sed etiam creaturæ cultus exhiberi queat; ac proinde ex intentione colentis desumi debeat cultus externi distinctio. Nam si ei sit animus, de eo, quem per externum obsequium honorat, excitare opinionem Deo soli convenientem, atque illum honorare, ut summum, tunc ejusmodi officium pertinebit ad cultum Divinum: si autem sit intentio eum venerari ut creaturam excellentem, Deique amicam, pertinebit ad cultum Duliæ, vel Hyperduliæ. Dixi, fere; nam de Sacrificio etiam externo, quod soli Deo possit offerri, non est dubium.* Itaque Sylvius unicum exterius signum, quod necessario Latriæ cultum importet, externum Sacrificium esse asserit, quod soli Deo offerri certissimum est, sicut etiam fuse demonstrat idem Divus Thomas 2. 2. *quæst.* 85. *art.* 2. Quapropter in Actibus Apostolorum legimus, Laodicenos, quum Paulum, & Barnabam Deos esse autumassent, statim de offerendo iis Sacrificio cogitasse. Eamdem omnino doctrinam tradit Suarez *in 3. part. Divi Thomæ Tom. 1. quæst. 25. art. 2. disp. 61. sect. 4.*, ut ex sequentibus illius verbis deprehenditur: *Actus exteriores non sunt ita ex se determinati, quin tam ad venerandum Deum, quàm ad honorandam Creaturam exerci possint &c. Quo fit, ut distinctio Latriæ soli Deo debitæ, ab adoratione Creaturæ, in his externis actibus, potissimum ex interiori intentione pendeat.* Et quamvis idem paulo inferius subjiciat, exteriorem actum, non solum ob internam agentis voluntatem, adorationis Divinæ naturam induere, sed talem quoque evadere, ac dici posse, si hujusmodi significatio exteriori illi actui tributa sit ab eo, qui tali potestate & auctoritate polleat: *Attendenda est, præter intentionem internam, publica impositio; nam si hæc signa, sufficienti auctoritate & potestate, ad significandum Deum, & cultum, sunt imposita, solum ad Divinum cultum usurpari possunt, &, si creaturis communicetur talis cultus, erit idololatria saltem exterior, si non ex animo, neque ex falsa æstimatione fiat.* Hæc tamen doctrina ad id, de quo nunc agimus, aptari non potest; quum nullibi reperiatur, auctoritate publica statutum fuisse, ut exteriores illi actus, qui supra descripti sunt, quique a Græcis fiunt, dum major Ingressus per Ecclesiam procedit, pro actibus & signis cultus Latriæ haberi debeant.

Sacrificium externum Creaturæ offerri nunquam licet.

Alii actus externi Latriam per se non significant; nisi legitima auctoritas eos ad id destinarit.

§. 38. Quarto demum, quum in Congregatione super correctione Euchologii habita die 5. Septembris 1745. proposita fuerit quæstio, an abolendus, seu emendandus foret Ritus Ingressus majoris, de quo hucusque sermonem habuimus, omnibus mature discussis atque perpensis, constitutum denique fuit, nihil esse innovandum; idque subinde approbatione nostra firmatum extitit. Nec alia profecto fuit sententia Congregationum, quæ sub Urbano VIII. hanc ipsam quæstionem examinarunt. Placuit tamen consilium prudenter exhibitum, ut monerentur Episcopi, aliique animarum curam gerentes, & quorum ea est inspectio, ut rudem populum docere non prætermittant, quod dum sacra Dona a Prothesi ad Aram majorem solemni ritu transferuntur, quum ea nondum sint consecrata, sub eorum speciebus nequaquam existit Corpus, & Sanguis Domini nostri Jesu Christi, prout futurum erit post peractam Consecrationem; ideoque exteriores illi venerationis actus, qui erga præfata Dona nondum consecrata exhibentur, non ea ratione peraguntur, ut cultus Latriæ soli Deo debitus iisdem præstetur, sed ut inferioris speciei cultus exerceatur, cujus objectum est, futura transubstantiatio eorumdem Donorum in Corpus & Sanguinem Domini. Non absimili methodo usi sunt Tridentini Concilii Patres, quum actum fuit de veneratione cultuque Sacrarum Imaginum; decernentes nimirum,

Congregationis conclusio: *Nihil esse innovandum*: a Pontifice approbatur.

Prudens tamen cautio superaddita, ad quodcumque periculum removendum.

Cautionis norma desumpta est a Concilii Tridentini Decreto de Sacris Imaginibus.

nimirum, ut nihil immutata hac in re antiqua Ecclesiæ disciplina, onus esset Episcoporum, aliorumque, quibus docendi munus est demandatum, Christianam Plebem erudire de omnibus, quæ circa hujusmodi cultum tenenda, & servanda sunt, uti videre est in prædicti Concilii *sess.* 25. *Decreto de invocatione, & veneratione, & Reliquiis Sanctorum, & Sacris Imaginibus.* Quodque ad rem nostram proprius spectat, Goarius *loco superius citato* consilium similiter dedit, ut minime abrogaretur Ritus Majoris Ingressus, sed, ut populus opportunis documentis instrueretur: *erudienda est certe rusticæ plebis illius fides; devotio nunquam extinguenda, aut cultus ille externus omnino comprimendus.* Similiter Pater Philippus de Carboneano *in Appendice ad Tract. P. Antoine de Eucharistia §.* 3. ita concludit: *Nihil ergo in hoc est reprehendendum; sed Gens illa rudis instruenda, ne Dona illa, ut Christi Corpus, & Sanguinem venerentur.* Quod quidem si a vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, præstabitur, quemadmodum facturos vos esse confidimus, eam a vobis procul amovebitis accusationem, qua Arcudius *de Concordia lib.* 3. *cap.* 19. Episcopos Græcos sui temporis reprehendit, dicens, Populum quidem tunc in summa ignorantia versatum fuisse; sed Episcopos facile potuisse idoneis instructionibus illius cæcitati remedium afferre, nisi ob humanos respectus, ab hujusmodi onere implendo abstinuissent: *Possent autem, ac deberent Græcorum Antistites diligenter monere populum, & utique concordes multum proficerent; sed quoniam vel & ipsi laborant eodem morbo, & ex ignorantia in eodem errore versantur, vel si verum nonnulli vident, timent pauci plurimos, timent terrenam perdere gloriam, & humanos favores, verentur, ne, instar Hæreticorum, nomen ipsorum a vulgo conculcetur; propterea ipsimet, saltem externa specie cæterorum errorem egregie imitantur, altoque silentio omnia prætereunt, ac dissimulant; ita cæci cæcos ducunt, & omnes in foveam cadunt.*

Alia functio, quæ ad Prothesim, & proxime ad Majorem Introitum habetur, nimirum oblatio Panis consecrandi in plures partes divisi.

§. 39. Porro Sacerdos celebrans, sacris indutus vestibus, antequam sacra Dona a minore Mensa, seu Prothesi, ad majus Atare transferantur, ad illam accedit, & Panem consecrandum dividit in plures partes. Pars major offertur, ut Deo Optimo Maximo debitus præstetur cultus, in memoriam Salvatoris Nostri Jesu Christi. Reliquæ minores partes, quæ *Merides* appellantur, Omnipotenti Deo similiter offeruntur; sed earum una in honorem gloriosæ Virginis Dei Genitricis Mariæ, altera in honorem Sancti Joannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum, aliorumque Sanctorum, quorum nomina a Sacerdote enunciantur; alia vero pro salute vivorum, quorum etiam nomina ab eo recensentur; alia pro Defunctis, qui pariter nominatim commemorantur; alia in honorem illius Sancti, cujus Festus dies celebratur; relicta cæteroquin Sacerdoti facultate offerendi specialiter Sacrificium pro illo, aut illis, quos ipse maluerit. Ritus hujusmodi divisionis Panis in plures partes, prout a Nobis descriptus est, jam dudum viguisse probatur ex Typico Irenes Augustæ, edito a Patre Montfaucon *Tom.* 1. *Analect. Græcor. cap.* 34. Si vero Episcopus, aut Presbyter primi Celebrantis personam sustinens, cum aliis Sacerdotibus concelebret, & Diaconi quoque in officio ministrantes assistant, non modo quilibet Sacerdos, sed unusquisque etiam ex Diaconis, Hostiam unam majorem offert, simulque minores particulas, seu *Merides*; ex quibus, si quæ demum supersunt a Celebrante, seu Celebrantibus non consummatæ, eæ distribuuntur adstantibus, qui Eucharisticæ Communionis participes fieri petunt. Hæc omnia exacte describunt, & narrant Card. Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 7. Arcudius *lib.* 3. *de Concordia cap.* 9., & Goarius *ad rituale Græcorum, in notis ad Liturgiam Sancti Joannis Chrysost. pag.* 98. *& seq.*

Hostiarum oblatio ad Prothesim, non solum a Sacerdotibus, sed etiam a Diaconis fieri solet.

§. 40. Nulla inter Catholicos extitit controversia circa Ritum majoris Hostiæ, aliarumque minorum, quæ *Merides* appellantur. Quum enim de eo instituta fuisset quæstio in Oecumenica Florentina Synodo, adnotatum est in Actis, Archiepiscopum Mitylensem propositis interrogationibus cumulate satisfecisse. Et quamvis ibi relatus non sit illius responsionum tenor; non aliter tamen interrogationibus satisfecisse censendus est, quàm ostendendo antiquitatem hujusmodi Ritus per plura sæcula in Orientali Ecclesia observati, cujus ea est significatio, ut diversos innuat fines, ob quos Sacrificium offertur. *Puto dixerit, hanc esse antiquam Orientalis Ecclesiæ consuetudinem, qua utitur illa Ecclesia ad declarandos varios fines Sacrificii:* sunt ipsa Arcudii verba *præfato lib.* 3. *cap.* 9. Porro nullam diximus super hoc Ritu viguisse controversiam inter Catholicos; è Schismaticis enim, constat, Simeonem Archiepiscopum Thessalonicensem, in suo Tractatu *de Sacramentis*, addubitare se ostendisse de consecratione Particularum. Sed quàm irrationabile fuerit illius dubium, unusquisque facile deprehendere potest: Quum enim Sacerdos ad sacrum Altare Consecrationis formam non minus proferat super majore portione, quàm super minoribus particulis; quumque & illius intentio ad omnium consecrationem æque dirigatur, & earum omnium materia ad sacramentalem transmutationem idonea sit; si portio major consecrationem recipit, profecto consecrari quoque oportet minores illas particulas, quæ, uti jam diximus, *Merides* appellantur.

§. 41. Controversia quidem fuit inter Catholicos circa Oblationem, quam a Diaconis fieri superius innuimus. Arcudius *lib.* 3. *cap.* 17., demonstrandum sumit, id illis per sacros Canones licitum omnino non esse. Goarius *ad Euchologium pag.* 72. testatur, Oblationem Diaconalem in magna Constantinopolitana Ecclesia usu receptam non fuisse. Nec defuerunt, qui contenderent, expungenda esse ab Euchologio verba, quæ pertinent ad Oblationem Diaconalem, utpote a Schismaticis adjecta. Contra vero Cardinalis Bona *Rer. Liturgic. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 7., nullum esse Canonem tuetur, qui hujuscemodi Ritui obsistat, quum sacri Canones eam quidem Oblationem excludant, quam Diaconus ad sacrum Altare facere præsumeret, non autem eam, quam ad Prothesim peragit, quippe quæ nihil aliud est, quàm præparatio ad aliam a Sacerdote perficiendam in sacro Altari. Ad hæc idem Cardinalis ostendit, antiquum esse Ritum oblationis Diaconalis, & a pluribus sæculis in Ecclesia Græca observatum; cumque de eo disputatum fuerit etiam in Florentino Concilio, satisfactum fuisse Patribus ibi adunatis, per responsiones ab Archiepiscopo Mitylenensi datas. Similiter Berlendis *Tractatu de Oblationibus impress. Venetiis anno* 1743. §. 5. *pag.* 143. inter functiones Diaconorum, admittit Ritum Oblationis ad Prothesim, interdicto eisdem jure offerendi ad Altare, quod solis Sacerdotibus competit: *Illud offerendi Diacono munus attributum, intelligi de prima Particularum oblatione, dum super mensam, Prothesim vocatam, adhuc adsunt; non vero de aliis duabus oblationibus, quæ a Sacerdote inter Liturgiam fiunt.*

§. 42. Sanctus Ambrosius virtutem Sancti Laurentii prædicans, qui, Diaconus quum esset, una cum Sancto Sixto Pontifice ad martyrium duci exoptabat, sic eum loquentem

inducit:

inducit: *Experire utrum idoneum Ministrum elegeris, cui commisisti Dominici Sanguinis dispensationem.* Scimus quidem nonnullos Codices, pro verbo *dispensationem*, hoc aliud habere: *consecrationem*: At consecratio hoc loco nihil aliud significat, quàm ministerium, sive assistentiam Sacerdoti consecranti præstitam: *Nobis Diaconis consecratio illius salutaris Hostiæ committitur, non ut conficiamus, sed ut conficientibus humiliter assistamus*; ait Petrus Blesensis *in sua Epistola* 123. Nec absimilis est explicatio Petri Cantoris apud Menardum, *in notis & observationibus ad librum Sacramentorum S. Gregorii pag.* 287. Subdiaconis enim vetitum semper fuit, Eucharistiam populo ministrare, sive sub specie Panis, sive sub specie Vini; juxta Canonem Laodicenum XXV., & in eum notas Balsamonis, Zonaræ, & Aristeni: uti videre est apud Beveregium *Tom.* 1. *pag.* 464. Non sic autem Diaconis, quibus olim specialiter demandata erat sola Dominici Sanguinis distributio, quæ deinde, ob enatos quosdam abusus, ipsis etiam adempta fuit: uti demonstrat Cotelerius *ad cap.* 13. *lib.* 8. *Constitutionum, quæ Apostolicæ dicuntur Tom.* 1.

§. 43. Jam vero in Congregationibus habitis tam sub Urbano VIII., quàm nostris hisce temporibus, minime prætermissum fuit examen propositæ quæstionis; utrum tollenda esset Oblatio, quæ a Diaconis fiebat ad Prothesim. In ea autem, quæ habita est die 3. *Januarii anni* 1745., rescriptum fuit, Nobis deinde approbantibus, *nihil esse innovandum.* Validiores enim atque firmiores visæ sunt rationes huic Ritui faventes, per Cardinalem Bonam allatæ, quam illæ, quas ad oppugnandum eumdem Ritum congessit Arcudius. Itaque in nova Euchologii editione intactus relictus est Oblationis Diaconalis Ritus. De qua licèt nulla mentio fiat in eo capite secundi Moniti, de quo hucusque egimus; Nos tamen hìc aliquid circa eam innuendum duximus; tum quia una est è sacris actionibus, quæ ad Prothesim fiunt, quæque præcedentis sermonis objectum fuerunt; tum quia nullam elabi sinimus occasionem, qua Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, magis magisque testatum fiat, nequaquam infensam esse vestris Ritibus Romanam Ecclesiam, quin potius eam pro viribus id agere, ut inviolati serventur ii, qui errorem nullum, nihilque indecorum contineant.

§. 44. Tertium modo se se offert Monitum, duabus partibus constans, & sequentibus verbis conceptum. *Præterea meminisse debent Sacerdotes, Sacramentum Sancti Olei, quod Euchelæon dicitur, a Christo esse institutum, tamquam cæle stem medicinam, non pro animæ tantum, sed etiam pro corporis salute: solis proinde infirmis administrandum, non autem bene valentibus; & in eo quidem tempore, in quo sibi constant, & sui compotes sunt; ut ita majorem Sacramenti gratiam recipiant, si cum Fide ac devota voluntate accedentes, Oleo Sancto ungantur. Item sciendum est, quod, quamvis Orientalis Ecclesiæ Pontifices in conficiendo Sacro Chrismate pluribus de more aromatibus utantur, necessaria tamen Sacramenti materia sunt oleum, & balsamum, quibus, secundum antiquum Ecclesiæ Orientalis morem, aliæ aromatum species rectè admiscentur, si juxta præscriptum adsint. Verum si earum quædam desint (dummodo oleum, & balsamum adsint,) tamquam non necessariæ ad Chrismatis materiam, rite omnino Sanctum Chrisma conficitur.*

§. 45. Sacramentum hoc, quod a Latinis *Extrema Unctio* dicitur, eodem plane nomine a Græcis appellatum legitur in Concilio Generali Lugdunensi secundo, ex Orientis, & Occidentis Præsulibus coacto, anno Domini 1274., cujus Acta leguntur in Collectione Harduini *Tom.* 7. *pag.* 695., quum scilicet Latini simul & Græci formulæ Fidei communibus sententiis probatæ subscripserunt. Dicitur etiam a Græcis Sacramentum hoc, Oleum consecratum, & sanctificatum precibus Sacerdotum, atque perfectio, seu consummatio Sacramenti Pœnitentiæ. In Euchologio Goarii *pag.* 346. *num.* 42. & *pag.* 349. *num.* 1. nominatur *Euchelæon*; idemque nomen a Scriptoribus sequioris ævi usurpatum legitur, uti videre est apud Georgium Pachymerem *lib.* 6. *Histor. Palæol. cap.* 32., ubi Possinus idem quoque notavit, *lib.* 1. *Glos. pag.* 386., apud Gabrielem Philadelphium *De Sacramento Euchelæi, & Tom.* 1. *Actorum Ecclesiæ Orientalis pag.* 348. Præterea nonnunquam, licet rarò, idem Sacramentum a Græcis nuncupatum invenitur *Heptapapadum*, quemadmodum legitur in Synodo Constantinopolitana, sub Patriarcha Joanne Vecco habita anno Domini MCCLXXVII. *in dicta Collectione Harduini Tom.* 7. *pag.* 758. *B.*, ubi idem Patriarcha, amplectens confessionem Fidei in Lugdunensi Concilio statutam, ita ad Romanum Pontificem Joannem XX., dictum XXI., scribit: *Extremam Unctionem etiam ipsam recipimus similiter cum aliis Sacramentis, quæ & a nobis celebrata, Heptapapadum nominatur*, idest Officium septem Sacerdotum, hoc quippe modo a Græcis Sacramentum istud ministratur.

Nonnulla de hoc Sacramento alibi videnda, indicantur.

§. 46. Nos hìc nihil dicemus de hujus Sacramenti institutione a Christo facta, aut de illius effectu; nihil de legibus circa illius ministrationem servandis, ut scilicet solis Fidelibus graviter ægrotantibus, non autem bene se habentibus, ministretur, neque tamen expectetur tempus illud, quo æger jam suæ mentis compos non est; nihil præterea de quibusdam Ritibus Ecclesiæ Græcæ, in qua videlicet Oleum Infirmorum, non solum ab Episcopo, ut apud Latinos, sed etiam a simplice Presbytero benedicitur, & Sacramentum Extremæ Unctionis, non ab uno tantum, sed a pluribus simul Sacerdotibus ministratur; quum de his omnibus plura tradiderimus in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana noviss. edit. lib.* 8. *a cap.* 1. *ad tot. cap.* 8. Sed ad illustrandam tantummodo priorem partem hujusce tertii Moniti, hoc adjiciemus, quòd quum & olim sub Urbano VIII., & superioribus Pontificatus nostri annis, disceptatum diu fuerit, an a Græco Euchologio delenda essent quædam verba, quæ innuere videntur, licitum esse, hoc Sacramentum etiam bene valentibus ministrare; in Consessu habito *die* 3. *Septembris anni* 1747. definitum fuit, deindeque a Nobis probatum, ut nihil in Textu immutaretur; sed quæ necessario servanda erant, adnotarentur in Monito, quod initio Euchologii præponeretur; id quod est factum per verba superius exscripta, monendo Græcos Sacerdotes, ne Sacramentum Extremæ Unctionis ministrent bene valentibus; sed iis duntaxat, qui gravi morbo laborant. Porro nihil necesse visum est Euchologii Textum hìc mutare; propterea quod, illius verbis undequaque perpensis, apparuit, rectum illis sensum, sanamque interpretationem tribui posse. Neque enim ibi dicitur, ut Sacramentum ministretur iis, qui bene valent, sed ut ii quoque inungantur, qui ad Ecclesiam se conferunt; id quod percommode intelligi potest de iis etiam, qui, licet gravi morbo affecti, possunt nihilominus ad Ecclesiam vel pedibus suis accedere, vel aliorum ope deferri; ibique, ut propriæ devotioni magis satisfaciant, Extremæ Unctionis Sacramentum sibi ministrari postulant; cujusmodi exempla in ipsa quoque Occidentali Ecclesia non desunt, uti videre licet apud Martene, *de antiquis Ecclesiæ Ritibus lib.* 2. *cap.* 7. *art.* 2. *num.* 7. & 8. Et penes Mabillonium *in Præfatione ad Sæculum primum, in Actis Sanctorum Ordinis Benedictini* §. 9. *num.* 101.

GræcaEuchologii verba, de Sacramento ministrando iis, qui ad Ecclesiam veniunt, in quæstionem revocata.

Justa interpretatione explicantur, acretinentur, adjecto præsenti Monito.

§. 47.

Subjectum capax Extremæ Unctionis, Christi fidelis graviter ægrotans.

§. 47. Cohærentia sunt cum hac prima parte tertii Moniti, duo hæc, quæ advertenda subjicimus. Primum, quod quamvis Græcis diserte vetitum fuerit, Extremæ Unctionis Sacramentum aliis conferre, præterquam ægrotis, & quidem gravi morbo laborantibus; iisdem nihilominus interdictum non est, quominus Oleo lampadis, quod ad sanandas infirmitates in Ecclesia asservatur, inungant Energumenos, aliosve, qui vel devotionis gratia, vel ut aliquo incommodo liberentur, hujusmodi Unctionem petunt; quum Oleum in ea lampade asservatum, nequaquam ab Episcopo, aut Sacerdote consecratum sit, ad effectum utendi eo in Extremæ Unctionis administratione. Haud ignoramus, postulatum alias fuisse, ut Græcis permitteretur, Extremæ Unctionis Oleo extra gravis infirmitatis casum sese inungere, absque eo quod Sacramentalis forma a Sacerdote pronunciaretur; ea scilicet ratione allata, quod per solam applicationem Materiæ, Sacramentum minime conferretur, quum ad id necessaria omnino sit simultanea Formæ prolatio. Verum nec id receptum fuit, nec recipi ullo modo potest: quum minime liceat Sacramentum a Christo institutum in arbitrariam quamdam, licet piam, cæremoniam convertere; ut etiam recte observat Pater de Carboneano *in Appendice ad Tractatum P. Antoine de Extrema Unctione §. 4. pag. 661.*, & quamvis, pro eo quod pertinet ad Latinam Ecclesiam, Quintanaduenas *in Tract. 5. de Extrema Unctione, singular.* 11. asseruerit, licere Parochis mittere ad ægrotos, aliosque petentes, Oleum Sanctum Infirmorum, ad hoc ut eo in suis infirmitatibus se liniant; nihilominus si quis hoc facere attentaret, gravibus pœnis a Tribunali Ecclesiastico plecteretur, vel tamquam abutens Sacramento Ecclesiæ, vel tamquam suspectus non rectæ Fidei circa Sacramentum Extremæ Unctionis, ut opportune advertit Clericatus *de Sacramento Extremæ Unctionis decis.* 70. *num.* 32.

Inunctio benevalentis, Oleo lampadis, ut apud Græcos in usu est, non prohibetur.

Non tamen licet Sacrum Oleum adhibere, quamvis non proferatur Sacramenti forma.

§. 48. Alterum est, quod, stante prohibitione administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis extra gravis morbi necessitatem, quum jam definitum sit, satisfactionem, seu pœnitentiam, quæ a Sacerdote Confessario sacramentaliter confessis imponitur, constare potissimum debere precibus, jejuniis, & eleemosinis (quemadmodum habetur in Decreto a fel. record. Eugenio PP. IV. pro Instructione Armenorum edito); minime licet, Pœnitenti confesso pro satisfactione, seu pœnitentia imponere, ut Extremæ Unctionis Oleo inungatur. Invecta sane olim fuit inter Orientales hujusmodi Unctio, veluti mere cæremonialis, uti deprehenditur ex Canone LXXIV., ex iis, qui in versione Arabica Nicæno Concilio tribuuntur, *in Collectione Harduini Tom. 1. p.* 492. ubi statutum legitur, ut si quis Fidelis cum infideli muliere impudice versatus fuerit, post diuturnam peractam pœnitentiam, Ecclesiæ reconcilietur *per Aquam benedictam, & Oleum Infirmorum.* Exinde vero, si fides habenda est Joanni Nathanaëli in responsione *de Moribus Græcorum*, & Francisco Richardo *de Expeditione sacra cap.* 12. abusus alter inductus fuit, ut pœnitentibus divitibus, pro Sacramentali Pœnitentia, hujusmodi sacra Unctio passim imponeretur, ex cujus satisfactionis usu, non exigua pecuniarum retributio colligebatur. Gravissimo huic absurdo occurrere non prætermisit fel. rec. Innocentius IV. Pontifex Maximus, dum in Epistola sua ad Tusculanum Episcopum ita scripsit *§. 6. Nulli per Sercerdotes, vel Confessarios, pro satisfactione Pœnitentiæ, Unctio aliqua solummodo injungatur.* Hoc idem statutum legitur in Synodo apud Nicosiam celebrata, *in dict. Collect. Harduini Tom. 7. pag.* 1714. Nosque etiam hujusmodi præceptum instauravimus in Constitutione Nostra: *Etsi Pastoralis §. 5. Bullarii nostri Tom. I. num. LVII.* * Videatur etiam Thiers *de Superstit. lib.* 8. *cap.* 6. Porro Arcudius loquens de Græcis Presbyteris, qui Pœnitenti apud se confesso, sacram Unctionem pœnitentiæ loco imponebant, asserit eos, in ipsa unctione peragenda, Sacramentali forma uti consuevisse, idque gravibus sane verbis reprehendit; ut legitur in ejus Opere *de Concordia lib.* 5. *cap.* 4. *§. Ego præsentem.* Verum Goarius *in notis ad Euchologium pag.* 350. negat hanc Græcis mentem fuisse, ut in ejusmodi Unctione peragenda Sacramentum conferrent: *Non ita tamen, ut unctio precibus adjuncta ex opere operato animæ deleat infirmitates, sed, si quid possit, ex pœnitentis tantum devotione, aut ex Sacerdotis deprecantis charitate, idest ex opere operantis, illud valet producere.* Nihilominus præfatam qualemcumque consuetudinem ipsemet improbare non omittit; dum omnino curandum dicit, ut Græci hac in re ita se gerant, quemadmodum docet Sancta Romana Ecclesia, omnium Christifidelium Mater, & Magistra; quum præsertim ex præfatæ unctionis usu plura, & gravia sequantur absurda, dum vel Sacramentum Extremæ Unctionis confertur bene valenti, adeoque ei, qui subjectum capax hujusmodi Sacramenti non est; vel Sacramenti materia & forma adhibetur, ut superius indicatum fuit, absque intentione ipsius Sacramenti conficiendi & ministrandi.

Multo minus Unctionem cum Sacro Oleo imponere sacramentaliter confessis, in satisfactionem sacramentalem.

Cæremonialis inunctio cum sacro Oleo, quando, & quibus casibus apud Orientales invecta.

* In Editione Tom. X pag. 94.

An in e[...] ctione p[...] sienda [...] lata fue[...] cramen[...] forma, [...] fectum [...] Sacrame[...] tum?

Absur[...] ob quæ [...] probata [...] hujusm[...] unctio.

§. 49. Secunda pars tertii Moniti pertinet ad Sanctum Chrisma; quod quidem a Græcis conficitur non Oleo dumtaxat & Balsamo, sed admixtis etiam aliis aromatibus. In hac autem Moniti parte, unicuique videre licet, haud quidem interdictam esse hujusmodi aromatum permixtionem, sed illud dumtaxat tenendum doceri, in Oleo & Balsamo consistere materiam Sacramenti, adeoque, si aliquod deficiat ex aliis aromatibus admisceri solitis, nihil deesse, quod necessarium sit ad Sacrum Chrisma conficiendum.

Sacru[...] Chrism[...] quibus [...] Græcis [...] ficiatur.

§. 50. Apud Græcos nihil præscriptum legitur de impositione manuum in administrando Chrismatis Sacramento. Morinus in suo Tractatu *de Confirmatione cap.* 4. ita scribit: *Ut Latini constantissime impositionem manuum unctioni conjunxerunt, sic Græci non minus constanter alterum ab altero separarunt, soloque Chrismate in administratione istius Sacramenti usi sunt; manuum enim impositionis non meminerunt nec recentia Euchologia, nec antiqua.* Hoc idem constanter asserit Goarius *in Euchologio pag.* 299. *num.* 28. Renaudotius *in Opere de Perpetuitate Tom.* 5. *lib.* 2. *cap.* 12. testatur, a pluribus retro sæculis, nullum in Ecclesia Græca reperiri vestigium impositionis manuum in conferendo Sacramento Confirmationis; suæque assertionis auctores laudat recentiores Græcos sacra eruditione præstantes, Simeonem Thessalonicensem, Gabrielem Philadelphium, Sirinum, aliosque. Modernus Scriptor Chardon *in Historia Sacramentorum lib.* 1. *cap.* 1. *de Confirmatione*, contendit quidem, prioribus sæculis in Ecclesia Græca adhibitam fuisse manuum impositionem in conferendo Chrismatis Sacramento, sed tamen ultro concedit, multis ab hinc sæculis, nullum illius superesse vestigium. Denique Dilectus Filius Joseph Augustinus Orsi Ord. Præd., nunc temporis Palatii nostri Apostolici Magister, in Dissertatione Historico-Theologica, quam olim edidit *de Chrismate Confirmatorio*, compluribus monumentis erudite congestis, demonstrat, materiam Sacramenti Confirmationis apud Græcos non esse manuum impositionem, sed sacrum Unguentum. Nec ideo dici potest, id quod a nonnullis temere affirmatum fuit, non adesse in Ecclesia Græca Sacramentum Confirmationis, propter-

Apud [...] nulla m[...] de impo[...] ne man[...] in Conf[...] tionis S[...] mento [...] strando.

Nefas [...] men est [...] rere, in [...] clesia G[...] deficere [...] firmatio[...] Sacrame[...]

propterea quod in ea impositio manuum deficiat: Alioquin id sequeretur, quod nemo sibi persuaserit, tot sæculorum decursu, in tam ampla Christiani Orbis parte, atque in Ecclesia non minus doctrina, quàm sanctitate illustri, defecisse Confirmationis Sacramentum; ut optime ad rem nostram pergit Goarius *loco cit. At vero tam amplam & spatiosam, tam eruditam, & Apostolicarum, Ecclesiasticarumque sanctionum tenacem Christiani Orbis portionem, adeo exquisitum Sacramentum respuisse, neglexisse, vel ignorasse, pauci, me quidem judice, dicere attentabunt.*

§. 51. Caput hoc injustæ atque inopportunæ dissensionis inter Latinam & Græcam Ecclesiam, originem traxit a controversiis, quæ inter nostrates Theologos agitari solent. Disputant hi, utrum Apostoli Sacramentum Confirmationis ministraverint per manuum impositionem, an etiam Sacro Chrismate adhibito; & quidem, ut assolet, nonnulli affirmant, quod alii negant. Disceptatur etiam inter eos, an sola manuum impositio sit materia hujus Sacramenti; nonnullis tuentibus, in ea dumtaxat consistere Sacramenti materiam; dum alii malunt in Sacro Chrismate statuere materiam remotam Sacramenti, proximam vero in illius applicatione, quæ fit cum signo Crucis ad Confirmandi frontem; juxta id, quod legitur in Decreto pro Armenorum instructione ab Eugenio IV. Pontifice edito: *Secundum Sacramentum est Confirmatio, cujus materia est Chrisma, confectum ex Oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ, per Episcopum benedicto.* Ubi etiam Pontifex loquens de manuum impositione, quæ ab Apostolis hoc Sacramentum ministrantibus fiebat, ita subdit: *loco autem illius manus impositionis, datur in Ecclesia Confirmatio.* Alii denique impositionem manuum, & Chrisma simul jungunt; dicentes, tam illam, quàm istud, materiam esse Sacramenti Confirmationis; sed illam æque, ac istud, materiam inadæquatam, quotiescumque seorsim considerentur; si autem simul jungantur, tunc, ajunt, in iisdem ita conjunctis materiam totalem Sacramenti consistere. Cæterum ipsam manuum impositionem, alii putant eam esse protensionem manuum, quam facit Episcopus versus Confirmandos, sub initium sacræ actionis, dum priores recitat preces; alii eamdem agnoscunt in ipso ungendi actu, quo Episcopus signat frontem illius, quem confirmat; cum nequeat alicujus frons unguento liniri, nisi manus eidem imponatur. Hæ sunt controversiæ, de quibus Theologi nostri disputant; & circa quas unicuique licet eam sequi partem, quæ magis ipsi placuerit. At nemini fas est asserere, in Ecclesia Græca non adesse Sacramentum Confirmationis. Si quis enim hanc opinionem tueretur, huic manifeste obstaret vetus Orientalis Disciplina, quam Apostolica Sedes optime perspectam habuit, nec unquam damnavit, aut improbavit, juxta quam in Græcorum Ritualibus libris nulla fit mentio de manuum impositione, tamquam materia adæquata, aut inadæquata Sacramenti Confirmationis. Quare ad evadendum hujus difficultatis labyrinthum, alio filo utendum est, quod quidem diligenter inquirenti non deerit; absque eo quod super propositione incerta, & nullibi definita, stabiliatur reprobatio alienæ opinionis & sententiæ, quæ defensoribus orthodoxis non caret.

§. 52. Quod itaque extra controversiam est, hoc dicatur; nimirum in Ecclesia Latina Confirmationis Sacramentum conferri, adhibito Sacro Chrismate, seu Oleo Olivarum, Balsamo commixto, & ab Episcopo benedicto, ductoque signo Crucis per Sacramenti Ministrum in fronte suscipientis, dum idem Minister Formæ verba pronuntiat. Et quidem pro iis Regionibus, in quibus vera Balsami species non reperitur, haud recusarunt Romani Pontifices indulgere, ut ad conficiendum Chrisma liceret uti certo quodam fragranti succo, seu liquore, qui communiter pro vero Balsamo accipitur, ut videre est in Constitutione 180. Sancti Pii V. *in Bullario novo Romæ edito Tom. 4. Part. 3.* *, per quam videlicet Constitutionem, Indiarum Episcopis ejusmodi Indultum conceditur; & in Constitutione 47. Sixti V. *eodem Bullar. eodemque Tom.4. Part. 3.* *, ubi exposita veri Balsami penuria, ex eo potissimum proveniente, quod arbusta illa, ex quibus major illius copia educebatur, quæque olim in Palæstina, & maxime in Valle Jericho frequentia erant, a Turcis excisa, & radicitus extirpata fuerant; conceditur Archiepiscopis & Episcopis Lusitaniæ, ut in conficiendo Sacro Chrismate, adhibere possint Balsamum, ex Brasilia, aliisque novi Orbis, Indiarumve Regionibus allatum; eaque in re Pontifex suorum Prædecessorum Pii IV., & Gregorii XIII. exempla sequi se profitetur. Quorum sane Pontificum providentiam collaudat Morinus in suo opere posthumo *de Sacramento Confirmationis pag. 35.* In Ecclesia Græca similiter Confirmationis Sacramentum confertur, adhibito sacro Unguento, quod compositum est ex Oleo Olivarum, & Balsamo, ac insuper ex aliis fragrantium herbarum speciebus, quæ sunt numero vigintitres, adjecta quoque aliqua vini portione. Prædictas omnes herbas odoriferas accurate enumerat Habert *in librum Pontificalem Ecclesiæ Græcæ, observat. 5. ad Ritum Chrismatis,* & Pater Berti *Tom. 7. suæ Theologiæ lib. 32. cap. 5.*, qui tamen subdit, difficile admodum sibi videri, omnes illas herbas ab Haberto indicatas sacro Unguento a Græcis infundi, quum nonnullæ ex illis incognitæ sint, ita ut vix aliqua earum mentio extet in lexicis, & in libris Auctorum, qui de plantis herbisque tractarunt. Sed quidquid sit de his, quum antiquus sit usus commiscendi has herbas Oleo, & Balsamo, intactus relictus est ritus in Monito, de quo nunc agimus; admonitis tantummodo Græcis, ne aliud quidpiam ad materiam Sacramenti necessarium putent, præter Oleum & Balsamum; utque proinde validam agnoscant hujus Sacramenti ministrationem, quæ fiat cum Oleo & Balsamo ab Episcopo rite benedictis, etiamsi aliquæ forte defuerint ex illis herbis, quæ, juxta eorum ritum, in sacri Unguenti compositione admisceri solent. Sapienter etiam, & magna cum ratione, in Synodo Zamosciæ habita anno 1720. animadversum fuit a Patribus *§. 2. de Confirmatione*, quidquid herbarum Balsamo adjiciatur, cavendum esse, *ut maxima pars Chrismatis semper sit Oleum Balsamo mixtum.*

§. 53. Expensa jam secunda parte tertii Moniti, nonnulla hîc, appendicis loco, subnectemus, quæ nec inopportuna, nec a proposito aliena jure censeri poterunt, quum & ejusdem Sacramenti Confirmationis doctrinam respiciant, & ad Euchologii correctionem pertineant.

§. 54. Forma Sacramenti Confirmationis in Græca Ecclesia, juxta communem receptamque sententiam, sequentibus verbis continetur: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*; quæ verba pronunciantur ab eo, qui Sacramentum ministrat, dum suscipientis fronti cum sacro Unguento Crucis signum imprimit; uti colligitur ex Canone 7. Concilii Constantinopolitani I., *in Collectione Harduini Tom. 1. pag. 811.*, utque ex illius Canonis verbis recte perpensis infert Bessarion Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis *in suo Opusculo de Eucharistia*, quod impressum habetur in Bibliotheca Patrum *edit. Lugdunen. Tom. 26. pag. 795.*

* In hac Editione Tom. II. Const. XII. pag. 20.

* In hac Editione Tom. II. Const LXXIV pag. 669.

Quidque de ejusdem ministratione, & confectione in Ecclesia Græca.

Appendix ad tertium Monitum.

Forma Sacramenti Confirmationis apud Græcos *Signaculum Doni Sancti Spiritus.*

Secunda Oecumenica Synodus, verba, *quæ sacrum Chrisma perficiunt, tradens in septimo Canone, ita inquit: Obsignantes, hoc est sacratissimo Chrismate eos chrismantes, dicimus: Signum Doni Spiritus Sancti: & hæc verba, secundum eos, Chrismatis Sacramentum perficiunt.* Quamvis autem hæc Cardinalis assertio oppugnata fuerit a Lupo *in notis ad Canonem 95. Concilii Trullani;* vix tamen erit, ut Lupi sententia plures inveniat suffragatores, præ sententia Cardinalis Bessarionis, ut optime advertit Arcudius *lib. 2. cap. 7.*, ubi post relatum Bessarionis effatum, hæc subdit: *Hactenus Bessarion; quo certe, qua sunt in Ecclesia Orientali circa Sacramentorum administrationem, præstantius callere poterat nemo.* Arcudio consentit Goarius *in notis ad Euchologium pag. 301. num. 31.* Item Habert *in suis notis ad Pontificale Græcorum Observat. 4. n. 2.* Et, omissis aliis, qui facile cumulari possent, satis hic erit afferre, quæ habentur in Synodo Zamosciæ, ubi agitur de Sacramento Confirmationis: *Forma, quam probata, & schismate ipso antiquiora laudant Euchologia, hæc est: Signaculum Doni Spiritus Sancti, amen: eaque semel dumtaxat, simul cum ipsa Unctione proferri debet.*

Ex Decreto Sancti Methodii de reconciliandis Apostatis, & ex nonnullis Euchologiis, dubium ingeritur, de iteratione Sacramenti.

§. 55. Celebre est in Ecclesia Græca Decretum Sancti Methodii Patriarchæ Constantinopolitani, qui medio [illegible] sæculo floruit, ac semper in id maxime incubuit, ut aberrantes ad sanctæ unitatis gremium revocaret. In quo Decreto quum [illegible] reperiatur, ut, qui ab Ecclesia defecerunt, deindeque ad illius sinum revertuntur, sequenti ratione recipiantur: *Oratione completa, sacro unguento accepto, secundum baptizatorum consuetudinem, illum inungit, Crucis signo expresso in fronte, & oculis, & naribus, & ore, & duabus auribus, & manibus, & pectore, & scapulis, dicens: Signaculum Doni Spiritus Sancti:* Hinc oritur magni sane momenti difficultas, dum alterutrum dicendum videtur, aut [illegible] ea verba: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*, non esse in Ecclesia Græca formam Sacramenti Confirmationis; aut in eadem Ecclesia Græca Sacramentum hoc iteratò conferri iis, qui jam semel idem, & quidem valide, susceperunt, si deinde, post apostasiæ crimen, ad Ecclesiam reverti velint, quod sane contrarium est receptæ sententiæ, quæ pro indeclinabili regula habetur, ut Sacramenta, quæ characterem imprimunt, iterari nequeant iis, qui semel valide ea susceperunt; juxta definitionem Tridentinæ Synodi *Sess. 7. de Sacramentis in genere Can. 9.* Nec quicquam prodest confugere ad supra citatum Canonem 7. Concilii Constantinopolitani I., quo statuitur, ut sacro Chrismate reconcilientur Ariani, Macedoniani, Novatiani, & Appollinaristæ, quum ab hæresi conversi ad Ecclesiam sese recipiunt. Hujus namque Canonis sanctio prænominatos tantummodo Hæreticos respicit, qui Sacramentum Confirmationis, aut nullo modo, aut invalide conferebant. At Sancti Methodii decretum generale est, eosque omnes complectitur, qui post defectionem ad Ecclesiæ sinum redire cupiunt. Quum autem in quibusdam Euchologiis, ubi de pœnitentium reconciliatione agitur, eadem legentur præscripta, quæ habentur in Decreto Sancti Methodii; sequitur, ut eadem difficultas, quæ circa Decretum hujusmodi offenditur, in præindicatis etiam Euchologiis occurrat.

Variæ de eo Decreto opiniones [illegible]

§. 56. Incredibile est quantopere se torqueant Scriptorum ingenia, ut propositæ difficultati satisfaciant. Sunt qui asserant, Decretum illud nequaquam conditum fuisse a S. Methodio Patriarcha Constantinopolitano, qui, ut superius innuimus, floruit anno Christi DCCCXLII., sed ab alio quodam Methodio Patriarcha schismatico, qui Urbis Regiæ Sedem occupabat anno MCCXL. Sed quum Goarius *in notis ad ipsum Decretum*, quas addidit ad Calcem Euchologii a se illustrati, *pag. 698.* testetur se complura vidisse monumenta temporibus hujusce Methodii antiquiora, quæ illud ipsum Decretum Sancto Methodio Patriarchæ tribuunt; hoc satis est ad demonstrandam responsionis hujusce levitatem. Sunt alii, qui & admittunt, verba illa: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*, esse formam Sacramenti Confirmationis; & agnoscunt, juxta Decretum S. Methodii, quoties Apostatæ conversi in unitatem Ecclesiæ recipiebantur, eadem verba proferri debuisse, dum pœnitentes sacro unguento ungebantur; sed tamen putant non ideo affirmari posse, Sacramentum Confirmationis collatum fuisse iis, qui jam semel illud susceperant; quum ad collationem Sacramentorum necessaria sit intentio Ministri; in ea autem actione satis appareat non fuisse Ministri intentionem, ut Sacramentum conferret, sed ut Apostatam conversum Ecclesiæ reconciliaret. Hac responsione utitur Du Hamel *Theologiæ Tom. 6. edit. Paris. ann. 1695. pag. 383.* eamque innuunt quoque Goarius *in notis ad Euchólog. pag. 698. §. Verum potuisset*, Tournely *in Tractatu de Confirmatione, circa finem, ubi ad objecta respondet, pag. 612. & seq. juxta editionem Parisien.*, & Assemanus Junior *Codicis Liturgici Lib. 3. De Confirmatione pag. 63.* Verum aliis pluribus responsio hæc non probatur, & præsertim Juvenino *De Sacramentis Dissert. 3. de Confirmatione, quæst. 7. cap. 1. art. 1. §. 1.*, qui observat primo, nullum adduci Græcum monumentum, ex quo inferri possit, eum, qui Apostatam reconciliat, dum sacro Unguento illum ungit, & profert verba, quibus continetur forma Sacramenti Confirmationis, animum habere a collatione Sacramenti alienum: deinde, nequaquam recte agere, quin immo peccare Ministrum, qui Sacramenti materiam, & formam ei applicat, qui eidem suscipiendo idoneus non est; etiamsi Sacramentum ei conferre non intendat. Alii denique advertentes, priorum sæculorum monumenta testari, in Occidentali Ecclesia, [illegible] Apostatas per manuum [illegible] quidem nunc temporis [illegible] tionis Sacramentum iteratò conferre iis, quibus semel valide collatum [illegible]; at olim non ita se rem habuisse ajant; proindeque concludunt, non adeo mirum videri debere, si in Decreto Sancti Methodii, quod pertinet ad Orientalem Ecclesiam, præscribitur, ut Apostatæ [illegible] duces iterum Sacramento Chrismatis [illegible] tur, quamvis alias id ipsum valide [illegible]

At minime tutum est hoc etiam [illegible] enim nonnulla ex indicatis monumentis testentur, Apostatas receptos [illegible] manuum impositione, si quis [illegible] collationem Sacramenti Confirmationis probare tenetur, sola manuum impositione, nullaque unctione adhibita, Sacramentum [illegible] tunc temporis collatum fuisse. Si quis [illegible] dixerit (quod aliquo etiam exemplo [illegible] posset), una cum impositione manuum, [illegible] sacram quoque Unctionem in hujusmodi pœnitentium reconciliatione adhibitam fuisse, [illegible] nihilominus, ad evincendam iterationem [illegible] menti, ostendendum illi supererit, [illegible] & quænam verborum formula proferretur [illegible] ab eo, qui & manus imponebat, & Chrismate ungebat. Marcus Rhemensis *in Tractatu de [illegible] riis Capitibus Ecclesiæ, cap. 18.* plures recenset species impositionis manuum. Hoc ipsum accurate præstitit auctor Glossæ *in Can. Manus impositio, 1. quæst. 1.* Duo celebres viri, Sirmondus *in suo Antirhetico secundo, cap. 5.*, & Morinus *de Sacram. Confirm. cap. 12. pag. 56.*, & iterum

in Tract. de Pœnitentia lib. 9. cap. 9. & 10. existimant, impositionem manuum, de qua nunc loquimur, fuisse confirmatoriam. At Petrus Aurelius contendit, eamdem in reconciliandis hæreticis adhibitam, meram fuisse cæremoniam, non vero alicujus Sacramenti collationem. Et hanc quidem sententiam amplectuntur Lupus *in Can. 7. Constantinopolitanum Tom. 2. pag. 46. & seq.* Arcudius *lib. 2. cap. 18.* Suarez *in 3. part. Divi Thomæ Tom. 3. quæst. 72. disp. 34. sect. 1. §. Unde est tertia responsio, &* disp. *36. art. 11. sect. 3. §. Ad rationem dubitandi.* Quapropter Wittasse *in sua Tract. de Sacram. Confirm.* post relata monumenta omnia, quæ alterutri opinioni favere possunt, denique *pag. 63.* utramque in sua probabilitate relinquit; eademque prudentia se gerit Auctor additionum ad Estium *in lib. 4. Sentent. dist. 5. §. 16. lit. B. pag. 87.*

Eæ remone sa difficultatæ ex S. Methodii.

§. 57. Alia itaque ineunda est ratio, ut satisfiat prædictæ difficultati, quæ oritur ex Decreto S. Methodii, & ex his, quæ in aliquibus Euchologiis, cohærenter ad idem Decretum, adnotata reperiuntur. Et primum quidem, quod ad Decretum attinet, relatum idem legitur in Annalibus Ven. Cardinalis Baronii, *ad annum Christi* 842. sed diverso plane modo, ac ab aliis refertur, quàmque a Nobis superius conscriptum fuit. In eo enim, quod refert Baronius, minime præscriptum legitur, ut in Apostatæ reconciliatione proferantur verba: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*, licet præscribatur Unctio cum sacro Unguento peragenda. Et quamvis adhuc legatur: *Chrismate ungantur, ut solent inungi, qui baptizantur;* nihilominus (omisso etiam, quod aliqui satis verisimiliter defendunt, hæc verba adtitia esse, iisdemque admissis, tamquam authenticis) eorum naturalis germanusque sensus is semper erit, ut in reconciliatione Apostatæ ungantur eædem corporis partes, quæ inungi solent, quum post Baptisma Confirmatio ministratur. Cumque nihil adjiciatur de prolatione verborum: *Signaculum Doni Spiritus Sancti;* evanescit vis omnis propositæ difficultatis. Accedit insuper, quod quum Legati a S. Nicolao Papa I. in Bulgariam missi, Confirmationis Sacramentum iis contulissent, quibus jam idem a Græcis Presbyteris ministratum fuerat; ob eam præcipue rationem, quod hujusmodi Presbyteri facultatem a Sede Apostolica non obtinuissent pro talis Sacramenti administratione; acerrimam adversus eos querelam instituit Photius in suis encyclicis litteris, hoc illis vitio vertens, quod Sacramentum Chrismatis contulissent iis, qui jam semel confirmati fuerant. *Talem quis insaniam unquam audivit, quam isti mentecapti audere non dubitarunt, ut illos, qui semel Chrismate uncti sunt, iterum chrismarent, excelsa denique mysteria in nugas & derisum convertentes?* Ex hoc autem aperte evincitur, S. Methodium in suo Decreto minime statuisse, aut voluisse, ut Sacramentum Chrismatis iterato ministraretur iis, qui jam antea confirmati fuerant, si forte post apostasiæ crimen ad Ecclesiam redirent. Nam Photius, qui quadraginta circiter annis post mortem S. Methodii floruit, quique pravi sane animi, sed doctus & cautus homo semper habitus fuit, non id Apostolicis Legatis adeo acriter objecisset, quod Sacramentum Chrismatis iterassent, si Sanctus Methodius antea decrevisset, aut ea mente fuisset, ut Apostatæ ad Ecclesiam redeuntes idem Sacramentum iteratò susciperent; facile enim prospexisset hoc sibi responsum a Legatis redditum iri, se nihil ultra citrave egisse, quàm quod Ecclesia Orientalis, ex Decreto S. Methodii, servare consueverat, dum aberrantes in unitatem recipiebat.

§. 58. Quod autem pertinet ad Euchologia, si in eorum aliquo præscriptum legitur, ut in pœnitentium reconciliatione adhibeatur sacra Unctio cum prolatione verborum: *Signaculum Doni Sancti Spiritus;* id utique tribuendum est interpolationi Schismaticorum, quibus a Theodoro Balsamone persuasum fuit, ut si quis Latinus ad Græcos commigraret, huic Sacramentum Confirmationis denuo conferendum esset; uti testatur Gregorius Protosyncellus in Apologia adversus Marcum Ephesium, *in Collectione Concil. Harduini Tom. 9. pag. 640.* At enunciatæ formulæ prolatio minime præscripta reperitur in quamplurimis manuscriptis Euchologiis, quæ inspexit & recognovit vir summa fide dignus Joannes Matthæus Cariophylus Cydonius; quemadmodum refert Arcudius *lib. 2. de Reformat. cap. 18.;* quodque magni æstimandum est, nihil ejusmodi legitur in celebri Euchologio Cryptæ Ferratæ. Quare in Congregationibus super correctione Euchologii habitis tam sub Urbano VIII., quàm nostris hisce temporibus, Nobis annuentibus, decretum fuit, ut in Euchologio, quod correctum typis edendum erat, Ritus reconciliationis pœnitentium ad eam plane formam exigeretur, qua descriptum legitur in Euchologio Cryptæ Ferratæ: id quod est factum. Quum enim in Congregatione habita die 7. Januarii 1748. propositum fuisset dubium, an corrigendus esset ritus reconciliandi Apostatas in unitatem Ecclesiæ redeuntes, ad formam in Decreto Methodii traditam; animadversum fuit, unctionem eorum, qui reconciliantur, ibi quidem faciendam præscribi eo modo, quo unguntur ii, qui baptizantur; sed ut in hujusmodi unctione peragenda proferri debeant verba: *Signaculum Doni Spiritus Sancti;* id in paucis solummodo, iisque recentibus, Euchologiis adscriptum reperiri. Itaque in alia Congregatione habita die 18. sequentis Mensis Februarii decretum fuit; *Corrigatur Euchologium impressum ad formam Euchologii Patriarchalis Cardinalis Bessarionis, nunc Cryptæ Ferratæ.* Factaque Nobis relatione, atque omnibus per Nos inspectis, libratisque, Decretum idem approbatione nostra roboratum fuit.

Pristinæ integritati restituuntur omnia.

§. 59. Agendum nunc sequitur de quarto Moniti capite, quod est de peculiaribus quibusdam immunditiis, ad quas expurgandas, nonnullæ benedictiones & preces in Euchologio appositæ leguntur. En autem Moniti verba: *Denique sciendum, quod, si contigerit, immundum quid, aut contaminatum incidere in puteum, aut in aliud vas liquidi cujuscumque, sive etiam rem immundam tangi, aut manducari, sive in Ecclesia animal impurum gigni, aut mori, Sacerdotes quidem Orientalis Ecclesiæ, precibus & benedictionibus in Euchologio contentis, secundum Ecclesiæ suæ consuetudinem, utuntur, nullatenus tamen intendunt observare præcepta antiquæ Legis, quæ sunt per adventum Christi sublata, quemadmodum omnibus manifestum est.*

Quartum Monitum: de quibusdam immunditiis, & precibus ad eas abstergendas in Euchologio appositis.

§. 60. In Euchologio, cujus correctioni adlaboratum est, prout etiam in celebri Euchologio Cryptæ Ferratæ, olim Cardinalis Bessarionis, & in aliis vetustissimis hujusmodi Codicibus, Oratio quædam legitur, in qua & commemoratur id, quod in Lege veteri statutum fuerat de differentia inter cibos mundos & immundos, deque immunditia legali, quam contrahebat quicumque, contra interdictum Legis, immundum quid comedisset; & simul adjicitur, non posse eum, qui cibos immundos ederit, pretiosum Corpus & Sanguinem Christi sine peccato suscipere. Id autem in causa fuit, ut discutiendum proponeretur, num ex prædicta, aliisque similibus Orationibus, seu ex his, quæ in hujusmodi precibus continentur & enunciantur, justa præberetur occasio suspicandi, ne forte observatio cæremoniarum legalium veteris Legis, una cum nova Lege & Evangelio, cumulari,

Oratio de cibis mundis & immundis, quæ in Euchologio legitur.

An retinéda, vel tolléda esset, ad dubitatum, & quare?

seu retineri vellet. Ut igitur deprehendatur, an suspicio hæc aliquo fundamento innitatur, sequentes propositiones strictim indigitabimus, ex quibus omnia illustrentur, & propria in luce collocentur.

Animadversiones ad rē recte definiendam necessariæ.

§. 61. Prima est: Cæremonias legis Mosaicæ per adventum Christi fuisse sublatas; & post promulgationem Evangelii, non posse amplius absque culpa servari. Quum itaque discrimen a lege veteri inductum inter cibos mundos, & immundos, ad cæremonialia præcepta pertineat; hoc satis est, ut asseri jure possit, nullum amplius superesse, aut statui debere discrimen inter cibos mundos & immundos. Quamvis enim beatissimi Apostoli, *Actor. cap.* 15. Fidelibus interdixerint, ne sanguine & suffocato vescerentur, juxta sententiam Jacobi in Concilio Jerosolymitano propositam in hæc verba: *Propter quod ego judico, non inquietari eos, qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, sed scribere ad eos, ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine;* hoc tamen constat ideo tunc sancitum fuisse, ut omnis dissidii occasio inter Judæos & Gentiles ad Christum conversos tolleretur; qua causa jamdudum sublata, ejus quoque effectus sublatus dici debet. *Item legalia veteris Testamenti, seu Mosaicæ Legis cæremonias, sacra, Sacrificia, & Sacramenta, Domino nostro Jesu Christo adveniente, cessasse, & post promulgatum Evangelium sine peccato observari non posse. Ejusdem etiam Legis veteris ciborum mundorum & immundorum differentiam, ad cæremonialia pertinere, quæ, surgente Evangelio, transierunt. Illam etiam Apostolorum prohibitionem ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, illi tempori congruisse, ut inter Judæos & Gentiles dissensionis materia tolleretur, cujus Apostolicæ prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus.*

Distinctio ciborum, cæremoniale fuit veteris legis præceptum, per adventum Christi sublatum.

Consona allato principio Pontificum & Conciliorum Decreta.

§. 62. Præmissa verba desumpta sunt ex Professione Fidei Orthodoxæ, quam Orientales, ex præscripto Urbani Papæ VIII., emittere debent, quæque impressa fuit Typis Congregationis de Propaganda Fide anno 1642. Consonat iisdem doctrina Sancti Thomæ, quam is fuse tradit *in* 1. 2. *quæst.* 103. *art.* 4. *ad tertium.* Neque desunt antiquiora monumenta, quibus eadem doctrina firmatur. Siquidem Sanctus Gregorius II. in suo Capitulari, quo instructos in Bavariam ablegavit Marinianum Episcopum, & Georgium Presbyterum, *cap.* 7. ita loquitur: *Ut nihil in perceptione ciborum judicetur immundum, nisi quod fuerit idolis immolatum, quia, juxta quod magisterio Apostolico docetur, omnis creatura Dei bona, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur.* Similiter Sanctus Nicolaus I. in responsis ad Consulta Bulgarorum *num.* 43. de animalibus mundis & immundis, hæc habet: *Quæ animalia seu volatilia liceat manducare, quantum existimo, Dominus evidenter ostendit, cum post diluvium animalia cuncta Noë tribuit, & Filiis ejus edenda .... Itaque omne animal, cujus cibus minime corpori nocivus esse probatur, & societas hoc in cibum admittit humana, comedi non prohibetur.* Itaque in Concilio Florentino, in Decreto pro Jacobitis edito, *in Collectione Labbeana Tom.* 13. *pag.* 1209. sequentia verba leguntur: *Sacrosancta Romana Ecclesia &c. firmiter credit, profitetur, & prædicat, omnem Creaturam Dei bonam, nihilque rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur; quia, juxta verbum Domini, non quod intrat in os coinquinat hominem; illamque Mosaicæ Legis ciborum mundorum & immundorum differentiam ad cæremonialia asserit pertinere, quæ, surgente Evangelio transierunt ..... Nullam itaque cibi naturam condemnandam esse denuntiat, quam societas admittit humana; nec inter animalia discernendum, per quemcumque sive virum, sive mulierem, & quocumque genere mortis intereant, quamvis pro salute corporis, pro virtutis exercitio, pro regulari & Ecclesiastica disciplina, possint & debeant multa non negata dimitti, quia, juxta Apostolum, omnia licent, sed non omnia expediunt.*

§. 63. Altera propositio est: Quamvis, promulgato Evangelio, cessarint cæremonialia præcepta veteris Legis, & nullum in lege nova extet præceptum, quo mundi ab immundis cibis secernantur, cujusmodi erat in Lege veteri; non minus tamen in potestate est Ecclesiæ Christi, justis concurrentibus rationibus, gravibusque de causis, ut obligationem redintegret observandi aliquod ex præceptis cæremonialibus, quæ erant in Lege veteri, licet in nova, ut innuimus, abrogata sint; dummodo præceptum non sit ex eorum numero, quæ in Lege veteri præcipue ordinata erant ad præfigurandum Messiam venturum; cujusmodi patet fuisse, exempli gratia, Circumcisionem, & animalium sacrificia, uti ad rem nostram advertit Vasquez *in* 1. 2. *Divi Thomæ Tom.* 2. *disput.* 182. *cap.* 9. §. *Ex quibus omnibus;* sed sit ex genere eorum, quæ ad externam disciplinam, & corporis munditiem pertinebant, in quorum classem profecto referenda veniunt, quæ de cibis mundis & immundis præscripta fuerant. Id autem assumptum non minus ex Occidentalis, quàm ex Orientalis Ecclesiæ disciplina, & quidem ex priorum sæculorum monumentis comprobatur.

§. 64. Celebris est calumnia in primævos illos Christifideles a Gentilibus conficta, quod scilicet Hominum, præsertim infantium, carnibus vescerentur, humanumque sanguinem biberent. Huic causam dedit religiosa, quæ tunc vigebat, Arcani disciplina, juxta quam servato inter Fideles secreto circa præsentiam realem Corporis Christi in Eucharistica mensa; ex qua iidem pascebantur, quum tamen subobscura quædam Mysterii notitia ad Gentilium aures pervenisset, hanc ipsi ansam arripuerunt, ut prædictam calumniam in Christianos excogitarent, & in vulgus spargerent; uti recte demonstrat Schelestratus *in Dissertat. de Disciplina Arcani artic. unic. cap.* 4. §. 17. Æque tamen celebris est responsio, quam veteres illi Apologiarum pro Christianis Scriptores, absque secreti violatione, Gentilibus reddere consueverunt, dicentes, fieri nullo modo posse, ut Christi Discipuli humanas carnes ederent, & sanguinem biberent, quum satis compertum esset, eos ab animalium quoque sanguine, & a suffocatis animalibus abstinere. Hoc argumento utitur Tertullianus *Apologetici cap.* 9. Ex hac autem responsione manifestè evincitur, temporibus illis, nimirum prioribus Ecclesiæ sæculis, ciborum delectum apud Christianos aliqua ratione viguisse, eosque potissimum a sanguine & suffocato abstinuisse; ut sapienter observant Nicolaus le Nourry *Tom.* 2. *Apparatus in Biblioth. Patr., Dissert.* 4. *in Tertullianum cap.* 12. *art.* 2., & Pamelius *in dictum cap.* 9. *Tertulliani num.* 138. Neque vero Christiani illi existimabant vigentem adhuc esse ea de re Mosaicæ Legis sanctionem; neque porro ignorabant sublatum jam esse Apostolicum interdictum de abstinentia a sanguine & suffocato; nec alia demum de causa illicitas putabant hujusmodi escas; sed tamen ab iis abstinebant, ex consuetudine a Majoribus tradita, quam sequi & servare maxime conveniens arbitrabantur: *Mos itaque abstinendi a sanguine & suffocato in illis Ecclesiis tanta religione servatus est, quia consuetudinem illam a majoribus acceperant, quamvis usum sanguinis & suffocati absolute illicitum esse non censerent:* verba sunt Natalis

Alexandri *Histor. Ecclesiast. sæcul.* I. *Dissert.* 10.

§. 65. Asserit Calmet *in suis Commentar. ad Cap.* 15. *Actuum Apostol.* ad ea verba : *& suffocato & sanguine*, in aliquibus Ecclesiis Latinis, per plura sæcula, & quidem usque ad decimum, & undecimum Æræ Christianæ sæculum, observatam fuisse distinctionem inter cibos mundos & immundos, servatamque abstinentiam a sanguine & suffocato. Et quamvis ipse assertionem hanc suam nullis probationibus ibi confirmet, comprobari tamen facile posset a quolibet in monumentis Ecclesiasticis parumper versato. Etenim Canisius in lucem edidit vetus Pœnitentiale Romanum, sæculo octavo labente, vel nono ineunte, compositum : in quo *sub Tit. de Suffocatis* statuitur pœnitentia ab eo subeunda, qui suffocati animalis carnem ediderit; sub Titulo autem *de Laceratis*, præscribuntur pœnitentiæ & jejunia iis injungenda, qui vel piscem comederint in piscina mortuum, vel aquam biberint ex eo puteo, in quo demortuus mus, vel gallina reperti fuerint, nisi prius exhaustus omnino fuerit ipse puteus. Humbertus autem Cardinalis Silvæ Candidæ, qui Sancti Leonis Papæ IX. Legatus fuit, & quidem Constantinopoli cum Græcis acriter disputavit, in ipsis disputationibus hujusmodi, aperte fassus est, nullam hac de re dissensionem esse inter Latinos & Græcos; siquidem adhuc in aliquibus Latinis Ecclesiis observabatur, non secus ac apud Græcos, abstinentia a sanguine & suffocato : *Antiquam consuetudinem, seu traditionem majorum nostrorum diligenter retinentes, nos quoque hæc abominamur, adeo ut sanguine, vel quocumque morticinio, aut aquis, seu quacumque negligentiâ humana præfocato, apud nos aliquando vescentibus, absque extremo periculo vitæ hujus, pœnitentia gravis imponatur.* Et alibi : *Nos ergo, quamvis a Domino, & ab Apostolis licentiam habeamus manducandi omnia, quæ nec nostræ, nec fraternæ saluti officiunt, consuetudine tamen provinciarum, & præceptis majorum nostrorum hactenus detenti, devitamus comedere nonnulla, non quia mala, & immunda sunt, sed quia aut nobis aliquando non expediunt, aut longo usu in naturam jam verso abhorrent.*

§. 66. Jam vero in Latinis Ecclesiis nullum amplius superest hujusmodi abstinentiæ vestigium, si fidem habeamus Cornelio a Lapide *in Commentar. in Actus Apost. cap.* 15. *verbo : Et sanguine.* Viget illa tamen vel nunc in Ecclesia Græca, quæ sibi laudi duxit, Apostolicum præceptum de abstinentia a sanguine & suffocato, retinere & custodire, quemadmodum notant præcitati Calmet, & a Lapide *in d. cap.* 15. *Actuum Apost.*, pergitque Christianus Lupus in notis ad Can. 67. Concilii Trullani : *Græci etiam dudum postea in observantia istius Apostolicæ Legis manserunt constantes;* retenta nimirum lege prædicti Canonis Trullani 67., in quo ita legitur : *Divina nobis Scriptura mandavit, a sanguine, & suffocato, & fornicatione abstinere. Eos autem, qui propter lautum & delicatum ventrem, cujuscumque animalis sanguinem arte aliqua esculentum condiunt ac instruunt, atque ita illo vescuntur, convenienter punimus. Si quis ergo deinceps animalis sanguinem quovis modo comedere aggrediatur, si sit quidem Clericus deponatur; sin autem laicus, segregetur :* Soli autem Armeni, quod quidem sciamus, in acceptanda unione cum Ecclesia Romana, hujusmodi Græcorum consuetudinem se relinquere professi sunt. Licet enim Vartanes schismaticus iis persuasisset, ut a quibusdam cibis abstinerent, quos Lex Mosaica immundos pronunciavit, excepta solum carne suilla, quam eis a S. Gregorio Illuminatore, primo eorum Nationis Patriarcha, concessam fuisse afferebat; eosdemque docuisset confringere vasa Oleo, Vinoque plena, si forte musca, vel aliud animalculum hujusmodi in ea cecidisset; nihilominus in Collationibus habitis ad conciliandam adeo exoptatam unionem Ecclesiæ Armenæ cum Romana, statutum fuit, ut sequitur : *Patres Armeni tum Sisensis, tum Adanensis Concilii, cum Romana Ecclesia suam conciliantes, approbarunt Epistolam Dogmaticam Gregorii Armeniæ Patriarchæ ad Regem Haytonem, ubi Hebraica illa ciborum discretio his verbis refellebatur : cibos autem immundos, præcipue, qui ad pauperum manus obiter veniunt; omnes, ut inquit Paulus, in nomine Dei purificatos haberi jubemus, quos & orationibus benedici docuit Dominus Nierses, nimirum Ghelajensis, qui similiter Armeniæ Doctor & Patriarcha fuerat.* Quæ omnia videri possunt apud Galanum *Tom. II. De conciliatione Ecclesiæ Armenæ cum Romana.*

Quomodo licita sit Græcis distinctio ciborum, usuſque precum ad abstergendam immunditiam inde contractam.

§. 67. Tertia denique propositio ea est, quæ innuitur etiam in ipso capite quarto Moniti, de quo nunc agimus : videlicet minime prohibitum intelligi Græcis Sacerdotibus usum ullius ex precibus aut benedictionibus, quæ in eorum Euchologio continentur, quantumvis respiciant, pertineantque ad eas ipsas res, quæ in lege veteri subjectum erant cæremonialium præceptorum; dummodo quidquid ab iis fit, non eo animo fiat, ut veteris jam abolitæ Legis præceptis pareatur, sed ut obsequium præstetur vel novæ Ecclesiasticæ Legi, vel canonicæ consuetudini, diuturni & continui temporis observantia roboratæ. Lorinus *in cit. cap.* 15. *Actuum Apost. vers.* 20. §. *Si abstinent*, circa Græcorum morem abstinendi a sanguine, & suffocato, hæc advertit : *Si abstinent hodie Græci a sanguine, putantes hac se lege teneri, superstitiosi sunt, quia neminem nunc ligat, & ejus observatio sapit cæremonias veteris Legis : si vel quod naturaliter ab ejusmodi cibo abhorreant, vel honesta alia de causa, reprehendi non debent.* Goarius autem ad Euchologium Græcorum, *in variantibus lectionibus*, ubi eam Orationem expendit, quæ fit *pro iis, qui prohibita & immunda comederunt*, sequentem ponit adnotationem : *Non Mosaicæ, sed Ecclesiasticæ Legis studio, ab immundis degustandis sibi cavent Orientales &c. Proindeque a Judaico ritu observando, dum Ecclesiæ observant traditiones, longe alienos se præstant, quidquid in adversum garriat, & falso imputet Catumsyritus :* Cujus quidem audax assertio aliquid fundamenti haberet, si ad id, quod faciunt Græci, non tam præindicatis rationibus adducerentur, sed potius adstrictos se esse putarent ex falsa opinione vigentis adhuc Apostolici præcepti de abstinentia a sanguine, & suffocato, quam opinionem parum feliciter tueri nititur Guillelmus Beveregius *Tom. II. Codicis primitivæ Ecclesiæ, illustrati, & vindicati, cap.* 7. *num.* 5.

Temeraria Schismaticorum assertio in Latinam Ecclesiam, ejusque refutatio.

Tentarunt quidem Schismatici Ecclesiam Latinam, veluti judaizantem, traducere, propterea quod in azymo consecret, & Sabbata observet, Regumque Unctionem inter sacros ritus retineat. At Leo Allatius in suo egregio Opere, *de perpetua consensione Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis, lib.* 3. *cap.* 14. temerariam hanc illorum assertionem refellit; specialiter vero *sub num.* 4. ita adversus eos argumentatur : *Quia Judæi Sabbata servant, qui servat Sabbata, Judæum agit : ergo qui suffocata non manducat, Judæum agit, cum Judæi ex Lege prohibeantur illa comedere : sed Græci suffocata non edunt; ergo Græci judaizant.* Deinde *num.* 9. ad rem nostram recte concludit, minime posse absolute & indistincte dici, quod is judaizet, qui in Ecclesia aliquid agit, & servat, consentaneum & simile cæremoniis antiquæ legis. *Si quis sub alium finem & commoditatem, etiam ex intentione cultus, & tanquam religiosas cæremonias, non tam-*

quam spiritu illius Legis, nec tamquam habentia in illa fundamentum, sed vel ex proprio arbitrio, vel ex aliqua consuetudine humana, vel ex præcepto & institutione Ecclesiæ, observaret; neque peccaret, neque diceretur judaizare. Quare non semper quisquis in Ecclesia aliquid agit, quod cum cæremoniis veteris Legis similitudinem habet, statim dicendus est judaizare.

Appendix ad quartum Monitum.

§. 68. Quoniam vero unicuique ex tribus prioribus Monitis, de quibus in hac nostra Encyclica egimus, quamdam veluti appendicem addidimus; priusquam scribendi finem faciamus, huic etiam quarto Monito suam appendicem subnectere volumus, quæ & ab ipsius Moniti subjecto, & a correcti Euchologii editione aliena non sit.

Levitici Lex de Purificatione mulierum.

§. 69. In Lege Levitici, *cap.* 12., statuitur, ut Mulier, quæ Masculum pepererit, immunda sit septem diebus, deinde aliis triginta tribus diebus maneat *in sanguine purificationis suæ;* si vero fœminam enixa fuerit, duabus hebdomadis immunda sit, & sexaginta sex diebus maneat similiter *in sanguine purificationis suæ;* ita ut Sanctuarium ingredi nequeat, antequam elapsum sit hujusmodi tempus; quum autem primo Templum adierit, certam oblationem afferre debeat.

Non absimilis Lex viguit quoque primitus ex Ecclesia.

§. 70. Hoc interdictum in Ecclesia per aliquod tempus viguisse, negari nequit; legitur enim in Canonibus Pœnitentialibus Theodori, quos refert Ivo *in suo Decreto*, quosque commemorat Ven. Card. Baronius ad annum Christi 266. *Mulier, quæ intrat in Ecclesiam ante mundum sanguinem post partum, si masculum genuerit, triginta tres dies pœniteat; si fœminam, quinquaginta sex. Si quæ autem præsumpserit ante tempus præfinitum Ecclesiam intrare, tot dies pœniteat in pane & aqua, quot Ecclesia carere debuerat.* Sed neque negari potest, hujusmodi prohibitionem labentibus temporibus in Ecclesia Latina abrogatam fuisse. *Si eadem hora, qua genuerit, actura gratias, intra Ecclesiam, nullo peccati pondere gravatur:* verba sunt S. Gregorii Papæ, relata etiam in Decreto Gratiani *Can.* 2. *dist.* 5. Subdit autem Innocentius III. in Decretali: *Volens, De purificatione post partum*, (recitato prius eo Textu: *Lex per Moysen data est; gratia, & veritas per Jesum Christum facta est*), Mulierem puerperam, quæ Religionis causa ab ingressu Ecclesiæ aliquamdiu abstinere velit, non prohiberi; ingredientem non peccare: *Nulla proinde peccati mole gravatur, nec Ecclesiarum aditus est eis aliquatenus denegandus, ne pœnam in culpam convertere videamur. Si tamen ex veneratione voluerint aliquamdiu abstinere, devotionem earum non credimus improbandam.*

Quæ tamen subinde abrogata fuit in Ecclesia Latina.

Cumque Beatissima Virgo Maria, quantumvis in præindicata Levitici Lege minime comprehenderetur, nihilominus eidem se se subjicere voluerit, dum, elapso puerperii tempore, se ipsam, Divinumque Filium in Templo præsentavit; in hujus præclarissimi facti memoriam institutus fuit Ritus, qui descriptus legitur in Rituali Romano, Pauli V. Pontificis jussu edito, juxta quem mulier prolem enixa, post puerperii terminum, ad Ecclesiam se confert, ubi præ foribus a Sacerdote excipitur, & aqua benedicta cum prece aspergitur; deinde tenens extremam partem Stolæ ejusdem Sacerdotis, pergit ad Altare, & coram eo genuflexa, orat, gratias agens Deo de beneficiis sibi collatis. Verum hæc benedictio mulieris post partum, in Ecclesia Latina nullo jure præcipitur, eamque prætermittens mulier minime peccat, nisi forte id ageret per spretum atque contemptum; ut optime monet Quartus *in suo Opere de Benedictionibus Tit.* 3. *sect.* 12. *dub.* 1.

Quid nunc temporis apud Latinos hac in re servetur.

Severior Græcæ disci-

§. 71. In Græca autem Ecclesia puerperii lex, tamquam de præcepto, religiose custoditur, nec mulier partum enixa permittitur ante præstitutum tempus ad Ecclesiam accedere; quin etiam superioribus seculis eo severitatis pervenerat Græcorum disciplina, ut menstruatas mulieres ab Eucharistica Communione repelleret, quantumvis in vitæ periculo versarentur: Qua de re graviter reprehensi fuerunt ab Humberto Cardinali Sylvæ Candidæ, ut videre est apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 1054. Et quamvis subinde temperatus fuerit hujusmodi rigor, exclusis a sacra mensa mulieribus menstruatis tunc solum, quum nullo vitæ periculo premerentur; quod consentaneum visum est Epistolæ Canonicæ Dionysii Alexandrini, & Novellæ 13. Leonis Sapientis Imperatoris; peropportune tamen huc revocanda venit animadversio prædicti Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 266. *nu.* 11., ubi observat, Dionysium in citata Epistola opinionem suam tantummodo exposuisse, ut eam aliorum judicio, & Basilidis præsertim, censuræ subjiceret: *Ego, non ut Doctor, hæc scripsi, sed, ut cum omni simplicitate convenit disserere, meam sententiam in communi ederem, quam tu cum examinaveris sæpissime, quod justum meliusque apparuerit, vel etiam an sic de eis haberi existimes, rescribe.* At ex adverso, nimis perspicua est ratio per Sanctum Gregorium Magnum adducta in sua Epistola, cujus partem Gratianus inseruit *Can.* 4. *dist.* 5. *Naturæ superfluitas in culpam non valet imputari, & per hoc quod invita patitur, justum non est, ut ingressu Ecclesiæ privetur.* Quod autem pertinet ad Eucharisticam Communionem, non quidem improbat Sanctus Doctor, si mulier ab illa ex reverentia se abstineat; sed si nihilominus eo etiam tempore communicet, aperte declarat, se eam non damnare: *Si autem ex veneratione magna percipere non præsumit, laudanda est; sed si percipiat, non judicanda: bonarum quippe mentium est, etiam ibi aliquo modo culpas suas agnoscere, ubi culpa non est.* Itaque Græcorum disciplina hac in parte nequaquam probatur Theophilo Rainaudo *Tom. XVI. illius Operum*, in eo quod inscribitur *Heteroclita Spiritualia, impress. Lugdun. pag.* 33. *num.* 28. Ac ipse etiam Goarius, perpetuus cæteroquin Græcorum Rituum fautor & defensor, *in notis ad Euchologium pag.* 270. ultro fatetur, in nimium rigorem vergere, & præter omnem regulam invectam esse Legem, quæ menstruatas mulieres a sacra Mensa repellit: *Mitius tamen cum impuris mulieribus agendum, & naturæ imbecillitas non spontaneo se onere levantis; quidquid in adversum objectent, & obtrectent Græci &c.*, post quæ verba præmissam affert auctoritatem Sancti Gregorii, ex citata ipsius Epistola desumptam.

§. 72. Sed quidquid sit de mulieribus menstruatis, tam quoad earum ingressum in Ecclesiam, quàm circa permittendam ipsis Dominici Corporis participationem; sermonem nunc referentes ad eas, quæ a partu recentes sunt, quamvis puerperii observatio in Ecclesia Latina, ut jam dictum est, non præcipiendi modo illis præscripta sit, sed mere consulendo proposita; in Græca tamen Ecclesia viget præceptum, ut ab ingressu Ecclesiæ abstineant, donec certus dierum numerus elapsus sit: *Obedientiam illam ex debito requirunt Græci; Latini nonnisi ex reverentiæ observantia*: ita Goarius loco citato, *pag.* 269. In Euchologio autem leguntur preces per Sacerdotem ea occasione recitandæ; sicut etiam in eodem Euchologio describitur universus ritus, quo puerperii cæremonia completur.

§. 73. Itaque in Congregationibus pro Euchologii correctione habitis tam sub Urbano VIII., quàm nostri Pontificatus tempore, de hac materia diligentissime actum, quæsitumque fuit. Nemo sane extitit, qui expungendum proposuerit

ex Euchologio puerperii ritum; fuit tamen, qui suggesserit, ut tolleretur præfinitio termini quadraginta dierum; utque aliæ preces subrogarentur in locum illius Orationis, quæ in Euchologio legitur, quæque nimium alludere videbatur ad immunditiam legalem, ob quam Judæi mulieres suas, quadraginta diebus post partum, ab omni commercio segregabant, & a Templo excludebant; quum præsertim ibi minus proprie supplicari Deo videatur in hunc modum: *Ab omni peccato, & ab omni sorde perpurga &c. sordes corporis ejus, & maculas animæ ablue in quadraginta dierum cursu.*

§. 74. Verum quum alii sapienter animadverterint, posse utique in nova Lege servari aliquem ex cæremonialibus Ritibus antiquæ Legis, dummodo id non fiat tamquam in vim ipsius Legis antiquæ, quæ evacuata est; sed morem gerendo aut legitimæ consuetudini, aut novo præcepto, ab eo edito, cui legislativa simul, & coërcitiva potestas competere dignoscatur, uti prosequitur Vasquez *cit. Tom. III. in 3. part. S. Thomæ, disput.* 210. *quæst.* 80. *art.* 7., satis id visum est, ut nemo mirari jure possit, si puerperii observatio, Latinis mulieribus consilii modo proposita, Græcis pro Lege præscripta inveniatur. Cumque præterea Græci non eadem ratione, qua olim Hebræi, puerperii ritum adimpleant; neque enim Sacerdoti oblationem Judaico more afferunt; quin potius eumdem Ritum sanctificaverint per appositas preces, quibus Deus rogatur, ut mulieri peccata, si quæ patraverit, dimittere dignetur, invocato in hunc ipsum finem Deiparæ Virginis patrocinio; idcirco in sessione habita inter eos, qui a Nobis, ut initio diximus, Euchologii correctioni præpositi fuerant, die 8. Januarii 1747., conclusum fuit, nihil hac in parte innovari; Nosque subinde hujusmodi resolutionem approbavimus. Pronum est enim, supra relatis Græcæ Orationis verbis rectum sensum aptare, dicendo nimirum, Deum ibi rogari, ut & mulieris animam ab omni culpa penitus emundet, & corpus etiam illius liberet ab omni immunditia, non quidem legali, sed naturali, quatenus spiritualem immunditiam significat; quum etiam externa corporis mundities pars sit cultus & venerationis debitæ erga Ecclesias, atque res sacras; quapropter prioribus sæculis Ecclesias non ingrediebantur Fideles, nisi prius diligenter loti fuissent; uti testatur Sanctus Joannes Chrysostomus; neque privatim sacrorum Evangeliorum Codicem attingere audebant, quin antea manus lavissent.

§. 75. Hæc vobis exponenda censuimus, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, per has nostras Encyclicas Litteras, ut & causas intelligatis, ob quas Apostolica Sedes laboriosam hanc provinciam jamdudum suscipiendam existimavit, ut Euchologii vestri correctioni manus apponeret; & Vobis compertum sit, qua diligentia, quo studio, & quàm æquâ prudentique ratione susceptum opus peractum fuerit. Intacta relicta sunt omnia, quæcumque reperta sunt in iis Euchologiis, quæ & antiquitate, & auctoritate cæteris præstant: nihil ademptum, aut emendatum est, nisi quod in recentiores quasdam editiones, nonnullorum oscitantia, aut malitia, irrepsisse apparuit: Omnia retenta fuerunt, quæcumque demum retineri posse visa sunt, & benigna quævis interpretatio adhibita est, ne Ritus vester aliqua in re labefactari videretur. Ex quibus omnibus quum sinceram nostram, & Apostolicæ Sedis in vos charitatem testatam vobis esse non dubitamus, tum etiam illud vos intellecturos confidimus, incredibili Nos studio, & sollicitudine urgeri, ut & vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, in sancta Unione constantes perseveretis, & alii aberrantes, ad eamdem societatem, & ad salutis viam aliquando per Dei gratiam revocentur. Vestrum erit in posterum correcta hac Euchologii editione uti, ac diligenter curare, ut, si nova aliqua ejusdem editio fiat, ea ad normam hujus, quæ prodiit anno 1754. e Typis Congregationis de Propaganda Fide, omnibus numeris exigatur; quo interclusus sit aditus erroribus omnibus, & absurdis, quæ superioribus temporibus in alias quasdam editiones irrepserunt, easque fœdarunt. Hoc denique a vobis petimus, ut Nos in ardua Ecclesiæ universæ procuratione laborantes, orationum vestrarum subsidio juvetis; vobisque Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Pontificis cohortatio paterni amoris referta, ad Græcos, qui novo; correctoque Euchologio uti jubentur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 1. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Dat. 1. Martii 1756. Pont. XVI.

Facultas tribuitur Jacobo III. Magnæ Britanniæ Regi, ut S. Eucharistiam possit suscipere, de Spiritualis directoris sui consilio, etsi post mediam præcedentem noctem jentaculum aliquod, sic exposcente valetudine, sumpserit.

Dilecto Filio Magistro Ludovico de Valentibus Sancti Officii Assessori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

QUADAM, de more, tibi impertita audientia, detulisti ad Nos pium æque ac religiosum votum Carissimi in Christo Filii Nostri Jacobi III. Magnæ Britanniæ Regis, liceret ut sibi Eucharisticum sumere Sacramentum, etsi de media nocte antevertente diem, quo sacris mysteriis participem se fieri cupit, quandoque, ex ægra valetudine, cibum aliquem sumere cogatur,

Si concede la dispensa alla Maestà di Giacomo III. Re della Gran Bretagna di potersi comunicare col consiglio del suo Padre Spirituale, ancorchè doppo la mezza notte precedente abbia preso qualche ristoro per l'indigenza della sua complessione.

Diletto Filio Magistro Ludovico de Valentibus Sancti Officii Assessori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

IN una delle solite udienze, che le diamo, ella ci espose il divoto e pio desiderio del Nostro Re Britanico, di poter ricevere la Sacra Eucaristia, ancorchè dopo la mezza notte precedente al giorno, in cui vuol comunicarsi, per le sue indisposizioni venga tal volta astretto a prendere qualche poco di ristoro; essibendosi a non ricevere la Sacra Comunione nel modo pre-

Pio desiderio del Re Britannico di potersi comunicare, ancorchè non digiuno.

tur, quò vires reficiat, atque id quidem haud se facere paratum esse, nisi sui Confessarii consilium & approbatio accesserit.

Jejunium naturale parvitatem materiæ non patitur.

§. 2. Facilioris doctrinæ Theologus responderet, nulla Regem indigere dispensatione, cum res sit de exiguo cibo, necessitate cogente; non ex animi levitate sumpto, atque non minus in naturali jejunio, quàm in Ecclesiastico materiæ, ut inquiunt, parvitas indulgeatur. Verum opinio isthæc, etsi a Pasqualigo propugnata, falsa est; veluti pluribus demonstrant Suarez *in 3. part. Tom. III. quæst. 80. art. 8. disput. 68. sect. 4. §. Dico secundo.* Salmaticenses *Tom. I. Cursus Theologici Moralis tract. 4. cap. 7. quæst. 4. num. 66.* Eamdemque refutavimus ipsi pro viribus ac facultate, in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ sect. 2. cap. 4. §. 2. Patavinæ editionis.* Alia itaque via insistendum; his, quæ sequuntur, præpositis.

Potuit Ecclesia, decuitque, ut naturale jejunium Cōmunioni præmittendum statueret.

§. 3. Primum, etsi peramabilis Redemptor noster sacra sui Corporis Communione participes fecerit Apostolos non jejunos; cum tamen peculiaribus quibusdam gravioribusque de causis id præstiterit, haud tamen ademit ipse Ecclesiæ suæ auctoritatem constituendi, pro reipsa constituit ne cui, Viatici, aliisque paucis exceptis casibus, videndis apud Theologos Morales, non jejuno, & quidem a media superiori nocte Communionem præcedente, Eucharasticum Sacramentum ministretur. Rem hanc tractat S. Augustinus *Epist. 54. alias 118. ad Januarium cap. 6.*, ubi postquam retulit, Christum Discipulis non jejunis Corpus suum ministrasse: *Liquido apparet, quando primùm acceperunt Discipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos*: ita subdit: *Numquid tamen propterea calumniandum est universæ Ecclesiæ, quod a jejunis semper accipitur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani, prius Dominicum Corpus intraret, quàm cæteri cibi.* Quod, post S. Augustinum, traditur quoque a Magistro Sententiarum *in 4. Sent. dist. 8.*, & a S. Thoma *3. part. quæst. 80. art. 8.* Suntque in hoc ipsum gravia, & momentosa verba Pontificis S. Nicolai I. *ad consulta Bulgarorum cap. 65.*

Ab hac jejunii lege solus Pontifex dispensare potest.

§. 4. Alterum, cum generali lege caveatur, ut non nisi jejuno universim sacra ministretur Communio, quam ipsam legem innuit quoque Synodus Constantiensis *sess. 13.*, ubi hæc leguntur: *Hujusmodi Sacramentum non debet confici post cœnam, neque a Fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis a jure, vel Ecclesia concesso, vel admisso*: ut alicui expressis casibus non comprehenso liceat, etsi non jejuno, sacra participare mysteria, necesse erit, eumdem expressa dispensatione juvari, quæ porro dispensatio a nemine, præter Romanum Pontificem, potest indulgeri. Id solide tuetur Henaus *de Eucharistia disputat. 14. sect. 3. num. 44.* Et Suarez *citat. loco sect. 5. §. Nibilominus*, quæstionem versans, num possit Sacerdos etsi non jejunus Missam celebrare, ut ægro in vitæ discrimine constituto Sacram Eucharistiam ministret, pervalide oppugnat sententiam asserentium, id ipsi licere ex dispensatione Episcopi: *Non potest Episcopus dispensare, quia est præceptum universale totius Ecclesiæ, & nulla auctoritate, vel consuetudine constat, datam esse Episcopo facultatem dispensandi in illo. Per se autem non potest inferior in lege Superioris dispensare.* Firmissimam in hanc regulam consentit Cardinalis de Lugo, *de Eucharistia disp. 15. sect. 2. num. 55.* & hæc sunt ejus verba: *In hoc præcepto jejunii naturalis dispensare potest solus Papa. De facto autem neque ipse Papa dispensare solet*: Dignumque animadversione est

predetto, che col consiglio, ed approvazione del suo Confessore.

Il digi[uno] naturale [non] ammette [par]vità di m[ate]ria.

§. 2. Un Teologo, como suol dirsi, della manica larga, risponderebbe, che Sua Maestà non ha bisogno di veruna dispensa; trattandosi d' un piccolo ristorativo, preso per bisogno, non per capriccio; ed ammettendosi non meno nel digiuno Ecclesiastico, che nel digiuno naturale, la parvità della materia. Ma quest' opinione, benchè sostenuta dal Pasqualigo, è falsa, come ampiamente comprovano il Suarez *in 3. part. tom. 3. quæst. 80. art. 8. disp. 68. sect. 4. §. Dico secundo*, i Salmaticensi *nel tom. 1. del loro Corso Teologico Morale tract. 4. cap. 7. quest. 4. num. 66.* e Noi stessi, quanto abbiamo potuto e saputo, l' abbiamo impugnata nel nostro Trattato *del Sacrifizio della Messa sez. 2. cap. 4. §. 2. dell' edizione di Padova.* E' d' uopo dunque il camminare per altra strada, premettendo le seguenti cose.

Potet[te la] Chiesa, [e] fu conv[enien]te, che [ordi]nasse il [di]giuno na[tu]rale prin[a della] Comuni[one Eu]cari[sti]ca.

§. 3. La prima, che, benchè il nostro amabilissimo Redentore desse la Comunione agli Apostoli, che non erano a digiuno, avendo però ciò fatto per motivi particolari e rilevanti, non ha tolto alla sua Chiesa l' autorità di stabilire, come ha fatto, che, eccettuato il caso del Viatico, ed eccettuati altri pochi casi, che si possono vedere ne' Libri de' Teologi Morali, non si dia la Sacra Communione, se non a chi è digiuno, e digiuno dalla mezza notte antepassata, e precedente alla Comunione. L' argomento è trattato da S. Agostino *nell' epist. 54. altre volte 118. ad Januarium al cap. 6.*, ove dopo aver esposto, che Cristo diede la Comunione ai Discepoli, che non eran digiuni: *Liquido apparet, quando primum acceperunt Discipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos*: così soggiunge: *Numquid tamen propterea calumniandum est universæ Ecclesiæ, quod a jejunis semper accipitur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum Corpus intraret, quàm cæteri cibi.* Il che, dopo S. Agostino, viene anche insegnato dal Maestro delle Sentenze *in 4. Sent. dist. 8.*, e da S. Tommaso *nella 3. part. quest. 80. art. 8.* E gravi e sensate sono in questo proposito le parole del Pontefice S. Niccolò I. *ad consulta Bulgarorum cap. 65.*

Da [que]s[ta] legge il [so]l[o] Papa può d[is]pensar[e].

§. 4. La seconda, che, essendovi la legge universale, che non si dia la Communione ordinariamente, se non a chi è digiuno, legge anche indicata dal Concilio di Costanza *alla sess. 13.*, ove così si legge: *Hujusmodi Sacramentum non debet confici post cœnam, neque a Fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis, a jure, vel Ecclesia concesso, vel admissio*: acciò uno non compreso ne' casi espressi possa lecitamente ricevere la Comunione, benchè non sia a digiuno, è d' uopo, ch' esso sia munito d' una dispensa, qual dispensa non può darsi, che dal Romano Pontefice. Così fondatamente sostiene l' Henao *de Eucharistia disput. 14. sect. 3. num. 44.* Ed il Suarez *nel luogo citato sect. 5. §. Nibilominus*, trattando la questione, se possa un Sacerdote, benchè non digiuno, celebrare la Messa, per dare la Sacra Comunione ad un ammalato, che è in pericolo di morte, impugna con molto vigore l' opinione di quelli, che dicono poterlo fare colla dispensa del Vescovo: *Non potest Episcopus dispensare, quia est præceptum universale totius Ecclesiæ, & nulla auctoritate, vel consuetudine constat, datam esse Episcopo facultatem dispensandi in illo. Per se autem non potest inferior in lege superioris dispensare.* Concorda in questa massima il Cardinale de Lugo *de Eucharistia disput. 15. sect. 2. num. 55.* ed ecco le di lui parole: *In hoc præcepto jejunii naturalis dispensare potest solus Papa. De facto autem neque*

præpo- ipse

præpositum verbum *solet*, innuens, rariora esse similium dispensationum exempla, veluti scite expendit Tamburinus *in methodo expeditæ communionis cap.* 2. §. 8.

§. 5. Tertium, quandoquidem omnem dispensationem ex causa esse oportet, in proposita autem facti specie unica tantum viget ratio indulgendi pietati ac religioni Regis Britannici, Eucharistico Pane se frequenter reficientis, expendendum propterea est, an satis idonea hæc causa sit, numve afferri possint vetera similium dispensationum exempla; Nos enim difficiliores quidquam aggredimur novi, quod nulli Prædecessores Nostri præstiterint.

§. 6. Ut facilior imploratæ dispensationi fiat locus, posset quisquam ad disciplinam confugere quarumdam Ecclesiarum Africæ, in quibus Christifideles feria sexta majoris Hebdomadæ cœnati Sacram sumebant Communionem, idque ex religioso cultu erga institutionem Sanctissimi Sacramenti, ut prædictum est, a Christo Jesu Apostolis, postquam comederant, distributi. *Nonnullos probabilis quædam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipsam cœnam Dominus dedit, tanquam ad insigniorem commemorationem, post cibos offerri, & accipi liceat Corpus & Sanguinem Domini.* Verba sunt Sancti Augustini *in cit. Epistola ad Januarium cap.* 7. ad diu toleratam in Occidentalibus & Orientalibus Ecclesiis praxim, cum scilicet post Baptisma Communio ministrabatur infantibus, quibus matres vel nutrices, etiam ante sumptam Sacram Eucharistiam, eorum imbecillitatem commiserando, lac exhibere permittebantur; *ad epistolam* 125. Sancti Joannis Chrysostomi *ad Cyriacum Episcopum*, ubi Vir sanctus incusatus, quod Communionem pasto cuidam ministrasset, his respondet: *Quod si mihi obstinata mente id objicere pergunt, Paulum etiam de dignitatis gradu dejiciant, qui cœnatus universam domum baptizavit; Domino item ipsi auctoritatem abrogent, qui Apostolis post cœnam Communionem dedit*, ac denique ad celebre factum S. Udalrici Augustæ Episcopi, de quo in Chronica incerti Auctoris *ad annum* 978. hæc leguntur: *Iste Udalricus Episcopus fecit prandium cum Conrado Constantiensi Episcopo, & eodem die, facto prandio, celebravit Missam cum Clero, & populo. De hoc accusatus respondit: ego non comedi, sed charitas.*

§. 7. In nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana novissimæ editionis lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 4. egimus de Communione in nonnullis Ecclesiis feria quinta in Cœna Domini ministrari solita etiam non jejunis, deque Eucharistia infantibus porrecta illico post Baptismum: verum monumenta ista viam nihilo faciliorem ad id, quod proposuimus, efficiunt. Invectum quippe usum communicandi post comestionem feria quinta majoris Hebdomadæ, proscripserunt subinde Patres Synodi tertiæ Carthaginensis, quorum decreto congruit omnino Canon 29. Concilii Trullani habiti anno 692., uti etiam videre est in eruditis adnotationibus P. Lupi *ad dictum Canonem Trullanum*, & apud Juenin *de Sacramentis dissert.* 4. *quæst.* 8. *artic.* 2. §. 1. *conclus.* 2. Quod autem spectat ad Communionem pueris, statim post Baptismum, ministratam, jam a quadringentis & amplius annis is ritus in Occidentali Ecclesia obsolevit. Nonnulla quidem supersunt adhuc vestigia in Orientali Ecclesia; at & ipsa quoque pedetentim & antea, & nunc quoque temporis studuit ab eo deflectere, quemadmodum latius ostendimus in nostris encyclicis Literis ad Missionarios per Orientem §. 24. typis editis superiore anno 1755.

ipse Papa dispensare solet: essendo degna di riflessione la predetta parola *solet*, che addita, esser rari i casi di simili dispense; come molto bene considera il Tamburino *in methodo expeditæ Communionis cap.* 2. §. 8.

§. 5. La terza, che, dovendo in ogni dispensa intervenire la causa, e non essendovi nel caso presente altra causa, che quella di soddisfare alla pietà e divozione della Maestà del Re Britannico, che con frequenza si ciba del Pane Eucaristico, è d'uopo l'esaminare, se questa sia causa sufficiente, e se vi siano esempj di simili dispense accordate; essendo Noi molto renitenti a far passi nuovi, e non fatti da' nostri Predecessori.

Simil dispensa non si da senza causa, e quale debba essere.

§. 6. Per agevolare la strada alla richiesta dispensa, tal'uno potrebbe ricorrere alla pratica d'alcune Chiese dell'Affrica, nelle quali i Fedeli ricevevano la Sacra Comunione nel Giovedì Santo dopo aver mangiato, e ciò per divozione verso l'istituzione del Santissimo Sagramento, che, come si è detto, fu distribuito da Gesù Cristo agli Apostoli, che avevano mangiato: *Nonnullos probabilis quædam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipsam Cœnam Dominus dedit, tamquam ad insigniorem commemorationem, post cibos offerri, & accipi liceat Corpus, & Sanguinem Domini*: sono parole di Sant'Agostino *nella citata lettera ad Januarium cap.* 7. alla tolleranza mantenuta nelle Chiese d'Occidente, e d'Oriente; allor quando dopo il Battesimo davasi ai fanciulli la Sacra Comunione, ai quali, prima anche di ricevere la Sacra Eucaristia, compatendo la loro indigenza, si permetteva alle madri, e alle nutrici il dare il latte: *alla lettera* 125. di S. Giovanni Crisostomo *ad Cyriacum Episcopum*, ove il Santo accusato d'aver data la Comunione a chi prima aveva mangiato, risponde nel modo seguente: *Quod si mihi obstinata mente id objicere pergunt, Paulum etiam de dignitatis gradu dejiciant, qui cœnatus universam domum baptizavit; Domino item ipsi auctoritatem abrogent, qui Apostolis post cœnam Communionem dedit*: e finalmente al celebre fatto di S. Udalrico Vescovo d'Augusta, di cui si legge nella Cronaca di Autore incognito *all'anno* 978. quanto siegue: *Iste Udalricus Episcopus fecit prandium cum Conrado Constantiensi Episcopo, & eodem die, facto prandio, celebravit Missam cum Clero, & populo. De hoc accusatus respondit: ego non comedi, sed charitas.*

Esempj di casi, in cui fu permessa la Comunione a non digiuni.

§. 7. Nel Nostro Trattato *de Synodo Diœcesana dell'ultima stampa al lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 4. abbiamo discorso della Comunione, che in alcune Chiese davasi nel Giovedì Santo anche a quelli, che non erano a digiuno, e dell'Eucaristia, che amministravasi ai fanciulli immediatamente dopo il Battesimo: ma questi monumenti in nulla rendono più agevole la strada per arrivare alla meta. Imperocchè l'usanza di comunicarsi nel Giovedì Santo dopo aver mangiato, fu dipoi severamente proibita dai Padri del terzo Concilio Cartaginese, al decreto de' quali in tutto e per tutto è uniforme il Canone 29. del Concilio Trullano, tenuto l'anno 692., come anche può vedersi nelle note erudite del P. Lupo *sopra il detto Canone Trullano*, e nel Juenin *de Sacramentis dissert.* 4. *quæst.* 8. *art.* 2. §. 1. *conclus.* 2. Ed in ciò che appartiene alla Comunione, che davasi ai fanciulli immediatamente dopo il Battesimo, già sono più di quattrocento anni, che questo rito non si pratica nella Chiesa Occidentale. Ne resta qualche vestigio nella Chiesa Orientale; ma questa pure a poco a poco se n'è andata, e se ne va ritirando, come abbiamo diffusamente dimostrato nella nostra Let-

Si dimostrano irrilevanti alcuni, perchè o vietati o andati in disuso.

Cætera vero quia apocrypha, vel saniorem habentia interpretationem.

§. 8. Mox supra indicata Epistola S. Joannis Chrysostomi genuinam ejusdem opus agnoscitur a Lupo, Tillemontio, & Montfoconio; verum tamquam suppositítia rejicitur multis haud levibus conjecturis ab erudito Patre Stiltingio, Bullandiani operis prosequutore in Acta S. Joannis Chrysostomi illustrata, editaque anno 1753., nobisque dicata, uti videre est §. 69. *num.* 1072. *& seq.*, ac præcipue *num.* 1081., At, ut ut Epistola genuinum opus S. Joannis Chrysostomi haberi vellet, Vir Sanctus haud probat, Communiorem ministrari cuiquam non jejuno, inficiatur se unquam eandem porrexisse pasto; profitetur, siquid ejusmodi attentasset, dignum se, qui de Episcoporum Catalogo, atque Fidelium Electorumque libro expungatur, subinde vero ex quodam orationis impetu superaddit ea, quæ superius allata sunt de Communione non jejunis a Christo exhibita; ita ille inquit: *Multa adversum me struxerunt, ajuntque me post epulas quibusdam Communionem impertisse. Hoc si feci, de Episcoporum libro nomen meum expungatur, nec in Orthodoxæ Fidei volumine scribatur, quoniam ecce, si quidquam ejusmodi perpetravi, Christus e regno suo me abjiciat*: hisque verbis cum addat Chrysostomus cætera superius expressa, facile intelligitur, hæc quemdam animi impetum importare, & argumentandi modum, quo utuntur plerique, qui post factum solide inficiatum, ultra progessi, non verentur ex falsa hypothesi illud concedere, pugnantes tamen nullatenus exinde confici, quæ adversarius inferre contendit. De S. Udalrico Episcopo nihil plane addemus; cum pura putaque fabella sit illud, quod quidam de eo comminiscuntur, uti innuit Christianus Lupus *in notis ad Can. 29. Trullanum*, & latius prosequitur recens eruditus Catalanus *in suis Commentariis ad eumdem Canonem.*

Alia nonnulla recentiora exempla Pontificiæ dispensationis.

§. 9. Itaque cum ea, quæ hucusque demonstrata est, via minus tuta reperiatur; aliam inire opus est, eritque hæc haud ita vetustis monumentis suffulta, propterea quod nititur proximiorum temporum concessionibus a Prædecessoribus Nostris emanatis. In secreto Vaticano Tabulario inter Brevia Prædecessoris Nostri Pii IV. *tom.* 18. *num.* 63. extat Breve ab eodem Pontifice ad preces Sebastiani Lusitaniæ Regis relaxatum, in quo Sacerdotibus per Indias enunciati Regis dominio subjectas commorantibus, qui vel ob contractam ægritudinem, vel cæli inclementiam, post noctem mediam, aliquem sumunt cibum, fit facultas successivo die Sacrum peragendi. Innocentius XIII. Pontifex per suas Apostolicas litteras in forma Brevis Romanorum Reginæ Elisabethæ Christinæ concessit facultatem sumendi Eucharistiam, etiam post aliquod degustatum cibum, quo die in Bohemiæ Reginam ungi solemniter, coronarique debebat; ita exposcente imbecilli ejusdem valetudine, quæ tam diuturnam functionem, nullo recreata cibo, perferre non potuisset. *Tecum, ut dictæ tuæ unctionis & coronationis die, necessarium jentaculum, antequam Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscipias, sumere libere & licite possis & valeas, harum serie dispensamus.* Simileque Indultum ab eodem Pontifice datum reperitur regnanti Regi Christianissimo, qui cum solemni Consecrationis suæ die Sacram Communionem sumere deberet, eaque tunc esset ætate, in qua nondum obsirmata valetudine uteretur, justum ingesserat timorem, ne nullo prægustato cibo, tam diuturnæ functioni non posset interesse. Perspectum denique est quid quotannis fiat Romæ in Pontificio Sacello nocte Nativitatis Domini: in eodem quippe celebratur Missa

tera enciclica ai Missionarj d'Oriente *al* §. 24. stampata l'anno passato 1755.

Vedi q... lettera ... pata qui ... pra alla ... 286. * In ... Edizione ... Tom. X... Const. ... pag. 151 ... & seq. ... Gli altri ... perchè a... crifi, o ... che rice... altra più ... sta interp... tazione.

§. 8. La lettera di S. Giovanni Crisostomo, poc' anzi nominata, è riconosciuta per genuina dal Lupo, dal Tillemont, dal Montfaucon; ma con molte sode congetture è rigettata come apocrifa dall' erudito Padre Stilting, Continuatore Bollandiano, negli Atti di S. Giovanni Crisostomo illustrati, e stampati nell' anno 1753., ed a Noi dedicati, come può vedersi *al* §. 69. *num.* 1072. *e seg.*, e particolarmente *al num.* 1081. Ma, quand' anche la lettera fosse genuina di San Giovanni Crisostomo, il Santo non approva, che si dia la Comunione anche a chi non è digiuno; nega di averla mai amministrata a chi aveva mangiato; si protesta, che, quando l' avesse fatto, meriterebbe d' essere scancellato dal numero de' Vescovi, e dal libro de' Fedeli, e degli Eletti; e poi per impeto di discorso aggiunge quanto di sopra si è esposto della Communione data da Cristo a chi non era digiuno: ed ecco le di lui parole: *Multa adversum me struxerunt, ajuntque me post epulas quibusdam Communionem impertiisse. Hoc si feci, de Episcoporum libro nomen meum expungatur, nec in Orthodoxæ Fidei volumine scribatur, quoniam ecce si quidquam ejusmodi perpetravi, Christus e regno suo me abjiciat*: ed a queste parole soggiugnendo il Santo le altre di sopra riferite, non vi vuol molto a comprendere, che queste sono uno sfogo, ed un modo di argomentare, del quale tanti si servono, che dopo aver fondatamente negato il fatto, s' avanzano a dire, che, quando per impossibile fosse vero, da esso non si può dedurre la conseguenza, che l' avversario ha preteso d' inferire. Nulla diremo di S. Udalrico Vescovo; essendo una pura favola quello, che tal' uno racconta di lui, come accenna Cristiano Lupo *nelle note al Can.* 29. *Trullano*, ed ampiamente prosiegue il moderno erudito Catalano *ne' suoi Commentarj sopra lo stesso Canone.*

Altri più ... centi esen... di Pontific... dispense.

§. 9. Non essendo dunque sicura la strada indicata, fa di mestieri tentarne un' altra; e questa è la seguente, che è fondata sopra monumenti non tanto remoti, perchè fondata sopra varie concessioni fatte ne' tempi a Noi vicini dai Pontefici nostri Predecessori. Nell' Archivio segreto Vaticano fra i Brevi del Pontefice Pio IV. *al tom.* 18. *num.* 63. ritrovasi un Breve spedito dal detto Pontefice ad istanza di Sebastiano Re di Portogallo, in cui concede ai Sacerdoti delle Indie sottoposte al detto Re, che o per causa di propria infermità, o per l' intemperie dell' aria, prendono dopo la mezza notte qualche ristorativo, il celebrare nel giorno seguente la santa Messa. Il Pontefice Innocenzo XIII. in una sua Lettera Apostolica in forma di Breve concesse alla Regina de' Romani Elisabetta Cristina licenza di poter ricevere l' Eucaristia, ancor dopo che aveva mangiato, nel giorno, in cui doveva essere solennemente unta e coronata come Regina di Boemia; così esigendo la debolezza della sua complessione, che in una funzione così lunga, senza qualche preventivo ristoro, non avrebbe potuto resistere: *Tecum, ut dictæ tuæ unctionis & coronationis die necessarium jentaculum, antequam Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscipias, sumere libere & licite possis & valeas, harum serie dispensamus.* Ed una simile concessione si trova fatta dallo stesso Pontefice al presente Re Cristianissimo, che nel giorno della sua consecrazione dovendo ricevere la Santa Comunione, ed essendo allora in un' età, in cui ancora non aveva bene stabilita la complessione, aveva data occasione ad un giusto timore, che senza essersi prima cibato non avesse potuto assistere ad una così lunga funzione. Noto finalmen-

Missa ante mediam noctem, nec semper ab eo, qui præcedenti die ab omni cibo abstinuerit. Scripsere nonnulli, singulis annis concedi a Pontifice dispensationis litteras in forma Brevis; at id a veritate aberrat; Verum cum Pontifici perspectum sit, qua hora celebretur Missa; innotescat quoque haud semper esse jejunum, qui Sacrificium offert, nec tamen quidquam obloquatur, nec quidquam statuat, remque ita transigi sinat, locus fit tacitæ cuidam dispensationi, quæ tutam efficit conscientiam ejus, qui ea nocte Missam celebrat non jejunus; uti a Nobis fuit pluribus demonstratum in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana nuperæ editionis lib. 6. cap. 8. num. 13. & seq.*

§. 10. Exempla isthæc profecto propius ad casum nostrum accedunt, quàm cætera superius relata; verum nec plane rem præsentem attingunt: cum nunc differatur de Sacræ Communionis participatione, ex singulari religione ac pietate exoptata; proximè autem indicata exempla versentur circa Missæ celebrationem, vel sumptionem Eucharistiæ, quodammodo necessarias, & quæ prætermissæ admirationem induxissent, vel etiam offensionem. Facultatem fecit Pius IV., uti prænotatum est, Indiarum Sacerdotibus celebrandi Missam adhuc etiam post sumptum, evoluta jam media nocte, cibi aliquid vel potus; Verum cum per eas regiones haud ita frequens esset Presbyterorum numerus, Sacerdos quilibet Sacrum singulis diebus offerre tenebatur. *Quodque nonnulli Presbyteri, qui aut propriæ infirmitatis, aut aeris intemperiei occasione, quibusdam remediis comestibilibus, aut potabilibus nocte uti consueverunt, dubitant, si ipsos contingat post mediam noctem eisdem remediis uti, licere sibi Missam, ad cujus celebrationem ob penuriam aliorum Presbyterorum, in illis partibus quotidie tenentur, die sequenti celebrare.* Sunt hæ circumstantiæ casus ad Pontificem delati; quas idem in ipsa concessione repetens, ita subdit: *Si eos dictis remediis post mediam noctem uti contigerit, si urgentissima fuerit celebrandi necessitas, ac paululum inde dormierint, nihilominus die sequenti celebrare libere, & licitè valeant, auctoritate Apostolica &c. licentiam & facultatem concedimus, & impertimur.* Facile quisquam animadvertet, quod, cum debeant Reges, summique Principes, quo consecrantur die, Sacra Eucharistia refici, tum ut statutis regulis & Ritualium legibus satisfaciant, tum ut populis suo exemplo præluceant, si cum iis dispensatur, ut Sacramentum eo die sumant, licet quidpiam prius comederint, hanc tamen dispensationem minime pertinere ad privatam Communionem, ex privato devotionis affectu susceptam, sed ad publicam Eucharistiæ sumptionem, cujus neglectus admirationem secum tulisset ac scandalum; eodemque ferme modo obtinere dici potest, quod relatum est de eo, qui Nocte Natalis Domini in Pontificio Sacello sacrum facit; cum nimis urgeat, ne prænindicata Nocte Sacra functio in Pontificia Capella omittatur, simulque haud ita facile sit adesse semper Cardinalem, qui, non obstante ætate, quam plerumque agunt prædicta dignitate decorati, potens sit protrahere naturale jejunium a media nocte superiore, ad alteram, in qua solemne intra memoratum Sacellum offert Sacrificium. Accedit insuper, in praxim omnino induci non posse, ut, media nocte transacta, constituatur initium Missæ, dum ipsi intersunt Cardinales, Archiepiscopi & Episcopi, qui sequente die, horaque congrua, ad reliquas Pontificii Sacelli functiones redire debent, quod porro

finalmente è quanto ogni anno succede in Roma nella Cappella Pontificia nella Notte di Natale, celebrandosi nella medesima la Messa prima della mezza notte, e non celebrandosi sempre da chi nel giorno precedente si è astenuto dal mangiare. Alcuni hanno scritto, che ogni anno si fa la spedizione dal Papa d' un Breve di dispensa; ma ciò non è vero: ma sapendo il Papa l'ora, in cui si celebra la Messa, e sapendo, che chi la celebra, non ha sempre mantenuto il digiuno, e nulla di ciò parlando, e nulla sù ciò disponendo, e lasciando correre, subentra una certa tacita dispensa, che assicura la coscienza di chi celebra la Messa in quella Notte, dopo aver mangiato: come da Noi ampiamente si è dimostrato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana dell' ultima stampa al lib. 6. cap. 8. num. 13. e seg.*

Si prova, che neppur questi sono pienamente adattabili al caso presente.

§. 10. Si accostano, è vero, questi esempj al caso nostro, assai più degli altri prima riferiti; ma non arrivano al segno, che da Noi si ricerca: discorrendosi ora d' una Comunione, che si fa per singolare pietà e divozione, ed avendo luogo gli esempj ultimamente indicati nella celebrazione della Messa, o ricevimento dell' Eucharistia, in una tal qual maniera necessarj, e che tralasciati, avrebbero cagionato ammirazione, o scandalo. Concesse, come si è veduto, Pio IV. ai Sacerdoti delle Indie il dire la Messa, ancor dopo aver preso qualche cibo, o aver bevuto dopo la mezza notte: ma, non essendovi in quelle parti gran numero di Preti, ogni Sacerdote era obbligato a celebrare ogni giorno la Messa: ***Quodque nonnulli Presbyteri, qui aut propriæ infirmitatis, aut aeris intemperiei occasione, quibusdam remediis comestibilibus, aut potabilibus nocte uti consueverunt, dubitant, si ipsos contingat post mediam noctem eisdem remediis uti, licere sibi Missam, ad cujus celebrationem ob penuriam aliorum Presbyterorum in illis partibus quotidie tenentur, die sequenti celebrare.*** Queste sono le circostanze del caso esposte al Papa: ed esso riassumendole nella concessione, così soggiugne: ***Si eos dictis remediis post mediam noctem uti contigerit, si urgentissima fuerit celebrandi necessitas, ac paululum inde dormierint, nihilominus Missam die sequenti celebrare libere & licite valeant, auctoritate Apostolica &c. licentiam & facultatem concedimus & impartimur.*** Facile poi sarà a ciascuno il considerare, che, dovendosi, per soddisfare non meno alle regole, e Rituali, che per edificazione de' popoli, ricevere la Sacra Eucharistia dai Re, e dai Potentati nel giorno della loro consacrazione, la dispensa Pontificia di poter in quel giorno communicarsi ancor dopo aver preso qualche poco di cibo, non risguarda una communione privata, che si faccia per privata divozione, ma un publico ricevimento dell' Eucharistia, che tralasciato, avrebbe recato ammirazione, e scandalo: ed in consimili circostanze può dirsi, che proceda quanto si è riferito in ordine a chi celebra la Messa nella Notte di Natale nella Cappella Pontificia; essendo troppo necessario, che in quella Notte non si tralasci nella Cappella del Papa la sacra funzione, e non essendo così facile il trovar sempre un Cardinale, che, non ostante l'età, in cui per lo più si ritrova chi è decorato dalla detta dignità, possa mantenere il digiuno naturale dalla mezza notte precedente alla' altra, in cui canta la Messa nella Cappella. Si aggiunge, che non è in veruna maniera practicabile il cominciare la Messa dopo la mezza Notte, mentre vi assistono i Cardinali, gli Arcivescovi, e i Vescovi, che debbono nella mattina seguente tornare in ora competente alle altre funzioni della Cappella; il che non

porro non præstant, nisi lecto jam privatis in Sacellis suis, oblatoque trino Sacrificio; quemadmodum a Nobis latius enarratum fuit in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana, designato loco.*

Exemplum affertur casui plane accommodatum.

§. 11. Unicum itaque exemplum privatæ Communionis ex devoto Religionis affectu sumptæ, in vim obtentæ a Summo Pontifice facultatis eamdem sumendi, adhuc etiam post refectionis aliquid degustatum, ita exposcentibus imbecillitate, indigentiaque corporeæ habitudinis, in Carolo V. Imperatore suppetit. Is secum ipse cogitavit, constituitque de Germanicis Provinciis cedendis, uti contigit, Ferdinando fratri, subinde etiam Imperatori, deque transferendis reliquis ditionibus, id quod etiam perfecit, in Philippum filium suum, Hispaniarum Regem ejus nominis II; tum se recepit in Monasterium S. Justi Monachorum S. Hieronymi situm in Extremadura, vitamque iniit eremiticam, adstans simul cum Monachis divinæ Psalmodiæ, Patrum volumina perlegens, res Divinas sæpe commemorans, sæpe Sacramentali confessione abstergens peccata, sacramque Communionem pio affectu frequentans, uti latius prosequitur Famianus Strada *de Bello Belgico decade prima, libro primo, sub titulo, Carolus V.* Cumque pius Imperator Eucharistiam jejunus sumere nequiret, eidem suasere Medici, ut nonnihil antea cibi degustaret. Ita aliquandiu se gessit; at cum rescivisset, Apostolica opus esse dispensatione, ut liceret præfato modo ad Communionem accedere, recursum habuit ad Julium III. Pontificem, qui eidem, quod in præteritum gesserat, relaxavit, indulsitque, ut inposterum, etiam post sumptum exiguum aliquod jentaculum, posset Sacram participare Communionem.

Pontificii indulti tenor.

§. 12. Non censuimus in re tanta fidendum esse Auctorum assertioni, qui cursim innuunt datum Imperatori Carolo V. a Julio III. Prædecessore Nostro Indultum. Ex secretiori Vaticano Archivo afferri jussimus Pontificium Breve repertum *tom.* 70. *n.* 152. in quo Imperatoris preces sequentibus verbis referuntur: *Exponi nobis tua Majestas fecit, se nonnunquam, ratione suæ valetudinis ita suadente, & cogente, diebus, quibus Sacratissimam Eucharistiam sumere instituit, de medicorum consilio, modicum jentaculum ad necessariam substentationem ventriculi sumere ante consuevisse, & nobis, ut tam de præterito veniam illi dare, quàm in futurum secum super eo dispensare auctoritate Apostolica vellemus, supplicavit.* Subsequitur in ipso Brevi Pontificia concessio, cujus en concepta verba: *Quare nos hujusmodi necessitatem tuam attendentes, & tuæ Majestatis pium sincerumque in Catholica Religione, & Sanctorum Patrum Constitutionibus tuendis, ac venerandis animum omnibus in rebus agnoscentes, te omni conscientiæ scrupulo, quod propter istiusmodi usum hactenus forsan contrahere potuisti, prorsus in Domino liberamus & absolvimus, atque ut imposterum eodem modo, post sumptum necessarium jentaculum, præfatum Sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere possis, tecum, ab eodem Domino tradita nobis auctoritate, indulgencer dispensamus.*

Utriusque casus circumstantiæ conferuntur, sibique respondere adinveniuntur.

§. 13. Quod Julius III. Prædecessor Noster præstitit erga Carolum V. Imperatorem, idipsum & Nos agere intendimus, quin & peragimus cum Jacobo III. Magnæ Britanniæ Rege. Perspecta Nobis esse non potest imbecillis valetudo Imperatoris Caroli V. a medicis contestata; scimus equidem, ipsum natum anno 1500., cumque datum fuerit Pontificium Breve sub annum 1554., eumdem, dum Breve obtinuit, non excessisse 54. ætatis suæ annum. Quæ patitur Britannicus Rex Noster incommoda, sunt Nobis satis

non fanno, senz' aver prima dette le tre Messe nelle loro Cappelle private: come da Noi si è ampiamente discorso nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana al luogo citato.*

Esempi... tutto s... al caso... sente.

§. 11. L' unico esempio dunque di Comunione privata, fatta per divozione, dopo aver ottenuta dal Sommo Pontefice la licenza di poterla fare, anche dopo aver presa qualche piccola refezione, così esiggendo la fiacchezza ed il bisogno della complessione naturale, è quello dell' Imperadore Carlo V. Pensò questi, e risolvette di cedere, come fece, gli Stati d' Allemagna a Ferdinando suo fratello, che poscia ancora fu riconosciuto Imperadore, e di cedere gli altri Stati, come anche fece, a Filippo suo figlio, che fu Filippo II. Re di Spagna; ritirossi nel Convento di S. Giusto de' Girolamini nell' Estremadura, e si diede ad una vita eremitica, assistendo coi Monaci alla Divina Salmodia, leggendo i Volumi de' Padri, discorrendo spesso delle cose di Dio, confessandosi spesso, e ricevendo spesse volte con divozione la Sacra Eucharistia, come diffusamente racconta Famiano Strada *de Bello Belgico, nella prima decade, al primo libro, sotto il titolo Carolus V.* e non potendo il pio Imperadore riceverla a digiuno, fu consigliato dai Medici a prender prima qualche poco di cibo. Così per qualche tempo regolossi; ma avendo poi saputo, ch' era necessaria una dispensa Apostolica per poter ricevere la Comunione nel detto modo, ricorse al Pontefice Giulio III., che gli condonò quanto aveva fatto per lo passato, concedendogli, che in avvenire potesse comunicarsi, ancor dopo aver preso qualche piccolo ristoro.

Tenore... indulto... tificio.

§. 12. Non abbiamo creduto di doverci fidare in una materia di tanto rilievo della sola asserzione degli Autori, che alla sfuggita toccano la concessione fatta da Giulio III. nostro Predecessore all' Imperadore Carlo V. Dal nostro segreto Archivio Vaticano abbiamo fatto estrarre il Breve di Giulio, che è *nel tom.* 70. *num.* 152., in cui si espone la petizione dell' Imperadore colle seguenti parole: *Exponi Nobis tua Majestas fecit, se nonnunquam, ratione suæ valetudinis ita suadente, & cogente, diebus, quibus Sacratissimam Eucharistiam sumere instituit, de Medicorum consilio modicum jentaculum ad necessariam substentationem ventriculi sumere ante consuevisse, & Nobis, ut tam de præterito veniam illi dare, quàm in futurum secum super eo dispensare auctoritate Apostolica vellemus, supplicavit.* Prosiegue nel Breve la concessione Pontificia, ed eccone le parole: *Quare Nos hujusmodi necessitatem tuam attendentes, & tuæ Majestatis pium sincerumque in Catholica Religione, & Sanctorum Patrum Constitutionibus tuendis, ac venerandis animum omnibus in rebus agnoscentes, te omni conscientiæ scrupulo, quod propter istiusmodi usum hactenus forsan contrahere potuisti, prorsus in Domino liberamus, & absolvimus; atque, ut in posterum eodem modo, post sumptum necessarium jentaculum, præfatum Sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere possis, tecum, ab eodem Domino tradita Nobis auctoritate, indulgenter dispensamus.*

Si confr... tano le cir... stanze d'... bedue i ca... si trovano... niformi.

§. 13. Quanto fece il nostro Predecessore Giulio III. verso l' Imperadore Carlo V., tanto Noi intendiamo di fare, e facciamo colla Maestà di Giacomo III. Re della Gran Bretagna. Non possiamo sapere la debolezza della complessione dell' Imperadore Carlo V., che fu attestata da Medici; sappiamo bensì, che nacque nel 1500. e che essendo stato spedito il Breve di Giulio nel 1554., esso non eccedeva l' anno 54., quando l' ottenne. Gl' incomodi del nostro Re Britanico ci sono pur troppo noti,

satis superque nota, scimusque etiam, eum agere 68. ætatis suæ annum. Ex animo credimus, quidquid scripsere Historici de pietate, ac religione Caroli V. At Historicis minime indigemus, ut perspecta Nobis fiat singularis Charissimi in Christo Filii Nostri Jacobi Regis integritas vitæ, pietas, & religio, quibus dum totam vivendi rationem moderatur, universæ fit Urbi exemplo; cum ipsi simus horum oculati testes. Tu itaque, qui ad Nos Regium desiderium attulisti, nuncius Nostro nomine eidem eris, Apostolica Nos, qua fungimur, auctoritate, ipsi facultatem indulgere, sacram sumendi Eucharistiam, consulto conscientiæ suæ Moderatore, etsi post evolutam superioris noctis partem dimidiam, valetudine ita exposcente, exiguum aliquod jentaculum deglutiverit. Brevia Prædecessorum Nostrorum Julii III. & Gregorii XIII. superius relata, & ad rem nostram spectantia, concludit Paterna monitio ad Principes, quibus concessa fuerunt, pro eorum valetudine tuenda, veluti Christianæ Reipublicæ apprime necessaria. Nos quoque, dum Epistolæ huic Nostræ finem facimus, idem præfecto Jacobo Regi in memoriam revocantes, quod a Prædecessoribus Nostris commemoratum legimus iis Principibus, quos hujusmodi facultate donabant, Tibi, Dilecte Fili, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno decimosexto.

noti, e sappiamo, che ora è nell'anno 68. di sua vita. Con tutta buona fede crediamo quanto scrivono gli Storici della pietà e divozione di Carlo V., Ma Noi non abbiamo bisogno di Storici, per sapere l'illibato tenore di vita del nostro Re Giacomo, la pietà, la divozione, ed il pubblico edificante esempio; che dà a tutta Roma, vivendo come vive; essendone Noi testimonj di vista. Ella dunque, che ci ha esposte le Regie premure, gli dica in nome nostro, che colla nostra Apostolica autorità, attese le cause poc' anzi esposte, gli concediamo ben volentieri il poter comunicarsi, col consiglio del suo Padre Spirituale, ancorchè dopo la mezza notte precedente abbia preso qualche ristoro per l'indigenza della sua complessione. I Brevi de' nostri Predecessori Giulio III. ed Innocenzo XIII. di sopra riferiti, ed appartenenti alla presente materia, finiscono con una Paterna ammonizione ai Potentati, ai quali furono concessi, d'aver cura della propria sanità, come troppo necessaria alla Repubblica Cristiana. E mentre Noi siamo al fine di questa nostra lettera, ripetendo verso il nostro Re Giacomo quanto dai nostri Predecessori è stato detto verso gli altri Principi, a cui facevano simili concessioni, diamo a Lei l'Apostolica Benedizione.

Onde si accorda il desiderato indulto.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno decimosexto.

Dat. 24. Martii 1756. Pont. XVI.

Definitur auctoritas tum Metropolitani Nationis Ruthenorum, tum Proto-Archimandritæ Ordinis S. Basilii Magni ejusdem Nationis, in Abbates, seu Archimandritas Monasteriorum ipsius Ordinis: Aliaque ad hujusmodi Abbates & Monachos Ruthenos pertinentia opportune statuuntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

SUPER familiam Domini Cælestis Patris ordinatione constituti, ad omnes Nationes, & Gentes, quæ Catholica Societate continentur, sollicitudinis nostræ curas extendimus; quæque ad Religionis, ac Fidei puritatem, & Ecclesiasticæ Disciplinæ integritatem ubique servandam, pro diversa regionum opportunitate, magis proficua fore prospicimus, ea peculiari studio fovere, &, quantum in Nobis est, augere ac promovere non prætermittimus. Quapropter, quum satis compertum habeamus, Ordinem Monachorum Sancti Basilii Magni, apud inclytam Ruthenorum Nationem, jampridem Catholicæ Romanæ Ecclesiæ inviolabili unitatis fœdere junctam, spiritualibus Ecclesiarum, & Populorum utilitatibus eximiam operam, assiduosque labores, & antea semper impendisse, & adhuc laudabiliter impendere; officii nostri partes esse duximus, ad ea, per quæ Ordo ipse in proprio Instituto firmius consistere, ac etiam felicioribus in dies incrementis augescere valeat, animum nostrum intendere; comparatisque necessariis rerum notionibus, ac sæpius auditis tum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, tum aliorum Sedis Apostolicæ Ministrorum consiliis, complura decrevimus & constituimus, quæ ad prædicti Ordinis, ejusque Provinciarum, ac Monasteriorum perpetuam stabilitatem & ordinatam tranquillitatem, nec non ad definienda & asserenda ejusdem Superiorum jura, & Monachorum regimen ac disciplinam, magis opportuna fore, & in Domino salubriter expedire judicavimus.

§. 1. Jam enim usque ab anno Domini 1744. pluribus præhabitis consultationibus, editæ a Nobis fuerunt Litteræ Apostolicæ, quibus initium est: *Inter plures*, impressæ deinde in Bullarii Nostri *Tom.* 1. *num.* 98.* quibus potissimum unio Monasteriorum omnium prædicti Ordinis S. Basilii Ruthenorum, tam in Lithuania, quàm in Polonia seu Russia existentium, in unam Congregationem ex duabus Provinciis coalescentem, de qua unione inter ipsius Ordinis Archimandritas & Professores convenerat, per Nos approbata & confirmata fuit: Cumque superiore anno 1743. habitum fuisset in Civitate Dubnensi Generale ejusdem Ordinis Capitulum, sub præsidentia Ven. Fratris Athanasii totius Russiæ Metropolitani, assistente etiam in eo Ven. quoque Fratre Georgio Episcopo Zenopolitano, quem tunc existens Noster, & Apostolicæ Sedis Nuntius in Poloniæ Regno constitutus, ad id subdelegaverat; hujusmodi Capituli Generalis deliberationes atque decreta diligenter expensa, ac per supradictas Litteras Nostras partim approbata & confirmata, partim temperata, & reformata fuerunt. Quum vero indecisa tunc temporis relicta fuerit quæstio, utrum Abbates, seu Archimandritæ Monasteriorum prædicti Ordinis, jurisdictioni Metropolitani, an potius Proto-Archimandritæ totius Congregationis, immediate subjecti esse deberent; propterea quod opportuna documenta ad eam quæstionem dirimendam nondum allata fuerant; exhibitâ Nobis postmodum hujusmodi documentorum serie, una cum copiosis allegationibus, quibus unaquæque ex contendentibus Partibus rationes & jura sua fuse deduxit; tandem die 23. Novembris elapsi anni 1755. coacta fuit coram Nobis nonnullorum Ven. Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregatio, cui etiam interesse voluimus Ven. Fratres, Albericum Archiepiscopum Nicænum Almæ Urbis Gubernatorem, qui Apostolici Nuntii munere in præfato Poloniæ Regno plures annos laudabiliter perfunctus est, ac prædictum Georgium olim Episcopum Zenopolitanum, nunc autem Theodo-

Quanta in id præstiterit Pontifex.

* In hac Editione Tom. XVI. Constitut. XCVIII. pag. 198.

Quæstio de subjectione Abbatum seu Archimādritarum hactenus indecisa.

Sedulo præmiſſo examine definitur, aliaque opportuna ſu peradduntur decreta.

Theodoſiæ Archiepiſcopum: Quorum omnium ſententiis auditis, non ſolum definita fuit quæſtio jamdudum pendens, utrum nimirum Abbates immediatæ Metropolitani, vel potius Proto-Archimandritæ juriſdictioni ſubeſſe debeant; opportuno quodam inito temperamento, quo & Regularis diſciplinæ conſervationi proſpiciatur, & minime recedatur ab obſequio, ac dependentia, quam Ordo S. Baſilii Magni Ruthenorum erga propriæ Nationis Metropolitanum innumeris atque ſolemnibus actibus ſemper profeſſus eſt: Verum etiam alia condita fuerunt decreta, ad conſulendum Animarum ſaluti, earumque ſpirituali curæ, & ad Divinum cultum promovendum, ut ex inferius afferendis perſpectum fiet, maxime idonea.

Abbatum ſeu Archimandritarum ſubjectio.

§. 2. Primo itaque definitum atque decretum fuit, Abbates ſeu Archimandritas Monaſteriorum præfatæ Congregationis, immediatæ juriſdictioni Proto-Archimandritæ pro tempore exiſtentis ſubeſſe debere; ita tamen ut unuſquiſque eorum Inſtitutionem quidem a Metropolitano, Inſtallationem vero a Proto-Archimandrita ſuſcipere teneatur; Obedientiæ autem juramentum in Metropolitani manibus præſtent; cujus quidem juramenti formula ita concepta ſit, ut relationem habeat ad omnia jura, conſtitutiones, & decreta ab Apoſtolica Sede emanata, & ſignanter ad ea, quæ in præcitatis, quarum initium eſt; *Inter plures*, & in præſentibus Noſtris Litteris continentur.

Iiſdem jus vocis activæ & paſſivæ in Capitulis tribuitur.

§. 3. Secundo ſtatutum eſt, ut prædicti Abbates, ſeu Archimandritæ, in poſterum tam in Provincialibus ſuarum reſpective Provinciarum, quàm etiam in Generalibus univerſæ Congregationis Capitulis, activi & paſſivi ſuffragii jure fruantur, ſervatis tamen, ac religioſe impletis iis, quæ circa Vocalium numerum decreta fuerunt in ſæpedicta Epiſtola: *Inter plures*; ita videlicet, ut in deſignato hujuſmodi numero Abbates ipſi includantur.

Proto-Archimandritæ jus viſitandi, & corrigendi aſſeritur.

§. 4. Tertio decretum fuit, Proto-Archimandritæ licitum fore, Abbates Regulares ſeu Archimandritas Monaſteriorum præfatæ Congregationis viſitare, atque etiam eos, in actu viſitationis hujuſmodi, quoties id exigat Monaſteriorum utilitas, ab officio ſuſpendere: reſervato tamen ſuſpenſis jure appellandi in devolutivo ad Metropolitanum, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatum; ac etiam appellandi in ſuſpenſivo ad eumdem, ſi forte Proto-Archimandrita in præfata viſitatione ad alias pœnas corporis afflictivas, aut infamiam irrogantes, contra prædictos Abbates proceſſerit.

Extra Viſitationē quomodo in cauſis gravioribus procedat.

§. 5. Quarto, ſi extra Viſitationis actum Proto-Archimandrita procedere velit adverſus dictos Abbates, in cauſis graviorum & perſonalium criminum, quæ, ex juris præſcripto, depoſitionis pœna, vel alia corporis afflictiva, aut infamiam irrogante, punienda eſſent; decretum fuit, id aliter ab eo præſtari non poſſe, quàm legitimo Proceſſu efformato, & una cum Conſultorio ſuo, collatis ſententiis, ſtatuendo quidquid in cauſa decernendum & pronunciandum exiſtimaverit; Ab illius autem ſententia, licitum & integrum fore appellationem etiam in ſuſpenſivo interponere ad prædictum Metropolitanum, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatum.

Ab illato per ipſum gravamine, quomodo ſibi Monachi poſſint conſulere.

§. 6. Quinto permiſſum fuit Monachis quibuſcumque, ſi forte gravamen ſibi aliquod a Proto-Archimandrita illatum fuiſſe contendant, recurſum habere ad Metropolitanum, tamquam prædictæ Sedis Delegatum; ſalva tamen ſemper Apoſtolicæ Nunciaturæ, ejuſdemque Sedis auctoritate.

Subſidiaria Monachorū cooptatio ad curam Animarum, vel in Cathedrales quomodo peragenda.

§. 7. His autem adjecta ſunt alia Decreta, quæ Animarum Chriſtifidelium ſalutem, eorumque ſpiritualem curam concernunt: quibus edicendis occaſionem & cauſam id præbuit, quod Nobis & Apoſtolicæ Sedi innotuit, ſæpe contingere, ut propter penuriam Sacerdotum Sæcularium Ritus Græco-Rutheni, neceſſario cogantur ejuſdem Nationis Epiſcopi, Monachos prædicti Ordinis ad gerendam Animarum curam evocare; ac etiam aliquando nonnullos ex iis ad inſerviendum Eccleſiis Cathedralibus arceſſere. Quod itaque ſpectat ad Monachos Animarum regimini præponendos, decretum fuit, ut, quoties è Clero Sæculari Sacerdotes ad id muneris idonei revera deficiant, non omittant Epiſcopi rem cum Proto-Archimandrita communicare, & cum ipſo agere, quo ſibi eos Monachos concedi obtineant, qui in regimine & adminiſtratione Eccleſiarum, quibus cura imminet Animarum, defectum ſuppleant Sæcularium Sacerdotum; utque hujuſmodi Monachi, in exercitio muneris ſibi concrediti, Epiſcopis ipſis ſubjecti eſſe debeant, eiſque rationem reddere de injuncti ſibi officii adminiſtratione: Ita ut quicumque Regulares ad animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, ut ſupra, aſſumpti fuerint, in iis, quæ ad utrumque hujuſmodi miniſterium pertinent, immediatæ Epiſcoporum juriſdictioni, viſitationi, & correctioni ſubeſſe debeant; nunquam vero animarum curam ſuſcipere poſſint, niſi antea opportunam eorumdem Epiſcoporum approbationem obtinuerint, quam quidem hi, prævio eorum examine circa idoneitatem, ſi id neceſſarium & expediens eſſe judicaverint, ipſis elargientur. Si autem aliquos ex Monachis ad inſerviendum Eccleſiis Cathedralibus aſſumi contingat, hos etiam decretum fuit, in iis, quæ Eccleſiarum hujuſmodi ſervitium, Divinumque cultum reſpiciunt, prædictorum Epiſcoporum juriſdictioni ſubeſſe debere.

Iterata prædictorū confirmatio.

§. 8. Quas quidem omnes Reſolutiones, ut ſupra, captas, Nos tunc approbavimus; & nunc iterum, prævia confirmatione ſupra citatæ Conſtitutionis Noſtræ: *Inter plures*, quoad ea omnia, quæ iiſdem reſolutionibus hucuſque relatis contraria non ſunt, præſentium Litterarum Noſtrarum tenore, eas approbamus & confirmamus, atque omnimodæ executioni mandari volumus & ſtatuimus.

Novæ poſitæ inſtantiæ definitio ob res incompertas ampliatur.

§. 9. Quum vero poſt præmiſſarum quæſtionum examen, atque definitionem, expoſitum Nobis fuerit, nonnulla exſtare Monaſteria, gubernari olim ſolita per Abbates, qui inibi ad nominationem Chariſſimi in Chriſto Filii Noſtri Poloniæ Regis, Magni Ducis Lithuaniæ pro tempore exiſtentis, ſeu etiam aliorum inferiorum Patronorum, conſtituebantur; eaque nunc a Superioribus, & Monachis Provinciæ Lithuaniæ, in ſimplices Superioratus converſa fuiſſe; Nobiſque proinde ſupplicatum fuerit, ut hujuſmodi Monaſteria in priſtinam Abbatiarum dignitatem reſtitui, ac debita Patronatus jura ſuper illis, tum Regiæ Majeſtati, tum aliis inferioribus Patronis, illæſa manere juberemus; providentes præterea, ut quoties hujuſmodi Abbatias vacare contingat, earum adminiſtratio ad Metropolitanum deferatur, ſeu ad Ordinarium Loci, in cujus Diœceſis finibus Monaſteria ipſa conſiſtunt, donec legitima per Patronos præſentatio expleta fuerit; Nos, qui ex una parte certam, atque diſtinctam de præmiſſis ſcientiam non habemus, ex alia vero promptos atque paratos Nos eſſe profitemur ad jus ſuum unicuique reddendum; omnibus & ſingulis, qui in hujuſmodi negotio jus aliquod ſibi competere, ſeu quavis ratione id ſua intereſſe putabunt, denunciamus, ad reſpective injungimus, ut fundamenta jurium, quæ ſuper qualibet ex ſupradictis Abbatiis ſibi afferunt, Noſtro & Apoſtolicæ Sedis Nuntio diſtinctim exhibeant: eidem vero nunc & pro tempore exiſtenti Apoſtolico Nun-

tio committimus, ut monumenta omnia, quæ tum ab iis, qui hujusmodi Monasteriorum Patronatum sibi vindicare intendant, tum ab aliis, qui eorumdem libertatem propugnare conentur, sibi fuerint exhibita, ad Nos, & Sedem Apostolicam transmittat, ut, omnibus visis atque perpensis, sive a Nobis, sive a Successoribus nostris Romanis Pontificibus, tam circa asserta nominandi seu præsentandi jura, quàm super vacantium hujusmodi Abbatiarum, & Monasteriorum administratione, prout justum fuerit, definiatur, & opportune provideatur.

§. 10. Volumus autem, ut præsentium Litterarum exemplis, etiam typis impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique, in judicio & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum apud S. Mariam Majorem die 30. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Spolia Prælatorum Neapolitani Regni, jam pridem ab Innocentio XII. Ecclesiis, quibus iidem præfuerunt, applicata, ut in designatos usus erogentur, novis superadditis cautionibus, providetur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

PASTORALIS sollicitudo, qua Prædecessores Nostri Romani Pontifices indigentium Ecclesiarum necessitatibus occurrere, easque, collatis etiam in id Apostolici Ærarii redditibus, sublevare pro viribus studuerunt, Nobis una cum reliquis supremi Pontificatus Officiis imposita, animum Nostrum impellit, ut providas leges in eum finem ab ipsis Prædedessoribus Nostris statutas, quæ temporum decursu, ob impedimenta postmodum objecta, & fraudes malitia hominum excogitatas, easque in pravam consuetudinem generaliter inolescentes, ad propositum utilitatis fructum inefficaces evasisse deprehenduntur, præsenti rerum conditioni attemperemus, novisque superadditis sanctionibus ita roboremus, ut remotis obstaculis, opportunum earumdem Ecclesiarum decori ac dignitati subsidium per Apostolicæ Sedis largitatem allatum fuisse lætemur.

§. 2. Aliàs siquidem fel. record. Prædecessor Noster Innocentius Papa XII. paterna miseratione considerans inopiam complurium Ecclesiarum Archiepiscopalium, Episcopalium, aliarumque, quibus Prælati inferiores, seu Dignitates, jurisdictionem quasi Episcopalem, seu Ordinariorum jura habentes, præsunt, in Regno Neapolitano existentium, per suas litteras Apostolicas, incipientes *Inscrutabili*, datas apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ 1694. III. Kalendas Februarii Pontificatus sui anno III., jus illud, quod Cameræ Apostolicæ ex antiqua consuetudine, & in vim plurium Apostolicarum Constitutionum competebat, percipiendi videlicet, exigendi, & assequendi post obitum cujuslibet ex Archiepiscopis, Episcopis, & Prælatis inferioribus dicti Regni, quascumque pecunias, res, jura, & bona, etiam stabilia, per eos ex redditibus, fructibus, & proventibus suarum Ecclesiarum acquisita, Spolia nuncupata, nec non fructus naturales a solo separatos, & civiles ex præfatis reditibus tempore mortis exactos, & etiam inconsumptos, & incommixtos, ab eadem Camera Apostolica abdicavit, & separavit; volens ut successivis temporibus præmissa omnia & singula, ad antedictas Archiepiscopales, aliasque Cathedrales, & reliquas, quibus decedentes Archiepiscopi & Episcopi, seu Prælati inferiores præfuerunt, illisque non indigentibus, ad Parochiales Ecclesias eorum regimini commissas, omnino spectarent, & ad earum favorem, beneficium & utilitatem cedere, converti, ac erogari deberent; relicta decedentibus Præsulibus facultate designandi usus, in quos hujusmodi Spolia, pro utilitate & commodo earumdem Ecclesiarum, erogan da censerent; quod si ab ipsis præstitum non fuisset, id ipsum ab eorum Successoribus, cum suorum Capitulorum scientia & consilio, fieri permisit; quemadmodum latius videre est in illius citata Constitutione, per quam nihil aliud ex præmissarum Ecclesiarum reditibus, quàm fructus pendentes, seu inexactos, favore dictæ Cameræ Apostolicæ reservavit.

A Benedicto XIII. in favorem carũ dem Ecclesiarum declaratur.

§. 3. Postmodum vero san. mem. Benedictus PP. XIII. similiter Prædecessor Noster, ad tollendas nonnullas controversias super hujusmodi Innocentianæ Constitutionis intelligentia & executione exortas, per similes suas Apostolicas litteras, quarum initium est: *Sacrosancti Apostolatus Officium*, editas anno 1724. v. Idus Julii, Pont. sui anno I., statuit & declaravit, eamdem Innocentii Constitutionem suum integrum & plenarium effectum ex tunc in posterum in præfato Regno Neapolitano sortiri, ac perpetuo obtinere debere, etiam in casibus, quibus memoratos Archiepiscopos, Episcopos, & inferiores Prælatos, extra fines Ecclesiarum, & Diœcesum, apud quas personalem residentiam facere tenebantur, obire contingeret; nolens videlicet, præfatas Archiepiscopales, aliasque Cathedrales, seu Abbatiales, aut Parochiales Ecclesias, quarum favor, utilitas, & beneficium memorato Innocentio Pontifici in primis propositum fuerat; detrimentum ullum vel damnum accipere, ex eo quod earum Præsules extra debitum residentiæ locum ex hac vita decederent; aliaque pro earumdem Ecclesiarum utilitate decrevit & sanxit, quæ in præfatis ipsius litteris latius continentur.

Iterata ejusdem Pontificis adversus pravas Innocentianæ Constitutionis interpretationes declaratio.

§. 4. Subinde autem, accepto quod aliqui, ad præmissas Innocentii, suasque Apostolicas Sanctiones eludendas, propositoque effectu fraudandas, humana suadente cupiditate, asserere non dubitabant, licitum sibi esse, de bonis & juribus ex reditibus Ecclesiarum suarum acquisitis, seu provenientibus, inter vivos disponere, eaque donare, seu aliter alienare & distrahere, reservatis sibi, quamdiu in humanis egissent, hujusmodi bonorum fructibus, seu usu, & commoditate earum rerum, quas donatione, vel alio contractu inter vivos nuncupato, a se abdicassent; idem Benedictus Prædecessor per alias suas litteras in forma Brevis incipientes: *Romanum decet Pontificem*, datas apud Sanctam Mariam Majorem die 12. Octobris MDCCXXVI. Pont. sui anno III., confirmatis iisdem Constitutionibus, ejusmodi pravam interpretationem, & corruptelam reprobavit, damnavit, ac de medio sustulit; cavens ne in praxim deduci posset, vel, si forsan deduci contingeret, ne quid detrimenti afferret Ecclesiis, quibus juxta Innocentianam, suamque præcedentem Constitutionem, bona ex præmissis reditibus acquisita, aut provenientia, applicari debuissent.

Una Pontificum meus, inopia Ecclesiarum sublevanda.

§. 5. Porrò perspicuum est, memoratos duos Prædecessores Nostros omni commendatione dignissimos, dum ab Apostolicæ Cameræ reditibus, & proventibus id separarunt, & abdicarunt, quò ipsa jam pridem pacifica possessione fruebatur, nil aliud spectasse, quàm ut prædi-

Amplioris in id ipsum Pontificiæ liberalitatis contestatio.

ctarum Ecclesiarum inopiæ & indigentiis consulerent. Et Nos quidem non solum relatas eorum Constitutiones plena, ut par erat, executione servavimus; sed illud præterea affirmare possumus, Nostrum pro tempore existentem Thesaurarium Generalem, qui singulis hebdomadis bis ad audientiam Nostram accedit, vix unquam ab ea recessisse, quin, exposita Nobis, ac sufficientibus documentis comprobata tenuitate atque inopia cujuslibet Ecclesiæ Archiepiscopalis, seu Episcopalis, atque adeo cujuslibet Ecclesiastici Beneficii, per Antistitis seu Rectoris obitum vacantis, Nostrum secum tulerit assensum, vel potius mandatum, ut ex inexactis, sive pendentibus, earum fructibus, ad Cameram Nostram Apostolicam indubie pertinentibus, non exiguam partem, seu pecuniarum summam, in earumdem Ecclesiarum utilitatem, & beneficium, erogandam, Nostro nomine relaxaret. Et tamen his omnibus præstitis, satis constat, Ecclesias pristina semper inopia sordescere, eademque indigentia laborare.

Querelæ adversus subcollectores Spoliorum Cameræ olim propositæ.

§. 6. Quo tempore in Regno Neapolitano colligendorum Spoliorum usus vigebat, atque hujusmodi Cameræ Apostolicæ jus exercebatur per Subcollectores, & Commissarios inibi constitutos, qui res & bona ex Ecclesiarum reditibus acquisita, & provenientia, pro eadem Camera capiebant; incusabantur hi, quod ad ipsius Cameræ jura in tuto collocanda, viventibus adhuc, licet ægrotantibus, Archiepiscopis, Episcopis, aliisque Prælatis, auferrent usum & commoditatem suarum rerum, etiam earum, quæ tunc maxime ipsis necessariæ erant. Quod utrum vere ab illis fieret, Nos ignoramus; hoc unum scientes, quod si quis talia attentasset, contra expressam mentem, & manifesta mandata Thesaurarii Generalis ejusdem Cameræ Apostolicæ se gessisset; ut ex Edictis & Ordinationibus ad recte moderandam hujusmodi Ministrorum Cameralium agendi rationem in hac ipsa Spoliorum materia, jam usque ab eo tempore promulgatis, & typis impressis, quilibet agnoscere poterit. Illud quidem compertum habemus, præfatum Innocentium Prædecessorem, in sua citata Constitutione *Inscrutabili*, qua Episcoporum & Præsulum Spolia Neapolitani Regni Ecclesiis addixit, diserte cavisse, ne hujusmodi Ecclesiarum Capitula & Canonici prædictos Antistites seu Prælatos viventes, quantumvis ægrotantes, & in extremis constitutos, suarum rerum commodo, usu, & possessione sub quocumque prætextu privare, neve illos, illisque inservientes quoquo modo perturbare, seu molestare præsumerent; & quidquid pro rerum hujusmodi descriptione & assecuratione, seu pro Ecclesiarum commodo & utilitate, agendum esset, id omne post eorumdem Antistitum & Prælatorum mortem exequendum decrevisse. Et nihilominus ex fide dignorum testimonio satis superque Nobis innotuit, hujusmodi interdictum, atque Decretum nequaquam servari; sed Ecclesiarum Capitula & Canonicos, aliosque, quibus jus est, pro ipsis Ecclesiis, & in earum commodum, memorata Spolia curare, viventibus adhuc Præsulibus, ab occupandis eorum rebus & bonis non abstinere, ac etiam eorum familiaribus negotium sæpe facessere.

Nunc contra Capitula, aliosque, quibus Spoliorum cura delegata, reguntur.

Nova ad hæc tollenda incommoda provisio.

§. 7. Cupientes igitur, quantum in Nobis est, hujusmodi abusus & incommoda removere, simulque Ecclesiarum jura, non minus ad Nostræ, quàm ad prædictorum Innocentii, & Benedicti Prædecessorum mentis executionem, congruis adhibitis cautionibus, sarta tecta servare; motu proprio, & certa scientia, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, omnibus & singulis Archiepiscopalium, Episcopalium, aliarumque inferiorum Ecclesiarum in prædicto Regno Neapolitano existentium, tam scilicet earum, quæ libere per Nos & Romanum Pontificem pro tempore existentem, quàm quæ ad Regiam nominationem conferri solent, Capitulis, Canonicis, seu aliis, ad quos, pro sæpedictorum Spoliorum applicatione in Ecclesiarum commodum & favorem, earum nomine, advigilare spectat & pertinet, districte inhibemus, ne quidquam attentare, aut omnino moliri audeant, viventibus adhuc Ecclesiarum Præsulibus, quantumvis gravi morbo affectis, super rebus & bonis per eos acquisitis ex earumdem Ecclesiarum reditibus, etiam sub specie & obtentu illas & illa sequestrandi, aut assecurandi; neve ipsorum Antistitum & Prælatorum adhuc viventium domesticos, familiares, aliosque ipsis inservientes, quocumque similiter pretextu, vexare aut molestare præsumant: neque enim ferendum est, ut Sacri Pastores rerum suarum usu & commoditate priventur, vel alia ratione tunc animo perturbentur, quum maxime omnis generis subsidiis juvari opus habent, ut & ægritudinis dolores levius tolerare, &, si ita Deo placuerit, in pace Christi requiescere valeant.

§. 8. Quoniam verò ad id agendum, quod contra Innocentianæ Constitutionis Sanctionem fieri compertum est, ea ratio seu causa prætexi solet, quod caveri necesse sit, ne dum Præsul æger decumbit, occultentur illius res, atque disperdantur; quodque huic periculo non aliter occurri possit, quàm si res ipsæ, ægrotante Præsule, nec dum e vivis sublato, sequestrationi subjectæ in tuto collocentur; idcirco volumus, atque statuimus, ut quoties agatur de rebus, quæ disperdi facile, occultarique possint, Vicarius Generalis Præsulis ægrotantis hujusmodi res universas in uno pluribusque cubiculis concludat, seu easdem in consuetis cubiculis dispositas relinquens, cubicula ipsa clavibus obserata, Episcopali sigillo communiat, præsentibus duobus Sacerdotibus ejusdem Vicarii arbitrio eligendis, qui occlusionis & impressionis signi testes sint, adhibitoque Notario publico, qui super præmissis omnibus legale Instrumentum conficiat.

§. 9. Postquam vero Præsul ex hac vita migraverit, tunc claves obsignatorum cubiculorum a præfato Vicario Generali tradendæ erunt Vicario Capitulari, & Canonicis ad id a Capitulo deputatis, per actum solemnem coram iisdem Testibus explendum, & a Notario similiter litteris consignandum. Quo facto, onus erit hujusmodi Vicarii Capitularis, & Canonicorum, exactam rerum omnium descriptionem, sive Inventarium, sine mora incipere, & continenter usque ad finem urgere; eoque rite confecto, unum aut plures eligere Peritos, qui juxta artis suæ regulas, uniuscujusque rei in Inventario descriptæ pretium difiniant, idque ipsum scripto mandantes, subscriptis proprio charactere nominibus testatum relinquant. Verum his omnibus absolutis, nequaquam licebit rem ullam in defuncti Spolio repertam vendere, aut alia ratione alienare, nisi postquam Ecclesiæ de novo Pastore, seu Rectore provisum fuerit, atque hic ejusdem Ecclesiæ possessionem adeptus erit; exceptis tantummodo iis rebus, quæ sine certo detrimento, aut diurno impendio servari non possent; quas nempe, prævio ejusdem Vicarii Capitularis decreto, pro justo pretio distrahere licebit; ea lege, ut pecunia exinde redacta, apud sacram Ædem, quatenus adsit, alioquin apud idoneum, probatumque Depositarium deponatur, cum cæteris deinde pecuniis unienda, quæ ex aliarum rerum venditione conficientur.

§. 10. Reliquæ autem hujusmodi res, quarum distractio, atque venditio, ut præfertur,

non

non prius fieri debebit, quàm novus Præsul Ecclesiæ possessionem apprehenderit, ita, uti superius præceptum est, descriptæ & æstimatæ, in uno aut pluribus Episcopalis Palatii cubiculis obseratis, & Vicarii Capitularis sigillo obsignatis, asservari debebunt, Notario claves apud se custodiente; qui eas tunc demum exhibere debebit, quum novus Præsul Ecclesiæ datus, illius possessione capta, hujusmodi cubicula coram se, vel legitimo Procuratore suo reserari postulaverit; id quod similiter per actum solemnem ab eodem Notario rogandum, prævia signorum recognitione, ac præsentibus Vicario Capitulari & Canonicis præfatis, iisdemque accitis testibus, explendum erit.

§. 11. Denique apertis hac ratione cubiculis, procedendum erit ad venditionem rerum in Defuncti Spolio repertarum, juxta pretium iisdem a Peritis constitutum; idque, ad formam in præcitatis Innocentii, & Benedicti Prædecessorum Constitutionibus præscriptam, pro necessitatibus, & restaurationibus Ecclesiarum Archiepiscopalium, Episcopalium, sive Abbatialium, hisce non indigentibus, in Parochialium Ecclesiarum beneficium, & utilitatem omnino erogandum erit; ea tamen lege, ut liceat Archiepiscopo, sive Episcopo, aut Prælato recens electo, res illas, quas sibi usui fore conspexerit, ex aliarum vendendarum cumulo seligere ac retinere, soluto tamen pretio, ut supra, per Peritos definito; quum nimis incongruum sit, ut novus Præsul ad Ecclesiæ gubernium accedens, exhaustam penitus domum inveniat, distractamque suppellectilem, & alia domesticis usibus necessaria, quæ ipse pro eodem pretio, quo aliis divendita sunt, sibi comparare potuisset.

§. 12. Porro Concilium Tridentinum *sess.* 24. *cap.* 6. *de Reform.* statuit & decrevit, ut quilibet Episcopus ad vacantem Ecclesiam promotus, ab Oeconomo, Vicario, & aliis quibuscumque Officialibus & Administratoribus, a Capitulo, Sede vacante, constitutis, rationem exigat officiorum, jurisdictionis, & administrationis per eos gestæ; & si quid eos in officio seu administratione deliquisse compererit, in eosdem animadvertere possit; quantumvis antea ipsi Capitulo, vel deputatis ab eo, rationes reddiderint, & absolutionem seu liberationem ab iis obtinuerint. Huic itaque Conciliari Sanctioni inhærentes, Nos etiam cuilibet Antistiti aut Prælato ad prædicti Regni Ecclesias in posterum recens promoto, injungimus & mandamus, ut diligenter inquirat atque cognoscat, an a Vicario Capitulari, & aliis a Capitulo deputatis, quæcumque hac Nostra Constitutione statuta sunt, debitæ executioni mandata fuerint; & si quid forte in aliquam ejus partem commissum, omissumve deprehendet, delinquentes pro modo culpæ punire non prætermittat; illius præterea conscientiam onerantes, ut summa cura, & sollicitudine advigilet, quo pecunia ex Prædecessoris Spolio confecta, in Ecclesiarum, quibus addicta fuerit, indigentias sublevandas fideliter erogetur.

§. 13. Atque ita per omnes Ecclesias præfati Regni, quæ in primodicti Innocentii Prædecessoris Constitutione comprehensæ fuerunt, ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus observari volumus & præcipimus: atque ad præsentis Nostræ Constitutionis formam, & non aliter, in omnibus & singulis præmissis, per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, ejusdemque Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis Sedis & Cameræ prædictarum Officiales atque Ministros, & alios quoscumque quavis auctoritate & potestate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicandum, definiendumque decernimus; ac irritum & inane, si secus super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatur contrariis.

§. 14. Non obstantibus præmissis Innocentii, & Benedicti Prædecessorum, quatenus præsenti haud penitus congruant, aliisque Apostolicis, seu in Provincialibus Conciliis, aut Diœcesanis Synodis ejusdem Regni, editis Constitutionibus & Ordinationibus; nec non Ecclesiarum, & Capitulorum hujusmodi, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, decretis, usibus, stylis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & exemptionibus, quavis etiam Apostolica auctoritate, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, ac etiam pluries approbatis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, eorum tenores & formas pro sufficienter expressis, ac etiam insertis habentes, ad præmissorum effectum, plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplorum auctoritas.

§. 15. Volumus autem, ut præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter exhibitæ forent aut ostensæ.

Sanctio.

§. 16. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrarum prohibitionis, & interdicti, mandati, statuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 28. Aprilis 1756. Pont. 16.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, Quarto Kalendas Maii, Pontificatus Nostri Anno Sextodecimo.

J. Card. Pro-Datar. D. Card. Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

LXI.

Demonstratur Congruentia ex Sacrorum Canonum præscripto iterum inaugurandi Bononiensem Metropolitanam Ecclesiam; munusque Consecrationis Pontificio nomine peragendæ Cardinali Archiepiscopo delegatur.

Dilecto Filio Nostro Vincentio Cardinali Malvetio Archiepiscopo Bononiensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Procemiū a recensendis causis, quæ ad scribendū impulere.

JAM inde a primis annis, cum Bononiensem Ecclesiam Archiepiscopali munere suscepimus administrandam, rescientes, dedicatum non fuisse Altare extructum intra Cappellam Gentis Boncompagniæ, quam a fundamentis restituerat proximus Decessor Noster bonæ mem. Jacobus Card. Boncompagnius, atque pretiosis marmoribus, lectissimisque picturis elegantissime ornarat, nostri muneris esse censuimus, uti maxime decuit, memorati Altaris dedicationem peragere. Haud multos post annos, ex illius exemplo, quantulum quidem in nobis fuit, extructo per Nos intus Metropolitanam Divi Petri Ecclesiam amplo Sacello, in quo Eucharisticum Sacramentum perpetuo asservatur, eoque marmoribus, ære, ac insignibus picturis ornato, ejusdem quoque Sacelli Altare sacravimus, ea plane adhibita Ecclesiastica pompa, quæ, ut mox supra innuimus, ad inaugurandum Altare Cappellæ Boncompagniæ fuerat adhibita. Ea autem occasione Nostram evulgavimus Institutionem inter cæteras latinæ editionis 67. meminimusque in ea Nos asseruisse, rectum videri, congruumque, ut Metropolitana Sancti Petri Ecclesia, in qua præfatum utrumque Sacellum situm est, solemni ritu inauguraretur, Nosque sacræ peragendæ functioni obtulimus, quoties quædam superaccessissent conditiones, in præindicata Institutione nostra expressæ: Estque hoc illud, quo nunc impellimur has ad te dare litteras; ut tibi perspicua sit, ceterisque omnibus causa, quæ Nos adducit ad Ecclesiæ Consecrationem præcipiendam, mandantes tibi egregio Præsuli, Divini honoris, Ecclesiastique decoris studiosissimo, ut Nostro nomine functionem absolvas, quemadmodum inferius subjungetur.

Canonistarum sententia de consecranda Ecclesia, de cujus consecratione ambigitur.

§. 1. Ex his autem, propius, ut aiunt, ad rem accedendo, cumque Canonici juris Interpretes vulgo edoceant, eam oportere dicari Ecclesiam, de qua justa subsit dubitatio, an fuerit unquam solemni ritu dicata, illud primo inquirendum, an hujusmodi axioma, vel potius sententia, satis valido sit fundamento innixa; exindeque dispiciendtm, num in hujusce casus hypothesi, possit merito addubitari, fuisse unquam nostram Divi Petri Metropolitanam Ecclesiam solemniter consecratam.

Conformis Glossæ Sententia ab Auctoribus passim recepta.

§. 2. Glossa Canonica, cujus non levis debet esse auctoritas, aperte docet, quoties de præexistenti consecratione ambigatur, Ecclesiam consecrari oportere. Id ita habet *in Can. Ecclesiæ, de Consecrat. dist.* 1. cujus en verba: *Docetur quibus casibus Ecclesiæ sunt reconsecrandæ: unus, quando dubitatur de Consecratione.* Quæ repetit quoque *in Cap. Proposuisti de Consecrat. Eccles.* cujus hæc sunt concepta verba: *Nota, quando Ecclesia debet consecrari: primo, si dubitatur, an sit consecrata.* Perfacile esset plurimos cumulare Doctores, qui nulla præmissa disquitione

Glos-

Si dimostra conforme alla disposizione de' Canoni, che si venga ad una nuova consagrazione della Metropolitana di Bologna, e si deputa il Cardinale Arcivescovo a farne la funzione a nome di Sua Santità.

Dilecto Filio Nostro Vincentio Cardinali Malvetio Archiepiscopo Bononiensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Esordi la espos ne dei vi, che dato im a scrive

NE' primi anni del nostro governo della Chiesa di Bologna in qualità d' Arcivescovo, non essendo stato consecrato l' Altare della Cappella della Famiglia Boncompagni, riedificata, e nobilmente adornata con ricchi marmi e nobili pitture dal nostro immediato degno Predecessore Cardinale Giacomo Boncompagni, ci credemmo obbligati a fare, come facemmo con tutta l' Ecclesiastica decenza, la Consecrazione del predetto Altare. Ed alcuni anni dopo, seguitando il di lui esempio, per quanto comportarono le nostre deboli forze, avendo Noi con marmi, bronzi, e ragguardevoli pitture fatta la gran Cappella, che è nella stessa Metropolitana di S. Pietro, nella quale si conserva fissamente il Venerabile, facemmo altresì la Consecrazione dell' Altare della detta Cappella con tutta quella pompa Ecclesiastica, con cui fù fatta la Consecrazione dell' Altare della Cappella Boncompagni, come poc' anzi si è accennato. Ed avendo nella detta congiuntura pubblicata una nostra Notificazione, che è la LXVII. nell' edizione Latina, ci ricordiamo d' avere in essa detto, che sembrava ben fatto e conveniente il fare la Consecrazione della Chiesa Metropolitana di S. Pietro, in cui sono le dette due Cappelle, e ci esibimmo ancora di farla, quando fossero sopraggiunte alcune circostanze espresse nella sopradetta Notificazione. E questo è quello, che ora ci muove a scriverle questa nostra lettera; acciò a Lei, ed a tutti gli altri sia nota la cagione, che ci muove ad ordinare la Consecrazione della Chiesa, incaricando alla sua degna Persona, che è tutta zelo per l' onore di Dio, e pe'l decoro Ecclesiastico, il farla in nome nostro, come abbasso diraffi.

Opini dei Cano quanto al Consecra ne della Chiesa, cui v'è d se sia mai ta consec ta.

§. 1. E dopo ciò, entrando come suol dirsi in materia, ed insegnando comunemente gl'Interpreti del Diritto Canonico, che si consagri quella Chiesa, della quale ragionevolmente si può dubitare, se sia stata mai consecrata, deesi in primo luogo vedere, se l' assioma, o sia la sentenza, sia ben appoggiata, ed abbia il suo stabile fondamento; ed in secondo luogo deesi vedere, se nel caso presente si possa ragionevolmente dubitare, che la nostra Chiesa Metropolitana di S. Pietro sia stata mai consecrata.

Senten della Chi favorevo alla Con crazione bracciat gli Auto

§. 2. La Chiosa Canonica, la di cui autorità deve avere il suo peso, chiaramente insegna, che, dubitandosi della Consecrazione, la Chiesa si consagri. Così essa insegna *nel Can. Ecclesiæ, de Consecrat. dist.* 1. ed ecco le di lei parole: *Docetur, quibus casibus Ecclesiæ sunt reconsecrandæ: unus, quando dubitatur de Consecratione.* Il che anche ripete *nel Cap. Proposuisti, de Consecrat. Eccles.* ed ecco le di lei parole: *Nota, quando Ecclesia debet consecrari: primò si dubitatur, an sit consecrata.* Sarebbe assai facile il cumulare Autori, che senza verun esame

si fan-

Glossam sectantur, quique Ecclesiæ consecrationem comparantes cum Baptismate ministrando venientibus ad S. Romanæ Ecclesiæ gremium, tradunt, quemadmodum ubi jure ambigitur an quisquam fuerit Baptismalibus aquis ablutus, sacro ipso lavacro *sub conditione* abstergitur; ita, dum justa subest de Sacrarum ædium consecratione dubitatio, eandem esse *sub conditione* peragendam. Verum si ex his sciscitari contingeret, cuinam textui Canonico, vel publicæ auctoritatis monumento fidentiores istæ ipsorum assertiones innitantur, perfacile esset, haud exiguis eosdem difficultatibus implicari.

§. 3. Perspectus est Nobis textus *in Can. Solemnitates, de Consecrat. dist.* 1. ubi hæc leguntur: *De Ecclesiarum Consecratione quoties dubitatur, & nec certa scriptura, nec certi testes existunt, a quibus Consecratio sciatur, absque ulla dubitatione scitote eas esse consecrandas: nec talis trepidatio facit iterationem; quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur factum*: nec etiam alterum ignoramus textum *in Can. Ecclesiæ, de Consecrat. eadem dist.* 1. *Ecclesiæ, vel Altaria, quæ ambigua sunt de Consecratione, consecrentur*: novimusque hos plane esse Canonicos textus a præfatis Auctoribus in medium productos. At si Canon *Solemnitates* nihil plane est aliud, quàm indubie apocrypha Epistola Felicis Pontificis, sique Canon *Ecclesiæ* Meldensi Synodo tribuitur, in Meldensi autem Synodo idem ille desideratur; nullo negotio intelligitur, relatam Doctorum opinionem, nulla scripta Canonica lege, juvari. Præallata vero comparatio desumpta ex Baptismate ministrando, cum dubitatur, an illud fuerit antea collatum, satis validam patitur objectionem: collatum enim ab hæreticis Baptismum propria adhibita materia & forma, ratum est, nec pure aut sub conditione iteratur; at inauguratæ ab hæreticis Ecclesiæ iterata consecratione dicantur, uti videre est *Can.* 20. *Ecclesiis, Can.* 21. *Ecclesias Arianorum, Can.* 23. *Agapitus de Consecrat. dist.* 1., in quibus exempla referuntur Joannis Papæ, & Agapiti, qui Templa vasaque Ecclesiarum ab hæreticis antea consecrata, *sacrilegis infecta fabulis hæreticorum*, uti habet textus, iterato sacrarunt. Præclarum quoque extat exemplum S. Gregorii Magni, qui Ecclesiam S. Agathæ in Urbe ad Suburram tot antea annos ab Arianis hæreticis consecratam, dicavit, veluti ipse enarrat *lib.* 3. *Dialogorum cap.* 30., testaturque Cardinalis Baronius ad *annum Christi* 591. *num.* 51., atque fusius prosequitur Floravantes Martinellius in suo Opusculo *de Diaconia S. Agathæ pag.* 69. Idemque ipse S. Gregorius *Epistola* 19. *lib.* 3. *tom.* 2. juxta editionem PP. S. Mauri, refert, paratum se ad consecrandam Ecclesiam *juxta domum Merulanam* sub titulo S. Severini erectam, eo quod sciret fuisse eam ab hæreticis dicatam.

§. 4. Quæcunque hactenus artulimus, non eo consilio prosecuti sumus, ut a sententia recederemus edocente, dedicari templa, de quorum consecratione justa subsit dubitandi ratio, sed ad investiganda solidiora præfatæ sententiæ fundamenta. Felix Messanensis Episcopus litteras dedit ad S. Gregorium relatas *num.* XVI. *lib.* 14. *Epistolarum* ejusdem S. Pontificis, hæcque in iis leguntur: *Sunt quædam Ecclesiæ in nostra Provincia, super quarum Consecrationibus dubitatur, & tam propter antiquitatem, quam & propter earum custodum incuriam, nescitur, utrum dedicatæ ab Episcopis fuerint, necne: super quibus omnibus nos a vestra Sanctitate, ac vestræ S. Sedis auctoritate instrui precamur.* Hisque Episcopi litteris ita rescripsit Pontifex *in sua Epistola* 17. *col.* 1279. *De Dedicationum verò* Eccle-

si fanno seguaci della Chiosa, e che uguagliando la Consecrazione della Chiesa al Battesimo, che si dà a quelli, che entrano nel grembo della Santa Romana Chiesa, insegnano, che, siccome dubitandosi ragionevolmente, se a tal uno sia stato conferito il Battesimo, se gli amministra *sub conditione*; così, ragionevolmente dubitandosi della Consecrazione della Chiesa, la stessa si fa parimente *sub conditione*. Ma, quando a questi tali si domandasse, sopra qual testo Canonico, o qual monumento di pubblica autorità s' appoggiano queste loro franche asserzioni; non sarebbe gran cosa, che si ritrovassero imbarazzati.

Di quanta autorità siano i Canoni a ciò allegati.

§. 3. Noi abbiamo notizia del testo *nel Can. Solemnitates, de Consecrat. dist.* 1. ove così si legge: *De Ecclesiarum Consecratione quoties dubitatur, & nec certa scriptura, nec certi testes existunt, a quibus Consecratio sciatur, absque ulla dubitatione scitote eas esse consecrandas: nec talis trepidatio facit iterationem: quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur factum*: ed abbiamo ancora notizia dell' altro testo *nel Can. Ecclesiæ, de Consecrat. nella stessa dist.* 1. *Ecclesiæ, vel Altaria, quæ ambigua sunt de Consecratione, consecrentur*: e sappiamo, che questi sono i testi Canonici allegati dai predetti Autori. Ma, se il Canone *Solemnitates*, non è, che una lettera certamente apocrifa del Pontefice Felice, e se il Canone *Ecclesiæ* è del Concilio Meldense, e nel Concilio Meldense non si ritrova; non vi vuol molto a comprendere, che la riferita opinione non è assistita da veruna legge Canonica positiva. E l' indicata parità, che si desume dal Battesimo, quale si amministra, quando si dubita, se sia stato conferito, è esposta ad una forte istanza: imperocchè il Battesimo conferito dagli eretici colla dovuta materia e forma, è valido, nè si ripete o assolutamente, o *sub conditione*; ma le Chiese consecrate dagli eretici si riconsagrano, come si vede *nel Can.* 20. *Ecclesiis, nel Can.* 21. *Ecclesias Arianorum, nel Can.* 23. *Agapitus, de Consecrat. dist.* 1. ove sono riferiti gli esempj di S. Giovanni Papa, e di S. Agapeto, che riconsecrarono le Chiese, e i Vasi Ecclesiastici, prima consecrati dagli eretici: *sacrilegis infecta fabulis hæreticorum*: come parla il testo. Celebre pure è l' esempio di S. Gregorio Magno, che riconsecrò in Roma la Chiesa di S. Agata nella Suburra, tanti anni prima consecrata dagli Ariani; come esso riferisce *nel lib.* 3. *de Dialoghi al cap.* 30. e come attesta il Cardinal Baronio *all' anno di Cristo* 591. *num.* 51., e come ampiamente descrive Fioravante Martinelli nel suo Opuscolo *de Diaconia S. Agathæ, pag.* 69. e lo stesso S. Gregorio *nell' epist.* 19. *al lib.* 3. *tom.* 2. dell' edizione de' Padri di S. Mauro, racconta, ch' era in procinto di consecrare una Chiesa *juxta domum Merulanam* sotto l' invocazione di S. Severino, sapendo, ch' era stata consecrata dagli eretici.

E di quanta forza il principal argomento, su cui fondasi tale opinione.

§. 4. Quanto fin ora abbiamo detto, non l' abbiamo detto per recedere dall' opinione, che insegna, consecrarsi la Chiesa, della di cui Consecrazione si può ragionevolmente dubitare se sia mai stata fatta, ma per rintracciare i veri fondamenti della predetta opinione. Felice Vescovo di Messina scrisse a S. Gregorio una lettera, che è la XVI. *nel lib.* 14. *delle lettere* del detto Santo Pontefice; ed in essa così si legge: *Sunt quædam Ecclesiæ in nostra Provincia, super quarum Consecrationibus dubitatur, & tam propter antiquitatem, quàm & propter earum custodum incuriam, nescitur, utrum dedicatæ ab Episcopis fuerint, necne; super quibus omnibus nos a vestra Sanctitate, ac vestræ S. Sedis auctoritate instrui precamur.* Ed a questa lettera così rispose il Pontefice *nella sua lettera* 17. *col.* 1279. De

Lettera decretale di S. Gregorio Papa sopra lo stesso punto.

Ecclesiarum dubitatione, super qua inter cætera nos consulere voluisti, hoc vos rite tenere debetis, quod ab Antecessoribus nostris traditum accepimus; idest, ut quoties tam de Baptismo aliquorum, vel Confirmatione, quàm de Ecclesiarum Consecratione dubitatio habetur, & nec scriptis, nec testibus ratio certa habetur, utrum baptizati, vel confirmati, sive Ecclesiæ consecratæ sint, ut baptizentur tales, ac confirmentur, atque Ecclesiæ canonice dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monstratur iteratum, quod non certis indiciis ostenditur rite peractum.

Vindicatur adversus Criticorum cavillationes.

§. 5. Ex Criticis celebriores duo Oudinus, & Du Pinius utramque Epistolam supposititiam esse contendunt; & in severiorum hujusmodi criticorum partes concessit Joannes de Joanne, vir in Ecclesiastica eruditione versatus, nostrisque, dum viveret, valde studiosus, in appendice ad suum Codicem Diplomaticum Siculum *Diplom. 20. & 21. pag. 388. & 391.* Verum quidquid sit de litteris Felicis Messanensis, quod spectat ad Gregorii Epistolam, si ejusdem portionem quamdam exscribit Joannes Diaconus *lib. 2. cap. 37.*, si eam sæpe laudat Hincmarus, & tertiam saltem ejusdem partem affert, si de ea meminit Abbas Regino, qui floruit sæculo nono, si extat pluribus in manuscriptis Codicibus, si deprehensæ in illa repetitiones quædam, quamobrem suspecta aliquibus visa est, Magno Pontifici S. Gregorio noscuntur usitatæ, nulla superest ratio oppugnandi, Epistolam genuinum esse Magni Pontificis opus; veluti fateri obstringitur Natalis ab Alexandro *in Historia Ecclesiastica sæculi VI. cap. 4. art. 16.* & uti mirabili diligentia prosequuntur Patres S. Mauri *in Notis ad litt. 17. lib. 14.* ejusdem Pontificis *tom. 2. col. 1275. & seq.*, utque etiam perspicue demonstrat superstes adhuc celebris Auctor, Ceillier *in Historia Sacrorum atque Ecclesiasticorum Auctorum tom. 17. cap. 9. art. 3. §. 14. num. 6.* In tuto autem posita, vindicataque sententia, de qua nunc sermo, ex Divi Gregorii auctoritate, omni plane vi destituitur proposita instantia, de iterata consecratione adhiberi solita Ecclesiis per Hæreticos antea consecratis, licet cæteroquin non iteretur Baptisma ei, qui fuit ab hæreticis ablutus salutaribus aquis: Etenim sicuti baptizatur, qui Baptismate ab hæretico donatus fuit, quotiescunque hæreticus in eo conferendo præscripta non sit usus forma atque materia, ita dicatur Ecclesia jam ab hæretico inaugurata, quando eadem non fuerat ab illo juxta præscriptum ritûs Ecclesiastici consecrata: veluti apposite admodum docet Glossa ad citatos Canones 20. & 21. *de Consecrat. dist. 1. Intelliguntur in eo casu, quando Ariani non consecrant Ecclesias in forma Ecclesiæ; nam quidam eorum faciebant Sacramenta in forma Ecclesiæ, & quidam non:* & uti rectius ad rem nostram advertit quoque in praxi versatus Pax Jordanus *tom. 1. oper. Canonic. de re sacra lib. 5. tit. 9. num. 66.* In hujusce articuli disquisitione longiores fuimus, memores nos in minoribus, veluti unum ex designatis Doctoribus in Decretis, interfuisse Concilio Romano habito sub annum 1725., ubi *cap. 3. tit. 25.* ita fuit constitutum:

Exindeque proposita superius exceptio diluitur.

Romanæ Synodi in id ipsum definitio

Ecclesiæ, vel Altaria si adsint, de quorum Dedicatione dubitetur, nec scripturæ, aut testes existant, qui de Consecratione testentur hujusmodi, absolute ea ulla absque dubitatione consecrari posse, declaramus.

Primus hic dubiæ consecrationis titulus an obtineat quoad Bononiense Metropolitanam Ecclesiam.

§. 6. Hoc itaque extra controversiam posito, licere nimirum Ecclesiam consecrare, cum ambigitur, an fuerit illa unquam consecrata; disquirendum modo, justane subsit, de consecratione Metropolitanæ S. Petri Ecclesiæ dubitatio; exinde enim tota est determinatio, an possit eadem, quantum quidem ad caput hoc perti-

De Dedicationum verò Ecclesiarum dubitatione, super qua inter cætera nos consulere voluistis, hoc vos ritè tenere debetis, quod ab Antecessoribus nostris traditum accepimus; id est, ut quoties tam de Baptismo aliquorum, vel Confirmatione, quàm de Ecclesiarum Consecratione dubitatio habetur, & nec scriptis, nec testibus ratio certa habetur, utrum baptizati, vel confirmati, sive Ecclesiæ consecratæ sint, ut baptizentur tales, ac confirmentur, atque Ecclesiæ canonicè dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monstratur iteratum, quod non certis indiciis ostenditur ritè peractum.

Si prova ... nuina la ... tera, e ... gli argo... di alcuni ... tici.

§. 5. Due celebri Critici, l'Oudin, ed il du Pin, pretendono, che l'una e l'altra lettera siano apocrife, ed a questi troppo severi Critici ha aderito Giovanni di Giovanni, versato nell'Ecclesiastica erudizione, e che, fino che visse, fù a Noi molto ben affetto, nell'Appendice del suo Codice Diplomatico di Sicilia *Diplom. 20. & 21. pag 388. & 391.* Ma, ciocchè siasi della lettera di Felice di Messina, se Giovanni Diacono *al lib. 2. cap. 37.* riferisce una parte della citata lettera di S. Gregorio, se Incmaro la cita spesso, e ne riporta almeno la terza parte, se ne fa menzione Regino-ne Abbate, che fiorì nel 900., se in molti codici manoscritti essa si ritrova, se alcune repetizioni, che in essa s'incontrano, per le quali ad alcuni pare sospetta, sono familiari al Gran Pontefice S. Gregorio, non vi resta attacco per impugnare, che la lettera sia parto genuino del Gran Pontefice: come è obbligato a confessare Natale Alessandro *nella Storia Ecclesiastica del secolo VI. cap. 4. art. 16.*, e come con indicibile esattezza prosieguono i Padri di S. Mauro *nelle note alla lett. 17. del lib. 14.* del detto Santo *al tom. 2. col 1275. e seg.* e come anche pienamente comprova il celebre Autore, ancor vivente, Ceillier *nella Storia degli Autori Sacri ed Ecclesiastici tom. 17. cap. 9. art. 3. §. 14. num. 6.* Ed assicurata la sentenza, di cui ora trattiamo, coll'autorità di S. Gregorio, resta priva di ogni efficacia l'istanza della nuova Consecrazione, che si fa delle Chiese già consecrate dagli eretici, ancorchè non si amministri il Sagramento del Battesimo a chi l'ha ricevuto dagli eretici: mentre, siccome si dà il Battesimo a chi l'ha ricevuto dall'eretico, quando l'eretico non l'ha conferito colla dovuta materia, e colla dovuta forma; così si consagra la Chiesa consecrata dall'eretico, quando la stessa non è stata consecrata da lui, secondo il rito della Chiesa: come molto a proposito insegna la Chiosa ai citati Canoni 20. e 21. *de Consecrat. dist. 1. Intelliguntur in eo casu, quando Ariani non consecrant Ecclesias in forma Ecclesiæ; nam quidam eorum faciebant Sacramenta in forma Ecclesiæ, & quidam non:* e come anche molto bene al nostro proposito riflette il prattico Scrittore Pace Giordano *tom. 1. Oper. Canonic. de re sacra lib. 5. tit. 9. num. 66.* Ci siamo un poco allungati nell'esame di questo punto, ricordandoci d'essere stati *in minoribus* fra i Dottori Canonisti del Concilio Romano tenuto l'anno 1725., ove *al cap. 3. del tit. 25.* così fu stabilito; *Ecclesiæ, vel Altaria, si adsint, de quorum Dedicatione dubitetur, nec scripturæ, aut testes existant, qui de Consecratione testentur hujusmodi, absolute ea ulla absque dubitatione consecrari posse, declaramus.*

Risposta ... objetto ... tato di so...

Sinodo Romano, e su determinazione.

Il titolo ... dubbia Consecrazione possa aver luogo rispetto alla Metropolitana di Bologna.

§. 6. Assicurato il punto, che si può consecrare la Chiesa, quando si dubita, se sia mai stata consecrata, subentra ora l'esaminare, se siavi dubbio ragionevole, che la nostra Chiesa di S. Pietro sia stata consecrata; dipendendo da questo punto il risolvere, se, in ciò che appartiene a questo capo, possa la stessa oggi

pertinet, nunc temporis nova dedicatione sacrari. Nullæ in Templo signatæ conspiciuntur Cruces, vivitque nemo, qui hujusmodi consecrationis argumentum se vidisse meminerit; quotannis tamen recitatur dedicationis Officium; testanturque Historici nostri, consecratam eamdem fuisse a Lucio III. Pontifice octavo Idus Julii anno 1184. Videantur Ghirardaccius *lib.* 4. *fol.* 98. Sigonius *de Episcopis Bononiensibus* editionis Mediolanensis *lib.* 2. *col.* 419. Vizanius *lib.* 2. *fol.* 77. & 78. Celsus Falleonius *in Monumentis Historicis Ecclesiæ Bononiensis fol.* 186. & 187. Masinius *in sua Bononia perlustrata part.* 1. *fol.* 107. & 108. Verum, integra ipsorum existimatione relicta, cum scripserint illi plura post sæcula a Lucio III. Pontifice, nullumque attulerint enarrato facto coævum monumentum, haud ita facile, accuratiores homines plenam ipsis fidem adhibendam esse consentient. Haud absimilis nobis suborta est dubitatio nonnullos antea annos quoad Basilicam Liberianam, Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatam, in qua, dum Ara Major a nobis extructa consecraretur, suborta est disputatio, num congrueret, ut Ecclesiam quoque solemni ritu dicaremus, quandoquidem Cruces in ea nullæ conspiciebantur; quamvis cæteroquin in singulos annos fieret ab ejusdem Clero consecrationis Officium; nec deesset, de signis miraculisque, dum eadem consecraretur, peractis, ad nos usque protensa traditio. Evanuit autem omne dubium, dum opportuno studio ac cura perlustrato celebri Tabulario Capituli memoratæ Basilicæ, adinventa est Bulla Gregorii IX. Pontificis, in qua commemorantur Indulgentiæ a S. Sixto III. Pontifice concessæ, dum dedicavit Templum, quod reædificavit, redegitque ad retentam hactenus formam, centum necdum evolutis annis, ex quo Liberius Pontifex illud a fundamentis primum excitaverat. Quod Liberianæ Basilicæ contigit, idipsum de nostra quoque S. Petri Ecclesia evenire, possumus incunctanter asserere. Etenim adactus Lucius III. Pontifex, excitatis tunc in Urbe vehementissimis dissidiis, inde abscedere, & sese in Cisalpinas Gallias recipere, dum Bononiam transgrederetur, Templum Divi Petri, & ulterius progressus, dum Mutinam prætergrederetur, Ecclesiam S. Geminiani, solemni ritu dicavit, uti legitur *in vetustis Mutinensibus Annalibus* Auctoris anonymi impressis *tom.* 11. *Rer. Ital. Script. col.* 54. & *in Annalibus Italiæ* a Muratorio editis, *ad annum* 1184. *tom.* 7. *pag.* 46. Utriusque inaugurationis monumentum exhibetur in Epistola ejusdem Pontificis data ad Gerardum Ravennatensem Archiepiscopum, cui, quà Metropolitano, suberant tunc temporis Bononiensis ac Mutinensis Diœceses. Pontificiæ Litteræ in celebri Ravennatensis Ecclesiæ Tabulario asservantur, editæque sunt a claro de Rubeis *in Historia Ravennæ pag.* 356., cumque in iisdem litteris hæc adscripta legantur: *Dignum est, & consonum rationi, ut, cum ad tuæ Fraternitatis instantiam, Bononiensi, & Mutinensi Ecclesiis impenderimus Dedicationis munus, nunquam ex hoc adversus Ecclesiam tuam, cui tamquam Metropoli sunt subjectæ, & aliquantam vindicare valeant libertatem. Nos itaque providere volentes, ne de facto nostro, contra te, vel successores tuos, injuriæ, aut scandali materia oriatur, auctoritate Apostolica constituimus, ut nullum ex hoc tibi, vel successoribus tuis, præjudicium in posterum generetur, sed semper jam dictæ Ecclesiæ, sicut ante Dedicationem, quam eis impendimus, erant, in tua, & successorum tuorum obedientia, & subjectione, sine contradictione consistant*: licebit hic obiter abnotare, juxta vigentem iis temporibus disciplinam, si quam Ecclesiam a quopiam loci non Ordinario sacrari contigisset, evasisse

oggi essere consecrata. Nella Chiesa non si ritrovano, ne vi è chi si ricordi d' avervi vedute le Croci, che sono indizio della Consecrazione. Se ne recita però ogni anno l' Officio; ed i nostri Istorici attestano, che fù consecrata dal Pontefice Lucio III. nel giorno 8. di Luglio dell' anno 1184. Vedasi il Ghirardacci *al lib.* 4. *fol.* 98. il Sigonio *de Episcopis Bononiensibus* della stampa di Milano *lib.* 2. *col.* 419. il Vizani *lib.* 2. *fol.* 77. *e* 78. Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna fol.* 186. *e* 187. il Masini *nella sua Bologna Perlustrata part.* 1. *fol.* 107. *e* 108. Ma, senza levare il pregio ai predetti, avendo essi scritto molti secoli dopo il Pontefice Lucio III., e non avendo portato verum monumento contemporaneo al fatto, che raccontano, non sarà così facile, che gli uomini accurati si risolvano a prestar loro un' intera credenza. Una simile dubbietà incontrammo anni sono nella Basilica Liberiana, detta volgarmente di S. Maria Maggiore, quì in Roma: nella quale facendosi la Consecrazione dell' Altare Maggiore, in essa da Noi riedificato, nacque la controversia, se era conveniente, che anche facessimo la Consecrazione della Chiesa, non essendovi in essa le Croci; recitandosi per altro ogni anno l' Officio della Consecrazione dal Clero della medesima; e non mancando tradizione di prodigj e miracoli seguiti nell' occasione, che fù consecrata. Cessò poi ogni dubbio: mentre, essendosi fatte le dovute diligenze nel celebre Archivio del Capitolo della predetta Basilica, ritrovossi una Bolla del Pontefice Gregorio IX., in cui si fa menzione delle Indulgenze concesse dal Pontefice S. Sisto III. allora che consecrò la Chiesa, che riedificò, e ridusse nello stato, in cui si ritrova, non ancora trapassato un secolo, da che il Pontefice Liberio l' aveva fabbricata. Quanto è accaduto nella Basilica Liberiana, possiamo dire francamente, succedere ancora nella nostra Chiesa di S. Pietro: mentre, essendo stato sforzato il Pontefice Lucio III. dalle gravi dissensioni, che in quel tempo erano in Roma, a partirne, ed a ricoverarsi in Lombardia; nel passaggio, che fece per Bologna, consecrò solennemente la Chiesa di S. Pietro, e passando per Modena, consecrò la Chiesa Vescovile di S. Geminiano: come si legge *negli antichi Annali di Modena* d' Autore anonimo, stampati *nel tom.* 11. *Rer. Ital. Script. col.* 54. e *negli Annali d' Italia* del Muratori *all' anno* 1184. *al tom.* 7. *pag.* 46. ed il monumento dell' una e dell' altra Consecrazione si ritrova in una lettera dello stesso Pontefice, scritta a Gerardo Arcivescovo di Ravenna, a cui, come a Metropolitano, erano in quel tempo soggette le Diocesi di Bologna, e di Modena. La lettera del Pontefice si ritrova nel celebre Archivio della Chiesa di Ravenna, e si ritrova stampata dall' accreditato Rossi *nell' istoria di Ravenna alla pag.* 356. e leggendosi nella lettera quando siegue: *Dignum est, & consonum rationi, ut, cum ad tuæ Fraternitatis instantiam, Bononiensi, & Mutinensi Ecclesiis impenderimus Dedicationis munus, nunquam ex hoc adversus Ecclesiam tuam, cui tamquam Metropoli sunt subjectæ, & aliquantam vindicare valeant libertatem. Nos itaque providere volentes, ne de facto nostro, contra te, vel successores tuos, injuriæ, aut scandali materia oriatur, auctoritate Apostolica constituimus, ut nullum ex hoc tibi, vel successoribus tuis, præjudicium in posterum generetur, sed semper jam dictæ Ecclesiæ, sicut ante Dedicationem, quam eis impendimus, erant, in tua, & successorum tuorum obedientia, & subjectione, sine contradictione consistant*: sarà qui lecito l' osservare di passaggio, che, secondo la disciplina di que' tempi, consecrandosi da chi non era l' Ordinario del luogo,

Dubbio insorto intorno alla consecrazione della Basilica Liberiana.

Pruove della consecrazione d'ambedue le Chiese, e consecutiva esclusione del predetto titolo.

S'osserva il diritto, che anticamente acquistava il Consecrante sopra la Chiesa da lui consecrata.

eamdem obnoxiam auctoritati, & jurisdictioni Episcopi consecrantis, nisi is suo juri cessisset. Quod quidem & ipsum comprobatur ex solemni actu secuto sub annum 1140. quo, cum Falconius, Abbas insignis Monasterii SS. Trinitatis ad Cavam, Reginnensem rogasset Episcopum, ut Ecclesiam dicaret S. Joannis intra fines suæ Abbatiæ extructam, dedicatio per Episcopum, adjecta tamen sequenti declaratione, facta perhibetur: *Ita tamen, ut neque nostri, neque posteri, nos, nec ipsa Sancta nostra Reginnensis Ecclesia, nec aliquis pro parte nostra, ibi aliquod dominium, aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quolibet modo habere quæramus, sed semper ipsa prædicta Ecclesia Sancti Joannis, cum domibus, aut cœmeteriis suis, & cum suis omnibus pertinentibus, sit juris & ditionis ipsius Domini Abbatis, & successorum ejus, & prædicti Cœnobii SS. Trinitatis, habendi, & ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerint, absque nostra, successorumque nostrorum, & prædictæ Sanctæ Reginnensis Ecclesiæ contrarietate:* quemadmodum nosse licet ex ipso actu relato *tom.* 7. Ughellii, Venetæ impressionis *anni* 1721. *col.* 299.

Alter iterandæ consecrationis titulus, subsecutum incendium.

§. 7. Rejecto titulo ex dubia consecratione desumpto, alter subsequitur expendendus titulus, si nimirum Ecclesia combusta quandoque fuerit. Atque superius etiam servatæ methodo insistentes, disquiramus oportet, an siqua Ecclesia fuerit incendio exusta, satis id sit, ut iterata possit ipsi adhiberi consecratio, exindeque an hujusmodi titulus in propositam nobis speciem de Bononiensi Divi Petri Ecclesia cadere possit. Canonicus indubie est injectæ combustionis titulus; veluti deprehenditur *ex Can. Ecclesiis* 20. *de Consecrat. dist.* 1. cujus hæc sunt verba: *Ecclesiis semel Deo consecratis non debet iterum Consecratio adhiberi, nisi ab igne exustæ fuerint*: quod porro accipiendum ita est, quoties universa, vel maxima Ecclesiæ pars fuerit igne absumpta, quemadmodum pergit Glossa *in Cap. Proposuisti, verbo, Reconciliari, de Consecrat. Eccles. vel Altaris*; cujus concepta verba sunt hæc: *Si Ecclesia est exusta tota, vel major pars, debet iterum consecrari*: vel quando, licet consistant parietes, detractæ tamen iis crustæ, sejunctique lapides sunt; quod quidem ipsum notatur a Glossa *in præallegatum Can. Ecclesiis, verbo, exustæ, de Consecrat. dist.* 1. *Cum Ecclesia ita comburitur, quod destruatur, vel decrustatur interius, & exterius, tunc exsecratur. Consecratio enim Ecclesiæ maxime consistit in unctione exteriori, & conjunctione, & dispositione lapidum.*

Satis ad id est decrustatos fuisse parietes, lapidesque sejunctos

Consentiunt Repetentes Canonici juris *ad præcitatum Cap. Proposuisti*, Innocentius nimirum *num.* 1. Zabarella, *num.* 2. Ostiensis *num.* 3. & ad rem præsentem perbelle advertit Ivo Carnotensis, Scriptor sæculi IX. *in suo Serm.* 4. *de Sacramentis dedicationis*, consecrationis substantiam parietibus adhærere, qui inunguntur, & Crucibus signantur; quod etiam expenditur a S. Petro Damiano *in suo Serm.* 1. *in dedicat. Eccles.*

Sententia hæc auctoritate & exemplis confirmatur.

§. 8. Titulo subsecutæ, mox supra expresso modo, combustionis favet Liber Diurnus Romanorum Pontificum, vetustissimo e Codice exscriptus, Romanisque typis publici juris factus a celebri Luca Holstenio sub annum 1658., ubi *pag.* 130. *num.* 41. legitur sic cautum: *Basilicam, quam in Castro Illo dilectio tua post incendium asserit reparatam, & in honorem Beati Illius, habitatores loci Illius desiderant consecrari, Dedicationis tibi in eo per præceptionis nostræ seriem facultatem tribuimus, ut fidelium devotio competens sortiatur effectum.* Neque ad hunc magis firmandum titulum ex igne vastante erutum,

desiderantur

una Chiesa, essa diventava soggetta all' autorità del Consecrante, se esso non cedeva al suo diritto; e così restava esente dal jus del proprio Ordinario. Il che anche si comprova con un atto solenne, seguito nel 1140., in cui avendo Falconio, Abbate del celebre Monastero della Trinità della Cava, pregato il Vescovo della Chiesa Reginense a consecrare la Chiesa di S. Giovanni, situata nel distretto della sua Badia, fu fatta la Consecrazione dal Vescovo, ma colla seguente protesta: *Ita tamen, ut neque nostri, neque posteri, nos, nec ipsa Sancta Nostra Reginnensis Ecclesia, nec aliquis pro parte nostra, ibi aliquod dominium, aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quolibet modo habere quæramus, sed semper ipsa prædicta Ecclesia Sancti Joannis, cum domibus, aut cœmeteriis suis, & cum suis omnibus pertinentibus, sit juris & ditionis ipsius Domini Abbatis, & successorum ejus, & prædicti Cœnobii SS. Trinitatis, habendi, & ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerint, absque nostra, successorumque nostrorum, & prædictæ Sanctæ Reginnensis Ecclesiæ contrarietate*; come si vede nell' Atto registrato *nel tom.* 7. dell' Ughelli della stampa di Venezia del 1721. *col.* 299.

Altro tit[olo] per cui è [permesso il repl]icato ricc[onse]crarsi [la Chie]sa; il pa[tito] incendio.

§. 7. Escluso il titolo della dubbietà della Consecrazione, succede l' esame d' un altro titolo, che è quello del patito incendio. E quì pure, camminando col metodo poc' anzi tenuto, è d' uopo l' esaminare, se, avendo una Chiesa patito l' incendio, ciò basti, ad effetto ch' essa possa consecrarsi di nuovo; e di poi se questo titolo concorra nel caso presente della nostra Chiesa di S. Pietro di Bologna. Canonico senza dubbio è il titolo del patito incendio; come si desume *dal Can. Ecclesiis*, 20. *de Consecrat. dist.* 1. ed eccone le parole: *Ecclesiis semel Deo consecratis non debet iterum Consecratio adhiberi, nisi ab igne exustæ fuerint*: il che s' intende, ogni qual volta o tutta la Chiesa, o la maggior parte d' essa è restata abbruciata, conforme prosiegue la Chiosa *nel Cap. Proposuisti, alla parola: reconciliari, de Consecratione Ecclesiæ vel Altaris*, le di cui parole sono le seguenti: *Si Ecclesia est exusta tota, vel major pars, debet iterum consecrari*: o quando, benchè restino in piedi i muri, restano però scrostati, ed una pietra resta disgiunta dall' altra: il che pure vien avvertito dalla Chiosa *nell' allegato Can. Ecclesiis, alla parola: exustæ, de Consecrat. dist.* 1. *Cum Ecclesia ita comburitur, quod destruatur, vel decrustatur interius, & exterius, tunc exsecratur. Consecratio enim Ecclesiæ maxime consistit in unctione exteriori, & conjunctione, & dispositione lapidum.*

Basta a tal effetto siano scrostati i muri, ed una pietra resti disgiunta dall' altra.

Concordano i Repetenti Canonici *sopra l' allegato Cap. Proposuisti*, cioè l' Innocenzo *al num.* 1. il Zabarella *al num.* 2. l' Ostiense *al num.* 3. Ed a questo proposito osserva molto bene Ivone Carnotense, Scrittore del secolo XI. *nel suo Serm.* 4. *de Sacramentis Dedicationis*, che la sostanza della Consecrazione particolarmente consiste nelle pareti, nelle quali si fanno le unzioni, e le Croci: il che anche vien considerato da S. Pier Damiani *nel suo Serm.* 1. *in Dedicatione Ecclesiæ*.

Si confer[ma] questa opinione coll' autorità, ed esempj.

§. 8. Al titolo dell' incendio patito nel modo poc' anzi accennato, è favorevole il Libro Diurno de' Romani Pontefici, ricavato da un antichissimo Codice, e dato alle stampe in Roma dal celebre Luca Holstenio l' anno 1658. ove *alla pag.* 130. *num.* 41. così si ritrova stabilito: *Basilicam, quam in Castro Illo, dilectio tua post incendium asserit reparatam, & in honorem Beati Illius, habitatores loci Illius desiderant consecrari, Dedicationis tibi in eo per præceptionis nostræ seriem, facultatem tribuimus, ut fidelium devotio, competens sortiatur effectum.* Nè per convalidare il titolo, che deriva dal patito incendio,

mancano

desiderantur in Ecclesiasticis Historiis opportuna monumenta. Nono jam elabente, vel decimo ineunte seculo, in Italiam irruerunt Pannonii, igne ferroque immaniter miscentes omnia; & inter cætera Sacra loca igne consumpta, Nonantulanam quoque Ecclesiam una cum Cœnobio concremarunt: *Siquidem barbarorum gladio vastante, tuumque Monasterium ab iisdem igne crematum, malorum hominum infestatione, te ipsum cum tuis turbatum audimus.* Ita Sergius Pontifex Nonantulano Abbati Leopoldo scripsit. Haud neglexit providi consilii Abbas Monasterium & Ecclesiam a fundamentis restituere: *ut post tot flagella tui laboris certamine Ecclesiam ipsius tui Monasterii usque ad culmen levares &c.* pergit idem Pontifex. Cumque ab eo quæsiisset Abbas, ut Episcopum Ecclesiam consecraturum designaret, tres nominavit Pontifex, tributa ipsi facultate seligendi ex tribus jam designatis, quem maluisset ad dedicandam Ecclesiam invitare: *De cætero, si ad consecrandam tui Monasterii Ecclesiam Episcopum quæris &c. de his tribus, qualem volueris, induc ad consecrandum tuam Ecclesiam.* Monumentum hoc impressum est penes Ughellium *tom.* 2. præcitatæ editionis *col.* 205. Ineunte XIV. seculo cum Lateranensem Basilicam adverso casu incessisset ignis, eadem una cum adjuncto Pontificio Palatio exusta mansit atque consumpta, uti referunt S. Antoninus 3. *part. Chronicorum tit.* 21. *cap.* 1. *§.* 4. *&* Villanius *lib.* 5. *cap.* 98. Cumque Clemens V. Pontifex non prætermisisset eandem reædificandam curare, non multo post exactum præfati XIV. seculi dimidium, novo adverso fato, ingenti suborto incendio iterum fuit absumpta, quemadmodum testantur Rainaldus *in Continuatione Annalium ad annum* 1361. & Sorefinus *in Annalibus Lateranensibus* manu scriptis, asservatisque in Tabulario Capituli *fol.* 147. Et quamvis ex sollicita Romanorum Pontificum cura, omnia Basilicæ suppeditata fuerint, quibus in pristinum statum restituta fuit, cum tamen non fuisset iterata consecratione dicata, quamvis superioribus temporibus, & cum primum constructa extitit, eam S. Silvester dedicavisset, hinc placuit Benedicto XIII. Pontifici eamdem sacrare, quod quidem præstitit nobis spectantibus, vehementerque mirantibus universam laboriosam functionem a pio illo Pontifice, summa cum religione animique constantia peractam, quamvis idem ipse viribus esset destitutus, ideoque ad novissima vitæ properaret.

§. 9. Tradunt Historici nostri, providos Concives nostros iniisse consilium, de Bononiensi Cathedrali Ecclesia extra Civitatem olim constructa, Barbarorumque eversa populationibus, reædificanda, sed intra Civitatis muros, eodemque ipso in loco, ubi vel nunc sita conspicitur: id quodquod præstitum est x. ineunte seculo. Iidem Historici referunt, sub Henrico I. Episcopo, medio circiter seculo XII. sacram illam ædem igne penitus fuisse consumptam; subduntque, non ita multo post fuisse eandem a Joanne Episcopo antea Lateranensi Canonico, egregio opere restitutam. Videri possunt ea de re Sigonius *in Vitis Episcoporum Bononiensium*, Ghirardaccius *in suis Historiis*, Pompeus Vizanius, fusiusque Celsus Faleonius, & Masinius; quibus porro auctoribus, etsi gestæ rei haud coætaneis, integra fides adhiberi valet, cum agatur de factis publicis, omnibusque perspectis, quorum in plura secula protenditur recordatio, quorumque nulla servantur monumenta, ideoque resciri aliter nequeunt, quàm si Historici regionis, in qua gesta res dicitur, consulantur. Indubium itaque est secutum incendium; certa itidem satis superque incendii conditio; at non propterea pronunciari potest exinde titulum profluere, ad Ecclesiæ consecrationem jure iterandam.

Subse-

mancano nella Storia Ecclesiastica i monumenti. Nel fine del secolo IX. o sia nel principio del secolo X. vennero gli Ungheri in Italia, ove fecero stragi, ed incendj enormi; e fra gli altri luoghi sacri che abbruciarono, abbruciarono la Chiesa, ed il Monastero di Nonantola: *Siquidem barbarorum gladio vastante, tuumque Monasterium ab iisdem igne crematum, malorum hominum infestatione, te ipsum cum tuis turbatum audimus.* Così scrisse Sergio Papa all' Abbate Leopoldo, Abbate Nonantolano. Non mancò il provido Abbate di rifare il Monastero, e la Chiesa: *uti post tot flagella tui laboris certamine Ecclesiam ipsius tui Monasterii usque ad culmen levares &c.* prosiegue lo stesso Pontefice. Ed avendogli l' Abbate fatta istanza, acciò destinasse un Vescovo, che consecrasse la Chiesa, tre dal Papa gli furono nominati, dandogli fra essi tre l'elezione di quello, che esso avesse avuto genio d'invitare a consecrare la Chiesa: *De cætero, ad consecrandum tui Monasterii Ecclesiam Episcopum quæris &c. de his tribus, qualem volueris, induc ad consecrandum tuam Ecclesiam.* Il monumento è stampato nell' Ughelli *al tom.* 2. dell' edizione allegata *col.* 205. Nel principio del secolo XIV. essendosi per disgrazia attaccato il fuoco alla Basilica Lateranense, essa restò, unitamente coll' annesso Palazzo Papale, abbruciata e distrutta, come riferiscono S. Antonino *nella* 3. *part. delle Cronache tit.* 21. *cap.* 1. *§.* 4. ed il Villani *nel lib.* 5. *cap.* 98. e non avendo mancato il Pontefice Clemente V. di riedificarla, poco dopo la metà del predetto secolo XIV. restò per nuova disgrazia esposta ad un nuovo vastissimo incendio, come attestano il Rainaldi *nella Continuazione degli Annali all' anno* 1361. *num.* 3. il Sorefino *negli Annali Lateranensi manoscritti*, che si conservano nell' Archivio del Capitolo, *fogl.* 147. E benchè dalla provida cura de' Romani Pontefici fossero alla Basilica somministrati tutti i mezzi, in vigore de' quali ritornò nel primiero stato, non essendo però la stessa stata di nuovo consecrata, ancorchè ne' tempi precedenti, e quando fu fabbricata, fosse consecrata da S. Silvestro, volle il Pontefice Benedetto XIII. riconsecrarla, come fece; avendo Noi con nostra grande ammirazione veduta la funzione laboriosa, fatta da quel pio Pontefice con somma divozione, ed intrepidezza, non ostante l' essere esso estenuato di forze, e però ridotto vicino al termine de' suoi giorni.

Si pruova, che nepur questo secondo titolo è addattabile alla Chiesa di Bologna.

§. 9. Raccontano i nostri Istorici, che, stando la Cattedrale di Bologna fuori della Città, ed essendo essa restata distrutta da' barbari, pensarono i nostri providi Concittadini di riedificarla, ma dentro la Città, e nel luogo, ove anche presentemente si ritrova: il che successe nel principio del secolo x. Raccontano gli stessi Storici, che sotto il Vescovo Enrico I. verso la metà del secolo XII. restò la Chiesa affatto abbruciata; e soggiungono, che poco dopo sotto il governo di Giovanni Vescovo, che prima era stato Canonico Lateranense, fu da esso nobilmente rifatta. Si possono vedere il Sigonio *nelle Vite de' Vescovi di Bologna*, il Ghirardacci *nelle sue Storie*, Pompeo Vizani, e diffusamente Celso Faleoni, ed il Masini; ai quali tutti si può prestare intera fede, ancorchè non siano contemporanei, trattandosi d'atti pubblici e notorj, de' quali dura la memoria per più secoli, e de' quali non si conservano monumenti, nè v'è altro modo di saperli, che ricorrendo agl' Istorici del Paese in cui sono seguiti. Certo dunque è l' incendio, certa pur troppo è la qualità dell' incendio: ma non per questo può dirsi, che da ciò derivi il titolo, per poter di nuovo canonicamente consecrare la Chiesa: imperocchè

l' incen-

Subſecutum enim poſt conſecrationem incendium iteratæ dedicationi locum facit; non autem combuſtio, quæ conſecrationem anteceſſerit, veluti plane contigit in ea, quam verſamus, facti ſpecie, juxta quam, cum Eccleſiam S. Petri conſumpſiſſet ignis, eamque Joannes Epiſcopus iterum a fundamentis excitaſſet ac reædificaſſet, eamdem ipſam ſic reſtitutam Lucius III. Pontifex conſecravit. Aliud itaque indigitandum eſſet, evincendumque incendium, Pontificiam conſecrationem ſubſecutum; at de hoc nullum nobis proditum monumentum.

l' incendio ſeguito dopo la Conſecrazione apre la ſtrada ad una nuova Conſecrazione, ma non già l' incendio che è ſeguito prima della Conſecrazione; come appunto è ſucceſſo nel caſo preſente, in cui eſſendo ſeguito l' incendio della Chieſa di S. Pietro, ed avendola il Veſcovo Giovanni rifatta e riedificata, il Pontefice Lucio III. avendola ritrovata nello ſtato predetto, la conſecrò. Sarebbe neceſſario il provare un nuovo incendio, ſeguito dopo la Conſecrazione del Pontefice; e di queſto non abbiamo veruna contezza.

Tertius iterandæ conſecrationis titulus, Eccleſiæ videlicet, vel ſaltem parietum reædificatio.

§. 10. Jam reliquum eſt, ut ad examen revocetur tertius titulus caſui huic noſtro aptus, per quem nova poteſt Eccleſiæ adhiberi conſecratio, quique in veteris Eccleſiæ, ac præſertim parietum nova conſtructione continetur; ſi enim corruiſſet tectum, illudque iterum fuiſſet ſuperinductum, veteres autem conſtitiſſent parietes, jam a Pontifice Innocentio III. *in Cap. Ligneis, de Conſecrat. Eccleſiæ, vel Altar.* definitum fuit, conſecratam Eccleſiam non debere iterata inauguratione dicari: *Inquiſitioni tuæ taliter duximus reſpondendum, quod, cum parietes in ſua integritate permanſerint, & tabula Altaris mota, vel enormiter læſa non fuerit, ob cauſam prædictam nec Eccleſia, nec Altare debet denuo conſecrari.* Scribenſque in prædictum textum Abbas ſubdit *num.* 1. *Quia Conſecratio Eccleſiæ conſiſtit, non in tecto &c. ſed in parietibus; ideo, corruente tecto, non fiet reconſecratio*; & cum Abbate veteres Repetentes, quin & recentiores Auctores, paſſim conſentiunt.

Terzo ... per la ... razione ... na Chi... tutta, o ... no i m... anſi r... cati.

§. 10. Reſta l' eſame dell' ultimo titolo adattabile al noſtro caſo, per cui ſi può fare la nuova Conſecrazione della Chieſa, e che conſiſte nel rifacimento dell' antica Chieſa, e particolarmente de' muri; mentre, ſe foſſe caduto il tetto, e ſi foſſe rifatto, e foſſero reſtati in piedi gli antichi muri, già dal Pontefice Innocenzo III. *nel Cap. Ligneis, de Conſecrat. Eccleſ. vel Altar.* fu deciſo, che la Chieſa conſecrata, non dee riconſecrarſi; *Inquiſitioni tuæ taliter duximus reſpondendum, quod, cum parietes in ſua integritate permanſerint, & tabula Altaris mota, vel enormiter læſa non fuerit, ob cauſam prædictam, nec Eccleſia, nec Altare debet denuo conſecrari.* E ſcrivendo l' Abbate ſopra il detto teſto, così ſoggiugne *al num.* 1. *Quia Conſecratio Eccleſiæ conſiſtit, non in tecto &c. ſed in parietibus; ideo, corruente tecto, non fiet reconſecratio*: e coll' Abbate concordano gli antichi Repetenti, e comunemente ancora gli Autori moderni.

An ſatis ad id ſit, Eccleſiam parieteſque per partes reſici.

§. 11. At non propterea omnes ſubmotæ quæſtiones a ſcriptoribus excitari ſolitæ. Caſum inducunt ipſi de Eccleſia, ejuſdemque parietibus, paulatim, & per partes refectis; & inquirunt, an refectis hoc pacto omnibus integriſque parietibus, liceat Eccleſiæ univerſim, uti prædictum eſt, refectæ conſecrationem iterare: negant aliqui, quòd eadem ſemper ſit Eccleſia; ad eum plane modum, quo eadem dicitur navis, quæ paulatim, pro opportunitate, novis reſtituitur tabulis, ligniſque; quamvis demum nullæ tabulæ, nulla ſuperſint ligna ex veteribus, quibus fuit navis primum compacta; idemque ipſe dicitur populus, etſi ſuperſtites non ſint amplius illi, ex quibus olim coaleſcebat, fuerintque iſti, natis ſubinde hominibus ſuppleti.

Negantium ſententia, & argumentum

Se baſti ... effetto ... fabricar... Chieſa, ... muri p... per part...

Opin... negativ... ſuo prin... argomen...

§. 11. Ma non per queſto reſtano tolte le diſpute, che ſi vanno promovendo dagli Scrittori. Propongono eſſi il caſo della Chieſa, e de' muri della medeſima, che ſi vanno rifacendo, ma a poco a poco, ora una parte, ed ora un' altra; e cercano, ſe, in queſto modo eſſendoſi rifatti tutti, poſſa la Chieſa, dopo il totale predetto rifacimento, di nuovo conſecrarſi: ed alcuni riſpondono di no, eſſendo ſempre la ſteſſa Chieſa; ſiccome ſempre ſi dice eſſere la ſteſſa nave quella, che a poco a poco, ſecondo il biſogno, ſi va riparando con nuove tavole e nuovi legni, ancorchè non vi reſti verun' antica tavola, o verun antico legno di quelli, coi quali fu precedentemente fabbricata; e ſi dice eſſere lo ſteſſo popolo, ancorchè non ſiano più vivi quelli che una volta lo componevano, e queſti ſiano ſtati reclutati dagli altri che ſono nati dopo que' primi.

Affirmativæ ſententiæ fundamenta.

§. 12. In oppoſitam ſententiam concedunt alii, tum quia quoad ſpiritualia, veritatem ſequimur, non fictionem; tum quia ſublatis antiquis parietibus, nec vetus manet amplius conſecratio. Eſt hæc Innocentii ſententia, quam ſequitur Abbas *in cit. Cap. Propoſuiſti*, *num.* 8. ubi poſtquam primam retulit opinionem, ita ſubdit: *Sed Innocentius ſuper rubricam refert, contrarium teneri a quibuſdam, ut indigeat reconſecratione. Et hanc partem puto veriorem; nam in iſtis ſpiritualibus conſideramus veritatem, & non fictionem: ſed in veritate non eſt illa Eccleſia, ex quo in toto de novo, licet ſucceſſive, eſt refecta; nam negari non poteſt, quin Conſecratio, quæ conſiſtebat in antiquis parietibus, ſit ſublata; & jura contraria loquuntur de fictione Juris.*

Fondame... di che tie... affirmativ...

§. 12. Altri poi ſono di ſentimento contrario; sì perchè nelle coſe ſpirituali ſi deve attendere la verità, e non la finzione; sì perchè, non eſſendovi più gli antichi muri, non v'è più l'antica Conſecrazione. Queſta è la ſentenza dell'Innocenzo, di cui ſi fa ſeguace l'Abbate *nel cit. Cap. Propoſuiſti*, *al num.* 8. ove, dopo aver riferita la prima opinione, così ſcrive: *Sed Innocentius ſuper rubricam refert, contrarium teneri a quibuſdam, ut indigeat reconſecratione. Et hanc partem puto veriorem; nam in iſtis ſpiritualibus conſideramus veritatem, & non fictionem: ſed in veritate non eſt illa Eccleſia, ex quo in toto de novo, licet ſucceſſive, eſt refecta; nam negari non poteſt, quin Conſecratio, quæ conſiſtebat in antiquis parietibus, ſit ſublata; & jura contraria loquuntur de fictione Juris.*

Media inter prædictas cōplurium ſententia.

§. 13. Alii denique ſentiunt, ſi quæ iteratis vicibus fit parietum ſuperinductio, ita peragitur, ut pars major conſecrati parietis conſiſtat; iteratæ conſecrationi non eſſe locum: quòd major conſecrati parietis pars minori ſuperadditæ ſuam impartiat conſecrationem. Ita differit Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 81. *ſect.* 4. §. *Sextus caſus*: *Quando parietes Eccleſiæ ita* deſtru-

Sentenza ... mezzo tr... due prece... ti, e ſuoi ... guaci.

§. 13. Altri poi vogliono, che, ſe il rifacimento de' muri, che ſi fa in più volte, ſi fa, laſciando in piedi la maggior parte del muro conſecrato, non ſia luogo a nuova Conſecrazione; comunicando la maggior parte del muro conſecrato la Conſecrazione alla minor parte, che ad eſſo ſi aggiunge. Così la diſcorre il Suarez *nel tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 81.

destruuntur, ut eam integre reædificare oporteat, tunc iterum consecranda est &c. Oportet autem, ut parietes simul ruant; nam, si paulatim, & successive destruantur, ac reparentur, non perditur Consecratio, quia semper censetur manere idem numero Templum. Quod intelligendum est, dummodo pars non consecrata, quæ additur, non sit major: quia tunc id, quod est majus, censetur ad se trahere, quod est minus. Huicque sententiæ adhærent alii, quos collegit, sequutusque est Schmalzgrueber *ad tit. Decretalium de Consecrat. Eccles. §. 1. num. 27. & 28.* Verum, ut ut sit de recensitis sententiis, illud tuto pronunciari posse videtur, quoties destructum est vetus templum, vel quia corruit, vel quia illud subverterunt homines, vel quia Christifidelium religio, a primo posito lapide ad usque novissimum, novum excitare templum instituit, adeout asserere nemo possit veterem consistere ædem, sed potius veteri illi in honorem certi alicujus Sancti Deo dicatæ novam superinductam ædem, Deo itidem in honorem ejusdem Sancti nuncupatam; perspicuum esse, posse novam dicari Ecclesiam, licet vetus illa jam destructa, fuisset & ipsa solemni ritu inaugurata.

§. 14. In Historia Lotharingiæ novissime publici juris facta a P. Calmet, *part. 2. tom. 1. col. 565.* publicus exscriptus legitur actus Requini Tullensis Episcopi, editus sub annum 1128., quo narratur, constructam ad Spinalium Ecclesiam quamdam, fuisse a S. Gerardo Tullensi Episcopo consecratam, ipsique exinde subversæ novam fuisse superinductam, hancque iterum a S. Leone PP. IX. inauguratam. *Hoc etiam a notitia posterorum recedere nolumus, quod, destructo etiam Monasterio, quod B. Gerardus dedicaverat, quia nimis parvum erat, & altero ædificato, quod Beatus Leo dignitate Sedis Apostolicæ sublimatus dedicavit &c.*

§. 15. Templum S. Mariæ situm in Urbis Regione Monticulorum nuncupata, dicatum jam fuerat a Paschali II. Pontifice, teste Pandulpho Pisano apud Papebrochium *in Propiælo pag. 319. num 27.*, Venetæ impressionis. Plura post annorum centena, cum sacra Ædes fuisset in deteriorem statum perducta, Clemens XI. Pontifex fuit adeo pro ea sollicitus, ut ab ipso eadem reædificata merito dici queat, veluti perbelle adnotavit Gagnius Cæremoniarum Magister in publicis Actis a se confectis super dedicatione ejusdem Ecclesiæ: *Quam Sanctissimus Dominus noster Clemens Papa XI. reædificari fecit*: Hæcque ipsa Ecclesia S. Mariæ in Monticulis anno 1716. consecrata fuit, nil morante prima ejusdem inauguratione a Paschali II. Pontifice peracta, veluti præmonitum fuit; atque insuper dignosci omnia possunt ex Historia præfatæ Ecclesiæ scripta ab Horatio Ciuccioli *pag. 89. & pag. 94.* Ecclesiam a S. Benedicto extructam in Monte Cassino subverterunt Longobardi. Ipsam restituit Abbas Petronaces; sed a Saracenis deinde combustam Joannes Abbas reædificavit, Abbas vero Desiderius ampliavit, atque demum Zacharias Pontifex consecravit, sub annum 748. qua de consecratione fusiori calamo scripsere Sigonius *de Regno Italiæ lib. 3. ad annum* 748. Card. Baronius *ad eumdem annum* 748. *num. 16.* atque Gattola *parte prima Historiæ Abbatiæ Cassinensis ad seculum III. pag.* 20. De alia quoque Consecratione, eidem Ecclesiæ ab Alexandro II. sub annum 1071. adhibita, occurrit mentio. Ipsa insuper Ecclesia, ingenti terræ motu, anno 1349. diruta, Urbani V. Pontificis jussu fuit excitata. At cum eadem ite-

81. *sect. 4. §. Sextus casus: Quando parietes Ecclesiæ ita destruuntur, ut eam integre reædificare oporteat, tunc iterum consecranda est &c. Oportet autem, ut parietes simul ruant; nam, si paulatim, & successive destruantur, ac reparentur, non perditur Consecratio, quia semper censetur manere idem numero Templum. Quod intelligendum est, dummodo pars non consecrata, quæ additur, non sit major; quia tunc id quod est majus, censetur ad se trahere quod est minus.* Ed a questa sentenza aderiscono gli altri cumulati, e seguitati dallo Schmalzgrueber *al tit. delle Decretali de Consecrat. Eccles. §. 1. num. 27. & 28.* Ma, ciocchè siasi delle riferite opinioni, sembra potersi dire sicuramente, che, quando la Chiesa antica è restata distrutta, o perchè è caduta, o perchè gli uomini l'hanno rovinata, o perchè la pietà de' fedeli si è accinta a fabbricarne una nuova, incominciando dalla prima pietra, e proseguendo sino all'ultima, in tal maniera che non v'è chi possa dire che resti in piedi l'antica Chiesa, ma bensì che in luogo dell' antica Chiesa dedicata a Dio in onore del tal Santo, se n'è riedificata una nuova, dedicata pure a Dio in onore dello stesso Santo; sembra esser cosa chiara, potersi la nuova Chiesa consecrare, ancorchè la prima fosse già stata consecrata. Cosa passi per certo tra le questioni dubbie.

§. 14. Nella Storia della Lorena, ultimamente data alle stampe dal Calmet, *nella part. 2. del tom. 1. col. 567.* sta registrato un Atto pubblico di Riquino Vescovo Tullense, fatto nell'anno 1128. in cui si racconta, ch'essendo stata fabbricata vicino a Spinal una Chiesa, fu essa consecrata da S. Gerardo Vescovo Tullense, e ch'essendo essa di poi stata distrutta, ne fu fatta una nuova, e che questa fu per la seconda volta consecrata da S. Leone IX. *Hoc etiam a notitia posterorum recedere nolumus, quod, destructo etiam Monasterio, quod B. Gerardus dedicaverat, quia nimis parvum erat, & altero ædificato, quod Beatus Leo dignitate Sedis Apostolicæ sublimatus dedicavit &c.* Si dà lume alla materia con l'esempio.

§. 15. La Chiesa di S. Maria in Monticelli di Roma era già stata consecrata dal Pontefice Pasquale II. come attesta Pandolfo Pisano appresso il Papebrochio *nel Propileo alla pag. 319. num. 27.* della stampa di Venezia. Dopo il lasso di più secoli, essendo la detta Chiesa ridotta in cattivo stato, il Pontefice Clemente XI. tanto per essa fece, che si può dire che la riedificasse, come molto bene avvertì il Gagni, Maestro delle Cerimonie, nell'Istrumento della dedica della stessa Chiesa: *Quam Sanctissimus Dominus Noster Clemens Papa XI. reædificari fecit.* E questa Chiesa di S. Maria in Monticelli nell'anno 1716. fu consecrata, non ostante la prima Consecrazione di essa, fatta dal Pontefice Pasquale II. come si è detto, e come anche si può il tutto vedere nella Storia della detta Chiesa, scritta da Orazio Ciuccioli, *pag. 89. & pag. 94.* La Chiesa eretta da S. Benedetto in Monte Casino fu distrutta dai Longobardi. La rifece l'Abbate Petronace; ed essendo stata abbruciata dai Saracini, fu rifatta dall'Abbate Giovanni, ed ampliata dall'Abbate Desiderio: ed il Pontefice Zaccaria la consecrò l'anno 748. della qual Consecrazione ampiamente discorrono il Sigonio *de Regno Italiæ lib. 3. all' anno* 748. il Cardinal Baronio *allo stesso anno* 748. *num. 16.* ed il Gattola *nella parte prima della Storia dell' Abbazia Casinense al secolo III. pag.* 20. Si fa menzione di una Consecrazione fatta della stessa Chiesa da Alessandro II. l'anno 1071. La stessa Chiesa patì grave rovina per un gran tremuoto l'anno 1349. e fu riedificata per ordine del Pontefice Urbano V. Ma essendo la stessa di nuovo precipitata, ed essendo Si portano altri esempj allo stesso effetto.

iterato corruisset, fuissetque anno 1649. a fundamentis restituta, & in eum, quem nunc tenet magnificentiæ statum, adducta, Benedictus XIII. anno 1727. eam tertio consecravit, quemadmodum quisque nostrûm meminisse potest, atque etiam legitur in ejusdem Pontificis Vita edita a Præsule Borgia Archiepiscopo Firmano, *sub num.* 57., ac veluti etiam adnotatum conspicitur in Lapideo monumento in prædicta Basilica ad perennem rei gestæ recordationem apposito: *Terræmotu anni 1349. prorsus dirutam, & Urbani V. jussu erectam, ac rursus ruina obrutam, atque à fundamentis anno 1649. excitatam, & recens magnificentius exornatam, Benedictus XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum anno 1727. die 19. Maji solemni ritu tertio consecravit.* Vetus denique Templum insignis Abbatiæ Campidonensis fuit ab Hadriano I. Pontifice solemni ritu inauguratum; verum cum illud idem, sæculo XVII., Svedensi bello, prostratum mansisset, & per Abbatem a fundamentis restitutum fuisset; Nos ex Pontificia Nostra auctoritate, Abbati, etsi Episcopali charactere non insignito, facultatem fecimus consecrandi Ecclesiam, adhibito tamen Oleo per Episcopum benedicto, idque ut religioni ipsius Abbatis, & piis indulgeremus populorum votis, qui Abbatem, cujus tanta in opere perficiendo laus fuerat, sacram functionem peragentem cernere exoptabant; & sane fuit ab eodem, in vim dati a Nobis Apostolici Brevis, solemniter inaugurata Ecclesia, veluti nosse licet ex Nostro Opere *de Synodo Diœcesana lib. 13. cap. 15. num. 4.* novæ Romanæ editionis.

Pensatur, rejiciturque titulus ex terræmotu, quo Bononiensis Ecclesiæ pars concidit.

§. 16. Verum, ad nostram iterum Metropolitanam Bononiensem Ecclesiam S. Petri redeundo, etsi post peractam a Lucio III. sub annum 1184., uti prænotatum est, ejusdem Consecrationem, Ghirardaccius *lib. 5. fol. 146.*, Vizanius *lib. 3. fol. 101.* Masinius *part. 1. fol. 107. 108.* Celsus Faleonius *in Historicis Monumentis Ecclesiæ Bononiensis fol. 230.*, meminerint ingentis sequuti terræmotus, Henrico Fratta Episcopo, anno 1222., quo grave detrimentum Ecclesiæ S. Petri fuit illatum; cùm tamen iidem ipsi referant, corruisse tectum, ac testudinem Ecclesiæ, providumque Episcopum haud prætermisisse illata reparare damna, ad rem præsentem satis haud quaquam est acerbus hic casus; superius namque animadversum est, consistentibus integris parietibus, quibus potissimum adhæret consecratio, non licere iterato Ecclesiam consecrare, etsi ejusdem tecta concidant.

Canonicus titulus iterandæ consecrationis hujus Ecclesiæ, tantummodo reædificatio a fundamētis.

§. 17. Nova itaque adhibenda Consecratio alio debet fundamento inniti; paratumque illud est, nec a nobis excogitatum. Cùm Raynutius Cardinalis Farnesius anno 1565. Bononiensem Ecclesiam Episcopus administraret, exiguum miratus ædificium majoris Cappellæ ejusdem Cathedralis Ecclesiæ, jam tum de alia a fundamentis excitanda secum ipse constituit; at cum nunquam manum operi admovisset, id curæ reliquit Cardinali Gabrieli Palæotto sibi Successori, primoque in Patria nostra Archiepiscopo. Magnus itaque is Cardinalis augustam construxit Cappellam majorem, ad quam ex Ecclesia per aliquot conscenditur gradus, ipsumque etiam subterraneum ædificium instauravit, solemnique pompa in eamdem translatas, locatasque insignes nostrorum Sanctorum Martyrum Vitalis, & Agricolæ Reliquias, decenti admodum, elegantique urna inclusit. Conspicuum Sacelli ædificium Cardinalis a primo lapide instituit, perfecit, ditavit, instruxitque congruentibus ornamentis, atque picturis celeberrimis. Enarrantur omnia a Ledesma in Vita præfati Cardinalis *lib. 3. cap. 9.*, ab Alberto Bruni ipsi a Secretis, in Vita itidem ejusdem per ipsum contexta, impres-

Recensentur novi ædificii exordia.

stata riedificata da' fondamenti l'anno 1649. e ridotta in quello stato di magnificenza, in cui ora si ritrova, il Pontefice Benedetto XIII. ne fece la terza Consecrazione l'anno 1727. come ognuno di noi si può ricordare, e come anche si legge nella Vita dello stesso Pontefice scritta da Monsignor Borgia Arcivescovo di Fermo *sotto il num.* 57. e come altresì si legge in una Lapide posta nella detta Basilica in memoria di questo fatto: *Terræmotu anni 1349. prorsus dirutam, & Urbani V. jussu erectam, ac rursus ruina obrutam, atque a fundamentis anno 1649. excitatam, & recens magnificentius exornatam, Benedictus XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum anno 1727. die 19. Maji solemni ritu tertio consecravit.* Finalmente l'antica Chiesa della celebre Abbazia di Campidona fu consecrata dal Pontefice Adriano I., ma essendo essa stata gettata a terra nel secolo XVII. nella guerra de' Svezzesi, ed avendola l'Abbate riedificata da' fondamenti, prevalendoci Noi dell'autorità Pontificia di concedere ad un Abbate, benchè senza carattere Vescovile, il poter consecrare la Chiesa, servendosi dell'Olio benedetto dal Vescovo, per soddisfare alla divozione dell'Abbate, ed al pio desiderio de' popoli, che bramavano di veder fare la funzione dall'Abbate, che tanto si era adoperato per condurre a fine la grand' opera, fu dallo stesso, in sequela d'un nostro Breve, fatta la Consecrazione della Chiesa: come il tutto può vedersi nella nostra Opera *de Synodo Diœcesana al lib. 13. cap. 15. num. 4.* della nuova edizione Romana.

Si esa[mina] e si rige[tta il] titolo d[el] terremo[to] patito [dalla] Chiesa d[i Bo]logna.

§. 16. Ma, ritornando alla nostra Chiesa Metropolitana di S. Pietro di Bologna, sebbene dopo la Consecrazione fattane da Lucio III., come si è detto, l'anno 1184. si faccia dal Ghirardacci *al lib. 5. fol. 146.* dal Vizani *al lib 3. fol. 101.* dal Masini *part. 1. fol. 107. e 108.* da Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna fol. 230.* menzione d'un terribile tremuoto, seguito l'anno 1222. nel tempo del Vescovado di Enrico Fratta, che recò un gran pregiudizio alla Chiesa di S. Pietro, riferendo però gl'istessi, che rovinò il tetto, e la volta della Chiesa, e che il provido Vescovo non lasciò di riparare al danno; questo funesto accidente non basta per l'effetto, di cui si tratta; essendosi di sopra già veduto, che, quando restano illese le pareti, nelle quali la Consecrazione ha la sua sede, ancorchè rovini il tetto della Chiesa, non si può fare nuova Consecrazione della stessa.

Si stab[ilisce] il titolo [le]gittimo d[ella] consecra[zio]ne nella [to]tale riec[difi]cazione [del]la Chiesa.

§. 17. Dee dunque la nuova Consecrazione avere il suo fondamento in altro capo: e questo è in pronto, e non è ideale. Reggendo il Cardinale Ranuzio Farnese nell'anno 1565. la Chiesa di Bologna in qualità di Vescovo, e compassionando l'infelice fabbrica della Cappella maggiore della nostra Cattedrale, pensò a fabbricarne una nuova da' fondamenti: ma non avendo posta mano alla sua idea, ne lasciò la cura al Cardinale Gabbriello Paleotti suo successore, e che fu il primo Arcivescovo della nostra Patria. Fabbricò dunque questo gran Cardinale l'augusta Cappella maggiore, alla quale dalla Chiesa si ascende per certi scalini, ed anche accomodò il sotterraneo, che è sotto la stessa, avendo fatta la sollenne traslazione, e collocazione delle insigni Reliquie de' nostri Santi Martiri Vitale ed Agricola, che collocò in un' Urna assai propria e decente. Il Cardinale incominciò la fabbrica della gran Cappella da' fondamenti, la terminò, e la rese ricca, ed adorna con ornamenti proprj, e rinomate pitture. Il tutto vien riferito dal Ledesmo nella Vita del detto Cardinale *al lib. 3. cap. 9.* da Alberto Bruni suo Segretario, nella Vita pure, che fece

Onde ave[sse] principio [la] nuova fa[b]brica.

impressaque *tom. 6. veterum Scriptorum*, *& Monumentorum*, quæ collecta fuerunt a Martene, & Durando, publicique juris facta Parisiis anno 1729. *col.* 1406. *§.* 31., a Sigonio, *de Episcopis Bononiensibus*, cum loquitur de eodem Cardinali: quibus accedunt, quæ insuper testantur Vizanius in Historiis *lib.* 12. *fol.* 107. *&* 108. Ughellius *Italia sacra tom.* 2. *citatæ editionis col.* 41. Masinius *part.* 1. *fol.* 107. *&* 108. & latius Celsus Faleonius *in Monumentis Historicis Bononiensis Ecclesiæ lib.* 6. *fol.* 610. *& seq.* ubi subdit, non prætermisisse Gregorium XIII. Pontificem Concivem Nostrum, quum collati sumptus in ædificium, ornatumque ingentis Cappellæ, vicissent Cardinalis vires, iteratis vicibus ampla ipsi munificaque suppeditare subsidia.

fece dello stesso, stampata *nel tom.* 6. *degli antichi Scrittori*, *e Monumenti*, raccolti dal Martene, e dal Durand, e dati alla luce in Parigi l'anno 1729. *col.* 1406. *§.* 31., dal Sigonio *de Episcopis Bononiensibus*, quando parla dello stesso Cardinale: oltre quello, che anche attestano il Vizani *nelle Storie lib.* 12. *fol.* 107. *e* 108. l'Ughelli *nella Italia sacra al tom.* 2. *della citata edizione col.* 41. il Masini *part.* 1. *fol.* 107. *e* 108. e diffusamente Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna lib.* 6. *fogl.* 610. *e seg.* ove aggiunge, ch'essendo stata superiore alle forze del Cardinale la spesa, che fece nella fabbrica ed ornamenti della gran Cappella, non lasciò il Pontefice Gregorio XIII. nostro Concittadino, di somministrargli più volte larghe e copiose sovvenzioni.

[...]ficitur [...]pus, [...]e pri- [...]de in-

§. 18. Novo licet absoluto majoris Sacelli ædificio, consistebant tamen adhuc reliqua vetustioris Templi; verum sive quod illud in deterius inclinasset, sive quod novæ Cappellæ amplitudini non responderet, Præsul Alphonsus Palæottus, Gabrieli ejusdem familiæ Cardinali in Bononiensi Archiepiscopatu Successor, novam adorsus est construendam Ecclesiam, Cappellæ recens constitutæ congruentem, acceptoque typo a celebri Architecto Patre Joanne Ambrosio Magente Clerico Regulari Congregationis Sancti Pauli, primum posuit novæ ædis lapidem sub annum 1605. die Annunciationi Virginis Deiparæ Sacra, cum e vivis sublato Clemente VIII. Apostolica Sedes vacaret, atque in fundamento lapideum hoc monumentum poni jussit. *Alphonsus Palæotus Bononiensis Archiepiscopus, & Princeps, Metropolitanam Ædem angustam, ac prope dirutam, in ampliorem a fundamentis restituturus, primum hunc lapidem solemniter posuit anno salutis* 1605. *die Annuntiationis B. Mariæ Virginis, per mortem Clementis VIII. vacante Sede Romana*: eaque occasione complura excudi quoque curavit numismata, novum innuentia Metropoliticæ Ædis inceptum ædificium; quorum unum, simul cum aliis collectis numismatibus, transmissum a Nobis fuit ad celebre Nostrum Bononiense Institutum.

Se ne forma il disegno, e si butta la prima pietra.

§. 18. Restava in piedi, non ostante la fabbrica della nuova Cappella maggiore, il restante della Chiesa vecchia; ed o perchè essa fosse in cattivo stato, o perchè non corrispondesse alla magnificenza della nuova Cappella, l'Arcivescovo Alfonso Paleotti, successore del Cardinale Gabbriello dello stesso cognome nell' Arcivescovado di Bologna, intraprese il fare una nuova Chiesa corrispondente alla nuova Cappella, avendone fatto fare il disegno dal celebre Architetto, Padre Gio. Ambrogio Magente, Chierico Regolare Barnabita; gettò la prima pietra della nuova Chiesa l'anno 1605. nel giorno dedicato all'Annunziazione di Maria Vergine, essendo vacante la Sede Apostolica per la morte di Clemente VIII. e ne' fondamenti fece porre la seguente Lapide: *Alphonsus Palæotus Bononiensis Archiepiscopus, & Princeps, Metropolitanam Ædem angustam, ac prope dirutam, in ampliorem a fundamentis restituturus, primum hunc lapidem solemniter posuit anno salutis* 1605. *die Annuntiationis B. Mariæ Virginis, per mortem Clementis VIII. vacante Sede Romana*: ed in quell' occasione fece ancora incidere varie Medaglie allusive alla nuova fabbrica della Metropolitana, che intraprendeva; ed una di queste è stata già da Noi con altre Medaglie mandata al nostro celebre Istituto di Bologna.

[...]li in- [...]a.

§. 19. Nostros inter Concives, qui amplioribus eleemosynis novum opus juvarunt, quidam commemoratur Ludovicus Rusticellius, a quo ære proprio ingens posita pila ad lævum majoris Sacelli. Certâ ad Nos usque productâ memoriâ scimus, ædificium sub Paulo V. Pontifice fuisse continuatum, cum in lapide novæ Ecclesiæ ad meridiem apposito, hæc inscripta legantur verba: *Paulo V. Pontifice Maximo, Alphonso Palæoto Archiepiscopo, anno Christi* 1610., *& Alexandro Ludovisio successore* 1614., alioque in Lapide ad septentrionem, hæc alia: *Pauli V. Pontificis munificentia, Scipionis Burghesii Cardinalis Archiepiscopi III. auspiciis, Alexander Ludovis. IV. Archiepiscop. provid. anno* 1614. Quæcumque hactenus recensita sunt, afferuntur quoque ab Ughellio *Italia sacra tom.* 2. *col.* 46., a Rabbi *in Continuatione Historiæ Episcoporum Bononiensium* a Sigonio scriptæ *col.* 606., a Masinio *Bononia Perlustrata part.* 1. *fol.* 107. *&* 108. & a Falconio *fol.* 648. *& seq. & fol.* 662.

Progressi della Fabbrica.

§. 19. Fra i nostri Concittadini, che con larga limosina diedero ajuto alla nuova fabbrica, viene memorato un certo Lodovico Rusticelli, che a spese proprie fece il primo gran pilone a sinistra della Cappella maggiore. Si ha sicura memoria del proseguimento della fabbrica nel Pontificato di Paolo V., leggendosi in una Lapide alla parte di mezzo giorno della nuova Chiesa le seguenti parole: *Paulo V. Pontifice Maximo, Alphonso Palæoto Archiepiscopo, anno Christi* 1610. *& Alexandro Ludovisio successore* 1614. e leggendosi in un'altra Lapide, posta alla parte di settentrione: *Pauli V. Pontificis munificentia, Scipionis Burghesii Cardinalis Archiepiscopi III. auspiciis, Alexander Ludovisius IV. Archiepiscop. provid. anno* 1614. Quanto finora si è detto, viene anche riferito dall'Ughelli *nell'Italia sacra al tom.* 2. *col.* 46. dal Rabbi *nella Continuazione della Storia de' Vescovi Bolognesi* scritta dal Sigonio *col.* 606., dal Masini *nella Bologna Perlustrata part.* 1. *fogl.* 107. *e* 108. e dal Faleoni *fogl.* 648. *e seg. ed al fogl.* 662.

[...]isque [...]erti- [...]cur [...]fa.

§. 20. Quantum quidem Nobis suppetit memoria eorum, quæ in monumentis in Archiepiscopali Tabulario asservatis vidimus adnotata, Archiepiscopus Ludovisius, qui Cardinalis renunciatus, haud ita multo post, assumpto sibi nomine Gregorii XV., Summus Pontifex fuit inauguratus, fabricam Metropoliticæ Ecclesiæ suæ non est oblitus; at eo vita functo, cum plures con-

Fino a qual segno fosse proseguita, e perchè tralasciata.

§. 20. Per quanto ci ricordiamo d'aver veduto nelle memorie, che sono nell'Archivio Arcivescovile, non si scordò l'Arcivescovo Ludovisi, che, fatto Cardinale, poco dopo salì al Sommo Pontificato col nome di Gregorio XV., della fabbrica della sua Chiesa Metropolitana: ma dopo la di lui morte, essendo insorte varie liti sopra i pingui assegnamenti da esso fatti pel detto

controversiæ de ingentibus subsidiis in prædictam causam ab ipso constitutis, fuissent excitatæ, perfici non potuit ædificium, deficientibus adhuc postremis duobus magnis Sacellis, ipsaque nova fabrica producta tantum ad porticum, quæ veteri Ecclesiæ protendebatur, quæque sub Pontificatu Innocentii VIII. anno 1487. extructa fuerat a Juliano Cardinali de Ruvere Bononiæ Episcopo, qui Pontifex factus nomen sibi indidit Julii II., teste Sigonio *de Episcopis Bononiensibus*, in novissima editione illius operum Mediolani curata *col.* 518., qui hoc quoque Lapideum monumentum in dicta Porticu appositum exscribit: *Sedente Innocentio VIII. Pontifice Maximo, Pontificatus sui anno tertio, Julianus Episcopus Ostiensis, Cardinalis S. Petri ad Vincula, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Major Pœnitentiarius, & Episcopus Bononiensis, condi jussit, anno salutis millesimo quadringentesimo octogesimo septimo, procurante Philippo Lucensi Episcopo Urbinate, Locumtenente, & Vicario Generali.*

Pontificis, adhuc Bononiensis Episcopi, cura in urgēdo templi ædificio.

§. 21. Ab Anconitana Ecclesia Benedicto XIII. munificentia Nobis collata, ad Metropoliticam Bononiensem Ecclesiam sub annum 1731. a Clemente XII. nobis itidem benefico translati fuimus; cumque Porticum a Julio II. positam invenissemus undique fatiscentem, atque etiam ruinam minitantem, haud prætermisimus præstare quæcunque tum ad ejusdem firmitatem, tum ad congruam venustatem necessaria videbantur: sed cognoscentes fieri nullo modo posse, ut Ecclesiæ ædificio producendo animum utiliter adjiceremus, curavimus tamen omnia, quæ nostris viribus complecti potuimus; constructam Ecclesiæ partem ornavimus; ac præter Altare, in quo Sanctissimum Sacramentum asservatur, uti prædictum est, duo insuper Altaria ereximus in augustis Sacellis, proximis majori Sacello, a Cardinali Palæotto erecto, quæ eousque manserant Altaribus destituta. At subinde nullis nostris meritis ad Summum Pontificatum evecti, curam omnem de Ecclesia perficienda suscepimus, adhuc deficientes geminas Capellas addidimus, in iis posuimus Altaria, constructam a Julio II. reparatamque a nobis Porticum solo æquavimus, id exposcente novæ Metropolis Archetypo, nec etiam magnifica fronte carere permisimus Augustum Templum, eidem insuper opportunis non ad necessitatem modo, sed ad magnificentiam tributis supellectilibus. Gravior enim nobis contigisset (justa ne an injusta, ignoramus) Francisci Petrarchæ ad Urbanum V. Pontificem exprobratio, oblitum eum scilicet fuisse Ecclesiæ S. Joannis in Laterano: *Quo, inquam, animo tu ad ripam Rhodani* (quod Pontifex tunc Avenioni detineretur, de Nobis autem Romæ residentibus *ad ripam Tiberis* dici potuisset) *sub auratis tectorum laquearibus somnum capis, & Lateranum humi jacet, & Ecclesiarum Mater omnium, tecto carens, & ventis patet, & pluviis?* uti videre est in ejus Opere *de rebus senilibus lib.* 7. in Epistola ad dictum Urbanum incipiente: *Aliquandiu Pater Beatissime.* De Nobis autem dictitari potuisset: dum Bononiensis Ecclesiæ tuæ imperfectum adhuc est ædificium, dum plura adhuc in ea desiderantur Altaria, dum quæ extant, paucis exceptis, sordescunt nimis, dumque deficiunt cætera ad congruum divino numini cultum exhibendum opportuniora.

Ab eodem jam Pontifice completur insigni opere, lectissimisque supellectilibus ditatur.

§. 22. Ex hactenus expressa Historica facti narratione rem iterum nostram repetentes, perspicuum fit, nihil plane superesse vetustioris Ecclesiæ; novam ipsi a primo ad supremum usque lapidem subrogatam esse ampliorem atque spectabiliorem, & ex veteri illo Templo, præter titulum & situm, nihil amplius superextare. Quapropter cum fuerit jam demonstratum, fas esse penitus renovatæ Ecclesiæ dedicationem perfi-

Consectaria expositi facti conclusio.

detto effetto, non restò perfezionata la fabbrica, mancandovi le due ultime gran Cappelle, e non essendo arrivata la nuova fabbrica, che al Portico, che era avanti la Chiesa vecchia, e che era stato fabbricato nel Pontificato d'Innocenzo VIII. l'anno 1487. dal Cardinale Giuliano della Rovere Vescovo di Bologna, che fatto Papa, assunse il nome di Giulio II. come attesta il Sigoni *de' Vescovi di Bologna*, *al tom.* 3. della stampa delle sue Opere fatta ultimamente in Milano, *col.* 518., che anche porta la Lapide seguente situata nel detto Portico: *Sedente Innocentio VIII. Pontifice Maximo Pontificatus sui anno tertio, Julianus Episcopus Ostiensis, Cardinalis S. Petri ad vincula, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Major Pœnitentiarius, & Episcopus Bononiensis, condi jussit, anno salutis millesimo quadringentesimo octogesimo septimo, procurante Philippo Lucensi Episcopo Urbinate, Locumtenente, & Vicario Generali.*

§. 21. Dalla Chiesa d'Ancona, che ci era stata conferita dal nostro Benefattore Benedetto XIII. fummo trasferiti nell'anno 1731. dal nostro pure Benefattore Clemente XII. alla Chiesa Metropolitana di Bologna, ed avendo ritrovato il Portico eretto da Giulio II. in uno stato miserabile ed infelice, e che anche minacciava rovina, non lasciammo di fare quanto era necessario non meno per la sua persistenza, che per la sua doverosa comparsa: ed essendoci impossibile allora il pensare al proseguimento della fabbrica della Chiesa, facemmo quanto ci fu possibile il fare, ornando la parte fatta, e facendo, oltre l'Altare del Santissimo Sagramento, come di sopra si è detto, ancora due altri Altari nelle gran Cappelle contigue alla Cappella maggiore fatta dal Cardinale Paleotti, che erano fino allora restate senz'Altare. Ma saliti di poi senza verun nostro merito al Sommo Ponteficato, abbiamo pensato a proseguire la Chiesa, abbiamo fatte le due gran Cappelle, che mancavano, in esse abbiamo eretti gli Altari, abbiamo gettato a terra il Portico fatto da Giulio II. e rifatto da Noi, così esigendo il disegno della nuova Metropolitana; e non abbiamo lasciata la gran Chiesa senza una maestosa facciata, avendola anche provista di sacri arredi confacenti non meno al bisogno, che alla maestà della stessa. Troppo sensibile sarebbe stato a Noi il rimprovero, che non sappiamo, se fosse giusto, o ingiusto, di Francesco Petrarca al Pontefice Urbano V. cioè, che si fosse scordato dei bisogni della Chiesa di S. Giovanni in Laterano: *Quo, inquam, animo tu ad ripam Rhodani* (perchè esso allora abitava in Avignone; e di Noi sarebbesi detto *ad ripam Tiberis*, essendo la nostra residenza in Roma) *sub auratis tectorum laquearibus somnum capis, & Lateranum humi jacet, & Ecclesiarum Mater omnium, tecto carens, & ventis patet, & pluviis?* come si vede nella sua Opera *de rebus senilibus lib.* 7. nella lettera al detto Urbano, che incomincia *Aliquandiu Pater Beatissime.* E di Noi sarebbesi detto: quando la fabbrica della tua Chiesa di Bologna non è perfezionata, quando mancano molti Altari, quando quelli, che vi sono, eccettuati alcuni, sono troppo miserabili, e quando manca il bisognevole pel decoroso culto di Dio.

§. 22. Dalla storica narrazione di sopra esposta ritornando al nostro proposito; chiaramente si scorge, che nulla vi resta della Chiesa vecchia, che in luogo d'essa se n'è fatta dalla prima pietra fino all'ultima una nuova, più grande, e più magnifica, e che dell'antica non restano, che il titolo, ed il sito in cui era. Per lo che, essendosi già dimostrato, potersi consecrare la Chiesa interamente fabbricata di nuovo,

perficere, quamvis præexistens illa vetustior fuisset inaugurata, nihil est reliquum, quod novam moretur Consecrationom, eamdemque peragi, juri admodum congruit ac Religioni. Tolletur quoque per id quæstio ab Auctoribus agitata, nimirum, an liceat retinere recitationem Officii Dedicationis Ecclesiæ, etsi vetus haud superstit Consecratio, uti plane Bononiæ hactenus factitatum; neque enim desunt Auctores, contendentes, non licere Officium Dedicationis Ecclesiæ recitare, cum amplius non superest Consecratio, ad quam recolendam institutum fuit Officium, quemadmodum videre est penes Guyet *de Festis propriis Sanctorum lib. 1. cap. 3. quæst. 7.*, & Bissum *in sua Hierurgia, verb. Dedicatio Ecclesiæ, n. 51.* Quamvis profecto nec desint alii oppositam sententiam docentes, ducti potissimum exemplo duarum Basilicarum Lateranensis & Vaticanæ, in quibus ad veterum Consecrationum recordationem diu fuit retenta Officii recitatio, etsi novis positis constructionibus, veteres amplius non superextarent Consecrationes: quod scilicet in causa fuit, ut Benedictus XIII. Pontifex, veluti prædiximus, Lateranensem Basilicam, Urbanus vero VIII. alteram S. Petri in Vaticano, iterata adhibita Consecratione, dicarent.

...pinionum ...repantia ...recitando ...atæ con... ...ationis ...io.

§. 23. Constituto itaque de congruentia iterandæ Consecrationis Archiepiscopalis Bononiensis Ecclesiæ consilio, conversoque sermone ad Consecrationis functionem, per Nos ipsos perficiendam, Tibi asseverabimus, id propositum Nos haud abjecisse, licet intermedio hoc tempore, supremo Numini placuerit, Nos omni plane merito destitutos ad Summum Pontificatum extollere. Sæpe animo recogitavimus dilectam Nobis Sponsam, Ecclesiam, in qua gemina Baptismatis & Confirmationis Sacramenta suscepimus, & in qua Sepulcrum Nobis destinavimus, uti nosse licet ex Lapide vel hodie ad Altare Sanctissimi Sacramenti substrato. Tenuit Nos semper vehemens desiderium revisendi Nostrum Clerum, Concives Nostros, Nostros Diœcesanos. Augebatur autem illud in dies, percurrentibus Nobis Annales Nostrorum Prædecessorum, a quibus tot per Italiam consecratæ fuerunt Metropolitanæ, atque Cathedrales Ecclesiæ, Nobisque, qui iis successimus, haud secus videbatur cum Bononiensi Ecclesia Nostra rem transigi debuisse. Ab Alexandro II. Pontifice, legitur, inclinante seculo XI., consecratam fuisse Lucensem Cathedralem Ecclesiam, quemadmodum mox infra demonstrabimus. De Gelasio II. narrat Ughellius *tom. 4. Italiæ sacræ col. 851.* consecrasse eumdem Cathedralem Ecclesiam Januensem, extatque hujusce rei monumentum in illius sacrario, ubi in quodam Lapide hæc leguntur: *Sexto Idus Octobris anno Dominicæ Incarnationis 1118. indict. xii. Dedicatio Ecclesiæ Beatissimi Laurentii, atque Sanctissimi Syri Januensis Episcopi. Quæ consecrata fuit a Gelasio Papa, primo anno Episcopatus sui, cum pluribus Episcopis &c.* Cardinalis Baronius ad annum Christi 1120. n. 3. colligit ex Vaticano Manuscripto de rebus gestis Callixti II., hunc Luca decedentem, atque pertranseuntem Hetruriam, exceptum, honorificentissimeque habitum Pisis, ubi exoratus a præclaris illis Civibus: *rogatus ab ipsis Pisanis, & magna instantia postulatus, majorem Ecclesiam ad honorem Beatæ Mariæ, tota ibidem Thuscia concurrente, dedicavit solemniter.* De duarum, Bononiensis, & Mutinensis, Cathedralium Ecclesiarum inauguratione a Lucio III. peracta, jam superius verba fecimus. Annalium Baronii continuator Raynaldus ad annum Christi 1225. *num. 55.* exemplum affert, a dicto Cardinali relictum, vetustæ inscriptionis spectantis ad Reatinam Cathedralem Ecclesiam, in qua ita legitur: *In nomine Domini. Amen.*

...ntificis ...ositum ...crandi ...Bono... ...m Ec... ...

...firmatū ...decef... ...Ponti... ...exem...

nuovo, ancorchè l'altra fosse stata consecrata, nulla v'è, che osti alla nuova Consecrazione, ed è molto ragionevole e pio il farla. Con ciò ancora si leverà di mezzo una controversia, che si tratta dagli Autori, ed è, se sia permesso il proseguire la recita dell' Officio della Dedica della Chiesa, ancorchè sia cessata l'antica Consecrazione, come per appunto si è fatto insino ad ora in Bologna; non mancando Autori, che pretendono, non potersi recitare l'Officio della Dedica della Chiesa, quando non v'è più la Consecrazione, in memoria della quale fu ordinato l'Officio; come può vedersi appresso il Guyet *de Festis propriis Sanctorum lib. 1. cap. 3. quæst. 7.* ed il Bisso *nella sua Hierurgia, in verb. Dedicatio Ecclesiæ, num. 51.* benchè, per vero dire, vi siano altri che insegnano il contrario, coll'esempio particolarmente delle due Basiliche Lateranense, e Vaticana, nelle quali in memoria delle prime Consecrazioni si proseguì la recita dell'Officio, ancorchè per le nuove riedificazioni più non restassero le antiche Consecrazioni: il che diede campo al Pontefice Benedetto XIII. di riconsecrare la Basilica Lateranense, come si è detto, e ad Urbano VIII. quella di S. Pietro in Vaticano.

Varietà d'opinione circa il doversi o nò recitare l'officio della consecrazione già mancata.

§. 23. Fissato il pensiere della convenienza della nuova Consecrazione della Chiesa Arcivescovile di Bologna, e trasportando il discorso all' altro, cioè del farsi da Noi stessi la funzione della Consecrazione; le diremo, non averlo Noi deposto nello spazio d'alcuni anni, ancorchè in questo tempo intermedio sia piaciuto al Grande Iddio senza verun nostro merito di sollevarci al Sommo Pontificato. Spesse volte siamo andati pensando alla nostra diletta Sposa, alla Chiesa, in cui abbiamo ricevuti i due Sagramenti del Battesimo e della Cresima, ed in cui avevamo eletta la nostra Sepoltura, come può vedersi in una Lapide ancor oggi esistente appiè dell' Altare del Venerabile. Grande è sempre stato il nostro desiderio di rivedere il nostro Clero, i nostri Concittadini, ed i nostri Diocesani. Cresceva poi di giorno in giorno, leggendo gli Annali de' nostri Predecessori, che hanno consecrate in Italia tante Metropolitane, e tante Cattedrali; ed a Noi sempre sembrava, che, essendo Noi successori d'essi, dovessimo fare lo stesso colla nostra Chiesa di Bologna. Del Pontefice Alessandro II. verso il fine del secolo XI. si legge, che consecrò la Chiesa Cattedrale di Lucca, come or ora dimostreremo. Di Gelasio II. racconta l'Ughelli *nel tom. 4. dell' Italia Sacra col. 851.* che consecrò la Chiesa Cattedrale di Genova, e di ciò resta il monumento nella Sacristia d'essa, ove in una Lapide così si legge: *Sexto Idus Octobris anno Dominicæ Incarnationis 1118. indict. xii. Dedicatio Ecclesiæ Beatissimi Laurentii, atque Sanctissimi Syri Januensis Episcopi. Quæ consecrata fuit a Gelasio Papa, primo anno Episcopatus sui, cum pluribus Episcopis &c.* Il Cardinal Baronio *all'anno di Cristo 1120. n. 3.* ricava da un manoscritto Vaticano sopra la Vita di Calisto II., che passando esso per la Toscana, dopo essere stato a Lucca, fu ricevuto e trattato con glorioso accoglimento in Pisa, ove pregato da quegl' illustri Cittadini, *rogatus ab ipsis Pisanis, & magna instantia postulatus, majorem Ecclesiam ad honorem Beatæ Mariæ, tota ibidem Thuscia concurrente, dedicavit solemniter.* Della Consecrazione delle due Chiese Cattedrali, di Bologna, e di Modena, fatte dal Pontefice Lucio III. già di sopra si è ragionato. Il Rainaldi, Continuatore degli Annali del Baronio, *all' anno di Cristo 1225. al num. 55.* porta una copia lasciata dal detto Cardinale d'un' antica iscrizione, appartenente alla Cat-

Determinazione del Pontefice di consacrare per se stesso la nuova Metropolitana.

Maggiormente confermata dall' essempio dei Predecessori.

Anno ejusdem 1225. Indictione xiii. quinto Idus Septembris, tempore Honorii III. PP. Pontificatus anno ejus decimo consecrata est major Ecclesia Reatina ab ipso Domino Honorio cum talibus Episcopis, videlicet Ostiensi, Albanensi &c. ad honorem Beatæ Mariæ semper Virginis. Celebris denique perhibetur Consecratio Florentinæ Metropolis ab Eugenio IV. Pontifice sub annum 1436. peracta, de qua meminere S. Antoninus in suis *Chronicis part. 3. tit. 22. cap. 10. §. 6.* Ughelius *tom. 3. col. 170.* Scipio Ammiratus in Historiis Florentinis *part. 2. lib. 22.* Idemque S. Antoninus exacte describit ingentem pontem ab Ecclesia PP. Prædicatorum ad Cathedralem Ecclesiam S. Mariæ de Flore protensum, non minus ad magnificentiam, quàm ob necessitatem præstandi Pontifici expeditum transitum, ne immensa manu confluentis populi esset circumfusus.

tedrale di Rieti, in cui così si legge: *In nomine Domini. Amen. Anno ejusdem 1225. Indictione xiij. quinto Idus Sptembris tempore Honorii III. PP. Pontificatus anno ejus decimo, consecrata est major Ecclesia Reatina ab ipso Domino Honorio cum talibus Episcopis, videlicet Ostiensi, Albanensi &c. ad honorem Beatæ Mariæ semper Virginis.* Celebre finalmente fu la Consecrazione della Metropolitana di Firenze, fatta dal Pontefice Eugenio IV. l'anno 1436. della quale parlano S. Antonino *nelle sue Cronache part. 3. tit. 22. cap. 10. §. 6.* l'Ughelli *al tom. 3. col. 170.* Scipione Ammirato *nelle Storie Fiorentine part. 2. lib. 22.* e S. Antonino descrive a minuto il gran Ponte fatto dalla Chiesa de' PP. Predicatori alla Chiesa Cattedrale di S. Maria del Fiore, non meno per magnificenza, che per necessità di far passare il Pontefice liberamente, e non affollato dalla moltitudine troppo eccessiva del popolo.

Expenditur in id ipsum luculentius factum Alexandri II.

§. 24. Hæc nobis plures annos præ oculis obversata sunt exempla, ut iter Bononiam aggrederemur, novam Metropoliticam Ædem consecraturi. Urgebat autem præsertim illud Alexandri II. exemplum, quum ipse simul cum Summo Pontificatu Lucensem retinuerit Episcopatum, & Nos Summum Pontificatum multos annos, retento Bononiensi Archiepiscopatu, obtinuerimus; ipse Lucensis Cathedralis Ecclesiæ ædificium absolverit, & Nos ea perfecerimus, quæ ad Bononiensis Ecclesiæ complementum desiderabantur. *Eodem anno* (concepta sunt verba Cardinalis Baronii *ad ann. 1070. num. 27.*) *Alexander Papa, qui imitatus Sanctum Leonem IX. licet Romanus Pontifex creatus, nunquam titulum prioris Lucensis Ecclesiæ dimittere voluit, emenso decennio, ex quo cœperat illic egregiam Basilicam ædificare, ea jam absoluta, Lucam petiit, eamque in honorem S. Martini Episcopi & Confessoris Deo dicavit pridie nonas Octobris.*

Fatto più preciso di Alessandro II.

§. 24. Questi sono gli esempj, che per molti anni abbiamo avuti avanti gli occhi, per fare il viaggio di Bologna, e portarci a consecrare la Chiesa Metropolitana: e quello particolarmente d'Alessandro II. faceva a Noi maggior breccia; avendo esso ritenuto col Sommo Pontificato il Vescovado di Lucca, ed avendo Noi per molti anni col Sommo Pontificato ritenuto l'Arcivescovado di Bologna; avendo esso compita la fabbrica della Cattedrale di Lucca, ed avendo Noi compita quella della Chiesa di Bologna. *Eodem anno* (sono parole del Cardinale Baronio *all' anno 1070. num. 27.*) *Alexander Papa, qui imitatus Sanctum Leonem IX. licet Romanus Pontifex creatus, nunquam titulum prioris Lucensis Ecclesiæ dimittere voluit, emenso decennio, ex quo cœperat illic egregiam Basilicam ædificare, ea jam absoluta, Lucam petiit, eamque in honorem S. Martini Episcopi & Confessoris Deo dicavit pridie nonas Octobris.*

Interposita impedimenta recensentur.

Verum ætas ingravescens, incidens podagra, Pontificiique ærarii tot calamitatibus exhausti tenuitas, invitos Nos, satisque mærentes adegerunt, ut propositum suscipiendi itineris Bononiam, atque per Nos ipsos absolvendi inclitæ Metropoliticæ ædis S. Petri inaugurationem, seponeremus.

Impedimenti frapposti ad un tal preteso.

Ma l'età avanzata, la podagra sopravvenuta, e la povertà del Pontificio erario, da tante calamità estenuato, ci hanno contra nostra voglia, anzi con nostro sensibile rammarico, posti nella dura necessità di deporre l'idea di fare il viaggio di Bologna, e di fare Noi stessi la Consecrazione della gran Chiesa Metropolitana di S. Pietro.

Quænam olim fuerit, quæve nunc Romani Pontificis auctoritas in consecrandis Ecclesiis per alienas Diœceses.

§. 25. Ex privativis juribus Romani Pontificis quondam fuit, Ecclesias inaugurare; adeo ut, quicunque dicare eas cupiebat, deberet opportunam ab eo petere, & obtinere facultatem. Hujusce olim vigentis disciplinæ argumenta extant Canone quarto & quinto *de Consecratione, dist. 1.* sumpta ex Epistola quinta Gelasii I. *tom. 2.* Collectionis Harduini *col. 904.* Et in superius citato Diurno Romanorum Pontificum edito ab Holstenio, *num. 35.* preces afferuntur Episcoporum supplicantium Pontifici, ut sibi liceret sitas suis in Diœcesibus Ecclesias consecrare; *& num. 36. & seq.* exscripta reperiuntur gratiæ, facultatisque rescripta Romanorum Pontificum. Quamvis autem is usus transalpinis quibusdam in Provinciis forte non obtinuerit, quamque alibi universim Episcopi a Romano Pontifice expetebant facultatem consecrandi Ecclesias, eam Suffraganearum Ecclesiarum Præsules a suo Metropolita exquirerent, atque tandem pluribus ab hinc sæculis, ob insigniter adauctum Ecclesiarum numerum, invectum sit, ut quilibet Episcopus, nulla præobtenta Apostolica facultate, sitas in Diœcesi sua Ecclesias solemni dedicatione consecret, veluti etiam perbelle observat Gretserus *tom. 5. lib. 2. de Festis cap. 10. pag. 123.*, id tamen non facit, quin si Romano Pontifici videatur Ecclesiam aliquam in quacunque per Orbem Diœcesi solemniter dicare, id ipsi per se liceat, & ex propria auctoritate, ad Diœceses omnes protensa. *Habent*

Autorità fino da' primi tempi praticata da' Sommi Pontefici in consecrare le Chiese poste in qualunque Diocesi.

§. 25. Era una volta diritto privativo del Romano Pontefice il consecrare le Chiese, in tal maniera che era d'uopo, che chi le voleva consecrare, doveva chiedere, ed ottenerne da lui l'opportuna permissione. Di questa disciplina si vedono le prove nel Canone quarto e quinto *de Consecratione dist. 1.* ricavati dalla lettera quinta di Gelasio I. *al tom. 2.* della Collezione dell'Harduino *col. 904.* e nel Diurno de' Romani Pontefici, di sopra citato, stampato dall'Holstenio, *al num. 35.* sono inserite le domande de' Vescovi, che facevano al Papa, per poter consecrare le Chiese situate nelle loro Diocesi; ed *al num. 36. e seg.* sono registrate le risposte favorevoli, e facoltative, che si davano da' Romani Pontefici: e benchè in alcune Provincie di là da' monti ciò forse non fosse in uso, e la licenza, che altrove universalmente domandavasi al Romano Pontefice dai Vescovi per consecrare le Chiese, i Vescovi delle Chiese Suffraganee la domandassero al loro Metropolitano, e da molti secoli in qua, forse per la multiplicità delle Chiese, siasi introdotto, che ogni Vescovo nella sua Diocesi fa senza veruna previa licenza Apostolica la Consecrazione delle Chiese in essa esistenti, come anche molto bene avverte il Gretsero *al tom. 5. lib. 2. de Festis cap. 10. pag. 123.* ciò però non impedisce, che, se vuole il Romano Pontefice fare la Consecrazione di qualche Chiesa in qualche Diocesi del Mondo, non la possa fare a dirittura, ed in

illi sibi assignatos Greges singuli singulos, scripsit S. Bernardus *lib. 2. de Considerat. ad Eugenium cap.* 8. loquens de Episcopis; subindeque ad Papam sermone converso; ita subdit: *Pontifici universi sunt crediti, nec modo Ovium, sed & Pastorum est omnium Pastor.*

§. 26. Rodulphus Glaber *lib. 2. Historiæ suæ cap.* 4. narrat, cum Joannes XVIII. Pontifex Maximus, rogante Fulcone Andegavensi Comite, suum misisset Legatum Petrum Cardinalem, ut Bellilocensis Monasterii Ecclesiam, quam Hugo Turonensis Archiepiscopus dicare detrectaverat, consecraret, ægerrime id tulisse Gallicanos Episcopos: *cum multiplici sit antiquitus auctoritate roboratum, ut non quisquam Episcoporum in alterius Diœcesi id præsumat exercere, nisi Præsule, cujus fuerit, compellente, seu permittente.* Verum præterquam quod nullum extat vestigium assertæ displicentiæ Episcoporum Galliæ, uti nosse licet *tom.* 4. *Galliæ Christianæ* Sammartanorum, vetustioris impressionis *pag.* 150. *&* 151. Petro de Marca *lib.* 4. *de Concordia cap.* 8. *num.* 2. animadvertit præterea Natalis ab Alexandro *in Historia Ecclesiastica sæculi* XI. *in Synopsi cap.* 1. *art.* 1. si Glaber Monachus erat Historicus, eumdem sane nec Canonica facultate instructum, nec Theologica fuisse scientia præditum, ideoque minus apte scriptitasse, quæcunque adnotata reliquit de Pontificia auctoritate in Consecrandis Ecclesiis intra aliorum Episcoporum Diœceses existentibus: *Sed corrigendus Glaber, qui se Juris, ac veræ Theologiæ haud satis peritum ostendit, cum Romanum Episcopum in aliorum Præsulum Diœcesibus munia Episcopalia exercere non posse asserit, nisi ipsis permittentibus.* Cardinalis Baronius quoque, *ad annum Christi* 996. *num.* 25. in Glabri assertionem invehitur. *Hæc Glaber: sed sicut in recensenda Historia fidelis, ita in pervestiganda, atque definienda causa ruinæ Templi valde hallucinatus erravit, dum nihil vult in aliena Diœcesi posse præsumere Romanum Pontificem, plusquam cæteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita Diœcesis, & extra ipsam nihil penitus agere posse vane existimavit, contra omnes Ecclesiasticas leges, usumque ipsum, atque antiquam traditionem. An non jure, sancte, pieque Joannes Papa & Martyr consecravit Constantinopoli Ecclesias, quæ erant Arianorum, in usum Catholicorum?* Et Pagius *in notis ad Annales Cardinalis Baronii ad annum* 1009. *num.* 3. loquens de Glabri assertione hæc scripsit: *Sed hic male asserit, Pontificem aliquid tentasse contra Canones, & Turonensi Episcopo repugnante factam esse Bellilocensis Ecclesiæ Consecrationem.*

§. 27. Redundant Historiæ exemplis Consecrationum Ecclesiarum, quas Romani Pontifices non modo intra, sed & extra Italiam peregerunt, proprio utentes jure, quin Episcoporum quisquam conqueri ausus fit, vel asserere, nequivisse sua in Diœcesi, se inconsulto, Consecrationis opus absolvi: uti cognosci potest ex dedicatione peracta a Stephano III. in Gallia, seculo VIII. *Gallia Christiana tom.* 7. *col.* 344.; ex facta Consecratione inclinante seculo sexto Paderbonæ a Leone III. *in Annalibus Cardinalis Baronii ad annum* 799. *num.* 10. commemorata; ex dedicatione Ecclesiæ S. Stephani ineunte seculo XI., Bambergæ celebrata a Benedicto VIII., apud ipsum Cardinalem Baronium *ad annum* 1019. *num.* 1. aliisque ex innumeris Ecclesiarum dedicationibus, quæ per Lotharingiam, XI. elabente seculo, a S. Leone IX. peractæ leguntur *in Historia Ecclesiastica & Civili Calmeti lib.* 19. *num.* 119. *& seq. & tom.* 1. *part.* 2. *col.* 423. & quæ per Galliam eodem seculo XI. ab Urbano II. factæ recensentur a Mabillonio *in suis Annalibus Benedictinis ad annum* 1095. *lib.* 69. *num.* 29. *pluribusque seq.* quæque insuper in ipsa

sequela della propria autorità, estesa in tutte le Diocesi. *Habent illi sibi assignatos Greges singuli singulos*: disse S. Bernardo *nel lib. 2. de Considerat. ad Eugenium al cap.* 8. parlando de' Vescovi: e poi parlando del Papa, così soggiugne: *Pontifici universi sunt crediti, nec modo Ovium, sed & Pastorum est omnium Pastor.*

Men pesata asserzione di Rodolfo Glabro, rigettata coll'autorità e colla ragione.

§. 26. Rodolfo Glabro *nel lib.* 2. *della sua Storia al cap.* 4. racconta, che, avendo Giovanni XVIII. Sommo Pontefice, ad istanza di Fulcone Conte Andegavense, spedito Pietro Cardinale suo Legato, acciò consecrasse la Chiesa del Monastero Bellilocense, che Ugone Arcivescovo Turonense aveva ricusato di consecrare, ciò molto dispiacque ai Vescovi della Francia: *cum multiplici sit antiquitus auctoritate roboratum, ut non quisquam Episcoporum in alterius Diœcesi id præsumat exercere, nisi Præsule, cujus fuerit, compellente, seu permittente.* Ma, oltre di che non vi è verun rincontro della supposta egreferenza de' Vescovi Francesi, come può vedersi *nel tom.* 4. *della Gallia Cristiana* de' Sammartani dell' antica edizione *pag.* 150. *e* 151. ed in Pietro de Marca *al lib.* 4. *de Concordia cap.* 8. *num.* 2. considera Natale Alessandro *nella Storia Ecclesiastica del secolo* XI. *nella Sinopsi al cap.* 1. art. 1. che, se il Monaco Glabro era Istorico, non era certamente Canonista, nè Teologo, e che però poco a proposito scrisse quanto scrisse circa l' autorità Pontificia nel consacrare le Chiese, che sono nelle Diocesi di altri Vescovi: *Sed corrigendus Glaber, qui se Juris, ac veræ Theologiæ haud satis peritum ostendit, cum Romanum Episcopum in aliorum Præsulum Diœcesibus munia Episcopalia exercere non posse asserit, nisi ipsis permittentibus.* Esclama pure il Cardinal Baronio *all'anno di Cristo* 996. *al num.* 25. contra l'asserzione del Glabro: *Hæc Glaber: sed sicut in recensenda Historia fidelis, ita in pervestiganda, atque definienda causa ruinæ Templi valde hallucinatus erravit, dum nihil vult in aliena Diœcesi posse præsumere Romanum Pontificem, plusquam cæteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita Diœcesis, & extra ipsam nihil penitus agere posse vane existimavit, contra omnes Ecclesiasticas leges, usumque ipsum, atque antiquam traditionem. An non jure sancte pieque Joannes Papa & Martyr consecravit Constantinopoli Ecclesias, quæ erant Arianorum, in usum Catholicorum?* Ed il Pagi *nelle note sopra gli Annali del Cardinale Baronio all'anno* 1009. *n.* 3. parlando dell' asserzione del Glabro, così scrisse: *Sed hic male asserit, Pontificem aliquid tentasse contra Canones, & Turonensi Episcopo repugnante factam esse Bellilocensis Ecclesiæ Consecrationem.*

E cogl'esempj delle più antiche istorie.

§. 27. Sono piene le Storie delle Consecrazioni delle Chiese, fatte da' Romani Pontefici, non che in Italia, ma fuori d'Italia, prevalendosi del loro proprio diritto, e senza che verun Vescovo abbia osato di reclamare, o di asserire, che la Consecrazione nella sua Diocesi non poteva farsi senza il suo consenso: come può vedersi nella Consecrazione fatta da Stefano III. in Francia nel secolo VIII. *nella Gallia Cristiana al tom.* 7. *col.* 344. nella Consecrazione fatta da Leone III. verso il fine dello stesso secolo in Paderbona negli Annali del Cardinale Baronio *all' anno* 799. *num.* 10. nella Consecrazione della Chiesa di S. Stefano in Bamberga, fatta nel principio del secolo XI. da Benedetto VIII. appresso lo stesso Cardinal Baronio *all' anno* 1019. *num.* 1. in tante e tante altre Consecrazioni di Chiese, fatte nella Lorena nel secolo XI, da S. Leone IX. che si leggono *nella Storia Ecclesiastica e Civile della Lorena* del Calmet *al lib.* 19. *num.* 119. *e seg. ed al tom.* 1. *part.* 2. *col.* 423. ed in tante altre fatte in Francia da Urbano II. nello stesso secolo XI. che sono riferite dal Mabillon *ne' suoi Annali Benedettini all' an-*

Gallia a Gelasio II. factæ, circa seculum XII., per Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 1118. *num.* 16., & in Provincia Viennensi a Calisto II., per eumdem ipsum Cardinalem adnotantur *ad proximum annum* 1119. *num.* 16.

Pontifex cum nequit per se, potest consecrationē quacunque in Diœcesi peragendam alteri delegare.

§. 28. Vindicata Romano Pontifici auctoritate consecrandi jure proprio Ecclesias quacunque in Diœcesi constitutas, ipso quoque irrequisito Diœcesano Episcopo, consequitur, ut, si propositum sibi Consecrationis opus per se nequeat absolvere, possit alteri functionem suo nomine peragendam delegare; qua ratione absoluta Consecratio, dici potest ab ipso Pontifice peracta, eidemque tribuenda venit, ex juris regula, *qui per alium facit, per se ipsum facere videtur.* Cum Metropolitæ, veluti superius adnotavimus, jure potiebantur consecrandi Ecclesias suorum Suffraganeorum, hisce non licebat, sine præobtenta ab illis facultate, Consecrationis opus aggredi, designabatur a Metropolita Episcopus dedicationem peracturus, quemadmodum colligi potest ex iis, quæ constituit Montanus Toletanus Episcopus in sua Epistola *ad Fratres Territorii Palentini*, relata post Concilium Toletanum habitum *anno* 531. *Salubri Ordinatione censuimus, ut si quando talis necessitas incubuerit*, (loquitur de consecranda Ecclesia), *litteris nos informare debeatis, & aut per nos, aut eum, qui nobis ex Fratribus & Coepiscopis nostris visus fuerit, Consecratio Ecclesiarum Deo auspice poterit celebrari.* Reperiuntur hæc apud Harduinum *tom.* 2. *col.* 1143. Penes Ughellium *tom.* 5. *col.* 399. extat mandatum Pontificis ad Patriarcham Aquilejensem, ut suo nomine Parentinam Cathedralem Ecclesiam dedicaret: reliquaque tantummodo est inter Criticos disceptatio, sitne ejusmodi mandatum Joannis XII., aut Joannis XIII. Summorum Pontificum. Tribuebatur autem Consecratio ei, qui cum ejusdem peragendæ auctoritate polleret, non ipse per se, sed alteri delegabat perficiendam; nullatenus vero adscribebatur absolventi eandem ex aliena delegatione, etsi in ipso rei gestæ monumento de hoc quoque fieret mentio. Tetolo Turonensis Archiepiscopus seculo X. ex delegatione Frotherii Pictaviensis Episcopi Ecclesiam dedicavit S. Cypriani, & in Consecrationis monumento *relato præcit. tom.* 4. Sammartanorum *pag.* 751. *col.* 2. hæc scripta leguntur. *Ego Tetolo Episcopus, vice Domini Frotherii Episcopi, dedicavi hanc Ecclesiam.* In Perusina Diœcesi, extra Oppidum Titignanum nuncupatum, sita est Ecclesia S. Joanni dicata, sub annum 1229. ex mandato Gregorii IX. Pontificis a Pedinæ Episcopo consecrata, & intus ipsam Ecclesiam vetus legitur hisce verbis concepta inscriptio. *De mandato Domini Gregorii Papæ IX. anno Domini 1229. mense Mart. die 11. fuit consecrata Ecclesia S. Joannis extra Castrum Titignani per V. P. D. Petrum Filium Gruamontis quondam Bovacciani Matthæi de Comitibus de Monte Marte, Episcopum Pedinensem, concedentem singulis diebus pro Indulgentia quadraginta dies, anniversario ejusdem unum annum quadraginta dies, ac etium pro omnium defunctorum dicta Consecratione.*

Eodem jure quandoque usi sunt Metropolitæ quoad suos Suffraganeos.

Pontificiæ delegationis exempla.

Consultissima Pontificis ad id muneris delegatio.

§. 29. Hactenus dicta quò spectent, jam prospicis, Delecte Fili Noster. Supra vires nostras est, Bononiam, quod optatissimum nobis semper fuit, reverti, & Consecrationem Metropoliticæ Ecclesiæ nostræ per Nos ipsos peragere. Propositum nobis est, nostra uti auctoritate, mandantes alteri Consecrationem nostro nomine perficiendam. Cui autem id opus possumus opportunius mandare, quàm tibi, Creaturæ nostræ, proximo in Bononiensi Archiepiscopatu Successori, tantoque cum spirituali Civitatis & Diœcesis progressu, gaudioque nostro plane incredibili, emeritissimi

no 1095. *lib.* 69. *num.* 29. *e molti seguenti*, ed in tante altre ancora fatte pure in Francia da Gelasio II. nel secolo XII. registrate dal Cardinale Baronio *all' anno di Cristo* 1118. *num.* 16. e nella Provincia Vinnense da Calisto II. come pure prosiegue il detto Cardinale *all' anno seguente* 1119. *n.* 16.

Il Papa i dito di la funzi per se ft può com terla a ch le piace

§. 28. Avendo il Romano Pontefice l' autorità di consecrare a dirittura le Chiese, in qualunque Diocesi siano, senza la necessità di richiedere il consenso dal Vescovo Diocesano, ne viene la conseguenza, che volendo fare la Consecrazione, e non potendola fare, può suddelegare un altro, che la faccia in sua vece; e, così facendosi la Consecrazione, può dirsi fatta dal Papa, e ad esso deve attribuirsi, per la regola legale, che, *qui per alium facit, per se ipsum facere viderur.* Quando i Metropolitani, come poc' anzi abbiamo detto, erano nel possesso di consecrare le Chiese de' loro Suffraganei, e che questi senza la loro licenza non potevano fare la Consecrazione, deputavasi dal Metropolitano il Vescovo, che doveva consecrare; come si raccoglie da quanto stabilì Montano Vescovo di Toledo nella sua lettera *ad Fratres Territorii Palentini*, registrata dopo il Concilio Toletano tenuto l'anno 531. *Salubri ordinatione censuimus, ut, si quando talis necessitas incubuerit* (parla di consecrare una Chiesa), *litteris nos informare debeatis, & aut per nos, aut eum, qui nobis ex Fratribus & Coepiscopis nostris visus fuerit, Consecratio Ecclesiarum Deo auspice poterit celebrari.* L' atto si ritrova *nel tom.* 2. dell' Harduino *col.* 1143. Nell' Ughelli *al tom.* 5. *col.* 399. si ritrova un ordine dato dal Papa al Patriarca d' Aquileja, acciò consagri in suo nome la Chiesa Cattedrale di Parenza; e solo fra' Critici si va discorrendo, se l' ordine sia di Giovanni XII. o di Giovanni XIII. ambidue Sommi Pontefici: e la Consecrazione attribuivasi a chi avendo l' autorità di farla, non la faceva, ma commetteva ad altri, che la facesse; e non attribuivasi a quello, che per altrui commissione la faceva, ancorchè nell' atto si facesse anche di questo menzione. Tetolo Arcivescovo di Tours nel secolo X. consecrò per commissione di Froterio Vescovo Pittaviense la Chiesa di S. Cipriano, e nel monumento della Consecrazione così si ritrova scritto *nel cit. tom.* 4. de' Sammartani *pag.* 751. *col.* 2. *Ego Tetolo Episcopus vice Domini Frotherii Episcopi dedicavi hanc Ecclesiam.* Nella Diocesi di Perugia fuori del Castello, detto di Titignano, si ritrova una Chiesa dedicata a S. Giovanni, e che fu consecrata dal Vescovo di Pedina l' anno 1229. per ordine del Pontefice Gregorio IX. ed in quella Chiesa si ritrova un' antica iscrizione, concepita colle seguenti parole: *De mandato Domini Gregorii Papæ IX. anno Domini 1229. mense Mart. die 11. fuit consecrata Ecclesia S. Joannis extra Castrum Titignani per V. P. D. Petrum Filium Gruamontis quondam Bovacciani Matthæi de Comitibus de Monte Marte, Episcopum Pedinensem, concedentem singulis diebus pro Indulgentia quadraginta dies, anniversario ejusdem unum annum quadraginta dies, ac etiam pro omnium defunctorum dicta Consecratione.*

Lo st dritto c peteva a camente Metropo ni nelle cesi de' fraganei.

Esempj mili del zioni fatt Pontefic

Sapientissi ma determi nazione de Pontefice ni presente cal

§. 29. Già ella vede lo scopo di quanto fin ora abbiamo detto. Non è possibile a Noi di poter fare la Consecrazione della nostra Metropolitana venendo a Bologna, come abbiamo sempre desiderato. Intendiamo di prevalerci della nostra autorità, commettendo ad altri la Consecrazione da farsi in nome nostro: ed a chi possiamo commetterla meglio, che a lei, che è nostra Creatura, che è il nostro immediato Successore nell'Arcivescovado di Bologna, e che con tanto profitto della Città e della Diocesi, e con tanta nostra indicibile consolazione adempie

Præsulis muneribus cumulatissime perfungenti; quo quidem nomine enixas in dies Deo Optimo gratias rependimus. Te itaque, veluti ex nostris ad te Litteris in forma Brevis luculentius demonstratur, ad Ecclesiam nostro nomine, cum tibi commodum erit, consecrandam delegamus. Ne autem a nobis demandata Consecratio idem plane subeat casum, quem pertulit a Lucio III. peracta Consecratio, cujus monumenta fuerunt ex Historicis, Tabulariisque Ravennatensibus repetenda, tibi mandamus, ut de Consecratione per te nostro nomine perficienda, publicum confici cures Instrumentum in Archiepiscopali Tabulario asservandum, jubeasque affigi intus Metropoliticam Ædem, opportuniore, quem judicaveris, loco, Lapideum monumentum, in quo inscribantur huic Epistolæ subjicienda verba. Atque nunc quidem paterno te amore amplectentes, tibi, tuæque curæ concredito Gregi, Apostolicam Benedictionem impertimur.

.. Maji 756. XVI. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem di 12. Maji 1756. Pontificatus Nostri Anno decimosexto.

le parti d'un degnissimo Pastore; del che rendiamo ogni giorno grazie al Grande Iddio. Deputiamo dunque lei, come apparisce da un Breve, che le spediremo, a consecrare la Chiesa in nostro nome per quando le sarà comodo di poter fare la funzione. Ed acciò la nostra Consecrazione non resti soggetta alla disgrazia dell' altra fatta da Lucio III. della quale è stato bisogno di ricorrere agli Archivj ed Istorici di Ravenna per averne i monumenti, le incarichiamo il far fare un pubblico Istrumento della Consecrazione, che ella farà in nome nostro, da conservarsi nell' Archivio Arcivescovile, e far affiggere nella Metropolitana in quel luogo, che ella crederà più a proposito, una Lapide, in cui siano inscritte le parole, che, dopo aver terminata questa lettera, non lascieremo d'indicare. E quì con pienezza di cuore abbracciandola, diamo a lei, ed al Gregge alla sua cura commesso l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 12. Maji 1756. Pontificatus Nostri Anno decimosexto. Data 12. Maggio 1756. del Pont. 16.

Inscriptio ad perennem Dedicationis memoriam decreta, in lapideo monumento intus Metropoliticam Ædem incidenda.

METROPOLITICAM S. PETRI
APOSTOLORUM PRINCIPIS ÆDEM
QUAM
BENEDICTUS XIV. PONT. MAX.
GRAVISSIMIS CURIS PROHIBENTIBUS
DEO DICARE
QUOD IPSI OPTATISSIMUM ERAT
NON POTUIT
VINCENTIUS MARIA S. R. E. CARD. MALVETIUS
AB EO PURPURA DONATUS
IPSIQUE IN BONONIENSI ARCHIEPISCOPATU
SUCCESSOR
VICARIUS EI MUNERI DELEGATUS
SOLEMNI RITU CONSECRAVIT
. . . .
ET FIDELIBUS RELIGIOSE AD ECCLESIAM
ACCEDENTIBUS S. S. DIE
INDULGENTIAM PLENARIAM
ANNIVERSARIA VERO CELEBRITATE RECURRENTE
SEPTEM ANNORUM ET TOTIDEM QUADRAGENARUM VENIAM
SUMMI PONTIFICIS AUTHORITATE
PERPETUO CONCESSIT
JUSSUQUE EJUS
M. P. C.

DILE-

DILECTO FILIO NOSTRO

VINCENTIO
TITULI SS. MARCELLINI ET PETRI
PRESBYTERO
S. R. E. CARDINALI MALVEZZI
NUNCUPATO,
EX CONCESSIONE ET DISPENSATIONE APOSTOLICA ARCHIEPISCOPO BONONIENSI.

BENEDICTUS PP. XIV.

Dilecte Fili noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Litteræ in forma Brevis, quibus Cardinali Malvezzi facultas tribuitur, ad dedicationem Ecclesiæ Pontificio nomine perficiendam.

TIBI præ cæteris, Dilecte Fili Noster, qui Bononiæ, dum Archiepiscopum ageremus, & Romæ, ubi primum intimus Cubicularius, deinde Cubiculo nostro Præfectus per plures annos fuisti, magis compertum exploratumque est, quantum, quoad Nobis integrum fuit, pro Metropolitana Ecclesia Bononiensi olim Nobis, modo Tibi desponsa, studuerimus & adlaboraverimus, ut illius instauratio a tot annis cœpta, neque unquam absoluta, tandem per Divinæ bonitatis abundantiam perficeretur, & Sacrarium sacris suppellectilibus etiam pretiosis ex auro & argento affatim locupletaretur. Quoniam autem ipsam Metropolitanam Ecclesiam ita instauratam esse probe novimus, ut nova Consecratione indigere non dubitemus, cum eæ potissimum concurrant causæ, quæ juxta sacros Canones novam ejusdem inaugurationem jure ac merito exigere videntur; quemadmodum per nostram Epistolam Italico sermone scriptam, ac typis editam, gravissimis rationum momentis ostendimus ac probavimus: eapropter eo semper flagrantissimo desiderio tenebamur, atque spe alliciebamur, fore nimirum, ut luculentis nonnullorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum exemplis insistentes, Bononiam repetere, dilectissimum Clerum ac populum nostrum invisere, atque una invicem gratulantes, Metropolitanæ Ecclesiæ laudatæ Consecrationem peragere valeremus. Verum votorum nostrorum impotes faciunt, atque a concepta spe dejiciunt non contemnenda provectæ ætatis impedimenta, & non levia podagræ incommoda. Itaque illud tandem consilium suscepimus, in eamque devenimus sententiam, ut relicta Nobis pariter a nonnullis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris documenta sequentes, aliquem deputaremus, qui nostro nomine illam perficeret. Itaque, Te, Dilecte Fili Noster, qui a Nobis sacra Purpura donatus, qui a Nobis Archiepiscopus Bononiæ constitutus, qui Creatura Nostra es, qui tanta cum nominis tui laude, tanta cum Christiana pietate, Pastorali sollicitudine, Sacerdotali vigilantia, bono exemplo, & Ecclesiastico zelo impositum Tibi ministerium cumulate adimplere satagis & adniteris; Apostolica auctoritate, tenore præsentium, constituimus ac deputamus, ut solemnem sæpedictæ Ecclesiæ Metropolitanæ, eo die, eo mense, prout Tibi opportunius visum fuerit, Nostro nomine Consecrationem facias ac perficias. Volumus autem, ut universis & singulis Christifidelibus per Edictum publicum indicas, plenarias Indulgentias a Nobis concessas esse iis omnibus, qui sive in ipso Consecrationis die, sive in duobus immediate sequentibus diebus confessi, ac sacra Communione refecti, eamdem Metropolitanam Ecclesiam visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint: Indulgentiam vero septem annorum, & totidem quadragenarum, pro visitantibus ipsam Metropolitanam Ecclesiam in anniversario Consecrationis die in perpetuum assignes.

Porro etsi persuasum habemus, Te, Dilecte Fili Noster, memorem impositionis manuum nostrarum super Te, & Paternæ caritatis, qua Te semper complexi sumus, & pro filiali Tua erga Nos observantia, assiduas ad bonorum largitorem Deum pro Nobis preces fundere; tamen hac occasione Te, Dilecte Fili Noster, rogamus & poscimus, ut ferventioribus deinceps obsecrationum suffragiis tam dilectionis tuæ, quàm aliorum Christifidelium curæ tuæ commissorum, quos excitare & hortari ne omittas, apud supremum Pastorum Principem Jesum Christum, cujus vices in terris immerentes gerimus, continue pro Nostra imbecillitate instes, & urgeas: ut cor, & corpus Nostrum cœlesti lumini illustret, Divina virtute repleat, & superna ope confirmet, non solum in gravissima universalis Ecclesiæ procuratione, & in omnium Ecclesiarum sollicitudine, verum etiam in ultimo mortalis hujus vitæ Nostræ exitu, cum districtam de actibus gestisque Nostris Æterno Judici rationem reddituri sumus. Cæterum volumus & mandamus, ut Tu, Dilecte Fili Noster, in fine solemnis Missæ, in ipso Consecrationis die per Te celebrandæ, Nostro nomine & auctoritate, Papalem Benedictionem Christifidelibus Tibi creditis impertiaris: dum Nos ad prosperum rerum omnium successum, cœlestis præsidii auspicem, & studiosæ Nostræ voluntatis pignus, Apostolicam Benedictionem uberrima cum Divinorum munerum copia conjunctam, Tibi, Dilecte Fili Noster, ex intimo corde depromptam elargimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Maji 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Cajetanus Amatus.

Vero-

Veronensis Episcopi Ordinaria privativa auctoritate in Civitatem universamque Dioecesim Veronensem redintegrata, definitur jurisdictio, quam idem Episcopus in Capitulum, subjectasque tum ipsi, tum Monasterio S. Mariæ in Organis Veronen., Parochiales, ac simplices Ecclesias, & Personas earum servitio addictas, utatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

REGIS pacifici vices divinitus Nobis, licet immeritis, concreditas, non satis cumulate implevisse videremur, si postquam perturbatum Ecclesiarum regimen & administrationem pro viribus componere studuimus, non ea quoque semina restinguere, noxiasque radices funditus evellere conaremur, ex quibus, cum anteactis temporibus plura sæpe eruperint litium ac discordiarum incommoda, jure meritoque pertimescendum est, ne futuris quoque temporibus, inimici hominis prævalente versutia, ejusdem generis prava germina in Dominici agri populationem succrescant.

§. 2. Quum itaque post Aquilejensis Patriarchatus omnimodam suppressionem & extinctionem, per Nos, cohærenter ad ea, quæ inter Carissimam in Christo Filiam Nostram Mariam Theresiam Romanorum electam Imperatricem, Hungariæ & Bohemiæ Reginam, Austriæ Archiducem, ex una parte, dilectosque Filios Nobiles Viros Ducem & Rempublicam Venetiarum ex altera, feliciter conventa fuerant, conclusam peractamque per Nostras Apostolicas Litteras, Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri Anno XI. datas, quarum initium est *Injunctæ Nobis*; quibusque etiam ex tunc decreta & statuta fuit duorum Archiepiscopatuum Utinensis & Goritiensis erectio, cum respectiva Dioecesium, Provinciarum, & Suffraganeorum assignatione, peculiariter deinceps ordinanda; subinde per alias Nostras Apostolicas Litteras datas Anno ejusdem Incarnationis 1752. XIV. Kalend. Februarii, Pontificatus Nostri Anno XIII., quibus initium est: *Suprema dispositione*, Archiepiscopalis Ecclesiæ Utinensis erectionem, cum omnibus ad ipsius statum & mensam, jura, atque jurisdictionem tam Dioecesanam, quam etiam Metropoliticam, pertinentibus, plenius & uberius compleverimus; animo repetentes innumera litium & controversiarum capita, quibus Ecclesia Veronensis sæpe turbata fuit, propter eam jurisdictionis partem, qua olim existentes Patriarchæ Aquilejenses in ipsius Veronensis Ecclesiæ Capitulum & Canonicos, nec non Ecclesias, & loca, ac personas ab ipsis dependentes, sicut etiam in Monasterium S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Montis Oliveti, in eadem Veronensi Civitate existens, ejusque similiter dependentias, fruebantur; scientesque hujusmodi controversiis & litibus penitus extinguendis & in futurum tempus præcavendis, per iteratas concordias, lauda, & transactiones inter Episcopos Veronenses, ejusque Ecclesiæ Capitulum & Canonicos, seu etiam præfati Monasterii Abbates, diversis temporibus initas, nunquam satis prospectum fuisse; ad eas aliquando compescendas, earumque occasiones omnino de medio tollendas, prædictorum etiam nobilium Virorum Ducis & Reipublicæ Venetiarum piis & laudabilibus votis hac in parte libenter obsecundantes, Nobis proposuimus, quum primum afferta partium jura discuti potuissent, opportunam rebus perpetuo componendis adhibere providentiam, suum tamen effectum & executionem habituram duntaxat post obitum Dilecti Filii Nostri Danielis Tituli Sanctæ Mariæ supra Minervam S. R. E. Presbyteri Cardinalis Patriarchæ Delphini nuncupati, cui pristinam circa præmissa in Civitate & Dioecesi Veronensi jurisdictionem, ejusque exercitium, vita ejus naturali durante, integrum, & liberum, ut antea, manere voluimus. Nunc itaque, postquam innumera documenta a prædictis partibus exhibita, copiosasque allegationes pro eorum respective juribus tuendis elaboratas, diligenti & maturo examine perpendimus, supremam operi manum imponere, & opportunas circa eadem præmissa leges ordinationes edere deliberavimus.

Suspensa exequutione Litterarum Apostolicarum durante vita Cardinalis Delphini.

§. 3. Itaque motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem (cujus tamen effectum, durante vita præfati Danielis Cardinalis & Patriarchæ, suspensum, ut supra, fore decernimus; & sub cujus dispositione nec Monasterium, Abbatiam nuncupatum, S. Zenonis, ejusque dependentias, in eadem Veronensi Civitate seu Dioecesi existens, & respective existentes, dictique Monasterii Abbatem Commendatarium, nullo modo comprehendere intendimus; sicuti etiam Ecclesias & pia loca Veronensi Capitulo quidem subjecta, sed extra Veronensis Dioecesis fines, inter aliarum Dioecesum ambitum constituta, si quæ sint, nequaquam comprehensa fore declaramus), omnes & singulas lites, causas, & controversias, cujusvis generis, in quibusvis Tribunalibus, seu coram quibusvis Judicibus, in quacumque instantia, inter Ven. Fratrem Episcopum Veronensem ex una, & dilectos filios Veronensis Ecclesiæ Capitulum, Archipresbyterum, & Canonicos, seu etiam præfatum Monasterium S. Mariæ in Organis nuncupatæ, illiusque Abbatem, & Conventum, ex altera partibus, introductas, contestatas, atque pendentes (quarum status & merita, & alia quæcumque, etiam de necessitate juris vel facti omnino exprimenda, pro plene & sufficienter expressis haberi volumus) ad Nos avocamus, penitusque & omnino supprimimus & extinguimus, perpetuumque desuper silentium partibus imponimus, atque os occludimus. Insuper omnia & singula cujusvis generis Indulta, gratias, & Privilegia præfatis Episcopo & Ecclesiæ Veronensi, nec non Capitulo, Archipresbytero, & Canonicis, ac etiam Monasterio & Abbatibus prædictis, quavis, etiam Apostolica Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, & Nostra, seu Patriarchali Aquilejensis olim existentis Ecclesiæ Præsulum, aut respective Episcopali Veronensium Antistitum, concessione & auctoritate, sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibusvis clausulis, quocumque tempore & quavis de causa, seu titulo, etiam oneroso, largita, & emanata, ac sæpius & iterum, etiam in Generalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis approbata, confirmata, & innovata; transanctiones quoque, lauda, & concordias, etiam juramento, aut speciali confirmatione Apostolica, seu longi & immemorabilis temporis usu & consuetudine, aut quavis firmitate alia roboratas (quorum & quarum tenores pro hic satis expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis, formasque in illis traditas pro plene observatis, haberi decernimus) quatenus tamen præsentibus litteris, seu alicui ex iis, quæ per easdem præsentes inferius statuere ac disponere intendimus, quoquo modo adversentur, prædicta aucto-

Expressio quorumdam locorum, ad quæ inferius disposita non porriguntur.

Avocatio, & suppressio quarumcumque litium.

Amplissima bus derogatio jurium, ac titulorum, quæ inferius statuendis adversentur.

ritatis

ritatis Nostræ plenitudine, revocamus, cassamus, & abolemus; omnesque alios, & quoslibet juris titulos, tam per Episcopum, quam per Capitulum, Archipresbyterum & Canonicos, seu Monasterium & Abbates prædictos, sive ex præmissis, sive etiam ex juribus præfati Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, suppressi & extincti, adversus eadem inferius per Nos statuenda & ordinanda forsan deducendos, & allegandos, rejicimus, ac de medio tollimus per præsentes.

Veronensi Archiepiscopo, privative ad quoscumque, Ordinarii jura & auctoritas in Civitate & Diœcesi Veronensi asseruntur.

§. 4. Iisdemque motu, scientia, & potestatis plenitudine, volumus, decernimus, & declaramus, præfatum Episcopum Veronensem pro tempore existentem, solum & unicum immediatum & universalem Ordinarium esse & haberi in tota Veronensi Civitate & Diœcesi, & in quacumque ipsius Civitatis atque Diœcesis parte, & uti talem ab omnibus & singulis reputari, agnosci, & honorari debere; ita ut neque futurus & pro tempore existens Archiepiscopus Utinensis, etiam sub obtentu jurium præfati Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, suppressi & extincti, neque Archipresbyter, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Veronensis, neque Abbas & Conventus præfati Monasterii S. Mariæ in Organis nuncupatæ, ullum Titulum, seu Jus Ordinarium in aliquam præfatæ Veronensis Civitatis aut Diœcesis partem, vel in aliquam ipsius Civitatis atque Diœcesis Parochiam, in posterum sibi arrogare, aut prætendere, nec ullum Episcopalis, seu quasi, & Ordinariæ jurisdictionis actum in ejusdem Diœcesis aut Paræchiæ Clerum & Populum exercere possint aut valeant.

Jus Metropoliticū Archiepiscopo Utinensi præservatur.

§. 5. Salvo dumtaxat, & reservato favore prædicti Utinensis Archiepiscopi pro tempore existentis Jure Metropolitico, ejusque exercitio in dicta Veronensi Civitate & Diœcesi ad formam Sacrorum Canonum; & juxta methodum atque rationem, qua alii Archiepiscopi, & Metropolitani, hujusmodi jus exercere valent in Suffraganeorum Civitatibus & Diœcesibus, secundum ea, quæ in sacro Tridentino Concilio præscripta sunt, & non aliter, nec alio modo.

Nec non exemptio, & privilegia Capituli & Monasterii S. Mariæ in Organis Veronē. sub certa tamen moderatione mox subjicienda.

§. 6. Et salvis insuper ac præservatis favore Archipresbyteri, aliarumque Dignitatum, atque Capituli dictæ Veronensis Cathedralis Ecclesiæ, nec non Abbatis & Monasterii S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, infrascriptis Privilegiis, exemptionibus, & Prærogativis; quas Nos in posterum ipsis, juxta modum mox exprimendum, competere volumus, ac respective iisdem de Apostolica liberalitate perpetuo concedimus & elargimur.

Jus Veronensis Episcopi, visitandi, & corrigendi Capitulum, omnesque Ecclesiæ Ministros.

§. 7. Poterit itaque Episcopus Veronensis, vel potius debebit, quotiescumque opus fuerit, visitare Capitulum dictæ Cathedralis Ecclesiæ, singularesque Personas Dignitates in ea obtinentes, ipsiusque Ecclesiæ Canonicos, ac inferiorem Clerum, & omnes ejusdem Ecclesiæ Ministros, eique quomodolibet inservientes; atque eos omnes & singulos, in actu visitationis hujusmodi, vel per se ipsum solum, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis, juxta prælaudati Concilii Tridentini Decretum *in Cap.* 3. *&* 4. *Sess. 6. de Reform.* admonere, corrigere, & emendare.

Extra Visitationem quomodo idem procedat contra Canonicos, vel Dignitates.

§. 8. At ubi idem Episcopus, extra Visitationis actum procedere velit contra aliquem ex Canonicis dictæ Cathedralis Ecclesiæ, seu ex his, qui Dignitates in ea obtinent & pro tempore obtinebunt, sive id fiat ex officio, sive ad petitionem Partis; tunc, habita ratione Privilegiorum exemptionis, quæ retroactis temporibus eidem Veronensi Capitulo concessa fuerunt, teneatur in omnibus & per omnia procedere ad formam in eodem Concilio Tridentino præscriptam *Cap. 6. Sess.* 25. *de Ref.*, dummodo tamen Capitulum idem infra terminum xx. dierum, postquam præsentium litterarum executioni locus factus fuerit, ac subinde initio cujusque anni, duos Adjunctos, prout a præfato Concilio dicto *Cap. 6.* exemptis Cathedralium Ecclesiarum Capitulis conceditur, elegerit, & Episcopo significaverit. Quod si Capitulum præscripto tempore hujusmodi adjunctorum electionem facere, & Episcopo significare neglexerit; tunc liceat eidem Episcopo adversus Dignitates & Canonicos, quoties ita res ferent, etiam extra Visitationem procedere, vel per se ipsum solum, vel aliis adjunctis, qui sibi magis videbuntur, in eum finem assumptis.

§. 9. Cathedralis autem Ecclesiæ regimen, quoad ea, quæ spectant ad Divina Officia, & ad observantiam Ecclesiasticæ Disciplinæ in eadem Ecclesia, ad Episcopum & ad Capitulum cumulative pertineat; ita tamen ut Episcopi mandata, & ordinationes, in casu oppositionis & discrepantiæ, omnino prævalere debeant, & promptam executionem sortiantur.

§. 10. Sacrarii vero, ac Supellectilium, & Campanarum, omniumque aliarum rerum ad Fabricam, & ad materialem ejusdem Cathedralis Ecclesiæ statum quoquo modo pertinentium, administratio & dispositio, ad solum spectet Episcopum, cui etiam unice subjecti esse debebunt Sacrista, & *Zaghi* nuncupati, nec non Campanarum pulsatores, in omnibus, & per omnia, præterquam in iis rebus, in quibus, juxta Ordinationes anno 1615. a bo. me. Augustino Card. Valerio, tunc Veronensis Ecclesiæ Præsule, & ab ejusdem Ecclesiæ Capitulo conjunctim editas, quas etiam in posterum hac in parte servandas decernimus, cumulativæ auctoritati Episcopi, & Capituli subjecti fuerunt.

§. 11. Bonorum autem atque redditum ad mensam Capitularem spectantium omnimoda & libera administratio ad Capitulum privative pertineat. Quo vero ad Thesaurarium, serventur ea, quæ in erectione hujusmodi Thesaurariatus Officii disposita fuerunt; ut scilicet Thesaurarius, in iis, quæ spectant ad ipsius Officium, & ad exercitium Divini cultus intra Ecclesiam, Archipresbytero subjectus esse debeat, eique obtemperare; de expensis autem, & administratione reddituum, Episcopo soli rationem reddat, &, si culpabilis in his repertus fuerit, ab eo dumtaxat corrigendus sit, & pro modo culpæ puniendus.

§. 12. Alia vero mensa, *Acolythorum* nuncupata, per unum ex Canonicis a Capitulo pro tempore deputatum, ut hactenus servatum fuit, gubernari & administrari debebit; ea tamen lege, ut Canonicus ille administrationis suæ rationes tam Episcopo, quam Capitulo reddere teneatur, & si quid forte deliquerit, ab utroque pro merito puniri possit; ita ut inter eos locus sit præventioni.

§. 13. Hujusmodi autem Acolythorum electio ad Episcopum & ad Capitulum, alternis vicibus, ut antea, ita & in posterum pertinebit; sed eorum magistri tam in Grammatica, quam in Cantu Ecclesiastico, prout etiam Cantores, ab Episcopo & Capitulo eligentur, ea plane servata methodo, quæ antehac in similibus electionibus obtinuit.

§. 14. Integrum erit Archipresbytero, Dignitatibus, & Canonicis, tam in solemni, quam in privata Missarum celebratione, in Cathedrali Ecclesia, & extra eam, Palmula, seu *Buggia* libere uti, ad formam specialis Indulti eisdem a Nobis concessi per Litteras Apostolicas in forma Brevis datas die 19. Januarii anno 1749.

§. 15.

§. 15. Synodo Diœcesanæ interesse tenebitur Capitulum Cathedralis Ecclesiæ. Episcopo autem Pontificalia exercenti, tam intra, quam extra eamdem Cathedralem Ecclesiam, dummodo intra Civitatem, duo ex Canonicis assistentiam præstare debebunt. Qui vero Canonici Episcopo sacram Visitationem peragenti operam suam navabunt, Præbendæ quidem fructus, non autem distributiones quotidianas lucrabuntur.

§. 16. Augustissimæ Eucharistiæ expositionem, quæ statis per annum temporibus, quadraginta horarum spatio, in dicta Cathedrali Ecclesia fieri solet; sicuti etiam distributionem Eleemosynarum, quæ in eadem Ecclesia Cathedrali colliguntur, solus semper Episcopus arbitrio suo moderabitur.

§. 17. Excepta Archipresbyteratus Dignitate, quæ prima post Pontificalem in dicta Veronensi Ecclesia esse dignoscitur, atque idcirco Nostræ & Apostolicæ Sedis dispositioni, collationi, & provisioni semper & quandocumque reservata esse & censeri debebit; reliquæ duæ, nimirum Præpositura, quæ secunda, ac Thesaurariatus, quæ tertia, in eadem Ecclesia Dignitates existunt, de Jure Patronatus Ecclesiastico ejusdem Capituli, ut hactenus fuerunt, ita etiam in posterum remanere debebunt, & ad illas nominatio seu præsentatio personarum idonearum, in eis ad nominationem seu præsentationem hujusmodi per Episcopum instituendarum, ad dictum Capitulum pertinebit. Ita pariter Capitulum in sua antiquissima & immemorabili possessione permanebit, conferendi videlicet in mensibus Apostolicæ Sedi non reservatis, aliisque cessantibus Apostolicis reservationibus & affectionibus, tam ipsius Cathedralis Ecclesiæ Canonicatus & Præbendas, quam cætera omnia Ecclesiastica Beneficia & Cappellanias, quibus animarum cura adnexa non sit, in eadem Cathedrali Ecclesia, & extra eam consistentia, quæ tamen, juxta ultimum statum, ad ipsius Capituli collationem, & provisionem pertinere dignoscantur.

§. 18. Ad Theologalem Præbendam & Canonicatum, quoties illum & illam pro tempore vacare contigerit, Episcopus quidem duos proponet & nominabit, Capitulum vero ex his duobus nominatis unum eligere debebit, de hujusmodi Canonicatu & Præbenda providendum, quemadmodum hucusque servatum fuit.

§. 19. Quod autem spectat ad infrascriptas Parochiales Ecclesias eidem Capitulo subjectas, & alia, si quæ sint, Ecclesiastica Beneficia, quibus adnexa sit animarum cura, quæque, juxta ultimum statum, ad ipsius Capituli collationem pertinere dignoscantur, quoties, & quocumque anni mense, illas & illa vacare continget, toties ab Episcopo deputandus erit Oeconomus ad eorum temporariam administrationem & curam, & ab eodem Episcopo publicanda erunt Edicta pro concursu habendo, adhibitis Examinatoribus Synodalibus, juxta Decretum sæpedicti Concilii Tridentini *Sess.* 24. *Cap.* 18. *de Reform.* Hoc tamen servato, ut si vacatio in mense Capitulari contigerit, absoluto examine, Episcopus duos eligat ex iis, qui a prædictis Examinatoribus approbati fuerint, eosque significet Capitulo, cui libera erit facultas conferendi Ecclesiam, seu Beneficium curatum, vel uni, vel alteri ex his duobus, & supra, approbatis & prælectis. Quod si Examinatores unum tantummodo sententiis suis approbaverint, huic uni, ab Episcopo nominando, collatio seu deputatio per Capitulum concedenda erit.

§. 20. Ecclesiæ autem Curatæ, seu Parochiales, prædicto Capitulo Veronensi subjectæ, de quibus præmissa Decreta intelligenda sunt, sequentes dumtaxat, & non aliæ, sunt, & censeri debent: nimirum I. Ecclesia Archipresbyteralis Sancti Joannis in Valle. II. Ecclesia similiter Archipresbyteralis Sancti Pauli in Campo Martio. III. Ecclesia pariter Archipresbyteralis Sancti Joannis in Quintiano. IV. Ecclesia Parochialis Sancti Joannis in Fonte nuncupati. V. Item Ecclesia Parochialis Sancti Clementis. VI. Ecclesia Parochialis Sanctæ Cæciliæ. VII. Parochialis Ecclesia Sanctæ Mariæ Consolatricis nuncupatæ. VIII. Ecclesia pariter Parochialis Sanctorum Firmi & Rustici in Curte Alta. IX. Item Ecclesia Parochialis Sancti Michaelis in Campo nuncupati, cui adnexum est Monialium Monasterium eidem Capitulo Veronensi subjectum. X. Ecclesia Parochialis Omnium Sanctorum in loco Mazzani. XI. Denique Ecclesia Parochialis Sanctæ Mariæ in Cinto Territorii Patavini, si tamen in Veronensi Diœcesi sita comperiatur; alioquin si in Patavina Diœcesi constituta sit, eam sub præsentis Constitutionis Nostræ censura, juxta id, quod initio declaravimus, nequaquam comprehensam volumus.

Ecclesia S. Georgii in domo, seu S. Helenæ, ademptis Parochiali jure, ac titulo, ad pristinum statum restituitur.

§. 21. De Ecclesia autem, sive Cappella Sancti Georgii in Domo nuncupati, quæ etiam Sanctæ Helenæ nunc temporis appellatur, præfatæ Cathedrali Ecclesiæ contigua, sine peculiari tamen Turri Campanaria, & sine Campanis, quamvis novissime sub annum 1740. a Patriarcha Aquilejensi in Parochiam specialem Canonicorum dictæ Cathedralis Ecclesiæ erecta fuerit, volumus, decernimus, atque statuimus, ut ea deinceps pro Parochiali Ecclesia nullatenus habeatur; Nos enim, dicta Apostolica auctoritate, ac earumdem præsentium tenore, omnem in ea Parochialitatis titulum, qualitatem, & denominationem supprimimus & extinguimus, atque omnia Parochialia jura ab ea separamus & abdicamus, eamque in pristinum statum, in quo ante præfatam erectionem in Parochialem reperiebatur, reducimus & revocamus; ita ut unusquisque ex Canonicis dictæ Cathedralis Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, qui sparsim per Civitatem sua quique domicilia incolunt, illam tantummodo Ecclesiam, & non aliam, in propriam respective Parochiam agnoscere teneantur, in cujus districtu singuli domicilium habent. In præfata autem Ecclesia sive Cappella retineatur dumtaxat Fons Baptismalis, quemadmodum a vetustissimis temporibus inibi extitisse dignoscitur.

Ecclesiæ non curatæ, Cappellæ, seu Oratoria Capitulo subjecta enumerantur

§. 22. At præter memoratas Parochiales Ecclesias, eidem insuper Capitulo subjectæ sunt, ac pro subjectis in posterum haberi debebunt infrascriptæ etiam Ecclesiæ, sive Cappellæ, aut Oratoria, seu Hospitalia, quibus adnexa non est animarum cura, & non aliæ, seu alia: videlicet I. Ecclesia præfata sive Cappella Sancti Georgii in Domo, nunc etiam Sanctæ Helenæ nuncupata, prædictæ Cathedrali Ecclesiæ contigua; quam scilicet, quum jam inde a primæva sua antiquissima fundatione sub protectione tunc existentis Patriarchæ Aquilejensis constitutam & receptam fuisse constet; Nos nunc, attenta hujusmodi Patriarchatus suppressione & extinctione per Nos, ut præfertur, facta, sub immediata Nostra & Apostolicæ Sedis protectione suscipimus, ac perpetuo constituimus; volentes nihilominus, ut temporalium bonorum atque reddituum, quæ ad ipsam Ecclesiam sive Cappellam pertinent, & pertinebunt in posterum, omnimoda administratio, per dictæ Cathedralis Ecclesiæ Capitulum & Canonicos, absque ulla Episcopi Veronensis, seu alterius cujusque Ordinarii, aut Metropolitani ingerentia, libere geratur & exerceatur. II. Ecclesia Sancti Pauli Vetuli nuncupati juxta ripam Athesis.

III. Eccleſia Sancti Blaſii in Diſtrictu præfatæ Parochiæ S. Clementis. IV. Eccleſia Sancti Fauſtini de Monte Draconis: In quibus quatuor Eccleſiis adſunt quædam Beneficia ſimplicia, ad collationem ſeu inſtitutionem ejuſdem Capituli pro tempore providenda. V. Eccleſia ſeu Hoſpitale S. Mariæ Novellæ nuncupatæ, prope Canonicam. VI. Eccleſia, ſeu Hoſpitale Sancti Joannis in Sacco nuncupati ſub prædicta Parochia S. Pauli in Campo Martio. VII. Eccleſia ſeu Hoſpitale S. Jacobi de Gallæcia nuncupati, ſub eadem Parochia S. Pauli: Quæ quidem tria Hoſpitalia a Laicis reguntur & adminiſtrantur: prædicto autem S. Joannis in Sacco dumtaxat, quatuor præſident Commiſſarii, a pro tempore exiſtente Marchione Familiæ illorum de Malaſpina Fundatorum deputati, videlicet unus ex Canonicis præfatæ Cathedralis Eccleſiæ, ac tres Regularium Conventuum Superiores. VIII. Eccleſia ſeu Oratorium ſub titulo S. Rochi, vel S. Alexandri, Parochia S. Joannis de Quintiano. Hæc autem Eccleſia, ſeu Oratorium, aliàs, ut accepimus, a præfatis Capitulo & Canonicis conceſſa fuit Communi Civitatis Veronenſis; quod quidem Commune ad Beneficium ſimplex in ea erectum, quoties illud vacare contingit, unum Clericum ſeu Presbyterum præſentat Capitulo, a quo idem per ſuas Bullas inſtituitur, & de eo providetur. IX. Eccleſia ſeu Oratorium, Sepulchrum S. Rochetti in Monte nuncupatum, quod ſimplex eſt Eremitorium nullo Eccleſiaſtico Beneficio decoratum. X. Denique Eccleſia ſeu Oratorium S. Valentini prope dictam Parochialem Eccleſiam de Quintiano, in quo nullum pariter Eccleſiaſticum Beneficium erectum reperitur, ſed a pio Laicorum ſodalitio Divina Officia in eo perſolvuntur.

Has omnes tam curatas, quàm non curatas Eccleſias viſitare poteſt Capitulum per ſuos Deputatos, ſalvis tamen juribus Epiſcopalis viſitationis.

§. 23. Has omnes Eccleſias, tam Parochiales, quam non Parochiales, Cappellas, Oratoria, ſeu Eremitoria, quas, & quæ hactenus propriis invocationibus atque denominationibus expreſſimus, & non alias, ſeu alia, poterit Capitulum per Viſitatores a ſe deputatos, qui tamen prius ab Epiſcopo pro tempore approbati ſint, viſitandas curare, non ita tamen, ut vetitum ſit Epiſcopo, illas & illa, quantumvis Capitulo, ut præfertur, ſubjectas atque ſubjecta, ſeorſum viſitare, tam per ſe ipſum, quam, ſi ipſe impeditus fuerit, per alios Viſitatores a ſe deputatos, ſervata videlicet in omnibus præfati Tridentini Concilii ſanctione *in Cap. 3. Seſſ. 24. de Refor.* prout etiam aliàs definitum fuit a Congregatione Cardinalium ejuſdem Concilii Interpretum, in cauſa *Veronen. propoſita & deciſa die 24. Aprilis anni 1595.* Id quod potiſſimum obtinere & ſervari debebit in viſitatione eorum omnium, quæ animarum curam, ejuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem concernunt; circa quæ, ſi aliqua forte in decretis, ordinationibus, & mandatis diſcrepantia occurrat, volumus, ſtatuimus, & declaramus, potiora ſemper haberi ea, quæ Epiſcopus decreverit, juſſerit, atque præſcripſerit; juxta ea, quæ Nos ipſi aliàs decrevimus in Noſtra Conſtitutione, quæ incipit: *Firmandis*, Data VIII. Idus Novembris 1744. & impreſſa in Bullarii Noſtri Tom. I. num. 109. *

* In hac Editione Tom. XVI. pag. 249.

Confeſſarii & Vicarii curati in hujuſmodi Eccleſiis quomodo aſſumendi, quomodo itidem & Concionatores.

§. 24. Confeſſarii, & Parochorum adjutores in exercitio curæ animarum, per Capitulum aſſumpti, aut aſſumendi pro dictarum Eccleſiarum Parochialium eidem Capitulo ſubjectarum ſervitio, ab Epiſcopo antea examinandi & approbandi erunt. Neque vero cuiquam licebit in præfatis, ſive Parochialibus, ſive non Parochialibus Eccleſiis, Verbum Dei prædicare, niſi prius, & mandatum a Capitulo habuerit, & Benedictionem ab Epiſcopo petierit atque obtinuerit.

§. 25. Quod autem pertinet ad Monaſterium Monialium, quod, uti ſuperius innuimus, adnexum eſt præfatæ Eccleſiæ Parochiali S. Michaelis in Campo nuncupati, eidem Capitulo Veronenſi ſubjectæ; poterunt quidem Monaſterium hujuſmodi, ejuſque Moniales, ab Archipresbytero & Capitulo viſitari; ſervata tamen, quoad modum & tempus viſitationis, & quoad Viſitatorum numerum, forma præſcripta per fel. record. Prædeceſſorem Noſtrum Alexandrum Papam VII. in ſua Conſtitutione, quæ incipit: *Felici*, impreſſa, *in Bullar. Tom. VI. inter Conſtitutiones ejuſdem Pontificis num. 153.* *, qua ſcilicet opportunas leges, in viſitationibus Monaſteriorum Monialium Regularibus ſubjectarum ſervandas, præſcripſit. Sed non ideo interdictum erit Epiſcopo, quo minus & ipſe ſeorſim idem Monaſterium ejuſque Moniales viſitet, prout in dicta Alexandri Prædeceſſoris Conſtitutione decretum legitur; & omnem aliam juriſdictionem in hujuſmodi Monaſterium atque Moniales libere exerceat, quæcumque, in vim Decretorum Concilii Tridentini, nec non notiſſimæ Conſtitutionis piæ mem. Prædeceſſoris pariter Noſtri Gregorii Papæ XV., cujus initium eſt *Inſcrutabili*, aliarumque Apoſtolicarum Conſtitutionum, Epiſcopo Diœceſano competit in Monaſteria Monialium, etiam Regularibus & Exemptis ſubjectarum. Quocirca nemini licebit munus Confeſſarii Ordinarii aut Extraordinarii earumdem Monialium aſſumere & exercere, quamvis ad id à Capitulo deputatus ſit, niſi antea ab eodem Epiſcopo pro Monialibus ſpecialiter approbatus fuerit. Licentiæ quoque ingrediendi Monaſterium, aut alloquendi prædictas Moniales, nemini ſuffragabuntur, niſi eædem non ſolum ab Archipresbytero, ſed etiam ab Epiſcopo fuerint impetratæ.

§. 26. Quæſtuandi licentiam & facultatem, extra ſuperius recenſitas Eccleſias ſibi ſubjectas, non poterit Capitulum cuiquam concedere.

§. 27. Idem abſolutiones a caſibus & cenſuris quibuslibet ſibi neutiquam reſervare poterit; minuſque abſolvere per ſe vel per alios a caſibus & cenſuris, quorum & quarum abſolutionem & relaxationem Epiſcopus ſibi reſervaverit, aut in poſterum reſervare voluerit; ac multo etiam minus a cenſuris Papalibus, etiam in iis caſibus, in quibus conceſſum eſt Epiſcopis ab earum vinculo pœnitentes abſolvere. Denique nec vota relaxare, nec in diſpenſationibus concedendis aut exequendis ullatenus ſe valeat immiſcere.

§. 28. Liceat ſolummodo præfatis Archipresbytero, & Capitulo licentias veſcendi cibis ab Eccleſia vetitis, in Quadrageſima, aliiſque diebus eſurialibus, concedere perſonis Eccleſiaſticis dictarum Eccleſiarum ſibi ſubjectarum ſervitio addictis, accedente tamen conſilio utriuſque medici, & ſervata lege jejunii, diebus illis, quibus id ab Eccleſia præcipitur: at nunquam ipſis licebit hujuſmodi facultatem ſive Indultum concedere Laicis quibuſcumque; cum quibus nimirum ſolus Epiſcopus poterit diſpenſare.

§. 29. Cauſæ Matrimoniales, quas inter Perſonas ſub Parochiis dictarum Eccleſiarum Capitulo ſubjectarum degentes, oriri & agitari contingat, ad Epiſcopi judicium, excluſis quibuslibet aliis, pertinebunt. Quod ſi, earum occaſione, opus erit inhibitionem aliquam ad hujuſmodi Eccleſiarum Parochos dirigere, hæc quidem in Officio, ſeu Cancellaria Epiſcopali efformanda erit, mox ad Capitulum tranſmittenda, cujus Deputati eamdem, nulla interpoſita mora aut exceptione, ſubſcribere tenebuntur; idque in prima tantummodo inhibitione in ſingulis cauſis expedienda ſervabitur; nam quoad

cæteros

cæteros ſubſequentes actus, Epiſcopus libere procedet, ſuaque omnimoda auctoritate fruetur. Ita pariter ſolius Epiſcopi erit diſpenſare ſuper denunciationibus, quæ ante Matrimonii celebrationem fieri debent; ſicut etiam licentias ad Matrimonium contrahendum impertiri; diſpenſationes Matrimoniales ab Apoſtolica Sede conceſſas executioni mandare; ac demum in omnibus rebus, quæ Matrimonia quomodolibet concernunt, ea omnia præſtare & facere, quæ ad Epiſcopalem & Ordinariam juridictionem pertinere dignoſcuntur.

§. 30. Criminales Cauſæ contra prædictos Parochos, & quoſcumque alios in recenſitis ſuperius Eccleſiis Capitulo ſubjectis Sacramenta adminiſtrantes, illæ videlicet, in quibus, legitimo efformato Proceſſu, ſervataque Judicii forma legibus præſcripta, extra viſitationem procedendum erit, ſi quidem reorum crimina ipſam animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem concernant, cumulativæ juriſdictionis erunt, tam ſcilicet Epiſcopi, quam Capituli, ita ut inter eos ſit locus præventioni; at ubi delicta nec ad animarum curam, nec ad Sacramentorum adminiſtrationem pertineant, ad privativam Capituli cognitionem ſpectabunt.

§. 31. Ad ſolum pariter Capitulum ſpectare debebunt Cauſæ Criminales extra Viſitationem agitandæ contra Cappellanos & Manſionarios præfatis Eccleſiis Capitulo ſubjectis inſervientes; ſi tamen Cappellaniam vel Manſionariam ex collatione Capituli obtinuerint; & quatenus delictum verſetur circa miniſterium illius Officii, aut Beneficii, quod ab ipſo Capitulo recognoſcent. Verum ſi quis ex hujuſmodi Parochis, Cappellanis, aut Manſionariis a Capitulo proviſis, alterum forte Beneficium, aut Officium Eccleſiaſticum ab Epiſcopo ſibi collatum eodem tempore obtineat, & quidem in hujus miniſterio & ſervitio aliquo modo deliquiſſe arguatur, quoad hoc dumtaxat, a ſolo Epiſcopo corripiendus & puniendus erit.

§. 32. Si quis autem ex his, qui duo hujuſmodi Beneficia aut Officia obtineant, alterum ab Epiſcopo, & alterum a Capitulo ſibi collatum, alicujus delicti reus fiat, quod ipſorum Beneficiorum ſervitium & miniſterium minime reſpiciat, integrum erit Epiſcopo æque, ac Capitulo, contra ipſum procedere, eritque inter eos præventioni locus.

§. 33. Sub appellatione tamen Cappellanorum, ſeu Manſionariorum, ac generaliter ſub præmiſſorum Decretorum cenſura, nequaquam comprehenſos eſſe aut cenſeri volumus Presbyteros illos, qui de licentia aut mandato Capituli, in aliqua ex prædictis Eccleſiis eidem Capitulo ſubjectis Miſſas celebrant, ſeu aliter in Divinis miniſtrant, ſed tamen nullum Titulum Beneficiale ab ipſo Capitulo obtinent; Hos enim ſolius Epiſcopi judicio & correctioni ſubjacere volumus & mandamus.

§. 34. Præterea decernimus & declaramus, in omnibus ſupradictis caſibus, in quibus tributum fuit Capitulo privativum jus procedendi criminaliter contra Parochos, Cappellanos, & Manſionarios Eccleſiarum ipſi ſubjectarum, qui tamen de hujuſmodi Beneficiis ab eodem Capitulo proviſi fuerint; ſi quando præfati Archipresbyter & Capitulum negligentes ſe præbeant in procedendo adverſus delinquentes, tunc, & pro ea vice dumtaxat, totam juriſdictionem ad Epiſcopum devolvi, ac devolutam cenſeri debere; quatenus tamen Epiſcopus antea ter monuerit, & interpellaverit Archipresbyterum, præfigendo illi ſingulis vicibus quatuor dierum ſpatium.

§. 35. His itaque privilegiis, & prærogativis hactenus recenſitis, & non aliis, præfatum Capitulum Veronenſe, ſub ordinaria univerſali Juriſdictione Epiſcopi Veronenſis pro tempore exiſtentis, in poſterum frui & gaudere debebit. Nos enim præmiſſa omnia & ſingula, prout ſuperius expreſſa ſunt, eiſdem Capitulo, Archipresbytero, Dignitatibus, & Canonicis, præſentium tenore, ac dictis, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine, ex nunc, & ex integro, perpetuis futuris temporibus valitura, concedimus & elargimur.

ſcriptam formam redacta ex integro conceduntur.

Abbatis & Monachorũ Monaſterii S. Mariæ in Organis jura in Parochias, Parochos, cœteroſque Clericos inſervientes intra ſuos limites redacta recenſentur.

§. 36. Denique quod ſpectat ad privilegia, & prærogativas, quibus præfatum Monaſterium S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, ejuſque pro tempore exiſtentes Abbates & Monachi, nec non Eccleſiæ ab eodem Monaſterio, ſeu a Congregatione Montis Oliveti dependentes, tam Parochiales, quam non Parochiales, in dicta Veronenſi Civitate, aut in illius ſuburbiis, ſeu prope illam, exiſtentes, in poſterum ſimiliter vigore præſentis conceſſionis, & non aliter, frui & gaudere debebunt; Volumus, ſtatuimus, decernimus, & delaramus, hujuſmodi Abbates, & Monachos in dicto Monaſterio ejuſque dependentiis pro tempore exiſtentes, eorumque Conventum, nullam activam juriſdictionem ordinariam, ſeu quaſi Epiſcopalem, ſibi præſumere, aut exercere poſſe in Clerum quarumvis Eccleſiarum hujuſmodi, ſeu in Populum præfatis Parochialibus ſubjectum, multoque minus ſpeciem aliquam Territorii ſeparati ſibi arrogare; ſed tantummodo ipſis Abbati, & Monachis, eorumque Eccleſiis, competere debere ſimplicem paſſivam exemptionem, ad formam & terminos Privilegiorum, quæ generaliter prædicto Ordini, eorumque Congregationi Montis Oliveti, ab Apoſtolica Sede conceſſa reperiuntur. Quocirca Abbas & Monachi præfati pacificam, ut antea, poſſeſſionem retinebunt dictarum Eccleſiarum tam Parochialium, quàm non Parochialium eorum Monaſterio ſeu Congregationi prædictæ unitarum; ac proinde, quod attinet ad Parochiales Eccleſias, ſalvo, ac præſervato favore Epiſcopi, jure deputandi in ipſis Oeconomos, quoties & quouſque eaſdem Rectore deſtitutas manere contingat, integrum erit Abbati & Conventui præfati Monaſterii, futuros hujuſmodi Eccleſiarum Rectores eidem Epiſcopo præſentare, ut, prævio conſueto examine, ad curam animarum in eis exercendam, ſive perpetuo, ſive amovibiliter, pro diverſa Parochialium conditione, ab eo approbentur; ac præterea eiſdem licebit omnes prædictas Eccleſias, & Clericos earum ſervitiis addictos, viſitare, prout fieri conſuevit ab aliis Prælatis Regularibus, & Exemptis, non habentibus Territorium ſeparatum; ſed tamen integra ſemper, ac prorſus illæſa manere debebit ejuſdem Epiſcopi juriſdictio pro omnibus & ſingulis caſibus, in quibus alii Epiſcopi locorum Diœceſani eam exercere poſſunt in Regulares, quantumvis exemptos, eorumque Eccleſias; præſertim circa ea, quæ animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, juxta decreta præfati Tridentini Concilii, & ad formam memoratæ Conſtitutionis Noſtræ, quæ incipit *Firmandis*, aliarumque a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus editarum, & non aliter, nec alio modo.

Clauſulæ, & Decreta ad præmiſſorum firmitatem.

§. 37. Præſentes quoque litteras ſemper & perpetuo firmas & validas exiſtere & fore, omniaque & ſingula in eis contenta, poſt obitum tamen prædicti Danielis Cardinalis Patriarchæ, & Archiepiſcopi, ſuum plenum effectum, & omnimodam executionem ſortiri & obtinere, ac deinceps ab omnibus, ad quos ſpectat & ſpectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliter obſervari debere; nec ullo unquam tempore, etiam ex eo, quod quilibet in præmiſſis jus vel intereſſe habentes, ſeu habere quomodolibet prætendentes, etiam

ſpecifica & individua mentione digni, ad ea vocati, & auditi non fuerint, ſeu ex alia qualibet privilegiata cauſa, de ſubreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari, aut alias infringi, vel quomodolibet retractari, ſuſpendi, reſtringi, limitari, vel eis in aliquo derogari ullatenus unquam poſſe: Eaſque ſub quibuſvis contrariis Conſtitutionibus, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, & declarationibus, quomodolibet, & quibuſvis de cauſis, etiam pro tempore factis, & faciendis, minime comprehendi, ſed ab illis ſemper exceptas, eſſe & cenſeri. Sicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis authoritate & poteſtate fungentes, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & authoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

Exequutores dati cum opportunis facultatibus.

§. 38. Quocirca Venerabilibus Fratribus Noſtris Epiſcopis Vicentino & Brixienſi eorumque in Epiſcopatibus Vicentino & Brixienſi Succeſſoribus pro tempore futuris, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi vel unus eorum, per ſe, vel alium, ſeu alios, ipſas præſentes literas, & in eis contenta quæcumque, ſtatim ac tamen illarum effectui locus factus fuerit, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte ſive Epiſcopi, ſive Capituli Veronen., aut Abbatis & Monachorum præfati Monaſterii S. Mariæ in Organis nuncupatæ, ſeu aliorum, quorum favorem eædem præſentes concernunt, aut alicujus eorum, fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant authoritate Noſtra eaſdem præſentes, & in eis contenta hujuſmodi, ab omnibus, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, inviolabiliter obſervari; & Epiſcopum, ac Capitulum & Canonicos, necnon Abbatem & Monachos præfatos, aliaſque Eccleſias & loca hujuſmodi, cæteroſque omnes, quos eædem præſentes quomodolibet concernunt, & concernent in futurum, illis omnibus & ſingulis pacifice frui & gaudere: non permittentes eos, vel ex ipſis quempiam deſuper per quoſcumque quomodolibet indebite moleſtari, perturbari, vel inquietari: Contradictores quoſlibet, & rebelles, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; ac legitimis ſuper his habendis, ſervatis proceſſibus, ſententias, cenſuras, & pœnas ipſas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis.

Derogatio contrariis.

§. 39. Non obſtantibus, quatenus opus ſit, Noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ regula de Jure quæſito non tollendo: necnon Bonifacii PP. VIII. qua cavetur, ne quis extra ſuam Civitatem vel Diœceſim ad judicium evocetur, ſeu ne Judices a Sede Apoſtolica deputati extra Civitatem vel Diœceſim, in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, aut alii, vel aliis vices ſuas committere audeant, vel præſumant, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præſentium ad Judicium non trahatur, aliiſque Apoſtolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum Conſtitutionibus & ordinationibus, necnon primodicti Capituli, ac præfati Monaſterii, & Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apoſtolicis, quibuſvis Eccleſiis, etiam Patriarchalibus & Metropolitanis, perſonis, & locis, per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores Noſtros, & Sedem prædictam, vel alios quoſcumque, etiam qualibet authoritate & poteſtate fulgentes, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus & aliis decretis in genere vel in ſpecie, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, etiam iteratis vicibus conceſſis, confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & ſingulis, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda eſſet; tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis & inſertis habentes; illis alias in ſuo robore permanſuris, ad effectum validitatis & perpetuæ firmitatis præmiſſorum omnium & ſingulorum, hac vice dumtaxat, harum ſerie, ſpecialiter & expreſſe derogamus; aliiſque omnibus & ſingulis contrariis quibuſcumque: aut ſi aliquibus communiter aut diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, niſi per litteras Apoſtolicas facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem.

Sumptuum fides.

§. 40. Volumus autem quod earumdem præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio & extra illud adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi originaliter exhibitæ forent vel oſtenſæ.

Sanctio pœnalis.

§. 41. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Noſtræ avocationis, ſuppreſſionis, & extinctionis, ſilentii impoſitionis, revocationis, caſſationis, & abolitionis, voluntatum, ſtatutorum, declarationum, conceſſionum, indultorum, decretorum, commiſſionum, & derogationum infringere; vel ei auſu temerario contraire: ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. 17. Maji 1756. Pont. an. 16

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quinquageſimo ſexto, decimoſexto Kalendas Junii, Pontificatus Noſtri anno ſextodecimo.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Paſſioneus.

Visa

De Curia J. C. Boſchi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

Utinenſi

.II.

Utinensi Metropolitanæ Ecclesiæ Missa de Spiritu Sancto cum certis Collecta & Orationibus celebranda conceditur in die depositionis, seu commemorationis Beati Bertrandi Aquilejensis Patriarchæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

nium, o am- San- cul-

NON est equidem, quod Nos in hoc ipso potissimum Apostolicæ omnium Ecclesiarum sollicitudinis & procurationis gravissimo ministerio, imbecillitati Nostræ a Supremo Pastorum Principe Jesu Christo, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, imposito, rite sancteque obeundo fere defessos, magis reficere & recreare videatur, quam cum opportunæ sese Nobis offerunt occasiones, per quas Pontificiæ auctoritatis, benignitatisque partes adhiberi a Nobis petitur in promovendo ampliandoque eorum Christifidelium cultu, quos in Domino confidimus in caritate Dei conjunctos ex hac vita migrasse, & in æterna Beatorum statione in Cælis positos gaudere; cum per totum fere vitæ Nostræ spatium, quoad Nobis integrum fuit, non omiserimus immensos labores impendere, ut præclara Venerabilium Servorum Dei, Beatorum, & Sanctorum gesta tot editis voluminibus illustraremus.

loria- stitus altus.

§. 1. Quoniam autem in Metropolitana Ecclesia Utinensi, sicut Dilectus Filius Noster Daniel Tituli Sanctæ Mariæ supra Minervam Presbyter S. R. E. Cardinalis Patriarcha Delphinus Archiepiscopus Utinensis nuper Nobis humiliter exposuit, Corpus sive Ossa Beati Bertrandi, dum in humanis ageret, Patriarchæ Aquilejensis viam universæ carnis anno MCCCL. ingressi reperiuntur, cui, quemadmodum pariter exposuit, publicus cultus impendi cœptus ex eo Transitus sui tempore, ad hanc usque diem exhiberi pergit, pro quo sane Cultu comprobando necessaria quoque documenta ad Nos transmittenda curavit, atque insimul retulit, in die nimirum defunctionis ejusdem Beati Bertrandi solemnem Missam pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem cani, juxta providum sapiensque consilium Venerabilis Servi Dei Cæsaris Cardinalis Baronii Ecclesiasticorum Annalium Auctoris, de Sanctis quoque in Martyrologio Romano descriptis meritissimi, qui a fel. rec. Clemente PP. VIII. Prædecessore nostro oraculum acceperat. Præterea idem Daniel Cardinalis Patriarcha & Archiepiscopus supplices preces obtulit, ut publicum hujusmodi Cultum ampliare de Apostolica benignitate & auctoritate dignaremur.

reces Card. hæ& sco- edi- n die no- B. li ce- Mis- piritu um s o- us.

§. 2. Nos igitur, qui laudatum Danielem Cardinalem Patriarcham & Archiepiscopum, ob eximias generis animique dotes, ac Sacerdotales in regendis populis suæ Pastorali curæ commissis virtutes, plurimi facimus, magnoque in honore habemus, piis votis porrectisque precibus benigne obsecundare cupientes, postquam omnia & singula ad hujusmodi gravissimum negotium spectantia, matura consideratione expendimus, ac præsertim allata super publico exhibito Cultu documenta, & quidquid de eodem Beato Bertrando illius temporis Auctores gravis notæ scriptis suis consignarunt, in hanc sententiam devenimus, atque Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, ut in die quidem, in qua annua in memorata Ecclesia Metropolitana Utinensi sæpedicti Beati Bertrandi memoria recolitur, & in qua ipsius Beati Bertrandi Corpus sive Ossa reposita sunt, celebratio solemnis Missæ cum Cantu pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem in singulos annos peragatur. Hujusmodi vero Missa sit illa, quæ de Spiritu Sancto in Missali Romano habetur; atque in ipsa addantur Orationes, sive Collectæ, ut infra, nimirum, post primam quidem Orationem, sive Collectam de Spiritu Sancto, sub unica Conclusione dicatur: *Deus, qui Beatum Bertrandum pro Ecclesiæ suæ juribus ad mortem usque certantem invicta pastorali fortitudine roborasti, præsta fidelibus tuis, ut ad pietatis & religionis constantiam ejusdem informentur exemplis. Per Dominum &c.* Post alteram vero, sive Secreta: *Sacra dona, quæ Tibi, Domine, reverenter offerimus in commemoratione Beati Bertrandi, Ecclesiæ tuæ libertatem tueantur & pacem, & sanctificationis nostræ incrementa promoveant. Per Dominum &c.* Post tertiam demum, sive Postcommunio: *Præsta, quæsumus, Omnipotens Deus, ut in honorem Beati Bertrandi celebrata mysteria, ejus virtutum imitatores, & tua propitiatione nos dignos efficiant. Per Dominum &c.*

§. 3. Decernentes præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari; sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari & definiri debere, ac irritum & inane quidquid secus super his a quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus, Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. — Consuetæ clausulæ & decreta in præmissorum firmitatem.

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. — Sumptuum fides.

Datum in Arce Gandulphi Albanen. Diœcesis sub Annulo Piscatoris die XVIII. Junii MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto. — Dat. 18. Junii 1756. Pont. 16.

Cajetanus Amatus.

LXIV.

Privilegia Monasterii Monialium B. Mariæ Virginis, Ordinis S. Benedicti, prope & extra muros Civitatis Aquilejensis, opportuna locorum subjectorum descriptione, ac definitione jurisdictionis Delegati Apostolici apposita, confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI,

Dilectis in Christo Filiabus, Abbatissæ & Conventui Monasterii Monialium Beatæ Mariæ Virginis, Ordinis Sancti Benedicti, prope & extra muros Civitatis Aquilejen., nullius Diœcesis, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Prooemium. Privilegia non temere abroganda, suis tamen limitibus cohibenda.

QUÆ ex Apostolica Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum auctoritate & liberalitate Religiosis Domibus ac

Personis concessa dudum fuerunt Privilegia & Indulta, nè propter varias labentium temporum & circumstantium rerum vicissitudines labefactari contingat, novo confirmationis munimine roborare, simulque eadem generalibus Ecclesiæ Legibus, & Canonicis institutis, per opportunas voluntatis nostræ declarationes, congruenter attemperare, non recusamus; prout ipsarum Domuum ac personarum religiosæ utilitati & quieti, ac Ecclesiasticæ Disciplinæ integritati salubriter expedire in Domino judicamus.

Monasterium, ejusque personæ, ac res quæcumque, amplissimis privilegiis ditatæ.

§. 2. Sane exhibita Nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod quum alias nonnulli Romani Pontifices Prædecessores nostri, antiquissimo Monasterio vestro, ejusque Personis & rebus, ac possessionibus, Ecclesiis quoque, Cappellis, & locis ab eo dependentibus, quæ in aliquot eorumdem Prædecessorum litteris, propriis leguntur expressa vocabulis, Apostolicæ Protectionis, aliaque complura privilegia & indulta concessisse dignoscerentur; fel. record. Prædecessor pariter noster Bonifacius Papa IX. per suas, sub Dat. Romæ apud S. Petrum Kalend. Junii, Pontificatus sui Anno XI. expeditas Litteras Apostolicas, idem Monasterium vestrum, cum membris suis, ejusque Abbatissam & Conventum, ac singulares Personas in eo tunc degentes, & posteras, earumque bona, & jura quæcumque, quæ tunc obtinebant, & in posterum obtinerent, ab omni potestate, jurisdictione, dominio, servitute, & visitatione Patriarchæ Aquilejensis tunc existentis, & pro tempore futuri, nec non Capituli Aquilejensis, aliorumque Ordinariorum, & Judicum quorumcumque, Auctoritate Apostolica exemit, & perpetuo liberavit, ac sub Beati Petri, & Sedis Apostolicæ, ac sua, protectione suscepit, & exempta ac libera, exemptasque ac liberas esse voluit, sibique & Successoribus suis Romanis Pontificibus, ac dictæ Sedi, immediate subesse; ita ut Patriarcha & Judices supradicti, ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, nullam in ipsas Abbatissam & Conventum, earumque Monasterium, Personas, membra, Bona, aut jura prædicta, possent jurisdictionem, potestatem, dominium, aut visitationem exercere, sed dumtaxat coram dicta Sede, vel ejus delegatis, tenerentur de justitia respondere.

A Bonifacio IX. singulari exemptionis privilegio donantur, & sub immediata Sedis Apostolicæ jurisdictione suscipiuntur.

Clementis VII. litteræ, quibus hujusmodi exemptioni ad tempus derogatur.

§. 3. Quodque subinde, post iteratas confirmationes, hujusmodi exemptionis, susceptionis, & subjectionis, ab aliis Romanis Pontificibus eidem Monasterio vestro, ejusque Personis, membris, & Bonis elargitas, recol. mem. Prædecessor pariter noster Clemens Papa VII., qui aliàs ad collapsam Regularis observantiæ Disciplinam in eodem Monasterio vestro redintegrandam, illud, & illius Moniales, cum earum juribus, bonis, & pertinentiis universis, gubernio & regimini bo. me. tunc in humanis agentis Marini Tituli S. Vitalis S. R. E. Presbyteri Cardinalis, & Patriarchalis Aquilejensis Ecclesiæ Præsulis, quamdiu Ecclesiæ hujusmodi præesset, per speciales suas in forma Brevis Litteras supposuerat, & subjecerat; postmodum, ad supplicationem tunc existentium dicti Monasterii Abbatissæ & Monialium, attento quod plures Romani Pontifices dictum Monasterium, & illius Personas, Terras, & Bona, ab omni Jurisdictione pro tempore existentis Patriarchæ Aquilejensis, ejusdemque Vicariorum & Officialium, exempta ac libera, ut præfertur, sub sua, ac dictæ Sedis Apostolicæ protectione perpetuo manere, ipsique Sedi Apostolicæ immediate subesse voluerant; & ipsæ Abbatissa & Conventus in possessione, seu quasi, exemptionis hujusmodi, a quadringentis annis, vel circa, & tanto tempore, cujus initii hominum memoria non erat, jam tunc existebant; aliisque de causis tunc latius expressis; ac etiam consideratione claræ mem. tunc in humanis agentis Ferdinandi Hungariæ & Bohemiæ Regis, & Comitis Goritiæ, sub cujus temporali dominio Monasterium prædictum existebat, per alias posteriores in simili forma Brevis litteras datas apud S. Petrum die 26. Novembris 1530. Pontificatus sui anno VIII. præfatas suas anteriores litteras, & inde sequuta quæcumque, revocando, cassando, & annullando, ac pro nullis & infectis habendo, ac pristinas exemptionem, susceptionem, & subjectionem prædictas in suo robore subsistere, ac Monasterio, Abbatissæ & Conventui, illorumque rebus, & bonis prædictis suffragari decernendo; nec non hujusmodi exemptionis, & susceptionis, ac subjectionis litteras, & Monasterium prædictum, in pristinum, & eum, in quo ante priorum litterarum hujusmodi editionem erant, statum restituendo, reponendo, & plenarie reintegrando; ac veterem renovando consuetudinem, qua alii Romani Pontifices in more habuerunt alias Personas in Dignitate Ecclesiastica constitutas, secluso Patriarcha Aquilejensi, in Visitatores, Correctores, & Reformatores Monasterii prædicti, tamquam sibi & Apostolicæ Sedi immediate subjecti, constituere, & deputare; earumdem Litterarum tenore, Abbati Monasterii S. Georgei Majoris Venetiarum dicti Ordinis S. Benedicti tunc & pro tempore existenti, donec per ipsum Clementem, seu Successores suos, aliud ordinatum foret, commiserit & mandaverit, ut ipse, ejusque Successores Abbates, Monasterium ipsum in capite, & in membris, in spiritualibus & temporalibus visitarent, & prout opus esse perspicerent, ad debitam Regularis Disciplinæ observantiam reducerent, & reformarent.

Ab eodem Pontifice revocantur.

§. 4. Ex quo tempore, sicut eadem expositio vestra subjungebat, tam Monasterium ipsum, ejusque Abbatissa, & Moniales pro tempore existentes, quàm etiam earum bona, ac res, & Personæ ipsum subjectæ Indultis & Privilegiis sibi concessis usque in præsentem diem pacifice frui non destiterunt, sub protectione Sedis Apostolicæ, ac Romanorum Pontificum, etiam pro tempore existentium, inter quos recol. mem. Prædecessor quoque noster S. Pius Papa V. Datis Apostolicis Litteris apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. Idibus Aprilis, Pontific. sui anno primo, in amplissima confirmatione omnium Privilegiorum & Indultorum eidem Monasterio, Abbatissæ, & Monialibus per Prædecessores Pontifices, & Sedem Apostolicam eatenus concessorum, comprehensa quoque voluit, ac specifice exprimenda duxit, decretum, & declarationem jam inde ab anno 1503. per bo. mem. Angelum Leoninum, dum viveret, Episcopum Tyburtinum, Legatum Apostolicum cum potestate Legati a Latere olim in istis partibus degentem facta, per quæ, inter alia, omnia & singula Beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, in præfatis ejusdem Monasterii Privilegiis contenta, & descripta, ad vos & Conventum vestrum, vestramque Nationem, provisionem, & omnimodam dispositionem spectare & pertinere, ac de mensa vestra esse, & fore, vosque, stantibus præmissis, de hujusmodi Beneficiis ad vestrum nutum & voluntatem disponere potuisse, & in antea posse, ideoque collationes, provisiones, & alias dispositiones de iisdem Beneficiis per vos factas, omniaque & singula inde sequuta, pro canonice & legitime factis censeri debere; nec non eorumdem Beneficiorum Cappellanos, & Beneficiatos, iisdem Privilegiis,

gratiis, & favoribus, ad instar præfati Monasterii vestri pariformiter uti, frui, & gaudere posse, & debere, decreverat, & declaraverat; prout Nobis expositum fuit in indicatis ipsius Pii Prædecessoris Litteris latius contineri.

§. 5. Ipsius autem Monasterii Vestri, ac illius personarum, & rerum, nec non Ecclesiarum, Locorum Piorum, aliorumque membrorum ab eo dependentium, a Diœcesani, & cujuscumque alterius Ordinarii jurisdictione, & superioritate, ita ut præfertur, exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectorum, regimen, & gubernium, per diversas personas Ecclesiasticas a pro tempore existentibus Romanis Pontificibus successive delegatas geri & administrari consuevit; eumque in finem, hujusmodi personis delegatis, sive per Litteras Apostolicas, sive per organum Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negociis & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum, amplissimæ facultates concessæ dignoscuntur; videlicet tam Monasterium ipsum, quàm aliud quodvis Monasterium, Ecclesiam, Hospitale, Confraternitatem, Locum Pium, Terram, Castrum, & aliud quodcumque membrum eidem Monasterio subjectum, Abbatissas, Moniales, & aliam quamvis Personam in eis degentem, cujuscumque status, gradus, & conditionis, tam in capite, quàm in membris, visitandi, corrigendi, & reformandi, abusus tollendi, ac disciplinam & observantiam regularem restituendi; nec non Rectores, Cappellanos, & Confessores, tam ordinarios, quàm extraordinarios, pro ejusdem Monasterii, & Terrarum, Castrorum, Villarum, & Locorum illi subjectorum servitio, deputandi & constituendi, Puellas ad habitum, & ad Professionem admittendi, illasque ad hujusmodi effectum examinandi, & approbandi; præterea quascumque Personas eidem Monasterio subjectas, excessus seu delicti alicujus reas & culpabiles repertas, certa servata methodo, corrigendi, puniendi, & castigandi, ac omnes & singulas tam civiles, quàm criminales, & mixtas causas, ad ejusdem Monasterii forum & jurisdictionem spectantes, prout juris fuerit, illiusque ordine servato, cognoscendi, decidendi, & terminandi, aliaque omnia & singula ad Officium Vicarii, Visitatoris, & Reformatoris spectantia & pertinentia, faciendi, & contra contumaces & inobedientes, illorumque consultores & fautores, ad censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque necessaria & opportuna juris & facti remedia procedendi; sicuti in nonnullis hujusmodi deputationum Litteris latius accepimus contineri; ac etiam Dilectus Filius modernus noster, & Sedis Apostolicæ Delegatus, ad ipsius Monasterii vestri Regimen, ejusque jurisdictionis administrationem istic constitutus, hujusmodi facultates hactenus circa præmissa obtinuisse, & exercuisse dignoscitur.

§. 6. Cum autem, sicut eadem petitio prosequebatur, postquam Nos, gravissimis, justissimisque de causis, Ecclesiam Patriarchalem Aquilejensem dudum existentem, ejusque Patriarchalem dignitatem, ipsamque Cathedram, & Sedem, penitus & omnino suppressimus & extinximus, duasque Archiepiscopales Ecclesias, Goritiensem videlicet, ac Utinensem ereximus; & Goritiensi quidem Ecclesiæ unam partem antiquæ Diœcesis Aquilejensis, in qua Civitas ipsa Aquilejensis, in cujus districtu primodictum Monasterium vestrum, cum aliquibus terris, locis, & villis, nec non Ecclesiis eidem subjectis existit, subjecimus & attribuimus; alteri vero, Utinensi videlicet Ecclesiæ, reliquam ejusdem antiquæ Diœcesis Aquilejensis partem, in cujus ambitu situm est alterum Monasterium vestrum, prope muros Civitatis Forojuliensis extructum, ad quod, ex antiqua consuetudine, universa Conventus vestri communitas, æstivis mensibus, ob aerem insalubrem, qui eo tempore periculosam reddit Aquilejensis tractus stationem, singulis annis transferri solet; nec non cætera ejusdem Monasterii vestri bona, & loca, seu terræ, villæ, & Ecclesiæ eidem subjectæ consistunt, subjecimus pariter, & attribuimus; verendum esset, ne forte in hujusmodi rerum immutatione, & novarum Diœcesum constitutione, ac respectiva earum terminatione, præjudicium aliquod amplissimæ exemptioni, cæterisque juribus & privilegiis, quibus vos & Monasterium vestrum, cum suis membris, & bonis, ac personis in eo degentibus, & ab eo dependentibus, sub immediata Sedis Apostolicæ subjectione, ut præfertur, hactenus uti, frui, & gaudere consuevistis, inferri, aut illatum censeri contingeret; ideoque pro parte vestra Nobis fuerit humiliter supplicatum, quatenus præfatam Monasterii vestri, ejusque membrorum exemptionem, aliasque gratias, concessiones, & privilegia, a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus vobis elargita, & longa, vel etiam antiquissima, & immemorabili possessione, seu quasi, & plurium seculorum usu, a vobis retenta, novo Apostolicæ confirmationis munimine roborare, & opportunæ declarationis præsidio amplius asserere & firmare dignaremur.

§. 7. Idcirco Nos, ad rem maturius atque consultius peragendam, requisitis primum, auditisque Venerabilibus Fratribus Nostris modernis Utinensi, & Goritiensi Archiepiscopis, ac omnibus tam per eos, quàm per vos, & Procuratores vestros fuse deductis, aliisque ad rem pertinentibus diligenter expensis & consideratis, votis vestris in præmissis annuere volentes, vosque, ac vestras singulares personas a quibusvis excommunicationis & interdicti, aliisque &c. censentes; ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præmissas Bonifacii, & Clementis, aliorumque Prædecessorum prædictorum respective litteras, nec non dicti Monasterii vestri, illiusque bonorum, villarum, castrorum, & locorum, ac Ecclesiarum in illis consistentium, seu ab eodem Monasterio aliàs dependentium, prout in præsentibus enumerantur, & sunt, libertatem, & exemptionem, ac immediatam Sedi Apostolicæ subjectionem; ita ut tam primodictum Monasterium vestrum, quam alterum prope Civitatem Forojuliensem existens, nec non Ecclesiæ, ac villæ, & castra, ac loca hujusmodi, quarum, & quorum nomina inferius describimus, vosque, & aliæ personæ, in illis nunc, & pro tempore degentes, a jurisdictione, dominio, superioritate, & visitatione Goritiensis, & Utinensis Archiepiscoporum pro tempore existentium, ejusque Vicariorum, & Officialium, ac utriusque Ecclesiæ Capitulorum, prorsus & omnino, perpetuis futuris temporibus, exempta, immunia, ac libera, ac exemptæ, immunes, & liberæ, & sub Nostra, ac Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum pro tempore existentium, & Sedis Apostolicæ prædictæ immediata protectione, & subjectione suscepta, & susceptæ, ac vere & immediate subjecta, & subjectæ sint, & esse censeantur, ac respective permaneant; harum serie perpetuo confirmamus & approbamus, illisque novum, & inviolabile Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Petitioni annuit Pontifex, amplissimamque Monasterii, Personarum, ac rerum exemptionem confirmat.

§. 8. Quæ igitur sub præsentium litterarum nostrarum dispositione comprehensa, ac præfatæ exemptionis, susceptionis, & subjectionis munere decorata esse, & perpetuo censeri volumus, propriis duximus exprimenda vocabulis, &

Provideque recenseri, quæ tali exemptione fruantur.

Loca in temporali Austriaco Dominio constituta.

sunt quæ sequuntur; videlicet a parte dominii in temporalibus Austriaci.

I. Monasterium vestrum *Sanctæ Mariæ* nuncupatum prope muros Civitatis Aquilejensis extructum, *cum sua Ecclesia*.

II. Item Villa *Monasterii* nuncupata; & in hujusmodi Villæ ambitu, Ecclesia Parochialis sub titulo *Annunciationis B. Mariæ Virginis*.

III. Item Villa *Sancti Martini de Tertio* nuncupata, cum sua Ecclesia Parochiali sub titulo ejusdem *Sancti Martini*.

IV. Item Villa *Tertii* nuncupata; & in hujus Villæ ambitu, Ecclesia *Sancti Blasii* filialis prædictæ Ecclesiæ Sancti Martini.

V. Villa *de Ronchis*, & in ejus tractu Ecclesia *Sancti Joseph* filialis ejusdem Ecclesiæ S. Martini.

VI. Villa *de Moruzzis* nuncupata.

VII. Alia Villa *de Malborghetto* nuncupata.

VIII. Item Villa *de Cervignano* nuncupata, & in hujus Villæ ambitu Ecclesia Parochialis sub titulo *Sancti Michaelis Archangeli*; nec non alia Ecclesia sub titulo *Sancti Hieronymi*: ac insuper *Oratorium publicum*, de Jure patronatus, ut asseritur, Familiæ de Bressanis; non longe vero extra eamdem Villam, Ecclesia *Sancti Martini*.

Alia Veneto Dominio comprehensa

A parte vero temporalis Dominii Veneti.

I. Aliud *Monasterium* vestrum prope Mænia Civitatis Forojuliensis, cum sua Ecclesia sub titulo *Sanctæ Claræ*.

II. Villa de *Pradizzolo* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia sub titulo *S. Mariæ Virginis de Salute, & Sancti Osualdi*, quæ est filialis præfatæ Ecclesiæ Parochialis S. Michaelis Archangeli de Cervignano.

III. Villa *de Muscoli* nuncupata, & in ea similiter Ecclesia Sacramentalis *Sancti Zenonis*, quæ etiam filialis est ejusdem Parochialis Ecclesiæ de Cervignano.

IV. Villa de *Preteolis* nuncupata, & in ea Parochialis Ecclesia *Sancti Thomæ Apostoli*; extra vero eamdem Villam Ecclesia *Sancti Andreæ Apostoli*, filialis præfatæ Parochialis Ecclesiæ in dicta Villa existentis.

V. Villa de *Sacilleto* nuncupata cum suo Castro; & quidem in dicta Villa, Ecclesia Sacramentalis *Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli*, in Castro autem, Ecclesia *Sancti Antonini*; quæ ambo filiales sunt præfatæ Parochialis Ecclesiæ S. Thomæ de Preteolis.

VI. Villa de *Alturis* nuncupata, cum Ecclesia *Sancti Blasii* Episcopi & Martyris, filiali ejusdem Parochialis Ecclesiæ de Preteolis.

VII. Villa de *Mortesinis* nuncupata.

VIII. Villa de *Chiasellis* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia Parochialis *Sanctæ Mariæ Virginis*.

IX. Villa de *Zumpicchia* nuncupata; & in eadem Ecclesia Parochialis *Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli*.

X. Villa de *Piantanico* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia Sacramentalis *Sancti Cantiani* Martyris: prope eam vero Ecclesia *Sancti Antonii Abbatis* in Campo; quæ sunt filiales prædictæ Parochialis Ecclesiæ de Zumpicchia.

XI. Villa de *Begliano* nuncupata, & in ipsa Villa, Ecclesia Sacramentalis *Sancti Martini*, atque insuper alia Ecclesia *Sanctæ Mariæ Magdalenæ* in Arce diruta ejusdem Begliani; quæ pariter filiales sunt præfatæ Parochialis Ecclesiæ de Zumpicchia.

Exemptionis vis, & Delegati auctoritas distinctius explicatur.

§. 9. Ne autem ob superius enunciatas rerum immutationes, controversiæ, & diffidia, seu ambiguitates, & dubia, tum super effectibus præfatæ exemptionis, vobis, & Monasterio vestro, dictisque locis, Ecclesiis, atque personis concessæ, tum & potissimum circa usum jurisdictionis activæ, quam dilectus filius, modernus & pro tempore existens Noster, & Apostolicæ Sedis Delegatus, qui nunc istic deputatus existit, & futuris quoque temporibus, ad formam prædictarum litterarum, nostrarumque præsertim super suppressione dicti Patriarchatus Aquilejensis Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii Pontificatus Nostri anno XI. editarum, quibus initium est: *Injuncta Nobis*, deputandus erit; in spiritualibus, & temporalibus juxta earumdem litterarum suæ deputationis continentiam & tenorem, receptamque consuetudinem, circa præmissa exercere debebit, in Ecclesiasticæ pacis, & Canonicæ disciplinæ perturbationem, ac detrimentum, suboriri contingat; idcirco Nos infrascriptas declarationes, ordinationes, & regulas subjicere opportunum duximus; ad quarum formam, & terminos omnia redigi, & moderari volumus, ac earumdem præsentium tenore, dictaque scientia, & potestatis plenitudine præcipimus, & mandamus.

Vide To. III Bullar. pag. 394 in hac Editione Tom. XVI Const. LII pag. 235.

Delegatus Apostolicus Synodalia Archiepiscoporum Decreta in respectivis locis Monasterio subjectis servari jubeat.

§. 10. Primo videlicet, quod dictus Delegatus pro tempore existens, Synodales leges, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, aut reparandam, a Goritiensi, & Utinensi Archiepiscopis editas, & pro tempore edendas, Clero Sæculari Ecclesiarum, villarum, & locorum, a prædicto Monasterio vestro dependentium, servata circumpositarum Diœcesum distinctione, respective proponere, & ab eo observari facere debeat; sub pœnis in hujusmodi Synodalibus legibus etiam respective adscriptis, quas ipse Delegatus a contrafacientibus districte exigere non omittat.

Casus e... dem sibi servet.

§. 11. Secundo, quod in omnibus præfatis villis, & locis, jurisdictioni primodicti Monasterii vestri subjectis, idem Delegatus pro tempore existens eosdem casus, quos Archiepiscopi Goritiensis, & Utinensis in eorum respective Civitatibus, & Diœcesibus sibimetipsis pro tempore reservabunt, juxta præfatam locorum positionem, & personarum domicilium, sibi ipsi reservare; & Confessariis, ut infra, approbatis, facultatem ab ipsis absolvendi interdicere, iisdemque respective, etiam sub certis modo & forma sibi benevisis, tribuere possit & valeat.

Sacerdotibus, a respectivo Archiepiscopo ad curam animarum, vel confessiones, quoad idoneitatem tantum approbatis, usum jurisdictionis concedat.

§. 12. Tertio, quod approbatio Sacerdotum, tam qui animarum curam exercere, quàm qui Sacramentales Christifidelium Confessiones in iisdem Ecclesiis, villis, & locis, excipere debebunt, quoad idoneitatem, ad alterutrum ex dictis Archiepiscopis juxta locorum positionem præmissam, spectet atque pertineat; qui tamen Archiepiscopi litteras hujusmodi Sacerdotibus a se approbatis tradendas ita efforment, ut eorum tantummodo idoneitatem, ad munus, de quo agitur, in genere testatam faciant; reservata prædicto Delegato auctoritate concedendi Sacerdotibus sic approbatis usum jurisdictionis in Foro Pœnitentiali exercendæ.

Concionatoribus opportunam facultatem indulgeat.

§. 13. Quarto, quod Concionatores in hujusmodi Ecclesiis, & locis præfatæ jurisdictioni subjectis verbum Dei publice annunciaturi, ab hujusmodi Delegato Apostolico tantum licentiam petere, & obtinere teneantur.

Monialium Confessores ii assumantur qui idonei ad hoc munus fuerint ab Archiepiscopis renunciati.

§. 14. Quinto, quod nullus in Confessarium, sive Ordinarium, sive Extraordinarium, pro Monasterio vestro, & pro vobis, communiter, seu singulariter, eligi & deputari possit, nisi qui antea specialem approbationem circa idoneitatem ad excipiendas Monialium Confessiones, juxta formulam hactenus servari solitam, obtinuerit; & quidem ab eo Archiepiscopo, cujus Diœcesis ambitu continebitur Conventus vestri Communitas, quo tempore ad Confessarii hujusmodi electionem & deputationem devenietur. Verumtamen Confessarius sic electus, per integrum tempus deputationis suæ, susceptum

munus

munus libere prosequi, & Confessiones vestras, aliarumque personarum in Monasterio vestro cum debitis licentiis pro tempore degentium, audire poterit, etiamsi interea præfata Communitas vestra ad aliud Monasterium se transferat, alterius Archiepiscopalis Diœcesis ambitu circumclusum, absque eo quod novam ab altero Archiepiscopo Diœcesis hujusmodi approbationem obtinere teneatur.

§. 15. Sexto, quod Confessarii ad Sacramentales Fidelium Confessiones excipiendas in præfatis Ecclesiis a Monasterio vestro dependentibus assumpti & deputati, elapso tempore in eorum respective approbationibus enunciato, iterum se sistere debeant eidem Archiepiscopo, seu illius Successori, a quo primum approbati fuerunt; reservata semper Delegato Apostolico facultate concedendi Confessariis ipsis sic iterato approbatis exercitium jurisdictionis in Foro Pœnitentiali.

§. 16. Septimo, quod novi Parochi, & Vicarii Curati ad Animarum curam in præfatis Ecclesiis exercendam constituendi seu deputandi, in eorum Officii exercitium ab eodem Delegato Apostolico, Nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate, immittantur.

§. 17. Octavo similiter, quoties hujusmodi Parochiales Ecclesias, seu Officia Curata vacare contigerit, Presbyteris Oeconomis per Abbatissam pro tempore existentem electis, ut hactenus in more positum fuit, usus & exercitium jurisdictionis, durante vacatione hujusmodi exercendæ a præfato Delegato Apostolico, eadem auctoritate, tradatur.

§. 18. Nono, quod idem Delegatus pro tempore existens, solus, & privative quoad unum, & alterum Archiepiscopos præfatos, visitare possit, & debeat, tam primo, & secundo dictum Monasterium vestrum, etiam quoad Clausuram, servatis tamen quoad modum & tempus visitationis hujusmodi, & quoad numerum personarum in visitationibus assumendarum, Apostolicis Decretis, atque Constitutionibus; quàm omnes præfatas Ecclesias, Oratoria, & Pia loca a prædicto Monasterio vestro dependentia, prout hactenus visitare consuevit, ac visitatione hujusmodi completa, præmissorum omnium status relationem, singulis trienniis, ad Sedem Apostolicam transmittere teneatur, ad formam Constitutionis Nostræ incipientis: *Quod Sancta* *, datæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1740. Nono Kal. Decembris, Pontificatus Nostri Anno I.

§. 19. Decimo, quod Delegatus ipse causas omnes civiles, criminales, & mixtas Cleri, & Populi dictarum villarum, castrorum, atque locorum ad ejusdem Monasterii vestri forum, & jurisdictionem spectantes cognoscere, decidere, & terminare, atque in iisdem, prout juris fuerit, servatis servandis, usque ad sententiam definitivam procedere; & contra delinquentes, ad formam sacrorum Canonum, & Constitutionum Apostolicarum, dictorumque Synodalium statutorum respective procedere, eosque pro modo culpæ punire, mulctare, & emendare possit, ac debeat.

§. 20. Undecimo, nullatenus tamen ipsi Delegato liceat Dimissoriales Litteras concedere personis hujusmodi Monasterii vestri jurisdictioni quocumque titulo subjectis, pro suscipiendis Ordinibus, sive Majoribus, sive Minoribus, vel ut Clericali Militiæ adscribantur.

§. 21. Duodecimo, quod pertinet ad Pontificalia peragenda in Ecclesiis tam uni, quàm alteri Monasterio vestro adnexis, aliisque superius enunciatis, nec vobis, nec ipsi Delegato liceat quemcumque Antistitem ad id pro libito accire, sed illum dumtaxat ex duobus Archiepiscopis præfatis invitare teneamini, cujus Diœcesis finibus respective conclusa reperitur Ecclesia, in qua Pontificales Functiones habendæ erunt; Quod si Archiepiscopus requisitus, hujusmodi Functiones & Munia Pontificalia peragere recusaverit, sive nequiverit, tunc liceat vobis, & Delegato prædicto, quemcumque alium Catholicum Antistitem, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentem, in eum finem advocare. Salva semper Nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate, si quando, vel in hoc, vel in aliis quibuslibet ex præmissis rerum capitibus in peculiaribus casibus, specialiter indulgendum censuerimus, seu Successores Nostri Romani Pontifices indulgere opportunum duxerint. Et firmis integrisque manentibus favore utriusque præfati Archiepiscopi, Goritiensis videlicet, & Utinensis nunc, & pro tempore existentium omnibus & singulis juribus, tam quæ ad Ordinem, quàm quæ ad Jurisdictionem pertinent, etiam circa præmissa loca, Ecclesias, res, & personas, in iis tamen, de quibus in ipsis Litteris super deputatione sæpedicti Delegati Apostolici confectis, ac deinceps super similibus deputationibus Successorum ejus, juxta consuetam formulam, sed salva præsentium Nostrarum dispositione conficiendis, nihil expresse cautum reperiatur; seu de quibus Nos per easdem præsentes, nihil decrevimus, statuimus, & declaravimus.

Opportuna in reliquis præservatio Archiepiscopalis jurisdictionis & auctoritatis.

§. 22. Denique easdem præsentes Litteras, & in eis contenta, etiam ex eo quod aliqui in præmissis, vel eorum quopiam interesse habentes, aut habere prætendentes, ad hoc vocati, vel auditi non fuerint, aut ex quibusvis causis de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, vel impugnari, aut aliàs infringi, vel quomodolibet retractari, suspendi, limitari, vel eis in aliquo derogari, nullatenus unquam posse; easque sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine, aut alia, & quibusvis de causis, etiam pro tempore factis, minime comprehendi, sed ab illis semper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces esse, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit, quomodolibet in futurum, perpetuo, & inviolabiliter observari, ac primodicto Monasterio, vobisque, ac futuris pro tempore existentibus Abbatissæ, & Monialibus ipsius Monasterii, aliisque personis, Ecclesiis, & locis prædictis, quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissimè suffragari debere: sicque in præmissis ab omnibus censeri, ac si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, & ignoranter contigerit attentari, irritum quoque & inane decernimus.

Clausulæ, & Decreta in præmissorum firmitatem.

§. 23. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tollendo: ac quibusvis Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, ac etiam præmissis litteris Prædecessorum eorumdem in iis, quæ præsentibus adversantur: Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, quibusvis Ecclesiis, etiam Metropolitanis, personis, & locis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros prædictos, vel alios quoscumque, & quacumque dignitate,

Amplissima contrariorum derogatio.

& auctoritate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes; illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum validitatis & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter & expresse derogamus; contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 24. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ absolutionis, confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, declarationum, ordinationum, derogationum, decretorum, & statutorum infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 30. Julii 1756. Pont. 16.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, tertio Kalendas Augusti, Pontificatus Nostri anno sextodecimo.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Card. Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

LXV.

De jure Metropolitico Archiepiscopalis Ecclesiæ Moguntinæ in novam Diœcesim Fuldensem, ejusque Clerum & Populum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium. Privilegia ita tem eranda, ut Ecclesiasticam Hierarchiam non perturbent.

Saluberrimum Apostolicæ providentiæ benignitatisque institutum a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus sapientissime initum servatumque, ut iis quidem, quibus potuissent, titulis & honoribus insignes Ecclesias magis magisque ad Nominis Divini cultum, & Christifidelium utilitatem adaugerent, sed pari nihilominus circumspectione ac diligentia Hierarchicum Ecclesiæ Catholicæ ordinem in hisce ipsis honorum largitionibus inviolatum atque intactum decretis ac rescriptis suis custodirent, a suscepti Pontificatus Nostri exordio ita, quoad Nobis integrum fuit, tenere & sequi studuimus, ut nullas hac in re Apostolicæ Nostræ vigilantiæ partes ubique gentium desiderari passi fuerimus. Quamobrem cum insignis & antiquissima Abbatia Fuldensis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ sita esse non ambigitur, multis nominibus clara, maxime vero propter Privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipsos etiam Seculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur; non immerito Nos, ad majus Catholicæ Fidei præsidium atque ornamentum, Abbatiam ipsam in Episcopatum ereximus, ejusque Abbatem pro tempore existentem in Episcopum & Abbatem insimul constituimus, quemadmodum ex aliis Nostris sub Plumbo expeditis literis, quarum tenorem, quatenus opus sit, hisce præsentibus pro expresso & inserto haberi volumus, uberius continetur.

Relata fuit superius Constit. IV. pag. 15. & seq.

Pontificis sollicitudo in componenda inde exorta controversia.

§. 1. Cum autem post Episcopatus hujusmodi erectionem, atque Episcopi ordinationem, quædam eruperit controversia super auctoritate, quæ Archiepiscopo Moguntino in dicta nova Episcopali Diœcesi Metropolitico jure competere deberet; ut ea quamcitius, & absque ullo judiciali strepitu absolveretur, controversiam ipsam ad Nos avocavimus, reque tota per Nos ipsos diligenter considerata, itemque in consilium adscitis peritissimis in jure Canonico viris Nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis dignitas, non inter Germanos tantum, sed universo Christiano Orbi perspecta exposcere videbatur, lætati admodum sumus, quod eorum suffragia tum oretenus, tum etiam scripto exposita, & in manibus Nostris relicta, cum concepta jamprius in mente Nostra sententia prorsus convenirent.

Metropoliticum jus Ecclesiæ Moguntinæ in novam Diœcesim Fuldensem ejusque Clerum & Populum asseritur.

Quapropter uniformi prædictorum Auditorum sensui inhærentes, ea ipsa die, videlicet decima Augusti superioris anni MDCCLV. decrevimus ac declaravimus, prædictas Nostras literas super erectione Abbatiæ Fuldensis in Episcopatum, atque alias præcedentes itidem Nostras super abprobatione & confirmatione cujusdam concordiæ inter Episcopum Herbipolensem & Abbatem Fuldensem peractæ, ita semper accipiendas esse, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omnino detractum, aut imminutum censeatur de auctoritate & jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Episcopatu Fuldensi, & universa ejus Diœcesi, Moguntino Archiepiscopo competit, juxta præscriptum Sacrorum Canonum, & Sacri Concilii Tridentini; salva tamen ex alia parte, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione huic Sanctæ Sedi Apostolicæ, quibus hactenus juxta formam suorum privilegiorum gavisi sunt, & gaudere debent Monachi omnes, & Monasterium Fuldense, cum sua Abbatiali Ecclesia, quæ nuper in Cathedralem erecta est, aliisque Ecclesiis, quæ secundum præsentem statum eidem Monasterio pleno jure incorporatæ & subjectæ reperiantur; ita tamen ut Populus & Clerus Secularis ab ejusmodi Ecclesiis quomodolibet dependens, propter hoc a jure Metropolitico prædicto nequaquam exemptus censeatur.

Nihil detractum vult exemptioni Abbatialis Episcopalis Ecclesiæ, Monasterii, eidemque adnexarum Ecclesiarum.

§. 2. Quo itaque firmius Decretum hoc Nostrum subsistat, & servetur exactius, Decretum ipsum tenore præsentium Apostolica auctoritate confirmamus, atque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus.

Clausulæ & Decreta ad præmissorum firmitatem.

§. 3. Decernentes idem Decretum, & præsentes Nostras literas, semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari debere; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§. 4. Non

§. 4. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, & quibuscumque aliis, in contrarium præmissorum, etiam a Nobis, quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Septembris MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

Refractariis Constitutioni *Unigenitus* an, & quando SS. Corporis Christi Viaticum denegari debeat, Encyclica hac Epistola definitur.

Venerabilibus Fratribus Nostris, S. R. E. Cardinalibus, ac Archiepiscopis, & Episcopis Regni Galliarum, in novissimis comitiis Cleri Gallicani congregatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EX omnibus Christiani Orbis regionibus, ad quas imposita imbecillitati Nostræ pastoralis cura protenditur, quum multa sæpe ad nos deferantur, quæ animum Nostrum pro omnium singularumque Ecclesiarum statu sollicitum & anxium habeant, vix tamen aliunde nobis majores perturbationis, atque doloris causæ acciderunt, quàm ex gravissimis controversiarum & dissensionum incommodis, quibus florentissimum istud Regnum, & Catholicam Gallorum nationem aliquot abhinc annis jactari cognovimus. Neque sane destitimus hoc toto perturbationum vestrarum tempore Deum optimum maximum enixe rogare, ac interpositis etiam aliorum precibus, orare atque obsecrare, ut ipse, qui Deus pacis est, veram solidamque tranquillitatem turbatis Ecclesiis vestris reddere dignaretur. Sæpe etiam, datis ad carissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Galliarum Regem Christianissimum Apostolicis litteris, illius opem & brachium ad Ecclesiasticæ pacis tutelam atque præsidium imploravimus. Iis autem, qui ad Nos & ad Sedem Apostolicam de rebus istis recursum habuerunt, ea semper responsa dedimus, quibus Nos promptos paratosque declaravimus, pro pace Ecclesiæ Gallicanæ, quam sincera & constanti dilectione prosequimur, quidquid Nobis vitæ superesse posset, libenter impendere; atque omnia, quæ Nobis agenda proponerentur, & aggredi & urgere, dummodo ejusmodi consilia essent, quæ ad revellendum malorum germen apta & idonea dignoscerentur, & quorum executio cum spe prosperi eventus suscipienda, & ad intentum finem utiliter processura videretur.

§. 2. Gravem atque diuturnam de rebus vestris sollicitudinem, qua hactenus affecti fuimus, non parum sublevarunt litteræ e Gallicani Cleri Comitiis die 31. Octobris elapsi anni ad Nos scriptæ; quas quidem legentes, vestram, Venerabiles Fratres, firmitatem atque constantiam, vestram perspeximus perfectam confessionem in custodiendo veræ sanæque doctrinæ deposito, & in retinenda, quam semper majores vestri professi sunt, erga Apostolicam Beati Petri Sedem, Catholicæ Unitatis centrum, observantia & veneratione. Neque enim ullam inter vos dissensionem vigere comperimus, quoad canonicas regulas & principia; sed scissuras tantummodo esse inter vos in deligendis statuendisque mediis, quibus utendum necessario est, ut eadem communia principia in usum deducantur. Quod quamvis optandum fuisset longe abesse a Conventu vestro, haud tamen mirum videri debet, scientibus, id alias inter sacros Antistites, & doctrina & morum sanctitate conspicuos, in gravissimarum rerum tractatione evenisse. In magnam autem præconceptæ consolationis nostræ accessionem sese obtulit eximia Christianissimi Regis pietas & religio, cum hæreditario ipsius in hanc Apostolicam Sedem obsequio conjuncta, quæ non in recentioribus tantummodo illius litteris, quas die 19. Decembris ejusdem elapsi anni, prædictam Cleri epistolam huc mittens, ad nos dedit, sed in cæteris quoque omnibus ab eo conscriptis, præclare enituit; in quibus testari possumus atque debemus, Nos semper illius Regii animi sensus eos plane deprehendisse, qui maxime decebant Orthodoxum Principem, & vera in Deum religione, & sincera erga Romanam Sedem pietate præditum, eumdemque pacis atque concordiæ in suis regnis restituendæ & conservandæ amantissimum.

§. 3. Tanta est profecto in Ecclesia Dei auctoritas Apostolicæ Constitutionis, quæ incipit *Unigenitus*, eademque sibi tam sinceram venerationem, obsequium, & obedientiam ubique vindicat, ut nemo Fidelium possit, absque salutis æternæ discrimine, a debita erga ipsam subjectione sese subducere, aut eidem ullo modo refragari. Hinc porro consequitur, ut in ea, quæ exorta est, controversia, utrum hujusmodi refractariis sanctissimum Corporis Christi Viaticum expetentibus denegari debeat, sine ulla hæsitatione respondendum sit, quoties prædictæ Constitutioni publice & notorie refractarii sint, denegandum eis esse; ex generali nimirum regula, quæ vetat publicum atque notorium peccatorem ad Eucharisticæ Communionis participationem admitti, sive eam publice, sive privatim requirat.

§. 4. Publici autem atque notorii sunt refractarii, in casu, de quo agitur, quicumque per sententiam a Judice competente prolatam rei declarati sunt, eo nomine, quod debitam prædictæ Constitutioni *Unigenitus* venerationem, obsequium, & obedientiam contumaciter denegaverint; quicunque etiam hujusmodi contumaciæ reos se in judicio confessi sunt; ac præterea illi, qui quamvis nec a Judice condemnati, neque reatum suum in judicio confessi fuerint, nihilominus, vel eo tempore, quo sacrum ipsum Viaticum suscepturi sunt, propriam inobedientiam & contumaciam adversus Constitutionem *Unigenitus* sponte profitentur, vel in anteactæ vitæ decursu aliquid evidenter commisisse noscuntur, manifeste oppositum venerationi, obsequio, & obedientiæ eidem Constitutioni debitæ, in eoque facto moraliter perseverare; quod ita vulgo cognitum est, ut publicum scandalum inde exortum, non adhuc cessaverit: in his enim casibus eadem omnino adest moralis certitudo, quæ habetur de iis factis, super quibus Judex sententiam tulit, vel saltem alia suppetit moralis certitudo prædictæ similis & æquipollens.

§. 5. In quo tamen præ oculis habenda est differentia quæ intercedit inter notorium illud, quo merum aliquod factum deprehenditur, cujus facti reatus in ipsa sola externa actione consi-

Regis Christianissimi pietas ac religio.

Publicis & notoriis refractariis Constitutioni *Unigenitus* SS. Viaticum jure denegatur.

Publici & notorii refractarii qui.

Duplex notorii species, variaque demonstratio.

consistit, ut est notorietas usurarii aut concubinarii; & aliud notorii genus, quo externa illa facta notari contingit, quorum reatus ab interna etiam animi dispositione plurimum pendet; de quo quidem notorii genere nunc agitur. Alterum enim illud gravibus sane probationibus evinci debet; sed alterum gravioribus certioribusque argumentis probari oportebit.

Certitudo ex quibus non satis idonea habeatur.

§. 6. Ea vero, quam supra innuimus, certitudo minime adesse dicenda est in aliis casibus, in quibus crimen nititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus, quæ originem suam plerumque debent hominibus aut malo animo affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium studiis ducuntur; quibus dum fides habetur, satis compertum est, tum præteritorum temporum, tum ætatis nostræ experientia, quot modis homines errare & falli, ac in transversum agi contingat.

Quorumdam anxietas in dubiis casibus.

§. 7. Quia vero nonnulli animarum Pastores, Ecclesiæque Ministri, pietate & zelo commendati, hujusmodi conjecturis & præsumptionibus deferentes, dum ad sacrum Viaticum aliquibus ministrandum advocantur, animo anxii hærent, verentes ne id sine propriæ conscientiæ periculo administrare non possint; certam subnectimus agendi regulam, quam sequantur.

Præscribitur methodus, cui Sacramentorum minister tuto adhærere possit.

§. 8. Hoc itaque primum animadvertere debent, an scilicet ei, qui extremum Viaticum postulat, quum antea ad sacram mensam accederet, Paschali præsertim tempore, a loci illius Parocho, ubi degebat, Eucharistica Communio administrata fuerit: si enim hæc illi in vita non fuerit denegata, argumento id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut saltem non vere notorium peccatorem reputatum fuisse; indeque sequetur, sacrum Viaticum eidem in exitu vitæ publice postulanti denegari non posse; nisi forte, postquam olim ad Eucharisticam mensam admissus fuit, & ante id tempus, quo postrema Sacramenta requirit, aliquid commisisse noscatur, quo publici & notorii peccatoris notam, juxta præmissa, contraxerit.

§. 9. Ubi autem ex hac facti specie certum ipsis non suppetat fundamentum, cui insistere valeant; aliunde vero validæ adversus ægrotum præsumptiones, & indicia gravia & urgentia militent, ob quæ obortum sibi scrupulum rationabiliter deponere nequeant; in his rerum circumstantiis, oportet eos, remotis arbitris, ægrotantem alloqui, eique cum omni lenitate & mansuetudine, non tanquam disputantes, eumque convincere volentes, ostendere, quæ & qualia sint indicia, quæ suspectum reddunt ipsius vitæ tenorem; rogantes eum & obsecrantes, ut resipiscat, in eo saltem temporis articulo, a quo æterna ipsius salutis sors pendet; eidemque præterea demonstrantes, quod, quamvis ipsi parati sint sanctissimum Corporis Christi Viaticum ei ministrare, ac etiam reipsa illud ei ministrent, non ideo tamen tutus ipse erit ante tribunal Christi, sed potius novi & horrendi criminis reum se constituet, ex quo judicium sibi manducavit & bibit; cæterum se non alia de causa Sacramentum Corporis Christi eidem ministraturos, nisi ut Ecclesiæ jubenti obtemperent, quæ præter eam, quam habet, curam, ut scandala publica antevertat, pro sua etiam pietate, ægroti ipsius infamiam præcavere studet, & idcirco eum a sacra mensa non repellit, dum ipsum, licet peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in proprio Tribunali publicum atque notorium peccatorem agnoscit.

§. 10. Hanc itaque judicandi agendique normam oportet vos, Venerabiles Fratres, utpote Nostro & Apostolicæ Sedis judicio probatam, inferioribus animarum Pastoribus, cæterisque Presbyteris per Civitates & Diœceses vestras Sacramenta legitime administrantibus, sequendam & observandam proponere. Quod quidem judicium super vigentibus controversiis a Nobis interpositum, & Ecclesiasticis regulis nititur, & Conciliorum olim in ipsis Galliarum regionibus habitorum decretis, & gravium ipsius Nationis vestræ Theologorum sententiis fulcitur. Ut igitur vobis laudi fuit, illustrium prædecessorum vestrorum exempla sequendo, promotas istic controversias subortaque dubia ad Nos & Apostolicam Sedem deferre, certamque hinc regulam, ad revocandam tuendamque Ecclesiarum vestrarum pacem, exposcere; ita nunc officii vestri partes, vestraque simul apud Deum & Ecclesiam merita cumulabitis, si suprascriptam agendi methodum, ab iis, ad quos pertinet, in occurrentibus casibus omnino servari curabitis. Quod Nos a Fraternitatibus vestris eo fidentius expectamus, Nobisque pollicemur, quo magis Nobis ipsi conscii sumus, nihil diligentiæ aut studii a Nobis prætermissum fuisse, sive in perpendendis ac discutiendis articulis, quos Episcopi in præfatis Cleri Comitiis adunati, licet non unanimi sententia, proposuerunt, desumendisque ex ipsa eorum discrepantia notionibus, ad rem penitus percipiendam, rectoque judicio definiendam opportunis; sive in legendis ponderandisque sententiis scripto exaratis a Venerabilibus Fratribus nostris hujus S. R. E. Cardinalibus, quorum hac de re consilia exquisivimus; sive in cæteris omnibus exequendis atque præstandis, per quæ Divini luminis adjutorium, quod interim flagrantissimis votis implorare non prætermisimus, Nobis promereri possemus.

§. 11. Neque vero dubitamus, quin Carissimus quoque in Christo Filius noster Rex Christianissimus, postquam susceptum a vobis consilium non solum probavit, sed etiam, ut supra innuimus, suis ad nos datis litteris fovere, & adjuvare non recusavit; pro sua perspecta in Deum & Ecclesiam religione ac pietate, validam Fraternitatibus vestris opem præbere studeat, quo tam vobis, quam inferioribus Ecclesiæ ministris, liberum & integrum sit, ad superius descriptam agendi normam sacrorum Mysteriorum administrationem moderari. Qua quidem fiducia freti, nos hic sermonem minime habendum existimavimus de reliquis Fratrum vestrorum articulis respicientibus Episcopalia jura circa eorumdem Sacramentorum participationem concedendam, vel denegandam, & varias super hac re obortas controversias; sed potius cum ipso Christianissimo Rege per alias litteras nostras agendum duximus, ut is sacra Episcopatus jura, sua animi magnitudine ac præstanti virtute tueatur. Quod ipsum, & proprio, & majorum suorum more, facturum certo confidimus: ut nobilissimæ Galliarum Ecclesiæ, illius regio favore nostris vestrisque studiis obsecundante, suum pristinum decorem retinuisse, & perturbatam ad tempus tranquillitatem cito recuperasse lætentur. In hujus optatissimi eventus auspicium, Fraternitatibus vestris, cunctisque populis Pastorali curæ vestræ concreditis, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, die decima sexta Octobris MDCCLVI. Pontificatus nostri anno decimoseptimo.

Con-

Consecratio Electi in Episcopum, qui fuerat a Pontifice Ordinatus Presbyter, an ab ipso Pontifice, vel ex speciali ejus delegatione, sit peragenda.

Dilecto Filio Carolo electo Episcopo Justinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

IN postremo secreto Consistorio per Nos habito die 20. proxime superioris mensis Septembris, emeritam virtutem tuam præ oculis habentes, te in Justinopolitanum Episcopum proposuimus; cumque de eo Episcopatu provisum tibi fuerit, præmissis antea omnibus, quæ a Sacro Tridentino Concilio *Sess.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.*, & Constitutionibus Apostolicis præscribuntur, electus ipse merito dici potes, ac confirmatus: communis quippe Doctorum sententia est, provisionem in Consistorio factam, habere vim electionis insimul & confirmationis. Ita post Glossam *in Cap.* 1. *verb. Provisionem*, *de elect. in* 6. docent Ripa *in Cap. Eam te*, *num.* 11. *de Rescript.* Fagnanus *in Cap. Nullus*, *num.* 9., *& in Cap. Nihil*, *num.* 29. *de elect.* Barbosa *Jur. Eccles. Univers. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 14., & a Nobis quoque advertitur in Nostro Tractatu de Synodo Diœcesana novissimæ editionis *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3.

§. 2. Quod itaque tibi adhuc reliquum, ipsa Consecratio est, quæ, juxta regulas a Sacro Tridentino Concilio præscriptas *Sess.* 23. *Cap.* 2. *de Ref.* intra trimestre, a die confirmationis tuæ supputandum, est a te suscipienda: cumque in collatis nobiscum sermonibus asserueris, ostenderisque, Sacros Diaconatus & Presbyteratus Ordines fuisse tibi a Prædecessore Nostro, nobisque munifico Benedicto XIII. collatos, Diaconatum quidem die 30. Septembris 1728. in Sacello S. Pii in Palatio Apostolico Vaticano, Presbyteratum autem 11. Junii 1729. intra Vaticanam Basilicam; effecit id, ut in examen disputationemque veniret, num succeffiva in Episcopum Consecratio a Nobis, præterea nemine, vel certe quidem ab alio ex Nostra ad id sibi delegata auctoritate, confici debeat.

§. 3. Celebris est Textus Innocentii III. Pontificis in *Cap. Cum in distribuendis*, *de temporibus Ordinationum*, quo Mutinensi Episcopo rescribit, quandoquidem commendatus ab ipso Clericus, Romæ Subdiaconatum susceperat, indulgere se Bononiensi Episcopo, (tunc temporis Gerardo Ariosti, uti videre est apud Sigonium *lib.* 2. *de Episcopis Bononiensibus*, *in Vita ejusdem*) facultatem ipsum promovendi ad Ordinem Diaconatus: estque hic præcipuus Textus, cui universa Canonistarum schola innixa docet, ordinatum a Papa, non posse ad superiores Ordines promoveri præterquam a Papa, vel ab alio, cui id muneris ipse delegarit. *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: sunt hæc concepta verba epitomes textus. A colligendis hic veterum Canonistarum dictis in præcitatam Decretalem temperabimus, cum unicuique in eorum operibus evolvendis parumper versato perspectum sit, plerumque alterius dicta ab altero transcribi. Unius tantummodo, alteriusque ex recentioribus verba afferemus. Altaserra est alter, in Commentariis ad citatum *Cap. Cum in distribuendis*, ubi hæc

La Consecrazione d'uno eletto Vescovo, il quale era stato prima ordinato Sacerdote dal Papa, se debbasi fare dal Papa medesimo, o da altri per sua special commissione.

Dilecto Filio Carolo electo Episcopo Justinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Virtù ed effetti della provista fatta in Concistoro.

NEll'ultimo Concistoro segreto, tenuto da Noi nel giorno 20. del prossimo passato mese di Settembre, avendo in considerazione il di lei merito, la proponemmo in Vescovo di Capo d'Istria; ed essendo seguita la di lei provista, dopo essere stato adempito quanto viene prescritto dal Sacro Concilio di Trento *alla Sess.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.* e dalle Costituzioni Apostoliche, ella dee dirsi eletto e confermato: insegnando communemente gli Autori, che la provista fatta in Concistoro, ha il vigore di elezione e confermazione. Così dopo la Chiosa *nel Cap.* 1. *in verb. Provisionem*, *de elect. in* 6. insegnano il Ripa *nel Cap. Eam te*, *num.* 11. *de rescriptis*, il Fagnano *nel Cap. Nullus*, *num.* 9. *e nel Cap. Nihil num.* 29. *de electione*, il Barbosa *Jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 14. e da Noi viene anche osservato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell'ultima stampa *al lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3.

Termine prescritto ai Vescovi per farsi Consacrare.

§. 2. Il passo adunque, ch'ella oggi dee fare, è quello della consecrazione, che camminando colle regole prescritte dal predetto sacro Concilio di Trento *alla Sess.* 23. *cap.* 2. *de Reformat.*, dee prendersi da lei dentro il trimestre, che dal dì della confermazione trascorre: ed avendoci ella ne' discorsi fatti con Noi asserito, e dimostrato, d'aver ricevuti gli Ordini Sacri del Diaconato e del Presbiterato dal nostro Predecessore e Benefattore Benedetto XIII., il Diaconato ai 30. di Settembre 1728. nella Cappella di S. Pio del Palazzo Apostolico di S. Pietro, il Sacerdozio agli 11. di Giugno 1729. nella Basilica Vaticana; ciò ha dato campo al discorso, ed all' indagine, se la consecrazione in Vescovo debba farsi da Noi, e non da altri, o almeno da altri con nostra licenza, e commissione.

Questione insorta, se chi è stato ordinato Sacerdote dal Papa, possa essere cosacrato Vescovo da altri, che dal solo Papa.

Generale interpretazione data al testo, che l'Ordinato dal Papa, non possa esser promosso agli Ordini maggiori da un inferiore.

§. 3. Celebre è il Testo del Pontefice Innocenzo III. *nel Cap. Cum in distribuendis*, *de temporibus Ordinationum*, in cui risponde al Vescovo di Modena, ch'essendo stato il Chierico da lui raccomandato, fatto Suddiacono in Roma, dava al Vescovo di Bologna, (che in quel tempo era Gerardo Ariosti, come può vedersi nel Sigonio *al lib.* 2. *de Episcopis Bononiensibus nella di lui Vita*) la commissione, che gli dasse l'Ordine del Diaconato: e questo è il Testo capitale, a cui s'appoggia la commune scuola de' Canonisti, per asserire, che chi è stato ordinato dal Papa, non può esser promosso agli Ordini superiori, se non dal Papa, o da altri colla di lui espressa permissione. *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: queste sono le parole del sommario del testo. Noi ci asterremo dal portar quì i detti degli antichi Canonisti sopra la citata Decretale; sapendo ognuno, che ha un poco di pratica delle loro Opere, che per lo più quanto è detto da uno, viene trascritto dagli altri. Porteremo solo l'autorità di due più recenti. Uno è l'Altaserra *nei Commenti al* detto

haec adnotat: *Semel ordinatus a Summo Pontifice non potest recipere superiores Ordines ab alio Antistite, sine mandato ipsius Pontificis.* Alter est Layman *in eumdem textum*, ubi ita scribit: *Est autem hoc speciale in Pontifice, & videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonsura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Episcopo sine licentia Papali ordinari non possit.*

Minus firma convincitur.

§. 4. Pater Christianus Lupus *part. 4. in Canones Synodorum Generalium & Provincialium editionis Bruxellensis p.* 488., accuratius, de more, animadvertit, textum *in Cap. Cum in distribuendis de temporib. Ordinationis*, quum scriptus appareat de Clerico Romanae Ecclesiae obsequiis addicto, uti ex his verbis colligitur: *Ecclesiae Romanae Subdiaconus erat;* sibi quidem vindicare posse locum quoad eos, qui in eorum Ordinatione fuerant alicui Urbis Ecclesiae adscripti; propterea quod prohiberentur ii, deserto illius servitio, ad aliam transire Ecclesiam, accepturi ab ejusdem Episcopo superiores Ordines, quibus a Romano Pontifice non fuerant in Urbe initiati. *Quisquis semel in hac Ecclesia* (de Romana Ecclesia loquitur S. Gregorius) *Ordinem Sacrum acceperit, egrediendi de ea licentiam ulterius non habet*, ita plane *in Epistola 38. lib. 5. indict. 13. pag. 763. tom. 2.* Maurinae editionis. Verum eumdem ait neque posse protendi, neque debere, ad alios, qui Romam adventantes, pio quodam studio Subdiaconatum vel Diaconatum sibi conferri obtinebant a Pontifice, nec tamen a Pontifice servitio alicujus Ecclesiae Urbis adscribebantur, sed postquam fuerant sacro Ordine insigniti, ad proprias abscedebant Dioeceses, servitio alicujus Ecclesiae per suos Episcopos addicti; permodeste innuens idem Pater Lupus, quam necesse sit, aliis collectis monumentis demonstrare, initiatos *honoris causa* in Urbe per Pontificem aliquo Sacro Ordine, subindeque ad proprias regiones reversos, nequivisse ad superiores Ordines, praeter quam a Romano Pontifice, vel ab alio ad id per ipsum delegato, promoveri. *Voces* (inquit Pater Christianus Lupus) *Erat Romanae Ecclesiae Subdiaconus*: evincunt, *illum fuisse Romano cardini adscriptum*, etsi textus epigraphe latiorem ipsis sensum attribuat. *Verum Capituli epigraphe facit sensum ampliorem: Ordinatus a Papa, sine licentia Papae ad superiores Ordines non promovetur*: pergit idem Lupus.

Aliunde tamen comprobari potest assertio.

§. 5. Non innuit Lupus monumenta, quibus evincitur, ipsos quoque ordinatos a Papa *honoris causa*, nulliusque Ecclesiae servitio in Urbe addictos, nequivisse superiores Ordines, nisi ab uno Papa suscipere, vel ab alio Episcopo Pontificia ad id delegatione instructo; etsi profiteatur se sequi opinionem afferentem, Ordinatum a Pontifice honoris causa, ab eodem tantummodo, vel ab alio ex praeobtenta Pontificis facultate, posse ad reliquos Ordines promoveri. Verum curabimus ipsi opportuna quaeque ad rem hanc investigare, traditasque ab aliis rationes ad eam firmandam colligere.

Praenotiones quaedam in elucidationem adstruendae doctrinae.

§. 6. In Dictato S. Gregorii VII. duo extant Canones, quorum alter est decimusquartus hisce verbis constans: *Quod Papa de omni Ecclesia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare;* decimus quintus est alter, qui haec habet: *Quod a Papa ordinatus, alii Ecclesiae praeesse potest, sed non militare; & quod ab aliquo Episcopo non debet superiorem gradum accipere.* Horum textuum primus generalis est, afficitque non minus Ordinationes Clericorum ex alienis Dioecesibus fieri solitas per Pontifices, ut illorum ministerio in Urbe uterentur, quam caeterorum etiam inaugurationes, qui *honoris causa* ordinati, subinde in proprias regiones disce-

detto *Cap. Cum in distribuendis*, ove così scrive: *Semel ordinatus a Summo Pontifice, non potest recipere superiores Ordines ab alio Antistite, sine mandato ipsius Pontificis.* L'altro è il Layman *sopra lo stesso testo*, ove così scrive: *Est autem hoc speciale in Pontifice, & videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonsura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Episcopo sine licentia Papali ordinari non possit.*

Si dimostra poco fondata.

§. 4. Riflette, secondo il suo solito, con molta accuratezza il Padre Cristiano Lupo *nella part. 4. sopra i Canoni de' Sinodi Generali, e Provinciali*, della stampa di Bruffelles, *pag.* 488. che, parlando il testo *nel Cap. Cum in distribuendis, de temporib. Ordinat.* d'uno, che era addetto al servizio della Chiesa Romana, come si raccoglie dalle parole: *Ecclesiae Romanae Subdiaconus erat;* potrà il detto testo aver luogo in quelli, che nella loro Ordinazione erano stati assegnati a servire qualche Chiesa in Roma, essendo loro proibito l'abbandonare il servizio, e portarsi ad altra Chiesa, ricevendo dal Vescovo d'essa gli Ordini superiori, che non avevano dal Papa ricevuti in Roma. *Quisquis semel in hac Ecclesia*, parla S. Gregorio della Chiesa Romana, *Ordinem sacrum acceperit, egrediendi de ea licentiam ulterius non habet*: così *nella lettera 38. del lib. 5. indict. 13. pag. 763. al tom. 2.* dell'edizione Maurina. Ma nè potrà, nè dovrà estendersi agli altri, che venendo a Roma, ricevevano per divozione il Suddiaconato, o il Diaconato dal Papa, nè erano dal Papa ascritti al servizio di veruna Chiesa di Roma; ma dopo di aver ricevuto da esso l'Ordine Sacro, ritornavano alle loro Diocesi, impiegati dai loro Vescovi al servigio di qualche Chiesa: additando lo stesso Padre Lupo con molta modestia la necessità, che v'è, di comprovare con altri monumenti, che gli ordinati *honoris causa* in Roma dal Papa a qualche Ordine Sacro, e ritornati ai loro Paesi, non potessero ricevere gli Ordini superiori, che o dal Sommo Pontefice, o da altri per sua commissione. *Voces* (dice il Padre Cristiano Lupo) *Erat Romanae Ecclesiae Subdiaconus: evincunt, illum fuisse Romano cardini adscriptum;* ancorchè l'epigrafe del testo gli dia un senso più amplo: *Verum Capituli epigraphe facit sensum ampliorem: Ordinatus a Papa, sine licentia Papae ad superiores Ordines non promovetur*: prosiegue lo stesso Lupo.

Con altri fondamenti si può però altro provar vera la proposizione.

§. 5. Non accenna il Lupo i monumenti, coi quali si prova, che anche gli ordinati dal Papa *honoris causa*, e senza esser ascritti al servigio di veruna Chiesa di Roma, non potevano ricevere gli Ordini ulteriori, che o dal Papa, o da altro Vescovo di sua commissione; ancorchè si protesti seguace della sentenza, che l'ordinato dal Papa *honoris causa*, non può ricevere gli altri Ordini, che da esso, o da altri di sua licenza. Ma Noi c'ingegneremo di rinvenire il necessario per l'assunto, e di unire le ragioni dette dagli altri per convalidarlo.

Prenotazioni opportune per dilucidazione della dottrina da stabilirsi.

§. 6. Nel Dittato di S. Gregorio VII. si ritrovano due Canoni. Uno è il decimo quarto, che è concepito colle seguenti parole: *Quod Papa de omni Ecclesia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare.* E l'altro è il decimo quinto, che è concepito colle seguenti parole: *Quod a Papa ordinatus, alii Ecclesiae praeesse potest, sed non militare; & quod ab aliquo Episcopo non debet superiorem gradum accipere.* Il primo di questi due Canoni è generale, e comprende non meno le Ordinazioni de' Chierici delle altre Diocesi, che si facevano dai Papi per servirsi degli ordinati in Roma; che degli altri, che erano ordinati *honoris causa*, e che poscia

discedebant. Alter vero de iis tantum loquitur, qui in Urbe ordinati per Pontificem, Romanæ Ecclesiæ adscribebantur: & quamvis propositum ibi interdictum recipiendi superiores Ordines ab alio Episcopo, videatur ad eos cohibitum, de quibus est sermo in Canone; ipsi tamen addemus, Nos primum allatorum Canonum protulisse, ad innuendam tantummodo auctoritatem Romani Pontificis initiandi Ordinibus cæterorum Episcoporum subditos, non solum ut eorum ministerio & opera in Urbe utatur, sed etiam ad id solum, ut eos hujusmodi decoret honore, integra ipsis præservata libertate ad suas redeundi Diœceses; haud tamen seposito consilio derivandi subinde ex aliis fontibus Jus Pontificium, ne qui ab ipso Pontifice etiam honoris causa ordinatus fuerit, valeat a quocunque, præter quam ab eo, vel ab alio ex ejusdem delegatione, superioribus Ordinibus inaugurari.

§. 7. Duodecimo vertente seculo, Mediolanensi præerat Ecclesiæ Archiepiscopus Philippus Lampugnanus; cumque Mediolani plures existerent Clerici per Pontificem in Urbe ordinati, quos propterea nequibat ipse, non præobtenta a Pontifice facultate, ad superiores Ordines promovere, licet eorum opera indigeret Ecclesia, Innocentium III. Pontificem consuluit, quomodo se gerere ea in re deberet. Epistolæ summa in Pontificio responso affertur: *Sicuti ex tenore tuarum litterarum accepimus, Mediolanensis Ecclesia tam in capite, quam in membris, occasione Clericorum illorum, qui ab ipso Romano Pontifice Ordinem receperunt, adeo est ministrorum solatio destituta, ut paucos Clericos in eadem Ecclesia valeas invenire, quos ad Diaconatus, & Presbyteratus possis officium promovere.* Pergit Pontifex referens, petiisse Episcopum facultatem ordinandi præfatos; concluditque, se eandem ipsi indulgere, modo ii, quos promovere constituit, idonei sint, seque promoveri consentiant: *Verum quia Fraternitas tua supplicetur a Nobis expetiit, ut ipsius Ecclesiæ necessitatem sollicitudine paterna pensantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus posse illis Ordinationis imponere, super hoc tuæ Fraternitati taliter duximus respondendum, quod, ipsius Ecclesiæ necessitate pensata, si aliqui fuerint de supradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, & spontanea voluntate per tuum ministerium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate Nostra tibi liceat ordinare.* Innuens Innocentius, illis verbis: *spontanea voluntate*: privilegium, quo fruuntur Ordinati a Pontifice, ne inviti superiores Ordines suscipere adigantur; quo de privilegio late differit Hallier *de Sacris Ordinationibus part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. in fine*, meminitque etiam Glossa *in Cap. Cum in distribuendis, in verb. indultum, de temporibus Ordinat.* ubi loquens de privilegiis competentibus Ordinato per Pontificem, inter cætera hoc quoque recenset: *non potest cogi ab Episcopo recipere Ordines*: superiores nimirum, qui sibi non fuerant a Pontifice collati.

§. 8. Clerici, quos commemorat Epistola, Mediolani degebant, fuerantque Romæ a Pontifice ordinati; fuerant ergo ordinati *honoris causa*, nullique Urbis Ecclesiæ addicti. Et si hi nec ad superiores Ordines conscendere, nec eosdem poterant suscipere a Mediolanensi Archiepiscopo sine licentia Pontificis, a quo fuerant minoribus Ordinibus initiati; en Nobis plane casum Ordinatorum *honoris causa* a Summo Pontifice, qui ab uno Summo Pontifice, vel alio ex Pontificia facultate, poterant superiores Ordines recipere. Innocentii Epistola est *num. 22. lib. 1. tom. 1.* Balutianæ editionis, estque etiam impressa in præclaro Opere posthumo *De Archiepiscopis Mediolanensibus* Saxii *tom. 2. pag. 264.*,

poscia ritornavano ai loro Paesi. Il secondo dei predetti due Canoni sembra ristretto a quelli, che si ordinavano dal Papa in Roma, e venivano ascritti alla Chiesa Romana: E quantunque la proibizione di non poter ricevere gli Ordini superiori da altro Vescovo, sembri ristretta a quelli, de' quali si parla nel detto Canone; Noi però soggiungeremo aver allegato il primo de' detti due Canoni unicamente per additare l'autorità del Romano Pontefice di conferire gli Ordini ai sudditi degli altri Vescovi, non solo per servirsene in Roma, ma ancora per onorarli, lasciando loro la libertà di ritornare alle loro Diocesi; senza però abbandonare l'idea di ricavare poi da altri fonti il diritto Papale, che anche l'ordinato da lui *honoris causa*, non può, da lui, o da altri di sua commissione, ricevere gli Ordini superiori.

Più forte base, su cui fondare la dottrina addotta da principio.

§. 7. Nel secolo XII. reggeva la Chiesa di Milano l'Arcivescovo Filippo Lampugnano; ed essendo in Milano molti Chierici, che erano stati ordinati dal Papa in Roma, e che esso perciò non poteva senza la di lui licenza ordinare agli Ordini superiori, ancorchè la Chiesa ne avesse bisogno, domandò al Pontefice Innocenzo III. come doveva regolarsi. Il tenore della lettera è riferito nella risposta del Papa: *Sicut ex tenore tuarum litterarum accepimus, Mediolanensis Ecclesia tam in capite, quam in membris, occasione Clericorum illorum, qui ab ipso Romano Pontifice Ordinem receperunt, adeo est Ministrorum solatio destituta, ut paucos Clericos in eadem Ecclesia valeas invenire, quos ad Diaconatus, & Presbyteratus possis officium promovere.* Prosiegue il Papa nell'esporre, che il Vescovo gli domandava licenza di poter fare l'Ordinazione de' predetti; e conchiuda, che gliela dà, purchè quelli, che vuol ordinare, siano abili, e vogliano essere ordinati: *Verum, quia Fraternitas tua suppliciter a Nobis expetiit, ut ipsius Ecclesiæ necessitatem sollicitudine Paterna pensantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus posse illis Ordinationis imponere: super hoc tuæ Fraternitati taliter duximus respondendum, quod, ipsius Ecclesiæ necessitate pensata, si aliqui fuerint de supradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, & spontanea voluntate per tuum ministerium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate nostra tibi liceat ordinare:* alludendo Innocenzo in quelle parole: *spontanea voluntate*: al privilegio, che gli ordinati dal Papa non possano contra la loro volontà esser astretti a ricevere gli Ordini superiori; del qual privilegio ampiamente discorre l'Hallier *de Sacris Ordinationibus part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. in fin.* facendone anche menzione la Chiosa *nel cit. Cap. Cum. in distribuendis, in verb. Indultum, de temporibus Ordination.* ove parlando de' privilegi competenti all'ordinato dal Papa, fra gli altri vi enumera il seguente: *Non potest cogi ab Episcopo recipere Ordines*, cioè i superiori, che non aveva ricevuti dal Papa.

Altro privilegio di chi è stato Ordinato dal Papa, di non essere contro sua voglia promosso.

§. 8. Erano i Chierici, de' quali si parla nella lettera, in Milano, ed erano stati ordinati dal Papa in Roma. Erano adunque stati ordinati *honoris causa*, e non erano stati addetti al servizio della Chiesa Romana. E se questi non potevano ascendere agli Ordini superiori, e non potevano riceverli dall'Arcivescovo di Milano senza la licenza del Papa, da cui avevano ricevuti gli Ordini minori; ecco il caso degli ordinati *honoris causa* dal Sommo Pontefice, e che dal solo Sommo Pontefice, o da altri colla di lui licenza potevano ricevere gli Ordini superiori. La lettera d'Innocenzo è *la 22. del lib. 1. nel tom. 1.* dell'edizione del Baluzio, ed è ancora stampata nella bell'Opera postuma *degli Arci-*

Si pruova ad evidenza, che il testo poc'anzi allegato definisce appunto la presente questione.

JusCanonicū ex quibus coalescat.

& licet in Collectionem Decretalium Gregorii IX., qua utimur in scholis, & foro, non sit relata, haud tamen propterea vim auctoritatemque amittit Canonicæ legis: uti colligitur *ex Can. Romanorum*, *dist.* 19. latiusque prosequuntur Cardinalis Turrecremata *in Summa*, *de Ecclesia lib.* 2. *cap.* 108. Fagnanus *in Cap. Statuimus num.* 42. *de supplenda negligentia Prælatorum*: Cardinalis de Aguirre *in Defensione Cathedræ S. Petri tract.* 2. *disput.* 30. *sect.* 3. Neque enim Jurisprudentia Canonica circumscribitur præfata Decretalium compilatione, sed complectitur quoque Epistolas Summorum Pontificum in ea non comprehensas, aliasque plures Constitutiones Pontificias in eamdem non relatas, totque præterea fontes, apprime perspectos omnibus, qui Canonicam facultatem, qua decet diligentia, pertractant.

Auctoritate, ratione, exemplisque confirmatur allata sententia.

§. 9. Præter Patrem Lupum iterato superius memoratum, in eam sententiam, quod ordinatus a Papa *honoris causa* non possit superiores Ordines suscipere, præter quam a Papa, vel ab alio Episcopo de ejusdem licentia, consentiunt Hallier *præcit. loco*, & Gonzalez *in Cap. Cum in distribuendis*, *num.* 2. *de temporib. Ordinat.*, & reliqui passim. Et quamvis se referant tantummodo ad præcit. textum *Cum in distribuendis*, nihilque meminerint de Epist. 22. Pontificis Innocentii III. non tamen omittunt aliquid afferre, quod propositam sententiam firmare valeat; nimirum, juxta generalia præcepta, non licere Inferiori manus apponere iis, quæ fuere Superioris manibus subjecta. Addunt præterea, si quo die Episcopus Sacrificium obtulit ad certum Altare, non permittitur simplex Sacerdos ad illud, eodem die, sine ipsius Episcopi licentia, celebrare, uti noscitur *ex Can. ult. de Consecrat. dist.* 2. multo potiori jure abjudicandam Episcopo facultatem, sacram peragendi Ordinationem supra Altare vivum, in quo Romanus Pontifex Ordinis Sacramentum contulit, expressa ab eo non praeobtenta licentia. Scimus inter Auctores reperiri nonneminem, qui præfatum Episcopale privilegium non agnoscit, afferens vel illud nunquam obtinuisse, vel contraria consuetudine fuisse sublatum, uti videre est apud Pasqualigum *de Sacrificio novæ legis tom.* 2. *quæst.* 1236. Verum seposito, quod hi communi adversantur sententiæ, & in bene constitutis Dioecesibus, Episcopale privilegium religiose custoditur, ut omni Nos impedimento explicemus, ne latum quidem unguem a proposita comparatione recedentes, dicimus, super Pontificia Altaria intra Patriarchales Urbis Basilicas existentia, non posse quemquam celebrare Missam, nisi id ipsi fuerit a Romano Pontifice per Apostolicum Breve indultum; uti noscitur ex libro *Sacrarum Cæremoniarum* attributo Christophoro Marcello *lib.* 3. *sect* 1. *cap.* 11. & uti etiam accurate animadvertitur a prædefuncto Sacellano Nostro Dominico Georgio, *in sua Liturgia Romani Pontificis tom.* 2. *dissert.* 1. *cap.* 1. *num.* 4., & per Nos quoque in ea, quam habuimus, allocutione, cum Ara major Liberianæ Basilicæ fuit consecrata, quæ allocutio impressa legitur *in appendice ad Tom. III. Bullarii Nostri*, *estque numero* 3. *§.* 3. * Neque id tantum obtinet quoad Altaria Patriarchalium Urbis Basilicarum. Quapropter Nos præ oculis habentes id, quod gessit Sixtus V. Pontifex, cum ad Philippum II. Hispaniarum Regem dono mittens Altaris mensam a se consecratam, super quam, in Sanctorum Album referens S. Didacum, Missæ Sacrificium obtulerat, Personas simul designavit, quibus indulgebat, ut ad idem Altare Missam celebrarent; idem plane præstandum duximus tunc quum ad cl. mem. Joannem V.

Ad quod Altare celebravit Episcopus, nequit eodem die celebrare simplex Sacerdos sine ejus licentia.

Similis vigensque prohibitio celebrandi super Altaribus Pontificis trium Basilicarum Urbis.

* In hac Editione Tom. XVIII Cōst. XXXVI. pag. 176. & seq.

Aliaquædam Altaria extra Urbem simili privilegio donata.

vescovi di Milano del Sassi *al tom.* 2. *pag.* 624. e benchè non si ritrovi inserita nella Compilazione delle Decretali di Gregorio IX., della quale ci serviamo nelle scuole, e nel foro, non perde perciò il vigore, e l'autorità di legge Canonica: come si desume *dal Can. Si Romanorum*, *dist.* 19. ed ampiamente proseguono il Cardinale Turrecremata *in Summa*, *de Ecclesia lib.* 2. *cap.* 108. il Fagnano *nel Cap. Statuimus*, *num.* 42. *de supplenda negligentia Prælatorum*, il Cardinale de Aguirre *in Defensione Cathedræ S. Petri*, *tract.* 2. *disp.* 30. *sect.* 3. non essendo ristretta la giurisprudenza Canonica alla sola sopradetta Compilazione delle Decretali, ma estendendosi ancora alle lettere de' Sommi Pontefici, che sono fuori d'essa, a tante altre Pontificie Costituzioni, che non sono in essa inserite, ed a tanti altri fonti, cogniti a tutti quelli, che trattano le materie Canoniche colla dovuta accuratezza.

Fonti della Giurisprudenza Canonica.

§. 9. Oltre il Padre Lupo di sopra più volte nominato, concordano nell'asserzione, che l'ordinato dal Papa *honoris causa*, non può ricevere gli Ordini superiori, che dal Papa, o da altro Vescovo colla di lui licenza, l'Hallier *nel luogo citato*, ed il Gonzalez *nel Cap. Cum in distribuendis*, *num.* 2. *de temporib. Ordination.* e comunemente gli altri. E benchè unicamente si riferiscano al predetto testo *Cum in distribuendis*, e non facciano veruna menzione della lettera 22. del Pontefice Innocenzo III., non lasciano però d'esporre quanto può favorire al loro assunto; cioè che, giusta le regole generali, non può l'inferiore porre le mani, ove il Superiore ha poste le sue. Dicono in oltre, che se in quel giorno, in cui il Vescovo ha celebrata la Messa sopra un Altare, non può nello stesso giorno un semplice Sacerdote celebrarla nello stesso, senza licenza del Vescovo, come si vede *nel Can. ult. de Consecrat. dist.* 2. con molto maggior ragione non potrà il Vescovo fare la sacra Ordinazione sopra l'Altare vivo, in cui il Pontefice Romano ha conferito il Sagramento dell'Ordine, senza la di lui espressa licenza. Sappiamo, esservi fra gli Autori chi non ammette il sopradetto privilegio del Vescovo: asserendo, o non esservi mai stato, o essere stato tolto dalla contraria consuetudine: come può vedersi nel Pasqualigo *de Sacrificio novæ legis tom.* 2. *quæst.* 1236. Ma, prescindendo, che la comune opinione è in contrario, e che nelle Diocesi ben regolate il privilegio Vescovile è in una piena osservanza; per uscire da ogn'imbarazzo, e senza dipartirci dalla parità dell'Altare, diremo, che negli Altari Papali, che sono nelle Patriarcali di Roma, non può veruno celebrare la Messa, senza che ciò gli sia concesso dal Romano Pontefice con un Breve Apostolico; come si vede nel Libro *delle sacre Cerimonie*, attribuito a Cristoforo Marcello, *lib.* 3. *sect.* 1. *Cap.* 11. e come anche viene accuratamente osservato dal nostro defunto Cappellano Monsignor Giorgi *nella sua Liturgia Romani Pontificis tom.* 2. *dissert.* 1. *cap.* 1. *num.* 4. e da Noi medesimi nella nostra Allocuzione, che facemmo, quando fu consecrato l'Altar maggiore della Basilica Liberiana, quale Allocuzione è stampata *nell' Appendice al tom.* 3. *del nostro Bollario*, ed è *la* 3. *al §.* 3. Nè ciò si restringe ai soli Altari delle Basiliche Patriarchali di Roma: perlochè, coll'esempio di quanto fece il Pontefice Sisto V. quando mandò in dono al Re Filippo II. di Spagna la Tavola dell'Altare da esso consecrata, sopra cui aveva celebrata la Messa, facendo la Canonizzazione di S. Diego, avendo designate le Persone, alle quali concedeva, che potessero sopra lo stesso Altare dire la Messa, fu lo stesso fatto da Noi, quando mandammo

L'addotta sentenza si conferma coll'autorità, ragione, ed esempj.

Un semplice Sacerdote non può celebrare nello stesso giorno all'Altare, dove prima ha celebrato il Vescovo, senza sua licenza.

Simile inderdetto di celebrare sopra gli Altari Papali delle tre Basiliche di Roma.

Altri Altari fuori di Roma, che godono lo stesso privilegio.

defunctum Lusitaniæ Regem misimus Altare a Nobis consecratum in Ecclesia S. Antonii Lusitanæ Nationis in Urbe; uti videre est ex Nostris litteris ad præfatum Regem datis die decima quinta Januarii 1745. jam typis evulgatis. Quod ipsum denique iterato præstitimus quoad Altare Assisiensis Basilicæ, Papale & ipsum declaratum: sancivimus namque in nostra Constitutione incipiente *Fidelis Dominus*, data sub annum 1754., inserenda *Tom. IV. Bullarii Nostri* *, qui nunc colligitur, & imprimitur, ne cui liceat in ipso sacra peragere mysteria sine expresso Indulto Apostolico; subindeque eâdem in Constitutione Personas designavimus, quibus offerendi ad præfatum Altare Sacrificii facultatem indulgebamus. Animadversum namque fuit, pro ea, quæ est inter Assisium & Urbem distantia, fieri nullo modo posse, ut qui dignus haberi poterat celebrandi ex religioso quodam affectu ad prædictum Altare, peculiare indultum obtineret.

alla ch. mem. del defunto Giovanni Re di Portogallo l'Altare da Noi consecrato nella Chiesa di S. Antonio, Nazionale de' Portoghesi in Roma: come può vedersi nella nostra lettera scritta al detto Re sotto il giorno 15. di Gennajo 1745. gia data alle stampe. Il che pure finalmente è stato da Noi pratticato in ordine all'Altare della Basilica d'Assisi, dichiarato Papale; avendo nella nostra Costituzione, che incomincia *Fidelis Dominus*, spedita l'anno 1754. che sarà inserita *nel Tom. IV. del nostro Bollario* *, che si va radunando e stampando, stabilito, che veruno in esso non possa celebrare senza un espresso Indulto Apostolico, ed avendo poi nella stessa Bolla nominate le Persone, alle quali concedevamo licenza di poter celebrare nel detto Altare la Messa, essendosi riconosciuto, che non era pratticabile nella lontananza di Assisi da Roma, che chi poteva meritare di celebrare la Messa nel detto Altare per sua divozione, spedisse un Indulto particolare.

* In hac Editione Tom. XIX. pag. 96. & seq.

§. 10. Constituto autem, datoque, ut qui etiam *honoris causa* a Romano Pontifice recepit inferiorem Ordinem, puta, Diaconatum, non possit ab Inferiore ad Presbyteratus Ordinem promoveri, sed a Romano Pontifice, vel alio, de illius tamen licentia, sit promovendus; investigandum expendendumque superest, num idem affirmari debeat de eo, qui ordinatus Presbyter a Pontifice, consecrandus est in Episcopum, nimirum, an consecratio in Episcopum sit a Pontifice, vel alio per ipsum delegato peragenda, quod Inferiori id agere non liceat. Hic autem Nobis videris vehementer causa nostra commoveri, quasi ingressi simus immensum pelagus Scholasticarum quæstionum, an scilicet Episcopatus sit Ordo a Presbyteratu distinctus, num *adæquate*, vel potius *inadæquate* distinctus, num Character in Episcopali Consecratione impressus alius sit a Charactere impresso in susceptione Presbyteratus, vel potius sit ejusdem extensio; eoque vehementius causa Nostra commoveri videris, perpendens animo, investigandum Nobis fore historicum factum, quod conferre plurimum poterit ad præfatas involutas Quæstiones Scholasticas elucidandas; estque illud; an fuerit unquam ad Summum Pontificatum, vel ad Episcopatum canonice promotus, qui Presbyter non esset, sed simplex Diaconus, antea ipsi non collato Presbyteratu, sed tantummodo eidem ministrata Episcopali Consecratione, ex ea persuasione, quod insit videlicet Episcopali Consecrationi *eminenter*, ut ajunt, collationem Ordinis Presbyteralis: de qua quidem celebri controversia, Æneas Parisiensis Episcopus in suo libro *adversus objectiones Græcorum pag.* 210. apud Lucam de Achery *Tom. VII. Spicilegii pag.* 148. primus, ad refellendam Græcorum objectionem, de qua inferius redibit sermo, in partem affirmantem concessit, cui quoque adhæsere Pater Mabillon *in suis commentariis ad Ordinem Romanum Tom. II. Musei Italici pag.* 119. Martene *de Antiquis Ecclesiæ ritibus lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 3. *n.* 10. Pagi *Breviario Romanorum Pontificum, in Vitam S. Sabiniani Pontificis*, Sandini *in notis ad Vitam S. Leonis Magni.* Negantem vero viriliter tuentur Morinus *de Sacris Ordinationibus part.* 3. *exercit.* 11. *cap.* 2. ubi hæc scribit: *Nullum extat exemplum Episcopatus non Presbytero collati.* Idipsum asseritur a Juenin *de Sacramentis dissert.* 8. *de Sacramento Ordinis in communi, quæst.* 8. *cap.* 4. cujus hæc sunt verba: *Nulli unquam collatus fuit Episcopatus Ordo, nisi qui Presbyterali jam insignitus esset.* Hæcque ipsa sententia solide confirmatur ab erudito Sacerdote Catalano, vel nunc in humanis agente, *in suis elegantibus commentariis ad Pontificale Romanum tit.* 13. *de Consecratione Electi in Episcopum §.* 7. *num.* 3. At Nos ea persuasione ducimur, posse quæstionem eno-

Si espone di nuovo, quali siano i precisi termini della questione presente.

§. 10. Fissato, ed ammesso, che chi anche *honoris causa* ha ricevuto dal Romano Pontefice l'Ordine inferiore, per esempio l'Ordine del Diaconato, non può ricevere dall'inferiore l'Ordine del Presbiterato, ma lo dee ricevere o dal Romano Pontefice, o da altri colla di lui licenza; succede ora il dover vedere, ed esaminare, se lo stesso debba dirsi di quello, che ha ricevuto dal Papa il Presbiterato, e che dee consecrarsi Vescovo; cioè, se la consecrazione in Vescovo debba farsi dal Papa, o da altri colla di lui licenza, non essendo ciò permesso all'inferiore. E qui ci pare di vedere, ch'ella grandemente ci compatisca, quasi che siamo in procinto d'entrare nel pelago delle questioni scolastiche, se il Vescovado sia Ordine distinto dal Presbiterato, se sia distinto *adæquate*, o pure *inadæquate*, se il Carattere, che nella consecrazione Vescovile s'imprime, sia Carattere distinto dal Carattere impresso nel Presbiterato, o pure sia un'estensione dello stesso: e ci pare di veder crescere la sua generosa compassione verso di Noi, considerando, che dovremo esaminare un fatto istorico, che può molto contribuire al rischiarimento delle sopradette intrigate questioni scholastiche; ed è, se sia mai legittimamente stato promosso al Sommo Pontificato, o al Vescovado, chi non era Prete, ma semplice Diacono, senza prima ordinarlo Prete, e conferendogli semplicemente la consecrazione Vescovile, in sequela della massima, che la consecrazione Vescovile comprenda in se *eminenter*, come si dice, la collazione dell'Ordine Presbyterale: nella qual celebre controversia Enea Vescovo di Parigi nel suo Libro *adversus objectiones Græcorum, pag.* 210. appresso Luca d'Achery *nel tom.* 7. *dello Spicilegio pag.* 148. fu il primo, che per rispondere all'obbiezione de' Greci, della quale parleremo in appresso, aderì alla parte affermativa, alla quale pure hanno aderito il Padre Mabillon *ne' suoi Commentarj all' Ordine Romano nel Tom. II. del Museo Italiano pag.* 119. il Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus al lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 3. *num.* 10. il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum nella Vita di Sabiniano Pontefice*, il Sandini *nelle note alla Vita di S. Leone Magno*: e la negativa è bravamente sostenuta dal Morino *de Sacris Ordinationib. part.* 3. *exercit.* 11. *cap.* 2. ove così scrive: *Nullum extat exemplum Episcopatus non Presbytero collati*: e lo stesso viene asserito dal Juenin *de Sacramentis dissert.* 8. *de Sacramento Ordinis in communi, quæst.* 8. *cap.* 4. ed ecco le di lui parole: *Nulli unquam collocatus fuit Episcopalis Ordo, nisi qui Presbyterali jam insignitus esset*: e questa stessa sentenza resta pienamente confermata dall'erudito Sacerdote Catalano, ancor vivente, *ne' suoi belli Commentarj al Pontificale* Romano

Questioni agitate nelle scuole intorno all' Ordine Episcopale, e di lui Carattere.

Questione Istorica, se siasi mai fatto Vescovo un Diacono, senza prima ordinarlo Prete, diversità d'opinioni.

enodare, atque dirimere, intactis omnino relictis Scholasticis controversiis; ipsa etiam declinata provincia inquirendi in factum historicum, de quo siquid deberemus attingere, assereremus, haud ita certum esse, quemadmodum non nemo sibi blanditur, Diaconos electos in Pontifices, vel Episcopos, non recepisse Presbyteralem ordinem, antequam consecrarentur Episcopi, sed a Diaconatu ad Pontificatum, vel Episcopatum, per solam Episcopalem Consecrationem conscendisse.

Rationes pro sententia negante.

§. 11. Etenim (liceat hic leviter attingere, nec plane inopportuna digressione nonnihil immorari) etsi commemorentur plures, qui simplices Diaconi, primis octo Ecclesiæ seculis, fuerunt in Summos Pontifices electi, atque iisdem seculis multos etiam adinvenire sit Diaconos, qui Episcopi evasere, uti noscitur ex *Diurno Romanorum Pontificum* edito ab Holstenio, quod opus censetur seculi septimi; quod factum est ob gerendorum negotiorum participationem, quam sibi Diaconi, ac præsertim Archidiaconi, in Pontificatus, vel Episcopatus administratione sumebant, quemadmodum perbelle advertit Papebrochius *in Conatu in Vitam S. Leonis*, pergitque Garnerius *in suis notis ad citatum Diurnum Romanorum Pontificum cap. 3. tit. 3.* neque in Vitis Diaconorum, qui Pontifices facti sunt, mentio occurrat de collato ipsis Presbyterali Ordine ante Consecrationem Episcopalem; ex hoc tamen antecedenti nunquam inferri tuto poterit, non fuisse iisdem ante Consecrationem Episcopalem collatum Ordinem Presbyteratus; imo vero locum habet præsumptio, commemoratis priori veluti extremo, Diaconatu nimirum, nec non posteriori, scilicet Episcopatu, non fuisse neglecta intermedia, ac proinde ipsam Presbyteratus collationem.

Affirmantium objectio, congruaque ejusdem solutio.

§. 12. Advertunt quidem accurati, eruditique oppositæ sententiæ propugnatores, cum Photius cætera inter objecta in Ecclesiam Latinam proposita, hoc quoque inseruisset, Episcopos assumi ex Diaconis, non collato ipsis antea Presbyteratu; post Photii objectionem, in electionibus Diaconorum in Pontifices, conspici perspicue expresseque adnotatum, fuisse ipsis, ante Papalem Consecrationem, collatum Ordinem Presbyteratus. At ne id quidem satis, ut tuta fiat assumptio; reponi namque verosimilius potest, Photium tot inter falsas criminationes adversus Latinam Ecclesiam excogitatas, eam quoque proposuisse, Diaconos nimirum inungi Episcopos, non collato ipsis antea Presbyterali Ordine; criminationis causa nimirum exinde per ipsum derivata, quod videret, in actis electionis Diaconorum ad Summum Pontificatum, vel ad Episcopatum, nullam fieri mentionem de collato Presbyteratu; ideoque ad ipsam quoque incusationis speciem removendam, existimatum fuisse peropportunum, in historica narratione Electionis Pontificum & Episcoporum, qui antea Diaconi erant, meminisse Sacerdotalis Ordinis iisdem collati: quæ quidem animadversiones ut minimum probabiles multum detrahunt jactatæ certitudini, Diaconos quondam consuevisse in Pontifices, Episcoposve, Ordine Presbyterali non suscepto, consecrari.

Data responsio confirmatur proposito simillimæ sanctionis exemplo.

§. 13. Sacro Tridentino Concilio *Sess. 22. cap. 2. de Reform.* cavetur, ne eligi quisquam possit Episcopus, qui sex antea mensibus non fuerit sacro Ordine initiatus: *Quicunque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plene sit præditus, verum etiam in sacro Ordine antea sal-*

Romano tit. 13. de Consecratione electi in Episcopum §. 7. num. 3. Ma noi ci lusinghiamo di poter discorrere, e risolvere il proposto quesito, senza punto entrare nelle spinose questioni scolastiche, e senza l'impegno di dover assumere l'esame del fatto istorico: nel quale quando dovessimo entrare, diressimo, non esser cosa tanto sicura, quanto taluno si lusinga, che i Diaconi eletti Papi, o Vescovi, non abbiano prima della consecrazione Vescovile preso l'Ordine Presbiterale, ma siano dal Diaconato passati al Papato, o al Vescovado, colla sola consecrazione Episcopale.

Ragioni, che favoriscono l'opinione negativa.

§. 11. Imperocchè (sia quì lecito il notar di passaggio, ed il far una non affatto importuna digressione) sebbene si ritrovano molti, ch'erano semplici Diaconi, e che ne' primi otto secoli della Chiesa furono eletti Sommi Pontefici, ed anche ne' detti secoli si ritrovino molti Diaconi fatti Vescovi, come si vede *nel Diurno de' Romani Pontefici*, stampato dall'Holstenio, Opera del secolo settimo; il che deriva dall'ingerenza, che avevano i Diaconi, e particolarmente gli Archidiaconi, nel governo del Pontificato, o del Vescovado, come molto bene osserva il Papebrochio *nel Conato sopra la Vita di S. Leone*, e prosiegue il Garnerio *nelle sue note sopra il citato Diurno de' Romani Pontefici al cap. 3. tit. 3.* e nelle Vite de' Diaconi fatti Papi non si faccia menzione dell'Ordine Presbiterale conferito ad essi prima della consecrazione Vescovile; da questo antecedente però non può mai inferirsi una sicura conseguenza, che ad essi prima della consecrazione Vescovile non fosse conferito il Presbiterato: anzi ha luogo la presunzione, che, fattasi menzione del primo estremo, cioè del Diaconato, e dell'altro estremo, cioè del Vescovado, non si siano trascurati gli atti intermedj, e per conseguenza la collazione del Presbiterato.

Objezioni di chi tiene l'affirmativa e sua risposta.

§. 12. Riflettono, è vero, gli accurati, ed eruditi difensori del contrario parere, che, avendo Fozio fra le altre opposizioni fatte contra la Chiesa Latina, inserita ancor quella, che si eleggevano i Vescovi, ch' erano Diaconi, senza prima farli Preti; dopo l'opposizione di Fozio si vede nell'elezione de' Diaconi in Papà chiaramente ed espressamente riferito, che prima della consecrazione Papale, si era loro conferito l' Ordine Presbiterale. Ma ciò nemmeno basta per assicurare l' assunto; potendosi sempre con molta probabilità replicare, che Fozio fra tante altre false accuse proposte contra la Chiesa Latina, proponesse ancor quella, che i Diaconi si facevano Vescovi, senza prima dar loro l'Ordine Presbiterale; che il fondamento dell' accusa fu per appunto da esso ricavato dal vedere, che negli atti dell' elezione de' Diaconi al Sommo Pontificato, o al Vescovado, non si parlava della collazione del Presbiterato; e che però, per levare anche l' apparente pretesto, che diede fomento all' accusa, fosse creduto bene il far memoria nella Storia dell' elezione de' Papi, e de' Vescovi, che erano Diaconi, dell' Ordine Sacerdotale ad essi conferito: riflessioni per lo meno probabili, e che escludono l' avanzata sicurezza, che i Diaconi si eleggevano Papi, e Vescovi, senz' aver prima ricevuto l' Ordine Presbiterale.

Si corrobora la risposta con un argomento preso dall' intelligenza d'una legge del tutto simile.

§. 13. Il sacro Concilio di Trento *alla Sess. 22. cap. 2. de Reform.* stabilisce, che non possa uno esser eletto in Vescovo, che prima non sia stato sei mesi nell' Ordine Sacro: *Quicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plene sit præditus, verum etiam in Sacro Ordine antea sal-*

tem tem

tem sex mensium spatio, constitutus. Cumque ulterius non progrediatur Concilium, nec edicat, electum hujusmodi, antequam Consecrationem recipiat Episcopalem, ordinandum Diaconum & Presbyterum; quis unquam auserit asserere, ex Tridentini sanctione, Subdiaconum fieri posse Episcopum, aut unquam Subdiaconos consecratos fuisse Episcopos, Diaconatu, ac Ordine Presbyterali non suscepto? Imo vero quisque consentiet, satis fuisse Concilio innuere, quo gradu esse deberet assumendus in Episcopum, nec censuisse, exprimendos tunc cæteros sacros Ordines, quibus erat ante Episcopalem consecrationem initiandus.

§. 14. Ad hæc, cum post plures annos a Tridentino Concilio, obtinuerit stylus inserendi in Bulla data ad Subdiaconum Electum in Episcopum, sequentia verba, antea prætermissa: *Tecum, ut Ecclesiæ N. præfici, illique præesse, ipsamque in spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac munus Consecrationis prædictum, postquam tamen ad Sacros Diaconatus, & Presbyteratus Ordines te promoveri feceris &c.* uti videre est apud Rigantium *ad regul.* 24. *Cancellariæ tom.* 2. *§.* 1. *num.* 17. Quis unquam in Bulla perlegens prædicta verba antea non adhibita, tam fidenti animo erit, ut asserat, intermedio tempore, inter Concilium Tridentinum, invectamque praxim inserendi in Bulla præmemoratam formulam, Subdiaconos consecrari consuevisse Episcopos, non præsuscepto Diaconatu & Presbyteratu? Fatebitur quisque, placuisse ex accuratiori quodam studio id in Bulla exprimere, quod antea non exprimebatur quidem, sed pro indubio certoque habebatur.

§. 15. Verum, rem Nostram repetentes, retinentesque, quod mox supra sumus polliciti, velle Nos propositum quæsitum dirimere, intactis penitus relictis Quæstionibus Scholasticis satis involutis, prætermissoque accurato examine præfati historici facti, dicemus, sublatis Electionibus olim celebrari solitis a Canonicis vacantis Ecclesiæ, ob gravia inde profluentia incommoda, restitutâque veteri disciplina, providendi Episcopatibus per Apostolicam Sedem; salvis tamen Concordatis initis cum aliquibus Nationibus, in quibus, retentis Electionibus, earum confirmatio reservatur Romano Pontifici; in eumdem quoque recidit jus consecrandi Episcopos, vel constituendi delegatos ad Consecrationem peragendam; etsi superioribus seculis Suffraganeorum consecratio esset Metropolitanæ reservata, nec manus in ea apponeret Summus Pontifex, præterquam si quandoque Metropolita injuste Suffraganeum consecrare abnueret, veluti noscitur ex *Rhemensi historia* Frodoardi, atque etiam ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 885. ubi cum Pontificem Stephanum VI. appellasset electus ad Episcopatum Lingonensem, retulissetque, Lugdunensem Archiepiscopum Metropolitam suum detrectare, ipsi consecrationis munus impertiri, præmissis iteratis monitionibus, ut imploratam Consecrationem perageret, ipsoque Archiepiscopo in sua contumacia obfirmato, Pontifex, usus competenti sibi in universam Ecclesiam auctoritate, in Episcopum eumdem consecravit. Vigens nunc temporis disciplina describitur a Gonzalez *in Cap. Nec Episcopus*, *num.* 6. *de temp. Ordinat.*, per hæc verba. *Hodie consecratio Episcoporum, non ex Metropolitani jussu, sed Pontificis mandato fit; cum enim Romanus Pontifex sibi reservaverit Cathedralium Ecclesiarum collationem, similiter ab ejus libito pendere voluit Episcoporum consecrationem*: quod ipsum in Pontificali Romano quoque accurate describitur, *tit. de consecrat. electi in Episcopum*, hæcque sunt verba: *Nemo consecrari debet, nisi prius constet Consecratori de commissione consecrandi, sive per litteras Apostolicas, si sit extra Curiam, sive per commissionem vivæ vocis oraculo a Summo Pontifice consecratori*

tem sex mensium spatio, constitutus: e non passando il Concilio più oltre, e non dicendo, che il sopradetto, prima di ricevere la consecrazione Vescovile, prenda il Diaconato, e Presbiterato; chi sarà mai, che ardisca di dire, potersi in sequela del Concilio di Trento far Vescovo un Suddiacono, o essersi fatti Vescovi i Suddiaconi, senza prima aver ricevuto il Diaconato, e l'Ordine Presbiterale? Ciascheduno dirà, essersi il Concilio contentato d'indicare lo stato, in cui doveva ritrovarsi chi doveva esser Vescovo, e non aver creduto di dover in quella congiuntura esprimere gli altri Ordini Sacri, che doveva ricevere prima della consecrazione Vescovile.

Si accresce la forza all'argomento con un'altra similitudine.

§. 14. Di più, molti e molti anni dopo il Concilio di Trento essendosi introdotto il costume di mettere nella Bolla del Suddiacono, che si elegge al Vescovado, le seguenti parole, che prima non v'erano: *Tecum, ut Ecclesiæ N. præfici, illique præesse, ipsamque in spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac munus consecrationis prædictum, postquam tamen ad Sacros Diaconatus, & Presbyteratus Ordines te promoveri feceris &c.*: come può vedersi nel Riganti *ad regul.* 24. *Cancellariæ tom.* 2. *§.* 1. *num.* 17. chi sarà mai, che, vedendo nella Bolla le accennate parole, che prima non v'erano, avrà il coraggio di dire, che fra il tempo del Concilio di Trento, e l'altro, in cui s'incominciò ad inserire la sopradetta formola nella Bolla, i Suddiaconi si facessero Vescovi senza prima aver ricevuto il Diaconato, ed il Presbiterato? Ciascheduno dirà, essersi per maggiore accuratezza voluto esprimere nella Bolla ciò, che prima non si esprimeva, ma si supponeva.

Fondamenti, su de' quali, lasciate da parte le dispute indicate, appoggia la decisione della presente questione.

§. 15. Ma, ritornando al nostro proposito, e memori di quanto abbiamo poc'anzi detto, di risolvere il proposto quesito, senza punto entrare nelle spinose questioni scolastiche, e senza formalmente assumere l'esame del sopradetto fatto istorico, diremo, che tolte di mezzo l'elezioni, che una volta si facevano ai Vescovadi dai Canonici della Chiesa vacante, in sequela de' gravi disordini, che in esse seguivano, e riassunta l'antica precedente disciplina, che la provista de' Vescovadi si faccia dalla Santa Sede; salvi però i Concordati fatti con alcune Nazioni, ne' quali, ammesse le elezioni, si riserva la conferma d'esse al Sommo Pontefice; resta devoluto al Papa il diritto di consecrare i Vescovi, o di deputare chi faccia la Consecrazione: ancorchè ne' secoli precedenti, la consecrazione de' Suffraganei fosse riservata al loro Metropolitano, nè il Sommo Pontefice vi s'ingerisse, se non nel caso, in cui il Metropolitano ingiustamente ricusasse di consecrare il suo Suffraganeo, come si vede *nella Storia Remense* di Frodoardo, ed anche negli Annali del Cardinale Baronio *all'anno di Cristo* 885., ove, essendo ricorso al Pontefice Stefano VI. l'eletto al Vescovado Lingonense, ed avendogli esposto, che l'Arcivescovo di Lione, suo Metropolitano, ricusava di consecrarlo; dopo averlo più volte ammonito di fare la richiesta consecrazione, e persistendo l'Arcivescovo nella sua contumacia, esso, servendosi della sua autorità nella Chiesa universale, lo consecrò Vescovo. La corrente disciplina viene descritta dal Gonzalez *nel Cap. Nec Episcopus*, *al num.* 6. *de temporib. Ordinat.* ed ecco le di lui parole: *Hodie consecratio Episcoporum, non ex Metropolitani jussu, sed Pontificis mandato fit; cum enim Romanus Pontifex sibi reservaverit Cathedralium Ecclesiarum collationem, similiter ab ejus libito pendere voluit Episcoporum consecrationem*: il che pure è puntualmente espresso nel Pontificale Romano *al tit. de consecrat. electi in Episcopum*, ed eccone le parole: *Nemo consecrari debet, nisi prius constet Consecratori de commissione consecrandi, sive per literas Apostolicas, si sit extra Curiam, sive per commissionem vivæ vocis oraculo a Summo*

Che che ne fosse anticamente, in oggi la consecrazione de' Vescovi è riservata al Papa.

factam, si consecrator ipse sit Cardinalis: pergitque Schmier *tom. 1. Jur. lib. 1. tract. 3. cap. 1. num. 569. Moderno jure consecratio Episcoporum, & Archiepiscoporum, Summo Pontifici reservata est; & ab eo specialiter delegandam esse, communiter dicitur.*

Regula in delegandis Suffraganeorum, & Metropolitarum consecrationibus praescripta a Benedicto XIII.

§. 16. Munificus Nobis Pontifex Benedictus XIII. curavit pro viribus intactum servare jus Pontificium, salvo, vel certe quominus fieri potuit imminuto veteri jure Metropolitico expresso *in Cap. Si Archiepiscopus, & in Cap. Nec Episcopus, de temporib. Ordinationum*: quoad consecrationem Suffraganeorum. Itaque cum animadvertisset, consuetam Bullam, qua absentibus Episcopis fit facultas suscipiendi consecrationem, conceptis hisce verbis expressam esse: *Cuicumque, quem maluissent, Catholico Antistiti, gratiam & communionem Sedis Apostolicae habenti*: jussit, Mandatum *de consecrando*, quod Suffraganeo Episcopo concederetur, imposterum dirigi ad ejus Metropolitanum, tributa simul ipsi facultate, si aliquo detineretur impedimento, subdelegandi alium sibi benevisum Episcopum: casu autem sese offerente consecrandi Metropolitam, constituit, ut Mandatum *de consecrando* antiquiori Episcopo Suffraganeo inscriberetur, superaddita facultate, aliquo superaccedente impedimento, eum, quem maluisset Episcopum, substituendi. Verum tot tantaeque excitatae expostulationes, & querelae, non solum propter incommoda, sed & ob sumptus necessariò subeundos, si Suffraganeo adeundus fuisset suus Metropolita, ut consecraretur, vel Metropolitae Suffraganeus per ipsum consecrandus, ut quum Nos nullis licet Nostris suffragantibus meritis, ad Summum Pontificatum fuimus evecti, restitutam invenerimus veterem formulam, juxta quam, uti praedictum est, Mandatum *de consecrando* ad eum dirigitur Episcopum, quem sibi consecrandus elegit. Nec Nobis aliud quidquam datum, quàm aliquid praescribere circa Episcoporum consecrationes, quae in Urbe peraguntur; statuimus namque, Consecrandum, cui facultas fit eligendi Consecratoris, seligere debere aut unum ex Cardinalibus Episcopali Charactere insignitum, aut aliquem ex quatuor Patriarchis plerumque in Urbe residentibus, scilicet vel Constantinopolitanum, vel Alexandrinum, vel Antiochenum, aut Hierosolymitanum; eo tantum excepto casu, quo nemo ex praefatis, quod perdifficile est, oblatum sibi consecrationis peragendae munus acceptum haberet; in hac quippe casus hypothesi, facta est Episcopo Consecrando facultas adeundi alium quemcumque Archiepiscopum, Episcopumve, qui ei consecrationem impenderet. Neque in his edendis sanctionibus excidit Nobis Metropolitarum memoria; cum constituerimus, ne, si in Urbe praesentes sint Metropolita, ejusque Suffraganeus, consecratio Suffraganei cuiquam, praeter quam suo Metropolitae, delegetur.

Nova Methodus a Pontifice praefinita consecrationibus Episcoporum in Urbe peragendis.

Ex praemissis concluditur, indiscriminatim Episcoporum consecrationes ad Papá spectare, ideoque superfluum, praenotatas quaestiones aggredi.

§. 17. Evincit historica haec narratio, quandoquidem Episcopi, sive a Summo Pontifice, sive a proprio Episcopo in Presbyterum ordinati, Consecratio est Summo Pontifici reservata, nunc temporis jus esse Pontificibus praecipuum, consecrationem Episcopalem peragere, vel aliis eam peragendam delegare; ideoque omnino extraneam fieri quaestionem, num, sicuti ordinatus Diaconus a Pontifice, ab uno tantummodo Pontifice, vel ab alio ex ejusdem Mandato, potest ad Presbyteratum promoveri, idem pronunciandum sit de Sacerdote per Pontificem ordinato, qui inaugurandus est Episcopus, nimirum hujus quoque consecrationem a Papa tantummodo sive ab alio per ipsum delegato,

Pontifice consecratori factam, si consecrator ipse sit Cardinalis: e prosiegue lo Schmier *tom. 1. Jur. lib. 1. tract. 3. cap. 1. num. 569. Moderno jure consecratio Episcoporum, & Archiepiscoporum, Summo Pontifici reservata est; & ab eo specialiter delegandam esse, communiter dicitur.*

Metodo prescritto da Benedetto XIII. nel delegare la consecrazione delli Suffraganei, e Metropolitani.

§. 16. Il Pontefice Benedetto XIII. nostro Benefattore, fece quanto potè per mantenere il diritto Papale, senza recare, o col recare il minore possibile pregiudizio all' antico jus Metropolitico, esposto *nel Cap. Si Archiepiscopus*, e *nel Cap. Nec Episcopus, de temporibus Ordinationum*, rispetto alla consecrazione de' Suffraganei: ed avendo osservato, che la solita Bolla, in cui si concede ai Vescovi assenti il ricevere la consecrazione, era concepita colle seguenti parole: *Cuicumque, quem maluissent, Catholico Antitisti, gratiam, & communionem Sedis Apostolicae habenti*: ordinò, che il Mandato *de consecrando*, che si concedeva ad un Vescovo Suffraganeo, in avvenire si dirigesse al suo Metropolitano, colla facoltà ad esso, in caso d' impedimento, di poter sostituire un altro Vescovo, che a lui fosse piacciuto; e succedendo il caso della consecrazione del Metropolitano, stabilì, che il Mandato *de consecrando* si dirigesse al Vescovo Suffraganeo più antico, colla facoltà ad esso, in caso d'impedimento, di sostituire quel Vescovo, che gli fosse piacciuto. Ma furono tali, e tanti i reclami e le querele, che si eccitarono, non meno per gl' incomodi, che per le spese, che sarebbero state necessarie, se il Suffraganeo avesse dovuto andare a ritrovare il suo Metropolitano, per essere consecrato, o se il Metropolitano avesse dovuto andare a ritrovare il suo Suffraganeo per consecrarlo, che ascesi senza verun nostro merito al Sommo Pontificato, ritrovammo rimessa in piedi l' antica formola, giusta la quale, come si è detto, il Mandato *de consecrando* si dirigge a quel Vescovo, che vien prescelto da quello, che dee consecrarsi. Nè a Noi è stato permesso il far' altro, che il dare qualche regola alle consecrazioni de' Vescovi, che si fanno in Roma; avendo stabilito, che il Consecrando, a cui, secondo il solito, si dà la facoltà di eleggere il Consecratore, debba eleggere o uno de' Cardinali insignito del Carattere Vescovile, o uno de' quattro Patriarchi per lo piò residenti in Roma, cioè o quello di Costantinopoli, o quello d' Alessandria, o quello di Antiochia, o quello di Gerusalemme: eccettuato solo il caso, in cui veruno de' predetti, il che è assai difficile che succeda, accettasse di fare la consecrazione; essendosi in queste circostanze data al Vescovo Consecrando la licenza di ricorrere a qualunque altro Arcivescovo, o Vescovo, per ricevere da esso la consecrazione. Nè in queste nostre ordinazioni ci siamo scordati de' Metropolitani; avendo stabilito, che, ritrovandosi in Roma il Metropolitano, ed il di lui Suffraganeo, non si commetta a verun altro, che al Metropolitano, la consecrazione del Suffraganeo.

Nuova regola prescritta dal S. Pontefice per le consecrazioni dei Vescovi, che si fanno in Roma.

Si conclude esser diritto privativo del Papa il consecrare per se stesso, o per mezzo di un suo Delegato, in qualunque caso i Vescovi, e perciò restar superfluo l'esame delle questioni promosse.

§. 17. Comprova questa istorica narrativa, che, essendo riservata al Papa la consecrazione del Vescovo, o abbia questo ricevuto il Presbyterato dal Sommo Pontefice, o dal suo Vescovo, è oggidì diritto privativo Papale il consecrare, o deputare altri, che consacri; e che perciò resta affatto estranea la controversia, se, siccome chi è stato fatto Diacono dal Papa, non può, che da esso, o da altri con sua licenza, esser promosso al Presbiterato, debba dirsi lo stesso rispetto al Sacerdote ordinato dal Papa, che si fa Vescovo, cioè che la di lui consecrazione in Vescovo debba farsi unicamente dal Papa, o da altri per sua commissione. Restano in oltre estranee le controversie

esse perficiendam. Extraneæ itidem fiunt quæstiones scholasticæ de Episcopatu, sit ne ille Ordo distinctus a Presbyteratu, an impressus per ipsum character alius sit a charactere impresso in susceptione Presbyteratus, vel sit ejusdem ampliatio, extensioque; eodemque loco habenda est quæstio historica, num Diaconi fuerint unquam ad Summum Pontificatum, vel Episcopatum assumpti, non præsuscepto Presbyterali Ordine: positiva quippe lex viget, reservans Pontifici Maximo Episcoporum consecrationes, sive Episcopatus Ordo distinctus sit a Presbyteratu, sive non; & impressus in eo suscipiendo character alius sit, vel potius ampliatio characteris per Presbyteratum impressi; fuerintve alias, vel non fuerint inaugurati Pontifices, seu Episcopi, Diaconi non antea Sacerdotes ordinati, ob eam rationem, quod in Episcopatu *eminenter* contineatur Presbyteratus. Hujusmodi enim quæstiones nullum præstare possunt impedimentum juri consecrandi Episcopos, ad Pontificem, uti prædictum est, devolutum; iisdemque locus tantummodo erit quoad peractas consecrationes: quum nemo prohibeat disceptare, num Episcopatus sit Ordo a Presbyteratu distinctus, an character in Episcopali consecratione impressus differat, vel potius sit ampliatio quædam characteris in collatione Presbyteralis Ordinis impressi, itidemque an vetustioribus temporibus a Diaconatu factus sit transitus ad Episcopatum, Ordine Presbyterali non antea suscepto.

scolastiche sopra il Vescovado, se sia Ordine distinto dal Presbiterato, se il Carattere, che in esso s'imprime, sia distinto dall'impresso nel Presbiterato, o sia estensione dello stesso; e nella medesima classe dee riporsi la questione istorica, se i Diaconi si siano mai fatti Papi, o Vescovi, senza prima aver ricevuto l'Ordine Presbiterale: essendovi di mezzo una legge positiva, che riserva al Sommo Pontefice la consecrazione de' Vescovi, o sia, o non sia il Vescovado un' Ordine distinto dal Presbiterato, o il Carattere, che in esso s'imprime, sia differente, o sia estensione dell'impresso nel Presbiterato, o non siansi altre volte fatti Papi, o Vescovi, i Diaconi, senza prima essere stati ordinati Preti, per la ragione, che nel Vescovado *eminenter* si contenga il Presbiterato: non dovendo, nè potendo simili questioni porre verun ostacolo al jus di consecrare i Vescovi, devoluto, come si è detto, al Papa: e potendo semplicemente esser luogo alle medesime sopra le consecrazioni fatte; non essendovi chi impedisca il questionare, se il Vescovado sia un Ordine distinto dal Presbiterato, se il Carattere impresso nella consecrazione Vescovile sia differente, o sia un' estensione del Carattere impresso nella collazione dell' Ordine Presbiterale, come pure, se ne' tempi da noi remoti siasi dal Diaconato passato al Vescovado senza prima aver ricevuto l' Ordine Presbiterale.

§. 18. Res Nobis videtur satis perspicua: at quoties ad eandem vel magis illustrandam exemplo aliquo opus esset, illud minime desideraretur. Fuit alias instituta quæstio, an qui a Pontifice Ordinem suscepisset, exemptus propterea maneret a jurisdictione proprii Episcopi: & Pontifex Innocentius III. in sua Decretali *Per tuas, de majoritate, & obedientia*, negativum edidit responsum: *Ad quod breviter respondemus, quod, etsi decens sit, ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minime absolvuntur.* Hac sublata quæstione, alia in medium prolata est; nimirum, an præservata ab Innocentio III. obedientia eousque pertingeret, ut si Ordinatus a Pontifice esset a collato sibi Ordine suspendendus vel deponendus, præstari id posset ab Episcopo, vel potius esset Pontifici reservatum. Glossa, Innocentius, aliique apud Joannem Andream *in suis Commentariis in Cap. Per tuas n.* 5., *de majoritate, & obedientia*, docent præstari id non posse ab Episcopo: Oppositæ sententiæ adhærent Abbas *num.* 2. Felinus *col.* 1. Layman *ad præcitatum Capitulum.* Hallier autem *par.* 2. *sect.* 5. *cap.* 3. *art.* 9. §. 1. *num.* 6. mediam quamdam sequitur viam; censet nimirum, debere Episcopum conficere processum, & ad Pontificem transmittere, ut ipse in eum, quem ordinavit, sententiam proferat; id ita exposcente obsequio Summo Pontifici exhibendo. Hoc posito, si, ob prænotatam opinionum varietatem de Ordinato a Pontifice in Diaconum, vel Presbyterum, quoties res est de eo suspendendo, vel deponendo ab Ordine suscepto, exposceret quisquam, quomodo transigendum sit negotium, quoties consecratus a Pontifice Episcopus, suspendi, deponive promereretur, nulla interposita mora quisque responderet, unius Pontificis esse suspensionis, vel depositionis pœnam irrogare; cùm sacris Canonibus, sacroque Concilio Tridentino cautum sit *cap.* 8. *Sess.* 13. *de Reformat.* ut Episcoporum causæ, in quibus pro criminis objecti qualitate, comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, & terminentur, sive fuerint Episcopi ab ipso consecrati,

Si pone in chiaro il tutto con una parità prossima.

§. 18. L'affare ci sembra assai chiaro: ma, quando vi fosse bisogno di qualche esempio per renderlo sempre più chiaro, esso non mancherebbe. Fu promossa in altri tempi la questione, se avendo taluno ricevuto dal Papa l'Ordine, restasse perciò sottratto dalla giurisdizione del suo Vescovo: ed il Pontefice Innocenzo III. nella sua Decretale *Per tuas, de majoritate, & obedientia*, rispose di nò: *Ad quod breviter respondemus, quod, etsi decens sit, ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minime absolvuntur.* Sopito questo punto, ne fu posto sul tavoliere un altro; e fu, se l'obbedienza preservata da Innocenzo III. arrivasse a tal segno, che, meritando l'ordinato dal Papa d'esser sospeso, o deposto dall' Ordine conferitogli, ciò potesse farsi dal Vescovo, o appartenesse al Papa. La Chiosa, Innocenzo, ed altri appresso Giovanni Andrea *ne' suoi Commenti sopra il Cap. Per tuas, num.* 5. *de majoritate & obedientia*, insegnano, non potersi fare il passo dal Vescovo. Sono di contrario parere l'Abbate *al num.* 2. il Felino *alla col.* 1. ed il Layman *sopra il citato Capitolo.* E l'Hallier *nella part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 3. *art.* 9. §. 1. *num.* 6. prende un partito di mezzo; ed è, che il Vescovo dee fare il Processo, e mandarlo al Papa, acciò esso proferisca la sentenza sopra il suo Ordinato; così esiggendo l'ossequio dovuto al Sommo Pontefice. Ciò premesso, se stante la varietà delle opinioni rispetto a quello, che è stato ordinato Diacono, o Prete dal Papa, quando si tratta della di lui sospensione, o deposizione dall' Ordine ricevuto, taluno richiedesse, come debba regolarsi la faccenda, quando il Vescovo consecrato dal Papa, meritasse d'esser sospeso, o deposto; senza punto esitare, ciascheduno risponderebbe, appartenere al solo Papa il sospendere, o il deporre; essendo già stabilito ne' sacri Canoni, e nel sacro Concilio di Trento *al cap.* 8. *della Sess.* 13. *de Reformat.* che le cause de' Vescovi, nelle quali per la qualità dell' accusa debbono comparire, siano riferite avanti il Papa, e da esso terminate, o siano stati i Vescovi consecrati

ſive ab alio quocunque per ipſum ad id delegato. Idipſum igitur, & in hac facti ſpecie ſtatuendum eſt, jus eſſe præcipuum Romani Pontificis peragere per ſe, vel aliis peragendam delegare Conſecrationem Epiſcopi ſive a Pontifice, ſive ab Ordinario ſuo in Presbyterum ordinati; urgente quoad utramque facti ſpeciem eadem ratione, intermediæ legis peculiaris, perſpicuis verbis conceptæ, omnemque ſubmoventis controverſiam.

da lui, o da altri per ſua commiſſione. Dee dunque dirſi lo ſteſſo anche nel caſo preſente, cioè eſſere jus privativo del Romano Pontefice il conſecrare, o commettere ad altri la conſecrazione del Veſcovo, o abbia queſti ricevuto il Presbiterato dal Papa, o dal ſuo Ordinario; militando nell'uno, e nell'altro caſo la ſteſſa ragione della legge particolare intermedia, che parla chiaro, e toglie di mezzo tutte le brighe.

De Juſtinopolitani Epiſcopi conſecratione quid peracturus ſit Pontifex, declarat.

§. 19. Cum itaque, uti prædictum eſt, reſervata ſit Pontifici conſecratio, ab ipſomet, vel ab alio ex ejuſdem mandato, peragenda, videris ipſe ex Nobis modeſte ſciſcitari, de tua Conſecratione quid Nobis ſit in animo. Cui quidem interrogationi reſpondemus, propoſitum Nobis eſſe, eamdem per Nos ipſos peragere, ſequendo exemplum factæ tibi collationis Diaconatus & Presbyteratus a Munifico Nobis Pontifice Benedicto XIII., necnon in publicum teſtimonium amoris, quo te, virtutemque tuam complectimur, grataınque memoriam ejus, qua Nos proſequebatur prædefunctus Patruus tuus Urbevetanus Epiſcopus, benevolentiæ. Verum quia, qua ſæpe laboramus, podagra efficere Nos poteſt minus idoneos ſatis prolixæ functioni per Nos obeundæ, ſi id unquam, (quod Deus avertat,) contingeret, præſentes ſaltem adeſſe volumus functioni per alium ex ſpeciali delegatione Noſtra abſolvendæ.

Dichiarazione di quanto il S. Pontefice intende di fare intorno alla conſecrazione del Veſcovo di Capo d'Iſtria.

§. 19. Reſtando, come ſi è detto, riſervata al Papa la conſecrazione, da farſi o da eſſo a drittura, o per ſua commiſſione da altri, ci ſembra ch'ella modeſtamente ci richieda, coſa intendiamo di fare della ſua. Al che riſpondiamo, eſſere la noſtra intenzione di farla Noi ſteſſi, ſeguitando l'eſempio della collazione del Diaconato, e Presbiterato, fattale dal Pontefice noſtro Benefattore Benedetto XIII., e per dare un pubblico atteſtato dell'affetto, con cui riſguardiamo la ſua Perſona, ed il ſuo merito, e della memoria, che conſerviamo, dell'amicizia che per Noi profeſſava il ſuo Zio defunto Veſcovo d'Orvieto. Ma, perchè la noſtra podagra può inabilitarci alla lunga funzione, quando ſi faccia da Noi, ſe ciò mai (che Iddio non voglia) ſuccedeſſe, vogliamo almeno eſſer preſenti alla funzione, che ſi farà da altri per noſtra eſpreſſa commiſſione.

Locus, dies, & hora peragendæ functionis.

§. 20. Peragendæ functionis dies erit 28. menſis labentis, dicata celebritati SS. Simeonis & Judæ, ita etiam ſtatuente Pontificali Romano: *Statuta die conſecrationis, quæ debet eſſe Dominica, vel Natalitium Apoſtolorum, vel etiam feſtiva, ſi Summus Pontifex hoc ſpecialiter indulſerit.* Locus, atque hora indicabuntur tibi a Præſule Reali primo Nobis Cæremoniarum Magiſtro. Peracta autem Conſecratione, ſiquæ ſe obtulerit occaſio alias ad te conſcribendi litteras, te non titulo *Dilecte Fili*, veluti nunc, ſed *Venerabilis Frater*, compellabimus, qui quidem titulus adeo inhærens eſt Characteri in Conſecratione impreſſo, ut ne eo quidem careant Epiſcopi, qui Epiſcopalem Characterem illicite, malo eorum fato, dummodo valide receperint. Hac de re actum fuiſſe comperimus in particulari Congregatione de Propaganda Fide, habita 8. Novembris 1631., in qua quæſitum fuit, quo honoris titulo Pontifex appellare poſſet Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopoſque Schiſmaticos; cumque celebris Pater Waddingus adeo Bullarum, Breviumque peritus, aſſeruiſſet, dummodo valida fuiſſet eorum Ordinatio, Pontifices rationem habentes impreſſi per eam Characteris, iiſdem ſemper tribuiſſe titulum *Venerabilis Fratris*, hoc ita ſervandum eſſe, ſtatutum fuit. Ipſique vidimus, in nonnullis Brevibus datis a Summo Pontifice Innocentio XI. ad Joannem Patriarcham Alexandrinum Schiſmaticum, quibus illum ad ſanctam Unionem invitabat, ac in aliis datis ab Innocentio XII. Pontifice ad Archiepiſcopum Æthiopiæ, quibus ipſum hortabatur, ut audiret Patrem de Salem, ejuſque Socios Minores Obſervantes Reformatos, de unione ipſius, univerſæque Nationis ſuæ cum Romana Eccleſia ſecum acturos, ob præadductam rationem, titulum *Venerabilis Fratris* iiſdem attribui: præter complura alia exempla videnda in collatione Brevium Pontificis Clementis XI., & nominatim *tom.* 1. *pag.* 575. *&* *tom.* 2. *pag.* 135. Atque hìc Epiſtolæ finem imponimus, Apoſtolicam tibi Benedictionem impertientes.

Titulo Venerabilis Fratris, Epiſcopi quoque Schiſmatici a Pontificibus decorantur.

S'indica il luogo, giorno, e tempo della funzione.

§. 20. Il giorno della funzione ſarà quello dei 28. del meſe corrente, giorno feſtivo de' SS. Simone e Giuda; così anche preſcrivendo il Pontificale Romano: *Statuta die conſecrationis, quæ debet eſſe Dominica, vel Natalitium Apoſtolorum, vel etiam feſtiva, ſi Summus Pontifex hoc ſpecialiter indulſerit.* Il luogo e l'ora le ſaranno indicati da Monſignore Reali primo noſtro Maeſtro di Cerimonie. E fatta la conſecrazione, capitando l'occaſione di doverle ſcrivere qualche altra noſtra lettera, le daremo il titolo, non di *Dilecte Fili*, come ora abbiamo fatto, ma di *Venerabilis Frater*, titolo talmente affiſſo al Carattere, che s'imprime nella conſecrazione, che da eſſo non ſono eſcluſi nemmeno i Veſcovi, che per loro diſgrazia l'hanno ricevuto illecitamente, purchè validamente l'abbiano ricevuto. Di ciò abbiamo veduto eſſerſi diſcorſo in una particolare Congregazione *de Propaganda Fide*, tenuta nel giorno 8. di Novembre 1631. in cui fu propoſto il queſito ſopra il titolo, con cui il Papa poteva onorare i Patriarchi, gli Arciveſcovi, ed i Veſcovi ſciſmatici; ed avendo in eſſa il celebre Padre Waddingo, tanto prattico delle Bolle, e Brevi, aſſerito, che, purchè la loro ordinazione ſia ſtata valida, riſpettando i Papi il Carattere in eſſa impreſſo, hanno ſempre mantenuto ad eſſi il titolo *Venerabilis Frater*, così fu riſoluto che ſi faceſſe. E Noi ſteſſi abbiamo veduto, che in alcuni Brevi ſcritti dal Sommo Pontefice Innocenzo XI. a Giovanni Patriarca Aleſſandrino ſciſmatico, ne' quali l'invitava alla ſanta unione, ed in altri ſcritti dal Pontefice Innocenzo XII. all'Arciveſcovo di Etiopia, in cui l'eſortava a ſentire il Padre da Salem coi ſuoi compagni Minori Oſſervanti Riformati, ſopra la bramata unione d'eſſo, e della ſua Nazione colla Chieſa Romana, per la ragione ſopradetta, ſi dà ad eſſi il titolo di *Venerabilis Frater*: oltre molti altri eſempj, che poſſono vederſi nella Raccolta de' Brevi del Pontefice Clemente XI., e particolarmente *al Tom. I. pag.* 575., *ed al Tom. II. pag.* 135. Terminiamo col darle l'Apoſtolica Benedizione.

Anche ai Veſcovi Sciſmatici è dato dai Papi il titolo di Venerabile Fratello.

Dat. 20. Octobr. 1756. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo.

Dat. 20. Ottobre 1756. del Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Noſtri Anno Decimoſeptimo.

CONFIR-

Confirmantur Motus proprius S. Pii V., & Constitutio Urbani VIII., contra tondentes monetas aureas & argenteas: necnon Bannimenta & Decreta adversus falsificantes, alterantes, ac expendentes Cedulas Montis Pietatis, & Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus: & pœnæ in illis inflictæ ad omnes Ecclesiasticas personas extenduntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

AD curam Nostram pertinere dignoscimus, pro ea vigilantia, quam rectæ Justitiæ in Civitatibus & locis temporali Dominio Nostro subjectis administrandæ præstare debemus, omni studio satagere, ut meritis justisque pœnis ea præsertim delicta coërceantur, quæ humanæ Societatis leges perturbant, & publicæ utilitatis rationibus magnopere officiunt; eumque in finem non modo veteres Prædecessorum Nostrorum Constitutiones confirmare, atque in usum & memoriam hominum revocare, verum etiam easdem extendere, & ad casus in ipsis non satis expressos ampliare non recusamus, prout labentium temporum & occurrentium causarum necessitates exposcere videntur, Nosque ad providum Reipublicæ regimen expedire in Domino judicamus.

§. 2. Sane felicis record. Prædecessor Noster S. Pius Papa V. per suam Schedulam Motus proprii datam Romæ apud S. Petrum octavo Kal. Novembris Pontificatus sui anno V., cujus initum est: *Cum nil magis;* attendens, quod licet monetarum aurearum tonsoribus ultimi supplicii pœna de jure inflicta esset, argenteas tamen monetas tondentibus satis minor pœna imposita erat; animoque reputans, pro publici commercii subsistentia nimis necessarium esse eodem juris rigore in utroque delicti hujusmodi genere adversus delinquentes procedere; statuit atque decrevit, eos, qui argenteas tonderent monetas, ultimi supplicii, & ea, qua aurearum tonsores eatenus puniti fuerant, & de jure puniri debebant, pœna puniendos esse; volens hujusmodi Sanctionem ab omnibus Judicibus tam in Urbe, quàm alibi in toto Statu Ecclesiastico, remotis impedimentis, quæ ipsis a temporalibus Terrarum, Locorum, & Civitatum Dominis objici forsan potuissent, debitæ executioni mandari.

§. 3. Postmodum verò recol. mem. Prædecessor pariter Noster Urbanus Papa VIII. per suam perpetuo valituram Constitutionem incipientem: *In suprema*, datam apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1627. Idibus Novembris, Pontificatus sui anno IV., ejusmodi statutum, decretum, & voluntatem præfati S. Pii Prædecessoris approbavit, confirmavit, & innovavit; ac ad omnes & singulas personas Ecclesiasticas, etiam quomodolibet exemptas, tam sæculares, quàm cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate exprimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis Sancti Joannis Jerosolymitani, Regulares, non solum in Statu Ecclesiastico tunc sibi & Sedi Apostolicæ mediate vel immediate subjecto, sed etiam in omnibus & singulis Provinciis, Regnis, Civitatibus, Terris, & Locis, in Italia dumtaxat, existentes, quæ aureas & argenteas monetas tondere, vel aliàs, ut ibi latius exponitur, circa eas delinquere præsumpsissent, extendit & ampliavit; volens ut Ecclesiastici hujusmodi, culpabiles in præmissis reperti, prævia degradatione, Curiæ sæculari puniendi traderentur.

Quos degradandos, & brachio Sæculari tradédos decrevit.

§. 4. Cum autem hujusmodi delicta, perversis hominum cupiditatibus suadentibus, interdum pullulare non desinant, ac præterea nonnulli perditionis filii sæpe reperti fuerint, qui majore commercii publici, & privatorum, seu etiam Communitatum, & Universitatum, ac Locorum Piorum, ipsiusque forsan Cameræ Apostolicæ detrimento, Syngraphas, seu Cedulas tam Montis Pietatis & Depositorum hujus Nostræ Almæ Urbis, quàm Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus, aut falsas conficere, aut genuinas corrumpere & alterare, alii autem, qui eas vel falsas, vel corruptas & alteratas, sive in Urbe, sive in aliis Civitatibus & Locis Ditionis Ecclesiasticæ, ubi nimirum hujusmodi Syngraphæ liberum obtinent cursum, & non secus ac auri & argenti signati monetæ, expenduntur, expendere præsumpserint; & licet adversus hujusmodi delinquentes, cujuscumque status, ordinis, & conditionis existant, condignæ pœnæ, etiam ultimi supplicii, in generalibus Bannimentis, tam per Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium super Consultationibus Negociorum universi Status Ecclesiastici, quàm per pro tempore existentes prædictæ Almæ Urbis Gubernatores ejusdem S. R. E. Vice-Camerarios, ac etiam Cameræ Apostolicæ Thesaurarios, Nostra & Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum auctoritate, editis & promulgatis, aliisque Pontificiis legibus & Constitutionibus, inflictæ, latæ, & decretæ comperiantur; Cum tamen in occurrentibus causarum judiciis dubitari contigerit de omnimoda & plenaria hujusmodi pœnalium sanctionum extensione ad personas Ecclesiasticas hujusmodi delictorum reas compertas, nec sine speciali definitione Nostra hujusmodi dubia submoveri posse visum fuerit.

Pœna ultimi supplicii sæpius quoque decreta in falsantes, seu corrumpentes Cedulas Montis Pietatis, vel Banci S. Spiritus; easque scienter expendentes.

Suborta quæstio, an sanctionibus hisce pœnalibus omnimode afficerentur Ecclesiastici.

§. 5. Idcirco Nos præfatas S. Pii V. & Urbani VIII. Prædecessorum leges atque Constitutiones contra tondentes monetas aureas & argenteas, seu aliàs circa eas delinquentes, nec non præmissa Bannimenta, aliaque statuta & decreta adversus falsificantes, & alterantes dictorum Montis, & Mensæ Nummariæ Syngraphas, seu Cedulas, easdemque falsas, seu alteratas scienter expendentes, quarum & quorum tenóres præsentibus litteris pro insertis haberi volumus & decernimus, in omnibus & per omnia approbamus, confirmamus, & innovamus: Ac præterea earumdem præsentium tenore, necnon Motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, prædictam Urbani VIII. Constitutionem, quæ incipit: *In suprema* *, cum omnibus decretis & clausulis in ea contentis, ad omnes & singulas personas Ecclesiasticas, etiam quomodolibet exemptas, tam sæculares, quam cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate exprimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis S. Joannis Jerosolymitani, Regulares, prædictas Cedulas falsificantes, seu aliter circa eas, & cum iis, ut infra, delinquentes, expresse extendimus & ampliamus; Itaut quicumque, etiam Ecclesiastici hujusmodi, prædictorum Montis Pietatis hujus Almæ Urbis, & Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus, Cedulas falsificasse, nimirum falsas ad verarum imitationem & similitudinem confecisse, seu veras in substantialibus corrupisse, & quoad valorem in quacumque summa alterasse, quique in hujusmodi falsificatione, seu corruptione & alteratione, quolibet modo complices fuisse, nimirum aliqua ratione ea in re dolose operam præstitisse, etiamsi falsificatio,

Tollitur, subjiciendo ipsos Ecclesiasticos Cedulas hujusmodi corrūpentes, vel dolose expēdentes, omnibus pœnis in Urbani Constit. statutis.

* In hac Editione Tom. V. Constitut. CLVIII. pag. 233.

corru-

corruptio, & alteratio hujuſmodi extra Ditionem Eccleſiaſticam patrata fuerit, quique demum hujuſmodi Cedulas, ſeu falſas, ſeu, ut ſupra, corruptas & alteratas, tam in prædicta Urbe, quam in Bononien., Ferrarien., Beneventana, aliiſque Civitatibus, Terris, Oppidis, & Locis Italiæ, Nobis & Sedi Apoſtolicæ prædictæ mediate vel immediate ſubjectis, ſcienter expendiſſe comperti fuerint, iiſdem pœnis, etiam ultimi ſupplicii, quibus tondentes monetas aureas & argenteas, ſeu aliter circa eas delinquentes, juxta præmiſſas S. Pii V. & Urbani VIII. Prædeceſſorum leges & Conſtitutiones ſubjecti ſunt, pariformiter puniantur, & cum effectu ſubjiciantur; &, ſi Eccleſiaſtici fuerint, etiam exempti & privilegiati, ut ſupra, prævia degradatione, Curiæ Sæculari puniendi tradantur.

Prohibitio aliter judicandi.

§. 6. Atque ita, & non aliter, in quibuſvis ejuſdem Urbis, & Ditionis Eccleſiaſticæ Tribunalibus, ac per quoſcumque Judices in hac materia competentes, etiam ſpecifica & individua mentione dignos, contra delinquentes in præmiſſis, etiam Eccleſiaſticos exemptos, & privilegiatos, ut ſupra, in Judicio confeſſos, ſive legitime convictos, procedi, decerni, judicari, & ſententiari omnino mandamus; ſublata cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate; ac irritum & inane decernentes, ſi ſecus ſuper his a quolibet eorum ſcienter vel ignoranter judicari contigerit.

Ampliſſima derogatio cōtrariis.

§. 7. Non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſvis aliis, etiam Apoſtolicis, & in Generalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis Conſtitutionibus & Ordinationibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, præfatis Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, etiam de neceſſitate exprimendis, nec non Militiis quibuſcumque, etiam Hoſpitali Sancti Joannis Jeroſolymitani, & aliis Religioſis ac piis locis, aliàs conceſſis, ac ſæpius confirmatis & innovatis; ac eorumdem, & quarumvis, etiam Urbis præfatæ, nec non Bononien., Ferrarien., Beneventanæ, aliarumque Ditionis prædictæ Civitatum, Terrarum, Oppidorum, Caſtrorum, & Locorum, ac omnium & quorumcumque Tribunalium in ipſis conſiſtentium, etiam confirmatione Apoſtolica, ſeu quavis alia firmitate roboratis, ſtatutis, reſolutionibus, uſibus, ſtylis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus: Quibus omnibus & ſingulis, eorum omnium tenores pro expreſſis, ac de verbo ad verbum præſentibus inſertis, necnon præſcriptas in ipſis derogationum formas pro plene obſervatis habentes, ad præmiſſorum effectum dumtaxat, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine præfatis, ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac ſufficienter derogatum fore decernimus; cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Sumptuum fides.

§. 8. Volumus autem, quod præſentes in Valvis Eccleſiæ Lateranen., Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac in aliis conſuetis ejuſdem Urbis locis, publicentur & affigantur; & poſtquam ſic affixæ & publicatæ fuerint, omnes & ſingulos perinde arctent & afficiant, ac ſi unicuique nominatim & perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Sanctio pœnalis.

§. 9. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Noſtræ approbationis, confirmationis, & innovationis, extenſionis, ampliationis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. 31. Octobris 1756. Pont. anno 17.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVI., pridie Kalendas Novembris, Pontificatus Noſtri Anno 17.

J. Card. Pro-Dat. *D. Card. Paſſioneus.*

Visa De Curia J. C. Boſchi.

Loco ✝ Plumbi. L. Eugenius.

LXIX.

Præſcribitur ratio conſtruendi Proceſſus tum ſuper ſtatu Eccleſiarum in partibus infidelium exiſtentium, & Populum fidelem habentium, quarum proviſiones in Congregatione de Propaganda Fide proponuntur; tum ſuper meritis præficiendorum iiſdem Eccleſiis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. Providentia Pontificis circa ea, quæ a Prædeceſſoribus ſancita ſunt, præſertim iis, qui ad paſtorale munus ſunt promovendi.

Graviſſimum Apoſtolicæ procurationis miniſterium, quod a ſupremo Paſtorum Principe Jeſu Chriſto per ineffabilem divinæ bonitatis ſuæ abundantiam imbecillitati Noſtræ impoſitum eſt, & præclara Apoſtolicæ providentiæ ratio a fel. record. Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris inita, ſervata, ac tradita, jure ac merito a Nobis quoque exigunt, ut illa, quæ ipſi Romani Pontifices Prædeceſſores quomodolibet, ac præſertim pro forma ac diſpoſitione promovendorum ad paſtorale Eccleſiarum in infidelium partibus exiſtentium, populumque fidelem habentium regimen ſtatuerunt, ſive nova confirmatione, quò firmius ſubſiſtant, & ſerventur exactius, ſive pro rerum viciſſitudine novis præſcriptionibus, & additamentis indigeant, de novo deinceps approbare, & Apoſtolicæ auctoritatis præſidio, quatenus opus ſit, munire; aliiſque Pontificiæ benignitatis documentis, & ſtatutis ampliare, & augere ſatagamus, & adnitamur.

Conſtitutio hac de re edita a Gregorio XIV. quæ etiam Inſtructione ab Urbano VIII., & Clemente XI. pro conficiendis in Promovendos proceſſibus evulgatæ.

§. 1. Sane poſt provida, ac ſalutaria decreta Concilii Tridentini ſuper iis, qui ad Cathedrales Eccleſias promoveri deberent, fel. record. Gregorius PP. XIV. Prædeceſſor Noſter, qui dum in minoribus eſſet, eidem Tridentino Concilio interfuerat, ſtatim Apoſtolicas ſuas ſub plumbo expeditas Literas dedit. In ipſis certe omnia ad hujuſmodi negotium opportuna, ac neceſſaria continentur. Porro, quò clarius ad praxim eadem ab ipſo Gregorio Prædeceſſore ſtatuta reducerentur, juſſu recol. mem. Urbani PP. VIII. itidem Prædeceſſoris Noſtri anno 1627. ex Typographia Cameræ Apoſtolicæ prodiit in lucem Inſtructio particularis circa conficiendos Proceſſus inquiſitionis in qualitates eorum, qui promovendi ſunt ad regimen Cathedralium, aut aliarum ſuperiorum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, ad hoc ut in dictis Proceſſibus conficiendis ſerventur Sacri Canones, & Concilia Generalia, præſertim Tridentinum, & Conſtitutio fel. rec. Gregorii PP. XIV. ſuper forma Proceſſuum conficiendorum ſub dat. Idibus Maiis 1591. Pontificatus ſui anno primo. Hanc autem Inſtructionem alia quoque ſubſequuta fuit, quæ in Congregatione particulari nonnullorum Romanæ Curiæ Prælatorum deputata a fel. pariter rec. Clemente PP. XI. itidem Prædeceſſore Noſtro, & de Nobis meritiſſimo, atque in ædibus bon. mem. Joſephi ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Sacripanti tunc temporis Congregationi de Propaganda Fide Præfecti die 9. menſis Octobris anno 1716. habita, maxime vertitur, cum adveniente caſu vacationis, ac proinde proviſionis earum Eccleſiarum, quæ ſunt in partibus infidelium, & nihilominus habent populum fidelem, Proceſſus promovendorum ad hujuſmodi Eccleſias plerumque difficulter in hac alma Urbe Noſtra confici poſſit.

Pro Eccleſiis, quæ ſunt in partibus Infidelium habentibus

§. 2. Verum cum Eccleſiæ, quæ ſunt in partibus infidelium, & populum habent fidelem, proponantur in Congregatione de Propaganda

Fide, & consentaneum sit, ut quantocius de iisdem provideatur, ne diutius Pastore careant cum spirituali animarum detrimento; atque etiam cum Processus super statu Ecclesiarum, meritisque eligendorum, juxta laudatam utramque Instructionem, difficulter in Urbe confici possint, & experientia compertum sit, hujusmodi Processus longius protrahi, si alicui Episcopo in illis partibus immoranti committantur; eapropter Nos pro Apostolica omnium Ecclesiarum sollicitudine Nobis injecta a Pastorum Principe Jesu Christo, cujus supremas vices in terris plane immerentes gerimus, primum quidem Apostolica Auctoritate, tenore præsentium, utramque Instructionem tum Urbani, tum Clementis Prædecessorum Nostrorum, quas hisce præsentibus pro insertis haberi volumus, confirmamus, atque in iis, quæ infra dicenda sunt, quatenus adversentur, & opus sit, derogamus, & derogatum esse statuimus; deinde vero decernimus, & mandamus, ut ad omnes & singulos Venerabiles Fratres Antistites transmittantur Interrogatoria in hisce Nostris præsentibus Literis inserta. Præterea præcipimus, ut responsiones ipsi Antistites reddant, easque sua manu subscribant, ac proprio sigillo obsignent. Insuper jubemus hujusmodi responsiones asservari in Archivo ejusdem Congregationis de Propaganda Fide, ut quoties vacatio alicujus Ecclesiæ contigerit, loco Processus super illius statu, exhibeantur. Denique volumus, ac statuimus, ut cum novus Episcopus vel Archiepiscopus possessionem Ecclesiæ susceperit, ad ipsum mittantur prædicta Interrogatoria, quibus ut supra respondebit: ex quo colligi possit, utrum spatio temporis aliqua mutatio intervenerit.

Interrogatoria super statu Ecclesiarum Albaniæ, Macedoniæ, Serviæ, Bulgariæ, Persidis, & Armeniæ.

I. In qua Provincia sit Civitas &c.; cujus situs, qualitatis, & magnitudinis sit; quot consletur domibus, & a quibus Christifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus subjaceat?

II. An in illa Civitate sit Ecclesia Cathedralis, vel Metropolitana; sub qua invocatione; cujus structuræ, & qualitatis? aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, quot Episcopos Suffraganeos habeat, & qui sint? si vero est Episcopalis, cui Archiepiscopo sit Suffraganea?

IV. An in dicta Ecclesia cura animarum exerceatur; per quem; an sit in ea Fons Baptismalis, an servetur Sacrosancta Eucharistia publice, an vero privatim cum lampade, nec non olea sacra cum decentia?

V. An habeat Sacrarium sufficienter instructum cum sacra suppellectili, cæterisque rebus ad Divinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessariis; & Cœmeterium, in quo Catholicorum corpora solummodo sepeliantur.

VI. An sint in ea Corpora, vel aliquæ insignes reliquiæ Sanctorum; & quomodo asserventur?

VII. An habeat domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, ubi, & qualem; quantum distet ab Ecclesia; & an reparatione indigeat?

VIII. Qui sit verus valor redditu um mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis; ad quam summam annuatim ascendant, & in quibus consistant?

IX. Quot existant in illa Civitate Ecclesiæ Parochiales; & an unaquæque habeat Fontem Baptismalem; quot item in illa existant Beneficia Ecclesiastica, legata pia, & Confraternitates? Quinam ibi sint Regulares, & an Conventus formatos habeant, aut Hospitia?

X. Quantum sit ampla Diœcesis; quot, & quæ loca amplectatur; & quot in singulis locis existant familiæ Catholicæ?

XI. An, & quantum, Catholicæ Religionis exercitium, Sacramentorum administratio, divinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes seculares indigenæ, & exteri sint in Diœcesi; & quot Clerici sint studiorum causa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An sit magister aliquis, qui juventutem in literis, & rudimentis fidei instituat.

Interrogatoria super statu Ecclesiarum Maris Ægei.

I. In qua Provincia sit Civitas &c.; cujus situs, qualitatis, & magnitudinis sit; quot consletur domibus; & a quibus Christifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus subjaceat?

II. An in illa Civitate sit Ecclesia Cathedralis, vel Metropolitana; sub qua invocatione, cujus structuræ, & qualitatis; aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, quot Episcopos Suffraganeos habeat, & qui sint; si vero est Episcopalis, cui Archiepiscopo sit Suffraganea?

IV. Quot, & quales sint in dicta Ecclesia Dignitates, Canonicatus, & alia Beneficia Ecclesiastica; quis sit numerus omnium Presbyterorum, & Clericorum inibi in Divinis inservientium; quæ sit Dignitas major post Pontificalem; quales sint redditus Dignitatum, Canonicatuum, & aliorum Beneficiorum; & an adsint præbenda Theologalis, & Pœnitentiaria?

V. An in ea cura animarum exerceatur; per quem; an sit in ea Fons Baptismalis?

VI. An habeat Sacrarium sufficienter instructum sacra supellectili, cæterisque rebus ad Divinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessariis, Chorum, Organum, campanile cum Campanis, & Cœmeterium?

VII. An sint in ea Corpora, vel aliquæ insignes reliquiæ Sanctorum; & quomodo asserventur?

VIII. An habeat domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, ubi, & qualem; quantum distet ab Ecclesia; & an reparatione indigeat?

IX. Qui sit verus valor redditu um mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis; ad quam summam annuatim ascendant; in quibus consistant?

X. Quot existant in illa Civitate Ecclesiæ Parochiales; & an unaquæque habeat Fontem Baptismalem; quot Monasteria virorum, & mulierum; quot Confraternitates, & Hospitalia; & an ibi sit Mons Pietatis?

XI. Quantum sit ampla Diœcesis; quot, & quæ loca amplectatur; quot in singulis locis existant familiæ Catholicæ; an, & quantum, Catholicæ Religionis exercitium, Sacramentorum administratio, Divinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes seculares indigenæ, & exteri, sint in Diœcesi; & quot Clerici sint studiorum causa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An sit magister aliquis, qui juventutem in literis, & rudimentis fidei instituat?

§. 3. Qui ad hujusmodi Ecclesias promovendi sunt, si Romæ adfuerint, vel in Italia; Processus super qualitate personæ conficiatur: Si vero extra

Quid in processu super qualitatibus promovendi servandum sit, præscribitur.

extra Italiam morentur, ac duo testes in Urbe sint, qui possint de illis ferre testimonium, tunc idem Processus super qualitate personæ minime prætermittatur. Quod si prædicti testes non adsint, tunc sufficiens habeatur judicium ejusdem Congregationis, quæ illum a Summo Pontifice eligendum consuluit.

Interrogatoria super qualitatibus Promovendi.

I. An cognoscat promovendum, quomodo, a quo tempore citra; an is sit ejusdem promovendi consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, æmulus, vel odiosus?

II. An sciat, in qua Civitate, vel loco, & Diœcesi, promovendus sit natus; & quæ sit causa scientiæ?

III. An sciat, ipsum esse natum ex legitimo matrimonio, atque honestis, & Catholicis parentibus; & quæ sit causa scientiæ?

IV. An sciat, cujus ætatis sit, præsertim an expleverit annum trigesimum; & quæ sit causa scientiæ?

V. An sciat, eum esse in sacris ordinibus constitutum; quibus, a quo tempore citra, præsertim an ante sex menses; & quæ sit causa scientiæ?

VI. An sciat, eum esse in Ecclesiasticis functionibus, & in exercitio ordinum susceptorum diu versatum in susceptione Sacramentorum frequentem, & devotum; & quæ sit causa scientiæ?

VII. An sciat, eum semper Catholice vixisse, & in fidei puritate permansisse; & quæ sit causa scientiæ?

VIII. An sciat, eum præditum esse innocentia vitæ, bonisque moribus, & an sit bonæ conversationis, & famæ: & quæ sit causa scientiæ?

IX. An sciat, eum esse virum gravem, & prudentem, & usu rerum præstantem; & quæ sit causa scientiæ?

X. An sciat, eum aliquo gradu in Jure Canonico, vel in sacra Theologia insignitum esse; quibus in locis; quanto tempore; & quo fructu ipsi Theologiæ, vel Juri Canonico operam dederit; & an vere ea doctrina polleat, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; & quæ sit causa scientiæ?

XI. An sciat, eum aliquo munere aliquando functum esse, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Ecclesiæ se exercuisse; & quomodo in eis se gesserit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem, & mores; & quæ sit causa scientiæ?

XII. An sciat, eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, sive doctrinam; vel aliquo corporis, aut animi vitio, aliove Canonico impedimento teneri, quominus possit ad Ecclesiam Cathedralem promoveri; & quæ sit causa scientiæ?

XIII. An eum idoneum esse existimet ad bene regendam Ecclesiam Cathedralem, & præsertim eam, ad quam ipse est promovendus; an dignum, qui ad illam promoveatur; & an ipsius promotionem eidem Ecclesiæ utilem, & proficuam futuram esse censeat; & quare ita existimet?

Quid in Episcopo ab una ad aliam Ecclesiam transferẽdo.

§. 4. Si quis Episcopus ab una Ecclesia ad aliam transferendus sit, tunc observentur ea omnia, quæ num. 1. decernuntur, quoad Processum super statu Ecclesiæ; pro altero vero, qui conficiendus erit super qualitate transferendi, ea serventur, quæ num. 2. præscribuntur.

Interrogatoria super qualitate Episcopi ad alteram Ecclesiam transferendi.

I. An testis cognoscat Episcopum transferendum; quomodo, & a quo tempore citra; an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, æmulus, vel odiosus?

II. An sciat, ipsum consecrationis munus suscepisse; & quæ sit causa scientiæ?

III. An sciat, per quot annos fuerit Episcopus illius Ecclesiæ; & quæ sit causa scientiæ?

IV. An sciat, eum in sua Ecclesia, & Diœcesi assidue resedisse; & quæ sit causa scientiæ?

V. An sciat, eum diligenter sæpedictam suam Ecclesiam, & Diœcesim visitasse; opportune omnibus necessitatibus occurrisse, & providisse; ejusque decreta, & mandata debitæ exequutioni demandari curasse; & quæ sit causa scientiæ?

VI. An sciat, eum sæpe solemniter celebrasse; Ordinationes juxta necessitatum exigentiam habuisse; Confirmationis Sacramentum administrasse; cæteraque Pontificalia exercuisse; & quæ sit causa scientiæ?

VII. An sciat, eum pietatis, caritatis, & prudentiæ in gubernando speciem dedisse, ac verbo, & exemplo profecisse; & quæ sit causa scientiæ.

VIII. An sciat, eum prudenter ubilibet, & diligenter se gessisse in defendendis, conservandis, & augendis jurisdictionibus spirituali, & temporali, juribus, ac bonis omnibus suæ Ecclesiæ; & quæ sit causa scientiæ?

IX. An sciat, vere ea doctrina ipsum ad præsens pollere, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; & quæ sit causa scientiæ?

X. An dignum eum existimet, qui transferatur ad Ecclesiam N.; & an censeat, ejus translationem fore ipsi Ecclesiæ N. utilem, & proficuam; & quare ita existimet, & censeat?

Quid demum in Vicariis Apostolicis charactere Episcopali insignitis?

§. 5. Denique cum pro Vicariis Apostolicis titulo, & charactere Episcopali insignitis nullus Processus conficiatur super statu Ecclesiæ; attamen si in Urbe, vel in Italia commorentur, sin autem extra Urbem, & Italiam extiterint, ac duo testes in Urbe reperiantur, qui testimonium ferre possint, tunc fiat Processus super qualitate personæ. Processus vero in hac alma Urbe Nostra conficiendi omnino conficiantur coram Nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis Auditore. Quod si etiam testes deficiant, sufficiens habeatur judicium ejusdem Congregationis, quæ illum a Summo Pontifice eligendum consulet.

Firmitati præmissorum consulitur.

§. 6. Omnia itaque, & singula a Nobis, ut præmittitur, præscripta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, approbamus, & confirmamus; illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus: salva tamen semper auctoritate memoratæ Congregationis de Propaganda fide. Decernentes, præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere, & fore; suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere: sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Con-

grega-

gregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, & quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, & quibuscumque Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 7. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Præfecti, & Secretarii præfatæ Congregationis subscriptis, & sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 18. Januarii MDCCLVII. Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

Confirmatur Decretum Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium universali adversus hæreticam pravitatem Inquisitioni Præpositorum, coram Sanctitate Sua habitæ, pro tollendis conciliandisque dissidiis & controversiis, inter nonnullos Antistites Indiarum Occidentalium, & Missionarios Societatis Jesu, exortis, super concessione Dispensationum Matrimonialium, juxta facultates ab Apostolica Sede utrisque concedi solitas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

CUm Venerabilis Frater Noster Joachimus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Portocarrero nuncupatus Episcopus Sabinensis, nomine Carissimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici, cujus regiis negotiis apud Nos & Apostolicam Sedem agendis præest, Nobis exposuerit, obortis quibusdam dubiis circa facultates concedendi Dispensationes Matrimoniales, quibus Dilecti Filii Presbyteri Societatis Jesu, Missionarii per Indias Orientales & Occidentales constituti, ex Apostolicæ Sedis Indultis gaudere dicuntur, & circa hujusmodi facultatum usum & exercitium; ad removendas dissensiones inter eosdem Presbyteros Missionarios, & Ordinarios locorum, sedandosque conscientiarum & animorum motus, Nostram ejusdemque Apostolicæ Sedis definitionem magnopere exoptari; cumque, præter urgens pastoralis curæ & sollicitudinis debitum, quo ad hujus præsertim generis officia impellimur, gratissimum Nobis accidat justis semper & æquis præfati Catholici Regis votis obsecundare; statim propositæ materiæ discussionem demandavimus Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, in rebus Fidei, aliisque Sancti Officii nuncupati negotiis Generalium Inquisitorum; haud tamen propterea refugientes laborem studiumque singula per Nos ipsos inspiciendi atque discutiendi. Itaque coacta coram Nobis die 29. Julii elapsi anni 1756. prædictorum Cardinalium Congregatione, auditis etiam prius Consultoribus, tum Sacræ Theologiæ Magistris, tum Canonici Juris Peritis, captæ editæque fuerunt sequentes resolutiones, distinctim expressæ in infrascripto Decreto, quod ipsi jam tum approbavimus & confirmavimus, cujusque tenor talis est, videlicet.

Hoc editum ab ea decretum.

DECRETUM.

CUm olim R. P. Ignatius de Padilla, quo tempore Civitati Sancti Dominici in Insula Hispaniola Indiarum Occidentalium præerat Archiepiscopus, complures excitasset controversias adversus Presbyteros Societatis Jesu, circa Dispensationes Matrimoniales, quibus nimirum ipsi, in vim specialium facultatum sibi, ut asserebant, competentium, cum Neophytis Indiarum Orientalium & Occidentalium, super impedimentis Matrimonii dirimentibus, & antea dispensaverant, & adhuc dispensare pergebant; cumque subinde R. P. Joseph Moreno Curiel, qui, postquam præfatus R. P. Ignatius ad Ecclesiam Jucatanensem in Indiis Occidentalibus Hispanicis sitam translatus fuit, eidem in Archiepiscopatu Sancti Dominici successit, illius actionem ea de re studiumque prosequutus fuerit; ut hujusmodi controversiis quantocitius finis imponatur, infrascripta dubia proposita, discussa, & dirempta sunt a Sanctissimo N. D. BENEDICTO PP. XIV. feliciter regnante, audita prius sententia & consilio Reverendissimorum DD. Cardinalium Generalium Inquisitorum in Congregatione coram Sanctitate Sua habita die 29. Julii anni 1756.

Occasio obortæ controversiæ recensetur.

Dubia autem proposita sunt, quæ sequuntur: Primum, an facultates in Apostolicis Brevibus concessæ Presbyteris Societatis Jesu, qui Missionariorum munus per Indias exercent, atque illæ potissimum, quæ Matrimoniales Dispensationes respiciunt, ad eas Provincias protendantur & loca, quæ pluribus abhinc annis ad Sanctam Catholicam Religionem redacta sunt, in quibus reperiuntur Infideles aliunde profecti, & ultro Christi Fidem amplexi; adeo ut Missionarii operam studiumque suum impendant, non quidem in iis ad Sanctam Religionem convertendis, sed tantummodo in iisdem Christianæ Doctrinæ institutionibus, rectisque moribus informandis.

Dubia proposita in Congreg.

Secundum: quatenus memoratæ facultates ad hujusmodi Regiones protendantur, ac præsertim facultas concedendi Dispensationes quoad prædictorum Matrimonia exerceri valeat; an id ita accipiendum sit, ut concessa dicatur auctoritas dispensandi super impedimentis publicis pro foro externo, tum ante, tum post contractum Matrimonium.

Tertium: an posita extensione facultatum ad publica quoque impedimenta pro foro externo, & in casibus contrahendi, æque ac jam contracti, Matrimonii, hujusmodi facultatibus uti possint Missionarii per ea loca, in quibus Episcopus Diœcesanus easdem obtinet facultates sibi ab Apostolica Sede peculiaribus Indultis concessas.

Quartum: etsi possent Missionarii Dispensationes concedere, suisque uti facultatibus etiam pro foro externo, an tamen id ipsis præstare liceat sine prævia summaria Informatione, coram Notario, locique Vicario capta, ad comprobandas dispensationis causas, & impedimentorum qualitates; an potius satis ad id habenda sit verbalis & extrajudicialis instructio seu informatio.

Quintum: an, quatenus hujusmodi facultates concessæ tantummodo dignoscantur Missionariis adlaborantibus pro conversione Infidelium, & non aliis; revalidanda sint Matrimonia celebrata in vim dispensationum, quas pro exteriori foro indulsissent Missionarii illi, qui in tradendis Fidei rudimentis, informandisque moribus solummodo exercentur.

Nonnulla ad rectam dubiorum resolutionem expendenda præmittuntur.

Priusquam vero ad propositorum dubiorum decisionem procedatur, summatim recensenda sunt ea, quæ pertinent ad facultates, quæ Presbyteris e Societate Jesu Missionariis, cum pro Orientalibus, tum pro Occidentalibus Indiis, peculiaribus Apostolicis Brevibus tribuuntur; exinde enim pendet justa dubiorum resolutio. Utque res ordine procedat, primo exponetur summa memoratarum facultatum, quoad impedimenta Matrimonii; deinde expendetur concessum jus ipsis facultatibus utendi, tam in interiori, quam in exteriori foro; tertio indicabuntur personæ, cum quibus dispensare possunt Missionarii; quarto recensebuntur loca, in quibus integrum ipsis est præfatis facultatibus uti; quinto denique attingentur quæcumque ad rectum dispensationum usum conferre possunt; atque hæc omnia desumentur ex concessionum Brevibus, a superioribus Romanis Pontificibus, atque etiam a Sanctissimo Domino Nostro feliciter regnante expeditis.

Et primo, quæ vis insit facultatibus dispensandi concessis Missionariis Soc. Jesu.

Ducto itaque initio, juxta præstitutam methodum, ab ipsa vi atque substantia facultatum quoad impedimenta Matrimonii concessarum; quum olim facultas amplissime protenderetur ad omnia impedimenta, sive gradus, non vetitos jure Divino, ea in subsequentibus Pontificiis Brevibus nonnihil cohibita fuisse dignoscitur: prohibentur namque modo Missionarii dispensare *in primo Consanguinitatis vel Affinitatis gradu* (*A*): excepto tantum *primo gradu, etiam rectæ lineæ, affinitatis, ex illicita tamen copula resultantis* (*B*). Atque hæc quidem omnia, ad hoc ut *Fideles Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere possint* (*C*): Quibus verbis tam inita, quam ineunda Matrimonia comprehenduntur.

Qualis esse debeat earum usus quoad internum externumque forum.

Proximum est, ut de præfatarum facultatum usu, quoad internum externumve forum videatur. Licet autem facultates in prioribus indultis concessæ, ad forum conscientiæ restrictæ essent, in posterioribus tamen concessionibus ad externum quoque forum ampliatæ conspiciuntur; ea tamen lege adjecta, ut quibus in locis reperiuntur Ordinarii easdem habentes facultates, ab Apostolica Sede sibi de more concessas, vel absunt ducentis saltem passuum millibus, nequeant Societatis Missionarii suis uti facultatibus pro foro externo. Ordinariis etenim reservata est privativa facultas dispensandi in exteriori, seu judiciali foro; neque datum est Missionariis, ut dispensationes ejusmodi indulgere, concessisque sibi pro foro externo facultatibus uti valeant, præterquam in iis locis, in quibus nulli adsunt Ordinarii, Episcopi nimirum, seu eorum Vicarii; vel, si qui existunt, ultra duas dietas, non minus ducentis passuum millibus inde absunt; aut si præsentes adsunt, vel parum distant, non tamen a Sede Apostolica impetrarunt facultativa dispensandi indulta, quæ Patribus Missionariis concessa reperiuntur (*D*). Ad forum porro conscientiæ tantum semper cohibita apparet tributa facultas dispensandi *in primo gradu rectæ lineæ affinitatis ex copula illicita resultantis*, super quo impedimendo dispensare permittuntur *in occultis, & in foro conscientiæ tantum, ac urgentibus justis causis* (*E*).

Cum quibus personis dispensare possint.

Hinc transeundo ad personas, cum quibus Missionarii, sive pro conscientiæ, sive pro judiciali foro, juxta præmissa, dispensare possunt; Neophyti quidem hi sunt. Neophytorum autem appellatione, secundum editas & a Summis Pontificibus approbatas resolutiones, non solum intelliguntur ii, qui paulo ante Baptismum susceperunt, sed etiam eorum filii, quamvis in infantia baptizati fuerint; ac insuper ii, qui ex Indo Neophyto, & ex Muliere Europæa, vel ex Europæo Viro, & Indica Muliere sunt progeniti, ideoque *mixti*, seu *mistitii* vocitantur.. Atque hæ sunt omnino personæ, cum quibus dispensare possunt Missionarii (*F*): interdicta ipsis quacumque facultate dispensandi cum *Quarteronibus* & cum *Pucuellibus*; cum iis nimirum, qui vel pro una tantum parte ducunt originem ab Indis Neophytis, ideoque dicuntur *Quarterones*; vel per Proavum, aut Proaviam dumtaxat ab Indis Neophytis trahunt originem, proindeque *Pucuelles* appellantur; quum hi Neophytorum nomine seu appellatione contineri non possint, ac consequenter nequeant Missionarii cum illis, sive in foro conscientiæ, sive in foro judiciali, super Matrimonii impedimentis dispensare: Eorum enim facultas cohibita est ad Neophytos; quorum nomine veniunt tantummodo ii, qui fuerunt superius designati (*G*).

Loca, in quibus dispensandi facultate uti possunt.

Quod spectat ad loca, in quibus Missionarii præfatis dispensandi facultatibus, ut supra, uti possunt, satis perspicua res est, quum Indulta ipsis concessa, utriusque, Orientalis nempe, & Occidentalis, Indiæ partes, seu Provincias, aliasque Maris Oceani Regiones, diserte complectantur (*H*).

Justa debet subesse causa dispensationis, & omnia gratis expedienda.

Quare nil aliud reliquum est, quam ut ea tradantur, quæ ad rectum probatumque Dispensationum usum conferre possunt. In quo sane, præter exactam observationem eorum, quæ superius adnotata sunt, duæ potissimum generales regulæ servari debent: prima nimirum, ut in omni Dispensatione justa adsit illius concedendæ causa; altera, ut tunc etiam, quum pro exteriori foro conceditur Dispensatio, nihil plane recipiatur, sed omnia gratis fiant (*I*). Quamvis autem in Brevibus facultativis, quæ olim tradi solebant Episcopis & Ordinariis præfatarum Regionum, pro Dispensationibus super impedimentis Matrimonialibus in foro interno externoque concedendis, injunctum iis legeretur, ut in Dispensationibus pro foro externo indulgendis, Missionariorum consilium exquirerent, quoties hi tam longe non abessent, ut id sine magno incommodo præstari non posset: cum tamen Episcopi subinde petiissent se levari hoc onere, quod etsi aliàs poterat opportunum videri, nunc quidem temporis nonnisi ad ferendas discordias aptum dignoscebatur; ut omnis diffidiorum & offensionum inter Ordinarios locorum, & Missionarios occasio submoveretur, plena libertas iisdem Ordinariis relicta est dispensandi etiam in foro externo, sublato penitus onere memoratum antea consilium requirendi (*K*).

Ordinarii locorum in dispensationibus concedendis non tenentur Missionariorum consilium exquirere.

In quo casu teneantur Episcopi subdelegare Missionarios pro elargiendis dispensationibus.

Præterea cum Episcoporum arbitrio concredita reperiatur facultas subdelegandi idoneos probatosque Sacerdotes, qui pro ipsis Episcopis subdelegantibus, in remotioribus Diœcesim locis, Dispensationes concedant pro exteriori seu judiciali foro (*L*); ad confovendam eo magis inter Episcopos & Missionarios animorum consensionem, statutum est, ut, si pro iis locis nulli deputati reperiantur Vicarii, vel absint spatio ducentorum milliariorum, non possint ab Episcopis alii subdelegari Sacerdotes, quam qui ab Apostolica Sede habent dispensandi facultatem; hi autem soli consueverunt esse Missionarii.

Quamdiu facultas dispensandi in Missionariis duret.

Denique ad rectum usum facultatum dispensandi, adnotasse juvabit, facultatem dispensandi in foro conscientiæ perpetuò concessam esse; eam vero, quæ ad forum judiciale spectat, intra viginti annorum curriculum esse cohibitam (*M*). Cumque juxta receptam praxim, soleat hujusce facultatis confirmatio indulgeri, omnino necesse est, ut Missionarii hac in re sibi provide consulant, non redigentes ad suprema propemodum statuti termini momenta cogitationem & curam petendæ confirma-

tionis;

tionis; ne periculum subeant, vel nullitatis actus, si quid efficiant post elapsum facultatum terminum, vel fraudandi pauperes Christifideles opportunis malorum remediis, quatenus eo deveniant, ut hujusmodi facultatibus amplius uti non valeant. Hæc sunt, quæ in Apostolicis Constitutionibus San. Mem. Pii IV. Pont. Max. aliorumque ipsius Successorum, & in Pontificiis Brevibus Clementis IX. Alexandri VIII. Clementis XI. Clementis XII., & Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. feliciter Regnantis, continentur; quibusque, ut par est, observatis ac respective perpensis, non solum omnes submoventur controversiæ, verum etiam facilis evadit & obvia responsio ad Dubia, quæ ad Sacram Congregationem examinanda ac dirimenda transmissa fuerunt.

Responsa ad proposita dubia.

Primo itaque Dubio, quo quæritur, an facultates concessæ Presbyteris Societatis Jesu Missionariorum munus per Indias obeuntibus, & nominatim illæ, quæ Dispensationes Matrimoniales respiciunt, ad ea protendantur loca & provincias, in quibus non alii reperiuntur Infideles, quàm qui aliunde venerunt, Christique fidem ultro amplexi sunt; affirmativum redditur responsum, ad formam tamen Brevium, & Constitutionum Apostolicarum, quæ superius indicatæ fuerunt.

Secundo itidem Dubio, quo quæritur, an quatenus facultates ad memorata quoque loca protendantur, eædem comprehendant Dispensationes Matrimoniales super impedimentis publicis, pro foro externo, tam ante, quam post contractum Matrimonium, concedendas; affirmative respondetur, juxta tamen disposita in Apostolicis Brevibus superius indicatis.

Tertio Dubio, quo exquiritur, an Missionarii præfatis facultatibus uti possint in iis locis, in quibus Diœcesani Episcopi similes obtinent facultates; respondetur, posse eos uti memoratis facultatibus, pro foro externo, tam in Matrimoniis contractis, quam in contrahendis dispensando, in iis tamen locis, in quibus non existunt Ordinarii similibus facultatibus instructi, vel absunt ultra duas Dietas, non minus ducentis millibus passuum, juxta id, quod itidem in Brevibus & Constitutionibus Apostolicis cautum reperitur.

Quarto, quo definiendum proponitur, num in iis casibus, in quibus possunt Missionarii dispensare in judiciali foro, hoc ipsis præstare liceat sine prævia summaria informatione coram Notario & Vicario loci capta, ad comprobandam Dispensationis causam & impedimenti qualitatem, vel potius sufficere dicenda sit verbalis & extrajudicialis informatio; responsum est, nihil esse innovandum; &, quoniam superioribus temporibus sufficiens visa est moralis certitudo tum causæ dispensandi, tum obstantis impedimenti, quantumvis judicialibus documentis non innixa, satius esse, ut eadem methodus in futurum quoque tempus retineatur.

Ad quintum denique Dubium, respiciens convalidationem Matrimoniorum, de qua quærebatur sub hypothesi eorum nullitatis, desumptæ ex defectu facultatum in iis, qui Dispensationes concesserunt ad ea Matrimonia ineunda; quum ex data superius responsione ad primum dubium satis deprehendere licuerit, hujusmodi positionem, seu hypothesim non subsistere, nullus relinquitur respondendi locus.

A Pontifice approbantur.

Hæc itaque sunt responsa data, seu resolutiones captæ in Congregatione Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium adversus hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum habita coram Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO PP. XIV., quas Sanctitas Sua, prævio maturo examine, approbavit & confirmavit; volens easdem, ad majorem solemnitatem, Apostolicis literis in forma Brevis roborari; præcipiensque, ut, quoties casus confirmandi hujusmodi facultates obvenerit, imposterum confirmatio non concedatur, nisi præmissa seria adnotatione temporis, quo indultum antea concessum fuerat, ut ita deprehendatur, an constitutus in eo terminus sit elapsus, exindeque valeat hac super re opportune provideri: Ac denique injungens omnibus Ministris seu Officialibus utriusque Secretariæ, videlicet Brevium Secretorum, & Congregationis de Propaganda Fide, ut sive nova fiat concessio, sive confirmatio facultatum jampridem obtentatum indulgeatur Missionariis Societatis Jesu, tam concessio, quam confirmatio, ad normam eorum: quæ præsenti Decreto exposita sunt, atque statuta, in omnibus & per omnia redigantur & conformentur.

Monumenta, quibus innixa sunt ea, quæ in supradicto Decreto SSmi D. N. BENEDICTI Papæ XIV. statuuntur.

(*A*) IN *quocumque, seu quibusvis, non tamen in primo, Consanguinitatis vel Affinitatis gradibus*: Ita legitur in Brevi San. Mem. Alexandri PP. VIII., quod incipit: *Animarum saluti*: quod est 14. in ordine Tom. IX. novissimi Bullarii Romæ impressi §. 9. *

(*B*) *In primo gradu etiam rectæ lineæ ex copula illicita resultantis*: Hæc sunt verba Brevis San. Mem. Clementis PP. XII., quod incipit: *Cum dudum*: & est 142. in ordine, Tom. XIV. * citati Bullarii §. 2.

(*C*) *Ut Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere valeant*: Ita legitur in Brevibus Summorum Pontificum Alexandri VIII., Clementis XII., & aliorum.

* In hac Editione Tom. VII. Const. VII. pag. 100. & seq.

* In hac Editione Tom. XV. Const. CXLVII. p. 3. & seq.

(*D*) *Præterea ejusdem Societatis Jesu Provincialibus, vel ab eis deputandis Presbyteris, cum Neophytis Provinciarum utriusque Indiæ, aliarumque Maris Oceani Regionum, in quibus inter Infideles Fideles existunt, & non adsunt Ordinarii similem facultatem habentes, vel ultra duas dietas existunt, in quocumque, seu quibusvis, non tamen in primo, Consanguinitatis, vel Affinitatis gradibus, vel alias, conjunctis, seu se attinentibus, ut Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere valeant, in foro conscientiæ tantum, gratis tamen dispensandi; & insuper ibidem, locorum Ordinariis &c. etiam in judiciali foro: in reliquis autem Provinciis præfatis, Ordinariorum præsentia destitutis, vel ab eis ultra duas dietas prædictas, non minus ducentis millibus passuum remotis, Provincialibus & Deputatis Presbyteris prædictis cum eisdem Neophytis, non tamen in primo gradu, in utroque foro, gratis dispensandi*: Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 9. & in citato Brevi San. Mem. Clementis XII. §. 2.

(*E*) *Cum eisdem Neophytis in primo gradu, etiam rectæ lineæ, Affinitatis ex copula illicita resultantis se attinentibus, ut Matrimonium quoque inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere similiter valeant, in occultis tamen, & in foro conscientiæ tantum, ac urgentibus justis causis, gratis tamen dispensandi*: Sunt verba citati Brevis San. Mem. Clementis XII. §. pariter 2.

(*F*) *Et insuper quia a nonnullis dubitatum, seu hæsitatum fuit, an omnes Indigenæ illarum Regionum oriundi & naturales, & Christianorum indigenarum etiam baptizatorum filii, etiam in eorum infantia baptizati, jure Neophyti appellari possint, idcirco tenore earumdem præsentium decernimus & declaramus, omnes oriundos seu naturales supradictarum omnium tam Orientalium, quam Occidentalium partium; imo etiamsi Æthiopes, Angulani,* vel

vel quarumvis aliarum transmarinarum regionum, etiamsi Christianorum filii, & in infantia baptizati, vel etiam inter se, vel cum Europæis mixtim progeniti sint, ad concessionis hujusmodi effectum, esse & intelligi debere Neophytos. . . . . Quin etiam quia de mixtim progenitis, quos Mixtos *vocant, majus dubium accepimus, cum eisdem mixtis, quos similiter ad hunc effectum Neophytos censendos esse decernimus, in gradibus & Matrimoniis contractis & contrahendis prædictis, gratis tamen, dummodo non ita facile id fiat, dispensare posse; eisdemque Presbyteris facultatem desuper concedimus opportunam*: Verba sunt citati Brevis San. Mem. Alexandri VIII. §. 16., in quo etiam confirmatur similis alia præcedens Constitutio San. Mem. Clementis PP. IX. quæ incipit: *Animarum saluti*: expedita die 8. Januarii 1669.

(*G*) Proposito in generali Congregatione Cardinalium Generalium Inquisitorum habita feria IV. die 2. Junii 1618. sequenti dubio: *An appellatione* Neophytorum *Indi solum noviter conversi comprehendantur; an non etiam qui sunt originarii per omnes eorum lineas, qua pro una dumtaxat parte ab illis originem trahunt, vulgo* Quarterones *appellati; & an comprehendantur, qui octavam partem per Proavum & Proaviam, & sive ab alterutro, sive ab utroque habeant, vulgo* Pucuelles *nuncupati*: Huic dubio responsum fuit: *Non comprehendi Quarterones, multoque minus Pucuelles*: Hoc Congregationis Responsum confirmatum subinde fuit, instante Rege Catholico, una cum aliis Declarationibus, a San. Mem. Clemente PP. XI. in suis Apostolicis literis expeditis in forma Brevis die 29. Aprilis 1701. & iterum aliis literis Apostolicis in forma Brevis expeditis a Summo Pontifice BENEDICTO XIV. die 17. Julii 1748.

(*H*) Verba Brevium pro re, de qua nunc agitur, sunt comprehensiva *omnium tam Orientalium, quam Occidentalium partium, & etiam Æthiopum, Angolanorum, & quarumvis aliarum transmarinarum Regionum*: Id colligitur ex præcitatis verbis contentis in Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 16.

(*I*) Verbum: *gratis*: reperitur in omnibus Apostolicis literis, & concessionibus ad hanc materiam spectantibus.

(*K*) Feria IV. die 3. Maii 1752. Lecto Memoriali, in quo Procurator Generalis Societatis Jesu postulabat renovationem facultatum extraordinariarum in forma Brevis, quæ ab anno 1734. a San. Mem. Clemente XII. ad annos viginti pro Missionariis ejusdem Societatis prorogatæ fuerant, Eminentissimi ac Reverendissimi DD. Cardinales Generales Inquisitores dixerunt: *Pro gratia* renovationis Brevis, dempta tamen clausula, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit; & est, quæ sequitur.: *Et insuper locorum Ordinariis, ut de Presbyterorum eorumdem, tamquam Adjutorum & Assessorum suorum, in locis præfatis, & ubi eorum commode haberi potuerit copia, consilio, & cum illis, etiam in judiciali foro*: Et Feria V. die 4. ejusdem mensis in consueta Audientia per R. P. Assessorem S. Officii a Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO Papa XIV. habita, Sanctitas Sua benigne annuit pro renovatione Brevis, dempta tamen clausula, ut supra. Hoc Decretum communicatum fuit per R. P. Assessorem S. Officii, R. P. Secretario Sacræ Congregationis de Propaganda Fide sub eadem die quinta Maji 1752.

(*L*) *Dictisque Ordinariis alios Presbyteros idoneos a se prius approbatos, in locis, ubi non adsint Missionarii similem facultatem habentes, quoad præmissa in sui locum subdelegandi, licentiam & facultatem auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & impertimur*: Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Clementis PP. XII. §. 2.

(*M*) In Brevi Apostolico San. Mem. Pii IV. expedito die 15. Junii 1563. habentur hæc verba: *In foro conscientiæ tantum perpetuo*: Prorogatio ad annos viginti *pro foro externo* legitur tam in hoc, quam in aliis subsequentium Summorum Pontificum Brevibus.

Decretum hujusmodi Apostolicæ auctoritatis munimine roboratur.

§. 2. Nunc autem cupientes, ut ea, quæ prævio tam sedulo accuratoque examine, in præinserto Decreto definita, decisa, & constituta fuerunt, eo semper firmius subsistant, & serventur exactius, præinsertum Decretum singulaque in eo contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, confirmamus & approbamus, & quatenus opus esset, eadem illa ex integro, ac in omnibus & per omnia juxta præinserti Decreti seriem & tenorem, dicta Apostolica auctoritate, ac earumdem præsentium literarum tenore, statuimus, decernimus, & ordinamus, illisque inviolabilis firmitatis robur adjicimus. Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas & efficaces existere, suosque integros & plenarios effectus sortiri & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, plenissimè suffragari, ac respective ab iisdem observari debere; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes, dictæque Apostolicæ Sedis Nuntios, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Quibuscumque in contrarium non obstantibus.

§. 3. Non obstantibus contrariis forsan, etiam Apostolicis, seu in Synodalibus, aut Provincialibus Conciliis editis Constitutionibus & Ordinationibus, seu per dictas Indiarum Regiones invectis usibus & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, dictarum Regionum Ecclesiis, etiam Metropolitanis, earumque Præsulibus, seu cujusvis Ordinis, & Instituti, etiam præfatæ Societatis Jesu, Missionibus, & Presbyteris Missionariis, in genere, aut in specie, etiam ad Regum, aliarumque sublimium Personarum instantiam, seu quorumcumque meritorum intuitu, sub quacumque forma concessis, ac sæpius confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sumptorum fides.

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 17. Januarii 1757. Pont. XVII.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die XXVII. Januarii MDCCLVII. Pontificatus Nostri anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

Antiquum

LXXI. Antiquum Urbis Panthèon, nunc Ecclesia Sanctæ Mariæ ad Martyres nuncupata, sub peculiari Romanorum Pontificum tutela suscipitur, ejusque Fabricæ conservatio Apostolicarum Ædium Præfecto pro tempore committitur, Palatii Apostolici sumptibus procuranda.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

[Pr]oœmium.

AD summi Sacrorum Christianorum Antistitis curam specialiter pertinere non ambigitur, ut conservationi & decori Sacrarum Ædium diligenter prospiciat, earumque præsertim, quæ remotissimæ antiquitatis memoria, egregii operis amplitudine, & quod magis est, pretiosis Sacrarum Reliquiarum thesauris, ac singulari Christifidelium cultu jampridem conspicuæ, inter alia Deo sacra loca supereminere, peculiarisque sollicitudinis studium sibi vindicare conspiciuntur.

[Q]uam cele[bre] Romæ [f]erit Tem[plu]m Pan[the]on.

§. 1. His porro nominibus neminem ignorare arbitramur, quantum clarescat celeberrimum Romæ Pantheon, quod olim a Marco Vipsanio Agrippa in Campo Martio extra Urbem insigni æternoque opere extructum, nunc in ipsius Urbis interiori, ac frequentissima regione situm deprehenditur, ex quo nimirum Aurelianus Imperator ejusdem Urbis ambitum latius prolatum, novis mœnibus circumclusit; quod quidem Pantheon, ineunte septimo Ecclesiæ seculo, Prædecessor Noster S. Bonifacius Papa IV. ab Imperatore Phoca sibi concessum, & ab omni Gentilium superstitione expurgatum, vero æternoque Deo sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis Martyrum Reginæ dicavit.

[..]. S. Boni[fac]io IV. Deo [in] honorem Mariæ Vir[gin]is Marty[ru]m Reginæ [dic]atum, at[qu]e ingenti [sac]rarum [Re]liquiarum [cop]ia insig[nit]um.

Ea occasione Sanctissimus Pontifex, veteris disciplinæ retinentissimus, juxta quam incruentum Religionis Nostræ Sacrificium, aut ad ipsa Sepulchra Martyrum, aut super Altaria, quæ simul eorum corporum conditoria evasissent, Omnipotenti Deo convenientissime offerri consuevit, ingentem vim Sacrarum Reliquiarum e variis Martyrum Cœmeteriis collectam, solemni instituta pompa, non minus XXVIII. curribus, ut vetus traditio docet, impositam, in acquisitum Christianæ Religioni Templum invexit; nec alia occasione putandum est sub Ara majore collocata fuisse Corpora Sanctorum Martyrum Rasii & Anastasii, quæ inibi reperta Anno Jubilæi MDCLXXV., jubente piæ memoriæ Prædecessore Nostro Clemente Papa X., festiva prius supplicatione in eorum honorem, & ad intermortuam ipsorum memoriam in populo revocandam, per Urbem ducta, in eumdem locum religiosissime restituta fuerunt.

[S]olemnis [qu]ique exti[t] hujus De[dic]ationis [me]moria.

§. 2. Ecclesiæ hujus Dedicatio, utpote insignis Christianæ Fidei triumphus de extincta Idololatriæ tyrannide, in Romana quidem Ecclesia adhuc ipso die consecrationis ejus, qui fuit tertio Idus Martii, anniversaria celebritate recolitur; idque ab antiquo tempore jugiter observatum fuisse evincit, Sacramentarium vetus Gregorianum nuncupatum, ab Hugone Menardo editum, in quo prædictæ diei Missa ita inscribitur; *In Natali Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad Martyres:* quo scilicet *Natalis* nomine, non solum Martyrum obitus, sed Ecclesiarum quoque Dedicationes, ac etiam Sedium Episcopalium constitutiones, ipsasque Sacrorum Pastorum consecrationes ac enthronismos appellari consuevisse constat. Quum autem hujusce diei solemnitas per Christianum Orbem longe lateque propagata, frequentes ad Urbem attraheret Fideles eo anni tempore, quo consumptis jam superioris anni frugibus, sæpe eveniebat, ut confluenti multitudini nequaquam sufficiens annona suppeteret; hinc satius visum est Prædecessori Nostro Gregorio Papæ IV. circa annum Domini octingentesimum trigesimum quartum, hujusmodi solemnitatem ad opportunissimum anni tempus, ad diem videlicet Kalendarum Novembrium, celebrandam transferre: quo facto, solemne Festum, quod nunc prædicta die, non solum in honorem Deiparæ Virginis, & Sanctorum Martyrum, sed etiam in cæterorum omnium Cœlestium spirituum, atque Sanctorum cum Christo regnantium memoriam, universa per Orbem Ecclesia concelebrat, institutum fuisse non dubitatur.

Atque hinc, translata hujusmodi solemnitate a Gregorio IV. ad diem Kalend. Novemb., omnium Sanctorum festum celebrari cœpit.

§. 3. Celebris quoque fuit superioribus sæculis ad eamdem Ecclesiam Sanctæ Mariæ ad Martyres Romanæ Ecclesiæ Conventus, alia per singulos annos stata die haberi solitus, Dominica videlicet, quæ Festum Pentecostes immediate præcedit; dum Pontifex cum universo Clero ad eam accedens, Stationemque ibi & Missarum solemnia celebrans, sermonem ad Populum habebat de Spiritus Sancti adventu proxime recolendo, in cujus typum, (ut ait Benedictus Canonicus in suo Cæremoniali, quod Prædecessori Nostro Cœlestino Papæ II. tunc S. R. E. Cardinali Vidoni de Castello nuncupato, inscriptum edidit) *de altitudine Templi mittebantur Rosæ in figuram Spiritus Sancti*, quæ scilicet igneas linguas decidendo repræsentabant; unde etiam apud Scriptores Ecclesiasticos hujusmodi dies Dominica *de Rosis*, seu *de Rosa* appellata fuit, & adhuc hujusce ritus vestigium retinetur ab ipsius Ecclesiæ Canonicis, quibus prædicta die Officia Divina in Choro persolventibus Rosæ distribuuntur.

Magnus quoque ad id Templum conventus erat Romanæ Ecclesiæ, proxima ante Pentecostem Dominica.

§. 4. Ecclesia isthæc a vetustissimis temporibus non solum Parochialis, sed etiam Collegialis fuisse dignoscitur, insigni videlicet Sæcularium Canonicorum Capitulo jugiter decorata: ac insuper ex authenticis Romanæ Ecclesiæ monumentis eruitur, eam aliquando Presbyteri Cardinalis Titulum extitisse, quamvis recentioribus sæculis inter Urbis Titulos minime adnumerata fuerit, donec fel. record. Prædecessor Noster Benedictus Papa XIII. adlecto in Diaconorum Cardinalium Ordinem bon. mem. Nicolao de Judice, qui sub Clemente XI., Apostolicarum Ædium Præfectus quum esset, eidem Ecclesiæ instaurandæ ornandæque præfuerat, Ecclesiam ipsam ad Diaconiæ dignitatem evexit, dictumque Nicolaum primum Sanctæ Mariæ ad Martyres Diaconum Cardinalem renunciavit.

Collegialis Ecclesia jampridem extitit, titulusque Presbyteri Cardinalis.

Ad Diaconiæ dignitatem a Benedicto XIII. restituta.

Sunt etiam, qui eamdem Ecclesiam Cappellæ Pontificiæ nomine appellarint, seu quia Pontifices propinquas illi Ædes ab Anastasio Papa IV. extructas, urbanis negociis commodius consulturi, identidem incolere consueverint; seu quia eamdem singulari studio sartam tectamque tueri, sacrisque donariis, vasis, ac vestibus instructam ornatamque habere, ac de omnibus ad eam pertinentibus, quasi peculiaris dominii jure, disponere nunquam omiserint.

Olim quoque Cappellæ Pontificiæ nomine nuncupata, & quare.

§. 5. Et sane in vitis Pontificum apud vulgatum Anastasium, frequens occurrit mentio tum profusæ in eamdem Ecclesiam liberalitatis ac munificentiæ, tum etiam assiduæ circa illius statum & conservationem providentiæ & curæ Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum; inter quos merito commemorandus videtur S. Gregorius Papa III., qui illata huic Sacro Templo gravissima damna ab Imperatore Constante, dum æreum amplissimi fornicis rectum, aliaque

Nonnullorum Pontificum providentia pro hujus Templi conservatione.

ædificii ornamenta simul ac firmamenta, hostilem in modum abstulerat, murario primum opere diligentissime emendari curavit, mox plumbeis superinductis laminis totam molem ita communiit, ut gravissimæ impensæ opus nonnisi post septem elapsa sæcula sub Nicolao Papa V. ex integro renovari necesse fuerit, idemque adhuc tegumentum, aliorum Pontificum studio temporibus suis opportune ac diligenter aptatum, augustam Ædem adversus vim temporibus tempestatumque injurias satis tueatur.

Aliorum cura in eo ornando.

§. 6. Simili cura Prædecessores Nostri S. Benedictus II., & Hadrianus I. ad interiorem Templi ornatum conversi, illius Parietes marmoribus incrustasse narrantur; quamobrem alteri eorum merito tributus videtur ornatus ille, qui supra Ædificii Coronam, ad usque Fornicis curvaturam assurgens, dum per ætatem licuit, stetit; porphyreticis quidem, aliisque e vario marmore laminis speciosus, sed neque ad reliqui operis soliditatem exactus, neque ad priscam ædificandi rationem, quæ Augustæo seculo viguit, elaboratus. Idem Hadrianus Aram Templi principem contexerat argenteo Ciborio, quod sive hominum manibus sublatum, sive temporum injuria detritum, Innocentius VIII. marmoreum restituit.

Quod autem a Templi solo ad supradictam Coronam interjacet, fel. record. Prædecessor Noster Clemens Papa XI. hac Nostra ætate, aptissimo simul, ac splendidissimo ornatu decoravit, perpolitis ingentibus pretiosisque columnis, incrustatis vario marmore parietibus, novaque Ara Maxima magnifico opere extructa.

Externam vero Templi faciem, quam vetustate fatiscentem similis memoriæ Prædecessor Noster Urbanus Papa VIII., (ærei lacunaris reliquiis, ad ornandam Principis Apostolorum Confessionem, instruendamque tormentis bellicis Hadrianam Arcem, translatis) nova contignatione communierat, ac binis extructis ad usum æris campani Turribus exornaverat, idem ipse Clemens XI., area laxata, Ægyptioque Obelisco supra Fontem erecto, speciosiorem pulchrioremque reddidit.

Pontifex etiam insigni opere tum conservationi, tum ornatui prospexit.

§. 7. Horum itaque aliorumque Prædecessorum Pontificum exemplis, Officiique Nostri debito, quod in aliarum Sacrarum Ædium decore tuendo, ac pro viribus augendo implere semper curavimus, excitati, & commonefacti; quum accepissemus, interiorem Testudinis partem, non solum contracto tot seculis volventibus situ sordescere, sed etiam decidentibus quotidie cæmentis, quæque reliqua erant ex plumbeis laminis, quibus olim interius obducta fuerunt ipsius fornicis laquearia, secum trahentibus, non sine confluentium periculo, sensim labefactari; rem omnem sedulo explorari præcepimus, compertoque jampridem a fel. record. Alexandro PP. VII. Prædecessore Nostro admotas fuisse manus hujusmodi reparationi, quæ, eodem morte intercepto, absolvi non valuit, opus ipsum ex integro resumi jussimus, appositisque miro Opificum Nostrorum artificio machinis, ingentes undique rimas obstrui, laquearia redintegrari, universumque fornicem firmari & perpoliri curavimus; mox etiam subjectum parietis gyrum, qui inter utramque Coronam intercurrit, ab antiquo squallore vindicaturi, novum illius ornatum totius ædificii formæ respondentem albario rectorioque opere perficiendum mandavimus.

Exemplo Clementis XI. Card. Hieronymo Columnæ Apostolicarum Ædium Pro-Præfecto hujus operis cura demandata.

§. 8. Qua in re dirigenda urgendaque, quum egregia extiterit diligentia & opera Dilecti Filii Nostri Hieronymi SS. Cosmæ & Damiani S. R. E. Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati, ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarii, & Apostolicarum Ædium Pro-Præfecti, cui Nos, præfati Clementis XI. Prædecessoris exemplo, hanc curam demandavimus: ad afferendam perpetuo Sacri Augustique Templi conservationem valde opportunum, simulque recensitis superius Prædecessorum Pontificum studiis convenientissimum fore judicavimus, illius specialem tutelam in posterum in Nos & Successores Nostros susceptam, ejus vigilantiæ committere, qui nunc & pro tempore Pontificii Palatii, ac cæterarum Ædium, quæ peculiari jure ad Romanorum Pontificum curam, aut usus pertinent, Præfectus, & pro Officii sui munere Curator existet.

Apostolicarum Ædium pro tempore Præfecto in perpetuum committitur, ut præsit conservationi Pantheon, Palatii Apostolici sumptibus perficiendæ.

§. 9. Itaque motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione, Dilectos Filios Conservatores Cameræ Urbis Romæ, necnon ejusdem Cameræ Fabricerios nuncupatos, ab omni cura & sollicitudine, qua hactenus circa sarta tecta ipsius Panthei, ad instar aliorum veterum Urbis Ædificiorum & monumentorum, intendere consueverunt, absolventes & penitus liberantes; Dilecto etiam Filio Nostro Prospero S. Mariæ ad Martyres Diacono S. R. E. Cardinali Columnæ de Sciarra nuncupato, ejusque Successoribus præfatæ Ecclesiæ Diaconis pro tempore futuris, committimus & mandamus, ut a Capitulo Canonicorum ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ, nunc quidem, cum primum commode fieri poterit, deinde vero singulis annis, seu quoties aliorum ipsius Capituli Officialium electio celebrabitur, duos ex ipsorum Canonicorum numero Æditos seu Fabricerios nuncupandos eligi & deputari curent, qui hujusmodi munus, ea, qua decet, cura & diligentia assumere atque obire sciant & valeant: Quibus sic electis, atque deinceps, ut præfertur, eligendis, Nos earumdem præsentium tenore injungimus, & mandamus, ut diligenter studioseque Panthei fabricam identidem scrutentur, explorantes numquid a quoquam factum, illatum, appositumve fuerit, quod ei detrimento esse possit, vel quidquam vetustate labefactatum, seu imbrium ac tempestatum vi dejectum vitiatumve appareat, quod opportuna reparatione emendari conveniat. Quæcumque autem providenda, ordinanda, aut restauranda compererint, ea omnia quamprimum deferre non omittant ad nunc & pro tempore existentem Palatii Apostolici Præfectum; quem volumus deinceps, ad eum plane modum, quo cæteris Pontificiis Ædibus præest, hujus quoque Templi fabricæ conservandæ restaurandæque præesse; illiusque indemnitati pro Officii sui auctoritate prospicere; ejusdemque reparationibus & restaurationibus pro tempore necessariis & opportunis, Apostolici Palatii sumptibus & expensis, consulere & providere: Nos enim præfato Hieronymo Cardinali & Pro-Præfecto, ejusque Successoribus, per easdem præsentes, hujusmodi curam committimus & demandamus, atque ad præmissos effectus plenam & omnimodam facultatem & potestatem tribuimus & impertimur.

Præmissorum robur, non obstantibus quibuscumque.

§. 10. Decernentes, has Nostras Litteras & in eis contenta hujusmodi, etiam ex eo quod quicumque in præmissis aliquod interesse habentes, seu habere prætendentes, ad id vocati & auditi non fuerint, seu ex quovis alio capite, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, vel quovis alio defectu notari, impugnari, aut in jus vel controversiam vocari posse; sed semper & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere & fore, atque ab iis, ad quos pertinet, seu in posterum pertinebit, omnimode observari, iisque, quorum favorem concernunt, plenissime suffragari. Non obstantibus, de jure quæsito non tollendo,

aliisque

aliisque Regulis, Constitutionibus, & Litteris Apostolicis, nec non prædictæ Urbis, & Cameræ Capitolinæ, seu præfatæ Ecclesiæ, ejusque Capituli & Canonicorum, Statutis, usibus, consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel immemorabili observantia, seu quavis firmitate alia roboratis, ac iteratis vicibus confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & singulis, eorum tenores præsentibus pro expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, aliisque contrariis quibuscumque.

ctio pœ-

§. 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis & liberationis, commissionum & mandatorum, facultatum impertitionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

..18. Fe- rii 1757. ificatus

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, duodecimo Kalendas Martii, Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

J. Card. Pro-Dat. D. Card. Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXII.

Acta Consistorialia pro Concessione Pallii Patriarchæ Antiocheno Syro Maronitarum.

In Consistorio Secreto habito die 28. Martii 1757.

ARGUMENTUM.

Die duodecimo Februarii, Anni 1756. cùm è vivis excessisset Reverendissimus Dominus Simon Petrus Evodius, Patriarcha Antiochenus Syrorum Maronitarum: is nimirum, quem Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus datis die 16. Martii 1743. Literis, ad compescendas dissensiones in Electione Patriarchæ subortas, Patriarcham Auctoritate Apostolica constituerat; die autem 13. Julii 1744. in Consistorio Semipublico, ad complementum Patriarchalis dignitatis, Pallio Pontificio donaverat: Peractis de More Novendialibus, Archiepiscopi & Episcopi ejusdem Nationis Syrorum Maronitarum, quibus eligendi Patriarchæ jus competit, convenerunt in Chesroano apud Anturam in Æde Sancti Josephi; & unanimi omnium consensu, die 28. ejusdem mensis Februarii, elegerunt in Patriarcham, Reverendissimum Dominum TOBIAM GAZENIUM, *Cypri Archiepiscopum: quemadmodum ex hoc Synodico ipsorum Decreto perspicuum redditur.*

Archiepiscoporum & Episcoporum Decretum Electionis Reverendissimi Domini TOBIÆ GAZENII, Archiepiscopi Cypri, in Patriarcham Antiochenum Syrorum Maronitarum.

LAUS DEO SEMPER.

PRæsentibus Litteris pateat, Nos infrascriptos in Æde Sancti Josephi apud Anturam convenisse, ibique juxta Sacros Canones, præscriptasque in Sanctis Synodis Constitutiones, elegisse Reverendissimum Dominum TOBIAM GAZENIUM, in Beatissimum Patriarcham Sedis Theopolis Antiochiæ, plenaque omium nostrum libertate, atque unanimi consensu, eundem in Patriarcham nostrum, nostræque Nationis Patrem adscivisse; debitam ipsi obedientiam, subjectionemque secundum Statuta Sanctarum Synodorum exhibituros; dummodo idem ipse Formulam Professionis suæ, Pontifici Sanctæ Romanæ Sedis exhibeat, Fidemque Catholicam usque ad sanguinis effusionem conservet. In quorum fidem in Sancto nostro Concilio hanc syngrapham a nobis subscriptam dedimus die vigesima octava Februarii, Anno 1756.

Archiepiscopi & Episcopi.

Philippus Listræ.
Stephanus Botri.
Gabriel Ptolemaidis.
Joannes Laodiceæ.
Germanus Tripolis.
Michaël Damasci.
Antonius Arcæ.
Josaphat Tyri.
Petrus Paneadis.
Joseph Sidonis.
Joseph Beryti.
Joachim Eden.
Arsenius Tagriti.

Postea, tum ab Electo Patriarcha Tobia, tum ab Archiepiscopis, & Episcopis Electoribus, ad SS. Dominum Nostrum PP. BENEDICTUM XIV., & ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide, una cum R. P. D. Arsenio Heliopolitano Archiepiscopo, ipsius Electi Patriarchæ Oratore & Procuratore, Literæ missæ sunt, quibus demississime Sanctitatem Suam rogant, ut Electum Patriarcham confirmare, eique Pallium, plenitudinis Pontificiæ Potestatis insigne, concedere dignetur. Sunt autem hujusmodi.

I.

Epistola Electi Patriarchæ Tobiæ Petri Gazenii ad Sanctissimum Dominum nostrum BENEDICTUM Papam XIV.

SANCTISSIME PATER.

EGo Tobias Gazenius Sanctitatis Tuæ servus, Cypri olim Archiepiscopus, nunc verò miseratione divina Antiochenus Patriarcha, licet indignus, coram sanctis pedibus Tuis procumbens, eosque submisse ac reverenter, sicuti Christi Domini Vicarium decet, deosculans, Sanctitati Tuæ expono, duodecima die Februarii, hujus anni, Simonem Patriarcham Antiochenum, decessorem meum, ad Deum migrasse: cui ut requiem donet Dominus, suffragio sanctarum tuarum precum contingat. Die autem vigesima octava ejusdem mensis, fratres meos, tuosque famulos, Archiepiscopos & Episcopos, in Æde Sancti Josephi apud Anturam, Patrum Societatis Jesu, in Chesroano, convenisse, ibique secundùm Statuta Sacri Libanensis Concilii, latis ad eligendum novum Patriarcham cum plena libertate, nullaque vi adhibita suffragiis, me tametsi immerentem, Patriarcham constituisse: quemadmodum Sanctitati Tuæ palam faciunt datæ ab ipsis ad Sanctam Apostolicam Sedem, & ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide Literæ. Quoniam verò, Sanctissime Pater, Beati Petri Apostolorum Principis es Successor, cui dictum est: & Tu conversus confirma fratres tuos: ideo coram pedibus tuis provolutus, enixis precibus a Te peto, ut Pallium mihi Pontificium concedas, meque in Sede Antiochena confirmes, sicuti decessores Tui felicis recordationis cum meis antecessoribus facere consueverunt; idque mihi præstare digneris

per

per fratrem meum, servum autem tuum, Arsenium Heliopolis Archiepiscopum, quem tanquam Procuratorem meum misi ad deosculandum pedes tuos, & ad impetrandam a Te confirmationem: Virum virtutibus ornatum; prudentia, pietate, & patientia in excitatis adversus ipsum ex invidia persecutionibus præditum: quem, quum adhuc Monachus esset, ego autem ipse Patriarchalem dignitatem nondum iniissem, ex longa consuetudine probe cognovi; dignum proinde censui, ut illum ad Apostolicam Sedem ablegarem. Decebat sanè, ut egomet ad Sacra Apostolorum Limina visitanda accederem: Verùm ab hoc me proposito detinuit, primum quidem immensa locorum distantia; deinde, quia vereor, ne quid detrimenti res Maronitarum publicæ, me absente, capiant. Itaque paterna Tua benignitate fretus, etiam atque etiam rogo, ut meis, meæ Nationis, atque Ablegati ejusdem Votis obsecundans, Pater Beatissime, & Pallium mihi transmittas, & reliquis me spiritualibus temporalibusque beneficiis cumulare digneris: quæ quantulacumque sint, in summum tamen mihi honorem cessura reputabo. Meæ autem erga Te, & Sanctam Sedem Tuam demissæ obedientiæ argumentum habes Orthodoxæ Fidei professionem, manu mea subscriptam, quam Tibi Nuncius meus exhibebit. Voveo enim, & promitto, coram Deo & Angelis ejus, me Sedi Apostolicæ & Romano Pontifici usque ad extremum vitæ spiritum semper & ubique obtemperaturum: operam insuper omnem collaturum, ut huic meæ Nationi, quæ perpetuis erga Sanctam Sedem obsequii & reverentiæ documentis claruit, Deo favente, Teque annuente, amputatis dissensionibus, pacem ac tranquillitatem restituam. Interim Tuis sanctis pedibus iterum demississime oscula defigens, ut ad multos Te annos incolumem servet, precibus à Deo Optimo Maximo quàm possum studiosissime contendo. Datum die 20. Martii 1756.

Sanctitatis Tuæ Servus.
Tobias Petrus Gazenius,
Patriarcha Antiochenus.

II.

Epistola ejusdem Electi Patriarchæ Tobiæ ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide.

Eminentissimi, ac Reverendissimi Domini.

Certiores Vos facio, die duodecima Februarii, hujus anni, Simonem Evodium Patriarcham Antiochenum è vivis excessisse; die autem vigesima octava ejusdem mensis congregatos juxta Decreta Sacræ Libanensis Synodi in Æde S. Josephi Anturensi Patrum Societatis Jesu in Chesroano Archiepiscopos & Episcopos fratres meos, latis libere suffragiis, me licet immerentem, in Patriarcham Antiochenum elegisse: quemadmodum ex Literis ipsorum ad Sanctissimum ac Beatissimum Pontificem Maximum, & ad Sacram Congregationem Vestram datis perspicere potestis. Quum igitur æquum decensque sit, ut optimis traditionibus sacrisque consuetudinibus mos geratur; idcirco vestigiis Decessorum meorum ego insistens, a Sanctitate Sua petere decrevi & Pallium Pontificium, & Apostolicam in Sede Antiochena confirmationem; signum autem, & pignus obedientiæ meæ ac reverentiæ erga Sanctam Romanam Sedem, patebit Sacræ Congregationi Vestræ ex Formula Professionis Fidei, mea manu subscriptæ, ac sigillo firmatæ, quam ad Apostolicam Sedem transmitto. Quamobrem Eminentias Vestras Reverendissimas rogo, ut a Sanctissimo Patre Pallium mihi Pontificium, & Confirmationem Apostolicam impetretis, una cum gratiis, & privilegiis, quæ meis Decessoribus concedi consueverunt: eidem insuper Beatissimo Patri significetis, quod, nisi me locorum distantia, & imminens Nationi meæ ex mea absentia periculum detinerent, per me ipsum ap visitanda Sacra Apostolorum Limina, & ad accipiendum è manibus Sanctitatis Suæ Pallium accederem. Quàm verò sim Sedi Apostolicæ Romanisque Pontificibus obsequentissimus, id palam faciet frater meus Arsenius Archiepiscopus Heliopolitanus, quem Nuncium meum, Oratorem, ac Procuratorem ablegavi, ut pro me obedientiam exhibeat, & Pallium petat. Illum siquidem ad hoc obeundum munus idoneum existimavi, utpote Virum bonis moribus præditum, vitutibus ornatum, mihique probe notum, antequam ad Patriarchalem dignitatem evectus essem. Vos igitur post Deum obsecro, Eminentissimi Domini, ùt quas ipse nomine meo porriget, ne patiamini irritas esse & inanes preces. Interim Deum Optimum Maximum oro & obtestor, ut totus terrarum Orbis ditioni vestræ subdatur, & obductæ ab adversariis nebulæ dissipentur. Datum die 20. Martii 1756.

Tobias Petrus Patriarcha Antiochenus.

III.

Epistola Archiepiscoporum & Episcoporum ad Sñum Dominum Nostrum Benedictum Papam XIV.

SANCTISSIME PATER.

Post oscula Liminum Apostolicorum, sanctorumque pedum tuorum, Nos infrascripti exponimus, quod die 12. mensis Februarii, servus tuus Simon Petrus Patriarcha Antiochenus ex hac luce ad Dominum migravit: oramus, ut Deus Sanctitatem Tuam nobis conservet: post illius autem decessum, congregati apud Anturam in Chesroano in Æde Sancti Josephi, quæ Patrum Societatis Jesu est, die 28. ejusdem mensis, latis secundum Decreta Sanctæ Libanensis nostræ Synodi suffragiis, elegimus servum tuum, fratrem nostrum, Tobiam Gazenium, Cypri Archiepiscopum, nobili genere natum, eumque unanimi consensu, spontanea voluntate, omnique vi remota, nostrum Patriarcham constituimus. Itaque coram Apostolicis pedibus tuis procumbentes, supplices petimus, ut eidem Reverendissimo Domino Patriarchæ nostro Tobiæ Pallium Apostolicum, & Pontificiam in Sede Antiochena Confirmationem concedere digneris: aliis insuper eumdem cumulare velis tùm consuetis gratiis, tùm etiam majoribus, quàm quibus decessores ipsius Patriarchæ ab Apostolica Sede sunt ornati: idque tam propter ipsius generis nobilitatem, morum honestatem, in rebus agendis solertiam, religionis fervorem; quàm propter eximiam, quam Apostolicis mandatis tuis semper exhibuit obedientiam, impensosque ab eodem in Sedis Patriarchalis beneficium, Patriarcharumque obsequium, & in procuranda Pontificiarum Tuarum Literarum executione, labores. Rogamus quoque paternam Tuam clementiam, Pater Beatissime, ut oculos tuos ad Sedis nostræ Patriarchalis favorem benigne convertas: non enim Sanctitatem Tuam latere arbitramur, quantis illa malis ob tyrannicam Infidelium oppressionem hactenus succubuerit. Demum sanctis tuis pedibus iterum oscula defigentes, Deum oramus, ut Beatitudinem Tuam diu incolumem tueatur. Datum apud Anturam die 29. Februarii 1756.

Archiepiscopi & Episcopi.

Philippus Lystræ.
Stephanus Botri.
Gabriel Ptolemaidis.
Joannes Laodiceæ.
Germanus Tripolis.
Michaël Damasci.

Antonius

Antonius Arcæ.
Josaphat Tyri.
Petrus Paneadis.
Joseph Sidonis.
Joseph Beryti.
Joachim Eden.
Arsenius Tagriti.
Abdalla Cypri.

Aliæ præterea ab iisdem Archiepiscopis & Episcopis Maronitis, necnon a Proceribus Gazeniis, & Habaisciis, in idem argumentum scriptæ sunt Epistolæ, tùm ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide, tùm ad Eminentissimos ac Reverendissimos Dominos Cardinales Protectores Nationis, & Monachorum Maronitarum: quibus Epistolis Electi Patriarchæ Tobiæ merita, omnium assensu & plausu, enunciantur.

Totius igitur negotii examine per Sanctitatem suam ad Eminentissimos Patres ejusdem Sacræ Congregationis de Propaganda Fide remisso, in Congregatione Generali habita die 8. Martii, currentis anni, editum est hujusmodi Decretum.

DECRETUM

Sacræ Congregationis Generalis de Propaganda Fide

Habitæ die 8. Martii 1757.

Referente bon. mem. Nicolao Lercario Archiepiscopo Rhodiensi, Secretario, postulationem ab Episcopis & Clero Maronitarum de more factam R. P. D. Tobiæ Gazeni Archiepiscopi Cypri, viri zelo, doctrina, & prudentia, cæterisque virtutibus plurimum commendati, in Patriarcham Antiochiæ ejusdem Nationis, in locum R. P. D. Simonis Petri Evodii nuper defuncti, necnon preces eorumdem Episcoporum, Cleri, & Populi Maronitarum, pro supradictæ postulationis admissione, & Patriarchæ confirmatione; Sacra Congregatio censuit, consulendum esse Sanctissimo pro admissione prædictæ postulationis, & confirmatione ejusdem R. P. D. Tobiæ Gazeni in Patriarcham Antiochenum nationis Maronitarum.

Quam Sacræ Congregationis sententiam, Sanctissimo Domino Nostro relatam ab Eminentissimo & Reverendissimo Domino Domino Josepho Cardinali Spinelli Præfecto, in Audientia habita die 18. ejusdem mensis, Sanctitas Sua in omnibus approbavit, & in Consistorio ad ulteriora procedi mandavit. Datum ex Ædibus dictæ Sacræ Congregationis die 19. Mensis & Anni, quibus supra.

N. Antonellus Secretarius.

His præmissis, die 27. Martii, ejusdem anni 1757. indicto de more Secreto Consistorio, postquam in eo Propositiones Ecclesiarum; & alia occurrentia negotia fuerunt absoluta, Sanctissimus Dominus noster de Pallio Latino Patriarchis Orientalibus, quoties illud, positis omnibus necessariis conditionibus, postularent, concedendo, deque Maronitis, eorumque ritibus Latino simillimis, & eximio in Sanctam Sedem obsequio præfatus, quid in Electione tum hujus novi Patriarchæ Tobiæ, tum decessoris ejus Simonis Petri Evodii gestum fuerit, luculentissima hac Allocutione exposuit.

VENERABILES FRATRES.

Quadraginta jam, & ultra, effluxerunt anni, ex quo, suborta controversia, num Patriarchæ Alexandrino Græci ritus indulgeri posset Latinum Pallium, quantumvis idem opportunis prolatis monumentis comprobaret, se schisma ejurasse, suumque legitimum Procuratorem ad Urbem ablegasset, qui humiles enixasque preces suas ad ipsum Pallium obtinendum afferret; coacta fuit coram sanctæ memoriæ Clemente XI. Prædecessore nostro satis frequens S. R. E. Cardinalium, ac Prælatorum Congregatio, cui Nos quoque interfuimus, & in qua statutum fuit, ut expetitum Latinum Pallium concederetur; Nobisque ipsis contigit, pro Advocati Consistorialis munere, quo tunc fungebamur, ipsam Pallii petitionem in Consistorio exponere 1: quod magnæ postmodum consolationi Nobis extitit, quum scilicet in manus nostras subinde pervenit vetus decretum, seu resolutio multos ante annos edita 2, per quam ad propositum dubium, an Patriarchis Græci ritus Latinum Pallium esset concedendum, quoties illud, positis omnibus necessariis conditionibus, postularent, affirmative responsum fuit; quæ quidem resolutio ignota tunc erat, quum Patriarchæ Alexandrino facta est Latini Pallii concessio 3.

Ex quo autem Nos nullis nostris meritis ad Summum Pontificatum evecti fuimus, nostris ipsi manibus Patriarchæ Armeniæ minoris, & Ciliciæ, confirmata prius illius Electione, Latinum Pallium imposuimus 4. Atque id ipsum, in Consistorio semipublico, concedendum, transmittendumque decrevimus Cyrillo Patriarchæ Antiocheno Græcorum Melchitarum, postquam examini subjecta, probataque fuerat illius Electio, ipseque per legitimum ad id constitutum Procuratorem, enixis precibus sibi Latinum Pallium concedi postulaverat 5. Quod ipsum Latinum Pallium aliis duobus Patriarchis Armenis, subsequentibus temporibus, a Nobis ipsis datum est 6.

Quod autem ad Maronitas pertinet, compertum unicuique est, eos uti Azymo, non secus ac utitur Occidentalis Ecclesia, & sacra adhibere indumenta nostris simillima 7. Nostis præterea, Venerabiles Fratres, Nos olim, ad compescendas dissensiones in eorum Patriarchæ Electione subortas, Patriarcham Antiochenum Maronitarum illis constituisse Simonem Petrum Evodium, atque hunc fuisse a Maronitis libentissime exceptum, eidemque subinde concessum a Nobis fuisse Latinum Pallium, pro quo legitimus ipsius Procurator necessariis documentis instructus, in Consistorio institerat 8.

E vivis nuper excessit præmemoratus Simon Petrus Evodius; quumque Maronitæ elegerint ipsi successorem, is plane est, qui per suum Ablegatum, opportuna quæque documenta proferentem, Pallium sibi concedi postulat, quemadmodum mox ipsi audietis ex ipsius legitimo Procuratore, quem jam nunc in Consistorium ab eo, cui id munus est, induci mandamus.

Expleta Sanctissimi Allocutione, Aula Consistorialis foribus apertis per unum ex DD. Cæremoniarum Magistris R. P. D. Philippus Maria Pirelli Prælatus Domesticus Pontificius, Signaturæ Justitiæ Auditor, & Sacri Consistorii Advocatus, & R. P. D. Arsenius Heliopolitanus Archiepiscopus, Electi Patriarchæ Tobiæ Procurator, introducti fuere, & e regione Pontificis in Lecto sedentis, flexis genibus, prædictus R. P. D. Pirelli Sacri Consistorii Advocatus Sanctitatem Suam sic allocutus est.

BEATISSIME PATER.

Antiochena Maronitarum Ecclesia, Sanctitatis Vestræ auctoritate & providentia maximis olim perturbationibus liberata,

enixe

1 Vid. Acta Consistorialia, impressa inter Consistoriales Orationes ejusdē Pontificis *pag* 139. *& seq.*

2 Videlicet *die* 9. *Junii* 1642.

3 Ut in nostro Opere *De Synodo Diœces. lib.* 13. *cap.* 15. *num.* 19.

4 *Cit. lib.* 13. *ejusd. Operis cap.* 15. *sub num.* 18.

5 In nostra Consistoriali Allocutione *die* 3. *Februarii* 1744., & impressa *Tom.* 2. *nostri Bullarii in Append. sub n.* 6. In hac Edit. 6e Tom. XVI. Const. LXXXVII. p. 166. & seqq.

6 Scilicet in Consistorio habito *die* 23. *Septem.* 1750. & in Consistorio habito *die* 22. *Julii* 1754.

7. Vid. nostra Epistola Encyclica *ad Missionarios per Orientem constitutos, quæ est* 47. *nostri Bullarii Tom.* 4. *num.* 23. 25. *&* 31. In hac Editione Tom XIX. Const. L. pag. 151. & seqq.

8 In nostra Consistoriali Allocutione habita *die* 13. *Julii* 1744. & impressa *cit. Tom.* 2. *nostri Bullarii in Append. sub n.* 7. In hac Editione Tom. XVI. Const. CI. pag. 207. & seqq.

enixe petit, ut Pallium e B. Petri Corpore sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis Officii, nunc tradatur suo nuperrime electo Patriarchæ R. P. Tobiæ Gazenio Archiepiscopo Cypri: quem non minus Gentis Maronitarum merita, quam sua pietas, & probata in Sanctam Sedem fides, & observantia commendant, ut hunc honorem obtineat, quem habuit decessor suus, quemque, uti est eximia Sanctitatis Vestræ in omnes late populos, qui Christiano censentur nomine, digna Pontifice Maximo beneficentia, Orientalis Ecclesiæ Patriarchæ, parum usitato antea exemplo, hoc tempore quinquies impetraverunt.

Ea de re R. P. Arsenius Archiepiscopus Heliopolitanus Procurator ad Urbem missus, demississime rogat, ut religiosissima, quæ nunquam ad partes factiosorum, aut errantium declinavit, Ecclesia, constanti Romanæ Cathedræ judicio, diuturna hujus decoris accessione fruatur; atque id ipsum in genua provolutus, Tobiæ Patriarchæ nomine & verbis, instanter postulat, instantius, & instantissime.

Post hæc Sanctissimus intermissam Allocutionem prosequens, Electionem ipsius Patriarchæ Tobiæ quam libenter, & qua clausula se confirmasse, eidemque optatum Pallium benigne concedere, emissa prius tam hic in Urbe ab ipsius Procuratore, quàm in Monte Libano ab ipsomet Patriarcha Fidei professione; totam denique Syrorum Maronitarum nationem, ne unquam obliviscantur sinceram suam adhæsionem Catholicæ Fidei & Sedi Apostolicæ, modendam esse, eisque simul nomine Pontificio Apostolicam Benedictionem impertiendam, ornatissimis hisce verbis exponere dignatus est.

ALLOCUTIO SANCTISSIMI.

Audistis, Venerabiles Fratres, expositam a legitimo Electi Patriarchæ Procuratore, pro Pallio instantiam. Audistis præterea, quibus illa fundamentis innitatur. In Congregatione negociis Propagandæ Fidei præposita, jam expensa fuerunt Electionis validitas, Electi merita, quique peractam Electionem consequutus est, omnium assensus & plausus. De his omnibus ad Nos accuratissime relatum fuit: Nosque exhibitum a Congregatione consilium sequentes, Electionem ipsam quàm libenter confirmavimus. In ipsa Confirmatione clausulam illam prætermisimus, per quam aliæ nonnunquam Electiones validari solent, *etiam quoad substantialia*; quum nihil in ea desideretur ex iis, quæ ad validitatem actus, juxta Orientalem disciplinam, necessaria existimantur; neque verò affirmari pro certo valeat, Occidentalis Ecclesiæ leges, quibus aliquæ inductæ fuerunt substantiales Electionum nullitates, Orientalem quoque Ecclesiam afficere, de qua in ipsis legibus nulla accurrit mentio 9. Quæ quum ita sint, annuentes precibus ab Electi Patriarchæ Procuratore expositis, libenti animo optatum Pallium ipsi concedimus; ita tamen ut idem legitimus Procurator, nomine illius, a quo constitutus est, priusquam ipsi fiat Pallii traditio, Professionem Fidei emittat, juxta formulam ab Urbano VIII. Prædecessore nostro statutam; & id ipsum subinde fiat ab ipsomet Patriarcha: cui impense injungimus, ut suos Maronitas moneat, ne unquam obliviscantur sinceram Nationis suæ adhæsionem Catholicæ Fidei, & Sedi Apostolicæ, quæ tanto eos amore amplexa est, & complectitur; eisdemque simul nostro nomine Apostolicam Benedictionem impertiatur.

9 Vid. citata nostra Epistola Encyclica, quæ est 47. *Tom. 4. nostri Bullarii num.* 44. In hac Editione Tom. XIX. Const. L. pag. 151. & seq.

Postquam absolutum est Consistorium, quoniam præmemorati Patriarchæ Tobiæ Procurator R. P. Arsenius Heliopolitanus Archiepiscopus desiderio flagrabat, quo singulari impertito beneficio, Sanctitati Suæ, ejusdem Patriarchæ nomine, gratias saltem privatim redderet, quum in publico id facere ei non licuerit; ideo post Consistorium voti compos a Pontifice perhumaniter factus, in intimo suo Cubiculo flexis genibus, hunc in modum verba fecit Arabice, quæ deinde Latine a R. P. D. Josepho Simonio Assemano, Bibliothecæ Vaticanæ Præfecto, Sanctissimi Domini Nostri Prælato Domestico, & utriusque Signaturæ Referendario, reddita sunt.

BEATISSIME PATER.

Tot, ac tanta sunt eximiæ Tuæ in Antiochenum Electum meum, atque a Te in hoc Augustissimo Consensu confirmatum Patriarcham Tobiam Petrum Gazenium, benevolentiæ, charitatis, ac benignitatis argumenta, ut fateri ultro compellar, vires mihi non suppetere, quo dignas Sanctitati Tuæ grates rependam. Conabor tamen genuinos ipsius Patriarchæ sensus, sincerasque grati animi significationes pro modulo meo palam contestari. Est enim, Sanctissime Pater, est meus Patriarcha, obsequentissimus Apostolicæ Sedis filius, suæque erga Sanctitatem Tuam obedientiæ signa minime dubia, non verbis tantum, sed illustribus etiam factis, dedit: tum nempe, quum nullam interposuit moram, quin facto a Te judicio de controversa olim Patriarchali dignitate, statim acquiesceret, constitutoque Auctoritate Tua Patriarchæ Simoni Evodio, suo proximo Decessori, sese submitteret. Qua agendi moderatione, quantum virtutis suæ opinio omnibus accreverit, datis ad ipsum humanissimis Literis, Beatitudo Tua declaravit. Itaque idem ipse, qui jussis Tuis obtemperans, ut teterrimum illud schisma ex duplici in Patriarcham Electione conflatum extingueretur, delata sibi dignitate se confestim abdicavit, facile erit unicuique animo concipere, quàm sit in posterum luculentiora erga Sanctam Sedem observantiæ suæ documenta præbiturus, posteaquam & Patriarchalis dignitatis, unanimi Antistitum Maronitarum suffragio collatæ, Confirmatione, & honore Pallii de Corpore Beati Petri sumpti, ipsum honorificentissime cumulasti. Quamobrem sicuti hactenus habuisti, Pontifex Optime Maxime, Ecclesiarumque Orientalium amantissime, ita nunc, & semper habebis Antiochenum Patriarcham Tobiam, & beneficiorum Tuorum gratum memoremque, & Pontificiorum mandatorum observantissimum.

BREVIA

LXXIII

Sanctissimi Domini Nostri

Ad Patriarcham, Archiepiscopos, Episcopos, & Proceres Maronitarum.

I.

Venerabili Fratri Tobiæ Petro Patriarchæ Antiocheno Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Et Venerabilem Fratrem Arsenium Archiepiscopum Heliopolis a Fraternitate Tua ad Nos, atque Apostolicam hanc Sanctam Se-

dem omnium Ecclesiarum Catholici Orbis Matrem & Magistram ablegatum, & humanissimas litteras præclaris tuæ erga Nos observantiæ, & debitæ erga eamdem Sanctam Sedem reverentiæ, obedientiæque documentis insignes Nobis inscriptas, Nobisque a memorato Arsenio Archiepiscopo redditas, ea, quæ Prædecessores nostri Romani Pontifices, Nosque ipsi alias prosecuti fueramus, Pontificia benignitate & Apostolica caritate excepimus. Quemadmodum autem Nobis permolestum accidit nuntium, viam nimirum universæ carnis ingressum, &, uti in justo remuneratore supremo Pastorum Principe JESU CHRISTO sperare decet, ad æterna beatæ stationis in Cælis tabernacula receptum fuisse cl. mem. Simonem, dum in humanis ageret, Patriarcham Antiochenum multis nominibus commendatum; ita ingenti lætitia in Domino exultavimus, quod Tu, Venerabilis Frater, in ipsius locum & Patriarchalem Sedem per unanimem Venerabilium Fratrum Antistitum suffragantium concordiam electus, suffectusque fueris. Nobis sane compertum, exploratumque erat, Fraternitatem Tuam Sacerdotalibus, Pastoralibusque virtutibus insignitam, in excolenda Christi Vinea Tibi commissa laudabiliter adlaborare; atque adeo Nobis pro certo pollicemur, Te, Venerabilis Frater, majori dignitate, auctoritate, & honore cumulatum, majori sollicitudine, vigilantia, operaque fore adnixurum, ut istam inclytam Maronitarum Nationem, de qua districtam æterno Judici JESU CHRISTO rationem reddere debes, Apostolicæ huic Sanctæ Sedi semper addictissimam, & veluti solem inter offusissimas tot errorum tenebras, & caligines lucidius præfulgentem, magis magisque confirmes, illustres, adaugeas, & promoveas. Porro quod ad Electionem tuam a Nobis probandam, confirmandamque, Palliumque de Corpore Sancti Petri Apostolorum Principis sumtum Tibi mittendum, enixis precibus exposcis, Fraternitati Tuæ persuasum esse cupimus, Nos, a gravissima diuturnaque infirmitate sensim per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam convalescentes, ubi Nobis integrum fuit, ne quidquam per Nos moraretur, e electo Secretum cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Consistorium habuisse. In hoc itaque Consistorio Electionem tuam approbavimus, & Apostolica auctoritate nostra confirmavimus, Palliumque de more Tibi tradendum mandavimus, prout ex aliis nostris Apostolicis Literis plenius intelliges. Nec dubitamus, quin idem Arsenius Archiepiscopus Ablegatus tuus, a quo & Pallium accipies, de omnibus per Nos in hoc negotio actis gestisque Fraternitatem Tuam fusius edoceat. Præterea Fraternitatem Tuam, quam plurimi facimus, magnoque honore prosequimur, & Apostolica caritate in vinculo unitatis complectimur, vehementer rogamus, atque in Domino hortamur, ut nostram imbellicitatem in ferventioribus tuis apud Deum obsecrationibus commendatam habere satagas. Cæterum, Venerabilis Frater, bono animo esto, prædica verbum, insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina, vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple, certa bonum certamen Fidei, apprehende vitam æternam cum corona justitiæ, quam repositam digne laborantibus in Cælo reddet Tibi quoque Dominus in illa die justus Judex. Nos interim ad prosperi successus, divinique præsidii auspicium, & studiosæ nostræ ad Fraternitati Tuæ, universæque Maronitarum Nationi, cum opportuna sese dederit occasio, gratificandum voluntatis pignus, Apostolicam Benedictionem uberrima cum cælestium charismatum copia conjunctam, Tibi, Venerabils Frater, eidemque Maronitarum Nationi tuæ, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

II.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis Patriarchatus Antiocheni Nationis Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

NOn possumus sane satis aptis verbis explicare, Venerabiles Fratres, & dolorem, quo affecti sumus ob interitum clar. mem. Simonis, dum viveret, Patriarchæ vestri Antiocheni meritis laudibus nominandi, & ingentem Pontificii cordis nostri lætitiam inde conceptam, quod Fraternitates Vestræ tanta cum animorum alacritate & consensione, tantaque cum celeritate & sollicitudine, ne quidquam detrimenti interea temporis viduata Pastore suo Patriarchalis Sedes Antiochena pateretur, legitime & canonice eligere, & in Patriarcham vestrum constituere studueritis Venerabilem Fratrem Tobiam Petrum Cypri Archiepiscopum. Nos autem, statim atque faustum de Electione hujusmodi nuntium ad Nos perlatum fuit per humanissimas & ipsius Tobiæ Petri electi, constitutique Patriarchæ, & Fraternitatum Vestrarum, ac dilectorum filiorum Procerum Maronitarum literas, Supremo Pastorum Principi JESU CHRISTO, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, immortales agere gratias non omisimus. Nulla igitur gravissimæ, diuturnæque infirmitatis nostræ ratione habita, lecto etiam decumbentes, Secretum cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Consistorium habere voluimus, ut quamcitissime peragerentur de more omnia, quæ ad Electionem hujusmodi Apostolica auctoritate approbandam, confirmandamque, & ad Pallium de Corpore S. Petri Apostolorum Principis sumtum laudato Tobiæ Petro Patriarchæ vestro mittendum, tradendumque, semper servata fuere. Quamobrem Vos, Venerabiles Fratres, de hisce per Nos actis certiores facientes, Vobiscum ex animo gratulamur; atque insimul bonorum omnium largitorem Deum, qui dat affluenter omne donum optimum, & ad æternam animarum salutem semper profuturum, supplices exoramus, ut Fraternitates Vestras nova virtute induat ex alto, quo de virtute in virtutem crescatis in Templo Sancto Dei, & magis magisque satagatis vigilare, custodire, ac per viam mandatorum Dei ducere populos pastorali curæ vestræ commissos. Hinc profecto factum fore in Domino confidimus, ut consentanea vitutibus laboribusque vestris merces tribuatur a justo remuneratore Deo. Interea hujus voti nostri auspicem, & Pontificiæ nostræ erga Fraternitates Vestras benevolentiæ testem esse cupimus Apostolicam Benedictionem, in populos quoque vestræ curæ creditos redundaturam, quam Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

III.

Dilectis Filiis Proceribus Maronitis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

QUAM præclaram de vestra omnisque inclytæ Maronitarum Nationis Catholica sinceraque Fide, & constanti Apostolicæ huic Sanctæ Sedi adhæsione opinionem Prædecessores nostri Romani Pontifices, Nosque ipsi semper habuimus, magis magisque confirmaverunt humanissimæ vestræ literæ, quas una insimul cum literis Venerabilium Fratrum tum Tobiæ Petri Archiepiscopi Cypri in Patriarcham Antiochenum vestrum electi, tum cæterorum Nationis vestræ Antistitum conjunctas ad Nos attulit Venerabilis item Frater Arsenius Archiepiscopus Heliopolis. Per ipsas sane literas vestras explicare studuistis, & filialem vestram erga Nos, & Apostolicam hanc Sanctam Sedem observantiam, reverentiamque, & Electionem de eodem Tobia Petro in Patriarcham unanimi memoratorum Antistitum consensu, Vobisque plaudentibus factam. Nos autem Vobis omniumque studiis benigne annuentes, nihil omisimus, quod ad hujusmodi negotium Apostolica auctoritate nostra peragendum, conficiendumque requirebatur. Quamobrem hoc unum superest, ut Vobis, Dilecti Filii, quos paterna Pontificiaque caritate complectimur, ab Omnipotenti Deo bonorum largitore uberrimam cælestium charismatum copiam apprecemur; atque vestram pietatem, religionemque meritis laudibus celebremus. Interim, Dilecti Filii, Vobis Apostolicam Benedictionem, perenne nostræ erga Vos præcipuæ benevolentiæ, dilectionisque testimonium, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

LXXIV. Confirmatio Concordiæ inter Archiepiscopum Moguntinum, S. R. I. Electorem, & Episcopum, atque Abbatem Fuldensem initæ, super jure Metropolitico Ecclesiæ Moguntinæ in Episcopatum, atque Ecclesiam Fuldensem; nec non super aliis utriusque Ecclesiæ controversiis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis studium pro tuenda quiete, & trãquillitate inter Personas Pastorali dignitate insignitas.

AD sacram Petri Sedem in plenitudine potestatis, divina dispositione evecti, ad ea potissimum, quæ pro personarum quarumlibet, præsertim Pastorali dignitate præditarum, quete, & tranquillitate observari debere dignoscuntur, libenter intendimus, ac iis, quæ vicissim providè per concordiæ ministerium ordinata fuisse comperimus, ut illa firma persistant, Apostolici muniminis robur adjicimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte Venerabilium Fratrum nostrorum Joannis Friderici Caroli moderni Archiepiscopi Moguntin., ac S. R. I. Electoris, necnon Adalberti moderni Episcopi, & Abbatis Fulden., ac ejusdem S. R. I. Principis, petitio continebat, quod cum inter dictum Joannem Fridericum Carolum Archiepiscopum, & Electorem, ac Decanum, & Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntin. ex una, ac prædictum Adalbertum Episcopum, & Abbatem, ac Decanum, & Capitulum Ecclesiæ Episcopalis, & Abbatialis Fulden. ex altera partibus, ad removendas omnes controversias, & ad omnium dissensionum semina penitus tollenda quædam concordia inita fuerit, cujus tenor est qui sequitur.

Tenor instrumenti Concordiæ.

§. 2. Nos Joannes Fridericus Carolus Dei gratiâ S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archi-Cancellarius, & Princeps Elector: Et Nos Adalbertus electus Episcopus, & Abbas Fuldensis, Sacri Romani Imperii Princeps, Augustissimæ Romanorum Imperatricis Archi-Cancellarius per Germaniam, & Galliam, Primas &c. notum facimus, & profitemur &c. Dudum inter Archiepiscopatum, & Electoratum Moguntinum, ac principalem Abbatiam Fuldensem, optata per Divinam gratiam concordia, novisque frequenter ab Archiepiscopis Electoribus eidem Abbatiæ impensis favoribus aucta viguit amicitia, ita quidem, ut cum circa annum 1532. cogitatum esset de erigendo Episcopatu Fuldensi, Archiepiscopus Elector Moguntinus tum temporis existens, ejusque Capitulum Metropolitanum erectioni hujusmodi, & Fuldensis tunc Abbatis sibi exposito desiderio faciles se præbuerit, & dum res ad exitum non perduceretur, ut Abbates Fuldenses Jura Moguntina porrò libenter agnoverint, Archiepiscopi verò Moguntini eisdem Abbatibus sæculo præcedente Ecclesiasticam in Fuldensi Ditione Jurisdictionem reliquerint, eâque super re per Commissarios Moguntinos solemnem Anno 1662. concordiam inter Moguntinam Metropolitanam, Cathedralem Herbipolensem, & Abbatialem Fuldensem Ecclesias conciliarint, tenoris, qui sequitur:

Vetus transactio stipulata an. 1662. inter Archiepiscopum Moguntinum, eumdemque etiam Episcopum Herbipolensem, atque Abbatem Monasterii Fuldensis, integre hic repetitur.

§. 3. „ Nos Dei gratiâ Joannes Philippus „ Sedis Moguntinæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector, quà Episcopus „ Herbipolensis, & Franciæ Orientalis Dux „ &c.: Et Nos Joachimus Abbas Fuldensis Sacri Romani Imperii Princeps, Romanorum „ Imperatricis Archicancellarius per Germaniam, & Galliam, Primas &c. notum facimus, „ & pro Nobis, nostrisque Ecclesiis Herbipolensi, ac Fuldensi, earumque Successoribus „ tenore præsentium cunctis palam profitemur: „ posteaquam inde a pluribus annis inter honorabiles Prædecessores nostros, Nos, & concreditas Nobis Ecclesias multifariæ differentiæ, & contentiones, & in specie quidem „ ob prætensam a Nobis Episcopo Herbipolensi „ in diversa loca, & Parochias dictæ Fuldensis „ Ecclesiæ potestatem Ecclesiasticam, & Jurisdictionem Episcopalem, exortæ sunt, ex „ quo schismata, & inordinationes in rebus tam „ Ecclesiasticis, quàm sæcularibus, in notabile „ utriusque Ecclesiæ, & boni publici detrimentum, non vanè suspicari potuimus, quod „ tandem Nos Episcopus Herbipolensis, & Nos „ Abbas Fuldensis, suasu, & fideli interpositione, atque hortatu Eminentissimi Principis, ac Domini Joannis Philippi S. Sedis „ Moguntinæ Archiepiscopi, Sacri Romani „ Imperii per Germaniam Archicancellarii, & „ Electoris, Episcopi Herbipolensis, & Franciæ „ Orientalis Ducis, quà Archiepiscopi, & Electoris Moguntini, Domini, & Amici nostri in primis dilecti, maximèque venerandi, ex studio vicinitatis, & affectu, prævià „ inter nostros ad id demandatos utrâque ex „ parte, Consiliarios, & respectivè Legatos,

„ tracta-

" tractatione, præ primis autem cum præscitu, & consensu Reverendorum nostrorum Episcopi Herbipolensis dilectorum devotorum Præpositi, Decani, & Capituli nostræ Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis, uti etiam Reverendorum nobilium nostrorum Abbatis Fuldensis dilectorum ac devotorum Decani, & Capituli Ecclesiæ Fuldensis, ad incrementum, & conservationem bonæ vicinitatis, & mutuæ consensionis, necnon in matura perdifficilium, nostrosque ante oculos obversantium temporum, ac circumstantiarum contemplatione, atque hinc perspecta summa necessitate arctioris inter Nos conjunctionis, & in nostræ præsertim Abbatis Fuldensis Ecclesiæ bonum tendentis concordiæ ineundæ, sequenti ratione per amicam transactionem inter Nos conventum fuerit, prout etiam hisce transfigimus modo, quo sequitur.

Plenissima jurisdictio Abbati Fuldensi tribuitur in Clerum, & Populum sibi subjectum.

§. 4. " Et primò quidem, cum ratione " Episcopalis, & Ecclesiasticæ Jurisdictionis, " (quam Nobis Episcopo Herbipolensi, & Venerabilibus nostris Prædecessoribus in diversa Fuldensis suæ dilectionis Ecclesiæ Loca, Cœnobia, & Parochias competere hactenus prætendimus) differentiæ essent obortæ, dum dilectio sua Fuldensis supra dictam Jurisdictionem Episcopalem a tempore immemoriali exercitam, & ad se traductam fuisse constantissimè tueri voluit; ita convenit inter Nos, & promisimus Nos Episcopus Herbipolensis, quatenus Dilectionem suam Fuldensem, ejusque Successores, & Ecclesiam, ratione Jurisdictionis Ecclesiasticæ hucusque prætensæ, nullatenus post hac impugnare velimus, sed eamdem pro nunc, & perpetuis temporibus integraliter relinquimus liberè, atque ultroneè penes Dilectionem suam, ejusdem Successores, & Ecclesiam Fuldensem; ut Ecclesia Fuldensis sit, maneatque eatenus nullius Diœcesis, habeatque ejusdem Antistes in Clerum & Populum Jurisdictionem Ordinariam privativè, qualis Prælatis Episcopo inferioribus, & de facto Rmo Fuldensi sive de jure, sive ex consuetudine, competere; hancque Jurisdictionem exerceat, ut hactenus exercita est, tam in Civilibus, & Matrimonialibus Laicorum, quàm in Beneficialibus, & Criminalibus Clericorum, aliisque Ecclesiasticis Causis quibuscumque, sive per se, sive per Vicarium, (aut Commissarium suum) quos constituere, & destituere, sicut & Clerum in omnibus tam Curatis, quàm non Curatis Beneficiis instituere, & destituere, visitare, Synodum convocare, & alia omnia facere, quæ ab hac Jurisdictione quasi Episcopali dependent, ipsi semper integrum sit, sine ullo appellandi Jure ad Nos Episcopum Herbipolensem, salvo tamen Jure Metropolitano, & remedio appellationis ad Metropolitanum, juxta ordinem ab Ecclesia Catholica, cunctisque Diœcesibus hujus Provinciæ Moguntinæ laudabiliter receptum, & in viridi observantia constitutum: salvâ item libertate pro iis, quæ sunt Ordinis, quæque ex defectu gradus, Rmo Fuldensi competere nequeunt, non tantum Regulares, sed & Clericos sæculares sui Principatus mittendi, sive ad Metropolitanum, sive ad Nos Episcopum Herbipolensem, pro Ordinibus sacris suscipiendis: salva item libertate quemcumque accersendi Catholicum Antistitem pro Sacramento Confirmationis, consecrandis Ecclesiis, Altaribus &c., idque sine nostra, nostrorumque Successorum, & Ecclesiæ interpellatione, contradictione, & impedimento, quomodolibet hæc nuncupari, aut excogitari queant. Nos tamen Abbas, & Princeps Fuldensis hisce per expressum declaramus, quod Jurisdictio quasi Episcopalis a Dilectionibus suis Domino Archiepiscopo, & Electore Moguntino, uti etiam a Domino Episcopo Herbipolensi, ut præfertur, Nobis relicta, non diutius, quàm dum Ecclesia & Principatus noster Fuldensis, juxta fundationem, in Catholicorum manibus perstiterit, vigere, & in suo robore permanere debeat. Ubi verò per vim majorem, vel aliam quamcumque viam (quod, uti speramus, avertet Dei clementia) in alienas, sive Catholicorum, sive Acatholicorum manus devenerit, volumus, ac statuimus, ut tali casu hæc transactio neque Archiepiscopo Moguntino, neque Episcopo Herbipolensi ullatenus cedat in præjudicium, nec illi hac teneantur, sed Jus suum Episcopale plenariè tunc manutenendi, atque exercendi liberam habeat potestatem. Quemamodum etiam Nos Joannes Philippus quà Archiepiscopus Moguntinus, & Nos Joannes Philippus quà Episcopus Herbipolensis, hoc insperato casu, Nobis Jura nostra, & Potestatem per expressum reservamus, hancque cessionem eò usque dumtaxat exclusivè valituram hisce declaramus.

...vo tamen ...ropolitano jure Ecclesiæ Moguntinæ, aliisque nullis cō...onibus.

Nuper electis Abbatibus injungitur, ut de sua electione certiores faciant Archiepiscopum Moguntinū, & Episcopū Herbipolensem.

§. 5. " E contrario, ac pro secundo; quoniam præsentis concordiæ finis unicus, scopus, ac propositum est, ut nostrâ utriusque Archiepiscopi Moguntini, & Episcopi Herbipolensis amica, & vicinali cooperatione, atque assistentia, nostra Abbatis Fuldensis Ecclesia eò meliùs adversùs hostiles, ac violentos impetus defendatur & protegatur: Hinc nostri Abbatis Fuldensis Successores pro tempore existentes, vigore præsentium obligentur, ut quamprimùm aliquis a nobili Capitulo per canonicam Electionem in locum Abbatis & Principis fuerit suffectus, idipsum semper Nobis Electori Moguntino, ut Mediatori, & absque eo Provinciæ Moguntinæ Metropolitano, tum etiam Nobis Episcopo Herbipolensi, per literas notificare, atque unà confirmationem supradictæ cessionis, necnon actualem, quatenus necessitas exegerit, apud ipsos manutenentiam amicè teneantur postulare.

Hi verò, jurisdictionē, & superioritatem Ecclesiasticam eidem Abbati, in vim hujus concordiæ, relictā, confirmare teneantur.

§. 6. " Tertiò: quo facto etiam Nos Archiepiscopus ac Princeps Elector Moguntinus, & Nos Episcopus Herbipolensis, pro Nobis, Successoribus, & Ecclesiis nostris spondemus per præsentes, ac pollicemur, quod ad confirmationem a Dilectione sua Fuldensi prædicto modo petitam superioritatis Ecclesiasticæ, & Jurisdictionis quasi Episcopalis, vigore hujus Concordiæ eidem relictæ, & quidem absque ullis impensis, vel taxæ cujusdam pensione impertiendam, necnon ad præstandam reipsâ manutenentiam, casu evenientе, pariter obstricti & obligati esse debeamus ac velimus.

Tenor Epistolæ, qua Abbas suam electionem Archiepiscopo Moguntino, & Episcopo Herbipolensi nunciat.

§. 7. " Quarto: ad evitandam verò in ejusmodi petitione respectivè confirmationis, & responsoria declaratione, omnem ambiguitatem, & dissensiones, conventum inter Nos omnes, ac constitutum est, quatenus illæ sequentis tenoris esse, & constanter manere debeant; ex parte videlicet nostra Abbatis Fuldensis ad utramque suam Dilectionem Moguntinam, & Herbipolensem (mutatis mutandis) ut sequitur - - *Præviâ paratâ Officiorum nostrorum oblatione. Dilectionem Vestram propensæ vicinitatis confidentia celare non debemus, qualiter Nos post decessum (N.) Venerabilis Prædecessoris nostri p. m. concordibus suffragiis, & electione nobilis nostri Capituli hujatis, in Abbatem, & Principem Fuldensem non ita pri-*

„ *dem, & die quidem (N.) electi fuerimus, simusque in actuali, & tranquilla nostræ Abbatiæ, & Principatus Fuldensis possessione constituti. Cum itaque probè recordemur, qualem concordiam Venerabilis Prædecessor noster Abbas (N.) anno (N.) die (N.) cum Dilectionis Vestræ Domino Prædecessore tanquam Mediatore, uti etiam cum sua Dilectione Herbipolensi celebraverit, conventumque inter ipsos præter alia fuerit, ut quivis Princeps, & Abbas Fuldensis, mox ab electione, confirmationem Jurisdictionis Ecclesiasticæ ea in concordia nostræ Ecclesiæ relictæ, tum etiam manutenentiam, necessitate flagitante, per literas petere, & vicissim Dilectio Vestra eam Nobis pariter per literas responsorias sine recusatione impertiri, & respectivè assecurationem præstare teneatur, ac velit; Eapropter Dilectionem Vestram officiosè requirimus, ut ad has nostras memoratæ supra Concordiæ conformes petitorias literas, eatenus se erga Nos declarare dignetur, quatenus in prætacta Concordia continetur, & paciscentium congruit intentioni. Qui ad officia Dilectionis vestræ omni tempore prompti permanemus.*

Exemplar responsionis ab his Abbati reddendæ.

§. 8. „ Quinto: Ad responsorias verò tam a Nobis Archiepiscopo, & Electore Moguntino, quàm a Nobis Episcopo Herbipolensi, & Franciæ Orientalis Duce, ad Dilectionem suam Fuldensem dandas, quod attinet, erunt hæ (mutatis mutandis) vicissim tenoris sequentis - - *Prævia &c. Redditæ Nobis fuerunt Dilectionis Vestræ perhumanæ literæ de die (N.) ex quibus perlegimus, eamdem unanimi Nobilis Capituli sui consensu in Abbatem, & Principem Fuldensem fuisse electam, esseque in actuali, & pacifica possessione constitutam; & quæ præterea in vim Concordiæ anno (N.) erectæ Ipsa Nobis revocare in memoriam voluit. Quemadmodum igitur Dilectioni Vestræ ad obtentam istam Principalem Dignitatem, & Fuldensis Ecclesiæ Administrationem, omnem a Deo benedictionem, gratiam, opemque apprecamur; ita quoque ex præscripto memoratæ Concordiæ non solùm relictam tum temporis Dilectionis Vestræ Prædecessori p. m., ejusque Successoribus, & Ecclesiæ, Jurisdictionem Ecclesiasticam, in præsens plenarie denuo confirmamus, & ratificamus, verum etiam promptos Nos paratosque declaramus, ubi Dilectionem Vestram, ejusdem Successores, & Ecclesiam, præter omnem spem & opinionem, a quocumque demum, spectatim verò a Catholicis, vel Acatholicis vicinis, aut exteris, in memorata Jurisdictione Ecclesiastica, aliisve Juribus suis infestari, aut turbari contingeret, Nos eidem omnem vicinalem assistentiam, operam, ac manutenentiam (prout eo casu a Dilectione Vestra fuerimus requisiti & reliquæ tulerint circumstantiæ) nullo non tempore præstituros. Dum Nos Dilectioni Vestræ grata &c.*

Integra utrinque fœdera Transactionis observantis.

§. 9. „ Secundum hæc omnia, afferendo promittimus ac spondemus Nos Joannes Philippus quà Archiepiscopus Moguntinus, & Mediator, & Nos quoque Joannes Philippus quà Episcopus Herbipolensis, Franciæ Orientalis Dux, ac Nos Joachimus Abbas Fuldensis &c. respectivè Elector, & Principes, pro Nobis, nostris in Metropolitana Moguntina, Herbipolensi, ac Fuldensi Ecclesiis Successoribus, interpositis nostris Electorali, & Principalibus Dignitatibus, fide & fidelitate, quod contenta in hac Concordia puncta omnia & singula firmiter inviolata servare, neque iis unquam contraire, vel ut contraeatur, permittere velimus, sive per Nos, sive per nostros, quacumque ratione, aut via, ac quocumque id demum fiat nomine, aut excogitare in contrarium mens humana valeat; prout etiam præter nunc adducta hujus transactionis puncta, omnes & singulos olim fortasse habitos tractatus, & conventiones præsentium tenore penitus abolemus, iisque per expressum perpetuo renuntiantes universim abrogamus, & cassamus. In cujus rei fidem, ac perenne robur Nos sæpè memoratus Joannes Philippus quà Archiepiscopus Moguntinus, & Mediator &c. tum etiam Nos Joannes Philippus quà Episcopus Herbipolensis, & Franciæ Orientalis Dux &c. & Nos Joachimus Abbas Fuldensis &c. hanc Concordiam manu propria subscripsimus.

„ Et Nos Joannes ab Hoppenheim condictus de Saal, Decanus, & universum Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ, necnon Nos Joannes Hartmannus de Rosenbach; Decanus, & Capitulum universum Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis, & Nos Matthias Benedictus de Rindorff Decanus, & Capitulum universum Ecclesiæ Fuldensis; profitemur, & notum facimus per præsentes literas, pro Nobis, & Successoribus nostris, hanc Concordiam Nobis scientibus, & consentientibus initam, atque erectam fuisse, quemadmodum in eam vigore præsentium consentimus fideliter, fraude ac dolo remotis. In cujus rei testimonium Eminentissimi, & Reverendissimorum Dominorum nostrorum Electoris, & Principum sigillis, etiam consueta Capitulorum nostrorum sigilla his Literis apposuimus. Actum die 23. Martii Anno 1662.

„ *J. Philippus A. M. E. H. manu propria.*
„ *Joachimus Abbas manu propria.*

(L.S.)	(L.S.)	(L.S.)	(L.S.)	(L.S.)
„ *Archiep. Mog. & Ep. Herbip.*	*Abbatis Fulden.*	*Cap. Metrop. Mog.*	*Cap. Cath. Herbip.*	*Cap. Fuld.*

Sequitur tenor recentis Concordiæ.

§. 10. Quæ quidem Concordia ab Archiepiscopo Moguntino, quà tali, necnon simul quà Episcopo Herbipolensi, ac Abbate Fuldensi subscripta, triumque Ecclesiarum Moguntinæ, Herbipolensis, & Fuldensis Capitulari consensu, & sigillis munita, plures per annos inviolata feliciter substitit; sed cum Apostolicâ careret confirmatione, & Herbipolensi Ecclesiæ Cathedrali minus utilis videretur, eaque propter impugnata pro parte Episcopi Herbipolensis, per judicata Sacræ Rotæ rescinderetur, acrior Herbipolensem inter & Fuldensem Ecclesias coram Sacræ Rotæ Tribunali lis exorta fuit, donec tandem ad novas easdem inter Ecclesias Concordiæ leges anno videlicet 1722., ac novissimè anno 1751. deventum est; quam postremam quidem Concordiam Hammelburgi initam Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus dignatus est confirmare. Archiepiscopi interea Moguntini, rogatu Placidi Abbatis Fuldensis in Concordia anni 1662. persistentes, nec litem Herbipolensis Ecclesiæ quantumvis implorati suam facientes, Abbatiam novis favoribus prosequi non dubitarunt, atque tum maximè, cum pro obeundis in Fuldensi Ditione Pontificalibus, Episcopus in Partibus ab Apostolica Sede indulgeretur, cui concessioni non tantùm minimè sunt reluctati, verùm etiam ut Consecrationis munus in ipsa reciperet Electorali Urbe Moguntina, fecerunt facultatem; cum verò anno 1752. de erigendo Episcopatu Fuldensi ageretur, re cum Ecclesia Metropolitana Moguntina haud communicata, ac ipsa erectio Episcopatus a SSmo Domino Nostro BENEDICTO XIV. Pont. Max. Bulla desuper 5. Octobris 1752. edita perficeretur; tunc verò temporis existens Abbas, & Princeps Fuldensis Episcopatum istum Fuldensem neo-erectum

Plures lites super concordia añi 1662. inter Episcopum Herbipolensem & Abbatem Fuldensem excitatæ per aliã concordiam inter eosdem initam anno 1751. sedatæ sunt.

Vide supra pag. 18. Const. III In hac Editione Tom. XIX. p. 9 & seq.

Archiepiscopi Moguntini persistunt in concordia anni 1662.

Vide supra pag. 28. Const. IV I. hac Editione Tom XIX. p. 15 & seq.

exemptum, nullique Metropolitano, sed soli S. R. Sedi subjectum crederet; ea super re ex parte Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ conquestum fuit, & in litis hujus decursu, supradicta Concordia de anno 1662. Moguntinam inter, & Fuldensem Ecclesias inita, ab Abbate Fuldensi afferta fuit insubsistens. Demum verò decima Augusti anno 1755. a Sanctissimo Domino BENEDICTO XIV. Pontifice Maximo re maturè discussâ, ac adhibitis in consilium omnibus Sacræ Rotæ Auditoribus, habitoque illorum in scriptis unanimi suffragio, definitum fuit, constare de jure Metropolitico Moguntino in totum Territorium Fuldense, edito subinde desuper Apostolico Brevi dato 15. Septembris 1756. tenoris sequentis.

BENEDICTUS PP. XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. 11. *Saluberrimum Apostolicæ providentiæ, benignitatisque institutum a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sapientissimè initum, servatumque, ut iis quidem, quibus potuissent titulis & honoribus insignes Ecclesias magis magisque ad Numinis Divini cultum, & Christifidelium utilitatem adaugerent, sed pari nihilominus circumspectione, ac diligentiâ Hierarchicum Ecclesiæ Catholicæ ordinem, in hisce ipsis honorum largitionibus inviolatum, atque intactum, Decretis, ac rescriptis suis custodirent: a suscepti Pontificatus Nostri exordio ita, quoad Nobis integrum fuit, tenere, & sequi studuimus, ut nullas hac in re Apostolicæ nostræ vigilantiæ partes ubique Gentium desiderari passi fuerimus. Quamobrem cum insignis, & antiquissima Abbatia Fuldensis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ sita esse non ambigitur, multis nominibus clara, maximè verò propter privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipsos etiam sæculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur, non immeritò Nos, ad majus Catholicæ Fidei præsidium, atque ornamentum, Abbatiam ipsam in Episcopatum ereximus, ejusque Abbatem pro tempore existentem in Episcopum, & Abbatem insimul constituimus; quemadmodum ex aliis nostris sub plumbo expeditis literis, quarum tenorem, quatenus opus sit, hisce præsentibus pro expresso, & inserto haberi volumus, uberiùs continetur. Cum verò post Episcopatus hujusmodi erectionem, atque Episcopi ordinationem, quædam eruperit controversia super authoritate, quæ Archiepiscopo Moguntino in dicta nova Episcopali Diœcesi Metropolitico Jure competere deberet; Ut ea quàm citiùs, & absque ullo judiciali strepitu absolveretur, controversiam ipsam ad Nos avocavimus, reque totâ per Nos ipsos diligenter consideratâ, itemque in Consilium adscitis peritissimis in Jure Canonico Viris nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis Dignitas non inter Germanos tantùm, sed universo Christiano Orbi perspecta exposcere videbatur, lætati admodum sumus, quod eorum suffragia tum oretenus, tum etiam scripto exposita, & in manibus nostris relicta, cum concepta jam prius in mente nostra sententia prorsus convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum sensui inhærentes, eâ ipsâ die, videlicet decima Augusti superioris anni 1755. decrevimus, ac declaravimus, prædictas nostras literas super erectione Abbatiæ Fuldensis in Episcopatum, atque alias præcedentes itidem nostras super approbatione, & confirmatione cujusdam concordiæ inter Episcopum Herbipolensem, & Abbatem Fuldensem peractæ, ita semper accipiendas esse, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omnino detractum, aut imminutum censeatur de authoritate, & Jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Episcopatu Fuldensi, & universa ejus Diœcesi, Moguntino Archiepiscopo competit, juxta præscriptum SS. Canonum, & S. Concilii Tridentini; salvâ tamen ex alia parte, atque illæsa manente exemptione passivâ, atque immediatâ subjectione huic S. Sedi Apostolicæ, quibus hactenus juxta formam suorum Privilegiorum gavisi sunt, & gaudere debent Monachi omnes, & Monasterium Fuldense, cum sua Abbatiali Ecclesia, quæ nuper in Cathedralem erecta est, aliisque Ecclesiis, quæ secundum præsentem statum, eidem Monasterio pleno Jure incorporatæ, & subjectæ reperiantur: Ita tamen ut Populus, & Clerus sæcularis ab ejusmodi Ecclesiis quomodolibet dependens, propter hoc a Jure Metropolitico prædicto nequaquam exemptus censeatur. Quo itaque firmiùs Decretum hoc nostrum subsistat, & servetur exactiùs, Decretum ipsum tenore præsentium Apostolicâ authoritate confirmamus, atque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, idem Decretum, & præsentes nostras literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari debere; sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentiâ, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis authoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, vel Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis in contrarium præmissorum etiam a Nobis quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Septembris 1756. Pontificatus Nostri anno decimo septimo.*

Cajetanus Amatus.

§. 12. Nos itaque Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector &c., & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis &c. ad reducendam inter utramque Ecclesiam Moguntinam, & Fuldensem pristinam concordiam, ac ad illam inviolabiliter, & in perpetuum stabiliendam, & ad removenda omnia, quæ futuris perpetuis temporibus Catholicorum, & Vicinorum Principum amicitiam, & quietem turbare possent, re maturè diuque deliberatâ, habitoque cum Capitulis Ecclesiarum nostrarum tractatu, deque eorum consilio, & consensu, in sequentes reductæ pacis, & concordiæ leges convenimus -- Nos Adalbertus electus Episcopus Abbas, & Princeps Fuldensis, præhabitâ jam tempore Sedis nuper vacantis in Capitulo nostro deliberatione, ac re etiam deinceps uberiùs perpensa, cognoscentes, non aliam futuræ cum Ecclesia Moguntina pacis, ac stabiliendi novi Episcopatus Fuldensis basim esse posse, quàm supradictam Concordiam anno 1662. inter utramque Ecclesiam feliciter initam, & usque ad recentes annos magno Fuldensis Abbatiæ bono observatam; Nos ab Eminentissimo & Celsissimo Principe Archiepiscopo Electore Moguntino Domino nostro cum primis Venerando, ejusque Capitulo Metropolitano, ejusque Concordiæ continuationem decenter petivimus, & petimus

Primum recentioris transactionis caput, quo Episcopus Fuldensis plenam observantiam concordiæ anno 1662. promittit.

per præsentes, eamdemque futuris perpetuis temporibus illibatam servare, tam pro Nobis, quàm nostris in Ecclesia Fuldensi Successoribus, promittimus, Nosque, Successoresque nostros ad literas in eadem concordia præscriptas, nihil immutato illorum tenore, nisi quoad Episcopi nomen, obligamus.

Mutatis tamen iis, quæ sunt de exercitio Pontificalium.

§. 13. Cum tempore concordiæ anni 1662. in Fuldensi nostro Territorio non extaret Episcopus cum exercitio Pontificalium, sed Ordinandi, juxta Concordiæ leges, mittendi essent, sive ad Metropolitanum, sive ad Episcopum Herbipolensem, hæc & reliqua ibi de Pontificalium exercitio dicta, ipsa novi Episcopatus Fuldensis erectione mutata intelligantur.

Jus quoque Metropoliticum Archiepiscopi Moguntini in universam Diœcesim suam agnoscit, & Brevi Apostolico obedientiam se præstiturum pollicetur.

§. 14. Cum ab omni retro tempore Prædecessores nostri Abbates, & Capitulum Fuldense, Archiepiscopos Moguntinos, usque ad nuperæ litis exordium, agnoverint totius Territorii Fuldensis Metropolitanos, Nos quoque Dilectionem suam modernum Eminentissimum Dominum Archiepiscopum & Electorem Moguntinum; ejusque in perpetuum Successores, tanquam Metropolitanos nostros, & universæ Diœcesis nostræ Fuldensis cis & trans amnem Fuldam, agnoscimus, ac pro Nobis, & Successoribus nostris promittimus Nos supremæ Apostolicæ Definitioni supradictæ, & Brevi Apostolico desuper edito die 15. Septembris anno 1756. supra de verbo ad verbum inserto, plenariam debitam paritionem præstare velle, sicque totum, & integrum Episcopatum nostrum Fuldensem (salvâ tamen, atque illæsâ manente exemptione passivâ, atque immediatâ subjectione S. Sedi Apostolicæ quoad Personas in eodem Brevi expressas) Metropolitanæ Moguntinæ Ecclesiæ subjectum, & suffraganeum esse, & manere debere profitemur.

Profitetur se curaturum ne Appellationes ad Metropolitanum a quopiam impediantur.

§. 15. Et cùm contra bonam fidem, & amicitiæ leges ageretur, si nostri Fuldenses subditi a quopiam quomodolibet absterrerentur ab appellationibus ad Metropoliticum Moguntinum Judicium, juxta ordinem ab Ecclesia Catholica præscriptum, interponendis, cavere studebimus omnino, ne ab Ecclesiasticis, vel Sæcularibus nostræ Ditionis Magistratibus, vel Particularibus etiam Personis, impediantur iidem Fuldenses nostri subditi ab appellationibus in omnibus Causis ad Vicariatum Generalem Episcopatus nostri devolutis, ad Metropolitanum Moguntinum interponendis, vel prosequendis; quem in finem etiam hanc nostram concordiam, Apostolicâ confirmatione secuta, Vicariatui nostro Generali, Parochisque notam faciemus. Cumque sic omnis discordiæ fomes sublatus sit, Nobis promittimus, fore, ut sua moderni Eminentissimi Domini Archiepiscopi Electoris Moguntini Dilectio Abbatiam nostram in Episcopatum legitimè erectam, Nosque, & Successores nostros legitimos Episcopos Fuldenses tam cis, quàm trans amnem Fuldam agnoscat, & ut in S. R. Imperio, ejusque Comitiis, & Tribunalibus, ac ubicumque opus fuerit, Nobis & Successoribus nostris prædicatum, ac titulus Episcopi tribuatur, officia sua impendat.

Archiepiscopus Moguntinus quoque suam fidem obligat pro observanda Concordia anni 1662.

§. 16. Et Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, S. R. I. per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector &c. Prædecessorum nostrorum, præsertim Joannis Philippi Archiepiscopi Electoris Moguntini exempla secuti, de consilio, & consensu Metropolitani nostri Capituli, ob salutares fines supra expressos Concordiam sæpedictam de anno 1662. superiùs insertam hisce renovatam volumus, ac renovamus, declarantes pro Nobis & Successoribus nostris, eamdem Concordiam perpetuis temporibus valere, & quæ ibidem in favorem Abbatiæ Fuldensis disposita sunt, observari inviolabiliter debere. Nosque, & Successores nostros prædictos ad Epistolam cujuscumque. neo eligendi Fuldensis Principis, eâ, quæ in Concordia præscribitur, formulâ responsuros esse, ac promissam in iis opem, assistentiam, ac manutentionem præstituros.

§. 17. Sicuti nihil novi unquam petere, vel Fuldensis Abbatiæ Juribus, & privilegiis quidquam detrahere voluimus, ita non tantùm exemptionem passivam Fuldensem in supradicto Apostolico Brevi præservatam & stabilitam spontè agnoscimus, sed etiam ne contra illam quidquam a quocumque tentetur, invigilabimus.

§. 18. Similiter Antecessorum nostrorum Archiepiscoporum benevola erga Fuldensem Abbatiam vestigia, & faventem Episcopatus Fuldensis erectioni intentionem secuti, eamdem Episcopatus Fuldensis erectionem a SSmo Domino Nostro Benedicto XIV. Pontifice Maximo factam, hisce probamus & laudamus, atque Dilectionem suam modernum Reverendissimum Dominum Abbatem, & Principem Fuldensem, legitimum totius Diœcefeos Fuldensis cis & trans amnem Fuldam Episcopum, nostræ tamen Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ suffraganeum agnoscimus, & ut ubique in Sacro Romano Imperio agnoscatur, officiis nostris non deerimus.

§. 19. Hanc nostram Concordiam Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector, & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis, ut eo magis roboretur, & perpetuis temporibus inviolata perduret, Sanctæ Sedi Apostolicæ, prout Præsules, & Principes eidem verè devotos decet, submittemus, ejusque Apostolicam Confirmationem per nostros ibidem Ministros, ante confirmationem modernæ novæ Electionis Fuldensis, unà rogabimus. Ante obtentam verò eamdem Apostolicam confirmationem hujus Concordiæ, & omnium in illa contentorum, eadem hæc Concordia in nullius partis præjudicium poterit allegari, sed utriusque Ecclesiæ Jura, salva, & integra manere debent.

§. 20. Atque hæc nostra Concordia maturâ deliberatione feliciter inita, sicque a S. Sede confirmata, perpetua basis mutuæ inter Ecclesiam Metropolitanam Moguntinam, & Cathedralem, & Abbatialem Fuldensem amicitiæ existet, neque contra illam exceptiones ullæ cujuscumque nominis, aut Pontificum, Cæsarumque Constitutiones, Bullæ, Literæ, vel Privilegia, nomine tenus verò Bulla SSmi Domini Nostri Benedicti XIV. Pontificis Maximi super confirmatione Concordiæ Hammelburgensis inter Herbipolensem & Fuldensem Ecclesias initæ, vel subsecuta Episcopatus Fuldensis erectio, & desuper edita Apostolica Constitutio, aut aliud quodcumque poterit allegari; prout altè fatus Sanctissimus Dominus Noster in Brevi Apostolico supra inserto jam disertè declaravit, hæc omnia Juribus Moguntinis nihil derogare. In cujus rei majorem fidem Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector, & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis has Concordiæ paginas signavimus, & nostris jussimus communiri sigillis. Moguntiæ die duodecima Februarii, Fuldæ die 18. Februarii anno 1757.

J. Fridericus Carolus Archiepiscopus, & Elector. *Adalbertus Electus Episcopus Abbas & Princeps Fuld.*

(L. S.) (L. S.)

Nos

Accedit concordiæ consensus utriusque Capituli Moguntini & Fuldensis.

Nos similiter Joannes Franciscus Antonius ab Hohneck Decanus, totumque Capitulum Metropolitanum Moguntinum, necnon Nos Carolus de Fechenbach, Decanus, & totum Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, & Abbatialis Fuldensis, pro Nobis, nostrisque utrinque Successoribus, profitemur Concordiam hanc suprascriptam, cum scitu, consilio, & consensu nostro in omnibus, & per omnia fuisse initam, prout eidem omni meliori modo consentimus, eademque omnia probamus & laudamus. In quorum fidem Eminentissimi & Reverendissimorum DD. Nostrorum Electoris, & Principum sigillis, etiam consueta Capitulorum nostrorum Metropolitani Moguntini, & Cathedralis, ac Abbatialis Fulden. sigilla his literis apposuimus. Moguntiæ 15. Febr. Fuldæ 18. Febr. anno 1757.

(L. S.) (L. S.)

Quod copia præcedens vero suo originali, præhabitâ diligenti & accuratâ collatione in omnibus de verbo ad verbum consona & conformis sit, vigore appositi Sigilli Electoralis Moguntini corroboratur. Moguntiæ die 16. Februarii 1757.

In fidem

(L. S.) *P. Matthaus Maria Regim. Electoralis Moguntini Secretarius & Expeditor.*

[...]tifex an[...] confirma[...]nem Con[...]diæ, ejus [...]itionem [...]sit Con[...]gationi [...]iculari [...]r rebus [...]sistoriali.

§. 21. Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, & Elector, ac Adalbertus Episcopus, & Abbas præfati, Concordiam hujusmodi pro debito erga Sedem Apostolicam obsequio, & reverentia, in omnibus ejus judicio, & authoritati subjectam esse voluerunt; quapropter Nobis supplicari fecerunt, ut Concordiam prædictam Apostolica authoritate approbare, & confirmare de benignitate Apostolica dignaremur; hujusmodi autem precibus Nos inclinati, hujusmodi negotium confirmationis ad Congregationem Particularem super rebus Consistorialibus præpositam expendendam remittere dignati sumus, ac eadem Congregatio præfatæ Concordiæ Instrumento diligenter inspecto, omnibusque in ea contentis accuratè perpensis, sub die 22. Mensis Martii proximè præteriti, censuit Concordiam prædictam esse confirmandam, adjectis tamen nonnullis clausulis, quibus Nobis placuit, alias quoque clausulas etiam adjungere, prout ex Decreto ejusdem Congregationis latiùs apparet: cujus quidem dictæ Congregationis Decreti tenor est, qui sequitur:

Moguntin. & Fulden. Confirmationis Concordiæ.

[...]usdem [...]ngrega[...]ais decre[...]i.

§. 22. *Cum inter Eminentissimum, & Reverendissimum Dominum Joannem Fridericum Archiepiscopum, & Electorem, ac RR. Decanum, & Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ ex una, & R. P. Adalbertum electum Episcopum, & Abbatem, ac RR. Decanum, & Capitulum Ecclesiæ Episcopalis, & Abbatialis Fulden. ex altera partibus, ad removendas omnes controversias, & ad omnium dissensionum, ac simultatum semina penitus tollenda, Concordia inita, & mense Februario proximè præterito propriis subscriptionibus munita fuerit, quam pro debito erga Apostolicam Sedem obsequio, ac reverentia, in omnibus ejus Judicio, & authoritati subjecta esse voluerunt; ideo tam prædicti Archiepiscopus Moguntin., quàm Episcopus, & Abbas Fuldensis, Literis ad Sanctissimum Dominum nostrum datis, humiliter supplicarunt, ut eam Apostolica authoritate approbare, & confirmare dignaretur. Hujusmodi autem precibus per Sanctitatem suam ad Congregationem Consistorialem Particularem remissis, eadem Congregatio, Concordiæ Instrumento diligenter inspecto, omnibusque in ea contentis accuratè expensis, censuit, Concordiam esse confirmandam; Ita tamen ut nullum unquam inde præjudicium illatum intelligatur alteri Concordiæ initæ inter Episcopum Herbipolensem, & Abbatem nunc Episcopum Fuldensem, & a Sede Apostolica confirmatæ per Apostolicas Literas sub plumbo Kal. Octobris 1752. tum etiam erectioni Episcopatus Fulden., ejusque jurisdictioni Ordinariæ, per similes Literas tertio nonas Octobris anno 1752. necnon Juri Metropolitico Archiepiscopi Moguntini per alias Literas in forma Brevis die 15. Septembris 1756. expeditas; factaque per me infrascriptum Secretarium relatione, Sanctitas Sua dictæ Congregationis sententiam benignè approbavit, decrevitque, ut omnia in iisdem Apostolicis Literis suis contenta, quatenus opus sit, de novo data, indulta, concessa, approbata, & confirmata censeantur. Datum Romæ die 22. Martii 1757.*

Congregatio eadem censuit Concordiam esse confirmandam, nonnullis adjunctis clausulis.

Loco † Sigilli.

J. Cardinalis Millo.

N. Antonellus Sac. Congregationis Consistorialis Secretarius.

Juxta Congregationis Decretum Concordia confirmatur Apostolica auctoritate.

§. 23. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ ab Apostolica Sede approbantur, & confirmantur, firmius subsistant, & ab omnibus exactiùs observentur; proindeque Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, & Elector, ac Adalbertus Espiscopus, & Abbas prædicti, plurimum cupiant Concordiam prædictam, cum dictis adjunctis clausulis in prædicto Decreto appositis, ac Decretum hujusmodi, per Nos & Sedem Apostolicam, ut infra, approbari, & confirmari: Quare pro parte tam dicti Joannis Friderici Caroli Archiepiscopi & Electoris, quàm Adalberti Episcopi, & Abbatis prædicti, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus eorum, ac Archiepiscopi, & Electoris Moguntin., necnon Episcopi, & Abbatis Fulden. prædicti pro tempore respectivè existentium, quieti, & tranquillitati in præmissis opportunè providere, ipsosque specialis gratiæ favore prosequi de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui quantum cum Domino possumus, diuturnam pacem, mutuamque amicitiam inter Ecclesiasticas Personas, præsertim Pontificali dignitate insignitas, non tantùm promovere, sed & stabilire sinceris desideramus affectibus, Joanni Friderico Carolo Archiepiscopo, & Electori, ac Adalberto Episcopo, & Abbati prædictis, specialem gratiam facere volentes, eorumque singulares personas, a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Concordiam hujusmodi, cum prædictis clausulis in eodem Decreto expressis, necnon Decretum hujusmodi, Apostolica auctoritate, earumdem tenore præsentium, perpetuò approbamus, & confirmamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, ac Concordiam hujusmodi cum prædictis clausulis in eodem decreto expressis, necnon Decretum prædictum, ab ipsis modernis, & pro tempore

existentibus Archiepiscopo & Electore Moguntin., ac Episcopo & Abbate Fulden., ac ab aliis, ad quos spectat & pertinet, ac spectare & pertinere poterit in futurum, perpetuò observari, nec illi ullo unquam tempore derogari posse, neque debere.

Decreta cum derogatione contrariis.

§. 24. Præsentes quoque Literas Apostolicas semper, & perpetuò validas & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & sic ab omnibus censeri; & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere, & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictarum Ecclesiarum Moguntin. & Fulden., etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque.

Sanctio.

§. 25. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris adjectionis, ac decreti, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 21. Maji 1757. Pontificat. XVII.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo septimo, duodecimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

J. S. Villa.

Loco † Plumbi.

LXXV.

Missam celebrantes, aut Fidelium Confessiones excipientes, ad Presbyteratus Ordinem non promoti, quibus pœnis ex sacrorum Canonum, & Apostolicarum Constitutionum præscripto subjiciantur; quæ praxis hactenus in Judiciis adversus hujusmodi reos sit servata, & quomodo inposterum sit providendum.

Epistola Encyclica ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, Locorum Ordinarios.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, &c.

Pontificum Constitutiones de Celebrantibus nō promotis, eorumque pœnis.

Quam grave horrendumque scelus admittat, quicumque Sacerdotali Ordine non initiatus, Sacrificium Missæ celebrare præsumit, superfluum censemus multis verbis demonstrare; quum omnibus perspectæ sint rationes, ob quas sacrilegum hujusmodi crimen merito detestandum, atque districto pœnarum gladio vindicandum censetur. Satis itaque erit Apostolicas Prædecessorum nostrorum Constitutiones hìc indicare, quibus severissimæ adversus memorati criminis reos pœnæ statuuntur; quæ scilicet a fel. record. Paulo IV., Sixto V., Clemente VIII., & Urbano VIII. Romanis Pontificibus editæ fuerunt; quarum sanctionibus decernitur, ut quicumque Sacerdotali charactere destitutus, compertus fuerit Missam celebrasse, Foro sæculari puniendus tradatur.

Addita hujusmodi sanctionibus firmitas contra excogitatas fraudes.

§. 2. Has omnes Constitutiones Nos ipsi memoravimus, & confirmavimus in nostra, quam usque ab anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLIV. Pontif. Nostri IV., sub Dat. XII. Kal. Majas edidimus, cujus initium est: *Sacerdos in æternum*, quæque impressa est in Bullario Nostro *Tom. 1. num. 97.*, ubi præterea plures tolluntur exceptiones, & subterfugia, quæ per Defensores reorum afferri solebant, ut eos eximerent a decreta pœna traditionis brachio sæculari; quantumvis legitimis probationibus plane constaret, eosdem, Sacerdotali ordinatione nunquam susceptâ, Missam celebrasse.

§. 3. Quamvis autem Ecclesia præfatos celebrantes non promotos, justitiâ sic exigente, sæculari Foro tradendos decreverit; quum tamen eadem pia mater sit, & ut omnibus constat, lenitatis & misericordiæ viscera gerat, nec unquam omisit, nec adhuc desinit mansuetudinis suæ argumenta præbere, tum in statuenda forma degradationis verbalis, quæ realem degradationem præcedit; tum in ipsa reali degradatione exequenda; tum denique in providis legibus, & cautelis editis atque susceptis, ut nequissimos homines arceret a sacrilego ausu se se immiscendi Sacrorum Mysteriorum celebrationi, absque Sacerdotali ordine & charactere; viam illis quodammodo præoccupando, qua in præfatam pœnam traditionis brachio sæculari proruere possent.

§. 4. In Pontificali Romano habetur forma degradationis verbalis, per quam videlicet profertur sententia decernens realem degradationem, non minus in eos, qui Sacris Ordinibus, excepto Presbyteratu, insigniti sunt, quàm & in cæteros Clericali tantum Tonsura, aut Minoribus Ordinibus initiatos. Hoc solum inter utrosque intercedit discrimen, quod in Clericos Minorum Ordinum, aut simpliciter Tonsuratos, verbalis degradatio peragitur, seu quod idem est, degradatio realis decernitur, a solo Episcopo, absque aliorum quorumcumque interventu: in alios vero Majoribus Ordinibus infra Sacerdotium insignitos, non licet Episcopo ad verbalem degradationem procedere, nisi assistentibus, & suffragium simul ferentibus aliis quibusdam personis, quarum præsentiam, sententiamque Canonicæ Leges exposcunt.

§. 5. Celebris est Decretalis Prædecessoris Nostri Bonifacii Papæ VIII. *in Cap. degradatio, de Pœnis, in sexto*, ubi hæc leguntur: *Super quo tibi taliter respondemus, quod verbalis degradatio, seu depositio ab Ordinibus, vel Gradibus Ecclesiasticis, est a proprio Episcopo, sibi assistente in degradatione Clericorum in sacris constitutorum Ordinibus certo Episcoporum numero definito Canonibus, facienda; quamquam proprii Episcopi sententia, sine aliorum Episcoporum præsentia, sufficiat in degradatione eorum, qui Minores duntaxat Ordines receperunt.*

§. 6. Notæ sunt etiam sanctiones Canonum, quos indicat Glossa Canonica, *in cit. Cap. Degradatio, in verb. Canonibus -- de pœnis, in sexto*, quique definiunt numerum Episcoporum, qui assistere debent, ubi pronuncianda sit degradatio verbalis adversus Clericum in Majoribus Ordinibus constitutum.

§. 7. Nec quemquam latere potest quod in Sacro Concilio Tridentino statutum fuit *Sess. XIII. cap. 4. de Reform.*, ubi, quum animadversum fuisset, non ita facile in occurrentibus degradationum casibus reperiri posse numerum Episcoporum a Canonibus requisitum, facultas fit Episcopis procedendi etiam absque illis; adhibitis tamen, sibique ea in re assistentibus totidem Abbatibus, in Civitate, aut Diœcesi residentibus, atque usu Mitræ & Baculi ex Apostolicæ Sedis indulto decoratis, vel, si hi non adsint, aliis personis in Ecclesiastica Dignitate constitutis, matura ætate, & sacrarum legum scientia spectabilibus.

§. 8. Quoniam vero juxta veterem disciplinā, verbales degradationes peragebantur in Synodis

Provin-

Provincialibus, & in his quidem singuli Episcopi suum proferebant suffragium; quum nunc Episcopi, vel alii Ecclesiastici viri, de quibus diximus, locum gerant Patrum in Conciliis Provincialibus assidentium, facile intelligitur, in hos derivatum esse jus ferendi suffragii in degradationibus verbalibus, ad quas, uti Assessores, invitantur; quemadmodum plene demonstratum a Nobis fuit in nostro Tractatu *De Synodo Diœcesana, lib. 9. cap. 6. num. 4. novissimæ edit.*

§. 9. Verbalem degradationem sequitur degradatio realis, cujus exequendæ ratio distincte præscribitur in Pontificali Romano. Et in hac etiam Ecclesia minime omittit perspicua lenitatis, & pietatis suæ argumenta præbere. Etenim priusquam degradatum tradat sæcularis Curiæ Ministro, pro eo efficaciter deprecatur, ne pœna mortis, aut mutilationis membrorum eidem infligatur: ***Domine Judex***, verba sunt citati Pontificalis, ***rogamus Vos cum omni affectu, quo possumus, ut amore Dei, pietatis, & misericordiæ intuitu, & nostrorum interventu precaminum, miserrimo huic nullum mortis, vel mutilationis periculum inferatis.*** Multoque ante Pontificalis Romani compilationem, idipsum expressum legitur in *Cap. Novimus*, quod est Innocentii III. *De Verbor. signific.*, ibi: *Pro quo tamen*, sermo est de degradato, sæculari Curiæ tradendo, ***debet Ecclesia efficaciter intercedere***, apud Judicem laicum, *ut citra mortis periculum, circa eum sententia moderetur.* Videri quoque potest Alteserra *ad cit. Cap. Novimus, de verb. signif.*, ubi plures colligit Patrum auctoritates congruentes iis, quæ in prænindicata Decretali statuuntur.

§. 10. Ad confirmandum autem assumptum nostrum, de summo pietatis studio, quo Ecclesia etiam nil tale meritos prosequitur, viamque ipsis intercludere nititur, ne mortis pœnam per delicta incurrant; dicimus, antiquissimâ providentiâ cautum fuisse, ut qui e propria in alienam Diœcesim transgreditur, nisi fuerit in hac plane cognitus, secum ferat Ordinarii sui literas, quibus fides fiat, eum esse Sacerdotem, nulloque, quod sciatur, Canonico impedimento detentum, quominus Sacra Mysteria celebrare queat. Jam id decretum habetur in Sacra Calchedonensi Synodo; ubi quum interdictum legatur Clerico atque Lectori, e sua in aliam Diœcesim commigrare, non præobtentis memoratis literis, quas Discessus appellamus, a proprio Episcopo; Jacobus Cujacius, aliique post eum accurati Scriptores, monuerunt, cum vera Textus lectione non congruere verbum, *Lectori*, sed *ignoto*; quemadmodum & ipsi adnotavimus *in nostra Institutione 34. editionis latinæ §. 1.* Quod si vetustiora etiam propositæ disciplinæ principia investigare libeat, consuli possunt Canones, qui Apostolici vocantur, apud Cotelerium in editione. *Patrum Apostolicorum Tom. 1. lib. 8.* inter quos adest Canon XIII. ita decernens: ***Si quis Clericus, aut laicus, a communione suspensus, vel communicans, ad aliam properet Civitatem, & suscipiatur præter commendatitias literas; & qui susceperunt, & qui susceptus est, communione priventur: excommunicato verò proteletur ipsa correptio, tamquam qui mentitus sit, & Ecclesiam Dei seduxerit.*** Consonat huic Canon XXXIV., ut patet ex subjectis illius verbis; ***Nullus Episcoporum peregrinorum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum, sine commendatitiis suscipiatur epistolis, & cum scripta detulerint, discutiantur attentiùs; & ita suscipiantur, si probatione pietatis extiterint; sin minus, nec quæ sunt necessaria subministrentur eis, & ad communionem nullatenus admittantur, quia per subreptionem multa proveniunt.***

§. 11. Porro, quidquid disputent eruditi de vero Canonum Apostolicorum Auctore, certum est, eos magnum auctoritatis pondus habere, quum saltem sæculo Ecclesiæ tertio decurrente collecti fuerint ex pluribus Conciliis ante Nicænam Synodum celebratis; uti nunc temporis inter sacrarum antiquitatum investigatores convenire videtur.

§. 12. Sanctissimis hisce legibus conformes sunt Concilii Tridentini sanctiones; conformes sunt Epistolæ Encyclicæ a Congregationibus Urbis ad Ecclesiarum Antistites sæpe transmissæ. Idque etiam pro firmo tenendum est, quod licèt non oporteat Episcoporum sollicitum esse de Regularibus, qui in propriis Ecclesiis Missas celebrare intendunt, quum ejus rei cura reservata sit eorum Superioribus Regularibus; si quis tamen sæcularis Sacerdos in Ecclesiis Regularium Missam celebrare velit, hic etiam debet literas Discessus a proprio Ordinario obtentas exhibere Episcopo, in cujus Diœcesi Sacrum vult peragere; uti videre quoque est in Nostra *Institutione 34. latinæ editionis §. 1.* Vetustioribus cōgruunt recentiores Ecclesiæ leges.

§. 13. Veterem hanc, justissimamque sanctionem, de cujus executione plura tradiderunt nostri Scriptores pragmatici, (quos inter merito memorandus est diligentissimus Monacellius, ***Formular. Legal. Part. 1. Tit. 4. Formul. 8. pag. 81., & Formul. 6. pag. 79. item Tit. 6. Formula 18. pag. 160.***) providis excogitatis cautelis plurimum roboravit magnus Ecclesiasticæ disciplinæ restitutor S. Carolus Borromæus, cujus hac de re Decreta pluribus in locis extantia studiose legenda, & expendenda monemus; videlicet in Concilio Provinciali Mediolanensi primo habito anno 1565. *part. 2.* in secundo pariter Provinciali anni 1569. *Tit. 2. Decret. 1.* ac Provinciali tertio, anni 1573. item in Instructione ad Sacerdotes de celebratione Missæ, ac denique in Concilio Provinciali quarto celebrato anno 1576. Quibus in locis constitutum hebetur, ut Parochus, in cujus Parœcia Sacerdos alienigena domicilium figit, si id per Diœcesim contingat, intra octo ad summum dies, illius adventum nunciare debeat Vicario Foraneo, qui rem ad Episcopum deferat; si autem in Civitate, Parochus ipse de omnibus certiorem faciat Episcopum, qui sibi literas discessus ab hujusmodi Sacerdote exhiberi mandet, easque inspiciat, totumque earum tenorem sedulo expendat. Si enim Ordinarius subdito sibi Sacerdoti licentiam abessendi ad certum definitumque tempus indulserit, facultas celebrandi Missam eidem non ultra tempus illud concedenda decernitur. Notanda quoque jubetur dies, qua expeditæ fuerunt literæ discessus; ne scilicet ante eam diem, qua inspiciendæ, ac discutiendæ offeruntur, antiquiores sint duobus, vel quatuor, aut respective sex mensibus; duobus nimirum, si literæ confectæ sint intra Provinciam; quatuor verò, si extra Provinciam, in Italia tamen expeditæ fuerint; sex denique, si extra Italiam datæ comperiantur. Novæ cautelæ in idipsum excogitatæ, ac præscriptæ.

§. 14. Ex omnibus hisce tum generalibus, tum peculiaribus sanctionibus manifestè desumitur, quantopere Ecclesia abhorreat ab ea pœna ad effectum perducenda, quam Sacri Canones in Celebrantes non promotos sanxerunt; quandoquidem tot veluti aggeres hominibus objiciuntur, ne in ejusmodi delictum labantur, unde locus fiat executioni ejusdem pœnæ Sacris Legibus definitæ. Præmissorum conclusio.

§. 15. Majoris tamen ponderis, ad hoc ipsum evincendum, est id, quod subjicimus. Sistit se aliquis coram Ecclesiastico Judice, seque ipse denunciat, quamvis Sacerdotali Ordine destitutum, Missarum Sacrificia celebrasse, vel etiam Sacramentales Christifidelium Confessiones audisse. Ita se sponte sistens, eo privilegio gaudet, ut impositis ipsi salutaribus pœnitentiis, dimittatur; nisi tamen in ipso suo Constituto diminutus, ut ajunt, vel aliunde præventus fuerit; in his enim casibus carceribus custodiendus includitur. Sed si idem subinde Judici interroganti, an sciat causam, ob quam carceribus mancipatus sit, Instauratur validius argumentum.

statim,

Cum se sponte sistētibus, vel crimen statim fatentibus quomodo res transigatur.

statim, non expectatis ulterioribus interrogationibus, seu quaesitis, sincere rem totam aperiat; quamvis de illius incursu in poenales Apostolicarum Constitutionum sanctiones non dubitetur; ideoque dignus sit, qui saeculari Foro, uti capitalis criminis reus, liberè tradatur; nihilominus admittitur ad beneficium minorationis poenae, commutatâ ipsi poenâ mortis in damnationem perpetuam ad triremes; uti testatur bon. mem. Cardinalis Albitius harum rerum peritissimus, in suo Tractatu *de Inconstantia in Fide part.* 1. *cap.* 14. *num.* 70. *Si verò citatus, & vocatus, ad generalem interrogationem, an sciat qua de causa fuerit vocatus, vel sciat causam suae carcerationis, vel quomodo hic reperiatur, fatetur de plano veritatem, is tractatur, ac si esset sponte confessus, & cum eo mitius agitur, praesertim post condemnationem, ut scilicet gravior poena commutetur in mitiorem &c. Et ita fuit resolutum in sacra Congregatione sub die* 12. *Maii* 1604.

Hodierna praxis circa verbalem & realem degradationem.

§. 16. Illud etiam animadversione dignum est, quod quamvis in Pontificali Romano praescripta reperiatur degradatio, etiam a prima Clericali Tonsura; licèt de hac quaestio sit, an inter Ordines numerari debeat, nec ne; possitque Judex Ecclesiasticus, uti praenotavimus, quando agitur de Minoribus Ordinibus, solus per se verbalem Degradationem peragere, quod ipsi non licet sine aliorum interventu, ubi res est de Ordinibus Majoribus; nihilominus nunc temporis Sacerdotes, aliique Clerici, tàm Majorum, quàm Minorum Ordinum, ad Triremes liberè amandantur, vel etiam perpetuo carceri mancipantur, sine praevia verbali, multoque minus reali Degradatione; uti cuique perspectum est, & adnotatum quoque fuit a Sacerdote Catalani *Comment. ad Pontif. Rom. Tit.* 16. §. 4. *num.* 6. *Tom. III.*

Factum, unde exorta praesens quaestio.

§. 17. In Tribunalium Ecclesiasticorum carceribus nunc quoque satis superque reperiuntur aliqui, eo nomine detenti, quod Sacerdotali Ordine carentes, Missas celebraverint, Sacramentales Fidelium Confessiones exceperint, iisdemque etiam Eucharisticam Communionem expetentibus, Particulas distribuerint a se nulliter consecratas. Hos inter, duo erant, qui statim ac interrogati fuerunt, num detentionis suae causam scirent, omnia ingenuè confessi sunt; ex quo orta est quaestio, an iidem admittendi essent ad beneficium minorationis poenae; ita nimirum, ut non quidem Saeculari Foro traderentur, tamquam capitis rei; sed potius in Triremes, seu Carcerem perpetuò detruderentur.

Judicum, Cōsultorumque circa ipsam sententiam.

§. 18. Nulla quidem discordia detecta est in suffragiis eorum, qui sive consulendo, sive judicando, in praedictorum Causis sententiam dixerunt, super eo, an uterque reus poenam traditionis Foro Saeculari, atque adeo Capitis poenam incurrisset. Verum nonnulli subdiderunt, attenta eorum prompta confessione, qua unusquisque delictum suum plene aperuerat, non expectatis ulterioribus Judicis interrogationibus; ambos promeritos esse, ut pro sponte confessis haberentur, utque propterea ad Triremes dumtaxat, vel Carcerem perpetuò damnarentur. Alii autem numero plures censuerunt, eosdem, tamquam capitis reos, brachio saeculari liberè tradendos esse.

Definitivum de eadem judicium Pontificis.

§. 19. Nos vero, quamvis ob aegritudinis nostrae pervicaciam, Congregationibus super his habitis, ut semper aliàs Nobis in more positum fuit, interesse non potuerimus; quum tamen subinde omnia perlegere, & expendere non omiserimus, Pontificiae Clementiae & mansuetudini magis consentaneum existimavimus, in mitiorem sententiam concedere; eò vel magis, quod & Cardinalis Albitius in hujus generis rebus adeo versatus, testatum reliquit, ejusmodi poenae minorationem, veluti praemium, indulgeri consuevisse iis, qui ad primam Judicis interrogationem delictum suum integrè, apertèque fatentur; & plura suppetunt exempla causarum, quae in similibus circumstantiis ita transactae fuerunt. Itaque volumus praefatos reos promeritae poenae minoratione in praesenti casu gaudere, nimirum Triremibus perpetuò addici, ita ut ab iis nunquam dimitti, seu poenae hujusmodi commutationem ullam impetrare valeant, praeter quam a Romano Pontifice pro tempore existente, ac de eorum delictis, cum omnibus adjunctis circumstantiis, edocto; relicta dumtaxat Judicibus facultate, ut quoties perpetuum triremium Opus praefatis reis minimè congruere videatur, in illius locum subrogare valeant perpetuam in ergastulo aut carcere reclusionem, si reliqua ipsis ad id necessaria non desint. Praeterea volumus atque mandamus, ut quum damnatio ad Triremes, seu ad perpetuam reclusionem, ut supra, praefatis reis formiter intimanda erit, id fiat a Judice, praesentibus iis, qui ad Ecclesiarum Sacraria moderanda deputati sunt, quique ad hujusmodi actum evocandi erunt ab ipso Judice, sub poenis ejusdem arbitrio infligendis; atque ea occasione gravis admonitio iis fiat, de omnimoda observantia & executione eorum, quae saepe praescripta sunt; nè scilicet ignotos Sacerdotes Missam celebrare permittant, nisi postquam Literae discessus, quas secum a propria Dioecesi prodeuntes attulerunt, recognitae & examinatae fuerint per eum, cui hujusmodi cura demandata est. Id ipsum enim praeitum alias fuisse meminimus in hac eadem Urbe, sub fel. rec. Praedecessore nostro Clemente Papa XI. tunc quum saeculari Foro traditus fuit reus quidam capitali poena plectendus, eò quod Sacerdotali Ordine non insignitus, Missam celebraverat.

Sententia in hujusmodi reos quomodo a Judice ferenda.

Haec quoad anteactum tempus. Nova in futurū cōtra nequissimum scelus parantur subsidia.

§. 20. Cum iis igitur, qui usque nunc comperti fuerint ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promoti, Missam celebrasse, aut Sacramentales Confessiones excepisse, juxta rationem hactenus descriptam, a competentibus Judicibus, & Tribunalibus agendum decernimus. Sed quoniam hujusmodi crimen, utpote gravissimum, & satis superque frequentatum, omni ratione praecavendum, &, quantum fas est, a Christiana Republica eliminandum, extirpandumque Nobis esse cognoscimus; novam hac de re legem a Nobis statutam per Apostolicam Constitutionem, (cujus exemplum Epistolae huic adnexum Fraternitas Tua accipiet) in posterum, post tres scilicet menses ab ejusdem Constitutionis data computandos, omnino servari, & ad effectum perduci mandamus. Tibique interim, Venerabilis Frater, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. 2. Augusti 1757. Pont. XVII.

Datum Romae apud S. Mariam Majorem die 2. Augusti MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno XVII.

LXXVI.

Celebrantibus Missam, aut Fidelium Confessiones excipientibus, sine Sacerdotali Charactere, sincera criminis confessio facta in primo interrogatorio generali nihil suffragatura decernitur, ad evadendam poenam traditionis brachio saeculari, indictam in Constitutionibus Apostolicis.

BENEDICTUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

DIVINARUM, humanarumque Legum custodia vigilantiae Nostrae concredita hoc Nobis onus imponit, ut & assiduo studio caveamus, ne scelera atque flagitia contra ipsas Leges committantur, & ut ea, quae ab iniquitatis filiis perpetrari contingat, justo poe-

narum rigore, ad formam Sanctionum iisdem Legibus adscriptarum, puniri & vindicari curemus.

Prædecessorum Pontificum Constitutiones de Celebrantibus nonpromotis jam pridem a Pontifice cōfirmatæ, ac pluribus additamentis elucidatæ.

§. 2. Sanè Nos aliàs, gravissimum eorum delictum detestantes, qui ad Sacerdotalem Ordinem non promoti, Missarum Sacrificia celebrare, Fidelium Confessiones excipere, & accedentibus ad Eucharisticam Mensam, Panem a se nulliter consecratum distribuere, ausu temerario præsumerent; edita Constitutione, quæ incipit: *Sacerdos in æternum*: data XII. Kal. Maji Anno Incarn. Dominicæ MDCCXLIV. Pontificatus Nostri IV., antiquiores Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Constitutiones adversus hujus generis delinquentes jampridem editas confirmantes & innovantes, complures alias declarationes, atque cautelas addidimus, ad eliminandum a Christiana Republica sacrilegum ejusmodi facinus maximè opportunas, quæ distinctè legi possunt in citata Constitutione nostra, impressa in Bullario nostro *Tom. I. num.* XCVII. *

In hac Editione Tom. XVI. pag. 196

Nova providentia, adversus novum effugium nunc roborāæ.

§. 3. His tamen ampliorem providentiam nunc superaddere cogimur, ut aliud delinquentibus effugium ibi non enunciatum, & ab invecta sensim in Tribunalibus consuetudine jam ipsis pene concessum, quo debitas sibi graviores pœnas plerique evadere possent, unà cum cæteris per dictam Constitutionem nostram sublatis, pariter adimamus.

Benigna agendi ratio cum reis delictum suum prompte fatentibus, jam pro consuetudine recepta.

§. 4. Invenimus siquidem hunc morem hactenus observari consuevisse, ut si Reus constitutus, quum primum a Judice interrogatus fuerit, an sciat qua de causa carceribus inclusus sit, apertè & candidè delictum suum fateatur & narret; tunc is, veluti sponte confessus, ad obtinendam pœnæ minorationem habilitetur; quod nimirum eò recidit, ut ad Triremes, vel ad carcerem perpetuo damnetur, sed nequaquam Foro Sæculari tradatur, tamquam capitalis criminis reus, quemadmodum præfatæ Prædecessorum nostrorum Constitutiones, a Nobismet ipsis, ut supra diximus, confirmatæ, & innovatæ præscribunt; uti latius a Nobis expositum est in Epistola Encyclica ad Antistites Ordinarios Locorum, & Judices in hac materia competentes, hac ipsa die per Nos data.

Eadem delinquentibus data, impunitatem plerumque præstat

§. 5. Quum autem experientia compertum fuerit, plerosque reos, qui Sacerdotali Charactere carentes Missam celebrarunt, aut Sacramentum Pœnitentiæ nulliter ministrarunt, de hujusmodi Tribunalium indulgentia satis edoctos, vix unquam omittere, quin statim atque carceribus detenti, & coram Judice constituti fuerint, delictum suum diserte confiteantur, ad hoc ut traditionem Foro Sæculari, extremumque supplicium exinde consequens, evadant; quumque hac ratione reipsa eveniat, ut vix ullus sit ex hujusmodi criminis reis, qui moderationem pœnæ in præfatis Apostolicis Constitutionibus statutæ non obtineat; eoque beneficio fruatur, ut quum Sæculari Foro, tamquam capitali judicio damnatus, & mortis reus, tradendus fuisset, perpetuo potius Carceri, aut Triremibus mancipetur:

Hujusmodi praxis in posterum proscribitur, & Constitutionum rigor servandus decernetur.

§. 6. Idcirco Nos perniciosam hujusmodi praxim de medio tollere coacti, motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, per hanc nostram perpetuo valituram Constitutionem decernimus, atque statuimus, in posterum, videlicet post tres menses a data præsentium Literarum computandos, nulli amplius Clerico, sive Laico sæpedicti criminis reo, promeritæ pœnæ minorationem ullam concedi debere, sive posse, intuitu promptæ, apertæque confessionis, qua delictum suum in circumstantiis superius enunciatis Judici fassus fuerit; sed, ea non obstante, omnes & singulos in præcedentibus Constitutionibus hac de re editis comprehensos, a Judice competente, in casibus ibidem expressis, prævia etiam degradatione, quatenus opus sit, tradendos omnino fore, & esse Brachio Sæculari, capitali pœna puniendos.

Tollitur aliter judicandi, interpretandique facultas.

§. 7. Sicque, & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, Nostrosque & Apostolicæ Sedis etiam de Latere Legatos, seu Nuntios, & in quibuscumque Tribunalibus, & Officiis, etiam specifica mentione dignis, sublatà cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, definiri, & post lapsum trium mensium, ut supra, ad executionem, & effectum omnino perduci debere.

Derogatio contrariorū.

§. 8. Non obstantibus contrariis quibusvis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, Ordinationibus, & Decretis; nec non dictorum Tribunalium, & Officiorum praxi, stylo, statutis, usibus & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Personarum quoque, Locorum, & Ordinum, Congregationum, Societatum, Institutorum, & Militiarum, Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, quæ supradictæ prioris Constitutionis Nostræ executioni decrevimus non obstare: Quibus omnibus & singulis, etiam ad præsentium Literarum nostrarum effectum, iterum plenissime & amplissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 9. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc nostrorum Decretorum, Statutorum, & Derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Dei Omnipotentis, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 2. Augusti 1757. Pont XVII.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVII., Quarto Nonas Augusti, Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

J. Card. Pro-Datar. D. Card. Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicata die 11. Augusti 1757.

LXXVII.

Damnatio & prohibitio Epistolæ manuscriptæ, quæ directa legitur: *Amplissimis S. R. E. Cardinalibus, & clarissimis Theologis in Urbe Præneste congregatis post pacem Ecclesiæ Gallicanæ restitutam, & methodum propediem edituris pro studiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in sinum Ecclesiæ reducendos.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Epistola, cui præfixa est directio hujusmodi: *Amplissimis &c.* Theologi, quorum examini a Pontifice subjecta fuit, damnandam & proscribendam esse censuerunt.

CUM ad nonnullos ex Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus pervenerint Exempla manuscripta cujusdam Epistolæ, cui præfixa est Directio hujusmodi -- *Amplissimis S. R. E. Cardinalibus, & clarissimis Theologis in Urbe Præneste congregatis post pacem Ecclesiæ Gallicanæ restitutam, & methodum propediem edituris pro studiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide, ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in sinum Ecclesiæ reducendos*; quæque incipit: *Hæc sunt Dubia &c.*; ac desinit in ea verba: *& explodendam novitatem*: unumque etiam ex hujusmodi

Exem-

Exemplis transmissum fuerit ad dilectum Filium Nostrum Albericum ejusdem S. R. E. Cardinalem Archintum nuncupatum, Nostrum in universi Status negociis Secretarium, eo scilicet consilio, ut Nostris quoque oculis Epistola ipsa subjiceretur, id quod est factum: Cumque officii Nostri partes sint, pro commissi Nobis divinitus Gregis Dominici cura, animarum periculis, atque detrimentis, quæ ex præfatæ Epistolæ lectione & usu provenire possent, Pastorali sollicitudine, quantum cum Domino possumus, occurrere: Idcirco Nos statim aliquot Viros doctos, Theologicæ facultatis professores, nulliusque partis studio addictos, elegimus, iisque injunximus, ut de prædicta Epistola, deque in ea contentis, judicium facerent; qui sanè mandatis Nostris diligenter obtemperantes, sententiis suis docte prudenterque conscriptis, unanimiter censuerunt, prædictam Epistolam, utpote refertam assertionibus respective falsis, temerariis, scandalosis, multimode injuriosis, contumeliosis, impudentibus, captiosis, seditiosis, & schismati faventibus, damnandam a Nobis & proscribendam fore.

Horsi Theologorum judicium comprobarunt nonnulli S. R. E. Cardinales, quibus a Pontifice jusdem Epistolæ examen fuit demandatum.

§. 2. Relato Theologorum examini successit aliud, quod Nos ipsi pariter commisimus nonnullis Venerabilibus Fratribus Nostris prædictæ S. R. E. Cardinalibus Theologicarum Disciplinarum scientiâ præstantibus; qui eâdem Epistolâ maturè perpensâ, ponderatisque dictorum Theologorum suffragiis, in eamdem cum ipsis sententiam convenerunt, quæque ab illis adducta & firmata sunt, suis quoque calculis comprobarunt.

Rem totam ipse per se Pontifex cōsideravit & expédit, negotiumque communicavit cum S. R. E. Cardinalibus S. Inquisitionis, qui pariter Epistolam proscribendam judicarunt.

§. 3. Nos denique ipsi, quæcumque in primo & altero examine discussa fuerant, inspicere, legere, & considerare non prætermisimus; dictæque Epistolæ tenorem cum illius censura studiose comparavimus. Subinde vero Nos ipsi rem totam communicavimus cum Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus adversus hæreticam pravitatem Auctoritate Apostolica deputatis, in Sacrorum Canonum sanctionibus, graviorumque negociorum tractatione apprime versatis; quibus quum omnia distincte exposuerimus, quæ tum a Nobis gesta sunt, tum a prædictis Theologis & Cardinalibus in priori & posteriori Epistolæ examine præ oculis habita fuerunt; his quoque censentibus prædictam Epistolam damnandam & proscribendam esse; Nos, inhærentes hujusmodi Theologorum & Cardinalium judiciis atque consiliis, ac etiam motu proprio, & certa scientia Nostra, præsentium Litterarum tenore, sæpedictam Epistolam, tamquam continentem assertiones respective falsas, temerarias, scandalosas, multimode injuriosas, contumeliosas, impudentes, captiosas, seditiosas, & schismati faventes, Auctoritate Apostolica damnamus & reprobamus, ejusque Exempla legi, describi, & retineri prohibemus; mandantes omnibus, & singulis Christifidelibus, qui ejusmodi Exempla penes se habuerint, seu in quorum manus subinde pervenerint, ut illa, statim atque præsentes Litteræ eis innotuerint, hæreticæ privatatis Inquisitoribus, seu eorum Vicariis, ubi adsit Sancti Officii Tribunal, alioquin Episcopis, seu Ordinariis locorum, tradere & consignare teneantur: sub pœna excommunicationis majoris, quoad Personas seculares, quo vero ad Personas Ecclesiasticas, etiam Regulares, hujusmodi mandato Nostro non obedientes, & contrafacientes, sub pœna suspensionis a Divinis, ipso facto, absque alia declaratione incurrendis; quarum absolutionem, & respective relaxationem, Nobis & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, reservamus; excepto dumtaxat, quoad excommunicationem prædictam, uniuscujusque mortis articulo, quo nimirum Confessarius quilibet ab hujusmodi censura, ut præfertur, incursa, absolvere poterit.

Apostolica idcirco auctoritate damnatur, ejusque epistolæ exempla legi, describi, & retineri prohibentur.

Officio S. Inquisitionis injungitur damnatæ epistolæ auctorem detegere.

§. 4. Quia vero æquum non est, ut impunitus remaneat Auctor prædictæ damnatæ, & proscriptæ Epistolæ, qui per assertiones, ut supra, reprobatas, carpere atque traducere ausus est rectissimam agendi rationem eorum Cardinalium, quorum Nos consilio, & opera usi sumus, ubi actum fuit de conscribenda Epistola Encyclica, quæ prodiit superiore anno 1756. sub Dat. die XVI. mensis Octobris; idemque contra ipsam Epistolam Nostram Encyclicam audendo, Nos etiam, qui eam conscripsimus, malignitatis suæ jaculis petere non veretur; Idcirco Nos Officio Sanctæ Inquisitionis committimus & injungimus, ut exactissimâ diligentiâ adhibitâ, curet Auctorem sæpedictæ damnatæ Epistolæ, qui adhuc latet, detegere & agnoscere: Volentes, ut statimac collecta fuerint indicia, quæ semiplenam, ut ajunt, probationem constituant, ad capturam Rei ejusmodi indiciis gravati, juxta stylum, & consuetudinem Sancti Officii, deveniatur; deindeque completo & concluso Processu, ad ulteriores pœnas adversus eum procedatur, juxta Sacrorum Canonum & Constitutionum Apostolicarum sanctiones; sic exigente justitia publica, quæ perniciosos hujusmodi ausus severiori vindicta coerceri jubet.

Publicatio harum Litterarum Apostolicarum decernitur, & fides earum sumptis habenda.

§. 5. Ut autem eædem præsentes Litteræ ad omnium notitiam faciliùs perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam allegare possit, volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; sic vero publicatas, omnes & singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent: ipsarum autem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem, tam in judicio, quàm extra illud, ubique locorum haberi, quæ haberetur eisdem presentibus, si exhibitæ forent vel ostensæ.

D. 5. Sept. 1757. Pont. XVIII.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 5. Septembris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno decimo octavo.

D. Card. Passioneus.

Publicat. eodem Die, Mense, & Anno.

APPENDIX AD TOMUM XIX.* BULLARII

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

ANN. 1744. 1745. & 1748.

* Edit. Rom. Tom. IV.

ACTA, ET DECRETA In Causis Beatificationum, & Canonizationum, aliisque ad Sacrorum Rituum materiam spectantibus, addenda ad Tomum VI. Operum Sanctissimi Domini Nostri Romæ editum anno 1751.

CUM nonnulla post annum Pontificatus sui decimum BENEDICTUS XIV. Decreta, Epistolas, Constitutionesque ediderit ad materiam Sacrorum Rituum spectantia, quæ in Tomo VI. Operum ejusdem SS. Domini Nostri edito anno 1751. locum habere non potuerunt, ea hìc in unum collegimus, singula suis, prout indicantur, locis postea inserenda, quandocunque nova horum Operum editio fieri contigerit. Igitur ad caput I., ubi referuntur *Decreta Generalia*, post IV. Decretum pag. 19. addatur V. scilicet.

DECRETUM GENERALE

SANCTISSIMI D. N.

BENEDICTI PAPÆ XIV.

CUM ex relatione eorum, quæ in Congregationibus Sac. Rituum, aut Antepræparatoriis, aut Præparatoriis proponuntur, & discutiuntur, facta Nobis pro sui muneris adimplemento tum a Congregationis Secretario, tum a Fidei Promotore, innotuerit, sæpe excitatam fuisse inter ejusdem Congregationis Consultores controversiam, an in Causis Beatificationis, & Canonizationis Servorum Dei, procedentibus per viam non Cultus, cum disputandum proponitur Dubium super Virtutibus aut Martyrio, Testes de auditu auditus, qui soli extant in Processu Apostolico, in linea probationis jungi possint cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario; contendentibus nonnullis, id tantum fieri posse, si Testes de auditu, qui extant in Processu Apostolico, sint de auditu a videntibus; aliisque asserentibus, id ipsum fieri debere, etiamsi Testes non sint de auditu a videntibus, sed de auditu auditus, dummodo cætera alia non desint, quæ requiruntur pro conjunctione Processus Ordinarii cum Processu Apostolico, & alia etiam concurrant a Congregatione Rituum statuta, ut rite, & recte admittantur Testes de auditu, de quibus omnibus in Nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 2. cap. 4. & 5.

§. 2. Nos ad amputandam quamcumque controversiam, decernimus primo, non posse in linea probationis conjungi Testes de auditu auditus in Processu Apostolico examinatos, cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario, prædictamque conjunctionem in linea probationis competere tantum Testibus de auditu a videntibus, qui sint in Processu Apostolico examinati, dummodo cætera supra indicata non desint requisita: & ex conjunctione Testium de visu examinatorum in Processu Ordinario, cum Testibus de auditu a videntibus, examinatis in Processu Apostolico, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio, responderi posse, Constare de Virtutibus &c. *aut* constare de Martyrio: *Et in progressu ad ulteriora pro obtinenda formali Beatificatione sufficere debere duo miracula, quæ ante Beatificationem patrata sint, & approbata; & pro obtinenda Canonizatione sufficere debere alia duo miracula, post Beatificationem secuta & approbata.*

Robur tamen & vim adminiculi testes de auditu auditus habere quandoque possunt.

§. 3. Decernimus secundo loco, quod, si in Processu Ordinario Testes extent de visu, & in Processu Apostolico non reperiantur nisi Testes de auditu auditus, Testes hi de auditu auditus, in Processu Apostolico excepti, vim & robur adminiculi habere valeant, modo quidem levis, modo gravis, prout eorum numerus, & qualitas exposcit, ita ut, exclusa a Postulatoribus quacumque fraudis, aut negligentiæ suspicione, ex qua factum sit, ut soli Testes de auditu auditus in Processu Apostolico fuerint examinati, si, attentis numero, & qualitate Testium de visu in Processu Ordinario examinatorum, habitaque consideratione adminiculi non levis, sed gravis, desumpti ex Testibus de auditu auditus in Processu Apostolico examinatis, res ad eum statum redacta sit, ut faciat fidem, & auctoritatem Viro prudenti de re gravi judicaturo, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio, responderi possit, ita constare de Virtutibus, aut ita constare de Martyrio, ut procedi possit ad ulteriora, hoc est ad discussionem Miraculorum: *Nec obtineri posse Decretum Beatificationis, nisi tria Miracula præcesserint, quæ fuerint approbata; neque demum Canonizationis Decreto locum esse debere, nisi duo alia post Beatificationem Miracula superveniant, quæ pariter fuerint approbata.*

Præsenti Decreto nihil immutatum pro causis, quæ procedunt per viā casus excepti, aut in quibus soli testes de auditu extant in utroque Processu.

§. 4. Demum tertio loco decernimus, nihil per præsens Decretum a Nobis fuisse immutatum super Dubio Virtutum, aut Martyrii, in Causis, quæ procedunt per viam casus excepti, aut in quibus, etsi procedant per viam ordinariam non Cultus, soli Testes de auditu extant in Processu tum Ordinario, tum Apostolico; quoad eas enim exacte observari mandamus Decretum Generale a Nobis editum die 23. Aprilis 1741. *& impressum in Nostro Opere* de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 3. num. 25. editionis Patavinæ, & editionis Romanæ, *quod etiam nunc confirmamus tum quoad numerum Miraculorum, tum etiam quoad cætera, quæ in dicto Decreto continentur; & in quibus statuitur, Miracula semper esse comprobanda per Testes contestes de visu, sive agatur de Causis procedenti-*

bus per viam ordinariam de non Cultu, sive per viam extraordinariam de casu excepto, & sive rès sit de Miraculis pro obtinenda Beatificatione, sive de aliis, quæ proponuntur pro Canonizatione obtinenda. Et Secretario Congregationis Sacrorum Rituum mandamus, ut præsens Nostrum Decretum inter acta Congregationis referat, & typis edi curet, ut ad omnium notitiam deveniat.

Datum hac die 17. *Julii* 1744.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco † *Sigilli.*

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

Data 17. Julii 1744.

II.

Sanctissimi Domini Nostri Benedicti PP. XIV. Epistola ad Capitulum, & Canonicos Metropolitanæ Ecclesiæ Bononiensis data, occasione, qua S. Proci Martyris Corpus repertum in S. Thrasonis Cœmeterio, in eadem Ecclesia collocandum, transmittitur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Procemium.

JAm dudum Nobis erat in animo, unum aliquod Sancti Corpus cum suo nomine proprio inventum mittere ad istam Nostram Metropolitanam Ecclesiam, inter cætera dona, quæ ei largiri solemus quotannis, occasione Solemnitatis S. Petri Apostolorum Principis, in cujus honorem eadem Ecclesia dedicata est.

Quælibet pars Corporis cujuscumque Sancti veneratione prosequêda.

§. 1. Non ignoramus, veneratione coli debere non solum cujuscumque Sancti Corpus integrum, sed quamlibet etiam partem a reliquo ejus corpore divisam: *Hæc est enim Sanctorum Martyrum gloria, quorum etsi per universum Mundum seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo*: ita loquitur Sanctus Maximus *Serm.* 55. inter Sermones, qui olim Sancto Ambrosio adjudicabantur, ut videre est in Operibus hujus Sancti Patris *tom.* 2. *editionis Parisiensis anni* 1690. *pag.* 466. Cum Sancto Maximo cohæret Sanctus Gregorius Nazianzenus, qui *in suo Carmine de Virtute* juxta interpretationem Petavii *lib.* 14. *de Incarnatione cap.* 11. §. 3. ait:

Tanta porro est veritatis veneratio,
Ut vel exiguus pulvis, aut aliquod reliquiarum
Ossium vetustorum, vel capillorum particula,
Aut panniculi, aut aspersi cruoris
Nota quæpiam, ad totius honorem aliquando sufficiant,
Et appellatione sanctæ sunt reliquiæ:
Cum certis locis attributa fuerint illa pro toto Martyre:
Eadem quippe vi prædita. O Miraculum!
Salutem enim affert etiam sola reeordatio.

Etiamsi ejusdem Sancti nomen ignoretur.

§. 2. Nobis constat præterea, quod quotiescumque habentur indicia certa, corpus aliquod, aut partem ipsius, esse corpus, aut partem corporis alicujus Sancti, licet hujus nomen lateat; corpori tamen, aut parti illi religiosus cultus debetur, qui cæteris Sanctorum Reliquiis præstari solet, ut late ostendimus *in Nostro Opere de Canonizatione lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. editionis præsertim Patavinæ, a Nobis, etiamsi assiduo gravissimarum occupationum pondere premeremur, plurimum locupletatæ; qua editione, pro nunquam intermissa benevolentia vestra erga Nos, laboresque Nostros qualescumque, minime vos carere arbitramur.

Major tamen est fidelium devotio erga integrū Corpus alicujus Sācti, si præsertim de ejus proprio nomine constet.

§. 3. Ut ut vera sint quæ diximus, nemo tamen inficiabitur, multo præclarius quid esse Corpus integrum, quam pars insignis ejusdem Corporis; & multo majorem esse Fidelium devotionem erga Corpus alicujus Sancti, de cujus nomine proprio constet, quam alterius, cujus nomen ignoretur. Et propterea juxta veterem Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, Sanctorum corporibus, quorum nomen ignoratur, appellativum nomen imponitur; ut recte ad rem Nostram, dum loquitur de consuetudine imponendi nomen appellativum Corporibus Sanctorum, qui sine nomine inveniuntur,

II.

Lettera della Santità di Nostro Signore Benedetto PP. XIV. scritta al Capitolo, e Canonici della Metropolitana di Bologna, in occasione che mandava loro il Corpo di S. Proco Martire, ritrovato nel Cimiterio di S. Trasone, per farlo collocare nella medesima Metropolitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proemio.

E' Qualche tempo, che ci venne in pensiere di mandare a cotesta Nostra Chiesa Metropolitana, fra gli altri regali, che siamo soliti di mandare ogni anno per la Festa del glorioso S. Pietro Principe degli Apostoli, in onore del quale la detta Chiesa è dedicata, un Corpo Santo intero, ritrovato col proprio nome.

Qualunque porzione del Corpo d'un qualche Santo è degna di venerazione.

§. 1. Sappiamo doversi venerare non solo il Corpo intero di qualunque Santo, ma ancora ogni parte d'esso staccata dal rimanente: *Hæc est enim Sanctorum Martyrum gloria, quorum etsi per universum Mundum seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo*: sono parole di S. Massimo nel Sermone cinquantesimo quinto fra quelli fin ora attribuiti a S. Ambrogio, come può vedersi nel tom. 2. delle Opere di questo Santo Padre della stampa di Parigi dell'anno 1690. alla pag. 466., col quale concorda S. Gregorio Nazianzeno nel suo Componimento poetico *de Virtute*, secondo l'interpretazione del Petavio al lib. 14. *de Incarnatione cap.* 11. §. 3.

Tanta porro est veritatis veneratio,
Ut vel exiguus pulvis, aut aliquod reliquiarum
Ossium vetustorum, vel capillorum particula,
Aut panniculi, aut aspersi cruoris
Nota quæpiam, ad totius honorem aliquando sufficiant,
Et appellatione sanctæ sunt reliquiæ:
Cum certis locis attributa fuerint illa pro toto Martyre:
Eadem quippe vi prædita. O Miraculum!
Salutem enim affert etiam sola recordatio.

Ancorchè sia ignoto il nome del medesimo Santo.

§. 2. Sappiamo in oltre, che quando vi sono gl'indizj certi, che il Corpo, o parte d'esso, è d'un Santo, ancorchè non se ne sappia il nome, deesi al Corpo, o alla parte, il culto religioso proprio delle Reliquie de' Santi; come da Noi fu dimostrato nella Nostra Opera *de Canonizatione* al lib. 4. part. 2. cap. 27., e particolarmente dell'ultima stampa fatta in Padova, arricchita da Noi, non ostanti le Nostre incessanti occupazioni, di nuove notizie, e che ci lusinghiamo, che non avrete tralasciato di procurarvi, per il affetto, che avete sempre dimostrato alla Nostra Persona, ed alle Nostre quali siansi fatiche.

Sempre però è maggiore la divozione de' fedeli verso un intero Corpo, e più ancora, e ha il proprio nome.

§. 3. Ma non si può negare, che, non ostante il detto fin ora, non vi sia un non so che di più luminoso in un Corpo intero, che in una parte ancorchè riguardevole del detto Corpo, & che la divozione de' Fedeli non sia più fervorosa verso un Corpo Santo, di cui si sa il nome, che verso un altro Corpo Santo, il di cui nome s'ignora; per la qual cosa, giusta l'antica consuetudine della Chiesa Romana, s'impone ai Corpi Santi, il nome de' quali s'ignora, un nome appellativo; come molto bene al Nostro proposito, parlando dell'uso d'imporre i nomi appellativi

…itaque ve- …est Eccle- Romanæ …suetudo …onendi …nè appel- …vum San- …rum Cor- …bus, quæ …fine no- …e.

animadvertit eruditus Ferrandus *in Disquisit. Reliq. lib. 1. cap. 5. Minime superfluum est, certa nomina incertis Sanctorum Reliquiis attribuere, quod experientia, usuque quotidiano videamus, Fideles multo minori affectu, studio, ac pietate affici, & ferri erga Divorum illorum exuvias, quorum nomina mortales latent, quam adversus eas, quæ certis nominibus indigitantur: potentius enim Nobis nota, & certa, quam obscura, ignota, & incerta, solent movere animos; ideoque major Dei gloriæ, atque Cælitum cultus, ac venerationis plerumque accessio fit:* præter ea, quæ collecta videre licet in Nostro supra citato Opere editionis Patavinæ *lib. 4. part. 2. c. 28.*

…iligentiæ …ibitæ, ut …ous ali- …s Sancti …iretur, …

§. 4. Hisce rationibus permoti Corpus alicujus Sancti integrum cum proprio nomine invenire studuimus, illudque mittere ad vos, ut, quemadmodum significavimus, in Nostra Metropolitana Ecclesia collocaretur.

…tacum- …n origo.

Atque ut id, quod in animo erat consequeremur, necesse fuit Nostras perquisitiones ad ea venerabilia loca convertere, quæ tantopere almam hanc Urbem Romam illustrant: Loca, quæ excavata olim, & effossa a Gentilibus, ut extraheretur arena communis, & dicæarchea, ad extruenda magnifica illa ædificia, quorum adhuc apparent reliquiæ, fuerunt postea decursu temporis a primis Christifidelibus sanctificata, qui illuc se ob persecutionum metum recipiebant, suos religiosos conventus ibi facturi, ita ut ibidem sacræ etiam functiones a Summis Pontificibus perficerentur, & Ecclesiastica sepultura defuncti donarentur. De Cœmeteriis loquimur, seu Catacumbis, de quibus tam devote Sanctus Hieronymus scribit, præter alios quamplures Antiquitatis Scriptores a Nobis citatos *in cap. 27. Operis Nostri*, quibus in editione Patavina Joannem Bottarium addidimus, Bibliothecæ Vaticanæ Custodem, & Nobis ab intimo Sacello, qui *Tom. 1. Romæ subterraneæ* Catacumbarum modo explicatam originem feliciter detexit.

…emitten- …xamen, … Corpus …nartyrii …signis- …t con- …

§. 5. Invento autem in Catacumbis Corpore integro cum nomine proprio, necesse fuit ultra procedere. Certum est enim, quod nulla sepeliebantur in Catacumbis nisi Christianorum Corpora; sed quod omnia Christianorum Corpora ibi sepulta, essent Sanctorum Corpora, certum non est. Propterea examinanda veniunt signa, quæ in sepulchro erant, ubi condebatur corpus integrum, aut ejus pars, sive cum nomine proprio, sive non. Nostri enim primitivæ Ecclesiæ Patres collocabant semper in Sanctorum sepulchris signa indicantia sanctitatem; ea vero nunquam collocabant in sepulchris illorum, quos uti Sanctos non habebant.

…tacum- …hristia- …n dum- …Corpo- …t elic- …r.

Basnagio in suis Operibus minime arridet sententia, quod in Catacumbis non sepelirentur nisi Christianorum Corpora. Sed illum egregie confutavit in suo Opere *de Monogrammate Christi Domini* Capellanus Noster intimus Dominicus Georgius, cujus nomen claret in Republica Litteraria celeberrimum. Idem præstitit supra laudatus Bottarius, Basnagii sequacibus respondens. Nos vero, qui in prima editione Operis Nostri *de Canonizatione* conati sumus clare ostendere, quod soli Christifideles in Catacumbis, de quibus loquimur, sepelirentur; summa animi Nostri voluptate in nupera editione Patavina addidimus ea pariter, quæ duo prædicti Scriptores egregii animadverterant, eosque, uti par erat, nominavimus: abhorruimus namque semper, semperque abhorrebimus a prava quorumdam consuetudine, qui ut suos faciant alienos labo-

E perciò usa la Chiesa Romana d' imporre il nome ai Corpi Santi.

ai Corpi de' Santi ritrovati senza nome, va discorrendo l' erudito Ferrando *Disquisit. Reliq. lib. 1. cap. 5. Minime superfluum est, certa nomina incertis Sanctorum Reliquiis attribuere, quod experientia, usuque quotidiano videamus, Fideles multo minori affectu, studio, ac pietate affici, & ferri erga Divorum illorum exuvias, quorum nomina mortales latent, quam adversus eas, quæ certis nominibus indigitantur: potentius enim Nobis nota, & certa, quam obscura, ignota, & incerta, solent movere animos; ideoque major Dei gloriæ, atque Cælitum cultus, ac venerationis plerumque accessio fit:* con quel di più, che potete vedere raccolto da Noi nella Nostra Opera sopracitata della stampa di Padova al lib. 4. part. 2. cap. 28.

Diligenze praticate per rinvenire un Corpo Santo per mandarlo a Bologna nella Chiesa Metropolitana.

§. 4. A questi fondamenti si è appoggiata la Nostra idea di ritrovare un Corpo Santo intero col proprio nome, e di mandarvelo, come facciamo, per essere collocato nella Nostra Chiesa Metropolitana, secondo ciò, che di sopra si è accennato.

Origine delle Catacombe.

Per conseguire il fine da Noi bramato siamo stati necessitati a rivolgerci a que' venerabili Luoghi, che rendono cotanto illustre questa Nostra Città di Roma: Luoghi, che aperti, e scavati dai Gentili per estrarne arena, e pozzolano, ad effetto di prevalersene nelle loro auguste fabriche, parte delle quali ancor oggi si vede, furono poi col tratto del tempo santificati dai primi Cristiani, che in essi si ritiravano pe 'l timore delle persecuzioni, e che in essi facevano le loro pie adunanze, celebrandosi anche ne' medesimi le sacre funzioni da' Sommi Pontefici, e dandosi pure ne' medesimi la sepoltura ai defunti. Parliamo de' Cimiterj, o siano Catacombe, delle quali scrive con tanta pietà S. Girolamo, oltre tanti altri Scrittori antichi da Noi portati nel capo XXVII. della Nostra Opera, ai quali nella stampa di Padova abbiamo aggiunto il Sacerdote Giovanni Bottari secondo Custode della Nostra Biblioteca Vaticana, e Nostro Cappellano Segreto, che nel suo primo Tomo *di Roma Sotterranea* ha felicemente scoperta l' origine poc' anzi esposta delle Catacombe.

Necessario esame, se il Corpo Santo abbia i segni del martirio.

§. 5. Ritrovato nelle Catacombe il Corpo intero col nome proprio, è stato d' uopo il passar oltre: essendo certo, che nelle Catacombe non si seppellivano, che i Corpi de' Cristiani; ma non essendo certo, che tutti i Corpi de' Cristiani ivi sepolti, fossero Corpi de' Santi: il che porta seco l' impegno d' esaminare i Segni, che erano nel Sepolcro, in cui giaceva o il Corpo, o parte d' esso, o col nome proprio, o senza nome proprio; avendo i Nostri primi Padri posto nei Sepolcri de' Santi i Segni indicativi della Santità, e non avendoli posti ne' Sepolcri di quelli, che essi non avevano per Santi.

Nelle Catacombe i soli Corpi de' Cristiani si seppellivano.

Il Basnagio si è nelle sue Opere dimostrato non sodisfatto dell' assunto, che nelle Catacombe non si seppellissero, che i Corpi de' Cristiani. Ma il Sacerdote Domenico Giorgi Nostro Cappellano Segreto, il di cui nome è assai celebre nella Repubblica Letteraria, gli ha molto bene risposto nella sua Opera *de Monogrammate Christi Domini.* Lo stesso ha fatto il sopraccitato Bottari rispondendo ai seguaci del Basnagio. E Noi, che nella prima stampa della Nostra Opera *de Canonizatione* ci eravamo ingegnati di porre in chiaro, che i soli Cristiani si seppellivano in queste Nostre Catacombe, abbiamo avuto un sommo piacere nella nuova stampa di Padova d' aggiugnervi le riflessioni dei due predetti Valentuomini, nominandoli, come era del dovere: non essendoci mai piaciuta, nè essendoci mai per piacere la prattica di taluni, che

labores, indigno plagio tegunt Auctorem verum, cujus nomen postea nihilo tamen secius innotescit.

Prætextati Cœmeterium primo visitatum.

§. 6. Hoc systemate præstabilito, prima Catacumba, seu Cœmeterium, quod visitari jussimus, fuit Prætextati Cœmeterium, in Martyrologiis adeo celebre, situm in via Appia, & vix unum milliare ab Urbe Roma distans. De ipso loquitur Marcus Antonius Boldertus Canonicus Sanctæ Mariæ trans Tyberim, in suo laudabili Opere, cujus titulus: *Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, ed antichi Cristiani di Roma, lib. 2. cap.* 18. quod Opus Auctor eruditus composuit post continuatum triginta annorum studium, post iteratas locorum perquisitiones, & animadversiones varias, post multos mentis & corporis susceptos labores, ac feliciter exantlatos, ut materiam præpararet, simulque ut suo muneri quoad Cœmeteria satisfaceret.

In eo detectum Corpus cum proprio nomine Ilari.

§. 7. In hoc eodem Prætextati Cœmeterio detectum fuit anno elapso Corpus integrum cum nomine proprio *Ilari*: quod nomen Christianis valde erat commune, ut colligitur ex antiquis inscriptionibus apud Arringhium, Fabrettum, & Reinesium; neque erat incognitum Ecclesiasticis Martyrologiis, ut videre est in Martyrologio Florentini *die prima Februarii*, atque in alio item Martyrologio apud Bollandum *tom.* 1. *Februarii pag.* 294. Sepulchro insculptum apparebat Monogramma Christi cum littera A ab uno latere, ab altero littera Ω.

Una cum inscriptione.

Inscriptio vero hujusmodi erat: *Hic requiescit in pace fede constitutus Ilarus qui vixit annus PL. MS. XXV.* Errores, qui huc irrepserunt, neminem debent in admirationem adducere, nisi quem ipsæ latent notiones primæ in hac materia. Siquidem extra omnem controversiam certum est, quod verba recte præparata, ut inciderentur in lapidibus, corrumpebantur ab imperitis sculptoribus in ipso incidendi actu, at non tamen ita corrumpebantur, ut vetus sensus omnino deperderetur.

Varia Signa, ex quibus eruitur Corpora, quæ in Catacumbis condebantur, Christianorum tantum fuisse.

§. 8. In Nostro Opere *de Canonizatione cap. 27. sæpius citato num.* 14. *editionis Patavinæ*, dum loqueremur de signis, unde Sancti Corpus a Corpore alterius Christiani distinguitur, non dubitavimus ita asserere; *Primum itaque Signum est, si aliquod forte Corpus reperiatur cum Inscriptione, dummodo Inscriptio ipsa nullis ambagibus subjecta sit, sed in ea expressa sint, quæ verum pro Christo Martyrium præseferant, & ideo indubitatam Sanctitatem.* Ibidem *num.* 18. diximus etiam, quod ex Monogrammate *Pro Christo* sepulchris insculpto, unum hoc inferri potest, Corpus scilicet ibi repositum, fuisse Corpus alicujus Christiani: quod insuper in editione Patavina comprobavimus, adducentes auctoritatem prælaudati Georgii, & Ludovici Antonii Muratorii viri in Republica Litteraria adeo insignis. Litteræ autem A, & Ω quæ significant Christum esse principium rerum omnium & finem, ejusque divinitatem exprimunt; quæque olim inscribebantur Christianorum Monumentis etiam ante Arii, & Constantini ætatem, ut luculenter ostendunt Lupus *in Dissertatione de Sancta Severa pag.* 142. & Georgius citatus *de Monogrammate Christi Domini cap.* 2. indicant similiter, quod Corpus illud erat Corpus Christiani alicujus. Eodem collimant verba *requiescit in pace*, quæ nunquam adhibita fuerunt a Paganis, sed a Christifidelibus tantummodo, quod ipsum demonstrat Mabillonius *de Cultu Sanctorum ignotorum pag.* 557. Jam vero, omissis siglis *PL. MS.* significantibus *plus minus* ad indicandam defuncti ætatem: quæ siglæ in tot Inscriptionibus inveniuntur apud Aringhium, & Fabrettum, quæque in usu esse cœperunt quarto sæculo, si fides habenda est Sponio in Antiquitatum investigationibus *pag.* 350., tota difficultas

che fanno proprie le fatiche altrui, sopprimendo con un plagio, che poi col tratto del tempo si scuopre, il vero Autore.

Ricerche fatte nelle Catacombe di Pretestato

§. 6. Camminando con questo sistema, la prima Catacomba, o sia il primo Cimiterio da Noi fatto visitare, è stato quello di Pretestato, tanto celebre ne' Martirologj, situato nella Via Appia, ed un miglio in circa lontano da Roma. D' esso parla il Sacerdote Marcantonio Boldetti Canonico di Santa Maria in Trastevere nella sua bell' Opera intitolata *Osservazioni sopra i Cimeterj de' Santi Martiri, ed antichi Cristiani di Roma, al lib.* 2. *cap.* 18. Opera composta dopo sei lustri di continua osservazione, accessi, fatiche di mente, e di corpo, intraprese e felicemente eseguite per comporla, e nello stesso tempo adempire il suo impiego sopra i Cimiterj.

In queste ... trovato un Corpo intero col nome proprio d'Ilaro.

§. 7. Nel predetto Cimiterio di Pretestato fu ritrovato nell' anno passato un Corpo intero col nome proprio *d' Ilaro*: nome assai usitato fra i Cristiani, come si raccoglie dalle Iscrizioni appresso l' Arringhi, il Fabretti, ed il Reinesio, e non incognito nei Martirologj della Chiesa, come può vedersi in quello del Fiorentini al primo di Febbrajo, ed in un altro stampato dal Bollando nel tom. 1. di Febbrajo alla pag. 294. Nel Sepolcro vi era impresso il Monogramma di Cristo, e da una parte un A, e dall' altra un Ω,

E colla propria iscrizione.

e nella Iscrizione così si leggeva: *Hic requiescet in pace fede constitutus Ilarus qui vixit annus PL. MS. XXV.* non potendo formalizzarsi degli errori, che in essa si vedono, se non chi è privo anche delle prime cognizioni in questa materia, essendo per altro cosa assai nota, che, composte anche a dovere le parole da imprimersi nelle Lapidi, gl' Incisori ignoranti, imprimendole, le guastavano, ma non però in tal foggia, che il vero senso non se ne capisse.

Varj segni dai quali ... cavasi esser ... i Corpi, che si trovano nelle Catacombe, de soli Cristiani.

§. 8. Nella Nostra Opera *de Canonizatione* nel più volte citato capo XXVII. al num. 14. della stampa di Padova, non abbiamo avuta difficoltà, scrivendo de' Segni, pe' quali un Corpo Santo si distingue dal Corpo d' un Cristiano, di asserire come in appresso: *Primum itaque Signum est, si aliquod forte Corpus reperiatur cum Inscriptione, dummodo Inscriptio ipsa nullis ambagibus subjecta sit, sed in ea expressa sint, quæ verum pro Christo Martyrium præseferant, & ideo indubitatam Sanctitatem.* Nella stessa Opera al num. 18. abbiamo ancor detto, che dal Monogramma *Pro Christo*, impresso nel Sepolcro, non si può altro inferire, se non che il Corpo in esso giacente, fosse Corpo d'un Cristiano: il che nella nuova stampa di Padova abbiamo avvalorato anche col sentimento del citato Giorgi, e del cotanto celebre Abbate Lodovico Antonio Muratori. L' A, ed Ω, che significano esser Cristo il principio, ed il fine di tutte le cose, ed esprimono la sua Divinità, e che erano in uso ne' Monumenti de' Cristiani, prima ancora dell' età d' Ario, e di Costantino, come molto bene hanno dimostrato il Lupi nella Dissertazione *de S. Severa* alla pag. 142., e l' allegato Giorgi *de Monogrammate Christi Domini cap.* 2. provano altresì, che il Corpo era Corpo d' un Cristiano: al che pure alludono le parole *requiescit in pace*, che non sono mai state adoprate da' Pagani, ma unicamente da' Cristiani, come anche dimostra il Mabillonio *de Cultu Sanctorum ignotorum* alla p. 557. E lasciando da parte il *PL. MS.* che vogliono dire *plus minus*, e che esprimono l' età del defunto: Cifra, che si ritrova in tante altre Iscrizioni appresso l' Arringhi, ed il Fabretti, e che incominciò ad usarsi nel quarto secolo, se

reduci debet ad illa verba *fede constitutus*, hoc est *fide constitutus*, ut inciforis sphalma corrigatur.

...quiritur, ...d signifi... ...illa ver... *fede consti...*, quæ in ...ata inf... ...cione le... ...cur.

§. 9. Ut constaret, num prædicta verba in aliis quoque inscriptionibus invenirentur, & quisnam esset eorumdem sensus, rem totam communicavimus Litteratis illis viris, qui frequentes adsunt eruditis Exercitationibus, quæ singulis secundis Feriis habentur coram Nobis de rebus Ecclesiasticis, aut Romanis Antiquitatibus tum sacris, tum profanis, quo solatio inter molestissimas Pontificatus Nostri spinas unice recreamur. Post accuratas igitur perquisitiones, relatum est Nobis, hujusmodi verba nullibi in Lapidibus Sepulchralibus inveniri potuisse. Quo vero ad eorum intelligentiam putarunt aliqui, eo loco Sacramentum Confirmationis significari, quo Ilarus insignitus fuerit, cum legatur in antiquo Canone *Spiritus Sanctus*, *de Consecrat. dist.* 5. quod Spiritus Sanctus in Baptismate *plenitudinem tribuit ad innocentiam*, *in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* Sed ea sententia minime placuit; nam licet in Inscriptione quadam, quam afferunt claræ memoriæ Cardinalis Norisius *in Fastis Consularibus pag.* 43., & Fabrettus *in Inscriptionibus pag.* 577. legatur de quodam Severo Paschasio, quod *percepit* XI. *Kal. Majas*, absque eo quod subjungatur quid perceperit, idque de Baptismo intelligatur; nescimus tamen an ulla Inscriptio inveniatur, quæ expresse mentionem faciat de Confirmatione; ob eam fortasse causam, quia ubi mentio fieri vellet de perceptis Sacramentis, cum omitti nullatenus posset Baptismus, ibi idem erat dicere aliquem fuisse baptizatum, ac dicere fuisse quoque confirmatum; tunc enim in pluribus Ecclesiis Confirmatio immediate conferebatur post Baptismum, quæ consuetudo vigebat etiam in Ecclesia Romana, ut videre est *in Ordine Gelasiano* in lucem edito a Ven. Servo Dei Card. Thomasio *pag.* 84. & 85. De hujusmodi ritu fuse egimus *in Dissertatione de Synodo Diœcesana*, quæ a Nobis Bononiæ composita, deinde Nostri Pontificatus tempore locupletata, Deo annuente, publica luce donabitur. Baptismi, & Confirmationis Sacramentis addebatur olim in quibusdam Ecclesiis etiam Eucharistia, quamvis Baptizati, & Confirmati; essent adhuc lactentes puelluli, ut colligere potestis ex Nostro Opere *de Festis Jesu Christi*, *& Beatæ Mariæ Virginis*, *& de Missæ Sacrificio*, quod Opus, quanto major est librorum copia, qui Nobis post Nostri Pontificatus exordia suppeditantur ab insigni Bibliotheca Dominici Cardinalis Passionei, variis notitiis tanto magis adauctum, atque insuper ex Italico sermone in Latinam linguam feliciter translatum a Michaele Angelo de Giacomellis Nobis ab intimo Sacello, hoc ipso anno typis Patavinis prodiit in lucem.

...nullo... opinio, ...amentum ...firmatio... ...s verbis ...cari.

...putant ...firmita... ...otari.

§. 10. Sacerdos Petrus Morettus Canonicus S. Mariæ trans Tyberim, qui tam egregia volumina de rebus Ecclesiasticis edidit, aliaque plura actu præparat, quamvis non levi oculorum incommodo laboret; duas Nobis indicavit S. Cypriani epistolas, alteram Rogatiano Episcopo scriptam, in qua sic legitur: *Salomon in Spiritu Sancto constitutus testatur*, *& docet*, *quæ sit Sacerdotalis auctoritas & potestas*, *dicens &c.* alteram, ad Populum Tibaritanum, quæ sic habet: *Nemo quidquam de sæculo jam moriente desideret*, *sed sequatur Christum*, *qui & vivit in æternum*, *& vivificat servos suos in fide sui nominis constitutos*: atque hinc inferebat per illa verba *in fide constitutus*, quæ sunt in Ilari lapide, significari, quod Ilarus plenus fide, stabilis in fide, radices in eadem fide jecerat admodum profundas.

prestiamo fede allo Sponso nella Ricerca delle Antichità alla pag. 350. il vero punto dee ridursi alle parole *fede constitutus*, cioè *fide constitutus*, correggendo l'errore dell'Incisore.

Esame del significato delle parole *fede constitutus*, che si trovano nell'Iscrizione sopradetta.

§. 9. Comunicammo il tutto a quei Letterati, che in buon numero intervengono alle Nostre Accademie, che ogni Lunedi teniamo avanti di Noi sopra le materie Ecclesiastiche, e sopra le Antichità sacre, e profane di Roma; e che sono l'unico ristoro, che proviamo in questo Nostro spinosissimo Pontificato; incaricandoli a riconoscere con esatta diligenza, se in altre Lapidi vi fossero le stesse sopradette parole, e quale sia l'intelligenza delle medesime. Dopo accurato studio ci fu riferito, non essersi ritrovate somiglianti parole in verun'altra Lapide Sepolcrale. Circa poi la loro intelligenza, vi fu chi pensò, alludersi da esse alla Cresima ricevuta da Ilaro, leggendosi nell'antico Canone *Spiritus Sanctus*, *de Consecrat. dist.* 5. che lo Spirito Santo nel Battesimo *plenitudinem tribuit ad innocentiam*, *in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* Ma ciò non ci soddisfece: perchè sebbene in un'Iscrizione riportata dalla chiara memoria del Cardinale Noris ne'Fasti Consolari alla pag. 43., e dal Fabretti nelle Iscrizioni alla pag. 557. si legge d'un certo Severo Pascasio, che *percepit* XI. *Kal. Majas*, senza dir che; e ciò s'intenda del Battesimo: non sappiamo però, che vi sia Iscrizione, che parli espressamente della Cresima; forse per la ragione, che volendosi far menzione de'Sagramenti ricevuti, nè potendosi omettere il Battesimo, era lo stesso l'esprimere, che uno era stato battezzato, che il dire, che il medesimo era stato cresimato; dandosi allora in molte Chiese la Cresima immediatamente dopo il Battesimo: il che pure pratticavasi nella Chiesa Romana, come può vedersi nell'Ordine Gelasiano pubblicato dal Venerabile Servo di Dio Cardinal Tommasi alla pag. 84. ed 85. Di questo rito abbiamo diffusamente trattato in una Nostra Dissertazione *de Synodo Diœcesana*, che composta da Noi in Bologna è stata da Noi medesimi riempita nel tempo del Pontificato, e che, se piacerà a Dio, daremo alle stampe. Ai due Sagramenti di Battesimo, e di Cresima, univasi in alcune Chiese ancor quello dell'Eucaristia, benchè i battezzati, ed i cresimati fossero fanciulli lattanti: come potrete riconoscere dalla Nostra Opera delle Feste di Gesù Cristo, e della Santissima Vergine, e del Sacrifizio della Messa; che abbiamo riempita di varie altre cognizioni acquistate nel tempo del Pontificato pel maggior comodo de'libri, che ci vengono somministrati dalla insigne Biblioteca del Nostro Cardinale Segretario de'Brevi Domenico Passionei, e che composta da Noi in lingua Italiana, è stata felicemente tradotta in lingua Latina dal Sacerdote Michelangelo Giacomelli nostro Cappellano Segreto, ed in quest'anno medesimo è stata stampata in Padova.

Opinione d'alcuni, che credono indicarsi con queste parole il Sacramento della Cresima:

§. 10. Il Sacerdote Pietro Moretti Canonico di Santa Maria in Trastevere, e che ha dato alle stampe tante belle Opere nelle materie Ecclesiastiche, e che sta preparandone altre, non ostante il grave incomodo, che patisce della vista, ci additò due Lettere di S. Cipriano, quella scritta a Rogaziano Vescovo, nella quale si legge: *Salomon in Spiritu Sancto constitutus testatur*, *& docet*, *quæ sit Sacerdotalis auctoritas & potestas*, *dicens &c.* l'altra alla plebe Tibaritana, ove così si legge: *Nemo quidquam de sæculo jam moriente desideret*, *sed sequatur Christum*, *qui & vivit in æternum*, *& vivificat servos suos in fide sui nominis constitutos*: deducendo da esse, significarsi nelle parole *in fide constitutus*, che Ilaro era pieno di Fede, stabile nella Fede, e ben radicato in essa.

Hanno stimato altri significarsi la fermezza e stabilità nella fede.

Alii tandem judicant intelligi ea verba de Sacramento Baptismi.

§. 11. Porro dum hanc ipsam Epistolam dictaremus, ecce Nobis exhibita est Dissertatio pulcherrima typis edita, & prælaudato Dominico Georgio Nobis ab intimo Sacello dicata. Ea habet Auctorem Sacerdotem Alexium Symmachum Mazzochium Canonicum Ecclesiæ Metropolitanæ Neapolis, virum tum sacra, tum profana eruditione clarissimum. Ibi ad examen revocantur ea verba *fide constitutus*, ab iisque significari ostenditur Sacramentum Baptismi susceptum ab Ilaro. Legitur enim in Tertulliano *lib. de Pudicitia cap.*18. & alibi, *ante fidem*, & *post fidem*, ad significandum *ante* & *post Baptismum*, immo vetera Monumenta passim utuntur hac phrasi *fidei Sacramentum* ad Sacramentum Baptismi indicandum.

Et quia intelligit posse opponi, totum hoc superfluum videri, quandoquidem si Ilarus Christianus erat, necesse pariter erat, fuisse baptizatum, animadvertit quam diligentissime, quod tunc tempus suscipiendi Baptismum protrahebatur, adeoque Christiani dividebantur in duas veluti classes, quarum unam constituebant Catechumeni, alteram Baptizati; atque hi quidem *Fideles* nominabantur; *a Fidei Sacramento*, non *a virtute Fidei*; qua Fidei virtute imbuebantur Christiani Catechumeni Parochorum catechismum sua præsentia frequentantes. Non est admodum inverisimile, quod aliæ ad Nos super eodem argumento Dissertationes perveniant. Si ita erit, libenti animo eas percurremus. Nos interim hanc materiam intactam relinquentes, ad aliud Sacrum Corpus curam Nostram convertere statuimus, quod ad Ecclesiam Nostram Bononiensem mittamus.

Duæ Christianorum Classes, altera Baptizatorum, Catechumenorum altera.

Sancti Thrasonis Cœmeterium Romæ detectum.

§. 12. Paucis abhinc annis detectum fuit Cœmeterium S. Thrasonis; de quo mentionem facit Martyrologium Romanum *die* 11. *Decembris: Romæ Passio Sancti Thrasonis, qui cum Christianos laborantes in Thermis, aliisque operibus publicis fatigatos, & in carcere positos de suis facultatibus aleret, jubente Maximiano, tentus, cum aliis duobus Pontiano, & Prætextato, Martyrio coronatus est.* Ut notum est unicuique, Maximianus ædificium aggressus est Thermarum Diocletiani. Excessu crudelitatis abreptus, atque ut experiretur, utrum id, quod obtinere non poterat prompta morte Christi sequacibus violenter illatâ, obtinere posset ignominioso & diuturno supplicio, milites Christi damnavit ad excavandam arenam pro tam ingenti ædificio necessariam. Immanis proculdubio fuit illorum numerus, qui in Christiana Religione perseverantes mortui sunt ex nimio labore. Qui superstites vixerunt decem mille ducenti & tres, ii occisi sunt in odium Christianæ Fidei intra Vallis Planitiem extra Portam Trigeminam, in loco, qui appellatur *Gutta jugiter manans, ad Aquas Salvias*, ut fuse narratur in Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 298., ubi piissimus Auctor animadvertit, quod cum dirutæ sint & redditæ inutiles reliquæ omnes Romanorum veterum Thermæ, unicæ, si minus integre, saltem magna ex parte subsistunt Diocletiani Thermæ, in Ecclesiam commutatæ ad honorem Beatissimæ Virginis, & Angelorum, fortasse quia sudoribus Confessorum Christi fuerunt exædificatæ.

Christiani damnati a Maximiano ad arenam pro Diocletiani Thermis excavandam.

Narratur, quomodo in Cœmeterio S Thrasonis repertum fuerit Corpus S. Proci, cum propria inscriptione, & Vase sanguine respersо.

§. 13. Sed ut reditum faciamus ad Cœmeterium Sancti Thrasonis Via Salaria, quod detectum fuit in arenariis ad fodiendam arenam apertis pro Thermarum prædictarum ædificio: Joannes Marangonius Sacerdos supra commendati Canonici Boldetti studiorum laborumque, per triginta & amplius annos, socius indivisibilis, historiam fideliter narrat in Appendice ad Acta S. Victorini Episcopi typis edita simul cum longa serie

Altri finalmente pensano denotarsi colle parole sudette il Sacramento del Battesimo già ricevuto.

§. 11. Mentre appunto stiamo dettando questa lettera, ci vien presentata una bella Dissertazione del Sacerdote Alessio Simmaco Mazocchi Canonico della Metropolitana di Napoli, Soggetto pieno di sacra, e profana erudizione, data alle stampe, ed indirizzata al Nostro sopradetto Cappellano Segreto Domenico Giorgi. In essa si esaminano le parole *fide constitutus*, che sono nella Lapide d'Ilaro, ed in essa si dimostra, additarsi nelle medesime il Sagramento del Battesimo ricevuto da Ilaro; leggendosi in Tertulliano nel *lib. de Pudicitia cap.* 18. ed in molti altri luoghi, *ante fidem*, e *post fidem*, per esprimere, *ante*, e *post Baptismum*, ed essendo pieni i monumenti antichi della frase *fidei Sacramentum*, per additare il Sagramento del Battesimo.

E perchè prevede, che potrebbe rispondersi, parer ciò superfluo, mentre se Ilaro era Cristiano, era altresì d'uopo, che fosse battezzato, osserva con molta accuratezza, che in que'tempi prorogavasi il tempo, in cui da'Cristiani si riceveva il Sagramento del Battesimo, e che allora i Cristiani dividevansi in due classi, una de'Catecumeni, l'altra de'Battezzati; appellandosi questi ultimi *Fideles*, *a Fidei Sacramento*, non a *virtute Fidei*, della qual Fede, come virtù, s'imbevevano i Cristiani Catecumeni coll'assistere a'Catechismi de'Parrochi. Non è cosa tanto inverisimile, che ci siano mandate altre erudite Dissertazioni sopra l'intelligenza delle dette parole. Se verranno, ben volentieri le leggeremo: ed intanto, lasciando l'affare nello stato, in cui è, ci siamo risoluti di rivolgere il Nostro pensiero ad altro Corpo Santo da mandare alla Nostra Chiesa di Bologna.

Due Classi de Cristiani, altri Battezzati, altri Catecumeni.

Scoperta Roma del Cimiterio S. Trasone.

§. 12. Non molti anni sono fu scoperto il Cimiterio di S. Trasone, di cui si fa menzione nel Martirologio Romano agli 11. di Dicembre: *Romæ Passio Sancti Thrasonis, qui cum Christianos laborantes in Thermis, aliisque operibus publicis fatigatos, & in carcere positos de suis facultatibus aleret, jubente Maximiano, tentus, cum aliis duobus Pontiano, & Prætextato Martyrio coronatus est.* Come è noto ad ognuno, Massimiano intraprese la gran fabbrica delle Terme di Diocleziano. Per eccesso di crudeltà, e per vedere se ciò, che non poteva ottenere col dar prontamente la morte ai seguaci di Cristo, l'avesse potuto ottenere con un'ignominiosa, e lunga pena, condannò i Soldati Cristiani all'opera di fare le cave d'arena necessaria per la grand'opera. Grandissimo senza dubbio fu il numero di quelli, che sen' abbandonar la Cristiana Religione morirono nel penoso travaglio. Dieci mila dugento e tre ne supravvissero, e questi furono fatti morire in odio della Fede di Cristo nel concavo della valle fuori della Porta Trigemina nel luogo detto *Gutta jugiter manans ad Aquas Salvias*; come diffusamente si vede negli Annali del Cardinal Baronio all'anno di Cristo 298., ove piamente osserva, che essendo cadute, o rese inutili tutte le altre Terme degli antichi Romani, non resta in piedi, che una gran parte di quelle di Diocleziano, commutata in uso di Chiesa in onore della Vergine Santissima, e degli Angeli, forse per essere state fabbricate colle fatiche dei Confessori di Cristo.

Cristiani condannati da Massimiano alla fabbrica delle Terme di Diocleziano.

Si narra come fosse ritrovato nel Cimiterio di S. Trasone, il Corpo di S. Proco, colla propria Iscrizione, e col Vaso tinto di Sangue.

§. 13. Ma ritornando al Cimiterio di S. Trasone posto nella Via Salaria, il di lui ritrovamento nelle cave d'arena aperte per la fabbrica delle Terme sopraddette, viene fedelmente esposto dal Sacerdote Giovanni Marangoni, compagno già da trenta, e più anni indivisibile negli studj e nelle fatiche del sopradetto Canonico Boldetti, nell'Appendice agli Atti di S. Vittorino Vescovo, che esso ha dato alle stampe con una serie ancora

ſerie marmorearum Inſcriptionum, quas in Cœmeteriis collegerat; & quarum memoria in fatali incendio ejus domicilii ideò non periit, quia priuſquam ædes conflagrarent, eas jam viris eruditis ipſe communicaverat.

Joanni igitur Marangonio Sacerdoti una cum Canonico Boldetto feliciter ſucceſſit, ut via quædam ſubterranea ſeſe aperiret, valde lutulenta, in qua ipſi operariis inſiſtentes, ut excavationem proſequerentur, tum demum invenerunt ſepulchra nonnulla, quorum alia ſuas inſcriptiones præſeferebant, alia non item; in omnibus tamen habebatur vaſculum aut ſanguinis plenum, aut tinctum colore ſanguineo, aut cruſtas ſaltem ſanguineas aliquo modo occludens.

Inter cætera, unum inventum eſt Sepulchrum cum ſequenti Epigraphe:

Pater Filio Proco Qui
vixit annis VIIII. *menſ.* VIII.
in pace fecit.

Epigraphe hæc inſculpta erat marmori Salino, & poris pleno, quod ab aqua penetratum & corroſum, leviſſimo quoque attactu in pulverem redigebatur. Quapropter cum providus, & peritus antea laudatus Marangonius clare animadvertiſſet fieri non poſſe, ut marmor illud extraheretur, deliberavit verba tranſcribere, eaque in citata Appendice *pag.* 88. in lucem proferre.

Nullum os deſiderabatur ad corporis integritatem, quin etiam in Sepulchri loco conſueto exiſtebat vas tinctum, cum cruſtis ſanguineis: quæ oſſa cum vaſculo a Sacerdote, pro ſui Officii munere, exhibita Cardinali Guadagni Romæ Vicario, repoſita fuerunt de more in Cuſtodia, ut deinde opportuno tempore illuſtri alicui viro concederentur, qui preces porrigeret ad impetrandum aliquod Corpus ſacrum integrum, cum proprio nomine, ut in inſigni quapiam Eccleſia collocaretur.

Extracta fuerunt oſſa cum vaſe ſupra memorato die 9. Maji anni 1737. Nos autem, quoniam nihil amplius de corpore invento cum Ilari nomine cogitabamus, Sacerdoti Marangonio communicavimus deſiderium Noſtrum habendi ſacrum aliquod Corpus inſigne, quod Eccleſiæ Noſtræ Bononienſi, ut diximus, mitteremus. Hoc audito, ipſe indicavit Nobis Corpus Sancti Proci, ipſe idem Nobis illud attulit in parva capſa ſigillo Card. Vicarii munita, ipſe Nobis fideliter narravit ea, quæ ſupra expoſuimus; addiditque præterea, prope Sancti Proci Sepulchrum duo pariter Sepulchra inventa eſſe cum ſanguinis vaſculo, ubi oſſibus pene in cinerem ſolutis, lapides indicabant, illa duo eſſe Puerorum Corpora, quorum alter ſeptem, alter erat annorum trium: ex quo colligebat eruditus vir, perſecutionem illam, qua Martyrio coronatus eſt Sanctus Procus, eſſe non potuiſſe niſi gravem, atque unam ex crudeliſſimis. In hujuſmodi enim perſecutionibus crudelis Tyrannorum barbaries neque ſexui pepercit, neque ætati, quantumlibet infantili. Denique in Urna, quam confici fecimus, vobiſque pariter donamus, idem ipſe propria manu collocavit vas, aptavitque oſſa ſingula, quæ, mandantibus Nobis, recognita ab intimo Cubiculario Noſtro & Archiatro Antonio Leprotto, integrum Corpus perficiunt.

§. 14. Ecce igitur, Dilecti Filii narrationem completam tum loci, tum temporis, cæterarumque circumſtantiarum omnium, quæ ſpectant ad ſeriem facti, per quod inventum eſt atque extractum Sancti Proci Corpus, quod vobis mittimus, ut juxta Noſtra mandata collocetur ſub una ex aris Metropolitanæ Noſtræ publico cultui ex-

ancora di Lapidi ritrovate ne' Cimiterj, la memoria delle quali, dopo il fatale incendio ſeguito nella ſua abitazione, ſopravanzò, per eſſere ſtate prima dell' incendio comunicate dal detto Sacerdote a Perſone erudite.

Al Sacerdote dunque Marangoni unitamente col Canonico Boldetti toccò la bella ſorte di ritrovare una ſtrada ſotterranea, ripiena di fango, e facendo proſeguire il lavoro, di ritrovar dipoi alcuni Sepolcri, altri con Iſcrizioni, altri ſenza Iſcrizioni, e tutti, o con un Vaſetto pieno di ſangue, o tinto di color ſanguigno, o con croſte di ſangue in qualche parte del Vaſo.

Fra gli altri Sepolcri ne fù trovato uno colla ſeguente Iſcrizione:

Pater Filio Proco Qui
vixit annis VIIII. *menſ.* VIII.
in pace fecit.

Era l'Iſcrizione ſcolpita in un marmo ſalino, e poroſo, e che penetrato, e corroſo dall'acqua, ad ogni leggier tatto andava in polvere: per lo che avendo il provido, e pratico Marangoni ben compreſo, ch'era impoſſibile eſtrarlo, preſe il partito di copiar le parole, e di ſtamparle nella ſua citata appendice alla pag. 88.

Non mancava verun oſſo integrante il Corpo: eravi nel Sepolcro, nel luogo ſolito, il Vaſo tinto, e colle croſte di ſangue. Ed eſſendone ſtata fatta dal Sacerdote, ſecondo il ſuo dovere, la conſegna al Cardinal Guadagni Vicario di Roma, furono le Oſſa, ed il Vaſo poſti nella ſolita Cuſtodia, per eſſere poi in qualche opportuna occaſione conſegnati a qualche riguardevole Perſonaggio, che faceſſe iſtanza per qualche Corpo Santo intero, e col proprio nome, da collocarſi in qualche illuſtre Chieſa.

Seguì l'eſtrazione di tutte le Oſſa, e del Vaſo ai 9. di Maggio del 1737. Ed avendo Noi, dopo aver abbandonato il penſiere dell'altro Corpo ritrovato col nome d'Ilaro, comunicata al Sacerdote Marangoni la Noſtra brama d'avere un Corpo Santo qualificato, come ſopra, da mandare alla Noſtra Chieſa di Bologna, eſſo è quello, che c' indicò il Corpo di S. Proco, che ce lo portò in una Caſſetta ſigillata coi Sigilli del Cardinal Vicario, che ci raccontò con ogn' ingenuità, e fedeltà quanto di ſopra abbiamo eſpoſto: aggiungendo, che atroce dovette eſſere la Perſecuzione, nella quale S. Proco ricevè il Martirio, eſſendoſi ritrovati vicini al di lui Sepolcro due altri Sepolcri col Vaſo di Sangue, ma colle Oſſa quaſi ridotte in cenere, e colle Lapidi indicanti, ch'erano Sepolcri di due Fanciulli, uno d'anni ſette, e l'altro d'anni tre; non avendo nelle gravi, ed atroci Perſecuzioni, la barbarie perdonato nè al ſeſſo, nè all'età benchè infantile. Eſſo finalmente è ſtato quello, che nell'Urna fatta fare da Noi, e che pure vi mandiamo, ha colle proprie mani collocato il Vaſo, accomodate le Oſſa, che, fatte riconoſcere dal Noſtro Cameriere Segreto e primario Medico Antonio Leprotti, formano un Corpo intero.

§. 14. Eccovi, Diletti Figliuoli, tutta la ſtoria del luogo, del tempo, e di tutto ciò, che appartiene al ritrovamento, ed eſtrazione del Corpo di S. Proco, che vi mandiamo, acciò, ſecondo gli ordini opportuni, che già da Noi ſono ſtati dati, ſia collocato ſotto uno degli Altari della Noſtra Metropolitana, ed eſpoſto al pub-

Deveſi a queſto Corpo il culto di Santo, perchè il Vaſo tinto di Sangue è ſegno indubitato del Martirio.

positum. Ipsi debetur cultus, & titulus Sancti, quia procul dubio, ut eruditioni vestræ notum esse debet, nulli unquam venit in mentem, quantumvis acuto ingenio is fuerit, & cupidus quærendi, ut ajunt, nodum in scirpo, nulli, inquam, venit in mentem dubitatio, quod Corpus in Catacumbis Romanis inventum cum vasculo sanguinis aut pleno, aut tincto, non sit Corpus alicujus, qui mortem pro Christo sustinuerit. Arringhius, Mabillonius, bonæ memoriæ tum Senator Buonarruoti, tum Raphael Fabrettus, & qui unus pro cunctis valere debet Ludovicus Antonius Muratorius, Canonicus Boldettus, Sacerdos Marangonius, Eques Victorius, aliique Ministri Corporum extractionibus inservientes, in hoc unanimiter conveniunt; ut eruere facile potestis *ex cit. Cap. 27. Operis Nostri de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. à num. 22. usque ad finem, editionis Patavinæ*; ubi fideliter enumerantur, & adoptantur a Nobis auctoritates prædictæ, simul cum experimento prælaudati Fabretti, quo redarguit nimis audacem eorum opinionem, qui contendebant illorum vasculorum crustas non improbabiliter a salium mineralium concretione fuisse productas; atque ostendit, eas sine ulla controversia provenire a sanguinis massa. Arrhingius, Muratorius, Nos ipsi, verba facimus de pia veterum Fidelium consuetudine colligendi &. conservandi Sanctorum Martyrum Sanguinem, de qua re si plura discere exoptatis, percurrite *primam Partem Tom. II. de Cultu Sanctorum Dissert. 7. cap. 1. §. 7. & cap. 31.* concivis Nostri Joannis Chrysostomi Trombelli Abbatis, qui ea, qua solet, ingenti eruditione etiam hoc argumentum pertractavit.

blico culto. Ad esso poi deesi il culto, ed il titolo di Santo: perchè senza dubbio sarà noto alla vostra erudizione, che non è mai caduto in capo a veruno, quantunque acuto, e desideroso, come suol dirsi, di vedere il pelo nell'uovo, di dubitare, che un Corpo ritrovato nelle Catacombe di Roma col Vaso o pieno, o tinto di sangue, non sia il Corpo d'uno, che ha sofferta la morte per Cristo. L'Arringhi, il Mabillon, il fu Senatore Buonarroti, il fu Raffaello Fabretti, e vaglia per tutti l'Abbate Lodovico Antonio Muratori, il Canonico Boldetti, il Sacerdote Marangoni, il Cavaliere Vittorj, i Ministri dell'estrazioni de'Corpi, concordano pienamente in questo sentimento, come potrete facilmente vedere nel citato capo 27. della Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum* lib. 4. part. 2. dal num. 22. fino al fine, della stampa di Padova; ove sono fedelmente registrate, ed abbracciate da Noi le autorità de' predetti, unitamente con un'esperienza fatta dal citato Fabretti, colla quale convinse chi troppo arditamente pretendeva, che le croste di que' Vasi avessero potuto provenire da una concrezione di sali minerali; avendo fatto conoscere, che sicuramente provenivano dalla massa del sangue. L'Arringhi, il Muratori, Noi stessi, abbiamo parlato della pia costumanza de'primi Fedeli, di raccorre e conservare il Sangue de' Martiri: e quando aveste curiosità di vedere qualche cosa di più, potete dare un'occhiata alla prima parte del tomo secondo *de Cultu Sanctorum dissert. 7. cap. 1. §. 7.* ed al *cap. 31.* del Nostro comune Concittadino Abbate Gio. Grisostomo Trombelli, che ha colla sua solita molta erudizione discorso ancora di questo punto.

Quæritur, num in aliquo Ecclesiastico monumento Sancti Proci fiat mentio.

§. 15. Nihil amplius requiritur, ut pro certo habeatur, non modo titulum Sancti, Proco deberi, sed etiam cultum ejusdem Corpori, quod vobis mittimus, negari non posse. Veruntamen illud pariter pro complemento inquirere diligenter voluimus, atque alios indagare fecimus, utrum in veteri aliqua Litania, aut in Martyrologiis Rosvveydi, Bedæ, Flori, Rhabani, Notkeri, Wandalberti, in Ephemeridibus Græco-Moschis, & in Basiliano Menologio e Græco in Latinum sermonem translato a sanctæ memoriæ Clemente Papa XI., mentio de hoc Sancto Proco habeatur.

Ricercasi, se in alcun Ecclesiastico monumento si faccia menzione di S. Proco.

§. 15. Per assicurare il culto al Corpo, che vi mandiamo, ed altresì il titolo di Santo a Proco, null'altro è necessario. Ma ciò non ci ha punto liberato da una diligente indagine, fatta da Noi, e fatta fare da altri, per vedere, se in qualche antica Litania, se ne'Martirologj del Rosvveydo, del Beda, del Floro, del Rabano, del Notkero, di Wandalberto, nell'Efemeridi Græco-Moschе, e nel Basiliano Menologio tradotto dal Greco in Latino dalla santa memoria di Clemente XI. si ritrovasse fatta menzione di questo S. Proco.

Verisimile est, Sanctum Procum, de quo agitur, eumdem esse cum illo, de quo meminit Martyrologium S. Hieronymi.

§. 16. Nomen Proci non fuit ignotum Gentilibus, ut videre est in satis ampla Inscriptionum Collectione apud sæpe laudatum Muratorium *pag.* 815. *num.* 4., & *pag.* 1472. *num.* 2. Quod autem spectat ad Martyrologia; eruditioni vestræ manifesta fieret injuria, si dubitaremus vobis non esse perspectum, quanta in æstimatione sit, ac semper fuerit Martyrologium Sancti Hieronymi, cui decursu temporis multa a piis, ac religiosis viris facta sunt additamenta quorumdam Sanctorum, qui certe post Sanctum Hieronymum floruerunt. In Monasterio Corbejensi antiquum hujus Martyrologii exemplar inventum est, quod Hugo Menardus typis edere cogitaverat. Quod tamen ipse non potuit conficere, perfecit postea Lucas Acherius in suo Spicilegio, seu Collectione veterum quorumdam Scriptorum, quos in Galliæ Bibliothecis invenit. Hieronymianum hoc Martyrologium extat *in Tom. II. cit. Collect., editionis Parisiensis* 1723. ibique *pag.* 12. *die* 2. *Junii* inter cæteros Sanctos legimus Sanctum Procum: *Item Marthæ, Marcellæ, Proci, Datulæ, Victuriæ, Joviani.* Atque ibi cum sermo sit de Sancto Romæ passo, ut diximus, cumque pariter certum sit, quod, qui Romæ Martyrium sustinebant, sepeliebantur in Catacumbis cùm Vase sanguinis, præcipuo sui Martyrii signo, verisimile admodum est, Sanctum Procum, cujus Corpus extractum est cum signo prædicto, esse utique illum

Probabilità che il S. Proco, di cui si ragiona, sia quello stesso nominato nel Martirologio di S. Girolamo.

§. 16. Il nome di Proco non fu incognito appresso i Profani, come può vedersi in alcune Lapidi nella nobile Collezione del più volte citato Muratori alla pag. 815. num. 4. ed alla pag. 1472. num. 2. In ciò poi, che appartiene a' Martirologj, sarebbe un torto manifesto, che faressimo al vostro sapere, se temessimo, che vi giungesse nuovo il credito, che si deve, e che da tutti è professato al Martirologio di S. Girolamo, al quale poi da Persone divote sono state fatte varie aggiunte d'alcuni Santi vissuti in tempi posteriori a S. Girolamo. Nel Monastero Corbejense se ne ritrovò un antico esemplare, che Ugone Menardo avea pensato di dare alle stampe: ma quello, che esso non fece, fu di poi fatto da Luca d'Achery, nel suo Spicilegio, o sia Collezione d'alcuni antichi Scrittori ritrovati nelle Biblioteche della Francia. Questo Martirologio di S. Girolamo è nel tom. 2. della detta Collezione della stampa di Parigi del 1723., ed ivi alla pag. 12. al secondo giorno di Giugno, fra gli altri Santi di Roma ritroviamo annoverato S. Proco: *Item Marthæ, Marcellæ, Proci, Datulæ, Victuriæ, Joviani.* E trattandosi ivi d'un Santo di Roma, come abbiamo detto, e sapendosi, come pure si è detto, che chi in Roma sopportava il Martirio, era sepolto nelle Catacombe colla divisa particolarmente del Vaso di sangue, ogni verisimilitudine c'induce a credere, che quel S. Proco, il

eumdem, di

eumdem, de quo fit mentio in Martyrologio Sancti Hieronymi.

In alio Codice pro *Proco*, *Percus* legitur.

§. 17. Ne quid tamen dissimulemus; dicere necesse est, Martyrologium hoc ipsum editum pariter fuisse ab erudito viro Francisco Maria Florentinio, qui secutus lectionem Codicis cujusdam Lucensis *die 2. Junii pag. 567.* non legit *Proci*, sed *Perci*, aliud quoque MS. vetus Antuerpiense *in Adnotationibus* producens. Sed cum *in iisdem Adnotationibus pag. 568.* non prætermittat ingenuus Florentinius Codicem etiam Corbejensem citare, qui legit non *Percum*, sed *Procum*; &, quod majus est, cum in Sanctorum Indice ad finem Martyrologii mentionem faciant de *Proco*, non autem de *Perco*; hinc oritur validum argumentum inferendi, quod a Florentinio Corbejensis Lectio Lucensi anteponatur, atque Antuerpianæ. Eruditi viri, qui Acta Sanctorum collegerunt, Henschenius nempe, Papebrochius, Baertius, & Janningus *tom. 1. mensis Junii die 2. pag. 209.* post Catalogum Martyrum Romanorum, in quem inserunt nomen *Perci*, amplectentes lectionem editionis Florentinii *p. 210.* fateri deinde non dubitarunt, quod *Procus* legebatur in aliis Codicibus, non *Percus*.

Sed *Perci* nomen nullibi occurrit.

§. 18. His omnibus addendum est, nullum aliud neque sacrum, neque profanum monumentum, quacunque diligentia adhibita, potuisse inveniri, in quo nomen *Perci* haberetur; e contrario *Proci* nomen facile, ut diximus, in antiquis inscriptionibus occurrere. Ex quo inferri possunt hæc duo: alterum, quod lectio Codicis Corbejensis verisimilior sit, quàm lectio Codicis Lucensis, & Autuerpiani: alterum vero, quod sine temerarii judicii nota affirmare liceat, *Proci* nomen ab Amanuensibus per iteratas exemplarium transcriptiones in illud *Perci* mutatum fuisse.

Nil facilius, quàm ab Amanuensibus *Proci* nomen in illud *Perci* mutatum fuisse.

Quod si forte objiciatur, nomen *Perci* mutari potuisse ab Amanuensibus in illud *Proci*, semper reponi posset, facilius esse, iterum atque iterum rescribendo, mutare *Procum* in *Percum*, quàm *Percum* in *Procum*. Nam apud Martene, & Durand *tom. 3. Novi Thesauri Anecdotorum, edit. Parisiensis 1717. pag. 1614.* apparet, nomen *Sanctorum Proti, & Hyacinthi* Amanuensium incuria mutatum fuisse in quibusdam Martyrologiis antiquis cum nomine *Sanctorum Presti & Hyacinthi*, non vice versa.

Publicus exponi S. Proci cultus decernitur.

§. 19. Valeat tamen quod diximus usque adhuc, quantum valere potest. Nos asserimus *Proci* nomen, propter marmoris sepulchralis auctoritatem: asserimus Martyrium, propter Vasculum tinctum crustis sanguineis: & nihil amplius requiri certi sumus ad publicum cultum, & Sancti titulum Nostro Martyri asserendum. Exponite igitur publico cultui Corpus, quod vobis mittimus; vestra & totius Populi, ac Cleri pietas accendatur magis ac magis erga sacras exuvias; illudque in mentem revocate, quod Corpora, & Sanctorum Reliquiæ in illis Civitatibus, ubi jacent, & venerantur, solent esse, divina favente misericordia, validum præsidium ad arcendas inde calamitates, a quibus secus opprimerentur. Martyri Theodoro acceptum refert Sanctus Gregorius Nyssenus, quod Civitas, in qua ejus Sacrum Corpus asservabatur, liberata fuerit ab impendenti devastatione, quam Scythæ minabantur, ut videre est *in Oratione de eodem Martyre*. Idem scribit Evagrius *lib. 4. cap. 27.* de Martyre Sergio, qui Civitatem, ubi erat Sacrum ejus Corpus, a terribili Regis Chosroæ invasione liberavit. Superius

Sanctorum Reliquiæ ad arcendas a Civitatibus calamitates præsidio sunt.

mentio-

di cui Corpo è stato estratto dalle Catacombe col predetto Segno, sia per appunto quello, di cui si parla nel Martirologio di S. Girolamo.

§. 17. Per non dissimularvi cosa veruna, vi diremo, che questo stesso Martirologio di S. Girolamo è stato anche stampato dall' erudito Francesco Maria Fiorentini, e che questi seguitando un Codice di Lucca, al giorno secondo di Giugno pag. 567. non dice *Proci*, ma *Perci*, allegando anche nelle Note un altro Manoscritto antico d'Anversa. Ma non avendo nelle stesse Note alla pag. 568. tralasciato l'ingenuo Fiorentini di portar anche il Codice di Corbeja colle parole esprimenti il nome di *Proco*, e non di *Perco*: e, quello che più importa, nell' Indice de' Santi posto al fine del Martirologio, facendo menzione di *Proco*, e non di *Perco*: di qui nasce una forte congettura, ch'esso preferì la lezione Corbejense a quella di Lucca, e d' Anversa. E gli eruditi Collettori degli Atti de' Santi, Henschenio, Papebrochio, Baertio, e Gianningo, nel tom. 1. del mese di Giugno al giorno secondo pag. 209. dopo aver tessuto un Catalogo di Martiri Romani, ed avervi posto il nome di *Perco*, seguitando la lezione del testo stampato dal Fiorentini, alla pag. 210. non ebbero difficoltà di confessare, che in altri Codici, in luogo di *Perco*, leggevasi *Proco*.

In un'altro Codice si legge *Perco* in vece di *Proco*.

§. 18. Che se al già detto aggiugnerassi, che in verun altro monumento o sacro, o profano, per quante diligenze siansi fatte, non si ritrova il nome di *Perco*, il che, come pure è stato accennato, non succede in quello di *Proco*, due sono le illazioni, che da ciò si possono dedurre: una, ch' è più verisimile la lezione del Codice Corbejense, dell'altra di Lucca, e d'Anversa: e la seconda, che si può, senza nota di giudizio temerario, asserire, essersi dagli Amanuensi nel copiare, e ricopiare cangiato il nome di *Proco* in quello di *Perco*.

Ma il nome di *Perco* non trovasi in verun Monumento, sia sacro, o profano.

E' dunque verisimile essersi dagli Amanuensi cãgiato nel copiare il nome di *Proco* in *Perco*.

E quando mai si rispondesse, essersi anche potuto mutare dagli Amanuensi il nome di *Perco* in quello di *Proco*, si potrebbe sempre replicare, esser più facile, copiando, e ricopiando, di mutare *Proco* in *Perco*, che *Perco* in *Proco*. Nel tomo terzo del Tesoro nuovo degli Anecdoti del Martene, e del Durand, della stampa di Parigi del 1717. alla p. 1614. si può vedere, che i nomi dei *SS. Proto*, e *Giacinto*, sono, per incuria degli Amanuensi, stati mutati in alcuni antichi Martirologj nei nomi dei *SS. Presto*, e *Giacinto*, e non già i nomi dei *SS. Presto*, e *Giacinto* nei nomi dei *SS. Proto*, e *Giacinto*.

§. 19. Vaglia però quanto fin ora si è detto, per quello, che può valere. Noi appoggiamo il nome di *Proco* alla Lapide; Noi il Martirio, al Vaso colle croste sanguigne; e sappiamo, che pel pubblico culto, e per la denominazione di Santo, ciò basta. Espongasi dunque il Corpo, che vi mandiamo, al pubblico culto, s' infiammi la vostra divozione, e del rimanente del Clero, e del Popolo, verso queste nuove Sante Reliquie: e sappiate, che i Corpi, e le Reliquie de' Santi sogliono essere per misericordia di Dio un valido presidio per tener lontane dalle Città, nelle quali sono collocate, e venerate, le disgrazie, dalle quali sarebbero oppresse. Al Martire Teodoro S. Gregorio Nisseno attribuisce l'essere stata preservata la Città, in cui era il suo Sacro Corpo, da un' imminente devastazione minacciatale dagli Sciti, come può vedersi nella sua Orazione sopra lo stesso Martire. Lo stesso scrive Evagrio al lib. 4. cap. 27. del Martire Sergio, che liberò la Città, in cui era il suo Sacro Corpo, da una terribile invasione di Cosroe. Abbiamo di sopra nominato il nostro Padre Abbate Trombelli. Ora di nuovo

Si comanda d'esporre al pubblico culto il Corpo di S. Proco.

Le Reliquie de' Santi sogliono preservare le Città da molte disgrazie.

lo

mentionem fecimus de Concive Nostro Joanne Chrysostomo Trombelli Abbate, nunc iterum ejus memoriam repetimus, qui pariter *supra cit. Differt.* 7. *cap.* 24. *& seqq.* hoc idem assumptum summa felicitate, atque eruditione comprobavit. Jam vero ut finem faciamus, paterna vos benevolentia complectentes, Apostolicam Benedictionem Vobis impertimur.

Dat. 20. Aprilis 1745. Pont. V.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Aprilis 1745. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

lo nominiamo; avendo esso pure nella cit. dissert. 7. al cap. 24. e seguenti, dimostrato con molta felicità ed erudizione, questo stesso assunto. E quì intanto abbracciandovi, con Paterno affetto vi diamo l'Apostolica Benedizione.

Dat. 20. Aprilis 1745. Pont. V.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Aprilis 1745. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilectis Filiis Capitulo, & Canonicis Metropolitanæ Ecclesiæ Bononiensis.

Litteræ Apostolicæ in forma Brevis Capitulo & Canonicis Ecclesiæ Metropolitanæ Bononiensis scriptæ.

Dilecti Filii Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Insignes, quæ amplissimam istam Metropolitanam Ecclesiam maxime illustrant & ornant, laudes, & decora, tum opportunis ad divini honoris & Ecclesiasticæ disciplinæ incrementum editis legibus, tum ædificiorum vel accessione vel instauratione, tum denique additis pretiosæ supellectilis ornamentis, pro viribus hactenus augere adeo sollicite studuimus; ut officio quidem minime defuisse Nobis ipsi quodammodo blandiamur; amori vero erga Sponsam, quæ gaudium & corona Nostra semper erit, nunquam videamur satisfecisse. Ut autem constantissimam voluntatem Nostram eidem novo testimonio amplius declaremus, ad cœleste præsidium publicis necessitatibus confirmandum, Corpus S. Proci Martyris e Sancti Thrasonis Cœmeterio eductum & extractum, in eadem Metropolitana Ecclesia semper adservandum, Vobis, paterni Nostri amoris pignus, dono mittimus. Porro de hujus Sancti Martyris inventione, deque certissimis argumentis, notis ac symbolis, per quæ ejus Martyrium exploratissime designatur, pluribus ac subtiliter admodum scribimus in epistola, quam Italico idiomate ad Vos hac ipsa die damus; cui has etiam in forma Brevis literas adjungimus, quas pro publico authenticoque documento futuris temporibus esse volumus. Eapropter Venerabile Sancti Proci Corpus, una cum Ampulla vitrea ipsius Sanguine respersa, quacum fuit Sepulcro conditum (quemadmodum antiquis erat in more positum Martyrum Corpora tumulo mandare) decenter composuimus atque collocavimus in Capsula ex ære auro inducto ad urnæ instar compacta & conformata, elegantissimo opere elaborata, crystallinis sex tabulis undique contecta; quam ad certam perpetuamque rei fidem Nostris in cera hispanica rubri coloris impressis signis obsignavimus. Vobis igitur injungimus & mandamus, ut Sacra tanti Martyris pignora, cum perenni paternæ caritatis Nostræ memoria, ad majorem Divini nominis gloriam, Sanctorumque cultum, in ista Metropolitana Ecclesia publicæ Fidelium venerationi exponatis: Fore certo sperantes, ut præsentissimo etiam ejusdem Martyris patrocinio adjuti, ampliora in dies divinæ clementiæ munera Vobis comparetis, quibus euntes de virtute in virtutem, ambuletis digne Deo in omni opere bono fructificantes, & veritatem in caritate facientes, crescatis in illo per omnia, qui est Caput Christus: apud quem assiduas ad opportunam imbecillitati Nostræ opem implorandam preces effundite. Ac Vobis, Dilecti Fili, quos eâdem, qua antea præsentes, nunc autem absentes benevolentia complectimur, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ &c. 20. *Aprilis* 1745. *Anno Quinto.*

III.

Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PP. XIV. Epistola prima ad R. P. Engelbertum Abbatem Monasterii Campidonensis, de facultate consecrandi Abbatialem Ecclesiam Campidonensem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Abbas Campidonensis Ecclesiam Abbatialem consecrat ex privilegio Apostolico.

EX tuis precibus mense Martii nuper elapsi ad Nos perlatis accepimus, Ecclesiam Abbatialem, cui præes, sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum aliquot Martyrum erectam, vetustate & dignitate conspicuam, cum a Prædecessore Nostro Hadriano PP. I. sacro Ecclesiæ ritu fuerit consecrata, occasione belli contra Suecos initi, decimoseptimo sæculo fere dimidio funditus eversam, tandem nobili ædificio rursus fuisse instauratam. Cumque, juxta Sacrorum Canonum Sanctiones, Ecclesia novo opere instructa, nova itidem consecratione initianda sit; illud a Nobis postulasti, ut ejusmodi consecrationis ministerium tibi, auctoritate Apostolica perficiendum demandaretur. Etsi vero tanti privilegii magnitudo Nobis perspecta esset, nihilominus meritorum tuorum intuitu, ipsa quoque Ecclesiæ tuæ insigni nobilitate, de qua Mabillonius *Analect. tom.* I. *ad iter Germanicum*; ipsa item Campidonensis Monasterii remotissima vetustate, cujus initia, privilegia, prærogativas late enumerat Bruschius *in serie Monasteriorum Germaniæ illustr.*, tandemque iis circumstantiis, in quibus versabaris, id suadentibus, petitam facultatem, iis tamen, quas infra enumerabimus, conditionibus circumscriptam, ultro concessimus. Par enim Nobis visa est, cum ad Sacramenti Confirmationis, tum ad Ecclesiarum Dedicationis Ministrum designandum, causa, & exemplum.

Par in Sacramento Confirmationis exemplii.

Enim vero, quamvis Sacramenti Confirmationis administratio ita soli conveniat Episcopo, ut nullus Antistes simplicem Sacerdotem, qui baptizatos confirmet, possit delegare; multis tamen Prædecessorum Nostrorum exemplis documur, ejusmodi munus Sacerdotibus, & præcipuis quibusdam Abbatibus, esto nullo charactere Episcopali insignitis, fuisse collatum; modo extraordinarius Confirmationis Minister, Oleo, cui Episcopus pridem benedixit, utatur: ut fusiori calamo scripsimus in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana*, qui nuper e typis prodiit, *lib.* 7. *cap.* 7. *& seqq.* Haud dissimili dispensatione, Ecclesias consecrandi privilegium, quod

alioquin

alioquin nulli convenit, nisi Episcopali dignitate præfulgeat, Apostolicæ auctoritatis limites non excedit, quamvis nulli Episcoporum jus sit, simplicem Sacerdotem ad id muneris designare. Hinc Nobis jure ac merito ex Apostolicæ potestatis plenitudine ad Ecclesiam Campidonensis Monasterii consecrandam Te Ministrum delegimus, his verbis, quæ ex litteris Nostris Apostolicis die 12. Martii proxime præteriti editis hic subjicimus: *Hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi, eamdem Ecclesiam Monasterii Campidonensis, juxta præscriptum in Rituali Romano, servatis aliis de more servandis, recepto prius Oleo Sacro ab Episcopo benedicto, pro hac vice tantum, consecrandi facultatem, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus & indulgemus.* Hinc mense Majo sequenti, ejusdem Ecclesiæ Consecratio, te id agente, solemni ritu peracta est.

Canonistarum sententia de jure Episcoporum Ecclesiis consecrandis.

§. 2. Conveniunt Canonistæ, Episcopis jus esse Ecclesias in eorum Diœcesi existentes consecrandi, imo & alium delegandi Episcopum, qui, delegatione seclusa, consecrationem citra reatum non posset perficere; cum ex præscripto Synodi Tridentinæ *Sess. 6. cap. 5. de Reformat.*, nefas sit extraneo Antistiti, sine Ordinarii licentia, in aliena Diœcesi exercere Pontificalia. Addunt vero iidem Canonistæ, non posse ab Episcopo simplicem Sacerdotem ad consecrationis opus obeundum designari; quandoquidem uni Summo Pontifici peculiaris hæc jurisdictio reservatur. Ita sentiunt inter Hispanos Gonzalez *Cap. Aqua, num. 3. & seq. de Consecrat. Eccles.*, inter Belgas Van Espen *Juris Ecclesiast. part. 2. art. 16. n. 10.* inter Germanos Pirhing *ad lib. 3. Decretalium art. 4. §. 1.* & Schmalzgrueber *ad eumdem tit. §. 1.*, nostrosque inter Italos Tamburini *de jure Abbatum tom. 1. disput. 23. quæst. 7.*

[...]xta Cano[...], Ecclesia[...]anda est Episcopo, cujus Ter[...]rio ædifi[...]ur.

§. 3. Hanc Canonistarum Sententiam nonnulla Ecclesiasticæ Historiæ monumenta illustrant, atque confirmant. In Concilio Arausicano I., quod anno Christi 441. coactum est, quodque in Collectione Labbeana refertur *tom. 3. pag. 1449.*, hæc ad rem nostram decernuntur: *Si quis Episcoporum in alienæ Civitatis Territorio Ecclesiam ædificare disponit, vel pro fundi sui negotio, aut Ecclesiastica utilitate, vel pro quacumque sua opportunitate, permissa licentia ædificandi, quia prohibere hoc votum nefas est, non præsumat dedicationem; quæ illi omnimodis reservatur, in cujus Territorio Ecclesia assurgit.* Neque exemplum Sidonii, qui, ut legimus *in Epist. 15. lib. 4.*, Ruthenorum Ecclesiam citra ullam Ordinarii licentiam consecravit, Ecclesiæ moribus, aut disciplinæ adversatur. Sicut enim Savarus *in Notis ad præallatam Sidonii Epistolam* animadvertit, nedum Ruthenorum, sed & aliæ, quæ circumpositæ erant Ecclesiæ, Pastoribus, quos Arianæ persecutionis impetus propulsaverat, jacebant destitutæ; quod idem vel ex ejusdem Sidonii *Epistola 6. lib. 7.* aperte colligimus. Hinc nil mirum, si, inconsulto Episcopo, qui non aderat, Sidonius ad alienæ Diœceseos Ecclesiam consecrandam accesserit, ne alioquin sacra illa Ædes eximia Consecrationis prærogativa fraudaretur.

[...]que offi[...] Sidonii [...]mplum.

[...] iisdem [...]is Cano[...]s, veri[...]tum Pre[...]teris Ec[...]as conse[...]e, cum [...]copis cõ[...]ationem [...]byteris [...]gare.

§. 5. Quod uni asseritur Episcopo, ex præstituto Arausicani Concilii Canone, aperte denegatur Presbyteris in secundo Bracarensi Concilio anno Christi 563. sub Pontifice Joanne III. In memorata Collectione Patris Labbe *tom. 5. pag. 842.* recitatur *Can. 19.* hisce verbis conceptus: *Item placuit, ut, si quis Presbyter post hoc interdictum ausus fuerit Chrisma benedicere, aut Ecclesiam, aut Altare consecrare, a suo officio deponatur; nam & antiqui hoc Canones vetuerunt.* Sed propius ad rem nostram Concilium Hispalense secundum, cui anno 619. præfuit S. Isidorus, aperte docet, non posse Episcopos simplicem Sacerdotem delegare ad Ecclesiarum Consecrationem perficiendam. Splendidi hujusce monumenti verba sic habent: *Septimo examine relatum est Nobis, venerandissimum quondam Agapitum Cordubensis Urbis Episcopum frequenter Presbyteros destinasse, qui, absente Pontifice, Altaria erigerent, Basilicas consecrarent. Quod quidem non est mirum id præcepisse virum Ecclesiasticis disciplinis ignarum, & statim a sæculari militia in Sacerdotale Ministerium delegatum. Ergo, ne ultra talis a Nobis licentia usurpetur, communi sententia statuendum oportuit; scientes, quia sicut Presbytero illicita Consecratio est Altaris, ita & constitutio.*

Dubium, an Hispalensis Concilii Canon, etiam de Chorepiscopis meminerit.

§. 6. Codices nonnulli, in quibus præfati Canonis verba exscribuntur, nedum Presbyteros, sed & Chorepiscopos nominant, quibus Ecclesiarum dedicatio, etiamsi Episcopi delegatio faveat, pari jure denegatur. Verum Cardinalis de Aguirre *in Collectione maxima Conciliorum Hispaniæ tom. 2. pag. 464.* accuratiorum Codicum fidem secutus, Chorepiscoporum nomen, aliena manu additum, expungit; non enim de Chorepiscopis, sed de solis Presbyteris, Hispalensis Concilii Canon sermonem habet. Præterea doctus idem scriptor *loco citato pag. 473.* postquam satis probavit, Epistolam 88. quæ S. Leoni a nonnullis tribuitur, tanti Pontificis fœtum non esse, sed illam ex Canone septimo Hispalensis Concilii fuisse desumptam; tandem concludit, Chorepiscoporum nomen Canoni insertum, in ipsam Epistolam, quæ ex Canone illo concinnata est, facile descendisse.

Chorepiscopi fere omnes Sacerdotes duntaxat fuere.

§. 7. Etsi vero daremus, Hispalensis Concilii Canonem Presbyteros atque Chorepiscopos una sociasse, nihil inde conficitur; jam enim nostra ætate communis eruditorum opinio est, Chorepiscopos, si paucos excipias Episcopali charactere decoratos, puros putosque Sacerdotes fuisse. Qua de re consulendi Bellarminus *lib. 1. de Clericis cap. 17.*, Hallier *de Sacris Ordinationibus sect. 5. cap. 2.*, Morinus *Exercitat. 3. cap. 2.*, Thomassinus *de Ecclesiastica disciplina part. 1. lib. 2. cap. 1.*, Carolus du Fresne *in verb. Chorepiscopi*, Vvitasse *in Appendice ad dissertationem de Episcopis, art. 3.*, Le Droit *lib. 8. sect. ult.* Hoc in sensu Hispalensis Concilii Canon commode accipitur, ut nimirum de iis Chorepiscopis, qui Presbyteratus metam non excedunt, sit intelligendus. Juvatur hæc interpretatio ex alia lectione ejusdem Canonis, quem ex Concilio Hispalensi supra recitavimus, si editionem Conciliorum, quæ anno 1585. sub auspiciis Sixti V. Prædecessoris Nostri Venetiis procusa est, consulamus. Enim vero *vol. 3. pag. 55. num. 7.* in ipso Canonis contextu, Chorepiscopi, ac Presbyteri una sociantur; ita tamen, ut par utrisque tribuatur auctoritas. Canonis verba hic atteximus: *Septimo examine relatum est Nobis, venerandissimum quondam Agapitum Cordubensis Urbis Episcopum frequenter Chorepiscopos, vel Presbyteros ordinasse, qui tamen juxta Canones unum sunt &c.*, qua verborum additione, nullum, ut cuique patet, Chorepiscopos inter, ac Presbyteros, statuitur discrimen.

Episcoporum nativa potestas in Ecclesiarum consecratione: simplicium Sacerdotum nulla.

§. 8. Cardinalis Bellarminus *lib. 2. de Confirmat. cap. 12.* docet, inesse Episcopis integram, absolutam, & quæ a nullo dependeat, authoritatem ministrandi Confirmationis, atque Ordinis Sacramenta, quibus Nos addimus & ipsam Ecclesiarum Consecrationem. Ex quo fit, ut possint Antistites in propria Diœcesi ejusmodi jurisdictione pro libito uti; quamvis, si forte qui Episcopis præest, id prohibeat, vel impediat, hoc in casu actus Superiore vetante exercitus, illicitus quidem fit, non etiam fruitraneus. Verum, eodem Bellarmino teste *in loc. cit.* longe dissimilis, ubi de simplici Sacerdote sermo

est, militat ratio. Etsi namque Ordinis potestas, quæ ex vi characteris Sacerdoti tribuitur, plena, integra, atque absoluta, sit in Baptismi, atque Eucharistiæ Sacramentis conficiendis; inops tamen, inchoata, atque a Superioris nutu dependens habenda est Sacerdotum potestas, quo ad collationem Confirmationis, ac Minorum Ordinum, atque ex pari ratione quoad ipsam Ecclesiarum Consecrationem. Hinc sequitur, ut, nisi Superioris accesserit delegatio, mutila hæc, atque infirma Sacerdotum auctoritas, neque in licitum, neque in validum actum erumpere possit.

Cum tamen hi potestatē habeant in Corpus Christi verum;

§. 9. S. Thomas, Theologorum facile princeps, *in lib. 4. sententiar. dist. 7. quæst. 3. art. 1. quæstiunc. 3.* afferit, Episcopatum, nihil Sacerdotio superaddere *per relationem ad Corpus Domini verum*, sed multo potiorem jurisdictionem conferre, habito respectu *ad Corpus Domini mysticum.* Ex quo infert, Summum Ecclesiæ Pontificem, Episcoporum omnium caput, in quo potestatis omnimoda residet plenitudo, eam, qua pollet, absolutissimam auctoritatem in Corpus Christi mysticum, hoc est in Ecclesiam, exercere posse, ideoque ad ea perficienda, quæ ad mysticum Christi Corpus quoquomodo pertinent, summo jure Sacerdotibus, qui ex vi Ordinis, ac præcipuo quodam jure Eucharistiæ Sacramentum conficiunt, potestatem conferre, quod tamen Diaconis, *qui non habent perficere Corpus Domini verum;* jure ac merito denegatur. Huic nixus fundamento S. Doctor affirmat, simplicem Sacerdotem, a Summo Pontifice delegatum, Sacramentum Confirmationis, ac minores Ordines rite ministrare. Quidni ergo & Ecclesias poterit consecrare? Simplices Sacerdotes in extraordinarios Confirmationis, ac minorum Ordinum Ministros pluries fuisse designatos, satis probavimus in prælaudato Tractatu Nostro *de Synodo Diœcesana.* Illud ergo inquirendum superest, quonam tempore delegatam ad consecrandas Ecclesias jurisdictionem in usum revocaverint.

A summo Pont. delegari possunt ad ea, quæ pertinent ad Corpus Christi mysticum.

Exemplis agitur: illud Stephani II. de consecratione Ecclesiæ Monasterii Nonantulani ad rem non facit.

§. 10. Ad id demonstrandum nonnulli proferunt Diplomata Stephani II. quem putant jus tribuisse S. Anselmo Abbati Monasterii Nonantulani in territorio Mutinensi, ut *Altaria simul, & Ecclesiam, Apostolica auctoritate consecraret*, verba sunt Pontificii Diplomatis apud Ughell. *Ital. Sac. tom. 2. in serie Episcoporum Mutinensium pag.* 84. *postremæ editionis*, cujus item Diplomatis seriem exhibet Abbas Muratorius *tom. 1. part. 2. scriptor. rer. Italicar. in Opuscul. de Fundatione Monasterii Nonantulani pag.* 190.; ac Bullarium Romanum Romæ excusum anno 1739. *Tom. I. Constitut.* 2. inter eas, quæ Stephano II. adscribuntur, *pag.* 150. Verum, si Apostolicæ Constitutionis verba paulo accuratius perpendantur, legenti patebit, Stephanum Pontificem Sergio Ravennatensi Archiepiscopo, non etiam Abbati Anselmo, Sergii dumtaxat consocio, auctoritatem contulisse, ut S. Silvestri, aliorumque Sanctorum Reliquas deferret Nonantulam, ibique Ecclesiam, ac Altaria initiaret; quandoquidem ea ætate vigebat adhuc mos, & disciplina, quæ insequentibus item temporibus aliquandiu obtinuit, ut nimirum nefas esset Episcopis Ecclesias, inconsulto Pontifice, consecrare. Quo pertinent verba illa Nicolai I. ad Consulta Archiepiscopi Vesonsionensis, relata *in cap. 5. tom. 1. Spicilegii* Lucæ d'Achery *pag.* 597. *Quomodo autem Chorepiscopos posse dicimus Ecclesiam consecrare, quas nulli Episcoporum, licet sine Nostro præcepto, secundum sanctas regulas, dedicare?* Vetustam hanc Ecclesiæ disciplinam colligimus *ex Can. de locorum 4. de Consecrat. dist. 1.*, atque ex iis, quæ ediſſerunt Gonzalez *in Cap. Ad hæc, de Consecrat. Eccles. num. 11. in fin.*, Grananet. *ad lib. 3. Decretal. tit. 36. in notis ad Cap. Ad hæc, de Religiosis Domibus, num. 3. & seq.*, & Garnerius *in notis ad lib. Diurn. Romanorum Pontificum cap. 5. pag. 91.*; Cæterum, ut in viam, a qua paulatim deflexımus, regrediamur, Abbatiæ Nonantulanæ Ecclesiam a Ravennatensi Archiepiscopo fuisse initiatam, Auctor est Pater Mabillonus *part. 1. sæcul. IV. Sanctorum Ordinis Benedictini tom. 2. pag. 146. num. 62. editionis Lucensis*, ubi refert geminam in territorio Nonantulano, Stephani Papæ II. jussu, peractam Ecclesiarum Consecrationem; alteram quidem a Geminiano Mutinensi Episcopo, alteram vero ab Archiepiscopo Ravennatensi Sergio, qui post absolutum sacri ritus ministerium, tridui spatio cum Anselmo Abbate, ejusque Monachis commoratus est.

§. 11. Hoc igitur monumento posthabito, ad alia progrediamur. Constat cum primis, soli Episcopo jus competere Ecclesias consecratas, si polluantur, reconciliandi; contra vero simplici Sacerdoti id omnino vetitum, quamvis Episcopalis intercesserit delegatio. *Aqua per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum, non negamus: per Sacerdotes simplices hoc fieri de cætero prohibentes; non obstante consuetudine Provinciæ Bracarensis, quæ dicenda est potius corruptela*: verba sunt Gregorii IX. *in cap. Aqua, de Consecratione Ecclesiæ.* Posse tamen Summum Pontificem ejusmodi auctoritatem vel simplici Sacerdoti conciliare, fatetur Abbas *in dicto cap. Aqua*; quodque rem plane conficit, eamdem authoritatem pluries contulisse, testatur Innocentius *ad præfatum Caput, Aqua*, ita scribens: *audivimus ante, quod Papa pluribus Episcopis indulsit, quod per simplices Sacerdotes possent reconciliare Ecclesias, aqua tamen per Episcopum benedicta.* Nec desunt e Regularium numero, qui de hujusmodi privilegio sibi plaudant, adhibita tamen aqua ab Episcopo benedicta, ut scite animadvertit P. Bremond Ordinis Prædicatorum Generalis Magister *tom. 8. Bullarii Ordinis Prædicator. tit. 1. quæst. 4.* Eadem Basilicæ Vaticanæ Canonicis, nimirum Priori, ex Constitutione Innocentii VI. quæ in nupero Bullarii Vaticani *tom. 1. pag.* 361. late exscribitur; nec non Altaristæ, ex privilegio Urbani V., cujus autographum in Archivo ejusdem Basilicæ servatur, tribuitur facultas, ut Basilicam ipsam, ejusque Cappellas, ac Cœmeteria polluta, aquæ ab Episcopo benedictæ usu, valeant reconciliare. Hæc tamen in iis dumtaxat Ecclesiis, quas consecratio distinguit, locum habent: secus pollutas Ecclesias, quas sola benedictio, non etiam consecratio sanctificavit, reconciliare, cuique Sacerdotum conceditur, adhibita lustrali aqua, citra ullam delegationis necessitatem: *si Ecclesia non consecrata*, (inquit Gregorius IX. *cap. Si Ecclesia, de Consecratione Ecclesiæ*) *cujuscumque seminis fuerit, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exorcizata lavetur, ne Divinæ Laudis organa suspendantur.*

Ecclesiam consecratam si polluatur a Sacerdotibus ex privilegio Apostolico reconciliari posse exempla probant quam plurima.

Si vero polluta Ecclesia benedicta tantum fuerit, citra ullum privilegium poterit a Presbytero reconciliari.

Facultas Altaria consecrandi, ex Indulto Pii IV., Abbatibus Cassinensibus concessa.

§. 12. Sicuti Ecclesiæ pollutæ reconciliatio, ita & solemnis consecratio a Summo Pontifice vel simplici Sacerdoti jure demandatur; esto nec ad expiandam pollutam, neque ad consecrandam novam Ecclesiam, fas sit Episcopis simplicis Sacerdotis ministerio uti. Ita censent Azorius *Institut. Moral. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quæst. 4.*, & Anacletus *ad lib. 3. Decretal. tit. 40. §. 2. num. 32. & 33.* Dictis facta respondent; cum multa suppetant exempla Romanorum Pontificum, qui Abbatibus Regularibus auctoritatem consecrandi Altaria in eorum Ecclesiis erecta, concesserunt. Quod ad Cassinenses Abbates pertinet, luculentissimum privilegium suppeditant Constitutiones Prædecessoris Nostri Pii IV. consulendæ

in

in tom. 1. Bullar. Ordinis Benedictini sub num. 175. & 176.

§. 13. Ab aliis abstinemus exemplis, cum illorum meminerit notissimus Auctor Clericatus *decis.* 13. *de Sacrificio Missæ num.* 18. *& seq. & n.* 26. Pari silentio missa facimus, quæ de celeberrimo Einsildensi Monasterio narrantur in Opere, cujus titulus: *Idea Congregationis Helveto Benedictinæ*, quod Opus Typis Monasterii S. Galli anno 1702. editum hæc habet *pag.* 18.: *Ad annum* 948. *a S. Eberhardo Conradus Constantiensis Episcopus Sacellum consecraturus invitabatur. At prævenit illum in benedictionibus summus e Cœlo Sacerdos, illudque Divina manu sacravit, humana, nisi oleum & operam perdere mallet, a Consecratione cessare jussa.* Quidquid enim sit de veritate historiæ, nihil inde, quod Nostram juvet causam, licet colligere.

§. 14. Illud vero ratum, indubiumque est, Paulum III. Prædecessorem Nostrum, Abbati Ludovico, ejusque in Einsildensi Abbatia Successoribus copiam fecisse, ut, quandiu hæreses obtinerent, Ecclesias, Oratoria, ac Cœmeteria dedicarent. Pontificium Diploma ann. 1542. die 19. Decembris evulgatum est, quod rursum Pius IV., Noster item Prædecessor, suis Litteris Apostolicis ann. 1562. nova sanctione roboravit, servato eodem verborum tenore, qui sic habet: *Quod ipse Ludovicus, & pro tempore existens Abbas Monasterii hujusmodi, durantibus dictis hæresibus, præfatum Monasterium, & quæcumque ad illud pertinentia, Ecclesias, Oratoria, Cæmeteria & loca hactenus consecrata & benedicta, quovis modo pro tempore polluta, reconciliare, & nondum consecrata, & benedicta, nec non Calices, Patenas, Libros, Vestimenta, & alia mobilia, ac etiam Tabernacula custodiæ Eucharistiæ, consecrare & benedicere.*

§. 15. Neque ejusmodi privilegia ignota delituere; quo enim tempore Rhodiorum Archiepiscopus Nuncii Apostolici munere in partibus Helveticorum fungebatur, Diplomatum Authographis in judicium delatis, atque iis probe discussis, præfatus Archiepiscopus, Partibus hinc inde contradicentibus, hanc contra Ministros Curiæ Episcopalis Constantiæ sententiam tulit: *visis documentis exhibitis, ex quibus constat manifeste, Reverendissimos Abbates Einsildenses pro tempore, a biscentum circiter annis, usque ad moderna tempora, quamplurimos, & varios actus solemnes ac publicos Consecrationis hujusmodi, gessisse, & exercuisse &c.; dicimus, decernimus, & definitive pronunciamus, Reverendissimum Abbatem prædictum manutenendum, conservandum, ac defendendum fore & esse in quieta, & pacifica possessione Juris consecrandi Ecclesias, & Cappellas suo Monasterio subjectas, & incorporatas, pro ut Nos ipsi manutenemus, conservamus, atque defendimus.* Quæ quidem sententia viget adhuc. Quod si forte eveniat, ut ea in Judicii prosecutione aliquando revocetur, non jam ob defectum Apostolicorum Diplomatum, quæ Abbatibus concessa fuere, id eveniet, sed potius privilegiorum abusus, qui præfinitos limites excessit, damnabitur.

§ 16. Præterea extat Elenchus, quem Nos ipsi perlegimus, in quo Ecclesiæ, quas Corbejensis Abbas dicavit, enumerantur, nec numerantur dumtaxat, sed insuper momenta adduntur, ac probationes compulsatæ in actibus Tribunalis Romanæ Rotæ, occasione litis, quæ inter Paderbornæ Episcopum, & memoratum Abbatem exarsit; quam deinde sequuta est decisio Rotalis coram Millino, nunc S. R. E. Cardinali, die 5. Februarii 1745. Porro Corbejenses Abbates, Apostolicis privilegiis destituti, ad ejusmodi consecrationes perficiendas manum profecto non admovissent; ex quo indubia redditur sententia, quæ docet, Romanum Pontificem posse Sacerdotibus, iis potissimum, qui in Abbates evaserunt, auctoritatem ad Ecclesias consecrandas conferre; quodque caput est, ejusmodi auctoritatem a Nostris Prædecessoribus reipsa in usum fuisse revocatam.

Hujus Epistolæ conscribendæ causa & occasio.

§. 17. Quo tandem spectent, quæ huc usque narravimus, atque in hac Epistola, quam tibi damus, collegimus, a Nobis si quæras, ingenuos animi Nostri sensus aperire non dedignabimur. Ad Nostras pervenit manus Libellus hoc eodem anno Campidonæ editus, cujus titulus: *Triplex Triumphus Campidonensis*: quòd nempe circa consecrationem Abbatialis Ecclesiæ ex Apostolico privilegio a te peractam, totus occupetur. In hoc Libello auctoritas a Nobis tibi collata usque adeo extollitur, ut *inaudita* dicatur; ejusmodi privilegii nullum in Monachorum chartis extare vestigium tuto asseritur; tandemque concessio tibi facta facilis nimirum indulgentiæ portentum nominatur, quod Germaniam universam in sui traxit admirationem. Equidem putamus, hæc, atque his similia, magnificis verbis ideo jactari, ut beneficii magnitudo extollatur, atque ut majores Benefactori grates referantur. Haud temere tamen suspicari licet, posse nonnullos, ex iis, quæ liberius scribuntur, in eam adduci opinionem, ut credant, Nos hac in re aliquid, quod Prædecessores Nostri intactum reliquere, tibi exequendum demandasse. Etsi vero a graviori censura immune sit opus, quod Romanus Pontifex ex indita sibi auctoritate, quam in præsenti casu nemo inficiatur, in actum revocat; nihilominus ad quascumque ambages tollendas, illud tibi significandum duximus, morem hunc designandi Abbates, qui Ecclesias Chrismate per Episcopum benedicto consecrent, nec novum esse, nec a Nobis primo fuisse introductum.

Privilegium Abbati Campidonēsi cōcessum, nec novum, nec sine causa.

§. 18. Equidem Tamburinus hac in re versatissimus, in Opere & loco a Nobis supra memorato, ait, se nescire, fuerit-ne unquam Abbatibus collata potestas, qua Ecclesias initiarent. Si hac verborum servata mensura Libellus loqueretur, jam nullus Nostræ huic Epistolæ fuisset locus; verum, cum in exaggerationem effusus, modum excesserit, oportuit, ut de iis, quæ & Nostrum Diploma vindicant, & præposteram, quam ex Libello quis haurire posset, interpretationem evertunt, hic una colligeremus. Quocirca, ut rem hanc paucis conficiamus, fatemur, te ad consecrandam Abbatialem Ecclesiam a Nobis electum, magno utique, & eximio privilegio fuisse decoratum. Ejusmodi tamen privilegii alia succurrunt exempla, quæ a Nostris Prædecessoribus ad Nos promanarunt. Multa item ac gravia Nobis præsto fuerunt argumenta, ut petitam delegationem tibi concederemus. Horum nonnulla in Litteris Nostris Apostolicis die 12. Martii præsentis anni editis indicavimus; alia, multo item in pretio habenda, præterire maluimus; cum nulla Nos adigat ratio, ut imos animi Nostri recessus sive tibi, sive aliis manifestemus.

Altera Abbatis Campidonensis petitio, ut aut solus, aut una cum Episcopo aliam Ecclesiam consecraret, rejicitur.

§. 20. Consecratione peracta, ac Libello, cujus supra meminimus, evulgato, cum jam nulla tibi ad aliam consecrationem peragendam facultas superesset, quandoquidem pro una dumtaxat vice, privilegium concessimus, esto in cæteris Prædecessorum Nostrorum Diplomatibus favore Abbatum, ejusmodi limitatio nullibi occurrat, iterum oblatis tuo nomine precibus postulasti, ut Ecclesiam Ordinis S. Francisci intra jurisdictionis tuæ limites erectam, aut solus, aut una cum Episcopo consecrares. Verum postulata rejecimus; nec Nobis grave erit in postrema harum Litterarum parte rationem, ac causas attexere, ob quas privilegium duximus denegandum.

Afferitur ratio, cur privilegium alterius conſecrandæ Eccleſiæ denegetur.

§. 21. Et primo, quod ad Eccleſiæ Ordinis S. Franciſci conſecrationem attinet, jam, ut putamus, eam, quæ Nobis difficultatem ingerit, rationem facile aſſequeris. Quod ſi ea adhuc tibi impervia ſit, Nos ultro dabimus. Solida nimirum Nos urget ſuſpicio, ne, grati animi impetu abreptus, eadem repetas, & majori fortaſſe verborum vi, ac amplitudine ingemines, quæ in Libello de triplici Triumpho nuper conſcripta ſunt. Quod vero alteram poſtulati partem attingit, de conſecrationis ritu ab Epiſcopo ac Abbate inſimul peragendo, id Eccleſiæ moribus, ac diſciplinæ nullatenus Nobis conſonare videtur. Porro ſi de Sacerdotum degradatione caſus incidat, poſſunt ſane, ex præſcripto Synodi Tridentinæ *Seſſ.* 13. *cap.* 4. *de Reform.* Epiſcopi atque Abbates ad id exequendum una convenire. Si privilegia, quæ ſummi Pontifices electis Epiſcopis nonnunquam conceſſere, inſpiciamus, haud inficiamur, Epiſcoporum conſecrationem, quæ a tribus Epiſcopis perficienda eſſet, ab eorum uno, ac duobus ſive Abbatibus, ſive aliis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, impleri poſſe; cum aliquando difficile admodum ſit, tres Epiſcopos una convenire; nec invalida, ſed ſolum illicita ſit Epiſcopi conſecratio, quam unus peragit Epiſcopus citra Apoſtolicam diſpenſationem, ut ex communiori opinione docent Cabaſſutius *in Notit. Eccleſiaſt. ſæculi IV. ad Can.* 4. *Nicænum*, Chriſtianus Lupus *ad Concilia Generalia & Provincialia tom.* 1. *pag.* 29. *& pag.* 33. Juvenin *de Sacramentis diſſert.* 9. *de Ordinibus in ſpecie quæſt.* 1. *de Epiſcopatu cap.* 4., Cardinalis Gotti *de Euchariſtia tom.* 15. *de Epiſcopatu dub.* 4. §. 1. *&* 2.

Exponitur quoque, cur conſecratio ab Epiſcopo, ac Abbate inſimul non ſit peragenda.

Epiſcopum, & Abbatem Eccleſias ſimul conſecraſſe, nullo probatur exemplo.

§. 22. At vero nullum ſuppetit exemplum, quod in Eccleſiarum conſecrationibus, Epiſcopum atque Abbatem una componat. Deſunt Pontificum Privilegia; Epiſcoporum diſpenſationes fruſtra quæruntur, cum nequeant Epiſcopi Abbates in conſecrationum Comminiſtros deſignare. Nec mirum ſubeat, ſi nulla occurrunt exempla, quæ hac in re Abbates Epiſcopis addant conſocios, cum poſſint Epiſcopi, ſecluſo alterius miniſterio, conſecrationis munus obire. Neque Abbatum miniſtra manus Epiſcopo, qui Eccleſiam conſecrat, pondus addit, aut numerum, ut in Sacerdotum degradatione, aut Electi conſecratione revera ſuperaddit. Mirari quoque non debes, ſi aſſeramus, Epiſcopis jus nullum eſſe, ut in Eccleſiis dicandis, Abbates in Comminiſtros aſſumant; quandoquidem Abbates & ſimplices Sacerdotes pari in numero habendi. Nequit Sacerdos in Comminiſtrum eligi ab Epiſcopo; nec Abbas igitur poterit in Comminiſtrum deſignari. Hæc ſunt, quæ, rerum circumſtantiis ita ſuadentibus, tibi duximus ſignificanda. Interim vero tibi, tuiſque Confratribus Apoſtolicam Benedictionem impartimur.

Dat. 16. Novemb. 1748. Pontific. IX.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 16. Novemb. 1748. Pontificatus Noſtri Anno Nono.

Sanctiſſimi Domini Noſtri Benedicti PP. XIV. Epiſtola ſecunda, ad R. P. Engelbertum Abbatem Monaſterii Campidonenſis, de Conſecratione Eccleſiæ S. Apollinaris Romæ a Sanctitate Sua peracta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

PEracta a Nobis eſt Conſecratio Eccleſiæ S. Apollinaris, electo in Comminiſtrum Cardinale Gentili Epiſcopo Prænestino, & univerſo Cardinalium adſtante Collegio. Sacris Ritibus, qui cum intra, tum extra Eccleſiam præſcribuntur, initium Nos ipſi dedimus, iiſdemque ſupremam manum impoſuimus; quæ vero ab initio ad exitum intercurrunt opera, Cardinalis Comminiſter implevit. Ara major Noſtro ſumptu erecta, Noſtris item manibus dicata eſt; nec alius, præter Nos, Græcas, Latinaſque Alphabeti Litteras ſuper cineres exaravit. Interim vero Cardinalis Conſocius, & Coadjutor, Pontificalibus indumentis ornatus, Faldiſtorio inſidens, expleto conſecrationis ritu, Miſſam ad Altare a Nobis pridem dicatum, de more celebravit; fas enim Epiſcopo conſecranti, Romano Pontificali id permittente, Miſſam alteri Sacerdoti celebrandam committere, ni pares ad id agendum ſuppetant vires; ut Nobis plane contigit, qui idcirco in privata Apoſtolici Palatii Noſtri Cappella ſacrum pridem obivimus. Quo item tempore ſolemnem Altaris Conſecrationem peregimus, Dilectus Filius Noſter Carolus Albertus Cavalchini primo Epiſcopus, mox Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, in Eccleſia Beatæ Virgini dicata, ac S. Apollinaris Templo ita contermina, ut unum veluti Corpus cum illo conſtituat, Noſtro juſſu Altare Sacro Ritu initiavit.

§. 2. Cumque ad Noſtram devenerit notitiam, prædictam methodum adhibitam, a nonnullis fuiſſe reprobatam, eo ſub obtentu, quod integra Eccleſiæ Conſecratio aut a Nobis fieri, aut integra alteri demandari debebat, non inopportunum eſſe arbitrati ſumus, tibi, Dilecte Fili, in hac ſecunda epiſtola aperire conſilii Noſtri rationes, ob quas Eccleſiæ Sancti Apollinaris Conſecrationem peregimus modo ſupra expoſito; tibi enim hac ipſa die aliam ſcripſimus epiſtolam de Eccleſiarum Conſecratione tractantem.

§. 3. Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 3. affirmat, Sacrum Eccleſias dicandi Ritum e veteri in novum Teſtamentum, atque ab Apoſtolis in eorum Succeſſores fuiſſe tranſlatum. Non eadem tamen Eccleſiæ diſciplina in Conſecrationibus peragendis ubique ſemper obtinuit. Euſebius, qui veterem dedicationum Ritum exhibet, neque Benedictiones aquæ luſtralis uſu, neque Cruces Sacro inungendas Chriſmate, unquam commemorat: ex quo Dallæus *in Tract. adverſus traditiones Latinorum lib.* 3. *cap.* 15. perperam infert, ſacros hoſce Ritus tunc temporis nondum obtinuiſſe: Imo vero Dallæo adhuc deterior Joſua Arndius *in Lexico Eccleſiaſticarum antiquitatum pag.* 1085. non veretur aſſerere, veteres Eccleſiarum conſecrationes ſolis precibus, concionibus, atque hymnis fuiſſe inſtitutas; quam ſententiam ſibi adoptavit Gotofredus Vvictus *de altaribus cap.* 11. *num.* 15. Hæc tamen, quæ ab Hæreticis inſano ore jactantur, inania ſunt, nec ulli ſubnixa fundamento. Si enim, ut ſcire ratiocinatur Si-

nesius *in Epistola 67. pag. 212. juxta edition. Parisien. anno 1633.* sola precum pro'atio par est ad Ecclesias dicandas, jam locus nullus, non Oppidum, non Castrum occurret, cui dedicationis prærogativa non conveniat; quandoquidem vix, ac ne vix quidem ullus poterit inveniri locus, in quo aliquæ preces, hymni, laudes ad Deum effusæ aliquando non fuerint. Quod igitur hac in re inoffenso pede affirmari potest, illud est, Ecclesiarum consecrationes Sacrum Opus esse, quod solemni Ritu, precibus, aliisque ab Ecclesia præscriptis actionibus, Episcoporum ministerio perficitur; quamvis lateat adhuc, quo primum tempore multiplices illi dedicationum Ritus incœperint. Vetustos tamen esse fateri oportet, ac refertos mysteriis, quæ a sacris Nostris Scriptoribus elucidantur; quos inter primo loco eminet undecimo Ecclesiæ sæculo Ivo Carnotensis *in Sermone 4. de Sacramentis Dedicationis*, ubi de Crucibus, quæ Sacro inunguntur Chrismate, sermonem habens, ita loquitur: *De consecrato Altari chrismantur in parietibus illæ duodecim Cruces, quæ Typum gerunt Apostolicum, qui & primitias spiritus acceperunt, ut Crucis mysterium populis & gentibus manifestare studuerunt.* De Crucibus item, ac de candelis, quæ coram iisdem Crucibus in Ecclesiæ consecratione accenduntur, disserit Gretserus *de Cruce l. 2. cap. 7. §. Sacra hæc Dedicationis &c.*

Consecrationem Ecclesiæ vel ab uno Episcopo, vel pluribus in simul perfici posse, scriptorum auctoritate comprobatur.

§. 4. Ecclesiarum consecratio duobus modis peragitur: vel etenim ab uno consecratur Episcopo, quod ut plurimum contingit, uti etiam adnotavit Vanespen *Juris Ecclesiastici par. 2. tit. 16. num. 10.*, vel à pluribus insimul Episcopis, Garnerius *in Notis ad lib. Diurn. Romanorum Pontificum tit. 5. cap. 16.* ea Textus verba expendens, *petitque, ut eadem Ecclesia solemniter debeat consecrari*, adnimadvertit, geminum consecrationis Ritum obtinuisse, alterum quidem communem, quem unus operabatur Episcopus; solemnem alterum, ad quem viciniores Episcopi conveniebant: *Observa*, inquit Garnerius, *geminum consecrationis modum, communem unum, de quo superiores formulæ, alterum solemnem, ad quem vicini Episcopi convocantur. Talis fuit dedicatio Basilicæ, quæ Synodo secundæ Arauxicanæ causam dedit.* Consulendus in rem hanc Bellottus *de Ritibus Ecclesiæ Laudunensis pag. 849. num. 5. & seq.* Neque profecto credendum est, Ecclesiam ab uno Episcopo fuisse consecratam, cæteris tantum assistentibus; cum certum sit, omnes fuisse Comministros, & omnes sociam manum adhibuisse. Audiendus P. Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus tom. 2. postremæ editionis Antuerpiensis lib. 2. cap. 13. num. 5.* ita scribens: *Cæterum non solum ut spectatores, & testes, quod forte existimabit aliquis, sed ut Coadjutores, & Ministri, ad ejusmodi Ecclesiarum Dedicationes convocabantur Episcopi, in quibus suas quique partes adimplebant.* Idem repetit Sacerdos Joseph Catalani *in suis ad Romanum Pontificalem Operosis Notis tom. 2. tit. 2. num. 9.* Ut hanc, quam tractamus, materiem magis adhuc illustret, eruditus Martene nonnulla producit exempla cuique consulenda; quibus Nos duo superaddimus, unum ex Venantio Honorio, cui etiam Fortunati nomen tribuitur, excerptum *in lib. 3. ad Felicem Episcopum de dedicatione suæ Ecclesiæ*, ubi Euphronium, Victorium, Donnulum, Domitianum, & Macarium consecrationis Comministros expresse nominat, quos omnes Episcopos revera fuisse probat Broverus *in Notis ad Venantii Honorii Opus lib. 3. cap. 4.* Alterum vero longe illustrius exemplum consecrationis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Valle, quæ contigit anno 1068. suppeditat d'Acherius *tom. 6. veter. edition. pag.*

[...]em ex[...]lis quo[...] confir[...]ur.

444. ubi sic legimus: *Domnus Willhelmus Carpentoratensis Episcopus, sive Dominus Willhelmus Tolonensis Episcopus, moniti vice Domni Rostagni Aquensis Metropolitani Episcopi, anno Incarnati Verbi 1068. indictione 6. sub die 6. Idus Januarii hanc dedicaverunt Ecclesiam.*

Adducuntur in eandem rem Romanorum Pontificum gesta, & primum Leonis IX.

§. 5. Concordant ipsorum Romanorum Pontificum gesta. In actis Concilii Rhemensis sub Leone IX. legitur, ab eo fuisse peractam consecrationem Basilicæ Sancti Rhemigii hoc, qui sequitur, modo: *Dominus Papa, convocatis Episcopis .... Rhemensem Archiepiscopum cum Lisojensi Episcopo ternam circuitionem cum Crucibus & Sanctorum Reliquiis, secundum Ecclesiasticum Ordinem, exterius constituit agere, ibique consecrationis officium adimplere, ipse vero cum sibi necessariis remanens, interius Divini Tabernaculi sanctificationem strenue diligenterque exequitur.*

Gelasii II.

§. 6. Gelasius II. consecravit Metropolitanam Ecclesiam Pisanam, &, uti legitur in Codice apud Ughellium *in Italia Sacra tom. 3. pag. 377.*, *consecrationi adjutores & consecratores interfuerunt quamplurimi Episcopi.*

Calixti II.

§. 7. A Calixto II. facta fuit Ecclesiæ consecratio, de qua *tom. 4. Galliæ Christianæ pag. 794. editionis anni 1656.* & Pontifex consecravit *Altare Dominicum*, idest *Majus*, aliique tres Episcopi Ecclesiæ consecrationem perfecerunt: *Tunc Pontificis ipsius jussu Ecclesiam dedicarunt.*

Urbani VIII. in dedicatione Basilicæ Vaticanæ.

§. 8. Alia plura cumulari possunt exempla; sed, iis omissis, sufficere posse videtur illud Summi Pontificis Urbani VIII., qui die 18. Novembris 1626. Basilicam Vaticanam consecravit. De hoc solemni Ritu loquuntur Bonanni *tom. 2. Numismatum Romanorum Pontificum pag. 574.*, Paulus Alaleon Cæremoniarum Magister *in Diario*, ac Liber Turnarius Capituli S. Petri, qui in Archivo Basilicæ diligenter servatur. Omnium tamen accuratissimam historiam exhibet Diarium Vaticanum a Sacerdote Francisco Speroni Romano, ejusdem Basilicæ Mansionario, concinnatum, quod inter manuscripta celebris Bibliocæ, quam Cardinalis Renatus Imperialis in publicam Eruditorum utilitatem instituit, numeratur. Ita vero in hujusce Diarii *pag. 351.* rei series attexitur. Summus Pontifex Porticus Ecclesiæ benedictionem exorsus, sex Cardinalibus Episcopali charactere insignitis, nimirum Ginnasio, Peretto, Madruzzio, Sabellio, Lanti, ac Leni demandavit, ut extimos Templi parietes circumirent, ac illis benedicerent; quod in ea, quæ cuique obtigerat, Molis parte peractum est. Pari methodo, ut legimus *pag. 359.* interioribus Ecclesiæ muris collata benedictio; unam siquidem Templi partem ipsemet Pontifex dicandam suscepit; aliam vero sex iisdem Cardinalibus perficiendam reliquit. Ab Altaris consecratione Urbanus abstinuit; jam enim, ut in Alaleonis Diario, & Basilicæ Vaticanæ Turnario adnotatur, Clemens VIII. Urbani Prædecessor Aram maximam Vaticani Templi consecraverat.

Moralium Theologorum consensus accedit.

§. 9. Quodque notatu dignum est, apud Scriptores Moralis Theologiæ adeo certa est Ecclesiarum dedicatio plurium Episcoporum ministerio obeunda, ut nullum de ea instituant disputationem; sed, ea supposita & admissa, ad alias quæstiones progrediantur. Quærunt hi apud Henriquez *de Indulgentiis cap. 32. §. 1.*, an Episcopi, qui ad unum idemque dedicationis opus perficiendum conveniunt, Indulgentiam dispensare possint majorem, & potiorem ea, quam unus Episcopus consecrationis Minister conferre solet, anni scilicet unius, iis, qui consecrationis die, aut dierum quadraginta, iis, qui anniversario dedicationis die recurrente, Ecclesiam visitaverint, *ex cap. Cum ex eo §. Ad hæc, de pœnitentiis & remissionibus, & cap. ad hæc eod. tit. in sexto.* Porro hæc Theologorum

disquisitio consecrationem Ecclesiarum plurium Episcoporum opere peragi posse, non tam affirmat, quàm præsupponit: uti bene observat Pasqualig. *de Sacrificio novæ legis quæst.* 514. *num.* 3. ubi proposita quæstione, an possit Ecclesia consecrari a pluribus Episcopis, retentaque affirmante opinione, hæc habet: *Secunda sententia asserit, posse consecrari a pluribus Episcopis simul concurrentibus ad consecrationem. Ita supponunt potius, quàm disputent, plures Doctores, dum quærunt, an, quando plures Episcopi consecrant Ecclesiam, possint singuli concedere illum annum Indulgentiæ, quem potest concedere, quando unus tantum consecrat.*

Munus benedicendi, ungendique Cruces, inter plures Episcopos cōsecrantes partiri fas est.

§. 10. Non ab uno ergo tantum, sed a pluribus Episcopis ejusdem Ecclesiæ dedicatio fieri potest. Sed, cum adhuc examinandum supersit, an in hypothesi, in qua a pluribus Episcopis ejusdem Ecclesiæ fiat dedicatio, alter ex eis solus duodecim juxta morem Cruces benedicere & ungere debeat, vel hoc ministerium inter eosdem dividi possit, ita ut decem ex. gr. Cruces ab uno consecrari possint, & reliquæ duæ ab altero, quemadmodum a Nobis factum est in consecratione Ecclesiæ Sancti Apollinaris, in qua decem Cruces a Cardinali Episcopo Comministro, & reliquæ duæ a Nobis ipsis consecratæ sunt, alia subdimus exempla, quæ suadent, licite fieri posse quidquid a Nobis factum, & modo expositum est.

Urbani II. exemplum in id affertur.

§. 11. Urbanus Papa II. sæculo undecimo Ecclesiam Majorem consecravit Monasterii Turonensis. Sacri Ritus historiam describit Anonymus apud Patrem Mabillonium *tom.* 5. *suorum Annalium pag.* 364. *Editionis Parisiensis anno* 1713. Ea vero sic habet. Rodulphus Turonensis Archiepiscopus, Urbani jussu, Sanctorum Reliquias, quæ ad Ecclesiam translatæ fuerant, sub Altari collocavit. Ita textus Anonymi: *A Rodulpho Turonum Archiepiscopo, sub Dominico Altari, jubente Papa (Reliquiæ) fuerunt collocatæ.* Eodem die Summus Pontifex una cum Rangerio Rhegiensi Archiepiscopo Comministro, Græcum ac Latinum Alphabetum conscripsit, Cruces inunxit, ac postremo Aram dicavit. *Qua die idem (Pontifex)* ita prosequitur Anonymus, *cum Rangerio Archiepiscopo Rhegiensi duplex Alphabetum Græcum & Latinum in Basilica descripsit, & ipsius Basilicæ parietibus Crucis signum ex oleo imposuit, atque Altare Crucifixi sacravit.* Si ergo Pontifex una cum Archiepiscopo Alphabetum exaravit, si Cruces inunxit, oportet fateamur, aliquas Alphabeti Litteras, atque e Crucibus nonnullas, ipsius Archiepiscopi manu fuisse obsignatas. Ita namque ipsa textus docet Littera; ita historica suadet narratio, quæ Sacros Ritus a Pontifice, atque Episcopo conjunctim peractos, ab iis segregat, quos Pontifex, nullo in Comministrum adhibito, solus perfecit. Hi vero sic ab Anonymo explicantur: *Denique Pontifex ipse Dominicum Altare, in quo ineffabile Corporis Christi Sacramentum cum multis Sanctorum Reliquiis collocatum est, ipsamque Basilicam consecravit in honorem Sanctæ Crucis, ac Beatissimæ Dei Genitricis Mariæ.*

Alterum Urbani III.

§. 12. Urbanus Papa III. in districtu Veronensi Ecclesiam dedicavit Sancti Juliani de Lepia, seu Lepida. Duo Altaria in ea dedicatione consecrata fuerunt: unum in Cappella subterranea Sanctæ Mariæ; aliud in Ecclesia superiore Sancti Juliani. Inter Pontificem, & alios duos Episcopos Comministros ministeria divisa sunt, & Episcopi Cruces benedixerunt & unxerunt: cumque id alio modo peragi non potuerit, nisi alter ex Episcopis aliquas Cruces, & alter alias benedixerit; si enim alter Crucem unxisset, & alius verba benedictionis protulisset, vel alter benedixisset & unxisset eamdem Crucem, quam alius benedixerat, & unxerat, res undequaque absona, & ritibus Ecclesiæ adversa fuisset; Exemplum hoc satis aptum esse videtur rei, de qua nunc agitur, & ut ostendatur, novum non esse, ut in dedicatione Ecclesiæ, quæ fiat a pluribus Episcopis, ministerium etiam benedictionis & consecrationis Crucum inter eos modo prædicto dividatur.

Monumentum dedicationis Ecclesiæ S. Juliani ab Urbano III. peractæ

§. 13. Ughellius *tom.* 5. *Italiæ Sacræ p.* 808. Instrumentum exhibet dedicationis memoratæ Ecclesiæ Sancti Juliani. En ejus verba: *D. Jonathas Concordiensis Episcopus, & D. Aldemarinus Xantonensis Episcopus . . . . intraverunt in suprascriptam Ecclesiam, & fecerunt aquam benedictam cum sale, cinere, & vino, & sanctificaverunt Altaria S. Mariæ Virginis, & S. Juliani Martyris cum aqua benedicta, & iverunt de intus per circuitum suprascriptæ Ecclesiæ tribus vicibus, & fecerunt fieri quadrivium in prædicta Ecclesia cum cinere, & scripserunt litteras in quadrivio de cinere, & unxerunt pedes prædictorum Altarium, & mensas cum oleo exorcizato, & Chrismate, & fecerunt duodecim Cruces deintus per circuitum istius Ecclesiæ:* Describitur deinde delatio SS. Reliquiarum in Ecclesiam, & postremo hæc adduntur: *Hoc facto, D. Papa consecravit, & confirmavit propriis manibus Altare Sanctæ Mariæ, quod est intus Truina, cum Chrismate, & collocavit de Reliquiis prædictis in Altari, & confirmavit mensas altarium cum oleo & Chrismate, & fecit ardere quinque grana Incensi super illam mensam, & præcepit Episcopo Concordiensi, ut collocaret Reliquias S. Juliani cum aliis Reliquiis in Altare, quod est foris, & consecraret illud in honorem Sancti Juliani, qui statim fecit præceptum Domini Apostolici.* Hicque per transennam adnotare fas sit, *Truinæ* nomen, cujus du Cangius non meminit *in suo Glossario*, significare inferiorem Cappellam ad Sepulchra Sanctorum: in supra citato quippe Instrumento Altare S. Juliani, quod erat *Foris*, contraponitur Altari S. Mariæ *intus in Truina*. Interpretationem confirmat inscriptio ad sepulchrum SS. Benigni, & Chari in Agro Veronensi, quam exhibet Ughellius *tom.* 5. *pag.* 864. *B. anno Domini* 1314. *Indic.* 12. *de Mense Maii . . . . incœptum fuit opus hujus Truinæ, & eodem anno perfectum, & de mense Novembris Ven. Pater D. Fr. Theobaldus Dei gratia Episcopus Veronensis diligenter reposuit Reliquias, seu Corpora SS. Benigni, & Chari &c.* Derivatur forte a Trua, quæ, apud Varronem, subterraneum meatum, seu cuniculum significat ad exonerandas aquas; ex qua, *Truina*, subterraneum specus, *Nascondiglio*. Hinc in Vita Sancti Cæsarii Arelatensis *truere*, pro *abscondi*, legitur *lib.* 1. *num.* 26.: *At ille publica voce, elevatis oculis, & manibus in Cœlum, dixit, Domine Jesu Christe, ne in locum ultra Apri accessum habeant; & eadem hora usque in præsentem diem nunquam ibi truerunt*: idest *abscondi sunt*; quamquam Mabillonius interpretetur: *destruxerunt*: & ejus socii Maurini Patres, *inventi sunt*, a *Truir* antiquo Gallico *invenire*.

Truina nomen quid significet, explicatur.

Morales Theologi pari fere ratione Ecclesiarum cōsecrationem, & Sacramentorum naturam explicant.

§. 14. Qui dedicationis materiem tractant Morales Theologi, pari fere methodo Ecclesiarum consecrationem, atque sacramentorum naturam explicant; esto non nisi in latiori quadam significatione Ecclesiarum dedicatio Sacramentis adnumeretur; quatenus scilicet aut Cœlestis Templi, aut animæ, quàm gratia sanctificat, signum est mysticum. Itaque docent, Sacrum Chrisma, quo Cruces inunguntur, consecrationis materiam esse; formam vero constituunt in hisce verbis, quæ in ipsa Chrismatis unctione proferuntur; *sanctificetur, & consecretur hoc Templum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti;* nec diffitentur, Ecclesiæ consecrationem ab Archiepiscopo una cum Suffraganeis perfici posse; modo unus, idemque sit Archiepiscopus, qui &

Cruces

Cruces inungit, & formam pronunciat. Consulendus Clericatus *de Sacrificio Missæ decis.* 41. *num.* 24. *& seqq.*

...res Com... ...istri Sa... ...mentum ...remæ Un... ...onis vali... ...confe... ...ri.

§. 15. Nolumus hic sententiam modo propositam de materia, & forma dedicationis Ecclesiarum impugnare. Illud tantum addimus, fieri aliquando posse, ut vel in ipsa Sacramentorum administratione, si partes subjecti ab invicem sejunctæ sint, uni parti ab uno Ministro, alteri ab altero, materia ac forma seorsim applicetur, & validus & licitus fit actus. In Ecclesia Græca Extremæ Unctionis Sacramentum a pluribus Sacerdotibus administratur: de quo plura apud Arcudium *de concordia Ecclesiæ Occidentalis, atque Orientalis lib.* 5. *cap.* 6., & etiam hodie modus hic administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis admittitur quo ad Italo-Græcos, dummodo credant, illud Sacramentum, servata debita materia & forma, ab uno Presbytero valide & licite confici, ut in Nostra Constitutione *Etsi Pastoralis*, la 57. *§.* 5. *num.* 3. *&* 4. *Bullarii Nostri tom.* 1. In Ecclesia quoque Occidentali hoc ipsum olim factum fuit, quemadmodum legi potest in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 5. & verisimile admodum est, rem tunc sic peractam fuisse, ut idem organum sensus non fuerit a pluribus Sacerdotibus inunctum, nec unus Sacerdos materiam sensui applicaverit, & alter super eo formam protulerit, sed quod singuli diversos sensus unxerint, & verba unctioni correspondentia effuderint. Legi possunt Chardon *in Historia de Sacramentis Tom. IV. cap.* 1. *de Sacramento Extremæ Unctionis*, Cardinalis Gottus *in Theologia Scholastico Dogmatica Tom. IV. in* 3. *part. D. Thomæ, Tom. XV. Operis quæst.* 3. *de Ministro Extremæ Unctionis dub.* 2. *§.* 2. *num.* 12., Benedictus de Gaetanis *in Tractatu de suprema Unctione cap.* 11. *in fine.* Favet modus hic administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis, Ecclesiarum dedicationi, in qua alter ex Episcopis aliquas Cruces inungat, & insimul preces proferat, & alter alias Cruces inungat, easque inungendo, super ipsis effundat, proferatque preces; quemadmodum bene argumentatur Pasqualig. *de Sacrificio novæ Legis quæst.* 514. *num.* 6 Quod si subdatur, modo in Ecclesia Occidentali ab uno tantum Presbytero valide & licite administrari Sacramentum Extremæ Unctionis; id libenter admittetur, cum sic in Ritualibus Ecclesiæ statutum sit; dummodo tamen admittatur, quod, legitima concurrente causa, etsi Ritualia obstent, nedum valide, sed etiam licite hodie in Ecclesia Occidentali Sacramentum Extremæ Unctionis administretur a pluribus Sacerdotibus, quorum unus unum organum sensus inungat, proferatque formam, aliique idem præstent super aliis sensuum organis: quod satis est pro re, de qua nunc agitur. Si aliquæ partes jam fuerint unctæ ab uno Sacerdote, qui ob morbum deficiat, potest alter Sacerdos unctiones reliquas prosequi; in quo, licet dividatur ministerium, adhuc valide & licite conficitur Sacramentum. Ita expresse S. Thomas *in* 4. *Sentent. dist.* 23. *quæst.* 1. *artic.* 1. *quæstiuncula* 2. *ad* 3. *Dicendum, quod, quamvis in Eucharistia, si post consecrationem Panis moriatur Sacerdos, alius Sacerdos possit ad consecrationem Vini incipere, ubi ille dimisit, vel etiam incipere a capite super aliam materiam; tamen in Extrema Unctione non potest a capite incipere, sed debet semper procedere, quia unctio bis in eadem parte facta tantum valet, ac si consecraretur bis eadem Hostia, quod nullo modo faciendum est*: Ita etiam Durandus ibi *quæst.* 1., Petrus de Palude *quæst.* 2. *in fine*, Sotus *quæst.* 1. *art.* 1. *§. Aliud tamen*, Suarez *Tom. IV. in* 3. *part. disput.* 43. *sect.* 2. *num.* 4. *&* 5., asserens, esse communem sententiam; Toletus *lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 3. Ludovicus Meratius *Tom. III. de Sacramentis disput.* 10. *de Extrema Unctione sect.* 1. *num.* 4. atque ita fieri statuisse Ecclesiam, scribit Platelius *cap* 3. *num.* 471. *Tom. VII.*, ubi forte nomine statuti Ecclesiæ, intelligit generalem consuetudinem. Posse etiam modo dicto dividi unctiones inter duos Sacerdotes ob instans periculum vitæ infirmi, ut sic citius ungatur, non pauci Theologi admittunt, Toletus, Meratius, Suarez *num.* 8. alios citans; in quo casu, Sacramentum esse validum pro certo affirmat: *Quia*, ait, *unitas personæ ministrantis non est essentialis*; negat vero extra necessitatem licite fieri, quia contra usum Ecclesiæ. Concordat Cardinalis de Lauræa *in* 4. *sent. Tom. III. disput.* 11. *art.* 9. *num.* 114., cui Nos etiam adhæsimus in citato Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 5.

Resolutionem in Causa Ulyssiponen. a Congregatione Rituum editam, non obstare, demonstratur.

§. 16. At repones, fuisse olim a Congregatione Rituum resolutum, Consecrationem Ecclesiæ ab uno Episcopo inchoatam, si ex aliqua causa non perficiatur ex improviso casu, debere ab alio Episcopo denuo inchoari & perfici. Resolutio edita est in causa *Ulyssipponensi* die 12. Aprilis 1614., ex qua intulit Episcopus Pax Jordanus *Tom. I. Lucubrat. lib.* 5. *tit.* 9. *num.* 7., unum & solum Episcopum debere totam consecrationem perficere. Resolutio, de qua mox sermo habitus est, refertur a Barbosa *in Collect. decis. Apostolic. verb. consecratio.* At idem Barbosa alibi, *part.* videlicet 2. *Juris Ecclesiastici lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 52. factum narrat, cujus occasione declaratio emanavit. En ejus verba: *Cum in Diœcesi Ulyssipponensi quidam Suffraganeus Archiepiscopi, de ejus ordine & mandato, Ecclesiam quamdam consecrare incœperit cum omnibus Cæremoniis descriptis in Pontificali Romano, & circa medium consecrationis improviso accidenti correptus ipse Episcopus defecerit, & Ecclesiæ Consecrationem perficere non potuerit; pro parte ipsius Archiepiscopi a S. Rituum Congregatione quæsitum fuit, an ab alio Archiepiscopo Ecclesiæ prædictæ incœpta Consecratio continuanda sit, vel potius de novo inchoanda? Quæ quidem S. Congregatio commisit prius hujusmodi articuli examinationem Illustrissimo D. Cardinali Bellarmino; qui in alia Congregatione sententiam suam declaravit, posse utroque modo sine scrupulo fieri, nempe, vel de novo inchoare a principio, vel ipsam cœptam continuare, & perficere: sed melius sibi videri, ut de novo ab alio Episcopo inchoaretur &c.* Et prosequitur narrando, quod sub die 12. Aprilis proposito dubio in Congregatione ordinaria, S. Congregatio censuit, iterum totam Ecclesiam a principio consecrandam, quia credebatur Episcopus defecisse, antequam ullam Crucem inungeret.

§. 17. Censuit ergo Cardinalis Bellarminus, Consecrationis partem ab Episcopo deficiente factam, posse sine scrupulo continuari cum ea, quam secundus prosequeretur Episcopus. Addidit deinde, fore melius, si Consecratio de novo ab alio Episcopo inchoaretur, prout etiam Congregatio censuit; non quia timuerint, multiplicitatem Ministri obfuturam valori Consecrationis, sed quia in casu proposito notabilissima intercedebat temporis interruptio; erat enim expectanda Congregationis responsio, quæ nonnisi post aliquot menses ad Archiepiscopum Ulyssipponensem poterat pervenire. Concurrente autem notabili temporis intercapedine, partes Consecrationis factæ nedum a duobus Episcopis, sed etiam ab uno & eodem, coalescere non possunt in unam & integram Consecrationem; idque facit, ut Consecratio fieri debeat perinde ac si nunquam cœpta fuisset; uti docent auctores ipsi, qui admittunt, plures Ministros, concurrente legitima causa, posse ingungere infirmum Oleo infirmorum: quemadmodum videri potest

Cœptæ pridem consecrationis partes non possunt cum extremis, si longum intercedat temporis intervallum, in unam & integram consecrationem coalescere.

apud Ludovicum Meratium *Tom. III. de Sacramentis disput.* 10. *de Extrema Unctione num.* 8., necnon concordant alii, qui admittunt, dedicationem Ecclesiarum fieri posse a pluribus Episcopis, quemadmodum legi potest apud Pasqualigum *de Sacrificio novæ Legis quæst.* 514. *num.* 9.

Quid in causa fuerit, cur Pontifex in dedicatione Templi S. Apollinaris, non omnes solus Cruces benedixerit & consecraverit?

§. 18. Quod si quæratur, qua de causa, Nobis annuentibus, decem priores Cruces fuerunt in Consecratione Ecclesiæ Sancti Apollinaris benedictæ & consecratæ a Cardinale Episcopo Comminimo, & ultimæ duæ a Nobis; ingenue respondebimus, de nostrorum genuum stabilitate timuisse in toties repetito ascensu & descensu per scalas, etsi tali nunquam timore fuerimus correpti, dum in viridi ætate constituti Ecclesias in Diœcesi & Civitate Bononiensi consecravimus, quas semper soli peregimus. Sed quæ in una ætate fiunt, in alia fieri non possunt. En tibi, Dilecte Fili, tota rei series, post quam tibi tuisque Confratribus Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. 16. Novemb. 1748. Pont. an. IX.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 16. Novembris 1748. Pontificatus Nostri Anno Nono.

INDEX
RERUM, ET VERBORUM.

Numerus Romanus denotat Constitutionem : Arabicus autem indicat paragraphum & paginam.

A

In

C.

Anti-

D.

G

H

I

M.

MICHAEL

Cæterum

P.

Q.

R

T

Si

FINIS Tomi XIX.

